Digitized by Google

13
17/7F
17

TRACTATVS
De Alimentis

DO. IOAN. PETRI SVRDI CASALENSIS, I. C. ET SENATORIS PRAECLARISS.

Titulis, ſeu Partibus nouem diſtinctus;

Vniuerſam ipſam materiam, quamuis amplam & diffuſam, certa quadam regula ſub Quæſtionibus perſtringens:

Omnibus tum in Scholis, tum in Cauſarum foro verſantibus maximè vtilis, ac pernecеſſarius;

Nunc recèns, ſummo ſtudio ac diligentia, excuſus.

Cum Summarijs, & Indice rerum ac Sententiarum locupletiſſimo.

CVM PRIVILEGIIS.

VIRTVTI SIC

CEDIT INVIDIA.

VENETIIS, M D XCIIII.

Apud Damianum Zenarium.

SERENISSIMAE

DOMINAE, D. ELEONORAE

AVSTRIACAE, MANTVAE DVCI,

IO. PETRVS SVRDVS S. D.

NOVO certè, & alijs qui in legali facultate ſua ſcripta edidere, prorſus inuſitato, non tamen abſurdo, aut minus conſentaneo exemplo Liber hic Alimentorum Tractatũ continens tuis auſpicijs legentium manus percurret: ſolis enim viris eiuſmodi ſcriptiones dicare veterum, & recentiorum quoq; conſuetudine vſurpatum eſt: mihi verò aliorum exempla, quæcunque eos ratio impulerit, vt non ſemper negligenda, ita nec indiſtinctè amplectenda uidentur, niſi cum actionis noſtræ ratio aut nulla, aut non planè certa conſtare poteſt; Quo enim conſilio grauiſſimi authores Principum virorum patrocinia ſibi implorare indignum non putarunt, eo ipſo mihi, Sereniſſima Eleonora, quin tuæ amplitudinis fidem, grauiſſimi nominis auctoritatem, clariſſimorum natalium ſplendorem, atque alias excelſi animi tui cumulatiſſimas dotes ad Libri huius tutelam aduocarem, minime dubitandum fuit. Quis enim noſtro, aut patrum noſtrorum ſeculo ſuæ nobilitatis ſtemmata præferre audebit tuo generi? quod ſi patrium attendamus, à longa maximorum Cæſarum ſerie; ſi maternum, ab inuictiſſimorum Regum nunquam interrupto ordine ducitur. Sed hæc & ſi per ſeipſa præclariſſima ſunt, atque egregiam in omnem Prouinciam tui nominis famam propagare poſſunt, ea tamen tamquam vnius arridentis fortunæ beneficio referenda, parui putaſti facienda, niſi tanto benignioris gratiæ afflatu, te morum grauitate, oris, & perſonæ dignitate, miraq; in totius vitæ curriculo honeſtate, vti quæ tua ſunt præcipua ornamenta, non modo dignam omnibus probares, verum virtutum omnium præcellentium concurſu ceteros qui ſunt, quiq; fuere Principes anteire, atque incomparabili animi magnitudine ſuperare contenderes, quas ego innumeras animi dotes ſi tam anguſto elogio perſtringere tentarem, maledixiſſe, non laudaſſe viderer. Illud porrò vnum ſilentio inuoluere indignum, & nefas eſſet, quod vel tacentibus alijs omnibus tui nominis gloriam totius terrarum orbis finibus minimè contentam admirabili hominum conſenſu ad æternam præpotentis Dei arcem extollere poteſt, quod lapſam, & proſtratam, ac propemodum extinctam in egenos pietatem tanta alacritate ſuſcitaſti, & erexiſti, erectam tanto ſtudio, totq; immenſis largitionibus liberaliter foues, vt in hac Prouincia quicunque opibus, et fortuna bonis expoliati, quicunque parentibus orbati, quicunque

humano omni auxilio deſtituti ſunt, certum ſibi, & nunquam non paratum in tuæ inexhauſtæ liberalitatis præſidio conſtitutum eſſe refugium experiantur, & fateantur. Sed quid dico refugium? non ne honeſti nominis familias aduerſis fortunæ caſibus conflictatas grauiſſimam in latebris ferentes inopiam, et ingenuo pudore præpeditas, cuipiam ſuæ vitæ miſerias patefacere non audentes, miſſis exploratoribus, qui peruigili ſtudio, & diligentia in eam curam incumberent, ab immundis vitæ ſordibus eruiſti? earum inopiam largitione ſubleuaſti? & ne in eandem rurſum inciderent calamitatem mira ſolicitudine, & cura nunquam benefaciendo fatigata prouidiſti? Non ne ingruentem proximis annis egeſtatem, & rei maximè frumentariæ extremum tota ferè Italia defectum quaſi futurarum rerum præſcia pio animo anteuertens acribus ſtimulis eorum exprobando ignauiam, qui quãquam proprij muneris neceſſitate aſtricti, nullo tamen opportunæ pietatis amore concitati paulatim illabentis morbi neſcij, ſuis, & ſuorum commodis anxiè dediti tamquam multis tenebris oculorum acie obtuſa excæcati, opem ferre negligebant, effeciſti, vt inſtanti, et iam iam graſſanti peſti præſentibus remedijs, & vndecunq; comparatis auxilijs, et vnum in locum miſerrimis hominib coactis, certo in ſingulas Tribus diſpoſito frumenti, & pecuniæ ſubſidio occurreretur? vnde qui haud dubiè ſordibus, & fame enecti, alijs incuriæ, & impietatis notam inuſſiſſent, nunc tua benignitate, & vigilantia ſeruati concordi confeſſione, quod hac luce fruantur, quod vitæ munera exerceant, hoc totum tuæ pietatis beneficio ſe aſſecutos eſſe teſtantur, votaq; pro tua, tuorumq; incolumitate, vt te diu huic patriæ, & pauperibus præſertim cæleſtia numina fortunatiſſimam ſoſpitent, demumq; exacta ſenecta ſupremæ te aſciſcant gloriæ, læti exoluunt. Hac certè non minorem tuo nomini gloriam conciliant; quam quod Regia ſtirpe progenita patrem, et multos auos Imperiali diademate inſignitos recenſere poſſis: hanc verò ſexus imbecillitas non imminuit, ſed ſi glorioſa facta iuſta ratione reputauerimus auget. cui enim natura multa obtendens impedimenta incliti decoris iter obſtruxerat ſolidiore vnius animi robore elaborandum, obſtinatoq; conſilio, et perpetuo virtutis curſu enitendum fuit, vt perfracto omni obice ad ſummum veræ laudis, veriq; decoris faſtigium, viam tibi patefaceres. Itaque ſi muliebrem corporis habitum generoſi et viriles ſpiritus tot præſtantiſſimis virtutibus decorant, vt magnos etiam Reges non æquare modo, ſed præcellere videaris; Quis vitio mihi uertere poterit, ſi præter aliorum morem tibi mea ſcripta dicauerim? Quis mihi ſuccenſebit, qui poſthabita externa corporis forma, fortiora mihi in reliquis præſidia parauerim, quam ſi ea excelſi cuiuslibet viri Principis nomini conſecraſſem? Et cui aptè magis Alimẽtorum Tractatus, cuius nobiliſſima pars pauperum ſubſidia amplectitur, offerri debuit, quam ei quæquamquam infinitis virtutibus dedita, in hanc tamen vnam ſubleuandæ paupertatis ita totis viribus ſtudioſè incumbit, vt hanc ſolam excolere videatur? Atque ſi perpetuæ gloriæ præmiũ aſſequi nulla alia ratione hominibus conſtitutum ſit, non vereor, quin meæ exiſtimationi apud eos, quibus tui nominis amplitudo nota eſt, nemini autem ignotam arbitror, ſatis per me factum ſit. Illud ſupereſt, vt qua ſoles benignitate munus hoc quàm minimum, ſi tuæ Celſitudinis ſublimitatem attendas, maximum tamen ſi offerentis animum reſpicias, gratum habeas.

AD LECTOREM.

SI qua celeritate agendum aliquid ſuſcipimus, ea ipſa abſoluete nobis datum eſſet, & talem partum edere poſſemus, qualem audentis animi magnitudo concepiſſet, Tractatus hic Alimenrorum jam diu tuis in manibus uerſarerut, tibiq; vtiliſſimus, & mihi gratiſſimus prodijſſet: vſu tamen perſępè venire faro quodam, ſeu diuino uerius iudicio cernimus, vt quæ magis appetimus, perrarò aſſequamur; & minus valeat ingenium, vbi propenſiores animum intendimus. Mihi certè non aliter contigir, dum erar opus in manibus mihi ipſi blandiendo apud legalis diſciplinæ ſtudioſos promeruiſſe exiſtimabam, ubi extrema manus eſt impoſita, & abſolutum opus aliquot annis delituit, ſtudiosè, anxiè; ſolicitèq; perlegi, proprijq; partus parentibus inſitus amor paululum deferbuit; neque enim is mihi viſus eſt liber tot vigilijs elaboratus, vt ſi non meæ, ſed alterius cuiuſpiam cuſtodiæ rationem exacturus fuiſſem, alienum iudicaſſem, adeo mutatus ordo, dicendi genus uariatum, & a ſolita ſcribendi ratione mihi met diſceſſiſſe videbar: illud in primis ęgrè erat ferendum, quòd ea pars quæ alentes reſpicit, leuiter admodum in ipſo rei initio pertractata langueſcebat: & quamquam reſumpto mox ſpiritu exurgere, & tamquam excuſſis compedibus liber rectus incedere cernatur, difficile tamen eſt legenti quam ſemel iuſte conceperit opinionem vnquam, vel protinus ſaltem exuere. nam quemadmodum qui in compedibus diu fuere, etiam ſoluti tardius incedunt: ita qui ieiuna, aut arida oratione offenduntur, minime tum recreantur, cum ea vberior ſe extollit: eſt & qui faſtidio lectionis captus longius progredi non ſuſtineat. Rurſus exacto ferè opere, nihil rale opinanti venit in manus Io. Baptiſtæ Pontani eiuſdem argumenti tractatus, & mox Antonij Cordubenſis relectio l. ſi quis a liberis. ff. de liber. agnoſc. quorum vtrumque omnem ſcribendi anſam præripuiſſe, atque quidquid in eo ſcribēdi genere ingenij acumen, & authorum copia afferre potuiſſet ad rei ſuę ornatum contuliſſe videbam, oculis obuerſabarur, quanta feſtinatione, quantáque anxietate agendum ſit ei qui celeri paſſu præeuntem curſu præuenire, vel certè ęquare contendit, cum tamen primum impoſſibile iudicarem, alterum niſi ſummo ſtudio, pertinacique labore aſſequi non poſſem, quod ſi non ſuccederer, nō defuturos qui parum prudentis, vel nimium audentis animi, uel demum non iuſti mearum uirium ęſtimaroris notam inurerent. Hæc ſuſcepti laboris pœnitētiam inducere, & fortaſſe de inſtituto deturbare poterant, niſi fractas vires recreaſſer, quod in re ardua, & difficili audendum ſit. Nam & Pontanus pauca admodum in tanta rerum, & quæſtionum copia complexus

eſt,& multa ex eis perſtrictè abſoluit,vt potius, quàm alijs, ſibi ſcripſiſſe uideatur; & Cordubenſis Vlpiani argumento addictus in eiuſmodi tractationis campos longius euagari,& expatiari, vel non ſatis ſuo inſtituto conuenire iudicauit, aut propoſiti ſibi thematis anguſtia, vel cupientem eum ſemper a curſu reuocauit, ſicque multa alijs pertractandi, & vberius, ac fuſius diſputanda reliquit. Quibus ego ſubleuatus me ipſum collegi, propoſitumque retinui, & ſcribendi alacritatem mihimet addidi, vt operi ſupremam manum imponerem, interpellarunt nihilominus, quę ſunt Senatoris munia, & exacti operis editionem diutius retardarunt: dum enim comperendinando otij aliquantulum expecto, & qui ſequitur dies ſuas ſecum affert curas, luſtrum ferè excurrit. quare poſita omni mora cum maximis occupationibus diſtineret, nec tempus daretur exſcriptoris viria corrigendi, exemplum ſic, ut erat mendoſum, & corruptum (quod res, ipſa poſtea indicauit) Typographo excudendum tradidi, quod ſimul atque cęptum eſt typis dari, compertum eſt vndique mendis ſcatere, quibus impreſſoris ſolertia quamquam maxima, penitus librum purgare non potuit. quod quidem pupugit, ſed non adeo animum offendit; nemo enim eſt tam ſupinus, qui non ipſi ſcriptori aſcribat. quæ vero ſcribendi rationem attingunt, quam acutioris iudicij viri in primis obſeruare conſueuere leuiter turbarunt, ſiquidem tantum rei tribuitur, quæ ſcriptis mandatur, ut neglecto omni ornatu tãto gratior euadat quanto purior, & ab omni fuco munda legentium oculis exhibetur: neque hactenus multis, ne dicam cuiquam tam feliciter ſucceſſit, ut in hac legali diſciplina ſummam rerum copiam ſtili elegantia, verborum facundia, &(ut uno verbo totum rhetorices corpus complectar) eximia eloquentia explicare potuerit. Poſtremo tractatio ipſa Alimentorum tam latè patens, tot tantaque complectens a ſcribendi munere deterrere potuiſſet, ſi mihi perſuaſum fuiſſet vnum in locum quæcunq; ad ſuſceptum ſcriptionis genus pertinent, colligere, iuſtoq; ordine conſtringere poſſe, quod nulli hactenus hominum, quæ humani eſt ingenij imbecillitas, euenisſe puto. At mihi ſatis fuerit ſi non perfectum hunc Tractatum, & omni ex parte abſolutum, ſtudio tamen, labore, & ſolicitudine artis faſtigium, & præſtantiam quaſi digito eo minus indicauero. Habeas igitur Librum qualemcunque ingenij mei infirmitas produxerit mutilum, imperfectum, inornatum, ſed non certè inutilem.

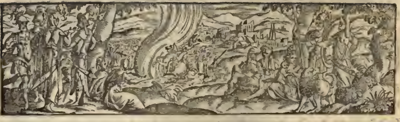
IN CLARISSIMI IVRISCONS.
AC PERILLVSTRIS MANTVAE
SENATORIS, D. IOAN. PETRI SVRDI
LIBRVM DE ALIMENTIS.
ANNIBALIS MAGNOCABALLI

Epigramma:

ESurit Orbis inops, ſupplex alimentaq; poſcit:
  Aures ſed precibus claudit hic, ille negat.
SVRDVS adeſt, vnuſq; audit, miſeretur & vnus:
  Vnus munificam fertq; benignus opem.
Iuſtitiæ, Iuriſque penu de diuite promit,
  Quas paret, inſtructas diſtribuatque dapes,
His opulenta locat doctis conuiuia chartis;
  Orbis inops hic iam, quo ſatureris habes,

OCTAVII MAGNOCABALLI
IVRISCONSVLTI CASALENSIS
IN TRACTATVM DE ALIMENTIS,
CLARISS. SENATORIS SVRDI.

QVO ſuper axe magis vehitur, fulgentius inde
  Sol nitet, & nutrit lumine cuncta ſuo.
Haud ſecus Oenæo fulges ſpatiatus Olympo,
  Et nos vitali nectare, SVRDE, beas.

OPVS HOC, QVOD DE PROPRIIS VIRIBVS NIHIL PRAESVMENS, SED

ſolius præpotentis Dei fretus auxilio aggredior, Alimentorum continens Tractatum, nouem in Partes ſeu Titulos diuiditur; quibus, ni fallor, vniuerſam eam materiam complector: & quamquam amplam, & diffuſam, certa quadam regula ſingulas Quæſtiones ſua in ſede collocando perſtringo.

PRIMVS ERGO TITVLVS EST.

Cui, & a quibus lege debeantur alimenta, & continet Quæſtiones 129.

1 PATER tenetur alere filios legitimos, & naturales.
2 Adoptiuus filius alendus, an ſit a pře.
3 Filius bannitus, an debeat ali a patre.
4 Hęreticus, Iudæus vel aliter infidelis, an teneatur alimenta præſtare filio orthodoxo.
5 Ventri prægnanti, an debeantur alimenta.
6 Filius qui duxit uxorem inuito patre, & filia, quę eo inſcio nupſit, an recipiat alimenta a patre.
7 Filius qui monaſterium exiuit, an ſit alendus a patre.
8 Naturalem legitimatū alere, an pater teneatur.
9 Naturalis, an ſit alendus a patre.
10 Spurio uel aliter ex coitu damnato, an ſint danda alimenta.
11 Pater ſpiritualis, an alat filium.
12 Auus paternus, an nepoti miniſtret alimenta.
13 Auus, an alat nepotē legitimum & naturalem ex filio ſpurio.
14 Mater, an alat filium legitimum & naturalem.
15 Mater, an præſtet alimenta filio naturali.
16 Auus maternus, an teneatur nepoti alimēta miniſtrare.
17 Filius, an teneatur alere patrem legitimum, & naturalem.
18 Pater Iudæus, vel infidelis, an alatur a filio.
19 Pater hæreticus, an recipiat alimenta a filio Orthodoxo.
20 Spurius, an alat patrem.
21 Pater ſpiritualis, an debeat ali a filio.
22 Mater alenda, an ſit a filio legitimo, & naturali.
23 Hęredes patris, an teneantur alere filium.
24 Hæredes filij, an debeant patri alimenta.
25 Frater & ſoror, an fratrem uel ſororem alat.
26 Filia quæ propter dotem excluditur ſtatuto, an interim ſit alenda.
27 Primogenitus ſuccedēs in dignitate, an debeat ſecundogenito alimenta.
28 Patruus, an nepotem alat.
29 Monaſteriū, an filios monachi alere teneatur.
30 Vſufructuarius, an alat familiā & eos qui erāt alendi a defuncto.
31 Fiſcus de bonis confiſcatis, an alat filios damnati.
32 Maritus, an uxorem alere teneatur.
33 Vxor infirma, an a marito alenda ſit.
34 Fiſcus, an præſtet alimenta uxori eius qui fuit damnatus.
35 Vxor, an maritum pauperem alat.
36 Maritus exul, an ſit ab uxore alendus.
37 Monaſterium, an alat maritū eius quæ ingreſſa eſt religionem.
38 Socer, an teneatur miniſtrare alimenta nurui.
39 Nurus, an ſocerum pauperem alat.
40 Nouerca, an a priuigno alenda ſit.
41 Vitricus, an teneatur priuigno alimenta præſtare.
42 Gener qui uxorem alit, conſequitur interuſuria dotis ſeu alimenta a ſocero qui dotem promiſſam non ſoluit.
43 Maritus recipiendo dotem, an cenſeatur remiſiſſe dotales vſuras.

44 Vidua

44 Vidua, an ſit alenda ab hæredibus uiri intra annum luctus.
45 Viduę, an ſint ab hęredibus uiri danda alimenra poſt annum luctus.
46 Hæredes vxoris, an alant maritum inopem.
47 Tutor, an ſit alendus de bonis pupilli.
48 Donatarius, an donāti egeno alimēta exhibeat.
49 Filij donatoris alendi, an ſint a donante.
50 Filij illegitimi, an ſint alendi a poſſeſſore paternorum bonorum.
51 Libertus, an alat patronum pauperem.
52 Alumnus, an nutritori alimenta miniſtret.
53 Diſcipulus, an exhibeat magiſtrum.
54 Eccleſia alit patronum pauperem.
55 Vaſallus, an exhibeat dominum.
56 Dominus, an præſtet alimenta vaſallo pauperi.
57 Subditi, an egenti domino ſubuenire debeant.
58 Dominus feudi, an præſtet alimenta muto, & imperfecto vaſallo.
59 Prædicatori, an ſint a populo præſtanda alimenta.
60 Sacerdoti alimenta ab eccleſia, an danda ſint.
61 Decuriones, an ſint alendi a ciuitate.
62 Teſtis, an ſit alendus a producente.
63 Iudici, uel notario tranſmiſſis pro examine dātur alimenta.
64 Epiſcopus viſitans eccleſiam, uel aliud exercens munus ſibi incumbens, an conſequatur alimenta a populo.
65 Pręſidi viſitanti prouinciam, an debeantur alimenta.
66 Operarius conductus, an ſit a conducente alendus.
67 Officialis a poteſtate conductus, an ſit alendus.
68 Aduocato exeunti prouinciam, an Deus det alimenta.
69 Obſides, an ſint alendi.
70 Equus depoſitus, a quo ſit alendus.
71 Debitori carcerato, an dentur alimenta a creditore.
72 Carcerato pro delicto, quis miniſtret alimēta.
73 Eccleſia, an alat delinquentes, qui ad eam confugiunt.
74 Reus, qui pendente appellatione tranſmittitur ad iudicem, quas expenſas recipiat.
75 Monacho alimenta debentur a monaſterio.
76 Milites a republica recipiunt alimenta.
77 Populo ſit alimentorum prouiſio a republica, uel Principe.
78 Debitori, qui non tenetur ultra, quam facere poſſit, relinquenda ſunt alimenta.
79 Delegatus, quando exit domiciliū ſuum, uictū conſequitur.
80 Victor, an ſoluat victori expenſas, quas fecit ſuper hoſpitio.
81 Infantibus expoſitis, quis præſtet alimenta.
82 Beneficiatus ſine culpa depoſitus, an ſit de fructibus beneficij alendus.
83 Operas, qui præſtant in domo, alendi ſunt ab ijs quibus præſtiterunt.
84 Beneficiatus, an ex fructibus primi anni dimittendis capitulo ſit alendus.
85 Familia ſociorum, an ſit communi impenſa alenda.
86 Menſoribus quis præſtet ſalariū, & impenſam.
87 Rector hoſpitalis, an ab eo alimenta ſumat.
88 Amicus, an alat amicum egenum.
89 Debitor in diem, an recte alimenta petat a creditore.
90 Pauperes & egeni alendi, an ſint.
91 Alere ſeipſum quiſque tenetur.
92 Alimenta inter plures concurrentes, cui potius danda ſint.
93 Elemoſina in danda, quis ſit pręferendus.
94 Sibi potius, quam filio præſtare debet alimēta, & patri potius quam filio.
95 Patrem potius quam uxorem teneatur ne quis dare alimenta?
96 Patri etiam infideli ſubuenire potius tenetur filius, quam alij extraneo.
97 Vxor relicta vſufructuaria primum alit filios teſtatoris, quam ſeipſam.
98 Patri ne ſpirituali potius, quam carnali præſtanda ſint alimenta?
99 Patri, an matri prius ſit a filio ſubueniendum.
100 Monaſterium, an vicarius præferendus ſit in alimentis praſtandis, ex beneficio curato.
101 Pater eſt pro alimentis prius conueniendus, quam filius.
102 Pater, an auus teneatur alimenta pręſtare.
103 Auus paternus, an mater ad alimenta tenēatur.
104 Auus maternus, an prius cogatur alere, quam hęredes patris.
105 Filia, an ab hęredibus patris, uel a matre ſit alenda.
106 Frater, an prius a matre, quam a fratre petat alimenta.
107 Frater, an prius a fratre, quam ab extraneis filii ſui hæredibus petat alimenta.
108 Vxor, an alimenta petat a ſecundo viro, uel ab hęredibus primi.
109 Seruus, an ſit a patre potius, quam a domino alendus.
110 Actori, quando ſint a reo pręſtanda alimenta lite pendente.
111 Filio agenti ad paternam hæreditatem, an debeantur alimenta.
112 Filius, ut lite pendente conſequatur alimenta, quæ requirantur.
113 Filius agens ad reſcindendam renunciationem paternæ hęreditatis, an ſit alendus.
114 Filius adoptiuus, an ſit alendus pendente lite ſuper hęreditate patris.
115 Filio illegitimo agenti ad legatum, uel portionem hæreditatis, danda ſunt alimenta.
116 Fratri contra fratrem agenti communi diuidundo, uel familiæ erciſcundę, an ſint pręſtanda alimenta.
117 Fratri, uel alii petenti hęreditatem conſanguinei, an debeantur alimenta.
118 Vxori accuſanti patrimonium, an interim maritus prouideat de alimentis.

19 Agen-

119 Agenti cuicunque ad bona, quę prętendit ſua, an pendente lite alimenta debeantur.
120 Pauperi agenti, an debeantur alimenta a reo diuite lite pendente.
121 Monachus, qui accuſationem proſequitur contra abbatem, interim ali debet.
122 Seruus dum litigat cum domino, ali debet.
123 Sequeſtratis bonis eorum dominus interim eſt alendus.
124 Mulieri, quæ uętris nomine miſſa fuit in poſſeſſionem, non imputantur alimenta percepta, & idem in alijs perſonis.
125 Quando lite pendente decernuntur alimenta, an ſit præſtanda cautio de reſtituendo.
126 Sententia declarans filiũ eſſe alendum, an probet filiationem.
127 Abbas pendente accuſatione, an ſit alendus.
128 Monacho inquiſito, an interim a monaſterio dentur alimenta.
129 Accuſato, an ſint lite pendente ſoluenda alimenta.

TITVLVS II.

Alimenta, quando cenſeantur relicta, vel debeantur,

Continet Quæſtiones 15.

1 Vndvs, quando relinquitur ad alimenta, proprietas ne videatur relicta?
2 Alimenta, vel uictus, quando relinquuntur, an aliud, quam alimenta debeatur.
3 Habitatio cum filiis ſi relinquatur, an alimenta cenſeantur relicta.
4 Filii ſi ex diſpoſitione mariti ſunt penes uxorem educandi, an uideantur relicta alimenta.
5 Neceſsitas vitæ, ubi relinquitur, an alimenta debeantur.
6 Gubernio domus relicto, alimenta an ſint pręſtanda.
7 Familiæ videntur relicta alimenta, quando ea Titio relinquuntur cum familia.
8 Domina in domo ſi relinquitur vxor, an alimenta debeantur.
9 Adminiſtratione relicta, an debeat ali uxor.
10 Si quis eſt tractandus ut filius, an debeat ali.
11 Recommendato a teſtatore debentur alimenta.
12 Legatum annuum, an in dubio factum cẽſeatur in cauſam alimentorum.
13 Spurio relictum, an in dubio cenſeatur pro alimentis.
14 Alimenta, an ei uideantur relicta, qui fuit in conditione poſitus.
15 Vxor relicta uſufructuaria, domina, & madõna, quando habeat alimenta.

TITVLVS III.

Alimenta debita, quomodo petantur,

Continet Quæſtiones 9.

1 Patri a filio, & econtra, debentur alimenta iudicis officio.
2 Vxori, an detur iudicis officium pro cõſequendis alimentis a uiro.
3 Secundogenitus petit a primogenito alimenta officio iudicis, & ibi de liberto, patrono, uaſallo, domino, donatario, Vicario, ſpurio, & paupere, & an ſit præſtanda fideiuſſio.
4 Legatum alimentorum peti poteſt perſonali actione: an autem detur actio hipothecaria uel rei uendicatio aut officium iudicis.
5 Actio negotiorum geſtorum datur marito moram paſſo contra ſocerum pro conſequendis interuſuriis dotalibus.
6 Alimenta ex ſtatuto debita, an petantur iure actionis.
7 Tutor iure actionis conſequitur a pupillo alimenta illi præſtita.
8 Actio pro alimentis, an competat ſoli alimentario, uel cuilibet de populo.
9 Libellus, an ſit neceſſarius in cauſa alimentorũ.

TITVLVS IIII.

Quomodo, & qualiter ſint pręſtanda alimenta,

Continet Quæſt. 29.

1 Cibaria omnia ueniunt appellatione alimentorum.
2 Veſtis, an debeatur ei, cui alimenta ſunt præſtanda.
3 Potus, an ſit ei pſtandus, cui alimenta relicta sũt.
4 Habitationem conſequitur, qui eſt creditor alimentorum.
5 Medicinę, an ueniant in debito alimentorum.
6 Expenſę magiſtri, librorũ & ſtudij, an debeãtur.
7 Lectus, an ueniat in relicto alimentorum.
8 Equus & currus, vel rheda, an nomine alimentorum contineatur.
9 De reditibus, & fructibus, an etiã de fundo præſtanda ſint alimenta.
10 Ex fructibus bonorum feudalium, an danda ſint alimenta.
11 Ex bonis caſtrenſibus, uel quaſi, an ſoluantur alimenta.
12 Filiis primi matrimonij, an pręſtentur alimenta ex dote matris, quæ cõtraxit ſecundas nuptias.
13 Pupillus, ubi debeat educari, & ſoror penes fratrem, uel matrem, & ſponſa apud ſponſum.

14 Vxor

14 Vxor, an alibi quam in domo mariti alenda ſit.

15 Alimenta in domo relicta, an alibi præſtari debeant.

16 Res pro alimentis debitę quo in loco debeātur, quando hæres & alimentarius diuerſi ſunt fori.

17 Quo tempore præſtanda ſint alimenta.

18 Dignitas,& qualitas alimentarij attenditur in taxandis alimentis.

19 Conſuetudo teſtatoris attenditur, quando agitur de taxatione alimentorum.

20 Vxori debentur alimenta,ſeu reditus dotis.

21 Teſti non debetur impenſa alimentorum ante diſceſſum.

22 Epiſcopo,vel alij viſitatori, quæ alimenta conce dantur.

23 Filijs alimenta,qualiter præſtandā ſunt,& ibi de donatore & filio ingreſſi,de patrono,officiali, operario, ſubdito, obſide,famulo & aliis perſonis.

24 Quando alimenta debeātur etiam pro famulis, filiis,& familia.

25 Impenſa quam domi erat quis facturus, an deducatur de taxatione alimentorum.

26 Si ex fundo debentur, an debeantur nullis fructibus perceptis.

27 Alimenta,an in ſpeciebus peti debeant.

28 Alimenta, quæ loco elemoſinæ debentur, qualiter ſint taxanda.

29 Operę alimentarii,an deducantur de alimentis.

TITVLVS V.

Quanto tempore præſtanda ſint alimenta,

Continet Quæſtiones 8.

1 Alimentorvm pręſtatio finitur morte regulariter, ſed limitatur multis modis.

2 Vidua non alitur intra annum luctus, ſi ei dos reſtituitur,idem in ſorore.

3 Alimenta poſſunt relinqui,uel promitti pro certo tempore.

4 Conditio eſt prius implēda,quando relinquuntur ſub conditione.

5 Debita ob cauſam extinguuntur finita cauſa.

6 Relicta rectori vel epiſcopo,an tranſeant in ſucceſſorem.

7 Spurio relictum pro alimentis non tranſit ad eius hæredes.

8 Actori debita alimenta præſtantur vſque ad ſententiam diffinitiuam.

TITVLVS VI.

Præſtitorum alimentorum qualem, & quando concedatur repetitio,

Continet Quæſtiones 23.

1 Animvs repetendi alimenta præſtita præſumitur in dubio,& inferē ad multa.

2 Maritus repetit a ſocero alimenta pręſtita uxori.

3 Maritus, an ab vxore repetat alimenta pro dote promiſſa,ſi eam retinuit in obſequio.

4 Maritus,an repetat alimenta,q̄ uxori ſanę p̄ſtitit.

5 Socer qui aluit filiam,an repetat a genero.

6 Pater putatiuus, an repetat a uero alimenta filio præſtita.

7 Extraneus,qui credens ſe teneri aluit aliqnem, an repetat.

8 Mater qui filium aluit repetit a marito.

9 Filius,an repetat alimenta patri,uel matri p̄ſtita.

10 Vidua quę intra annum luctus aluit ſeipſam, an repetat ab hęredibus viri.

11 Victricus, an repetat a priuigno alimenta, quę pręſtitit.

12 Frater, an fratri alimenta pręſtitiſse pręſumatur animo donandi,uel repetendi.

13 Socius,an repetat q impendit in alimenta ſocii.

14 Tutor,an repetat alimenta,quę pupillo pręſtitit.

15 Negotia gerens alterius,an in dubio pręſumatur de ſuo impendiſſe,& an repetat.

16 Vxorem alens alterius,an repetat a marito,& ibi an hęredes mariti repetant a vidua.

17 Vxor,an repetat a marito quem aluit.

18 Pietatis intuitu præſtita alimenta,an repetātur.

19 Infantem expoſitum ſi quis aluit,a quo poſſit repetere.

20 Alimenta lite pendente pręſtita,an repetantur.

21 Amicus,an repetat alimenta,quę amico p̄ſtitit.

22 Repetitio conceditur hęredi ſoluentis, & contra hęredem eius, cui fuerunt ſoluta.

23 Alimenta,qui repetit tenetur probare ſe pręſtitiſſe.

TITVLVS VII.

Quibus ex cauſis denegari poſſint alimenta debita,

Continet Quæſtiones 42.

1 Filio eiſdem ex cauſis denegantur alimenta ex quibus poteſt exheredari i

2 Filius hæreticus,an ſit alendus a patre.

3 Filio, qui hoſtis eſt patriæ,iuſte alimenta denegantur.

4 Filia

4 Filia, quæ peccauit in corpus ſuum, an ſit alēda.
5 Filius, qui portionem ſibi aſsignatam diſſipauit, an habeat alimenta a patre.
6 Filius non alitur a patre, ſi aliunde habet.
7 Filius non conſequitur alimenta extra domum patris.
8 Filium non alit pater, quando non habet pro ſe.
9 Filio naturali, qui habet aliunde, non debentur alimenta.
10 Filio naturali, qui habuit a patre unciam, an denegentur alimenta.
11 Filio naturali, qui duas habuit vncias, an danda ſint alimenta.
12 Filio naturali denegantur alimenta, ex omnibus cauſis quibus legitimè poteſt exhęredari.
13 Mater, quibus ex cauſis excuſetur ab onere alendi filiam.
14 Patri, ex quibus cauſis alimenta neget filius.
15 Frater, in quibus caſibus fratrem non teneatur alere.
16 Vxor, quę ſine cauſa receſſit a uiro, non eſt alēda.
17 Vxor, quæ dotem promiſſam non ſoluit, alimenta non conſequitur a marito.
18 Vxor ne alatur a marito, an pacto conueniri poſsit.
19 Vxor, quæ dotem non promiſit, & cum poſſit nō uult dotem dare, an ſit alenda.
20 Vxor, an ſit alenda, quando dos fuit euicta & maritus non poteſt agere pro euictione.
21 Vxori hæreticę, an maritus præſtare teneatur alimenta.
22 Vidua, quibus in caſibus nō habeat alimenta ab hæredibus viri intra annum luctus.
23 Vxor tranſiens ad ſecunda uota, an perdat legatum vſusfructus ſibi factum a uiro.
24 Vidua, quæ poſt annum luctus peccauit in corpus ſuum, an priuetur legato alimentorum.
25 Maritus adulter, an ſit alendus ab vxore.
26 Marito, qui factus eſt rebellis, uel hoſtis, an iuſte denegentur alimenta.
27 Socer, an alat nurum impudicam, uel inhoneſtā.
28 Libertus, an alat patronum diuitem: & quid ſi non habet pro ſe.
29 Seruus an teneatur alere dominum, quando uix ſufficit pro ſe ipſo.
30 Subditus pauper non alit dominum.
31 Vaſallus pauper non tenetur alere dominum.
32 Patronus non eſt alendus, quando eccleſia non habet pro ſe.
33 Eccleſia, an teneatur præſtare alimenta dotanti ſi domus data cum onere alendi ſit perempta.
34 Patronus, an ſit alendus ab eccleſia, quando dos interijt caſu.
35 Monachus expulſus de monaſterio, an ſit alendus.
36 Clerico ſuſpenſo, an debeantur alimenta.
37 Ordinato, quando alimenta non debeantur ab ordinante.
38 Vicarius non alitur a monaſterio, quando eſt aggrauatus.
39 Deportato & ei, qui dānatus eſt ad metalla, præſtanda ſunt alimenta.
40 Sibi ipſi poteſt quis ſubtrahere alimenta, ut ſubueniat uiro inſigni & apprimè utili Reipublicę.
41 Tutori alimenta non debentur, quando male adminiſtrauit.
42 Filio pendente lite, quib. ex cauſis denegētur alimenta. & ibi de uxore, & monacho.

TITVLVS VIII.

Quę ſint alimentorum priuilegia,

Continet Priuilegia 97.

1 CAVSA alimentorum eſt pia & fauorabilis.
2 Summaria eſt cauſa alimentorum, ideo infertur ad multa.
3 Reus edit actori ad fundandum intentionem ſuper debito alimentorum.
4 Officium ſuum iudex impartitur non petenti decernendo alimenta.
5 Pactum nudum producit actionem, in cauſa alimentorum.
6 Lis datur inter patrem, & filium pro alimentis.
7 Seruus eſt capax legati alimentorū, fratres minores, relegati, deportati, & damnati ad metalla.
8 Minor poteſt ſine tutore, aut curatore eſſe in iudicio pro alimentis.
9 Iudex eccleſiaſticus cognoſcit contra laicum ſuper alimentis.
10 Appellatione pendente ſuper ualiditate matrimonij præſtantur alimenta.
11 Hæres pro alimentis conuenitur pendente tempore ad conficiendum inuentarium.
12 Legatum alimentorum præſtatur ante aditam hæreditatem.
13 Hęres, an pro alimentis teneatur vltra uires hæreditatis, præcipuè non confecto inuentario.
14 Legatum relictum ab eo, cui nihil fuit relictum ſuſtinetur.
15 Legatum alimentorum relictum nominatiuè ab vno, cenſetur repetitum a ſubſtituto.
16 Legatum alimentorum, an capiatur de manu hęredis.
17 Incertitudo, an ultier legatum, uel debitum alimentorum.
18 Falcidiam, an patiatur legatum alimentorum.
19 Bona ſubiecta reſtitutioni, an poſſint pro alimētis alienari.
20 Legatum pro alimentis non uenit in generali ademptione legatorum.
21 Alimentorum legatum, non cēſetur reuocatum alienata, & poſtea recuperata re, ex qua ſunt præſtanda.
22 Soluens tribus annis continuis alimentorum legatum factum in teſtamento non ſolenni cogitur perſeuerare.
23 Onus non præſumitur cauſa legati alimentorum.
24 Conditio mixta deficiens per mortem, uel caſum, non extinguit legatum alimentorum.

25 Lega-

25 Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum, non unicum.
26 Pater, quando adhuc viuens cogatur filio portionem aſſignare pro alimentis.
27 Indefinita ęquipollet uniuerſali in alimentis.
28 Debitor qui bonis ceſſit cum peruenit ad meliorem fortunam, ſi conueniatur retinet alimenta.
29 Vſura, an fieri, uel concedi poſſit fauore alimentorum.
30 Legatum pro alimentis, an patiatur diminutionē, quādo legata tranſcēdunt hæreditatis vires.
31 Vxori, quando alimenta relinquuntur uenit nō ſolum prima, ſed etiam ſecunda.
32 Executor poteſt conuenire hæredem ad ſoluendum legatum pro alimentis.
33 Filia excluſa a ſucceſſione petit alimenta.
34 Maritus conſtante matrimonio ſi dotem uxori reſtituit ut ſe alat, liberatur.
35 Delinquēs, an poſſit alienare bona ſua ut ſe alat.
36 Dotalis fundus poteſt alienari pro alimentis.
37 Pater alienat bona filii, vt ſe alat.
38 Pater poteſt uendere filium, ut ſe alat.
39 Furari, an liceat pro ſe alendo.
40 Fornicari, an liceat ut conſequatur alimenta.
41 Forenſi relinqui poſſunt alimenta non obſtante ſtatuto quòd forenſi nil relinquatur.
42 Subditi, & vaſalli inuiti alienantur a domino, vt ſibi de alimentis prouideatur.
43 Vaſallus inuito domino uendit ad uitam cōmoditates feudi, ut ſe liberet a fame.
44 Vendere, an liceat ante tempus, quando fames vrget.
45 Minoris bona pro alimentis uenduntur ſine ſolennitatibus.
46 Eccleſię bona uenduntur ſine ſolennitate, quando eſt prælato ſubueniendum.
47 Mora, an purgetur in cauſa alimentorum.
48 Vxor, filius, & alii tenentur pro debito mariti patris & aliorum contracta pro alimentis.
49 Vxor habet mariti bona pro alimentis obligata.
50 Hipotheca in bonis eius, qui promiſit dotem, an detur pro alimentis.
51 Hipotheca, an generaliter cuicunque competat cui alimenta debeantur.
52 Tertius poſſeſſor rei obligatæ pro alimentis, an conueniatur perſonali actione.
53 Compenſatio, an locum habeat in cauſa alimentorum.
54 Succeſſor, in beneficio tenetur ad debitum, quod ſucceſſor contraxit ratione alimentorum.
55 Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta.
56 Tranſigere, an & quando liceat in cauſa alimentorum.
57 Legitima non minuitur ob alimenta præſtita nec ea imputantur in legitimam.
58 Pubertas in alimentis non oritur niſi anno decimo octauo.
59 Confiſcatio non includit ius petendi alimenta.
60 Appellationi an ſit locus in cauſa alimentorum.
61 Donatio reuocatur ſi donatarius non alit donatorem.
62 Retentio datur pro alimentis ſeruo, uel animali præſtitis.
63 Patriam poteſtatem perdit pater qui filio negat alimenta.
64 Patronus perdit ius patronatus ſi negat alimenta liberto.
65 Pater recuperat patriam poteſtatem ſi filius emancipatus neget ei alimenta.
66 Libertus redigitur in ſeruitutē ſi patrono negat alimenta.
67 Legitimatus efficitur de nouo ſpurius, ſi nō alit patrem legitimantem.
68 Religioſus poteſt exire religionem, ut alat patrem inopem.
69 Maritus, quę non aluit uxorem, non lucratur dotem ex pacto, uel ſtatuto.
70 Induciæ non includunt debitum contractum ex cauſa alimentorum.
71 Arbitro, non alienante in cauſa alimentorū non extinguitur compromiſſum.
72 Donatio non inſinuata ualet fauore alimentorum.
73 Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum.
74 Dos non redit ad patrem, quando extant filii inopes.
75 Iudex non ſequitur uoluntatem partium in cauſa alimentorum.
76 Maritus ſtipulando alimenta pro ſe, intelligitur ſtipulari pro uxore.
77 Patronus inops exigit operas ante euentum diei.
78 Delinquenti pręſtans alimenta poſt delictum, an puniatur.
79 Monachus poteſt habere proprium pro conſequendis alimentis.
80 Sequeſtrum relaxatur pro alimentis debitoris, qui non habet aliunde.
81 Filius naturalis poteſt impugnare uoluntatem patris ſauore alimentotum.
82 Hæres iuſſus dare reditus pro alimentis, an poſſit ſoluere æſtimationem.
83 Vxor, etiam excommunicata, agit ad reſtitutionem dotis, ut ſe alat.
84 Maritus tenetur ultra, quam facere poteſt, quando uxor laborat extrema inopia.
85 Tutor poteſt pinguia præſtare alimenta, quam ordinauerit teſtator.
86 Tutor remouetur tamquā ſuſpectus, ſi negligit alere pupillum.
87 Accuſare alimentatorem non pōt alimentatus.
88 Pater, quando dilapidat bona reſeruata pro alimentis filii, tenetur reſtituere, nec excuſatur ſi uelit cauere.
89 Seruus aſcriptus glebæ poteſt uendi ſine fundo, quando ſubeſt neceſſitas.
90 Pater, qui miſit alimenta filio bannito non punitur pęna ſtatuti.
91 Collectam non ſoluit is, qui eſt alendus de fructibus fundi.
92 Clericus alere poteſt ſuos coniunctos de fructibus beneficii.
93 Primogenitus inſtitui non poteſt, niſi facta alijs filijs prouiſione alimentorum.
94 Vendere cogitur quilibet, quādo extat penuria.

95 Legatum ex teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ ſuſtinetur.
96 Appellans non auditur in cauſa alimẽtorum niſi prius ſoluat.
97 Monachus obligat monaſterium in expenſa alimentorum,& ſtudij,idem in filio.

TITVLVS IX.

Generalia quædam circa alimenta,

Continet Quæſtiones 45.

1 ARGVMENTVM ab alimentis ad dotẽ eſt validum.
2 Ab alimentis ad legitimam, an liceat arguere.
3 A pia cauſa ad alimenta, uel econtra, an licite arguatur.
4 Multiplicatio, an & quando admittatur in alimentis.
5 Ius accreſcendi, an locum habeat in legato alimentorum.
6 Legatum alimẽtorum,an ſit annuum,& ibi alia.
7 Sententia ſuper alimentis, an ſit interlocutoria.
8 Legatum primum ob eandem cauſam factum, an reuocetur per ſecundum.
9 Vxor,an poſſit plus relinquere pro alimentis ſecundo viro, quam uni ex filiis primi matrimonij.
10 Alendi onus, an reguletur ſecundum ordinem ſuccedendi.
11 Alere ſi quis aliquem promittat pro certa quantitate ſemel recepta,an ualidus ſit contractus.
12 Clericus, an præſumatur uixiſſe de fructibus beneficii.
13 Vxori relictis alimentis, an debeantur ſecundæ, quę fuit ducta poſt teſtamentum.
14 Alendi obligatio,uel promiſſio, an ſit diuidua, uel indiuidua.
15 Renuntiatio generalis,an includat alimẽta,quando illis renuntiari poteſt.
16 Vxor, cui relicta ſunt alimenta poteſt etiam exigere dotem.
17 Iudex,an prohibere poſſit,ne mittantur alimenta ei,qui confugit ad eccleſiam.
18 Fructus prædii relicti ad fruendum donec ſoluatur pro alimentis certa quantitas, an in ſortem imputentur.
19 Filius pro alimentis, an habeat lucratiuum titulum.
20 Aductitium,an reputetur,uel profectitiũ, quod filius lucratus eſt ex fructibus fundi ad alimenta aſsignati.
21 Alimenta, an ſint inſtitutionis titulo relinquenda, quando ſuccedunt loco legitimæ.
22 Patronus,an poſſit vendere ius quod habet percipiendi alimenta ab eccleſia.
23 Qui prędium recepit, ut aliquem alat,an exinde poſſit ſe liberare reſtituendo prædium.
24 Tranſactio ſuper alimentis,an firmetur clauſula quæ uim habet iuramenti.
25 Hæres ſi priuatur hæreditate, ubi moleſtet alimentarium,cui tunc applicetur hæreditas.
26 Moleſtari,quomodo,& quando dicatur legatarius alimentorum.
27 Monacho translato de uno in aliud monaſterium,a quo ſint præſtanda alimenta.
28 Filio qui poteſt ſeruire alicui principi,uel militare,an præſtentur alimenta a patre.
29 Vxor,cui ſunt relicta alimenta, an petat ſupplementum ex auth. præterea. C.unde uir.
30 Vxor,cui relicta ſunt alimenta, intra annum luctus, an illa conſequatur ſi interim nubat.
31 Aſſenſus ſuper feudi alienatione conceſſus pro dote,an extendatur ad alimenta.
32 Delinquenti,an liceat alienare bona ſua pro alimentis,quando bona confiſcantur ipſo iure.
33 Hæreticus occultus in foro fori,an ſit capax legati alimentorum.
34 Legatum alimentorũ filio relictum, an imputetur ei in legitimam.
35 Vxori inopi,an debeatur quarta ex auth. præterea, ſi maritus ei alimenta reliquit.
36 Legatum alimentorum relictum filiis alicuius, an debeatur eius nepotibus.
37 Vxori, an debeatur quarta ex authentica,præterea,ſi dotem habet aureorum mille.
38 Filia abſolute excluſa a ſtatuto, an conſequatur alimenta in bonis patris.
39 Alimenta,an repetantur ſecundum laborem, & induſtriam.
40 Pecunia,quando relinquitur ad alimenta, quid tunc ſit agendum.
41 Fundus ex quo præſtanda ſunt alimẽta,qualiter ſit æſtimandus.
42 Donatione reſciſſa,quia donatarius non præſtiterit alimẽta,an reſcindantur obligationes medio tempore contractæ ſuper re.
43 Vxori intra annum luctum,an debeantur alimẽta ultra,quam importent fructus dotis.
44 Tutor qui præſtitit alimenta pupillo,an pro eorum repetitione habeat obligata bona.
45 Minor, cui alimenta relicta ſunt in domo hæredis, an reſtituatur ſi ſcipſum aluit extra domum.

INDEX RERVM.

AC VERBORVM NOTABILIVM,

QVAE IN HOC TRACTATV DE ALIMENTIS, CONTINENTVR,

SERIE ALPHABETICA DIGESTVS.

A

ABBAS dum accuſatur, recipit alimenta, & expenſas lite pendente, tit.1.q.127.nu.1 fol.95

Abbas depoſitus, vel priuatus non recipit alimenta a monaſterio, ibid. num.2

Abbati, dum pendet lis ſuper accuſatione, parendum eſt a monachis, ibid. num.5

Abeſſe non videtur, qui rediturus eſt, tit.1.q.32.nu.29 28

Abſentia affectata non prodeſt, tit.7.q.16.nu.97 247

Acceptans legatum, tenetur onus iniunctum agnoſcere, tit.5.q.1. num.24 178

Acceptans legatum cenſetur agnoſcere onus etiam, quod excedat legati valorem, eo tit.q.3.nu.24 181

Acceptans legatum factum cum onere, non tenetur vltra vires legati, tit.6.q.11.nu.36 210

Acceptans legatum cenſetur cognoſcere onus iniunctum, etiam ſi excedat valorem legati, quando dictum eſt, pro omni, & toto, &c. ibid.num.37

Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus iniunctum, tit.7.q. 10.nu.16 236

Acceptans diſpoſitionem cenſetur onus iniunctum agnoſcere, tit.9 q.23.nu.12 369

Acceptans legatum factum cum onere plus non petendi, ſibi non præiudicat, ſi onus ignorauit, eo. tit q.26.nu.101 381

Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus annexum etiam ſi excedat emolumentum, eo.tit.q.43.nu 44 415

Acceptans emolumentum tenetur acceptare onus adiunctum, ibid. num.45

Acceptare quis tenetur contractum cum omnibus ſuis qualitatibus, vel in totum reprobare, tit.7.q.16.num.94 247

Acceptari in totum, vel reprobari in totũ debet actus, ibi. nu.93

Acceptato legata cognoſcitur onus iniunctum, etiam ſi ſit grauius legato, eo.tit.q.10.nu.17 236

Acceptilatio extinguit debitum in totum. tit.5.q.3 nu.23 181

Acceſſiones dotis debentur iure actionis, tit.1.q.43.nu.2 44

Acceſſiones in iudiciis vniuerſalibus veniunt, tanquam pars rei petitæ, tit.3.q.2.nu.2 129

Acceſſiones in vniuerſalibus petuntur iure actionis, tit.6.q.3. num.15 193

Acceſſoria non alterant principalem diſpoſitionem, tit.2.q.15. num.237 123

Acceſſorium regulatur ſecundum ſuum principale, & cum eo proportionabiliter extinguitur, tit.1.q.43.nu.31 45

Acceſſorium eiuſdem eſt iuris cum ipſo principali. tit.3.q.2. num.3 129

Acceſſorium regulatur ſecundum naturam principalis, tit.6.q.3. nu.56 195

Acceſſorium ſequitur naturam principalis, tit.7.q.16. num.71. fol. 245

Acceſſorium ſequi debet naturam principalis, tit.8. priuil.49. num.2 301

Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, tit.9.q.31.numero 8 389

Acceſſorium inducitur, tollitur, & confirmatur inducto, ſublato, vel confirmato principali, ibid.num.9

Acceſſorium videtur ineſſe principali, ibid nu.10

Acceſſorium tollitur principali ſublato, eod.tit.q.38.nu.4 404

Accidens ſtare non poteſt ſine ſubiecto, tit.2.in princ.nu.2 97

Accidentia cognoſci non poſſunt, niſi cognita ſubſtantia, ibi.nu.1.

Accidentia omnia tolluntur ſubſtantia ſublata, tit.9.q.21. numero 17 367

Accidentaliter quod accidit non attenditur, ſed quod ordinariè, eo.tit.q.43.nu.46 413

Accuſare poteſt quicunque, qui non reperitur prohibitus, tit.8. priuil.8.num.2 333

Accuſanti monaſterium dantur moderatè alimenta, & expenſæ, tit.4.q.23.nu.37 168

Accuſato de læſa maieſtate, debentur alimenta pendente lite, tit.1.q.129.nu.7 96

Accuſator poteſt ſuum intereſſe proſequi etiam poſtquam princeps fecit gratiam reo, tit.7.q.16.nu.72 246

Accuſatus pro quocunque delicto, interim eſt alendus, tit.1.q. 72.nu.3 69

Accuſatus quilibet alendus eſt pendente lite, eod. tit. q. 129. num.1 96

Acquiſitum quæritur acquirenti etiam ſi ſit de aliena pecunia, tit.4.q.29.nu.28 174

Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere, tit.1.q.7. nu.1 6

Actio mutat naturam ſuam, quando ceſſio eſt facta, tit.1.q.42. num.71 41

Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem, eo.tit. q.49.num.5 51

Actio competit pro alimentis iure, & loco legitimæ debitæ patri, aut filio, tit.3.q.1.nu.29 126

Actio ſubrogata aſſumit naturã illius, cui ſubrogatur, ibid.nu.34
Actio competit pro alimentis, quando cum licentia Principis conſtituitur maioratus facta ſecandogenitis prouiſione, ibidem, numero 76 . 129
Actio de dote non eſt nata conſtante matrimonio, tit.5.q.2.numero 10 129
Actio perſonalis datur pro alimentis legatis, eodem tit. q.4. numero 1 132
Actio competit pro alimentis ex ſtatuto debitis, eodem tit. q.6. numero 1 133
Actio cuicunque competit, cuius intereſt.tit.5.q.1.nu.59 179
Actio negotiorum geſtorum competit eatenus, quatenus negotium eſt vtiliter geſtum, tit.6.q.8.nu.21 202
Actio non datur contra tertium non obligatum, tit.8. priu.48. numero 2 300
Actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſſorem, etiam ſi contracta ſit obligatio contemplatione rei, ibid.nu.3.
Actio dotis oritur ſolum matrimonio ſoluto, ſecundum communẽ, eo.tit.priu.49.nu.14 103
Actio dotis retrotrahitur ad tempus promiſſionis, ibid.nu.15
Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, etiam ſi contracta ſit habito reſpectu ad rem, eodem tit. priu. 51. numero 2 eod.
Actio perſonalis pro alimentis datur contra tertium poſſeſſorem bonorum obligatorum, ubi de veritate, eod.tit. priuil.52.numero 1 303
Actio reuocatoria non datur contra habentem oneroſam titulum, tit.9.q.19.nu.7 363
Actio cui datur, illi & datur utilitas proueniens ab actione, eod. tit.q.25.nu.16 373
Actio eſt ius proſequendi in iudicio, quod ſibi debetur, ibidem numero 17
Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris, eo.tit.q.35. numero 44 399
Actione nouata non repetuntur priuilegia actionis nouantis, tit.1. q.1.nu.38 178
Actionem qui habet, rem ipſam habere uidetur, eod. tit.q. 108. nu.7.f.83.& tit.7.q.17.nu.32.f.249. & q.37.nu.5.& 25. f.265.& tit 9.q.29 385
Actionem habens dicitur fictẽ, non verè habere rem, eo.tit.q.17. numero 34 249
Actiones deſcendunt ab hæredibus in hæredes, & contra hæredes, tit.1.q.23.nu.16 29
Actiones omnes tam actiuæ quam paſſiuæ tranſeunt ad hæredes & contra heredes, tit.6.q.8.nu.6 201
Actiones tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes, ibid. nu.104. f.206.& q.22.nu.1 222
Actum faciens obligat ſe legibus de illo actu loquentibus.tit.1.q. 11.nu.22.f.11.tit.9.q.21. nu. 19.f.367.& q.25.nu.91.f. 376.& q.44.nu.46 415
Actum facienti ex neceſſitate ignoſcendũ eſt, tit.6.q.8.nu.93 205
Actum faciens alieno nomine, non obligatur de proprio, tit.7.q. 37.nu 56 266
Actum facienti ex neceſſitate ſubueniendum magis eſt quàm facienti uoluntariè, eo.tit.q.43.nu.50 413
Actus vt ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio, tit.1.q. 10.num.13 9
Actus non operatur vltra agentis intentionem, eod.tit. q.11.numero 3 10
Actus plures quando fiunt eodem tempore, cenſentur correſpectiui, & unus factus cõtẽplatione alterius, eo.tit.q.42.nu.48 40
Actus fieri debet expenſis illius, qui petit illum fieri, eo.tit.q.63. numero 2 67
Actus ſi non ualet eo modo, quo agitur, ualet uti ualere poteſt, tit.2.q.1.nu.46 99
Actus interpretatur ut ualeat, non ut pereat.eod. tit. q.8. numero 9 103
Actus eo modo reſoluitur, quo fuit in eſſe productum, tit.5.q.4. nume.20 183
Actus referri debet ad cauſam neceſſariam, tit.[illegible].q.14.nu.7. 216
Actus inutilis quando confirmatur, tunc agitur ex confirmante non confirmato, tit.8.priu.22.nu.34 284
Actus tribuitur ſemper ordinanti, non exequenti, eod.tit.pri.51. nume.88 311
Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti, eo. tit.priu 65.numero 47 323
Actus præſumitur factus ex ea cauſa, quæ facienti eſt vtilior, tit.9.q.16 nu.26 358
Actus factus a debitore non præiudicat creditori, eo. tit. q.42. num.14 410
Actor alimenta pendente lite debita petit coram iudice principalis cauſæ, tit.1.q.110.nu.9 84
Actor & reus in medio cauſæ, & in ordinatorijs iudicij pariformiter tractantur, tit.8 q.60.nu.30 317
Actori agenti ex teſtamento ad hæreditatem aliquando ex æquitate debentur alimenta.tit.1.q.110.nu.7 84
Actori pauperi pendente lite debentur expenſæ a reo diuite, eod. tit.q.120.nu.1 91
Actori litiganti pendente lite debentur alimenta a reo locuplete, ibid.nu.2
Actori pauperi non dantur a reo alimenta, quando agit actione perſonali, uel reali, pro re particulari, ibid.nu.14 92
Actori pauperi fiſcus conuentus miniſtras alimenta, & expenſas litis, quando agit ad hæreditatem, ibid.nu 14
Actori ubi lite pendente debentur alimenta, ea præſtanda ſunt uſque ad perfectam executionem, tit.5.q.8.nu.5 190
Actori nõ licet quod actori denegatur, tit.8.priu.60.nu.28 317
Adire non uidetur qui ſoluit medicinas, vel ſatisfecit medico, tit. 1.q.44.nu.29 48
Aditio non inducitur ex eo quòd quis aluerit familiam defuncti, ibi.numero 38
Aditio hæreditatis inducit quaſi contractum, tit.3.q.3.nu.8 130
Aditio non inducitur ex uenditione rei, quæ erat peritura, tit 8. priu. 45.numero 5 299
Aditio inducit quaſi contractum inter hæredem, & legatarium, tit.9.q.14.nu.21 355
Aditio eſt quaſi contractus, eo.tit.q.45.nu.8 416
Adminiſtratio quando relinquitur, idem eſt, ac ſi relinquatur guberuium, tit.2.q.9.nu.6 103
Adminiſtratio libera quando relinquitur, uenit uſusfructus. ibidem, nume 8
Adminiſtratio plena, uel plenaria, importat uſumfructum in relicto facto uxori, ibid.nu.10
Adminiſtratio quãdo relinquitur cum facultate capiendi fructus, vel diſponend de eis, uſusfructus uenit, ibid.nu.11
Adminiſtratio interdicitur in crimine læſæ maieſtatis a die cogitati delicti.tit.[illegible] q.2.nu.2 392
Adminiſtratio bonorum hæretici interdicitur a die delicti commiſſi.ibid.nu.6
Adminiſtratione relicta uenit vſusfructus, tit.2.q.9.nu.2 103
Adminiſtrationis relictum continet alimenta, ibi.nu.7
Adminiſtrator, uel gubernator, quando liberatur, quid ueniat, ibid.nu.12 104
Adminiſtrator præſumitur alimenta præſtare de bonis, quæ adminiſtrat, tit.6.q.15.nu.2 217
Adminiſtrator non compenſat alimenta in pecunia præſtita cum debito ſpeciei, ibid.nu.13 218
Adminiſtrator præſumitur ſoluere de bonis, quæ adminiſtrat, tit.9. q.12.nu.19 351
Adoptaus obligatur ad oĩa onera adoptati.tit.9.q.27 nu.17 383
Adoptatus non uocat in ius patrem naturalem, tit.1.q.2.nu.4 2
Adoptio hodie nihil immutat de iure naturalis patris, ibi.nu.1
Adoptio imitatur naturam, ibid.nu.11
Adoptiui ſuccedunt parentibus ſicuti legitimi, & naturales, tit.2. q.15.nu.37 111
Adoptiui dicuntur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris, ſicut legitimi & naturales, ibid.nu.38
Adoptiui gaudent priuilegio filiorum, ibid.nu.39
Adoptiui excludunt aſcendentes & uxores a ſucceſſione, ibidem numero 40

Adoptiui [illegible] ſiunt filij ficti, non neri, ibid. numero 41
Adoptiuus uenit appellatione filij, quando uerba non poſſunt in alio verificari, tit. .q. 124. nu. 2 58
Adoptiuus æquiparatur legitimo & naturali, ibid nu. 3
Aduentitia filio quæruntur quoad proprietatem, & patri quo ad uſumfructum, tit. 9. q. 20. nu. 20 365
Aduentitium dicitur lucrum quod filius facit ex fructibus colonicæ partis rei aſſignatæ a patre pro alimentis, ibid. nu. 6, 364
Aduentitium dicitur quod prouenit ex propria induſtria, profectitium autem quod ex capitulis, ibid. nu.
Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius agricultor pro induſtria ſua ex funda patris. ibid. nu. 15
Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius ex re patris pro parte induſtriæ. ibid. nu. 16 365
Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius exercendo mercaturam ex pretio fructuum prædij aſſignati ad alimēta, ibidem numero 17
Aduentitium dicitur id, quod auus tradidit, uel reliquit nepoti, tit. 5. q. 7. nu. 30 188
Adulterij pœna ordinaria non punitur mulier propter oſculum, uel quid ſimile, tit. 7. q. 16. nu 35 244
Adulterij exceptio non poteſt opponi poſt litem conteſtatam, ibid nu. 54 245
Adulterium præbet iuſtam cauſam ſeparandi thorum, ibid. numero 23 244
Adulterium nullo ex cauſa iuſtificari poteſt. ibid nu. 24
Adulterium non permittitur uxori etiam propter famem, uel paupertatem, ibid. nu 45 245
Adulterium uxoris, quando compenſetur cum adulterio mariti, ibid. nu. 53
Adulterium uxoris offendit maritum, agnationem, & rempublicam ibid. nu 68
Adulterium uxoris præſtat iuſtam cauſam ſeparandi thorum, tit. 7. q. 17. nu. 19 248
Adulterium poteſt uxori uiduæ obijci, ſi maritus illud ignorauit. eo. tit. q. 24. nu. 15 256
Adultus educatur in loco, qui ſibi magis placet, tit. 4. q. 13. numeru 5 150
Adultus non educatur in loco a ſe electo, ſi iudex exiſtimet illum non eſſe tutum, ibid. nu. 6
Aduocato, cum exit prouinciam, debentur expenſæ ultra ſalarium, tit. 1. q. 68. nu. 1 69
Aduocato exeunti prouinciam præſtari debet & equus, ibid. nu. 2
Aduocato exeunti prouinciam dantur alimenta, & uectura equi, tit. 4. q. 8 nu. 6 144
Aduocato exeunti prouinciam datur equus, & famulus, eo. tit. q. 18. nu. 19 161
Aduocato exeunti prouinciam prouidendum eſt etiam de ſeruitore, eo. tit. q. 24. nu. 13 169
Aduocatis ſoluuntur expenſæ antequam pedem moueant de domo, eo. tit. q. 17. nu. 32 160
Aduocatus non conuenitur ultra quam facere poſſit, deducto ne egeat, tit. 1. q. 78. nu. 22 72
Aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio, tit. 4. q. 11. ſub numero 13 149
Aduocatus dicitur opem delinquenti præſtare, tit. 8. priuil. 78. nume. 7 329
Aduocatus non punitur, ſi delinquentem miſerationis gratia defendit, ibid num. 8
Aduocatus in cauſa propria repetit lucrum, quod amittit, cum cauſam propriam defendit, tit. 9. q. 29. nu. 11 405
Affectatio non prodeſt, tit 7. q. 26. nu 99 247
Affectio eadem eſt circa uterinos, quæ circa conſanguineos, tit. 1. q. 25. nu. 23 22
Affinitas ſpiritualis non eſt minor quam carnalis. eo. tit. q. 11. numero 8 11
Affinitas ſpiritualis maior eſt carnali, ibid. num. 12. & q. 98. numero 3 80
Affinitas non attenditur, quæ morte fuit extincta, eo. tit. q. 44. numero 8 47
Agens tamquam filius probare debet ſe talem, eodē, tit. q. 112. numero 11 87
Agens tamquam talis tenetur probare ſe talem, ibid. nu. 12
Agens tamquam agnatus, probare debet ſe agnatum, ibidem, numero 13
Agens ex contractu ultro citroque obligatorio repellitur, niſi primò impleat ex parte ſua, tit. 8. priuil. 53. nu. 23 304
Agens ex contractu conditionali probare debet euentum conditionis. eo. tit. priuil 77. nu. 2 328
Agenti ad bona, quæ ſua prætendit, præſtanda ſunt alimenta, pendente lite, ubi late, tit. 1. q 119 nu. 1 91
Agnati ſi non hæredes defuncti non tenentur legata alimenta ſoluere de fructibus feudi, tit. 4. q. 10. nu. 18 147
Agnatus poteſt repudiata hæreditate retinere feudum, ibidem, numero 21 148
Agnatus ſuccedens in feudo, non tenetur ſoluere debita uaſalli ultima loco defuncti, tit. 8. priuil. 54. nu 3 304
Agnationis & cognationis differentia in ſuccedendo, eſt ſublata, tit. 1. q. 25. nu. 22 22
Alba in conſil. 12. reprobatur communiter, tit. 6. q. 14. numero 13 216
Alendus nemo eſt de bonis ſibi per delictum ablatis, tit. 7. q. 14. nu. 28 240
Alere tenetur quicumque tenetur tractare, ut filium, tit. 1. q. 2. numero 9 2
Alere quiſque eum tenetur cuius operis utitur, tit. 6. q. 18. numera 20 210
Alere qui tenetur ratione ſanguinis is debet & erudire, & bonis artibus inſtruere, tit. 6. q. 19. nu 10 221
Alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetur etiam impendere in quæcunque ſtudia, ibid. nu. 11
Alere quilibet eum tenetur, quem habet in obſequia, tit. 7 q. 17. numero 37 249
Ali nemo debet ex bonis, quibus fuit ſuo delicto priuatus, tit. 1. q. 36 nu. 2 32
Aliquis poteſt ex bonis per delictum ſibi ablatis, quod delictum non reſpicit illius offenſam, cui applicata ſunt bona, ibidem numero 14
Ali nemo debet ex bonis ſibi ob delictum ablatis, tit 7. q. 25. nu. 4 fol. 256. tit 9. nu. 10 302
Ali nemo debet ex bonis, quæ ſibi auferuntur, tit. 9. q. 38. numero 3 404
Alimenta ei non ſunt deneganda, qui futurus eſt dominus, tit. 1. q. 8. num 4 6
Alimenta non ſunt alicui præſtanda de bonis illi ob delictum ablatis, eo. tit. q. 31. nu. 29 25
Alimenta præterita non petuntur, quando a lege, uel officio iudicis debeatur. eo. tit. q. 32. nu. 40 28
Alimenta plenarie petuntur, quando debentur iure actionis, ibid. numero 42
Alimenta ei ſunt dimittenda, qui non poteſt exigi ultra quam facere poſſit, eo. tit. q. 78. nu 1 71
Alimenta cum a lege ordinantur alicui, intelligitur, niſi aliunde habere poſſit, puta ex arte, uel officio, ibid. nu. 32 72
Alimenta quibus magis ſunt præſtanda, quando plures concurrant tria, ſunt conſideranda, ea. tit q. 92. nu. 1 77
Alimenta ijs primum danda ſunt, quibus tenemur iure actionis, ibid. nume. 2
Alimenta ſunt plus fauorabiliora, quam litis expenſæ, tit. 1. q. 120. num. 10 92
Alimenta quæ lite pendente dantur iure prouiſionis, neque imputantur, neque reſtituuntur, ea. tit q. 124 nu. 4 94
Alimenta non ſunt ei miniſtranda, qui cauſam ſuam proſequitur, eo tit. q. 128. nu. 1 96
Alimenta eis ſunt præſtanda, qui ſunt in ſeruitio, tit. 2. q. 3. numero 2 107
Alimenta uidentur relinqui, quando mandat teſtator aliquem recipi in domo, ibid. nu. 11 108
Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid receptum eſt pro neceſſitatib. eo. tit. q. 5. nu. 11 eo.

I N D E X

Alimenta præteriti temporis peti poſſunt quando relinquitur pro indigentia, ibid. nu. 12

Alimenta ei uidentur relicta, qui implicitè includitur legato, ut quando dicitur, Titio cum familia, eo. tit. q. 7. nu. 2 102

Alimenta, quando Titio relinquuntur cum familia, non poteſt Titius illis renunciare in præiudicium familiæ, ibid. nu. 8

Alimenta debentur ei reſtricta, qui ex diſpoſitione teſtatoris tractandus eſt, ut filius. tit. 2. q. 10. nu. 3. & 8 104

Alimenta non cenſentur relicta, quando mandat teſtator aliquem uti filium tractari in aliqua re particulari, ibid. nu. 8

Alimenta ei non ſunt præſtanda, qui tractandus eſt ut filius, in caſibus quib. pater non cogitur alere filium, ibid. nu. 13

Alimenta poſita in cõditiõe non debentur, eo. tit. q. 14. nu. 4. 106

Alimenta aliquando relinquuntur per modum conditionis implendæ, ibid. nu. 17

Alimenta quando alicui relinquuntur cum uſufructu, tunc legatarius habet uſumfructum, tit. 2. q. 15. nu. 127 116

Alimenta quando in eadem diſpoſitione, & rõne relinquuntur cũ uſufructu, tunc unũ legatum confunditur cũ alio, ibid. nu. 128

Alimenta debentur filio naturali quadam ratione, non naturali obligatione, tit. 3. q. 1. nu. 14 126

Alimenta loco legitimæ debita tranſmittuntur ad hæredes, ibid. nume. 38 127

Alimenta ſoluto matrimonio debita eiuſdem ſunt conditionis cum alimentis debitis matrimonio conſtãte, eod. tit. q. 2. nu. 17. 130

Alimenta qui præſtare recuſat compellitur a iudice capiis pignoribus, & indicta mulcta, eo. tit. q. 9. nu. 20 137

Alimenta, quando pluribus debentur, iudex unum eligit, cui cæteri contribuant, ibid. nu. 22

Alimenta debentur, quando teſtator mandat aliquem gubernari, & nutriri, tit. 4. q. 1. num. 3 138

Alimenta quãdo ſunt præſtanda, non eſt curandũ, quid fecerit alimentarius de pecunia loco alimẽtorũ data, eo. tit. q. 2. nu. 28. 139

Alimenta præſtanda ſunt filijs, & deſcendentib. ẽt quando ſua culpa incidunt in infirmitatem, tit. 4. q. 5. nu. 17 143

Alimenta de fructibus, & redditibus, non de proprietate, præſtanda ſunt, eo. tit. q. 9. nu. 1 145

Alimẽta nõ debẽtur, quãdo ex fructib. nihil ẽ perceptũ, ibi. nu. 2

Alimenta præſtantur de fructib. etiam ſi hæres non fecerit inuentarium, ibid. nu. 6

Alimenta capi non poſſunt authoritate propria, quia egent liquidatione, ibid. nu. 7

Alimenta ita ex reditib. præſtanda ſunt, ut non oẽs conſumantur, ſed pars conſeruetur pro cautione ſequentis anni, ibid. nu. 14

Alimenta præſtanda ſunt ex proprietate, quando debentur onerato titulo, ibid. nu. 17 146

Alimenta, ut præſtentur ei, qui futurus eſt dominus, uendi poteſt proprietas, ibid. nu. 24

Alimenta qui debet, tenetur etiam de caſtrenſibus bonis ſoluere, tit. 4. q. 11. nu. 20 149

Alimenta an præſtentur in domo debitoris, & non alibi, eo. tit. q. 14. an. 2. & 16 152

Alimenta debita ex diſpoſitione hominis præſtantur extra domum, ibid. nume. 7

Alimenta non poſſunt peti extra domum, quando relicta ſunt cũ onere habitandi, tit. 4. q. 15. nu. 3 153

Alimenta relicta cũ onere habitãdi peti poſſunt extra domũ ſtãte lite inter legatarium & debitorem. ibid. nu. 28 154

Alimenta alicui relicta cum onere habitandi cũ filijs, quando indicantur relicta fauore filiorũ, uel legatarij, ibid. nu. 35 155

Alimenta relicta in domo peti poſſunt extra domum, quãdo uult cum propria uxore, & filijs habitare, ibid. an. 36

Alimenta extra domum petuntur, quando relictum eſt cum clauſula, ſi non habitauerit, ibid. nu. 62 156

Alimenta debita ex fructib. certi fundi catenus debẽtur, quatenus ſe extendunt fructus. tit. 4. q. 16. nu. 20 157

Alimenta in pecunia relicta in ſingulos annos, peti poſſunt in principio cuiuſque anni, eo. tit. q. 17. nu. 8 159

Alimenta præſtita ſtando, & habitando, &c. non præſtentur in princ. ſed quando, & quomodo, uide ibid. nu. 15

Alimenta debentur ſingulo anno, quando relinquuntur perſonis non morituris, ibidem, numero 16

Alimenta præſtantur in tempore deſignato etiam tacita teſtatoris uoluntate, ibid. nu. 21

Alimenta relicta ex fructibus certi fundi præſtantur tempore recollectionis eorum, & ibi ampliatur, ibid. nu. 22

Alimenta ſoluuntur ſecundum qualitatem, & dignitatem perſonæ cui debentur, eo. tit. q. 18. nu. 1 160

Alimenta lautiora ei debentur, qui alias fuit diues, quam ei qui ſemper fuit pauper, ibid. nu. 4 161

Alimenta præſtanda abſque penuria non debentur ſecundum dignitatem, ibid. nu. 6

Alimenta æqualiter omnibus præſtanda ſunt, quando multis coniunctim relinquuntur, ibid. nu. [illegible]8

Alimenta non egent taxatione iudicis, quando relinquuntur prout conſueuit præſtare, eo. tit. q. 19. nu. 15 164

Alimẽta nõ reſtringũtur ad redditus dotis, eo. tit. q. 20. nu. 1. 165

Alimenta debita lite pendente præſtantur arbitrio iudicis, eo. tit. q. 23. nu. 41 168

Alimenta excipiens intelligitur non ſolum per ſe, ſed etiam pro uxore, eo. tit. q. 24. nu. 1 169

Alimenta relicta ex certo fundo præſtantur integra, quamuis ex eo fundo minus ſit perceptum. eo. tit. q. 26. nu. 1 170

Alimenta finiuntur cum morte eius, cui ſunt præſtanda eſt non trãſeunt ad hæredes, tit. 5. q. 1. nu. 1 177

Alimenta in perſona unius aliud ſunt quàm in perſona alterius, & ſunt perſonalia, ibid. nu. 2

Alimenta relicta in temporis præfinitione extinguuntur ante tẽpus eueniente morte alimentarij, ibid. nu. 9

Alimenta debita filiæ dotatæ, quæ excluduntur a ſtatuto, non tranſeunt ad hæredes, ibid. an. 5

Alimenta debita alicui durant uſque ad mortem naturalem, non obſtante deportatione, uel banno. ibid. nu. 11

Alimẽta ſimpliciter relicta, pſtãda sũt uſq; ad mortẽ, ibi. nu. 12

Alimenta a teſtatore relicta præſtanda ab uſufructuario, finiuntur extincto uſufructu, ibid. nu. 18. 20. 23. & 24

Alimenta præſtanda ab uſufructuario non debentur ab hærede legantis, quando uſusfructus eſt finitus, ibid. nu. 20

Alimenta præſtanda ſunt ab hærede uſufructuarij, quãdo uſufructuarius fuit grauatus ſimpliciter, & non de uſufructu, ibid. numero 25 178

Alimenta debita loco legitimæ tranſmittuntur ad hæredes, ubi tamen de ueritate, ibid. nu. 31. & 32

Alimenta præteriti temporis tranſeunt ad hæredes, & peti poſſunt, ibid. nu. 39

Alimẽta pterita peti poſsũt, quãdo dẽtur in re actiõis, ibid. nu. 40

Alimenta præterita peti poſſunt, etiam ſi legatarius non ſit moratus cum filijs, quando fuerunt relicta cum onere morandi, ſi tamen per eum non ſtetit, ibid. nu. 41

Alimenta præteriti tẽporis debita ſolo iudicis officio peti non poſſunt, ibid. nu. 43 179

Alimẽta officio iudicis debita petũtur pro tpe pterito, quando is cepit mutuũ pecuniam, ut ſe aleret, ubi tamẽ quã datur actio.

Alimenta præteriti tẽporis officio iudicis debita contemplatione alicuius ſeruitij peti poſſunt, ibid. nu. 67 180

Alimenta peti poſſunt pro tempore præterito, quando ab hærede debentur, ibid. nu. 70

Alimenta licet ei debeantur cui debetur legitima, tamen fallit, quãdo debitor uellet ſtatĩ legitimã ſoluere, tit. 5. q. 2. nu. 2. 180

Alimenta poſſunt relinqui ad tẽpus certum. eo. tit. q. [illegible]. nu. [illegible] 181

Alimenta relicta aut promiſſa ob cauſam aliquam finiuntur extincta cauſa, eo. tit. q. 5. nu. 1 184

Alimenta debita propter dotem taxantur ſecundum dotis quantitatem, ibid. nu. 4

Alimenta relicta rectori eccleſiæ quoad uixerit, non tenetur ad ſucceſſorem in beneficio, eo. tit. q. [illegible]. nu. 12 185

Alimẽta relicta ab hæredib. infraſcriptis, non præſtantur ad uitã legatarij, ſed donec uiuit hæres grauatus, ibid. nu. 26. 186

Alimenta relicta de fructib. fundi, non ſunt perpetua, ẽt ſi relinquuntur eccleſiæ, uel ciuitati, ubi de ueritate, ibid. nu. 30

Alimen-

Alimenta data in uno ſundo tranſmittuntur ad heredes, quādo ualor ſundi nō excedit modū alimētorū, eo.ti.q.7.nu.54 189
Alimenta actori debita pendente lite uſque ad diffinitiuam præſtantur, eo.tit.q.5.nu.1 189
Alimenta quicunque præſtitit, repetere poteſt ab eo, qui alere tenebatur, tit.6.q.16.nu.8 218
Alimenta ſe præſtitiſſe alicui difficile probatur. eo.tit.q.23.numero 9 223
Alimenta præſumuntur præſtita ſecundum qualitatem, & conditionem perſonæ, cui præſtita ſunt, ibid.nu.5 ;
Alimenta præſtita fuiſſe per certum tempus probatur, quando conſtat de principio & fine temporis, ibid.nu.24 224
Alimenta quæ dicantur magna, quæ modica, committitur arbitrio iudicis, ibid.nu.26
Alimenta officio iudicis non debentur ei, qui poteſt aliunde uiuere, tit 7.q.14.nu.5 240
Alimenta iure actionis etiam a lege debita diuiti quoq; præſtanda ſunt, eo.tit. q.15.nu.27 242
+ Alimenta alijs præſtare non tenetur, qui uix habet pro ſe, ibid. num.30 243
Alimenta alicui de proprijs bonis præſtanda extrahi poſſunt ex rei vendicatione, eod.tit.q.22.nu.5 254
Alimenta non debentur, quando ex patrimonio nulli omnino redditus percipiuntur, eo.tit.q.33.nu.25 263
Alimenta ſibi quis poteſt ſubtrahere, ut pereunti perſona magnæ ſubueniat, per quam Reſpub. ſuſtentatur, eo.tit.q.40.nu.1 267
Alimenta concernunt publicā utilitatē, tit.8.priu.1.nu.19 270
Alimenta decernuntur vxori pendente lite ſuper iuribus matrimonij, eo.tit.priuil.10.nu.4 275
Alimenta relicta ab vſufructuario extinguuntur uſufructu finito, eod.tit.priuil.14.nu.4 278
Alimenta ſi ex pecunia præſtanda ſunt, tunc pecunia reponenda eſt apud mercatorē ad honeſtū lucrū, eo.ti priu.29.nu.5 289
Alimenta relinqui poſſunt ſorenſi, non obſtante ſtatuto, uel conſuetudine, eod.tit.priuil.41.nu.3 298
Alimenta præteriti temporis alicui relicta tranſmittuntur ad heredes, eo.tit.priuil.55.nu.13 305
Alimenta præſtita ſorori dotatæ non imputantur in legatum factum pro dote, eod.tit.priuil.57.nu.3 313
Alimenta non ueniunt in confiſcatione bonorum etiam in condemnata læſæ maieſtatis, eod.tit.priu.59.nu.15 314
Alimenta commoda quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentarij, tit.4.q.18.nu.5 161
Alimenta futura dicuntur, quæ ueniunt poſt conteſtatam litem, tit.8. priuil.60.nu.16 316
Alimēta ſi quis delinquenti poſt delictum præſtat, non punitur, eo.tit. priuil.78.nu.5 329
Alimenta non poſſunt a lege tolli, eo.tit.priu.85.nu.8 333
Alimenta dantur in ſubſidium uitæ, eo.tit.priu.91.nu.2 335
Alimenta æquiparantur piæ cauſæ, tit.9.q.3.nu.1 340
Alimenta quamuis plures relicta, ſemel tantum debentur, eo.tit. priuil.4.nu.1 341
Alimenta iure actionis debita peti poſſunt pro tempore præterito, ibid.nu.7 342
Alimenta relicta a teſtatore, & rurſus ab herede, debentur ſemel tantum, ibid.nu.12
Alimenta non debentur pluries ex multiplici legato continente conditiones incompatibiles, ibid.nu.22
Alimenta non ſunt priuilegiata, niſi in caſib. expreſſis, eod tit.q. 15.nu.11 356
Alimenta. In dubio pro alimentis eſt iudicandum, ibid.nu.13
Alimenta quæ ſuccedunt loco legitimæ non ſunt relinquenda titulo inſtitutionis, eod.tit.q.21.nu.11 367
Alimēta non nō debētur, niſi lite pendēte, eo.ti.q.32.nu.29 393
Alimenta poſt latam ſententiam condemnatoriam reuocātur nulla facta pretij reſtitutione, ibid.nu.30
Alimenta repetuntur ſecundum ſumptum factum, non ſecundum laborem & induſtriam, eo.tit.q.39.nu.1 404
Alimenta ſecundum dotem promiſſam debentur a promiſſore, eo. tit.q.43.nu.3 412
Alimentorum legatum factum, donec filia nupſerit, extinguitur ſecutis nuptijs, tit.5.q 3.nu.5 181
Alimentorum legatum cum onere habitandi cum filijs, dicitur factum contemplatione filiorum, quando ſunt infantes, eod. tit. q.4.nu.13 183
Alimonia ſi alicui relinquitur, illi alimenta debentur, tit.2.q.2. num 14 100
Alimentatus non poteſt accuſare alimentatorem, tit.8.priu.87. nu.3 333
Alimentatus accuſat alimentatorem in crimine læſæ maieſtatis, & alijs delictis atrocioribus, ibid. nu.5
Alimentandus, quando mutuam accepit pecuniam pro alimentis, an agat ad alimenta, uel actio potius ei detur, qui mutuauit, tit.5.q.1. nu.52 179
Alimentario indigenti alimenta præſtantur ante tempus. tit.4.q. 17.nu.18 159
Alimentarius petere poteſt alimenta extra domum, eo.tit.q.14. num.16 152
Alimentarius cogitur habitare in una ex domibus teſtatoris, ſi commodè id facere poteſt, ibid.nu.13 153
Alimentarius non petit alimenta præteriti temporis, ſi non cohabitauit, quando relicta ſunt cum onere habitandi, tit.4.q.15. num.4 154
Alimentarius conſequitur alimenta in domo relicta, quando iuſta aliqua cauſa impeditur ibi morari, ibid.nu.12
Alimentarius petit officio iudicis quod unus ex heredibus contribuat alimenta in domo alterius, quando inter eos facta eſt diuiſio, ibid.nu.22 155
Alimentarius cum onere habitandi petit alimenta extra domū, ſi uigeat odium inter ſe, ibid.nu.23
Alimentarius cum onere habitandi, non tenetur habitare cum ſecundo herede, ibid.nu 69 156
Alimētarius tenetur aſſociare alimētatorē. ti.4.q.29.n.67 175
Alimentarius non poteſt ſine prætore eligere fundum, ex quo percipiat alimenta, tit.8.priu.56.nu.17 307
Alumnus alit nutritorem, & nutricem pauperes, tit.1.q.52. numero 1 61
Alumnus non uocat nutritorem in ius ſine uenia, ibid.nu.2
Alumnus non eſt teſtis integer pro nutritio, ibid.nu.3
Alumnus æquiparatur coniuncto, tit.6.q.18.nu.7 220
Alumnus dicitur de familia, ibid nu 8
Alūnus ingratus perdit beneficiū cōceſſū. tit.7.q.32.n.11 261
Alienans contra teſtatoris præceptum non prohibetur ſuccedere ex fideicommiſſo ordinato in caſum mortis, licet non in caſum alienationis, tit.9.q.25.nu.46 374
Alienans contra præceptum teſtatoris priuatur ſua portione, & non reuocat alienata per alios, ibid.nu.55
Alienandi facultas a teſtatore conceſſa intelligitur libera, & nullis regulis limitata, tit.4.q 29.nu.48 174
Alienandi uerbum, eſt generale, tit.8.priu.38.nu.10 295
Alienandi uerbum includit inſtitutionem, ibid.nu.11
Alienare uidetur, qui nō acquirit, cū pōt. tit.7.q.15.nu.20 242
Alienare prohibitus non poteſt actum facere, per quem ſequatur alienatio, tit.8.priu 56.nu.18.f.307.et tit 9.q.17 nu.17.362
Alienare qui non poteſt, etiam poteſt actū facere, per quem alienatio ſequatur, tit.8.priu.59.nu.15 314
Alienare qui non poteſt, non etiam facit actum ex quo ſequatur alienatio, eo.tit.priuil.65.nu.18 322
Alienari non dicitur res, quæ ex præcedenti pacto redit ad priorem dominum, tit.1.q 48.nu.80 59
Alienata a delinquente ante, uel poſt accuſationem, ante uel poſt ſententiam, quando reuocentur, tit.8.priuil.35.nu.5 293
Alienatio rei eccleſiaſticæ non ualet etiam cum iuramento. eo.ti. priuil.56.nu.57 309
Alienatio quando fauore alicuius prohibetur, ille reuocat cuius fauore fuit prohibita, tit.9.q.25.nu.14 372
Alienatio facta contra præceptū teſtatoris ſuſtinetur, quando nullus extat ex uocatis in caſu alienationis, ibid.nu.71 375
Alienatio prohibita in forenſem a ſtatuto, non extenditur ad neceſſariam, tit.9.q.25.nu.122 382

Alienatio

Alienatio pro alimentis facta poſt ſententiam, quę tranſiuit in indicatum, eſt nulla, eo.tit.q.32.nu.31 393
Aliennatio facta a reo delato poſt ſeotentiam eſt nulla, ibidem, num.42 394
Alienatio facta pro alimentis a reo pendente appellatione ſuſtinetur, ſed retractatur, confirmatu exinde ſententia, ibidem. num.61
Alienatio facta a reo appellatione pendente, ſuſtinetur ſi in cauſam alimentorum poſt ſententiam facta ſit, ibid. nu.67
Alienatia facta a rea lite pendente, non ualet, niſi conſtet de uero debito, ibid.num.75 395
Alienatio quæ ex cauſa permittitur contra iuris regulas ſuſtinetur, quatenus extenditur cum illa, ibid.nu.82
Alienatione per ſtatutum prohibita non cenſetur prohibita alienatio rei modicæ, tit.6.q 13.num.23 216
Alienatione prohibita non includitur ea, quę fit ex neceſſitate ſtatuti, tit. 8.priuil., 6. nu.39 308
Alienationes factæ poſt ſententiam pra debito neceſſario ſunt ualidæ, tit.9.q.32.nu.32 393
Alienationis probibitio non includit neceſſariam, eo.tit. q.26. nu.121 f 382.& q.32.nu.12 392
Aliqua dictio eſt uniuerſalis, & includit caſus, qui aliàs non includerentur, eo tit.q.26.nu 26 378
Aliquid dictio uerificatur in modico, & eſt uniuerſalis, ubi latè, tit.8.q.61.nu.21 318
Aliquid dictio includit omnem caſum, tit.9.q.35.nu.18 398
Alius dictia importat ſimilitudinem, eo.tit.q. 3.nu.6 341
Altare unum diſcooperiri non debet, ut alterum cooperiatur, tit. 1.q.78.nu.35 72
Altari qui ſeruit, uiuere debet de altari, tit.7 q.35.nu.2.f.263. & tit.9.q.12.nu.12.f.351.& q.17.nu.14 383
Alternatiuę obligationis utrunque eſt in obligatione, tit.4.q 15. num.60 156
Alternatiuæ obligationis non poteſt alterum peti, ibidem, numero 61
Alternatiuis ex duabus ſufficit alteram eſſe ueram, ibidem, numero 59
Amicitia idem operatur, quod ſanguinis coniunctio, tit.1.q.11. num.14 11
Amicitia magna ſuperat affectionem paternam, ibidem, numero fol. 15
Amicitia impedit actionem negotiorum geſtorum, tit.6.q.21. num.2 222
Amicitia facit præſumi animum donandi, ibid.nu.3.9.& 10
Amicitia æquiparatur coniunctioni ſanguinis, imò pluris æſtimatur, ibid.nu.4
Amicitia non æquiparatur ſanguinis coniunctioni, nec operatur effectus ſingulares, niſi magna ſit, ibid.nu.5
Amicitia non repellit teſtem a teſtificando. fallit tamen, ibid. num.6
Amicitia magna repellit teſtem a teſtimonio reddendo, ibidem, num.7
Amicitia ſi eſt cauſa, quod ego impendam, ne amici negotia pereant, poſſum repetere, ibid.nu.8
Amicitia ſimplex non facit animum donandi, ibidem, numero 3.& 9
Amicitia non facit præſumi donationem, quando impenſa eſt magna, ſecus cum eſt modica, ibid. nu.10
Amicitia non incidit donationem, quando impenſa non fit circa alimenta, ſed circa res amici, ibid. num.12
Amicitiæ cauſa relictum uidetur, quando aliquid relinquitur magno amico, tit.8.priuil.1.nu.14 270
Amica relictum cenſetur contemplatione amicitiæ legatum, tit. 5.q.6.nu.11 185
Amicus non alit amicum, tit.1.q.10 num.10.fol.64.& q.88. num.1 77
Amicus. Locū habent in ualde amico quæcunque de conſanguineis in iure dicuntur, tit.5 q.6.nu.10 185
Amicus non repetit alimenta, quæ amico ſuo, uel intuitu amici præſtitit, tit.6.q.21.nu.1 222
Amor deſcendit non aſcendit, tit.1.q.94 num.9 79
Amor ardentius deſcendit in nepotes, quam urgeat in filijs, eo.tit. q.103.nu.8.fol.82.& q.15.nu.12 109
Amor nullus uincit paternum, titulo 1. quæſt. 106. numero 3. fol. 83
Amor mariti erga uxorem ſuperat omnes alios, tit.2.q.15.numero 10 109
Amor uxoris ſuper omnes, cedit amori erga filios, ibidem, numero 26 110
Amor parentum ſuperat omnes, tit.4.q.13. num.11.f.150.& tit.5.q 13. nu.26.fol.151.& tit.6.q.8.nu.43 203
Amorem ſui ipſius natura quemlibet docuit, tit.7.q.29.num.9. fol. 259
Angel.in l.2.C.de fideicommiſ. reprobatur a Iaſone, tit.4.q.16. nu.35 158
Animę de ſalute quando agimus, tutior ſemper eſt uia eligenda, tit.8.priuil.88.nu.4 334
Animæ fauore ſumitur ſemper interpretatio, quæ ſit illi utilior, tit.6.q.18.nu.4 220
Animę ſaluti conſulendum eſt in dubio, tit.9.q.17.nu.9. 361
Animus deprehenditur ex uerbis, tit.2.q.15 nu.105 115
Animus repetendi præſumitur in eo qui pręſtitit alimenta illi cui non tenebatur, eo.tit.q.1 nu.1 11
Animus repetendi non præſumitur, quando dans ſciebat indebitum, ibid.nu.25
Animus.tu his, quę pendent ab animo ſtatur iuramento illius, qui actum fecit, tit.6.q.8.nu.36 202
Animus probatur per librum proprium rationum, ibid. nu.74. fol. 204
Animus declaratur per ſcripturam priuatam, eo. tit.q.11. numero 51 211
Animus probatur per teſtes ſingulares.ibid.nu.52
Animus donandi, uel repetendi colligitur ex qualitate impenſæ, eo.tit. q.17.nu.11 219
Animus repetendi præſumitur in fratre, qui impendit pro fratre, eo.tit.q.12.nu.34 213
Animus donandi non colligitur ex factis negatiuis, eo tit q.15. numero 6 217
Animal inuentum dare damnum in prędio alieno ali debet expenſis domini, tit.1.q.70.nu.2 69
Animal pignoratum ali debet a domino, ibid.nu.3
Animal alienum uagabundum ſi quis recepit in ſuum ſtabulum, repetit ſine probatione, quod alienauit, tit.6. q.23. numero 17 223
Animal alienum inuentum in proprio fundo dare damnum, retineri poteſt a domino fundi, ut cognoſcat cuius ſit, tit.8. priuil.62.nume.2 319
Animal alienum qui pauit, poteſt retinere, donec ſibi ſatiſfiat, ibid.nume.3
Animal alienum qui pauit, ſi illud locauit ad necturam, tenetur imputare necturam in alimenta, ibid.nu.14
Annexum ſequitur conditionem rei, cui eſt annexum, tit.9.q.31. numero 17 389
Annus qui conceditur executori ad exequendum currit non impedito in cauſis pijs, ſecus in alijs, tit.8. priuil.32.numero 8. fol. 291
Annus perfectus, an requiratur, uel ſufficiat inchoatus in pubertate, ubi remiſſiue, eo.tit.priuil.58.nu.7 313
Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti, tit 9. q.30.nume.2 387
Annua conceſſio facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum, tit.6 q.1.nu.20 191
Annuum legatum pręſumitur factum in cauſam alimentorum, tit.1.q.10.nu.14.f.6.& tit.2.q.12.nu.1 105
Annuum legatum intelligitur pro alimentis, quatenus ille indiget, ſi factum eſt pauperi, eod.tit. q. 12. numero 8 eod.
Annuum debitum peti poteſt a principio pro omnibus annis, tit. 3.q.9.num.31 137
Annuum debitum pręſtari debet in principio cuiuſque anni, tit. 4.q.17 nu.6 159

Annuum debitum peti poteſt prima die anni.ibid.nu.7

Annui m legatum tranſit ad hæredes pro toto anno, quando legatarius moritur incohoato anno, ibid.nu.9

Antecedens qui uult, cenſetur uelle omne neceſſarium conſequens, tit.1 q.11.nu.21.f.11. & tit.5.q.7.nu 50 189

Antidoralis obligatio dicitur quod beneficientes benefaciamus, tit.1.q.48.nu.10 56

Antidoralis obligatio nullam parit obligationem, tit.6.q.11.numero 23 110

Antidoralis obligatio non poteſt deduci in compenſationem, ibid.num.14

Antidoralis obligatio plurimos operatur effectus, ibidem, numero 26

Antidoralis obligatio deducitur in obligationem uolente debitore, ibid.nu.30

Antidoralis obligatio eſt perſonaliſſima, tit. 8. priuil. 65. numero 39 322

Apoſtata dicitur, qui exit religionem, in qua uotum ſolemniter emiſit, & ibi an hoc uerum ſit, eo. tit.priu.68.nu.1 325

Appellans in cauſa alimentorum non auditur, niſi prius ſoluat alimenta, eo tit.pri. 96.nu.1 337

Appellare non licet ab interlocutoria, etiam in caſib. iure communi permiſſis, quando appellatio eſt prohibita ſtatuto, tit.7.q.9. num.24 235

Appellare non licet in cauſis, quæ celeritatem requiruntur, tit.8. priuil.60.num.11 316

Appellare licet, quando agitur de præteritis alimentis, ibi.nu.15

Appellare quando non licet in conuentione, non etiam licebit in reconuentione, ibid.nu 29 317

Appellari non poteſt a ſententia ſortis. tit. 9. q.43. nume.32. fol. 411

Appellaſſe ſemel tantum dicitur, qui eodem tempore ter dicit, appello, tit.6.q.16.nu.10 218

Appellatur in cauſa alimentorum, tit.8.priu.60.nu.8 316

Appellatio in cauſa alimentorum non ſuſpendit ſententiam, tit.1. q.120.nu.13 92

Appellatio cum ex cauſa conceditur, probari in primis debet cauſa, tit.4.q.15.nu.54 155

Appellatio ſuſpendit effectum iudicati, tit.8. priuil. 10. numero 1 275

Appellatio eſt omni caſu regulariter permiſſa, eodem tit. priuil. 60.num.1 315

Appellatio in caſu dubio admittenda eſt etiam in caſibus, quibus regulariter eſt prohibita, ibid.nu.3

Appellatio eſt defenſio contra oppreſſionem iudicis, & tiriaca contra illius uenenum, etiam in cauſis minimis, ibidem, numero 4

Appellatio non admittitur in cauſis pijs, ibid.nu.7

Appellatio non datur in cauſa ſubſidij charitatiui, ibid.nu.9. 317

Appellatio non datur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum, ibid.nu.10

Appellatio non admittitur in cauſis dotis, quando exigit celeritatem, ibid.nu.13

Appellatio deuoluit negocium ad ſuperiorem iudicem, ibidem, num.17

Appellatio ſuſpendit executionem iudicati, ibid. num.18

Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, ſed non ſuſpenditur executio, ibid.nu.2

Appellatio tunc non admittitur in cauſa alimentorum, quando uictor aliunde non habet, ibid. nu.21

Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, quæ petuntur iure actionis, & non ſuſpenditur executio, ibid.nu.22.

Appellatio non ſuſpendit executionem ſententiæ, quando lis eſt cum paupere, ibid nu.23

Appellatio in cauſa alimentorum admittitur, quando de eis principaliter tractatur, ubi de ueritate, ibid.nu.24

Appellatio admittitur in cauſa alimentorum quo ad fauorem alimentarij, non etiam debitoris, ibid.num.25

Appellatio admittitur in cauſa dotis, cum mulier pauper appellat, ſecus quando aduerſarius, ibid.nu.26

Appellatio admittitur in remed.l.fi.C.de edic.Diui Adria tollen. quando ſententia eſt lata contra actorem, ibid.nu.27

Appellatio ſi remouetur per reſcriptum fauore impetrantis, non licebit ei quoque appellare, ibid.nu.32 317

Appellatio admittitur a ſententia lata in cauſa pia, tit 9.q.3. num.4 341

Appellatio interpoſita per unum ex litigatoribus, prodeſt alijs, ſi cauſa eſt indiuidua, eo.tit.q 14.nu.1 354

Appellatio dicitur tiriaca aduerſus iudices uenenum, tit.9.q.32. num.63 394

Appellatio dicitur defenſio, ibid.nu 64

Appellatio cauſam reducit ad eum ſtatum, in quo erat ante ſententiam, ibid.nu.71

Appellatione pendente nihil innouari debet, tit.8. priuil. 10. num.2 275

Appellatione pendente ſuper ualiditate matrimonij, alimenta decernuntur uxori, ibid.nu.4

Appellatione pendente, quando uictori præſtanda ſint alimenta, remiſſiue, eo.tit. priuil.60 nu 34 317

Appellatione pendente ea omnia fieri poſſunt, quæ permiſſa erant lite pendente, tit.9.q.32.nu.66 394

Appellatione pendente permittuntur ea, quæ tendunt ad faciliorem exitum appellationis. ibid.nu 69 395

Appellatione pendente expediri poſſunt omnia, quæ dilationē non patiuntur, ibid.num.70

Appellationi renunciare uidetur, qui dilationem petit ad ſoluendum, tit.6.q.3.nu.63 195

Appellationi deferendum eſt in dubio, tit.8.priu.60.nu.1. 315

Appellationi non defertur in cauſa alimentorum, contra tamen, ibid. num.5. & 8

Appellationi non defertur in cauſa dotis, ibid. nu.6

Approbatum quod ſemel fuit, non poteſt reprobari, tit.9. q.23. nu 26 370

Aqua ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, quando in loco eſt venalis, tit.4.q.3.nu.3 140

Aqua inuenta ſuper alicuius prato, præſumitur ab eo ducta, cuius eſt pratum tit.9 q.26.nu.119 382

Aquæ æſtimatio, non aqua ipſa debetur, quando alimenta debentur, tit 4.q.3.nu.8 140

Aquæ æſtimatio non debetur, ſed aqua, quando debitor uult eam ſingulis diebus tradere, ibid nu.9

Arbiter iuris tenetur ſequi partium conuentionem in iudicando. tit.8 priuil.75.nu.5 328

Arbiter iuris æquiparatur iudici. ibid.nu.6

Arbiter uoluntarius tenetur iudicare de iure, ibidem, nu.7

Arbitri iuris æquiparantur iudicibus, tit. 8. priuil. 56. numero 34 308

Arbitrium quod iterum non redit, debet eſſe liberum, eo.tit.priuil.85.nu.2 333

Argumentum a ſtatuto ad pactum, negatiuè ualet, tit.1. q.1. num.9 1

Argumentum a dote ad alimenta, non ualet negatiuè, eod.tit. q.6.nu.16 5

Argumentum a ſimili, fit eſt ſi procedas in eo, de quo principaliter quæritur, eo.tit.q.14 nu.6 13

Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt ualidum, quando diuerſa non militat ratio, ibid.nu.14

Argumentum correlatiuorum procedit etiam in pœnalibus, eo.tit. q.19. nu.4 17

Argumentum a maiore ad minus, eſt ualidum eo.tit.q.20.nu.2. f.18. & q.35.nu.13 f.32. & q.38.num.26.f.34 & q.45. num.11.f.51. & tit.7.q.3.nu.8 229

Argumentum a lege ad teſtatorem, & econtra, eſt ualidum, eo.tit. q.24.nu.3 20

Argumentum a ſucceſſione ad alimenta, eſt ualidum, eo.tit.q.25. num.5 21

Argumentum a ſufficienti partium enumeratione, non eſt ualidum, niſi perfectè partes enumerentur, eo.tit.q.35.nu.10. 31

Argumentum a correlatiuis, non habet locum, ubi ſubeſt diuerſitas ratio, tit.1.q 41.nu.4.f.36. & q.45.nu.12 50

Argu-

I N D E X

Argumentum valet a pacto ad ſtatutum, & conſuetudinem, & econtra, eo.tit q.42.nu.19 39
Argumentum a contrario ſenſu eſt concluſia, ibid. nu.40. & tit. 3.q.3.num.75.ſol.196. & q.11. nu.2 209
Argumentum ab ingratitudine liberti, ad ingratitudinem legatarij, eſt validum, eo.tit.q.48.nu.3 55
Argumentum a dote ad alimenta, eſt ualidum, tit.1. q 102.numero 5 81
Argumentum a contrario ſenſu, non ſumitur a diſpoſitione negatiua, eo.tit. q.104.nu.5 82
Argumentum a ſeruo ad monachum, eſt regulariter ualidum, eo. tit. q.121. nu.4 92
Argumentum a contractibus ad ultimas uoluntates, ualet affirmatiuè, tit.2.q.10.nu.7 104
Argumentum ualet ab ultima uoluntate ad contractus, eod. tit. q.12.nu.6 105
Argumentum a contrario ſenſu conditionis ſumitur etiam in uerbis negatiuis, eo.tit q.14 nu.15 106
Argumentum a contrario ſenſu, non capitur in uerbis teſtatoris conditionaliter prolatis, & quomodo procedat, ibid.nu.16
Argumentum ualet a contractib. ad ultimas uoluntates, eo.tit. q.15.nu.262 124
Argumentum non bene ſumitur a tutela ad educationem, tit.4. q.13.nu.17 150
Argumentum a communiter accidentibus, eſt ualidum, eod tit. q.15.nu.26.ſ. 153. & tit.7.q.9. num.15.ſ. 233. & tit.9. q.12.nu.22.ſ. 351. & q.30.nu.39 388
Argumentum a toto ad partem, eſt ualidum, ut ſcilicet eadem ſit ratio partis quo ad partem, quæ eſt totius quo ad totum, eo.tit. q.18 nu.67 164
Argumentum a contractibus ad ultimas uoluntates, & econtra eſt ualidum, tit.5.q.1.nu.15 177
Argumentum de re ad tempus eſt ualium, ibidem, num.35. fol. 178
Argumentum ualet de quantitate ad tempus, eod. tit. q 7. numero 10 187
Argumentum a contrario ſenſu, eſt ualidum, etiam quando uerba legis ſunt conditionalia, tit.6.q.11.nu.3 209
Argumentum a ſenſu contrario, non bene ſumitur a diſpoſitione negatiua, eo.tit.q.15.nu.7 217
Argumentum a dote ad piam cauſam, eſt ualidum, eod.tit. q.18. num.2 220
Argumentum a læſa maieſtate humana ad diuinam, rectè actio ducitur tanquam a minori ad maius, tit.7.q 26.nu.17 258
Argumentum ualet de teſtatore ad legem, tit.8. priuil.18. numero 12 280
Argumentum ualet a liberta ad filium, eo.tit. priu.65.nu.7 321
Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt ualidum, tit.9.q.1.numero 1 338
Argumentum a ſimili non habet locum, quando extat diſſimilitudo, ibid.num 7
Argumentum ab alimentis ad dotem, non habet locum, ubi eſt ratio diuerſitatis, ibid.num.8
Argumentum ab æquiparatis procedit ſolum in caſu æquiparato, ibid. num.9 339
Argumentum ab alimentis ad dotem, ſumitur ſolum negatiuè, uel affirmatiuè, ibid.nu.10
Argumentum a maiori ad minus ſumitur negatiuè, non affirmatiuè, ibid.num 11
Argumentum a minori ad maius, eſt ualidum, ibid.nu.12
Argumentum ab alimentis ad piam cauſam, non ducitur, quando militat diuerſa ratio, tit.9.q. 3.nu.3 341
Argumentum a pia cauſa ad alimenta ducitur ſolum, ubi alimenta dicuntur cauſa pia, ibid.num.5
Argumentum a correlatiuis, eſt ualidũ, eo.tit.q.10.nu.10 348
Argumentum a uerisimili, eſt ualidum, tit.9.q.12 nu.25 351
Argumentum a contractibus ad ultimas uoluntates, ualet, eo.tit. q.18. nu.8 362
Argumentum ab ultima uoluntate ad contractum, eſt ualidum, ibid. num.9
Argumentum ualet a contractu ad quaſi contractum, eod. tit. q. 43.nu.8 414
Aritem qui habet, dicitur eſſe ſoluendo. tit.7.q.6.nu.3 233
Articulus dependens, uel emergens a cauſa matrimonij ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticum, tit.8.priuil.10.nu.9 276
Aſcendens emendo nomine deſcendentis, non cenſetur donare, tit. 6.q.1.nu.14 191
Aſſenſum concedens uidetur cogitaſſe de eo, quod reputatur cum eo, quod cogitauit, tit.9.q.31.nu.71 391
Aſſenſus ſuper dote præſtitus non extenditur ad alimenta, ibid. num 1 389
Aſſenſus eſt gratia, & diſpenſatio, & non regulatur a petitione, ibidem, num 2
Aſſenſus adhibitus ſuper ſorte extenditur ad fructus, ibidem, numero 12
Aſſenſus trahitur ad omnia acceſſoria, ibid.nu.13
Aſſenſus extenditur ad connexa, & annexa, ibid.nu.18
Aſſenſus cenſetur adhibitus ſecundum naturam, & qualitatem contractus cui præſtatur, ibid.nu.21
Aſſenſus ſuper conſtitutione dotis præſtitus operatur pro reſtitutione, ibid nu.23
Aſſenſus regulatur a contractu ſuper quo interponitur, & ſecundum illius naturam intelligitur, ibid.nu.24
Aſſenſus ſuper dote reſtituenda includit caſum, quando maritus uergit ad inopiam, ibid.nu.25
Aſſenſus non facit irreuocabilem actum, qui ſui natura eſt reuocabilis, ibid.num.26
Aſſenſus amplectitur omnia, quæ ſequuntur ex contractu, ſuper quo fuit interpoſitus, ibid.nu.28
Aſſenſus præſtitus ſuper antecedenti, operatur etiam in conſequenti. ibid. nu. 29
Aſſenſus ſuper matrimonio extenditur ad conſtitutionem datis, ibid.num.30
Aſſenſus extenditur ad ea omnia, quę ueniunt ſub finali ratione, & mente concedentis, ibid.nu.34 390
Aſſenſus durat, quatenus durat cauſa concedendi, ibid.nu.35
Aſſenſus pro dote extenditur ad alimenta, & uſuras dotales, ibid. num.36
Aſſenſus eſt ſtricti iuris, quando diſpenſatur contra regulas feudi, aliàs largè interpretatur, ibid.nu.39
Aſſenſus intelligitur aliquando ut priuilegium, aliquando verò ut beneficium, ubi declaratur, ibid.nu.40
Aſſenſus eſt beneficium, ibid. nu.41
Aſſenſus eſt gratia, ibid.nu.42
Aſſenſus trahitur etiam ad id quod a lege ſubauditur, ibidem, num. 47
Aſſenſus includit ea omnia, quę uirtualiter ueniunt, ibid.nu.48
Aſſenſus extenditur ad ea, quæ ueniunt ex mente concedentis, ibid num.49
Aſſenſus eſt bonæ fidei, quando fuit præſtitus ſuper contractu bonæ fidei, ibid.num. 50
Aſſenſus ſuper dote eſt bonę fidei, ibid.nu.52
Aſſenſus etiam in materia rigoroſa includit caſum, qui uenit ex mentis diſpoſitione, ibid.nu.5
Aſſenſus quo ad expreſſa latè interpretatur, ibid nu.61
Aſſenſus ſuper uenditione feudi trahitur ad uenditionem partis, ibid.nu 70 391
Aſſenſus ſimpliciter conceſſus extenditur ad omnem, qui includi poſſit ſub uerbis, ibid.nu.77
Aſſenſus ad donandum extenditur ad donationem inter uiuos, quæ ſit habitura effectum poſt mortem, ibid.num.78
Aſſenſus præſtitus ſuper inſtrumenta, cenſetur præſtitus ſuper omnibus incluſis in inſtrumento, ibid.num.81
Aſſenſus intelligitur & declaratur ſecundũ petitionẽ, ibi.nu.82
Aſſeſſores conducuntur proprijs expenſis, ſi conſuetudo aliter non diſpoſuit, tit.1.q.67.nu.2 68
Attentans non auditur, niſi prius reuocet attentata, tit.8. priuil. 96.nu.2 337
Attentare licet pendente appellatione, quando ab ea ſententia non datur appellatio, eo.tit.priu.10.nu.11 276

Augu-

Agumentum regulatur ſecundum naturam principalis, tit.1. q.42.nu.76 41
Augumentum dotis iudicatur eiſdem regulis, quibus dos, ibid. num.77
Augumentum dotis petitur actione de dote, eodem tit. q. 43. num.14 45
Auguſtus dicitur Imperator ab augẽdo, licèt aliquando minuat Imperium, tit.9.q.30.num.4 387
Aui appellatione uenit proauus, tit.1. q.13. nu.10 12
Auia materna non repetit a nepote alimenta, quę illi præſtitit, tit.6. q.8. nu.42 202
Auus paternus tenetur alere nepotem, tit.1. q.12. nu.1. 11
Auus paternus non ſolum patre uiuente, ſed eo quoque mortuo alit nepotem, ibid.nu.2
Auus venit appellatione patris in fauorabilib.ibid. nu.3
Auus in correctoriję & odioſis non uenit appellatione patris, ibidem, num.4
Auus tenetur dotare neptem ex filio, ibid.nu.5
Auus tenetur alere nepotem ſpurium ex filio legitimo, ibidem, num.8
Auus non obſtante lege Regia Hiſpaniarum alit nepotem ſpurium ex filio legitimo, ibid.nu.9
Auus poteſt relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo quantum uult, ibid.nu.12 12
Auus habens filios legitimos non poteſt nepoti ſpurio ex filio legitimo relinquere ultra modum, de quo in l fi. C.de natur. lib. ibid.num.15
Auus tenetur alere nepotem legitimum, & naturalem ex filio ſpurio, eo.tit.q.13.nu.1 eod.
Auus habens legitimam ſobolem non poteſt ultra unciam relinquere nepotibus legitimis ex filio ſpurio, ibid.nu.6
Auus, an poſſis relinquere quicquid uult nepoti legitimo ex filio inceſtuoſo, ibid.num.6
Auus, an teneatur alere nepotem ſpurium ex filio ſpurio, ibidem, num. 8
Auus maternus non alit nepotes, idemq́; in auia, eodem tit.q.16. num.1 c4
Auus non tenetur dotare neptem ex filia, ibid.nu.2 15
Auus maternus alit nepotes in ſubſidium, quando pater & mater non ſunt ſoluendo, ibid.nu.4
Auus maternus alit nepotes ſpurios ex coitu non punibili, ibid. numero 8
Auus poteſt exhæredare nepotem ex nuru ignominioſa, eod.tit. q.38.nu.37 34
Auus tenetur dotare neptem etiam diuitem, eodem tit. q. 102. num.4 81
Auus nepotem alere tenetur, quando pater eſt pauper, ibidem, numero c0
Auus paternus tenetur alere nepotem, non mater, eod.tit.q.103. num.1 82
Auus paternus tenetur dotare neptem ex filio, non mater, ibid. numero 2
Pauper non dicitur, qui patrem uel auum habet diuitem, ibid. numero 3
Auus dotãdo neptem ex filio paupere, dicitur proprium debitum ſoluere, ibid. num.4
Auus maternus prius tenetur nepotes alere quàm hæredes patris, tit.eo q.104.num. 3 eod.
Auus petit a nepote alimenta iudicis officio, tit.3.q.1. num.17. fol. 120
Auus dotando neptem ex filio paupere, non imputat dotem in legitimam filij, tit.5.q.1.nu.63 279
Auus in dubio uidetur inſtitui nepoti relinquere contemplatione patris, non filij, tit.5.q.7.nu.27 c88
Auus in dubio cenſetur relinquere contemplatione nepotis, non filij. ibid.num.29
Auus poteſt unciam relinquere nepoti ex filio ſpurio etiam ſtante legitima prole, ibid.nu.34
Auus non poteſt aliquid relinquere nepotibus ex filio inceſtuoſo, & vide ibi de ueritate.ibidem, nu.35
Auus maternus, uel auia materna repetunt a filio alimenta præſtita nepoti, quem filius tenebatur alere, tit.6.q.8. num.13. fol. 201
Auus & quilibet aſcendens uenit appellatione patris, ibidem, numero 16
Auus paternus non poteſt ſubſiſtente fame uendere nepotem. ubi de veritate, tit.8.priu.38.nu.20 295
Auus continetur appellatione patris etiam in ſtatutis, ibidem, num 12
Auus maternus potius tenetur alere, quam hæres patris, tit.9. q.10.num.3 348
Auus habet pro uirili vſumfructum in bonis maternis nepoti poſt emancipationem nato delatis, eo.tit. q.10.nu.38 366
Auus habet pro uirili vſumfructum in bonis maternis nepoti ex filia poſt emancipationem delatis, ibid.nu.39
Auxilium non dicitur proprié præſtari poſt commiſſum delictũ, tit.8. priuil 78.nu.1 329
Auxilium tribus temporibus pręſtatur, ante ſcilicet & poſt delictum, & in ipſo delicto, ibid.num. 2
Auxilium pręſtas delinquenti, qui poſt delictum tradit ei alimenta, ibid.num.3
Auxilium præſtans poſt delictum punitur, ibid.nu.4
Auxilium, quando & quibus caſibus dicatur quis præſtare, uide remiſſiuè, ibid.nu.13 330

B

BALDVS in authent. bona damnatorum, C. de bonis damnato. quomodo procedat, tit.9.q.38. numero 8 404
Baldus in l.patrem, C.de nup.reprobatur, eo.tit. q.39. num.14 405
Bannita non poteſt adulterari, licèt ex ſtatuto bannitus poſſit impunè offendi, tit.7.q.16.nu.16 244
Banniti non perdunt beneficia iuris naturalis, uel gentium, tit.c. q.17.nu.21 16
Banniti perdunt iura ciuitatis, a qua ſunt banniti, tit.4.q.18.numero 60 167
Bannito præſtari poſſunt alimenta, non obſtante ſtatuto prohibente dare ſubſidium bannito, tit.8.priuil.41.nu.5 298
Bannitum de banno cancellatum occidens non excuſatur, tit. 7. q 37.nu 41 266
Bannitum qui ex neceſſitate officij capit, nõ conſequitur præmium deſtinatum capientibus, tit.8 priuil. 65.nu.51 323
Bannitus non amittit ea, quę ſunt iuris naturalis, tit.c.q.3.numero 6 3
Bannitus perdit ius filiationis, uel agnationis. declara tamen, vt infra, eo.tit.q.17.num.25 16
Bannitus non perdit iura ciuitatis, quæ ei ſunt allatura incommodum ſecus quo ad utilia, tit.0.q.18.nu.21 220
Bannitus conueniri poteſt in loco, a quo eſt bannitus, tit.7. q.14. num.8 238
Bannitus quando citatur ad locum banni, tenetur mittere procuratorem, ibid.nu.9
Bannitus pro læſa maieſtate amittit ciuitatem, & iura ciuilia alijs communia, eo.tit.q 26.nu.14 258
Bannum & excommunicatio æquiparantur, tit.1.q.36.num.15. fol. 32
Baptiſmus facit nouum hominem, eo.tit.q.18.nu.8 17
Baptiſmus abolet omnia delicta, etiam in exteriore foro, ſecundum aliquos, tit.7.q.1.nu.45 227
Baptizans debet decem octo annis præcedere baptizatum, par 8. priuil.58.nu.6 313
Bariſellus cum mittitur ad purgandum prouinciam, non recipit alimenta a ſubditis, tit.1.q.65.num. 3 68
Bartolus in l.Titia, §.Titia, ff.de leg. 2.declaratur, tit.2.q.8. numero 70 103
Bartolus in l.diuortio, in princip. ff.ſoluto matr. quomodo intelligatur, dum loquitur de operis ab uxore præſtandis uiro, tit 4. q.29.nu.23 173

I N D E X

Bartolus in l amplius non peti, ff. rem ratã babe. reprobatur communiter. tit. 5. q. 3. nu. 14 181

Bartolus in l fina nume. 7. ff. de his, quib. ut indignis, quomado intelligatur, eo. tit. q. 7. nu. 9 187

Bartolus in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de liberis agnoſcen. quomodo procedat, tit. 6. q. 8. nu. 11 201

Bar. in l. poſt contractum, nu. 15. ff. de don. reprobatur, tit. 9. q. 32. numero 73 395

Bartoli diſtinctio in l. fi. ff. de eo, quod cer. lo. reprobatur, tit. 6. q. 3. numero 50 195

Benefacere benefacienti ſuadet naturalis ratio, tit. 1. q 51. numero 1 60

Benefacienti benefacere debemus, eod. tit. q. 54. nu. 2 61

Beneficia ſunt primum danda terrigenis, quam extraneis, & ibi latè, tit. 1. q. 93. nu. 10 78

Beneficio, ne quis conueniatur ultra quam facere poſſit, renunciari non poteſt, ubi reuerentię ratio ceſſat, tit. 1, q. 78. numero 49 73

Beneficio ne conueniatur, niſi deducto ne egeat, quis poſſit renunciare, ibid. nu. 50

Beneficio ne conueniatur ultra quam facere poſſit, minimè gaudet qui promiſit ſoluere totum integrum uel omne debitum, ibid. nume. 56

Beneficium, ne conueniatur ultra quam facere poteſt, non prodeſt ei, qui poteſt uiuere ex arte, uel officia, ibid. num. 31 72

Beneficium impetrãs extraneus, non facta uenditione de patria, nihil agit. ti. 1. q. 93. nu. 12 78

Beneficium idem non debet ſemper conferri haredibus eiuſdem cognationis, ibid. nu. 15

Beneficium late interpretatur, tit. 2. q. 1. nu. 20 98

Beneficium latiſſime interpretatur, tit. 9. q. 31. nu. 27 389

Beneficium late interpretatur ſolum quo ad expreſſa, ibidem, numera 44 390

Beneficium non praſtat, qui debitum impendit, tit. 6. q. 14. numero 21 217

Beneficium ne quis conueniatur ultra quam facere poteſt, perditur propter maleficium commiſſum. tit. 7. q. 25. nu. 13 257

Beneficium eccleſiaſticum alicui collatum non perditur propter ingratitudinem, eo. tit. q. 37. nu. 5 267

Beneficium non confertur in inuitum, tit. 9. q. 23. nu. 5. f. 369. & q. 40. nu. 23 406

Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de fructibus beneficij, tit. 1. q. 82. num. 4 74

Beneficiatus ſine culpa depoſitus alitur de fructibus beneficij, ibid. nu. 1

Beneficiatus etiam ob ſcelus depoſitus, recipit alimenta de fructibus beneficij, ibid. nu. 2

Beneficiatus tenetur partem redituum conuertere in eleemoſinam, & non excuſatur conſuetudine, tit. 1. q. 1. num. 6 1

Beneficiatus, qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis, eo. tit. q. 84. nu. 1 75

Beneficiatus cum eſt grauandus, detrahit primum alimenta ſecundum ſuam dignitatem, tit. 4. q. 18. num. 34 162

Beneficiatus tenetur in Eccleſiæ refectionem, impendere quartam partem redituum annorum præcedentium, tit. 7. q 31. nu. 13. ſol. 261

Beneficiatus non tenetur ad debita præceſſoris, tit. 8. priuil. 54. num. 6 304

Beneficiatus ſuſpenſus eſt alendus de fructibus beneficij, quando alias eſſet fame periturus, eod. tit. priu 8 3. nu. 14 332

Biennium in dote currit a die contracti matrimonij, tit. 1. q. 42. num. 143 44

Biennium conceditur ad inducendam moram, non ad differendum actionem, ibid. nu. 145

Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis, uel dote, eo. tit. q. 27. num. 4 23

Bona fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt alienari pro dote, uel alimentis tranſuerſalium fideicommittentis, ibidem, nu. 6

Bona reſtitutioni ſubiecta alienatur pro dote conſtituenda filia, eo. tit. q. 31. num. 14 25

Bona ingredientis monaſterium videntur in illud alienata, eo. tit. q. 37. num. 3 33

Bona Eccleſia ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore, eo. tit. q. 54 nu. 6 61

Bona mobilia exiſtentia in domo mariti præſumuntur mariti, eodem tit. q. 123. nu 3 93

Bona mobilia in domo vxoris extantia præſumuntur illius eſſe, ibid. num 4

Bona accuſati ante ſententiam non ſunt capienda, eod. tit. q. 129. num. 2 96

Bona accuſati non poſſunt deſcribi ante ſententiam, ibid. nu. 3

Bona quando relinquuntur matri, ut de his poſſit ſe ſuſtentare, uenit proprietas, non vſusfructus, tit 2. q. 1. nu. 6 98

Bona ſubiecta fideicommiſſo poſſunt alienari pro alimentis grauati, tit. 4. q. 9 nu. 39 146

Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum, tit. 6. q 8. num. 97 206

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro eximendo grauatum de carceribus, tit. 6. q. 12. num. 11 212

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt, ut grauatus liberetur a carcere, quo poſitus eſt propter delictum, ibidem, numero 17 213

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis, tit. 7. q. 37. nu. 19 265

Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis grauati, amplia & limita, tit. 8. priuil. 19. nu. 1. 5. 7. & 8. 280

Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberando grauato a carceribus, ibid num. 4

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum nurus, & aliorum de familia grauati, ibid. nu. 5

Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, ſi grauatus diſſipauit legitimam, quæ ſufficiebat pro alimentis, ibid. numero 7

Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, quando teſtator expreſsè prohibuit alienationem etiam ex cauſa famis, ibid. num. 8

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro alimentis, & dote filia ſpuria, ibid. nu 9

Bona ſunt alienata pro alimentis præſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilib. tit. 8. priuil. 51. nu. 6 303

Bona fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in eorum conſeruationem, eo. tit priuil. 72. nu. 7 319

Bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis, vel alimentorum alienari, tit. 9. q. 9. num. 6 347

Bona intelliguntur deducto ære alieno, eo. tit. q 16. nu. 32. f. 359. & q. 26. nu. 85 380

Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine læſę maieſtatis poſt accuſationem porrectam, eo. tit. q. 32. nu. 1 392

Bouem uagabundum qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit impenſam a domino, tit. 1. q. 70. num. 7 69

C

CALIDIORA corpora calidioribus indigent alimentis, tit. 7. q. 14. nu. 3 238

Camiſia includitur ſub nomine veſtis, tit. 4. q. 2. numero 10 139

Canonico regulari litiganti contra ſuum ſuperiorem, prouidendum eſt a monaſterio, tit. 1. q. 121. num. 10 93

Canonico relictum non debetur Eccleſiæ, nec cenſetur relictum intuitu Eccleſiæ, ſed ipſius legatarij, tit. 5. q. 6. nu. 13 185

Canonicis ſi quid ſait relictum, illud omne debetur Eccleſiæ. limita tamen, ibid. nu. 7. & 13

Canonicis relictum acquiritur toti collegio, non ſingulis eorum, ibid. num. 20

Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicatu, habet alimenta & expenſas ab Eccleſia, tit. 1. q. 84. numero 3. ſol. 75

Capitulum primum, de pace tenenda, quomodo declaretur a Doctoribus, eo. tit. q. 3. nu. 18 3

c. ſalubriter,

COPIOSISSIMVS.

a.ſalubriter, de vſur. procedit ſpeciali fauore dotis, eo.tit.q.42. num.62 40
a.cum haberet,de eo, qui dux.in uxo.quomodo intelligatur,tit.7. q.13.nu.19 239
c.1.§.ſi quis hominem,de pace tenen.quomodo intelligatur,eo.ti. q.14 nu.29 240
Capitula dicuntur ſeparata, quando vnumquodque continet perfectam orationem,& vnum non dependet ab altero, titulo 2. q.15.nu.131 116
Capitis diminutio non tollit ius alimentorum, titulo 1.quaeſt.3. num.5 3
Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſæ alimentorum, tit. 9.q.3.num.2 341
Captura debitoris non poteſt exequi in die feria ad honorē Dei, tit.8.priuil.2.nu.9 2
Captura nulliter facta non retractatur,ſi conſtat de debito,tit.9. q.32.nu.35 193
Capturam iniuſtam non tenetur Iudex confirmare,ibid.num.46. folio 394
Carceratus debitor alit ſeipſum,ſi habet unde ſe alat,tit.1.q.69. num.2.& q.71.nu.1 99
Carceratus pro delicto alit ſeipſum, vel ſi pauper ſit,alitur e curia,eo.tit.q.72.nu.1 eod.
Carceratus tenetur ad impenſam cuſtodiæ, ibidem, numero 2
Carceratus agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur, tit.7.q.39.nu.6 267
Carceratus dicitur, qui eſt ſub cuſtodibus, titulo 9.q.17.nu.10. folio 3?8
Carceratus dicitur is,cui poteſtas non eſt liberè eundi, vel recedendi quò vult,ibid.nu.13
Carceratus dicitur, qui ita diſtringitur, vt non poſſit euadere, ibid.num.14
Carceratus dicitur quicunque cuſtoditur, ibid nu.15
Carcerum cuſtos non poteſt retinere carceratum pro alimentis præſtitis, & pro cuſtodia, ibid nu.16
Caſtè viuere dicitur mulier, quæ ſecundò nubit, tit.7. quæſt.23. num.15 255
Caſtro diruto expirat cenſus promiſſio facta pro defenſione Caſtri, tit.5.q.6.nu.24 185
Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum, titulo 1. quæſt.91.num.3. folio 77
Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in caſtris, vel aliter militando acquiſiuit,vel quod intuitu militiæ donatum eſt, tit.4.q.11.num.1 148
Caſus non præſumitur,ſed probari debet ab allegante, eodem tit. q.15.nu.50 155
Cauſa naturalis præualet ciuili,quando vtraque concurrit, tit.1. q.2.nu.3 2
Cauſa annexa determinat quicquid ob cauſam fit, eod.tit. q.42. num.31 39
Cauſa cauſæ eſt cauſa cauſati, ibid.nu.49
Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem. eo.tit. q.7.num.6 6
Cauſa naturalis præfertur accidentali,quando vtraque concurrit, ibid.num.7
Cauſa ceſſante non ceſſat effectus, quando tractu eſt momentaneus,ibid.nu.10
Cauſa ubi ceſſat ſolum pro parte,effectus non ceſſat, ibidem,numo 11
Cauſa ſua debitum omne determinatur,eod.tit. quæſt.33.nu.20. folia 29
Cauſa impleta ſi quid ſupereſt, venit reſtituendum, ſi quid ob cauſam datum eſt,eod.tit.q 39 nu.4 35
Cauſa impulſiua ceſſante,ceſſat diſpoſitio, quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum, eodem titulo, quæſt. 112. numero 32. folio 88
Cauſa iuſta litigandi extimatur iudicis arbitrio, eodem titulo, quæſt.115.num.13 89
Cauſa finalis non ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti,vel de præterito,& an reſpiciat commodum recipientis,tit.2.q.1.num.30 99
Cauſa de futuro,non præſumitur finalis, quando reſpicitur commodum ſolius recipientis, ibid. nu 31
Cauſa, quæ continet fauorem legatarij, non reſtringit legatum, ibid.num.32
Cauſa finalis quomodo dignoſcatur, remiſſiuè, ibidem, numero 33
Cauſa quando adijcitur ad reſtringendum legatum, tunc non uenit proprietas rei ad vſum relictæ, ibid. num.34
Cauſa limitata producit effectum limitatum, titulo 2. quæſt.10. num.9. fol.104. & tit.7.quæſt.16.num.84.fol.246. & tit. 9.quæſt.43.nu.9 412
Cauſa vnica quando poteſt aſſignari habetur pro expreſſa, tit.2. q.13.num.9 106
Cauſa iuſta petendi alimenta extra domum, quæ ſit, committitur arbitrio iudicis, tit.4.q 15.nu.44 155
Cauſa iniuſta, quando excuſat probandum eſt, quod motus quis fuerit ex ea cauſa, ibid.nu.53
Cauſa probari debet, quando aliquid permittitur ſolum ex cauſa,ibid.num.55 156
Cauſa eſt probanda,quando a regula licet ex cauſa recedere, ibid. num.56
Cauſa iuſta non probatur teſtibus ſingularibus, quando aliquid non conceditur,niſi ex cauſa, ibid.nu.57
Cauſa ſeu ratio reſtringit quācunque diſpoſitionem ad ſuos limites,tit.5.q.1.nu.10 177
Cauſa legati ceſſante, legatum ceſſat, eodem titulo,quæſt.5.numero 2 184
Cauſa impulſiua legati ceſſante,non ceſſat legatum,ſecus in cauſa finali,ibid.num.8
Cauſa impulſiua ceſſante, non ceſſat effectus, ibidem, numero 9
Cauſa ſemper præſumitur impulſiua in diſpoſitione hominis. ibid. num.11
Cauſa finalis præſumitur, qualitas ſanguinis, tit.6. quæſt.6.nume. 5 198
Cauſa factum non dicitur,quando alimenta præſtita ſunt ſub prætextu quod eſſet filius ſi non erat,ibid.nu.9
Cauſa regulat quamcunque diſpoſitionem, titu.7.q.6.nume.20. folio 233
Cauſa reſtringit quamlibet diſpoſitionem, titulo 7.quæſt.31.numero 12 60
Cauſa annexa determinat quicquid fit propter cauſam, eod.titu. q.33.num.5 262
Cauſa finalis reſtringit quamcunque diſpoſitionem, ibidem, numero 5
Cauſa ceſſante ceſſat effectus conſumatus, ibid.nu.9
Cauſa ſufficit quod momento temporis fuerit impleta,ibidem, numero 10
Cauſa alimentorum ideo eſt ſummaria,quia venter non patitur dilationem,eod.tit.q.37.nu.9 265
Cauſa alimentorum relictorum diuisi, eſt fauorabilis, licet non pia, tit.8.priuil.1.nu.9 270
Cauſa pia eſt fauorabilis propter Deum, ibidem, numero 12
Cauſa matrimonialis iudicatur ſecundum ius canonicum in foro Cæſaris, quando agitur de ſucceſſione,eodem titulo, priuil. 10.num.8 276
Cauſa legati ceſſante ceſſat legatum, eodem titulo, quæſt.23.numero 1 284
Cauſa ceſſante,non ceſſat effectus conſumatus, eod.tit. q.39.numero 12 297
Cauſa ceſſante non ceſſat ius, quod per exiſtentiam cauſæ fuit quæſitum, ibid.num.13
Cauſa alimentorum ſemper videtur excepta, titulo 9. quæſt.9. numero 11 347
Cauſa,quæ certo tempore requiritur, ſat eſt, ſi eo tempore adſit, licèt deinde deſinat, eod.tit.q.139.nu.2 385

Cauſa reſpiciens commodum, & humorem teſtatoris dicitur eße finalis, tit. 9. q. 30. nu. 15 — 387

Cauſam, quare non poſſit habitare in doma, probat legatarius petens extra domum, titulo quarto, quæſt. 15. numero 45. folia — 155

Cauſæ plures, quando concurrunt ad eandem diſpoſitionem, ceſſante una, non ceſſant reliquæ, titulo quinto, quæſt. 4. numero 18 — 183

Cauſæ duæ quando præcedunt, actus præſumitur potius factus ex cauſa neceſſaria, quam ex voluntaria, tit. 6. quæſt. 8. numera 61 — 203

Cauſæ duæ quando concurrunt, ſemper actus infertur ad cauſam neceßariam, eod. tit. q. 11. nu. 210

Cauſæ cognitio præſumitur ſtante decreto, titulo 8. priuileg. 56. num. 114 — 313

Cauſæ cognitio in tranſactione ſuper alimẽtis verſatur circa tria. ibid. num. 115

Cauſæ plures lucratiuæ poßunt concurrere in teſtamentis diuerſorum, quę recipiunt functionem in ſuo genere, titulo 9. q 4. num. 5 — 341

Cauſæ duę lucratiuæ regulariter non poſſunt concurrere, ibidem, num. 18 — 342

Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poßunt circa res, vel qualitates diuerſas, ibid. num. 19

Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, quæ inuicem recipiunt functionem, ibidem, nu. 21

Cauſę duæ lucratiuæ non poßunt concurrere, eodem titula, q. 5. num. 11 — 343

Cauſæ adiectio non reſtringit diſpoſitionem, quæ continet certam taxationem, eodem titulo, quæſt. 35. numero duodecimo, fol. — 398

Cautio de vtendo & fruendo, eſt de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ vſu conſumuntur, titulo nono, quæſt. 26. num. 17. folio — 378

Cautia vtendi & fruendi, remitti poteſt ab eo, qui conſtituit vſumfructum inter viuos, ibid. nu. 23

Cedens bonis cum vult deducere ne ege..t, attenduntur redditus, non proprietates bonorum, titulo quarto, quæſt. 9. numero 15 — 146

Cedens bonis cogitur proprietatem vendere, vt ex ea alatur, ſi iudici videatur, ibid. nu. 20

Cedens bonis retiaet alimenta pro ſe, & per ſeruitare, tit. 4. q. 24. nu. , — 169

Cedi non poſſunt iura perſonalia, titulo 7. quæſt. 32. nume. 14. folio — 261

Cedi non poteſt ius ſuturorum alimentorum, ibidem, num. 19. folio — 262

Cedi poteſt omnis actia. & ibi late. tit. 8. priuil. 55. nu. 1. f. 305. & tit. 9. q. 22. num. 2 — 368

Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta. limita tamen, eo. tit. q. 55. nu 4. 13. & 15 — 305

Cedi non poteſt ius exigendi vſuras dotales, fallit tamen, ibid. num. 6. & 11

Cedi non poſſunt, quæ in hæredem non poßunt tranſmitti, ibidem, num. 7

Cedi poteſt a muliere exercitium directarum actionum competentium ad repetitionem dotis propter vergentiam mariti ad inopiam, ibid nu. 14

Cedi poteſt ius petendi alimenta, quandaſit ceſſio ad commodum cedentis, ibid. un. 15 — 306

Cedi poteſt ius, quod alicui competit in potentia etiam ſi non actu, tit. 9. q. 22. nu. 3 — 368

Cedi poteſt ſeruitium debitum a ſeruo, ibidem, numero 4

Cedi poſſunt operę famuli eo inuito, ibid. nu. 5

Cedi poteſt officium iudicis, ibid. nu. 6

Cedi poteſt nuda ſpes, ibid. nu. 7

Cedi poteſt iactus retis, ibid. nu. 8

Cedi non poſſu[illegible] perſonalia, ibid. num. 12

Cedi non pot[illegible] ſuturorum alimentorum, ibid. nu. 13

Cedi non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni, ibid. num. 15

Cedi non poteſt fideicommiſſum conditionale, ibid. numero 32. folio — 369

Cenſus extinguitur perempta re cenſuata, titulo 7. quæſt. 33. r. numero 2 — 262

Cenſus ſi debetur pro defenſione Caſtri, obligatio extinguitur diruto Caſtro, ibid. num 8

Cenſus comitatur rem in quemcunque tranſeat ſucceßorem, ibid. num. 14 — 263

Cenſus inſpecto iure communi, non extinguitur perempta re cenſuata, ibid. nu. 15

Cenſus iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſola perſonali actione, ibid. nu. 16

Cenſus licitè emi poteſt ad vitam ementis, titulo 9. q. 11. numero 2 — 348

Cenſus conſtitui poteſt non ſolum in pecunia, ſed etiam in frumento, uino & alijs rebus, ibid. nu. 3

Cenſus annuus ad vitam emptus ualet, licèt tantum emptor uixerit, quod fructus exceßerint pretium ſolutum, ibidem, numero 8 — 349

Cenſus ad uitam conceßus non retractatur, ſi ex contingentia ſactis damnoſus efficitur, ibid. nu. 16

Cenſus emptio ad vitam non eſt licita, quando capitale eſt reſtituendum, ibid. num. 19

Cenſus emptio ad uitam, non eſt licita, quando inſpecta ætate, & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta, ibid. nu. 20

Cenſus emptio, an ſit iuſta, uel non, attenditur qualitas perſonæ, ibid. num. 21

Cenſus emptia ad uitam, non reſcinditur propter minimam læſionem, ſed debet eſſe magna, ibid. nu. 29 — 350

Cenſus annui uel redditus annui pretium iuſtum, quale ſit, remiſſiuè, ibid. nu. 30

Cenſus annuus reputatur inter immobilia, tit. 9. q. 40. num. 36. folio — 407

Certum dicitur, quod ex relatione certificari poteſt. tit. 4. q. 9. numero 32 — 146

Certum dicitur, quod certificari poteſt per relationem ad aliud, tit. 8. q. 13. nu. 7 — 277

Ceſſante cauſa ceſſat effectus, titulo 7. quæſt. 33. numero 9. folia — 263

Ceſſionarius mariti moram paſſi conſequitur vſuras, & vide ibi de ueritate, tit. 1. q. 42. nu. 22 — 38

Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis, ibid. num. 67. fol. 40. & tit. 8 priuil. 55. num. 8 — 305

Ceſſionarius ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines, tit. 1. q. 42. nu. 72 — 42

Ceſſionarius reputatur eadem perſona cum cedente, tit. 8. priuil. 55. num. 9 — 305

Charitas prima, ſeu ordinata incipit a ſeipſo, tit. 1. q. 39 num. 2. fol. 35. & q. 78 num. 34. fol. 72. & q. 94. num. 1. fol. 79. & tit 4. q. 18. num. 66. fol. 163. & tit. 7. quæſt. 8. num. 2. falia — 233

Cibaria omnia veniunt appellatione alimentorum, tit. 4. q. 1. numero 1 — 138

Cibaria pinguiora inter canonicos pręſtantur dignioribus. eo. tit. q. 18. nu 40 — 162

Cibi appellatione venit potus, eodem titula, quæſt. 3. num. 1. folio — 140

Cinus in l. alimenta, col. 1. C. de neg. geſt. declaratur, tit. 6. q. 8. num. 28 — 203

Circuitus ſunt euitandi, tit 9. q. 32. nu 48 — 394

Ciuis ita receptus, dummodo datia ſoluat, non deſinit eſſe ciuis, ſi non ſoluit, eo. tit. q. 21. nu. 36 — 367

Ciuis cedendo bona liberatur ab oneribus realibus, & mixtis, nõ a perſonalibus, eo. tit q. 23. nu. 22 — 370

Ciuis deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis, tit. 9. q. 27. num. 20 — 383

Ciuis deſerit ciuitatem, quando transfert domicilium in alium locum, ibid. nu. 22

Ciuitas

Civitas dicitur mori, quando ſubijcitur aratro, vel banno imperiali, vel aliter deſtruitur, tit. 5. q. 6. nu. 22 185
Civitatem acceptans videtur ſe obligare ad omnia onera civibus incumbentia, tit. 9. q. 23. nu. 13 370
Civilitatem acquirens tenetur ad onera civibus impoſita, eod. tit. q. 44. nu. 44 415
Clauſula executiva non reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem, tit. 2. q. 1. nu. 18 99
Clauſula, rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacunque diſpoſitione, eod. tit. q. 15. nu. 167 120
Clauſula codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpem perſonam, titulo octavo, privileg. 95. numero 3. folio 336
Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum adverſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum, tit. 9. q. 13. nu. 9 352
Clauſula ex decreto Mantuano, vim obtinet iuramenti in omnibus, præterquam ratione periurij, eodem titulo, quæſ. 24. numero 1 71
Clauſulæ, quod nil ultra petat, vel quod ſit contenta dote, ſibi data æquipollent, tit. 3. q. 1. nu. 67 128
Clerici non debent in opprobrium clericatus mendicare, tit. 1. q. 82. nu. 3 74
Clerici non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint favorabilia, poſſunt eis uti, tit. 2. q. 15. nu. 62 112
Clerici pauperes non ſunt gravandi in procuratione exhibenda, tit. 4. q. 22. nu. 7 166
Clerici bona præſumuntur perveniſſe ab Eccleſia, quando non conſtat, quod haberet patrimonialia, titulo 9. quæſt. 12. numero 4 350
Clerici bona in dubio præſumuntur ab Eccleſia perveniſſe, quando non conſtat ortu de beneficio, nec de patrimonio, ibidem, numero 5
Clerico ſuſpenſo negantur alimenta ex fructibus beneficij, quando ſuſpenſus eſt ob contumaciam, titulo primo, quæſt. 29. numero 16 17
Clerico competit privilegium, ne teneatur ultra id, quod ſupereſt, deducto ne egeat, eodem titulo, quæſt. 78. numero 20. folio 72
Clerico debitori capiuntur fructus præbendæ, ut ſatisfiat creditori, dimiſſo tamen victu, ibid. nu. 21
Clerico agenti ad utilitatem Eccleſiæ providetur ab Eccleſia, tit. 1. q. 121. nu. 12 91
Clerico propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur, ſecundum qualitatem perſonæ, tit. 4. q. 18. nu. 31 162
Clerico depoſito debẽtur alimenta non ſolum pro ſe, ſed etiam pro filijs, eod. tit. q. 24. nu. 12 169
Clerico ſuſpenſo denegantur alimenta, titulo 7. quæſt. 2. numero 13 228
Clerico ſuſpenſo non debentur alimenta de fructibus beneficij, quando habet aliunde, eodem titulo, quæſt. 36. numero 1. folio 264
Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, a qua ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur alimenta ex fructibus beneficij, ibidem, num. 4
Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus Sacerdotij, tit. 1. q. 10. nu. 19 10
Clericus excommunicatus non alitur de fructibus beneficij, niſi gravi ſubſiſtente inopia, eodem titulo, quæſt. 19. numero 15 17
Clericus magis obligatur ad charitatis opera, quam alius, eo. tit. q. 25. nu. 12 21
Clericus quando gravius peccet dando conſanguineis, quam alijs, ibidem, num. 15
Clericus tenetur alere ſororem uterinam, ibidem, numero 18
Clericus, cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur, eod. tit. q. 74. nu. 6 70
Clericus ſuſpenſus capit alimenta de fructibus beneficij, titulo 1. q. 84. nu. 5 74
Clericus ſuſpenſus alit ſeipſum, ſi habet bona, ibidem, numero 6
Clericus non ordinatus in tempore ſuſpenditur, ſed interim pro alimentis habet dimidiam fructuum, ibidem, numero 7
Clericus excommunicatus gravi neceſſitate preſſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua culpa in eam inciderit, ibid. num. 11
Clericus non verbo tantum, ſed actu depoſitus, non alitur de fructibus beneficij, ibid. nu. 12
Clericus depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ, a qua fuit depoſitus, ibid. nu. 13 75
Clericus iniuſtè ſuſpenſus, depoſitus, vel excommunicatus recuperat fructus intermedij temporis, ibidem, numero 14
Clericus iniuſtè depoſitus, excommunicatus, vel ſuſpenſus non recuperat quotidianas diſtributiones medij temporis, ibid. numero 15
Clericus ſuſpenſus, vel excommunicatus tenetur interim horas canonicas recitare, ibid. nu. 27
Clericus, qui aliquid de proprio impendit ad utilitatem Eccleſiæ, illud repetit, tit. 1. q. 131. nu. 14 93
Clericus ſecularis accuſans aliquem ad utilitatem eccleſiæ non conſequitur ab ea ſumptus, ibid. nu. 15
Clericus qui moleſtatur in præbenda, ali interim debet de fructibus præbendæ, tit. 1. q. 129. nu. 5 96
Clericus, quod ab eccleſia recipit alimenta, tenetur operari eccleſiæ, tit. 4. q. 2. nu. 42 174
Clericus ſuſpenſus non alitur de beneficij fructibus, quando poteſt vivere de propria induſtria, titulo ſeptimo, quæſt. 36. numero 2 264
Clericus dicitur pauper, & non habere aliunde, quando bona non habet, licèt poſſit vivere ex induſtria, ibid. nu. 3
Clericus ſuſpenſus eſt alendus, quando non eſt in ſua facultate ſuſpenſionem exire, ibid. nu. 5
Clericus ſuſpenſus, ſi extremo laboret inopia alendus, licet poſſit pro libito exire ſuſpenſionem, ibidem, numero ſexto
Clericus, qui fori privilegio renuntiavit, contravenire poteſt etiã ſi iuravit, tit. 7. q. 37. nu. 48 266
Clericus non poteſt fori privilegio renuntiare de conſenſu epiſcopi, ibid. num. 49
Clericus non poteſt bona eccleſiæ donare ſuis coniunctis, tit. 8. privil. 92. nu. 1 335
Clericus de fructibus beneficij, vel de bonis acquiſitis ex re Eccleſiæ poteſt alere ſuos coniunctos, aut filios, ibidem, numero 4
Clericus poteſt filiã dotare de bonis eccleſiæ, vel quæſitis ex re eccleſiæ, ibid. nu. 5
Clericus poteſt conſanguineis ſuis egentibus ſubvenire de rebus eccleſiæ ibid. nu. 6
Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum ſuorum, titulo nono, quæſtione 12. numero 1 fol. 350
Clericus teſtari non poteſt de fructibus beneficij vel quæſitis ex eis, ibid. num. 2
Clericus non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia redacta ex fructibus beneficij, ibid. nu. 3
Clericus, qui habet patrimonium & beneficium, præſumitur quæſiviſſe ante promotionem, & defenditur in poſſeſſione, ibidem, numero 6
Clericus poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſervare, ibidem, numero undecimo, fol. 351
Clericus beneficiatus dicitur legitimus adminiſtrator bonorum ſui beneficij, ibid. nu. 17
Clericus beneficiatus æquiparatur uſufructuario, ibidem, numero 18
Clericus præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij, ibidem, numero 28

Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fructibus patrimonii, quando habet patrimonium, & beneficium, ibidem, numero 29

Clericus & laicus ſi litigant, tota cauſa cognoſcitur per eccleſiaſticum quando indiuidua eſt, titulo 9. quæſt. 14. numero 3. folio 354

Clericus beneficiatus poteſt uendere redditus ſuæ Eccleſiæ retenta titulo eod.tit.q.22 num.10 368

Clericus declaratur aſſaſſinus in iudicio executiua, tit.eod. q.25. num.80 375

Coactè facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi poteſt, titulo 1. quæſt.26.num.5.ſol.22. & tit.6. q.14.num.5. fol.216. & tit.9. q.42.num.23 411

Codicilli inſunt teſtamento fictè, non verè, titulo 2. q.15.numero 11 116

Cogitationis pœnam nemo patitur præterquam in crimine leſæ maieſtatis, tit.9.q.32.nu 4 392

Cognati antiquo iure non ſuccedebant cum agnatis, tit.1.q.25. num.26 22

Cognati hodie ſuccedunt cum agnati, ibid.nu.27

Cognatis relictum defertur ſolum iis, qui extant teſtamenti tempore, tit 9.q.13.num.3 352

Cognatio ſpiritualis nihil habet commune cum rebus profanis, tit.1.q.11.nu.2 10

Cognatio ſpiritualis tribus modis contrahitur, ibidem, numero 7

Collationi non eſt locus, quando teſtator eam prohibuit, tit.9. q 34.nu.20 397

Collecta pro fundo obligata ad alimenta ſoluitur a domino, non ab eo, cui alimenta debentur, titulo octauo, priuileg.91.numero 1 334

Collecta non debitur pro alimentis, ibidem, numero quarto, fol. 335

Collecta ſolui non debet a pauperibus qui non habent pro ſuo victu, ibid. num.5

Collecta ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus, ibidem, numero 7

Collecta non eſt onus fructuum, quando imponitur perſonæ pro rebus. ibid. num.8

Collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit iure proprio, non alieno, ibid.num.10

Collectam ſoluit quiſque pro modo prædiorum, quæ poſſidet, tit.7. q.31.nu.10 260

Collectam ſoluit conductor bonorum, ſecundum aliquos, titulo 8. priuileg.91.nu.6 335

Collectam ſoluit qui poſſidet prædium, ibid.nu.9

Collectam ſoluit colonus partiarius pro fructibus, qui ſuperſunt deducta omni expenſa, ibid.nu.11

Collectas non ſoluit dominus, qui uult feudum cedere, titulo 9. q.23.num.2 369

Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quando in eo loco ſuſtinet onera, tit.7.q.31.nu.18 261

Collegium conſiliariorum excludit fiſcum, titulo 1.q.11.numero 17 21

Collegium. Facta in collegio vel capitulo probantur per teſtes de collegio, vel capitulo, titulo ſexto, quæſt.24. numero 28 224

Colluſio annullat actum, titulo nono, quæſt.41. numero 39. fol. 411

Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo, titulo primo, quæſt. 60. num. 11 68

Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed videtur laudare, tit. 2.q.11.nu.3 104

Commendare eſt laudare, ibid.nu.4 105

Commendatio ſimplex ſine dolo, non obligat commendantem, tit.7 q.38.nu.62 267

Commendo uerbum prolatum in ſpecie, importat fideicommiſſum, tit.2 q 1.nu.2 204

Commoda alimenta, quando præſtando, tunc attenditur dignitas alimentarii, tit.4.q.8.nu.1 101

Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire incommodum, tit. 1, q.107.nu.4 84

Commodum minuitur, quando in plures diuiſum confertur, tit. 7.q.12.num.18 217

Communitas refundit ei expenſas, qui actum fecit ad publicam vtilitatem, titulo primo, quæſt. 84. numero quarto, folio 75

Compenſandi animus præſumitur in debitore neceſſario qui legat. tit 2.q.13.num 7 106

Compenſandi animus non præſumitur, quando legatum ſit ſub vna qualitate, & debitum eſt ſub alia, tit. 3. q.1. numero 48. fol. 127

Compenſandi animus non præſumitur, quando legatur in tempus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus, ibidem, numero 49

Compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet, ibid.nu.66 128

Compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante, tit.5.q.3.nu.26 182

Compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt uoluntarium, non neceſſarium, ibid.num.27

Compenſandi animus non præſumitur, quando debitor legat creditori, tit.9.q.15.nu.15 342

Compenſandi animus non præſumitur in hærede legante, qui tamen eſt debitor ex hæreditaria cauſa, ibid.nu.16

Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando iubet, ne legatarius plus petat, tit.9.q.16 nu.30 359

Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando legat pro omni, & toto eo, ibid.num.31

Compenſans dicitur ſeu videtur ſoluere, titulo 3. quæſt. 7. numero 21. folio 135. & tit. 6. quæſt.4. nu. 4. 196

Compenſans dicitur ſoluere, etiam quando ſolutio eſt in conditione, tit.8.priu.53.nu.1 303

Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis creditum, quod ex alia cauſa habet contra ſocietatem, tit.3.q.7. numero 20 135

Compenſare poteſt qui iurauit compenſare, tit. 8. priuil.53. numero 2 303

Compenſare poteſt, qui tenetur ſoluere etiam in cauſis fauorabilibus, ibid.nume.4

Compenſare non creditur teſtator, qui legat de bonis ſuis, tit.9.q. 16.nume.34 359

Compenſatio non fit, niſi parte non opponente, tit.1.q.42.numero 87 41

Compenſatio fit ipſo iure ad euitandam pœnam, ibid.nu.88

Compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem, tit.3.q. 1.numero 68 128

Compenſatio eſt ficta ſolutio, ibid.nu.69

Compenſatio non fit, quando pater dotem promiſit genero, & filiæ aliquid pro dote legauit, titulo quinto, quæſt.7. numero 17 167

Compenſatio non fit de ſpecie ad quantitatem, tit. 6. q.11. numero 28 210

Compenſatio in antidorali obligatione non fit ſecundum communes regulas, ibid.nu.29

Compenſatio alimentorum cum obſequiis fit non pro rata, ſed in totum, & ibi de ueritate, ibid.nu.31

Compenſatio inducitur in totum, licèt res, quæ datur in compenſationem, non æquiualeat debito, ibid.nu.32

Compenſatio alimentorum cum obſequiis fit pro rata, ibidem, numero 34

Compenſatio non inducitur de uno debito quantitatis cum alio conſiſtente in ſpecie, tit.6.q.15.nu.12 218

Compenſatio non fit de ſpecie ad ſpeciem, ibid.nu.14

Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit ex præſumpta mente partis. ibid.num.15

Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum, tit.7.q.20. numero 5 236

Compenſatio quæ fit in vltimis uoluntatibus eſt improprio, ibid. numero 11

Com-

Compoſitio in vltimis voluntatibus fit de ſpecie ad quantitatem ibid.nu.12

Compoſitio eſt ficta ſolutio, ibid. num.14

Compoſitio extinguit obligationem ipſo iure, ibidem, numero 15

Compoſitio ex voluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata, non in totum, ibid.nu.20

Compoſitio non fit de credito vnius cum debito alterius, eod.tit. q.12.nu.24 238

Compoſitio non fit de debito vnius cum relicto facto ab alio, eo. tit.q.15.nu.28 243

Compoſitio non habet locum in cauſa alimentorum, tit.8. priuil. 53.nu.5 304

Compoſitio non datur contra exactionem ſubſidij charitatiui impoſiti ratione alimentorum, ibid.nu.6

Compoſitio non opponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum, ibidem, numero 7

Compoſitio non habet locum contra debitum ex cauſa victuali, ibid. num.8

Compoſitio contra alimenta debita opponi poteſt de operis non praſtitis, quando alimentarius tenebatur operari, ibidem, numero 9

Compoſitio non inducitur quando hæres legat quinquaginta, cum teſtator iam legaſſet centum, titulo 9. quæſt. 4. nume.17. fol. 342

Compoſitio legati inducitur cum debito neceſſario, ibidem, numero 27

Compromiſſum fieri ex forma ſtatuti, quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur, titulo 1. quæſt.15. nume.11. fol. 89

Compromiſſum iuratum ſuper alimentis, valet, tit.8. priuil.50. num.54 309

Compromittere non poteſt, qui non poteſt alienare, ibidem, numero 31 308

Compromitti non poteſt cauſa alimentorum, ibidem, numero 29. 30. & 33

Compromitti poteſt in arbitrum cauſa alimentorum, ibidem, numero 30

Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa dotis, ibidem, numero 35

Compromitti poſſunt in arbitrum iuris, ea quæ non poſſunt alienari, ibid. num.37

Conceſſio uidetur facta ſecundum conſuetudinem concedentis, tit. 4.q.19.num.4 164

Conceſſo uno uenit quicquid eſt neceſſarium ad cōceſſionem, eo.ti. q.3.nu.5 140

Conceſſo uno venit id omne, ſine quo conſequi non poſſet quod eſt conceſſum, eo.tit.q.8.nu.9 144

Conceſſo uno ueniunt omnia, ſine quibus conceſſio foret inutilis, tit.8.priuil.6.nu.8 274

Concubina vt verè dici poſſit, multa acquiruntur, tit.1.q.9. numero 10 7

Concubina differt ab vxore ſola dignitate, inſpecta ſermonis proprietate, ibid.num.11

Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione a iuramento, ibid. numero 12

Concubina ut fiat, debet præcedere proteſtatio, nec ſufficit, ſi ſequatur, ibidem, num.13

Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouiſſimo, ibidem, numero 15

Concubinatus quando & ex quibus præſumatur, ibidem, numero 19

Condemnatus, dicitur alius homo, eodem titulo. q.31. num.39. fol. 28

Condemnatus confiſcatione bonorum liberatur a creditoribus, nec de cætero moleſtari poteſt, titulo 8. priuil 57. numero 10 314

Condemnatus confiſcatione bonorum, non poteſt conuenire ſuos debitores, ibid.num.11

Condemnatus, quando reſtituitur recuperat alimenta a die ſententiæ non præſtita, ibid.num.21 315

Condictio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam, tit.1.q.124.nu.7 94

Condictio ex lege datur, quando æquitas eſt a lege approbata. tit.3.q.1.nu.20 126

Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem, quæ non ſuberat, ibid.nu.21

Condictio ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officium iudicis, quando lex noua producit obligationem, ibidem, numero 22

Condictio ex lege datur, quando lege noua inducitur aliqua obligatio, & non eſt perdita actio, titulo 3. quæſt.3. num.23. fol. 131

Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem, eod.tit.q.6 num.3 133

Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducendo actionem loquitur impersonaliter, uel dirigit uerba ad partes. ibidem, num.4

Condictio ex lege datur, quando ſtatutum idem diſponit quod ius commune, ibid.num.7 134

Condictio ex ſtatuto efficacius prouidet, quam officium iudicis, ibidem, num.8

Condictio ex lege non datur, niſi in ſubſidium, ibidem, numero 10

Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem ſtatutum fuit conditum, ibid.num.11

Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem conditum fuit, etiam ſi ad eum verba non dirigantur, ibidem, numero 12

Condictio ex lege, dicitur actio perſonalis, ibidem, numero 13

Condictio ex ſtatuto, dicitur perſonalis actio, ibidem, numero 14

Condictio ex ſtatuto, eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei, ibidem, numero 15

Condictio omnis eſt in perſonam, titulo 8. priuileg. 61. numero 30 319

Condictiones aliquæ ſunt in rem ſcriptæ, ibidem, numero 31

Conditio habetur pro impleta, quando per eum ſtat, cui implendum erat, tit.1.q.32.nu.18 27

Conditio nihil diſponit, titulo 2. quæſt. 14. numero ſecundo, fol. 106

Conditio nihil ponit in eſſe, ibid.num.5

Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta, eodem titulo, quæſt. 15. numero 269. fol. 119

Conditio adiecta uni legato, cenſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento, titulo tertio, quæſt. prima, numero 50. fol. 127

Conditio adiecta vni legato, non cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem, ibidem, numero 51

Conditio habetur pro impleta, quando non ſtat per implere debentem, tit.4.q.25.nu.14 154

Conditio habitandi cum filijs expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum, ibidem, numero 34. fol. 155

Conditio, ſi hæres non erit, intelligitur, ſi noluerit, uel non potuerit, ibid.num. 3 156

Conditio impleri debet in forma ſpecifica, titulo 5. q.3. numero 15 181

Conditio non poteſt impleri per æquipollens, ibidem, numero 16

Conditio non deficit, niſi in forma ſpecifica deficiat id, quod ſub conditione poſitum eſt, ibid.num.17

Conditio quando apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione, ibidem, numero 28

INDEX

Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis indicatur, tit. 5. q. 7. nu. 28 — 188
Contractum qui non ſeruat, ei non eſt obſeruandum, etiam ſi defectus ſit in minimis tit. 7. q. 17. nu. 26 — 248
Contractus iudicatur ab effectu, non a nomine, & uerbis, tit. 1. q. 42. nu. 25 — 38
Contractus pars extinguitur, quando in alium transfunditur, ibidem, num. 61 — 40
Contractus a principio ſunt uoluntatis, poſtea uerò neceſſitatis, tit. 2. q. 7. nu. 14 — 102
Contractus tenor ſeruari debet, eo. tit. q. 10. nu. 12 — 104
Controctus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non nominatos, tit. 6. q. 22. nu. 5 — 222
Contractus ex conuentione legem accipiunt, tit. 7. q. 18. numero 13 — 250
Contractus poſſunt conſenſu partium alterari, ibid. nu. 14
Contractus ultro citroque obligatorius non producit actionem, ni ſi ſequuto implemento, eo tit. q. 41. nu. 4 — 268
Contractus inter patrem & filium non ualet, tit. 8. priu. 6. numero 2 — 273
Contractus ſuper alimentis valet, etiam ſi fiat ſine ſolemnitate ſtatuti, eo. tit. q 41. nu 4 — 298
Contractus inualidus confirmatur iuramento. tit. 8. priui. 56. numero. 42 — 309
Contractus geſtus ſine ſolemnitate eſt validus, ſi ſit utilis, ibid. nume. 67 — 310
Contractus qui non poteſt celebrari ſine certa ſolennitate confirmatur iuramento, ibid. nu. 44 — 309
Contractus præſumitur vtilis, quando interuenit ſolennitas, ibid. nu. 73 — 310
Contractus non ſeruatur ei, qui defecit ex parte ſua etiam in re minima, eo. tit. priuil. 61. nu. 26 — 318
Contractus procedunt a libera contrahentium uoluntate. eo. tit. prin. 94. nu. 2 — 336
Contractus vnus aliquando transfunditur in alium, tit. 9. q. 31. numero 14 — 367
Contractus vnus, quando in alium transfunditur, tunc ſecundum attendimus, non primum, ibid. nu. 15
Contractus a principio ſunt uoluntatis, poſtea uero necesſitatis, tit. 9. q. 31. nu. 86. ſol. 371. & q. 23. nu. 9 — 369
Contractus nominatus non reſoluitur ob non ſecutum implementum, ibid. numero 10
Contractus innominatus dicitur, do ut des, vel do ut facias, ibid. numero 28 — 370
Contractus cum minore celebratus claudicat, & poteſt ſuſtineri uolente minore, ſecus eo nolente. eo. tit. q. 44. nu. 31 — 415
Contrahens cum alio debet inueſtigare de illius conditione, tit. 7. q. 37. nu. 43 — 266
Contrahens cum hærede uidetur intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe, tit. 9. q. 30. nu. 20 — 387
Contrahens cum iure, uidetur reſpexiſſe ad ciuilitatem, ibidem, numero 21
Contrahens cum uaſallo uel emphyteuta non debet ignorare conditionem feudi, vel emphyteuſis, eo. tit. q. 42. nu. 22 — 410
Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere a pacto, eo. tit. q. 16. numero 18 — 358
Contrahere uidetur quilibet ſecundum formam ſtatuti, tit. 5. q. 7. numero 49 — 189
Contraria mutuò ſe expellunt, tit. 9. q. 44. nu. 4 — 412
Contraria non coeunt in eodem ſubiecto, ibid. nu. 6
Contrariorum eadem debet eſſe diſciplina, eo. tit. q. 35. nu. 16. ſ. 398. & tit. 6. q. 3. nu 57. fol. 195. & q. 8. nu. 39 — 202
Contrariorum uno poſito, tollitur alterum, eo tit. q. 43. nu. 5 — 412
Contumax non dicitur, qui propter paupertatem non comparuerit, tit. 1. q. 48 nu. 36 — 57
Contumax non multatur, quando ius aduerſarij non eſt factum deterius. fallit tamen, tit. 9. q. 26. nu. 95 — 381
Conuentio vnius non nocet alij, tit. 2. q 7. nu. 11 — 102
Copula, &, coniungit æqualiter, ibid. nu. 3
Copula &, coniungit æquè principaliter, ibid. nu 4
Copula coniungit pariformiter, eo. tit. q. 15. nu. 210 — 111
Copula ponitur inter diuerſo, tit. 4. q. 6. nu. 7 — 143
Copula requirit concurſum utriuſque copulati, tit. 7. q. 12. numero 2 — 237
Copulata habentur pro uno, ibid. nu. 3. & tit. 1. q. 42. numero 83. ſol. — 41
Copulatiuæ pars una declarat aliam, tit 7. q. 12. nu. 15 — 237
Corduben. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 55. ff. de lib. agnoſcen. reprobatur, tit. 4 q. 18. nu. 69 — 164
Corduben. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 58. ff. de lib. agnoſc. reprobatur, eo. tit. q. 20. nu. 11 — 165
Cornens conſ. 42. vol. 3. reprehenditur, tit. 9. q 20. numero 40. ſol. — 366
Corpus liberum vendi non poteſt, tit. 8. priu. 38. nu. 2 — 294
Corpora calidiora calidioribus indigēt alimentis, tit. 7. q. 14. numero 3 — 238
Correctum quod non reperitur, firmum ſtare debet, tit. 3. q. 4. numero 3 — 132
Correlatiua reguntur eiſdem regulis, tit. 1. q. 29. nu. 3 — 17
Correlatiuorum argumentum non procedit, quando ratio militat diuerſa eod. tit. q. 19. nu. 10 — 17
Correlatiuorum idem eſt iudicium, ibid. nu. 17. & q. 56. nu. 3. fol. 63. & tit. 4. q. 27. nu. 2. ſ. 171. & tit. 6. q. 12. nu. 8. fol. 122. & tit. 7. q. 2. nu. 1. ſ. 228. & q. 14. nu. 6. ſ. 240. & tit. 9. q. 43. numero 28 — 412
Correlatiuorum eadem eſt ratio, & deciſio, eo. tit. q. 35. nume. 8. ſol. — 31
Correlatiuorum in vno diſpoſitum tam de iure, quam de conſuetudine, locum habet in alio, tit. 4. q. 3. nu. 11. fol. 140. & tit 6. q. 3. nu. 16 — 193
Correlatiuorum eadem eſt ſententia, & diſpoſitum in uno locum habet in alio, eo. tit. q. 18. nu. 53 — 162
Correlatiuorum non eſt idem iudicium, quando diuerſa ratio militat, ibid. nu. 55
Correlatiuorum eadem eſt diſciplina, tit. 8. priu. 65. nu 6 — 311
Correlatiuorum idem eſt iudicium, & diſpoſitum in uno locum habet in altero, tit. 9. q. 43. nu. 2 — 414
Correlatiuorum priuilegium uni conceſſum extenditur ad alterum, ibid nume. 3
Correlatiuorum argumentum non procedit, quando militat diuerſitatis ratio, ibid. num. 28
Correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo, non in alijs, ibid. nume. 29
Creditor recipiendo ſortem, non uidetur vſuras remittere, tit. 1. q. 43. nume. 6 — 45
Creditor in diem poteſt ante diem petere, quando tempus adiectum eſt eius fauore, eo. tit. q. 44. nu. 56 — 49
Creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino, frumento vel ſimilibus, ibid. nu. 61
Creditor, qui recepit pecuniam ſub vſuris non repetit vſuram a ſuo debitore, ſi non neceſſitatur, tit. 1. q. 45. nu. 34 — 52
Creditor non exigit intereſſe, ſi fuit negligens ſibi ſoluere cum poſſet. ibid. nu. 72 — 54
Creditor tenetur alere debitorem carceratum qui ſit pauper, eo. tit. q. 71. num. 2 — 69
Creditor in diem non habet alimenta a ſuo debitore, eo. tit. q. 89. numero 1 — 77
Creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exactione ſui crediti, etiam ſi pauper ſit, eo. tit. q. 110. nu. 2 — 94
Creditor qui diu adminiſtrauit bona debitoris præſumitur ſibi ſoluiſſe, tit. 3. q. 7. nu. 22 — 135
Creditor ſecundus non reuocat pignus alienatum, niſi ſoluto eo, quod emptor tradidit primo creditori, tit. 9. q. 32. numero 54. ſol. — 394
Creditor non cogitur ante diem recipere ſolutionē cum ſuo incommodo, eo tit q. 40. nu. 25 — 407
Creditor non cogitur ſolutionem recipere ante diem incertum, vel conditionem, ibid. nu. 30
Creditor, quando cogitur accipere in ſolutum rem debitoris, poteſt eligere meliorem, eo. tit. q. 41. nu. 25 — 409

Credi-

C e"to- vt cogatur capere in ſolutum rem debitoris, multa requiruntur, ibi. nu. 27
Creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio, inuito debitore, tit. 4. q. 27. nume. 1 171
Creditor alimentorum non poteſt petere pecuniam vel æſtimationem. ibid. nu. 7
Creditori legatum factum non ualet, niſi aliquam afferat utilitatem, tit. 2. q. 9 nu. 5 103
Crimen læſæ maieſtatis humanæ, & diuinę æquiparantur, tit. 7. q. 14. nu. 21 240
Crotus in l. ſi conſtante, in 2 lec. nu. 143. ff. ſol. mat. reprobatur, tit. 9. q. 44. nu. 55 413
Crudelis in ſe, multo crudelior erit in alios, tit. 1. q. 110. numero 5 84
Culcitra præſtari poteſt ei, cui relinquuntur alimenta, tit. 4. q. 7. numero 3 144
Culpa patris. non nocet filio, tit. 1. q. 23. nu. 4 12
Culpa unius non debet alteri nocere, eo. tit. q. 38. nu. 28 34
Culpa reputatur ei, qui ſe in neceſſitate coniecit. tit. 1. q. 128. numero 5 96
Culpa ſua cuique nocere debet, tit. 4. q. 5. nu. 14 142
Culpa non conſideratur, quando non eſt ordinata ad caſum, ibid. numero 16 143
Culpa difficile probatur, tit. 4. q. 15. nu. 48 155
Culpa non præſumitur, ſed probanda eſt. ibid. nu. 51
Culpa debet eſſe damnoſa culpoſo, tit. 7. q. 5. nu. 4 231
Culpa ceſſat, quando quis credidit alij, eo. tit. q. 37. nu. 35 266
Culpa eſt non cogitare quod facile poterat prouideri, tit. 9. q. 43. numero 37 412
Culpam obijciens marito, quod non adhibuerit medicum uxori infirmæ, probare debet quod extaret medicus in loco, tit. 9. q. 28. nu. 9 384
Culpam tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prędia venalia, ibid. nu. 10
Culpam obijciens tenetur probare, tit. 1. q. 48. nu. 58. ſ. 58. & tit. 7 q. 1. num. 21 226
Culpam eijcere nemo poteſt, ex qua ipſe damnum non ſentiat. tit. 9. q. 26. nu. 67 380
Cum, dictio magis coniungit quam copula, &, tit. 2. q. 7. numero 5 102
Cum dictio copulat ęqualiter, eo. tit. q. 15. nu. 206 121
Cum, dictio copulat æquè principaliter. ibid. nu. 207
Cura domus ſi ſuit demandata ei, cui relicta ſunt alimenta, non præſumitur eſſe cauſa legati, tit. 2. q. 3 nu. 1 100
Cura defertur ei, ad quem pertinet ſucceſſio, tit. 9. q. 10. numero 6 348
Curatus deſerens propria auctoritate curam animarum, poteſt puniri, tit. 1. q. 60. nu 4 65
Cuſtodes impetrat, qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis, eo. tit. q 76. nu. 10 70

D

DAMNATO ob læſam maieſtatem denegantur alimenta, tit. 1. q. 129. nu. 9 96
Dānato ī metalla debētur alimēta, tit. 7. q. 39. n. 5 267
Damnatus ad mortem ali debet dum differtur ſententia executio, tit. 1. q. 72. nu. 4 70
Damnatus ad metalla retinet ius naturale, & illius iuris executiua tit. 8. prin. l. 7. nu 7 27
Damnatus ad metalla eſt alimentorum capax, ibid. nu. 5 274
Dānatus ad metalla agit ad alimēta, tit. eo. prin. l. 78. nu. 9 330
Damni & lucri non eſt par ratio. tit. 1. q. 42 nu. 93 39
Damni uitandi ratio fauorabilior eſt quàm lucri captandi, eo. tit. q. 43. nu. 5. 45
Damni vitandi ratio potior eſt, quàm lucri captandi, tit. 6. q. 3. num. 10 193
Damno de uitando tractans, præfertur ei, qui tractat de lucro, ti. 1. q. 100. nu. 3 81
Damnum dediſſe uidetur, qui damni cauſam dat, tit. 5. q. 1. numero 58 179
Damnum quiſque ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit, tit. 7. num. 42 245
Damnum pati aliud eſt, quàm lucrum non facere, tit. 9. 28. numero 19 385
Damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum ſicut ad damnum, eo. tit. q. 1. nu. 22 409
de Damno tractanti ſubueniendum eſt potius, quam ei qui de lucro, eo. tit. q. 43. nu. 19 412
Dare ordinate qui vult, incipiat a ſe ipſo, tit. 1. q 91. nu. 5 77
Dare eſt dominium transferre, tit. 9 q. 14 nu. 7 354
Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet reram ſuarum adminiſtrationem, eo. tit. q 32 nu. 8 393
Datio in ſolutum facta uero creditori ab inquiſita ſuſtinetur, ibid. num. 41 394
Datio in ſolutum facta pro maiori ſumma, quàm ſit debitum, non retractatur niſi ſoluto integro debito, ibid. nu. 51
Datio in ſolutum facta uero creditori a reo lite pendente non ualet, niſi facta pro iuſto pretio, ibi. nu. 78 395
Datio in ſolutum reuocatur in totum quando facta eſt pro maiori ſumma quam ſit debitum, ibid. nu. 79
Datio in ſolutum non reuocatur, quando non eſt erratum in quantitate debiti, ſed res data eſt, quæ eſt maioris ualoris, ibid. numero 80
Datio in ſolutum facta a parte de re, quæ eſt maioris ualoris, quàm fuerit æſtimata, in nullo reuocatur, ibi. nu. 81
Datio in ſolutum facta a iudice de re maioris ualoris, quàm ſit debitum, non vitiatur in totum, ſed illud plus reſtituitur debitori, ibid. nu. 83
Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi; tit. 1. q. 10. nu. 12 9
Debitor moroſus tenetur ad intereſſe, eo. tit. q. 42. nu 4 37
Debitor non prǽiudicat creditori, ibi. nu. 69 40
Debitor poteſt non acquirere in præiudicium creditoris, ibid. nume. 120 43
Debitor in diē non tenetur interim alere ſuum creditorem, tit. 1. q 44. nu 6 47
Debitor in diem cogitur ſoluere ante diem, quando neceſſitas urget, ibi. nu 25
Debitor in diem poteſt ante diem ſoluere. ibid. nu. 55 49
Debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere eo, quod non dat nit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis, ibid. nume. 58
Debitor in diem, non poteſt ante diem ſoluere, quando inter eſt creditoris, ibi. nu. 59
Debitor, cui miſerationis gratia conceditur non poteſt partem ſoluere uel interuſurium deducere, ibi. nu. 60
Debitor carceratus relaxari debet, quando creditor recuſat illum alere, tit. 1. q. 71. nu. 3 69
Debitor carceratus alendus eſt etiam a ceſſionario creditoris, ibi. nume. 4.
Debitor carceratus retineri poteſt, donec pro alimentis ſatisfecerit commentarienſi, ibid. num. 5
Debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne conueniatur ultra quàm facere poſſit, tit. 1. q 73. nu. 16 72
Debitor eccleſiæ non exigitur, niſi deductis prius alimentis, ibid. num. 23
Debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam tamen deducit alimenta, ibid. nu. 25
Debitor negans debitum, amittit beneficium, ne conueniatur ultra quàm facere poſſit, ibid. nu. 30
Debitor eccleſię non deducit alimenta aduerſus eccleſiam, quę ſit pauper, ibi. nu 38
Debitor pupilli non poteſt eſſe tutor, tit. 4 q 13. nu 13 150
Debitor non tenetur debitam ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij, tit. eod. q. 16. nu. 2 156
Debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris uoluntate ibi. nu. 3
Debitor, qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitum deferre

ad domum creditoris diuerſi domicilij.ibi nume.6 157

Debitor tenetur debitum ſerre ad domum creditoris,qui eiu'dem ſit fori,ibi.nu.7

Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris,quando alias debitum eſſet inutile,ibi.nu.14 157

Debitor generis non liberatur re perempta, ibid.nu.17

Debitor generis liberatur re perẽpta,quanda genus debetur tam quam ſpecies,ibi.nu.18

Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei,iudicatur debitor ſpeciei, ibi. num.19

Debitor, qui cepit uno in loco, cogitur in futurum ſoluere eodem in loco,ibid.nu.21

Debitor antequam ſoluat ęs alienum,poteſt in fora conſcientia retinere ſibi alimenta moderata,non tamen lauta. tit.eod.q.18. num.44 162

Debitor alimentorum poſt moram tenetur ad ęſtimationem, tit. eod.q.27.nu.4 171

Debitor generis liberatur perempta ſpecie,quando genus debetur contemplatione ſpeciei,tit.5.q.1.nu 30 178

Debitor interpellatus ſolum extra iudicium,ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis,tit.eod.q.3.num. 36 182

Debitor putatiuus ſi dotem ſoluit,illam repetit,tit.6.q.6.numero 3 198

Debitor quando ſoluit,præſumitur uelle extinguere debitum, tit. eo.q.12.nu 22 213

Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta,tit.7.q.20.nu 16 252

Debitor generis non liberatur re extincta,ibi.nu.17

Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua,ibi.nu.20

Debitor,qui bonis ceſſit poteſt conueniri ſi deuenit ad pinguiorẽ fortunam, tit.7.q.42.nu.9 268

Debitor ſuſpectus de fuga,capi poteſt die feriata ad honorẽ Dei, tit.8.priuil.2.nu.12 271

Debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tempus, ſi uelit etiam refundere intereſſe,tit.eo priuil.22.nu.30 283

Debitor in diem ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus carceratur, ut fideiubeat,tit.eod.priuil.26.nu.9 287

Debitor, qui ceſſit bonis tenetur eatenus ſoluere, quatenus ſibi remaneat pro alimentis,ſi deuenit ad meliorem fortunam,tit. eod.priuil.28.nu.1 288

Debitor,qui poſt ceſſionem factus eſt diues, an habeat in foro cõſcientiæ priuilegium ne teneatur ultra quam facere poteſt, ubi uide de ueritate,ibid.nu.2

Debitor inops non tenetur ſoluere,ſed debet petere remiſſionem a creditore,ibid.nu.5

Debitor,qui coacte ceſſit bonis cum iguominia liberatur in totũ, etiam ſi deueniſſet ad meliorem fortunam, ibid.nu.7 288

Debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione, niſi prius ſolutis alimentis,tit.eod.priuil.60.nu.20 316

Debitor non poteſt ingredi religionem, ut debitum ſoluere prætermittat,tit eod.priuil.68 nu.3 324

Debitor in diem,uel ſub conditione non cogitur ſoluere ante diẽ, uel conditionis euentum,tit.eod.priuil.77.nu.1 328

Debitor in diem,non cogitur ſoluere ante diem,etiam ſi creditori ſuperueniat neceſſitas,ibid.nu.5 329

Debitor in diem ſuſpectus de fuga retineri poteſt, ut caueat,licet exigi non poſſit ante diem,ibid.nu.8

Debitor fiſci quando exigitur ante deducit interuſurium medij temporis,ibid.nu.9

Debitor debitoris fiſcalis, cum ante diem exigitur, detrahit medij temporis interuſurium,ibid.nu.10

Debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio, poteſt prædium tradendo ſe liberare,tit.9.q.41.nu.13 408

Debitor,qui iurauit ſoluere in pecunia, non poteſt offerre bona in ſolutum,ibid.nu.28 409

Debitor confitendo ſe prius rem alij obligaſſe non præiudicat creditoribus,tit.eod.q.41.nu 27 411

Debitor recte ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione, titulo 9. quæſtione 32.numero 17 393

Debitor poteſt aliud pro alio ſoluere uolente creditore, tit. eodem, quæſt.33.numero 19 307

Debitori, qui ceſſit bonis, alimenta ex ſuis bonis relinquuntur in ſpectis redditibus,tit.7.q.6.nu.23 233

Debitoris intereſt,debita non accumulari,tit.1. quæſt. 42.numero 105 42

Debitum ſoluendum eſt antequam beneficium impendatur, tit. eo.q.18.nu.11 17

Debitum ex cauſa ſeruitij præſtari debet pro rata ſeruitij,tit.eo. q.33.nu.19 29

Debitum ex una cauſa,quando poſſit in aliam transfundi, tit.eo. q.42 40

Debitum a natura peti poteſt iure actionis, quando proceditur ex æquo,tit.3 q.1.nu.13 126

Debitum annuum peti poteſt prima die anni,tit.4. q. 17. numero 7 159

Debitum unum, quando conuertitur in alterum extinguitur primum,& ſecundum non aſſumit illius naturam.tit.5.q.1.numero 37 178

Debitum ex una cauſa poteſt de conſenſu partium transfundi in aliam cauſam.tit.6 q 3.nu.51 195

Declaratio voluntatis peti poteſt abſente parte, tit.1. q.48.numero 47 57

Declaratio extra iudicium facta valet quoad ea, quæ pendent ab animo declarantis.ibid.nu.48

Declaratio fieri ſemper poteſt,tit.6.q.8.nu.67 204

Declaratio retrahitur ad tempus actus geſti,ibid.nu.68

Declaratio non retrahitur, quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio,ibid.nu.69

Declaratio ex interuallo facta non prodeſt.ibid.nu.70

Decretum iudicis facit præſumi omnia ſolenniter acta,tit 8.priu. 56.num.113 313

Decuriones non aluntur a ciuitate, niſi quando lapſi ſunt facultatibus,tit.1.q.61.nu.1 66

Defendere alium qui promiſit contra quemcumque, non tenetur contra ſeipſum,tit.eod.q.91.nu.2 77

Defenſio etiam diabolo non eſt deneganda, tit.eod. q.128.numero 4 96

Defenſio eſt de iure diuino,naturali,& ciuili,tit.9.q 32.numero 23 398

Delegato tranſeunti ad alium locum debentur expenſæ victus, tit.1.q.68.nu.5 69

Delegato Principis prouidendum eſt de equis, & vecturis,quando exit prouinciam,tit.4.q.22.nu.11 166

Delegans ordinarij habet victum,quando exit domicilium, tit.1. q.79.nume.2 73

Delegatus conſequitur expenſam victus, quando exit ſuum domicilium,alias non,ibid.nu.1

Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum conſequitur impenſam victus ab ordinario,qui illam deputauit,ibid.nu 3

Delegatus ad unam cauſam malitioſè deputatus ab ordinario conſequitur victum a delegante, quando exit domicilium, ibid. numero 4

Delegatus quando intra duas dietas proficiſcitur, habet victum ab vtraque parte,ibid.nu.5

Delegatus intra unam dietam capit victum, & impenſam ab impetrante,ibid.nume.6 74

Delegatus conſequitur impenſam a iudice, quando altera pars eſt inops,ibid.nume.7

Delegatus etiam, cui ſint pinguia beneficia in computatione alimentorum non detrahit, quod domi impendiſſet, tit.4.q.25. nume.10 170

Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum nihil habet pro alimentis, quando iudicat in ciuitate,ibid.nu.11

Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum habetur pro ordinario, ibid.nume.12

Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare, ibidem numero 13

Delegatus,quando conſequatur alimenta,& diſtinguitur inter delegatum a Principe, & delegatum ab inferiore, ibidem, numero 14

De-

Delicta pariа tolluntur mutua compenſatione, tit.7.q.16.numero 47 245

Delicta puniuntur ob publicam vindictam, ibid.nu.65

Delictum non præſumitur, tit.1.q.123.nu.6 93

Delictum proprium puniri debet potius, quàm alienum, tit.eod. q.3.nume.7 229

Delictum in committendo eo maius eſt, quod ſit omittendo, tit. 9.q.25.nu.64 375

Delictum unius non debet in altero puniri, tit. eod.q.31. numero 6 389

Delinquens non poteſt alienare poſt commiſſum delictum, quando bona confiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo uendicat bona, tit.8.priuil.35.nu.1 293

Delinquens etiam quando bona ipſo iure publicantur, poteſt licite alienare pro alimentis poſt commiſſum delictum, ibidem, numero 4

Delinquentes extrahens ab hoſpitali erecto authoritate epiſcopi punitur, tit.9.q.17.nu.2 361

Delinquenti non eſt deneganda defenſio, tit.1.q.128.nu.6 96

Deportato, vel damnato ad metalla præſtantur alimenta relicta, eod.tit.q.17 nu.22 16

Deportati poſſunt actionem exercere, tit.8.priuil.7.nu.8 274

Deportatus habetur pro mortuo, ibid.nu.9

Deportatus eſt inteſtabilis, tit.7.q.39.nu.1 267

Deportatus non poteſt inſtitui, ibid.nume.2

Deportatus habetur pro mortuo, ibid nu.3

Deportatus non poteſt agere, ibid num.4

Deportatus fictè non verè dicitur mortuus, ibid.nu.8

Deportatus non poteſt agere, ibid.nu.9

Derelinquens rem aliquam perdit omne ius quod habet in ea, tit. 8.priuil 63.nu.8 320

Deſcendentibus quibus debetur legitima, non debet aſſignari pro alimentis minor quantitas, quàm importet legitima, tit.4.q. 23.nume.4 167

Deſtinatum fictione iuris habetur pro facto, titu. 9. q.7. numero 6 346

Determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare, tit.2.q.15.nu.83 f.113.& tit.6.q 3.nu.7. f.193.& tit.7.q.12.nu.4 237

Deus, quos coniunxit, homo non ſeparet, tit.eodem, q.26.numero 12 258

Dictus, & prædictus dictio refertur ad perſonas, quæ legi poſſunt in inſtrumento, tit.8.priuil.31.nu.4 291

Dictus, dictio non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt, tit.9 q.13.nu.32 354

Dies interpellat pro homine, tit.1.q.42.nu.125 43

Dies incerta non interpellat pro homine, ibid nu.131

Dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa, ibidem, numero 141 44

Dies appoſitus fauore creditoris non impedit ante agi cum effectu.ibid num.146

Dies interpellat pro homine, & impedit moram purgari, tit.8. priuil.47.nu.5 300

Dignitas ſi augetur, non extinguit legatum, tit.1.q.8 nu.10 6

Dignitas præcedens non attenditur, quando eſt omiſſa ob culpam propriam, tit.4.q.18.nu.63 163

Dignitas inter canonicos conſideratur reſpectu eccleſiæ, non ut quiſque erat in ſæculo, ibid.nu.73 164

Dignitatem qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem, tit.6.q.18.nu.23 220

Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorum, tit.8. priuil. 2.nume.6 271

Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris, tit.1.q.42. nu.50. 40

Dilatio prodeſſe debet, non autem nocere, eodem, tit.q.44. numero 5 47

Diſcipulo ſancta uideri debet perſona magiſtri, eod.tit.q.53. numero 4 61

Diſcipulus exhibere debet reuerentiam doctori ſuo, ibid.nu 6

Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationem non ſolet concedi, ibid.q.11.num.13 11

Diſpenſatio pro vno impedimento conceſſa intelligitur, dummodo aliam legem non offendat tit.9 q.30 nu.45 388

Diſpenſatio eſt gratia etiam ſi ſit correctoria, eod tit.q.31.numero 53 390

Diſpenſatio a iure ciuili dicitur indulgentia.ibid nu.54

Diſpenſatio late interpretatur, quatenus eſt gratia, ibidem, numero 55

Diſpenſatio extenditur ad connexa, ibid.nu.58

Diſpenſatio etiam rigoroſa extenditur ad dependentia, & conſecutiua, ibid.nu.59

Diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum extenditur etiam ad incidentiam, ibid.nu.60

Diſpenſatio trahitur ad conſecutiua, ibid.q.44.nu.42 415

Diſpenſatio minoris ad beneficium curatum, continet diſpenſationem ne intra annum promoueatur ad ordines, ibid.nu.43

Diſpoſitio dicitur fauorabilis per quam alimenta alicui ordinantur, tit.1.q.39.nu.10 35

Diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem, eod. tit. q.1.nume.27 99

Diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei, quæ fit de omnibus bonis, tit.2.q.15.nu.141 117

Diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris, tit.4.q.15. numero 39 155

Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, ibid nu 40

Diſpoſitio quælibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis, eod.tit.q.17.nu.12 159

Diſpoſitio quælibet verificatur in primo actu.eod. tit.q.26.numero 14 171

Diſpoſitio intelligi debet, ut conueniat actui, ſuper quo fit, tit.5. q.1.nume.4 177

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad ſuam cauſam, eod.tit.q.5.numero 5 184

Diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum, tit.7. q.9 nume.12 235

Diſpoſitio intelligi debet ita ut aliquid operetur, ibid.nu.21

Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, eod. tit. q.20. numero 22 252

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad primum actum, tit.8. priuil. 31.nume.1 390

Diſpoſitione in generali non venit caſus priuilegiatus, eod.tit.priuil.20.nume.6 281

Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, tit.eod. priuil. 56.nume.61 310

Diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta, tit. 9 q. 9. numero 9 347

Diſpoſitio teſtatoris includit ſolum ea, quæ extabant tempore teſtamenti, non quæ ſuperuenerunt, eod.tit.q.13.nu.2 352

Diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quando in eo non impletur effectus, ibid.nu.24 353

Diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali, quando verificari non poteſt niſi in vna re tantum, eod.tit.q 15.nu.13 356

Diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piam, eod tit.q.16. numero 29 259

Diſpoſitio indiſtincta debet indiſtinctè intelligi, ibid. numero 57. folio 360

Diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum quid, tit.eod. q.19.nume.2 363

Diſpoſitio facta ſuper principali trahitur ad acceſſoria, eod.tit.q. 31.nume.11 389

Diſpoſitio auth.præterea, C.unde uir, & uxor, eſt exorbitans, eod. tit.q.37.num.21 404

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundum ſuam cauſam, eod.tit. q.43.nu.10 412

Diſpoſitum in caſu vero locum habet in ficto, quando fictus æquiparatur uero, tit.1.q.15.nu.4 14

Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, uel excommunicati accreſcunt alijs, eo.tit.q.82 nu.15 75

Diſtributiones quotidianæ non debentur ei, qui propria culpa non intereſt diuinis, tit.7.q.16.nu.14 244

Ditari in futurum quilibet præſumitur, eo.tit.q.9.nu.13 235

Ditari

I N D E X

Ditari in futurum quilibet præſumitur, non autem pauper fieri, tit. 8 priuil. 1. nu 6 470
Diuertiſſe non dicitur mulier quæ redit. tit. 1. q. 32. nu. 30 28
Diuiſio, quam pater facit inter filios, non ualet, tit. 9. q. 2. numero 16 340
Diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborantium. eod. tit. q. 20. nume. 7 364
Diuitiæ ſunt uita hominis, tit. 6. q. 8. nu. 85 205
Diuortium non conceditur, niſi ob certa crimina, tit. 7. q. 25. numero 14 257
Diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio, tit. 9. q. 13. nu 40 354
Doctor tenſetur conductus ad legendum, ſecundum cõſuetudinem ſtudij, tit. 1. q. 66. nu. 5 68
Doctor propter ingratitudinem priuatur Doctoratu, tit. 6. q. 18. numero 12 220
Doctor expulſus de collegio, ſi reſtituatur, non recuperat primum locum, tit. 9. q. 27. nu. 25 384
Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint immunes a collectis, tit. 4. q. 11. nu. 15 149
Doctori ſi nuberet Comitiſſa, non diceretur indigno nupſiſſe, tit. 1. q. 6. nu. 22 5
Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentiæ, quando habet licentiam. eod. tit. q. 76. nu. 7 70
Doctori alimenta dantur cum ſeruitore, tit. 4. q. 18. nu. 30 162
Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat, tit. 6. q. 19 nu. 5. ſ. 221. & tit. 7. q. 20. nu. 28 253
Doctorum authoritas plurimum poteſt, ubi lex deficit, tit. 1. q. 44. nume. 14 47
Dolus nocere debet doloſo, tit. 1. q. 42. nu. 104 42
Dolus nemini debet cõmodum afferre, tit. 7. q. 16. nu. 96. ſ. 247. & eod. q. 37. nu. 34 266
Dolus preponderat culpæ, ibidem, nu. 36
Dolus eſt non facere id ad quod quis tenetur, ibid. nu. 42
Dolus præſumitur ex ſola ſcientia, tit. 9. q. 45. nu. 22 417
Dolus uerus non inducitur ex ſola ſcientia, ibid. nu. 24
Domeſtici magis probant facta in domo, quàm extranei, tit. 6. q. 23. nume. 29 224
Domo perempta quę fuit eccleſię data cum onere alendi, non extinguitur onus, tit. 7. q. 34. nu. 2 263
Domum qui poſſedit reſtituit fructus, habita ratione quanti toactus fuiſſet ſimilem conducere, non quanti domus alij locari potuiſſet, tit. 1. q. 42. nu 21 38
Domum alienam, qui habitauit, ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari, tit. 9. q. 39. numero 2 404
Domus mentio, quando fit a teſtatore, intelligitur de ea, quam hæres inhabitat, tit. 4. q. 15. nu. 7 154
Domus data cum onere alendi, licet comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta. tit. 7. q. 33. nu. 13 262
Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem non tollitur antiquum tit. 1. q. 8. nu. 11 6
Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora, tit. 4. q. 15. nu. 20 154
Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tempore in caſu dotis, tit. 8. q 49. nu 6 301
Dominium eſt difficilis probationis, tit. 1. q. 112. nu. 14 87
Dominium non probatur ſola partis confeſſione, ibid. nu. 15
Dominium non probatur ex confeſſione, ibid. nu. 16
Dominium probatur ex poſſeſſione, quando de eo agitur incidenter, ibid. nu. 17
Dominium præſumitur ex poſſeſſione, ibid. q. 123. nu. 2 93
Dominium non transfertur ſine traditione, tit. 8. priu. 61. numero 5 317
Dominium ſine traditione transferri non poteſt, ſed conſenſu partium induci, ibid. nu. 7
Dominium retro transfertur in donatorem, quando donatio reuocatur ob non præſtita alimenta promiſſa, ubi late, ibid. nu. 8
Dominium ſine traditione transfertur in eccleſia, & pia cauſa, ibid. nume. 9 318
Dominium non transfertur in donatorem ob non pręſtita alimenta promiſſa, quando donatio facta eſt eccleſiæ, ibid. nu. 10
Dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo, tit. 7. q. 33. nu. 11 262
Dominium rei legatæ non tranſit cum effectu in legatarium, niſi ſequuta acceptatione, tit. 5. q. 16. nu. 3 357
Dominium rei legatæ non tranſit recta uia in legatarium, quando legatum conſiſtit in quantitate eo. tit. q. 29. nu. 19 386
Dominium bonorum hæretici tranſit recta uia in fiſcum a die commiſſi delicti, eo. tit. q 32. nu. 5 392
Dominus ſciens feudi alienationem, & non contradicens, uidetur conſentire, tit. 1. q. 6. nu. 20 5
Dominus obijciens uaſſallo alienationem, probare debet, quod ſciuerit rem eſſe feudalem, eod. tit. q. 48. nu. 42 57
Dominus non opponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit contra uaſallum uiuentem. ibid. nu. 44
Dominus, non opponit caducitatem canonis non ſoluti, quando illam non declarauit uiuente emphiteuta, ibidem, nu. 45
Dominus poteſt emphiteuta non uocato, rem alij concedere, ſi emphiteuta alienauit ipſo inſcio, ibid. nu. 50
Dominus rem emphyteuticam concedendo alij, uidetur caducitatem declarare, ibid. nu. 51
Dominus tenetur alere uaſallum de fructibus feudi ad ſe reuerſi, eod. tit. q. 55. nu. 13 62
Dominus alit uaſallum pauperem, eod. tit. q. 56 nu. 1 63
Dominus eiſdem cauſis priuatur directo feudi dominio, quibus uaſallus perdit feudum, ibid nu. 2
Dominus & uaſalius non iudicantur ad imparia, ibid. nu. 8
Dominus priuatur, ſi interpellatus per annum, & diem recuſet uaſallum inueſtire, ibid. nu. 6
Dominus perdit proprietatem, ſi uaſallo negat facere iuſtitiam, ibid. nu. 8 64
Dominus poteſt ſubditis imponere collectam pro defenſione ſtatus, ibid. q. 57 nu. 3
Dominus recipiendo canonem remittere uidetur pœnam caducitatis iam commiſſam, tit. 6. q. 3. nu. 36 194
Dominus petendo fidelitatem a uaſallo uidetur remittere caducitatem commiſſam, ibid. nu. 64 195
Dominus petendo canonem ab emphyteuta remittit caducitatem commiſſam, ibid. nu. 67
Dominus reddit alimenta præſtita ſeruo ipſo inuito, uel ignorante expoſita, eod. tit q. 19. nu. 1 221
Dominus, qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam non poterit canonem petere, tit. 7 q. 17. nu 43 249
Dominus expellens colonum deficientem in ſolutione poteſt nihilominus penſionem petere, ibid nu. 46
Dominus habet poteſtatem uitæ, & necis in ſeruum, ibid q. 29. numero 4 259
Dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum, ibidem, numero 5
Dominus non poteſt imponere ſubditis collectam, niſi urgeat neceſſitas, ibid. q. 30. nu. 10 260
Dominus antequam collectam imponat ſubditis, exuere debet propriam crumenam, ibid. nu. 12
Dominus nullam habet iuriſditionem in uaſallum, niſi ratione feudi eo. tit. q. 3 . nu. 15 261
Dominus, qui negat ſeruo alimenta, cogitur illum uendere, tit. 8. priuil. 64. nu. 2 320
Dominus emendo feudum a uaſallo uidetur ipſi conſentire, tit. 9. q. 22. nume. 22 368
Dominus fundi non liberatur a collectis, licet uelit fundo cedere, eo. tit q. 23 370
Dominus uidetur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam, quando rem alij conceſſit, eo. tit. q. 25. nu. 78 375
Dominus non tenetur pro facto ſerui, uel familia, eo. tit. q. 26. numero 113 383
Dominus tenetur pro ea, quod factum eſt a familia de uoluntate ſua, ibid. nu. 116
Dominus tenetur pro facto familię quando affert domino utilitatem ibid. nu. 118

Dominus

Dominus recipiens canonem cum proteſtatione non cenſetur remittere.ibid.nu. 37

Dominus deferens vaſallum perdit ius uaſallagij, eo.tit.q.27.nume 21 383

Donandi animus non præſumitur, tit.6.q.9.nu.2 206

Donans eccleſiæ poteſt adijcere, quòd ea non implente modum adiectum, liceat rehabere propria authoritate bona donata, tit.1.q.48.nume.76 58

Donans eccleſiæ paciſci poteſt, quod facto ſolius prælati reſcindatur donatio, & valebit pactum, eo.tit.nu.82 59

Donans vai cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad alium, poterit conſentiente donatario, reuocare, eo.tit.q.7.numero 12 102

Donans tenetur de euictione, quando incipit a promiſſione, non ſi a traditione, tit.6.q.9 nu.11 207

Donans non conuenitur ultra quàm facere poteſt, tit.9.q.41.numero 8 408

Donans certum quid annuum poteſt ſe liberare tradendo fundum illius reddituS, ibid nu.14

Donans in uita dicitur magis liberalis, quàm legans, ibid.nu.15

Donans certum quid annuum non liberatur ſoluendo in pecunia ſi habet prædia, eo.tit.nu.17 409

Donans certum quid annuum, ſi ſolutione quindecim annorum eſt liberatus, non tenetur ſupplere, ſi donatarius ſuperuiuat, ibid. numero 19

Donans quando fundum aſſignauit, illum recuperat, quandocumque decedat donatarius, ibid.nu.23

Donans certum redditum poteſt aſſignare fundum mediocrem, ibid.nu.26

Donans certum redditum ſi uelit ſe liberare ſoluendo pro quindecim annis, interuſurium medij temporis non deducit.ibidem, numero 30

Donanti pinguius ſuccurritur, quàm ſoluenti debitum, eo.tit.numero 5 408

Donatario negante alimenta promiſſa, dominium rei donatæ ipſo iure retransfertur in donatorem, quando donatio facta erat ſub onere alendi, tit.1.q 48.nu 65 58

Donatoria competit condictio ob cauſam ad repetendum donata, quando alimenta promiſſa non præſtantur, tit.8. priuil.61.numero 29 319

Donatario datur actio præſcriptis uerbis ad repetendum donata, quando donator non præſtitit alimenta, ibid.nu.32

Donataria datur actio ex l ſi quis maior, ad repetendum data, ſi contractus eſt iuratus, ibid.nu.33

Donatario non alente, res donata uadit ad donantem libera ab omni obligatione, tit 9.q.42 nu.8 410

Donatario bona fide remittente bona donata ob defectum implementi reſoluitur omnis hypotheca, eo.tit.nu.24 413

Donatarius non tenetur alere donantē, ſed vide ibi de ueritate, tit.1.q.48 nu.1 55

Donatarius priuatur re donata, ſi recuſat alere donantē, ibidem, numero 6 56

Donatarius non priuatur re donata ob negata alimenta, quando non eſt donatio oīum bonorum, uel maioris partis, ibid.nu 7

Donatarius tenetur alere donantem pro rata fructuum rei donatæ, ibid num.8

Donatarius tenetur probare ſe præſtitiſſe alimenta, contra num.60.eo.tit.nu 55 58

Donatarius, qui donatorem non aluit iuxta promiſſa, non purgat moram, ibid.nu.66

Donatarius omnium bonorum tenetur alere filios donatoris, eo.tit.q 49.nu.2 59

Donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori, ibid.nu.4

Donatarius alit filios ſpurios donatoris, ibid nu.8

Donatarius erga donantem tenetur ſolum ad antidora, tit.3.q.3.nu.15 131

Donatarius nulla actione conueniri poteſt a donatore ad alimenta, ibid.nu.16

Donatarius conuenitur officio Iudicis a donatore pro alimentis, ibid.numero 17

Donatarius conuenitur a filio ſpurio donatoris officio iudicis pro alimentis, ibid.nu.19

Donatarius tenetus ad antidora, tit 4.q.23.nu.10 167

Donatarius præſtat alimenta pro ualore rei, pro qualitate ſua, & donatoris, ibid.nu.11

Donatarius ſoluit alimenta ei, qui aluit donatorem, tit.6.q.1.numero 27 191

Donatarius non priuatur re donata, licet alimenta non præſtiterit donatori, quando defecit in modico, tit.8.priuil.61.numero 17 318

Donatarius, qui ob alimenta non præſtita, priuatur re donata, purgat moram tribus concurrentibus, eo.tit.nu.28 319

Donatarius actione præſcriptis uerbis cogitur onus donationis exequi, tit.9.q.23.nu.14 370

Donatarius cum onere alendi cogitur condictione ob cauſam reddere recepta, quando non obſeruat, ibid.nu.15

Donatarius cogitur actione præſcriptis uerbis implere promiſſa, ibid.nume.16

Donare ius ſuum nemo præſumitur, titulo primo, quæſt.42.numero 91 42

Donare eſt perdere, tit.6.q.1.nu.4.f.191.& eo.tit.q.5.numero 8 197

Donare eſt dilapidare.ibid.nume.9

Donare eſt perdere, tit.8.priu.56.nu.108 312

Donari uidetur, quod ſine obligatione ſoluitur, tit.4.q.2.numero 16 139

Donari uidetur, quod nullo iure cogente ſoluitur, tit.6. q.8.numero 59 203

Donari nemini poteſt res propria, eodem titulo, quæſ nona, numero 19 207

Donatio facilius inducitur ex ſanguinis coniunctione, tit.1.q.42.nu.90 41

Donatio non præſumitur inter virum & uxorem, eod. tit num.113 42

Donatio inter uirum & uxorem ualet, quando fit de iure acquiſito, eo.tit.nu.119 43

Donatio inter virum, & uxorem confirmatur morte, ibid.numero 122

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi prius non fuerint petita, eo.tit.q.48.nu.9 56

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela, & declarata reuocatione, ibid,nu.14

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donatori fuerunt præſtita ab alio, ibid.nu.15

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus bonorum donatorum, ibidem, numero 16

Donatio ob negata alimenta reuocatur quando donatarius ſciuit egentiam, licet al as et poſtea ſoluerit, ibidem, numero 17

Donatio ob cauſam non reuocatur ob non præſtita alimenta, ibid.nume.21

Donatio proprie non dicitur, quando fit ob cauſam, ibidem, numero 22

Donatio ob cauſam non reuocatur propter ingratitudinem, ibid. numero 23

Donatio ob cauſam reuocatur propter ingratitudinem, quatenus ualor rei donatæ excedit cauſam, ibid.nu.24

Donatio ob negata alimenta non reuocatur, ſi donatarius ſit pupillus, eo tit.nu.31 57

Donatio non reuocatur ob negata alimenta, quando donatarius deſiuit ob paupertatem, ibid.nu.34

Donatio non reuocatur ob non præſtita alimenta ab hærede donatarij, ibid.nu.38

Donatio ſub modo, qui facit cauſam impulſiuam, non reuocatur, modo non ſeruato, eo.tit.nu.69 58

Donatio reuocatur ob ingratitudinem commiſſam a prælato ſimul cum capitulo, ibid.nu.73

Donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur, etiam ſi promiſit donator eam non reuocare, eo.tit.q.55.nu.24 63

Bartolus in l.ampliue non peti,ff.rem ratã babe. reprobatur communiter.tit.5.q.3.nu.14 181
Bartolus in l fina nume.7.ff de bis, quib.ut indignis, quomodo intelligatur,eo.tit.q.7.nu.9 187
Bartolus in l.ſi quis a liberis,§.item reſcriptum,ff.de liberis agnoſcen.quomodo procedat,tit.6.q.8.nu.11 301
Bar.in l.poſt contractum,nu.15.ff.de don.reprobatur,tit.9.q.32.numero 73 395
Bartoli diſtinctio in l.ſi.ff.de eo,quod cer.lo.reprobatur,tit.6.q.3.numero 50 195
Benefacere beneſacienti ſuadet naturalis ratio, tit.1.q 51.numero 2 60
Beneſacienti beneſacere debemus, eod.tit.q.54 nu.2 61
Beneficia ſunt primum danda terrigenis, quam extraneis, & ibi latè,tit.1.q.93.nu.10 78
Beneficio,ne quis conueniatur ultra quam facere poſſit,renunciari non poteſt, vbi reuerentię ratio ceſſat, tit.1.q.78.numero 49 73
Beneficio ne conueniatur,niſi deducto ne egeat,quis poſſit renunciare,ibid.nu.50
Beneficio ne conueniatur ultra quam facere poſſit, minimè gaudet qui promiſit ſoluere totum integrum uel omne debitum, ibid.nume.56
Beneficium, ne conueniatur ultra quam facere poteſt,non prodeſt ei,qui poteſt uiuere ex arte,uel officio,ibid.num.31 72
Beneficium impetrãs extraneus,non facta uenditione de patria, nibil agit.ti.1.q.93.nu.12 78
Beneficium idem non debet ſemper conferri baredibus eiuſdem cognationis,ibid.nu.15
Beneficium late interpretatur,tit.2.q.1.nu.20 98
Beneficium latiſſime interpretatur,tit.9.q.31.nu.27 389
Beneficium late interpretatur ſolum quo ad expreſſa,ibidem,numero 44 390
Beneficium non præſtat, qui debitum impendit, tit.6.q.14.numero 21 217
Beneficium ne quis conueniatur ultra quam facere poteſt,perditur propter maleficium commiſſum.tit.7.q.25.nu.13 257
Beneficium eccleſiaſticum alicui collatum non perditur propter ingratitudinem.eo.tit.q.37.nu.5 267
Beneficium non confertur in inuitum, tit.9.q.23.nu.5.f.369.& q.40.nu.23 406
Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de fructibus beneficij, tit.1.q.82.num.4 74
Beneficiatus ſine culpa depoſitus alitur de fructibus beneficij, ibid.nu.1
Beneficiatus etiam ob ſcelus depoſitus,recipit alimenta de fructibus beneficij, ibid.nu.2
Beneficiatus tenetur partem redituum conuertere in eleemoſinam, & non excuſatur conſuetudine, tit.1.q.1.num.6 1
Beneficiatus, qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis,eo.tit.q.84.nu.1 75
Beneficiatus cum eſt grauandus, detrahit primum alimenta ſecundum ſuam dignitatem, tit.4.q.18.num.34 162
Beneficiatus tenetur in Eccleſiæ refectionem, impendere quartam partem redituum annorum præcedentium, tit.7.q 31.nu.13.fol. 261
Beneficiatus non tenetur ad debita præceſſoris, tit. 8. priuil.54.num.6 304
Beneficiatus ſuſpenſus eſt alendus de fructibus beneficij, quando alias eſſet fame periturus, eod.tit.priu 83.nu.14 332
Biennium in dote currit a die contracti matrimonij, tit. 1. q.42.num.143 44
Biennium conceditur ad inducendam moram,non ad differendum actionem,ibid.nu.145
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis,uel dote,eo.tit.q.27.num.4 23
Bona fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt alienari pro dote,uel alimentis tranſuerſalium fideicommittentis, ibidem,nu.6
Bona reſtitutioni ſubiecta alienantur pro dote conſtituenda filiæ, eo.tit.q.31.num.14 25
Bona ingredientis monaſterium videntur in illud alienata,eo.tit. q.37.num.3 33
Bona Eccleſiæ ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore,eo.tit.q. 54 nu.6 61
Bona mobilia exiſtentia in domo mariti præſumuntur mariti, eodem tit.q.123.nu 3 93
Bona mobilia in domo vxoris extantia præſumuntur illinc eſſe, ibid. num.4
Bona accuſati ante ſententiam non ſunt capienda, eod.tit. q.129.num.2 96
Bona accuſati non poſſunt deſcribi ante ſententiam, ibid.nu.3
Bona quando relinquuntur matri,ut de his poſſit ſe ſuſtentare, uenit proprietas,non vſusfructus, tit 2.q.1.nu.6 98
Bona ſubiecta fideicommiſſo poſſunt alienari pro alimentis grauati,tit.4.q.9.nu.39 146
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum, tit.6.q.8.num.97 206
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro eximendo grauatum de carceribus,tit.6.q.12.num.11 212
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt,ut grauatus liberetur a carcere,quo poſitus eſt propter delictum,ibidem,numero 17 213
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis, tit.7.q.37.nu.19 265
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimentis grauati, amplia & limita,tit.8.priuil.19.nu.1.5.7. & 8. 280
Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberando grauato a carceribus,ibid num.4
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum nurus,& aliorum de familia grauati, ibid. nu.5
Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis,ſi grauatus diſſipauit legitimam,quæ ſufficiebat pro alimentis,ibid.numero 7
Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, quando teſtator expreſſè prohibuit alienationem etiam ex cauſa famis,ibid.num.8
Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro alimentis, & dote filiæ ſpuriæ, ibid. nu.9
Bona ſunt alienata pro alimentis præſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilib.tit.8.priuil.51.nu.6 303
Bona fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in eorum conſeruationem,eo.tit priuil.71.nu.7 319
Bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis,vel alimentorum alienari,tit.9.q.9.num.6 347
Bona intelliguntur deducto ære alieno,eo.tit.q.16.nu.32.f.359.& q.26.nu.85 380
Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine laſę maieſtatis poſt accuſationem porrectam,eo.tit.q.32.nu.1 392
Bouem uagabundum qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit impenſam a domino,tit.1.q.70.num.7 69

C

CALIDIORA corpora calidioribus indigent alimentis,tit.7.q.14.nu.3 238
Camiſia includitur ſub nomine veſtis, tit.4. q.2. numero 10 139
Canonico regulari litiganti contra ſuum ſuperiorem, prouidendum eſt a monaſterio, tit.1.q.121.num.10 93
Canonico relictum non debetur Eccleſiæ, nec cenſetur relictum intuitu Eccleſiæ,ſed ipſius legatarij, tit.5.q.6.nu.13 185
Canonicis ſi quid ſuit relictum,illud omne debetur Eccleſiæ. limita tamen,ibid.nu.7.& 13
Canonicis relictum acquiritur toti collegio,non ſingulis eorum, ibid. num.20
Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicatu, habet alimenta & expenſas ab Eccleſia,tit.1.q.84. numero 3.fol. 75
Capitulum primum,de pace tenenda, quomodo declaretur a Doctoribus,eo.tit.q.3.nu.11 3

c.ſalubriter,

c. ſalubriter, de vſur. procedit ſpeciali fauore dotis, eo.tit.q.42. num.62 40
c. cum haberet, de eo, qui dux. in uxo. quomodo intelligatur, tit. 7. q.13.nu.19 239
c. 1.§. ſi quis hominem, de pace tenen. quomodo intelligatur, eo.ti. q.14 nu.29 240
Capitula dicuntur ſeparata, quando vnumquodque continet perfectam orationem, & vnum non dependet ab altero, titulo 2. q.15.nu.131 116
Capitis diminutio non tollit ius alimentorum, titulo 1. quæſt.3. num.5 3
Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſæ alimentorum, tit. 9.q.3.num.2 341
Captura debitoris non poteſt exequi in die feria ad honorẽ Dei, tit.8.priuil.2.nu.9 2
Captura nulliter facta non retractatur, ſi conſtat de debito, tit.9. q.32.nu.35 193
Capturam iniuſtam non tenetur Iudex confirmare, ibid.num.46. folio 394
Carceratus debitor alit ſeipſum, ſi habet vnde ſe alat, tit.1.q.69. num.2.& q.71.nu.1 99
Carceratus pro delicto alit ſeipſum, vel ſi pauper ſit, alitur a curia, eo.tit.q.72.nu.1 eod.
Carceratus tenetur ad impenſam cuſtodiæ, ibidem, numero 2
Carceratus agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur, tit.7.q.39.nu.6 267
Carceratus dicitur, qui eſt ſub cuſtodibus, titulo 9.q.17.nu.10. folio 351
Carceratus dicitur is, cui poteſtas non eſt liberè eundi, vel redeundi quò vult, ibid.nu.13
Carceratus dicitur, qui ita diſtringitur, vt non poſſit euadere, ibid.num.14
Carceratus dicitur quicunque cuſtoditur, ibid nu.15
Carcerum cuſtos non poteſt retinere carceratum pro alimentis præſtitis, & pro cuſtodia, ibid nu.16
Caſtè viuere dicitur mulier, quæ ſecundò nubit, tit.7. quæſt.23. num.15 255
Caſtro diruta expirat cenſus promiſſio facta pro defenſione Caſtri, tit.5.q.6.nu.24 185
Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum, titulo 1. quæſt.91. num.3. folio 77
Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in caſtris, vel aliter militando acquiſiuit, vel quod intuitu militiæ donatum eſt, tit.4.q.11.num.1 148
Caſus non præſumitur, ſed probari debet ab allegante, eodem tit. q.15.nu.50 155
Cauſa naturalis præualet ciuili, quando vtraque concurrit, tit.1. q.2.nu.3 2
Cauſa annexa determinat quicquid ob cauſam fit, eod.tit. q.42. num.31 39
Cauſa cauſæ eſt cauſa cauſati, ibid.nu.49
Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem. eo.tit. q.7.num.6 6
Cauſa naturalis præfertur accidentali, quando vtraque concurrit, ibid.num.7
Cauſa ceſſante non ceſſat effectus, quando tractu eſt momentaneus, ibid.nu.10
Cauſa ubi ceſſat ſolum pro parte, effectus non ceſſat, ibidem, numero 11
Cauſa ſua debitum omne determinatur, eod.tit. quæſt.33.nu.20. folio 29
Cauſa impleta ſi quid ſupereſt, venit reſtituendum, ſi quid ob cauſam datum eſt, eod.tit.q 39 nu.4 35
Cauſa impulſiua ceſſante, ceſſat diſpoſitio, quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum, eodem titulo, quæſt. 112. numero 32. folio 88
Cauſa iuſta litigandi extimatur iudicis arbitrio, eodem titulo, quæſt.115.num.13 89
Cauſa finalis non ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti, vel de præterito, & an reſpiciat commodum recipientis, tit.2.q.1.num.30 99
Cauſa de futuro, non præſumitur finalis, quando reſpicitur commodum ſolius recipientis, ibid. nu 31
Cauſa, quæ continet fauorem legatarij, non reſtringit legatum, ibid.num.32
Cauſa finalis quomodo dignoſcatur, remiſſiuè, ibidem, numero 33
Cauſa quando adijcitur ad reſtringendum legatum, tunc non uenit proprietas rei ad vſum relictæ, ibid. num. 34
Cauſa limitata producit effectum limitatum, titulo 2. quæſt.10. num.9. fol.104. & tit.7.quæſt.16.num.84. fol.246. & tit. 9.quæſt.43.nu.9 412
Cauſa vnica quando poteſt aſſignari habetur pro expreſſa, tit.2. q.13.num.9 106
Cauſa iuſta petendi alimenta extra domum, quæ ſit, committitur arbitrio iudicis, tit.4.q 15.nu.44 155
Cauſa iniuſta, quanda excuſat probandum eſt, quod motus quis fuerit ex ea cauſa, ibid.nu.53
Cauſa probari debet, quando aliquid permittitur ſolum ex cauſa, ibid.num.55 156
Cauſa eſt probanda, quando a regula licet ex cauſa recedere, ibid. num.56
Cauſa iuſta non probatur teſtibus ſingularibus, quando aliquid non conceditur, niſi ex cauſa, ibid.nu.57
Cauſa ſeu ratio reſtringit quãcunque diſpoſitionem ad ſuos limites, tit.5.q.1.nu.10 177
Cauſa legati ceſſante, legatum ceſſat, eodem titulo, quæſt.5. numero 2 184
Cauſa impulſiua legati ceſſante, non ceſſat legatum, ſecus in cauſa finali, ibid.num.8
Cauſa impulſiua ceſſante, non ceſſat effectus, ibidem, numero 9
Cauſa ſemper præſumitur impulſiua in diſpoſitione hominis. ibid. num.11
Cauſa finalis præſumitur, qualitas ſanguinis, tit.6. quæſt.6. nume. 5 198
Cauſa factum non dicitur, quando alimenta præſtita ſunt ſub prætextu quod eſſet filius ſi non erat, ibid nu.9
Cauſa regulat quamcunque diſpoſitionem, titu.7.q.6.nume.20. folio 233
Cauſa reſtringit quamlibet diſpoſitionem, titulo 7.quæſt.31. numero 12 260
Cauſa annexa determinat quicquid fit propter cauſam, eod.titu. q.33 num.5 262
Cauſa finalis reſtringit quamcunque diſpoſitionem, ibidem, numero 5
Cauſa ceſſante ceſſat effectus conſumatus, ibid.nu.9
Cauſa ſufficit quod momento temporis fuerit impleta, ibidem, numero 10
Cauſa alimentorum ideo eſt ſummaria, quia venter non patitur dilationem, eod.tit.q.37.nu.9 265
Cauſa alimentorum relictorum diuiti, eſt fauorabilis, licet non pia, tit.8.priuil.1.nu.9 270
Cauſa pia eſt fauorabilis propter Deum, ibidem, numero 12
Cauſa matrimonialis iudicatur ſecundum ius canonicum in foro Cæſaris, quando agitur de ſucceſſione, eodem titulo, priuil. 10.num.8 276
Cauſa legati ceſſante ceſſat legatum, eodem titulo, quæſt.23.numero 1 284
Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus conſumatus, eod.tit. q.39. numero 12 297
Cauſa ceſſante non ceſſat ius, quod per exiſtentiam cauſæ fuit quæſitum, ibid.num.13
Cauſa alimentorum ſemper videtur excepta, titulo 9. quæſt.9. numero 11 347
Cauſa, quæ certo tempore requiritur, ſat eſt, ſi eo tempore adſit, licèt deinde deſinat, eod.tit.q.129.nu.2 385

Cauſa reſpiciens commodum, & humorem teſtatoris dicitur eſſe finalis, tit.9.q.30.nu.15 387
Cauſam, quare non poſſit habitare in domo, probat legatarius petens extra domum, titulo quarto, quæſt. 15. numero 45. folio 155
Cauſæ plures, quando concurrunt ad eandem diſpoſitionem, ceſſante una, non ceſſant reliquæ, titulo quinto, quæſt.4. numero 18 183
Cauſæ duæ quando præcedunt, actus præſumitur potius factus ex cauſa neceſſaria, quam ex voluntaria, tit.6.quæſt.8. numero 61 203
Cauſæ duæ quando concurrunt, ſemper actus infertur ad cauſam neceſſariam, eod.tit.q.11.nu.210
Cauſæ cognitio præſumitur ſtante decreto, titulo 8. priuileg. 56. num.114 313
Cauſæ cognitio in tranſactione ſuper alimētis verſatur circa tria. ibid.num.115
Cauſæ plures lucratiuæ poſſunt concurrere in teſtamentis diuerſorum, quę recipiunt functionem in ſuo genere, titulo 9. q 4. num.5 341
Cauſæ duę lucratiuæ regulariter non poſſunt concurrere, ibidem, num.18 342
Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, vel qualitates diuerſas, ibid.num.19
Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, quæ inuicem recipiunt functionem, ibidem, nu.21
Cauſę duæ lucratiuæ non poſſunt concurrere, eodem titulo, q.5. num.13 343
Cauſæ adiectio non reſtringit diſpoſitionem, quæ continet certam taxationem, eodem titulo, quæſt. 35. numero duodecimo, fol. 198
Cautio de vtendo & fruendo, eſt de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ vſu conſumuntur, titulo nono, quæſt.26. num.17. folio 378
Cautio vtendi & fruendi, remitti poteſt ab eo, qui conſtituit vſumfructum inter viuos, ibid.nu.23
Cedens bonis cum vult deducere ne egeat, attenduntur redditus, non proprietates bonorum, titulo quarto, quæſt.9. numero 15 146
Cedens bonis cogitur proprietatem vendere, vt ex ea alatur, ſi iudici videatur, ibid.nu.20
Cedens bonis retinet alimenta pro ſe, & per ſeruitore, tit.4. q. 24.nu. 169
Cedi non poſſunt iura perſonalia, titulo 7. quæſt. 32. nume.14. folio 261
Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum, ibidem, num.19. folio 262
Cedi poteſt omnis actio. & ibi late, tit.8.priuil 55.nu.1.f.305. & tit.9.q.22.num.2 368
Cedi non poteſt ius percipiendi alimenta. limita tamen, eo. tit. q.55.nu 4.13.& 15 305
Cedi non poteſt ius exigendi vſuras dotales, fallit tamen, ibid. num.6.& 11
Cedi non poſſunt, quæ in hæredem non poſſunt tranſmitti, ibidem, num.7
Cedi poteſt a muliere exercitium directarum actionum competentium ad repetitionem dotis propter vergentiam mariti ad inopiam, ibid nu.14
Cedi poteſt ius petendi alimenta, quando fit ceſſio ad commodum cedentis, ibid.nu.15 306
Cedi poteſt ius, quod alicui competit in potentia etiam ſi non actu, tit.9.q.22.nu.3 368
Cedi poteſt ſeruitium debitum a ſeruo, ibidem, numero 4
Cedi poſſunt operę famuli eo inuito, ibid.nu.5
Cedi poteſt officium iudicis, ibid.nu.6
Cedi poteſt nuda ſpes, ibid.nu. 7
Cedi poteſt iactus retis, ibid.nu.8
Cedi non poſſunt . perſonalia, ibid. num.12
Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum, ibid.nu.13
Cedi non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni, ibid.num.15
Cedi non poteſt fideicommiſſum conditionale, ibid. numero 32. folio 369
Cenſus extinguitur perempta re cenſuata, titulo 7.quæſt.33. numero 2 262
Cenſus ſi debetur pro defenſione Caſtri, obligatio extinguitur diruto Caſtro, ibid.num.8
Cenſus comitatur rem in quemcunque tranſeat ſucceſſorem, ibid. num.14 263
Cenſus inſpecto iure communi, non extinguitur perempta re cenſuata, ibid.nu.15
Cenſus iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſola perſonali actione, ibid.nu.16
Cenſus licitè emi poteſt ad vitam ementis, titulo 9. q.11. numero 2 348
Cenſus conſtitui poteſt non ſolum in pecunia, ſed etiam in frumento, uino & alijs rebus, ibid.nu.3
Cenſus annuus ad vitam emptus ualet, licèt tantum emptor uixerit, quod fructus exceſſerint pretium ſolutum, ibidem, numero 8 349
Cenſus ad uitam conceſſus non retractatur, ſi ex contingentia facti damnoſus efficitur, ibid.nu.16
Cenſus emptio ad vitam non eſt licita, quando capitale eſt reſtituendum, ibid.num.19
Cenſus emptio ad uitam, non eſt licita, quando inſpecta ætate, & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta, ibid.nu.20
Cenſus emptio, an ſit iuſta, uel non, attenditur qualitas perſonæ, ibid. num.21
Cenſus emptio ad uitam, non reſcinditur propter minimam læſionem, ſed debet eſſe magna, ibid.nu.29 350
Cenſus annui uel redditus annui pretium iuſtum, quale ſit, remiſſiuè, ibid.nu.30
Cenſus annuus reputatur inter immobilia, tit.9. q.40. num.36. folio 407
Certum dicitur, quod ex relatione certificari poteſt, tit.4.q.9.numero 32 146
Certum dicitur, quod certificari poteſt per relationem ad aliud, tit.8.q.13.nu.7 277
Ceſſante cauſa ceſſat effectus, titulo 7. quæſt.33. numero 9. folio 262
Ceſſionarius mariti moram paſſi conſequitur vſuras, & vide ibi de ueritate, tit.1.q.42.nu.22 38
Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis, ibid.num.67. fol.40. & tit. 8.priuil.55.num.8 305
Ceſſionarius ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines, tit.1. q.42. nu.72 42
Ceſſionarius reputatur eadem perſona cum cedente, tit.8.priuil. 55.num.9 305
Charitas prima, ſeu ordinata incipit a ſeipſo, tit.1.q.39 num.2. fol.35. & q.78 num.34. fol.72. & q. 94. num. 1. fol.79. & tit 4.q.18. num.66. fol. 163. & tit.7. quæſt.8. num.2. folio 233
Cibaria omnia veniunt appellatione alimentorum, tit.4.q.1. numero 1 138
Cibaria pinguiora inter canonicos prętantur dignioribus. eo.tit. q.18. nu 40 162
Cibi appellatione venit potus, eodem titulo, quæſt.3. num.1. folio 540
Cinus in l.alimenta, col.1. C.de neg.geſt. declaratur, tit.6. q.8. num.28 202
Circuitus ſunt euitandi, tit 9.q.32.nu 48 394
Ciuis ita receptus, dummodo datia ſoluat, non deſinit eſſe ciuis, ſi non ſoluit, eo.tit.q. 21.nu.26 367
Ciuis cedendo bona liberatur ab oneribus realibus, & mixtis, nō a perſonalibus, eo.tit q.23.nu.22 370
Ciuis deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis, tit.9. q.27.num.10 3-3
Ciuis deſerit ciuitatem, quando transfert domicilium in alium locum, ibid.nu.22

Ciuitas dicitur mori, quando ſubijcitur aratro, vel banno imperiali, uel aliter deſtruitur, tit 5.q.6.nu.22 185
Ciuitatem acceptans uidetur ſe obligare ad omnia onera ciuibus incumbentia, tit.9. q.23.nu.13 370
Ciuilitatem acquirens tenetur ad onera ciuibus impoſita, eod.tit. q.44 nu 44 415
Clauſula executiua non reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem, tit. 2.q.1.nu.18 99
Clauſula, rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacunque diſpoſitione, eod.tit.q.15.nu.187 120
Clauſula codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpem perſonam, titulo octauo, priuileg.95. numero 3. folio 336
Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum aduerſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum, tit.9.q.13.nu 9 352
Clauſula ex decreto Mantuano, vim obtinet iuramenti in omnibus, præterquam ratione periurij, eodem titulo, quaſ.24. numero 1 71
Clauſulæ, quod nil ultra petat, vel quod ſit contenta dote, ſibi data æquipollent, tit.3.q.1.nu.67 128
Clerici non debeat in opprobrium clericatus mendicare, tit.1.q. 82.nu.3 74
Clerici non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint fauorabilia, poſſunt eis vti, tit.2.q.15.nu.62 112
Clerici pauperes non ſunt grauandi in procuratione exhibenda, tit.4.q.22.nu.7 166
Clerici bona præſumuntur perueniſſe ab Eccleſia, quando non conſtat, quod haberet patrimonialia, titulo 9. quæſt.12. numero 4 350
Clerici bona in dubio præſumuntur ab Eccleſia perueniſſe, quando non conſtat nec de beneficio, nec de patrimonio, ibidem, numero 5
Clerico ſuſpenſo negantur alimenta ex fructibus beneficij, quando ſuſpenſus eſt ob contumaciam, titulo primo, quæſt. 29. numero 16 17
Clerico competit priuilegium, ne teneatur ultra id, quod ſupereſt, deducto ne egeat, eodem titulo, quæſt. 78. numero 20. folio 72
Clerico debitori capiuntur fructus præbendæ, vt ſatiſfiat creditori, dimiſſo tamen victu, ibid.nu.21
Clerico agenti ad vtilitatem Eccleſiæ prouidetur ab Eccleſia, tit.1.q.121.nu 12 93
Clerico propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur, ſecundum qualitatem perſonę, tit.4.q.18.nu.31 162
Clerico depoſito debētur alimenta non ſolum pro ſe, ſed etiam pro filijs, eod.tit.q 24 nu.12 169
Clerico ſuſpenſo denegantur alimenta, titulo 7. quæſt.2. numero 13 228
Clerico ſuſpenſo non debentur alimenta de fructibus beneficij, quando habet aliunde, eodem titulo, quæſt.36. numero 1. folio 264
Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, a qua ſuſpenſione parendo exire poteſt, non dantur alimenta ex fructibus beneficij, ibidem, num.4
Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus Sacerdotij, tit.1.q.10.nu.19 10
Clericus excommunicatus non alitur de fructibus beneficij, niſi graui ſubſiſtente inopia, eodem titulo, quæſt. 19. numero 15 17
Clericus magis obligatur ad charitatis opera, quam alius, eo.tit. q.25.nu.12 21
Clericus quando grauius peccet dando conſanguineis, quam alijs, ibidem, num.15.
Clericus tenetur alere ſororem vterinam, ibidem, numero 18
Clericus, cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur, eod.tit. q.74. nu.6 70
Clericus ſuſpenſus capit alimenta de fructibus beneficij, titulo 1. q.84.nu.5 74
Clericus ſuſpenſus alit ſeipſum, ſi habet bona, ibidem, numero 6
Clericus non ordinatus in tempore ſuſpenditur, ſed interim pro alimentis habet dimidium fructuum, ibidem, numero 7
Clericus excommunicatus graui neceſſitate preſſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua culpa in eam incidit, ibid. num.11
Clericus non uerbo tantum, ſed actu depoſitus, non alitur de fructibus beneficij, ibid.nu.12
Clericus depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ, a qua fuit depoſitus, ibid.nu.13 79
Clericus iniuſtè ſuſpenſus, depoſitus, vel excommunicatus recuperat fructus intermedij temporis, ibidem, numero 14
Clericus iniuſtè depoſitus, excommunicatus, vel ſuſpenſus non recuperat quotidianas diſtributiones medij temporis, ibid. numero 15
Clericus ſuſpenſus, vel excommunicatus tenetur interim horas canonicas recitare, ibid.nu.17
Clericus, qui aliquid de proprio impendit ad utilitatem Eccleſię, illud repetit, tit. 1. q.121.nu.14 93
Clericus ſecularis accuſans aliquem ad utilitatem eccleſię non conſequitur ab ea ſumptus, ibid.nu.15
Clericus qui moleſtatur in præbenda, ali interim debet de fructibus præbendæ, tit.1.q.129.nu.5 96
Clericus, quod ab eccleſia recipit alimenta, tenetur operari eccleſię, tit.4.q.2 .nu.42 174
Clericus ſuſpenſus non alitur de beneficij fructibus, quando poteſt viuere de propria induſtria, titulo ſeptimo, quęſt.36.numero 2 264
Clericus dicitur pauper, & non habere aliunde, quando bona non habet, licet poſſit uiuere ex induſtria, ibid.nu.3
Clericus ſuſpenſus eſt alendus, quando non eſt in ſua facultate ſuſpenſionem exire, ibid.nu.5
Clericus ſuſpenſus, ſi extrema laboret inopia alendus, licet poſſit pro libito exire ſuſpenſionem, ibidem, numero ſexto
Clericus, qui fori priuilegio renunciauit, contrauenire poteſt etiā ſi iurauit, tit.7.q.37.nu.48 266
Clericus non poteſt fori priuilegio renuntiare de conſenſu epiſcopi, ibid.num.49
Clericus non poteſt bona eccleſiæ donare ſuis coniunctis, tit.8. priuil.91.nu 1 335
Clericus de fructibus beneficij, vel de bonis acquiſitis ex re Eccleſię poteſt alere ſuos coniunctos, aut filios, ibidem, numero 4
Clericus poteſt filiā dotare de bonis eccleſiæ, uel quæſitis ex re eccleſiæ, ibid.nu.5
Clericus poteſt conſanguineis ſuis egentibus ſubuenire de rebus eccleſiæ, ibid.nu.6.
Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum ſuorum, titulo nono, quæſtione 12. numero 1 fol. 350
Clericus teſtari non poteſt de fructibus beneficij uel quæſitis ex eis, ibid.num.2
Clericus non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia redactis ex fructibus beneficij, ibid.nu.3
Clericus, qui habet patrimonium & beneficium, præſumitur quæſiuiſſe ante promotionem, & defenditur in poſſeſſione, ibidem, numero 6
Clericus poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſeruare, ibidem, numero undecimo, fol. 351
Clericus beneficiatus dicitur legitimus adminiſtrator bonorum ſui beneficij, ibid.nu.17
Clericus beneficiatus æquiparatur vſufructuario, ibidem, numero 18
Clericus præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij, ibidem, numero 18

Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fructibus patrimonii, quando habet patrimonium, & beneficium, ibidem, numero 29
Clericus & laicus ſi litigant, tota cauſa cognoſcitur per eccleſiaſticum quando indiuidua eſt, titulo 9. quæſt. 14. numero 3. folio 354
Clericus beneficiatus poteſt uendere redditus ſuæ Eccleſiæ retento titulo, eod. tit. q. 22. num. 10 368
Clericus declaratur aſſaſſinus in iudicio executiuo, tit. eod. q. 25. num. 80 375
Coactè facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi poteſt, titulo 1. quæſt. 26. num. 5. fol. 22. & tit. 6. q. 14. num. 5. fol. 216. & tit. 9. q. 42. num. 23 411
Codicilli inſunt teſtamento fictè, non verè, titulo 2. q. 15. numero 11 116
Cogitationis pœnam nemo patitur præterquam in crimine læſæ maieſtatis, tit. 9. q. 32. nu 4 392
Cognati antiquo iure non ſuccedebant cum agnatis, tit. 1. q. 25. num. 26 22
Cognati hodie ſuccedunt cum agnati, ibid. nu. 27
Cognatis relictum defertur ſolum iis, qui extant teſtamenti tempore, tit 9. q. 13. num. 3 352
Cognatio ſpiritualis nihil habet commune cum rebus profanis, tit. 1. q. 11. nu. 2 10
Cognatio ſpiritualis tribus modis contrahitur, ibidem, numero 7
Collationi non eſt locus, quando teſtator eam prohibuit, tit. 9. q 34. nu. 20 397
Collecta pro fundo obligato ad alimenta ſoluitur a domino, non ab eo, cui alimenta debentur, titulo octauo, priuileg. 91. numero 1 334
Collecta non debetur pro alimentis, ibidem, numero quarto, fol. 335
Collecta ſolui non debet a pauperibus qui non habent pro ſuo victu, ibid. num. 5
Collecta ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus, ibidem, numero 7
Collecta non eſt onus fructuum, quando imponitur perſonæ pro rebus. ibid. num. 8
Collecta pertinet ad eum, qui fructus percipit iure proprio, non alieno, ibid. num. 10
Collectam ſoluit quiſque pro modo prediorum, quæ poſſidet, tit. 7. q. 31. nu. 10 260
Collectam ſoluit conductor bonorum, ſecundum aliquos, titulo 8. priuileg. 91. nu. 6 335
Collectam ſoluit qui poſſidet prædium, ibid. nu. 9
Collectam ſoluit colonus partiarius pro fructibus, qui ſuperſunt deducta omni expenſa, ibid. nu. 11
Collectas non ſoluit dominus, qui uult feudum cedere, titulo 9. q. 23. num. 1 369
Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quando in eo loco ſuſtinet onera, tit. 7. q. 31. nu. 18 261
Collegium conſiliariorum excludit fiſcum, titulo 1. q. 11. numero 17 11
Collegium. Facta in collegio vel capitulo probantur per teſtes de collegio, vel capitulo, titulo ſexto, quæſt. 24. numero 28 224
Colluſio annullat actum, titulo nono, quæſt. 41. numero 39. fol. 411
Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo, titulo primo, quæſt. 66. num. 12 68
Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed videtur laudare, tit. 2. q. 11. nu. 3 104
Commendare eſt laudare, ibid. nu. 4 105
Commendatio ſimplex ſine dolo, non obligat commendantem, tit. 7 q. 38. nu. 62 267
Commendo uerbum prolatum in ſpecie, importat fideicommiſſum, tit. 2 q. 1. nu. 1 104
Commoda alimenta, quando præſtanda, tunc attenditur dignitas alimentary, tit. 4. q. 8. nu. 3 101
Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire incommodum, tit. 1. q. 109. nu. 4 84
Commodum minuitur, quando in plures diuiſum confertur, tit. 7. q. 12. num. 18 217
Communitas refundit ei expenſas, qui actum fecit ad publicam utilitatem, titulo primo, quæſt. 84. numero quarto, folio 75
Compenſandi animus præſumitur in debitore neceſſario qui legat. tit 2. q. 13. num 7 106
Compenſandi animus non præſumitur, quando legatum fit ſub una qualitate, & debitum eſt ſub alia, tit. 3. q. 1. numero 48. fol. 127
Compenſandi animus non præſumitur, quando legatur in tempus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus, ibidem, numero 49
Compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet, ibid. nu. 66 128
Compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante, tit. 5. q. 3. nu. 26 181
Compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt voluntarium, non neceſſarium, ibid. num. 27
Compenſandi animus non præſumitur, quando debitor legat creditori, tit. 9. q. 15. nu. 15 342
Compenſandi animus non præſumitur in hærede legante, qui tamen eſt debitor ex hereditaria cauſa, ibid. nu. 16
Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando iubet, ne legatarius plus petat, tit. 9. q. 16 nu. 30 359
Compenſandi animus præſumitur in teſtatore, quando legat pro omni, & toto eo. ibid. num. 31
Compenſans dicitur ſeu videtur ſoluere, titulo 3. quæſt. 7. numero 21. folio 135. & tit. 6. quæſt. 4. nu. 4. 196
Compenſans dicitur ſoluere, etiam quando ſolutio eſt in conditione, tit. 8. priu. 53. nu. 1 303
Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis creditum, quod ex alia cauſa habet contra ſocietatem, tit. 3. q. 7. numero 20 135
Compenſare poteſt qui iurauit compenſare, tit. 8. priuil. 53. numero 2 303
Compenſare poteſt, qui tenetur ſoluere etiam in cauſis fauorabilibus, ibid. nume. 4
Compenſare non creditur teſtator, qui legat de bonis ſuis, tit. 9. q. 16. nume. 34 359
Compenſatio non fit, niſi parte non opponente, tit. 1. q. 42. numero 87 41
Compenſatio fit ipſo iure ad euitandam pœnam, ibid. nu. 88
Compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem, tit. 3. q. 1. numero 68 128
Compenſatio eſt ficta ſolutio, ibid. nu. 69
Compenſatio non fit, quando pater dotem promiſit genero, & filia aliquid pro dote legauit, titulo quinto, quæſt. 7. numero 17 187
Compenſatio non fit de ſpecie ad quantitatem, tit. 6. q. 11. numero 28 210
Compenſatio in antidorali obligatione non fit ſecundum communes regulas, ibid. nu. 29
Compenſatio alimentorum cum obſequiis fit non pro rata, ſed in totum, & ibi de ueritate, ibid. nu. 31
Compenſatio inducitur in totum, licèt res, quæ datur in compenſationem, non æquiualeat debito, ibid. nu. 32
Compenſatio alimentorum cum obſequiis fit pro rata, ibidem, numero 34
Compenſatio non inducitur de uno debito quantitatis cum alio conſiſtente in ſpecie, tit. 6. q. 15. nu. 12 218
Compenſatio non fit de ſpecie ad ſpeciem, ibid. nu. 14
Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit ex præſumpta mente partis. ibid. num. 15
Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum, tit. 7. q. 10. numero 5 236
Compenſatio quæ fit in vltimis uoluntatibus eſt impropria, ibid. numero 11

Com-

Compoſitio in vltimis voluntatibus fit de ſpecie ad quantitatem.ibid.nu.11
Compoſitio eſt ficta ſolutio, ibid. num.14
Compoſitio extinguit obligationem ipſo iure, ibidem, numero 15
Compoſitio ex voluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata,non in totum,ibid.nu.20
Compoſitio non fit de credito vnius cum debito alterius, eod.tit. q.12.nu.24 ·238
Compoſitio non fit de debito vnius cum relicto facto ab alio, eo. tit.q.15.nu.28 243
Compoſitio non habet locum in cauſa alimentorum, tit.8. priuil. 53.nu.5 304
Compoſitio non datur contra exactionem ſubſidij charitatiui impoſiti ratione alimentorum,ibid.nu 6
Compoſitio non opponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum, ibidem, numero 7
Compoſitio non habet locum contra debitum ex cauſa victuali, ibid. num.8
Compoſitio contra alimenta debita opponi poteſt de operis non præſtitis, quando alimentarius tenebatur operari, ibidem, numero 9
Compoſitio non inducitur quando hæres legat quinquaginta, cum teſtator tam legaſſet centum, titulo 9. quæſt. 4. nume.17. fol. 342
Compoſitio legati inducitur cum debito neceſſario, ibidem, numero 27
Compromiſſum fieri ex forma ſtatuti, quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur, titulo 1. quæſt.15. nume.11. fol. 89
Compromiſſum iuratum ſuper alimentis,valet, tit.8. priuil.56. num.54 309
Compromittere non poteſt, qui non poteſt alienare, ibidem, numero 31 308
Compromitti non poteſt cauſa alimentorum, ibidem, numero 29. 30. & 33
Compromitti poteſt in arbitrum cauſa alimentorum, ibidem, numero 30
Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa dotis, ibidem, numero 35
Compromitti poſſunt in arbitrum iuris,ea quæ non poſſunt alienari, ibid. num.37
Conceſſio uidetur facta ſecundum conſuetudinem concedentis,tit. 4.q.19.num.4 164
Conceſſo uno uenit quicquid eſt neceſſarium ad cōceſſionem,eo.ti. q.3.nu.5 140
Conceſſo uno venit id omne, ſine quo conſequi non poſſet quod eſt conceſſum,eo.tit.q.8.nu.9 144
Conceſſo uno ueniunt omnia, ſine quibus conceſſio foret inutilis, tit.8.priuil.6.nu.8 274
Concubina vt verè dici poſſit,multa acquiruntur, tit.1.q.9. numero 10 7
Concubina differt ab vxore ſola dignitate, inſpecta ſermonis proprietate, ibid.num.11
Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione a iuramento,ibid. numero 12
Concubina ut fiat, debet præcedere proteſtatio, nec ſufficit, ſi ſequatur, ibidem, num.13
Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouiſſimo,ibidem, numero 15
Concubinatus quando & ex quibus præſumatur, ibidem, numero 19
Condemnatus, dicitur alius homo, eodem titulo. q.31. num.39. fol. 26
Condemnatus confiſcatione bonorum liberatur a creditoribus, nec de cætero moleſtari poteſt, titulo 8. priuil.5,. numero 10 314
Condemnatus confiſcatione bonorum, non poteſt conuenire ſuos debitores,ibid.num.11
Condemnatus, quando reſtituitur recuperat alimenta a die ſententiæ non præſtita,ibid.num.21 315
Condictio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam, tit.1.q.124.nu.7 94
Condictio ex lege datur, quando æquitas eſt a lege approbata. tit.3.q.1.nu.20 126
Condictio ex lege competit,quando lex nouam introducit obligationem,quæ non ſuberat, ibid.nu.21
Condictio ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officium iudicis, quando lex noua producit obligationem, ibidem, numero 22
Condictio ex lege datur, quando lege noua inducitur aliqua obligatio,& non eſt perdita actio, titulo 3. quæſt.3. num.23. fol. 131
Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem,eod.tit.q.6.num.3 133
Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducendo actionem loquitur impersonaliter, uel dirigit uerba ad partes. ibidem, num.4
Condictio ex lege datur,quando ſtatutum idem diſponit quod ius commune,ibid.num.7 134
Condictio ex ſtatuto efficacius prouidet, quam officium iudicis, ibidem,num.8
Condictio ex lege non datur, niſi in ſubſidium, ibidem, numero 10
Condictio ex ſtatuto competit ei,in cuius fauorem ſtatutum fuit conditum,ibid.num.11
Condictio ex ſtatuto competit ei, in cuius fauorem conditum fuit, etiam ſi ad eum verba non dirigantur, ibidem, numero 12
Condictio ex lege, dicitur actio perſonalis, ibidem, numero 13
Condictio ex ſtatuto, dicitur perſonalis actio, ibidem, numero 14
Condictio ex ſtatuto, eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei, ibidem, numero 15
Condictio omnis eſt in perſonam, titulo 8. priuileg. 61. numero 30 319
Condictiones aliquæ ſunt in rem ſcriptæ, ibidem, numero 31
Conditio habetur pro impleta, quando per eum ſtat, cui implendum erat, tit.1.q.32.nu.18 27
Conditio nihil diſponit, titulo 2. quæſt. 14. numero ſecundo, fol. 106
Conditio nihil ponit in eſſe, ibid.num.5
Conditio,ſi deceſſerit ſine filijs, non ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta, eodem titulo, quæſt. 15. numero 169. fol. 119
Conditio adiecta uni legato, cenſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento, titulo tertio, quæſt. prima, numero 50. fol. 127
Conditio adiecta vni legato, non cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem, ibidem, numero 51
Conditio habetur pro impleta, quando non ſtat per implere debentem,tit.4.q.15.nu.14 154
Conditio habitandi cum filijs expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum, ibidem, numero 34. fol. 155
Conditio,ſi hæres non erit, intelligitur, ſi noluerit, uel non potuerit, ibid.num. 3 156
Conditio impleri debet in forma ſpecifica, titulo 5. q. 3. numero 15 181
Conditio non poteſt impleri per æquipollens, ibidem, numero 16
Conditio non deficit, niſi in forma ſpecifica deficiat id, quod ſub conditione poſitum eſt, ibid.num.17
Conditio quando apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione, ibidem, numero 28

I N D E X

Conditio ſufficit, quod ſemel ſit impletu, quamuis non duret, ibid. num. 30

Conditia quæ ſemel deficit, non poteſt amplius impleri, ibidem, num. 31

Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, deficit relicto filio, licèt is exinde pereat, ibidem, nu. 32

Conditio. Datum ſub una conditione, cenſetur ademptum ſub contraria, tit. 5. q. 4. nu. 2 — 182

Conditio adiecta reſolutioni facit actum purum, ſed reſoluendum ſub conditione, ibidem, nu. 5 — 183

Conditio appoſita executioni, non diſpoſitioni, non efficit actum conditionalem, ibid. num. 6

Conditio executioni adiecta non ſuſpendit actum, ibidem, numero 7

Conditio mixta deficiens per caſum fauore alimentorum, habetur pro impleta, ibid. num. 9

Conditio dicitur mixta, quando pro parte pendet a caſu, & pro parte a uoluntate alterius, ibid. nu. 10

Conditio deficiens per caſum, non extinguit legatum quatuor in caſibus, ibid. nu. 23

Conditio quæ ſemel defecit, non poteſt reuiuiſcere, ibidem, numero 25

Conditio legalis annui ſemel extincta reuiuiſcit, ibidem, nu. 31. fol. — 184

Conditio poſita in ſecundo legato non cenſetur repetita in primo, tit. 7. q. 12. nu. 11 — 237

Conditio mixta deficiens caſu, uel per mortem, extinguit legatũ, tit. 8. priuil. 24. nu. 1 — 285

Conditio mixta deficiens per mortem, uel caſum, non extinguitur legatum alimentorum, ubi late, ibid. nu. 2

Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum libertatis, ibid. nu. 3

Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum ad piam cauſam ibid. nu. 4

Conditio mixta deficiens per caſum, extinguit legatum, quando eſt appoſita in fauorem eorum, cum quibus erat morandum, ibid. nu. 5

Conditio non dicitur deficere, quando defectus eſt in modico, eod. tit. priuil. 61. nu. 20 — 318

Conditio impleri debet antequam emolumentum contrahatur, tit. 9 16. nu 55 — 360

Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata, eodem titu. q. 29. num 13 — 386

Conditio adiecta facit rem uideri diuerſam, ibidem, numero 15

Conditio ſignificat cauſam, ibid. nu. 16

Conditio uiduitatis adiecta primo legato uxori facto cenſetur etiam repetita in ſecundo, eodem titulo, quæſt. 30. numero 43 — 388

Conditio in dubio cenſetur appoſita fauore hæredis, & idem eſt in die, eo. tit. q. 40. nu. 28 — 407

Conditione purificata actus retrotrahitur, ac ſi ab initio fuiſſet purus, tit. 2. q. 15. nu. 99 — 114

Conditione deficiente actus habetur, ac ſi factus non eſſet, tit. 5. q. 4. nu. 3 — 182

Conditione etiam tacita deficiente actus habetur pro non facto, ibid. nu. 4

Conditione mixta deficiente per caſum, deficit legatum, ſi alias non erat relicturus, tit. 8. q. 24. nu 6 — 285

Conditione pendente res non dicitur debita, eodem ti. q. 77. nu. 3. fol. — 328

Conditione non impleta diſpoſitio habetur pro non facta, tit. 9. q. 4. nu. 23 — 342

Conditionem non ſufficit eueniſſe, niſi etiam id iudici probetur, tit. 8 priu. 77 nu. 4 — 329

Conditionẽ ſufficit ſemel impletam eſſe, licet implementum non duret, tit. 9. q. 6 nu. 59 — 360

Conditionis euentus probari debet, quando debitum eſt ſub conditione, tit. 4. q. 15. nu 47 — 155

Conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum, tit. 9. q. 29. num. 14 — 385

Conditionale legatum deſiet detracta conditione, tit. 8. priuil. 2. nu. 3 — 285

Conditionalis actus non habet locum, niſi conditione impleta, tit. 5. q. 4. nu. 1 — 182

Conductor qui in ſolutione penſionis deficit pro parte, poteſt expelli tit. 7. q. 17. nu. 22 — 238

Conductor ad longum tempus acquirit effectum utilis dominij, & poſſidet naturaliter, titulo 8. priuileg. 43. numero 3. fol. — 298

Conductor qui ſoluit penſionem expelli poteſt authoritate propria, tit. 9. q. 26. nu. 50 — 379

Conductor etiam rei propriæ, non poteſt domino, ſeu locatori reſiſtere quæſitionem dominij, ibid. nu. 54

Conductor uendens rem tanquam proprietarius, dicitur male verſari, & facere contra naturam contractus, ibidem, nu. 62. fol. — 380

Conductori impedito caſu fortuito fit remiſſio pro rata temporis, tit. 1. q. 33. nu. 23 — 29

Conductori non fit remiſſio ob bellum, ſi conduxit tempore belli, eo. tit. q. 47. nu. 38 — 412

Confeſſio eſt melior probatio quam haberi poſſit, titu. 1. q. 12. num. 7 — 86

Confeſſio dotis acceptæ non præſumitur ſimulata, quando facta eſt erga patrem, aut fratrem uxoris, titulo 6. q. 2. nume. 4. fol. — 192

Confeſſio intelligitur facta ex cauſa præambula, eodem tit. q. 3. nu 9 — 193

Confeſſio ſubſequens cenſetur facta ex cauſa promiſſionis, quæ præceſſit, tit. 6. q. 12. nu. 24 — 213

Confeſſio dotis receptæ facta a marito præiudicat creditoribus ſi poſt eam maritus diu præſtet alimenta, tit. 8. priuil. 22. num. 17 — 282

Confeſſio teſtatoris ſuſtinetur uti legatum, quando non conſtat de debito, eo. tit. priuil. 29. nu. 7 — 289

Confeſſio facta in teſtamento ſuſtinetur in vim legati, eodem tit. priuil. 30. nu. 8 — 290

Confeſſio plene probat in his, quæ pendent a poteſtate confitentis. ibid. nu. 11

Confeſſio non nocet, quando tendit ad priuandum filium ſua legitima, ibid. nu. 12

Confeſſio notarij, quod fecerit falſum inſtrumentum, non nocet parti, ibid. nu. 13

Confeſſio unius non nocet tertio, eodem titulo, priuil. 48. numero 9 — 300

Confeſſio cedentis nocet ceſſionario, quando ceſſio facta eſt periculo cedentis, eo. tit. priuil. 55. nu. 16 — 306

Confeſſio in prohibitis non probat, tit. 9. q. 32. nu. 76 — 395

Confeſſio debitoris non præiudicat creditori, eodem titulo, q. 42. num. 25 — 411

Confirmari non poteſt, quod non eſt, tit. 1. q. 42. numero 117. fol. — 42

Confiſcantur ei bona, qui ſibi ipſi mortem conſciuit, ſicuti ſi alium occidiſſet, tit. 1. q. 91. nu. 4 — 77

Confiſcatio tranſmittit in fiſcum omnem obligationem ciuilem, & naturalem, eo. tit. q. 31. nu. 5 — 25

Confiſcatio transfert in fiſcum iura omnia actiua & paſſiua, quæ delinquenti competebant, tit. 2. q. 15. nu. 200 — 121

Confiſcatio non transfert in fiſcum iura perſonalia, ut ſunt alimenta, ibid. num. 201

Confiſcatio non includit iura de futuro, titulo 8. q. 59. nume. 17. fol. — 314

Confiſcatio non includit iura conditionalia, ibid. nu 19

Confiſcatio includit alimenta præteriti temporis, ibid. nu. 22

Confiſcatio bonorum non includit alimenta damnato relicta, tit. 9. q. 33. nu 1 — 395

Confiſcatione in generali non ueniunt alimenta, limita tamen, tit. 8. priuil. 59. nu. 14 & 22 — 314

Confiſcatis bonis damnatus liberatur, nec conueniri poteſt a creditoribus, tit 1. q. 31. nu. 9 — 25

Coniectura non admittatur in rebus claris, tit. 1. q. 2 numero 1. fol. 100

Coniectura, quibus recedimus a conſuetudine Bulgari, non debēt aſſe leues. ſed concludentes, tit. 2. q. 15. nu. 238 113

Coniectura ceſſant in claris, tit. 6. q. 8. nu. 34 202

Coniectura ſufficiunt ad probandum quod alicui præſtiterit quis alimenta, tit. 6. q 23. nu. 10 223

Coniecturæ leues ſufficiunt, quando agitur de modica alimentorum præſtatione, ibid. nu. 25

Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris, tit. 4. q. 9. num. 29. f. 146. & tit. 6. q. 3. nu. 4 192

Coniuncti tenentur ſe inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas, tit. 1. q. 88. nu. 2 77

Coniuncti tenentur inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſſitas, eo. tit. q. 89. nu. 2 eo.

Coniuncti verbis dicuntur, quando legatum ſit hæredi & Titio, tit. 2. q. 15. nu. 214 122

Coniunctus gaudet beneficio coniuncti, tit. 2. q. 15. nu. 147 118

Coniunctus tunc gaudet priuilegio coniuncti quando ſumus in indiuiduis, ibid. nu. 153

Coniunctus non gaudet beneficio coniuncti, quando agitur de re diuidua, ibid nu. 155

Coniunctus non gaudet coniuncti priuilegio perſonali, ibid. 156

Coniunctus agit pro coniuncto in iudicio, tit. 3. q. 8. numero 10. fol. 136

Coniunctus ſine mandato agit pro coniuncto, ibid. nu. 11

Coniunctus non admittitur pro coniuncto ſine cautione rati. ibid. numero 13

Coniunctus non admittitur etiam cum cautione, quando cauſa non recipit æſtimationem, ibid nu. 14

Coniunctus pro coniuncto ſine cautione admittitur ad petendum alimenta, ibid. num. 15

Coniunctus non admittitur pro coniuncto contra pariter coniunctum, ibid. nume. 16

Coniunctus non admittitur pro coniuncto, qui habet curatorem, ibid. nume. 17

Coniunctus non admittitur pro coniuncto, quando extat procurator, ibid. num. 20

Coniunctaa gaudet beneficio coniuncti, tit. 8. priuil. 76. nume. 7 fol. 328

Connexa iudicantur pro uno, tit. 9. q. 31. nu. 19 389

Connexorum & annexorum idem eſt iudicium, ibid. nu. 16

Conſanguinei tenentur ſe inuicem alere, tit. 1. q. 28. nu. 4 23

Conſanguineo pauperi relictum uidetur ſanguinis, non paupertatis intuitu, tit. 5. q. 6. nu. 9 185

Conſanguineus quilibet tenetur ad alimenta, tit. 1. q. 25. numero 21 21

Conſanguinitatis contemplatione, non piæ cauſæ relictum cenſetur, quando legatum ſit epiſcopo, etiam ſub nomine dignitatis, tit. 8. priuil. 2. nu. 13. & 17 270

Conſanguinitatis contemplatione relictum non videtur, quando relinquitur pietatis cauſa, ibid. nu. 17

Conſentiens alienationi rei ſuæ, ſibi præiudicat, tit. 1. q. 37. numero 4 33

Conſentiens in uno actu iudicij, nō cenſetur conſentire in reliquis, tit. 4. q. 16. nu. 32 158

Conſentire non videtur qui tacet, quando ſcit ius ſuum durare, tit. 6. q. 3. nu. 2 193

Conſequens qui vult, cenſetur velle omne antecedens neceſſariū, tit. 3. q. 2. nu. 25. fol. 126. & tit. 7. q. 39. nu. 7. f. 267. & tit. 9. q. 16. nu. 8 378

Conſequenti deſtructo ueniunt omnia, ſine quibus ad illud non peruenitur. tit. 8. priu. 97. nu. 2 337

Conſequenti deſtructo annullatur antecedens, tit. 9. q. 44. numero 54 415

Conſequentia. Multa ueniunt in conſequentiam, quæ aliter non uenirent, eo. tit. q. 18. nu. 18 385

Conſeruator habetur pro ordinario iudice, uel delegato ad uniuerſitatem cauſarum, tit. 1. q. 79. nu. 10 74

Conſeruator non conſequitur aliquid a partibus quando exit domicilium, ibid nu. 11

Conſilium tunc punitur, quando ad malum datur, tit. 7. q. 37. numero 63 267

Conſilium, inſtigatio & ſuaſio, idem ſunt, ibid. nu. 64

Conſtitutum reſoluitur, quando ſublatum eſt ius conſtituentis, tit. 9. q. 42. nu. 5 410

Conſuetudo eſt altera natura, tit. 1. q. 1. nu. 7 1

Conſuetudo tantum poteſt, quantum principis diſpoſitio, ibidem, numero 17

Conſuetudo valet. q. certum quid ſoluatur ſingulo anno pro intereſſe dotis non ſolutæ, eo tit q 42. nu 28 39

Conſuetudo inducitur fauore eccleſiæ in iis, quæ ſunt facultatis, ſi actus ſint longo tempore continuati, eo. tit q. 60. nu. 9 65

Conſuetudo eſt maxima pars iuris, quo utimur, eodem tit. q. 61. numero 8 66

Conſuetudo æquiparatur iuri naturali, ibid. nu 9

Conſuetudo. Cōtractus cenſetur ſecundum conſuetudinem celebratus, eo. tit. q. 66. nu. 3 68

Conſuetudo interpretatur quamcunque diſpoſitionem, ibidem, numero 4

Conſuetudo ſuccedit loco legis, tit. 2. q. 15. nu. 53 112

Cōſuetudo interpretatur cōtractus, et ultimas uolūtates, ibi. nu. 55

Conſuetudo tantum habet de potentia, quantum de actu, ibidem, numero 86 113

Conſuetudo non extenditur ad ſimiles perſonas, ibid. nu. 87

Conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles, ibid. 88

Conſuetudo exorbitans, vel odioſa non extenditur ex identitate vel maioritate rationis, ibid. nu. 89

Conſuetudo non extenditur, eſt ſtricti iuris, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu, tit. 2. q. 15. nu. 257 124

Conſuetudo alienandi feuda inter viuos, non extenditur ad alienationes, quæ fiunt in teſtamento, ibid nu. 259

Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum etiam ex identitate rationis, ibid. nu. 261

Conſuetudo attenditur, quando agimus de loco, vbi ſoluendum eſt, tit. 4. q. 18. nu. 23 157

Conſuetudo declarat contractum, ibid. nu. 24

Conſuetudo vltima attendi debet, eo. tit. q. 18. nu 3 160

Conſuetudo declarat omnem actum eo. tit. q. 19. nu. 3 164

Conſuetudo patrisfamilias eſt ſpectanda, ibid. nu. n

Conſuetudo vltima attenditur in alimentis, ibid. nu. 10

Conſuetudo vltima regulariter ſeruanda eſt, ibid. nu. 11

Conſuetudo regionis attenditur, quando deficit ſpecialis vſus patrisfamilias, ibid. nu. 11

Conſuetudo. Quilibet cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem regionis, tit. 4. q 29 nu. 15 173

Conſuetudo vltima attenditur tit. 7. q. 4. nu. 16 230

Conſuetudo non valet quod filij non alantur à parentibus, tit. 8. priuil. 56. nu. 25 308

Conſuetudo non ualet contra ius naturale, ibid. nu. 26

Conſuetudo dicitur tacitum populi pactum uel ſtatutum, ibidem, numero 27

Conſuetudo non valet, vbi non valet ſtatutum ibid. nu 28

Conſuetudo non valet quod beneficiatus non diſtribuat in pauperes partem fructuum, ibid nu. 62 310

Conſuetudo non valet quod delinquentes cuſtodiantur in eccleſijs, vel ei victus denegetur. tit. 9 q. 17. nu. 5 361

Conſuetudo eccleſiæ præiudicialis induci non poteſt a laicis, ibid. numero 8

Conſuetudo quod clerici certum quid exigant a laicis, non eſt ſimonia, ſi habet licitum principium, eo. tit. q. 17. nu. 5 363

Conſuetudo patrisfamilias, poſtea verò regionis attenditur, eod. tit. q. 40. nu. 41 407

Conſuetudo particularis attenditur, ibid. nu. 41

Conſuetudo an originis attendatur, vel loci, vbi teſtator verſatus eſt, ibid. nume. 43

Conſuetudo ciuitatis attenditur in exigendis vſuris. ibid. nu. 44

Conſuetudinem inducere, quando poſſit vna familia inter ſe, tit. 4 q. 29 nu 13 164

Conſuetudines piæ ſeruandæ ſunt, tit. 7. q. 9. nu. 18 235

Con-

Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis indicatur, tit. 5. q 7. nu. 28 188

Contractum qui non ſeruant, ei non eſt obſeruandum, etiam ſi defectus ſit in minimis tit. 7. q. 17. nu. 16 248

Contractus iudicatur ab effectu, non a nomine, & uerbis, tit. 1. q. 42. nu. 25 38

Contractus pars extinguitur, quando in alium transfunditur, ibidem, num. 61 40

Contractus a principio ſunt uoluntatis, poſtea uerò neceſſitatis, tit. 2. q. 7. nu. 14 102

Contractus tenor ſeruari debet, eo. tit. q. 10. nu. 12 104

Contractus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non nominatos, tit. 6. q. 12. nu. 5 221

Contractus ex conuentione legem accipiunt, tit. 7. q. 18. numera 13 250

Contractus poſſunt conſenſu partium alterari, ibid. nu. 14

Contractus ultro citroque obligatorius non producit actionem, niſi ſequuta implemento, eo tit. q. 41. nu. 4 268

Contractus inter patrem & filium non ualet, tit. 8. priu. 6. numero 2 273

Contractus ſuper alimentis valet, etiam ſi fiat ſine ſolemnitate ſtatuti, eo. tit. q 41. nu 4 298

Contractus inualidus confirmatur iuramento. tit. 8. priui. 56. numero 41 309

Contractus geſtus ſine ſolemnitate eſt validus, ſi ſit utilis, ibid. nume. 67 310

Contractus qui non poteſt celebrari ſine certa ſolennitate confirmatur iuramento, ibid. nu. 44 309

Contractus præſumitur vtilis, quando interuenit ſolennitas, ibid. nu. 73 310

Contractus non ſeruatur ei, qui defecit ex parte ſua etiam in re minima, eo. tit. priuil. 61. nu. 26 318

Contractus procedunt a libera contrahentium uoluntate. eo. tit. priu. 94. nu. 2 336

Contractus vnus aliquando transfunditur in alium, tit. 9. q. 21. numero 14 367

Contractus vnus, quando in alium transfunditur, tunc ſecundum attendimus, non primum, ibid. nu. 15

Contractus a principio ſunt uoluntatis, poſtea uero neceſſitatis, tit. 9. q. 31. nu. 86. fol. 371. & q. 23. nu. 9 369

Contractus nominatus non reſoluitur ob non ſecutum implementum, ibid. numero 10

Contractus innominatus dicitur, do ut des, vel do ut facias, ibid. numero 28 370

Contractus cum minore celebratus claudicat, & poteſt ſuſtineri uolente minore, ſecus eo uolente. eo. tit. q. 44. nu. 31 415

Contrahens cum alio debet inueſtigare de illius conditione, tit. 7. q. 37. nu. 43 266

Contrahens cum hærede uidetur intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe, tit. 9. q. 30. nu. 20 387

Contrahens cum iure, uidetur reſpexiſſe ad ciuilitatem, ibidem, numero 21

Contrahens cum uaſallo uel emphyteuta non debet ignorare conditionem feudi, vel emphyteuſis, eo. tit. q. 41. nu. 22 410

Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere a pacto, eo. tit. q. 16. numera 18 358

Contrahere uidetur quilibet ſecundum formam ſtatuti, tit. 5. q. 7. numero 49 189

Contraria mutuò ſe expellunt, tit, 9. q. 44. nu. 4 412

Contraria non cadunt in eodem ſubiecto, ibid. nu. 6

Contrariorum eadem debet eſſe diſciplina, eo. tit. q. 35. nu. 16. f. 398. & tit. 6. q. 3. nu 57. fol. 195. & q. 8. nu. 39 202

Contrariorum uno poſito, tollitur alterum, eo tit. q. 43. nu. 5 412

Contumax non dicitur, qui propter paupertatem non comparuerit, tit. 1. q. 48 nu. 36 57

Contumax non multatur, quando ius aduerſarij non eſt factum deterius. fallit tamen, tit. 9. q. 26. nu. 95 381

Conuentio vnius non nocet alij, tit. 2. q 7. nu. 11 102

Copula, &, coniungit æqualiter, ibid. nu. 3

Copula &, coniungit æquè principaliter, ibid. nu 4

Copula coniungit pariformiter, eo. tit. q. 15. nu. 210 111

Copula ponitur inter diuerſa, tit. 4. q. 6. nu. 7 143

Copula requirit concurſum utriuſque copulati, tit. 7. q. 12. numero 2 237

Copulata habentur pro uno, ibid. nu. 3. & tit. 1. q. 42. numero 83. fol. 41

Copulatiuæ pars una declarat aliam, tit 7. q. 12. nu. 15 237

Corduben. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 55. ff. de lib. agnoſcen. reprobatur, tit 4 q. 18. nu. 69 164

Corduben. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 58. ff. de lib. agnoſc. reprobatur, eo. tit. q. 20. nu. 11 165

Cornens conſ. 42. vol. 3. reprehenditur, tit. 9. q 20. numero 40. fol. 366

Corpus liberum vendi non poteſt, tit. 8. priu. 38. nu. 2 294

Corpora calidiora calidioribus indigēt alimentis, tit. 7. q. 14. numero 3 238

Correctum quod non reperitur, firmum ſtare debet, tit. 3. q. 4. numero 3 132

Correlatiua reguntur eiſdem regulis, tit. 1. q. 29. nu. 3 17

Correlatiuorum argumentum non procedit, quando ratio militat diuerſa eod tit. q. 19. nu. 10 17

Correlatiuorum idem eſt iudicium, ibid. nu. 17. & q. 56. nu. 3. fol. 63. & tit. 4. q. 27. nu. 2. f. 171. & tit. 6. q. 22. nu. 8 fol. 222. & tit. 7. q. 2. nu. 1. f. 228. & q. 14. nu. 6. f. 240. & tit. 9. q. 43. numero 28 412

Correlatiuorum eadem eſt ratio, & deciſio, eo. tit. q. 35. nume. 8. fol. 31

Correlatiuorum in vno diſpoſitum tam de iure, quam de conſuetudine, locum habet in alio, tit. 4. q. 3. nu. 11. fol. 140. & tit 6. q. 3. nu. 16 193

Correlatiuorum eadem eſt ſententia, & diſpoſitum in uno locum habet in alio, eo. tit. q. 18. nu. 53 162

Correlatiuorum non eſt idem iudicium, quando diuerſa ratio militat, ibid. nu. 55

Correlatiuorum eadem eſt diſciplina, tit. 8. priu. 65. nu 6 321

Correlatiuorum idem eſt iudicium, & diſpoſitum in uno locum habet in altero, tit. 9. q. 44. nu. 2 414

Correlatiuorum priuilegium uni conceſſum extenditur ad alterum, ibid nume. 3

Correlatiuorum argumentum non procedit, quando militat diuerſitatis ratio, ibid. num. 28

Correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo, non in alijs, ibid. nume. 29

Creditor recipiendo ſortem, non uidetur vſuras remittere, tit. 1. q. 43. nume. 6 45

Creditor in diem poteſt ante diem petere, quando tempus adiectum eſt eius fauore, eo. tit. q. 44. nu. 56 49

Creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino, frumento vel ſimilibus, ibid. nu. 61

Creditor, qui recepit pecuniam ſub vſuris non repetit vſuram a ſuo debitore, ſi non neceſſitatur, tit. 1. q. 45. nu. 34 52

Creditor non exigit intereſſe, ſi fuit negligens ſibi ſoluere cum poſſet. ibid. nu. 72 54

Creditor tenetur alere debitorem carceratum qui ſit pauper, eo. tit. q. 71. num. 2 69

Creditor in diem non habet alimenta a ſuo debitore, eo. tit. q. 89. numero 1 77

Creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exactione ſui crediti, etiam ſi pauper ſit, eo. tit. q. 110. nu. 2 94

Creditor qui diu adminiſtrauit bona debitoris præſumitur ſibi ſoluiſſe, tit. 3. q. 7. nu. 22 135

Creditor ſecundus non reuocat pignus alienatum, niſi ſoluto eo, quod emptor tradidit primo creditori, tit. 9. q. 32. numero 54. fol. 394

Creditor non cogitur ante diem recipere ſolutionē cum ſuo incommodo, eo tit q. 40. nu. 25 407

Creditor non cogitur ſolutionem recipere ante diem incertum, vel conditionem, ibid. nu. 30

Creditor, quando cogitur accipere in ſolutum rem debitoris, poteſt eligere meliorem, eo. tit. q. 41. nu. 25 409

Credi-

Creditor vt cogatur capere in ſolutum rem debitoris, multa requiruntur, ibi.nu.27
Creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio, inuito debitore, tit.4.q.27.nume.1 171
Creditor alimentorum non poteſt petere pecuniam vel aſtimationem, ibid. nu.3
Creditori legatum factum non ualet, niſi aliquam afferat utilitatem, tit.2.q.9 nu.5 103
Crimen læſæ maieſtatis humanæ, & diuinę æquiparantur, tit.7.q.14.nu.21 240
Crotus in l.ſi conſtante, in 2 lec.nu.143.ff. ſol.mat. reprobatur, tit.9.q.44.nu.55 415
Crudelis in ſe, multo crudelior erit in alios, tit.1.q.110.numero 5 84
Culcitra præſtari poteſt ei, cui relinquuntur alimenta, tit.4.q.7.numero 3 144
Culpa patris non nocet filio, tit.1.q.13.nu.4 12
Culpa vnius non debet alteri nocere, eo.tit.q.38 nu.28 34
Culpa reputatur ei, qui ſe in neceſſitate coniecit. tit.1.q.128.numero 5 96
Culpa ſua cuique nocere debet, tit.4.q.5.nu.14 142
Culpa non conſideratur, quando non eſt ordinata ad caſum, ibid. numero 16 143
Culpa difficile probatur, tit.4.q.15.nu.48 155
Culpa non præſumitur, ſed probanda eſt. ibid.nu.51
Culpa debet eſſe damnoſa culpoſo, tit.7.q.5.nu.4 231
Culpa ceſſat, quando quis credidit alij, eo.tit.q.57.nu.35 266
Culpa eſt non cogitare quod facile poterat prouideri, tit.9.q.43.numero 37 412
Culpam obijciens marito, quod non adhibuerit medicum uxori infirmæ, probare debet quod extaret medicus in loco, tit.9.q.28.nu.9 384
Culpam tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prędia venalia, ibid.nu.10
Culpam obijciens tenetur probare, tit.1.q.48.nu.58.f.58. & tit.7 q.1.num.21 226
Culpam obijcere nemo poteſt, ex qua ipſe damnum non ſentiat. tit.9.q.26.nu.67 380
Cum, dictio magis coniungit quam copula, &, tit.2.q.7. numero 5 102
Cum dictio copulat ęqualiter, eo.tit.q.15.nu.206 121
Cum, dictio copulat æquè principaliter. ibid.nu.207
Cura domus ſi fuit demandata ei, cui relicta ſunt alimenta, non præſumitur eſſe cauſa legati, tit.2.q.3 nu.2 100
Cura defertur ei, ad quem pertinet ſucceſſio, tit.9. q.10.numero 6 348
Curatus deſerens propria auctoritate curam animarum, poteſt puniri, tit.1.q.60.nu 4 65
Cuſtodes impetrat, qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis, eo.tit.q 76.nu.10 70

D

DAMNATO ob læſam maieſtatem denegantur alimenta, tit.1.q.129.nu.9 96
Dānato ī metalla debētur alimēta, tit.7.q.39.n.5 207
Damnatus ad mortem ali debet dum differtur ſententiæ executio, tit.1.q.72.nu.4 70
Damnatus ad metalla retinet ius naturale, & illius iuris executiua tit.8.priuil.7.nu.7 27
Damnatus ad metalla eſt alimentorum capax, ibid.nu.5 274
Dānatus ad metalla agit ad alimēta, tit.eo.priuil.78.nu.9 330
Damni & lucri non eſt par ratio. tit.1.q.42 nu.93 39
Damni uitandi ratio fauorabilior eſt quàm lucri captandi, eo.tit.q.43.nu.5. 45
Damni vitandi ratio potior eſt, quàm lucri captandi, tit.6.q.3.num.10 193
Damno de uitando tractans, præfertur ei, qui tractat de lucro, ti.1.q 100.nu.3 82
Damnum dediſſe uidetur, qui damni cauſam dat, tit.5.q.1.numero 58 179
Damnum quiſque ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit, tit.7.num.42 245
Damnum pati aliud eſt, quàm lucrum non facere, tit.9.28. numero 19 285
Damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum ſicut ad damnum, eo.tit.q. 1.nu.22 409
de Damno tractanti ſubueniendum eſt potius, quàm ei qui de lucro, eo.tit.q.43.nu.19 412
Dare ordinate qui vult, incipiat a ſe ipſo, tit.1.q 91.nu.5 77
Dare eſt dominium transferre, tit.9 q.14 nu.7 354
Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet rerum ſuarum adminiſtrationem, eo.tit.q 32 nu. 8 393
Datio in ſolutum facta uero creditori ab inquiſito ſuſtinetur, ibid. num.41 394
Datio in ſolutum facta pro maiori ſumma, quàm ſit debitum, non retractatur niſi ſoluto integro debito, ibid.nu.51
Datio in ſolutum facta uero creditori a reo lite pendente non ualet, niſi facta pro iuſto pretio, ibi.nu.78 395
Datio in ſolutum reuocatur in totum quando facta eſt pro maiori ſumma quam ſit debitum, ibid.nu.79
Datio in ſolutum non reuocatur, quando non eſt erratum in quantitate debiti, ſed res data eſt, quæ eſt maioris ualoris, ibid.numero 80
Datio in ſolutum facta a parte de re, quæ eſt maioris ualoris, quàm fuerit æſtimata, in nullo reuocatur, ibi.nu.81
Datio in ſolutum facta a iudice de re maioris ualoris, quàm ſit debitum, non vitiatur in totum, ſed illud plus reſtituetur debitori, ibid nu.83
Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi; tit.1.q.10.nu.12 9
Debitor moroſus tenetur ad intereſſe, eo.tit.q.42 nu 4 37
Debitor non prędiudicat creditori, ibi.nu.69 40
Debitor poteſt non acquirere in præiudicium creditoris, ibid.nume.120 43
Debitor in diē non tenetur interim alere ſuam creditorem, tit.1.q 44.nu 6 47
Debitor in diem cogitur ſoluere ante diem, quando neceſſitas urget, ibi.nu 25
Debitor in diem poteſt ante diem ſoluere. ibid.nu.51 49
Debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere eo, quod non dat nit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis, ibid. nume.58
Debitor in diem, non poteſt ante diem ſoluere, quando intereſt creditoris, ibi.nu.59
Debitor, cui miſerationis gratia conceditur non poteſt partem ſoluere vel interuſurium deducere, ibi.nu.60
Debitor carceratus relaxari debet, quando creditor recuſat illum alere, tit.1.q.71.nu.3 69
Debitor carceratus alendus eſt etiam a ceſſionario creditoris, ibi.nume 4.
Debitor carceratus retineri poteſt, donec pro alimentis ſatisfecerit commentarienſi, ibid.num.5
Debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne conueniatur ultra quàm facere poſſit, tit.1.q.73.nu.16 72
Debitor eccleſiæ non exigitur, niſi deductis prius alimentis, ibid.num.23
Debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam tamen deducit alimenta, ibid.nu.25
Debitor negans debitum, amittit beneficium, ne conueniatur ultra quàm facere poſſit, ibid.nu.30
Debitor eccleſię non deducit alimenta aduerſus eccleſiam, quę ſit pauper, ibi.nu 38
Debitor pupilli non poteſt eſſe tutor, tit.4 q 13.nu 13 150
Debitor non tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij, tit.eod.q.16.nu.2 156
Debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris uoluntate ibi.nu.3
Debitor, qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitum deferre

ad

ad domum creditoris diuerſi domicilij.ibi nume.6 157
Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris,qui eiuſdem ſit fori,ibi.nu.7
Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris,quando alias debitum eſſet inutile,ibi.nu.14 157
Debitor generis non liberatur re perempta, ibid.nu.17
Debitor generis liberatur re perēpta,quando genus debetur tanquam ſpecies,ibi.nu.18
Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei,iudicatur debitor ſpeciei, ibi. num.19
Debitor, qui cepit uno in loco, cogitur in futurum ſoluere eodem in loco,ibid.nu.21
Debitor antequam ſoluat æs alienum,poteſt in foro conſcientiæ retinere ſibi alimenta moderata,non tamen lauta. tit.eod.q.18. num.44 162
Debitor alimentorum poſt moram tenetur ad æſtimationem, tit. eod.q.27.nu.4 171
Debitor generis liberatur peremptu ſpecie,quando genus debetur contemplatione ſpeciei,tit.5.q.1.nu 30 178
Debitor interpellatus ſolum extra iudicium,ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis,tit.eod.q.3.num. 36 183
Debitor putatiuus ſi dotem ſoluit,illam repetit,tit.6.q.6 numero 3 198
Debitor quando ſoluit,præſumitur uelle extinguere debitum, tit. eo.q.12.nu 22 213
Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta,tit.7.q.20.nu 16 253
Debitor generis non liberatur re extincta,ibi.nu.17
Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua,ibi.nu.20
Debitor,qui bonis ceſſit poteſt conueniri ſi deuenit ad pinguiorē fortunam, tit.7.q.42.nu.9 268
Debitor ſuſpectus de fuga,capi poteſt die feriata ad honorē Dei, tit.8.priuil.2.nu.12 271
Debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tempus, ſi uelit etiam refundere intereſſe,tit.eo priuil.22.nu.30 283
Debitor in diem ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus carceratur, ut fideiubeat,tit.eod.priuil.26.nu.9 287
Debitor, qui ceſſit bonis tenetur eatenus ſoluere, quatenus ſibi remaneat pro alimentis,ſi deuenit ad meliorem fortunam, tit. eod.priuil.28.nu.1 288
Debitor,qui poſt ceſſionem factus eſt diues, an habeat in foro cōſcientiæ priuilegium ne teneatur ultra quam facere poteſt, ubi uide de ueritate,ibid.nu.2
Debitor inops non tenetur ſoluere,ſed debet petere remiſſionem a creditore,ibid.nu.5
Debitor,qui coacte ceſſit bonis cum ignominia liberatur in totū, etiam ſi deueniſſet ad meliorem fortunam, ibid.nu.7. 288
Debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione, niſi prius ſolutis alimentis,tit.eod.priuil.60.nu.20 316
Debitor non poteſt ingredi religionem, ut debitum ſoluere prætermittat,tit eod.priuil.68 nu.3 324
Debitor in diem,uel ſub conditione non cogitur ſoluere ante diē, uel conditionis euentum,tit.eod.priuil.77.nu.1 328
Debitor in diem,non cogitur ſoluere ante diem,etiam ſi creditori ſuperueniat neceſſitas,ibid.nu.5 329
Debitor in diem ſuſpectus de fuga retineri poteſt, ut caueat,licet exigi non poſſit ante diem,ibid.nu.8
Debitor fiſci quando exigitur ante deducit interuſurium medij temporis,ibid.nu.9
Debitor debitoris fiſcalis, cum ante diem exigitur, detrahit medij temporis interuſurium,ibid.nu.10
Debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio, poteſt prædium tradendo ſe liberare,tit.9.q.41.nu.13 408
Debitor,qui iurauit ſoluere in pecunia, non poteſt offerre bona in ſolutum,ibid.nu.28 409
Debitor confitendo ſe prius rem alij obligaſſe non præiudicat creditoribus,tit.eod.q.41.nu 27 411
Debitor recte ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione, titulo 9. quæſtione 32. numero 17 393
Debitor poteſt aliud pro alio ſoluere uolente creditore, tit. eodem, quæſt.33.numero 19 397
Debitori, qui ceſſit bonis, alimenta ex ſuis bonis relinquuntur in ſpectis redditibus,tit.7.q.6.nu.23 233
Debitoris intereſt,debita non accumulari,tit.1. quæſt. 42.numero 105 42
Debitum ſoluendum eſt antequam beneficium impendatur, tit. eo.q.18.nu.11 57
Debitum ex cauſa ſeruitij præſtari debet pro rata ſeruitij,tit.eo. q.33.nu.19 29
Debitum ex una cauſa,quando poſſit in aliam transfundi, tit.eo. q.42 40
Debitum a natura peti poteſt iure actionis, quando proceditur ex æquo,tit.3 q.1.nu.13 126
Debitum annuum peti poteſt prima die anni,tit.4. q. 17. numero 7 159
Debitum unum, quando conuertitur in alterum extinguitur primum,& ſecundum non aſſumit illius naturam tit.5.q.1.numero 37 178
Debitum ex una cauſa poteſt de conſenſu partium transfundi in aliam cauſam.tit 6 q 3.nu.51 195
Declaratio uoluntatis fieri poteſt abſente parte, tit.1. q.48.numero 47 57
Declaratio extra iudicium facta ualet quoad ea, quæ pendent ab animo declarantis.ibid.nu.48
Declaratio fieri ſemper poteſt,tit.6.q.8.nu.67 204
Declaratio retrahitur ad tempus actus geſti,ibid.nu.68
Declaratio non retrahitur, quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio,ibid.nu.69
Declaratio ex interuallo facta non prodeſt.ibid.nu.70
Decretum iudicis facit præſumi omnia ſolenniter acta,tit.8.priu. 56.num.113 313
Decuriones non aluntur a ciuitate, niſi quando lapſi ſunt facultatibus,tit.1.q.61.nu.1 66
Defendere alium qui promiſit contra quemcumque, non tenetur contra ſeipſum,tit.eod.q.91.nu.2 77
Defenſio etiam diabolo non eſt deneganda, tit.eod. q.128.numero 4 96
Defenſio eſt de iure diuino,naturali,& ciuili,tit.9.q 32.numero 23 398
Delegato tranſeunti ad alium locum debentur expenſæ uictus, tit.1.q.68.nu.5 69
Delegato Principis prouidendum eſt de equis, & uecturis,quando exit prouinciam,tit.4.q.22.nu.11 166
Delegans ordinarij habet uictum,quando exit domicilium, tit.1. q.79.nume.2 73
Delegatus conſequitur expenſam uictus, quando exit ſuum domicilium,alias non,ibid.nu.1
Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum conſequitur impenſam uictus ab ordinario,qui illam deputauit,ibid.nu 3
Delegatus ad unam cauſam malitioſè deputatus ab ordinario conſequitur uictum a delegante, quando exit domicilium, ibid. numero 4
Delegatus quando intra duas dietas proficiſcitur, habet uictum ab utraque parte,ibid.nu.5
Delegatus intra unam dietam capit uictum, & impenſam ab impetrante,ibid.nume.6 74
Delegatus conſequitur impenſam a iudice, quando altera pars eſt inops,ibid.nume.7
Delegatus etiam, cui ſunt pinguia beneficia in computatione alimentorum non detrahit, quod domi impendiſſet, tit.4.q.25. nume.10 170
Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum nihil habet pro alimentis, quando iudicat in ciuitate,ibid.nu.11
Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum habetur pro ordinario, ibid.nume.12
Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare, ibidem numero 13
Delegatus,quando conſequatur alimenta,& diſtinguitur inter delegatum a Principe, & delegatum ab inferiore, ibidem, numero 14

De-

Delicta paria tolluntur mutua compenſatione, tit. 7. q. 16. numero 47 245
Delicta puniuntur ob publicam vindictam, ibid. nu. 65
Delictum non præſumitur, tit. 1. q. 123. nu. 6 93
Delictum proprium puniri debet potius, quàm alienum, tit. eod. q. 3. nume. 7 229
Delictum in committendo eo maius eſt, quod fit omittendo, tit. 9. q. 25. nu 64 375
Delictum unius non debet in altero puniri, tit. eod. q. 31. numero 6 389
Delinquens non poteſt alienare poſt commiſſum delictum, quando bona confiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo uendicat bona, tit. 8. priuil. 35. nu. 1 293
Delinquens etiam quando bona ipſo iure publicantur, poteſt licite alienare pro alimentis poſt commiſſum delictum, ibidem, numero 4
Delinquentes extrahens ab hoſpitali erecto authoritate epiſcopi punitur, tit. 9. q. 17. nu. 2 361
Delinquenti non eſt deneganda defenſio, tit. 1. q. 128. nu. 6 96
Deportato, vel damnato ad metalla præſtantur alimenta relicta, eod. tit. q. 17 nu. 22 16
Deportati poſſunt actionem exercere, tit. 8. priuil. 7. nu. 8 274
Deportatus habetur pro mortuo, ibid. nu 9
Deportatus eſt inteſtabilis, tit. 7. q. 39. nu. 1 267
Deportatus non poteſt inſtitui, ibid. nume. 2
Deportatus habetur pro mortuo, ibid nu. 3
Deportatus non poteſt agere, ibid num. 4
Deportatus fictè non verè dicitur mortuus, ibid. nu. 8
Deportatus non poteſt agere, ibid. nu. 9
Derelinquens rem aliquam perdit omne ius quod habet in ea, tit. 8. priuil 63. nu. 8 320
Deſcendentibus quibus debetur legitima, non debet aſſignari pro alimentis minor quantitas, quàm importet legitima, tit. 4. q. 23. nume. 4 167
Deſtinatum fictione iuris habetur pro facto, titu. 9. q. 7. numero 6 346
Determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare, tit. 2. q. 15. nu. 83 f. 113. & tit. 6. q 3. nu. 7. f. 193. & tit. 7. q 12. nu. 4 237
Deus, quos coniunxit, homo non ſeparet, tit. eodem, q. 26. numero 12 258
Dictus, & prædictus dictio refertur ad perſonas, quæ legi poſſunt in inſtrumento, tit. 8. priuil. 31. nu. 4 291
Dictus, dictio non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt, tit. 9. q. 13. nu. 32 354
Dies interpellat pro homine, tit. 1. q. 42. nu. 125 43
Dies incerta non interpellat pro homine, ibid nu. 131
Dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa, ibidem, numero 141 44
Dies appoſitus fauore creditoris non impedit ante agi cum effectu. ibid. num. 146
Dies interpellat pro homine, & impedit moram purgari, tit. 8. priuil. 47. nu. 5 300
Dignitas ſi augetur, non extinguit legatum, tit. 1. q. 8. nu. 10 6
Dignitas præcedens non attenditur, quando eſt omiſſa ob culpam propriam, tit. 4. q. 18. nu. 63 163
Dignitas inter canonicos conſideratur reſpectu eccleſiæ, non vt quiſque erat in ſæculo, ibid. nu. 73 164
Dignitatem qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem, tit. 6. q. 18. nu. 23 220
Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorum, tit. 8. priuil. 2. nume. 6 271
Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris, tit. 1. q. 42. nu. 50. 40
Dilatio prodeſſe debet, non autem nocere, eodem, tit. q. 44. numero 5 47
Diſcipulo ſancta uideri debet perſona magiſtri, eod. tit. q. 53. numero 4 61
Diſcipulus exhibere debet reuerentiam doctori ſuo, ibid. nu 6
Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationem non ſolet concedi, ibid. q. 11. num. 13 31
Diſpenſatio pro vno impedimento conceſſa intelligitur, dummodo aliam legem non offendat tit. 9 q. 30 nu. 45 388
Diſpenſatio eſt gratia etiam ſi ſit correctoria, eod. tit. q. 31. numero 53 390
Diſpenſatio a iure ciuili dicitur indulgentia. ibid nu. 54
Diſpenſatio late interpretatur, quatenus eſt gratia, ibidem, numero 55
Diſpenſatio extenditur ad connexa, ibid. nu. 58
Diſpenſatio etiam rigoroſa extenditur ad dependentia, & conſecutiua, ibid. nu. 59
Diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorum extenditur etiam ad incidentiam, ibid. nu. 0
Diſpenſatio trahitur ad conſecutiua, ibid. q. 44. nu. 42 415
Diſpenſatio minoris ad beneficium curatum, continet diſpenſationem ne intra annum promoueatur ad ordines, ibid. nu. 43
Diſpoſitio dicitur fauorabilis per quam alimenta alicui ordinantur, tit. 1. q. 39. nu. 10 35
Diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem, eod. tit. q. 1. nume. 27 99
Diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei, quæ fit de omnibus bonis, tit. 2. q. 15. nu. 141 117
Diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris, tit. 4. q. 15. numero 39 155
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, ibid. nu 40
Diſpoſitio quælibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis, eod. tit. q. 17. nu. 12 159
Diſpoſitio qualibet verificatur in primo actu. eod. tit. q. 26. numero 14 171
Diſpoſitio intelligi debet, ut conueniat actui, ſuper quo fit, tit. 5. q. 1. nume. 4 177
Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad ſuam cauſam, eod. tit. q. 5. numero 5 184
Diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum, tit. 7. q. 9 nume. 12 235
Diſpoſitio intelligi debet ita ut aliquid operetur, ibid. nu. 21
Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, eod. tit. q. 20. numero 22 252
Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad primum actum, tit. 8. priuil. 31. nume. 1 390
Diſpoſitione in generali non venit caſus priuilegiatus, eod. tit. priuil. 20. nume. 6 281
Diſpoſitio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, tit. eod. priuil. 56. nume. 61 310
Diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta, tit. 9. q. 9. numero 9 347
Diſpoſitio teſtatoris includit ſolum ea, quæ extabunt tempore teſtamenti, non quæ superuenerunt, eod. tit. q. 13. nu. 2 352
Diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quando in eo non impletur effectus, ibid. nu. 24 353
Diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali, quando verificari non poteſt niſi in vna re tantum, eod. tit. q 15. nu. 13 356
Diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piam, eod tit. q. 16. numero 29 359
Diſpoſitio indiſtincta debet indiſtinctè intelligi, ibid. numero 57. folio 360
Diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum quid, tit. eod. q. 19. nume. 2 363
Diſpoſitio facta ſuper principali trahitur ad acceſſoria, eod. tit. q. 31. nume. 11 389
Diſpoſitio auth. præterea, C. unde uir, & uxor, eſt exorbitans, eod. tit. q. 37. num. 21 404
Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundum ſuam cauſam, eod. tit. q. 43. nu. 10 412
Diſpoſitum in caſu vero locum habet in ficto, quando fictus æquiparatur uero, tit. 1. q. 15. nu. 4 14
Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, uel excommunicati accreſcunt alijs, eo. tit. q. 82 nu. 15 75
Diſtributiones quotidianæ non debentur ei, qui propria culpa non intereſt diuinis, tit. 7. q. 16. nu. 14 244
Ditari in futurum quilibet præſumitur, eo. tit. q. 9. nu. 13 235

Ditari

I N D E X

Ditari in futurum quilibet præſumitur, non autem pauper fieri, tit. 8 priuil. 1. nu. 6 070

Diuertiſſe non dicitur mulier quæ redit. tit. 1. q. 32. nu. 30 28

Diuiſio, quam pater facit inter filios, non ualet, tit. 9. q. 2. numero 16 340

Diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborantium. eod. tit. q. 20. nume. 7 364

Diuitiæ ſunt uita hominis, tit. 6. q. 8. nu. 85 205

Diuortium non conceditur, niſi ob certa crimina, tit. 7. q. 25. numero 14 257

Diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio, tit. 9. q. 13. nu 40 354

Doctor cenſetur conductus ad legendum, ſecundum cõſuetudinem ſtadij, tit. 1. q. 66. nu. 5 68

Doctor propter ingratitudinem priuatur Doctoratu, tit. 6. q. 18. numero 12 220

Doctor expulſus de collegio, ſi reſtituatur, non recuperat primum locum, tit. 9. q. 27. nu. 25 384

Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint immunes a collectis, tit. 4. q. 11. nu. 15 149

Doctori ſi nuberet Comitiſſa, non diceretur indigno nupſiſſe, tit. 1. q. 6. nu. 22 5

Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentiæ, quando habet licentiam. eod. tit. q. 76. nu. 7 70

Doctori alimenta dantur cum ſeruitore, tit. 4. q. 18. nu. 30 162

Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat, tit. 6. q. 19 nu. 5. f. 221. & tit. 7. q. 20. nu. 28 253

Doctorum authoritas plurimum poteſt, ubi lex deficit, tit. 1. q. 44. nume. 14 47

Dolus nocere debet doloſo, tit. 1. q. 42. nu. 104 42

Dolus nemini debet cõmodum afferre, tit. 7. q. 16. nu. 96. f. 247. & eod. q. 37. nu. 34 266

Dolus præponderat culpæ, ibidem, nu. 36

Dolus eſt non facere id ad quod quis tenetur, ibid. nu. 42

Dolus præſumitur ex ſola ſcientia, tit. 9. q. 45. nu. 22 417

Dolus uerus non inducitur ex ſola ſcientia, ibid. nu. 24

Domeſtici magis probant facta in domo, quàm extranei, tit. 6. q. 23. nume. 29 224

Domo perempta quæ fuit eccleſiæ data cum onere alendi, non extinguitur onus, tit. 7. q. 34. nu. 2 263

Domum qui poſſedit reſtituit fructus, habita ratione quanti coactus fuiſſet ſimilem conducere, non quanti domus alij locari potuiſſet, tit. 1. q. 42. nu 21 38

Domum alienam, qui habitauit, ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari, tit. 9. q. 39. numero 2 404

Domus mentio, quando fit a teſtatore, intelligitur de ea, quam hæres inhabitat, tit. 4. q. 15. nu. 7 154

Domus data cum onere alendi, licet comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta. tit. 7. q. 33. nu. 13 263

Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem non tollitur antiquum. tit. 1. q. 8. nu. 11 6

Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora, tit. 4. q. 15. nu. 20 154

Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tempore in caſu dotis. tit. 8. q 49. nu 6 301

Dominium eſt difficilis probationis, tit. 1. q. 112. nu. 14 87

Dominium non probatur ſola partis confeſſione, ibid. nu. 15

Dominium non probatur ex confeſſione, ibid. nu. 16

Dominium probatur ex poſſeſſione, quando de eo agitur incidenter, ibid. nu. 17

Dominium præſumitur ex poſſeſſione, ibid. q. 123. nu. 2 93

Dominium non transfertur ſine traditione, tit. 8. priu. 61. numero 5 317

Dominium ſine traditione transferri non poteſt, ſed conſenſu par ſtimindaci, ibid. nu. 7

Dominium retro transfertur in donatorem, quando donatio reuocatur ob non præſtita alimenta promiſſa, ubi late, ibid. nu. 8

Dominium ſine traditione transfertur in eccleſia, & pia cauſa, ibid. nume. 9 318

Dominium non transfertur in donatorem ob non præſtita alimenta promiſſa, quando donatio facta eſt eccleſiæ, ibid. nu. 10

Dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo, tit. 7. q. 33. nu. 11 262

Dominium rei legatæ non tranſit cum effectu in legatarium, niſi ſequuta acceptatione, tit. 5. q. 16. nu. 3 357

Dominium rei legatæ non tranſit recta uia in legatarium, quando legatum conſiſtit in quantitate eo. tit. q. 29. nu. 19 386

Dominium bonorum hæretici tranſit recta uia in fiſcum a die commiſſi delicti, eo. tit. q 32. nu. 5 392

Dominus ſciens feudi alienationem, & non contradicens, uidetur conſentire, tit. 1. q. 6. nu. 20 5

Dominus obijciens uaſallo alienationem, probare debet, quod ſciuerit rem eſſe feudalem, eod. tit. q. 48. nu. 42 57

Dominus non opponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit contra uaſallum uiuentem. ibid. nu. 44

Dominus, non opponit caducitatem canonis non ſoluti. quando illam non declarauit uiuente emphiteuta, ibidem, nu. 45

Dominus poteſt emphiteuta non uocato, rem alij concedere, ſi emphiteuta alienauit ipſo inſcio, ibid. nu. 50

Dominus rem emphyteuticam concedendo alij, uidetur caducitatem declarare, ibid. nu. 51

Dominus tenetur alere vaſallum de fructibus feudi ad ſe reuerſi, eod. tit. q. 53. nu. 13 62

Dominus alit vaſallum pauperem, eod. tit. q. 56 nu. 1 63

Dominus eiſdem cauſis priuatur directo feudi dominio, quibus vaſallus perdit feudum, ibid nu. 2

Dominus & vaſallus non iudicantur ad imparia, ibid. nu. 8

Dominus priuatur, ſi interpellatus per annum, & diem recuſet vaſallum inueſtire, ibid. nu. 6

Dominus perdit proprietatem, ſi uaſallo negat facere iuſtitiam, ibid. nu. 8 64

Dominus poteſt ſubditis imponere collectam pro defenſione ſtatus, ibid. q. 57 nu. 3

Dominus recipiendo canonem remittere uidetur pœnam caducitatis iam commiſſam, tit. 6. q. 3. nu. 36 194

Dominus petendo fidelitatem a uaſallo uidetur remittere caducitatem commiſſam, ibid. nu. 64 195

Dominus petendo canonem ab emphyteuta remittit caducitatem commiſſam, ibid. nu. 67

Dominus reddit alimenta præſtita ſeruo ipſo inuito, uel ignorante expoſita, eod. tit. q. 19. nu. 1 221

Dominus, qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam non poterit canonem petere, tit. 7. q. 17. nu 43 249

Dominus expellens colonum deficientem in ſolutione poteſt nihilominus penſionem petere, ibid nu. 46

Dominus habet poteſtatem uitæ, & necis in ſeruum, ibid q. 29. numero 4 259

Dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum, ibidem, numero 5

Dominus non poteſt imponere ſubditis collectam, niſi urgeat neceſſitas, ibid. q. 30. nu. 10 260

Dominus antequam collectam imponat ſubditis, excutere debet propriam crumenam, ibid. nu. 12

Dominus nullam habet iuriſditionem in uaſallum, niſi ratione feudi, eo. tit. q. 3 . nu. 15 261

Dominus, qui negat ſeruo alimenta, cogitur illum uendere, tit. 8. priuil. 04. nu. 2 320

Dominus emendo feudum a vaſallo uidetur ipſi conſentire, tit. 9. q. 22. nume. 22 368

Dominus fundi non liberatur a collectis, licet uelit fundo cedere, eo. tit q. 23 370

Dominus videtur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam, quando rem alij conceſſit, eo. tit. q. 25. nu. 78 375

Dominus non tenetur pro facto ſerui, uel familia, eo. tit. q. 26. numero 113 383

Dominus tenetur pro eo, quod factum eſt a familia de uoluntate ſua, ibid. nu. 116

Dominus tenetur pro facto familiæ. quando affert domino utilitatem ibid. nu. 118

Dominus

Dominus recipiens canonem cum proteſtatione non cenſetur remittere,ibid nu. 37
Dominus deferens vaſallum perdit ius vaſallagij, eo.tit.q.27.nume 21 383
*Donandi animus non præſumitur,tit.6.q.9.nu.*2 206
*Donans eccleſiæ poteſt adducere quòd ea non implente modum adiectum, liceat rehabere propria authoritate bona donata, tit.1.q.48.nume.*76 58
*Donans eccleſiæ paciſci poteſt, quod facta ſolina prælati reſcindatur donatio,& valebit pactum,eo.tit.nu.*82 59
Donans vni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad alium,poterit conſentiente donatario,reuocare, eo.tit.q.7.numero 12 102
*Donans tenetur de euictione,quando incipit a promiſſione,non ſi a traditione,tit.6.q.9 nu.*11 207
Donans non conuenitur ultra quàm facere poteſt,tit.9.q.41.numero 8 408
*Donans certum quid annuum poteſt ſe liberare tradenda fundum illius redditus,ibid nu.*14
*Donans in uita dicitur magis liberalis,quàm legans,ibid.nu.*15
*Donans certum quid annuum non liberatur ſoluendo in pecunia ſi habet prædia,eo.tit.nu.*17 409
Donans certum quid annuum,ſi ſolutione quindecim annorum eſt liberatus,non tenetur ſupplere,ſi donatarius ſuperuiuat, ibid. numero 19
*Donans quando fundum aſſignauit,illum recuperat, quandocunque decedat donatarius,ibid.nu.*23
*Donans certum redditum poteſt aſſignare fundum mediocrem, ibid.nu.*26
Donans certum redditum ſi uelit ſe liberare ſoluendo pro quindecim annis,interuſurium medij temporis non deducit,ibidem, numero 30
Donanti pinguius ſuccurritur,quàm ſoluenti debitum,eo.tit.numero 5 408
Donatario negante alimenta promiſſa,dominium rei donatæ ipſo iure retransfertur in donatorem,quando donatio facta erat ſub onere alendi,tit.1.q 48.nu 65 58
Donataria competit condictio ob cauſam ad repetendum donata, quando alimenta promiſſa non præſtantur,tit.8.priuil.61.numero 29 319
*Donatario datur actio præſcriptis uerbis ad repetendum donata, quando donator non præſtitit alimenta,ibid.nu.*32
*Donatario datur actio ex l ſi quis maior,ad repetendum data,ſi contractus eſt iuratus,ibid.nu.*33
*Donatario non alente, res donata uadit ad donantem libera ab omni obligatione,tit 9.q.42 nu.*8 410
*Donatorio bona fide cemittente bona donata ob defectum implementi reſoluitur omnis hypotheca,eo.tit.nu.*24 411
*Donatarius non tenetur alere donantē,ſed vide ibi de ueritate, tit.1.q.48 nu.*1 55
Donatarius priuatur re donata,ſi recuſat alere donantē,ibidem, numero 6 56
Donatarius non priuatur re donata ob negata alimenta, quando non eſt donatio oīum bonorum , uel maioris partis,ibid.nu 7
*Donatarius tenetur alere donantem pro rata fructuum res donatæ ibid num.*8
Donatarius tenetur probare ſe præſtitiſſe alimenta, contra num. 6o.eo.tit.nu 55 58
*Donatarius,qui donatorem non aluit iuxta promiſſa,non purgat moram.ibid.nu.*66
*Donatarius omnium bonorum tenetur alere filios donatoris, eo. tit.q 49.nu.*2 59
*Donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori,ibid.nu.*4
*Donatarius alit filios ſpurios donatoris,ibid.nu.*8
*Donatarius erga donantem tenetur ſolum ad antidora, tit.3.q. 3.nu.*15 131
*Donatarius nullo actione conueniri poteſt a donatore ad alimenta,ibid.nu.*16
Donatarius conuenitur officio Iudicis a donatore pro alimentis , ibid.numero 17
*Donatarius conuenitur a filio ſpurio donatoris officio iudicis pro alimentis,ibid.nu.*19
*Donatarius tenetur ad antidora.tit 4.q.23.nu.*10 167
*Donatarius præſtat alimenta pro ualore rei,pro qualitate ſua,& donatoris,ibid.nu.*13
Donatarius ſoluit alimenta ei,qui aluit donatorem,tit.6.q.1.numero 27 191
Donatarius non priuatur re donato, licet alimenta non præſtiterit donatori,quando defecit in modico,tit.8.priuil.61.numero 17 318
*Donatarius,qui ob alimenta non præſtita , priuatur re donata, purgat moram tribus concurrentibus,eo.tit.nu.*28 419
*Donatarius actione præſcriptis uerbis cogitur onus donationis exequi,tit.9.q.23.nu.*14 370
*Donatarius cum onere alendi cogitur condictione ob cauſam reddere recepta,quando non obſeruat,ibid.nu.*15
*Donatarius cogitur actione præſcriptis uerbis implere promiſſa, ibid.nume.*16
Donare ius ſuum nemo præſumitur,titulo primo,quæſt.42.numero 91 42
Donare eſt perdere,tit.6.q.1.nu.4.ſ.191.& eo.tit.q.5.numero 8 197
*Donare eſt dilapidare,ibid.nume.*9
*Donare eſt perdere,tit.8.priu.56.nu.*108 312
Donari uidetur,quod ſine obligatione ſoluitur, tit.4.q.2.numero 16 139
Donari uidetur,quod nullo iure cogente ſoluitur , tit.6. q.8.numero 59 203
Donari nemini poteſt res propria,eodem titula,quæſ nona,numero 19 207
*Donatia facilius inducitur ex ſanguinis coniunctione , tit.1.q. 42.nu.*90 41
Donatio non præſumitur inter virum & uxorem, eod. tit num. 113 42
*Donatio inter uirum & uxorem ualet , quando fit de iure nouiter quæſito,eo.tit.nu.*119 43
Donatio inter virum, & uxorem confirmatur morte ibid.numero 122
*Donatio non reuocatur ob negata alimenta , ſi prius non fuerint petita,eo.tit.q.48.nu.*9 56
*Donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela,& declarata reuocatione,ibid,nu.*14
*Donatio non reuocatur ob negata alimenta , ſi donatori fuerint præſtita ab alio,ibid.nu.*15
Donatio non reuocatur ob negata alimenta , ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus bonorum donatorum,ibidem,numero 16
Donatio ob negata alimenta reuocatur quando donatarius ſciuit egentiam , licet alius ei poſtea ſoluerit , ibidem , numero 17
*Donatio ob cauſam non reuocatur ob non præſtita alimenta , ibid.nume.*21
Donatio proprie non dicitur , quando fit ob cauſam, ibidem,numero 22
Donatio ob cauſam non reuocatur propter ingratitudinem,ibid. numero 23
*Donatio ob cauſam reuocatur propter ingratitudinem, quatenus ualor res donata excedit cauſam ,ibid.nu.*24
*Donatio ob negato alimenta non reuocatur, ſi donatarius ſit pupillus,eo.tit.nu.*31 57
*Donatio non reuocatur ob negata alimenta , quando donatarius deſtitit ob paupertatem,ibid.nu.*34
*Donatio non reuocatur ob non præſtita alimenta ab hærede donatarij,ibid.nu.*38
*Donatio ſub modo,qui facit cauſam impulſiuam , non reuocatur , modo non ſeruato,eo.tit.nu.*69 58
*Donatio reuocatur ob ingratitudinem commiſſam a prælato ſimul cum capitulo,ibid.nu.*73
*Donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur,etiam ſi promiſit donator eam non reuocare,eo.tit.q.55.nu.*24 63

Donatio ob merita non reuocatur prætextu ingratitudinis, ibid. numero 29
Donatio remuneratoria continet permutationem, & habet titulum oneroſum, ibid.nu.32
Donatio uenit appellatione contractus, tit.2.q.1. numero 21. folio 99
Donatio inter patrem, & filium, quibus caſibus ſuſtineatur, remiſſiuè, ibid.nu.48
Donatio facta uni cum pacto, quod eo mortuo transeat in tertium ſtipulante notario, non poterit reuocari, eo.tit.q.7.nu.13. 102
Donatio Principis erga filium in poteſtate non ualet, eodem.tit.q.15.nu.63 112
Donatio fieri poteſt ad tempus, tit.5.q.3.nu.6 181
Donatio eſt ſpecies furoris, tit.6.q.1.nu 5 191
Donatio non præſumitur, ſed potius fatuitas, ibid.nu.9
Donatio minor præſumitur, quando non poteſt alius ſenſus capi, ibid.nu.10
Donatio non præſumitur, etiam inter ſanguine coniunctos, ibid. numero 11
Donatio præſumitur, quando fit pauperi, ibid.nu.18
Donatio præſumitur, quando nulla ſubeſt neceſſitas faciendi eam, ibid.nu.23
Donatio præſumitur, quando aliquid datur a ſciente ſe non teneri, ibid.nu.24
Donatio facile præſumitur inter patrem, & filium, & inter aſcendentem, & deſcendentem, tit.6.q.5 nu.5 197
Donatio eſt ſpecies furoris, ibid nu.10
Donatio inter uirum, & uxorem valet, ſi eſt modica, eo.tit.q.8. numero 31 202
Donatio non præſumitur, quando capi poteſt alia coniectura, ibi. numero 58 203
Donatio non præſumitur, quando ſumi poteſt alia coniectura, eo.tit.q.11.nu.21 210
Donatio ob merita dicitur ſimplex, quatenus res donata excedit merita, ibid.nu.35
Donatio præſumitur in diuite, eo.tit.nu 47 211
Donatio eſt quid proprium principis, & magnatum, ibid.nu.48
Donatio præſumitur ex ſanguinis coniunctione, eo.tit.q.12.numero 2 212
Donatio ex coniunctione ſanguinis non inducitur, niſi in caſibus expreſſis. ibid.nu.7
Donatio præſumitur quando frater redimit fratrem, ſi non proteſtatur, ibid.nu.8
Donatio non præſumitur etiam inter patrem, & filium, eo.tit.q.17.nu.1 219
Donatio inter virum, & uxorem eſt probibita, ibid.nu.3
Donatio inter virum, & uxorem ſuſtinetur de re modica, ibid. numero 9
Donatio præſumitur fauore dotis, eo.tit.q.18.nu.2 220
Donatio inter viuos reuocatur propter ingratitudinem, ibidem, numero 10
Donatio ob ſuperuenientiam liberorum non reuocatur, ſi facta eſt amico de re modica, dic tamē, ut ibi, eo.tit.q.11.nu.11. 222
Donatio propter nuptias regulatur ſecundum dotem, etiam in ſtatutis, tit.7 q.16.nu.31 244
Donatio mutua valet inter uirum, & uxorem, eo.tit.q.18. numero 5 250
Donatio valet inter ſponſum, & ſponſam, ibid.nu.8
Donatio inter uirum, & uxorem non ualet: poteſt tamen vnus eorum non acquirere, ibid.nu.9
Donatio cauſa mortis dum eſt in fieri comparatur contractui, ſed poſtquam eſt facta, eſt ſimilis ultimæ uoluntati, tit.8.priui.22.nume.26 283
Donatio inofficioſa reuocatur a filio, eo.tit.priu.26.nu.8 287
Donatio propter nuptias reſtituitur uxori, ſeu filio, quando ſubeſt iuſta cauſa, eo.tit.priuil.34.nu 5 292
Donatio cauſa mortis non ualet, ſi non ſit expreſſè, uel tacitè acceptata, eo.tit.priuil.56.nu.85 311
Donatio eſt contractus nominatus etiam in ſpecie iure antiquo, eo.tit.priuil.61.nu.2 317
Donatio perfecta non poteſt reuocari, ibid.nu.3
Donatio reuocatur propter ingratitudinem, ſi donatarius neget alimenta donatori, ibid nu.4
Donatio excedens quingentos aureos non valet, niſi ſit inſinuata, eo.tit.priuil.73.nu.1 326
Donatio excedens quingentos aureos non ualet, niſi inſinuetur, etiam ſi facta ſit filio a patre, ibid.nu.2
Donatio facta alicui cum obligatione alimenta præſtandi valet ſine inſinuatione, ibid nu.4
Donatio dicitur remuneratoria, quando fit pro futuris meritis, ibid.nu.6
Donatio ſemper dicitur ob merita, ibid.nu.7
Donatio facta piæ cauſæ non requirit inſinuationem etiam ſi excedat quingentos aureos, ibid.nu.8
Donatio excedens quingentos aureos non inſinuatur, quando fit ex cauſa dotis, ibid nu.9
Donatio facta a patre non reuocatur natiuitate filij naturalis, eo.tit.priuil.81.nu.10 331
Donatio inter patrem, & filium non ualet, tit.9.q.2.nu.15. 340
Donatio facta filio a patre confirmatur morte, ibid.nu.17
Donatio facta filio a patre non confirmatur morte, niſi præceſſerit traditio, ibid.nu.18
Donatio filio facta ut confirmetur morte, ſufficit facta traditio, ibid.num.19
Donatio inter patrē, & filium confirmatur iuramento, ibidem, numero 20
Donatio inter virum & vxorem, ex cauſa alimentorum eſt ualida, eo.tit.q.9.nu.12 347
Donatio reciproca inter uirum & uxorem ualet, quando ætas non eſt admodum impar. eo.tit.q.11.nu.24 349
Donatio inter uirum, & uxorem reuocatur morte uel diuortio, eo.tit.q.13.nu.37 354
Donatio non præſumitur, eo tit.q.16.nu.25 358
Donatio ex cauſa alimentorum ei facta, quem tenetur alere, eſt inſinuanda, eo.tit.q.19.nu.13 363
Donatio dicitur contractus nominatus, eo.tit.q.23.nu.8 369
Donatio non reſoluitur per pœnitentiam ob implementum non ſequutum, ibid.nu.11
Donatio cum onere alendi non reuocatur pœnitentia, ſed datur uno ad alimenta, eo.tit.nu.17 370
Donatio continet tacitam conditionem, quod poſſit reuocari propter ingratitudinem, eo.tit.q.42.nu.21 410
Donatione reciſſa ob defectum inſinuationis, ſuſtinetur hipothecа, & obligationes factę a donatario, ibid.nu.11
Donationis præſumptio, ut excludatur, omnis præſumptio ſumitur, tit.6.q.1.nu.7 191
Donationis excluditur præſumptio, quando alia coniectura capi poteſt, eo.tit.q.5.nu.7 197
Donatum non dicitur, quod compenſatur, titulo 1.q.32. numero 6 26
Donatum non dicitur, quod pro oneribus matrimonij ſoluitur, eo.tit.q.108 nu.6 84
Donatum a Principe non confertur, nec imputatur, tit.9.q.28.numero 14 385
Donator præſumitur habuiſſe alimenta a donatario, tit.1.q.48. numero 20 56
Donator cenſetur remittere facultatem reuocandi donationem, quando poſt moram recipit alimenta a donatario, ibid.nu.26
Donator non obijcit heredi donatarij ingratitudinem, quam non declarauit contra defunctum, eo.tit.nu 43 57
Donator dicitur caducitatem declarare, quando bona donata relinquit alij, ibid.nu.49
Donator allegans alimenta ſibi non fuiſſe præſtita, tenetur probare negatiuam, eo.tit.nu.60 58
Donator qui uult donationem reuocare propter ingratitudinem, tenetur probare, tit.7.q 1.nu.25 226
Donatori competit priuilegium deducendi quantum ſufficiat pro ſuo victu, tit.1.q 78.nu.11 72
Donatori alimenta præſtanda, ſecundum quantitatem fructuum rei donatæ, tit.4.q.23.nu.8 167

Donatori an pro valore rei donatæ, uel etiam ultra præſtanda ſint alimenta, ibid.nu 9

Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij, tit.1.q.6. numero 23 5

Dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur, eo.tit. q.10. numero 17 9

Dos datur vt mulier ex ea alatur. Ibid.nu.18

Dos ſuccedit loco alimentorum, ibid.nu.19

Dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij, ibid nu.20

Dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſecundum qualitatem perſonę, ibid.nu 21

Dos eſt apud maritum titulo oneroſo, ibid.nu.22

Dos ſpuriæ data non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti, ibid.nu.23

Dos danda filiæ a matre debet reſpondere quantitati alimentorum, tit.1.q.14.nu.16 23

Dos non eſt minus fauorabilis, quam alimenta, eo.tit.q.23.numero 20 20

Dos ſuccedit loco legitimæ, eo.tit.q.31.nu.50 26

Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, eo.tit.q.32.nu.4

Dos dicitur continere titulum oneroſum propter onus alimentorum, ibid.nu.5

Dos eſt patrimonium mulieris, eo.tit.nu.23 27

Dos eſſe debet apud maritum, donec ſuſtinet onera matrimonij, ibid.nume.24

Dos datur propter onera matrimonij, quæ conſiſtunt circa uxoris alimentationem, eo.tit.q.33.nu.8 29

Dos regulariter non ſufficit ad alimenta, ibid.nu.39 30

Dos ubi collocatur in tuta propter inopiam mariti, ſeruit nihilominus oneribus matrimonij, eo.tit.q 35.nu.5 31

Dos conſtante matrimonio repeti poteſt, quando maritus uergit ad inopiam, eo.tit.q 36.nu.5 32

Dos dicitur patrimonium uxoris ſoluto matrimonio, ſed eo durante dicitur patrimonium uiri, eo.tit.q.42.nu.6 37

Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, necnon & augumentum, eo.tit.nu.79 41

Dos conſiſtens in immobilibus reddi debet ſtatim non expectato anno, eo.tit.q.44 nu.63 49

Dos non dicitur ſoluto matrimonio, eo.tit.q.45.nu.5 51

Dos datur, vt ex ea mulier alatur, ibid.nu.8

Dos data primo uiro cenſetur repetita ſecundo, eo.tit.nu.52 53

Dos repeti poteſt matrimonio conſtante ex cauſis non expreſſis, ſed ſimilibus, eo.tit.q.64.nu.22 68

Dos data per vnum ex uniuerſalibus ſocijs filiæ ſuę imputatur ſocietati, non autem patri, eo.tit.q.85.nu.7 76

Dos data nepti ab auo, imputatur in legitimam filij, qui tenebatur dotare, eo.tit.q.102.nu.7 81

Dos data nepti ab auo, non imputatur in legitimam filij, qui erat pauper, & dotare non tenebatur, ibid.nu.9

Dos ſi legata ſit ſpurię filię, intelligitur pro alimentis, ſi ſit pauper, tit 2.q.13.nu.4 106

Dos ſuccedit loco legitimæ, quando propter illam ſtatutum excludit filiam a ſucceſſione, tit.3.q.1.nu.39 127

Dos tranſmittitur ad hęredes filia decedente ante nuptias, quando ſuccedit loco legitimę ibid.nu.40

Dos nullum recipit grauamen, quādo legitimę loco ſuccedit, ibid. nume.41

Dos non ſuccedit loco legitimę, quando ſtatutum filium ſimpliciter, & abſolute excludit, ibid nu 43

Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter ſed mandat eam dotari, ibid.nu.45

Dos non tranſmittitur, nec filię faciunt partem, quando ſtatutum excludit factam ſimpliciter, & mandat dotari, ibid.nu.47

Dos non ſuccedit loco legitimę, quando ſtatutum uult dotem dari in tempus nuptiarum, eo.tit.nu.52 128

Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum facit mentionem de legitima, puta dotetur uſque ad legitimam, ibid. nu.56

Dos ſuccedit loco legitimæ, ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum, quando extant coniecturę, ibid.nu.57

Dos non ſuccedit loco legitimę, licet ſtatutum reſpectu quantitatis uelit eam commenſurari legitimæ, ibid.nu.58

Dos congrua dicitur, quæ non eſt minor legitima, ibid.nu.60

Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum mandat filiam congrue dotari, ibid.nu.61

Dos ſubrogatur loco legitimæ, quando ſtatutum mandat, quod ſit tacita, & contenta, & plus non petat, ibid.nu.64

Dos petitur ante nuptias, & tranſmittitur, quando ſtatutum iubet eſſe tacitam, & plus non petere, ibid.nu.65

Dos quando ſuccedit loco alimentorum, ſuppleri debet uſque ad neceſſitatem alimentorum, ibid.nu.72

Dos ſuccedit loco legitimę, quando pater filię excluſę relinquit aliquam portionem, eo.tit.nu.73 129

Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam excludit, ſiue dotata ſit, ſiue non, ibid.nu.75

Dos eſt vniuerſalis, & continet acceſſiones, & alia, ibid.q.2.numero 2

Dos peti non poteſt conſtante matrimonio, ibid.nu.9

Dos iuſtè reſtituitur uxori durante matrimonio, ut alat filios ex primo viro ſuſceptos, tit.4.q.12.nu.5 149

Dos ſuccedit loco alimentorum, eo.tit.q.23.nu.5 167

Dos data filię ſpuriæ reuertitur ad patrem dotantem, uel illius hęredes mortua filia, tit.5.q.7.nu.3 186

Dos filiæ data a patre redit ad dotantem mortua, eod. tit. numero 6 189

Dos filiæ ea mortua non redit ad dotantem inſpecta conſuetudine Martini, ibid.nu.7

Dos filiæ non redit ad dotantem inſpecto iure canonico, ibidem, numero 8

Dos data filiæ ſpurię non reuocatur marito viuente, licet excedat modum alimentorum, ſecus eo mortuo, ibid.nu.11

Dos filię ſpuriæ promiſſa reuocatur ſtatim quatenus excedit alimenta, licet aliud ſit quando ſuit promiſſa marito, ibidem, numero 12

Dos data filię ſpuriæ non reuocatur a marito, qui ignorauit eam eſſe ſpuriam, & ibi de ueritate, ibid.nu.14

Dos data filiæ ſpuriæ cum pacto, quod tranſeat ad hæredes, non reſtituitur poſt mortem filiæ, ibid.nu.23

Dos filię ſpuriæ non redit ad dotantem ſtante pacto, quod ea ſine filijs decedente uir lucratur dotem, eo.tit.nu.47 189

Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem, quando ſtatutum diſponit, quod maritus lucretur dotem uxore decedente ſine filijs, ibid nume.48

Dos data ab extraneo, cenſetur donata, tit.6.q.1.nu.21 191

Dos uxoris unius ex ſocijs vniuerſalibus acquiritur omnibus ſocijs, eo.tit.q.13.nu.4 214

Dos per vnum ex ſocijs data filię alterius ſocij quando repetatur, & quando non, eo.tit.nu.12 215

Dos de bonis communibus per unum ex ſocijs data filijs proprijs alio ſciente, & patiente imputatur ſocietati, ibid.nu.13

Dos cenſetur data de bonis patris, etiam ſi dotando dixerit pro omni, & toto eo, quod conſequi poſſet ex paternis & maternis bonis, eo.tit.15.nu.10 213

Dos datur mulieri non ſolum, vt poſſit nubere, ſed etiam ut maritus ſuſtinere poſſit onera matrimonij, tit.7.q.6.nu.8 233

Dos datur, vt maritus onera matrimonij ſuſtineat, eo.tit.q.17.numero 1 247

Dos habet onus alimentorum annexum, ubicumque reperiatur, eo.tit.q.18.nu.7 250

Dos dicitur quid coniunctum, et connexum matrimonio, eo.tit.q.19.numero 8

Dos fiſci applicatur, quando uxor committit crimen læſæ maieſtatis, eo.tit.q 21.nu.4 253

Dos uiduæ ſolui debet intra annum luctus, quando uir ſimpliciter illam reliquit, eo.tit.q.22.nu.13 254

Dos quādo uxori reſtituitur conſtāte matrimonio propter inopiā mariti, eo.tit.q.25.nu.19 257

Dos ſi vxori conſtante matrimonio reſtituatur, ut ſe & ſuos alat, maritus liberatur, tit.8.priuil.34.nu.3 292

Dos quando reſtituitur conſtante matrimonio, tenetur reſtituens

probare, quod uerſa ſit in utilitatem uxoris, ſi uult liberari, ibid nume.6
Dos æquiparatur alimentis,eo.tit.prin.56.nu.10 307
Dos tranſigi non poteſt ſuper dote ſine decreto iudicis,ibid.nu.11
Dos data filiæ non reuocatur propter ingratitudinem, eo.tit.prinl.65.nu.11 321
Dos nõ eſt ſine matrimoniu,nec ante matrimoniũ,ibi.nu.12 322
Dos non publicatur propter delictum uxoris,ibid.nu.13
Dos capi non poteſt pro executione ſententiæ lata contra uxorem pro debito ciuili,ibid.nu.14
Dos profectitia non uenit in publicatione bonorũ filia,ibid.nu.16
Dos aduentitia nõ uenit in publicatione bonorum filiæ, ibi.nu.17
Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ redit ad patrem dotantẽ,quãdo actio eſt cõis patri & filiæ,eo tit.pria.74.nu.1.327
Dos ſoluto matrimoniu morte filiæ uadit ad nepotes ex ea,ſi egeant,non ad patrem,ibid.nu.2
Dos ſoluto matrimonio per mortem filiæ remanet apud filios ex ea,ſecundam opinionem Martini,ibid.nu.3
Dos ubi actio eſt communis patri, & filiæ, remanet apud filios matre mortua ita,ut de ea diſponere non poſſit,ibid.nu.4
Dos eſt fauorabilior alimentis,tit.9 q.1.nu.2 338
Dos continet cauſam alimentorum, ibid.nu 3
Dos,& alimenta habent ſe tamquam excedentia et exceſſa,ibid. numero 12 339
Dos ſuccedit loco alimentorum,ibid.nu.14
Dos poteſt augeri conſtante matrimonio,eo.tit.q.8.nu.11. 346
Dos uxoris alimentaria diminuit legitimam filiorum,quia detrahitur tamquam æs alienum,eo.tit.q.16.nu.14 358
Dos tendit ad pietatem,eo.tit.nu.28 359
Dos ſuccedens loco legitimæ nullum recipit grauamen, eod.tit.q.21.nu.9 367
Dos ſuccedens loco legitimæ tranſmittitur ad hæredes, filia decedente ante nuptias ibid.nu.10
Dos ſeruire debet oneribus matrimonij,& ad hoc datur, eo.tit.q.31.nume.20 389
Dos relicta filiæ imputatur in legitimam illi debitam, eod.tit.q.34.nume 4 356
Dos non imputatur in legitimam, quando in teſtamento relicta fuit legitima,ibid.nu.11
Dos ſoluta imputatur in legitimam ſimpliciter teſtamento relictam etiam,quando integra legitima fuit relicta, ibid. nu.12
Dos non eſt verè,& propriè æs alienum,eo.tit.nu.13 397
Dos non imputatur in legitimam,quando eodem teſtamento relinquitur dos,& legitima,ibid.nu.15
Dos relicta in pecuniam non imputatur in legitimam, ſi filia legatum non acceptauit,ibid.nu.17
Dos relicta in pecunia imputatur in legitimam filiæ, quæ legatum dotis acceptauit, ibid.nu.18
Dos mille aureorũ ſufficit ẽt p Comitiſſa,eo.tit.q 37.nu.16 403
Dos ad excludendum quartum non ſufficit, quod ſit paruu, niſi etiam ſit minimu,ibid.nu.19
Dos eſt loco alimentorum,eo.tit.q.43.nu.22 412
Dotẽ qui reſtituit,ut poſſit uxor ſe alere,probare debet maritus, ꝙ uxor impenderit pecuniã in alimẽtis,eo.tit.q.34.nu.7.292
Dotes differunt a legitima,et ab alimentis,tit.5.q.1.nu.7 177
Dotes raro ſufficiunt pro alimentis,tit.9.q.43.nu.40 413
Dotis iudicium eſt uniuerſale,tit.1.q.45.nu.9 51
Dotis relictum continet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequuntur,tit.3.q.1.nu.46 127
Dotis acceſſiones ciuiles non petuntur actione de dote, licet aliud ſit in naturalibus,eo.tit.q.1.nu.12 129
Dotis fructus ſunt mariti,tit.7.q.7.nu.5 233
Dotis redditus raro,uel nunquam ſufficiunt pro alimentis uxoris, tit.9.q.37.nu.20. 404
Dotis augmentum iudicatur eiſdem regulis,quibus dos,tit.1.q.42.numero 77 48
Dotis augmẽtum petitur actione de dote,eo.tit.q.43.nu.14.45
Dotalis fructus,& acceſſiones petuntur iure actionis, tit.6.q.3.numero 13 193
Dotalis fundus nõ uenit ĩ generali alienatione,tit.1.q.37.n.7.35
Dotalis fundus venit in generali bonorum alienatione, ibid.nu.8
Dotalis fundus prohibetur alienari fauore mariti,ibid.nu 9
Dotalis fundi prohibetur alienatio,ut mulier remaneat indotata, ibid.nume.10
Dotalis fundus ſi a marito alienatur, poterit ab uxore vendicari,eo.tit.q.38.nu.34 34
Dotalis fundus non poteſt alienari a marito, uel uxore, uel ab utroque ſimul,tit.8.prinl.46.nu.1 298
Dotalis fundus ſi a marito alienetur,poterit ab eodem impugnari alienatio, ibid.nu.3
Dotalis fundus ualide alienatur cum iuramento,eo.tit. prin.56. numero 47 309
Dotalis fundus poteſt ab uxore permutari inſcio marito, eod.tit. nume.99 312
Dotãdi neceſſitas deſcẽdit a patria ptãte, tit.6.q.18.nu.20.220
Dotans mulierem non uidetur donare, quando eſt illius debitor, eo.tit.q.12.nu.20 213
Dotans ſi eſt extraneus ei debitor non præſumitur velle donare, ſecus in conſanguineo,ibid.nu.21
Dotare de alieno,non de proprio cenſetur,qui adminiſtrauit aliena negotia,eo.tit.q.8.nu.49 203
Dotata non dicitur,nec ſtatuto excluditur ea, cui dos ſit de proprijs bonis data,tit.1.q.39.nu.7 35
Dotata non excluditur a ſtatuto, quando dos fuit marito promiſſa,non uxori,tit.5.q.7.nu.18 187
Duo ſi obſtant,uno ſublato,alterũ remanet tit.1.q.35.nu.11. 31
Duo uincula ſtrictius ligant,eod.tit.q.120.nu.9 92
Duo quando obſtant,uno ſublato,alterum non tollitur, tit.6.q.3. nume.45 195
Duo uincula magis ligãt,eo.tit.q.8.nu.12.f.201.et q.13.nu.2.214
Duo quando obſtant,uno ſublato alterũ ſubſiſtit. ibi.num.17.215
Duo uincula magis ſtringunt,eod.tit.q 19.nu.15 222
Duo quando ſunt in obligatione, non liberatur debitor præſtando unum,tit.7.q 12.nu.25 238
Duo ſi extant impedimenta,uno ſublato remanet alterum, tit.8. prinl.6.nu.11 274
Duo vincula magis ligant,quàm unum,quando alterum eſt impertinens eo.tit.prinl.22.nu.23 283
Duo impedimenta ubi ſunt,ſublato uno remanet alterum, eo.tit. prinl.45.nu.3 299
Duo iura ſi uni competunt.poteſt is uno repudiato, alterum conſequi,tit.9.q 25.nu.30 374
Duo ſi obſtant,uno ſublato remanet alterum,eod. tit.q.32. numero 39 393
Duo iura quando competunt,poteſt unum acceptari, & alterum repudiari,eo.tit.q.35.nu.28 399
Dux quando aliquis creatur, tunc in eum transferuntur ipſo iure regalia reſeruata,eo.tit.q.21.nu.18 367

E

ECCLESIA tenetur ad onera,quibus erunt obligata bona,tit.1.q.29.nu.8 24
Eccleſiæ pro reparatione rector erogare dẽt partẽ fructuum antea perceptorum,eo.tit.q.33.nu.24 29
Eccleſia tractans de damno,reſtituitur contra eccleſiam, ſecus ſi de lucro,eo.tit q.42.nu.96 42
Eccleſia donataria priuatur re donata, ſi alimenta promiſſa non præſtitit,eo.tit.q.48.nu.67 58
Eccleſia non poteſt eſſe ingrata,ibid.nu 68
Eccleſia non cadit in pœnam ob prælati factum,ibid.nu.72
Eccleſia non incurrit pœnam l ſi quis in tantum,C.unde ui.ob factum prælati cum capitulo,ibid.nu.74
Eccleſia alit patronum pauperem,eo.tit.q.54.nu.1 61
Eccleſia dicitur mater pauperum,ibid.nu.3
Eccleſia amplectitur omnes tamquam filios,ibid.nu.4
Eccleſia bona ſua pauperibus diſtribuit pro parte,ibid.nu.5
Eccleſia magis tenetur erga patronum, quã erga alium, ibi.nu.7
Eccleſia, quæ domo recepta promiſit me alere,tenetur etiam perempta domo,ibid.nu.9

Eccleſia alit filios, & familiam patroni, ibidem, numero 12
Eccleſia tenetur de homicidio, ſi ſcienter permittat patronum fame perire, ibid. nu. 14 — 62
Eccleſia non alit vniuerſitatem patronam, ſed ſolos uniuerſitatis Rectores, ibid. nu. 17
Eccleſia pauper licèt eximatur a ſoluenda procuratione, tamen ſi ſequenti anno efficitur diues, ſoluit pro utroque anno, eo. tit. q. 6. nu. 11 — 67
Eccleſia alit delinquẽtes, qui ad eã confugiũt, eo. tit q. 73. nu. 1. 70
Eccleſia miniſtrat expenſas, & alimenta ei, qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea conſequẽda, eo. tit. q. 84. nu. 2. 75
Eccleſia quando alij unitur ſemper reſeruatur portio fructuum pro alimentis vicarij, ibid. nu 8
Eccleſia poteſt in ſolidum exigere a debitore paupere, ut pauperior: ſubueniat, eo. tit. q. 92. nu 19 — 78
Eccleſia vendit vaſa omnia aurea, & argentea tempore neceſſitatis, tit. 4. q. 9. nu. 4 — 145
Eccleſia aurum habet, ut pauperibus ſubueniat, ibid. nu. 5
Eccleſia alit patronum in domo illius propria, eo. tit. q. 14. numero 21 — 152
Eccleſia alit non ſolum patronum, ſed etiam filios, & familiam, eo. tit. q. 18. nu. 18 — 161
Eccleſia ſi eſt diues, prouidet patrono de integris alimentis, non habito reſpectu ad iura donata, eod. titulo, q. 23. nu. 13. 167
Eccleſia diues prouidet omnibus patronis de alimentis neceſſarijs, ibid. nume. 15
Eccleſia deſtructa redditus illius applicantur ſuperiori, uel Papæ, tit. 5. q. 6. nu. 25 — 185
Eccleſia alit patronum, qui non habet alimenta ſecundum ſuam condecentiam, tit. 7. q. 28. nu. 2 — 259
Eccleſia non alit patronum, quando deductis alimentis curati, & familiæ nihil ſupereſt, eo. tit. q. 32. nu. 1 — 261
Eccleſia dicitur pauper, quando non habet integra alimenta pro his omnibus, qui eccleſię ſeruiunt, ibid. nu. 3
Eccleſia alit vicarium, quantum poteſt, & non ultra, ibid. nu. 5
Eccleſia non poteſt ſubuenire patrono ſine licentia Epiſcopi, ibid. nume. 20 — 262
Eccleſia patronata non alit ſingulares perſonas de populo, quando ius patronatus eſt penes uniuerſitatem, ibidem, nu. 21
Eccleſia tenetur ſubuenire non ſolum patrono egenti, ſed etiam ſamiliæ, & filijs, ibid. nu. 30
Eccleſia tenetur patronum egentem alere etiam ſi dos ab eo data caſu perierit, eo. tit. q. 34. nu. 1 — 263
Eccleſia cadit ab emphiteuſi, ſi non ſoluit canonem tempore debiti. tit. 8. priu. 61. nu. 14 — 318
Eccleſia cadens ab emphyteuſi ob culpam prælati, qui non ſoluit canonem, ibid. nu. 15
Eccleſia utitur iure minoris, ibid. nu. 16
Eccleſia poteſt exigere a debitore vltra quam facere poſſit, quando prælatus eget, eo. tit. priui. 84. nu. 4 — 333
Eccleſia non tanto fauore gaudet, quanto alimenta, tit. 9. q. 3 numero 7 — 341
Eccleſia non reſtituitur ob ſuperuenientes probationes, eod. tit. q. 11. nu. 14 — 349
Eccleſia ſi quis delinquentem extrahat, graui pœna punitur, eo. tit. q. 17. nu. 2 — 361
Eccleſia non poteſt obijcere vaſallo defectum implementi ex quo ipſa nullum paſſa eſt damnum, eo tit. q. 26. nu. 68 — 380
Eccleſia, quę iuxta teſtatoris pręceptum non ædificauit monaſterium reſtituitur, eo tit. 45. nu 10 — 416
Eccleſiam defendere, qui promiſit, non eſt in mora, ſi ignorauit eã defenſione egere, tit. 1. q. 48. nu. 12 — 56
Eccleſiam ædificari non permittit epiſcopus, niſi prius congruè dotetur, eo. tit. q 84. nu. 7 — 75
Eccleſias, qui cuſtodiunt, ne delinquens exeat, male faciunt, tit. 9. q. 17. num. 4 — 361
Eccleſię vbi relinquitur aliquid annuum finitur præſtatio centum annorum ſpatio, tit. 5. q. 6. nu. 18 — 185
Eccleſiæ bona alienantur pro redemptione carceratorum, tit. 6. q. 12. nu. 12 — 212

Eccleſiæ bona alienantur pro redimendo grauatum apud hoſtes captiuum, ibid. nu. 13
Eccleſiæ nomine multa peti poſſunt, quæ non poſſunt proprio nomine, tit. 7. q. 37. nu. 7 — 267
Eccleſiæ bona, quę ſeruari non poſſunt, licitè uenduntur ſine ſolennitatibus, tit. 8. priui. 45. nu. 7 — 299
Eccleſiæ bona alienari non poſſunt ſine ſolennitate, etiã in euidentem eccleſiæ utilitatem, de quo tamen uide in priu. 46. num. 1
Eccleſiæ bona uendi poſſunt ſine ſolennitate pro ſubleuãda neceſſitate prælati, & monachorum, ibid. nu. 2
Eccleſiæ bona uendi poſſunt pro alendis pauperib. ibid. nu. 3
Eccleſiæ bona collectantur, quando agitur de communi vtilitate, vel de pietate, ibid. nu. 4
Eccleſię bona obligari poſſunt pro alimentis parochianorum, & exterorum, ibid. nu. 5
Eccleſiæ bona validè alienantur in utilitatem eccleſię, idem eſt in bonis minorum. priuil. 56. nu. 64 — 310
Eccleſiæ redditus, quando taxantur, deduci debet quidquid erogatum eſt in alimenta pauperum, & captiuorum redemptionem, tit. 9. q 12. nu. 14 — 351
Eccleſię immunitas, ne inde delinquens extrahatur, eſt de iure diuino, eo. tit. q. 17. nu. 6 — 361
Eccleſiæ bona ualide alienantur in epiſcopum ſine ſolennitate, eo. tit. q. 22. nu. 25 — 368
Educari in domo cum quis debet, tunc recipiet alimenta in domo, tit. 2. q. 2. nu. 12 — 100
Educatio eſt de iure naturali, tit. 1. q. 1. nu. 2 — 1
Educatio filiorum deſcẽdit a iure naturali, eo. tit. q. 106. nu. 6. 83
Educatio ſola non probat filiationem, eo. tit. q. 126. nu. 9 — 95
Educationis relicto cõprehenduntur alimenta, tit. 2. q. 2. nu. 11. 100
Effectus dum ſequatur, nõ curamus de modo, tit. 1. q. 33. nu. 5. 28
Effectus attenditur, non nomen ſeu uerba, eo. tit. q. 45. nu. 16. 51
Effectus dũ ſequatur, nõ curamus de modo, tit. 9. q 16. nu. 21. 358
Effectus attendi debet, non uerba, ibid. nu. 22. & nu. 61 — 360
Effectus præualet uerbis, ibid. nu. 62
Effectus facti, non factum attendi debet, ibid. nu. 63
Effectus ſi ſequatur, nõ curamus de modo, eo. tit. q. 28. nu. 17. 385
Electio ſemel facta, quando uariari poſſit, tit. 4. q. 4 nu. 13 — 141
Electio mala nocet eligenti, tit. 9. q. 43. nu. 36 — 412
Electione ſemel facta, non datur variatio, tit. 5. q. 3. nu. 39. 182
Eligens vnum ex beneficijs incumpatibilibus, cenſetur alterum repudiare, ibid. nu. 40
Eligere ſeipſum nemo poteſt, tit. 1. q. 94. nu. 2 — 29
Eligere uiam nemo pręſumitur, per quã ſuum iudicium ſubuertatur, tit. 2. q. 1. nu. 42 — 99
Eleemoſina nulli eſt deneganda, tit. 1. q. 19. nu. 12 — 17
Eleemoſina eſt de pręcepto, quando ſubeſt paupertas maxima, eo. tit. q. 96. nu 2 — 77
Eleemoſina danda eſt potius iuſto quàm iniuſto, & ei qui eſt magis bonus, & magis domeſtico, quàm alij. quod tamen limitatur ibi, eod. tit. q. 93. nu. 1 — 78
Eleemoſina magis eſt danda conſanguineo, quàm extraneo, vbi vide, ibid. nu. 2
Eleemoſina ciuib. prius quàm forenſib. danda eſt, ibid. nu. 7
Eleemoſina fieri prius debet vicinis, quàm alijs, ibid. nu. 24
Eleemoſina prius monialibus eſt danda quàm alijs, idem eſt in legato facto monaſterio, ibid. nu 26
Eleemoſina prius ſeni, quàm iuueni datur, ibid nu. 27 — 79
Eleemoſina danda eſt prius infirmis, quã ualidis, ibid. nu. 28
Eleemoſina ſemper digniori danda eſt, ibid. nu. 29
Eleemoſina prius nobili pauperi, quàm ignobili diſtribuenda eſt, ibid. nu. 30
Eleemoſina eſt eis danda in primis, quorum ſpecialem curam gerit, qui dat, ibid. num. 37
Eleemoſina illi prius eſt danda, qui extrema laborat egeſtate, ibid. nu. 38
Eleemoſina illi prius datur, de cuius bonitate ſumus magis certi, ibid. nume. 39
Eleemoſina dari debet non habita ratione quod egenus ſit bonus, vel malus, tit. 4. q. 5. nu. 20 — 145

INDEX

Eleemoſina quando datur, non attenditur dignitas pauperis, ſed indigentia, declarant ibi, eo.tit.q.18.nu.57 163

Eleemoſina, quando eſt in ſingulos taxata, non licet uariare ex dignitate pauperum, eo.tit.nu.74 164

Eleemoſina ei quoque danda eſt, qui ſua culpa factus eſt pauper, tit.7.q.5.nu.12 23

Eleemoſina quando ei quoque danda ſit qui non eget, ſed non habet ſecundum condecentiam, ibid.q.9.nu.29 235

Eleemoſinam ſi populus conuenit erogare ſacerdoti, uel eccleſia, cogi poteſt officio iudicis ad perſeuerandum, tit.1.q.60.numero 6 65

Eleemoſinam ſi parochiani negent, non ſubtrahuntur eis ſpiritualia, ibid.num.7

Eleemoſinam præſtare cogitur populus iuxta ſolitum, ſi conſuetudo habuit uoluntarium, non neceſſariam initium, ibid.nu.8

Eleemoſinas diſtribuere inter ciues officialis debet, non inter exteros, ibid.q.93.nu.8 78

Eleemoſinæ loco ſi debentur alimenta, conſideranda eſt facultas habentis, & inopia indigentis, tit.4.q.28.nu.1 172

Emancipatio non tollit iura ſanguinis, tit.1.q.1.nu.23 2

Emancipatio non tollit obligationē naturalē, eo.ti.q.17.nu.11.16

Emancipatio non tollit iura ſanguinis, ibid.nu.13

Emancipatio reuocatur propter grauē iniuriam, tit.8.priuil.65.numero 8 321

Emancipatio non reuocatur ob denegata alimenta ijs caſibus, quibus donatio non reuocatur propter ingratitudinem, ibidem, numero 22 322

Emancipati hodie non differunt à filijs in poteſtate exiſtentibus, tit.1.q.111.nu.4.& 7 85

Emancipatus habetur pro mortuo, & non eſt in poteſtate patris. tit.1.q.1.nu.21 2

Emancipatus retinet quaſdam reliquias naturales, ibidem, nu-

Emancipatus debet patri eandem reuerentiam, eo.tit.q.17.nu.24 ro 12 16

Emancipatus non uocat patrem in ius ſine uenia, eod.tit.q.37. numero 15 33

Emancipatus differt ab eo, qui eſt in poteſtate reſpectu nepotis, eo.tit.q.111.nu.7 85

Emancipatus non impugnat teſtamentum, ſicut filius in poteſtate, ibid.num.8

Emancipatus non renunciat emancipationi, & renunciando non incidit in patriam poteſtatem, titu.8.priuil.65.nu.3. 321

Emancipatus filius reincidit in poteſtatem patris, ſi patri neget alimenta, ibidem, nu.5

Emancipatus ab auo non reuocatur in poteſtatem patris, licèt neget patri alimenta, ibid.nu.19 322

Emancipatus an perdat emancipationem, quam habuit ab auo, ſi neget alimenta patri, qui eſt hæres aui, ibid.nu.30

Emancipatus non redigitur in poteſtatem, quando pater eum coacte emancipauit, ibid.nu.46

Emancipatus filius, qui ob negata alimenta redactus fuit in patriam poteſtatem, non poteſt de cætero emancipari, ibidem, numero 54 323

Emancipatus filius, qui ob negata patri alimenta reuocatur in patriā poteſtatem, habetur pro emācipato quoad ea, quæ ſuum concernunt incommodum, ibid.nu.57

Emancipatus filius acquirit ſibi, non patri, tit.9. q.20.numero 28 365

Emancipatus exit poteſtatem patris ac ſi eſſet mortuus, ibidem, numero 31

Emphiteuſis finito tempore redit ad dominum libera, tit.9.q.42.nume.2 410

Emphiteuta non ſoluens, non cadit ſi eſt creditor domini, ſi vult compenſare, tit.1.q.42.nu.86 41

Emphiteuta deficiens in ſolutione canonis ob paupertatem non cadit a iure ſuo, tit.1.q.48.nu.37 57

Emphiteuta allegans ſolutionem, tenetur probare, ibid.nu.54

Emphiteuta non poteſt alimenta alicui relinquere ſuper bonis emphiteuticis, tit.4.q.10.nu.8 147

Emphiteuta ſi ex pacto non poteſt expelli, intelligitur, dum eſt emphiteuta, non autem quando eſt priuatus, tit.5.q.1.numero 27 176

Emphiteuta, qui deficit in ſolutione canonis pro parte, cadit a tota re, tit.7.q.17.numero 23 248

Emphiteuta deficiens in modico, cadit a toto, ibid.nu.24

Emphiteuta alienans partem rei cadit a tota, ibid.nu.25

Emphiteuta liberatur a ſolutione canonis re perempta, eod.tit.q.33.nume.1 262

Emphiteuta tenetur ad reparationem rei emphiteuticæ, ibidem, numero 18 263

Emphiteuta re in totum perempta non tenetur ſtare expreſſo pacto, ibid.nume.19

Emphiteuta tenetur nouum dominum recognoſcere, tit.8.priuil.52.nume.4 303

Emphyteuta nouus, uel emptor tenetur dominum recognoſcere, quando res fuit alienata, ibid.nu.5

Emphiteuta creditor domini non priuatur, licèt ceſſauerit ſoluere, ſi tamen eſt paratus compenſare, eod.tit.priuil.53.nu.3

Emphiteuta non expellitur propter deteriorationem modici momenti, eod.tit.priuil.61.nu.22.& 27 318

Emphiteuta priuatur, quando defecit in minima parte canonis, ibid.nume.23

Emphiteuta tunc maxime cadit ab emphiteuſi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto, ibid.nu.24

Emphiteuta non ſoluendo priuatur propter contemptū, ibi.nu.25

Emphiteuta ob modicam deteriorationem non priuatur, ibid.numero 27 319

Emphiteuta poteſt ſine alio aſſenſu libere rem emphiteuticā alienare in dominum, tit.9 q.22.nu 25 368

Emphiteuta non poteſt renunciare rei inuito domino, eod.tit.q.23.nume.24 370

Emphiteuta, qui partem alienauit rei emphiteuticæ, an totum perdat, & idem in feudo, eod.tit.q.25.nu.68 375

Emphiteuta priuari non poteſt, niſi præcedente domini declaratione, ibid.nume.77

Emphiteuta turbare dicitur dominum ſi canonem non ſoluit, eod.tit.q.26.nu 51 379

Emphiteuta dicitur dominum moleſtare, quando per triennium ceſſat a ſolutione, ibid.nu.53

Emphiteuta negans poſſeſſionem domino expelli poteſt, ibid. numero 56 380

Emphiteuta, qui uendidit rem ſine licentia domini, ſed non tradidit, non cadit a iure ſuo, ibid.nu.65

Emphiteuta negans rem emphiteuticam priuatur, ibid.nu.71

Emphiteuta non poteſt inuito domino repræſentare futurorum annorum ſolutiones. eod.tit.q.40.nu.26 407

Emphiteuta poteſt a principio ſoluere pro quindecim annis, eod.tit.q.41.nu.3 408

Emphiteutæ remitti uidetur caducitas a domino recipiente canonem poſt moram commiſſam, tit.1.q.48.nu.17 56

Emphiteutæ plures non poſſunt inter ſe alienare rem emphiteuticam, tit.8.priuil.56.nu.13 307

Emphiteutica bona quando capiantur in executione iudicati, tit.4.q.10.nume.33 148

Emphiteuta non priuatur per ſolam uenditionem, niſi etiam tradiderit, tit.9.q.16.nu.67 361

Emphiteuta non priuatur, quia rem expoſuerit uenalem, ibidem, numero 68

Emphiteuta non priuatur propter uenditionem, quæ ex aliqua cauſa ſit nulla, ibid nu.69

Emptio & locatio conſenſu perficiuntur, tit.7.q.34.numero 7. ſolio 263

Emptor, qui pretium non ſoluit, reſtituit fructus, etiam ſi non ſit in mora, tit 1.q.42.nu.19 38

Emptor in redhibitoria reſtituit non ſolum fructus, ſed quod receperat, & quod mancipium tardius tradiderat, eod.tit.q.124.numero 5 94

Emptor, qui ex ſtatuto cogitur reuendere conſequi poteſt a contrahente integrum pretium, & ſi ipſe non perſoluerit, tit.5.q.1.numero 56 179

Emptor

Emptor, qui pretium ſoluit, reſtituit fructus perceptos etiam ſi non ſit in mora, titulo ſexto, quæſt. decima, numero ſecundo, folio 208

Emptor non lucratur fructus prędij empti, etiam pro rata pretij ſoluti ſi integrum non ſoluit, tit 7.q.17.nu.4 348

Emptor de æquitate facit fructus ſuos pro rata ſoluti pretij, ibid. num.7

Emptor, qui non ſoluit pretium, lucratur fructus, quando fuit bona fides, ibi.nu.10

Emptor pretium conuentum offerre non tenetur, niſi petatur. eo. tit.q.19 nu.14 351

Emptor, qui non denunciauit litem, agit de euictione, ſi probat iuſtitiam euincentis, tit 9.q.41.nu.28 411

Emptor non agit de euictione, quando propria culpa ſuccubuit, ibid.num.33

Emptor, qui non præſcripſit, cum poſſet, dicitur in culpa, & non agit de euictione, ibid.nu.34

Emptore reſtituente rem uenditori læſo extinguuntur omnes obligationes, ibid.nu.17 410

Eo ipſo dictio, importat ipſo iure, titulo 8. priuil.64. numero 7. folio 320

Epiſcopo conuocato ad ordinandum, uel aliud extra diœceſim faciendum, dantur alimenta ab ijs, qui euocarunt eum, tit.1.q. 64 nu.19 67

Epiſcopo proprio benefacere quis tenetur, potius quàm domino, uel principi, uel regi, eod.tit.q.58.nu.5 80

Epiſcopo viſitanti ex neceſſitate officij, non miniſtrantur alimenta, tit.4.q.22.nu.1 166

Epiſcopo uiſitanti integra debentur alimenta, non detracto eo, quod domi impendiſſet, eod.tit.q.25.nu.9 170

Epiſcopo relictum tranſit ad ſucceſſorem in epiſcopatu, tit. 5.q.6. nu.3 188

Epiſcopus non debet aliquem ad ſacros ordines promouere, niſi habeat unde uiuat, tit.1.q.60.nu 13 65

Epiſcopus non exigit a diœceſanis impenſam, quam facit in exercendo ſuum munus, eod tit.q 64.num.1 67

Epiſcopus accedens ad conſecrandum eccleſiam, conſequitur alimenta ab eccleſia. ubi ampliatur, ibid.nu.3

Epiſcopus conſecrans eccleſiam non conſequitur alimenta ab ea, ſi non habet pro ſe, ibid.nu.4

Epiſcopus, an conſequatur alimenta ab eccleſia reconcilianda, uel reconſecranda, ibid.nu.5

Epiſcopus viſitando recipit alimenta, ſeu procurationem ab ijs, quos uiſitat, ibid.nu.6

Epiſcopus viſitans non recipit itineris alimenta ab eccleſiis, per quas tranſit, ibid.nu.7

Epiſcopus non recipit alimenta itineris ab eccleſia, ad cuius viſitationem accedit, ibid.nu 8

Epiſcopus viſitans impendit de proprio, ſi eccleſia viſitata eſt pauper, ibid.num.10

Epiſcopus uiſitans conſequitur expenſas, etiam ſi eccleſia ſit in eadem ciuitate, ibid.num.12

Epiſcopus ſi procurationem exigere non poteſt ſine ſcandalo alis de proprio, ibid.num.17

Epiſcopus non conſequitur alimenta, quando accedit ad deponendum clericum, vel conſeruandum Epiſcopum, ibid.numero 23. folio 68

Epiſcopus poteſt cogere homines ad vendendum victualia, vel contribuendum, quando ſubeſt neceſſitas, eodem titulo, q.77. num.3 71

Epiſcopus eligi debet de ſua patria & eccleſia, non de extranea, eod.tit.q 93.nu.9 78

Epiſcopus vſuras reſtitutas diſtribuere debet inter pauperes loci, vbi vſurarius degebat, ibid.nu.22

Epiſcopus viſitans non alitur, niſi in domibus presbiterorum, tit. 4.q.14.nu.15 152

Epiſcopus tenetur ordinatum alere extra domum propriam, ibid. num.22 153

Epiſcopus tenetur ordinato tradere veſtes, lectum, & medicinas, eodem titulo, quæſt.18. num.33 162

Epiſcopus non eſt ſuſpenſus, nec remoueri poteſt in cauſa ſuæ eccleſiæ, ibid.nu.71 164

Epiſcopus non eſt iudex competens, vbi agitur de bonis ſuæ menſæ, ibid.nu.72

Epiſcopus uiſitando tenetur impendere de proprio, quando rector eccleſiæ eſt pauper, & eccleſia indiget, eod.tit. quæſt.22. num.6 166

Epiſcopus viſitator in eadem ciuitate ali debet a rectore eccleſiæ, etiam ſi facta viſitatione poſſet recipere ſe in domũ ſuam. ibidem, num.9

Epiſcopus poteſt generaliter alij epiſcopo committere ordinationem clericorum ſibi ſubrectorum, titulo 7. quæſt.37. nu.60. folio 266

Epiſcopus exequitur diſpoſita per defunctum non obſtante illius probibitione, tit.8.priuil.9.nu.4 275

Epiſcopalis dignitas eximit a multis contentis in monachali regula, ſed non in totum, eod.tit.priuil.79. nu.7 330

Aequalitas ſeruari debet inter creditorem & debitorem, titu. 9.q.40.num.24 407

Aequalitas ſeruanda eſt inter contrahentes, eodem titu.q.44. num.7 414

Aequalitas non ſeruatur, quando conſtat de voluntate diſponentis, ibid.nu.30 415

Aequalitas ſeruari debet inter filios, titulo 4. quæſt.23.numero 2 1^7

Aequalitatis ſeruandæ cauſa impropriantur verba, tit.9. q.44. num.10 414

Aequiparata vbi aliqua ſunt, tunc diſpoſitum in uno, locum habet etiam in alio, tit.1.q.10.nu 2 104

Aequiparatorum eadem eſt ratio, & diſpoſitum in uno locum habet in alio, tit eod. q.15.nu.3 14

Equi vectura debetur procuratori, qui excurrit prædia domini, tit.4.q.8. num.1 144

Equum alienum depoſitum, vel pignoratum, qui aluit, repetit, ſine probatione pabuli, tit.1.q.70.nu.4 69

Equus depoſitus ali debet a deponente, ibid.nu.1

Equus ſequeſtratus ab eo eſt alendus, qui ſequeſtrari fecit, ibid. numero 5

Equus eſt pars alimentorum, quando ei relinquuntur, qui non poteſt ire pedeſter, tit.4 q.8.nu.2 144

Errans non conſentit, tit.6.q.7.nu.4 199

Errantis nullus eſt conſenſus, eod.tit.q.6 .nu.19

Errantis nulla eſt voluntas, ibid.nu.10

Error præſumitur in facto proprio, ſi conſtat rem aliter ſe habere, quando tractat de damno vitando, titulo 1. quæſt.42. numero 99 42

Error etiam in proprio facto præſumitur potius, quàm donatio, tit.6.q.1.nu.8 191

Error non nocet erranti, ſi agit de damno vitando, eodem titu. q.6.num.10 198

Error iuris excuſat a dolo, tit 9.q.45.nu.30 417

Aeſtimatio poſt moram peti poteſt ſi creditor vult, ſed non cogitur, tit.:.q.3.nu.14 148

Aeſtimatio ſuccedit loco rei, eod.tit.q.27.nu.5 172

Aeſtimatio debetur loco alimentorum præteriti temporis, præcipue quando res non afferret eandem vtilitatem, ibidem, numero 7

Aeſtimatio legati alimentorum, & vſusfructus, quomodo fiat, tit.9.q.34. nu.27 397

Aeſtimatio legati alimentorum, vel vſusfructus, licet uno modo fiat, tamen ab euentu reformare, ibid.nu.29

Aeſtimatio alimentorum taxatur ſecundum l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. eod.tit.q.35.nu.14 298

Aeſtimum non debetur, niſi alius ſui loco reponatur, eodem tit. q.2?.num.19 370

Aetas ſpurij conſideratur ſecundum l. hæreditatum, ff. ad legem Falcid. vt cognoſcatur, an legatum excedat alimenta, tit.1.q. 10.nu.16 9

Euentus triſtis non eſt cogitandus, titulo 9. quæſt.13. numero 7. folio 352

Euictio debetur ex uenditione, licèt nihil expreſsè ſit dictum. tit. 7. q. 18. nu 7 250
Euictione in venditione præſtetur, pacto conueniri poteſt, ibid. numero 19
Euictio non debetur regulariter in contractu dotis, eodem titulo, q. 20. nu. 25 252
Euictio debetur pro dote, quando tradita fuit pro libera, & propria, ibid. nu. 26 253
Euictio in dote, an debeatur, quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita, cum alia haberet, ibid. nu. 27
Euictio quare pro dote non debeatur ſicuti pro uenditione, ibid. num. 29
Euictio debetur inter fratres, quando vni obuenere in diuiſione omnia bona libera, & alij omnia obnoxia, tit. 9. q. 11. numero 25 349
Exceptio dubia non releuat, tit. 1. q. 115 nu. 14 89
Exceptio rei iudicatæ non obſtat, niſi tria copulatiue concurrant, ut ibi, eod. tit. q. 126. nu. 2 95
Exceptio declarat regulam & confirmat in non exceptis, tit. 2. q. 15. nu. 253 124
Exceptio ampliat regulam, quando aliàs non eſſet de regula, ibid. num. 254
Exceptio ampliat regulam quando alias foret inutilis, ibidem, num. 255
Exceptio dilatoria non opponitur poſt conteſtationem litis, ti. 7. q. 4. nu. 9 230
Exceptio multis datur caſibus, quibus actio non datur, eod. tit. q. 16. nu. 56 245
Exceptio non tollitur ſublata actione, ibid. nu. 57
Exceptio eſt perpetua, ſed actio eſt temporalis, ibid. nu. 59
Exceptio eſt fauorabilior, quàm actio, ibid. nu 64
Exceptio omnis nititur æquitate, eod. tit. q. 20 nu. 4 252
Exceptio facilius competit, quam actio, ibid. nu. 5
Exceptio, quod hæres non conueniatur durante tempore ad conficiendum inuentarium, impedit litis ingreſſum, titulo 8. priuil. 40. num. 2 276
Exceptio proueniens ab eodem fonte non cenſetur reiecta a ſtatuto excludente omnes exceptiones, eodem titulo, priuileg. 53. num. 11 304
Exceptio ei competit, cui datur actio, tit. 9 q 16 nu. 44 359
Exceptio pecuniæ non numeratæ, uel compenſationis non poteſt opponi contra actionem tranſfuſam, eodem titulo, quæſt. 21. num. 16 367
Exceptio, tua non intereſt, dicitur eſſe litis finitæ, eod. tit. q. 26. num. 66 380
Exceptio probanda eſt ab eo, qui habet regulam contra ſe, eod. tit. q. 27 nu. 11 383
Exceptio, tua non intereſt, agentem excludit, eod tit. q. 43. numero 18 412
Excluſio generalis non includit alimenta, eod. tit. quæſt 9. numero 10 347
Excluſio legis tacita nocet tertio, non autem expreſſa hominis, eod tit. q. 15. nu. 7 356
Excluſio generalis non extenditur ad alimenta, ibid. nu. 9
Excluſio legis excludit etiam a legitima, eodem tit. quæſt. 38. numero 1 404
Excluſus a ſucceſſione per legis diſpoſitionem, conſequitur tamē alimenta, ibid. num. 7
Excommunicatio non impedit quominus vxor poſſit agere ad reſtitutionem dotis, marito vergente ad inopiam, tit. 8. priu. 83. nu. 9 332
Excommunicationis exceptio admittitur etiam in laicali foro. ibid. num. 4
Excommunicationis exceptio probari poteſt etiam poſt concluſionem in cauſa, ibid. nu. 5
Excommunicata licèt non repetat dotem a marito vergente ad inopiam, tamen filij ſui admittuntur ad agendum, ibidem, numero 17
Excommunicato licet ad ſuſtentationem aliquid dare, tit. 1. q. 19. num. 11 17
Excommunicato denegantur alimenta, titulo 7. quæſt. 2. nu. 12. folio 228
Excommunicatus non debet ali de fructib. beneficij, tit. 1. q. 82. num. 8 74
Excommunicatus fame periturus ſubleuatur ex fructibus eccleſiæ, ibid. num. 9
Excommunicatus, qui iuſta aliqua de cauſa abſolutionem non poteſt petere, alendus eſt de fructibus beneficij, ibid. nu. 10
Excommunicatus non eſt alendus, niſi eſſet fame periturus, tit. 7. q. 14. nu. 26 240
Excommunicatus alendus eſt, quando alias eſſet fame periturus, eod. tit. q. 36. nu. 7 264
Excommunicatus non admittitur ad agendum, titulo 8. priuileg. 83. num. 1 332
Excommunicatus non poteſt reconuenire, ibid. nu. 2
Excommunicatus ſi ſpolietur, non eſt ante omnia reintegrandus, ibid. num. 3
Excommunicatus admittitur ad excipiendum, ibid. nu 6
Excommunicatus minori excommunicatione admittitur ad agendum, ibid. nu. 7
Excommunicatus admittitur ad agendum, quando res eſt tempore peritura. vide tamen, num. 11. ibid nu 8
Excommunicatus non admittitur ad agendum, etiam quando actio eſt tempore peritura, ibid. nu. 11
Excommunicatus agere poteſt, vt debitor fugitiuus retineatur, non autem vt ſoluat, ibid. num. 12
Excommunicatus eſt habilis quo ad extraiudicialia, ibidem, num. 13
Excommunicatus admittitur ad agendum quando laborat extrema famis neceſſitate, ibid. nu. 15
Excommunicatus admittitur, quando non eſt in ſua facultate exire de excommunicatione, ibid. nu. 16
Excommunicatus, quando admittitur ad agendum, debet conſtituere procuratorem, ibid. nu. 20
Excuſſio requiritur antequam moleſtetur fideiuſſor, tit. 7. q. 37. num. 20 265
Excuſſio non fit contra tertium, niſi principali excuſſo, ibidem, numero 22
Excuſſio principalis requiritur antequam magiſtratus conueniatur, ibid. num. 23
Excuſſionis exceptio competit tertio poſſeſſori, quando conuenitur pro præteritis collectis, tit. 8. priu. 52. nu. 2 303
Executio fieri poteſt contra vaſallum in fructibus feudi, tit. 4. q. 10 nu. 28 148
Exequutio non intelligitur ex teſtamēto illi commiſſa, qui prius contrauenerat uoluntati teſtatoris, tit. 9. q. 25. nu. 53 374
Executio nulliter facta non retractatur, niſi oblato debito, eo. tit. q. 32. nu. 49 394
Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poterit eligere conſanguineum pauperem, tit. 1. q. 93. nu. 5 78
Exequutor ad diſtribuendum inter pauperes non tenetur pauperiorem eligere, ibid. nume. 20
Exequutor, qui potuit pauperiorem eligere remanet in conſcientia grauatus, ibid. nu. 21
Exequutor diſtribuere poteſt hæreditatem in nobilē pauperem, qui non habeat inſpecta ſui qualitate, ibid. nu. 33 79
Exequutor deputatus ad maritandum virgines non poteſt eligere eas, quæ religionem ingrediuntur, ibid. nu. 36
Exequutor inter pauperes deputatus non poteſt ſeipſum nominare, eod. tit. q. 94. nu. 3
Exequutor deputatus ad diſtribuendum bona inter pauperes, poteſt in ſe diſtribuere, ſi pauper eſt, ibid. nu. 4
Exequutor poteſt nominare proprium filium, ſi eſt pauper, ibid. num. 5
Exequutor ad diſtribuendum bona inter pauperes deputatus, poteſt dare nobili, qui non habet ſecundum condecentiam, licet habeat pro neceſſitate, tit. 7. q. 9. nu. 27 235
Exequutor vel miniſter non poteſt exercere actiones contra hæredem, vel debitorem, tit. 8. priuil. 32. nu. 1 2[illegible]1
Exequutor agit pro legato alimentorum cōtra hæredē, ibid. nu. 2

Exequutor vnus noa agit contra alium, quando datus eſt hęres vniuerſalis, ibid.nu 4

Exequutor agit pro alimentis proprio nomine, ibid.nu.5

Exequutor tenetur intra annum exequi, alias exigendi ius tranſit ad epiſcopum, ibid.nu.7

Exequutor, qui bis monitus negligit exequi, priuatur ante annum, ibid.num.9 292

Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poteſt pro ſeipſo capere, ſi egenus ſit, eod.tit.priuileg.92.numero 7. folio 335

Exequutor electus ad diſtribuendum bona inter pauperes, non poterit eligere inimicum teſtatoris, titulo 9. quaſt.25.nu.54. folio 374

Exequutor ad diſtribuendum in pauperes dando cuique duas buccellas, non poteris plus robuſto dare, quam debili, eo.tit.q.29. num 4 385

Exequutores deputati ad liberandum captiuos poſſunt diſtribuere in liberandis carceratis, titulo 6. quaeſt. 12. numero 16. folio 213

Exequutores poſſunt dare nobili, quę cum ſua dote noa poteſt nubere pari, tit 7.q.9.nu.28 235

Exequutores plures, quando dati ſunt, poteſt anus alium conuenire, qui ſit debitor hareditatis, tit.8.priuil.32.nu.3 291

Exequutoris authoritas, & poteſtas, quanta ſit, ibid.nu.6

Exequutori datur actio ad legatum, quando aliquod commodum eſt ei remanſurum, ibid.nu.10 292

Exhaeredare, & alimenta negare, paria ſunt, tit.7.q.13.nu.3. folio 238

Exhęredari qui poteſt, excludi etiam poteſt ab alimentis, tit.1. q 6.num 2 4

Exhaeredatio praſumitur iainſta, niſi hęres probet iuſtam ſabeſſe cauſam, eod.tit q.112.nu.5 86

Exhaeredatio iam facta tollitur, quando pater expreſſe iagratitudinem remiſit, tit.7.q.1.nu.48 227

Exhaeredatio pręcedens tollitur per reconciliationem ſecutā poſt teſtamentum, ibid.nu.49

Exhaeredatio fit ſolum ia teſtamento, ibid.nu.50

Exhaeredationis cauſę ſunt probanda, eo. tit.q.1.nu 26 226

Exigere qui non poteſt, non etiam capere poteſt a ſponte dante, tit.9.q.16.nu.16 358

Expendens pro alio in rem, quam alius erat gratis facturus, nō repetit, tit.1.q.59.nu.9 65

Expendens pro alio praſumitur facere animo repetendi, titulo 6. q.9.num.4 206

Expenſa ſuperflua fieri debet potius quam, vt fame pereat, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, tit. 1.q.110.nu.14 84

Expenſa magiſtri grammatices praeſtanda eſt ei, cui relicta ſunt alimenta, tit.4.q.6.nu.1 143

Expenſa quando fieri debet alicui detrahitur quod ille domi erat expenſurus, eod.tit.q.25.na.2 169

Expenſa neceſſaria facta per errorem repetitur a vero domino, tit.6.q.6.nu.13 198

Expenſa alimentorum dicitur neceſſaria, ibid.nu.16

Expenſa victus, & aliae deducuntur in calculandis eccleſiae redditibus, tit.9.q.12.nu.13 350

Expenſam neceſſariam repetit, qui aluit vxorem alterius, tit.1. q.33.nu.12 29

Expenſam actus ſoluit, qui actum fieri inſtat, eodem tit.q.63.numero 3 67

Expenſam probare debet quicunque dicit ſe illam feciſſe, tit.6. q.23.num 7 223

Expenſam allegans probat duo, ideſt illam eſſe factam, & ſe feciſſe illam, ibid.nu.8

Expenſarum condemnatio includit damna, quae victor artifex eſt paſſus, ut litem proſequeretur, tit.9.q.39.nu.10 405

Expenſae debitae ex pacto, vel ſtatuto peti poſſunt nouo iudicio, ſi in ſententia fuerunt amiſſae, tit.1.q.43.nu.4 45

Expenſae peti non poſſunt quando in ſententia de illis nulla facta eſt mentio, ſecus quando debentur iure actionis, ibidem, numero 18

Expenſę debentur ſolum ia caaſis expreſſis, eodem titulo. q.65. numero 2 68

Expenſę quando debentur ex ſtatuto, tunc oritur condictio pro earum petitione, tit.3.q.6.nu 9 134

Expenſae litis peti poſſunt de per ſe, ſi omiſſę ſuat in ſententia, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari in expenſis, tit.6 q.3 nu.25 194

Expenſae non debentur ab eo, qui iuſtam habuit cauſam litigandi, ibid.nu.26

Expenſae debentur ab eo, qui iuſtam habuit litigandi cauſam, quando ſtatutum mandat victum victori condemnari ia expenſis, ibid.nu.27

Expeaſae conuentionales debentur iure actionis non obſtante iuſta cauſa litigandi, ibid.nu.28

Expenſae ſolutae pendente lite vigore prouiſionis non repetuntur, etiam ſi ille ſuccubuit, eod.tit.q.6.nu 6 198

Expreſſa magis nocent, quam tacita, titulo 1.q.48.nu.63 f.58. & q.55.nu.22 63

Expreſſi & taciti idem eſt iudicium, titulo 3.quęſt.1.num.53. folio 128

Expreſſio eius, quod tacite ineſt, nihil operatur, tit.2.q.15.num. 112. f.115. & tit.3.q 1.nu 54 128

Expreſſum dicitur, quod continetur in generalitate diſpoſitionis, tit.1.q.55.nu.18 63

Expreſſum dicitur, quod fuiſſet dictum a partibus, ſi de eo fuiſſent interrogatae, ibid.nu.19

Expreſſum facit ceſſare tacitum, tit.6.q.3.nu.42 194

Expreſſum dicitur, quod ex diſponentis mente colligitur, eod.tit. q.15.nu.16 218

Expreſſum dicitur quidquid diſponens dixiſſet, ſi fuiſſet interrogatus, tit.7.q.15.nu.9 242

Expreſſum uidetur, quod fuiſſet diſpoſitum, ſi de eo teſtator cogitaſſet, eod.tit.q.24.nu.12 256

Expreſſum uidetur id quod fuiſſet expreſſum, ſi partes de eo interrogatae fuiſſent, tit.9.q 30.nu.26 387

Expreſſum cenſetur id, quod a contrahentibus dictum fuiſſet, ſi de eo fuiſſent interrogati, eod.tit.q.31.nu.33 390

Expreſſum dicitur, quidquid ſequitur ab expreſſo, ibid.nu.45

Expreſſum dicitur quod ex mente colligitur, ibid.nu.46

Expreſſum dicitur quod fuiſſet expreſſum, ſi partes de eo fuiſſent interrogatae, eod.tit.q.34.nu.36 415

Extenſio non habet locum in poenalibus, titulo 1. q.51.num.12. folio 60

Extenſio ex identitate rationis ad caſus ſimiles admittitur etiam ia lege poenali, tit.6.q.18.nu.33 221

Extenſio fit etiam in materia pęnali, quando ratio eſt expreſſa, tit.7.q.1.nu.7 2.5

Extenſio fit, quando ratio non eſt expreſſa, ſed unica poteſt aſſignari, ibid.nu.8

Extenſio admittitur etiam in poenalibus inter correlatiua, eod tit. q.25.nu.7 257

Extenſio eſt licita, quando eadem militat ratio etiam in correctorijs, & exorbitantibus, tit.8.priu.38.nu.16 295

Extenſio ia poenalibus non datur de uno caſu ad alium, eod.tit. priuil.65.nu.54 322

Extenſio de perſona ad perſonam difficilius admittitur, ibidem, numero 35

Extenſio admittitur de ano ad aliud in indiuiduis, eod.tit.priuil. 76.num.13 328

Extenſio de perſona ad perſonam non fit, tit 9.q.13.nu.25 353

Extenſio ad aliam perſonam non fit quando diſpoſitio eſt concepta per nomina propria, ibid.nu.26

Extenſio de perſona ad perſonam non fit ex ueriſimili mente diſponentis, ibid.nu.27

Extenſio noa dicitur, quaado eadem militat ratio, eod.tit.q.31. nu.57 390

Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex identitate rationis, eod.tit.q.37.nu.22 404

Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex maioritate rationis, ibid.num.23

Extenſio admittitur cōtra iuris regulas pro æqualitate ſeruanda, eod.tit.q.44.nu.9 414

Extinctum quod ſemel fuit, non poteſt reuiuiſcere, tit.8.priu.65. nu.2 328

Extraneus qui non tenetur dotare, ſi dotet, gaudet priuilegio deducendi, ne egeat, tit.1.q 78.nu.15 72

Extraneus, qui præſtitit alimenta credens ſe teneri, cum non teneretur, non repetit, tit.6.q 7.nu.1 199

Extraneus, qui aluit credens ſe teneri ex alia cauſa, quàm pietatis, repetit, ibid.num.13

Extraneus alimenta, quæ præſtitit per errorem credens illum eſſe ſanguine coniunctum repetit, ibid.nu.14

Extraneus non repetit alimenta, quæ coniuncto præſtitit credens ſe obligatum ex contractu, ibid.nu.15

Extraneus repetit impenſam, quam fecit credens ſe obligatum, cum non eſſet erga ſanguine coniunctum, ibid.nu.16

Extraneus dotando, videtur donare, eodem titulo, quæſt.8.numero 2 201

Extraneus dotans mulierem, repetit ab eo, qui tenebatur dotare, ibid.num.3

Extraneus dotando non uidetur donare, quando bona mulieris administrat, licèt alias ſecus ſit, eod.tit.q.15.nu.8 217

Extraneus ſtipulatus dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, non eſt alcudus intra annum luctus, titulo 7.quæſt.32. num.15. folio 261

Extraneus non præſumitur dotare de proprio, quando adminiſtrabat bona mulieris, tit.9.q.12.nu.20 351

F

FACERE qui debet, proprijs expenſis facere tenetur, tit.1.q.64.nu.2 67

Facere videtur, qui per alium facit, titulo 7.quæſt.37. nu.53.fol.266. & q.1·.nu.6 238

Facere poteſt per alium quiſquis poteſt per ſeipſum, ibidem, numero 7

Facere qui poteſt ut habeatur, uidetur habere, eodem tit.q.15.numero 18 242

Facere dicitur qui non facit, tit.9 q.26.nu.46 379

Facere dicitur qui tacet, & patitur, ac non contradicit, ibidem, numero 47

Facta non præſumuntur, ſed probantur, titulo 4.q.15. nume.49. folio 155

Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur, tit.7.q.17.num.40. folio 249

Facta difficilius tolluntur, quam fieri impediantur, eod.tit.q.18. nu.11 250

Facta non præſumuntur, eod.tit.q.23.nu.10 255

Facta quæ ſunt, mutari non poſſunt, titulo 8. priuileg.7. numero 274

Facta ſunt diuidua tempore contractus, titulo 9. quæſt.14. numero 16 355

Facti obligatio eſt indiuidua, ibid.nu 6 354

Facti appellatione continetur non factum, eodem tit.q.26.numero 48 379

Facto non minus loquimur, quam verbis, titulo 7.quæſt.16 numero 106 247

Factum legitime nō debet ex ſuperueniente cauſa retractari, tit. 1.q.7.num.2 6

Factum legitime reuocatur ex ſuperueniente caſu, qui tendit ad eundem finem, ibid.nu.8

Factum legitime non retractatur ex ijs, quæ ſuperueniunt, eo.tit. q.37.nu.17 33

Factum patris minus nocet vxori, quam filio, eodem tit.q.38.numero 35 34

Factum quid ab eo præſumitur, qui facere tenebatur, eodem titu. q.48.num.19 56

Factum legitime, non debet retractari, eod.tit. quæſt.124. numero 13 94

Factum quod non releuat, non debet fieri, eo.ti.q.135.nu 3 10.

Factum in dubio quid ex cauſa, ex qua fieri poteſt, tit.2.quæſt 13. numero 5 106

Factum legitime non mutatur ex ſuperuenienti caſu, titulo 5. q.1.num.65 180

Factum quid præſumitur ex cauſa, propter quam erat faciēdum, tit.6.q.3.nu.70 196

Factum legitime a principio non retractatur, quando deuenit ad caſum, a quo non potuiſſet incipere, eodem titulo, quæſt.18.numero 6 220

Factum ab eo quid præſumitur, a quo fieri debebat, ſi factum requirit impenſam, eod.tit.q 23.nu.12 223

Factum præſumitur ſemper ab eo, qui facere tenebatur, ibidem, numero 14

Factum non uidetur, quod legitime non eſt factum, titulo 7.q. 20.num.6 252

Factum legitime non retractatur, eo quod deueniat ad caſum a quo non potuiſſet incipere, ibid.nu.7

Factum legitime non mutatur ex ſuperuenienti caſu, eod.titulo, q.34.nu.3 263

Factum proprium ſi eſt nullum, faciens poteſt illud impugnare, eod tit.q.37.nu.47 266

Factum legitime non retractatur ex ſuperuenienti caſu, tit.8.priuil.61.num.1 317

Factum non retractatur etiam ſi veniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere, eod.tit.priuil.65.nu 1 328

Factum legitime inſpecto principio non reuocatur ex poſt facto, tit.9.q.11.nu.12 349

Factum quod præſumitur ab eo, qui facere tenebatur, tit.9.q.12. num.16 351

Factum a ſeruo præſumitur factum de uoluntate domini, eo.tit, q.26.num.117 382

Factum legitime non retractatur ex euentu, eodem tit.q.41.numero 21 409

Falcidia detrahitur de quocunque legato, quando vel plus eſt relictum, quam ſit in hæreditate, vel tantum quod hæredi non remanet portio legitima, tit.8. priuil.18.nu.1 279

Falcidia detrahitur etiam de legato alimentorum, ibid.nu.2

Falcidia non detrahitur de legatis pijs, vbi ampliatur, ibidem, numero 3

Falcidia non detrahitur de legato alimentorum pauperi relicta, ibid.num.4

Falcidia poteſt a teſtatore prohiberi, ibid.nu.10 280

Falcidia ceſſante reſpectu vnius legati ex teſtatoris diſpoſitione, cæteris legatarijs accreſcit totum onus ſoluendi, ibid.nu.11

Falcidia, quando ceſſat in legato alimentorum, ſupplenda eſt a cæteris legatarijs, ibid.nu.14

Falcidiam de legato alimentorum non detrahit pia cauſa hæres inſtituta, ibid.num.6 279

Falſi pœna damnatus licèt ex lege, aut ſtatuto deſinat eſſe nobilis, tenetur tamen ad onera nobilium, & maioritatem pœnæ, tit.6.q.18.nu.24 220

Falſitas excipiendo poteſt opponi etiam poſt vigeſimum annū, tit.7.q.16.nu.62 245

Fama quomodo probet filiationem, tit.1. q.112. nu.25 88

Fames maior eſt neceſſitas cæteris omnibus, eod.tit.q.76.numero 13 70

Fames præbet peccanti excuſationem, titulo 7. quæſt.16. numero 44 245

Familia ſociorum vniuerſalium alenda eſt communibus expenſis, tit.1.q.85.nu.4 76

Familia de eadem non dicuntur, qui habitant ſub eadem claui, ut ſi etiam ſimul uiuant in menſa, tit.6.q.13.nu.18 215

Famulo veſtimenta non præſtantur ſed ſola cibaria, tit.4.q.23. numero 33 168

Famulo, an debeatur ſalarium pro tempore quo ſtat infirmus. ibid.nu.35

Famulus commodatus alitur a commodatario, tit.1.q.66.numero 14 68

Famulum alere tenetur quicunque alimenta debet domino, qui ſit famulo dignus, tit.4.q.18.nu.19 106

Fauor cauſæ præfertur fauori rei, tit.8.priu.3.nu.10 273
Fauore alicuius introductum, non debet in odium retorqueri, tit. 1.q.44 nu 4 47
Fauore alicuius inductum non debet in odium retorqueri, tit.9. q.43.num.16 412
Fauori ſuo renunciare quilibet poteſt. eod. tit. q.23.numera 4. folio 369
Fauori ſuo renunciare nemo poteſt, titulo 2. quæſt.15. num.70. folio 113
Fauoris cauſa ceſſante, fauor ipſe ceſſat, titulo 8. priuil.91. numero 12 335
Fœlicem aliquando fuiſſe, eſt infœliciſſimum infortunij genus, tit. 1.q.93.nu.31 79
Fœmina ſtatuto excluſa propter maſculos admittitur, quando maſculus non poteſt, vel non vult ſuccedere, tit.2.quæſt.15.numero 93 114
Fœmina debet eſſe magis caſta, quam maſculus, tit.7.q.4.numero 4 229
Fœmina quando fauore maſculorum excluditur mediante dote, tunc maſculis applicatur eius portio, titulo 9.q.23.num.13. folio 372
Fœminæ ſuccedunt eodem tempore cum maſculis, quando conceditur feudum pro maſculis cum fœminis, titulo 2.q.7.num.6. folio 102
Ferias qui in uno actu non ſeruat, non ſibi præiudicat in reliquis, tit.4.q.16.nu.31 158
Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, titulo 8. priuileg.2. num.7 271
Feriæ ad honorem Dei ſeruantur in cauſa alimentorum, ibidem, numero 8
Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum præteritorum, ſecus præſentium, & futurorum, ibid.nu 14 272
Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ iure actionis petuntur, ibid.nu.15
Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ ab inope iure actionis petuntur, ibid.nu.16
Feudi æſtimatio, ſeu valor non debetur, quando vaſallus legat alicui feudum, tit.4.q.10.nu.2 147
Feudi commoditas vendi poteſt a vaſallo, ſine domini conſenſu, tit.8.priuil.43.nu.5 298
Feudo conceſſo pro maſculis cum fœminis, tunc fœminæ veniunt eodem tempore cum maſculis, titulo 2. quæſt.15. nume.209. folio 1-1
Feudum recipit quæcunque pacta, quantumuis extranea, tit.1. q.55 nu.9 62
Feudum dicitur beneficium, ibid.nu.14
Feudum perditur ex cauſis ordinarijs, licèt vaſallus ex pacto ad nullum teneatur ſeruitium, ibid.nu.26 63
Feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis naturam ſuam, ibid.nu.27
Feudum eſſe non deſinit, licèt vaſallus a ſeruitio liberetur, ibid. numero 28
Feudum ob merita conceſſum non perditur propter ingratitudinem, ibid.num.30
Feudum ob merita conceſſum non dicitur beneficium, ibidem, numero 31
Feudum eſt beneuola conceſſio, eod.tit q.56.nu.9 64
Feudum, quod ſemel ex diuiſione deuenit ad unam lineam, conſeruatur in illa, excluſis alijs, eod.tit.q.103.nu.7 82
Feudum concedi poteſt nedum ſpurio, ſed etiam ſeruo. titulo 2. q.13.num.2 105
Feudum ſtante conſuetudine poteſt alienari ſine agnatorum conſenſu interueniente beneplacito Principis, eodem tit.q.15.numero 258 124
Feudum non poteſt pater prælegare uni ex filijs in totum, tit.4. q.10.nu.3 147
Feudum non poteſt pater de feudo plus uni filiorum relinquere quam alij, ibid.nu.4
Feudum quando uni ex pluribus agnatis eiuſdem gradus relinquitur, cæteri agnati pares in gradu reuocant, ibid.nu.5
Feudum. Patris factum circa feudum præiudicat filio hæredi, ſine inuentario, ibid.num.12
Feudum hæreditarium habere non poteſt, qui non eſt hæres, ibid. numero 14
Feudum mixtum, non eſt res hæreditaria, nec pars hæreditatis, numero 22 148
Feudum mixtum non deſcendit ad agnatum ex ſucceſſione hæreditaria, ſed ex beneficio inueſtiti, ibid.nu.23
Feudum capi poteſt pro debito vaſalli, vel patris, quando eſt merè hæreditarium, ibid.nu.32
Feudum, & emphiteuſis reguntur eiſdem regulis, ibidem, numero 34
Feudum conceſſum uidetur eo modo, quo conſueuerat concedere, eod.tit.q.19.nu.6 164
Feudum conceſſum ad alimenta, extinguitur morte, titulo 5.q.1. numero 9 177
Feudum non poteſt vendi ob quamcunque neceſſitatem ſine conſenſu domini, tit.8.priuil.43.nu.7 298
Feudum in aliquo alteratum retinet in reliquis naturam ſuam, tit.9.q.21.nu.7 307
Feudum vaſallo ademptum, quia offenderit dominum, applicatur domino, eod.tit.q.25.nu.11 372
Feudum finitum reuertitur ad dominum ſine aliqua obligatione, eod.tit.q 42.nu 3 410
Fictio non habet locum, niſi duo extrema ſint habilia, tit.5.q.1. num.66 180
Fictio non debet plus operari, quam veritas, titulo 7. quæſt.10. numero 24 236
Fidei veritatem qui negat, non alendus, ſed necandus eſt, tit.1. q.18.num.2 16
Fidem bonam agnoſcere quilibet tenetur, titulo 9. quæſt.42.numero 31 411
Fideicommiſſum annuum relictum, quamdiu adminiſtrabit, locũ habet, quando primum non adminiſtrauit recuſante filio, poſtea vero cœpit adminiſtrare, tit.5.q.4.nu.28 183
Fideicommiſſum conditionale extingui poteſt repudiatione, tit. 9.q.22.nu.33 369
Fideicommiſſum in dubio cenſetur factum fauore uenientium ab inteſtato, & illi cenſentur uocati, eod.tit.q.25.nu.24 373
Fideicommiſſarius, an teneatur ſoluere melioramenta facta in ſe ſuppoſita fideicommiſſo, titulo 6. quæſt. 6. numero quinto, folio 198
Fideicommiſſarius dicitur habere a teſtatore, non a grauato, quando hæres grauatus illum inſtituit, titulo 7. quæſt.12. numero 21 237
Fideicommiſſarius cogit hæredem ad adeundum, vt reſtituat hæreditatem, quando aliter non eſt ſuccurſum, titulo 8.priu.12. nu 9 277
Fideicommiſſarius poteſt fideicommiſſum repudiare, tit.9.q.16. num.5 357
Fideicommiſſarius conſequitur actiuas & paſſiuas actiones ſi vult, & non aliter, eod.tit.q.25.nu.70 375
Fideiubendi neceſſitas eſt graue onus, titulo 3.q.3.numera 30. folio 132
Fideiubere qui promiſit, non tenetur iterum fideiubere, ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo, titulo 7. quæſt.20. numero 14 252
Fideiubere cogitur debitor, ſi noua cauſa ſuperuenit, ibidem, numero 19
Fideiubere de nouo tenetur debitor, ſi datus fideiuſſor amiſit ſuã ſubſtantiam, ibid.nu 21
Fideiubere qui tenetur officio iudicis, non liberatur dando fideiuſſorem, qui poſtea lapſus ſit facultatibus, ibid.nu.23
Fideiubere qui promittit, cenſetur principale debitum agnoſcere, tit.8.priuil.22.nu.32 284
Fideiubere non cogitur debitor, niſi iuſta cauſa ſubſit, eod.tit.priuil.26. num.10 287
Fideiuſſio non eſt neceſſaria, quando actori prouidetur de alimentis, tit.1.q.125.nu.4 54
Fideiuſſio, quando petuntur officio iudicis alimenta, non eſt præ-

ſtanda

ſtanda pro caſu ſuccumbentiæ, tit. 3.q. 2.numero 29 132
Fideiuſſio quibus caſibus præſtanda ſit, iudicis arbitrio committitur, ibid. num. 31
Fideiuſſio adhærere poteſt ſoli officio iudicis, eodem tit.q 4.numero 7
Fideiuſſio non eſt afferenda non petenti, ſed ſat eſt petenti morum non facere.tit.7.q 19.nu.15 251
Fideiuſſio ſtrictam recipit interpretationem, tit.9. quæſt.31.numero 72 391
Fideiuſſor non poteſt moleſtari, quando debitor factus eſt non ſoluendo culpa debitoris, tit.1.q.45.nu 73 54
Fideiuſſor acceptus pro principali obligatur etiam pro acceſſionibus, tit.6.q.3 nu. 18 193
Fideiuſſor non repetit, quando fideiuſſit pro dote danda propriæ filiæ, eod tit.q 8.nu. 26 202
Fideiuſſor conueniri nõ poteſt, quãdo debitor principalis factus eſt non ſoluendo ob dilatum exactionem, tit.7.q.17.nu.32 49
Fideiuſſor vnius ex pluribus tutoribus cenſetur promiſiſſe pro eo quod ille debet ex perſona propria, non vltra, eod.tit.q.27. numero 8 259
Fideiuſſor obligatus pro principali tenetur etiam pro vſuris, niſi limitatè promiſerit, tit.8.priuil.50.nu.2 302
Fideiuſſor obligatur etiam pro vſuris, quando promiſit non expreſſa certa quantitate, tit.9.q.31.nu.73 391
Fideiuſſor ſimpliciter acceptus cenſetur obligatus in omnem cauſam, quæ orietur ex natura contractus, ibid.nu.74
Fideiuſſor ſimpliciter acceptus obligatur etiam pro eo, quod accreſcit ex natura contractus, ibid.nu.75
Fideiuſſor pro ſcholari domum cõcedente obligatur etiam pro ſupellectili, ibid.nu.76
Fideiuſſor obligatur etiam pro intereſſe, & alijs acceſſorijs, quando contractus eſt bonæ fidei, ibid.nu.85
Fideiuſſorem inuenire difficile eſt, tit.1.q.125.nu.3 94
Fideiuſſoris obligatio non extenditur ad intereſſe, tit. 9. q.31. numero 5 389
Fieri poteſt in diem, uel ſub conditione, quidquid poteſt fieri pure, tit.5.q.3.nu.3 181
Filia quæ nubit indigno, exhæredari poteſt, titulo 1.quæſt.6.numero 5 4
Filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus dotẽ a patre, ubi quid ſi nupſit indigno, eo.tit.nu.17 5
Filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum, quãdo uult nubere, ibid.nu.28
Filia emancipata poteſt nubere ſine patris conſenſu exactis annis uigintiquinque, eo.tit.nu.30 6
Filia naturalis uel ſpuria dotanda eſt ab hæredibus patris, eod. tit.q.23 nu 19 20
Filia quæ propter dotem eſt ſtatuto, uel teſtamento excluſa, interim eſt alendus a fratre, uel hærede, eo.tit q.26 nu.1 22
Filia dum alitur. hæres patris percipit fructum dotis, ibid.nu.3
Filia ſtatuto excluſa non eſt dotanda ab hærede patris, quando habet matrem, quæ poteſt alere, ibid nu.6
Filia debet ali ab hæredibus patris, non a matre, eo.tit.q.105.numero 1 83
Filia excluſa ab hæreditate propter maſculos, ita tamen quod debeat dotari, non poterit maſculus ſe liberare ab onere dotandi dimittendo ſorori ſuam portionem bonorum, tit.2.q.15 numero 68 112
Filia ſtatuto excluſa ſi a patre inſtituatur cum onere reſtituendi, deducit ſuam legitimam, tit.3.q.1.nu.24 129
Filia dotata interim dum nubit, ali debet ſecundum quantitatem dotis, tit.4.q.20.nu.4 165
Filia, cui dos eſt relicta, non petit alimenta pro tempore præterito, tit.5.q.1.nu.44 179
Filia, quæ donec dotetur ex forma ſtatuti ali debet, non conſequitur alimenta, ſi hæredes patris ſtatim dotem offerant, eod.tit. q.2.nume.3 180
Filia impudica, quæ fecit pœnitentiam, non poteſt exhæredari, tit. 7.q.1.nu.47 227
Filia, quæ peccauit in corpus ſuum, poteſt exhæredari, eodem titulo, q.4.nume.1 229
Filia ob ſtuprum non poteſt alimentis priuari, niſi præcedat monitio, eo.tit.nu.36 231
Filia, quæ poſt vigeſimum quintum annum peccauit in corpus ſuum, non poteſt exhæredari, ibid.nu.37
Filia, quæ nupſit ſine conſenſu patris, eſt alenda a patre, eod.tit. q 6 nu.5 33
Filia imputat ſibi dotem in legitimam, niſi ea non ſit penes ſe remanſura, eo tit.q.30.nu.13 252
Filia, quæ fuit ab uno tantum cognita, non poteſt exhæredari, licèt aliud ſit, quando turpem ducit uitam, eod.tit q.24.numero 22 256
Filia ſtatuto excluſa a ſucceſſione petit alimenta, tit.8. priuil.3. numero 4 292
Filia nupta cum quinquaginta a patre, an conſequi poſſit illud plus quod pro ea maritanda fuerit a patre prius relictũ, tit. 9.q.8.nu.10 345
Filia ſtatuto excluſa a ſucceſſione conſequitur alimenta, eod.tit. q.15.nume.5 356
Filia iuſſa plus non petere, non prohibetur conſequi dotes maternas, eo.tit.q.16.nu.36 359
Filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, poterit ex teſtamento ſuccedere, eod.tit q.25.nu.39 374
Filia, quæ ob neglectum teſtatoris præceptum fuit priuata hæreditate, ſuccedere poterit ex ſubſtitutione, ibid.nu.47
Filia, cui dos eſt relicta in diem, uel ſub conditione, interim eſt alenda, eo.tit.q.43.nu.2 412
Filiatio probatur per exhæredationem, quam pater fecit in teſtamento, tit.1.q.112.nu.4 86
Filiatio probatur ex tractatu, vel ſaltem ex eo conſtituitur quis in quaſi poſſeſſione, ibid.nu.8
Filiatio quoad informandum animum Iudicis probatur ex teſtibus non publicatis, eo.tit.nu.27 88
Filiatio probatur per educationem, eod.tit.q.126.nu.8 95
Filiatio probatur per alimentationem, tit.9.q.7.nu.9 346
Filiatio probatur per educationem, & alimenta præſtita tanquã filio, ibid.num.10
Filiatio magis probatur per tractatum, quam per nominationẽ ibid.nu.12
Filiationis probatio reputatur non ſolum difficilis, ſed etiam impoſſibilis, tit.1.q.112.nu.2 86
Filiationis quaſi poſſeſſio non inducitur ex nominatione, ibidem, numero 9
Filiationis iure perdit filius ingratus, tit.8.priuil.65. numero 9. folio 321
Filiationis quaſi poſſeſſio inducitur per alimentationem, tit.9.q. 7.numero 11 346
Filiæ, quæ ſine conſenſu patris nupſit, an denegari poſſint alimenta, tit.7.q.4.nu 38 231
Filiæ ſpuriæ, uel naturali minor dos datur, quam legitimæ, eo.tit. q.9.nume.31 235
Filiæ naturali poteſt dos relinqui irreuocabiliter, tit.9.q.10.numero 9 348
Filiæ agenti ad paternam hæreditatem, debentur alimenta ſicut filio, tit.1.q.111.nu.19 85
Filij paruuli Iudæorum, an poſſint baptizari inuitis parentibus, eod.tit.q.18.nu.7 16
Filij tenentur parentibus eam pietatem præſtare, quæ ſibi a parentibus præſtatur, eo.tit q.21.nu.2 18
Filij naturales, & ſpurij, quoad matrem habentur pro legitimis, eo.tit.nu.19 19
Filij naturales ſequuntur matrem, non patrem ibid.nu.20
Filij naturales tenentur matrem dotare, ibid nu.21
Filij hæredes alunt matrem, & aſcendentes per eam, eo.tit.q.23. numero 22 20
Filij nati poſt condemnationem non faciunt deficere conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs, eodem titulo, quæſt.31. numero 40. folio 26
Filij illegitimi alendi ſunt a quocunque poſſeſſore bonorum paternorum, eo.tit.q.50.nu.3 56

Filij

Filij ad parentum ſucceſſionem vocantur a natura, eodem titulo, q.97.num.3 80
Filij poſiti in conditione, non dicuntur vocati, titulo 2.quæſt.14. num.1 106
Filij poſiti in conditione quando cenſeantur uocati, ibidem, numero 11
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati fauore piæ cauſæ, ibid. numero 12
Filij poſiti in conditione legati, vel alterius relicti, cẽſentur uocati, licèt aliud ſit in tota hæreditate, ibid.nu.13
Filij ſcientia eſt patris gloria, tit.4.q.6.nu.10 144
Filij prioris matrimonij alendi ſunt de bonis dotalibus matris, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias, eodem titulo, quæſt.12. num.1 149
Filij vxoris ex primo iure ſuſcepti alendi ſunt a marito ex dotibus vxoris, ibid. num.3
Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, quando habent aliunde, ibidem, num.7
Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre, quando bona non ſufficiunt pro ea & ipſis, ibid.num.8
Filij quomodo admittantur ad agendum pro reſtitutione dotis, quando mater eſt excommunicata, titulo 8. priuileg.83.numero 18 332
Filij quando inſtituuntur, veniunt etiam ij, qui ex ſecunda vxore poſtea ſuſcipiuntur, tit.9.q.13.nu.11 352
Filij eius, qui commiſit in maieſtatem principis deberent mori, eod.tit. q.32.nu.9 392
Filij ſunt alendi ex bonis patris condemnati, eod.tit.numero 21. folio 393
Filij aliud ſunt, aliud nepotes, eod.tit.q.36 nu.1 400
Filij dicuntur, qui primo gradu deſcendunt, ibid.nu.2
Filij naſcituri appellatione veniunt nepotes, ibidem, nume.36. folio 402
Filij familias teſtamentum non validatur, ſi poſtea fiat ſui iuris, tit.7.q.4. num.21 210
Filijs alimenta efficacius debentur, quam vxori, tit.1.q.1.numero 4 1
Filijs relictum non includit naſcituros, quando verificari poteſt in iam natis, tit.9. q.13. nu.18 353
Filijs relictum non debetur nepotibus, eodem titulo, q.36.numero 6 400
Filijs alimenta, quando relinquitur ab homine, non veniunt nepotes, ſecus, quando a lege, ibid.num.7
Filio denegatur beneficium, ne fiat patri verecundia, tit.1.q.17. num.24 16
Filio agenti ad alimenta prouidendum eſt de alimentis, donec cognoſcitur ſuper filiatione negata a patre, eodem tit.q.110. num.10 84
Filio dantur alimenta pendente lite, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationum, vel præceſſit aliqua cognitio, ibidem, numero 11.
Filio dantur alimenta pendente iudicio ſuper ingratitudine oppoſita, ibid.nu.12
Filio petenti paternam hæreditatem debentur alimenta ſine alia probatione lite pendente, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis, ibid.num.13
Filio emancipato debentur alimenta pendente lite ſuper paterna hæreditate, eod.tit.q.113.nu.3 85
Filio legitimato per ſubſequens matrimonium prouidendum eſt de alimentis lite pendente, ibid.nu 9
Filio exiſtenti in utero dum agit ad hæreditatem, decernẽda ſunt alimenta, ibid.nu.15
Filio ab hoſtibus redeunti, ubi fuerat captiuus, debentur alimenta lite pendente, ibid.nu.18
Filio etiam conuento ſuper hæreditate patris, debentur alimenta lite pendente, ibid.nu.20
Filio pendente lite debentur alimenta, quacunque in parte iudicij petantur, ibid.nu.23 86
Filio poſt latam ſententiam debentur alimenta donec ſit liquidatio, ibid.nu.24
Filio dantur alimenta lite pendente tam ubi agitur de poſſeſſorio, quàm vbi tractatur petitorium, ibid.nu.25
Filio petenti legitimam in bonis patris confiſcatis, debentur interim alimenta, ibid.nu.28
Filio, ut pendente lite conſequatur alimenta, tria, imo quatuor ſunt neceſſaria, vbi vide, titulo primo, quæſt.112. num.1. folio 86
Filio lite pendente dantur alimenta, ſi eſt in quaſi poſſeſſione filiationis, ibid nu.3
Filio debeatur alimenta lite pendente, etiam non lata ſententia, ſi alia ſubeſt præſumptio, ibid.nu 20 87
Filio debentur alimenta pendente lite quando ex teſtibus examinatis conſtat de bono eius iure, ibid.nu.21
Filio non decernuntur alimenta lite pendente, licèt habeat pro ſe præſumptionem, quando aliæ pugnant pro reo, ibid.num.28. folio 88
Filio vt prouideatur lite pendente, requiritur paupertas, imo non pia, ibid.nu.2
Filio pendente lite, dantur alimenta tanquam de bonis proprijs, non ex miſeratione, ibid.nu.33
Filio pendente lite non debentur alimenta, quando agit ad reſcindendum renunciationem hæreditatis paternæ a ſe factam, eod.tit.q.113.nu.1 eo.
Filio non dantur alimenta lite pendente, quando tale quid obijcitur quod excluderet etiam filium, ibid. nu.5
Filio adoptiuo non dantur alimenta pendente lite ſuper hæreditate patris adoptantis, eodem titulo, quæſt.114. num.1. eo.
Filio damnati pro læſa maieſtate denegantur alimenta, eod tit.q. 129.nu.8 96
Filio denegari non poſſunt alimenta, eo quod ſeorſum agat a patre, tit.7.q.1.nu.18 225
Filio dantur alimenta ſecundum reditum totius patrimonij paterni, licèt eius pars iaceat extra prouinciam, titulo 4. q.23. num.42 168
Filio prodigo non ſunt danda a patre alimenta, tit.7.quæſt.5.numero 11 232
Filio naturali legatum ſuſtinetur quatenus indiget, & euaneſcit, ac reuiuiſcit prout neceſſitas deficit, & ſuperuenit, eodem tit. q.9.num.16 235
Filio negantur alimenta ex omnibus cauſis, ex quibus poteſt exhæredari, eod.tit.q.42.nu.1 268
Filio lite pendente ſuper filiatione negantur alimenta, ſi habet aliunde, ibid.nu.2
Filio non prouidetur pendente lite, quando poſt ordinatam prouiſionem ſuperueniunt diuitiæ, ibid.nu.7
Filio litiganti ſuper filiatione prouidendum eſt de alimentis, licèt ſit artifex ſi lis diſtrahit, ne poſſit operari, ibidem, numero undecimo.
Filio lite pendente multis in caſibus denegantur alimenta, ibid. nu.15 269
Filiofamilias delinquente proprietas confiſcatur, ſi alius, quàm pater habet uſumfructum, eodem titulo, quæſtione 37. numero 32 265
Filiorum appellatio ſæpe nepotes includit, tit.9.quæſt.36. numero 8 400
Filiorum appellatione non uenit nepos, quando fit relatio ad filios nominatim uocatos, & ibi ornatur, eod. tit. q.36. numero 15 400
Filiorum appellatione nepos non uenit, quando nepoti non conuenit qualitas adiecta filijs, ibidem, num.16 401
Filiorum appellatione non ueniunt nepotes, quando extant filij in quibus diſpoſitio uerificari poteſt, ibid.nu.19
Filiorum appellatione nunquam uenit nepos, qui non tenet primum locum, ſed a patre præceditur, ibid nu.21
Filiorum appellatione uenit nepos etiam ſi ſemel diſpoſitio ſit uerificata in filijs, quando uerba habent tractum temporis in futurum, ibid.nu.26
Filiorum appellatione uenit nepos etiam quando ſemel eſt ſortita effectum, ſi tamen non plenè, aut integrè, ibid.nu.27
Filiorum appellatione non ueniunt nepotes, qui nati,

aut concepti non ſunt tempore teſtatoris, ibid. nu. 29
Filiorum appellatione nepotes non veniunt, quando apparet coniecturis de uoluntate teſtatoris, ibid. nu. 33
Filiorum appellatione veniunt nepotes in diſpoſitione facta gratia conſeruandæ agnationis, ibid. nu. 37 402
Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando ex eis militat eadem ratio, quæ in filijs, ibid. nu. 58
Filiorum appellatione venit nepos, ſi in eo adeſt qualitas a diſponente conſiderata, vt quando dicitur de filioſfamilias. ibid. num. 30
Filiorum appellatione veniunt nepotes in multis caſibus, ibid. num. 58 403
Filiorum fauor præponderat piæ cauſæ, eodem titulo, quæſt 9. numero 15 347
Filium exhæredare, & Eccleſiam inſtituere qui vult, non conſulat Auguſtinum tit. 1. q. 93. nu. 6 78
Filium, vel ſeruum expoſitum alens repetit, ſi proteſtatur ſe alere repetendi animo, tit. 6. q. 19. nu. 6 121
Filiusfamilias in peculio caſtrenſi habetur pro patrefamilias, tit. 4. q. 11. nu. 5 149
Filiusfamilias poteſt teſtari de peculio caſtrenſi, ibidem, numero 9
Filiusfamilias, an præſumatur habuiſſe bona a patre, uel aliunde, ibid. num. 21
Filiusfamilias ſi Epiſcopus fiat, exit patris poteſtatem, tit. 6. q. 1. nu. 18 221
Filiusfamilias factus Sacerdos efficitur ſui iuris, ibidem, numero 29
Filiusfamilias ſi de caſtrenſi peculio fecit teſtamentum, habebit hæredem in alijs bonis, ſi poſtea efficiatur ſui iuris, tit. 7. q. 4. num. 19 230
Filius non alit patrem bannitum, intellige vt num 7. tit. 1. q. 3. num. 2 3
Filius bannitus occidi non poteſt a patre etiam diſponente ſtatuto, quod banniti impune occidantur, ibid. nu. 9
Filius hoſtis patriæ poteſt occidi a patre, ſtante ſtatuto, ibidem, numero 10
Filius contrahens matrimonium ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt, eod. tit. q. 6. nu. 1 4
Filius alimentis non priuatur eo quod contraxerit matrimonium ſine patris conſenſu, ibid. nu. 11 5
Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus, eod tit. q. 10 nu. 35 10
Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, eod. tit q. 11. nu. 4 eo.
Filius ſpiritualis non dicitur proprie filius, ibidem, numero 23. folio 11
Filius non dicitur verè is, cui deeſt veritas naturæ, ibidem, numero 25
Filius naturalis accuſat de inofficioſo teſtamentum matris, eod. tit. q. 15. num. 8 14
Filius tenetur patrem alere, eod. tit. q. 17. nu. 1 15
Filius, qui patris negat alimenta, excommunicatur, ibidem, numero 2
Filius emancipatus tenetur alere patrem, ibid. nu. 6
Filius impubes tenetur alere patrem, ibid. nu. 7 16
Filius per emancipationem lucratur, & recipit beneficium, ibid. num 16
Filius emancipationis cauſa tenetur ad præmium erga patrem, ibid nu. 17
Filius non poteſt accuſare patrem, ibidem, numero vigeſimo tertio.
Filius tenetur alere patrem Iudæum, vel infidelem, eod. tit. q. 18. numero 1 eo.
Filius Iudæi veniendo ad catholicam fidem exit patris poteſtatem, ibid num. 4
Filius Chriſtianus tenetur erga patrem infidelem ad omnia, quæ concernunt charitatem, ibid nu. 10 17
Filius propter hæreſim poteſt exhæredari, eodem titulo, q. 19. numero 1 eo.
Filius catholicus alit patrem hæreticum, ibid. nu. 5
Filius habet eſſe a patre, ibid. nu. 9
Filius non alit patrem excommunicatum, niſi conſtitutus ſit in extrema neceſſitate, ibid. nu. 14
Filius alit adoptiuum patrem, ſicut ab eo alitur, ibidem, numero 19 18
Filius ſpurius non alit patrem ſecundum ius ciuile, ſecus iure canonico, eod. tit. q 20. nu. 1 eo.
Filius tenetur erga patrem ad antidora, ibid. nu. 5
Filius alit patrem ſpiritualem, eod. tit. q. 21. nu. 1 eo.
Filius cui magis teneatur ſubuenire, patri nè carnali, an ſpirituali, ibidem, nu. 2
Filius alit matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, eod. tit. q. 22. numero 6 eo.
Filius non tenetur dotare matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, ibid. nu 7
Filius dotat matrem, quæ tranſit ad ſecunda uota de ſuo conſenſu, ibid. nu. 9
Filius diues tenetur dotare matrem iuuenem & pulchram, in qua cadit ſuſpitio, ne efficiatur inhoneſta, ibid. nu. 12
Filius naturalis alit matrem, ibid nu. 15 19
Filius ex damnato coitu alit matrem, ibid. nu. 16
Filius alit non ſolum matrem. ſed auum maternum, proauum, & alios maiores, ibid. nu 22
Filius ali debet ab hæredibus patris, eodem titulo, q. 23. numero 3 eo.
Filius exhæredatus ali debet ab hærede patris iure Hiſpanorum, ibidem, nu. 6
Filius legitimatus conſequitur alimenta ab hæredibus patris, etiã ſi eſſent legitimi, & naturales, ibid. nu. 9
Filius non alitur ab hæredibus patris, quando extat alius a quo poſſit ali, ibid nu. 15
Filius naturalis, uel ſpurius ali debet ab hæredibus patris, ibidem, numero 14
Filius, qui deſerto patre inope ingreditur monaſterium, peccat mortaliter, eod. tit. q. 29 nu. 12 24
Filius non dicitur inops, quando cogere poteſt patrem ad ſe alendum, eod. tit. q. 33. nu. 28 29
Filius dicitur poſſidere, quæ pater poſſidet, ibid. nu. 29
Filius agit contra patrem, ut ſe obliget pro reſtitutione dotis, non autem nurus, ibid. nu. 38 34
Filius dicitur eadem caro cum patre, eodem titulo, quæſt 49. numero 9 59
Filius reuocat uſque ad legitimam bona alienata a patre in ludo, uel alio uſu malo, eod. tit. q. 50. numero 5 60
Filius non exigitur a patre ultra quam facere poſſit, eodem titulo quæſt 78. nu. 5 73
Filius recipit eſſe a patre, eodem tit. q. 94. num. 7 79
Filius ſuccedit patri excluſo auo, ibid. num. 11
Filius iſt potius a patre quam a filio alendus, ibid. nu. 12
Filius defenditur a patre, quando abeſt auus, eod. tit. q. 102. numero 3 81
Filius dum agit ad paternam hæreditatem, conſequitur alimenta, eod. tit. q. 111. nu. 1 85
Filius exiſtens in utero, habetur pro nato, ibidem, numero decimoſexto.
Filius adoptiuus alendus eſt a patre, ſicut naturalis, eodem titulo, q. 114. num. 4 88
Filius non reſtituit patri alimenta, quæ recepit pendente lite ſuper filiatione, eod. tit. q. 124. nu. 2 94
Filius, qui ſe tradit in arrogationem, acquirit patri ſolum uſumfructum, non proprietatem, tit. 2 q. 15. nu. 71 119
Filius poteſt in legitima grauari, quando ei relinquitur ultra legitimam, ibid. nu. 180 120
Filius, cui ultra legitimam relinquitur, debet illud plus repudiare, uel acceptare cum onere, ibid. nu. 181
Filius, licèt non poſſit grauari intra legitimam, fallis tamen, quando contrauenit, incurrit pœnam adiectam, ibid. nu. 185
Filius non tenetur ſubuenire patri, qui non curauit ipſum erudiri artibus, tit. 1. q. 0. nu. 6 148

Filius

Filius non uendit proprietatem, vt alat patrem, quia ex ea ipſe quoque alendus eſt.eod.tit.q. ..nu.8 145
Filius hæres patris tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus paterna hæreditatis.eo.tit q 10.nu.17 147
Filius non poteſt paternum feudum acceptare repudiata hæreditate,ibid.nu..19
Filius repudiata paterna hæreditate poteſt retinere feuda ex pacto,& prouidentia,eo.tit.nu.20 148
Filius cogere poteſt patrem,ut ſe alat in domo propria, eo.tit.q.14.nu.25 153
Filius patri bannito dat alimenta in loco,ubi ille degit,eod tit.q.16 nu.4 157
Filius tenetur patri ſoluere alimenta ſemper in domicilio Patris, ibid.nu.5
Filius,qui diſſipauit legitimam ſibi aſſignatam, conſequitur alimenta ſecundum indigentiam,non ſecundum dignitatem, eod. tit.q.18.nu.56 163
Filius operari tunc ſolum tenetur, quando id poteſt ſine uerecundia,eo.tit.q.29.nu.4 173
Filius emancipatus non tenetur operari ad commodum patris, ibid.nu.5
Filius operas obſequiales patri tenetur præſtare,non artificiales, ibid.num.7
Filius quidquid negociando acquirit de patris pecunia, acquirit patri,ibid.nu.30 174
Filius imputat ſibi in legitimam quidquid pater ſibi ſimpliciter tradidit,tit.6.q.6.nu.25 199
Filius an repetat alimenta patri, aut matri præſtita, ſtatur eius declarationi,eod.tit.q 9.nu.1 206
Filius repetit alimenta, quę parentibus præſtitit, ibidem, numero 5
Filius præſumitur donare,quando incipit a traditione, non a promiſſione,ibid.nu.7
Filius repetit alimenta patri præſtita,quando adminiſtrabat bona patris,ibid.nu.8 207
Filius repetit alimenta patri præſtita, quando ſcripſit ſe ea de cauſa creditorem in libro,ibid.nu.9
Filius repetit impenſam,quam fecit circa rem patris,aut matris, ibid.nu.10
Filius miles repetit alimenta præſtita patri, aut matri, ibidem, numero 12
Filius repetit a patre,quidquid patri pro eo ſoluit ut fideiuſſor,ibidem, numero 13
Filius non repetit a patre modicam impenſam, quam pro eo fecit,& quid ſi fuiſſet proteſtatus,ibid.nu.15
Filius non repetit a patre,quod pro eo impendit de peculio profectitio,ibid.nu.16
Filius repetit ab hæredibus patris, quidquid pro patre ſoluit pro peculio aduentitio,ibid.nu.11
Filius exemptus a patria poteſtate per ſacerdotium, religionem, vel epiſcopatum,non perdit iura legitimorum, eod.tit.q.28. numero 30 221
Filius factus ſui iuris ſacerdotio,religione, uel epiſcopatu retinet iura ſuitatis,ibid.nu.31
Filius priuatur alimentis ex eiſdem cauſis, quibus poteſt exhæredari,tit.7.q.1.nu.1 225
Filius ex quibus cauſis poſſit exhæredari,ibid.nu.4
Filius exhæredari poteſt ex alijs cauſis non expreſſis,dum tamen ſimilibus,ibid.nu.5
Filius qui uxorem duxerat ignominioſam, poterit exhęredari de iure antiquo,ibid.nu.10
Filius exhæredari hodie non poteſt,licèt duxerit uxorem ignominioſam,ibid.nu.11
Filius non poteſt exhęredari,licèt contraxerit amicitiam cum inimicis paternis,ibid.nu.12
Filius exhæredari non poteſt eo quod ſit malè morigeratus, ibid. numero 13
Filius ſpernens præcepta patris,exhæredari poteſt,ſecundum honeſtatem,ibid.nu.17
Filius exhæredari non poteſt ob ingratitudinem, quando fecit pænitentiam,ibid.numero 28 226
Filius non poteſt exhæredari, eo quod ingreſſus ſit monaſterium, ibid.nu.38 227
Filius Iudæi ſi fidem amplectatur catholicam, exhæredari non poterit ob ingratitudinem præcedentem,ibidem,nume.quadrageſimoquarto
Filius ingratus non poteſt exhæredari poſt reconciliationem, licet exhæredatio ſuſtineatur quæ iam facta erat, ibidem, numero 46
Filius negare poteſt alimenta patri hæretico,eod.tit.q.2. numero 8 228
Filius ingratus deſinit eſſe filius,eodem titulo q. 3. numero nono folio 229
Filius factus hoſtis patriæ poteſt a patre impunè occidi, ibidem, numero 10
Filius accuſans patrem dicitur improbus,eodem titulo, q.4. numero 6 230
Filius, qui doloſè diſſipauit legitimam, & Trebellianicam,non detrahit dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis, eod. tit.q.5. numero 2 231
Filius non petit alimenta a patre,ſi poteſt uiuere ex proprijs operis,eo.tit.q.6.nu.2 232
Filius etiam artifex, ali debet a patre quando eſſet ſibi indecorũ artem illam exercere,eo.tit.nu.12 233
Filius artifex alendus eſt,ſi ars non ſufficit ad alimenta.ibidem, nume.16
Filius quando uideatur poſſe alere ſeipſum, arbitrio iudicis committitur,ibid.nu.21
Filius,ut dicatur poſſe ſeipſum alere, conſiderandi ſunt redditus, non proprietas.ibid.nu.22
Filius,an ſe alere poſſit ex ſuis bonis,inſpiciuntur redditus, ibid. numero 24
Filius etiam diues ali debet ab eo,qui maioratum inſtituit, ibid. numero 25
Filius,qui ſeceſſit a patre non eſt alendus ab eo, eod. tit.q.7.numero 1
Filius ratione legitimę æquiparatur uero creditori, eod.tit.q.12. numero 9 237
Filius legitimus alendus eſt potius, quam naturalis, quando facultates patris non ſufficiunt utrique,ibidem,numero decimoſexto
Filius occidens patrem ingratum non punitur pœna parricidij,eo. tit.q.14.nu.2 239
Filius pauper non alit patrem pauperem, ibidem, numero 10. folio 240
Filius patris debitor non conuenitur ultra quam facere poſſit, ibidem,nume.11
Filius relinquere quomodo poſſit patrem,& matrem, ut habitet cum uxore,ibid.nu.23
Filius magis cogitur ſubuenire patri,quam uxori,ibidem, numero 24
Filius non dicitur acquirere ea,quæ pater aſſignat in cauſam alimentorum,quia poſſunt ſemper auferri,eo.tit.nu.32 241
Filius emancipatus tenetur alere patrem egentem, ibidem, numero 40
Filius erga matrem patri obligatione tenetur,qua eſt patri obligatus,ibid.nu.44
Filius non alit patrem,qui ſit hoſtis ciuitatis, eo.tit.q.26. numero 5 257
Filius ingratus priuatur ſucceſſione,eodem titulo,quæſt.28.numero 13 259
Filius ingratus priuatur alimentis,ibid.nu.14
Filius ingratus perdit ius filiationis,eodem titulo,q.32. numero 10 261
Filius,qui ſolam habet proprietatem non cogitur illam uendere, ſed pater eum alet,eo.tit.q.37.nu.26 265
Filius ingratus non alitur a patre,eodem titulo,q.37. numero 1. folio 267
Filius ingratus perdit ius filiationis, eod. titulo numero tertio, fol. 4

Filius non conſequitur alimenta lite pendente ſuper filiatione, quando poteſt viuere ex honeſta arte, eod.tit. q.42. nume.6. folio 268

Filius non vocat patrem in ius ſine venia, tit.8.priuil.6.num.3. folio 273

Filius vocat patrem in ius cauſa alimentorum, ibid.nu.4

Filius vocando patrem in ius officio iudicis tenetur veniam petere, ibid.num.10 274

Filius poteſt patrem in omni cauſa conuenire inſpecto iure canonico, ibid. num.12

Filius pro legitima non poteſt ingredi propria auctoritate poſſeſſionem bonorum, eod.tit.priuil.16.nu.2 278

Filius reuocat confeſſionem, quam pater facit, vt eum fraudet ſua legitima, eod.tit. priuil.26.nu.6 287

Filius, cui non debetur legitima poteſt exhæredari, & non rumpit teſtamentum, eodem titulo, priuileg 33. numero tertio, folio 292

Filius non poteſt alienare bona in quibus pater habet vſumfructum, eod.tit.priuil.37.nu.3 294

Filius a patre alienatus cauſa famis non efficitur ſeruus, nec perdit libertatem, cod.tit.priuil.38.nu.22 296

Filius etiam pro cauſa famis non poteſt vendere patrem, ibidem, numero 23

Filius cauſa famis venditus a patre poteſt ſeipſum redimere de proprijs bonis, ibid.nu.29

Filius non tenetur pro debito patris, eodem tit. priuil.48. numero 3 300

Filius tenetur ſoluere debitum patris contractum pro alimentis totius familiæ, ibid.num.5

Filius non poteſt cum iuramento renunciare alimentis ſibi a patre debitis, eod.tit.priuil.5(.nu.59 309

Filius impune poteſt exire religionem, vt patrem inopem alat, eod.tit. priuil.68.nu.2 324

Filius ingredi non poteſt religionem, quando pater extrema laborat inopia, ſed tenetur illi ſubuenire, ibid.num.4

Filius naturalis non impugnat patris teſtamentum, nec ſuccedit contra illius voluntatem, eodem titulo, priuileg.81. numero 1 331

Filius naturalis ſuccedit vnà cum legitimis, ibid. nu.6

Filius naturalis reuocat ex diſpoſitione l.ſi vnquam, donationem factam a matre, ibid.nu.12

Filius non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis paternis, quando poſſidet, alias ſecus. tit.9.q.12.nu.10 350

Filius pro alimentis habet titulum lucratiuum, licet pater habeat onerosum, eodem titulo, quæſtione decimanona, numero 1 folio 363

Filius arando, uel ligonizando in fundo paterno acquirit patri, eo. tit.q.20 nu.13 364

Filius acquirit patri quidquid ex fructibus fundi ſibi in alimenta aſſignati acquirit, ibid.nu.14

Filius, qui fructus aduentitiorum percepit, tenetur illos patre mortuo conferre cum fratribus, ibidem, nume.vigeſimoprimo, folio 365

Filius non confert cum fratribus fructus aduentitiorum, quos percepit ſciente & patiente patre, ibidem, numero vigeſimotertio

Filius confert cum fratribus fructus peculij profectitij, ibidem, numero 25

Filius non tenetur communicare fratribus lucrum illicitum, quod fecit ex pecunia patris puta exercendo uſuras, ibidem, numero 26

Filius non acquirit patri id, quod conſequitur per delictum, ibid. numero 27

Filius præteritus non rumpit teſtamentum, quando ita ſtatuto excluditur, dum tamen ſibi relinquantur alimenta, eodem titulo, quæſtione vigeſimaprima, numero vigeſimoquarto, folio 367

Filius ſi excluditur ex capite unde liberi, venire poterit ex capite, unde cognati, vel agnati, eodem titulo, quæſtione 25.numero 40 374

Filius præſcriptione triginta annorum excluſus ab hæreditate ex teſtamento, poterit ſuccedere ex ſecundo capite inter alios triginta annos, ibid.nu.41

Filius impugnans primum gradum ſuccedere poteſt ex ſubſtitutione, ibid.nu.43

Filius eſt alendus a patre ſi viuere poteſt in aula principis, uel ire ad bellum, eo.tit q.28.nu.1 284

Filius in ſucceſſione patrui non intrat locum patris, qui viuebat, quando patruus deceſſit, eodem titulo, quæſtio.36.numero 21. folio 401

Fiſco in ſucceſſione præfertur confraternitas, tit.1.q.12.numero 18 11

Fiſco agenti reus edere tenetur, titulo octauo, priuil.tertio, numero 4 272

Fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur, quod fuerat relictum a teſtatore, tit.9.q.30.nu.33 388

Fiſcus excluditur per ordinem decurionum a ſucceſſione, tit.1.q. 31.nume.16 15

Fiſcus excluditur a tutore in ſucceſſione, ibidem, numero decimonono.

Fiſcus alit de bonis confiſcatis filios condemnati, eod.tit.q.31.numero 1 25

Fiſcus habita confiſcatione tenetur ad onera, ad quæ tenebatur delinquens, ibid.nu.2

Fiſcus etiam in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis alit filium condemnati, ibid.num.3

Fiſcus. Obligatio naturalis tranſit in fiſcum per confiſcationem, ibid.nu.6

Fiſcus tenetur omnibus creditoribus condemnati, ibidem, numero 7

Fiſcus habetur pro hærede in honoribus, & oneribus, ibidem, numero 8

Fiſcus habetur loco hæredis, ibid.nu.10

Fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſupplere alimenta filijs, ſi legitima non ſufficit, ibid num.13

Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati, ibid.nu.16

Fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta, qui fidem accommodauit reſtituendi ſpurio, eo.tit.nu.34 26

Fiſcus non alit filios natos poſt condemnationem, ibidem, numero 37

Fiſcus de bonis mariti confiſcatis alit uxorem, eod.tit. q.34. numero 31 31

Fiſcus pro bonis confiſcatis ſuſtinet omnia onera damnati, ibid. numero 12

Fiſcus poteſt mala vectualia bonis miſcere, quando ea retinuit pro commodo ciuitatis, eodem titulo, quæſtione 77. nume.16. folio 71

Fiſcus utitur iure priuato, ubi non reperitur in ſpecie priuilegiatus, eo.tit.q.120.nu.17 92

Fiſcus eſt loco hæredis, titulo ſecundo, quæſtione 15, nume. 196. folio 121

Fiſcus dicitur hæres extraneus, & non eſt loco filij, ibidem, numero 197

Fiſcus reuocans alienata titulo oneroſo tenetur emptoribus reſundere pretium, tit.8.priuil.35.nu.2 193

Fiſcus regulariter non habet delinquentium bona obligata, ibid. numero 6

Fiſcus in bonis publicatis non eſt hæres proprie, tit.8. priuil.59. numero 1 314

Fiſcus in bonis confiſcatis æquiparatur prælato, ibid.nu.2

Fiſcus habetur pro hærede, ibid.nu.3

Fiſcus ſuccedit in omne ius condemnati, ibid.nu.4

Fiſcus dicitur ſucceſſor uniuerſalis, ibid nu.5

Fiſcus. In fiſcum tranſeunt omnia condemnati iura actiua, & paſſiua, ibid.nu.6

Fiſcus efficitur per condemnationem dominus ipſo iure ſine apprehenſione, ibid.nu.7

Fiſcus. Poſſeſſio bonorum publicatorum non tranſit in fiſcum ſine apprehenſione ibid.nu.8

Fiſcus tenetur ſatisfacere omnibus creditoribus, ibidem, numero 9
Fiſcus non ſuccedit filio in bonis, quæ a patre habuit poſt publicationem, ibid. nu. 18
Fiſcus. Iura perſonalia non tranſeunt in fiſcum. ibidem, numero 20 315
Fiſcus non utitur priuilegio contra fiſcum, eod. tit. priuil. 61. numero 12 318
Fiſcus tenetur filiam delinquentis dotare etiam in crimine læſæ maieſtatis, tit. 9. q. 32. nu. 19 393
Fiſcus reuocans alienata poſt ſententiam, pendente tamen appellatione ſoluit pecuniam, quæ verſa eſt in alimenta damnati, eod. tit. nu. 60 394
Forenſi ſi relinqui nihil poteſt ex ſtatuto, poterit tamen relinqui in cauſam alimentorum, eod. tit. q. 6. nu. 7 347
Fornicatio ſimplex committitur, quando mulier miſcetur cum clerico, tit. 5. q. 7. nu. 44 189
Fornicatio non punitur in muliere ſi committatur ob neceſſitatem famis, ti. 8. priuil. 40 nu. 1 297
Frater tenetur alere fratrem, uel ſororem. titulo 1. quæſt. 25. numero 1 21
Frater alens fratrem, uel ſororem, non repetit, quia feciſſe præſumitur intuitu pietatis, ibid. nu. 4
Frater conſanguineus tantum alit fratrem. ibid. nu. 6
Frater etiam iuſte exhæredatus ali debet a fratre, ibid. nu. 7
Frater dotans ſororem non poteſt ſtipulari, quòd dos ſibi reddatur ſoluto matrimonio morte ſororis, ibid. nu. 10
Frater clericus alere poteſt fratrem pauperem de redditibus beneficij, ibi. nu. 1
Frater pro dotanda ſorore poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, ibid. nu. 16
Frater dicitur etiam qui eſt ex altera tantum parente, ibid. numero 20
Frater clericus dotare poteſt ſororem uterinam de redditibus eccleſiæ, ibi. nu. 28 22
Frater alit etiam fratrem naturalem, ibid. nu. 29
Frater naturalis excluditur a paterna ſucceſſione propter legitimos fratres, ibid. nu. 30
Frater tenetur fratrē naturalem alere, quia frater, an uero, quia hæres patris. ibid. nu. 31
Frater tenetur dotare ſororem naturalem, ibid. nu. 32
Frater alit fratrem ſpurium, ibid. num. 33
Frater vtrinque coniunctus non conuenitur ultra quàm facere poſſit, eod. tit. q. 78. nu. 6 72
Frater excludit matrem ex lege duodecim tabularum, eod. tit. q. 105. nu. 5 83
Frater prius tenetur alere fratrem, quàm hæredes filij, eod. tit q. 107. nu. 1
Frater conſanguineus æqualiter ſuccedit cum utrinque coniuncto, quando agimus de ſubſtitutione vulgari, tit. 2. q. 15. numero 27 121
Frater tenetur ſororem dotatam alere etiam de proprio, donec nubit, ſi vires dotis non ſufficiunt, titulo quarto, q. 20. numero 5. folio 165
Frater tenetur non ſolum fratrem, ſed fratris uxorem & filios alere, eod. tit. q. 24. nu. 11 169
Frater tenetur fratribus communicare lucrum, quod fecit patre uiuente negotiando de re patris, eodem titulo quæſt. 29. numero 31 174
Frater non communicat fratribus dimidiam lucri, quod fecit negotiando de re patris, quia ea pertinet ad induſtriam. ibid. numero 32
Frater cenſetur acquirere de pecunia propria etiam ſi ſit in communi cum fratre, vel adminiſtrat illius bona, tit. 6. q. 8. numero 52 203
Frater non repetit a fratre ſocio uniuerſali, quod pro eo impendit in alimenta familiæ. eodem titulo, quæſtione 11. numero ſexta 209
Frater non repetit a fratre alimenta, quę familiæ fratris præſtitit, ſi ab ea ſeruitia recepit. ibid. num. 25 210
Frater non repetit alimenta, quę fratri præſtitit, quem alere non tenebatur, eodem titulo, quæſtione duodecima, numero 1. folio 212
Frater in dubio præſumitur dotaſſe ſororem de bonis proprijs, ibi. num. 3
Frater repetit alimenta, quæ præſtitit familię alterius fratris, ſi non eſt uſus operis, ibid. nu. 4
Frater repetit a fratre quod impendit ut illum captiuum redimeret, ibid. nu. 5
Frater in dubio impendere uidetur animo repetendi, ibidem, numero 6
Frater adminiſtrans bona fratris cenſetur impendere de alieno, non autem donare de proprio, eodem titulo, numero decimooctauo. 213
Frater dotans ſororem, non præſumitur uelle donare, ſi ſororis bona admininiſtrabat, ibid. num. 19
Frater ſi quid ſoluit ſorori, præſumitur ſoluiſſe in cauſam dotis, quam debebat, ibid. nu. 23
Frater & mater adminiſtratores bonorum filię cenſetur donare quando dotatur, ibid. num. 25
Frater alens ſororem poteſt retinere penes ſe fructus legitima ſpectantes ad filium, ibi. nu. 26
Frater, qui præſtitit alimenta, repetit, ſi fuit proteſtatus, ibidem, nu. 27
Frater, qui aluit familiam fratris ſeruanda frumentum maioris precij, repetit impenſam, ibidem, numero uigeſimooctauo.
Frater repetit a fratre impenſam magnam, quam fecit pro eo, ibid. nu. 29
Frater repetit a fratre impenſam magnam, quam fecit pro familia fratris ſuſtinenda, ibid. nu. 30
Frater an repetat magnam impenſam pro alimentis, quę præſtitit fratri, ibid. nu. 31
Frater repetit a fratre impenſam factam circa res illius, ibid. numero 33
Frater maior repetit a fratribus impenſam, quam fecit pro communi familia in emendis bobus, uel reficiendis domibus, ibi. nu. 35 214
Frater repetit a fratre, quę impendit in rebus communibus, & in exoluenda communi debito, ibidem numero 36
Frater ſocius non repetit impenſam alimentorum, quam fecit pro fratre ſocio, eodem titulo, quęſt decimatertia, numero 1. folio 411
Frater non repetit a fratre impenſam factam circa illius familiam, quando filios ſocij habuit in obſequio, ibidem, numero uigeſimoſexto.
Frater tutor fratris cenſetur impendere pro fratre animo repetendi, non donandi, eodem titulo, quæſtione 14. numero duodecima 216
Frater maior præſumitur bona minorum adminiſtrare, quando ſimul habitant, eodem titulo, quæſt. 15. nu. 4 217
Frater, qui aluit ſororem, repetit a ſocero ſororis, qui recuſauit alere, eod tit. q. 16. num. 5 218
Frater querelat fratris teſtamentum, in quo fuit inſtituta turpis perſona, tit 7 q. 1. nu. 35 226
Frater poteſt querelare teſtamentum fratris in quo turpis perſona eſt inſtituta, eodem titulo, quæſtione decimaquinta, nu 3 242
Frater ingratus non impugnat teſtamentum, etiam ſi turpis perſona fuerit inſtituta, ibid. nu. 4
Frater ingratus an ſuccedat fratri ab inteſtato, ibi nu. 5
Frater, qui dilapidauit bona ſua, non eſt alendus a fratre, ibid. numero 11
Frater opifex, uel qui ex arte, & induſtria uiuere poteſt, non eſt a fratre alendus, ibi. nu. 16
Frater an teneatur exire prouinciam pro alimentis antequam grauet fratrem, ibid. nu. 17
Frater ſecundogenitus alendus eſt a primogenito etiam quando habet aliunde, ibid. nu. 12
Frater ingratus priuatur ſucceſſione fratris, eod. tit. q. 32. numero 8 261

Frater per inofficioſi querelam rumpit teſtamentum fratris, in quo fuit inſtituta turpis perſona, titu. 8. priuil. 95. numero 1. folio 336

Frater præteritus, vel exhæredatus inſtituta turpi perſona, an querela teſtamentum rumpatur in totum, ibidem numero 10

Frater ſi ob inſtitutionẽ turpis perſonæ agit ſolum ad legitimã, legata ſubſiſtunt, eo. tit. nu. 11 337

Fratres vterini ſuccedunt inuicem, titulo primo, q. 25. numero 24 22

Fratri agenti ad hæreditatem fratris, non tenetur poſſeſſor expenſum refundere, eo. tit. q. 110. nu. 6 84

Fratri, uel conſanguineo petenti fratris hæreditatem non eſt prouidendum lite pendente, eo. tit. q. 117. nu. 1 89

Fratri agenti ad alimenta, ſicuti etiam ſorori agenti ad dotem, interim danda ſunt alimenta, ibid. nu. 3 90

Fratri alimenta denegantur ex omnibus illis cauſis, quibus filius poteſt exhæredare, tit. 7. q. 15. nu. 1 241

Fratri alimenta non ſunt præſtanda a fratre, cui fuit ingratus, ibid. num. 2

Fratri diuiti non ſunt præſtanda alimenta a fratre, eo. tit. numero 15 242

Fratri ſecundogenito habenti aliunde non debentur alimenta a natu maiori, ibid. nu. 24

Fratris teſtamenti inſtituta turpi perſona rumpitur etiam ſi legitima ſit fratri relicta, tit. 8. priuil. 95. nu. 2 336

Fratris teſtamentum quando rumpitur ob inſtitutionem turpis perſonæ, tunc etiam legata, & fideicommiſſa reuocantur, & corruunt, ibid. nu. 4

Fratris teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſonæ ſuſtinetur legatum factum in cauſam alimentorum, ibidem, numero 5

Fratribus minoribus relinqui poteſt in cauſam alimentorum, eo. tit. priuil. 7. nu. 4 274

Fratribus minoribus alimenta, an & quando relinqui poſſint, ibi. numero 11

Fratrum unus quando eſt pauper, iudex poteſt alterum compellere ad deſignandum bona, ex quibus ille accipere poſſit alimenta, tit. 1. q. 25. nu. 3 21

Fraus præſumitur ex alienatione unius rei, ſi in ea conſiſtit maior pars bonorum, tit. 2. q. 15. nu. 143 117

Fructus diuiduntur pro ratu temporis inter uxorem, & hæredes mariti ſoluto matrimonio, tit. 1. q. 33. nu. 25 29

Fructus dotis, & donationis propter nuptias, ſeruire debent in alimenta vxori & mariti, eo. tit. q. 35. nu. 3 31

Fructus dotis ſpectant ad maritum, ibid. nu. 4

Fructus dotis etiam collocatæ in tuto, ſpectant ad virum, eod. tit. q. 36. nu. 12 32

Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, reſtituuntur uiro, ibid. nu. 13

Fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonij, eod. tit. q. 38. numero 7 33

Fructus dotis debentur uiro ſub tacita conditione, ſi matrimonij onera ſuſtinebit, eo. tit. nu. 23 34

Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij, ſpectant ad maritum, eod. tit. q. 39. nu. 3 35

Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ultra alimenta, ſpectant ad virum, eo. tit. q. 41. nu. 11 36

Fructus percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem, eod. tit. q. 43. nu 13 45

Fructus dotis non petuntur actione de dote, ibidem, numero 15 45

Fructus bonorum immobilium reſtitui debent uxori intra annum luctus, eod. tit. q. 44. nu. 31 48

Fructus bonorum feudalium non ſunt feudales, tit. 4. q. 10. numero 26 148

Fructus feudi poſſunt uendi, & obligari, ibid. nu. 29

Fructus bonorum feudalium poſſunt alienari ſine aſſenſu domini, ibid. nu. 30

Fructus quando leg antur, dicitur eſſe conditionale legatum, ſi illi naſcuntur, eo. tit. q. 17. nu. 14 159

Fructus naſcituri quando deducuntur in obligatione, tunc ſubeſt conditio, dummodo naſcantur, eo. tit. q. 26. nu. 1 170

Fructus fundi ſufficere pro alimentis, uel non ſufficere, quis probet, eo. tit. nu. 8 171

Fructus unius anni ſi non ſufficiunt, an & quando fiat ſuppletio de fructibus ſequentium annorum, ibid. nu. 11

Fructus quando ponuntur in conditione, tunc ſi non ſufficiunt, fit ſuppletio ex fructibus ſequentis anni, ibid. nu. 12

Fructus ſequentium annorum erogantur ad ſupplendum defectum præcedentis anni, quando debitum eſt annuum, ibidem, numero 13

Fructus unius anni quando uenduntur, ueniunt tantum primi, ſi fundus producit fructus bis in anno, ibid. nu. 15

Fructus quando relinquuntur, uel etiam aliquid præſtandum de fructibus, intelligitur, ſi naſcantur, non aliter, tit. 5. q. 1. numero 29 178

Fructus fundi relinquere, uel aliquid relinquere præſtandum de fructibus fundi, paria ſunt, eo. tit. q. 6. nu. 28 186

Fructus domus intelliguntur quanti condemnatus fuiſſet conducturus, tit. 6. q. 8. nu. 22 202

Fructus domus ſoluere, qui tenetur, non ſoluit quantum domus potuiſſet locari, ſed quanti eſſet conducturus, eo. tit. q. 11. numero 40 211

Fructus feudalium ſeparati a ſolo non ſunt feudales, ſed allodiales, tit. 7. q. 14. nu. 33 241

Fructus pendentes a Calendis Martij ad Calendas Septembris pertinent ad hæredem uaſalli, ibid. nu. 34

Fructus ſi debentur, intelliguntur ſub conditione, ſi naſcantur, eod. tit. q. 33. nu. 20 263

Fructus dotis petuntur actione de dote ſicut ipſa dos, tit. 8. priuil. 49. num. 3 301

Fructus dicuntur pars fundi, ibid. nu. 4

Fructus feudi ex pacto, & prouidentia capi non poſſunt in exequutione pro debito uaſalli, ſecus in feudo hæreditario, eo. tit. priuil. 54. nu. 4 304

Fructus prædij quando relinquuntur, tunc illi ueniunt in confiſcatione bonorum, eo. tit priuil. 59. nu. 25 315

Fructus prædij quando relinquuntur, tunc capi debent de manu hæredis, ſecus quando relinquitur vſusfructus prædij, ibidem, numero 26

Fructus fundi, & redditus fundi idem ſunt, eo. tit. priuil. 82. numero 5 331

Fructus fundi quando relinquuntur, vel etiam redditus, ſemper deducitur portio coloni, ibid. nu. 6

Fructus intelliguntur deductis impenſis, ibid. nu. 7

Fructus alicuius prædij, quando relinquuntur, uidetur relictus vſusfructus, tit. 9. q. 5. nu. 21 344

Fructus, quando alimenta relinquuntur ex fructibus certi fundi, debentur tempore collectionis, & quatenus ſuppetunt fructus, eo. tit. q. 6. nu. 12 345

Fructus intelliguntur deductis expenſis, eod. tit. q. 12. numero 15. folio 351

Fructus rei pignoratæ, ne imputentur in ſortẽ, pacto fieri non poteſt, eo. tit. q. 18. nu. 6 362

Fructus intelliguntur deductis expenſis omnibus, eo. tit. q. 41. numero 24 409

Fructus dotis, qui ſuperſunt deductis alimentis uiduæ, cedunt lucro hæredum, eod. tit. q. 43. nu. 43 413

Fructuum naſciturorum contemplatione ſi aliquid debetur, intelligitur, ſi fructus naſcuntur, tit. 4. q. 26. nu. 4 170

Fructuum obligatio eſt in diem, non cõditionalis, eo. tit. nu. 17. 171

Frumentum qui tenetur uehere ad unum locum, cogi non poteſt uehere ad alium, eo. tit. q. 23. nu. 15 167

Frumentum quando non ſufficit pro incolis, interdicitur forenſibus extractio, tit. 7. q. 8. nu. 7 234

Fruſtra impetratur ab homine, quod a lege conceditur, tit. 9. q. 35. numero 15 398

Fruſtratorius actus fieri non debet, tit. 1. queſt. 125. numero 2. folio 94

Fundamentum ſuę actionis,& intentionis probare quilibet tenetur,tit .6.q.23.nu.2 223

Fundo conceſſo ad vtendum,& fruendum,uenit proprietas,tit.2.q.1.nu.21 99

Fundus,quando relinquitur ad alimenta,venit proprietas , tit.2.q.1.nu.1 97

Fundus,quando relinquitur ad uſum,uel uſumfructum, tunc uidetur relicta proprietas, ibid. nu. 3 98

Fundus quando relinquitur,vt eo gaudere legatarius poſſit, proprietas debetur,ibid.nu.5

Fundus relictus ad vſum,& habitationem, non continet proprietatem,ſed ſolum uſum propter coniecturam uoluntatis , ibid. numero 15

Fundus relictus ad utendum,& gaudendum,non tranſit reſpectu proprietatis in legatarium,quando conſtat de uoluntate defuncti,ibid.nu.56

Fundus conceſſus ad uſum per contractum non tranſit in contrahentem ratione proprietatis,ibid.nu.19

Fundus non tranſit reſpectu proprietatis,quando conceſſio incipit explicari ab uſu,uel alimentis,eo.tit.nu.23 99

Fundus quando ad vſum illi relinquitur , qui non eſt capax proprietatis,tunc non venit proprietas,ibid.nu.36

Fundus dotalis non poteſt obligari , tit.8.priuil.36. nu.2 293

Fundus dotalis poteſt alienari pro alimentis comparandis, ibid. numero 4

Fundus dotalis non poteſt alienari pro dote filiæ,ibid.nu.5

Fundus inæſtimatus quando datur in dotem,dicitur pro alimentis vxoris,eo.tit.priuil.49.nu.5 301

Fur non repetit alimenta præſtita ſeruo furato,tit.6.q 6. num.7. folio 198

Fur conſtitutus in extrema neceſſitate non tenetur aliena reſtituere,tit.8.priuil.28.nu 4 288

Furari licet propter famem,tit.1.q.17.nu.10 16

Furari non licet alia,quam comeſtibilia pro neceſſitate famis, tit. 8.priuil. 39.nu.9 296

Furti punitur,qui furandi animo alienam ingreditur domum,ibi. numero 2

Furti non tenetur etiam in foro conſcientiæ,qui alienum rapit, ut ſe alat,ibid.num.4

Furti non tenetur, qui panem furatur tempore cariſtia, ibi.nu. 6

Furti tenetur,qui rem alienat,& exportat etiam cauſa famis, ibidem,nume.7

Furti punitur,qui furatur urgente famis neceſſitate , ſed non extrema,ſed pœna minuitur,eo tit.nu.10 297

Furti licèt non puniatur, qui alienum rapit urgente famis neceſſitate,tamen tenetur reddere,quando deuenit ad mediocrem fortunam,ibid.nu.11

Furti principaliter agens criminaliter poteſt etiam petere accuſatum condemnari ad reſtitutionem rei,tit.7.q.16.nu.70 246

Furtum non committit, qui rem ſubtrahit pro neceſſitate famis , tit.1.q.76.nu.12 70

Furtum eſt humana,& diuina lege prohibitum,tit.8 . priuil.39. numero 1 296

Furtum maius eſt delictum,quam homicidium, ibid.nu.3

Furtum non eſt licitum,ſi fiat pro eroganda eleemoſina,eo.tit. priuil.40.nu.2 297

Futura non ſunt ſub præſenti iudicio,nec attendi debent,eo.tit.priuil.1.nu.7 270

Futuri iudicium fieri debet in meliorem partem,tit.7.q.9.numero 14 235

Futurum ſtatuere ſuper præſenti ex eo,quod futurum eſt , non eſt prudentis.tit.8.priuil.1.nu.8 270

G

GABELLA ſtatuto debita ſolui debet per emptorem , titulo primo , quaſt. 86. numero ſecundo , folio 76

Gabella non eſt ſoluenda pro ijs,quæ habentur proprij vſus cauſa,tit 8 priuil.91.nu.3 335

Gabella non debet per emptorem ſolui, quando fuit uenditori remiſſa,tit.9 q.44 nu 4 414

Gener alit ſocerum,tit.1.q.39.nu.16 35

Gener eſt loco filij,tit.6.q.5.nu.4 197

Genero datum,cenſetur filiæ datum contemplatione,tit.5.q.7. numero 13 187

Generale dictum limitatur per rationem,ſecundum ſuam cauſam, tit.2.q.1.nu.28 99

Generali in diſpoſitione non uenit,quod non fuiſſet in ſpecie conceſſum tit.1.q 55.nu.23 63

Generali in conceſſione non ueniunt , quæ in ſpecie concedi non potuiſſent,tit.8.priuil.66.n.10 323

Generalis diſpoſitio debet generaliter intelligi,tit.1.q.124. numero 10 94

Generalis derogatio iuris non includit ius diuinum , tit.8. priuil. 11.nume.10 271

Generalis diſpoſitio comprehendit omnia,eo.tit.priuil.20. numero 4 280

Generalis reuocatio legatorum non includit legatum alimentorum etiam factum diuiti,eo.tit nu.9 281

Generalis diſpoſitio non includit cauſas, quæ reperiuntur ſpecialiter priuilegiatæ,eo.tit.priu.70.nu.3 325

Generationis ius in naturali nunquam aboletur, titulo 1.q.8. numero 8 6

Generi per ſpeciem derogatur in legatis,tit.2.q.15. nu.130 116

Generi per ſpeciem derogantur in quacumque diſpoſitione , tit.9. q.8.nume.1 346

Generi per ſpeciem derogatur etiam in diuerſis diſpoſitionibus , ſi regula iuris communis eſt in ſtatuto deducta , quando ſpecies eſt generi contraria,ibid nu.2

Generi per ſpeciem derogatur in legatis,quãdo utrumque factum eſt in eandem cauſam,ibid.nu.7

Generi per ſpeciem non derogatur,quando ſcripturę ſunt diuerſę , ibid.nume.9

Genus quando debetur habito reſpectu ad certam ſpeciem , tunc de genere idem iudicamus,quod de ſpecie,tit.4.q.17. numero 25 159

Genus perire non poteſt,tit.7.q.33.nu. 21 263

Genus,quando debetur contemplatione ſpeciei , liberatur debitor ſpecie perempta,ibid.nu.22

Genus relictum in teſtamento reſtringitur ad ſpecies nominatas in codicillis,tit.9.q.8.nu.3 346

Gerens aliena negotia ſi non ſoluit ſibi,non petit intereſſe, tit.1. numero 70 54

Gerens aliena negotia poteſt ſibi ſoluere, ibid.nu.71

Gerens aliena negotia non petit expenſam antequam fecerit , ſed factum repetit,eo.tit.q.121.nu.20 93

Gerens aliena negotia non repetit quod impendit , ſed quanti dominus eſt factus locupletior,tit.9.q.39 nu.16 405

Gerundium quando iungitur uerbo futuri temporis,conditionem ſignificat,tit.5.q.3.nu. 41 182

Gerundium adiectum participio futuri temporis conditionem ſignificat,ibid.nu.42

Gerundium adiectum uerbo,uel participio præſentis temporis, importat modum uel qualitatem,ibid.nu.43

Geſtor negotiorum repetit a uero domino,licèt geſſerit credens ad alium pertinere,tit.6.q.6.nu.18 199

Geſtor negotiorum expendere videtur de bonis illius, cuius gerit negotia,eo.tit.q.8.nu.47 203

Glo.in l.qui filium,uer.intelligat.ff.ubi pupil.educ. deb.quomodo intelligatur,tit.1.q.26.nu.4 22

Glo.in l.Firmio,§.pater annua,in uer.initio.ff quan.dies leg.ced. non eſt vera,tit.4.q.17.nu.23 159

Gratia large interpretatur,tit.9.q.31.nu.43 390

Gratia eſt bonæ fidei,quando fit ſuper contractu bonæ fidei, ibid. numero 51

Gratia eſt taxatiue reſtricta ad expreſſa,latè interpretatur , ibid. numero 62

Gratus in conſ.87.nu.14.uol.1.reprobatur , titulo 4.q.18. nume. 10 11 161

Grata-

Grauamen vbi eſt cauſa commodi, ceſſante grauamine ceſſat cõmodum, tit. 5. q. 5. nu. 7 184
Grauamen non iniungitur ei, qui non fuit honoratus, uel ultra id, in quo fuit honoratus, tit. 8. priuil. 14. nu. 1 277
Grauari non poteſt qui non honoratur, tit. 2. q. 9. nu. 3 103
Grauatus, licèt cum dilapidat bona fideicommiſſi, tenetur ante diem reſtituere, eſt tamen alendus de fructibus, tit. 1. q. 30. numero 4 24
Grauatus poteſt totum fideicommiſſum alienare pro dote filię, ſi aliter dotare non poteſt, eod. tit. q. 31. nu. 15 25
Grauatus reſtituere quidquid ſupererit, poteſt quartam ſubſtituto reſeruandam alienare, ut ſe alat, tit. 4. q. 9. nu. 25 146
Grauatus alij reſtituere ſub conditione, dicitur interim dominus, ibid. nu. 26
Grauatus onere fideicommiſſi dicitur uerè dominus pendente conditione, tit. 7. q. 5. nu. 9 232
Grauatus non cogitur reſtituere fideicommiſſum, ſi fame laboret, tit. 8. priuil. 19. nu. 6 280
Grauatus ſi hęredem inſtituat eum qui ſibi fuerat ſubſtitutus, dicitur is hæres habere non ab illo, ſed a fideicommittente, eo. tit. priu. 56. nu. 89 311
Grauatus in vno debet in alio releuari, tit. 9. q. 43. numero 30. folio 412
Gubernare importat regere & adminiſtrare, tit. 2. q. 6. numero 1 101
Gubernium cum alicui relinquitur, tunc alimenta relicta uidentur, ibid. num. 3

H

HABERE videtur, qui facit quominus habeat, tit. 9. q. 4. nu. 31 343
Habetur uerbum, importat fictionem. tit. 2. q. 15. numero 119 116
Habilia cætera ſupponitur, cum de uno diſputamus, ibid. nu. 186. f. 120. idem, tit. 4. q. 18. nu. 64. f. 163. idem, tit. 6. q. 5. numero 3 1 7
Habilitatus ad teſtandum tenetur tamen ſeruare ſolennitates iuris, tit. 9. q. 44. nu. 47 415
Habitandi onus iniunctum videtur, quando dictum eſt, relinquo alimenta tali cum filijs meis, tit. 4. q. 15. nu. 5 154
Habitantes in eadem domo, & ſub eadem claui, non dicuntur de eadem familia, niſi ſimul comedant, tit. 6. q. 23. nu. 21 224
Habitare in eadem domo non dicitur, qui non comedit cum hærede ad eandem menſam, tit. 4. q. 15. nu. 6 154
Habitare, qui non poteſt ex iuſta cauſa, conſequitur legatum relictum cum onere habitandi, ibid. nu. 13
Habitatio quando relinquitur ad alimenta, an liceat locare, uel quando hæres poſſit cum legatario habitare, tit. 2. q. 1. numero 25 99
Habitatio cum filijs, ſi uxori relicta eſt, alimenta ſignificantur, eod. tit. q. 3. nu. 1 100
Habitatio continetur ſub alimentis tamquam ſpecies ſub genere, ibid. nu. 5
Habitatio non continet ſub ſe alimenta, quę ſit tamquam genus, ibid. num. 6
Habitatio aliquando continet alimenta non ex ui uerbi, ſed coniectura uoluntatis, eo. tit. nu. 7 101
Habitatio debetur ei, cui alimenta præſtanda ſunt, tit. 4. q. 4. numero 1 141
Habitatio non præſtatur, quando cibaria relicta ſunt, ibidem, numero 5
Habitatio non includitur nomine alimentorum, quando agitur de illis remittendis, ibid. nu 6
Habitatio & conuictus non præſumitur ſed probari debet, tit. 6. q. 13. nu. 16 215
Habitatio ei debetur, cui alimenta ſunt præſtanda, tit. 7. q. 17. numero 12 248
Habitatio relinqui poteſt ei, qui habet habitationem, tit. 9. q. 4. numero 8 342
Habitatione debita ueniunt uaſa ad coquinam, ad menſam, & ad alios vſus neceſſaria, tit. 4 q. 4. nu. 2 141
Habitatione relicta, ſi fuit a debitore aſſignata una domus, licet illi variando aliam dare, ibid. nu. 7
Habitatione tradita alimentario, non licebit ei locare, quando alimenta debeatur a lege officio iudicis, ibid. nu. 14
Habitatione certæ domus uxori relicta a teſtatore, poterit iudex uxorẽ pro bono pacis expellere, & alium dare, ibidem, numero 19
Habitationem qui habet, poteſt locare, eo. tit. nu. 17 148
Habitationem qui habet occaſione alimentorum, non poteſt locare, ibid. num. 18
Habitationis legatum non importat alimenta, tit. 2. q. 3. numero 4 100
Habitationis legatum, cum ſit pauperi, tunc uidetur importare alimenta, ibid. num. 10 101
Habitationis relictum intelligi debet pro ut dabet teſtator, tit. 4. q. 19. nu. 7 164
Hęredem qui dicit cecidiſſe, quia non impleuerit ordinata a teſtatore, tenetur probare, tit. 1. q. 48. nu. 61 58
Hæredes filij alunt patrem, eo. tit. q. 23. nu. 1 19
Hæredes extranei tenentur alere filium defuncti, ibid. nu. 4
Hæredes filij tenentur patrem alere egentem, eo. tit. q. 24. numero 1 20
Hæredes filij non alunt patrem, niſi extrema laboret inopia, ibidem, nume. 4
Hæredes filij non alunt patrem, quando alius extat, qui iure ſanguinis tenetur alere, ibid. nu. 8
Hæredes mariti non alunt uiduam quando dotes reſtituerunt, eod. tit. q. 33. nu. 36 30
Hęredes obligantur onere alendi, quod erat iniunctum defunctis, eo. tit. q. 34. nu. 13 31
Hęredes mariti non conſequũtur alimenta retardatæ dotis, quando vir tacuit toto tempore uitæ ſuæ, & præſtitit alimenta uxori, eamque retinuit in obſequio, eod. tit. q. 42. nu. 111 42
Hæredes mariti non alunt uiduam intra annum luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceſſitate, eo. tit. q. 44. nu. 1 47
Hæredes mariti lapſo anno luctus tenentur rem cum fructibus reddere uxori, ibid. nu. 7
Hæredes mariti non tenentur alere uxorem uiduam intra annum luctus, ſi dotes uolunt reſtituere, ibid. nu. 18
Hæredes mariti, qui uxorem alunt anno luctus, lucrantur fructus dotis illius anni, eo. tit. nu. 29 48
Hæredes mariti intra annum luctus alentes uxorem, lucrantur fructus, etiam ſi excedant ualorem impenſæ, ibidem, numero 30
Hæredes mariti alunt uxorem anno luctus, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant, ibid. nu. 32
Hæredes mariti non alunt uiduam, quæ habet aliunde intra annum luctus, eo. tit. nu. 48 49
Hæredes mariti non alunt uiduam, ſi dotem uolunt reſtituere intra annum, ibid. nu. 52
Hæredes reſtituentes dotem intra annum eximuntur ab onere alendi, & detrahunt interuſuria medij temporis, ibidem, numero 53
Hæredes uiri, qui aluerunt uiduam anno luctus, lucrantur fructus dotis conſiſtentis in ſtabilibus pro rata expenſæ, ibidem, numero 65
Hæredes non tenentur dotem conſiſtentem in pecunia reddere intra annum, etiam ſi extraneo reſtituenda ſit, eo. tit. nu. 63. 50
Hæredes mariti intra annum luctus non alunt illum, cui dos eſt reſtituenda, ſi non ſit uxor, ibid. nu. 70
Hæredes viri non alunt hęredes uxoris intra annum luctus, ibid. numero 72
Hęredes primi uiri intra annum luctus non alunt uxorem, quę tranſiuit ad ſecunda uota, ibid. nu. 74
Hæredes mariti lapſo anno conſtituuntur in mora, eod. tit. q. 45. numero 3 55
Hæredes mariti ſoluunt intereſſe dotis, non ſolutę ſecundo uiro, ibidem, num. 49 55

Hæred

Hæredes mariti non ſoluunt alimenta uxori, quæ tranſiuit ad ſecunda uota, ibid. nu. 50
Hęredes uiri prȩſtant alimenta uxori uiduæ non habenti alimde, quæ impeditur ſtatuto petere dotes ſuas, ibid. nu. 55
Hæredes uxoris tenentur alere maritum inopem, eo. tit. q. 46. numero 1 54
Hæredes quando ueniunt ad diuiſionem, tenentur quiſque per tempora alimentu præſtare, tit. 4. q. 15. nu. 19 154
Hæredes quando deuenerunt ud diuiſionem, cogitur unus pro alimentis contribuere in domo alterius, ibid. nu. 21.
Hęredes mariti non tenentur alere uxorem uiduam, ſi dotem ſoluit intra annum luctus, tit. 5. q. 2. nu. 1 180
Hæredes mariti, ſi alendo uiduam plus impenderunt, quam ſit dotis fructus, uidentur donare, tit. 6. q. 3. nu. 5 193
Hæredes non tenentur alere, quando extant fratres vel mater, eo. tit. q. 8. nu. 10 201
Hęredes mariti repetunt alimenta uxori uiduæ indebitè præſtita intra annum luctus, eo. tit. q. 16. nu 6 218
Hæredes mariti non repetunt alimenta intra annum luctus præſtita uiduæ, ibid. nu. 11
Hæredes uiri non repetunt a uidua, quod in eius alimenta impenderunt ultra redditus dotis. ibid. nu. 14 219
Hęredes mariti non alunt uiduam intra annum luctus, ſi poteſt ſe ipſum alere. tit. 7 q. 22. nu. 2 253
Hæredes uiri non alunt uiduam intra annum, ſi tranſiuit ad ſecunda vota, ibid. nu 9 254
Hæredes uiri alunt uiduam, quæ tranſiuit ad ſecunda uota, ſi teſtator ei reliquit, ibid. nu 11
Hæredes mariti, quando ſoluunt uxori dotes ante annum deducunt interuſurium medij temporis, tit. 8. priuil. 77. nume. 16. ſolio 329
Hæredes mariti, ſi filij ſint, non conueniuntur ultra quam facere poſſint pro reſtitutione dotis, eo. tit. priuil 84. nu. 2 332
Hæredes poſſunt communi conſenſu contrauenire prȩcepto teſtatoris, tit. 9 q. 16. nu. 17 355
Hæredes mariti alunt uxorem intra annum luctus, etiam ſi dos conſiſtat in mobilibus, eo. tit. q. 43. nu. 1 412
Hęredes mariti ideo alunt uiduam intra annum luctus, quia fructus dotis recipiunt, ibid. nu. 8
Hęredes mariti lucrantur fructus dotis, qui ſuperſunt deductis alimentis uiduȩ debitis, ibid. nu. 26
Hæredes mariti non alunt uiduam intra annum luctus, ſi dotem reſtituunt, ibid. nu. 34
Hęredes mariti tenentur intra annum alere uiduam etiam ultra fructus dotis, ibid. nu. 39
Hæredi remiſſa uidetur priuationis pœna, quando ab uſufructuario interpellatur ad implendum, eod. tit. q 26. nu. 128 382
Hęredibus mariti conceditur in priuilegium dilatio annalis ad ſoluendum dotem, eo. tit. q. 43 nu. 14 412
Hæredis appellatio includit omnes uſque in infinitum, tit. 4. q. 15. nume. 68 156
Hęredis mentio facta a teſtatore includit ſequentes, ſi de hęrede tertij loquitur, ſecus cum de hærede proprio, ibid. nu. 70
Hęredis appellatione non uenit ſecundus, quando teſtator loquitur de ſuo hęrede, tit. 8. priuil. 31. nu. 6 291
Hęredis perſona alia eſt a perſona defuncti ſecundum ueritatem, eo. tit. priuil. 65. nu. 31 322
Hæredis appellatione venit ſolum primus, quando teſtator loquitur de ſuis, ſecus ſi de hæredibus tertij, tit. 9. q. 13. numero 20. folia 353
Hęredis appellatio non includit hæredem hæredis, quando poſt expreſſionem nominis proprij dicitur de dictis hæredibus, ibi. nume. 33 354
Hęres cum beneficio inuentarij non tenetur ultra uires hæreditarias, tit. 1 q. 23. nu. 5 19
Hęres repræſentat perſonam defuncti, ibid. nu. 7
Hæres non debet eſſe melioris conditionis, quam defunctus, ibid. numero 8
Hęres tenetur eadem actione, qua defunctus, ibidem, numero 17 30
Hæres alit illos, erga quos tenebatur defunctus, eo. tit. q. 40. numero 4 35
Hęres cenſetur eadem perſona cum defuncto, eod. tit. q. 42. numero 114 42
Hæres eſt eius poteſtatis, cuius erat defunctus, ibid. nu. 115
Hęres non debet eſſe melioris conditionis, quam defunctus, eo. tit. q. 44. nu. 10 47
Hęres intra tempora conficiendi inuentarij tenetur alere, ibidem, nume. 37 48
Hæres, quamuis diues, non cogitur dotem ſoluere ante annum luctus, ibid. nu. 57 49
Hęres uaſalli, qui ignorauit rem eſſe feudalem, non priuatur eo quod intra annum inueſtituram non petierit, eo. tit. q. 48. numero 39 57
Hęres emphiteutæ non priuatur, ſi ob ignorantiam canonem non ſoluit, ibid. nu. 40
Hæres emphiteutæ, qui ignoranter rem emphiteuticam alienauit, non priuatur emphiteuſi, ibid. nu. 41
Hæres donatoris non obijcit donatario caducitatem ob alimenta non prȩſtita, ibid. nu. 46
Hæres liberti alit patronum, eiuſque parentem, & filios, eod. tit. q. 51. nu. 6 60
Hæres liberti non tenetur alere patronum, ibid. nu 17
Hæres, qui promiſit legatum, vel debitum ſoluere hæreditarium, gaudet beneficio inuentarij, eod. tit. q. 28. nu. 53 73
Hæres a quo alimenta relinquuntur, retinet in primis alimenta pro ſe, eo. tit. q. 97. nu. 4 80
Hæres repræſentat perſonam defuncti, & cenſetur cum eo unum & idem, eod. tit. q. 104. nu. 1 82
Hæres tenetur ex obligatione. quæ erat in defuncto, ibidem, numero 2
Hęres non repræſentat defunctum in ijs, quæ non tranſeunt ad hæredes, ibid. nu. 9
Hęres tenetur probare, quod exhæredatio ſit iuſta, eod. tit. q. 112. nume. 19 87
Hęres patris tenetur alere filium, tit. 2. q. 10. nu. 1 104
Hęres non poteſt recedere a uoluntate teſtatoris quamuis coniecturata, eo. tit. q. 15. nu. 67 112
Hęres inſtitutus in re certa, non occupat omnia bona, quando datus eſt hæres uniuerſalis ſub conditione, ibid. nu. 98 114
Hęres ſimpliciter inſtitutus, dicitur pleno iure inſtitutus, ibidem, numero 110 115
Hæres in re certa dicitur. qui eſt inſtitutus in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus, ibid. nu. 139 117
Hæres quando grauatur aliquid dare, tunc recipiens habet a teſtatore, non a grauato, ibid nu. 161 118
Hęres non poteſt uenire contra factum defuncti, ibidem, numero 182 120
Hæres adeundo, dicitur quaſi contrahere, ibid. nu. 184
Hęres adeundo uidetur quaſi contrahere cum legatario, tit. 3. numero 9 130
Hęres qui ęgrotanti teſtatori medicum non adhibuit, efficitur indignus, & fiſcus capit hæreditatem, tit. 4. q. 5. nu 8 142
Hæres non tenetur integrum legatum alimentorum præſtare, quando tot fructus non ſunt percepti, etiam ſi taxata ſit quantitas, ibid. q. 9. nu. 3 145
Hæres ſine inuentario non præſtat alimenta ultra uires hæreditatis, ibid. nu. 33 146
Hæres, an teneatur ſoluere alimenta de proprio, quando eſt legatum taxatum, ibid. nu. 35
Hęres tenetur de proprio ſoluere alimenta etiam facta inuentario, quando eſt taxatum legatum, & proprietas eſt aliquando allatura utilitatem, ibid. nu. 36
Hæres ſoluit legatum de proprio, quando teſtator prohibet bona alienari, & mandat legatum ſolui, ibid. nu. 37
Hęres non poteſt venire contra factum defuncti, eod. tit. q. 10. numero 11 147
Hæres ſine inuentario non impugnat alienationem feudi factam a defuncto, ibid. nu. 13
Hęres etiam cum inuentario tenetur ſeruare factum defuncti

circa

circa feudum hęreditarium, ibidem, numero decimoquinto.
Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur ratione feudi mixti, niſi quatenus ſuppetunt allodialia, eo.tit.nu.24 — 148
Hæres cogitur alimenta etiam preteriti temporis ſoluere extra domum, quando interpellatus recuſauit tradere, eo.tit.q.15.numero 16 — 154
Hęres, an teneatur ad expenſas litis, in qua fuit conuentus, ibid. numero 17 — eo.
Hæres quando ex uoluptate, non ex neceſſitate vult domum mutare, legatarius alimentorum non cogitur illum ſequi, eo.tit.numero 38 — 155
Hæres alimenta in domo relicta poteſt extra domum præſtare inuito legatario, eo.tit.nu.66 — 156
Hæres hæredis eſt hęres teſtatoris, ibid.nu.67
Hęres alimenta præſtat in loco ſui domicilij, non ubi alimentarius degit, eod.tit.q.16 nu.1 — eo.
Hæres debitor alimentorum ſoluit necturam in deferendis rebus in alimenta neceſſarijs, niſi creditor ſit vilis, ibidem, numero 8 — 157
Hæres qui vno in loco ſoluit unum legatum, cogitur reliqua eo ipſo in loco ſoluere, ibid.nu.22
Hæres uidetur quaſi contrahere cum legatarijs, ibid.nu.25
Hæres cogitur alimenta deferre ad locum legatarij, quando propter ipſius dolum, & potentiam legatarius non poteſt illum accedere, eo.tit.nu.36 — 158
Hæres talia præſtat alimenta, qualia præſtare ſolebat teſtator, eo.tit.q.19.nu.1 — 164
Hæres repræſentat perſonam defuncti, eod.tit.q.29. numero 41. folio — 174
Hæres non excuſatur ab expenſis, quando publicato proceſſu perſeuerauit in lite, tit.5.q.3.nu.37 — 182
Hæres poteſt durante tempore inuentarij conueniri pro debito hæreditario, quod ipſe promittit ſoluere, tit.6.q.3.nu.52 — 195
Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto, eod.tit.q.8.numero 7 — 201
Hæres matris repetit a filio omni in caſu, quo matri datur repetitio, eo.tit.nu.103 — 206
Hęres qui deſinit eſſe ſua culpa, remanet tamen hęres, quoad incommoda, eo.tit.q.18.nu.25 — 220
Hęres repræſentat perſonam defuncti, eo.tit.q.22.nu.2 — 222
Hęres eſt einſdem poteſtatis cum defuncto, ibid nu.3
Hæres includitur in quacumque diſpoſitione, etiam in iure deſcendente ab vltima uoluntate, ibid.nu.6
Hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium, non poteſt conueniri a creditoribus hęreditarijs, tit.8.priuil.11.nume.1. folio — 276
Hæres conuenitur ex cauſa alimentorum durante tempore ad conficiendum inuentarium, ibid.nu.3
Hęres pendente tempore ad conficiendum inuentarium conuenitur pro legatis ad pias cauſas, ibid.nu 4
Hęres irregularis dicitur is, cui bona addicuntur legatorum ſeruandorum cauſa, eo.tit.priuil.12.nu.7 — 277
Hęres an cogi poſſit adire, vt ſoluat legata pia, ibid.nu.8
Hæres non tenetur ſoluere vltra vires hæreditatis, eo.tit. priuil.13.nume.1
Hęres ſine inuentario non tenetur vltra uires hæreditatis, quando teſtator mandat ſolui de bonis ſuis, ibid.nu.4
Hæres ſine inuentario ſoluit de proprio legatum alimentorum taxatum a teſtatore, & determinante relictum, ibid.nu.6
Hæres qui vnum ex legatis ſoluit ante diem, non cogitur alia ſoluere, eod.tit.priuil.22.nu.15 — 282
Hęres approbando expreſſè teſtamentum tenetur ſoluere legatũ alimentorum, etiam ſi non concurrat præſtatio trium annorum, ibid nu.35 — 283
Hęres beneficians tenetur rem eccleſiæ redimere, quam ſuus author obligauerat, eo.tit.priuil.54.nu.7 — 304
Hęres mariti non opponit adulterium uxori repetenti dotem, eo.tit priuil.65.nu.20 — 322
Hæres quibus caſibus opponat adulterium, feloniam, caducitatem, & alia ſimilia, ibid.nu.21
Hęres impugnans uoluntatem defuncti priuatur commodo teſtamenti, ibid.nu.24
Hæres repræſentat perſonam defuncti, ibid.nu.25
Hæres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi. poteſt ſoluere redditum valorem, inuito legatario, eodem titulo, priuil.82.numero 1 — 331
Hęres iuſſus dare alicui redditus vnius fundi, poteſt legatario remittere fundum colendum, ibid.nu.2
Hæres iuſſus dare redditus fundi pro alimentis, non poteſt ſoluere æſtimationem, ibid.num.3
Hęres qui non ſoluit legatum, non dicitur in mala fide ante petitionem legatarij, ideo præſcribit, titulo 9.quæſt.6. numero 20, folio — 345
Hęres in dubio cenſetur grauatus ſolum pro hęreditaria portione, eod.tit.q.14.nu.14 — 355
Hęres non cogitur dotem reſtituere vxori intra annum luctus, eodem tit.q.16.nu.20 — 358
Hæres qui defuncti hæreditatem non implet, venit priuandus, eodem tit.q.25.nu 6 — 372
Hęres contrauenieus voluntati teſtatoris efficitur indignus, ibid, numero 7
Hæres quando contra præceptum teſtatoris moleſtat alimentarium, hæreditas fiſco applicatur, licèt non ſit dictum in teſtamento, ibid.num.21 — 373
Hęres ſi moleſtat uxorem alimentariam contra præceptum teſtatoris, hæreditas cohæredibus, vel ſubſtitutis applicatur, licèt non ſit dictum, ibid.num.22
Hęres quando priuatur hęreditate ſi moleſtat uxorem, tunc hęreditas ob moleſtiam defertur vxori, ſi ipſa ſit inſtituta in alimentis, ibid.nu.29
Hęres inſtitutus in re certa acquirit totam hæreditatem, ſi hæres vniuerſalis repudiat, vel priuatur, ibid.nu.33
Hęres priuatus hæreditate ob moleſtiam vxori illatam, ſuccedit iterum ſi uxori reperiatur poſt illius mortem ſubſtitutus, ibid, numero 36 — 374
Hęres ex perſona propria poteſt impugnare quod defunctus fecerat ſuo nomine, ibid.num.37
Hęres qui prius contrauenit uoluntati teſtatoris non cenſetur uocatus ad ſucceſſionem ordinatam ab eodem, ibid.nu.51
Hæres priuatus hęreditate cenſetur grauatus per fideicommiſſum illam reſtituere, ibid.nu.81 — 375
Hæres qui ſemel fuit, non poteſt deſinere eſſe hæres, ibidem, numero 82
Hęres priuatus tota & integra hęreditate non deducit Trebellianicam, ibid.nu 93 — 376
Hęres iuſſus non moleſtare legatarium, non poteſt agere interdicto quorum legatorum, eod.tit.q.26.nu.7 — 377
Hęres iuſſus non moleſtare vxorem vſufructuariam, poterit petere cautionem de vtendo & fruendo, ibid.nu.13 — 378
Hęres poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo & fruendo, ibid.num.16
Hęres iuſſus fideicommiſſum reſtituere, & non moleſtare fideicommiſſarium, detrahere poteſt Trebellianicam, ibid.nu.24
Hæres dicitur moleſtare, quando legata non ſoluit, ibidem, numero 43 — 379
Hæres qui non implet iudicium defuncti, dicitur facere contra illius iudicium, ibid.nu.44
Hęres dicitur legatarium moleſtare, quando poſt datam fideiuſſionem recuſat vſufructuario conſignare bona fruenda, ibidem, numero 57 — 380
Hæres dicitur vſufructuarium moleſtare, quando rem uendit non facta mentione vſuſfructus, ibid.nu.63
Hæres, qui non implent voluntatem teſtatoris, non priuatur, ſi nemo paſſus eſt detrimentum pecuniarium, ibid nu.69
Hæres excuſatur, quando legatarium moleſtat ex noua, & ſuperuenienti cauſa, ibid.nu.80
Hęres excuſatur quando iuſtam infert moleſtiam legatario, ibid, nume.83
Hæres excuſatur, quando petit creditum ſuum, & fuit ſolum prohibitus moleſtare in bonis teſtatoris, eo.tit.nu.86 — 381

Hæres

Hęres poteſt detrahere fidricommiſſum ſibi debitum, etiam ſi p oſt b::us fuerit moleſtare in ſuis bonis, & hęreditate, ibid. numero 87

Hęres qui ignoranter moleſtat legatarium excuſatur, ibid. numero 97

Hæres ſuus etiam poſt immixtionem præſumitur ignorare contenta in teſtamento. ibid. nu. 102

Hæres pręſumitur ignoraſſe contenta in codicillis, ibidem numero 104

Hæres moleſtans legatarium excuſatur, ſi fuit a legatario prouocatus, ibid nu. 105

Hęres excuſatur, ſi non ipſe, ſed familia moleſtat legatarium. eo. tit. num. 111 — 382

Hęres excuſatur a moleſtia legatario illata, ſi fuit neceſſitate coactus, ibid nu. 120

Hęres poteſt ſoluere inuito creditori ante euentum diei, aut conditionis, eod. tit. q. 40 nu. 29 — 407

Hęres non poteſt inuito legatario aſſignare tot bona, quando annuus redditus eſt relictus, ibid. nu. 32

Hæres tenetur curare, quod fundus colatur, & ſeminetur, quando fructus illius relicti ſunt alieni. ibid. nu. 40

Hæres repræſentat perſonam defuncti, eod. tit. q 41. numero 11. folio — 408

Hæres non repræſentat perſonam defuncti, niſi pro hæreditaria portione, ibid. nu. 12

Hæres repręſentat perſonam defuncti, eod. tit. q. 43. numero 27. folio — 412

Hæreditas aſcendentium magis debetur deſcendentibus, quam econtra, tit. 1. q. 19. nu 6 — 17

Hæreditas filij non minus piè debetur patri, quam filio debeatur patris hæreditas, eo. tit q 111. nu. 6 — 86

Hęreditas poſt aditionem deſinit eſſe hæreditas patris, cod. tit. q. 117. nu. 1 — 89

Hæreditas non eſt viuentis, tit. 2. q 15. nu. 122 — 122

Hæreditas continet iura actiua & paſſiua, tit. 9. q. 16. numero 35 — 379

Hęreditas, quæ alicui aufertur tamquam indigno, applicatur fiſco, cod. tit. q. 25. nu. 19 — 373

Hęreditas indigni tranſit ad fiſcum cum omnibus ſuis oneribus, & conditionibus, ibid. nu. 20

Hęreditas indigni, quando non fiſco, ſed alij applicanda ſit, ibid. numero 28

Hęreditas accreſcit inſtituto in re certa, quando non eſt datus hæres vniuerſalis, eo. tit nu. 35 — 374

Hæretico non confiſcantur alimenta relicta, cod. tit. q. 33. numero 2 — 395

Hęretico legari non poteſt, ibid. nu. 5

Hęretico interdicti ſunt omnes actus ciuiles, eo. tit. nu. 7 — 396

Hæreticorum filij poſt ſententiam nati plectuntur pœnis hęreticorum, non qui iam nati erant, tit. 1. q. 31. nu 38 — 26

Hæreticus grauiori pœna dignus eſt, quam rebellis, ibid. numero 22 — 25

Hæreticus, qui ſemel fuit, pręſumitur hęreticus, tit. 7. q. 4. numero 26 — 230

Hæreticus rediens ad gremium eccleſiæ recipi debet, niſi ſit relapſus, vel falſo accuſauerit, tit. 9. q. 26. nu. 20 — 358

Hæreticus nullum omnino actum iuris ciuilis facere poteſt, tit. 9. q 32 nu. 7 — 392

Hęreticus occultus amittit adminiſtrationem rerum ſuarum, ſicut manifeſtus, cod. tit. q. 33. nu. 3 — 395

Hęreticus occultus eſt incapax acquiſitionis bonorum actiuè & paſſiuè, ibid nu. 4

Hæreticus non poteſt inſtitui, ibid. nu. 6 — 396

Hęreticus occultus priuatur bonis a die cogniti criminis, ibid. numero 8

Hęreticus quando per abiurationem reſtituitur, an reaſſumat omnia iura, quæ amiſerat, ibid. nu. 11

Hipotheca tacita datur a lege pro dote, tit. 1. q. 42. numero 44. folio — 39

Hipotheca tacita pro dote inducta a lege nõ tollitur per expreſſam conuentionalem, ibidem, numero 45

Hipotheca tacita cum probatione competit ei, qui impendit pro rei conſeruatione, eo. tit. q 70 nu. 10 — 69

Hipotheca poteſt officio iudicis adhærere, ſicut actioni, tit. 3. q. 2. nu. 14 — 129

Hipotheca tacita poteſt accedere ad officium iudicis, ſicuti ad actionem, ibid. nu. 15

Hipotheca naſcitur tempore euenientis conditionis, quando eſt poteſtatiua, tit. 8. priuil. 4 . nu. 12 — 302

Hipotheca pro tutela oritur tempore quo tutor incipit male adminiſtrare, vel tempore finitæ tutelæ, ibid. nu 13

Hipotheca pro alimentis uxoris oritur a die euenientis conditionis, ibid. numero 16

Hipotheca in bonis patris, qui adminiſtrauit bona filij, oritur a die inchoatæ adminiſtrationis, uel malæ geſtionis, ibidem, numero 18

Hipotheca competit pro alimentis in bonis uxoris, uel alterius, qui dotem promiſit, eo. tit priuil. 50. nu. 1 — eo.

Hipotheca tacita datur non ſolum uxori pro dote reſtituenda, ſed etiam marito pro ea conſequenda ibid. nu. 3

Hipotheca competit cuicumque alimenta debentur, pręcipuè filio in bonis patris, eo tit. priuil. 51 nu. 1 — eo.

Hipotheca tunc ſolum competit pro alimentis, quando præſtanda ſunt ex certis corporibus, non aliter, ibid. nu. 3

Hipotheca competit quando debitum conſtituitur ſuper tali re, ita enim operatur dictio, ſuper, ibid. nu. 4 — 303

Hipotheca non datur, quando aliquid debetur ex tali fundo, niſi ſit cauſa alimentorum, ibid. num. 5

Hipotheca competit pro penſione eccleſiaſtice, quia debetur intuitu alimentorum & idem in cenſu, ibid. nu. 7

Hipotheca competit pro penſione perpetuo conſtituta in contractu, ibid nume. 8

Hipotheca tacita datur ei, qui pauit equum, uel animal aliud, eo. tit. priuil 62 nu. 12 — 319

Hipotheca cum priuilegio prælationis datur ei, qui pauit animal alienum, ibid. nu. 13

Hipotheca conſtituta pro dote, trahitur etiam ad vſuras dotales, tit. 9. q. 31. nu. 15 — 389

Hipotheca pro ſorte extenditur ad uſuras, ibid. nu. 37 — 390

Hipotheca conſtituta ab emptore reſoluitur, quando res ex ſtatuto retrahitur, eo. tit. q. .. 2. nu 6 — 410

Hipothecaria datur pro omnibus legatis, tit. 3. q. 4. numero 2. folio — 132

Hipothecaria datur pro eo legato, pro quo competit ſola perſonalis, ibid. nu. 4

Homicidium quibus caſibus ſit licitum, tit. 8. priuil. 40. numero 5 — 297

Hominem liberum vendens, tenetur de euictione, etiam ſi ſit pater, eo. tit. priuil. 38. nu. 5 — 294

Homines criminoſi ſunt egeſtate premendi, tit. 4. q. 18. numero 59 — 163

Hominis liberi uenditio, aut alienatio eſt nulla inter ſcientes, & venditor punitur, tit. 8. priuil. 38. nu. 4 — 294

Homo retineri poteſt pro cibarijs præſtitis, tit. 1. q. 71. numero 6. folio — 69

Homo nouus uidetur, qui dereliquit uiam malam, tit. 7. q. 1. numero 29 — 226

Homo chriſtianus vendi, aut pignorari non poteſt, tit. 8. priuil. 38. num. 3 — 294

Homo liber non cadit in obligatione, eod. tit. priuil. 62, numero 18 — 320

Honor vitæ comparatur, tit. 1. q. 22. nu. 14 — 18

Hoſpes, qui præſtitit alicui alimenta, poteſt illius res retinere donec ſibi ſatisfiat, tit. 8. priuil. 62. nu. 15 — 319

Hoſpitale. Qui tenetur ad alimenta ſatisfacit oneri, ſi facit illum recip. in hoſp tali, tit. 4. q. 18. nu. 45 — 162

Hoſpitale. Alendus non debet mitti ad hoſpitale, quando dignitas & qualitas eius non patitur, eo. tit. nu. 48 — 163

Hoſpitale nouiter electum præſtat alimenta ſecundum conſuetudinem antiquorum hoſpitalium, eo. tit. q. 19. nu. 14 — 164

Hoſpi-

Hoſpitale prouidet de alimentis rectori, & eius familię, eod.tit.q. 24.nu.15 169
Hoſpitale præſumitur ædificatum ab eo, qui tenebatur ædificare, tit.6.q.23.nu.16 223
Hoſpitale non aſſignatur ei, qui non poteſt ibi ſtare ſine dedecore, quando alendus eſt ab aliquo, tit.7.q 6.nu.15 223
Hoſpitale minuit alimenta pauperibus, quando numerus creuit, eod.tit.q.12.nu.17 237
Hoſpitalis rector alimenta ſumit de redditibus hoſpitalis, tit.1. q 17.nu.1 76
Hoſpitario dantur non ſolum cibaria, ſed etiam ueſtimenta, tit.4. q.24.nu.16 169

I

IGNORANS non videtur ius ſuum remittere, tit.7.q.16.nu.107 247
Ignorans non videtur approbare, ibid.nu.108
Ignorans non contemnit, tit.9.q.26.nu.98 381
Ignorans non dicitur in culpa, ibid.nu.99
Ignorantia proueniens facto ignorantis non excuſat, tit.1.q.45. numero 37 52
Ignorantia alieni facti eſt iuſta, tit.1.q 48.nu.11 56
Ignorantia iuris præſumitur in muliere, tit. 6. q. 7. numero 7. folio 199
Ignorantia iuris excuſat eum, qui titulum habet oneroſum, nõ qui lucratiuum, tit.9.q.19.nu.8 363
Ignorantia excuſat a pęna, eo tit.q.26.nu.96 381
Ignorantia iuris præſumitur in teſtatore potius, quam quod uideatur plus debito grauare hęredem, eo.tit.q.40.nu.9 406
Ignorantia ſemper præſumitur in minore, eod. tit. q 45. numero 15 417
Ignorantia non pręſumitur in minore potius, quam dolus, ibidem numero 25
Illatio bona non fit ex diuerſis, tit.7.q.10.nu.10 236
Immunis ſoluens ſemel, non ſibi præiudicat, vt teneatur in futurum ſoluere, tit.4.q.16.nu.29 157
Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante, tit.1.q. 7.num.9 6
Immunitas non excuſat, etiam ſi ſit domus auguſta, quia tempore neceſſitatis contribuatur pro victu populi, eo.tit.q.77. numero 4 71
Immunitas conceſſa propter paupertatem ceſſat, ipſa paupertate ceſſante, tit.7.q.42.nu.8 268
Immunitas conceſſa uni ex ſocijs omnium bonorum extenditur ad omnes ſocios, tit.8 priuil.76.nu.6 318
Immunitate alicui conceſſa a Principe, onus exempti accreſcit alijs, præcipue, quando fuit conceſſa ob publicam utilitatem, eod tit.priuil 18.nu 13 280
Impedimenta duo ubi ſunt, ſublato uno remanet alterum, tit.8.priuil.45.nu.3 299
Impedimentum non excuſat eum, qui cauſam dedit, tit.1.q.45. numero 35 52
Impedimentum non pręſtat, quod de iure effectum non ſortitur, eod.tit.q 113.nu.7 88
Impendimentum qui allegat, tenetur probare, tit.4.q.15. numero 53 155
Impedimentum affectatum non prodeſt, tit.7.q 16.nu.98 247
Impedimentum, quod poterat remoueri, non excuſat, eo.tit.q.36. numero 8 264
Impeditus ex iniuſta cauſa tenetur mouere procuratorem, eo.tit. q.13.nu.14 239
Impeditus non dicitur, qui poteſt remouere impedimentum, eo.tit. q.15.nu.19 242
Impediens in alienum negotium, non repetit, quando dominus cõtradixit, tit.6.q.5.nu.15 197
Impenſa neceſſaria repeti poteſt ab inuito, & contradicente domino, ibid.nu.20 198
Impenſa modica repetitur in caſibus, quibus alias non daretur repetitio, eo.tit.q.8.nu.33 303
Impenſa quę magna, uel modica ſit, arbitrio iudicis committitur, eo.tit.nu.81 205
Impenſa in redimendo æquiparatur impenſæ alimentorum, eo.tit. q.12.nu.9 212
Impenſa in redimendo iudicatur etiam, quando quis eſt corporali pęna plectendus, ſi non ſoluat pecuniam, ibid.nu.10
Impenſa an ſit magna uel parua, attenditur qualitas perſonarũ, numero 32 213
Impenſa magna uel modica iudicis officio æſtimatur, eod. tit q. 13.nu.20 215
Impenſa alimentorum ſemper dicitur modica, quia paulatim fit, eo.tit.q.16.nu.7 218
Impenſa quæ fit in erudiendo aliquem æquiparatur alimentationi, eo.tit.q.19.nu.8 224
Imperator militibus diſtribuens prædia priuatorum tenetur dominis refundere pretium, tit.8.priuil.77.nu.13 329
Implementi defectus opponi non poteſt ab eo, qui nullum ſentit damnum tit.4.q 23.nu.28 168
Implementum contractus habetur pro impleto, quando per eum ſtat, cui erat implendum, ubi præſtatio non eſt reſtricta ad certam cauſam, tit.1.q 42.nu.33 39
Implementum oneris iniuncti, uel conditionis appoſitæ, non poteſt diuidi.tit.5.q.3.nu.28 181
Implendum non eſt ei, qui non implet ex parte ſua, tit.8. priuil. 53.nu.10 304
Impoſſibile non deducitur in ſtipulationem, tit. 4. q. 29. numero 64 175
Impoſſibile non reputatur quod pendet a uoluntate principis, ſi non fuit ab eo poſtulatum, tit.9.q.28.nu.8 324
Impugnans teſtamentum excluditur non ſolum a primis, ſed etiã a ſecundis tabulis, eo.tit.q.25.nu.48 374
Imputari minime poſſunt, quæ ad hęredes non tranſmittuntur, tit. 8.priuil.57.nu.4 318
Imputationi locus eſt, quando teſtator uult, ſecus ſi nolit, tit.9.q. 34.nu.14 397
Imputationi locus non eſt, quando teſtator uetuit, ibidem, numero 21
Incertitudo uitiat legatum, ſtipulationem, & omnem diſpoſitionem, tit.8.priuil.17.nu.1 279
Incertitudo non uitiat legatum alimentorum etiam diuiti factũ, ibid.nu.2
Incertitudo circa perſonam legatarij vitiat legatum, ibidem, numero 3
Incertitudo perſonæ non uitiat legatum ad pias cauſas, uel alimẽtorum, ibid.nu.5
Incertitudo uitiat legatum, priu.27.nu.3 288
Incertitudo euentus facit licitum, quod alias erat illicitum, tit.9. q.11.nu.7 349
Incertitudo uitæ non purgat ſuſpicionem uſurarum, ibidem, numero 18
Incertitudo quando mihtat in una tantum parte contrahentium non iuſtificat contractum, ibid.nu.22
Inceſtarum nuptiarum pœna non habet locum, quando non nuptię, ſed ſponſalia contracta ſunt, tit.5. quæſt.7. numero 37. folio 188
Inceſtę nuptię non ſubijciuntur pęnis ordinarijs, quando contrahuntur cum ea infideli, uel alia, ibid. nu.38
Inceſtuoſi filij, qui uerè dicuntur, ibid.nu.42 189
Inceſtuoſus non dicitur, qui non eſt natus ex matre conſanguinea, ibid.nu.41
Inceſtus pœna ob nuptias differt ab inceſtu, qui committitur per fornicationem, ibid.nu.39
Incluſio vnius eſt excluſio alterius, tit.1.q.31.nu.17.f.25.idem, tit.2.q.15.nu.256.f.125.idem, tit.9.q.31.nu.4 389
Incluſio unius non excludit connexa, eo.tit.nu.67 391
Incluſio unius non excludit ea, in quibus eadem eſt ratio, ibid. numero 68
Indefinita ęquipollet uniuerſali, tit.5.q.1.nu.13 177
Indefinita non ſolum in teſtamentis, ſed etiam in contractibus æquipollet vniuerſali, ibid.nu.16

Indefinita ſauore alimentorum æquipollet uniuerſali etiam in caſibus.quibus non æquipolleret,ibid.nu.17

Indefinita propoſitia æquipollet uniuerſali ſauore alimentorum, tit.8.priuil.27.nu.1 288

Indefinita æquipollet uniuerſali, ubi ampliatur multis modis, ibid.nu.2

Indefinita æquipollet uniuerſali tom circo perſonas, quam circa res,tit.9.q.13.nu.13 352

Indefinita non æquipollet uniuerſali, quando militat diuerſo ratio,ibid.nu.17 353

Indefinita ī feudalib.ęqpollet uniuerſali,eo.tit.q.31.nu.79.391

Indefinita ęquipollet uniuerſali in ſtatutis non correctorijs, ſi eadem militat ratio,ibid.nu.80

Indigno quod auſertur propter culpam commiſſam poſt mortem teſtatoris applicotur fiſco,eo.tit q.30.nu.32 388

Indigune quis dicatur,quando quaritur,an filia indigno nupſerit, tit.1.q.6.nu.21 5

Indigune quoad aliqua non reputatur indignus quoad alia,tit.9.q.25.nu.44 374

*Indiuidua dicitur alimentorum pręſtatio, eod.tit.q.14.nu.5.*354

Inducia generaliter conceſſæ non extenduntur ad eum,qui ſit debitor ex cauſa alimentorum,tit.8.priuil.70.nu.2 325

Inducta od diminutionem,non debent operari augumentum, tit.3.q.1.nu.59 128

Inducta od augendum non operantur diminutionem,tit.8. priuil.22.nu.4 282

Induſtrię pretium non eſt ſemper uniforme, tit.9.q.20. numero 8 364

Induſtria dicitur, quando filius rem poternam uendit duplo iuſti pretij,ibid.nu.18 265

*Infamia tollitur per ordinem clericatus, tit.7. q. 1.nu.41.*227

Infamis non obijcit teſti infamiam,eodem tit. quaſtio.2. numero 16.f.228.idem,eo.tit.q.4.nu.14 230

Infamis efficitur,& primum uirum offendit, quâ uiduam duxit in uxorem non elapſo anno luctus,tit.9.q.30.nu.36 388

Infantem expoſitum ſi eccleſia,vel hoſpitale aluit non repetit,tit.6.q.19.nu.13 221

Infantem conſanguineum expoſitum qui aluit, non repetit a patre,ibid.nu.14

Infantem expoſitum alens,ſi diues ſit,& liberalis,non repetit,ibidem,nu.17 222

Infantes expoſiti aluntur ab eccleſia,tit.1.q.81.nu.1 74

Infantes expoſiti aluntur a dominis, qui erant ſucceſſuri ab inteſtato,quando eccleſia eſt pauper,ibid.nu.2

Infroſcriptus dictio,reſtringitur ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt,non ad olios,tit.5.q.6.nu.27 186

Ingraditudinem filio remittere poteſt pater non ſolū expreſſe,ſed etiam tacite,tit.7.q 1.nu.19 216

*Ingratitudini futurę nemo poteſt renunciare,tit.1.q.55.nu.21.*63

Ingratitudo donatario remitti poteſt expreſsè & tacitè, tit.1.q.48.nu.25 56

Ingratitudo quælibet egregia ſufficit ad feudi priuationem, eod.tit.q.55.nu.17 63

Ingratitudo operatur alimentorum repetitionē aduerſus eum, qui diu alitus fuit ex offectione,tit.6.q.18.nu.5 220

Ingratitudo maximum eſt uitium,& reprobatur legum, & canonum authoritate,ibid.nu.9

Ingratitudo operatur, ut detur alimentorum repetiq etiam in caſibus,quibus alioquin denegaretur,ibid.nu.13

Ingratitudo non pręſumitur,tit.7.q.1.nu.23 226

Ingratitudo nō excludit filiū ab alimentis,ſecuta pnīa, ibi.nu.37

Ingratitudo extinguitur & remittitur propter ingreſſum monaſterij,ibid.nu.39 227

Ingratitudo non remittitur,eo quod filius accedat ad viſitandum patrem infirmum,ſi non fuit admiſſus,ibid.nu.53 228

Ingratitudo cenſetur remiſſa,quando pater retinet filium in domo ad eandem menſam conuerſando cum illo,ibid.nu.54

Ingratitudo tollit id,quod ē iure naturali debitum,eo.tit.q.2.nu.11

Ingratitudo non obijcitur ab hærede de filio,quē pater non oppellauit ingratum,eo.tit.q.15.nu.6 242

Ingrotitudo priuat ingratum iure ſibi conceſſo gratis, non quod ſibi debetur,eo.tit.q.37.nu.9 267

Ingratitudo tallit debitū naturale,tit.8.priuil.65.nu.10 321

*Ingratitudo futuro pacto remitti nō pōt,eo.tit.priu.65.nu.8.*323

Ingratus nemo præſumitur,tit.1.q.48.nu.57 58

Ingratus priuatur alimentis,eo.tit.q.78.nu.58 73

Ingratus non utitur priuilegio deducendi alimenta, ibid.nu.59

Ingreſſus religionem,uidetur mortuus,eo.tit.q.37.nu.5 33

Ingreſſus religionem non dicitur leſus,ſi renunciat bonis,ibi.nu.11

Ingreſſus religionem eximitur a poteſtate patris,tit.6.q.18.numero 27 221

Ingreſſus monaſterij purgat infamiam ante acta uitę, tit.7.q.4.nume.30 231

Inimicitię præbent iuſtam cauſam reuocationi legati,tit.9.q.13.nume.38 354

Inimicitiæ ſuperuenientes reuocant legatum, Et ſi reuocatum non fuerit in codicillis poſtea factis,eo.tit.q.25.nu.66 375

Iniquitas debet per omnem interpretationem excludi a lege, tit.8.priuil.90.nu.7 334

Iniurio non fit uolenti, & conſentienti,tit.1.q.22.nu.10 18

Iniurio remitti poteſt abſente parte tit.7.q.1.nu.58 228

Iniuria ſecundo,non primo viro infertur per tertias nuptias, eo.tit.q.23.nu.21 255

Iniurio non fit uolenti, & conſentienti,tit.9.q.43.nu.47 413

Iniuriam non infert,qui utitur iure ſuo,tit.1 q.6.nu.14 5

Iniuriom filio infert mater,quæ tranſit ad ſecunda uota, eo.tit.q.22.nu.8 18

Iniuriam qui in teſtamento remittit, reconualeſcens non agit iniuriarum,tit.7.q.1.nu.39 228

Iniuriam qui remiſit,non uidetur intereſſe et damnum remittere, eod.tit.q.16.nu.85 246

Iniuriam nemini infert,qui ſuo iure vtitur, tit.9. q.26. numero 10 378

Iniuriæ remittuntur per ſequutam reconciliationem,tit.7.q.1.numero 58 228

Inopia nouiſſima dicitur,quando nulla actio, & nullum etiam officium competit,tit.9.q.35.nu.37 399

Inopia nouiſſima requiritur in uxore,ut habeat quartam in bonis mariti diuitis,eo.tit.q.37.nu.8 403

Inopia nouiſſima dicitur,cum nihil omnino habere poteſt,ibid.numero 10

Inops dicitur,qui nihil habet,ibid.nu.9.idem,eo.tit.q.35.numero 36 399

Inquiſitus pendente appellatione cuſtoditur a iudice appellationis,tit.1.q.74 nu.2 70

Inquiſitus cuſtodiri debet a iudice o quo, niſi iudex oppellationis aliud mandet,ibid.nu.3

Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria,uel ob cauſam tit.8.priuil.72.nu 5 326

Inſinuatio,an requiratur in lucro dotis, quod maritus ex ſtatuto facit per mortem uxoris,tit.9.q.19.nu.10 363

Inſinuatio,an ſit neceſſaria,quando ſit donatio in cauſam alimentorum,uel reſeruato uſufructu,ibid.nu.12

Inſinuationi renunciari non poteſt,tit.8.q.72.nu.3 326

Inſinuationis defectus deſtruit omnes obligationes ſuper re interea factas,tit.9.q 42.nu.18 410

Inſtitutio facta de aliquo tamquam filio,non ualet,ſi conſtat non eſſe filium,tit.1.q.6.nu.4 198

Inſtitutio filiorum non trahitur od eos, quos teſtator ignorabat habere,tit.9.q 13.nu.28 354

Inſtitutionem qui impugnat,videtur totum impugnare teſtamentum,eo.tit.q.25.nu.63 375

Inſtitutus in quota,dicitur hęres vniuerſalis, licet alius ſit datus hæres in certis bonis,tit.2.q.15.nu.136 117

Inſtrumentum habet pro ſe tres præſumptiones, tit.1.q.113.numero 4 88

Inſtrumentum non facit rem liquidam, quando ei aliquid obijcitur,eo.tit.q.115.nu.10 89

Inſtrumentum aliud eſt,aliud contractus,tit.8.priu.3. numero 8.ſolio 272

INDEX

Inſtrumentum non ſolenne probat, quando ſecundum illius tenorem fuit obſeruatum, eod. tit. priuil. 22. nu. 11 282

Inſtrumentum ſi nulla exceptione impugnari poteſt, dabitur tamen exceptio, quod non eſt inſtrumentum, tit. 9. q. 26. numero 84 380

Intellectus c. 1. de pace tenen. tit. 1. q. 3. nu. 13 3

Intereße dotis non ſolutę debetur marito, ſiue dos ſit in pecunia, ſiue in fundo, eo. tit. q. 42. nu. 11 38

Intereſſe quando eſt certum in ſubſtantia, tunc valet pactio a principio de certa quantitate ſoluenda, eo. tit. nu. 26 39

Intereſſe dotis non ſolutæ præſtari debet non ſolum a patre, ſed etiam a quocunque extraneo, ibid. nu. 30

Intereſſe dotis non ſolutæ, an poſſit pacto taxari a principio, quando conceditur dilatio ad ſoluendum, eo. tit. nu. 53 40

Intereſſe officio iudicis debitum peti non poteſt de per ſe, eod. tit. q. 43. nu. 18 45

Intereße cenſetur remiſſum, quando creditor ſimpliciter recipit ſortem, ibid. nu. 12

Intereſſe non dicitur pœna, quoad creditorem, ſed quoad debitorem, ibid. nu. 21

Intereße debitum ex pacto, non uidetur remiſſum ſorte recepta, ibid. nu. 26 46

Intereße ſuccedit loco implementi, eodem titulo, q. 43. numero 62 49

Intereſſe non debetur ceſſante mora, ibid. nu. 71 50

Intereſſe futuri temporis ei non datur, qui ſortem conſequi poteſt, eod. tit. q. 45. nu. 6 51

Intereße extra rem peti poteſt, quando eſt promiſſum, ibidem, numero 20

Intereße uerum debetur tam iure canonico, quam ciuili, ibidem, numero 28 52

Intereße tam lucri ceſſantis, quam damni emergentis debetur mulieri moram paßę ratione dotis, etiam ſi diues ſit, ibidem, numero 31

Intereße mulieris reſpectu dotis non ſolutæ, quando probetur, ibidem, nume. 32

Intereße damni emergentis debetur ei, qui moram paſſus eſt, ibidem, nume. 34

Intereße lucri ceſſantis non debetur ei, qui non conſueuit negotiari, ſecundum multos, contra tamen, ibid. nu. 39

Intereſſe lucri ceſſantis, & quod non emerit fundum ob defectum ſolutionis, quomodo probetur, eo. tit. nu. 41 53

Intereße lucri ceſſantis, ut debeatur, probandum eſt, quòd lucrum eſſet in potentia propinqua, ibid. nu. 42

Intereße ubi per teſtes probandum eſt, teſtes, etiam non interrogati reddere debent rationem, ibid. nu. 43

Intereße lucri ceſſantis ſufficit, ſi probetur a communiter accidentibus, uel a ſolitis, ibid. nu. 44

Intereße lucri ceſſantis taxari poteſt officio iudicis, ibid. nu. 46

Intereſſe lucri ceſſantis taxatur deductis expenſis omnibus, & aliquid etiam deducitur, ibid. nu. 58

Intereße quando in pactum deducitur, ſuſtinetur ſolum pro quantitate ueri damni, ibid. nu. 77 54

Intereßo ſuccedit loco rei debitæ, tit. 2. q. 15. nu. 357 118

Intereße debitum officio iudicis, non poteſt peti ſorte remiſſa, tit. 6. q. 3. nu. 37 194

Intereſſe promiſſum per ſtipulationem, peti poteſt, ſorte ſine proteſtatione, aut reſeruatione recepta, ibid. nu. 38

Intereſſe ceßante non datur actio, neque exceptio, tit. 8. prin. 38. numera 30 296

Intereße quodcunque ſufficit ut admittatur quis ad agendum, eo. tit. priuil. 83 nu. 19 332

Intereße ſubrogatur loco principalis debiti, tit. 9. q. 2. numero 8. folio 340

Intereſſe quando ceſſat, nemo auditur, eod. tit. q. 32. numero 44. folio 394

Interpellatio noua requiritur, quando ſtatuta die creditor non eſt in loco, tit 1. q. 42. nu. 130 43

Interpellatio non dicitur trina, quando continuato ſermone ter inſtat quis debitorem ad ſoluendum, tit. 6. q. 16. nu. 9 218

Interpretatio quęlibet ſumi debet, ut actus ſuſtineatur, tit. 2. q. 1. numero 40 93

Interpretatio fieri debet, per quam actus ſuſtineatur, eod. tit q. 13. numero 6 106

Interpretatio, quæ nos reducit ad ius primæuum, eſt fauorabilis, tit. 2. q. 15. nu. 193 121

Interpretatio fit contra ſtipulantem, qui poterat apertius legem dicere, tit. 6. q. 1. nu. 26 191

Interpretatio ſumi debet in dubio per quam non mereatur quis reprehendi a ſapientibus, tit. 9. q. 12. nu. 27 351

Inteſtatus non dicitur infans, uel alius, qui teſtari non poterat, tit. 6 q. 9. nu. 17 207

Inuaſor alienæ poſſeſſionis non perdit quod ſibi fuit datum, licet priuetur iure ſuo, tit. 7. q. 16. nu. 58 245

Inuentarij beneficium non prodeſt hęredi, qui promittit legatum ſoluere, tit. 8 priuil. 22. nu. 33 284

Inuentarij beneficium non prodeſt, quatenus uires hęreditatis ſuppetunt, tit. 2. q. 15. nu. 183 120

Inuentarium operatur, ne hęres teneatur ultra vires hæreditatis, tit. 4. q. 10. nu. 16 147

Inuentarium prodeſt hæredi etiam aduerſus legatum piæ cauſæ, quia non tenetur ultra uires hæreditatis, tit. 8. priuil. 13. numero 2 277

Inuitus nemo obligatur in contractibus, tit. 6. q. 5. nu. 17 197

Iudæi dicuntur de populo, & de corpore ciuitatis, tit. 2. q. 15. numero 72 113

Iudæi includuntur in conceſſione facta populo, vel vniuerſitati, ibid. nu. 74

Iudæi gaudent immunitate conceſſa hominibus alicuius loci, ibidem, num. 75

Iudæi habens filios in poteſtate, ibid. nu. 76

Iudæi ligantur ſtatuto excluſiuo fœminarum, ibid. nu. 77

Iudæus ſi uxori vſumfructum relinquat ſtantibus filijs, legatum reſtringitur ad alimenta, ibid. nu. 71

Iudæus includitur in diſpoſitione ſtatuti, ibid. nu. 73

Iudęus ligatur conſuetudine, ſicut ſtatuto, ibid. num. 78

Iudæus purgat moram ex beneficio legali, ibid. nu. 79

Iudæus uſurarius manifeſtus poteſt teſtari ualide, ibidem, numero 80

Iudęus nihil opponit Iudeo, tit. 7. q. 2. nu. 15. f. 228. idem & q. 4. nu 12 230

Iudæus nõ poteſt emere fundum, cui aſcripti ſint ſerui Chriſtiani, tit. 8. priuil. 89. nu. 2 354

Iudex excommunicatur, ſi impedit, ne confugiens alatur, tit. 1 q. 73. num. 2 70

Iudex, qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur ultra vires patrimonij, deducto ne egeat, titulo 2. quæſt. 78. numero 19. folio 72

Iudex alit ſeipſum, quando accedit ad locum aliquem ſuę iuriſdictionis, & ibi extendit, eodem titulo, quæſtione 79. numero 8 74

Iudex pręſumitur pro iudice, eodem titulo, quæſtione 120. numero 11 92

Iudex vbi de alimentis agitur, non tenetur ſequi uoluntatem patris, tit. 4. q. 13. nu. 7 150

Iudex poteſt ſæpe ex cauſa contrauenire voluntati teſtatoris, ibid. nume. 8

Iudex in educatione filiæ debet facere, quod faceret pater ſi viueret, eo. tit. nu. 36 151

Iudex eſt loco patris in educatione filię, ibid. nu. 37

Iudex petere debet ſumptus neceſſarios, non delicatos, eo. tit. q. 22. numero 14 166

Iudex miniſtrare tenetur officiali, quem ſecum duxit, omnem impenſam neceſſariã in acceſſu, et receſſu, eo. tit. q. 23. nu. 17. 167

Iudex non tenetur de medicinis prouidere officiali, quem ſecum duxit, ibid. nu. 19

Iudex officiali, quem ſecum duxit, alimenta præſtat ſecundum illius dignitatem, & conditionem, ibid. nu. 20

Iudex regulariter non tenetur alere officialem, quem ſecum duxit circumſcripta conſuetudine, ibid. nu. 24

Iudex

Index licet teneatur expenſam receſſus ſoluere ſuo officiali, fallit tamen quando non vult domum redere, ſed alio, ibidem, numero 23

Index ordinarius detrahis id quod domi impendiſſet, quando ei ſolumntur alimenta, eo.tit.q.25.nu.6 170

Index officium ſuum non impartitur non petenti, tit.7.q.19.numero 12 251

Index officium ſuum non impartitur non petenti, tit.8. priuil.4. numero 1 273

Index in cauſa alimentorum impartitur officium non petenti, ibidem, num.2

Index in cauſa pia impartitur officium ſuum non petenti, ibid. numero 3

Index eccleſiaſticus non cognoſcit contra laicum, eo tit. priuil.9. numero 1 275

Index eccleſiaſticus cognoſcit de alimentis contra laicum, ibi.nu.2

Index eccleſiaſticus cognoſcit cauſam piam, ibid.nu.3

Index eccleſiaſticus non cognoſcit de alimentis relictis diuiti, ibid. numero 5

Index laicus in terris eccleſię competens eſt in cauſa alimẽtorum, ibid.nume.8

Index laicus decernit alimenta uxori, dum coram eccleſiaſtico agitur de matrimonio. eod.tit.priuil.10.nu.5 276

Index cauſæ principalis, eſt iudex emergentis & acceſſorij, ibid. numero 10

Index officium ſuum non impartitur non petenti, ubi ampliatur, eod.tit.priuil.75.nu.1 327

Index non compellit partes ad compromiſſum etiam ſtatuto iubente, niſi petatur, ibid.nu.2

Index in pronunciando ſequi debet partium uoluntatem, & ſecundum eam ferre ſententiam, ibid.nu.4 228

Index non tenetur iudicare ſecundum conuentionem partium in alimentis, ibid.nu.9

Index non ſequitur conuentionem partium in criminalibus, ibid. numero 11

Index poteſt ex officio remouere tutorem ſuſpectum, eo.tit.priui. 86.num.7 333

Index ſecularis non poteſt delinquentem in eccleſia exiſtentem obſidere, vel militibus circumſiſtere, tit.9.q.17.nu.3 361

Index ſecularis captum in eccleſia relaxaſſe non dicitur, ſi eum in reditu capi facit, ibid.nu.12

Index punitur, quando citauit coram ſe compariturum eum, qui alienę ſubeſt iuriſdictioni etiam ſi cum effectu non impedierit alienam iuriſdictionem, eo.tit.q.26.nu.94 381

Iudici vel notario a iudice tranſmiſſo præſtanda ſunt alimenta ubi accedunt ad examinandum teſtes, tit.1.q.63.nu.1 67

Iudici dum ſindicatur reuerentia eſt exhibenda, ſicuti priui, eod. tit.q.127.nu.6 95

Iudici alimenta dantur qualia ſibi parare conſueuerat in domo ſua, tit.4.q.22.nu.15 166

Iudici ordinario iudicanti in ciuitate nihil omnino datur pro alimentis, eod.tit.q.25.nu.7 170

Iudicium alimentorum eſt ſeparatum a iudicio dotis, tit.3.q.2. numero 8 129

Iudicio finium regundorum utrique litigantium actor eſt reus, tit. 1.q.86.nu.3 76

Iurans ducere puellam in uxorem, intelligitur, ſi dotem dederit, eod.tit.q.32.nu.13 27

Iurans cenſetur cogitare de omnibus, quę poſſunt contingere, tit. 9.q.15.nu.18 356

Iuramenti authoritas ſemper cenſetur excepta, tit.8. priuil.56. nume.9 309

Iuramentum ſeruari debet quandocunque id fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, ibid.nu.45

Iuramentum confirmat contractum, qui eſt nullum, ibidem, numero 43

Iuramentum nihil operatur in his, quæ non pendent a poteſtate iurantis, tit.1.nu.19 2

Iuramentum nihil operatur ad præiudicium tertij, & in actu, qui non pendet a poteſtate iurantis, eodem tit. q.32.nu.10. 27

Iuramentum in ſupplementum non admittitur in probando intereſſe lucri ceſſantis, eod.tit.q.45.nu.47 53

Iuramentum obliget præciſè ad pactum, eod.tit.q.78.numero 26 72

Iuramentum excludit beneficium, ne quis conueniatur ultra quam facere poteſt, ibid.nu.27

Iuramentum obligat Deo, qui ſupplet partis abſentiam, tit.8.priuil.73.nu.6 327

Iuramentum habet vim expreſſi, tit.9.q.15.nu.17 356

Iuramentum non ampliat, ſed corroborat principalem obligationem, ibid.nu.20

Iuramentum includit ſolum caſus comprahenſos in renunciatione, ibid.nu.21 357

Iuramentum præſtitum perſonæ cum expreſſione dignitatis non obligat ceſſante dignitate in ea perſona, tit.9.q.30. numero 22 387

Iuramentum non ualidat confeſſionem in prohibitis, eo.tit.q.32. numero 77 395

Iuramentum non obligat ad impoſſibile, eo.tit.q.41. numero 29. folio 409

Iuſtitia dicitur quia ſuum cuique tribuat licèt aliquando auferat, eo.tit.q.30 nu.5 387

Iuſtitiam venalem habere non licet induci, tit.1.q.79. numero 9 74

Ius gentium inductum eſt ratione naturali, tit.1.q.1.nu.15 2

Ius gentium eſt potentius principatu, ibid nu.16

Ius diuinum in obſeruantia pręferendum eſt naturali, eo.tit.q.3. numero 12 3

Ius reuocandi deſcendens ex contractu tranſit in hæredes, eo.tit. q.48.nu.52 57

Ius accreſcendi non habet locum in legato e uno, tit.2.q.12.numero 2 105

Ius accreſcendi relicto uſufructu alicui cum hęredibus duplici in caſu locum habet, eo.tit.q.15.nu.211 122

Ius ciuile attenditur in his, quæ iure canonico non reperiuntur decerſa, ſi non agitur de peccato, tit.3.q.3.nu.6 130

Ius delatum ex ſtatuto tranſmittitur ad hæredes ante agnitionẽ, eo.tit.q.6 nu.16 134

Ius ſingulare facilius tollitur, quam ius commune, tit.4.q.16.numero 33 158

Ius ſuperueniens lite pendente, non prodeſt actori, tit.5.q.1.numero 61 179

Ius alendi deriuatur a naturali iure, tit.7.q.9.nu.2 234

Ius offerendi perpetuo competit poſſeſſori pignoris aduerſus anteriorem creditorem, eod.tit.q.16.nu.60 245

Ius dicere ſibi de facto nemo debet, eod.tit.q.17.nu.18 248

Ius quod naturaliter debetur potentius eo eſt, quod accidentaliter competit, eod.tit.q.27.nu.6 258

Ius competens ex propria perſona fortius eſt, quam ex perſona alterius, ibid nu.7

Ius canonicum ſeruari debet utroque in foro, quando agitur de peccato, eod.tit.q.29.nu.11 259

Ius canonicum, quando etiam de ſolo ueniali peccato agitur, ſeruandum eſt utroque in foro, ibid.nu 12

Ius ciuile in terris imperij, & ius canonicum in terris eccleſiæ ſeruandum eſt in materia indifferenti, ibid.nu.14

Ius canonicum ſeruatur in terris eccleſiæ etiam in feudatis, ibid. numero 15

Ius recipiens alimenta ſemper videtur exceptum, tit.8. priuil. 20.num.5 280

Ius publicum tolli non poteſt conuentione partium, eod.tit.priuil. 75 nu.10 328

Ius accreſcendi locum habet etiam in legatis, titulo 9 q.5.numero 1 343

Ius accreſcendi addit portionem portioni, ibid.nu.2

Ius accreſcendi applicat portionem ipſo iure, non autem medio exceptionis, ibid nu.3

Ius accreſcendi tribuit ius ſine portione, ibid.nu.4

Ius accreſcendi adijcit etiam ignoranti, ibid.nu.5

Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum, ibi.nu.6

Ius accreſcendi non habet locum in diſpoſitionibus limitatis, ibid. numero 7
Ius accreſcendi habet locum etiam ubi extat taxatiua, ibidem, numero 9
Ius accreſcendi facilius admittitur in inſtitutione, quam in legato, ibid.num. 12
Ius accreſcendi non poteſt a teſtatore prohiberi, ibid.nu.13
Ius accreſcendi non poteſt in inſtitutione prohiberi a teſtatore, ibid.nume.14
Ius accreſcendi prohiberi poteſt in legatis, ibid.nu.15
Ius accreſcendi non habet locum in legato veſtimentorum, ibid. nume.16 — 344
Ius accreſcendi non habet locum in legato victus, ibidem, numero 18
Ius accreſcendi non habet locum, quando vſusfructus relinquitur ad alimenta, ibid.nu.20
Ius accreſcendi non habet locum, quando legantur alicuius prædij fructus ad alimenta, ibid.nu.21
Ius accreſcendi non habet locum in legatis, quæ ſunt tempore limitata, ibid.nu.23
Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum in piam cauſam relicto, ibid.nu.24
Ius accreſcendi non habet locum in legato, quod tacitè importat alimenta, ibid.nu.25
Ius accreſcendi locum habet in legato alimentorum, quod non ſufficit ad integra alimenta, ibid.nu.27
Ius correctum quod non reperitur, quare ſtare prohibetur, ibid. numero 28
Ius alendi regulatur ſecundum ordinem ſuccedendi, eod.tit.q.10. nume.1 — 347
Ius patronatus venit in vniuerſali venditione caſtri cum omnibus iuribus, eo.tit.q.25.nu.27 — 368
Ius patronatus venit in generali confiſcatione omnium bonorum, ibid.nu.28
Ius ſucceſſoris non reſoluitur, quando authoris ius eſt extinctum per dationem in ſolutum etiam iudicialem, eo.tit.q.42.numero 12 — 410
Iura perſonalia non ueniunt re translata, tit.7.q.32.nu.17. — 261
Iura paſſiua non poſſunt in alium transferri, tit.9.q.22, numero 31 — 369
Iura duo quando competunt, poteſt vnum acceptari, & alterum repudiari, eo.tit.q.35.num.28 — 399
Iuuari nemo poteſt ex eo, quod impugnauit, tit.1.q.118.numero 2 — 90

L

LABOR & tempus recipiunt diuiſionem, tit.7. q. 161.nu.8 — 168
Laboris quoque ratio habenda eſt in repetitione alimentorum, tit.9.q.39.nu.5 — 404
Lac præſtare modica eſt impenſa, tit.1.q.14.nu.2 — 13
Laudum latum ſecundum conuentionem partium, non producit actionem, tit.8.priuil.75.nu.8 — 328
Lazarus reſuſcitatus recuperat bona, tit.1.q.32.nu.31 — 28
Lecti appellatione ueniunt ornamenta, omnia, vt culcitra, lintea mina, & alia, tit.4.q.7.nu.4 — 144
Lecto vxori relicto a marito venit culcitra de ſerico, ſi qualitas perſonæ patiatur, ibid.nu.5
Lecto vxori viduæ legato non ueniunt culcitræ ex ſerico, tit.2.q. 12.nu.4 — 105
Lectus ei præſtatur, cui alimenta debentur, tit.4.q.7. numero 1. folio — 144
Lectus debetur ei, cui relinquitur victus, vel educatio, ibidem, numero 2
Legans videtur remittere exceptionem, quæ ſibi competebat, vel liberationem ab actione, titulo quarto, quæſt.19. numero 51. folio — 174
Legari non poteſt res propria legatarij, quia non eſſet vtile legatum, tit.2.q.9.nu.4 — 103
Legata ſtrictè ſunt interpretanda, eodem titulo, quæſt.10. numero 16 — 104
Legata fieri poſſunt ſine verbis, ſed attenditur voluntas, eod.tit. q.14.nu.9 — 106
Legata non cenſetur res, quæ fuit poſita in conditione, ibidem, numero 3
Legata relinquuntur ex coniecturis, & quæ ſufficiant, ibidem, numero 10
Legata ueniunt ſub inſtitutione facta in omnibus alijs bonis, eo. tit.q.15.nu.219 — 122
Legata pia denunciari poſſunt a quolibet de populo, tit.3.q.8.numero 4 — 135
Legata pia. Quilibet de populo pro legatis pijs implorare poteſt iudicis officium, ibid.nu.5
Legata pia præſtantur hæreditate nondum adita, tit.8. priuil.12. numero 3 — 276
Legata pia non debentur, niſi adita hæreditate, intellige, ut nu. 5.ibid.nu.4
Legata pia tunc debentur non adita hæreditate, quando non patitur dilationem, ibid.nu.5
Legata pia vt petantur hæreditate nondum adita, bona addici debent alicui ſeruandorum legatorum cauſa, ibid.nu.6 — 277
Legata ab inteſtato non cenſentur repetita a ſubſtituto per fideicom miſſum, uel nominatim grauato, eod.tit. priuil.15. numero 1 — 278
Legata quando tranſcendunt uires hæreditatis minuuntur omnia pro rata, & ibi ampliatur, eo.tit.priuil.30.nu.1 — 290
Legata plura in eandem cauſam facta non debentur, ſed unicum tantum, etiam ſi ſint qualitatis, non ſpeciei, tit.9.q.4. numero 2 — 341
Legata plura eiuſdem quantitatis debentur, quando facta ſunt in diuerſis ſcripturis, ibid.nu.10 — 342
Legata plura eiuſdem quantitatis etiam facta diuerſis ſcripturis non debentur, ſi ſint in eandem cauſam, ibid.nu.11
Legata regulariter fiunt ob merita, titulo nono, quæſt.13. numero 21 — 353
Legata ſi generaliter minuantur, uel adimantur, non uenit legatum alimentorum, eo.tit.q.15.nu.8 — 356
Legata duo diuerſarum rerum in eodem teſtamento relicta debentur, eod.tit.q.34.nu.6 — 396
Legati vnius ſolutione, an hæres ſibi præiudicet quoad alia eidem, uel diuerſæ perſonæ relicta, tit.8.priuil.22.numero 14. folio — 282
Legati annui petitio conceditur pro futuro tempore, ubi idem in debito annuo ex contractu, eo.tit.priuil.25.nu.7 — 286
Legati dominium tranſit recta uia in legatarium, tit.9.q.16.numero 1 — 357
Legati quantitatis dominium non tranſit recta uia in legatarium, ibid.num.2
Legati dies cedit a morte teſtatoris, eod. tit. q. 35. numero 4. folio — 398
Legato in annuo attenditur conditio perſonæ ſecundum principiũ cuiuſque anni, tit.5.q.4.nu.27 — 184
Legato in annuo conditio legatarij conſideratur in principio anni, tit.9.q.16.nu.48 — 360
Legato in conditionali attenditur qualitas, et capacitas legatarij, ſecundum principium anni, eo.tit.q.6.nu.9 — 345
Legato in annuo conueniri poteſt debitor, vt condemnetur pro omnibus futuris annis adueniente tempore, ibid.nu.10
Legato accepto agnoſcitur onus iniunctum etiam ſi ſit grauius legato, tit.7.q.11.nu.17 — 236
Legatum eſt donatio, tit.1.q.42.nu.123 — 43
Legatum conſanguineo pauperi, dicitur pium, eod. tit.q.93. numero 3 — 78
Legatum conſanguineo pauperi, debetur proximiori, etiã ſi alius ſit pauperior, ibid.nu.4
Legatum non tranſit ad hæredes, quando res limitato tempore relinquitur ad alimenta, tit.2.q.1.nu.9 — 98
Legatum non tranſmittitur ad hæredes, quando ſit per verba taxatiua, & limitatiua, ibid.nu.10

Lega-

Legatum poteſt ita fieri ad tempus, ſicuti ſub conditione, ibid. numero 13

Legotum ſactum od tempus, aut ſub conditione, tranſit ad heredem teſtantis mortuo legatario ante diem, vel conditionem, ibid.nu 14

Legatum eſt donatio, eod.tit.q.3.nu.9 101

Legatum od piam cauſam large interpretatur, & uenit quod maximum eſt, eod.tit.q.10.nu.17 104

Legatum onnuum cenſetur factum in cauſam alimentorum, eod. tit.q.12.nu.1 105

Legutum dotis intelligitur pro alimentis, quando factum eſt pauperi, ibid.num 9

Legotum omne intelligitur pro ulimentis, quando ſit pauperi, ibid num. 10

Legutum poteſt relinqui per epiſtolam, eo.tit.q.14.nu.6 106

Legotum nutu relinqui poteſt, ibid.nu.7

Legatum relinquitur per quæcunque verba, ibid.nu.8

Legatum deſumitur e contrario ſenſu diſpoſitionis, idemque eſt in fideicommiſſo, ibid.nu.14

Legotum vſusfructus in codicillis factum non reſtringitur, quando in teſtamento relicta fuerunt alimenta, eod.tit.q.15.numero 129 116

Legatum vſusfructus foctum in teſtamento, reſtringitur ad ulimento, quando in codicillis relicta ſunt olimenta, ibidem, numero 132 117

Legatum vſusfructus non reſtringitur ad ulimento, quando non est vſusfructus omnium bonorum, ſed certorum rerum, ibidem, nume. 133

Legotum vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando reſpicitur quota bonorum, ibid.nu.134

Legutum vſusfructus omnium bonorum, non eſt vniuerſale, ibid.nu.142

Legotum onnuum pro primo onno eſt purum, & pro ſequentibus ſub conditione, eo.tit.nu.190 120

Legutum relictum ab inſtituto non cenſetur repetitum a ſubſtituto pupillari expreſſo, ibid.nu.191

Legatum dicitur annuum quando relinquitur ad uitam, uel quoad vixerit, vel per ſimilia verba, eo.tit.nu.199 121

Legotum factum caducum, uel repudiatum ſpectat ad hæredem titulo hæreditario, eo.tit.nu.218 122

Legatum dotis contines tocitam conditionem, ſi nubat, tit.3.q.1. numero 55 128

Legatum. Pro legato dantur tres actiones, eod.tit.q.3.nu.7. 130

Legatum. Perſonalis actio, vel hypothecaria non datur pro legato ante aditionem, ibid.nu.10

Legatum omne peti poteſt officio iudicis, eod. tit. numero 12. folio 131

Legatum. Pro legato pro quo ſolum datur officium iudicis, etiam hipothecaria, eod.tit.q.4.nu.5 132

Legatum. Tres actiones competunt pro legato, dummodo eius naturu non repugnet. ibid.nu.10

Legutum alimentorum foctum ſeruo, vel incopaci debetur non ratione, ſed æquitate, ibid.nu.13

Legutum olimentorum uidetur toxatum, quando teſtator reliquit qualia conſueuit præſtare, tit.4.q.9.nu.31 146

Legutum alimentorum quantumuis taxatum non eſt præſtandum vltra quam ferant redditus, quando factum eſt inuentarium, ibid.nu.34

Legutum alimentorum, quod deficit ob non ſeruatam conditionem habitandi, an reuiuiſcat, ſi incipiat habitare, eod.tit. q.15.numero 71 156

Legotum alimentorum factum ſcholari pręſtari debet in loco ſtudij, eo.tit.q.16.nu.40 178

Legatum ulimentorum factum ſine die non debetur, niſi ſequuta interpellatione, eo.tit.q.17.nu.27 160

Legatum annuum non tranſmittitur ad hęredes, tit.5.q.1. numero 8 177

Legatum olimentorum ab vno relictũ, cenſetur ab alio repetitũ, ibid.num. 21

Legatum poteſt relinqui in diem, uel ſub conditione, eodem titulo, quæſt.3.numero 4 181

Legotum eſt donatio, ibid.nu.7

Legatum relictum ſub modo negotiuo efficeretur inutile, ſi ſortiretur effectum ſolum poſt mortem grauati, ibid.nu.21

Legatum factum mulieri, ſi perſeuerit ud viduitatem, locum habet ea facta uidua, licèt ex inde nubat, ibid.nu.29

Legatum foctum ſub modo, ambulat pari paſſu cum eo, quod factum eſt ſub conditione, ibid.nu.35 182

Legatum ulimentorum matri relictum cum onere habitandi cum filijs, deficit mortuis filijs, quando factum eſt eorum contemplatione, eo.tit.q.4.nu.12 183

Legatum ulimentorum cum onere habitandi cum filijs dicitur fauore legatariæ factum, quando habitatio confertur in eius uoluntatem, ibid.nu.14

Legutũ relictũ uxori donec habitabit, ſortitur effectũ, quando incipit habitare, licet aliquando nõ habitauerit, eo.tit.nu.30. 184

Legotum cum onere habitandi, quando cenſeatur foctum fauore legutarij, & quando fauore eius, cum quo morandum eſt, ibid. numero 32

Legatum non extinguitur, ſi ceſſat vna ex pluribus eius cauſis, eod.tit q.5.nu.12 eo.

Legutum factum corpori, quod non moritur, dicitur perpetuum, eod.tit.q.6.nu 4 185

Legatum non cenſetur relictum contemplatione dignitatis, quando legatarius gerit uicem alterius, ibid.nu.14

Legutum non præſumitur factum intuitu dignitatis, quando ea ſubalternatur alteri, ibid.nu.15

Legotum continens certam præſtationem factum ciuitati finitur centum annis, ibid.nu.16

Legatum annuum, & legatum vſusfructus æquiparantur, ibid. numero 17

Legatum annuum eccleſiæ aut ciuitati relictum extinguitur destructa ciuitate, uel eccleſia etiam ante centum annos, ibid. numero 21

Legutum pro olimentis euaneſcens propter diuitias ulimentarij, reſurgit ſuperueniente neceſſitate, eod.tit.quæſt.7.numero 55. folio 189

Legutum eſt donatio, tit.6.q 9.nu.20 207

Legatum pro liberandis carceratis dicitur pium, eod.tit.q.12.numero 14 213

Legatum pro redimendis captiuis eſt pium, ibidem, numero 15

Legutum compenſatur cum debito legali, tit.7. quæſt.10. numero 5 236

Legatum factum ſecundogenito a patre, non videtur factum animo compenſandi cum vita militia, eo. tit.q.15. numero 23. folio 242

Legatum factum filio a patre compenſatur cum uita militia eidẽ debita, eo.tit.nu.29 243

Legotum olimentorum in dubio uidetur relictum fauore legatarij, eod.tit.q.23.nu.14 255

Legatum interpretatur ſecundum legis diſpoſitionem, non ſecundum occultam voluntatem, ibid.nu.16

Legatum intelligitur factum contemplatione, quando matri relinquitur in domo, ibid.nu.17

Legatum ceſſat cauſa legati ceſſante, eod.tit.q.33.nu.4 262

Legutum prædij, ex quo alimẽta erunt pręſtanda, ſi minuatur, ipſo quoque alimenta intelligũtur imminuta, eo.tit.nu 24 263

Legatum alimentorum factum nobili, eſt pium, ſi ille ſecundum ſuam conditionem non poteſt filias maritare, licet habeat vnde viuat, tit.8.priuil.1.nu.10 270

Legatum olimentorum factum filio ſpurio pauperi a patre, non eſt pium, & ibi de veritate, ibid.nu.11

Legatum non debetur repudiata, vel non adita hæreditate, eod. tit.priuil.12.nu.1 276

Legatum ulimentorum pręſtatur ante aditam hæreditatem, ibid. numero 2

Legotum alimentorum præſtandum ob eo. cui nihil fuit relictum, vel minus quam important alimenta ſuſtinetur, eo.tit. priuil. 14.num.2 277

Legatum libertatis,& piæ cauſę præſtandum ab eo,cui nihil, vel minus eſt relictum,ſuſtinetur,eo.tit.nu.3 278

Legatum alimentorum caducum non remanet apud hęredem,ſed præſtatur ab eo,uel alio.ibid.nu.5

Legatum alimentorum relictum pro dimidia ab hęrede,& pro dimidia a fratre degente in communione, debetur integre ab hærede,ibid.nu.6

Legatum alimentorum relictum ab aliquo nominatim grauato debetur etiam a ſubſtituto,eo.tit.priuil.15.nu.2 eo.

Legatum alimentorum relictum ab uno ex hæredibus, qui repudiauit,vel deceſſit ,ante aditionem debetur a cohærede, ibid. numero 3

Legatum alimentorum capi debet de manu hæredis, eo.tit.q.16. numero 3

Legatum ad pias cauſas capi poteſt authoritate propria, ex qua non patitur falcidiam,ibid.nu.8

Legatum libertatis factum incertæ perſonę non ualet.eod.tit. priuil.17.nu.4 279

Legatum quantitatis factum uni ex libertis debetur omnibus, quando ignoratur de quo teſtator ſenſerit,ibid.nu.6

Legatum poteſt quandocunque reuocari a teſtatore, eo.tit.priuil. 20.nume.1 280.

Legatum nulla uoluntate adimitur,ibid.nu.2

Legatum an reuocetur nuda uoluntate, quando iam ſuit traditum,ibid.nu.3

Legatum alimentorum non reuocatur,reuocatis generaliter legatis,vbi ampliat in legato dotis,& ad pias cauſas,eod.tit.numero 7 281

Legatum reuocatum uidetur,quando teſtator rem legatam alienauit.eo.tit.priuil.21.nu.1 eo.

Legatum reuocatur alienatione etiam inualida,ibid nu.2

Legatum libertatis reuocatur non ſolum expreſſè,ſed etiam tacitè,ibid.nu.3

Legatum quando reuocetur alienatione rei,ibid.nu.4

Legatum alienatione reuocatum, non reconualeſcit redempta re, ibid.num.5

Legatum ad pias cauſas reuocatum alienatione, reuiuiſcit facta rei redemptione,ibid.nu.6

Legatum alimentorum reuocatum alienatione, reconualeſcit redemptione rei,ibid.nu.7

Legatum alimentorum confirmatur ex triplici præſtatione, quando eſt relictum in ultima uoluntate,alias ſecus, eod.tit.priuil. 22.nu 7 282

Legatum alimentorum ſi eſt vnicum, tunc unica ſolutione confirmatur,ſi eſt nullum,ibid nu.13

Legatum alimentorum quamuis nullum confirmatur præſtatione trium annorum etiam ſi ſingula non ſint integra, ibidem,numero 18

Legatum alimentorum factum diuiti non confirmatur triennali pręſtatione,ibid.nu.21 383

Legatum dicitur annuum fauore ultimę uoluntatis,ibidem,numero 25

Legatum conditionale deficit,detracta conditione, eod.tit.priuil. 23.nu.3 284

Legatum alimentorum non pręſumitur factum in dubia contemplatione oneris ,ibid.nu.7

Legatum in dubio uidetur quod minimum eſt , eo.tit. priuil.25. numero 1 286

Legatum ſemel tantum eſt præſtandum,non pluries, & pręſumitur unicum non annuum ibid.nu.3

Legatum alimentorum præſumitur annuum,ibid nu.5

Legatum uidetur quod maximum eſt fauore piæ cauſæ, vbi ampliatur,ibid.nu.6

Legatum collatum in tempus reiterabile præſumitur annuum, ibid.num.8

Legatum rei modicę factum perſonæ diuitum dilectæ præſumitur annuum,non unicum,ibid.nu.9

Legatum obſcurum declaratur ex affectione teſtatoris , ibidem, numero 10

Legatum uidetur quod maximum eſt,vbi qualitas legatarij ſuadet, ibidem, numero vndecimo

Legatum ex perſona legatarij præſumitur annuum,ibidem , numero 12

Legatum præſumitur annuum ex affectione teſtatoris erga legatarium,eo.tit priuil.27.nu.4 288

Legatum latè interpretatur, quando fit coniunctę perſonæ , ibid. numero 5

Legatum alimentorum factum pro reſtitutione male ablatorum non diminuitur , licet legata tranſcendant uires hæreditatis , eo.tit.q.30.nu.2 290

Legatum ad piam cauſam non minuitur,quando legata ſuperant uires hæreditatis,ibid.nu.3

Legatum dotis non patitur diminutionem, quando plus eſt legatum,quam ſit in hæreditate,ibid.nu.4

Legatum relictum in compenſationem debiti non patitur diminutionem,ibid.nu.5

Legatum non patitur diminutionem, quando conſtat de uoluntate teſtatoris,etiam ex coniectura, ibid.nu.6

Legatum patitur diminutionem,etiam ſi fiat tamquam debitum, ibid.nu 9

Legatum pro dote ſuſtinetur,quando relinquitur ab eo,qui tenebatur dotare,alias non,ibid.nu.10

Legatum in dubio ſtrictè eſt interpretandum , eod.tit.priuil.58. numero 10 314

Legatum in diem minus æſtimatur propter interuſurium medij temporis,eo.tit.priuil.77.nu.11 319

Legatū alimentorū continet debitum generis,tit.9.q.4.nu.4. 341

Legatum annuum continet plura legata,ibid.nu.6

Legatum factum in unam cauſam ceſſat,ea cauſa ceſſante,eo.tit. nume.9 342

Legatum diuerſis ſcripturis relictum a diuerſis perſonis, quæ reputentur una , & eadem,debetur ſemel tantum, eo.tit.numero 14 eo.

Legatum alimentorum non recipit multiplicationem, quando fit ab eodem,& in eadem ſcriptura,eod.tit.q.5.nu.10 343

Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum,eod.tit.q.6. numero 1 344

Legatum alimentorum etiam factum per certum tempus præſumitur annuum,ibid.nu.2

Legatum annuum tot continet legata,quot ſunt anni,ibid. nu.3

Legatum annuū præcipuè alimentorum pro primo anno eſt purū, & pro ſequentib eſt conditionale, ibid.nu.4

Legatum annuum debetur pro toto anno,quando legatarius deceſſit cœpto anno,ibid.nu.5

Legatum annuum tranſmittitur ad hęredes pro toto anno,quando legatarius,cœpto iam anno decedit,ibid.nu.6

Legatum conditionale non tranſmittitur conditione pendēte,ibid. nume.8 345

Legatum annuum factum ad implendum certum quid eatenus debetur,quando ſequitur implementum, ibid.nu.11

Legatum annuum non debetur in principio anni quando aliter dignoſci poteſt ex cauſa per teſtatorem adiecta,ibidem , numero 13

Legatum annuum alicui ſimpliciter relictum,præſumitur in alimentorum cauſam factum ibid.nu.14

Legatum annuum diuiti relictum non præſumitur in alimenta factum,ibid.nu.15

Legatum alimentorum non eſt annuum , quando fit ſine temporis præfinitione,ibid.nu.16

Legatum uſuſfructus non dicitur annuum,ſi non eſt factum cum pręfinitione,ſeu diſtributione temporum,ibid.nu.17

Legatum annuum factum cum præfinitione temporis dicitur unicum,ibid.num.18

Legatum alimentorum cum temporis præfinitione continet plura legata , ibid.num.19

Legatum unicum tollitur unica præſcriptione, ſecus quando continet plura legata,ibid.nu.22

Legatum certæ quantitatis factum in codicillis in cauſam alimentorum tollit legatum in eādem cauſam factum in teſtamento, eod.tit.q.8.nu.4 3·6

Legatum certarum rerum pro alimentis factum, reuocat præcedens legatum alimentorum, ibid. nu. 6
Legatum vſusfructus reſtringitur ad alimenta, cenſetur reuocatum per ſequens legatum factum in cauſam alimentorum, ibi. num. 12
Legatum quantitatis non cenſetur factum in alimenta, niſi fiat pauperi, ibid. nu. 14 347
Legatum filijs relictis debetur ſuſceptis non ſolum ex prima, ſed etiam ex ſecunda, eod. tit. q. 13. nu. 12 352
Legatum acquiritur ſtatim a tempore mortis teſtatoris legatario ignoranti, eod. tit. q. 16. nu. 4 357
Legatum ita interpretatur, ut afferat utilitatem, ibid. nu. 7
Legatum eſt donatio, ibid. nu. 45 359
Legatum largè interpretatur, quando fit coniunctæ perſonæ, ibid. numero 46
Legatum annuum factum vxori, donec dos illi reſtituatur, non eſt ualidum, ibid. nu. 53 360
Legatum reuocatur ob ſuperuenientes inimicitias, eod. tit. q. 25. num. 65 375
Legatam acquiritur legatario ſtatim a morte teſtatoris, eod. tit. q. 29. nu. 17 386
Legatum coniunctæ perſonæ factum non interpretatur ſtrictè, eo. tit. q. 30. nu. 9 387
Legatum alimentorum non interpretatur ſtrictè, ſed largè, ibid. numero 11
Legatum factum ob cauſam, determinatur ſecundum cauſam annexam, ibid. nu. 18
Legatum uxori factum ſub mentione uiduitatis, uel luctus perditur per tranſitum ad ſecunda uota intra annum, ibidem, numero 31 388
Legatum coniunctæ perſonæ factum intelligitur ſtrictè, quando hæres quoque eſt coniunctus, ibidem, nu. 47
Legatum quantumuis fauorabile non extenditur contra tacitam uel expreſſam teſtatoris uoluntatem, ibid. nu. 48
Legatum alimentorum latè interpretatur, quando fit pauperi. ibid. num. 50
Legatum compenſatur cum debito neceſſario, eodem titulo, q. 34. numero 3 396
Legatum alimentoram filio relictum imputatur illi in legitimā, ibid. num. 5
Legatum alimentorum ad uitam, & legatum centum librarum ſingulis annis, utrunque debetur, quando fit in eodem teſtamento, ibid. num. 8
Legatum alimentorum ſi in eodem teſtamento fiat, ubi etiam eſt relictus uſusfructus, utrunque debetur, ibid nu. 9
Legatum alimentorum non imputatur in legitimam, quando legitima quoque ſuit in eodem teſtamento relicta, ibidem, numero 10
Legatum non debetur, niſi adita hæreditate, eodem titulo, q. 35. num. 23 398
Legatum capi debet de manu hæredis, ibid. nu. 24
Legatum fingitur retro nunquam quæſitum, quando legatarius repudiat, etiam quando recta via tranſit, ibidem, nume. 27. folio 399
Legatum poteſt quis acceptare repudiata hæreditate, ibidem, numero 29
Legatum ſtrictè, & propriè eſt interpretandum, eodem titulo, q. 36. num. 4 400
Legatum reſtringitur, & ampliatur ſecundum cauſam propter quam fuit factum, ibid. nu. 12
Legatum pia cauſa factum large interpretatur, ibidem, numero 13
Legatum alimentorum non minuitur falcidia, eodem titulo, q. 40. numero 3 406
Legatum capi debet de manu hæredis, ibid. nu. 10
Legatum eſt donatio, eod. tit. q. 41. nu. 9 408
Legatam acceptans, tenetur iniunctum onus agnoſcere, titulo 5. q. 1. nu. 24 178
Legatum acceptans cenſetur agnoſcere onus etiam quod excedat legati ualorem, eod. tit. q. 3. num. 24 181
Legatum factum cum onere acceptans non tenetur ultra uires legati, tit. 6. q. 11. nu. 36 210
Legatum acceptans cenſetur agnoſcere onus iniunctum etiam ſi excedat ualorem legati, quādo uictā eſt, pro omni & toto, &c. ibid. num. 37
Legatum acceptans tenetur agnoſcere onus iniunctum, tit. 7. q. 10. num. 16 236
Legatum factum cum onere plus non petendi acceptans, ſibi non præiudicat, ſi onus ignorauit, titulo 9. quæſt. 26. numero 101. folio 381
Legatum acceptans tenetur agnoſcere onus annexum, etiam ſi excedat emolumentum, eo. tit. q. 43. nu. 44 415
Legatorij, qui diſcordant in percipiendis alimentis componuntur a iudice, tit. 3. q. 9 nu. 26 137
Legatarij alimentorum non poſſunt inter ſe tranſigere, tit. 8. priu. 56. nu. 12 307
Legatarij poſſunt inter ſe uendere feudum, quod ſibi fuit relictum cum prohibitione alienandi, ibid. nu. 14
Legatario alimentorum etiam ſi aliunde habeat, alimenta debentur, tit. 7. q. 22. nu. 12 254
Legatario præſcribitur per hæredem ſpatio triginta annorum ante petitionem, tit 9. q. 6. nu. 21 345
Legatarius vſusfructus bonorum mobilium, & immobilium, conſequitur integram uſumfructum, titulo 2. quæſt. 15. num. 140. folio 117
Legatarius alimentorum habitando cum uno ex pluribus illa cōſequitur, tit. 3. q. 9. nu. 25 137
Legatarius alimentorum non cogitur alimenta recipere in domo hæredis, licèt teſtator iuſſerit ea tradi certa in ciuitate, tit. 4. q. 14. nu. 20 152
Legatarius alimentorum in domo relictorum debet offerre ſe paratum ſtare in domo, ne videatur per ſe ſtare, eodem tit. q. 15. nu. 15 154
Legatarius petit alimenta extra domum, ſi ob hæredis nimiam ſæuitiam non poteſt habitare in domo, ibidem, numero 29. folio 155
Legatarius conſequitur alimenta extra domum, quando hæres habet vxorem ita rixoſam, quod non poteſt cohabitare, ibidem, num. 30
Legatarius alimentorum petit ea extra domum, ſi ita ſit iuuenis, quod tutè non poſſit cohabitare, ibid. nu. 31
Legatarius alimentorum habens uxorem pulchram non cogitur habitare cum hærede, ſed extra domum petit, ibid. nu. 32
Legatarius alimentorum non poteſt mutare habitationem, ſi id ſit graue hæredibus, ibid nu 42
Legatarius alimentorum cum onere habitandi excuſatur, quandocunque eſt impeditus, ibid. nu. 43
Legatarius alimentorum petit extra domum, quando relictum eſt, ſi noluerit, uel non potuerit habitare, ibidem, numero 58. folio 156
Legatarius rei ad certum tempus relictæ fideiubere tenetur de reſtituendo rem finito tempore, tit. 5. q. 3. nu. 8 181
Legatarius centum aureorum cum onere conſtruendi capellam, non tenetur in conſtructione erogare ultra centum, tit. 7. q. 10. nu. 21 236
Legatarius ſub modo ne petat creditum, poterit petere id, in quo creditum ſuum excedit legatum, ibid. nu. 22
Legatarius capit rem legatam de manu hæredis, alias priuatur iure ſuo, tit. 8. priuil. 16. nu. 1 278
Legatarius capiens legatum propria authoritate non punitur, quando non eſt locus falcidiæ, ibid. nu. 7
Legatarius pauper non tenetur cauere cum fideiuſſoribus, ibid. numero 5
Legatarius alimentorum non tenetur fideiubere de contribuendo pro detractione falcidiæ, eod. tit. priu. 18. nu. 9 279
Legatarius alimentorum non conſequitur legatum, ſi repudiat onus iniunctum, eod. tit. priuil. 23. nu. 5 284
Legatarius poteſt unum ex pluribus legatis ab eadem perſona factis vnum acceptare, & alterum repudiare, tit. 9. q. 4. nu. 32. folio 343

Legatarius

Legatarius poteſt unius rei partem legatam acceptare, & alteram ſeparata actione relictam repudiare, ibid. nu. 33
Legatarius priuatur legata, ſi intra annum luctus uxorem ducat a teſtatore relictam, eodem titulo, quæſt. 30. numero 37. folio 388
Legatarius poteſt unum legatum acceptare, & alterum reſpuere, eod. tit. q. 35. nu. 30 399
Legatarius quando poſſit legatum propria authoritate capere, eod. tit. q. 40. nu. 19 406
Legatarius, cui pecunia ad alimenta relicta traditur, tenetur cauere, ibid. nu. 21
Legatarius alimentorum, ſi acceptat pecuniam, qua inde amittatur, alimenta perdit, ibid. num. 27 407
Legatarius cenſetur in legato magis dilectus, quam hæres, ibid. numero 31
Legatarius præfertur hæredi in re legata, & cenſetur magis dilectus, eod. tit. q. 41. nu. 10 408
Lego Titio cum familia, idem ſignificat quod, lego Titio, & familiæ, tit. 2. q. 7. nu. 1 102
Lex poteſt ex cauſa tollere ius naturale, titulo 1. quæſt. 3. numero 18 3
l. 1. §. ſi emancipatus, il primo, ff. de contratab. eſt correcta, ibid. q. 6. nu. 12 5
l. uxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. 3. quomodo intelligatur, tit. 1. q. 9. nu 8 7
l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminiſt tuto. quomodo procedat, eod. tit. q. 25. nu. 25 22
l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo ff. de inoff. teſtam. quomoda intelligatur, eod. tit. q. 28. nu. 11 23
l. fi. ff. de doli mali excep quomodo procedat, eod. tit. q. 42. numero 41 39
l. uir uſuras, ff. de donat. inter uir. & uxo. quomodo procedat, ibid. nu. 116 42
l. non quemadmodum, ff. de lib. agnoſc. quomodo intelligatur, eod. tit. q. 104. nu. 4 82
l. qui filium, ff. ubi pupil. educ. debe. eodem titulo, q. 105. numero 7 83
l. inſtituta, §. de inofficioſo. ff. de inoff. teſtam. quomodo intelligatur, eod. tit. q. 112. nu. 18 87
l. fi. C. de ordine cognitio. quomodo procedat, eodem tit. q. 120. numero 6 91
l. cum quidam. §. diuus. ff. de uſur. non habet locum in uſuris dotalibus, tit. 3. q. 5. nu. 6 133
l. ſi ſterilis. §. fi. ff. de actio. emp. quomodo intelligatur, tit. 4. q. 4. num. 8 141
l. ius alimentorum §. item ad inſtructionem ff. ubi pupil. educ. deb, quomodo intelligatur. eod. tit. q. 6. nu. 11 144
Lex debet intelligi ſecundum titulum cui ſubiacet, ibidem, numero 12
l. mutus. §. manente ff. de iure dot. quomoda intelligatur, eod. titu. q. 12. nu. 6 149
l. ſi fideicommiſſum. § fi, ff. de parric. quomodo procedat. eod. tit. q. 16. nu. 34 158
l. hæreditatum. ff. ad legem Falcid. non habet locum, quando ex euentu conſtat de ueritate, eodem titulo, quæſt. 17. numero 14. folio 159
Lex. Mitius agitur cum lege, quam cum homine, eodem titulo. q. 29. nu. 46 174
l. fin. C. de natural. liber. locum habet etiam in filijs ſpurijs, tit. 5. q 7. num. 24 188
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, ibidem, numero 45 189
l. ſi marito. §. fin ff. ſoluto matri. locum habet in acceſſionibus, & fructibus naturalibus, non ciuilibus, titulo 6. quæſt. tertia, numero 32 194
l. quia parentis. ff. ſoluto matrimo. quomodo procedat. eod. tit. q. 5. num. 12 197
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, eod. tit. q. 7. num. 11. folio 199
l. ſi ... §. ſi ff. de condic. indeb, quomodo procedat, ibid. nu. 12
l. Neſennius. ff. de nego. geſt. quomodo procedat, eodem titulo, q 8. nu. 77 204
Lex noua corrigens antiquã in uno correlatiuorum cenſetur etiam corrigere in alio, eod. tit. q. 9. nu. 6 206
Lex generaliter loquens debet generaliter intelligi, eodem titulo, q. 19. nu. 4 228
l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſumpt. fun. quomodo intelligatur, eod. tit. q. 19. nu. 11 251
l. fin. §. ipſam autem. C. de bonis quæ liber. quomodo intelligatur, tit. 7. q. 37. nu. 30 266
l. Iudices. C. de anno. & tribut. lib. 10. procedit ſingulari ratione, eod. tit. q. 41. nu. 10 268
l. 1. C. de fideicommiſ. quomodo intelligatur. tit. 8. priuil. 22. numero 35 284
l. libertis. §. poſthumus. ff. de alimen. & cibar. legat. quomoda intelligatur, eod. tit. priuil. 20. nu. 8 281
Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, eod. tit. priuil. 40. numero 4 297
Lex rebus, non uerbis eſt impoſita, eodem titulo, priuil. 56. numero 8 307
l. quod fauore, non habet locum in iudicijs, ut euitetur inæqualitas, eod. tit. priuil. 60. nu. 31 317
Lex. Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, ubi exornatur, eo. tit. priuil. 65. nu. 37 322
Lex quamuis dura, eſt ſeruanda, & ibi quomodo intelligitur, eod. tit. priuil. 90. num 8 334
l. hac edictali. C. de ſecun nupt. non habet locum quando ſecunda uiro inopi aliquid relinquitur ad alimenta, titulo 9. q. 9. numero 16 347
l. hæreditatum. ff. ad legem Falcid. locum habet etiam in diſpoſitionibus inter uiuos, eod. tit. q. 11. nu. 28 350
l. hac edictali. C. de ſecun. nupt. an locum habeat in legato alimentorum, eod. tit. q. 15. nu. 11 363
Lex non debet imponi uerbis, ſed rebus, eodem titulo, q. 21. numero 20 367
l. Mela. ff. de alimen. & ciba. leg quomodo intelligatur, eodem tit. q. 30. nu. 49 388
l. ſi patronus, §. fin. ff. ad Trebellian. quomoda intelligatur, eodem tit. q. 32. nu. 45 394
l. diui ff. ad leg. Falcid. quomodo intelligatur, eodem tit. q. 40. numero 4 406
l. ſi quis argentum. C. de donat. procedit ſpeciali fauore donantis pauperis, eod. tit. q. 41. nu. 4 408
l. hæreditatum. ff. ad leg. Falcid. procedit in quocunque actu, ibid. numero 16
l. hæreditatum. ff. ad leg. Falcid. non habet locum quando emerſit ueritas ex poſt facto, ibid. nu. 18 409
Lex generaliter loquens debet intelligi indiſtincte, eod. tit. q. 43. num. 23 412
Lex quod non dicit, ſuperſtitioſis inuentionibus non eſt præſumendum, eod. tit. q. 44. nu. 18 414
l. finalis, C. de legit. tuto. declaratur, ibid. nu. 41 415
Lex noua non ligat, niſi lapſo bimeſtre poſt publicationem, eod. tit. q 45. nu. 27 417
Lex noua ligat ante bimeſtre, quando addit pœnam facto prohibito a iure communi, ibid. nu. 28
Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, tit. 1 q 44. nu 2 47
Lege cautum quod non reperitur, non eſt de nouo inducendum, eod. tit. q. 55. nu. 3 62
Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, tit. 7. q. 17. nu. 17 248
Idem & tit. 9. quæſt. 21. numero 13 367
Legem quærere, ubi habemus rationem, eſt infirmitas intellectus, tit. 1. q. 28. nu. 9 23
Legem ubi non habemus, erubeſcimus, eo. tit. q. 31. nu. 24 25
Legem quando non habemus, ...cimus, ſi ſine illa loquimur, eod. tit. q 44. nu. 3 47
Legem rei ſuæ apponere poteſt quilibet tradendo, tit. 8. priuil. 56. num. 93 312

Legem

Legem rei ſuæ apponere dominus poteſt prout uult, tit.9.q.18. num.14 362
Legis beneficio non gaudet, qui in legem committit, tit.7.q.16. num.39 245
Legitima filio adoptiuo non debetur in bonis patris naturalis, tit. 1.q.2.nu.5 2
Legitima filio orthodoxo debetur uiuente patre Iudæo, vel infideli, eod.tit.q.4.nu.5 4
Legitima ſtatim filio aſſignatur, quando pater ingreditur monaſterium, ibid.nu.6
Legitima debetur filio legitimato, eodem titulo, quæſt.8. numero 5 6
Legitima filijs fidelibus reſeruatur, quando matris hæreticę bona confiſcantur, eod.tit.q.14.nu.20 14
Legitima filio debetur iure naturæ deſcendentibus, eodem titulo, q.19.num.7 17
Legitima parentibus in bonis deſcendentium iure debetur ciuili, ibid.num.8
Legitima non trahitur de bonis primogenituræ a deſcendentibus grauato, eod.tit.q 27.nu.7 23
Legitima debetur filio, quando pater ingreditur monaſterium, nec expectatur mors, eodem titulo, quæſt. 29. numero 7. folio 24
Legitima filio debetur in bonis patris confiſcatis, eodem titulo, q.31.nu.11 25
Legitima ſuccedit loco alimentorum, ibid.nu.12
Legitima non ei debetur, qui non eſt ſucceſſurus ab inteſtato. ibid. num.28 26
Legitima eſt portio eius, quod debetur ab inteſtato, ibidem, numero 29
Legitima non debetur a fiſco filijs poſt condemnationem natis. ibid. num.41
Legitima non debetur in bonis uiuentis, eodem titulo. quæſt.35. num.14 32
Legitima poſt mortem datur loco alimentorum, ibidem, numero 15
Legitima debetur filio legitimato, ſicut legitimo, titulo 1.q.11. num.14 85
Legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiſcantur, ibid.nu.29 86
Legitima non includitur in diſpoſitione in dubio, titulo 2.q.15.numero 188 120
Legitima petitur actione ex teſtamento, quando eſt relicta, vel condictione ex lege, ſi non eſt relicta, titulo 3.quæſt.1.nu.31. folio 126
Legitima ſecundum aliquos petitione hæreditatis poſtulatur. ibid. num.33
Legitima loco alimentorum ſuccedit, ibid.nu.36
Legitima non petitur, quando lex generaliter excludit, ſecus in excluſione hominis, ibid.nu.42 127
Legitima eſt portio eius, quod ab inteſtato debetur, ibidem, numero 63 128
Legitima mortuo patre petitur iure actionis, eodem titulo, q.6. num.2 133
Legitima ſolui debet de proprietate hæreditaria, non de fructibus. tit.4.q.9.nu.23 146
Legitima tolli poteſt in totum a ſtatuto ex cauſa, tit.5.q.1. numero 6 177
Legitima. Filius clericus non imputat ſibi in legitimam libros a patre emptos in ſtudio, tit.7.q.1.nu.43 227
Legitimam. In legitimam non imputantur alimēta, eod.tit.q.10. num.7 236
Legitima eſt portio, quæ ab inteſtato debetur, ibid nu.9
Legitima ſuccedit loco alimentorum, eodem titulo, quæſt.12.numero 6 237
Legitima debetur naturali iure, vel inſtinctu, ibidem, numero 7
Legitima dicitur æs alienum, quoad patrem, ibidem, nu.8
Legitima non debetur filio uiuente patre, titulo 8. priuil.26. numero 1 286
Legitima filij non uenit in confiſcatione bonorum filij, quando pater uiuit, ibid.num.3
Legitima vt filio debeatur, requiritur patris mors naturalis, & non ſufficit ciuilis, ibid.nu.4
Legitima non debetur ei, qui non ſuccedit ab inteſtato, tit.eod. priuil.33.nu.1 292
Legitima ſuccedit loco alimentorum, ibid.num.2
Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto, quando filius habet unde victum conſequatur, eod.tit.priuil.56.nu.23 308
Legitima. Imputantur filio in legitimam ea, quæ pater ſimpliciter dat illi, eod.tit.priuil.57.nu.1 313
Legitima. Alimenta præſtita a patre non imputantur filio in legitimam, ibid.nu.2
Legitima non debetur filio ſpurio, aut naturali, eod.tit.priuil.81 num.2 331
Legitima debetur filio naturali in bonis maternis, alias agit de inofficioſo contra teſtamentum, ibid.nu.9
Legitima fratri debita, cum inſtituitur turpis perſona, comparatur legitimę, quæ debetur filio in bonis patris, eodem tit.prin. 95.nu.6 336
Legitima filio debita in bonis patris non minuitur ob legata, ibid. numero 7
Legitima non minuitur ob legata facta pro reſtitutione male ablatorum, vel recompenſatione ſeruitiorum, de quibus non apparet, ibid.num.8
Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas relicta, ibid. numero 9
Legitima ſuccedit loco alimentorum, tit.9.q.2.nu.1 339
Legitima eſt fauorabilior alimentis, ibid.nu.2
Legitima, quando petitur, requiritur libellus, ibid.nu.4
Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto, ibid.nu.5
Legitima. Alimenta filio præſtita, non imputantur in legitimam ſibi a patre debitam, ibid.nu.6 340
Legitima poteſt a patre valide aſſignari inuito filio, ibidem, numero 12
Legitima filio relinquenda eſt inſtitutionis titulo, eodem titulo, q. 21.num.2 366
Legitima etiam canonica iure inſpecto relinqui debet honorabili titulo inſtitutionis. ibid. nu.3
Legitima etiam in teſtamento inter liberos relinquenda eſt inſtitutionis titulo, ibid.num.4
Legitima etiam aſcendentibus relinqui debet inſtitutionis titulo, eodem tit.q.21.nu.5 366
Legitima etiam, aut ſtatuto alternata, aucta, aut diminuta retinet naturam ſuam, & relinquitur inſtitutionis titulo, ibid.num.6
Legitima. Relictum pro legitima cenſetur titulo inſtitutionis relictum, ibid.nu.12 367
Legitima. In legitimam non imputantur alimenta, quæ uiuens pater præſtitit filio, eod.tit.q.34.nu 1 396
Legitima. Imputatur in legitimam quidquid filius capit in ultima uoluntate de bonis defuncti, ibid.nu.2
Legitima debetur de corporibus hæreditarijs, ibid.nu.7
Legitima præſtanda eſt de corporibus hæreditarijs, ibidem, numero 16 397
Legitima largo modo dicitur falcidia, ibid.nu.28
Legitimam non detrahit, qui legis diſpoſitione excluditur a ſucceſſione, tit.1.q.31.nu.37 26
Legitimam conſignare cogitur pater uiuere, quando bona dilapidat, eod.tit.q.50.nu.4 60
Legitimam pater uiuens non cogitur aſſignare filio, ſed poteſt ſi uult, tit.9.q.1.nu.13 340
Legitimam filio relinquere pater tenetur, eo.tit.q.34.nu.22 397
Legitimam pater auferre, aut minuere non poteſt, ibidem, numero 23
Legitimæ ſupplementum petitur condictione ex lege, tit. 3. q.1. num.32 126
Legitimæ loco ſubrogatur quidquid ſub nomine quotę datur ex forma ſtatuti, ibid.nu.62 128
Legitimę imputat filius quidquid capit ex teſtamento patris, tit. 9.q.2.nu.9 340

Legitimæ non imputantur, quæ ex teſtamento patris capiuntur inter uiuos, ibid.num.10
Legitimę imputatur quod donationis titulo filius inter uiuos conſequitur a patre. declaratur tamen ut ibi, ibid.nu.11
Legitimæ renunciari non intelligitur, niſi fiat expreſſa mentio. eod.tit.q.15.nu.4 356
Legitimandi proprios ſpurios, Imperator non poteſt Palatino Comiti facultatem concedere, titulo primo, quæſt.decima, numero 4 8
Legitimati nihil differunt a legitimis, eodem titulo, quæſt.23. numero 10 19
Legitimatio per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabilis, & naturam imitatur, & ibi latè ornatur, titulo 2.quæſt.15. numero 32 111
Legitimatio inducitur per ingreſſum religionis, titulo 7.quæſt.1. num.42 227
Legitimatio, quæ fit per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabiliſſima, tit.8.priu.67.nu.5 324
Legitimatio per ſequens matrimonium imitatur naturam, ibid. num.10
Legitimato per oblationem curiæ nouem unciæ relinqui debent, ſi legitimi non extant, titulo 1.q.8.nu.6 6
Legitimatus nihil differt a legitimis, ibid. nu.1
Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus, ibid.nu.2
Legitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamentum, & dicit nullum, ibid.num.3
Legitimatus primordia habet naturalia, ibid.nu 7
Legitimatus eſt alendus a patre, ibid.nu.12
Legitimatus ex matrimonio ſubſequente, dicitur verè, & propriè legitimus, eod.tit.q 111.nu.10 85
Legitimatus per oblationem curiæ, uel ex reſcripto, dicitur verè legitimus quoad conſequendum alimenta lite pendente, ibid. numero 11
Legitimatus debet inſtitui, ſicut legitimus, ibid.num.12
Legitimatus poteſt teſtamentum patris dicere nullum, & arguere de inofficioſo, ibid.num.13
Legitimatus non includitur ſtatuto loquente de filio, titulo 2. q. 16.numero 30 111
Legitimatus non excludit fœminam, quando ſtatutum maſculos excludit propter fœminas, ibid.nu.31
Legitimatus conſentiente teſtatore excludit ſubſtitutum, ibidem, numero 34
Legitimatus habetur in omnibus pro legitimo quoad patrem legitimantem. ibid.num.35
Legitimatus efficitur denuò ſpurius, quando cauſam iuſtam exhęredationis incurrit, tit.7.q.1.nu.3 225
Legitimatus filius, qui patri negat alimenta perdit legitimationem, & reducitur ad ſpurietatem, titulo 8 priuileg.67.numero 1 324
Legitimatus per ſequens matrimonium non perdit legitimationem, licèt patri ſit ingratus, & neget alimenta, ibidem, numero 4
Legitimatus per ſequens matrimonium poteſt promoueri ad Epiſcopatum, ibid nu.6
Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feudo, ibid. numero 7
Legitimatus per ſubſequens matrimonium dicitur uerè & propriè legitimus, ibid nu.8
Legitimatus ex ſequenti matrimonio eſt nobilis, ſi pater ſit nobilis, ibid.num.9
Leſus dicitur ex compromiſſo, qui non poteſt ſine decreto alienare. eod.tit.priuil.56.nu.32 308
Libellus acquiritur quando alimenta petuntur iure actionis, alias ſecus, tit.3.q.9.nu.1 136
Libellus omitti non poteſt, & eſt de ſubſtantia iudicij, ibidem, numero 2
Libellus eſt in omni iudicio neceſſarius, ibid.nu.3
Libellus requiritur ut iudex ſciat formare, ibid.nu.4
Libellus requiritur, quando agitur iudicis officio, ibid.nu.5
Libellus non requiritur pro executione ſententiæ, ibid.nu.6
Libellus non requiritur, quando iudicis officium imploratur, ut quis defendatur in poſſeſſione, ibid.nu.7
Libellus non requiritur quando iudicis officiũ imploratur pro adipiſcenda poſſeſſione, ibid.num.8
Libellus in iudicis officio requiritur, quando res non eſt liquida, ſed eget diſcuſſione, ibid.nu.9
Libellus in l.fi.C.de edic. diui Adr. non requiritur, ſi non extat contradictor, ibid.num.10
Libellus in l.fi.C.de edic.diui Adr.requiritur quando eſt neceſſaria cauſæ cognitio, ibid.nu.11
Libellus requiritur eſſe in ſummarijs, ibid. nu.12
Libellus requiritur etiam in cauſis, quæ celeritatem deſiderant, ibid. num.14 137
Libellus unicus ſufficit, quando plures tenentur ad præſtationem alimentorum, ibid.nu.16
Libellus unicus ſufficit in l. fin. C.de edic.diui Adr. contra omnes contradictores, ibid.nu.17
Libellus ſi ſit ineptus ſententia non ſuſtinetur, quando erat neceſſarius, alias ſecus, ibid.nu.18
Libellus in petendis alimentis, qualiter formari debeat, ibidem, numero 19
Libellus non cogit patronum mulcta indicta, nec econtra, ibidem, numero 21
Libellus in cauſa alimentorum debet continere res ipſas in æſtimationem, ibid.nu.30
Libellus non requiritur in cauſa alimentorum. diſtingue tamen. tit.8.priuil.2.nu.3.& 4 276
Libellus requiritur, quando agitur ad legitimam, ibid nu.4
Liber adminiſtratoris probat in fauorem ſcribentis, ſi expenſa non ſit magna, tit.6.q.8.nu 76 204
Libri pro ſtudio neceſſarij dari debent illi, cui relicta eſt neceſſitas, tit.4.q.6.nu.2 143
Libri ſimpliciter a patre traditi filio agnati in ſtudio, non uidentur donati, niſi uoluntas ex alijs colligatur, tit.6. quæſt.6. numero 26 199
Libri ſcholaris, vel Doctoris capi non poſſunt pro exequtione iudicati, tit.8.priuil.62.nu.5 319
Libri ſcholaris retineri poſſunt pro impenſa facta in funus eiuſdem ſcholaris, ibid.nu 6
Libro defuncti magis creditur, quam libro uiuentis, titulo 6.q.8. numero 75 204
Liberalis non dicitur, qui ſoluit quod debet, titulo 1.q.108, numero 5 83
Liberalitas cuique ſua prodeſſe, non autem nocere debet, eod.tit. q.78 nu.12 72
Liberalitatis ſuæ pœnam nemo pati debet, tit.9.q.41. numero 6. folio 408
Liberi naturaliter omnes naſcuntur, titulo ſeptimo, quæſt.9. numero 4 234
Liberis alimenta ſi relinquuntur, ueniunt nepotes, titulo 9.q.36. num.10 400
Libere non dicitur, qui extra ſuum territorium liberè non perducit, tit.9.q 17.nu 11 361
Liberatio debitori facta pro ſorte extenditur ad omnia acceſſoria, tit.6.q.3.nu.33 193
Liberatio facta vniuerſitati non prodeſt ſingulis, tit.7.q.32. numero 25 262
Libertas eſt res ineſtimabilis, titulo octauo, priuileg.58. numero 1 294
Idem priuileg 66.num.1 323
Libertati ſuæ prœiudicare nemo poteſt, eodem titulo, priuil.65. num.4 321
Liberti hæres non tenetur alere patronum, ibid.nu.40 322
Libertorum filij mortuo patre non tenentur alere patronum ſui patris, tit.1.q.51.nu.18 60
Libertus alit patronum, eodem titulo, quæſt.48. numero 2 55
Libertus tenetur alere patronum pauperem, eodem titulo, q.51.numero 1 60
Libertus retinet ueſtigia quędam prioris ſeruitutis, ibid. nu.4
Libertus alit patrem, & filios patroni, ibid.nu.5

Libertus non minorem reuerentiam præſtare debet patri & filijs patroni, quam ipſi patrono, ibid.num.7

Libertus negans patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem, ibid. numero 9

Libertus non reuocatur in ſeruitutem, quando patri uel filio patroni negauit olimenta, ibid.nu.11

Libertus tenetur alere priuignum patroni, ibid.nu.15

Libertus etiam liberatus ab onere operarum tenetur alere patronum, ibid.nu.16

Libertus erga patronum tenetur naturali, & ciuili iure ad alimenta, ibid.nu.20 61

Libertus ob negata patrono alimenta non reuocatur in ſeruitutem, ſi ab alio fuerunt præſtita, ibid.nu.22

Libertus non conuenitur a patrono in plus quam poſſit facere, eod. tit.q 78.nu.8 72

Libertus alit patronum, ſecũdum illius dignitatem, titulo 4.q.18. num.19 168

Libertus non ſolum alit patronum, ſed etiam uxorem, filios, & familiam, ibid.nu.20

Libertus ingratus redigitur ad priſtinam ſeruitutem, tit.6.q.18. num.11 220

Libertus alit patronum, qui habet de proprio, titulo 7. queſt.28. num.1 259

Libertus pauper non tenetur ſubuenire patrono, ibidem, numero 4

Libertus deducit primum alimenta per ſe, deinde alit patronum de eo quod ſupereſt, ibid.nu. 5

Libertus non tenetur ſalutem patroni præferre propriæ, ibidem, numero 7

Libertus alit filios patroni pauperes, ibid.num.8

Libertus non tenetur præciſè alere patronum, ſed cauſatiue, ne reincidat in ſeruitutem, ibid.nu.9

Libertus non alit patronum, qui uendidit operas, quas manumittendo ſibi reſeruauerat, ibid.nu.10

Libertus alit patronum, qui operas reſeruatas non uendidit, ſed illas exegit, ibid nu.11

Libertus non minorem reuerentiam exhibet patri ſui patroni, quã patrono, tit.8.priu 65.nu.28 322

Libertus tenetur alere patrem ſui patroni, ibid.nu.29

Libertus non redigitur in ſeruitutem, licèt patrem, uel filium patroni non aluerit, ibid.nu.38

Libertus negans alimenta patrono redigitur in ſeruitutem, eo.tit. priuil.66.nu 2 323

Libertus ſemel ob negata patrono alimenta redactus in ſeruitutẽ, non poteſt libertate poſtea donari, ibid.num.4

Libertus ſi alimenta neget filio patrono, non reuocatur in ſeruitutem, ibid.nu.

Libertus tenetur filio patroni exhibere reuerentiam, obſequium, & honorem, ibid.nu.6

Libertus tunc ſolum ob negata patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem, quando alere tenebatur, ibid.nu.11

Libertus & filius æquiparantur, eodem titulo, priuil.67. nu.2. folio 324

Licentia donandi feudum non extenditur ad donationem cauſa mortis, tit.2.q.15.nu 260 124

Licentia Principis interpretari debet, ut ſit conformis iuri, & æquitati, tit.8.priuil 94.nu.6 336

Licentia nubendi conceſſa uxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus, titulo nono, queſt.30.num.44. folio 388

Licentia teſtandi conceſſa alicui intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus, ibid.nu.46

Limitata diſpoſitio ponit effectum limitatum, titulo primo. q.43. num.32 46

Limitata cauſa limitatum producit effectum, tit.2.q.1.nu.12 98

Idem tit.4.q.17.num.11 159

Limitata diſpoſitio limitatum producit effectum, tit.9.q 25.numero 62 375

Lis eſſet poteſt inter patrem, & filium pro alimentis, tit.3.q.1. nu.2 125

Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium pro his, in quibus patri uſusfructus non quæritur, tit.8.priu 6.nu.7 273

Lis eſſe non poteſt inter patrem & filium, eodem titulo, priu.38. nu.25 299

Lis eſſe poteſt inter dominum, & ſeruum, ubi agitur de perſona, & non de rebus, ibid.nu.26

Litiganti de omnibus bonis, uel maiori parte, reus tenetur prouidere pendente lite, tit.1.q.119.nu.1 91

Litigare temere, & malam cauſam defendere nemo tenetur, tit.9. q.42.nu.30 411

Litigioſa res vendi poteſt, quando breui erat peritura, tit.8.priu. 45 nu 6 299

Litigioſa res poteſt alienari ex cauſa neceſſaria, titulo 9.q.32.numero 68 394

Locatio, quando facta eſt in fraudem, non obligat ſucceſſorem ſingularem etiam neceſſarium, eodem titulo, quæſt.42. numero 36 411

Locator conuenire poteſt, ne teneatur penſionem remittere ob uim maiorem, tit.7.q.18.nu.16 250

Locator ſi promiſit non expellere conductorem durante locatione non poterit expellere etiam ſuperueniente neceſſitate, tit.9 q. 26.nu.20 378

Locupletari nemo debet cum aliena iactura, titulo 1.q.42.numero 5 37

Locus ubi adijcitur gratia taxationis, tunc alimenta non debentur, ſi nihil ex eo loco eſt perceptum, titulo 4.quæſt.16.numero 2 170

Locus quando ponitur in eadem oratione tunc reſtringit, ibidem, num.5

Locus adijcitur gratia taxationis, quando ponitur per participium futuri temporis paſſiuum, ibid.num.6 171

Locus adiectus per relatiuum, & verbum futuri temporis importat taxationem, ibid.num.7

Lucri, uel damni diuerſa eſt ratio, tit.9.q.39.nu.12 405

Lucrum iudicatur pro damno, quando eſt radicatum, ibidem, numero 13

Lucrum facere ex proprio delicto nemo debet, titulo 1. q.10.numero 3 18

Lucrum dotis ſtatuto defertur marito propter onera matrimonij, eod.tit.q 42.nu 34 39

Lucrum ceſſans dicitur uerum intereſſe, ſicut damnum emergens, eod.tit.q.45.nu.29 52

Lucrum ceſſans probatur ex coniecturis, ibid.nu.45 53

Lucrum dotis a ſtatuto delatum marito, non dicitur de hæreditate mulieris, tit.7.q 12.num.22 238

Lucrum facere nemo debet ex ſuo dolo, vel culpa, eod.tit.q.41.numero 2 268

Lucrum facit qui ſuam exequitur voluntatem, titulo 8.priu.56. num.3 307

Lucrum dotis a ſtatuto delatum locum habet non obſtante fideicommiſſo iniuncto rei dotali, eodem titulo, priuileg.74.numero 6. folio 327

Lucrum dicitur quidquid a lege defertur, titulo nono, quæſt.19.numero 4 363

Lucrum dotis marito delatum per mortem vxoris continet titulum oneroſum, ibid.nu.5

Lucrum non dicitur quod originem trahit a cauſa oneroſa, ibid. numero 6

Lucrum quod facit filius ex re patris, tribuitur pro dimidia induſtriæ, & reſiduum capitali, eo.tit.q.20.nu.10 364

Lucrum alicui ademptum illi applicatur, cuius contemplatione ademptum eſt, eod.tit.q.25.nu.12 372

Lucrum delatum ab homine non ei applicatur, cuius contemplatione fuit alij ablatum, licèt ſecus ſit in delato a lege, ibid.numero 25 373

Luxuriæ non eſt plus tribuendum, quam caſtitati, titulo 7.q.24. num.4 255

MAGI.

M

MAGISTER eſt loco parentis, titulo 1. q.53.nu.3. ſolio 61
Magiſter non minorem in diſcipulum habet poteſtatem, quam pater in filium, ibid.nu.7
Magiſter non poteſt in ius vocari ſine venia, ibid.nu.8
Magiſtratus non conuenitur, niſi in ſubſidium, titulo 7. q.37.numero 10 265
Maioratum inſtituens tenetur filijs, vel deſcendentibus prouidere de alimentis neceſſarijs, titulo 8. priuileg.93. nu.3 335
Maioratum inſtituens prouidere debet de alimentis etiam filijs ſpurijs, & naturalibus, ibid.nu.9
Maioratus poteſt conſtitui in omnib.bonis ſuis ſine licentia Principis, quando fit ſine præiudicio legitimæ, uel ab eo, qui legitimam non debet, ibid.nu.1
Maioratus non poteſt in omnib.bonis ordinari, ſine licentia Principis, ubi agitur de præiudicio legitimæ, ibid.nu 2
Maioratus inductus a conſuetudine, intelligitur cum onere alendi ſecundogenitos, ibid.nu.7
Maioratus non deſtruitur, ſi non eſt prouiſum ſecundogenitis de alimentis, ſed prouideri debet, ibid.nu.8
Maioratus ſucceſſor tenetur prouidere de alimentis ſecundogenitis, & alijs filijs etiam naturalibus, ibid.nu.10
Maioratus ſucceſſor tenetur dotare filias omnes, ibidem, numero 11
Maioratus bona alienari poſſunt pro alendo eius poſſeſſore, tit. eod.prin.19.nu.3 280
Maioratus poſſeſſor non tenetur pro debito anteceſſoris, qui non fundauit maioratum, eod.tit prin.54.nu.5 304
Maioratus poſſeſſor ſoluit debitum ab anteceſſore contractum pro alimentis comparandis, ibid.nu.10
Maioratus poſſeſſor poteſt bona alienare, ut ſeipſum alat, ibidem, numero 11
Maioratus poſſeſſor tenetur ad debita facta pro reparatione rerum maioratus, ibid.nu.14
Maioratui ſubijci poſſunt omnia bona, quando filius habet bona, ex quibus poſſit uiuere, eodem titulo, priuil.56.nu.24 308
Maleficus laborare ſemper debet egeſtate, titulo primo, quæſ.36. num.3 32
Mali homines debent egeſtate laborare, titulo 7. quæſt.15. numero 14 242
Malis ex duobus eligi debet, quod leuius eſt, titulo primo. q.22. num.13 18
Mandati defectus opponi poteſt intra mille annos, titulo 3. q.8. num.8 135
Mandato in generali nunquam continetur illicitum, tit.7. q 37. num.58 266
Mandatum requiritur quando agit quis pro tertio, alias acta ſunt nulla, ſi pars opponat, tit.3.q.8.nu.7 135
Mariti delictum uxori non nocet, etiam in crimine læſæ maieſtatis, tit.1.q.38.nu.31 34
Mariti bona ſunt pro alimentis, ſicut pro dote obligata, eod.tit.q. 43.num.16 45
Mariti anima contriſtatur, quando uxor cogitur mendicare, eo.tit. q.44.nu.28 48
Mariti hæres extraneus non gaudet priuilegio, ne conueniatur ultra quam facere poſſit, ſecus in filio, eodem titulo, quæſt. 78. nu.37 72
Mariti bona ſunt uxori obligata non minus pro alimentis, quam pro dote, tit.3.q.2.nu.4 129
Marito quod certum quid ſoluatur pro alimentis uxoris ab eo, qui alere tenebatur, ſtatuto diſponi poteſt, titulo primo, q.42. numero 20.& 27 38
Marito obijciens, quod non adhibuerit medicum uxori ægrotanti, tenetur probare, eo.tit.q.48.nu.59 58
Marito pro alimentis retardatæ dotis datur ſolum officium iudicis, tit.3.q.5.nu.4 133
Marito, cum agitur de exactione dotis, relinqui debent alimenta ſecundum dignitatem, & conditionem ſuam, titulo 4.quæſ.18. numero 43 162
Marito, quando exigitur pro dote, relinquuntur alimenta arbitrio iudicis, ibid.num.47
Marito, qui moram paſſus eſt in ſolutione dotis, taxantur alimenta ſecundum illius quantitatem, eodem titulo, quæſt.20.numero 7 165
Marito bona ſunt obligata pro alimentis, quando promittit dotem reſtituere cum omnibus damnis ſub obligatione bonorum, tit. 8.priuil.49.nu.9 301
Maritus eſt dominus dotis, tit.1.q.10.nu.24 9
Maritus qui duxit uxorem ſine dote, tenetur illam alere, eod.tit. q.22.nu.11 18
Maritus tenetur alere vxorem, eodem titulo, quæſt.32. nume.1. ſolio 26
Maritus non repetit ab vxore, quod impendit pro ſeruitio ſibi collato, ibid.num.3
Maritus vxorem alimentis priuare non poteſt, etiam cum iuramento, ibid.nu.9 27
Maritus alit vxorem indotatam, ibid.nu.11
Maritus, qui diuitem vxorem ſine dote duxit, poteſt agere, ut dotem ſibi conſtituat, ibid.nu.12
Maritus agere poteſt, vt vxor ſibi dotem conſtituat, ibidem, num.14
Maritus vxorem ſanam alit, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant pro alimentis, ibid.nu.16
Maritus alit uxorem, quæ culpa mariti ſeorſum habitat, ibidem, numero 17
Maritus etiam non ſequuta copula lucratur dotem, quando per eum non ſtat, licèt ſtatutum non deferat lucrum dotis, niſi matrimonio conſummato, ibid.nu.19
Maritus fructus dotis lucratur, ſi excedunt impenſam alimentorum, ibid.nu 20
Maritus dotem non lucratur, ſi uxorem ſine cauſa expulit e domo, ibid.nu.25
Maritus alit vxorem, quæ & ſi deceſſerit ſine culpa, tamen eſt parata redire, ibid.nu.26
Maritus, qui male tractauit vxorem, licèt priuetur lucro dotis, tamen fallit ſi incipiat bene tractare, quod amplia ut ibi, ibidem, nu.32 28
Maritus tenetur alere vxorem, quæ ſine marito, vel etiam ſua culpa receſſit, ſi dotis fructus ſufficiunt, ibid.nu.33
Maritus alit in domo, non extra domum vxorem infirmam, quæ non ſeruit, eod.tit.q.33.nu 10 29
Maritus dicitur dominus dotis, ibid.nu.15
Maritus non agit ſine promiſſione rati pro bonis extradotalibus, ibid.num.17
Maritus pro alimentis infirmæ vxoris non tenetur erogare fructus ſequentis temporis, ſed pro rata, ibid.nu.18
Maritus lucratur fructus dotis pro rata temporis, quo matrimonium ſuſtinet, ibid nu.26
Maritus, an teneatur ultra fructus dotis alere uxorem infirmam, quæ habet patrem diuitem, ibid. nu.27
Maritus ultra fructus dotis alit uxorem infirmam in ſubſidium, quando non extat pater, mater, vel frater, ibidem, nume.34. ſolio 30
Maritus alit vxorem infirmam, & ſine dote, ibid.nu.37
Maritus vxorem infirmam, & ſine dote non alit, niſi in ſubſidiũ, quando alius non extat, ibid.nu.38
Maritus pauper ali debet ab vxore, eodem titulo, quæſt.35.numero 6 31
Maritus & vxor ſunt participes infortuniorum. ibid.nu.7
Maritus hoſtis Ciuitatis, uel Principis, an ſit ab uxore alendus, ibid.num.8
Maritus etiam ſoluto matrimonio retinet priuilegia, eod.tit.q.37. num.14 33
Maritus & vxor dicuntur una caro, eod.tit.q.38.nu.3 eo.
Maritus, qui fundum ad alimēta aſſignauit vxori, repetit fructus, qui ſuperſunt deductis alimentis, eodem titulo, quæſt.39.numero 5 35
Maritus & uxor dicuntur una caro, ibid. nu.9

Maritus

Maritus conſequitur intereſſe dotis non ſolutę tamquam alimenta, non tamquam uſuras, eodem titulo, quæſtio. 42. numero 2. folio 37
Maritus moram paſſus in dotis ſolutione, petit vſuras, ibidem, numero 3
Maritus non imputat ſibi in dotem fructus rei ſibi obligatę pro dote, ibid. nu. 7 38
Maritus moram paſſus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, etiam ſi non ſit ſolitus negotiari, ibid. nu. 8
Maritus ſolitus negotiari conſequitur verum intereſſe dotis non ſolutæ, etiam vltra quam importent alimenta vxoris, ibidem, numero 9
Maritus conſequitur vſuras retardatæ dotis, etiam ſi debitum non ſit liquidum, ibid. nu. 13
Maritus non lucratur dotem non liquidam, ſtante ſtatuto, ſicut liquidam, ibid. nu. 14
Maritus conſequitur o ſocero alimenta actione negotiorum geſtorum, ibid. nu. 17
Maritus poteſt ab initio paciſci, quod tantum ſibi ſingulo anno detur, donec dos ſoluatur, ibid. nu. 23
Maritus non conſequitur alimenta dotis non ſolutæ, quando non ſuſtinuit onera matrimonij, ibid. nu. 33 39
Moritus non conſequitur uſuras dotales, quando non aluit uxorē, etiam ſine propria culpa, ut quia expulit ob non illatam dotem, ibid. num. 36
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando ex pacto tenebatur vxorem alere, vide tamen ibi de veritate, ibidem, numero 43
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ pro tempore conceſſæ ad ſoluendum, ibidem, nu. 51 40
Maritus non lucratur dotem non ſolutam, pro qua tamen data eſt dilatio, quando ſtatutum loquitur de dote reſtituenda. ibid. num. 54
Maritus lucratur dotem non ſolutam, ſi tamen commiſſa eſt mora in ſoluendo, quando ſtatutum loquitur de dote data, ibid. numero 55
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando debitum dotis eſt transfuſum in aliam cauſam, ibid. nu. 58
Maritus non conſequitur vſuras retardatæ dotis, quæ uxori, non ſibi eſt promiſſa, ibid. nu. 64
Maritus non conſequitur intereſſe pro dotis augmento non ſoluto, ibid. nu. 75 41
Maritus non petit vſuras retardata ſolutione dotis, quando habuit ſemper vxorem in ſuis obſequiis, ibid. nu. 80
Maritus non petit vſuras dotis non ſolutę, quando ipſe erat etiam debitor eius a quo nunc petit, ibid. nu. 85
Maritus, qui longo tempore tacuit, cenſetur vſuras dotales remiſiſſe, ibid. nu. [illegible]9
Maritus, qui patitur uxorem dotis fructus percipere, non cenſetur illos remittere, ibid. nu. 113 42
Maritus æquiparatur emptori quoad titulum onerosum, ibidem, nu. 121 43
Maritus ſuſtinendo onera matrimonij, non dicitur contractum implere quoad extraneum, ibid. nu. 139 44
Maritus recipiendo dotem, non uidetur remittere uſuras dotales, eod. tit. q. 43. nu. 1
Maritus alimenta pro dote non ſoluta petit officio iudicis, ibid. num. 9 45
Maritus recipiendo ſortem ſibi præiudicat in vſuris, etiam ſi recipiendo reſeruaſſet ſibi ius petendi, ibid. nu. 22
Maritus recipiendo dotem non ſibi præiudicat quoad intereſſe promiſſum ex pacto, ibid. nu. 27 46
Maritus petendo dotem in iudicio non cenſetur remittere vſuras, ibid. nu. 29
Moritus conuenitur ultro quam facere poteſt, quando uxor eſt pauper, eod. tit. q. 44. nu. 24 47
Maritus alit uxorem indotatam, ibid. nu. 27 48
Maritus & uxor non iudicantur ad imparia, eodem tit. q. 45. numero 10 51
Maritus ſecundus lucratur fructus rei, quę fuerat uxori pignorata pro reſtitutione dotis, ibid. nu. 51 53
Maritus odminiſtrator bonorum uxoris, ſi non exigit ſuum creditum a ſeipſo ſibi imputari debet, ibid. nu. 68 54
Maritus ſtante ſtatuto de lucro dotis, non lucratur dotem, ſi onera matrimonij non ſuſtinuit, eodem titulo, quæſtione 46. numero 4
Maritus tenetur filijs ex primo matrimonio reſeruare quidquid habuit ab uxore, ibid. nu. 5
Maritus ab uxore conuentus pro dote, uel alia cauſa, deducit ſemper alimenta propria, eodem titulo, quæſtione 78. nume. 13. folio 72
Maritus negans matrimonium conuenitur in totum, nec aliquid deducit, ſecus ſi negat dotem, ibid. nu. 29
Maritus, qui uiuere poteſt ex arte aliqua, non utitur beneficio, ne conueniatur ultra quam facere poteſt, ibid. nu 33
Maritus non gaudet beneficio deducendi ne egeat, quando uxor eſt pauper, & non habet aliunde, ibid. nu. 36
Maritus conuentus ab uxore non deducit alimenta, quando dos conſiſtit in re & corpore certo, ibid. nu. 39 73
Maritus non deducit alimenta, quando uti quilibet poſſeſſor conuenitur reali actione, ibid. nu 40
Maritus non allegat beneficium deducendi alimenta, quando conuenitur pro dote in tuto collocanda conſtante matrimonio, ibid. numero 41
Maritus non utitur priuilegio, ne conueniatur ultra &c. quando doloſè fecit, ne poſſit ſoluere, ibid. nu. 42
Maritus propria culpa factus pauper non utitur priuilegio, ne conueniatur ultra quam poteſt facere, ibid. nu. 44
Maritus, qui dum eſſet ſolaendo, non exegit dotem a ſeipſo, eſt in culpa, & perdit beneficium, ibid. nu. 45
Maritus factus pauper propter maleficium, amittit priuilegium, ne ultra uires conueniatur, ibid. nu 46
Maritus putatiuus, & non uerus, non gaudet beneficio, ne teneatur ſoluere ultra uires, ibid. nu. 47
Maritus ſoluto matrimonio paciſci poteſt, quod poſſit exigi inſolidum, non obſtante beneficio, ibidem, numero quadrageſimooctauo.
Maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit dotem reddere, intelligitur deductis alimentis, ibid. num. 52
Maritus multis in caſibus non vtitur priuilegio, ubi remiſſiue. ibid. nu. 57
Maritus non repetit impenſas factas pro uxore, quę ſibi ſeruiuit, eod. tit. q. 83. nu. 3 75
Maritus alit uxorem propter ſeruitia, non propter dotem, ibidem, num. 4
Maritus pendente accuſatione uxoris de adulterio, alendus eſt, eodem titulo, q. 129. nu. 6 96
Maritus renunciare uidetur lucro delato a ſtatuto circa dotem, quando promiſit reddere totam & integram dotem, titulo 2. q. 15. nu. 230 123
Maritus actione iuris petit alimenta, ſeu vſuras pro retardata ſolutione dotis, titulo tertio, quæſtione quinta, numero 1. folio 133
Maritus alimenta pro retardato dotis ſolutione repetit a ſocero ante moram commiſſam, ibid. nu. 3
Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, ſi medicum uxori ægrotanti non adhibuit, tit. 4. q. 5. nu. 10 142
Maritus pro ſoluenda dote non cogitur uendere rem magni valoris, & redditus, eod. tit. quęſt. 9. num. 16. vt ibi, & num. 19. folio 146
Maritus vxori dotatæ præſtare cogitur alimenta, etiam uendendo proprietatem, ibid. nu. 18
Maritus cogitur rem magni valoris, & modici redditus uendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & alimenta ſibi ipſi prouidere, ibid. nu. 19
Maritus alit uxorem ſecūdum nobilitatem, & dignitatem ſuam, & quomodo intelligatur, eodem titulo, quæſt. 18. nume. 27. folio 101

Maritus alit non ſolum vxorem,ſed etiam pediſſequas, & alias ſeruientes,ibid nn.28
Muritus moram paſſus conſequitur alimenta, habito reſpectu ad id, quod impendit circa alimenta vxoris, eodem titulo, q.20. num 8 165
Maritus non conſequitur intereſſe dotis, non ſolutę, ſi non ſuſtinuit onera matrimonij, ibid.nu.9
Maritus intereſſe dotis non ſolutæ conſequitur, etiam ultra quam ferunt onera matrimonij, ibid.nn.10
Maritus tenetur non ſolum vxorem alere, ſed etiam pediſſequas, & ancillas, eodem titulo, quæſtione 24 num.ſeptimo, folio 169
Maritus poteſt uxorem leuiter caſtigare, eodem titulo, q.29. numero 19 173
Maritus dicitur dominus uxoris, & quomodo, ibidem. numero 21
Maritus eſt dominus dotis, titulo quinto, quæſtione ſeptima, numero 15 187
Maritus ex pacto vel ſtatuto non acquirit fundum, cuius fructus fuerunt filiæ ſpuriæ dati in dotem, ibidem, nu.51 189
Maritus repetit a ſocero moroſo alimenta præſtita vxori, tit.6. q.2.num.1 192
Maritus, qui diu tacuit,nec dotem petijt, an cenſeatur vſuras dotales remittere, ibid.nn.2
Maritus retinens uxorem in ſuo obſequio non petit vſuras dotis non ſolutæ, ibid.nu 3
Maritus, qui uxorem habuit in obſequijs, an petat alimenta ratione moræ vxoris in danda dote permiſſa, eodem titulo, q.3. nu.1 193
Maritus recipiendo dotem,an videatur remiſiſſe alimenta, ibid. num.12
Maritus petens dotem poteſt etiam iure actionis petere fructus, & acceſſiones,ibid.nn.14
Maritus recipiens ſortem non cenſetur remittere vſuras dotales, ibid.nn.24 194
Maritus recipiendo ſortem, an præiudicet ſibi in alimentis, ibid. num.29
Maritus recipiendo dotem cum proteſtatione, non prohibetur petere alimenta, ibid.nn.39
Maritus recipiens ſortem,non videtur remittere alimenta pro parte dotis non ſolutę, ibid.nn.53 195
Maritus, qui aluit uxorem infirmam,non repetit alimenta, ibid. num.69
Maritus non tenetur alere vxorem, quæ habet aliunde, ibidem, num.72 196
Maritus non tenetur alere vxorem, quę patrem habet, ibidem, num.73
Maritus non repetit alimenta præſtita vxori infirmæ indotatę, etiam ſi fuiſſet proteſtatus, ibid. nu.76
Maritus repetit alimenta præſtita uxori ſanę, ſiue dotata ſit,ſiue indotata, eod.tit.q.4.nu.1
Maritus ſi tenetur vxorem alere proteſtatio contraria non releuat, ibid.nu.8
Maritus non repetit modicam impenſam factam circa res uxoris, eod.tit.nu.30 202
Maritus non alit vxorem ſine cauſa degentem extra domum, eod tit.q.10 nu.5 208
Maritus tenetur alere vxorem, quæ poſtquam ſine cauſa deceſſit, uult redire, & ipſe recuſat admittere, ibid. nu 6
Maritus non tenetur de fructibus dotium alere filios vxoris ex primo matrimonio, eodem titulo, quęſtione vndecima,nu.13. folio 209
Maritus reſtituit uxori fructus induſtriales paraphernalium,quos conſumpſit de uoluntate vxoris, & vertit in proprios vſus, eod tit.q.17.nu.5 219
Maritus dicitur in vſus proprios conuertiſſe fructus paraphernalium,quando uertit in propria alimenta,ibid.nu.6
Maritus reſtituit uxori fructus paraphernalium naturales,etiam de uoluntate uxoris conſumptos, ibid.nu.7
Maritus non reſtituit uxori fructus naturales extra dotalium, quos conſumpſit,ſi modici ſint,ibid.nu.10
Maritus cogitur admittere uxorem adulteram, quando uxor iam condemnata probat maritum eſſe fornicarium, tit.7.quæſt.4. numero 10 210
Maritus cognoſcendo uxorem adulteram uidetur eius mores approbare,ibid.nu.23
Maritus cogere poteſt uxorem diuitem,ut ſe dotet, eodem titulo, q.6 nu.9 233
Maritus alit uxorem etiam indotatam, eo.tit.q.7.nu.6
Maritus dicitur alimenta habere,quando partim ex bonis,& partim ex arte poteſt uiuere,eod.tit.q.9.nu 8 234
Maritus exigitur in totum,nulla habita priuilegij ratione,quando habet artem utilem pro victu,ibid.nu.20 235
Maritus inſtitutus ab uxore non imputat in hæreditatem lucrum dotis a ſtatuto delatum,eo.tit.q.12.nu.23 238
Maritus poteſt uxorem corrigere leuiter,& ibi declaratur,eo.tit. q.16.nu.4 244
Maritus immoderatè percutiens uxorem punitur,ibid.nu 6.
Maritus poteſt pro quantitate culpę corrigere uxorem, ibidem, numero 9
Maritus,qui cauit de non offendendo uxorem,non contrauenit, ſi illam moderatè caſtigat,ibid.nu.10
Maritus non cogitur cauere de non corrigendo malos mores uxoris,ibid.nu.11
Maritus quamuis dotem penes ſe retineat non tamen alit uxorem,quæ ſine cauſa ſeorſum agit,ibid.nu.15
Muritus non alit uxorem adulteram,ibid.nu.16
Maritus poteſt domo expellere uxorem adulteram,uide tamē ibi. nu.17
Maritus propria authoritate expellit uxorem adulteram, ſi delictum eſt notorium,ibid.nu.18
Maritus ſpoliatus,an ſit reſtituendus,non obſtante notorio impedimento,ibid.nu.19
Maritus plus dolore afficitur ex adulterio uxoris, quàm morte filij,ibid nu.25
Maritus adulter perdit donationem propter nuptias,ibidem, numero 30
Maritus non debet ab uxore pudicitiam exigere,quam non conſeruat,ibid.nu.49 245
Maritus fornicator cogitur recipiens uxorem,quę propter adulterium fuerat iudicis ſententia eiecta,ibid nu.52
Muritus,qui non poteſt uxorem poſt certū tempus accuſare adulterij,poteſt tamen excipere,ibid.nu.63
Maritus non opponit uxori de adulterio,cum ſecuta eſt reconciliatio,ibid.nn.76 246
Maritus in uindicando adulterio uxoris præfertur cęteris, ibid. numero 81
Maritus reconciliando ſe cum uxore, non poteſt paciſci, quod ſibi remittat lucrum factum ex ſententia adulterij, ibidem, numero 91
Muritus licitè aliquid capit ab uxore, ut diſſimulet adulterium, ibid.nu 95 247
Maritus carnaliter cognoſcens uxorem,uidetur adulterium remittere,ibid.nu.102
Maritus,qui uxorem adulteram cognouit ante per actam penitentiam,reus eſt lenocinij,ibid.nu.103
Maritus cognoſcens uxorem adulteram peccat mortaliter,ibidem, numero 105
Maritus ignorans adulterium uxoris non uidetur iniuriam remittere,ibid nu.109
Maritus denegare poteſt uxori alimenta, ſi dotis partem ſoluit, & partem retinet, eodem titulo, quæſt.17. numero 3. folio 248
Maritus poteſt de domo expellere uxorem,quæ dotem non ſoluit, ibid.num.11
Maritus alit uxorem etiam dote non recepta, quando ea fuit promiſſa ab affinibus, non ab uxore, ibidem, numero 31. folio 240

Maritus non denegat alimenta uxori, cuius affines propter paupertatem non ſoluunt dotem, ibid. nu. 36
Maritus non poteſt uxorem expellere, eo quòd dotem non ſoluerit, ſi eam retinet in obſequio, ibid. num. 38
Maritus qui ob dotem non ſolutam expulit uxorem, poteſt nihilominus dotem petere uia iudiciali, ibid. nu. 42.
Maritus tenetur uxorem admittere redeuntem, etiam quæ diſceſſit propria culpa, ibid. nu. 47
Maritus, qui uxorem domo expulit ob non ſolutam dotem poterit non ſolum dotem petere, ſed etiam uſuras dotales, ibidem, num. 48 3
Maritus poteſt cum ſocero paciſci, quòd ipſe alat filiam, eod. tit. q. 18. nu. 1 250
Maritus alit uxorem ex diſpoſitione iuris poſitiui, ibidem, numero 25 251
Maritus alit uxorem, quam duxit, non conſtituta dote, eod. tit. q. 19. num. 1
Maritus non alit uxorem infirmam, ſi ea habet aliunde, ibid. numero eo.
Maritus iuſte negat alimenta uxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta, fuit euicta, & marito non datur actio de euictione, eodem titulo, quæſtione 20. numero 1. folio 252
Maritus non præſumitur uoluiſſe ducere uxorem ſine dote, ibid. num. 2.
Maritus poteſt uxorem hæreticam expellere propria authoritate non expectato Eccleſiæ iudicio, eodem titulo, quæſt. 21. numero 6 253
Maritus uxorem pœnitentem in crimine hæreſis non cogitur recipere, ſi poſt ſententiam diuortij ingreſſus eſt religionem, ibid. num. 7
Maritus poſt ſententiam adulterij contra uxorem non cogitur illam pœnitentem recipere, ſecus in cauſa hæreſis, ibidem, numero 8
Maritus non tenetur alere uxorem de hæreſi condemnatam, ſed pœnitentem, quando fuit detruſa in carceres, ibidem, numero nono
Maritus adulter non dicitur uiolare thorum mulieris, eodem tit. q. 25. num. 6 257
Maritus non priuatur alimentis ab uxore relictis, quando deliqt, ſed non in legem matrimonij, ibid. nu. 9
Maritus etiam adulter eſt alendus ab uxore, quando non habet aliunde, ibid. nu. 10
Maritus non eſt alendus ab uxore, quando ſua culpa incidit in paupertatem, ibid. nu. 11
Maritus & uxor dicuntur una caro, ibid. num. 16
Maritus & uxor dicuntur ſocij diuinæ & humanæ domus, ibid. num 17
Maritus bannitus, uel aliter factus pauper ex delicto, alendus eſt, ibid. nu. 20
Maritus damnatus crimine læſæ maieſtatis, uel quòd in patriam deliquerit, non eſt alendus ab uxore, eodem titulo, quæſtione 26. nu. 1 eo.
Maritus qui fuit in dolo, perdit beneficium, ne conueniatur ultra quàm facere poteſt, eodem titulo, quæſtione 37. numero 40. folio 266
Maritus eſt dominus rei dotalis, titulo 8. priuil. 65. numero 15. folio 322
Maritus, qui uxori negauit alimenta, non lucratur dotem ex pacto, ſtatuto, uel conſuetudine, eodem titulo, priuil. 69. numero 1 324
Maritus, qui uxorem domo expulit ſine cauſa, non lucratur dotẽ, ibid. nu. 2 325
Maritus non lucratur dotẽ, ſi uxori ægræ non ſubminiſtret medicum, & medicinas, ibid nu. 3
Maritus lucratur dotem, etiam ſi alimenta uxori non præſtitit, quando ea non deceſſit, ibid. nu. 4
Maritus, qui neganit uxori alimenta, lucratur dotem, ſi poſtea ſecuta eſt reconciliatio, ibid. num 6
Maritus, qui alimenta negauit uxori, cum tamen alere non teneretur, lucratur dotem. ib. nu. 9
Maritus, qui ex permiſſione ſtatuti occidit uxorem, lucratur dotem, & ibi de ueritate, ibid. nu. 10
Maritus, qui ſtipulatur ſibi alimenta, cenſetur etiam ſtipulatus pro uxore, eod. tit. priuil. 76. nu. 3 328
Maritus pro dotis reſtitutione non conuenitur ultra quam facere poſſit, deducta ne egeat, eodem titulo, priuil 84. num. primo, folio 332
Maritus tenetur ultra quàm facere poſſit, & ſimiliter filij, quando uxor extrema laborat egeſtate, ibid. nu. 3
Maritus relinquendo alimenta uxori, uidetur compenſare cum ijs, quæ intra annum luctus debentur, titulo 9. quæſt. 4. numero 26 342
Maritus ſecundus, cui ab uxore plus eſt relictum, quàm filio prioris matrimonij, non poteſt repudiare legatum, ibidem, numero 30 343
Maritus non præſumitur cogitare mortem uxoris, eod. tit. q. 13. nu. 8 352
Maritus non ſuccedit uxori, nec econtra, quando thorus ſeparatur mala gratia, ibid nu 41 354
Maritus ſuccedit uxori, quando thorus ſeparatur ob uxoris adulterium, uel aliam culpam, ibid. nu. 42
Maritus dicitur uoluntarius, non neceſſarius debitor dotis, eodem tit q. 16. nu. 10 358
Maritus an filij primi matrimonij teneatur reſeruare lucrum dotis ſibi a ſtatuto delatum, eodem tit. quæſtione 19. numero nona 363
Maritus, qui diu tacuit, non cenſetur remiſiſſe uſuras dotales, eod. tit. quæſt. 31 nu. 66 391
Maritus diues non poteſt aliquid relinquendo uxorem inopem excludere a ſupplemento quartæ, eod. tit. q. 35. numero undecimo, folio 398
Maritus confitendo ſe uergere ad inopiam non præiudicat creditoribus ſuis, eod. tit. q. 42. num. 26 411
Maſſaria quando uxor relinquitur, uenit cum præeminentia, tit. 2. q. 8. nu. 4 102
Maſculinum concipit fœmininum, eod. tit. q. 31 nu. 18 25
Maſculinum non concipitur a fœminino, ibidem, nu. 19
Maſculinum nunquam concipitur a fœminino, licèt aliud econtra, titulo ſexto, quæſtione decimaoctaua, numero 34. folio 221
Maſculinum concipitur a fœminino, quando eadem ſubeſt ratio. ibid. nu. 35
Maſculinum non concipit fœmininum, quando profertur ſub nomine proprio, titulo nono, quæſtione decimatertia, num. 30. folio 354
Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam, etiam ſi pater diues ſit, titulo primo, quæſtione quarta, numero quarto, folio 3
Mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo, eod. titulo, q. 7. numero 5 6
Mater alere tenetur filium intra triennium, eodem titulo, q. 14. numero 1 13
Mater multis in caſibus excuſatur, ne filium alat intra triennium, ibid. nu 7
Mater ſimul cum patre tenetur alere filium intra triennium, quando matrimonium declaratur nullum, ibidem, numero 8
Mater alit filium ultra triennium, ſi pater ſit inops, & filius non habet aliunde, ibid. nu 9
Mater non poteſt in ius uocari ſine venia, ibidem, numero 12
Mater filiam inopem, uel patre carentem dotare tenetur, ibid. numero 13
Mater pro dotanda filia poteſt alienare bona ſubiecta fideicommiſſo, ubi uide, eod. tit. q. 14. nu. 15 eo.
Mater hæretica tenetur dotare orthodoxam filiam etiam, quæ habet patrem diuitem, ibid. nu. 17 14

I N D E X

Mater Iudæa dotare tenetur filiam Catholicam etiam ſi pater ſit diues, ibid.num.18

Mater Iudæa, non tenetur dotare filiam Iudæam, extante patre diuite, ibid nu 19

Mater ſemper eſt certa etiam ſi vulgo conceperit, eod.tit. q.15. numero 1 — 14

Mater tenetur alere filium etiam ſpurium, ibid.nu.11

Mater, an teneatur alere filios ſpurios, ibid.nu.12

Mater etiam illuſtris, alit filium ſpurium, ibid.nu.13

Mater uenit appellatione parentis, ibid.nu.15

Mater alenda eſt a filio legitimo, & naturali, eodem titulo, q.22. num.1 amplia nu.6. 15. & 16 — 18

Mater non poteſt in ius vocari a filio ſine venia, ibidem, numero 3 — 14

Mater ſuccedit æqualiter cum patre, ibidem nu.5

Mater ſuccedit filio concepto ex damnato coitu, & econtra, ibid. numero 17 — 19

Mater de fructibus dotis non alit filios ex primo uiro, eod.tit.q. 41.nu.2 — 35

Mater, quæ vitricum tutorem dari priuigno curauit, punitur, ac ſi non petijſſet tutorem, ibid nu.9

Mater & uitricus, qui bona filiorum adminiſtrauerunt, non petunt alimenta dotis non ſolutæ, eodem titulo, quæſt.45. numero 67 — 54

Mater tenetur alere filiam, etiam ſi extent patris hæredes, eo.tit. q.105.nu.3 — 83

Mater ſuccedit filio cum patre filij, ibid.nu.4

Mater tenetur filium alere, non frater, eodem titulo, q. 106. numero 1

Mater tenetur ſemper alere filiam inopem, quando aſcendens non extat, ibid.num.2

Mater ardentius amat, quam pater, ibid.num.5

Mater ventris nomine conſequitur etiam ſi aliunde habeat, eod. tit.q.11.num.17 — 85

Mater donando rem ad vſum, vel uſumfructum cum iuramento, vel ex cauſa dotis, cenſetur proprietatem concedere, titulo 2. q.1.num.47 — 99

Mater cum donat filio rem ad vſum, vel ad fruendum, venit proprietas, ibid. nu.49

Mater reuocare non poteſt donationem, quam fecit filio, ibidem, numero 50

Mater non habet filium in poteſtate, ſicut pater, ibidem, numero 51

Mater conſequitur integrum vſumfructum mortuo filio, etiam ſi pia cauſa fuerit illi ſubſtituta, vbi late, titulo 2.quæſt.15. nu.163 — 119

Mater non conſequitur integrum vſumfructum, ſed alimenta, quando filius ingreditur monaſterium, vel dat ſe in arrogationem, ibid.nu.171

Mater, an habeat integrum vſumfructum, quando filius non moritur, ſed priuatur bonis, ibid.nu.174

Mater conſequitur integrum vſumfructum etiam legitimæ, quando filio relictum eſt vltra legitimam, ſed vide ibi. ibidem, num.179 — 120

Mater uſufructuaria omnium bonorum, non conſequitur integrum vſumfructum, quando mortuo filio, extat ſubſtitutus pupillaris, ibid.nu.189

Mater conſequitur integrum vſumfructum, quando ex delicto filij bona uenerunt ad fiſcum, ibid.nu.198 — 121

Mater conſequitur integrum vſumfructum, quando teſtator vſumfructum reliquit uxori cum filio, ibidem, numero 216. folio — 122

Mater conſequitur integrum vſumfructum, etiam quando uoluntas teſtatoris eſt tacita, ibid. nu.227

Mater conſequitur integrum vſumfructum, quando teſtator legat liberum, & francum vſumfructum, ibid.nu.229 — 123

Mater habet pro ſe præſumptionem, præcipuè ubi agitur de alenda fœmina, titulo quarto, quæſtione decimatertia, nu.12. folio — 150

Mater eligi poteſt ad tutelam filij, licèt debitrix ſit, ibidem, numero 14

Mater in tutela præfertur omnibus alijs, ibid.nu.27 — 151

Mater non cogitur intra triennium lactare filium extra domum propriam, eodem titulo, quæſtione decimaquarta, num.10 4. folio — 152

Mater repetit impenſam, quam fecit pro remouendo tutore ſuſpecto, qui fuerat filio datus, titulo ſexto, quæſtio.1.numero 2 — 191

Mater licèt teneatur tutorem filij accuſare ſuſpectum, non tenetur tamen impendere de ſuo, ibid. num.3

Mater, quæ filium aluit, repetit a marito, & patre, qui foret obligatus, eod.tit.q.8.nu.1 — 200

Mater repetit a quocunque obligato alimenta filio præſtita, ibid. num.4 — 201

Mater repetit ab hærede mariti alimenta filio præſtita, ibidem, numero 5

Mater repetit a filijs hæredibus mariti alimenta, quæ præſtitit filiæ dotatæ, ibid.num.9

Mater repetit quantum pater erat erogaturus in alimenta filij per eam aliti, non ultra, ibid.num.17

Mater non repetit alimenta præſtita filio, quem ipſa tenebatur alere, ibid nu.23 — 202

Mater non repetit modicam alimentorum impenſam, quam fecit pro filio, ibid. nu.27

Mater non repetit modicam impẽſam, quam fecit in res filiorum, ibid. nu.29

Mater non repetit a marito alimenta filio præſtita, ſi conſtat ex coniecturis, quod uoluit donare, ibid. nu.38

Mater non repetit a filio alimenta, quæ illi præſtitit, ſi non extat pater, uel alius obligans, ibid.nu.41

Mater non repetit a naturali filio alimenta, quæ illi præſtitit, ibid. num.44 — 203

Mater repetit a filio alimenta, quæ præſtitit, ſi erat adminiſtratrix, ibid.nu.46

Mater non repetit a filia, quatenus impendit in eius alimenta ultra redditum bonorum, quæ adminiſtrat, ibid.nu.62

Mater non præſumitur donaſſe filio alimenta, ſi illius erat debitrix, ibid.nu.63 — 204

Mater repetit a filio alimenta præſtita, quando eſt proteſtata, ſe alere animo repetendi, ibidem, numero ſexageſimoquarto, folio — 20.

Mater non repetit a filio impenſam paruam, etiam ſi proteſtatus ſit uelle repetere, ibid.nu.72

Mater repetit a filio alimenta, quando de eis ſcripſit filium debitorem in libro rationum, ibid.nu.73

Mater ut uideatur aluiſſe filium animo repetendi, quomodo concipere debeat ſcripturam libri, ibid.nu.79 — 205

Mater repetit a filio alimenta, quando impenſa eſt magna, ibid. numero 80

Mater repetit a filio tamquam patris hærede alimenta, quæ ei præſtitit, uiuente patre, ibid.nu.82

Mater repetit a filio impenſas factas circa res filiorum, ibidem, numero 83

Mater non repetit a filio impenſam, quam fecit petendo tutorem filio dari, ibid.nu.86

Mater non repetit impenſam, quam pro filio pupillo fecit ducendo illum ad Iudicem pro tutore, ibid nu.87

Mater repetit a filio impenſam, quam fecit in ſcripturis aduocati, & procuratoris, quando petijt tutorem filio, ibidem, numero 88

Mater non repetit impenſam, quam fecit pro filio, quando accuſauit tutorem ſuſpectum, ibid.nu 89

Mater non cogitur præciſè, aut cauſatiuè accuſare tutorem filij ſuſpectum, ibid.nu 90

Mater non repetit a filio expenſas, quas fecit litigando pro eo, ſi ſuccubuit in cauſa, ibid.nu 91

Mater repetit a filio impenſam factam, ut illum redimeret, & a carceribus, & a morte, ibid.nu.96 — 206

Mater non educat filium, quando ſuperinduxit vitricum, eod.tit. q.11.nu.10 209

Mater non poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam uni ex filijs, cui minus reliquit, ibid.nu.12

Mater meretrix non poteſt denegare alimenta filię ob malam illius vitam, titulo ſeptimo, quæſtione quarta, numero 13. folio 230

Mater meretrix, ſed correcta poteſt denegare alimenta filię meretrici, ibid.nu.15

Mater nobilis non cogitur lactare filium intra triennium, eod.tit. q.9.num.26 235

Mater non tenetur lactare filium, ſi id ſibi ſit indecorum, quia nobilis, eod.tit.q.13.nu.2 238

Mater excuſatur a lactanda filium ex cauſa, ut quia ſit infirma, vel lac non habeat, ibid.nu.4

Mater quando est inhabilis ad lactandum, pater tenetur prouidere, ibid. num.10

Mater quando ſine cauſa recuſat filium lactare, ſoluit expenſam nutricis, ibid.nu.13 239

Mater excuſatur a lactando filium, quando eſt pauper, & ſibi uictum quærere cogitur, ibid.nu.15

Mater pauper non excuſatur a lactando filium, quando pater vult ei prouidere de alimentis, ibid.num.16

Mater pręgnans eſt ab hæreditate alenda, ibid. nu.17

Mater ſola non alit filium, qui fuit conceptus in matrimonio putatiuo, quod exinde fuit diſſolutum, ibidem, numero decimooctauo.

Mater non tenetur alere filium in caſibus, in quibus pater poteſt negare alimenta, ibid.nu.20

Mater non poteſt filium uendere cauſa famis, & ibi de veritate, & cur diuerſum in patre, titulo octauo, priuil. 38. numero 17 295

Mater non poteſt ſtipulari pro filio, titulo 8. priuileg. 73. numero 3 327

Mater tenetur legitimo filio relinquere legitimam, eod.tit.priuil. 81.num.8 331

Mater magis tenetur filium alere, quam frater, titulo 9. q.10. numero 2 348

Mater ſuccedit æqualiter filia cum fratre defuncti, ibidem, numero 8

Matri obligatur filius æque, ac patri, inſpecto iure naturę, tit.1. q.14.nu.5 13

Matri debetur eadem reuerentia, quæ patri, ibidem, numero undecimo.

Matri debetur legitima in bonis filij, ſicut patri, eod.tit.q.22.numero 4 18

Matri & patri æqualiter filius obligatur, ideo patri potius, quam filio eſt ſubueniendum, eodem titulo, quæſtione 94. num.16. folio 80

Matri alimenta uidentur relicta, quando legantur filijs cum matre, tit.2.q.7.nu.7 102

Matris appellatio includit auum maternum, & aſcendentes per maternam lineam, titulo primo, quęſt.decimaſexta, numero 7 15

Matris appellatio includit omnes aſcendentes per maternam lineam, tit.6.q.8.nu.14 200

Matris appellatione uenit auia, ibid. num.15

Matrimoniales cauſę ſunt ſecundum canones decidendæ, titulo 7. q.29 nu.13 259

Matrimonium debet eſſe liberum, titulo primo, quæſt.3.numero 15 3

Matrimonium ſi ſtatuto ſub pęna cum certis perſonis prohibeatur, ſuſtinetur diſpoſitio reſpectu pœnę, ibid. nu.16

Matrimonium ſi ſtatuto prohibeatur ſub pœna, licet matrimonium non impediatur, pœna tamen committitur, titulo 1.q.6. numero 4 4

Matrimonium ſine patris conſenſu, ualide contrahitur, ibidem, numero 6

Matrimonium, quod ſine patris conſenſu contrahatur, ſtatuto induci non poteſt, ibid. nu.8 5

Matrimonium ne contrahatur ſine conſenſu patris, pacto diſponi non poteſt, ibid.num.9

Matrimonium debet eſſe liberum etiam a pœna, ibidem, numero 15

Matrimonium diſſoluitur per ingreſſum religionis, eodem titulo, q.37.num.6 33

Matrimonium eſt res ſpiritualis, titulo ſeptimo, quæſt.17.numero 13 248

Matrimonium non reſcinditur, etiam ſi dolus unius partis illi cauſam dederit. ibidem, nu.14

Matrimonium non reſcinditur, & ſi unus coniugum minor peteret reſtitutionem in integrum, ibid.nu.15

Matrimonium non reſcinditur etiam ſi mulier doloſè affirmauerit bona ſua eſſe maximi valoris, cum non ſint, ibidem, numero 16

Matrimonium non dirimitur propria authoritate, etiam ſi notoria ſit conſanguinitas inter coniuges, ibid. nu.21

Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, quamuis mulier habeat bona, eod.tit.q.19.nu 5 251

Matrimonium ſoluitur, quoad ſeparationem thori propter hæreſim uxoris, eod. tit. q 21 .nu.2 253

Matrimonium non poteſt ita contrahi, quod filij antea ſuſcepti non legitimentur, titulo octauo, priuileg. 67. numero undecimo 324

Matrimonium expectare cum ea, quæ nunc habet maritum, turpe eſt, titulo nono, quæſt.13 nu.6 352

Matrimonium non poteſt ſolui diuortio, quia quod Deus coniunxit, homo non ſeparet, ibid.nu.39 354

Matrimonij materia ubi tractatur, ius canonicum attenditur, tit.1. q.6.num.7 4

Matrimonij beneficio non gaudet, qui committit in matrimonium, tit.7.q.25.nu.1 256

Matrimonij cauſa eſt ſpiritualis, & cognoſci debet ab eccleſiaſtico iudice, tit.8 priuil 10.nu.6 276

Matrimonij cauſa iudicatur ſecundum ius canonicum, ibidem, numero 7

Medici ſalarium debetur ei, cui alimenta debentur, ſi infirmus ſit & utatur medico, tit.4.q.5.nu.3 142

Medicina non uenit relictis cibarijs, uel diarijs, titulo ſecundo, q.2.num.17 100

Medicinas miniſtrare uxori infirmę tenetur maritus, titulo 4. q. 5.num.4 142

Medicinæ pręſtandæ ſunt ei, cui debentur alimenta, ibid.nu. 1

Medicinæ debentur mulieri ſeorſum ab hæredibus habitanti, licèt alimenta ſint in domo cum hæredibus, ibid.nu.2

Medicinæ debentur famulo ægrotanti, intellige tamen ut ibi, ibid. numero 5

Medicinę a pretore non debentur ſuis officialibus, quibus nec alimenta præſtare tenetur. vide tamen ibi, ibid.nu.6

Medicinę non debentur ei, quem tenetur cibare, licèt aliud ſit, quando tenetur alere, ibid. nu.11

Medicinæ non ueniunt relicto uictu, ibid. nu.12

Medicinæ non debentur alimentario, qui ſua culpa incidit in infirmitatem, ibid. num.13

Medicinę dicuntur pars alimentorum, ibid.nu.18 143

Medicinę, quæ pauperibus debentur pro eleemoſina, pręſtari debent ei quoque, qui ſua culpa incidit in paupertatem, ibid.nu.19

Medicinę modicæ impenſæ præſtandæ ſunt a iudice officiali, cui debentur alimenta, eodem titulo, quæſt.uigeſimatertia, numero 22 167

Medicinæ modici ualoris præſtantur famulo infirmo a domino, ſecus in magnis, ibid.nu.34 168

Medicum ægrotanti, qui non adhibet, dicitur mortis cauſam dediſſe, eod.tit.q.5.nu.9 142

Medium probatur, extremis probatis, titulo ſexto, quæſt.23. numero 22 224

Melioramenta ſoluenda ſunt ab eo, qui ex pacto redimit rem uenditam, titulo 1.q.42.nu.107 42

Melioramenta reſtituuntur, quatenus res tempore reſtitutionis meliorata reperitur, tit.6.q.8.nu.18 201

Melioramenta petens tenetur probare, quod res ſuerit in tantum melioata, ibid. nu. 19

Melioramenta æſtimantur quanti res ſuit meliorata, non quantum fuit impenſum, eodem titulo, quæſt. 11. numero 41. ſolio 211

Menoch. conſi. 60. numero 29. quomodo intelligi debeat, tit. 5. q. 7. nu. 4 187

Mens, non verba legis, eſt amplectenda, tit. 8. priuil. 90. numero 9 334

Mens legis eſt ſicuti anima, & uerba ſunt corpus, titulo 9. q. 17. nu. 18 362

Mens legis attendi debet tamquam virtus intrinſeca, ibidem, numero 19

Menſura expenſa ſoluitur menſori communiter ab emptore, & venditore, titulo 1. q. 86. nu. 1 76

Merita parentum tranſeunt ad filios, titulo octauo, priuileg. 65. numero 41 322

Idem priuileg. 66. num. 7 eod.

Meritum non conſequitur ex eo, quod quis ſacere tenetur, tit. 6. q. 14. nu. 20 217

Meretrix non poteſt filiam exhæredare ob meretricium, tit 7. q. 2. nu. 17 228

Meretrix non dicitur, quæ ſui corporis non facit quæſtum, eod. tit. q. 4 nu 33 231

Metus ei non prodeſt, qui illum intulit, titulo 1. quæſt. 45. numeru 36 52

Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit a periculo perſonæ, tit. 9. q. 28. nu. 4 384

Metus iuſtus dicitur, qui reſpicit vitam filij, ibid. nu. 5

Meum quod eſt, non poteſt amplius meum fieri, tit. 5. q. 9. numero 18 207

Meum dicitur etiam id, in quo habeo ſolam proprietatem, tit. 7. q. 37. nu. 24 265

Miles abſens cum licentia, habet nihilominus ſua ſtipendia, tit. 1. q. 76. nu. 6 70

Miles non exigitur in plus, quam poſſit facere. eodem titulo. q. 78. nu. 17 72

Miles propter ingratitudinem priuatur cingulo, titulo 6. q. 18. nu. 12 220

Miles gaudet beneficio, ne conueniatur vltra quam ſacere poteſt, tit. 7. q. 31. nu. 6 260

Milites aluntur a Republica, quam defendunt, titulo 1. q. 55. numero 12 62

Idem q. 76. num. 1 70

Milites vltra ſtipendia capere aliquid prohibentur, ibidem, numero 3

Milites conſequuntur ſtipendia pro tempore, quo captiui apud hoſtes morantur, ibid. num. 5

Militi debetur ſtipendium etiam durante infirmitate, ibidem, numero 4

Militibus ſtipendia dantur pro tempore, quo ſunt in itinere, ibid. numero 8

Militibus deputatis ad cuſtodiam alicuius, debentur alimenta vltra ſalarium a cuſtodito, ibid. nu. 9

Militibus quando non ſoluuntur ſtipendia in bello iuſto, licèt deprædari pro neceſſario victu, ibid. nu. 11

Militibus debetur hoſpitatio. a ſudditis, & nil aliud, ibidem, numero 14

Militibus alimenta præſtantur ſingulis diebus per rationem de qua ibi. tit. 4. q. 17. nu. 17 159

Militare nemo cogitur proprijs ſtipendijs, titulo primo, quæſt. 62. numero 3 66

Idem q. 76. num. 2 70

Idem tit. 4. q. 22. nu. 12 166

Minimum ſemper debetur in contractibus, titulo 8. priuileg. 25. num. 2 286

Minor reſtituitur ad lucrum amiſſum etiam minimum, titulo 1. q. 42. num. 97 42

Minor non reſtituitur ad lucrum cum præiudicio aduerſarij. ibid. num. 98

Minor non dicitur læſus, nec reſtituitur, quando actus poteſt ſe habere ad lucrum, ſicut ad damnum, eodem titulo, quæſt. 44. num. 20 47

Minor non condemnatur in expenſis, ſed eius tutor, eodem titulo, q. 48. num. 33 57

Minor poteſt fructus immobilium bonorum alienare ſine decreto. tit. 4. q. 10. nu. 31 148

Minor petens pretium rei nulliter venditæ, videtur renunciare nullitati, tit. 6. q. 3. nu. 65 195

Minor fideiubendo pro alio dicitur eo ipſo circumuentus, eod. tit. q. 8. num. 95 206

Minor obligatur ex cauſa dotis, & contra eum militat tacita bonorum hipotheca, titulo ſeptimo, quæſt. decimaquarta, numero 43 248

Minor qui iurauit ſe maiorem non reſtituitur in integrum, eo. tit. q. 37. num. 39 266

Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, vbi ampliatur, tit. 8. priuil. 8. num. 1 275

Minor ſine tutore, aut curatore, petit alimenta, ibidem, numeru 2

Minor non petit alimenta ſine curatore, quando non eſt periculum in mora, ibid. num. 3

Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, etiam quando patris conſenſus non requiritur, ibid. nu. 4

Minor ſine ſolemnitate validè alienat, ſi alienatio eſt vtilis, eo. tit. priuil. 36. nu. 66 310

Minor & Eccleſia poſſunt ſtare contractui nullo, ſed non coguntur, ibid. num. 80

Minor qui ſemel impugnauit actum, non poteſt illum approbare, ibid. nu. 82 311

Minor licite alienat, ſine ſolennitate ex permiſſu teſtatoris. ibid. nu 91

Minor valide alienat ſine ſolennitate, quando facit in exequutionem actus geſti a teſtatore, ibid. nu. 92 312

Minor non poteſt donare, etiam cum authoritate curatoris, uel decreto iudicis, ibid. nu. 107

Minor non reſtituitur, quandu inſpecto principio contractus poterat ita eſſe vtilis ſicuti damnoſus, titulo nono, quæſt. 11. numero 11 349

Minor non reſtituitur, ſi tempore contractus non eſt læſus, etiam ſi nunc appareat læſio, ibid. nu. 13

Minor non reſtituitur ad omiſſas probationes ſi illas ignorauit, ibid. num. 15

Minor reſtituitur ex eo, quod poſſit litibus vexari, eodem titulo, q. 26. nu. 91 381

Minor reſtituitur aduerſus aditionem factam cum beneficio inuentarij, quando in hæreditate ſunt vexationes, ibidem, numero 92

Minor valide abſque ſolennitate alienat ſtabilia in exequutione ordinationis paternæ, ibid. nu. 123 382

Minor non dicitur læſus ex actu. qui poteſt afferre commodum, & incommodum, eod. tit. q. 43. nu. 31 412

Minor non dicitur lædi, quando obligatur ex diſpoſitione legis. eod. tit. q. 44 nu. 14 414

Minor carens curatore poteſt ſe obligare perſonaliter, ibidem, numero 21

Minor non poteſt obligare ſua ſine decreto iudicis, ibidem, numero 22

Minor facilius poteſt obligare perſonam, quam res. ibidem, numero 23

Minor non ea ratione a tutela reijcitur, quod eius bona non poſſunt obligari, ibid. nu. 49 415

Minor non poterit eſſe tutor, licet diſpenſetur ad obligandum bona ſua, ibid. nu. 52

Minor qui ſeipſum aluit extra domum, reſtituitur aduerſus inobſeruantiam modi ab ipſi legato, eod. tit. q. 45. nu. 1 416

Minor reſtituitur aduerſus omiſſum lucrum ſibi delatum, ibidem, numeru 3

Minor tenetur voluntatem teſtatoris ſeruare, ſicut maior, ibidem, numero 4

Minor ueniens contra præceptum teſtatoris, non reſtituitur, ibid. numero 5

Minor alienans contra preceptum teſtatoris priuatur hæreditate iuxta preceptum, & non reſtituitur, ibid. nu. 7

Minor reſtituitur aduerſus pœnam conuentionalem, ibid. nu. 9

Minor reſtituitur aduerſus implementum omiſſum propria culpa, & negligentia, ibid. nu. 11

Minor reſtituitur aduerſus lucrum dotis, quod amiſit, quia uxorem non introduxit intra annum ſecundum formam ſtatuti, ibid. num. 12

Minor, qui propter ignorantiam non impleuit uoluntatem defuncti reſtituitur, ibid. nu. 13

Minor reſtituitur ex generali clauſula ob iuſtam ignorantiam, ibid. nu. 14

Minor excuſatur, ſi propter ignorantiam nõ impleuit modum adiectum a teſtatore, ibid. nu. 16

Minor reſtituitur etiam quando committendo venit contra teſtatoris uoluntatem, ibid. nu. 20

Minor non reſtituitur, quando eſt in dolo etiam in omittendo, ibidem, nu. 21

Minor reſtituitur aduerſus dolum præſumptum, ibid. nu. 23

Minor non reſtituitur aduerſus præceptum teſtatoris prohibens id quod eſt prohibitum iure communi, ibid. nu. 26

Minor reſtituitur ad rem venditam iuſto pretio, quando non expediebat ſibi illam vendere, tit. 9. q. 32. nu. 43 394

Minori non poteſt dari curator ad donandum, tit. 8. priuil. 56. nume. 109 312

Minori ſunt pro adminiſtratione obligata bona protutoris, & procuratoris, tit. 9. q. 44. nu. 6 414

Minori læſo ſua facilitate, vel dolo aduerſarij conceditur reſtitutio, eod. tit. q. 45. nu. 2 416

Minori non conceditur reſtitutio aduerſus omiſſas probationes, quas ignorabat habere, ibid. nu. 18 417

Minoris bona vendi poſſunt, vt ex eis præſtentur ſibi alimenta, tit. 7. q. 37. nu. 17 265

Minoris bona vendi poſſunt ſine ſolennitate pro alimentis pupilli & ſuorum, tit. 8. priuil. 45. nu. 2 299

Minoris contractum dicens nullum, quòd non fuerint adhibiti conſanguinei, probare debet conſanguineos extitiſſe, tit. 9. q. 28. numero 11 384

Minoris bona tacitè cenſentur obligata pro reſtitutione dotis, eo. tit. q. 44. nu. 15 414

Minoris bona non ſunt tacitè obligata tutori pro adminiſtratione, ibid. nu. 27

Minoris bona inuecta in domum conductam cẽſentur tacitè locatori obligata, ibid. nu. 48 415

Minorum bona ſtabilia alienari non poſſunt ſine decreto, & ſolennitatibus, etiam ſi fiat vtiliter, titulo 8. priuil. 45. numero 1. folio 299

Miſericordia ductus ſi quis delinquit, mitius punitur, tit. 8. priuil. 78. nume. 6 329

Miſericordiæ communis eſt vſus, tit. 3. q. 9. nu. 2 135

Modum non curamus, dum ſequatur effectus, tit. 1. q. 48. numero 62 58

Modum qui non implet priuatur relicto, titulo 9. q. 16. numero 56 360

Modum qui non implet, priuatur omni commodo, eodem titulo, numero 7 369

Modus præſumitur cauſa impulſiua fauore eccleſiæ, tit. 1. q. 48. numero 70 58

Modus non limitat, nec reſtringit diſpoſitionem, tit. 2. q. 1. numero 29 99

Modus reſtringit legatum, quando non reſpicit fauorem legatarij, ibid. nu. 3

Modus dicitur, quando onus iniunctum impleri debet poſt quæſitum emolumentum, tit. 5. q. 3. nu. 19 181

Modus mixtus deficiens per caſum non extinguit legatum, tit. 8. priuil. 24. nu. 9 285

Modus ſi non impletur, emolumentum non debetur, tit. 9. q. 4. numero 24 342

Modus dicitur quando onus implendum eſt poſt quæſitum emolumentum. eo. tit. q. 16. nu. 40 359

Modus. Legatarius ſub modo tenetur cauere de modo implendo, aliàs non conſequitur legatum, ibid. nu. 41

Modus vt impleatur a legatario agit actione ex teſtamento is, cuius intereſt. ibid. nu. 42

Modus vt impleatur a legatario, agere poteſt etiam tertius, cuius intereſt, ibid. nu. 43

Modus dicitur, quando tale apponitur onus, quod eſt implendum poſt quæſitum emolumentum, eo. tit. q. 23. nu. 6 369

Modus vt impleatur datur actio ei, cuius intereſt implere, eo. tit. q. 25. nu. 15 373

Moleſtare, vel controuerſiam mouere, paria ſunt, eod. tit. q. 26. numero 1 377

Moleſtare, dicitur, qui turbat in iudicio, uel extra de iure, uel de facto, ibid. nu. 2

Moleſtare dominum dicitur colonus, qui portionem non ſoluit, ibidem, num. 4

Moleſtare dicitur hæres, qui poſt cautionem præſtitam recuſat bona conſignare vſufructuario. ibid. nu. 5

Moleſtare dicitur hæres vſufructuarium, quando uult detrahere legitimam, & Trebellianicam, ibid. nu. 6

Moleſtare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi vſufructuario debita, ibid. nu. 8 378

Moleſtare tunc dicitur, qui de iure turbat, quando verba prohibitionis ſunt generalia, & medium pręgnantis, ibid. nu. 27

Moleſtare prohibitus etiam uerbis generalibus, poteſt quæſtionem iuſtam inferre, ibid. nu. 28 329

Moleſtare prohibitus ſub pœna priuationis, cadit a toto, ſi moleſtat in parte, ibid. nume. 35

Moleſtare dicitur hæres, qui cum poſſit pro re aliqua iuſtè moleſtare, iniuſtam infert moleſtiam in alia re, ibid. nu. 42

Moleſtare dicitur hęres vſufructuarium, quando penſionem non ſoluit, ibid. nu. 49

Moleſtare non dicitur, qui ſupplicauit, & reſcriptum impetrauit, ſi tamen illo non eſt uſus, ibid. nu. 78 380

Moleſtare non dicitur, qui proteſtatur de ſuo iure, ibid. nu. 79

Moleſtare non dicitur, qui id facit ex cauſa ſibi præſtita per aduerſarium, ibid. nu. 81

Moleſtare non dicitur hęres, qui controuerſiam mouit, ſi ea non habuit effectum, ibid. nu. 88 381

Moleſtia infertur non ſolum agendo, ſed etiam reſiſtendo, ibidem, numero 3 377

Moleſtia quando prohibetur, intelligitur tam ratione iuris futuri, quam pręteriti, ibid. nu. 82 380

Moleſtia facti etiam effectu non ſequuto ſufficit ad priuationem ordinatam a teſtatore, ibid. nu. 93 381

Moleſtiam ſi teſtator iubet vxori non inferri, intelligitur de moleſtia malo animo illata, ibid. nu. 9 378

Monachi in Gallia excluſi a ſucceſſione parentum, ſunt tamen alendi, eo. tit. q. 38. nu. 6 404

Monacho accuſanti Abbatem miniſtrentur interim expenſæ monaſterio, tit. 1. q. 121. nu. 1 92

Monacho litiganti debentur a monaſterio expenſæ, non ſolum pro ſuſtinenda ſed etiam exequenda lite, ibid. nu. 2

Monacho agenti contra Abbatem ad propriam utilitatem non miniſtrantur interim expenſæ a monaſterio, ibid. nu. 3

Monacho agenti ad propriam vtilitatem, ſi eſt pauper, & agat principaliter ad alimenta, prouidendum eſt, ibid. nu 9

Monacho accuſato miniſtrantur alimenta pendẽte lite, vbi tamen diſtinguit, eod. tit. q. 128. nu. 2 97

Monacho dum contenditur, an ſit monachus, prouidendum eſt a monaſterio, ibid. nu. 11

Monacho agenti ad utilitatem monaſterij traduntur alimenta ſecundum qualitatem perſonę, tit. 4. q. 18. nu. 35 162

Monacho accuſanti monaſterium debentur expenſæ neceſſaria tantum, non vltro, eod. tit. q. 23. nu. 39 168

Monacho expenſæ debentur ad proponendum, & proſequendum litem, ibid. nu. 40

Monacho litiganti cum Abbate, non dantur alimenta, ſi habet

bes loculos, titulo ſeptimo, quæſt.42. numero 13 268
Monacho tranſeunte de vno monaſterio in alterum, bona monachi remanent, durante eius vita penes ſecundum monaſterium, tit.9.q.27.nu.7 383
Monacho deſerente propria authoritate primum monaſterium, bona non tranſeunt in ſecundum, ibid.nu.13
Monachum qui aluit, repetit a monaſterio, vel Abbate, tit.6.q.19.nu 18 222
Monachus ali debet a monaſterio. tit.1.q.75.nu.1 70
Monachus acquirit monaſterio, ibid.nu.2
Monachus non poteſt accuſare Abbatem ſine licentia, aliàs non conſequitur prouiſionem pendente lite, eodem titulo, q.121. numero 5 92
Monachus dicitur mortuus mundo, ibid.nu.6
Monachus caret arbitrio, ibid.nu.7
Monachus non poteſt quemquam accuſare, præter Abbatem proprium, ibid.nu.8
Monachus alium accuſans, quam Abbatem, non conſequitur ab eccleſia expenſas, & alimenta, niſi id faciat ad eccleſiæ vtilitatem, ibid.nu.16 93
Monachus in ingreſſu monaſterij dicat ſe, & ſua omnia, eo.tit.q.128.nu.3 96
Monachus obligatur monaſterio tamquam filius, ibid.nu.7
Monachus Sancti Franciſci non facit partem in computatione legitimæ, nec numeratur in ea, tit.3.q.1.nu.44 127
Monachus qui mutuo accepit pecuniam, vt ſe aleret, petit ab Abbate alimenta præteriti temporis, titulo quinto, quæſt. prima, numero 48 179
Monachus degens extra monaſterium, non acquirit monaſterio, tit.7.q.35.nu.5 263
Monachus expulſus, ſi velit redire ſalua diſciplina religionis, recipiendus, & alendus eſt, ibid.nu.6 264
Monachus qui obtenta licentia intrandi ſtrictiorem religionem vagatur, perdit omnia bona, & applicantur monaſterio, ibid, numero 10
Monachus qui fuit a monaſterio datus obſes ab Abbate pro debito monaſterij, agere poteſt, vt ſe liberet, tit.8. priuil.38. numero 27 296
Monachus non poteſt quidquam habere proprium, eod.tit.priuil. 79.num 1 330
Monachus habens proprium remouetur a communione altaris, & ei denegatur ſepultura, ibid.nu.2
Monachus aliquid habens ex licentia Abbatis, vel Papæ, intelligitur habere ratione adminiſtrationis, ibid.nu.3
Monachus poteſt aliquid habere ratione vſusfructus, vt ſi victũ quærat, & veſtitum, ibid.nu.6
Monachus factus epiſcopus non poteſt habere proprium, ibidem, numero 8
Monachus factus Epiſcopus non deponit habitum, ibidem, numero 9
Monachus factus Epiſcopus, ſi depoſito habitu monachali aſſumat rochetum, excommunicatur, ibid.nu.10
Monachus non poteſt eleemoſinã facere, etiam cum licentia Abbatis, vbi ampliatur, ibid.nu.11
Monachus poteſt bona monaſterij elargiri pauperi & inopi ſine Abbatis licentia, ibid.nu.12
Monachus non poteſt obligare monaſterium pro alienis debitis, eo.tit.priuil.97.nu.1 3:7
Monachus poteſt obligare monaſterium pro expenſis, quas fecit in ſtudio, ad quod contulit ſe de licentia Abbatis, ibidem, numero 2
Monachus qui tranſit de vno monaſterio in aliud, non debet eſſe oneroſus ſecundo monaſterio, tit.9.q.27.nu.6 383
Monachus offerendo ſe & ſua efficitur quodammodo ſeruus monaſterij, ibid.nu.8
Monachus, qui licitè ingreditur ſecundum monaſterium, liberatur a primo, ibid.nu.16
Monachus in aliud monaſterium translatus acquirit ſecundo, non primo monaſterio, ibid.nu.19
Monachus ſi ingreditur ſecundum monaſterium egenum, recipit alimenta a primo, ibid nu.23 384
Monaſterium non acquirit monachus expulſus, ſi redeuntem recuſauit acceptare. tit.7.q.35.nu.7 364
Monaſteria habentia eccleſias curatas tenentur Vicarium eligere, qui ſpiritualia miniſtret, tit.1.q.100.nu.1 81
Monaſterium eſt loco filii, eo.tit.q.128.nu.8 96
Monaſterium, quando vult monachum expellere, prouidet de alimentis pendente lite, ibid.nu.10
Monaſterium ſuccedit loco filij, & excludit ſubſtitutum, tit 2. q. 15.nu.159 118
Monaſterium non ſuccedit loco filij, quoad ea quæ non fuerunt relicta monaſterio, ibid.nu.160
Monaſterium ſuccedit loco filii, ibid.nu.172 119
Monaſterium, quando non excludit ſubſtitutum, tunc vſusfructus non reſtringitur ad alimenta fauore piæ cauſæ, ibidem, numero 175
Monaſterium conſequitur omnia bona ingredientis, ibidem, numero 176
Monaſterium quando alit filios ingreſſi tenetur tradere, quantum importat vſusfructus legitimæ, titulo 4.quæſtio.23. numero 6 167
Monaſterium alit filios monachi egenos, titulo 1.quæſtio.29. numero 1 24
Monaſterium tenetur ad omnia ingreſſi onera, ibid nu.2
Monaſterium. Omnia iura ingreſſi actiua, & paſſiua tranſeunt in monaſterium, ibid.nu.3
Monaſterium tenetur ad æs alienum, quod ingreſſus contraxerat, ibid.nu.4
Monaſterium eſt loco filii. ibid.nu.5
Monaſterium alit filios ſpurios ingreſſi, & ibi vide de veritate, ibid.nu.9
Monaſterium alit patrem ingreſſi egenum, ibid.nu.10
Monaſterium dicitur ſuus hæres cuiuſdam ſemimortui, ibidem, numero 11
Monaſterium tenetur alere maritum eius, quæ ingreſſa eſt religionem, uiro conſentiente, eo.tit.q.37.nu.1 32
Monaſterium acquirit omnia bona ingreſſi, ibid.nu.2 33
Monaſterium tenetur ad omnia onera ingreſſi, ibid.nu.16
Monaſterium tenetur alere filios ingreſſi, eodem titulo, quæſt.49. numero 1 59
Monaſterium negans alimenta monacho, priuatur bonis ſibi per monachum quæſitis, eo.tit.q.75.nu.3 70
Monaſterium, quando negat monacho alimenta, reponitur in alio monaſterio, & ibi bona applicantur, ibid.nu.4
Monaſterium non priuatur bonis per monachũ quæſitis, quando propter paupertatem negat ei alimenta, ibid.nu.5
Monaſterium non alit monachum, quem expulit, tit.7.q.35. numero 1 263
Monaſterium ſi recuſat recipere monachum pœnitentem, is ab epiſcopo transfertur in aliud monaſterium cum bonis, quæ habet, ibid.nu.8 264
Monaſterium expellens monachum non acquirit eius bona, niſi expulſio facta ſit a ſolo Abbate, ibid.nu.9
Monaſterium expellens monachum cogitur illi reddere omnia bona ſua, ibid.nu.11
Monaſterium inops non tenetur alere monachum, ibidem, numero 12
Monaſterium ſoluit quidquid erogatum fuit pro monacho infirmo, vt curaretur, tit.8.priuil.57.nu.4 337
Monaſterium obligatur pro expenſa facta in doctoratu monachi, ibid.nu.5
Monaſterium ſecundum tenetur eum alere, qui relicto primo ingreſſus eſt ſecundum, tit.9.q.27.nu.1 383
Monaſterium tenetur alere monachum, quem recipit ad religionẽ, ibid.nu.10
Monialium indigentia eſt magis periculoſa, quam maſculorum, tit.1.q.93.nu.25 78
Monitio eſt neceſſaria, vt quis pœnam incurrat, tit.9. quæſt.26, numero 37 379
Monitio nõ eſt neceſſaria, quando iubetur quis nõ facere, ibi.nu.38

Monitio

Monitio requiritur in delicto, quod fit omittendo, non in eo, quod committendo cauſatur, ibid. nu. 39

Monitio non requiritur, ubi priuatur quis ob fuctum, ibidem, numero 40

Mora non contrahitur, quando debitum non eſt liquidum, tit. 1. q. 42. nu. 15 38

Mora non committitur durante tempore ad ſoluendum conceſſo, ibid. num. 52 40

Mora nocere debet moroſo, ibid. nu. 74 41

Mora in dote contrahitur lapſu diei, ibid. nu. 126 43

Mora per lapſum diei dicitur in perſona, ibid. nu. 127

Mora non committitur per lapſum diei, niſi creditor probet ea die ſe fuiſſe in loco, ibid. nu. 128

Mora in dote committitur eo ipſo, quod maritus ſuſtinet onera matrimonij, ibid. nu. 133

Mora irregularis non ſufficit, vt maritus dotem lucretur ex ſtatuto loquente de dote data, ibid. nu. 134 44

Mora non committitur, niſi lapſo termino conuento, ibidem, numero 135

Mora contrahitur lapſu biennij in dote, ibid. nu. 140

Mora in dote uxori promiſſa non contrahitur lapſu biennij, ibid. numero 142

Mora inducitur per interpellationem, ibid. nu. 144

Mora in debito alimentorum contrahitur ſine interpellatione, tit. 3. q. 9. nu. 27 137

Mora irregularis ſufficit in alimentis debitis propter dotem, ibid. numero 28

Mora non contrahitur per interpellationem extraiudicialē, quando debetur aliquid ex officio iudicis, ibid. nu. 29

Mora intercedēte, pecunia pro alimentis relicta peti poteſt in principio anni, tit. 4. q. 17 nu. 19 159

Mora non committitur ſine interpellatione, ubi dies non eſt appoſita, ibid. nu. 28 160

Mora non committitur ſtatim poſt interpellationem, ſed debitor eſt aliquantiſper expectandus, ibid. nu. 29

Mora non purgatur in delictis, tit. 7. q. 1. nu. 31 226

Mora regulariter purgari poteſt, titulo 8. priuil. 47. numero 1. folio 299

Mora non purgatur, quando res non eſt integra, & ius alterius factum eſt deterius, ibid. nu. 3

Mora circa debitum alimentorum purgari poteſt, tribus concurrentibus, & non aliter, ibid. nu. 4

Mora cenſetur remiſſa per ſubſequentē interpellationem, tit. 9. q. 26. nu. 126 382

Mora non committitur pendente dilatione, ibid nu. 127

Moram non purgat, qui alimenta tenebatur præſtare, & defecit, tit. 8. priuil. 47. nu. 2 199

Morbus excuſat, ne filius cogatur uiuere ex arte, tit. 7. q. 6. numero 17 233

Morbo liberatus, habetur ac ſi nunquam fuiſſet morboſus, eod. tit. q. 1. num. 30 226

Mulier eſt minus audax, tit. 1. q. 31. nu. 20 25

Mulier conſequitur alimenta ab hæredibus uiri, quando non habet aliunde, & facit quidquid potuit, ut exigeret dotes, eod. tit. q. 45. nu. 26 52

Mulier poſt annum luctus alenda eſt ab hæredibus uiri, ſi eſt indotata, & non habet aliunde, ibid. nu. 27

Mulier, quæ non conſueuit negotiari, non conſequitur intereſſe lucri ceſſantis, ibid. nu. 40 53

Mulier, quæ ventris nomine fuit in poſſeſſione, non imputat ſibi alimenta, quæ percepit, niſi doloſe dixerit ſe prægnantem, eod. tit. q. 124. nu. 1 94

Mulier ſuccumbens non reſtituit uiro alimenta, quæ percepit pendente lite ſuper matrimonio, ibid. nu. 3

Mulier, cui adminiſtratio domus relinquitur, vel quę relinquitur adminiſtratrix, habet alimenta, tit. 2 q. 9. nu. 1 103

Mulier poteſt intra annum luctus petere alimenta ab hæredibus viri, tit. 3. q. 2. nu. 11 129

Mulier non petit a filijs intereſſe in dotis non ſolutæ poſt annum luctus, ſi cum eſſet tutrix non ſoluit ſibi, eo. tit. q. 7. nu. 18. 135

Mulier, cui fructum eſt legatum cum onere nubendi Titio, illud perdit, ſi recuſat nubere, licet poſtea mutet uoluntatem, tit. 5. q. 4. nu. 26 183

Mulier reſtituitur propter errorem iuris, tit. 6. q. 7. nu. 5 199

Mulier reuocare poteſt erroneam confeſſionem, ibid. nu. 8

Mulier excuſatur a uera contumacia, ibid. nu. 10

Mulier uidua, quę ſeipſam aluit extra domum mariti intra annū luctus, an repetat ab hæredibus uiri, eo. tit. q. 10. nu. 1 207

Mulier uidua, quę ut ſe aleret accepit mutuam pecuniam intra annum luctus, repetit ab hæredibus mariti, ibid. nu. 3 208

Mulier vidua repetit ab hæredibus uiri alimenta poſt annum luctus, ſi non habet aliunde, & fecit quidquid potuit, vt dotes exigeret, ibid. nu. 4

Mulier non dicitur infamis, niſi palam ſui corporis quęſtum faciat, tit. 7. q. 4. nu. 34 231 not. pro Ro

Mulier, quę uni tantum ſe proſtituit, vel quæ ſine quæſtu id facit, dicitur turpis, licet non infamis, ibid. nu. 35

Mulier indotata ſolet ſperni a viro, eod tit. q. 6 nu. 6 233

Mulier non cenſetur bona ſua in dotem dediſſe, licet longo tempore maritus illam poſſederit uxore ſciente, eodem titulo, q. 19. numero 4 251

Mulier ſecundo nubens non dicitur caſtè & honeſtè vivere, eod. tit. q. 23. nu. 3 254

Mulier ſecundo nubens nō perdit legata, ſed proprietatem illorum reſeruat. ibid. nu. 9 255

Mulier perdit legatum per ſecundas nuptias, quando extant aliquæ coniectura, ibid nu. 22

Mulier nubendo perdit legatum factum ſub modo non nubendi, ibid. nu. 23

Mulieri poſt annum luctus debet intereſſe, ſi paſſa eſt moram in dotis reſtitutione, tit. 1. q. 45. nu. 30 52

Mulieri prægnanti alimenta præſtantur ſecundum eius dignitatem, tit. 4. q. 18. nu. 42 162

Mulieri & ruſtico non ſuccurritur in ijs, quę tendunt ad conſeruandum iuris rigorem, tit. 6. q. 7. nu. 6 199

Mulieri læſa ſuccurritur ex remedio l. 2. C. de reſcind. vend. ibid. numero 9

Mulieri litiganti cum uiro non eſt prouidendum de alimentis, ſi maritus probet adulterium, tit. 7. q. 42. nu. 14 269

Multa ſimul iuncta iuuant, quæ ſingula non proſunt, tit. 1. q. 12 a. numero 8 91

Munera prohibentur, non autem ſumptus neceſſarij, tit. 4. q. 22. numero 13 166

Mutatio morum non præſumitur, tit. 7. q. 4. nu. 25 230

Mutiana cautio præſtatur a legatario, cui onus eſt negatiue iniunctum, tit. 5 nu. 21 181

Mutiana cautio non habet locum in contractibus, ibidem, numero 47 182

Mutiana cautio præſtatur, quando alimenta per contractum debentur ſub conditione negatiua, ibid. nu. 48.

Mutuans nomine abſentis, non videtur donare, tit. 6. quæſt. 1. numero 11 191

Mutuans in rei conſeruationem probare debet, quod pecunia ſit mutuata & conuerſa in eam cauſam, eod. tit. q. 8. nu. 20. 202

Mutuans in refectionem nauis, tenetur probare, quod pecunia mutuata conuerſa ſit in eum vſum, ut alijs præferatur, tit. 8. priu. 34. nume. 8 292

Mutuans in refectionem nauis, ſat ſi probet nauem egere refectione, ibid. nu 9 293

Mutuans non obligat perſonam priuilegiatam, niſi probet pecuniam uerſam eſſe in utilitatem, ibid nu. 10

Mutuans ad emendum rem habet ſolum perſonalem actionem, & non præfertur alij habenti hypothecam, eodem tit. priuil. 48. numero 4 400

Mutuans in refectionem rei, non habet hypothecam, niſi expreſſe dicatur, ibid nu. 7

Mutuans in refectionem rei tenetur probare, quod pecunia fuerit conſumpta in eum uſum, ibid. nu. 8

Mutuum factum cum onere alendi, vel annuum quid ſoluendi, nō ualet, etiam ſi ſit ad tempus limitatum, tit. 9. q. 21 nu. 17. 348

Mutus uel aliter imperfectus perdit ſeudum, & illud deuoluitur ad dominum, cum diſtinctione tamen. tit. 1. q. 58 nu. 1 64
Mutus vel aliter imperfectus a natura, non ſuccedit in feudo, ibidem, numero 2

N.

NATTA in conſi. 387. in fine, reprobatur, tit. 4. q. 15 numero 64 156
Natalium conditio attendi debet in dotando, tit. 7. q. 9. nume. 32 235
Nati & concepti poſt mortem teſtatoris veniunt ad legatum alimentorum factum filijs tertij alicuius, qui tunc nullos habebat, tit. 8. priuil. 31. nu. 7 291
Nati & concepti poſt mortem teſtatoris ſuccedunt, quando teſtator vocauit naſcituros, ibid. nu. 5
Natura quemlibet arctat ad ſe alendum, tit. 1. q. 91. nu. 1 77
Natura eſt omnibus communis tam ſpurijs, quàm legitimis, tit. 7. q. 9. nu. 3 234
Naturam ſolam attendimus, quando de alimentis tractamus, eo. tit. q. 2. nu. 4 228
Naturales filij hodie raro ſunt ſecundum proprietatem ſermonis, tit. 1. q. 9. nu. 14 7
Naturales nihil differunt a legitimis inſpecta natura, eo. tit. q. 10. numero 6 8
Naturales, & legitimi reguntur eo. modo quoad naturam, eod. tit. q. 15. nume. 2 14
Naturales filij ſunt alendi a matre, ibid. nu. 7
Naturales ſecundum naturam, nihil differunt a legitimis, ibid. numero 9
Naturales filij ſuccedunt auo materno ſicut matri, ubi quid in auo illuſtri, & quid de iure canonico, eo. tit. q. 16. nu. 10 15
Naturales ita dilecti cenſentur a teſtatore, ſicut legitimi, tit. 2. q. 15. nu. 43 112
Naturales ſuccedunt matri, ſicut legitimi & naturales, ibidem, numero 49
Naturales arguunt de inoſſicioſo teſtamentum matris, ibid. nu. 50
Naturales ſuccedunt matri vna cum legitimis, ibid. nu. 51
Naturales obligationes non poſſunt tolli, tit. 7. q. 2. nu. 3 228
Naturales inter ſe reciprocè ſuccedunt, & eodem modo, tit. 9 q. 10. nu. 11 348
Naturali agenti ad portionem ſibi ab inteſtata delatam, debentur interim alimenta, tit. 1. q. 115. nu. 5 89
Naturali debentur alimonia miſerationis gratia ex æquitate, non de rigore iuris, tit. 7. q. 12. nu. 5 237
Naturali negantur alimenta ex omnibus ijs cauſis, quibus legitimi poſſunt exhæredari, eo. tit. q. 13. nu 1 238
Naturali non debetur legitima, nec præteritus rumpit teſtamentũ, ibid. nu. 2
Naturalia iura non poſſunt aboleri, tit. 2. q. 15. nu. 44 112
Naturalia non poſſunt mutari iure ciuili, tit. 8. priuil. 6. numero 6 273
Naturalis filius etiam ciuili iure alendus eſt a patre, tit. 1. q. 9. numero 1 7
Naturalis filius, non obſtante patris iuramento, debet ali, ibid. numero 5
Naturalis filia dotanda eſt a patre, & ibi late agitur, ibidem, numero 6
Naturalis filius proprie & ſtricte dicitur, qui ex concubina natus eſt in ſchemate uxoris, ibid. nu. 9
Naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iure canonico, quam natus ex furtiuo coitu, ibid. nu. 16
Naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere, quæ in domo retinetur pro famula, ibid. nu. 17
Naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula, quæ in domo ſeruit ad opera uilia, ibid. nu. 18 8
Naturalis filius largè dicitur, quicumque naſcitur ex ſoluto & ſoluta, cum qua poſſet conſiſtere matrimonium, ibid. nu. 20
Naturalis filius dicitur ex communi vſu loquendi, & ſecundum ius canonicũ quicumq; ſuſcipitur ex ſoluta, & ſoluto, ibi. n. 21
Naturalis, in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto & ſoluta, ibid. nu 22
Naturalis filius ſuccedit matri cum filijs legitimis, eod. tit. q. 15. numero 5 14
Naturalis non differt a legitimo quoad alimenta, eod. tit. q. 115. numero 3 89
Naturalis quibus in caſibus ſuccedere poſſit ex teſtamento, uel ab inteſtato, ibid. nu. 6
Naturalis facto teſtamento habetur pro extraneo, ibidem, numero 7
Naturalis non eſt a patre nominandus in teſtamento, ibidem, numero 8
Naturalis non rumpit teſtamentum, ſi prætereatur, ibid. nu. 9
Naturalis, qui agit tamquam legitimus, & naturalis, eſt interim alendus, ibid. nu. 15
Naturalis filius inſtitui poteſt in omnibus bonis, quando non extat legitima ſoboles, tit. 2. q. 15. nu. 45 112
Naturalis filius non poteſt habere ultra unciam, ſtantibus legitimis, ibid. nu. 46
Naturalis quoad matrem habetur pro legitimo, titulo 6. quæſt. 8 numero 45 203
Naturalis conſequitur duas uncias in bonis patris inteſtati nullis extantibus legitimis, tit. 7. q. 10. nu. 3 326
Naturalis filius non ſuccedit patri ab inteſtato, quando extant filij legitimi, ibid. nu. 2
Naturalis cui vncia relicta eſt a patre ſtantibus legitimis filijs, non debet ali a patre, ibid. nu. 4
Naturalis qui habet quintam ex lege Hiſpaniæ in bonis patris conſequitur ſupplementum alimentorum, ſi ea non ſufficit, ibid. numero 25
Naturalis, qui duas habuit uncias in bonis patris inteſtati non extantibus liberis, an etiam alimenta conſequatur, eod. tit. q. 12. nume. 1 237
Naturalis nihil conſequitur in bonis patris condita teſtamento, nec præteritus rumpit teſtamentum, ibid. nu. 26 238
Naturalis filius impugnat teſtamentum patris, ſi ſibi non reliquit alimenta, tit. 8. priuil. 81. nu. 4 331
Naturalis filius ſuccedit matri ab inteſtatu in omnibus bonis, ibidem, num. 5
Naturalis filius ſuccedit vnà cum legitimis, ibid. num. 6
Naturalis quoad matrem habetur in omnibus pro legitimo, ibidem, nu. 7
Naturalis filius, vel etiam ſpurius poſtea natus reuocat paternã donationem vſque ad alimentorum quantitatem, ibidem, numero 11
Naturalis filius reuocat ex diſpoſitione l. ſi vnquam, donationem factam a matre, ibid. nu. 12
Naturalis imputat in ſortem fructus prædij ſibi obligati, donec ſoluantur aurei quadringenti pro alimentis relictis, tit. 9 q. 18 nume. 1 362
Neceſſarius actus non regulatur ſecundum formam actus voluntarij, tit. 8. priuil. 56. nu. 36 308
Neceſſitas multa operatur contra iuris regulas, tit. 1. q. 44. numero 26 48
Neceſſitas. Relictum pro neceſſitatibus, intelligitur relictum pro alimentis, tit. 1. q. 5. nu. 1 101
Neceſſitas nulla durior eſt fame, ibid. nu. 2
Neceſſitas. Relicto uſufructu pro neceſsitate, aut indigentia, legatarius habebit ſola alimenta, ibid. nu. 3
Neceſſitas dicitur, quando aliunde quis capere non poteſt, ibidem, numero 5
Neceſſitas licet non adfuerit, tamen alimenta pro tollenda neceſſitate conceſſa debentur, ibid. nu. 8
Neceſsitas non excuſat eum, qui ſua culpa incidit in illam, tit. 4. q. 5. nu. 15. ſ. 142. & tit. 9. q. 43. nu. 49 413
Neceſſitas ignoſcitur, & qui actum facit ex neceſsitate, tit. 4. q. 15. nu. 41 155
Neceſsitas. Relictum pro ſuis neceſſitatibus peti poteſt, etiam nulla ſubſiſtente neceſsitate, titulo quinto, quæſ. prima, numero 42, folio 179

Neceſſitas

Neceſſitas.Relictum pro neceſſitate debetur,etiam non ſubſiſtente neceſſitate,eod.tit.q.5.nu.13 184
Neceſſitas quam quis ſibi impoſuit,non excuſat, tit.6. q.9. numera 14 207
Neceſſitas. Nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit,eo.tit.q.14. numero 6 216
Neceſſitas ei eſt imputanda qui fuit in culpa,titulo 7. quæſt.5. numero 6 232
Neceſſitas ei non prodeſt,qui ſua culpa incidit in illam, eo.tit.q. 15.numero 12 242
Neceſſitas facit licitum,quod aliàs eſt illicitum,eod.tit.q.16.numero 43 245
Neceſſitas. Excuſatur,qui ex neceſſitate actum facit,tit.8. priui. 65.nu.52 323
Neceſſitas licet non excuſat in grauibus delictis,præbet tamen iuſtam cauſam minuendi pœnam,ibid.nu.53
Neceſſitas facit licitum,quod alias erat illicitum, tit.9. q.32. numero 14 392
Neceſſitas continet impoſſibilitatem,ibid.nu.15 393
Neceſſitas nulla maior eſt fame,ibid.nu.16
Neceſſitate ceſſante,priuilegium quoque ceſſat cauſa neceſſitatis indultum,tit.8.priuil.2.nu.18 272
Neceſſitate ductus,ſi actum facit,excuſatur,tit.9.quæſt.44.numero 12 414
Neceſſitatis cauſa conceſſum ceſſat,neceſſitate ceſſante, tit.8.priuil.38.nu 28 296
Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia, eo.titulo,priuil.39. numero 5
Neceſſitatis cauſa quando aliquid conceditur,ceſſat ipſa,ceſſante neceſſitate,tit.9.q.29.nu.9 385
Neceſſitatis cauſa conceſſum non extenditur ultra quam ipſa neceſſitas extendatur,eo.tit.q.32.nu.27 393
Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.tit.1.q.17.num 9.f. 16.idem,q.90.nu.3 77
Neceſſitatis tempore frumentum exteris uenditum reuocari poteſt a ciuibus,eo.tit.q.93.nu.14 71
Neceſſitatis cauſa conceſſum ceſſat,ubi ipſa ceſſat neceſſitas,tit. 2.q.5.nu.6 108
Neceſſitatis cauſa conceſſum eatenus durat quatenus ipſa durat neceſſitas,tit.7.q.6. nume.19. f.233.idem,q.42. numero 4. folio 268
Negans alimenta,uidetur necare,tit.1.q.48.nu.5 56
Negans ſe eſſe talem,perdit beneficium,ne conueniatur ultraquã facere poſſit,eod.tit q.78.nu 28 72
Negatiua non eget probatione,quando negante eſt implendum, eod.tit.q.48.nu.53 57
Negatiua probari debet ab allegante,ibid.nu.56 58
Negatiua uniuerſalis nullam recipit reſtrictionem, tit.9. q.35. numero 39 399
Negatiua in vno falſa,eſt in omnibus falſa,ibid.nu.41
Negatiua uniuerſalis nullam recipit reſtrictionem, eo.tit. q.37. numero 13 403
Negatiua potentius negat quam affirmat affirmatiua, ibidem, numero 14
Negatiua vniuerſali falſa in vno,eſt falſa in omnibus, ibidem, numero 15
Negatiuam probare tenetur,qui ſe fundat in illa,tit.4.q.15.numero 46 155
Negatiuam allegans tenetur probare, eodem titulo, quæſt.26. numero 9 171
Negotia alterius gerens non præſumitur donare voluiſſe,tit.6.q. 15.num.5 217
Negotiorum geſtor præſumitur impendere de pecunia domini. ibid.nume.1
Negotium inutiliter dicitur geſtum,quando gerens ſuccubuit,tit. 1.q.121.nu.18 93
Negotium alienum vtiliter gerens,repetit quod impendit, tit.3. q 5.nu.2 133
Nemo plus iuris in alium transfert,quàm ipſe habeat, tit.1.q. 42.nume.66 40
Nemo tenetur ſibi victum arctare, ut alimenta alijs præbeat, eod.tit.q.97.nu.5 80
Nemo tenetur facere contra ſeipſum, eodem titulo, quæſt.110. numero 3 84
Nemo tenetur alium iuuare contra ſeipſum,ibid.nu.4
Nemo dat quod non habet,tit.4.q.18.nu.65 163
Nemo debet commodo reportare ex ſua malitia, tit.7. quæſt.5. numero 7 232
Nemo tenetur propriæ ſaluti alienam praferre, eodem tit. q.8. numero 3 233
Nemo tenetur victum proprium arctare,ut alium alat, ibidem, numero 9 234
Nemo tenetur proprium victum arctare,ut alij ſubueniant, eod. tit.q.14.nu.9 2[illegible]0
Nemo tenetur proprium ſibi victum arctare, ut alij prouideat, eod.tit.q 28.nu 6 219
Nema carnem ſuam odio habere debet, eodem titulo, quæſt.30. numero 7 260
Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ, titulo 8. priuil.30. numero 7 290
Nemo debet moleſtari pro debito alterius,eod.tit.priuil.54. numero 1 304
Nemo inuitus cogitur aliquid fatere,eodem titulo, priuil.56.numero 1 307
Nemo præſumitur velle ſuum iactare,titulo nono,quæſt.12. numero 23 351
Nemo grauari debet propter alienam culpam,eod.tit.q.26.numero 30 379
Nemo cogitur ſe conijcere in periculum,eodem titulo, quæſt.28. numero 3 384
Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat, eod. tit. q.32.nu.8 392
Nepos ſpurius ex filio legitimo non eſt odioſus legibus reſpectu aui,tit.1.q.12.nu.6 11
Nepos ſpurius ex filio legitimo poteſt inſtitui tamquam extraneus,ibid nu.11 12
Nepos ex filio ſpurio inſtitui poteſt,ſi non fiat contemplatione filij,ibid.nu.14
Nepos ſpurius ex filio legitimo,non poteſt ab auo conſequi ultra modum.l.fin.C.de natur.lib.etiam ſi ſit legitimatus, ibidem, numero 16
Nepos naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos.l.fi.C.de natur.lib.ibid.nu.17
Nepos uenit appellatione filij in fauorabilibus, eodem titulo, q. 13.nu 2 12
Nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio, poteſt inſtitui ab auo ibid.nu.3
Nepos ſpurius ex filio ſpurio poteſt inſtitui ab auo,ſi non adſit legitima ſoboles,ibid.nu.9
Nepos. Statutum in filio,locum habet in nepote, eod. tit. q. 16. numero 9 15
Nepos ſpurius ex punibili coitu, ali debet ab auo materno in ſubſidium,ibid.nu.11
Nepos ingreditur locum patris in ſucceſſione patrui, eod. tit. q. 28.nume.2 23
Nepos ex fratre excludit patruum defuncti,ibid.nu.3
Nepos pendente lite cum patruo,eſt alendus,ibid.nu.6
Nepos non cogitur alere patruum,ibid nu.12
Nepos ex nuru ignominioſa ſuccedit auo, eod.tit. quæſt.38.numero 36 34
Nepos acquirit auo,in cuius eſt poteſtate,eod.tit. quæſt.102. numero 1 81
Nepos alendus eſt a patre, non ab auo,ibid.nu.6
Nepos comprehenditur appellatione filiorum,cum de eis ſit mentio ab homine,tit.2.q.15 nu 14 109
Nepos petit ab auo alimenta iudicis officio,tit.3.q.1.nu.27.125
Nepos ex ſpuria filio non poteſt inſtitui contemplatione patris, tit.3.q.7 nu.25 188
Nepos uenit appellatione filij in diſpoſitione fauorabili, tit.9 q. 36.num.9 400

Nepos nonuenit filiorum appellatione, quando filij ſunt nominatim uocati, ibid. nu. 14

Nepos non uenit appellatione filij, quando agitur de nepote ex filio uiuente, ibid. nu 20 401

Nepos non uenit appellatione filij, quando extant filij, qui ſunt nepotes patrui, ibid. nu. 23

Nepos appellatione filij nonuenit, quando diſpoſitio ſemel eſt ſortita effectum in filio, ibid. nu. 24

Nepos appellatione filij non uenit, quando diſpoſitio poteſt in filio uerificari, ibid. nu. 25

Nepos non uenit appellatione filij in diſpoſitione facta a tranſuerſali, ibid. nu. 28

Nepos non natus tempore mortis teſtatoris non uenit, quando extant filij tunc nati, etiam ſi agatur de ſubſtitutione ſucceſſiua, ibid. num. 31

Nepos multis in caſibus non uenit appellatione filiorum remiſsiuè, ibid. nu. 32

Nepos venit appellatione filijfamilias in ſtatuto diſponente, quod pater ſoluat condemnationem pro filiofamilias, ibidem, numero 40 402

Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt, quod ſuccedat in ſtirpes, non in capita, uide tamen ibi, ibid. nu. 41

Nepos uenit appellatione filiorum, quando dictum eſt in ſtirpes, non in capita, etiam ſi ille non eſſet ſucceſſurus ab inteſtato, ibid. nu. 42

Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuerat nominare pro filio, ibid. nu. 44

Nepos tunc uenit appellatione filij ex vſu loquendi teſtatoris, ſi non extabit filius, alias ſecus, dic tamen vt ibi, ibid. nu. 45

Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuit nominare filium, etiam ſi extet filius, ibid. nu. 45

Nepos venit appellatione filij, quando alias eſſet nullus, ibidem, numero 50

Nepos uenit appellatione filij, quando alias reſultaret aliquid abſurdum uel inhumanum, ibid. nu. 51

Nepos venit appellatione filij, quando aliàs minus dilectus excluderet magis dilectum, ibid. nu. 52

Nepos appellatione filij naſcituri venit, uide tamen ibi, ibidem, numero 53

Nepos appellatione filij naſcituri uenit ſi natus ſit tempore mortis teſtatoris, ſi diſpoſitio non habet tractum temporis in futurum, ſecus vero quando reſpicit futurum tempus, ibidem, numero 54

Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando ſumus in materia filijs fauorabili, & ibi late, tit. 2. q. 15. nu. 13 109

Nepotes non ſunt propriè filij, tit. 9. q. 36. nu. 3 400

Nepotes non veniunt appellatione filiorum ſuorum, ibidem, numero 17 401

Nepotes appellatione filiorum non ueniunt, quando ſeorſum teſtator de filijs diſpoſuit, & de nepotibus, ibid. nu. 18

Nepotes non nati, nec concepti tempore mortis teſtatoris ueniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio habet tractum ſucceſſiuum, ibid. nu 30

Nepotes ueniunt filiorum appellatione, quando de voluntate teſtatoris conſtat ex coniecturis, ibid. nu. 34

Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum, ibid. nu. 35

Nepotes nati poſt mortem teſtatoris non ueniunt appellatione filij, etiam quando alias uenirent, ibid. nu. 55

Nepotes veniunt appellatione quorumcunque filiorum, ibidem, numero 56

Nepotes ueniunt appellatione filiorum, quando teſtator promiſcuè loquebatur de filijs, & de nepotibus, ibid nu. 57

Nepoti ſpurio ex filio legitimo relinqui poteſt ab auo, tit. 1. q. 12. numero 10 11

Nepoti agenti ad hæreditatem aui, debentur alimenta a poſſeſſore, eod. tit. q. 111. nu. 2 85

Nepoti agenti ad hæreditatem patris, debentur interim alimenta, ibid. nu. 30 86

Nepoti ex filio ſpurio relinqui poteſt contemplatione propria, titulo quinto, queſt. 7. numero 26 188

Nepoti ex filio genito per inceſtas nuptias nihil relinqui poteſt, ſecus ſi nuptię non erant inceſtę. ibid. nu. 36

Neptis naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos l. fi. C. de natur. lib. tit. 1. q. 12. nu. 12 12

Nihil dictio, eſt vniuerſalis negatiua, tit. 9. q. 35. nu. 40. f. 399. idem, q. 37. nu. 12 403

Niſi dictio, poſt negatiuam poſita, affirmat, titulo 1. queſt. 104. numero 6 82

Niſi dictio, ſignificat oppoſitum eius, cui immediatè aduerſatur, ibid. nu. 7

Nobiles includuntur in relicti diſtributione, ſi magnum eſt. eo. tit. q. 93. nu. 34 79

Nobili alimenta debentur delicata, nec veſci debet cibo ruſticorum, tit. 4. q. 18. nu. 8 161

Nobili alimenta debentur etiam pro famulis ſecundum conditionem ſuam, ibid. nu. 9

Nobili cum debentur alimenta, ea præſtanda ſunt etiam pro ſeruitore, eod. tit. q. 24. nu. 10 169

Nobili debentur alimenta etiam pro famulo, titulo 9. quæſtio. 39. numero 4 404

Nobilis qui cępit mendicare, poteſt etiam ſine dedecore arare, tit. 7. q. 6. nu. 14 233

Nobilibus peſte infectis digniora deſignantur hoſpitalia, titulo 1. q. 93. nu. 32 79

Nobilitatem perdens ob delictum, ſuſtinet tamen onera nobilibus impoſita, tit. 6 q. 18. nu. 23 220

Nomen debitoris uenit in generali obligatione, tit. 1. quæſt. 45. numero 53 53

Nomina, quæ carent effectu, non ſunt in conſideratione, tit. 8. priuil. 56. num. 7 307

Nominatio conſtituit filium in quaſi poſſeſſione, quando ſit in actu, qui ſoli conuenit filio, tit. 1. q. 112. nu. 10 86

Nominatio ducitur ab eo, quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum, tit. 9. q. 30. nu. 3 387

Notarius præſumitur ſapiens, tit. 2. q. 15. nu. 107 115

Notarius priuatus officio ob crimen falſi, non poteſt iterum creari notarius, tit. 8. priuil. 65. nu. 56 323

Noua quę emergunt, nouo indigent auxilio, tit. 7. queſt. 20. numero 18 252

Nouans transfundit nouum debitum in aliud, uel vnam obligationem in aliam, tit. 3. q. 1. nu. 70 128

Nouans actio habet omnia priuilegia nouatæ. ibid. num. 71

Nouata actione priuilegia omnia tranſeunt in actionem nouantē, tit. 9. q. 21. nu. 8 367

Nouatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus et priuilegijs, quæ competebant actioni nouatæ, tit. 1. q. 42. nu. 60 40

Nouerca odio proſequi priuignum præſumitur, eodem titulo, q. 40. nume. 2 35

Nouerca non eſt alenda ab hæredibus mariti, quando poteſt quartam conſequi in illius bonis. ibid. nu. 5

Nouerca eſt loco matris, ibid. nu. 8 36

Nouerca. Matrimonium naturali iure eſt cum nouerca prohibitū, ſicut cum matre, ibid. nu. 9

Nouerca & priuignus deſinunt affines eſſe per mortem mariti, vt patris reſpectiuè, ibid nu. 10

Nouerca non ligatur ſtatuto de cauſis inter affines compromittendis, quando maritus deceſsit, ibid. nu. 11

Nouerca ſi in viduitate perſeuerat, uidetur durarę in matrimonio, ibid nu. 12

Nouerca de fructibus dotis tenetur alere filios ſui uiri, ſi deductis prius alimentis ſuis, ſecundi, & filiorum ex eo, aliquid ſupereſt. eod. tit. q 41. nu. 10

Nouerca facile diſſentit a priuigno, titulo ſecundo, quæſtione 15. numero 28 118

Nouerca præſumitur odio proſequi priuignum, titulo 4. quæſ. 14. numero 4 152

Nouerca poteſt extra domum petere alimenta, licet relicta ſub conditione, ſi non diuerteret a priuigno, eodem titulo, q 15. numero 15 154

Nouerca

Nouerca eadem reuerentia exhibenda quæ eſt matri, titulo 1.q.40.nume.6 35
Noxa caput ſequitur, eod.tit.q.38.nu.30 34
Nullitas non poteſt allegari, niſi ab eo, in cuius fauorem actus eſt nullus, tit.8.priuil.56.nu.81 310
Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerunt adhibiti teſtes Mantuani, probare debet, quod adhiberi poſſent, tit.9.q.28.nume.12 384
Nullitatem exequutionis allegans, tenetur ſoluere debitum, eod.tit.q.32.nu.50 394
Nullum a principio, non conualeſcit tractu temporis, tit.7.q.20.nume.8 252
Nuptię ſecundæ ſunt admiſſæ a lege, non reprobatæ, eod.tit.q.23.nume 13 255
Nuptiæ tertiæ non magis diſplicent, quam ſecundę, ibid.nu.18
Nuptiæ etiam octauæ ſunt permiſſæ, ibid.nu.19
Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afficiunt animę mariti, tit.9.queſt.30.numero 16 387
Nuptię ſecundæ duplici ratione prohibentur, ibid.nu.38 388
Nuptias ſecundas contrahere, uel inhoneſtè viuere, paria ſunt, quoad filij educationem, tit.4.q.13.nu.22 150
Nurus habetur loco filiæ, tit.1.q.38.nu.4 33
Nurus appellatione venit etiam pronurus, ibid.nu.41 34
Nurus alit ſocerum de fructibus dotis, ſibi reſtitutæ, eod.tit.q.39.nu.1 35
Nurus tenetur alere filios mariti ex prima vxore, tit.4.q.12.nume.2 149
Nutriri qui debet, ei alimenta pręſtanda ſunt, tit.2.q.2.numero 13 100
Nutrix venit appellatione matris, tit.1.q.14.nu.3 13

O

OBLIGARI nemo pōt ſibi ipſi, tit.3.q.1.nu.3. 126
Obligatio alendi oritur a charitate ſanguinis, non a patria poteſtate, tit.1.q.1.nu.22 2
Obligatio naturalis fortior eſt ciuili, eodem titulo, quæſtio.106.nume.8 83
Obligatio non datur ſine contractu vel quaſi, delicto vel quaſi, tit.3.q.1.nu.11 126
Obligatio eſt mater actionis, ibid.nu.12
Obligatio ad intereſſe ſuccedit loco obligationis facti, quando factum non poteſt præſtari, tit.4.q.23.nu.24 167
Obligatio non uariatur ex perſona hæredum, eod. tit. quæſt.29.nume.40 174
Obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit, tit.5.q.8.nu.64 180
Obligatio non oritur ſine conſenſu, tit.6.q 7.nu.3 109
Obligatio non variatur ex perſona hæredum, eodem titulo q.8.numero 8 201
Obligatio omnis tranſit ad hæredes, licèt de eis non ſit dictum, eo.tit.q.22.nu.6 222
Obligatio non cadit inter patrem & filium, tit.8.priuil.6.numero 5 273
Obligatio rem tradi, eſt indiuidua, tit.9.q.14.nu.8 354
Obligatio alendi reſpectu creditoris eſt perſonalis, ibid.nu.11. 355
Obligatio rem tradi diuiditur inter plures hęredes mortuo promiſſore. ibid.nu.13
Obligatio rem tradi, eſt indiuidua, ſed inter hæredes diuiditur, ibid.num.20
Obligatio ſolidi non cenſetur inducta, niſi expreſſe dictum ſit, ibid.nume.24
Obligatio bonorum facta pro principali trahitur ad vſuras, eo.tit.q.31.nu.14 389
Obligatio facta pro dote extenditur ad alimenta dotalia, ibidem, nume.38 390
Obligatio non variatur ex qualitate hæredum, eodem tit.q.43.nume.24 412
Obligatio tacita bonorum inducta a lege intelligitur quoad eos, qui poſſent expreſſè bona obligare, eodem titulo, quęſtio.44.nume.26 414
Obligationes perſonales, quibus tutor tenetur, duæ ſunt, & duplici tempore oriuntur, tit.8.priu.49.nu.17 302
Obligationes factæ ab emptore reſoluuntur quando uenditor ex pręcedenti pacto rem recuperat, tit.9 q.42.nu.7 410
Obligationis conditio non uariatur mutatione perſonę, tit.1.q.42.nu.68 40
Obligationis qualitas non variatur ex perſona hæredis, tit.9.q.14.nu.15 355
Obligatus ad factum non ſoluit intereſſe, quando per illum ſtat, cui erat implendum, tit.4.q.23.nu.26 168
Obligatus ad factum præſtat intereſſe, quando fuit in mora, ibid.numero 27
Obſequia qui recipit in domo, tenetur ſeruientem alere, tit.1.q.108.nu.1 83
Obſes videtur pignori datus, vel tanquam in ſeruitutem, tit.6 q.1.nu.29 191
Obſidem dare eſt ſpecies ſeruitutis, tit.1.q.69 nu.3 69
Obſides aluntur ab illis, qui eos dederunt, vbi tamen uide, ibid.numero 4
Obſides teſtari non poſſunt, & habentur tanquam ſerui. ibi.nu 5
Obſidi pręſtans alimenta, repetit ab eo, tit.6.q.1.nu.28 191
Obſidi, qui alimenta pręſtitit, repetit a retinente, cui obſes inſeruiebat, ibid.nu.31
Obſidibus alimenta præſtantur tamquam liberis, non tamquam ſeruis, tit.4.q.23.nu.32 168
Obſidis datio non valet ſine obſidis conſenſu & iuramento, tit.1.q.69.nu.4 69
Occidat quis, uel mortis cauſam prębeat, nihil intereſt, eod.tit.q.54.num.13 61
Occidens patrem ſpiritualem non minus punitur, quam occidens naturalem, eod.tit.q.11.nu.10 11
Occidere licet eum, qui alloquitur uxorem alicuius contra trinam illius monitionem, tit.7.q 16.nu.79 246
Odioſus teſtatori in dubio non videtur inuocatus, tit.9.quæſt.30.nume.27 387
Officiales qui milites per territorium mittunt, expenſis ruſticorũ puniuntur, tit.1.q.65.nu.4 68
Officiali diſcedenti ſoluenda eſt impenſa itineris, etiam ſi non domum redeat, ſi tamen non progrediatur longiorem ad locum, eod.tit.q.67.nu.4 eo.
Officiali exeunti prouinciam non debentur expenſa victus, eod.tit.q.68.nu.3 69
Officiali ſua culpa remoto ab officio debetur ſalarium pro tempore quo ſeruiuit, tit.7.q.41.nu.7 268
Officialis infirmus alendus eſt a pretore, titulo primo, quæſt.33.numero 41 30
Officialis conductus a poteſtate alit ſeipſum, eo.tit.q.67.nu.1.& vide, nu.2 68
Officialis pro acceſſu, & receſſu alendus eſt a poteſtate, ibidem, numero 3
Officiali, qui non domum, ſed alium ad locum vadit, petere poteſt pecuniam, non res pro impenſa, ibidem, numero 6
Officialibus, qui gratis ſeruiunt, prætor medicinas præſtat, ſi impenſa non eſt magna, titulo quarto, quæſtione quinta, numero 7 142
Officio Iudicis qui tenetur, dicitur realiter obligatus, tit.1.q.49.numero 7 59
Officio iudicis quod debetur, quaſi debitum appellatur, tit.3.q.1.nume.19 126
Officio iudicis petuntur alimenta debita ſoluto matrimonio, eod.tit.q.2.nu.16 130
Officium iudicis tranſit ad hęredes, titulo primo, quæſtione 24.numero 9 20
Officium iudicis triginta annis præſcribitur, eodem titulo, q 42.numero 93 42
Officium iudicis mercenarium expirat ſublato principali, eod tit.q.43.nu.10 45
Officium iudicis datur contra ſingularem ſucceſſorem, quando ſubſiſtit æquitas, eo.tit.q.49.nu.6 59

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eod.tit.quæſtio.62. numero 2 66
Officium Iudicis pro alimentis non datur contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate, eo.tit.q.104.nu.8 82
Officium Iudicis pro alimentis conſequendis non datur ei, qui habet aliunde, eo.tit.q.108.nu 4 83
Officium Iudicis pro alimentis non datur ei, qui habet aliunde. eo. tit.q 1 2.nu.31 88
Officium Iudicis ſuccedit loco manus regiæ. titulo 3.quæſt.1. numero 6 126
Officium Iudicis datur patri contra filium loco actionis, ibid.nu.7
Officium Iudicis deficiente actione datur ubicumque ſuggerit æquitas, ibid.nu.15
Officium Iudicis deſcendit ab æquita te, tanquam a matre, ibid. numeru 16
Officium competit ex mera æquitate, ibid.nu.17
Officium Iudicis præſupponit impropriam obligationem, non autem uerum, ibid.nu.18
Officium iudicis, non actio datur uxori pro alimentis conſequendis a marito, tit.3.q.2.nu.7 129
Officium Iudicis nobile ſuccedit loco deficientis actionis, ibidem, numero 13
Officium Iudicis competit ei, cui a lege debentur alimenta, eod.tit. q.3 nu 5 130
Officium Iudicis datur pro legato in piam cauſam, ibidem, numero 18
Officium Iudicis datur, quando uerba legis diriguntur ad iudicem, ibid nu.22 131
Officium Iudicis ei ſoli datur, qui eſt omni actione deſtitutus, ibidem, nu.24
Officium iudicis competit etiam pro legato alimentorum, eod. tit.q.4.nu.11 132
Officium ſolum, & non alia actio datur pro alimentis ſeruo, uel incapaci relicto, ibid.nu.12
Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eodem titulo, q.7. numero 3 134
Officium iudicis implorari poteſt ut hæres conueniatur in præſtandis alimentis, eod.tit.q.9.nu.24 137
Officium iudicis competit, quandocunque ſuggerit actio, tit.5.q.1. numero 53 179
Officium iudicis habet æquitatem pro matre, ibid.nu.54
Officium Iudicis ei ſoli competit, cui per actionem non eſt ſuccurſum, ibid.nu 55
Officium Iudicis inducitur, quando lex noua diſponit ſuper acceſſorijs, tit.6.q.3.nu.30 1,4
Officium Iudicis non datur, ſed actio, quando lex noua diſponit ſuper principali, ibid.nu.31
Officium Iudicis mercenarium tollitur actione ſublata, ibidem, numero 48 1 5
Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, tit.6.q.8. nu.92. ſ. 205. idem, q.14.nu.3 216
Officium Iudicis datur emptori pro rata ſoluti pretij ad conſequendam partem fructuum, tit.7.q.17.nu 8 248
Officium indicis non prodeſt non petenti, etiam ſi uerba ſint præciſa, & neceſſitatiua, eo.tit q 19.nu.13 251
Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eod. tit. q.37. numero 55 266
Officium iudicis competit, quod ex re mea quis factus eſt locupletior. tit.9.q.32.nu.58 394
Officium Iudicis competit, quando actio defecit, ibidem, numero 59
Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, eodem titulo, q.39. numero 15 405
Olim dictio, intelligitur de præterito, ſed & de præſenti, ut actus ſuſtineatur, eod.t.8.q.36.nu.49 402
Omiſſum cenſetur quod cum facile exprimi poſſet, non fuit expreſſum, tit.7.q 13.nu.13 237
Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo, eodem tit. quæſt.19. numero 6 251
Omiſſum habetur pro omiſſo, quando facile potuiſſet exprimi, eo. titulo, quæſtio.23.nume.11 255
Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo, tit.8. quæſtio.76. numero 6 328
Omiſſum non dicitur id, in quo eadem militat actio, quæ in expreſſo, tit.9.q.44.nu.35 415
Onera matrimonij eſſe ibi debent, ubi eſt dos, titulo 1. quæſtio. 38.nu.6 33
Onera non ſunt multiplicanda, eo.tit q.55.nu 4 62
Onera matrimonij ultra alimentorum uxoris multa ſunt, tit. 7.q. 18.nume.23 250
Onere ſublato, ceſſat commodum, titulo primo quæſtio.33.numero 22 29
Onere ſublato ceſſat commodum, quando grauamen eſt cauſa commodi, eo tit.q.42.nu.52 39
Onere ceſſante, ipſum quoque emolumentum ceſſare debet, propter quod onus fuit iniunctum, titulo quinto, quæſt. quarta, numero 12 183
Onere deficiente ceſſat præſtatio, quæ fit propter onus, tit. 7. q. 33.nume.7 262
Onere ceſſante ceſſat legatum factum intuitu oneris, tit.8.priuil. 23.num.2 284
Onus reale tranſit in quemcumque etiam ſingularem ſucceſſorem, tit 1.q 26.nu.2 22
Onus ſequi debet, qui ſentit commodum, eodem titulo, quæſt.33. numero 2 28
Onus regulat impoſitionem, ibid.nu.21 29
Onus agnoſcere tenetur quicumque acceptat honorem, eod.tit.q. 44 nu.17 47
Onus iniunctum declarat mentem teſtatoris, titulo ſecundo, q.3. numero 8 108
Onus annexum cogitur acceptare quicumque vult commodum, tit.4.q.15.nu.2 153
Onus quando iniungitur legato finitur cum ipſo legato, tit.5.q.1. numero 19 177
Onus annexum legata recuſari non poteſt, etiam ſi excedat valorem legati, ibid.nu.25 178
Onus ſicuti determinatur ſecundum commodum, ita commodum determinatur ſecundum onus, eod.tit.q.5.nu.3 184
Onus quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat præſtatio, quæ fit ratione oneris, ibid nu.6
Onus ratione rei iniunctum regulatur ſecundum ipſam rem, tit. 7.q.31.nu.11 260
Onus ceſſat oneris cauſa ceſſante, eodem titulo, quæſtio. 33. numero 3 262
Onus iniunctum vni ex hæredibus non ſoluitur ab alio, cui portio accreuit, titulo octauo, priuileg. 15. num. 4. 278
Onus in dubio uidetur eſſe cauſa legati, eodem titulo, priu.23. numero 6 284
Onus præſumitur cauſa legati alimentorum, quando reſpicit fauorem filiorum, ibid.nu.8
Onus habitandi cum filijs impoſitum nouercæ non præſumitur adiectum fauore filiorum, ibid.nu.9 285
Onus iniunctum per viam conditionis cenſetur in fauorem alterius, quam legatarij appoſitum, ibid.nu.10
Onus iniunctum legato, ſi non æquiualet legato, non cenſetur eſſe cauſa legati, eodem titulo, priuileg. 24. nu.7 eo.
Onus iniunctum ſub conditione præſumitur cauſa legati, ibidem, numero 8
Onus quando eſt rei iniunctum tollitur rem cedendo, ſecus quando iniungitur perſonæ, tit.9.q.23.nu.20 370
Onus ex diſpoſitione contrahentium non remittitur rem remittendo, ibid.nu.21
Onus ceſſat, cauſa oneris ceſſante, titulo eodem, quæſt.43. numero 11 412
Onus regulatur ſecundum commodum quod eſt oneris cauſa, ibid. numero 13
Onus regulatus ſecundum honorem annexum, eod.tit. quæſt.44. numero 45 415
Opera qui præſtat in domo, recipit alimenta, tit.1. quæſt.83. numero 1 78

Opera,

Opera, quando præſtari non poſſunt, tunc in ſubſidium petitur æſtimatio, tit.4.q.3.nu.13 140

Opera qui vtitur, alimentis tenetur illum alere, tit.9.q.27.numero 15 383

Operandi neceſſitas remiſſa videtur, quando teſtator legat alimẽta, tit.4.q.29.nu.50 174

Operari tenetur alimentarius ad commodum alentis, quandocunque alimenta debentur a lege, ibid.nu.45 174

Operari tenetur alimentarius ad illius commodum, qui præſtat alimenta, ibid nu.1 172

Operari tenetur alimentarius in domo faciendo coquinam, & alia ſimilia, ibid.nu.55 175

Operari tenetur quicunque ab aliquo recipit alimenta, tit.6.q.14. numero 15 227.

Operari licet diebus feſtiuis, ubi quis fame laborat, tit.8.priuil.22. numero 13 272

Operari tenetur is, cui alimenta in domo relicta ſunt, eod.tit. priuil.53.nu.12 304

Operarius conductus ad faciendum opus aliquod, ſeipſum alit, tit.1.q.66.nu.1 68

Operarius conſequitur alimenta, quando uiget conſuetudo, ibidem, numero 2

Operarius, qui ſeruit ſine ſalario, eſt alendus a domino, ibid.nu.6

Operarius non obligatus, ſed ex liberalitate promittens recipit alimenta, ibid.nu.8

Operarius non habens aliunde, licet præſtet operas ex cauſa remunerationis, eſt alendus a domino, ibid.nu.9

Operarius tenetur cum proprijs inſtrumentis operari, ibidem, numero 10

Operarius non tenetur de nocte operari fabriles operas, tit.4.q.29.nu.66 175

Operarum mentio in dubio intelligitur de officialibus, ibidem, numero 58

Operas promittens liber homo non obligatur, etiam ſi iurauerit, ibid.num.8 173

Operas fuiſſe præſtitas, an probet priuignus, tit.6.q.11.numero 44 211

Operæ promiſſæ an poſſint cedi, tit.4.q.23.nu.30 168

Operæ unius diuerſæ ſunt ab operis alterius, eod. tit.q.24.numero 4 169

Operæ obſequiales ſemper ab alimentario præſtantur, quando alimenta relicta ſunt in domo, eod.tit.q.39.nu.53 175

Operæ officiales dicuntur adeſſe, comitari cantu, & ſono oblectare, & ſimiles, ibid.nu.56

Operæ artificiales ſunt pictoria, textoria, laniſica, & ſimiles, ibid. numero 57

Operę officiales cedi non poſſunt, ibid.nu.59

Operæ fabriles cedi poſſunt inuito operario, ibid.nu.60

Operæ officiales quando delegantur, liberatur delegans ope exceptionis, ibid.nu.63

Operę æſtimantur quanti uitricus fuiſſet conducturus illas operas. eod.tit.q.11.nu.39 211

Operæ an æquiualeant alimentis, committitur arbitrio iudicis, ibid.nu.42

Operæ artificis plus æſtimantur, quam alterius perſonæ, ibidem, nume.43

Operæ famulorum cedi poſſunt, tit.8.priuil.55.nu.10 305

Operæ cedunt rei, & ad eum pertinent, cuius eſt res, tit.9.q.20. numero 11 364

Operę pupillæ æſtimantur quanti tutor factus eſt locupletior, non quanti potuiſſet locare, eo.tit.q.39.nu.17 405

Opinio non attenditur, ſed veritas, tit.8.priuil.1.nu.16 270

Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, tit.6.q.3.nu.58 f.195.idem, q.6.nu.40.f.202. & tit.8. priuil.56.nu.72 310

Orationes ſeparatæ quæ dicantur, tit.4.q.26.nu.18 171

Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati, niſi in ſubſidium, tit.7.q.37.nu.6 265

Ordinans ideo alit ordinatum, ne in approbrium ordinis mendicare cogatur, ibid.nu.8

Ordinans eſt in culpa, quando non inueſtigauit de facultatibus ordinandi, ibid.nu.41 266

Ordinans non tenetur alere ordinatum, quando de alterius mandato ordinauit, ibid.nu.51

Ordinans non alit ordinatum, etiam in ſubſidium, quando id fecit de mandato, ibid.nu.54

Ordinans de mandato alterius tenetur alere ordinatum, quando mandatum non exprimit certas perſonas. ibid.nu.57

Ordinans tenetur alere ordinatum ſibi ſubditum, quando alias fame periret, etiam ſi alias ipſe non teneatur, ibid.nu.59

Ordinans non alit ordinatum, quando illi prouiſum eſt de beneficio etiam ab alio epiſcopo, ibid.nu.65 267

Ordinans ſupplet alimenta ordinati, qui ex beneficio non tantum percipit quod ſufficiat ad alimenta, ibid.nu.68

Ordinanti, non exequenti actus tribuitur, titulo 7.quæſtio.37 numero 52 266

Ordinato Epiſcopus præſtat alimenta ſecundum illius dignitatem, tit.4.q.18 nu.32 162

Ordinatum alit quicumque inſtigauit illum ordinari, tit.7.q 37. nume.61 267

Ordinatus ali debet ab Epiſcopo ordinante, ſi non habet aliunde, tit.1.q.60.nu 12 65

Ordinatus alendus eſt ab eo, qui illum inſtigauit ad ſuſcipiendum ordines, ſi eſt pauper, ibid.nu.14 66

Ordinatus conſequitur ab epiſcopo ordinante alimenta præteriti temporis, quando pro eis accepit pecuniam in uno, tit.5.q.1. nume.49 179

Ordinatus non alitur ab ordinante, quando ipſe habet aliunde, tit.7.q.37.nu.1 265

Ordinatus uidetur quis ad patrimonij titulum, quoad eximendum ordinantem ab onere alendi, ibid.nu.2

Ordinatus dicitur habere aliunde, quando patrem habet diuitem, ibid.nu.3

Ordinatus non alitur ab ordinante, quando tempore collati ordinis affirmauerat ſe diuitem, ibid.nu.33 266

Ordinatus renunciare non poteſt beneficio, quod alatur ab ordinante, ibid.nu.46

Ordinatus alendus eſt ex beneficio, cuius fructus ad alium pertinent, ibid.nu.66

Ordinatus alitur ab ordinante, quando habet beneficium in ſpe, ut quia habet literas expectatiuas, ibidem, numero 67. folio 267

Ordo uerborum deſignat ordinem intellectus, titulo 5.quæſtio.4. numero 17 183

Originarij in tutela præferuntur exteris, tit.1. quæſtio. 93. numero 11 73

Oſcula & colloquia ſunt Veneris præludia, titulo 7.quæſt.16.numero 36 245

P

PACTA ſunt ſeruanda, & nulla maior eſt iuſtitia, tit 7.q.18.nu.12 250

Pacta appoſita dicuntur pars contractus, ibidem, numero 22

Pacta contra naturam & accidentiam contractus ſunt ualida, non quę contra ſubſtantiam, titulo nono, quæſt. uigeſimaſecunda, numero 34 369

Pacto renuntiare poteſt filius alimentis, quando recipit portionẽ ſuam, tit.7.q.5.nu.3 231

Pacto multa ueniunt, quæ ex natura contractus non uenirent, eo. tit.q.18.nu.15 250

Pactum nudum actionem non producit, titulo primo, quæſt.32. numero 36 28

Pactum nudum producit actionem, quando promittitur id, quod ex diſpoſitione legis erat debitum, ibid.nu.37

Pactum continens idem, quod ius commune, eſt validum. ibidem, numera 38

Pactum unius nõ prętudicat ſeu nocet uni, vel alij, eo.tit.q.38.nu. 31.f.34.et tit.2.q.7.nu.9.f.102.& tit.9.q.42.nu.15.f.400

Pactum, per quod uxori vidue loco alimentorum aliquid permittitur, donec dos ſoluatur, non valet, tit. 1. q. 45. nu. 15 — 51
Pactum. Quicquid iure communi debetur, poteſt in pactum deduci, ibid. nu. 76 — 54
Pactum tranſit ad heredem, etiam ſi non ſit in inſtrumento nominatum, tit. 6. q. 22. nu. 4 — 212
Pactũ operari aliquid debet ultra ius cõe, tit. 7. q. 9. nu. 22. 235
Pactum quod ſocer vel uxor ſe ipſos alant, non valet, niſi penes ſe retineant dotem, eod. tit. q. 18. nu. 3 — 250
Pactum valet contra naturam contractus ſed non contra ſubſtantiam, ibid. nu. 20
Pactum dicitur de ſubſtantia cõtractus, quando ſi non exprimatur, contractus remanet nullus, ibid. nu. 21
Pactũ contra ius ciuile, ſeu ius poſitiuũ, eſt validũ, ibi. nu. 26. 251
Pactum ne ſit fruſtratorium, derogat iuri communi, ibid. nu. 27
Pactum nudum nullam producit actionem, etiã ſi ſit iuratum, tit. 8. priuil. 5. nu. 1 — 273
Pactum nudum, quod dicatur, ibid. nu. 2. & 4
Pactum nudum fauore alimentorum producit actionem, ibid. nu. 3
Pactum nudum producit actionem, quando interponitur ſuper eo, quod iure communi erat debitum, ibid. nu. 4
Pactum nudum a verbis, ſed veſtititum a cauſa, producit actionẽ iure canonico inſpecto, ibid. nu. 7
Pactum uel ſtatutum cõtinens idẽ, quod ius commune, an aliquid operetur, prater ius commune, ibid nu. 8
Pactum, quod pater non teneatur alere filium, eod. tit. priuil. 56. num. 20 — 307
Pactũ de non ſuccedendo, confirmatur iuramento, ibid. nu. 48. 309
Pactum non retractatur etiã ſi ueniat ad caſum, a quo non potuiſſet incipere, eod. tit. priuil. 65. nu. 1 — 321
Pactũ factũ cum defuncto extenditur ad haeredem, ibi. nu. 27. 322
Pactum non valet inducens votum captandae mortis, tit. 9. q. 11. nu. 1 — 348
Pactum de haereditate viuentis valet, quãdo eſt de certis rebus, & non per viam ſucceſſionis, ibid. nu. 4
Pactum de ſuccedendo, eſt validum, quando venit in conſequentiam alterius liciti contractus, ibid. num. 5
Pactum quòd mulieri viduę non imputentur in ſortem fructus percepti ex re obligata pro dote, non valet, eodem titulo. q. 18. numero 7 — 362
§. ſed hodie, Inſtit. de pat. pot. declaratur, tit. 1. q. 2. nu. 7 — 2
§. conſideremus, in Auth. de triente & ſemiſ. quomodo intelligatur, tit. 7. q. 12. nu. 11 — 237
§. diſcretis, in Auth. quib. mod. nat. effi. ſui, ibid. nu. 11
§. fin. in Auth. de reſtit. & ea, quae parit, quomodo intelligatur, eod tit. q. 24. nu. 21 — 256
Paraphernalia bona dicuntur, quae uxor ſecum ducit ad domũ mariti, praeter dotem, tit. 1. q. 33. nu. 16 — 29
Parentes vtriuſque ſexus habent priuilegium, ne conueniantur vltra quam facere poſſint, eodem titulo, q. 78. num. 4. 72
Parentes eo modo ſuccedunt filijs illegitimis, quo ipſi filij ſuccedunt parentib. tit. 5. q. 18. num. 54 — 163
Parentib. pares uices reddere nemo poteſt. tit. 1. q. 94. nu. 13 — 80
Parentum commune eſt uotum quod ſua bona uadant ad filios, tit. 1. q. 97. nu. 2 — 80
Parentum ęqualis eſt pietas in filios, eo. tit. q. 106. nu. 4 — 83
Paria ſunt uirum non habere, vel habere inutilem, tit. 1. q. 44. num. 67 — 50
Paria ſunt, dicere, lego Titio cum Meuio, uel lego Titio, & Meuio, tit. 2. q. 15. nu. 205 — 115
Paria ſunt, rem habere, vel actionem ad rẽ, tit. 6. q. 3. nu. 71 196
Paria ſunt, non habere, uel habere inutile, tit. 7. q. 39. nu. 10 — 267
Paria ſunt. fructus in ſortem non imputari, vel vſuram concedi, tit. 9. q. 18. num. 5 — 361
Paria ſunt, quod haeres in re certa non habeat haeredem vniuerſalem, vel repudiet, vel priuetur, eod. tit. q. 25. nu. 34 — 374
Paria ſũt, ſubſtitutũ non extare, vel datũ repudiare, ibi. n. 72 375
Paria ſunt, ſententiam non eſſe latam, vel appellatione ſuſpenſam eſſe, eod. tit. q. 31. nu. 72 — 395
Paria ſunt, pendente appellatione, vel durare tempus ad appellandum, ibid. nu. 74
Paricidium fortius committitur occidendo patrem ſpiritualem, quam carnalem, tit. 1. q. 98. nu. 4 — 80
Paricidium pater non committit, quando occidit filium, quem ex cauſa poterat exhaeredare. tit. 7. q. 1. nu. 2 — 225
Parochiani alunt curatum, quãdo Eccleſia eſt pauper, tit. 1. q. 60. numero 2 — 65
Parochiani non alunt curatũ pauperem, qui poteſt ex laudabili arte victum quaerere, ibid. nu. 5
Parochianus cogit parochianos ad offerendum ſibi pro victu, tit. 7. q. 9. nu. 17 — 235
Pars vna ſcripturę declarat aliam, tit. 2. q. 1. nu. 17. f. 98. & tit. 5. q. 3. nu. 45 — 182
Pars continetur in toto, tit. 7. q. 31. nu. 69 — 391
Partis quo ad partem ratio, eadem eſt totius quo ad totum, tit. 1. q. 43. nu. 33. ſol. 46. & tit. 2. q. 15. nu. 135. f. 117. & tit. 6. q. 14. nu. 22. f. 237. tit. 7. q. 17. nu. 6. f. 248. & tit. 8. priuil. 60. nu. 13. f. 316. & tit. 9. q. 5. nu. 17 — 344
Participium pręteriti temporis importat latae ſententia canonem & requirit declarationem, tit. 8. priuil. 64. nu. 6 — 320
Partus mulieris condemnatę alitur de publico, quando mater non habet, tit. 1. q. 81. nu. 3 — 74
Paruum & nihil aequiparantur, tit. 2. q. 15. nu. 144. f. 117. & tit. 6. q. 8. nu. 33 — 202
Paſcua interdici poſſunt forenſibus, quando non ſufficiunt pro terrigenis, tit. 7. q. 8. nu. 6 — 234
Paſcua qui locauit, uel fęnum uendidit in alimoniam animalium, habet tacitã hipothecam cum priuilegio praelationis in animalibus, tit. 8. priuil. 62. nu. 19 — 320
Pater tenetur alere filium, tit. 1. q. 1. nu. 1 — 1
Pater negando alimenta filio, efficitur anathema, ibid. nu. 3
Pater ne filios alat, ſtatuto diſponi non poteſt, ubi late, ibid. nu. 5
Pater ne filium alat, pacto induci non poteſt, ibid. nu. 8
Pater & cum iuramẽto non põt priuare filiũ alimẽtis, ib. n. 18. f. 2
Pater tenetur alere filium emancipatum, ibid. nu. 20
Pater adoptiuus tenetur alere filiũ adoptatũ, eo. tit. q. 2. nu. 6. f. 2
Pater adoptiuum non tenetur legitimam filio adoptato relinquere, ibid. nu. 8
Pater occidere põt filiũ bãnitũ. Cõtra tamẽ. eo. tit. q. 3. n. 1. et 9. f. 3
Pater propter bannum priuatur iure natura, ibid. nu. 3
Pater tenetur alere filium bannitum, ibid. nu. 7
Pater alit filium, etiam ſtante ſtatuto, quod bannito nemo ſubueniat, ibid. nu. 8
Pater ne alat bannitum filiũ, ſtatuto fieri non poteſt, ibid. nu. 17
Pater haereticus, Iudęus uel infidelis tenetur alere filiam orthodoxam, eo. tit. q. 4. nu. 1 — eo.
Pater nõ ſubtrahit alimẽta filio ſub pretextu religionis, ibi. nu. 2
Pater Iudaeus tenetur dotare filiam, quae conuerſa eſt ad catholicam fidem, ibid. nu. 3
Pater ſciens filiam nupſiſſe, & tacens, uidetur conſentire, eod. tit. q. 6. nu. 18 — 5
Pater tenetur dotare filiam, quae poſt annum 25. nupſit indigno, ibid. nu. 24
Pater tenetur dotare filiam quae poſt annum, quo nupſit patre inſcio, ſi expectauit tempus congruum ſecundum patriae morẽ, ibid nume. 25
Pater tenetur alere filiam, quae indigno nupſit, ſi neque ipſa, neque vir habeat aliunde, ibid. nu. 26
Pater tenetur alere filium, qui factus monachus exiuit monaſterium, eod. tit. q. 7. nu. 4 — 6
Pater diſponere non poteſt quod naturalis filius non alatur, eo. tit. q. 9. nume. 2 — 7
Pater non tenetur alere filiam naturalem. contra tamen, ibid. numero 1. & 7
Pater ſpiritualis non ſuccedit filio, nec ecõtra, eo. tit. q. 11. nu. 1. f. 10
Pater ſpiritualis non tenetur alere filium. vbi de veritate, ibid. numero 5
Pater qui tenuit ad ſacrum chriſma, alit filium, ibid. nu. 6
Pater ſpiritualis eſt plus diligendus & honorandus quam carnalis, ibid. nu. 9 — 11

Pater ſpiritualis non accuſatur,non uocatur in ius ſine venia, recuſatur ſuſpectus,non eſt teſtis idoneus,tenetur ſolum in quantum facere poteſt.ibid.nu.11
Pater ſpiritualis in ſucceſſione excludit fiſcum, ibid.nu.20
Pater tenetur cum matre alere intra triennium filiū illegitimum, eo.tit.q.140.nu.4 13
Pater eodem amore proſequitur naturales & legitimos, eod.tit. q.15.nu.10 14
Pater vendit filium,ut ſe redimat a famis neceſſitate,eo.tit.q.17. numero 8 16
Pater emancipando exercet pietatem erga filium, ibid.nu.14
Pater emancipando exercet liberalitatem,ibid.nu.15
Pater non deſinit eſſe pater,licet impius ſit, & legum contemptor,ibid.nu.19
Pater non debet a filio ali,quando ita data ſunt bona filio,ne patrem alat,ibid.nu.26
Pater Iudæus non habet in poteſtate filium pariter Iudæum, eo. tit.q.18.nu.6 eo.
Pater fidelis non alit filium hæreticum,eo.tit.q.19.nu.2 17
Pater excommunicatus ali debet a filio,ibid.nu.13
Pater & filius iudicantur ad paria,ibid.nu.18 18
Pater ali debet a filio ſpurio,ubi quod in naturali,eo.tit.q.20.numero 6 eo
Pater in teſtamento ordinare non poteſt, quod filius etiā ſpurius non alatur,eo.tit.q.23.nu.15 20
Pater uſufructuarius bonorum filij non tenetur ob id alere illū, ſed ratione ſanguinis,eo.tit.q.24.nu.10 eo.
Pater diſponere non poteſt quod frater nō alat fratrem, eo.tit.q. 25.num.2 21
Pater deſerens filios egenos vt ingrediatur monaſterium,peccat mortaliter,eo.tit.q.29.nu.6 24
Pater non alit filium hæreticum,eo.tit.q.31.nu.25 25
Pater non alit filium rebellem,uel hoſtem patriæ,ibid.nu.26
Pater cogitur filiam dotare,quam ſine dote matrimonio collocauit,eo.tit.q.32.nu.15 27
Pater eſt primus in ordine, quod teneatur ratione ſanguinis alere filium,quando non habet aliunde,ibid.nu.35
Pater ſuſtinet omnia filij inopis onera,eo.tit.q.38.nu.1 33
Pater expellens a domo filiū, tenetur illi dotem uxoris reddere, ibid.nu.9 34
Pater ubi filius eſt pauper, ſuſtinet pro eo onera matrimonij,ibi. numero 12
Pater cenſetur filio donare fructus aduentitiorum, quando ſciens patitur quod illos percipiat,eo.tit.q.42.nu.124 43
Pater confitendo non præiudicat filio quo ad legitimam, eod.tit. q.50.nu.3 60
Pater diſſipans fideicommiſſum,licet cogatur ante diem illud reſtituere,eſt tamen de fructib.alendus,eo.tit.q.58.nu.6 65
Pater non conuenitur a filio in plus quam facere poſſit deducto ne egeat,eo.tit.q.78.nu.3 72
Pater ſpiritualis non exigitur in plus quam facere poſſit,ibidem, numero 24
Pater plus filium diligit quam ſeipſum,eo.tit q 94.nu.8 79
Pater etiam tranſgreſſor legum honorandus eſt, quia pater eſt, eo.tit.q.96.nu.2 80
Pater infidelis non eſt alendus a filio,quando fieret deterior, vel eſſet in damnum fidei & eccleſiæ,ibid.nu 4
Pater ſpiritualis magis eſt amandus quam carnalis, eo.tit.q.98. numero 2 eo.
Pater pro alimentis prius eſt conueniendus quam filius,eo.tit.q. 101.nume.1 81
Pater conſeruatur in filio,ibid.nu.3
Pater ratione patriæ prãtis uendere pōt filium,ut ſe alat,ibi.nu.4
Pater conſeruatur in filio,ſicut & auus,eo.tit.q.103.nu.5 82
Pater dando filio rem aliquam ad vſum, vel vſumfructum non cenſetur concedere proprietatem,tit.2.q.1.nu.43 99
Pater non poteſt donare filio in poteſtate,& donatio ab eo facta eſt nulla,ibid.nu.44
Pater pōt filio donare alimenta vel vſumfructum, ibid nu.45
Pater qui feudum acquiſiuit pro ſe & filijs, non poteſt illi renunciare in præiudicium filiorum,eo.tit.q.7.nu.10 102
Pater præſumitur magis diligere filios quam uxorem, eod.tit.q. 15.num.2 109
Pater ingrediendo monaſterium perdit vſumfructum, quem habet uti pater,non quem habet alio iure ibid.nu 21 110
Pater non habet vſumfructum in bonis filio relictis, quando in eodem teſtamento aliquid patri relinquitur,ibid.nu.22
Pater a filio, & filius a patre alimenta petit officio iudicis, tit. 3.q.1.nu.1 125
Pater & filius reputantur eadem perſona, ibid nu.4
Pater & filius dicuntur vna caro,eo.tit.q.3.nu 20 131
Pater filiam dotare officio iudicis cogitur,ibid.nu 26
Pater tempore neceſſitatis petit alimenta officio iudicis, ibidem, numero 27
Pater tenetur filium bonis artibus imbuere, & diſciplinis ornare,tit.4.q.6.nu.5 143
Pater reddere tenetur pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio, ibid.num.9
Pater ut alat filium non uendit proprietatem, ſed de fructib.prouidet,eo.tit.q.9.nu.9 145
Pater alit filium diuitem, ſi tamen fructus ſuorum bonorum non ſufficiunt,nec filius cogitur reddere,ibid.nu.10
Pater non cogitur minuere patrimonium exiſtens in mercibus,& pecunijs,ut alat filium,ibid.nu.11
Pater habet vſumfructum in bonis feudalib.filij, eod. tit. q.10. numero 27 148
Pater non habet uſumfructum in caſtrenſibus filij bonis, eod.tit. q.11.nu.3 eo.
Pater hēt vſumfructū in bonis aduentitijs filiorū,ibi.nu.17.149
Pater habet uſumfructum in aduentitijs filiorum etiam quę ad eos peruenerunt ex ipſius delicto, ibid.nu.18
Pater accipit propria authoritate fructus bonorum filij, ut ſeipſum alat,ibid.nu.19
Pater melius cęteris pręſumitur proſpicere utilitati filiorum,eod. tit.q.13.nu.3 150
Pater cogitur filio alimēta præſtare in domo,eo.tit.q.14.nu.8.152
Pater non cogitur alere filium extra domum,ibid.nu.9
Pater non poteſt cogere filium ad ſibi extra domum dandum alimenta,ibid.nu.11
Pater ſpurium filium cogitur alere in domo matris,quando tenetur alere intra triennium,ibid.nu.17
Pater filiam nuptam cogitur alere in domo mariti,ibid.nu.18
Pater non poteſt filio negare alimenta eo quod nolit cohabitare, ibid.nu.19
Pater cogere non poteſt filium ſpurium ad ſecum habitandum, ibid.nu.16 153
Pater cogitur filio alimenta præſtare extra domum, ſi inter eos ſit lis,ibid.nu.27
Pater tenetur æqualitatē ſeruare inter filios,eo.tit.q.18.n.21.161
Pater qui dotes nurus penes ſe retinuit,tenetur prǫteriti temporis alimenta ſoluere,tit.5.q.1.nu.68 180
Pater qui dotes nurus reſtituit tenetur illius fructus præteriti tēporis reddere,ibid.nu.69
Pater tenetur alimenta filijs æqualiter præſtare, non uni pinguia,alij uero pauca.tit.4.q.23.nu.1 167
Pater præſumitur filijs omnib.æqualiter prouidere,ibid.nu.3
Pater ſi concedit filio fructus aduentitiorum, ueniunt non ſolum primi,ſed etiam alij,eo.tit q.26.nu.16 171
Pater emancipando filium,non poteſt ab eo ſtipulari operas, eo. tit.q.28.nu.6 173
Pater iuſte negat alimenta filio,qui recuſat operari in domo,ibi. numero 3
Pater emens rem nomine filij,non uidetur donare, tit.6.q.1.numero 13 191
Pater tenetur ſoluere impenſam filię expoſitę,quādo recuſat quod nubat filio alterius,ibid.nu.15
Pater tenetur ſoluere impenſam filij expoſiti,ſi recuſat quòd ducat uxorem filiam alterius,ibid.nu.16
Pater dotans,cum non teneretur,videtur donare, idem in patruo, ibid.nu.22

I N D E X

Pater cogitur ſoluere pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio etiam ſi denuntiaſſet ne mutuaret, eo.tit.q.5.nu 22 158

Pater putatiuus non repetit a uiro alimenta filio pręſtita. eod.tit. q.6.num.1 eo.

Pater putatiuus, an repetat a filio alimenta, quę illi praſtitit credens eſſe ſuum filium, ibid.num.17

Pater putatiuus repetit a filio alimenta ei pręſtita per errorem, ibid.nu 21

Pater tradens filio, uidetur committere, non donare, ibid.nu.23

Pater ſtipulando uidetur donare filio, quando eius nomine apprehendit poſſeſſionem, ibid.nu.24

Pater repetit alimenta praſtita filio eo caſu quo alere non tenebatur, ibid.nu.27

Pater adminiſtrator bonorum filię, dotare uidetur de bonis filiæ, non de proprijs, eo.tit q.8.nu.48 203

Pater cenſetur dotare filiam de proprio, etiam ſi dicat dare de bonis proprijs, & filię, ibid nu.50

Pater tenetur dotare filiam, quantumuis diuitem, ibid.nu.53

Pater vendere poteſt filium ex cauſa famis, ibid.nu.98

Pater vendere poteſt filium, ut ſe redimat ab hoſtibus, ibi.nu.99

Pater expendens pro filio ſtudente cenſetur ſoluere de proprio, ibid.num.100

Pater donat ualide filio in cauſas ſtudiorum, ibid.nu.101

Pater pro filio expendens in ſtudio cenſetur ſoluere de bonis filij, ſi eius habeat peculium in manibus, ibid.nu.102

Pater repetit a filio alimenta praſtita omnib.ia caſibus quib.repetitio datur matri, ibid nu.105

Pater adminiſtrator filiæ cenſetur dotare de bonis filiæ, licet alius pręſumatur de proprio, eo.tit.q.14.nu.11 216

Pater præſumitur ſoluiſſe de caſtrenſi peculio filij ſtudentis, non de proprio erga filium, eo.tit.q.15.nu.3 217

Pater dotando uidetur dare de ſuo, etiam ſi filiæ bona habeat penes ſe, ibid.nu.9

Pater tenetur dotare filiam, quamuis diuitem, ibid.nu.11

Pater & patruus, ſi ſimul ſe obligant ad dotandum, patruus repetit a patre, qui ſolus tenebatur, eodem titulo, quęſt.17. numero 16 219

Pater non reſtituit alimenta, quæ fuerunt pręſtita infanti expoſito, eo.tit q.18.nu.14 220

Pater alimenta infanti expoſito praſtita ſoluit altori, quando reſtitit, ne filio ulterius nubat, ibid.nu.15

Pater dotem dare recuſans filię expoſitæ, quando nupſit filia altoris, dicitur impedire matrimonium, ibid.nu 16

Pater exponens filium perdit patriam poteſtatem, ibid.nu.19

Pater reddit alimenta filio expoſito pręſtita, ſi recuſat illum ducere filiam altoris in uxorem, ibid.nu.32 221

Pater reſtituit alimenta pręſtita filio, quæ tertius ipſo ignorante, vel inuito expoſuit, eo.tit.q.19.nu.2 221

Pater non reſtituit alimenta pręſtita filio, quę ipſe expoſuit, ibid. numero 3

Pater reddere tenetur impenſam a tertio factam pro filio erudiendo, ibid.numero 7

Pater corrigere & caſtigare poteſt filium inobedientem, tit.7.q.1.num.14 225

Pater poteſt domo expellere filium inobedientem, ibidem, numero 15

Pater tenetur probare cauſam, quando vult filium ab alimentis excludere, ibid nu.27

Pater tenetur naturali iure alere filium, eodem titulo, quæſt.2. numero 2 228

Pater non poteſt filio hæretico denegare alimenta, ibidem, numero 5

Pater filio denegare alimenta ex eis cauſis, ex quibus poteſt exhæredare, ibid.nu.6

Pater exhæredare poteſt filium hæreticum, ibid.nu.7

Pater non tenetur dotare filiam hæreticam, ibid nu.9

Pater grauatus onere fideicommiſſi non poteſt ea bona alienare pro dotanda filia hæretica, ibid.nu.10

Pater non repetit à filia hæretica dotem, quam ei dedit, ibid. numero 14

Pater Iudæus poteſt uendere bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotanda filia Iudæa ibid.nu.18

Pater negare poteſt alimenta filio, qui eſt hoſtis patrię, eod.tit. q.3.nu.6 229

Pater non tenetur alere filiam, quæ peccauit in corpus ſuum, eod. tit.q.4.nu.2 eo.

Pater etiam meretricius & luxurioſus, priuare poteſt alimentis filiam inhoneſtam, ibid.nu.3

Pater non denegat alimenta filiæ impudicæ, quæ tamen facit pœnitentiam, & ibi late, ibid.nu.27

Pater non denegat alimenta filiæ, quę uni tantum ſe proſtituit, ibid.nu.32

Pater poteſt negare alimenta filio, qui dolo & culpa ſuam portionem diſſipauit, ſecus ſi caſu, eo.tit.q.5.nu 1 231

Pater non tenetur de nouo filiam dotare, quæ dotem ſibi ſemel datam conſumpſit. ibid.nu.5

Pater tenetur alere filium, qui portionem profundit ſibi aſſignatam, ibid nu 8

Pater non alit filium, qui poteſt ſeipſum alere, eod.tit quæſ 6. numero 1 232

Pater tenetur alere filiam, quam matrimonio collocauit, ibidem, numero 4

Pater tenetur filiam maritare, ibid.nu.7

Pater cogitur dotare filiam diuitem & aliunde habentem, ibid. numero 11

Pater cogere poteſt filium ut ſecum habitet, eo.tit.q.7.nu.3 eo.

Pater non cogitur alere filium coniugatum, ubi uide de veritate, ibid.nume.4

Pater non alit filium, quando non habet pro ſeipſo, eod. tit. q. 8. numero 1 eo.

Pater pauper non tenetur dotare filiam, ibid nu 5

Pater alit filium, ſecundum vires ſui patrimonij, ibid.nu.8

Pater vt cogatur alere filium, probandum eſt quod tempore litis conteſtatę eſt diues nec ſufficit quod poſtea habuerit, ibidem, numero 10

Pater habens capitale, non cogitur negotiari, ut filium alat, ibid. numero 11

Pater ut cognoſcatur ſi poteſt ſe & filium alere, attenduntur redditus, ibid nu.12

Pater non dotat filiam ſpuriam, quæ de bonis, vel arte ſua poteſt uiuere, eo.tit.q.9.nu.5 234

Pater non poteſt naturali filio relinquere ultra vnciam, ſtante legitima ſobole, eo.tit.q.10.nu.1 236

Pater exhęredari poteſt a filio ex omnibus cauſis, quibus filius poteſt a patre exhęredari, eo.tit.q.14.nu.1 239

Pater cogitur filium emancipare, quando commiſit unam ex cauſis propter quas poteſt exhæredari, ibid.nu.3

Pater facilius cogitur emancipare filium, quam ei permittatur illum exhęredare, ibid.nu.4

Pater diues non eſt alendus a filio, ibid.nu.7 240

Pater qui ex arte & induſtria viuere poteſt, non eſt alendus a filio, ibid.nu 8

Pater poteſt a filio impunè occidi, quando eſt hoſtis patriæ, ibid. numero 12

Pater damnatus læſa maieſtate, non habet alimenta a filio, ibid. numero 17

Pater veniens contra patriam, perdit patriam poteſtatem, quam habet in filium, ibid.nu.18

Pater qui propter diſſipationem cogitur bona fideicommiſſi ante tempus reſtituere filio amittit vſumfructum, ibi.nu.30.f.241

Pater non habet uſumfructum in bonis, quæ grauatur ex fideicommiſſo reſtituere filio, ibid nu.31

Pater qui non curauit filium in arte aliqua erudiri, non alitur a filio, & ibi de ueritate, ibid.nu.35

Pater etiam qui nihil promeruit, tamen ob generationis beneficiū ali debet a filio, ibid.nu.37

Pater tenetur dotare filiam nuptam, ſed quid in ipſamet filia, an teneatur dotare ſeipſam, eo.tit.q.19.nu.7 258

Pater non alit filiū reum læſæ maieſtatis, eodem titulo, quęſ.26. numero 5 257

Pater

Pater poteſt filium exhæredare, qui duxit uxorem inhoneſtam, eod.tit.q 27.nu 2 258
Pater alit filium pro parte ſolum, quando pro alia parte habet de proprio, eod.tit.q.42 nu.3 268
Pater uocat filium in ius pro alimentis, tit.8. priuileg.6. nu.9. folio 274
Pater poteſt aſſignationem bonorum recuperare, quam ſecerat pro legitima filiæ, eo.tit.priuil.26.nu 2 286
Pater donando nepotibus non præiudicat filio in legitima, ibid nu mero 7 287
Pater cum emancipat filium, tenetur ei reſtituere dotes uxoris, & ſoluendo liberatur, eod tit priuil.34.nu.4 292
Pater non poteſt alienare bona aduentitia filiorum, licèt in eis habeat uſumfructum, eo.tit.priuil.37.nu.1 294
Pater alienando aduentitia filiorum priuatur uſufructu, & is fiſco applicatur, ibid.nu.2
Pater poteſt aduentitia filiorum alienare, ut ſibi prouideat de alimentis, ibid.nu.4
Pater in caſu neceſſitatis alienat licitè bona aduentitia filiorum, ibid.num.5
Pater alienat ſine decreto bona immobilia filiorum minorum, ſi neceſſitas ſubeſt, & ibi declaratur, ibid.nu.6
Pater, & filius cenſentur eadem perſona, eadem habitatio, idemq; regiſtrum, ibid.nu.7
Pater non poteſt filium uendere, eod.tit.priuileg.38.numero 6. folio 295
Pater poteſt filium vendere, vt famis neceſſitatem tollat, ibid. numero 7
Pater pro neceſſitate famis uendit filium etiam adultum, ibidem, numero 8
Pater poteſt filium obligare pro neceſſitate famis, ibidem, numero 9
Pater poteſt filium permutare urgente fame, ibidem, nume.12. & 13
Pater excepta cauſa famis non alienat filium etiam ſi alia ſimilis vel maior vrgeat cauſa, ibid.nu.14
Pater non poteſt vendere filium emancipatum, etiam ſubſiſtente cauſa famis, & quid in Gallia, ibid.nu.15
Pater non poteſt cauſa famis uendere filium clericum, ibidem, numero 16
Pater, qui licitè cauſa famis uendit filium, tenetur illum redimere, ſi deueniat ad meliorem fortunam, ibidem, numero 24. folio 296
Pater, qui mutuam pecuniam accepit tempore cariſtiæ, præſumitur illam erogaſſe in alimenta familiæ, eodem titulo, priuileg.48. num.10 300
Pater non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a filio debitis, eod.tit priuil 56.nu.21 307
Pater poteſt compromiſſum facere in arbitrum iuris de rebus aduentitiis filiorum, ibid.nu 38
Pater validè alienat bona aduentitia filiorum, ſi tendat alienatio ad utilitatem filiorum, ibid nu.6 310
Pater negans alimenta filio perdit patriam poteſtatem, eod.tit. priuil.63.nu.2 320
Pater, qui negat filio alimenta, ſi pereat fame, punitur ac ſi necaſſet propriis manibus, ibid.nu 3
Pater priuatur patria poteſtate, ſi infantem filium exponat, ibid. numeru 4
Pater negans filio alimenta punitur extra ordinem, ibidem, numero 10
Pater malè tractans filium, tenetur illum emancipare, eo.tit.priuil.65.nu.42 322
Pater tenetur filium emancipare, quando acceptauit relictum ſub conditione cum onere illum emancipandi, ibid.nu.43
Pater cogitur filium emancipare, cui neceſſitatem impoſuit peccandi, ibid.nu.44
Pater, qui patria poteſtate priuatus fuit, eo quòd filiam induxit ad peccandum, non reſtituitur ad eam, licèt filia redeat ad honeſtam uitam, ibidem, num. 48 323
Pater non habet uſumfructum in dote aduentitia, eodem titulo, q.7.nu.5 327
Pater dilapidans bona cogitur legitimam filio tradere dum uiuit, eod.tit.priuil.77.nu.7 329
Pater non poteſt diſponere, quòd filii ſpurii non alantur, eo.tit.priuileg 85.nu.10 333
Pater quando dilapidat bona, quæ ſunt recaſura ad filium, tenetur fideiubere, eo.tit.priuil.87.nu.1 334
Pater quando dilapidat bona, quæ filio poſtea pro alimentis debentur, non eſt locus cautioni, ſed ea ſunt reſtituenda, ibidem, numero 2
Pater ſi dilapidat bona, filius agere poteſt, ut aſſignetur ſibi prędium pro alimentis, ibid.nu.3
Pater qui filio bannito miſit alimenta, non incurrit pęnam ſtatuti punientis eum, qui mittit ſubſidium bannito, eod.tit.priuil. 90.num.1 eo.
Pater cogitur alere filium bannitum, ibid.nu.2
Pater ſi mittit alimenta filio bannito punitur, quando ſtatutum prohibet expreſſe alimenta bannito filio præſtari, ibidem, numero 11
Pater mittendo alimenta filio bannito contra ſtatutum, mitius punitur, ibid nu.12
Pater obligatur pro expenſis neceſſariis, quas fecit quis pro filio exiſtente in ſtudio, eod.tit.priuil 97.nu.3 337
Pater non poteſt filiu alimenta præſtita compenſare cum bonis aduentitiis, tit 9.q 2.nu 7 340
Pater non poteſt filio aſſignare certum quid pro alimentis, ibid. num.14
Pater & mater uocantur æqualiter ad ſucceſſionem, eod.tit.q.10. num.7 348
Pater cenſetur filio donaſſe fructus aduentitiorum, quando patitur gaudere aduentitiis, eodem titulo, quæſtione 20.num.22. folio 365
Pater in bonis filii emancipati habetur dimidium uſusfructus, ibid.nu 32
Pater non habet uſumfructum in bonis per filium quæſitis poſt emancipationem, ibid.nu 33
Pater retinet vſumfructum, quem habebat in bonis filii, licèt is fiat Epiſcopus, ibid.nu.34
Pater retinet vſumfructum antea quęſitum, licèt filius decedat, ibid.num.35
Pater emancipando filium non poteſt paciſci, quod habeat vſumfructum in bonis quærendis, ibid.nu.36 356
Pater habet pro nirili ſua vſumfructum in bonis maternis filio delatis poſt emancipationem, ibid. nu 37
Pater emancipando retinet dimidium vſusfructus, quem ante emancipationem habebat, ibid nu.41
Pater emancipando poteſt expreſſe ſibi reſeruare totum vſumfructum, quem habebat, ibid.nu.42
Pater quando cogatur emancipare filium, ibidem, numero 43
Pater coactè emancipando, nihil retinet de uſufructu quem habet, ibid.nu 44
Pater qui viuente filio non habebat vſumfructum, ſed commoditatem illum perdit in totum, ſi filius moritur, ibidem, numero 45
Pater non habet vſumfructum in bonis filio applicatis, quæ ipſe amiſit ob ſpretum teſtatoris præceptum, eodem titulo, q.25. num 57 374
Pater non habet uſumfructum in bonis, quæ ob eius diſſipationem applicantur filio, ibid nu.58
Pater alit non debet ex bonis quæ propter edictum amiſit, ibidem, num.59
Pater qui ob tranſitum ad ſecunda vota conſequitur ſolam uſumfructum ex ſucceſſione filii, qui habet fratres, non habet vſumfructum in portione, quam habet alter filius, ibidem, numeru 60
Pater adoptiuus alit filium, quando naturalis eſt pauper, eod.tit. q.27.nu.24 384
Pater non habet uſumfructum in bonis a Principe donatis filio ſuo, eod.tit.q.28.nu.16 385

Pater

Pater delinquens ſi filiam dotauit, pendente iudicio ſuſtinetur actas, eo.tit.q.32.num.20 393
Pater confitendo non præiudicat filio in legitima, eod. titulo, q.34.nu.24 397
Pater non poteſt diſponere quod imputetur id, quod de iure non eſt imputandum, ibid.nu.25
Patrem non alit filius impubes, titulo 7. quæſtione decimaquarta, numero 38 241
Patrem bannitum alit filius, quando extrema laborans inopia eſſet fame periturus, ibid.num.15 240
Patri debentur alimenta naturali ratione, tit.1. quæſt.17.nu.3. folio 15
Patri alimenta præſtantur iure gentium, non naturali, ibidem, numero 4
Patri ne præſtentur alimenta pacto induci non poteſt, ibidem, numero 5
Patri bannita alimenta ſunt a filio præſtanda, ibidem, num.18. folio 16
Patri etiam impio debetur reuerentia a filio, ibid.num.20
Patri naturali debetur reuerentia, ſicuti legitimo, eodem titulo, q.20.nu.7 18
Patri æquiparatur qui donat magnas facultates, eo.tit. quæſt.48. num.4 55
Patri potius quam filio ſubuenire quis tenetur, eodem tit. q.94. num.6 79
Patri potius infideli ſubueniendum eſt quam alij cuiuis, eod. tit. q.96.nu.1 80
Patri ſpirituali alimenta prius quam carnali præſtanda, eod. tit. q.9[illegible].nu.1 eod.
Patri incumbit filiorum onus, auo non exiſtente, eod.tit.q.102. num.2 81
Patri agenti ad hæreditatem filij præſtantur alimenta lite pendente, eod.tit.q.111.nu 27 86
Patri ne vſusfructus acquiratur, poteſt teſtator diſponere, tit.2. q.15.nu.23 110
Patri alimenta danda ſunt, qualia pater præſtare debet filio, tit. 4.q.18.nu 52 163
Patri bannito ac hoſti alimenta non debentur ſecundum dignitatem, ſed ſecundum neceſſitatem, ibid.nu.38
Patri denegantur alimenta ſi eſt hoſtis patriæ, tit.7. quæſt. 14. numero 13 240
Patri bannito non denegantur alimenta etiam ſi habeatur per hoſtes, niſi immediatè patriam offenderit, ibid.nu.15
Patri heretico filius non præſtat alimenta, ibid nu.20
Patri qui publicam pacem turbauit, alimenta negantur, ibidem, numero 27
Patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate, non de neceſſitate, tit.1.q.6.nu.3 4
Patris macula non nocet filio in ijs, quæ aliunde quæruntur quam per patrem, eod.tit.q.12.nu.13 12
Patris appellatione ueniunt auus, & alij aſcendentes per patrem, eod.tit.q.1[illegible] nu.6 15
Patris & filij conditio eſt exæquata, eo tit. q.20.nu.4 18
Patris bona ſunt obligata pro alimentis filiorum, eod.titulo, q.31. num.4 25
Patris perſona ſemper ſancta filio uideri debet & honeſta, eo.tit. q.30.nu.11. fol.32. & q.96. nu.3. fol.80. & titulo 7. q.4. num.5 230
Patris bona dicuntur eſſe filij, eodem titulo, quæſt.94. nume.10. folio 79
Patris & matris eadem apud leges conditio reputatur, tit.6.q.8. num.106 206
Patris conſenſus contractui adhibitus ſuſtinet iudicium factum pro illius contractus executione, titulo 7.quæſt.31.nume.22. folio 389
Patria ibi dicitur, ubi extat bonum, titulo 7. q. 15. numero 21. folio 242
Patria poteſtas res eſt inæſtimabilis, titulo 8. priuileg. 63. numero 1 320
Patria poteſtas ſoluitur emancipatione, tit.9.q.29.nu.31 365
Patriæ plus debemus quam parentibus, titulo 1. quæſt. 3. numero 22 3
Patriæ plus obediendum eſt, quam parentibus, ibid. nu.23
Patriæ, parentibus, & magiſtris gratias referre non poſſumus, eo.tit.q.53.nu.5 61
Patriæ obedire docet ius gentium, tit.7.q.3.nu.1 229
Patriæ non minus naſcimur quam parentibus, ibid.nu.4
Patriæ potius quam parentibus eſt parendum, ibid.nu.5
Patriæ hoſtis dicitur qui actu uenit contra ciuitatem, non autem ſimpliciter bannitus, ibid. nu.12
Patriæ potius quam patri parendum eſt, eodem titulo, q.14. numero 14 240
Patruus alit filium fratris, qui pauper ſit, titulo primo, quæſt.28. numero 1 23
Patruus tenetur neptem dotare, ibid.nu.5
Patroni pater tenetur alere libertam filij, eodem titulo, q.51.numero 19 60
Patroni filius petit officio iudicis alimenta a liberta, titulo 3.q.3. num.3 130
Patrono pinguiora alimenta præſtat Eccleſia quam alijs faciat. tit.1.q.54 nu.8 61
Patrono, qui aliquando fuit diues, Eccleſia præſtat uberiora alimenta, quam ei qui ſemper fuit pauper, titulo nono, q.18.numero 38 262
Patrono diuiti, qui nunc eſt pauper, pinguiora dantur alimenta, quam ei, qui ſemper fuit pauper, titulo quarto, quæſt.23.numero 12 167
Patrono pauperi tenetur Eccleſia prouidere pro uxore, & filijs, eod.tit.q.24.nu.14 169
Patrono alimenta debentur ab Eccleſia ex honore quodam annexo eius perſonæ, tit.9.q.22.nu.14 368
Patronus negans alere libertum egentem, perdit ius patronatus, tit.1.q.51.nu.10 60
Patronus diues alit libertum egenum, ibid.nu.8
Patronus eſt ſolus alendus a liberto, quando deuenit ad extremã egeſtatem, ibid.num.21 61
Patronus non alit libertum diuitem, qui ſibi ſeruit præſtando debitas operas, ibid.nu.23
Patronus alitur ab Eccleſia etiam ſi dos data, ſit perempta, eod. tit.q.54. nu.10 61
Patronus non exigitur vltra quam facere poſſit, eodem tit.q.78. num.7 72
Patronus petit officio iudicis alimenta a liberta, titulo 3 q.3. numero 2 130
Patronus Eccleſiæ petit alimenta ab Eccleſia officio iudicis, ibid. numero 4
Patronus ut alatur ab Eccleſia, non debet uendi fundus, ſed de reditibus præſtantur alimenta, titulo quarto, quæſt.nona. numero 11 145
Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem, eodem titulo, q.18.nu.16 261
Patronus qui plus contulit in fundatione Eccleſiæ, pinguiora alimenta conſequitur ab Eccleſia quam is, qui minus contulit, ibid. numero 17
Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem a patrono diuite, eod.tit. q.23.nu.14 167
Patronus ingratus erga libertum perdit ius ſuccedendi in eius bonis, eod.tit.q.28.nu.12 259
Patronus egenus alendus eſt ab Eccleſia deductis primum alimentis rectoris, & impenſis reparationum, titulo 7. quæſt.32. numero 2 261
Patronus ingratus non alitur ab Eccleſia, ibid.nu.6
Patronus ingratus poſt pœnitentiam alendus eſt, ibid.nu.7
Patronus ingratus perdit ius patronatus, ibid nu.9
Patronus ingratus erga libertum priuatur iure ſuccedendi liberto, ibid.num.12
Patronus non poteſt alij cedere, uendere, uel alio titulo remittere ius conſequendi alimenta ab Eccleſia, ibid nu.13
Patronus non alitur ab Eccleſia, niſi laboret maxima egeſtate, ibid.num.29 262

Patronus

Patronus ingratus perdit ius patronatus, eodem titulo, quaeſ.37. numero 2 267
Patronus negans alimenta liberto in caſibus, quibus tenetur, perdit ius patronatus, tit.8.priuil.64.nu.1 320
Patronus propter ingratitudinem priuatur iure ſuccedendi liberto, ibid.num.3
Patronus non perdit ius ſuum ob alimenta non præſtita, ſi libertus reperitur ab alio alimentatus, ibid.nu.10 321
Patronus paciſci non poteſt, ne propter ingratitudinem reuocet libertum in ſeruitutem, eod.tit. priuil.66.nu.9 323
Patronus laborans inopia exigere poteſt operas a liberto ante euentum diei, vel conditionis, eo.tit.priuil.77.nu.6 329
Patronus remittenda liberto omnem obligationem, non cenſetur remiſiſſe onus alendi, tit.9.q.15.nu.10 356
Patronus vendere poteſt redditus, & emolumenta ſui patronatus, eod.tit.q.22.nu.11 368
Patronus non poteſt uendere, uel cedere ius percipiendi alimenta ab Eccleſia, ibid.nu.18
Pauper non dicitur, qui patrem, uel auum habet diuitem, tit.1.q.23.nu.12.f.19.& q.33.nu.30.fol.29.& q.103.nu.3.f.82.& q.108.num.8 84
Pauper indicatur arbitrio iudicis, titulo ſeptimo, quæſt.9.nu.10, folio 235
Pauper qui ſua culpa factus eſt, non meretur ſubuentionem, eo.tit. q.25.nu.12 257
Pauper non dicitur qui habet, a quo petere poſſit alimenta, eo.tit. q.37.nu.7 265
Pauper non dicitur qui habet proprietatem, ibid.nu.14
Pauper quis dicatur, arbitrio iudicis committitur, tit.9.q.37.numero 1 403
Pauper dicitur qui & ſi victum habeat neceſſarium, tamen viuere non poteſt honorificè, ſecundum conditionem ſuam, ibidem, num.2
Pauper dicitur qui ſolum mille habet in bonis, ibid.nu.3
Pauperes. Ciuitas ſine pauperibus non eſt perfecta, titulo 1.q.77.num.5 71
Pauperes & egeni alendi ſunt, eodem titulo, quaeſt.90.num.1. folio 77
Pauperes ſi in genere inſtituantur, veniunt ſolum illi de patria, eod.tit.q.93.nu.13 78
Pauperi non ita fauendum eſt, ut alteri fiat iniuria, eo.tit.q.120. num.4 91
Pauperi litiganti patrocinatur aduocatus de publico conductus in Gallijs, ibid.nu.16 92
Pauperi præſtita alimenta non cenſentur animo repetendi, tit.6. q.1.nu.17 191
Pauperibus miniſtrantur expenſæ a domino Ciuitatis, qui ſindicatur, tit.1.q.120.nu.18 92
Pauperior in collatione beneficij præfertur inter ciues pauperes. eod.tit.q.93.nu.17 78
Pauperiori in dubio factum uidetur relictum, ibid. nu.18
Paupertas excuſat ſæpe, tit.1.q.48.nu.35 57
Paupertas agentis non operatur quod ei debeantur alimenta pendente lite, eod.tit.q.110.nu.8 84
Paupertas non ſufficit, ut actori prouideatur de expenſis lite pendente, eod.tit.q.120.nu.4 91
Paupertas probari debet ab allegante, titulo 7.quæſt.8.num.14. folio 234
Paupertas ei non prodeſt, qui ob maleficium factus eſt inops, eod.tit.q.15.nu.13 242
Paupertas extrema dicitur, quando a nullo debentur alimenta, tit.9.q.32.nu.11 392
Paupertas arctiſſima dicitur, quando nihil prorſus habet, eod.tit. q.37.nu.11 403
Paupertatem allegans uel diuitias, tenetur probare, tit.1. q.24. num.7 20
Paupertatis cauſa ceſſante, ipſa quoque ceſſant quæ ob paupertatem conceſſa ſunt, tit.3.q.5.nu.7 101
Paupertatis cauſa indultum eatenus durat, quatenus durat ipſa paupertas, tit.7.q.42.nu.5 268
Pax fieri poteſt ſuper adulterio, eod.tit. q.16.nu.75 246
Pax propter adulterium uxoris requirenda eſt a ſolo marito. ibid. num.32
Pax venalis inter coniuges eſt prohibita, non inter alios, ibidem, numero 90
Peccator non dicitur is, quem pœnituit, titulo ſeptimo, q.4. numero 28 230
Peccatum in Deum commiſſum, grauius eſt quam in patriam, eod tit.q.26.num.15 258
Peccatum mortale committi non debet propter paupertatem, tit. 8.priuil.3 297
Peccatum tanto eſt grauius, quanto antiquius, titulo 11. q.17. num.7 361
Peculium multiplicis generis habere poteſt filiusfam. tit.5.q.11. num.1 148
Peculium caſtrenſe acquiritur filio inſolidum, ibid.nu.4
Peculium caſtrenſe dicitur, quod in naui acquirunt nauarchi, remiges, milites, nautæ, cuſtodes, & alij ſimiles, ibid. numero 6. folio 149
Peculium caſtrenſe dicitur, quod coniunctus donat coniuncto in caſtris, licet ſit miles, ibid.nu.7
Peculium caſtrẽſe reputatur feudum quod filiofamilias donatur, ibid.num.8.& 10
Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfam. acquirit de fructibus feudi, ibid.num.11
Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfamilias acquirit ex ſalario publico, vel liberalitate Principis, ibid.nu.12
Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod Doctor, vel aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio, ibid. nu.13
Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod acquiritur ex publica adminiſtratione, ibid.nu.14
Peculium profectitium patri acquiritur, & ad eum ſpectat, non ad filium, ibid.nu.16
Peculium aduentitium non confiſcatur, quando filiusfamilias cõmiſit delictum, tit.7.q.37.nu.28 265
Peculium dicitur non ſolum capitale ipſum, ſed etiam omne eius crementum, tit.9.q.20 nu.12 364
Peculium caſtrenſe dicitur quicquid a Principe datur in recompenſationem ſeruitutis, eo.tit.q.28.nu.13 385
Peculium caſtrenſe, vel quaſi non conferuntur, nec imputantur. ibid.num.15
Pecunia eſt menſura rerum, & non eſt merx, titulo1.q.42.numero 132 43
Pecunia non debet conſumi, ut ex ea alatur is, cui ex illa alimenta relicta ſunt, ſed poni debet ad lucrum, titulo 4.q.9.numero 13 145
Pecunia debetur loco alimentorum, quãdo teſtator lapſo tempore mandauit pecuniam ſolui, eodem titulo, quæſtione 27.num.8. folio 172
Pecunia ſui natura ſterilis eſt, & fructum non producit, tit.9.q. 11.nu.6 349
Pecunia relicta ad alimenta, non debet conſumi, ſed poni ad honeſtum lucrum, eo.tit.q 40.nu.1 405
Pecunia relicta ad alimenta venit proprietas, ibidem, num.6. folio 406
Pecunia quando relinquitur ad alimenta remanere debet penes hæredem, ibid.num 7
Pecunia relicta ad alimenta uenit conſignanda legatario, quando eſt grauatus illam reſtituere, ibid. nu.13
Pecunia pupillaris conuerti debet in emptionem prædiorum, ibid.num.35 407
Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honeſtum lucrum, ibid.nu.37
Pecuniæ redditus ſi relinquatur pro alimentis non venit proprietas, & pecunia remanet penes hæredem, tit.2 q 1.num.24. folio 99
Pelles ueniunt alimentorum appellatione, quando perſona qualitas id exigit. tit.4.q.2.nu.6 138
Pœna tenere debet ſuos auctores, tit.1.q.38 nu.29 fol.34.& tit. 7.q.16.nu.27.f.144.& tit.9.q.31.nu.7 189

Pœna

INDEX

Pęna legalis non cenſetur remiſſ. a creditore, qui ſortem recepit, eod.tit q. .3 nu.8 45
Pœna legalis petitur iure actionis, ibid.nu 20
Pœna licitè exigitur, eod.tit.q.45.nu.19 51
Pęna a teſtatore impoſita in annos vel menſes hęredi non ſoluenti quantitatem relictam non debetur, ibid.nu.22
Pœna fiſco applicatur in criminalib. non parti, tit.7.quæſt.16.numero 69 246
Pœna eſt commenſuranda delicto, titulo 8. priuil.63. nume.5. folio 320
Pęna delicti ad eum pertinet, qui principaliter lęditur, tit.9. q. 25.nu 10 372
Pęna ei applicatur, cui datur actio pro ea, ibid.nu.18 373
Pęna. Quod alicui in pęnam auferetur, non debet ad eundem reuerti, ibid.nu.56 374
Pęna non egreditur rem, circa quam quis deliquit, ibidem, numero 67 375
Pęna quamuis ipſo iure ſit impoſita, tamen non habet locum, niſi declaratione ſubſecuta, ibid nu.74
Pęnam non meretur quod fit lege permittente, tit.1.q.6. nu.10. fol.5. & tit.7.q.22.nu.17 254
Pęnam remittere videtur, qui poſt moram recipit implemētum, eod.tit.q 48.nu.28 56
Pęnam petere poterit, & intereſſe, qui ſortem recepit cum proteſtatione, ſaluo iure ſuo, tit.7.q.16.nu.89 246
Pęnam & præmium ex eodem facto conſequi nemo debet, tit.9. q.25.nu.86 376
Pęnæ ſecundo nubentium indicta propter feſtinantiam ſublatæ hodie ſunt, tit.7.q.22.nu.15 254
Pęnæ ſecundo nubentium locum habent contra viduam inhoneſtè viuentem, eod.tit.q.24 num.3 255
Pęnæ ſecundo nubentibus impoſitę non ſunt correcta quoad inhoneſtè uiuentes, ibid.nu.5
Pęnæ pro feſtinatis nuptijs ſunt hodie ſublatę, tit. 9. q.30. numero 1 387
Pęnitentia non tollit ius tertio quæſitum, ſi operatur quo ad Deū, tit.7.q.1.nu.32 226
Pęnitentia non impedit, quominus quis poſſit accuſari in foro contentioſo, ibid.nu.33
Pęnitentia etiam publica in foro conſcientiæ non purgat crimen, ibid.nu.34
Pęnitentia non tollit ingratitudinem, quæ concernit offenſam patris, ibid.nu 36
Pęnitentia abſtergit maculam, & reſtituit ad priſtinum ſtatum, eod.tit.q.4.nu.14 230
Pęnitentia poſt conſummatū delictum non prodeſt, eod.tit.q.26. num.19 258
Pęnitentia non eſt licita in contractibus innominatis, tit.9.q.23. num 30 370
Pęnitentia non eſt licita in contractibus innominatis fauore dotis, ibid.num 31
Pęnitentia non eſt licita in contractib. innominatis ex parte eius qui non impleuit, ſecus ex parte implentis, ibid.num.33
Pęnitentiam feciſſe dicitur mulier, quæ & ſi multas habuerit occaſiones peccandi abſtinuit, tit.7.q.4.nu.31 231
Pęnitentię eſt locus in contractibus innominatis, titulo 9. q.23. num.27 370
Pęnitentiæ locus eſt in contractu permutationis, ibid.nu.29
Pęnitentiæ non eſt locus in contractibus innominatis fauore piæ cauſæ ibid.nu.32
Penſio conſtituta ſuper fructibus beneficij non debetur, ſi ex beneficio nihil ſit perceptum, tit.7.q.33.nu 23 263
Penſio. Tranſactio ſuper penſione Eccleſiaſtica eſt ualida, ſi eſt utilis, tit.8 priuil.56.nu.70 310
Perdere nemo debet ſine probatione, titulo 7. quæſt. 37. numero 45 266
Periculum vbi maius eſt, ibi cautius agendum, titulo 1. q.93. num.16 78
Periculum rei pertinet ad dominum, & debitorem ante ſolutionem, tit.4.q.16.nu.16 157
Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem, tit.7.q. 20 nu.15 252
Periculum rei pertinet ad eum, in quem dominium eſt tranſlatū, eod.tit.q.33 nu.12 262
Perinde dictio, importat fictionem, tit.1.q.15.nu.120 116
Periurus poteſt eſſe teſtis, ſi fecit pœnitentiam, eod.tit.q.4.numero 17 230
Periurus non dicitur, qui poſt diei lapſum ſoluit quod promiſit. ibid.nu.29
Permiſſum ad tempus, cenſetur poſt tempus prohibitum, tit.5. q 3.num.9 181
Perpetuum reſpectu ciuitatis dicitur, donec ciuitas remanet, tit. 5.q 6.nu.23 185
Perſona repręſentata attenditur, non repræſentans, tit.1.q.39. numero 6 35
Perſona hominis eſt cunctis reb. anteferenda, tit.6.q.8.num.84. fol.205. & tit.9.q.86.num.10. fol. 3 3 & tit.3.q.7. numero 6 134
Perſona extrinſecus intelligitur in ſtipulatione, quando uenit ex natura actus, tit.8.priuil.76. nu.11 329
Perſona extrinſecus non intelligitur in ſtipulatione, tit.4. q.24. num.5 169
Perſona una fungitur vice duorum, quando iura duorum ad illam deuenere, eod.tit.q.15.nu.31 373
Perſonæ vnius, quando habet iura duorum, tunc non confunduntur, ſed vnumquodque remanet illæſum, ibid.nu.32
Perſona legatarij interpretatur legatum, titulo ſecundo, q.12.numero 3 105
Perſonæ conditio ſpeculanda eſt in omnibus, titulo 4.q.8. numero 8 144
Perſonæ qualitas attenditur pro declaratione uerborum, tit.6.q. 1.num.19 191
Perſonalia iura non tranſeunt ad hęredes, titulo 2.q.15. nu.202. folio 121
Perſonalia non tranſeunt in fiſcum, ibid.nu.203
Perſonalis dicitur diſpoſitio, quando fit per nomina propria, tit.9. quæſt. : :.nu.31 354
Petens ſortem non uidetur remittere intereſſe, titulo 7. q.3. numero 61 195
Petens pretium uidetur recedere a pacto caducitatis, ibidem, numero 62
Petens pretium remittit nullitatem contractus, ibidem, numero 66
Petens ſortem in iudicio, quando poſſit poſtea petere intereſſe. ibid.num. 68
Petitio qualiſcunque requiritur in quotunque iudicio, quamuis ſeruatio, tit.3 q.9.nu.13 136
Pia cauſa ſubſtituta tacitè pupillo, excludit matrem, tit.2.q.15. num.167 113
Pia dicitur & fauorabilis cauſa alimentorum, titulo 8. priuil.1. numero 1 269
Pia cauſa eſt fauorabilis propter Deum, ibid.nu.12
Pia cauſa inſtituta detrahit falcidiam de legato, eod. tit.q.18. numero 8 279
Piæ cauſæ fauor trahi non debet ad alterius iniuriam, tit.1.q.44. numero 23 47
Piæ cauſæ fauor comparatur fauori filiorum, tit.2.q.15. numero 64 119
Pię cauſę in dubio fauendum eſt, ibid.nu.165
Piæ cauſæ minus fauet lex, quam deſcendentes, ibid.nu.170
Pium dicitur quidquid relinquitur non ſolum pro anima, ſed etiā pro ſubleuando animato corpore, tit.8.priuil.1.nu.2 270
Pium dicitur alimentorum legatum, quando fit pauperi, nō quando diuiti, ibid.nu.3
Pietas impedit alimentorum repetitionem, titulo 6.quæſt.9. numero 3 206
Pietatis intuitu præſtita alimenta non repetuntur, eodem titulo, q.18.nu.1 220
Pleno iure uerba important proprietatem, cum uſufructu, tit.2.q. 15.nu.109 115

Plura

Plura qui debet ſoluendo vnum non liberatur ab altero, tit.1.q.42.nu.82 41
Plura quando obſtant, non ſufficit alterum tolli, ibidem, numero 84
Plures quando tenentur alimenta praeſtare, diſtributio fit inter eos per tempora, tit.3.q.9.nu.23 137
Pluribus relictum intelligitur pro virili, titulo nono, q.14. numera 18 355
Pluries verbum verificatur in duobus vicibus, titulo 6.q.23. numero 27 224
Plus ſoluere dicitur, qui ante tempus, ſeu diem ſoluit, & econtra, tit.5.q.1.nu.36.f.178. & q.7.num.56.f.189. & tit.9.q.41.nu.31 409
Plus petere tempore, aut re, nemo debet, tit.9. quaeſt.77. numero 15 329
Papillaris actio efficitur, quando totius populi intereſt, & quilibet de populo agit, tit.3.q.8.nu.3 135
Portio debita relinquenda eſt beneficiato, quando fructus primi anni debentur alicui ex priuilegio, tit.4.q.23.numero 43. folio 168
Portio congrua quando eſt taxanda, multa ſunt conſideranda, ibid.num.44
Poſitioni, qui haeres tacitè accommodauit fidem reſtituendi haereditatem ſpurio, tenetur haeres reſpondere, titulo 1.quaeſt.31. numero 35 26
Poſſe non dicitur, qui honeſtè & commodè non poteſt, eod.tit.q.78. num.2 71
Poſſe non dicimur, quae commodè facere non poſſumus, tit.6.q.18.nu.17 220
Poſſe non dicimur, quod ſine difficultate non poſſumus facere, ibid.nu.18
Poſſe non dicitur, qui honeſtè non poteſt, titulo 7. quaeſt.9.nu.30.fol.235. & q.14.nu.1 238
Poſſe non dicimur, quae ſalua honeſtate non poſſumus, tit.7.q.28.nu.3 259
Poſſibile honeſtum potius praeſumendum eſt, quam poſſibile inhoneſtum, tit.1.q 10 nu.36 10
Poſſidens bona patris titulo oneroſo, non tenetur alere filios, tit.1.q.50.nu.1 59
Poſſeſſio praeſumitur continuata, quando conſtat de principio, & fine, tit.6.q.23.nu.23 224
Poſſeſſio non dicitur tradita, quae poteſt ſtatim recuperari, tit.7.q.20.nu.12 252
Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium, tit.9.q.12.numera 7 350
Poſſeſſio bonorum non aufertur delinquenti in crimine laeſae maieſtatis, niſi poſt ſententiam, tit.9.q.32.nu.24 393
Poſſeſſor malae fidei deducit impenſam neceſſariam, tit. 6. q.6. num.14 198
Poſſeſſor non dicitur, qui ita poſſeſſionem eſt adeptus, vt eam ſtatim reſtituat, tit.7.q.20.nu.11 252
Poſſeſſor in dubio iudicatur pro poſſeſſore, titulo 9.quaeſt.12.numero 8 350
Poſſeſſor releuatur ab onere probandi, ibid.nu 9
Poſteriora derogant priorib. tit.2.q.15.nu.117 115
Poſthumum inſtituens intelligitur non ſolum de primo, ſed etiã de ſecundo, tit.9.q.13 nu.10 352
Poteſt verbum, non importat neceſſitatem, tit.5.q.4. nume.15. folio 183
Potus venit relictis cibarijs, vel diarijs, titulo 2. quaeſt.2. numero 16 100
Potus venit appellatione alimentorum, tit.4.q.3.nu.2 140
Potus venit ſub nomine victus, ibid.nu.6
Praedicare tenetur verbum Dei, quicunque Eccleſiam curatam regit, vel adminiſtrat, tit.1.q.59.nu.9 65
Praedicare ne rector Eccleſiae teneatur per ſe, vel per alium, indui ei non poteſt conſuetudine, ibid.nu.8
Praedicatores verbi Dei alendi ſunt a populo, ibid.nu.1
Praelati delictum non nocet Eccleſiae, titulo ſeptimo, quaeſt.37. numero 6 267
Praelatus ſolus non praeiudicat Eccleſiae, tit.1.q.48.nu.71 58
Praelatus emens nomine Eccleſiae paciſci poteſt quod eo non ſoluente pretium, res ſit inempta, ibid.nu 78 59
Praelatus ſine culpa depoſitus, alendus eſt de fructibus beneficij, eod.tit.q.58.nu.7 65
Praelatus cui iure uel conſuetudine competit ius viſitandi, conſequitur alimenta a viſitatis, eo.tit.q.64.num.14 67
Praelatus poteſt quid modicum donare, & quid in minore, tit.6.q.13.nu.22 216
Praelatus alienans utiliter bona Eccleſiae, excuſatur in foro conſcientiae, tit.8.priuil.56.nu.65 310
Praelatus non poteſt Eccleſiae bona etiam cum debitis ſolennitatib. concedere agnatis ſuis in feudum, titulo 9. quaeſt.92. numero 2 335
Praelatus poteſt ſeruatis ſolennitatib. bona Eccleſiae concedere agnatis ſuis in feudum ſine fraude, ibid. nu.3
Praelatus locando redditus Eccleſiae, non intelligitur de his qui debentur extra rem, tit.7.q.32.nu.16 261
Praelatus poteſt Eccleſiae nomine impugnare ea, quae ipſemet fecit cum iuramento, eod.tit.q.37.nu.8 267
Praemium cui debetur, ei non eſt dandum diſpendium, tit.1.q.121.num.13 93
Praemium non datur ei, qui ex neceſſitate uindicauit, tit.8.priuil.63.nu.50 323
Praeſcriptio actionum triginta annos requirit, titulo 1.q.42. numero 92 41
Praeſes quando uiſitat prouinciam prouidet ſibi de alimentis, eo.tit.q.65.nu.1 68
Praeſens & tacens non ſibi praeiudicat, quando ſcit ius ſuum durare, eod.tit.q 42.nu.102 102
Praeſens praeſumitur tacere, quia ſciat ius durare, ibidem, numero 103
Praeſens dicitur in loco, qui abeſt de licentia ſuperioris, tit.9.q.97.nu.7 337
Praeſumptio una tollit aliam, tit.1.q.42 nu.118 43
Praeſumptio cedit ueritati, tit.4.q. ,.nu.30 146
Praeſumptio releuat allegantem ab onere probandi, tit.4.q.15.num.27 154
Praeſuppoſitum ſemper eſt uerificandum, tit. 1. quaeſt.42. numero 65 40
Praeſuppoſitum a lege uel diſpoſitione probari debet, alias lex non habet locum, tit.6.q.23.nu.5 223
Praeteritio filij ſine cauſa facta ſuſtinetur, quando haeres probat iuſtam cauſam, tit.7.q 15.nu.8 242
Praeteritio non annullat teſtamentum, quando praeterito non debebatur legitima, tit 9.q.21.nu.23 367
Pretium ſuccedit loco rei, tit.1.q.113.nu.3 88
Pretium non attenditur, quando non correſpondet ualori rei, eod.tit.q.66.nu.3 323
Pretium poteſt de publico taxari reſpectu victualium ob publicam vtilitatem, tit.8.priuil.94.nu.8 336
Primogenitura. Quaecunque de primogenitura dicuntur, procedunt etiam in maioratu, tit.1.q.27.nu.5 23
Primogenito pinguiora alimenta praeſtantur a patre, quam caeteris fiat, tit.4.q.18.nu.25 161
Primogenitus ſucceſſor Ducatus, vel alterius dignitatis, tenetur alere ſecundogenitos, tit.1. q.27.nu.1 23
Primogenitus ſuccedens in omnibus bonis uigore ſtatuti, uel conſuetudinis, alit ſecundogenitos, ibid.nu.2
Primogenitus in maioratu tenetur dotare ſororem, ibidem, numero 3
Primogenitus, licet non teneatur tanquam primogenitus alere ſuos deſcendentes, tenetur tamen iure ſanguinis, ibidem, numero 8
Primogenitus ſoluit ſecundogenito alimenta ex proprietate, quando redditus non ſufficiunt, tit.4.q.7.nu.22 145
Primogenitus habet praeeminentiam quandam inter fratres, tit.4.q.18.nu.22 161
Primogenitus reputatur dignior inter fratres, ibid.nu.23
Primogenitus ſedere debet in loco eminentiori, ibid.nu.24

Primogenitus alit ſecundogenitos, ſecundum eorum dignitatem, & qualitatem, ibid. nu.26
Primogenitus mortuo ſecundogenito liberatur a traditione alimentorum ſcu uiſæ militię, tit.5. q.1.nu.33 178
Primogenitus non alit ſecundogenitum, qui habet aliunde, tit.7. q.15.nu.25 242
Primogenitus, cui omnia bona ex conſuetudine deferuntur, tenetur alere ſecundogenitum, tit.9.q.38.nu.5 404
Primordiũ tituli formas poſteriorẽ euentũ, tit.7.q.34.nu.5 263
Princeps eſt ſolutus legib tit.1.q.1.nu.10 2
Princeps eſt lex animata in terris, ibid.nu.11
Princeps facere non poteſt quod pater non alat filium, ibidem, numero 12
Princeps non eſt ſolutus dictamine rationis, ibid.nu.13
Princeps ſine cauſa non tollit ius gentium, ibid. nu.14
Princeps poteſt ex cauſa limitare, & reſtringere ius diuinum, non contra, ſed in fauorem, eodem titulo, quæſt.3. nume.19. folio 3
Princeps cum dicit ſe moueri ex cauſa publica vtilitatis, credendum eſt, ibid.nu.21
Princeps pro ſoluendo ſtipendio militibus imponit ſubditis collectam, ſi burſa communis eſt vacua, eodem titulo, quæſt.76. numero 15 70
Princeps cogit ſubditos ad emendum frumentum, quod pro munitione fuerat ſeruatum, eod.tit.q.77.nu.8 71
Princeps ligatur conſuetudine ſicut lege, tit.2.q 15.nu.54 112
Princeps non ligatur ſtatuto inferiorum, & ſubditorum, ibidem, numero 57
Princeps non ligatur conſuetudine ſubditorum, ibid.nu.58
Princeps ligatur conſuetudine fundata ratione naturali, ibidem, numero 59
Princeps non ligatur lege legis, ſed ligatur lege rationis, ibidem, numero 60
Princeps ligatur ſtatuto, & conſuetudine ſubditorum, ſi vult illa vti, alias non, ibid.nu 61
Princeps præſumitur uti plenitudine poteſtatis, quando actus nõ poteſt aliter valere, ibid. nu.64
Princeps non præſumitur vti plenitudine poteſtatis, quando ſuſtinenda actum inferret præiudicium tertio, ibid.nu.65
Princeps habet iura Reipublicæ, tit.7.q.3.nu.11 229
Princeps antequam ſubditis collectã imponat, excutere debet ſuũ ærarium, eod.tit.q.22.nu.6 254
Princeps imponit collectam non ſolum, quando vrget bellum, ſed etiam quando imminet ſuſpitia, & agitur de conſeruatione ſtatus, tit.8.priuil.1.num.5 270
Princeps poteſt debitoribus inducias concedere ad ſoluendum, eod tit.priuil.70.nu.1 325
Princeps poteſt militibus diſtribuere prædia priuatorum, eod.tit. priuil.77.nu 12 329
Principi inobediens morte plectebatur lege antiqua, tit.7.q.3.numero 2 229
Principi qui non obedit, contrauenit ordinationi diuinę, ibidem, numero 3
Principi applicatur pœna, quæ imponitur cõtrauenienti legi ſuę, tit.9.q.25.num.9 372
Principali ſublato, tollitur omne conſequens, titulo 1.q.6.numero 13 5
Principium & origo rerum attendi debet, titulo ſeptimo, q.34. num 4 263
Principium attenditur in iudicando, ſi eſt vtile, titulo 1.q.121. num.19 92
Prior tempore, potior eſt iure, tit.1.q.94.nu.15 80
Prius, aut poſterius datur in his, quę ſunt eodem tempore, tit.9. q.29. nu 18 386
Priuatio eſt pœna, tit.1.q.51.nu.13 60
Priuatio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis, ibidem, numero 14
Priuatio non habet locum, niſi in caſibus a iure expreſſis, eod.tit. q.55.nu.5 62
Priuatio preſupponit habitum, eodem titulo, q.112.nu.6. f.86. & tit.6.q.23 numero 3 213
Priuatio iuris competentis dicitur pœna, titulo 8. priuileg.64. num.7 320
Priuatio ipſo iure non inducitur, niſi in caſibus a iure expreſſis, tit.8.priuil.64. nu.9 321
Priuatio non inducitur, niſi eo uolente, in cuius fauorem fuit ordinata, tit.9 q.25.nu.69 375
Priuatio hęreditatis non habet locum, niſi declaratione ſequuta, ibid num 73
Priuatio ipſo iure inducitur propter moleſtiam illatã legatario, quando illata fuit ante aditam hæreditatem, ibidem, numero 83
Priuatio inducitur ipſo iure, & non per fideicommiſſum, quando teſtator ita priuat, ut habeatur pro inſtituto, ibid.nu.89 376
Priuationis bonorum iudicio pendente reus eſt de illis bonis alendus, tit.1.q.123.nu.8 93
Priuignus non alit nouercam, eod.tit.q.40.nu.1 35
Priuignus etiam patris hęres non alit nouercam, ibid. nu.3
Priuignus non cogitur habitare cum nouerca, nec econtra, tit.4. q.15. nu.24 154
Priuignus tenetur uitrico ſoluere alimenta, etiam quando ſunt fratres ſocij, non tamen ſocietate vniuerſali, titulo 6.q.11.numero 7 209
Priuignus non debet educari apud vitricum, ibid.num.9
Priuignus non poteſt accuſare vitricum, a quo fuit alimentatus, tit.8.priuil.88.nu.4 333
Priuilegia actioni nouatę competentia odio debitoris moroſi non cenſentur repetita in actione nouante, titulo primo, quæſt.42. num.59 40
Priuilegia propter dotem conceſſa, an in hęredes tranſeant, eod. tit.q.44. nu.73 50
Priuilegia alimentorum remiſſiuè, quę ſint, titulo 8.priuil.97. num.9 337
Priuilegium auget ius, non adimit, tit.1.q.8.nu.9 6
Priuilegium amittitur propter delictum, eodem titulo, quęſt.36. num.4 32
Priuilegium ne quis conueniatur ultra quam facere poteſt, importat quod relinquantur ei alimenta, eodem titulo, quęſt.39.numero 14 35
Priuilegium competens debitori, non tollitur mutatione perſonę, eod.tit.q.42 nu 70 41
Priuilegium non debet afferre tertio pręiudicium, eodem titulo, q.44.num.21 47
Priuilegium reuocatur, quando incipit eſſe damnoſum, ibidem, numero 22
Priuilegium doti conceſſum non competit patri mulieris, vel extraneo, ibid.nu 69 50
Priuilegium perſonale extinguitur cum perſona, eodem titulo, q. 105.nu.6 83
Priuilegium non extenditur de perſona ad perſonam, titulo 2.q. 15.nu.94 114
Priuilegium prodeſt, ne teneatur quis ad incommoda, ſed non offendit quo minus commoda conſequatur, titulo 6.q.18. numero 26 221
Priuilegium conceſſum paupertatis cauſa, ceſſat, quando ceſſat paupertas, tit.8.priuil.2. nu.:7 272
Priuilegium ceſſat ceſſante cauſa priuilegij, eodem tit.priuil.11. num.5 276
Priuilegium perſonale extinguitur mutatione perſonę, eod.tit priuileg.55.nu.5 305
Priuilegium perſonale non egreditur perſonam, eodem titulo, priuileg.76.nu.4 328
Priuilegium perſonale egreditur perſonam, quando priuilegiatus aliter non gauderet priuilegio, ibid.nu.5
Priuilegium peculio conceſſum ceſſat, quando peculij ceſſat nomen, tit.9.q.30.nu.9 389
Priuilegium Regi conceſſum, qui erat tunc Dux, ceſſat quando deſijt eſſe Dux, ibid.num.23
Priuilegiatus non pręſumitur uti priuilegio, & infertur ad Principem, tit.2.q.15.nu.56 152

Priuile-

Priuilegiatus nō vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum. declara tamen, tit. 8. priuil. 18. nu. 5. & 7. fol. 279. & priuil. 61. num. 11. & 13 318
Priuilegiatus in ſpecie vtitur priuilegio contra priuilegiatum in genere, priuil. 18. nu. 7 279
Priuilegiatus utitur priuilegia contra priuilegiatum, qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie, priuil. 61. numero 13. folio 318
Priuilegiatis non eſt ita fauendum, ut perturbentur aliorum iura, tit. 1. q. 120. nu. 5 91
Pro dictio, ſignificat cauſam impulſiuam, tit. 2. q. 5. nu. 9. 102
Pro dictio, importat modum, ibid. num. 10
Probare debet qui dicit, tit. 6. q. 23. nu. 1 223
Probare quilibet debet fundamentum ſuæ intentionis, tit. 7. q. 1. num. 20 226
Probatio ſemiplena ſufficit in cauſis ſummarijs, titulo 1. q. 122. num. 22 87
Probatio plena facta in iudicio ſummario, nocet in plenario, eod. tit. q. 126. nu. 11 95
Probationes factæ in cauſa ſummaria, non probant in plenario, ibid. num. 4
Procurator, vel negociorū geſtor, non eſt alendus a domino, dum illius tractat negotia, tit. 1. q. 61. nu. 3 66
Procurator repetit a domino expenſas factas circa expeditionem negocij ſibi demandati, ibid. nu. 4
Procurator, ſindicus, & alij aluntur a domino, quando extat conſuetudo, ibid. nu. 7
Procurator, ſindicus & alij ſunt a domino alendi, quando coguntur res proprias deſerere pro alienis, ibid. nu. 10
Procurator repetit impenſam, quam pro domino fecit cum mandato, ſiue utilis ſit, ſiue non, eod. tit. q. 121. nu. 21 93
Procurator fiſci petere poteſt alimenta pauperi relicta, titulo 3. q. 8. nu. 6 135
Procurator videtur contrahere nomine domini, quando contrahit ſuper re ad dominum pertinente, tit. 6. q. 8. nu. 56 203
Procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine, eod. tit. q. 14. nu. 5 216
Procurator qui fines exceſſit mandati, non repetit expenſas, tit. 7. q. 41. num. 3 268
Procurator non poteſt dominum facere incidere in pœnam, niſi ſibi mandatum ratificari aliter non poteſt, titulo 9. quæſt. 15. num. 15 356
Proditor etiam occultus occidi poteſt, titula ſeptima, quæſt. 14. num. 13 240
Profectitia dicitur dos, quæ pro patre datur filiæ ab aliquo, tit. 7. q. 10. nu. 4 64
Profectitium dicitur lucrum, quod facit filius ex fructibus fundi ſibi ad alimenta aſſignati, ibid. num. 1
Profectitium dicitur, quicquid filius acquirit ex re patris, ibidem, num. 2
Profectitium dicitur, quicquid patris contemplatione ad filium peruenit, ibid. num. 3
Profectitium dicitur id, cuius pater eſt proxima cauſa, ibidem, numero 5
Profectitium dicitur, quod immediatè deſcendit è re patris, ibid. nu. 19 365
Profectitium lucrum acquiritur patri, tam reſpectu proprietatis, quam vſusfructus, ibid. nu. 24
Progenies non includit deſcendentes ex filia, titulo 1. quæſ. 16. num. 3 15
Prohibitio alienationis non includit ea, quæ fiunt ex cauſa neceſſaria, tit. 8. priuil. 19. nu. 2 280
Prohibitio alienationis facta a lege, homine vel ſtatuto, non includit neceſſariam, tit. 9. q. 32. nu. 13 392
Prohibitio ceſſat ratione prohibitionis ceſſante, eod. tit. q. 44. numero 53 415
Prohibito uno, cenſetur prohibitum omne id, per quod ad illud peruenitur, tit. 9. q. 17. nu. 16 361
Prohibitus ſuccedere alicui poteſt hæredi illius ſuccedere, eod. tit. q. 23. nu. 45
Promiſſio annua intelligitur facta pro alimentis, & ibi, an ſit uerum, & an procedat in diuite, tit. 2. q. 7. nu. 7 105
Promiſſio ſequens intelligitur facta ex cauſa, quæ præceſſit, eo. tit. q. 13. num. 8 106
Promiſſio omnis intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ, tit. 4. q. 29. nu. 16 173
Promiſſio reſtituendi dotem in omnem caſum, &c. an includat caſum matrimonij non ſequuti, titulo octauo, priuileg 49. numero 11 308
Promiſſio facta defuncto extenditur ad hæredem, eodem titulo, priuileg. 65. num. 26 3·2
Promiſſio facta pluribus intelligitur cuicunque pro virili, tit 9. q. 14. nu. 17 355
Promiſſio quando fit a pluribus de re indiuidua, tunc hæredes tenentur inſolidum, ibid. nu. 22
Promiſſio ſub fide, aut ſincere, uim habet iuramenti, eodem titu. q. 24. nu. 2 371
Promittens ſoluere vſuras, ſi iurauit cogitur iuramentum, non promiſſionem ſeruare, ibid nu. 6
Promitteas ducere aliquam in vxorem, intelligitur dummodo dotem det, etiam ſi promiſſio ſit iurata, titulo primo, quæſt. 42. num. 47 2.0
Promittens ſoluere quantitatem debitam, non cenſetur renunciare beneficio deducendi ne egeat, eod. tit q. 7·. nu 51 73
Promittens id, id quod tenebatur, non alterat priorem obligationem, ibid. nu. 54
Promittens tractare aliquem, ut filium ſub pœna, ſi eum expellat punitur, tit. 2. q. 11. nu. 4 104
Promittens aliquem tractare, ut cæteros filios, non poteſt illum inæqualibus ueſtibus ueſtire, ibid. nu. 5
Promittens alimenta uni habituum, an liberetur, ſi fecit quicquid potuit, tit. 4. q. 19. nu. 5 175
Promittens accommodare iterum contra omnem perſonam, non tenetur contra ſeipſum, tit. 7. q. 30. nu 9 260
Promotus per mendacium, carere debet impetratis, eo. tit q. 37. num. 38 265
Proprietas magis æſtimatur, quam vſusfructus, ibidem, nu. 15. folia 205
Proprietas uendi poteſt, vt ei dentur alimenta, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, ibid. nu. 18
Proprietas tranſit ad hæredes, quando relinquitur res ad vſum, ad alimenta, ad gaudimentum, & ſimilia, tit. 1. q. 1. nu. 8 98
Proprietas rei ad vſum relictæ non venit, quando adiectio ad ponitur per modum cauſæ finalis, ibid. num. 26 99
Proprietas uendi debet pro ſoluendis alimentis neceſſarijs: ſecus pro ijs, quæ ad decorem, tit 4. q. 9 nu. 11 1.6
Proprietas uendi poteſt, quando alicui relictum eſt, quod poſſit ſibi facere expenſas ibid. nu. 27
Proprietas uendi poteſt pro alimentis præſtandis, quorum quantitas eſt in relinquente taxata, ibid. nu. 28
Proprietas uendi debet pro præſtandis alimentis debitis iure ſanguinis, ibid. num. 38
Proprietas cenſetur relicta, quando fundus relictus eſt ad alimentum, tit 9. q. 40. nu. 3 405
Proprietas uidetur relicta, cui fundus relinquitur, ut alat tertium, ibid. num. 5
Proprietas uerborum attenditur etiā contra mentem diſponentis, ibidem, num. 16 406
Proprietarius poteſt rem uendere inuito uſufructuario, tit. 7. q. 37. nu. 16 265
Proprietarius poteſt ius ſuum pro libito uendere, ibid. nu. 21 266
Propter dictio, importat cauſam finalem, non remotam, tit. 1. q. 112. nu. 30 88
Propter quod vnumquodque tale, & illud magis, tit. 2. q. 2. nu. 10. f. 100. & tit. 3. q. 1. nu. 28. f. 125. & eod. tit. q. 3. nu. 18. f. 131. & tit. 7. q. 14. nu. 16 f. 240. & tit. 8. priu. 89. nu. 5 334
Proteſtatio nihil proteſtatur in his, quæ dependent a neceſſitate iuris, tit. 1. q. 43. nu. 24 45
Proteſtatio nocet ei, qui non contradicit, uel acceptat illam, ibid. numero 24

Proteſtatio conſeruat ius, & declarat uoluntatem proteſtantis, ibidem, nu.25
Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis, titulo ſexto, quæſt.3.numero 43 194
Proteſtatio non prodeſt in his, quæ non pendent ab animo proteſtantis, ſed a iure, ibid.nu.47 195
Proteſtatio contraria facto non releuat, ibid.nu.49
Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis, titulo ſexto, quæſt.4. numero 6 196
Proteſtatio nihil operatur ubi nihil eſt reſeruabile, ibidem, numero 7
Proteſtatio quę non pendet a poteſtate proteſtantis non releuat, eod.tit.q.5.nu.23 198
Proteſtatio non releuat matrem, quę tenebatur filium alere, eod. tit.q.8.nu.24 202
Proteſtatio non iuuat in dependentibus a iure, ibidem, numero 25
Proteſtatio declarat animum proteſtantis, ibid.nu.37
Proteſtatio declaratoria animi fieri poteſt abſente parte, ibidem, num.66 204
Proteſtatio non admittitur poſt factum, quando præſumptio eſt contra proteſtantem, ibid. nu.71
Protutor repetit impenſam alimentorum factam pro pupillo, tit. 3.q.7 nu.13 134
Protutoris bona ſunt pupillo tacitè obligata, ſicut tutoris, ibid. numero 14
Prouidere ſibi prius, quam alijs quilibet tenetur, titulo tertio, quæſt.8.num.4. fol.233. & titulo 4. quæſt. 30. numero 3. folio 260
Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, tit.1.q.55.numero 11. fol. 62. & tit.3.q.8. num.18. fol. 136. & tit.4. q.16 num.10.fol.157.& tit.9.q.25. num.27 373
Prouiſio lite pendente fieri non debet, quando iudex prouidendo decideret principalem cauſam, eodem titulo, quæſt.126. numero 6 95
Prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis iam factam, tit.9. q.35.nu.26 399
Pubertas in maſculo incipit a decimoquarto anno, in fœmina uerò a duodecimo, & ibi ponit rationes differentiæ, tit.8.priuil. 58 num.1 313
Pubertas in contrahendis matrimonijs dicitur poſt decimumquartum annum in maſculo, & duodecimo in fœmina, ibid. numero 2
Pubertas attenditur in condendis teſtamentis, ibid.nu.3
Pubertas fauore alimentorum incipit ab anno decimooctauo in maſculo, & a duodecimo in fœmina, ibid.nu.4
Pubertas triplicis eſt generis, plena, plenior, & pleniſſima, ibid. numero 5
Pubertas in alimentis, quæ relinquuntur diuiti, quando incipit, ibid.nu.8 314
Publicatis bonis, ipſo iure non transfertur dominium in fiſcum, niſi ſequatur declaratoria facti, titulo octauo, priuileg.35.numero 3 293
Pupilla apud quem ſit educanda, tit.4.q.13.nu.35 151
Pupilla non educanda apud forenſem, ibid.nu.39
Pupilli de educatione ubi tractatur, iudex conſideret qualitates, & conditiones perſonæ, & temporis, ibid.nu.38
Pupillus educari debet in loco iudicis arbitrio deſignando, ibid. num.1 150
Pupillus educandus eſt in loco ordinato a patre, ibid.nu.3
Pupillus non educatur in loco, quem pater ordinauit, ſi iudex iudicat illum non eſſe tutum, ibid.nu.4
Pupillus educari poteſt apud tutorem, ibid.nu.9
Pupillus educari poteſt apud matrem, ibid.nu.10
Pupillus non debet educari penes matrem, quæ ad ſecunda uota tranſiuit, & uitricum ſuperinduxit, ibid.nu.15
Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt conuolatura ad ſecundas nuptias, nu.16
Pupillus educatur apud matrem, quæ ſecundo nupſit, ſi non eſt filio ſucceſſura, & moribus eſt honeſtate habilis eſt, ibid.nu.18
Pupillus educatur apud matrem, quę cõtraxit ſecundas nuptias, ſi non eſt in totum ſucceſſura filio. ibid.nu.19
Pupillus educatur apud uitricum, quando non poteſt æquè commodè apud alium ali, ſi tamen non ſit creditor, ibid.nu.20
Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt improba, & impudica, uilis uel imprudens, ibid nu.21
Pupillus non educatur apud matrem, quæ procurauit impar, & immaturum filio, uel filiæ matrimonium, ibid.nu.23
Pupillus educandus auiæ rectè committitur. amplia, ibid.nu.24
Pupillus educari poteſt apud auiam etiam ab inteſtato ſucceſſuram, ibid.nu.25 151
Pupillus exiſtens apud auiam, remouetur, ſi illa procurauit inconueniens matrimonium, uel quid aliud, ibid.nu.28
Pupillus datur potius educandus auunculo, quam auię ſuſpectæ, ibid.num.29
Pupillus non eſt apud eum educandus, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, & infertur ad ſubſtitutum, ibid.nu.30
Pupillus educari poteſt apud patrem, licèt is ex ſubſtitutione ſit ſucceſſurus, uide tamen ibi, ibid. nu 31
Pupillus, an debeat educari potius apud patrem, quam apud matrem, ibid.nu.33
Pupillus non eſt educandus penes matrem, quę ſuperinduxit uitricum, tit.1.q.41.nu.6 36
Pupillus præſumitur alitus, ſeu alimẽtatus a tutore, eo.tit.q.48. nu.18 f.56.& tit.6.q.23.nu 11 223
Pupillus ignorat quicquid uidetur, ibid.nu 29 57
Pupillus nec ſcire, nec diſcernere poteſt, ibid.nu.30
Pupillus non poteſt moram committere, ibid nu.32
Pupillus alimenta petit a tutore officio iudicis, tit.3.q.3.nu.28. folio 132
Pupillus non præſumitur alimẽtatus a tutore, quando ſeorſum ab illo degebat, tit.6 q.23.nu 15.& 17 223
Pupillus ignorat quidquid uidet, tit.7.q.14.nu.39 241
Pupillus ligatur obligatione legis, licèt non contractu, ibidem, numero 42
Pupillus ſi ex ordine teſtatoris ſit apud aliquem educandus, ubi non ſit tutus, prouidebit iudex de alio loco, titulo octauo, priuileg.86.num.9 338

Q

QVALITAS non datur, ſeu non poteſt ſtare, ſine ſubiecto, tit.2.in princip.nu.5.f 97.& tit.9.q 29. num.23 386
Qualitas poſita in uno capitulorum cenſetur repetita in alio, eod.tit.q.15.nu.211 121
Qualitas præſentis ſtatus eſt attendendus in ſoluendis alimentis, tit.4.q 18.nu.2 160
Qualitas adiecta qualificat, & diuerſam conſtituit ſpeciem, tit.5. q.4.num.21 183
Qualitas quæ eſt cauſa actionis probari debet, titulo 6.quæſt.23. num.6 223
Qualitas facilius præſumitur, quam ſubſtantia, tit.8.priu.56.numero 96 312
Qualitas facilius probatur quam ſubſtantia, ibid.nu 97
Qualitas adiecta uerbo, intelligitur ſecundum tempus uerbi, tit. 9.q.13.nu.5 352
Qualitas a lege requiſita, probanda eſt, alias legi non eſt locus, eod.tit.q.29.nu.11 385
Qualitas adiecta enti, illud qualificat, & in diuerſa ſpecie reponit, ibid.nu.12 386
Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto, ibid.nu.13
Qualitas cenſetur adiecta gratia demonſtrandi, non reſtringendi in materia alimentorum, eo tit.q.30.nu.10 387
Qualitas nominis determinans uerbum, a quo diſpoſitio ſumit effectum reſtringit diſpoſitionem, ibid.nu.12
Qualitas quę eſt alicuius effectus, adeſſe debet tempore quo diſpoſitio ſortiri debet effectum, ibid. nu 13
Qualitas cenſetur eſſe cauſa diſpoſitionis, ibid.nu.14
Qualitas legatarij declarat quid ueniat in legato, ibid.nu.24

Qualitas perſonarum declarat diſpoſitionem quamlibet, ibidem, num.25

Qualitas & conditio alimentarij inſpicitur in præſtatione alimentorum, tit.9.q.39.nu.3 404

Qualitates ſtatuti probat, quicunque vult uti ſtatuto, tit.5.q.7. num.40 189

Qualitates a ſtatuto, vel diſpoſitione requiſitę, probandæ ſunt ab eo, qui ſe fundat in diſpoſitione, titulo octauo, priuileg. 53. num.14 304

Quantitas alimentorum commenſurari debet legitimę, quando alimenta ſubrogantur loco legitimæ, titulo 3.q.1. nume.17. folio 127

Quarta in bonis coniugis prædiuitis debetur uxori pauperi, & indotatæ loco legitimæ, titulo primo, queſt.34.numero 15. folio 31

Quarta uxori debita in bonis mariti locupletis, ſuccedit loco alimentorum, tit.7.q.11.nu.10 237

Quarta uxori inopi debita in bonis mariti diuitis defertur iure ſucceſſionis, tit 9 q.35.nu.21 399

Quarta uxori inopi datur gratia miſerationis in bonis mariti diuitis, eod.tit q.37.nu.17 408

Quarta uxori inopi datur in ſubſidium, quando deficit omnis promiſſio, ibid.nu.18

Querela inofficioſi teſtamenti, & petitio hereditatis, deduci poſſunt in eodem libello, titulo nono, quæſtione 29. nume.76. folio 375

Qui non facit, quod debet, non recipit quod oportet, tit.7. q.14. num.36 241

Quis dictio includit fœminam, ſicut maſculum, tit.8. priuil.38. num.18 295

Quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt, de facili eſt concedendum, tit.5.q.4 nu.10 141

R

RATIFICARE videtur ſententiam, qui offert ſe ſoluturum, titulo nono, quæſt.20. num.131 382

Ratio dubitandi declarat diſpoſitionem, tit.1. q.7. nu.12 16

Ratio ubi eadem eſt, ibi diſpoſitio quoque eadem eſſe debet, eod.tit.q.12.num.7 21

Ratio naturalis allegari poteſt pro lege, eodem titulo, q.28.numero 7 23

Ratio naturalis mouere non minus debet, quam lex, ibidem, numero 8

Ratio ubi eſt eadem, ibi & ius idem eſſe debet, eodem titulo, q. 35.num.9 31

Ratio legis ampliat diſpoſitionem tanquam illius anima, eo.tit. q.43.nu 15 47

Ratio legis præfertur ipſi diſpoſitioni, ibid.nu.16

Ratio diſpoſitionis reſtringit illam, eodem titulo, quæſt.45. numero 56 53

Ratio naturalis allegari poteſt ad deciſionem cauſarum, ibidem, num.57

Ratio naturalis ſi extat, dicitur imbecillitas intellectus quærere deciſionem, ibid.num.58

Ratio naturalis mouere debet iudicem, ſicut lex, ibidem, numero 59

Ratio ampliat diſpoſitionem, eod.tit.q.46.nu.1 54

Ratio limitata reſtringit dictum, eodem titulo, quæſt.111. numero 5 85

Ratio dicitur anima legis, ibid.nu.6

Ratio extendit dictum, eod.tit.q.117.nu.2 90

Ratio generalis ampliat dictum, eod.tit.q 114.num.11 94

Ratio non eſt bona, niſi ſit generalis, titulo 3.quæſt.1.numero 8. folio 126

Ratio debet eſſe concludens, & neceſſaria, ut ſit bona, eodem tit. q.1.num.9 120

Ratio eadem ubi militat, & idem ius eſſe debet, titulo ſeptimo, queſt.14.num.41 241

Ratio, quæ ſola poteſt allegari, habetur pro expreſſa, eod.tit.q.15. num 7 244

Ratio dominatur legi, ſicut anima corpori, titulo 8.priuil.58. num.9 314

Ratio ubi unica poteſt aſſignari, habetur pro expreſſa, eod.tit. priuil 60.nu.33 317

Ratio quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio, titulo 9.q.5. num.8 343

Ratio reſpicere debet omnes caſus, alias non eſt bona, eod.tit. q. 16.nu.8 358

Ratio ut ſit bona, debet concludere de neceſſitate, ibidem, numero 9

Ratio reſtringit dictum generale, eodem titulo, quæſt. 29. numero 10 385

Ratio ubi eſt eadem, ius quoque idem eſt, eodem titulo, q.31. num.32 390

Ratio naturalis non minus debet mouere, quam lex, eodem titulo, q.31.nu.40 394

Ratio ubi eſt eadem ibi ius idem ſeruandum eſt, eod. tit. q.44. num.17 414

Ratio naturalis habetur pro lege, ibid.nu.33

Ratio generalis extendit dictum, tit.6.q.56. nu.4 218

Ratio naturalis non inducit obligationem, vel actionem præciſam, tit.7.q.5.nu.10 232

Rationem cum habemus, legem quærere, eſt intellectus imbecillitas, tit.1.q.44.nu.13 47

Ratione ceſſante, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio, titulo 9.quæſt.12. num.19 368

Et idem q.26.nu.19 378

Et q. 27. num.8 385

Et q. 31. num.26 393

Et q. 35. num.2 398

Rationes plures ubi concurrunt, una ſublata ſuſtinetur diſpoſitio, tit.6.q.3.nu.44 194

Rationes plures præſumuntur, non una, ibid.nu.46 195

Rationes duæ vincunt unam, titulo 9.q.25. nu. 30 273

Rationes plures quando concurrunt, non ſufficit unam tolli, eod. tit.q 32.nu.3 393

Rationem requirens, ubi adeſt ſenſus, laborat imbecillitate intellectus, eodem titulo, q 44. num.34 415

Rebellis non declaratus poteſt impune occidi, & ſat eſt in defenſione probari, illum fuiſſe rebellem, titulo nono, quæſt. 15. num.79 375

Recipiendo debitum cenſetur remittere pœnam conuentionalem, tit.6.q.3.nu.21 13

Recipiens debitum non cenſetur remittere pœnam legalem, ibid. nu 21 194

Recipiens ſortem non uidetur remittere uſuras, ibid. nu 13

Recipiens partem debiti cenſetur recedere a datione in ſolutum facta, ibid.nu.54 195

Recipiens partem debiti remittit totum intereſſe in indiuiduis, ſecus in diuiduis, ibid.nu.60

Recipiens partem pretij poſt lapſum termini, uidetur remittere facultates recedendi a contractu, titulo primo, quæſt.42.numero 137 44

Recipiens ſortem, videtur pœnam, & intereſſe remittere, tit.3. q.16.nu.28 146

Receptans bannitum, quem tamen ignorabat eſſe talem, non punitur, tit.8.priuil.78. nu.11 330

Receptans in domo coniunctum, non punitur pœna ſtatuti loquentis de receptatore, eod.tit.priuil.90.num.3 334

Recōmendatus a teſtatore heredi, conſequitur alimenta, tit.1.q. 11.nu.1 104

Reconciliatio probatur per coniecturas, titulo 7. quæſt.1. numero 55 228

Reconciliatio inducitur per ſalutationem, ibid.nu.56

Redditu mille aureorum relicto, an teneatur heres tot bona aſſignare, quibus percipiatur, titulo nono, quæſt. 40. numero 82 40

Redditus dotis erogandi ſunt in alimenta vxoris infirmę; non autem proprietas, tit. 1. q. 33. nu. 9 29

Regalia quando in ſeudum conceduntur filiofamilias, dicuntur peculium caſtrenſe, tit. 4. q. 11. nu. 10 149

Regalia reſeruata non ueniunt, conceſſis generaliter regalibus, tit 9. q. 22. nu. 16 368

Regula. Fundat illius intentionem, qui ſuper ea ſe fundat, tit. 1. q. 24. num. 5 20

Regula. Onus probandi ſallentiam transfert in aduerſarium, tit. 7. q. 8. nu. 13 234

Regula ſeruari debet, donec probetur limitatio, titulo 9. q. 19. nu. 14 363

Regula transfert onus probandi in aduerſarium, eodem titulo, q 27. nu 12 383

Regulam qui impugnat, probare debet ſallentiam, tit. 7. q. 1. numero 24 226

Reipublicæ intereſt, ne delicta remaneant impunita, eod. tit. q. 16. num. 65 245

Relatio cenſetur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus, tit. 2. q. 10. num. 15 104

Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, ibidem, num. 14

Relegatus eſt teſtabilis, tit. 8 priuil. 7. nu. 10 274

Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſucceſſorem in dignitate, tit. 5. q 6 nu. 2 185

Relictum in dubio uidetur factum contemplatione officij, etiam ſi vtrumque nomen exprimatur, vel etiam ſolum nomen proprium, ibid. nu. 5

Relictum conſanguineo uidetur factum cõtemplatione ſanguinis, non officij, ibid. nu. 8

Religio filium eximit a patria poteſtate, titulo 8. priuil. 68. numero 6 324

Religio non liberat filium ab ea obligatione, qua tenebatur erga patrem, ibid. nu. 7

Religionem ingredi non poteſt vnus coniugum altero inuito, tit. 1. q. 37. nu. 12 33

Religionis ingreſſus eſt actus ſuper omnes meritorius, tit. 7. q. 1. num. 40 227

Religioſi mendicantes ſunt prius ceteris alendi, titulo 1. q. 93. numero 35 29

Religioſus tenetur potius patri egenti ſubuenire de alimentis, quã prelato ſuo, tit. 8. priuil. 68. nu. 5 324

Remedia duo quando competũt, electione vnius tollitur alterum, ſi ſint incompatibilia, tit. 7. q. 17. nu. 44 242

Remedia plura cumulari poſſunt, quando oriuntur ex diuerſa cauſa, ibid. nu 45

Remedia duo quando competunt pro eadem re, vno electo tollitur alterum, tit. 9 q. 16. num. 19 358

Remiſſio, quę fit in confeſſione pœnitentiali, reſpicit ſolum animi rancorem, tit. 7. q. 1. nu. 51 228

Remiſſio facta in confeſſione pœnitentiali continet etiam damna exteriora, quando fit verbis pręgnantibus, ibid. nu. 52

Remiſſio iniuriarum, deuaſtationum, & expulſionum non includit damna, eod. tit. q. 16. nu. 86 246

Remiſſio penſionis, quando fieri debet ex pacto, non attenditur vbertas praecedentium annorum, tit. 9 q. 26. nu. 22 378

Remittere uidetur contrauentionem, qui perſeuerat in contractu, ibid. num. 132 383

Remittuntur facilius multa, quam donentur pauca, tit. 7. q. 18. num. 10 250

Renuncians ſucceſſioni non excluditur ab alimentis, tit. 9. q. 15. num. 3 356

Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus, titulo 1. q. 113. numero 2 88

Renunciantibus iura ſua datur regreſſus aliquando ex cauſa, ibid. num. 6

Renunciare alimentis non poteſt filius naturalis, tit. 7. q. 10. numero 19 236

Renunciari non poteſt alimentis per pactum, tit. 8. priuil. 56. numero 19 307

Renunciari non poteſt etiam cum iuramento iuri prohibitiuo, ibid. num. 55 309

Renunciari non poteſt iuri prohibitiuo introducto principaliter ad publicam vtilitatem, ibid. nu. 56

Renunciari non poteſt iuri prohibitiuo introducto ad priuatam vtilitatem, quæ ſeparari non poſſit, ibid. nu. 58

Renunciari alimentis non poteſt etiam cum iuramento, tit. 9. q. 15. nu. 2 356

Renunciatio ſororis ad ſauorem vnius non prodeſt alij, tit. 2. q. 15. nu. 91 113

Renunciatio ſororis ad ſauorem fratris, intelligitur, dummodo frater poſſit, vel velit ſuccedere, ibid. nu. 92

Renunciatio l. ſi vnquam. C. de renoc. donat. non nocet, quando renuncians, mortua prima vxore, filios ſuſcepit ex ſecunda, & ibi declarat, quomodo intelligatur, tit. 8. priu. 31. nu. 3 290

Renunciatio filia de bonis paternis dote recepta confirmatur iuramẽto, eod. tit. priuil. 56. nu. 46 309

Renunciatio alimentorum ualet cum iuramento, & idem eſt in pacto, ibid. nu. 53

Renunciatio alimentorum facta cum iuramẽto, non obligat, quando alimentarius deuenit ad extremam egeſtatem, ibid. nu. 60

Renunciatio legitima non excludit ab alimentis, titulo 9. q. 15. num. 1 eo.

Renunciatio generalis includit ius fideicommiſſi conditionalis, quando verificari non poteſt in alio, ibid. nu. 14 356

Renunciatio generalis includit legitimam, quando nil aliud poſſet operari, ibid. nu. 16

Renunciatio includit legitimam, ſi eſt generalis, ibidem, numero 19

Renunciatio iuris non præſumitur, quando alia coniectura ſumi poteſt, eod. tit. q. 16. nu. 23 358

Renunciatio generalis facta ab homine excludit ab omni capite, ſecus in excluſione legis, vbi vide, eod. tit. q. 25. nu. 43 374

Renũciatio generalis excludit ab omni remedio, eodem tit. q. 38. num. 2 404

Renunciatio non nocet tertio, eodem titulo, quaſt. 42. nume. 16. folio 410

Repetitio non datur, quando impenſa fit principaliter ad vtilitatem vnius, licèt conſequenter reſpiciat alterius commodum, tit. 6. q. 5. nu. 6 197

Repetitio conceditur, quando aliquid per errorem fuit ſolutum, eod. tit. q. 6. nu. 2 198

Repetitio non datur eius, quod quis impendit credens proprium gerere negotium, ibid. nu. 11. & nu. ſeq.

Repetitio, quando datur pro eo, quod quis ſoluit, credens cauſam propriam agere, ibid. nu. 12

Repetitio non datur alimentorum, quæ lite pendente ſoluta fuere, etiam ſi ſuccubuiſſet, qui illa recepit, eodem titulo, quaſt. 20. num. 1 322

Repetitio alimentorum præſtitorum per defunctum conceditur etiam hæredi, eod. tit. q. 22. nu. 7 eo.

Rerum ſuarum quilibet eſt moderator, & arbiter, tit. 9. q. 18. numero 13 362

Res non deſinit eſſe patrimonialis, ſi poſt alienationem redimitur ex pacto a principio adiecto, tit. 2. q. 48. nu. 81 59

Res de facili redit ad primæuam naturam, eodem titulo. q. 100. num. 4 81

Res quando relinquitur, ut ex ea certum quid annuum percipiat legatarius, tunc res, non redditus uenit in legato, titulo 2. q. 1. num. 2 97

Res cum relinquitur in gaudimentum, uenit fundus, non uſusfructus, ibid. nu. 4 98

Res quando relinquitur, ut ex ea percipiatur redditus, uenit proprietas, ibid. nu 7

Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri, eodem titulo, quaſt. 15. num. 82 113

Res eadem diuerſo iure cenſetur, quando ſubeſt diuerſa ratio, ibid. nu. 150 118

Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus, ibid. num. 151

Res eadem diuerſo iure cenſetur ex diuerſis cauſis, ibid. nu.152

Res de facili redit ad naturam ſuam, ibid. nu.194 121

Res debita regulariter peti debet, non æſtimatio, tit. 4. quæſt. 3. numero 12 140

Res empta ab uxore de pecunijs mariti efficitur vxoris, vbi tamen vide, eod. tit. q. 29. nu. 29 174

Res ſi fuit confecta de alieno, an ſpectet ad dominum, uel facientem, ibid. nu. 33

Res eadem non debet cenſeri diuerſo iure, titulo 6. quæſt. 3. numero 6 193

Res obligata pro dote, cenſetur etiam obligata pro alimentis dotalibus, ibid. nu. 11

Res mea quando ad te peruenit, teneris erga me iudicis officio, eod. tit. q. 5. nu 2 197

Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri, eodem titulo, q. 11. num. 33 210

Res eadem poteſt diuerſis reſpectibus diuerſo iure cenſeri, ibidem, numero 38

Res eadem diuerſo iure cenſeri poteſt diuerſis reſpectibus, tit. 7. q. 16. nu. 67 245

Res mea non poteſt mihi ſeruire, titulo 8. priuileg. 49. numero 7 301

Res non meliorata non poteſt retineri pro ea, quæ fuit meliorata, eod tit. priuil. 62. nu. 17 319

Res non dicitur eadem, niſi ad oculum ſit demonſtrabilis, tit. 9. q. 4. nu. 10 342

Res eadem quando bis fuit legata, ſemel tantum debetur, eod. tit. q. 8. nu. 13 347

Res diuerſæ, quando eadem diſpoſitione leguntur, tunc utraq; debetur, ibid. num. 15

Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri, eodem titulo, q. 27. nu. 18 383

Res iudicatur ſecundum propriam naturam, non ſecundum accidentalem, eod. tit. q. 43. nu. 33 412

Rem ſuam tradens apponere poteſt legem, quam vult, tit. 7. q. 16. nu 92 247

Rei ſuæ legem dominus poteſt apponere, quam vult, tit. 1. q. 3. nu. 14 3

Rei ſuæ poteſt quilibet legem apponere quam vult, eodem titulo, q. 48. nu. 75 58

Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, titulo octauo, prin. 55. numero 3 305

Idem tit. 9 q. 22. num. 1 368

Rei ſuæ quilibet poteſt legem apponere, quam vult, eodem tit. q. 25. nu. 2 372

Reſciſſio cōtractus petita uidetur in antecedēs neceſſarium, quando res ipſa petita fuit, ibid. nu. 75 375

Reſcripta Principum interpretanda ſunt ſecundum iuſtitiam fori, & poli, tit. 8. priuil. 93. nu. 4 335

Reſcripti uerba conformari debent iuri, & æquitati, eodem titulo, num. 5

Reſcriptum eſt loco libelli in cauſa ſummaria, titulo 3. q. 9. numero 15 137

Reſcriptum intelligitur ſecundum ſupplicationem, titulo 9. q. 31. num. 83 391

Reſeruatio conſeruat ius, & quod competit, titulo 7. q. 16. numero 87 246

Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis. tit. 1. q. 48. numero 79 59

Reſoluto iure authoris, reſoluitur ius ſucceſſoris. tit. 9. q. 42. nu-ro 1 409

Reſoluto contractu ex cauſa voluntaria ius ſucceſſoris non extinguitur. ibid. num. 9 410

Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis, etiam quando actus reſoluitur ex voluntate, non tamen ad reſolutionem ordinata, ibid. num. 19

Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius ſucceſſoris, quando reſolutio fit iure dominij, & ex præcedenti contractu, ibid. nu. 20

Reſoluto iure datis, non reſoluitur ius accipientis, ſi dans non eſt uſus exceptionibus, ſibi competentibus, ibid. nu. 32 411

Reſponſio intelligitur ſecundum interrogationem, eod. tit. q. 31. num. 84 391

Reſtituere uerbum, præſupponit rem fuiſſe traditam, tit. 6. q. 23. nu. 4 223

Idem tit. 9. q. 40. nu. 14 406

Reſtituere uerbum, non ſemper traditionem præſupponit, ibid. numero 15

Reſtitutio conceſſa limitate quoad aliqua, non extenditur ad alia, tit. 1. q. 31. nu. 21 25

Reſtitutio in integrum, an petatur per calumniam, ſtatur arbitrio iudicis, eod. tit. q. 115. nu. 12 89

Reſtitutio quando fit legis diſpoſitione, tunc ueniunt pœnæ, & aliæ acceſſiones, eod. tit. q 124. nu. 9 94

Reſtitutio in integrum minori conceſſa prodeſt maiori in indiuiduis, tit. 2. q. 15. nu. 154 118

Reſtitutio in integrum ut concedatur minori, requiritur cauſæ cognitio. tit. 3. q. 1 nu. 20 126

Reſtitutio in integrum cedi poteſt, tit. 8. priuil. 55. numero ſecundo 305

Reſtitutio minori conceſſa prodeſt maiori, ubi cauſa eſt indiuidua, tit. 9. q. 14. nu. 1 354

Reſtitutio conceſſa ſuper principali, non extenditur ad intereſſe, eod. tit. q. 31. nu. 3 389

Reſtitutio conceſſa pro ſorte extenditur ad intereſſe fauorabile, ibid. nu. 63 390

Reſtitutio conceſſa pro ſorte includit intereſſe, quod idem reputatur cum principali, ibid. num. 65. 391

Reſtitutio facta ab hærede, qui repudiauit, non poteſt impugnari a ſubſtituto uulgari, ſi erat reſtituenda, eod. tit. q. 32. numero 33 393

Reſtitutio in integrum datur minori propter abſentiam, uel aliud impedimentum, eod. tit. q. 45. nu. 17 417

Reſtitutio conceditur minori, etiam quando conditio ſemel defecta inſtaurari non poteſt. ibid. nu. 19

Retentio fauorabilior eſt, quàm petitio, tit. 3. q 7. nu. 12 134

Retentio, non actio datur pro legato relicto in teſtamento minus ſolenni, tit. 8. priuil. 22. nu. 12 282

Retentio facilius conceditur, quàm petitio, eod. tit. priuil. 28. nume. 3 288

Retentio regulariter eſt pohibita, & una res pro alia retineri non poteſt & infertur ad plura, eod. tit. priuil. 62. nu. 1 319

Retentio datur pro melioramentis non liquidis, quando fideicommiſſum eſt reſtituendum, ibid. nu. 8

Retentio non datur pro melioramentis non liquidis, quando offertur cautio, ſed ſententia mittitur executioni, ibid. nu. 9

Retentio datur etiam contra ſingularem ſucceſſorem debitoris, ibid. nu. 11

Retentio facilius conceditur, quàm petitio, eod. tit. priuil. 76. nu. 12 328

Retentio conceditur, quando res peruenit ad creditorem ex cauſa illius debiti pro quo retinetur, tit. 9. q. 32. nu. 53 394

Retentio conceditur creditori pro ſuo credito, quando ſecundus creditor uult rem ab illo emptam auocare, ibid. nu. 55

Retentio conceditur ei, qui ſua pecunia debitoris abſentis pignus liberauit, ibid. nu. 57

Retentionis exceptio competit etiam in exequutionem ſententiæ, tit. 8. priuil. 62. nu. 10 319

Retineri poteſt animal inuentum dare damnum, donec ſatisfiat retinenti pro impenſa facta, titulo 1. quæſt. 70. numero octauo 69

Retineri poteſt res meliorata, donec ſoluatur impenſa meliorationis, ibid. nu. 9

Retineri poteſt res, quæ fuit nulliter data in ſolutum, tit. 2. q. 15. num. 27 122

Retineri poteſt res pro impenſis in ea factis, tit. 8. priuil. 62. nu. 4 folio 319

Retineri non poteſt una res pro alia, titulo nono, quæſtione 32. nume. 52 394

Reuerentia cui debetur, ei & alimenta præſtanda ſunt, tit. 1. q. 40. nu 7 36

Reus pendente appellatione aliquando tranſmittitur ad iudicem appellationis, eod. tit. q. 74. nu. 1 70
Reus quanda inſtat ſe ad iudicem appellationis remitti, ſit miſſio ſuis expenſis, ibid. num. 4
Reus ad iudicem appellationis mittitur expenſis iudicis, ſi ipſe nihil habet, ibid. nu. 5
Reus non tenetur actori de alimentis prouidere, vel de impenſa litis, qua pendet, eod. tit. q. 110. nu. 1 84
Reus dicitur actor in probanda exceptione, titulo 4. q. 26 numero 10 171
Reus debendi ex liberalitate obligatus non repetit a correo, quod ſoluit, ſecus ſi cauſa ſit oneroſa, titulo ſexto, quæſt. 4. num. 3. folio 196
Reus in probanda exceptione dicitur actor, titulo 7. quæſt. 1. numero 22 226
Reus non edit actori etiam in cauſa depoſiti, titulo 8. priuil. 3. num. 1 272
Reus edit actori in cauſa alimentorum, ibid. num. 2. limita, numero 6. & 9
Reus edit actori ubi agitur de pia cauſa, ibid. nu. 3
Reus edit actori in cauſa dotis, ibid. nu. 5
Reus non edit actori in cauſa alimentorum, quando poteſt aliter probare, & ibi de veritate, ibid. nu. 6
Reus ſemper edit actori, quando magna ſubeſt cauſa, ibid nu. 7
Reus non edit actori in cauſa alimentorum, quæ diues petit, ibid. num. 9 273
Reus excipiendo dicitur actor, titulo nono, quæſt. 26. nu. 108. folio 381
Reus pendente accuſatione poteſt ſoluere ſuo creditori, uel dare bona in ſolutum, eodem titulo, quæſtione 32. numero 18. folio 393
Reus delatus poteſt uendere pro ſe alendo, & defendendo, ibid, numero 22
Reus pendente accuſatione exigit fictus, & canones ſibi debitos, ibid. num. 25
Rei plures debendi cenſentur inter ſe fideiuſſores, quando negotium inſolidum ſpectabat ad vnum, titula ſexto, quæſt. 17. num. 17 219
Rei plures debendi quanda ſunt, an vnus ab alio repetat ſolutum, diſtinguitur inter cauſam oneroſam, & cauſam lucratiuam, ut ibi, ibid. nu. 18
Rei fauorabiliores ſunt, quam actores, titulo ſeptimo, quæſt. 4. nu. 11 230
Reo licet irreuocabiliter pro alimentis alienare poſt latam ſententiam, ſi tamen pendet appellatio, tit. 9. q. 32. nu. 62 394
Rex ſi vendit caſtrum cum omni iure ſuo, non uendit ius regium, eod. tit. q. 22. nu 17 368
Rixa affectata non iuuat, tit. 7. q. 16. nu. 100 247
Roman. in cauſ 3:8. colum. 1. declaratur, eodem titulo, q. 82. numero 4 332
Rube. Alexand. in conſ. 23. reprobatur, titulo quinto, q. 7. numero 2 186
Ruinus conſilio 94. num. 9. volum. 5. reprobatur, titulo 1. q. 102. num. 8 81
Ruſtico, qui non poteſt ire pedeſter, non datur equus, ſed aſinus, tit. 4. q. 8. nu. 7 144
Ruſtico nõ debẽtur cibi delicati, nec panis albus, ſed cæpe, caſeus, & panis fabaceus, eo. tit. q. 18. nu. 12 161
Ruſtico pauperi tradens cibos delicatos venialiter peccat, ibid. numero 13
Ruſticus creſci debet allio, rafano, & ſimilibus cibis. intellige tamen ut ibi, ibid. nu. 14

S

SACERDOS gratis miniſtrare debet ſpiritualia, ſi habet de ſuo, tit. 1. q. 59. nu. 3 65
Sacerdos pauper victum ſibi quærere debet ex aliqua laudabili arte, ibid. nu. 6
Sacerdos ali dẽt de bonis Eccleſiæ, cui ſeruit, eod. tit. q. 60. nu. 1. eo.
Sacerdos denegare poteſt ſacramenta, ſi parochiani recuſant ei ſubuenire in neceſſitatibus, ibid. nu. 3
Sacerdos, qui extra patriam vocatur ad officia uel miniſtrandum ſacramenta, ali debet, ibid. nu. 15 66
Sacerdos uiuere debet de fructibus beneficij, tit. 8. priuileg. 54. num. 9 304
Sacramenta gratis ſunt miniſtranda, titulo primo, quæſt. 59. numero 5 65
Salarium conſultori ab eo ſolui debet, qui petit cauſam expediri cum ſapientis conſilio, eodem titulo, quæſtione 63. numero 4 67
Salarium ſuccedit loco victus, eodem titulo, quæſtione 67. numero 7 68
Salarium conſuetum cenſetur promiſſum in conductione facta, tit. 4. q. 23. nu. 18 167
Salarium denegandum eſt officiali, qui propter culpam fuit remotus, tit. 7. q. 41. nu. 6 268
Salarium debetur ſtipendiario pro tempore, quo abfuit de licentia ſuperioris, tit. 8. priuil. 97. num. 8 337
Salarium debetur tutori, qui negotia ſua dimiſit, ut tutelæ incumberet, tit. 9 q. 39. nu. 6 405
Salarium debetur procuratori, & ſindico, qui res ſuas dereliquerunt, ut aliena expedirent, ibid. nu. 7
Salario priuatur iudex negligens, uel qui male procedit, tit. 7 q. 61. nu. 5 268
Salic. in l. ſi paterno, num. 3. C. de neg. geſt. quomodo intelligatur, tit. 6. q. 11. nu. 17 210
Saluoconductui nemo credere tenetur, quando agitur de periculo vitæ. tit. 9. q. 28. nu. 6 384
Sanguinem elicit, qui nimis emungit, titulo 7. quæſt. 30. nu. 4. folia 260
Satiſdatum tunc dicitur, quando durat, non quanda deficit ſatiſdatio, eod. tit. q. 20. nu. 9 252
Sciens rem ſibi obligatam alienari, ſi tacet, præiudicat, quando contradicendo poterat impedire, titulo 1. quæſt. 37. numero 13 33
Scientia domini non eum obligat, ſi non potuit prohibere, tit. 9. q. 26. nu. 115 382
Scire non præſumitur dominus, quod factum eſt a ſua familia, ibid. num. 114
Scholaris dum litigat cum collegio, alendus eſt ab eo, tit. 1. q. 129. num. 4 96
Scholaris ſi ex forma ſtatuti tractandus eſt pro ciue, intelligitur in fauorabilibus, non in odioſis, titulo octauo, priuileg. 22. num. 5 282
Scholaris, qui in ſtudio accepit mutuo pecuniam, præſumitur illam impendiſſe utiliter in neceſſitatibus ſuis, eodem tit. priuileg. 48. nu. 11 300
Scholaris per ſententiam ſui culpa deletus de matricula, non poteſt in ea deſcribi in futurum, eodem titulo, priuil. 65. numero 55 323
Scholaris recedens ante diem ſoluit pro intereſſe quantum dominus domus deductis impenſis fuiſſet lucratus, tit. 9. q. 45. numero 32 417
Scholari pinguiora alimenta ſunt præſtanda in ſtudio, quã domi, tit. 4. q. 23. nu. 45 168
Scholari quando relicta eſt impenſa ſtudij, quid importet, uide ibi, ibid. num 46
Scholari agenti in ſtudia alimenta relicta debentur in pecunia. declara, ut ibi, eod. tit. q. 27. nu. 6 172
Scriptor conductus tenetur ſcribere cum ſuo atramento, tit. 1. q. 66. nu. 11 68
Scriptura priuata etiam recognita non probat contra tertium reſpectu temporis, tit. 6. q. 8. nu. 78 204
Secundogenitus ſuccedit in maioratu, quando primogenitus efficitur furioſus, tit. 1. q. 58. nu. 4 65
Secundogenitus alimenta petit officia Iudicis a primogenito, ubi tamen declarat. tit. 3. q. 3. nu. 1 130
Securitas alicui conceſſa extenditur etiam ad equum, tit. 4. q. 8. num. 10 144

Sententia

Sententia quando reuocatur eo, quod titulus deuenit ad non titulum, tunc fructus reſtituuntur, tit. 1. q. 124. nu. 8 94
Sententia prouiſionis in fauorem filij non probat filiationem, eo. tit. q. 126. nu. 1 95
Sententia in ſummario iudicio lata nõ nocet in plenario, ibidem, numero 3
Sententia in cauſa lenioris cognitionis non parit exceptionem rei iudicatę in cauſa pleniori, ibid. nu. 5
Sententia ſuper incidenti nocet in cauſa principali, ibidem, numero 10
Sententia inter alios, facit fidem ſemiplenam in alio iudicio, ibidem numero 12
Sententia lata contra coniunctum pra coniuncto comparente non nocet domino, tit. 3. q. 8. nu. 12 136
Sententia fundata ſuper pluribus cauſis ſuſtinetur ex cauſa uera, licèt una extet falſa, tit. 5. q. 4. nu. 19 183
Sententia eſt remedium finem imponens liti, eodem titulo, q. 8. numero 3 190
Sententia in cauſa alimentorum in Galijs eſt exequutoria, tit. 8. priuil. 60. nu. 15 317
Sententia lata ſuper alimentis eſt interlocutoria, tit. 9. quaeſt. 7. numero 1 345
Sententia dicitur interloquutoria, quando fertur inter principiũ, & finem cauſae, ibid. nu. 2
Sententia interloquutoria dicitur quaecunque non definit principalem controuerſiam, ibid. nu. 3 346
Sententia definitiua dicitur, quę terminat totum negotium in iudicio deductum, ibid nu. 4
Sententia definitiua dicitur, quae rem terminat in iudicio deductam, licet non eam, quę nondum eſt deducta, ibid. nu. 5
Sententia interloquutoria poteſt quandocunque ante definitiuam retractari, ibid. nu. 7
Sententia ſuper alimentis lata non praeiudicat in cauſa filiationis, ibid. nu. 8
Sententia contra plures lata intelligitur pro uirili, eo. tit. q. 14. numero 19 355
Sententia lata contra authorem nocet ſucceſſori, eodem tit. q. 42. numero 29 411
Sententia non nocet ei, cui alias noceret, ſi reus cauſam non defendit, ibid. nu. 37
Sententia lata per colluſionem ei non nocet, cui alias noceret, ibid. nu. 38
Sententia approbare uidetur, qui dilationem petit ad ſoluendum. tit. 8. priuil. 22. nu. 19. f. 283. idem, tit. 9. quęſt. 26. numero 130 382
Sententiae praeſumptio ſuſpenditur pendente appellatione, tit. 1. q. 120. nu. 7 91
Separata ſi ſunt aliqua, non bene de uno infertur ad aliud, tit. 4. q. 4. nu. 4 141
Sequeſtrarius repetit a ſequeſtrante impenſam, quam fecit pro conſeruatione rei, tit. 1. q. 70. nu. 6 69
Sequeſtratio fructuũ, quibus caſibus concedatur lite pendente, eod. tit. q. 111. nu. 21 85
Sequeſtratio fructuum, ubi dubitatur de dilapidatione, non conceditur, quando poſſeſſor eſt pauper, ibid. nu. 22
Sequeſtratio fructuum conceditur aliquando ei, qui obtinuit ſententiam pro ſe, eod tit. q. 120. nu. 12 92
Sequeſtratis bonis, ſemper dominus eſt de illis alendus, vide tamen ibi, eo. tit. q. 123. nu. 1 93
Sequeſtratis bonis, dominus ex eis non alitur, quando unũ de tribus concurrit, ibid nu. 5
Sequeſtratis bonis extra domicilium, an ex eis alendus ſit dominus, ibid. nu. 7
Sequeſtrum legitimè factum non reuocatur, niſi lite finita, tit. 8. priuil. 80. nu. 1 330
Sequeſtrum fieri poteſt de fructibus fundi litigioſi, quando timetur de eorum dilapidatione. ibid. nu. 2
Sequeſtrum non relaxatur lite pendente, licet res ſit tempore peritura, ſed uendita re pretium retinetur, ibid. nu. 3
Sequeſtrum relaxatur, vt ex eo alatur dominus rei, qui non habet aliunde, ibidem, num. 4
Seruiens alij ex neceſſitate non recipit expenſam, ſecus ſi ex voluntate, tit. 1. q. 56. nu. 12 64
Seruiens alicui, recipit ab eo alimenta, eodem tit. quęſtio. 66. numero 7 68
Seruienti ſunt praeſtanda alimenta, eodem titulo, quęſt. 33. numero 4 28
Seruire nihil aliud eſt quam operas praeſtare, tit. 4. q. 29. numero 44 174
Seruitor conductus cogi poteſt ſeruire alij pro tempore conuenta, ibid. nu. 61 175
Seruitorem alere debet, qui damiaum alere promiſit, eod. tit. q. 42. num. 8 169
Seruo etiam commodato cibaria tantum debentur, non veſtes, eod tit. q. 23. nu. 36 168
Seruo pręſtans alimenta repetit, tit. 6. q. 1. nu. 30 191
Seruo legari & fideicommitti non poteſt, & non poteſt conualeſcere legatum, mortuo teſtatore, tit 8. priuil. 7. nu. 1 274
Seruo ſi relinquantur alimenta, debentur domino, ibidem, numero 12 275
Seruo relictum ita domino acquiritur, vt nec etiam momento ſit apud ſeruum. eod. tit priuil 7. nu. 5 330
Seruo legari nihil poteſt, tit. 9. q 33. nu. 9 396
Seruo legatum pro alimentis factum ſuſtinetur, ibid. nu. 10
Seruum chriſtianum habere nemini licet, titulo 1. quaeſtio. 18. numero 9 17
Seruum, vel quemcumque alium ſibi ſeruientem alit, qui vtitur illius opera, eo. tit q. 83. nu. 2 75
Seruus alendus eſt a domino, eodem titulo, quęſt. 66. nume. 13. folio 68
Seruus natus ex patre libero alendus eſt a domino, non a patre, eod. tit. q. 109. nu. 1 84
Seruus eſt alendus a domino, ibid. nu. 2
Seruus eſt, qui naſcitur ex ancilla, ibid. nu. 3
Seruus litigans cum domino alendus eſt lite pendente, eod. tit. q. 122. nu. 1 93
Seruus non poteſt agere, & eſt actionis incapax, tit. 9. quęſt 4. numero 14 132
Seruus tenetur operari domino, idem eſt in homine libero, qui bona fide ſeruit, tit. 4. q. 29. nu. 43 174
Seruus non tenetur ſalutem domini praeferre propria inſpecto iure canonico, tit. 7. q. 29. nu. 2 259
Seruus inſpecto ciuili iure praefert proprię ſaluti ſalutem domini, ibid. nu. 3
Seruus acquirit domino, ibid nu. 6
Seruus non obligatur, nec obligat ſibi alium, ibid. nu. 7
Seruus habetur pro mortuo, ibid. nu. 8
Seruus non caret naturalibus paſſionibus, ibid. nu. 10
Seruus domini vitam pręponere debet propriae, eo. tit. q. 30. numero 4 260
Seruus acquirit domino, eod. tit. q. 38. nu. 3 263
Seruus eſt capax legati alimentorum, & intentat officium iudicis pro eis etiam contra dominum, tit. 8. priuil. 7. num. 2. & nu. 3. ponit rationem 274
Seruus eſt capax eorum, quae ſunt facti, ibid. nu. 3
Seruus non poteſt paciſci, vel aliquem facere contractum, & ſe alij, vel alium ſibi obligare etiam cum interuentu praetoris, eo. tit. priuil. 56 nu. 103 312
Seruus non poteſt tranſigere ſuper alimentis ſibi relictis, ibid. nume. 104
Seruus agit ex cauſa alimentorum ſibi relictorum, & ibi de veritate, ibid. nu. 105
Seruus non habet proprium, ſed ex permiſſu domini habet peculium, eo. tit. priuil. 79. nu. 4 330
Seruus glebę non poteſt alienari ſine fundo, eodem, tit. priuil. 89. nu. 1 334
Seruus aſcriptus poteſt ſine fundo vendi, quando extat famis neceſſitas, ibid. nu. 3
Seruus aſcriptus poteſt vendi ſine fundo pro redemptione perſonę, ibid. nu. 4

Serui hæreditarij alendi ſunt ab vſufructuario qui eorum utitur opera, tit. 1.q.83.nu.7 75
Serui hæreditarij vt alantur, proprietas venditur, ſi fructus nō ſufficiant. tit.4.q.9 nu.40 146
Seruitutes ſunt indiuiduæ, tit.9.q.14.nu.12 355
Seruitutes non poſſunt a principio deduci pro parte in obligationem, ibid.nu 23
Si, dictio, inducit conditionem, tit.5.q.3.nu.18 181
Simbolum habenti facilior eſt tranſitus, tit.1. quæſt.103. numero 6 82
Simile non eſt idem, tit.9 q.1.nu 4 338
Similitudo eſt rerum eadem qualitas, ibid.nu.5
Simania eſt dare ſpiritualia pro temporalibus, eo.tit.quæſt.27. numera 2 383
Simonia non contrahitur ſine conuentione, vel pactione, ibid. numero 3
Simonia non eſt, quando aliquid relinquitur monaſterio cum onere, quod aliquem recipiat ad religionem, ibid.nu 4
Simoniam committit, qui pro miniſterio ſpiritualium aliquid ſibi dari paciſcitur, tit.1.q.59.nu.4 65
Sindicatori extra locum conducto præſtantur expenſæ etiam pro reditu, eod.tit.q.68.nu.4 69
Sindicus ciuitatis non eſt ab ea alendus, dum ciuitatis geſſit negocia, eo.tit.q.61.nu.2 66
Sindicus, procurator & alij recipiunt ab vniuerſitate, uel domino alimenta, quando exeunt patriam, ibid.nu.5
Sindicus ciuitatis, uel quilibet de populo agit pra alimentis alicui relictis, tit 3.q.8.nu.1 135
Singula quę non proſunt, multa iuuant, tit.6.q.19. numero 16. folio 222
Socer tenetur nurum inopem alere, tit.1.q.38.nu.2 33
Socer tenet locum patris, ibid.nu.5
Socer, qui ſuſtinet onera matrimonialia lucratur dotem ex forma ſtatuti, ibid.nu.10 34
Socer alit nurum indotatam, ſi conſenſit matrimonio, ibidem, numero 11
Socer non alit nurum, quam filius illo contradicente duxit ſine dote, ibid.nu.13
Socer non minus nurui, quam filio tenetur prouidere, ibidem, numero 14
Socer alit nurum, quam filius ipſo inuito duxit, ibidem, numero 15
Socer alit nurum, quæ ſine culpa exiuit domum ſoceri, vel mariti, ibid.nu.16
Socer tenetur alere nurum, etiam quando filius dotem ſibi reſtitutam diſſipauit, ibid.nu.18
Socer dotem filio reſtituente de conſenſu nurus liberatur, ibidem numero 19
Socer dotem filio reſtituenda ſine cauſa non liberatur, etiam ſi nurus conſentiat, ibid.nu.20
Socer dotem reſtituendo nurui pro alendo ſe, marito & filijs, liberatur, ſi nurus iurat non contrauenire, ibidem, numero uigeſimoprimo
Socer non alit nurum dotatam, donec fructus dotis penes maritū exiſtentes ſuppetunt, ibid nu.22
Socer alit filium, & nurum, quando licet ſubſit cauſa reſtituendi dotes, tamen filius ſuſpectus eſt dilapidationis, ibidem, numero 24
Socer non alit nurum in caſibus, quibus maritus diues non teneretur, ibid.nu.25
Socer alit etiam pro nurum, ibid.nu.40
Socer habetur loco patris, eod.tit.q.39.nu.8 35
Socer includitur fauorabili diſpoſitione loquente de marito, ibidem, num.21
Socer non conuenitur, niſi inquantum facere poteſt, ibidem, numero 13
Socer non exigitur pro dote, niſi dimiſſis ſibi alimentis, ibidem, numero 15
Socer non eſt idoneus teſtis pra genero, ibid.nu.17
Socer vxoris non exigitur vltra quam facere poſſit, & ibi quid in ſocero mariti, eod.tit.q.78.nu.14 72
Socer non gaudet priuilegio deducendi alimenta, quando doloſè fecit, ne poſſet ſoluere, ibid.nu.43 73
Socer, qui filiam promiſit, & generum alere, tenetur etiam nepotibus alimenta miniſtrare, eo.tit.q.24.nu.6 169
Socer ſi promittat alere filium, & generum, intelligitur durante uita ipſorum, vide tamen ibi, tit.5.q.1.nu.14 177
Socer, qui aluit filiam, non repetit a genero, niſi quando gener tenebatur alere uxorem, tit.6.q.5.nu.1 197
Socer non repetit a genero alimenta filiæ infirmæ præſtita, quę poterat ſeruire marito, ibid.nu.13
Socer non repetit a genero alimenta uxori infirmæ præſtita vltra fructus dotis, ibid.nu.14
Socer non repetit a genero alimenta, quæ filia præſtitit contra voluntatem generi, ibid.nu.16
Socer repetit a genero alimenta, quæ præſtitit filiæ, eodem tit. q.16.nu.2 218
Socer non alit nurum impudicam, & inhoneſtam, tit.7.q.27. numero 1 258
Socer eſt loco patris, & nurus loco filiæ, ibid.nu.4
Societas dicitur fraternitas quædam, titulo primo, quæſtio.78. nu.10 72
Societas uniuerſalis ubi extat, nihil dici vel eſſe poteſt particulare inter ſocios, tit.6 q.13.nu.6 215
Societas poteſt contrahi cum pupillo, ibid.nu.24 216
Societas diſſolui poteſt, ſi alter ſit rixoſus, tit.7 quæſt. prima, numero 16 225
Societate tacitè contracta actum videtur quod quis ferat virilem omnium ſumptuum, tit.6.q.13.nu.10 215
Societate diſſoluta, tranſeunt in hæredes negotia iam geſta, & lucra facta, tit.8.priuil.55.nu.12 305
Societati acquiritur quicquid fuit per familiam acquiſitum, tit. 1.q.85.nu.5 76
Societati acquiritur quidquid vnus ex ſocijs acquirit, ſi ſocietas eſt uniuerſalis, tit.6.q.13.nu.5 215
Sociorum familia alenda eſt expenſis communibus, tit.1.q.85. nume.1 75
Sociorum ruſticorum ſi unus alit totam familiam, repetit a ſocio pro ſua portione, tit.6.q.13.nu.5 209
Socij quando veniunt ad diuiſionem, tunc maritus extrahit dotem uxoris ante partem, tit 8.priuil.34.nu.2 292
Socius habet beneficium, ne a ſocio conueniatur vltra quam facere poſſit, tit.1.q.78.nu.9 72
Socius poteſt renunciare beneficio, ne conueniatur vltra vires hæreditatis, ibid.nu.55
Socius vniuerſalis contribuit in expenſam, quam in ſtudio facit filius alterius ſocij, eo tit.q.85.nu.2 76
Socius vniuerſalis contribuit in expenſis conuiuij facti tempore, quo ſocius duxit vxorem, non autem particularis, ibidem, numero 3
Socius communicat ſocio quidquid quæſiuit propter iniuriam filio ſuo illatam, ibid.nu.6
Socius non imputat ſocietati alimenta, quæ præſtitit priuigno, ſecus quæ dedit familiæ propriæ ibid.nu.8
Socius omnium bonorum non poteſt donare, ibid.nu.9
Socius, ſi alicui alimenta relinquat de communibus bonis præſtāda, non obligat ſocium, ſed hæredem ſuum inſolidum, ibidem, numero 10
Socius inuito ſocio reficit rem communem, tit.6. quæſt.quinta, numero 21 198
Socius non repetit quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocietas eſt vniuerſalis, ſecus ſi particularis, eodem titulo, quæſt. 13.nu.3 214
Socius particularis finita ſocietate repetit quidquid ultra ſuam portionem ſoluit pro ſocio, ibid nu.7 215
Socius non repetit impenſam factam de fructibus, ſi fructus conſumpti ſunt, ibid.nu.8
Socius quādo repetat impenſam, quā fecit pro ſocietate, ibi.nu 9
Socius particularis repetit quidquid ultra ſuam portionem ſoluit pro ſocietate, ibid.nu.11

Socius repetit a ſocio, quod pro eo impendit extra cauſam alimentorum. ſi ſocietas non eſt vniuerſalis, alias ſecus, ibid.nu.14
Socius repetit alimenta ſocio praſtita viuenti extra domum, ſi ſocietas eſt particularis, ibid.nu.15
Socius non repetit a ſocio alimenta, quando impenſa eſt modica, ibid.nu.19
Socius minor repetit modicam impenſam factam in alimenta ſocij, ibid.nu.21
Socius non repetit a ſocio impenſam, quando ipſe quoque ſocius ſolus ſuſtinuit onus commune, ibid.nu.25 216
Socius non gaudet priuilegio ſocij, quando materia eſt ſeparabilis, tit.8.priuil.76.nu.8 328
Socius gaudet priuilegio ſocij in indiuiduis, tit.9.quaeſt.14. numero 4 354
Solennitas eadem requiritur in diſſoluendo actum, qua in contrahendo, tit.8.priuil.22.nu.6 282
Solennitas praeſumitur ex curſu longi temporis, ibidem, numero 9
Solennitas non praeſumitur, quando conſtat eam nulliter interueniſſe, ibid nu.10
Solennitas extrinſeca praeſumitur lapſu longi temporis, eod.tit. priuil.56.nu.100 312
Solennitas non praeſumitur lapſu longi temporis in tranſactione facta ſuper alimentis, ibid.nu.181
Solennitas non praeſumitur, quando eſt talis cui partes non poſſunt renuntiare, ibid.nu.182
Solutum inducitur per vnum actum, tit.4.q.16.nu.26 157
Soluens partem debiti, non cogitur alteram partem ſoluere, ibidem, nu.28
Soluens inuito creditore compenſat cum eo, ſi erat debito illius pro quo ſoluit, tit.6.q.5.nu.24 198
Soluens tribus annis continuis alimenta relicta in teſtamento minus ſolenni cogitur ſemper perſeuerare, ubi ampla, tit.8. priu. 22.nume.3 282
Soluens partem debiti non cogitur aliam partem ſoluere, ibid. numero 16
Soluens ſcienter uno anno alimenta, non videtur approbare legatum, quod erat nullum, niſi triennio ſoluat, ibidem, numero 20 283
Soluens per triennium alimenta ex contractu nullo debita, non obligatur in futurum, ibid.nu.22
Soluens ſine mandato tenetur plene probare conuerſionem pecuniae in vtilitatem, ſecus quando ſoluens habet mandatum, tit. 8.priuil.34 nu.11 293
Soluens alimenta vnica uice pro tribus annis, non obligatur in futurum, ibid.nu.29
Soluere aliud pro alio nemo poteſt, inuito creditore, tit.2.q.15. numero 69 112
Soluere ſibi ipſi poteſt quicumque gerit aliena negotia, tit.3.q. 7.nume.15 135
Soluere quis praeſumitur de proprio, etiam ſi adminiſtret bona aliena, vel pecuniam cum alio communem habeat, tit.6.q. 8.nu.51 203
Solui bis idem iura non permittunt, tit.1.q.124.nu.6 94
Solui non poteſt vnum pro alio inuito creditori, titulo 4.q 3. numero 10 140
Soluiſſe ſibi ipſi praeſumitur creditor, qui debitoris bona diu adminiſtrauit, tit.3.q.7.nu.22 135
Soluiſſe de proprio praeſumitur, quando eſt utile ſoluenti, alias non, tit.6.q.8.nu.57 203
Solutio particularis eſt creditori incommoda, tit.1. quaeſt.42. nume.106 42
Solutio cenſetur facta in debitum antiquius, eod.tit. quaeſt.94. numero 14 80
Solutio particularis eſt incommoda, & minus debito continet, tit.5.q.7.nu.55 189
Solutio facta per errorem intuitu pietatis non repetitur, tit.6. q.6.nu.8 198
Solutio ſemper facta praeſumitur in duriorem cauſam, eod.tit.q. 8.nume.54 203
Solutio praeſumitur facta de pecunia extranei, quando actus ſit illius nomine, ibid.nu.55
Solutio magis refertur ad recompenſationem, quam ad extinctionem debiti, eo.tit.q.11.nu.27 210
Solutio facta per decem annos continuos inducit obligationem pro futuro tempore, niſi allegetur titulus, titulo 8. priuil.22. numero 1 281
Solutio trium annorum confirmat debitum alimentorum in donatione cauſa mortis, quae ſit nulla, ibid.nu.27 283
Solutio decennalis non probat titulum, quando ſemel quis ſoluit pro decem annis, ibid.nu 28
Solutione eius quod debetur, tollitur omnis obligatio, tit.6.q.3. numero 34 194
Idem, q.4.nume.5 196
Idem, tit.7.q.10.nu.13 236
Solutum per errorem, repetitur tamquam indebitum, tit.6.q.7. numero 2 199
Soror nupta alitur a fratre, ſi vir ſit inops, titulo 1. quaeſt. 25. numero 8 21
Soror inops eſt dotanda a fratre, ibid.nu.9
Soror vterina egens ali debet a fratre, ibid.nu.17
Soror vterina eſt a fratre alenda, eodem titulo, quaeſt.28. numero 10 23
Soror dotata ali interim debet ab haeredibus patris, eodem titulo, q.105.nu.2 83
Sororem dotare & alere tenetur clericus, eodem tit.q.25.numero 13 21
Sororem alere clericus magis quam aliam perſonam tenetur, ibid.nu.14
Sororem vterinam dotare non tenetur frater, ibid.nu.19
Specialia plura non debent cumulari, titulo 2.quaeſt.15. numero 102 115
Specialia non debent multiplicari, tit.3.q.8.nu.21 136
Specialia non ſunt multiplicanda, tit.9 q.9.nu.14 347
Specialia plura non ſunt multiplicanda circa idem ſubiectum, eo. tit.q.44 nu.24 414
Specialia plura tolerantur, quando una venit in conſequentiam alterius, ibid.nu.37 415
Specialia plura admittuntur, quando veniunt ſubordinatè, ibid. numero 38
Specialia plura admittuntur in diſpoſitione hominis, non in diſpoſitione legis, ibid.nu 40
Specialitas non debet allegari, ſi non extat ratio, tit.1. q.124. numero 12 94
Specialitas non eſt inducenda, niſi in caſibus expreſſis, tit.9.q.9. numero 13 347
Spiritualia ſeminans metere debet temporalia, eod tit.q.59.numero 2 65
Spiritualis res permutari poteſt cum alia ſpirituali, tit.8.priuil. 56.nu 98 312
Spoliare videtur, qui venientem ad ſuam poſſeſſionem non admittit, tit.1.q 32.nu.27 28
Spoliare dicitur, qui rem negat reſtituere poſſeſſori, tit.9.q.26. numero 55 380
Spoliare dominum videtur commodatarius vel depoſitarius, qui recuſat rem reſtituere, ibid.nu.58
Spoliator non auditur, niſi prius purget ſpolium, tit.8.priuil.96. numero 3 337
Spoliatus non reſtituitur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, ut caſtri & fortalicij, tit.7.q.37.nu.12 265
Spoliatus etiam caſtro, aut fortalitio reſtituitur ante omnia, quando vtraque pars eſt ſub potente principe, ibid nu 13
Sponſa, an debeat ali apud ſponſum, vel ſponſi patrem, vel matrem, tit.4.q.13.nu.34 151
Spuriam filiam dotare pater tenetur, titulo primo, quaeſtio.11. numero 9 9
Spuria dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit uxorem eſſe ſpuriam, ibid.nu 26
Spurię a fiſco danda eſt dos in bonis confiſcatis, cod. tit. q.31. numero 32 25

Spurię

Spuriæ filiæ dos relinqui poteſt cum adiectione, quod tranſeat ad illius hęredes, tit. 5. q. 7. nu. 5 — 187
Spurio & nato ex damnato coitu denegantur alimenta a patre ſecundum ius ciuile, tit. 1. q. 10. nu. 2. ſecus infra nu. 5 — 8
Spurio nihil a patre relinqui poteſt, vel dari quo uis titulo, ibi. numero 2
Spurio quod relinqui poſſit a patre, non inducitur ſtatuto, ibid. numero 3
Spurio filio pater tenetur iure canonico alimenta dare, ibidem, numero 5
Spurio debentur alimenta vtroque foro tam ſeculari, quam eccleſiaſtico, ibid. nu. 7
Spurio ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non poteſt, ibidem, numero 8 — 9
Spurio relictum cauſa alimentorum ſuſtinetur, ibid. nu. 10
Spurio relictum pręſumitur in dubio in cauſa alimentorum, ibid. nu. 15
Spurio relictum cauſa alimentorum valet, quatenus tamen non excedit valorem alimentorum, ibid. nu. 15
Spurio ex damnato coitu non debentur alimenta, ibidem, numero 27
Spurio relictum non valet etiam ſi legitima ſoboles cum iuramento conſentiret, eod. tit. q. 13. nu. 7 — 12
Spurio debentur alimenta a fiſco in bonis patri confiſcatis, eod. tit. q. 31. nu. 31 — 25
Spurio ſeu naturali filio non debetur hęreditas, aut legitima, eo. tit. q. 115. nu. 1 — 89
Spurio alimenta non debentur pendente lite ſuper bonis paternis, contra tamen uide ibi, ibid. nu. 2
Spurio agenti ad id, quod ex teſtamento patris relictum eſt, debentur interim alimenta, ibid. nu. 4
Spurio egenti relictum, uel conceſſum intelligitur pro alimentis, tit. 2. q. 13. nu. 1. vide nu. 3. & 10 — 105
Spurio induſtrioſo legatum, uel conceſſum non intelligitur pro alimentis, ibid. nu. 3
Spurio relictum ſuſtinetur ſolum pro eo, quod neceſſe eſt pro alimentis, ibid. nu. 10 — 106
Spurio relictum non gaudet fauore alimentorum, quando factum eſt diuiti, ibid. nu. 11
Spurio alimenta præſtantur ſecundum neceſſitatem, non ſecundū dignitatem, tit. 4. q. 18. nu. 49 — 163
Spurio non datur tanta dos, quanta dari ſolet legitimæ & naturali filię, ibid. nu. 50
Spurio relictum in cauſam alimentorū non tranſit ad hæredes, ſed eo mortuo reuocatur a dante, tit. 5. q. 7. nu. 1 — 186
Spurio, quando fundus relinquitur ad alimenta, non uenit proprietas, ſed ſolus vſusfructus, ibid. nu. 20 — 187
Spurio datum ad alimenta, vel in dotem cum pacto, quod tranſeat ad hæredes, non erit reſtituendum, ibid. nu. 21
Spuria licet legari non poſſit, tamen poteſt relinqui nepti ex eo, ibid. nu. 22
Spurio relinqui non poteſt ab eo, qui filios habet legitimos, ibid. numero 31 — 188
Spurio poteſt vncia relinqui a patre legitima ſobole extante, ibid. num. 33
Spurio datum pro alimentis repetitur, ſi filius poſtea efficiatur diues, ibid. nu. 55 — 189
Spurio artifici poteſt aliquid loco alimentorum relinqui, ex quo non poteſt ſemper operari, tit. 7. q. 6 nu. 18 — 233
Spurio alimenta non debentur, ſi poteſt ex bonis uel arte uiuere eod tit. q. 9. nu 1 — 234
Spurio an relinqui poſſit, qui poteſt ex arte viuere, ibidem, numero 11 — 235
Spurio relictum a patre intelligitur pro alimentis, eodem tit. q. 10. nu 6 — 236
Spurius ex ſacerdote genitus eſt odioſior alijs, tit. 1. q. 10. numero 28 — 9
Spurius generaliter loquendo dicitur quicunque ex iuſtis nuptijs non eſt natus, ibid. nu. 30 — 10
Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, vel ex concubina non ſoluta, vel moniali genitus eſt, ibidem, numero trigeſimoprimo
Spurius ſtrictè dicitur natus ex parentibus inter quos matrimonium eſſe non poterat, vel ex coitu iure ciuili prohibita, ibid. nu. 32
Spurius dicitur natus ex ancilla, ibid. nu. 33
Spurius in dubio filius præſumitur, non autem naturalis, vel legitimus, ibid. nu. 35. vide nu. 37
Spurius non ſuccedit matri, nec ei mater, eodem titulo, quæſt. 15. numero 14 — 14
Spurius natus ex damnato coitu non ſuccedit matri, ubi tamen declaratur, ibid nu. 16
Spurius ſuccedit matri, quoad alimenta tantum, ibidem, numero 17
Spurius quando inſtituitur apertè, hęreditas applicatur venientibus ab inteſtato, eod. tit. q. 31. nu. 33 — 26
Spurius eſt alēdus a fiſco, qui capit bona propter accommodatam fidem, ibid. nu. 36
Spurius petit a patre alimenta officio iudicis, tit. 3. quæſt. 3. nume. 25 — 131
Spurius, cui fundus fuit relictus ad alimenta, tenetur cauere de illum reſtituendo poſt mortem, tit. 5 q. 7. nu. 19 — 187
Spurius iure Hiſpanorum tranſmittit ad hęredes, id quod fuit ſibi datum pro alimentis, ibid. nu 52 — 189
Spurius reſtituit alimenta, quę ſibi indebitè fuerunt pręſtita, tit. 6. q. 1. nu. 32 — 191
Spurius & legitimus eodem iure cenſentur quoad alimenta, tit. 7. q. 9. nu. 5 — 234
Spurius non alitur a patre, quando ex redditib. & ex arte ſimul poteſt ali, ibid. nu. 7
Spurius quando dicatur habere aliunde, ſtatur arbitrio iudicis, ibid. nu. 9 — 235
Spurius artifex alendus eſt, ſi indecens eſt ſibi artem exercere, ibid. nu. 25 — 235
Spurius non poteſt alimenta petere coram iudice laico, vbi latè de veritate, tit. 8. priuil. 9. nu. 6 — 275
Spurius filius non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a patre debitis, eod. tit priuil. 16 nu 40 — 308
Spurius, qui ob negata patri alimenta perdit legitimationem, non poteſt de cętero legitimari, eodem titulo, priuileg. 67. numero 3 — 324
Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex damnato quidē, ſed non punibili naſcuntur, tit. 1. q. 10. nu. 34 — 10
Spurij ſunt alendi etiam in foro Cæſaris, titulo 8. priuil. 9. numero 7 — 275
Statuto diſponente, quod in rei venditione pręferatur affinis, uel vicinus, ſi uelit emere intra certum tempus, non ualet uenditio facta ante tempus, eod. tit. priuil. 44. nu 1 — 2 8
Statutum pęnale loquens de uxore extenditur ad maritum, tit. 7. q. 25. nu. 8 — 257
Statutū, quod certa quantitas ſoluatur pro intereſſe dotis non ſolutæ, ualet, tit. 1. q. 42. nu. 67. & nu. 20 — 39
Statutum non ualet, quod vxori viduę ſoluatur certum quid donec reſtituitur dos, eod tit. q. 45. nu. 25 — 51
Statutum recipit interpretationem a iure communi, ibid, numero 63 — 54
Statutum dicitur lex populi, tit. 3 q. 6. nu. 5 — 133
Statutum dicitur ius ciuile illius ciuitatis, ibid. nu. 8
Statutum dicitur ius commune quoad territorium ſtatuentium, tit. 5. q. 7. nu. 53 — 189
Statutum non reſtringitur ſecundum ius commune, quando nihil operantur, tit. 7. q. 9. nu. 23 — 235
Statutum excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile quoad maſculos, & odioſum quoad fœminas, tit. 8. priuil. 1. numero 15 — 270
Statutum, quod res non poſſit alienari in forenſem, ualet, ſicut etiam conſuetudo, eod. tit. priuil. 41. nu. 1 — 297
Statutum quod maritus non poſſit aliquid relinquere uxori ualet, vel quod non poſſit relinquere ultra certam quantitatem, ibid. nu. 2

Statutum quod pater non teneatur alere filium, non ualet, eo.tit. priuil.56.nu.22 307
Statutum loquens in caſu uero, non habet locum in caſu ficto, eo.tit.priuil.65.nu 32 322
Statutum ita debet interpretari, vt corrigat ius commune quanto minus fieri poteſt, etiam ſi ſit contra ius commune, eod.tit. priuil.9..nu 4 334
Statutum aliquando poteſt alimenta tollere ex cauſa, ibidem, numero 10
Statutum imponens pœnam volenti mulierem corrumpere, intelligitur, ſi cum effectu corruperit, tit.9.q.16.nu.65 360
Statuta debent vere, & propriè intelligi, titulo 8.priuil.65.numero 13 322
Stipulans alimenta pro ſe, cenſetur etiam ſtipulari pro vxore. tit.4.q 24 nu.2 169
Stipulatio dotis extenditur ad augumentum, tit.1. quæſtio.42. numero 78 41
Stipulatio requiritur, ut debitum uſurarum contra hatur, eod.tit. q.44.nu.19 45
Stipulatio annua intelligitur ad vitam ſtipulatoris, non vltra, tit.2 q.12.nu.5 105
Stipulatio reſtituendæ dotis, an includat reſtitutionem, quæ fit propter inopiam mariti, tit.8 priuil.49.nu.10 302
Stipulatio pro abſente valet ſi ſit iurato, eod.tit. priuil.73.numero 5 327
Stipulatio procuratoris de iudicio ſiſtendo extenditur ad dominum, eo.tit.priuil.76.nu 9 328
Stipulari alteri nemo poteſt, eo tit.priuil.73.nu.1 326
Stipulari etiam matri nemo poteſt, ibid.nu.2 327
Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum, ſi fiat cum iuramento, ibid.nu.4
Stipulari pro piæ cauſa abſente licet, ibid.nu.7
Stipulari licet pro abſente in cauſa dotis, ibid.nu.8
Studio um fauore multa conceduntur, titulo 6. quæſtio. 19. numero 9 221
Subditi, qui operas præſtant domino, poſſunt domum redire pro prandio, ſtante conſuetudine, tit 1.q.56.nu.17 64
Subditi non tenentur alere dominum, niſi ita pacto conuentum ſit, eod tit.q.57.nu.1 eo.
Subditi quod domino prouideant de victualibus, conſuetudine induci poteſt, ibid.nu 2
Subditi obligati frumentum Reipublicæ conducere ad unum locum, cogi poſſunt illud ad alium vehere, qui tamen non ſit longior, tit eod.q.57.nu.5 68
Subditi opponere poſſunt, ne alienentur in alium, eod.tit.q.127. numero 3 95
Subditi inuiti non poſſunt alienari, ibid.nu.4
Subditi, quod victualia domino egenti gratis miniſtrent conſuetudine induci poteſt, tit.7.q.30.nu.11 260
Subditi grauari poſſunt a domino, quando commune bonum id exigit, ibid.nu.13
Subditi etiam tempore belli grauari non poſſunt a domino diuite, ibi.nu.14
Subditi inuiti non poſſunt alienari, & nemo cogitur eſſe vaſallus alterius, tit.8 priuil.42.nu 1 298
Subditi & vaſalli poſſunt alienari inuiti a domino, qui urgetur famis neceſſitate, ibid.nu.2.vide & nu.7.& 8
Subditi inuiti non poſſunt in alium dominum transferri, tit.9.q. 22.nu.29 368
Subditi rectè inuiti alienantur cum uniuerſitate bonorum, ibid. numero 30 369
Subdito cuicunque ugenti contra prælatum ſuum prouidetur medio tempore tit.1.q.121.nu 11 93
Subditus eſt plus domino obligatus, quam ſit libertus patrono, eod.tit.q.57.nu.5 64
Subditus reuerentiam tenetur domino exhibere, ibid.nu 6
Subditus ratione iuramenti in plus obligatur, quam vaſallus, ibid.num.7
Subditus non tenetur domino operas præſtare extra locum tacite conuentum, tit.4.q.23.nu.29 168
Subditus tenetur ad defenſionem domini, & patriæ, tit.7.q.30. numero 1 160
Subditus tenetur ſubuenire domino pro cuſtodia caſtrorum, ibid. numero 2
Subditus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum, ibidem, numero 6
Subditus non tenetur iuuare dominum contra certas perſonas de quibus ibi, ibid.nu 8
Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant, tit.2.q.15. numero 244 124
Idem, tit.9.q.36.nu.43 403
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, tit. 1.q.23.nu.21 20
Idem, q.42.nu.46 40
Idem, tit.3.q.1.nu.30 125
Subrogatum ſapit originalem, & primordialem naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, ibid.nu.35
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, tit. 5.q.1.nu.32.limita, nu 34 178
Subrogatum quando eſt diuerſæ naturæ, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur ibid.nu.34
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, tit. 7.q.27.nu.5 258
Idem, tit 9.q.21.nu.1 360
Subrogatum non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, quoad ea, quæ ſunt ſpecialiter conceſſa, ibid.nu.21 367
Subrogatum non recipit accidentalem, ſed primordialem naturam eius in cuius locum ſubrogatur, ibid.nu.23
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, eod. tit.q.27 nu 9 383
Subrogatum intelligitur ſecundum naturam eius, in cuius locum facta eſt ſubrogatio, eo.tit.q.43.nu.7 412
Subrogatum ſapit primordialem naturam eius, cui ſubrogatur, non accidentalem, ibid.nu.41 413
Subrogatum ſuper naturam eius, cui ſubrogatur, quoad ea, in quibus facta eſt ſubrogatio, non quoad alia, ibid.nu.42
Subſidium vitæ, vel neceſſarium vitæ cum relinquitur, alimenta præſtanda ſunt.tit.2 q.2.nu.18 100
Subſtantia eſt probanda ab eo, qui vult probare qualitatem, eod. tit.q 1 nu.3 98
Subſtantia ſi deficit, fruſtra agitur de qualitate, vel accidenti, tit.3.q.1.nu.16 126
Subſtentandi cauſa, quando exprimitur in relicto, tunc veniunt alimenta, tit.2.q.2.nu.20 100
Subſtentatio vitæ cum relinquitur, debentur alimenta, ibidem, numero 19
Subſtentatio congrua vbi relinquitur, veniunt alimenta, eo tit.q. 5.nume.4 101
Subſtentatio congrua quando relinquitur, tunc cibaria omnia debentur, tit.4.q 1 nu.4 138
Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt Iudæo, vel infideli filio a chriſtiano, tit 1.q.18.nu.5 16
Subſtitutio includit non ſolum vniuerſale, ſed etiam particulare relictum, tit.4.q.13.nu.32 151
Subſtitutio concepta in unum caſum non extenditur ad alium, eod.tit.q.15.nu.65 156
Subſtitutio facta filio impuberi, non reſtringitur ad tempus pubertatis, tit.9 q.30 nu.8 387
Subſtitutio pupillaris includitur, quãdo de pupillari ætate ſit mentio, ibid.nu.42 388
Subſtitutus pupillo ex tacita pupillari, excludit matrem, ſi is ſit filius, tit.2.q.15.nu.166 119
Subſtitutus vulgaris excludit ius accreſcendi, ibidem, numero 220 122
Subſtitutus dicitur hæres impropriè, tit.5.q.1.nu.22 177
Succeſſio inter matrem, & deſcendentes naturales eſt reciproca, & ita filij ſuccedunt matri, ſicut mater filijs, titulo 1. q.21. numero 18 19
Succeſſione tanquam indignus priuatur, qui defunctum male tractauit, vel domo expulit, tit.8.priuil.69.nu.5 425

Succeſ-

Succeſſionis modus tractari non poteſt, niſi prius conceſſa ſucce-dendi facultate,tit.2.q.1.nu.4 97
Succeſſor beneficij recipiendo penſionem vnius anni, non cenſe-tur ratificare locationem ſequentium annorum,tit.4.q.16.nu-mero 30 158
Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debitum, quod anteceſſor contraxit ratione alimentorum, ſecus quando ratione rerum propriarum,tit.8.priuil.54.nu.8 304
Succeſſor in rebus eccleſiæ tenetur ad debita contracta pro con-ſeruatione rerum illarum, ibid.nu.12
Succeſſor in dignitate tenetur ſeruare contractum factum ab an-teceſſore ſub nomine dignitatis,ibid.nu.15 305
Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare colono, quod declara,nu ibi.tit.9.q.42 nu.13 410
Succeſſor ſingularis, ſuccedens ex cauſa neceſſaria,tenetur ſtare colono,ibid.nu.35 411
Summaria eſt cauſa alimentorum,tit 8.priuil.2.nu.1 271
Summariè quando cauſa cognoſcenda eſt, quid tunc agendum ſit,ibid.nu.2
Supellex præſtanda non eſt ei,cui ſimplex debetur habitatio,tit. 4.q 4.nu.3 141
Superfluitas non annullat actum, quando non continet uitium, tit.1.q.32.nu.39 28

T

TACENS videtur conſentire,quando proteſtationi non oppoſuit,tit.6.q.3.nu.40 194
Tacere quis præſumitur in dubio,quia ſciat ius ſuum durare,ibid.nu.3 193
Taciti & expreſſi par eſt virtus,tit.1.q..8 num.64.fol.58. & idem eſt iudicium,tit.3.q.4.num.8.f.132. & tit.9.q.5.nu-mero 26 344
Tacitum non operatur plus expreſſo, titulo 7. quæſtio. 10. nu-mero 18 236
Taciturnitas,vbi contradictio eſt neceſſaria,inducit quaſi contra-ctum,tit.6.q.3.nu.41 194
Tale non dicitur, quod eſt tale ſecundum quid, non ſimpliciter, tit.9.q.19.nu.3 363
Taxatiua excludit omnes caſus,præter expreſſos, limita tamen, tit.1.q.2.nu.2.& 10 2
Taxatiua non excludit caſus ſimiles, ibid.nu.11. & tit.7.q.1. numero 9 225
Tempus non eſt modus tollendæ obligationis, titulo 1.q.42.nu-mero 94 40
Tempus in dubio cenſetur adiectum fauore debitoris, tit.1.q.44. numero 54 49
Tempus fauore eccleſiæ eſt modus inducendi obligationem,eo.tit. q.60.nu.10 65
Tempus mortis litis attenditur,vt cognoſcatur ſi erit præſumptio pro auctore, eo.tit q.124.nu.14 94
Tempus.Relictum ad tempus finitur cum ipſo tempore, tit.2.q. 1.nu.11 97
Tempus in quod confertur legatum, non in quo fit,attenditur vt dicatur pium,tit.2.q.11.nu.5 105
Tempus præſtandi alimenta cadit ſingulo menſe,titulo 4.q 17. numero 1 158
Tempus præſtandi alimenta diuiditur per menſes inter plures debitores alimentorum,ibid.nu.2
Tempus præſtandi alimenta attenditur quod a teſtatore,uel con-uentione partium eſt præfinitum,ibid.nu.10 159
Tempus præſtandi alimenta declaratur arbitrio iudicis, ibidem, numero 30 160
Tempus non eſt modus tollendæ aut inducendæ obligationis, tit. 5.q.1.nu.62 179
Tempus celebrati contractus attendimus in conſideranda læſio-ne,tit 7.q.34.num.6 263
Tempus attenditur,in quod actus confertur,non in quo fit,tit.8. priuil.1.nu.4 270
Tempus cenſetur appoſitum cauſa differendi ſolutionem, eo.tit. priuil.25 nu.4 286
Tempus contractus attenditur in cognoſcendo an ſit vtilis, eod. tit.priuil.56.nu.78 310
Tempus contractus inſpici debet in dignoſcendo, an inſit læſio, ibid.nu.79
Tempus celebrati contractus attenditur, vt cognoſcatur an con-tractus ſit vtilis eccleſiæ, uel non, titulo 9. quæſtio.11.nu-mero 10 349
Tempus vitæ calculatur ſecundum l.hæreditatum.ff.ad leg.fal-cid.ibid.nu.26
Temporis tractus non conualeſcit,quod initio non valet, tit.5. q.1.nu 60 179
Temporis limitatiuis operatur, vt lapſo tempore conceſſum alii denigatum concedatur quod ad tempus fuerat conſtitutum, eo.tit.q.3.nu.10 181
Tenuta nulliter conceſſa, non retractatur, ſi erat concedenda de iure,tit.9.q.32.nu.36 393
Tenutam nullam iudex non tenetur confirmare,ibidem, nume-ro 47 394
Teſtamenta plenè interpretantur,titulo 2.quæſt.10.nu.6. 104
Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis factum a ma-tre,in fauore filij naturalis valet, titulo 1.quæſt.15. nume-ro 6 14
Teſtamentum in quo pia cauſa inſtituitur, gaudet priuilegio con-ceſſo teſtamentis conditis inter liberos, tit.2. quæſt.15. nu-mero 168 119
Teſtamentum quod impugnat, facilius excluditur quam veniēs ab inteſtato,tit.7.q 15 nu.10 242
Teſtamētum non rumpitur,niſi ab ijs,quibus legitima debetur, tit.8.priuil.81.nu.3 331
Teſtamētū hæredis habetur pro teſtō defuncti,tit.9.q.4.n.13. 342
Teſtamentum impugnare dicitur qui contrauenit voluntati de-functi,eo.tit.q.25.nu.8 372
Teſtamentum poteſt ſuſtineri ex ſecundo, ſi non ex primo gra-du,ibid.nu.61 374
Teſtamentum.Large fit præſtatio in teſtamentis, eod.tit.q.36. numero 11 400
Teſtandi licentia ei conceſſa, qui non poteſt teſtari, intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus iuris tit.3.q.8.nu.22 136
Teſtandi facultas alicui conceſſa, dummodo alij certum quid re-linquat,teſtamentum erit validum, licèt illi nihil reliquerit, tit.9.q.21.nu.25 367
Teſtator facere non poteſt quo minus leges effectum ſortiantur, tit.1.q.9.nu.4 7
Teſtator alicui legans alimenta a filio, cenſetur etiam legare ab hæredibus filij,eo.tit.q 24.nu.2 20
Teſtator non poteſt mandare quod vxori dentur alimenta,donec ſoluantur dotes,eo.tit.q.45.nu.23 51
Teſtator non poteſt ordinare quod legatario ſoluantur decem ſin-gulo anno,donec hæres fuerit in mora ſoluendi decem, ibid. numero 24
Teſtator ſi ex fructibus certi prædij relinquat alimenta,debentur integra etiam ſi fructus prædij non ſufficiunt,eo.tit. quæſ 85. numero 11 76
Teſtator etiam tacite prohibere poteſt ne patri vſusfructus ac-quiratur,tit.2.q15.nu 24 110
Teſtator præſumitur magis diligere hæredem quam legatarium, ibid nu.123
Teſtator præſumitur minus grauare hæredem quam fieri poteſt, ibid.nu.124 116
Teſtator ſi relinquat alicui partem fructuum fundi & ſcutos vi-ginti.pecunia debetur,quando debentur fructus,ibidem, nu-mero 212 121
Teſtator ſi aliquid relinquat hæredi, & cuidam tertio, totum il-lud debetur tertio,ibid.nu.213
Teſtator non præſumitur voluiſſe facere actum ſuperfluum,ibi. nume.246 124
Teſtator ſi legat frumentum ex tali fundo & certas pecunias, vtrumque debetur tempore collectionis frumenti, tit.4.q.17. numero 26 160

Teſtator

Teſtator præſumitur velle id, quod leges volunt, tit.3.q.10. nume.23 236
Teſtator voluiße creditur, quando hæres iubente teſtatore vendit, tit.7.q.12.nu.20 237
Teſtator mandans ſolui de bonis ſuis, videtur remittere hæredi neceſſitatē ſoluendi ultra vires hæreditatis, titulo 8.priuil.13. numera 5 277
Teſtator cenſetur in dubio minus grauare hæredem quam ſit poſſibile, eo.tit.priu.58.nu 11 314
Teſtator non poteſt contra legem quicquam diſponere, eod tit.q. 85.nu.5 333
Teſtator ordinare non poteſt quod filius non alat penes ſe matrem, aut fratres pauperes, ibid.nu.6
Teſtator diſponere non poteſt quod frater hæres non alat fratrem indigentem, ibid.nu.9
Teſtator quod prohibeat plus petere in bonis, vel hæreditate; plurimum refert, titulo nono, quæſtione decimaſexta, numero 37 359
Teſtator legans certam quantitatem non poteſt ordinare quod donec ſoluatur, hæres tradat ſingulo anno certum quid, eo.tit. q.18.nu.2 362
Teſtator poteſt priuare ſua hæreditate eum, qui non ſeruat voluntatem ſuam, eo.tit.q.25.nu.3 372
Teſtator cenſetur accommodare voluntatem ſuam ſecundum leges, ibid.nu.23 373
Teſtator ſi mille reliquit vxori, donec caſtē vixerit, & poſt mortem vocauit Titium, is habebit mille, ſi vxor inhoneſtē viuat, ibid.nu.26
Teſtator non cenſetur ad ſuam inuitaſſe hæreditatem eos, qui non ſeruant ſuam voluntatem, ibid.nu.50 374
Teſtator numquam præſumitur vocaße ad ſucceſſionem perſonas ſibi odioſas, ibid.nu.52
Teſtator non poteſt vſufructuario remittere cautionem de vtendo & fruendo, eo tit.q.26.nu.12 378
Teſtator non poteſt aliquem priuare in caſu, quo inſtam legatario infert moleſtiam, ibid.nu.29 379
Teſtator non poteſt hæredem priuare ob culpam alterius, vel non implementum alienius tertij, ibid.nu.31
Teſtator in dubio cenſetur hæredem minus grauare quam fieri poßit, eo.tit.q.40.nu.8 406
Teſtatoris voluntatem ſpernens facit ſe omni emolumento indignum, tit.7.q.23.nu.5 255
Teſtatoris præceptum contemnens non ſentit lucrum ex illius teſtamento, eo.tit.q.25.nu.3 256
Teſtatoris diſpoſitio eſt lex, tit.9.q.25.nu.1 372
Teſtatoris voluntatem qui non ſeruat, dicitur illi etiam odioſus, ibid nu.4
Teſtatoris voluntatem qui non ſeruat, priuatur omni commodo hæreditatis, ibid.nu.5
Teſtatoris voluntatem non ſeruans in re aliqua particulari, non prohibetur illi ſuccedere, ibid.nu.49 374
Teſtatoris diſpoſitio habetur pro lege, eo.tit.q.45.nu.6 416
Teſtes aluntur de publico, quando in cauſa proceditur per inquiſitionem, tit.1.q.62.nu.4 66
Teſtes ſinodales, qui de ordine epiſcopi viſitant diœceſim, aluntur ab eccleſijs viſitatis, eo.tit.q.64.nu.18 67
Teſtes ad informationem filiationis recipi debēt parte citata, eo. tit.q.112.nu.26 88
Teſtes de vniuerſitate non ſunt idonei, quando vtilitas ad eos pertinet vt ſingulos, alias ſecus, tit.4.q.18.nu.70 164
Teſtes publicatis atteſtationibus non reijcit iudex niſi parte non opponente, tit.8.priuil.75.nu.3 328
Teſti prouidendum eſt de victu a producente, tit.1.quæſtio.62. numero 1 66
Teſti ſolui debent expenſæ pro tempore, quo vadit, ſicut & redit, ibid.num.9
Teſti danda eſt pecunia pro expenſa, antequam exeat domum, & iter arripiat ibid.nu.10
Teſti eunti ad deponendum datur victus & roncinus, tit.4.q.8. numero 3 144
Teſti ut eat ad deponendum ſoluitur vectura nauis, ibid nu.9
Teſti expenſa victus præſtanda eſt antequam exeat domum, & eat ad teſtificandum, eo.tit.q.17.nu.31 160
Teſti non debentur expenſæ ante diſceſſum, ſi pars velit pro ſe ſucceſſiuē eas ſoluere, eod.tit.q.21.nu.1 165
Teſti alimenta debentur ſecundum arbitrium iudicis, ibid.nu.2
Teſti alimenta debentur moderata, non delicata, ibid.nu.3
Teſti alimenta debentur eo modo, quo recipiunt in domo propria, ibid.nu.4 166.
Teſti alimenta debentur pro acceßu, receſſu, & pro tempore moræ, ibid.num.5
Teſti pinguiora dantur alimenta, quando utraque pars illum producit, ibid.num 7
Teſti datur etiam equi vectura ſi conditio illius ſic exigat, ibid. numero 7
Teſti ruſtico non datur equus, ſed debet pedeſter incedere, ibid. num.10
Teſti ruſtico infirmo dari debet equus, ibid.nu.11
Teſti ſoluuntur alimenta deducto ea, quod domi expēdiſſet, tit.4. q.25.nu.1 169
Teſti non deducitur, quod expendißet domi, ſi ibi erat ſuis operis lucraturus, ibid.num.3
Teſtis, qui auocatur a proprijs negocijs, poteſt exigere aliquid ultra alimenta, tit.1.q.62.nu.5 66
Teſtis, qui itinerando incidit in latrones, non recuperat a producente damnum, quod eſt paſſus, ibid.nu.6
Teſtis ab vtraque parte productus, eſt ab vtraque alendus, ibid. num 7
Teſtis ali debet a ſolo producente primo, licēt poſtea ab alia parte producatur, ibid.nu.8
Teſtis quando a ſponte ſoluente capit aliquid loco damni, quod eſt paßus, non dicitur corruptus, ibid.nu.11
Teſtis morbo correptus in itinere, curari debet expenſis producentis, ibid.nu.12 67
Teſtis reſtituit quod a principio exegerat vltra id quod contigit poſtea expendere, ibid.nu.13
Teſtis unicus, an ſufficiat in cauſis ſummarijs, eodem titulo, q. 112.nu.23 88
Teſtis ſi eße debet omni exceptione maior, debet hæc qualitas articulari, & probari, ibid.nu.24
Teſtis exigit vecturam equi, etiam ſi vſus ſit proprio, quando conſueuerat illum locare, tit 4.q.21.nu.8 166
Teſtis exigit vecturam equi etiam quando vſus eſt proprio, ſi pars erat equum conductura, ibid nu 9
Teſtis, cui multorum dierum expenſa fuit ſoluta, reſtituit quicquid recepit vltra dietas quib. fuit occupatus, ibid.nu.12
Theologiæ ſtudio ſi quid datum eſt, dicitur in piam cauſam conuerſum, tit.6.q.19.nu.12 221
Thori ſeparatio fieri non poteſt ob adulterium, ſine iudicio Eccleſiæ, tit.7.q.17.num.20 248
Timor Dei anteponendus eſt timori hominum, eod.titulo, q.26. num.16 258
Titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorū, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio, titulo octauo, priuil. 22.num.2 281
Torturæ locus eſt, quando poſt gratiam delicti accuſator proſequitur ciuiliter res ſuam, tit.7.q.16.nu.73 246
Totum qui dicit, nihil excludit, tit.3.q.4.nu 9 132
Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, licēt ex alia cauſa res ad eum peruenit, tit.1.q.7.nu.3 6
Traditio præſumitur facta, quando is reperitur in poßeſſione, cui erat tradenda res, tit.7.q.19.nu.3 251
Tranſactio facta cum vno, non præiudicat alij, tit.1.q.38.numero 33 24
Tranſactio non dicitur damnoſa, quando habet ſe ita ad lucrum ſicut ad damnum, eod.tit.q.44.nu.19 47
Tranſactio ſuper crimine fieri non poteſt, titulo ſeptimo, q 16. num.77 246
Tranſactio ſuper crimine fieri poteſt quoad omnia, ſed non ad impediendum proceſſum, ibid.nu.78

INDEX

Tranſactio non valet ſuper affectata lite, ibidem, nume. 101. ſolio 247
Tranſactio ſuper alimentis non valet, etiam quando relicta ſunt diuiti, tit 8. priuil. 56. nu 5 307
Tranſactio no valet ſuper vſufructu mulieri relicto, qui propter exiſtentiam filiorum reſtringitur ad alimenta, ibid. nu. 6
Tranſactio ſuper modo & forma præſtandi alimenta, non valet, quomodocunque negotium attingat alimenta, ibidem, numero 16
Tranſactio ſuper alimentis valet cum iuramento, ibidem, numero 50 309
Tranſactio iurata valet ſuper penſione Eccleſiaſtica, ibidem, numero 51
Tranſactio etiã iurata ſuper alimentis non valet, quando alimentarius primum iuraſſet non tranſigere, ibid. nu. 52
Tranſactio ſuper alimentis valet, quando facta eſt ad commodũ alimentarii, ibid. nu 63 310
Tranſactio ſuper penſione Eccleſiaſtica eſt valida, ſi eſt vtilis, ibidem, nu. 70
Tranſactio etiam vtilis non valet, quando per eam mutatur alimentorum forma ibid. nu 83 311
Tranſactio ſuper alimentis valet inconſulto prętore, quando debentur ex pacto, ibid. nu 84
Tranſactio ſuper alimentis. vt ſit nulla, ſufficit alimenta ex vltima voluntate quoquomodo deberi etiam inſpecta origine. ibid. num. 87
Tranſactio ſuper alimentis valet ſine pratore, ſi interuenerit licentia teſtatoris, ibid. num. 90
Tranſactio ſuper alimentis prgteritis valet ſine prętore, ibid. num 94 312
Tranſactio ſuper alimentis valet, quando per eam declaratur quantitas debenda, ibid. nu. 102
Tranſactio ſuper alimentis, non valet, quando gratis ea remittuntur etiam cum interuentu prætoris, ibid. nu. 106
Tranſactio eſt prohibita in cauſa alimentorum, etiam ſi tractetur ſolum de parte, tit. 8 priuil. 60 nu. 14 316
Tranſactio non ſuſtinetur propter incertitudinem euentus. quãdo incertitudo non militat ab vtraq; parte, tit. 9. q. 11. nu. 23 349
Tranſactioni firmatæ ea clauſula, ſub fide, vel ſincerè, viam habet iuramenti, eod. tit. q. 24 num. 3 371
Tranſactioni iuratæ contrauenieus incidit in periurium, ibidem, numero 4
Tranſigere non licet ſuper alimentis, titulo octauo, priuileg. 56. num 4 307
Tranſigere non licet ſuper Eccleſiaſtica penſione, ibidem, numero 9
Tranſigere licet ſine prętore ſuper alimentis, quæ minima ſunt, ibid. nu. 100 312
Tranſigi poteſt etiam ad impediendum proceſſum ſuper adulterio præſumpto. tit. 7. q. 10. nu. 81 246
Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator mandat integrã hęreditatem reſtitui, tit. 2. q. 15. nu. 131 123
Trebellianica non detrahitur ab hærede, qui coactè adiuit, tit. 8. priuil 65. nu. 49 323
Trebellianica in dubio denegari debet, titulo nono, quæſt. 25. num. 87 376
Trebellianica etiam tacita prohiberi poteſt, ibid. num 88
Trebellianica cenſetur prohibita, quando hęres directis verbis fuit grauatus onere reſtituendi, ibid. nu. 90
Trebellianicam deducit quicunque grauatur hęreditatem ſub conditione reſtituere, ibid. nu. 84 375
Trebellianicam deducit hęres, qui propter illatam legatario moleſtiam priuatus fuit hæreditate, ibid nu. 85 376
Turbare quemquam non dicitur, qui de iure agit, eod. tit. q. 26. numero 25 378
Turbare dicitur, qui impedit dominum arare, colere, & fructus percipere, ibid. nu. 72
Turbare dicitur, quicunque impedit, ne vtar re mea liberè, ibid. num. 73
Turbare quando dicatur quis, vide remiſſiuè, ibid. num. 75
Turbare dicitur qui fructus exportat, ibid. nu. 76
Turbare dicitur hæres, qui petit bona deſcribi, ibid. nu. 77
Turbare quis non dicitur per vnicum actum, ſed requiritur perſeuerantia, ibid nu. 8 379
Turbare dicitur, qui prohibet, ne quis re ſua vtatur, ibidem, numero 106
Turbare dicitur qui prohibet, ne in re mea ædificem, ibidem, numero 107 381
Turpe eſt habere malam famam, tit. 4. q. 15. nu. 32 155
Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes, tit. 7. q. 17. numero 41 249
Turpitudinem propriam allegans non auditur, eodem tit. q. 37. nume. 37 256
Turpitudinem ſuam allegare poteſt quilibet excipiendo, vel replicando, ibid. nu. 50
Tutela dicitur onus propter regimen & adminiſtrationem, tit. 2. q. 6. nu. 2 108
Tutela aliquando victrico decernitur, tit. 6. q. 11. nu. 21 209
Tutela defertur ſecundum ordinem ſucceſſionis, tit. 9. q. 10. numero 4 348
Tutela non eſt nulla, ſi tutor bona non obligat, eod. tit. q. 44. numero 50 425
Tutelam petere non poteſt, qui ſtatuto excluditur a ſucceſſione, eo. tit. q. 10. nu 5 348
Tutelę officium eſt neceſſarium, & nemo poteſt ab ea ſe excuſare. tit. 6. q. 14 nu. 19 217
Tutor repetit alimenta, quæ prgſtitit pupillo, ibid. nu. 1 226
Tutor alit pupillum ex neceſſitate officij, ibid. nu. 2
Tutor iudicio tutelæ repetit quicquid impendit in rem pupilli, ibid. nu 4
Tutor repetit alimenta præſtita pupillo, etiam ſi ſit coniunctus, ibid. nu. 10
Tutor repetit alimenta, quæ prgſtitit non ſolum pupillo, ſed etiã illius ſorori, ibid. nu. 14
Tutor gratis exercet officium, nec habere poteſt ſalarium, ibid. nume. 16 227
Tutor tenetur ſibi ſoluere & pupillum ab vſuris liberare, tit. 1. q. 45. nu. 65 54
Tutor quando ſibi non ſoluit, conſequitur tamen id quod decederet pupillo. ſi ſibi ſoluiſſet, ibid. nu. 74
Tutor non eſt alendus de bonis pupilli, eo. tit. q. 47. nu. 1 54
Tutor tenetur pupillo rationem reddere de fructibus quos conſumpſit in ſuo victu, ibid nu. 2 55
Tutor eſt alendus de bonis pupilli quando eſt pauper, nec aliter poteſt muneri incumbere, ibid nu. 3
Tutor pauper ali debet a pupillo, dum occupatur circa inuentarij confectionem, ibid. nu. 4
Tutor alendus eſt a pupillo, quando cogitur extra ciuitatem iter facere, ibid. nu. 5
Tutor ſalarium petere non poteſt, ibid. nu. 6
Tutor ſi quid recepit pro tutela, tenetur illud reddere, ibidem, numero 7
Tutor ſi cogitur iterato redire pro ratione reddenda, recipit expenſas a pupillo, ibid. nu. 10
Tutor non tenetur reddere rationem, ſi ſemel ſe obtulit & conſtituit minorem in mora, ibid. nu 11
Tutor emendo facere poteſt pactum retrouendendi, & minor eo obligatur, eo. tit. q. 48. nu. 77 59
Tutor donare poteſt magiſtro pupilli, eo. tit. q. 53. nu. 2 61
Tutor ali debet a pupillo, quando exit patriam, eod. tit. q. 61. numero 6 66
Tutor repetit a pupillo iure actionis quicquid pro illo impendit, & datur contrarium tutelę iudicium, titulo 3. quęſt. 7. numero 1 134
Tutor tenetur pupillum alere, boniſq; moribus & arte imbuere, ibid. nu. 2
Tutor iudicio tutelę repetit impenſas, quas fecit ex neceſſitate officij, ibid. nu. 4
Tutor repetit quicquid vtiliter impendit pro pupillo, ibidem, numero 5

Tutor

Tutor compelli poteſt captis pignoribus, & mulcta indicta aſſumere tutelam, ibid. nu 8

Tutor repetit a pupillo alimenta, quæ illi præſtitit ante factã taxationem a iudice, ibid. nu. 9

Tutor repetit a pupillo iudicio tutelæ quitquid erogauit in alimẽta ſororis pupilli, ibid. nu. 10

Tutor ante rationẽ redditam ponit inter expenſas pupilli alimenta, & ſi non poſuit ante repetit poſt redditionem, ibidem, numero 11

Tutor poteſt ſibi ipſi ſoluere ſuum creditum, ibidem, numero 16 folio 135

Tutor debitor pupilli cogitur exigere a ſeipſo, ibidem, nume. decimoſeptimo

Tutor creditor pupilli compenſare poteſt ſuum creditum cum eo, quod debet ex cauſa tutelæ, ibid. nu 19

Tutor principis poteſt donare, titulo 6. quæſtione 11. numero 49 211

Tutor dicitur in dolo, ſi adminiſtrat ante factum inuentarium, tit. 7. q. 41. nu. 9 268

Tutor, qui tutelam repudiat, non conſequitur legatum, ubi etiã ſi factum coniunctæ perſonæ & idem in fideicommiſſa, tit. 8. priuil. 13. nu. 4 284

Tutor non poteſt ſibi ipſi authorari. eo. tit. priu. 37. nu. 8. 294

Tutor poteſt licitè contrahere cum pupillo, ſi palam faciat & bona fide, ibid. nu. 9

Tutor poteſt & debet ſibi ipſi ſoluere, cum eſt debitor pupilli, ibid. nu. 10

Tutor poteſt alienare ſine ſolennitate molendina poſita ſuper flumine, quæ ſunt ſubiecta periculo perditionis, eo. tit. priuil. 45. numero 4 299

Tutor adminiſtrare poteſt ante factum inuentarium, quando bona minoris ſunt modici ualoris, ita quod maior fieret impenſa in inuentario conficiendo quam ſit bonorum ualor, eo. tit. priuil. 56. nu. 101 312

Tutor poteſt alimenta pupillo pinguiora præſtare quam teſtator ordinauerit, ubi de ueritate, eo. tit. priuil. 85. num. 3. 333

Tutor poteſt immodicam alimentorum taxationem reſtringere, ibid. num. 4

Tutor non ſemper ſequi debet teſtatoris iudicium. ibid. nu. 7

Tutor quod recedit a domo, nulla facta pupillo alimentorum prouiſione, remoueri poteſt tanquam ſuſpectus, eo. tit. priuil. 86. numero 1 eo.

Tutor qui pupillo non prouidit de alimentis, poteſt puniri pro qualitate facti, ibid. nu. 2

Tutor tenetur erga pupillum ad ea, ad quæ tenetur quilibet diligens paterfamilias, ibid. nu. 3

Tutor curare debet, quod pupillus artib. imbuatur, ibid. nu. 4

Tutor dicitur in culpa, quando non curauit pupillum moribus & artibus inſtrui, ibid. nu. 5

Tutor qui negligit prouidere pupillo, poteſt a iudice ex officio remoueri, ibid. nu. 6

Tutor a matre nominatus, ſi non ſit idoneus, iudex poterit aliũ dare idoneum, ibid. nu. 8

Tutor repetit expenſas pro pupillo factas, etiam ſi excedunt ualorem omnium bonorum pupilli tit. 9. q. 39 nu. 8 405

Tutor repetit impenſam factam in ſoluendo mercedem magiſtri pupilli, ibid. nu. 9

Tutor qui pecuniã pupillarem depoſuit apud mercatorem, qui reputabatur idoneus, non tenetur ſi decoxit, eod. tit. q. 40. numero 38 407

Tutor cogitur adminiſtrare, eo. tit. q. 44. nu. 11 414

Tutor debet obligare bona ſua, ibid. nu. 51 415

Tutori ſalarium conſtitui poteſt, quando cogitur res proprias deſerere, tit. 1. q. 47. nu. 8 58

Tutori ſalarium caſu prædicto conſtitui poteſt a contutoribus, ibid. nu. 9

Tutori datur actio negotiorum geſtorum pro iis, quæ impendit in alimenta pupilli, tit. 3. q. 7. nu. 23 135

Tutori ſalarium poteſt iudex conſtituere, quando æquum ſibi uidetur, tit. 6. q. 14. nu. 17 217

Tutori quando ſint operæ pupilli compenſandæ cum alimentis receptis, ibid. nu. 18

Tutori principis poteſt a iudice ſalarium conſtitui, tit. 9. q. 44. numero 1 413

Tutori obligatur pupillus pro adminiſtratione, ibidem, numero 13 414

Tutori ideo obligatur minor, ut hoc modo prouocetur ad impendendum de ſuo, ibid. nu. 16

Tutoris officium eſt neceſſarium & publicum, titulo 3. q. 7. numero 7 134

Tutoris bona ſunt tacitè obligata pupillo pro adminiſtratione, tit. 9. q. 44. nu. 5 414

V

VALOR attenditur, qui eſt tempore contractus, non qui ſuperuenit, tit. 9. q. 11. nu. 9 348

Valor rei colligitur computatis fructibus 20. annorum, eo. tit q. 41. nu. 1 408

Valor rei in donante computatur ex fructibus 15. annorum, ibidem, num. 2

Valor inſpicitur ſecundum tempus contractus, ibid nu. 20. 409

Variatio in ultimis uoluntatibus non eſt regulariter licita, tit. 4. q. 4. nu. 9 141

Vaſa pro ſeruanda aque, & uino, tradenda ſunt ei, cui alimenta debentur, eo. tit. q. 3. nu. 4 140

Vaſalli tenentur ſubuenire domino ſalua eorum uita, tit. 7 q. 31. numero 1 260

Vaſallo, qui feudo priuatur ob ſuperuenientem imperfectionem, tenetur dominus ſubuenire de fructibus feudi, titulo 1. q. 58. numero 3 64

Vaſallo quando fit executio in fructibus feudi dimitti debet tantum, quantum ei neceſſe eſt de fructibus beneficij, ibidem, numero 5 65

Vaſallus non tenetur alere dominum, eodem titulo, q. 55. numero 1. & 2 62

Vaſallus feudo non priuatur eo, quod dominum non aluerit, ibid. numero 2

Vaſallus non alit dominum, qui illius culpa incidit in egeſtatem item quando omnia bona habuit in feudum, ibid. nu 6

Vaſallus eccleſiæ alit legatum ſedis Apoſtolicæ conſtitutum in neceſſitate, ibid. nu. 7

Vaſallus ſtante pacto inueſtituræ, tenetur dominum alere, ibid. numero 8

Vaſallus qui pactum alendi dominum non ſeruat, feudum perdit, ibid nu. 10

Vaſallus feudi conceſſi ob merita, tenetur nihilominus alere dominum, ibid nu. 15 63

Vaſallus priuatur feudo omnibus in caſibus quibus reuocari poteſt donatio, ibid. nu. 16

Vaſallus pro feudo conceſſo ad certum ſeruitium, non tenetur ad illud, ibid. nu. 20

Vaſallus paciſci poteſt cum domino, quod ad nullum teneatur ſeruitium, ibid. nu. 25

Vaſallus qui non petit inueſtituram intra annum & diem priuatur feudo, eo. tit. q. 56. nu. 7 64

Vaſallus non alitur a domino, cui ſeruit, quando feudum eſt pingue, alias ſecus, ibid. nu. 11

Vaſallus ſeruiens domino alitur ab illo, quando feudum eſt liberum et francum. ibid. nu. 13

Vaſallus ſeruiens domino extra patriam, alitur ab eo, ibidem, numero 14

Vaſallus ſeruiens domino, recipit alimenta ab eo ſtante pacto, ibid nu. 15

Vaſallus ſeruiens domino alitur ab eo, ſtante loci conſuetudine, ibid. num. 16

Vaſallus, an ſeruiat domino proprijs expenſis, iudicatur non a domino ſed a ſuperiore, ibid. nu. 18

Vaſallus inhabilis ex proprio delicto non habet alimenta de fructibus feudi, eod. tit. q 58. nu. 8 65

INDEX

Vaſallus priuatur feudo non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus, eo tit. q. 64. nu. 21 67
Vaſallus non conſequitur a domino vltra quam facere poſſit, eo. tit. q. 78. nu. 18 72
Vaſallus litigans cum domino ſi pauper ſit venit interim alendus, ſi habet præſumptionem pro ſe, eodem titulo, quæſt. 122. nume. 3 93
Vaſallus conuenitur officio iudicis, ut alat dominus, tit. 3. q. 3. nume. 13 131
Vaſallus petit officio iudicis alimenta a domino, quando illi debentur, ibid. nu. 14
Vaſallus non poteſt teſtari de feudo, aut de eo diſponere ad præiudicium agnatorum, vel domini etiam pro anima, tit. 4. q. 10. nume. 1 147
Vaſallus ſi diſponit de fructibus feudi ſuſtinetur diſpoſitio durāte illius vita, non ultra, ibid. nu. 6
Vaſallus non poteſt ſuper bonis feudalibus alimenta relinquere, ibid. nu. 7
Vaſallus poteſt filium grauare ad dandum amore Dei ſingulo anno tot ſalmas grani de fructibus feudi, ibid. nu. 9
Vaſallus tenetur alimenta præſtare de fructibus feudi, quando debentur ex diſpoſitione legis, ibid. nu. 25 148
Vaſallus aut ſubditus, an cogi poſſit fidelitatem domino iurare, eo. tit. q. 39. nu 62 175
Vaſallus feuda priuatur non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus, tit. 7. q. 1. nu. 6 225
Vaſallus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ, eo. tit. q. 31. nu. 1 260
Vaſallus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum, ibidem, numero 2
Vaſallus dicitur miles, ibid. nu. 5
Vaſallus non conuenitur a domino ultra quam facere poſſit, ibid. numero 7
Vaſallus non eſt cogendus ſubuenire domino diuiti, ibi. num. 8
Vaſallus alit dominum de redditibus feudi, non autem aliorum bonorum, ibid nu. 9
Vaſallus non dicitur ſubditus ratione feudi, ibid. nu. 14 261
Vaſallus non committit crimen læſæ maieſtatis. ibid. nu. 16
Vaſallus grauari non poteſt pro bonis, quæ poſſidet extra ditionē domini, ibid. nu. 17
Vaſallus uniuerſitatis, non dicitur vaſallus ſingulorum, eo. tit. q. 32. nu. 24 262
Vaſallus non poteſt alienare feudum ſine conſenſu domini, tit. 8. priuil. 43. nu. 1 298
Vaſallus non poteſt feudum ſine domini conſenſu locare ad longum tempus, ibid. nu. 2
Vaſallus poteſt ad uitam vendere commoditates feudi, quando fame urgetur, ſine conſenſu domini, ibid. nu. 4
Vaſallus & dominus æquiparantur, & diſpoſitum in uno, habet locum in alio, ibid. nu. 8
Vaſallus cogitur nouum dominum recognoſcere, quando facta eſt mutatio eo. tit. q. 52, nu. 3 303
Vaſallus nihil poteſt in feudo facere in præiudicium ſucceſſoris, eo. tit priuil. 54. nu. 2 304
Vaſallus tenetur ſoluere debita contracta a præceſſore pro conſeruatione feudi, ibid. nu. 13
Vaſallus poteſt ſua cum uaſallo uendere ſuam partem irrequiſito domino, eo. tit. priuil. 56. nu. 15 307
Vaſallus validè alienat feudum inconſulto domino, ſi alienatio ſit in augumentum feudi, ibid. nu. 68 310
Vaſallus non priuatur feudo propter modicam ingratitudinem, eo. tit. priuil. 63. nu. 18 318
Vaſallus derelinquens dominum periclitantem, perdit illius gratiam, & infertur ad alia, eo, tit. priuil 64. nu. 9 320
Vaſallus etiam pro anima non poteſt feudum ſine conſenſu domini alienare, tit. 9. q. 9. nu. 5 347
Vaſallus non priuatur feudo per alienationem, quæ non habet effectum, eo. tit. q. 16. nu. 70 361
Vaſallus poteſt feudum alienare in dominum ſine alio conſenſu, eo. tit, q. 33. nu. 21 368
Vaſallus poteſt feudum domino reſignare, ibid. nu. 23
Vaſallus alienare poteſt feudum ſine aſſenſu domini, quando id facit domino præſente & tacente, ibid. num. 24
Vaſallus poteſt inuito domino renuntiare feudo, eodem titulo, q. 23. nu. 3 369
Vaſallus non poteſt inuito domino renuntiare feudo, ibidem, numero 23 370
Vaſallus qui rem uendidit ſine aſſenſu domini, ſed non tradidit, non priuatur feudo, eo. tit. q. 26. nu. 64 380
Vaſallus negans rem eſſe feudalem, priuatur feudo, ibidem, numero 70
Vectura ſoluitur ab hærede, quando alias, tit. 4. q. 16. nu. 11. 157
Vecturæ aquæ, vini, & aliorum, debentur ei, cui alimenta præſtanda ſunt, eo. tit. q. 3. nu. 7 140
Vecturæ rationem habere debet iudex, quando taxat alimenta, eo. tit. q. 16. nu. 9 157
Velum dandum eſt viduæ intra annum luctus, quia ei debentur alimenta, eo. tit. q. 2, nu. 14 139
Vendens mala mixta bonis punitur, tit. 3. q. 77. nu. 9 71
Vendens victualia ultra pretium taxatum a ſuperiore non eſt tutus in conſcientiæ foro, tit. 8. priuil. 94. nu. 7 336
Venditur inuitus nemo cogitur rem ſuam, & inhumanum eſſet id facere, ibid. nu. 1
Vendere ubi quis cogitur, intelligitur iuſto pretio, ibid. nu. 3
Vendere annonam cogitur quiſque penuriæ tempore, ibid. nu. 4
Vendere cogi quis poteſt etiam certo taxato pretio, quando urget neceſſitas, ibid. nu. 5
Vendere victualia non coguntur ciues, quando non adeſt penuria, ibid nu. 6
Vendere & victualia contribuere pro ſuſtentatione populi cogitur quiſque neceſſitatis tempore, tit. 3. q. 77. nu. 2 71
Vendere annonam tēpore cariſtiæ cogitur quicunque hēt, ibi. n. 6
Vendere tempore neceſſitatis nemo cogitur frumentum, quando habet ſolum pro ſuo, ibid. nu. 11
Vendere licet rem ante lapſū temporis præfixi ad retrahendum quando uendita urgetur fame, tit. 8. priu. 44. nu. 2 298
Vendere quando quis cogitur intelligitur iuſto pretio, eo. tit. priu. 77. nu. 14 329
Venditio rei ſubiectæ fideicommiſſo annullatur eueniente conditione, & res ad fideicommiſſarium uadit ſine onere, tit. 9. q. 42. num. 4 410
Venditor quando ob læſionem recuperat rē, tunc ius ſucceſſoris non reſoluitur, ibid. num. 10
Venditor, cui pretium non eſt ſolutum conſequitur intereſſe ultra quam importent fructus rei, ſi conſueuit negociari, tit. 3. q. 42. nu. 10 38
Venditor uolens ex pacto reducere, nō ſoluit meliorationes, quas emptor fecit, ut illum a redimendo retraheret, ibid. n 108. 22
Venditor redimens non ſoluit expenſas magnas propter quas cogeretur rem dimittere, ibid. nu. 109
Venditor inops non cogitur ſoluere meliorationes magni ualoris, ibid. nu. 110
Venditor proteſtāda, quod non intendit ſtare contractui niſi ſibi obſeruetur, cenſetur inobſeruantiam contractus remittere, ibidem, nu. 138 44
Venditor recipiens pretium, cenſetur remittere uſuras pretij non ſoluti, eo. tit. q. 43. nu. 11 45
Venditor facit ſe alienum a re uendita eo tit. q. 49. nu 3 59
Venditor cogi poteſt ad cauendum ſimpliciter de euictione, licet in contractu nihil ſit dictum, tit. 7. q. 18. nu. 18 250
Venditor non tenetur de euictione, quæ ſequuta eſt de facto, vt per compromiſſum, tit. 7. q 26. nu. 33 379
Venditor tenetur præſtare euictionem ſequutam de facto, quando promiſit quomodocunque res euincatur, ibid. nu. 34
Venditor cenſetur remittere facultatem diſcedendi a contractu, quando proteſtatur ſe non traditurum id, niſi pretio ſoluto, ibid. nu. 129 382
Venia præcedens non trahitur ad futura delicta, tit. 7. q. 16. numero 104 207
Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit, titulo 1. q. 32. nu. 28 28

Venter

Venter prægnans alendus eſt, etiam quando dubium eſt, ſi prægnans ſit, eo.tit.q.5.nu.1 4
Venter prægnans matris alitur de bonis mariti, etiam ſi ipſe diues ſit, ibid.nu.2
Venter prægnans ali debet ab hæredibus patris, ibidem, numero 2
Venter non patitur dilationem, eodem titulo, quæſtione 44. numero 36 48
Ventri prægnanti datur victus, veſtitus, lectus & alia omnia ad vitam neceſſaria, titulo quarto, quæſtione vigeſimatertia, numero 7 167
Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiã, etiam impropriando, tit.1.q.42.nu.24 39
Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, tit.5.q.1.nu.26.ſ.178.& q.8.nu 8 190
Verba, quæ habent duplicem ſenſum, trahuntur in dubio ad bonũ ſignificatum, tit.2.q.5.nu.37 99
Verba intelligi debent ſecundum conditionem perſonæ, cui diriguntur, ibid nu.38
Verba impropriantur, ne ſint ſuperflua, ibid.nu.39
Verba cum clara ſunt, non admittitur quæſtio uoluntatis, eod. tit.q.2.nu.3 100
Verba inuenta ſunt ad explicandum voluntatem loquentis, ibid. numero 4
Verba. A verbis non eſt recedendum, eodem titulo, quæſt.10. numero 10 104
Verba teſtamenti ſunt ſeruanda ibid.nu.12
Verba inuenta ſunt, ut demonſtrent uoluntatem loquentis, eod. tit.q.15.nu.104 115
Verba inſtrumenti cenſentur appoſita de voluntate teſtatoris, ibid.nu 105
Verba teſtamenti intelligi debent ſecundum uerum et naturalẽ ſenſum, ibid.nu.121 116
Verba impropriantur pro euitanda ſuperfluitate, ibidem, numero 240 123
Verba teſtamenti impropriiſſimè intelliguntur, vt euitetur ſuperfluitas.ibid nu.241
Verba impropriè accipiuntur, quando non poſſunt propriè intelligi, ibid.nu.242
Verba non debent eſſe ſuperflua, tit.4.q.18.nu.7 1⁶0
Verba intelligi debent ſecundum mentem proferentis, eod.tit.q.19.num.2 164
Verba intelligi debent ſecundum qualitatem perſonę loquentis, ibid.num.5
Verba uniuerſalia hominis, non reſtringuntur de habilitate, eod.tit.q.29.nu.49 174
Verba legis intelligi debent ſemper ita, ne iniquitatem contineãt, tit.8.prin.90.nu.5 334
Verba legis reſtringuntur ad id, quod eſt rationis, ibidem, numero 6
Verba intelligi debent cum effectu, tit.9.q.16.nu.60 360
Verba uniuerſalia, uel geminata hominis recipiunt reſtrictionem de habilitate, eo tit.q.26.nu.32 379
Verba intelligi debent demonſtratiuè, non diſpoſitiuè, eod.tit q.30.num.7 387
Verba in dubio ſtant reſtrictiuè, non demonſtratiuè, ibid. nu.41
Verba impropriantur, vt actus ſuſtineatur, eodem tit.q.36. numero 47 402
verba ſunt apertius teſtimonium meræ uoluntatis quam aliud quid uis, eo.tit.q.40.nu.58 407
verborum qualitas eſt teſtimonium meræ mentis, cęteris omnibus apertius.tit.2.q.2.nu 2 100
verborum a propria ſignificatione recedendum non eſt, eod.tit.q.36 nu.5 400
verbum prgteriti temporis ſignificat canonem latæ ſententiæ, tit.8.prin.l.64.nu.5 310
veriſimile, quod non eſt, falſitatis habet imaginem, tit.9. q.12. numero 24 351
veriſimilitudo transfert onus probandi in aduerſarium, ibidem, numero 26

Index Tract. Petri Surdi.

verſum in utilitatem alicuius non dicitur, quod non durat verſum, tit.7.q.20.nu.20 232
veſtes & veſtimenta, idem ſunt, tit.4.q.2.nu.4 138
veſtes lugubres & viduales etiam pretioſæ præſtandæ ſunt mulieri ab hæredibus mariti intra annum luctus, ibidem, numero 13 139
veſtes lugubres debentur ex conſuetudine, & id etiam quando alimenta non debentur, quia habeat aliunde, ibid.nu.15
veſtes feſtiuæ non cenſentur uxori uel uiduæ donatę, ſed ad uſum conceſſæ, ut honoratior incedat, ibid.nu.21
veſtes uiles & quotidianæ cenſentur vxori donatę a marito, ſecus autem in pretioſis & feſtiuis, ibid.nu.23
veſtes pretio an debeantur ab eo, qui tenetur alere, ibidem, numero 29 140
veſtes feſtiuæ uel quotidianę, quæ dicuntur, arbitrio iudicis committitur, ibid ſub nu.30
veſtes pro hieme ſunt in calẽdis Septembris, æſtiuæ autem in calendis Aprilis, eo.tit.q.17 nu.5 158
veſtes inter canonicos præſtantur nobiliores ſecundum dignitatẽ, & qualitatem, eo.tit.q.18.nu.39 1⁶2
veſtis eſt ad uitam hominis neceſſaria, ideo ei debetur, cui alimenta pręſtanda ſunt, eo.tit.q.2.nu.1 138
veſtis non uenit appellatione alimentorum, quando quis renunciat alimentis, ibid.nu.2.& 30
veſtis appellatione venit quicquid diſponens pro ueſte reputabat, ibid.nu.5
veſtis appellatione quæ ueniant remiſſiuè, ibid nu.7
veſtis nomine uenit, quod tegendi capitis cauſa paratum eſt, ibi. numero 9 139
veſtis non debetur ei, cui relicta ſunt cibaria, ibid.nu 17
veſtis non debetur ei, cui relicta eſt menſa parata, vel platum, vel pitantia, uel quid ſimile, ibid.nu 18
veſtis non renouatur ei, cui debentur alimenta, niſi ille reddat antiquas. & ibi declaratur, quomodo intelligendum ſit, ibid. numero 19
veſtis etiam feſtiua dimittitur uxori & uiduę, quando ſic diſponit regionis conſuetudo, ibid.nu.22
veſtis ſi debitor pecuniam dederit alimentario pro emenda veſte, is uerò non emerit, poterit pretium repeti, ibidem, numero 24
veſtis ſi legata ſit, & hæres ſoluerit pretium, legatarius autem ueſtem non emerit, poterit repeti, ibid.nu.25
veſtis loco ſi ſcholari in collegio datur pecunia, qui non eã emit, dabitur repetitio, ibid.nu.26
veſtis non uenit appellatione alimentorum, quando agitur de remittendis alimentis, & ibi de ueritate, ibid.nu.30 140
veſtium appellatione ueniunt calciamenta, ibid.nu 3
veſtimenta & calciamenta debita occaſione alimentorum, præſtantur quandocunque ſubeſt neceſſitas, eo.tit.q.17.nu.3. 358
veſtimenta ſingulo anno pręſtanda ſunt & neceſſitate non ſubſiſtente, ibid.nu 4
veſtimenta ſufficientia intelliguntur ſecundum qualitatem & dignitatem perſonarum, eo.tit.q 18.nu.36 1⁶2
veſtimenti appellatione ueniunt lanea, linea, ſerica bombagina, & alia, eo.tit.q.2.nu.8 139
viam qui habet per fundum, ſi fuit ſemel uno in loco deſignata, non poteſt uariare, tit.4 q.4.nu.11 141
viam qui debet per fundum, facta ſemel deſignatione poteſt uariare, ibid.nu.12
vicarius eccleſiæ ali debet de fructibus beneficij illius, cuius uices gerit, tit.1.q.60 nu 11 65
vicarius deputatus ad regimen eccleſiæ curatę conſequitur alimenta de fructibus eccleſiæ, eo.tit.q.84.nu.5 75
vicarius inſtitui non debet, qui non poſſet commodè uiuere, ibid.nu 6
vicarius eſt prius alendus, quã monaſteriũ, eo.tit.q.100.nu.2.81
vicarius eccleſiæ recipiens alimenta a rectore, non tenetur illi operari, tit 4 q.29.nu.68 175
vicarius deputatur, quando rector eccleſiæ propter infirmitatem non poteſt ſeruire, tit.7.q.54.nu.5 2;8

I N D E X

Vicarius eccleſiæ non priuatur alimentis, vel congrua portione propter ingratitudinem,eo.tit.q.37.nu.4 267

Vicini in diſtributione legatorum præferuntur alijs, tit.1.q.93. numero 23 78

Vicinus renunciando beneficio putei, non liberatur ad onera reſectionis,tit.9.q.23.nu.25 370

Victori reſici debent ſumptus,quos fecit ſuper hoſpitio, tit.4.q.25.nu.4 170

Victori quando expenſa hoſpitij reficiuntur, deducitur quod ille domi impendiſſet,ibid.nu.5

Vitricus non alit priuignos,titulo primo, quæſtione 41. numero 1 36

Vitricus non eſt loco parentis,ibid.nu.3

Vitricus non tenetur in domum ſuam priuignos recipere, ibid. numero 5

Vitricus ſi talis eſt, qui omnem excludat ſuſpicionem, aliquando educabit priuignum,ibid.nu.7

Vitricus poteſt eſſe tutor priuigni,ſi ſit probata vita, ibidem, numero 8

Vitricus non ſuccedit priuigno, nec econtra, ibidem, numero 12

Vitricus non repetit impenſam alimentorum factam priuigno, qui fuit in eius ſeruitijs, eodem titulo, quæſtione 83. numero 8 75

Vitricus non tenetur alere priuignum,licèt alat vxorem, tit.4. q.12.nu.4 149

Vitricus eſt loco patris priuigno, titulo ſexto,quæſtione 13.numero 5 209

Vitricus in dubio præſumitur aluiſſe priuignum animo repetendi,ibid.nu.4

Vitricus præſumitur odio priuignum habere, ibidem, numero 8

Vitricus repetit a priuigno quicquid impendit circa res illius, ibid.nu.14

Vitricus repetit a priuigno quicquid pro eo ſoluit magiſtro qui illum docuit grammaticam vel artem,ibid.nu.15

Vitricus non repetit a priuigno alimenta,quando ille erat alendus a matre,ibid.nu.16

Vitricus non repetit alimenta a priuigno, quem habuit in ſuis ſeruitijs,& obſequijs,ibid.nu.18 210

Vitricus non repetit a priuigno alimenta,etiam quando erat illius adminiſtrator, ſi eum habuit in obſequijs, ibidem, numero 19

Vitricus non repetit a priuigno modicam impenſam alimentorum,ibid.nu.45 211

Vitricus nobilis & diues non repetit a priuigno paupere alimẽta,ibid.nu.46

Vitricus non repetit a priuigno alimenta,quando extant coniecturæ donationis,ibid.nu.50

Vitricus an donandi,vel repetendi animo præſtiterit alimenta, iudicis arbitrio committitur,ibid.nu.53

Vitricus ex quibus præſumitur habuiſſe animum donandi, ibid.nu.54

Vitricus,qui priuignum adoptauit,cogitur illum emancipare, ſi probat non ſibi expedire, titulo octauo, priuileg.65.numero 45 322

Victu relicto debentur veſtimenta, titulo quarto, quæſtione 2. numero 13 139

Victus accipitur pro cibarijs, inſpecto communi vſu loquendi, ibid.nu.12

Victus ſoluit victori expenſas, quas fecit ſuper hoſpitio, lite durante,tit.1.q.80.nu.1 74

Victus relictum idem eſt quod elementorum, titulo 2. quæſt.2. numero 6 100

Victus appellatione non venit veſtimentum, etiam ſi relinquatur famulo in domo,ibid.nu.7

Victus & veſtitus quando relinquitur, videntur relicta alimenta,ibid.nu.8

Victus legatum idem continet quod legatum alimentorum,tit.9. q.5.nu.19 344

Victualia quod quilibet ſingulo die mittat ad plateam ſtatuto fieri poteſt,tit.1.q.77.nu.7 71

Victualium appellatione venit eſus,potus,veſtis, & inſtratum, tit.4.q.22.nu.2 166

Videlicet dictio,eſt reſtrictiua ad caſum expreſſum,tit.1. q.42. numero 101 40

Vidua ſi velit nubere ſine patris conſenſu,poterit pater ei primam dotem minuere,eo.tit.q.6.nu.31 6

Vidua,cui alimenta in domo relicta ſunt,conſequitur illa,quando eſt extra domum ſine ſua vel hæredum culpa, eod.tit.q.32. numero 34 28

Vidua ſiue pauper, ſiue diues,alenda ſemper ab hæredibus mariti,ea.tit.q.44.nu.9 47

Vidua quæ non habet aliunde, alenda eſt ab hæredibus mariti, ibid.nume.11

Vidua alenda eſt intra annum, donec hæres deliberat ſuper aditione hæreditatis,ibid.nu.35 48

Vidua intra annum luctus alitur ab hæredibus mariti,dotem retinentibus etiam ſi patrem habeat diuitem, ibidem, numero 40

Vidua alenda eſt ab hæredibus viri anno luctus, etiam ſi aliqua habeat mobilia præter dotem,ibid.nu.41

Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando habet prædia ſufficientia, licet illa ſolum vinum reddant, uel frumentum, ibid.nu.42

Vidua non alitur ab hæredibus ſi habet tot mobilia, quæ locata poſſint alere,ibid.nu.43

Vidua indotata alitur ab hæredibus viri intra annum luctus, ibid.num.44

Vidua legataria mariti alẽda eſt ab hæredibus ſi non habet aliunde, donec legatum ſoluatur,ibid.nu.45

Vidua indotata non eſt alenda ab hæredibus viri, ſi patrem habet diuitem,ibid.nu.46 49

Vidua non tenetur cum dote compenſare alimenta ſibi præſtita intra annum luctus,ibid.nu.47

Vidua dicitur habere aliunde intra annum luctus,ſi poteſt ex induſtria victum quærere,ibid.nu.49

Vidua prægnans alenda eſt ab hæredibus quamuis habeat aliunde,ibid.nu.51

Vidua non eſt alenda ab hæredibus niſi intra annum luctus, quando dos conſiſtit in bonis immobilibus,ibid.nu.64

Vidua anno luctus alenda non eſt ab hæredibus, quando dos non ſibi,ſed extraneo reſtituenda eſt,ibid.nu.66

Vidua quæ dote caret, alenda eſt ab hæredibus viri poſt annũ luctus,eo.tit.q.45.nu.1 50

Vidua dotata non eſt alenda ab hæredibus mariti poſt annum luctus,ibid.nu.2

Vidua imputat ſibi in ſortem fructus perceptos ex re pro dote ſibi pignorata,ibid.nu.13 51

Vidua quæ ſimpliciter dotem recepit non conſequitur alimenta, ibid.nu.62 54

Vidua quæ intra annum luctus non petit alimenta,non poterit illa poſt annum petere,ibid.nu.63

Vidua quæ tutrix hæredum non curauit dotem ſibi ſoluere, non conſequitur alimenta durante uiduitate,ibidem, numero ſexageſimoquarto

Vidua cui debentur alimenta poſt annum luctus poteſt ſuper illis paciſci,ibid.nu.75

Vidua dotem exiſtentem in bonis mobilibus exigit ſtatim non expectato anno,ea.tit.q.118.nu.9 90

Vidua quæ lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, eſt interim alenda ab hæredibus mariti, ibidem, numero decimo

Vidua etiam ſi non conſtet de dote, eſt alenda, dum dotem petit, ſi non habet aliunde, ibid.nu.11 91

Vidua quæ ſecundò nubit, vel luctum deponit, tenetur reddere hæredibus mariti veſtes lugubres ſibi traditas, tit.4.quæſt.2. numero 20 139

Vidua ſi ex ſtatuto debet ali ab hæredibus uiri, intelligitur in domo,tit.4.q.14.nu.13 152

Vidua

Vidua cui alimenta relicta ſunt in domo cum filijs, non excuſatur, ſi tranſiuit ad ſecunda vota, eodem titulo, quæſtio. 15. numero 8 154

Vidua iuſſa a teſtatore habitare cum filiabus non conſequitur alimenta, ſi filias nuptas non ſequitur ad maritum, ibidem, numero 9

Vidua iuſſa habitare cum filia in domo propria, non conſequitur alimenta habitandi cum filia in domo mariti, ibidem, numero 10

Vidua non conſequitur alimenta in domo relicta, ſi ſecundo nubendo ducat ſecum filios, ibid. nu 11

Vidua, cui relicta ſunt alimenta cum onere habitandi cum filijs, conſequitur illa habitandi cum vno, ſi illi decernunt inter ſe ad diuiſionem, ibid. nu. 18

Vidua, cui decem carbes frumenti ſingulo anno relicta ſunt a marito conſequitur eas integra, licet decedatur capta vix anno, eodem titulo, quæſtione decimaſeptima, numero decimo, folio 159

Vidua intra annum luctus ali debet ſecundum redditus dotis, & donationis propter nuptias, eodem titulo, quæſtione 20. numero 6 165

Vidua quæ intra annum luctus aditur ab hæredibus viri, tenetur illis operari, eodem titulo, quæſtione 29. numero 35. folio 174

Vidua videtur eſſe in eadem matrimonio præcipuè intra annum luctus, ibid nu 36

Vidua dicitur de familia mariti, ibid. nu. 37

Vidua tenetur operari hæredibus viri illi anni in tẽpore, quod ſcit facere, ibid. nu. 38

Vidua tenetur præſtare operas obſequiales, quando alimenta relicta ſunt in domo, ibid. nu. 54 175

Vidua quæ intra annum luctus ſeipſam aluit, non petit alimenta præteriti temporis ac hæredibus mariti, ſed ibi vide de veritate tit. 5. q. 1. nu 45 179

Vidua quæ vt ſe aleret intra annum luctus mutuam accepit pecuniam, petit alimenta præteriti temporis, ibidem, numero 47

Vidua recipiens dotem ſine reſeruatione, non petit interuſuria do tulia, tit. 6. q. 3. nu 35 194

Vidua fingitur a iure eſſe in eadem matrimonio, eod. tit. q. 16. numero 12 218

Vidua gaudet priuilegijs viri, dum ſeruat virginitatem, ibidem, numera 13

Vidua intra annum luctus ab hæredibus patris, non viri alitur, ſi diuites ſunt, titulo ſeptimo, quæſtione 22. numero 1. folio 253

Vidua dicitur aliunde habere, quando ex ſua induſtria poteſt ſibi victum quærere, ibid nu. 3

Vidua vt dicatur habere aliunde, attenditur redditus bonorum, ibid. num 4 254

Vidua non eſt alenda ab hæredibus mariti, ſi eligunt ante annum reſtituere dotem, & alij duo ſunt caſus, ibidem, numera 8

Vidua nubens intra annum luctus perdit legata ſibi a viro relicta, ibid. nu. 14

Vidua nubens intra annum luctus hodie non perdit legata ſibi facta a viro, ibid. nu. 10

Vidua tranſiens ad ſecunda vota perdit legatum alimentorum, ſi inſtitutus eſt filius, eodem titulo, quæst. 23. numero prima, folio 254

Vidua ſecundò nubendo non perdit vſumfructum ſibi a matre relictum, ibid. nu. 6 255

Vidua ſecunda nubens non inhonorat maritum, nec perdit priuilegia, ibid. nu 8

Vidua quæ poſt annum luctus fornicatur, non ſubiacet pœnis impoſitis ſecundo nubentibus, eodem titulo, quæſtione 24. numero 1 eo.

Vidua quæ peccat in corpus ſuum poſt annum luctus, non perdit alimenta, ibid. nu. 2

Vidua, quæ inhoneſtè viuit, iniuriam facit marito, ibid. nu. 6

Vidua ſtuprum committens priuatur hæreditate, vel relicto ſibi facto a marito, ibid. nu. 7

Vidua ſtuprum committendo non minus offendit maritum, quam vxor adulteranda, ibid. nu. 8

Vidua inhoneſtè viuens poſt annum luctus perdit alimenta ſibi alioquin debita, ibid. nu. 9

Vidua ſtuprum committens perdit dotem, vbi de veritate, ibid. numera 10

Vidua ſtuprum committens poſt annum luctus non perdit dotem, ibid. nu 11 256

Vidua inhoneſtè viuens perdit priuilegium fori, ibidem, numero 17

Vidua viuens impudicè priuatur tutela, ibidem, numero 18

Vidua relicta executrix teſtamenti priuatur ob inhoneſtam vitam, ibid. nu. 19

Vidua inhoneſtè viuens non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis ibid. nu. 20

Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando dos eſt reſtituenda non ſibi, ſed extraneo, eodem titulo, quæſitone 32. numero 15 261

Vidua an poſſit ſe alere, inſpiciendi ſunt redditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas, eodem titulo, quæſi. 37. numero 29 266

Vidua tranſiens ad ſecunda vota reſeruat filijs primi matrimonij ea quæ habuit a primo viro, titulo 8. priuileg. 63. numera 23 321

Vidua non conſequitur interuſuria dotis ab hæredibus mariti, ſi negligit dotes exigere, titulo nono, quæſitione 18. numero 3. folio 362

Vidua quando intra annum luctus nubit, lex de illius impudicitia ſuſpicatur, eodem titulo, quæſitone 30. numera decimoſeptimo 387

Vidua perdit legatum ſibi factum, ſi nubit intra annum luctus, ibid. nu. 30

Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias intra annum, efficitur ingrata, ibid. nu. 35 388

Vidua videtur habere, quando habet actionem ad dotem, eo. tit. q. 35. nu. 33 399

Vidua videtur eſſe in eadem matrimonio, eodem tit quæſ. 37. numero 5 403

Vidua non poteſt pro alimentis intra annum luctus plus conſequi ab hæredibus mariti, quam ſint fructus dotis, contra tamen eo. tit q. 43. nu. 20. & 39 412

Viduæ præſtari debent alimenta in domo mariti, quando vſusfructus illi reſtringitur ad alimenta, titulo 4. quæſt. 14. numero 3 158

Viduæ alimenta ab hæredibus mariti debentur in domo quando gratia miſerationis debentur, ibid nu. 5

Viduæ alimenta præſtantur extra domum, quando ea debentur propter moram factam in reſtitutione dotis, ibid. nu 6

Viduæ alimenta in annos ſingulos relicta ſoluuntur in principio anni præſtita cautione de reſtituendo, ſi tranſierit ad ſecunda vota, tit. 4. q 17 nu. 13 159

Viduæ extra domum mariti dantur alimenta ex iuſta cauſa, ſed deducta pretio operarum, eo. tit q. 29. nu. 39 174

Viduæ ſi ex forma ſtatuti debent ſolui quinque pro centenario, illis non ſoluuntur, quæ ſecundo nupſit, titulo 7 quæſt. 22 numera 10 254

Villa, quæ fletis per menſes, quod non denuntiauit maleſactorem punitur vnica pœna, tit. 6. q 16. nu 8 218

Vincens vincentem te, multomagis vincit te, tit. 1 quæſt. 15. numero 95 114

Vincens vincentem te, non ſemper vincit te, ibid. nu. 96

Vincula duo magis ligant, eodem titulo quæſtione 101. numero 2 81

Vincula duo quando non magis ligetur quam vnum, tit. 8. priu. 22. nu. 2 283

Violata nubens tenetur exquirere patris conſenſum, eod. tit. q. 6. numero 27 5

Virgo ſi inuita comprimitur, virginitatis meritum ſibi duplicatur, titulo octauo, priuileg. quadrageſimo, numero ſexto, folio 297

Viſitator apoſtolicus conſequitur alimenta itineris ab eccleſia viſitata, tit.1.q.64.nu.9 67

Viſitator quicunque alendus eſt ab eis, quos viſitat, ibidem, numero 13

Viſitator deputatus ab epiſcopo, conſequitur pro expenſa quantum eſt ſibi neceſſarium, nec attenditur, quid fuiſſet neceſſariū epiſcopo, ibid.nu 16

Viſitator ſi ſoluit vecturas equorum, vel equos pro viſitatione, non repetit, titulo primo, quæſtione vigeſimaſecunda, numero 3 166

Viſitator debet moderata ſumere alimenta in viſitatione, & non grauare rectores eccleſiarum, ibid.nu.4

Viſitator non ita debet rectores eccleſiarum grauare, quod egeāt quotidianis alimentis, ibid.nu.5

Viſitator non debet vno in loco morari vltra unum diem, ibid. numero 8

Viſitator recipiens vnius diei procurationem ab uno non poteſt conſequi ab alio, titulo nono, quæſtio. quarta, numero 3. folio 341

Viſitatori deputato ab epiſcopo ſubminiſtrandæ ſunt expenſæ, tit.1.q.64.nu.15 67

Viſitatori alimenta præſtantur, ſecundum eius qualitatem, & dignitatem, titulo quarto, quæſtione decimaoctaua, numero 41 162

Viſitatoribus apoſtolicis, vel nuntijs prouidendum eſt de equis & eorum vectura, eodem titulo, quæſtio.22. numero decimo, folio 166

Vita eſt rebus omnibus anteponenda, titulo primo, quæſt.57 numero 4 64

Vita legata veniunt alimenta, tit.2.q.2.nu 9 100

Vita militia ſuccedit loco portionis, quam ſecundogenitus habere debet in feudo, titulo ſeptimo, quæſtio.decimaquinta, numero 26 242

Vita hominis taxatur in quacunque diſpoſitione ſecundum l. hæreditatum, ff ad l.Falcidiam, titulo nono, quæſt.11.nume.27. folio 350

Vita hominis taxatur ſecundum d.legem, quando quæritur, an maritus plus relinquit vxori ſecundæ quam filijs primi matrimonij, eo.tit.q 19.nu.15 364

Viuere de vento nemo præſumitur, titulo primo, quæſtione 80. numero 2 74

Viuere præſumitur quilibet uſque ad centum annos, eod.tit.q. 34.nu.26 397

Vltima voluntas, qualiſcunque ſit, ſemper eſt fauorabilis, tit.8. priuil.21.nu.24 283

Vniuerſitas tenetur defendere ciuē ſuum, titulo primo, quæſtio. 128.nu.9 96

Voluntas quæ habet patronatum in eccleſia, alenda eſt ab ipſa eccleſia ſi diues illa ſit, & vniuerſitas pauper, tit.4.q.23.numero 16 167

Vniuerſitas antequā collectat particulares excutit ſuos redditus, tit.7.q.22.nu.7 254

Vniuerſitas aliud eſt, quam ſinguli de vniuerſitate, eo.tit.q.32. numero 22 262

Vniuerſitas perire non poteſt fame, ibid.nu.26

Vniuerſitas perit per priuationem, vel diſſolutionem, ibid. numero 27

Vniuerſitas non habet animam, ibid.nu.28

Vniuerſitati relictum videtur quidquid ſindicis vel conſulibus fuit legatum, tit.5.q.6.nu.6 183

Vniuerſitatis lis non dicitur lis ſingulorum, titulo 7.q.32.numero 23 262

Volo verbum intelligitur cum effectu quando dicitur, quia muros tranſcendere voluit, titulo 9. quæſtione decimaſexta, numero 64 360

Voluiſſe non videntur partes, ſi non expreſſerunt quod eis facile fuiſſet exprimere ſi voluiſſent, eo.tit.q.44.nu.19. 414

Velle uti dicitur, qui voluntariè vtitur, eodem titulo, q.16.numero 66 360

Velle ſaltem conditionaliter dicitur, qui cogitur, licet non abſolutè, eo tit.q.27.nu.125 382

Voluntas coacta, voluntas eſt, ibid.nu.124.& tit.8.priuil.40. nume.7 297

Voluntas, quæ ex actu colligitur, non vltra extenditur quam infertur ex ipſo actu, tit.1.q.44.nu.30 46

Voluntas hominis cognoſcitur ex loquela, tit.2.q.2.nu.5. 100

Voluntas colligitur ex actu nullo, eo.tit.q.15.nu.103 115

Voluntas teſtatoris eſt lex, ibid.nu.225.f.122. & tit.4.q.15. nu.1.f.153.& tit.5.q.3.nu.1 181

Voluntas tacita, quæ ex actu colligitur, non extenditur vltra quam exactu de neceſſitate infertur, tit.4.quæſtio.16.num. 27 f.157.& tit.6.q.3.nu.59 195

Voluntas teſtatoris facit totum, ibid.nu.37 158

Voluntas teſtatoris æquiparatur legi, ibid.nu.38

Voluntas colligitur ex perſonarum conditione, ibid.nu.39

Voluntas teſtatoris large interpretanda eſt, eodem titulo, q.29. numero 47 174

Voluntas declarari poteſt abſente parte, & quandocunque, tit 6. q 8.nu.65 204

Voluntas teſtatoris prævalet communi loquendi vſui, tit.9.q. 30.nu.40 388

Voluntas in mente retenta nihil operatur, eodem titulo, q.31.numero 3 392

Voluntas teſtatoris attenditur in vltimis voluntatibus, eo. tit.q. 40.nu 17 406

Voluntas & poteſtas debent copulatiuè concurrere in quocunque actu, tit.6.q.17.nu 13 219

Voluntas teſtatoris præſumitur eſſe legi conformis, tit.7.q.23. numero 12 255

Voluntas teſtatoris ſeruatur pro lege, eo.tit.priuil.85.numero 1. folio 333

Voluntas quæ ex actu colligitur non extenditur vltra quam ex actu infertur de neceſſitate, titulo nono, quæſt.16. numero 24 358

Voluntas declaratur ex actu nullo, ſicuti ex valido, eod.tit.q.25. numero 2 376

Voluntatē teſtatoris qui impugnat, non poteſt illi ſuccedere, tit. 7.q.24.nu.24 256

Voluntatem ſuam explere cuilibet debet eſſe permiſſum, tit.8. priuil.50.nu.2 307

Voluntati quod committitur, neceſſitati non ſubijcitur, tit.9.q. 44.nu.32 415

Voluntatis actus non dicitur, qui fit ab eo, qui cogi poteſt, tit.6. q.8.nu.60 203

Voluntarium non dicitur quod ab eo fit, qui cogi poteſt, tit.7.q. 12.nu.19 237

Vſum domus, vel fundi qui habet, locare non poteſt, tit.4.q.4. numero 15 141

Vſus. Frumentum pro vſu emptum, ſi quis mutato propoſito vēdat, non incidit in pœnam ſtatuti, eo.tit.q.2.nu.27 139

Vſus patrisfamilias declarat illius voluntatem, eod.tit. q.19. nume.9 164

Vſus domus ſi relinquitur marito, poterit etiam vxor habitare, eo tit.q.24.nu 3 169

Vſus relictus debetur ſolum ſecundum neceſſitatem perſonæ, tit. 9.q.14.nu.10 355

Vſus communis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur, eo.tit.q.30.nu.6 387

Vſus loquendi non attenditur, quando actus eſſet nullus, ſi attenderetur, eo.tit.q.36.nu.48 402

Vſuarius, domus poteſt recepta mercede inducere inquilinum ad ſecum habitandum, tit.4.q 34.nu.16 141

Vſufructu alicui relicto hæres non concurrit cum legatario in vſufructu, tit.2 q.15.nu.111 115

Vſufructu relicto vxori cum victu & veſtitu, reſtringitur ad alimenta etiam inſtitutis extraneis, ibidem, numero 122. folio 116

Vſus-

Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ex conſuetudine Bulgari ad alimenta, ſtantibus filijs, ibid.nu.1 108

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando vxor relinquitur domina, & vſusfructuaria, ſiue quando relinquitur dominium, & vſusfructus, ibid.nu.3 109

Vſusfructus vxori relictus reſtringitur ad alimenta, ſiue teſtator vtatur verbis iuris, ſiue facti, quando extant filij, ibidem, numero 5

Vſusfructus, quando vel ſimpliciter, vel omnium bonorum relinquitur vxori, reſtringitur ad alimenta propter filios, ibid. numero 6

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta ſtantibus filijs etiam quando relinquitur matri, vel ſorori, vel alij perſonę, ibidem, numero 9

Vſusfructus nurui relictus reſtringitur ad alimenta, quando instituti ſunt nepotes ex ea nuru, & filio præmortuo, ibid.nu.15

Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando fuit inſtituta mater, vel fratres, ibid.nu.17 110

Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta inſtitutis filijs, ibid.nu.18

Vſusfructus marito relictus licèt reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs, tamen maritus vti pater eſt vſufructuarius, ibid. numero 20

Vſusfructus vxori ſecundę relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituuntur filij prioris matrimonij, ibidem, nu.25. & 27 111

Vſusfructus vxori relictus ad alimenta reſtringitur, quando eſt inſtitutus filius legitimatus, ibid.nu.29

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituitur filius arrogatus, vel adoptatus, ibid nu.36

Vſusfructus vxori relictus ad alimenta, reſtringitur ad alimenta, quando naturales filij ſunt inſtituti, ibidem, numero 42. & 47 112

Vſusfructus vxori legitimè relictus non reſtringitur ad alimenta, quado ſunt inſtituti filij naturales, & ibi de veritate, ibid.num.47

Vſusfructus marito relictus inſtitutis naturalibus reſtringitur ad alimenta etiam ſtantibus legitimis, & naturalibus, ibidem, numero 48

Vſusfructus vxori relictus a Principe, reſtringitur ad alimenta, ibid.nu.52

Vſusfructus vxori relictus in tantum reſtringitur ad alimenta, quod filij non poſſunt vſumfructum dare inuita matre, ibid. numero 66

Vſusfructus relictus vxori reſtringitur ad alimenta, etiam inſtitutis extraneis, ſi conſtet de voluntate teſtatoris. vbi de veritate ponitur, ibid.nu.84 113

Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, ſi extranei ſunt inſtituti, ibid.nu.85

Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando filij non fuerunt inſtituti, licèt extent, & ibi de veritate, ibid. numero 90

Vſusfructus quando vni ſimpliciter relinquitur tunc non uidetur teſtator heredem inſtituere pleno iure, ibid.nu.114 115

Vſusfructus mulieri relictus in codicillis, non reſtringitur ad alimenta, ibid nu.116

Vſusfructus vxori relictus habendo toto tempore vitæ victum, & veſtitum, non reſtringitur ad alimenta, ibid.nu.126 116

Vſusfructus certę rei ad alimenta reſtringitur, quando ea capit maiorem partem bonorum ibid.nu.145 117

Vſusfructus non reſtringitur ad alimẽta quo ad partem extranei, qui ſit inſtitutus cum filio, ibid.nu.147

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta pro prælegato relicto extraneo, qui fuit cum filio, intelligendo tamẽ pro portione, quam cepit hæreditario iure a filio, ibid.num.158 118

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius inſtitutus deceſſit, & ſubſtitutus eſt admiſſus, ibid.nu.162

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta poſt mortem filij inſtituti, quando reſtrictio, inducitur ex voluntate teſtatoris importata per uerba, non alias ex conſuetudine Bulgari, ibid.nu.177 119

Vſusfructus licet mortuo filio non reſtringatur ad alimenta, deducitur tamen legitima ſilio debito, ibid.nu.178

Vſusfructus reſtringitur ad alimẽta, quando legatum eſt unicum, & filius decedit relicto ſubſtituto pupillari, ibid.n.195 121

Vſusfructus vxori relictus cum ſilio, non reſtringitur ad alimenta, ibid.nu.204

Vſusfructus quando duobus relinquitur, cenſetur cuilibet relictũ in ſolidum, ibid.nu.215 122

Vſusfructus poteſt alieni & heredibus ſuis relinqui, ibid nu.223

Vſusfructus quem vſusfructuarius conſequitur per ius accreſcẽdi, non eſt idem, ibid.nu.224

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando conſtat de voluntate teſtatoris, ibid nu.226

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quãdo teſtator reliquit plenum, & integrum vſumfructum, ibid. nu.228

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius fuit inſtitutus poſt mortem vxoris, ibid.nu.232

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filium inſtituit reſeruato vxori vſufructu, ibid.nu.233

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator vult, quod poſſit diſponere de fructib. vel illis gaudere, uel quod illos habeat in ſua poteſtate, ibid. nu.234

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator dicit quod vxor poſſit uti, & frui bonis, ibid.nu.235

Vſusfructus integer debetur, quado teſtator mandat uxorẽ nõ moleſtari, ibidem, nu.236

Vſusfructus vxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator liberat ab onere reddendi rationem ibid.nu 234

Vſusfructus reſtringitur ad alimenta quando teſtator liberat uxorem ab onere præſtandi cautionem, ibid.num.243

Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta. quando teſtator mãdat quod vxor ſuſtineat onera hereditaria, uel æs alienum, ibidem, numero 248

Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta ſtantib. liberis, tit.1.q.46.num.3 54

Vſusfructus illi relictus non cenſetur, cui cura & cuſtodia committitur, tit.2 q.6.nu.4 102

Vſusfructus quando vni relinquitur, & alius heres inſtituit pleno iure, tunc heres habet dimidiam uſusfructus, eod.tit.q 9. num.9 103

Vſusfructus vxori relictus, quando reſtringitur ad alimenta, cogitur filius alimenta dare etiam de fructib. feudalium bonorũ. tit.4.q.10.nu.10 1.7

Vſusfructus vxori relictus dummodo moretur cum filijs, debetur, quando propter filiorum mortem mater non poteſt cum filijs morari, tit.5.q.4 nu.11 183

Vſusfructus relictus ad effectum Doctoratus extinguitur ſecuto Doctoratu, eod tit.q.5.nu 10 184

Vſusfructus continet alimenta, tit.7 q.23.nu.7 255

Vſusfructus non tranſit in fiſcum ex confiſcatione, ſed commoditas vtendi & fruendi, tit.8.princ.59.num.12 314

Vſusfructus feudi nõ tranſit ad fiſcum. ſed commoditas, ibidem, numero 13

Vſusfructus finitur, & ſolidatur cum proprietate, quando vſufructuarius patitur maximam, aut mediam capitis diminutionem ſecus quando minimam, ibid.nu.23 315

Vſusfructus quo caſu tranſeat in fiſcum, ibid.nu.24

Vſusfructus fundi poteſt ei relinqui, cui iam alimenta debentur ex alio relicto, tit.9.q.4.nu 25 342

Vſusfructus patri acquiritur in bonis filij ratione patriæ poteſtatis, eo.tit.q.10.nu.29 365

Vſusfructus quando cenſeatur relictus, eo.tit.q.40.nu.20 405

Vſusfructus conſiſtere poteſt in pecunia, ibid.nu.22

Vſufructuarius omnium bonorum, tenetur ad æs alienum hæreditarium, tit.1.q.30.nu.1 24

Vſufructuarius etiam proprietarius concurrunt ad ſolutionem æris alieni, ibid.nu.2

Vſufructuarius bonorum hæreditatis eos alit, quos teſtator alere tenebatur, ibid.nu.3

Vſufructuarius tenetur alere mancipia hæreditaria, ibid.nu.5

Vſu-

Vſufructuarius ſoluit legata annua, ibid.num.6

Vſufructuarius quomodo contribuat in ſolutione æris alieni, tit. 2.q.15.nu.146 117

Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, ibid.nu.245 124

Vſufructuarius non tenetur ad ſolutionem æris alieni. ibid.n.249

Vſufructuarius ſoluit collectas, quia eſt onus fructuum, ibidem, numero 250

Vſufructuarius non tenetur ad collectas, quando illæ abſorbent omnes fructus, ibid.nu.251

Vſufructuarius tenetur ad collectas, tit.4.q.16.nu.12 157

Vſufructuarius non ſoluit collectas, quando illæ abſorbent vſumfructum, ibid.nu 13

Vſufructuarius non tenetur cauere de vtendo, & fruendo, quando donauit reſeruat vſufructu, eod.tit.q.18.nu.46 162

Vſufructuarius ſi ſoluit magnam impenſam in rei refectionem repetit. tit.6.q.3.nu.74 196

Vſufructuarius non cogitur impendere de ſuo in refectionem rei, licèt cogatur ponere diligentiam, eod.tit.q.8.nu.94 205

Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo & fruendo arbitrio boni viri, tit.7.q.19.nu.161 251

Vſufructuarius percipiens fructus bona fide ante præſtitam cautionem, qua non fuit petita. facit fructus ſuos, ibid.nu.17

Vſufructuarius poteſt vſusfructus commoditatem vendere, ſed non ipſum vſumfructum formalem, tit.8.priu.43.nu.6 298

Vſufructuarius non tenetur ſolus ad onera æris alieni, tit.9.q. 16.num.12 358

Vſufructuarius poteſt commoditatem alij vendere, licèt non vſumfructum, eod.tit.q.22.nu.9 368

Vſufructuarius poteſt ius ſuum cedere proprietario, ibid.nu.2

Vſufructuarius liberatur ab oneribus ſi uelit renuntiare vſufructuario, eod.tit.q.23.num.2 369

Vſufructuarius, qui donauit proprietatem, non tenetur cauere de vtendo & fruendo, eod tit.q.41.nu.7 408

Vſura eſt omni iure probibita, tit.1.q.42.nu.37.f.139.& tit. 9.q.40.nu 34 407

Vſura quicquid vltra ſorte petitur, tit.1.q 45.nu.4 51

Vſura non permittitur pro alendis pauperibus, vel redimendis captiuis, ibid.nu.14

Vſuræ non tolluntur propter pactum, ibid.nu.17

Vſura quod ſoluatur, vel quod fructus imputentur in ſortem, paria ſunt, ibid.num.18

Vſura non eſt ſi legatarius, qui ex præcepto teſtatoris non poteſt ſortem exigere aliquid capit de ordine teſtatoris, ibidem, numero 60 54

Vſura non dicitur, quando qui coactè mutuauit Reipublicæ, aliquid capit vltra ſortem, ibid.nu 61

Vſura eſt omni iure prohibita tā in vltimis voluntatib. quam in contractib. tit.8.priu.29.nu.1 289

Vſura eſt, quando teſtator mandat ſolui vxori certum quid donec ſoluantur dotes, ibid.nu.2

Vſura non eſt, quando teſtator mandat ſolui quid pro alimentis, donec detur certum quid legatum, ibid. nu.3

Vſura non permittitur etiam pro alimentis, vel redimendis captiuis, ibid.nu.4

Vſura non eſt, quando teſtator relinquit mille intra quinquennium, & interim annua quinquaginta, ibid.nu.6

Vſura non eſt, quando vltra ſortem aliquid recipitur a ſponte dante, ibid.nu.9

Vſura non eſt, quando teſtator aliquid relinquit creditori pro vſuris præteriti temporis, ibid.nu.11

Vſura non debet promitti etiam ſi ſub prætextu alimentorum, tit.9.q.18.nu.4 362

Vſura non eſt, quando teſtator aliquid annuum relinquit, donec ſoluatur legatum, ſi non eſt in facultate legatarij exigere relictum, ibid.num.10

Vſura non committitur, quando non procedit pactio, ibid.nu.11

Vſura non eſt quando aliquid a ſponte dante recipitur pro mutuo. ibid.nu.12

Vſura nihil aliud eſt quam lucrum, ibid.nu.15 363

Vſura nihil aliud eſt quam lucrum prouenieus ob vſum pecuniæ alicui conceſſum, eodem titulo, q.40.num.33 407

Vſuram teſtator inducere non poteſt, tit.1.q.45.nu.21 51

Vſurarum partem petens, non videtur aliam partem petere, eod. tit.q.43.nu.34 46

Vſurarum repetitio poteſt a debitore remitti, tit.8.priuil.29 numero 10 289

Vſurarum quæſtio ſi in iure conſiſtit, ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticum, ſecus ſi ſit facti, tit.9.q.18.nu.16 363

Vſuras ſoluere qui promiſit iuramento tenetur ad obſeruantiam iuramenti, eod.tit.q.24 nu.5 371

Vſuræ ſunt prohibita ēt in contractu dotis, tit.1.q.42.nu.1 37

Vſuræ ex contractu dotis debentur, ſpeciali iure, vbi tamen de veritate vide, ibid. nu.12

Vſuræ non debentur pro debito non liquido, ibid.nu.16

Vſuræ dotales non debentur, etiam ſi ſint promiſſæ per vxorem, quando præceſſit pactum quod teneantur, ibid.nu.39 38

Vſura iure digeſtorum erant permiſſæ, ibid.nu.42

Vſuræ dotales, vt exigi licitè poſſint, tria copulatiuè concurrere debent, ibid.nu.147 44

Vſuræ dotales omiſſæ in libello peti poſſunt nouo iudicio, eo.tit. q.43.nu.3 45

Vſuræ dotis non ſolutæ ſuccedunt loco pœnæ, ibid.nu.7

Vſuræ differunt ab intereſſe, ibid. nu.17

Vſuræ quando ſunt permiſſæ, tunc pacto taxari poſſunt, eo.tit. q.44.nu.34 48

Vſuræ dotales debentur vxori poſt annum luctus, ſed ibi de veritate vide, eod.tit.q.45.nu 7 51

Vſuræ retardatæ dotis ſunt fauorabiles, non odioſæ, tit.3.q.5.numero 5 133

Vſuræ vſurarum debentur, quando ſic ſe habet conſuetudo, tit.9. q.40.nu.45 407

Vſuræ pupillo ſoluūtur iuxta id, quod ſoluebatur eius patri, ibid. numero 46

Vſuræ quando conſueuerunt diuerſimodè ſolui, attenditur quod minimum eſt, ibid.nu.47

Vſuræ res obligata pro ſorte cenſetur etiam obligatū pro vſuris, tit.6.q.3.nu.10 193

Vſuræ marito debitæ pro tempore præterito cedi poſſunt, tit.8.priuil.55.nu.11 305

Vſuræ dotales propter moram commiſſam in non ſoluendo omni iure petuntur, tit.9.q.31.nu.64 390

Vſurarij teſtamentum conualeſcit, ſi poſtea caueat de uſuris reſtituendis, tit.7.q.4.nu.20 230

Vſurarius ſi quis ſit poſt teſtamentum, ſecedit inteſtatus, ibidem, numero 18

Vſurarius qui poſt ceſſionem deuenit ad meliorem fortunam poteſt ſibi retinere quantum ſufficit pro alimentis, tit 8.priu.28. numero 6 288

Vſurarius contractus, quando dicatur ſpectat cum Theologos declarare, eod tit.priuil.29.nu.8 289

Vt dictio cauſam ſignificat, tit.1.q.42.nu.100 42

Vtile negocium dicitur, quando bene ſucceſſit, tit.1.q.121.numero 17 93

Vtile vitiatur per inutile in indiuiduis, tit.7.q.17.nu.27 248

Vtilitas contractus non probatur ex aſſertione contrahentium, tit.8.priuil.56.nu.74 310

Vtilitas contractus probatur aſſertione accedente lapſu longi temporis, ibid.nu.75

Vtilitas debet eſſe euidens, vt ſuſtineatur actus factus ſine prætore, ibid.nu.76

Vtilitas tranſactionis ſufficit quod appareat ex poſt facto, ibid. numero 77

Vtilitatem contractus probare tenetur, qui tranſigit cum alimentario, ſi deficit ſolennitas, ibid.nu.71

Vuas capere in alieno agro, licèt viatorib. etiam ſi non ſubſit neceſſitas, tit.8.priuil.39.nu.8 296

Vulneratus præſumitur mortuus ex negligentia, quando medicus non fuit redhibitus, tit.8.priu 69.nu.8 325

Vxor tenetur alere maritum bannitum, tit.1.q.3.nu.4 3

Vxor poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam liberis ex primo matrimonio, ſi relictum non affert emolumentum, eod.tit. q.10.nu.25 9
Vxor pauper non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ſi habet patrem diuitem, eod.tit.q.23.nu.13 19
Vxor ſeruit viro, eod.tit.q.32.nu.2 26
Vxor alenda eſt a viro ex diſpoſitione iuris poſitiui, ibidem, num.7
Vxor quæ culpa viri domum exiuit, dotes ſuas repetit, ibidem, num.21 27
Vxor propter nimiam viri ſæuitiam agit ad ſeparationem thori, ibid. num 22
Vxor poteſt paciſci quod maritus teneatur eam alere cum familia, ibid.nu.35 28
Vxor infirma, quæ tamen ſeruit viro, an ſit alenda, eod.tit.q.34. num.1 eod.
Vxor dicitur marito ſeruire, ibid.nu.3
Vxor infirma tenetur de ſuo impendere, ſi fructus dotis non ſufficiunt, ibid.num.14 29
Vxor inops ſi habet patrem diuitem non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis, ibid.nu.31
Vxor magis tenetur ſubuenire patri, quam marito in alimentis, ibid.num.33 30
Vxor repetit dotem, quando maritus exilio, vel confiſcatione bonorum damnatur, eod.tit.q.34.nu.1 30
Vxor repetit dotem, quando mariti bona ſunt pro parte publicata, etiam ſi ex remanenti ſit diues, ibid.nu.2
Vxor repetit etiam donationem propter nuptias, quando publicantur mariti bona, ibid.num.3
Vxor repetit dotes a fiſco, quando maritus damnatur crimine læſæ maieſtatis, ibid.nu.4
Vxor non debet pati pro marito, ibid.nu.5
Vxor quæ dotem habet, vel habere poteſt, non alitur a fiſco publicatis mariti bonis, ibid.nu.6
Vxor ſub prætextu dotiũ exiſtentium in pecunia non impedit bona fiſco incorporari, ſecus ſi ſint in bonis ſtabilib.ibid.nu.7
Vxor habens bona mariti obligata impedit bona fiſco incorporari, ibid.num.8 31
Vxor poſſidens bona mariti pro dotibus obligata, poteſt illa retinere, donec ſoluantur dotes, ibid.nu.9
Vxor impedit incorporari fiſco bona mariti, quando dos eſt in bonis quomodocunque quæſitis, ibid.nu.10
Vxor inops & indotata conſequitur quartam in bonis confiſcatis marito diuiti, ibid.nu.14
Vxor quod alat virum, incongruum uidetur, eod.tit.q.35.numero 1 31
Vxor non tenetur virũ alere de bonis parapheralib.vbi contra. ibid.num.2.& 6
Vxor repetit dotes, quando maritus ſubijcitur banno, quaſi uergat ad inopiam, eod.tit.q 36.nu.1 32
Vxor de fructibus bonorum dotalium alit maritum bannitum, ibid num.6
Vxor diues tenetur alere maritum non ſolum de bonis dotalibus ſed etiam de alijs, ibid.nu 7
Vxor tenetur maritum alere de fructibus aliorum bonorum, ſi fructus dotium non ſufficiunt, ibid.nu.9
Vxor tenetur exhibere reuerentiam viro, ibid.nu.10
Vxor poteſt ingredi religionem marito remanente in ſæculo ſi ſenex eſt & caret ſuſpitione incontinentiæ, eo.tit.q.37.n.18 33
Vxor quoque alenda eſt ei, cui alimenta promiſſa ſunt, eod.tit.q. 38.nu.17 34
Vxor agit vti coniuncta perſona mariti contra ſororem, vel etiã vtili actione, vt ſe obliget pro dotis reſtitutione, ibid.nu.39
Vxor repetit dotes a ſocero uergente ad inopiam non minus quã a marito, eod.tit.q.39.nu.12 35
Vxor non lucratur donationem propter nuptias, niſi pro ea parte, pro qua dotem ſoluit, eo.tit.q.42.nu.56 40
Vxor lucratur in totum donationem, etiam ſi dotem integrè non ſoluerit, quando maritus deceſſit durante dilatione ad ſoluendum data, ibid.nu.57
Vxor quamuis dotata tenetur viro operari, ibid.nu.81
Vxor, an dicatur in mora ſoluendi dotem, quando vxor ſuſtinet onera matrimonij, ibid.nu.136 44
Vxor etiam indotata ali debet a marito, in cuius eſt obſequijs, eo.tit.q.83.nu.5 75
Vxor quæ eſt in obſequio mariti, ali debet etiam ſi ſit infirma, ibid.nu.6
Vxor dicitur eadem caro cum marito, eo.tit q.95.num.1 80
Vxor relicta vſufructuaria tenetur primum alere filios, quam ſeipſam, eo.tit.q.97.nu.1 eod.
Vxor ali debet a ſecundo viro prius quam a filijs ex priore matrimonio, eo.tit.q.108.nu.2 83
Vxor ſi maritum habet pauperem, alenda eſt a filijs primi viri, ibid.num.3
Vxor dum agit ad repudium eo quod intra biennium non fuerit cognita, conſequitur alimenta interim a marito, eod.tit.q. 118.nu.3 90
Vxor non habet interim alimẽta, quando maritus illi agenti obijcit vnam ex cauſis, quib. poſſint denegari alimenta, ibid.nu.4
Vxor eſt alenda a viro, donec diſputatur de veritate matrimonij, ibid.nume.6
Vxor eſt alenda a marito, dum repetit ob mariti inopiam, ibid. numero 7
Vxor agens ad dotis reſtitutionem propter mariti mortem, interim debet ali, ibid.num.8
Vxor non habens aliunde, alenda eſt ab hæredib.viri pendente iudicio ſuper dotis reſtitutione petita intra annum, ſi dos eſt in immobilib.ibid.nu.12 91
Vxor ſi relicta fuit domina in domo, habebit alimenta cum præeminentia, tit.2.q 8 nu.1 102
Vxor relicta domina & maſſaria, habet alimenta cum præminentia, ibid. nu.2
Vxor relicta domina, madonna & maſſaria, habet alimenta cum præeminentia, ibid.nu 3
Vxor relicta domina & patrona, habet alimenta cum præeminentia, ibid. num.5
Vxor relicta domina & patrona, habet vſumfructum, quando extranei ſunt inſtituti, vbi latè, ibid.num.6
Vxor quando relinquitur domina nullo dato hærede, eſt proprietaria, ibid.nu 8 103
Vxor quando relinquitur donna & madonna durante vita, habet vſumfructum, ibid.nu.10
Vxor quando relinquitur ſimpliciter vſufructuaria conſequitur ſolum alimenta ſtantib.filijs, eo.tit.q.15.nu.4 109
Vxor quando ſine adiectione verborum relinquitur vſufructuaria, habet integrum vſumfructum, ibid.nu.8
Vxor relicta vſufructuaria inſtitutis nepotib.aut deſcendentibus conſequitur ſola alimenta, ibid.nu.11
Vxor relicta vſufructuaria conſequitur ſola alimenta, quando inſtituta eſt mater, vel alius aſcendens, ibid.nu.16
Vxor inſtituta in vſufructu poſt eius mortem filio dicitur hæres vniuerſalis, & cenſetur grauata reſtituere per fideicommiſſũ filio bonum poſt mortem, nu.97 114
Vxor cui alimenta relicta ſunt cum præeminentia, non tenetur cauere, ibid. num.247
Vxor relicta vſufructuaria conſequitur integrum vſumfructum ſtantibus filijs, quando excipitur, ibid.nu.252 124
Vxor nomine viri vel nomine proprio petit alimenta pro marito a ſocero, tit.3.q.1.nu.23 126
Vxor petit fructus & alias dotis acceſſiones ea ipſa actione, qua petit dotem, eod.tit.q.2.nu.1 129
Vxor petit a marito iure actionis alimenta ſibi debita, ibid.nu.6
Vxor non poteſt a viro petere alimenta extra domum, eod.tit.q. 14.nu.12 152
Vxor alimentaria non cogitur habitare in domo teſtatoris, ſi non poteſt honeſtè, ibid nu.24
Vxor non debet a marito ſeparari, eodem titulo, quæſt.15.numero 37 155
Vxor accuſans matrimonium conſequitur alimenta ſecundum facultates viri, & dignitatem ſui, eo.tit.q.18.nu.37 162

Vxor

Vxor noa tenetur alere virum, qui propria culpa incidit in egeſtatem, ibidem, nu. 61 163
Vxor quę magnam tulit dotem, pinguius alitur quam ea, quę paruam habet, eod. tit. q. 20. nu. 3 165
Vxor operari debet ad vtilitatem viri, ſi ab eo percipit alimenta, eo. tit. q. 29. nu. 9 173
Vxor quę recipit alimenta a viro, dicitur illi quaſi famula, ibid. num. 10
Vxor viro ea præſtat obſequia, quæ ſuæ conditioni conueniunt, ibid. num. 11
Vxor nobilis, quæ pro uiro ſubijt uilia ſeruitia, acquirit meritū, ibid. num. 12
Vxor quando teneatur uilia præſtare obſequia uiro, ibid. nu. 13
Vxor tenetur uiro facere lectum, coquinariam, & alia. & an nerum, ibid. nu. 14
Vxor, quæ dotem attulit ſufficientem ad alimenta, non tenetur operari in domo, ibid. nu. 17
Vxor eſt in poteſtate uiri, quoad debitum carnis, ibid. nu. 18
Vxor non pręſumitur acquiſiuiſſe de bonis uiri, quando exercebat aliquam artem, ibid. nu. 24
Vxor quę exercet artificium, tenetur recompenſare uirum pro tempore laborando deſtitit ab obſequio, ibid. nu. 25
Vxor acquirens de mariti pecunia, ſibi quærit, ibid. nu. 26
Vxor quærit uiro, quando de illius pecunia, & mandato exercet artem, ibid. nu. 27 174
Vxor, an præſumatur lucrum feciſſe de re mariti uel aliunde. ibid. num. 34
Vxor cui alimenta relicta ſunt, tenetur operari obſequiales operas, ibid. num. 52
Vxor cui alimenta ſunt relicta, poteſt nihilominus dotes ſuas petere, tit. 5. q 4. nu. 11 181
Vxor cui alimenta relinquuntur ita, ne dotes petat, perdit legatum, ſi petit dotes, ibid. nu. 12
Vxor cui alimenta relicta ſunt ſub onere non petendi dotes, legatum non perdit, ſi dotes recipit a ſponte dante, ibid. nu. 13
Vxor cui alimenta relinquuntur, ſi dotes non petierit, non perdit alimenta pro tempore, quo non petijt, licet ex poſt petierit. ibid. num. 25
Vxor cui relinquitur, donec ſteterit uidua, uel donec, uel quoad, &c. non reddit fructus perceptos pro tempore præterito. ibid. nu. 33 182
vxor paria ſunt quod inſtituatur ſub conditionem, ſi ſeruauerit uitam uidualem, ibid. nu. 34
vxor cui relictus eſt vſusfructus, ſi ſteterit uidua, & dos cū centum ſcutis, ſi nupſerit, non conſequitur illa ſcuta centum nubendo, ſi a principio elegit uſumfructum, ibid. nu. 38
vxor cui alimenta relicta ſunt, uel uſusfructus ducendo uitam uidualē, non reſtituit fructus præteriti temporis, ſi poſtea nubet, ibid. nu. 44
vxor cui alimenta ita relicta ſunt, quod ſit pro dotibus quitata, non peti dotes, ſi elegit alimenta, ibid. nu. 46
vxor cui alimenta relinquuntur propter affectionem, cum onere tamen habitandi cum filijs, conſequitur alimēta filijs mortuis, quia cenſentur relicta contemplatione utrinſque, eodem titulo, q. 4. nu. 16 183
vxor relicta alimentaria cum onere habitādi cum filijs, ſi recedat ab eis, an redeundo recuperet legatum, ibid. nu. 24
vxor nubendo ſine dote, uidetur perſonam ſuam loco dotis dediſſe, tit. 6. q. 4. nu. 2 196
vxor diſcedere poteſt a uiro propter illius ſęuitiam, eodem titu. q. 5. nu. 19 197
vxor repetit a uiro quicquid impendit in alimenta illius, eo. tit. q. 18. nu. 2 219
vxor repetit a uiro quicquid in illius utilitatem impendit animo donandi, ibid. nu. 4
vxor non repetit alimenta marito præſtita, ſi illum tenebatur alere, ibid. num. 8
vxor repetit a uiro alimenta quæ præſtitit, etiam ſi concurrat aliqua donationis coniectura, ibid. nu. 12
vxor repetit a uiro alimenta, quę cōib. filijs præſtitit, ibid. nu. 14
vxor repetit a uiro dotem, quam ſoluit pro cōmuni filio, ad quam ſe obligauerat, ſimul cum marito, ibid. nu. 15
vxor non præſumitur alimentata a uiro, qui ſeorſum habitauit, eo. tit. q. 23. nu. 19 224
vxor ſi cum fratre ſeorſum a uiro habitauit, præſumitur alita a fratre, ſi non habebat bona, ibid. nu. 20
vxor non poteſt maritum criminaliter accuſare, tit. 7. q. 4. numero 7 230
vxor accuſata a marito de adulterio poteſt excipere de adulterio mariti, ibid. nu. 8
vxor meretrix, quę tamen poſt matrimonium honeſtè uixit, non accuſatur de adulterio, ibid. nu. 22
vxor quæ non uult petere a patre, quod ſe dotet, poteſt a uiro expelli, eo. tit. q. 6. nu. 10 233
vxor quę diſceſſit a domo uiri, non eſt ab eo alenda, eod. tit. q. 7. num. 2 eo.
vxor diſcedens ſine cauſa a uiro, non eſt alenda ab illo, eo. tit. q. 16. num. 1 243
vxor quæ receſſit propter adulterium, non eſt alenda a uiro, ibid. numero 2
vxor excommunicata eſt alenda a uiro, ibid. nu. 3
vxor quę fuit immoderatè percuſſa a uiro, poteſt domum exire. ibid. num. 5 244
vxor iuſtè ſeparatur a uiro, qui in eam nimium ſęuit, ibid. nu. 7
vxor immodicè caſtigata diſcedit iuſtè a uiro etiam ſi ipſa cauſam dediſſet, ibid. nu. 8
vxor debet eſſe in obſequio uiri, atque illi ſeruire, ibid. nu. 12
vxor carcerata propter hęreſim, non eſt alenda a uiro, ibid. nu. 3
vxor propter adulterium perdit dotem, ibid. nu 20
vxor etiam ciuili iudicio conuicta de adulterio, perdit dotem. ibid. nu. 21
vxor etiam putatiua perdit dotem propter adulterium, ibidem, numero 22
vxor adultera ultra dotem perdit paraphernalia, & alia omnia, ibid. num. 28
vxor adultera perdit etiam dotem promiſſam, ibid. nu. 29
vxor priuatur dote propter oſculum luxurioſum, uel amplexum inhoneſtum, uel aliud ſimile, ibid. nu. 32
vxor dotē perdit, ſi patitur ſibi mamillas tangi a uiro, ibidem, numero 33
vxor, an ex ſolo oſculo poſſit dote priuari extra cauſā ſcudi, ibid. numero 34
vxor perdit dotem, ſi cum uiris deſcendit in balneum, ibidem, num. 37 245
vxor perdit dotem, ſi extra domum uiro inſcio pernoctauit, ibid. num. 38
vxor debet omnia pati incommoda, potius quam adulterium cō-mittere, ibid. num. 41
vxor ab adulterio non excuſatur, qui illam uenenum propinauit, ibid. num. 46
vxor non poteſt criminaliter uirum accuſare, ibid. nu. 55
vxor poteſt in criminali excipere de mariti adulterio ad effectū ne dotem petat, ibid. nu. 74 246
vxor non eſt alenda a uiro, ſi dotem promiſſam non ſoluit, eo. tit. q. 17. nu. 2 247
vxor quæ integram dotem non ſoluit, debet tamen ali pro rata partis ſoluta, ibid. nu. 5 248
vxor quę partem dotis ſoluit lucratur pro parte donationem propter nuptias, ibid. nu. 9
vxor non conuenitur ultra quam facere poſſit, ibid. nu. 28
vxor quæ propter paupertatem & impotentiam non ſoluit dotē, non poteſt a uiro expelli, ibid. nu. 29
vxor non excuſatur per impotentiam a ſolutione dotis, quam promiſit ſciens ſe non poſſe ſoluere, ibid. nu. 30
vxor quæ partem dotis ſoluit, lucratur ſolam partem donationis propter nuptias ēt ſi promiſſa fuerit ab affinib. ibid. n. 35 249
vxor poteſt paciſci quod maritus teneatur illam alere, eod. tit. q. 18. nu. 2 250
vxor paciſci poteſt cum marito, quod ille non teneatur alere, dum tamen fructus dotis augeant dotem, ibid. nu. 4

Vxor poteſt paciſci cum marito, quod ſeipſum alat, ſed fructus dotis ipſa percipiat, ibid. nu. 6

Vxor nullam tradens dotem conuenire poteſt quod alatur a uiro, ibid. nu. 24 251

Vxor quæ ducta fuit ſine mentione dotis, non cogitur ſeipſam dotare, eod. tit. q. 19. nu. 2 eo.

Vxor indotata ſpernitur a uiro, eo. tit. q. 20. num. 3 252

Vxor hæretica eſt potius necanda, quam alenda, eod. tit. q. 21. numero 1 253

Vxor propter hæreſim perdit dotem, ſicut propter adulterium carnale, ibid. nu. 3

Vxor hæretica non eſt alenda a uiro, ibid. nu. 5

Vxor quæ crimen læſæ maieſtatis commiſit, non eſt alenda a uiro, ibid. nu. 10

Vxor quæ ante legatum, vel poſt commiſit adulterium, priuatur legato ſibi facto a marito, eo. tit. q. 24. nu. 16 256

Vxor turpis ex alia cauſa quam inhoneſtæ uitæ non perdit legatum alimentorum ſibi factum a uiro, ibid. nu. 23 256

Vxor non alit maritum adulterum, eo. tit. q. 25. nu. 1 eod.

Vxor agit ad dotis repetitionem, & thori ſeparationem contra maritum adulterum, ibid. nu. 5

Vxor tenetur alere maritum adulterũ, quando non habet aliunde, & fame periret, ibid. nu. 15 257

Vxor non debet affectum mutare propter infortunium mariti. eo. tit. q. 26. nu. 7 258

Vxor participare debet de infortunio mariti, ibid. nu. 8

Vxor non tenetur denuntiare maritum rebellem, ibid. nu. 9

Vxor tenetur ſequi maritum bannitum pro læſa maieſtate, ibid. numero 10

Vxor receptans maritum bannitum non punitur ſtatuto edito contra receptatores bannitorum, ibid. nu. 11

Vxor ſtante ſtatuto non poteſt occidere maritum bannitum. ibid. num. 13

Vxor non tenetur alere maritum hæreticum de dotibus ſeparatis in confiſcatione, ibid. nu. 18

Vxor puniri non debet pro delicto mariti, eo. tit. q. 27. nu. 9 eo.

Vxor quæ marito non ſeruit, non eſt alenda ab eo, eod. tit. q. 35. num. 4 265

Vxor indotata, quæ tamen patrem habet diuitem non petit quartam in bonis mariti, eo. tit. q. 37. nu. 4 265

Vxor non moleſtat poſſeſſores bonorum mariti, niſi facta prius excuſſione, ibid. nu. 21

Vxor, quæ multa habet immobilia reſpectu proprietatis, & nil aliud, dicitur pauper, & conſequetur quartam in bonis mariti, ibid. nu. 27

vxor licet mariti habeat diuitem, ſi tamen non habet de proprio conſequitur expenſas litis, eod. tit. q. 42. nu. 10 268

vxor relicta vſufructuaria. ſtantib. filijs capit alimenta propria authoritate, tit. 8. priuil. 16. nu. 6 278

vxor tenetur pro debito mariti contracto cauſa alimentorum familiæ, eod. tit. priuil. 48. nu. 6 300

vxor habet mariti bona pro alimentis obligata, eod. tit. priuil. 49. num. 1 300

vxor non eſt domina dotis, niſi in ſpe durante matrimonio eo verò ſoluto efficitur uerè domina, ibid. nu 8

vxor renunciare non poteſt alimentis ſibi debitis pro dote, eo. tit. priuil. 56. nu. 41 308

vxor mortua præſumitur ob medicum non adhibitum, eod. titu. priuil. 69. nu. 7 25

vxor excommunicata non repetit dotem, marito vergente ad inopiam, eod. tit. priuil. 83. nu. 10 332

vxor quando cœpto anno nupſit conſequitur pro toto anno legatum factum ſub conditione, donec nubat, tit. 9. q. 6. nu. 7 344

Vxor non poteſt ſecundo uiro relinquere plus quã uni ex filijs primi matrimonij, cui minus reliquit, eo. tit. q. 9. nu. 1 347

Vxor ſi plus ſecundo uiro reliquit, quam filio prioris matrimonij illud uenit cum fructib. reſtituendum, ibid. nu. 2

Vxor ex cauſa alimentorum non poteſt plus relinquere ſecundo uiro, quam uni ex filijs prioris matrimonij, ibid. nu 3

Vxor ſi uſumfructum relinquit ſecundo ultra id, quod reliquit filio prioris matrimonij reuocatur, ibid. num. 4

Vxor inops habet quartam in bonis prædefuncti mariti diuitis, ibid. num. 17

Vxor inope non conſequitur quartam in bonis mariti, ſi habet patrem diuitem, ibid. nu. 18

Vxor alimentaria, donec dotes non petierit, poteſt dimittendo alimenta, quæ diu perceperat, dotes conſequi, eod. tit. q. 16. numero 47 360

Vxor alimentaria ita quod dotes non petat, poteſt aliquo tempore alimenta percipere, poſtea uerò dotes conſequi, ibid nu. 54

Vxor alimentaria ſi tamen dotes non petierit, legatum perdit per ſolam petitionem, ibid. num. 58

Vxor, cui alimenta relicta ſunt a uiro, an poſſit ſupplementũ quartæ petere in bonis mariti diuitis, eo. tit. q. 29 num. 1 385

Vxor cui quarta debetur in bonis uiri diuitis, non excluditur ab ea, ſi diuitiæ ſuperueniant, ibid. nu. 3

Vxor dotata parua dote conſequitur quartã in bonis mariti perinde ac ſi dotem non haberet, ibid. nu 6

Vxor indotata non petit quartam in bonis ſecundi mariti ſi poteſt illam conſequi in bonis primi, ibid. nu. 21 385

Vxor vidua ſi nubat intra annum luctus, an perdat legata ſibi facta a teſtatore, eo. tit. q. 30. nu. 34 388

Vxor inops poteſt repudiare legatum factum a uiro diuite, & quartam integram petere, eo. tit. q. 35. nu. 31 399

Vxor, quæ poteſt quartam habere ex bonis primi uiri non admittitur ad petendum eam in bonis ultimi, ibid. nu. 32

Vxor inops excluditur a quarta, quando poſſit eſſe diues ſi uelit, ibid. nu. 38

Vxor dicitur pauper, licèt actionem habeat contra pauperem. ibid. nu. 42

Vxor habens patrem, uel fratrem, tunc excluditur a quarta, ſi pater, uel frater ſit diues, & non aliter, ibid. nu. 43

Vxore inſtituta in vſufructu, & filio hærede poſt eius mortem, interim filius habebit ſolum uſumfructum legitimæ, tit. 2. q. 15. num. 100 115

Vxore inſtituta in uſufructu, & filio in omnibus bonis poſt eius mortem, uidetur teſtator uoluiſſe aſſecurare vſumfructum vxoris, ibid. nu. 101

Vxore relicta uſufructuaria, & hærede extraneo pleno iure inſtituto, diuiditur uſusfructus inter eos, ibid. nu. 108

Vxorem ſanam alit maritus indiſtinctè, ſiue habeat aliunde, ſiue non, tit. 1. q. 32. nu. 8 26

Vxorem infirmam alienius qui alit, non repetit, eod tit q. 33. numero 11 29

Vxorem alere maritus non tenetur prius quam patrem, eod. tit. q 95. nu. 2 80

Vxorem alterius qui alit, repetit a marito, qui tenebatur alere, tit. 6. q. 16. nu. 1 218

Vxorem hæreticam maritus expellere poteſt, tit. 7. q. 14. nu. 2 ſolio 240

Vxorem intactam quærens intactus uiuere debet, eo. tit. q. 16 numero 50 245

Vxorem alere, an teneatur maritus illam retinens in obſequio, ſi promiſſam dotem non ſoluit, eo. tit. q. 17. nu. 39 249

Vxores fiunt impudicæ propter adulteria virorum, eo. tit. q 10. nu. 51 245

Vxori infirmæ præſtanda ſunt alimenta a marito, qui eam habet in obſequio, tit. 1. q. 33. nu. 6 28

Vxori quæ ſeruire non poteſt propter infirmitatem alimenta danda ſunt, quatenus ſuppetant dotes, ibid. nu 7

Vxori quæ tranſiuit ad ſecunda vota, non debentur alimenta ab hæredibus primi viri, eo. tit. q. 45. nu. 54 53

Vxori accuſanti matrimonium tenetur interim maritus prouidere, eo tit. q. 18. num. 1 90

Vxori dantur alimenta pendente lite, an licuerit ſibi a uiro diuertere, ibid. num. 5

Vxori cenſentur relicta alimenta, quando maritus mandat filios apud eam educari, tit. 2. q. 4. nu. 1 101

Vxori alimenta præſtanda ſunt in domo mariti, tit. 4. q. 14. numero 1 151

Vxo.i

INDEX COPIOSISSIMVS.

Vxori peuperi ob luxuriam, ael crimen non debentur alimenta, niſi ratione eleemoſine, eod.tit.q.18.nu.62 163

Vxori alimenta pręſtantur ſecundum quantitatē redditum dotis, eo.tit.q.20.nu.1 165

Vxori accuſanti matrimoniam alimenta dantar ſecundum qualitatem axoris, & viri, eod tit.q.23.nu.38 168

Vxori non obijcitur adulteriam, qaod commiſit poſtquam maritus ſiae culpa illius expulit domo, tit.7.q.16.nu.40 245

Vxori adalterium non obijcit vir adulter, ibid.nu.48

Vxori relictum continet tacitam conditionem, ſi caſtè, honeſtè, & uidualiter uixerit, cod.tit.q.23.nu.2 254

Vxori alimenta, quando inſtitato filio reliaquuntur, tunc uidentur relicta contemplatione filij, at cum eo babitet, ibid nu.4

Vxori relictum etiam ſi traaſiret ad ſecundas nuptias, debetur transeundo ad tertias, ibid.an.20

Vxori turpe eſt babere uirum meadicantem, eodem tit.q.25.aa mero 18 257

Vxori alimenta debentur, pendeate lite cum marito, etiam ſi babet aliaade, eo.tit.q.42.nu.12 268

Vxori alimenta cum relinquuntar, aenit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda, tit.8. priuil.31.nu 2 290

Vxori indotatæ, quę patrem babet diuitem, aoa debetur quarta, tit.9.q.4 nu.29 343

Vxori ſi ex forma ſtatuti non poteſt relinqui, ualebit tamen legatum pro alimentis, eo.tit.q 9.nu.8 347

Vxori alimeata relicta non debentur ſecundę, quam poſt teſtamentum duxit, eo tit.q.13.aa.1 352

Vxori relictum non debetur, niſi uxor ſit teſtamenti tempore, ibid.num.4

Vxori relicta, alimenta debeatur ſolum prima, ibid.nu.14

Vxori alimeata relicta debentar tam ſecunda quam prima, quan do teſtator eo tempore nullam babebat uxorem, ibid.nu.16. folio 353

Vxori alimenta relicta debentur etiam ſecundæ, quando agimus de uxore tertij, aon teſtatoris, ibid. nu.19

Vxori alimenta relicta an debeantur etiam ſecundæ, quando agitar de uxore tertij, qui tunc aaam habebat, ibid.nu.12

Vxori alicaius tertij, quando reliaquuntur alimenta contemplatione tertij debentur ſecunda, ſicut tertiæ, ibid.nu.23

Vxori alimeata relicta nomine proprio, aon debentur ſecunda uxori, ibid.aam.29 354

Vxori alimenta relicta non debentur ſecandæ, quando prima facta eſt meatio de proprio aomiae, & poſtea per relationem dicta ael prædicta, ibid.nu.34

Vxori alimenta relicta noa debentur etiam primę, ſi aon reperitur uxor tempore mortis teſtatoris. ibid num.35

Vxori legatum aon debetur, quando tempore mortis matrimoniū eſt ſolutum morte, uel diuortio, ibid.nu.36

Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur meadicare cum opprobrio matrimonij ante acti, eod. tit. q.29.nu.5 385

Vxori indotatæ non debetur quarta in bonis viri defuncti, ſi babet patrem diuitem, ibid. nu.7

Vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit, eo. tit.q.30.num.28 387

Vxori relictum babetur pro reuocato, ſi uxor uiro uiuente, ſed ignorante, commiſit adulterium, ibid.num.29

vxori pauperi aoa debetur quarta in bonis uiri diuitis, qui eidem reliquit alimenta, uel æquiualens legatum, eo.ti.q.35.numero 1 399

vxori pauperi debetur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare, ibid.nu.3

vxori diuiti tempore mortis mariti non debetur quarta, ibidem, numero 6

vxori debetur quarta in bonis uiri, quando dotem babet incongruam tempore mortis uiri, licèt eſſet congrua, quando fuit data, ibid. num.7

vxori inopi non debetur quarta, quando patrem babet diuitem, ibid. nu.8

vxori inopi aon debetur quarta in bonis uiri, quando babet fratrem, ibid.num 9

vxori inopi debetur quarta de bonis mariti locupletis, etiam contra uiri uoluntatem, ibid. num. 10

vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam ſi quarta excedat neceſſitatem alimentorum, ibid.nu.13

vxori inopi non augetur quarta in bonis mariti diuitis, quando ea non ſufficeret ad alimenta, ibid.nu.15

vxori ſuppletur quarta, quando legatum a uiro factum non aſcendit ad eam, ibid. nu.17

vxori inopi debetur quarta in bonis mariti diuitis, etiam ſi alimenta ſint ei a uiro relicta, ibid. nu.19

vxori inopi debetur quarta, alia ratione quam mendicitatis. ibid. num.20

vxori inopi quarta debetur ex bonis mariti diuitis, etiam ſi poſt mariti mortem ſuperuenerint diuitiæ, ibid. nu.21

vxori pauperi debetur quarta in bonis uiri diuitis, ne cogatur mendicare, eo.tit. q.37.nu.4 403

vxori inopi in bonis mariti diuitis datur quarta, ne ſit opprobrio marito, ibid nu.6

vxori dotem paruam babenti datur quarta in bonis uiri diuitis, ſicuti nullam babenti dotem, ibid. nu.7

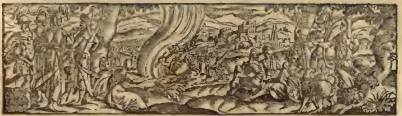
vxoris aſſines poſſunt agere coram iudice pro alimentis, & medicinis uxori debitis, tit.3.q.8.nu.9 135

vxoris perſona noa attenditur in dote, tit. 5. aa.16 186

vxoris adulterium aon punitur, niſi uolente marito, tit.7.q.16. num.83 246

vxoris conditio non fit deterior mariti, eodem titulo, q.27. numero 10 258

F I N I S.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS.

TITVLVS I.

Cui, & a quibus lege debeantur alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur alere filium.*
2 *Educatio eſt de iure naturali.*
3 *Pater negando alimenta filio, efficitur anathema.*
4 *Filijs alimenta efficacius debentur, quàm uxori.*
5 *Pater ne filios alat ſtatuto diſponi nõ poteſt, ubi late.*
6 *Beneficiatus tenetur partem redditnum conuertere in eleemoſinam, & non excuſatur conſuetudine.*
7 *Conſuetudo eſt altera natura.*
8 *Pater ne filium alat, pacto induci non poteſt.*
9 *Argumentum a ſtatuto ad pactum negatiuè valet.*
10 *Princeps eſt ſolutus legibus.*
11 *Princeps eſt lex animata in terris.*
12 *Princeps facere non poteſt, quod pater non alat filium.*
13 *Princeps non eſt ſolutus dictamine rationis.*
14 *Princeps ſine cauſa non tollit ius gentium.*
15 *Ius gentium inductum eſt ratione naturali.*
16 *Ius gentium eſt potentius principatu.*
17 *Conſuetudo tantum poteſt, quantum Principis diſpoſitio.*
18 *Pater etiam cum iuramento non poteſt priuare filium alimentis.*
19 *Iuramentum nihil operatur in his, quæ non pẽdent a poteſtate iurantis.*
20 *Pater tenetur alere filium emancipatum.*
21 *Emancipatus habetur pro mortuo, & non eſt in poteſtate patris.*
22 *Obligatio alendi oritur a charitate ſanguinis, non a patria poteſtate.*
23 *Emancipatio non tollit iura ſanguinis.*
24 *Emancipatus retinet quaſdam reliquias naturales*

Quæſtio Prima.

VIDENDVM eſt, quibus
præſtanda ſint alimenta
iuris cenſura. & dubium
non eſt quin pater tenea
1 tur filios † alere, l. ſi
quis a liberis. §. ſi quis
2 ex ijs. ff. de libe. agno-
ſcen. educatio enim † eſt
de iure naturali, Inſtit. de iure natura. in prin. c.
ius naturale, diſtin. 1. dicitur enim filios necare
denegando alimenta. l. necare. ff. de liber. agno-
3 ſcen. & quod ſit anathema, † not. Archid. in d.
tex. & ponit Præpoſi. qui ſubdit habere filios
opus eſſe pietatis, & infert eleemoſynam paruu-
lis ſiue pauperibus relictam, dici legatum in piã
cauſam, Rebuff. in tracta. de priuileg. ſub pri-
uileg. 53. num. 9. hanc autem concluſionẽ quod
pater filios teneatur alere, habent Doctores paſ-
ſim in ore, præcipuè Bartol. Alber. & alij in d. l. ſi
quis a liberis. Vital. in tract. Clauſul. tit. an alimẽ.
renuncia. poſſ. col. 3. & efficacius debentur filiis
4 quàm vxori, † vt poſt Crau. in conſ. 189. nu. 3.
ponit Lancello. Gallia. in conſuetud. Alexandr.
in ver. ſolidos, num. 41. adeo verò ſtrictè deben
tur filiis alimenta, ut ſtatuto contrarium cenſe-
5 ri non poſſit, † vt voluit Cyn. in l. ſancimus. C.
de nuptiis, Io. And. ad Specul. in tit. qui filij ſint
legitimi, num. 13. vbi inquit, non tenere ſtatutũ
diſponens, ꝙ pater nõ teneatur alere filium ma-

iorem annis decem octo, quia filiorum educatio eſt de iure naturali: prohiberi ergo aut tolli non poteſt. §. naturalia, Inſtitu. de iure natura. & licèt actio producta ſit a iure ciuili, vel prętorio, atq; ita ex tempore, principale tamen obiectum dimenſurari debet a natura, a qua debitum alimentorum originem ſumit, hoc etiam voluit Bald. in l. cum lege. C. de epiſcop. & cler. & infernnt ideo Cyn. & Bald. in locis prædictis, quod & ſi ſtatutũ poſſit tollere, & minuere legitimam, non tamen ita poteſt extenuare, ne filius alimenta conſequatur, quorum loco legitima ſucceſſiſſe videtur. eandem opinionem probauit Bald. in l. fi. §. ipſum autem. C. de bon. quæ liber. vbi ait, quod & ſi legitima filio debeatur iure naturali tantum, atque ideo poſſit per ſtatutum augeri, & minui: tamen alimenta debentur iure naturali, & formali; quare non ita minui poteſt, vt filio deſit unde ſe alat, Ancha. quoque in repet. cap. 1. quęſtio. 11. de conſtitut. vult, quod ſtatutum non poſſit priuare filium legitima, allegat Io. And. in loco pręcitato, & dicit Ang. in l. 1. §. ius naturale, in fi. ff. de iuſtit. & iu. quod ſtatutum non tollit legitimam quatenus alimenta includit, Imo. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de cond. & demõ. Caccialup. in l. omnes populi, num. 75. ff. de iuſtit. & iu. Dec. in l. iura ſanguinis, num. 2. ff. de reg. iur. Socin. iun. conſ. 54. num. 13. volum. 3. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. num. 312. alios citat, licèt ipſe contrarium teneat, Didac. in epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 5. ver. ſecundo infertur; vbi inquit tale ſtatutum fore iniuſtum, atque inualidum. inuenio etiam quod Alber. in tracta. ſtatut. quæſt. 40. verſ. item quęro, tenet hanc opinionem, licèt panci eum allegent, immo Bald. in conſ. 21. nume. 2. volum. 3. dicit quod filia non poteſt in totum excludi ab alimentis, ſed vel ea, vel æquipollens habere debet, puta dotem, ſequitur Crau. in conſ. 189. nu. 3. vbi allegat etiam Calcan. cum his tranſit quoque Natta in conſ. 201. num. 10. vbi dicit, quod ſtatutum excludens dotatam, prouidet in conſequentiam de alimentis, quia maritus poſtea tenetur illam alere, Boſſ. in tit. de alimen. pręſtã. fil. & vxor. num. 7. communem dicunt Viuius, comm. opin. lib. 1. concluſ. 22. colum. 2. verſ. amplia iſtã concluſionem: dicens, quod cum ea tranſeunt cõmuniter oẽs Canoniſtæ, Eman. Suarez. in uer. alimenta, nu. 169. Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſt. effec. 17, num. 11. horum autem omnium ratio eſt, quia alimenta naturali iure debentur, ſtatutum contra ius naturale non valet, vt per Doctores in cap. cum tanto, de conſuet. & Doctores in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iu. ſed his caſibus poteſt ſtatutum excludere filios ab alimentis, quibus ex legis diſpoſitione denegantur, vt per Dec. in l. iura ſanguinis. ff. de reg. iur. quos ſuo loco inferius ſeparato diſcurſu recenſere eſt animus.

Qua autem ratione ſtatuto tolli non poſſunt alimẽta filijs debita, ea ipſa induci id minimè poteſt conſuetudine: valet enim argumentum a ſtatuto ad conſuetudinem, Abb. in cap. cum tanto,
num. 22. extra de conſuetud. vbi ait, quod natu-
ralia ſunt immutabilia. §. ſed naturalia, Inſtit. de
iure natur. & conſuetudo contra legem naturæ
non valet: iure autem naturę filij ſunt a parenti-
bus alendi, ſequuntur alij ibi, & Curt. in tract. de
conſuetud. ſectio. 5. nume. 10. inquit, quod ab
hoc nemo diſcrepat, Didac. loco prædicto, num.
4. Suarez, d. ver. alimenta, nu. 169. Aſcan. d. ef-
fec. 17. num. 11. ideo Crau. in conſ. 116. num. 2.
dicit, quod ex quo clericus beneficiatus tenetur
dimidiam redditũum beneficij erogare in Ec-
cleſiæ reparationem, & pauperum eleemoſynas,
6 & alimenta, non excuſabitur Prælatus, † uel
Rector, eo quod conſuetudo ſit nihil diſpenſan-
di in eleemoſynam, quia alimenta conſuetudi-
ne tolli non poſſunt: eſſet enim ea conſuetudo,
inquit ipſe, iuri naturali contraria, ſecundũ Dec.
in l. ſingularia, in fi. ff. ſi cert. pet. Marſil. in l. ſi
quis ne quæſtio, nu. 87. ff. de quæſtio. licèt ergo
7 ſoleamus dicere, quod conſuetudo eſt altera † na
tura, ſecundum Philoſophum, quem allegat Ia-
ſon in l. Gallus, in 2. lect. §. idem credendum, co
lum. 3. ff. de liber. & poſthum. Galliau. in l. ſi quis
poſthumus, in 2. notab. ff. eo. cum alijs apud Ne-
uiza. in Silua nuptia. lib. 1. num. 37. tamen non
tollit ius naturæ, quia par in parem non habet
imperium, ſiue quia id ſit per fictionem, quæ ta-
men fictio præualere non debet veritati.

Ab eodem fonte cum ſupraſcriptis deducitur
quod etiam pacto diſponi non poteſt ne filio ali
8 menta præſtentur a patre, † ita concludit Specu.
in d. tit. qui fil. ſint legiti. num. 11. quia pactum
contra ius naturale nõ valet, l. ius agnationis, ff.
de pact. Alber. in l. 1. §. ius naturale, verſi. ſed quæ
ro, ff. de iuſtit. & iu. ubi Bald. uerſic. quæro quid
ſi filius, Bar. in l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi parens,
ff. de liber. agnoſcen. Dec. d. l. iura ſanguinis, nu
4. Socin. iun. dicto conſ. 54. nume. 13. Didac. d.
par. 2. cap. 8. §. 6. num. 3. ubi allegat Alex. qui ta-
men non loquitur in filio, ſed generaliter in quo
cunque, cui alimenta debeantur, ſed in filio po-
nit expreſſe Aſcan. loco præallegato, & de hoc
tractabimus infra, in quæſtione, an filio debean-
tur alimenta, qui ſuam portionem diſſipauit, ſub
titulo, quibus ex cauſis alimenta denegentur, &
rurſus vbi agemus, an poſſit alimentis renuncia-
ri, ſub titulo de alimentorum priuilegijs. mea e-
nim non eſt intentio vel pluribus in locis ean-
dem quæſtionem pertractare, uel quę proprius
expoſtulat locus in aliam, præcipue extraneam
ſedem transferre. ſcio autem multa pluribus lo-
cis conuenire, ſed quo ad ea ſatis Doctoribus ſa-
ctum erit, ſi ad eum locum remittantur, vbi erit
uberior de ea quæſtione tractatio. ut ergo redeã
ad ĩſtitutum negotium, fundatur hęc deciſio nõ
ſolum ratione ſupra adducta, quod ius naturæ
pacto non poteſt tolli, ſed etiam quia ualet argu
9 mentum a ſtatuto ad pactum negatiuè † hoc
modo, ſtatuto fieri non poteſt ne filius conſequa
tur alimenta a patre, ergo nec pacto, gl. in §. cum
aũt impuberi, in ver. iubetur, Inſtitu. de adoptio
nib. Bar. in l. alia, §. eleganter, circa fi. ff. ſol. matr.
Euerar. loco 89. colum. fi. & Specul. loco prædi-

cto

€.o loquitur, quãdo pactum eſt iuratum, Domi.
in cap.quamuis,colum.2. de pact. in 6.Felin. in
cap.ex reſcripto,num. 12. de iureiur. ponit Di-
dac.dicto §.6.nume.3.ſimiliter licèt Princeps ſit
20 legibus † ſolutus, l.digna vox, C. de legib. &
quod Principi placet,legis habeat vigorem, l.
quod Principi,ff.eod.tit.& Princeps dicatur lex
21 † animata in terris,§.fin.in Authen. de conſul. &
qui poteſt etiam fingere,ſicuti facit lex, tamen ſi
22 mander patrem non teneri filium alere, † non
valebit eius placitum, ſecundum Bal.in l.1.num.
5.verſus fin.ff.de conſtit.Princip. vbi ait non ha-
bere vim legis,quãdo Principi placet quod Deo
non placet: debet enim Principis ſanctio eſſe nõ
ſolum poſſibilis,ſed etiã honeſta,ut inquit Bald.
loco prædicto.& dicit Rebuf.in conſ.91.nu.54.
vol.2.quod Principum placita tunc vim habẽt
legis,quando ſunt cum honeſtate coniuncta. eſt
enim Princeps ſolutus lege,ſed nõ ſolutus dicta-
13 mine † naturalis rationis:eſt enim rationale ani
mal, & natura ipſa ligatur,vt inquit Bald.in l.2.
num.30.C.de ſeruit.& aqua.& in cap.1.de natu.
feud.Rol.in conſ.1.nume.22.vol.2. Menoch. in
conſ.27.num.22.proinde non ſolum iure natu-
rali ligatur,vt prędixi, ſed etiam iure gentium,c.
quanto,de iureiur.& non poteſt ſine cauſa tolle-
14 re quæ ſunt † iuris gentium,ut per Felin. late
in c.quæ in Eccleſiarum,de conſtitut. Doctores
in capit.1.de probat.& ius gentium fuit ratione
15 naturali inductum,† ut inquit Abb.in c.fi.de cõ-
ſuetud.ſeq.Roch. de Curte dicto tracta. de con-
ſuet.ſectio.5. nume. 16.& dicit Bald. in capit.1.
§.fi.qui feud. da. poſſ. quod ius gentium poten-
16 tius † eſt quam Principatus, Iaſ. l. quominus,
num.4.ff.de flumin.& confirmari poteſt iſta ſen-
tentia,quia ſi non poteſt induci ſtatuto atque ita
lege propria quamuis mortua, non etiam pote-
rit induci lege viua quæ dicitur impropria.dedu
ci etiam poteſt argumentũ a conſuetudine, quæ
paris uidetur potentiæ cum ipſa Principis diſpo
17 ſitione,per ea † quæ ponunt Doctores, præcipue
Felin.in cap.cum contingat,de foro competen.
in ca.cum non liceat,colum.4.& 5. de præſcrip.
ponit nouiſſime Roch. de Curt.dicto tracta. ſe-
ctio. prima, num.32.& ſectio.7.nu.3.

Et pater non poteſt etiam cum iuramento
18 † filium priuare alimentis,cap.cum quidam,ex-
tra de iureiur. vbi dicitur,quod iuramentum eſt
illicitum,& ibi not.Bald.num.2.& Felin.nu.11.
Firmia. in ſuo repert. in uer.pater ale. nume. 10.
Bonacoſ. de ęquit. canon.conclu ſ. 3. & ratio eſt
quia iuramentum nihil operatur in ijs quæ non
19 pendent a poteſtate † iurantis, ut quia contra-
ctus reprobetur fauore tertij,Bar.in l.Titię Seio,
§.Imperator, colum.1.& 2.ff.de leg.2. vbi etiam
Bal.idem Bald.& Salic.in l.1.C.de inof.donatio.
Tiraquel.in pręfat.l.ſi vnquam,num.92.& num.
164.C.de reuoc.donatio.Caſtrenſ.in conſ.346.
num.6.uol.1.

20 Tenetur item pater alere † filium emancipa
tum,ut eſt textus expreſſus in d.l.ſi quis a liberis,
§.1.ff.de liber. agnoſcend. & ponit Cagnol. in l.
unica,num.25.C.quando non peten.par.nec du
21 bium facit, quia emancipatus † habeatur pro
mortuo,ut in l.Gallus, §. & quid ſi tantum, ff.de
lib.& poſthu.& non ſit in patris poteſtate,§.emã
cipatione,Inſtit. quib.mod. ius patr. poteſt. ſol-
uit.nam ea obligatio alendi nõ oritur ex iure pa-
trię poteſtatis,ſed ex ſanguinis charitate, ut pro-
22 bat † textus in d.l.ſi quis a liberis,§. utrum,ubi
Bart.in princ.id notat.proinde ſat eſt ſi ſangui-
nis naturale uinculum duret, quod emancipatio
ne non eſt ruptum,& emancipatio licèt tollat iu
ris ciuilis beneficia,non tamen tollit iura natura
23 lia & iura † ſanguinis,ut probatur in l.iura ſan-
guinis,ff.de reg.iur.& in §.at ij qui,& §. ſeq. ubi
Ang.not.Inſtit.de hæred.quę ab inteſt.deferun.
facit l.legatum,de capit.diminut.ubi in alimen-
tis non attenditur ius,ſed factum.poteſt etiam di
ci quod & ſi emancipatio tollat ius patrię pote-
ſtatis, remanent tamen nonnullę reliquiæ eius
24 poteſtatis quę præcedebat, † ut inquit Aret.in
§.ius autem, Inſtit.de patr.poteſt.Iaſ. in l. quod
dicitur,num.34.ff.de uerb. oblig. & harum reli-
quiarum multi ſunt effectus,& ante eos quod e-
mãcipatus filius alẽdus ſit, uoluit Bal.d.l.unica,
num.6.in fi.C.quando non peten.par. Aſcan. in
tracta.de patr.poteſt. effec. 17. nu. 20. cap. ulti-
mo,num.89.ubi dicit eidem deberi legitimam,
& allegat multa quæ apud eum uideri poterunt.

S V M M A R I V M.

1 *Adoptio hodie nihil immutat de iure naturalis pa-
tris.*
2 *Taxatiua excludit omnes caſus, præter expreſſos.
limita, num.*10.
3 *Cauſa naturalis præualet ciuili, quando vtraque
concurrit.*
4 *Adoptatus non vocat in ius patrem naturalem.*
5 *Legitima filio adoptiuo non debetur in bonis patris
naturalis.*
6 *Pater adoptiuus tenetur alere filium adoptatum.*
7 *§. ſed hodie, Inſtit. de patr. poteſt. declaratur.*
8 *Pater adoptiuus non tenetur legitimam filio adopta
to relinquere.*
9 *Alere tenetur, quicunque tenetur tractare vt filiũ.*
10 *Taxatiua non excludit caſus ſimiles.*
11 *Adoptio imitatur naturam.*

Quæſt. Secunda.

QVAERO etiam,an pater adoptiuus te
neatur alere filium, quem per ado-
ptionẽ ſuſcepitẽ & videtur quod nõ,
per tex.in §. ſed hodie,Inſtit. de patr.
poteſt.ubi qui alij datur per adoptionem, non
1 tranſit in † alterius poteſtatem, nec quicquã im-
mutatur,niſi quod adoptiuo patri ſuccedit ab in
teſtato,iura uero patris naturalis minimè diſſol-
uuntur,ergo pater naturalis tenetur filium alere
non adoptiuus,ad idem eſt tex. in §. ſed ea om-
nia,Inſtit.de hæred.quæ ab inteſt.defer. ubi exce
pto tantummodo ſucceſſionis caſu omnia iura
naturalis patris integra ſeruantur,ac ſi in eius po

teſtate permanſiſſet, & non fuiſſet adoptatus: illa
2 vero taxatiua † dictio, tantummodo, omnes ca-
ſus excludit præter expreſſos. l. qui aliena. §. liber
tos. ff. de neg geſt. c. ſi duo, de procur. in 6. Caſſa.
qui plures allegat tex. in conſ. 339. num. 2. vol.
1. cum ſimilibus. præterea quando concurrunt
3 cauſa naturalis, & ciuilis, ſine dubio † prǫualet
naturalis tanquam potentior. l. fin. C. de his qui
ven. ætat. impetr.

Rurſus dixi ſupra, quod alimenta filio deben-
tur naturali quadam ratione, & ſanguinis chari
rate, & probatur in l. ſi quis a liberis. §. & magis.
ff. de agnoſcen. vel alen. lib. & hanc ſententiam
probauit gloſ. in d. §. ſed ea omnia. vbi etiam di-
4 cit quod non poteſt patrem naturalem † in ius
vocare, eā ſequunt̄ Io. Fab. & Ang. ibi, Bened. in
c. Raynutius, in ver. vxorem nomine Adelaſiam,
num. 738. de teſtam. Gul. de Ludo ſing. 32. cum
eis tranſit Tiraq. In l. ſi vnquam, in ver. ſuſcepe-
rit liberos, num. 8. C. de reuoc. donat. vbi ſubdit
5 † quod ei quoque non debetur legitima in bo-
nis patris adoptiui, Menoch. de præſump. quęſt.
31. numero 26.

Contraria ſententia placuit Placent. antiquo
6 gloſſatori, quem † citat gloſ. in d. §. ſed ea om-
nia, & ante eum Azo, quem citat ibi Io. Fab. pla-
cuit item Specul. in tit. qui fil. ſint legit. num. 19.
vbi ſeq. Io. And. Bald. in auth. niſi rogati, num.
59. C. ad Trebell. & in l. cum in adoptiuis, nu. 5.
C. de adopt. vbi mouetur ratione, quia vocatur
ad ſucceſſionem inteſtati, Lambertin. de Iure pa
tron. lib. 3. in 3. princip. quæſt. articu. 6. nu. 15.
Barbat. in c. Raynaldus, col. 29. verſ. pręterea ſi
dicatur, de teſtam. & ante omnes gloſ. in l. onera.
ff. de adoption. & hæc pars habet pro ſe tex. cui
non poteſt commodè reſponderi, in ea lege, one
ra, vbi dicitur in patrem adoptantem transferri
onera eius, qui ſuſcipitur in adoptionem, & non
poteſt negari, quin alimentationis onus ſit prin-
cipale: & quamuis uelint aliqui Moderni non
concludere rationem Bal. in d. l. cum in adopti-
uis. nam eo, quod alicuius hæreditas deferatur
alteri, non infertur cogendum illum ad præſtan
dum alimenta ei, de cuius ſucceſſione eſt ſpes: ta
men ea non eſt inepta, quia ut in diſcurſu huius
operis demōſtrabimus, proximior grauatur one
re alendi proximiorem. Non obſtat igitur tex. in
d. §. ſed hodie, ubi dicitur quod iura patris natu-
ralis minimè diſſoluuntur, quia reſpondeo tex-
7 tum illum intelligi † de actiuis iuribus, quæ pa
tri contra filium competebant, non de paſſiuis,
quibus pater erga filium tenebatur, ideo non te-
8 netur filio relinquere † legitimam, ſecundum
Bald. in d. l. cum in adoptiuis, & Tiraque. in loco
prædicto, nec poteſt citari in ius ſine uenia. one-
ra ergo omnia tranſeunt in adoptantem, ſed nō
iura, quæ patri competebant. eodem modo in-
telligi debet tex. in d. §. ſed ea omnia. & licèt du-
rum uideatur, quod adoptiuus pater teneatur
ad onera, & non acquirat iura naturalis patris
contra l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. tamen
rectè intuenti ceſſat obiectum: nam onus alimen
tationis eſt onus, quod eſt annexum ipſi filio, er
go acceptando eum in filium, uidetur ſe obliga-
re ad ea oīa, quę pater tenetur filio pręſtare, pa-
ter aūt tenet̄ alere filium, ergo & adoptans, quia
9 qui tenetur aliquem tractare † uti filium, tene-
tur illum alere, ſecundum Barto. in l. quidam cū
filium. ff. de uerb. oblig. & dixi in tit. quando ali-
menta cenſeantur relicta. & quod dictum eſt de
taxatiua, non procedit in caſibus ſimilibus. hi
10 enim † non excluduntur. l. ob æs, ubi gloſ. C.
de præd. min. gloſ. in uer. dumtaxat, in l. ſi mora.
ff. ſolu. matrimo. Caſtr. conſ. 16. num. 8. vol. 1.
Alex. in conſ. 130. nu. 8. uol. 4. Tiraq. de retract.
conuent. §. 1. gloſ. 6. nu. 6. Pariſ. in conſ. 85. nu.
14. uol. 2. Socin. iun. in conſ. 1. num. 138. uol. 1.
Crot. in conſ. 136. num. 53. Euerar. in loco 70. co
lum. 3. Gomeſ. de teſtam. cap. 11. num. 12. Natta
conſ. 675. num. 13. Cæphal. in conſ. 257. nume.
24. Caſus autem alimentandi non eſt diſſimilis
ſucceſſioni, cum ab uno ad aliū rectè inferatur,
ut ſupra dixi defendendo. & ex iis, quę recenſet
Tiraquel. in d. l. ſi unquam, in uer. ſuſceperit li-
beros, num. 20. conſtat præter ſucceſſionem in
bonis adoptiui parentis alia iura competere fi-
lio, unde deduci poteſt taxatiuam illam non reti
nere ſuam proprietatem. Nō obſtat etiam quod
concurrant cauſæ naturalis, & ciuilis, quia imo
non datur concurſus, ex quo onera ſunt in ado
ptantem translata, d. l. onera, ff. de adoption. &
una accedēte, altera tollitur: nam tunc pater pręſtat alimenta naturali filio quando non habet a-
liunde: ecce ergo quod non datur concurſus. ita
dicimus in filia nupta, quæ alitur a marito non
a patre, idem eſt in pluribus alijs. Poſtremo non
facit difficultatem quod alimenta naturali qua-
dam charitate debeantur, quia hoc eſt uerum
quando aliunde filius nō habet, ſed cum patrem
habet adoptiuum, ceſſat illa naturalis ratio, &
11 charitas. præterea adoptio † imitatur naturam,
§. adoptio. Inſtit. de adoptio. pater ergo adopti-
uus tanquam in locum naturalis ſubrogatus
tenetur alimenta præſtare.

S V M M A R I V M.

1 *Pater occidere poteſt filium bannitum. contra, numero 9.*
2 *Filius non alit patrem bannitum, intellige, vt n. 7.*
3 *Pater propter bannum priuatur iure natura.*
4 *Vxor tenetur alere maritum bannitum.*
5 *Capitis diminutio non tollit ius alimentorum.*
6 *Bannitus non amittit ea quæ ſunt iuris naturalis.*
7 *Pater tenetur alere filium bannitum.*
8 *Pater alit filium etiam ſtante ſtatuto, quod bannito nemo ſubueniat.*
9 *Filius bannitus occidi non poteſt a patre etiam diſponente ſtatuto, quod banniti impunè occidātur.*
10 *Filius hoſtis patriæ poteſt occidi a patre, ſtante ſtatuto.*
11 *Capitulum primum, de pace tenenda, quomodo declaratur a Doctoribus.*
12 *Ius diuinum in obſeruantia præferendum eſt naturali.*
13 *Intellectus c. 1. de pace tenen.*

14 *Feſ[illegible] legem poteſt dominus apponere quam vult.*
15 *Matrimonium debet eſſe liberum.*
16 *Matrimonium ſi ſtatuto ſub pœna cum certis perſonis prohibeatur, ſuſtinetur diſpoſitio reſpectu pœna.*
17 *Pater ne alat bannitum filium, ſtatuto fieri nō pōt.*
18 *Lex poteſt ex cauſa tollere ius naturale.*
19 *Princeps poteſt ex cauſa limitare, & reſtringere ius diuinum, non contra, ſed in fauorem.*
20 *Cauſa iuſta ſemper in Principe præſumitur, vbi ampliatur.*
21 *Princeps cum dicit ſe moueri ex cauſa publicæ vtilitatis, credendum eſt.*
22 *Patriæ plus debemus, quàm parentibus.*
23 *Patriæ prius obediendum eſt, quàm parentibus.*

Quæſtio III.

SED an pater teneatur alere filium bā
nitum, diceret aliquis quod nō, quia
bannitus dicitur hoſtis ciuitatis, & ſi-
1 cuti † occidi poteſt, ſecundum Bar. in l. ſi adulte-
rium cum inceſtu. §. liberto. ff. de adul. vbi Alex.
in additio. hoc no. Iaſ. in l. omnes populi. nu. 47.
ff. de iuſt. & iu. Gerar. in ſing. 2. Marſil. in conſi.
119. nu. 18. & in l. vnica. nu. 20. C. de rap. uirgin.
qui omnes dicunt filium poſſe bannitum patrē
occidere, & econtra, ita poteſt illi denegare ali-
menta. l. necare. ff. de liber. agnoſcen. l. nihil. ff. de
ſicar.. item de hoc eſt text. expreſſus in c. 1. de pa
ce tenen. & eius uiolat. ubi expreſsè prohibetur
2 filius, † ne bannitum patrem alat ſub pœna amiſ
ſionis bonorum, & ibi Bald. notabiliter dixit, q
3 pater propter bannum priuatur iure † naturæ,
& Afflict. ibi in 11. notab. num. 22. ſubdit hoc eſ
ſe mirabile, uerior tamen eſt contraria opinio,
quod pater alat bānitum filium, quia idem vide
4 mus diſpoſitum in uxore † l. §. manen
te. ff. de iure dot. & in Auct. de inceſt. nup. §. ſi ue
rò contigerit, & in Auct. vt cum de appel. cogno
ſcit. §. ſi uerò de prædictis. Secundò facit tex. in
l. eas, & l. legatum. ff. de capit. dim. ubi debitum
alimentorum non intercidit propter capitis di-
5 minutionem, † ex quo conſiſtit in pacto, non in
iure. Tertiò licèt pater ſit bannitus, remanet ta-
men pater, & non deſinit eſſe talis. d. §. ſi uerò cō
tigerit. donec ergo durat naturale uinculum du
rat obligatio, quæ ex eo cauſatur, & iuuat repete
re, quod lex ciuilis non tollit iura naturalia, &
6 bannitus nō † perdit ea, quæ ſunt iuris gentium,
Bar. in l. emiſſionem. §. qui deficiunt. ff. de capit.
dimin. & dicit Bald. in conſi. 54. uol. 5. quod bā-
niti, quæ communis eſt omnibus retinent natu
7 ralem affectionem, & in hanc partem † deſcendit
Rainer. de Forli. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſed u-
rum, Ang. in Auct. de inceſt. nup. num. 1. Nellus
in tract. de bannir. in 1. par. 2. tempor. num. 48.
ubi diſputat quæſtionem, Duēnas, reg. 68. limi.
10. ubi tamen multos citat, qui hoc non dicunt
prçter Gomeſ. in §. fuerat, nu. 32. Inſtit. de actio.
Cæphal. in conſ. 324. nu. 12. & Aſcan. Clemen.
in d. tracta. de patr. poteſta. effec. 17. nume. 10.
& hanc probauit Socin. iun. in conſ. 54. nu. 16.
uol. 3. facit quia etiam deportato, & relegato re
ſeruatur facultas conſequendi alimenta, ut dicā
8 ſuo loco, & procedunt hæc etiam ſtante † ſtatu-
to, quod bannito non prçſtentur alimenta, quia
intelligi debet, quoad eos, qui non tenentur na-
turali ratione. ita per multa concludit Soci. iun.
in conſ. 54. per totum, uol. 3. ubi inquit, quod
& ſi uerba ſtatuti ſint generalia puta, *che niuna
perſona di qual ſi voglia ſtato, grado, ò condition ſi
ſia, poſſa in modo alcuno, ſotto qual ſi voglia preteſ
ſto, ò colore dare aiuto, ò ſuſſidio con parole, ò fatti
à qual ſi voglia bandito*, tamen fore reſtringenda
ne comprehēdant patrem, idem tenent Benin.
de pauper. quæſtio. 7. in 1. ſpec. nume. 7. Duen.
Cæphal. & Aſcan. in locis prædictis. & non ob-
ſtat, quod filius ſit hoſtis ciuitatis, & poſſit occi-
di, quia reſpondetur contrarium eſſe uerū, quod
ſcilicet ſtante ſtatuto, quod bannitus poſſit im-
9 punè occidi, filius tamē occidi † nō poteſt, Dyn.
& Ang. in d. l. ſi adulteriū cum inceſtu. §. liberto.
Alber. de ſtatut. par. 4. quæſtio. 16. & 27. Nellus
in tracta. de bannit. in 2. par. 2. tempor. quæſt.
12. Cçpol. conſ. crimin. 5. col. 4. & 5. uer. octauò
hoc probatur, ubi allegat Gand. & Fran. de Are.
Felyn. in c. quæ in eccleſiarum, col. 3. verſicu. ſe-
cundus caſus, de conſtit. ubi quod ante caſum
hæc eſt tenenda opinio. & ad l. minimè ff. de re-
ligio. reſpondent prædicti Doctores, quod pro-
cedit, quando filius uenit contra patriam, & ea
10 ratione fuit bānitus, † ſecus ſi ex alia cauſa, idem
Nellus d. 1. par. 2. tempor. num. 48. ita etiam de-
clarat Duen. d. limitatio. 10. uer. & non obſtat
tex. Tiraquell. poſt Alex. quem citat in tracta. de
pœn. temper. cau. 20. nu. 11. ubi ita dictam legē
intelligit Igne. in l. 3. §. ſi quis tabulas, num. 36.
ff. ad Sillan. Socin. iun. in conſ. 54. num. 18. uol.
3. quinimmo gl. in d. l. minimè, intelligit, quod
ſolum liceat occidere ſe defendendo, ſequitur
Marſil. in l. 1. §. præterea, num. 33. ff. de quçſtio.
non obſtat tex. in d. c. 1. de pace tenen. quia ibi
11 caſus † eſt ſpecialis, qui ideo trahi non debet in
conſequentiam. l. ius ſingulare, & l. quod uerò
contra. ff. de legib. ita reſpondet Nellus, d. num.
48. & Duen. d. limitatio. 10. uer. nec obſtat tex.
aliter tamen reſpondet Afflict. in d. c. 1. in 11. not.
num. 22. quia ſcilicet promiſerat pater cum iu-
ramento non alere filium bannitum. tenetur er-
go obſeruare iuramentum, & colligit, quod te-
12 netur quis potius ad obſeruantiam iuris † diui-
ni, ideſt iuramenti, quam iuris naturalis, quo te
netur alimenta præſtare. ſed contra hanc ratio-
nem poſſet quis inſtare, quod iuramentum con
tra ius naturale non obligat, ut per Bar. & Do-
ctores in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſo. & dictū
eſt ſupra, quod pactum etiam iuratum non præ-
iudicat in cauſa alimentorum, ſicut etiam dixi-
mus non ualere legem, quæ tolleret alimenta de
bita iure naturæ. propterea uidetur mihi aliter
13 reſpondendum, quod ille tex. non dicit † ſimpli
citer patri alimenta fore deneganda propter bā
num, ſed inquit filium præſtantem alimenta pa-
tri bannito priuādum eſſe bonis, quæ ſub eo mo

do fuere filijs applicata, ne pater miniſtraret ali
14 menta. potuit enim Princeps † rei ſuæ legem ap
ponere quam uoluit. l. in traditionibus. ff. de
pact. latè dominus Decius in conſ. 101. num. 25.
& 26. quam ex quo ille non ſeruat priuandus
eſt, atque ita ualet diſpoſitio, quoad pęnam amiſ
ſionis bonorũ, quæ ſub ea lege conceſſa fuerunt,
licet non ualeat, quoad hoc, vt patri denegentur
alimenta, pro quo facit, quod & ſi matrimonia
15 † ſint libera. c. Gemma, de ſponſa. tamen ſtatutũ
prohibens matrimonium ſub poena ſuſtinetur
16 reſpectu poenæ, † ſecundum Cagnol. qui alios ci
tat in l. ſi quis maior, nu. 215. C. de tranſact. &
priuari quis poteſt lucro niſi contrahat cum ta-
li, ut per Dec. in l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit. ponit
Crau. conſ. 1. poſſet etiam dici, quod illa promiſ
ſio non alendi patrem tamquam turpis, & con-
tra ius naturale, non obligat, & habetur pro non
appoſita, ideo erit cogitandum.

Ampliatur autem hæc concluſio, ut ſit nullũ
17 ſtatutum quo expreſſe diſponitur patrem † non
poſſe alere filium bannitum, ut per plura conclu
dit Igne. in l. 3. §. ſi quis tabulas, nu. 36. ff. ad Sil-
lan. quem citat, & ſeq. Socin. iun. d. conſ. 54. nu.
12. uol. 3. in quo tamen aliqualiter ſubſiſtendũ
18 eſt, quia lex poteſt ex cauſa tollere † ius naturale,
ut per Dec. in d. l. iura ſanguinis, nume. 3. ſicuti
enim lex multis in caſibus denegat filio alimen-
ta, de quibus tractabimus, ſeparato titulo, ita &
poteſt hoc facere ſtatutum, an uero bannum ſit
juſta cauſa, hoc eſt de quo quæritur: & ſanè
quando ideo ſtatuerunt Principes, quia multi eſ
ſent banniti, qui aliter non poſſent arceri a fini-
bus ſui territorij, uel quando damno eſſent rei
publicę, vel quando ex alia cauſa, concernente
tamen publicam vtilitatem fieret huiuſmodi ſta
tutum crederem ualere, quia Princeps ex cauſa
19 poteſt ne dum naturale, ſed diuinum † etiam ius
limitare, & reſtringere, non contra, ſed in fauo-
rem, uti poſt multos declarat Felyn. in c. quæ in
eccleſiarum, num. 3. uerſic. prima concluſio, de
conſtitutio. ubi, col. 4. uer. procedit ergo dictũ,
concludit in dubio præſumi, quod ſtatutum fa-
ctum ſit ex cauſa publicę utilitatis, pro quo facit,
20 quod in Principe † ſemper præſumitur cauſa iu-
ſta, Cy. poſt antiquos in l. fi. circa fi. C. ſi contra
jus, vel util. pub. ubi loquitur etiã in his de qui-
bus ſine cauſa nõ poteſt diſponere, ſequitur Bal.
ibi, qui uult, quod non detur in contrarium pro
batio, Butr. & Abb. in d. c. quæ in eccleſiarũ, Nat
ta in conſ. 487. nu. 41. id quod procedit ſine du-
bio quando in decreto atteſtaretur Princeps id
21 ſe facere † cauſa publicę utilitatis, Natta ibi, nu.
43. Rol. in conſ. 1. num. 190. vol. 2. limitatur ta-
men hæc deciſio, ut non procedat quando filius
ideo foret damnatus, quia contra patriam ueniſ
ſet: tunc enim pater ei non tenetur alimentis ſub
22 uenire, quia patrię plus † debemus, quam paren-
tibus. d. l. minimè, & clarius i l. ueluti. ff. de iuſt.
& iu. ubi probatur, nos primum patriæ naſci,
atque ei potius quam parentibus teneri ad obe
23 dientiam præſtandum, ita † declarat Ang. in d.
Auth. de nupt. §. ſi uerò contigerit, quem ſequũ
tur Alber. Cæpol. Nellus, Igne. Soci. iun. Duen.
& alij ſupracitati.

SVMMARIVM.

1 *Pater hæreticus, Iudæus, uel infidelis, tenetur alere filium orthodoxum.*
2 *Pater non ſubtrahit alimenta filio ſub prætextu religionis.*
3 *Pater Iudæus tenetur dotare filiam, quæ conuerſa eſt ad catholicam fidem.*
4 *Mater tenetur dotare filiam Chriſtianam etiam ſi pater diues ſit.*
5 *Legitima filio orthodoxo debetur uiuente patre Iudæo, uel infideli.*
6 *Legitima ſtatim filio aſsignatur quando pater ingreditur monaſterium.*

Quæſtio IIII.

QVID autem ſit in filio orthodoxo, &
fideli, an ei pater hęreticus, Iudęus, vel
infidelis teneatur exhibere alimenta:
non uidetur in hoc laborandum, quia habemus
1 tex. expreſsè decidentem, † quòd ſic in d. l. co-
gnouimus. §. ſed ne uideamur, C. de hæret. quẽ
Salyc. ibi dicit eſſe notandum contra Iudæum,
qui recuſat alere filium Chriſtianũ, & dicit Bal.
in l. neque mater, num. 2. C. de iu. dot. quod fi-
lij Iudæorum conuerſi ad fidem ali debent a pa
rentibus, & Saly. ibi dicit hoc procedere in filijs
Saraceni, uel Iudæi. ij enim ſi orthodoxi ſunt
aluntur a patribus, quamuis diuerſæ ſectæ, & An
gel. in §. fuerat, Inſtit. de actio. dicit eſſe multum
notandum, & ſe habuiſſe de facto paucis ante
diebus, ſequitur Iaſ. ibi, num. 114. qui ait tex. in
d. l. cognouimus, eſſe ſingularem, & pendere ſuo
tempore quæſtionem Papiæ, Io. de Anan. in c.
Iudęi, il ſecondo, num. 4. & 5. de Iudæis, Brun. in
tract. de ſtatut. excluſ. fœmin. in 6. artic. princip.
num. 61. & ſeq. Plot. de in lit. iur. §. 8. nume. 17.
Marquard. in tract. de Iudæis, lib. 3. c. 4. nu. 1. &
ſeq. & ratio eſt. quia filius propter conuerſionẽ
ad fidem catholicam non debet eſſe deterioris
conditionis, ſed melioris, d. c. Iudæi, & dicit tex.
in c. 1. & in c. ſi quis reliquerit. 30. diſtinct. quod
2 prætextu religionis, aut fidei pater † non debet
filio alimenta, uel alia ſubſidia denegare, & pro-
pterea Aſcan. Cle. in tract. de patr. poteſta. effec.
7. in fi. concludit & ipſe præſtanda eſſe filio ali-
menta a patre, vel Iudæo, vel alterius ſectæ, & per
eandem rationem cõcludunt Doctores per tex.
in d. l. cognouimus, quod pater tenetur dotare
3 filiam † quæ ſit ad fidem conuerſa, idem voluit
gl. in l. neque mater. C. de iu. dot. vbi Bal. Saly.
& alij, & fortius ea gl. vult quod & ſi alias mater
non teneatur dotare filiam niſi in ſubſidium, vbi
pater eſt egenus, tamen fauore fidei ſi filia ortho
4 doxa ſit, teneatur mater dotẽ dare † ẽt ſi pater ſit
diues, ſequitur Anan. in d. c. Iudæi, Ang. in d. §.
fuerat, vbi Iaſ. nu. 115. dicit notandũ ſequitur ẽt
Bru. Marquard. & Aſcan. imò, ut ei qui ad fidem
con-

conuerſus eſt, maior exhibeatur fauor, dixit
Io.de Anan. in loco prçcitato, ꝙ talis filius con
5 uerſus † ad catholicam fidem poteſt patrem cō
pellere adhuc viuentem ad ſibi conſignandum
legitimam, ſequitur Brun. vbi ſupra, qui & ſi pri
mum dubitet, tandem reſoluit quod attenden-
da ſunt ſtatuta, Plot. loco prædicto. eſt verum
quod Ioan. Licirier in tracta. primogen. lib. 1.
quæſt. 17. nu. 1. tenet contrarium, ea motus ratio
ne, quod iudęi iure Romano reguntur ſecūdū ꝙ
legitima filio non præſtatur patre viuente. l. 1. §.
ſi impuberi. ff. de collatio. bono. & cum eo tran-
ſit Aſcan. loco prędicto, & dubitatio quam mo-
uit Brun. in d. artic. 6. nihil pertinet ad quæſtio-
nem, quia ſiue ligentur ſtatuto, ſiue non nihil in
fertur ad aſſignationem legitimę. mihi vero vide
tur ſanctam & iuſtam eſſe Anan. ſententiam: ſicu
ti enim mater tenetur filiam dotare eo caſu quo
alias nō teneretur, vt magis religioni faueamus,
quare non eodem modo obligabitur pater legi-
timam ante tēpus aſſignare, ne ſi differatur exa-
ctio in mortis paternę tempus ſpe illius legitimę
filius ut patri ſit gratior, & pinguiorem conſe-
quatur legitimam, interim inducatur ad fidem
catholicam deſerendam, & iudaiſmum repeten
dum. addo etiam pro hac parte facere glo. ſing.
in c. trāſmiſſę. qui fil. ſint legit. quæ vult quod le
6 gitima ſtatim † filio aſſignetur quādo pater mo
naſterium ingreditur, & eam multū ibi cōmen.
dat Abb. & probauit eius ſententiam Bal. in au-
then. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. eccleſi. Aret. in
l. 1. num. 6. ff. de teſtam. Anan. in c. 2. num. 2. de
delict. puer. Dec. in conſ. 426. nu. 7. Bal. Nouel.
in tract. dot. par. 1. col. 3. ſi ergo ingreſſus patris
in religionem id operatur, quare non idem ope
rari debet filij ingreſſus ad catholicam fidem,
quam ante perhegabat.

Eſt etiam quæſtionis, an pater filio excom-
municato teneatur alimenta præſtare: item
an filiæ, quæ peccauit in ſuum corpus, & an filio
luxurioſo male morigerato, & uitæ culpabilis,
& an multis alijs caſibus filius ali debeat a pa-
tre, ſed eos qui in negatiuam reſoluuntur reſer-
uandos duxi in eam partem, vbi tractabo de cau
ſis quibus filio alimenta iuſte denegantur.

S V M M A R I V M.

1 *Venter prægnans alendus eſt etiam quando dubium eſt ſi prægnans ſit.*
2 *Venter prægnans matris alitur de bonis mariti, etiā ſi ipſe diues ſit.*

Quæſtio V.

DE filio in lucem edito non eſt dubium
quin pater illi alimenta prębeat ſecun
dum ſupradicta, ſed mortuo patre ſi
dubitatur ne vxor prægnans ſit, an uenter ſit alē
dus. & ſanè non videtur, quia cū nō ſit natus nō
eget alimentis, & dum eſt in vtero alitur mater-
no ſanguine, vt per Aulū Gell. Noct. Attic. lib.
12. cap. 1. & ſi mater poſtquam filium pepe-
rit triennio tenetur alere, multo magis alimenta
præſtabit ei quem in vtero geſtat, & cum alatur
immediate a matre non ſunt alimenta præſtan-
da ei, qui habet aliunde, ut hæc omnia probabi
mus ijs in locis, quibus commodius eas quæſtio
nes pertractari continget; contra tamen ſtatuit
1 ius non modo vētrē † alendum quando certum
eſt eſſe pręgnantem, ſed etiam quādo eſt dubiū,
eſt, tex. in l. 1. §. ſed & ſi incertum ſit. ff. de vent.
in poſſ. mitt & mouetur ratione, quia æquius
eſt impendia fruſtra fieri aliquando, quam ali-
mēta denegari ei q aliquo caſu futurus eſt, Duē.
Maſuer. & Moder. Pariſ. quos citat Menoch. de
pſump. li. 1. quæſtio. 35. num. 14. Cordub. d. l. ſi
quis a liberis. §. item reſcriptum. nu. 4. ff. de libe.
agnoſ. addo Bald. in l. diuortio. col. 2. ff. ſoluto
matrim. vbi quod nō compenſat cum fructibus
ſuarum dotium, vide ibi Rom. nu. 15. Ioan. num.
16. in fin. Cordub. d. l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex
his. nume. 116. ff. de lib. agnoſ. Rebuf. tom. 1. de
ſenten. prouiſ. artic. 1. gl. 2. nu. 12. & vide Vital.
in loco infra allegando. hæc autem alimenta ma
tri præſtantur intuitu ventris, & proinde cenſen
tur ventri præſtari, nec hoc caſu matris perſona
attenditur. qua ratione etiam ſi mater ſit diues,
& poſſit de proprio ſe ipſam alere, percipit nihi-
2 lominus alimenta ex mariti hæreditate, † proba-
tur in l. curator. ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. an
autem repetantur ſi reperiatur deinde eam non
eſſe prægnantem, ſuo loco dicam, & de hoc uide
vbi tract. de hærede, qui tenetur filios defuncti
alere, & omnino Vital. in tract. clauſul. tit. an ali-
ment. renuncia. poſſ. colum. 7. vbi an quando
aliunde habet.

S V M M A R I V M.

1 *Filius contrahens matrimonium ſine patris conſenſu, exhæredari poteſt.*
2 *Exhæredari qui poteſt, excludi etiam poteſt ab alimentis.*
3 *Patris conſenſus in matrimonio filij requiritur de honeſtate, non de neceſſitate.*
4 *Matrimonium ſi ſtatuto prohibeatur ſub pœna, licet matrimonium non impediatur, pœna tamen committitur.*
5 *Filia, quæ nubit indigno, exhæredari poteſt.*
6 *Matrimonium ſine patris conſenſu, valide contrahitur.*
7 *Matrimonij materia vbi tractatur, ius canonicum attenditur.*
8 *Matrimonium quod ſine patris conſenſu contrahatur, ſtatuto induci non poteſt.*
9 *Matrimonium ne contrahatur ſine conſenſu patris pacto diſponi non poteſt.*
10 *Pœnam non meretur, quod fit lege permittente.*
11 *Filius alimentis non priuatur eo quod contraxerit matrimonium ſine patris conſenſu.*
12 *L. 1. §. ſi emancipatus, il primo, ff. de contratab. eſt correcta.*
13 *Principali ſublato tollitur omne conſequens.*
14 *Iniuriam non infert, qui vtitur iure ſuo.*

Matri-

15 *Matrimonium debet eſſe liberum etiam a pœna.*
16 *Argumentum a dote ad alimenta, non valet negatiuè.*
17 *Filia quæ inuito patre nupſit, petit nihilominus do-*
tem a patre, ubi quid ſi nupſit indigno.
18 *Pater ſciens filiam nupſiſſe, & tacens, videtur conſentire.*
19 *Conſenſus homini ſuperueniens validat alienationem feudi ipſo neſcio factam.*
20 *Dominus ſciens feudi alienationem, & contradicens, videtur conſentire.*
21 *Indignus quis dicatur, quando quæritur an filia indigno nupſerit.*
22 *Doctori ſi nuberet Comitiſſa, nõ diceretur indigno nupſiſſe.*
23 *Dos eſt neceſſaria ad ſuſtinendum onera matrimonij*
24 *Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum uigeſimumquintum nupſit indigno.*
25 *Pater tenetur dotare filiam, quæ poſt annum, quo nupſit patre inſcio ſi expectauit tempus cõgruum ſecundum patriæ morem.*
26 *Pater tenetur alere filiam quæ indigno nupſit, ſi neque ipſa, neque uir habeat aliunde.*
27 *Violata nubens tenetur exquirere patris conſenſum.*
28 *Filia emancipata tenetur adhibere patris conſenſum, quando vult nubere.*
29 *Conſenſus patris in nuptijs filiæ eſt requirendus de honeſtate tantum, non de neceſsitate.*
30 *Filia emancipata poteſt nubere ſine patris conſenſu exactis annis uigintiquinque.*
31 *Vidua ſi nolit nubere ſine patris conſenſu, poterit pater ei primam dotem minuere.*

Quæſtio VI.

QVOD ſi filius ſine patris conſenſu vxorem duxit, videtur alimentis priuandus, nã ex ijs cauſis poteſt priuari alimẽtis, quibus põt exhęredari, ut eſt cõmunis regula quã alia in parte pertractabo, ut filius cõtrahens matrimonium ſine patris conſenſu ex-
1 hæredari poteſt, ut † uoluit Caſt. in l. ſi filiã, C. de inoff. teſtam. qui & ſi loquatur in filia, tamen vult idem eſſe in filio, argumento l. primę. §. ſi emancipatus, il primo. ff. de contratab. & quamuis aliqui teneant quod nunc non poſſit filia vel filius exhæredari ob eam cauſam, tamẽ correctio iuris ciuilis, quæ fuit Inducta ex diſpoſitione iuris canonici volentis, quod libera ſint matrimonia, & conſenſus patris minime ſit neceſſarius, locum habet ſolum reſpectu exhæredationis, ſed non quoad alios effectus, propte-
2 rea qui olim exhæredari poterat, nunc † excludi poteſt ab alimentis, vel a dote, vt declarat Ruin. in conſi. 131. num. 6. volum. 4. & certum eſt quod patris conſenſus in matrimonio filij,
3 vel filię † requiritur de honeſtate ſecundum gl. in d. cum uirum. in ver. paterna: de regula. & in c. ſufficiat, in ver. ſolus. 27. quæſtio. prima. ergo inhoneſte facit filius contrahendo inſcio patre. & non bene infertur, matrimonium ualet ſine patris conſenſu, ergo exhæredari nõ poteſt. nam & ſi matrimonij ſubſtantia non poſſit a ſtatuto impediri, tamen ſi imponatur certa pœna contrahentibus matrimonium ſine pa-
4 tris conſenſu, † erit pęnę locus, ſecundum Bal. in l. omnem, circa fin. C. ad Tertullian. pœna enim eſt quid ſeparatum a uinculo matrimonij. hæc uero ſententia locum multo magis uendicare videtur quando duo concurrunt. primum quod ſine patris conſenſu matrimonium ſit contractum: ſecundum quod cum muliere in-
5 honeſta, vel ſi filio viro † nubat indigno, ita gl. in c. de raptoribus, in ver. excuſato, in fine, 36. quæſt. prima, & hoc etiam vult Bald. loquendo in filio in l. nec filium. C. de nupt. vbi ait quod poteſt exhæredari. mouetur per tex. in l. 3. §. emancipatus. ff. de contratab. idem uoluit Bal. in l. ſi pater. C. de ſponſ. Butr. in c. accedens, de procu. Anch. in conſi. 21. num. 6. qui etiam dicunt quod pater non tenetur dotare filiã, quæ nupſit indigno ſine ſuo conſenſu, & hoc etiam uoluerunt gl. & Archi. in c. cum cauſa, de raptorib. ubi etiam Abb. Io. And. in d. c. accedens, Salic. in l. ſi vt proponis, la prima, C. de nupt. & Bald. in l. prima, colum. 4. ff. ſolu. matrim. Alexan. in conſil. 97. numero 10. volum. primo. Iaſ. In l. 2. §. quod ſi in patris, numero 28. ff. ſolu. matr. Ruin. in conſil. 131. numero 5. uol. 4. ubi poſt Iaſ. in loco prædicto dicit eſſe communem. non enim filia debet dotem ſperare a patre quem tam graui iniuria affecit. l. ſi quis a liberis. §. idem iudex. ff. de lib. agnoſcen. eſſet q̃ indignum patrem cogi ad dotandum filiam, quæ ſe & totam familiam dedecorauit. c. honorantur, 32. quæſtio. 2. & quamquã ius canonicũ remoueat id quod pertinet ad matrimonij ualiditatem, non tamen remouet iniuriam, & ingratitudinem patri illatam, propter quã pater poteſt denegare dotem & exhęredare. ita reſpondet glo. in c. cum ſecundum, in ver. legalis infamiæ. extra de ſecund. nup. & prædictam opinionem quod non ſit dotanda filia, quę indigno nupſit, ſequutus eſt Coraſ. in d. l. qui liberos, num. 110. ff. de ritu nuptia. & quidquid ſit in maſculo, obtinere debet hæc opinio in filia nubente indigno. ita reſoluit Coraſ. in d. l. qui liberos, numero 100. dicens in maſculo eſſe correctum id, quod facilius admittit Dec. cõſilio 231. numero 3. contraria tamen ſententia eſt verior, & rationi atque æquitati magis conſona, quandoquidem matrimonia debent eſſe
6 libera, c. Gemma. de ſponſal. & ualide † filius matrimonium contrahit ſine patris conſenſu. glo. in c. fin. 22. quæſtio. 2. glo. pen. in c. primo. de deſponſ. impub. ubi eam ſequitur Abb. idem dicit glo. in l. Paulus. ff. de ſta. hom. licèt de iure ciuili patris conſenſus ſit neceſſarius, ut Inſtitu. de nupt. in princ. d. l. Paulus. ff. de ſta. homo. l. ſi ut proponis, la 2. C. de nupt. uerum cum matrimonium res ſit ſpiritualis, attendendum eſt
7 ius † canonicum, c. fin. de ſecund. nupt. §. hũc igitur. ibi leges ſeculi præcipuè in matrimonijs ca-

nones

nones ſequi non dedignantur.2.quæſtio.3.An
ge.in conſi.19.in primo dub.But.in conſil.35.
in princ.Abb.in d.1.col.2.de ſponſ.ideo ſtatu-
tum ꝙ filius non poſſit matrimonium contra-
8 here † ſine patris conſenſu non valet ſecundum
Io.And.in c.ſtatutũ,il primo, in verſ. & facit de
cretalis ad quęſtio. in fi. de hęret.in 6. ſeq. Ri-
min.& alij ibi & ſubdit quod leges requirentes
conſenſum parentũ correctæ ſunt,But.& Abb.
in c.1.de ſponſ.in conſ.12.nu.2.uol.1. Anch.d.
conſ.col.2.ubi dicit quod ſicuti per ius canoni
cum correcta ſunt iura ciuilia,quæ patris cõſen
ſum requirebant in matrimonio filij,ita non ua
let ſtatutum quod reducit homines ad ius ciui-
le,& hanc dicit eſſe magis communẽ opinionẽ
Doctorum,quia matrimonia ſpectant ad eccle
ſiam, & ſubdit quod ſtatutum eſt contra bonos
mores,atque ideo etiã pactum nõ valet in quo
9 † patris conſenſus requiritur, & idem omni-
no dicit Alexand. de pacto & ſtatuto in con-
ſil.primo, nume. 24. & ſeq. in 3. volum. & in
conſil.97.num.7.& ſeq.vol.7.vbi latiſſime diſ-
ſerit inferendo ad pactum,& cumulando ratio-
nes,Dec.in l.nuptias,numero 9. ff.de regu.iur.
& in conſil.231.colum.2.& ideo cum lex per-
mittat filio contrahere matrimonium ſine pa-
tris conſenſu,non poteſt exhæredari. quod e-
10 nim fit permittente lege† non meretur pęnam,
l.Gracchus, C. de adulter. qui peccat. c.24.
11 quæſtio.4. & in terminis hoc† voluit Abb. in
d.conſil.12.Ancha.d.conſilio 21.Dec.d.con-
ſilio 231. & in d.l.nuptias.in quibus locis la-
tiſſimè examinat hanc quęſtionem Didac. in
epit. de ſponſ.par.2.ca.8.§.6.nume.3. vbi ta-
men loquitur,quando filius uxorem ducit ho-
neſtam ſine patris conſenſu,Aſcan.Clem. in d.
tracta. de patr.poteſta. effecta 17. num. 17. v-
bi infert ꝙ propter hãc cauſam alimenta dene-
gari non poſſunt.

Non obſtat igitur dictum Caſtr. in d.l.ſi fi-
lium,C.de inoff.teſtam.quia contra eum tenẽt
Abb. & Anchar. & alij ſupracitati, & l.prima.
12 §.ſi emancipatus,qua Caſtr.mouetur,eſt † cor-
recta & hodie non habet locum, inquit Bartọ.
ibi. & dum dicitur quod lex canonica non re-
mouet ingratitudinem, & iniuriam,quæ pa-
tri infertur non requirendo eius conſenſum,
qua ratione poteſt ſecundum aliquos exhære-
dari,non eſt concludens ratio,nam lex canoni
ca non plenè conſuluiſſet pro libertate matri-
monij ſi iura ciuilia reuocaſſet ſolum quoad
ualiditatem,non autem quoad remouendum
pęnam. priuationis pęna enim ea eſt quæ ma-
gis remoueret a contrahendo matrimonium,
proinde ſubſtulit lex canonica nõ ſolum inua-
liditatem,ſed etiam pęnam, & ſublato principa
13 li tollitur omne † cõſequens,l.nihil.§.cum prin
cipalis.ff.de reg. iur. & l.cum principalis.ff.eo.
vbi Dec. & Cagnol. c. acceſſorium,de reg. iur.
in 6. & poſt hæc ſcripta uidi Iaſ. ita bene diſſe-
rentem in l. ſed ſi poſt,nu.5. C.de inoff. teſtam.
Prærerea dico quod ſtante diſpoſitione iuris
canonici filia nubendo ſine patris conſenſu nõ
14 afficit patrem iniuria. † nemini enim facit iniu-
riam, qui vtitur ſuo iure. l. quod reipublicę,
& l. iniuriarum. ff. de iniur. & tunc erit iniuria
quando patris conſenſus eſt neceſſarius, at ceſ-
ſat iniuria ſublata neceſſitate conſenſus. addo
quod vbi etiam poſſet dici iniuria, non tamen
eſt talis, quæ præbeat iuſtam cauſam exhæredã
di, ſi iam non conſideremus neceſſitatem, quæ
erat iure ciuili inducta. Similiter quod diceba-
tur valere pęnam indictam,licet diſpoſitio non
valeat per quam matrimonia prohibentur, ha-
15 bet † aptum reſpõſum apud Dec.in d.l.nuptias,
& in d.conſ. 231. ubi repræhẽdit Bar.in l.adijci
mus.C. de murilegul.lib.11.

Non etiam refragatur quod pater non te-
neatur filiam dotare quę nupſit ſine ſuo con-
ſenſu,nam vbi hoc uerum eſſet non infert ad ali
menta:quandoquidem ut alias dixi, non ualet
argumentum a dote ad alimenta negatiue,quia
16 magis † debentur alimenta,quã dos, imo.Rom.
& Alex.in l.1.ff.ſoluto matrim.Reſpondeo etiã,
quod in contrarium eſt communis opinio,quia
17 etiam quæ † nupſit inuito patre petit dotes,glo.
in c.fin.in glo.1.32.quęſt.2.& glo.in c. de rapto
ribus, in ver. excuſata.36. quæſtio.1.& eam ſeq.
Iaſ. in l.ſed ſi poſt, nu.5. C. de inoff.teſtam.& in
auth.res quæ,nu.15. C.comm. de leg.Campeg.
in tracta.dot.par.1.quęſtio.13.ubi allegat Bald.
& Rom.Boer.in deciſ.130.nu.8. ubi loquendo
de ea quæ digno uiro nupſit, allegat Bar. Bald.
Ang.Salic.Caſtr.& multos alios, & inducit mul
tos textus,late Dida.de ſpõſ.par.2.c.3.§.8.nu.5.

Quatenus uero dictum eſt, cõtrariam opinio
nem procedere quando nupſit indigno,reſpon
deri põt quod Imo.in c.accedẽs, de procurat.te
net contrarium,quia neutra eſt iuſta cauſa exhę
redationis,non quidem quod ſine conſenſu nu-
pſerit, quia id lege canonica eſt ſublatum: non
etiam quia nupſerit indigno, quia hæc cauſa
non eſt iuſta, & non reperitur enumerata in §.
cauſas,in Auth.ut eum de appellatio.cognoſ. &
Imol.ſeq.Alex.in l.j.nu.32.ff.ſolu. matrim. Iaſ.
in l. ſed ſi poſt, in fi. Dec.d. conſ. 231. & in d.l.
nuptias.Campeg.de dot.par.j. quęſt.13. Didac.
de ſponſ.par.2.cap.3.§.8.nu.5. ſed ſi uerum di-
cere fas eſt,ea ſententia quod nubendo indigno
ſine patris conſenſu non poſſit dotem petere,eſt
communis:nam ultra ſupra citatos pro contra
ria parte,eam tenent Bal.nouell.qui optime diſ-
ſerit in tracta.dot.par.6. priuileg. 16. colum.4.
& Lup. melius cæteris in rep.cap. per noſtras,in
2.not. 5.quod habet concurrere, nu.1. & ſeq. de
donatio.inter uir. & uxo. Sil. nup.lib.2. nu.36.
Iacob. nouell.reg.139.nu.3. Fabian.in authen.
nouiſſima.nu.176.C.de inoffic.teſtam.Pariſ.29.
col.3.uol.3. Didac. d.cap.3.§.8.nu.7. erit ergo
concluſio quod filius uel filia conſequetur ali-
menta a patre etiam ſi matrimonium contra-
hat ſine illius cõſenſu, fallit tamen quando ultra
ſpretum patris conſenſum filius indignam duce
ret uxorem,uel filia nuberet indigno.

Aduerte tamẽ in propoſito,quod ſatis dicitur
18 pater conſentire matrimonio ſi ſciens † tacet &
non

non contradicit, quia dicitur conſentire ſi euidẽ
ter non diſſentit.l.in ſponſalib. §.j.ff.de ſponſal.
c.honorantur.§.idem.32.quæſt.2.vbi idem ope
ratur taciturnitas, poſt iam contractum matri-
monium, quod expreſſus cõſenſus a principio,
& latè probat Anchar. d.conſ.21. col.2. vbi ad-
dit, quod conſenſus hic colligitur etiam ex ver-
bis paternis, & quod ſufficit ſi ſuperueniat poſt
factum,pro quo facit, quod dicimus de cõſenſu
19 † domini, qui conualidat venditionem feudi iã
factam ipſo inſcio,ſi ſuperueniat,Iſern.in c.j. in
prin. num.14. & ibi Aluar.num. 15. de prohib.
feud.alien.per Feder.Gozad.in conſ.26.num.9.
Cur.iun.de feud.in 4.par.princ. in 2.reg.quęſt.
2.Soc.iun.in conſ. 97.num. 16. uol.2.Natta in
conſ.475.num. 13. vbi addit Iac. de Ardizo.in
ſum.tit.quib.mod.feud.amittat.ver.conſenſum
autem.adde Dec. in conſ. 144.num.j. Crau. pro
genero, nu. 397.& ſeq.intelligendo tamen niſi
agatur de pręiudicio tertij,vt per Rol.in conſ.2.
nu.146. vol. j. de quo videndi ſunt Bero. in cõſ.
73.num.8.vol.j.Menoc.in conſ.j.nu.405.conſ.
38.num.32. Bertran. conſ.49. num. 25.imò in
20 feudo ſufficit,†quod ſciens dominus non contra
dicat,gl.in c.j.in uer.permiſſione,quam ibi not.
Bal.de prohib.feud.alien.per Lothar.Aluar.c.j.
§.præterea, quib. mod.feud.amittat. communẽ
dicit Iacob. in ſua inueſtit. in ver. & cum pacto
de non alienando,num.20.& Cur. iun.loco prędicto,
ver.& in primis,folio mihi 48.Iaſ.in l.quæ
dotis,nu.88.ff.ſolu.matr. Capic. deciſ.100. nu.
6.Clar.de feud.quæſt.31.in fi.

An autem filia nupſerit digno, vel indigno, at
21 tendi debet utriuſque†coniugis progenies,ſcien
tia,diuitiæ,& alia,& ſecũdum ea prudens Iudex
æſtimabit, an indigno nupſerit,iuxta notata per
Io.Andr.& alios in c. ſuper eo,il ſecondo, de te-
ſtib. Bar. in l. ſi rogatus. ff, de manum. vindic.
Alex.in l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſol.
matr.declarat in propoſito, Lup. d.c. per veſtras.
§.tertium,quod habet concurrere, nu.4.& 12.&
ibi a num.j.latè tractat,de importantia indigni-
tatis alterius ex coniugibus, præcipue quoad
prolem, & ne id videatur parui admodum mo-
menti. vidi bis diebus, dum Taurini agerem,di-
ſceptari in ampliſſimo eo Senatu, cauſam ſuper
qua reſpõdit Rol.à Valle,conſ.16.vol.4.& quia
pater non curauerat legitimari filiam, condem-
nati fuere patris hæredes ad damna, & intereſſe,
quę uti intellexi a Senatoribus, circa duo conſi-
ſtebant,primò circa prolis dignitatem,quę ſi ma
ter fuiſſet legitimata efficiebatur habilis ad digni
tates eccleſiaſticas,& militias. Secundò circa id,
quod illegitimam filiam nobilis non duxiſſet ſi-
ne dote longe pinguiori.

Aduertendum eſt etiam, quod ſi magna Co-
22 mitiſſa nuberet † Doctori,non diceretur nubere
indigno,ut per illũ tex.voluit Saly.in l.prouidẽ
dum.C.de poſtulando, & Campeg.d. quæſtio.
13.dicit eſſe notabile, & menti tenendum, & di-
cit Coraſ d.l. qui liberos, num. 100.in fi. eſſe di-
ctum memorabile, ſequitur Lup. d. §. tertium,
quod habet,num.12.uer.ex hoc infertur,vbi ſub
dit eſſe ſemper menti tenendum.

Et quia dixi ſupra,patrem cogi ad præſtan-
dum alimenta filiæ, quæ nupſit ſine ſuo conſen-
ſu:poſſet id alicui dubium videri,nam pater tene
tur ſolum egentem filiam,& quę non habet aliũ
de alere,at ſi eſt nupta uir tenetur alere, ergo nõ
eſt grauandus pater. reſpondeo tamen, quod
quæſtio poſſet procedere caſu, quo vir non eſſet
aptus præſtandis alimentis, vt quia non habe-
ret pro ſe.

Item reſpondeo, quod pater,qui dotem filiæ
non dedit non leuatur onere alendi filiam: dos
23 enim † eſt neceſſaria ad ſubſtinẽdum onera ma-
trimonij.l.aſſiduis.§. exceptio.C. qui potior. in
pign.hab.Bar. in l.nupta.ff.ſolu. matri.ita reſpõ
det Campeg.d.quæſtio.13.col.2.& ideo Docto
res dicũt,quod pater, qui dotem promiſſam nõ
ſoluit,tenetur præſtare interuſuria, pro tempo-
re,quo fuit in mora.l.in inſulam.§.uſuras. ff.ſol.
matrimo. & dicam alibi.

Quod autem ſupra affirmauimus filiam, quæ
indigno uiro nupſit, neque alendam,neque do-
tandá eſſe, non procedit,quando filia exceſſiſſet
annum uigeſimũquintũ,quia ſi tanto tẽpore pa
24 ter ſit negligens†tenetur filiæ,quę indigno nup-
ſit patre inuito dotem dare, uel alimenta, tex.
in l.ſed ſi poſt. C. de inoff. teſtam. & in Auct.vt
cũ de appellatio.cognoſc.§. deinceps,& §.ſi ali-
cul.idem voluit glo.in d.c. de raptoribus,36.q.
j.vbi etiam Archid. Salyce.in l.qui liberos,ff.de
ritu nup.quia habet,quod patris tarditati aſcribat,
ſequitur Alex.d.l.j. num. 32.ff.ſolu.matr.Iaſ.d.
l. ſed ſi poſt, in fi. Bal. Nouell. d.ſpecia. 16.col.
4.Fabian. in authen. nouiſſima, num.156. in fi.
C.de inoff.teſtam.Neuiza.Silua nuptia.li.2.nu.
36. ubi multos allegat,Campeg.d. quæſtio.13.
col.j.addo Abb.in c.j.de deſponſ.impub. quini
mo etiam ſi ante uigeſimum quintum annum,
filia nupſit,eſt dotanda a patre, dum tamen ex-
25 pectauerit † tempus congruum, puta uſque an-
num uigeſimum, vel aliud tempus conueniens
inſpecto patrię more,ut per Abb.in d.c.j.de de-
ſpõſat.impub.quem ſequitur Bal.Nou. in d.ſpe
cia. 16. col.4. quod tamen non habeo pro con-
ſtanti, ſed nunc non expedit examinare. non o-
mitto tamen,quod Abb.in loco prædicto intel-
ligit tunc filiam eſſe dotandam, quando nuben-
do dotem promiſit uiro, id quod placuit etiam
Didaco, d.c.3.§.8.num.7. ubi latè tractat.

Non etiam procedit,quando tam ipſa,quam
ſui,egeni ſunt: tunc enim, & ſi ſine patris cõſen
26 ſu†nupſerit indigno uiro,debet a patre cõſequi
alimenta ex ratione c. cum haberet, in fi. de eo,
qui dux. in uxor. quam pol. per adulter. ita in
terminis ponit Didac. in d.c.2.§.8.num.7.in fi.
poſtquam verò conſenſus patris plurimum at-
tenditur in matrimonio filiæ,non eſt prætermit
tendum, quod etſi filia ſit uidua,tamen patris cõ
ſenſus adhuc requiritur, ſi velit ad ſecunda vota
27 †tranſire,habemus tex.expreſſum in l.vidua.C.de
nupt.quæ tamen loquitur, quando non excedit
annum vigeſimum quintum, & idem eſt in filia
28 †emancipata. l. in coniunctione. C. eo. tit. imò
l.uidua.

l.uidua. loquitur quando vtrumque concurrit,
quod ſcilicet ſit vidua, & emancipata. verum, vt
29 ſupra dixi, eiuſmodi conſenſus † eſt de honeſtate
non neceſſitate requiſitus, vt voluit gl. ibi quam
ſequitur Ioan. Garron. in rub. C. de ſecun. nupt.
num. 71. Didac. d. c. 3. §. 8. num. 8. & quod dictũ
eſt de filia emancipata, intelligi debet, intra an-
30 num vigeſimum quintum, aliàs † poſt id tẽpus
poteſt patre non monito nubere. l. filius eman-
cipatus. ff. de ritu nupt. cũ alijs citatis a gl. in d.
l. vidua. & ſi vidua contra patris voluntatem ve-
31 lit † ſecundo nubere, poteſt prima dos minui, au
th. ſed quamuis, vbi glo. 2. C. de rei vxo. actio.
Garron. loco proxime citato, & de p̄dictis Aret.
Inſtit. de nupt. in prin. nu. 4.

S V M M A R I V M.

1 *Actio ſemel extincta, non poteſt reuiuiſcere.*
2 *Factum legitimè non debet ex ſuperueniente cauſa retractari.*
3 *Tradere qui tenetur, eſt liberatus, ſi ſemel tradidit, licet ex alia cauſa res ad eum poſtea peruenit.*
4 *Pater tenetur alere filium, qui factus monachus exiuit monaſterium.*
5 *Mater alit filium, quando pater eſt ſoluendo.*
6 *Cauſa accidentalis ſuperueniens non extinguit naturalem.*
7 *Cauſa naturalis præfertur accidentali, quando vtraque concurrit.*
8 *Factum legitime reuocatur ex ſuperueniente caſu, qui tendit, ad eundem finem.*
9 *Immunitas ex cauſa conceſſa, ceſſat ipſa cauſa ceſſante.*
10 *Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus, quando tractus eſt momentaneus.*
11 *Cauſa vbi ceſſat ſolum pro parte, effectus non ceſſat.*
12 *Ratio dubitandi declarat diſpoſitionem.*

Quæſtio VII.

CERTVM eſt, q̃ ſi filius ingrediatur mo
naſteriũ, pater liberatur ab onere alen
di, idq́; oneris tranſit ad monaſteriũ:
ſed quid ſi exinde monaſterio expellaĩ, an pater
cogetur illum agnoſcere, & alere? & uidetur q̃
non, quia per monaſterij ingreſſum liberatur pa
ter, ut dicam in hoc eodem titulo, ergo ex ſu-
perueniẽnti caſu reſurgere non debet paternum
munus, quod ſemel fuit ſolutum: actio enim
1 vel obligatio ſemel extincta non debet reuiui-
ſcere, l. eius qui. §. fin. ff. de iure fiſ. glo. in l. ſi cũ
quis. §. fin. ff. de furt. in l. qui res. §. aream, vbi a-
lios citat concordantes. ff. de ſol. Tiraq. in l. ſi vn
quam, in ver. ſuſceperit liberos, num. 191. in fi.
C. de reuocan. donat. Zanc. in l. hæredes mei, §.
cum ita, par. 8. num. 161. ff. ad Trebellia. & quod
ſemel factum eſt legitime, non debet ex ſuperue
2 nienti † caſu retractari, c. factum legitime, de re-
gu. iur. in 6. l. in ambiguis, §. non eſt nouum, ff.
eod. titu. & facit, quia obligatus ex ſententia, uel
3 aliter rem tradere, † liberatur facta ſemel tradi-
tione, ita ut ſi res ad eundem redeat, non tenea-
tur ulterius tradere, glo. magna, in l. ab emptio
ne, vbi Bart. colum. 2. ff. de pact. in l. ſi cum fun-
dum uenderes, in ver. tradat. ff. de contrahen.
emptio. cum multis apud Tiraquell. d. ver. ſu-
ſceperit liberos, num. 191. id quod magis proce-
deret, ſi propria culpa expelleretur, vt quia cau
ſam dediſſet ęxpulſioni. In contrarium tamen
eſt expreſſa deciſio Caſtren. in conſi. 76. per to-
4 tum, uolum. primo, vbi concludit † patrem tenę
ri eo caſu alimenta pręſtare, quia pater tenetur
naturali cauſa, & eatenus durat obligatio alen-
di, quatenus durat cauſa, ſed cauſa durat etiam
filio expulſo, ergo & obligatio. mouetur etiam
exemplo matris, quę etſi onere alendi filium re-
leuetur a patre, tamen ſi pater ſit inops, reſurgit
5 materna † obligatio. l. pen. ff. de liber. agn. Cy.
in l. alimenta, C. de neg. geſt. & in dubio ſequen-
dum eſt, quod habet minus captionis, l. quotiẽs
nihil. ff. de regu. iur. ad id uero, quod dictum eſt
actionẽ ſemel extinctã non reuiuiſcere, reſpon-
det Caſtr. quod obligatio patris non fuit extin-
cta per ingreſſum monaſterij, nam cauſa acciden
6 talis † non extinguit naturalem, l. filio quẽ pater,
ff. de li. & poſth. l. aſſumptio. ff. ad municip. qui-
7 nimo † in concurſu pręfertur naturalis, l. qui ha-
bet. §. primo. ff. de tutel. & facit, quod voluit Cae
cialup. in authen. ſi qua illuſtris, nume. 93. C. ad
Orficia. & dicam infra. Item facit, quia quãdo ca
8 ſus ſuperueniens † tendit ad eundem finem, tũc
factum legitime reuocatur, l. ſciendum. §. fi. ff.
qui ſatiſda. cogan. §. ex contrario, verſic. quod ſi
uiuo Inſti. de lega. declarat Cagno. d. §. nõ eſt no
uum, num. 2. reſpõderi etiam poteſt quod im-
munitas ſeu excuſatio conceſſa propter aliquã
9 cauſam, † ceſſat ipſa cauſa ceſſante, l. cura. §. de-
ficientium, ff. de muner. & hon. l. his oneribus. §.
1. ff. de uaca. mun. ubi immunitas conceſſa pro-
pter paupertatem ceſſat ſi diuitiæ ſuperueniant.
idem dicitur in l. non tantum. §. eos qui. ff. de ex-
cuſ. tut. vbi not. Nicol. de Neap. l. nec maritus. ff.
ſolu. matrim. l. ſemper. §. negociatores. ff. de iure
immunit. Io. And. in Mercur. in c. decet, colum.
prima, verſ. aliqui ex ſupradictis, de regu. iur. in
6. & ad prædicta multos allegat concordantes
Tiraquell. in tracta. ceſſan. cauſa, par. prima, nu-
mero 99. 113. & 193. ideo pater excuſatus ab
alendi onere propter ingreſſum monaſterij, te-
netur filio exeunte monaſterium, & dicit Alex. in
d. §. ſi maritus, num. 6. poſt Pet. Cyn. & Bald. q̃
tunc ceſſante cauſa ceſſat effectus, quando tam
10 cauſa, quam effectus habent tractum ſucceſſiuũ,
ſecus ſi momentaneum tractum haberent, ſed
neceſſitas alendi continet proceſſionem tempo
ris: cauſa ergo non ceſſabit, & facit quia vbi cau-
ſa non ceſſat in totum, ſed pro parte tantum, nõ
11 † ceſſat effectus, glo in c. cum acceſſiſſent, in ver.
contrauenerint, vbi Doctores, præcipue Dec. de
conſtitut. Tiraq. d. tracta. ceſſan. cau. lim. 31. in
greſſus autem monaſterij non tollit in totũ, ſed
pro parte illa tantum temporis, pro quo filius
perſeuerat in monaſterio. non fuit ergo ſuper-
fluum

ſuum dubitare de deciſione Caſtr. nam declara-
12 tur diſpoſitio ex ratione † dubitandi, ſecundum
Iaſ. in l. filio quem pater, in prin. ff. de lib. & poſt,
hum. ubi inquit inueſtigandam eſſe rationẽ du-
bitandi, & decidendi, quia declarat textum. In-
telligeautem preſentem quæſtionem in mona-
cho iuſte expulſo de monaſterio, vel etiã iniuſte
ex acto, ut pater ei dum agit contra monaſteriũ
præſtet alimenta: tenetur enim monaſterium a-
lere monachum, & recipere quem iniuſte exe-
git de monaſterio, ut dicemus ſuo loco.

S V M M A R I V M.

1 *Legitimatus nihil differt a legitimis.*
2 *Legitimatus inſtitui debet ſicut legitimus*
3 *Legitimatus ſi ſit præteritus, rumpit teſtamentũ, & dicit nullum.*
4 *Alimenta ei non ſunt deneganda, quo futurus eſt do minus.*
5 *Legitima debetur filio legitimato*
6 *Legitimato per oblationem curiæ, nouem unciæ relinqui debent, ſi legitimi non extant.*
7 *Legitimatus primordia habet naturalia.*
8 *Generationis ius in naturali numquam aboletur.*
9 *Priuilegium auget ius, non adimit.*
10 *Dignitas ſi augetur non extinguit legatum.*
11 *Domicilium ſi additur ob dignitatem ſuperuenientem non tollitur antiquum.*
12 *Legitimatus eſt alendus a patre.*

Quæſtio VIII.

SED an filium naturalem legitima-
tum pater teneatur alere? & mihi
ſine dubio id uidetur, quia legitima-
1 tus nihil differt † a legitimis. §. ſit igitur licentias
ibi, nihil a legitimis differentes, in Auth. quib.
mod. nat. effician. legitimi. §. quoniam uariæ.
ibi, nihil diſſimilis legitimis, in Auth. quib. mod.
2 nat. effic. ſui. & habet hæres inſtitui † ſicuti legi
timus, Iaſ. in authen. nouiſſima, numero 14. C.
de inoff. teſtam. & in rub. ff. de lib. & poſthum.
nume. 11. Pariſ. in conſ. 7. nume. 3. volum. 2. Cæ
phal. in conſi. 276. num. 5. Rol. in conſil. 96. nu.
50. volum. 3. & poteſt dicere teſtamentum nul-
3 lum, & inofficioſum, & illud † rumpere ac ſi fo-
ret legitimus, Roman. in conſ. 34. Cur. ſen. in cõ
ſilio 35. col. prima, Pariſ. latiſſimè d. conſ. 7. nu.
2. Vaſq. de ſucceſſio. creatio. lib. 2. §. 2. nu. 31. ſi
ergo in cæteris omnibus tractandus eſt inſtar le
gitimi, & habetur pro legitimo, quare non eo-
dem modo cõſequetur alimẽta ſicut legitimus.
addo ꝙ iuſte alimenta ei denegari nõ poſſunt, q
4 futurus eſt rerũ dominus, † ut dicitur in l. j. §. ſed
etſi incertum ſit. ff. de uentre in poſſeſ. mitten.
Item ualet argumẽtum de legitima ad alimẽta,
ſuo loco uidebimus, & ijs alimenta conceduntur,
qnibus debetur legitima, ac filio legitimato
5 relinquenda † eſt legitima, ſecũdum Bal. in c. de
cautis, nu. 34. de oſ. deleg. Iaſ. ĩ cõſ. 154. col. ante
pen. verſ. 8. principaliter, in 6. volum. 2. Dec. in
cõſ. 257. nu. 2. vbi plures citat, Pariſ. ĩ cõſ. 7. nu.
3. ante eos, Alc. cõſ. 139. nu. 2. ver. 3. cõcludo, vo.
1. Bero. in cõſ. 57. nu. 40. vol. 2. Beren. ĩ l. in quar
tã, nu. 54. ff. ad l. Fal. Tiraq. in d. l. ſi vnq̃, in ver. ſu
ſceperit liberos, nu. 79. C. de reuoc. dona. Rube.
in l. Titia §. Imper. nu. 47. ff. de leg. 2. vbi fortius
6 vult ꝙ legitima eius † q fuit legitimatus, capiat
nouem uncias Nat. in l. hac conſultiſſima. §. ex
imꝑfecto, nu. 96. C. de teſtam. Rol. in cõſ. 67. nu.
20. vol. 3. Accedat ꝙ in legitimato cõcurrit ſan
guinis charitas ꝑ quã inducitur in patre neceſ-
ſitas alẽdi filios, ut dixi in prin. ergo concurrere
dẽt idẽ ius, quia ubi eadẽ eſt ratio, idẽ quoq; eſt
ius, l. illud. ff. ad l. Aquil. & ſi adoptiuus filius eſt
alẽdus ſecundum veriorem ſñiam, quã ſupra fir
maui, pari modo alẽdus erit legitimatus, nã plus
eſt eſſe legitimatum quã adoptatũ, ex quo legiti
7 matus primordia hẽt naturalia, † ut inq̃t Bal. in
l. ſi te, C. de ſuis & legit. & q̃uis lex abhorreat ma
8 culã natiuitatis, tñ generatio ipſa, q̃ † cõcurrit in
legitimato nunq̃ abolet, ſeq. Ang. ibi, Rol. ĩ cõſ.
96. nu. 45. vol. 3. ſed qd hęſitãdũ ẽ, cũ naturali &
ſpurio, & inceſtuoſo ꝑſtanda ſint alimẽta, ut pau
lo infra dicã, ſanè legitimatio accedens non dẽt
quicquã filio detrahere, ſed fauorẽ ſuꝑaddere,
ut dicimus de priuilegio, ꝙ non adimit ius iã cõ
9 petens, † ſed auget, l. ſi. C. de prępoſ. agen. in reb.
li. 12. vbi Bart. dicit ꝑ conceſſionem noui priuile
gij non ea tolli q̃ antea fuerãt conceſſa. & dicit
Bar. in l. falſa. §. ſi cui. ff. de cond. & demonſt. ꝙ
10 augumẽtũ dignitatis † nõ extinguit legatũ. & ſub
dit Bal. ꝙ honor ſuperueniẽs auget quidẽ ſtatũ
ſed non minuit priorẽ cõditionẽ, latè Soc. & di
cit tex. in l. pe. ff. de Senat. ubi Bar. & Bal. qđ etſi
11 per ſuperueniẽtẽ dignitatẽ nouũ addat † domi-
ciliũ, tñ nõ amittit antiquũ, idẽ dr ĩ l. Senatores,
C. de incol. li. 10. ubi gl. & ĩ l. municeps. ff. ad mu
nicip. probatur ꝙ dignitas addita eximit quoad
onera, ſed non tollit honores antea debitos, &
poſſent ad hoc multa allegari. & legitimatio ab-
ſtergit maculam, quam ex natiuitate ſpurius vel
naturalis contraxerat, ſed nõ tollit iura natura-
12 lia. & in terminis ꝙ legitimato præſtanda † ſint
alimenta, eſt conſ. Alcia. 209. nu. 5. vbi fortius
loquitur in eo qui ita fuit legitimatus, ne quicq̃
poſſit conſequi niſi ex patris voluntate.

S V M M A R I V M.

1 *Naturalis filius etiã ciuili iure alendus eſt a patre.*
2 *Pater diſponere nõ poteſt quod naturalis filius non alatur.*
3 *Naturali filio quod alimenta negentur, ſtatuto induci non poteſt.*
4 *Teſtator facere non poteſt quominus leges effectum ſortiantur.*
5 *Naturalis filius, non obſtante patris iuramento, debet ali.*
6 *Naturalis filia dotanda eſt a patre, & ibi late agitur.*
7 *Pater non tenetur alere filiam naturalem. contra tamen, num. 1.*
8 *L. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. 3. quomodo intelligatur.*
9 *Naturalis filius proprie et ſtricte dicitur, qui ex*

concu-

concubina natus eſt in ſchemate vxoris.

10 *Concubina ut verè dici poſsit multa requiruntur.*

11 *Concubina differt ab vxore ſola dignitate, inſpecta ſermonis proprietate.*

12 *Concubina non dicitur niſi facta proteſtatione a viro.*

13 *Concubina vt fiat debet pracedere proteſtatio, nec ſufficit ſi ſequatur.*

14 *Naturales filij hodie raro ſunt ſecundum proprietatem ſermonis.*

15 *Concubinatus eſt prohibitus etiam iure ciuili nouiſsimo.*

16 *Naturalis filius ex concubina eſt magis odioſus iuri canonico, quam natus ex furtiuo coitu.*

17 *Naturalis filius non dicitur, qui ſuſceptus eſt ex muliere qua in domo retinetur pro famula.*

18 *Naturalis non dicitur filius ſuſceptus ex paupercula, qua in domo ſeruit ad opera uilia.*

19 *Concubinatus quando & ex quibus præſumatur.*

20 *Naturalis filius largè dicitur quicunque naſcitur ex ſoluto, & ſoluta, cum qua poſſet conſiſtere matrimonium.*

21 *Naturalis filius dicitur ex communi vſu loquendi, & ſecundum ius canonicum quicunque ſuſcipitur ex ſoluta, & ſoluto.*

22 *Naturalis, in materia fauorabili dicitur natus ex ſoluto, & ſoluta.*

Quæſtio IX.

QVAE hactenus dicta ſunt, filios reſpiciunt legitimos, & naturales, expoſtulat autem locus hic aliqua de naturalibus ſubijciamus, & ijs alimenta ut a parenti-
1 bus præſtanda iure † ciuili aperte ſancitum eſt authen. licet, C. de natur. li. ibi (huiuſmodi enim naturales filios paſci boni viri arbitrio neceſſe eſt.) Cyn. in authen. ex complexu, C. de inceſt. nup. vbi inquit quod natus ex coitu licito quoad ius ciuile, ſed damnato in foro pænitentiæ alendus eſt, glo. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, ff. de lib. agnoſ. vbi diſtinguitur inter filium natũ ex concubina, & aliũ. ſequitur ibi Bar. idẽ voluit Bar. in tract. aliment. num. 17. Iaſ. in authen. res quę, num. 8. C. cõmun. de legat. vbi dicit procedere iure ciuili, & canonico, Marſil. ſingul. 358. Lup. in repet. c. per veſtras in 3. notab. §. 13. nu. 11. Crauer. in conſ. 89. nu. j. Didac. c. 8. §. 6. in 2. par. de ſponſ. in prin. Alciat. conſ. 209. nu. 2. vbi multos allegat dicens eſſe clarum, Menoc. conſ. 60. num. 6. Bero. in conſ. 167. nu. 20. & ſeq. vol. 2. vbi ampliat vt procedat non ſolum in filio ſuſcepto ex concubina maritali affectu retenta in domo, ſed etiam in quocunq; nato ex ſoluto & ſoluta, ſine tamẽ coitu nefario, Aſcan. in d. tract. de patr. poteſt. c. 5. nu. 36. ampliatur autẽ ut nõ
2 poſſit pater teſtamento contrariũ pręcipere, † vt voluit Bald. in l. id quod pauperibus, num. 38. C. de epiſ. & cler. vbi ait quod, & ſi pater mandet in teſtamẽto alimenta non pręſtari filio naturali, tamen exequutores teſtamentarij poterunt ea pręſtare prohibitione paterna non obſtante, & Marſil. in ſingu. 358. in fi. dicit hoc eſſe ſingulare verbum paucis notum, & ideo tenẽdum perperuo menti, & ante eũ Iaſ. in conſ. 26. num. 13. volum. j. qui tamen loquitur in ſpurio. Aſcan. d. c. 5. nu. 36. Bonacoſ. in tracta. de æquita. canon. concluſ. 1. verſ. & teſtator non poteſt prohibere, Lancello. Gall. in Cõſuetud. Alexandr. in ver. ſolidos, quęſt. 6. num. 9. vbi allegando Alciat. in conſ. 18. nume. 18. lib. 9. ampliat etiam
3 ſtatuto induci non † poſſe quod filio ſpurio denegentur alimenta, Menoc. conſ. 60. num. 8. Didac. d. c. 8. § 6. nu. 5. Socin. in cõſ. 130. nu. 4. vol. 2. & licet multi loquantur in ſpurio, tamen omnes mouentur doctrina Baldi in d. l. id quod pauperibus. qui loquitur in naturali, & ſi eſt verũ in ſpurio legibus odioſo, multo magis locum vendicabit in naturali minus odioſo, & prędictę deciſionis ratio eſt, qua teſtator non poteſt facere
4 quod leges † effectũ non ſortiantur, l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. vbi Ripa, a nu. 1. vſq; ad 24. ponit multas deciſiones, ſed hanc omiſit, quæ tamen non erat ſpernenda. ampliari etiam poteſt
5 vt procedat etiam ſi pater iurauerit † filium naturalem non alere, ut ſupradictum eſt de filio legitimo, & naturali, quia in vtroque militat eadem ratio. hæc autem concluſio ampliatur alijs modis, & multipliciter declaratur, ſed quia hæc conueniunt alius titulis, ideo in opportuna loca reijcimus.

Potrò ſicuti naturales filij alẽdi ſunt a patre,
6 ita filia naturalis eſt † ab eodem dotanda, Bar. in l. fi. col. 2. verſ. idem dico in dote. ff. de his quib. vt indign. in l. Meuius, §. duobus, in 3. quęſt. ff. de leg. 2. in l. fin. §. a ſocero. ff. de his quæ in fraud. cred. & in auct. ex complexu, C. de inceſt. nupt. Bald. in l. neque mater, C. de iure dor. Abb. in d. c. cum haberet, de eo qui dux. in vxo. quã pollu. per adulterium, Abb. in conſ. 50. col. 2. in conſil. 115. uol. 2. Aret. in §. legari, Inſti. de legat. ubi inquit ſe obtinuiſſe Ferrariæ. & quãuis Doctores prædicti loquantur aliquando de filia ſpuria, tamen intelligitur de naturali, & in naturali expreſſe hoc uoluere Bald. nouel. in tract. dot. par. 6. priuileg. 16. col. 2. Campeg. in eo. tracta. par. prima, quæſt. 17. & ita ſeruari in praxi dixit Aret. in l. j. col. 5. vbi Rip. nu. 65. dicit communẽ. ff. ſol. matr. Coraſ. in l. qui liberos, nu. 103. ff. de ri. nup. Bero. in cõſ. 161. nu. 21. & ſeq. uo. 2. & cõmunem aſſerit Caccialup. in d. auth. ſi qua illuſtris, nu. 91. C. ad Orficia. & ita uidiſſe reſpõſum per magnos Iuriſtas, pręcipue Maria. Soc. Tho. Docciũ, & Fran. Aret. Lup. in c. per ueſtras, in 3. notab. §. 9. nu. j. & §. 23. nu. 4. & 22. Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 11. Rol. conſ. 74. nu. 43. uol. 1. & communem dicit Aſcan. d. ca. 5. nu. 38. & ſeq. Garz. de ult. fin. nu. 106. & ſeq. Tiraq. de iure primog. quæſtio. 62. nu. 12. Coraſ. d. l. qui liberos, nu. 114. ubi dicit eſſe receptã ſententiam. hæc autem pars fundatur ratione, quia licet ſit naturalis, eſt tamen filia, & qua ratione legitimę, & naturali tenetur pater dotem dare, ea ipſa debet naturalem tantum dotare, cum in ea non minus, quam in legitima

B verſe-

verſetur ratio affectionis ſanguinis, & chari-
tatis. ita arguit Bulgar. in l.prima, nume.28.ff.
ſolut.matr. Itē ſi iure canonico inſpecto ſpuria,
quę deterioris eſt cōditionis, venit dotanda, quā
to magis id erit dicēdum in naturali, quæ eſt mi-
nus odioſa. probatur etiam in l.ſi quis a liberis,
§.non tantum, ff.de libe.agnoſ. vbi dicitur quod
pater legitimam, & naturalem tenetur alere, &
pro ea ſubire alia onera. ſicuti ergo tenetur natu
ralē alere, ita & dotare, quia dos eſt onus d.l.qui
liberos. & qui tenetur alere, tenetur etiam dota-
re, d. §. non tantum. accedat quod dos ſuccedit
loco alimentorum, ergo cum naturali pręſtanda
ſint alimenta, dabitur & dos. & quamuis in con-
trarium videatur text. in l.vxorem, §.pater natu-
ralis, ff.de leg.3. vbi dicitur filię naturali denegā
dam eſſe actionem contra patrem pro dote quā
promiſit genero, cuius legis vigore, gl.ibi in ver.
7 naturalis, dixit patrem naturalem † non teneri
ad præſtanda alimenta filio: id quod placuit
etiam Bart.in l.ſi quis a liberis, §.vtrum, nu.3.ff.
de lib.agnoſ. Bal.in l.fi.nu.2. C.de dot. promiſſ.
Ang.in conſ.209. Imo. Aret. Rom.& Alex.in d.
l.1.ff.ſolu. matr. Dec.in l.ſi certis annis, nu.9.C.
de pact. Tiraquell.in l.ſi vnquā, in uer. ſuſceperit
liberos, nu.61.& 119.C.de reuoc.donatio. Sil-
uan.conſ.2.nu.26.Boer.in deciſ.127.nu.11.Vi-
ſita. in l.j.nu. 106.ff.ſolu.matr.tamē ille tex. in-
8 telligitur paſſim † a Doctoribus procedere, quā-
do filia naturalis eſt diues, & poteſt ſeipsā alere
vel dotare, & ſi inops ſit, prior obtinet ſētētia, &
ita declarant Bar.Bal.Nouell.Cāpeg.Caccialu.
Dida.Lup.Bulga.Ripa, & alij oēs ſupra adducti.
Reſponderi etiam poteſt, quod §.pater natu-
ralis, nō tractat, an pater teneatur dotare, vel nō
dotare, ſed an dotē dediſſe videatur de proprio,
vel de bonis filię reſtituendis ex fideicommiſſo
mariti. ergo non probat aſſumptum.
Pro declaratione eorū quę ſupradicta ſunt,
& aliorū, q̄ in proxime ſequenti quæſtione ſubij
ciā, ſciendū eſt quod naturalis filius dici poteſt
proprie, & largè, & vt ſit ſtrictè, & propriè natu-
9 ralis, † neceſſe eſt quod natus ſit ex concubina, id
eſt ex muliere ī ſchemate vxoris ſociata, vt in Au
th.quib mod.natur.effic.ſui.§.ſi quis autem de-
functus, & in Authen. de trien.& ſemiſ.§. & hoc
dicimus ſi uni &c. & de tota hac materia uide la
tiſſime Petr. Ant. Petram post hæc ſcripta vi-
ſum in tracta.de fideicomm. ex prohib. alien. q.
21.nu.170.& ſeq.Riminal.conſ.187.nu.72.87.
& ſeq.& natus ex vera concubina dicitur natura
lis, gl.in c.niſi cū pridem, in ver.manzeres, de re
nunciat.gl.in c.per venerabilē ver. naturalibus,
qui filij ſunt legitimi. multa autē requiruntur ut
10 mulier dicatur concubina † & conſequenter, ut
inde ſuſceptus filius dicatur proprie, & ſtricte
naturalis. & quamuis aliqui tria, alii quatuor, a-
lij quinq; dicant eſſe neceſſaria, tamen ſi iura per
eos ad id allegata videātur, in hoc cōueniunt de
bere interuenire hæc, q ſint nati ex ſoluto, & ſolu
ta, q inter eos poſſit eſſe matrimoniū, quod co-
habitet in domo, q retineatur in ſchemate con
cubinę, quod ſit vnica, quod publicè, & palā re-
tineatur, quod impares ſint perſonæ, quod talis
ſit mulier cum qua ſtuprum non cōmittatur, col
ligitur id ex Specul. in tit.de ſucceſſio.ab inteſt.
§.1.verſ.nunc de naturalibus, vbi & ſi tria tantū
referat, iura tamen per eū allegata, quæ concubi
natum requirunt, alia omnia includūt: ita etiam
Azo in ſumma, C.de natural.lib. vbi quatuor re
citat, Io.And.ad Specul.in rubr.qui fil.ſint legi.
Signor.in conſ.221. factū ſic ſe habet, Abb.in d.
c.per venerabilem, ſequitur Bal.Ang. Matheſil.
Ang.Aret.Alex.Mar.Laud.Præpoſ.Corne.Ca-
cialup.& Bertr.quos citat Alciat.in tracta. præ-
ſump.reg.2.præſump.5.num.4.& ſeq. latiſſime
omniū Gram.in uoto 4.Alcia.in cōſ.268.nu.3.
Rip.in l.ex pacto, §.ſi quis rogatus, num. 4.ff.ad
Trebell. Didac.in epitom.de ſponſ.par.2. c.8.§.
4.nu.2. Paleot.in tract.de noth.& ſpur.c.12.nu.
1.& ſeq.Natta in conſ.421.nu.3.Ruin. in conſ.
88.nu.3.vol.3.Cephal.in cōſ.48.nu.77.Manti.
de coniectur.vltim. volunt. lib.11.tit.2. nu.22.
11 & inſpecta proprietate ſermonis cōcubina † diſ-
fert ab vxore ſola dignitate, l.item legato. §.par-
ui.ff.de leg.3. ideo Virgilius concubinam appel
lat cōiugē, vt aduertit Natta in conſ. 623.nu. 2.
ſtatus enim concubinę adeo eſt vxori ſimilis, &
proximus, ut ſit omnino neceſſaria proteſtatio
12 † quod velit eam habere in concubinam, l.in con
cubinatu.ff.de cōcubin.l. in liberæ.ff.de ri. nup.
§.cōſideremus, verſ.nunc. in Authen.de trien.&
ſemiſ. Oldr.in cōſ.96.nu.2.Io.And.ad Specu.
in rub.qui fil.ſint legit. Natta in loco prædicto,
& quæ preſtatio requiritur a principio, nec ſuf-
13 ficit quod ſuperueniat, † ſecundū gl.in d.l.in cō-
cubinatu, Bar. in l.pacta nouiſſima. C. de pact.
Gram.d.voto 4.nu.8.& ſecundum pędicta rari
14 hodie ſunt voto naturales. † vt poſt Oldr.Bal. &
Alex.aduertit Paleot.in d.c.12.nu.3. Alcia.cōſ.
268.nu.3.nam & ſi iure ciuili foret licitus cōcu-
binatus, tamen hodie inſpecto nouiſſimo iure
15 † ciuili eſt prohibitus, c.1.de fil.nat.ex matrim.ad
morganat.contrac. Io. And. in c. ſine culpa, de
reg.iur.Felyn.in c.cum ſit generale, in fi.de fo-
ro cōpet. Rip.in l.ſi vnquā, nu.74. C.de reuoc.
donat.& multo magis iure canonico, ca.nemo.
32.quæſt.4. Abb.d.c.per venerabilem, nu. 31.
Emā. Coſt.in l.cum tale.§.ſi arbitratu, ampliat.
3.nu.4. vbi ideo infert conditionem ſi ſteterit in
concubinatu, haberi pro non appoſita tanquā
turpem, & iure canonico inſpecto deterioris ſūt
conditionis nati ex cōcubina quam nati ex mu-
liere ad quā eſſet furtiuus acceſſus, quia grauius
16 eſt peccatum cū concubina, † vt not. Abb.in ca.
tāta, col.fi. vbi Præpoſ. num.6. qui fil. ſint legit.
Fortun.Garz.ī tracta.de vlt.fi. vtriuſq; iur. illat.
8 ſequitur Dida.d.§.4.nu.4.Vaſq. illuſtr.q̄ſt.c.
102.nu.10.Bero.conſ.165.nu.12.volu.2. Infer-
tur ex prædictis quod natus ex famula in domo
retenta in modum famulæ non eſt naturalis, nec
17 † ei poteſt aliquid relinqui, Alber.ī rub.C.de na-
tur.liber. vbi ait in contingentia facti alias fuiſſe
ita cōſultū, & determinatum, Mart. Laud.in di-
ſput.incip. Augerius, col.22. Iaſ.d.cōſ.51. nu.3.
vol.3.cōſ. . vbi allegādo Bal. dicit hoc eſſe uerū

inſpecto

inſpectorigore iuris ciuilis, ex ſtricta verbi ſigni
ficatione, Rip. in d. §. ſi quis rogatus. nu. 4. Inferẽ
itẽ, ſuſceptũ ex paupercula muliete, quæ inſer-
uiebat deferẽdo aquã in domũ, vel ſimilia præ-
ſtabat ſeruitia, cum tñ in domo nõ habitaret, nõ
18 † eſſe naturalẽ nec capacẽ relicti, ſecũdum Oldr.
in d. conſ. 196. in 1. dub. an vero, & quãdo præſu
19 matur cõcubinatus, † late tradit Gram. d. uoto
4. Alciat. cõſ. 268. nu. 5. large vero & impropric
dicitur naturalis, ſecũdum vulgarem & commu-
nem loquẽdi cõſuetudinem, quicũque naſcitur
20 ex ſoluto & ſoluta, inter † quos poſſet eſſe matri-
monium, & idem eſt ſecũdum ęquitatem canoni
cã. c. innotuit. de elect. c. tãta. qui fil. ſint legiti.
ita Bal. in conſ. 129. nu. 3. vol. 2. & cõſ. 206. in fi.
vol. 3. vbi inquit, quidquid exigat rigor iuris ci
uilis, æquitas tñ iuris canonici, & communis lo-
quẽdi vſus eos omnes habet ꝑ naturalibus qui
nati ſunt ex ſoluto & ſoluta, Io. And. ad Spec. in
d. rub. qui fil. ſint legitimi, col. 2. vbi dicit hãc eſ
ſe communem ſermonem, Butr. in d. c. per vene-
rabilem. nu. 26. in fi. vbi ait bene notãdum pro
ſtatutis quæ loquũtur de naturalibus. ſeq. Abb.
ibi, in gl. in ver. in naturalibus, & ante eos hoc
voluit Archid. in c. liberi. 22. q. 4. ſeq. Bal. ibi, in
c. dudum, il 2. nu. 7. in fi. de elect. ubi infert ad le
gitimationes, quæ fiunt a palatinis, Bal. in c. niſi
cum pridem, col. pen. de renunciat. vbi infert ꝙ
natus ex fanticella dicitur naturalis, & põt legiti
mari, Iaſ. in cõſ. 51. nu. 5. vol. 3. vbi ait ꝙ iura ca-
nonica appellãt naturalem quicũque natus eſt
ex ſoluto & ſoluta, & latè hãc ſententiã defendit
Bero. conſ. 165. nu. 11. vol. 2. Didac. d. §. 4. nu. 3.
vbi latè, Natta in conſ. 623. nu. 5. & 7. Hercula.
in tracta. de caut. de nõ offend. c. 32. nu. 4. Nicol.
de Vbald. in tract. de ſucceſſio. ab inteſta. col. a.
in fi. Crau. conſ. 166. nu. 8. in fi. Cephal. in conſ.
186. nu. 78. Aſcan. in d. cap. 5. nu. 37. in fi. & ubi
materia fauorabilis eſſet, tũc naturalis diceretur
21 quicunque † natus ex ſoluto & ſoluta, Natta d.
cõſ. 623. idem de verbis teſtatoris intelligit Iaſ.
d. cõſ. 51. nu. 9. imo Bero. d. conſ. 165. nu. 18. &
ſeq. vult ꝙ larga illa ſignificatio naturalis, nõ mi
nus propria, quã ſtricta ſignificatio ſit, quia põt
eſſe larga, & propria: Id quod tamen non habeo
pro conſtanti, ſed de his alibi.

SVMMARIVM.

1 *Spurio & nato ex damnato coitu denegãtur alimẽta a patre ſecundum ius ciuile, ſecus infra, nu. 5.*

2 *Spurio nihil a patre relinqui poteſt, vel dari quouis titulo.*

3 *Spurio quod relinqui poſſit a patre, non inducitur ſtatuto.*

4 *Legitimandi proprios ſpurios, Imperator nõ poteſt palatino Comiti facultatem concedere.*

5 *Spurio filio pater tenetur iure canonico alimenta dare.*

6 *Naturales nihil differunt a legitimis inſpecta natura.*

7 *Spurio debentur alimenta in utroque foro tam ſecu lari quam eccleſiaſtico.*

8 *Spurio ne alimenta ſoluantur, pater ordinare non poteſt.*

9 *Spuriam filiam dotare pater tenetur.*

10 *Spurio relictum cauſa alimentorum ſuſtinetur.*

11 *Spurio relictũ præſumitur in dubio in cauſam alimentorum.*

12 *Debitor neceſſarius cenſetur legare animo compenſandi.*

13 *Actus vt ſuſtineatur, fieri debet in dubio interpretatio.*

14 *Annuum legatum præſumitur ſactum in cauſam alimentorum.*

15 *Spurio relictum cauſa alimẽtorum ualet, quatenus tamen non excedit valorem alimentorum.*

16 *Aetas ſpurij conſideratur ſecũdũ l. hæreditatũ. ff. ad leg. Falcid. vt cognoſcatur an legatum excedat alimenta.*

17 *Dos iuſta dicitur, quæ alimentis commenſuratur.*

18 *Dos datur vt mulier ex ea alatur.*

19 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

20 *Dos dicitur iuſta inſpecta conditione mulieris, & quantitate patrimonij.*

21 *Dos dari poteſt de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſecũdum qualitatem perſonæ.*

22 *Dos eſt apud maritum titulo oneroſo.*

23 *Dos ſpuriæ data non ſtatim reuocatur, ſed expectanda eſt mors mariti.*

24 *Maritus eſt dominus dotis.*

25 *Vxor poteſt ſecundo viro plus relinquere quam liberis ex primo matrimonio ſi relictum non affert emolumentum.*

26 *Spuriæ dos non ſtatim repetitur, quando maritus ignorauit vxorem eſſe ſpuriam.*

27 *Spurio ex damnato coitu non debentur alimenta.*

28 *Spurius ex ſacerdote genitus eſt odioſior alijs.*

29 *Clericus poteſt ſpurium filium pauperem alere de redditibus ſacerdotij.*

30 *Spurius generaliter loquendo dicitur quicunque ex iuſtis nuptijs non eſt natus.*

31 *Spurius dicitur quicunque ex ſtupro, adulterio, uel ex concubina non ſola uel moniali genitus eſt.*

32 *Spurius ſtricte dicitur natus ex parentibus, inter quos matrimonium eſſe non poterat, uel ex coitu iure ciuili prohibito.*

33 *Spurius dicitur natus ex ancilla.*

34 *Spurij alij ex damnato & punibili coitu, alij ex dãnato quidem, ſed non punibili naſcuntur.*

35 *Spurius in dubio filius præſumitur, non autem naturalis, vel legitimus, uide nu. 37.*

Filius in dubio præſumitur ſpurius, non naturalis, aut legitimus.

36 *Poſſibile honeſtum potius præſumendum eſt, quam poſſibile inhoneſtum.*

37 *Filius in dubio præſumitur legitimus, non illegitimus.*

Quæſtio X.

SI Filio naturali a iure ciuili antiquo
denegãtur alimenta, multo magis pa
1 ter poterit ſpurio, & nato † ex damna
bili coitu denegare. §. fi. in Auth. quib. mod. na-

tur. effic ſui.c.per venerabilẽ,in fi.qui fil.ſint le
git.l.humanitatis,& auth. licet.C.de natur.lib.
auth.ex complexu. C.de inceſt. nupt. Specu.in
tit.qui fil. ſint legi. §. 1. numero 17. Bal. in l. id
quod pauperibus, col.fi.C.de epiſ.& cler.Abb.
in c.tania,num. 13.qui fil.ſint legit.Bened.in c.
Rainutius,in vet. uxorem nomine Adelaſiã.nu.
123. de teſtam. hanc opinionem ſequuti ſunt
Imo.Præpoſ.Aret. & Felin.quos citat & ſequi-
tur Didac. in epitom.de ſponſal. par.2.c.8.§.6.
nu.6.Emilia.conſ.139.nu.1.Bero.in conſ. 165.
nu.16.& 22.uol.2.Paleot. in tracta. de noth.&
ſpur.c.46.nu.1.Vaſq.de ſucceſſ. creatio.lib.2.§.
20.nu.313.ubi inquit iura canonica in hoc non
ſeruari in foro Cęſaris,Rol. in conſ. 74. nu. 29.
vol. 1. Cæphal. in conſ.48.nu.10.conſ.226.nu.
29.Aſcan.Clem. in tracta.de patr.poteſta.ca.5.
nu.37. rationem allegat Paleot. loco prædicto,
quia viuentes lictius & familiarius cum mulie
ribus præter decorum ij ſicuti declarant nõ pro
creandę ſobolis gratia facere, ita effectu & fru-
ctu carere debẽt,ſequitur Aſcan.loco prædicto,
non tamen aduertens, quod ea ratio concludit
quidem filium ſpurium non teneri ad alendum
patrem, ſed non concludit contra filium, quia
eius nulla eſt culpa, & contra patrem Paleot.re
fert illam Solonis legem, non contra filium.me-
lior ergo ratio eſt quod & ſi naſci ex adulterio
vitium ſit patris,non filij,cap.naſci,56.diſtinct.
quia tamen pater punitur in filio.l. iſti quidem,
ff. quod met. cau.ideo lex ciuilis ut parentes ab
eiuſmodi concubitu remoueat,plectit filios, ut
in eis pater diſcat ab inhoneſto, & damnabili
coitu abſtinere. adhorret enim lex tãtam patris
2 incontinentiam, ideo prohibet ne † quid ſpu-
rio relinquatur.§.pen.in Auth.qb. mod. natur.
effician. ſui. authen. ex complexu. C. de inceſt.
nupt.Bar.in l.ſi gener. ff.de his quib.ut indign.
Capr.conſ.1.col 4.Dec.conſ.288.Marſil.in ſin-
gul.143. Rol.d.conſ.74.uol.1.cum infinitis ſi-
milibus,& ideo non valet ſtatutum quod pater
3 poſſit relinquere filio † ſpurio,Bar.in l.teſtamen
ti factio.ff.de teſtam.Bal.in l.2.C.de iure aur.an
nul.idem Bal.in conſ.458. nu.9.uol.5. Crau.in
conſ.137.nu.2.Natta conſ.402.num.24. Alex.
conſ.129.nu.17.vol.6.Bal. & Aret.in l.cunctos
populos. C. de ſum. trinit.& fi.cathol. Fede.de
Sen.in conſ.277.vbi nu.3.dicit ſpurium exclu-
di in pęnam pãtris fornicantis, Socin. in conſ.
95.nu. 8.uol.4.Iaſ.in l.Gallus. §.& quid ſi tãtũ,
nu.114. ff.de lib. & poſthum. qui duo inferũt ꝙ
Imperator nõ poteſt Comiti palatino concede
4 re facultatem legitimandi proprios † ſpurios,
quia hoc eſſet viam peccato amplificare.Cacia-
lup. in l.omnes populi. nu.80.ff.de iuſt.& iure.
vbi ali naturaliter declarat Didac. d.par.2.c.8.
§.5.nu.6. Alcia.in conſ.123.nu.10. ubi ſubdit
eſſe contra legem diuinam. Neuizan.34. nu.1.
Vaſq. illuſtr. quæſtio. c. 102. num. 9.in fi. uide
tamen Boer,deciſ.127.nu.9. Paleot.in d.tracta.
c.54. Quæ etſi iure ciuili veriſſima ſint, non ad-
mittuntur tamen iure canonico,ſecundũ ꝙ ſpu-
6 rij ſunt † alendi a patre,c. cum haberet,in fi. de
eo qui dux.in uxor.eam quam pollu.per adulte.
ubi Abb. notat poſt glo. ibi, quam ſequuntur
Cardin. Abb.in conſ.50. & in conſ.115.vol.2.
Corſet.in reper.in ver.alimenta,il 2.Aret.Inſti.
de iure natur.gen.& ciuili, in fi.Dec.in cõſ.312.
nu.4.Vital.tracta.clauſul. tit.an renuncia. poſſ.
alim.col.4.Ruin.in cõſ.124.nu.8.vol.1.Socin.
iun. in conſ.130. nu.3.vol.2.Bero.in conſ.165.
nu.23.uol.2.Marſil.in ſing.358. Lup.in repet.
c.per veſtras, in 3. notab. §.23.nu.21. de dona-
tio.inter vi.& vxo. Dida. d.c.8.§.6.nu.1. & ſeq.
& nu.6.Rol.in conſ.74. nu.39.& 47.vol.1.& in
conſ.22.nu.31.in 3.Benint. deciſ.22.nu.1.Bo-
nacoſ. in tracta. de æquit. canoni. concluſ. 2.in
princ. Manti. de coniec.vltim.volunt.lib.8.tit.
5.nu.12.Menoc.in conſ.60.nu.6.Aſcan.d.cap.
5.nu. 37. & in effec.17. nu. 38. Simon de Pret.
de coniect.vltim.volunt.lib. 3.interpret. 1.du-
bit.3,ſolut.2.nu.7.& ratio eſt,quia naturalis eſt
6 coniunctio inter patrem. & filium,natura † au-
tem nullam conſtituit differentiam inter legiti-
mos & illegitimos, imo ne eam quidem cogno
uit,ut in Auth.quib.mod. natur.effic. legit.col.
2.verſ.liceat igitur,ponit Natta licèt ad aliud ꝓ
poſitum,in conſ. 231.nu.4. alia eſt etiam ratio
quia alimenta filijs debentur naturali iure, ideo
ius ciuile non potuit ſine cauſa ſpurios, illis pri
uare, & ne filius ſine aliqua culpa fame pereat
ius canonicum decreuit contrarium, alias ratio
nes ponit Paleot.de nothis,cap.17. nu.1.& ſeq.
& prædictam ſententiam quod iure canonico
debeantur alimenta ſpurio,probarunt pręter ſu
pradictos,Bar.in d.auct.ex complexu,in l.fi.nu.
7.C.de ijs quib.ut indign. Alex.in conſ.74.nu.
4.uol.2.in conſ.113.nu.3.uol.7.Matheſ.in tra-
cta.de ſucceſſ. ab inteſta. artic. 1.memb.2.nu.12
& memb.3.nu.18.Ang.a Gambil. in tract.de te
ſtam.glo.69.nu.2. Ludou.de Sard.in tracta.le-
gitim. in tit. de legitim. inter patrem,& filium,
nu.4.Iaſ.in conſ.26. nu.4.uol.1. Bauer.in §.hæ-
res.nu.8.Inſtit.de hæred.inſtit.Bero.in c.Rainu
tius.nu.91.de teſtam.Boer.in deciſ.127.nu. 2.
Bertran. in conſ..205. nu. 4. vol.2. & Duen.in
reg.356.limit.4 & reg. 367. in prin. Io. Cirier.
de primogen.quaſt.16.nu.1.Gril.de pęn.omni
far. coitus,quæſtio.2.nu.9.Calcan.in conſ.62.
Menoc.de præſump. lib.1.quæſt.35.nu.13.hęc
7 autem iuris canonici diſpoſitio ſeruãda † eſt in
utroque foro.ita uoluit gl.fi.in fi.in d.c. cum ha
beret,ubi eum ſequitur Cardin.& Abb.nu.5,&
idipſum volunt fere omnes proxime citati,præ
cipue Aret.Socin. Bero.Lup.Dida.Marſil.Rol.
Menoc. & Aſcan. & communem opinionem di
cit Dec. in c.clerici,nu.4.de iudic.Rip.in l.ſi un
quam,nu.68.C.de reuoc.donatio.& dicit Aret.
in l. 1. col.5. ff. ſoluto matr. quod hæc opinio
ſeruatur in practica propter magnam eius æqui
tatem, Neuizan. qui multos citat in Sil.nupti.
lib.3.nu.25.& communem dicit Ang. Inſtit.de
iure natur.gent.& ciui. in princip.col.fi. Duen.
d.reg.267.nu.2.Iaſ.d.conſ.26. nu.13.uol.1.Be
ned.d.uer.nomine Adelaſiam. nu.123. Bal.no
uell.l.1,nu.143.ff.ſolu.matr. Capic.deciſ.164.

nu.2.Euerar.loco de alim.ad dotem. nume.41.
Emil.d.conſ.139.nu.1. Alba conſ.44.Paleot.d.
cap.47.Natta conſ.108.nu.4.Rot.Bonon.deciſ.
22. Bonacoſ. ind. tracta. concluſ. 2. Aſcan. d.
effec. 17. nu.20.Menoch.d. conſ.60.nu.6.Rol.
in tracta. de lucro dot.quæſtio.94. in princ.quã
quam Vaſq.de ſucceſſio.creat.lib.2.§.20. num.
313. conetur leuibus quibuſdam rationibus im
pugnare Ludou. Molin.de primogen.Hiſpano.
lib.2.c.15.nu.42.vbi loquitur in eo qui maiora
tum conſtituit.

Et prucedit hęc concluſio etiam ſi pater con-
8 trarium diſponeret, † quia non poteſt ordinare
q ſpurius nõ alatur ſecundum Bal. in l.id quod
pauperibus,nu.38. C.de epiſc.& cler.quem ſe-
quũtur multi quos citaui in proximè pręcedẽti
quæſtione,circa principium,& ſicuti pater alere
9 tenetur ſpurium, ita & ſpuriam dotare, † quia
dos ſuccedit loco alimentorum , ut ſæpius dictũ
eſt,Bar. in d.l.fi.nu.7.ff.de ijs, quib.ut indign.&
in d.authen.ex complexu. nu.4. in l. Meuius. §.
duobus.nu.18. ff.de leg.2. Bal.in l. ſed nec ma-
ter.C.de iure dot.Abb.in d.c.cũ haberet, Aret.
in l.1.col.5 .ff.ſoluto matrim. ubi dicit ſeruari in
practica, ſeq.ibi Socin.nu.25 .& Rip. nu.65.qui
dicit communem,Cur.ſen.in conſ.39.in prin.&
in conſ.77.col.32.Ang.de teſtam.glo.69.nu.2.
Bauer. d.§.hęres,nu.8.Bal.nouel. in tracta. dot.
par.6.priuileg.16.Campeg.in eod tract. par.1.
quæſtio. 17. Opizon. in l.filiusfamilias. § diui,
nu.142.ff.de leg. 1. cõmunem dicit Caccialup.
in d.auth. ſi qua illuſtris. nu.91.Lup. in d. c.per
veſtras, in 3.notab.§.23. nu.22.ubi dicit ſeruari
in utroque foro, quia vbique locorum militat
naturalis ratio , & æquitas,ſecundum quam pa-
ter tenetur filiam alere, & dotare,Didac.d.§.6.
num.11.Iaſ.in conſ.26. nu.12.uol.1.Capic.deciſ.
180. Boer.deciſ. 127.nu.2. & 7.Rol.in d.quæſt.
94.Aſcan.in d.tracta. effec. 11.num.8.Menoc,d.
conſ.60.nu.9.& magis communem dicit Vaſq.
d.§.20.nu.314.licet ipſe contrariũ teneat, Duen.
d.reg.366. & reg.367.Bar.in tracta. de non me
lioran.filiat.cap.13.nu.15. Infertur ex hoc quod
10 ſi pater aliquid relinquat ſpurio ratione † alimẽ
torum,id ſuſtinebitur,Bar. in l. fi.nu.7. ff.de his
quib.vt indign.vbi quod poteſt pater relinque-
re fundum ad alimenta, idem Bar. in d. auth. ex
complexu. ubi dicit quod pater poteſt certam
quantitatem relinquere pro alimentis, Abb. in
conſ.50. nu.2. vol 2.& dicit Aret.Inſtit.de iure
natur. in princ. nu. 6. quod relinqui poteſt res,
quæ ſuccedat loco alimentorum, idem dicit in
tracta.de teſtam.glo.69.in fi.Pet. de Vbal. in tra
cta.de ſucceſſione ab inteſta. car.7. ver. ſequitur
quarta,Dec.in cõſ.376.nu.2.Caccialup.in d.au
then.ſi qua illuſtris,nu.92.vbi ait quod legatum
fundi factum ſpurio pro alimentis, eſt ualidum
quatenus capit verum debitum alimentorum,
Ruin.conſ.124. nume.6. volum.1. vbi loquitur
in donatione, Pariſ.in conſ.9.nume.3.volum.2.
Socin. iun. in conſ.130. nu.3.vol. 2. Rip.in l.1.
nu.68.ff.ſoluto matr.Alba in conſ. 44. ubi dicit
quod tunc non petit legatum tamquam legatũ
ſed tamquam alimenta,Bal.nouel.in tracta.dot.
in 6. par.in 16. ſpecia. col.2. deciſ. Pedem. 85.
nu.1.ubi loquitur in donatione, Menoc. in conſ.
60.nu.7. & hanc ſententiam ſequuntur illi om-
nes qui dicunt quod relictum vel datum ſpurijs
ultra quantitatem pro alimentis debitam reuo-
catur,ut paulo infra attingam.

Sciendum eſt autem quod relictum filio ſpu-
11 rio,vel donatum, in dubio intelligitur † pro ali-
mentis datum,ut concludit Ruin.d.cõſ.124.nu.
6.uol.1.mouetur duplici ratione.prima eſt quia
debitor neceſſarius legando, uel donando uide-
12 tur id facere animo † compenſandi,ut notãt Do
ctores in auth. preterea. C. unde vir,& ux.pater
autem eſt neceſſarius debitor ſecundum ea quæ
ſupra dixi. Secundo quia fieri debet interpreta-
13 tio per quam † ſuſtineatur actus .l. quoties , ff.
de reb. dub. & donatio facta ſpurio , non poteſt
ſuſtineri niſi in cauſam alimentorum, ergo &c.
& dicit Ruin.id procedere, etiam quando fit mẽ
tio meritorum in donatione , quia ea poſthabi-
ta ſuſtinetur ratione alimentorum, id tamen in-
telligendum eſt quando datur, uel relinquitur
egeno, non quando diuiti per ea, quæ ponunt
Bar.& Doctores in l.ſi Stichũ.§.1. ff.de verb.ob-
14 lig. ubi in relicto annuo dicunt tunc † cenſeri fa-
ctum in cauſam alimentorum, quando fit paupe
ri,non ſi diuiti,ut aliquando declarabo.

Quod uero dictum eſt relictum datum, uel
promiſſum in cauſam dotis, uel alimentorũ ua-
15 lere,intellige quatenus non excedat † quantita-
tem alimentorum, quod ſi excedit reuocari po-
teſt.ita Bal. in l. eam quã,nu.41. C.de fideicom.
quia cauſa certis finibus reſtricta limitat effe-
ctum producẽdum,& infert ſi magnum aliquod
podere relinquatur ad alimenta , quod quid
quid eſt ultra alimentorum ualorem reuocabi-
tur,Socin.in conſ.2. nu.5 .vol.4. Iaſ.in conſ.26.
nu.13.vol.1.vbi ait quod illud relictum vltra mo
dum a iure taxatum applicatur non hæredibus,
ſed ijs, qui ſubſtituti ſunt ſpurio per l.unicã.§.in
primo,& §.pro ſecundo.C.de caduc.tollen.glo.
Bald. & alij in l.1.C.de ſecund.nupt.Aret.qui id
quoque dicit reuocari poſſe datum ſupra alimẽ
torum modum in §. nouiſſime, col. 2. Inſtit. ad
Orfician.Bal.nouel.in d. ſpecia. 16.col.2.Nicol.
de Vbal. in tracta. de ſucceſſio. ab inteſta. car.6.
colum.3. Caccialup.in auth. ſi qua illuſtris, nu.
91.& ſeq. Barbat.in c. cum tibi, colum. 17.de te
ſtam.& dicit Bal.in conſ.75 .volum.3.quod exe
quutor teſtamenti ſub alimentorum prætextu
non poteſt aſſignare ſpurio omnia bona, Bero.
in conſ.165.nu.28.& 29.uol.2.Curt.iun.in cõſ.
37. nu. 6. ubi dicit exceſſiuam dici dotem , quæ
ęquat portionem filij legitimi & naturalis, Ang.
de teſtam. glo.69. nu. 2.Lup. in d.c.per veſtras,
in 3.notab.§.24. nu.1. & ſeq.vbi melius, & ple-
nius cæteris omnibus diſſerit, Didac. d. §. 6.nu.
21.& ſeq. & dicit Paleot. in d.tracta. cap.50.in
princ. quod ſpuriæ longe minor dos ſolet aſſi-
gnari,quam legitimę, & late proſequitur Rol.d.
conſ.74.nu.39. & ſeq.& Menoc. d.conſ.60.nu.
10.Simon d.ſolut. 2.nu.7.ut autem cognoſcatur

an dos excedat legitimum alimentorum modū
conſiderandaerit ętas filij ſecundum diſpoſitio-
nem l. hæreditatum . ff. ad leg. Falcid. ut declarat
Lup. d. §. 24. nume. 2. ubi allegat Bal. in conſ. 34.
uol. 3. & quidam Moderni allegant etiam Opi
zon. in §. diui. nume. 142. qui tamen mihi hoc
non dicit.

Ea vero iuſta, & æqua dos æſtimatur, quæ ali
17 mentis reſpondet, & non excedit, † ut colligitur
ex not. a Bar. in d. l. fi. de his quib. ut indign. & in
d. auth. ex complexu, & ita explicat Capic. in de
ciſ. 181. per totam, Aſcan. qui alios citat, effec. 11.
nume. 8. ratio eſt quia dos conſtituitur ut inde
18 † mulier alatur, l. ubi adhuc. C. de iure dot. & loco
19 alimētorum † ſuccedit. l. filiam. §. Titia. de cond.
& demonſtr. ideo ſecundum alimenta regulari
debet: ſed non ſolum haberi debet reſpectus ad
alimenta, ſed etiam ad conditionem mulieris, &
20 quantitatem patrimonij, ut dicimus de filia † le-
gitima. l. filia. ff. de leg. 3. l. cum poſt. §. gener. ff.
de iure dot. puta ſi pater eſſet ſummę dignitatis
aut nobilitatis & ditiſſimus, ita Abb. in d. conſ.
115. num. 1. uer. attamen dico, vol. 2. Paleot. in d.
tracta. cap. 50. vbi docte diſſerit, & pro eo faciūt,
quæ ponunt Doctores in authen. res quæ. C.
21 com. de legat. vbi dicunt quod mulier † poteſt
dotari de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſe-
cundum qualitatem, & conditionem perſonæ,
non autem ſolum ſecundum quantitatem patri-
monij.

Dictum eſt ſupra quod datum ſpurio ultra
modum legitimum reuocatur ſtatim quod erit
quando ſpuriæ datum eſt in cauſam dotis, an eo
caſu reuocabitur, quatenus excedit debitum. &
ſanè ſi pater dotem dedit genero non reuocabi
tur eo viuente, quia maritus dotem habet one-
22 roſo † titulo, gl. in l. ſi donaturus. ff. de cond. cau.
da. Bar. in l. ſi conſtante, nu. 67. ubi eum ſequun
tur omnes. ff. ſolu. matrim. Bald. in l. hac edicta
li. C. de ſecund. nupt. Iaſ. in l. Neſennius, in 3. no-
tab. ff. de re iudic. late in §. item ſi quis in fraudē,
nu. 30. Inſtit. de action. ideo æquitati non con-
uenit quod marito dum onera ſuſtinet matri-
monij auſerantur dotes, quibus debet onera ſu-
23 ſtinere, atque ita in terminis † decidit Bart. in l.
fi. ff. de his quæ in fraud. credito. vbi in §. ſi a ſoce
ro. nu. 2. mouetur ſupradicta ratione, idem dicit
in l. Mæuius. §. duobus, quæſtio. 3. ff. de leg. 2.
Bal. in d. authen. ex complexu. Ang. in §. item ſi
quis in fraud. Inſtit. de action. Campeg. de dot.
par. 1. quæſtio. 48. Ang. in l. ignoti. C. de reuoc.
his quæ in fraud. cred. Abb. in conſ. 115. nu. 2.
uol. 2. Alex. in conſ. 54. nu. 12. uol. 7. Paleot. in
d. tract. de noth. c. 50. per totū, Rol. in cōſ. 74. nu.
49. vol. 1. vbi addit Bertran. & ita tenetur cōmuni
ter, uti atteſtatur Lupus, d. §. 3. cap. 24. nu. 3. &
hæc opinio eſt magis humana, ut dicit Rip. in l.
1. nu. 69. ff. ſoluto matr. Bened. in c. Rainutius, in
uer. vxorem nomine Adelaſiam, nu. 126. de te-
ſtam. Ludou. de Sard. in tracta. de legitim. §. fi.
nume. 10. Io. Bapt. de ſancto Blaſio, de priuileg.
dot. priuileg. 242. addit. ad Corſet. ſing. 146. Cō
trarium tamen voluit Nicol. de Vbald. in tracta.

de ſucceſſ. ab inteſt. car. 7. col. fi. quia ſi dotis con
ſtitutio a principio non valet, poteſt ſtatim reuo
cari. itē maritus debet ſibi imputare, qui ſpuriā
duxit: debuit enim cautius negociari, argumen-
to cap. nuper, de donatio. inter vir. & vx. hāc opi
nionē dicunt de iure veriorem Lup. in d. c. 24.
nu. 3. Rip. d. l. 1. nu. 68. ff. ſolu. matrim. Didac.
d. §. 6. num. 12. ubi dicit q & ſi dos marito detur
pro oneribus matrimonij, non tamen ſequitur,
quod maritus titulum habeat oneroſum, nam ra
tione coniugij tenetur alere uxorem. ſed hæc ra-
tio nihil valet, quia maritus eam non aliter du-
xiſſet in uxorem niſi cum ea dote, ut in ſimili ar-
guit Caſtr. in l. unica. nu. 1. C. de inoff. dot. ma-
gis vrget alia ratio quod ſibi imputet uir qui ſpu
riam duxit, ſed ea quoque ceſſat, quando dos eſt
ipſo marito promiſſa a patre, nam id non reperi
tur iure prohibitum, ergo nihil eſt quod marito
24 aſcribatur: ipſe † enim eſt dotis dominus. l. quo-
tiēs. C. de iure dot. Inſti. quib. alien. licet, in prin.
& talis conſtitutio dotis nullam omnino affert
ſpuriæ utilitatem, ideo uidetur quod non obſtā
te legis prohibitione ſuſtineatur dotis conſtitu
tio, per ea quæ ponit Bald. in l. hac edictali, in
princ. col. 2. ver. nunc ſtatim ſuccedit. C. de ſe-
cund. nupt. ubi vult quod contrahens ſecundas
25 nuptias † poſſit ſecundæ uxori plus relinquere
quam filijs primi matrimonij, quando relictum
non affert ſecundo coniungi emolumentum, ut
quia grauatur ſtatim alij reſtituere, ſeq. Tiraq. in
l. ſi unquam. in ver. ſuſceperit liberos, nu. 174.
C. de reuoc. donat. Conueniunt omnes tunc re-
peti non poſſe a uiro dotes exceſſiuas, quando
vir ignorauit illam quam dixit eſſe ſpuriā, quia
26 † error facti non debet nocere marito, qui puta-
uit illam legitimam. c. lator, & c. ex tenore, qui
fil. ſint legit. ita declarat Nicol. de Vbald. in d. tra
cta. in 4. ſpecie filio, folio 7. ſeq. Lup. d. c. 24.
num. 3. ubi ait ſibi ſatis placere, & eſſe deciſionē
a paucis notam, ſequitur Rip. in d. l. 1. nu. 48. Di
da. d. §. 6. nu. 12. Rol. in d. cōſ. 74. nu. 50. qđ intel
lige quando conſtaret quod maritus fecerit dili
gentiam ut ſciret conditionem mulieris, quam
intendebat ducere in uxorem: alias enim nulla
facta inueſtigatione laborat contra maritum prę
ſumptio, quod ſciverit, quia tenebatur inueſti-
gare, argumento l. qui cum alio. ff. de reg. iur. ubi
ſi id recipitur quando agimus de contractu in-
gerente damnum pecuniarium, quanto magis
locum habebit ubi agitur de re grauiori, ad quā
nemo accedit non informatus de qualitate per-
ſonæ. an autem maritus lucretur talem dotem,
& an ab hęredibus vxoris poſſint hęredes patris
repetere, aliaſque ſimiles quæſtiones videbis in
fra ſuis ſub titulis examinatas.

Quę diximus de ſpurio alēdo, nō uidētur pro
cedere in eo qui natus eſt ex damnato, & punibi
li coitu: ei enim etiam alimētorū nomine nihil
27 pater relinquere † poteſt, ſecundum Bar. in cōſ.
119. Dñs Dominicus, vol. 1. ubi loquitur in fi-
lio ſacerdotis procreato durante ſacerdotio. hu
28 iuſmodi. n. nati ex ſacerdote ſūt † cęteris magis
odioſi, ut per Ang. ī cōſ. 401. nu. 7. Cęph. in cōſ.

410.

4 to.num.25.Paleot.d.tract. de noth.& ſpur.c.
16.num.16.& candem ſententiam, quod neſa-
tios, & inceſtuoſos filios pater non teneatur ale
re, probauit Bal. in auth. ex complexu, in prin. C.
de inceſt. nup. Lud. de Sard. in tract. de legitim.
col. 9. ver. quarto quæritur. Verior tamen eſt ad-
uerſa opinio, quod etiam ex inceſtuoſo, & ne-
fario coitu nati alendi ſint a patre: ijs enim ſi-
cuti alijs communis eſt natura, ſecundum quam
diximus alimenta eſſe præſtanda, & eis conue-
nit æquitas iuris canonici, de qua in d.c. cum ha
beret, ideo Lup. in d. not. 3. §. 10. numero 14. di
cit communiter teneri, quod etiam in nefarijs
procedat diſpoſitio cap. cum haberet, quidquid
Bal. loco præcitato voluerit, & in §. 23. nu. 12. &
Caccialup. in d. authen. ſi qua illuſtris, nu. 91. di
cit mirari de verbo Bart. in d. conſ. 119. & cum
hac tranſit Nicol. de Vbald. in d. tract. in 1. par.
huius quoque ſententiæ fuit Didac. d. §. 6. in
princ. dicens, quod filij quocumque coitu nati
etiam inceſto alendi ſunt. inuenio etiam, quod
in filia vnius monialis, id placuit Dec. in conſi.
611. in fi. vbi mouetur, quia in ea non minus,
quam in aliis militat ratio æquitatis, & cum ipſa
non deliquerit iniuſtum eſſet ſi plecteretur ex de
licto patris. l. ſancimus. C. de pœnis. & cū diſpo
ſitio iuris canonici ſit fauorabilis debet amplia-
ri. l. cum quidam. ff. de lib. & poſtbu. Garzias pul
chrè in tract. de ult. fine iu. ciuil. & canon. num.
78. ubi, quod ratio iuris canonici diſcordat a
Baldi concluſione, latiſſimè autem Bal. reprehen
dit hanc comprobans partem, Paleot. d. tract. c.
46. num. 5. & ſeq. uſque ad fi. Duen. d. reg. 367.
numero 5. ubi citat alios, & ante eos Abb. conſ.
50. uol. 2. ideo Abb. in cap. 1. numero 4. de co-
habit. cle. & mulier. dicit, quod clericus poteſt
filium ſuſceptum poſt clericatum, & ita poſt illi
29 citum coitum alere de redditibus † ſacerdotij:
quia licet clericus male fecerit, ex quo tamen
ſunt geniti, non ſunt perdendi, ſed eis tamquam
pauperibus ſubueniendum, allegat dictum capi
tulum, cum haberet, ſequitur Lup. d. 3. notab. §.
23. numero 13. ubi infert, quod de eiſdem red-
ditibus poteſt dotare filiam inceſtuoſam, Duen.
in reg. 367. nu. 3. amplia. 3. in fi.

Quis uero ſpurius dicatur, ſatis colligitur ex
ijs, quæ latè diximus in præcedenti capitulo, dū
de naturalibus diſſeruimus: habita enim natu-
ralium cognitione ignorari non poſſunt ſpurij,
& quidem ſpurij nomen in genere capi poteſt,
& in ſpecie: in genere portò ſpurij dicuntur qui
30 cumque ex minime iuſtis nuptiis ſunt† geniti,
Bar. in l. fi. ff. de his, quib. vt indign. Paleot. in
d. tracta. cap. 16. numero 4. ubi poſt Dec. inquit
non eſſe ſubreptitium reſcriptum legitimatio-
nis, in quo expoſuit quis ſe eſſe ſpurium, cum
tamen eſſet ex inceſtis nuptijs. adnotandum ta-
men ſubobſcuram eſſe. eiuſmodi explanatio-
nem, quo circa intelligenda eſt, ut ſpurij uoca-
bulo ueniant nedum, qui ex iuſtis nuptijs non
ſunt procreati ſed ij quoque qui ex concubina-
tu non ſunt orti unica extante concubina, ita
Bar. d. l. fi. Abb. in c. tanta, qui fil. ſint legit. ideo
qui naſcitur ex adulterio, uel ſtupro, uel ex con
cubina, cū quis plures haberet, uel ex ſoluta, quę
non erat concubina, uel ex moniali, uel ſacerdo-
31 te, uel aliter, ſpurius† eſt, ita declarat Caccialup.
in d. auth. ſi qua illuſtris, num. 1. vbi, num. 3. po
nēdo exempla dicit, quod ſpurius eſt, quicum-
que non naſcitur ex legitimo matrimonio, nec
ex unica concubina, & propterea clerici, monia
les, & alij quibus interdictus eſt concubinatus
producunt ſpurios, Didac. d. par. 2. cap. 8. §. 5.
num. 1. ubi citat Vaſq. illuſtr. quæſtio. cap. 102.
num. 7. ubi plures addit, Natta in conſ. 623. nu-
mero 3. in ſpecie autem ſpurius dicitur, qui ex
32 †ijs naſcitur parentibus, inter quos non poterat
eſſe matrimonium tempore conceptionis, vel
qui naſcitur ex coitu iure ciuili prohibito, & pu
nibili, Ang. in §. nouiſſime. Inſtit. ad Orfician.
Caccialup. Didac. Vaſq. & alij ſupracitati. infer-
33 tur ex his, quod natus ex† ancilla dicitur ſpurius,
Caccialup. loco prædicto, Bar. in l. fi. de concu-
bin. Bal. conſ. 206. uol. 3. Afflict. & Ruin. quos
citat, & ſequitur Cæph. in conſ. 111. nume. 29.
Crau. conſ. 166. numero 6. Alcia. conſilio 268.
numero 4.

Conſtituitur & alia inter ſpurios differentia,
34 †quia naſcuntur aliqui ex coitu punibili, alij ex
damnato quidem, ſed non punibili, Paleot. d.c.
16. nu. 5. & c. 45. nu. 2. Cæphal. in conſ. 48. num.
19. Natta in conſ. 421. nu. 4. & 5. ubi inquit di-
ſtinctionem hanc eſſe attendendam reſpectu ma
ternæ ſucceſſionis, nō autem reſpectu paternæ,
quia ab ea omnes indiſtinctè excluduntur. Eſt
tamen quæſtionis, an in dubio filius præſuma-
tur ſpurius, vel naturalis. & ſanè glo. penul. in c.
lator, qui fil. ſint legit. & ibi Prępoſ. dicunt fil. in
35 dubio natum pręſumi ex adulterio, † Alciat. in
tract. pręſump. reg. 2. pręſum. 5. ferè per totam,
mouetur pluribus fundamentis, ideo Alciat. in
conſ. 268. nu. 1. & ſeq. & in conſ. 269. mouetur
ex eo, quod voluerunt Bal. Caſt. & Alex. in l. 3.
ff. de lib. & poſthum. ubi uolunt, quod præſuma
tur incapax filius, quem conſtat non eſſe legiti-
mum, eandem ſententiam tenuit Natta in conſ.
421. per totum: ubi licet multa dicat, ea ferè uni
ca ratione mouetur, quia actor debet probare
ſuæ intentionis fundamentum, & ſe habilem ad
ſucceſſionem, & non poteſt naturalis niſi uerus
concubinatus concurrat, qui tamen non præſu
mitur, Menoch. in conſ. 60. nu. 12.

Contrariam tamen ſententiam probauit
Bal. in conſilio 448. in 3. dubio, uol. 1. ſequitur
Crauet. in conſilio 138. numero 1. & in conſilio
166. numero 1. Cæphal. in conſilio 48 numero
11. Bero. in conſ. 19. per totum, præcipuè nume
ro 6. & 18. uolum. 2. Simon de Prætis, libro 3. in
terpret. 1. dubitat. 3. ſolutio. 2. numero 4. Boſſ.
in tit. de coitu damn. numero 77. uide tamen
latè Petram, de fideicom. quęſtio. 11. numero
468. & ſeqq. Caualca. in deciſ. 12. numero 23.
Rim. conſ. 187. nu. 79. Ioſeph. Ludo. dec. Peruſ.
18, nu. 24. ratio principalis huius partis eſt, quia
in dubio quis pręſumitur capax ſucceſſionis, &
qui uult dicere incapacem, quia ſit ſpurius
debet

debet probare, l. in exceptionibus. ff. de probat.
ita arguit Bal. in loco præcitato, & Cæphal. quo
que. hæc tamen ratio non concluderet quando
quis inſtitueretur tamquam naturalis, vel vbi
quid ſibi relinqueretur tamquam tali, quia tunc
onus probãdi talem coniunctionem pertineret
ad inſtitutum vel honoratum. ſecunda ratio eſt
quia ſemper capi debet præſumptio excluſiua
delicti. l. merito. ff. pro ſocio, at ſpurius ut dixi de
ſcendit ex damnato coitu, naturalis autem ex
permiſſo. Item magis eſt præſumendum poſſibi-
36 le † honeſtum, quam inhoneſtum, Bar. in l. fi-
lium. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur. Bero.
conſ. 19. nu. 10. volum. 2. præterea ſicuti filius in
37 dubio præſumitur legitimus † & nõ illegitimus,
Cæpol. in caute. 118. quis in dubio. colum. 2.
Dec. in l. ſi emancipati. nu. 3. C. de collatio. Soc.
in conſ. 23. nu. 19. vol. 1. Bero. in conſ. 19. per to
tum, vol. 2. Cotta in memor. incipien. filius præ
ſumitur, Simon d. ſolu. 2. nu. 4. ita debet præſu-
mi naturalis potius quam ſpurius. ſemper enim
ſumenda eſt præſumptio ut magis inhoneſtum
vel magis graue delictum excludatur, d. l. meri-
to, & Bero. in d. conſ. 19. nu. 20. recitat nonnul-
los caſus in quibus poſſet eſſe locus deciſioni, Al
ciat. in d. præſump. 2. & ratio Nattæ quod teneа
tur quilibet probare fundamentum ſuæ inten-
tiouis eſt levis: quia cum quilibet præſumatur
capax, ſatis eſt fundata agentis intentio niſi con
trarium probetur.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſpiritualis ſuccedit filio, nec econtra.*
2 *Cognatio ſpiritualis, nihil habet commune cum rebus profanis.*
3 *Actus non operatur vltra agentis intentionem.*
4 *Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum ſub cõditione ſi deceſſerit ſine filijs.*
5 *Pater ſpiritualis non tenetur alere filium, ſed vide ibi de veritate.*
6 *Pater qui tenuit ad ſacrum chriſma, alit filium.*
7 *Cognatio ſpiritualis tribus modis contrahitur.*
8 *Affinitas ſpiritualis non eſt minor quam carnalis.*
9 *Pater ſpiritualis eſt plus diligendus, & honorandus, quam carnalis.*
10 *Occidens patrem ſpiritualem, non minus punitur quam occidens naturalem.*
11 *Pater ſpiritualis non accuſatur, non vocatur in ius ſine venia, recuſatur ſuſpectus, non eſt teſtis idoneus, tenetur ſolum in quantum facere poteſt.*
12 *Affinitas ſpiritualis maior eſt carnali.*
13 *Diſpenſatio aduerſus ſpiritualem cognationem nõ ſolet concedi.*
14 *Amicitia idem operatur quod ſanguinis cõiunctio.*
15 *Amicitia magna ſuperat affectionem parentum.*
16 *Fiſcus excluditur per ordinem decurionum a ſucceſſione.*
17 *Collegium conſiliariorum excludit fiſcum.*
18 *Fiſco in ſucceſſione præfertur confraternitas.*
19 *Fiſcus excluditur a tutore in ſucceſſione.*
20 *Pater ſpiritualis in ſucceſſione excludit fiſcum.*
21 *Antecedens qui vult, cenſetur velle omne neceſſarium conſequens.*
22 *Actum faciens obligat ſe legibus de illo actu loquentibus.*
23 *Filius ſpiritualis non dicitur propriè filius*
24 *Verba naturaliter, non ficte ſunt intelligenda.*
25 *Filius non dicitur verè is, cui deeſt veritas naturæ.*

Quæſtio XI.

HAEC in patre naturali procedunt quę
ſupra explanata ſunt, an vero in patre
ſpirituali locum vẽdicent? diceret qui
libet quod non: is enim nullo modo ſuccedit fi-
1 lio, † nec ſibi filius, Butr. in c. trãſmiſſa qui fil. ſint
legit. Abb. c. tãta, eod. tit. ſecundo inter patrem,
& filium ſpiritualem intercedit gratuita quædã
& ſpiritualis neceſſitudo, quæ nihil habet com-
2 mune cum rebus profanis, † ut eſt alimentatio,
vt inquit Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſ. ab
inteſt. car. 3. ver. ſeptima & ultima ſpecies, Bo-
logn. ad Matheſil. in tracta. de ſucceſſ. ab inteſt.
car. 8. ver. in additio. incip. ultimus gradus, ver.
quid autem in filijs, quos citat Tiraq. in l. ſi vn-
quam, in ver. ſuſceperit liberos, nu. 26. C. de re
uoc. donat. Tertio ubi pater de ſacro fonte ali-
quem leuat, non id agit ut ei præſtet alimenta ſi
3 egeat, actus † ergo non obligat ultra agentis in-
tentionem. l. non omnis. ff. ſi cert. pet. Quarto ui
demus quod filius ſpiritualis non excludit ſub-
ſtitutum quando uocatur quis ſub conditione
4 † ſi deceſſerit ſine filijs, Bal. in authen. niſi rogati,
col. pen. C. ad Trebel. ſequũtur Barbat. Cur. ſen.
Franch. Dec. Campeg. Natta Cotta, Benedict. &
Rip. quos citat Tiraq. loco prædicto, Manti. de
coniec. ultim. uolunt. lib. 11. tit. 8. nu. 18. hanc
5 partem per prædictas rationes probauit † Ant.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, in prin. nu. 19. ff. de
lib. agnoſcen. uel alen.

Verum contrarium ſequutus eſt Bal. in auth.
niſi rogati, nume. 19. C. ad Trebell. qui mouetur
exemplo adoptiui patris: & licet loquatur ſub
dubio forte, id tamen non reddit dubiam Baldi
deciſionem, eſt enim frequẽs loquẽdi mos. apud
prudentes iuriſcõſultos, id etiam voluit Io. Fab.
in l. 1. C. de alen. lib. Franch. in c. 1. de cognat. ſpi
rit. lib. 6. Nicol. de Vbald. loco prædicto, Alex. in
addit. ad Bar. in tract. aliment. nu. 17. Barbat. in
c. Rainaldus, colum. 37. Cur. Gozad. Rip. & Cot
ta, quos citat & ſequitur Tiraquell. loco prædi-
cto, nume. 31. ubi poſt Budęum inquit proditã
eſſe a iure honorariam quandam actionem ad
nutricationem ſpiritualis filij ſi egeat, Beninca.
in tracta. paupert. in 7. q. in 2. ſpecia. iudi. nu. 10.
6 ubi dicit idẽ † eſſe in illo qui puerũ tenuit ad ſa-
crum chriſma & ad catechiſmũ. his enim tribus
modis efficitur pater ſpiritualis, & contrahitur
7 agnatio ſpiritualis, † ut notatur in c. fi. de cogna
tio. ſpirit. lib. 6. Dec. in conſil. 464. nume. 11.
Aſcan. in tracta. de patr. poteſta. effec. 17. nu-
me. 21. ratio eſt, quia ſpiritualis affinitas non
eſt

8 † eſt minor quam carnalis, c. qui dormierit. 27. quæſt. 2. c. ita diligere, & c. ſeq. 30. quæſt. 3. ubi dicitur ſuſceptum de ſacro fonte ita diligere debere eum qui ſuſcepit ſicut patrem. imo dicit gl. in c. pictacium. ead. cau. & quæſt. quod plus
9 eſt diligendus † & præferendus carnali in exhibitione reuerentiæ, Barbat. in l. 2. col. 7. ff. de uerb. oblig. & glo. in c. aut facta, in uer. parentem, de pen. diſtinct. 1. dicit non minus puniendum eſſe, qui ſpiritualem, quam qui naturalem patrē
10 † occidit, & ſpiritualis pater non poteſt in ius uocari ſine uenia. poteſt recuſari ne iudicet in cauſa ſui filij ſpiritualis, non eſt teſtis idoneus,
11 poteſt accuſare † & proſequi iniuriam, non tenetur niſi in quantum facere poteſt, ut late proſequitur Tiraquell. in d. uer. ſuſceperit liberos, nu. 28. & ſeq. & dicit glo. in d. c. qui dormierit, maiorem eſſe affinitatem ſpiritualem quam car
12 nalem, † & ideo ſecundum Abb. in c. fi. col. 3. de purg. canon. eccleſia quæ quotidie diſpenſat aduerſus carnalem cognationem, nunquam diſpē
13 ſat † aduerſus ſpiritualem, ſequitur Cotta in memor. incip. commater, in fi. poſt Felin. quem citat, & Tiraq. in loco prædicto, quod ſi in eo cadit tā arctum amoris uinculum, quare illo non obligatur ad alimenta eo modo, quo naturalis pater obligatur. uidemus enim magnum amorem idē
14 operari quod ſanguinis † coniunctio Abb. in c. requiſiſti, de teſtam. id quod infinitis deciſionibus exornat Tiraq. in d. l. ſi unquam, in uer. libertis. nu. 102. & ſeq. ubi infert quod amici capiunt legata ex teſtamēto minus ſolenni, in eis ſubintelligitur clauſula codicillaris, amicitia .n.
15 † ſuperat parentum affectionem, Bar. in l. alimenta. §. 1. ff. de alimen. & cibar. leg. ubi Alex. ſeq. ꝙ ſi pater ad alimenta tenetur, quia miniſter naturalis generationis, quare ad id non tenebitur ſpiritualis pater, qui fuit miniſter regenerationis, quæ non minus attenditur, quam ipſa generatio?

Et non obſtat quod pater nullo modo ſuccedat filio, quia reſpondeo rationem ſucceſſionis ſolam non obligare ad alimenta, & præſtationem alimentorum nō regulari, ſecundum normam ſucceſſionis, ut ſupra dixi. Præterea dico ꝙ etiam pater ſpiritualis debet ad ſucceſſionē admitti poſt agnatos & cognatos excluſo fiſco, ſi-
16 cuti excluditur per † ordinem decurionum, ut in l. 1. C. de hæred. decur. ubi Bar. idem dicit
17 † in collegio conſiliariorum, quod fiſco præfer-
18 tur, idem in confraternitatibus † uult Caſtr. ibi, & Dec. in l. j. nu. 20. C. unde uir, & ux. excludi-
19 tur etiam fiſcus † a tutore, ut per Alex. in conſ. 31. nu. 7. uol. 1. Amanell. ſing. 242. licet ergo
20 nō inueniā in ſpecie deciſū, nō uideo † quare nō ad excluſionem fiſci ſuccedat quoq; ſpiritualis.

Non obſtat ſecundo, quia & ſi illa ſpiritualis cognatio ſit gratuita & nihil habeat commune cum temporalibus, & profanis, producit tamen amorem, quo aſtringitur pater ad benefaciendum filio, quē leuauit de ſacro fonte.

Tertio non mouet quod non id egerit, quando eum leuauit, quia reſpondeo quod & ſi principaliter non id egerit, tamen cenſetur id omne voluiſſe, quod conſequitur ex actu, quia qui
21 vult antecedens, cenſetur † velle omne conſequēs neceſſarium. l. 2. ubi Doctores. ff. de iuriſd. omn. iud. c. præterea, de off. deleg. cum ſimil. &
22 qui facit actum, ſe obligare † uidetur ad leges loquentes de illo actu, Bal. in l. ſi duo. ff. de acquir. hæred. Natta in conſ. 42. nu. 22.

Poſtremo non mouet quod filius ſpiritualis non excludat ſubſtitutum, quia nō eſt filius, præ
23 cipuè † intelligendo propriè, Bal. in auth. niſi togati, & ſequuntur alij in contrarium citati: & quando teſtator ponit in conditione, intelligit de ueris filijs. & de naturalibus, non de ſpiritua-
24 libus. uerba † enim naturaliter, non fictè debent intelligi, l. fi. ff. de ijs qui ven. ætat. impetra. l. ſancimus. C. de nupt. & non dicuntur veri filij,
25 quibus deficit ueritas † naturæ, l. filio quem pater. ff. de lib. & poſthum. Caſtr. conſ. 30. num. 1. uol. 1. Prædicta uero concluſio, quod pater ſpiritualis teneatur filium alere, procedit quando aliunde filius non habet alimenta, ita intelligūt omnes, dubium tamen oriri poſſet an ſit a patre alendus etiam ſi habeat ſanguine coniunctos, a quibus ali poſſit. & quamuis Doctores, quos uiderim, non tractant quæſtionem hanc, tamē credo patrem ſpiritualem teneri in ſubſidium tantummodo deficientibus ijs, qui naturali ſanguinis ratione, uel particulari aliqua obligatione eum alere teneatur, & tunc patrem alere filium quando ſuccederet, id eſt quando ab ijs qui præferuntur in ſucceſſione, alimenta non poſſunt præſtari.

SVMMARIVM.

1 *Auus paternus tenetur alere nepotem.*
2 *Auus paternus non ſolum patre viuente, ſed eo quoque mortuo alit nepotem.*
3 *Auus venit appellatione patris in fauorabilibus.*
4 *Auus in correctorijs, & odioſis non venit appellatione patris.*
5 *Auus tenetur dotare neptem ex filio.*
6 *Nepos ſpurius ex filio legitimo non eſt odioſus legibus reſpectu aui.*
7 *Ratio ubi eadem eſt, ibi diſpoſitio quoque eadem eſſe debet.*
8 *Auus tenetur alere nepotem ſpurium ex filio legitimo.*
9 *Auus non obſtante lege regia Hiſpaniarum alit nepotem ſpurium ex filio legitimo.*
10 *Nepoti ſpurio ex filio legitimo relinqui poteſt ab auo.*
11 *Nepos ſpurius ex filio legitimo poteſt inſtitui tanquam extraneus.*
12 *Auus poteſt relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo quantum uult.*
13 *Patris macula non nocet filio in ijs quæ aliunde quæruntur quam per patrem.*
14 *Nepos ex filio ſpurio inſtitui poteſt ſi non fiat contēplatione filij.*
15 *Auus habens filios legitimos non poteſt nepoti ſpurio ex filio legitimo relinquere ultra modum, de*

quo

quo in l. fi. C. de naturalib. lib.
16 *Nepos ſpurius ex filio legitimo, non poteſt ab auo conſequi vltra modum l. fi. C. de natur. lib. etiam ſi ſit legitimatus.*
17 *Neptis naturalis ex filio legitimo, non poteſt inſtitui ſecundum terminos l. fi. C. de natur. lib.*

Quæſtio XII.

DIXIMVS, patrem teneri ad alimen-
ta erga filiam, an idem ſit in auo pater
1 no? & idem † omnino eſſe voluit gl. in
l. ſi quis a liberis. ff. de agnoſcend. vel alen. lib. a
pat. mouetur ex eo tex. nam pater nō ſolum te-
netur alere filium, ſed etiā alia onera ſuſtinere,
ergo & alere nepotes ex filio, quia illi numeran
tur inter onera filij, idem probarunt Bar. & Al-
ber. ibi, Aret. in conſ. 17. nu. 11. Iaſ. in l. ius ciui-
le, nu. 24. ff. de iuſt. & iu. Socin. in conſ. 161. nu.
1. vol. 2. Ruin. in conſ. 94. nu. 7. vol. 5. & in cōſ.
45. nu. 2. vol. 2. Brun. de ſtatu. excl. fœmin. art.
11. nu. 89. Coraſ. in l. qui liberos. nu. 105. in fi. ff.
de ri. nuptiar. Benincaſ. in tracta. de pauper. in
7. q. in 2. ſpecia. iudic. nu. 7. Ant. Codub. in d. l.
ſi quis a liberis. §. non tantum, nu. 41. ff. de libe.
agnoſ. vbi allegat. Salic. Crot. & Dida. qui tamē
hoc non dicunt, ſed bene hoc vult Paleot. de
de Noth. & ſpur. c. 47. nu. 6. Vital. in tract. clauſ.
tit. an renuncia. poſſ. alimen. col. 3. & prædicti
ferè omnes loquūtur quādo pater viuit, ſed pro
cedunt quoque quando pater eſt mortuus, ut
2 † probat tex. expreſſus in l. pen. ff. de lib. agno-
ſcen. vbi dicitur quod nepos eſt patri oneri, niſi
pater non ſit ſuperſtes, & illū tex. ad hoc allegat
Aret. d. conſ. 17. nu. 11. & mortuo patre loqui-
tur Ruin. in d. conſ. 94. nu. 8. & pro hac parte fa
ciunt leges & Doctores dicentes quod pater te-
3 netur alere filios, quia auus venit † appellatione
patris, l. iuſta interpretatione. ff. de verb. ſignifi-
cat. facit l. parētis appellatione. ff. eod. & inquit
glo. in d. l. iuſta, quod vbicunque in toto corpo
re iuris ſit mentio de patre, ſemper idem intelli-
gitur de auo, Alber. in 2. par. ſtatuto. q. 107. id ꝙ
obtinet in fauorabili diſpoſitione legis, ut inqt
Bar. in l. liberorum, in fi. ff. de uerb. ſignific. Bal.
in l. ſcimus, nu. 12. C. de inoff. teſt. ubi loquitur
in ſtatuto, & infert ad pulchram quæſtionem, eū
ſequitur Alex. ad Bar. in d. l. liberorum, Boer. in
deciſ. 241. nu. 5. Rebuf. de priuileg. ſcholar. pri
uileg. 177. nu. 10. Bero. in cōſ. 149. nu. 7. uol. 2.
4 ubi tamen dicit ſecus eſſe in correctorijs † uel
odioſis, Duen. in reg. 87. ampliat. 4. Aſcan. de
patr. poteſta. effec. 1. nu. 21. ubi tamen commu
nem opinionem Doctorum infert, quod ex cau
ſa famis nō minus auo quā patri licet filium uē
dere, quod tamen hic non expedit tractare. Ex
hac autem concluſione infertur quod auus ne-
5 dum alere, ſed etiam dotare † tenetur neptem ex
filio. l. dotem dedit. ff. de collat. l. & in eo. §. fi. cū
l. ſeq. ff. de in rem uer. l. pater. ff. de euiction. l. Iu
lianus. §. ſed & ſi filius. ubi glo. in uer. pro filia.
ff. ad Macedon. & id explicat expreſſe tex. in l.
qui liberos. ff. de ri. nupt. ubi dicitur quod ha-
bens liberos in poteſtate, alere, & matrimonio
collocare tenetur, & auus liberos habet in pote
ſtate: ergo &c. & hoc uoluit Bar. in l. 1. ubi eum
ſequuntur omnes. ff. ſoluto matrim. gl. Bal. &
alij, in l. fi. C. de dot. promiſſ. Ang. in d. l. pater. ff.
de euictio. Salic. in d. l. fi. Aret. in d. conſ. 17. nu.
13. & ſeq. ubi late agit, Ruin. cōſ. 45. nu. 2. in fi.
uol. 2. Coraſ. d. l. qui liberos, num. 104. ubi dicit
uerissimum, & receptiſſimum, Bal. nouell. in tra-
cta. dot. par. 6. in 16. ſpecia. col. 1. nu. 3. Socin.
iun. conſ. 79. nu. 15. uol. 3. Rip. in l. in quartam.
nu. 204. ff. ad leg. Falcid. Lup. in c. per ueſtras. §.
24. incip. an auus, nu. 1. & ſeq. de dona. inter ui.
& uxor. folio mihi 161. Crau. in conſ. 219. nu. 1.
Natta in conſ. 363. nu. 5. Cæphal. conſ. 105. &
conſ. 343. nu. 6. & ponunt Doctores paſſim, in
quibus locis uidebis, an teneatur ex obligatio
ne propria auus dotare & alere, an uero ex obli
gatione filij, & an ea dos imputetur filio in legi
timam, & an teneatur dotare neptem quæ habet
patrem diuitem, & an nepti in legitimam impu
tetur, quæ ſibi debetur in bonis patris, & ſimi-
lis quæſtiones, quas ego prudenter omitto, ea
omnino ductus ſententia quod nihil extraneū
mihi ſit in hoc opere pertractandum, niſi quate
nus ad ſuſceptam mihi prouinciam pertinebit.
& quæ diximus in nepote legitimo procedunt
etiā in nepote ſpurio ex filio legitimo: ei enim
paternus auus tenetur alimēta præſtare. eſt enim
6 legibus † minus odioſus, ut notatur in l. fi. C. de
natur. lib. ſicuti enim lex ciuilis, quæ matrem
cogit ad alendum filium, extenditur per identi
tatem rationis ad aſcendentes per maternam li
neam, quare non eodem modo extendenda erit
ad aſcendentes per lineam paternam lex quæ
ex æquitate patrem compellit ad exhibendum
7 ſpurios? ubi enim eadem eſt ratio, † ibi idem ius
eſſe debet. l. illud. ff. ad leg. Aquil. & ita in termi
8 nis † probat Nicol. de Vbald. in tracta. de ſucceſ
ſio. ab inteſta. par. 1. in 4. ſpecie liberorum, ſe-
quitur Socin. in conſ. 161. nu. 9. verſ. quarto, &
ultimo præmitto, Didac. in epitom. de ſponſa.
par. 2. c. 8. §. 6. nu. 16. ubi allegat Cyn. Bar. &
Abb. qui tamen de hoc non faciunt uerbum, ad-
9 uertit tamen † legem regiam cedere in hoc iuri
canonico, ſeq. Duen. in reg. 367. ampliat. 7. nu.
7. Natta in conſ. 108. nu. 4. Ant. Padill. in auth.
tes quę, nu. 66. C. commun. de leg. ubi idem cir
ca legem regiam ſentit cum Dida. licet ſuppri-
mat eius nomen, & cum correctione defendit
Ant. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. idem re-
ſcripſit. nu 39. & ſeq. ff. de lib. agnoſ. uel alen. al
legat tñ Doctores loquētes nō in terminis ſuæ
quæſtionis, ſed in alijs, quidquid ſine ratione te-
nuerit Vaſq. de ſucceſſ. creat. li. 2. §. 20. nu. 318.
& hac rōne ꝙ ſpurius nepos ex filio legitimo ſit
alēdus, deducitur alia cōcluſio, ꝙ ei pōt ab auo
10 relinqui, † ſicuti relinqui poteſt a patre ſcd̄m ea,
quæ in pcedētibus quæſtionibus, a nobis ſūt ex
poſita, & ita dicit Iaſ. in cōſ. 26. nu. 12. uol. 1. ubi
mouet ſola diſpōne c. cū hēet, & in tali nepote
idē cōcludit ꝙ in filio, ꝙ ſcilicet relictū ſuſtineat

ad uſque legitimam alimentorum quantitatem, & nõ ultra, quod tamen eſt falſum, quia auus po teſt quantum uult relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo, & naturali. prohibitio enim eſt de patre ad filium ſpurium; nõ autem de auo ad nepotem. l. j. C. de natu. lib. & poteſt inſtitui nepos
11 † ſpurius tamquã extraneus, non tamquã nepos. l. ſi pater. §. qui duos. ff. de adopt. & per has ratio
12 nes ita cõcludit † Fede. de Sen. cõſ. 57. in 6. dub. glo. & Doctores in l. fi. C. de natu. lib. & Bero. in conſ. 165. nu. 22. & 33. uol. 2. & Bertran. in cõſ. 587. per totum, vol. 3. ubi allegãdo Rofred. in q. 12. dicit nõ reperiri lege cautum quod auus nõ poſſit relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo, & Bero. mouetur ratione, quia in auo ceſſat ratio qua lex ciuilis prohibuit a patre relinqui. hæc ſequutus ſum in cõſ. 89. nu. 14. accedũt ratio nes citatæ a Bar. in l. Gallus. §. quod ſi is, nu. 2. ff.
13 de lib. & poſth. nã macula patris nõ nocet † filio in ijs quæ ſibi quæruntur alio medio, quã per pa trẽ. l. diui fratres, & l. qui cõtra, ff. de iure patron. facit & deciſio Bar. ibi, quę vult ꝙ nepos ex filio
14 ſpurio † poſſit inſtitui, ũ id nõ fiat filij cõtempla tione, puta cũ ꝓhibitione ne patri quicꝙ ꝗraſ.

Hæc tamen ita intelligẽda ſunt, ſi auo non ex tent legitimi filij: ubi uero extant, tunc non põt
15 auus nepoti † ſpurio ex filio legitimo relinquere ultra modum definitũ in l. fi. C. de natur. lib. ubi Bal. dicit illã legẽ ꝓcedere in nepote legitimo ex filio naturali, uel nepote naturali ex filio legitimo, uel nepote naturali ex filio naturali, declarat Salic. in ſummario, & Barbat. ad Bal. dicit illum tex. eſſe ſingularem. & licet Bar. hunc caſum omiſerit in l. Gallus. §. quod ſi is tamen Caſtr. ibi, nume. 7. loquitur clarè, quando auus uult relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo, ſequitur Aret. ibi, col. 4. uer. tangit etiam, Paleo. in d. tracta. cap. 53. in fi. ubi dicit quæcunque expreſſa in nepote legitimo ex filio ſpurio, procedere etiam in nepote ſpurio ex filio legitimo, Ruin. in conſ. 70. nu. 1. & ſeq. uol. 3. ubi fortius
16 dicit procedere etiam ſi talis nepos † ſit legitimatus, & idem uoluit Socin. conſ. 71. nu. 42. inter conſ. Ruini, uol. 3. idem Ruin. in conſ. 101. per totum, uol. 3. ubi fortius uult quod neptis
17 † naturalis non poſſit inſtitui ſecundum diſpoſitionem d. l. fi. licet ea contrarium diſponat in ne pote, quod tamen ego non firmo, Rip. in conſ. 191. ubi quærit, an lex illa loquens in auo procedat in auia. erit ergo concluſio quod auus non poterit, etiam in cauſa alimentorum, relinquere nepoti ſpurio ex filio legitimo ultra debitam ali mẽtorum quantitatem, uel ultra permiſſionem l. fi. C. de natur. lib.

SVMMARIVM.

1 *Auus tenetur alere nepotem legitimum, & naturalem ex filio ſpurio.*
2 *Nepos venit appellatione filij in fauorabilibus.*
3 *Nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio, poteſt inſtitui ab auo.*
4 *Culpa patris non nocet filio.*
5 *Auus habens legitimam ſobolem non poteſt ultra vnciam relinquere nepotibus legitimis ex filio ſpurio.*
6 *Auus an poſſit relinquere quidquid vult nepoti legitimo ex filio inceſtuoſo.*
7 *Spurio relictum non valet etiam ſi legitima ſoboles cum iuramento conſentiret.*
8 *Auus an teneatur alere nepotem ſpurium ex filio ſpurio.*
9 *Nepos ſpurius ex filio ſpurio poteſt inſtitui ab auo ſi non adſit legitima ſoboles.*
10 *Aui appellatione venit proauus.*

Quæſtio XIII.

EA ipſa ratione auus tenetur alimenta præſtare filijs legitimis & naturali-
1 bus † ſui filij ſpurij, uel aliter illegitimi, probatur autem in d. c. cũ haberet, de eo qui dux. in uxor. ubi in fi. dicitur quod liberis ſuis tenetur pater neceſſaria miniſtrare. appellatiõe autem liberorum, veniunt non ſolum filij, ſed etiam nepotes. l. liberorum, ff. de uerb. ſigni. imo in fauorabilibus diſpoſitio loquens de filijs extẽ
2 ditur † ad nepotes, Bar. in d. l. liberorum, Anch. in clem. 1. de baptiſmo, & per has rationes concludit Ruin. in cõſ. 124. nu. 11. uol. 1. quod nepos legitimus ex filio ſpurio, alendus eſt ab auo, ſequitur ſimpliciter Rol. in conſ. 54. nu. 62. uol. 2. Paleot. in tracta. de noth. & ſpur. c. 47. nu. 6. in fi. ubi ait dicta in filio legitimo locum habere in ſpurio, ut ſicuti deſcendentes ex legitimis ſunt alẽdi ab auo, ita & deſcendentes a ſpurio. & ſanè maior eſt ratio alendi nepotes legitimos ex filio ſpurio, quam nepotes ſpurios ex filio legitimo, quia non ſunt ita odioſi legibus, ex quo ſunt legi time nati, & ceſſat in eis cauſa per quam ſpurio denegãtur alimenta, ut ſcilicet pater puniatur in filio, uti aduertit Cordub. d. §. idẽ reſcripſit, nu. 39. & ſeq. qui tamen promiſcue Doctores allegat, qui loquuntur in nepote ſpurio ex filio legi timo, cum ijs qui loquũtur de legitimo nepote ex filio ſpurio: & qua ratione auus alit nepotes legitimos ex filio ſpurio, ea quoque tenetur nepotes dotare, quia ualet argumentum de alimẽtis ad dotẽ, ut ſępe dixi, ex quo dos ſuccedit loco ali mẽtorum: & ſicuti pater tenetur dotare filiã ſpu riã ut probaui ſupra, dum dixi ſpuriũ alẽdũ eſſe, ita & dotare neptẽ ex filio ſpurio, quia pater ſer re debet onera filiorũ. l. ſi quis a liberis §. nõ tan
3 tum. ff. de lib. agnoſ. & nepos legitimus † & natu ralis ex ſpurio põt ab auo inſtitui ſecũdũ Bar. in l. Gallus. §. quod ſi is. ff. de lib. & poſth. ubi tñ intelligit quãdo patri nõ quæritur uſuſfructus, & quando conſtat eum inſtitutum non cõtẽplatio
4 ne patris: & mouetur, quia patris culpa non † no cet filio, l. 3. §. ſi emãcipatus. ff. de cõtratab. & de fectus patris nõ ꝑiudicat filio, ꝙ ſibi nõ quærunẽ ex patris perſona. l. 3. ff. de interd. & relegat. & ponit exẽplũ in patre hęretico, qui nõ ꝑiudicat fi lio, & idẽ in patre deportato, & Bar. in loco præ dicto ſequuntur Imo. Caſtr. Alex. Aret. Iaſ. & & alij, Alex. in conſ. 74. nume. 2. uol. 3. Dec. qui

communem

communem dicit in l. hæreditas, nu.8. C.de his
quib.vt indign. Abb.Corn.Dec.Guliel. Bened.
Boet.Bermon.& alij multi, quos cōgerit Duen.
reg.336.limitat.2.& hanc ſententiam dicit cre-
briorem Paleot. in d.tract. cap.53.nu.2. & ſeq.
vbi hāc defendit, eam quoque cōprobat Crau.
in cōſ. 184. nu.1. vbi dicit procedere ſine dubio
quando pater eſt pręmortuus, vel nati ſunt ex fi
lia ſpuria, quia ex quo matri non poteſt quæri
vſusfructus, ceſſat ratio ſuſpicandi ne filij contē-
platione inſtitutus fuerit, Arius Pinell.l.3.num.
28. C.de bon. mat. Intelligēda tamē eſt hæc de
5 ciſio vt non procedat, quando auus † haberet fi-
lios legitimos & naturales; tunc enim non poſ-
ſet nepotibus eam legitimis ex filio ſpurio relin
quere vltra vnciam ſecundum glo. Doctores, &
alios in l.fin.per illum tex.C.de natur. lib. & cō
munem eſſe ſententiam dicit Iaſ. in l.hęreditas,
nu.8.C.de his quib.vt indign.Ruin.in conſ.70.
nu.1.vol.3.Socin.in conſ.71.nu.42.eod.vol.in-
ter conſ.Ruini, Duen.d.reg.366.limita.2. circa
med.vbi allegat Caſſan. Capic.in deciſ.181.nu.
5.Paleot.in d.tracta.c.53.nu.9.verſ.ſecunda li-
mitatio.vbi idem dicit poſt Crau.quando exta-
rent ſoli nepotes legitimi ex filijs legitimis, Si-
mon de Pretis de interpretat. vltim. volunt. lib.
3.interpret.j dubit.3.ſolut.2.nu. 10.

Declaranda eſt quoque pręcedens concluſio
vt non vendicet locum non nepote legitimo ex
6 filio inceſtuoſo,† quia ei nihil relinqui poteſt ab
auo, eſt text. in l.ſi quis inceſti.nu.2.C.de inceſt.
nupt.& idem Bal. in c.in præſentia. nu.35. in fi.
de probat. dicit eſſe ibi caſum vnicum in iure &
menti tenendum, communem dicit Lauden. in
tracta.de legitim.nu.73.ſeq.Salic. Alex.Corne.
Corſe.Bened.Didac.& alij citati a Duen. d.reg.
366.limit.2.vbi tamen poſt Bal. & alios multos
dicit filium clerici non dici inceſtuoſum, ſed eſſe
capacem inſtitutionis, Boer. in deciſ.127. nu.8.
vbi nu.9.dicit ſtatuto nō poſſe eiuſmodi īceſtuo
ſos habilitarj ad ſucceſſionem, licet alij ſpurij
poſſint a ſtatuto admitti, de quo per nos dictum
eſt ſupra, Paleot.d.ca.53.nu.9. vbi reprobat Iaſ.
contrarium tenentem in d.§. quid ſi is, in fi.Cor-
dub.d.§.idem reſcripſit. nu. 22. Id ita intelligē-
dum eſt vt ex inceſtuoſo filio nepoti legitimo
nihil relinqui poſſit præter alimenta, quæ ſu-
pra loquendo de alimentis ſpurio debitis pro-
bauimus etiam inceſtuoſo fore de iuris naturalis
æquitate & canonici expreſſa diſpoſitione præ-
ſtanda. ſi enim patri concepto & nato in pecca
to debentur alimenta, multo magis debebuntur
filijs ſine ea labe conceptis. & nota pro omnium
prædictorū ampliatione, quod relictum ſpurio
7 † non valet etiam ſi legitima ſoboles conſentiret
cum iuramento, quia nullum pactum ſuſtinetur,
Ang.conſ.223.col.2.Alex.cōſ.129.nu.15. uol.
6.Crau.conſ.229.colum. penul.Simon d.ſolut.
2.nume.10.an uero ſpurio nepoti ex filio ſpu-
rio teneatur auus alimenta dare, magis dubium
videtur, Bal.enim in conſ.67.nu.3.vol.1.loquēs
de illius ſucceſſione inquit, indigniſſimum ſibi
8 uideri ꝙ inſtitui poſſit ab auo † ſprius ex ſpu-
rio qui laborat nedum propria ſed paterna etiā
ſorditate, & quod de eo non extat lex aliqua ex-
preſſa concludit, ideo inſtitui non poſſe niſi uti
extraneum ex cauſa meritorum, & vult in du-
bium cenſeri inſtitutum ſanguinis contempla-
tione, idem dicit in conſ.416. nu.2.vol.3.ſequi
tur Simon, d ſolut.2.nu.11.ſed etſi non inueniam
deciſum, exiſtimo tamen idem eſſe quod in ne-
pote legitimo ex ſpurio; & in nepote ſpurio ex
filio legitimo, nam omnibus ijs caſibus militat il
la ratio naturalis charitatis, & affectionis, de qua
in c. cum haberet. & ſicuti filius ſpurius tenetur
alere ſuum filium quantumuis ſpurium, ex quo
eſt onus ſuum, probat d. §. nō tantum. ita auus
tenetur ei ſuccurrere pro alimentis, quod dici-
tur onus patris, & ideo ſpurius ex ſpurio poteſt
9 inſtitui ab auo † ſi legitimi non extāt, vt expreſ-
ſe notat glo.in l.fi. C.de natur.lib.ubi Doctores
pręcipue Salic. & eam ſequuntur omnes, ut in-
quit Boer. in quæſt.127.nu.16. qui allegat Iaſ.
quem ego ibi non inuenio, & communiter Do-
ctores ita tenere dicit Arius Pinell.in l.3.nu.22.
C.de bon.mater. ubi dicit fortius procedere l.fi.
in ſpurijs nepotibus ex filio ſpurio quam in le-
gitimis, quia in ſpurijs ceſſat ratio quod patri q̄-
ratur vſusfructus, ex quo pater non habet ſpuriū
in poteſtate, & Crau. d.conſ. 184. reprehendit
Bal.in conſilijs allegatis in contrarium. eſt uerū
quòd non aduertit Bal. loqui in nepote ſpurio
ex filio ſpurio, & quæcunque ſupradicta de auo,
10 locū habent in proauo, quia is uenit aui † appel
latione, ut per Bar. in l.liberorū.ff.de verb. ſigni.
pręcipue quādo lex ſimpliciter, & indefinite pro
fert nomen aui, vt per Bar. ibi & per Doctores
in l.Gallus.§.idem credēdum.ff.de lib.& poſth.
Bero.cōſ.97.nu.10. uol.1. & dicta in auo pater-
no, procedūt etiam in auia paterna, ijs tamen ca
ſibus, quibus mater tenetur, ut infra declarabo.

S V M M A R I V M.

1 *Mater alere tenetur filium intra triennium.*
2 *Lac præſtare, modica eſt impenſa.*
3 *Nutrix venit appellatione matris.*
4 *Pater tenetur cum matre alere intra triennium filium illegitimum.*
5 *Matri obligatur filius æque, ac patri, suſpecto iure naturæ.*
6 *Argumētum a ſimili, ſat eſt ſi procedat in eo de quo principaliter quæritur.*
7 *Mater multis in caſibus excuſatur ne filium alat intra triennium.*
8 *Mater ſimul cum patre tenetur alere filium intra triennium, quando matrimonium declaratur nullum.*
9 *Mater alit filium vltra triennium ſi pater ſit inops & filius non habet aliunde.*
10 *Matri debetur eadem reuerentia, quæ patri.*
11 *Matri parere debent filij ſicut patri.*
12 *Mater non poteſt in ius vocari ſine uenia.*
23 *Mater filiā inopē, vel patre carētē dotare tenetur.*
14 *Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt validum quando diuerſa non militat ratio.*

Mater

15 *Mater, pro dotanda filia poteſt alienare bona ſubie-
cta fideicommiſſo, vbi vide.*
16 *Dos danda filiæ a matre debet reſpondere quantita-
ti alimentorum.*
17 *Mater hæretica tenetur dotare orthodoxam filiam
etiam, quæ habeat patrem diuitem.*
18 *Mater Iudæa, dotare tenetur filiam catholicam ēt
ſi pater ſit diues.*
19 *Mater Iudæa, non tenetur dotare filiam Iudæam
extante patre diuite.*
20 *Legitima filijs fidelibus reſeruatur, quando matris
hæreticæ bona confiſcantur.*

Quæſtio XIIII.

VIDIMVS de patre, & auo, nunc de
matre dicendum eſt: & ſanè conclu-
dunt omnes, quod & ſi mater alere nō
1 teneatur filium, tenetur tamen lactare† intra triē
nium. l. pen. C. de pat. poteſta. & ibi not. gloſ. in
ver. primo. idem uoluit glo. in l. alimenta, in ver.
materna. C. de neg. geſt. in §. illud, in uer. filios,
in Auth. ut lice. mat. & au. gl. fi. in c. cum habe-
ret. de eo, qui dux. quam pollu. per adulter. Bar.
in tracta. de alimen. num. 13. & in l. ſi quis a libe
ris §. ſi mater. ff. de liber. agnoſ. Bald. in d. alimen
ta, num. 2. Papien. in form. libell. pro lega. rei ſin
gu. in princip. nume. 83. Doctores in cap. fi. de
cōuerſ. infid. & in d. c. j. de infan. & languid. Fab.
& Ioan. de Plat. in §. ius naturale, num. 2. Inſtit.
de iure natu. Alexan. & Aret. in d. l. alimenta.
hanc ſententiam amplexi ſunt Corne. Lamber.
Bolognin. Coraſ. & Didac. quos citat, & ſequi-
tur Cordub. in d. §. ſi mater, num. j. Ioan. Lup. in
d. c. per veſtras, in 3. notab. §. 23. num. 8. de dona
tio. inter ui. & uxor. Niuez. in Sil. nup. lib. 3. nu.
36. Benincaſ. in tract. de pauper. in 7. quæſt. prin
cip. in 2. ſpecia. iud. num. 31. Paleot. in tract. de
Noth. & ſpur. cap. 48. in prin. Aſcan. in tract. de
pat. poteſta. cap. 4. num. 22. Aret. §. ius naturale,
nume. 8. Inſtit. de iu. natur. vbi dicit procedere
etiam ſi proteſtetur nelle repetere, Vital. tracta.
clau. tit. an poſſit alimen. renuncia. col. 4. & col.
6. ubi omnino Lud. Mol. de primogen. Hiſpan.
lib. 2. cap. 15. nu. 3. ubi ampliat etiam ultra trien
nium in ſuo caſu, & ſecundum Bal. in d. l. alimen
2 ta. ratio eſt, quia lac præſtare† modica eſt impen
ſa ſecundum gl. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi mater,
vbi Bar. & Alber. hanc rationem ſequitur Cor-
dub. in d. §. ſi mater, nu. 3. ſed mihi non arridet
quando certū ſit impenſę modicitatem non trāſ
ferre in matrem onus, quod patri incumbit, & ve
riorem eſſe exiſtimo rationem naturę, quæ do-
cuit omnia animalia a matribus ali, dum lacte
viuunt, & ſigna huius naturalis præcepti recitat
ex Phauorino Philoſopho Gellius, Noct. Attic.
lib. 12. c. j. Didac. in Epitom. de ſponſa. par. 2. c.
8. §. 6. nu. 13. vbi refert etiam Gregor. non omit
to, quod Zaſ. in l. j. §. huius ſtudij, nu. 14. ff. de iuſt.
& iu. dicit hanc ſententiam non eſſe verā, quod
mater intra triennium alere filium compellatur,
ſed quia ſtat contra eum communis opinio, nō
eſt in hoc laborandum, ita tamen ne ignores, q
in tantum mater alere tenetur filium trimum, vt
3 nutrix, † ideo matris nomen mereatur, uelùti ex
Nonio Marcello, & Alcia. deducit Tiraq. in l. ſi
vnquam, in ver. ſuſceperit liberos, nu. 50. C. de
reuoc. donat. Non obtinet tamen ea ſententia
in filio illegitimo, quia ad eius alimenta pari o-
bligatione ſunt obſtricti pater, & mater, etiā in-
4 tra† triennium: id quod deducitur ex d. c. cū ha-
beret, in fi. vbi dicitur, quod vterque parens libe
ris ſuis ea ſubminiſtret, quæ ſunt neceſſaria. ita
Abb. ibi, nu. 9. qui mouetur ratione, quod ſpurij
non ſunt in poteſtate patris, aut matris. ſed hæc
non valet, quia alimenta non pręſtantur intuitu
patrię poteſtatis. addit ideo aliam rationē, quod
ſpurio alimenta debentur ex inſtinctu naturę, ſe
cūdum quam non magis filius obligatur matri
5 † quam patri, ſecundum Inno. in c. 2. de regu. ſed
hæc quoque ratio non concludit ex uniuerſo, nā
& ſi legitimis eodem naturæ impulſu debeantur
alimenta, recipitur diſtinctio, ut mater triennio,
pater verò deinceps ſemper filiū alat. quare Di-
dac. re tamen non examinata in d. §. 6. nu. 13. in-
quit ſe dubitare de Abbatis deciſione, & cū mul
tis impugnat Paleot. d. tract. cap. 48. mouetur,
quia ſpurij lege canonica, quoad ius alimento-
rum redacti ſunt inſtar legitimorum: ergo diſtin
ctio in eis ſeruabitur, quę obtinet in legitimis. re
ſponderi tamē poteſt eatenus ad ſimilitudinem
legitimorum ſpurios redactos lege canonica, vt
alantur a parentibus, non autem eodem modo
atque eiſdem regulis, & ſat ſimilitudinem proce
6 deret† in eo de quo principaliter agebatur. Cum
Abbate tamen tenent Præpoſit. ibi, numero 6.
Caccialup. l. ſi qua illuſtris, numero 93. C. ad Or
fician. Specul. Ang. & alij, quos citat, & ſequitur
Cordub. d. l. ſi quis a liberis. §. idem reſcripſit,
numero 35. & §. ſi mater, numero 5. qui tamen
priore loco dicit ignorare, quam ob cauſam Di
dac. dubitauerit de Abbatis deciſione, & nō diſ-
ſentit, an minorem triennio mater alere tenea-
tur: ſed Doctores per eum citati non faciunt di-
ſtinctionē prædictam, & Abb. ſequitur Lup. d. c.
per ueſtras, in 3. not. §. 23. num. 12. Vital. in ince-
ſtuoſo, de clauſ. tit. an alimen. renunc. poſſ. col. 5.
vbi omnino uide. quare ſi ratione certandum eſt
mihi placet ſententia contra Abbatem, quia nul
la deficientię iuſta ratio allegari poteſt inter ſpu
rium, & legitimum filium, imò uidetur matrem
magis teneri erga ſpurium, quam erga legitimū,
cum iure ciuili ſpurium alat etiam poſt trien-
nium, quod erga legitimum non tenetur præſta
7 re, ut dicam ſuo loco: † excuſatur tamē mater ne
filium lactet, ſi ſit pauper, & egeſtate laboret:
item ſi ſit adeo nobilis, vt ſibi turpe ſit filium la-
ctare. Item ſi lac ei non ſuppetat. quas limitatio
nes tractandas ſeruo in eam operis partē, in qua
de ijs cauſis diſſero, quibus abnegari poſſunt
alimenta.
8 Limita etiam, quando ex cauſa poſtea † de
tecta ſeparantur coniuges, ut quia matrimoniū
ſit nullum, quia tunc pater, & mater alunt cōi-
bus impenſis filium etiam trimo minorem. c. 2.

qui fil. ſint legit. Vital. in tracta. clauſ. tit. an ali.
renuncia. poſſ. col. 6.

Exacto triennio, ſiue pater ſit inops, vel aliũ
9 de filius non habeat, cogitur mater † alere filiũ,
eſt tex. in dicta l. ſi quis a liberis. §. vtrum, ver. er-
go & mater. ff. de lib. agnoſ. l. pen. ff. eod. tit. au-
then. ſi pater. C. de diuor. fact. Cyn. Bar. Bald.
Alex. Aret. & alij omnes in l. alimenta. C. de ne-
go. geſt. glo. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi mater, in
ver. neceſſario, vbi etiam Alber. Bar. in tracta. de
alim. num. 13. Bal. in l. neque mater, ante nume-
rum primum. C. de iu. dot. Caſtr. in conſ. 76. cir
ca fi. volum. j. Bar. in authen. res quæ, num. 4. C.
commun. de legat. & in l. Neſennius, num. 7. ff.
de neg. geſt. Doctores in l. j. ff. ſolu. matrimo. ubi
Alexan. num. 21. Iaſ. num. 28. Crot. numero 88.
& Rip. num. 79. Papien. in form. libell. quæ agi-
tur pro legato rei ſing. num. 83. Campeg. in tra-
cta. dot. in 1. par. quæſt. 22. Bero. in conſ. 186.
num. 11. vol. j. Coraſ. in d. l. qui liberos, numero
109. ff. de ritu nuptia. Didac. de ſponſ. par. 2. c.
8. §. 6. num. 13. in fi. Boer. in deciſ. 129. num. 3.
Ownincaſ. in d. tracta. paupert. quæſtio. 7. in 2.
ſpecia. iudic. numero 31. poſt Amanel. ſing. j. &
Gram. conſ. ciuili 141. nu. 14. dicit cõem eſſe om
nium concluſionem Cæphal. in conſ. 5. numero
63. Aſcan. de pat. poteſta. cap. 4. num. 22. Anto.
de Padill. in d. auth. res quę, num. 60. in fi. C. cõ-
mun. de legat. Cordub. in d. §. ſi mater, num. 10.
ratio inde deducitur, quia ſubducto patris ſubſi
dio nemo eſt, ad quem attenta ſanguinis coniun
ctione, & naturali affectione, ac charitate, magis
ſpectet officium alendi: non enim filius magis pa
tri obſtringitur, quam matri, ſecundum Innoc.
in d. c. 2. quem citaui ſupra, ideo matri non mi-
10 nor, quam patri exhibenda † eſt reuerentia. l. fi-
lia. C. de pat. poteſta. & ei ęque, ac patri parere
11 † debent filij, Bal. per eum tex. in l. furioſæ. ff. de
curato. furio. & non magis, quam pater vocari
12 † debet in ius ſine venia. l. parentes. ff. de in ius vo
can. & dicit Aſcan. d. cap. 4. nume. 18. quod & ſi
patria poteſtas iure ſit patri tributa, tamen in
his, quæ reuerentiam, amorem, & pietatem re-
ſpiciunt, mater eſt æqualis patri: non mirum er-
go ſi filium tot officijs ſibi obligatum alere tene
tur. & facit, quia filius tenetur matrem egentem
alere, vt infra tractabimus, mater ergo pares illi
uices reddere tenetur, & ideo tenetur etiam do-
tare filiam, quando eſt diues, & pater non eſt ſol-
uendo. qui enim tenetur alere, tenetur etiam do
tare, vt dictum eſt, & probatur hęc concluſio in
l. neque mater. C. de iu. dot. vbi dicitur, quod
13 mater † non cogitur dotare filiam niſi ex cauſa
probabili, at poſt glo. ibi probabilem eſſe cau-
ſam ſi ipſa diues ſit, & filia pauper patre careat,
vel inopem habeat, inquiunt huius opinionis
authores Iacob. de Rau. & Cyn. in d. l. neque ma
ter, quos ſequitur ibi Bal. idem uoluit Bar. in au-
then. res quæ, nume. 4. C. commun. de legat. ubi
Bald. & Fulgoſ. Cuman. in l. filiam. §. fina. ff. ad
Trebellian. Alexan. in conſ. 144. numero 13. uo-
lum. 6. Iaſ. in l. j. nume. 28. ff. ſolu. matrimonio,
vbi poſt Cuman. dicit eſſe communem opinio-
nem, Crot. ibi, num. 88. qui pariter atteſtatur de
communi, idem Iaſ. in §. fuerat, nume. 115. Inſtit.
de action. Campeg. dicta par. j. quæſtio. 22. Rip.
d. l. j. nume. 79. communem quoque dicit Cur.
iun. in d. auth. res quæ, num. 17. & 18. ubi Anto.
Padill. num. 59. Coraſ. in d. l. qui liberos, nume-
ro 112. & ſeq. ff. de ritu nuptia. Boer. in deci. 129.
numero 3. Benincaſ. in tracta. pauper. quęſtio.
8. in 3. ſpecia. contract. numero 17. ubi id decla-
rat Cæphal. in conſ. 5. numero 63. Aſcan. in d.
tracta. in 11. effec. numero 4. Cordub. in §. ſi ma-
ter, nũm. 14. d. l. ſi quis a liberis, Vital. tract. clauſ.
in tit. an alim. poſſ. renuncia. colum. 4. ita, quod
non eſt curandum de contradictione Ang. in d.
l. filiam. ff. ad Trebell. Rom. & Alexan. in d. l. j.
ff. ſolu. matrimo. Iaſ. in d. authen. res quæ, vbi te-
nent, quod mater diues non teneatur dotare fi-
liam, cui pater non poteſt dotem dare, quia con
tra eos ſtat communis opinio Doctorum, & eo
rum ratio, qua impugnant argumentum ab ali-
mentis ad dotem, nihil valet: Quia argumen-
14 tum eſt concludens, quando non militat † ratio
diuerſitatis, ſecundum Bar. in l. ſi. ff. de his quib.
ut indign. ita reſpondet Coraſ. in d. l. qui libe-
ros, numero 112. & Rip. d. l. j. numero 79. Non
etiam obſtat reg. negatiua, de qua in d. l. neque
mater, quia ibi dicitur niſi ex probabili cauſa.
at cauſa eſt probabilis, quando pater non eſt a-
ptus ſoluendis dotibus. Nõ etiam obſtat, quod
neceſſitas dotandi procedat a patria poteſtate,
prout ponderat in propoſito Crot. d. l. j. nume-
ro 88. Quia reſpondetur hoc eſſe falſum: dixi-
mus enim ſupra ſpurium, qui non eſt in pote-
ſtate, fore alendum; hoc uero, quod mater dota-
re teneatur filiam procedit in tantum, ut poſſit
15 alienare † bona fideicommiſſo ſubiecta, ut fi-
lio dotem det. ita concludit Barto. in d. auth. res
quæ, numero 4. ſequuntur Doctores, vti teſta-
tur ibi Cur. iun. numero 15. Padill. numero 59.
& hoc admittunt Cum. Alex. & Iaſ. nume. 7. in
d. auth. res quæ, in caſibus quibus mater tenetur
filiam dotare, vt quando mater hęretica habet fi-
liam orthodoxam. eſt uerum, quod Saly. ibi, quę
ſtio. 4. tenet contrarium, quia bona ſubiecta re-
ſtitutioni non poſſunt alienari niſi in ſubſidium,
quando alia bona non extant: at ſi mater eſt di-
ues poteſt ex aliis bonis dotare abſque eo, quod
bona obnoxia reſtitutioni attingat. ſed ſatisfacit
huic obiectioni Cur. iun. nu. 15. dicens Bar. intel
ligi quando mater erat diues ex ea hæreditate
reſtitutioni ſubiecta, ſequitur Padill. nu. 59. con-
cludit autẽ Alex. d. l. j. nu. 21. quod eiuſmodi dos
16 reſpondere debet † quantitati alimentorũ, ſequi-
tur Cur. iun. d. auth. res quæ, nu. 15. Rip. tamẽ d.
l. j. nu. 79. dicit, ꝙ ex quo mater illi oneri obli-
gatur in defectũ patris, eo modo tenetur dotare
quo pater cogebatur: id, qđ mihi quoq; placet
p ea, ꝗ ſupradicta ſunt, an filiæ ſpurię dos dari de
beat ſecundũ quantitatem patrimonij, vel alimẽ
torũ. ſubdit etiam Rip. loco prędicto, ꝙ mater nõ
tenetur dotare filiam diuitẽ, licet ſecus in patre
ſit hoc, quòd mater teneatur dotare in ſubſidiũ,
quando pater eſt inops, non procedit uno caſu
notabili

notabili, quando ſcilicet mater hæretica habet
17 filiam orthodoxam:eo enim caſu† tenetur dota-
re non obſtante, quod pater ſit diues.eſt tex. in
l.cognouimus. C.de hæret. glo. in l.neque ma-
ter. C. de iure dot. quem ibi ſequuntur omnes
præcipuè Bal. dicens idem eſſe in matre Iudæa,
18 † quæ tenetur filiam catholicam dotare, Archid.
in c.hoc ſanctum,numero j.32.quæſtio.2.Ang.
in §.fuerat,num. 19.Inſtit.de action. vbi Iaſ.nu.
115.vbi dicit illam glo.eſſe notabilem,idem Iaſ.
in d.authen. res quæ, num.32. ver. octauo limi-
19 ta. vbi poſt Bald. dicit † ſecus eſſe ſi tam filius,
quam mater eſſet Iudæus, Baptiſta de Sancto
Blaſ. in tracta.de correlatiu. num.48.Ang.in au
then.res, quę.C.commun. de legat. Anan. in c.
Iudęi,il ſecondo, nume.4.& 5. de Iudæ.Bald.&
Alex.in l.2.C.comm. de legat.Lup.in rub.de do
nat.inter uir.& uxo.§.21. num.5.Rip.d.l.j.num.
77.ff.ſolu.matr.Brun.de ſtatu. excluſ.fœmin.in
6.artic.princip.num.61. & ſeq. Carrer.in tract.
de hęret.nume. 149.Marquard. de Iudæ.par.3.
cap.4.num.2. Boer.conſ. 17. num.11. Padill.in
d.authen.res quę,num.61.vbi refert Bal.Nouel.
contrarium tenere,Cordub.d.§. ſi mater, nume.
16.Coraſ.d.l.qui liberos,num.108.vbi,& ſi for
te hoc dictum uideatur impoſſibile eo, quod nō
poſſit mater hęretica habere bona,per auth. Ga-
zaros,tamen dicit ipſe,optimè procedit,ex quo
cōfiſcatis bonis matris hæreticę reſeruatur filijs
20 fidelibus † legitima, vel dos.ita quoque reſoluit
Rip.d.l.j.num.77. & pungit Lup. in d. c.per ve-
ſtras,in 3.not.§. 23.num.15.quem citat aliter ta
men proponens difficultatem Cordub.d.§.ſi ma
ter, num.16. intelligit tamen Rip. hanc deciſio-
nem minimè admittendam, quando pater eſſet
Iudęus,vel hæreticus,quia tunc mater non tene-
retur:licet ſecus ſit, quando pater eſſet catholi-
cus, ſed non arridet hęc reſtrictio,nec ueram exi
ſtimo, quia hoc modo intelligēdo nihil eſſet ſpe
ciale fauore religionis,vel ſaltem minus haberet
ſpecialitatis,& Doctores præcitati indiſtinctè lo
quuntur, & uolunt, quod eo caſu patris,& ma-
tris obligatio concurrat,multis uerò caſibus ma
ter excuſatur ab onere alendi filium, quos reij-
cio in eam partem,ubi ago de cauſis,quibus ali-
menta non debeantur.

S V M M A R I V M.

1 *Mater ſemper eſt certa etiam ſi vulgo conceperit.*
2 *Naturales, & legitimi reguntur modo, quo ad na-
turam.*
3 *Aequiparatorum eadem eſt ratio, & diſpoſitum in
uno locum habet in alio.*
4 *Diſpoſitum in caſu vero locum habet in ficto, quan
do fictus æquiparatur vero.*
5 *Naturalis filius ſuccedit matri, cum filijs legi-
timis.*
6 *Teſtamentum imperfectum ratione ſolemnitatis
factum a matre, in fauore filij naturalis valet.*
7 *Naturales filij ſunt alendi a matre.*
8 *Filius naturalis accuſat de inofficioſo teſtamentū
matris.*
9 *Naturales ſecundum naturam, nihil differunt a
legitimis.*
10 *Pater eodem amore proſequitur naturales, & le-
gitimos.*
11 *Mater tenetur alere filium etiam ſpurium.*
12 *Mater, an teneatur alere filios ſpurios.*
13 *Mater etiam illuſtris, alit filium ſpurium.*
14 *Spurius non ſuccedit matri, nec ei mater.*
15 *Mater venit appellatione parentis,*
16 *Spurius natus, ex damnato coitu nō ſuccedit ma-
tri, vbi tamen declaratur.*
17 *Spurius ſuccedit matri, quoad alimenta tan-
tum.*

Quæſtio XV.

SVPRA de filijs,& naturalibus tracta
uimus, an uero mater teneatur ſolos
naturales alere in ſubſidium?& nō eſt
dubium eā teneri per eaſdem rationes,quibus di
ximus patrē obligari ad filij naturalis alimenta,
id quod cōfirmatur.nam ſi pater tenetur,multo
1 magis mater,quæ eſt certa † ſemper,etiam ſi vul
go conceperit,vt inquit tex.in l.quia ſemper.ff.
de in ius vocan. cum tamē pater non ſit ita cer-
tus.Addo,quod reſpectu oneris alēdi par eſt cō
2 ditio legitimorum † & illegitimorum inſpecto
maxime iure canonico,ut inquit Paleot.in tra-
cta.de Noth.& ſpur.c.48.nu.3. ſed legitimi alū
tur a matre in ſubſidium,ergo idem erit in natu
ralibus.ubi enim duo ęquiparātur a iure diſpoſi
3 tū in uno,locū habet in alio,† l.1. ubi oēs Docto
res.ff.de leg.1.& ubi caſus fictus aſſimilatur uero
4 † diſpoſitū in caſu vero,procedit etiā in ficto. l.j.
§.lex Falcidia,ubi Alex.ff.ad leg.Falcid.Addo q
ius alimētorum regulatur ſecū dum ius ſucceſſio
nis,vt dicam ſuo loco, at filius naturalis ſucce-
5 dit matri etiam cum legitimis † filijs.l. ſi qua il-
luſtris.C.ad Orfician.glo. in §.nouiſſime, Inſtit.
ad Orfician.vbi inquit huiuſmodi naturales ma
tri etiā illuſtri ſuccedere ſi ſint vere naturales,id
quod placuit etiam Aret. ibi. num.3.& quo ad
ſucceſſionem hoc voluit Abb. in c. cum habe-
ret,nume. 11. de eo,qui dux.in uxo.eam quam
pollu. licet neget procedere in illuſtri matre,
Alexan.in l.ex facto.§. ſi quis rogatus,il primo,
num.45.ff.ad Trebell.ubi, quod ualet matris te-
ſtamentum imperfectum in fauorem naturalis
6 † filii, quod uoluit etiam Corne. in §. ex im-
perfecto. l. hac conſultiſſima. C. de teſtam. Be-
ned.in c.Raynutius, in uer. teſtamentum,il pri-
mo,nu.44.extra de teſtam.Boer.deciſ.240.nu.
14. Didac. in Epitom. de ſponſa. par. 2. cap.8.
§.4. numero 15. ubi tamen inquit periniquam
eſſe ſanctionem hanc, quod illegitimi cum legi-
timis ſuccedant per authoritates ſacræ ſcriptu-
ræ,quas adducit, & ampliat,ut etiam excludant
aſcendentes matris,num.16. Tiraquel.in l.ſi vn-
quam.uer.liberos, nume.62.Paleot.in d.tracta.
cap.38.num. 5. ubi allegando Garzi. & Didac.
reſpondet, quod procedunt in patre,de quo lo-
quuntur,non in matre.

7 Cum ergo filii naturales ſuccedant matri, ſunt
a matre † alendi. accedat, quod matris hęredi-
tas eſt, quaſi debita filio naturali: is enim poteſt
8 teſtamentum matris † accuſare de inofficioſo. l.
ſi ſuſcepta. §. j. vbi glo. ff. de inoff. teſtam. glo. &
Caſtr. in d. l. ſi qua illuſtris, Alex. in d. §. ſi quis
rogatus, num. 45. vbi per boc affirmat, matris hæ
reditatem eſſe debitam filio naturali, Didac. d. §.
5. num. 16. ergo ex matris bonis filij ſunt alendi.
Rurſus alimenta præſtanda ſunt naturali qua-
dam ratione, & charitate, ut dictum eſt de legiti
mis filiis, at ſecundum naturam nulla eſt differen
9 tia inter † legitimos, & naturales. §. ſi quis ergo
filios, in Authen. quib. mod. natu. effic. legitimi.
& proles naturalis habetur pro legitima, quoad
naturale fœdus, ſecundum Ancbar. conſ. 225. co
lum. pen. & idem eſt amor, & natura legitimis,
10 & naturalibus, † ſecundum Bal. in c. quæ in eccle
ſiarum, col. fi. de conſti. latè Tiraq. in l. ſi unquá,
in uer. largitus, num. 288. & ſeq. C. de reuoc. do
nat. Hæc ita uera ſunt, vt etiam ſpurium, & vul-
11 go quęſitum mater † alere debeat, ſecundum Spe
cul. in tit. qui fil. ſint legiti. §. j. nume. 17. vbi ta-
men excipit matrem illuſtrem, idem voluit Bal.
in conſ. incip. erant tres fratres, vbi inquit, quod
& ſi ſpurii non ſuccedant matri, debent tamen
alimenta conſequi de materna dote, ſequitur
Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris. nu. 92. vbi alle-
gando Bald. inquit, quod ius canonicum in d. c.
cum haberet, quoad alimenta facit inſurgere ius
naturale, quia dicere contrarium eſſet una cru-
delitas, & cum eo tranſit Lupus in d. c. per ue-
ſtras, in 3. not. §. 23. nu. 12. & hæc ſententia pro-
batur ex d. c. cum haberet. ibi, ut vtetqne liberis
ſuis, & c. Emilia. conſ. 146. nu. 11. Didac. d. cap. 8.
§. 6. num. 13. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. idē
reſcripſit, nu. 35. ff. de lib. agnoſ. Nec quemquā
moueat, quod inquit Aret. in §. ius naturale, In-
12 ſti. de iure natur. num. 8. vbi ait, quod † mater te-
netur alere naturales, & vulgo quæſitos, nō aūt
ſpurios, & Rol. in conſ. 79. nu. 44. vol. 2. vbi di-
cit authen. ex complexu. C. de inceſt. nup. locū
non habere in matre, vti etiam placuit Cordub.
d. §. idem reſcripſit, nu. 7. quia loquuntur iure ci
uili inſpecto, cui ſpurii, & nati ex damnato coitu
erant odioſi: at ſecus eſt attento iure canonico,
quod vti tetigi ſupra, obtinet etiam in terris im-
perii, & in foro Cæſaris, in quo etiam non obti-
13 nebit limitatio Specul. loquens † de illuſtri, quia
ſecundum ius naturale, perſonarum nulla eſt di-
ſcuſſio: & ideo licet dicamus, quod talis filius nō
ſuccedit matri, nec ei mater poteſt aliquid re-
linquere, vt eſt tex. in Authen. quib. mod. natur.
effic. ſui, qui indiſtinctè loquitur in quolibet pa
14 rente, & parentis appellatione venit † mater, vt
probatur in l. appellatione. ff. de verb. ſignifica.
Spec. d. §. j. qui fil. ſint legit. nu. 17. & quod ſpu-
15 rius natus ex coitu † damnato non ſuccedat ma-
tri, eſt gl. fi. in d. l. ſi qua illuſtris. C. ad Orfician.
& in auth. ex cōplexu, in gl. fi. C. de inceſt. nupt.
& in §. nouiſſimè, in ver. admitti. Inſti. ad Orfici.
Bar. in l. fi. ff. de his, quib. vt indig. Bald. in conſ.
457. nu. 7. vol. 5. Dec. in conſ. 288. & conſ. 311.
nu. j. latè Didac. d. c. 8. §. 5. num. 15. Paleot. in d.
tract. c. 43. nu. j. poſt Caccialup. in d. l. ſi qua illu
ſtris, nu. 75. Aſcan. in d. tract. c. 5. nu. 42. intelli-
gendo de nato ex punibili coitu, in quibus locis
Doctores examinãt, an hoc caſu dicaẽ ſpurius,
qui naſcitur ex ſoluta, & cōiugato, & an etiā ex
ſoluta, & clerico ſacris ordinibus īſignito, tamē
hoc erit intelligendum, quando quid relinquere
tur vltra alimenta: alias .n. vſq; ad quantitatē ali
mentorum is, qui tenetur alere, poterit ei relin-
quere ſecundum ea, quæ ſupra diximus lice-
re patri erga ſpurios: non enim pater, & mater
iudicantur ad imparia, quando certum eſt eos te
neri ad alimenta. expedit autem ſcire, quod ex-
16 tra caſum alimentorum ſpurius † in nullo ſucce-
dit matri etiam, quæ non foret illuſtris: quia ea
diſtinctio, an oriatur ex matri illuſtri, non fit in
ſpurio nato ex punibili coitu, ſed ſolum in eo,
qui oritur ex damnato coitu a iure ciuili. ſed cū
lex pœnam non ſtatuit, vt pulchrè declarat Bal.
in d. conſ. 457. nu. 7. Caccialup. d. nu. 75. in quo
videri poterunt, quæ ponit Caualca. in reperto.
ſuar. deciſ. in uer. naturalis, num. 29.

S V M M A R I V M.

1 *Auus maternus non alit nepotes, idemq́ in auia.*
2 *Auus non tenetur dotare neptem ex filia.*
3 *Progenies non includit deſcendentes ex filia.*
4 *Auus maternus, alit nepotes in ſubſidium, quando pater, & mater non ſunt ſoluendo.*
5 *Auus maternus dotem dat nepti ex filia in ſubſidiū deficientibus patre, & matre.*
6 *Patris appellatione veniunt auus, & alij aſcendentes per patrem.*
7 *Matris appellatio includit auum maternum, & aſcendentes per maternam lineam.*
8 *Auus maternus alit nepotes ſpurios ex coitu non punibili.*
9 *Nepos. Statutum in filio locum habet in nepote.*
10 *Naturales filij ſuccedunt auo materno ſicut matri, vbi quid in auo illuſtri, & quid de iure canonico.*
11 *Nepos ſpurius ex punibili coitu, ali debet ab auo materno in ſubſidium.*

Quæſtio XVI.

IN auo materno, & auia materna ſtat re
gula, quod non teneãtur filios filio-
1 rum agnoſcere: † qui enim ex filia mea
naſcuntur non mihi, ſed patri ſuo, uel auo pater
no ſunt oneri, inquit tex. in l. non quemadmo-
dum. ff. de liber. agnoſcen. & ibi hoc notant Bar.
& alii, Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. j. num.
18. ubi dicit teneri paternum auum, ſed non
maternum, & Boer. in conſi. 17. num. 14. dicit eſ-
ſe textum celebrem huius quæſtionis deciſi-
uum in d. l. non quemadmodum. ſed Spec. illum
in loco prędicto ignorauit, ſequitur Cordub. in
l. ſi quis a liberis. §. non tantum, num. 69. ff. de

lib.

lib.agnoſ. & hac ipſa ratione auus maternus nõ
2 tenetur dotem † dare nepti ex filia, quia onus
dotandi ſicut alendi eſt paternum, non mater-
num, glo. in l. fi. ubi Bar. Bald. Salyc. & alii om-
nes. C. de dot. promiſſ. Doctores omnes, in l. j.
ff. ſolu. matr. in l. filiam. ff. ad Trebell. Crot. d. l.
j. num. 87. vbi mouetur, quia in l. fin. C. de dot.
promiſſ. dicitur officium paternum eſſe dotare
3 ſuam progenies, ſed nepos ex filia non uenit † ap
pellatione progeniei. l. fi. vbi Bal. C. de emancip.
lib. illud etiam probauit Rip. in d. l. j. num. 8. in
6. dicit communiter teneri Coraſ. in l. qui libe-
ros, num. 106. ff. de ri. imp. Bald. Nouell. in tra-
cta. dot. par. 6. ſpecia. 16. col. j. Cur. iun. in au-
then. res, quæ, num. 15. C. commu. de legat. ſed
quando pater eſt mortuus, vel eget, & mater
non eſt habilis præſtandis alimentis, tunc auus
4 maternus † tenetur alere, vt ille tex. dicit in d. l.
non quemadmodum, vbi Doctores, & ſequun-
tur alij ſupra citati, qui ita limitant. ex quo in-
ferunt præcitati Doctores, quod auus mater-
5 nus tenetur quoq; dotare † in ſubſidiũ, Bal. in d.
l. neque mater. C. de iure dot. Bal. Nouel. d. ſpe
cia. 16. col. 1. Curt. iun. d. auth. res, quę. numero
15. Rip. d. l. j. num. 82. Tiraquell. l. ſi umquam,
uer. liberos, num. 63. Præpoſ. d. c. cum haberet,
in fi. & facit ratio, quia in ſubſidium tenetur ma-
ter, & alere, & dotare, vt dixi ſupra. ergo & auus
maternus, vel auia: ſicut enim patris appellatio-
6 ne uenit auus paternus, † & aſcendentes omnes
per lineam paternam, Cardin. Floren. in c. cum
haberet, in fi. de eo, qui dux. in uxor. ita matris
7 appellatio auum maternum includit, † & alios
per matrem aſcendentes, Innoc. in c. ſi uerò, de
ſenten. excomm. Bald. in ſua Marg. in uer. ma-
tris appellatio, probat tex. in §. illud quoque,
ubi glo. in Auth. ut lic. mat. & au. Bald. in l. Ne-
ſennius, nume. 2. ff. de negot. geſt. ubi inquit
auiam uenire appellatione matris, mouetur-
que ex eo textu Boer. dicto conſi. 17. numero 6.
Aſcan. in tracta. de patr. poteſta. effec. 1. num.
22. & facit, quia ſi auus maternus in ſubſidium
tenetur alere nepotem ſpurium, ut mox dicam,
quare non eadem ratione tenebitur alere legi-
timum, erga quem magis tenetur. ſanè, quan-
do dicitur filios onus patris, & paternum eſſe
officium alere, & dotare intelligitur, quando
pater eſt habilis, & ubi uel eſt mortuus, uel
per inopiam non poteſt, exurgit æquitas, & na-
turalis ratio, quæ facit eam obligationem de-
ſcendere in alios, & tale eſſe debet officium aui
circa neptem, quale eſt matris erga filiam, ut
de patre etiam paterno inquit Lup. in c. per ve-
ſtras, in 3. notab. §. 24. in princip. de donatio.
inter uirum, & uxorem. ſed non ſolum legiti-
mos, & naturales nepotes, auus maternus ale-
8 re tenetur, ſed etiam naturales, † & ſpurios
natos tamen ex non punibili coitu, vt eſt tex.
expreſſus in dicta l. ſi quis a liberis. §. j. uer.
item diuus Pius. ff. de liber. agnoſ. ubi glo. ſub
dit procedere etiam in uulgo quæſitis, & non
9 mirum: nam ſtatuto † in filiis locum habent
in nepotibus, ut dicitur Inſtit. ad Orficia. in
princip. facit l. filium habeo. ff. ad Macedon.
l. Lucius, la ſeconda, ff. de hær. inſtit. ſicuti er-
go mater tenetur alere filium naturalem, ita
etiam auia materna, uel auus maternus, & fa-
cit, quia filij naturales etiam vulgo quæſiti, ſi-
cuti matri ſuccedunt ab inteſtato, ut dixi, ita ſuc-
10 cedunt † auo materno, & auię, eſt tex. in l. Mo-
deſtinus. ff. vnde cogna. l. j. §. ſed ſi uulgo. ff. ad
Tertullian. Aret. in dicto §. nouiſſimè, in prin-
cip. Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris, numero 73.
concluſ. 4. C. ad Orficia. ubi dicit, quod matri
ſuccedunt, & aſcendentibus, per maternam li-
neam, Socin. in conſilio 148. numero 2. & per
totum, volum. j. cui ſubſcripſit ibi Bal. Nouell.
concludens vtrumque eorum nepotem ex filia ſuc
cedere auiæ, multo magis, quam ſucceſſiſſet ma-
ter, Ludou. de Sard. in tracta. de legitim. par. 2.
numero 160. alios citat Rol. in conſ. 74. numero
24. & ſeq. uol. j. Intelligendo tamen, niſi mater
ſit illuſtris, quia eo caſu non ſuccedunt, ut per
Doctores ſupracitatos, & id procedit nedum
iure canonico, ſed etiam ciuili, quia coitus cum
non eſt punibilis, filij ex eo nati ſuccedunt, pari
ergo ratione ſunt alendi ab auo, & auia mater-
na, ſed & ſi iure ciuili ſpurio nato ex punibili
coitu, ſiue filius ſit, ut ſupradixi, ſiue nepos ali-
menta denegentur, tamen iure canonico inſpe-
11 cto nepos ſpurius † alendus eſt ab auo mater-
no, uel auia, in ſubſidium matre, & patre defi-
cientibus, Specul. dicto §. j. numero 17. qui & ſi
loquatur inſpecto iure ciuili, & conſequenter
in ſpurio ex acceſſu non punibili, tamen Socin.
in conſi. 161. numero j. ver. confirmatur: nam ra-
tio, uolum. 2. intelligit etiam in ſpurio uero, &
ſtrictè ſumpto uocabulo. monetur ratione, quia
ſicuti auus ex identitate rationis tenetur eas ale-
re, quibus mater iure ciuili alimenta præſtare
obſtringitur. d. l. ſi quis a liberis. §. j. uer. item
diuus. ff. de lib. agnoſ. ita auus eos alit, quos
ius canonicum mandat a matre alimenta ſume-
re, Didac. hanc quoque tenet opinionem in d.
par. 2. cap. 8. §. 6. numero 16. allegans ad id
Abb. in c. cum haberet, colum. fina. qui tamen
de aſcendentibus per matrem nullum uerbum
facit. bene uerum eſt, quod eadem in auo uer-
ſatur æquitatis ratio, quæ in matre, & Di-
dac. ibi inquit, & hanc communem opinionem
Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. numero
160. licet ipſe contrarium teneat, & pro com-
muni allegat Cyn. Bar. & Abb. qui eo nihil mi-
nus dicunt, quæ de auo dicta ſunt procedunt in
proauo, & aliis aſcendentibus, per identitatem
rationis.

S V M M A R I V M.

1 *Filius tenetur patrem alere.*
2 *Filius, qui patri negat alimenta, excommuni-
catur.*
3 *Patri debentur alimenta naturali ratione.*
4 *Patri alimenta præſtantur iure gentium, non natu
rali, & ibi latè defenditur.*
5 *Patri, ne præſtentur alimenta pacto induci non po-
teſt: vide tamen ibi de veritate.*

6 *Filius emancipatus tenetur alere patrem.*
7 *Filius impubes tenetur alere patrem.*
8 *Pater vendit filium, vt ſe redimat a famis neceſſitate.*
9 *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia.*
10 *Furari licet propter famem.*
11 *Emancipatio non tollit obligationem naturalem.*
12 *Emancipatus debet patri eandem reuerentiam.*
13 *Emancipatio non tollit iura ſanguinis.*
14 *Pater emancipando exercet pietatem erga filium.*
15 *Pater emancipando exercet liberalitatem.*
16 *Filius per emancipationem lucratur, & recipit beneficium.*
17 *Filius emancipationis cauſa tenetur ad præmium erga patrem.*
18 *Patri bannito alimenta ſunt a filio præſtanda.*
19 *Pater non deſinit eſſe pater, licet impius ſit, & legum contemptor.*
20 *Patri etiam impio debetur reuerentia a filio.*
21 *Banniti non perdunt beneficia iuris naturalis, vel gentium.*
22 *Deportato, vel damnato ad metalla præſtantur alimenta relicta.*
23 *Filius non poteſt accuſare patrem.*
24 *Filio denegatur beneficium, ne fiat patri verecundia.*
25 *Bannitus perdit ius filiationis, vel agnationis. declara tamen, vt infra.*
26 *Pater non debet a filio ali, quando ita data ſunt bona filio, ne patrem alat.*

Quæſtio XVII.

1 CONTRA quoque filius† patrem cogi
tur alere, vt eſt tex. in l. fi. §. ipſum au
tem. C. de bon. quæ liber. vbi dicitur,
quod leges alendos a parentibus liberos impe-
rauerũt, & parẽtes a liberis, & in l. filia. C. de pat.
poteſta. vbi, quod filia nedum reuerentiam, ſed
etiam vitæ ſubſidium tenetur exhibere. l. j. & 2.
C. de alen. lib. §. j. in fi. C. de oper. liber. l. ſi quis
a liberis, in princ. ff. de liber. agnoſ. c. cęterum.
86. diſt. vbi dicitur hãc eſſe Dei traditionem, gl.
in l. ius naturale, diſtinct. j. Bar. in tract. de alimẽ.
num. 8. Bar. & Alba. in l. j. in prin. Salyc. & Cur.
in l. 2. C. de alen. liber. Vital. tracta. claus. tit. an
alim. renunc. poſſ. col. 3. deciſ. Pedem. 124. num.
18. Benincaſ. de pauper. quæſt. 7. in 2. ſpec. vid.
num. 26. Aſcan. de patr. poteſta. effec. 17. nu. j.
Cordub. d. l. j. in prin. nu. 4. & in c. ſi qui, diſt. 30.
2 Excommunicantur filij, qui parentibus† ſubtra-
hunt neceſſaria, & apud Salom. prou. cap. 28. di-
citur, quod homicidialis eſt, qui patri ſubtrahit
neceſſaria, & Cice. ad Atticum, lib. 9. epiſt. 11. in
quit, nefarium eſſe parentes non alere, & in d. c. ſi
qui, dicitur, quod etiam pro augendo diuino cul
tu filius nõ debet patrẽ egentẽ deſerere, declarat
ibi Præpoſ. & Gloſ. reſpondet ad illã Euangelij
authoritatem, qui non reliquerit patrem, vel ma
trẽ propter me, &c. & dicit Ariſt. li. 3. œconom.
quod ſic uti parentes aluerunt filios imbecilles,
ita mox ipſi imbecilles ſenio facti eadem alimẽ-
ta a valentibus filijs reportare debẽt, & Xenoph.
de ęconom. dicit præter cæteras hac ratione re-
ctè matrimonia fore inſtituta, vt haberemus, a
quibus noſtra ſenectus aleretur, atque in tãtum
obligatio hæc parentes alendi procedit, vt filius
ob eam cauſam poſſit exire monaſterium, & filia
poſſit conſtante matrimonio dotem repetere a
viro, vt dicam circa alimentorum priuilegia, &
quę diximus ex Ariſt. & Xenoph. refert Cordu.
in d. l. j. §. parẽs, nu. 16. ff. de agnoſ. liber. licet de
eo mentionẽ non faciat Menoc. in tract. de præ-
ſumpt. poſt hęc ſcripta viſus, lib. 3. præſumptio.
29. num. 16. & hæc alimenta naturali ratione pa
3 tri pręſtanda† inquit Bar. in d. l. j. poſt gl. in l. ſed
& ſi lege. §. conſuluit, in ver. obligauerunt. ff. de
petit. hæred. tenetur enim quilibet benefacienti
benefacere. d. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit, & infert
Bar. loco prædicto filios obſtringi iure gentium,
non autem naturali, quia cum quid debetur na-
turali ratione,† id iure gentium præſtandum in-
4 telligitur, ſecundum glo. in l. omnes populi. ff. de
iuſtit. & iu. & idem voluit Bar. in l. j. §. ius natura
le, num. 6. vbi Caſt. nu. 12. dicit communem. ff.
de iure natura. Fely. in c. ſi diligenti, nu. 5. de fo
ro compet. hanc etiam ſequuntur Fortun. Rube.
Bereng. Oroſcius, & Roder. Suarez, quos citat
Cordub. d. §. parens, num. 15. qui tamen cũ Spe-
cul. Fortun. Alphon. à Caſt. & Dida. tenet pa-
tri naturali iure alimenta deberi per filium, ſed
cum Bar. ſtat Bertr. in conſ. 63. col. 2. in fi. uol.
2. dicẽs hanc filii obligationem deſcendere a na
turali ratione, Menoc. autem dicta pręſump. 29.
nu. 16. relata utraque opinione neutri adducit
ſe, quod ſi iure naturali debita dicamus, compro
babitur Bar. ſentẽtia in l. j. §. parens, de liber. agn.
5 quæ† vult pactum non valere, quo patri alimen-
ta non ſint præſtanda, de quo tamen alibi uer-
ba faciemus, & rationem quare parentibus iure
naturali alimenta non debeantur, ponit Bal. in d.
§. ius naturale. dicens, quod alias eſſet naturæ or-
dinem turbare: ſubdens, quod ex quo homo eſt
ratio, & intellectus formaliter intelligendo, natu
rali tenetur ratione, quæ ſuadet, quod genitus
non deſtituat genitorem, eum refert Rube. in l.
pater filium, num. 40. ff. de inoff. teſtam. & quod
non debeãtur iure naturæ, probauit Cagnolus
in l. iura ſanguinis, num. 4. ff. de reg. iu. vbi ſub-
dit deberi ex ea æquitate, vt benefacienti bene-
faciamus: & infert, quod illis poterit pater renũ-
ciare pacto, licet ſecus aſſerat in debitis filio, ſed
pro alia opinione eſt tex. in l. fin. §. ipſum autem.
C. de bon. quæ liber. vbi dicit ab eadem ratione
deſcendere patris, & filii obligationem alendi.
Et ne quis fortè exiſtimet alẽdi neceſſitatẽ ꝑ
dire a patria p̃tãte, habemus lege cautũ, ut etiã
6 ab emancipato† filio conſequatur pater alimen-
ta. d. l. ſi a liberis. §. ſed utrum, ubi Doctores. ff. de
liber. agnoſ. probatur in l. legatum. ff. de capi. di
min. Cagnol. in l. unica, nu. 25. C. quando non
pet. part. Cordub. in d. §. ſed utrum, nu. j. ſed præ
ter eum multi tenent emancipatum oneri alimẽ
tationis obnoxium, Bar. in tract. de alimen. num.
10. idẽ Bar. in l. alimenta. §. Imperatoris, num. 3.
ff. de

ff de liber. agnoſ. ubi allegat Iac. de Are. Ang.
in tracta. de teſtam.glo.45.num.22.Io.de Plat.
in §.fi. ubi Aret.in fi.Inſtit. quib. mod. Ius patr.
poteſta. ſolu. & illi omnes, qui dicunt poſſe ea
de cauſa emancipatum filium reduci in poteſta
tem patris,de quo tractabimus in eo titulo,quo
agimus de alimentorum priuilegiis,& non ſolũ
adultus filius emancipatus , ſed etiam impubes
7 †tenetur patrẽ alere,eſt tex.in l. ſi a liberis.§.& ſi
impubes,vbi gl.hoc no.& ſequuntur Doctores,
idem probatur in l.j.§.ſed nõnullos,& §.ſi de ſer
uis.ff.de tutel. & ratio.diſtrah.vbi pupillus in ra
tionibus tutoris tenetur acceptare,quod impen
dit in alimenta matris egentis, de pupillari æta-
te tex.clare diſponit, ſed de emancipatione non
loquitur implicitè, tamen id includitur,quia dũ
agit de alimentis matri præſtitis, ſeruit in argu-
mentum,quod idem ſit,quando patri pręſtitiſſet
emancipãti,cum in matre, ſicut in patre, poſt e-
mãcipationem ceſſet ratio patrię poteſtatis, hęc
iura poſt glo.allegat Cordub.d.§.& ſi impubes,
in prin. & per hæc apparet nõ rectè ſenſiſſe Ioã.
de Lign.in tracta.de amicit.§.ſurgit,nu.4.quem
citat,& ſequitur Aſcan.in tract.de patr. poteſta.
effec. 17.num. 7.limit.5.ubi ait filios ante ratio
nis uſum non teneri ad alimenta erga patrẽ ea
ratione,quod ignorant, quidquid vident, nã te-
nentur ea præſtare per tutores,uel alios admini-
ſtratores. Imò eo caſu pater poterit alimenta ca
pere propria authoritate, vel bona uendere.l.ſi.
§.ipſum autem.C.de bon. quæ liber.ſi enim pa-
8 ter poteſt in extrema† famis neceſſitate filiũ uen
dere.l.2.C.de patr.qui fil.diſtrax.quanto magis
9 uendere poterit eius bona,cum†eo tempore om
nia ſint communia,c.2.xij.q.1.& ob famis neceſ
10 ſitatẽ liceat† furari. c.ſi quis propter neceſſitatẽ.
de furt. & dicam inter priuilegia alimentorum,
& rurſus, ſub tit. qualiter alimenta ſint præſtan-
da. erit ergo falſa Lignanj, & Aſcan.propoſitio
niſi intelligamus ad effectum, vt pupillus,vel in-
fans excuſetur, ne ob defectum alimentationis
pœnam aliquam incurrat. ea verò eſt ratio cur
emancipatus alere teneatur patrem , quia in eo
durat obligatio recepti beneficii.

Secundò, quia emacipatio non tollit affectio
11 nem naturalem , nec eam obligationem,† quæ a
natura ipſa, uel naturali ratione deſcendit. §.in
teſtibus,ubi Io.de Plat.Io.Fab.& Aret.Inſtit.de
12 teſtam. ideo patri eãdem præſtat† reuerentiam,
Soci.in l.ſicut,num.7.C.de in ius uocan.vbi ait,
quod et ſi emancipatione ſoluatur ius patriæ po
teſtatis,non tamen ſoluitur reuerentia debita,&
13 iura † ſanguinis deleri non poſſunt.l.iura ſangui
nis.ff.de reg.iur. alia eſt etiam ratio, quia pater
14 emãcipãdo pietatẽ exercet†erga filiũ.l.ꝙ & lex.
§.ſi eum quis.ff.de lib.hom. exhib.& non debet
ideo filius eſſe patri impius , a quo pietatem re
15 cepit.item pater exercuit† liberalitatem emanci
pando.l.ſi.ibi,liberalitatis titulo.C.de emãcip.
lib.quem dicit ibi Bal. eſſe meliorem textũ, qui
ſit in corpore iuris. l. iubemus. ibi,in quos talis
liberalitas collata ſit. C. eod. ubi Ang.notat,&
filius ab emancipatione lucrum conſequitur, &
16 †beneficium. l.j. C. de ingrat. lib. & patri pręe-
17 mium debet†filius.l.ſi uiua matre,ubi Bal.& Ca
ſtr.C.de bon.mat.& remunerationem,ut in l.eſt
oportet.§.cum autem.ibi,quaſi remunerationis
gratia a filio accipere.C.de bon.q̃ lib.ubi Bar.&
ipſa emancipatio dicitur beneficium.l.filio.ff.vt
leg.nom.caue.l.j.in prin.ff.ſi a paren. quis fuer.
man.ſi ergo emancipatio affert beneficium, uti-
que non modo patri non erunt deneganda ali-
menta a filio,ſed magis ei debebuntur ab eman-
cipato tamquam pluribus beneficijs cumulato,
quam ab eo,qui eſt ſub poteſtate tamquam qui
minus deberet: qui enim plus recepit plus de-
bet.ſi itaque non emancipatus, qui minus rece-
pit tenetur patrem alere, multo magis obſtri-
ctus erit emancipatus, qui plura recepit benefi-
cia,& eſt optimus tex. in l.j.in fi.C.de offic.præ
to.vbi dicit vt filij ſeſe intelligunt plus debere a
quibus ſe meminerint vinculis ſacris exutos.nec
patris bannum eximit filium ab obligatione a-
lendi.Nam & ſi Bal. in c.1.in princ. nume.7.de
pace tenenda,& eius violato. dicat patri banni-
to non teneri filium ad alimenta per illum tex.
ex quo notat patrem propter bannum priuari
iure naturæ,& hoc ipſum ſequatur Afflictus ibi
in 2.notab. nume. 22. vbi inquit eſſe mirabile,
18 tamen† veritas eſt in contrarium, quæ proba-
tur ex gloſ. in §. ſi vero contigerit in uer. alia
neceſſaria,in Authen. de inceſt. nupt.l.mutus.§.
manente. ff. de iure dot. per quæ iura Bartol.
in dicta lege, ſi quis a liberis. §. ſed vtrum.ff.de
liber.agnoſ.concludit quod patri bannito te-
netur filius alimenta pręſtare,ſequitur Ang. in
d.§.ſi uero contigerit,nu.1.Nellus in tract. ban-
nito.in prima par.ſecundi tempor.numero 48.
ubi allegat quoque Rayner.Bal.in authen. ince
ſtas, numero ſecundo,verſ.nota, quod.C.de in-
ceſt.nupt.Bald.nouel. in l. ſi conſtante, nume-
ro 50. ff.ſolu.matr.Io.Lup.in Rub.de donat. in
ter uir. & uxor.§.64.num.14. Duen.qui latè hãc
partem defendit,reg.68.limit.10.Cæphal.in cõ
ſilio 324.num.14.deciſ.Pedem.124.nume.11.A-
ſcan. in tracta. de patr. poteſta. effec.17.nume.
tertio,Cordub.d.l.ſi quis a liberis.§. ſed utrum,
numero 3.ff.de liber.agnoſ.& ratio eſt,quia & ſi
19 pater legum contemptor , & impius † ſit,pater
tamen eſt,d.§.ſi uero contigerit. & cum alimẽta
debeantur etiam ratione reuerentiæ, quam pa-
tri exhibere filius tenetur, l.imperator.ff.ad Tre
bellia.eaque reuerentia etiam impio, & ſcelera-
20 to patri † ſit præſtanda, l.liberto. ff. de obſeq. li-
ber.ubi dicitur quod perſona patris ſemper ui-
deri debet honeſta filio , etiam ſi inhoneſta ſit,
ut inquit glo. ibi in uer.honeſta. conſequẽs eſt,
ut pater quantumuis legum contemptor alen-
dus ſit. accedat quod banniti amittunt quidẽ ea
beneficia quę deſcendunt a iure ciuili, ſed non
ea, quæ a naturali iure proueniunt † vel gen-
tium, Bar.in l.amiſſione.§.qui deficiunt.ff.de ca-
pit.dimin. imo nec quę ſunt iuris communis,ut
not. Iac.de Are.Bar. & Bald. in l.ex facto. ff.ad
Trebel.Cyn.Bar.Bald.Ange.Caſtr. Salic.& alij
in l.prima,C.de hæred.inſtituen. Tiraq. in tra-
cta.

cta.retract.conſang.§.primo,glo.prima, nume.
17.Gerard.ſing:14.in princip.Rip.in l.ſi.num.
86.C.de reuoc.donat.Ruin.in conſ.123. num.1.
uolum.4. Marſil. in pract.crim.§.aggredior,nu.
39.Maran.in l.1 poteſt,nume.19.ff. de acquir.
hæred.vbi inquit magis cōmunem,Boſſ.in tract.
de publica. bnno. nume.69.Neuiza.qui cōmu-
nem dicit,in cōſ.73,num.7.& 8. ideo etiam de-
22 portato vel in metalla damnatu † alimenta reli-
cta denegari non poſſunt,l.is cui.ff.de alim.& ci
bar.legat.l.ſeruus ad cuſtodiam templi,vbi Bar.
ff.eod.tit.& alimenta capere videtur natura po
tius quam perſona,argumento ca. non ſatis, di-
ſtinct.86.vt arguit Felyn.in c.qualiter,& quan-
do,il 2.num.28.de accuſat. bannū ergo, & mali
mores patris non ſunt iuſta cauſa, per quam li-
ceat ei denegare alimenta pręterea filius nō pōt
23 patrē † accuſare,l.qui accuſare,in fi.ff.de accuſ.gl.
d.l.liberto,ff.de obſeq.li.tacite aūt videtur patrē
accuſare, qui petenti alimenta obijcit bannum,
& aliquādo filio denegatur beneficium propter
24 † patris verecundiam,vt in l.fin.§.vbi autem pue
rilis, & ibi glo.C.de bon. quæ liber. & cum pa-
ter, & filius eadem ſint perſuna,ſicuti quis non
poteſt allegare propriam turpitudinem,ita nec
paternam.

Vnum eſt,quod nō nihil turbare uidetur prin
cipalem deciſionem noſtræ quæſtionis. nam
25 bannitus perdit agnationis, & filiationis † ius,
Bart in l.ſi adulterinum cum inceſtu.§.liberto.
ff.de adult.& in l.eos.ff.de receptat.Alex.in con
ſil.75.colum.3.uerſ.pro hoc facit,vul.1.cum er-
go alimenta debeantur ratione ſanguinis & a-
gnationis, denegari poſſunt,quando ius ſangui-
nis bannu eſt ſublatū: ſed intelligi debet contra-
riū in eo bannito qui efficitur hoſtis ciuitatis,id
eſt qui contra patriam eſt molitus, ita loquitur
Bar.in d.§.liberto,& iura ſupra citata:eo uero ca
ſtro etiam patri erunt neganda alimenta, ut di-
cam inter cauſas quibus denegantur, ubi etiam
alias tractabo limitationes.

Et non obſtat deciſio Bal. & Affli.in d.ca.1.
de pace tenen.& eius uiolato.quia loquūtur in
26 caſu quo † bona ſunt ita data ne filius patri pręſ-
ſtet alimenta: nam ſi pactum non ſeruat priua-
tur bonis, ut pulchre declarat Afflict.& dixi ſu-
pra in quæſtione, an pater teneatur alere filium
bannitum,ubi multa addidi, quæ huc poſſent
transferri.

SVMMARIVM.

1 *Patrem Iudæum,uel infidelem filius alere non tene-
tur,ſed contra,nu.3.*
2 *Fidei ueritatem, qui negat,non alendus, ſed necan
dus eſt.*
3 *Filius tenetur alere patrem Iudæum uel infidelē.*
4 *Filius Iudæi ueniendo ad catholicam fidem exit pa
tris poteſtatem.*
5 *Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt Iudæo, uel
infideli filio a Chriſtiano.*
6 *Pater Iudæus nō habet in poteſtate filium pariter
Iudæum.*
7 *Filij paruuli Iudæorum,an poſſint baptizari inui
tis parentibus.*
8 *Baptiſmus facit nouum hominem.*
9 *Seruum Chriſtianum habere nemini licet.*
10 *Filius Chriſtianus tenetur erga patrem infidelē ad
omnia quæ concernunt charitatem.*
11 *Debitum ſoluendum eſt antequam beneficium im-
pendatur*

Quæſt. XVIII.

PATREM infidelem, uel Iudæum nō
videtur quod filius alere teneatur,per
2 † tex.in c.gaudemus,de diuor.vbi pa-
trē infidelē filius fidelis ſeq. nō tenetū, ſicuti fide-
lis vxor nō tenetur ſequi uirū infidelē, & qui ne-
2 gat veritatē fidei,necādus potius quā † alēdus ē,
c.leg.24.q.8.per quē tex.dixit Specul.in tit.qui
fil.ſint legit. §.1. nume 13. in fi.quod eiuſmodi
pater infidelis non eſt alendus,ad idem videtur
tex.in cap.non ſatis,86.diſtinct.ubi probatur ꝙ
pietatis opera non ſunt cum infidelibus exercē-
da. in primis enim Ambroſius in eo capitulo fi-
dem eius requirit, in quem cōfertur opus pium.
demum eſt tex. in c.in eos,de hæret.ubi non po
teſt conferri beneficium in eum qui non eſt ca-
tholicus.ueritas tamen eſt in contrarium,quod
3 etiam parenti Iudæo † vel aliter infideli tenetur
filius miniſtrare,eſt tex.in ca. ſi qui.30. diſtinct.
ubi Præpoſ. Mediol.notat quod filius qui patri
non ſubuenit in neceſſitatibus, uidetur illi debi-
tum honorem ſubtrahere, & ante eum voluit
glo.j.ibi,Io.de Anan.in c.Iudæi,il 2. nu.4. de Iu
dæis, Marquar. in tracta. de Iudæis,in 3. par. c.
4.nume.5.facit quod ſupra diximus,patrem Iu-
dæum,uel hæreticum teneri ad alimenta filij or
thodoxi.infertur ex hoc ꝙ patri alimenta nō de-
bentur intuitu patriæ poteſtatis, nam filius Iu-
4 dæi factus Chriſtianus exit patris poteſtatē,† eſt
tex.iuncta glo.in c.Iudæorum 28. quæſtio 1.no
tatur in c.2. de conuerſ.infid.in c.Iudæi,il 2.vbi
Anan. & Felyn.de Iudæi.Alex.in conſ.71.col.2.
uol.2. Iaſ.in l.moribus,col.6.ff.de uulg. Abb.in
c.fin.nu.3.de hęret.Marquar.d.cap.4. nume.8.
Aſcan in tract.de patr.poteſta. effe. 77.nu.6. &
ſeq.ubi ad hoc nihil allegat. unde ſequitē, quod
pater Iudęus non poteſt filio ad fidem conuerſo
5 ſubſtituere pupillariter, † Zaſ. in tracta. de Iu-
dęis, Paul Leon.in tracta.ſubſtitut.in mat. pu-
pilla. ſubſt. num.112.Aſcan.d.num.7. imò non
defuere qui etiam uoluerint patrē Iudæum nō
6 habere † in poteſtate filium, quamuis eiuſdem
ſectæ Sum. Ang.in uer. baptiſmus, il 6.Afflict.
deciſ.151.num.5. & 9. Pariſ.in conſil.2.nu.39.
uol.4. ſed communis opinio uidetur in contra-
rium,ut per Marquard. loco prædicto, num.10.
& Aſcan.num.6.ubi dicūt eſſe ueriorem opinio
nem,& magis communem. & Aſcan. tracta. an
7 paruuli Iudæorum poſſint inuitis † parentibus
baptizari,de quo etiam Natta in conſil.434.ubi
de hoc latè agit. ratio autem quare per baptiſ-
mum liberetur quis a poteſtate patris Iudæi, eſt
quia

8 quia baptiſmus † facit nouum hominem, cap.1.
26. diſtinctio. item ſi non licet ſeruum habere
9 †Christianū,c.1.& 2.c.conſuluit,de Iudæis,l.u-
nica,C. ne mancip.Chriſt. multo minus licebit
habere liberum hominem in poteſtate.ſed hę ra
tiones non concludunt,quia baptiſmus facit no
num hominem reſpectu animæ, & conſcientiæ:
non enim deſinit eſſe filius illius,& propterea te
netur alere,ut dixi. Item ſi ratio ſecunda eſſet ue
ra, Chriſtianus quoq. pater non haberet filium
in poteſtate, quod tamen eſt falſum. nec mihi
probatur tertia Marquardi ratio in d.c.4.nu.8.
in fi. quod eximatur a poteſtate patris propter
adeptam dignitatem,quia haberet locum etiam
in filio Chriſtiano, & quia non omnis digni-
tas eximit filium.uerior autem ratio eſt, quia
patria poteſtas multos parit effectus, qui poſ-
ſent filium Chriſtianum inducere ad noua ſa-
cra.ſed quia hæc non multum pertinent ad
rem noſtram,dicam alibi. uera eſt itaque con-
cluſio quod filius Chriſtianus patrem alit Iu-
dæum uel infidelem. non obſtat capit. gaude-
mus, quia procedit quoad infidelitatem,habita-
tionemq;, & alia quę reſpiciunt Dei cultum:nā
quoad ea filius non tenetur ſequi patrem: at ſe-
cus eſt quoad quæ uitę concernunt ſuſtentatio-
10 nem.ita declarat † Geminia.in d.c. ſi qui.30.di-
ſtin.ubi ita quoque poſt Hugo. reſoluit Prępoſ.
num.3. Marquard.d.c.4.nume.5.nō etiam mo-
uet tex.in c.legi.quem citat Specu.loco ſupra ci
tato,quia loquitur in eo qui tamquā iudex pu-
nit criminoſum, ut per glo.ibi.item loquitur in
eo qui fidei ueritatem tentat deprauare, & cor-
rumpere.præterea ille tex.non dicit quod alimē
ta ſint deneganda. ſimiliter remouetur c. non ſa
tis.quia non intelligitur patre egente, ſed gene-
raliter inter alios, uti de alia authoritate ſacræ
ſcripturæ reſpondet Hoſtien. in tit. de tēpor.&
qualit.ordin.in 7.reg.col.2.uer.miror.unde hęc
& eodē mō declarat Prępoſ.d.c.non ſatis,col.fi.
vbi reſoluendo quæſtionem de qua alibi tracta-
bimus, an magis patri infideli quam extraneo
Chriſtiano pręſtanda ſint alimenta:relatis omni
bus authoritatibus aliorum dicit eas non proce
dere in patre, & conſanguineis egentibus, quia
eorum principalis eſt ratio,& glo.in c.ſi qui,in-
telligitur reſpectu affectus interioris, nō quoad
beneficia.tex.quoq; in ca.in eos,de hęret.loqui
tur de beneficio, & in filio alente patrem nō eſt
beneficiū,ſed obligatio,& prius reddendum eſt
11 †debitum quam impendendum beneficiū,ut in
quit Præpoſ.loco prædicto,colum.fin.ubi poſt
Ariſt.4. Aethico. dicit quod tanto eſt erga parē
tes obligatio, quod æquiualens reddi nō poteſt.
& ad deciſionem parentis quæſtionis confe-
runt rationes qnas adduximus in proximè pr-
ecedenti capitulo: licet enim infidelis ſit,tamen
pater eſt. & inquit Hoſtien.in loco pcitato parē
ti ſubueniendum iudico eo ipſo iure quo eū co
gnoſco,iure autem naturali cognoſco,ergo eo-
dē iure alere teneor. & nutrimenti exbibitio,eſt
de primęuo iure cōmuni oībus animalibus,ideo
quęrēdū nō eſt,an pater fidelis ſit vel non, quia
id nec animalia poſſunt diſcernere.

SVMMARIVM.

1 *Filius propter hæreſim poteſt exhæredari.*
2 *Pater fidelis non alit filium hæreticum.*
3 *Correlatiua reguntur eiſdem regulis.*
4 *Argumentum correlatiuorum procedit etiam in pœnalibus.*
5 *Filius catholicus alit patrem hæreticum.*
6 *Hæreditas aſcendentium magis debetur deſcendētibus quam econtra.*
7 *Legitima filio debetur iure natura deſcendētibus.*
8 *Legitima parentibus in bonis deſcendentium iure debetur ciuili.*
9 *Filius habet eſſe a patre.*
10 *Correlatiuorum argumentum non procedit, quando ratio militat diuerſa.*
11 *Excommunicato licet ad ſuſtentationem aliquid dare.*
12 *Eleemoſina nulli eſt deneganda.*
13 *Pater excommunicatus ali debet a filio.*
14 *Filius non alit patrem excommunicatum, niſi conſtitutus ſit in extrema neceſſitate.*
15 *Clericus excommunicatus non alitur de fructibus beneficij, niſi graui ſubſiſtente inopia.*
16 *Clerico ſuſpenſo negantur alimenta ex fructibus beneficij, quando ſuſpenſus eſt ob contumaciam.*
17 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
18 *Pater, & filius iudicantur ad paria.*
19 *Filius alit adoptiuum patrem, ſicuti ab eo alitur.*

Quæſtio XIX.

QVOD ſi pater eſſet hęreticus,an filius
catholicus teneatur eum alere? & vi-
detur quod non:ex eiſdem enim cau-
ſis negari poſſunt alimenta,ex quibus quis exhę
redari poteſt,vt dicā infra ſuo loco. at propter
1 hæreſim † licita eſt exhęredatio ſecundum glo.
in c.Quintauallis,vbi Io.And. Abb. antiq. & Pa
normit.num.5.de iureiuran.Felyn.in c. cum ſit.
num.2. de iud. eſt tex. in §.ſi quis de prędictis,in
Authen. ut cum de appellat. cognoſ.Carrer. de
2 hære.num.158. & ſicuti pater fidelis † non tene-
tur alere filium hæreticum, ſecundum Caccia-
lup.in l.frater a fratre, nu.108.ff.de cōd.indeb.
&dicā loco ſuo:ita ecōtra filius fidelis cogendus
non eſt alere patrē hæreticū.diſpoſitū.n.in uno
3 correlatiuorum, locum habet in alio,l. non tan-
tum.ff.de re iud.l.fin.C.de inſtit.& ſubſtit. Bar.
in l.liberorū.ff.de his qui notan. inſam.& proce
4 dit etiam in pęnalibus, † & correctorijs, l.fin.C.
de indicta viduit.toll.l.1. C.de cupreſſ.lib.10.ſed
5 contrariam ſententiam amplectitur† Archid.in
c.non ſatis,per illum tex.86.diſtinct.& tenet ex-
preſsè glo.in cap.ſiqui filij,30.diſtinctio.& in d.
c.non ſatis.Hoſtien.in d.tit.de tempo.& qualit.
ordin.in 7. reg.colum.2.in fi. Cardin.in c.cum
haberet l.de eo qui dux. in vxo. quam pol. per
adul-

adulterium,diuus Tho.in 2.2.quæſt.31.& hanc
dicit commun. Abb.in c.ſi quis epiſcopus, in 1.
not. de hæret. de communi quoque atteſtatur
Felyn.in c.cum ſit,num.2.de Iudę.Barbat.in cō-
ſil.63.colum.2.in fi.volum.2.Nellus in tracta.
de bannit.in 1.par.2.temp.nu.48.in fi. Duen. d.
reg.68.limita.10.in fi.Marquar.d.tract.de Iudę.
par.3.cap.7.num.4.Cordub.in d.l.ſi quis a libe
ris.§.& ſi impubes, nume.8.ff. de lib. agnoſ. &
non obſtat quod negari poſſint alimenta,ex eiſ-
dē cauſis ex quibus licita eſt exhæredatio, quia
poſſet reſponderi quod iura exprimētia cauſas
exhæredationum loquuntur in filio, non in pa-
tre,ideo pater ex illis cauſis exhæredari, ex qui-
bus filius.ſed non placet hæc reſponſio: nam ſi
cauſæ illę ſufficiunt ad priuandum filium cui ma
gis eſt patris hęreditas debita, quam patri de-
beatur hęreditas filij,multo magis ſufficient pro
exhæredatione patris.quod autem aſcendentiū
6 hæreditas † ſit magis debita deſcendentibus,quā
deſcendentium hæreditas debeatur aſcendenti-
bus,probatur l.ſcripto, in fi.ff. vnde lib. Alciat.
tracta. præſumpt. reg.1.pſump.8.nu. 2.& ideo
7 legitima filio debetur iure† naturæ.§.cum itaq;.
in Authen. de hæred.& Falci.Pariſ.conſ.93.nu.
8 45.volum.2.patri vero debetur iure † ciuili, l.1.
§.ius naturale.ff.de iuſtit.& iu. Rom. conſil.32.
colum.fi.Abb.in conſ.75.quidam deceſſit, vol.
Capr.in conſ.15. Alciat.loco prædicto,nu.2.Re
ſpōdeo igitur ſecundo quod argumentum con-
trarium non procedit in patre,ſed ſolum in filio
qui poteſt ex eis cauſis priuari alimentis ex qui-
bus poteſt exhæredari, & in patre diuerſa eſt ra-
tio,nam magis obligatur filius erga patrem,quā
pater erga filium, & alimenta ſunt magis debita
9 patri quam filio, ex quo filius † habet eſſe a pa-
tre, c.Moiſes.32.quęſt.2.c.naſci.55.diſtinct.ca.
mulier, diſtinct.86.& ita dicit Iac. de Rau. quē
citat,& ſequitur Cyn.in l.2.in fi.C.de patr. qui
fili. diſt.& ſequuntur plures alij, quos citabo in
fra hoc eodē titulo,vbi tractabo de concurſu eo-
rum,quibus alimenta debentur.ideo vbi tracta-
tur de alimentis negandis non valet argumen-
tum affirmatiuum a filio ad patrem. quod enim
ſtrictius ligatum eſt difficilius ſoluitur, & qui
arctiore obligatione tenetur difficilius libera-
tur, & probat Cordub. d. l. ſi quis a liberis.
§. item iudex, numero 4. 5. & 6. vbi omni-
no,& in princ.l.prædictę,num.5.& argumētum
a correlatiuis, non habet locum, quando non
10 militat eadem † ratio,l.curatorem, vbi gl. Cyn.
& Doctores,C.de interd.matr.l.fi. vbi Salic.C.
de reſcind.vend. Iaſ.in l.tranſigere,colu.1.C.de
tranſact.& in l.fin.num. 18.C.de indic. uid. tol-
lē.deciſ. Pedem.140. nume.7. Euerar. loco 76.
colu.2.ver.præmiſſa tñ.& hæc ſententia iuuatur
oībus illis rationibus, quibus ſupra adduximus
dum de patre infideli loquuti ſumus. eſt verum,
quod Felyn. in c.cum ſit, nume.2.de Iudę. uult
quod prædicta ſententia non obtineat in foro
contentioſo,id quod ego verum exiſtimo quan
do pater non eſſet in magna neceſſitate: at eo ex
trema laborante inopia aliter iudicarem,p ea
quæ dicam in quęſtione ſequenti,circa fin.

Per rationes prædictas filius alere tenetur pa
trem excommunicatū,quia humanitatis,& pie-
11 tatis cauſa excōmunicato † aliquid tradere ad
ſuſtentationem non eſt prohibitum,c.quoniam
multos,11.quęſt. 3.in fi. & eleemoſina nulli eſt
12 † deneganda,c.paſce,86. diſtinct. Hoſtien. in d.
tit.de tempo.& qual.ordin.reg.7.colum.1.& la
te de eleemoſ.ponit Præpoſ.in c.nō ſatis.86.di-
ſtinct.vbi poſt Amb. dicit quod danda eſt pro-
pinquioribus potius,quam aliis, & quod pater
13 excommunicatus † ſit alendus probat tex.in ca.
Inter alia,de ſenten.excom.vbi ait quod ſuperue
niens ſententia excommunicationis non libe-
rat a debito obſequio,quod ante ſententiā erat
præſtandum, quia durat adhuc obligatio,& gl.
ibi enumerat certas perſonas inter quas obliga-
tio non extinguitur,& hanc ſententiam proba-
uit Nellus in tracta. bannit.in 1.par.2. tempor.
nume.48.in fine,alleg.tex. in c.ſacris,de ſenten.
excom.qui de hoc nihil dicit, Duen. in reg. 68.
limit.10.circa fin.vbi ampliat etiam ſi iuſte fuiſ-
ſet excommunicatus, & procedit etiam ſi pater
ſua culpa vel delicto inciderit in neceſſitatem,ſe
cundum glo.notab.in c. ſacrorum, 11. quæſt.2.
& hoc multo magis locum habere quando ma-
xima eſſet patris neceſſitas ſecundum glo.fin. in
fi.in c. paſtoralis, in ver. verum. de appellatio.
quæ eſt approbata ab omnibus, ut inquit Dec.
ibi, num.9.crederem tamen hoc caſu ſubueniē-
dum non eſſe patri niſi in extrema neceſſitate
14 † conſtituto,quia excommunicato fieri non de-
bet eleemoſina niſi ſubſiſtēte maxima neceſſita
te,d.cap.quoniam multos,& ratio eſt quia eſt in
ſua facultate ſe eximere ab excommunicatione
petendo abſolutionem, ut dicunt gl.& Io. And.
in d.§.ſeruum, vbi Abb.nume.16.& Dec.nume.
9.in quibus locis dicunt ea ratione clericum ex-
15 communicatum† non eſſe alendum de fructibus
beneficij,niſi ſubſiſtente graui inopia,licet ſecus
ſit in depoſito,vel ſuſpenſo,immo per eam ratio
nem ſuſpenſo,quoq; clerico neganda eſſe alimē
16 ta,†quando propter contumaciam fuit ſuſpen-
ſus ex quo poteſt ſi vult purgare,dicunt Abb.&
Dec.in loco prædicto.& aduertatur,quod ratio
Hoſtien.in d.tit.de tempo.ordin.in 7.reg.quod
ſcilicet patri malo potius, quam bono ſubue-
niendum ſit,non eſt concludēs: nam ſecundum
eū,ſemper melius eſſet dare malo, quam bono,
quod tamen eſt falſum.

Patrem adoptiuum a filio alendum in ſubſi-
dium non dubito,ex his quæ ſupra de patre di-
ximus erga filium, alias enim daretur inter eos
inęqualitas,qui tamen diſpari non ſunt cōditio-
17 ne coniuncti,& in his locum habet regula† cor-
relatiuorum,de qua in l.1.C.de cupreſſ.lib.10.&
in l.fin.C.de indic. uiduit.tollen. & quamuis vt
dixi in patre,& filio legitimis,& naturalibus nō
procedat argumentum eo quod maiori filius ob
ligatione erga patrem obſtringitur, tamē aliud
eſt in adoptiuis, quia cum iure ciuili ſint liga-
ti,lex eos ęqualiter obligauit,& dicit Bal.ī auth.
licet,C.de natur.liber.num.3.quod pater, & fi-
lius

18 lius iudicãtur ad pariaṫin permiſſiuis,&in prohi
bitiuis, & refert Azo. arguere de patre ad filiũ,
19 & non dẽt filio durũ videri q̃ † alat patrẽ a quo
in caſu contrario erat alimenta recepturus,& nõ
debet quis id petere,cuius contrarium ſi caſus
eueniret,non eſſet poſtulaturus.

SVMMARIVM.

1 *Filius ſpurius non alit patrem ſecundum ius ciui le,ſecus iure canonico,ut num.6.*
2 *Argumentum a maiore ad minus , eſt validum.*
3 *Lucrum facere ex proprio delicto nemo debet.*
4 *Patris,& filij conditio eſt exæquata.*
5 *Filius tenetur erga patrem ad antidora.*
6 *Pater ali debet a filio ſpurio,vbi quid in naturali.*
7 *Patri naturali debetur reuerentia,ſicuti legitimo.*

Quæſtio XX.

1 SPvrivs de iure ciuili patri non† mi-
niſtrat alimenta, Azo in ſumma,C.de
legitim. hęred.in fi. Bart.in l.fin. ff. de
his quib. ut indign.Bal.in l.j.num.17. C. de ſa-
croſ.eccl.ſequitur Alex. Ludou. de Sard. Andr.
de Buſſe.& alij quos citat Cordub.in d. l. ſi quis
a liberis.§.vtrum, nu.78. & ſeq.vbi poſt Paleot.
refert legem duod.tabul.& legẽ Solo.& ratio eſt
quia ſi ſpurij adeo legibus ſunt odioſi,& in odiũ
parentum facti ſint inſucceſſibiles , multo magis
parentibus ipſis denegandum erit ſubſidium , a
quibus uitium procedit: nam propter quod v-
2 num quodque † tale & illud magis,auth. multo
magis,C.de ſacroſ.eccl.& ſane iniqua eſſet lex,
ſi filios paterno priuaret ſubſidio,qui tamẽ non
peccarunt, & patri commodum deferret ex pec
3 cato ; cum tamẽ ex delicto nemo † debeat lucra
ri.addo Imo.in l.ex facto. §. ſi quis rogatus, nu.
5.ver.& pro hoc facit.ff.ad Trebell.vbi ait,quod
ſicut pater non tenetur ſpurium alere, quamuis
hoc modo videatur vocare,ita filius non tenetur
patri ſubuenire,argumẽto eius, quod not. Azo
in ſum. C. de natural. liber.in fi. & æquitas ta-
men iuris canonici talem rigorem non admittit
ſed ius ciuile corrigit:patris enim,& filij condi-
4 tio eſt exæquata , † vt per Bald. in auth.licet, C.
de natural.lib.num.3.ſed pater tenetur filiũ ſpu
rium alere , vt dictum eſt ſupra , ergo filius dẽt
5 pares uices patri reddere:tenetur.n.† ad antido-
ra,l.ſed & ſi lege.§.conſuluit.ff.de petit.hęred.&
qua ratione mouetur lex canonica ad ſubueniẽ-
dum filio, ea ipſa tenetur filius ſubuenire patri.
immo cum plus patri debeat filius , quam pater
filio , maior videtur ratio compellendi filium ,
quam patrem,ut dixi ſupra.propterea Bald.no-
uell. in tracta. dot. in j.par. ſpecia.16. colum.3.
6 ver.ſed poſſet dubitari , † & rurſus in l. j. nume.
144.ff.ſolu. matr. dicit filium teneri erga patrẽ,
& matrem ad alimenta, licet ſit ſpurius.Fortuo.
Garz.in tracta.de vlt.fi.iur. c.ciuil. num.79. &
ſeq.vbi fortius loquitur in filio inceſtuoſo,& re
ſpondet ad argumentum deductum ex pecca-
to paterno , quod & ſi pater peccauerit,non ta-
men peccauit in filium , proinde non debet a fi-
lio puniri per ſubtractionem alimentorum , &
paulo ſupra inquit patrem ob vitiũ inceſtus,nõ
eſſe de iure occidẽdũ: at negando alimenta vide
retur filius occidere,l.necare. ff. de liber. agnoſ.
& vbi de iure foret necandus,non tamen id eſſet
filio permiſſum, Didac. in epitom.de ſponſ.par.
2.cap.8.§.6.num.5.vbi tamen neminẽ citat,Pa-
leor.de noth.& ſpur.c.46. Cordub.d.§. vtrum,
nu.83.vbi late diſſerit , quod ſi ſpurius tenetur,
multo magis obligabitur naturalis,nam alimen
ta, etiam ratione reuerentiæ debentur : at patri
7 naturali † reuerentia debetur, ſicut legitimo, l.
parentes naturales.ff.de in ius vocando.

SVMMARIVM.

1 *Filius alit patrem ſpiritualem.*
2 *Filius cui magis teneatur ſubuenire , patri ne car nali, an ſpirituali.*

Quæſtio XXI.

1 SPiritualem tamen filium exiſtimo teneri ad.
alendum patrem , † quia vt dixi pater ipsũ
filium alit in ſubſidium, ergo pares ei vices
debet reddere, argumento , authen. licet. in fi.
C.de natural.lib.& valet argumentum a corre-
latiuis , & ei debetur reuerentia, vt ibi dixi , &
Bellam.in cap. parſimoniam,41.diſtinct.quærit
2 cui magis filius teneatur ſubuenire , † ſpirituali
an carnali,ſequitur Præpoſ.in c.non ſatis, num.
20.diſtinct.86.

SVMMARIVM.

1 *Mater alenda eſt a filio legitimo , & naturali. amplia,nu.6.& 15.& 16.*
2 *Filij tenentur parentibus eam pietatem præſtare , quæ ſibi a parentibus præſtatur.*
3 *Mater non poteſt in ius uocari a filio ſine venia.*
4 *Matri debetur legitima in bonis filij,ſicut patri.*
5 *Mater ſuccedit æqualiter cum patre.*
6 *Filius alit matrem,quæ tranſiuit ad ſecunda vota.*
7 *Filius nõ tenetur dotare matrem, quæ tranſiuit ad ſecunda uota.*
8 *Iniuriam filio infert mater,quæ tranſit ad ſecunda uota.*
9 *Filius dotat matrem, quæ tranſit ad ſecunda vota de ſuo conſenſu.*
10 *Iniuria non fit volenti,& conſentienti.*
11 *Maritus qui duxit vxorem ſine dote,tenetur illam alere.*
12 *Filius diues tenetur dotare matrem iuuenem , & pulchram,in qua cadit ſuſpitio,ne efficiatur inhoneſta.*
13 *Malis ex duobus eligi debet quod leuius eſt.*
14 *Honor vitæ comparatur.*
15 *Filius naturalis alit matrem.*
16 *Filius ex damnato coitu alit matrem.*
17 *Mater ſuccedit filio concepto ex damnato coitu, & econtra.*

18 *Suc-*

18 *Succeſſio inter matrem, & deſcendentes naturales eſt reciproca, & ita filij ſuccedunt matri, ſicuti mater filijs.*
19 *Filij naturales, & ſpurij, quoad matrem habentur pro legitimis.*
20 *Filij naturales ſequuntur matrem, non patrem.*
21 *Filij naturales tenentur matrem dotare.*
22 *Filius alit non ſolum matrem, ſed auum maternum, proauum, & alios maiores.*

Quæſtio XXII.

1 MATREM quoque filius agnoſcere † & exhibere debet, vt eſt tex. ī l. filia, C. de patria poteſta. ubi gl. notat, ꝙ inferior cogitĩ ſuperiorẽ alere, l. j. & 2. C. de alẽ. liber. ubi indefinite loquitur de parentibus, ad idẽ eſt tex. in l. j. §. ſed & non nullas. ff. de tute. & ratio. diſtrahi. vbi pupillus cogitur accepto ferre tutori impẽſas factas in alendo eius matrem, quæ erat in neceſſitate probatur itẽ in l. ſi quis a liberis, in princ. ff. de liber. agnoſcen. vbi glo. Bar. & alii omnes notant, Bal. in l. furioſę. ff. de curatór. furio. vbi dicit, quod parem præſtare debet reuerẽtiam patri, & matri, & eos egenos ęqualiter alere, Bal. nouell. in l. j. num. 139. & 143. ff. ſolu. matr. & ibi Crot. num. 89. Iaſ. in l. j. nu. 25. ff. ſolu. matr. & in auth. res quæ. num. 9. C. commun. de leg. Benincaſ. in tracta. paup. j. quæſt. 7. in 2. ſpeciali iudic. nu. 26. deciſ. Pedem. 124. nu. 8. Aſca. in tracta. de paup. poteſta. c. 4. nu. 20. & ſeq. Cęph. in conſ. 5. nu. 64. ante eos Alex. d. l. j. nu. 20. Campeg. de dot. par. j. quæſtio 21. Tiraquell. de iure primogen. quæſtio 62. nume. 13. & non mirum, quia ipſa alit filium, ergo pari modo ali debet a filio, & inquit tex. in authen. licet. in fi. C.
2 de natur. liber. vbi dicitur quod filij debẽt † parentibus parem præſtare pietatem. & ſicuti filius patrem alit, ita matrem & cui parem debet reuerentiam, vt dixi ex Bal. in d. l. furioſæ. nam
3 mater ſicut pater, nõ † poteſt in ius vocari, l. parentes. ff. de in ius vocando, & ei debetur legiti-
4 ma, † ſicut patri, authen. præsbiteros, C. de ſacroſanct. eccl. cap. j. in fi. de teſtamen. in 6. & fi-
5 lio ſuccedit † ęqualiter cum patre, quando deſcendentes nõ extant. §. 1. in Authen. de hæred. ab inteſta. & toto tit. Inſti. & C. ad Orficia. & impium eſſet matrem excludere a luctuoſa filii hæreditate, ut inquit l. fi. C. de impub. Pariſ. in cõſi. 108. nu. 1. uol. 3. Didac. in tracta. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 1. in 2. concluſ. Aſcan. in d. tracta. c. 4. num. 25. & procedit ea concluſio etiam in matre, quæ ad ſecunda vota tranſiuit, quia ſi ſecun-
6 dus vir deceſſerit † & ipſa ſit egena, erit alenda, ut inquit Specul. in tit. qui fil. ſint legiti. §. 1. nu. 35. hac ratione uideretur dicendum quod filius teneatur matrẽ dotare tranſeuntẽ ad ſecũda uo-
7 ta, ſed contrariũ † tenet Ang. in l. 1. ff. ſolu. matr. vbi dicit, quod mater non eſt dotanda a filio, & anteeum uoluit Gul. de Cun. in l. 1. C. de inoff. teſtam. eſt tex. in l. tutor, ſecundum dignitatem. ff. de adm. tuto. & ratio eſt, quia non tenetur cõferre ad ſuam iniuriam, argumento §. Gregoria. in Authen. de non eligen. ſecun. nuben. filio
8 enim iniuria per matrem irrogatur † per tranſitum ad ſecũda vota. § proſpeximus, in Authẽ. de non eligen. hoc etiam noluit Bald. in l. ſi vicena, C. de pręſcrip. lon. tęmp. decem, vel vigin. anno. vbi inquit tex. in d. l. tutor, ſecundum dignitatem, eſſe ad hoc ſingularem, & illum textũ allegat quoq; Salice. in l. ſi filius in id. ff. ad Macedon. Alex. in d. l. 1. num. 20. ff. ſolu. matr. vbi etiam Imo. qui tamen dicit iura ſupra allegata non probare, Iaſ. nu. 25. ver. ſecundo filius, Bal. Nou. nu. 139. Crot. num. 89. & Rip. nume. 82. vbi dicit communem eſſe opinionem, Campeg. in tract. dot. par. j. quæſtio 21. deciſ. Pedc. 124. num. 4. Coraſ. in l. qui liberos, nu. 115. ff. de ritu nuptia. vbi dicit, ſi filius dotaret matrẽ offenderet, cuius anima contriſtatur propter ſecundas vxoris nuptias. hãc ſententiã declarat Crot. nõ
9 procedere quãdo ceſſaret † ratio iniurię, vt ſi trãſiret ad ſecunda vota de conſenſu filij, quo caſu
10 volenti, & † conſentienti non fit iniuria, l. 1. §. vſque adeo. ff. de iniur. l. cũ donationis, C. de trãſactio. tũc enim mater eſſet dotanda. ſed ego nõ video quomodo poſſit in facto verificari hæc declaratio, nam ante contractum matrimoniũ non poteſt dici, quod filius conſentiat matrimonio, poſt uero matrimonium contractum non poteſt exigi dos, ex quo nupſit ſine dote, nam dos ſuccedit loco alimentorum: at maritus qui uxo-
11 rem indotatam duxit, tenetur illã alere, † l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſumpt. fun. authen. præterea, C. vnde vit, & vxor, Bar. & alij in l. quod in vxorem, C. de negoc. geſt. Cyn. & Bald. in l. pro oneribus, C. de iu. dot. & dicam ſuo loco, & conſequenter filius non tenetur dotem, aut alimenta date ei, qui habet aliũde, niſi dicatur quod poteſt filius conſentire futuro matrimonio, quod ex inde non poteſt ſortiri effectũ ſine dote, quia ſponſus recuſat illam habere in uxorem ſine dote, declarat item Rip. in d. l. 1. nume. 82. ſupra dictam concluſionem, ne locum habeat, quando
12 mater eſſet iuuenis † & pulchra, ſubeſſetq́, ſuſpicio incontinentiæ, & inhoneſtatis: eo enim caſu ſi filius eſt diues tenetur ſecundum cum dotare matrem, ut conſulatur communi honori ma-
13 tris, & patris: inter enim duo † mala minus eſt eligendum, cap. nerui teſticulorum, 13. diſtinc. l. ita vulneratus, in fi. ff. ad leg. Aquil. l. quoties nihil. ff. de reg. iu. & ſicuti filius præſtando alimẽta tenetur ꝓſpicere vitæ, ita & multo magis ho-
14 nori, qui comparatur † vitæ, l. iuſta, vbi glo. ff. de manum. uind. l. Iulianus. ff. ſi quis omiſ. cau. teſtam. ſed reprehendendo Rip. contrarium tenet Coraſ. d. l. qui liberos, nume. 115. quia quantũuis ſit iuuenis, & ſuſpectæ pudicitiæ mater, ſemper tranſeundo ad ſecundas nuptias infert iniuriam animæ mariti. verum hęc ratio non poteſt ſuſtineri, quando cauſa ſubeſt nubendi de qua ſupra: melius enim eſt nubere quam uri, & prudenter agit mulier, quæ cum dubitet de cuſtodia primi thori ſecundas affectat nuptias, &

ceſſat

ceſſat eo caſu iniuria ratione grauioris mali, &
eandem ſententiam probauit Bal. Nouel. in d.l.
1.nu.139.licet Rip.eam declarationem ſibi aſcri
bat,& eam quoque innuit Crot.nu.89.dum di-
cit,dotem eſſe dandam a filio, quandocumq; ceſ
ſat iniuriæ ratio. quidquid tamen ſit ſi non ceſſa
ret ratio iniuriæ, vt tamen conſulatur honori,co
gendus erit filius dotare,& de hac quæſtione ui-
de latè Cordub.in §.vtrum,nu.87.vbi multos ci
tat,Tiraq. de primog. q.62.nu. 13. Boer.deciſ.
129.in fine.

Quæ ſupradicta ſunt de filio legitimo, & na-
turali, quod matrem teneatur alere, procedũt in
filio naturali:is enim matri tenetur alimẽta prę-
15 ſtare,vt†eſt tex. expreſſus in auth.licet.C.de na-
tur.lib.circa fi.in §. oportet,& §. ſi quis habens,
in Auth.quib.mod.natu.effic.ſui,gl.in l.ſiquis a
liberis,in §.vtrum, in ver.vulgo quæſitos.ff.de li
ber.agnoſ.quæ iura citat Cordub. in d.§.vtrum,
nu.86.addo Ang.in auth. ex complexu.C.de in
ceſt.nup.quem citat,& ſequitur Bal.Nouel.in d.
l.1.nu.143.ff.ſol.matrim. vbi mouetur per tex.
in d.l.ſi quis a liberis, quę cum indiſtinctè loqua
tur, procedit etiã in parente naturali, præcipuè
cum alimenta naturali iure debeantur. l.1.in fi.
ff.de iuſt.& iu.natura autem omnibus ęque com
munis ſit tam legitimis, quam naturalibus.l.hos
accuſare.§.omnibus.ff.de accuſ. idem dicit Bal.
Nouel.in tract. dot.in 1. par. in 16. ſpecia. col.
3.uer.dicit tamen Ang.ubi fortius idem dicit in
16 filio nato † ex coitu damnato, qui ſicut quando
eget alendus eſt a matre,ita matrem cogitur ale-
re,vt pares reddat uices,ſecundũ tex. in d.auth.
licet, in fi. ne ad imparia iudicentur. l.nam & ſi
parentibus.ff.de inoff.teſtam.Paleot. in tract.de
noth.& ſpur.cap.48.in fi. & ratio eſt ſecundum
Ang. loco prædicto, quia inter eos eſt ſucceſſio,
17 †vt in l.ſi qua illuſtris.C.ad Orficia.& dixi ſupra
in quęſtione,an mater alat filium naturalem,vbi
multos allegaui ad probandum, quod filius na-
turalis ſuccedit matri.ex quibus infertur, quod
mater eis quoque ſuccedit, nã inter illegitimos
generalis eſt regula, quod eo modo parentibus
18 † defertur ſucceſſio, quo filij ſuccedunt parenti-
bus.§.de nepotibus,in Auth.quib.mod. natu.ef
fic.ſui,Azo.in ſum.C. de leg.hæred. in fi.Bar.in
l. fi. colum. 2. ff. de his, quib. ut indig. Didac.
in tractat. de ſucceſſio. ab inteſt. §. 13. numero
12. ubi inquit frequentiſſimam eſſe omnium in
terpr æ tum ſententiam, Garz. de ult. fi. iu.ciuil.
numero 81. Marſil.in l. ſi quis viduam, numero
18.ff.de quæſtio. Crau.in conſ.138.numero 9.
Paleot.in d.tract. cap.41. numero 3. & ſeq.Go-
meſ.de teſtam.cap.11.numero 36. Aſcan.d.tra-
cta.cap.4.numero 44.Lancello. Gall.in conſue.
Alexan. in uer. uxori, numero 32. alia eſt ratio,
quia eiuſmodi filũ licet non legitimi habentur
19 †pro legitimis,quoad matrem,ſecundum Alex.
in l.ex facto.§.ſi quis rogatus,il primo,ff.ad Tre
20 bell. & uentrem ſequuntur,non patrem, vt†. in-
quit Alciat.in l.familiæ. §.1.numero 7.ff.de ver-
21 bo.ſignifi.ideo matrem tenetur † dotare,vt poſt
Ang.in d.auth.ex complexũ,concludit Bal.No-
uell.in d. l. 1. numero 139. in fi. & numero 143.
ubi mouetur,quia in filio naturali ceſſat ratio cõ
triſtandi paternam animam,ex quo mater num-
quam habuit in maritum eum, qui fuit pater il-
lius naturalis, & numero 144. dicit idem eſſe in
filio ſecundum ius canonicum, quia ſicuti eo iu-
re inſpecto tenetur matrem alere, ita & dotare
ſi mater ſit iuuenis, & cupiat reduci ad frugem
uitæ melioris: alias ſi eſſet iuuenis, & pauper, da-
retur ſibi occaſio meretricãdi,idem Bal. Nouel.
in d.ſpecia.16.colum.3. ver.ſenſit tamen Ang.ſe
quitur Boſchius, in tract. de legitim. nupt.lib.
5.numero 24.ſequitur Cordub. d.§. vtrum,nu-
mero 90.qui in hanc ſententiam citat Tiraquel.
in tracta.primogen.quæſtio. 61.numero 13.ubi
tamen tractat de filio legitimo, non de natura-
li,niſi quatenus citat Bal.Nouell.ſed bene ex le-
gitimis filiis infertur ad naturalem, cum reſpe-
ctu matris non differant a legitimis, ut dixi ſu-
pra.& ſicuti filia dotanda eſt a matre, vt dictum
eſt, quare non eadem ratione filius non dotabit
matrem,ſi tenetur pares reddere uices, ut inquit
tex. in dicta auth. licet, in fi. quę cogimur ſem
per aduocare in rem paternam. & quæ dicimus
de matre legitima, vel etiam de naturali, proce-
dunt in auo paterno, & aliis per eam rationem,
22 quod ſicuti auus†tenetur alere, ita ali debet.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes filij alunt patrem.*
2 *Venter prægnans ali debet ab hæredibus patris.*
3 *Filius ali debet ab hæredibus patris.*
4 *Hæredes extranei tenentur alere filium defun-
cti.*
5 *Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur vltra
vires hæreditatis.*
6 *Filius exhæredatus ali debet ab hærede patris iure
Hiſpanorum, intellige tamen, vt ibi.*
7 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
8 *Hæres non debet eſſe melioris conditionis, quam de-
functus.*
9 *Filius legitimatus conſequitur alimenta ab hæredi
bus patris, etiam ſi eſſent legitimi, & natura-
les.*
10 *Legitimati nihil differunt a legitimis.*
11 *Filius non alitur ab hæredibus patris, quando extat
alius a quo poſsit ali.*
12 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*
13 *Vxor pauper nõ conſequitur quartam in bonis ma
riti diuitis, ſi habet patrem diuitem.*
14 *Filius naturalis, vel ſpurius, ali debet ab hæredi
bus patris.*
15 *Pater in teſtamento ordinare non poteſt, quod filius
etiam ſpurius non alatur.*
16 *Actiones deſcendunt ab hæredibus in hæredes, &
contra hæredes.*
17 *Hæres tenetur eamet actione, qua defunctus.*
18 *Fraus non præſumitur in actu, qui etiam ſine frau
de poterat fieri.*
19 *Filia naturalis, vel ſpuria dotanda eſt ab hæredi-
bus patris.*

20 *Dos non eſt minus fauorabilis, quam alimenta.*
21 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
22 *Filij hæredes alunt matrem, et aſcendentes per eã.*

Quæſtio XXIII.

OBLIGATIO alendi filios deſcendit in
hæredes quoq; patris, qui id munus te-
nẽtur ſubire, quod pater ſi uiueret ſuſti
1 neret. huius eſt ratio, quia hæredes† filij tenentur
patrem alere. l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptũ.
ff. de liber. agno. ergo pari modo patris hęredes
tenentur alere filium, vt non ſit inter eos impari
tas, hoc etiam probatur ex tex. in l. 1. §. ſed etſi
incertum ſit. ff. de uent. inſpiciẽ. Duen. Maſſuer.
& Molin. quos citat, & ſequitur Menoc. in tra-
ctat. præſump. lib. 1. quæſt. 35. nume. 14. vbi di-
2 cunt ventrem alẽdum eſſe ab hęredibus,† & pro
baui, vbi de alimentis poſthumo præſtandis diſ-
ſerui. & in terminis, quod hæredis patris tenean
3 tur alere † filium, eſt deciſio Maibeſil. not. 147.
nota quod iſtud, & ante eum Bar. in l. ſi marito,
in §. ſi voluntate. ff. ſolu. matr. Ludou. Molin.
de primogeni. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. nume. 43.
Crot. in l. filius familias. §. diul. nume. 30. ff. de
leg. 1. cum quo tranſit Ferdin. Loaz. num. 96. &
Rip. num. 42. Socin. iun. in conſ. 134. nume. 33.
vol. 1. Io. Lecirier. in tracta. primogen. lib. 2. q̃ſt.
16. num. 5. Aſcan. Clem. in d. tracta. de patr. pote
ſta. effec. 17. num. 21. Cordub. in d. §. item reſcri
ptũ, nu. 4. ff. de lib. agnoſ. id tamẽ intelligi debet
4 in hæredibus † extraneis, quia ſi eſſent hęredes
ſanguinis, puta filij, tenerẽtur alicui præſtare ali
menta: vtilitas autẽ quæ reſultat an teneatur pa
ter vti hęres, vel potius vti frater eſt, quia ſi tene-
retur vti hęres, & is adiuiſſet cum inuentarij be-
neficio hęreditatem, quæ forte non ſit ſoluendo
liberaretur ab onere alendi: hoc enim eſt bene-
5 ficium inuentarij, ne quis † teneatur ultra hære-
ditatis uires, l. fi. §. & ſi p̃fatã, de iure deli. Rol. de
confectio. inuentar. par. 4. in princ. folio 96. &
Cordub. in d. §. item reſcriptum nu. 6. dicit ex le
6 ge Hiſpaniarum teneri bæredẽ patris alere† filiũ
exhæredatum, id quod intelligi non poteſt niſi
dum diſceptatur an ſit iuſte exhęredatus, alias ſi
iuſte ſit exhęredatus denegantur illi alimenta ex
regula quę habet, quod priuatur filius alimentis
ex illis cauſis, quibus poteſt exhęredari; dum ve-
ro agit an cõſequi debeat alimẽta, dicã ſuo loco
declarãdo tex. ĩ l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff.
de inoſ. teſta. ꝙ vero dictum eſt hæredẽ patris te
7 neri, ſundatur ratione, quia hæres † repræſentat
perſonam defuncti, vt in Authen. de iureiur. a
morien. præſt. in prin. gl. penul. in §. ſi quis aliũ,
Inſtit. de inutilib. ſtip. l. hæres. ff. de vſucap. ideo
tenetur ad onera omnia ad quę defunctus tene-
batur, l. ſi hęreditatem. ff. mand. l. quoties, C. de
8 hęred. inſtitu. & non debet eſſe melioris† cõditio
nis, quã defunctus, l. in his. §. nõ debet. ff. de reg.
iur. addo, quod ſupradicta deciſio ꝓcedit etiam ĩ
filio legitimato, qui habere debet alimẽta ab hę-
9 redibus patris, † etiam ſi illi eſſent filij legitimi,
& naturales, vt concludit Alcia. in conſ. 209.
10 nu. 1. facit, quia legitimati non differunt † a legi-
timis, ſed in omnibus tractandi ſunt, vt legitimi,
quemadmodũ dixi ſupra in quæſtione de alẽdis
filiis legitimatis, intellige tamen principalẽ cõ-
cluſionem procedere quando filius non haberet
11 alium, qui de iure teneatur ad alimẽta, † ita decla
rat Socin. iun. in d. conſ. 134. nu. 33. vol. 1. mone
tur ex tex. in d. §. item reſcriptũ. qui requirit sũ-
mam egeſtatem, & nõ dicitur extrema inopia la
borare, qui habet alium ſibi ad alimenta obno-
xiũ, ſequitur Card. d. §. reſcriptũ, nu. 6. pro quo
12 facit, quia inops† non dicitur, qui patrẽ habet di
uitem, gl. 1. in l. cum filios, C. de his qui æta. uel
profeſ. ſe excuſ. lib. 10. qua ratione cõcludit Cu
ma. in l. in ſuis. ff. de lib. & poſthu. & in cõſ. 141.
13 ꝙ & ſi maritus diues decedat relicta vxo. † indota
ta, ea tamẽ nõ habebit quartã ſecũdũ auth. pręte
rea, C. vnde vir, & vx. ſi patrem habet diuitem.
ſequitur Alex. in d. auth. præterea. nu. 11. poſt Sa
lic. q. 11. & probat Corne. & demum Socin. conſ.
30. vol. 4. & communem dicit Dec. d. auth. præ-
terea. nu. 20. licet ipſe, & Iaſ. contrarium teneãt,
& cum ea ſententia tranſit Cordub. in d. l. ſi quis
a liberis, in prin. nu. 76. & ſeq. & quidquid ſit in
terminis d. auth. hoc tamen eſt abſolutum in ca
ſu noſtro, vt dicam dũ tractabo de concurſu ob-
ligatorũ, & ſi tenentur alere, tenentur etiã dota-
re filiam, quia valet argumẽtũ, vt ſæpius dixi, de
dote ad alimenta. & ſi hæredes patris tenẽtur do
tare filiam naturalẽ, vel ſpuriam, vt dicam paulo
infra, quare non etiã tenebuntur dotare filiam le
gitimam & naturalem, & hæc, quæ de patre dixi
mus, procedũt etiã in matre, nec hæredes patris
ſolum obligãtur erga filios legitimos & natura-
les, ſed ea obligatio eos ligat ẽt erga naturales,
& ſpurios. ſed hoc non tranſit ſine controuerſia,
quandoquidẽ Salic. in auth. ex cõplexu, nu. 1. C.
de inceſt. nup. concedit hęredes patris non tene
ri. duplici mouetur ratione, prima eſt, quia nõ ſe
quitur, pater tenetur, ergo & eius hæredes: ſecun
da, quia poſſet facile fieri fraus legi, Calca. in cõſ.
62. nu. 7. Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib. 3. §. 20.
14 num. 315. uerum communis eſt opinio, quod† hę
res patris teneatur alere naturalem uel ſpurium,
eſt tex. in auth. licet, C. de natural. liber. vbi Bal.
num. 2. dicit eſſe notandum, idem Bald. in conſ.
incip. erant tres fratres. vbi dicit quod ſucceſſor
bonorum paternorum & maternorum tenetur
alere ſpuriũ filium, eſt conſ. 258. uol. 1. refert, &
ſequitur Caccial. in d. l. ſi qua illuſtris, nu. 92. C.
ad Orfic. Ab. in conſ. 115. nu. 1. 1. uol. 2. mouetur
quia hæres ſuccedit in ius defuncti, ergo tenetur
ſicut defunctus, Rui. in cõſ. 134. nu. 12. uol. 1. Al-
ciat. in conſ. 309. nu. 3. vbi mouetur ex §. ſi quis
igitur, in Auth. quib. mod. natur. effic. ſui, qui ta-
men mihi non probat, l. up. in c. per veſtras, in 3.
notab. §. 23. nu. 12. Capic. ĩ deciſ. 164. nu. 3. Mar
ſil. in ſing. 358. Boer. in deciſ. 127. nu. 14. Did. ĩ 2.
par. epitom. ſponſ. cap. 8. §. 6. nume. 14. Duen.

reg.367.ampliat 4. vbi allegat Caſſan. Calcan.
& Bermon.Crau.in conſ.89.num.1.vbi dicit de
iure ciuili procedere in filio naturali, ſed iure
canonico etiã in ſpurio,Paleot.in tracta.de not.
& ſpur.c.47. in fi. Rol. in conſi. 54.nu.66.volu.
2. alios citat Vaſq. d.§.10.num.315. licet vt di-
xi, contrarium teneat, fatetur tamen ſuam opi-
nionem continere paradoxũ, Aſcan.in tract. de
pat. poteſta. cap.5.nu.36.Cordub.in d.l.ſi quis
a liberis.§ idem reſcripſit, num.79. & ſeq.ff. de
liber.agnoſ.vbi alios citat.& pro hac facit, quia
15 pater non poteſt in ſuo † teſtamento prohibere
ne filio miniſtrentur alimenta quantumuis ſpu-
rio,Bald.in l.id quod pauperibus,colu.fin.C.de
epiſc.& cler.Iaſ.conſi.26.volu. 1. Marſil.d.ſing.
358. in fi. Bonacoſ. de æquita. canon. concluſ.
2.colu.2.Aſcan.loco prædicto, nume.36.& di-
xi ſup.dum tract.de alimentis ſpurio præſtandis
a patre. & non obſtant rationes Salic. quia ſunt
leuiſſimę: & primo dũ neget bene inſerri ab ob-
ligatione patris ad obligationem hæredis, gra-
uiter labitur, quia bona eſt illatio, & regulari-
16 ter actiones † omnes deſcendunt ab hæredibus,
& in hęredes,vt in rub.& toto tit.C.vt ab hęred.
& contra hæred.hæres.n.repræſentat perſonam
17 defuncti, & eadem tenetur actione† qua teneba-
tur defunctus,Bar.in l.de eo.ff.de iudic.Cn.cõſ.
176.col.2.Dec.in l. qui cum alio,nu.7.ff.de reg.
iur. ſecunda verò ratio fundata ſuper fraudis ſu-
ſpicione,non video quomodo deducatur:nõ.n.
magis fraus fieri poteſt cõtra hęredes, quàm cõ-
tra patrẽ, imo magis ſuſpicatur lex de patre vti
qui magis diligit filium,quàm de hærede,& non
18 dicitur fieri per fraudem quod imò † fraude fie-
ri poteſt,vt voluit Zucard. in l.1. nume.51.in fi.
C.qui admit. per tex. in l. qui autem,in prin. ff.
de his quę in fraud.cred. ſtat ergo firma conclu-
ſio quod filius etiam ſpurius alendus eſt ab hæ-
redibus patris:ex qua infertur, quod filia natu-
19 ralis, vel ſpuria ab eiſdem † hęredibus conſequi
debet dotes, ſecundum Abb.in d.conſi.115.col.
20 1.vol.2.mouetur ea ratione,quod cum dos † nõ
ſit minus fauorabilis quam alimenta, vt per Cin.
in l.non omni.C. de adminiſt.tuto.ſi alenda eſt,
dotanda quoque venit. hæc tamen ratio patitur
controuerſiã ex his,quæ ponũt Alex. & Iaſ.in l.
1.ff.ſolu.matr. ſed vbi dos ſuccedit loco alimen-
torum,non eſt dubitandum quin a pari proce-
21 dant, quia ſubrogatum ſapit † naturam eius in
cuius locum ſubrogatur.l.ſi eum.§. qui iniuria-
rum.ff.ſi quis caut. & Abb. ſeq. Capic. in deciſ.
164.nu.3.ſed Bald. in conſ.258.in fi. volu.1.di-
cit quod filia ſpuria non debet dotari a ſucceſ-
ſore bonorum,niſi quatenus hęredis pietas,mi-
ſeratio, & honor ſuadet,& Bald.ſeq.Boer.d.de-
ciſ. 127. num.14.in fi. atque ita videtur confer-
re in arbitrium hæredis,ſed ceſſat arbitrium ſtan
te iuris canonici neceſſitate, de qua in d. c. cum
haberet,de eo qui dux.in mat.dotando.n.eximi
tur ab onere alendi,quod ſibi incumbit,& Rip.
in l.1.num.73.ff.ſolu.mat.quęrens,an ſpuria ſit
ab hęrede patris dotanda, refert ſe ad notata
per Bart.in l.ſi marito, in.§.ſi voluntate.ff.ſolu.
matr.vbi vult quod hęres tenetur,quamuis Din.
ibi contrarium docuerit.eſt verum quod loqui-
tur in filia legitima,& naturali,& in ſpuria.Lup.
d.§.23.in l.12.hęc vero omnia quę de patre eiuſ
que hærede affirmamus,extendi debent ad hære
22 des matris,† quæ eodem iure cẽſetur cum patre,
vt ſupra dixi,& Caccialup.in d.l.ſi qua illuſtris,
num.92.extendit dicta Baldi in d. conſ.258. ad
ſucceſſorem bonorum maternorum, ſequitur
Lup.d.§.23.num.12.Rol.d.conſ.54.nu. 6. Di-
dac.d.§.6.num.14.vbi loquitur de hærede parẽ
tũ, ſub quo vocabulo mater includitur,ſicut pa
ter, & vt ſupra diximus mater fortius obligata
eſt erga ſpurium,quam pater, quia certa eſt, &
inter eam, & filium datur ſucceſſio, propterea
ſi hæredes patris tenentur multo magis erit ob-
ligatus matri. & hæc omnia tam reſpectu legi-
timorum,quam etiam naturalium, & ſpuriorũ
intelligenda ſunt,vt procedant,quando filij non
habent aliunde, ita enim loquuntur omnes ſu-
pra citati.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes filij tenentur patrem alere egenum.*
2 *Teſtator alicui legans alimenta a filio,cenſetur etiã legare ab hæredibus filij.*
3 *Argumentum a lege ad teſtatorem, & econtra,eſt validum.*
4 *Hæredes filij non alunt patrem,niſi extrema laboret inopia.*
5 *Regula fundat illius intentionem,qui ſuper ea ſe fundat.*
6 *Fundamentum ſuæ intentionis quilibet probare tenetur.*
7 *Paupertatem allegans vel diuitias, tenetur probare.*
8 *Hæredes filij non alunt patrem,quando alius extat qui iure ſanguinis tenetur alere.*
9 *Officium iudicis tranſit ad hæredes.*
10 *Pater uſufructuarius bonorum filij non tenetur ob id alere illum,ſed ratione ſanguinis.*

Quæſtio XXIIII.

OBLIGANTVR pari ratione hæredes
1 filij † alimẽta patri præſtare egenti, vt
eſt expreſſus tex. ĩ d.l.ſi quis a liberis,
§.item reſcriptum,vbi glo.in ver. hæredes, Bar.
& alij.ff.de lib.agnoſ.ſequitur ibi Cordub.nu.1.
Bar.in tracta.de alim.in nu.41.Vital.tract.clauſ.
tit.an alim.poſ. renunc.col.3.& confirmatur ra-
tione,quia ſi hæredes patris tenentur filium ale-
re,quanto magis erunt obligati erga patrẽ hære
des filij,cuius ſtrictior,& fortior eſt erga eum ob
ligatio,quàm ea ſit, qua erga filiũ tenetur pater,
vt dixi ſupra.accedat ꝙ omnis obligatio trãſit ad
hæredem,& eadẽ actione tenetur hæres, qui re-
pręſentat perſonã defuncti,& ſuccedit ĩ eius ius,
vt late deduxi,& ſicuti teſtator relinquens a filio
2 alimenta † alicui videt̃ ẽt relinquere ab hęredibus
filij poſt eius mortem,vt vult tex.in l.5.C.de leg.

vbi not. omnes Doctores, ita lex quæ mãdat pa-
rẽtes aliã filijs, intelligi debet ut filio mortuo hę
redes ad id oneris teneantur. valet enim argumẽ
3 tum a lege † ad teſtatorem, & econtra. l. ſeruus
hoc lege. ff. de manu. Eucrar. loco 52. & d. §. itẽ
reſcriptum, ſi referatur ad duos præcedentes in-
cludit matrem, quia in præcedentibus loquitur
de parentibus. & ideo quamuis Bar. ibi poſt gl.
ibi intelligat de filio emancipato, vel de eo, qui
teſtatur de caſtrenſi peculio, cum aliàs filius nõ
poſſit habere hæredem, tamen intelligi etiã po-
teſt ĩ filio ſui iuris per mortem patris, eius enim
hæres matrem alit. hęc tamen concluſio pro-
4 cedit quando parentes † ſunt in extrema neceſſi-
tate, ita loquitur tex. in d. §. item reſcriptum, qui
dum ponit regulam negatiuam, contra paren-
tem, & excipit caſum ſummę egeſtatis, eſt notan
dus in practica, quia parentes petenda alimenta
tenentur probare inopiam extremam: hæredes
5 enim habent † intentionem fundatam ſuper re-
gula Bar. in l. quoties. ſi quis cautio. l. 2. §. 1. ff. ſi
quis in ius voca. vbi dicit rem eſſe claram pro eo
qui fundatur in regula, & dicit Rom. in cõſ. 123.
num. 4. quod tenaciter inhærendum eſt regulæ
niſi probetur exceptio, vel diſpoſitio ſpecialis, la
te ponit D. Becius in conſ. 7. num. 17. & ſeq. pa-
tre igitur qui allegat exceptionem, debet eam
probare. addo quod ſumma egeſtas eſt funda-
6 mentũ ſuæ intẽtionis, ergo † probari debet, l. ei
qui dicit. ff. de probatio. & quãdo paupertas eſt
fundamentum alicuius, vel cauſa agendi, qui al-
7 legat eam tenetur probare, † ſicuti qui allegat di
uitias, glo. notab. in l. ſi vero. §. qui pro rei quali-
tate. ff. qui ſatiſd. cog. Tiraq. qui multos allegat
in tracta. de retract. conſang. §. 32. glo. 1. nume.
95. Arelaten. ad Alcia. in tracta. præſumpt. reg.
2. præſum p. 27. in fi. Natta in conſi. 344. num. 3.
D. Becius in conſ. 105. nume. 28. aduertat igi-
tur aduocatus patris dum alimenta petit ab hæ-
redibus, ut probet extremam egeſtatem, ad-
uertit etiam Bart. in d. §. item reſcriptum, quod
8 ſi pater haberet aliquos † qui iure ſanguinis ale-
re tenerentur hæredes extranei inſtituti a filio eſ
ſent ab eo onere liberati, quia non premitur ſum
ma neceſſitate, qui aliquam habet a quo poteſt
conſequi alimenta, ideo inſert quod ſi haberet
matrem, fratrem, uel alios filios, non poſſet extra
neos hæredes filij defuncti moleſtare, de cuius
deciſionis veritate tractabitur ubi agemus de cõ
curſu perſonarum. infertur autem ex hoc quod
filius non poteſt dici ſtrictè, & verè obligatus,
quando eius obligatio non deſcendit in hære-
dem, nam ea eſt naturam omnium actionum, q
in hæredes tranſeant eo modo quo defunctus te
nebatur, ut dixi ſupra. vnde ergo hoc quod, & ſi
filius teneretur alere patrem, non tamen ita eius
hæres teneatur ſi extat frater defuncti, vel pa-
truus, vel mater, ſi dicatur quod filius tenebatur
ſolo iudicis officio, opponitur quod etiam offi-
9 cium iudicis † tranſit ad hæredes, Caſtrenſ. in l. ſi
ſocer, in princ. ff. ſolu. matrim. probatur in l. nõ
ſolum, ff. de in integr. reſtit. per quam ita dicit
Bart. in l. ſi minoris. §. fin. ff. de adm. tuto. vera ta-
men ſolutio eſt quod tenetur ex quadam ęqui-
tate filius alere patrem, ſed ea ęquitas ceſſat mor
tuo filio, ſi extat alius patri proximior, quã ſit
hęres filij, puta frater, uel alter filius, vel mater. &
non obſtat quod officium iudicis tranſeat in hæ
redẽ, quia in contrariũ eſt deciſio Baldi, & Alex.
in d. l. ſi ſocer. ff. ſolu. matrim. quæ opinio licèt
patiatur controuerſiam, tamen procedit quãdo
ęquitas propter quam datur officiũ contra prin
cipalem, non militat contra hæredem, vt diſtin-
guit Bar. in l. ſi Titius. §. 1. col. fi. ff. de aq. plu. ar-
cen. qui & ſi loquatur de ſingulari ſucceſſore, ta-
men procedit in hęrede uniuerſali, vt declarat
Cur. iun. in l. 1. nu. 79. ff. de iuriſd. om. iud. & ibi
Sapia. num. 50. Rube. in l. non ſolum. §. morte,
nu. 497. ff. de oper. noui nunt. cum igitur in ex-
traneo hærede filij non militet ęquitas, quæ mi
litat in ipſo filio, ceſſare quoque in eo debet ob-
ligatio, qua filius tenebatur, & principalis cauſa
eſt ſanguinis ratio: ideo licèt pater habeat uſum
fructum in bonis filij, non tamen tenetur illius ra
10 tione alimenta dare filio, † ſed ſolum ratione ſan
guinis, vt probat tex. in l. fin. §. ipſum autem, vbi
hoc notant Bal. & Salic. C. de bon. quę liber. qui
dicit, quod onus alimentandi filium cauſatur a
natura, & legibus, non ab eo vſufructu quem ha
bet pater, ſequitur Crot. in conſi. 67. nume. 38.
& ſeq.

S V M M A R I V M.

1 *Frater tenetur alere fratrem, vel ſororem.*
2 *Pater diſponere non poteſt quod frater non alat fratrem.*
3 *Fratrum unus quando eſt pauper, iudex poteſt alterum compellere ad deſignandum bona, ex quibus ille accipere poſſit alimenta.*
4 *Frater alens fratrem, vel ſororẽ, non repetit, quia feciſſe præſumitur intuitu pietatis.*
5 *Argumentum a ſucceſſione ad alimenta, eſt validum.*
6 *Frater conſanguineus tantum alit fratrem.*
7 *Frater etiam iuſte exhæredatus ali debet a fratre.*
8 *Soror nupta alitur a fratre, ſi uir ſit inops.*
9 *Soror inops eſt dotanda a fratre.*
10 *Frater dotans ſororem non poteſt ſtipulari, quod dos ſibi reddatur ſoluto matrimonio morte ſororis.*
11 *Frater clericus alere poteſt fratrem pauperem de redditibus beneficij.*
12 *Clericus magis obligatur ad charitatis opera, quã alius.*
13 *Sororem dotare, & alere tenetur clericus.*
14 *Sororem alere clericus magis quam aliam perſonã tenetur.*
15 *Clericus quando grauius peccet, dando conſanguineis quam alijs.*
16 *Frater pro dotanda ſorore poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubiecta.*
17 *Soror uterina egens ali debet a fratre.*
18 *Clericus tenetur alere ſororem uterinam.*
19 *Sororem uterinam dotare non tenetur frater.*

20 *Frater*

20 *Frater dicitur ēt qui eſt ex altero tantum parente.*
21 *Conſanguineus quilibet tenetur ad alimenta.*
22 *Agnationis,& cognationis differentia in ſuccedē-do, eſt ſublata.*
23 *Affectio eadem eſt circa vterinos, quæ circa cōſanguineos.*
24 *Fratres vterini ſuccedunt inuicem.*
25 *L.cum plures.§. cum tutor.ff. de adminiſtr. tutor. quomodo procedat.*
26 *Cognati antiquo iure non ſuccedebāt cum agnatis.*
27 *Cognati hodie ſuccedunt cum agnatis*
28 *Frater clericus dotare poteſt ſororem vterinam de redditibus eccleſiæ.*
29 *Frater alit etiam fratrem naturalem.*
30 *Frater naturalis excluditur a paterna ſucceſſione propter legitimos fratres.*
31 *Frater tenetur fratrem naturalem alere, quia frater, an vero, quia hæres patris.*
32 *Frater tenetur dotare ſororem naturalem.*
33 *Frater alit fratrem ſpurium.*

Quæſtio XXV.

SECVNDVM prædictam ſanguinis, &
charitatis affectionem ſi frater ſit ege-
nus, & neque filij neq; parentes extēt
1 in ſubſidium frater tenetur fratrem† alere, vel ſo
rorem. ita glo.fi.in l.qui filium. ff. vbi pupill. e-
duc.deb.& in l. 1.§.ſed nonnullos, in ver.præſti-
terit.ff.de tutel. & ration. diſtrah.in l.ſi quis a li-
beris.in §. item reſcripſit.in ver.iuſte.ff.de liber.
agnoſ.& in l.j.C.de alen.liber.Cyn.in l.2. nu.2.
C.eod.tit.vbi Bar.& cōmunem dicit Alber.nu.
1.Spec.in tit.qui fil.ſint legi.in prin.nu.23.Bar.
in l.cū vnus.§.alimētis.ff.de alim.& cibar. legat.
& in d.l.ſi quis a liberis.§.verū,nu.5.Bal.in conſ.
203.nu.3.uol.5.vbi fortius dicit procedere etiā
in fratre malemerente reſpectu patris, & ſubdit
2 quod pater † non poterit interdicere alimenta-
tionem, quia talis prohibitio eſſet contra ius na-
turale. addit quod ſemper iudex cōdemnabit fra
trem diuitē ad alendū pauperē, imò ad aſſignan
3 dum illi bona,† quorū redditus ad alimenta ſuf-
ficiant, Iaſ.§.ſunt prætcrea, ver.ſed & ſi quis, nu.
4.Inſtit. de act. hanc ſententiā ſequuntur Abb.
Fulg. Io. de Ligna. Iaſ.Ferra.Rui. Hiero. Scruf.
Annib.Coraſ.Alcia.Gome.Tiraq.Oroſc.Padil.
Silua. & alij multi relati a Cordub. in d.§.itē re-
ſcripſit,nu.83.vbi mouet dubiū, an ex quo iura
loquuntur de ſorore procedant quoq; in fratre,
ſed inſpecta originali ratione nō eſt ī ſexu cōſti
tuendū diſcrimen, licet in ſorore ob fragilitatē
ſexus minime apti ad quærendum uictū, & pro-
cliui ad paccandum, uideatur alimenta magis ſo
rori quā fratri eſſe debita. addo, q cū hac opinio
ne loquendo de fratre tranſit Pract. Papien. in
form.libel.quo agitur pro re ſingul.in prin.nu.
81.vbi inquit ita cōmuniter teneri a gl.& Docto
ribus, Guid.Pap.qui tamē loquitur in ſorore, q.
439.nu.7.Bald.in l.certum, col.fi. C.fam. ercif.
4 vbi inquit, q non† repetit, quia uidetur feciſſe in
tuitu pietatis, id quod placuit etiā Dec.in conſi.
628.nu.6.addo Bal.Nou. de dot. par.3. ſpecia.
16.col.3.Roder.in l.quoniā in prioribus, limi.2.
nu.10.Ruin.cōſ.139.nu.4. uol. 4. Vital.tracta.
clauſ.tit.an alim. renuncia.poſſ.col.4.cum enim
frater ſuccedat fratri, debet eū quoq; alere, quia
5 vt dixi, valet argumentum a ſucceſſione† ad ali-
menta, & eſt tex.in l.mutus.§.manente.ff. de iu-
re dot. & non eſt curandū q ſit coniunctus tantū
modo ex parte patris, atq; ita ſit conſanguineus,
6 † quia eū quoq; tenetur alere, vt prædicti oēs Do
ctores declarāt, præcipue Bal.d.conſ.103.quē ſe
quuntur multi citati a Cordub.in d.§.idē reſcri
pſit, nu.86. Ampliatur aūt hæc cōcluſio, ut procedat
dat quēadmodū ſupra dixi, ēt ī eo fratre, qui fuit
7 iuſte exhæredatus, quia is eſt alendus† a fratre ra-
tione ſanguinis, licet nō hæreditario iure, ut eſt
tex.in l.cū plures.§.cum tutor.ff.de admin.tuto.
per quē ita dixit Bald.Nouell.in d.par.6.ſpecia.
16.col.3.ver.itē ſi pater filiā, & hoc inquit ual-
de notandum, quia alij non tangunt, Io.Lup.in
reper.c.per veſtras, in 3.notab.§.24.num.4. ſed
ante eos id voluit Bal.in d.cōſ.103.nu.3.vol. 5.
dum inquit alendū eſſe fratrem, quantumuis ma
le merentē reſpectu patris, quod nihil aliud eſt
dicere quam exhæredatum, vel qui meruit exhæ
redari, & allegat illū met tex.in §.cum tutor. &
procedit etiam hoc quando ſoror virum babe-
8 ret, cum tamē dotis fructus non ſufficiāt† pro ea
infirma curanda, quia tūc pater ipſe tenetur, ita
Ruin.cōſ.139.nu.4.vol.4. intelligēdo tamen de
medico, & medicinis. ſicut autē alere, ita quoq;
9 frater tenet̄ dotare† ſororē inopē, quia cauſa do-
tis æque, imo plus ſit fauorabilis, quàm alimēto
rum cauſa, ita inquit Cyn.in l.non omni, C. de
adminiſtr.tutor.in fi.poſt glo.fi. ibi, id q placuit
etiam gl.in ver.patre, in d.§.cum tutor.idē Cyn.
in l.1.C.de alen.lib.Bar. Bal. & alij in l. quæſitū.
vbi pupil.educ.deb.Bar.& Bal.in auth.res quæ.
C.commun.de legat. Ang.& Imo.in l. a filia, in
princ.ff.ad Trebell.Abb.in conſ.12.& in cōſ.50.
nu.3.uol.2.Fulgoſ.in conſ.224. vbi dicit cōmu
nem, idem tenuerunt Alex. & alij in l.1.ff. ſolu.
matr.vbi Iaſ.nu.29.dicit quod nemo diſcrepat,
& Rip.nu.83. qui atteſtatur de cōmuni. Guid.
Pap.d.quæſt.439.nu.7.Bal.Nou.in d.ſpeca.16.
col.1.Campeg.in tracta.dot.par.1. quæſtio 23.
infinitos ad hoc citat Tiraqucl. in tract. primo-
gen.quæſt.62.nu.1.Lup.in d.§.24.nu.3.vbi late
agit, Boer.qui late quoq; agit, in cōſ.129.nu.7.
Coraſ.in l.qui liberos, num.116.ff.de ritu nupt.
Natta in conſ.401.nu.4. Rol. in conſ.85. nu.4.
vol.3. Benincaſ.in tracta. pauper.in 8.quæſt.in
3.ſpecia. in contract.nu.19. vbi poſt Iaſ. confir-
mat, quod nemo diſcrepat, & ita quoque nouiſ-
ſime tenet Cordub.in d.§.item reſcripſit, nume.
92.vbi addit Picum, Pinell.Padill.& alios, cōem
quoq; dicit Ab.ī c.peruenit, nu.1.de arbi.Aufre.
ad Capell.Toloſ. q.289.Rode.d.limit.2.nu.10.
In tantum autem frater tenetur ſororem do-
10 tare, quod non poteſt ſtipulari † quod ſoluto ma
trimonio morte ſororis dos ſibi reſtituatur, ut
inquit Ripa in lege prima.nume.84.ff.ſolu.ma-
trimo. allegat Anchar. in conſil.438. & ſubdit

eſſe mirabile, quia pater qui magis tenetur filiã
dotare, quã frater, poteſt ſtipulari, quod ſibi red-
datur dos, & tamen id fratri interdicitur, quia
minus obligatur, & mouetur Anch. ratione,
quia frater hæres patris dotando ſororem ſoluit
naturale debitum, ad quod duplici vinculo tene
batur, nempe vti hæres patris, & uti frater. hanc
deciſionem ego credo veram in terminis prædi
ctis, quando ſcilicet frater dotans vellet ita ſtipu
lari, & filia contradiceret: at in terminis Anchar.
non credo eam ſubſiſtere, quia poſtquam ſoror
promiſit dotem reſtituere, petere non poteſt, q
ſibi remittatur ſtipulatio, ſed quia id nõ eſt prin
cipalis noſtrę intentionis, nõ proſequor vlterius.

Addo, quod non ſolum frater laicus, ſed etiã
clericus tenetur ſororem alere: poteſt enim cle-
11 ricus etiam de redditibus Eccleſiæ alere † patrem
pauperem, c. j. de cohabit. cler. c. per omnia, vbi
glo. diſtinct. 31. clericus enim magis tenetur ex-
12 ercere † charitatis, & humanitatis opera, q̃ alius.
c. j. de emptio. & uend. & in fratre clerico nulla
extat diuerſitatis ratio, quare minus ad id tenea-
tur, quam laicus: non enim clericatus exuit cha-
ritatem, ſed auget, nec minuit amorem, & pieta
tem, ſed acrius incendit, & ideo non ſolum ale-
13 re, † ſed etiam dotare tenetur clericus ſuam ſoro-
rem, ut not. Butr. & Imo. in c. peruenit, in princ.
de arbitr. ſequitur Abb. ibi, num. j. qui fortius di
cit procedere etiam de bonis Eccleſiæ, quando
non habet aliunde, & mouetur ex dictis iuribus,
quæ de alimentis loquũtur, & ab eis infert ad do
tẽ: ſubdit tñ, quod ex eo textu non probatur obli
gatio dotandi, potuit enim frater ibi non ex o-
bligatione, ſed ſponte promiſiſſe dotem, & lex
non aperit. quidquid tamen ſit, habet eam con-
cluſionem pro uera, ſequitur Alex. in d. l. j. num.
24. ff. ſolu. matrimo. ubi Iaſ. num. 29. & 30. & ibi
additio. multa cumulant iura, Rip. num. 33. ubi
tamẽ dicit clericum alere nõ quaſi fratrẽ, aut ſo-
rorem, ſed tamquam extraneum, id quod intelli
gendum eſt reſpectu redituum Eccleſiæ, quia ec
cleſia non reſpicit ad perſonas, ſed cõſiderat pau
14 pertatem. bene verum eſt, quod † ſororem poteſt
aliis præferre, vt d. c. omnino. 31. diſtinct. & me-
lius probatur in c. non ſatis; 86. diſtinct. ubi quili
bet tenetur ſubuenire potius conſangnineis,
quam extraneis, Aufrer. ad d. Capel. Toloſ. quæ
ſtio. 289. col. fi. Campeg. in d. par. j. quæſt. 73.
Coraſ. in d. l. qui liberos, num. 118. ubi reſpon-
det ad capitulum, peruenit. 1. quæſt. 3. ut tunc ſit
15 grauius peccatũ dare conſanguineis † quàm aliis
quando datur non ad ſubueniendum neceſſita-
ti, ſed ad luxum inducendum, Lup. in d. §. 24. nu.
3. Boer. in deciſ. 129. num. 8. ubi multos citat,
Benincaſ. in d. quęſtio. 8. in 3. ſpecia. in contract.
num. 28. Cordub. in d. §. item reſcripſit, nu. 95.
hoc uero, quod dictum eſt fratrem compelli ad
dandum dotem ſorori inopi, adeo eſt uerum, ut
16 pro ea dotanda poſſit † alienare bona fideicom-
miſſo ſubiecta, ita tenet Bar. in auth. res quæ, nu.
4. C. commun. de leg. ſequuntur ibi Doctores
præcipuè Iaſ. num. 10. Cur. iun. num. 17. ubi di-
cit communem, Boer. in deciſ. 129. num. 9. Padil.
in d. auth. res quæ, num. 62. ad id mouetur Bar.
exemplo matris, quę vbi tenetur dotare filiam
poteſt alienare bona ſubiecta fideicommiſſo.
conſiderant etiam Doctores obligationem, quę
ſuberat in fideicomittente, iſta procedunt, quã
do frater, & ſoror ſunt inopes, alias ſi diuites ſunt
non petunt alimenta a fratre, vt volunt præcita-
ti omnes Doctores. Præterea, quamuis Docto-
res prædicti tenentes fratrem cogi ad alimenta
erga fratrem loquantur de vtrinque coniuncto,
vel conſanguineo, & non dicant de ſorore uteri
na, tamen quando ſoror, vel frater ex eadem ma
tre tantum ſunt ualde egentes, & non habent a-
17 liũde, alendi † ſũt a fratre uterino. l. qui filiũ, circa
finem, ff. ubi pupill. educ. deb. qui textus indiſtin
ctè loquitur, ergo indiſtinctè quoque uenit in-
telligendus. l. de pretio. ff. de publicia. & ita no-
tat Bal. in d. l. qui filium, Bar. quoque in tract. de
alimentis, nume. 15. indiſtinctè dicit, quod frater
alere tenetur fratrem, Cyn. in l. j. in princip. C. de
alen. liber. vbi mouetur per l. necare. ff. de liber.
agnoſ. & per generalitatem d. l. qui filium, Ang.
in l. a filia. ff. ad Trebell. ubi Alex. num. 6. idem
Alex. in l. j. nume. 23. ff. ſolu. matri. vbi Iaſ. num.
85. mouetur ratione, quia ſi tenetur naturalem
alere, multo magis & uterinam, & ante eos Imo.
ibi, colum. Iaſ. in auct. res quæ, num. 10. C. cõ-
mun. de legat. Campeg. de dot. par. j. quæſtione
23. in fi. Lup. in d. cap. per veſtras, in 3. no. §. 20.
nume. 6. uer. item frater, Silua. conſ. 2. nume. 27.
Tiraquell. in tract. primogen. quęſt. 62. num. 3.
Boer. deciſ. 129. num. 9. Cordub. in l. ſi quis a li-
beris. §. item reſcripſit, nu. 88. ff. de liber. agnoſ.
18 & procedit etiam in clerico † per ea, quæ infra di
cuntur de dotanda ſorore vterina: ſed & ſi uteri-
nã ſororem inopem frater alat, non tamen dota
19 re † tenetur. l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adm.
tuto. vbi glo. in ver. alio patre, & Bar. num. j. hãc
ſententiam probarunt Bal. Nouel. Crot. Camil.
Viſitar. Ioã. Annib. Lud. de Sard. Pariſ. Pinell.
Rip. Hiero. Scruff. & Boer. quos citat, & ſequitur
Cordub. d. §. item reſcripſit, nu. 94. vbi cum aliis
reprehendit Angelum, pro eo, quod in contra-
riam ſententiam allegauerit Bar. in authen. res
quæ, & ita tenent ferè omnes hi, quos ſupra cita
ui ad probandum, quod frater alit ſororem, &
qui etiam tenent fratrem dotare ſororem, quos
ſupra retuli, addo Bal. in c. ſuper litteris, num. 7.
de reſcrip. citat Iaſ. d. l. j. num. 30. in fi. ff. ſolu. ma
trim. vbi tamen corrupte allegatur, hanc opinio
nem improbat Tiraquell. in d. tract. primogen.
quæſt. 62. num. 3. & ſeq. vbi dicit non uidere dif
ferentiæ rationem, quare magis conſanguineã
dotet frater, quam uterinam, & contra arguit, q
ſicuti uterinam alit, ita tenetur dotare deducen-
do vulgatum argumentum ab alimentis ad do-
20 tem, addit fratrem † dici eum, qui eſt ex altero pa
rente. l. iuriſcõſultus. §. ſecũdo gradu. ff. de grad.
affinit. concludit itaq; non minus uterinã, quàm
conſanguineam eſſe dotandam, & pro ea dote
poſſe alienari bona maioratus. addo, quod ſi cõ-
21 iũctus † quilibet compellitur ad alimenta. c. cum
quidam, ubi Bal. & Fely. extra de iureiu. quare
ad

ad id non erit obnoxius frater vterinus, qui eſt
ſorori coniunctus. Rurſus ſi hodie eſt ſublata dif
22 ferentia † agnationis, & cognationis. §. nullum ve
rò, in Auth. de hęred. quæ ab inteſt. quare nō ita
dotanda erit ſoror vterina ſicuti conſanguinea,
cum ſit in eodem gradu. Item ſi ex affectione, &
charitate oritur neceſſitas dotandi ſicut alendi,
& eadem cadit affectio ſecundum naturalē cur-
23 ſum erga vterinam ſicuti erga † conſanguineam.
l. maximum uitium. C. de liber. præter. non ne
erit vterina dotāda? Demum ſi datur inter uteri
24 nos † ſucceſſio, auth. poſt fratres, la prima, C. de
ſuis, & legit. hæred. nonne ſuberit alendi neceſſi
tas, ego ergo intelligo fratrem vterinum non te
neri ad alendum ſororem extantibus vtrinque
coniunctis, at illis, vel non extātibus, vel per pau
pertatem inhabilib. teneo vterinum omnino te-
neri, & hanc partem vti ęquiorem, & magis piā,
ita quoque magis veram eſſe, quam ſequitur Cā
peg. d. q. 23. in fi. qui hoc modo intelligit Ang.
& Bar. quando ſcilicet frater eſt diues, & ſoror
vterina non habet aliundè, quia tūc non minus
eſt dotanda, quam alenda. tex. tamen in d. l. cum
plures. §. cum tutor. ff. de adminiſtr. tut. expreſſe
repugnat, dum mandat ſororē ex alio patre non
eſſe dotandam, ſed reſponderi poteſt, quod ille
25 tex. procedit † inſpecto iure Digeſtorum, ſecun-
26 dum quod cognati non ſuccedebāt † cum agna-
tis, vt Inſtit. de leg. agnat. ſucceſ. & Inſtit. ad Ter
tull. ideo cum inter eos ſucceſſio non eſſet, non
27 erant etiam dotandæ, † at id nouo iure ſublatum
eſt, vt ibi, & ī Auth. de hæred. quę ab inteſt. §. nul
la autē. l. fi. §. ſed neque. C. de leg. hæred. ex quo
infertur, quod eo antiquo iure inſpecto vterina
ſoror non eſſet alenda, ideo videmus nullum ex-
tare textum explicitum de alimentis pręſtandis
uterinę ſorori, ſi tamen intelligamus non eſſe de
bitam dotem, declarandum id erit, vt non proce
28 dat in fratre clerico, † qui poteſt vterinam ſoro-
rem de redditibus Eccleſiæ dotare, vti concludit
Rip. in d. l. j. num. 83. ff. ſolu. matrim. & prædicta
procedunt etiam in fratre naturalis: quemad-
modum enim pater, mater, auus, & alii aſcenden
tes tenētur ſecundum ſupradicta filium naturalē
alere, ita frater id muneris ſubire debebit, ſi alii
29 non extent habiles, † vt eſt expreſſum, in §. ſi quis
igitur habens, in Authen. quib. mod. natur. effic.
ſui, circa fi. vbi ait naturales filios paſcendos eſſe
a legitimis. hoc etiam probatur in auth. licet, cir
ca fi. C. de natura. liber. & Ita tenet Cyn. in l. j.
circa princip. C. de alen. liber. Alber. & Saly. idē
voluit Bar. in d. l. ſi quis a liberis. §. vtrum, circa
fi. C. de liber. alen. & Ang. Inſtit. de iu. natu. in fi.
princip. qui tamen duo, nihil dicunt de fratribus
naturalibus alendis, hanc opinionem commu-
nem eſſe dicit Papien. in form. libell. quo agitur
pro legat. rei ſing. num. 81. Alciat. in conſ. 209.
num. 2. & ſequitur Rip. in d. l. j. num. 85. ff. ſolu.
matrim. Rolan. in conſ. 54. num. 60. vol. 2. Boer.
in deciſ. 129. num. 8. & 9. & iuſta ratione frater
alit naturalem fratrem, quia ille ſui contempla-
30 tione excluditur a patris ſucceſſione, † vt inquit
tex. in d. §. ſi quis igitur habens, & in d. auth. li-
cet, vti dicimus de filia a ſtatuto excluſa propter
maſculos, quæ ali debet a fratribus, in quorum
fauore inducta eſt excluſio, de quo agemus pau
lo infra. iura tamen ſupra allegata probare vidē
tur, quod frater alere debeat tāquā hæres patris
non autem alio iure, & in auth. licet, dicitur ſi le-
31 gitimi extent, & ſuccedant, † quaſi non teneātur,
quando non ſuccedant, Alcia. in d. conſ. 209. di-
cit fratrem teneri non ſolum vti hæredem, ſed ēt
ratione ſolius ſanguinis, allegat iñ Bar. & alios,
qui mouētur ex d. auth. licet, & nō diſtinguūt iu
re ne hęreditario, vel ex propria pſona ſint ob-
noxij, exiſtimo fratrem teneri, etiam, qui non ſit
hæres: videmus enim in fratre legitimo idem ſer
uari, nam & ſi aliquando uti hęres non teneatur,
puta qñ filius iuſte exhęredatur, tenetur tñ tāquā
frater. l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminiſt.
tuto. & dixi ſupra ampliando deciſionem de fra
tre alendo, qui ſit vtrinque, vel ex parte patris
cōiunctus, poſt Abb. ponit Lup. d. §. 24. num. 3.
Confirmatur ratione, nam ſi vt ſupra dixi, natu-
rali ratione alendi ſunt filij, & fratres naturales,
profectò etiam circumſcripta ſucceſſione alimē
ta erunt præſtanda, quia ſecundum naturam nō
differt naturalis a legitimo, & diximus, quo ad
alimentandi onus naturales nihil differre a legi
timis. Infertur, quod frater tenetur ſororem na-
32 turalem dotare, † quia dos ſuccedit loco alimen
torum, & valet argumentū, ut ſępius eſt per nos
repetitum, Cin. & Salyc. in d. l. non omni. C. de
adminiſt. tuto. in fi. & ſicuti ſoror legitima eſt,
ideo dotanda, quia alenda, vt dixi: ita ſoror natu
ralis erit ea ratione dotanda, quæ debet ali, intel
ligendo ſemper, quando nō habet aliunde. ꝙ di
ctum eſt de fratre naturali, intellige etiam in ſpu
33 rio † ſecundum Soc. in l. 1. ff. ſolu. matrimo, quam
allegat ad hoc Lupus, d. c. per veſtras, in 3. not.
§. 24. nu. 3. ſequitur Cordub. in d. §. item reſcri-
pſit, num. 89. id, quod credo verum, licet non in-
ueniam Socin. hoc dicentem, rationes tamen al
legatæ per Cordub. concludunt.

SVMMARIVM.

1 *Filia, quæ propter dotem eſt ſtatuto, vel teſtamen-
to excluſa interim eſt alenda a fratre, vel hæ-
rede.*
2 *Onus reale tranſit in quemcunque etiam ſingularē
ſucceſſorem.*
3 *Filia dū alitur, hæres patris percipit fructum dotis.*
4 *Glo. in l. qui filium, ver. intelligat. ff. vbi pupil. educ.
deb. quomodo intelligatur.*
5 *Coactè facere dicitur, qui id facit, ad quod cogi po-
teſt.*
6 *Filia ſtatuto excluſa non eſt dotanda ab hærede pa
tris, quando habet matrem, quæ poteſt alere.*

Quæſtio XXVI.

QVANDO pater filium inſtituit, & filiæ
legat dotem, debet filia habere alimen
1 ta † a fratre donec matrimonio collo-
cetur,

ætur, eſt tex. in l. qui filiũ. ff. vbi pupil. educ. deb.
vbi Bar. hoc vult dum ſe remittit ad notata per
Cyn. & Bal. clarius loquendo inquit legem illã
eleganter dicere, quod frater hæres patris tene-
tur ante euentum nuptiarum alere ſororem, cui
pater in teſtamento dotes legauit, & infert eſſe
ibi caſum pro ſorore, quæ mediante dote eſt ſta-
tuto excluſa ab hæreditate patris, quia interim
ali debet, & monet tenendum menti fixum, hoc
etiam voluit Cyn. in l. alimenta. col. fi. ver. ſecun
do quæritur. C. de neg. geſt. mouetur non ex eo
textu, ſed ratione: quia cum apud filium ſit om-
ne commodum hæreditatis, debet ei quoque in
commodum incumbere alendi ſororem. Item
ſicuti pater ſi uiueret teneretur alere, ita & filius
hęres patris. item onus hoc erat ſuper bonis pa-
tris, ergo cum eodem onere bona de patre tran-
ſiuerunt ad filium, atque ita triplici ad hoc indu
citur ratione. prima ob æquitatem l. ſecundum
naturam. ff. de reg. iur. ſecunda, quia obligatio
defuncti deſcendit in hęredem. tertia, quia onus
2 † reale tranſit in quemcunque poſſeſſorem, Do-
ctores in l. placet. C. de ſacroſ. eccleſ. Bar. in l. j.
C. de mulier. & in quo loco, Natta in conſ. 149.
nu. 3. prædictam deciſionem ponit etiam Caſt.
in d. l. alimenta, in fi. vbi dicit eſſe de hoc notabi-
lem caſum in d. l. qui filium, & ante eum ad id al-
legat dictum Bal. in eadem l. alimenta, num. 3.
& Alex. num. 11. qui ſubdit primum Rayne. alle-
gaſſe illum tex. aduertatur autem, quia non de-
claro nunc, an principalis deciſio Cy. & aliorũ
in d. l. alimenta, ſit vera, vel ne, dum quærit an ma
ter, quæ pręſtitit alimenta filiæ, vt ſupra dotatæ
repetat, quia non eſt præſentis ſpeculationis, ſed
adduco ſolum Cy. rationem, quæ vult, quod pa
tre mortuo maſculus iſtitutus alere teneatur ſo-
rorem, & prædictam opinionem tenuit Caſtr. in
conſ. 16. num. 2. in fi. vol. 2. Soci. in conſ. 57. nu.
36. & ſeq. vol. 4. vbi allegat Bal. in l. Neſennius.
ff. de neg. geſt. Cur. ſen. in cõſ. 27. in vlt. dub. vbi
loquitur etiam quando ſtatutum excludens mã
dat filiam dotari, quia dos ſuccedit loco legiti-
mę, & filia debet habere alimenta tamquam fru-
ctus legitimę, Cor. in conſ. 85. col. fi. ver. & ideo
concludo, in fi. vol. 3. vbi tamen non allegat d. l.
qui filium, Ang. in §. fuerat, nu. 35. ver. aliud no-
ta, Inſtit. de actio. vbi inquit, quod frater, vel hę-
res non poterit alimenta pręſtita compenſare ſu
per dote relicta, Bal. Nouel. in tract. dot. par. 6.
ſpecia. 16. col. 3. ver. vnde ſtante ſtatuto, inquit,
quod ſtatutum ſimpliciter excludens fœminam
a ſucceſſione, non cenſetur eam excludere ab ali-
mentis, cum hoc etiam expreſſe non poſſit face-
re, ergo nec etiam a dote, quę ſuccedit loco ali-
mentorum, & ita, quod filius tenetur vti hæres
patris, Alex. in conſ. 48. nu. j. vol. 3. vbi ait ſtatu-
tum mandans filiam excluſam ali, eſſe conforme
iuri communi, Capra in conſ. 72. nu. 9. & Salyc.
in l. non omni, in fi. C. de adminiſt. tuto. dicit, l.
qui filium, eſſe cordi tenendam, quia probat, ꝙ
impenſa alimenta non minuit, Ang. de teſtam.
glo. 61. num. 5. vbi hoc extollit, Bero. in conſi.
178. num. 17. conſ. 187. in prin. uol. j. & in conſ.
65. num. 16. vol. 2. Pariſ. in conſ. 103. nume. 47.
vol. 3. Io. Lup. in d. cap. per veſtras, in 3. notab.
§. 20. nu. 4. vbi ſubdit eſſe menti tenẽdum, Bero.
famil. quæſt. 11. num. j. Didac. in c. nos quidem,
num. 11. circa finem, extra de teſtam. vbi allegat
Salyc. in l. ſancimus. C. de nupt. qui tamen eo lo
ci nihil dicit, Gram. in conſ. ciuili 146. nu. 10. vbi
dicit hoc verum, ſiue pater, ſiue auus dotem reli
querit, Crau. in conſ. 149. num. 4. vbi allegat Bar.
& Bal. qui nihil loquuntur de hoc caſu, Cæphal.
in conſ. 185. num. 83. & 90. Menoc. in conſ. 81.
num. 63. qui alios citat, Cordub. in d. l. ſi quis a li
beris. §. item reſcripſit, nume. 5. ff. de lib. agnoſ.
vbi citat Caſſan. Euerar. & Boer. declarat tamen,
3 quod interim hęres percipiet † fructũ dotis, ſeu
legitimæ, qui a filia vtcunque non poteſt conſe
qui, & hanc ſententiam probauit Bal. Nouel. in
l. j. num. 145. ff. ſolu. matrim. vbi, num. 147. dicit,
ꝙ & ſi patruus non teneatur ſororẽ alere, vel do-
tare, tamen fallit, quando ex ſtatuto excluderet
nepotem a ſucceſſione, quia tũc tenetur dotare,
ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. item
reſcripſit, num. 109. & primam concluſionẽ pro
bat Tiraq. de iure primogen. quæſtio. 4. nu. 33.
in fi. Aduerte tamen circa tex. in d. l. qui filium,
quod & ſi gl. ibi in ver. cum hoc, intelligat loqui,
quando ſoror pupilli non habebat aliunde, ta-
4 men id non † uoluit, ſed dum dicit, cum hoc aliter
ei contingere non poſſit, intelligit cum non poſ
ſet pupillus denegare alimenta ſorori dotatę. fi-
gurat enim caſum, quando tutor præſtitit alimẽ
ta iuſſu magiſtratus deinde decidẽdo dicit nõ te
neri tutorem etiam ſi voluiſſet, ſine iuſſu magi-
ſtratus, quia hoc aliter ei cõtingere nõ poterat,
ideſt, vbi recuſaſſet, fuiſſet a Iudice compulſus.
qui enim id facit ad quod faciendum cogi po-
5 teſt, uidetur coacte † facere, Io. And. ĩ c. pręterea,
in ver. extorquentes, de off. patron. Bal. in l. no-
uiſſime per illũ tex. ff. quod fal. tut. autho. Dec.
in l. velle, vbi Cagnol. ff. de reg. iu. uoluit ergo
textus rationem afferre eius, quod dixerat, tuto-
rem non teneri pupillo pro alimentis, quæ ſoro
ri præſtiterat citra decretum, quia ſcilicet ad id
tenebatur, & cogi poterat: non tamen nego con
cluſionem gl. ſed dico non probari eo textu. Ad
uerte etiam quod rationes, quibus Cyn. vſus eſt
in d. l. alimenta, ad probandum relatam conclu-
ſionem, non ſunt tutę. Nam ſecundum eas obli-
gatio alendi tranſiret ſemper ad hęredes, quod
tamen non eſt abſolutum, vt dicam tractando
de concurſu plurium perſonarum, quæ tenen-
tur ad præſtationem alimentorum. Item ſeque-
retur, quod bona eius, qui tenetur alere, ſint o-
bligata, quo ſtante tranſiret onus in ſingularem
ſucceſſorem, quæ tamen omnia patiuntur diffi-
cultatem, vt ſuo loco diſcutiam. limita autẽ hãc
6 concluſionem quando extat † mater, vt dicam in
fra in diſcurſu matris, & hęredum patris.

SVMMARIVM.

1 *Primogenitus ſucceſſor Ducatus, vel alterius digni
tatis, tenetur alere ſecundogenitos.*

Primo-

2 *Primogenitus ſuccedens in omnibus bonis ui-*
gore ſtatuti, vel conſuetudinis alit ſecundo-
genitos.
3 *Primogenitus in maioratu tenetur dotare ſoro-*
rem.
4 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro a-*
limentis, vel dote.
5 *Primogenitura. Quæcumque de primogenitura di*
cuntur, procedunt etiam in maioratu.
6 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non poſſunt alienari*
pro dote, vel alimentis tranſuerſalium fideicō-
mittentis.
7 *Legitima non trahitur de bonis primogenituræ a de*
ſcendentibus grauato.
8 *Primogenitus, licet non teneatur tamquam primo-*
genitus alere ſuos deſcendentes, tenetur tamen iu
re ſanguinis.

Quæſtio XXVII.

PRIMOGENITVS, qui ex conſuetudi
ne, uel alio iure ſuccedit in Regno,
Ducatu, uel Comitatu, tenetur ſecun-
dogenito, uel aliis poſterioribus fratribus pro-
1 uidere† de alimentis, Hoſtien. & Io. And. in c. li-
cet, de uoto, ubi Abb. nu. 10. dicit tantum eſſe ſe
cundogenito aſſignandum, ex quo poſſit com-
mode ſuſtentari habita ſemper ratione, quod
primogenitus poſſit honorificè regere principa
tum, idem Abb. in conſ. 2. col. 4. in 7. dubio, uol.
1. ubi poſt Hoſtien. inquit, quod ſi primogenito
defertur Comitatus, non debēt alii mendicare,
Iacob. de S. Georg. in l. cum antiquioribus, nu.
24. quęſtio. 8. C. de iure deliber. Franch. in rub.
de teſtam. in 6. caut. antepen. uer. uigeſimoquin
to prohibentur, circa finem. ubi dicit, quod alii
filii non debent mendicare, hos ſequitur Tiraq.
de iure primogen. quæſt. 4. num. 33. ubi allegat
Guid. Pap. duobus in locis, ubi tamen nihil po-
nit de alimentis, ſed de legitima, Fabian. in auth.
nouiſſima, num. 73. C. de inoff. teſtam. qui & ſi
loquuntur in ſucceſſione Ducatus, uel alterius
dignitatis iuriſdictionalis, tamen locum habent
2 etiam in quacumque † hæreditate, quæ ſtatuto,
uel conſuetudine deferatur ad primogenitum,
ut per Bal. in l. cunctos populos, num. 17. C. de
ſum. Trinit. ubi inquit, quod ſi ualeat ſtatutum
uocās primogenitum ad alicuius ſucceſſionem
tamen poſtea nati filii ſunt alendi, Franch. in lo-
co prędicto, Socin. in conſ. 47. nume. 5. uol. 3.
ubi loquitur in bonis maioricatus Roder. in l.
quoniam in prioribus, in 2. limit. nume. 20. C.
de inoff. teſtam. Lup. in c. per ueſtras, in 3. not. §.
24. num. 4. ubi loquitur in bonis ſubiectis fidei
commiſſo, Didac. in Epitom. de ſponſ. par. 2. c.
8. §. 6. num. 5. uer. quarto deducitur, Cordub. d.
l. ſi quis a liberis. §. item reſcripſit, num. 131. &
num. 138. ff. de lib. agnoſ. uel alen. & ſicuti tene-
tur primogenitus alere, ita quoque ſororem do
3 tare compellitur, † ut concludit Roder. in l. quo-
niam in prioribus, in 2. limitatio. nume. 10. ſed
ante eum Abb. in d. conſ. 12. col. 4. in 7. dubio,
uol. 1. ubi mouetur, quia par eſt dotis, & alimen
torum cauſa, Roder. loco prædicto, dicit uidiſſe
multoties pronunciatum, ſecundum hanc opi-
nionem, hæc autem procedunt in maioricatu cō
ſtituto a maioribus, non etiam ſolum a patre, ſe
cundum Roder. loco prædicto, qui ea ſola ratio
ne mouetur, quod pater tenetur fratrem alere, &
ſororem dotare, ſed id confirmatur alia ratione,
nam bona reſtitutioni ſubiecta poſſunt aliena-
4 ri † pro alimentis, uel dote eorum, qui deſcen-
dunt a fideicomittente, ut in authen. res quę, ubi
notant omnes. C. commun. de legat. & dicam
inſta inter priuilegia alimentorum, & quę dicū
tur de fideicommiſſis, procedūt etiam in bonis,
5 quæ per maioratum tranſeunt† ad ſucceſſores,
Oldr. in conſ. 94. num. 7. Præpoſ. in c. ius natura
le, diſtinct. 1. Pariſ. in conſ. 72. num. 80. uol. 4.
Didac. pract. quæſt. cap. 38. cum aliis, quos Cor
dub. citat ī d. l. ſi quis a liberis. §. ſi mater, nu. 51.
ergo eodē modo primogenitus qlibet tenebiť
alere deſcendent ab eo, qui maioratum, uel
primogenituram conſtituit, licet non teneatur
eos alere, uel dotare, quos ipſe inſtituens non
tenebatur agnoſcere, ut de bonis ſubiectis reſti-
tutioni dicit Bal. in d. auth. res quæ, nume. 2. di-
cens, quod pro dote tranſuerſalium fideicomit-
6 tentis † non poſſunt alienari, ſequitur Ang. col.
2. & Caſtr. num. 4. & communem dicit Alex. in
l. filiusfamilias. §. diui, num. 10. ff. de leg. 1. Pa-
dill. in d. auth. res quæ, num. 114. nam ultimus
ſucceſſor bona illa habet non a grauato, ſed a
grauante, ut dixi in conſ. 120. per totum, ideo de
ſcendentes a grauato non detrahunt legitimam
7 de bonis primogenituræ † obnoxiis, uti poſt
Corne. Tiraquell. & alios, concludit Cordub. d.
§. item reſcripſit, num. 119. in fi. ubi num. 140. in
fert, ꝙ nepos non tenetur alere patruum. Hæc
oīa uera ſunt, quoad hoc ne teneatur tāquā pri-
mogenitus alere, & ſi talis primogenitus ea ſit
8 coniunctione ſanguinis obſtrictus, † qua tenetur
coniunctum alere, erit locus aliis, quæ per nos
dicta ſunt. ſat eſt autem, quod non teneatur uti
primogenitus, nec de bonis primogenituræ.

SVMMARIVM.

1 *Patruus alit filium fratris, qui pauper ſit.*
2 *Nepos ingreditur locum patris in ſucceſsione pa-*
trui.
3 *Nepos ex fratre excludit patruum defuncti.*
4 *Conſanguinei tenentur ſe inuicem alere.*
5 *Patruus tenetur neptem dotare.*
6 *Nepos pendente lite cum patruo eſt alendus.*
7 *Ratio naturalis allegari poteſt pro lege.*
8 *Ratio naturalis mouere non minus debet, quam*
lex.
9 *Legem quærere, vbi habemus rationem, eſt infirmi-*
tas intellectus.
10 *Soror vterina eſt a fratre alenda.*
11 *L. ſi inſtituta. §. de inofficioſo ff. de inoff. teſtam. quo-*
modo intelligatur.
12 *Nepos non cogitur alere patruum, ſed ibi vide de*
veritate.

Quæ-

Quæſtio XXVIII.

1 PATRVVS item tenetur filium fratris a-
lere, † qui non habet aliunde, ita uoluit
Crot. in l. filiusſamilias. §. diui, nu. 30.
in fi. ff. de leg. j. mouetur ex his, quæ de alimen-
tis fratri pręſtandis dixit Bar. in l. qui filium. ff.
vbi pup. educ. debe. Ferdin. eum ſequitur in d. §.
diui, num. 96. vbi & ſi intellectum Crot. impu-
gnet, approbat tamen illius conſiderationẽ, idẽ
uoluit ibi Rip. num. 43. qui omnes dicunt onus
hoc tranſire etiam in hæredes, & pro hoc facit,
2 quia in ſucceſſione filius † fratris ingreditur lo-
cũ patris. §. ſi igitur, in Auth. de hæred. ab inteſt.
uen. auth. ceſſante, C. de leg. hęred. Abb. in conſ.
86. col. j. uol. 1. Alex. in conſ. 44. num. 15. uol. 5.
Dec. in conſ. 527. num. 1. Crau. in conſ. 129. nu.
2. Crot. in conſ. 126. num. 8. Natta, in conſ. 424.
num. 3. Pariſ. in conſ. 2. num. 44. uol. 1. in tantũ,
quod in ſucceſſione patrui excludit patruum de
3 functi, vt † eſt tex. in auth. poſt fratres fratrumq́ue
filios. C. de leg. hęred. ubi Bal. dicit notandum,
& probat Salyc. num. 1. Nicol. de Vbal. in tract.
de ſucceſſ. ab inteſta. in 3. par. col. 2. quæſt. 4. D.
Becius, qui alios citat, in conſ. 81. per totum, di-
cens hanc deciſionem eſſe ſingularem, & perpe-
tuo notandam, ergo ingredi quoque debet locũ
patris in commodo recipiendi alimenta. Item
4 ſi inter ſe cõiuncti † debent inuicem pręſtare ſub-
ſidia, vt probatur in c. cum quidam, vbi Bal. &
Fely. de iureiurando, quid impediet, quo minus
patruus teneatur alere nepotem ex fratre? ideo
Bal. in l. 1. nu. 7. ff. ſolu. matr. dicit, quod patruus
5 † tenetur neptem dotare per l. & nihil. ff. de in
rem ver. quem textum, inquit non eſſe alibi Af-
flict. deciſ. 371. num. 3. Contrariam tamen ſentẽ
tiam probat Odofred. in l. 2. C. de lib. alen. quia
non reperitur iure cautum, quod patruus alat
nepotem, ergo erbeſcimus. l. illam. C. de collat.
Item frater non cogitur ſororem uterinam dota
re, l. cum plures. §. cũ tutor. ff. de adminiſt. tutor.
ergo nec patruus, qui eſt remotior in gradu, au-
then. poſt fratres. C. de leg. hęred. ad idem tex. in
l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoff. teſtam.
6 vbi nepoti cogitur patruus exhibere † alimenta
pendente lite eo, quod ſententiam nepos obti-
nuerat in fauorem, ergo circumſcripta ſententia
non fuiſſet alendus. & non obſtat, quod voluit
Bal. in d. l. 1. ff. ſolu. matri. quia eſt falſum, & tex.
in l. & nihil, quem ipſe allegat, loquitur de nepo
te reſpectu aui, ideſt de nepote ex filio, qua ratio
ne contrarium in dote tenuere Ang. in d. l. 1. col.
1. in fi. ff. ſolu. matrim. vbi dicit, quod non repe-
ritur lege cautum, Imo. col. 3. in prin. ver. an au-
tem patruus, Alex. num. 20. Bal. Nouel. numero
147. ubi limitat in patruo aliter, quam cæteri in-
tellexerint, ſed non probare patrui obligationẽ,
quia dicitur, ibi dotem datam fuiſſe in rem pa-
tris, Campeg. in tract. dot. par. 1. quæſt. 19. Silua.
conſ. 33. num. 14. vol. 1. ubi dicit communem, &
ſecundum eam fuiſſe iudicatum. addo Alex. cõſ.
66. col. 2. uol. 4. ubi in auunculo, Coraſ. in d. l.
qui liberos, num. 122. ff. de ritu nup. ubi inquit
non reperiri alios caſus præter per eum ibi no-
tatos, Rip. in l. 1. nu. 86. ff. ſolu. matrim. Cordub.
d. §. item reſcripſit, num. 106. & 109. ff. de liber.
agnoſ. Ego uero contrariã ſententiam arbitror
eſſe ueriorem, quod imò nepos ex fratre alẽdus
ſit per prędicta: & non obſtat, quod lex deficiat,
quia reſpondeo, quod non deficit ratio natura-
7 lis, quę † poteſt pro lege allegari, ſecundum But.
in c. 3. de præben. & quæ Iudicem mouere debet
8 non † minus, quàm lex ipſa, vt inquit Iſern. in
procem. feud. col. pen. & quærere legem, vbi ha-
9 bemus rationem naturalem, eſt infirmitas † intel-
lectus, ut inquit Ariſtol. relatus ab Ang. in cõſi.
275. circa fi. Natta in conſ. 402. nume. 32. Non
obſtat etiam, quod frater non dotet ſororem vte
rinam, quia reſpondeo primo tex. in d. §. cum tu
tor, procedere de iure Digeſtorum, quo ius co-
gnationis non erat cognitum, vt dixi ſupra tra-
ctando hanc quæſtionem, an ſoror uterina ſit do
tanda. Secundo reſpondeo, quod nõ licet argue
re negatiue ad alimenta a dote, puta non eſt do-
tanda, ergo non eſt alenda; ſed bene e contra af-
firmatiuè, eſt alenda, ergo dotanda; uel negatiuè
non eſt alenda, ergo nec dotanda, nã multæ ſunt
perſonę, quibus alimẽta debentur, ſed non dos,
10 vt mater, & aliæ, & in ſpecie ſororem † uterinam
eſſe alendam, eſt tex. in l. qui filium, ubi Bar. Bal.
& alij. ff. vbi pup. educ. deb. cum aliis, quos ſupra
citaui, & in ea quæſtione de fratre. uterino alen-
do. ad tex. in §. de inofficioſo, reſponderi poteſt,
quod Doctores intelligunt illum non ſolum in
11 cauſa appellationis, † ſed etiam in cauſa principa
li, ut per Afflict. in deci. 10. & alios quos citabo
infra dum agam de alimentis actori in iudicio.
Reſpondeo etiam, quod textus ille mouetur pro
pter inopiam egentis, ut ibi legitur expreſſe, nõ
autem propter primi Iudicis ſententiam.

Poſtremo dico, quod aliquando alimenta du
plici ratione debentur, ideſt ex bonis, quę petit,
& iure ſanguinis, & in eo tex. nepos alimenta pe
tiit a patruo non iure ſanguinis, ſed tamquam a
poſſeſſore bonorum, quę nepos contendit ad ſe
pertinere: ideo licet lex ibi concedat alimenta ex
vno capite deducto, non tamen negat, quin iure
quoque ſanguinis potuiſſet conſequi alimenta,
ſi uoluiſſet. quidquid ergo ſit reſpectu dotis non
mihi uidetur alimenta poſſe nepoti denegari, &
in puncto iuris eſſet facile ſuſtinere, quod etiam
dos debeatur: ſed quia plures ſunt, qui negant
dotem deberi, difficile eſſet obtinere in iudicio,
eadem ratione Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §.
item reſcripſit, num. 126. & ſeq. concludit nepo-
12 tem † non cogendum alere patruũ, quia patruus
illum alere nõ cogitur. & quamuis tex. uideatur
in contrarium in c. 1. de cohabit. cler. & mulier.
tamen ipſe in d. §. num. 107. intelligit, vt clericus
alat amitam non ratione ſanguinis, ſed tamquã
pauperem, in quam cogitur diſpenſare partem
redituum ſui beneficij. ſed & ſi id procedat ſecũ
dum illius opinionem, tamen argumento eorũ,
quæ ſupradixi de patruo erga nepotem, idem
dico in nepote erga patruum auũculum, & ami-
tam.

tam: non omitto, quod Cordub. in d.l.ſi quis a li
beris.§.ſi mater, num. 53.refert Fabian. in auth.
nouiſſima, nume.73. C. de inoff.teſtam. dicere,
quod nepos, qui in Ducatu ſucceſſit, tenetur pa
truum alere, id quod mihi non dicit, loquitur
enim de primo filio.

S V M M A R I V M.

1 *Monaſterium alit filios monachi egenos.*
2 *Monaſterium tenetur ad omnia ingreſsi onera.*
3 *Monaſterium. Omnia iura ingreſsi actiua, & paſsi*
ua tranſeunt in monaſterium.
4 *Monaſterium tenetur ad as alienum, quod ingreſ-*
ſus contraxerat.
5 *Monaſterium eſt loco filij.*
6 *Pater deſerens filios egenos, vt ingrediatur mona-*
ſterium, peccat mortaliter.
7 *Legitima debetur filio, quando pater ingreditur mo*
naſterium, nec expectatur mors, uide tamen ibi.
8 *Eccleſia tenetur ad onera, quibus erant obligata*
bona.
9 *Monaſterium alit filios ſpurios ingreſsi, & ibi vi-*
de de veritate.
10 *Monaſterium alit patrem ingreſsi egenum.*
11 *Monaſterium dicitur ſuus hæres cuiuſdam ſemi*
mortui.
12 *Filius, qui deſerto patre inope ingreditur monaſte-*
rium, peccat mortaliter.

Quæſtio XXIX.

VBI pater ingreditur monaſterium ſe,
& bona dedicãdo, ſi filij ſint egeni mo
1 naſterium tenetur filios† alere, ita uo-
luit Dyn. in l.ſi quis a liberis.§.item reſcriptum.
ff.de liber.agnoſ. mouetur per illum tex. qui di-
cit, quod onus alendi tranſit ad hæredem, ſequi-
tur ibi Bar. in fi. idem voluit Abb. in c.tranſmiſ-
ſę, num.6. qui fil. ſint legit. Fely. in c. in præſen-
tia, nume. 39. de probatio. Iaſ. in auth. ingreſſi,
num.24.C.de ſacroſ.eccle.Rip. in l.ſi vmquam,
num.32.& ſeq.C.de reuoc.donatio.Cordub.in
d.§.item reſcriptum, num.11.vbi citat Specu.&
Bar.in tract.alimen. qui hoc non dicunt. & præ-
2 dictorum ratio eſt. quia monaſterium † tenetur
ad omnia ingreſſi onera, ſecundum Bar. in l.fi.ff.
de adoptio. Belenzin. ad Abb. in d.c.tranſmiſſæ,
Fely. in loco prædicto, imò tranſeunt in mona-
3 ſterium actiones omnes actiuæ, & paſſiuæ, † quæ
competebant monacho, & cõtra monachum, vt
dicunt Ioã. And. Bal. & Butr. in d.c. in præſentia,
Iaſ. in auth. ingreſſi. & facit ratio, quia eum ſequun-
tur incommoda, quem ſequuntur commoda. l.
ſecũdum naturam. ff. de reg. iu. ideo tenetur mo-
4 naſterium † ad æs alienũ, quod monachus contra
xerat ante ingreſſum, auth. ingreſſi, vbi Docto-
res. C. de ſacroſ. eccle. Inno. d.c. in pręſentia, Spe
cu. in tit. de ſtatu monacho. §. qualiter, ver. ſi au-
tem contraxit, Roma. in conſ. 292. pro habenda,
num.2.& in conſ. 416. pro dilucidatione, num.
item 2. in quibus locis quærit, an idem ſit in quo
cumque pio loco, cui quis deuouerit ſe, & bona
5 ſua. Item monaſterium eſt loco hæredis, † vel ſal
tem filij. §. ſed & hoc præſenti, in Auth. de ſancti.
epiſ. & in auth. niſi rogati. C. ad Trebell. d. c. in
præſentia, cum infinitis citatis a Tiraquel. in l. ſi
vmquam, in uer. ſuſceperit liberos, nume.42.C.
de reuoc. dona. hæres autem, vel etiam filius te-
ſtatoris tenetur alere filios ſuperſtites, vt ſupra
dixi: ergo & monaſteriũ. Addo, quod fortius li
getur monaſterium, quàm pater: nam ultra, quia
ea obligatione tenetur, qua pater erat obſtrictus
tenetur etiam erga filios monachi, tamquã pau-
peres, item & tamquam filios benefactoris, vt di
cemus ſuo loco de donatario erga filios donato
ris. alia item ratione tenetur monaſterium, vt exi
mat monachum de peccato, nam pater, qui ege
6 nos deſerit filios, † ut religionẽ ingrediatur, mor-
taliter peccat, Diuus Tho. 2.2. quæſtio. 86. art. 3.
Fely. in d.c. in præſentia, nu. 39. quinetiã volunt
multi, quod patre ingrediente monaſteriũ poſ-
7 ſit filius ſtatim petere † legitimam, ſecundum gl.
in c. tranſmiſſę, in uer. mora, qui fil. ſint legit. ubi
Abb. dicit eam ſingularem, & non eſſe alibi, nu.
6. quam ſententiam probarunt Ioan. And. Bal.
Anan. Aret. & Corſet. quos citat Didac. in c. 2.
nume. 7. de teſtam. ubi inquit æquiorem eſſe, &
vtroque foro ſeruãdam, & communiter receptã
dicit Cordub. in d.§. item reſcriptum, num. 14.
Cotta, in memor. incip. legitima, in princ. Rolã.
conſ. 97. num. 29. uol. 2. Viuius com. opin. lib. 1.
opin. 199. in fi.

Eſt verum, quod contrariam tenuere gl. Bar.
& alii in auth. ſi qua mulier, vbi de hoc eſt bonus
tex. C. de ſacroſ. eccleſ. Alex. in l. ſi cum dotem,
num. 13. ff. ſolu. matrim. & ueriorem dicit Abb.
in c. cum ſimus, de regula. Felyn. in d. c. in præ-
ſentia, num. 65. & Dec. num. 67. & magis com-
munem dicunt Saly. & Iaſ. in d. auth. ſi qua mu-
lier. prædicta autem ſententia procederet multo
magis, quando ea placeret opinio, quod bona
ſint pro filiorum alimentis obligata, tunc ſine
dubio onus alimentorum annexum rebus tran-
ſiret etiam ad Eccleſiam, in quam bona tranſiue
re, uti dicimus de tributo, & aliis realibus oneri-
8 bus, quæ Eccleſia cogitur ſubire, ſi bona † poſſi-
det ita obligata, c. tributum. 11. quæſt. 1. Bar. &
alii in l. placet. C. de ſacro. eccl. vbi dicunt, quòd
& ſi Eccleſia non teneatur ad collectas, tamen ſu
ſtinere debet onus tributi, quod eſt reale, &
quodcumque aliud rei iniunctum, probat Bello.
in conſ. 40. per totum, eſt gl. in c. 1. in uer. bono-
rum, de immunita. eccleſ. in 6. ubi Io. And. Ar-
chid. Gemin. & Anchar. Feſtaſ. de collectis, par.
1. cap. 1. num. 54.

Hæc autem concluſio ampliatur etiam in fi-
9 liis ſpuriis ingreſſi, † vt voluit Didac. in Epitom.
de ſponſ. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 14. ubi allegat
Bar. in d. l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptum, in
fi. ff. de lib. agnoſ. qui tamen hoc non dicit, ſed lo
quitur de legitimo. & ratio ſupracitata, quod
ſpurij ęquiparantur legitimis, quoad commo-
dum alimẽtorum, concludit idem pro eis, quod
pro legitimis, quidquid tenuerit Vaſq. de ſuc-
ceſſio.

ceſſio.creat.par.2.§.20.num.317. Contra uero
ſi patre paupere,& nõ habente vnde ſe alat,filius
ingrediatur monaſterium, & in illud transferat
bona omnia,monaſterium præſtabit alimenta
10 patri, ita† voluit Specul.in tit.qui fil.ſint legit.§.
1.num.14.mouetur ex tex.in d.§.reſcriptum.&
facit ratio, quia ſicuti hæres filii alit patrem, ita
& monaſterium poſſidens bona filii, & in hoc re
peti poſſent rationes omnes, quas in præcedenti
caſu adduxi.idem voluit Bar.in tract.de alimen.
11 num. 41. quia monaſterium eſt ſuus † hęres cu-
iuſdam iam mortui, allegat auth. ſi qua mulier.
C.de ſacroſ.eccleſ.Vital.in tract.clauſ.tit.an ali.
renun.poſſ.col.3.& non minus peccat mortali-
12 ter † filius, qui deſerto patre inope ingrediatur
monaſterium,quàm faciat pater deſerendo filiũ,
eſt tex.in c.1.30.diſt.& ponit diuus Thomas in
2.2.quęſt.86.articu.3.ponit Fely. d.c.in præſen
tia,num.39.Cordub.d.§.item reſcriptum,num.
12.& ſicuti maior eſt obligatio filii erga patrem
a quo plus recepit,quam ſit patris erga filium, ſe
cundum ea, quæ ſupra contigit ſępe repetere,ita
magis tenebitur monaſterium præſtare alimen-
ta patri illius ingreſſi,quàm teneatur filio.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius omnium bonorum tenetur ad æs alienum hæreditarium.*
2 *Vſufructuarius, & proprietarius concurrunt ad ſolutionem æris alieni.*
3 *Vſufructuarius bonorum hæreditatis eos alit, quos teſtator alere tenebatur.*
4 *Grauatus, licet cum dilapidat bona fideicommiſſi teneatur ante diem reſtituere, eſt tamen alendus de fructibus.*
5 *Vſufructuarius tenetur alere mancipia hæreditaria.*
6 *Vſufructuarius ſoluit legata annua.*

Quæſtio XXX.

DIxi hęredes patris teneri ad alendum
filium,dixi quoque hęredes filii teneri
ad exhibendum patri alimẽta,& mul-
ti ſunt caſus, quibus onus alendi trãſit
ad hæredes: iis caſibus ſi unus ſit hæres, alius ue
ro uſufructuarius omnium bonorum, quis eorũ
conueniendus erit ad alimentorum pręſtationẽ.
Bar. in l.fi. ff. de vſufruc. leg.num.5. dicit,quod
1 onus ęris† alieni pertinet ad vſufructuarium om
nium bonorum, at iſta obligatio alendi uidetur
quodam æs alienum. ergo, &c. ſed opinio Bar.
cõiter improbatur a Doctoribus: uolunt enim
quod in effectu ad æris alieni ſolutionem concur
2 rant proprietarius, & vſufructuarius,† hoc mo-
do,quia ſatis fit eis de bonis hæreditariis, atque
ita eorum proprietatẽ perdit hæres, & vſumfru-
ctum vſufructuaria, Caſtr. in l.fi.§. ſin autem æs
alienum. C. de bon. quæ lib. & dicit eſſe,ibi tex.
contra Bar.idem Caſt.in conſ.294.col.2. ubi di
cit,quod vſufructuarius non poteſt conueniri,ſe
quuntur Doctores communiter, vt videri po-
teſt apud Picum in l. Titia. §. Titia, cum nube-
ret,num.146.ff.de leg.2. vbi etiam concludit, q
actio dirigenda eſt contra hæredem,non contra
vſufructuarium,infinitos adducit Didac.veriar.
reſolu.lib.2.cap.2.num.3.ver.quinta concluſio
Caualca.de vſufruc.mulie. relicto, num..... &
in alimentis, a teſtatore relictis extant deciſio-
nes,ſed in alimentis debitis a lege,non uidi Do-
rem,qui declaret. mihi tamen placet, quod vſu-
3 fructuarius† teneatur alimẽta præſtare. moueor
ex textu in l.Imperator,in fi.ff.ad Trebe.vbi & ſi
grauatus onere fideicommiſſi, cogatur ante diẽ
reſtituere hęreditatem ſi bona dilapidat, tamen
conſequitur alimenta, non in corporibus, dicit
4 textus,ſed de acceſſionibus,† & fructibus bono
rũ.inferunt aũt Bar. & Doctores ibi, quod ubi
alicui debentur alimenta,ea taxari debent ſecun
dum quantitatem redditunm, & ibi Alex. num.
4.notat, quod alimenta præſtari debent de red-
ditibus, & acceſſionibus hęreditatis, & in princ.
inquit illam legem eſſe ſingularem, & notandã,
& illum tex.ad hoc allegat Salyc. in l.1. num.4.
C.de fideicõ.Rot.Bon. dec. 89.num.3.Caualc.
de vſufruc.nu.36. in fi.tenetur ergo vſufructua-
rius.addo tex. in l.fi.in uer.hoc proculdubio.C.
de bon. quę lib. vbi dicit, quod vſufructuarius
5 † tenetur alere mancipia in hęreditate, vbi hoc
notant gl.Bal.Salyc.& alij.eſt verum,quod illud
inductum videtur alia ratione, quia ſcilicet cum
habeat mancipiorum vſumfructum,tenetur eo-
rum onera ſubire,ut ibi declarat Bal.& Salycet.
moueor etiam,quia debitum ex cauſa alimento
rum,annuum eſt, & pro primo anno eſt purum,
& pro ſequentibus conditionale,vt de legato in
quit Bal.in conſ.481.num.1.uol.4.& vſufructua
6 rius tenetur ad legata † annua, Picus,l. Titia. §.
Titia,nume.154. de leg.2.cum multis ſimilibus,
Caualcan.in tract. de vſufruc. num. 36. dicit fi-
lios eſſe alendos ab vſufructuario, ſed & ſi mul-
tos allegat, nemo tamen ex eis hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus alit de bonis confiſcatis filios condemnati.*
2 *Fiſcus habita confiſcatione tenetur ad onera, ad quæ tenebatur delinquens.*
3 *Fiſcus etiam in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis, alit filium condemnati.*
4 *Patris bona ſunt obligata pro alimentis filiorum.*
5 *Confiſcatio tranſmittit in fiſcum omnem obligationem, ciuilem, & naturalem.*
6 *Fiſcus. Obligatio naturalis tranſit in fiſcum per cõfiſcationem.*
7 *Fiſcus tenetur omnibus creditoribus condemnati.*
8 *Fiſcus habetur pro hærede in honoribus, & oneribus.*
9 *Confiſcatis bonis damnatus liberatur, nec conueniri poteſt a creditoribus.*
10 *Fiſcus habetur loco hæredis.*
11 *Legitima filio debetur in bonis patris confiſcatis.*
12 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
13 *Fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſupplere alimenta*

ta filij ſi legitima non ſufficit.
14 *Bona reſtitutioni ſubiecta alienantur pro dote conſtituenda filia.*
15 *Grauatus poteſt totum fideicōmiſſum alienare pro dote filia, ſi aliter dotare non poteſt.*
16 *Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filia condemnati.*
17 *Incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*
18 *Maſculinum concipit fœmininum.*
19 *Maſculinum non concipitur a fœminino.*
20 *Mulier eſt minus audax.*
21 *Reſtitutio conceſſa limitate quoad aliqua, non extenditur ad alia.*
22 *Hæreticus grauiori pœna dignus eſt quam rebellis.*
23 *Alimenta non ſunt alicui praſtanda de bonis illi ob delictum ablatis.*
24 *Legem vbi non habemus, erubeſcimus.*
25 *Pater non alit filium hæreticum.*
26 *Pater non alit filium rebellem, vel hoſtem patria.*
27 *Legitimam non detrahit, qui legis diſpoſitione excluditur a ſucceſſione.*
28 *Legitima non ei debetur, qui non eſt ſucceſſurus ab inteſtato.*
29 *Legitima eſt portio eius, quod deberetur ab ĩteſtato.*
30 *Dos ſuccedit loco legitima.*
31 *Spurio debentur alimenta a fiſco in bonis patri confiſcatis.*
32 *Spuria a fiſco danda eſt dos in bonis confiſcatis.*
33 *Spurius, quando inſtituitur apertè, hæreditas applicatur uenientibus ab inteſtato.*
34 *Fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta, qui fidem accommodauit reſtituendi ſpurio.*
35 *Poſitioni, quod hæres tacite accommodauit fidem reſtituendi hæreditatem ſpurio, tenetur hæres reſpondere.*
36 *Spurius eſt alendus a fiſco, qui capit bona propter accommodatam fidem.*
37 *Fiſcus non alit filios natos poſt condemnationem.*
38 *Hæreticorum filij poſt ſententiam nati plectuntur pœnis hæreticorum erant, non qui iam nati.*
39 *Condemnatus, dicitur alius homo.*
40 *Filij nati poſt condemnationem non faciunt deficere conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs.*
41 *Legitima non debetur a fiſco filijs poſt condemnationem natis.*

Quæſtio XXXI.

QVANDO patris bona ſunt confiſcata, an filiis præſtare alimenta fiſcus teneatur ex bonis confiſcatis, nulla eſt lex, q̃ id dicat. Verum Boſſius, in tit. de alimen. prꝑſtā.
1 vxori, nu. 3. dicit filios† alendos. mouetur rōne,
quia fiſcus tenetur ad ea onera ad q̃ delinquens
2 †tenebatur. l. 2. C. ad leg. Iul. de ui pub. Alex. in l. ſi maritus. in prin. ff. ſol. matr. pater autem tenebatur alere filios. addit etiam, ꝙ onus alendi filios tranſit ad hæredes ēt extraneos. l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptũ. ff. de libe. agnoſ. cũ aliis quos ſupra citauimus, ergo ēt ad fiſcũ. imò Soc. in conſ. 30. nu. 3. vol. 1. inquit alimenta eſſe filiis
3 præſtanda † in bonis paternis fiſco applicatis ēt in crimine læſæ maieſtatis, & hęreſis. pro primo dicto allegat l. quiſquis. C. ad leg. Iul. maieſt. c. ſi quis cum militibus, 6. q. 1. pro ſecundo dicto allegat tex. in c. vergentis, de hæret. quę iura nihil omnino dicunt de alimentis, ſequitur Rip. in l. ex facto. §. ex facto, nu. 9. ff. ad Trebe. Io. Lup. in tract. de hæret. q. 19. vbi dicit hoc procedere ex æquitate, & humanitate: quia cum ſint nati non ſunt perdendi, exemplo ſpuriorum, & corũ, qui ſunt in nefario coitu ſuſcepti, qui & ſi reprobentur, tamen piũ, & humanum duxit ius canonicũ ſi ſuſcipiantur, & alantur, ſequitur Lup. in rep. c. per ueſtras, in 3. notab. nu. 15. de dona. inter ui. & uxo. Io. Bapt. Plot. conſ. 130. nu. 83. & ſeq. inter conſilia crim. diuer. ubi loquitur ēt in filiis hæretici, & rebellis, D. Becius, in cõſ. 8. nu. 7. vbi pariter loquitur in crimine læſæ maieſtatis, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 46. vbi allegat Emilian. in conſ. 139. nu. 2. & in conſ. 146. nu. 4. pro hac opinione adducuntur
4 rōnes, quia bona patris ſunt† pro alimentis filiorum obligata, vt inquit Caſtr. in conſ. 80. col. 2. vol. 1. Dec. in conſ. 376. in fi. cõſ. 519. nu. 3. Rip. d. l. ex facto, §. ex facto, nu. 9. Lupus, d. §. 23. nu. 16. & 17. ergo bona tranſeunt in quemcunque poſſeſſorem cum onere ſuo.

Secundò facit, quia ſequuta confiſcatione trã
5 ſit in fiſcum omnis † obligatio ciuilis & natura-
6 lis, Calcan. in conſ. 66. nu. 4. imò ēt† ſola natura-
lis, Imo. in l. ſi debitori, in fi. prin. ff. de fideiuſſ. &
7 tãquam hæres anomalus tenetur ſatisfacere† cre
ditoribus, ſecũdum gl. in l. non intelligitur, §. cũ ex cauſa, in uer. pertinet. ff. de iure fiſci, Alber. in l. actione. §. publica. ff. pro ſocio. l. unica. C. pęn. fiſca. cred. præfer. lib. 10. & habetur pro hærede
8 tãt† in oneribus, q̃ in honoribus, d. l. 2. C. de ui pu
blica. l. inter, §. fi. ff. de fideiuſſ. Rip. d. §. ex facto, nu. 6. Crau. in conſ. 265. nu. 7. in tantum, ꝙ delinquens liberatur, nec poteſt pro debito conueni-
9 ri, †ut uolunt Bal. & Saly. in d. l. 2. notat. in l. 1. C.
10 de fideiuſſ. & ꝙ loco hæredis † habeatur, uoluit
Clarus in pract. cri. §. fi. q. 78. nu. 23. & 29. Plot. in d. conſ. 130. nu. 87. D. Becius, d. cõſ. 8. nu. 12.

Tertiò uidemus, ꝙ confiſcatis bonis, debetur
11 tamen† filiis legitima, ſecundum Bal. in cõſ. 171.
uol. 1. quem ſequuntur Papien. Decius, Laudẽ. Picus, Fab. Berenga. Io. Annib. Soc. iun. Ripa, Tiraq. & Boſſ. citati a Rol. in conſ. 97. nu. 9. uol. 2. ubi ualidiſſimis rationibus concludit, procedere etiam quando confiſcantur bona ex forma ſtatuti indiſtinctè loquentis, ſed hoc uoluit Angel. in conſ. 357. in 2. dubio, Clar. d. quæſtio. 78. num. 26. D. Becius d. conſ. 8. num. 13. legitima
12 autem loco alimẽtorum † ſuccedit, ut in Auth. de
hære. & falcid. §. ſi quis. & ponit clarè Soci. in d. conſ. 30. nu. 3. Aſcan. de patr. poteſt. effectu 16. nu. 24. & licèt iura ſupra allegata in cauſa hæreſis, uel læſæ maieſtatis, non expreſsè diſponãt de alimẽtis filiorum, tñ implicitè hoc admittunt. Dum enim dicunt ſe uitam relinquere filiis, certè eos alẽdos cenſent, quia uita ſine alimẽtis nõ poteſt ſubſiſtere. ita aduertit Io. Lup. in d. tract. hæreſ. quęſtio. 19. quem refert Lup. d. §. 23. nu

16.

16. & ita quoque declarat Plot. d.conſ.170. nu.
83. argumento l.necare.ff.de lib.agnoſ. Imò for
tius uolunt Doctores prædicti, quod ubi ea legi
13 tima non ſufficeret pro alimentis, †tenetur fiſcus
alere filios ex aliis bonis confiſcatis, ita Plo.lo-
co præcitato, per l. ob æs, vbi Bar. & Doctores,
C.de pręd.minor.quia alimenta, quæ iure natu-
rali debentur, non poſſunt, nec debent minui
per confiſcationem, & infert quod etiam tunc fi-
lius debet ſupplementum alimentorũ conſequi,
quando ſententia ex ſtatuto reſeruaret filiis le-
gitimam, ſequitur D.Becius, d. conſ.8. num.14.
& 28.& dicit Boſ.ti.de alimen.præſtan.uxo.nu.
6. quod decretum prędictum, ſeu ſtatutum in-
telligi debet, quando legitima ſufficit ad ali-
menta, quia alias bona omnia eſſent ex æquita-
te relaxanda pro alimentis: & ſubdit, quòd &
ſi in hoc Mediolani decretum liget manus Iu-
dicis, tamen cenſuiſſe ſenatum, quòd aliud fie-
ret decretum ad illius declarationem; & pro
hoc adduco, quod dicimus de bonis ſubiectis
14 fideicommiſſo, quę poſſunt alienari † pro con-
ſtituenda dote filię teſtatoris, ſecundum authen.
res q̃. C. comm.de leg. ſi enim aliter non poſſit
congruè dotari, poterit totũ fideicõmiſſum alie
15 nare, †ita uoluit Bal.ĩ d.auth.res quæ, nu.4. Caſt.
num.5. Iaſ.nu. 32. in 7.limitat. & Padil.nu.109.

Et quę dicta ſunt de alimentis, procedunt ẽt
in dote, quia fiſcus de bonis confiſcatis tenetur
16 † dotem dare filiabus ſecundum Bal. in l.fi.in 1.
lect. numero 9. C. de dot. promiſſ. ubi inquit,
quòd ratio pendet ex naturali uinculo, quo pa-
ter tenetur ad dotandum, Afflict. in cap.1.§.præ
terea ſi uaſſallus, in 3.notab. num.80.quæ ſit pri
ma cau. benef. amit. & in tit. quæ ſint regal.in
uer. & bona cõmittentium, col. 1. in quibus lo-
cis loquitur de crimine læſæ maieſtatis, Rip.in
l.ex facto.§.ex facto, num.9.ff.ad Trebel. Gigas
de crimine lęſæ maieſt.lib. 3. cap. 15. num.1. &
ſeq.Plot.d.conſ.170.nu.84. D. Becius in conſi.
8.nu.11.Lup.d.§.23.nu.16.

Prædicta poſſent procedere, quando bona cõ
fiſcantur ex alia cauſa, quam læſæ maieſtatis: at
in crimine læſę maieſtatis non mihi placet eorũ
opinio, qui tenẽt filios eſſe alendos de bonis pa-
tris: nam l.quiſquis, C. ad leg.Iul.maieſt.expreſ
ſè repugnat, dum permittit alimenta filię ex bo-
nis matris. ex eo enim quòd filiabus indulget, ui
detur filios excludere; & ex eo quòd mãdat ali-
mẽta decerni in bonis matris, uidetur ea negare
17 in bonis patris, quia incluſio† unius, eſt excluſio
alterius. l. cum prætor. ff. de iudic.c. non ne, de
18 præſum. & licèt maſculinum concipiat †fœmini
~~num. l.~~ qui duos, in fi. ff.de leg.3.l. ſeruis legatis,
in prin.ff.eo.tit. Doctores in c.generali, ~~de elect.~~
in 6. & in c. ſi quis ſuadente, 17. q.4. notatur in
d.l.quiſquis.C.ad leg.Iul.maieſt. tamen contra
19 non videmus, ꝙ fœmininum concipiat †maſculi
num, gl.in §.fi.Inſtit. qui dari tuto.poſſ.& in l.1.
ff.de verb.ſign.Iaſ. in l.ſi quis id quod.nu.24.ff.
de iuriſd.om.iud. Dec. in c.cum in cunctis, in fi.
prin. de elect. & in ea lege diſcretè fit mentio de
fęminis, & in multis conſtituitur diſcrimen inter
eas & filios, ut aduertit Gigas in d. tract.lib.3.c.
14.nu.1. & ſeq. vbi quinq; enumerat differẽtias.
ſi ergo miſerationis gratia conceditur legitima
loco alimentorum filiabus in bonis maternis, in
fertur ꝙ filijs erunt deneganda alimenta, & legi-
tima in paternis, & maternis: & ratio ponitur in
fœminis, quia propter ſexus imbecillitatẽ ſunt
20 minus† audentes. idem dicitur in d. c.ſi quis cũ
militibus.6.q.1.Gigas, d.c.14.num.3. Tiraq.de
leg.connub.l.9.nu.158. Præterea ſi lex illa man
dat filios eſſe perpetua egeſtate ſordentes, certè
non habebunt alimenta, quia non erit perpetuo
egenus, cui alimenta præſtantur. item ſi uita filij
conceditur ad ſuppliciũ ex gratia, vt ibi dicitur,
paterno enim deberẽt perire ſupplicio, vtique
alendi non ſunt. pro quo adduco, ꝙ condonatio
uitę, eſt quædam gratia limitata, quæ ideo non
debet extendi, argumento l.in agris. ff. de acq.
21 rer.dom. & reſtitutio cõceſſa quoad aliqua, †nõ
debet extẽdi ad alia, vt per Doctores in l.Gallus,
§.& quid ſi tãtum. ff.de lib.& poſth. & quæ dico
de crimine læſæ maieſtatis, locum habent etiam
in crimine hæreſis, ut in d.c.uergentis, de hęreti.
vbi dicitur, ꝙ grauiori correctione digni ſunt hę
22 retici † quàm perduelles. & tenendo hanc partẽ,
non obſtat tex. in d.l.quiſquis, in d.c.ſi quis cum
militibus, & in d.c.vergẽtis, quia ibi nihil de ali
mentis filiorũ. & ꝙ dicitur de uita, non poteſt re
ferri ad alimenta: quia, & ſi abſque alimentis ne-
mo uiuere poſſit, d.l. necare, tamen non infer-
tur, quòd conceſſa uita, præſtãda ſint a fiſco ali-
menta. & ſicuti abſurdum eſſet dicere, ꝙ dãnatus
capitali pœna cum bonorum confiſcatione poſ
ſit alimenta exigere a fiſco, ſi fiat ei gratia reſpe-
ctu capitis, ita non minus eſt abſurdum dicere, ꝙ
filius damnati ex læſa maieſtate habeat alimẽta
a fiſco: nam talis filius de iure eſt eadem pęna cũ
patre plectẽdus, vt in dictis iuribus probatur, ſed
a iure uita ſibi cõceditur. facit quod dicimus, ne
23 minem eſſe alendum de bonis, †quæ ſibi ob deli-
ctum auferuntur, Bal.in auth.bona damnatorũ,
col.2.C.de bon. dam.in c. 1. §. ſi verò violator.
col.3.de pace tenen. Tiraq.de retrac.conſang.§.
1.glo.9.num.72. hęc autem bona non minus au
feruntur filio quàm patri, ut ibi probatur.

Nec obſtat, ꝙ ex canonica æquitate ſint alen-
di, exemplo ſpuriorum; quia reſpondeo, ꝙ ſicuti
grauius eſt patris delictum cõmittẽdo in Princi-
pem, uel Deum, q̃ veneri indulgendo circa nefa
rios concubitus, ita grauiori correctione erat pu
niendus pater, propterea exuit ius quoq; canoni
cũ filios hęretici oẽm pietatem, & immanitatem
contra eos acuit. Pręterea nulla eſt lex quæ dicat
24 eſſe alẽdos, ergo †erubeſcimus. l.illã. C.de collat.
minus mouet, ꝙ patris bona ſint filiis obligata
pro alimentis: quia ſi hoc uerum eſſet, ꝙ tamen
nunc non firmo, ſed in aliud tẽpus diſcutiendũ
reiicio: tñ quia idem uidetur delictum patris, &
filij p̃ſumptione iuris, ut dicitur in d.l.quiſquis,
& in c. ſi quis cũ militibus. ibi, in quibus pater
in hoc eſt hæreditarij criminis, &c. non mirum ſi
ſoluitur omnis obligatio, & priuatur filius om
25 ni iure, ideo videmus †filiũ hęreticũ nõ eſſe a pr̃e

alendum, Caccialup. in l. frater a fratre, nu. 108.
ff. de cond. indeb. eodem modo filio rebelli vel
26 hoſti patriæ denegantur iuſtè † alimenta, Ang.
in §. ſi vero contigerit, in Auth. de nupt. Alber.
Cępol. Nellus, & alij, quos citaui ſupra ea quæ-
ſtione, in qua tractaui de alimentis bannito filio
præſtandis. & ſi dicatur, ea iura loqui quando fi
lius incidit in hæreſin uel læſam maieſtatem, re-
ſpondeo quòd filius talis delinquentis pręſumi
tur & ipſe talis, ideſt hæres eiuſdem delicti, d. l.
quiſquis. §. filij vero, & c. ſi quis cũ militibus. Eiſ
dẽ rationibus concludo, de iure filias non eſſe de
bonis paternis dotandas, quia l. quiſquis, eas ad-
mittit ſolummodò ad legitimam in maternis bo
nis petendam: a paternis verò bonis excludit to
taliter. ergo etiam a legitima, quæ loco alimento
rum, vel pro eis datur, Socin. d. conſ. 30. nu. 34
uol. 1. & lex generaliter excludens priuat etiam a
27 legitima, † licet ſecus ſit in excluſione hominis,
Socin. in conſ. 150. col. 4. uol. 1. Dec. in cõſ. 392.
col. fi. nu. 6. Natta in conſ. 308. nu. 4. Rol. in cõſ.
62. nu. 50. vol. 3. Cæphal. in conſ. 304. nu. 1. D.
Becius in cõſ. 107. nu. 7. Accedat quòd legitima
28 † ei non debetur, qui non poteſt ſuccedere ab in
teſtato, Bal. in cõſ. 329. uol. 3. Crau. qui multos
allegans dicit cõmunẽ, in cõſ. 11. nu. 23. & alios
citaui in conſ. 45. nu. 2. at filiæ quoad paterna
bona, & aliorum declarantur incapaces, & inſuc
ceſſibiles, ut d. l. quiſquis, d. c. ſi quis cum militi-
bus. ergo eis non debetur legitima, quæ eſt por-
29 tio eius quod ab inteſtato † eſſent habituræ, l. Pa
pinianus. §. quoniam autem quarta. ff. de inoff.
teſtam. l. parentibus. C. eod. tit. quod ſi legitima
30 non debetur, non etiam dos, † quæ ſuccedit lo-
co legitimæ, Bar. & alij in l. Titio centum. §. Ti-
tio genero. ff. de cond. & demonſt. Bal. in l. ſan-
cimus. C. de nupt. Caſt. in conſ. 73. col. fi. uol. 1.
Concludo igitur, neque dotem, neque alimenta
deberi de bonis patris confiſcatis, ſi rationibus
certandum ſit, licèt plurimum vrgeant authori-
tates ſupra relatæ, intelligendo tamen in crimi-
ne hęreſis, vel læſæ maieſtatis.

Principalem concluſionem amplia procede
re etiam in filio ſpurio, cui de bonis patris confi
31 ſcatis † debentur alimenta ſecundum Lup. in d.
c. per ueſtras, in 3. not. §. 24. nu. 8. & 9. & vbi di-
32 cit quod filiæ ſpuriæ debetur dos † a fiſco, ſeq.
Duen. in reg. 367. ampl. 4. in fi. quod ratione cõ
firmatur, quia fiſcus eſt loco hæredis, & tenetur
creditoribus, & in eum tranſeunt omnia iura de
linquentis, & bona iam affecta eo onere tran-
ſeũt cum eo ad omnes ſucceſſores, ut dixi ſupra,
& dicit ibi Lup. procedere etiam quando capiũ
tur, quia curaſſet pater alium inſtituere hære-
dem, qui tacitam accommodauit fidem reſtituẽ
di ſpurio hæreditatem. ſciendum eſt enim, quòd
ubi ſpurius apertè inſtituitur, tunc licèt ipſe non
capiat, fiſco tamen non deuoluitur, ſed uenienti
33 bus ab inteſtato, † vel hæredibus ſcriptis, l. non
intelligitur, ff. de iure fiſci. l. Lucius, §. in teſtamẽ
to. ff. de leg. 1. Bar. in l. fi. nu. 11. ff. de his, quib. ut
indign. ubi probatur quòd tale relictum habe-
tur pro non ſcripto, idem Bar. in l. hæreditas, nu.
1. C. eod. tit. Alex. qui communem dicit in cõſ.
74. nu. 6. vol. 3. & in l. ſi is, qui. nu. 3. ff. de uulg. &
in d. l. hęreditas, vbi Iaſ. nu. 5. Bar. in tit. de his,
quib. ut indign. bona aufer. & ad fiſ. non pertin.
nu. 2. Paleot. in tract. de noth. & ſpur. c. 43. nu. 3.
Clar. de teſta. q. 31. nu. 3. Duen. reg. 366. amplia.
3. at ſi nõ apertè relinquit, ſed aliũ inſtituit qui fi
dem accõmodat, & promittit eãdem hæreditatẽ
relinquere filiu teſtatoris, tũc quia fit legi fraus,
34 omnia bona † ad fiſcũ deuoluũtur, d. l. non intel
ligitur, Bar. in l. Lucius. § 1. ff. de leg. 1. & in conſ.
119. nu. 3. uol. 1. Socin. in cõſ. 84. per tot. uol. 4.
Bologn. in cõſ. 24. per totũ. ubi ponit coniectu-
ras, quibus colligitur, accõmodatã eſſe fidẽ, ſeq.
Boſſ. Iaſ. & Paleot. in locis ꝓdictis, Clar. in prac.
crimin. q. 79. nu. 7. In quo aduertẽdum eſt, ꝙ hæ
res cogitur cũ iuramẽto reſpõdere poſitioni, an
35 † tacitè fidẽ ſuam teſtõri obligauerit. §. igitur, in
Auth. quib. mod. natur. effic. ſui, Bar. in l. fi. ff. de
hęred. inſtit. alios citat Bologn. in d. cõſ. 24. in fi.
Lup. in repet. rub. de donat. inter uir. & ux. §. 68.
nu. 19. Paleot. d. c. 43. in fi. hoc ergo caſu cum fi
ſco bona deuoluũtur propter obligatam fidem
36 ſpurius † eſt a fiſco alendus, ſecũdum Lup. in d.
c. 24. nu. 8. ubi ſubdit eſſe notãdum, & cõtinere
magnã extẽſionem ad c. cum haberet, qđ tamen
ego non admitterem, quãdo ſpurius foret parti-
ceps fraudis, quia hoc caſu ſuccederet regula, ꝙ
nõ eſt quis alendus ex bonis, quæ ſua culpa ami
ſit, Bal. in d. auth. bona damnatorum, cũ alijs ſu-
pra citatis. Deciſionem ſupra tractatam limitat
Lup. in d. §. 23. nu. 17. in 3. notab. ut nõ procedat
in filijs natis poſt cõdemnationem, uel commiſ-
37 ſum crimen, quia illi non ſunt alendi, † allegat
inter alia ex deciſione Calder. in conſ. 3. de hæ-
ret. ubi inquit, filios ortodoxos patris hæretici
38 natos ante crimẽ commiſſum non † plecti pęnis
inductis a iure cõtra filios hęreticorum: ſecus au
tẽ eos, qui poſt crimẽ nati ſunt, quia cõcepti ex
improbato ſanguine cõtrahunt rubiginẽ a linea
39 iã infecta, facit quia cõdemnatus † dicitur alius
homo, & alia uita uiuit, ut inquit Caſt. in l. eius
qui. §. 1. in prin. ff. de teſta. & filij nati poſt cõdẽ
40 nationem nõ faciũt † deficere cõditionẽ ſubſti-
tutionis, l. ex facto. §. ex facto, ubi Doctores. ff. ad
Trebell. & nõ cẽſentur illi, de quibus teſtator co
gitauit, Caſt. d. §. ex facto, nu. 3. Alba in cõſ. 106.
nu. 25. & ex ea ratione ꝙ alius homo uideatur, in
41 ferĩ ꝙ poſtea nati nõ puſſũt exigere † legitimã,
cũ tpe delicti & cõfiſcationis nõ eſſent in rerũ na
tura, nec ius haberẽt in bonis patris, ut Lup. ad-
uertit, nu. 21. l. quiſquis, & c. ſi quis ex militibus,
& c. uergentis ad ſeniũ, loquũtur nimis clarè et
in filijs iã natis, nec cõſtituunt differẽtiã aliquã
inter natos, & naſcituros. bene uerũ eſt ꝙ dicta
de natis, fortius procedunt in naſcituris.

SVMMARIVM.

1 *Maritus tenetur alere vxorem.*
2 *Vxor ſeruit uiro.*
3 *Maritus non repetit ab uxore, quod impendit pro ſeruitio ſibi collato.*
4 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij.*

5 *Dos di.itur continere titulum ouerosum propter onus alimentorum.*
6 *Donatum non dicitur, quod compenſatur.*
7 *Vxor alenda eſt a uiro ex diſpoſitione iuris poſitiui.*
8 *Vxorem ſanam alit maritus indiſtincte, ſiue habeat aliunde, ſiue non.*
9 *Maritus vxorem alimentis priuare non poteſt, etiã cum iuramento.*
10 *Iuramentum nihil operatur ad præiudicium tertij, & in actu qui non pendet a poteſtate iurantis.*
11 *Maritus alit vxorem indotatam.*
12 *Maritus, qui diuitem vxorem ſine dote duxit, poteſt agere vt dotem ſibi conſtituat.*
13 *Iurans ducere puellam in vxorem, intelligitur ſi dotem dederit.*
14 *Maritus agere poteſt, vt vxor ſibi dotem conſtituat.*
15 *Pater cogitur filiam dotare, quam ſine dote matrimonio collocauit.*
16 *Maritus vxorem ſanam alit, etiam ſi fructus dotis non ſufficiant pro alimentis.*
17 *Maritus alit vxorem, quæ culpa mariti ſeorſum habitat.*
18 *Cõditio habetur pro impleta, quando per eum ſtat, cui implendum erat.*
19 *Maritus etiam nõ ſequuta copula lucratur dotem, quando per eum non ſtat, licèt ſtatutum non deferat lucrum dotis, niſi matrimonio conſumato.*
20 *Maritus fructus dotis lucratur, ſi excedunt impenſam alimentorum.*
21 *Vxor, quæ culpa viri domum exiuit, dotes ſuas repetit.*
22 *Vxor propter nimiam viri ſæuitiam agit ad ſeparationem thori.*
23 *Dos eſt patrimonium mulieris.*
24 *Dos eſſe debet apud maritum, donec ſuſtinet onera matrimonij.*
25 *Maritus dotem non lucratur, ſi uxorem ſine cauſa expulit e domo.*
26 *Maritus alit vxorem, quæ & ſi deceſſerit ſine culpa, tamen eſt parata redire.*
27 *Spoliare videtur, qui venientem ad ſuam poſſeſsionem non admittit.*
28 *Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit.*
29 *Abeſſe non videtur, qui rediturus eſt.*
30 *Diuertiſſe non dicitur mulier, quæ rediјt.*
31 *Lazarus reſuſcitatus recuperat bona.*
32 *Maritus, qui male tractauit vxorem, licèt priuetur lucro dotis, tamen fallit ſi incipiat bene tractare. quod amplia, vt ibi.*
33 *Maritus tenetur alere vxorem, quæ ſine marito vel etiam ſua culpa receſsit, ſi dotis fructus ſufficiunt.*
34 *Vidua, cui alimenta in domo relicta ſunt, conſequitur illa quando eſt extra domum ſine ſua, vel hæredum culpa.*
35 *Vxor poteſt paciſci, quòd maritus teneatur eam alere cum familia.*
36 *Pactum nudum actionem non producit.*
37 *Pactum nudum producit actionem, quando promittitur id, quod ex diſpoſitione legis erat debitum.*
38 *Pactum continens idem, quod ius commune, eſt validum.*
39 *Superfluitas non annullat actum, quando non continet vitium.*
40 *Alimenta præterita non petuntur, quando a lege uel officio iudicis debentur.*
41 *Alimenta præterita petuntur, quando debentur iure actionis.*

Quæſtio XXXII.

1 MARITVS † tenetur vxorem alere, l.
pen. ff. ut in poſſ. legat. l. ſi filia. §. 1. ff.
famil. ercis. l. ſi quis per vxorem, in 1.
reſpon. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſeuiſſimo. ff. ſolu. matrim. ubi
glo. 2. Bar. nu. 5. Alba. & Caſt. nu. 3. Cuman. nu.
3. Alex. nu. 7. Specul. in tit. qui fil. ſint legit. nu.
2 28. vbi ſubdit quòd ex quo vxor † ſeruit uiro,
l. ſi cum putemus. ff. de oper. lib. l. aſſiduis. C. qui
potior. in pign. hab. c. eſt ordo. 33. quæſt. 5. ma-
3 ritus non repetet impenſas factas pro † ſeruitio
ſibi impenſo: ſi dotem recepit, non eſt dubium,
4 quin teneatur alere, quia dos † ſeruire debet oneribus matrimonij. l. pro oneribus. C. de iure dot.
d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, & in d. l. aſſiduis, &
5 propter onus alimentorum dos † haberi dicitur
titulo oneroſo. l. ex promiſſione. ff. de actio. &
6 oblig. & non dicitur donatum, quod eſt † compenſatum, vt in propoſito inquit tex. in l. ſi quis
pro uxore, §. fi. ff. de donat. inter vi. & vxor. Abb.
in c. ſalubriter, de vſur. Ruin. in conſ. 130. nu. 3.
vol. 1. Capic. decis. 24. nu. 1. Emilia. in conſ. 10.
nu. 5. quos citat Cordub. in l. ſi quis a liberis. §.
ſi quis ex his, nume. 19. ubi ait neminem eſſe
contradicentem, ff. de liber. agnoſcend. Natta
in conſ. 547. nu. 10. Aſcan. de patr. poteſta. effec.
16. nu. 24. in fi. Vital. tracta. clauſ. tit. an alim. renuncia. poſſ. col. 4. & 5. vbi declarat. hæc autem
7 alendi † neceſſitas eſt iuris poſitiui. l. dotis fructus. ff. de iure dot. Rofred. queſt. ſabat. 29. nu. 3.
refert & ſequitur Lancello. Gal. in cõſuetud. Alexandr. in ver. ſolidos, nu. 41.

Quæ ſententia, quando vxor eſt ſana, & ſeruit marito, procedit indiſtincte, ſiue vxor habeat aliunde, ſiue non, & ſi patrem habeat diuitem, aut fratres, ſiue non, quia uxore ſana
8 inſeruiente † marito non fit ea diſtinctio, ſicuti quando eſt infirma, Cin. Bart. Rain. Salic. Caſtr. & alij, in l. quod in uxorem, vbi Alexan. in fi. C. de negoc. geſt. Ruin. in conſ. 139. numero primo, in fi. uolumine quarto, Natta in conſ. 547. numero duodecimo, ubi Bal. allegat, qui de hoc non loquitur. & quamuis Fulgoſ. in d. l. quod in uxorem, contrarium teneat & diſtinguat, ſicuti in uxore infirma per l. quod ſi nulla. ff. de religio. tamen Alex. in loco prædicto, illum reprehendit, & reſpondet ad dictam legem, quod procedit quando oxor non erat in obſequio mariti. ut ergo ſit locus huic ampliationi, duo requiruntur. primum, quod uxor ſit ſa-

na,

na , ſecundum quod ſeruiat marito : quod ſi
alter ceſſet, aliter erit dicendum, vti infra decla-
rabimus.

Amplia ſecundo, vt maritus etiam cum iura-
9 mento † non poſſit uxorem priuare alimentis, vt
eſt tex. quem ibi ad hoc notat Bal. in c. cum qui
dam, de iureiur. & ibi ſequitur Felin. nu. 11. & ra-
tio eſt, quia iuramentũ nihil operatur, quando
actus concernit commodum tertij, & non depen
10 det † a poteſtate iurantis, vt per Bar. in l. ſi quis
pro eo. ff. de fideiuſſ. in l. nõ dubium. C. de legib.
Doctores in c. quamuis, de pact. in 6. in c. licet,
de iureiur. eod. lib. Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam,
nu. 164. in fi. C. de reuoc. donat.

Ampliatur tertiò, vbi maritus teneatur alere
11 vxorem, quam duxit ſine † dote vel ſine dotis ꝓ-
miſſione, eſt tex. in l. quod ſi nulla. ff. de relig. &
ſum. fun. videtur enim perſonam ſuam loco do-
tis dediſſe, vt in §. pen. in ver. quid enim agat, in
Auct. quib. mod. natur. effic. legit. quem tex. ad
hoc citat Innoc. in c. per veſtras, de donat. inter
vi. & vx. ita quoque tenet Specul. in tit. qui fil.
ſint legit. §. 1. nume. 28. vbi inquit quòd maritus
tenetur ſaltem ob ſeruitium, quod vxor pręſtat,
& eadem ratione obſequij mouetur Bar. in tra-
cta. alimento. nume. 28. Cin. in d. l. quod in vxo-
rem. vbi ait quòd ſi maritus habet vxorem in ob
ſequio; non eſt diſtinguendum, an ſit dotata, vel
non dotata, ſequũtur omnes ibi, præcipue Alex.
nume. 8. qui multos allegat, Cyn. & Bal. in l. pro
oneribus, C. de iure dot. Bar. in l. ſi conſtante, nu.
102. ff. ſoluto matr. & in l. ſi cum dotem. §. ſin au
tem in ſæuiſſimo. ff. eod. & ante eos eſt glo. in l.
fi. C. de diuort. quam citat Amanell. de Clar. aq.
in ſing. 134. hoc etiam probauit Guido Papæ
quæſtio. 439. in princ. vbi inquit ita vidiſſe iu-
dicatum in contradictorio iudicio, Alex. in d. §.
ſin autem in ſæuiſſimo, Roman. in ſing. 317. nu. 1.
quia ſecundum eum, affectu, non dotibus matri
monia contrahuntur. l. fi. C. de repud. & dicit eſ-
ſe de hoc textum optimum in l. fi. ff. vt in poſſeſ.
leg. mouetur etiam alia ratione, quia indeco-
rum eſſet marito ſi vxor fame periret, Rofred. in
4. par. in tit. de off. iud. quo aliment. petun. &
cum hac ſententia tranſeunt Abb. Ang. Aretin.
Salic. Alex. Iaſ. Crot. Campeg. Bertran. Alcia.
Emilia. Io: Lup. & Natta, quos omnes citat &
ſequitur Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis
ex his, numero uigeſimoprimo, & 24. ff. de li-
ber. agnoſ. addo Aufre. ad Capell. Toloſ. deciſ.
87. vbi allegat Bald. in Margarita, Ruin. in conſ.
130. nume. 3. volum. primo, conſ. 139. nume. pri-
mo, volum. quarto, conſ. 144. nume. quinto, vo-
lum. quinto, Alba in conſ. 39. nume. quarto, vo-
lum. ſecundo, quia ſecundum eum, maritus non
alit vxorem propter dotem, ſed quia deſeruit
oneribus matrimonij, & ſubdit quòd indotatam
alere tenetur tamquam ſororem, Natta in conſ.
547. nume. 13. Benincaſ. in tracta. pauper. quæſt.
8. in 2. ſpecia. in contrac. nume. 21. Rot. Bonon.
deciſ. 22. nume. 9. deciſ. Pedem. 132. nume. 8.
addo Socin. in tracta. fallen. reg. 258. in 3. limit.
Rol. conſ. 15. nume. 6, volum. 3. Cæphal. conſ.
127. nume. 1. Cur. ſen. conſ. 39. colum. 1. Vital.
tracta. clauſ. tit. an alim. renun. poſſ. colum. 6.

Hæc intellige, etiam quando uxor eſt diues,
quia nihilominus maritus, qui eam duxit, nulla
facta dotis mentione, tenetur ſanam alere: bene
verum eſt quod ſi ſit diues, poteſt maritus ab ea
petere, quod dotem conſtituat conuenientem;
12 † aliàs poterit illam expellere, ita tenet Bald. in
l. fi. num. 9. C. de ſent. quæ ſine certa quantitate.
quia iniquum eſt quod maritus de ſuo alat eam
quæ poteſt ſe dotare, & non vult, ſecundum glo.
in §. fi. in uer. onera, in Authen. de non eligen.
ſecun. nub. hoc etiam voluit Bal. in c. iurauit, nu.
3. & 5. de probat. ubi ſubdit quod eſt quid con-
ſuetum, diſcretum, & ęquũ, & ideo infert quòd
13 qui iurauit † aliquam puellam ducere in uxo-
rem, intelligitur tacita conditio, ſi det dotem, &
qui duxit vxorem ſine dotis commemoratione,
cum incipit ſuſtinere onera matrimonij, petere
14 poteſt, † quod conſtituatur dos, ſecundum glo.
in l. obligamur, in §. lege. ff. de actio. & oblig. ſed
illa glo. loquitur in patre, qui cogi poteſt dota-
15 re filiam, quam ſine dote † collocauit matrimo-
nio, ſequuntur Bal. Imola, Rom. Alex. & alij, in
l. 1. ff. ſoluto matrim. ubi Ripa. nume. 55. multos
allegat, & dicit communem, eam quoque teſta-
tur eſſe cõmunem Iaſ. in l. ſi donaturus, §. ſi quis
indebitam, nume. quinto. ff. de condic. cau. data,
& in §. fuerat, nume. 97. Inſtit. de action. Padill.
in auth. res quæ, nu. 72. C. com. de leg. Cord. d. l.
ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, nume. ſecundo, &
illam glo. ſic intelligit ipſemet Bald. in d. l. fi. nu-
me. octauo, in fi. ſed per identitatem rationis co
gitur uxor ſe dotare, ſicuti cogeretur pater filia
petente, ſecundum Bald. in loco præcitato, &
hoc uoluit etiam Iaſ. in d. l. ſi quis indebitam,
nume. tertio, ubi tamen male ex hoc infert quòd
maritus non teneatur illam alere, nam aliud eſt
alere, aliud dotem petere. quid enim ſi maritus
non velit dotem petere, ſed deneget alimenta?
profectò cogetur alere, & erit in ſua facultate dõ
rem petere, & prædictam partem tenet Lup. c.
per ueſtras, in 3. notab. §. 2. nume. ſecundo, folio
136. de donat. inter ui. & ux. Cordub. d. l. ſi quis
a liberis, §. ſi quis ex his, numero 65. ff. de li-
ber. agnoſ. idem tamen, quod Iaſon, uidetur
uelle Guido Papæ in quæſtio. 439. nu. 1. uer. ſed
pone quòd filia, ſed loquitur quando uir non ha
bet, & ſocer eſt diues.

Quartò ampliatur, ut uxorem ſanam tenea-
16 tur maritus alere, etiam ſi fructus † dotis nõ ſuf-
ficiant pro alimentis, ſecundum glo. in d. l. ſi cũ
dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo, in glo. fi. ff. ſolu-
to matrim. Salic. in l. quod in uxorem, numero
1. C. de negot. geſt. hanc ampliationem probat
Cordub. d. §. ſi quis ex bis, num. 23. ſed aduertit
quòd tex. & gl. in d. §. ſin autem in ſæuiſſimo, &
Salic. in d. l. quod in uxorem, loquuntur in uxo-
re infirma, imo etiã in infirma uxore glo. illa ge-
neraliter intellecta non eſt uera, ut dicam paulo
poſt: bene uera eſt ampliatio, quia ſi mari-
tus alit eam, quæ eſt indotata, multo magis te-
netur alere parua dote dotatam, quæ non ſuf-

ſiciat ad alimenta. Item diſtinctionem illam,
quod fructus dotis ſufficiant, vel non ſufficiant
ad alimenta, faciunt ſolum in muliere infirma,
at in ſana nihil diſtinguũt,&hanc ampliationem
ſequitur Ruin.in conſ. 139.num. 1.uol.4. & eſt
rationabilis, quia dotes, quę communiter dan-
tur,non ſufficiunt ad alimenta.

Quintò procedit,hæc concluſio,ét ſi uxor nõ
ſit in obſequio uiri,ſine ſua culpa,ſed culpa ma-
riti ſeceſſit in aliam domum: eo enim caſu tene-
17 tur nihilominus maritus†illam alere perinde,ac
ſi eſſet in obſequio.ita tenent Iac.de Are. Cy.Al
ber.Bal.Saly.& Alex.in l.quod in uxorem.C.de
neg.geſt.Bar.in tracta. de alim.nu. 48.quia per
eam nõ ſtat quominus marito ſeruiat in domo,
Ang.Imola.& Alex.in d.l.ſi cum dotem.§.fin au
tem in ſæuiſſimo.ff.ſolu.matrim. Bal.in l. 1.col.
2.uer.3.dubitatur.C.de leg.Rom.i cõſ.517.nu.
2. ſequuntur hanc ſententiam Specul. Cuman.
Ang. Aret. Corne. Afflict. & Lup. quos citat,&
ſequitur Cordub.in d.§.ſi quis ex his, nu.34.ad
do Alex.conſ.78.num 1.uol.5.Soc.in conſ.64.
nu.1.uer.conſidero,quod aliquando,uol.4.Rui.
in cõſ.144.nu.5.Bero.in conſ.178. nu.26. uol.
1.in conſ.52.nu.11.uol.2.Tiraq.qui multos cõ
gerit,de retra.conſang.§.10.gl.unica, num. 14.
Natta in conſ.547.nu.14.Neuiza.ſil.nup.lib.1.
nu.37.Marſi.l.1.§.cum quis latrones, num.8.ff.
de quęſtio.Soc.in l.2.nu.9.ubi Ripa,num.29.ff.
ſolu.matri.Vital.tract. clauſ. tit. an alim. renun.
poſſ.col.2. & ratio eſt, quia cum per uxorẽ non
ſtet quominus in domo ſeruiat marito, perinde
ac ſi eſſet in obſequiis uiri.l.iure ciuili,ff.de con-
18 dit.& demonſt. ubi conditio † habetur pro im-
pleta,quando per eum, cui erat implendum,ſtat
quominus impleatur.l. in exequutione. §. fi. ff.
de uerb.oblig.l.Labeo ſcribit,ſi mihi bibliothe-
cam,in fi.ff. de contrah.emp. Rom. in conſ. 85.
Ruin.in conſ. 166.nu.12.uol.3. Gram.in deciſ.
502.nu.108.& ſeq.Cæphal.in conſ.89.num.5.
Menoc.de arbitr.iudic. quæſtio.68.nu.38.ideo
Bal.in l.non ſine.C.de bon.quę lib.inquit,quod
ſi ex forma ſtatuti uir non lucratur dotem, niſi
matrimonio per copulam conſumato, maritus
19 † lucrabitur quando per eum non ſtat, ſed per
uxorem,Alex.in conſ.129.nu. 2. uol.7. Socin.
conſ.8.uol. 3. alios citat Phanuc. in tract.de lu-
cro dot.gl.2.num.53.limitat. 2.Natta in conſi,
282.num.5. & hoc procedit etiam ſi fructus do-
tis multũ excederent valorem alimentorũ, quia
20 illum exceſſum maritus retinet, † vt per Caſtr.
conſ.65. col. 3.ver.quid enim, vol.1.

Propterea quando culpa mariti uxor exce-
21 dit domo,& ſeorſum habitat,poteſt dotes† quo-
que repetere, ex ſententia Bal.in l.fi.num.12.C.
de ſent. quæ ſine certa quant. profer. & in c. ex
parte,num.7.de conſuetud. Caſtr.in l.cum mu-
lier, la prima, in 3.notab.ff. ſolu.matr.Aret.in l.
2.col.2.ver.reperitur alius,& ibi Socin.num.9.
ff.ſoluto matrim. Alex. in conſ.78. col.1.vol.5.
duplica.in conſ.26. uol.6. Caſtr.in conſ.65.nu.
3.uol.1.Picus in auth.præterea,num.22.C.un-
de uir,& vxor,Tiraq. d.§.10. glo.vnica,num.13.
Natta in conſ.547.num.15.Rol.14.nu.38.uol.
3.& de lucro dot. quęſt. 68.nu.4.Lup.latè in c.
per ueſtras,in 3.notab.in prin.col.5.num.3.de
dona.inter uir.& uxo. folio mihi 134.& licet ex
prædictis multi allegent Io. And.ad Spec.tamẽ
is tenet contrarium,& cum eo tranſit Alex.in d.
§.ſin autem in ſęuiſſimo, & ſequitur Ripa in d. l.
2.num.29.& ſeq. ſed prior opinio eſt commu-
nis,ut teſtatur Socin.loco prędicto,& Doctores
inter alios caſus allegant illum.

Quando mulier receſſit ob nimiam uiri ſæui-
22 tiam, quia is eſt ſufficiens † ad ſeparationem
thori, c.ſi forte, de pœn.diſt.1.glo.in c. de illis,
in ver.ſteterit, vbi Prępoſ. col.pen. in 12. caſu,de
ſponſ.& in c.1.in fi. de diuor. c.ex tranſmiſſa, &
c.litteras, & vbique Alex.de reſtitu.ſpolia.Lup.
in rub.de dona. inter vir.& vxo.§. 20.nu.4.& in
c.per veſtras,in 3. notab.in prin. nu.6.folio mi-
hi 135.Neuiza.in Silua nup.lib.1.nu.37.Dida.
de ſpon.par.2.c.7.§.5.nu.1.Natta in conſ.616.
per totum, Rol.in conſ.27. vol.3.Port.Imol.in
conſ.156.num.6.Meno. de arbit. in d.caſu 139.
num.5.& de recup. rem. 1. num.189.& in conſ.
299.num.5.& ſeq.in quibus locis habetur mo-
dus deducendi, & probandi ſęuitiam mariti, &
tota ferè materia huius cõtrouerſiæ, & uideri po
teſt Menoc. de arbitr.iud.caſu 138.vbi non ſo-
lum agit de ſæuitia mariti, ſed etiam aliorum,&
ratio quare eo caſu teneatur dotes reſtituere,eſt
23 quia dos eſt mulieris † patrimonium, ex quo ui-
uere debet,l.3.§. ſed vtrum. ff.de minor. & tunc
dos eſſe debet apud maritum, quando ſuſtinet
24 †matrimonij onera.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſoluto
matrim.l.ſi pater,in princ. ff. de do. exceptio.&
per eaſdem rationes maritus, qui uxorem ſine
25 cauſa expulit de domo, non†lucratur dotem,li-
cet ex forma ſtatuti maritus lucrari debeat dotẽ
præmortuę uxoris,Bal.in l.1.§.ſed ſcimus,C.de
latina liber.tollen.Alex.d.conſ.78.& 26.cũ alius
citatis a Rol.in d. tract. de lucro dot. quæſt.68.
nu. 7. vbi tamen diſtinguendo conciliat contra-
rias Doctorum ſententias.

Et quæ ſupradicta ſunt de ea, quæ fuit expul-
ſa a marito, uel quę culpa mariti diſceſſit,uel ali-
ter ſine propria culpa ſeorſum agit, obtinent ét
in ea, quæ authoritate propria ſine mariti culpa
diuertit in aliam domum, ſi tamen uelit ad uitũ
26 redire:nam ſi uir †redeuntem non vult admitte-
re,tenetur illam poſtea alere. hoc vult glo. 1. in
fi.in c. ſignificaſti, de diuor.ubi inquit, quod eſt
reſtituenda uxor, quę authoritate propria receſ-
ſit,deinde uult redire, quia & ſi nõ fuerit eiecta,
ſed ſeipſam eiecerit, ex quo tamẽ maritus redeũ
tem non recipit, uel non admittit, uidetur illam
ſpoliare:& ſubdit,quòd ab ea die repetit expen-
ſas,non autem quas prius fuerat, hoc etiam vo-
luit Hoſt.in ſum. qui matrimo.accuſa.poſſ.§.1.
col.1.ver.quid ergo de expenſis.ubi ait procede-
re etiam ſi uxor ſit indotata, quia eſt pars ſui cor
poris, & ſocia diuinę,et humanæ domus, ut tit.
de matrim.c.1.idem uoluit Spec.in tit.de ſpon
ſal.§.fi.nu.4.Alex.in d.conſ.78.nu.6.verſ.ſecun
dò probatur, uol.5.eam gl. dicit notab. Alex.d.
§.fin-

§.ſinautē in ſęuiſſimo,nu.7. Vitàl.tract.de clauſ.
rit.an alim.renunc.poſſit, col.10.in prin.Soci.in
l.2.num.9.ff.ſol.marr.& ibi Ripa,nu.29.Tiraq.
d.gl.vnica,num.14. & ferè omnes Doctores ſu-
pra citati, licet non ponderent gl. in his termi-
nis. qui enim venientem ad poſſeſſionem non
27 admittit, expellere, & ſpoliare † videtur,l.ſi. vbi
Bar.ff. de precar. alios citat Tiraq. de conſtitut.
poſſeſſ.par.1.num.69. Crau. conſ.107.num.31.
Menoch.qui alios citat,de recup. poſſeſ.rem. 9.
num.137. facit etiam, quia non dicitur receſſiſſe
vxor, quæ redit ad maritum, argumento c.pri-
28 mi, extra de iudic. vbi non dicitur veniſſe, † qui
non ſtetit, Anchar.in conſ.75. col.ſi.& non vide
29 tur abeſſe,qui † rediturus eſt.l.ex facto. ff.de he-
red.inſtit.Ancha.conſ.90.conſidero,circa ſi.Ti-
raq.in l.ſi vnquam,in ver.ſuſceperit liberos,nu.
176.C.de reuoc. dona. & diuertiſſe non dicitur,
30 quæ † rediit,l.plerique. ff.de ritu nuptia.l.vir mu
lieri.ff.de dona.inter uir.& uxo. & tex.notab.in
l.3.ff.de diuor.per quem glo. in l.ex his.ff.de le-
gib.inquit, Lazarum a Domino reſuſcitatum re
31 cuperare † bona ſua,eam ſequuntur Bar. Alber.
Bal.& alii ibi,plures citat Tiraq. d.uer.ſuſcepe-
rit liberos,nu. 170. ſed prædicta iura procedunt
daro modico interuallo, ſecus autem eſſet ſi extra
ret perſeuerantia.

Facit etiam,quod voluit Imola in l.ſi cum do
tem.§.ſinautem in ſæuiſſimo, poſt medium,uer.
vltimo nota.ff.ſoluto matr. vbi ait,quòd etſi vir,
qui male tractauit vxorem priuetur lucro dotis,
32 ſi tamen re integra † incipit bene tractare,nō pri
uatur, allegat illum textum in ver.pactis,ſequi-
tur Alex.ibi,num.10.idem Alex. in l.ſi ab hoſti-
bus.§.ſi vir,num. 3.circa ſi. ff.eo.tit. & ibi Aret,
dicit procedere, etiam ſi coactè maritus cœpit
eā bene tractare, & huius opinionis fuere Rom.
Campeg.& Ruin.quos citat, & ſequitur Rol.in
tracta.de lucro dot.quæſt.70.per totum,vbi po
nit de filia,quæ poſt malam vitam redijt ad me-
liorem frugem;& de filio ingrato, qui pœniten-
tiam egit, & de alijs conferentibus ad propoſi-
tum noſtrum: nam ſubſequuta pœnitentia tol-
lit præcedentem culpam in prędictis. idem ergo
erit in uxore, quę ſine cauſa receſſit: ea enim ſi
pœnitentia ducta redeat ad virum,recipi debet,
& ſi minime admittatur, perinde erit ac ſi foret
expulſa, & eiecta.

Amplia ſextò concluſionem, de qua ſupra,vt
procedat etiam quando vxor receſſit a domo ma
33 riti abſque propria, † vel mariti culpa, quia tūc
maritus ſi habet dotem, tenetur illam alere,ſecū
dum dotis fructus, & quantitatem, d.§. ſinautē
in ſæuiſſimo,vbi Iac.de Are.ita intelligit,eodem
modo declarat Cyn.in d.l. quod in uxorem, C.
de neg.geſt.Caſtr. in conſ.65.in ſi.vol.1.ubi po-
nit exemplum in ea, cui obijciebatur,quòd ma-
rito venenum propinaſſet: nam iuſta de cauſa ſe
cedit a uiro,& id uiro quoque imputari non pò
teſt.hoc etiam caſu diſtinguendum eſt,vt dicam
infra de uxore infirma, facit quod voluit Bal.in
l.1.num.10.C. de lega. vbi loquitur de alimen-
tis in domo relictis uxori a uiro, & vult quod de
34 beantur extra domū, quando † abeſt abſque ſua,
vel hæredum culpa.

Sed etſi maritus uxorē teneatur alere, poteſt
tamen uxor in contrahendo matrimonio mari-
35 tum obligare † pacto, vt eam alat, & ſeruos, &
alios,ut probat tex.in l.inter ſocerum. §.conue-
nit.ff. de pact. dotal. vbi dicit, quod datur vtilis
actio in factum. & aduertatur, quòd ille tex.lo-
36 quitur de pacto nudo,† quod regulariter produ
cit actionem,l.iuriſgentium, §.ſed cum nulla.ff.
de pact. etiam ſi iuramento ſit confirmatum, ſe-
cundum Bal.in l.ſi.C.de fideicom. poſt Inno.in
c.1.quod met.cau. tamen hæc eſt una ex limita-
tionibus, quòd pactum nudum producit effica-
cem actionem,quādo id promittitur,quod erat
37 debitum ex diſpoſitione legis,† ſecundum gl.&
Bar.in l.legitimam.ff.de pact.vbi Caſtr. Alex.&
Iaſ.Bar.in l.non impoſſibile. ff.de pact. Bal.in c.
ſi cautio, nume.12. de fide inſtru. ne fides careat
remuneratione, & ibi dicit tex. prædictum eſſe
vnicum,ſequitur Iaſ.in d. §. ſed cum nulla,num.
24.limitar.14.& in §.in perſonam,num.69.In-
ſtit.de actio.ubi repræhendit Io.Fab.qui dicit eſ
ſe ſpeciale. inquit enim Iaſ. non eſſe ſpeciale in
eo caſu,ſed generale in omnibus pactis,quę fiūt
circa id, quod eſt a lege debitum, & Roman. in
ſing. 528.dicit ibi eſſe caſum ſingularē, & in mū
do notatum a nemine pro gl. in d.l. legitimam,
opponi tamen poſſet, quod ex quo maritus le-
gis diſpoſitione tenetur alere vxorem, hoc pa-
ctum erit ſuperfluum,& conſequenter nullum,l.
iuriſgentium.§.ſed ſi fraudandi.ff.de pact.ſed re
38 ſponde, quod & ſi pactum contineat † idē, quod
commune,tamen ualet,l.qui mutuam.ff.manda
ti, & tunc ſuperfluitas annullat actum, quando
39 continet etiam uitium,ubi bene declarat † Bar.in
l.non impoſſibile,num.1.ff.de pact. Addo,quod
in propoſito pactum prędictum non eſt ſuper-
fluum, ſed plurimum operatur. ſcis.n.quod alimen
ta pręterita peti nō poſſunt,quando a lege debē
40 tur,& peti † poſſunt officio Iudicis,ſecūdum Bar.
in l.libertis quos.§. manumiſſis.num. 3.ff.de ali
men.& cibar.leg.Bal.in l.de alimentis.C.de trā-
ſact.ſed quando præſtanda erāt iure actionis,tūc
41 etiam præteriti temporis alimēta † peti poſſunt,
d.§.manumiſſis,ubi Bar.idem Bar.in conſ.211.
nu.7.uol.2.Bal.& Dec. in d.l.de alimētis,Rom.
in conſ.458.in prin.et dicā plenè in tit.quo mo
do alimenta debita petantur. atque ita non erit
inutile tale pactum, ſed multum proderit.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor infirma, quæ tamen ſeruit viro, an ſit a-
lenda.*
2 *Onus ſequi debet, qui ſenſit commodum.*
3 *Vxor dicitur marito ſeruire.*
4 *Seruienti ſunt præſtanda alimenta.*
5 *Effectus dum ſequatur, non curamus de modo.*
6 *Vxori infirmæ præſtanda ſunt alimenta a marito,
qui eam habet in obſequio.*
7 *Vxori, quæ ſeruire non poteſt propter infirmita-
tem, alimenta danda ſunt, quatenus ſuppetunt
dotes.*

8 *Dos*

8 *Dos datur propter onera matrimonij, quæ conſiſtunt circa vxoris alimentationem.*
9 *Redditus dotis erogandi ſunt in alimenta vxoris infirmæ, non autem proprietas.*
10 *Maritus alit in domo, non extra domum vxorem infirmam, quæ non ſeruit.*
11 *Vxorem infirmam alicuius qui alit, non repetit.*
12 *Expenſam neceſſariam repetit, qui alnit vxorem alterius.*
13 *Intereſſe. Nemo auditur, ſi ſua non interſit.*
14 *Vxor infirma tenetur de ſuo impendere, ſi fructus dotis non ſufficiunt.*
15 *Maritus dicitur dominus dotis.*
16 *Paraphernalia bona dicuntur, quæ vxor ſecum ducit ad domum mariti præter dotem.*
17 *Maritus non agit ſine promiſsione rati pro bonis extradotalibus.*
18 *Maritus pro alimentis infirmæ vxoris non tenetur erogare fructus ſequentis temporis, ſed pro rata.*
19 *Debitum ex cauſa ſeruitij præſtari debet pro rata ſeruitij.*
20 *Cauſa. Debitum omne determinatur ſecundum ſuam cauſam.*
21 *Onus regulat impoſitionem.*
22 *Onere ſublato, ceſſat commodum.*
23 *Conductori impedito caſu fortuito fit remiſsio pro rata temporis.*
24 *Eccleſiæ pro reparatione rector erogare debet partem fructuum antea perceptorum.*
25 *Fructus diuiduntur pro rata temporis inter vxorem, & hæredes mariti ſoluto matrimonio.*
26 *Maritus lucratur fructus dotis pro rata temporis, quo matrimonium ſuſtinet.*
27 *Maritus an teneatur vltra fructus dotis alere vxorem infirmam, quæ habet patrem diuitem.*
28 *Filius non dicitur inops, quando cogere poteſt patrem ad ſe alendum.*
29 *Filius dicitur poſsidere, quæ pater poſsidet.*
30 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*
31 *Vxor inops ſi habet patrem diuitem, non conſequitur quantum in bonis mariti diuitis.*
32 *Pater eſt primus in ordine, qui teneatur ratione ſanguinis alere filium.*
33 *Vxor magis tenetur ſubuenire patri, quàm marito in alimentis.*
34 *Maritus vltra fructus dotis alit vxorem infirmã in ſubſidium, quando non extat pater, mater, vel frater.*
35 *Pater alit filium, quando non habet aliunde.*
36 *Hæredes mariti non alunt viduam, quando dotes reſtituerunt.*
37 *Maritus alit vxorem infirmam, & ſine dote.*
38 *Maritus vxorem infirmam, & ſine dote non alit, niſi in ſubſidium, quando alius non extat.*
39 *Dos regulariter non ſufficit ad alimenta.*
40 *Famulo infirmo debentur alimenta.*
41 *Officialis infirmus alendus eſt a prætore.*

Quæſtio XXXIII.

QVod ſanam uxorem maritus alere teneatur, abunde diximus in proxima quæſtione: dubium tamen eſt, quando vxor eſt infirma, an ei præſtanda ſint alimenta a marito? & nonnulli caſus diſtinguendi ſunt, vt quæſtionis ueritas ex factorum diuerſitate non ſit ambigua.

Primus eſt, quando uxor non utitur quidem integra ualetudine, ſed infirmitas non eam retra
1 hit ab obſequio uiri, & tunc † eſt alenda a marito, cui ipſa debita præſtat ſeruitia, per regulam,
2 qui ſentit commodum, ſentire etiam debet † incommodum, l. ſecundum naturam. ff. de reg. iu. c. qui ſentit. eod. tit. in 6. uxor verò dicitur mari
3 to † ſeruire, c. eſt ordo, c. hæc imago, & c. ſatis, 33. quæſtio. 5. l. aſsiduis, C. qui potio. in pigno. habe. l. ſed cum patronus. ff. de ope. libert. ideo ma
4 ritus debet ei alimenta † dare, argumento l. in rebus, §. poſſunt. ff. commod. l. item ſerui. ff. de ædilit. edicto. l. diuortio. §. ſi. ff. ſoluto matrim. in quibus locis dicitur non dari cuipiam repetitionem eius, quod impendit in perſona illius, qui ſeruit. & ſicuti maritus alere tenetur uxorem ſanam, quæ ſit in eius obſequio, ita alit infirmam, quæ tamen eadem præſtat obſequia. & quod dicimus de alimentis, includit medicinas, & alia neceſſaria, ut ſuo loco dicemus. & cum alimenta a uiro præſtentur propter obſequia, non refert, quod recipiat ea ab uxore ſana, uel infirma. non
5 enim curamus de modo, dum idem † ſequatur effectus. l. 3. C. de inſtit. & ſubſtit. & non attenditur infirmitas, quę non retrahit a debitis ſeruitijs, argumento c. non præſtat, de reg. iur. in 6. & in terminis, quod alenda, & curanda ſit uxor in-
6 firma, quę tamen eſt in obſequio mariti, hoc † voluit Cyn. in l. quod in uxorem, num. 1. uer. aut hoc contingit ceſſante utriuſque. C. de neg. geſ. Bar. num. 1. Caſtr. num. 3. ver. ſed quando infirmatur. & cæteris omnibus clarius Salyc. num. 1. uer. dic, aut ægritudo. ubi inquit, quòd ſi infirmitas non prohibet eam eſſe in obſequio mariti, tunc eſt alenda & curanda, & Alex. num. 8. ubi loquendo de uxore ſana inquit, tunc diſtingui, an uxor diues ſit uel pauper, quando laborat infirmitate tali, quæ eam remouet ab obſequio mariti, Aret. §. fuerat, num. 11. Inſtit. de actio. Cordub. alios citans, d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 26. ff. de lib. agnoſ. Vital. tract. clauſ. tit. an alimen. renunciari poſſ. col. 1.

Secundus eſt caſus, quando infirmitas adeo eſt grauis, quod uxor dotem habens non poteſt marito ſeruire: tunc enim ſi domo excedat, eſt
7 nihilominus alenda a marito quatenus † ſuppetunt dotis fructus, l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſęuiſsimo. ff. ſoluto matrimo. Cyn. Caſtr. & Salyc. in d. l. quod in uxorem, Cynum ſimpliciter ſequitur Bar. in tract. alimen. num. 48. Doctores omnes in d. §. ſin autem in ſæuiſsimo, Roman. in conſ. 517. col. 2. uer. aut neutrius. ubi inquit, quòd in hoc dos datur ut deſeruiat oneribus matrimo-

nij,

8 nij,quæ† conſiſtunt circa vxoris alimentatlonẽ,
l.ſi is qui. §. ibi dos, & l.dotis fructus. ff. de iure
dot.l.actione.§.fi. cum l.ſeq.ff.pro ſocio.l.ſi ma
ritus, & l.ſi filia. §. hoc amplius. ff. famil. ercif.l.
pro oneribus.C.de iure dot.eandem ſententiam
tenuit Ang.in §.fuerat,num.11.ver.aut talis ægri
tudo.Inſtit. de actio.Ang. in l.unica. §.cum au-
tem.C.de rei uxor.actio.Soc.in conſ.286.num.
2.uer.ſi uero uxor, vol.2.vbi dicit quod ita con
cludunt Doctores communiter, & in conſ.64.
num.1.uer. aliquando & tertio, uol. 4. ubi dicit
de hoc eſſe caſum in d.§. ſinautem in ſæuiſſimo,
Corne.in conſ. 145.col.4.uer. deueniendo au-
tem nunc, uol.2. Ruy.in conſ.139. num.3.uol.
4.Rol.de lucro dot.quæſt.69.num.5.& quod di
citur,maritum teneri vſque ad dotis concurren-
tem quantitatem, intellige in quantum ſe exten
9 dunt† redditus dotis,ita probat tex.in l.cũ unus,
§.fi.ff.de alim.& cibar. lega. & ibi declarat Iaco.
Butr.quem ſequitur Bar.in d. §. ſinautem in ſæ-
uiſſimo,num.5.Roman.d.conſ.517.col.2.Saly.
d.l.quod in uxorem.num.1.ubi quantitatem do
tis declarat pro eo,quod ex dote redigitur,An-
ge.d.§.fuerat,num. 11.uer. & quod dixi, ita lo-
quuntur Soci. & alij ſupra citati, Imola d.§.ſin-
autem in ſæuiſſimo.præmiſſa uerò intelligit Soc.
in d.conſ.286.per totum,vt teneatur ea præſta-
10 re in domo† propria,non extra, quia regulariter
alimenta ſunt præſtanda in domo, & quia ibi mi
nore cum uiri incommodo præſtantur.& infert,
quod ſi contra mariti proteſtationem alius uxo
ri infirmæ miniſtraret neceſſaria, non repeteret,
11 †quia ſoluens pro inuito non repetit, l.ſi pro te.
ff.mand.l.fi. C.de negot. geſt.& licèt neceſſaria
12 expenſa† repetatur,ſecundum Pet. Cyn.& alios
in d. l. fi. tamen hæc non dicitur omnino neceſ-
ſaria,quando eam alius erat facturus.

Aduerte tamen,quia Doctores in d. §. ſinau-
tem,& in d.l.quod in uxorem, quando uxor eſt
adeo infirma, quòd marito debita præſtare non
poteſt obſequia, præſupponunt quod eam ma-
ritus alat etiam extra domum, imò loquuntur
generaliter non ſolum quando propter infirmi
tatem, ſed etiam quando ex quauis alia cauſa,
dum tamen ſine ſua, uel mariti culpa abſit a do-
mo, atque ita præſupponunt eam eſſe extra do-
mum.præterea cum maritus non teneatur ultra
redditus dotis impendere circa uxorem infir-
mam,nõ uidetur, quòd ſua interſit alere in domo
13 potius quàm extra, & ceſſante intereſſe† nemo
auditur, Ang.in l. ſi patroni,§.qui fideicommiſ-
ſaria.ff.ad Trebel. eſt tex.in l.ſi unus.§.ante om-
nia,ubi Bar.ff.ad Trebell. Dec.in conſ.302.nu.
4.Tiraq.de retract.conſang.§.1.gl.2 num.51.ni
ſi dicamus, quòd pro eo intereſt mariti, quia in
domo eadem neceſſaria prouidebit, nec omnes
fructus dotis impẽdet:non eſt enim certum, quòd
impenſa ſit abſumptura omnem redditum do-
tis. ut ergo liqueat marito id ſolum impendi, quòd
ſit neceſſarium, dimittenda eſt ut alatur uxor in
domo, qua ratione mihi placet opinio Socini,
quam ſequitur Cordub. dicta l. ſi quis a liberis.
§. ſi quis ex his, numero uigeſimo octauo.

Tertius eſt caſus, quando fructus dotis non
ſufficiunt pro alimentis,& impenſis ægræ mulie
ri neceſſariis, & mulier eſt diues, quia habet bo-
na extra dotalia: & tunc quidquid conſumptis
fructibus dotalibus deeſt,ſupplendum erit ab ip
14 ſa† uxore,Iac.Butr.Cyn.Caſtr.Salyc.& Alex.in
d.l.quod in uxorem, Rom. d.conſ.517.num.2.
ver.ſi autem redditus,Ang.d.§. fuerat, numero
11.Bal. & Imola in d.§. ſinautem in ſæuiſſimo, u-
terque circa fi.& ibi Alex. num.7. dicit hanc eſſe
ueritatem, Socin. d. conſ.64. uer. aliquando &
tertio, ſequuntur alii omnes ſupra citati, & hic
caſus nullam habet difficultatem.ſed quia fit mẽ
tio de muliere dotata, quæ tamen aliunde diues
eſt, pro horum intelligentia ſciendum eſt, quòd
mulier habere poteſt bona triplicis generis; do
talia ſcilicet,paraphernalia,& extradotalia. pri-
15 ma ſunt mariti, qui dicitur† dotis dominus,l.do
ce ancillam,ff.de rei uend.l.& ſi dotis.ubi glo.&
l.in rebus.C.de iure dot.l.dotis fructus.ff.eo.tit.
Paraphernalia ſunt,quæ uxor defert ad domum
16 mariti, & ei tradit, † quaſi præter dotem, glo.in
rub. C. de pact. conuen. Azo in ſumma illius
tit.uer.res autem paraphernales,& in ſum. C.de
iure dot.Papien.in form. libel.quo uxor agit ad
dotem,uer.tamquam bona paraphernalia,Dec.
in conſ.521.num.2.hęc autem marito non tra-
duntur, vt in eum transferatur dominium, ſed
eius domum deferuntur ratione uxoris uſus,uel
ſaltem promiſcui,l.ſi ego. §.dotis.ff.de iure dot.
ubi Bal.declarat.& horum bonorum fructus nõ
poteſt maritus percipere contra uxoris uolun-
tatem,Bar.in l.pen.in prin. ff.ad leg. Falcid.Bal.
in l.ubi adhuc, C.de iure dot. Dec. d.conſ.521.
nu. 10.& modum cognoſcendi, quę ſint para-
phernalia,ponit Iaſ.in l.maritus,num.11.& ſeq.
C. de procurat. ubi Pariſ. ad Bar.Tertia ſpecies
continet bona,quę neque dotalia ſunt,neque pa
raphernalia,& pro his maritus non poteſt agere
17 niſi promittat de rato pro uxore; † d.l. maritus,
ubi Bar. Bal. Caſtr. Salyc. Alex.& Iaſ. Socin. in
conſ.82.uol.4.Afflict.in deci. 44.Ruin.in conſ.
722.uol. 1.ſi ergo uel ex paraphernalibus, uel
aliis extradotalibus uxor ſibi prouidere poteſt
pro alimentis, & medicinis,maritus,qui in curã
uxoris impendit omnes fructus dotales, non te-
netur ulterius impendere, ſed uxor ſibi debet
prouidere.

Quid ſi uxor fuit infirma aliquot menſibus
tantum, an maritus teneatur prius erogare fru-
ctus totius anni antequàm uxor de ſuo impen-
dat? ſuper hac quæſtione inuenio ſolum Rui. qui in
conſ.139.num.3.in fi. uol.4. dicit, maritum te-
18 neri † ſolum pro fructibus illius temporis, quo
uxor ſtetit infirma, non etiam pro aliis,quia illi
ſupputantur ſuper impenſa reſidui temporis,&
nihil allegat, ſed eius opinio habet æquitatem;
quia fructus unius anni ſuſtinere debent onera
unius anni,& cum dotis fructus marito cedant
pro oneribus matrimonij,diuidi debent pro ra
ta temporis, quo onera ſuſtinentur, & quod de-
19 betur ratione † ſeruitij, præſtari debet pro rata
ſeruitij,l.pen.in fi.C.de erog.milit.anno.l.1.C.
de

de re milita. & ubi quid præſtatur ob certam cau
20 ſam, determinatur ſecundum † illam l. Seio, ubi
Dyn. Bar. & Bal. ff. de annu. legat. & præſtatio
21 regulatur ſecundum onus, † propter quod illud
præſtatur, l. generaliter, §. 1. C. de ſacroſ. eccleſ.
Rom. in conſ. 417. nu. 4. ideo vbi grauamen eſt
22 commodi cauſa, ſublato grauamine ceſſat† com
modum, l. cum qui, vbi Bar. Iaſ. & alij, ff. de iure-
iur. ideo uidemus, quòd ex quo penſio pręſtatur
intuitu fructuum, ſi contingat quod conductor
caſu fortuito impediatur frui, fit remiſſio pro ra
23 ta † temporis, quo durauit impedimentum, l. ſi
quis domum, in princ. ff. loca. §. pen. Inſtit. eod.
Bar. in l. ſi uno. §. item cum quidam, num. 4. ff.
locati, Doctores, præcipuè Abb. in c. ſi propter.
ff. eo. tit. Bello. in conſ. 45. num. 4. nec moueat
quemquam exemplum Eccleſiæ reparandę, pro
qua Epiſcopus vel rector teneatur erogare quar
tam reddituum etiam eius. temporis, quo eccle
24 ſia reparatione non indigebat, † ut poſt gl. & Do
ctores concludit Bero. in conſ. 3. num. 10. & ſeq.
uol. 1. quia ideo illud obtinet, quod ea quarta
eſt a principio ad eam cauſam a canonibus or-
dinata, & deſtinata: conſeruari itaque debet uſ-
que in euentum cauſæ pro qua eſt eroganda: at
ſecus in caſu noſtro quando onera matrimonij
ſunt continua, & continuam afferunt impenſã.
& ad confirmationem prędictorum, facit quia ſo
luto matrimonio rei dotalis fructus inter uxo-
25 rem, & hæredes mariti diuiduntur pro rata † tem
poris, l. diuortio, & l. fructus, & utrobique Do-
ctores notant. ff. ſoluto matrim. Tiraquel. de re-
tract. conuention. §. 5. glo. 4. num 4. & ratio eſt,
quia pro rata anni maritus ſuſtinuit onera, & di
cit Bar. in d. l. diuotio, §. ex contrario, num. 11.
26 quod maritus fructus dotis lucratur† pro ea par
te anni, pro qua ſuſtinuit onera matrimonij. &
ubi quid præſtatur pro alimentis, tunc diuiſio
fit pro rata temporis, quo alimenta ſunt pręſtan
da, vt colligitur ex iis quæ ponit Didac. lib. 1.
uariar. reſolut. cap. 15. num. 12. ver. ſed in hac ip
ſa, & num. 13. ver. mihi ſanè.

Quartus caſus eſt, quando fructus dotis non
ſufficiunt, & uxor non habet aliunde, ſed habet
patrem diuitem, vel patre mortuo habet fratres,
vel hęredes patris, an tũc euacuatis fructibus do-
tis, pater ipſe, fratres, vel hæredes teneantur ſup-
plere, an uerò id oneris marito incumbat? & cir
ca hunc caſum adnotandum, quod & ſi ad hanc
quęſtionem allegetur gl. in d. §. ſinautem in ſę-
uiſſimo, atque ibi Bald. & Imola, tamen non lo-
quuntur in noſtris terminis, ſed in caſu, quando
mulier eſt indotata. dicit enim gl. quod maritus
indotatam ſuſtentare debet, Bal. verò & Imola
dicunt verum eſſe, quando non habet aliunde.
Cyn. autem in d. l. quod in uxorem, dicit quod
ſi uxor eſt inops, & non habet unde alatur, tene
tur maritus: ſed quando ipſa eſt inops, & habet
patrem diuitem, vel ſratres, vel hæredes patris,
non firmat pedes, Saly. ibi allegat idem uelle gl.
in §. ſinautem in ſæuiſſimo, quæ tamen hoc non
dicit, vt aduerti ſupra, Rom. d. conſ. 517. num. 2.
idem dicit indiſtinctè: ſed clarè hanc quæſtionẽ
decidit Socin. in conſ. 64. num. 3. ver. ex quibus
infert, uol. 4. dicens, quod ſi mulier ſit inops di-
27 citur non habere † aliunde, etiam ſi habeat pa-
trem, vel ſratrem, a quibus poſſit alimenta con-
ſequi, dicit hoc uoluiſſe Iac. Butr. d. l. quod in u-
xorem, allegat etiam Ang. in l. vnica, §. cum au-
tem. C. de rei uxor. actio. & ſubdit eſſe de hoc no
tabilem textum, qui non eſt alibi, in l. cum vnus.
§. ſi. ff. de alim. & cibar. leg. ſequitur Cordub. in
d. §. ſi quis ex his, num. 72. vbi allegat Saly. in d.
l. unica. §. ſinautem, nu. 9. C. de rei uxor. actio. &
Capic. in deciſ. 24. nume. 7. Contrarium uoluit
Caſtr. in d. l. quod in uxorem, num. 3. C. de neg.
geſt. ubi ait, quod ſi uxor habet patrem, uel fra-
tres, maritus non tenetur eam infirmam curare
ultra uires dotis, & dicit textum ibi ita intelligi,
ſecundum Cyn. hoc etiam uoluit Saly. ibi, num.
1. dicens quod ſi uxor habet patrem, uel alium
qui tenetur alere, maritus non obligatur: ſed vbi
ipſa eſt inops, ſed habet patrem uel alium, non
tenetur maritus, & ſubdit hoc modo procedere
quod uoluit gl. in d. §. ſinautem in ſæuiſſimo, &
idem dicit Aret. in d. §. fuerat, nume. 11. qui ita
intelligit gl. prædictam, & ante eos hoc quoque
modo diſtinguit Bar. in d. l. quod in uxorem. vbi
quoad exonerationem mariti parificat hos ca-
ſus, quod uxor ſit diues, vel habeat patrem, aut
alium qui de iure teneatur alere, Rum. in conſi.
139. num. 3. uol. 4. ubi uult quod pater, mater, &
fratres teneantur primum alere, & ipſis deficien
tibus, & non aliter maritus, Rol. in d. tract. de lu-
cro do. quæſt. 69. num. 6. & facit, quia filius non
poteſt dici inops, quando ſuæ inopiæ ſuccurrere
28 † poteſt, cogendo patrem, ut ſe alat, l. ſi quis a li-
beris. §. ſi uel parens. ff. de liber. agnoſcen. & fi-
29 lius uidetur ea poſſidere, † quæ pater poſſidet,
Bal. in l. fi. in fi. C. de impub. & al. ſubſtit. in l. 2.
C. de legitim. hæred. & æſtimum patris, uidetur
æſtimum filij, glo. in l. 2. C. de his qui er. Bald. in
locis prędictis: & magis ad rem accedendo non
30 dicitur pauper, qui † patrem habet diuitem, c. cle
ricos, 1. quęſtio. 2. & c. fi. in fi. 16. quæſt. 1. & c. 1.
de magiſtr. ubi Abb. nume. 1. dicit, eos non eſſe
pauperes, qui parẽtum opibus poſſunt adiuua
ri: nam pater tenetur alere filium, & omnia ne-
ceſſaria præbere: & ſubdit non referre, an quis
per ſe, vel per alium poſſit, ſed tunc pauperem
dici quando non poteſt per ſe, nec per alium. ad
do quod uoluit Cum. in l. in ſuis, ff. de lib. & poſt
hum. ubi concludit, mulierem indotatam non
gaudere beneficio auth. præterea. C. unde vir, &
31 uxor, quando habet patrem † diuitem, & in conſ.
131. duo fratres, ubi quod filius diues reputa-
tur, cuius pater diues eſt, Alex. in d. auth. pręte-
rea, num. 11. Corne. col. pen. ubi ait, recentiores
legendo & conſulendo ita tenuiſſe, & cum eis
tranſit Cur. iun. num. 9. ubi ait quod mulier po-
teſt patrem cogere ad dotandum, ſecundum cõ
munem Doctorum opinionem, & eſt in culpa ſi
non dat dotem, quam habere poteſt, Socin. in
conſ. 30. num. 4. vol. 4. ubi inquit eſſe ſingularẽ
deciſionem, & idem repetit in conſ. 121. nu. 49
uol. 4. & hanc deciſionem ſequuntur communi

ter

ter moderni, ut inquit Dec. in d. auth. præterea, num. 20. & Fabian. de Pep. num. 21. dicit, quòd approbatur magis communiter per Doctores, Tiraquel. in præfatio. l. ſi unquam, num. 23. uer. & aliis multis, Cephal. in conſ. 244. num. 2. Cordub. alios citans, l. ſi quis a liberis, in prin. nume. 78. ff. de liber. agnoſ. Rolan. conſ. 14. num. 19. & 53. uol. 3. Confirmatur hæc opinio, quia alimẽta & expenſas non præſtat maritus ratione dotis, ex quo vt dictum eſt, excedunt fructus dotis. non etiam ratione obſequij, quia ob aduerſam ualetudinem non poteſt ſeruire, ut dixi ſupra, ergo deberi non poſſunt, niſi ratione affectionis, & ſanguinis, uel charitatis. at ubi agitur de alimen

32 tis debitis ob ſanguinis† coniunctionem, prima obligario pertinet ad patrem, uti uolunt Dyn. & Bar. in l. non quemadmodum. ff. de liber. agnoſcen. ponderant Alex. Corne. & alij in d. auth. præterea, & dicam ſuo loco. Addo quod uxor te

33 netur de alimẽtis, potius ſubueniret patri, quàm marito, ut poſt Diuum Thomam probat Fortunius in l. ueluti, nu. 36. ff. de iuſt. & iure. ergo pari modo debet a patre potius ſubueniri, quam a marito. ualet enim argumentum, vt probatur in auth. licet, in fine, C. de natura. lib. erit igitur firma deciſio, quòd ſi habet patrem dinitem, non tenetur maritus: ſed ſi non extent pater, mater,

34 fratres, † uel hæredes patris, tunc a marito erunt miniſtranda alimenta. Et non obſtat, quod voluerunt Ang. Salyc. & Capic. in contrarium citati: illi enim loquuntur in terminis penitus diuerſis, quando ſcilicet ſoluto per mortem uiri matrimonio uxor uidua eſt alenda. Ideo enim tũc magis eſt alenda ab hæredibus mariti quàm a patre, quia hæredes mariti habent dotem penes ſe, de cuius fructibus uxor alenda eſt, & pater tunc ſolum tenetur alere quando filius non ha-

35 bet aliunde: † at ſi filius habet de proprio, pater non poteſt conueniri, l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, ff. de lib. agnoſ. ubi Bar. & Alber. Iaſ. in auth. res quæ, num. 11. C. commun. de legat. & dicam ſuo loco. dum ergo dotis fructus ſuppetunt, ex eis tamquam de ſuis propriis bonis uxor eſt alẽda per hæredes uiri, non autem moleſtandus pater, qui tenetur in ſubſidium. quod ſi hæredes mariti dotes reſtituiſſent, utique non tenerentur

36 uiduam† alere, ſecundum Iac. de Are. in l. ſi conſtante. §. quoties. ff. ſoluto matrimonio. Bal. in auth. ei qui iurat, num. 39. C. de bon. auth. iud. poſſid. Cum. in l. diuortio, in prin. ubi Alex. nu. 21. ff. ſoluto matr. & dicam in hoc eodem titulo. & quòd ea ratione hæredes mariti teneantur, ponit Saly. in d. l. unica, §. ſin autem, num. 9. at in præſenti facto dos licet ſit penes maritum, tamẽ cum mulier ſit extra domum, & obſequia non præſtet, non tenetur de proprio ultra fructus dotis, nec poteſt contemplatione dotis conueniri, quia impleuit iam quidquid dotis intuitu tenebatur præſtare. quod ſi ex ordine charitatis, & affectionis, atque ita non ex actionis iure, ſed officio Iudicis conueniatur, iuſtè excipiet id muneris prius incumbere patri.

Nec obſtat tex. in l. cum unus. §. fi. ff. de alim. & cibar. legat. ubi alimenta magis taxantur habito reſpectu ad dotem quàm ad paternam hæreditatem: quia reſpondeo uerum eſſe, quatenus ſunt debita ex cauſa dotis. ea enim cauſa cæteris omnibus præfertur, & magis obligat quàm ſanguinis ratio: ſed maritus ratione dotis non tenetur uxorem, quæ non ſit in eius ſeruitiis, alere ul tra dotis redditus, vt dictum eſt ſupra: hinc uidemus, quòd quatenus ſufficiunt dotis fructus, maritus vxorem alit, etiam ſi habeat patrem diuitem. in eo ergo, quod expenſa uxoris excedit fructum dotis, maritus non eſt obſtrictus alere, ergo non eſt habenda dotis ratio; & nos quærimus, an ceſſante obligatione, quę prouenit ex dote maritus in alendi neceſſitate præferatur patri, vel matri, vel alij. Præterea ille tex. non facit ad propoſitũ, quia ibi nihil agitur de ſubſtantia alimentorum, vel de neceſſitate alendi, cum hæredes patris, qui & hęredes ſunt & dotem relictam debent, ſine dubio teneantur, ſed agitur de quantitate, & qualitate alimentorum, nos contra quærimus de ipſa ſubſtantia, id eſt quis teneatur præſtare.

Quinto verò caſu, quando vxor eſt infirma, & ſine dote, Cyn. in l. quod in vxorem, dicit ſimpli

37 citer, quòd ſi eſt pauper maritus, †tenetur eam alere, per d. l. quod ſi nulla. ff. de relig. ſequitur Bal. & Imola in d. §. ſin autem in ſeruitiis, poſt gl. ibi, quæ non diſtinguit, an habeat patrem, matrem, uel alios ad quos alendi onus magis pertineat: ſed concluſio uera eſt, quod ſi uxor eſt diues, tenetur ſe ipſam de proprio curare, ſi eſt pauper, & habet patrem, matrem, uel fratres, hi tenentur uxori ſubuenire: ſi verò non habet patrẽ,

38 uel alios, tunc ultimo loco tenetur maritus. † ita diſtinguit Caſtr. in d. l. quod in uxorem. quando pariſicat hos caſus, quòd ſit diues, uel habeat patrẽ aut alios. idem uult ibi Salyc. & eodem modo diſtinguit Aret. in d. §. fuerat, num. 11. Ruin. in d. conſ. 139. num. 3. uol. 3. qui omnes ponunt eãdem deciſionem, quando eſt indotata, vel quando eſt dotata, ſed fructus non ſufficiunt, qui tamen caſus uidentur diuerſam habere rationem: quia cum dixit indotatam, non uidetur maritus reſpexiſſe ad onera matrimonij, at ſecus quando uoluit dotem: niſi dicamus, quod ubi dotem recepit, non cenſetur cogitaſſe de oneribus ultra quàm ferrent dotis fructus. Vlterius quando duxit dotatam, uidetur pro ea dote ſe obligaſſe ad onera omnia, quæ poſſent contingere in matrimonio, eaque ſuſcepiſſe dote promiſſa median te. Similiter, quando duxit indotatam, ſibi debet imputare, qui a principio non conuenit de dote, ideo uidetur quod utroque caſu teneatur infirmam alere. Sed reſpondetur, quod dos non ſupplet omnia onera matrimonialia: nam non

39 etiam ſufficit communiter † ad onus alimentorum, ut inquit Socin. in conſ. 30. uol. 4. Riminal. & Fabian. in d. auth. præterea, quos citat, & ſequitur Alcia. in conſ. 252. num. 4. vbi conſiderat, quod dos mille aureorum ſufficit pro Comitiſſa, & dicitur congrua, & tamen nõ ſufficit pro illius alimentis: Cum tamen multa aliæ concurrant

rant impenſæ, præter onus alendi, ſed principa-
liter conſiderantur obſequia, quæ vxor viro præ
ſtat, ideo ſupra diximus quòd tenetur maritus
alere vxorem indotatam, quam habet in obſe-
quio, & non tenetur alere dotatam quæ non ſit
in obſequio, cum ergo ægrotante uxore ceſſent
obſequia, ceſſare quoque debent alimenta, ſi
vxor habet aliunde, per ſe, vel per alium. Sed
40 adhuc inſtari poteſt, ſi famulo infirmo † deben-
tur alimenta, l. diuortio, §. impendia. l. ſi cum do
tem. §. ſin autem in ſæuiſſimo, vbi Bar. ff. ſoluto
matr. & ſi idem eſt in rectore, qui tenetur alere
41 officiales † infirmos, vt inquit Bar. in l. legatis.
ff. de alim. & cibar. lega. quare non idem indi-
ſtinctè eſſe deberet in uxore, etiam ſi haberet
patrem diuitem, vel per ſe haberet aliunde,
attento quòd per eam ſtat quominus ſeruiat, ſed
per te caſum cogita, quia meo iudicio non po-
teſt concludens ratio differentiæ haberi.

SVMMARIVM.

1 *Vxor repetit dotem, quando maritus exilio, vel cō*
fiſcatione bonorum damnatur.
2 *Vxor repetit dotem, quando mariti bona ſunt pro*
parte publicata, etiam ſi ex remanenti ſit di-
ues.
3 *Vxor repetit etiam donationem propter nuptias,*
quando publicantur mariti bona.
4 *Vxor repetit dotes a fiſco, quando maritus damna*
tur crimine læſæ maieſtatis.
5 *Vxor non debet pati pro marito.*
6 *Vxor, quæ dotes habet, vel habere poteſt, non alitur*
a fiſco publicatis mariti bonis.
7 *Vxor ſub prætextu dotium exiſtētium in pecunia,*
non impedit bona fiſco incorporari, ſecus ſi ſint in
bonis ſtabilibus.
8 *Vxor habens bona mariti obligata impedit bona fi-*
ſco incorporari.
9 *Vxor poſsidens bona mariti, pro dotibus obligata,*
poteſt illa retinere donec ſoluantur dotes.
10 *Vxor impedit incorporari fiſco bona mariti, quan*
do dos eſt in bonis quomodocunque quæſitis.
11 *Fiſcus de bonis mariti confiſcatis alit uxorem.*
12 *Fiſcus pro bonis confiſcatis ſuſtinet omnia onera*
damnati.
13 *Hæredes obligantur onere alendi, quod erat iniun-*
ctum defuncti.
14 *Vxor inops & indotata conſequitur quartam in*
bonis confiſcatis mariti diuiti.
15 *Quarta in bonis coniugis prædiuitis debetur vxori*
pauperi & indotatæ loco legitimæ.

Quæſtio XXXIIII.

QVID ſi bona mariti ſint pro crimine fi
ſco publicata, an fiſcus teneatur vxori
alimenta præſtare? hæc quæſtio tria
habet capita; primum, an mulier, quæ habet do
tem, quæ a fiſco occupatur, poſſit omiſſa peti-
tione dotis aſpirare ad alimenta. ſecundum, an
dum pendet quæſtio dotis reſtituendæ conſequa
tur alimenta. tertium, an mulier indotata ſit a fi
ſco alenda. quod attinet ad primum, vxorem nō
eſſe a fiſco alendā, patet enim uia ad repetendū
dotem, quam marito ſoluerat, cum exilium & cō
1 fiſcatio † paupertatem inducant, ut in Auth. de
exhib. & intro. reis, in princ. ita poſt Ioan. And.
Bart. Ang. Imola, & Butr. concludit Alex. in l. ſi
cum dotem. §. ſi maritus, nu. 3. ff. ſoluto matrim.
vbi inquit quod marito bannito non ſolū propter
culpam, ſed etiam ob factiones ciuitatis vxor po
teſt dotes tepetere ex remedio l. ſi conſtante. ff.
ſoluto matrim. Rom. in conſ. 187. nu. 6. ubi di-
cit procedere, ſiue bannum ſit cum publicatio-
ne bonorū, ſiue ſine ea, allegat glo. in l. 2. in prin.
ff. ſoluto matrim. & in l. 1. C. de repud. & dicit
Bal. in d. l. 2. quod illa Glo. ad hoc allegatur quo
tidie, Campeg. in tracta. dot. par. 3. quæſtio. 23.
vbi inquit eſſe locum reſtitutioni, ſiue ſit ſimpli-
citer iuſſus exulare, ſiue bona omnia ſint publi-
cata, ſiue eorum pars. quando autem omnia bo-
na publicata ſunt, dicitur maritus laborare per-
fecta inopia, & ponūt Doctores paſſim in l. ſi cō
ſtante. ff. ſolu. matr. vbi Bal. Nouel. nu. 49. Crot.
nu. 28. Iaſ. nu. 66. & ſeq. Lupus in rep. c. per ue-
ſtras, in 1. notab. §. 18. nu. 11. & nu. 28. vbi dicit
2 publicata parte bonorum dari † repetitionē do-
tis, quamuis ex remanenti parte maritus ſit di-
ues, idem vult in §. 19. nu. 1. ubi quod non ſolum
3 dos, ſed etiam donatio † propter nuptias repeti
poteſt, Gigas de crimine læſæ maieſta. lib. 3. q.
4 18. nu. 3. & ſeq. vbi dicit procedere † etiā in cri-
mine læſæ maieſtatis, quia vxor non debet pati
5 pro marito. † l. ob maritorū. C. ne vxor pro ma-
rito, & in l. quiſquis. §. vxores ſanè. C. ad leg. Iul.
maieſta. dicitur quod vxores committētium cri
mē læſæ maieſtatis dotes ſuas recuperāt, allegat
quoque Butr. in cōſ. 61. nu. 3. Nellus in tract. bā
nito. in 1. par. 2. temp. q. 44. vbi tñ quod dictū eſt
de parte bonorum cōfiſcata, intelligit ſi talis ſit
pars qua amiſſa dici poſſit illum cepiſſe male uti
ſua ſubſtantia, latè agit Boſſ. in tit. de publicatio.
bonor. nu. 73. Clar. in pract. crimin. q. 78. nu. 15.
Foller. in ſua prac. in 1. par. 2. par. in ver. anno-
tantur bona, nume. 23. & ſeq. Plot. in conſ. 130.
nume. 50. inter conſ. crimin. collecta a Ziletto,
vbi loquitur in publicatione inducta ob crimen
læſæ maieſtatis, & tractat, an opponi poſſit con-
tra dotem confeſſatam, Cordub. d. l. ſi quis a libe
ris. §. ſi quis ex his, nume. 49. ff. de lib. agnoſ. ubi
per hanc rationem cōcludit in terminis noſtris,
6 uxorem quæ † dotes habet, vel habere poteſt,
non eſſe alendam a fiſco.

Aduertēdū tñ circa practicandi modū, quia ſi
dos cōſiſtat in bonis immobilibus poterit uxor
impedire publicationem ſeu incorporationem
eorum inſiſtendo rebus ipſis: ſi verò ſint in pecu
7 nia, pro qua maritus erat uxor, † nō impedit in
corporationem, ſed publicatione ſequuta agit
contra eum ad dotem. & ratio eſt, quia incorpo
ratio impeditur ſolum ab eo qui habet rei do-
minium, uel poſſeſſionem, l. fi. C. de bon. uacant.
lib. 10. per quam ita docent Bald. & Ang. in l. ſi
marito, in principio. ff. ſoluto matrimonio. ubi

etiam

etiam Alex.nu.1.ver.nota etiam ex iſto textu.eſt
verum,quod ſi vxor habeat bona mariti obliga-
ta pro dotibus,vti ſemper habet tacite, ſi non ex
8 preſſe,poteſt inſiſtendo bonis uigore † ſuæ hipo-
thecæ impedire publicationem , ut inquit Ang.
in d.l. ſi marito,vbi Alex.loco prædicto eum ſe-
quitur , pro quo facit , quia uxor , quæ uiuente
marito inhabitabat domum , uel poſſidebat bo-
na iure familiaritatis , poteſt eo mortuo mutato
9 poſſeſſionis ſuæ titulo † poſſidere iure pignoris ,
donec ſibi dos ſoluatur , ut inquit Bald. in l.pen.
col. 1. C. de non num. pecun. quem ſeq. Iaſ.&
Bal. non citati a Lupo in repet. rub.de donat.in
ter vir.& vxo.§.59.nu.1.& quod dictum eſt lice-
re vxori repetere dotes , & poſſe eam impedire
cõfiſcationem quando dos conſiſtit in bonis im
10 mobilibus , procedit etiam in alijs bonis † quo-
modocunque quæſitis,vt eſt tex.in l.ſi quis poſt
hac.C.de bon. damnat.vbi dicitur ꝙ vxor ea ca-
pit authoritate propria, & illum tex.dicit ſingu
larem Bart. in c.ex literis, in princ.de pignorib.
Lup.d.§.59. in fi.eſt igitur concluſio, quod ubi
vxor eſt dotata,non eſt alenda, ſed debet dotem
petere.An vero ſit alenda,dum dotem petit,non
eſt hoc loco tractandum,ſed infra,vbi agemus de
præſtandis actori alimentis lite pendente.

Reſpectu verò tertij capitis concludo, fiſcum
11 debere vxori indotatæ † præſtare alimẽta,atque
hoc voluit Boſſ. in tit.de alimen.præſtan.uxo.&
alijs,nu.3.mouetur, quia fiſcus tenetur ea onera
12 ſubire , ad quæ † is tenebatur cuius bona fiſco
ſunt applicata,l.2. C.ad leg.Iul.de ui publ.item
13 quia onus alendi incumbens defuncto † tranſit
ad hæredes,l.ſi quis a liberis,§.item reſcriptum.
ff.de lib.agnoſ.fiſcus autem eſt hæres anomalus,
ut dixi ſupra , & hæc opinio multo magis proce
deret , quando uera eſſet opinio , quam tenuere
aliqui , quod bona mariti ſint tacitè uxori obli-
gata pro alimentis , quia tunc tranſirent in fiſcũ
cum ſua cauſa , ideſt cum onere alendi,& ſicuti fi
ſcus tenetur patri,filio,& alijs perſonis alimenta
in bonis confiſcatis miniſtrare, vti ſupra demon
ſtraui , quare non eodem modo alimenta dabit
vxori ? adduco etiam tex.in auth.bona damnato
rum,ubi glo. pen. C.de bonis proſcrip.qui uult
14 quod confiſcatis bonis mariti diuitis , vxor † in
dotata & inops ſtatim capiat quartam non ob-
ſtante confiſcatione perinde ac ſi maritus deceſ-
ſiſſet, ad idem eſt tex.in §.fi.ubi hoc not.Ang.in
Auth.vt nulli iudic. per quæ iura hoc uoluit So-
cin.in conſ.121.nu.1. uol.4. ubi ait Glo. prædi
ctas eſſe communiter approbatas,id quod nu.6.
uult procedere etiam in crimine læſæ maieſtatis,
ſequitur Plot. d.conſ.130.nu.41.& 47.Cordub.
d.§. ſi quis ex his, nu.49. ſicuti ergo vxor conſe-
quitur quartam,ita habebit a fiſco alimẽta,quia
15 ea portio † defertur loco alimentorum, ne uxor
cogatur mendicare.§.quod autem,in Auth.ut li
ce. mat. & au.Rol. in conſ.14. nume.27.uol.3.
Apparet igitur ex prædictorum explanatione,
minus generaliter eſſe loquutum Plot. in loco
prædicto , nume.83. & 86.dum uult ſine aliqua
diſtinctione vxorem alendam eſſe de bonis con
fiſcatis , cum tamen id intelligendum ſit ſolum
quando dotem non habet, uel quando eam pe-
tit, ſed nondum eſt conſequutus , apparet item
Cordub.loco prædicto,nume.45. dum diſcedit
ab opinione Ploti , nulla præmiſſa diſtinctione ,
non bene loquutum , quamuis ea opinio obti-
neat duobus in caſibus ſupra relatis: hic uerò
tertius caſus intelligẽdus eſt , ut tũc fiſcus uxorẽ
alat,quando ſi non præceſſiſſet confiſcatio tene-
retur maritus id oneris ſubire,ſecundum ea quæ
in præcedenti quæſtione firmauimus,& alia,quę
mox ſubijciemus.

SVMMARIVM.

1 *Vxor quòd alat virum,incongruum videtur.*
2 *Vxor non tenetur uirum alere de bonis parapher-*
nalibus,contra nu.6.
3 *Fructus dotis & donationis propter nuptias,ſerui-*
re debent in alimenta vxoris,& mariti.
4 *Fructus dotis ſpectant ad maritum.*
5 *Dos vbi collocatur in tuto propter inopiam mariti,*
ſeruit nihilominus oneribus matrimonij.
6 *Maritus pauper ali debet ab vxore.*
7 *Maritus & vxor ſunt participes infortuniorum.*
8 *Correlatiuorum eadem eſt ratio, & deciſio.*
9 *Ratio vbi eſt eadem, ibi & ius idem eſſe debet.*
10 *Argumentum a ſufficienti partium dinumeratio-*
ne,non eſt validum, niſi perfectè partes enume-
rentur.
11 *Duo ſi obſtant, vno ſublato, alterum remanet.*
12 *Ratio ampliat diſpoſitionem.*
13 *Argumentum a maiore ad minus, eſt validum.*
14 *Legitima non debetur in bonis uiuentis.*
15 *Legitima poſt mortem datur loco alimentorum.*
16 *Ratio naturalis non minus mouet quàm lex.*

Quæſtio XXXV.

VISVM eſt de alimentis uxori a marito
præſtandis: ſed ſi maritus inops ſit,an
econtra uxor ei debeat exhibere ali-
menta ? & videtur quod non, quia incongruum
1 eſt quòd uxor maritum alat, † vel aliquid con-
ferat in eius alimenta, l. quod ſi ſtipulatus. 1.
ubi glo. pen. ff. de donat. inter uirum & uxo. &
glo. ubi dicit quod vir uxorem, non uxor ui-
rum alit,eam ſequitur ibi Bal. nume.1.& Salic.
idem Bal. qui clarius loquitur in l.quod in uxo-
rem,nume.2. uer. quid econtra. C.de neg.geſt.
ubi inquit quòd ſi vir ſit pauper, & uxor diues,
de bonis paraphernalibus non alet eam.moue-
2 tur ex d.§.1. ſed quod non alatur de bonis † pa-
raphernalibus , eſt glo. in l.ubi adhuc,in uer.ad
ſuſtentationem , C.de iure dot. quæ dicit, quod
etſi uir uergens ad inopiam alendus ſit de fructi
bus dotis & donationis propter nuptias,non ta-
men habebit alimenta de fructibus parapher-
nalium, & eam ſequitur ibi Bal. numero 27. &
Salic. numero 4. & glo. in d.l.quod ſi ſtipulata.
§.1.defendit Crotus,in l.ſi cõſtante,in 2.lectura,
nume.63.

Contraria tamen ſententia uerior eſt, & ſanè quod ſpectat ad dotem, non eſt dubium, quin ex eius fructibus danda ſint marito alimenta. eſt enim de hoc textus expreſſus in d. l. ubi adhuc.C. de iure dot.ibi, ſed fructibus earum &c.
3 vbi dicitur quòd fructus † dotis, & donationis propter nuptias, ſeruire debent ad ſuſtentationem mariti & uxoris, ad idem eſt tex. in l.mutus.§.manente. ff.de iure dot. imò dotis fructus
4 † ſunt viri, l.dotis fructus.ff. de iure dot.& quod ſeruire debeant ad alendum virum, ponunt omnes Doctores in l.ſi conſtante.ff.ſoluto matrim. vbi Iaſ.nu.235.dicit, quòd vbi dos ſoluto matri
5 monio repetitur ob inopiam† mariti, debet nihilominus ſeruire pro oneribus matrimonij, idest alimẽtis mariti, vxoris,& filiorum. imò Bar.ibi, num. 104. vult quòd ſi fructus dotis non ſolum ſufficiant pro alimentis, & alijs oneribus matrimonij, ſed etiam excedant onerum importantiam, quidquid deductis oneribus ſupereſt, venit reſtituendum marito tamquam eorum domino, Lup.c.per veſtras, in 1.not. §.20.num.1.& 2.ubi ſubdit, maritũ eſſe dotis dominum, Alex. d.l.ſi conſtante, nume.38. Cordub. §. ſi quis ex his, nume. 269. facit Bald.in l.pro oneribus, in princ.C.de iure dot. ſed ſi dotis fructus non ſufficiant, uel nulla extet dos, vel ea ſit conſumpta, vel caſu aliquo extincta, & deperdita, alendus erit vir de paraphernalibus, vel alijs bonis per vxorem, l.prima, & auth. præterea, C. vnde vir & vxor. §. quoniam vero, in Authen. de exhib. & introduc.quæ iura licèt paſſim ad id à Doctoribus allegentur, non tamen id dicunt, ſed ſeruiunt in argumentum, vt ſicuti maritus vxori ſuccedit, ita ſit ab ea alendus, atque ita ex ipſis iuribus ſumpto argumento inquit Specu. in tit. qui fil.ſint legiti.numero 40. ver.quid ſi mulier, quod ſi mulier locuples ſit, & maritus pauper, qui non habet vxoris bona in dotem, habebit
6 maritus alimenta† ab ea, & debebit iuuare eum, ſequitur Bar. in tract. de alimen. numero 49. & probatur ex tex. in l. ſi cum dotem.§. ſi maritus, ver.quid enim. ff. ſoluto matrimonio, vbi dici-
7 tur, maritum & vxorem eſſe participes † infortuniorum, & ibi hoc tenuit Bar. in §.ſin autem in ſæuiſſimo, numero 6. vbi Ang.d.§.ſi maritus, colum.fi. dicit quòd ſicut vir alit vxorem, ita vxor alit virum, & reprehendit glo. in d.l.ſi ſtipulata. §.1. Alex. nume.9.vbi allegat Bal. ibi reprobare glo. prædictam in antiquis reportatis, & vere Bal.ibi, num.4. impugnat illam glo.& licet Alexan. loco prædicto alleget pro hac parte Bald. in d.l.quod in vxorem, tamen ibi tenet contrarium, vt dixi, & pro hac opinione ſtat Bal.in conſil. 478. volum. 5. vbi dicit, quòd uxor tenetur ſubuenire marito poſito in neceſſitate, quia cum cenſeantur una caro, & ſint ſocij diuinæ & humanæ domus, vnus alterius onera portabit. & licèt vir ſemper alat uxorem, id tamen eſt, quia mulieres ſemper uidentur in neceſſitate. l. Quintus. ff. de donat. inter uirum, & uxo. uiri autem raro ſunt in neceſſitate, niſi contra communiter accidentia, & declarat glo. in dicta l.ſi ſtipulata. §. primo, non procedere in caſu neceſſitatis, Guid. Pap. in quæſtio.439. numero 2. Socin. in conſilio 82. numero 10. volumine 4. vbi relato Baldo, qui dicebat maritum non eſſe alendum de fructibus paraphernalium, ſubdit eundem Bal. in quodam cõſilio declarare, quod id non intelligitur ſubſiſtente uiri neceſſitate, Crot. in dicta l. ſi conſtante, numero 62. vbi dicit illam glo. eſſe reprobatam communiter, & numero 162. Lup. in cap. per ueſtras, in 1.not. §.19.num. ... de donat.inter uir.& uxo. folio mihi 109. vbi quod de paraphernalibus eſt alendus, Beninca. de pauper. in 8. quæſtio. in 2. ſpecia.contract. numero 27. Cordub. in d.l.ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, numero 14. ff. de liber, agnoſ. Vital. tract. clauſ. in clauſ. au alimen. renunc. poſſ. colum. 2.3.& 5.

Non obſtat igitur glo. in d.l. ſi inſtituta, §. 1. quia nihil allegat, quod ſuam probet intentionem, vt inquit Cordub. loco prædicto, & eam communiter reprehendunt Doctores prædicti qui conſtituunt communem opinionem: uel eſt intelligenda, quando maritus eſt diues, uel habet aliunde, & cum maritus uxorem teneatur alere indotatam, & quæ aliunde non habet, ut ſupra diximus: pari ratione uxor miniſtrabit alimenta uiro inopi, quia cum ſint relatiua, non
8 debent iudicari ad imparia, imò † diſpoſitum in vno, debet locũ habere in alio, l.fi. vbi Doctores, præcipuè Iaſ. C. de indicta uiduit. tollen. ubi nonnullas recitat deciſiones, loquentes in indiuiduo de marito & uxore, facit etiam ratio ſucceſſionis, qua mouetur Specul. dicto §. primo, numero 40. Item ſi ordo charitatis, & affectionis maritum arctat ad alendum vxorem, quare non idem erit in uxore, quæ eadem charitate, & affectione erga uirum obſtringitur? vbi enim ea-
9 dem verſatur ratio, † idem eſſe debet ius, l.illud. ff. ad leg. Aquil.

Et non obſtant fundamenta Croti in d. l. ſi conſtante, quia ad ea facilis eſt ſolutio. & primò non obſtat quòd uxor alatur altera ex duobus cauſis, quia ſcilicet dotẽ portauerit, uel quia ſit in obſequio mariti: utraque autẽ cauſa ceſſat in marito, quia non dat uxori dotem, nec eſt ei in obſequio, quia hoc argumentum non enumerat
10 omnes partes ſufficiẽter, ergo† non eſt validum, l.filius. §. filiusfamilias, vbi gl. ff. de lib. & poſth. c.venerabilem, vbi Io. And. Bal. & Abbas, de electio. latè Euerar. loco 51. col. 2. uer. quod eſt uerum. nam non ſolum maritus alit uxorem, qñ dotem portauit, & quando eam habet in obſequio, ſed etiam quãdo eſt indotata, & abeſt a domo uiri ſine ſua, uel mariti culpa, ut quando eſt infirma, quemadmodum dixi ſupra: ergo cũ tres ſint cauſæ, non ſufficit, ꝙ duę abſint, quia ubi duo
11 † ſunt uincula, ſublato uno, remanet alterum, l.ſi quando, C. de inoff. teſtam. cum aliis, quos citatui in cõſ. 50. nu. 27. & qñ uxor eſt indotata, uel habet dotem, quæ non ſufficit ad alimenta, & medicinas, tunc maritus uxorem alit charitate ſanguinis, & affectionis, non autem intuitu dotis, uel obſequiorũ, cũ neutrũ concurrat. eadem

ergo

ergo ſãguinis,& affectionis ratione vxor tenetur
virum alere,qui ſit pauper.

Nec obſtat quod & ſi humanum ſit, uxorem
dare viro alimenta, non tamen id ſit neceſſariũ,
argumento l.humanum,C.de legib. quia reſpõ
deo in §.ſi maritus,l.ſi cum dotem, rationem ibi
adiectam importare non conſilium, ſed neceſſi-
tatem: alias enim non eſſet bona ratio, niſi per
12 neceſſe cõcluderet dictum,nam ex † ratione am-
pliatur diſpoſitio,l.regula.§.fin.vbi Bart.& Bal.
ff.de iur.& facti ignor. Euerar. loco 35. colum.
prima.

Non etiam mouet, quod ex quo facilius gra
uatur quis relinquere poſt mortem quàm dare
in uita, inferri non poſſit ad alimentorum debi-
tum ex quarta poſt mortem debita, per authen.
præterea. C.vnde uir, & uxor. quandoquidem
ut dixi,aliquando argumentum ualet, eſt ſucceſ
ſurus ab inteſtato, ergo ali debet: quia ſicuti
proximior in ſucceſſione tenetur alere, ita debet
ali,& illa quarta datur propter alimenta, ut di-
xi in præcedenti quæſtione, quòd ſi eſt alendus
uir poſt mortem uxoris, multo magis erit alen-
dus in uita,quia poſt mortem alimenta præſtan
tur intuitu iam ſoluti matrimonij, ergo multo
fortius debentur matrimonio durante, ſi pro-
13 pter quod unumquodque tale,† & illud magis,
auth.multo magis, C. de ſacroſ.eccleſ.& exem-
plum de legitima,quam cogitur pater relinque
re filio poſt mortem, licet in uita cogi non poſ-
ſit,non eſt concludens:quia & ſi ex bonis inuen-
14 tis † non debeatur legitima, l.prima.§.ſi impube
ri.ff.de collatio.bono.l.parentibus, C. de inoff.
teſtam.tamen filium alere tenetur, ut dixi,& le-
15 gitima poſt mortem datur loco † alimentorum.
§.prohibemus,in Auth.de trien.& ſemiſſe, Bar.
in Auth.de hæred.& falcid.in princ.præterea v-
bi omnia alia argumenta ceſſarent, non tamen
deeſt naturalis ratio, quæ ſuadet quòd uxor di-
ues alat inopem uirũ, ſicut econtra uir diues v-
xorem alit inopem, & mouere debet iudicẽ hęc
16 ratio † non minus, quàm lex, l.ſcire oportet. §.
ſufficit,ff.de excuſ.tut.Natta in conſ.129.nu.2.
conſ.402.nu.32. Poſtremò non obſtat quod in
præſenti caſu non ſit locus argumento a correla
tiuis propter rationis diuerſitatem,quia reſpon
deo quòd hic nulla ſubeſt diuerſitatis ratio,vt ſu
pra oſtendit:nam ubi alter cõiugum eſt pauper,
tenetur alter alendi onus ſubire, etiam ceſſante
ratione obſequij, quare motiuum Croti rema-
net ex prędictis ſublatum.

SVMMARIVM.

1 *Vxor repetit dotes,quando maritus ſubijcitur ban no,quaſi uergat ad inopiam.*
2 *Ali nemo debet ex bonis, quibus fuit ſuo delicto priuatus.*
3 *Maleficus laborare ſemper debet egeſtate.*
4 *Priuilegium amittitur propter delictum.*
5 *Dos cõſtante matrimonio repeti poteſt, quando maritus uergit ad inopiam.*
6 *Vxor de fructibus bonorum dotalium alit maritum bannitum.*
7 *Vxor diues tenetur alere maritum, non ſolum de bonis dotalibus,ſed etiam de alijs.*
8 *Maritus hoſtis ciuitatis,uel principis,an ſit ab uxore alendus.*
9 *Vxor tenetur maritum alere de fructibus aliorum bonorum,ſi fructus dotium non ſufficiant.*
10 *Vxor tenetur exhibere reuerentiam uiro.*
11 *Patris perſona ſemper ſancta filio uideri debet.*
12 *Fructus dotis etiam collocatæ in tuto, ſpectant ad uirum.*
13 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis oneribus matrimonij,reſtituuntur uiro.*
14 *Ali quis poteſt ex bonis per delictũ ſibi ablatis,quod delictum non reſpicit illius offenſam,cui applicata ſunt bona.*
15 *Bannum, & excommunicatio æquiparantur.*

Quæſtio XXXVI.

QVANDO maritus iuſſus eſt exulare, an
alendus ſit ab uxore? & dubium ver-
ſari poteſt circa duo,an ſcilicet ali de
beat de bonis dotalibus, & an etiam ſi fructus
dotalium non ſufficiant,uel dos non extet,tenea
tur uxor de bonis proprijs alere.quoad primum
uidetur fore deneganda alimenta, quia propter
1 bannum factus eſt locus † repetitioni dotium, ut
poſt Io.And.Bar.Ange.Imo. & Butr. concludit
Alexan.in l.ſi cum dotem.§.ſi maritus. ff.ſoluto
matrim.cum alijs, quos citaui in quæſtione, an
uxor alenda ſit de bonis marito per confiſcatio-
nem ademptis.& ſtat regula,quòd nemo eſt alẽ-
2 dus de bonis,quibus fuit ex cauſa † delicti priua-
tus,Bald.in in cap.primo.§.ſi verò uiolator, col.
3. de pace tenenda & in auth.bona damnatorũ,
colum.2.C.de bon.damnat.cum alijs,quos refe
ram in titulo, quibus ex cauſis alimenta debita
denegẽtur. reſpectu autem utriuſque membri,
ne alimenta debeantur, urgere uidetur ratio ꝙ
3 maleficus † debet laborare egeſtate,l.bona fides,
in fi.princ.ff.depoſ. & dicitur in l.quiſquis,poſt
princip. in §. filios uero, C. ad leg. Iul.maieſt.
quod delinquentium filijs egeſtate ſordentibus
uita ſupplicium, & mors debet eſſe ſolatium.
4 ideo uidemus quòd priuilegium amittitur per
delictum,Caſtr.l.cum ita legatum, in princ. nu.
3.ff.de leg.2.Corſet.ſing.incip.gabella. Verum
res aliter ſe habet, quia & ſi uiro bannito liceat
uxori dotem repetere, tamen ea deſeruire de-
bet pro alimentis uiri,ad quem finem ſemper ea
5 repetitio conceditur conſtante † matrimonio,
l.ubi adhuc, C. de iure dot. l.mutus. §. ma-
nente.ff.de iure dot. & dixi in proximè præce-
denti quæſtione,& in terminis de marito banni
to ponit Specu. in titu. de dote poſt diuort.re-
ſtituen.§.fi.nu.20.vbi inquit,quòd maritus poſt
6 bannum uel excommunicationem ali debet † de
fructibus bonorum dotalium,quę uxor propter
bannum recuperat, allegat c.paſce.46. diſtinct.

l.ſi cum dotem.§.ſi maritus.ff.ſoluto matr. Bart.
in d.l.ſi conſtante, nume. 22. ff.eod.tit. vbi alle-
gando Specul.dicit, quod marito abſenti & ban
nito tenetur vxor mittere alimenta; & ſubdit
menti tenendum eſſe,Bal.in l.ubi adhuc,nu.21,
C.de iure dot, vbi relatis Specul. & Bar, in locis
prædictis inquit,eſſe notandum, Nellus in tract,
bannito, in 1.par.2.temp. q.44. circa fi.ubi po-
nit,an vxor teneatur ſequi uirum bannitũ,Bald,
Nouell.in l.ſi conſtante,nu.50.vbi ſubdit ꝙ non
ſolum alendus eſt uir de bonis dotalibus, ſed ēt
7 de alijs, quæ uxor † diues habet,d.l.ſi cum dotē,
§.ſinautem in ſæuiſſimo,& ibi ponit, quid ſi ma-
8 ritus ſit hoſtis † ciuitatis, vel principis.Crot.ibi,
nu.31.vbi ait poſt Salic.& Peruſ.quod ſi fructus
9 dotales non ſufficiſit ad alimenta, † vxor de pro-
prio tenetur ſubminiſtrare, idem voluit Cãpeg,
in tracta.dot.par.3.q.23.circa finē,Lup. in rub,
de donat.inter vir.& vxor.§. 64.nu.15. & in ca,
per veſtras,in 1.notab. in §.19. nu. 1.eod. tit.ubi
ait quod uxor non obſtante banno, uel excom-
municatione, tenetur viro cohabitare: ſed ubi ēt
cum eo non conuerſatur, tenetur ei mittere ali-
menta, allegat Io.And. Alber.& Cardin.ſed nõ
diſtinguit, an alat de fructibus bonorũ dotaliũ,
uel aliorum bonorum, Duen.in reg. 68. limita-
tio,10. ubi tamen in uer. ex quo apparet, refert
Crot. tenentem contrarium in l. ſi conſtante,
qui tamen ut dixi, tranſit cum hac ſententia, Cæ
phal.conſ.324.nu.14.deciſ.Pedem.124. nu.11.
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his,
nu.15. ff.de liber. agnoſ. ubi ait, ꝙ cum uxor te-
10 neatur uiro † exhibere reuerentiam, l.alia.§.ele-
ganter. ff. ſoluto matrim. non debet attendere ꝙ
deliquerit: qualiſcunque enim ſit, uir eſt, ut de fi
lio erga patrem habemus in §.ſi uero contigerit,
11 in Auth.de inceſt.nupt.& filio ſemper † ſancta ui
deri debet perſona patris, etiam ſi contemptor
ſit legum,l.liberto & filio.ff.de obſeq.liber.& nõ
obſtat quod nemo alendus ſit de bonis ſibi abla
tis propter delictum; quia reſpondeo ꝙ ubi recu
peratur dos ob mariti bannum, non dicitur uir
priuari, ſed dos dicitur in tuto collocari, d. l. ſi
12 conſtante, & l.vbi adhuc, ideo fructus † ſpectant
ad uirum,l.dotis fructus.ff.de iure dot.& ſi quid
ſuperſit dedctis oneribus matrimonij, eſt reſti-
13 tuendum uiro, † ut inquit Bar. in d.l.ſi conſtãte,
nu.101.Reſpondeo ſecundo, quod ex quo de-
lictum non eſt commiſſum contra legem matri-
monij, non debet maritus priuari eo matri-
monij commodo, per quod alendus eſt ex fru-
ctibus dotis, ſecus eſſet quando delictum foret
patratum in ipſum matrimonium,ita diſtinguit
Bal.in d.l.ubi adhuc,nu,21.Lup.in d.§.64, num,
12, ubi ita intelligit eam regulam, quod non
14 alatur † quis ex bonis ſibi propter delictum adē
ptis, & in d.§. 19, c. fi.deciſ.Pedem,124.nu,12,

Non etiam obſtat, quod egeſtate laborare de
bet maleficus,quia reſpondeo hoc procedere ſo
lum quando quis committit in patriam uel prin
cipem,ita loquitur,l.quiſquis,in contrarium al-
legata, & jam ſupra diximus, patri etiam ban-
nito & filio quoque bannito non eſſe denegan-
da alimenta: quia etſi leges contempſerint, non
deſinunt tamen eſſe pater, uel filius. Reſpondet
etiam quod textus, qui dicunt aliquem laborare
extrema egeſtate, non intelligunt illum ſame
necandum, ſed quod laboret inopia, ideſt ſit ſi-
ne opibus, & uictum ſumat de aliorum manu:
ideo uidemus Minoritas pauperrimos eſſe,ſic di
ſponente beati Franciſci regula, ſed alendos ta-
men indies eleemoſinis. Erit igitur concluſio
quòd maritus bannitus, uel excommunicatus
alatur ab uxore: æquiparantur enim hæc, quod
15 ſit bannitus, † uel quod ſit excommunicatus,
tex. in cap. primo,in prin. hic fi.lex Conradi.li-
cet quoad dotis repetitionem, aliqualem inter
eos differentiam conſtituant Imola,& Alexan.in
d.l. ſi conſtante, ubi Iaſon, numero 169. allegat
Jo.Andr.& Butr,

S V M M A R I V M,

1 *Monaſterium tenetur alere maritum eius, quæ ingreſſa eſt religionem viro conſentiente.*
2 *Monaſterium acquirit omnia bona ingreſſi.*
3 *Bona ingredientis monaſterium videntur in illud alienata.*
4 *Conſentiens alienationi rei ſuæ, ſibi præiudicat.*
5 *Ingreſſus religionem, videtur mortuus.*
6 *Matrimonium diſſoluitur per ingreſſum religionis, vt ibi.*
7 *Dotalis fundus non venit in generali alienatione.*
8 *Dotalis fundus venit in generali bonorum alienatione.*
9 *Dotalis fundus prohibetur alienari fauore mariti.*
10 *Dotalis fundi prohibetur alienatio, ne mulier remaneat indotata.*
11 *Ingreſſus religionem non dicitur læſus, ſi renunciat bonis,*
12 *Religionem ingredi non poteſt unus coniugum altero inuito.*
13 *Sciens rem ſibi obligatam alienari, ſi tacet, præiudicat, quando contradicendo poterat impedire.*
14 *Maritus etiam ſoluto matrimonio retinet priuilegia.*
15 *Emancipatus non vocat patrem in ius ſine venia.*
16 *Monaſterium tenetur ad omnia onera ingreſſi.*
17 *Factum legitimè non retractatur ex ijs quæ ſuperueniunt,*
18 *Vxor poteſt ingredi religionem marito remanente in ſæculo, ſi ſenex eſt, & caret ſuſpicione incontinentia,*

Quæſtio XXXVII.

SI vxor conſentiente marito ingredi-
tur monaſterium, & in illud transfe-
rat dotes, aut bona ſua, an monaſteriũ
1 teneatur maritum alere? † Et Io.And.ad Specu,
in tit,

in ti.qui fil. ſint legit. §.1. num. 14. tenet, mona
ſteriũ teneri, ſequit Cordub. in l. ſi quis a liberis.
§. ſi quis ex his, num. 16. moueĩ ex eo, quod ſupra
diximus monaſterium teneri ad alimenta erga
filium ingreſſi, ſicut ẽt erga patrem ingreſſi. Hæc
tamen ſententia non trãſit ſine difficultate, quia
bona eius, qui monaſterium ingreditur, transfe-
2 rũtur in monaſteriũ, † vt per auth. ingreſſi. C. de
3 ſacroſ. eccleſ. & videntur alienata, † ſecundum
Bald. in c. in præſentia, col. 12. de probatio. Iaſ.
in d. auth. nu. 2. & 4. ubi inquit quod ea procedit
etiam in minore, & eo cui bonis interdictum eſt.
at ex bonis per uxorem alienatis uito conſentiẽ
te non ſunt a tertio prẹſtanda alimenta, quia cõ
4 ſentiens alienationi, † ſibi prẹiudicat, l. ſi fundũ
per fideicommiſſum, & l. nihil. §. 1. ff. de leg. 1. l.
fideicommiſſo. §. 1. ff. de pignor. l. mater. C. de
rei uend. Iaſ. conſi. 13. col. 1. vol. 1. Tiraq. in l. ſi
unq̃, in uer. donatione largitus, nu. 348. C. de
reuoc. donatio. D. Becius in conſi. 57. nu. 16. non
ergo poterit maritus conuenire monaſterium
vt alimenta præſtet ex bonis, quę conſenſit alie-
nari. Secundo allegari poteſt, quod uxor per
5 trãſitũ ad religionẽ† videtur mortua, l. Deo no
bis. C. de epiſ. & cler. c. placuit, 16. quæſt. 1. &
per religionem matrimonium diſſoluitur quo
6 ad omnia, præterq̃; quo ad hoc ut remanens † in
ſeculo poſſit aliam vxorẽ ducere, vt per Abb. in
rub. de diuor. Angeli. in ſum. in ver. matrimoniũ
il 4. nu. 4. Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2. ca.
7. §. 4. in prin. ergo non poteſt alter coniugum
alimenta petere, ſicut non peteret, ſi matrimo-
nium eſſet morte ſolutum. addo quod dum ma-
ritus conſenſit uxorem ingredi religionem, vi-
detur ei omnia remittere, quæ uxor in matri-
monio tenebatur præſtare, & conſequenter e-
tiam onus alendi. Et ſi dicatur, quod fundus do
7 talis non uenit in generali † alienatione, ſecun-
dum Bar. in l. codicillis. §. inſtituto. ff. de leg. 2.
Aret. Inſtit. quibus aliena. non licet, in prin. nu.
6. reſpondeo, quòd hoc fallit quando uniuerſitas
bonorum in alium transfertur, quia cum uniuer
8 ſitate uenit etiam dotalis † fundus, glo. Inſt. qui-
bus aliena. non licet, in princ. in uer. prohibe-
tur, Azo in ſum. C. de fundo dotali, num. 8. & in
præſenti facto ceſſant rationes, propter quas fun
di dotalis a lege prohibetur alienatio: fauor e-
nim mariti, propter quem inducta eſt prohibi-
9 tio, † Bar. in l. ſi quis in tãtam, nu. 12. C. unde ui,
Deciſ. Pedem. 94. nu. 26. Natta in cõſ. 528. nu.
2. ceſſat, quia conſentiendo, quod mulier efficia-
tur monacha, cenſetur renunciare ſuo fauori.
Item ratio mulieris, ne ſcilicet remaneat indota
10 ta, quæ eſt altera prohibitionis † cauſa, ſecun-
dum tex. Inſtitu. quibus alien. non licet, in fi.
princip. ubi Aret. nume. 7. Imola in l. cum uir,
col. 4. verſi. & intellige prædicta. ff. de uſucap.
ubi Caſtr. nume. 1. in fine, deſtruitur, quia ingreſ
ſa religionem non indiget dote, & quando in-
greſſurus religionem renunciat bonis ſuis, non
11 attenditur lęſio, nec † conſideratur. Et quod
dicitur de patre uel filio ingrediente religio-
nem, habet diuerſam rationem, quia is poteſt
inuito filio uel patre reſpectiuè ingredi religio-
12 nem, quod marito vel uxori non licet † altero
coniugum inuito. c. coniugatus, & ca. uxoratus.
de conuerſ. coniugat. Proinde coniunx ſuper
ſtes ſibi imputet, qui alteri religionem ingre
dienti conſentit, cum tamen diſſentiendo po-
tuiſſet impedire. ita uidemus quòd qui ſciens
patitur alienari rem ſibi obligatam, ſibi præiu-
13 dicat, quando contradicẽdo † poterat impedi-
re alienationem, glo. magna, circa med. in l. Ca-
ius, ubi Bar. ff. de pigno. actio. in c. nõ ne, de præ
ſumpt. in c. plerumq;. 12. quæſtio. 7. Tiraq. de re
tract. conſang. §. 1. glo. 9. nu. 47. Crot. in l. filius
famil. §. Diui, nu. 148. ff. de leg. 1. Pariſ. in conſi.
93. nu. 45. uol. 1. Cẹphal. in cõſ. 110. n. 12. Menoc.
conſi. 58. num. 65. Concludo itaque ex prædi-
ctis, non poſſe ſuſtineri deciſionẽ Io. And. licet
pro ea faciat, quod ubi matrimoniũ diſſoluitur,
tunc maritus retinet priuilegium propter reli-
14 quias † præcedentis matrimonij, ſecundũ Io. An
dr. in c. 1. quẽ ibi ſequitur Abb. de donatio. inter
vir. & uxor. ubi reprobata gl. 2. dicit, quod ma-
ritus in reſtituenda dote ob ſolutum matrimo
nium non conuenitur, niſi in quantum facere
poteſt, & alioquin ſemper reliquiæ præcedentis
actus proſunt, ut in patria poteſtate dicit Aret.
in §. ius autem. Inſtitu. de pat. poteſtat. ubi uult
15 quod ideo filius emancipatus † non uocat patrẽ
in ius ſine uenia, facit ẽt quod ſicuti maritus ali
debet ab hæredibus uxoris, ut dicam infra de ui
dua alenda ab hæredibus uiri, ita alendus eſt a
monaſterio, quod habet omnia uxoris bona. Et
ſi dicatur quod monaſterium non eſt hæres, re
16 ſpondeo quod tenetur ad omnia onera † ingreſſi,
Bar. in l. fi. per illum tex. ff. de adoptio. Gl. & Do
ctores in d. auth. ingreſſi, ubi comprobat Iaſ. nu.
44. ſic ẽt diximus in fiſco. Solutio tamen eſt, quod
maritus quando conſenſit uxorem ingredi reli
gionem, nullum ius hẽbat in bonis uxoris, ergo
onus alẽdi non incumbebat uxori, & conſequẽ
ter non potuit in monaſterium trãſire, atque ita
aut tẽpore ingreſſus maritus erat egenus, & ſibi
imputet qui conſenſit, aut ſuperuenit egeſtas, &
illa non nocet monaſterio cui bona erant antea
17 quęſita † libere ſine onere alendi, l. in ambiguis,
§. non eſt nouũ. ff. de reg. iur. c. factum legitime,
eo. ti. in 6. & ubique gl. & quia Io. And. loco ꝓ-
dicto loquiẽ de uxore ſene, ſcias pro declaratio-
ne quod & ſi regulariter matrimonium non ſol
uatur conſenſu iugalium, tamen uxor poteſt
ingredi religionem marito remanente in ſecu-
18 lo, ſi † ſenex ſit & non ſuſpectus incontinentiæ,
c. cũ ſis, & c. ad apoſtolicã, de conuerſ. coniuga.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſuſtinet omnia filij inopis onera.*
2 *Socer tenetur nurum inopem alere.*
3 *Maritus & uxor dicuntur una caro.*
4 *Nurus habetur loco filia.*
5 *Socer tenet locum patris.*
6 *Onera matrimonij eſſe ibi debent, ubi eſt dos.*
7 *Fructus dotis ſeruire debent onerib. matrimonij.*

8 *Pater expellens a domo filium, tenetur illi dotem vxoris reddere.*

9 *Pater expellens filium a domo reſtituit etiam donationem propter nuptias.*

10 *Socer, qui ſuſtinet onera matrimonij, lucratur dotem ex forma ſtatuti.*

11 *Socer alit nurum indotatam, ſi conſenſit matrimonio.*

12 *Pater vbi filius eſt pauper, ſuſtinet pro eo onera matrimonij.*

13 *Socer non alit nurum, quam filius illo contradicente duxit ſine dote.*

14 *Socer non minus nurui, quam filio tenetur prouidere.*

15 *Socer alit nurum, quam filius ipſo inuito duxit.*

16 *Socer alit nurum, qua ſine culpa exiuit domum ſoceri, vel mariti.*

17 *Vxor quoque alenda eſt ei, cui alimenta promiſſa ſunt.*

18 *Socer tenetur alere nurum, etiam quando filius dotem ſibi reſtitutam diſſipauit.*

19 *Socer dotem filio reſtituente de conſenſu nurus liberatur.*

20 *Socer dotem filio reſtituendo ſine cauſa non liberatur, etiam ſi nurus conſentiat.*

21 *Socer dotem reſtituendo nurui pro alenda ſe, marito & filijs, liberatur ſi nurus iurat non contrauenire.*

22 *Socer non alit nurum dotatam, donec fructus dotis penes maritum exiſtentes ſuppetunt.*

23 *Fructus dotis debentur uiro ſub tacita conditione, ſi matrimonij onera ſuſtinebit.*

24 *Socer alit filium & nurum, quando licet ſubſit cauſa reſtituendi dotes, tamen filius ſuſpectus eſt dilapidationis.*

25 *Socer non alit nurum in caſibus, quibus maritus diues non teneretur.*

26 *Argumentum a maiori ad minus, eſt validum.*

27 *Fideiuſſor non obligatur in plus quàm principalis.*

28 *Culpa unius non debet alij nocere.*

29 *Pœna tenere debet ſuos authores.*

30 *Noxa caput ſequitur.*

31 *Mariti delictum vxori non nocet, etiam in crimine læſæ maieſtatis.*

32 *Pactum vnius non præiudicat alij.*

33 *Tranſactio facta cum vno, non præiudicat alij.*

34 *Dotalis fundus ſi a marito alienatur, poterit ab vxore vendicari.*

35 *Factum patris minus nocet vxori quàm filio.*

36 *Nepos ex nuru ignominioſa ſuccedit auo*

37 *Auus poteſt exhæredare nepotem ex nuru ignominioſa.*

38 *Filius agit contra patrem, ut ſe obliget pro reſtitutione dotis, non autem nurus.*

39 *Vxor agit uti coniuncta perſona mariti contra ſororem, vel etiam utili actione, ut ſe obliget pro dotis reſtitutione.*

40 *Socer alit etiam pro nurum.*

41 *Nurus appellatione venit etiam pronurus.*

Quæſtio XXXVIII.

ET non ſolum maritus tenetur vxorem
alere, ut dixi ſupra, ſed ſi is ſit pauper,
& vxor eius non habeat aliunde: ſo-
cer atque ita mariti pater alimenta nurui præſta
bit. dicitur enim in l. ſi quis a liberis, §. non tan-
tum. ff. de lib. agnoſ. quòd pater non ſolum tene
1 tur filium alere, ſed cætera filiorum onera † præ
ſtare, & in l. ſi filiam. §. ſi filiusfamilias. ff. famil.
erciſ. dicitur, quod pater filij onera, & nurus agno-
ſcere neceſſe habet, ut expreſsè alendam nurum
2 voluit † glo. in d. §. non tantum, in ver. onera. &
ibi Bart. idem Bart. in tracta. alimento. nume.
16. hoc voluit etiam Iaſ. in l. ſi conſtante, nume.
48. Crot. ibi, nu. 160. Rip. nu. 54. circa fi. Ruin. in
conſ. 144. nume. 5. & 6. vol. 5. Didac. de ſpon-
ſal. par. 2. cap. 8. §. 6. ver. tertio ſubinfertur, Bar-
bat. in c. 2. nume. 46. de foro compet. in c. iura-
uit, nume. 24. de probat. ubi tamen alia iura al-
legat, Bero. in conſ. 52. nume. 1. volum. 2. & ante
eos, Specul. in tit. qui fil. ſint legit. nume. 28. vbi
dicit quòd etiam pronurus eſt alenda, Natta in
conſ. 278. in prin. D. Becius conſ. 43. nume. 9.
in fi. Boer. in deciſ. 195. in fi. Padill. in auth. res
quæ, nu. 89. C. comm. de legat. vbi multos citat,
Cordub. in d. §. non tantum, nume. 42. Viuius
commun. opin. lib. 1. opinio. 22. col. 2. in fi. & ra
3 tio eſt, quia cum vir, & vxor ſint una † caro, c. ſi
4 vir, & vxor, 35. q. 2. nurus eſt habenda † pro fi-
5 lia, & ſocer tenet † locum patris, Menoc. de ar-
bitr. iud. caſu 348. nu. 13. ideo ſicuti pater alit fi
lium, ita & nurum, & in terminis hanc adducit
rationem Cyn. in l. ubi adhuc, quæſtio. 16. num.
14. quem ibi ſequitur Alber. colum. 3. in fi. uer.
quærit etiam Cin. C. de iure dot. Hæc opinio de
plano procedit, quando nurus eſt dotata, & dos
eſt penes ſocerum: quia cum dos detur propter
6 onera matrimonij, ibi eſſe debent onera, † ubi
eſt dos, l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur. &
7 quia fructus dotis ſeruire † debent oneribus ma
trimonij, d. l. ubi adhuc, & Doctores in d. l. ſi con
ſtante, in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſo
luto matrim. Bar. & Alex. in l. contra. §. quo-
ties. ff. de actio. rer. amot. & pater, qui dotem ha-
bet, tenetur onera matrimonij ſubire, ſicuti te-
netur ea ſubire uxor eo caſu, quo de iure dos eſt
ſibi reſtituenda, d. l. ubi adhuc, & d. l. ſi conſtan-
te, ubi Doctores. ideo videmus quòd ſi pater ſi-
ne cauſa filium domo expulit, tenetur illi dotem
8 reſtituere, † ut ex ea filius alat ſe & vxorem, &
idem eſt quando de patris conſenſu ſecedit, uel
aliter ex iuſta cauſa exiuit patris domum, ut eſt
tex. in l. ſi is qui. §. ſi ibi dos. ff. de iure dot. per
quem ita tenet Imola in d. §. tranſgrediamur, in
fi. ubi dicit aliter eſſe dicendum, quando ſine
culpa patris ſecedit, ſequitur Caſtr. ibi, & Alex.
numero nono, Caſtr. in l. ſecunda. C. fam. erciſ.
Campeg. in tracta. dot. par. tertia, quæſtio. 16.
hanc partem comprobat latè D. Becius in con-
ſil. quadrageſimoſecundo, ubi etiam conclu-
dit,

dit, & multis rationibus euincit teneri ſocerum
9 reſtituere eo caſu, † donationem propter nu-
ptias, ſeq. Lancel. Gal. ſuper conſuet. Alexan. in
uer. vxori, quæſtio. 4. numero 13. hac ipſa ratio
10 ne ſocer lucratur dotem, ſi ipſe onera † ſuſtinuit
matrimonij, ſecundum opinionē Dyni, in l. ſi cū
doté. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. mat. Cy. l. 2. C.
famil. ercif. Barto. in l. dotem. ff. de caſtr. pecul.
Abb. cōſ. 9. circa fi. uolum. 2. Marſil. ſing. 264. de
quo tamen uide apud Phanue. de dot. glo. 8. nu
mero 24. ſed difficultas eſt, quando rurſus eſt in-
dotata, & ſi apparet ſocerum conſenſiſſe matri-
monio, tenetur eum alere, ſi non habet aliunde,
11 quia † conſentiendo cenſetur ſe obligare, ut te-
net Barto. in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur,
ubi eum ſequuntur Bald. Ang. Imola, Caſtren.
& alij, ff. ſoluto matrim. idem eſt, quando non
apparet patrem conſenſiſſe, nec diſſenſiſſe: nam,
ut dixi, maritus tenetur alere uxorem indotatā;
ubi uerò ipſe propter paupertatem non eſt ha-
12 bilis, transfertur onus † in patrem, ut per Crot.
in d. l. ſi conſtante, circa fin. & ſicuti pater alit
filium, ita & nurum, quę habetur pro filia. & quā
alere tenetur filius. eſt enim onus filij, ut inquit
glo. d. §. non tantum. ſed ſi filius indotatam uxo
rem duxit patre contradicente, Socin. in quodā
conſilio, non impreſſo, concludit non teneri ſo
13 cerum † præſtare alimenta nurui, quam filius
duxit ſine dote, mouetur ex pluribus rationi-
bus, quas refert Crot. in l. ſi conſtante, nu. 160.
& ſeq. in 2. Lectu. ff. ſolu. matrim. ſed hanc So-
ci. ſententiam improbat Crot. ibi, quem ſim-
pliciter citat Didac. d. §. 6. numero 5. verſic. ter-
tio ſubinfertur, Cordub. §. non tantum, numero
42. qui tamen non diſtinguit inter dotatam &
indotatam, Ruin. in conſilio 144. numero 5. &
6. uolum. 5. ubi loquitur de indotata. moue-
tur, quia ſocer non minus nurui, quàm filio
14 † neceſſe habet prouidere, ſecundum glo. in l.
quia parentis, in glo. fin. ff. ſolu. matrim. cum e-
nim ſocer ſit loco parentis, ut ibi dicitur, uidetur
ipſa quoque nurus, ſicut filius, eſſe in poteſtate
patris, & ſicut filio ducenti uxorem indotatam
alimenta denegari non poſſunt, ita nec nurui, &
numero 18. Ruin. dicit procedere hanc opinio-
15 nem etiam ſi patre inuito, † filius illam uxorem
duxiſſet, & numero 6. vult idem eſſe, quando v-
16 xor nō eſt in ſeruitio uiri, vel ſoceri, † abſq; tamē
propria culpa, & in uxore indotata hoc uoluit
quoq; Bero. d. conſ. 52. uol. 2. num. 1. ubi nume
ro 17. idem tenet, quando ſine culpa degit extra
domum, & numero 18. dicit dupliciiure teneri
ſocerum ad alimenta nurus, primum eſt ratione
dotis, cuius fructus impēdendi ſunt in ſuſtinen
dis oneribus matrimonij, ut per Doctores in d.
§. tranſgrediamur. ſecundum eſt ratione natura-
li, & ſanguinis, atque ideo licet quando nurus
eſt indotata, ceſſet prima ratio, non tamē defuit
ſecunda. & facit, quia ubi alicui debentur alimē
17 ta, tunc eius quoque uxor † eſt alenda, glo. in ca.
admonere, in ver. partem 33. q. 2. Barbat. in ca.
2. num. 46. de foro compet. Ruin. d. conſi. 144.
num. 8. Addo, quod ſicuti patri non iuſte dene-
gantur alimenta, quia ſit contemptor legum, ut
ſupra dixi: ita nec filio, qui uxorem indotatam
duxit patre inuito, & conſequenter non etiam
negabuntur nurui: cum enim pater, & filius ſint
correlatiui, diſpoſitum in uno locum habet in
alio, l. fin. C. de indicta uiduit. tollen. Natta ta-
men, conſilio 278. in fi. non audet ſuum interpo
nere iudicium.

18 Ampliatur hæc opinio, † vt procedat etiam ſi
pater dotem ſibi ſolutam reſtituiſſet filio, qui
mox illam perdiderit, quia eo caſu nihilominus
pater tenetur nurum alere, ſi filius ſit pauper, ſe
cundum Bald. in conſilio 119. uolum. 4. quem
citat, & ſequitur Ruin. d. conſilio 144. numero
13. volum. 6. Crot. d. l. ſi conſtante, nume. 162.
ſolu. matrim. licèt pater ſoluendo dotem filio
19 liberetur † conſentiente nuru, per tex. in l. ſanè,
ubi Barto. Bald. Salicet. & Fulgoſ. ff. de iure dot.
Ruin. & Crot. in loco prędicto, id quod tamen
20 intelligendum, quando iuſta ſubeſt cauſa † reſti-
tuēdi dotē, ſecundum Io. And. ad Spec. in tit. de
reſtit. dot. poſt diuor. fac. §. primo, in fi. Caſtren.
d. §. tranſgrediamur, numero 4. ubi Rom. nume.
22. Ancharan. in conſilio 238. Natta in conſilio
496. numero 9. alias ſi eſſet iuſta cauſa reſtituen
di, licèt marito fiat reſtitutió de conſenſu uxo-
ris, non liberatur ſocer, ut tenent pra dicti Do-
ctores, & declarat D. Becius d. conſilio 43. num.
8. & idem eſt, quando ſine cauſa fieret reſtitutio,
ſed uxor cum iuramento promitteret de nō con
21 traueniendo & fiat † reſtitutio ad effectum, ut ſe
& ſuos alat, ita conſulit Bald. in d. conſilio 119.
ſequitur Ruin. d. conſilio 144. numero 13. &
latius Natta d. conſilio 496. numero 9. quando
ergo fit hæc reſtitutio, licèt ſocer liberetur ab o-
nere iterum reſtituendi dotem, non tamen li-
beratur ab onere alimentandi uxorem. reſolu-
tio tamen huius ampliationis dependet a ueri-
tate illius concluſionis, quam plures probarūt,
quòd pater non tenetur alere filium, qui portio
nem bonorum ſibi aſſignatam diſſipauit, de qua
ſumus uerba facturi in ea parte, ubi agitur de
cauſis, quibus debita alimenta poſſunt denega-
ri. Vbi tamen nurus eſt dotata, & dos eſt apud
maritum, non tenetur ſocer illam alere, dum
22 fructus dotis † ſuppetunt, ſecundum Bald. in d.
conſilio 119. Ruin. d. conſ. 144. nu. 16. fructus
enim dotis habent conditionem tacitam, ſi one
23 ra matrimonij † ſupportentur, l. ſi marito. ff.
fam. ercif. per quam inquit Dyn. in conſil. 12.
quod ſi maritus ſuſtinet onera matrimonij, pa-
ter eius nō lucrabitur fructus dotis, ſequitur Bal.
in d. §. tranſgrediamur, in fine, ubi Caſtr. nume.
7. Aret. in §. fuerat, numero 32. Inſtitu. de actio.
Bal. Nouel. in tract. dot. par. 7. priuileg. 34. col.
3. D. Becius d. conſil. 43. numero 9. ideo filius,
qui dotem habet penes ſe, tenetur uxorem ale-
re, non autem pater, qui ſolum in ſubſidium te-
netur, quando nurus non eſt ſoluēdo: at dum fi-
lius eſt ſoluendo, uel habet dotis fructus, ipſe te-
netur, ut per Crot. in d. l. ſi conſtante, nu. 162. in
fi. & Ruin. d. conſ. 144.

Aduerte etiam, quòd uno caſu tenetur pater
alere

alere nurum & filium,etiam ſi iuſta ſubeſſet cau
ſa reſtituendi dotem,quando ſcilicet filius eſt di
lapidationis ſuſpectus:tunc enim niſi caueat de
conſeruanda dote,non cogitur pater dotem re-
24 ſtituere,† ſed alit filium & nurum,ita Bald. & Sa
lic.in l.2. C.famil.erciſ.Imola, in d.§.transgre-
diamur,in fine,vbi Fulgoſ.numero 5.& Alexan.
numero 9.Boer.deciſ.195.numero 9.D.Becius
in d.conſi.43.num.7. id, quod ego intelligo nõ
in ſubſidium,ſed etiam ſi filius vel nurus ſint ſol
uendo, quia cum percipiat fructus dotis, tene-
tur ad alimenta,per ſupradicta.

Aduerte etiam, quòd ſocer nurum non alet
in caſibus,quibus maritus diues non tenetur a-
lere uxorem, quia onus id ſocero incumbit in
ſubſidium, & in conſequentiam marito. ubi er-
25 go maritus non tenetur,ſocer † quoque libera-
tur, et ſi non tenetur maritus, cuius proximior
eſt obligatio,multo minus tenebitur ſocer, qui
26 eſt remotior, argumento de † maiori ad minus,
c.ſi ergo, ubi glo.8.q.1.c.ſi Paulus, ubi glo.30.
q.5.Euerar.loco 66.&tenetur ſocer propter ma
ritum,ideo liberatur his caſibus,quibus maritus
non obligatur, argumento authen. multo ma-
gis,C.de ſacroſ. Eccleſ.& acceſſorium non de-
bet in plus obligari, quàm principale, ut dici-
27 mus de fideiuſſore,† l.Græcè.§.illud.l.ſicut.ff.de
fideiuſſo.§.fideiuſſores,Inſtit. eod.tit. Alexan.in
l.1.§.ſi ſtipulanti,numero 3. ubi Iaſ.nume.9.ff.
de uerb.oblig. Pariſ.conſ.164.num.21. uolum.
4.Marſ.in rub.ff.de fideiuſſo.num.291.Cæpha.
in conſ.218.num.22. ſed an teneatur alere nu-
rum in caſibus,quibus non tenetur alere filium,
non inuenio tactum a Doctoribus,ſed credo te-
neri: quia licèt filius tale quid cõmittat contra
patrem,propter quod poſſit alimentis priuari,
28 non tamen nurus debet grauari † ob culpam
mariti,l.ſi quis in ſuo.§.fi.C.de inoff. teſtam.pu
nirique nemo debet ex delicto alterius, ſed pœ-
29 na ſuos authores tenere † debet. l.ſancimus, C.
30 de pœn.& noxa † caput ſequitur, §.omnis. Inſti.
de noxa.actio.l.crimen.ff.de pœ.l.adoptiuum.§.
patronũ. C.de in ius vocan. l.diui fratres. ff. de
iure patron. Menoch. in conſ.98.nu.59. & ſeq.
& maritus delinquendo vel aliter committen-
do contra patrem, non poteſt uxori præiudica-
re,l. id quod noſtrum eſt.ff.de reg. iur.& habe-
mus rub.& titulum,C.ne vx.pro marito. quod
ſi ex facto mariti non conuenitur uxor, in alijs
non etiam uxori poterunt alimenta negari ex
culpa mariti, & ſicuti delictum mariti non no-
31 ceat uxori,† etiam in crimine læſæ maieſtatis,l.
quiſquis,C.ad leg.Iul.maieſt.ita non debet eius
factum nocere, quominus conſequatur alimen-
ta in bonis ſoceri. cum enim ſint duo creditores
alimentorum, vir & vxor, non poteſt factum v-
32 nius alteri nocere, quia pactum unius † non præ
iudicat alteri.l.ſi unus.§.ante omnia. ff. de pact.
33 idem eſt in tranſactione,† l.prima,C.de trãſact.
l.Imperatores,in prin. ubi Bald.in §.fi.ff.de tran
ſact.idem eſt in renunciatione, l.iubemus, C.ad
Trebellian. & in iuramento,l.3. verſ. penul.ff.
de iureiur. & latè probant Bald: & Caſtr. in l.ſi
actionem,C.de tranſact. comprobat Iaſ.in §.an
te omnia, colum.prima.& ſicuti alienatio fundi
dotalis, quam facit maritus, non nocet uxori,
34 quominus † eo defuncto fundum uendicet.l.in
rebus.C.de iure dot.glo.Inſtit. quib. alienatio.
non lic. in princ. in ver. interdicto. ubi Are-
tin.numero 7.quam dicit notandam, ut ſingula
rem Imola,in l.cum uir, colum.4. poſt princ.ff.
de uſucap. ita uxori non prœiudicabit factum
mariti circa alimenta: ualet enim argumentum
de alimentis ad dotem, uti diximus, & inquit
Ruin.in conſ.144.numero 18, uolum.5. quod
35 circa alimenta factum patris minus nocet † uxo
ri quàm filio.

Poſſet hic quoque quæri, an teneatur ſocer
quando filius duxit indignam uxorem, & quæ
ſibi & patri ſit dedecori? & de rigore iuris talis
nurus non eſſet alenda per ea,quę ſupra diximus
de filio,qui duxit indignam uxorem,& filia quæ
indigno nupſit viro.& licet in contrarium uidea
tur tex.in l.3.§.ſi emancipatus, ff.de bono.poſſ.
contratab. ubi in uerſi.nam & ſi, dicit nepotem
36 † ex nuru ignominioſa admittendum eſſe ad
bonorum poſſeſſionem,tamen ſi bene pondere-
tur,probat hanc opinionem,dum inquit, quòd
37 poterat auus exhæredare, † ſecundum vnum
intellectum glo.qui etiam uidetur uerior, nam
alias ratio exhæredationis non concluderet, ſi
ad filium, non ad nepotem fieret relatio, & ui-
detur ſentire Natta, dicto conſilio 278. circa
medium.

Circa tamen hanc quæſtionem principalem,
omittendum non eſt, quòd directa actio pro ali
mentis nurui præſtandis datur filio, non eius v-
xori,ſicuti dicimus quòd filius,non vxor agit vt
38 pater ſe obliget pro † reſtitutione dotis, ſecun-
dum Caſtr.in l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur,
numero 8.& ſeq.ff.ſoluto matrim. ſed ipſa quo
que nurus agere poterit, vel tamquam coniũcta
perſona mariti, ad propriam tamen utilitatem,
39 vel etiam utili † actione proprio nomine, argu-
mento l.ſi longius.ff.de iudic.Ruin.in conſ.144.
numero 19.in fi.verſi.& ſi dicatur, ubi mouetur
ex dictis per Barto.in l.ſi conſtante,in princ.nu.
64.& ſeq. & quæ ſupradicta ſunt de nuru alen-
40 da, procedunt ẽt in pronuru, † vt per Specula.
in tit.qui fil.ſint legitimi. §.1.nu.28. Natta in cõ
ſil.278.in prin.& ratio eſt,quia appellatione nu
rus,uenit etiam pronurus, Bart.in l.ſi quis ſub
conditione,colum.3.ff.de teſtamen.tute. Bero.
conſ.97.nu.10.uol.1.

S V M M A R I V M.

1 *Nurus alit ſocerum de fructibus dotis, ſibi reſti-*
tuta.
2 *Charitas prima incipit a ſeipſo.*
3 *Fructus dotis collocatæ in tuto, ſi ſuperſunt ſolutis*
oneribus matrimonij, ſpectant ad maritum.
4 *Cauſa impleta ſi quid ſupereſt, uenit reſtituendum,*
ſi quid ob cauſam datum eſt.
5 *Maritus, qui fundum ad alimẽta aſſignauit uxori,*
repetit fructus, qui ſuperſunt deductis alimentis.

6 Perſona

6 *Perſona repræſentata attenditur, non repræſentans.*
7 *Dotata non dicitur, nec ſtatuto excluditur ea, cui dos ſit de proprijs bonis data.*
8 *Socer habetur loco patris.*
9 *Maritus, & vxor dicuntur vna caro.*
10 *Diſpoſitio dicitur fauorabilis, per quam alimenta alicui ordinantur.*
11 *Socer includitur fauorabili diſpoſitione loquente de marito.*
12 *Vxor repetit dotes a ſocero vergente ad inopiam non minus, quàm a marito.*
13 *Socer non conuenitur niſi in quantum facere põt.*
14 *Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quàm facere poteſt, importat quod relinquantur ei alimenta.*
15 *Socer non exigitur pro dote, niſi dimiſsis ſibi alimentis.*
16 *Gener alit ſocerum.*
17 *Socer non eſt idoneus teſtis pro genero.*

Quæſtio XXXIX.

ALIQVA dicenda ſunt demum, an teneatur ſocerum alere. hæc quæſtio duplici ratione tractari poteſt. Prima eſt, an teneatur alere de fructibus ſuæ dotis, intelligendo quando propter mariti inopiam dos eſt ſibi reſtituta. Secunda eſt, an de alijs eius bonis alimenta dare teneatur. Circa primum, Cyn. in l. vbi adhuc, in 10. q. C. de iure dot. tenet ſocerũ
1 eſſe† alẽdum. mouetur, quia ſocer eſt loco parẽtis, & vxor ac uir videntur eadem caro, ſequitur Alber. ibi, col. 3. in fi. ver. quærit etiam Cyn. idem uoluit Bar. in l. ſi conſtante, in fi. ff. ſoluto matr. qui Bar. intelligit ſecundum Cyn. in loco prędicto, quando fructus dotis ſufficiunt pro nuru, & ſocero, alias ſecus, Campeg. in tract. do. par. 3. q. 63. vbi tranſit cum dicta diſtinctione, quia ſi non ſufficiant, non tenetur: prima enim
2 †charitas incipit a ſeipſo, l. præſes. C. de ſerui. & aqua, allegat etiam illud Euangelicum, ne forte deficiat nobis, & uobis, Lup. in d. c. per veſtras, in 1. notab. §. 19. in prin. ver. & non ſolum, folio mihi 109. Et quamuis Doctores prædicti vtantur rationibus ſupracitatis, uera tamen ratio mihi videtur, quia dotis in tuto collocatę fructus, qui ſuperſunt, deductis matrimonij oneribus,
3 †ſpectant ad maritum, ſecundum Bar. in d. l. ſi cõſtante, num. 144. ſequitur Alex. num. 38. Lup. d. 1. not. §. 20. num. 2. & probatur hęc opinio per tex. in l. is cui. §. quæri poterit, uer. quinimo. ff. ut in poſſeſſ. legar. & in l. Lucius. §. a te peto. ff. de leg. 2. ubi ſi certa quantitas in cauſam aliquã aſ-
4 ſignatur, impleta cauſa† quidquid ſupereſt venit reddendum, ad idem facit, quod uoluit gl. fi. in l. ex anno, in prin. ff. de donat. inter vir. & uxo. ubi ſi maritus fundum aſſignat in alimenta uxoris, re
5 petere poteſt, ſi quid perceptum eſt ultra† alimẽta, quæ iura allegat ad Bar. comprobationẽ Roma. in d. l. ſi conſtante, num. 45. licèt ipſe non audens determinare, relinquat cogitandum, quod ſi illi fructus pertinent ad maritum, qui deinde egenum patrem tenetur ſubleuare, conſequens quod pater de fructibus bonorum eſt alendus a nuru. ex quo infert, quod non propriè dicitur hoc caſu ſocerum alimẽta recipere a nuru, cũ ea recipiat de bonis filij, ſeu de fructibus ſpectãtib. ad filium, & uxor nudum præſtat miniſterium, ut inquit Alex. in d. l. ſi conſtante, num. 38. & at-
6 tendenda eſt perſona repræſentata, nõ quę † aliã repræſentat, l. denique. §. fi. ff. de minor. dixi in conſ. 140. num. 16. & non dicitur dotata a patre filia, cui pater dotem dedit de bonis maternis, quæ ad filiam peruenerant, uel de propriis bonis filiæ, & conſequenter non includitur ſtatuto
7 †excludente filiam dotatam, Bal. in l. neque mater pro filia, nume. 3. C. de iure dot. Anchar. in conſ. 80. num. 2. ver. præterea alia ratione, Cor. in conſ. 171. col. 2. uer. item huiuſmodi, uol. 4. Soc. in conſ. 121. num. 2. vol. 1. Dec. in conſilio 589. num. 8. & ſeq. Iaſ. in l. ut liberis, num. 6. C. de collatio. Cur. iun. in conſ. 150. nu. 10. Brun. de ſtatut. excluſ. fœmin. artic. 6. num. 235. Campeg. in eod. tracta. q. 15. num. 20. Natta idem tractans, q. 2. num. 70. Gabriel. commun. opin. lib. 3. tit. de iure dot. concluſ. 1. nu. 34.

Quod verò attinet ad ſecũdam partem, rationes allegatæ a Cyno, & alijs, ſuadent nurum teneri ad alendum ſocerum de bonis propriis, nõ
8 dotalibus: ſocer enim† habetur pro parente. l. rei iudicatæ. §. fi. & l. quia parentis. ff. ſoluto matri. ubi etiam probatur, quòd ſocero debet reuerentiam tamquam parenti, ideo ea ratione cogitur alere ſocerum, qua tenetur parenti alimenta præ
9 ſtare, item maritus. & uxor ſunt una † & eadem caro, c. ſi uir, & uxor. 35. q. 2. at uir tenetur patrẽ alere, ergo & uxor. Accedat quòd diſpoſitio mãdans quod uxor alat uirum, eſt fauorabilis, ſicut etiam eſt fauorabilis quęlibet alia, per quam or-
10 dinantur alicui† alimenta, Bal. in l. j. C. de ſacroſ. eccleſ. Alex. in l. diuus, ff. ad leg. Falcid. ſed diſpoſitio fauorabilis loquens in marito, locum etiam
11 habet† in ſocero, l. diuortio. §. interdum, cum d. l. rei iudicatæ. §. fi. ff. ſoluto matrimo. Bar. in l. ſi conſtante, num. 25. Saly. l. ubi adhuc, nu. 7. cum aliis proximè allegatis. ergo uxor, quæ maritum, ſecundum ſupradicta, tenetur alere, non negabit ſocero alimenta. Addo quod & ſi ſocero, qui dotem recepit, ad inopiam uergente detur nurui actio ad repetendum dotem non mi-
12 nus, quàm ſi maritus ipſe † uergeret ad inopiam, cũ eadem ſit ratio conſeruandi dotes, ut inquit Cyn. in l. ubi adhuc, num. 5. C. de iure dot. ſequitur ibi Salyc. nu. 7. poſt gl. Bar. qui hanc ſententiam defendit in d. l. ſi conſtante, num. 25. & ſeq. ubi Alex. num. 2. dicit, quòd omnes tranſeunt cum Bar. & allegat multos poſt Rom. num. 9. latè Iaſ. num. 24. & ſeq. ubi dicit communem, Bal. Nouell. num. 17. & communem dicit Crot. in j. lectura, num. 38. & in 2. num. 72. Campeg. in tracta. dot. par. 3. q. 27. Lupus in d. c. per ueſtras, in 1. notab. §. 29. in 8. ampliat, de donatio. inter uirum & uxorem, tamen ſocer non conuenitur ul-
13 tra† quàm facere poſſit, d. l. rei iudicatę. §. fi. ff. ſol. matrim.

matrimo. ideſt ità exigitur, ut tantum ſibi relin-
14 quatur, quod ſufficiat ad† alimenta. l. in condem
natione. ff. de reg. iu. Doctores in l. maritum. ff.
ſoluto matrim. & per rationes prędictas ita con
15 cludunt† Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectu. num.
162. ff. ſolu. matrim. Ruin. in d. conſ. 144. nume.
9. & ſeq. uol. 5. qui, & ſi inuicem non allegent,
utuntur tamen eiſdem rationibus, & ferè uer-
bis, ita ut impoſſibile ſit quòd unus non ſit ab
alio mutuatus. quę ſupra de ſocero, & nuru affir
mauimus, ex rationis identitate amplianda ſunt,
16 vt procedant etiam in genere † erga ſocerum &
ſocerum, ſicuti etiam in ſocero, & ſocru erga ge
nerum per rationem, quòd ſocer eſt loco paren-
tis, per quam glo. in l. teſtis idoneus, ff. de teſtib.
17 dicit, quòd ſocer† pro genero non eſt idoneus te
ſtis, Specul. in tit. de teſtib. §. 1. ver. quid ſi aduer-
ſarius, Bar. in l. qui teſtamento, §. quæcumque,
num. 5. ff. de teſtam. Alex. conſ. 78. num. 14. uol.
1. Nepos de monte Alba. in tract. teſt. nu. 106.
Alber. de Malet. in eod. tract. par. 1. num. 49. Au-
fre. in eodem tract. nu. 89. in uer. ſocer.

S V M M A R I V M.

1 *Priuignus non alit nouercam.*
2 *Nouerca odio proſequi priuignum præſumitur.*
3 *Priuignus etiam patris hæres non alit nouercam.*
4 *Hæres alit illos, erga quos tenebatur defunctus.*
5 *Nouerca non eſt alenda ab hæredibus mariti, quan-
do poteſt quartam conſequi in illius bonis.*
6 *Nouerca eadem reuerentia exhibenda eſt, qua
matri.*
7 *Reuerentia cui debetur, ei & alimenta præſtanda
ſunt.*
8 *Nouerca eſt loco matris.*
9 *Nouerca. Matrimonium naturali iure eſt cum no-
uerca prohibitum, ſicut cum matre.*
10 *Nouerca, & priuignus deſinunt affines eſſe per mor
tem mariti, & patris reſpectiue.*
11 *Nouerca non ligatur ſtatuto de cauſis inter affines
compromittendis, quando maritus deceſsit.*
12 *Nouerca ſi in viduitate perſeuerat, videtur dura-
re in matrimonio.*

Quæſtio XL.

DIXIMVS de patre, filio, auo & aliis: nũc
videndum eſt de priuigno, an tenea-
tur alere nouercam? & Cordub. in l. ſi
quis a liberis, in prin. num. 37. ff. de liber. agnoſ.
1 dicit, † non teneri: primo, quia non habemus de
hoc legem, ergo erubeſcimus. l. illam. C. de coll.
Secundò non poteſt dici ſubeſſe obligationem
2 reſpectu affectionis, quia lex pręſumit inter† eos
odium. l. 4. ff. de inoſ. teſtam. Tiraquel. de legib.
connub. leg. 9. num. 196. fortius vult Cordub.
3 loco prædicto, non teneri etiam ſi hæres† ſit pa-
tris: quia cum talis nouerca inops habeat quar-
tam in bonis mariti locupletis, vt in authen. præ
terea. C. unde uir, & ux. non poteſt dici pauper.
& quod attinet ad primum eius dictum, hoc uo
luit Ang. in d. authen. præterea. ubi ait priuignũ
non alere nouercam, atque ideo ſibi a lege pro-
uiſum per ſucceſſionem quartę. & licèt Ang. opi
nio reprobetur, quatenus vult quod illa authen.
procedat ſolum relictis filiis ex priore matrimo
nio, tamen ratio prædicta non impugnatur, imò
cum illa tranſit Rom. nu.... col. 3. ver. vlterius
textus, & Fulgo. quos citat Iaſ. nume. 2. Sed ſi
quæſtionem ponamus in priuigno hærede ma-
riti, dico nouercam alendam eſſe, ſi non habet
aliunde a priuigno hærede, quia certũ eſt, quòd
maritus uiuens tenebatur alere uxorem. l. ſi cum
dotem. §. ſi autem in ſæuiſſimo. ff. ſoluto matri.
ergo hoc onus tranſit etiam ad eius hæredes. d.
l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptum. tenentur. n.
4 hæredes† eos alere, quibus defunctus tenebatur
alimenta præſtare. §. ſi quis igitur habens, in Au
then. quib. mod. natur. effician. ſui, D. Becius, cõ
ſi. 8. num. 7. & ſicuti quæcunque uidua eſt alen-
da, uti declarabo infra, ita quoque nouerca, quia
eo quod nouerca ſit, non eſt alimentis priuanda
magis quàm aliæ uiduæ, & ita tenet Iaſ. in d. §.
prętерea, num. 2. qui & ſi uideatur implicare cõ-
trarietatem, dum dicit, pietatis officio teneri pri
uignum tamquam miniſtrare alimenta, quem-
admodum eum notat Cordub. loco præcitato:
tamen bene loquitur, quia ſicuti maritus pieta-
tis officio tenetur uxorem alere, quæ ſit inops, ita
hæres, qui eo modo, eaque actione, & iure con-
uenitur, quibus defunctus erat obſtrictus, ut
poſt alios declarat Dec. in l. qui cum alio. ff. de
reg. iur.

Non obſtat igitur, quòd non inueniatur iure
cautum, quòd priuignus alat nouercam: quia re
ſpondeo quòd & ſi lex non dicat ſpecificè de no
uerca, tamen Doctores loquuntur de uidua alen
da, ut infra dicam, & non eſt conſtituenda diffe-
rentia inter nouercam & alios, cum in omnibus
eadem ſit ratio.

Nec mouet, quòd ſit cautum alio remedio,
ideſt d. auth. præterea, quia reſpondeo dari mul
tos caſus, quibus non eſt locus diſpoſitioni d.
authen. & Iaſ. concluſionem intelligendam eſſe,
quando non eſt locus d. authen. puta quando
maritus non eſt ita diues, uel quando eſt dotata,
ſed tali dote, quæ non poteſt dici parua reſpectu
mariti, uel quando etiam maritus non fuiſſet di-
ues, & filius adiuiſſet hæreditatem: quod ſi pona
mus eſſe locum authen. præterea, nulli dubium
5 quin † excludenda ſit nouerca a petitione ali-
mentorum, quia non dicitur inops, quę habet
quartam bonorum uiri. & ſi dicat aliquis, forte
eliget uxor petere alimenta potius quàm quar-
tam, reſpondeo cenſeri diuitem, quæ poteſt ha-
bere quartam, uti diximus de ea, quæ patrem ha
bet diuitem.

Quando uerò nouerca eſſet pauper, & priui-
gnus diues, tunc etiam ſi non eſſet hęres patris,
crederem teneri illum ad alimenta, ne eum pa-
tris opprobrio cogatur mendicare, uti conſide-
rant Doctores in d. authen. præterea, & in corpo
re unde ſumitur. Addo quod nouercæ eadem eſt
6 exhibenda† reuerentia, quę matri. §. ſocrum, In-
ſtit.

ſtit.de nupt.& alimenta iis debentur,quibus ex-
7 hibenda eſt reuerentia, † ut probat Crot. in l.ſi
conſtante, in 2.repetitione, nume.162. ff.ſoluto
matrimo. Ruin. in conſ. 144.nume. 10.uol.5.&
diximus ſupra,loquendo de alimentis matri de-
bitis,& in Leuit. cap. 18.dicitur, turpitudinem
uxoris ſui patris non diſcooperies. & nouerca
8 †eſt loco matris, vt poſt Diuum Thom.conclu-
dit Didac.in Epito.de ſponſ.par.2.c.6.§.10.nu.
6. ubi infert non minus naturali iure prohibitũ
9 eſſe cum nouerca † matrimonium, quàm cum
matre. & quamuis morte patris diſſoluatur affi-
10 nitas inter priuignum &† nouercam,l.cui eorũ,
§.affinitatis.ff.de poſtulan.Bal.in l.affinitatis,C.
commun. de ſucceſſ.ubi infert in eis non habere
11 locum ſtatutum de cauſis inter affines†compro-
mittendis: tamen ex quo nouerca perſeuerat in
uiduitate, perinde eſt ac ſi ſoret in matrimonio
12 primo,†ut inquit Salyc.in l.fi.C.de uerb.ſignifi.
ſequitur Barbat. in l. cum acutiſſimi, in repetit.
num.145.C.de fideicom. & eſt regulare in qua-
cunque uidua, ut dicam inſra, dum tractabo de
alimentis uiduæ præſtandis.

SVMMARIVM.

1 *Victricus non alit priuignos.*
2 *Mater de fructibus dotis non alit filios ex primo viro.*
3 *Victricus non eſt loco parentis.*
4 *Argumentum a correlatiuis,non habet locum, vbi ſubeſt diuerſitatis ratio.*
5 *Victricus non tenetur in domum ſuam priuignos recipere.*
6 *Pupillus non eſt educandus penes matrem, quæ ſuperinduxit uictricum.*
7 *Victricus ſi talis eſt, qui omnem excludat ſuſpicionem,aliquando educabit priuignum.*
8 *Victricus poteſt eſſe tutor priuigni, ſi ſit probata vita.*
9 *Mater, quæ victricum tutorem dari priuigno curauit, punitur ac ſi non petyſſet tutorem.*
10 *Nouerca de fructibus dotis tenetur alere filios ſui viri, ſi deductis prius alimentis ſuis, ſecundi, & filiorum ex eo, aliquid ſupereſt.*
11 *Fructus dotis collocatæ in tuto ſi ſuperſunt vltra alimenta ſpectant ad uirum.*
12 *Victricus non ſuccedit priuigno, nec econtra.*

Quæſtio XLI.

VICTRICVS non alit priuignos, ideſt
1 vxoris † ſuę filios ex alio matrimo-
nio,eſt tex.in l.ſi paterno, vbi Bal.no
tat,num. 2. C.de neg.geſt.dicitur.n.
ibi,quòd uictricus repetit alimenta,quæ præſti-
tit priuignis:ſed ſi alere eos teneretur, non repe-
teret, quia uideretur proprium debitum exol-
uiſſe, ut dicunt Doctores in l. quod in uxorem,
C. de neg. geſt. & in l.alimenta. C. de neg.geſt.
idem uoluit Salyc. in d.l. ſi paterno, nume. 1.&
Alex.in prin.hoc etiam uoluit Iaſ. in l.ſi donatu
rus,§.ſi quis indebitum, num.6. ff. de donat. ob
cauſ.idem tenet Lancellot.in l.ſi conſtante,in fi.
prin.ff.ſolu. matrim. qui fortius uult, quòd imò
2 mater ipſa†non poſſit eos alere de fructibus do-
tis in tuto collocatę propter mariti uergentiam
ad inopiam,ſequitur Io.Lup.in d.c.per veſtras,
in 1.notab.§.19.num.1. vbi reprehendendo Lan
cellot.quoad Bar.intellectum,declarat quomo-
do illius dictum procedat.Alex.ad Bar.in l.ſi cõ
ſtante,in fi.& in lect. num.40. victricus enim nõ
3 eſt loco† parentis, vt probatur in l. ſi nondum,
C.de furt. inducendo hoc modo,filius non accu
ſat patrem, & tamen priuignus accuſat uictricũ
de furto, ut in d.l. ſi nondum, & quamuis ſupra
dixerimus, priuignum alere nouercam paupe-
rem,id tamen eſt propter reuerentiam illi debi-
tam,& propter honorem patris, quæ rõnes ceſ-
ſant in priuigno;ideo cũ ſit diuerſa rõ,nõ eſt lo-
4 cus argumẽto a †correlatiuis.l.curatorẽ,vbi gl.
Cy.& alij.C. de interdicto matri.l.fi. vbi Cy.C.
de reſcind.uend. Iaſ.in l.fi.num.18. C.de indict.
uiduit.tollen.Crot.in l.ſi conſtante,in 2.lectura,
num.63.ff. ſoluto matrim. Euerar.loco 76.col.
3.uer.præmiſſa tamen limita.deciſ. Pedem.140.
num.7.fortius inquit Bal.in d.l.ſi paterno,quòd
5 non tenetur recipere† in domum ſuam priui-
gnos, ſequuntur alij prædicti; ſed tu adde quòd
nedum inuitus non compellitur uictricus retine
re priuignos penes ſe, ſed volens non toleratur,
quia filij non ſunt penes matrẽ alendi, quę ſu-
6 perinduxit † uictricum.l.1.C. ubi pupill. educ.
Caſtr.in conſ.127.num.2.uol.1. Cur.iun.in cõſ.
94.col.fi. Menoc.de arbitr. iud.caſu 168.num.
7 10.niſi talis eſſet perſona uictrici, quæ† exclude-
ret omnem ſuſpicionem, Caſtr. in d.l. ſi pater-
no,num. 3. eo enim caſu permittunt iura, quòd
8 etiam gerat priuigni † tutelam, l. non numquã.
ff.de adoptio.l. fi. in prin. C.de contr. iud. tute.
ubi Bal.not. alios citat Menoc. d. tract.caſu 151.
num. 5. quibus addo Caſtr. d.l.ſi paterno,in fi.
ubi tamen ſubdit,quòd aliquando mater, quæ
curauit uictricum dari filio ſuo tutorẽ, punitur
9 ac†ſi tutorem dari non petijſſet. Infertur quod
etiam nouerca non alit priuignum,intelligendo
tamen de bonis propriis, ſed quando propter
uergentiam mariti ad inopiam dos uxori reſti-
tuitur,uel aliter in tuto collocatur,eo caſu nouer
ca tenetur filios,quos maritus ex præcedenti ma
trimonio ſuſceperat, alere de fructibus dotis, &
donationis.propter nuptias,ſi qui tamen ſuper-
10 ſunt pręſtitis alimentis ſibi, uiro † & communi-
bus liberis.ita uoluit Cyn. in l.ubi adhuc, q.10.
C.de iure dot. ubi tamen non allegat aptam ra-
tionem, ſed generalem,qua attenta nouerca in-
diſtinctè cogi poſſet alere priuignos ſuos,ſequi-
tur Bar.in l.ſi conſtante, in fi.ff.ſoluto matri.ubi
Alex.num.40.& Crot.num. 199.in fi.dum tran
ſit ſimpliciter cum Bar.Camp.in trac.dot.q.63.
in 3.par.Io.Lup.in d.c.per ueſtras,§.19.col.1. &
2.ubi dicit eſſe cordi tenendum, quod nouerca
eo caſu tenetur alere uictricos. & ratio eſt, quia
fructus dotis collocatę in tuto, pertinent ad ma-
11 ritum,quatenus†excedunt impenſam neceſſariã
pro alimentis familiæ, ſecundum Bar.in d.l.ſi cõ
ſtante,

ſtante,nu. 104. cum aliis ſupra relatis,quidquid tenuerit Cordub. in d.l.ſi quis a liberis, §.ſi quis ex his,num.272.&ſeq.ergo ex eis tenetur pater alere filios, & conſequenter etiam nouerca,quæ illos percepit, & hanc rationem nemo ad hoc ponit,prẹter Lup.loco prædicto.ratio autē quare uictricus, uel nouerca non alant priuignum,
12 eſt quia inter eos nullum eſt ius † ſucceſſionis. l. uictrico.C.commun. de ſucceſſ.ſed quædam ſola affinitas,cuius uigore non datur ſucceſſio, l.affinitatis,C.eod.tit.

SVMMARIVM.

1 *Vſuræ ſunt prohibitæ etiam in contractu dotis.*
2 *Maritus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ tāquam alimenta,non tamquam vſuras.*
3 *Maritus moram paſſus in dotis ſolutione petit vſuras.*
4 *Debitor moroſus tenetur ad intereſſe.*
5 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
6 *Dos dicitur patrimonium vxoris ſoluto matrimonio,ſed eo durante dicitur patrimonium viri.*
7 *Maritus non imputat ſibi in dotem fructus rei ſibi obligatæ pro dote.*
8 *Maritus moram paſſus conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ, etiamſi non ſit ſolitus negociari.*
9 *Maritus ſolitus negociari conſequitur verum intereſſe dotis non ſolutæ, etiam vltra quàm importent alimenta vxoris.*
10 *Venditor,cui pretium non eſt ſolutum,conſequitur intereſſe vltra quàm importent fructus rei,ſi conſueuit negociari.*
11 *Intereſſe dotis non ſolutæ debetur marito, ſiue dos ſit in pecunia ſiue in fundo.*
12 *Vſuræ ex contractu dotis debentur, ſpeciali iure, vbi tamen vide de veritate.*
13 *Maritus conſequitur vſuras retardatæ dotis, etiā ſi debitum non ſit liquidum.*
14 *Maritus non lucratur dotem non liquidam, ſtante ſtatuto,ſicut liquidam.*
15 *Mora non contrahitur, quando debitum non eſt liquidum.*
16 *Vſuræ non debentur pro debito non liquido.*
17 *Maritus conſequitur à ſocero alimenta actione negociorum geſtorum.*
18 *Fructus rei pignoratæ, quod non imputentur in ſortem,procedit in ſolo genero,non in alijs.*
19 *Emptor, qui pretium non ſoluit, reſtituit fructus etiamſi non ſit in mora.*
20 *Marito quod certum quid ſoluatur pro alimentis uxoris, ab eo qui alere tenebatur, ſtatuto diſponi poteſt,& num.27.*
21 *Domum qui poſſedit, reſtituit fructus,habita ratione quanti coactus fuiſſet ſimilem conducere, non quanti domus alij locari potuiſſet.*
22 *Ceſſionarius mariti moram paſſi conſequitur vſuras,ſed vide ibi de ueritate.*
23 *Maritus poteſt ab initio paciſci, quod tantum ſibi ſingulo anno detur, donec dos ſoluatur.*
24 *Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam,etiam impropriando.*
25 *Contractus iudicatur ab effectu, non a nomine, & uerbis.*
26 *Intereſſe quando eſt certum in ſubſtantia, tunc ualet pactio a principio de certa quantitate ſoluenda.*
27 *Statutum,quod certa quantitas ſoluatur pro intereſſe dotis non ſolutæ, ualet. & nu.20.*
28 *Conſuetudo ualet, quòd certum quid ſoluatur ſingulo anno pro intereſſe dotis non ſolutæ.*
29 *Argumentum ualet a pacto ad ſtatutum, & conſuetudinem,& econtra.*
30 *Intereſſe dotis non ſolutæ præſtari debet non ſolum a patre, ſed etiam a quocumque extraneo.*
31 *Cauſa annexa determinat quidquid ob cauſam fit.*
32 *Onere ſublato ceſſat commodum, quando grauamē eſt cauſa commodi.*
33 *Maritus non conſequitur alimenta dotis non ſolutæ, quando non ſuſtinuit onera matrimonij.*
34 *Lucrum dotis ſtatuto defertur marito propter onera matrimonij.*
35 *Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto,quando nō ſuſtinet onera matrimonij.*
36 *Maritus non conſequitur uſuras dotales, quando non aluit uxorem, etiam ſine propria culpa, ut quia expulit ob non illatam dotem.*
37 *Vſura eſt omni iure prohibita.*
38 *Implementum contractus habetur pro impleto,quādo per eum ſtat, cui erat implendum, ubi præſtatio non eſt reſtricta ad certam cauſam.*
39 *Vſuræ dotales non debentur, etiamſi ſint promiſſæ per uxorem,quando præceſſit pactum,quòd teneatur alere.*
40 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt ualidum.*
41 *L.p.ff.de doli mali excep. quomodo procedat.*
42 *Vſuræ iure Digeſtorum erant permiſſæ.*
43 *Maritus non petit uſuras dotis non ſolutæ, quando ex pacto tenebatur uxorem alere, uide tamen ibi de ueritate.*
44 *Hipotheca tacita datur a lege pro dote.*
45 *Hipotheca tacita pro dote inducta a lege non tollitur per expreſſam conuentionalem.*
46 *Subrogatum ſapit naturam eius,in cuius locum ſubrogatur.*
47 *Promittens ducere aliquam in uxorem, intelligitur, dummodo dotem det, etiam ſi promiſſio ſit iurata.*
48 *Actus plures quando fiunt eodem tempore,cenſentur correſpectiui, & unus factus contemplatione alterius.*
49 *Cauſa cauſæ,eſt cauſa cauſati.*
50 *Dilatio cenſetur conceſſa fauore debitoris.*
51 *Maritus non petit uſuras dotis non ſolutæ pro tempore conceſſo ad ſoluendum.*
52 *Mora non committitur durante tempore ad ſoluendum conceſſo.*
53 *Intereſſe dotis non ſolutæ, an poſſit pacto taxari a principio, quando conceditur dilatio ad ſoluendum.*
54 *Maritus non lucratur dotem non ſolutam, pro qua tamen data eſt dilatio,quando ſtatutum loquitur de dote reſtituenda.*
55 *Maritus lucratur dotem non ſolutam,ſi tamen commiſſa eſt mora in ſoluendo, quando ſtatutum loquitur de dote data.*

56 *Vxor*

56 Vxor non lucratur donationem propter nuptias, niſi pro ea parte, pro qua dotem ſoluit.

57 Vxor lucratur in totum donationem, etiam ſi dotem integrè non ſoluerit, quando maritus deceſſit durante dilatione ad ſoluendum data.

58 Maritus non petit vſuras dotis non ſolutæ, quando debitum dotis eſt transfuſum in aliam cauſam.

59 Priuilegia actioni nouatæ competentia, odio debitoris moroſi nõ cẽſentur repetita in actione nouãte.

60 Nouatio cenſetur facta cum omnibus qualitatibus & priuilegijs, quæ competebant actioni nouatæ.

61 Contractus primus extinguitur, quando in alium transfunditur.

62 C. ſalubriter, de vſuris, procedit ſpeciali fauore dotis.

63 Debitum ex vna cauſa, quando poſſit in aliam transfundi.

64 Maritus non conſequitur uſuras retardatæ dotis, quæ vxori, non ſibi eſt promiſſa.

65 Præſuppoſitum ſemper eſt verificandum.

66 Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat.

67 Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis.

68 Obligationis conditio non variatur mutatione perſonæ.

69 Debitor non præiudicat creditori.

70 Priuilegium competens debitori, non tollitur mutatione perſonæ.

71 Actio mutat naturam ſuam, quando ceſſio eſt facta.

72 Ceſſionarius ſi eſt affinis, ligatur ſtatuto de cauſis compromittendis inter affines.

73 Hæres fideiuſſoris vendicat feudum, quod fideiuſſor non potuiſſet vendicare.

74 Mora nocere debet moroſo.

75 Maritus non conſequitur intereſſe pro dotis augmento non ſoluto.

76 Augmentum regulatur ſecundum naturam principalis.

77 Augmentum dotis iudicatur eiſdem regulis, quibus dos.

78 Stipulatio dotis extenditur ad augmentum.

79 Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, nec non & augmentum.

80 Maritus non petit vſuras retardata ſolutione dotis, quando habuit ſemper vxorem in ſuis obſequijs.

81 Vxor quamuis dotata tenetur viro operari.

82 Plura qui debet, ſoluendo unum non liberatur ab altero.

83 Copulata loco vnius habentur.

84 Plura quando obſtant, non ſufficit alterum tolli.

85 Maritus non petit vſuras dotis non ſoluta, quando ipſe erat etiam debitor eius, a quo nunc petis.

86 Emphiteuta non ſoluens, non cadit ſi eſt creditor domini, & vult compenſare.

87 Compenſatio non fit, niſi parte non opponente.

88 Compenſatio fit ipſo iure ad euitandum pœnam.

89 Maritus qui longo tempore tacuit, cenſetur uſuras dotales remiſiſſe.

90 Donatio facilius inducitur ex ſanguinis coniunctione.

91 Donare ius ſuum nemo præſumitur.

92 Præſcriptio actionum triginta annos requirit.

93 Officium Iudicis triginta annis præſcribitur.

94 Tempus non eſt modus tollendæ obligationis.

93 Damni, & lucri non eſt par ratio.

96 Eccleſia tractans de damno, reſtituitur contra Eccleſiam, ſecus ſi de lucro.

97 Minor reſtituitur ad lucrum amiſſum etiam minimum.

98 Minor non reſtituitur ad lucrum cum præiudicio aduerſarij.

99 Error præſumitur in facto proprio, ſi conſtat rem aliter ſe habere, quando tractat de damno uitãdo.

100 Vt, dictio cauſam ſignificat.

101 Videlicet, dictio eſt reſtrictiua ad caſum expreſſum.

102 Præſens et tacens non ſibi præiudicat, quando ſcit ius ſuum durare.

103 Præſens præſumitur tacere, quia ſciat ius ſuum durare.

104 Dolus nocere debet doloſo.

105 Debitoris intereſt, debita non accumulari.

106 Solutio particularis eſt creditori incommoda.

107 Melioramenta ſoluenda ſunt ab eo, qui ex pacto redimit rem venditam.

108 Venditor uolens ex pacto redimere, non ſoluit meliorationes, quas emptor fecit, ut illam a redimendo retraheret.

109 Venditor redimens non ſoluit impenſas magnas, propter quas cogeretur rem dimittere.

110 Venditor inops non cogitur ſoluere meliorationes magni ualoris.

111 Hæredes mariti non conſequuntur alimenta retardatæ dotis, quando uir tacuit toto tempore uitæ ſuæ, et præſtitit alimenta uxori, eamq́ retinuit in obſequio.

112 Donatio non præſumitur inter uirum, & uxorẽ.

113 Maritus qui patitur uxorem dotis fructus percipere, non cenſetur illos remittere.

114 Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto.

115 Hæres eſt eius poteſtatis, cuius erat defunctus.

116 L. uir uſuras. ff. de donat. inter uir. & uxo. quomodo procedat.

117 Confirmari non poteſt, quod non eſt.

118 Præſumptio una tollit aliam.

119 Donatio inter uirum, & uxorem ualet, quando fit de iure nondum quæſito.

120 Debitor poteſt non acquirere in præiudicium creditoris.

121 Maritus æquiparatur emptori quo ad titulum oneroſum.

122 Donatio inter virum, & vxorem confirmatur morte.

123 Legatum eſt donatio.

124 Pater cenſetur filio donare fructus aduentitiorũ, quando ſciens patitur quòd illos percipiat.

125 Dies interpellat pro homine.

126 Mora in dote contrahitur lapſu diei.

127 Mora per lapſum diei dicitur in perſona.

128 Mora non committitur per lapſum diei, niſi creditor probet ea die ſe fuiſſe in loco.

129 *Citatus, qui die ſtatuta non comparuit, ſi creditor quoque non comparuit.*
130 *Interpellatio noua requiritur, quando ſtatuta die creditor non eſt in loco.*
131 *Dies incerta non interpellat pro homine.*
132 *Pecunia eſt menſura rerum, & non eſt merx.*
133 *Mora in dote committitur eo ipſo, quòd maritus ſuſtinet onera matrimonij.*
134 *Mora irregularis non ſufficit ut maritus dotem lucretur ex ſtatuto loquente de dote data.*
135 *Mora non committitur, niſi lapſo termino conuento.*
136 *Vxor an dicatur in mora ſoluendi dotem, quando uxor ſuſtinet onera matrimonij.*
137 *Recipiens partem pretij poſt lapſum termini uidetur remittere facultates recedendi a contractu.*
138 *Venditor proteſtando quòd non intendit ſtare contractui, niſi ſibi obſeruetur, cenſetur inobſeruantiam contractus remittere.*
139 *Maritus ſuſtinendo onera matrimonij, non dicitur contractum implere quoad extraneum.*
240 *Mora contrahitur lapſu biennij in dote.*
141 *Dies tacita interpellat pro homine, ſicut expreſſa.*
142 *Mora in dote uxori promiſſa non contrahitur lapſu biennij.*
143 *Biennium in dote currit a die contracti matrimonij.*
144 *Mora inducitur per interpellationem.*
145 *Biennium conceditur ad inducendum moram, nõ ad differendum actionem.*
146 *Dies appoſitus fauore creditoris non impedit ante agi cum effectu.*
147 *Vſuræ dotales ut exigi licitè poſſint, tria copulatiuè concurrere debent.*

Quæſtio XLII.

QVANDOQVE ſocer promittit genero dotes, ſed eas non ſoluit, & maritus ſuſtinet onera matrimonij, hoc caſu an poſſit a ſocero conſequi ea alimenta, vel impendia, quæ pro ſuſtinendis matrimonij oneribus fecit? Et quamuis Azo in ſumma, C. de vſur. dicat quod etiam in contractu dotis vſu
1 ræ † ſunt prohibitæ, & eum ſequuntur Inno. & Io. And. in c. ſalubriter, de uſur. tamen maritus non conſequitur tamquam uſuram, ſed tamquam in
2 tereſſe, & alimenta † dotis non ſolutæ, expreſsè inquit Bal. in conſ. 94. vol. 1. vbi ait videri de hoc eſſe caſum in l. fi. §. præterea. C. de iure dot. & in conſ. 474. vol. 3. vbi quòd magis alimentorum quàm vſurarum nomine continentur, ea etiam tamquam alimenta deberi concludit Corne. in conſ. 212. col. 1. conſ. 240. col. 1. vol. 3. Iaſ. in conſi. 92. num. 12. ver. ſecundo & fortius, vol. 1. vbi dicit eſſe communem opinionem Legiſtarum, & Canoniſtarum, Alex. in conſ. 41. num. 3. & 4. vol. 5. & multi ex infra citandis. eſt enim tex. expreſſus in d. c. ſalubriter, quòd marito moram
3 paſſo in dotis ſolutione debentur vſuræ † ita ibi declarant Io. And. But. Card. Abb. & alij, & ita quoq; tenent Bar. Imola, Caſt. Alex. & alij in l. in inſulã. §. vſuras. ff. ſoluto mat. Rom. in conſ. 517. Bar. in l. at qui natura. §. non tantum. ff. de neg. geſt. Bal. in l. pro oneribus. C. de iure dot. & in d. §. præterea, Anchar. in conſ. 40. nu. 4. Alex. in conſ. 120. in fi. vol. 2. Ang. in §. fuerat, vbi etiam Iaſ. Inſtit. de actio. Dec. in cõſ. 119. & dicit Caſtr. in d. §. uſuras, quòd iſtud non eſt intereſſe ceſſantis lucri, ſed emergentis damni, quod tranſcendere poteſt conſuetas uſuras, & peti poteſt non tamquam uſura proportionata ad cẽtenaria dotis, Alex. eum ſequitur in conſ. 221. nu. 8. uol. 2. & inquit Cotta in memor. incip. dos ſoluto matrim. ver. in marito autem, quod illud eſt notabile dictum, & Imola in d. §. vſuras, dicit ſuſtineri promiſſionem propter titulum alimentorum: & ſubdit quòd ſi non eſt facta mentio de alimẽtis, quia tamen referri poteſt ad uſuras, & ad alimẽta, intelligi debet in dubio de alimẽtis, ſequitur Soci. in conſ. 176. nu. 4. uer. quartò adduco, uol. 2. & hanc communem eſſe opinionem concludit Ruin. in cõſ. 224. nu. 13. uol. 1. declarat Anan. in c. ſalubriter, vbi dicit procedere etiam ſi maritus non ſit ſolitus negociari, Lupus in c. per ueſtras, in 3. notab. in 8. illatio. nu. 3. & ſeq. de donatio. inter uirum, & uxor. Grat. in conſ. 55. uiſis, num. 3. uol. 1. Cagnol. in l. curabit, num. 41. C. de actio. emp. & uend. ubi allegat Bar. & alios in l. de diuiſione. ff. ſoluto matri. Capic. in deciſ. 183. num. 2. vbi inquit id eſſe licitum etiam iure canonico inſpecto, & poſt Corne. ſubdit ꝙ ita obſeruat cõmunis practica, Didac. lib. 3. variar. reſolut. c. 1, nu. 3. & ſeq. vbi latè agit, moder. Galli in tractatu de uſur. nu. 525. Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 11. nu. 18. Natta in conſ. 495. nu. 1. Cæphal. in conſ. 280. nu. 52, dec. Pedem. 132. nu. 1. Io. Bap. Lup. a S. Gemin. in d. l. curabit, in 1. commentar. §. 4. nu. 74. & ſeq. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 56. ff. de lib. agnoſc. prædictorum ratio eſt, quia debitor moram faciens creditori ſuo in ſoluendo pecuniam debi
4 tam, tenetur ad intereſſe, † etiam in foro conſcientiæ, ſecundum Ioan. Scotum, quem citat, & ſequitur Plot. in d. §. 11. nu. 18. circa fi. ut maritus patitur intereſſe, quia dum ſibi ſoluitur dos promiſſa ſuſtinet de proprio omnia onera, quæ ſuſtineret de fructibus dotis, ſi foret ſoluta, Caſtren. in dicto §. vſuras ubi præſumendum eſſe, quòd maritus potuerit per induſtriam lucrum aliquod ex dote facere, ex quo ſuſtinuiſſet matrimonij onera, Dec. in conſilio 119. num. 4. Didac. d. c. 1. nu. 3. ver. quod quidem intereſſe, Io. Bap. Lup. d. commentar. 1. §. 4. num. 77. circa fi. & maritus ſuſtinendo onera matrimonij implet contractum ex parte ſua, ergo ſibi quoque eſt implendum, argumento l. curabit, C. de actio. empt. & ſi ſocer, qui dotem promiſit non ſol
5 ueret, locupletaretur cum aliena † iactura, contra l. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. pet. & dos dicitur patrimonium uiri conſtante matrimonio, ſicuti ſoluto matrimonio, dicitur patrimonium
6 uxoris, † ſecundum glo. in l. ex actio, C. de rei uxor. actio. ergo uiro debentur alimenta

ex dote, cum quibus ſe uxorem, & familiam
alat,l. vbi adhuc, C.de iure dot. l. curator. ff.de
uent. in poſſ. mitten. has omnes rationes conſi-
derat Bal.in conſi.94. uol. 1. propter illas ratio-
nes permittunt leges, quòd maritus non impu-
7 ter in ſortem fructus rei ſibi pignoratæ † pro do-
te,vt eſt tex.in c. ſalubriter, de uſur. de quo latiſ
ſimè agunt ferè omnes ſupracitati, præcipuè
Didac.moder. Gall. Ioan. Lup. in capitulo,per
veſtras,dicta illatio. 8. & Lup.a Sancto Gemin.
d.§.4.num.74.

Et prædicta deciſio procedit, ſiue maritus ſit
ſolitus negociari,ſiue non:quia cum debeantur
alimenta pro oneribus matrimonij, quę ſuſti-
8 nentur a quocumque † marito, ſiue ſit negotiis
deditus, ſiue non, debet cuique licita eſſe eo-
rum exactio, etiam ſi minimè negociationibus
incumbat,ſecundum Anan.in d.c.ſalubriter,co-
lum.8.Lup.d. cap.per ueſtras, illat.8. Didac.d.
c. 1. nu. 3. ver. ex his uerò. ubi allegat Alexan.
Bal. Nouell. Lup. mod. Gallos,& Caietanum.

Quinimò & hęc eſt ſecunda ampliatio, ſi
maritus induſtrius ſit & conſueuit negocia-
ri, poteſt petere alimenta, quatenus ex nego-
ciatione fuiſſet lucratus, etiam ſi illud excede-
ret impenſam factam in ſuſtinēdis oneribus ma
9 trimonij,ut expreſſe † determinat Bal.Nouell.in
tract.dot.par.7.in 3. ſpeciali, col.2.ver.ſed tunc
ſuccedit, Cagnol.in d.l.curabit, num.44. C.de
actio.emp. ubi allegat Felyn.in c.cum venerabi
lis,col.2.de excep. qui tamen nihil tangit,quan
do intereſſe lucri ceſſantis excedit onus matri-
monij,idipſum probat Plot. in d.tracta.d.§.11.
10 numero 21. ubi ait, idem eſſe in uenditore † ſo-
lito negociari, qui exigit intereſſe ſupra fructus
rei, & ſubdit communem eſſe opinionem Le-
giſtarum, & Canoniſtarum, Ioan. Bapt. d. §. 4.
num.79.in fi.& ratio eſt, quia non petuntur ha-
bita ratione ad onera matrimonij, ſed ad quan
titatem ceſſantis lucri, & tantum debitor lo-
co intereſſe expendit creditori, quanto minus
fuit is lucraturus propter moram, in ſoluendo
commiſſam.

Non etiam conſtitui debet diſcrimen, quod
11 dos conſiſtat in pecunia, vel in fundo, † aut alia
re, quia ſemper commiſſa mora præſtantur ali-
menta marito,eſt tex.in l.fi.in §. præterea. C.de
iure dot. qui loquitur in dote conſiſtente in
quantitate,& per illum tex. ita dixit Caſtr.in d.
l.de diuiſione.ff.ſoluto matrimo.ſeqnitur Ruin.
in d.conſilio 224.numero 13. uolum. 1. quæ o-
pinio confirmatur ex eo, quod ſupra retulimus
ex Caſtro in dicto §.uſuras, & hoc multo magis
procederet, ſi vera eſſet opinio eorum, qui di-
12 cunt eſſe ſpeciale in contractu † dotis, quòd uſu-
rę debeantur, vt voluerunt multi, quibus tamen
contradicunt Bart.in dicto §.uſuras, Bal.nouel.
d.ſpeciali 3. Didac.d.cap.1.num.3.ver.ſecundò
conſtat, Ioan.Bap.Lup.d.§.4.num.80.nam de-
berentur,etiam ſi conſiſteret dos in bonis mobi-
libus,vel in alia ſpecie.

Sed prædictæ deciſioni eſt locus, etiamſi quā
titas dotis non fuiſſet liquida,& ita debitor non
eſſet in mora, puta quia commiſſa eſſet quanti-
tas arbitrio tertij, uel data in dotem res a tertio
ęſtimanda, quia nihilominus ex quo maritus im
13 pleuit contractum ex parte ſua ſuſtinendo † one
ra matrimonij conſequi poteſt alimenta, ſeu in-
tereſſe, vt voluit Hercula.in d.l. de diuiſione,co-
lum.7.ff.ſoluto matrimon. quem ſequitur Ca-
gno.in d.l.curabit,num.42.& Natta in conſilio
495.num.2.facit quod voluit Rom.in conſ.43.
num.4.poſt med.ubi inquit, quòd ubi dos pro-
mittitur incerta & declaranda per tertium,ma
14 ritus eam lucratur, ac ſi † eſſet certa, Ruin.
conſilio 225.uol.1.Phanuc. de dot.in uerſiculo
reſtituenda, numero 39. Rolan. in eod. tracta.
quæſtio.88. Contra tamen hanc ampliationem
facit, quia deciſio principalis fundatur ſuper
mora, & ea circumſcripta non daretur intereſſe
petitio,vt dicam infra: ſed ubi quantitas non eſt
liquida,ut quando commiſſa eſt declaratio arbi
trio tertij, ſocer, uel alius promiſſor non eſt in
15 mora, † nec culpa,ut in l.in fideicommiſſum, in
princip.ff.de uſur.& ibi Bal. in lect.antiqua no-
tat, quod mora non contrahitur, niſi debitum
ſit liquidum, idem Bal.in l.acceptam, in 6.op-
poſ. C. de uſur. Ang. in l.ſi mora.ff. ſoluto ma-
trimo.Anch.in conſ.235.Alex.in conſi.49.col.
1.uol. 2. Iaſ. in l.quod te, col.3. ff. ſi cert. per.
Soci.in conſilio ultimo,circa prin.uol.3.Tiraq.
de retrac. conſang.§.1.gloſ.18.nume.1. dixi in
conſi.38.num.13.ergo non deberet dici inter-
eſſe, & in terminis quòd uſurę non debeantur,
16 non facta liquidatione, † hoc uoluit Caſtr.con-
ſilio 11.num.4. uol.1.qui tamen a prædictis non
fuit uiſus, & allegat multa pro hac parte, pro-
pterea ego intelligo deciſionem Hercula. re-
ſtringendam eſſe ad ſocerum eiuſve hæredes,
aut alios, qui de iure nuptam alere tenebantur:
hi enim etiam nulla data mora tenentur alimen-
ta ſoluere, quia maritus præſtando alimenta fa
cit quod illi facere tenebantur, & eorum nego-
cium utiliter gerit, propterea ab eis repetit, in
quorum onus, & utilitatem maritus uxori
præſtitit alimenta, argumento l. quod in uxo-
rem.C.de negot. geſt. & ideo Bal. in d. in inſu-
lam.§.uſuras.ff.ſoluto matrimonio,inquit quod
17 maritus a ſocero † petit alimenta actione nego-
ciorum geſtorum, ſequitur Alexan.ibi numero
3.Ruin. in conſilio 61. numero 6. uolum. 4. &
per hanc rationem Fortuni. in d. tracta. de ulti-
mo fine iur. ciuil. numero 71. inquit, quod cap.
18 ſalubriter, procedit ſolū in genero, † non in alio:
q̃a pater ſicuti tenetur dotare, ita & alere, ſe-
quitur Didac. uariar. reſolut. libro 3. cap. pri-
mo, numero tertio, in fi. Et quamuis eorum
opinio non ſit tuta, immo plures uelint, quòd in
diſtinctè marito debeantur alimenta: tamen ſer
uit in noſtro propoſito, quando tractamus, an
debeantur alimenta ante moram, & hoc caſū
non debentur alimenta tamquam uſurę, ſed ne
pater mulieris locupletetur cum aliena iactura,
& per alium gratis releuetur ab onere alimen-
torum, quod ſibi erat iniunctum, pro quo fa-
cit ꝙ dicimus in emptore prędii, qui & ſi moram

19 non facit † circa pretij ſolutionẽ, reſtituit tamẽ
fructus perceptos, dũ retinet pretium, quia ſug-
gerit æquitas quod non locupletetur ex aliena
iactura, ſed inter contrahentes ſeruetur æquali-
tas, vt vnus fruatur re, ſi alius gaudet pretio, Bal.
in l. 2. numero quarto, ver. denuo quæritur. C.
de vſur. vbi eum ſequitur Caſtr. idem voluit
Anan. in c. conqueſtus, col. 2. ver. quærit etiam
ibi, de uſur. & idem uoluerunt Alex. Socin. Dec.
Pariſ. Bertran. Natta & Ant. Gabriel. quos cita-
ui in conſ. 101. nu. 23. facit, quod uoluit Abb. in
c. ſalubriter, ubi ait, licitam eſſe pactionem, ſeu
20 ſtatutũ, quod ſoluatur certum quid marito † pro
alimentis, quando ille tenebatur alimenta præ-
ſtare, & non conſideratur quid lucraturus foret
creditor, ſed quantum erat erogaturus debitor,
ut dicimus de domo inhabitata, pro qua habi-
tans tenetur ſoluere non quantum dominus ab
alio potuiſſet exigere, idẽ nõ quanti potuiſſet lo
21 care, † ſed quantum alius erat erogaturus in cõ-
ductionem domus ſibi neceſſariæ, Bar. l. in ſum-
ma. §. pen. ff. de cond. indeb. Alex. in conſ. 108.
numero nono, uolum. 1. & in terminis, quod ea
Hercula. deciſio reſtringenda ſit ad ſocerum, &
eos qui de iure tenebantur dotare, & alere, per
prædictam rationem deſumptam a l. curabit, cõ
cludit Corne. in conſilio vltimo, col. 8. in princ.
uol. 2. vbi uult quod ſi dos fuit promiſſa in ter-
minis declarandis a tertio, debeantur alimenta
lapſo eo tempore, quo probabiliter erat ſuſpẽ-
denda exactio, fuit tamen a me viſus poſthæc
ſcripta, ita me Deus adiuuet. non ergo mirum
mihi uiſum eſt, ſi de eo Cagnol. & Natta nullam
mentionem fecere, & Corne. in loco prædicto,
col. 2. uer. his tamen non obſtantibus, ad iuſtifi-
candum petitionem alimentorum conſiderat ra
tionem illam, quod debitor dotis releuatur per
maritum ab onere alendi, & ſequitur Rol. in cõſ.
65. nume. 9. uolum. 4. uide tamen Rebuff. de ſen
ten. quæ pro eo quod inter. nu. 621. Lup. fol. 172.
nume. 5.

Extenditur principalis concluſio, ut proce-
22 dat etiam in ceſſionario † mariti, qui poteſt ex
iure ſibi ceſſo conſequi alimenta ſeu uſuras do-
tales, ſecundum Salic. in auth. ad hæc, in fi. C. de
uſur. ubi inquit, quod ceſſionarius poterit vſu-
ras dotales exigere ex perſona mariti, ex quo
actio pro dote non eſt extincta, Iaſ. in conſ. 92.
col. pen. uol. 1. & probare uidetur Anan. in d. c.
ſalubriter, num. 4. Pariſ. in conſ. 64. nu. 5. & ſeq.
uolum. 4. Io. Lup. in d. c. per ueſtras, in 6. notab.
§. 8. nu. 3. fol. mihi 176. uer. ex quo infertur am-
pliatio, ubi allegando Io. de Lign. Anan. & Ro-
dul. inquit, hoc non eſſe perſonale, ſed reale, &
marito competere ratione dotis, Conrad. de cõ
tract. queſtio. 35. Moder. Galli in tracta. de uſur.
nu. 526. ubi allegant etiam Ferron. ſequitur Io.
Bapt. Lup. in d. §. 4. nu. 82. ubi addit Dec. Silua.
& Nanarr.

Contraria tamen ſentẽtia placuit Bal. in rub.
C. de uſur. nu. 5. ubi ait, priuilegium hoc mari-
to conceſſum fuiſſe ſpeciali fauore, mutatione
autem perſonæ tollitur priuilegium, l. 1. C. de
impo. lucr. deſcrip. lib. 10. ceſſat item in ceſſiona
rio ratio, propter quam lex conceſſit marito pri
uilegium, ex quo nemo alius præter maritum
ſuſtinet onera matrimonij, ergo eo priuilegio
nemo alius gaudere poteſt, Bald. ergo ſequũtur
Alex. in d. §. uſuras, in fi. Anan. in d. c. ſalubriter,
nu. 3. Laur. de Rodul. in tracta. uſur. quæſtio. 54.
nu. 78. Dec. in conſ. 571. nu. 1. Socin. in conſ. 88.
nu. 23. uol. 4. Bero. in conſ. 178. nume. 20. uol. 1.
Negnſ. in tracta. de pignor. in 5. memb. 5. par.
princip. nu. 16. uer. ſecundo reſtringitur, Diuus
Antonin. in ſum. par. 2. tit. 1. cap. 7. §. 32. Ang. de
Clauaſ. in ſum. in uer. uſura, nu. 26. & hanc opi-
nionem, ni fallor, defendo ab omni oppugna-
tione in conſ. 269. quod nunc eſt ſub prelo, in 2.
uolum. ideo ne eadem quæſtio pluribus in locis
diſcutiatur, ad eum locum te remitto.

Extenditur item concluſio prædicta, ut poſſit
maritus ab initio conſtitutæ dotis paciſci, & ſti
pulari certam ſibi reddi quãtitatem in ſingulos
23 annos, † donec conuenta dos ſoluatur, ita uoluit
Calde. in d. c. ſalubriter, ſequitur ibi Paul. Eleaz.
Abb. nu. 3. Caſtr. Imola, & Alex. in d. l. in inſulã,
§. uſuras. ff. ſoluto matr. & hanc dicit eſſe com-
munem opinionem Alex. in conſ. 31. colum. 2.
uol. 6. ubi allegat etiam Anchar. in d. c. ſalubri-
ter, Corne. in conſ. ultimo, col. 4. circa med. uer.
nec obſtat quod dicit, uol. 2. ubi dicit, id maxi-
me locum habere in patre qui tenebatur filiam
alere, Bal. Nouell. in tracta. dot. par. 7. in 3. ſpe-
cia. col. 1. vbi dicit communiter ita teneri, quia
maritus aliter non conceſſiſſet dilationem ad do
tem ſoluendam, eandem probauit ſententiam
Campeg. in tract. dot. par. ſecunda, quæſtio. 6.
columna ſecunda, ubi diſtinguendo inquit lici-
tum eſſe pactum, quando conuenit, quod certa
quantitas ſoluatur pro alimentis, uel quod ſol-
uantur ſex pro centenario nomine alimentorũ,
uel quod ſoluantur ſex pro centenario, nulla ali
mentorum facta mentione, ſed non eſſe licitum
quando conuenit quod certum quid ſoluatur
pro uſuris, quæ differentia mihi uidetur uerba-
lis; nam etiam ſi uſurarum fiat mentio, intelligi
tamen debet pactio de alimentis dotalibus, ſeu
de intereſſe dotis, cum de dote agatur, & uerba
etiam impropriãdo intelligi debent, ſecundum
24 † ſubiectam materiam, l. ſi uno, in prin. ff. locati,
ubi glo. Bar. Bal. & alij, Bal. in l. 1. C. de neg. geſt.
Iaſ. in l. 3. in 2. notab. C. de tranſactio, Tiraquell.
in l. ſi unquam, in uer. reuertatur, nu. 37. C. de
reuocand. donat. Ruin. conſ. 168. nu. 16. uol. 2.
Pariſ. in cõſ. 26. nu. 119. uol. 2. Neuiza. in conſ.
90. nu. 5. & non eſt attendendum, quibus verbis
uſi fuerint contrahentes, ſed ab ipſo effectu iudi-
25 care † debemus, d. l. ſi uno, in prin. & inquit Bal.
in rubr. C. de iure emphit. in fi. quod cõtractus
iudicãdus eſt ab effectu, non a nomine quod cõ
trahentes impoſuere, Rom. in cõſ. 509. in 1. du-
bio, Alex. in conſ. 107. nu. 7. uol. 3. Dec. in cõſ.
160. nu. 2. cũ ſimilibus, præcipue qñ, ut dixi, uſu-
rarũ nomẽ aptè cõueniat ẽt alimẽtis dotalibus,
& Doctores his nominibus promiſcuè utantur,
cum prædicta ſententia tranſit Ruin. in cõſ. 224.

nu.

num. 14.vol.1. Rube. in conſ. 108. nu.2.Dec.
in c.cum venerabilis,num.18.de exceptio.hanc
etiam probarunt multi ex Theologis, vt Con-
rad.Adri. Silueſtr.Gabriel Biel,Io.Maior,& Al
main, quos citat, & ſequitur mod. Gallus in d.
tract. nu.523. circa fi. dicens hanc eſſe veram &
communem opinionem, Didac.d.c.j.nu.3.ver.
quarto hinc poterit, Io.Bapt.Lup.d.§.4.nu.75.
vbi ait ab hac opinione non eſſe recedendũ tam
quam vera, & magis communiter recepta. &
quamquam nonnulli, pręcipuè Soci.& Rube.d.
conſ. 108. velint id procedere, quando data eſt
dilatio ad ſoluendum, tamen ferè omnes prędi-
cti uolunt idem eſſe, quando a principio datur
dilatio ſub pacto ſoluendi annuam quãtitatem,
quia aliter non fuiſſet conceſſa dilatio, vt inquit
Bal. Nouell. d. ſpeciali 3. & optimè reſpondet
Io.Bapt.Lup. loco præcitato, num.77. qui pro
contraria parte allegat Grat. Siluan. Plot. &
Crau.& pro hac ampliatione facit, quia ſubſtan
tia damni ſeu intereſſe, eſt certa, proinde facilius
toleratur taxatio reſpectu quantitatis per ea,
quæ ponit Dec.in cap.cum uenerabilis, numero
14.in fi.de exceptio.ubi ait quod & ſi regulari-
26 ter conueniri † non poſſit de certa quantitate lo
co intereſſe, tamen quando intereſſe eſt certum
in ſubſtantia, ſed incertum reſpectu quantitatis,
tunc ualet conuentio, licèt poſſit eſſe maior, vel
minor, quàm verum intereſſe, Caecialup. in l.
cunctos populos, num. 82.C.de ſum.Trinit.vbi
quod ualet taxatio facta a princ. quando de fu-
turo intereſſe conſtare poteſt, Rebuff.in l.unica,
num.618.C.de ſent. quæ pro eo quod inter.vbi
ponit exemplum de emptore prædij, cum quo
poteſt uenditor conuenire, quia fructus ſunt cer
ti, licèt quantitas poſſit uariari, Cagnol.in d.l.iu
rabit, numero 57. C.de actio.emp.ubi ita conci
liat contrarias Decij opiniones, idem Cagnol.
in d.l.vnica, num.49.Ioan. Bapt.Lup.commen.
1.§.6.num.126.ubi tamen non bene rem expli-
cat. Apparet autem ex prædictis non obſtare
eos qui contrarium expreſsè determinarunt, vo
lentes quòd maritus non poſsit a principio con
uenire de certa quantitate ſibi ſoluenda pro ali-
mentis, ut Ioan.And.Butr.Card.Io.de Ligna.&
Ambroſ.de Vigna.in d.c.ſalubriter, Alex.in con
ſil.74.& in conſ.141. nume.6.vol.5. Anchar.in
conſ.150.num. 4. Laur. de Rodul.in tract.de u-
ſur.par.2.num.53.Socin.in conſ.88.num.18.in
conſ.130. num. 10. uol.4. ubi dicit magis com-
munem, Dec.in conſ. 119. col.pen. Cagnol.in l.
unica, num.5.C.de ſenten. quæ pro eo, quod in-
ter. eandem communem dicit Lup. in c. per ue-
ſtras, in 6.not.§.8.infertur, circa fi. Archiep.Flo-
ren. in ſum.par.2. tit.1.§.7. nume.27. Cotta in
memor.incipien. dos ſoluto matr.col. 2. uer.in
marito autem, Plot. qui citat infinitos, in tract.
de in lit.iuran.§.11. num.15.ubi poſt Dec.Lup.
& Silua.dicit quòd eo caſu utile uitiatur per in-
utile, quia etiam uerum intereſſe non poterit per
teſtes probari nec peti. prior enim opinio com-
munis eſt, ut teſtantur relati Doctores, & conſtat
ex eorum numero, & ualidioribus ſuſtinetur ra-
tionibus, & ea præcipuè, quod non ſolum inter
eſſe eſt debitum, ſed etiam eſt certum, licet quan-
titas ſit ambigua, ideo pactum dicitur factum, ſe
cundum iuris diſpoſitionem, c. cum dilecti, de
conſuetud. Felyn.in c. cauſam quę, de reſcrip.&
iſto caſu ceſſat ea ſuſpicio uſurarum, quæ militat
in alijs contractibus. plurimum enim refert,
quod uerum ſubſit intereſſe. Eadem ratione ua-
27 let † ſtatutum mandans quod quantitas certa
ſoluatur pro intereſſe dotium, ſecundum Bal.in
l.fi.§.præterea, num.5. C.de iure dot. Alexan.in
conſi.63.col.2.uol.3.& in conſ.31.num.7.uol.
4. Cępol.in conſilio ciuili 15. Archiep. Floren.
d.cap.7.nu.33. Conrad. de contract.quæſt.35.
concluſ.11.& 12.Card.& Imola in clemen.1.de
uſur. Abb.d.c.ſalubriter, Ruin. in conſ. 224.nu.
14. uolum. 1. ubi idem dicit de conſuetudine,
28 † moder. Galli in tracta. de uſur. quęſtio. ... nu-
mero 527. ubi tamen dicit tolerandum eſſe ſta-
tutum intra certos terminos, Corne.in conſilio
fi.colum. 2. uolum. 2. ualet enim argumentum
29 † a pacto ad ſtatutum & conſuetudinem, l.fi.ubi
Bar.Bal.Salyc.& alij. C.de fideiuſſor.Iaſ.in l.fi.
numero 5.ff.qui ſatiſd.cogan. Euerar. loco 89.
in princip.

Ampliatur pariter principalis concluſio, vt
procedat ſiue dos a patre ſit promiſſa, ſiue ab ex
30 traneo, † qui non teneretur dotare, vt videtur
uelle tex.in dicta l. fi. §. pręterea. qui ſecundum
glo. & Bar. loquitur ſolum in extraneo, ſecun-
dum uerò Bal. & alios loquitur in patre, & in
extraneo. & licèt c. ſalubriter, loquatur de ſoce-
ro, tamen illud eſt propter facti contingentiam,
quod narrat, & hanc ſententiam multis defendit
Corn.in conſilio ultimo, columna ſecunda, ver.
quæ ratio non uidetur cadere, uolumine ſecun-
do, ubi ideo inquit non eſſe generalem ratio-
nem, nec omnibus conuenire eam, qua dicitur
ideo deberi alimenta marito, quia qui dotem
promiſit releuatur ab onere alendi, & in ſo-
cru loquitur Ruin. in dicto conſilio 224.num.
13.Didac. d. cap.1. numero 3. uer. hinc primo
apparet.ratio enim capituli, ſalubriter, fundata
ſuper oneribus matrimonij æquè procedit in
extraneo dotante, ſicuti in patre, ut per eum, &
hoc etiam uoluit Fortun. in dicto tracta. de ul-
timo fine, numero ſeptuageſimoſecundo, uer.
unde rurſus infertur. quod tamen in extraneo
debentur uſuræ ſecundum quantitatem one-
rum, & non ultra, licèt ſecundum eum aliud ſit
in patre dotante, propterea non curandum de
moder. Gallo in dicto tracta. numero 525. in
fi. uer. ſed ſi extraneus. ubi uolunt, quod uſu-
ræ debitæ ab extraneo non excedant tertiam
centeſimæ, & diſtinguunt dato pignore, an ſim-
pliciter datum ſit, uel cum pacto lucrandi fru-
ctus, quia ſine pacto uult quod teneatur fructus
compenſare in ſortem.

Hæc concluſio ſic ut ſupra firmata non proce
dit, quando maritus onera matrimonij non ſu-
ſtineret, quia nõ põt petere uſuras dotales, vel ali-
mẽta loco uſurarũ, quia ex pdictis cõſtat vſuras
dẽri pp onera mrimonij, ergo ceſsãtibus oneri-

bus ceſſant vſuræ, c.cum ceſſante, de appellatio.
& dicit Bar, in l. Scio. ff. de annu. leg. quod ſecun
31 dum cauſam † annexam determinatur id, quod
fit ob cauſam, ſequitur ibi Alber. & deficiente
onere, deficit præſtatio, quæ fit propter onus, l.
generaliter, §. 1, C. de ſacroſ. eccleſ. Rom. in cõſ.
417. nu. 4. & quando grauamen eſt cauſa cõmo-
32 di, ſublato grauamine † ceſſat cõmodum, l. cum
qui, in princ. vbi Bar. in ſummar. ff. de iureiur. &
in ſpecie, quòd maritus non conſequatur alimē
33 ta, vel vſuras dotales, quando non ſuſtinuit † one
ra matrimonij, probat tex. in l. in inſulam, §. uſu-
ras. ff. ſoluto matrimo. vbi Bal. dicit quòd mari-
tus, qui non alit vxorem, non petit dotis vſuras,
ſequitur Imola ibi in prin. qui omnes dicunt eſ
ſe notabilem doctrinā glo. Bar. & alior. in l. ſi ab
hoſtibus, §. ſi uir uxorem. ff. ſoluto matrimo. po-
nunt Doctores in d. c. ſalubriter, Corne. in con-
ſil. 240. col. 2. ver. hinc dicendum videtur, vol. 3.
vbi dicit quod non petit alimenta dotis mari-
tus, qui non ſuſtinet onera matrimonij, Plot. in
d. §. 11. nume. 4. vbi allegat Abb. in conſi. 79. &
Marſil. in conſi. 264. qui de hoc nullum faciunt
verbum, eodemque errore lapſus eſt Ioan. Bapt.
Lup. d. §. 4. nume. 78. qui eoſdem citat, Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, numero 34. ff.
de liber. agnoſ. vbi refert Bal. qui & ipſe nihil ad
propoſitum dicit, & quia lucrum dotis, quod ex
34 ſtatuto defertur, marito conceditur † propter
onera matrimonij, vt inquit glo. in l. ſi donatu-
rus, in uerbo dumtaxat. ff. de donat. ob cauſam,
quam ſequuntur Doctores communiter, ſecun-
dum Alexan. & Iaſ. ibi, Bal. & Fulgoſ. in l. non
ſine, in princip. C. de bonis, quæ liber. idem Bar.
in l. ſi cum dotem, in §. ſi pater, in fi. ff. ſoluto ma-
trimo. Cuman. Caſtren. Abb. Salyc. Socin. Aret.
Felyn. Corne. Iaſ. Crot. Campeg. Purpur. Ruin.
Pariſ. & alij, quos congerit, & ſequitur Rolan. in
tracta. de lucro dot. quæſt. 4. per totum, præci-
puè numero 10, & ſeq. Phanuc. in eod. tracta.
glo. 8, numero 1. & ſequen. ubi multos allegat,
35 ideo ſi maritus non ſuſtinuit † onera matrimo-
nij, non etiam conſequitur lucrum prædictum,
Bal. in auth. dos data, colum. 1. C. de donat. ante
nupt. Anan. in c. ſalubriter, colum. pen. in fi. Ale
xan. in conſi. 122. colum. 2. uolum. 7. poſt Bald.
in conſi. 289. in princip. uolum. 1. multos alle-
gat Rolan. in d. tracta. quæſt. 68. nu. 5. & ſeq. &
hanc limitationem intelligendam cenſeo, etiam
quando culpa uxoris maritus onera matrimo-
36 nij non ſuſtinet, † ut quia ipſa recuſauerit dotem
ſoluere, & propterea maritus expulerit eam do-
mo, vel ei hac de cauſa alimenta negauerit. eo
enim caſu licèt uxor ſit in cauſa, tamen maritus
non conſequitur alimenta, & huc uoluere Bald.
Imola, & Alexan. in dicto §. uſuras, dum dicunt
quod & ſi maritus non alat uxorem, quæ pro-
miſſam dotem non ſoluit, tamen non petit ali-
menta ſolutionis retardatæ; & ratio eſt, quia
ſat eſt, quod cauſa alimentorum poſſet, nec
curandum eſt cuius culpa ceſſet: dantur enim
alimenta in quandam recompenſationem dam-
ni, quod patitur maritus alendo vxorem, ergo

damno circumſcripto denegatur petitio, & ſi
concederentur alimenta uiro, qui non ſuſtinuit
onera matrimonij, tunc continerènt merum lu-
37 crum, & eſſet uſura, quæ omni iure † eſt prohibi
ta, glo. in cap. quia in omnibus, in uer. multi. de
vſur. Alexan. in conſ. primo, in princip. volum.
2. Ruin. in conſ. 149. numero 8. volum. 4. Pariſ.
in conſilio 54. numero 60. volum. 1. Rolan. in
conſ. 35, numero 26. volum. 1. Natta in conſilio
369. numero 5. alias vbi præſtatio non eſt ad
certam cauſam reſtricta, & limitata, habetur con
38 tractus † pro impleto, quando per eum ſtat cui
erat implendum, l. hæc venditio, in fi. princip. ff.
de contrahen. empt. l. iure ciuili. ff. de conditio.
& demonſtr. Bar. in l. ſi quis arbitratu, colum. 2.
ff. de uerborum oblig. Ruin. in conſilio 166. nu
mero 12. volum. 3. Gràm. deciſ. 102. nume. 108.
Natta in conſ. 282. nume. 5. Cephal. in conſ. 89.
num. 5. Menoc. de arbitr. iudic. quęſtio. 68. nu.
58. Contra tamen noſtram limitationem facit
tex. in l. pater filiam, quę eſt l. fi. in princ. ff. de do
39 li mali excep. ubi ſi pater ex pacto † tenetur filiā
alere, & alimenta ſeu vſuræ dotales ſint per erro
rem promiſſæ, non debentur: a contrario autem
ſenſu uidetur, quod ſi non ſint promiſſæ per er-
rorem debeantur, valet enim argumentum a
40 contrario † ſenſu, l. prima, vbi omnes Doctores,
ff. de offic. eius. l. qui teſtamento. §. mulier. ff. de
teſtam. Ripa in l. ex facto, numero 14. & nume.
29. ff. de vulg. Euerar. loco quarto, in principio.
ſed reſponderi poteſt quod ille tex. loquitur in
41 uſuris promiſſis, † quæ & ſi de iure non debean-
tur, tamen donari uidentur. l. cuius per errorem.
ff. de reg. iur. & ſi dicatur quòd uſuræ etiam pro-
miſſę non debentur, dico hoc verum eſſe hodie
inſpecto iure canonico, ſecundum quod ſunt
42 prohibitæ, at ſecus eſt inſpecto iure † Digeſto-
rum, l. placuit. ff. de uſur. l. eos, C. eodem tit. Bar.
in authen. ad hęc, C. de uſur. & in l. prima, ubi
Iaſ. numero 48. C. de ſum. Trinit. probat Didac.
d. libro 3. uariar. reſolutio. cap. 1. numero 6. ceſ-
ſante autem promiſſione etiam eo iure non fuiſ-
ſent debitæ in eo textu.

Similiter non procederet noſtra concluſio,
43 quando maritus ex pacto † teneretur alere uxo-
rem, quia tunc præſtat alimenta non intuitu do
tis promiſſæ, ſed ex pacti neceſsitate: ideo licèt
dotis ſolutio differatur, non petit uſuras dotales
ſeu alimenta: ceſſat enim eo caſu ratio cap. ſa-
lubriter, ideſt ſupportatio onerum matrimo-
nij. & licet etiam tunc interſit mariti habere do-
tem in tempore conuento, tamen non eo inter-
eſſe propter quod a lege canonica permiſſa eſt
uſura, poterit itaque uſuram illam petere, quæ
deberetur ex mutuo, depoſito, uel alio contra
ctu. ſed non quę debetur ex dote, ita expreſſe de
clarat Corneus in conſilio 240. columna ſecun-
da, uolumine 3. Sed ne in hoc quoque meum de
ſideretur iudicium, hęc Cornei limitatio nō pla
cet, quia & ſi maritus promittat vxorē alere, non
tamen hæc obligatio tollit obligationem alen
di, quæ eſt inducta a lege, vt dicimus de hipothe
44 ca tacita, † q̄ a lege fauore dotis inducit, l. vnica,

§. &

§. & ut plenius, C. de rei uxor. actio. ea enim
45 non tollitur per expreſſam † conuentionalem,
ſecundum glo. in l. fin. C. de pact.conu.ubi Sa-
lic.& alij, & latè declarat Neguſ. de pignor.in 4.
mem.de pignore. 2.par.nu.8 a.ex ſeq. ideo ſicu-
ti obligatio legalis nõ impedit quo minus ma-
ritus, qui alit uxorem,conſequatur uſuras a ſo-
cero, ita nec obligatio conuentionalis, & idem
eſſet, ſi obligatio conuẽtionalis nouaret legalẽ,
quia ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius
46 locum† ſubrogatur,l.ſi eum.§. qui iniuriar.ff.ſi
quis caut. & priuilegiũ nouatæ actionis compe
tit ẽt nouanti,ſecũdũ Bar.in l.alia ff.de nouatio,
Secundo reſpondeo, quòd promiſſio alen-
di uxorem habet tacitam conditionem, quę
ineſt etiam legali obligationi, ſcilicet ſi dos
ſoluatur. videmus enim promiſſionem du-
cendi aliquam in vxorem, etiam ſi iurata ſit, in-
47 telligi † modò dotem det, ſecundum Bald. in c.
iurauit, nu. 3. & 5. de probatio.Io.Lup.d.c.per
ueſtras, in 3, not.§.a. nu.4. folio 136. ergo niſi
dos ſoluatur,non erit alenda, & conſequenter ſi
alatur, poterunt alimenta ſeu uſuræ peti, perin-
de ac ſi nulla fuiſſet promiſſio.
Tertio moueor,quia cum in ipſo cõtractu ma
trimonij dos promittatur & maritus conueniat
uxorem alere, iſta cõuentio intelligi debet facta
contemplatione dotis promiſſæ, quia quando
48 plures† actus fiunt eodem tempore, vnus cenſe-
tur fieri contemplatione alterius,& uidentur in-
uicem correſpectiui.l. ſi ventri.§. fin.ff. de priui-
leg.cred.Bar.in con. 161.col.1. Bal. in l. petens,
nu.49.C.de pact.Anch. in con.434.nu.3. alios
citat D. Becius in con.92. nu. 6.& ſeq. ergo nõ
eſt verum, quod alimenta non fuerint præſtita
propter hoc, ſed propter illã conuentionẽ: dos
enim cum ſit cauſa dictæ cõuentionis, eſt etiam
cauſa alimenta præſtandi in exequutionem con
49 uẽtionis,quia cauſa† cauſę eſt cauſa cauſati,Bar.
l.4. §. actor.nu.2.ff.de re iudic.gloſ.in l.fin.poſt
principium, uer.nuptijs,C.de donat.ante nup.
Iaſ.in l.quominus, num. 17.ff.de flumin.deciſ.
Pedem. 167. nu.28.ſubeſt & alia ratio, quam
infra referam, tractando de augumento dotis.
Limitatur quoque principalis concluſio, ut
non procedat,quando data eſt dilatio ad ſoluen
dum dotem nulla interim facta conuentione ſu
per vſuris, vel alimentis,quia ante euentum diei
50 conuenti non debentur uſuræ: dilatio† enim da-
ta uidetur fauore debitoris,l. cum qui calendis,
ff. de verb. oblig. & per hanc rationem ita de-
51 terminat † Imola in d.l. in inſulam, uer.uſuras,
col.2.ver.ſed iuxta prædicta.ff.ſoluto matrimo-
nio,Butr. & alij in ca.ſalubriter, de uſur. Socin.
in conſ. 130. nu. 3.uol.4.Dec.in cõſ. 119.col.4.
nu.7.ver.ſecundo ad hoc uidetur, quia durante
52 termino ad ſoluendum, debitor non† eſt in mo-
ra,l.lecta.§.ſed cum ſortis.ff.ſi cert. pet. gl.in l.ſi
cum exceptione .§. quatenus, in uer. tripli.ff.
quod met. cauſa. ergo ceſſat etiam petitio uſu-
rarum,quę conceditur propter moram, ut dici-
tur ĩ d.c.ſalubriter,Lup.in d.c.ꝑ ueſtras,in 6.no
tab.§.8,uerſ. octauo infertur, num.3.uer.ſecus
tamen ſi ſimpliciter, Plot. in d. tracta. de in lit.
iurando.§.11.nu.14.ver.ſi verò maritus.& pro
intelligentia aduertatur,quia Butr.& alij in c. ſa
lubriter, diſputant an data dilatione ad ſoluen-
53 dum dotem, licita ſit conuentio † de ſoluendo
certum quid loco intereſſe, dum aduenerit dies
ſolutioni ſtatutus. & multi tenent non ualere,
Lup.d.§.8.infertur,nu.3. Crau.conſ.189.nu.7.
ver,quintus caſus, Rube.conſi.108.per totum,
poſt alios quos citant. alij vero contrariam par-
tem defendunt, ut poteſt uideri apud Didac.d.
cap.1.nu.3.ver,quinto eodem iure, Moder.Pa-
riſ.in d.tracta. nu.524.& Io. Bapt. Lup. d.§.4.
nu.75.& ſeq. ubi allegat Bal.nouell.Cagnol.&
Fort. Sed hæc quęſtio non facit ad præſentem
limitationem,quia præcitati Doctores loquun-
tur quando in conceſſione dilationis adeſt pa-
ctum de ſoluendo certum quid,nos uero quæri-
mus, an nulla pactione præcedente debeãtur ali
menta.ſed pro parte noſtra ſtant illi omnes,qui
tenent non eſſe licitum pactum, quando data
eſt dilatio, quandoquidem ſi non debentur ſtan
te pacto, multo minus debebuntur quando ni-
hil eſt conuentum: & ſanè ratio illa, quod debi-
tor non ſit in mora,eſt potens, nec habet replica
tionem, & per eam inquit Ang. in conſ.158. ꝙ
54 & ſi ſtatutum dotis lucrum deferat † marito,
loquendo de dote reſtituenda, non tamen lu-
cratur maritus dotem pro qua data eſt dilatio,
ſequitur Iaſ.in l.ſi donaturus.§.1.nu.15.ff.de do
nat.ob cau.Crot.& Boer.quos citat & ſeq.Pha-
nuc.in tracta.de lucro dotis,in uer.reſtituenda,
num.38. & facit, quia dos habetur pro ſoluta,
55 † quando ſtat per aliquem quominus ſoluatur,
in Auth.de non eligen. ſecun.nuben.§.pen. ubi
glo.magna,Bal. con.131.uol. 1. cum aliis apud
Rol. de lucro dot. quęſtio.7. Phanuc. in d. uer,
reſtituenda, nu.35. vbi inferunt quod data mo-
ra mulieris maritus lucratur dotem non ſolu-
tam, etiam ſi a ſtatuto deferatur lucrum dotis
datę ſolummodo, ita in propoſito quominus
dos ſit ſoluta ſtat per maritum, qui dilationem
dedit ad ſoluendum, facit etiam quod uoluit
Guido Papę in quæſtio.430. ubi & ſi mulier,
quæ non ſoluit dotem non lucratur donationẽ
56 propter nuptias, uel ſolum pro† ea parte lucre-
tur pro qua dotem ſoluit, & non ultra.§.hoc igi
tur, iuncta gl.in ver.uirum,in Authen.de ęqual.
dot.& in §.illud quoque,ubi Ang.not.in Auth.
de non elig.Ange. in §.fuerat, nu.32.Inſtit. de
actio.Guido Papæ queſt.274. tamen ſi maritus
dedit dilationem ad ſoluendum, & ante euentũ
57 diei moriatur vxor, † lucratur donationem,ac ſi
dos eſſet ſoluta, idem uoluit Afflict.in deci.333,
quia ſecundum eum non eſt imputandum mu-
lieri quòd ante diem conuentum non ſoluerit,
alios citat Rol. in cõſ.10. nu.4.& ſeq.uol.1.ubi
enim agimus de mora uitanda, idem eſt quod
ſolutio ſit facta,uel quod data fuerit dilatio.
Pari modo limitatur concluſio principalis
vt locum non vendicet, quando debitum dotis
eſſet transfuſum in alium contractum, puta in
mutuũ uel depoſitum, quia tunc pro eo mutuo
vel

58 † vel depoſito, etiam data mora, non licebit vſu-
ras petere, uel alimenta, ita expreſſe determinat
Capic. in deciſ. 183. per totam, mouetur ex deci
ſione Barto. in l. aliam. ff. de nouatio. dum uult
quòd priuilegia a lege conceſſa actioni nouatæ,
quæ inſunt odio debitoris moroſi, ut ſunt uſuræ,
59 non cenſentur repetita † in actione nouante, &
ſubdit quod Bar. intelligit etiam de uſuris fauo-
rabilibus, ut quæ ab emptore debentur ex l. cu-
rabit, C. de actio. empti. & illam Bar. diſtinctio-
nem ſequuntur Ang. & Imola ibi, eam dicit cō-
munem & ſeruari in practica, Aret. in §. ſuerat,
nu. 24. Inſtit. de actio. ubi Iaſ. nu. 124. addit con
cordantes, & cum illa diſtinctione tollitur ge-
neralis illa regula, quę hēt, quod nouatio cenſe-
tur facta cū omnib. priuilegiis & qualitatibus,
60 quæ ex natura rei, vel cauſę † competebant actio-
ni nouatę, ut per Bar. in l. ſi quis cum aliter, nu. 4.
ver. præterea poſito. ff. de uerb. oblig. & ſequun-
tur Doctores communiter, ut inquit Alex. nu.
3. & Aret. qui ſubdit eſſe ſingulare dictum Iaſ.
nu. 12. intelligitur enim quoad ea priuilegia,
quæ fauore actionis, vel cauſę inducta ſunt, non
de ijs quæ in odium debitoris. & poteſt eſſe ra-
61 tio, quia per translationem unius † contractus in
alium extinguitur primus, ut per Doctores in
l. ſingularia. ff. ſi cer. pet. in l. certi condictio, in
§. depoſuit, ſupra eodem. exctincto autem pri-
mo contractu, extinguūtur omnia eius priuile-
gia, ca. acceſſorium, de reg. iur. in 6. ideo Salic. in
auth. ad hæc, nu. 13. C. de vſuc. dum tractat, an
priuilegium alimentorum tranſeat in ceſſiona-
rium, mouetur ea ratione, quia debitum ex cau-
ſa dotis non eſt extinctum, innuens, quòd aliud
eſſet ſi forèt extinctum.

Circa hanc limitationem aduerte, quia non
caret dubitatione etiam attēta diſtinctione Bar.
in d. l. aliam, de nouatio. vult enim Bar. quòd in
actione nouante cenſeātur repetita priuilegia,
quæ in actione nouata inerant fauore credito-
ris, uel cauſæ. at multi uolunt quod diſpoſitio c.
62 ſalubriter, ſit inducta ſpeciali fauore † mariti cre
ditoris ex cauſa dotis, ita intelligit ibi Io. And. di
cens quod uſura non reperitur in iure alio caſu
permiſſa, quod ſi verum eſſet, utique eſſemus in
primo membro diſtinctionis Bar. & deciſio Ca
pic. non eſſet uera, ſed contra Ioan. And. volunt
multi tex. in d. c. ſalubriter, nihil continere ſpe-
cialitatis in dote, quia cum fundet ſe ſuper one-
ribus matrimonii, habebit locum in alio quo-
cumque contractu, in quo cadat eadem ratio in-
tereſſe creditoris, uti primus omnium aduertit
Bal. nouelli in tracta. dot. par. 7. in 3. ſpecia. col.
3. in fi. verb. & ſic ex omnibus prędictis, Ioan.
Lup. in d. §. octauo infertur, col. 3. ver. ex iſtis re-
ſultat, & admittit Fortun. in d. tracta. de ult. fi.
nu. 68. & ſeq. dum dicit illum tex. procedere ra-
tione intereſſe, nec eo permitti vſuram, Moder.
Pariſ. in d. tracta. num. 525. uer. rurſus, poſt Di-
dac. d. cap. 1. nu. 3. ver. ſecundo conſtat, & Ioan.
Bap. Lup. d. §. 4. nu. 80. veritas igitur quæſtionis
dependet ab eo, an c. ſalubriter, inducat ſpecia-
le priuilegium fauore dotis, quia ſi eſſet ſpecia-
le, vtique hic fauor tranſiret in actionem nouan-
tem: ſi verò non eſſet ſpeciale, non tranſiret. &
63 quia mentionem fecimus de vno † debito tranſ-
fuſo in aliud, vt quando & q̄uo id fieri queat in-
telligas, vide Doctores omnes in d. l. ſingularia,
vbi præcipue Cagnol. & in l. certi cōdictio. §. de
poſui. ff. ſi cert. pet. vbi Dec. inquit quòd hęc nō
eſt ſimulatio, includitur ſtatuto loquente de ſi-
mulatione.

Alio etiam modo intelligi debet noſtra con-
cluſio, ne effectum ſortiatur, quando dos a pa-
tre, vel extraneo foret promiſſa, non marito, ſed
64 vxori: tunc enim, quia promiſſor † nō dicitur mo-
ram facere marito, cui non eſt obligatus, non
datur alimentorum petitio, ita latè proſequi-
tur Ruin. in conſi. 221. per totum, uolu. 1. quem
citat & ſequitur Phanuc. in tracta. dot. in d. glo.
in ver. reſtituenda, nu. 38. & ratio eſt, quia non
datur mora, ubi non eſt debitum: ſi enim ubi
ſubeſſet debitum non contrahitur mora, quādo
non eſt liquida quantitas, vt dixi ſupra in ampli
ationibus huius concluſionis. multo minus
erit mora, quando debitum non ſubeſſet, cum
maior ſit effectus ſubſtātię ſeu principalis quā
acceſſorij, vt de ſe patet. & Doctores, qui dicunt
maritum poſſe agere ad alimenta, præſupponūt,
maritum eſſe dotis creditorem. hoc autem præ-
65 ſuppoſitum ſemper † eſt verificandum, glo. in l.
mancipia. C. de ſeru. fugit. & diſpoſitio non ha-
bet locum, niſi uerificetur præſuppoſitum in ea,
ſecundum Bart. in d. l. mancipia. Roma. in ſing.
595. ubi additio, allegant multos concordantes,
intelligit tamen Ruin. in d. con. 221. in princi-
pio, procedere limitationem, quando uxor ipſa
non dediſſet in dotem nomen illius debitoris,
qui ſibi dotem promiſit, potiſſimum fundamen
tum ſuum in hoc verſatur, quod marito non da-
tur actio ad petendum dotem, quæ non ſibi, ſed
vxori fuit promiſſa, & ſi vxor dediſſet in dotem
illud nomen, uidetur ſentire quod marito detur
actio ad alimenta, quia eo caſu militat ratio cap.
ſalubriter, ex quo maritus ſuſtinet onera matri-
monii. ſed hoc caſu dubium facit, quia etiam ſi
vxor det nomen debitoris in dotem, nō videtur,
quod ſi debitor ſit in mora, poſſit maritus alimē
66 ta petere, nam nemo poteſt plus iuris † transfer-
re in alium, quàm ipſe habeat. l. traditio. ff. de ac-
quir. rer. dom. ca. nemo plus, de reg. iur. in 6. l. ne
mo plus iuris, ubi Dec. & Cagnol. ff. eod. tit. ſed
vxori non competebat hoc ius conſequendi ali-
menta, ut declarat Ruin. d. con. 221. ergo nec ma
rito, qui cauſam habet ab uxore. facit etiā, quia
67 ceſſionarius † ſuccedit in ius cedentis, l. emptor,
ubi Bal. in 1. notab. C. de hæred. vel actio. uend.
l. ſi quis donare. §. 1. ff. de donatio. inter vir. & v-
xo. dixi in con. 12. nu. 16. & mutatione perſonę
68 non uariatur † conditio obligationis, l. 2. §. ex
his, ubi Bart. & Doctores omnes. ff. de uerb. obl.
69 & ſicuti debitor † non poteſt præiudicare credi-
tori, nec eius conditionem duriorem facere, l. de
bitorum. C. de pact. ita nec creditor cedendo
uni poteſt obligare in plus debitorem, quam ſi-
bi foret obligatus. ſunt enim correlatiua, argu-

mento

mento l.fi.C.de indicta vidui.tollē.& dicit Bar.
in l. ſi poſt diuortium. ff.ſoluto matri. quod mu-
tatione perſonæ non tollitur priuilegium com-
70 petens † debitori,& infert ad aliqua Dec. in con-
ſilio 59. numero quarto, videtur itaque, quod
ubi dos eſt promiſſa uxori, non liceat marito pe
tere alimenta, etiam ſi uxor ceſſerit dotis nomi-
ne nomen debitoris. ſed magis placet prima opi
nio, quia attenta communi opinione, quæ ha-
bet quod diſpoſitio cap. ſalubriter, contineat ius
generale, non autem ſpeciale in dote, fatendum
eſt quemcunque debitorem mariti ex cauſa do-
tis teneri ad intereſſe, quod maritus patitur ob
retardatam dotis ſolutionem, ex quo interim
ſuſtinet onera matrimonij. ratio enim æquè mi-
litat pro marito ceſſionario, ac ſi ei dos promiſ-
ſa fuiſſet, quia poſtquam ei ceſſum eſt nomen, in
cipit ſibi deberi intereſſe dotis ex perſona pro-
71 pria, ideo actio † mutat naturam ſuam. l. 1. & l.
aſſiduis, §. exceptis, C. qui pot. in pigno. habe. &
attenditur perſona ceſſionarij, nō cedentis: ideo
ſtante ſtatuto, quòd cauſæ inter affines compro-
72 mittantur, cogetur ceſſionarius † compromitte-
re ſi affinis ſit, Iac. Butr. in l. Plautius. ff. de procu
rato. Alber. in tract. ſtatuto. par. 2. quæſtio. 202.
Blanc. in tracta. de compromiſſis, quæſt. 3. nu-
mero 51. in fine. & poſtquam nomen eſt ceſſum,
iam creditum eſt mariti, non uxoris, & incipit
intereſſe mariti, proinde illud interuſurium de-
betur ex propria perſona mariti, non uxoris, &
ideo conditio obligationis variatur, argumento
l. fi. C. de euictio. ubi hæres fideiuſſoris admitti-
73 tur ad † uendicandum ſundum, quem fideiuſſor
non potuiſſet vendicare, & hoc quia hæres ibi
uenit ex perſona propria, quod eſt ſingulare,
ſecundum Bar. & alios ibi, qui dicunt eſſe notan
dū, & nō reperiri alibi, declarat Iaſ. d. l. ſecūda, §.
ex his, numero tertio. ff. de ver. ob. & non obſtat
quod dictum eſt mutatione non poſſe inſerri præ
iudicium debitori, quia reſpondeo hoc præin-
dicium non prouenire ex ipſius perſonæ muta-
tione, ſed propter moram, & defectum credito-
74 ris in ſoluendo, quæ † ipſi oneroſo nocere debet,
cap. mora, vbi glo. & Franch. de reg. iur. in ſexto,
l. in condemnatione, §. vnicuique, ubi glo. citat
concordantes. ff. de reg. iur. quare dicendum
quod maritus petere non poteſt alimenta, quæ
uxori præſtitit antequam nomen debitoris fue-
rit ſibi ceſſum, ſed bene petere poteſt alimenta
pro tempore poſt ceſſionem ſibi factam, quia pri
mo caſu perſona uxoris cedentis attenditur,
ſecundo verò caſu inſpicitur perſona ceſſiona-
rij.

Limitat rurſus Corne. in conſilio 240. per to-
tum, volumine tertio, hanc concluſionem, ut nō
75 procedat in augumento dotis: mouetur, quia ali-
menta conceduntur marito propter matrimonij
onera, ut dictum eſt: at maritus antequam augu
mentum dotis promitteretur, tenebatur pro do
te primo loco conſtituta alere uxorem, ergo nō
poteſt allegare quod præſtiterit alimenta con-
templatione huius augumenti, quando etiam
nullo facto augumento tenebatur onera matri-
monij ſubire, quo circa ceſſat ratio capituli, ſalu-
briter, & Doctorum ſupra relatorum. ceſſare er-
go debet etiā diſpoſitio per iura vulg. Ego nul-
la ratione adduci poſsū, vt Corneo ſubſcribam,
76 quando clarum ſit quòd augumentum † regula
tur ſecundum naturam ſui principalis. l. ſi ex to-
to, & l. quod in rerum, §. ſi quid poſt, ff. de leg. 1.
77 & augumentum dotis iiſdem regulis † iudicatur,
quibus dos. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de
pact. dotal. l. etiam. C. de iure dot. quem tex. Bal.
in ſecundo notab. ad id trahit, quod ſtipulatio
78 † dotis quā ius ſit ſtricti iuris, extēditur ad illius
augumentum, Aret. in l. ſi in teſtamento. ff. de
vulg. Iaſon in rub. ff. ſoluto matrimonio, colum.
fi. & quod augumentum eiuſdem ſit naturę cum
ipſa dote, ponit Natta in conſilio 253. numero
quarto, latè Rol. in tracta. de lucro dot. quæſtio.
100. & ſicuti debitor dotis tenetur ad uſuras er-
ga maritum, ita & qui debet augumentum. &
non obſtat ratio Cornei, quod ſcilicet abſque
eo augumento tenebatur maritus alere uxorem
propter dotem primo loco conſtitutum, quia
etiam ſi alere teneretur, non tamen ſit quin com
modius eam poſſet alere cum augumento illo
dotis, quam feciſſet ſine augumento, & ita non
tollitur intereſſe, quod paſſus eſt maritus ob dila
tam augumenti ſolutionem: ſicuti enim dos ſer-
79 uire † debet oneribus matrimonij, l. dotis fru-
ctus, ff. de iure dot. l. vbi adhuc, C. eod. tit. ita &
augumētum, & aliud eſt dicere quod maritus te-
neretur alere, aliud verò quod nō ſit paſſus dam-
num: nam etiam qui tenetur alere patitur dam-
num, ſi dos ſibi promiſſa non ſoluatur, quia cogi
tur de proprijs bonis alere, ſicuti alimenta præ-
ſtitiſſet de fructibus dotis, atque ideo ratio, quā
conſiderant Doctores in marito, cui dos non ſol
uitur, militat in eo, cui augumentum dotis non
ſoluitur: & ſiue obligatio alendi proueniat ex
pacto, ſiue ex legis diſpoſitione, ſemper maritus
dicitur damnum pati, quando ei dos non ſol-
uitur, qua ratione non video quomodo auſus
fuerit Corne. dicere quòd hoc caſu marito ni-
hil abeſt, cum id abſit quod alit de ſuo patrimo-
nio, quam aluiſſet de augumento dotis, & nō va-
let argumentum, tenebatur alere, ergo non po-
teſt petere vſuras dotales.

Aliam limitationem ponit Abbas in conſilio
85. nu. ſecundo, uer. quod autem tranſactio,
uſque ad finem, uolumine ſecundo, ut ſcilicet
80 non debeantur marito alimenta † ob moram fa
ctam in ſoluendo dotem promiſſam, quando re-
tinuit iugiter uxorem in ſuo obſequio, nam ale
re tenetur, quæ ſibi ſeruit, l. in rebus, §. poſſunt.
ff. commoda. & in ſpecie Bart. in l. quod in uxo
rem. C. de neg. geſt. & licèt utatur duabus alijs
rationibus, illæ tamen non ſeruiunt pro hac li-
mitatione, & præter eum idipſum uoluit Cor-
ne. qui tamen de Abba. non meminit, in conſilio
ultimo, columna tertia, in fi. uolumine ſecundo.
quia cum ipſe qui recipit ſeruitia, teneatur ale-
re, & non alius, non debet ab alio alimenta pete
re, Lup. d. c. per ueſtras, in tertio notab. §. pri-
mo, folio 135.

Horum

Horum tamen ſententiam probare non poſ-
ſum, & licet Crau. in con. 189. num. 7. in quinto
caſu, in fi. uer. non omitto in hac materia, dicat
Abbatis opinionem eſſe extraneam, ſed nihil al-
leget ad illius confutationem, nec mentionem
faciat de Corn. tamē ratio eſt in cōtrarium, nam
81 ſemper debet † operari uiro, etiam ſi dotata
ſit. glo. in l. ſi uxorem. C. de condit. inſert. in l. li-
bertæ, & in l. quod ex liberta, C. de oper. lib. &
ſuo loco dicemus, & tamen dicunt Doctores ꝙ
maritus petere poteſt uſuras dotales: duo enim
vxor tenetur præſtare, dotes promiſſas, & ope-
ras obſequiales: proinde, ſi alterum tantum præ-
82 ſtet, † non liberatur ab altero, l. ſi hæredi plures.
83 ff. de cond. inſtit. & copulata habentur loco † v-
nius. l. 1. §. ſin autem ex his. C. de cad. tollen. Iaſ.
l. 1. nu. 2. ff. de iuſtit. & iure, & quando plura ob-
84 ſtant, non ſufficit † alterum tolli. l. ſi quando. C.
de inoff. teſtam. l. ſi non lex. ff. de hęred. inſtituē.
cum aliis a me cōgeſtis in con. 50. nu. 57. & quæ
dicuntur in l. quod in uxorem, procedunt quan
do uxor eſt indotata, quia tunc ſi uxorem habuit
in obſequio, tenetur alere, & nō poteſt alimenta
petere ab uxore, alioquin diuite. niſi ſit proteſta
tus, quia præſumitur maritali affectione præſti-
tiſſe, & Abb. in loco prędicto uidetur pariter lo-
qui in uxore indotata, & uti dixi non ſequitur, te
netur alere, ergo non poteſt petere vſuras dota-
les: duplex enim patet uia, una expellendi uxo-
rem, quę dotes non ſoluit, alia alendi, & peten-
di vſuras, ut dicam in tit. quibus ex cauſis dene-
gari poſſint alimenta. cum ergo alit maritus pe
tit alimenta, & hoc caſu non eſt neceſſaria prote
ſtatio, quia cū ſit creditor dotis eamq; a princi-
pio fuerit ſtipulatus, ſatis patet eius animus, ꝙ
uult conſequi intereſſe, qua ratione uidemus
quod quicumque alius creditor conſequitur ſuū
intereſſe abſque alia proteſtatione a debitore. de
mum quod non obſtante obſequio liceat mari-
ro uſuras dotales conſequi, ponunt Doctores
omnes, qui uolunt quòd maritus, qui decennio
tacuit, poſſit nihilominus uſuras petere, ut dicā
in duabus ultimis limitationibus.

Prædicta concluſio fallit, etiam quando ma-
ritus dotis creditor eſſet debitor ex alia cauſa ſo
ceri, uel alterius, qui dotem promiſit, quia eo ca-
85 ſu non poteſt dotis uſuras conſequi, † ex quo ad-
euitandum curſum uſurarum inducitur tacita
compenſatio, ita declarat Alex. in con. 74. nu. 5.
uol. 5. mouetur per tex. in l. ſi conſtat. C. de com
penſ. ubi dicit eſſe caſum notabilem, quod ad eui
tandum uſuras ſit compenſatio inuicem, & ibi
hoc notāt Odofred. & Fulgo. & per illū tex. cō-
cludit Specul. in §. nunc aliqua, nu. 79. ti. de loca
86 to, quod emphiteuta † qui eſt creditor directi
domini, non cadit ſi non ſoluit canonem, quia
inducitur compenſatio ſui crediti cum eo quod
debet in cauſam canonis, ſeq. Io. And. in addit.
Butr. in ca. bona fides, in ult. nota. Imo. col. 6. &
Abb. col. fin. extra depoſit. ubi etiam Barbat. col.
fin. Alber. in l. cum aliter. ff. de compenſat. Soci.
in con. 99. colu. 2. vol. 1. Iaſ. in l. 2. quæſt. 19. nu.
62. & ſeq. C. de iure emphiteu. Curſen. in conſ.
71. in 3. dub. ubi ſubdit hoc obſeruari. addo
Ruin. in con. 148. nu. 1. uol. 1. Pariſ. in con. 108.
nu. 51. vol. 1. Gozad. in cōſ. 69. Tiraq. qui multos
citat, de tetract. conſang. §. 3. glo. 3. nu. 4. Rol. in
con. 87. nu. 26. uol. 1. Sebaſt. Medic. in tracta. de
compenſat. par. 1. quęſtio. 22. concluſ. 2. & licèt
87 regulariter compenſatio † locum non habeat, ni-
ſi parte opponente, l. fi. C. de cōpenſ. & glo. Do
ctores in d. l. ſi cōſtat, & dicat Ang. in con. 259.
col. 2. quod compenſatio nō fit, niſi interueniat
factum, l. qui inuicem, cum gloſ. ff. de cond. in-
deb. & non ante oriatur, quam opponatur, ex
quo infert quòd debitor ceſſus non poteſt com-
penſationem allegare contra cedentem poſt ſibi
denunciatam ceſſionem ꝫ. tamen ubi agitur de
88 euitanda uſura, pœna uel intereſſe, † propter mo
ram fit compenſatio. etiam ſi non fuit in tempo-
re oppoſita & poſt tempus deducta retrotrahi-
tur, ita declarant Io. Fab. & Io. de Plat. in l. in bo
næ fidei, Inſtit. de actio. ſeq. Tiraq. d. glo. 3. nu. 8.
& idem uoluit Ang. in l. ſemel mora. ff. ſoluto
matr. Imola in d. c. bona fides, col. 9. ubi ait mē-
ti tenendum, Iaſ. d. l. 2. nu. 63. in fi. Gozad. d. cōſ.
69. & Rol. nu. 27. ita quod ſi emphiteuta non op
poſuit compenſationem intra triennium, excu-
ſatur perinde ac ſi oppoſuiſſet. eſt uerum, quod
l. ſi conſtat, & alia iura pro hac parte allegata lo-
quuntur in vſuris odioſis, quæ lucratiuo titulo
loquuntur, non autem in fauorabilibus quę de-
bentur oneroſo titulo, quales ſunt hæ, quæ de-
bentur marito, Ang. in §. fuerat, Inſtit. de a-
ction. Rom. in conſ. 517. & dicam infra. ſed quid
quid ſit, non poteſt hoc caſu damnum aliquod
maritus allegare, quia et ſi dotem non habuerit,
gauiſus tamen eſt ea quantitate, quam debebat.

Fallit iterum noſtra concluſio, quòd maritus
qui alimenta præſtitit uxori longo tempore ta-
cuit, & uſuras dotales non petiit, quia eas uide-
89 tur remiſiſſe † per tex. in l. cum quidam. §. diuus.
ff. de vſur. quem tex. ad hoc dicit notandum Bal.
in conſ. 474. vol. 3. qui ait videri uſuras remiſ-
ſas, ut maritus ſit gratior debitori, & hanc opi-
nionem tenuerunt Alex. Dec. Campeg. Alcia.
& Neuiza. quos citat Rol. in conſ. 65. nu. 8. vol.
4. addo Abb. in conſ. 85. nu. 5. uol. 2. ubi nulla
prædictorum facta mentione, dicit quod mari-
tus, qui diu præſtitit alimenta ſi non eſt prote-
ſtatus, videtur ea donaſſe, & dicit Iaſ. in §. fuerat,
nu. 20. ver. & prædicta omnia, Inſtit. de actio. ꝙ
hęc limitatio eſt ſingulariſſima & ſupra omniū
extimationem, & literis aureis ſcribenda, quia
quotidiana, & multū utilis, Marſil. in ſing. 360.
vbi ſubdit, tex. in d. §. diuus, continere caſum val
de ſingularem, Cotta in memor. incip. dos ſolu-
to matr. in fi. Cephal. in cōſ. 85. nu. 13. ad quod
90 conſiderari poteſt etiam ſanguinis † coniunctio,
per quam facilius inducitur præſumptio dona-
tionis. l. Procula. ff. de probatio. l. ſi ſeruus com-
munis, ff. de donatio. inter vir. & vxo. l. liber ca-
ptus. C. d' capti. & poſtlim. reuerſ. l. 1. C. de neg.
geſt. Alciat. de præſump. reg. 1. præſ. 26. nu. 4.
Contraria tamen ſententia verior eſt, nam eiuſ-
modi remiſſio eſt donatio, l. ſi qs obligatione. ff.
de

91 de reg. iur. in dubio autem nemo † præſumitur
ius ſuum donare,l. cum de indebito.ff. de pro-
bat.l. ſi cum aurum,ff. de ſolut. Alex. & Aret. in
l.a Titio.ff.de verb.oblig.ubi, quòd potius prę-
ſumi debet actus inualidus quã donatio, & ad
hoc infinitos adducit D.Becius in cõſ.52.n.70.

Secundo,quia ſiue ea alimenta debeantur ma
rito iudicis officio,ſiue iure actionis, de quo di-
cemus in titulo,qualiter alimenta petantur, nũ-
quam ab eis excluditur,niſi lapſu triginta anno
92 rum. tantum enim temporis† requiritur in prę-
ſcribendis actionibus, l.ſicut, & l.omnes, C. de
præſcrip. trigin.annor. & tantumdem, quando
93 agitur de pręſcribendo† iudicis officio, ſecundũ
glo.in d.l.ſicut, in verſic. proſequutione, quam
dicit ibi Bal.non reperiri alibi,& eam dicit ſingu
larem Bal.in l.2.col.3.C. de exequut. rei iudic.
Rol.d.conſ.65.nu.17.vol.4.multos citat Tiraq.
de retract. conſang.§. 35. glo.4. nu.40.& §.36.
glo.2.nu.item 40.poſt Iaſ.in d.§.fuerat, nu.22.
94 ubi illam glo.dicit ſingularem, & tempus† quo-
ad præſumptionem non ſufficit, non eſt modus
tollendæ obligationis,l. obligationum ſubſtan-
tia,§.placet,ff.de actio.& oblig.facit l.libertis,la
2.§.1.ff.de alim.& cibar. legat.per quam inquit
Bar.in l.quæ dotis,nu.4.ff.ſoluto matr.quod ſo-
lus curſus temporis non inducit præſumptionẽ
liberationis,quando ſufficiens nõ eſt ad pręſcri-
bendum, & in terminis quod lapſus decem an-
norum non inducat remiſſionem, probat Aret.
in d.§.fuerat,nu.9. quia regulariter triginta an-
ni requiruntur, & non reperitur contrarium iu-
re cautum,& ſubdit ita ſe conſuluiſſe, & reſpon-
det ad §.diuus, quod procedit in uſuris odioſis,
non autem in fauorabilibus.illę enim ſublatæ cę
ſentur curſu decennii, ut quæ marito debentur,
ſunt fauorabiles, ſequitur etiam Iaſ. nu.22. per
eaſdem rationes,ſubdens, quod ſi caſus contin-
geret,iudicando,& concludendo teneret contra
Bald.ad §.diuus,reſpondet, ſecundum intellectũ
Iac.Butr. ubi quod ideo tacuit maritus, ut gra-
tior fieret debitori, id quod remiſſionem induce
re hanc ſententiam probatunt Alex.Corn.Dec.
Ruin. Pariſ. Grat.Caſſan. Gram. & Moder. Pa-
riſ. quos omnes citat & ſequitur deciſ. Pedem.
132. poſt longam diſceptationem, & confuſio-
nem duplicis quæſtionis,quas voluit indiſtinctè
tractare, licet exinde diſtinguat addendo Rom.
Baldum,Boer. & Cephal. non tamen reſpondet
ad §. diuus,latè etiam Rolan.in conſ.65. per to-
tũ,uol.4.vbi addit Iacobin. & Bero.& dicit Ioã.
Lup. in c. per ueſtras,in 3. notab.§. 1.incip.unũ
tamen,nu.1.in fi.de donatio. inter virũ & uxor.
quod Bald.dictum cõmuniter damnatur, & late
Natta in conſ.495.nu.3.& 8.ubi §.diuus,intelli
git poſt Rom. in uſuris odioſis, & ueris, refert
etiam intellectum Iac. Butr. quod ſcilicet inter-
uenerat ſignum aliquod remiſſionis, quia uole-
bat eſſe gratior, & idem reſponſum dederant
glo.& Fulgoſ.in d.§.diuus,Alex.in conſ.63.nu.
13.vol.4.Corne.in conſ.145.col.3. in fi.uol.2.
in conſ.164.col.5.in fi.uer.item ſecundò reſpõ-
detur, vol.3. Dec.in conſ.571.nu.6.ver. tertiò
poteſt reſponderi. primum uero intellectum,
quod procedat in uſuris odioſis,probauit Bart.
in l.cum de in rem uerſo, col.pen. de vſur.in d.l.
quæ dotis, num.4.ff. ſoluto matr. dum inquit,
quòd curſus temporis non ſufficiens ad præſcri
bendum, inducit præſumptionem tacitæ remiſ-
ſionis, quando eſt debitum lucri odioſi, allegat
d.l.cum quidam.§.diuus,ff.de uſur. maritus igi-
tur tractat non de lucro, ſed de vitando damno,
95 & non eſt par † ratio lucri & damni,l.fin.§.licen
tia,C.de iure delib.& facilius ſuccurritur ei, qui
tractat de uitando damnum, quàm ei qui tentat
lucrum captare, ideo licèt eccleſia tractans de
uitando damnum, reſtituatur etiam aduerſus ec
cleſiam tractãtẽ de lucro, tamen ſecus eſt quan-
96 do vtraque certat† de lucro, Bal.in authen. per-
petua,C.de ſacroſ.eccleſ. ſimiliter minor,qui re
97 ſtituitur ad lucrũ† amiſſum,l. denique.§. ſi quid
minori.ff. de acquir. hæred. etiam ſi lucrum ſit
minimum, Bar. in l.ſi ſeruũ.§. ait prætor.ff.eod.
tit.non auditur, quando eſſet cum præiudicio
98 †aduerſarii, ut poſt Aretinum declarat Iaſ.in l.
3.§.Labeo,col.pen.ver.reſpondet Aret.duplici-
ter,ff.de acquiren.poſſen. Cephal.in conſ.8.nu.
16.& vbi agitur de vitando damnum, præſumi-
99 tur in facto proprio,† ſi conſtat rem aliter ſe ba-
bere: at ſecus eſt,quãdo tractat quis de lucro ca
ptando, Bart.in l. ſed ſi me putem,in princ.ff.de
cond. indeb. Alex.in conſ.102. nu.8. vol.1.D.
Becius in conſ.55. nu.33. mihi maximè placet
intellectus Iac. Butr. quòd in eo tex.§. diuus, ſi-
gna extiterint remiſſionis,quia ſcilicet tacuit cre
ditor vt eſſet debitori gratior. cõſidero uerbum
illud petendos non putaſti,per quod datur intel
ligi quòd eo animo fuit creditor a principio ut
vſuras remitteret,ſuberat etiam cauſa remitten-
di, vt eſſet gratior. & hæc cauſa probatur ex di-
100 ctione ut, quæ† cauſam ſignificat,clem.2.ubi Za
barel. de æta.& qualit.adeſt etiam dictio uideli-
101 cet, quę† eſt reſtrictiua ad eum caſum,l. uideli-
cet.ff.de pact. ca.nouimus. de uerb.ſignificat.l.
in venditis.ff. com.prædio.glo.in clem.cauſam,
de electio.Bar.in l.1.ff.ad leg. Aquil.Bal.in l.cũ
mulier.ff.ſoluto matr. Iaſ.in l. iuſiurandũ quod
ex conuentione.§.procurator.nu.9.ff. de iureiu
ran.& in l.ſi pluribus,nu.10.ff.de leg.1. Dec. in
conſ.47.col.1.in fi.Pariſ.ad Bart.in d.l.1. & ideo
negari non poteſt,quin ideo foret dilata petitio
vſurarum, quia uolebat eſſe gratior ſuo debito-
ri, ſed nullo modo poterat gratiam debitoris eſ
ficacius ſibi conciliare, quam remittendo vſu-
ras, ideo colligitur voluntas tacita de remitten-
dis vſuris,quod ſi ex alia cauſa diſtuliſſet exactio
nem,aliud eſſet, puta quia ſciret ius ſuum dura-
102 re:tunc enim patientia, † & taciturnitas non
nocet,ut eſt tex.in l.ſicut.§.non videtur.ff.quib.
mod. pign. vel hipoth. ſolui. glo. in l.imperia-
lis,in uer.permiſſione,de prohib.feud. alien. per
Lothar. Ruin. in conſ.161.nu.38. uol.1. Socin.
iun. in conſ.106.nu.41.uol.3. Rip.in l.admo-
nendi,nu.44.ff.de iureiur. Tiraquell.de retract.
conſang.§.1. glo.9.nu.146. Ceph.in conſ.235.
nu.30. & in conſ.445.nu.28. & quia in dubio
tacere

103 tacere † quis videtur ex ea cauſa quia ſcit ius ſuũ
durare, ut inquit Iſern. in c. 1. col. 8. in princ. de
natu. ſucceſſion. feud. ideo exprimit tex. in §. di-
uus, quod tacuit ut eſſet gratior, atque ideo non
mirum ſi uidetur remittere uſuras. inuenio etiã
quod quidam Modernus legit illum tex. ut eſſet
non gratior, ſed grauior, quæ lectura ſi eſſet uera
textus ille nõ faceſſeret negotium, ſi ideo tacuit
vt inde debitor cumulatis multorum annorum
104 vſuris grauaretur, deberet hic dolus† nocere cre
ditori. l. cum qui. ff. quod cum eo. c. intelleximus
de iudic. & quod grauatur debitor quando co-
gitur multorum annorum uſuram ſoluere, eſt
tex. in l. 2. in prin. C. de debito. ciuita. lib. 11. ubi
105 dicit, † commodum eſſe debitorum cumulum
debiti minimè nutriri, addo tex. in l. plane. ff. fa-
mil. erciſ. ubi dicitur quòd particularis ſolutio
106 † affert incommodũ creditori. facit l. fin. ff. quib.
mod. pign. uel hipoth. ſoluit. latè Neguſ. de pi-
gno. in 3. mem. 5. par. nu. 18. & pro principali
deciſione facit, quod & ſi ex pacto redimens rẽ
107 uenditam teneatur ſoluere meliorationes † om-
nes vtiliter factas in re, Bald. in conſ. 167. in fi.
vol. 1. Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter empt. &
vendit. tamen ſi emptor in fraudem uenditoris
108 fecit impenſas† magnas, & onerosas, ut eum re-
moueat a facultate redimendi, non tenetur uen-
ditor illas refundere, ſecundum Alber. in l. intra
vtile. §. 1. ff. de minor. quem ſequitur Tiraq. de
retract. conuention. §. 2. glo. 1. nu. 8. dolus enim
emptoris ſibi, non uenditori nocere debet, cum
eo caſu etiam redimens non teneatur ad impen
109 ſas † magnas per quas cogatur rem dimittere, l.
in fundo. ff. de rei vend. Tiraq. d. nu. 5. in princ.
etiam ſi bona fide facta ſint, pręcipuè ſi per ino-
110 piam eas nõ poſſit † ſoluere, ſecundũ Bar. in d. l. ĩ
fundo, num. 8. in fi. Men. qui alios citat, de recu-
per. poſſeſſ. rem. 15. nu. 523. Sed quia commu-
niter litera d. § diuus, non ita legitur, nõ eſt quic
quam innouandum. ſat eſt autem, quòd commu
nis ſit opinio, poſſe maritum non obſtante lap-
ſu decem annorum, petere uſuras dotales, & ſe-
cundum hanc ſententiam conſului, & fuit iudi-
catum per Excellẽtiſſimum Senatum Montisfer
rati, cui tunc præſidebat Rol. a Valle, & Senator
cauſam audiebat D. Franciſcus Becius, in qua
cauſa allegaui oẽs illas authoritates, quę leguñ
apud Rol. in d. conſ. 65. poſtea tipis mandato.

Poſtremo noſtra concluſio, quam ſupra prin
cipaliter firmauimus fallit, quando ultra tacitur
nitatem longi temporis concurrit mors mariti,
qui ſemper uxori præſtitit alimenta, quam ha-
111 buit in obſequio ſuo: tunc enim† uſuræ cenſen-
tur remiſſæ, ut probat tex. in l. uir uſuras, ff. de do
nat. inter uir. & vxor. multi allegant in hanc ſen
tentiam, Bal. in d. con. 474. uol. 3. qui tamen nul
lum uerbum facit de morte mariti, ſed per illũ
tex. hoc uoluit Rom. in con. 517. nu. 16. ubi ait
illum eſſe ſingularem, licet Baldo incognitum,
de quo miratur, & hęc uoluerunt etiam Bart. &
Salic. in l. vir uſuras, in ſummario, idem Rom. in
l. in inſulam. §. vſuras, nu. 16. ff. ſoluto matr. ubi
ait, ibi eſſe caſum unicum & ſummè notandum,
quia ſe excepto nemo alius tetigit, Cremen. qui
dicit ualde ſingularem doctrinam, licet de Rom.
non faciat mentionem, in ſing. 5. Aret. d. §. fue-
rat, nu. 10. in fi. Balb. in tracta. pręſcrip. par. 3.
quæſt. 10. num. 17. Io. Lup. in d. c. per ueſtras, in
3. notab. §. unum tamẽ, nu. 1. uer. ad idem textus
melior, folio mihi 135. ubi dicit, textum prædi-
ctum meliorem eſſe de iure, Bero. in conſ. 52. nu
me. 25. uol. 2. Gram. in deciſ. 103. nu. 29. Boer.
in deciſ. 196. nu. 4. qui duo dicunt nullum textũ
eſſe meliorem, Cephal. in conſ. 85. nu. 14. deciſ.
Pedem. 133. nu. 11. ubi multos allegat, qui ta-
men diuerſis in terminis loquuntur, & num. 19.
uer. aut loquimur, quando cum longi, ſed con-
trarium uoluit Corne. in conſi. 145. col. 6. uer.
reſtat ut condeſcendam, uol. 2. Dec. in conſ. 571.
per totum, & ante eos Aret. d. §. fuerat, num. 10.
Alex. in conſi. 63. nu. 13. uol. 4. Ruin. in conſi.
224. nu. 14. vol. 1. Natta in conſi. 495. nu. 8. &
9. Rol. d. conſ. 65. nu. 20. & ſeq. vol. 4. mouentur
pluribus rationibus. primo, quia non pręſumi-
tur donatio. l. cum de indebito. ff. de probatio-
112 nib. præcipue † inter virum & uxorem, gloſ. fi.
in l. ſi uxor filio. ff. de donatio. inter virum & v-
xorem, & quando agitur de remittendis uſuris,
l. ſi quis pro uxore. §. ſi uxor uiro. ff. eo. ti. Secun
do vſuræ dotales ęquiparantur fructibus dotis,
l. curabit, & l. fructus, C. de actio. emp. at mari-
113 tus, qui patitur uxorem percipere † fructus do-
tis, non videtur illos remittere ſi tacet, & non
petit, ſecundum Bart. qui reprobat opinionem
Petri in l. de diuiſione. ff. ſoluto matr. ergo non
etiam cenſetur vſuras dotales remittere, &
Corne. in d. conſi. 145. refert ſic conſuluiſſe Sa-
lic. Mart. Laud. & Bal. Nou. Tertio, quia ſi mari-
tus viueret, poſſet has vſuras petere, ut proba-
tum fuit in præcedenti limitatione ex communi
Doctorum opinione. ergo id quoque licere de-
114 bet hæredibus, qui † cenſentur cum eo una & ea
dem perſona. §. 1. in Auth. de iureiur. a morien.
115 præſt. & eiuſdem † eſt poteſtatis. l. hæredem. ff.
116 de reg. iur. ad tex. autem in d. l. vir vſuras, † reſpõ
dent pluribus modis, & primo quod tamquam
exorbitans a regulis iuris communis intelligi
debet de vſuris odioſis, non quæ petuntur tam-
quã intereſſe, ut dictum eſt ſupra circa l. cũ qui-
dam. §. diuus. ff. de vſur. ita Corne. d. conſi. 145.
col. pen. & ante eum, Alex. in d. conſ. 63. nu. 13.
in fi. Natta in conſi. 195. nu. 8. Reſpondent ſecun
dò quod ibi loquitur tex. ĩ vſuris promiſſis, quæ
odioſæ ſunt ſicut aliæ, ita Corn. d. conſi. 145. col.
pen. quem ſequuntur prædicti Doctores, Alex.
in conſ. 63. nu. 13. Tertio reſpondent, ꝙ ille tex.
loquitur in expreſſa donatione facta a marito,
& confirmata morte: nam dum tex. meminit de
confirmatione, pręſupponit eſſe factam, quia
117 quod non eſt, confirmari † non poteſt. l. eius qui
in prouincia. ff. ſi cert. pet. ita intelligit glo. ibi,
Salic. Aret. Corn. & Bero. quos & ſequitur Rol.
d. conſi. 65. nu. 20. & præter eos Iaſ. in l. de diui-
ſione, nu. 13. ff. ſolu. matr. Dec. in conſi. 571. cir
ca fi. Alex. in d. conſi. 63. nu. 13. uol. 4. Reſpon-
dent quarto, quod text. ille loquitur in uſuris
debitis

debitis per uxorem, quæ dotes promiſerat. ſtan
te enim mutua affectione, facile inter eos præ-
ſumitur donatio, l. donatio. ff. de donat. inter uir.
& uxor. at ſecus eſt quando dos debetur a ſoce-
ro, vel alio in quo non ita cadit coniectura do-
nationis, ita Alex. in d. conſilio 63. numero deci-
moquarto, uolum. quarto, Bero. in conſilio 52.
numero 25. uolum. ſecundo, Ruin. d. conſilio
224. nume. 15. volum. 1. Natta d. conſilio 495.
nu. 8. Rol. d. conſ. 65. nu. 20. ver. ſecundo reſpon
detur. Verum prædictæ rationes parum urgent,
nam & ſi donatio in dubio non pręſumitur, ta-
men quando extat coniectura in contrarium, ceſ
118 ſat præſumptio prædicta: vna enim † præſum-
ptio tollit aliam. l. diuus. ff. de reſtit. in integr.
non etiam obſtat quod maritus nō præſumatur
vxori donare fructus dotis, quos uxor percepit:
quia reſpondeo quod ibi non interuenit mors
mariti, ideo non præſumitur donatio, uti dixi-
mus in præcedenti limitatione: ſecus eſſet ſi ma-
ritus iam deceſſiſſet, imo ibi non fit mentio quod
longo tempore uxor perceperit fructus dotis,
quod tamen in præſenti limitatione præſuppo-
nimus: termini ergo non ſunt pares, imo ibi ſi
donatio facta eſſet expreſsè, non valeret, quia &
119 ſi valeat donatio quando † remittit maritus ius
non quæſitum: at quando non vult acquirere. l.
ſi ſponſus, §. ſi maritus, l. 2. & l. ſeq. ff. de dona. in
ter vir. & uxo. ſicuti debitor poteſt non acquire-
120 re † in creditoris fauorem. l. qui autem ff. de his,
quæ in faud. cred. tamen quia fructus dotis ma-
rito debentur oneroſo titulo, ut ſupra dictum
121 eſt, non ualet donatio. † æquiparatur enim quo
ad oneroſum titulum emptori, l. ex promiſſione.
ff. de actio. & oblig. declarat Iaſon in d. l. de diui-
ſione, nu. 13.

Non reſiſtit tertium, quod hæres poſſit vſuras
petere, ex quo poſſet defunctus ſi viueret: quia re
ſpondeo, quod & ſi hæres videatur eadem perſo
na cum defuncto, tamen hoc procedit quoad ius
quod erat in perſona defuncti ita formatū quod
tranſiuit ad hæredem, ſed quoad ea quæ non trā
ſeunt ad hæredem, ut quia nouerant formata in
perſona defuncti, hæres illum non repręſentat.
in propoſito autem quando maritus diu tacuit,
inſurgit coniectura donationis, ſed ea ſola non
eſt potens ad inducendum præſumptionem, uel
ſi eſt potens, non tamē donatio eſt valida. at vbi
præter longam taciturnitatem concurrit mors,
non ſolum donatio præſumitur, ſed propter
mortem eſt ualida, ita quod ad hæredem vſuræ il
læ tranſire non poſſunt, cum tempore aditæ hæ-
reditatis iam ſint remiſſæ, & non eſſent in hæredi
tate. Reſponſiones quoque, quę dantur ad tex-
tum in l. uir uſuras, non ſubſiſtunt: nam quod le-
gatum in uſuris odioſis, eſt cōtra tex. qui expreſ
ſe loquitur de vſuris dotalibus, quæ non ſunt
odioſę, ſed fauorabiles.

Nō obſtat etiam quod loquatur in uſuris pro-
miſſis, & deductis in ſtipulationē, quia propter
hoc non deſinunt eſſe fauorabiles: quando enim
in pactum deducuntur, ſuccedunt loco uſurarū
iure communi debitarum, & eodem fauore prę-
ſtanda ſunt: demonſtrauimus enim ſupra in am-
pliationibus quòd in pactum poſſent deduci, ſe
cundum Doctores in d. cap. ſalubriter, & ſubro-
gatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubro-
gatur. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut.
Quod verò tertio loco dicitur, ibi expreſſe uſu-
ras fuiſſe remiſſas, ſuſtineri non poteſt, quia ina-
nis foret in eo textu dubitatio, an vſuræ ſint le-
gato incluſæ, vel potius donatione remiſſę, ſi ex
preſſa fuiſſet donatio & fideicommiſſo confir-
mata, ut uerba tex. tenere uidentur, intelligi au-
tem debet, ut contineat probabilem dubitatio-
nem. quis enim dubitat, quin remitti poſſint a ui
ro per donationem inter viuos morte confirma
122 tam: Cum omnis donatio † a marito procedens
in uxorē confirmetur morte, l. donationes, quas
parentes. C. de donatio. inter uir. & uxo. l. pri-
ma. ff. de dote præleg. l. fi. de donatio. inter
uir. & uxo. Ioan. Lup. in rub. cod. tit. §. 69. ubi
latè agit.

Quartus verò intellectus non probatur in eo
textu, in quo non dicitur quis dotem promiſe-
rit, nec cui uſurę fuerint remiſſę, & non minus ve
rificari poteſt in dote per ſocerum uel alium pro
miſſa quam per uxorem, ideo diuinant, qui di-
cunt vſuras ibi deberi ab uxore non ab alio, ſed
ubi etiam intelligeretur tex. de uxore non eua-
cuaret omne dubium: quia & ſi maior erga uxo
rem ſit affectio quàm erga alios, ac ideo in eius
fauorem facilius præſumatur donatio, tamen
non tollit quin etiam donatio præſumi debeat
erga ſocerum, uel alium dotis debitorem. Ego
circa intellectum illius tex. non uideo quomo-
do euitari poſſint illa uerba donationibus uer-
bis fideicommiſſi confirmatis, quin probent ex-
preſſam donationem uſurarum, niſi dicamus tex
tum intellexiſſe de legato, etiam confirmato in
123 fideicommiſſo, quia † legatum eſt donatio, ut In
ſtit. de legat. in princip. ſed non conueniunt il-
la verba, quibus fit mentio de fideicommiſſo, de
prælegato dotis, & de donatio. confirmatio-
ne, per quæ uidetur caſum eſſe quod maritus
uxori donauerat uſuras dotales, deinde in te-
ſtamento eidem teſt. prælegauit, & inſtitutum
hęredem grauauit onere fideicommiſſi, in cu-
ius reſtitutione prætendebat ſubſtitutus quod
venirent uſurę tamquam incluſę dotis prælega-
to: hęredes uxoris, uel uxor dicebant uſuras do-
natione remiſſas, non autem prælegati titulo
relictas, quęrebatur quid iuris. quidquid ta-
men ſit, durum eſſet obtinere contra hanc limi-
tationem, quę tot habet authores, licet non poſ-
ſit commodè ſuſtineri intellectus illius textus,
pro quo facit quia pater qui promiſit filium
124 fructus percipere † aduentitiorum cenſetur il-
li donaſſe. l. ege, cum oportet. §. ſin autem. C. de
bon. quę liber. vbi Bar. Bald. Caſtr. Salicet. &
alij, Corne. in conſilio 130. columna ſecun-
da, uolumine ſecundo, in quo idem tenet Tira-
quell. in l. ſi unquam, in uerſiculo, donatione
largitus, numero 211. C. de reuoca. donatio.
Crauet. in l. cum filio, in ſecunda par. numero
quadrageſimoſexto. ff. de leg. primo, Cror. in

l.frater a fratre,numero 80. ff. de condit. Indeb.
ſed poſſet reſponderi quod in eo tex.uſurę erant
promiſſę,atque ita quæſitę ; at vſusfructus patri
non erat acquiſitus, aliter autem reſpondet Cor
ne. in d. conſilio 145. colum. penult. in fi. Sed
non bene.

Quia vero diximus alimenta deberi marito
poſt moram factam in ſoluenda dote, operæ pre
tium eſt uidere quando debitor dotis incipiat
eſſe in mora, & conſequenter quando incipiant
deberi vſuræ dotales, mora igitur quoad effe-
ctum prædictum incurrit ſocer vel etiam extra-
neus per lapſum diei, quæ adiecta fuerat ſolu-
125 tioni dotis. regulariter enim † dies interpellat
pro homine, & conſtituit debitorem in mora, l.
magnam.ff. de contrah. & committen. ſtipulat.
l. 2.C.de iure emphit.c.potuit, extra loca.& qđ
126 debitor dotis ſit in mora per lapſum diei,†po-
nit Bar. in conſ. 131. nu.2.vol.1.Alexā.in conſ.
131. nu.3. uer.& per prædicta patet, uolum.6.
Aret.in §.fuerat, numero 9.uer. Sed quod dixi,
Inſtit. de actio. ubi inquit, lapſum diei inducere
moram regularem, qua ſtante non eſt opus ex-
pectare moram irregularem, ideſt lapſum bien-
nij, Iaſ.numero vigeſimo,ver. intelligite tamen,
vbi dicit eſſe de hoc textum expreſſum in l.uni-
ca,§. exactio. C.de rei uxor. actio. ubi Bald. ad
hoc not. & ibi Iaſ. idem aduertit, quod Aretin.
non eſſe expectandum biennium, quando dies
eſt certa, Plot.in tract.de iuram.in lit.§.11.num.
18.Rolan.conſ.65.numero 2. uolum.4. & hæc
127 mora ut ſupra tetigi, eſt regularis† & dicitur in
perſonam, ſecundum gloſ. in l. uideamus, la 2.
in prin.ff.de vſur.declarat Rip.in l.quod te, nu-
mero 2.ff.ſi cer.pet.multis tamen in caſibus licet
dies ſolutioni præſcriptus ceſſerit, mora nō con
trahitur, qui ſuis in locis uideri poterunt: noſtri
enim inſtituti non eſt, alienas materias hunc in
locum transferre: non eſt tamen omittendum,
quod ubi certo in loco fieri debet dotis ſolutio,
licèt certa dies ſit adiecta, non inducitur mora
128 per lapſum diei, niſi creditor† probet, ſe ea die
fuiſſe in loco deſtinatæ ſolutionis, ſecundum
Gul.Cun. in l.item illa.ff.de verbor.obligat.ubi
Bar.Alber.& Fulgoſ.per l.arbiter ſi calēdas.ff.de
arbitr.idem uoluit Bar.in l.cum filius,§. fi. in fi.
ff.oblig.Anchar.in conſilio 141. Alexan.in con
ſilio 172. colum. ſecunda, uolum.2. Corne. in
conſilio vigeſimonono, colum.fi.volum. tertio,
Afflict. in deciſ.316. numero ſecundo, Paris de
Put.in tracta.de feud.reintegr. cap.55. numero
vigeſimoprimo, idem uoluerunt Dec. Ruin. &
Gozad. quos citat, & ſequitur Rolan. in conſi.
37.numero 36.volum.1. addo Tiraquell. de re-
tract. conſang.§.15. glo.2. numero 20. Nattam
in conſ.258.nu....Crau.in reſpon.pro genero,
numero 19. facit l.2. ff. ſi quis in ius voca. non
129 ier.vbi citatus,†qui die ſtatuta non comparuit,
in mora non dicitur, niſi ea die actor compa-
ruit, quia citatio per lapſum diei circumduci-
tur, ut ibi dicunt Doctores, & communem aſſe-
rit Alexan. in conſilio 92. numero 12.uolum.1.
& aduertatur, quia in tantum extinguitur uir-
tus diei, quod debitor vlterius non incurrit
130 moram, niſi de nouo† interpelletur, ſecun-
dum Barto.in d.l.item illa, numero undecimo,
ubi ſubdit, quod creditor non comparendo die
conuenta, videtur remittere interpellationem,
quæ per diei conſtitutionē inducitur, & petendi
inſtantiam, & actio remanet pura, ac ſi a prin-
cipio nulla dies ſtatuta fuiſſet, ſequitur Afflict.
dicta deciſ.316. Rolan. d. conſilio 567. nume-
ro 37.& ſeq.& præter eos, Socin.in cōſilio 126.
numero quinto, uolum. primo. & ratio eſt, ſe-
cundum eum, quia lapſa die ſtatuta non erat cer
tum, quando ſolutio fieri deberet: dies autem
131 incerta†non interpellat, per tex.in d.l.magnam,
a contrario ſenſu, Doctores in l.quoties in diē,
ff.de uerbor.oblig.Bart.in l.ita ſtipulatus, nume
ro 141.C.de uerb.oblig.Dec.in conſilio ſecun-
do, numero quarto,& ſeq. ego tamen exiſtimo,
quod iſto caſu quando dies ſolutionis ceſſit, poſ
ſit maritus uſuras dotales conſequi, etiam ſi ea
die non fuerit in loco deſtinatæ ſolutionis. quia
dixi ſupra quòd etiam ante factam liquidatio-
nem dotis maritus petit à ſocero alimenta, ſeu
vſuras, licèt aliud ſit in eo debitore, qui non te-
nebatur alere uel dotare, adduxi in argumen-
tum notata in l.curabit. C. de actio. emp. & fa-
cit, quod maritus in propoſito comparatur em-
ptori, & vſuræ dotales æquiparantur fructibus.
l.fructus, C.de actio.Corne.in conſilio 145.co-
lum.penult. uolum. ſecundo.& ſi dicatur, iſta ſi-
militudo concludit non minus contra extra-
neum, quam contra ſocerum, & alium ob-
ligatum ad alendum, dico non eſſe verum:
nam obligatus releuatur onere alendi, ideo
uidetur fructum promiſſæ dotis percipere,
qui conſiſtit in alimentis. extraneus verò, qui
non tenebatur alere, licet pecuniam penes ſe
retineat, non tamen ex ea fructum aliquem
percipit, non quidem ex eo quod maritus
alat uxorem, quia per hoc in nullo releuatur,
non etiam ex ipſa pecunia immediatè, quia pe
cunia de ſe non eſt apta ad multiplicandum, uel
132 germinandum, cum ſit†menſura rerum, l.pri-
ma, ff.de contrahen.emptio.l. ſi ita fideiuſſorem
accepero. ff. de fideiuſſo. Abb. in rub. de uſur.
Natta in conſilio 369. numero quinto. non e-
nim eſt merx, ut per Moder. Pariſ. in tractatu de
vſur. nume.694.

Secundo incipit debitor eſſe in mora, quando
133 maritus ſuſtinet†onera matrimonij, l. Iulianus.
§.offerri.& §.ex uendito.ff.de actio.empti.l. cu-
rabit.C.eodem titulo, glo.in l. de diuiſione, ubi
Bar.numero tertio, ff.ſoluto matrim.ubi dicitur
quòd maritus ſuſtinendo onera matrimonii im
plet contractum ex parte ſua, ideo cum ſit ultro
citroque obligatorius, uxor conſtituitur in mo-
ra, ſequuntur Bald. Ang.Rom.& Caſtr. ibi, ean-
dem probauit Iaſ. ibi & Socin.nu.9. & ſeq. ubi
Alex.numero 12.dicit eſſe magis æquam, & Cu-
man.dicit quòd eſt tenenda tamquam cōmunis,
Ang. in l.fi.§. præterea. C. de iure dot.Caſtr.in
conſilio 11.numero 4.uer. quatenus autem petū
tur, uol.1.Alex.in conſ.147.nu.2.& 4.uol.5.ubi
dicit

dicit eſſe magis cōem opinione,& tenendā,in cō ſulendo,& iudicando, & ſe ſolitum ita tenere legendo & conſulendo,& licèt in d.l.de diuiſione, contrariam amplectatur Iaſon in l.ſi donaturus, §.primo.ff.de cond.ob cauſ.numero 16.vbi allegat Caſtr. in l.iubemus, la ſeconda. § ſanè, C.de ſacroſ.eccleſ.Ruin. in conſi. 221. numero tertio, vol.1. & ante eos, Bal.in conſ.94.in prin.uol.1. Plot. in d.tracta. de in lit.iuran.§. 11.nume. 18. Rol.in tracta.de lucro dot.queſtio.8.& Phanuc. in eod. tracta. in ver. reſtituenda ,numero 37. Campeg.de dote,par.ſecunda,quæſt.8.in principio, qui omnes dicunt, hanc eſſe moram irregularem,eſt verum quod Iac. de Are.Pet. Andr, de Piſis, Bald. Imola, & Alex. in d, l.de diuiſione,tenent contrarium,ſed quia præcitati Doctores reſpondent omnibus ſuis argumentis, non eſt opus multa diſputatione, vbi etiam riſoluit, Alex.in d.conſ.147.

Intellige tamen hanc moram, quoad hoc ut debeantur vſuræ dotales,quod ſi quæratur an mulier ſit in mora ſoluendi dotem eo quòd maritus ſuſtineat onera matrimonij ad effectum ut ſit locus ſtatuto,per quod maritus lucratur dotem ſolutam,atque ita ut maritus lucretur dotem non
134 ſufficiet eiuſmodi † mora irregularis, ita Bar.in conſ.131. col.2. vol. 1. Caſtr. in d.l. iubemus. §. ſanè.Iaſ.in d.l.ſi donaturus.§.1. nume.16.Socin. Ruin. & Crot. quos citant Rolan. & Phanuc. in locis ſupra citatis. Declara etiam ut tunc uxor dicatur in mora ſuſtinente marito onera matrimonij,quando non eſt data maior dilatio, quod ſi maritus longiorem conceſſiſſet dilationem ad ſoluendum dotem, tunc non attenditur mora legalis, ſed expectatur conuentionalis: cum enim poſſit maritus legis dilationem pro libito exiendere, l.ſi marito,§. primo.ff.ſoluto matrimonio, concedendo longiorem dilationem diſcedere uidetur a prouiſione legali, l.ſi. C.de dot.promiſſio. & remittere legalem moram. pacta enim derogant legi, & mora non committitur,niſi lapſo
135 † termino conuento, l.lecta,§. ſed cum fortes. ff. ſi cert. pet.nec interim currunt vſuræ,ut per Doctores ibi, ut not. Cyn. in l. quotiens, quæſtio. quinta. C. de precib. Imper. offer.& in terminis
136 ita † determinat Caſtr. in d.conſilio vndecimo, numero quarto, uer. ſed in caſu noſtro, uolum. primo, & pro hac deciſione facit tex. in l.ſi de lege.§. ſi.ff.de lege commiſſo.vbi lapſo termino ſi
137 recipiat † quis partem pretij, videtur remittere facultatem recedendi a contractu, quæ ſibi competebat, & dicit Ang. in conſilio 373. columna penultima, quod ſi lapſo tempore con-
138 uento venditor proteſtetur ſe nolle ſtare † contractui niſi ſibi ſoluatur, ex hoc videtur remittere inobſeruantiam, late Crau. in conſilio 106. numero ſecundo, & ſeq. vbi addit quòd dominus directus recipiēs implementum, uidetur remittere caducitatem, de quo multa ponit Clar. de emph.quæſt.10.

Declara etiam,ut procedat quoad conſtituendum mulierem in mora:uerum ſi dotem promiſit non mulier, ſed extraneus, tunc conſtituitur ex eo ſolo in mora,quod maritus impleat ex parte ſua,nel ſuſtineat onera matrimonij: tunc enim ceſſat ratio principalis quæſtionis, quæ locum habet ſolum in contractu ultro citroque obligatorio, nam extraneus dotando donat,atque ita non facit contractum utrinque obligatorium,
139 & conſequenter maritus † ſuſtinendo onera matrimonij non dicitur extraneo implere,eſt tex.in l.ſi.§.ſi.C.de iure dot. quem ita intelligit Bar. in d. l. de diuiſione, nu.3. quem ſequitur ibi Bald. Ang.Caſtr.Iaſ. Socin. & alij ſupra proxime citati,Ang. clarè in d.l.ſi.§. præterea, Ruin. pulchrè in d.conſ. 221. nu.3.ver.nec etiam re ipſa,uol.1. vbi ita declarat, Alex.in conſ. 147.nu.4.ver.nec obſtat l.ſi. vol. 5. vbi ita declarat d.§. præterea, Bal. in conſilio 94. volum. 1. communem dicit Phanuc.loco prædicto, nume.38. Campeg. d. quæſt.8.col.1.
140 Tertiò contrahitur mora † per lapſum biennij,ut eſt tex. in d.l. ſi.§.præterea, C.de iure dor. ubi hoc tenet glo. & Rain.de Forliu. qui ſubdit quod biennium ſuccedit loco litis conteſtatæ, quod etiam tenet Cin.dicens eſſe mirabilem modum contrahendi moram,& dicit Bald.nu. 7. q mora quæ inducitur curſu temporis adiecti a lege,æquiparatur moræ inductæ per litis conteſtationem,quod ſecundum eum eſt valde utile ſcire propter facultatem purgādi, & Salic.in prin. dicit mirabilem hunc eſſe modum inducendi moram ſine interpellatione, Bald. in d.conſ.94. nume.1.vol.1. Alex.in conſ.74. nume.1. & col. 3.vol.5.glo.Bar. & alij omnes in d.l.de diuiſione,& illi omnes, quos ſupra citauimus pro opinione Bart. ſupra circa ſecundum modum, in princ.Ruin. d.conſ.221. nume.3.conſ. 224.nume.13.uol.1. Capic. in deciſ.183.nu.2. Phanuc. d.ver.reſtituenda,numero 37.ubi ait communiter ita traditum a Doctoribus.Plot.d.§.11.nume. 18.Socin.d.l.de diuiſione.nu. 12.vbi quod eiuſdem eſt uirtutis, cuius litis conteſtatio, & Salic. d.§.præterea,nume. 9. dicit ſingulariter notandum Bello,conſi.23.nume.5.Alcia.conſil. 108. nume.12.Rol.conſi. 65. nume.1. uolum.4.Marſil.ſing.360.Gram.deciſ.70.in princ. dies enim
141 tacita † interpellat pro homine,ſicut expreſſa, l. unica,§. exactio, C. de rei uxor. actio. glo.ſing. in l.ſi mora.ff. ſoluto matrimonio, & in l.ſi duo, §.ſi.ff.de conſt. pec.Cin. & Bal.in d.l.ſi.§.præterea.C.de iure dot.Alex. in conſilio 74.nume.3. volum.5.Iaſon in l.2. numero 35. C.de iure emphit.vbi multos allegat, Natta in conſilio 258. nu.5. hæc tamen regula intelligi debet, quando
142 dos eſt marito promiſſa,aliàs ſi ſit uxori † promiſſa,non contrahitur mora per lapſum biennij, ut declarat Ruin. in d. conſ.221. nu.3 .& dixi ſupra in limitationibus.

Declara item,quod biennium currat a die cō
143 tracti matrimonij, † ita loquitur d. §. præterea, ubi Cin.Bar.Bal.& Salic.

Quarto eſt in mora mulier uel etiam extraneus, quando interpellatus non ſoluit dotem,
144 mora enim regulariter inducitur per † interpellationē, Doctores in l.quod te,in l.cū quid,& ir

l.vinum.ff. ſi cert. pet. glo. quæ loquitur in no-
ſtris terminis in d.l.de diuiſione.ff. ſoluto matr.
ubi inquit, maritum ſibi imputare, ſi mulierem
non interpellauit, & ibi dicit Bar. nu. 2. quòd
mulier non eſt in mora ſine interpellatione, ſe-
quuntur ibi omnes Doctores, Caſtr. in l.iube-
mus.§.ſanè,num.4.C. de ſacroſ.eccleſ.Iaſ.in l.ſi
donaturus,§.1.nu.16.ff. de cond. ob cau. Ruin.
in conſ.2 21.nu.3.uer. nec etiam reipſa,Plot. in
d.§.1 1.nu.18.Salic.d.§.præterea,col.2.uer. Sed
aduerte. vbi quod ſtante interpellatione nulla
eſt differentia inter mulierem & extraneum, &
procedunt prædicta etiam intra biennium, de
quo in l.fi.§.pręterea,prout ſupra diximus,quia
145 biennium eſt inductum † non ad differendam
actionem, ſed ad conſtituendam moram, ut ibi
dicit Cin.nu.2. in 5.notab. qui etiam in fi. dicit
quòd inductum eſt in fauorem mariti, & non
debet retorqueri in odium, & Bal. ibi, nume.8.
146 inquit quòd ubi dies † apponitur in fauorem
creditoris, interpellat pro homine, ſed ante il-
lius euentum agi poteſt cum effectu, l.item illa.
§.fi.ff. de conſtit. pecun. & Salic.ibi, col.2.dicit
quòd ſtante interpellatione eodem modo obli-
gantur mulier, & extraneus,& in fi. dicit quòd
biennium pro inducenda mora eſt inductum fa
uore mariti, qui ideo non prohibetur ante
petere.

Vt autem detur exactio vſurarum, tria debẽt
147 copulatiue concurrere, † dotis promiſſio, nu-
ptiæ, & quod maritus ſubeat onera matrimo-
nij, quod ſi alterum deficiat, vſuræ non deben-
tur. ita uoluit Dec. in d.l.fi.§.præterea, ubi Bal. in
primo not.C.de iure dot. vbi glo. in uer. promiſ
ſionem, ſequitur Cin.ibi, Alex. in conſi.74.nu.
2.col.3. uer. nec ad hoc obſtat, uol.5. ubi dicit
quòd hæc ſunt ſubſtantialia, & omnium concur
ſus copulatiue requiritur, idem uoluit Iaſ.in d.
l.de diuiſione.colum.prima, numero ſecundo,
ubi quærit de ratione, Ruin.in d.conſ.224.nu-
mero 13.

SVMMARIVM.

1 *Maritus recipiendo dotem, non videtur remittere vſuras dotales.*
2 *Acceſſiones dotis debentur iure actionis.*
3 *Vſuræ dotales omiſſæ in libello, peti poſſunt nouo iudicio.*
4 *Expenſæ debitæ ex pacto, vel ſtatuto peti poſſunt nouo iudicio ſi in ſententia fuerunt omiſſæ.*
5 *Damni uitandi ratio fauorabilior eſt quàm lucri captandi.*
6 *Creditor recipiendo ſortem, non uidetur uſuras remittere.*
7 *Vſuræ dotis non ſolutæ ſuccedunt loco pœnæ.*
8 *Pœna legalis non cenſetur remiſſa a creditore, qui ſortem recepit.*
9 *Maritus alimenta pro dote non ſoluta petit officio iudicis.*
10 *Officium iudicis mercenarium expirat ſublato principali.*
11 *Venditor recipiens pretium, cẽſetur remittere uſuras pretij non ſoluti.*
12 *Intereſſe cenſetur remiſſum, quando creditor ſimpliciter recipit ſortem.*
13 *Fructus percepti poſt ſolutum matrimonium augent dotem.*
14 *Augmentum dotis petitur actione de dote.*
15 *Fructus dotis non petuntur actione de dote.*
16 *Mariti bona ſunt pro alimentis, ſicut pro dote obligata.*
17 *Vſuræ differunt ab intereſſe.*
18 *Intereſſe officio iudicis debitum peti non poteſt de per ſe.*
19 *Stipulatio requiritur, ut debitum uſurarum contrahatur.*
20 *Pœna legalis petitur iure actionis.*
21 *Intereſſe non dicitur pœna, quoad creditorem, ſed quo ad debitorem.*
22 *Maritus recipiendo ſortem ſibi præiudicat in uſuris, etiam ſi recipiendo reſeruaſſet ſibi ius petendi.*
23 *Proteſtatio nihil proteſtatur in ijs, quæ dependent a neceſſitate iuris.*
24 *Proteſtatio nocet ei qui non contradicit, uel acceptat illam.*
25 *Proteſtatio conſeruat ius, & declarat uoluntatem proteſtantis.*
26 *Intereſſe debitum ex pacto, non uidetur remiſſum ſorte recepta.*
27 *Maritus recipiendo dotem non ſibi præiudicat quo ad intereſſe promiſſum ex pacto.*
28 *Expenſæ peti non poſſunt, quando in ſententia de illis nulla facta eſt mentio, ſecus quando debentur iure actionis.*
29 *Maritus petendo dotem in iudicio non cenſetur remittere vſuras.*
30 *Voluntas, quæ ex actu colligitur, non ultra extenditur quàm inferatur ex ipſo actu.*
31 *Acceſſorium regulatur ſecundum ſuum principale, & cum eo proportionabiliter extinguitur.*
32 *Limitata diſpoſitio parit effectum limitatum.*
33 *Partis quoad partem ratio, eadem eſt totius quo ad totum.*
34 *Vſurarum partem petens, non uidetur aliam partem petere.*

Quæſtio XLIII.

MARITI ſæpe differunt dotis exactio-
nem in multos deinde ſimpliciter do-
tem recipiunt, & pro ea liberant de-
bitorem, quicunque is ſit, an eo caſu uidean-
1 tur remiſiſſe † alimenta vel uſuras dotales? &
Bald.nouell.in tracta.dot. in ſecunda parte, co-
lum. penult. ver. ſequeretur etiam alius effe-
ctus, dicit quod ſibi non præiudicat maritus.
2 & mouetur, quia acceſſiones † dotis petuntur
& debentur iure actionis, l.ſi marito.§.fi.ff. ſolu-
to matrimonio, id quod eſt generale in omni-
bus uniuerſalibus, quod acceſſiones includãtur,
& ſubdit eſſe notandum, quia ſæpe contingit
de

de facto, ſequitur Ioã. Lup. in repet. cap. per ve-
ſtras, in 6 .notab. §. octauo inſertur, nume. 6. ubi
ait ſingulare, quotidianum & menti tenendum ,
ac nouum dictum ſolius Bal. nouell. addo quod
etiam uoluit Bald. Nouell. in l. 1. numero 17. ff.
ſoluto matri. quia cum vſuræ prædictæ ueniunt
æquè principaliter, tamquam dos peti poſſunt
actione de dote uel ex ſtipulatu , & his duobus
3 in locis Bal. Nouel. infert quòd ſi in libello † non
ſint petitę vſuræ, uel in condemnatione omiſſæ,
poſſunt nihilominus peti nouo iudicio , & facit
doctrina Bar. in l. 1. ff. de leg. 3. in l. non ſolum. ff.
de rei uend. ubi vult quòd & ſi poſt. latam ſen-
4 tentiam non ſit quærendum de expenſis, † tamen
quando debentur iure actionis, uel condictione
ex ſtatuto, poſſunt ſeparato iudicio peti, id quod
uoluerunt etiam Ioan. And. & Butr. in cap. ex
parte, de reſcrip. Franch. in cap. ex ratione, col.
18. de appellat. ponunt Doctores in l. properan
dum, in §. ſinautē alterutra, ubi Iaſ. C. de iudic.
Rolan. latè in conſi. 62. num. 12. & 15. uolu. 4.
ſed & ſi Bald. nouell. ſibi aſcribat illam deciſio-
nem, & Lup. dicat eſſe nouum illius dictum , in-
uenio tamen quòd ante eos idem uoluit Rom.
in l. in inſulam. §. vſuras. nume. 17. ſolu. matri.
ubi inquit eſſe de hoc tex. expreſſum in l. fi. §. prę
terea , C. de iure dot. dum inquit , etiam ſi non
fuerint adhuc res principales traditæ. illa enim
dictio, ēt implicat caſum appoſitum, ut in iurib.
uulgatis. Præterea ſi maritus poteſt petere inte-
reſſe lucri ceſſantis , ut probatur in eo tex. ibi
panis ciuilis quæſtum, &c. quare non poterit pe
tere alimenta, quæ ut ſupra dixi debentur ratio-
ne emergentis damni, quod maritus ſuſtinuit a-
lendo vxorem de proprio. potior enim eſt eo-
5 rum cauſa, qui tractant de vitando † damno, quã
eorum qui tractant de lucro, l. fi. §. licentia. C. de
iure deliberan. l. fi. ver. non enim par. C. de iure
codicillo. & pro hac parte facit pręter eos, quod
6 recipiendo ſortem † non uidetur creditor remit-
tere vſuras, l. centum Capuæ, in fi. ff. de eo, quod
certo loco, ponit Barto. in l. fi. numero tertio,
ver. aut fuit vſura. ff. eodem titulo , ſequitur
Caſtr. ibi numero ſecundo, & Iaſ. numero tertio
ver. in ea glo. ibi l. penult. quod ſi id procedit in
vſuris odioſis , quod non cenſeantur remiſſæ ,
multo magis locum uendicabit in fauorabili-
bus, argumento eorum quæ dixi in præceden-
ti quæſtione, reſpondendo ad l. cum quidam. §.
diuus. ff. de vſur. Accedat quod dictæ uſuræ ſunt
legales, & debitę ex legis diſpoſitione non ſo-
lum ciuilis, ſed etiam canonicæ ut ſupra de-
7 monſtraui, & ſuccedunt † loco pœnæ, Roma. d.
§. vſuras. numero duodecimn. Bero. d. conſ. 200.
numero quinto, uolum. primo, at pœna legalis
8 non cenſetur remiſſa a creditore † ſimpliciter re-
cipiente ſuum creditum, ut eſt tex. in l. ſi pro fu-
re, ff. de cond. furt. gl. in l. fi. ff. de eo quod certo
loco, ubi Bar. nu. 3. Ang. in fi. Caſtr. nume. quin-
to, & Iaſ. colum. octaua, circa principium , uer.
in ea glo. ibi, l. penult. ergo idem eſſe debet in
vſura legali, ut non uideatur remiſſa , ſi creditor
recipit ſortem, & pro hac parte uidetur tex. in d.
l. ſi marito. §. fi. ff. ſoluto matrimonio, ubi id per-
mittitur in repetitiône dotis , ergo idem erit in
ea petenda .

Contraria tamen ſententia placuit Petro ,
quem citat & ſequitur Bald. in l. fi. §. præterea ,
C. de iure dot. numero tertio , & ſequenti. mo-
uentur , quia iſta incrementa ueniunt officio iu
dicis mercenario , ſuper quo non poteſt iudi-
cium per ſe fundari, l. ſi in iudicio. ff. de excep.
rei iudic. & dicit ibi Bald. quod hęc quæſtio eſt
notabilis , & quotidiana, Alexan. in l. fi. ff. de eo
quod certo loco, in magna addit. ad Barto. in fi.
ſequitur Iaſ. ibi , numero quinto , idem uoluit
Imola in l. ſi inſulam , colum. penult. ver. tu ad-
de quod hoc. ff. de verborum obligat. & nouiſ-
ſime Vinc. Carre. in cap. cum quid, par. quarta,
limitat. quinta, numero quinto, de reg. iur. in 6.
principale fundamentum huius partis eſt, quia
9 huiuſmodi alimenta † maritus petit ſimplici of-
ficio iudicis , ſecundum Imol. in l. in inſulam, §.
vſuras. ff. ſoluto matrimonio, Ang. & Iaſ. in §. fue
rat , Inſtit. de actio. & demonſtrabo in tit. quo-
modo petant. alimenta. hoc autem iudicis offi-
10 cium † expirat ſublato principali, l. terminato ,
C. de fruct. & litis expēſ. l. 4. C. depoſ. l. in bonę-
fidei. C. de vſur. l. ſi in iudicium, cum ibi notat. ff.
de excep. rei iudic.

Secundo facit, quia idem uidemus in uſuris ,
quę debentur uenditori ob dilatam ſolutionem
11 pretij rei traditæ, nam uenditor † recipiendo ſor-
tem uidetur illas remittere, l. qui per colluſio-
nem, §. pretii ſorte. ff. de actio. emp. ergo idem
erit in uſuris , quæ marito debentur ob retarda-
tam dotis ſolutionem .

Tertio facit , quia verum intereſſe cenſetur
12 remiſſum , quando creditor † recipit ſortem ,
l. centum Capuæ, & l. fi. ff. de eo quod certo lo-
co. vbi loquitur de eo intereſſe , quod credi-
tor paſſus eſt propter ſolutionem alio in loco
factam , quàm ubi conuenerat , & ita tenent
Barto. Caſtr. & Iaſ. in d. l. fi. Caſtr. in l. centum
Capuæ. ff. eodem titu. Dec. in l. uinum, numero
quinto, ff. ſi cert. pet. ubi Cur. numero ſeptimo,
Pariſ. in conſi. quinto, numero ducenteſimoſe-
cundo , & ſequenti, volum. quarto, Bero. in con
ſil. 200. numero decimonono, uolum. primo. &
quarto allegari poteſt tex. in l. uir vſuras , in fi.
ff. de donat. inter vir. & vxo. vbi legando uxori
dotes maritus videtur vſuras dotales remiſiſſe,
& hic verior mihi videtur intellectus illius tex.
quam multi alij , quos ex mente Doctorum re-
tuli in præcedenti quæſtione. & dicit Roma. in
d. §. vſuras , numero decimooctauo, quòd hæc
pars magis videtur de mente iuris , & hanc par-
tem ſequitur Bald. in l. ſi marito. §. fi. in fi. ff. ſo-
luto matrim. vbi dicit, vſuras de quibus in c. ſa-
lubriter, de vſur. non deberi dote ſoluta , ſequi-
tur etiam ibi , colum. prima, in fi. Alciat. de præ-
ſump. reg. 1. pręſump. trigeſimaſecunda, nume
ro ſeptimo, Campeg. de dote, par. ſecunda, quæ-
ſtio. quinta . hanc partem ſi teneas , quæ uide-
tur verior , & habet plures authores , reſpon-
de ad l. ſi marito, §. fin. quod ubi loquitur in

fructibus & acceſſionibus dotalibus, quæ deben
tur non officio iudicis, ſed iure actionis, nam
13 fructus † illi percepti poſt ſolutum matrimo-
nium augent dotem, ut inquit Bald. in d.l.fin.
§. præterea, C. de iure dot. & ſicuti actio dotis
14 datur pro dote, ita & pro augumento† dotis, l.
penult.& l. fin. C. de donat. ante nup. Din. &
Cin.ibi, ponit Bald. in d. l. ſi marito.§. fin. cum
ergo peti posſint iure actionis, debentur etiam
forte extincta, quia pro eis durat actio, at ſe-
cus in alimentis, de quibus agimus, quæ de-
bentur ſolo iudicis officio. ita declarat Bald. in
d. tex. dum diſtinguit, an ea accesſio officio iu-
dicis, uel iure actionis debeatur, vt primo caſu
extinguatur cum ſorte, ſecundo non, idem Bald.
in d.l.fi.§. præterea, nu.4. Alex. d.l. ſi marito.§.
fi.in prin.& col.2.in fi.ſubdens quòd dos reſpe-
ctu mariti non eſt quid uniuerſale, ideo ad fru-
ctus, & alimenta non datur marito actio. eſt
verum quòd ipſe non facit differentiam inter fru
ctus naturales, & vſuras, ideo fortius uult quòd
15 marito † non datur actio etiam ad fructus, Ro-
ma. in d. l. ſi marito,§. fin. nume. 31. ubi tamen
contra Alexan. dicit, quòd ſicut eſt uniuer-
ſale dotis iudicium ex parte uxoris, ita & ex
parte niri, per l. quod dicitur .ff. de impenſ. in
reb.dot. fact.

Non obſtat etiam, quod ſi uxori datur actio
ad conſequendum alimenia, & ita non extin-
gnitur acceſſorium cum principali in dote re-
petenda, eodem modo non debeat extingui in
dote petenda, quia iam proximè fuit dictum,
quod l.ſi marito, non loquitur in alimentis, ſed
in fructibus, ideo aſſumptum in ea lege non
probatur.

Secundò reſpondeo, quod ubi etiam uerum
eſſet quòd uiduæ deberentur alimenta, non ob-
ſtante ſolutione dotis, de quo dicam ſuo loco:
tamen hoc non poſſet prodeſſe quo ad mari-
tum, nec inde inferri ad eum poteſt: nam uxo-
ri pro conſequendis alimentis a marito datur
actio ex dote, ſeu ex hipothecaria, quia bona
mariti ſunt uxori non minus obligata pro ali-
16 mentis, † quàm pro dote, ut uoluit Specul. in ti-
tu.de donatio. inter uirum, & uxorem §.forma-
tis. ver. ſed nunquid bona uiri, Barto. in l. ſi cum
dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ubi etiam Caſtr.
ff. ſoluto matrimonio, Bald. in l. vnica.§.& ut ple
nius, C. de rei uxor. actio. & dicam in tit. de pri-
uileg. alimentorum. cum ergo detur actio, non
mirum ſi non tolluntur per ſolutionem ſortis,
ſed aliud eſt in marito, qui non petit uſuras do-
tales actione aliqua, ſed officio iudicis.

Ad tex. in d.l.fi.§. præterea, reſpondeo quòd
& ſi illa dictio, etiam, implicet caſum oppoſi-
tum, tamen non probat quòd liceat uſuras pe-
tere, ſi non ſit facta reſeruatio: quia cum præ-
ſupponit deberi facta ſolutione principalis,
intelligi debet ſi facta ſit principalis reſer-
uatio,

Reſpondeo etiam quòd ille text. non dicit e-
tiam ſi principales res ſint ſolutæ, ſed dicit, nec-
non panis ciuilis quæſtum cum præſtare etiam,
atque ibi quieſcit òratio, ita quod ſequens
clauſula ſit per modum conditionis adiecta, ſi
res principales nòn ſint traditæ, & hoc modo
intelligendo textus a contrario ſenſu probabit
opinionem Petri, Baldi, Alex. & aliorum ſupra
citatorum.

Non omitto quòd Bald. in d.§. præterea, di-
cit dictionem illam abundare, & non reſiſtit
quod creditor recipiendo ſortem non uideatur
remittere uſuras: quia reſpondeo, ſecundum
Caſtr. in l.fi. nume. ſecundo, ff. de eo, quod cer-
17 to loco, aliud eſſe in uſuris, † aliud uero in inter-
eſſe. & licèt ipſe rationem taceat diuerſitatis,
ea tamen eſt quia uſuræ non poſſunt deberi niſi
per ſtipulationem, atque ita iure actionis, quo
caſu peti poſſunt principali extincto, quod eſt
18 ſecus in intereſſe † quod ſolum debetur officio
iudicis, & de per ſe peti non poteſt, ita declarat
Iaſ. d.l.fi. numero ſecundo, uer. credo quod iſta
ſolutio. quod autem ſtipulatio ſit neceſſaria in
19 contrahendo debitum uſurarium, † probat tex.
l.1.C. de vſur. ponit Aretin. in §. ſi ſcriptum, nu-
mero ſecundo. Inſtit. de inutil. ſtipul. & hanc re-
ſolutionem probat idem Caſtr. in d. l. centum
Capuæ, numero 6.

Eodem modo reſpondetur ad id, quod di-
ctum eſt de pœna legali: ea enim debetur ſimul
20 cum principali iure† actionis, d.l. ſi pro fure, ita
poſt Bart. declarat Caſtr. numero quinto, & Iaſ.
d.l.fi. numero ſecundo, uer. ratio diuerſitatis fa-
cit, Bero. d. conſi. 200. numero decimonono, in
primo vol.

Reſpondeo ſecundo, quòd intereſſe non eſt
21 pœna † quoad creditorem, ſed ſolum quoad de-
bitorem, vt declarat Caſtr. d.l.fi. numero tertio,
Iaſ. numero ſecundo, ideo de uno ad alium non
licet arguere.

Ampliatur ſupradicta principalis deciſio, ut
procedat etiam quando maritus recipiendo do-
tem reſeruaſſet ſibi ius uſurarum ſeu alimento-
22 rum, nam ea remiſſio inducitur iuris † neceſ-
ſitate, ut probatur in d.l. centum Capuæ, in fi.
ff. de eo quod certo loco, & l. quarta. C. depoſ.
proteſtatio autem non impedit id, quod uenie-
23 bat ex iuris † neceſſitate, l. at ſi quis.§. plerique.
ff. de relig. & ſump. fun. not. in l. alimenta. C. de
nego. geſt. & hac ratione hanc partem ample-
xus eſt Petr. in d.l.fi. Caſtr. numero ſeptimo, &
hanc opinionem dicit magis communem Be-
ro. d. conſi. 200. numero tertio, uolum. primo,
ſed Barto. ibi dicit contrarium, ſequitur Bero.
d. conſilio 200. numero vndecimo, quæ opinio
eſt vera, quando ſoluens non contradicit pro-
24 teſtationi, † uel eam acceptat, Caſtr. d.l.fi. nume-
ro ſeptimo, Iaſ. numero quarto, ver. quid tenen-
dum. ubi allegat l. ſi debitor.§. primo, ff. quibus
mod. pign. uel hipothe. ſolu. adducit etiam
notata in l. ſecunda. C. de iure emphiteu. quæ
tamen non faciunt ad propoſitum duplici ra-
tione: nam ibi remiſſio inducitur ex uolunta-
te, at ubi remiſſio fit ex uoluntate, proteſtatio
25 † conſeruat ius, quia declarat uoluntatem re-
mittendi abeſſe, ita Bartol. & alii in dicta l.fi.

nos

nos verò agimus quando remiſſio fit ex iuris ne
ceſſitate, quo caſu proteſtatio non iuuat, d. §.
plerique.

Secunda ratio eſt, quia vbi agitur de pœna le
gali, quæ ex quo de per ſe peti poteſt & debetur
iure actionis, ſecundum ſupradicta, non cenſe-
tur remiſſa recipiendo ſortem etiam nulla extan
te proteſtatione: hic verò tractamus de intereſſe
debito officio Iudicis, quod de per ſe peti non
poteſt. cum Bar. tamen tranſit Aret. in conſ. 9.
col. 2. in 2. dubio, Dec. in l. vinum, nu. 5. ver. ſal-
uari tamen poteſt. Et ſi dicatur, quomodo hoc
caſu poterit peti intereſſe, ſi non datur actio? re-
ſpondet Dec. in d. l. vinum, num. 5. quod vbi ſol
uens non contradicit, inducitur tacitum quo-
dam pactum, ex quo tamquam innominato con
tractu agi poteſt, & in prędictis locis ponitur
quid ſi ſoluens contradicat, in quo Caſtr. d. l. fi.
in fi. impugnat Bar.

Limitatur tamen principalis noſtra conclu-
ſio, vt non habeat locum quãdo a principio ma
ritus conueniſſet de certa quantitate ſoluenda
pro vſuris dotalibus, quod pactum ſupra ex au-
thoritate multorum ſuſtinuimus eſſe validum:
tunc enim quia vſuræ deductæ ſunt in pactum,
& actionis iure debentur, poſſunt peti, licèt ma-
26 ritus † ſimpliciter & nulla facta earum mentione
dotem receperit, eſt tex. in l. centum Capuæ. ff.
de eo, quod certo loco, per quem ita tenet Bar.
in d. l. fi. num. 3. ver. circa qualitat. vbi concludit
eo caſu peti poſſe, licet aliud ſit quando debetur
ſolo Iudicis officio, Iaſ. in l. 1. num. 3. ver. infer.
C. de iud. vbi dicit quòd & ſi intereſſe debitum
officio Iudicis non poſſit peti, quando creditor
ſimpliciter recipit ſortem, tamen quando dedu-
ctum eſt in ſtipulationem, creditor recipiendo
ſortem non ſibi præiudicat, Iaſ. d. l. fi. nume. 3.
ver. aliter, & melius. ubi dicit quòd ſi acceſſoria
de iure debita ſolo Iudicis officio redigantur in
ſtipulationem, non uidebuntur remiſſa per ſor-
27 tis receptionem, & in terminis noſtris ita † lo-
quendo de uſuris dotalibus, probat Bello. in cõ-
ſi. 23. num. 6. pro quo facit quod voluit gl. in l.
3. §. ſi rem, vbi Bar. ff. de leg. 3. inquit enim, quod
& ſi lata ſententia in cauſa principali non poſ-
28 ſint ulterius expenſæ † peti, l. terminato, C. de
fruct. & lit. expen. tamen ſi deductę ſint in ſtipu-
lationem, peti poſſunt de per ſe, quia ſtante ſti-
pulatione debentur iure actionis, idem voluit
glo. fi. in l. non ſolum. ff. de rei uendic. Iaſ. in l. 1.
num. 4. C. de iudic. Rolan. in conſ. 62. num. 6. &
ſeq. uol. 4.

Limitatur quoq; ut non uendicet locum, qñ
maritus non recepiſſet dotem principalem, ſed
eam ſolum periiſſet in iudicio, nam per ſolam il
29 lius petitionem non uidetur remittere † vſuras
dotales, gl. in l. ſi duo, in uer. petat. ff. ſi quis caut.
ubi nult quòd intereſſe non cenſetur petitione
ſola remiſſum, niſi etiam ſors fuerit exacta. hoc
etiam videtur uoluiſſe glo. 2. in uer. uſurarum, in
l. 1. C. de iudic. Iaſ. in d. l. fi. num. 3. ff. de eo, quod
certo loco, & in d. l. 1. num. 3. licet ex inde uidea
tur aliud tenere, quando Iudicis officio debetur
intereſſe, & pro hac opinione eſt glo. in l. poſt
diem, in ver. petat. ff. de lege commiſſ. & hanc di
cit eſſe communem Alex. in d. l. ſi duo. §. 1. Ca-
gnol. in l. ſi quis maior, num. 198. C. de tranſ. vbi
multos citat concordantes. & eſt aduertendum
contra Iaſ. in locis prędictis, quia recipiendo ſor
tem, remittuntur damna, & intereſſe de neceſſita
te iuris, quia principali extincto, tollitur acceſſo
rium, & ipſo recipiente inuito, quia non poteſt
impedire iuris diſpoſitionem, vt dixi ſupra de
proteſtatione loquendo. at ubi cadit ſola peti-
tio, non poteſt conſiderari iuris neceſſitas, ſed
ſola uoluntas creditoris, quæ ex petitione ſortis
non eſt certa, quod uelit remittere, quia poſſunt
ſimul ſtare quòd petat ſortem, & quòd non ue-
lit intereſſe remittere, & uoluntas, quę ex aliquo
30 † actu tacitè colligitur, non extenditur ultra quã
ex ipſo actu de neceſſitate inferatur, Bar. in l. 1. §.
hoc interdicto. ff. de itin. actuq́ue priua. & in
auth. qui rem, circa fi. C. de ſacroſ. eccleſ. Dec. in
conſ. 72. num. 5. Pariſ. in conſ. 79. num. 12. uol.
3. Socin. iun. conſ. 122. num. 14. vol. 1. Natta in
conſi. 77. nume. 14. D. Becius, in conſ. 106. nu-
mero 46.

Sed & ſi maritus dotis partem recepiſſet, non
tamen uideretur partem uſurarum remittere,
quæ ſibi debetur pro parte dotis non ſoluta: re-
31 miſſio † enim acceſſorij regulatur ſecundũ prin-
cipale, ut eatenus extinguatur acceſſorium, qua
tenus extinguitur principale, ita declarant But.
& Abb. in c. ſuam, de pœnis, ſuper glo. 1. & Nat
ta in conſ. 335. in princip. vbi allegat rationem,
quia reſpectu partis non ſolutę eſt adhuc in mo
ra, ergo pœna debetur. ſed hæc ratio non con-
cludit, quia hoc eſt, de quo q̃rimus, an recipien-
do partem, uideatur in toto remittere. melior er
go ratio eſt, quia remiſſio tacita, quæ colligitur
ex ſortis receptione, & ita ex actu certo, non ex-
tenditur vltra quàm inferatur ex ipſo actu, vt ſu-
32 pra. & ſicuti receptio eſt limitata † ad partem ſor
tis, ita parit limitatam remiſſionem, l. in agris, ff.
de acquir. rer. dom. facit, quia eadem eſt ratio
33 partis † quoad partem, quę totius quo ad totum,
l. quæ de tota. ff. de rei uend. at totam ſortem re-
cipiendo remittit totum intereſſe, ergo recipien
do partem ſortis, uidetur ſolum remittere par-
tem intereſſe. & pro hac deciſione eſt tex. in l. 1.
C. de iudic. ſecundum unum intellectum, vbi pe
34 tendo partem uſurarum, non † cenſetur remiſſa
alia pars. Addo etiam rationem, quia intereſſe
dicitur acceſſorium principalis debiti, & acceſ-
ſorium regulatur ſecundum principale, c. acceſ-
ſorium, de reg. iur. in 6. at principale debitum
ſubſiſtit pro parte non ſoluta, ergo & ipſum ac-
ceſſorium.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes mariti non alunt viduam intra annum*
luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceſ
ſitate.
2 *Lege cautum quod non reperitur, non eſt ſuperſti-*
tioſis inuentionibus præſumendum.

Legem

3 *Legem quando non habemus, erubeſcimus ſi ſine illa loquimur.*

4 *Fauore alicuius introductum, non debet in odium retorqueri.*

5 *Dilatio prodeſſe debet, non autem nocere.*

6 *Debitor in diem non tenetur interim alere ſuum creditorem.*

7 *Hæredes mariti lapſo anno luctus tenentur rem cum fructibus reddere vxori.*

8 *Affinitas non attenditur, quæ morte fuit extincta.*

9 *Vidua, ſiue pauper ſiue diues, alenda ſemper eſt ab hæredibus mariti.*

10 *Hæres non debet eſſe melioris conditionis, quàm defunctus.*

11 *Vidua, quæ non habet aliunde, alenda eſt ab hæredibus mariti.*

12 *Ratio naturalis mouere non minus debet, quàm lex.*

13 *Rationem, cum habemus legem, quærere, eſt intellectus imbecillitas.*

14 *Doctorum authoritas plurimum poteſt, vbi lex deficit.*

15 *Ratio legis ampliat diſpoſitionem tamquam illius anima.*

16 *Ratio legis præfertur ipſi diſpoſitioni.*

17 *Onus agnoſcere tenetur quicumque acceptat honorem.*

18 *Hæredes mariti non tenentur alere vxorem viduam intra annum luctus ſi dotes volunt reſtituere.*

19 *Tranſactio non dicitur damnoſa, quando habet ſe ita ad lucrum, ſicut ad damnum.*

20 *Minor non dicitur læſus, nec reſtituitur, quando actus poteſt ſe habere ad lucrum, ſicut ad dãnum.*

21 *Priuilegium non debet afferre tertio præiudicium.*

22 *Priuilegium reuocatur, quando incipit eſſe damnoſum.*

23 *Piæ cauſæ fauor trahi non debet ad alterius iniuriam.*

24 *Maritus conuenitur vltra quam facere poteſt, quãdo vxor eſt pauper.*

25 *Debitor in diem cogitur ſoluere ante diem, quando neceſſitas vrget.*

26 *Neceſſitas multa operatur contra iuris regulas.*

27 *Maritus alit vxorem indotatam.*

28 *Mariti anima contriſtatur, quando vxor cogitur mendicare.*

29 *Hæredes mariti, qui vxorem alunt anno luctus, lucrantur fructus dotis illius anni.*

30 *Hæredes mariti intra annum luctus alentes vxorem, lucrantur fructus, etiam ſi excedant ualorẽ impenſæ.*

31 *Fructus bonorum immobilium reſtitui debent uxori intra annum luctus.*

32 *Hæredes mariti alunt uxorem anno luctus etiam ſi fructus dotis non ſufficiant.*

33 *Viduæ debita alimenta intra annum luctus taxari poſſunt ſtatuto, uel conſuetudine.*

34 *Vſuræ quando ſunt permiſſæ, tunc pacto taxari poſſunt.*

35 *Vidua alenda eſt intra annum, donec hæres delibe rat ſuper aditione hæreditatis.*

36 *Venter non patitur dilationem.*

37 *Hæres intra tempora conficiendi inuentarij tenetur alere.*

38 *Aditio non inducitur ex eo, quòd quis aluerit familiam defuncti.*

39 *Adire non videtur, qui ſoluit medicinas, vel ſatiſfacit medico.*

40 *Vidua intra annum luctus alitur ab hæredibus mariti dotem retinentibus, etiam ſi patrem habeat diuitem.*

41 *Vidua alenda eſt ab hæredibus uiri anno luctus, etiamſi aliqua habeat mobilia præter dotem.*

42 *Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando habet prædia ſufficientia, licet illa ſolum vinum reddant, vel frumentum.*

43 *Vidua non alitur ab hæredibus, ſi habet tot mobilia, quæ locata poſſint alere.*

44 *Vidua indotata alitur ab hæredibus uiri intra annum luctus.*

45 *Vidua legataria mariti alenda eſt ab hæredibus, ſi non habet aliunde donec legatum ſoluatur.*

46 *Vidua indotata non eſt alenda ab hæredibus viri, ſi patrem habet diuitem.*

47 *Vidua non tenetur cum dote compenſare alimenta ſibi præſtita intra annum luctus.*

48 *Hæredes mariti non alunt viduã, quæ habet aliunde intra annum luctus.*

49 *Vidua dicitur habere aliũde intra annum luctus, ſi poteſt ex induſtria victum quærere.*

50 *Viduæ habenti aliunde debentur alimenta, ſi a uiro relicta ſunt intra annum luctus.*

51 *Vidua prægnans alenda eſt ab hæredibus, quamuis habeat aliunde.*

52 *Hæredes mariti non alunt viduam, ſi dotem uolunt reſtituere intra annum.*

53 *Hæredes reſtituentes dotem intra annum eximuntur ab onere alendi, & detrahunt interuſuria medij temporis, de quo tamen vide ibi.*

54 *Tempus in dubio cenſetur adiectum fauore debitorũ.*

55 *Debitor in diem, poteſt ante diem ſoluere.*

56 *Creditor in diem, poteſt ante diem petere, quando tempus adiectum eſt eius fauore.*

57 *Hæres, quamuis diues, non cogitur dotem ſoluere ante annum luctus.*

58 *Debitor in diem, qui cogitur ante diem ſoluere eo, quod non inuenit fideiuſſores, deducit interuſurium medij temporis.*

59 *Debitor in diem, non poteſt ante diem ſoluere, quãdo intereſt creditoris.*

60 *Debitor, cui miſerationis gratia conceditur, non poteſt partem ſoluere, vel interuſurium deducere.*

61 *Creditor non cogitur ante diem recipere creditum conſiſtens in vino, frumento, vel ſimilibus.*

62 *Intereſſe ſuccedit loco implementi.*

63 *Dos conſiſtens in immobilibus reddi debet ſtatim non expectato anno.*

64 *Vidua non eſt alenda ab hæredibus niſi intra annum luctus, quando dos conſiſtit in bonis immobilibus.*

65 *Hæredes uiri, qui aluerunt uiduam anno luctus, lucrantur fructus dotis conſiſtentis in ſtabilibus pro rata expenſæ.*

66 *Vidua anno luctus alenda non eſt ab hæredibus,* quan-

quando dos non ſibi, ſed extraneo reſtituenda eſt.
67 *Paria ſunt u:rum non habere, uel habere inutilem.*
68 *Hæredes non tenentur dotem conſiſtentem in pecunia reddere intra annum, etiamſi extraneo reſtituenda ſit.*
69 *Priuilegium doti conceſſum, non competit patri mulieris, uel extraneo.*
70 *Hæredes mariti intra annum luctus non alunt illum, cui dos eſt reſtituenda, ſi non ſit uxor.*
71 *Intereſſe non debetur ceſſante mora.*
72 *Hæredes uiri non alunt hæredes uxoris intra annum luctus.*
73 *Priuilegia mulieri propter dotem conceſſa, an in hæredes tranſeant.*
74 *Hæredes primi uiri intra annum luctus non alunt uxorem, quæ tranſiuit ad ſecunda uota.*

Quæſtio XLIIII.

VXOREM conſtante matrimonio alendam eſſe vidimus, ſed ſoluto matrimonio, an ei ſint exhibenda intra annum
luctus alimenta ab hæredibus mariti, tres ſunt
opiniones. Prima Pet. in l. vnica, §. exactio. C.
de rei uxor. actio. qui uult, quod non alatur, ſiue
1 diues ſit, ſiue pauper, ſed teneantur hæredes † in
caſu neceſſitatis reſtituere ex dotibus quantum
ſufficiat ad ſubueniendum neceſſitati mulieris,
& reſiduum retineant: quia, & ſi hæredibus detur annus ad reſtituendum dotes exiſtentes in
pecunia, uel immobilibus, tamen in hoc uulneratur regula propter neceſſitatem, argumento
l. 2. C. de patrib. qui fil. diſtr. & dicit ibi Dyn. in
fi. hoc æquius uideri, hanc ſententiam probauit
Iaſ. in l. diuortio, in prin. num. 18. ff. ſoluto matrim. Fulgoſ. in l. fi. C. de bon. mater. ubi Pinell.
num. 8. Alex. in d. l. diuortio, nu. 18. dicit quòd
hæc opinio poſſet ſuſtineri, Cordub. in l. ſi quis
a liberis. §. ſi quis ex his. ff. de liber. agnoſ. num.
123. dicit ueram eſſe hanc ſententiam, fundatur
hæc opinio multis rationibus.

Primò, quia non reperitur iure cautum, quòd
hæredes mariti teneantur uxorem alere: ergo id
2 non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus † præſumendum, c. conſuluiſti, 2. q. 5. Archid. in proœm. Sex.
in uer. ſacroſanctæ, col. pen. in fi. & erubeſcimus
3 cum ſine lege loquimur, † l. illam. C. de collatio.
D. Becius alios citat in conſ. 30. num. 4.

Secundò, quia lex concedit hæredibus mariti dilationem annalem ad reſtitutionem dotis,
dicta l. unica, §. exactio. ſed ſi hęredes tenerentur interim uxorem alere, iſta dilatio, quæ fuit
4 inducta in fauorem, † eſſet hæredibus grauis,
contra l. quod fauore, C. de legib. præcipuè cum
fructus dotis communiter non ſufficiant pro ali
5 mentis. debet ergo dilatio † eis prodeſſe, non
nocere, l. ſi conſtante. §. quotiens. ff. ſoluto matrimo. l. ſecunda, §. in omnibus. ff. de iudic.

6 Tertiò facit, quia debitor in diem, † non tenetur interim alere creditorem, vt inquit Caſtr.
d. l. diuortio, in prin. num. 5.

Quartò licèt ut dixi, hæredes annum habeant
ad ſoluendum, lapſo tamen anno tenentur do-
7 tes cum fructibus † illius anni reddere, ut probatur in d. §. exactio, & in d. l. diuortio, d. §. non
ſolum, Bal. in d. §. quotiens.

Quintò Pinel. loco prædicto allegat tex. in
l. tertia, §. affinitates, ff. de poſtulan. vbi non at-
8 tenditur affinitas, † quæ deſijt. Secunda opinio
fuit Guid. Suzar. in d. §. exactio, quem ibi ſequitur Alber. qui tenet quod diues ſit, ſiue pauper
9 uidua, † alenda ſemper ſit ab hæredibus mariti,
Dec. in l. de alimentis, num. 6. C. de tranſ. Huius
10 opinionis ratio eſt, quia hęredes † non debent
eſſe melioris conditionis, quàm defunctus, l.
mortuo reo. ff. de fideiuſſo. l. maritum. ff. ſoluto
matrimonio, at maritus uxorem tenetur alere
etiam diuitem, & habentem aliunde, l. dotis fructus. ff. de iure dot. l. fi. in princip. ff. de doli exceptio. & dixi ſupra, ergo ad idem tenebantur
eius hæredes.

Secundò mulier ali debet ex dote, l. ſi cum
dotem. §. ſin autem in ſęuiſſimo. ff. ſoluto matrimonio. dos autem intra annum luctus eſt apud
hæredes, ergo illi exhibere debent alimenta, l. 2.
ff. de alim. & cibar. legat.

Tertia & media inter duas extremas eſt opinio glo. in d. §. exactio, quæ uult quòd hæredes
11 mariti teneantur viduam alere, † ſi non habet
aliunde, idem uoluit gl. fi. in l. pen. ff. ut in poſſ.
legato. & gl. 1. in l. diuortio, in princip. ff. ſoluto
matrim. quem ibi ſequitur Bar. num. 1. Bal. colum. 2. Ange. colum. item 2. ubi dicit ſe conſuluiſſe pluries, quia cum non poſſit honeſtè nubere, & uideatur eſſe in eodem matrimonio, eſt
alēda ab hæredibus, ſicuti aleretur a uiro, Albe.
num. 6. Imola, colum. 2. qui mouetur duplici ratione. Prima, ne uidua fame pereat. Secunda
propter reuerentiam prioris matrimonij, Rom.
num. 13. Caſtr. num. 5. ubi quod opinio glo. eſt
communis, & eam ſequuntur omnes, Cuman.
num. 1. Alex. num. 16. & ſeq. ubi multas affert diſtinctiones, Socin. 17. vbi quod ſequuntur communiter Doctores, quia hoc eſt onus dotale,
quod deducitur pendente dilatione, argumento l. ſi filia. ff. ſoluto matrimonio. mouetur etiã,
quia uir & uxor non debent ad imparia iudicari, l. alia. §. eleganter. ubi Doctores. ff. ſoluto matrimonio. at maritus dotes reſtituere non tenetur, niſi deducto eo, quod ſibi eſt pro alimentis
neceſſarium, l. maritum. ff. ſoluto matrimonio,
ergo multo magis erit alenda uxor ex propriis
dotibus. & dicit Alber. in dicta l. diuortio, quòd
in practica uidit ſemper obſeruari gl. opinionem, & eſt magis communis, ut refert Iaſ. ibi,
numero 18. ubi id multis repetit in locis. hanc
etiam tenuit Specul. in titulo, qui fil. ſint legit.
§. primo, numero 29. quia & ſi mortuo uiro ſoluta ſit lege uiri, cap. penult. in fi. de ſecundis
nupt. tamen ex quo intra annum non poteſt
dotes petere, debet ali. eſt etenim mulieri ad
modum damnoſum priuilegium hæredibus cõceſſum, ne exigantur ante annum, Abb. in cap.
ſalubriter, numero 6. de vſur. in conſilio 39.
nume.

nume.1.volum.2.& nume.5.vbi dicit quòd hęc
eſt æquior ſententia, Cardin. in conſilio 72. Bar.
& Bal.in d.§.exactio, Salic.d.l.vnica, §.ſinautem,
nume.6.C.de rei vxor.actio. ubi dicit omnes ita
tenere, quia hæredes poſſident dotem quæ eſt ob
ligata ad alimenta, & quia intra annum videtur
durare primum matrimonium, Aret, in conſilio
98. numero 3. Ang. in §. fuerat, numero 8. vbi
quod eſt communis omnium opinio, eandem di
cit ibi communem Iaſon, nume.24. Campeg.de
dot.par.2.quæſt.16. vbi quòd eſt magis commu
nis & ſeruaretur in practica, Ioan. de Garron. in
rub.C.de ſecund.nupt.nume.39.Rebuff.in con
ſtit.reg. tomo 1. tit.de ſent.prou.articu.3.glo.1.
nume.10.Bertran.in conſilio 307.vol.4.Corne,
conſilio 129.col.1.in fi.volum.1.hanc item com
munem dicit Didac.lib.1.var.reſolut.cap.1.nu-
me.4.ver. ſexto hinc etiãſi. ibi, debentur autem
viduæ, & in epitom.de ſponſal, par. 2. cap.3. §.
9.nume.9.ver, quarto quamuis, eam quoque di-
cit communem Dec. in l. de alimentis, nume.6.
C. de tranſact. vbi etiam Alciat. Pinell.l.fi.nu.6.
C.de bon.mater.Iu.Bapt.Lup.in tracta.de uſur.
commen. 1. §.4. nume.86. Præpo.c.per veſtras,
nume.5.de donat.inter uir.& vxor. Vital.in tra-
cta.clauſ.in clauſ.an alim.renunc.poſſ, colum.3.
Capic. deciſ. 24. Cordub. d.§. ſi quis ex his, ubi
addit Lambert. & Boer. Attenta autem hac opi-
nione, quæ eſt communis, non obſtat quod id
non reperiatur iure cautum, quia & ſi deficiat
lex, non tamen deficit ratio naturalis, quæ non
12 debet † minus mouere quàm lex, ut inquit Iſern,
in proœm.feud.col.pen.quem citat Natta in con
ſilio 129.nume.2.& aſcribitur imbecillitati intel
lectus, quærere legem vbi habemus rationem
13 † naturalem, Ang.conſ. 317. colum.3. poſt Ari-
ſtotelem, quem citat. hic autem ſubeſt natura-
lis ratio, quia ſi hæredes retinent penes ſe dotes
quare ſubuenire non debet viduę pro alimentis,
item ſubeſt alia ratio ne cogatur vxor mendicare
in opprobrium præcedentis matrimonij,

Secundo reſpondeo, quòd & ſi non adſit lex,
multum tamen poteſt Doctorum authoritas,
14 † vt inquit Caſtr.in l.mutum. ff.de acqui.hæred.
Iaſ.in l.non eo minus, col.2.uer.tertio, C.de pro
cur.D.Becius in conſ.35.nu.18.

Reſpondeo tertiò, quòd ex quo habemus ra-
tionem legis, perinde eſt acſi legem haberemus,
15 quia tamquam anima † regulat, & ampliat diſpo
ſitionem, l. cum pater, §. dulciſſimis, ff.de leg.2.
Socin.in conſil. 108. nume.3. uol.3. verba enim
dicuntur corpus, & ſuperficies: ratio autem ani-
ma, argumento c. ſolitæ, de maior. & obed.iun-
16 cto c.præcipimus, 12.q.1. & ratio † præfertur di-
ſpoſitioni.glo.in c.conſuetudo, diſtinct.1. D.Be-
cius in conſilio 41.nume.6.ratio autem legis eſt,
quòd uxor alatur de fructibus dotis, & quod
ibi ſit onus alendi, ubi eſt dos, d. l. dotis fru-
ctus, & l. vbi adhuc. hæc ratio militat etiam
in hæredibus mariti, ergo ipſi tenentur alere,

Non obſtat etiã quòd dilatio hæredibus pro-
deſſe debet, non autem grauis eſſe: quia reſpon-
deo eam non nocere hæredibus, ex quo lucran-
tur fructus dotis, ut dicam infra, & vbi etiam eſ-
ſet damnoſa, debent hæredes ſibi imputare: quia
cum onus alendi ſit annexum dotibus eligendo
hæredes dotium retentionem, tenentur ipſum
17 quoque onus † agnoſcere, l. ſecundum naturam
eſt, vbi Cagnol. multa adducit. ff.de reg.iur.dixi
in conſilio 7. numero 5. & non attenditur dam-
num, a quo hæredes poſſunt ſe eximere ſi uelint:
illud enim dicuntur ſua culpa ſuſtinere, c.dam-
num, de reg.iur.in 6. poſſunt enim hæredes ſol-
18 uendo intra annum dotes, ſe eximere † ab onere
alendi, ut dicam infra. Præterea damnum non eſt
certum, quia poteſt eſſe quod dotes reddant fru-
ctus ſufficientes pro alimentis, iunctis maxime
operibus uxoris, quæ ad eas tenetur, ut dicam
ſuo loco, & quando res poteſt ſe habere ad lu-
crum, & ad damnum, non iudicatur damnoſa in-
19 ſpecto dubio euẽtu, ut dicunt Doctores de † trã-
ſactione, in l.3. C. de reſcind. vend. & in minore
20 qui non reſtituitur, nec dicitur læſus, † quando
actus poterat circa utrunque uerſari, l. de fidei-
commiſſo, vbi Caſtr. Alex. & alij. C.de tranſact.
Natta in conſ.181.nu.9.

Demum reſponderi poteſt, quòd & ſi dilatio
prodeſſe debeat hęredibus, tamen non debet tra
21 hi ad iniuriam uxoris, quia priuilegium † eſſe de
bet ſine tertij præiudicio, glo. & Doctores in ca.
per venerabilem, qui fil.ſint legit. Iaſ.in l.benefi-
cium, columna quarta. ff.de conſt.princip.Rol.
in conſ.45.nume.12.uolum.4 & quando priui-
22 legium incipit eſſe damnoſum † reuocatur, cap.
ſuggeſtum, de decim, Imola in l. ab omnibus, in
fi.princip. ff.de leg.1.Abb.in c.accedentes, num.
8.in fi.de præſcrip.Anch. conſilio 260.nume.2.
circa fi.Iaſ.in l.auus, nume.12. ff.de pact.cum ſi-
milib.& fauor etiam eccleſiæ & piæ cauſæ, trahi
23 non debet ad alterius † iniuriam, ca. generali, di-
ſtinct.54. cap. nuper, de donat. inter uirum, &
uxo. Tiraq.de priuileg. piæ cauſæ, priuileg. 141.
facit cap.cum cauſam, de probat.præcipue ſtan-
te uxoris inopia per quam ceſſare deberet dila-
tionis priuilegium, ſicuti priuilegium marito cõ
ceſſum, ne conueniatur ultra quam poſſit facere,
l.maritum. ff.ſoluto matrimonio.l.non tantum,
24 ff.de re iudic. ceſſat quando vxor † eſt inops, ſe-
cundum Bal.in d.l.maritum, in fine, quia non de
bet diſcooperiri unum altare ut alterum coope-
riatur, l.aſſiduis, C.qui pot.in pign.hab. Abb. d.
c.cum cauſam, de præben. Iaſ.in d.l.diuortio, nu.
18.poſt princip.

Tertium quoque non reſiſtit, quia non ea ra-
tione tenentur hęredes, quia ſint debitores, ſed
etiam quia non debet uxor fame perire in op-
probrium primi matrimonij, & quia a princi-
pio onus alendi eſt annexum doti atque ita de-
bito, quod propterea debitor recuſare non po-
teſt.

Præterea licet debitor in diem non cogatur
alere creditorem, tamen ſi urgeat neceſſitas ali-
25 quando cogitur † ante diem ſoluere, ut in l.1. C.
de condict. ex le. ubi Bar. & Bal. dicit menti te-
nendum, & dicit ualde notandum Iaſon in l. in
diem, nu.4.ff.de cond. indeb. Marſil. ſing. 355.
ubi

vbi alios citat & omnibus notum eſt, quantum
26 paupertas ſeu neceſſitas † poſſit contra iuris re-
gulas, glo. & Doctores in c. querela, de iureiur.
glo. in c. vlt. 34. quęſt. 1. Bal. & Felyn. in c. ſi qua
teſtamento, de teſtib. Marſil. not. ult. cum multis
citatis a Tiraq. de retract. conſang. §. 26. gl. 1. nu.
18. & in tracta. de pęnis temper. eau. 33. Meno.
in conſ. 31. num. 9. & ſeq. Rol. in conſ. 52. num.
24. & ſeq. uol. 2.
Quartò non aduerſatur quòd hęredes mariti
teneantur finito anno dotem reddere cum fru-
ctibus, quia hoc locum habet ſolum in fructi-
bus immobilium, ſed quoad fructus mobilium,
& pecuniæ hæredes lucrantur illos, ſi uxorem
alunt, vt dicam paulo infra.
Poſtremò non faceſſit negocium tex. in l. 3.
§. affinitates, ff. de poſtu. quia illi reſpondet Cor
dub. d. §. ſi quis ex his, num. 150. ideo non opus
eſt ulterius inſiſtere.
Parimodo non obſtant rationes allegatæ ꝓ
ſecunda opinione Suzar. & primo quod ſicuti
maritus diuitem alit uxorē, ita & hæredes, quia
27 argumentum non ualet, maritus † alit etiam
indotatam, l. ſi cum nulla. ff. de relig. Doctores
in l. quod in uxorem, C. de neg. geſt. tamen hoc
non reperitur cautum in hęrede, ita reſpondet
Alex. in d. l. diuortio, nume. 20. ſequitur Socin.
ibi, num. 17.
Non obſtat ſecunda, quia, & ſi mulier ali de-
beat ex dote, tamen ſoluto matrimonio non eſt
dos, vt probatur in l. 1. ff. ſoluto matrimonio.
ſtat ergo firma concluſio, quod hæredes mariti
tenentur alere viduam, quando non habet aliū-
de. & principalis ratio eſt ne propter mendicita
28 tem contriſtetur anima † defuncti mariti. §. ſolu
to, in Auth. de nupt. Socin. d. l. diuortio, nume.
17. in fi.
Intellige tamen, quod hæredes mariti lucren
29 tur fructus in alimentorum † recompenſationē:
cum enim ſuſtineant onus habere debēt lucrū.
l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. c. qui ſentit,
eo. tit. in 6. hoc uoluit glo. Dyn. in d. l. diuortio,
ubi eum ſequitur Bar. nu. 2. Bald. col. 2. Imola,
colum. 2. ubi quòd ac ſi matrimonium conſta-
ret lucrantur omne emolumentum dotis, Caſt.
nume. 5. qui dicit non alibi reperiri quam in ea
glo. Rom. num. 13. Alex. num. 16. vbi quod alibi
non reperitur & eſt communis opinio, vt dicit
Iaſ. num. 18. idem voluerunt glo. & Doctores in
d. l. unica. §. exactio. Didac. d. cap. 3. §. 9. num. 9.
uer. quarto quamuis, Bero. in conſ. 130. nume.
11. uol. 3. ubi ait quod eſt de mente omnium,
Cordub. d. §. ſi quis ex his, num. 124.
In tantum quod ſi fructus excederent impen
30 ſam alimentorum, ſpectabunt ad hęredes, † Bar.
in l. diuortio, num. 5. quia hæredes tenent vicem
defuncti & mulier uidetur eſſe in matrimonio. l.
fi. C. de bon. mater. Imo. colum. 2. circa fi. Ro-
man. nume. 14. vbi miratur quòd Bar. in hoc ni-
hil alleget: ipſe verò adducit tex. in l. creditor. §.
ſi inter. ff. mand. quem dicit ad hoc continere ca
ſum unicum & ſingularem, ſecundum doctrinā
glo. ibi, & communem dicit Iaſ. num. 18. circa
med. Salyce. d. l. unica. §. ſi autem, num. 6. C. de
rei uxor. actio. quia ſecundum eam hæres non
eſt miniſter, Vital. tracta. clauſ. tit. an alimen. re-
nunc. poſſ. colum. 6. & quamuis tex. in d. §. ex
actio, & in d. l. diuortio, §. nō ſolum, dicūt quod
fructus omnes poſt annum ſunt reſtituendi, ta-
men intelligi debent, quo ad fructus immobi-
lium, quando dos conſiſtit in immobilibus,
31 † vel ſi intelliguntur in mobilibus, procedunt
quando uxor non petijt alimenta, uel illa non
habuit, ut per Caſtr. Alex. Socin. & Iaſ. in d. l. di
uortio.
Amplia principalem concluſionem, ut locū
habeat etiam quando fructus dotis non ſuffi-
32 ciunt, quia nihilominus hæredes † ſupplere de-
bent de proprio, quidquid deeſt ad alimenta, ſe-
cundum Bar. in d. l. diuortio, in fi. Imola, colum.
2. in fine, Roma. num. 14. hoc etiam uoluit Ang.
ibi, Alex. num. 19. ubi defendit aduerſus Iacob.
Butrig. ſuſtinendo rationem, quod ſicuti mari-
tus tenetur ultra fructus dotis, ita & hæres eius,
licet dicat contrariam ſententiam eſſe ueriorem
de iure, ſequitur Socin. num. 17. Salyc. in d. §. ſi
autem, num. 6. Capic. deciſ. 24. nu. 5. quidquid
uoluerit Cordub. loco prędicto, num. 25.
Ampliabis etiam, vt iſto caſu valeat ſtatutum
33 taxans † alimenta uxori præſtanda ad certam
quantitatem, quia conformatur communi iuri
ſecundum Abb. in c. ſalubriter, nu. 6.
Amplia tertiò, ut ex pacto quoq; taxari poſ-
ſit certa quantitas ad alimenta, quia ualet argu-
mentum de pacto ad ſtatutum, & quia ut dixi
ſupra, quando uſurę ſunt permiſſę, tunc licet prę
34 ciſè de quantitate † certa, ita Didac. d. lib. 3. ua-
riar. reſolut. cap. 1. num. 3. uer. ſexto hinc etiam,
poſt med. ubi tamen declarat, dummodo æque,
& iuſtè fiat alimentorum æſtimatio, & ante eū
hoc voluit Campeg. in tracta. dot. par. 1. quæſt.
6. colum. 2. uer. & per prædicta. ubi dicit eſſe ge-
nerale in omnibus caſibus, in quibus uiduę de-
bentur alimenta, quia ſemper licebit paciſci: &
ſubdit quòd illis caſibus lucrabitur etiam fru-
ctus rei pignoratæ, Ioan. Bap. Lup. d. §. 4. nume.
87. in fine.
Quartò ampliatur etiam nondū adita hæredi
35 tate, quia dum hæres † deliberat, interim Iudex
decernere debet uxori alimenta, ut poſt Rebuff.
ponit Cordub. d. §. ſi quis ex his, nume. 141. &
ratio eſt, quia fames acutiſſimus eſt gladius, &
36 uenter † non patitur dilationem, ut inquit Bald.
in l. pactum. C. de collatio. ideo hæres conueni-
tur etiam intra tempora ad conficiendum inuen
37 tarium, † ut uoluit Ang. in l. 1. §. hæc ſtipulatio,
ff. ſi cui pluſquam per leg. Falcid. Imola, Alex.
Corne. & Iacobin. in d. l. fi. §. donec. C. de iure
deliber. ideo inductum quoque eſt, ut qui alte-
rius familiæ alimenta præſtitit non per hoc ui-
38 deatur illius hæreditatem adire, † ut per Bar. in
l. gerit, in uer. ad tertium quando ille actus eſt,
de acquir. hæred. Natta in conſ. 448. nume. 10.
39 & 18. ubi idem dicit quando quis † ſoluit medi
cinas, ſatisfacit medico, uel iuſta facit.
Ampliabis quintò, etiamſi uxor habeat pa-
trem

40 trem diuitem, quia nihilominus hæredes† mari
ti tenentur viduam alere intra annum luctus ſi
ipſi dotem habent penes ſe, quia pater ſolū offi
cio Iudicis, quando uxor non habet, at ſi habet
dotem non dicitur aleūde non habere, & iuſtius
eſt quod alimenta percipiat de bonis propriis
quam de alienis, ita determinat Salic. in d.l.uni-
ca.§.ſin autem, nume. 9. C. de rei uxor. actio. &
hoc uoluit ante eum Iac. Butr. in eadem l.unica.
§.illo, Alexan. in d.l.diuortio, in princip. nume.
16. poſt Aret. colum. 5. uer. debet tamen, Anan.
in c.ſalubriter, colum. 6. de vſur. quia cum hęre-
des mariti tractent de lucro, pater uero de dam-
no, potior eſt ratio patris, l. fi. C. de codicill. &
poteſt pater dicere, alaris ab hęredibus mariti,
quia habes aliunde. hoc etiam uoluit Ang. in d.
l.unica.§.cum autem, ubi inquit eſſe textum ſin-
gularem in l. cum unus, in fi. ff. de alimen. & ci-
bar. leg. Socin. in d.l. diuortio, num. 17. Cam-
peg. de dot. par. 2. quęſt. 16. colum. 2. in princip.
Capic. in deciſ. 24. num. 7. num. 11. limitat ſtan
te conſuetudine Neapoli de qua ibi, Plot. in tra
cta. de in lit. iuran. §. 11. num. 23. & priuilegium
dilationis, quæ hæredibus mariti conceditur,
non debet eſſe cum damno patris, qui dando do
tem liberatus fuit ab onere alendi.

Sextò hæc ſententia extenditur, ut habeat lo-
cum etiam quando mulier præter dotem habe-
ret bona mobilia, quæ non ſolent fructum red-
41 dere, ut ſi haberet annulos, † ſupellectilem, & ſi-
milia, quæ ſui natura non ferunt fructum: dici-
tur enim quo ad propoſitum noſtrum, non ha-
bere unde ſe alat, ſecundum Bal. in conſilio 30.
uolum. 2. quia ubi de alimentis loquimur, re-
ſpectum habemus ad redditum, l. ius alimento-
rum. §. 1. ff. ubi pupill. educa. debe. ſequitur So-
cin. in d.l. diuortio, in fine, num. 19. Ioā. de Gar-
ron. d. rub. C. de ſecund. nup. num. 40. Capic. d.
deciſ. 24. num. 2. Plo. d. §. 11. num. 23. Rolan. in
conſ. 55. num. 6. nolum. 2. id quod Bal. loco præ
42 citato † declarat, non procedere quando habe-
ret prædia, quæ redderent ſolum frumentum, ſo
lum uinum, uel quid ſimile, quia ex frumenti,
uel uini uenditione poteſt ea ſibi comparare,
quæ ſunt ad uictum neceſſaria. Reſtringerem
quoque hanc ampliationem, quando mulier ha
beret multa bona mobilia, & magni ualoris,
43 † quia tunc non eſſent grauandi hæredes onere
alimentorum, ſicuti etiam quando mobilia poſ
ſunt fructum, vel emolumentum reddere locan-
do, uel aliter.

Extenditur ſeptimò noſtra concluſio, ut ef-
fectum ſortiatur dato quòd mulier ſit indotata,
quia ſi non habet aliunde, debet ali ab hæredi-
44 bus uiri intra † annum luctus. hæc fuit opinio
Ricar. Malum. in l. finā. C. de bon. mat. quæ lo-
quitur indiſtinctè durante uiduitate. Mouetur
ex lege illa finali, ubi dicitur quod uidua uide-
tur eſſe in eodem matrimonio, & hoc dicit ibi
Cyn. eſſe notabile, Bal. ibi, qui ita intelligit Ri-
card. dictum, ſequitur etiam Caſtr. in d.l. diuor-
tio, num. 8. ubi loquitur etiam ſi dotem perdi-
diſſet, Aret. ibi, colum. 6. & 7. ubi dicit eſſe fauo-
rabilem, Marſil. in rub. C. de rap. virg. num. 57.
& num. 217. addo Bar. in tract. alimento. num.
48. ubi indefinitè pronunciat, quod hæredes ma
riti tenentur alere uxorem indotatam, Roman.
in conſ. 517. num. 2. Caſtr. conſ. 428. num. 3. in
fi. uolum. 2. Caſtren. Fulgoſ. & Corne. in d.l. fi.
C. de bon. mat. hanc ſententiam probauit Ioan.
Lup. in rub. de don. inter uir. & uxo. §. 82. num.
6. vbi dicit concedi hoc propter memoriam be-
ne tranſacti matrimonij. quę ſententia fulcitur
authoritate eorum, qui abſolutè tenent etiam
poſt annum luctus alendam uxorem, quæ non
habet unde ſe alat, Roman. num. 15. Cuman. in
l. diuortio, Alexan. num. 22. & 27. Bero. in con-
ſilio 130. per totum, volum. 3. Lancellot. ſuper
conſuetud. Alexand. quęſtio. 6. num. 81.

Contrariam ſententiam tenuerunt Alexan.
d.l. diuortio, nume. 20. ubi inquit, iure cautum
non reperiri, quòd hęredes mariti alere tenean-
tur vxorem, quæ eſt ſine dote, id ipſum dicit Iaſ.
ibi, numero 26. & Roman. numero 15. dicit
quòd eo caſu a iure deſtinata eſt quarta, quę ali-
mentorum loco ſuccedit, auth. præterea, C. un-
de uir, & uxor. atque ita uult quòd cogatur pe
tere quartam, nec poſſit agere ad alimenta, Are.
columna 4. in princip. Pinel. dicta l. fi. numero
6. ubi quod nulla lex id ſtatuit, & non eſt res tan
ti ponderis inducenda per argumenta in onus
hęredum, Cordub. dicto §. ſi quis ex his, nume.
149. & ſeq.

Prima tamen opinio uerior eſt, & plures ac
grauiores habet authores, & ea ratione funda-
tur, ne cum mariti, immo & hæredum infamia,
uxor matrimonio bene tranſacto mendicare co
gatur. & ratio, quę allegatur de auth. præterea,
C. unde vir & vxor, non eſt generalis, nec ſem-
per locum habet. ponamus enim quod a prin-
cipio tempore contracti matrimonij conuene-
rit maritus, & curauerit vxorem illi legi renun-
ciare, vti factum & vidi in hac ciuitate per domi
num Hieronymum Bocium, & conſului pro do
mino Alexandro Picco. vel etiam demus caſum
quod uxor non petat quartam, nec ei a marito
hęredibus offeratur: non ne illis caſibus erit a-
lenda? Præterea quod alimenta debeantur, ui-
detur mihi probari in dicta auth. præterea, & in
corpore vnde ſumitur. cum enim lex quartam
ordinauerit ad fauorem uxoris inopis loco
alimentorum, ergo ſanctum duxit, quod uxor
aleretur ab hæredibus, aliàs non deſtinaſſet illi
quartam.

Quod ſi teneamus iſto caſu non eſſe alen-
dam, limitabis ut non procedat, quando eſſet ei
a marito relictum aliquid & hęres moram facit
in tradendo rem legatam, nam eo caſu uxor ſi
non habet alimenta, mittitur in poſſeſſionem
45 bonorum mariti, † ut ex eis alatur donec le-
gatum ſibi ſoluatur, eſt tex. in l. penultima, ff.
ut in poſſeſſ. legato, qui eſt ad hoc ſingularis,
ſecundum Roman. in dicta l. diuortio, numero
decimoquinto, Aret. columna tertia, in fi.

Limita etiam, ut non procedat quando ma-
ritus expreſsè alimenta reliquiſſet, quia tunc

ſunt

ſunt præſtanda,& videntur relicta in recompen-
ſationem corum, quæ iure communi debentur,
ſecundum Bal.in l. ſi donaturus. §.fi. ff.de cond.
ob cau. vbi inquit utilius eſſe uxori habere ali-
menta ex legaro quàm ex iuris diſpoſitione,
quia non cogetur operari ad commodum hæ-
redum,ſequitur Alex.d.l.diuortio,numero vige
ſimooctauo.

Limita etiam notabiliter ſeptimam hanc am-
pliationem, vt non teneantur hæredes viri alere
vxorem inopem, ſi habet patrem diuitem, quia
46 hoc caſu onus alendi † ſpectat ad patrem, ita
Aret.in conſ.98.numero 3.vbi mouetur ex decl
ſione Bar. in l. quod in vxorem, C. de neg. geſt.
qui vult quod vxorem inopem, quæ non poteſt
eſſe in obſequio mariti, alit pater, non maritus,
Rebuff.tom.primo, de ſenten.prouiſ.art.3. glo.
prima, numero 12. & licèt ipſe non dicat, ceſſat
hoc caſu ratio, quę a Doctoribus allegatur, quã-
do uxor eſt dotata, ideſt non poteſt pater ei di-
cere, alaris de tuis dotibus, quia dotes non ha-
bet, vt conſiderat in ſimili Capic. in deciſ.24.in
fi. Præterea vbi alimenta a lege debentur ſolo Iu
dicis officio, nullius rei contemplatione: tunc
qui eſt proximior ſanguine, tenetur potius ale-
re quàm hæredes alterius, ut dicam ubi tracta-
bo de concurſu plurium obligatorum.

Extenditur octauò principalis conclusio, ut
uxor non teneatur alimenta recepta computa-
47 re in extinctionem dotis, † quia hæredes tenen-
tur de proprio alere eam, ſi dotis fructus non
ſufficiant, ſecundum Imolã, Aret.Iaſon.& alios,
in d.l.diuortio, vbi reprobant Petr. & Cyn. in
d.§.exactio. qui volebant quòd liceret hæredi-
bus tradere partem dotis, ex qua mulier aleret
ſe, ita diſtinctè declarat Capic. dicta deciſio. 24.
numero ſexto, & dixi ſupra in prima amplia-
tione.

Principalis autem noſtra propoſitio limita-
tur non procedere, quando mulier haberet aliũ-
48 de, quia hæredes mariti † non tenentur eam ale-
re, eſt tex. in l. penult. ibi, nec ſuum quicquam
habeat. ff. vt in poſſeſſ. legar. glo. in dicta lege,
diuortio, in principio. ff. ſoluto matrimonio, ubi
hoc uolunt Din.Bar.Bal.& alij, præcipuè Aret.
colum.2.in fi.ver.circa primum, Socin. num.16.
vbi qnòd Doctores communiter ſequuntur gloſ
ſam, Iaſon, nume.17.19.& 27. in fi. idem uoluit
glo.in d.§.exactio, ubi Doctores, Alex.in conſil.
27. nume.2.vol.4. Ang.in §. fuerat, nume.8.In-
ſtit.de actio. Bero.in conſi.130. nume.4.& ſeq.
uolum.3.Rebuff. loco prædicto, nume.11. in fi.
Plot.d.§.11.nu.23.Rol.d.conſi.55.nume.4.uol.
2.& ratio eſt, quia alimenta præſtantur ab hęre-
dibus ex legis diſpoſitione, quo caſu nunquam
debentur, ſi is qui alimenta petit, habet aliunde,
l.ſi quis a liberis, uer.deinde, & uer. alimenta.ff.
de liber.agnoſ. item ab hæredibus debentur ali-
menta ex ęquitate quadam, at ceſſat ęquitas, quã
do uxor habet aliunde: hæ uerò rationes quo-
modo procedant, non eſt diſcutiendum, ſed uide
ri poterit Aretin.in d.l.diuortio, columna ſecun
da, & tertia, Socin. d.numero 16.& ſeq.Iaſon, nu
me.19. ubi ponit rationem diuerſitatis, & hanc
partem tenent omnes citati ſupra ad principa-
lem concluſionem: loquuntur enim illi, quando
uidua non habet aliunde, & contrarium præſup
ponunt, quando habet vnde ſe alat, & hoc caſu
49 dicitur mulier † habere aliunde, ſi ex ſola indu
ſtria poteſt uictum ſibi quærere, ut in propoſito
noſtro concludit Bero.dicto conſilio 130. uolu-
mine tertio. intellige tamen hanc fallentiam, ni
50 ſi alimenta ſint † relicta a uiro, quia tunc etiam
habenti aliunde debentur, ſecundum Bal.in d.l.
diuortio, columna ſecunda. Intellige etiam non
51 procedere, qnando eſſet pręgnans, † quia alen-
da eſt ab hęredibus, etiam ſi habeat aliũde, l.cura
tor, in principio, ff. de uentre in poſſeſſ. mitten.
Roma. d.l.diuortio, numero 15.Socin.numero
16.in fi.Aret.columna tertia, in fi. Lancellot.ſu-
per conſuet. Alexandr.quęſtio.ſexta, nu. octua-
geſimoſexto.

Reſtringitur ſecundò, quando hęredes mariti
eligerent dotem reſtiruere non expectato anno,
52 † quia tunc liberantur ab onere alendi, ſecundũ
Bal. in auth. ei qui iurat, numero 39. C.de bon.
auth.Iudic.poſſ.allegat l.ſi conſtante, §.quotiẽs.
ff.ſoluto matrimonio, & dicit eſſe hoc modo in-
telligendum tex. in §. exactio, ſequitur Cuman.
in dicta lege, diuortio, ubi Alexand. numero 21.
putat eſſe uerius, Socin.nume. decimoſeptimo.
ver.confirmo hanc diſtinctionem.hoc etiam uo
luit Salic.in d.l.unica, §.ſin autem, nu.6.C.de rei
uxor.actio. ubi mouetur, quia dilatio eſt conceſ
ſa in fauorem mariti, ideo poſſunt hęredes illi
renunciare, Corne. in conſilio 129. columna ſe-
cunda, ver.quamuis quoad quid, uolumine pri-
mo, Aret. in d.§.fuerat, nnmero octauo, ubi in-
quit quòd ſi hęredes vellent immediatè ſoluto
matrimonio reſtituere dotem & non pręſtare ali
menta, poſſunt hoc facere, quia dilatio eſt in fa-
uorem hęredum, l. ſi ita ſcriptum. §. Pegaſus, ff.
de leg.2.ergo poſſunt illi renunciare, l.ſi quis in
conſequendo, C.de pact. ſequitur Iaſon ibi, nu.
24.idem Iaſon in l.qui Romę, in principio, nu-
mero ſexto. ff.de uerb.oblig. ubi alios citat, Re-
buff.d.tomo 1. de ſenten.prouiſ.art.3. glo.1. nu.
10.in fi.Capic.deciſ.24.nume.6.ubi notat, qnod
hoc caſu tota dos eſt reſtituenda, nec ſufficit par
tem reddere, & Bald.in auth.ei qui dicit fortius
53 quod hęredes † detrahunt interuſurium medij
temporis, quando ſoluunt ante annum, & ſequũ
tur pręcitati Doctores, & Cordub. in dicto.§. ſi
quis ex his, numero 133. Addo quòd tempus
54 † ſemper in dubio cẽſetur adiectum fauore debi
55 toris, l.cum tempus. ff. de reg. iur. & debitor † in
diem poteſt ſoluere ante tempus, l.cum. ff.de an
nu.lega.l.patrẽ, ff.de his quę in fraud.cred.l.poſt
mortem.C.de fideicom. Alexand.Aretin.Iaſon
& alij, in l.qui Romæ, in principio. ff. de uerbor.
obligat.Corne.& Iaſon, in dicta l. poſt mortem,
ubi quod dies & conditio in dubio apponũtur
fauore grauati, & quod ſolutio poſſit ante diem,
eſt tex.in l. quod in diem. ff.de ſolut. & idem eſt
quando tempus poſitum eſt fauore creditoris,
56 quia poteſt ante tempus † petere, Roman. in l.

ſtipulatio iſta, §. incertam, ff.de verborum obli-
gatio. Aret. l. qui Romæ, in principio, Dec.di-
cta l.cum tempus,numero 10.non tamen hæres
cogi poteſt reddere dotem ante annum, ſi non
vult, vt eſt tex.in dicto §. exactio, licèt nulla ra-
tione ſuadetur hęc deciſio, vt aduertit Bar.in di-
cta l.diuortio.§. interdum, Sali.dicto §.exactio,
verſus finem,& quidquid tenuerint Cyn.Iac.de
Rau. & Rofred. procedit etiam in hærede diui-
57 te † et pecunioſo, qui non cogitur ſoluere ante
annum,ſecundum Bar.in dicto §. interdum,Bal.
& Salyc. dicto §.exactio, Iaſ.dicto §. fuerat, nu-
mero 28.vbi inquit ita tenere communiter Do-
ctores,Boer.in conſilio 50.numero 19. Plot.in
dicto tracta. de in lit.iuran.§.11.numero 23. in
fi.Ioan.Bap. Lup. dicto §. quarto, num. 87. ubi
communem dicit.

Prædictã tamen Baldi deciſionem probare
non poſſum,quatenus vult quod poſſit hęres ſol
uere ante annum,deducendo de ipſa dote quan
tunc capit interuſurium medij temporis, nam
tum interuſurium medij temporis deducitur
quando debitor in diem tenetur cauere cum fi-
58 deiuſſoribus, † & non poteſt, ita loquitur tex.in
l.ſi conſtante,§.quotiens, ff.ſoluto matrimonio,
vbi fortius Bar. uult, quòd tunc ſolum deduca-
tur interuſurium quando mulier petit fideiuſſo
rem: eo enim caſu defertur marito facultas eli-
gendi, an velit reſtituere ſtatim deducto inter-
uſurio, uel cauere: immo Bal.Ang.Imola,& alij
poſt glo.uolunt quòd tunc ſolum deductioni lo
cus ſit, quando iam condemnatus erat maritus,
vel ſaltem non petiit illum condemnari, ut per
Imo.ibi,colum.fi.at quando mulier ſolutionem
non urget,neque fideinſſionem inſtat, non repe
ritur quod cogatur ante diem recipere cũ dimi-
nutione ſortis. Addo quod & ſi debitor in diem
poſſit ante diem ſoluere,tamen hoc fallit quan-
59 do intereſſet† creditoris non ſolui,vt eſt tex.in l.
qui Romæ,in princip.ubi glo.& Doctores.ff.de
uerborum oblig.ubi inferunt ad plures deciſio
nes,& licet non attendatur creditoris damnum,
quando miſerationis gratia tempus conceditur
debitori, uti probat in propoſito Iaſ.d.l.qui Ro
mæ, num. 6. & ſeq. tamen id intelligitur, dum-
60 modo totum† debitum ſoluatur, ſecus quando
debitor uellet minus ſoluere, uel interuſurium
deducere, & ideo Bal. in l. plures apochis, C.de
fide inſtrum. poſt Gul.Cun.dicit quòd creditor
61 non poteſt in diem recipere † granũ, uinum, uel
aliquid ſimile, quod temporis curſu poſſit mi-
nui vel corrumpi,ſequitur Ang.in l.Titius,in fi.
in ver. vnum cogitur tamen. ff. quæ res pigno.
oblig.poſſ.Alex.in l.ſtipulatio iſta,§. incertam.
ff.de uerb.oblig. Floria. in l. in fideicommiſſi. §.
cum Polidius,in fi. ff. de uſur.Iaſ.in d.l.qui Ro-
mæ,in princip. num.4. Dec.in d.l.cum tempus,
num. 6. Præterea dicunt iura quod poteſt re-
nunciare debitor dilationi & fauori ſuo. at cum
ſoluit deducto interuſurio,nihil renunciat,quia
interuſurium ſuccedit loco dilationis,quia inter
62 eſſe † ſuccedit loco implementi, ſecundum Bar.
in l.ſtipulationes non diuiduntur,num.40.in fi.
ff.de verb. oblig.Cyn. in l.petens,in 2.quæſtio.
C.de pact.Bal.in l.iuriſgentium,§.quinimo,col.
3.ff.eod.Aret.in conſ.83.col.2.ver.tertio,Iaſ.in
l.2.nume.149. C. de iure emphy. Dec.in l.cum
proponas,numero 8.& numero 10.C.de pact.
cum ſimilibus, & tunc dicitur debitor renuncia-
re fauori ſuo, quando repræſentat ſine diminu-
tione id, quod in diem debebat, alias ſi uelit di-
minutè ſoluere, iam ceſſat illa ratio a Doctori-
bus conſiderata, quod poſſit fauori ſuo renun-
ciare.

Sed & tertiò declaratur ſupradicta conclu-
ſio, vt non procedat quando dos conſiſtit in bo
nis immobilibus, quia eo caſu intra annum hæ-
redes uiri non tenentur uxorem uiduam alere,
63 nam dos in immobilibus conſiſtens ſtatim† red-
di debet non expectato anno, vt in dicto §. ex
actio, Ioan. Bap. Lup. dicto commen.primo,§.
quarto, numero 85. proinde ceſſat ratio peten-
di alimenta ab hæredibus, qui tenentur ſolum
ratione dotis, quam retinent, vt ſupra dixi in
64 propoſito.† hoc uoluit Dyn. in dicta l.diuortio,
in principio, vbi dum quærit, an hæredes uiri
faciant ſuos fructus anni luctus, dum alunt vxo
rem, dicit quod non, & reſtringit ad dotes con-
ſiſtẽtes in pecunia, uel mobilibus, gl. ibi q̃ di-
cit mulierem alendam eſſe intra annum, ſequi-
tur,columna ſecunda, ita quoque intelligit Imo
la,columna 2.num. 3.circa fi. Caſtr.numero 6.
uer. breuiter ille, ubi quod in bonis immobili-
bus non cadit dilatio, nec onus alimentandi,
Alexand. numero 16.qui dicit eſſe communem
opinionem,Socin.num.16.Iaſ.num.18.qui ait
Doctores communiter ita tenere,gl. & Salic.in
d.§. exactio,Corne.in d.c.29.colum.2.uolumi
ne primo,ſi tamen hoc caſu hæredes uiri alimen
ta declarant uxori,cum non tenerentur,lucran-
65 tur fructus † dotis, quæ in immobilibus conſi-
ſtit pro rata eius, quod erogarunt in alimenta,
& reſiduum reſtituunt,ſecundum Bal.qui Dyn.
approbat,in dicta l. diuortio,columna 2.ſequi-
tur Imola, col. 2. circa fi. ubi dicit quòd ſi plus
impenſum fuit,non repetitur.

Intellige quartò, ut uxori non ſint præſtan-
da alimenta, quando dos non ipſi eſt reſtituen-
66 da,ſed extraneo,† qui dando ſtipulatus eſt illam
ſibi reddi, ita Aret.in conſilio 98.numero 2.ver.
Sed remanet, dicens quod & ſi mulier ali de-
beat intra annum luctus,loquuntur tamen Do-
ctores in ea cui dos eſt reſtituenda, ſequitur ad-
ditio ad Socin. in dicta l. diuortio, numero 16.
Rebuff.loco prædicto, numero 12.Cordub. di-
cto §.ſi quis ex his,numero 120.quæ opinio po-
teſt procedere, quando ea peteret mulier tamq̃
ex dote, nã cum dos non ſit ſibi reſtituenda,
non debentur, ſicuti non debentur fructus do-
tis. Sed quia, ut dixi, contriſtaretur anima ma
riti,ſi mulier cogeretur, debentur alimenta alia
ratione, uti comprobaui in ſeptima ampliatio-
ne tractando, an alenda ſit uxor indotata infra
annum luctus. paria enim ſunt, quòd ſit indota-
ta,uel quod habeat dotem,ex qua non poteſt ſe
alere: ſicuti paria ſunt non habere uinum, uel

67 habere † inutilem, glo.in l.fi. C. de plagiar.Bar-
ba.in cap. ſignificantibus, de off. de leg.Ioan.de
Plat.in §. eſt inter,colnm.1. Inſtit.de public.iu-
dic.Ioan. Lup. in capitulo,per veſtras,in ſecun-
do notab. in princip. numero 12. de donat. in-
ter virum,& vxorem,Roland.in conſilio 96.nu-
mero 39. volumine 3. & non dicitur habere
quis id, de quo non poteſt diſponere,argumen
to l.non uidetur quiſquam, de reg.iur.

Reſtringitur quintò, vt alimenta non ſint
præſtanda alij, qui ſtipulatus ſit dotem ſibi red
68 di, quia & ſi dilatio † annalis competat hæredi-
bus mariti non ſolum quando vxori fieri debet
reſtitutio, ſed etiam quando extraneo, glo. no-
tab. in l. ſecunda, in principio, ff. ſoluto matri-
monio, tamen illi non debentur interim alimen
ta, quæ eſt priuilegium mulieris, & ideo uide-
69 mus, quòd patri † vel filiis non competit priui-
legium conceſſum actioni de dote, ſecundum
glo. prædictam,Bar. in l.de diuiſione,in fi.ff.ſo-
luto matrimonio.

Item in patre vel extraneo ceſſat ratio, quæ
in fauorem vxoris urgebat ad conſequendum
70 alimenta, & ita † concludit Aret. in dicto conſi-
lio 98.columna prima,ubi extendit etiam ſi ex-
traneus peteret alimenta tamquam intereſſe,
quia durante anno dilationis, hæredes non ſunt
in mora, quæ non committitur ante diem, l.in-
terdum, §.fi. ff. de verborum obligationibus, &
71 ceſſante mora, † non debetur intereſſe, l. quod
te,& l.vinum,vbi Doctores,ff. ſi cer. pet. Rebuſ.
loco prędicto.

Sextò limitatur, vt quod dicitur de vxore a-
lenda, quando uir prædeceſſit, non procedat
72 in hæredibus † uxoris, ſi ipſa præmoritur, quia
hoc eſt perſonale priuilegium quod uxori cōm
petit, l.unica, C. de priuileg. dot. & hoc innuit
glo.in dicta l.diuortio, dum inquit quòd ſuper-
ſtes mulier ſit alenda, vt aduertit Caſtren. ibi,
numero quinto,& Iaſ.numero 23.qui ex hoc in
fert contra Bar. in l.prima, ff. ſoluto matrimo-
nio, qui dicebat tranſire in hæredes quæcum-
73 que priuilegia † mulieri ſolum propter dotem,
præter priuilegium prælationis in tacita hypo-
theca. ſed ſaluari poteſt Bar. quia hoc priuile-
gium non tribuitur mulieri ſolum propter do-
tem, ſed etiam propter reuerentiam mariti. ſi
enim ſola dos eſſet cauſa priuilegij, non eſſet a-
lenda, quando dotem non habet, & perciperet
alimenta ſolum pro modo fructuū dotalium,
cum tamen contrarium probauerimus ſupra in
utroque capite.

Declaratur ſeptimò, vt non procedat quan-
do uxor tranſiuiſſet ad ſecunda uota, quia cum
alenda ſit a marito, non debet moleſtare hære-
74 des † primi uiri, Ricard. Malum. & Cyn.in l.fi.
C.de bon. mat. Ang.in l.diuortio, in principio,
ff. ſoluto matrimonio, conſilio 141. numero 3.
& 4.uolumine 5. Iaſ.qui dicit ſingulare in dicto
§.fuerat,numero 25. Inſti. de actio. Ioan.de Gar
ron.in rub. C.de ſecund.nup.numero 41. Dida.
de ſponſ.par. 2. cap.3.§.9.num.10. dicam in ſe-
quenti quęſtione, in 4. limitatione.

SVMMARIVM.

1 *Vidua quæ dote caret, alenda eſt ab hæredibus viri poſt annum luctus.*
2 *Vidua dotata non eſt alenda ab hæredibus mariti poſt annum luctus.*
3 *Hæredes mariti lapſo anno conſtituuntur in mora.*
4 *Vſura eſt, quidquid vltra ſortem petitur.*
5 *Dos non dicitur ſoluto matrimonio.*
6 *Intereſſe futuri temporis ei non datur, qui ſortem conſequi poteſt.*
7 *Vſuræ dotales debentur vxori poſt annum luctus. ſed vide ibi de veritate.*
8 *Dos datur, vt ex ea mulier alatur.*
9 *Dotis iudicium eſt vniuerſale.*
10 *Maritus & vxor non iudicantur ad imparia.*
11 *Argumentum a maiori ad minus, eſt validum.*
12 *Argumentum correlatiuorum non ſuſtinetur, quā do militat diuerſa ratio.*
13 *Vidua imputat ſibi in ſortem fructus perceptos ex re pro dote ſibi pignorata.*
14 *Vſura non permittitur pro alendis pauperibus, uel redimendis captiuis.*
15 *Pactum, per quod uxori viduæ loco alimentorum aliquid permittitur, donec dos ſoluatur, non ualet.*
16 *Effectus attenditur, non nomen ſeu verba.*
17 *Vſura non tollitur propter pactum.*
18 *Vſura quod ſoluatur, vel quod fructus imputentur in ſortem, paria ſunt.*
19 *Pœna licitè exigitur.*
20 *Intereſſe extra rem peti poteſt, quando eſt promiſſum.*
21 *Vſuram teſtator inducere non poteſt.*
22 *Pena a teſtatore impoſita in annos, vel menſes hæredi non ſoluenti quantitatem relictam non debetur.*
23 *Teſtator non poteſt mandare quòd uxori dentur alimenta, donec ſoluantur dotes.*
24 *Teſtator non poteſt ordinare quòd legatario ſoluantur decem ſingulo anno, donec hæres fuerit in mora ſoluendi decem.*
25 *Statutum non ualet, quod uxori viduæ ſoluatur certum quid, donec reſtituitur dos.*
26 *Mulier conſequitur alimenta ab hæredibus viri, quando non habet aliunde, & facit quidquid potuit vt exigeret dotes.*
27 *Mulier poſt annum luctus alenda eſt ab hæredibus viri, ſi eſt indotata et non habet aliunde.*
28 *Intereſſe verum debetur tam iure canonico, quàm ciuili.*
29 *Lucrum ceſſans dicitur verum intereſſe, ſicut damnum emergens.*
30 *Mulieri poſt annum luctus debetur intereſſe, ſi paſſa eſt moram in dotis reſtitutione.*
31 *Intereſſe tam lucri ceſſantis, quàm damni emergētis, debetur mulieri moram paſſæ ratione dotis et ſi diues ſit.*
32 *Intereſſe mulieris reſpectu dotis non ſolutæ, quando probetur.*
33 *Intereſſe damni emergentis debetur ei, qui*

moram paſſus eſt.

34 *Creditor qui recepit pecuniam ſub vſuris, non repetit vſuram a ſuo debitore, ſi non neceſſitatur.*

35 *Impedimentum non excuſat eum, qui cauſam dedit.*

36 *Metus ei non prodeſt, qui illum intulit.*

37 *Ignorantia proueniens facto ſcientis non excuſat.*

38 *Affectatum omne caret effectu.*

39 *Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ei, qui non conſueuit negociari, ſecundum multos, contra tamen, num. 40.*

40 *Mulier, qua non conſueuit negociari, non conſequitur intereſſe lucri ceſſantis.*

41 *Intereſſe lucri ceſſantis, & quod non emerit fundum ob defectum ſolutionis, quomodo probetur.*

42 *Intereſſe lucri ceſſantis, vt debeatur, probandum eſt quòd lucrum eſſet in potentia propinqua.*

43 *Intereſſe vbi per teſtes probandum eſt, teſtes etiam non interrogati reddere debent rationem.*

44 *Intereſſe lucri ceſſantis ſufficit, ſi probetur a communiter accidentibus vel a ſolitis.*

45 *Lucrum ceſſans probatur ex coniecturis.*

46 *Intereſſe lucri ceſſantis taxari poteſt officio Iudicis.*

47 *Iuramentum in ſupplementum non admittitur in probando intereſſe lucri ceſſantis.*

48 *Intereſſe lucri ceſſantis taxatur deductis omnibus expenſis, & aliquid etiam deducitur.*

49 *Haredes mariti ſoluunt intereſſe dotis non ſoluta ſecundo viro.*

50 *Haredes mariti non ſoluunt alimenta uxori qua tranſiuit ad ſecunda vota.*

51 *Maritus ſecundus lucratur fructus rei, qua fuerat vxori pignorata pro reſtitutione dotis.*

52 *Dos data primo viro, cenſetur repetita ſecundo.*

53 *Nomen debitoris venit in generali obligatione.*

54 *Vxori qua tranſiuit ad ſecunda vota, non debentur alimenta ab haredibus primi viri.*

55 *Haredes viri praſtant alimenta vxori vidua non habenti aliunde, qua impeditur ſtatuto petere dotes ſuas.*

56 *Ratio diſpoſitionis reſtringit illam.*

57 *Ratio naturalis allegari poteſt ad deciſionem cauſarum.*

58 *Ratio naturalis ſi extat, dicitur imbecillitas intellectus quarere deciſionem.*

59 *Ratio naturalis monere debet Iudicem ſicut lex.*

60 *Vſura non eſt, ſi legatarius, qui ex pracepto teſtatoris non poteſt ſortem exigere, aliquid capit de ordine teſtatoris.*

61 *Vſura non dicitur, quando qui coactè mutuauit Reipublica, aliquid capit vltra ſortem.*

62 *Vidua, qua ſimpliciter dotem recepit, non conſequitur alimenta.*

63 *Vidua, qua intra annum luctus non petit alimenta, non poterit illa poſt annum petere.*

64 *Vidua, qua tutrix haredum non curauit dotem ſibi ſoluere, non conſequitur alimenta durante viduitate.*

65 *Tutor tenetur ſibi ſoluere, & pupillum ab vſuris liberare.*

66 *Statutum recipit interpretationem a iure communi.*

67 *Mater & vitricus, qui bona filiorum adminiſtrarunt, non petunt alimenta dotis non ſoluta.*

68 *Maritus adminiſtrator bonorum vxoris ſi non exigit ſuum creditum a ſeipſo, ſibi imputari debet.*

69 *Adminiſtrator quilibet tenetur ſibi ſoluere.*

70 *Gerens aliena negocia ſi non ſoluit ſibi, non potit intereſſe.*

71 *Gerens aliena negocia poteſt ſibi ſoluere.*

72 *Creditor non exigit intereſſe ſi fuit negligens ſibi ſoluere, cum poſſet.*

73 *Fideiuſſor non poteſt moleſtari, quando debitor factus eſt non ſoluendo culpa debitoris.*

74 *Tutor quando ſibi non ſoluit, conſequitur tamen id quod decederet pupillo ſi ſibi ſoluiſſet.*

75 *Vidua cui debentur alimenta poſt annum luctus poteſt ſuper illis paciſci.*

76 *Pactum. Quidquid iure communi debetur poteſt in pactum deduci.*

77 *Intereſſe quando in pactum deducitur, ſuſtinetur ſolum pro quantitate veri damni.*

Quæſtio XLV.

DICTVM eſt de alimentis vxori præ-
ſtandis intra annum luctus, nunc dica-
mus aliqua circa alimenta præſtanda
poſt annum. & ſanè ſupra in ſeptima ampliatio
ne præcedentis quæſtionis probauimus, quòd
1 etiam poſt annum alenda † eſt uidua, quæ do-
tem non habet, ſiue a principio fuerit indotata,
ſiue dotem quam habebat perdiderit, ſi tamen
non habet vnde ſe alere poſſit, allegaui Cynũ,
Salic. Ang. Aret. Iaſ. Socin. Bero. Plot. & alios,
quia mendicare non debet in opprobrium ma-
riti, & matrimonij bene tranſacti, quamuis Ale-
xand. Iaſ. & Pinel. contrarium uideantur tene-
re, ſed prima opinio eſt magis pia, & æquitati
conſona.

Quod ſi dotem habeat, concludunt Docto-
2 res illam non eſſe poſt annum luctus † alendam
ab hæredibus mariti. ita Innoc. Ioã. And. Butr.
Abb. & alij in d. c. ſalubriter, de vſur. ubi etiam
Cardin. idem voluit Hoſtien. in tit. de uſur. in §.
an aliquo, uer. eeonuerſo, Bar. in l. atqui natura.
§. non tantum. ff. de neg. geſt. & in l. in inſulam,
§. uſuras, ff. ſoluto matrimonio, ubi Rom. & alij,
ponunt etiam Doctores in l. diuortio, in princ.
ff. ſoluto matrimo. ubi latè Rom. num. 17. Caſt.
num. 6. circa fi. uer. finito autem anno, Alexan.
nu. 22. ubi allegat infinitos, & Iaſ. nu. 22. Anch.
qui latè agit, in conſ. 150. Laurent. de Rodul. in
tracta. uſur. in queſtio. 52. Alexan. in conſi. 27.

col.

col.1.vol.4. Iaſ.in d.§.fuerat, nume.26. Inſtit.de
action. Socin. in conſ.126. nume.5. ver.quibus
præmiſſis,volum.1. Afflict. in decıſ. 284. nume.
1. Corne. in conſ.77. & in conſ. 212. volum.3.
Rube. in conſ.55.& in conſ. 108. multos alios
allegant [redacted]. Didac. lib.3. variar. reſol. cap.1.
nume.3. ver.ſexto hinc etiam, Rol.in conſ.55.
nume.1.vol.2.Plot.in tracta. de in lit.iuran. §.11.
nume.24.uer.ſed quod plus eſt,Cęphal.in conſ.
133.nu. 130.& ſeq. Viuius commun. opinio.
lib.1. opin. 144. in fi. Io.Bap.Lup. in tracta.de
vſur.1. comnien. §.4.nu.85.& ſeq. & hanc com-
munem dicunt Cum. Alex. & Iaſ.in d.l. diuor-
tio,Afflict.d.deciſ.284.& magis communem di
cit Socin. d.conſ.126.& Iaſon,d.§.fuerat,& Cæ-
phal.in d.conſ.133. dicit eſſe de mente omnium
allegat Ruin.& Neguſan.eam quoque commu-
nem dicit Plot. d. nume. 24. & loquuntur om-
3 nes,quando hæredes mariti ſunt in mora, † nam
lapſo anno ſtatim ſunt in mora, d. §. exactio. &
quia dies interpellat pro homine,l.magnã, C.de
contrah.vel committen. ſtipulat.ita dicit Socin.
in d. conſ.126. nume.5. & dicunt prædicti om-
nes,præcipue [redacted] Didac. Plot.& alij,
quod ſi vxor habet rem obligatam pro dotis re-
ſtitutione, tenetur fructum computare in ſor-
tem, ſecus ac faciat maritus, qui fructus pigno-
ris lucratur, vt dixi in præcedentibus quæſtioni-
bus: & prædictæ concluſionis ratio eſt, quia in
uxore non conſideratur ratio ſupportandi one-
ra matrimonij,per quam inductum eſt quòd ma
ritus moram paſſus petat alimenta, & quidquid
4 petitur vltra ſortem, uſura † eſt,cap.ſuper eo,de
vſur. Item fauore dotis & matrimonij permitti-
tur marito quòd alimenta, ſeu vſuras conſequa-
tur, quando fit ei mora in reſtitutione dotis, ſed
ſoluto matrimonio deſinit eſſe non ſolum matri
5 monium, ſed etiam dos, † l.3. ff. de iure dot.er-
go ceſſat omne priuilegium. præterea lapſo an-
no mulier poteſt petere dotem,& ſi non petit, ſi-
6 bi imputatur, & qui poteſt petere † ſortem, non
agit ad intereſſe futuri temporis, l. prima, cum
ibi not.C.de ſent. quæ ſine certa quantit.

Eſt verum quod uxori poſt annum deberi vſu
7 ras,ſeu alimenta, † voluit Bald.in authen.ei qui,
numero 39.C.de bon.author.Iud.poſſid.ubi ait
quod ſortius vſuræ dotales debentur mulieri,
quam uiro, quia uiro debentur ob cauſam ex-
trinſecam,ideſt propter onera matrimonij, uxo
ri autem debentur ob intrinſecam cauſam, quia
eſt domina dotis & ea frui debet,l.ubi adhuc,C.
8 de iure dot. & ideo datur dos † ut ex ea mulier
alatur,l.ſi maritus.ff.fam. erciſ. adde quòd bona
mariti ſunt obligata non ſolum pro dote, ſed
etiam pro acceſſorijs, ideo mulier mitti debet in
poſſeſſionem non ſolum pro dote,ſed etiam pro
9 alimentis uel intereſſe, † quia dotis iudicium eſt
uniuerſale, l. quod dicitur, ff.de impenſ. in reb.
dot.fact.& datur pro acceſſione quædam merce
nario actio.Item natura dotis eſt quod deſeruiat
oneribus matrimonij, etiam quando eſt penes
vxorem,d.l.ubi adhuc.Rurſus ſi debentur mulie
ri intra annum luctus, cum hæredes non ſunt in
mora, multo magis debentur poſt moram, aliàs
melioris conditionis eſſet moroſus, quàm is,qui
10 non eſt in mora. adde quod uir † & uxor non de
bent iudicari ad imparia, c.ſi quis uxoré,32.q.
prima, cap.hæc imago, 23.q.quinta, & marito
debentur alimenta, quando differtur dotis ſolu-
tio, ergo & uxori. Confirmatur, quia propter
11 quod † unumquodque tale, & illud magis,auth.
multo magis,C.de ſacroſ.eccleſ.marito licita eſt
petitio alimẽtorum,quia alit uxorem,ergo mul-
to magis erit licita uxori,quæ ſeipſam alit.alias
rationes addit Anchar.d.conſilio 150.columna
ſecunda, cum Bal. tranſeunt Iaſ. in conſilio 92.
uolumine primo,Angelica in ſum. ver.dos,in fi-
ne, & in uer. uſura, §. 29. Conrad. de contract.
quæſtio. trigeſimaquinta, concluſ. nona, quos
omnes citant & ſequũtur [redacted], ſed prædicto-
rum rationes omnes ſunt leues, quia & ſi uxor
ſit domina dotis, tamen non poteſt vſuras pete-
re tamquam uſuras & alimenta, quia nullibi re-
peritur quod debitor alat creditorem, & non in
fertur, eſt creditrix, ergo debet ali, & licèt bona
ſint obligata non ſolum pro dote, ſed etiam pro
acceſſorijs, tamen intelligi debet de acceſſorijs le
gitimis & a iure debitis, & iam ſupra dictum eſt
quod iudicium dotis non eſt uniuerſale, & cum
matrimonium ſoluitur, duſinunt ſubeſſe onera
matrimonij, & conſequenter deſinit eſſe dos,
& eis ſeruire non poteſt: & licèt poſt annum
hęredes ſint in mora ſoluendi, ipſa tamen ui-
dua eſt in mora petendi, ideo compenſatur mo
ra: & cum poſſit ſortem exigere,non acquirit ius
ad alimenta, uel vſuras, & durante matrimonio
debentur uiro alimenta fauore matrimonij, &
onerum, quæ maritus ſuſtinet,ac mortuo mari-
to ceſſat fauor, & ceſſant onera, ideo ſtante ra-
tione hac diuerſitatis maritus & uxor iudican-
tur ad imparia, ſicut & cætera correlatiua,
12 † Iaſon in lege ſi. C. de indicta viduit. tollenda,
Euerard. in loco a correlatiu. & non obſtat ul-
timum argumentum, quia non eſt verum quòd
propter ſola uxoris alimenta maritus exigat uſu
ras,nam alia quoque ſunt onera & concurrit fa-
uor matrimonij.

Concluſio ſupra firmata ampliatur, ut etiam
procedat in fructibus rei pignoratæ pro reſtitu-
13 tione dotis,quia uidua † ſi illos percepit tenetur
computare ſibi ad extinctionem ſortis, ut uoluit
Innocent.in capitulo,ſalubriter, quem ſequun-
tur alij omnes communiter, ſecundum Abba.ibi
Imola in l. in inſulam, §. uſuras.ff. ſoluto matri-
monio,Fulgoſ. in conſilio centeſimouigeſimo-
quinto, Abb. in conſilio trigeſimonono, uolu-
mine ſecundo, Anchar.dicto conſilio centeſimo
quinquageſimo, Alex. in conſilio centeſimoui-
geſimoſeptimo,in princ. uolumine quarto,Cu-
ma. Caſtr. & Alexan. in dicta lege, diuortio, in
principio. ff. ſoluto matrimonio, Laur. de Ro-
dul. in d. tracta. de uſur. quæſtio quinquageſi-
maſecunda, Rom. in conſilio 517. in ſecundo
dubio, Angel. in §. fuerat, numero octauo, &

ſeq. Inſtit. de actio. Iaſon in conſilio nonageſimoſecundo, numero duodecimo, volum. primo, vbi dicit eſſe communem, Rub. in conſilio 55. & 108. alios citant moder. Pariſ. d. tract. de vſur. numero 526. Didac. d. cap. 1. numero 3. ver. ſex to hinc conſtat, Ioan. Bap. Lup. d. commen. 1. §. 4. numero 84 & tenuere hanc partem omnes illi, quos ſupra citaui in principio præſentis quæſtionis, & quos allegaui ſupra, dum probaui, quod maritus non imputat in ſortem fructus pignoris.

Prædictam quoque concluſionem amplia, vt non valeat pactum, per quod uxori promittitur intereſſe, vel certa quantitas taxatur loco intereſſe: quamuis enim alimentorum cauſa fauorabilis ſit, tamen non licet pro quacumque cauſa etiam pia petere quicquam ultra prin
14 cipale debitum, unde uſura † non permittitur etiam pro alendis pauperibus, uel redimendis captiuis, capitulo, ſuper eo, de uſur. & reg. pec-
15 catum, in mercur. ita tenet † Anchar. in conſilio 150. numero 5. vbi dicit, quòd procedit ſiue ſub nomine pœnæ, ſiue ſub blando uocabulo alimentorum conueniat, quia ubi fit promiſſio per dinumerationem temporum, ſemper eſt uſura, ſequitur Alexan. in conſilio 61. numero 11. in fine, uolum. 2. Affiict. deciſ. 284. numero 3. Rui. in conſ. 25. num. 3. volum. 2. vbi ait non curari,
16 ſub quo nomine fiat pactum, quia res † non debent eſſe ſubiectę ſermoni, ſed ſermo rebus, e. intelligentia, de verb. ſignifi. c. Marcion. & Baſilides, 1. q. 1. hanc quoque ſententiam probauit Rube. in conſilio 45. per totum, qui tamen neminem allegat, Didac. d. cap. 1. uer. ſeptimò ab eadem ratione, circa med. ibi, quandoquidem ſi hæc alimenta, latiſſimè multos citans Rolan. conſilio 45. numero 30. uolumine 2. Rebuff. l. unica, numero 615. C. de ſenten. quæ pro eo, quod inter. Cæphal. in conſilio 133. num. 131. vbi addit quòd vbi debetur mulieri viduæ ratione alimentorum, quia ſit uſura aliquid recipere, non licebit etiam pacisci in contrarium, quia
17 pactio † non iuſtificat, nec tollit quin ſit uſura, l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi certum petatur, & probatur in l. tertia, §. fi. ff. de annu. legat. & Cæphal. loco prædicto conſuluit ſuper pacto celebrato inter Comitem Mirandulæ, & Antoniolum Adurnum Genuæ Ducem, ſuper quo contigit & mihi conſulere, ut uideri poteſt in conſilio 194. nunc ſub prælo, & prædicti Doctores idem dicunt de pacto quod vxor non computet fructus
18 in ſortem, quia a pari † procedunt, quod fructus non imputentur in ſortem, vel quod præſtetur uſura, vt probatur in cap. 1. & cap. conqueſtus, eum ibi notat. de uſur. & dixi in dicto conſilio. contra tamen voluit Iaſ. in conſilio 92. nu. 23. volum. 1. vbi inquit valere pactum, quod vxori dotes repetenti certum quid ſoluatur loco intereſſe, citat Laur. de Rodul. in d. tract. de uſur.
19 quæſtio. 65. quia debetur tunc loco pœnæ, † quæ licitè exigitur, ſecundum glo. Bal. & alios in l. cum allegas, C. de uſur. & ſubdit, quòd intereſſe extra rem licet regulariter peti non poſſit, ta-
20 men fallit † quando eſt promiſſum, Bar. in l. ſi pœnam. ff. de verborum obliga. & in dicta l. cum allegas, & eum ſequitur Anan. in cap. ſalubriter, columna 6. ver. adde etiam prædictis, Alexan. conſilio 200. numero 3. uolum. 6. uerum Laur. loco prędicto loquitur de uero intereſſe, ut quia mulier eſſet ſolita negociari, uel quia verè damnum ſenſit ex mora hæredum commiſſa in reſtitutione dotis, ita Cæphal. loco prædicto, qui & reſpondet ad omnia fundamenta.

Extenditur & tertiò, ut locum habeat, quamuis teſtator mandauerit certum quid ſolui uxori, donec reſtituatur ſibi dotes, quia teſtator non
21 poteſt hoc facere, ex quo eſt uſura, † quia non poteſt teſtator inducere, eſt tex. in l. 3. §. fi. ff. de annu. leg. & ibi not. Bar. quod teſtator non poteſt aliquid relinquere pro uſuris illicitis, donec ſoluatur debitum, idem Bar. in l. ſecunda, ff. de his, quę pœnæ nom. & in l. cum ſtipulari, in fi. ff. de uerborum oblig ubi fortius inquit, non
22 ualere pœnam annuam, uel menſtruam, quæ hęredi imponitur a teſtatore, niſi ſoluat certam quantitatem, & hoc etiam in noſtris terminis
23 † uoluit Anchar. in conſilio 93. uerba teſtamenti, per totum, ſequitur Alex. d. conſilio 27. num. 6. vol. 4. & multos ad hoc citat Rolan. in d. conſ. 55. num. 21. & ſeq. volum. 2. addo Ruin. in conſ. 53. num. 24. volum. 2. Alexan. in l. diuortio, numero 24. ff. ſoluto matrimonio, vbi quod ſemper eſt uſura, quando pœna apponitur ſub temporum dinumeratione, niſi certa quantitas ſoluatur, Anan. in cap. ſalubriter, colum. 7. circa fi. uer. quid autem ſi teſtator damnat, ut latè hanc partem defendit Socin. in conſ. 56. nume. 1. uol. 3. Lup. in rep. capitu. per veſtras. in 6. notab. in princip. num. 8. folio mihi 172. Campeg. de dot. par. 2. quæſt. 18. columna 1. in fi. Cæphal. in conſilio 133. num. 132. Ioan. Bap. Lup. d. §. 4. nume. 91. Roland. conſ. 55. num. 23. vol. 2. & pro hoc facit, quod uoluit Aret. in conſ. 15 1. vbi ſi teſta-
24 tor legat † centum & mandat, donec erit in mora, ſoluere decem ſingulo anno, concludit non ualere diſpoſitionem prædictam tamquam contineat uſuram, ſequitur Iaſ. in l. cunctos populos, C. de ſumma Trinit. Rebuff. in l. unica, num. 616. C. de ſenten. quæ pro eo quod inter. Cagn. in dicta l. eurabit, numero 8. C. de actio. emp. ubi dicit eſſe communem opinionem, eandem dicit communem Didac. dicto libro 3. uariar. reſolut. cap. primo, numero 9. Roland. in conſilio 55. numero 23. in quibus locis citantur alij multi, Alciat. in conſilio 8. numero 5. de quo tamen ego latè tractaui in conſilio 23. per totum, ubi contrariam probaui ſententiam, præcipuè quando non eſt in facultate legatarij petere ſortem, de ueritate autem huius extenſionis dicetur latius infra.

Quartò ampliatur, vt non ualeat ſtatutum, per quod certa quantitas ſolui debet mulieri,
25 donec † dos ſibi reſtituatur, quia ſtatutum inducens uſuram, non eſt ualidum, Angel. in l. diuortio, in principio, ff. ſoluto matrimo. Ioan. de Ligna. in clementina 1. de uſur. ubi etiam Imola,

num.

nu. 35. Abb. in conſ. 39. nu. 3. uol. 2. mouetur, quia ſicut maritus nihil lucratur ſi non ſuſtinet onera matrimonij, ita nec uxor, quādo per mortem mariti ſolutum eſt matrimonium, itē quia lex ciuilis non poteſt uſuram inducere, quia ſtādum eſt iuri canonico, quando tractatur de peccato, cap. fi. de præſcrip. eſt autem vſura, quando duplicem conſequitur retributionem, debitum ſcilicet principale & alimenta, & ante eos hoc voluit Iac. Butr. in l. 1. C. de ſum. trinit. ubi refert quendam magnum Theologum, Socin. in conſ. 126. in fi. uer. 3. & ult. uol. 1. & in conſ. 56. col. 1. ver. qnimo ſtatutū, vol. 3. ubi dicit cōem, Iaſ. in §. fuerat, nu. 19. Inſtit. de actio. ubi atteſtatur de communi, Didac. d. cap. nu. 4. uer. ſeptimo ab eadem ratione. Contrarium uoluit Bald. in l. fi. §. præterea, col. 2. in fi. C. de iure dot. alios citat Io. Lup. in d. cap. per veſtras, in 6. notab. §. octauo infertur, nu. 4. uer. adde alium caſū, moderni Galli allegant Alc. Cępoll. Anton. & Conrad. in d. tracta. de vſur. nu. 527. Iaſ. in conſi. 92. nu. 29. uol. 1. ubi loquitur in conſuetudine Burgundiæ, Ioan. Bap. Lup. d. c. nu. 91. ubi multos allegat & ſe inuoluit, Nauar. de uſur. nu. 68. Prima tamen opinio uidetur communis, & habet grauiores authores. quomodo autem procedant hæ duæ ampliationes, dicam infra in limitationibus.

Fallit tamen prædicta concluſio, ut locum nō habeat, quando mulier feciſſet omnem diligentiam, vt dotes exigeret, & non potuit illas conſequi: tunc enim ſi non habet aliunde, conſequi-
26 tur alimenta † ab hæredibus mariti, & ſeu uſuras pro tempore quo fuit ſibi facta mora in ſoluēdis dotibus, ita voluit glo. in l. diuortio, in prin. ff. ſoluto matrimonio, ubi Din. Bart. Bald. Ang. Imola, Rom. Caſtr. Alex. & Iaſ. ff. ſoluto matrimonio, Caſtr. in conſ. 428. nu. 3. uol. 2. ubi ait non debere melioris eſſe conditionis moroſum hæredem poſt annum quàm ſit intra annū is, qui non eſt in mora, & quòd uxor uidua non debet fame perire, & quòd ſi eſſet ſine dote deberet etiam ultra annum, ubi infinitos citat, Alex. in conſi. 27. nu. 3. uol. 4. Pariſ. in conſ. 64. col. 1. vol. 4. & ſecundum hanc opinionem refert iudicatum Afflict. decif. 284. nu. 4. Crau. in cōſ. 189. nu. 7. In fi. Didac. d. cap. 1. ver. ſextò hinc etiam conſtat, ver. quod ſi uidua non habeat. ubi tamen ſubdit procedere ex ęquitate potius quandam, quàm ut iure probetur. dicit tamen eſſe cōmuniter receptam ſententiam Baldi nouel. in tracta. dot. par. 8. ſpeciali 22. Campeg. in eo. tracta. par. 2. quæſtio. 18. ubi contrarias ſententias hoc modo concordat, ut quādo nō habet aliunde, vel non eſt diligens, cum tamen poſſet eas recuperare, Aret. in §. fuerat, nu. 8. uer. ſed poſt annum, Inſtit. de actio. ubi dat pro cautela, quod uidua finito anno luctus petat dotes, conſtituat hæredes in mora, inſtet, & urgeat, quia conſequetur alimenta officio iudicis, & per errorem deeſt ibi negatiua, quia loquitur quando non habet unde ſe alat, alias non daretur officium iudicis, quod non competit habenti aliūde, eandem concluſionem probat Iaſ. ibi, nume. 26. qui in fi. poſtquam tenuit indiſtinctè negatiuam opinionem quòd uidua poſt annum alenda non ſit, etiā ſi aliunde non habeat, ſubdit fateri ſe quod ſi hæredes poſt annum interpellati differunt alimenta debentur uxori, & hanc ſententiam tenet etiā Plot. in d. §. 11. nu. 27. ſi omnia ibi per eum dicta colligantur, licet enim relata hac opinione dicat communem eſſe in contrarium, quia imputandum ſit mulieri, quæ dotem non perit, tamē præſupponit quod ſi diligens fuit habebit alimēta, Rolan. in d. conſ. 55. nu. 8. Ioā. Bapt. Lup. in d. comment. 1. §. 4. nu. 88. ubi dicit hunc caſum eſſe retinendum tamquam a iure expreſſum, & allegat plures alios Burſat. conſ. 8. nu. 41. conſi. 9. nu. 48. Vital. tracta. clauſul. tit. an alim. renunc. poſſ. colum. 8. & pro hac ſententia ſtant illi omnes, qui tenēt hæredes obligatos alere uxorem, etiam quæ non urgeat pro ſuæ dotis reſtitutione, dumtamen ſint in mora, & uxor non habeat aliunde. pro hac quoque parte ſtant qui dicunt vxorem alendam poſt annum luctus, quando nihil habet, ut dixi ſupra hac eadē quæſtione. nec diſſentiunt alii, qui tenuere tali caſu alimenta eſſe pręſtanda uxori diuiti, ſi petenti dotes fiat mora, & ipſa nihilominus perſeueret in lite, vt voluerunt Rom. Imola, Abb. Alex. Claud. Aquen. Anton. Bernard. Roſell. & Grat. quos citat & ſequitur Plot. d. §. 11. nu. 24. ver. primo fallit. vbi dicit communem, ea ratione motus quod ceſſet ratio, per quam Doctores dicunt alimenta nō præſtari viduæ poſt annum, ideſt quia ſibi imputandum eſt, quę nō curat dotes exigere, & ſanè hæc opinio magnam habet æquitatem, ſed non fundatur iure: nam & ſi nihil hoc caſu imputari poſſit, non tamen infertur quod huic viduæ magis debeantur alimenta ob moram hęredum quàm debeātur ei qui agit ex mutuo, depoſito, uel aliunde cauſato debito. lex enim contra tales moroſos, & temerè litigantes non ſtatuit hanc pœnam contenta quod patiantur iacturam expenſarum, & veri intereſſe.

Secundo reſtringitur hæc opinio, ut non procedat quando mulier eſt indotata, & non habet vnde ſe alat, quia tunc etiam poſt annum luctus
27 † eſt alenda, ſecundum Ricard. Cin. & alios in l. 1. C. de bon. mat. Bart. Rom. Caſtr. Lup. & alios ſupra citatos in ſeptima ampliatio. quorum opinio eſt veriſſima, & ratione fundata.

Limitatur tertiò hæc ſententia, ut non procedat quando mulier aliquid ultra ſortem peteret tamquam intereſſe quod ipſa paſſa fuit propter moram: nam de iure tam ciuili, quam canonico
28 verum intereſſe † peti poteſt, c. conqueſtus, de vſur. auth. ad hæc. C. eodem titulo, ſiue id ſit ratione damni emergentis, ſeu lucri ceſſantis, l. 3. §. fi. ff. de eo quod cer. loco. l. at qui natura. §. non tantum. ff. de neg. geſt. l. ſocium. ff. pro ſocio. l. in contraria. ff. de uſur. c. ſacro, vbi Innoc. de ſent. excomm. c. peruenit de fideiuſſor. c. dilectæ, de foro comper. glo. in d. c. conqueſtus, ubi Abb. & alii, glo. in l. curabit, C. de actio. emp. Cin. in auth. ad hæc. C. de vſur. Abb. in c. cum venerabi-

lis,

ſtis, de exceptio. & nouum intereſſe dicitur non
29 minus ceſſans † lucrum, quàm emergens damnum, ut probat tex. in l.ſi commiſſa.ff.rem rat. hab.latè mod. Galli in tracta. de vſur.nume.28. & ſeq.& Didac.lib.3. var. reſol.cap.4. in princ. Io.Bapt.Lup.in eod.tracta.de vſur. quem fecit ſuper l.curabit,C.de actio. emp. commentar.1. §. 6. nu.103.& ſeq. ubi concludit tam antiquo quàm nouo iure debere intereſſe damni ceſſantis, & lucri emergentis, & in terminis noſtris q̃ mulier paſſa moram in dotis reſtitutione debeat
30 intereſſe, † uoluit Anchar. in conſ. 150. nu.6. in fi.uer.non obſtat quod dixi ſupra,Rom.idem uoluit in l.diuortio,in prin.nu.17. in fi.ff.ſoluto matrimonio, ubi dicit quòd ſtante hæredum mora mulier petere poteſt, quod ab hęredibus ſibi reddatur omne id, quod potuiſſet lucrari ſi dotem habuiſſet penes ſe, ut quia potuiſſet aliquid lucrari ſecundum c. per ueſtras, de donat. inter vir.& uxo.Imo.in eadem l.diuortio, colu. 2.nu.4.uer. idem uidetur,ſtante mora poteſt petere lucrum, quod feciſſet de pecunia dotali, ſicut fecit de alia pecunia, & loquitur in muliere, quæ conſueuit dare ſuam pecuniam mercatoribus ad honeſtum lucrum,Caſtr.nu.6.in fi.ubi dicit idem quando mulier probat quod emiſſet prædia, ex quibus percepiſſet fructus tanti ualoris, uel eã pecuniam expoſuiſſet ad licitam mercantiam,Alex.in conſi.27.nume.5. vol.4.Aret. in d.§.fuerat,num.8.in fi.Inſtit. de actio. ubi q̃ mulier data mora conſequitur intereſſe damni vitandi ſine diſtinctione,& lucri ceſſantis,ſi erat ſolita negociari,idem Alex.in conſ.61. num.11. volum.2.Bal.nou.in tracta.dot.ſpecia. 22.par. 8. Campeg. in eod. tracta. par.2. quæſt.18.col. 1.ver.idem uidetur,ſi mulier. ubi ſubdit aduertendum eſſe diligenter circa modum formandi libellum, quia mulier non debet petere alimenta propter dotem nõ ſolutam, ſed petere quod condemnentur hæredes ad intereſſe paſſum per ea, quæ poſuiſſet ex ea pecunia tantum lucrari ſi fuiſſet ſibi ſoluta in tempore, Lupus in d.c.per veſtras,ĩ 6.notab.in prin.nu.8.uer.fateor tamẽ, qui duo dicunt duplici modo conſiderari intereſſe lucri ceſſantis, ut ſi ſolita erat uxor negociari,& poſuiſſet pecuniam ad honeſtum lucrum, vel ſi erat emptura fundum,ex quo potuiſſet fructus recipere,latisſimè multos citans Plot.in tracta. de in lit. iuran. §. 11. nu.28. 29.& 30. ubi ponit exemplum in muliere, quæ damnum eſt paſſa,& quę lucrum amiſit,quod feciſſet in negotijs,quæ ſolita eſt exercere, & quę potuiſſet emere prædia, & latè agit Alex. in d.l.diuortio, nu. 23. uer. ſubdit tamen Ang. & nu.25.ubi loquitur de damno emergente, de lucro ceſſante, & an procedat etiam in eo, qui non conſueuit negociari, multos item citat Cagnol. in d.l. curabit,nume.17.Crau.in conſi.189.nu.7. uer.ſextus caſus eſt,& nouiſſimè Io.Bapt. Lup. d.commen.1.§.4.nu.89.Vital. loco præd.col.8. id q̃d procedit etiam ſi mulier habeat aliunde,& ſit di
31 ues, quia nihilominus utrumque intereſſe † conſequi poteſt,damni ſcilicet emergentis, & lucri ceſſantis, ita declarat Afflict.d.deciſ.284.nu.3. & 4. Didac.d.cap.1.nu.4.uer. ſexto hinc etiam, in fi. & idem videmus in quocumque creditore moram paſſo,quia debetur ſibi intereſſe,non habita ratione quod ſit diues, vel pauper,ideo hoc ipſum ſeruare debemus in uidua, quæ nõ debet deterioris eſſe conditionis,quàm ſint cæteri creditores,idem tenet Io.Bap.Lup.d.nu.89. & hoc caſu damnum pati dicitur mulier, quæ dotem
32 promiſit † ſecundo uiro, quam quia non ſoluit, cogitur pro ea uſuras ſoluere, ut dixi ſupra.hęc igitur licitè exigit ab hęredibus primi uiri vſuras, quas ipſa cogitur ſecundo uiro ſoluere, ut poſt Bar. uoluit Bal.in conſi.86.vol.2.

Circa tamen damnum emergens, unum eſt
// notandum quòd & ſi debeatur,puta quando mulier ob retardatam ſolutionem accepit pecuniã
33 ſub uſuris,vel propter † moram incurrit pœnam aliquam ſecundum ſupradicta,& ponit Iac.Butr. loquendo in omni creditore in l. curabit, C. de actio. emp. & clarè Bald. & Salic.in l.2.C.de vſur.tamen non ſufficit,quod mulier ſimpliciter data mora capiat pecuniam ſub uſuris a fęneratore: nam ſi non ſuberat neceſſitas ſic capiendi, debitor non tenetur reſtituere illas uſuras niſi probetur quod ſua intererat ita accipere pro-
34 pter imminens † aliquod periculum, ut notabiliter declarat Bal.in l.etiam,nu.5.C. de exequ. rei iudic. vbi fortius loquitur, quando debitor promiſerat ſoluere, & conceſſerat licentiam creditori capiendi ſub uſuris pecunias ſibi debitas, promiſeratque ſoluere illas vſuras, & hoc dictũ probauit Io.Lup.in c.per ueſtras,in 6.not.§. ſextò infertur, col.pen.uer. prædicta tamen intellige, folio mihi 174. nec alibi memini me legiſſe. & ratio eſt in promptu,quia accipiendo ſub vſuris pecuniam, nulla impellente neceſſitate, non dicitur pati damnum, & quod patitur ſua patitur uoluntate & culpa, ideo ſibi debet imputare, c.damnum, de reg.iur. in 6. præterea dicitur damnum affectatum, quod ideo ſibi nõ prodeſt ut inde habeat actionem cõtra debitorem, argumento l.2.§. ult.ff. ſi quis caut. ubi non excuſat
35 impedimentum, † cui quis cauſam pręſtitit,l.3. §.ſubuenitur.ff.ad Sillan.& metus quem quis ſi-
36 bi infert, † non prodeſt, l.mulier,ff. quod met.
37 cau.idem eſt in ignorantia, quæ prouenit † ex facto ignorantis,l.1.§.1.ff. de actió.emp. & quid-
38 quid affectatur,caret † effectu, vt poſt Felin.in c. fi.extra de teſtibus, latè probat Tiraquel.de retract.conſang.§.35. glo.4.nu.27.& ſeq. quę ratio melior mihi uidetur, quàm ea adducta per Bal.in d.l.etiam,dum mouetur, quia contractus ſuſpectus ſit vſurariæ prauitatis, & ideo cautè Doctores loquuntur,ut per Alexan. conſi.141. nu.2.uolum.5.

Quo verò ad intereſſe lucri ceſſantis,multi no-
39 lunt quod non † debeatur ei qui non conſueuit
// negociari,Bar.in l.3.§. fi.ff. de eo,quod certo loco,Alex.in conſ.191.nume.3.uer. præterea intentio,vol.2.& in conſi.141.nu.2.vol.5. ubi loquitur in terminis de uxore reperẽte dotes ſuas ab hæredibus mariti, & ſubdit hoc eſſe proban-

dum

dum quòd cõſueuerit negociari, ſequitur Dec.
in conſi.322.nu.5.Socin. in conſi.156.num.9.
vol.2.vbi dicit eſſe communem, Iaſ.d.l.3.§.fi.nu
me.2.vbi poſt Ang. dicit illum tex. eſſe mirabi-
lem,& rurſus,num.8. hanc quoque ſententiam
communem dicit Rebuſi.in l.unica, nume.601.
C.de ſent. quę pro eo quod inter. ubi ait ad hoc
eſſe tex. in l.ſi ſterilis.§. cum per venditorem, ff.
de actio. emp. ſecundum communem intelle-
ctum,& nume.103. dicit quod eſt probandum,
multos citat Didac. lib.3. variar. reſolutio.cap.
4.nu.2.ver.primo deducitur,Plot.in tracta. de
in lit.iuran.§.52.nume.17.ubi ait hanc crediro-
ris qualitatem eſſe probandam,Rol. in conſilio
35.nu.11.uol.1.Gomeſ. Inſtit. de actionib.in §.
actionum, nu.17.in fi. Io. Bapt.Lup.in d.com-
ment. 1.§. 6. nu.117. ubi pariter dicit articulan-
dum, & probandum eſſe, quod ſit ſolitus nego-
ciari: aliàs enim non dicitur ceſſare lucrũ quod
circumſcripta mora debitoris non erat creditor
aliquo modo facturus, ut per Sorum de iuſt.&
iure,lib.6.quęſt.1.artic.3.col.3.& in terminis de
40 muliere, quæ non conſueuit negociari, † quòd
non poſſit conſequi intereſſe lucri ceſsantis, uo-
luit Rom.in d.l.diuortio.num.17.in fi.& nu.18.
ibi,dummodo mulier ipſa ita dare conſueuerit,
Alex.latè ibi,nu.25.& ſeq.& idem Alex. in l. in
inſulam,§. vſuras, poſt Imol.ibi.ff. ſoluto matri-
monio,Aret.d.§.fuerat,nu.8. in fi. Bal. nouel.d.
par.8.ſpec.22.& Campeg. d.par.2.quæſtio.18.
col.1.vbi inquit,tex.in l.ſocium qui in eo,ff.pro
ſocio, qui ſolet ad probandum principalem no
ſtram limitationem per omnes allegari, proce-
dere in eo qui erat mercator,& conſueuerat ne-
gociari,id quod poſt Bal. uoluit etiam Alex. in
d.l.diuortio,nu.25.Contrarium tamẽ, quod ẽt
nõ ſolito negociari debeatur lucrum ceſſans,uo
luit moder.Pariſ.in tracta.de vſur. num.30. ubi
allegat Anchar.& Conrad.idem tenere.

Sed quod attinet ad mulierem, tunc conſide-
rari poteſt iuſtum intereſſe, quando erat fundũ
emptura, ex quo percepiſset fructus, ut per Ca-
ſtr.in d.l.diuortio,num.6.in fi.Alex in conſ.31.
nu.9.vol.6.ubi allegat Anch.in c. ſalubriter, &
in conſ.200.eod.vol.Campeg.in d. quæſtio.18.
col.1.uer.idem iuris eſset, Plot. qui citat Anch.
Grat.Angelic.& Crau. in d.§.11. nu. 30. ubi ta-
men poſt Angelic. dicit quinque fore omnino
neceſsaria,ut ex ea cauſa mulier petere poſſit in-
tereſse uel vſuras,Rolan. qui alios citat in d.cõſ.
35.nu.16.vol.1.verum hoc caſu probandum eſt
quod aderat fundus uenalis, & quod erat illum
41 emptura, ſed deſtitit,† quia non habebat pecu-
niam,vt poſt Caſtr.& Alex.docet Crau. in cõſi.
89.nu.4.Rol.d.cõſ.35.nu.18. vbi allegat Ruin.
hoc non declarantem.

Declara etiam quòd lucrum non ſit remotũ,
42 ſed ſit certum, & in potentia propinqua, † quia
non ſequitur, talis conſueuit negociari, ergo lu
crum feciſset.multi enim ex negotiatione dam-
num ſentiunt, vt probat tex. in l. quemadmo-
dum. §. ſi nauis, in fi.ff. ad leg. Aquil. per quem
ita dixit Caſtr.in l.3.§.fi. nume.3.ff. de eo quod
certo loco,Anchar.in conſi.150.nu.6.in fi. Ale-
xan.in conſi.141.nu.2.uol.5.& ante omnes Bar
to.in l.vnica,nu.25.C.de ſent.quæ pro eo quod
inter. vbi dicit tunc lucri rationem haberi, quan
do pro certo apparet quòd fuiſset lucratus, Iaſ.
in d.l.3.§.fi. nu.8. vbi dicit probandum, quod
habebat talem mercem præ manibus,ex qua ve-
riſimiliter fuiſſet tantum lucratus,Afflict. in de-
ciſ.20.nume.3. vbi allegat Bart. & Caſtr.dicens
quod multa poſsunt contingere quæ lucrum
impedient,ideo probari debet quod certitudina
liter lucratus fuiſset,Dec.in conſi.322.nu.5.Fe-
lin.in c.cum venerabilis, colũ.3.ver. practicam
autem,& ibi Dec.num.14.& Pariſ.nume.32.de
exceptio.Cur.iun.in l.2.§.mutui,nume.21.ver.
præterea & vlt.ff.ſi cert.pet.Rube.in conſi.20.&
conſi.88.Rebuff.in d.l.vnica,nu.606.vbi inquit
hoc habere multum æquitatis, Cagnol.nu.41.
Silueſtr.in ver. vſura, il 1. quæſtio.19. Caietan.
in ſum.in ver.vſura exterior, in 5. caſu,Purpur.
in l.rogaſti.§.ſi tibi,nume.4.ff.ſi cert. pet. Neui-
za.in conſi.77.nu.24.Moder.Galli in d.tracta.
vſur.nu.29.Plot.in d.tracta.§.52.nume.17.Ro
lan.in conſi.35.nu.13.vol.1.Io.Bap.Lup.d.cõ-
men.1.§.6.nu.117. quinimò tradunt Burſat. in
conſ.68.nu.1. vbi multos citat, Hippol.Rimi-
nal.conſi.52.nume.42.& ſequenti, & teſtes de-
43 poſituri de eo intereſse,† debent cauſam redde-
re etiam non interrogati, ſecundum Dec. in d.
conſi.322.nume.2.Rol.d.conſi.35.nu.14.

Verum multi tenent ſatis eſse, ſi probabiliter
probetur intereſse per coniecturas, vt quia de-
ducatur quod mercatores ſuæ qualitatis com-
muniter ex tali genere mercis ſolent tantum lu-
crari, & veriſimiliter ipſe quoque fuiſset tantũ-
dem lucratus, quia ſufficit quod probatio con-
44 cludat per communiter† accidentia,l.neque na-
tales.C. de probatio.Bart. & Bald. in d.l. vnica.
C. de ſent. quæ pro eo quod inter. vbi proprie
ita dicunt Caſtr.in l.cunctos populos, col.pen.
in fi.C. de ſum.trinita.Aret.in l.continuus,§.cũ
ita.col.2.ff.de verb.oblig.Alex.d.conſ.141.vol.
5.eſt gl. in l.3.§.fi.ff.de eo quod certo loco,quæ
45 vult quod lucrum ceſsans probetur per† conie-
cturas,& Ang.ibi dicit quod lucrum ceſsans eſt
non ens,& non entium proprie non ſunt cauſæ,
ergo demonſtratiuè probari non poteſt. ſequi-
tur ibi Iaſ.num.6.& 7.vbi inquit, illam gloſsam
eſse bene notandã, & ſignandam, idem voluit
Ang.in d.l.continuus.§.cum ita, vbi refert pra-
cticaſse Florentię,Rebuff.in d.l. vnica, numero
604.vbi Cagnol.num.42.vbi ſubdit, ita obſer-
uari, & hanc eſse meliorem & tutiorem practi-
cam,Moder.Galli in d.tract. nu.29.Ioan. Bapt.
Lup.d.§.6.nume.117.ver.alii verò.ubi ait ſupe-
riorem ſententiam procedere in eo qui non con
ſueuit negociari.

Imo, quando intereſse lucri ceſsantis non ita
46 plenè probatur, põt à iudice ex officio † taxari,
ſecundum Cin. in d.l. unica, ubi eum ſequitur.
Bar.in fi.C.de ſent. quæ pro quod inter. & Bar.
ibi allegat multa iura. hoc etiam uoluit Bart.in
l.1.nu.1. C.de colon. Illiricor.lib.11. ubi dicit
eſse

eſſe notandum per illum tex. quē dicit quoque ad id notandum Aret. in l. diuortio. §. item ſi meſ ſes. ff. ſoluto matr. & illum quoque dicit ſingularem Iaſ. in d. l. 3. §. fin. nu. 6. ff. de eo quod certo loco, Socin. in c. ſignificantibus, col. 16. uer. ſexto inſertur, de lib. oblat. Curt. iun. d. l. vnica, in fi. vbi dicit hoc eſſe perpetuo notandum in practica, idem voluit ibi Rebuff. nu. 478. & 489. & ponunt Doctores loquendo de æſtimatione, in l. a. C. de reſcind. uend. ubi Salic. nu. 37. & Cagnol. num. 255. & hoc etiam tenet Cagnol. in l. quatenus, nu. 23. ff. de reg. iur. & poſt Menoc. atque Anchar. Moder. ſequitur Io. Bap. Lup. d. cōment. 1. §. 6. num. 128. ad quod exiſtimo notandum, quia Bal. in d. l. vnica, in fi. tenuit adeo eſſe plenè probandum intereſſe, ut non ſit locus ſup

47 pletiuo† iuramento in probationis defectum, ſequitur Iaſ. in l. curare, num. 59. Inſtit. de action. Dec. in d. l. quatenus, nu. 4. Crau. in conſi. 320. in fi. Io. Bap. d. §. 6. nu. 117. uer. ſimiliter aduertendum. Adde quod etiam in liquidando intereſſe lucri ceſſantis habetur ratio expenſarum,

48 † quæ fiunt antequam lucrum quis cōſequatur, ita etiam ut diminuatur de quantitate lucri, ex quo fit certum quod erat incertum, ſecundum Diuum Thom. in 2. 2. quæſt. 62. artic. 4. in reſp. 2. articu. ſequitur Io. Lup. in c. per ueſtras, in 6. notab. in prin. nu. 5. folio mihi 172.

Quarta concluſio principalis declaratur non procedere, quando mulier tranſiuiſſet ad ſecunda uota, quia tunc ſecūdo eius uiro, qui ſuſtinet

49 onera matrimonij debentur vſuræ† ſeu alimenta vxoris, vt voluit Bar. in conſi. 128. Franciſcus habuit, vol. 1. vbi tamen dicit quod vxori non de-

50 bentur eo caſu, † quia eſſet vſura, ut per Innoc. & Io. Andr. in c. ſalubriter, ſicut etiam non deberentur ſi maritus peteret uti procurator uxoris, Grat. in conſi. 56. col. 2. nu. 3. ubi dicit eſſe communem. debetur enim tunc ratione emergentis damni, ex quo ſuſtinet onera matrimonij, & in ſecundo viro militat ratio, quæ procedit in primo, per c. ſalubriter, & ibi notata, ſequitur Plot. in §. 11. nu. 26. Io. Bap. Lup. in d. commen. 1. §. 4. nu. 90. & præter eos hoc uoluit Alex. in conſ. 141. nu. 2. in fi. & nu. 3. & 4. vol. 5. vbi concludit ſecundo viro deberi alimenta ſeu uſuras ab hæredibus primi, ſed eas non deberi mulieri, quæ ſecundo nupſit, ex quo habet vnde ſe alat, idest ſecundum uirum, & hæc opinio placet Crau. in conſi. 189. nu. 7. in fi. addo Ruin. in conſi. 53. nume. 27. & ſeq. uolum. 2. ubi non facta mentione

51 Bart. uult quod ſecundus uir lucretur fructus† pignoris, quod uxori datum fuerat pro dotis reſtitutione, etiam ſi uxor non dediſſet in dotem expreſſe nomen debitoris, idest hæredes primi uiri, quia dos data primo uiro cenſetur repetita

52 † ſecundo. l. diuus, l. ſi mulier, l. dotem, l. poſt diuortium. ff. de iure dot. l. ſi mulier. §. pen. & l. vxor. ff. ſoluto matrimonio, l. cum maritus. §. Titius. ff. de pact. dotal. Cin. in l. quamuis, nu. 9. C. de rei uxor. actio. Bart. in quæſt. 7. incip. mulier habens, Rolan. de lucro dotis, quæſ. 75. Phanuc. in eod. tracta. glo. 10. nu. 31. & Ruin. fortius loquitur, etiam quando non ipſum nomen debitoris tacite uenit in dotem, ſed quantitas exigenda, quia cum omnia uxoris bona cenſeantur obligata pro quantitate dotis tacitè promiſſa, l. vnica, §. & ut plenius, C. de rei uxor. actio. uenit

53 etiam nomen debitoris† in ea obligatione, l. nomen, C. quæ res pigno. oblig. Iſta Ruini opinio eſt notabilis, ſi eſt vera: ego tamen de ea dubito, quia hæredes primi uiri non ſunt in mora erga ſecundum maritum, ergo nullas præſtāt uſuras, quia tex. in c. ſalubriter, procedit ſolum ſtante mora: ſed ſi nihil ſecundo uiro promiſerunt, eique nihil debent, quomodo dici poſſunt in mora? Sed uidenda ſunt quæ dixi ſupra in quæſtione, an maritus conſequatur uſuras dotales, in limitat. incipi. alio etiam modo, vbi aliqua dixi ex Ruino. Addo tamen quod Barto. in d. conſi. 128. ſobriè loquitur, quando ſcilicet hæredes primi dotes promiſerunt ſecundo viro. & quia diximus mulierem, quæ ad ſecunda uota tranſiuit, non petere vſuras dotales, erit hoc notandū ad reſtringendum caſus, quibus diximus uiduæ alimenta deberi, quia illi locum non habebunt,

54 † ſi tranſiuit ad ſecunda uota, uti etiam poſt Bal. ita declarat ſtatutum Ioā. de Garron. in d. nu. 6. C. de ſecund. nup. nu. 41.

Reſtringitur & quintò, ut debeantur alimenta poſt annum luctus vxori uiduæ, quæ a ſtatuto, conſuetudine uel alio modo impeditur dotes ſuas exigere: quia cum nulla ſibi culpa imputari

55 poſſit, quare non exigat, interim eſt alenda, † ſi non habet aliunde, ita tenet in terminis Iaſ. in conſi. 92. nume. 30. ver. quintò principaliter mouetur, quia in ea ceſſat ratio, per quam prohibentur mulieres poſt annum luctus petere alimenta, & ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio, l. adigere,

56 §. quamuis. ff. de iu. par. ratio† enim cuiuſcūque diſpoſitionis reſtringit illam, l. cum pater. §. dulciſſimis, vbi Bart. Imola, & alij, ff. de leg. 2. l. hæc actio. vbi Bar. ff. de calum. l. ſi is qui animo, ubi Caſtr. ff. de acq. poſſ. Euerar. latè in loco 34. a ratio. leg. ſtrictę, col. 1. & ratio excludendi uiduam ab alimētis poſt annum, ea eſt quia ſibi debet imputare quæ dotem non exigit, cum id ſibi liceat lapſo anno, d. l. vnica, §. exactio. C. de rei uxor. actio. & hanc rationem conſiderat Ang. in l. Titium, circa principium, ff. de ſolution. Caſtr. Alex. & alij in d. l. diuortio, in prin. cum alijs, quos ſupra citaui in principio noſtræ quæſtionis. mouetur etiam ratione, quia abſurdum & durum eſſet, quòd mulier non poſſet dotes exigere, & non ſit alenda, & ſubdit Iaſ. loco præcitato, quod vbi omnis lex deficeret, deberet ratio

57 naturalis† ſufficere, quæ poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, ſecundum Bal. in l. ſcire oportet, §. ſufficit, de excuſ. tuto. & eſt imbecillitas intellectus legem quærere, quando habemus natu

58 ralem rationem, † ut per Ariſtot. dicebat Ang. in conſi. 317. col. 3. addit etiam Iaſ. quod rationabile dictum mouere debet iudicem, ſicut lex,

59 † ſecundum Iſern. in proœm. feud. col. ultima, & latè ipſe proſequitur, addo Euerar. loco a lege ceſſante, 64. col. 1. & 2. ubi latè agit, facit quod

voluit

voluit Soc.in l.2.nu.8.ff.de his, quæ penę nom.
vbi inquit, quòd & ſi maxima ſit dubitatio, an
valeat relictum, per quod teſtator mandat cen-
tum ſolui, & interim dari certum quid, tamen
60 quãdo nõ ẽ in facultate† legatarij exigere ſortẽ,
puta quando teſtator reliquit in diem, tunc nõ
eſt vſura, & legatarius poteſt interim habere il-
lud, quod fuit ſibi relictum in ſingulos annos,
moder. Galli in d.tracta.de uſur.nu.483.Didac.
variar.reſolutio.lib.3.cap.1.col.pen.ver.ſed vbi
legatarius, Cagnol.in l.curabit,nu.14.uer. ſecun
dus caſus, C.de actio. empti.dixi in conſi.23.nu
me.12.& Socin.ac alii mouentur ex eo, quod di
cunt Doctores in l.diuortio, de muliere, quæ in-
tra annum luctus alenda eſt, ex quo non poteſt
dotes exigere, facit quod uoluerunt aliqui lice-
61 re† creditori aliquid capere, quando cogitur rei-
publicæ mutuare.

In omnibus tamen caſibus, quibus ſupra dixi
vxori deberi alimenta, quia ſi uxor ſimpliciter
62 dotes recepiſſet præiudicaret† ſibi in alimentis,
quia alimenta ei debentur iudicis officio, quod
extinguitur cum ipſo principali debito, ita de-
terminat Ang.in l.centum Capuæ, col.fi.uer.ul-
timo nota. ff. de eo quod certo loco, Iaſ. in l.fi.
nu.5.ff. eod.tit. cuius dicti ueritas ab eo depen-
det, an alimenta uiduę debeantur officio iudicis,
uel iure actionis, ſed ſupra in quæſtione, an ma-
ritus recipiendo ſimpliciter dotes ſibi præiudi-
cet in uſuris, allegaui Bal.in l.fi.§. præterea, nu.
4.C.de iure dot. & alios qui uolunt quod tex.in
l.ſi marito, §.fi.ff. ſoluto matrimonio, procedat
ſolum in fructibus dotalibus, non in aliis acceſ-
ſionibus, de quo etiam latè agunt Bal. Rom. &
Alex.in l.ſi marito.§.fi.addo quod Caſtr.in l.di-
uortio, nume.6.dicit quod uidua, quæ intra an-
63 num luctus † non petiit alimenta, non poteſt illa
petere lapſo anno, niſi in caſu per eum expreſſo,
ſequitur Alex.in l.de alimentis, C.de trãſac.& di
cam latius in articulo, an alimenta præterita pe-
ti poſſint.

Intellige etiam, quod in dictis caſibus ſi mu-
lier ſit tutrix eorum, qui tenẽtur dotem ſoluere,
& durante adminiſtratione, ſeu tutela non cura-
64 uit dotes exigere, non poterit alimenta† vel uſu-
ras inde conſequi, ita decidit Socin. in cõſ.126.
nu.3. uol.1. per tex. quẽ dicit multum notandũ
in l.quoties.§.ſicut autem.ff. de adminiſtr. tuto.
ubi dicitur quòd tutor ſicuti aliis, ita ſibi debet
65 †ſoluere, & pupillum ab uſuris liberare, & Socin.
nu.6.dicit procedere etiam vigẽte ſtatuto quod
uiduæ præſtentur alimenta ad quinque pro cen-
tenario, quia ſtatutum intelligitur, quando reſti
tutio dotis non differtur culpa propria, l.ſi pecu
lium.§.1.ff.de ſtatulib.Bar.in l. amplius non pe-
ti.ff.rem rat.habe.recipit enim interpretationẽ a
66 iure† communi, l.ſi ſerui ueſtri, ubi Doctores, C.
de noxal. & conſilium Socini eſt repetitum in
conſ.180.uol.2. atque illud ſequitur Plot. in d.
tractatu de in lit.iuran.§.11.nu.34.ſibi enim im
putat ſi non ſibi ſoluit, & illum tex.etiam notat
Aret.in §.actionum, nu.55. Inſtit.de actio. quia
non minus eſt in culpa non ſoluendo ſibi, quan
do eſt creditor, quàm ſit non exigendo a ſeipſo,
quando eſt debitor pupilli.l.ita tamen.§. debi-
tor, ubi Bart.ff.de adminiſtr.tutor. & præter So-
cin.adduco Bal.in conſ.86. in fi.uol.2.ubi in ter
67 minis dicit quòd ſi mater & vitricus † admini-
ſtrarunt bona pupillorum, qui tenebantur dotes
ſoluere.non poſſunt petere alimenta, ſeu uſuras
dotis non ſolutæ, per tex.in l.diuortio, ff.de neg.
68 geſt.vbi maritus† ſibi imputat, ſi non exegit a ſe
ipſo, quod ſibi debebatur ab vxore cuius gere-
bat negocia, & l. ſi quid poſſeſſor.ff. de petit.hæ-
69 red. ubi adminiſtrator† tenetur ſibi ſoluere, &
glo.in d.l.diuortio.§.illud autem, in uer. poſſet,
dicit quòd gerens aliena negocia, qui ſibi non
70 ſoluit, in hoc† punitur, ne a modo poſſit uſuras
habere, licèt aliàs forent ſibi debitæ, & eſt regu-
lare, quòd gerens alterius negocia poteſt ſibi
71 †ſoluere, l.peculium.§.præterea.ff.de pecul.mul
tos citat Duen.in reg.31.in 2.concluſ. in tertia
fallen.Caualca.de tutor. numero 179. hoc enim
damnum paſſa eſt mulier ſuæ culpæ, capitulo,
damnum, de regul. iur. in 6. facit quod uoluit
Hippol.Riminal.in conſi.32.numero 64.vbi di-
72 cit quod creditor† non conſequitur intereſſe, ſi
fuit negligens in exigendo ſuum creditum, cum
poſſet ſibi ſoluere ex licentia debitoris, & admi-
niſtraret debitoris bona, allegat l. ſi fideiuſſores
in id, ubi Caſtr.ff.de fideiuſſor.Bar.Bal.Caſtr. &
Alexan. in l.fin.ff. ſi cert. pet.vbi dicitur quod ſi
ex creditoris negligentia in petendo, debitor
73 † principalis factus eſt non ſoluendo, fideiuſſo-
res eius non ſunt moleſtandi. crederem tamen
hoc caſu pupillos teneri ad ſoluendum tutori
id lucrum, quod fuiſſet ex eorum ſubſtantia di-
minutum, ſi mulier, uel uitricus ſtatim ſibi ſol-
uiſſent, ne contingat locupletari pupillos cum
74 aliena iactura. † & hoc innuit tex. in d. l. quo-
tiens.§.ſicut autẽ.ibi, ſi uſuræ fuerint grauiores.

Adde etiam, quod in caſibus, quibus dixi ſu
pra, viduam poſſe vſuras conſequi poſt annum
luctus, occaſione dilatæ ſolutionis dotium, in
illis omnibus ualebit pactum ſeu conuentio in-
75 ter† eam & hæredes mariti de ſoluendo intereſ-
ſe, donec ſibi dos ſoluatur, ut per Abb. in d. ca-
pitulo, ſalubriter, numero ſexto, de uſur. quia id
quod debetur iure communi, poteſt in pactum
76 deduci, † ſecundum Socin.in conſilio 176. nu-
mero quarto, in fine, ver. ſeptimò confirmatur,
uolum. ſecundo, allegat Anchar. in reg. pecca-
tum, colum. decimaquarta, de reg. iur. in 6.
Dec.in conſilio 119.numero tertio, ver. ſi ergo
de iure.ubi refert Anchar. & Calder. Crau. in
conſilio 189.numero ſeptimo, ver.ſecundus ca-
ſus, & in terminis de muliere uidua, quod tunc
paciſci poſſit, tenuit Crau.in eod.conſi.189.nu-
mero ſeptimo, ver.ſextus caſus, circa fin. Didac.
d.lib.tertio variar. reſolut.cap.primo, numero
quarto, ver. ſexto hinc etiam, uer.quia ubi ali-
menta, & in uer. ſeptimo ab eadem, ubi allegat
Cardin.Bald.Caſtr.Alexan.Ioan.Lup.& Crau.
hoc etiam uoluit Ioan. Bapt.Lup.in d.commen
to primo, §.quarto, numero 91.col. pen. uer. &
in eo caſu.ubi præter ſupracitatos allegat Felin.

Gozad.

Gozad. Antonin. Sum. Angel. Sum. Syluestr. &
Sum. Tabien. & facit, quia facile toleratur iſto
caſu taxatio, cum de intereſſe in ſubſtantia con-
ſtet per ea, quæ dixi ſupra, in quæſtio. an ma-
rito debeantur uſuræ dotales, in quarta am-
pliatio. Ideo non obſtat quod uoluit Rube. ci-
tatus a Crau. in d. conſilio 189. numero 7. uer.
ſextus caſus, in fi. quia etiam taxari poteſt inter-
eſſe quando certum eſt, & dubitatur de ſola
quantitate, & non eſt ſpeciale in marito, ſed pro
cedit in omnibus, ut per Ioan. Bap. Lup. d. nu-
mero 91. & dixi ſupra procedere etiam in ter-
minis l. curabit, C. de actio. emp. eiuſmodi ta-
77 men conuentio† ſuſtinebitur uſque ad uerisimi-
lem quantitatem damni ſeu uſurarum, ut admo
nent moder. Galli in d. tracta. numero 527. &
hæc procedunt non ſolum in pacto, ſed etiam
in ſtatuto, & conſuetudine, ut uolunt præcita-
ti Doctores.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes uxoris tenentur alere maritum inopem.*
2 *Ratio ampliat diſpoſitionem.*
3 *Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta ſtantibus liberis.*
4 *Maritus ſtante ſtatuto de lucro dotis, non lucratur dotem ſi onera matrimonij non ſuſtinuit.*
5 *Maritus tenetur filijs ex primo matrimonio reſeruare quidquid habuit ab uxore.*

Quæſtio XLVI.

QVEMADMODVM hæredes mariti a-
lunt vxorem indotatam, uel quæ do-
tem perdidit, & non habet aliunde,
iuxta proximè declarata: ita hæredes uxoris te-
1 nentur maritum inopem, & egenum alere, † ut
vult præciſè Socin. in l. diuortio, numero 18. ff.
ſoluto matrimonio, ubi dicit eſſe pulchram con
cluſionem, licet non inuenerit declaratam ab
aliquo. mouetur, quia uir & vxor non debent
ad imparia iudicari, & quia ſunt correlatiui, &
diſpoſitum in uno, locum habet etiam in alio,
& quia ratio per quam uxori debentur alimen-
ta ab hæredibus mariti, ſcilicet ne in opprobriũ
mariti cogatur mendicare, uel fame pereat, de
qua dixi ſupra in quæſtione, an ſoluto matri-
monio mulier ſit alenda ab hæredibus, in ſep-
tima ampliatione, militat etiam in fauore ma-
riti, ideo in eo quoque locum habebit diſpoſi-
2 tio, ratio † enim ampliat diſpoſitionem, l. regu-
la. §. fin. ubi Bart. & Bald. ff. de iur. & facti ignor.
l. ſecunda, §. ſi mater. ff. ad Tertullian. l. nomen
debitoris. §. fin. ff. de leg. tertio. Euerar. loco tri-
geſimoquinto, a ratione leg. largæ, ſeu ampl. in
princ. ideo uidemus quod conſuetudo Bulga-
ri diſponens quòd legatum uſusfructus reli-
ctum uxori reſtringatur ad alimenta ſtantibus
filijs, habet locum etiam econtra in legato quod
3 uxor† facit marito, Bald. in authen. hoc locum,
in fine, C. ſi ſecun. nup. mul. Bal. Cum. & Florian.
in l. Titia. §. fin. ff. de leg. ſecundo, Iaſ. in conſilio
112. colum. penult. uolum. 1. Cur. ſen. in conſi.
11. colum. pen. Cur. iun. in conſilio 6. nume. 12.
& ſeqnenti, Pic. in l. Titia §. Titia. numero 41. ff.
de leg. 2. Boer. deciſ. 194. numero 5. Arelat. in l.
generaliter, numero 43. C. de ſecun. nup. & ſicut
uxor nihil lucratur de donatione, quando non
ſuſtinet onera matrimonij, ita nihil lucratur uir
4 † ex dote ſi onera matrimonij non ſuſtinet, Bald.
in auth. dos data, colum. prima. C. de donat. an-
te nup. Alex. in conſi. 122. colum. 2. uol. 7. Iaſ. in
l. fin. numero 10. C. de indicta uiduit. tollen. Ro
lan. in quæſtio. 106. numero 43. in tracta. de lu-
cro dot. Cæphal. conſi. 408. nume. 14. ſimiliter
l. fęminæ, C. de ſecund. nup. quæ uult quod mu-
lier teneatur filiis ex primo reſeruare quidquid
habuit in primo matrimonio, locum habet etiã
5 in viro† ſecundum glo. in ea l. fœminæ. §. illud, &
ibi not. Bar. Oldra. in conſi. 33. Dec. in conſi. 87.
& in conſi. 230. Io. de Garron. in l. generaliter,
numero 9. C. de ſecund. nup. Rip. d. l. fęminæ, in
princ. Didac. de ſponſal. par. 2. cap. 3. §. ultimo,
nnmero octauo, Boer. qui dicit communem, de-
ciſ. 187. per totam, Duran. dę arte teſtan. titulo
ſexto. caut. 18. in fine, Rolan. in conſ. 95. nume-
ro 8. uol. primo, & poſſent plura haberi exem-
pla, quæ omitto.

SVMMARIVM.

1 *Tutor non eſt alendus de bonis pupilli.*
2 *Tutor tenetur pupillo rationem reddere de fructibus, quos conſumpſit in ſuo uictu.*
3 *Tutor eſt alendus de bonis pupilli, quando eſt pauper, nec aliter poteſt muneri incumbere.*
4 *Tutor pauper ali debet a pupillo, dũ occupatur circa inuentarij confectionem.*
5 *Tutor alendus eſt a pupillo, quando cogitur extra ciuitatem iter facere.*
6 *Tutor ſalarium petere non poteſt.*
7 *Tutor ſi quid recepit pro tutela, tenetur illud reddere.*
8 *Tutori ſalarium conſtitui poteſt, quando cogitur res proprias deſerere.*
9 *Tutori ſalarium caſu prædicto conſtitui poteſt a contutoribus.*
10 *Tutor ſi cogitur iterato redire pro ratione reddenda, recipit expenſas a pupillo.*
11 *Tutor non tenetur reddere rationem, ſi ſemel ſe obtulit & conſtituit minorem in mora.*

Quæſtio XLVII.

1 TVTOR regulariter non eſt alendus† de
bonis pupilli, ut probat tex. in l. ſed
& propter, Inſtit. de excuſat. tutor. ubi
Aret. nu. 4. hoc notat, dicens, quod ſi
pupillus teneretur alere tutorem, non eſſet bo-
na excuſatio, quę tamen in eo textu admittitur
tutori dicenti quod neceſſe eſt ei eſſe omni die
in agro pro uictu, Ale. in conſ. 108. nu. 8. uol. 1,
ubi

2 ubi inquit, q̄d tutor† tenetur rationẽ pupillo red
dere de fructibus, quos pro ſuo uictu cõſumpſit,
& idem voluit Chriſto. Port. in §. dari autẽ, nu.
6. in fi. Inſtit. qui teſtam. tutor. dari poſſ. Aret. in
tracta. de teſtam. glo. 96. nu. 9. in quibus locis di
cunt hoc non procedere, quando tutor eſſet pau
3 per, †ita quod non poſſet aſſumptum munus ex-
pedire, niſi ſibi de alimentis prouideretur, Aret.
in d. §. ſed & propter, num. 4. Benincaſ. in tracta.
pauper. in 7. quæſtio. nu. 2. ſpecia. iudic. nu. 28.
latè agit Caualca. in tracta. de tuto. & curat. nu.
309. ante omnes Bar. de alimen. nu. 51. & pro re
gula, quod non ſit alendus, eſt tex. in l. a tutori-
bus. §. fin. ff. de alimen. tutor. Salic. l. ſolo, C. de li
ber. cau. Rol. conſ. 5. nu. 20. uol. 3. Id uero multo
magis procedit, dum tutor uerſatur circa confe-
4 ctionem inuentarij, quia ſi paupert ſit, interim
eſt alendus, ut uult Vital. in tracta. clauſ. in clau.
nil. noua. penden. confectio. inuentar. colum. 7.
quæſtio. 16. & eſt clauſ. 41. nu. 87. allegat in arg.
l. primam. §. pupillus. ff. de tutel. & ratio. diſtrah.
& hoc eſt quod Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §.
fin. nu. 21. dicit, quod aliquando tutor alitur de
bonis pupilli, intellige etiam quando tutor reſi
det in eodem loco. at ſi cogatur diuerſa loca adi
5 re, & iter facere, tunc† prouidendum eſt ſibi ex-
penſis pupilli de omnibus neceſſarijs, ut eſt tex.
in d. l. 1. §. ſi pupillus, quem poſt Iac. Butr. ita de-
clarat Bar. in d. l. a tutoribus. §. fi. Aret. in d. §. ſed
& propter, nu. 4. in fi. Vital. in d. quæſ. 16. allegat
l. denique. §. idem Labeo. ff. mandati. & pro con
6 firmatione facit, quia regulariter tutor† non dẽt
habere ſalarium, l. in eos. ff. de tutel. ubi quod ne
mini dari debet pecunia, ut ſit tutor: turpe enim
recipitur ſalarium pro officio quod debet eſſe
gratuitum, ut mandatum, l. qui ſine uſuris, circa
med. ff. de neg. geſt. imo ſi quid datum eſt, repeti
7 tur† per condictionem ob turpem cauſam, ut di-
cit glo. in l. in eos, ubi Bar. ff. de tutc. Vital. d. q.
16. tamen ex iuſta cauſa poteſt iudex ſalarium
conſtituere, ut ſi continuè ſit occupatur circa tu
telam ita, ut cogatur deſerere proprias res, uel
8 quia neceſſe habeat diuerſa ad loca ꝓficiſci, †ut
probatur per glo. Bar. & alios in d. l. a tutoribus.
§. fi. d. l. in eos, ubi Bar. ff. de tute. d. l. 1. §. ſi pupil-
lus. ff. de tute. & ratio. diſtrah. Bar. ĩ l. athletę. §. tu
tela. ff. de excuſat. tutor. Alex. Iaſ. Corne. & alij
citati a Caualcan. in d. tracta. nu. 310. Aret. d. §.
actionũ. nu. 44. Guid. Papæ in q. 68. Anch. Mo-
der. lib. 2. quæſtio. 61. nu. 7. Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. ſi mater, nu. 73. ff. de liber. agno. quin
9 etiam contutores ipſi poſſunt conſtituere† ſala-
riũ, d. l. 1. §. ſi pupillus, Bar. in l. in eos. in fi. Aret.
in d. §. ſed & propter, in fi. ubi dicit eſſe notanda
hæc, quia quotidiana, & Anchar. Moder. d. q. 61.
per totam, concludit, quod & ſi tutor cogatur ra
tionem reddere in loco, ubi geſſit tutelam, l. 1. &
2. C. ubi de ratio. agi opor. tamen ſi reddita ſe-
mel ratione, uel poſtquam obtulit ſe paratum
10 reddere, †diſcedat a loco, non cogitur ad eundẽ
locum uenire pro reddenda ſecundo loco rõne,
niſi expenſis minoris, in quo fortius dicit Cæ-
phal. in conſi. 8. per totum, quod ſi tutor obtulit
11 rationes† & cõſtituit minorem in mora recipien
di, liberatur ita quòd hæredes de cętero ad id
conueniri non poterunt, ut per eum.

SVMMARIVM.

1 *Donatarius non tenetur alere donantem egenum, ſed uide ibi de ueritate.*
2 *Libertus alit patronum.*
3 *Argumentum ab ingratitudine liberti, ad ingratitudinem donatarij, eſt ualidum.*
4 *Patri æquiparatur qui donat magnas facultates.*
5 *Negans alimenta, uidetur necare.*
6 *Donatarius priuatur re donata, ſi recuſat alere donantem.*
7 *Donatarius non priuatur re donata ob negata alimenta, quando non eſt donatio omnium bonorum, uel maioris partis.*
8 *Donatarius tenetur alere donantem pro rata fructuum rei donatæ.*
9 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi prius non fuerint petita.*
10 *Antidoralis obligatio dictat quod benefacienti benefaciamus.*
11 *Ignorantia alieni facti eſt iuſta.*
12 *Eccleſiam defendere, qui promiſit, non eſt in mora ſi ignorauit eam defenſione egere.*
13 *Mora non committitur ſine interpellatione.*
14 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, niſi propoſita querela & declarata reuocatione.*
15 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donatori fuerunt præſtita ab alio.*
16 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, ſi donator reſeruauit ſibi pro alimentis fructus bonorum donatorum.*
17 *Donatio ob negata alimenta reuocatur, quando donatarius ſciuit egentiam, licet alius ei poſtea ſubuenerit.*
18 *Pupillus præſumitur alitus a tutore.*
19 *Factum quid ab eo præſumitur, qui facere tenebatur.*
20 *Donator præſumitur habuiſſe alimẽta a donatario.*
21 *Donatio ob cauſam non reuocatur ob non præſtita alimenta.*
22 *Donatio propriè non dicitur, quando fit ob cauſam.*
23 *Donatio ob cauſam non reuocatur propter ingratitudinem.*
24 *Donatio ob cauſam reuocatur propter ingratitudinem, quatenus ualor rei donatæ excedit cauſam.*
25 *Ingratitudo donatario remitti poteſt expreſsè, & tacitè.*
26 *Donator cenſetur remittere facultatem reuocandi donationem, quando poſt moram recipit alimenta a donatario.*
27 *Emphiteutæ remitti uidetur caducitas a domino recipiente canonem poſt moram commiſſam.*
28 *Pœnam remittere uidetur, qui poſt moram recipit implementum.*
29 *Pupillus ignorat quidquid uidet.*
30 *Pupillus nec ſcire, nec diſcernere poteſt.*
31 *Donatio ob negata alimenta non reuocatur, ſi donatarius ſit pupillus.*

32 *Pupillus non poteſt moram committere.*
33 *Minor non condemnatur in expẽſis, ſed eius tutor.*
34 *Donatio non reuocatur ob negata alimenta, quando donatarius deſtitit ob paupertatem.*
35 *Paupertas excuſat ſepe.*
36 *Contumax non dicitur, qui propter paupertatem non comparuit.*
37 *Emphiteuta deficiens in ſolutione canonis ob paupertatem non cadit a iure ſuo.*
38 *Donatio non reuocatur ob non præſtita alimenta ab hærede donatarij.*
39 *Hæres uaſalli qui ignorauit rem eſſe feudalem, non priuatur eo quod intra annum inueſtituram non petierit.*
40 *Hæres emphiteutæ non priuatur, ſi ob ignorantiam canonem non ſoluit.*
41 *Hæres emphiteutæ, qui ignoranter rem emphiteuticam alienauit, non priuatur emphiteuſi.*
42 *Dominus obijciens uaſallo alienationem, probare debet quod ſciuerit rem eſſe feudalem.*
43 *Donator non obijcit hæredi donatarij ingratitudinem, quam non declarauit contra defunctum.*
44 *Dominus non opponit hæredi feloniam, quam non oppoſuit contra uaſallum uiuentem.*
45 *Dominus non opponit caducitatem canonis non ſoluti, quando illam non declarauit uiuente emphiteuta.*
46 *Hæres donatoris non obijcit donatario caducitatem ob alimenta non præſtita.*
47 *Declaratio uoluntatis fieri poteſt abſente parte.*
48 *Declaratio extra iudicium facta ualet, quoad ea quæ pendent ab animo declarantis.*
49 *Donator dicitur caducitatem declarare, quando bona donata relinquit alij.*
50 *Dominus poteſt emphiteuta nõ uocato, rem alij concedere, ſi emphiteuta alienauit ipſo inſcio.*
51 *Dominus rem emphiteuticam concedendo alij, uidetur caducitatem declarare.*
52 *Ius reuocandi deſcendens ex contractu tranſit in hæredes.*
53 *Negatiua non eget probatione, quando neganti eſt implendum.*
54 *Emphiteuta allegans ſolutionem, tenetur probare.*
55 *Donatarius tenetur probare ſe præſtitiſſe alimenta, contra nu. 60.*
56 *Negatiua probari debet ab allegante.*
57 *Ingratus nemo præſumitur.*
58 *Culpam obijciens, tenetur probare.*
59 *Marito obijciens quòd nõ adhibuerit medicum uxori ægrotanti, tenetur probare.*
60 *Donator allegans alimenta ſibi non fuiſſe præſtita, tenetur probare negatiuam.*
61 *Hæredem, qui dicit cecidiſſe, quia non impleuerit ordinata a teſtatore tenetur probare.*
62 *Modum non curamus, dum ſequatur effectus.*
63 *Expreſſa magis nocent quam tacita.*
64 *Taciti & expreſſi par eſt uirtus.*
65 *Donatario negante alimenta promiſſa, dominium rei donatæ ipſo iure retransfertur in donatorem, quando donatio facta erat ſub onere alendi.*
66 *Donatarium qui donatorem non aluit iuxta promiſſa, non purgat moram.*
67 *Eccleſia donataria priuatur re donata ſi alimenta promiſſa non præſtiti.*
68 *Eccleſia non poteſt eſſe ingrata.*
69 *Donatio ſub modo, qui facit cauſam impulſiuam, non reuocatur modo non ſeruato.*
70 *Modus præſumitur cauſa impulſiua fauore eccleſiæ.*
71 *Prælatus ſolus non præiudicat eccleſiæ.*
72 *Eccleſia non cadit in pœnam ob prælati factum.*
73 *Donatio reuocatur ob ingratitudinem commiſſam a prælato ſimul cum capitulo.*
74 *Eccleſia non incurrit pœnam l. ſi quis in tantam, C. unde ui, ob factum prælati cum capitulo.*
75 *Rei ſuæ poteſt quilibet legem apponere quam uult.*
76 *Donans eccleſiæ poteſt adijcere quòd ea non implente modum adiectum liceat rehabere propria authoritate bona donata.*
77 *Tutor emendo facere poteſt pactum retrouendendi, & minor eo obligatur.*
78 *Prælatus emens nomine eccleſiæ paciſci poteſt quod eo non ſoluente pretium, res ſit inempta.*
79 *Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis, & res redit ad dantem libera, quando reſoluitur actus ex pacti præcedentis neceſſitate.*
80 *Alienari non dicitur res, quæ ex præcedenti pacto redit ad priorem dominum.*
81 *Res non deſinit eſſe patrimonialis, ſi poſt alienationem redimitur ex pacto a principio adiecto.*
82 *donans eccleſiæ paciſci poteſt quod facto ſolius prælati reſcindatur donatio & ualebit pactum.*

Quæſtio XLVIII.

DVBITATVR Sæpe, an donatarius teneatur alere donantem egenum. & gl. in l. in condemnatione, in princ. ff. de
1 reg. iur. dicit minimè † teneri, & Bal. dicit illam eſſe communem. prout refert Epiſcopus l. 0az. in alleg. pro March. Velez. folio 172. nu. 30. quem citat Clar. in tracta. de donatio. quæſtio. 21. nu. 3. & dicit Ang. in l. fin. C. de reuoc. donat. quod hoc non reperitur iure cautum, ideo Doctores ſunt in contraria opinione, & Corne. in conſilio 110. col. 1. uer. his tamen non obſtantibus, nol. primo, dicit hanc opinionem uideri ſibi ueram in puncto iuris, quia iura in contrarium allegata loquuntur in terminis diuerſis, & non eſt bona ſimilitudo inter patrem & filium, patronum & libertum ex una, ac donantem & donatarium ex alia: Tamen glo. in l. fin. C. de reuocan. donatio. in uer. uoluerit, tenet quòd donatarius cogatur alere donantem. mouetur ex eo, quod li-
2 bertus † tenetur alere patronum, l. diuus, ff. de iure patron. l. ſi patronus non uoluerit, ff. de bon. libert. & bonum eſt argumentum a donatarij in-
3 gratitudine † ad ingratitudinem liberti. §. illud. in Authen. ut de cętero, eandem ſententiam probauit Cin. in d. l. fin. quia qui magnas donat fa-
4 cultates, † patri æquiparatur. l. ſi patronus. ff. de confirmat. tuto, patrem autem filius tenetur alere, l. ſi quis a liberis, ff. de liber. agnoſcen. & Bald. in d. l. fin. circa fi. dicit quòd contra glo. in d. l. in condemnatione, tenent Doctores, & hanc cõmunem dicit Salic. ibi, Ripa nu. 163. qui dicit 9

banc

hanc glo. ſequuntur communiter Doctores, ex
quo eam non improbant, &mouetur ratione,
quia & ſi certæ cauſæ ſint ſtatutæ a iure ad reuo-
candum donationem,tamen fit extenſio ex ſimi
libus,& maioribus cauſis, & ſi ob verba iniurio-
ſa reuocari poteſt donaiio, ut in d.l. fi. quanto
magis reuocabitur ob denegara alimenta, cum
5 per negationem donatarius† videatur necare do
nantem,l.necare.ff.de lib.agnoſ.c. paſce.86. di-
ſtinct. & dicit Corne.in d.conſ.120. col.1. quod
in deciſiuis non auderet diſcedere a glo. in d. l.
fi. propter eius auctoritatem,idem conſ.15. col.
pen.eod. uol.Crot. in conſi.76.nu.21.& hoc di-
cit Abb.in c.fi.de donat eſſe notandum pro mu-
lierculis, quæ donarunt ferè omnia bona ſua,
& donatarij negligunt eas alere,eandem gloſam
ſequutus eſt Lupus in rub. de donatio.inter uir
& uxo.§.70.nu.25.vbi multos allegat,idem pro
bauit ſimpliciter Io. de Plat. in rub. C. de decu-
rio.in fi.lib.10.Crau.in conſi.51.nu.5. Cagnol.
in d.l.in condemnaiione,nume.2.Rol.in tracta.
de lucro dotis,quæſt.67. in fi.Cordub.l,ſi quis a
liberis,§.itē iudex,nu.58. & 59. ff. de lib. agnoſ.
Clar.d.quæſt.21.nu.3.Lancell. Gall. in conſuet.
Alexandr. glo.6. nume.37.Gomes de contra.c.
4.nu.14. in fi. Ruin. in §.1.§.536.Inſtit.de don.
Ripa in l.ſi unquam,num.72.C.de reuoc. dona.
Iacob.in uer.& cum pacto.nu.7. quinimo in gl.
in condemnatione,non dicit quod non teneatur
alere,vel quod donatio ob negata alimenta re-
uocari non poſſit,ſed ſolum dicit non reperiri iu
re cautum quòd non teneatur alere. ita contra-
rias glo. concordat Barba.in c.fi.colum.fi. de do
natio,& ante eum, Alex.in d.l.in condemnatio-
ne; ad Bar. dicens verum eſſe quod donatarius
præcisè cogi non poteſt ad alendum donatorē,
6 & id voluit glo.ibi,ſed ſi recuſet† alere, bene re-
uocabitur donatio,ſecūdum glo.in d.l. fi. quam
concordiam admittit Crot.in conſilio 26.num.
21.& Lup.dicto nume.25.dum remittit ad Bar-
bat.in loco prędicto,Ripa d.l.fi.nume. 165.Ca-
gnol. in d. l. in condemnatione, qui omnes di-
cunt quod donatarius non cogitur neceſſitate
præciſa,ſed cauſatiua, niſi velit donationem re-
uocari.

Intellige tamen in donatione omnium bono
7 rum, vel maioris partis, per quam donator† effi-
citur pauper,uel egenus, ſecundum Alber. in d.
l.in condemnatione,Oldr.in d.l.fi. vbi Ripa,nu-
me.164. Anchar. Imola,Abb. & Barbat. in d.c.
fi.& Salic. in d. l. fi. intelligit eſſe præſtanda ali-
8 menta pro† rata fructuum, Ripa ibi, Clar.dicta
quæſtio.21.nume.tertio,Corne. conſil. decimo-
quinto,colum. fi. uolum.primo,& Bal.qui non
ſolet allegari in d.l.fi.in fine, dicit quod pro qua
libet modica re donata non tenetur donatarius
ad alimenta, quia tunc non eſt veriſimile quòd
donator uoluerit præſtari ſibi alimenta, allegat
glo.in cap.quicunque,il ſecondo, decimaſexta,
quæſtio. ſeptima,quæ loquitur in liberto, & be-
ne deduci poteſt ad donatarium poſtquam in
propoſito Doctores ita de uno argumento ad al
terum,& nu.65.inquit habendam etiam rationē
ętatis eius,qui donauit ad dignoſcendum, an ſit
alendus.

Intellige ſecundò, ut non poſſit donatio reuo
cari ſub eo prætextu, niſi primo donans petierit
alimēta,& donatarius ei moram fecerit, ut pro-
batur ex tex. qui loquitur de alimentis, quæ li-
benter tenetur pręſtare patrono, in l. alimenta,
in princip. ibi, liberto petente, ff.de lib. agnoſ.
& argumentum ducitur a contrario ſenſu, quo-
modo licitè trahitur, l. prima. §. huius rei. ff.de
9 off.eius, & in† terminis ita dicit Corne. in dicto
conſilio 120. columna ſecunda,in uer.præſuppo
ſito pro vero,volum.primo, Rip.in d.l.fi.nume.
165. ubi dicit hoc procedere, quando ignora-
bat donatarius, alias ſi ſciebat non requiritur pe
10 titio, quia natura antidoralis obligationis† ea
eſt,ut benefacienti ultro benefaciamus, & ſicuti
gratis recipimus,ita ultro reddamus, capit. pri-
mo,de magiſtr.Clar.dicta quæſtio. 21. numero
tertio,& Corne.in conſilio 15. colum.pen. & co
lum.fin.uer. tamen ex quo donator, uolum.pri-
mo,dicit duo eſſe probanda:primum, quod do-
nator egeat: ſecundum, quòd fuerit interpella-
tus,quia ſuadet naturalis ratio quod ignorans
inopiam donatoris nō dicatur ingratus:eſt enim
11 iuſta† ignorantia alieni facti. l.fi.ff.pro ſuo.l.ue
rius.ff.de probatio. ideo ignorans non meretur
pænam ingratitudinis, ut per eum. & quod di-
cit Corne.de indigentia, confirmari poteſt ex eo
quod uoluerunt Io.And.Imola & Abb.in capit.
breui.de iureiur.ubi qui iurauit defendere eccle
12 ſiam,non conſtituitur in mora† niſi ſciat eccle-
ſiam indigere defenſione, facit Corne. conſilio
102.in fi.uolum.tertio. Rip. dicta lege fin. nu-
mero 108. & ad id quod dixit de interpellatio-
ne, addendum eſt quòd mora regulariter ſine
13 interpellatione† non committitur, l. ita ſtipula-
tus, la grande, ff.de uerbor. obligationib.& hoc
voluit Alciat.in conſilio 111.numero ſexto,ubi
fortius loquitur, quando donatio erat facta ſub
modo expreſſo,ut donatarius aleret donatorem,
id quod uoluit ętiam Didac.libro primo variar.
reſolut. cap. decimoquarto, numero ſexto, uer.
quinimo & moram. ubi dicit moram requiri,
quæ hominis, uel diei interpellatione induca-
tur, & loquitur quando donatio eſt ſub modo,
fortius uoluit Corne.in dicto conſilio 15.col. fi.
quòd non ſolum requiratur petitio, ſed etiā de-
14 beat donator† querelam,& reuocationem dedu
cere in iudicio, quia reuocatio non fit ipſo iure,
ut in d.l.C.de reuoc.donat.adeo ut ſi declarauit
ſe uelle quod donatio habeatur pro ualida, non
prodeſt declaratio, niſi etiam in iudicium dedu-
xerit, quod tamen non admitto, quia facta
declaratione extraiudiciali poterit quandocun-
que agere,per ea quę ponūt Doctores in l. 2. C.
de iure emphiteot. ut dicam in hac eadem quę-
ſtione, paulò infra.

Declara tertio, vt non procedat hęc con-
cluſio, quando donator habuiſſet alimenta a
15 tertio, quia tunc non tenetur donatarius,† nec
ob eam cauſam reuocari poterit donatio, Cor-
ne.in dicto conſilio centeſimouigeſimo,colum.

ſecunda, uerſic. eſt etiam, & tertio, uolumine
primo, ubi mouetur per tex. in d.l.alimenta, in
princ.& §.primo, ubi requirit paupertatem uel
infirmitatem patroni, ut eum libertus alere co-
gatur, ſequitur Rolan. in tracta.de lucro dot.d.
quæſtio.67.in fi.& dicit Corne. d.conſilio deci-
moquinto, colum.penult.uer.tamen ex quo, uo
lum. primo, quod ubi donator reſeruauit ſibi
16 pro alimentis † fructus bonorum donatorum,
non eſt ulterius alendus, ſequitur Ripa in l.fi. nu
mero 165.ubi facit ratio, quia iſto caſu alimen-
ta non debentur actione, ſed officio iudicis, ut
dicam ſuo loco, ergo non debentur ei qui a-
liunde habuit, ut tractabimus infra. ex quo ta-
men infertur, quod ſi donatio eſſet facta ſub mo
do, & expreſſa alimentorum promiſſione, peti
poſſent etiam ſi ab alio fuiſſent præſtita, quia
tunc debentur iure actionis. Aduerte etiam, quia
quo ad donationis reuocationem idem eſt
primo caſu, ſi alimenta a tertio præſtita fuere
poſt interpellationem, & moram donatarij, &
ideo infertur, ſi ſciens donatorem egere non ei
17 miniſtret alimenta, † incurrit ingratitudinem,
etiam ſi poſtea alius eum alat.

Et in dubio ſi non appareat de ueritate do-
18 nator præſumitur alimentatus a donatario, † ar-
gumento l.fin.C.de alim. pup. præſtan.ubi pu-
pillus præſumitur alimentatus a tutore, & de-
ducit ex eo tex.Barto.in l.qui ſeruum.ff. de uer-
borum obligatio. quod præſumitur ſemper fa-
19 ctum † quid ab eo, qui facere tenebatur, quan-
do tale factum non poteſt expediri ſine impen-
ſa: nemo enim qui non teneatur, præſumitur
ſumptum facere, ut inquit Bald.in d.l.fin. Abb.
conſilio quinquageſimoquarto, colum. ſecun-
da, & tertia, uolum. primo, Felin.in capitulo, ſi-
cur, colum.penult.uer. fallit quinto, de re iudic.
Rom.in l.ciuitas, numero octauo, ubi Iaſ. nume
ro decimooctauo, & Butrig.numero quadrage-
ſimo, ff.ſi cer. pet. Ruin. in conſilio 66. numero
ſeptimo, uolum.quinto, Crot.in l.ſciendum, nu
mero decimonono, ff. de uerb. oblig. Natta in
conſilio 547. numero uigeſimonono, & dicam
de pupillo, ſuo loco: & in terminis quòd dona-
20 tarius † præſumatur ipſe, non alius, aluiſſe dona-
torem, uoluit Corne. in d. conſilio 110. colum.
tertia, & conſilio 120.colum.ſecunda, uer.quod
maxime procedit, Ripa d. l.fin.numero 187. in
fine, C. de reuoc.donar. licèt dicat ſe non face-
re magnum fundamentum ſuper hoc pro deci-
ſione articuli, quem ibi tractat. Eſt uerum quòd
Corne.in conſilio quadrageſimoquinto, colum.
ſecunda, in princ. & colum. quinta, uer.non ob-
ſtantibus adductis, uolum. quarto, tenet con-
trarium, ſed Ripa d.numero 187. dicit hoc po-
ſterius Cornei dictum procedere, quando ali-
menta promiſſa fuere, & debentur iure actionis,
primum uerò, quando non fuere promiſſa.

Quartò limitatur principale dictum noſtræ
quæſtionis, ut non procedat, quando donatio
non eſt ſimplex, ſed ob cauſam, quia eo caſu
21 non † reuocatur ob alimenta non præſtita. ita
limitat illum tex. Alexan. ad Bart.in d.l.in con-
demnatione, ff.de reg.iur.ubi eum ſequitur Ca-
gnol. verſus finem.& ratio eſt, quia in donatio-
ne non ſimplici, ſed uel reciproca, uel ob cauſam
aliquam ceſſat ratio antidoralis obligationis,
quæ deſcendit a gratuita donatione. & ratione
ceſſante ceſſat etiam obligatio alendi, l. adigere,
§.quamuis. ff. de iure patr. & non dicitur dona-
22 tio † quæ fit ob cauſam, l. prima, poſt principi-
um, & l.hoc iure, §.ſexto, & ultimo, ff. de donat.
23 ideo non reuocatur propter † ingratitudinem,
glo.in d.l.fin.in uer.inuenlatur.C.de reuoc.do-
nat.ubi not. Doctores, glo.item in capitulo fin.
extra de donatio. Ioã. Faber, Alexan.& Aretin.
quos citat Tiraquell. in l. ſi unquam, in uer.do-
natione largitus, numero 142. C. de reuoc.
donat. ubi alia adducit ſimilia, Ripa in d. l. fin.
numero 148.

Aduertendum tamen quòd & ſi donatio fiat
ob cauſam aliquam, ſi tamen cauſa non æqua-
liter commenſuretur ualori bonorum, reuoca-
24 bitur propter † ingratitudinem, quatenus dona-
torum bonorũ ualor excedit cauſam, ut per mul
ta probat Corne. in d. conſilio 45. colum.2. &
ſequenti, uolum.4.ubi propriè loquitur, quan-
do donatarius promiſit alere donatorem, & ibi
ponit, qualiter cognoſcatur donationem eſſe
ſimplicem, uel ex cauſa, ſequitur Ripa in d.l.fin.
numero 148. & Alciat. in conſilio 111. nume-
ro quarto, & idem in exceſſu dicit Bertran.in
conſi. 46.circa fi. uolum. ſecundo, ubi loquitur
in donatione facta pro alimentis, & pro ſoluen-
dis debitis, & eum allegat Tiraq.in d.uer. dona-
tione largitus, nu. 148. & ſeq. ubi infert ad inſi-
nuationem, ad priuilegium ne conueniatur ul-
tra quàm facere poſſit, & ad reuocationem, quæ
fit ob ſuperuenientiam liberorum.

25 Reſtringitur quintò, ut ingratitudo † com-
miſſa per alimentorum negationem poſſit remit
ti nedum expreſsè, quod eſt ſine dubio, ut per
Doctores in l.fin.C.de reuoc.donatio.ſed etiam
tacitè, l.quod ſi iterum, ubi Bar.in l.præcedenti,
ff.de adim. legat. Ripa in d. l. fin. nume.204. &
ſeq.C.de reuoc.donat.& ideo in noſtro propo-
ſito dicit Corne.in conſilio 110.in ñ.uol.primo,
quod ſi donator poſt commiſſam morã redeat
ad donatarium, & ab eo recipiat alimenta do-
26 nationis uigore, † uidetur remittere faculta-
tem reuocandi donationem, argumento l.ſi per
emptorem, §.qui poſt diem, & l.poſt diem, ff. de
lege commiſſ. Ripa in d.l.fin.numero 205.idem
uidemus in domino, qui poſt commiſſam cadu-
citatem recipiendo canonem futuri temporis
27 † uidetur illam remittere, Doctores in l. ſecun-
da, C. de reuoc. donat. ubi Iaſ. numero 124. &
126.Cur. ſen. in conſilio octuageſimoſecundo,
uer. ſecundò principaliter, Pariſ. in conſilio 5.
numero 201. uolum. quarto. Crau. in conſilio
106.numero tertio, in fi.C. de iure emphiteut.
28 quæſtio.decima, & idem eſt in pœna † l. ſi quis
uaria.quæ remiſſa uidetur, quando contrahens
recipit implementum, ſecundum Crau.d.con-
ſilio 106.numero tertio, Cagnol.in d.l. ſi quis
maior, numero 136. & in repet. nu. 198. C.
de

de reuoc. donat. faciunt quæ ponit de marito
Rolan. in tract. de lucro dot. quæſtio. ſeptuageſi-
ma, per totam.

· Declaratur ſextò, ut non procedat in dona-
29 tatio pupillo, quia quidquid † uider ignorat,
l. prima. C. falſa moneta, & in ea ætate nec ſci-
30 re, nec diſcernere † poteſt, l. pupillus, ff. de ac-
quirenda hæreditate, dixi latè in conſilio nono,
numero 12. & ſequenti, & ignorans non eſt in
mora, ut dictum eſt in ſecunda limitatio. & in
terminis, quòd pupillus non ſit in culpa, nec
31 † reuocari poſſit donatio, quia non præſtiterit
alimenta, uoluit Corne. in conſilio 252. co-
lum. quarta, ver. non militat etiam diſpoſitio,
uolum. tertio, ſequitur Ripa in d. l. fin. numero
108. Confirmatur, quia pupillus non poteſt
32 moram facere † ſecundum Bald. in conſilio 86.
volum. ſecundo, ideo minor non condemnatur
in expenſis, ſed eius tutor, qui dicitur temerè
33 † litigaſſe, l. non eſt ignotum. C. de adminiſtrat.
tutor. Bart. in l. edita, circa fi. C. de eden. in l. pri-
ma, §. ſi procurator, numero ſexto, ff. ſi quis ius
dic. non obtemp. Cæphal. in conſilio 116. nu-
mero decimoquarto.

Limitatur ſeptimò, quando donatarius ob
paupertatem non ſubueniſſet donanti, quia tūc
34 † excuſatur, nec ideo reſcindi poteſt donatio,
Corne. d. conſilio 252. colum. quarta, ver. cir-
ca ſecundum, ubi fortius loquitur, quando ali-
menta fuerunt expreſsè promiſſa. mouetur,
quia tunc reuocatur donatio, quando donata-
rius, non uult ſeruare legem donationis, l. pri-
ma. C. de donat. quæ ſub modo. at non dicitur
non uelle, qui nec poteſt, uel non habet unde
35 ſubueniat: paupertas enim † excuſat, ut latè pro-
bat Tiraquell. de pœn. temper. cau. trigeſima-
tertia, numero quarto, & ſequenti, Rolan. in con
ſilio 52. numero vigeſimoquarto, uolum. ſecun
do. Męno. conſilio 31. numero nono, & ſequen-
ti, & non dicitur contumax, qui propter pauper-
36 tatem non † potuit ire ad iudicium, Bal. in l. fin.
C. de cond. inſert. Alexan. in l. ſecunda. §. ſi quis
in iudicio, colum. prima, ff. ſi quis caut. Benin-
caſ. in tracta. paup. in ſeptima quæſtio. numero
decimo, ſpecia. iudic. numero vigeſimotertio, &
ſequenti, & dicit Specul. in titulo de loca. §. nunc
aliqua, ver. uigeſimonono, quod emphiteuta
37 qui propter † paupertatem non ſoluit canonē,
non cadit a iure ſuo. Ioā. de Arno. in notab. 62.
Benincaſ. in d. tracta. quæſt. tertia, in 9. ſpecia. cō
tract. numero nono, & alios citat Ripa in l. quod
te, numero quadrageſimo, ff. ſi cert. pet. ubi lo-
quitur etiam quando promiſſio erat iurata,
quia neceſſitas excuſat a mora, a periurio, & a pę
na, quæ imponitur propter periurium.

Octauò deciſio principalis non habet locum
in hærede donatarij, quia ſi non alat donato-
38 rem, † excuſatur propter ignorantiam, quæ in
eo præſumitur. l. qui cum alio. ff. de don. iur. &
ita uoluit in indiuiduo, Corne. in conſilio 210.
colum. pen. uol. 1. ubi loquitur quando donatio
facta eſt cum onere alēdi: nā l. 1. C. de dona. quæ
ſub modo, loquitur in donatario, qui non uult:
at hæres quia ignorat, nō dr̄, non uelle, & ſubdi
9 eſt exorbitans illa lex, ideo nō trahitur extra
ſuum caſum. addo pro confirmatione, quod &
ſi feudo priuetur uaſſallus, qui non petit inue-
ſtituram intra annum & diem, capitulo primo,
in princ. quæ ſit prima cauſa beneſ. amit. tamen
39 ſi hæres uaſalli ignorauit, uti præſumitur † feu-
dum eſſe, non priuatur, Bal. in c. primo, de capi
tul. Conradi. ubi inquit duo eſſe probanda: pri
mum quòd annus ſit lapſus poſt aditam hæredi-
tatem; ſecundum quod ſit lapſus poſt habitam
ſcientiam, Alexan. in conſilio 79. colum. fin. in
prin. uolum. quarto. Præpoſ. in capitulo primo,
in fi. ver. quæro, quæ dicunt, quæ ſit prima cau-
ſa beneſ. amit. Iaſ. in conſilio 64. numero 19. uer.
alibi fortius, uolum. 3. infinitos citat Tiraquell.
de retract. conſang §. 35. glo. quarta, numero 12.
Rolan. in conſ. 40. nu. 10. vol. 3. qui licet dubitet
quoad primum requiſitum, quia feudum defer-
tur etiam ei qui non eſt hæres, tamen nemo im-
pugnat quoad aliud, quod annus currat a die
ſcientiæ, ideoque lapſus illius temporis non ob-
ſit ei, qui ſucceſſit in ius alterius, Silua. de reco-
gnit. ſeud. q. 65. per totam. non curo quod ipſo
iure non currat, uel quod currat irreparabiliter
per reſtitutionem in integrum, & idem eſt in hæ
40 rede emphiteutæ, † qui & ſi non ſoluat canonē,
excuſatur tamen propter ignorantiam, ne priue
tur re emphiteutica, & ei per in integrum reſti-
tutionem ſuccurritur, gl. in l. 2. in uer. legem, C.
de iure emphit. quam ibi ſequuntur Bart. Bald.
& Angelus, vbi Salic. dicit communem, & Iaſ.
numero 184. dicit, eam tenere omnes, & re-
fert multos Doctores, eandem communem di-
cit Clar. de emphit. quæſtio. octaua, numero
nono, Cagnol. in l. qui in alterius, nu. 3. ff. de
reg. iur. & idem eſt in hærede ignoranter alie-
41 nante † rem emphiteuticā, qui non cadit in pœ
nam priuationis, ut poſt Bar. dicit Dec. in l. qui
in alterius, ff. de reg. iur. vbi Cagnol. numero 7.
dicit paucis ante diebus defendiſſe quendam
dicentem, qui irrequiſito domino alienauerat
rem emphiteuticam, & poſſent multa ſimilia
cumulari.

Hæc autem procedunt in dubio, quod ſi
probaretur hæredem habuiſſe ſcientiam dona-
tionis, & oneris iniuncti, aliud eſſet, quia ceſſa-
ret ignorantię præſumptio, quæ cedit ueritati,
l. fin. ff. de probat. ideo Iacobin. in ſua inueſtit.
feud. in uer. & cum pacto, quod de ipſo feu-
do, in fi. docet aduocatum ut obijciendo vaſ-
42 ſallo alienationem deducat † & probet quod
ſcienter alienauit rem feudalem, ſequitur Ca-
gnol. loco prædicto.

Hæc item procedunt, qn̄ hæredi opponitur
quòd ipſe non præſtiterit alimenta, ſed ſi oppo-
natur quòd defunctus nō ea præſtitit, atque ideo
donator donationē velit reuocare, alia eſt quæ-
ſtio, de qua late egit Ripa in d. l. fi. nu. 210. quęſ.
64. dum tractat an donator, qui donatario viuen
te nullam porrexit querimoniā de illius ingra-
43 titudine, poſſit † agere demū mortuo donatario.
& concludunt oēs, non dari cōtra hęredē ingrati

per l.his ſolis, C.de reuoc.donat. Goineſ.de con
tract. cap. 4. nume. 15. idem eſt in feudo, quod
dominus reuocare non poteſt, ſi de felonia non
44 eſt conqueſtus † in uita vaſalli, Io.And.in addit.
magna ad Specul.in tit. de feud. §.fi. Cyn. Bald.
Ang. & Salic. in l. fi. C.de adult. Bal. & Iſern.in
c.imperialem, §.inſuper, vbi Præpoſ.columna ſe
cunda, & Afflict. nu. 15. de prohib. feu. alien.
per Feder. Abb.in conſi.3. quæſtio.nona, uol. 2.
Arer. in conſ.14. Caſſad. in tit. de loca. deciſ.2.
Ruin.in conſ.46.num. 12.volum.1. Ripa in d.l.
fi.nume.237. Ant. Gabriel. commun. opin.lib.
7.tit.de malefic.concluſ.35.nu.3. Clar.de feud.
45 quæſt.64.idem eſt in hærede emphiteotæ, † qui
non priuatur ob canonem a ſuo authore non ſo
lutum, ſi ille deceſſit ante declaratam caducita-
tem, Cuman. in conſi.164. columna tertia, uer.
quinimo etiam, Curt.iun. in tracta. feud. in ulti-
ma quæſt.4. par.princip. ver.imo fortius, Ruin.
in cõſ.10. colum.2. uol.1. Ripa in d.l.fi.quæſtio.
vltima, Caſſado. d.quæſtio. 2. Gigas de penſio.
q.77.in fi. Bero.in conſ.49. nu.13.uol.3.& limi
ratur plurimis modis hoc dictum per Siluan. de
recognit. feud. quæſtio. 28. & quæſtio. 29. ubi
omnino videndus eſt, & per Gabriel. dicta con-
cluſ.35.per totam.

Pari modo ſi donator tacuit toto tempore, &
non oppoſuit de ingratitudine commiſſa ob ne-
46 gata alimenta: hæres eius non opponet † contra
donatarium, ut probatur in d.l.fi.C.de reuoc.do
nat.d.cap.fi.de donat. Corne.in ſpecie in d.con-
ſi.15.colum.fin. uolum.1. vbi fortius dicit pro-
cedere etiam ſi extra iudicium declaraſſet, ſi ta-
men in iudicio non deduxit querelam: cuius ta-
men dictum quoad ultimam partem reprahen-
dit Ripa in d.l.fi. nume.208. vbi admodum mi-
ratur, & adducit, quod querela preparata tranſ-
mittitur ad heredes, l. poſthumus, §.fi. & l. ſeq.
ff. de inoff. teſtam. & quando extra iudicium eſt
conqueſtus, ceſſat ratio tacitæ remiſſionis, quæ
inducitur ex ipſa taciturnitate. Addo quod de-
47 claratio uoluntatis † fieri poteſt abſente parte,
Abb.in cap.fi.columa quinta, de confeſſ. Alex.in
conſi.130. uolum.1. Dec.in conſi.35.colum.2.
Crau. in conſ.148.nume.11. Rol.in conſ.2. nu-
me. 173. uolum. 1. Addo item quod reuocatio
donationis pẽdet ab animo donatoris, & in his,
quæ pendent ab animo, ſufficit extraiudicialis
48 † declaratio, Bar. in l.certum, §. ſi quis abſente,
nu.3.ff.de confeſſ. vbi ſufficit quòd quis dicat ſe
hæredem: quia & ſi abſit pars, iſta extraiudicialis
pronunciatio probat illum hæredem eſſe, Bal. in
l. generaliter, nume. 16. C. de non num. pecun.
Alex. in conſ.110. uol.7. Afflict. deciſ.175.nu.
4. Marſil. in rub.C.de probatio.nume.93. Pariſ.
conſ.92.nu. 28. uol. 1. Maran. de ordi. iudic.in
6.par.§.quintus actus, nume.17. Rol.in conſ.82.
nu.38.uol.2. allegat etiam Rip. in loco prealle-
gato deciſionem Rom. in conſ.284.in fi. ubi di-
49 cit quòd donator † ſatis dicitur donationem re-
uocare ob commiſſam ingratitudinem, uel ali-
menta non præſtita, quando eadem bona alij re
linquit, & ibi Ripa declarat quomodo intelliga-
tur illa deciſio, idem Ripa in conſ.146. nu.3.&
inquit idem Rom.in conſ.212. quod ubi res em
50 phiteotica † cecidit in commiſſum ob alienatio-
nem factam irrequiſito domino, poteſt dominus
non citato emphiteota rem illam alij concedere,
ſequuntur multi Iaſ. in l. 2. nume.20. & ſeq. C.
de iure emphit. quia quod poteſt fieri inuito, po
teſt etiam fieri eo abſente, & extraiudicialis de-
clarario non requirit partis præſentiam, idem
uoluerunt Alex. Marſil. & alij adducti a Rol. in
d.conſ.2.nume.171.& ſeq.uolum.1. & quod do
minus concedendo alij rem alienaram ſine ſuo
51 cõſenſu, uideatur declarare † caducitatem, atque
ſufficiat extraiudicialis declaratio, uoluit Alex.
in conſ.106. nume.5. uer. nec obſtat ſi dicatur,
uolum.4. Ruin.in conſ.153.nume. 2. uol. 1. Be-
ro. conſ.159. nu.12. uol. 1. & conſ. 120.nume.2.
eo.uol. ubi dicit quòd poteſt irrequiſito emphi-
teota rem alij concedere, & ſentit ipſemet Cor-
ne.in d.conſ.15.in fi. Cordub.de cauſ.priuat.ob
non ſolut.canon.ampl.45. nu.8. Hec uero mul-
to magis procedunt, quando reuocatio deſcen-
dit ex contractu, ut quia alimenta promiſſa ſunt
in contractu, & conuentum quod his non præ-
ſtitis liceat reuocare, quia tunc ius reuocandi
52 † deſcendens a contractu tranſit in hæredem, ut
uoluit Innoc.d.c.fi.ſuper uer.tacuit, de donatio.
ſeq.Cardin. ibi, queſtio.14. Imola & Barbat.nu.
18. Bal.in d.l.fi.C.de reuoc.donat. ubi quod he-
res donantis poteſt reuocare donationem ob pa
cta non ſeruata, hoc etiam uoluerunt Iſern. Pre-
poſ. Abb. Afflict. & alij, quos citat & ſeq. D.Be-
cius in conſ.9.nu.14. Siluan.in d.tracta. de feud.
recognit.q.29.col.fi.in 7.limita. Gabriel. d. con
cluſ.35.nu.14.

Maxima tamen controuerſia inſurgit in co-
gnoſcendo, ad quem ſpectet probare quod ali-
menta non fuerint preſtita: regula enim eſt quòd
53 ubi mihi aliquid eſt implendum, negatiua † ſit
ipſo iure probata, ſi dico non fuiſſe impletum, l.
1.C.de probatio. l. qui comeatus, ff.de re milit.
Bar.in l.in illa, col.2.ff.de uerb.oblig. Bar.in con
ſi.102.circa princip. Bal. in conſilio 506. uol.5.
ubi dicit quòd negans ſibi ſolutum, habet funda
tam intentionem ſuper debito, quod preſumi-
tur durare, niſi contrarium probetur, & ſatisfa-
cere eſt quid facti, quod non preſumitur, l. in
bello.§.factæ. ff.de captiu. Hercul.in tracta.quis
tene.prob.neg.nume.35. Bero.in conſi.125. nu.
17.uolum.1. Natta in conſ.226.nu.3.& in conſ.
169.nu.2.& ſeq. Gabriel. commun.opinion.lib.
1.tit.de probatio. concluſ.6. nume.15. D.Becius
in conſ.105.nume.12. ideo dicit glo.in l. 2.in glo.
magna.C.de iure emphit. quod emphiteota al-
54 legans † ſolutionem, tenetur illam probare, ubi
Cyn.& ſequũtur omnes alij, ubi dicit Iaſon, nu.
132.idem tenuit Anchar. in c.potuit, nume.24.
vbi Imola, nu.54.extra de loca. Alexand.in con
ſi.101.uolum.2. communem dicit Socin. iun. in
conſ.91. nume.15. uolum.2. Gigas, de penſio. q.
16.in fi. Gozad.in conſilio primo, num.28. Her
cul.in d.tracta. nu.35. Crau. in conſilio 1.nume.
10. Clar. qui cõmunem dicit de emphit. q. 10.in
fi.

ſi.Gabriel.d. concluſ.6.num. 21.Rol.in conſilio
87.num.3.vol.1.& per hanc rationem in termi-
nis noſtris dicit Corne. in conſ.45.col.5.ver.&
55 ex quo,vol.4. quod donatarius † tenetur proba
re ſe præſtitiſſe alimenta,& col.6.in prin.dicit ſe
ita conſuluiſſe, & conſultum uidiſſe, & obſerua-
tum fuiſſe in practica,idem Corne.in conſ.101.
col.2. ver.conſtat enim quòd incumbit, uol. 1.
Ripa in d.l.fi.num. 186. C.de reuoc. donat.ubi
inquit partem hãc veriorem eſſe, & idem voluit
Alciat.in d.cap. 11. num.5. licèt in ſuo caſu te-
neat contrarium alia ratione.

Diuerſa tamen ſententia in noſtra quæſtione
magis placet, quòd imò donator ipſe teneatur
probare quòd donatarius alimenta ſibi non prę
56 ſtiterit,quia regula eſt,quòd negatiua† proban-
da eſt ab allegante, Innoc. in c.ſuper his,de accu
ſat.Bar.Ang.Fulgoſ.& Iaſ. in l.penult.in §.doce
re,ff.ne quis eum,Bar.in d.l.in illa,colum.2.Her
cula.in d.tracta.num.2.Alciat.in conſ.444.nu.
2.Rol.in conſ. 22.num. 18.uolum.1.Gabriel,d.
concluſ.6.num.1.

Secundò, quia nemo præſumitur ingratus,
57 †l.omnimodo,C.de inoff.teſtam.§.cauſas,in Au-
then.at cum de appel.cognoſ.l. meritò,ff.pro ſo
cio.l.1. C. ſi ſeru.exte. ideo qui dicit aliquem in
gratum , tenetur probare. Item qui committit
58 ingratitudinem : at qui culpam† alij obijcit, te-
netur probare,l.quoties.§.qui dolo,ff.de proba-
tio.Bar.in l.ſi quis ex argentariis. §.pen. in fi.ff.
de eden.Socin.in conſ.149.num. 2. uol.1.Ruin.
in conſ.93.num.7.uol.5.

Tertiò extat tex.in d.l. fi. C. de reuoc.donat.
ibi, ſi fuerint in iudicium dilucidis argumentis
cognitionaliter approbatæ,& non ſuſtinetur re-
ſpõſio Ripę ibi,nu.186.qui intelligit ipſo iure ꝓ
batum , quando non conſtat de contrario, quia
hoc eſt falſum præter quàm in certis caſibus,qui
non debent trahi in exemplum,& probationum
difficultas non transfert in alium onus proban-
di,quia ut inquit Innoc. in d.c.ſuper his,licèt ne
gatiua difficilis ſit probationis, eſt tamen probã
da, nec ideo proponens eam releuatur a proban
di onere.

Quartò facit doctrina Bar.in l. ſi ab hoſtibus.
§.filium. ff. ſoluto matrimo. vbi qui obiicit ma-
59 rito quòd uxori † ægrotanti non adhibuit me-
dicum, tenetur hoc probare, ſequitur Alexan.
in conſ.136.num. 2.uol.7. idem Bar. in l.idem-
que,ff.pro ſocio, ſequuntur plures alij citati per
Rol.in tracta.de lucro dot. quæſtio.64.num.15.
vbi confirmat aliis ſimilibus,Phanuc.in eod.tra
cta.glo.fi.num.9.

Quintò in proprijs terminis noſtris,quod do
60 nator teneatur probare†negatiuam hanc,ſibi ſci
licet non fuiſſe præſtita alimenta , uoluit Corne.
in conſ. 120. colum. fi. volum. 1. vbi allegat id
quod dictum eſt de marito , & addit quòd alle-
61 gans hæredem†incidiſſe in pœnam priuationis,
quia non impleuerit diſpoſita a teſtatore , tene-
tur probare , ſecundum Salic. in auth. hoc am-
plius,C.de fideicom. Corne.ſequitur Rolan.de
lucro dot.quæſt.64.num.14.Ripa in d.l.fi.num.
586.vbi de mente Cornei in d. conſ. 120. dicit
primam opinionem vendicare locum , quando
alimenta ſunt expreſsè promiſſa, ita quod datur
actio ad illa conſequendum, ſecunda vero quan
do debentur ex antidorali obligatione,quę non
ita arctè obligat, uel etiam ex officio Iudicis,ſe-
cundum Corne.loco prædicto,quia officium Iu
dicis nullam præſupponit obligationem , l. qui
per colluſionẽ,§. pretij ſortem, ff.de actio. emp.
Hæc tamen concordia non habet aliquam diuer
ſitatis rationem annexam, quia non eſt quæren-
dum quoad reuocandam donationem , quo iu-
re debeantur alimenta : nam ſiue iure actionis,
ſiue officio Iudicis debeantur , utroque caſu re-
uocatur donatio illis nõ præſtitis, & quo ad hoc
parificantur dicti caſus, & ſolus effectus attendi
62 tur,an ſint præſtita , ideo non curamus† de mo-
do, l.3. C.de initit. & ſubſtit. uidetur ergo mihi
aliter diſtingui poſſe, vt quando liquidum eſt,&
certũ id,quod a donatario implendum erat, nec
egebat extrinſeca alia probatione,tũc onus pro
bandi implementũ incumbat donatario. at ſi id
quod præſtandum eſt,non ſit liquidum,ut eſt in
noſtro caſu,tunc probet donator, & ad hanc di-
ſtinctionem reducuntur ferè omnes deciſiones,
quę hinc inde allegantur. ſi enim donator uelit
reuocare donationem eo quia donatarius fuerit
ſibi iniurioſus, vel violentas manus iniecerit,vel
quid ſimile admiſerit,tenetur ꝓbare,vt per Do-
ctores in d.l. fi. quare ergo non idem erit in cul-
pa , quæ conſiſtit in non faciendo: ex eo autem
quod teneatur donatarius alere , non infertur,
quòd poſſit priuari re donata. quia probari de-
bet indigentia donatoris, & quod eſſet donata-
rio cognita , ut ſupradixi . vel etiam dici poteſt,
quòd onus probandi ſpectat quidem ad dona-
tarium, ſed inde non inferatur ad priuationem.
quidquid ſit,diſtinctio Ripæ eſt uera, licèt ratio
ſit falſa.

Quæ ſupradicta ſunt de alimentis a donata-
rio præſtandis donatori ex antidorali obligatio
ne,fortius procedent,quando in donatione adie
63 cta eſſet obligatio alendi, quia expreſſa † magis
urgent,l.non nunquam, ff de cond.& demonſt.
64 & maior eſt uirtus expreſſi†quàm taciti,l.expreſ
ſa nocent,ff.de reg.iur.comprobaui in conſ.10.
num. 24. & ſeq. nam ubi alimenta ſunt promiſ-
ſa, & donatio eſt facta cum onere alendi, ſi dona
tarius recuſat alere , dominium rerum donata-
65 rum ipſo iure retro transfertur † in donatorem,
l.1.C.de donat.quæ ſub modo,c.verum,vbi glo.
de cond.app. Bal.in conſ.150.vol.3.vbi fortius
66 dicit,quòd non poteſt mora † purgari, quia ali-
menta præterita compenſationem minimè reci-
piunt,ex quo potuit donator paſſus eſſe propter
famem , & ſubdit quod datur utilis rei uendica-
tio,quod de mora dicit etiam Corne. conſ.101.
colum. fi.uol.1. Rom. in conſ.284.nu.3.Corne.
in conſ.102. col. 2. uer. et inſuper, uol. 1. idem
Corne. in conſ.45. col. 1. uer. circa ſecundum,
uol.4.ubi ait dari quoque condictionem ob cau
ſam,idem dicit in conſ.161. col.2. uer. ſimiliter
& donatio, uol.1. Alciat.in d. conſ.121.nume.5.

ubi

vbi quod datur, datur perſonalis,& realis actio,
Ripa in conſ.146.num.1.in quibus locis dicitur
idem eſſe, quando donatio eſſet iurata, & dicit
Corne. in conſ. 252.col.4.ver.circa ſecundum,
uol. 3. qđ triplex datur actio, prima ex l. ſi quis
maior, ſecunda ex diſpoſitione, d.l.1.C.de bon.
quę ſub modo, tertia per condictionem ob cau-
ſam,Bertran.in conſ. 67.num.74.vol.3. Didac.
lib. 1.variar.reſolut.cap.14.numero 4.vbi poſt
Aret. in l. 1. colum. pen.ff. de leg. 1. inquit dari
utilem actionem in rem, idem uoluit Ripa in d.
l.fi.num.129.idem voluit gl.in l.traditionibus,
C.de pact.vbi Cur.iun.num.16.dicit eſſe ſpecia
le fauore donationis,de quo tamen dicam infra
inter priuilegia alimentorum.

In tantum autem ſeruari debet promiſſio fa-
67 cta donatori,ut etiam eccleſia † priuatur re dona
ta,ſi non præſtet alimenta,ſecundum Rom.in d.
conſ. 284. ſed pro ueritate huius dicti diuidi de-
bet quæſtio in duo membra.

Primum eſt, quando donatio ſit Eccleſia ſub
modo alendi,vel aliud quid faciendi non appo-
ſito pacto reſolutiuo, & tunc verior eſt ſenten-
tia,quæ habet quod non reuocetur, quia Eccle-
ſia non poteſt committere ingratitudinem, nec
68 Deus poteſt eſſe ingratus, † ut per gl. in c.1. in
ver.omnipotens,de ſum. Trinita. & fide cathol.
& quia modus, quando non eſt cauſa finalis do-
69 nandi, ſed impulſiua, † eo non ſeruato non cor-
ruit donatio, ſecundum Bal.in conſ. 219.col.2.
ver.præterea etiam,vol.2. Socin.in conſ.53.nu.
5. ver. confirmatur, uol. ... Corſet. in ſing. in
ver.contractus.incip.in omnibus,Bal.Nouel.in
tract.dot.par. 6.priuileg.50.col.2. & in l. 1. nu.
351.ff.ſoluto matrim.at fauore Eccleſiæ ſemper
70 modus pręſumitur cauſa impulſiua, † ut eſt tex.
in c.verum, de cond. appoſ.& hanc opinionem
tenent glo.Card.Abb. & Præpoſ.in d.c.verum,
Caſtr.in l.1.col.2.ff.de donat.Socin.in l.quibus
diebus, §. Termilius, col.pen. ff. de cond. & de-
monſt.Corſet.Bal. Nouel.Roger.a Mota, & Io.
Madin.quos citat, & ſequitur Didac. uariar. re-
ſolut.lib.1.cap.14. num.6. Ripa in l. fi.quæſtio.
52.num.173.C. de reuoc. donat. quia donatio
facta Eccleſię, videtur facta Deo,qui cum ſit om
nium gratiarum largitor, non poteſt eſſe ingra-
tus,Clar.in tract.de donatio.q.21.nu.5.

Secundum membrum eſt, quando facta fuit
donatio cum onere certum quid faciendi adie-
cto pacto, quo ſi id non fiat liceat eam reuocare,
& hoc caſu ſi ſolus Prælatus, vel ſolum capitu-
lum committat ingratitudinem, vel aliter mo-
dum non ſeruet, non erit licita reuocatio, quia
Prælatus ſolus, vel ſolum capitulum non poteſt
71 præiudicare Eccleſiæ, † ita tenent Cardin.Abb.
& alij in c.fi.de donatiu.Abb.poſt Vincent.in d.
c.verum,de cond.appoſ. hoc etiam uoluere Ol-
dra Specul.Lup. & Felyn.quos citat Ripa,d.l.fi.
quæſt.52.nume.173. & ſeq.Clar.d.quæſtio.21.
num.5. vbi ait, quòd hoc caſu res minus habet
difficultatis,Menoc.de recup.poſſ.rem.9.nume.
101.hanc etiam tenuit Ripa in c.ſæpe,num.95.
de reſtit.ſpoliat. vbi adducit quod uoluit glo. in
c. 2. de dolo & contum. vbi dicit quòd factum
72 Prælati non facit † Eccleſiam incidere in pœnā
l.ſi quis in tantam, C. vnde vi, vt etiam uoluere
gl.Abb.& alij in d.l. ſi quis in tantam.multos ci
tat Menoc.de recup. poſſ. rem. 1.nume. 222.&
rem.9.nume.101.maior eſt dubitatio, quando
Prælatus cum capitulo committunt ingratitudi
nem,quia tunc communis uidetur opinio,quòd
73 ſit locus reuocationi,† gl.& Dy.in reg.delictum
perſonæ,de reg. iur. in 6.Bar.in l. iubemus nul-
lam,C.de ſacroſ. eccleſ. gl.in c. 2. per illum tex.
de ordine cognitio.& Abb.in d.cap. 1. de do. &
contum. dicit hanc eſſe quaſi communem opi-
nionem, & ideo hoc modo diſtinguit in propo-
ſito idem Abb.in d.cap. verum, de cond.appoſ.
quòd aut Prælatus cum capitulo commiſit in-
gratitudinem, & licita eſt reuocatio: aut eam
commiſit ſolus ſine capitulo,& non eſt locus re
uocationi. hanc ſequitur Ripa in d.l.fi. nu.174.
& ſeq. ubi dicit ſic tenuiſſe Hoſtien. Cardin. &
Fely. in c.verum, de foro competen. Socin.in l.
quibus diebus, §.Termilius,num.17.ff.de cond.
& demonſt. Didac.d.c. 14. num.6.Tiraq.de re-
tract. conuent. in fi.nu.14.vbi citat multos, pro
qua ſententia facit quod uoluerunt gl.Bar.& Sa
lic.in l. ſi quis in tantam,C. unde ui,& in d.l.iu-
bemus, C. de ſacroſ. eccleſ. Ripa, qui commu-
nem dicit, dicto capitulo ſæpe, numero 95. de
reſt.ſpol. alios citat Menoc. d. rem.9. numero
110.& ſeq.

Contrariam ſententiam tenuerunt Spec. Io.
And.Anchar. Butr. Abb.& alij,quos citat Ripa
in d.l. fi. num. 173. & ſeq. & ſimiliter multi te-
nent,quòd Abbas cum capitulo non faciant in-
74 cidere † Eccleſiam in pœnam d. l.ſi quis in tan-
tam,Cardi.in d.c.1.de dolo & contum.ubi Abb.
num.14.& ſeq.alios citat,& ſequitur Menoc.d.
rem.9.num.104.& ſeq. ubi eam pluribus defen
dit: prior tamen opinio uerior mihi uidetur,
75 quia donans potuit rei ſuæ apponere † quam-
cumque legem,l.in traditionibus, C.de pact.Za
barel.in clem.quia contingit, in 11.not.de reli-
gio.domib. Anchar.in conſ.217.num.2.alios ci
tat D.Becius in conſ. 101.num.25.& ſeq.& di-
cunt Hoſtien. Io. And. & Doctores in l.verum,
de foro compet.ualere pactum appoſitum a do
natore, quod Eccleſia modum iniuſtum nō im-
76 plente liceat † authoritate propria capere bona
donata, Bar. Bal.& Salic.in l.ſi quis curialis, C.
de epiſc. & cler.Ruin.in conſ.27.num. 14. in fi.
uol. 2. & non obſtat quòd res ſemel facta Eccle-
ſiæ non poſſit alienari etiam cum interuētu Præ
lati & capituli: quia reſpondeo quòd hic non
agitur de alienanda re Eccleſię,ſed de ea auocan
da tamquam ſi fuiſſet conceſſa ad tempus iam
lapſum, ita reſpondet Cardin.in d. c. verum,ſe-
quitur Ruin. in d. conſ. 27. in fi. & dicit Bal. in
conſ.300.in 2.dubio,uol.1.quod res numquam
eſt facta ſimpliciter Eccleſiæ,& ſanctum ſancto-
rum, ſed cum eo onere quod ab initio additum
eſt,ſequitur Tiraq.de retract.conuentio.in fi.nu
mero 14. ubi alios citat, & cum res numquam
ſit effecta irreuocabiliter Eccleſiæ,non debet ui-
deri

deri mirum ſi reuocatur: modus enim a princi-
pio adiectus inficit dominium rei, ideo videmus
77 quod etiam minor † ligatur pacto luendi quod
a tutore apponitur in ipſa rei emptione, Ang.
in l. contra, §. ſi filiusfamilias, cum l. ſeq. ff. de
pact. ubi Caſtr. & Iaſ. Cur. iun. in conſ. 146. in
fi. Tiraq. loco prædicto, num. 2. & idem eſt in ec
cleſia, quia ſi Prælatus emat rem eius nomine
78 conditione adiecta, quòd res ſit inempta, † niſi
integrè pretium ſoluatur intra certum tempus,
erit locus pacto ſolutione non facta, ſecundum
Iacob. Butr. d. §. ſi filiusfamilias, Caſtr. in conſ.
318. col. fi. uol. 1. Tiraq. loco præcitaro, num. 2.
in fi. immo uolunt Doctores quod ubi contra-
ctus reſoluitur, ex neceſſitate præcedentis pacti
79 res libera redeat † ad dominum ab omnibus obli
gationibus interea contractis per emptorem, ſe
cundum Bar. in l. in diem. ff. de aqua plu. arcen.
quem ſequitur Cuman. ibi, Bar. & Ang. in l. 3. ff.
quib. mod. pign. & hypoth. ſol. Tiraq. de retrac.
conuent. §. 3. glo. vnica, nume. 8. & 9. cum ſeq.
& quando res redit ad priorem dominum ex pa
cto adiecto in alienatione, non dicitur transfer-
80 ri in alienantē, ſed illi reddi, † cuius erat, l. filio
quem pater. ff. de lib. & poſthum. l. ſi tibi pecu-
niam. ff. ſi cer. pet. l. voluntate, §. 1. ff. quib. mod.
pign. vel hypoth. ſolu. l. qui poſſeſſionem, ff. de
ui & ui arm. & res alienata & poſtea redempta
81 † non deſinit eſſe patrimonialis, ſi redemptio fit
ex cauſa antiqua, vt per Dec. in conſ. 88. in 1.
dub. de quo latè Tiraquel. de retract. conſangui.
§. 19. nume. 4. & ſeq. ubi multis probat eandem
tunc rem uideri non aliam, quando recuperatur
ex cauſa de præterito. cum ergo in caſu noſtro
res numquam fuerit libera apud Eccleſiam, ſed
eam tranſiuerit cum onere, non dicitur aliena-
tio fieri, quando vocatur ob pactum non ſerua-
tum. Non obſtat etiam quod Eccleſia non de-
beat priuari facto capituli cum Prælato: quia re
ſpondeo hoc non procedere, quando adiectum
eſt pactum, quod liceat rem auocare propter in-
gratitudinem uel quid ſimile: nam hoc caſu ui-
detur adiectum quod Eccleſia priuetur facto
capituli, uel priuati, quia aliàs pactum numquã
poſſet habere locum, & eſſet inutile, ac ſuper-
fluum, cum Eccleſia nullo modo poſſit ingrati-
tudinem committere, ita uoluit Cyn. in d. l. iube
mus nullam, C. de ſacroſ. eccleſ. & id ex eo dedu
cit Ang. in conſ. 168. teſtator in omnibus, in pri
mo dubio, ſequitur Ruin. in d. conſ. 27. col. 1. &
2. uol. 2. & ne alibi dicta in hunc locum tranſ-
ferantur, vide pro hac quæſtione, an & quando
Eccleſia priuetur ob modum non ſeruatum ex
facto Prælati & capituli, latè Rip. in d. l. fi. num.
173. & ſeq. ubi multis modis declarat in d. c. ſæ-
pe, num. 95. ſimiliter eaſdem ferè ponit limita-
tiones Menoc. d. remed. 9. num. 101. & pluri-
bus ſequentibus.

Addo tamen, quod ſi in donatione adiiceretur
tur expreſſum pactum, quòd donatio reſcinda-
82 tur facto ſolius Prælati, † id pactum eſſet uali-
dum, & ſeruandum, ita Ang. in d. conſ. 168. qui
loquitur de onere iniuncto a teſtatore, ſequitur
Ruin. in d. conſ. 27. multis in locis, in diſcurſu
conſilij, quia diſpoſitio teſtatoris, quæ non repu
gnat legi, eſt ſeruanda, ut probatur in l. in condi
tionibus primum locum, ff. de cond. & demon.
& poteſt teſtator addendo apponere rei ſuæ
quam uult legem, d. l. in traditionibus.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium tenetur alere filios ingreſſi.*
2 *Donatarius omnium bonorum tenetur alere filios donatoris.*
3 *Venditor facit ſe alienum a re vendita.*
4 *Donatarius non eſt perſonaliter obligatus donatori.*
5 *Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem.*
6 *Officium Iudicis datur contra ſingularem ſucceſſorem, quando ſubſiſtit æquitas.*
7 *Officio Iudicis qui tenetur dicitur realiter obligatus.*
8 *Donatarius alit filios ſpurios donatoris.*
9 *Filius dicitur eadem caro cum patre.*

Quæſtio XLIX.

FILII quoque donatoris petere poſ-
ſunt a donatario omnium bonorum
alimenta, quia onus alendi tranſit in il
lum, in quem bona tranſiuere per donationem,
argumento l. ſi quis a liberis. §. fi. ff. de lib. agnoſ.
1 ubi Bar. dicit quod † monaſterium alit filios in-
2 greſſi, & hanc opinionem probarunt † Iac. Butr.
& Cyn. in l. 1. quæſtio. 9. nume. 10. C. de inoffic.
donatio. Cyn. Dyn. Rayne. Alber. in l. Titia. §.
Imperaror, ubi Imola, colum. fi. circa fi. ff. de leg.
2. Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. eiuſdem donato
ris arbitrio, num. 4. C. de reuoc. donat. qui om-
nes loquuntur de filiis natis ante donationem.
tractant enim quæſtionem, an filij reuocent, tam
quam inofficioſam donationem factam a pa-
tre. ſed procedet quęſtio etiam in filiis natis poſt
donationem per ea, quæ in filio ſpurio ponit Ri
pa in l. ſi unquam, num. 72. & ſeq. C. de reuocan.
donat. & dicam in ſequenti quæſtione. obſtat ta
men huic deciſioni, quia ut dictum eſt, dona-
tori non datur actio, nec poteſt alimenta pete-
re, licet ſi ei non exhibeantur, poſſit donationem
reuocare. reſponderi tamen poteſt, quod ideo
donatori non datur actio, quia ex quo bona ip-
ſa liberè donauit, nullum ſibi competit ius in re:
donando enim facit ſe alienum a re, ut de uendi
3 tore † dicit Salic. in l. quoties, prima, uer. quem
cum gl. C. de fideicō. & in l. 2. C. ſi quid in fraud.
patro. donatarius eſſet in nullo ei perſonaliter
4 obligatus, † ut probat tex. vbi gl. & Bar. in l. Ari-
ſto, ff. de donat. ubi dicitur quòd donatarius non
obligatur etiam naturaliter, immo neque ciuili
ter, neque naturaliter obligatur, ex quo textus il
le repugnat omni obligationi, ſecundum Bero.
in conſ. 203. num. 22. uol. 1. vbi filius dicit quod
ſi nulla expreſſa cauſa donatarius obliget dona-

tori bona, non ualebit obligatio, & erit nulla; at
ſecus eſt in filiis donatoris, qui ſicuti alendi erãt
a patres, ita petere poſſunt alimenta ab his, in
quos pater tranſtulit bona, ex quibus ſibi mini
ſtranda erant alimenta. at ſi dicatur quòd poſſeſ-
ſor bonorum conueniri non poteſt reali actio-
ne, quia pro alimentis regulariter non ſunt obli
gata bona, ut dicam ſuo loco: actio autem perſo
5 nalis † non datur contra ſingularem ſucçeſſorẽ,
l.fi.§.fi.ff. de contrah. emp. credo quod dabitur
Iudicis officium quod ſubſiſtente eadem æquita
6 te datur contra ſingularem † ſucceſſorem, l. quæ
dam, §. is autem, ff. de eden. quem tex. dicit ad
hoc aureum Bal.in c.1.col.8.de probat.Iaſ.in l.
4.§.Cato, num.26.ff.de uerb.obli.Bar.in l.ſi ter
tius.§.ſi quis prius, colum. 3. de aqua plu. arcẽ.
Socin.iun.in conſ.52.per totum, uol 2.Bero.in
conſ.44.num.7.uolum.3.Capic. deci.20.num.
28.dicitur enim in rem, & qui tenetur officio Iu
7 dicis, dicitur realiter obligatus, †Bar.in l.4.§.Ca
to,num.5.ubi Iaſ. num.26. reprobat Aret.con-
trarium tenentem.Rube.in l.non ſolum,§.mor-
te,num.497.ff. de oper. noui nunt. Gomeſ.in §.
1.nu.31.Inſtit. de actio.Menoc. de recup.poſſ.
rem. ult. num.9.agunt igitur filij donantis con-
tra donatarium, non tamquam donatarium, ſed
tamquam poſſeſſorem bonorum patris, qui er-
ga eos tenebatur Iudicis officio, uti etiam dixi-
mus teneri fiſcum, & monaſterium ad alendum
filios, cuius bona omnia poſſident.

At non ſolum donans alendus eſt cum filiis
ut dixi a donatario quando eget, ſed etiam filiis
8 eius ſpuriis alimenta præſtanda ſunt † a donata
rio, ſecundum Ripã in l. ſi unquam, in quæſtio.
27.nume.71. & ſeq. C.de reuoc.dona.mouetur
duplici ratione.

Prima ſcilicet argumento monaſterij, quod
tenetur alere filios ingreſſi, ſecundum Bar.in l.ſi
quis a liberis,§.item reſcriptũ.ff.de liber.agnoſ.
cum aliis, quos citauimus ſupra in ea quæſtio-
ne, nullum autem diſcrimen conſtitui poteſt in-
ter legitimos & ſpurios, quando agimus de ali-
mentis, uti ſæpe ex Paleot.diximus.

Secunda ratio eſt, quia ſicuti donatarius alit
donatorem, ut cognitum eſt in quæſtione prçce
denti, ita ali debet filius donatoris, qui eſt eadẽ
9 caro † cum patre, econtra dicimus.§. hac autho
ritate, 35.quæſtio.3.eum ſequutus eſt Didac.in
epit.de ſponſa. par.2. cap. 8.§.6. num.14.idem
uoluit Paleot.in tracta. de noth.& ſpur.cap.34.
num.10.Rolan.in conſ.54.num.67.uol.2.Con-
trarium tamen probat Vaſq.de ſucceſſ.creat.lib.
2.§.20.num.316. qui mouetur ratione iam ſu-
praa nobis reprobata. ſed fortius inſtari poteſt,
quia ipſi donatori non datur actio ad conſequẽ
dum alimenta a donatario, nec etiam Iudicis of
ficium, ut diximus in prçcedenti quæſtione, ſed
donatarius cauſatiuè compellitur alere donato-
rem, niſi ſcilicet uelit quòd reuocetur donatio, er
go multo minus officium Iudicis dabitur filiis
ſpuriis ipſius donatoris: niſi dicamus, quod ea-
dem cauſatiua neceſſitate cogatur donatarius
alere donatoris ſpurios, qua compelli poterat
alere donatorem. Addo quod ſicuti donatarius
tenetur alere donatoris filios legitimos, ita tene
tur alere ſpurios, qui in ſubiecta materia nõ dif-
ferunt a legitimis. & aduerte quòd Ripa loqui-
tur de ſpuriis natis poſt donationem, qua ratio-
ne multo magis procedet deciſio in natis ante
donationem, prçcipuè ſi attendamus illorum o-
pinionem, qui uolunt, quod poſſeſſor bonorum
patris teneatur alere filios. Reſtringe etiam in do
natario omnium bonorum, uti prædicti Docto
res loquuntur.

SVMMARIVM.

1 *Filij illegitimi alendi ſunt a quocumque poſſeſſore bonorum paternorum.*
2 *Poſſidens bona patris titulo oneroſo, non tenetur alere filios.*
3 *Pater confitendo non praiudicat filio quo ad legitimam.*
4 *Legitimam conſignare cogitur pater viuens, quando bona dilapidat.*
5 *Filius reuocat vſque ad legitimam bona alienata a patre in ludo, vel alio vſu malo.*

Quæſtio L.

Operae quoque pretium erit videre,
an quicumque poſſeſſor bonorum pa
ternorum teneatur ad alimenta erga
filios? & ſanè quoad filios illegitimos, dicit Bal.
in conſ.258.uol.1. quod ex æquitate capituli, cũ
haberet, de eo qui dux.in uxor.quam pollu. per
1 adulter. omnis ſucceſſor † bonorum paterno-
rum tenetur eos alere, & eum ſequitur Caccia-
lup. in d.l.ſi qua illuſtris, num.92. C.ad Orficia.
Io.Lup.in c.per ueſtras, in 3.notab.§.23.num
12.de don.inter uir.& uxo.folio mihi 155.Boer.
in deciſ.127.num. 14. Rolan.in conſ. 54.nume.
66. uol. 2. at non minori fauore eſſe debent di-
gni legitimi quàm ſint naturales, vel ſpurij.pro-
cedit tamen hçc concluſio in eo, in quem bona
tranſiuerunt titulo lucratiuo, ſed non quando
2 quis habet bona titulo oneroſo† emptionis, vel
ſimili, ut concludit Didac. in epitom.de ſponſa.
par.2.cap.8.§.6.nu.14.quia regulariter pro ali-
mentis non datur hipotheca, de quo dicemus
ſuo loco. Aduerte, quod hçc ratio non eſt bona,
quia etiam ſine hipotheca conuenitur poſſeſſor
ad prçſtandum alimenta. diximus.n.officiũ Iudi
cis dari cõtra ſingularẽ ſucceſſorem, ergo non
requiritur hipotheca. dicendum itaque quòd
non datur in ſucceſſorem ex oneroſo titulo, quã
do is non poſſideret omnia bona uel maiorem
partem: ſed & ſi apud eum extaret maior pars
bonorum, crederem aliud eſſe, quia militat con-
tra eum æquitas, quæ tamen non militat contra
emẽtem aliqua bona, licèt huic diſtinctioni ob-
ſtet regula, quòd pater poteſt de bonis ſuis libe-
re diſponere, prçcipuè titulo oneroſo, dum ne id
faciat fictè, uel in fraudem ad excludendum fi-
lium, ut quando fingit uendere, & confitetur

habuiſ-

habuiſſe pretium : tunc enim non præiudicat
3 † filio quoad legitimam, vt per Specu. in tit. de
confeſſ. §. ſed nunc videndum, ver, ſed numquid
patris confeſſio, vbi Io. And. & ſequuntur infini
ti citati a Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 18.
num. 80. alios congerit Gomeſ. de contrac. cap.
12. num. 81. ver. ex quo inſertur, Cæphal. in cō-
ſi. 148. num. 8. & licèt quando pater diſſipat bo-
4 na, conſulatur filio vt compellat † patrem ad con
ſignandum ſibi legitimam, ſecundum Bal. in l.
2. num. 3. C. ſi quid in fraud. pat. ſequitur Caſtr.
num. 6. & idem voluit Caſtr. in l. Imperator, ff.
ad Trebellian. ubi Alex. num. 13. Iacobin. a San
cto Georgio, in l. lis nulla, num. 3. ff. de iudic. Fa
bian. in authen. nouiſſima, num. 83. C. de inoff.
teſtam. Cagnol. in l. fi. in fine, C. de pact. & com-
munem dicit Pincl. in l. 1. par. 3. num. 75. C. de
bon. mat. licèt ipſe teneat oppoſitum, tamen nō
inuenitur iure cautum, quòd ubi uendit ex cau-
ſa, vel alienat ſine fraude, emptores ad aliquid te
neantur, vel venditio reuocetur per filios ex ali-
qua cauſa. bene verum eſt quòd ſi ludendo, vel
5 aliter male uiuendo alienaſſet, daretur actio † fi-
lio pro reuocandis bonis uſque ad legitimam, ſe
cundum Bal. in l. 1. in fi. C. de his, qui in fraud.
patr. ubi filius reuocat uſque ad legitimam bo-
na per patrem alienata in ludo, Ioan. Lup. d. cap.
per ueſtras, in 3. notab §. 22. num. 15. folio mihi
153. & aduerſus inofficioſas donationes prodi-
tum eſt remedium filiis, ſed nō aduerſus eas alie
nationes, quæ fuerint onеroſo titulo, arbitror,
quia non credit lex patrem ita animo a filio alie
natum vt velit eum extraneis poſtponere, l. cum
auus, ff. de cond. & demon. l. cum acutiſſimi. C.
de fideicom. niſi ex qualitate perſonæ & actus
contrariū elici poſſit, vt quando donat immo-
deratè & ſine cauſa alienat, quemadmodum ad-
uertit Tiraq. d. §. 1. gl. 18. num. 87. non eſt tamē
omittendum, quod ſupra in quæſtione de mona
ſterio, & de fiſco, Doctores a nobis citati innuūt
onus alendi videri iniunctum bonis, ſed nos tra
ctabimus inter priuilegia alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Libertus tenetur alere patronum pauperem.*
2 *Benefacere benefacienti ſuadet naturalis ratio.*
3 *Libertas, res eſt ineſtimabilis.*
4 *Libertus retinet veſtigia quadam prioris ſeruitutis.*
5 *Libertus alit patrem, & filios patroni.*
6 *Hæres liberti alit patronum, eiuſque parentem, & filios.*
7 *Libertus non minorem reuerentiam præſtare debet patri & filijs patroni, quàm ipſi patrono.*
8 *Patronus diues alit libertum egenum.*
9 *Libertus negans patrono alimenta reuocatur in ſeruitutem.*
10 *Patronum negans alere libertum egentem, perdit ius patronatus.*
11 *Libertus non reuocatur in ſeruitutem, quando patri vel filio patroni negante alimenta.*
12 *Extenſio non habet locum in pœnalibus.*
13 *Priuatio eſt pœna.*
14 *Priuatio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis.*
15 *Libertus tenetur alere priuignum patroni.*
16 *Libertus etiam liberatus ab onere operarum, tenetur alere patronum.*
17 *Hæres liberti non tenetur alere patronum.*
18 *Libertorum filij mortuo patre non tenentur alere patronum ſui patris.*
19 *Patroni pater tenetur alere libertum filij.*
20 *Libertus erga patronum tenetur naturali, & ciuili iure ad alimenta.*
21 *Patronus eſt ſolus alendus a liberto, quando deuenit ad extremam egeſtatem.*
22 *Libertus ob negata patrono alimenta non reuocatur in ſeruitutem, ſi ab alio fuerunt præſtita.*
23 *Patronus non alit libertum diuitem, qui ſibi ſeruit præſtando debitas operas.*

Quæſtio LI.

LIBERTVS tenetur patronum paupe-
1 rem alere, † ſi ipſe diues ſit, eſt tex. in l.
ſi quis a liberis. §. ſolent. ff. de liber. a-
gnoſcen. l. non ſolum, & l. non aliter. ff. de uſu &
habit. §. item is qui ædium, Inſtit. eod. tit. glo. fi.
in l. fi. ubi Bald. & Salic. C. de bon. liber. Dynus,
Bar. Alber. & alij in d. §. ſolent, vbi Cordub. nu.
4. Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. fi. num. 7. Iaſ.
in l. ſi non ſortem, §. libertus, num. 4. ff. de cond.
indeb. Tiraquel. in l. ſi unquam. in uer. libertis,
num. 31. C. de reuoc. donatio. & dicit tex. in l. li-
bertus, qui operarum, ff. de oper. libert. quòd in-
opia patroni conuenit libertum per inuidiam
& ſuadet naturalis ratio, ſecundum quam bene-
2 facienti † obſtringimur benefacere, l. ſed & ſi le-
ge, §. conſuluit, ff. de petitio. hæred. recipit enim
3 libertus libertatem, quæ † eſt inæſtimabilis, l. li-
bertas. ff. de reg. iur. & habuit ſummum benefi-
cium, ut inquit Tullius in tertia actio. in Verrē,
& in liberto manent quædam ueſtigia prioris
4 † ſeruitutis, l. unius, §. ſeruus. ff. de quæſtio. & prę
dicta iura dicunt libertum non ſolum patronum
ipſum egenum, ſed etiam patroni parentes, & fi-
5 lios † alere debere, ita dicto §. ſolent, Aret. in l. ſi
quis non, in principio, ff. de acq. hæred. Zaſ. de
feud. par. 7. folio 76. Vital. tract. clauſ. titulo, an
alimen. renunc. poſſ. columna 3. Citadin. in loco
infra allegando 157. in fi. immo etiam extraneis
hæredibus incumbit hoc onus, ut per multa iu-
6 ra † probat Tiraquell. dicto uer. libertis, nume-
ro 31. & non minorem reuerentiam tenetur ex-
7 hibere patri ſui patroni, quàm ipſimet † patro-
no, l. quarta, §. prætor, & l. generaliter. ff. de in
ius uocan. Ruyn. in conſilio 144. numero 11,
uolumine quinto, Crot. in l. ſi conſtante, nume-
ro 162. ff. ſoluto matrimonio, ubi a reuerentia
inferunt ad alimenta.

Econtra quoque patronus diues alit liber-
8 tum, † qui eſt pauper, l. alimenta, ff. de lib. agno.
l. diuus.

l.diuus. ff. de iure patron. Specul. d. tit. qui fil. ſint
legit. §. fi. nume. 9. Pract. Pap. in forma libelli,
quo agit. ad lega. rei ſing. nume. 78. Paul. Cita-
din. de iure patron. nu. 177. in fi. uer. octano, &
nume. 157. in fi. & ſicuti libertus, qui negat alere
9 † patronum, cum poteſt, reuocatur in ſeruitutē,
l. alimenta, §. fi. ff. de lib. agnoſ. l. diuus. §. fi. l. li-
bertus a patrono. ff. de iure patron. ita patronus
10 perdit ius, † quod habet in libertum. d. l. alimen-
ta, in princ. Specul. d. §. fi. nu. 9. Rol. de lucro dot.
quæſt. 67. nume. 6. Cordub. d. §. ſolent, nume. 14.
qui tamen, nume. 13. dicit quòd libertus tunc
ſolum redigitur in ſeruitutem, quando ipſe pa-
trono negauit alimenta, non etiam quando pa-
11 rentibus uel filijs † patroni negauit, quia in eis
non militat ratio accepti beneficij. Hæc tamen
cauſa per eum allegata non valet, quia videmus,
quòd & ſi ratio dati beneficij conueniat ſoli pa-
trono, tamen illius contemplatione obligatio
alendi extenditur ad patroni filios, uxorem, &
parentes, quia eis quoque libertus obſequium
præſtat, ut dicitur in ea l. ſi quis a liberis. §. fi. ff.
de liber. agnoſ. & cum pater & filius idem ſint,
cum ipſi patrono ſicuti omnes ſunt alēdi, ita ple
ctitur pęna libertus, qui negat alimenta: poteſt
tamen opponi, quod lex pænam libertatis amit-
tendæ imponens loquitur ſolum quando negat
12 alimenta, ideo cum tractemus de pœna, † non de
bet extenſio admitti ad alios caſus, ca. in pœnis,
de reg. iur. in 6. l. factum cuique. §. in pęnalibus.
vbi Dec. & Cagnol. ff. eo. tit. Iaſ. in l. cum quidā,
nume. 10. & ſeq. ff. de lib. & poſthum. Crot. in cō
ſi. 112. nume. 14. Bello. in conſ. 42. nu. 7. etiam
vbi extat eadem ratio, Iaſ. in d. l. cum quidam, nu
me. 7. & ſeq. ubi dicit communem, Crau. de an-
tiq. temp. par. 4. in princ. nume. 148. & in pręſen
ti caſu non tanta ratio militat, ubi alimenta fue-
re denegata parentibus patroni, uel eius liberis,
quanta uerſatur, quando denegantur ipſi patro
no, cui non alij acceptam ferre debet libertatē,
13 & non eſt dubium quòd priuatio † eſt pęna. §.
cum igitur, uer. ſi autem non maluerint, in Au-
th. de non eligen. ſecundo nub. Barba. in conſil.
51. nu. 22. & 23. volum. 1. Socin. iun. in conſ. 27.
nume. 26. volum. 4. Bero. in conſ. 15. nume. 6. vo
lum. 1. D. Becius in conſ. 9. nume. 3. conſ. 104.
14 nume. 12. pœna autem priuationis † non habet
locum, niſi in caſibus expreſſis, d. §. cum igitur,
ver. non eſt tex. Bal. in auth. ex teſtamento, nu. 5.
C. de ſecun. nup. Alex. in l. etiam. §. 1. nume. 7. ff.
ſolu. matr. Rom. in conſ. 405. nume. 2. Tiraq. in
l. ſi unquam, in uer. reuertatur, nume. 249. C. de
reuoc. donat. Io. de Garron. in d. auth. ex teſta-
mento, nume. 48. Cagnol. in l. ſi quis maior, nu.
87. C. de tranſact. Cror. in conſil. 17. nume. 16.
cum infinitis ſimilibus. Addo quòd dum lex tra-
ctat de alimentis patrono pręſtandis, ſubijcit ſta
tim de parentibus, & liberis, at pænam imponit
ſeparata lege, nulla facta parentum, vel liberorū
mentione, cum tamen id facile fuiſſet exprimere
ſi Iuriſconſultus id uoluiſſet, l. unica. §. ſi autem
ad deficientis, C. de caduc. toll. & ſi hoc voluiſſet,
dixiſſet utique imponendo pœnam, ſicuti dixit
extendendo onus alendi, & in l. neque. C. de ob-
ſeq. patrono imponitur alia pęna, ideo placet
quoque alijs quod pœna non extendatur eo prę
cipuè attento quòd non eſt tanta facilitas in de-
cernendo alimenta parentibus, & liberis, quę eſt
in fauorem patroni, vt inquit tex. in d. l. ſi quis a
liberis. §. utrum autem. vide tamen, quę dicam in
ter priuilegia alimentorum, in priuilegio, an li-
bertus priuetur libertate ob negata alimenta.
Prædicta autem concluſio, quæ habet quòd li-
bertus teneatur alere patronum, multis modis
extenditur a Tiraq. in d. l. ſi unquam, in ver. liber
tis, nume. 31. vbi inter alios caſus vult, quòd etiā
15 priuignus † patroni alendus ab eo ſit, per tex. in
l. neque, C. de obſeq. lib. qui tex. loquitur non de
alimētis, ſed de reuerētia exhibēda, ut intelligūt
glo. & Bal. ibi: imo nec de exhibenda reuerentia,
ſed ne ſit priuignus iniurioſus, quod multū dif-
fert a reuerentia. Porro ſi patronus ipſe non te-
netur priuignos alere, ut dixi ſupra, quare id one
ris iniungi debet liberto? Addo quòd non etiā
videtur ea ratio obligandi patronum erga liber-
tum ad alimenta, quæ ipſum libertum obligat er
ga patronum, nam libertus tenetur ratione ſu-
ſcepti tam ſingularis beneficij, & ratione reli-
quiarum præcedentis ſeruitutis: at nihil tale con
ſiderari poteſt in patrono, quo fit ut nec priuan-
dus videatur ſi neget liberto alimenta. cogita ta-
men, quia lex hoc dicit expreſsè. hanc autem di-
uerſitatem conſiderauit l. alimenta, ff. de liber.
agnoſ. iuncta l. ſi quis a liberis, §. ſolent, dum pa
trono mandat alimenta præciſè præſtari, liberto
vero cauſatiuè, niſi malit patronus perdere ius
quod in eum habet. extenditur etiam ad eum li-
16 bertum qui fuit liberatus † a præſtatione opera
rum, quia tenetur nihilominus ad alimenta, l. li-
bertus qui, ff. de oper. liber.

Declara prædictam concluſionem, ut nō pro-
17 cedat in hęrede liberti, † qui non tenetur ad ali-
menta erga patronum defuncti, l. hęres liberti. ff.
de obſeq. liber. & ratio eſt, quia alimenta deben
tur ob beneficium ex antidorali obligatione, de
clarat Iaſon in d. l. ſi non ſortem, §. libertus, nu-
me. quarto, & ſeq. ff. de cond. indeb. ex qua etiā
obligatione tenetur exhibere reuerentiam. Hęc
vero omnia ſunt perſonalia, & cum perſona ex-
tinguūtur, ſecus eſſet qn̄ eſſent realia, ut declarat
Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. itē reſcriptū, nu.
2. dum tractat rationem diuerſitatis inter hære-
dem filij, & hęredem liberti, & hac ipſa ratione fi
lij libertorum non tenentur mortuo patre alere
18 † patris patronum, licet aliud ſit viuente patre,
ut eſt tex. in l. fi. vbi pulchrè gl. C. de liber. & eor.
lib. glo. in d. l. ſi quis a liberis. §. utrum autē. quæ
19 ſubdit quòd parentes patroni † tenentur alere li
bertos filiorum, Ruin. d. conſilio 144. nume. 12.
& ſeq. uolum. 5. Crot. d. l. ſi conſtante, num. 162.
Hæc autem obligatio alendi patronum, nō tam
deſcendit a iure ciuili, vt probatur in l. fi. ff. de li-
ber. agnoſ. quam a naturali quadam ratione,
per quam benefacienti rependendum eſt benefi-
cium, l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condic. in-
deb. ideo Coraſ. in l. omnia, numero 6. ff. de off.

20 præfecti vrb. dicit, libertum teneri † naturali &
ciuili iure. hæc tamen naturalis obligatio defi-
cit prorſus in patrono erga libertum, quia in eo
non poteſt cõſiderari ratio accepti beneficij, ſed
ut eum cogatur alere a quo exigeret alimenta, ſi
ageret, argumento l. ſecundũ naturam. ff. de reg.
iur. Intellige tamen tunc patronũ dandum, quã
21 do patronus † deuenit ad extremam egeſtatem,
ſecundum gl. in c. quicunque, 16. q. 7. ſequitur
Bal. in l. fi. in fi. C. de reuoc. dona. dicam tamẽ in
fra in quæſtione, an Eccleſia alat patronũ. Intel-
lige etiam ut libertus qui non aluit patronũ, nõ
22 reuocetur in ſeruitutem, quando fuit † alimenta
tus ab alio, ut declarat Corne. conſ. 120. col. 2.
uol. 1. Rol. de lucro dot. q. 67. in fi. vbi alia ſimi-
lia congerit. Quando tamen libertus ſeruit pa-
trono præſtando operas ei debitas, non tenetur
23 uictum miniſtrare, † ſi libertus diues eſt, ſecus ſi
pauper ſit, gl. in l ſuo uictu. ff. de op. lib. ſequitur
Bar. in l. ſi non ſortem. §. libertus, nu. 31. ubi Iaſ.
nu. 28. dicit eſſe communem, ff. de cond. indeb.

SVMMARIVM.

1 *Alumnus alit nutritorem, & nutricem pauperes.*
2 *Alumnus non vocat nutritorem in ius ſine venia.*
3 *Alumnus non eſt teſtis integer pro nutricio.*

Quæſtio LII.

ALVMNVS, qui diues eſt, alit nutritorẽ
1 † & nutricem, ut probatur in l. ſi quis a
liberis. §. & ſi impubes. ff. de lib. agnoſ.
ubi Cordub. dicit ꝙ non poteſt in ius uocari ſi-
2 ne uenia, † ſecundum Alcia. quem citat, & ibi la
tè agit de intellectu l. 1. §. fi. ff. de obſeq. præſtan.
huius dicti duplex eſt ratio; una, quæ deducitur
a reuerentia, quam alumnus tenetur erga nutri-
torem exhibere: obligat enim hæc reuerentia
ad alimenta, uti ſæpe diximus, & probant Ruy.
d. conſ. 144. num. 12. uolum. 5. Crot. in l. ſi con-
ſtante, num. 162. Altera uerò fundatur ſuper be
neficio recepto, quod obligat ad antidora. dixi-
mus autem in præcedenti quæſtione, obligatio-
nem antidoralem producere neceſſitatem alen-
di: negabit autem nemo, quia alumnus pluri-
3 mum debeat nutricio: ea enim ratione non † re-
cipitur in teſtem, ut per Bal. in l. parentes, nume.
3. C. de teſtib. Alber. de Maler. in tracta. teſtium,
par. 1. num. 26. Lanfran. de Oriano in eod. tract.
nu. 61. ubi dicit eſſe communem opinionem.

SVMMARIVM.

1 *Diſcipulus alit magiſtrum pauperem, & nu. 4.*
2 *Tutor donare poteſt magiſtro pupilli.*
3 *Magiſter eſt loco parentis.*
4 *Diſcipulo ſancta videri debet perſona magiſtri.*
5 *Patriæ, parentibus, & magiſtris gratias referre nõ poſſumus.*
6 *Diſcipulus exhibere debet reuerentiam Doctori ſuo.*
7 *Magiſter non minorem in diſcipulum habet poteſtatem quàm pater in filium.*
8 *Magiſter non poteſt in ius vocari ſine venia.*

Quæſtio LIII.

DISCIPVLVS quoque alit ſuum magi
1 ſtrum in neceſſitate † conſtitutum, eſt
textus clarus in l. ſecunda, §. fi. ff. de ori
gine iur. qui exemplum ponit in Sabino, cui di
ſcipuli miniſtrarunt neceſſaria, & dicit tex. in
cap. quia nonnullis, de magiſtr. quod docentis
neceſſitas releuari debet, & ſicuti tutor poteſt
2 donare magiſtro † pupilli, l. Aquilius Regulus,
de donat. l. cum plures, §. cum tutor, ff. de admi-
niſtr. tutor. ita fortius ſubleuare cogitur poſi-
tum in neceſſitate, accedat quòd Doctor ſeu ma
3 giſter † eſt loco parentis, l. prima, ibi, filios erudi
re, ubi glo. C. de excuſ. artif. lib. 10. ubi diſcipu-
lus filius appellatur, & glo. in l. liberto, ff. de ob-
ſeq. dicit, quòd ſicuti filio & liberto patris, & pa
troni perſona ſancta uideri debet, ita & diſcipu-
4 lo perſona † magiſtri. at filij patrem alere tenen
tur egenum, d. l. ſi quis a liberis, §. ſi uel parens,
ff. de liberis agnoſ. ergo & diſcipulus. hanc ſen-
tentiam primus omnium pronunciauit Innoc.
in cap. 1. in fi. de magiſtr. ubi Ann. num. 11. & ſe
quitur ibi Imola, Alber. in procem. Digeſt. §. qui
bus. in l. 1. in fi. princip. ff. de iuſt. & iure, Bal. in d.
l. 2. in fi. Roman. in ſing. 139. Bologni. in Auth.
habita, num. 72. C. ne filius pro patre, ubi ſcho-
laribus conſulit ne eligant pauperem Doctorẽ:
quod conſilium uti aureum, ita parum utile eſt
ſcholaribus, quod Doctores pauperes ſolicite
magis atque accurate inſtruunt multos, citat
Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. & ſi impubes,
num. 11. Aſcan. in tracta. de patr. poteſt. effec. 17.
num. 5. Rolan. conſ. 5. nu. 10. uolum. 3. mihi ue-
rò non placet eiuſdem Cordub. diſtinctio, per
quam limitant noſtram concluſionem non pro-
cedere, quãdo Doctores priuatum, uel publicũ
habent ſalarium: nam nunquam tã optima ſunt
ſtipendia, quæ debitum collati beneficij extin-
guere poſſint. eſt enim uulgò receptum ſapiens
illud dictum, quòd patriæ, parentibus, & magi-
5 ſtris † pares gratias referre nunquam poſſumus,
uideri poteſt Gell. Noct. Attica. lib. 4. c. 3. Cag.
qui alia congerit, d. l. 2. in fi. num. 582. & eis mer
ces ſolui non poteſt nimis larga, ut in d. l. cum
plures. §. cum tutor. conferunt, quæ ſupra dixi-
mus de antidorali obligatione, quæ cauſat ne-
ceſſitatem alendi, ita ut qui egregium beneficiũ
recepit, alere teneatur. ſic uidimus in liberto, &
alumno: accedit etiam reuerentia, quam tenetur
6 diſcipulus exhibere ſuo † Doctori, ſecundum gl.
in d. l. liberto. & magiſter non minorem habet
7 poteſtatem in diſcipulum, quàm habeat † pater
in filium, glo. pen. in c. 1. 23. q. 5. qua ratione
8 non poteſt in ius uocari ſine uenia, † Alber. in l.
generaliter, nume. 2. C. de in ius uocan. Socin.
ibi, numero 8. Bologn. d. authen. habita, numero
76. Cordub. qui addit Boer. Rebuff. d. §. & ſi im-
pubes, numero 13.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia alit patronum pauperem.*
2 *Benefacienti benefacere debemus.*
3 *Eccleſia dicitur mater pauperum.*
4 *Eccleſia amplectitur omnes tamquam filios.*
5 *Eccleſia bona ſua pauperibus diſtribuit pro parte.*
6 *Bona Eccleſiæ ſunt pauperibus communicanda neceſſitatis tempore.*
7 *Eccleſia magis tenetur erga patronum, quàm erga alium.*
8 *Patrono pinguiora alimenta præſtat Eccleſia quàm alijs faciat.*
9 *Eccleſia, quæ domo recepta promiſit me alere, tenetur etiam perempta domo.*
10 *Patronus alitur ab Eccleſia etiam ſi dos data ſit perempta.*
11 *Cauſa ceſſante, non ceſſat effectus conſummatus.*
12 *Eccleſia alit filios & familiam patroni.*
13 *Occidat quis, vel mortis cauſam præbeat, nihil intereſt.*
14 *Eccleſia tenetur de homicidio ſi ſcienter permittat patronum fame perire.*
15 *Patronum non alit Eccleſia, niſi extrema laboret egeſtate.*
16 *Paupertas extrema dicitur, quando non habet quis bona, nec ex induſtria quærere poteſt.*
17 *Eccleſia non alit vniuerſitatem patronam, ſed ſolos vniuerſitatis Rectores.*

Quæſtio LIIII.

ECCLESIA quoque alit patronum ſuũ
1 ſi pauper ſit, & egeſtate laboret, † &
idem in filiis ipſius patroni, eſt tex. in
l. quicunque, 16. quæſt. 7. eſt tex. in c. nobis, ubi
notant omnes, de iure patron. & in utroque loco
ponit glo. eſt etiam tex. in c. fi. 10. quæſt. 2.
& in dictis locis ponunt etiam Doctores, hanc
ſententiam probauit Alber. in rub. C. de alen.
lib. Pau. de Citad. in tracta. de iure patron. in 4.
artic. 6. par. num. 157. Lamberteng. in eod. tracta.
lib. 3. in 3. princip. quæſtio. In fi. princip. Felyn.
in c. cum omnes, nume. 32. de conſtitut. Caſſad.
de iure patr. deciſ. 3. num. 2. Ioan. de Plat. in
rub. C. de decurion. in fi. lib. 10. Ripa in l. cum filio,
num. 25. ff. de leg. 1. Bero. conſ. 5. nume. 63.
uolum. 1. Duen. in reg. 187. num. 14. Cordub. in
d. l. ſi quis a liberis, §. fi. nume. 20. & 28. ff. de lib.
agnoſcen. & procedit etiam ſi unicus ſit rector,
uel beneficiatus illius Eccleſiæ, ut probat Bar. in
d. l. ſi quis a liberis. §. de alimentis, poſt Dyn. ibi,
& ſequitur Paul. de Citad. loco prædicto, num.
161. In fi. oritur autem hæc obligatio a naturali
2 ratione, ſecundum quam benefacienti † debemus
benefacere, cap. cum in officiis, de teſtam. l.
ſed ſi lege, §. conſuluit. ff. de petit. hered. quæ ratio
& ſi generaliter ualeat apud omnes, tamen
debet multo magis ualere apud Eccleſiam, quæ
3 †dicitur mater pauperum, cap. ad Romanam Eccleſiam,
2, quæſt. 6. & nemini claudit gremium
4 ſuum, ſed omnes amplectitur † tamquam filios,
l. liquet, §. hoc igitur, C. de ſum. Trinita. & fide
Cathol. & facultatum partem per miniſtros di-
5 ſtribuit † in pauperes, cap. nobis, & cap. quarta,
12. quæſtio. 2. cap. decimæ, 16. quæſt. 1. l. 2. C. de
epiſco. & cle. & dicit glo. in cap. fi. 12. quæſt. 1.
quòd res Eccleſiæ & clericorum dicuntur eſſe
6 pauperum, ex quo neceſſitatis tempore † ſunt eis
communicandæ, ſecundum tex. in c. conuenior,
23. quæſt. 8. & in c. ſicut hi, 67. diſtinct. qua ratione
uidetur ſuperfluam eſſe quæſtionem: ſi enim
Eccleſia cuicunque egeno tenetur ſubuenire, ad
quid quærere, an teneatur erga patronũ? Sed magis
obſtringitur Eccleſia erga patronum quàm
7 erga † alium a quo nihil recepit, glo. in c. pen. de
iure patron. & ordinata charitas magis dirigitur
in eos, a quibus recepimus beneficiũ, quàm
in alios, ideo glo. in cap. nobis, de iure patron.
dicit quòd pinguiora alimenta dabuntur patro-
8 no † quàm ſoleat Eccleſia aliis dare, ſequitur Citadin.
d. numero 157. Abb. in d. cap. nobis, num.
6. ubi addit, quòd patrono datur actio contra
Eccleſiam, de quo tamen ſuo loco dicemus, atque
ita ſecundum eum duo operatur hæc obligatio:
primum, quòd pinguiora præſtantur: ſecundum,
quod petuntur iure actionis.

Ampliatur autem hæc concluſio, ut procedat
etiam ſi dos data Eccleſiæ a patrono ſit perempta,
quia nihilominus Eccleſia ſubuenire tenetur
patrono, per id quod uoluit Bal. in l. 1. in fi.
C. de iure emphit. ubi ſi donaui domum Eccle-
9 ſiæ, ut me † alat, tenebitur Eccleſia, etiam ſi domus
fuerit combuſta, uel perierit, ſequitur
Crem. ſing. 1. nam tradẽdo rem, impleui contractum
ex parte mea, & translato ſemel dominio
10 res perit domino, nõ mihi. hoc † uoluit in noſtris
terminis, Citad. in d. art. 4. nu. 165. ego arbitror,
hanc deciſionem ueram, ſed non per ſupradictã
rationẽ: ſed quia ratio recepti beneficij durat ẽt
re perempta, ideo remanet ſemper antidoralis
obligatio, ut uidemus in donatario, qui tenetur
alere donatorem, ſi diues ſit, ẽt ultra quàm ferãt
redditus rei donatę, ut dixi ſupra ex Ripa in l. fi.
nu. 165. C. de reuoc. don. ubi declarat Saliceti dictum
ibi. cauſatur. n. obligatio antidoralis, & cõ
trahitur eo ipſo, ꝙ patronus dotat Eccleſiã: proinde
ſi ceſſet dos, ut quia res pereant, non ceſſat
effectus obligationis, qui erat conſũmatus. ceſſã
11 te † .n. cauſa, non ceſſat effectus conſũmatus, l. fi.
in prin. ff. unde lib. l. inter ſtipulantem, §. ſacram.
ff. de uerb. obli. Tiraq. in trac. ceſſ. cau. lim. 12. cũ
ergo non res ipſę ſint in cauſa, ꝙ Eccleſia alat patronũ,
ſed obligatio oriatur ex donatione, licẽt
ceſſet res: quia tamen non ceſſat ipſa datio, præſtãda
ſũt alimẽta: & hãc ampliationẽ ſequit̃ Cy.
Ang. & Albe. in d. l. 1. C. de iu. emphi. Iaſ. ĩ l. quo
minus, nu. 178. ff. de flum. Cord. d. §. ſolẽt, nu. 31.

Amplia quoque, ut non ſolum patronum, ſed
12 etiam filios † & familiam teneatur Eccleſia alere,
c. filiis, & c. quicunqne, 16. q. 7. Lamber. in tract.
patron. lib. 3. q. 3. princip. artic. 6. num. 1. & 3.
Cordub. in d. §. ſolent, num. 28.

Amplia, ut Eccleſia in tantum teneatur, quòd
ſi ſciens patroni indigentiam permittat eum
13 fame perire, teneatur de † homicidio, lege,
necare,

necare, ff. de lib. agnoſcen. & nihil intereſt, an oc-
cidat quis, vel mortis cauſam præbeat, l. ſi quis
necandi, C. ad leg. Cornel. de ſicar. & dicitur ma
lum committere, qui illi non occurrit, cum po-
teſt, capitu. paſcæ, diſtinct. 86. cap. quantæ, de
14 ſent. excomm. ponit † in propoſito Pau. de Ci-
rad. loco prædicto, nu. 164.

Reſtringe quęſtionis noſtræ concluſionem,
vt procedat quando patronus ſumma laborat
15 egeſtate, † ita voluit glo. fi. in d. cap. quicunque,
16. q. 7. quam ſequitur Bal. in l. fi. in fi. C. de re-
uoc. donatio. ſumma autem egeſtas eſt, quando
is non habet de proprio, nec poteſt viuere ex in-
16 duſtria, † & non extat perſona, quæ de iure com-
pelli poſſit ad præſtãdum alimenta, quemadmo
dum declarat Bar. in l. ſi quis a liberis, §. item re-
ſcriptum, ff. de liber. agnoſ. vbi inquit appellari
ſummam neceſſitatem, quando nullus extat, qui
teneatur alere, p l. qui duos, ff. de reb. du. ſed Pau.
Citadin. in ſæpius relato loco, nu. 158. dicit etiã
tunc alendum eſſe patronum, quando tendit ad
magnam paupertatem, quia dicitur ad inopiam
redactus, qui non poteſt viuere ſecundum ſta-
tum ſuum, affert ſimile de marito vergente ad
inopiam: allegat etiam quod dicimus, patrem re
neri ad alendum filium, etiam qui poſſet ex in-
duſtria ſeipſum alere exercẽdo artem infamem,
vel indecentem, cum tamen non ſit in extrema
neceſſitate. ego tamen intelligo extremam ino-
piam non quia aliter ali non poſſit honeſte, ſed
quia etiam non habeat alium ſibi ad alimenta
obligatum, quo caſu ſi habet patronus vxorem,
patrem, vel alium, non petit alimenta ab Ec-
cleſia.

Declarat etiam Citadin. ibi, num. 161. vt Ec-
17 cleſia non teneatur vniuerſitatem alere, † quę ſit
patrona, ſed ſolos Rectores vniuerſitatis, ſecun-
dum Archidiac. in c. ſi plures, 16. q. 7. & quia ibi
perfectè loquitur, non proſequor.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus non tenetur alere dominum, vide tamen num. 12.*
2 *Vaſallus feudo non priuatur eo, quod dominum non alueris.*
3 *Lege cautum quod non reperitur, non eſt de nouo inducendum.*
4 *Onera non ſunt multiplicanda.*
5 *Priuatio non habet locum, niſi in caſibus a iure expreſſis.*
6 *Vaſallus non alit dominum, qui illius culpa incidit in egeſtatem, item quando omnia bona habuit in feudum.*
7 *Vaſallus Eccleſiæ alit Legatum ſedis Apoſtolicæ cõſtitutum in neceſſitate.*
8 *Vaſallus ſtante pacto inueſtituræ, tenetur dominũ alere.*
9 *Feudum recipit quacumque pacta, quantumuis extranea.*
10 *Vaſallus qui pactum alendi dominum non ſeruat, feudum perdit.*
11 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
12 *Milites aluntur a Republica, quam defendunt.*
13 *Dominus tenetur alere vaſallum de fructibus feudi ad ſe reuerſi.*
14 *Feudum dicitur beneficium.*
15 *Vaſallus feudi conceſſi ob merita tenetur nihilominus alere dominum.*
16 *Vaſallus priuatur feudo omnibus in caſibus, quibus reuocari poteſt donatio.*
17 *Ingratitudo qualibet egregia ſufficit ad feudi priuationem.*
18 *Expreſſum dicitur, quod continetur in generalitate diſpoſitionis.*
19 *Expreſſum dicitur, quod fuiſſet dictum a partibus, ſi de eo fuiſſent interrogatæ.*
20 *Vaſallus pro feudo conceſſo ad certum ſeruitium, non tenetur ad aliud.*
21 *Ingratitudini futuræ nemo poteſt renunciare.*
22 *Expreſſa magis nocent.*
23 *Generali in diſpoſitione non venit, quod non fuiſſet in ſpecie conceſſum.*
24 *Donatio ſuperuenientibus filijs reuocatur, etiamſi promiſit donator eam non reuocare.*
25 *Vaſallus paciſci poteſt cum domino, quod ad nullũ teneatur ſeruitium.*
26 *Feudum perditur ex cauſis ordinarijs, licèt vaſallus ex pacto ad nullum teneatur ſeruitium.*
27 *Feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis naturam ſuam.*
28 *Feudum eſſe non deſinit, licèt vaſallus a ſeruitio liberetur.*
29 *Donatio ob merita non reuocatur prætextu ingratitudinis.*
30 *Feudum ob merita conceſſum non perditur propter ingratitudinem.*
31 *Feudum ob merita conceſſum non dicitur beneficiũ.*
32 *Donatio remuneratoria continet permutationem, & habet titulum oneroſum.*

Quæſtio LV.

VASALLVS item, an teneatur domi-
num alere, quærunt Doctores: & mul
1 ti in eam iuere ſententiam, quòd † non
teneatur, & inter eos pręcipuus eſt Iacobin. de
Ardizo. in ſumma feudi, cap. 61. colum. fi. vbi di-
cit nunquam audiuiſſe hoc fieri, vel conſuetudi
ne obtineri, Ioan. Andr. ad Specu. in tit. qui fil.
ſint legit. §. fi. nume. 11. in fi. vbi ponit in omni-
bus verba Ardizo. idem voluerunt Rayn. Iſern.
Præpoſ. & Afflict. in cap. licet, in tertia columna,
ſi de feudo fuer. controuerſ. inter dom. & agnat.
& ibi inquit Aluar. quòd hoc iure cautum non
reperitur, Salic. in l. ſolo, C. de lib. cau. vbi quod
non priuatur ideo feudo, cum lege aut conſuetu
dine feudorum ſcripta non caueatur, & regula
ſit quòd amicus amicum, & pupillus tutorem
non alat. & ad id quod dicitur de filio, qui pa-
trem alit, & de liberto qui alit patronum, reſpõ
det quod alia in eis eſt ratio, nam pater in eſſe
producit filiũ, & patronus producit libertũ, & in
exiſtẽtiam libertatis, imò Aluar. d. c. licet, inquit
hanc eſſe cõem, Curt. in tract. feu. par. 4. princip.

in prin.poſt quartam dubitatio. ver.ideo faciũt
prædicta ad notabilem.& rurſus in cauſa 38.co-
lum.1.ver.ego autem aduertendum. vbi ait feu-
diſtas communiter tenere, q vaſallus non priue-
2 tur feudo, ſi non alat † dominum, Iacob. de Sãcto
Georg. in ſua inueſtit. in ver.& cum pacto q di-
cti vaſalli præſtẽt ſingulis annis, nu. 2. vbi inquit
placere ſibi ſententiam Iac.de Ardizo.& Aluar.
idem Iacob. in tract.de homag. nu. 29. Paris de
Puteo in comment.Iſer.tit.6.col.2. Zaſ.in tract.
feud.in par.7.nu.43.ver. uerum tamen dominũ
creditoribus preſſum, folio mihi 76.ſubdẽs hãc
doctrinam eſſe communiter receptam, Par. de
Put.in commen. Iſern. in tit.45. ſi de feudo de-
func.fuer.controuerſ.inter dom. & agn.col.1.
ver. an vaſallus teneatur alere, Capic. in ſua in-
ueſtit.feud.§.feudorum alimenta, in prin.vbi di-
cit communem, Clar. de feud. in q.23.vbi pari-
ter dicit communem, Rol. qui hanc ſententiam
multis rationibus tuetur, in conſ. nu. 15. & ſeq.
uol.3.principalis eorum ratio eſt, quia nõ repe-
3 ritur iure † cautum, ideo non eſt inducendum de
nouo, l. illã. C. de collatio. Archi. in proœm. ſexti.

Secundò, quia onera non ſunt multiplicanda
4 in humeros vaſalli, qui tam † multa alia tenetur
præſtare, argumento l. ſemper in obſcuris. ff.de
reg.iu.& in l. Titia, §.qui in uita, ff.de leg.2.& ſi-
cuti a principio quælibet res præſumitur libera,
l.altius, C.de ſeruit. ita ex poſt facto eam capere
debemus interpretationem, per quam ſeruitus
quanto minor fieri poteſt inducatur, ideſt vt ſer
uitus ſit leuior, non grauior, præcipuè cum aga-
mus de inducenda priuatione feudi, caſu quo va
ſallus alimenta non præſtet: non enim induci de
5 bet priuatio, † niſi in caſibus expreſſis, §.cum igi
tur, in Auth.de non eligen.ſecun.nuben.cũ aliis
citatis in quæſtio.an libertus alat patronũ. duo-
bus tamen in caſibus prædicti omnes Doctores
admittunt dominum alendum eſſe a uaſallo. Pri
mus eſt, quando dominus incidiſſet in egeſtate
culpa vaſalli, puta ne vaſallum defenderet. Secũ-
6 dus † eſt, quando infeudaſſet omnia bona, vel ma
iorem partem, vel feudum eſſet admodum pin-
gue & magnum, & in his conueniũt omnes.ad
dit Iac.de Ardizo. tertium caſum in legato ſedis
7 Apoſtolicæ, † qui in ſuis neceſſitatibus adiuuan-
dus eſt, c.ego Epiſcopus, §.legatum, de ſacram.
& for.fidel.c.& ſi quęſtiones, extra de ſimon. Ad
eſt & quartus caſus, qñ in inueſtitura cõueniſſet
dominus ſuper alimentis ſibi pręſtãdis exiſtẽte
8 † neceſſitate, Iſern.in d.c.licet, vbi conſulit, quod
ſemper fiat tale pactum, quia ſecundum eum pa
ctum etiam præter feudi naturam eſt ſeruandũ,
c.1.§.pen. quid ſit inueſtitura. admittũtur enim
9 in feudo pacta † quantumuis extranea, cap.1.de
feud. non hab. prop.nat. feu.& dicit Bald.in tit.
qui feud. da. poſſ. quod pactum trahit feudum
extra naturales terminos feudorum, Rol.in cõſ.
50.num.2. volum.3. deciſ.Pedem.23.num.20.
D.Becius in conſ. 101.num. 20.& ſeq. & prædi-
ctum conſilium Iſern. probauit Iacob. in d.tra-
cta. de homag. nume. 29. in fi. vbi monet quod
ita fiat, idẽ in d. ver.& cum pacto, in fi. Cur.iun.
in dicta quarta dubit. ver. ideo faciunt, in fi. vbi
dicit quod appoſito pacto ſi vaſallus non illud
10 obſeruabit † feudum perdet, Paris de Puteo ad
Iſern.d.colum. 11. Rolan.in d.conſ.5.num.17.
Marin Frec. de feud. de authorit. Baro. in vaſall.
author.20.in fi. vbi dicit quod regula data inter
Baronum & vaſallum, nõ licet ab ea recedere. l.
prima, §. ſi conueniat. ff. depoſi. quia ex proui-
11 ſione † hominis derogatur prouiſioni in legis.
l.ſi.C.de pact.conuent.

Specul. tamen in tit.qui fil.ſint legit. §.ſi.nu-
mero 21. tenet, quòd vaſallus tenetur alere do-
minum, argumento liberti qui alit patronum,
gl.& Doctores in d.l.ſi quis a liberis, §. ſolent.ff.
de liber.agnoſcen. idem voluit Placent. in ſum-
ma, C.de alend.lib. § ſi. prout eum referunt Iac.
de Ardizo.d.cap.61.& Ioan. And.ad Specu.lo-
12 co prædicto. & mouetur, quia † milites ali de-
bent a Republica, quam tuentur & defendunt
contra hoſtes, Bar.in tracta. de aliment. numero
45. vbi quod aliàs dominus poteſt eum priuare
feudo, idem Bar.in l.alimenta.§.Imperatoris, nu
mero primo, ff.de lib.agnoſcen. vbi adducitur ar
gumento donatarij qui tenetur alere donato-
rem, l.ſi.C. de reuoc. donat. & quia vaſallus co-
gitur iuuare dominum, cap.primo, quæ ſit for-
ma fidelit.at negando alimenta, non ſolum non
adiuuat, ſed necat, l.necare, ff.de liber.agnoſcen.
Bal.idem tenet in l.vnica, §. ſed ſcimus, circa fi.
C. de lati. lib. tollen. reſtringendo tamen vt
alat de redditibus feudi, non de propriis bonis,
argumento donatarij, de quo ponit glo. in l. in
condemnatione, ff.de reg.iur.Pract. Pap.forma
libelli, quo ag. ex leg.rei ſing. §.primo, numero
79. eiuſdem partis fuit Roman. in l. ſi quis non
quaſi, numero primo, ff.de acquiren.hęreditate,
allegat Placẽt.& adducit, quia melius eſt in du-
bio miniſtrari, quam negari alimenta ei qui ali-
quo caſu futurus eſt dominus, l. prima, §. ſed ſi
maritum, de ventre in poſſeſ. mitt. quod argu-
mentum licèt Roman. non dicat, deſumpſit ab
Ardizo.dicto capitu.61.columna ſecunda, in fi.
idem tenuit Aret.dicta l.ſi quis non, columna 2.
ver.ex iſto tex.vbi mouetur ratione Baldi, quod
ſicuti dominus tenetur alere uaſallum de fructi
13 bus † feudi ad ſe reuerſi, capitulo primo, an mut.
uel alit. imperfect. ita & multo magis uaſallus
de eiſdem fructibus alit dominum. addit quòd
uaſallus eſt domino obligatus ad antidora, quia
14 recepit feudum quod eſt † beneficium, ut inquit
tex in capitulo primo, §.fin. quibus mod. feud.
amitt. Hoſtien. in ſum.de feud. §.primo, ſequi-
tur Iaco. Ardizo. Ioan. Blan. Bal. Aluar. Mart.
Laud. Cardin. & Iaſon in prælud. feudo. Car-
dina.& Imola in capitulo ſecundo, de feud. Ale
xan.in conſ.136. col.5.uol.1. & ſequuntur com
muniter Doctores, & diximus ſupra, quod anti-
doralis obligatio producit neceſſitatem alendi.
prædictos ſequutus eſt Iaſ.in uſib.feud.numero
20.ubi cum Barto.& Bal. tenet, dominum alen-
dum eſſe a uaſallo, cum his tranſit Marin. Frec.
in tracta. de authorit. & poteſta. Baro. in au-
thor. uigeſima, vbi pro hac parte allegat Ia-
cob.

cnb. Ardizo. & Iacobin. præcipuos partis aduer
ſæ deſenſores, & ſubdit quod in conceſſione feu-
di ineſt tacita legis conditio, quod de fructibus
alat dominum, & ideo lex obligat vaſallum, ne
dominus illum habeat ingratum, & ampliat pro
cedere etiam ſi feudum fuerit conceſſum pro-
pter meritorum magnitudinem, quia non per
15 hoc mutatur † natura feudi quoad alimenta præ
ſtanda, idem voluit Cordub. in d.l.ſi quis a libe-
ris. §. ſolent, numero trigeſimoſecundo. ff. de
liber. agnoſcen. mouetur ex l. libertus, qui ope-
rarum, ff. de oper. liber. ubi libertus alioquin ſo-
lutus omni obligatione operarum, cogitur pa-
tronum alere, ex quo inopia patroni per inui-
diam illum conuenit. Hæc opinio multis iuua-
tur, vt per Iac. de Ardizo. dicto capitulo ſexageſi
moprimo, & eamet ratione mihi arridet, quę ver
ſatur in fauorem donantis, intelligendo tamen
de feudo non minimo, quia ſi egregium benefi-
cium contulit dominus, & vaſallus illum deſerat
egenum, efficitur ingratus, ſicuti eſt ingratus do
natarius, qui non alit donantem conſtitutum in
extrema inopia: & certa eſt regula, quòd vaſallus
16 fendo priuatur ex omnibus cauſis, † quibus re-
uocari poteſt donatio, eſt tex. in capit. primo, §.
prædictis modis, quę fuer. prima cau. benef. amit
ten. ubi ſequuntur Doctores communiter, ſecun
dum Curt. iun. de fend. par. quarta, in 38. cauſ.
priuatio. & dicit Aluar. in d. §. prædictis, quòd in
feudi priuatione cadit eadem ęquitas, quæ mili-
tat contra donatarium, & filium, Zaſ. de feu. par.
decima, verſiculo, duodecima concluſio, folio
mihi 169. ubi inquit quamcunque egregiam in-
17 gratitudinem ſufficere † ad feudi priuationem,
Tiraq. in l. ſi vnquam, ver. donatione largitus, nu
me. 336. C. de reuoc. donat. Vital. in tract. clauſ.
in tit. an renunt. poſſ. alim. columna tertia. qua-
re tenebitur vaſallus alere non tam lege feudi,
quàm lege rationis. & non obſtant cõtrariæ par
tis fundamenta, quæ leuia ſunt: quamuis enim
ſpecificè non habeamus quæſtionem deciſam,
extat tamen generalis determinatio, quòd pro-
pter ingratitudinem amittitur feudum, & nulla
maior ferè committi poteſt ingratitudo, quàm
dominum fame necare. habemus item argumen
tũ a ſimili in liberto: & licèt dominus non produ
xerit in eſſe vaſallum, vti patronus & pater pro-
ducunt libertum & filium, tamen ſatis eſt quod
egregium beneficium in eum contulerit eius be
neficij ratione, circumſcripta etiam illa produ-
ctione obligatur ad alimenta, vt videmus in do-
natario: & licèt multiplicanda non ſint onera, ta-
men ſuſtinẽda eſt multiplicatio, quando iure, uel
ratione inducitur, & hic caſus ſatis dicitur expreſ
18 ſus, † ex quo continetur in generalitate, l. prima,
vbi Doctores. ff. de vulg. Bar. in l. prætor, in prin.
ff. de oper. noni nunt. & habetur pro expreſſo,
19 quod partes diſpoſuiſſent ſi fuiſſent de eo † inter
rogatæ, glo. in l. tale pactum. ff. de pac. Gozad. in
conſ. 4. nu. 31. Socin. iun. in cõſ. 77. in fi. uol. 3. &
cum ſit communis opinio, vt cõſtat ex ſupracita
to Doctorum numero, nõ eſt ab hac recedendũ.
Limitatur tamẽ, ſecundum Marin. Frec. in di-
cta auth. 20. in fine, non procedere quando feu-
20 dum datum foret † ad certũ ſeruitium, quia tũc
ad aliud non tenetur vaſallus, in c. 1. §. ſimiliter,
ubi Doctores, de Capit. qui cur. vend. & forma
conſtituta a principio inter domioum & vaſal-
lum, eſt ſeruanda, d. l. 1. §. ſi conueniat. ff. depoſit.
facit quod ſupra diximus ex Iac. Ardiz. Io. And.
& alijs de pacto alendi.

Hæc tamen limitatio mihi non placet, quia ẽt
ſi vaſallus ad certa ſeruitia feudum receperit, ta-
men illud amittit propter ingratitudinem: nam
21 futuræ ingratitudini † nemo poteſt renunciare,
Specul. in tit. de donatio. §. 1. uer. quod ſi actum
eſt, Bar. Bal. & Caſt. in l. fi. C. de pact. Anch. But.
Imola, & alij in c. fi. extra de donatio. infinitos al
legat Tiraq. in l. ſi unquam, in præfatio. nu. 140.
C. de reuocan. donat. Ripa in l. fi. num. 180. C. de
reuoc. donat. ubi, an ſuſtineatur pactum quando
firmatur ex iuramẽto, Vaſq. latè de ſucceſſ. crea-
tio. lib. 2. §. 21. nu. 165. cum ergo ingratitudo re-
mitti nõ poſſit expreſsè, multo minus videbitur
remiſſa, qñ feudũ cõceditur ad certa ſeruitia: ex-
22 preſſa † enim magis nocẽt, quàm tacita, l. expreſ
ſa nocẽt, ff. de reg. iur. & in generali diſpoſitione
23 nõ venit id, quod in ſpecie † quis erat cõceſſurus,
l. obligatione generali, ff. de pignor. Cæphal. in
cõſ. 94. nu. 36. ideo videmus q̀ promittẽs ſimpli
24 citer nõ reuocare donationem illam, reuocat † ſu
perueniẽtibus filijs, ut poſt Bar. & alios cõcludit
Ripa in l. ſi unquam, q.... nu. 4. & ſeq. C. de reuo.
donat. vbi Tiraq. in præfatio. nu. 122. Præterea
25 licèt valeat pactum quod vaſallus † ad nullum
omnino teneatur ſeruitiũ, c. 1. §. nulla. per quos
fiat inueſt. c. fi. ubi glo. magna, in prin. de Capit.
qui cur. vend. tamẽ eo caſu feudum amittitur eiſ
dem de cauſis & culpis, quibus perderetur, ſi nul
20 lum pactũ ſubeſſet, † ut voluit Iſern. in in c. Ober
tus, in tit. in quib. cau. feud. amitta. ſeq. Alex. in
conſ. 30. nu. 24. vol. 1. Iacobin. de ſancto Georg.
in ſua inueſt. in uer. qui quidem inueſtiti præſti
terũt, nu. 73. Aret. in conſ. 14. nu. 3. in fi. uer. pro
his facit, Cur. iun. de feud. par. 1. q. 6. col. 6. uer.
ego teneo & cõcludo, alios citat Pariſ. in cõſ. 23.
nu. 26. uol. 1. Ripa in d. l. fi. nu. 181. C. de reuoc. do
27 natio. & facit, quia feudum in aliquibus † altera
tam retinet naturam ſuam in reliquis, Iſern. in c.
1. de feu. hab. prop. natur. Roman. in cõſ. 70. nu.
2. Dec. in conſ. 193. col. pen. uer. ſecundo pręmit
to, Pariſ. d. conſ. 23. nu. 26. Brun. in conſ. 29. D.
Becius in conſ. 101. nu. 74. & ideo licèt datum ſit
ad certa ſeruitia, nõ tamen deſinit committi pro
pter ingratitudinem, & alias cauſas a iure feudo-
rum inductas, facit quod voluit Bal. in l. 2. q. 16.
28 nu. 13. ff. de rer. diuiſ. ubi ait q̀ res † nõ deſinit
eſſe feudalis, quando vaſallus liberatur ab omni
ſeruitio, ſeq. Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. dona-
tione largitus, nu. 339. in fi. C. de reuoc. donat.
ubi multos refert, qui uolunt quòd tali caſu non
ſit infeudatio, ſed donatio. ſed nõ etiam mihi ve-
rum uidetur quod uoluit Marin. Frec. d. author.
20. feudum ob merita conceſſum reuocari ſi ua
ſallus alimenta domino denegauit, nam ſi uera
eſt regula quam ſupra poſuimus, ex eis cauſis

ſeudum reuocari, ex quibus reſoluitur donatio,
conſequens fiet, feudum datum ob merita mini
mè reuocari, quia donatio ob merita prætextu
29 ingratitudinis† non reuocatur, gl. in c. fi. de dona
tio. gl. in l. fi. ver. inueniatur, C. de reuoc. donat.
Rom. in conſ. 26. in ulr. dub. Guido Papæ, conſ.
214. Alex. in conſ. 40. vol. 4. Ripa, qui dicit ita te
nere omnes, in d. l. fi. nu. 150. eſt tex. expreſſus in
l. pater, §. 1. ff. de donatio. quem poſt Roman. &
alios dicit ſingularem Ripa in l. ſi unquam, q. 14.
nu. 29. C. eod. tit. ubi Ripa in ver. donatione lar-
gitus, nu. 13. allegat infinitos, & in terminis Iac.
de Rau. in ſum. quib. mod. feud. amitta. dicit q̄
vbi ſeud. eſt datum ob merita, non perditur pro
30 pter† ingratitudinem, quia demerita compẽſan
tur ingratitudine meritorum. mouetur ex d. l. ſi
pater. §. 1. eum reſert & ſequitur Bal. in c. 1. nu. 4.
ſi vaſall. feu. prin. idem voluit Bal. in c. 1. nu. 2.
ver. aut quid ſi tale ſit feudum, tit. an mutus, vel
aliter imperfe. ubi ait quòd in tali ſeudo ceſſat le
gis vel conſuetudinis ratio, per quam inducitur
priuatio, ſequitur ibi Martin. Lauden. & Cardi.
col. 2. cum quibus tranſeunt Abb. Cur. iun. Ioã.
Lup. & Zaſ. citati a Tiraq. in d. uer. donatione lar
gitus, nu. 15. vbi allegat contrarium voluiſſe Mo
dern. Gallos, & inferendo ad noſtrum propoſi-
tum facit ratio, quia ideo vaſallus alit dominum
quod propter beneficium obligatur ad antido-
31 ra: at ſi feudum ſit ob merita † conceſſum, deſinit
eſſe beneficium, & ceſſat ratio ſupra allegata, ut
per Claud. Seiſell. in tract. feud. tit. de feud. diffi-
nit. & inuentio. uer. primo igitur in diffinitione,
& in ver. licet autem feudum, & ver. tamen non
placet, ſolio 39. & ſeq. vbi probat quòd ſeudum
emptum non eſt beneficium, nam donatio remu
neratoria dicitur titulus oneroſus, & continet
32 † quandam permutationem, l. Aquilius regulus.
ff. de donatio. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. in fi. ff.
de petitio. hęred. Ripa in d. l. ſi unquam, num.
29. Tiraquel. in uer. donatione largitus, num. 11.
non mirum igitur ſi ceſſat obligatio, cum ceſſet
beneficium.

SVMMARIVM.

1 *Dominus alit vaſallum pauperem.*
2 *Dominus eiſdem cauſis priuatur directo feudi do-*
minio, quibus vaſallus perdit feudum.
3 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
4 *Dominus, & vaſallus non iudicantur ad imparia.*
5 *Vaſallus, qui non petijt inueſtituram intra annum*
& diem, priuatur feudo.
6 *Dominus priuatur, ſi interpellatus per annum, &*
diem recuſet vaſallum inueſtire.
7 *Vaſallus priuatur feudo, ſi non facit iuſtitiam do-*
mino.
8 *Dominus perdit proprietatem, ſi vaſallo neget face*
re iuſtitiam.
9 *Feudum eſt beneuola conceſſio.*
10 *Amicus non alit amicum.*
11 *Vaſallus non alitur a domino, cui ſeruit, quando*
feudum eſt pingue, alias ſecus.
12 *Seruiens alij ex neceſſitate non recipit expenſam,*
ſecus ſi ex voluntate.
13 *Vaſallus ſeruiens domino alitur ab illo, quando feu*
dum eſt liberum & francum.
14 *Vaſallus ſeruiens domino extra patriam, alitur*
ab eo.
15 *Vaſallus ſeruiens domino recipit alimenta ab eo*
ſtante pacto.
16 *Vaſallus ſeruiens domino alitur ab eo, ſtante loci cõ*
ſuetudine.
17 *Subditi, qui operas præſtant domino, poſſunt domũ*
redire pro prandio, ſtante conſuetudine.
18 *Vaſallus an ſeruiat domino proprijs expenſis, iudi-*
catur non a domino, ſed a ſuperiore.

Quæſtio LVI.

SI teneamus communem illam ſenten-
tiam, quòd vaſallus alat dominũ ege-
num, neceſſariò admittere debemus
dominum pari modo teneri ad alimenta erga va
1 ſallum pauperem, & hoc † voluit Bal. in d. l. vni-
ca, §. ſed ſcimus, circa fi. C. de latina lib. tollen. ſe
quitur expreſsè Aret. in d. l. ſi quis nõ quaſi, col.
2. ff. de acq. hæred. Pract. Pap. in d. tit. de libel.
quo ag. ex lega. particu. §. 1. nu. 80. vbi moue-
tur ab argumento de ſeruanda paritate inter do
minum, & vaſallũ, per l. alimenta, C. de neg. geſ.
& per regulam, quod reciprocæ ſunt obligatio-
nes inter dominum & vaſallum, in tantum q̄ do
2 minus eiſdem de cauſis† feudi proprietate priua
tur, quibus vaſallus ſeudum amittit, Iaſ. de vſib.
feud. nu. 70. & transferri huc poſſunt omnes illi
qui probant Baldi ſententiam in d. §. ſed ſcimus,
& eos citauimus in præcedenti quæſtione, & da
ta communi opinione pro vera, quod vaſallus
alat dominum, hoc in domino admittit Iaco. de
Ardizo. in ſum. feud. c. 61. col. 2. ĩ fi. ver. & ſi hoc
deberetur. vbi quòd dominus alit vaſallum in ne
ceſſitate conſtitutum, quod ſi recuſet facere, om
ni iure priuatur quod habet in vaſallum, allegat
d. l. alimenta, & d. §. ſed ſcimus, & multa alia iu-
ra. confirmatur hæc opinio per regulam correla
3 tiuorum, † vt diſpoſitum in vno, locum habeat
in alio, l. fi. C. de indicta viduita. tollenda.
4 Item per regulam ęqualitatis ſeruandę† inter
dominum & vaſallum, ſecũdum tex. in c. 1. in fi.
de pace iuram. firman. in c. 1. de forma fidel. ĩ fi.
vbi Aluar. in pen. notab. in c. domino permitten
te, vbi Aluar. in 1. notab. ſi de feudo fuer. contro
uer. gl. in c. de forma, 22. q. 6. vnde ſicuti vaſallus
5 priuatur feudo, † ſi vltra annum, & diem differat
petere inueſtituram, c. Imperialem. §. pręterea, ſi
quis. de prohibi. feu. alien. per Fede. ita dñs pro-
6 prietate priuatur, ſi interpellatus † recuſet intra
annum & diem inueſtire, gl. in c. 1. §. fi. per quos
fiat inueſti. vbi idem tenent Iac. Beluiſ. Nico. de
Neap. & Alua. cõem dicit Iacob. in ſua inueſtir.
in ver. qui quidem inueſtiti, num. 40. ſequuntur
omnes, vt inquit Clar. de feu. q. 49. nu. 7. ver. ſed
quid ſi vaſallus, Cæphal. qui alios citat, in conſ.
241. nu. 28. Capie. in ſua inueſt. feud. in tit. feu-
dorum dominia, ver. quarto quod quẽadmodũ.
Similiter ſicuti vaſallus priuatur feudo, qñ

† non

7 †non facit iuſtitiam domino,c.1.§.item qui do-
mino,quæ fuit prima cauſa benef. amitt.ita pro
prietatem perdit dominus, qui negat iuſtitiam
8 facere†vaſſallo,ut uoluit glo.in d.§.item qui do-
mino,in uer.iuſtitiam,& in c.1.§. 1. tit. quid ſit
inueſtit.quam ſequitur ibi Iacob. Beluiſ. Iſern.
& Mart.Laud.Luc. de Pen. in l.in ſacris, col.3.
de proxim. ſacro. ſcrin. lib. 11. Iacobin. in ſua
inueſtit.in uer.dictique uaſſalli,il 1.num.24.ubi
dicit communem, ſubdens quòd dominus pro-
prietate debet ex his cauſis priuari, ex quib.pri-
uaretur uaſſallus, Cur. iun. de feud.par.7. in fi.
Cęphal.d.conſ.241.nu.29.Clar.de feud.quæſt.
68. Capic. d. §. feudorum dominia, uer. ſexto
quemadmodum.

Patitur tamen hęc deciſio aliquam difficulta
tem, quia ratio beneficij, & antidoralis obliga-
tionis, quæ militat in domino contra vaſſallum
ceſſat pro vaſſallo contra dominum, & regula
correlatiuorum non habet locum,quando ſub-
eſt diuerſitatis ratio,ut per Iaſ.in d.l.fin.C.de in-
dic. uiduit. tollen. nec dici poteſt quòd ſubſit
ratio beneuolentiæ,quæ intercedit dominum,
& uaſallum,ut probatur ex ipſa feudi diffinitio-
9 ne,† quæ continet beneuolam conceſſionem, c.
1.§.fi.in quib.cau.feud.amitt.Seiſell.in d.tract.
tit.de feu. diffinit. uer. in primis enim,folio mi-
10 hi 37.nam amicus†non alit amicum, Salic. in l.
ſolo,in fi. C.de lib.cau.& dicam ſuo loco.Reſpō
deri tamen poteſt quod, & ſi beneficium fuerit
originalis cauſa inducendi obligationem in vaſ
ſallo erga dominum,tamen ne inde inter eos re-
ſultaret imparitas,īductum fuit ex correlatiuo-
rum regula,quòd dominus alat vaſſallum. Præ-
ſentem quæſtionem, ac præcedentem intellige,
quādo dominus ſciret indigentiam,& fuiſſet in-
terpellatus, vt dixi in donatario, & repete quæ
ibi dixi, quia ex eis declaratur noſtra quæſtio.

Hæc procedunt indiſtinctè,ſed quid ubi uaſ-
ſallus ſeruit domino,uti tenetur pluribus in caſi
bus, an ſuis ſumptibus ſeruiat, vel dominus te-
neatur illi miniſtrare alimenta. & Din.& Bal. in
l.Meuia. §.1. nu.5.ff. de annu. leg. dicit quòd ſi
11 feudum eſt pingue, † tenetur vaſſallus ſe ipſum
alere, ſecus autem ſi feudi fructus non ſufficiūt,
hoc ante eum voluit Iac.de Ardizo.in ſum.feud.
tit.quib.mod.feud. amitt. in rubrica, an vaſſalli
tenean.ſeruit.offer.& alibi ſępe,ī l.qui manumit
titur,nu.2.C.de oper.liberto. Ang.in l.ſi nō ſor-
tem.§.libertus.ff.de cond.indeb.vbi Iaſ. nu.28.
arguit de liberto ad uaſſallum, Roman.in l.recu
ſare,§.ſi quis a filio.ff. ad Trebell. Aluar. in c.1.
col.5. de noua forma fidelit. hoc uoluit Specul.
in tit.de feud.§. quoniam, nu.42. quæſt.22.vbi
declarat procedere quando feudum eſt pingue,
& vaſſallus diues, per l.ſuo victu.ff. de oper. lib.
aliàs pro modico feudo vaſſallus pauper non co
gitur facere magnas impenſas,§.vt autem,in Au
then. de fide inſtr. Iacobin. in inueſtit.in ver. &
promiſerunt, nu.1. ver. ſecundò quæro, Zaſ.de
feud.par.7.ver.an autē vaſſallus, folio mihi 75.
Capic. in ſua inueſtit. feud. in §.feudorum ali-
menta,col.2. ver. vaſſallus præſtans operas. ad-
do Bald.in l.liberti,libertæque,nume.11.C. de
oper.lib.Iaſ.l.cum ſeruus,nu.4.de leg.1.Felin.in
c.1.nu.9.de libelli oblat.Boer. deciſ.503.nu.9.
pro quo facit,quia ubi quis ſeruit impellente iu
12 ris neceſſitate, tunc debet proprijs impēſis† ſer-
uire, licet ſecus ſit quando ex mera ſeruit libera
litate,ſecundum Bal.in l.liberti, libertęque, nu.
11.C.de oper.liber.ſequitur Capic.in loco pręͦ
dicto. eſt verum quòd Oldra. in conſ.234. col.
2.num.3. ver. & in caſu in quo, dicit quòd vbi
vaſſallus tenetur domino ſeruire, dominus præ-
ſtat ei alimēta,ſequitur Bal.ī c.1.nu.17.de Cap.
qui cur.vend.ne grauetur vaſſallus duplici one-
re,argumento c.pudēda,23.q.1.Iacobin.d.ver.
& promiſerunt, nu.2. hoc tamen intelligi debet
duobus in caſibus locum habere: primo, quan-
13 do feudum eſt †liberum & francum,niti Oldr.&
alij loquuntur;ſecundo,quando dominus vellet
exire patriam: nam etiam quando feudum non
eſt francum,licet vaſſallus cogi poſſit ſeruire do-
14 mino extra patriam, tamen tunc† dominus alit
eum,ſecundum Aluar. in d.ca.1.col.5. de noua
forma fidelit.cum quo tranſeūt Iacob. loco præ
dicto,& Zaſ.d.ver.an autem vaſſallus.vbi inquit
quod excuſatur a ſumptibus,& facit quod de pu
pillo,patrono,& procuratore dicit Abb. cap. in
quibuſdam, nu.1. de pęn.

Non etiam procedit quæſtio noſtra, quando
pactum in inueſtitura appoſitum contrarium di
15 ſponeret, quandoquidem illud † attendendum
erit,Speculat.in d.§.quoniam, nu.452. in fi. vbi
inquit quod hoc totum dependet a pactis inue-
ſtituræ, Iacobin.d.ver. & promiſerunt, nu.1. vbi
allegat Bal.in cap.1. de natura feud.Zaſ.in loco
prædicto, dicens inſpicienda eſſe pacta feudalia,
ſi quæ ſunt,& idem eſt ſtante conſuetudine loci,
quæ ſemper debet attendi,l. licet,C. locati, Bal.
16 in†terminis,in l.liberti libertęque.nu.11.in fi.C.
de oper.liber.Iacobin.in tracta. de roidis, num.
6.Capic.in d.ver.vaſallus pręſtans operas, facit
quod uoluit Natta in conſi.227. nu.6. & 7. ubi
quod ſubditi qui ex pacto tenētur operas ſuis
17 ſumptibus domino pręſtare,† poſſunt tamen ab
opere diſcedendo domum pro ſumendo pran-
dium remeare, ſi conſuetudo talis fuit. pro de-
claratione tamen prædictorū aduerte quòd iſto
18 caſu non Ipſe†dominus cognoſcit, ſed ſuperior,
ſecundum Oldra.in d.conſilio 234.nume.quin-
to, Bald.d. capitulo primo, numero 17. de Capi
tan.qui cur.uend. Iacobin. loco præcitato, nu-
mero quinto.

SVMMARIVM.

1 *Subditi non tenentur alere dominum, niſi ita pacto conuentum ſit.*
2 *Subditi quod domino prouideant de uictualibus, conſuetudine induci poteſt.*
3 *Dominus poteſt ſubditis imponere collectā pro deffenſione ſtatus.*
4 *Vita eſt rebus omnibus anteponenda.*
5 *Subditus eſt plus domino obligatus, quàm ſit libertus patrono.*

6 *Subdi-*

6 *Subditus reuerentiam tenetur domino exhibere.*
7 *Subditus ratione iuramenti in plus obligatur, quàm uaſſallus.*

Quæſtio LVII.

VISVM eſt de vaſallo, liberto, donata-
rio, & alijs, quæritur nunc, an ſubditi
teneantur egenti domino ſuccurre-
re, eumque ab inopia ſubleuare? Et
Iacob. de S. Georg. in tracta. de homag. nu. 29.
1 dicit quòd non, † niſi pactum ſit in contrarium,
& ampliat procedere etiam ſi ab eo teneat ali-
qua bona in emphiteuſim, quia non propterea
eſt veriſimile, quòd voluerit ſe obligare ad ali-
menta, per ea quę uoluit glo. in l. in condemna-
tione, ff. de reg. iur. & quia amicus amicum, &
pupillus tutorem non alit, Salic. in l. ſolo. C. de
lib. cau. & vaſallus alit dominum ſolummodo
de fructibus feudi, ſecundum Bald. in l. vnica. §.
ſed ſcimus, C. de latina lib. tollen. hanc etiam
opinionem tenere videtur Afflict. in conſtitutio.
incip. quamplurimum, num. 28. vbi dicit valere
2 conſuetudinem, quod ſubditi prouideant † do-
mino de uictualibus, cum eſt in neceſſitate, ſub-
dens quod ea conſuetudo non habet locũ quan
do poteſt de ſuo prouidere. præſupponit ergo
quod circumſcripta neceſſit. homines non tenea̋
tur, ſequitur Rol. in conſi. 5. nu. 22. vol. 3.

Tene tamen contrariam partem, quam pro-
bat Specul. in tit. de feud. §. quoniam, nu. 33. ver.
item homo. mouetur per l. necare. ff. de liber.
agnoſ. ſequitur Bero. in conſ. 81. num. 7. uol. 1.
qui & ſi multos alleget, hi tamen loquuntur in
alijs terminis, non autem in alimentis domino
præſtandis. fundatur autem hęc deciſio ratione,
3 quia ſi poteſt dominus exigere † collectam a ſub
ditis pro defenſione rerum, id eſt ſtatus, ſecundũ
Bal. in l. neminem, C. de ſacroſ. eccleſ. ubi quod
rex poteſt imponere ſubſidium charitatiuum,
idem Bal. in c. conquerente, col. fin. de off. ordin.
Alber. in l. de quibus, colum. pen. ff. de legib. ubi
quòd imponit charitatiuum ſubſidium pro de-
fenſione patriæ, & multos allegat Natta in cõſ.
487. nu. 12. & ſeq. Rol. in conſ. 1. per totum, vol.
2. Bero. d. conſi. 81. nume. 7. & ſeq. multo magis
imponere poterit pro ſuſtentatione vitæ, quæ
4 omnibus † anteponenda eſt rebus: & certum eſt
quod libertus tenetur alere patronum, vt ſupra
dixi, ergo ad id quoque tenetur ſubditus erga
5 dominum. ſtrictius † enim eſt domino obligatus
quàm ſit libertus patrono, vt inquit Bald. in l. 1.
circa fi. C. de hæred. decur. Iacobin. in ſua inue-
ſtit. in ver. cum mero & mixto imperio, nu. 17.
Neuiz. in conſ. 12. nu. 101. inter cõſilia Bruni, Itẽ
6 ſubditus reuerentiam exhibere † debet domino,
argumento liberti erga patronũ, l. ſi non fortẽ.
§. libertus. ff. de cõd. indeb. l. liberto. ff. de obſeq.
a lib. patro. & ponit expreſsè Iacob. in d. tracta.
de homag. nu. 26. & ratione reuerentiæ pręſtari
debent alimenta, ut dixi. Item diximus vaſallum
7 teneri ad alimenta erga dominũ, & ſubditus † ra-
tione iuramenti, fortius obligatur, quam vaſal-
lus, vt per Marin. Freciam in tracta. feud. in 4.
authorit. nu. 7. in fi. vbi allegat Bal. in conſ. 270.
volum. 3. quare firma ſtat concluſio quod ſub-
diti tenentur alere dominum conſtitutum in
neceſſitate.

SVMMARIVM.

1 *Mutus uel aliter imperfectus perdit feudum, & illud deuoluitur ad dominum, cum diſtinctione tamen.*
2 *Mutus uel aliter imperfectus a natura, non ſuccedit in feudo.*
3 *Vaſallo, qui feudo priuatur ob ſuperuenientem imperfectionem, tenetur dominus ſubuenire de fructibus feudi.*
4 *Secundogenitus ſuccedit in maioratu, quando primogenitus efficitur furioſis.*
5 *Vaſallo quando ſit exequutio in fructibus feudi, dimitti debet tantum quantum ei neceſſe eſt pro victu.*
6 *Pater diſsipans fideicommiſſum, licèt cogatur ante diem illud reſtituere, eſt tamẽ de fructibus alẽdus.*
7 *Prælatus ſine culpa depoſitus, alendus eſt de fructibus beneficij.*
8 *Vaſallus inhabilis ex proprio delicto non habet alimenta de fructibus feudi.*

Quæſtio LVIII.

MVTVS vel aliter factus imperfectus, &
1 inhabilis ad ſeruiendum, amittit † feu-
dum, quod acquiſiuerat, cum diſtin-
ctione tamen, & illud reuertitur ad dominum,
c. 1. §. fin. in tit. epiſcop. uel abba. & ſi ſit mutus
2 vel inhabilis natura, † non ſuccedit in feudo ſuo-
rum maiorum, c. 1. an mutus. quod uerum, ſi feu
dum ſit pingue, & ipſe non habeat aliunde, do-
minus tenetur ei miniſtrare alimenta de fructi-
3 bus † feudi, ut probatur in d. c. 1. §. fin. ubi Aluar.
col. 2. in 2. not. uer. nota æquitatem, dicit conſue
tudinem feudorum humanitatem, & æquitatem
continere, quia in omnibus caſibus, quibus ali-
quis ob morbum perpetuũ feudo priuatur, man
dat illi alimenta exhiberi, ſi non habet aliunde;
ſequitur Paris de Puteo in compend. feud. Iſern.
in tit. 6. col. 2. ubi dicit id fieri ex magna æquita
te, & in honorem prioris uaſalligij, argumento l.
vnius, §. 2. ff. de qq. & l. ſed neque. ff. đ lib. agnoſ.
idem uoluit Gofred. in paraphraſi feud. ad Iſern.
in d. c. 1. col. ult. tit. an mutus, Zaſ. d. tracta. feud.
par. 7. ver. porrò uidendum eſt, folio mihi 117.
ubi latè diſputat, quando mutus priuetur feu-
do, uel non ſit illius capax, Capic. in ſua inue-
ſtitu. feuda. titu. feudatarij habiles, colum. ſe-
cunda, uer. mutus, uel aliter imperfectus. addo
Bald. in l. unica, §. ſed ſcimus, C. de latina lib.
tollen. Aretin. in l. ſi quis non, colum. ſecunda, ff.
de acquiren. hæred. & hoc de muto alendo, po-
nunt omnes Doctores ſupracitati in quæſtio-
ne, an uaſallus alat dominum, Camer. in repet.
cap.

cap. imperialem, de prohib. feudi alien. per Feder. ver. hoc itaque iacto fundamento.ibi,tertio, quia in feudis,folio mihi 150. vbi dicit tex.in d. c.1.§.fi.eſſe ſingularem: quia licèt mutus a ſucceſſione excludatur, tamen pietatis cauſa ex æquitate datur ſibi victus ex fructibus feudi, Paris de Puteo de feu. reintegrat. cap.40. in fi. ubi infert ꝙ in regno, in quo per conſtitutionē dantur alimenta fecūdo genitis, ſeu vt ipſi dicunt, vita militia, clericus vel etiam prælatus habebit illa alimenta, quia ſuccedunt loco portionis ſibi ſpectātis in feudo, & idem dicit in quocunque inhabili ad ſucceſſionem feudi, qua ratione idem dici
4 poſſet † in ſecundogenito, qui ob furorem primogeniti ſuccedit in maioratu, ſecūdum Socin. in conſ.47. volum.3. vt ſcilicet habeat alimenta ex illis bonis, & Camerar. in loco prędicto dicit,
5 idem eſſe in vaſallo, † cōtra quem fit exequutio in fructibus, quod ſcilicet dimitti debeat illi quātum ſufficiat pro alimentis, ne cogatur mendicare: ſimile videmus in patre grauato onere fideicommiſſi, qui ſi diſſipat bona, cogitur ante diem illa reſtituere, ita tamen quòd ex eis præſtentur
6 † alimenta ſibi, ut eſt tex. in l. Imperator, in fi. ff. ad Trebellia. vbi Caſtr. nume.4. Alex. nu.5. & 6. & dicit Imola ibi, quod eſt caſus ſingularis, qui non reperitur alibi, Lupus in cap. per veſtras, in tertio notab.§.17.num.12. de donatio. inter uir & vxor. dixi in conſilio 116. numero 24. idem
7 videmus in prælato † depoſito ſine culpa, qui eſt alēdus de fructibus beneficij, c.1. & c. presbiterū, de cler. ægrotan.

Intellige tamen hanc concluſionem procedere, quando inhabilitas procedit ex defectu na-
8 turali, ſecus ſi ex delicto vaſalli † proueniat, ita explicat Camerar. dicto capitulo, imperialem, d. folio 150. per ea, quæ ponit Præpoſ. in c. præter hoc, 32. diſtin.

SVMMARIVM.

1 *Prædicatores verbi Dei alendi ſunt a populo.*
2 *Spiritualia ſeminans metere debet temporalia.*
3 *Sacerdos gratis miniſtrare debet ſpiritualia, ſi habet de ſuo.*
4 *Simoniam committit, qui pro miniſterio ſpiritualium aliquid ſibi dari paciſcitur.*
5 *Sacramenta gratis ſunt miniſtranda.*
6 *Sacerdos pauper uictum ſibi quærere debet ex aliqua laudabili arte.*
7 *Prædicare tenetur verbum Dei, quicunque eccleſiam curatam regit, vel adminiſtrat.*
8 *Prædicare ne rector eccleſiæ teneatur per ſe, vel per alium, induci non poteſt conſuetudine.*
9 *Expendens pro alio in rem, quam alius erat gratis facturus, non repetit.*

Quæſtio LIX.

1 PRædicatores, qui Dei verbum populo declarant, alendi ſunt † a populo, c. Apoſtolicus, 16. q.1. & §.1. 23. q.1. per quæ iura ita dixit Specul. in tit. qui fil. ſint legitimi, §.fi.nu.25. Alphonſ. de Caſtro lib.9. aduerſ. hæret. pag.16. & 8. Cordub. in d.l. ſi quis a liberis.§. & ſi impubes, num.29. ff. de lib. agnoſcend. dignum eſt enim quòd metant tem-
2 poralia, † qui ſeminat ſpiritualia, ut inquit Apoſto. ad Corint. cap.9. & ponitur in c. cum officij, de præſcrip. & apud Matth. capit. 10. dignus eſt operarius cibo ſuo, & Lucæ 10. ibi, eadem autē domo manete edentes &c. & niſi ad ſuſtentationem victus darentur prædicatoribus ſtipendia, deſererent verbum Dei, ut ex Thoma dicit Præpoſ. in capitulo, ordinationes, numero 7.1. quæſtio.prima.

Hæc uerò intelligenda ſunt in prædicatore, qui non habet aliunde: at ſi haberet de proprio, nihil poſſet loco alimentorum exigere, quia gra-
3 tis ſacerdos † debet miniſtrare, quando habet de ſuo, glo. in c. ſuam nobis, in uer. exequijs, & ibi not. Abb. nu.1. de ſimon. vbi qui ab inuitis ali-
4 quid exigit † per conuentionem, ſimoniam committit, quia debet ſpiritualia gratis impendere, ſequitur Anan. numero 1. & ſemper ſacramenta
5 † ſunt gratis miniſtranda, ſecundum Caſtr. in cōſ.296. colum.2. volum.4. Dec. in conſ.215. colum.1. & ubi ſacerdos non habet ex ſuis redditibus, debet non populum grauare, ſed uictum ſi-
6 bi quærere † ex laudabili aliqua arte vel exercitio, ſecundum Abb. in d.c. ſuam nobis, nu.10. puta docere pueros, ſcribere, uel quid ſimile, nō indecorum facere, & præcipuè ſi ſit curatus loci,
7 quia talis rector, uel adminiſtrator † tenetur prędicare verbum Dei, clem. dudum, circa med. ubi not. Cardin. in verſi. verum, in princ. de ſepultu. & dicit glo. in clem.1. in uer. officia, de regular. quòd prædicare eſt officium curæ, Cardin. dicta clem. dudum. & dicit Abb. in c. inter cætera, nu.1. de off. ordin. quod & ſi ſit proprium epiſcopi munus, tamen ad illud tenetur quicunque habet curam animarum, & idem Abb. in c. quod Dei, nume.2. de ſta. monach. inquit eſſe officium parochialis presbyteri prædicare, idem ait in capit. quam ſit, de Iudæ. ſequitur Anan. Felin. in c. excommunicamus, nume.4. de hęret. & dicit Ripa in conſilio 26. nume. 44. non poſſe induci con-
8 ſuetudine quòd eccleſiæ rector † per ſe, aut per alium minimè teneatur prædicare, quia eſſet animabus perniciosa, & nouiſſimè id ſancitum eſt Trident. Sinodo, ſeſſio. quinta, in reformat. cap. ſecundo, & ſeſſio.24. de reformat. cap.4.

Intellige etiam in eo, qui prædicat in diebus non ordinatis ab Epiſcopo, vel ſinodalibus conſtitutionibus: qui enim verbum Dei ijs diebus explanat, debet alimēta recipere a parocho, qui ad id tenetur, non autem grauare populum, quia dicitur ſublimare parochum ad id obligatum,
faciūt, quæ dicemus infra de vicario, uel alio ſubrogato loco curati infirmi uel abſentis, cui alimenta exhibenda ſunt ab eo, cuius uices gerit,
9 faciunt etiam, quæ † dicuntur in l.2. in fi. ubi Doctores, C. de neg. geſt. ubi nō dicitur utile geſſiſſe negocium, qui impendit in eam rem, quam alius gratis erat facturus. An autem ualeat conſuetudo, quod populus miniſtret cibaria prædicatori

catori ad ėxonus curati, & an ualeat conſuetudo
dandi prædicatori certum quid ultra alimenta,
dixi in conſ. 254. nunc ſub prælo. At ſi Illuſtriſſi-
ma Cardinalium congregatio ad ſacri Triden.
Concilij interpretationem deputata aliquid de-
clarauit, illud erit pro lege ſeruandum.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos ali debet de bonis eccleſiæ, cui ſeruit.*
2 *Parochiani alunt curatum, quando eccleſia eſt pauper.*
3 *Sacerdos denegare poteſt ſacramenta, ſi parochiani recuſant ei ſubuenire in neceſsitatibus.*
4 *Curatus deſerens propria authoritate curam animarum poteſt puniri.*
5 *Parochiani non alunt curatum pauperem, qui poteſt ex laudabili arte uictum quærere.*
6 *Elemoſinā ſi populus conſueuit erogare ſacerdoti uel eccleſiæ, cogi pōt officio iudicis ad perſeuerādū.*
7 *Elemoſinam ſi parochiani negent, non ſubtrahantur eis ſpiritualia.*
8 *Elemoſinam præſtare cogitur populus iuxta ſolitum, ſi conſuetudo habuit uoluntarium, non neceſſarium initium.*
9 *Conſuetudo inducitur fauore eccleſiæ in ijs, quæ ſunt facultatis, ſi actus ſint longo tpe continuati.*
10 *Tempus fauore eccleſiæ eſt modus inducendi obligationem.*
11 *Vicarius eccleſiæ ali debet de fructibus beneficij illius, cuius uices gerit.*
12 *Ordinatus ali debet ab epiſcopo ordinante ſi non habet aliunde.*
13 *Epiſcopus non debet aliquem ad ſacros ordines promouere, niſi habeat unde uiuat.*
14 *Ordinatus alendus eſt ab eo, qui illum inſtigauit ad ſuſcipiendum ordines, ſi eſt pauper.*
15 *Sacerdos qui extra patriam uocatur ad officia uel miniſtrandum ſacramenta, ali debet.*

Quæſtio LX.

SACERDOS regulariter alimenta ſu-
1 mit de bonis † eccleſiæ, cui ſeruit, ſi bo
na habeat, c. extirpandæ, & c. cum ſe-
cundum Apoſtolum, de præben. & in Authen.
vt determin. ſit numer. clerico. col. 1. Specul. in
tit. qui fil. ſint legiti. §. fin. num. 23. quod ſi eccle
ſia non habet bona, uel redditus eius ita ſunt te-
nues quòd non ſufficiunt, parochiani tenentur,
2 † glo. in cap. omnis Chriſtianus, de conſecrat. di-
ſtinc. 1. Abb. in cap. de rectoribus, nu. 6. vbi not.
alij, de cleri. ægrot. qui enim ſeminant ſpiritua-
lia, iuſtum eſt quod metant temporalia, d. c. cum
ex officij, in fi. de præſcrip. immo ſi recuſent pa-
rochiani ei ſubuenire in neceſſarijs, poteſt ſacer-
3 dos † ſacramenta denegare, ſecundum glo. in d.
c. omnis Chriſtianus, in glo. 1. argumento cap.
cum ſit, de ſimon. intelligendo tamen cum au-
thoritate epiſcopi, quia ſi curā aĩarum deſereret
4 propria authoritate, † poſſet puniri. ita gl. illā de
clarāt Io. And. But. & Abb. in rub. extra de paro
ch. Felin. in c. ueniens, extra de teſtibus. col. 2. Re
buff. in tracta. congr. portio. quæſtio. 12. nume.
94. Abb. in c. ſuam, nu. 11. de ſimon. Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis. §. & ſi impubes, nu. 27. &
31. in fi. ff. de lib. agnoſ. Quintil. Mand. conſi. 8.
nu. . . . Intellige tamen quod non teneantur pa-
rochiani alere clericum, qui habet beneficium,
5 licet tenui † redditus, ſi poteſt ex honeſto aliquo
exercitio lucrum quærere, cap. clericus uictum,
ubi glo. 91. diſtinc. eodem enim modo ſibi pro-
uidebat Paulus Apoſtolus, c. cum Apoſtolus, de
cenſib. & debet ſibi imputare ſacerdos, qui tenue
beneficium acceptauit, Abb. in d. c. ſuam, nu. 10.
de ſimon. ubi adducit ſimile de filio induſtrioſo,
qui non eſt alendus a patre, d. l. ſi quis a liberis.
Quòd ſi conſueuit populus aliqua ſacerdoti cō-
ferre per elemoſinam, cogitur in ea conſuetudi-
6 ne † per iudicis officium perſeuerare, quia lauda-
bilis eſt, cap. ad Apoſtolicā, de ſimon. ubi Abb.
in fi. declarat procedere non ut ceſſante populo
7 ſubtrahantur illi ſpiritualia, † ſed ut cogatur poſt
recepta ſpiritualia conferre, iuxta ſolitum, idem
voluit Bart. in l. priuilegia, C. de ſacroſ. eccleſ.
Butr. Cardin. & Abb. in rub. de paroch. num. 3.
Abb. in c. ad abolendam, colum. pen. de ſepul-
tur. Gofred. Rom. Io. Fab. Anan. Salic. Dec. &
alij citati a deciſ. Pedem. 99. num. 17. 20. & ſeq.
Roman. Corſet. Felin. & Iaſ. quos citat Cordub.
d. §. ſi impubes, nu. 30. id quod intellige, quan-
do conſuetudo habuit uoluntarium initium, ſe-
8 cus † ſi uiolentum, uel coactum, ut dicit Abb. in
d. cap. ad apoſtolicam. & prædictorum ratio eſt:
quia fauore eccleſia inducitur conſuetudo in
9 his, quæ ſunt facultatis ſi actus ſint longo † tem-
pore continuati, cap. ueniens, il primo, ubi Abb.
in 4. not. de teſtib. multos citat deciſ. Pedem. 99.
nume. 44. & ſequenti, & hoc dicit ſingulare Mar
ſil. ſing. 192. & licèt tempus non ſit modus in-
ducēdæ obligationis, tamen fallit eccleſiæ fauo-
10 re, † vt probatur in l. 1. C. de fideicom. quam ſin-
gularem dicunt ibi Cin. Bal. Ang. & Caſtrẽ & li-
cèt ille tex. loquatur de alimentis, trahitur tamē
11 ad eccleſiā, † ut per Ang. & Iaſ. in l. 2. C. de fidei-
com. cum multis apud Tiraquell. in tracta. de
pia cau. priuileg. 60. & quod dictum eſt de cu-
rato, quod alatur de fructibus beneficij, idem
eſt in vicario, ut quia dari ei debent alimenta ex
fructibus beneficij eius, cuius uices ſupplet, cap.
de monachis, de præben. clem. 1. de iure patron.
glo. in extrauag. execrabilis, in uer. temporales,
de præben. & eſt Ioan. 22. Rebuff. d. tracta. de
congr. portio. quæſtio. 2. num. 11. Cordub. loco
prædicto, nume. 31. hæc in clerico beneficiato,
vel curato, & ſi nullum habeat beneficium, uel
tenue & curam non gerat animarum, ſacerdos
12 alendus eſt ab epiſcopo, qui illud ordinauit, † ſi
non habet aliunde, cap. 2. & cap. cum ſecūdum,
de præben. Specul. in d. tit. qui fil. ſint legit. §. fi.
nume. 24. Abb. d. cap. ſuam, nume. 11. non enim
debet epiſcopus quemquam ordinare ad ſacros
ordines, niſi habeat beneficium, uel patrimo-
13 nium ſufficiens † pro vitæ ſuſtentatione, cap. nō
liceat, c. epiſcopus, & c. tuis quæſtionib. de præ-
ben.

ben.c.ſi epiſcopus,eod.tit. in 6.vbi Archid. po-
nit qualiter ſint præſtanda alimenta, & idem fa-
cit Imola ĩ d.c.epiſcopus,de præbẽ.& ponit Ber
tran.in conſ.15 1.nu.1.& ſeq.uol. 2.& dicit idẽ
eſſe in eo,qui aliquem inſtigauit ad ſuſcipiẽdum
14 ſacros ordines,† quia cogi poteſt ad miniſtrãdũ
omnia neceſſaria,idem quoad epiſcopum ordi-
natorẽ uoluit Quintil.Mandoſ.in cõſ.13.ſi uerò
ſit alẽdus ſacerdos, qui uocetur ad exequias vel
miniſtrandum ſacramenta extra locum ſuæ ha-
15 bitationis,poteſt operas ſuas locare, † quia aliàs
non cogitur exire patriã,ut uoluit glo.in c.præ-
cipimus,21.quæſt.2.& glo.in c.ſuam, de ſimon.
quæ tamen intelligit, quando ille ſacerdos non
habet de proprio, ſed Abbas ibi in fi.dicit quod
etſi habeat aliunde, poteſt tamen conuenire in
compenſationem damni quod patitur propter
ſuam abſentiam.idem tenet Anan. nu.8. qui ta-
men poſt Io. de Fan.quem citat,vult quod ſacer
dos poſſit libere operas ſuas locare prælato, qui
vel abſuturus eſt,vel eſt infirmus,uel aliter impe
ditus,non poteſt eccleſiæ ſuæ miniſtrare neceſſa
ria, & in loco prædicto Anan. ſequitur Abbatẽ
in omnibus fermè ſupradictis, & hoc ultimo ca
ſu non eſt mirum ſi ſacerdos conductus ad exe-
quias conſequitur alimenta,quia hoc eſt regula-
re in quocunque locante ſuas operas alij, ut di-
cam infra,& in epiſcopo exeũte ſuam diœceſim,
vide etiam Bal.in c.ad aures,nu.4.de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Decuriones nõ aluntur a Ciuitate,niſi quando lapſi ſunt facultatibus.*
2 *Sindicus Ciuitatis non eſt ab ea alendus,dum ciuitatis geſſit negocia.*
3 *Procurator uel negotiorum geſtor non eſt alendus a domino,dum illius tractat negotia.*
4 *Procurator repetit a domino expenſas factas circa expeditionem negotij ſibi demandati.*
5 *Sindicus,procurator & alij recipiunt ab uniuerſitate uel domino alimenta quando exeunt patriam.*
6 *Tutor ali debet a pupillo quando exit patriam.*
7 *Procurator,ſindicus et alij aluntur a domino quando extat conſuetudo.*
8 *Conſuetudo eſt maxima pars iuris quo utimur.*
9 *Conſuetudo æquiparatur iuri naturali.*
10 *Procurator,ſindicus,& alij ſunt a domino alendi, quãdo coguntur res proprias deſerere pro alienis.*

Quæſtio LXI.

NONNVLLAE ſunt perſonæ, quæ alie-
na gerunt negocia,vt ſindici,aut decu
riones,procuratores,negociorum ge-
ſtores,& ſimiles perſonæ:an eis dum ſunt in ſer-
uitijs Ciuitatis, vel domini exhiberi debeant ali
1 menta,& ſanè decuriones†regulariter non aluñ
tur a Ciuitate, niſi in ſubſidium, quando lapſi
ſunt facultatibus,eſt tex.in l.decurionibus.ff. de
decurion.Io.de Plat.in rub.C.eod. tit.lib.10. in
fi.Specul,in tit.qui fil.ſint legit.§.fi.nu.20. ſindi
cis uerò vniuerſitatis vel conſulib.non ſunt præ-
2 ſtanda†alimenta,dum tractant publica negocia,
ita Guid.Papæ q.68.vbi dicit ĩ eis idem omni-
no eſſe quod in tutore:gerunt enim perſonale of
ficium,ideſt ſolicitudinem, & vigilantiam circa
res alienas abſque erogatione proprij patrimo
nij,Bar.& alij in l.placet. C. de ſacroſ. eccleſ. &
ibi Guido Papę infert,quod eis nullum debetur
ſalarium, idem eſt in negociorum geſtore,pro-
3 curatore†& mandatario,ut per Guid.Papę d.q.
68.& aduerte,quia & ſi dicatur ibi quod repetũt
4 ſumptus† factos, tamen intelligitur de his qui
erogarunt circa expeditionem rei geſtæ uel
demandatę,ut in uecturis equorum,& alijs.ita lo
quitur l.2.§.fi.ff.de neg.geſt.& l.idẽque §.idem
Labeo. ff. mand. hæc tamen intelligenda ſunt,
quando pro expeditione non exeunt patriam,
5 at ſi cogãtur exire,†arbitror quod eo caſu reci
piant alimenta,argumento d.§.Labeo, ubi repe
tit uecturam equorum,ergo multo magis repe-
tet impenſas uictus, & hoc tenet Bal.in l.etiam,
nu.1. C. mand.facit l.1.§. ſi pupillus.ff. de tute.
& ration.diſtr.vbi tutor habet uictum, quando
6 exit†patriã, & dixi ſupra in quęſtione, an tutor
alendus ſit a pupillo.
Secundò intellige, vt non procedat quando
7 extaret conſuetudo,quia ea tunc†attenditur, ſe-
cundum Guid.Papę d.quæſtio.68.& conſuetu-
dinem ſeruari reuocat prætor ad ſuam ſolicitu-
dinem,l.1.C.quæ ſit longa conſuet. & conſuetu
8 do eſt maxima†pars iuris,quo vtimur.§.ex non
ſcripto,Inſtit.de iure natur. gent.& ciuili, & æ-
9 quiparatur iuri† naturali, Bald.conſ.318.col.fi.
volum. 2. ubi quod tamquam matri adhibenda
eſt reuerentia, & uidi ego ſeruari,licèt multum
indiſcretè in locis huius patrię,quod Sindici, &
Conſules dũ occupantur circa publica negocia
alimenta publicis expenſis recipiũt in caupona.
Declara tertiò non procedere, quando nego
cia demandata cogerent ſindicum, procurato-
rem, & mandatarium ad deſerendum res pro-
10 prias,& eum†continuè diſtraherent, quia eo ca-
ſu crederem uictum eſſe a domino miniſtrandũ,
per ea quæ ſupra dixi in tutore, & faciunt quæ
dicam infra de operario.an uerò deduci debeat
id, quod negociorum geſtor, uel procurator
circa alimenta ſua domi expendiſſet, dicam in-
fra de teſte.

SVMMARIVM.

1 *Teſti prouidendum eſt de uictu a producente.*
2 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
3 *Militare nemo cogitur proprijs ſtipendijs.*
4 *Teſtes aluntur de publico quando in cauſa proceditur per inquiſitionem.*
5 *Teſtis,qui auocatur a proprijs negotijs poteſt exigere aliquid ultra alimenta.*
6 *Teſtis,qui itinerando incidit in latrones non recuperat à producente damnum quod eſt paſſus.*
7 *Teſtis ab utraq; parte productus,ẽ ab utraq; alẽdus.*
8 *Teſtis ali debet a ſolo producente primo,licet poſtea ab alia parte producatur.*

9 *Teſti*

9 *Teſti ſolui debent expenſa pro tempore, quo uadit, ſtat, & redit.*
10 *Teſti danda eſt pecunia pro expenſa antequam exeat domum, & iter arripiat.*
11 *Teſtis quando a ſponte ſoluente capit aliquid loco damni, quod eſt paſſus, non dicitur corruptus.*
12 *Teſtis morbo correptus in itinere, curari debet expenſis producentis.*
13 *Teſtis reſtituit quod a principio exegerat, ultra id quod contigit poſtea expendere.*

Quæſtio LXII.

PRODVCENS teſtem tenetur ei neceſſa-
1 tia pro† uictu ſubminiſtrare. l. quoniam
liberi, C. de teſtib. l. eos, C. de appell. c.
ſtatutum, §. penult. de reſcrip. in ſexto, quia offi-
2 cium ſuum † non debet eſſe damnoſum, l. ſed &
ſi quis. ff. quemad. teſtam. aper. & non debet ia-
cturam ſentire pro alieno commodo, l. ſi quan-
do, C. de teſtib. & ita tenent glo. in capitulo 2. in
uer. producētis, de iudic. in 6. Cin. d. l. quoniam
3 liberi, in principio, ubi quod nemo† cogitur mi-
litare ſuis ſtipendijs, Bal. ibi, Salic. & alij, idem
voluit Bal. in capitulo primo, de teſtib. numero
ſecundo, vbi quod teſtis poteſt recipere expen-
ſas omnes, quas facit eundo & redeundo, & in-
fert quòd quando proceditur per inquiſitionē;
4 reſpublica facit † expenſas teſtibus, & manda-
tur maſſario communis, quod eas faciat, argu-
mento l. mulier, ff. de capti. & poſt. reu. l. cum
nauarcorum. C. de nauib. & nauicu. lib. 11. &
ſubdit etiā ꝙ teſtis conſequi poteſt aliquid ul-
tra expenſas in recompenſationem eorum, quæ
5 †perdit, quando auocatur a ſuis negociis, ſequi-
tur Felin. ibid. nume. 2. ubi uterque concludit,
quod ſi teſtis in itinere expoliatus fuit a latro-
6 nibus, in quos incidit, non† recuperat damnum,
quod eſt paſſus, & admonet Felin. loco prædi-
cto, quod ubi teſti ſoluuntur expenſæ uel quid
aliud quantumuis licitum, id fiat ſciente iudi-
ce ad euitandum omnem ſuſpicionem, Guido
Papæ in quæſt. 68. numero 5. dicit quòd teſti
dari debent a producente ſumptus conuenien-
tes. & licet eſſe non debeat in lucro, debet tamen
prӕſeruari a damno, & infert quod ſi eſſet labora
tor conſequetur ſalarium ultra expenſas, & ita
ſeruat ſtilus illius curiæ, & quod expēſæ debean
tur, tenuit Amanell. in ſing. 14. & ante eos hoc
voluit Specul. in tit. de teſtib. §. qualiter, nu. 12.
ver. teſtes autem, & ſequitur ibi Ioā. And. Ang.
conſ. 245. nu. 4. Franch. in c. ſtatutum. §. pro ferē
do, col. 1. de reſcrip. in 6. latè probat Crot. in tra
cta. de teſtib. nu. 406. uer. ſecundo vero caſu, Bo
logn. in conſ. 27. nu. 13. deciſ. Pedem. 46. per to-
tam, ubi omnino uideatur pro tota præſenti quӕ
ſtione, Archid. d. c. ſtatutum, nu. 12. de reſcrip. in
6. quod procedit etiam quando ab una tantum
producitur parte: quod ſi ab vtraque parte pro-
7 duceretur, utraque deberet concurrere† in ſoluē
dis expenſis, attento quod negocium eſt com-
mune, argumento l. ex parte, in princ. ff. famil. er
ciſ. & l. 4. §. in iudicio, ff. fin. regund. ita Bald. in l.
eos. §. ſi quidem, in fi. C. de appellatio. ubi dicit
quòd hoc caſu, ex quo plures ſunt contribuen-
tes, teſtis habebit pinguiores expenſas, hoc etiā
uoluit Frāc. in d. §. pro ferendo, col. 1. uerſiculo
in gl. in ver. producente, in fi. Crot. d. nu. 406. in
princ. & idem quando iudex ex officio examina
ret, ſecundum Bal. in l. uerba, C. de adult. Crot.
loco prædicto, nu. 412. & ſi poſtquam ſunt pro-
ducti ab una parte, producantur ab alia, erit ex-
8 penſa miniſtranda a † ſolo producente, ita dicit
Cinus poſt Iac. de Are. in l. nimis, in fi. C. de te-
ſtib. ubi etiam Bal. idem uoluit, Salic. in d. l. quo
niam liberi, in prin. Franch. in d. §. pro ferendo.
Adde quòd expenſæ debentur pro tempore,
9 quo vadit, ſtat, & redit, †ut eſt tex. in d. c. ſtatutū,
§. pro ferendo, ubi Franch. infert ad ſaluum con
ductum, qui concedi debet non ſolum pro eun-
do, ſed etiam pro ſtatu, & reditu, Salic. d. l. quo-
niam liberi, nu. 1. Crot. d. nu. 406. uer. ſecundo ca
ſu. & quando procedit per inquiſitionem de pu
blico præſtantur, ut per Bal. d. cap. 1. alios citat
Crot. d. nu. 412. fortius dicit Io. And. ad Specu.
10 in d. §. qualiter, nu. 12. quod expenſæ ſunt† teſti
miniſtrandӕ antequam iter arripiat, niſi produ-
cens uellet exhibere per ſe, uel per miniſtrum
ſuum, quia eo caſu poteſt, ex quo unus eſt pro-
ducens. aliud eſſet ſecundum eum, ſi plures eſ-
ſent producentes, ut c. cum inſtantia, in fi. de cen
ſib. quem ita declarat, ex quo particularis exa-
ctio multa habet incommoda, l. planè. ff. famil.
erciſ. & primā deciſionem probat tex. in l. pen.
C. de teſtib. per quam ita dixerunt Pet. & Cin. in
d. l. quoniam liberi, nu. 5. uer. 3. quæro. ubi di-
cunt dandas eſſe expenſas antequam teſtis pe-
dem moueat de ſua domo, ſequitur Salic. ibi, nu.
2. qui tamen facit mentionem de Io. And. Fran-
ch. d. §. pro ferendo, in princ. ubi neminem citat,
Crot. d. nu. 406. ver. ſecundo verò caſu. vbi ſolū
aduocat Io. And. & quod dixi ſupra, teſtem non
recuperare, quæ ſibi ablata ſunt a latronibus in
itinere, approbatur etiam a Fran. in d. §. pro fe-
rendo, col. 1. in fi. ver. ſed an teſtis poſſit petere.
ubi poſt Bal. in l. fin. in fine, C. de fruct. & lit. ex-
pen. dicit quòd nulla alia damna conſequitur,
quia eſſet litigantibus nimis damnoſum, & ad-
ducit in ſimili de aduocato, & dicit ibi Franch.
eſſe menti tenendum, quia multoties erratur: nā
recipiendo aliquid in hanc cauſam teſtis dicere-
tur corruptus, & non probaret, alii citantur a
Croto, d. nu. 411. ſed in hoc quod dicit de cor-
ruptione contrarium uult Bald. in cap. 1. num.
2. de teſtib. ubi inquit quòd de rigore iuſtitiæ
11 non poteſt exigere, † ſed ſi ſoluatur ſibi damnū
ex curialitate poterit recipere nec infringitur te
ſtimonium. §. inter cauſas. §. non omnia. ff. mād.
l. ſi ſeruus. §. quod uerò. ff. de furt. & ſequitur Fe-
lin. ibi, colum. 1. numero ſecundo, & placet mihi
hӕc ſententia, quia eſt rationabilis, & habet an-
nexam ӕquitatem, quando tamen conſtat de
damno, & damni quantitate, ſecus ſi quæſito
fortè eo colore teſtis ſub uocabulo damnorum,
aliquid reciperet. & ratio eſt quia teſtis non di-

citur

citur lucrum aliquod facere, ſed recuperare,
quod ſibi abſuit. aliter pro deciſione diſtinguit
Crot.in loco prædicto,cuius diſtinctio habet co
lorem rationis, & ibi in uer.retenta iſta, uult ꝙ
12 ſi contingat in itinere teſtem corripi† morbo ali
quo,curari debeat expenſis producẽtis, id quod
non proſequor, quia concernit modum alen-
di. Aduerte,quia dixi quòd teſtis habere debet
pecuniam pro expenſa antequam moueat pe-
dem de dnmo, quod ſi producens ſoluiſſet a
principio pro decem diebus, & teſtis foret ſo-
lum moratus pro quinque,tenetur,quod ſuper-
13 eſt teddere, † quia non debet lucrum facere, ut
dicit Guido Papæ d.quæſtio.68.ita Ioan. And.
ad Specul.d.§.qualiter,nu.12.in fi.per tex.in l.
creditor,§.ſi inter, il 2.ff.mand.Caſtr. d. l. qm̃ li
beri,Crot.d.nu.410.& ex prędictis agnoſci pote
rit,quid ſi quid modicum recepit teſtis pro expẽ
ſis & durauit longiori tempore ſuper hoſpitio.

SVMMARIVM.

1 *Iudici uel notario a iudice tranſmiſſo præſtanda ſunt alimenta ubi accedunt ad examinãdũ teſtes.*
2 *Actus fieri debet expenſis illius, qui petit illũ fieri.*
3 *Expenſam actus ſoluit,qui actum fieri inſtat.*
4 *Salarium conſultoris ab eo ſolui debet, qui petit cauſam expediri cum ſapientis conſilio.*

Quæſtio LXIII.

SI EVTI teſti producto pars producẽs
tenetur expenſam miniſtrare, queãd-
modum in proximè pręcedenti qõne
annotauimus, ita quando ſic exigente negocio
1 index†ipſe accedit uel actuariũ mittit ad exami-
nandum teſtẽ,ſibi, vel notario alimẽta ſunt exhi
benda,eſt textus expreſſus in c.2.§.ſed cũ neceſ-
ſariũ,vbi gl.in uer.producẽtis,de iudic.in 6.vbi
ẽt gl. in ver. accedat. Et duę ſunt rõnes: prima,
quia ſicuti pars ex teſtiũ examine ſentit commo
dum, ita dẽt ſuſtinere expenſam,l. ſecundũ natu
ram,ff.de reg. iur. & ſemper actus fit ſumptibus
2 †eius,cui prodeſt, Arch.c.filijs.15.q.7.Cardin.ĩ
clem.cauſã,q.20.de electio.Felin.c.1.col.pen.&
fi.de libelli oblat.Scd̃a eſt,quia cũ aliquid a iudi
3 ce fit id expediri dẽt expẽſis† eius,qui petit actũ
fieri,l. prętor ait.§.1.ff.de eden. iõ Specul. in tit.
de aſſeſſor.§. ſalariũ,uer.quid ſi alter litigatorũ,
dicit ꝙ pars petens cauſã decidi cum ſapientis
4 conſilio,†dẽt ſoluere totũ ſalariũ,ſequitur Bal.d.
l.prętor ait, Bal. in l.4.§.in iudicio.ff.fi.regund.
Bar.& Alex.in l.ſi poſtulaſti, in fi.ff.de adult. ubi
dicnnt quod ſi motu proptio iudex vult cõſiliũ
ſapientis,mittit cõib.expenſis partiũ:ſi verò alte
ra partiũ reqnirente illã cogit ad ſalariũ,quæ cõ
cordia tollit contradictionẽ Bal.in l.hac lege.C.
de ſent.ex breuic.recit.q̃ ſequitur Iaſ.in d.l.ꝑtor
ait,§.1.nu.10.& diſtinctionẽ prædictam probat
Crot.in tracta.de teſtib.nu.412.& iõ in propoſi-
to,cũ iudex ipſe vadar,uel notariũ mittat ad exa
men teſtis petente parte, & ad illius commodũ
tenet̃ pars expẽſas dare, & hoc voluit ẽt Bal.ĩ d.
l.ꝑtor ait,in prin.& Iaſ.§.1.nu.9.Aret.in l.ſi hi q,
car.vlt.de teſtib.Feli.in c.1.col.9. de lib.oblatio.
Crot.in d. tracta.nu. 409. vide oĩno Granat. ad
Veſtr. lib.6.nu.15.Boer. in deciſ.303.nu.5.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non exigit a diœceſanis impenſam, quam facit in exercendo ſuum munus.*
2 *Facere qui debet, proprijs expenſis facere tenetur.*
3 *Epiſcopus accedens ad conſecrandum eccleſiam cõſequitur alimenta ab eccleſia, ubi ampliatur.*
4 *Epiſcopus conſecrans eccleſiam non conſequitur alimenta ab ea, ſi non habet pro ſe.*
5 *Epiſcopus, an conſequatur alimenta ab eccleſia reconcilianda, uel reconſecranda.*
6 *Epiſcopus viſitando récipit alimenta ſeu procurationem ab ijs, quos viſitat.*
7 *Epiſcopus viſitans non recipit itineris alimenta ab eccleſijs, per quas tranſit.*
8 *Epiſcopus non recipit alimenta itineris ab eccleſia, ad cuius uiſitationem accedit.*
9 *Viſitator apoſtolicus conſequitur alimenta itineris ab eccleſia uiſitata.*
10 *Epiſcopus viſitans impendit de proprio, ſi eccleſia uiſitata eſt pauper.*
11 *Eccleſia pauper licèt eximatur a ſoluenda procuratione, tamen ſi ſequenti anno efficitur diues, ſoluit pro vtroque anno.*
12 *Epiſcopus viſitans conſequitur expenſas, etiam ſi eccleſia ſit in eadem Ciuitate.*
13 *Viſitator quicunque alendus eſt ab ijs, quos viſitat.*
14 *Prælatus cui iure uel conſuetudine competit ius viſitandi, conſequitur alimenta a viſitatis.*
15 *Viſitatori deputato ab epiſcopo ſubminiſtrandæ ſunt expenſæ.*
16 *Viſitator deputatus ab epiſcopo, cõſequitur pro expenſa quantum eſt ſibi neceſſarium, nec attenditur quid fuiſſet neceſſarium epiſcopo.*
17 *Epiſcopus ſi procurationem exigere non poteſt ſine ſcandalo alit de proprio.*
18 *Teſtes ſinodales, qui de ordine epiſcopi viſitant diœceſim aluntur ab eccleſijs viſitatis.*
19 *Epiſcopo conuocato ad ordinandum, uel aliud extra diœceſim faciendum, dantur alimenta ab ijs, qui euocarunt eum.*
20 *Filius exhæredari poteſt non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex alijs ſimilibus.*
21 *Vaſallus priuatur feudo non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus.*
22 *Dos repeti poteſt matrimonio conſtante ex cauſis non expreſſis, ſed ſimilibus.*
23 *Epiſcopus non conſequitur alimẽta, quãdo accedit ad deponẽdũ clericũ, uel conſecrandũ epiſcopum.*

Quæſtio LXIIII.

EPISCOPVS, vel prælatus, quando of-
ficium ſuũ exequitur uel munus ſuũ
impendit, tenetur regulariter id face-
1 re proprijs impenſis,† nec põt quicq̃
a diœceſanis exigere, ſecũdum opinionẽ Vincen.
gl.in c.cum ſit, de ſimon. quam ſequuntur cõiter
Doctores, ut ibi inquit Abb. in prin. idem Abb.
in c. ſicut olim, de accuſat. qui enim aliquid fa-
2 cere tenetur, id debet † ſine ſumptibus expedi-
re, l. ſuo victu, & l. quod niſi. ff. de oper. lib. Bar-

in l.ſi non ſortem.§.libertus.ff.de cond.indeb.Ia
ſon, alios citans in l. cum ſeruus, nume.4. ff.de
leg.1.ubi dicit ita communiter teneri,& primum
dictum Abb.in d.cap.cum ſit,dicit notand.& ſin
gulare,quia exigens procurationẽ, tenetur pro-
bare caſum eſſe exceptum: ſunt tamen certi ca-
ſus, quibus Epiſcopus uel prçlatus munus ſuum
exequitur ſumptibus aliorum.
3 Et primo, quando vadit † ad conſecrandum
eccleſiam, ut probatur in d.cum ſit, vbi eccleſia
conſecranda miniſtrat expenſas, vbi poſt Hoſtiẽ.
& alios dicit procedere etiam ſi eccleſia ſit uici-
na Epiſcopatui, quia datur procuratio in ſignũ
ſubiectionis,& vt prælatus ſit promptior, & faci
lior, Butr. in c.propoſuiſti, nume.6.de cõſecrat.
eccleſ.Spec.de ſalar.in prin.nume.6. id quod in
telligi debet, quando eccleſia habet vnde ſoluat.
aliàs cõſecrat eam Epiſcopus proprio ſumptu,
4 † vt vult glo.in d.c. cum ſit, vbi Abb.in fine, dicit
menti tenendum, & ſi eccleſia ſemel conſecrata
5 ſit ex cauſa reconſecranda, an Epiſcopo † debeã
tur alimenta, vide Butr. poſt Archid.in d.c. pro-
poſuiſti,nu.6.Apoſt. ad Specul. de ſalar.§.1.nu.
6.Boer.deciſ.303 nu.9.
6 Similiter Epiſcopus viſitans † recipit alimen
ta, ſeu procurationem, d.cap.cum ſit, cap. procu
rationes, vbi glo.& Abb.nu.4. de cenſib. c.1.ubi
omnes, de cenſib.in 6. Iaſ.l.properandum,§.ſin-
autem alterutra,nu.14. C.de iudic. Mand. conſ.
8.nu.13.Boer.deciſ.303.nu. 8. & datur expenſa
non de neceſſitate iuris naturalis, ſed in ſignum
ſubiectionis, & ratione hoſpitalitatis, quia aliàs
habet Epiſcopus ſuos redditus, quibus debet eſ-
ſe contentus, ut inquit Innoc.in cap.1. nume.4.
de cenſibus, in 6. vbi ideo iufert quòd eccleſiæ
7 † illæ, per quas Epiſcopus tranſit, dum accedit
ad vnius uiſitationem, non tenentur ad aliquas
expenſas, imo nec eccleſia viſitata tenetur pro
8 expenſa, † quæ fit in itinere, Abb. in d.c.procura
tiones, nume.4.vbi tamen limitat illud non pro-
cedere in legatis & nuntijs & viſitationibus Apo
ſtolicis, qui pro loci vtilitate accedunt. illi enim
9 exigunt † etiam impenſam itineris, ut per Inno,
in d.c.procurationes, Frãch.ibi, vbi fortius poſt
Io.And. dicit quòd non poteſt exigi procuratio
in victualibus, & Franch. in d.c.1.§.2.ponit il-
lud, quod ſupra dictum eſt, nõ eſſe alendum Epi
ſcopum ab eccleſia, per quam tranſit, & ſi eccle-
ſia uiſitata ſit impotens ob paupertatem, Epiſco
10 pus impendit de proprio, † ſecundũ Hoſtien. in
d.c.procurationes, in fi.ubi Abb. Archid.c.1.col.
2.de cenſib.in 6. & col.3. Intellige tamen, quod
ſi in ſequenti anno eccleſia eſſet potens ad ſoluẽ-
dum duas procurationes, erit ad id cõpellenda,
11 † ſecundum Archid.in c.relata, in fi.10.q.1.ſequi
tur Sapia ad Abba.in d.c.procurationes, & habe
re debet Epiſcopus impenſas, etiam ſi monaſte-
rium viſitatum ſit in ciuitate, ita quod poſſet ex-
12 pleto ſuo munere † domum redire, ſecundum
glo.quam ſequitur ibi Abb. nu. 2. in c. cum ve-
nerabilis, de cenſib.idem Abb.in c.cum ſit,nu.2.
Archid.d.c.1.de cenſ.in 6. & ratio, quia procu-
ratio nõ datur ratione laboris, ſed in ſignum ſub-
iectionis, ut ſupradictum eſt.Hęc autẽ ratio mi-
litat etiam, quando eccleſia eſt in eadem Ciuita-
te, ita Abb. d.c.venerabili,& prædicta procedũt
non ſolum in Epiſcopo viſitante, ſed etiam in
Archiepiſcopo, in Legato, vel alio Apoſtolico
13 deputato, † quia alendi ſunt a viſitatis, c. ſopitę,
& c.cum nuper, de cenſib.ubi Abb. poſt Innoc.
dicit, Archiepiſcopum poſſe viſitare etiã ſi Epi-
ſcopus non ſit negligens.
Item procedunt prædicta in alijs prælatis infe
rioribus, quibus de iure, vel ex cõſuetudine com
14 petit ius † viſitãdi. Archid.Io.And.& Franch.in
c. ſi Epiſcopus, de off. ordin. in 6.idem quoque
eſt, quando Epiſcopus non viſitat per ſe, ſed mit
15 tit alium, quia † illi victus præſtatur neceſſarius,
vt per Archid.& alios, præcipue Franch.in d.c.
ſi Epiſcopus, de off.ordin.in 6. & Hoſtien.& Io.
And. in c. ſicut olim. de accuſ.ubi Abb.nu.3. &
hoc caſu aduerte, quia ſi talis cõmiſſarius minus
expẽdat, quã feciſſet epiſcopus, nõ tñ Epiſcopus
16 poterit exigere illud, ꝙ ultra † fuiſſet impenſum,
c.relata,10.q.1.c.cũ uenerabilis, de cẽſib. Archid
not.in c.ſi Epiſcopus, in fine, ubi Io.And.in fine,
de off.ordin.ubi Franch.in fine, unum eſſe notan
dum addit Archid. loco prædicto, circa finem.
quod ſi alimenta non poſſunt exigi ſine ſcanda-
17 lo ab eccleſia, uel populo, Epiſcopus † ipſe pro-
uidebit de proprio, argumẽto c.cauẽdũ 10.q.3.
Similiter alimenta ſunt præſtanda teſtibus ſi
nodalibus, qui de ordine Epiſcopi vel cõcilij te
18 nentur viſitare † totam diœceſim, vt vult gl. 2.in
fi.in c. ſicut olim, de accuſat. mouetur, quia offi-
cium non debet eſſe ſibi damnoſum, & repræ-
hendit eos glo.qui dicebant ſumptus fore mini-
ſtrandos ab Epiſcopo, & glo.illam ſeq. Innoc.
Hoſtien.& Io.And.ibi, ubi Abb.nu.3.dicit tales
non habere iuriſdictionem, neque poſſe compel
lere uiſitatos ad procurationem, ſed poſſe referre
Epiſcopo, qui eos arctat.
Idem eſt, quando Epiſcopus inuitatur ad or-
19 dinandum clericos, conſecrandum altaria, † & ſi
milia faciendum, extra ſuam diœceſim, quia vi-
ctus ei præſtandus eſt ab illis, qui eum euocant,
ſecundum Hugon. in c..... 12.q.2.Archid. in
d.c.ſi Epiſcopus, circa med.& Io.And. ſimiliter
circa med. & Franch. qui alia allegat iura, &
ubi ſunt alij caſus ſimiles, fit extenſio, & Epiſco-
pus, vel Prælatus recipit alimenta ab his, quibus
miniſtrat, Abb.d.c.cum ſit, nu.1.de ſimon.quia
non omnium rerum vel caſuum expreſſa eſt deci
ſio, l.non poſſunt.ff.de leg. idem videmus in cau
ſis exhæredationis, quæ licèt non ſint omnes in-
cluſæ in §. cauſas, in Auth. ut cum appellat. co-
20 gnoſ.tamen ſi illis ſint ſimiles, † ſufficiunt ad ex-
cluſionem filij, & extenſio fit ad ſimiles caſus,
Guglicl. Cun. in auth.non licet, C.de lib. præt.
quem ſequuntur Doctores communiter, Alex.
in conſ. 203. uolum.2. communem dicit Iaſ. in
d.authen.non licet, idem eſt in feudo, quo uaſal-
lus priuari poteſt ex cauſis non expreſſis in con-
21 ſuetudinibus feudorum, dum tamen † ſimilibus.
ut eſt tex.in c.1.§.prædictis, quæ fuit prima cau.
beneſ.amit.& dicunt Bar, & Doctores in l.ſi cõ-
ſtante,

ſtante,ff.ſoluto matr.quod dos repeti poteſt ma
22 trimonio cōſtante ex cauſis non expreſſis, † ſed
ſimilibus,& poſſent multa afferri exempla.

Sed ubi epiſcopus vocatur ad depoſitionem
clericorum, vel ad conſecrationē epiſcoporum,
23 †accedit ſuis ſumptibus,ſecundum Vicen.& Ar
chid.quos citat apoſtilla ad Abb.in d.c.cum ſit,
in prin.Abb.& Feli.quos citat & ſequitur Boer.
in deciſ.303.nu.6.

SVMMARIVM.

1 *Præſes quando uiſitat prouinciam, prouidet ſibi de alimentis.*
2 *Expenſa debentur ſolum in cauſis expreſsis.*
3 *Bariſellus cum mittitur ad purgandum prouinciā, non recipit alimenta a ſubditis.*
4 *Officiales,qui milites per territorium mittunt expenſis ruſticorum, puniuntur.*

Quæſtio LXV.

IN præſide prouinciæ,an ſuis ſumptib.
viſitet prouinciam,uel uictū recipiat a
locis ſuæ uiſitationis,poſſet ex prædi-
ctis determinari:ſed in ſpecie habemus deciſio-
nem Bal.in l.obſeruare,in prin.ff.de off. procon
1 ſul.ubi vult q̄ ſe ipſum alat† ſuis ſumptib.per il-
lum tex.qui uult quod officiales nō ſint oneroſi
ſubditis.addit tamen quod Canoniſtæ tenēt cō
trarium in c. cum uenerabilis.de cenſib.ſed ad-
uerte,quia dictum eſt in quæſtione præcedenti,
quod procuratio datur epiſcopo uiſitanti in ſi-
gnum ſubiectionis, non autem de iuris rigore,
ſecundum Innoc.in c.1.nu.4.de cenſib.in 6.ubi
Io. And. & Archid. quæ ratio ceſſat in præſide,
vel alio officiali. item dixi ſupra quod expenſæ
2 debentur ſolum in caſibus† expreſſis, ſecundum
Vinc.in c.cum ſit,ubi gl. & Abb.de ſimon. at nō
reperimus expreſſum quod alimenta ſint præſi-
di præſtanda, ergo &c. Imò habemus textū ex-
preſſum in contrariū,in §.iubemus,il 2.in Auth.
de collator.per quem idem cum Bal.dicit Iſern.
in conſtitutio. regni, folio mihi 298.col.1.in fi.
3 Idem dicendum eſt de bariſello,†qui mittitur
ad purgādum prouinciam malis hominib.quia
debet ſibi ipſi ſumptum facere,non autem com-
pellere ſubditos,ſecūdum Bal.in d.l.obſeruare,
in prin.vbi dicit quod diuertere debet ad hoſpi
tia publica,nō autem recipi in priuatas domos,
ut dicit Ang.in §.nulli quoque,ī Auth. ut iudic.
4 ſine quo.ſuffrag.quod rectores † ciuitatum, qui
mittunt eorum milites per comitatum ſumptib.
ruſticorum,plectuntur pęna ibi contenta.ſequi-
tur Par. de Put. in tracta. ſindic. in ver.poteſtas
an poſſit,nu.5.

SVMMARIVM.

1 *Operarius conductus ad faciendum opus aliquod, ſeipſum alit.*
2 *Operarius conſequitur alimenta,quando uiget conſuetudo.*
3 *Conſuetudo contractus cenſetur ſecundum conſuetudinem celebratus.*
4 *Conſuetudo interpretatur quamcumque diſpoſitionem.*
5 *Doctor cenſetur conductus ad legendum, ſecundum conſuetudinem ſtudy.*
6 *Operarius, qui ſeruit ſine ſalario, eſt alendus a domino.*
7 *Seruiens alicui,recipit ab eo alimenta.*
8 *Operarius non obligatus,ſed ex liberalitate promittens recipit alimenta.*
9 *Operarius non habens aliunde, licèt præſtet operas ex cauſa remunerationis,eſt alendus a domino.*
10 *Operarius tenetur cum proprys inſtrumentis operari.*
11 *Scriptor conductus,tenetur ſcribere cum ſuo atramento.*
12 *Colonus tenetur ſemen ponere de ſuo.*
13 *Seruus alendus eſt a domino.*
14 *Famulus commodatus alitur a commodatario.*

Quæſtio LXVI.

OPERARIVS conductus ad opus ali-
quod faciendum non debet habere a
1 cōductore expenſas diurnas† ,ſed ſuo
ſumptu uiuere dēt,ſecundum Bar.in l.ſi non ſor
tem,§.libertus,nu.32.ff. de cōd.indeb. Bal. in l.
quoniam liberi, nu.5. C.de teſtib.quod ſi nihil
eſt expreſſum circa ſumptum,non debetur, Iaſ.
d.§.libertus,nu.28.idem Iaſ. in l.cum ſeruus, in
prin.nu.4.ff.de leg.1.Felin.in c.1.nu.9.de libel
li oblatio.Bal.in l.liberti,nu.11.C. de oper.lib.
communem dicit Alex.d.§.libertus, nu.12. Iul.
Ferret.de milit.iuſtit.nu.123.

Prędicta tamen non procedunt, quādo viget
2 †conſuetudo in contrarium,ſecundum Barto.&
Bal.in locis ſupracitatis, quia contractus cenſet̄
3 ſecundum illam celebratus,†l.excepto, cum ibi
notat.C.loca.l.quod ſi nolit,§.quia aſſidua.ff.de
ędilit.edicto,eſt tex.in l.ſemper in ſtipulationib.
ff.de reg.iur. & quęlibet diſpō recipit interpreta.
4 tionē a conſuetudine,†Innoc.in c.olim,de uerb.
ſignif. Abb. in c. certificari, de ſepultu. Felin.in
proęm.decretal.ſol.1. infinitos ad hoc cogit Ca
gnol.in l.ſi quis maior,nu.72.C.de tranſact.vbi
inquit eſſe celebre dictū,plures citat Anton. Ga-
briel.li.7.cōmun.opin.tit.de cōſuetud.concluſ.
1.nu.1.ubi infert ad multa, Natta in conſi.195.
nu.3.Cęphal.in conſ.328.num.43.D.Becius in
conſ.101.num.48. & inquit Bar.l.nemo eſt qui
5 neſciat,ff.de duob.reis,quod Doctor†uidetur cō
ductus ſecundū conſuetudinem ſtudij, ſequitur
Dec.in d.l.ſemper in ſtipulationib.nu.9.Ale.ad
Bar.in l.pen.ubi alios citat,C.de iure fiſci,li.10.
ſtante ergo conſuetudine conducens operarium
tenetur ei proferre diurnum cibum,idem Bar.in
d.l.penul.Bal.in l.liberti libertęque,nu.12.in fi.
C.de op.lib.Iacob.de roid.nu.6. idem uoluit Fe
lin.d.c.1.nu.9.col.ult.in prin.comprobat Iaſ.in
d.§.libertus,nu.29.

Intellige ēt non procedere, quando promit-
6 teret quis operas ex mera † liberalitate, quia
tunc dominus ei præſtat uictum neceſſarium,ita

Bar.in d §.libertus,nu.32.ubi Iaſ.num.29.dicit
quòd omnes tenent cum eo Felin. in d. cap. 1.
colum.ult.Iul.Ferret. de milita.iuſtit. nu. 123.
& ratio eſt,quia naturali cõuenit rationi, ut eos
7 alamus † qui nobis ſeruiunt, l.diuortio,§.fin.ff.
ſoluto matr.l. itẽ ſerui, in fi.ff. de ędilit.edicto l.
in rebus.§. poſſunt.ff. commoda. facit quod di-
xit Bald.in d.l.liberti libertæque, nume. 11.ubi
qui promittit ex mera curialitate operum
8 † ſeu artem,debet recipere impendia, licèt aliud
ſit in eo qui ex aliqua compenſatione,idem Bal.
l.1.nume.5. in fi. C. de neg.geſt. Iacobin.in d.
tracta.de roid.nu.6. Capic.in ſua inueſtit.feud.
cap.feudorum alimenta, colum.2. uer.vaſallus
pręſtans operas.

Declara tertio non habere locum, quando
quis operas promitteret, uel præſtaret ex cauſa
9 remunerationis † & eſſet inops,nec haberet aliun
de: tunc enim ſumptum is præſtat,cui operę de-
bentur,l.pen.ff.de op.lib. Bar.d.§. libertus, nu.
32.& licèt nõ uideatur gratuita promiſsio,quan
do fit ex cauſa remunerationis, ut dixi ſupra:ta-
men quia ille remunerare non tenebatur,mitius
cum eo agitur,quàm cum alio, contra quem da
batur actio,circumſcriptis caſibus prædictis lo-
cãs,nel promittẽs operas ſibi prouidet de uictu.

10 Immo debet etiam operari † cum ſuis inſtru-
mentis,ſecundum glo.in l.quoniam liberi.C.de
teſtib.Bal.qui ponit generalem doctrinam in l.1.
nu.1.C.de uerb. ſignifi.ubi loquitur in colono,
& in quibuſcunque fabris ſeu operarijs, ſubdẽs
quod ſi inſtrumentum in opere rumpatur,faber
ipſe tenetur reficere. & dicit glo.in l.ſtipulatio-
nes cõmodiſſimum,ff.de uerb. oblig. quòd ſcri-
11 ptor † conductus tenetur ſcribere cum ſuo atra-
mento,Felin.d.c.1.col.ult.de lib.oblat.Bal.in d.
l.quoniam liberi,nu.5.Natta in conſ.243.nu.3.
12 ubi inſert quòd colonus † tenetur ponere ſemen
de ſuo, quia dicitur inſtrumentum fundi,l. item
ſi fundi,§. ſeminatios,ff. de uſufr.l. quæſitum,§.
item nonnullis,ff.de fun.inſtr.

Quæ tamen dicta ſunt de operario, non pro-
13 cedunt in ſeruo, † quia eum alit dominus,l. cum
plures, §. cum tutor.ff. de adm.tutor. Specul.d.
tit.qui fil.ſint legit.§.fin.num.20.Cordub.d.l.ſi
quis a liberis.§. ſolent,nu.15.

Idem eſt in famulo commodato, cui commo
14 datarius † prouidet de alimentis, d.l.in rebus.§.
poſſunt.ff.commoda.Alex.in l. ſi cum dotem.§.
ſin autem in ſæuisſimo,nu.6.ff. ſoluto matr. Fe-
lin.in c.ex reſcripto,in fine, de iureiur.

SVMMARIVM.

1 *Officialis conductus a poteſtate alit ſe ipſum, unde nume.2.*
2 *Aſſeſſores conducuntur proprijs expenſis,ſi conſuetudo aliter non diſponit.*
3 *Officialis pro acceſſu, & receſſu alendus eſt a poteſtate.*
4 *Officiali diſcedenti ſoluenda eſt impenſa itineris, etiamſi non domum redeat, ſi tamen nõ progrediatur longiorem ad locum.*
5 *Subditi obligati frumentum reipublicæ conducere ad unum locum, cogi poſſunt illud ad alium uehere,qui tamen non ſit longior.*
6 *Officialis,qui non domum, ſed alium ad locum uadit,petere poteſt pecuniam,non res pro impenſa.*
7 *Salarium ſuccedit loco uictus.*

Quæſtio LXVII.

IN officiali conducto a poteſtate eſt
aliqua contradictio inter Doctores,
an poteſtas teneatur illi præſtare ciba
ria.& Bar.in l.pen. C.de iu. fiſci, lib.10. uidetur
1 tenere † quod non, ubi nulla extat conſuetudo.
dicit enim quod iudex conductus intelligitur
ſumptibus conducentis in eundo, ſtando, & re-
deundo,quia ſic extat conſuetudo,& in d.l.ſi nõ
ſortem.§.libertus,nu.32.ff.de cond.indeb. dum
loquendo generaliter de locandis operis alicu-
ius,uult quod cibaria non ſint præſtanda,& An
ge.in §.libertus, colum. penul. in fi.ait quod aſ-
2 ſeſſores † conduci debent ſumptibus conducen-
tis,ſi extat conſuetudo, aliàs non, & conſulit quod
aſſeſſor conueniat expreſsè,hoc ẽt uoluit Ale.in
l.ſi cũ dotẽ.§. ſinaũt in ſęuiſsimo,nu.6.in fi.uer.
an autem iudicib.ff. ſolu.matr. Felin.c.1.in fi. de
lib.oblat. Contrarium tenuit Cin. in l. quod in
vxorem,nu.2.in fi.uer. collige ex præmiſſis, C.
de neg.geſt. quia alere tenemur eos,qui in ſerui
tijs noſtris ſe exercent,l.in rebus.§.poſſunt,ff. cõ
mod. & licet quoad medicinas uel ęxpenſas ne-
ceſſarias tempore infirmitatis diſtinguat,tamen
quoad eas, quæ fiunt integra ualetudine non di
ſtinguit,ſequitur ibi Bal.idem uoluit Bar.in l.le-
gatis, nume.3. ff. de alim.& cibar.legat.ubi ait
quod cibaria debentur, non alimenta, Iaſ.in d.
§.libertus,num.29.id quod procedit non ſolum
reſpectu cibariorum, dum eſt in loco & ſeruit,
3 ſed etiam in itinere † acceſſus & receſſus, ut per
Bar.in d.l.pen. Iaſ.d.§.libertus, nu. 29. immo ſi
nolit officialis redire domũ ſuam,ſed alio profi-
4 ciſci,ſoluenda eſt impenſa, † dum ne longius pro
grediatur,ſecũdum Bar.in ſimili in l.2.C.de pri-
uileg.dom.Auguſtę,lib.12.ubi comitatiui ſoli-
ti granum reipublicæ traducere unum in locum
5 coguntur uehere † illud ad alium, qui tamen nõ
ſit longior,idem Ang.in l.obſeruare, §. profici-
ſci,in addit.ff.de offic.proconſul. Par.de Put.de
ſindic.in uer.poteſtas an poſſit,num.6. fol.mihi
240.ubi allegat Bar.quodam in conſ.quod non
inuenio, ſubdens quod officialis poteſt petere
6 † pecuniam,ex quo nõ poteſt impleri factum ob
mutatum locum, Ale.ad Bar.in d.l.pen.C.de iu
re fiſci,lib.10. Felin.d.c.1. in fi. ego teneo quod
cibaria non debeantur ubi conſuetudo non ex-
tat,quia regula eſt quòd cõductus alat ſe ipſum,
7 d.l.ſuo uictu,& ſalarium † ſuccedit loco uictus,l.
2. C. locati, ut inquit Ang. in d.§.libertus,col.
pen.& aſſeſſores debent ſe ipſos alere de ſuo ſala
rio, & cum nulla ratio allegari poſſit quare ma-
gis cibaria debeantur officialibus conductis,
quam aliis, ſtandum eſt regulæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Aduocato, cum exit prouinciam, debentur expenſæ ultra ſalarium.*
2 *Aduocato exeunti prouinciam præſtari etiam debet equus.*
3 *Officiali exeunti prouinciam non debentur expenſæ uictus.*
4 *Sindicatori extra locum conducto præſtantur expenſæ etiam pro reditu.*
5 *Delegato tranſeunti ad alium locum debentur expenſæ uictus.*

Quæſtio LXVIII.

ADvocato vltra conuentum hono-
1 rarium debentur expenſæ † victus, &
aliæ, quando exit prouinciam, Bal. in
l. 1. nu. 10. C. de ſuffrag. per tex. in l. idemque, §.
idem Labeo, ff. manda. ubi aliquando præſtatur
2 equus, † Ang. conſ. 245. nu. 4. Ale. ad Bar. in d. l.
penult. C. de iu. fiſci, lib. 10. Felin. in d. c. 1. in fi.
de libelli oblat. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus,
nu. 29. in fine, ff. de cond. indeb.
3 Officiali tamen † exeunti prouinciam non
debentur, ſed compẽſantur cum his, quos domi
feciſſet, ſecundum Alex. in cõſ. 206. vol. 2. quod
tamen non arbitror uerum eſſe: nam & ſi induca
tur compenſatio, id tamen intelligi debet quate
nus non excedunt impẽſam, quam domi feciſſet,
vt dicam infra de teſte ſuper titulo, qualiter præ
ſtanda ſint alimenta.
4 Et ſic in ſindicatore † vel iudice, quem aliquis
conducit ad locum aliquem, Par. de Put. de ſindica. d. uer. poteſtas an poſſit, nu. 6. in fi. ſol. mihi
241. vult ꝙ habeat expenſas etiam pro reditu.
5 Item delegatus, † quando transfert ſe ad aliũ
locum, conſequitur expenſas, ſecundum Iaſ. in l.
properandum, §. ſin autem alterutra, nu. 14. in fi.
C. de iudic. idem eſt in legato, l. fi. §. legati, ff. de
mun. & honor. deciſ. Pedem. 46. nu. 16.

SVMMARIVM.

1 *Obſides aluntur ab illis, qui eos dederunt, ubi tamen vide.*
2 *Carceratus alit ſeipſum, ſi habet unde ſe alat.*
3 *Obſidem dare eſt ſpecies ſeruitutis.*
4 *Obſidis datio non ualet ſine obſidis conſenſu & iuramento.*
5 *Obſides teſtari non poſſunt, & habentur tanquam ſerui.*

Quæſtio LXIX.

OBsidibus alimenta miniſtrant, qui
1 eos dedere, † ſecũdũ Io. And. & Card.
in c. ex reſcripto. ff. de iureiur. quia illi
ſentiunt commodum, l. ſecũdum naturam, ff. de
reg. iur. eſt uerum ꝙ Imola uult quod ſeipſos alant niſi ſeruiant ei cui ſunt dati, & ſequitur ibi
Felin. in fi. dicens poſt Imol. quod ita ſeruatur, &
hæc opinio eſt uerior, quando habent unde ſe
2 alant, ut dicimus de carcerato, † l. quemadmodũ.
§. magiſtratus, ff. ad leg. Aquil. obſes. n. certo mo
do dicitur carceratus, imò dicitur captiuus. eſt
3 n. † quędam ſpecies ſeruitutis. l. 2. ff. de lib. hom.
exhib. & non ualet datio, niſi quatenus cõſentit
4 quis ſe dari, & iurat, † d. c. ex reſcripto, ubi Imola
& alij, Bero. in conſ. 160. uol. 3. & quod ſint ſer-
5 ui, & non poſſint † teſtari, Fran. c. 1. col. 6. ver. 7.
prohibentur, & col. 36. uer. 2. ad idem, de teſtamen. in 6. uide tamen Bald. l. 2. nu. 9. C. de patr.
qui fil. diſtr.

SVMMARIVM.

1 *Equus depoſitus ali debet a deponente.*
2 *Animal inuentum dare damnum in prædio alieno ali debet expenſis domini.*
3 *Animal pignoratum ali debet a domino.*
4 *Equum alienum depoſitum, uel pignoratum, qui aluit, repetit ſine probatione pabuli.*
5 *Equus ſequeſtratus ab eo eſt alendus, qui ſequeſtrari fecit.*
6 *Sequeſtrarius repetit a ſequeſtrante impenſam, quam fecit pro conſeruatione rei.*
7 *Bouem vagabundum, qui retinuit in ſuo ſtabulo, repetit impenſam a domino.*
8 *Retineri poteſt animal inuentum dare damnum, donec ſatisfiat retinenti pro impenſa facta.*
9 *Retineri poteſt res meliorata, donec ſoluatur impenſa meliorationis.*
10 *Hipotheca tacita cum probatione competit ei, qui impendit pro rei conſeruatione.*

Quæſtio LXX.

DOminus equi depoſiti tenetur eum
alere, nõ autem depoſitarius, quia om
1 nis expenſa † ſpectat ad deponentem,
l. ſi in Aſia. §. 1. ff. depoſ. Bal. in l. ſi quis, nu. 5. C.
depoſ. ubi quod retineri poteſt equus. idem eſt
in equo uel alio animali inuento in alio prædio
2 damnum dare, quia ali debet † expenſis domini,
l. quemadmodũ. §. magiſtratus. ff. ad leg. Aquil.
vbi Florian. notat, addens quod ſi fame pereat officialis, tenebitur ad intereſſe, & idem dicit in ani
3 mali pignorato, † ſequitur Paris de Puteo in tracta. ſindic. in cap. qualiter arguatur negligentia,
nume. 6. folio mihi 206. & de equo pignorato
ponit Arelaten. ad Alciat. in tracta. præſump.
reg. 1. præſump. 50. in fi. ubi ex notatis per Bar.
Alex. & Iaſ. in l. cum ſeruus. ff. de verb. obli. vult
4 quod talis poſſit expenſas † repetere, nulla facta
probatione, quod aluerit, quia habet pro ſe præſumptionem, argumento l. fin. C. de alimen. pupillo præſtan. an autem idem ſit in equo ſeque-
5 ſtrato, † Par. de Put. in d. tracta. cap. an carcerarius teneatur, nu. 4. folio mihi 84. dicit impenſã
alimonię ab eo ſoluendam, qui facit ſequeſtrari, per d. l. ſi in Aſia, §. 1. argumento eius, qđ dici
mus de debitore carcerato, qui alimẽta recipit a
creditore, q carcerari fecit, Boer. deci. 103. nu. 3.

facit quod poſt Ang. dicit Cur. in l. unica, num.
90. C. de prohib. ſeq. pecu. ubi ait quod ſeque-
6 ſtrarius † repetit a ſequeſtrante omnem impen-
ſum, quam fecit pro conſeruatione rei ſequeſtra
tæ: ſed hanc deciſionem ego intelligo interim,
dum cognoſcitur de cauſa, nam id fit, ne interim
res pereat. at cauſa cognita, uel etiã dum cogno
ſcitur, ſi dominus adeſt, & eſt ſoluendo, cogitur
alere equũ ſuũ, ſicuti debitor carceratus alit ſeip
7 ſum: hoc ipſum dicendum eſt in boue†uagabũ-
do, quem ſi quis retinuit in ſtabulo, repetit impẽ
ſam a domino, ſecundum Guid. Papæ in tracta.
de præſump. in 4. pagi. ſequitur Alcia. in tra-
cta. præſump. reg. 1. præſump. 50. nu. 2. & dicũt
fortius quod non tenetur talis probare quod nõ
aluerit, quia hẽt præſumptionem. & rõ eſt, quia
impenſa illa ceſſit in utilitatem domini qui tene
batur alere, iõ datur actio negociorum geſtorũ,
argumento l. quod in uxorem, cum ibi notat. C.
de neg. geſt. & idẽ uult Alciat. loco præcitato, in
eo qui retinuit bouem, ſeu animal inuentũ dare
damnũ in ſuo prædio. ubi ſubdit quod iſto caſu
8 datur retentio, † donec ſatisfiat ſibi pro alimonia
argumento l. in ſumma, ubi Salic. C. de pigno. &
eorum, quæ ponit Bar. in l. ſi non ſortẽ, §. ſi cen-
tum. ff. de cõd. indeb. idẽ Sola de captur. debit.
gl. 3. nu. 7. vbi de hoſpite. & hoc eſt regulare, qa
9 inpendens † ad conſeruationem rei, põt illã reti-
nere, l. in reb. §. pñt. ff. commoda. l. ſi in area. ff. de
cond. indeb. cũ multis apud Neguſ. in tracta. pi-
gno. in 3. mem. 5. par. princ. nu. 8. imò creditum
10 ex cauſa cõſeruationis rei hẽt † tacitam hipothe
cam cum prælatione, l. interdũ, ff. qui potio. in pi
gno. habean. quam nonnulli aduocati his dieb.
adducebant ad probandum quod creditor ex
cauſa pretii. fęni uenditi & conſumpti erat præfe
rẽdus anterioribus creditorib. ĩ quibuſdã armẽtis
ſeu pecudib. quorũ tñ ſniæ ego nolui accedere.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus debitor alit ſeipſum.*
2 *Creditor tenetur alere debitorem carceratum, qui ſit pauper.*
3 *Debitor carceratus relaxari debet, quando creditor recuſat illum alere.*
4 *Debitor carceratus alendus eſt etiam a ceſsionario creditoris.*
5 *Debitor carceratus retineri poteſt, donec pro alimentis ſatisfecerit commentarienſi.*
6 *Homo retineri poteſt pro cibarys præſtitis.*

Quæſtio LXXI.

1 DEBITOR carceratus † debet ſeipſum
alere, l. quẽadmodum. §. magiſtratus.
ff. ad l. Aquil. §. ſi unum, in Auth. ut cũ
de appellat. cognoſ. §. ſi uero, in Auth.
de inceſt. nupt. gl. in l. fi. in uer. cognoſcere, C. de
erog. milit. annonæ, & illam dicit menti tenen-
dam Bar. in l. ſanctũ, in fi. ff. de rer. diuiſ. ubi Ale.
Iac. de Rau. Alber. de Roſ. & Cuma. in l. ſi uictũ.
ff. de re iudic. Rainer. de Forliu. in l. iudices. C. de
epiſcop. aud. Par. de Put. de ſindic. c. an carcera-
rius teneatur, nu. 1. & ſeq. fol. mihi 84. Luc. de Pen.
in d. l. fi. Boer. in deciſ. 303. nu. 2. ubi multos alle
gat: at ſi pauper ſit, & nõ hẽat de ſuo, tenetur is q
2 fecit † illum carcerari, glo. in d. l. fi. C. erog. milit.
anno. & illam dicit non eſſe alibi Bar. in l. illici-
tas, §. ne potentiores, col. pen. ff. de offic. præſid.
Rain. de Forliu. ĩ d. l. iudices, C. de epiſcop. aud.
quem citat, & ſequitur Bar. in tracta. de carcerat.
in fi. Ang. in l. minime, C. de appellatio. Specul. ĩ
tit. qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 20. Par. de Put. d. c.
an carcerarius teneatur, nu. 1. ubi ait gl. prędictã
eſſe notabilẽ, Aret. ĩ §. fi. ĩ fi. Inſtit. de actio. Guid.
Papæ q. 211. nu. 2. ubi refert ita ſeruare omnes
curias Delphinatus, Afflict. in deciſ. 71. additio
ad Capell. Toloſ. deciſ. 100. col. 2. Iaſ. in l. ſi vi-
ctum, nu. 2. & 3. ff. de re iudic. Felin. in c. 1. nu. 9.
de libelli oblat. in c. ex reſcripto, in fi. de iureiur.
Marſil. in pract. crimin. in §. attingam. nu. 74. So
la in Pedem. cõſtitut. ſuper decret. de captur. de
bitor. gl. 3. nu. 5. alios citat Cordub. in l. ſi quis a
liberis. §. ſolẽt, nu. 37. ff. de liber. agnoſ. imò Are.
in d. §. in fi. Iaſ. d. l. ſi uictum, nu. 3. Io. Fabr. d. §. fi.
additio ad Capell. Toloſ. d. deciſ. 100. Felin. d. c.
1. & c. ex reſcripto, Ale. ad Bar. in d. l. ſanctũ, So-
la, & Cordub. in locis prædictis uolunt quod iu
3 dex poſſit carceratum relaxare, † ſi creditor qui
fecit eum carcerari, recuſat alere. eſt uerum q Af
flict. d. deciſ. 71. tenet contrarium, uolens quod
eo caſu debitor admittatur ad ceſſionem bono-
rum: ſed cæterorũ opinio ſeruãda eſt, quia cõis,
& hẽt æquitatẽ, & Cordub. ampliat procedere
4 etiam in perſona † ceſſionarij, ut põt uideri, nu.
38. & non mirum, quia iniuria infertur carcera-
to, quando alimenta non permittuntur, d. l. ſi ui-
ctum. ff. de re iudic.

Quod ſi cõmentarienſis aluiſſet, poſſet impe-
5 dire relaxationem, & debitorẽ retinere, † donec
ſibi ſatisfactũ ſit, ſecundũ Guid. Papæ in q. 448.
qui dicit, Iac. de Are. tenuiſſe contrariũ, ſed hoc
de cõſuetudine ſeruari. addo q etiam corpus hu
6 manum † retineri poteſt pro cibariis præſtitis, l. 1.
C. de infant. expoſ. Sola ponit d. glo. 3. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus pro delicto alit ſe ipſum; vel ſi pauper ſit, alitur a curia.*
2 *Carceratus tenetur ad impenſam cuſtodiæ, niſi ſit pauper.*
3 *Accuſatus pro quocunq; delicto, interim eſt alẽdus.*
4 *Damnatus ad mortem ali debet dum differtur ſententia exequutio.*

Quæſtio LXXII.

IDEM dicimus in carcerato pro crimi-
1 ne, qui propriis expenſis † eſt alẽdus qñ
hẽt bona, alias ſi pauper ſit, alitur a cu-
ria, ut uoluit Afflict. in d. deciſ. 71. nu. 2. Paris de
Put. de ſindic. in c. an carcerarius teneatur, nu. 2.
2 & 3, ubi inquit quod ẽt cuſtodiri † dẽt, Benincaſ.
de paup. in q. 7. in 2. ſpeciali iudic. nu. 6. & proce
dit in carcerato, uel accuſato pro quocumque
3 † delicto, qui interim eſt alendus, Alber. in l. fin.

C.de ordine cognit. Mart. Laud. in tract. de fi-
ſco,num.252.Gigas de crimine læſæ maieſta.in
tit.de pœ.committen. quęſt. 26.vbi dicit etiam
delatum pro crimine læſæ maieſtatis,interim de
ſuis bonis eſſe alendum, immo etiam damnatus
4 eſt alendus , † dum non exequitur ſententia, l.ſi
uictum.ff.de re iudic. vbi glo.Imola,& Iaſon,&
dum ſit proceſſus,rectè alienat pro alimentis,vt
dicam inter priuilegia alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia alit delinquentes , qui ad eam confugiũt.*
2 *Iudex excommunicatur , ſi impedit , ne confugiens ad Eccleſiam alatur.*

Quæſtio LXXIII.

1 ECCLESIA † alit delinquentes, qui ad
eam confugiunt, vt voluit glo. in cap.
diffiniuit,in ver.defendatur,17.quæſt.
4.argumento l.præſenti, in fine,C.de his qui ad
eccleſ.confug.ad idem eſt glo. in cap.ſi.de regu.
quam dicit ſingularem Felyn. in cap.ex reſcrip-
to,in fine, de iureiuran. Imola in clemen.unica,
de hæret.Par.de Put. de ſindic.in cap.an carcera
tus teneatur, numero 2.ſolio mihi 84. Cordub.
in l.ſi quis a liberis.§.ſolent,numero 46.C. de li
be.agnoſ.Boer.in deciſ.303.numero 3.Nec iſto
2 caſu Iudex poteſt impedire † ſine periculo ex-
communicationis,Hoſti.in cap.inter alia,de im
mun.eccleſ.vbi quòd malè faciunt domini tem-
porales,qui circunſæpiũt Eccleſiam, Guido Pa-
pæ,quæſt. 121.vbi de obſidentibus Eccleſiam,
& de compeditantibus eos in Eccleſia , Didac.
lib.2.var.reſolu.cap.20. numero 1. Clar.pract.
crimin.§.ſi.quæſt.30.numero 21.Cordub.d.l.ſi
quis a liberis.§.ſolent,num.47.

SVMMARIVM.

1 *Reus pendente appellatione aliquando tranſmittitur ad Iudicem appellationis.*
2 *Inquiſitus pendente appellatione cuſtoditur a Iudice appellationis.*
3 *Inquiſitus cuſtodiri debet a Iudice a quo , niſi Iudex appellationis aliud mandet.*
4 *Reus quando inſtat ſe ad Iudicem appellationis remitti , fit miſſio ſuis expenſis.*
5 *Reus ad Iudicem appellationis mittitur expenſis Iudicis, ſi ipſe nihil habet.*
6 *Clericus , cuius expenſis ad ſuum Epiſcopum remittatur.*

Quæſtio LXXIIII.

REVS pendente appellatione eſt ali-
1 quando tranſmittendus † ad Iudicem
ad quem,ſecundum Iaco.Butr.Bal.&
Salic.in l.eos, §. ſuper his, C.de appellatio.& di
cit Bal. in l. minime , C. eod. quod mitti debet
ſub fida cuſtodia, Odofred. in l.prima, C.de re-
quir. reis. de qua quæſtione latè Natta in conſi-
lio 553. per totum, vbi tandem reſoluit quòd
2 pendente † appellatione a diffinitiua cuſtodiri
debet apud Iudicem appellationis, Aufrer. ad
Capell.Toloſ.deci. 100.Guido Papæ deci.237.
vbi ait, inquiſitum cuſtodiendum per Iudicem
a quo , niſi Iudex appellationis mandaret illum
3 ſibi remitti: tunc enim † eſt illi parendum , ut
inquit Bal.d.l. minimè, Lancello. in tract.de at-
tenta.in 2. par. cap. 12. ampl. 4.numero 21. &
ſeq. vbi alios citat , eo caſu quis tenetur impen
dere pro alimentis, non ſolum eius,qui remitti-
tur,ſed etiam cuſtodum, Bal, in l. generaliter.§.
his de præſentibus,numero 4.C.de reb.cred.di-
4 cit quod ſi fuiſſet a reo † poſtulatum, remiſſio fit
illius expenſis, & Barbat. ibi in apoſtil. dicit re-
ſpondiſſe Regi Apuliæ,quòd delinquens remit-
titur ad delicti locum expenſis petentis, dictum
Bal.ſequitur Felyn. in cap. 1.numero 8. in fine,
de lib.oblat. vbi tamen dicit diſcrepare a deciſio
ne Bar.in l.2.§.defendi,nume.5.ff.ex quib.cauſ.
in poſſ. eat. qui tenet quod fiat expenſis peten-
tis: ſed uere non diſcrepat , quia Bal. loquitur
quando reus poſtulauit, Aufrer. ad Capell.To-
loſ. d. deci. 100. inquit, quod diuus Paulus fuit
remiſſus ad Cæſarem non expenſis propriis,
quando ipſe nihil habebat,ſed expenſis Iudicis,
5 id quod ſenſit ſemper † fieri debere,quando reus
non habet, Ioan. Fab.d.l.minime,C.de appella.
Boer.dec.103.num.5. & 12. vbi latè agit, cuius
6 expenſis remitti debeat clericus, † qui ad ſuum
Epiſcopum tranſmittendus eſt,

SVMMARIVM.

1 *Monachus ali debet a monaſterio.*
2 *Monachus acquirit monaſterio.*
3 *Monaſterium negans alimenta monacho,priuatur bonis ſibi per monachum quaſitis.*
4 *Monaſterium, quando negat monacho alimenta,reponitur in alio monaſterio , & ibi bona applicantur.*
5 *Monaſterium non priuatur bonis per monachum quaſitis , quando propter paupertatem negat ei alimenta.*

Quæſtio LXXV.

1 MONACHVS ali debet † a monaſterio,
Caſtr. in conſ. 76. nume.1. uolum.1.
mouetur duabus rationibus , quia mo
nachus ſeruit , ergo uiuere debet de altari , cap.
cum ſecundum , de præbend. & quia acquireret
2 † monaſterio,cap.cum olim, de priuileg.Innoc.
in cap.prædicto. quod ſi monaſterium deneget
3 alimenta,priuatur his, quæ † monachus acquiſi
uit,ut per glo.in cap. 1. in uer.languidus,de in-
fan. & languid. expoſ. ubi ait , quod impiè agit
Abbas, ſi monacho non prouidet de neceſſariis.
Innoc. in c.olim,il 2.col.2.de priuileg.Specu.in
tit.de ſtatu monac. §.ſi. num.30.ubi dicit quòd
Epiſco-

Epiſcopus reponet monachum in alio monaſte
4 rio,† & illi applicabuntur bona acquiſita, in quo
tamen diſtinguit, num. 46. & 47. ut per eum, Be-
ro. in conſ. 26. num. 12. & ſeq. Tiraq. de retrac.
conſang. §. 10. gl. 1. num. 14. & ſeq. in fine, & nu
mero 16. & prædicta non procederent, quando
ob inopiam monaſterij non poſſet Abbas mini-
5 ſtrare † neceſſaria, quia excuſatur, ſecundum Bal.
in l. prima, §. ſed ſcimus, in fine, C. de latina lib.
tollen. ubi poſtquam dixit quod expellens mo-
nachum priuatur eius bonis, ſubdit quòd ſi mo-
naſterium ſit inops, cogit eum tranſire ad mona
ſterium aliud, ſequitur Beninca. in tract. pauper.
q. 7. in 2. ſpecia. iudic. num. 25.

SVMMARIVM.

1 *Milites aluntur a Republica.*
2 *Militare proprijs ſtipendijs nemo cogitur.*
3 *Milites ultra ſtipendia capere aliquid prohibentur.*
4 *Militi debetur ſtipendium etiam durante infirmitate.*
5 *Milites conſequuntur ſtipendia pro tempore, quo captiui apud hoſtes morantur.*
6 *Miles abſens cum licentia, habet nihilominus ſua ſtipendia.*
7 *Doctori debetur ſalarium pro tempore abſentiæ, quando habet licentiam.*
8 *Militibus ſtipendia dantur pro tempore, quo ſunt in itinere.*
9 *Militibus deputatis ad cuſtodiam alicuius, debentur alimenta ultra ſalarium a cuſtodito.*
10 *Cuſtodes impetrat, qui timet offendi, ſed eis prouidere debet de alimentis.*
11 *Militibus quando non ſoluuntur ſtipendia in bello iuſto, licèt deprædari pro neceſſario victu.*
12 *Furtum non committit, qui rem ſubtrahit pro neceſſitate famis.*
13 *Fames maior eſt neceſſitas cæteris omnibus.*
14 *Militibus debetur hoſpitatio a ſubditis, & nil aliud.*
15 *Princeps pro ſoluendo ſtipendio militibus imponit ſubditis collectam ſi burſa communis eſt vacua.*

Quæſtio LXXVI.

1 MILITES aluntur † a Republica, l. mili-
tes, in fine, C. loca. Specu. in tit. qui fil.
ſint leg. §. fi. numero 20. nemo enim te-
2 netur propriis militare † ſtipendiis, cap. cum ex
officii, de præſcrip. Specu. tit. de ſalar. §. 1. nume
ro 6. in fine. & ea ratione ſtipendia dantur, ne
ſub prætextu quærendi victus fiant prædatores,
cap. militare, 23. quęſt. 1. ubi etiam prohiben-
3 tur aliquid † capere ultra ſtipendia. Et eſt ad-
uertendum, quòd ſtipendium eis debetur etiam
4 durante infirmitate, † quia dicitur nihilominus
ſeruire, Bar. in l. ſi unus, §. cum quidam. ff. loca.
Abb. in cap. 1. de cler. ægrotan. Iul. Ferret. in tra-
cta. de milita. iuſtit. num. 118. idem eſt, quando
ſine ſua culpa capiuntur ab hoſtibus, quia reuer
5 ſi † conſequuntur medij temporis ſtipendia, l. 3.
§. ſed ſi ex improuiſo, ubi glo. ff. de re milit. Ioã.
de Plat. in l. 1. C. eo. tit. lib. 12. ubi aliud proba-
tur, quando captus eſt ſua culpa, & ibi inquit
6 idem eſſe in abſente † ex licentia, quia habet co
meatum pro eo tempore, & dicit Iul. Ferret. in
d. tracta. de milit. iuſtit. num. 114. quod Doctor,
7 ſeu † ſtipendiarius itinerans de licentia ſuperio-
ris, habebit ſalarium, allegat gl. in l. exactorem.
§. diem. ff. de re milit. & multa alia iura adde,
quod militibus dantur ſtipendia etiam pro tem
pore, quo ſunt non ſolum in expeditione, ſed
8 etiam in itinere, † argumento l. fi. C. de erog. mi
lit. anno. lib. 12. Ioan. de Lign. in tract. de bello.
Iul. Ferret. d. tracta. de iuſtit. milita. numero 115.
Aduerte item, quia ſi milites dentur a Republi-
ca, uel Principe ad cuſtodiam alicuius perſonæ,
9 vel loci, is ſic cuſtoditus tenetur † præſtare uictũ
neceſſarium ultra ſtipendia, quæ a Principe dan
tur militibus, eſt tex. clarus in l. fi. ubi latè Ioan.
de Plat. C. de erog. milit. anno. ubi loquitur de
ſalua guardia, quæ ſolet a Principe his concedi,
qui ſuſpicantur de offenſione, & per glo. in d. l.
fi. inquit Bar. in l. ſanctum. ff. de rer. diuiſ. quòd
timens ſe offendi poteſt petere a Iudice cuſto-
10 des, † quibus ipſe, non alius expenſas miniſtrat,
& in l. illicitas, §. ne potentiores, numero 8. ff. de
off. præſid. cum ſimilibus. immo ſi iuſtum ſit bel
lum, & militibus ſtipendia non perſoluantur, li-
11 cebit eis † pro uictu quærendo deprędari, Ang.
in l. 2. ff. ad leg. Rod. de iactu, Felyn. in cap. que-
relam, de iureiur. Ferret. in d. tracta. de milita. iu
ſtit. numero 158. quia ob famis neceſſitatem ex-
12 cuſatur quis a furto, † cap. fraternitas, 12. quęſt.
2. & nulla maior eſt neceſſitas, quàm fames, ut
13 inquit Tiraq. † de pœn. temper. cau. 33. in fi. ubi
multa ponit ad excuſandum, quod fit ex neceſſi
tate. multa alia de militibus ponit Iul. Ferret. lo
co prædicto, & Paris de Puteo in tracta. ſindic.
circa princ. in cap. excedunt milites, folio mihi
17. hoſpitatio autem eſt concedenda militibus,
14 & nihil aliud præſtandum per † ſubditos, l. de-
uotum. C. de meta. lib. 11. ubi Luc. de Penna, &
idem dicit Ioan. de Plat. in l. 3. C. de erog. milit.
anno. lib. 12. & ſi contrarium omnino obſeruẽt,
ut latè uideri poteſt apud Rolan. in conſ. 66. per
totum, uolum. 1. ubi concludit de iure, non etiã
illis deberi lectum, culcitram, nec alia ſupellecti
lia, & refert illud Pau. in cap. militare, 23. quęſt.
1. quod debent eſſe contenti ſuis ſtipendiis. Ad-
uerte etiam, quòd pro ſoluendis militum ſtipen
diis, ubi excuſſa communi burſa nihil ſupereſt,
15 poteſt Princeps collectam imponere † ſubditis
ſuis etiam mediatis, ut latè probant Natta in
conſ. 487. per totum, & Rolan. in conſ. 1. per to
tum, uol. 2. & latè ponit Bal. in conſ. 406. nume.
2. uolum. 5. Natta in conſ. 157. num. 6.

SVMMARIVM.

1 *Populo debentur alimenta a Principe, vel domino, & id Reipublicæ intereſt.*
2 *Vendere & victualia contribuere pro ſuſtentatione*

ne populi cogitur quiſque neceſſitatis tempore.

3 *Epiſcopus poteſt cogere homines ad vendendum vi ctualia, vel contribuendum, quando ſubeſt neceſſitas.*

4 *Immunitas non excuſat etiam ſi ſit domus Auguſtæ, quia tempore neceſſitatis contribuatur pro ui ctu populi.*

5 *Pauperes. Ciuitas ſine pauperibus non eſt perfecta.*

6 *Vendere annonam tempore careſtia cogitur, quicunque habet.*

7 *Victualia quod quilibet ſingulo die mittat ad plateam, ſtatuto fieri poteſt.*

8 *Princeps cogit ſubditos ad emendum frumentum, quod pro munitione fuerat ſeruatum.*

9 *Vendens mala mixta bonis, punitur.*

10 *Fiſcus poteſt mala victualia bonis miſcere, quãdo ea retinuit pro commodo ciuitatis.*

11 *Vendere tempore neceſſitatis nemo cogitur frumentum, quando habet ſolum pro vſu ſuo.*

Quæſtio LXXVII.

Opulo prouidere tenetur Princeps, Reſpublica, Ciuitas, vel Rectores. publicè enim intereſt, atq; utile eſt, quod
1 ei non deſint † alimenta, l. 1. C. de epiſcop. aud. l. 2. ff. ad leg. Iul. de anno. l. ciuitatibus, in princ. ff. de leg. 1. & qui non ſubueniunt populo in alimentis, videntur occidere illum, l. necare. ff. de liber. agnoſ. ex pane enim præcipuè uiuit homo, & ſuſtentatur Reſpublica, l. publicas. C. de feriis. ſunt pulchra Bal. uerba in conſ. 406. nu. 5. uol. 5. & quando in loco extat penuria, & defectus
2 † uictualium, coguntur omnes pro modo facultatum ſuarum, vt populus alatur, vendere, & contribuere ſua uictualia, eſt tex. in l. unica, C. ut nemi. lice. in compatat. ſpecier. etiam pretio nõ iuſto, l. 2. §. eadem. ver. omnium. ff. ad leg. Rod. de iactu, Bar. in l. 1. §. cura carnis. ff. de off. præfect. urb. & non ſolum ſæcularis Iudex, ſed etiam Epi
3 ſcopus poteſt homines † cogere, l. fi. §. item Epiſcopi, ff. de muner. & honor. vbi gl. idem probatur ex notat. in l. 1. C. de epiſcop. aud. & nemo quantumuis immunis excuſatur, etiam ſi ſit de
4 domo Principis † vel Auguſtæ, gl. in l. curiales, qui ſe ſe. C. de decurion. lib. 10. & in l. fi. C. de exacto. tributo. probatur in d. l. unica, ubi hæc omnia ponit Ioan. de Platea, C. vt nem. lice. in comparat. ſpecier. num. 7. circa intellectum. intereſt enim Reipublicæ, quòd pauperes non mo
5 riantur, quia ſine † pauperibus Ciuitas nõ eſt perfecta, l. 2. ff. de nundin. & dicit Bar. in l. in annonam. ff. de extraord. crim. quòd habẽtes annonã
6 tempore careſtię coguntur illam uendere, † Bat. in d. §. cura carnis. Bal. & Alber. in d. l. 1. C. de epiſ. aud. ubi Salic. dicit, ualere ſtatutum quòd
7 quilibet teneatur ſingulo die † mittere tot frumenti ſtaria in plateam, Martin. Lauden. in tracta. de official. dom. uer. 23. latè de hoc agit Ripa in tract. de remed. præſeruat. contra peſtem, num. 186. & ſeq. Alexan. in conſ. 190. num. 3. uolum. 2. Barbat. in c. 1. col. fi. de emp. & uend. Iaſ. in l. nec emere, num. 3. C. de iure deliber. Soci. in tracta. fallen. regu. 435. lim. 15. Fely. in c. 1. col. 1. de Iudæis, Dec. in l. rogaſti, in prin. ff. ſi cer. pet. Aufre. ad Capel. Toloſ. deci. 446. Tiraq. in præfatio. tracta. de retract. num. 28. latiſſimè diſſerit Rol. in conſ. 80. num. 14. 15. 22. & ſeq. uol. 3. Benincaſ. in tracta. paupert. in 8. quæſt. in 7. ſpecia li cõtract. nu. 12. Natta in cõſ. . . . & quia Reſpublica uel Princeps recipiens ad futuram populi neceſſitatem prouidere ſemper debet de maximo comeatu, & habere horrea publica uictualibus munita, ne ab opere deterreatur caſu quo ui leſcat frumentum, fuit a iure fauorabiliter indu-
8 ctum, quod ubi publicum frumentum † conſeruari ulterius non poteſt, cogantur ciues ſecundum facultatem ſui patrimonij emere, ut probat textus, iuxta ſecundum gl. intellectum, in d. l. unica, C. ut nem. lice. in comparat. ſpecie. ubi Ioan. de Plat. refert Bar. dicere quòd ita conſuluit, & practicauit Peruſij, & eſt caſus ſingularis, ſecundum Barbat. in cap. 1. de emp. & vend. Felyn. in cap. 1. col. 2. de Iudæ. Aufrer. ad dictam dec. Capel. Toloſ. 446. Ant. de Burg. in d. cap. 1. nume. 19. de emp. & uend. Natta in conſ. 500. num. 3. & licèt regulariter uendens aliquid non debeat
9 mala miſcere bonis, † & ſi faciat priuatur extra ordinem, ſecundum l. ſaccularij, ubi gl. ff. de extraordin. crimin. eſt tex. in l. annonam. ff. eo. tit. ubi Alber. & Ang. & Boſſ. in ſua praxi, in tit. de extraordin. crimin. num. 4. ponit exemplum in eo, qui cum ſale miſcet paruos lapillos, in uino maluatico ponit uina deteriora, & qui frumentum uendunt corruptum, & qui mittunt aquã in oleum, & qui in aromatibus dant quid pro quo, tamen fiſco licet uictualia bona miſcere cũ
10 corruptis † & uitiatis, ut facilius inueniant emptorem, l. 1. C. de cond. in public. horre. lib. 10. ubi Io. de Plat. recitat ſpecies fraudum, qui fieri ſolent in huiuſmodi uenditionibus, Corſet. in ſing. incip. commixtio, Ang. in d. l. annonam. ff. de extraordin. crim. Boſſ. in d. tit. de extra ordin. crimin. num. 4. Intellige tamen principalem deciſionem noſtræ quęſtionis non procedere in
11 eo, qui habet frumentum pro ſuo † uſu, & non ultra: is enim non cogitur uendere, quia prima charitas incipit a ſeipſo, l. præſes. C. de ſeruit. & aq. l ſern. in procem. conſtitutio. uol. 1. ubi allegat illud Euangel. Ne fortè non ſufficiat nobis & uobis, ſequitur Maran. de ordi. iud. par. 6. in princ. num. 181.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ei ſunt dimittenda, qui non poteſt exigi vltra quàm facere poſſit.*

2 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè, & commodè non poteſt.*

3 *Pater non conuenitur a filio in plus, quàm facere poſſit, deducto ne egeat.*

4 *Parentes vtriuſque ſexus habent priuilegium, ne conueniantur vltra quàm facere poſſint.*

5 *Filius non exigitur a patre vltra quàm facere poſſit.*

6 *Frater*

6 *Frater vtrinque coniunctus non conuenitur vltra quàm facere poſſit.*

7 *Patronus non exigitur vltra quàm facere poſſit.*

8 *Libertus non conuenitur a patrono in plus quàm poſſit facere.*

9 *Socius habet beneficium, ne a ſocio conueniatur vltra quàm facere poſſit.*

10 *Societas dicitur fraternitas quædam.*

11 *Donatori competit priuilegium deducendi quantũ ſufficiat pro ſuo uictu.*

12 *Liberalitas cuique ſua prodeſſe, non autem nocere debet.*

13 *Maritus ab vxore conuentus pro dote, vel alia cauſa, deducit ſemper alimenta propria.*

14 *Socer vxoris non exigitur vltra quàm facere poſſit, & ibi quid in ſocero mariti.*

15 *Extraneus, qui non tenetur dotare, ſi dotet gaudet priuilegio deducendi, ne egeat.*

16 *Debitor aliquando ex pacto habet beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*

17 *Miles non exigitur in plus quàm poſſit facere.*

18 *Vaſallus non conuenitur a domino vltra quàm facere poſſit.*

19 *Iudex, qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto ne egeat.*

20 *Clerico competit priuilegium, ne teneatur vltra id quod ſupereſt, deducto ne egeat.*

21 *Clerico debitori capiuntur fructus præbendæ, vt ſatiſfiat creditori, dimiſſo tamen victu.*

22 *Aduocatus non conuenitur vltra quàm facere poſſit, deducto ne egeat.*

23 *Debitor Eccleſiæ non exigitur, niſi deductis primo alimentis.*

24 *Pater ſpiritualis non exigitur in plus quàm facere poſſit.*

25 *Debitor, qui ceſſit bonis, ſi deuenerit ad pinguiorem fortunam, tamen deducit alimenta.*

26 *Iuramentum obligat præciſè ad pactum.*

27 *Iuramentum excludit beneficium, ne quis conueniatur vltra quàm facere poſſit.*

28 *Negans ſe eſſe talem, perdit beneficium ne conueniatur vltra quàm facere poſſit.*

29 *Maritus negans matrimonium conuenitur in totũ, nec aliquid deducit, ſecus ſi negat dotem.*

30 *Debitor negans debitum, amittit beneficium, ne cõueniatur vltra quàm facere poſſit.*

31 *Beneficium, ne conueniatur vltra quàm facere poteſt, nõ prodeſt ei qui põt uiuere ex arte uel officio.*

32 *Alimenta cum a lege ordinantur alicui, intelligitur niſi aliũde habere poſſit, puta ex arte vel offã.*

33 *Maritus, qui viuere poteſt ex arte aliqua, non utitur beneficio, ne cõueniatur ultra quã facere poſſit.*

34 *Charitas prima incipit a ſeipſo.*

35 *Altare vnum diſcooperiri non debet, vt alterum cooperiatur.*

36 *Maritus non gaudet beneficio deducendi, ne egeat, quando vxor eſt pauper, & non habet aliunde.*

37 *Mariti hæres extraneus non gaudet priuilegio, ne cõueniatur ultra quàm facere poſſit, ſecus in filio.*

38 *Debitor Eccleſiæ non deducit alimenta aduerſus eccleſiam, quæ ſit pauper.*

39 *Maritus conuentus ab vxore non deducit alimenta, quando dos conſiſtit iure & corpore certo.*

40 *Maritus non deducit alimenta quando uti quilibet poſſeſſor conuenitur reali actione.*

41 *Maritus non allegat beneficium deducendi alimenta, quando conuenitur pro dote in tuto collocanda conſtante matrimonio.*

42 *Maritus non vtitur priuilegio, ne conueniatur vltra, &c. quando doloſe fecit ne poſſet ſoluere.*

43 *Socer non gaudet priuilegio deducendi alimenta, quando doloſè fecit, ne poſſet ſoluere.*

44 *Maritus propria culpa factus pauper non vtitur priuilegio, ne conueniatur ultra quàm poteſt facere.*

45 *Maritus, qui dum eſſet ſoluendo non exegit dotem a ſeipſo eſt in culpa, & perdit beneficium.*

46 *Maritus factus pauper propter maleficium, amittit priuilegium ne vltra vires conueniatur.*

47 *Maritus putatiuus, & non verus, non gaudet beneficio, ne teneatur ſoluere vltra vires.*

48 *Maritus ſoluto matrimonio paciſci poteſt quòd poſſit exigi in ſolidum non obſtante beneficio.*

49 *Beneficio ne quis conueniatur vltra quàm facere poſſit, renunciari non poteſt, ubi reuerentiæ ratio ceſſat.*

50 *Beneficio ne conueniatur niſi deducto ne egeat, quis poſſit renunciare.*

51 *Promittens ſoluere quantitatem debitam, non cenſetur renunciare beneficio deducendi ne egeat.*

52 *Maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit dotẽ reddere, intelligitur deductis alimentis.*

53 *Hæres qui promiſit legatum, vel debitum ſoluere hæreditarium, gaudet beneficio inuentarij.*

54 *Promittens id, ad quod tenebatur, non alterat primæuam obligationem.*

55 *Socius poteſt renunciare beneficio ne conueniatur vltra vires hæreditatis.*

56 *Beneficio ne conueniatur vltra quam facere poſſit, minimè gaudet, qui promiſit ſoluere totum, integrum, vel omne debitum.*

57 *Maritus multis in caſibus non utitur priuilegio, ubi remiſſiuè.*

58 *Ingratus priuatur alimentis.*

59 *Ingratus non vtitur priuilegio deducẽdi alimẽta.*

Quæſtio LXXVIII.

1 HIs relinqui debent alimenta, qui habent beneficium, ne conueniãtur vltra quàm facere † poſſunt, eſt tex. in l. in condemnatione, in princip. ff. de reg. iur. ubi dicitur relinquendum eſſe tantum, ne egeat, & ibi notãt gl. & Doctores, & nihil aliud eſt dicere, q non teneat ultra q̃ facere poſſit, quã ſi dicat quod debitor retineat ſibi tm̃ quod ſufficiat ad alimenta, ut declarat Bar. l. maritũ, nu. 2. ff. ſoluto matrim. poſt glo. Ruin. in conſ. 144. nu. 12. uol. 5. Crot. in repet. l. ſi conſtãte, nu. 162. ff. ſoluto matri. eſt etiam tex. in l. inter eos. §. fi. ff. de re iudic.
2 non enim dicitur quis poſſe, quod facere † non poteſt honeſtè & commodè, ſecũdum gl. in d. l. in cõdemnatione, in prin. Iac. de Are. Bal. & alij in l. ſi maritus. ff. ſoluto matri. Brun. in conſ. 89. nu. 3. Dec. in l. diuus, col. fi. ff. de reg. iur. Iaſ. in l. ſunt qui in id, num. 2. ff. de re iudic. multi autem ſunt, quibus hoc beneficium competit, & primò

patri,

3 patri.is enim † nõ conuenitur a filio vltra quàm
facere poſſit. §. ſunt præterea, ver. ſed & ſi quis,
Inſtit. de actio.qui textus loquitur non ſolum in
4 patre, ſed in quocunque parente vtriuſque † ſe-
xus,ſecundum glo. in l. patronus, in ver. paren-
tes.ff.de re iudic.& quòd competat, eſt tex. in l.
ſunt qui in id, in ult.uer.cum lege ſeq.ff.de re iu-
dic. ponit Iaſ.d.§. ſed & ſi quis, in prin. & ratio-
nem ponunt Doctores diuerſam. Din. enim di-
cit prouenire hoc priuilegium a reuerẽtia patri
debita,Nicol.verò de Neapoli inquit, rationem
eſſe,quia obſtat filio exceptio, dolo facis peten-
do quod reſtituturus es, vt per Iaſ.loco prędicto.
ſed cum hoc beneficium pluribus perſonis com
petat,deberet allegari generalis quędã ratio,quę
omnes complecteretur,vt Ludoui. de Sard.dicit
ibi in addit.quod tamen non placet, quia idẽ be
neficium poteſt diuerſis perſonis ex diuerſa cau-
ſa competere.
Competit etiam eiuſmodi beneficium filio,
5 † quando conuenitur a patre, ſecundum Ioan.
Fabr.Ioan.de Plat.Ang.& Iaſon.in d.§.ſunt præ-
terea,verſiculo,ſed & ſi quis.quia in filio militat
eadem ratio excipiendi de dolo, quæ militat in
patre.
6 Idem eſt in fratre vtrinque † coniuncto per
eandem rationem, ſecundum Io.Fab. & Ang.in
d.ver. ſed & ſi quis, & eos ſeq. Iaſ.nu.4.licet Iac.
de Rau.& Nicol. de Neap. ibi contrarium tenue
rint, poſt gl.Bar.& Bal.in l.verum, in principio,
in ver.fraternitatis.ff.pro ſocio,Iaſ. in l. ſunt qui
in id,numero quarto. ff. de re iudic.tranſit cum
Angelo.
7 Patronus quoque non exigitur † vltra quàm
facere poſſit,d.uer.ſed & ſi quis, & idem in paren
tibus & liberis patroni,l.patronus,ff.de re iudic.
id quod extẽdit Io.Fab. & poſt eum Ang. & Iaſ.
in loco prædicto,ad libertum, quando conueni-
8 tur a patrono, † & poteſt in liberto conſiderari
etiam ratio alimentorum, de qua ſupra,ut dixi
9 ſuo loco. Socius † item gaudet eo beneficio,ut
d.§.ſed & ſi quis.l.verum.ff.pro ſocio. l.ſunt qui
in id.ff.de re iud.Nicol.de Neap.Io.de Plat.Ioã.
Fab.Ang.& Iaſ.in d.ver.ſed & ſi quis, vbi exten-
dunt etiam ad ſocios non omnium bonorum, &
ad debita non contracta contemplatione ſocie-
tatis, & ad plures ſcholares in eadem domo ha-
bitantes,idem voluit Iaſon in l. ſunt qui.num.3.
Lupus ca.per veſtras,in 7.notab.§.12.nume.12.
folio 184. & ratio eſt, quia in ſocietate eſt quæ-
10 dam fraternitas, † ut dicitur in d.l.verum. ſequi-
tur Iaſon in dicta lege, ſunt qui in id, numero
tertio.
Donatori rurſus datur facultas deducendi, ne
11 † egeat,eſt tex.in l.diuus.ff.de reg.iur.l.inter eos,
in prin. ver. is,quoque.ff.de re iudic. & d.§. ſunt
præterea. §. ſed ſi quis. vbi Doctores, Inſtit. de
actio.& utroque in loco, Iaſ. ubi nu.7.ratio eſt,
12 quia non debet quis ſua † liberalitate periclitari,
l.ne liberalitate.ff. de re iudic.ponit Iaſ.d.l.inter
eos,nu.3.
Maritus ſiue pro dote,ſiue ex quouis alio con
13 tractu ab vxore conueniatur, deducit † ne egeat,
l.non tantum, vbi Doctores, præcipue Iaſ.ff.de
re iud.& procedit etiam ſi contraxit cõſtante ma
trimonio,quia priuilegium competit ſibi ſolu-
to matrimonio,ſecundum Iaſ. ibi in fi.Din.Bar.
Alex.& alij omnes in l.maritum. ff.ſoluto matri-
monio,ubi latè ponunt Doctores, glo.& Docto
res in §. ſunt præterea, ver. item ſi de dote, ubi
Arct.num.2.Inſtit.de actio.& Iaſ.in prin. Benin
caſ.de pauper. quæſt. 8. in 2.ſpecia. in contract.
nume.14.
14 Idem in ſocero † uxoris.l.ſicut autem,ubi Do
ctores,& l.ſeq.ff. de re iudic. ubi ponunt quid in
ſocero mariti,& unam eſſe differentiam inter ſo-
cerum mariti & ſocerum uxoris,ponit Lupus in
cap.per ueſtras, in 3.notab.in fi.nu.7.folio mihi
162.de donat. inter uir. & uxor. & quod ſocero
detur hoc priuilegium,probat tex.in l.diuortio.
§.interdum,& l.rei iudicatæ,§.fi.ff.ſoluto matri-
monio,Crot.in d.l.ſi conſtante,nu.162.Ruin.d.
conſ.144.nu.12.Iaſ.d.uer. item ſi de dote. nu.3.
ubi ponit rationem.
15 Extraneus † quoque, qui dotat mulierẽ,quã-
dotare non tenebatur, l.ſi extraneus, & l.pen. ff.
de iure dot.Ioan. de Plat.& Ang.in d.§.ſed & ſi
quis,Iaſ.in l.inter eos,nu.4. de re iud.aliquando
16 etiã ex pacto acquiritur hoc beneficium, ut † eſt
tex.in l.ſi quis crediderit,ubi Bald. in princip.ff.
de pact.
17 Item miles eodem † gaudet priuilegio,l. mi-
les.ff.de re iudic.ubi Iaſ.in prin. dicit quod ei nõ
põt renunciari, cõmunẽ dicit Dec. in c. Epiſco-
pus,in princ.de præbend. & quia uaſallus miles
eſt,cap.1. quo temp.mil. non conuenitur a do-
18 mino niſi in quantum facere † poteſt deducto ne
egeat,ita Io.Baptiſta Surdus, Taurini ſenator, &
affinis meus, in capit. primo,nume.50. an agna.
uel filius.
19 Iudex item qui per imperitiã iudicauit,† Ale-
xan.in lege quarta, §.in eum, in fi. ff.de dam. in-
fecto, Boſſ. in titulo de official. corrup. nume-
ro 23.
20 Idem eſt in clerico: † ei enim cõpetit hoc pri-
uilegium.gl.Ricar.Malum.Bar.Ang.& alij in d.
l.miles.ubi Iaſ.nu.11. & ſeq. dicit eſſe magis cõ
munem opinionem, Anch.& Imo.in c. Odoar-
dus,de ſolut.Imola & Gemin. in c.ſi propter ſua
debita.in 1. notab. de reſcrip. in 6. ideo licet ali-
21 quando capiantur fructus præbendæ † pro ſol-
uendo eorum creditoribus, Abb. in cap. perue-
nit,nume.11.de fideiu.Ripa in l. obligatione ge-
nerali,nu.45.ff.de pignor. tamen dimitti eis de-
bet quantum ſufficiat pro uictu, ſecundum Cin.
& Salic. in l. ſtipendia. C. de exequut. rei iudic.
Boer.deciſ.a 26.circa fi. Benincaſ.in tracta.pau-
per.quæſt.octaua,in quarto ſpecia.contract.nu.
15.latè Dec.in cap.Epiſcopus, nu.1.de pręben.
ubi addi.
Et competit hoc beneficium etiam aduoca-
22 to, † Cin.& Salicet. in lege prima. C.de iur.&
fac.ignor.glo.in l.miles, ubi Bar.Alex. & alij.ff.
de re iudic. ubi communem dicit. Iaſon, nume-
ro nono.
23 Et debitori eccleſiæ,† glo.in cap.quicunque,
16.quæ.

16.quæſt.7.declarat Dec. in cap. Epiſcopus, in
princip.de præbend.
24 Et patri ſpirituali,† Ioan. Fab. in §. ſunt præ-
terea,columna 1.Inſtit. de actio. vbi Io.de Plat.
Aret. & Tiraquel.l. ſi unquam,ver.ſuſceperit li-
beros,numero 32.
Cuius eſt caſus in eo,qui ceſſit bonis: is enim
ſi ad pinguiorem fortunam deueniat, licèt ſolue
re teneatur,l.nec maritus,ver.at cum eius.C.ſo-
25 luto matrimonio, tamen † ſi conueniatur dedu-
cere poteſt aliměta, l.is qui. ff.de ceſſione bono.
Imola in l.ſi maritus.vbi Iaſ.num.4.ff.ſoluto ma
trimonio, & poſt Bal. quem allegat,ponit Ang.
in §.fi.in fi.Inſti.de actio.Didac.li.2.varia.reſol.
cap.1.num. 6. vbi inquit obtinere hoc etiam in
ſoro conſcientiæ. Cordub.in l. ſi quis a liberis,
§.ſolent,num.39.ff.de liber.agnoſ.
Sed hoc beneficium ceſſat multis in caſibus,
quorum aliquos non grauabor, breuiter tamen
& compendiosè,recěſere: & primo,quando pro
26 miſſio eſt iurata,quia iuramentum obligat † præ
cisè ad factum,c.querelam,ubi Butr.ne prel.uic.
ſuas. & tollit contrariam exceptionem, c. debi-
tores,de iureiur.per quæ iura loquendo in ſoce-
27 ro † ita tenet Brun. in conſ. 89.num. 4.ver. plus
dico.idem in ſocio iurante probauit Io. Lup. in
c.per veſtras,in 7.notab.in § 12. num.12.ver.li-
mitabis tertio, de donat. inter uir. & uxo. ſolio
mihi 185.colum.1. & in ſocio loquitur Corne.
de quo prædicti non faciunt mentionem in cõſ.
128.colum.2.in fi.& colum.3.in prin.volum.3.
ſequitur Gozad. in conſ.88. num.19. Rolan.in
conſilio 13.numero 10. volum. 1.& in tracta.de
lucro dot.quæſtio. 42.numero 13.
28 Secundus eſt caſus, quando negat † quis ſe ta
lem : nam cum priuilegium deſcendat ab illa
qualitate, abnegans qualitatem efficitur benefi-
cij indignus, l.ſed ſi ex parte, in fi.princ. ff.quod
cum eo.& in ſocio eſt tex.in l. ſi vnus, §. vltimo,
ff.pro ſocio.l.ſed hoc ita,in fi.ff.de re iudic.facit
tex.in l.ſi dubitetur. §. ita demum.ff.de fideiuſſ.
& in auth.contra qui propriam.C.de non num.
pecun.& ita tenet gl.in d.§.ſunt prętęrea,in ver.
item ſi de dote, Inſtit. de actio.Bar.in l.etiam.§.
1.num.3.ff.ſoluto matrimonio, vbi de ſocio in-
fert ad maritum, declarando tamen quod mari-
29 tus perdat beneficium, quando † negat matri-
monium, ſecus ſi negaret alia, puta dotem datã
vel contractum celebratum, Alex.in l.ſi maritũ,
colum.1.uerſic.undecimo fallit,ff.ſoluto matri-
monio,vbi loquitur in marito, Io.Lup.in ſocio.
d.§.12.num. 14. vbi tamen limitat,quando pœ-
niteret ante litis conteſtationem, & quando ne-
gatio non eſſet abſoluta, vt per eum, & præter
eũ Iaſ.qui loquitur in ſocio & marito, in l.quod
te,num.30.uer.eodem modo.ff.ſi cert.pet.Mar-
ſil.in rub.ff.de fideiuſſ. num.327.ubi in marito,
Felyn. qui generaliter loquitur in quocunque
30 negante † debitum,in cap.exceptionem,colum.
12.in fine,ver.& iſta exceptio.ff.de exceptio.alle
gat Cardin.ibi,Campeg.de dote, par.2.q.238.
colum.2.ver.vndecimo fallit, & quæſtio.265.ſe
quitur Anto.Gabr. commun. opin. lib.5.tit.de
acquir. poſſ. concluſ.5. num.7. vbi plures ponit
limitationes. & hoc eſt notandum aduerſus di-
ſtinctionem Bar. in d.l. etiam. §.1. Rol. in conſ.
88.num.5.& 7.uolum.4. vbi ponit concordan-
tes in ſocio & marito, & num. 17.limitat, quan-
do non perſeuerauit in negatione uſque ad litis
conteſtationem, Cuccus in tracta. de mention.
circa poſ.numero 99.
Tertius caſus eſt, quando ſic priuilegiatus ha
bet artem,uel officium,ex quibus poteſt uiuere,
31 † quia tunc nihil deducit de ſuo patrimonio, ſe-
cundum glo. fi.in l.ſi maritus in id.ff.ſoluto ma-
trimonio, ponit in propoſito Ioan. Fab.in d.§.
ſunt præterea, uer.item ſi de dote, & ibi Iaſ.nu.
7.Inſtit. de actio. & ibi Aretin.num.3.quia vbi-
cunque ius mandat aliquem alendum eſſe, intel
32 ligitur † ſi ex arte vel induſtria non poteſt uiue-
re,gl.in l.ſi quis argentum.§.1.C.de donatio.gl.
in l.ſi quis a liberis, in prin.ff.de liber. agnoſ.ita
quoque tenuit Alexan.in l. maritum,col.2.uer,
quintodecimo fallit.ff.ſoluto matrimonio,& ibi
ante eum hoc uoluit Nicol.de Neap.ad idem eſt
gl.fi.in l.ſi maritus.ff.eo.tit.ubi Alex.in prin.di-
cit eam ſingularem. quod ſi maritus ſcit artem,
33 qua mediante poteſt ſibi uictum quærere,† non
gaudet priuilegio,ne conueniatur ultra quam fa
cere poſſit. & ſubdit eſſe ſimilem gl.in d.l.ſi quis
argentum, in §. 1. Campeg.d.quęſtio.238.co-
lum.3.uer. decimoquinto, fallit.
Quartus eſt caſus,quando uxor quoque ipſa
egeret, & non haberet aliunde,quia tunc mari-
tus non gaudet beneficio prædicto, quia prima
34 † charitas incipit a ſeipſo.l. præſes.C. de ſeru.&
aqua. & in pari cauſa neceſſitatis pręfertur mu-
lier,l.aſſiduis.§.exceptis. C. qui pot.in pig.hab.
35 & unum altare † non eſt diſcooperiendum, ut al
terum cooperiatur.l. uerum.§.pen.ff.de minor.
36 ita tenet † in terminis Iac. de Are.in d.l. ſi mari-
tus. ff. ſoluto matrimonio,Bar.in d.l. maritum.
uerſus fi.ff.ſoluto matrimonio,Gul.Cun.& Bal.
in l.ſi quis crediderit.ff.de pact.idem Bal.in l.2.
num.5.C. quod cum eo. ubi declarat non pro-
cedere in aliis perſonis, quibus beneficium non
indulgetur gratia miſerationis,ſed propter mu-
tationem ſtatus, cum aliàs ad nihilum teneren-
tur, & hæc opinio eſt magis communis, ſecun-
dum Alex.in d.l.maritum,colum.3.ver.in quã-
tum Bar. hic, vbi plures alios allegat. & tranſit
cum limitatione Bal. vt ſit conceſſum ſoli mari-
to,Aret.in d. §.item ſi de dote, num. 4. ubi dicit
idem eſſe in hæredibus mariti, ſi pauperes ſint,
quia æquius eſt quòd mendicet maritus, quàm
pariatur mulier, quæ bona habet,ſed hoc de hæ-
37 rede intellige, † ſi ſit filius, non ſi extraneus, ſe-
cundum Bar. poſt glo. ibi in l. maritum, in fi.&
Bal.in d.l.ſi quis crediderit,in fi.ubi ponit exem
plum in filiis primi matrimonij,& primam ſen-
tentiam probauit Iaſ. d. uer. item ſi de dote,nu.
10.Campeg.quæſtio.241.& ſeq. Padill.in l.præ
ſes,num.8. C.de ſerui. & aqua,ubi allegat Bald.
38 Campeg.& Didac. idem in debitore † Eccleſiæ
ponit Dec.d. c. epiſcopus,nu.2.de pręben.
Quintus caſus eſt, quando dos conſiſtit non
in

in pecunia,nec in alia re,q̃ pődere,numero aut
menſura diſtinguatur,ſed uel in re immobili, vel
39 in certa ſpecie, † quia tunc marito non compe-
tit hoc beneficium l. vnicæ, §.cum autem. C. de
rei uxo.actio.per quem tex.ita voluit Bal.in c.1.
de not.feud.Imola in l.ſi filio.ff.ſoluto matr.Iaſ.
d.ver.item ſi de dote, nu.11. Campeg. d.q.238.
col.2. ver. decimo fallit. ſed hæc opinio patitur
difficultatem,quia Bar. in l.Neſennius. §.ſi fun-
dus. ff. de re iudic. tenet contrarium, ideo vide
Alex.in d.l. maritũ,col.1. uer.decimo fallit, ubi
ponit quòd ſi ex pretio rei dotalis maritus aliam
acquiſiuerit.poſſet autem dici quòd prima opi-
nio obtineat,quãdo uxor actionẽ moueret realẽ
ad rem,non autem uteretur perſonali de dote.

Nam & hic ſexus eſt caſus,quando agitur rea
40 li iudicio & maritus † conuenitur uti tertius poſ
ſeſſor,non gaudet priuilegio deducẽdi ne egeat,
l.ſi cum dotem, §.ñ. ff.ſolu. matri. l.depoſiti. ff.
de pecul.Din.in d. l.maritum, vbi Bar. quia non
conuenitur ut uir, idem voluit Cin. in l. ubi ad
huc, in 10. q. C. de iure dot. Iac. de Are. Bar.
& Bal.in l.ſi maritus in id.ff.ſoluto matr.& hanc
opinionem dicit magis communem Alex. in d.
l.maritum,col.3.ver.item in quãtum Bar.hic cõ
cludit,& ita in locis prædictis intelligunt tex. in
d.l.Neſennius.§.ſi fundus.vide omnino Iaſ. in l.
ſi conſtante,nu.1,8. ff. ſoluto matr.& d.uer.itẽ
ſi de dote, in fi.ego non video, quare magis hoc
caſu denegetur beneficium marito, quando rea-
lis,quàm ubi perſonalis actio intentatur,cũ utro
que caſu militet ratio miſerationis, & reueren-
tia, alias uero erit ſemper in facultate uxoris rea
lem proponendo actionem, fraudare maritũ pri
uilegio ſibi a iure indulto: Cum tamen ea reue-
rentia ſeparari nő poſſit a perſona mariti etiam
ſi uti poſſeſſor conueniatur, quando cauſa reſti-
tutionis deſcẽdit a dote & a matrimonio, ut per
Crot.in d.l.ſi conſtante,nu.157.in ñ.

Septimus eſt caſus,quando ob inopiam mariti
dos repetitur conſtante matrimonio: tunc enim
41 maritus † non poteſt allegare beneficium prædi
ctum,ita glo.in l.vbi adhuc,in uerbo ſuſtentatio
nem. C.de iure dot. ubi eam ſequitur Cin. quia
uir tunc non poteſt agere,cum dos ſic recupera-
ta deſeruiat nihilominus oneribus matrimonij,
idem uoluit Rainer. de Forliu. in l.ſi cõſtante,in
prin.ff.ſoluto matr.ſed Bar.ibi,nu.105.& ſeq.di
cit procedere, quando uxor agit reali actione,
uel etiam hipothecaria per rationes ſupradi-
ctas, ſecus ſi moueret perſonalem propter præ-
iudicium quod pararetur uiro ſoluto matrimo-
nio,& cum Bar.tranſit Alex. in d. l.maritum, in
prin. uer. octauò fallit. ſed contrariam ſenten-
tiam glo. in l. ubi adhuc, probauit Bal. in d. l. ſi
quis crediderit, ſequitur Imola, Caſtr. Rom. &
alij,quos citat Iaſ.in d.l.ſi conſtante,nu.111.ubi
dicit communem,ſequitur Bal. nouel. num. 37.
Crot.nu.157. hanc etiam ſententiã ſequutus eſt
Aret.in d.uer. item ſi de dote,nu.4. uer.ſecundo
fallit,Campeg.d.q.238.col.2.uer.octauò fallit,
Lupus in c.per ueſtras, §.37. de donat.inter uir.
& uxor.folio 119.

42 Octauus caſus eſt, quando maritus † vel alius
dolo fecit quominus poſſet commodè ſoluere,
quia tũc nő utitur eo priuilegio,l.etiã.§.1.ff.ſolu.
matr. ubi loquitur in marito, ad idem eſt glo. 2.
in uer.item ſi de dote,d.§.ſunt præterea,& idem
43 eſt in ſocero, † l.pen. ff. de iure dot.& idem eſt,
44 quando maritus factus eſt pauper ſua † culpa,d.
l.etiam. §. licet. eſt glo.not.in d.l.pen. ff. de iure
dot.ubi ſi maritus ſciens ſe non poſſe reddere in
tegram dotem,illam accepit,non gaudet benefi
cio, quia ſi non eſt in dolo, ſaltem eſt in culpa,
Bar.in l.alias.§. eleganter.in fi.ff.ſoluto matr.&
dicitur in l.diuortio.ubi gl.ff.de neg. geſt.quod
maritus,qui non exigit dotem a ſeipſo, quando
45 erat ſoluendo, dicitur in dolo uel culpa, † ideo
conuentus non opponit de beneficio, ne tenea-
tur ultra quàm facere poſſit,ſequitur Bar.in l.nõ
tãtũ.ff.de re iudic.ubi Iaſ.in fi. Alex.in l.maritũ.
col.1.uer.nono fallit, ff.ſolu.matr.ubi tamen di
cit in ſuo caſu maritum non eſſe in dolo, Aret.in
d.uer.itẽ ſi de dote,nu.4.uer.tertio fallit, ubi po
nit de marito & ſocero,& tãgit etiam aliquid de
culpa,ſequitur ibi Iaſ.nume.9.ubi ponit de ſoce
ro & marito,de dolo & de culpa,Lupus in c. per
ueſtras,in 3.notab.§.24. nu.7. de donatio. inter
uir.& uxor.Campeg.de dote, par.3.q.250.ubi
latè agit in ſocero,pulchrè Lup.in rub.de dona-
tio.inter uir.& uxo.§.21.nu.14.& in d.§.24.nu.
46 7.dicit idem eſſe, quando incidiſſet maritus † in
paupertatem propter maleficium, allegat Bal.
in c.quæ in eccleſiarum, de conſtitutio. in c.ſe-
des, de reſcrip.de quo latè Iaſ. in authe.res quæ.
nu.21.& ſeq.C.cõmun.de leg.Benincaſ. de pau
per.q.8.in 2.ſpecia.cõtrac.nu.15.& quod amit
tat maritus beneficium propter dolum, Cãpeg.
q.262.& dub.ſeq.

47 Nonus eſt caſus,quando non eſt maritus † ve
rus,ſed putatiuus, c.1. uer.totam,extra de dona
tio. inter uir. & uxo. ſecundum intellectum Io.
And.& Doctores ibi, Caſtr.& Imola in l.ſi filio,
la 2.ff.ſolu.matr.Alex.in d.l.maritum,uer. ſepti
mo limita non procedere, Campeg.qui ab Ale-
xan.deſumpſit formalia uerba, quæſtio. 237.&
dicta quæſtio. 238. colum. 1. uer. ſeptimo li-
mita,additio magna ad Iaſon.in dicto uer.item
ſi de dote.

Decimus eſt caſus, quãdo maritus pactus eſt
quòd exigi poſſit in ſolidum, nő obſtante dicto
beneficio, & hæc intellige ſoluto matrimonio,
48 † quia tũc ualet pactũ,ſecundũ Guliel. Bar. Ang.
& Caſtr.in l.alia.§.elegãter.ff.ſolu.matr.Iaſ.in l.
ſunt qui in id,nu.5.ff.de re iudic. & in d.uer itẽ
ſi de dote,nu.6.Campeg.d.par.3.q.246.ubi in
quæſtio. 244. dicit conſtante matrimonio fieri
non poſſe, quia ius reuerentiale non poteſt re-
49 mitti:ceſſante autem reuerentiæ † ratione poteſt
renunciari,ut per glo. & Doctores in l.ſi cõuene
rit,ubi Alex.ff.de re iudic.Hoſtien.Io.And. Imo
la & alij in cap.Odoardus,de ſolut. Lup.in d.§.
24.nu.16.ubi infertur ad ſocium,& Campeg.in
quæſtio.245. ponit,an uxor poſſit huic benefi-
cio renunciare, & in fi. ponit in genere, de mi-
50 lite, † de clerico, & alijs perſonis beneficiatis,an

ei beneficio poſſint renunciare. Adde tamen
quòd non uidetur illi renunciare, qui ſimplici-
ter promiſit ſoluere ſummam debitam, ſed pro-
51 miſſio intelligitur ſaluo † beneficio, ſecundum
Bal. in l. quod nomine, ff. de condictio. indeb.
Ruin. in conſ. 159. columna 3. uolum. 3. Rol. in
tracta. de lucro dot. quæſt. 37. num. 4. facit, quia
maritus, qui ſoluto matrimonio promiſit do-
52 tem reddere, † gaudet nihilominus eo priuile-
gio, l. quod ſi maritus. ff. de conſtitutio. pecun.
Bar. in l. maritum. ff. ſoluto matrimonio, Cam-
peg. d. quæſtio. 246. colum. 1. in fi. & quæſtio.
268. quod ego intelligo, niſi actio antiqua fuiſ-
ſet nouata, argumento eius quod dicimus de hę
53 rede, qui ſi promittat ſoluere † debitum hæredi
tarium, vel legatum, non gaudet beneficio in-
uentarij, Ang. in conſ. 31. colum. penul. Dec. in
auth. præterea. nume. 12. C. unde uir, & ux. &
in conſ. 496. nu. 12. Phanu. qui alios citat, in tra
cta. de confectio. inuentar. par. 6. num. 110. Ro-
lan. in eo. tract. 154. nu. 1. regulariter autem pro
54 miſſio accedens † obligationi non eam alterat,
nec immutat illius naturam, l. qui mutuam. ff.
manda. l. penul. C. de pact. & in ſimili ita decla-
rat Phanuc. in tracta. dot. gl. 8. num. 57. & in ſo-
55 cio, quod poſſit renunciare † huic beneficio, po-
nit Lup. d. cap. per ueſtras. §. 12. qui eſt ultimus,
num. 16. vbi innuit hanc differentiam inter eum
cui debetur reuerentiæ gratia, & alium cui ex
alia cauſa debeatur, & quando illi poteſt renun
ciari expreſsè, poteſt etiam tacitè, ideo qui pro-
56 mittit reddere totum, integrum, vel omne † de-
bitum, non utitur priuilegio, ſecundum Bal. in
l. quod nomine. ff. de cond. indeb. Alex. Ruin. &
Lup. quos citat, & ſequitur Rolan. in d. tracta. de
lucro dot. quæſt. 38. num. 6. Plures autem alios
57 caſus, quibus maritus priuatur priuilegio, † po-
nit Alexan. in d. l. maritum, Campeg. in d. par.
3. quæſtio. 237. vſque ad quæſtio. 271. Lup. d.
§. 12. & ult. num. 15. & ſeq.

Addo tamen unum caſum, qui non ponitur
ab aliis: quia ſi is cui a lege vel ab homine datur
beneficium, committat ingratitudinem, priua-
58 tur. nam quemadmodum propter † ingratitudi
nem perduntur alimenta, l. fi. C. de alen. libe. Do
ctores in l. fi. C. de reuoc. donation. ita perditur
59 beneficium deducendi, † quantum opus eſt, ne
egeat, hoc uoluit Iaſ. in d. §. ſunt præterea, uer.
ſed & ſi quis, num. 5.

S V M M A R I V M.

1 *Delegatus conſequitur expenſam uictus, quando exit ſuum domicilium, aliàs non.*
2 *Delegatus ordinarij habet victum, quando exit domicilium.*
Delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ conſequitur impenſã victus ab ordinario, qui illum deputauit.
4 *Delegatus ad vnam cauſam malitioſè deputatus ab ordinario conſequitur victum a delegante, quando exit domicilium.*
5 *Delegatus quando intra duas dietas proficiſcitur, habet victum ab vtraque parte.*
6 *Delegatus intra vnam dietam capit victum, & impenſam ab impetrante.*
7 *Delegatus conſequitur impenſam a Iudice, quando altera pars eſt inops.*
8 *Iudex alit ſeipſum, quando accedit ad locum aliquem ſuæ iuriſdictionis, & ibi extendit.*
9 *Iuſtitiam venalem habere non licet Iudici.*
10 *Conſeruator habetur pro ordinario Iudice vel delegato ad vniuerſitatem cauſarum.*
11 *Conſeruator non cõſequitur alimenta a partibus, quando exit domicilium.*

Quæſtio LXXIX.

DVBIVM eſt, an delegatus Papæ habe-
re debeat expenſam victus, quando pro
exequutione mandati debet exire do
micilium ſuum. & Hoſtien. in c. prudentiam, de
1 offic. deleg. dicit, quòd nõ, † quia hoc modo poſ
ſet negligere mandatum ſuperioris. addit quod
omni caſu debet primo ire, deinde petere expen
ſas, ex quo non ſunt liquidæ, nec certæ, ſequitur
Abb. ibi, nu. 23. vbi tamen limitat, quando eſſet
adeo pauper, quòd nõ poſſit de ſuo impendere.
ſed ueritas eſt quod delegato nõ debetur victus,
quando non exit domicilium ſuum, quia ipſe nul
lam facit impenſam, Specu. in ti. de ſalar. §. 1. nu.
6. ver. quid ſi alicui. at ubi exit domicilium, con
ſequitur ſumptum, ut probat tex. in cap. cum ab
omni, ubi glo. de uita & honeſt. cleric. in c. ſtatu-
tum. §. inſuper. ubi omnes Doctores, de reſcrip.
in 6. ubi glo. Specu. in d. tit. de ſalar. §. 1. num. 7.
vbi ponit, quid in aliis expenſis, quàm uictus. &
dicit ita de conſuetudine ſeruari, & Abb. d. c. cũ
ab omni, num. 13. dicit idem, ſiue habeat benefi
cium, ſiue non, quia ei non confertur beneficiũ
cum hoc onere, Dec. in c. prudentiam, num. 22.
de offic. deleg. quia non debet ſuis ſtipendiis mi
litare, & idem præſupponunt Ang. in l. ſed & ſi
lege. §. quod autem, il ſecondo, ff. de petit. hęred.
Iaſ. in l. properandum. §. ſinautem alterutra, nu.
14. C. de iudic. & hæc opinio bene obtinet. ſiue
2 ſit delegatus a Principe, ſiue ab inferiore † etiam
ordinario, ſecundum Specu. loco prædicto, nu-
mero 11. Abb. d. cap. cum ab omni, nume. 9. ta-
men quando eſſet delegatus ab ordinario ad u-
niuerſitatem cauſarum, tunc quia idem omni-
3 no eſt conciſtorium, ordinarius ipſe † prouidet.
ita Specu. & Abb. in locis prædictis, qui idem
4 dicunt quando deputatur malitioſe † ad unam
cauſam, per gl. in d. §. inſuper, & c. paſtoralis, de
off. deleg. Eiuſmodi autem expenſas conſequi-
tur delegatus cõmuniter ab utraque parte, quan
5 do non † proficiſcitur ultra duas dietas, ſecun-
dum Specu. d. tit. de ſalar. §. 1. nume. 2. ver. ego
credo. ſed Archid. in d. cap. ſtatutum. §. inſuper,
dicit quòd utraque pars contribuit, quando ac-
ceſſus reſpicit communem utilitatem, etiam ſi
fuerit ab altera tantum impetratus. quando ue-
rò reſpicit alterius vtilitatem, ille ſupplet, ſecun
dum glo. in l. quoniam liberi. C. de teſtib. niſi de
legatus intra dietam accerſitus ſit, quia tunc im

petrans

6 petrans † ſoluit, ſequitur Ioan. And. d. §. inſu-
pet, & Franch. circa fi. princip. ſi tamen altera
partium premarur inopia, ſubleuatur a Iudice,
qui ſupplet, non autem grauat partem contra-
7 riam, ut uult † glo. in d. §. inſuper. ubi Franch. cir
ca finem. ordinarius autem Iudex cum accedit
8 ad locum aliquem ſuæ iuriſdictionis, alit † ſeip-
ſum, nec pro impenſis victus equi, & uecturæ
quicquam exigit a partibus, cap. cum ab omni.
ubi Doctores, pręcipue Abb. nume. 12. in fi. de
uita & honeſt. cleric. ad hoc enim ei datur ſala-
rium, & aſſignantur redditus officij, ut onus in
iunctum ſuſtineat, ſecundum gloſ. ibi. ad idem
eſt tex. in cap. illud, 10. quæſtio. 2. non enim exi-
ſtimare debet alienum iurgium eſſe ſuam præ-
dam, l. omnes, C. ad leg. Iul. repet. & ne ſub colo
re expenſarum fiat graſſator, cap. militare. 23.
quęſtio. 1. & debet eſſe contentus ſuo ſtipendio,
cap. non ſatis, circa fi. 86. diſtinct. & eſſet babere
9 iuſtitiam uenalem, quod non † licet, cap. non li-
cet, 11. quæſtio. 3. ponit Anchar. in conſ. 201. in
princip. & in ſpecie Specu. in d. titu. de ſalar. in
princip. num. 8.

Et quæ dicuntur de Iudice ordinario, locum
10 habent in conſeruatore, quia habetur † tamquã
ordinarius, vel tamquam delegatus ad uniuerſi-
tatem cauſarum, ut probatur in cap. fi. de offic.
deleg. in 6. ideo in eis locum habent, quæ de or-
11 dinariis & talibus delegatis diſpoſita † ſunt,
ut præciſè ponit glo. in d. cap. ſtatutum, §. inſu-
per, vbi Franch. in 2. col. circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Victus ſoluit victori expenſas, quas fecit ſuper ho-
ſpitio, lite durante.*
2 *Viuere de uento nemo præſumitur.*

Quæſtio LXXX.

VICTVS debet victori condemnari in
expenſis, quas litigando fecit pro ſuo
1 victu in hoſpitio, † uel alibi, vt innuit
Bar. in dicta l. non ignorat, poſt princip. C. de
fruct. & lit. expenſ. dum inquit, multas fieri ex-
penſas in hoſpitio, quę Iudici non probantur,
& ſubdit quod eo caſu Iudex ex coniectura il-
las taxabit, ſequitur Iaſon in l. properandum. §.
ſin autem alterutra, numero 14. in fi. ver. nota eſ
ſe in hac materia, C. de iudic. & hanc impenſam
omiſit Specu. in tit. de expen. §. fi. numero 21.
ubi quatuor tantum expenſarum genera enu-
merat, ex quibus ſola alimentorum, quæ exhi-
bentur teſtibus, reſpicit uictus, ſed quod cibaria
ueniant in expenſarum condemnatione, uoluit
Barto. in l. eum quem temere, ff. de iudic. Bal. in
l. ſed & ſi lege, §. quod autem, il ſecondo, ubi
etiam Ange. ff. de petit. hæred. quia expenſa ui-
2 ctus eſt neceſſaria, ex quo nemo uiuit † de uen-
to, l. finali, C. de alimen. pupil. præſt. ubi glo. ex-
cipit ſolum Lupum. in hac tamen patria Mon-
tisferrati taxari non ſolent expenſæ uictus cau-
ſa factæ. an autem integræ debeantur uel dedu-
catur, quod domi expendiſſet, uide in tit. quali-
ter præſtanda ſint alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Infantes expoſiti aluntur ab Eccleſia.*
2 *Infantes expoſiti aluntur a dominis, qui erant
ſucceſſuri ab inteſtato, quando Eccleſia eſt pau-
per.*
3 *Partus mulieris condemnatæ alitur de publico, quã
do mater non habet.*

Quæſtio LXXXI.

INFANTIBVS expoſitis, quorum pa
rentes ignorantur, præſtantur alimen
1 ta † ab Eccleſia, uel eius Rectore, ſe-
cundum Abb. in capitulo primo, poſt med. de
infant. & languid. ubi tamen nihil allegat, ſequi
tur Iacob. de Sancto Georgio, in l. hęres abſens,
circa finem, ff. de iudic. ubi in quit, ſe pro hac par
te ſæpe conſuluiſſe, & eſſe hoc notandum Sola
in conſtitut. Pedemon. ſuper decret. de captura
debitor. in cau. ciui. glo. tertia, numero octauo,
ubi inquit ſe obtinuiſſe pro communitate Ia-
uenni, & Strambini. addit, quòd ubi Eccleſiã
non haberet ſufficientes redditus, tenerentur
2 domini, † qui ſunt ab inteſtato talibus expoſi-
tis ſucceſſuri, ſecundum l. finalẽ, C. unde vir, &
ux. in hac patria ſi non extent publica hoſpita-
lia, conſueuere communitates locorum tales re
cipere, & nutricibus nutriendos dare publica
3 impenſa, partus autem mulieri † condemnatæ
ali debet publicis expenſis, cum illa non habet,
Bal. in l. Imperator. ff. de ſtatu hom. Boer. deciſ.
303. num. 6.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus ſine culpa depoſitus alitur de fructibus
beneficij.*
2 *Beneficiatus etiam ob ſcelus depoſitus recipit alimẽ
ta de fructibus beneficij.*
3 *Clerici non debent in opprobrium clericatus men-
dicare.*
4 *Beneficiati familia poſt depoſitionem ali debet de
fructibus beneficij.*
5 *Clericus ſuſpenſus capit alimenta de fructibus be-
neficij.*
6 *Clericus ſuſpenſus alit ſeipſum, ſi habet bo-
na.*
7 *Clericus non ordinatus in tempore ſuſpenditur,
ſed interim pro alimentis habet dimidiam fru-
ctuum.*
8 *Excommunicatus non debet ali de fructibus be-
neficij.*
9 *Excommunicatus fame periturus ſubleuatur ex
fructibus Eccleſiæ.*
10 *Excommunicatus, qui iuſta aliqua de cauſa ab-
ſolutionem non poteſt petere, alendus eſt de fru-
ctibus beneficij.*

11 *Clericus excommunicatus graui neceſſitate preſ-*
ſus, alendus eſt de fructibus beneficij, etiam ſi ſua
culpa in eam incidit,
12 *Clericus non verbo tantum, ſed actu depoſitus, nõ*
alitur de fructibus benefi.ij.
13 *Clericus depoſitus non eſt ſub protectione Eccleſiæ,*
a qua fuit depoſitus.
14 *Clericus iniuſtè ſuſpenſus, depoſitus, vel excom-*
municatus recuperat fructus intermedij tem-
poris.
15 *Clericus iniuſtè depoſitus, excommunicatus, vel*
ſuſpenſus, non recuperat quotidianas diſtributio
nes medij temporis,
16 *Diſtributiones quotidianæ clerici ſuſpenſi, vel ex-*
communicati, accreſcunt alijs.
17 *Clericus ſuſpenſus, vel excommunicatus, tenetur*
interim horas canonicas recitare.

Quæſtio LXXXII.

PRAELATVS, vel beneficiatus, qui fuit
ſine culpa ſua, aut delicto depoſitus,
1 ſi non habet aliunde alimenta, † eſt a-
lendus de fructibus beneficij ſibi ablati, ita uo-
luit Iſern. in tit. epiſcop. vel Abb. c. mutus feu-
dum. ver. ſed ſi feudum. vbi argumẽtum deducit
a vaſallo, cui ſuperuenit inhabilitas perpetua,
ſeu morbus, qui eum reddit inhabilem, ſequitur
Aluar. ibi, col. 2. in fi. ver. nota ęquitatem, Par. de
Put. in tracta. de fin. b. feud, c. 40. in fi. nu. 30. Ca
merar. in repet. cap. imperialem. folio 150. ver,
tertio quia in feudis. quod an procedat in eo qui
iuſte depoſitus. & exauthoratus eſt, dicam infra
inter iuſtas cauſas denegandi alimenta, ſed hoc
non eſt, ut illi exiſtimant, nouum.
Quinimo etiam ſi ob culpam propriam, vel
admiſſum ſcelus fuerit depoſitus habere de bene
2 ficij fructibus † alimenta, eſt tex, in c. ſtudeat, in
fi. ubi gl. diſtin. 50, habenda eſt enim ratio quod
non egeat, l. inter eos. ff. de re iud. ne in oppro-
3 brium cleri † cogatur mendicare, c. diaconi, 93.
diſt. licet regulariter male meriti debeant publi
ca egeſtate laborare, l. bona fides. ff. depoſiti. per
quæ iura ita uoluit glo. fi. in princ, in c. paſtora-
lis, §. verum, vbi Abb. num. 16. & Dec. num. 9. de
appellatio, Fely. in c. quẽadmodũ, nu. 11, in fine,
de iureiu. Franch. March. dec. 881, nu. 6. Didac.
uar, reſol. lib, 3. capitu, 13. ver. duodecimo. hinc
etiam Bonifac. clem. ut hi qui, in fi, de ætate &
qualita. Fely. c. ex parte, num. 1, de accu. vbi mul
tos citat, Cordub. d. l, ſi quis a liberis. §. ſi vel pa-
rens, numere 62. id quod procedit non ſolum
4 in ipſo depoſito, ſed etiam in ſuis, † ſecundum
tex. in d. cap. ſtudeat, in fine, ubi glo, fi. intelligit
de vxore, & filiis, & Archid, in cap. penul. de cler.
non reſiden. intelligit etiam de ſeruitoribus ſine
quibus eſſe non poteſt, ſequitur Prępo, in d. cap.
ſtudeat, in fi.
5 Idem eſt in clerico ſuſpenſo, † qui debet tan-
tum habere de fructibus ſui beneficij, quod ſuffi-
ciat ſibi pro alimentis, gl. in c. cum Vintonienſis,
in ver, admiſceant, in fi, de electio. quæ tamen
intelligit quando non habet aliunde, quia tunc
datur aliquid ad modicam ſuſtentationem, ne
ex toto egeat, ſecus ſi habeat de proprio, & ibi
Ioan. Andr, dicit quod ſi haberet de proprio, vel
6 ex alio poſſet uiuere, † nihil perciperet durante
ſuſpenſione, ſequitur Abb. num. 10. qui allegat
Archid. gl. in d. c. paſtoralis, in §. verum, ubi Ioã.
And. & alij, gl. in clem. vt hi qui, de æta. & quali.
vbi ſi quis admiſſus ad beneficium non ſit ordi-
7 natus in tempore, † ſuſpenditur quidem, ſed me
dietas fructuum illi dimittitur ad ſuſtentationẽ
uitæ, & ſi illa dimidia non ſufficiat, ſuppletur ex
fructibus alterius dimidiæ, ſequitur Bonifac. ibi
in fi. vbi allegat Spec. & Io, And. Abb. in c. Apo-
ſtolicæ, nu. 7. ubi dicit gl. in d. c. cum Vintonien-
ſis, eſſe notabilem, de elect. & declarat procede
re, quando non habet aliunde, quod ante eũ uo-
luit Butr. ibi & ſequitur Felyn. col. 5. & ante eos
Bal. in d. c. cum Vintonienſis, nu. 2. Abb. & Dec.
in c. paſtoralis, §. verũ, nu. 16. de appell. Præpoſ.
in c. pręter hæc, in prin. nu. 7. 32. diſt. Didac. d. c.
13. ver. duodecimo hinc etiã, Fran. de March. de
ci. 880, nu. 16. & deci. 881. nu. 3. Cordub. in l. ſi
quis a liberis, §. ſi vel parẽs, nu. 62. ff. de lib. agno.
Rebuff. tomo 1. de ſent. prouiſ. in præfat. nu. 110.
Excommunicatus autem non eſt interim alẽ
8 dus † de bonis beneficij, quia cum poſſit pœnite
re, & non iuret, dicitur claues Eccleſię contemne
re, gl. fi. in fi. in d. c. paſtoralis, §. verum, de appel.
quæ tamen limitat, quãdo eſſet famæ periturus.
9 ſubleuatur enim eo caſu, † ut poſſit ad Eccleſiã
redire, ſequuntur omnes, ut inquit Præpoſ. in d.
c. præter hæc, num. 9. 32. diſt. vbi tamen limitat
duobus modis. primo, quando ſame periret; ſe-
cundo, quando non dependet ab eius poteſtate
conſequi liberationem ab excommunicatione,
Cardin. in clem, ut hi qui, col. antepen. ver. vige-
ſimo quęro. Abb. poſt Io. And. d. §. verum, num.
16. vbi quod non ſubuenitur excommunicato
etiam in neceſſitate conſtituto, niſi fame periret,
& ponit rationem diuerſitatis inter excommuni
catum, & ſuſpenſum, aut depoſitum, quia eſt in
excommunicati poteſtate recurrendo ad Eccle
ſiam exire a uinculo, non ſic in depoſito aut ſu-
ſpenſo, ſequitur Dec. nu. 9. vbi dicit limitari hãc
quæſtionẽ, quando excõicatus eſſet iuſta aliqua
10 cauſa impeditus † petere abſolutionem, quia tũc
eadem eſt in excommunicato ratio, quę in ſuſpẽ
ſo, & quando eſt poſitus in extrema neceſſitate,
quia ſecundum omnes eo caſu elemoſina eſt de
præcepto, & ſubdit procedere etiam ſi ſua culpa
11 incidiſſet in eam † neceſſitatem, ſecundum glo.
quam dicit notabilem in c. ſacrorum, 12. quæſt.
2. Felyn. in d. cap. Apoſtolicę, col. 5. de exceptio.
vbi duobus itẽ modis limitat, de quibus ſupra,
atque hoc frequentiſſimo omnium conſenſu re
ceptum dicit Didac. loco præcitato, & Franc.
March. d. deci. 880. nu. 28. & nu. 6. quidquid in
aduertẽter dixerit Rebuff. loco prædicto, nu. 110.
Quod procedit etiam in eo, qui eſt non ſolo
12 uerbo, ſed & actu depoſitus, † cui nõ miniſtrãtur
alimenta ab eccleſia, ſecũdũ Io. And. in c. ad ſup
plicationem, in gl. 2. de renunciat. ſequitur ibi
Imola,

Jmola,idem dixit Gemin.in capit. contumaces,
13 & in c. ſtudeat, 5 0. diſtinct. eccleſia enim † non
curat de tali depoſito,ut in c.degradatio,de pen.
Felin.in c.ex parte,numero primo,de accuſatio.
& in d.c.Apoſtolicæ,colum.5.circa medium,de
exception. Didac. d. capit. 13. ver. duodecimo
hinc etiam.

Et non modo in prædictis caſibus alendus eſt
excommunicatus, ſed & ſi poſtea declaretur eũ
fuiſſe nulliter,uel iniuſtè excommunicatum,recu
perat omnes fructus medij temporis,& idem eſt
14 in ſuſpenſo † ac depoſito,tex. eſt in ca. ſuper cau
ſa,ſecunda,quæſtio.quinta, ubi eſt optima gloſ.
Specu.in tit.de fruct.& inter.§.fi.in fi.ubi inquit
quòd ſi ſententia eſt iuſta,non recuperat, niſi de
ipſis fiat mentio in ſententia,Innoc.in d.cap.pa-
ſtoralis,in fi. de appellatio. Gemin. in d.c. ſuper
cauſa,Abb.in d.§.verum, nume.21. in fi.& Dec.
nume.12. in fi.Domin. in d.capit.contumaces,
50.diſtin.Præpoſ.d.c.præter hæc,in princ.nume
ro nono, Felin.in d.cap. Apoſtolicæ, nume.12.
colum.quinta,Franc.March.dicta deciſ.880. nu
mero 5. Didac. d.uer.duodecimo hinc etiam, in
princip. ubi addit communiter Doctores ita te-
nere, ſed hoc non procedit in quotidianis diſtri
15 butionibus,quas iniuſtè excommunicatus, † ſu-
ſpenſus,vel depoſitus non recuperat, ex quo nõ
interfuit diuinis, cum eis quoque fuiſſet circum
ſcripta excommunicatione, aut ſuſpenſione, pri
uatus,ſi abfuiſſet,ita Domin.in d.c.contumaces,
intelligendo ſecundum Felinum, quando ante
excommunicationem aut ſuſpenſionem non fre
quens erat in choro,nec aſſidere conſueuerat,a-
liàs ſecus.ita Felin.in d.cap.Apoſtolicæ,colum.
quinta,numero duodecimo, Dida.d. uer. duode
cimo hinc etiam,columna prima. durãte autem
excommunicatione,aut ſuſpenſione,diſtributio
16 nes quotidianæ † accreſcunt ſocijs, qui interſunt
diuinis,alij verò redditus applicantur eccleſiæ,
glo.in clem.ſecunda,de ætа.& qualit.& in clem.
ſecunda,de vita & honeſt.cler.Imola dicta clem.
ſecunda,columna ſeptima,de æta.& qualit.Car-
din. in clem. prima, quæſtio.quarta, de offic.vi-
car.Abb.& Imola,in cap.pen.de cler.non reſid.
Præpoſ.in d.cap.preter hoc,in principio,nume.
nono,Felin. d. cap.Apoſtolicæ, col.5.Franc. de
March.d.deciſ.880.nume.25. Didac.d.uer.duo
decimo hinc etiam, ubi ponit quòd talis ſuſpen-
17 ſus † uel excommunicatus tenetur pſallere,& ho
ras canonicas occultè recitare.

S V M M A R I V M.

1 *Opera qui præſtat in domo,recipit alimenta.*
2 *Seruum,uel quemcunque alium ſibi ſeruientẽ alit, qui vtitur illius opera.*
3 *Maritus non repetit impenſas factas pro vxore quæ ſibi ſeruiuit.*
4 *Maritus alit uxorem propter ſeruitia,non propter dotem.*
5 *Vxor etiam indotata ali debet a marito, in cuius eſt obſequijs.*
6 *Vxor quæ eſt in obſequio mariti,ali debet etiam ſi ſit infirma.*
7 *Serui hæreditarij alendi ſunt ab vſufructuario, qui eorum vtitur opera.*
8 *Victricus non repetit impenſam alimentorum factã priuigno, qui fuit in eius ſeruitijs.*

Quæſtio LXXXIII.

REGVLARITER tenetur quis alere
1 eos, quorum opera,& miniſterio † uti
tur, l. in rebus, §. poſſunt.ff. commoda.
da.l.pen. ff.de oper. libert. l.unica,§.ſed ſcimus.
C.de latina liber.tollen.l.1. C.de emẽd. ſeru.l.2.
ff.de his, qui ſunt ſui uel alieni iur. l. item ſerui,
in fi.ff.de ædilit.edic.l.diuortio.§.fi. ff. ſolu. ma-
trimonio, Gomes in §. item ſi quis in fraudem,
nu.23. Inſtit. de actio. & hoc dicit regulare So-
cin.iun.in conſ.114.nu.44.vol.3.ad idem eſt tex.
in l.ſed & ſi quis.§. ſufficienter. ff.de uſufruc. per
quem tex.cum alijs per eum citatis, dicit Gram.
1 deciſ.107.nu.27. quod tenetur quis naturali ra-
2 tione alimentare † ſeruum, uel alium, quem ha-
bet in ſuo ſeruitio:ideo inquit Specul. in tit.qui
fil. ſint legit nu. 28. quod ubi uxor ſeruit uiro,
3 maritus † non repetit impenſas ei factas.& dicit
Abb.in conſ.39.nu.14.uol.2.quod maritus alit
uxorem nõ propter dotem,ſed propter ſeruitia,
4 † quæ præſtat.infert etiam Cin.in l.quod in uxo
rem, quod ubi uxor eſt in obſequio uiri, alenda
5 eſt ſiue dotem † habeat,ſiue non,& Bar. ibi,quan
do uxor eſt in obſequio, vult eſſe alendam eam ſi
6 ue ſit ſana, † ſiue infirma,ſequuntur Alber.Bald.
Salic.& alij omnes, quia cum ſeruiat debet ali-
menta recipere, & de his late dixi ſupra in quæ-
ſtione, an maritus alat vxorem, circa principiũ,
ideo tex. in l. fi. §. hoc proculdubio, C. de bon.
quæ liber.dicit quod uſufructuarius tenetur ale
7 re ſeruos † hæreditarios,& ibi inquit Caſtr. ra-
tionem eſſe, quia cum uſufructuarius habeat
uſumfructum,& utilitatem mancipiorum ſuſti-
nere debet impẽſam.Paul.Pic. in l.Titia, §.Titia
cũ nuberet,num.170.ff.de leg. ſecundo,ubi in fi
ne per identitatis rationem hoc determinat, in
equis,& alijs hereditarijs animalibus, limitando
non procedere in eo qui habet ſola alimenta,
quia cum is non percipiat commodum, non de-
bet onus ſentire.hanc etiam regulam generali-
ter conſtituit Benincaſ.in tracta.de pauper. in ſe
ptima quæſtio.in ſecundo ſpecia. iudic. numero
quarto, per hanc rationem dicit gloſ. quam ſe-
quitur Bald.in lege,ſi patrono, C.de nego. geſt.
quod uictricus non repetit impenſam factam in
8 alendo priuignum, niſi eo caſu, quo † recepiſſet
ab eo ſeruitia, & infert ibi Bald. etiam ad ruſti-
cos,quorum ſi alter habebat filios,alter non,uult
quod habens filios non teneatur tempore diui-
ſionis reficere fratri impenſam factam pro alen-
dis filijs,ſi illi præſtabant ſeruitia digna alimen-
tis,ſequitur ibi Caſtr. Iaſon in l.ut nemini.nu.5.
C.de collatio. Corne.conſ. 122. colum.1. in fi.
uolum.2.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus, qui primi anni fructus cogitur dimittere capitulo, eſt alendus de illis.*
2 *Eccleſia miniſtrat expenſas, & alimenta ei qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea conſequenda.*
3 *Canonicus, qui cogitur litigare pro conſequendo canonicatu, habet alimenta, & expenſas ab Eccleſia.*
4 *Communitas refundit ei expenſas, qui actum fecit ad publicam utilitatem.*
5 *Vicarius deputatus ad regimen Eccleſiæ curatæ conſequitur alimenta de fructibus Eccleſiæ.*
6 *Vicarius inſtitui non debet, qui non poſſit commodè viuere.*
7 *Eccleſiã ædificari non permittit Epiſcopus niſi prius congruè dotetur.*
8 *Eccleſia quando alij vnitur ſemper reſeruatur portio fructuum pro alimentis uicarij.*

Quæſtio LXXXIIII.

BENEFICIATVS, qui primo anno re
ceptus eſt, cogitur dimittere fructus ca
1 pitulo, & alendus eſt † de illis fructibus,
ne cogatur in opprobriũ mẽdicare, uel fame pe
rire. ita Rebuff. in conſtitut. Gall. tom. 1. tit. de
ſenten. prouiſ. in præfatione, nu. 1 1 1. ubi dicit
ita conſuluiſſe, & in tracta. de congr. por. nu. 46.
Similiter ſi quis electus ſit ad dignitatem in
ſua Eccleſia, & neceſſe habeat litigare pro conſe
2 quendo eam, alimenta † miniſtranda ſunt cum
expenſis ab Eccleſia eligente, c. ut præteritę, de
electio. c. cupientes, in fi. eo. tit. in 6. & per mul-
tas rationes Oldra. in conſ. 27. Franc. March. q.
100. par. 1. Rebuff. in conſtitut. reg. tomo 1. tit.
de ſenten. prouiſio. in præfatio. nu. 121. Simon
de interpret. ultim. uolunt. lib. 5. interpret. 2.
dubit. 2. in princip. numero 14. Cordub. in l. ſi
quis a liberis. §. ſi uel parens, nume. 61. ff. de lib.
agnoſ. ubi allegando Iac de Are. Bar. & Alber.
3 dicit idem eſſe in eo, qui fuit electus † ad canoni
catum, Menoc. in tracta. pręſump. lib. 1. quęſtio.
35. numero 21. Ang. conſ. 245. num. 4. ubi non
meminit de Oldr. Sed limitat quando ipſe non
electus impetrauit, uide tamen de hoc Auan. c.
ex parte, numero 2. de accuſat. ubi allegat Inno
cen. & Imolam.
Reſpublica tenetur expenſas reficere ei, qui
4 actum fecit † ad publicam utilitatem, ut eſt tex.
in l. ſi mulier in opus ſalinarum. ff. qui potior. in
pigno. habe. in cap. ex partej, ubi Butr. Abbas,
Anan. & Felyn. de accuſat. & ita uoluit Bar. in l.
prima, in fi. ff. de iuſtit. & iure, Aret. in cap. ſi qui
teſtium, columna 3. concluſ. prima, de teſtibus,
I. up. in cap. per ueſtras, in primo notab. amplia.
18. numero 39. in fi. ſequitur Gul. Cun. & Ang.
in dicta l. prima, Bal. in capitulo, cum ex offi-
cij, de pręſcrip. Ang. in §. uidemus, colum. 2. de
collatio. latè Boer. in deci. 303. numero 9. ubi
ponit exemplum in expenſa, quæ fit pro ca-
piendo malefactorem, Vicarius qui deputatur
ad regimen Eccleſiæ curatæ debet ali de fructi-
5 bus illius Eccleſiæ, ideſt habere † congruam por
tionem fructuum, cum quibus poſſit ſe ſuſten-
tare, cap. de monachis, de præben. ne cogatur
tamquam infelix clericus mendicare, cap. diaco
ni, il quinto, diſtinct. 95. non enim inſtitui de-
6 bet Vicarius, † qui non poſſit commodè uiue-
re, clemen. 1. de iure patron. immo non debet
Epiſcopus permittere quod ædificetur Eccle-
7 ſia, † niſi prius congruè dotetur, cap. nemo, de
conſecrat. diſtinct. 1. glo. in cap. cum ſicut, de
conſecrat. eccleſ. & hæc portio ſemper reſerua-
8 tur, quando Eccleſia unitur, † cap. expoſuiſti,
in fi. de præben. & de iſta congrua portione, Re-
buf. facit integrum tractatum.

SVMMARIVM.

1 *Sociorum familia alenda eſt expenſis communibus, quando eſt vniuerſalis ſocietas, ſecus ſi particularis.*
2 *Socius vniuerſalis cõtribuit in expenſam, quam in ſtudio facit filius alterius ſocij.*
3 *Socius vniuerſalis contribuit in expenſis conuiuij facti tempore, quo ſocius duxit vxorem, non autem particularis.*
4 *Familia ſociorum vniuerſalium alenda eſt communibus expenſis.*
5 *Societati acquiritur, quidquid fuit per familiam acquiſitum.*
6 *Socius communicat ſocio, quidquid quæſiuit propter iniuriam filio ſuo illatam.*
7 *Dos data per vnum ex vniuerſalibus ſocijs filiæ ſuæ imputatur ſocietati, non autem patri.*
8 *Socius non imputat ſocietati alimenta, quæ præſtitit priuigno, ſecus quæ dedit familiæ propria.*
9 *Socius omnium bonorum non poteſt donare.*
10 *Socius, ſi alicui alimenta relinquat de communibus bonis præſtanda, non obligat ſocium, ſed hæredem ſuum inſolidum.*
11 *Teſtator ſi ex fructibus certi prædij relinquat alimenta, debentur integra, etiam ſi fructus prædij non ſufficiunt.*

Quæſtio LXXXV.

QVID ſi inter plures fratres ſit ſocietas,
& uel omnes, vel alter ex eis habeat
uxorem & filios, an illis exhibenda
ſint alimenta de communi, vel ſolus pater tenea
tur. & in hoc diſtinguendum eſt, an ſint omniũ
bonorum ſocij, vel particularis alicuius ſocieta-
tis, quia ſi vniuerſalis eſt ſocietas, omnis impen-
ſa, quæ fit circa ſocios, vel eorum familiam, im-
1 putatur ſocietati: ſi uerò † non eſt uniuerſalis im
putatur ſocio. ita diſtinguit Bald. in tracta. de
duob. fratrib. num. 28. & ſeq. dicens quod ſum-
ptus, qui fit in perſona unius fratris, uel filio-
rum, fieri debet de communi, ſi uniuerſalis
eſt ſocietas, aliàs non, & infert ad expenſam,

quam

2 quam in ſtudio † facit filius vnus ex ſocijs,& idẽ
dicit de impenſa,quę fit in ducendo uxorem per
l.qui originem.§. fi. de muner.& honor.qui lo-
3 quitur in conuiuijs, † quæ fiunt nuptiarum tem
pore,& Bald.in l.ſi patruus,nu. 16. in fi.C.com-
mun. utriuſque iud. dicit quòd vbi eſt vniuerſa-
lis ſocietas, nõ attenditur quod vnus altero plus
lucretur,uel impedat.ſed qualecunque ac quan-
tumcunque ſit lucrum, vel damnum,communi-
candum eſt, Anchar.in conſ.302. in ult.dubio,
circa fi.ubi vnus frater maiori familia grauatus ſi
plus fratre expendit,non reſtituit, idem omnino
tenet Rom.in conſ.172. in fi. vbi poſt Bald. in l.
fi.C.de collat. dicit eſſe de hoc potentem tex.in
c.ſi dno,de fratr.de nou.benef.inueſt.qui probat
quod ſi in conuictu unus fratrum plus poſuit de
fructibus aduentitiorum , non repetit a fratre,
Alex.in conſilio 70.nume. ſecundo. ver.ſed prę-
miſſis non obſtantibus,vol.5 .ubi ſequitur Bal.in
locis prędictis , & dicit Caſtr. in l.ut nemini,nu.
4.C.de collat.ſe Paduę habuiſſe in facto quęſtio
nem inter duos fratres , quorum maior habebat
uxorem,filios,& nutrices,alter uerò erat ſolus,&
concludit quod & ſi plus fuerit impenſum circa
familiam patris maioris, tamen frater minor ni-
hil poteſt magis conſequi in diuiſione ſocieta-
tis, idem probat Iaſ.ibi,nu.4.& 5.vbi ait habuiſ-
ſe in facto plus tribus uicibus, Corne.in conſilio
222. colum. prima, in fi. uolum. 2. & quamuis
Anchar. Roman. & Caſtr. in locis ſupra citatis
non diſtinguant inter ſocietatem omnium bo-
norum,vel particularem:tamen communiter in-
telliguntur, ut procedant ſecundum diſtinctio-
nem ſupracitatam,vel etiam quando familia fra
tris erat utilis,uel operabatur ad commodum al
terius , uel etiam , quando frater maiori familia
grauatus ponebat operas ſuas , & alter nihil fa-
ciebat,ita intelligit Corne. d.conſilio 222.& ita
intelligit & declarat Iaſon in conſ. 5 . nume.5 .&
nume.7.ver.bene fateor,volum.1.& in conſil.2.
nume.26.ver. octauò conſiderandum eſt,vol.3.
ita etiam declarat Ruin.in conſilio 29. num.15.
uolum.5 .Bertran.in conſ.62.nume.14.uol.1.&
hoc modo intelligi debet Betran. in conſ.30.uo
lum.2 . dum dicit , quod frater tenetur reddere
fratri impenſam factam in nuptijs & in puerpe-
rijs uxoris,quia per eum citati Doctores loquũ-
tur in fratribus,qui non ſunt omnium bonorum
ſocij,Socin.in conſ.4.nu.25.& nu.43.ver.nõ ob
ſtat ſeptimum , uol.4. ubi ſtante vniuerſali ſocie
tate dicit imputanda eſſe ſocietati alimenta, quæ
vnus ex ſocijs præſtitit filio fratris , etiam qui
nullas præſtabat operas ſocietati , & ita ibi de-
clarat dictum Bal. in l. ſi patruus , C. commun.
utriuſque iud.Roland. in conſ. 91. numero 42.
50.& 57.uolum.primo, Purpur.l. ſi paſcenda,
nume.38.C.de pact.Menoch.de arbitr.iudic.ca
ſu 127.nume.2.Natta in conſilio 264. in fi.pul-
crum conſilium Caſtr.304.nume.5 .vol.2.& prę
ciſè , quod familia ſociorum alenda ſit de com-
4 munibus † bonis totius ſocietatis,eſt tex.in lege,
actione,§.fi.ff.pro ſocio,Bal.in l.cum duobus.§.
ſi fratres.ff.pro ſocio, Pet.de Vbald. in tracta.de
duob.fratr.in 6.par.q.18. Corne.in conſilio 52.
colum.ſecunda,uerſic.nec tunc obſtat,uolum.3.
Ruin.in conſ.104.colum.4.uer. quarto hanc ſen
tentiã,uol. 1.ubi dicit ꝙ onus alendi uxorẽ unius
ex ſocijs eſt cõe toti ſocietati, ex quo dos uxoris
unius ex ſocijs retinetur in communi. d. l. actio-
ne,§.fi.ergo onus dotis incumbit ſocietati,ſequi
tur Rol.d.cõſ.91.nu.43.Cordub. in l. ſi quis a li
beris.§.ſi quis ex his,nu.18.ff.de liber.agnoſ.idẽ
uoluit Socin.in d.conſ.4. nu.32. ubi quod onus
alendi uxorem ſocij , eſt commune toti familiæ,
5 & ratio eſt quia acquiſitum per † familiam quæ-
ritur ſocietati,l.ſicut.ff.de oper. lib. l. ſi ſocietatẽ
uniuerſarum,ff. pro ſocio.Socin.d.cõſ.4.nu.32.
Ruin.in d.conſ.104.col.4.uer. quarto hanc ſen-
tentiam,facit tex.in l. cum duobus, §. ſocium.ff.
6 pro ſocio.ubi pater cõmunicat ſocietati, † quid-
quid cõſequitur propter iniuriam filio illatam ,
quem tex.Ruin.loco prædicto dicit magis con-
cludere,quàm d.l.ſicut.

Et pro dicta diſtinctione facit,quia ubi ſocie-
tas eſt vniuerſalis , imputatur ei dos data filiæ
7 unius ex ſocijs, † nec in diuiſione imputatur pa
tri , licet aliud ſit quãdo eſt particularis, ita Bal.
in d.tracta.de duob. fratrib.nu.13. & 15 .ubi ita
declarat Specul. qui ſimpliciter dixerat , filiam
unius fratrum dotandam de bonis proprijs , idẽ
Bal.in d. l. ſi patruus, Ang. in l. ex duobus , in fi.
ff.de negoc.geſt.& in conſ.60.in 3. dub.Caſt.in
conſ.358.uol.2.Socin.in conſ.291.col.3. uol.2.
& in conſ.4.per totum,uol.4. Dec. qui commu-
nem dicit in conſ.66. Butr.in conſ.7.Ruin.in d.
conſ.104.per totum, uol.1.Bertran.in conſ.39.
col.2.uol.2. Ruin. in conſ.102. nu.15.uol.1.ubi
fortius uult procedere hanc ſentẽtiam,etiam ubi
dos fuiſſet ab uno ex ſocijs promiſſa ignoranti-
bus cæteris, quia nihilominus imputatur ſocie-
tati,& ab ea ſoluenda eſt,& hanc communem di
cit Iaſ.in authen.hoc locum, nume.6. ubi etiam
Dec.nume.9. C.de colla. Pariſ.conſilio ult. nu.
21.& 22.uol.2.Cran.in conſ.123.& in conſ.159.
nu.9.Natta in conſ.91. per totum, & conſ.264.
nu.3.Menoch.d.caſu 125.nu.3.

Intellige tamen,quoad impenſam , quæ facta
eſt circa uxorem,filios,& alios,qui ſunt de fami
lia ſocij: at ſi ſocius alium introducunt , qui non
8 ſit de ſua familia, puta priuignum † aliquem,ſi is
alimentatus fuit de communibus ſocij bonis ,
imputabitur impenſa illa in portionem ſolius ui
ctrici , non autem ſocietati , quia cum ſocietas
alere non tenebatur , ſicuti non tenebatur etiam
uictricus.ita limitat Caſtr.in conſi. 304. num.5.
uer.quantum uerò ad illam, uolum. 2. ubi dicit
quod ſocius refundet ſocio , quidquid a priui-
gno recuperabit in cauſam præſtitorum alimen
9 torum,& ponit rationem,quia ſocius † omnium
bonorum non poteſt donare , l.contra iuris. §. ſi
filius.ff.de pact. & Caſtr. ſequitur Crau.in conſ.
150.nu.10. in fi. an autem hoc caſu imputetur
abſolutè ſocio,uel ſocietati impẽſa,uel potius di
uidi debeat ĩter omnes ſocios, ꝙ exigitur a priui
gno,depẽdet a quęſtione,an uictricus a priuigno
expenſas, quas fecit.ſi. n. impẽſa erit facta animi

donandi imputabitur ſocio,qui tanto minus capiet de ſua portione: ſi vero poterit repeti, quia non ſit facta animo donandi, non imputabitur, ſed exactum diuidetur inter omnes ſocios, ſecundum Caſtr. loco prædicto. Addo tamen quod ſi priuignus exercuiſſet perſonam ſuam circa opera domeſtica, & fuiſſet in communibus ſeruitijs ſociorum, tunc alimenta imputarentur ſocietati per ea, quæ dixi ſupra in generali regula, quòd alat quiſque eum, quem habet in obſequio.

Declara etiam, vt procedat quando alimenta ſunt præſtita viuentibus omnibus ſocijs: aliàs enim ſi vnus ex eis decedens relinqueret uxori, vel vni ex filijs alimenta præſtanda de bonis communibus, ſuſtineretur diſpoſitio in præiudicium hæredum, ſed nō in præiudicium ſociorum, ideo
10 hæredes † cogerētur de proprio alere, ita expreſſe determinat Bar. in cōſ. 2 1 1. quidam ſibi filios, nu. 1. & ſeq. vol. 1. ubi fortius loquitur, ēt ſi legatū factū ſocio præſente, & expreſsè cōſentiente, mouetur ex l. ſi duob. §. 1. ff. de leg. 1. vbi Caſtr. in l. qui quartam, §. hæres, nu. 2. dicit eſſe perpetuo menti tenendum, & quod qui non vidiſſet Bar. & illum textum, diceret contrarium, idem tenuit Alex. in d. l. ſi duobus, in prin. nu. 2. Aret. num. 2. ver. & per iſtum textum, ubi ait colligi notabilē limitationem ad l. ſi ab eo. C. de fideicommiſſ. ſequitur Iaſ. nu. 3. Ripa in l. cum filiofamilias, nu. 25. ff. de leg. 1. Gerar. ſing. 44. Cordub. in d. §. ſi quis ex his, nu. 218.

Mihi verò non arridet Bartoli deciſio, quia text. in d. l. ſi duobus, ideo procedit, quia nulla ſubeſt ratio, quare teſtator quod a duobus hęredibus præſtandum reliquit, non idem relicturus foret, vbi unus tantū fuiſſet hæres: utroque enim caſu ex hæreditate legatum erat præſtandum. at ſecus quando conſtat teſtatorem non equè non integrum illud onus ſuæ hæreditati iniunctū fuiſſe, quod ab alio voluit pro dimidia præſtari. Sed quia ea deciſio non habet contradicentem, quem viderim, durum eſſet cōtra eam obtinere, durior item eſt ea deciſio accedente ſocij conſenſu, ſed pro deciſione Bar. facit l. Lucius, cū ibi notatis per Bar. ff. de alim. & cibar. legat. ubi ſi teſtator legauit alimenta ex fructibus certi prædij, ea
11 † debentur integra, etiam ſi redditibus prædij non ſufficiant.

S V M M A R I V M.

1 *Menſura expēſa ſoluitur menſori communiter ab emptore, & venditore.*

2 *Gabella ſtatuto debita ſolui debet per emptorem.*

3 *Iudicio finium regundorum vterque litigantium actor eſt & reus.*

Quæſtio LXXXVI.

1 Mensort, qui adhibitus eſt ad menſuram agri, ſoluitur expēſa per † emptorem & venditorem communiter, ut eſt tex. in l. 4. §. 1. uer. ſed & ſi menſor. ff. fin. regund. Bar. in l. ſi poſtulauerit, nu. 2. ff. de adult. & licēt loquatur de expenſa mercedis, idem tamen eſt quando victus præſtaretur, ſed in contrarium facit l. debet, in fi. ff. de euictio. per quam Bal. in l. ſi prædium, numero ſexto, C. de ædil. edicto, inquit emptorem teneri ad ſolutionem gabellæ,
2 quæ † ex forma ſtatuti eſt ſoluenda, Bar. in l. cū mulier, colum. 2. in fi. ff. ſoluto matrimonio, Salic. in rub. C. de reb. cred. & alios citat Bertachi. de gabell. in ſeptima par. quæſtio. 1. poſſet quis rationem diuerſitatis allegare, quia acquirens videtur commodum ipſe habere ex contractu, nō autem vendens, ex quo vendere nemo creditur niſi neceſſitate urgente: at in iudicio finium regūdorum vtriuſque partis interuenit æqualis utilitas, non autem vnius magis, quàm alterius, qua
3 ratione uterque vicinorum dicitur † actor & reus, l. iudicium communi. ff. fin. regund. ideo vbi ex cauſa venditionis menſurari deberet prædium, uideretur emptorem teneri ad expenſam menſuræ, tunc tamen primam partem, quod fiat menſura expenſis vtriuſque, d. l. ge quarta. §. primo, vbi hoc ponit Florian. idem uoluit Salic. in l. tertia, numero tertio, C. fin. regund. ubi inquit procedere etiam ſi altera tantum partium contradixerit, ſequitur Felin. in cap. quia indicante, columna prima, uer. & adde quod. de pręſcri. Iaſ. in l. prætor air, §. is etiā, nu 10. ff. de eden. Neuinaz. in conſ. 38. nume. 8. vbi poſt Bal. in l. 3. colum. 2. uer. per iſta determinatur, C. de adult. & Paris de Puteo in tracta. ſindicatus, in cap. ſalarium, verſic. an ſindicatores, numero quinto, folio mihi 264. dicit quòd ſi una pars ſoluit, recuperat ab aduerſario. aduerte tamen, quia Bald. in d. l. 3. col. 2. duobus in locis intelligit d. §. 1. quando menſuratio fit uel ex officio iudicis, uel utraque parte petente.

S V M M A R I V M.

1 *Hoſpitalis rector alimenta ſumit de redditibus hoſpitalis.*

Quæſtio LXXXVII.

1 Rector hoſpitalis ſumit alimenta de redditibus † eiuſdem, ſecundum tex. in clem. quia contingit, ubi not. de religio. dom. Matheſil. in notab. 190. numero ſecundo, addit. ad Alex. in l. 1. nnme. 23. ſoluto matrimonio, Cordub. l. ſi quis a liberis. §. & ſi improbus, num. 34. ff. de lib. agnoſ. & ratio eſt quia haber eandem poteſtatem, quam habet pater & uſuarius, imo quam habet prælatus, ſecundum Ancha. & Bonifac de Vitalin. in dicta clem. quia contingit.

S V M M A R I V M.

1 *Amicus non alit amicum.*

2 *Coniūcti tenentur ſe inuicem alere, quādo ſubſiſtit neceſſitas.*

Quæ-

Quæſtio LXXXVIII.

1 AMicvs regulariter† non alit amicũ,
Salic. in l. ſolo, in fi. C. de liber. cau. Iacobin. in tracta. de homag. nu. 29. in fi.
Rol. in conſ. 5. nu. 19. vol. 3. Capic. in ſua inueſti
tu. feud. tit. feudorum alimẽta, col. 2. id quod for
te poſſet limitari in arctiſſimo amico, quia is præ
fertur conſanguineo, ut per Bar. in l. alimẽta, §. 1.
ff. de alim. & cibar. legat. ubi Alex. & in eo locum
uendicant, quæcunque inter ſanguine coniun-
2 ctos† inducit lex, Abb. in c. requiſiſti poſt gl. ibi,
de teſtam. Alex. & Iaſ. in l. exigendi. C. de procu-
rator. infinitos cumulat Tiraquel. in l. ſi vnquã.
in ver. libertis, nume. 102. C. de reuocan. donat.
ſed quia non inuenio deciſum, relinquo cogi-
tandum.

SVMMARIVM.

1 *Creditor in diem, non habet alimenta a ſuo debitore.*

2 *Coniuncti tenentur inuicem alere, quando ſubſiſtit neceſsitas.*

Quæſtio LXXXIX.

CReditor in diem, non alitur a ſuo
1 †debitore, ſecundum Caſtr. in l. diuor
tio, in prin. nu. 5. ff. ſoluto matr. Cõiun
cti tamen tenentur ſe inuicem alere ſubſiſtente
2 neceſſitate, †ſecundum Bal. per illum tex. in c. cũ
quidam, circa fi. de iureiur. ubi Felin. nu. 11. Spe
cul. in tit. qui fil. ſint legit. §. fi. nu. 25.

SVMMARIVM.

1 *Pauperes & egeni alendi ſunt.*

2 *Elemoſina eſt de præcepto, quando ſubeſt paupertas maxima.*

3 *Neceſsitatis tempore omnia ſunt communia.*

Quæſtio XC.

1 SImiliter pauperes† omnes, & ege-
ni alendi ſunt, c. ſicut hi, ubi glo. 47. di
ſtinct. c. quieſcamus. 42. diſtin. ca. 1.
diſtinct. 82. c. non ſatis, diſtinct. 86. Specul. in ti-
tu. qui fil. ſint legit. §. fin. nume. 25. ubi loquitur
de pauperibus morientibus, Archid. in capitu-
lo 1. diſtinct. 1. & diues tenetur pauperib. ſub-
uenire, glo. in uer. eſurientium, in d. capitulo, ſi-
cut hi, & in capitulo, domino ſancto, in uer. ne-
ceſſe, diſtinct. 50. glo. prima, in fi. in c. exigunt,
prima, quæſtio. octaua. Alber. in ſuo diction. in
uer. elemoſina, Abb. in cap. cum cauſam, nu. 7. de
electio. in cap. ſi quis, in fi. de fur. in capitulo
primo, de empt. & uenditio. ubi Ant. de Burg.
alios citat, Aret. in conſ. 48. col. 2. Felin. in cap. ſi
qui teſtium, col. fin. de teſtib. Anan. in d. c. ſi quis
propter, col. fin. Dec. in c. paſtoralis, in §. uerum,
de appellat. colum. 2. & inquit Archid. in d. c. ſi-
2 cut, quod tali caſu elemoſina † eſt de præcepto,
ſequuntur Abb. & alii ſupra citati, Ripa in l. 1.
nu. 119. ff. ſoluto matr. Felin. in c. 1. de off. iudic.
Abb. in c. cum percuſſio, nu. 8. de cler. ægrot. Di-
dac. varia. reſolu. lib. 3. ca. 14. nu. 5. ubi latè agit,
Lup. in cap. per ueſtras, in 3. notab. §. 12. num. 1.
de donatio. inter uir. & uxor. folio 144. Benin-
caſ. latè de pauper. quæſt. 7. in 5. ſpeciali iudic.
numero decimoſeptimo, adducuntur authori-
tates ſacræ ſcripturæ, ut Eſa. cap. 58. frange eſu-
rienti panem tuum, Luc. ca. 6. elemoſinam date,
& cap. duodecimo, uendite omnia, quæ poſſide-
tis, & elemoſinam date, Math. capitulo vigeſi
moquinto, eſuriui & non dediſtis mihi mandu-
care, Ioann. 1. qui uiderit fratrem ſuum neceſſi-
tatem habere, & clauſerit uiſcera ſua ab eo, quo-
modo charitas Dei manet in illo? & in Deuter.
cap. 15. & omnino indigens, & mendicus non
erit inter nos. & hoc voluere etiam Theologi,
præcipue diuus Thom. 2. 2. quæſt. 17. art, primo.
Duran. Ioan. Maior, Cardin. a Turrecrem. Con-
rad. Silueſt. Almian. & alii, quos cogerit Dida-
cus, loco ſupra citato, & hoc præcepto ligantur
nedum priuati, ſed ẽt principes, & magiſtratus,
ut poſt Ariſtot. ponit Moder. Gal. in tracta. de
3 vſur. nume. 74. & ratio eſt, quia neceſſitatis† tem
pore omnia ſunt cõmuuia, d. c. ſi quis propter,
de furt. plures concordantes ad princip. quęſtio
nem ponit Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. etſi
impubes, numero trigeſimoſeptimo, ff. de bon.
quæ liber. quando autem, & quibus caſibus ſit
de præcepto elemoſina, & quando obliget ad
reatum animæ, dicam in ea parte, ubi tractabo.
qualia ſint præſtanda alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Natura quemlibet arctat ad ſe alendum.*

2 *Defendere alium qui promiſit contra quemcumque non tenetur contra ſeipſum.*

3 *Caſtrum accommodare promittens contra omnes mundi homines, non tenetur contra ſeipſum.*

4 *Confiſcantur ei bona, qui ſibi ipſi mortem conſciuit, ſicuti ſi alium occidiſſet.*

5 *Dare ordinatè qui uult, recipiat a ſeipſo.*

Quæſtio XCI.

SEipsum alere quilibet tenetur: natura
1 enim † quemlibet arctat ad ſeipſum alen-
dum, ut argumento l. præſes, C. de ſeru. &
aq. dixit Corne. in conſilio 252. colum. prima,
uolum. tertio, & inquit Paul. 2. ad Corinth. 5.
quod non fieri debet aliis relaxatio ialis, quę no
bis faciat anguſtiam, ſed ut præſentis temporis
capiat noſtra aliorum neceſſitas ſubleuet. & ſi

aliorum

aliorum egeſtatem prohibere debemus, nõ con-
uenit quod nos ipſos in eãdem conijciamus, ut
dicunt mod. Gal. in tracta. de vſur. numc. 71. in
2 fi. ideo qui promiſit alium defendere † contra
quamcumque perſonam, non tenetur contra ſe-
ipſum, glo. in c. domino guerram, ubi Aluar. nu.
4. hic finit lex, incipit conſuetu. & loquitur in va
ſallo, & illam dicit communiter approbatam Ia-
cobin. de Sancto Georg. in ſua inueſtit. in uer. &
promiſerunt eidem, nu. 13. in fi. Marſil. in l. 1. §. ſi
ſeruus, nu. 1. ff. de quæſtio. & extra ius feudi hoc
etiam dixit Salic. in l. præſes, C. de ſeru. & aq. Al
ciat. in tracta. præſump. reg. 1. præſump. 52. nu-
mero ſecundo, addo glo. in cap. petitio, de iure-
3 iurando, ubi qui promiſit accõmodare † Caſtrũ
uel turrim contra omnem hominem mundi,
non tenetur contra ſeipſum, quia in generali ſer-
mone non uenit perſona loquentis, l. inquiſi-
tio. C. de ſolutio. imò Cin. & Bal. in l. cum acu-
tiſſimi, C. de fideicom. dicunt non teneri etiam
contra deſcendentes, Iacobin. in ver. de Caſtro
rubei, num. 23. Felin. in c. ego N. de iureiurando,
Ripa de remed. ad conſeru. ubert. numero 250.
Gram. in conſ. crim. 72. nu. 14. ubi num. 15. poſt
Bal. in c. imperialem, §. fin. de prohib. feud. alien.
per Feder. dicit non ligare promiſſionem, etiam
ſi expreſsè induceret perſonam loquentis, ideo
videmus confiſcari eorum bona, qui mortem ſi-
bi conſciuerunt, non minus quam ſi alium occi-
4 diſſent, † l. fin. ff. de bon. eor. & non mirum, quia
qui nõ parcit ſibi, multo minus aliis parceret, ut
ibi dicitur, & nihil intereſt fame, an gladio occi-
datur, l. necare. ff. de liber. agno. & quod quis te-
neatur ſeipſum alere, ponit Præpoſ. in capitulo
non ſatis, nu. 12. 86. diſtinct. ubi quod nam pri-
mo accipit quod ſibi neceſſe eſt ad ſuſtentatio-
5 nem naturæ, ei qui uult ordinare dare † incipiat
a ſe ipſo, cap. qui uult, de pœn. diſtin. prima, Dec.
capitulo, epiſcopus, columna ſecunda, in princ.
de præben.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta quibus magis ſint præſtanda, quando plu*
res concurrant, tria ſunt conſideranda.

2 *Alimenta ijs primum danda ſunt, quibus tenemur*
iure actionis.

Quæſtio XCII.

ALIQVA nunc dicenda ſunt de ijs, qui-
bus in primis alimenta præſtanda
ſunt, licet alii extent pari, uel ſimili
egeſtate laborantes: & primo quidem ſcien-
dum, quod certa dari non poteſt regula, ideo
inquit Ariſto. 9. Ethico. quod propter multas
diuerſitates boni & neceſſarii non eſt facile de-
terminare, tamen generaliter loquendo atten-
1 di debent tres † conditiones, debitum ſcilicet
neceſſarium, & honeſtum, ſecundum Thom. in
4. diſtinct. decimaquinta, & in ſecunda ſecun-
dæ, quæſti. 31. articu. 3. Bellame. in capitulo, par
ſimonia, 41. diſtinct. Cardin. in c. in ſingulis, in 3.
quæſt. 86. diſtinct. ponit pulchrè loquendo Præ
poſ. in capit. non ſatis, numero 21. diſtinct. 86.
ubi ait, quod aſſignare determinatã prælationis
regulam in ſingulis, eſt impoſſibile, ex quo ſin-
gulares conditiones, quas attendere debere-
mus; ſunt infinitæ, & non cadunt ſub arte. re-
aſſumit Ripa de remed. ad conſeru. ubert. nu-
mero 175. ideo dici poteſt quod ante omnia
alendi ſunt hi, erga quos ſumus obligati præci-
ſa obligatione, vel etiam actione, antequam tra-
ctemus de alendo eos, quibus tenemur dare
elemoſinam, & Cicero in primo de offic. in-
2 quit, eſt nobis coniunctio humanæ † ſocietatis
cum omnibus gentibus, arctius tamen cum his,
qui ſunt eiuſdem gentis, interior cum ciuibus
eiuſdem Ciuitatis, ſtrictiſſima, & fortiori uin-
culo conſtricta cum his, qui ſunt eiuſdem fami-
liæ, refert Garzias in l. ueluti, numero trigeſi-
moquinto, ff. de iuſt. & iure. Diuus autem Am-
broſ. & diuus Thom. quos citat Garzias loco
prædicto, dicunt primo Deum, ſecundò pa-
rentes, tertiò filios, quartò domeſticos eſſe di-
ligendos.

S V M M A R I V M.

1 *Elemoſina danda eſt potius iuſto quam iniuſto, &*
ei qui eſt magis bonus, & magis domeſtico quam
alij, quod tamen limita ut ibi.

2 *Elemoſina magis eſt danda conſanguineo quam ex-*
traneo, ubi uide.

3 *Legatum conſanguineo pauperi, dicitur pium.*

4 *Legatum conſanguineo pauperi, debetur proximio-*
ri etiamſi alius ſit pauperior.

5 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter*
pauperes, poterit eligere conſanguineum paupe-
rem.

6 *Filium exhæredare, & eccleſiã inſtituere qui uult,*
non conſulat Auguſtinum.

7 *Elemoſina ciuibus prius quàm forenſibus danda*
eſt.

8 *Elemoſinas diſtribuere inter ciues officialis debet,*
non inter exteros.

9 *Epiſcopus eligi debet de ſua patria & eccleſia, non*
de extranea.

10 *Beneficia ſunt primum danda terrigenis, quam ex*
traneis, & ibi late.

11 *Originarij in tutela præferuntur exteris.*

12 *Beneficium impetrans extraneus non facta mentio*
ne de patria, nihil agit.

13 *Pauperes ſi in genere inſtituantur, ueniunt ſolum*
illi de patria teſtatoris.

14 *Neceſsitatis tempore frumentum exteris uenditũ*
reuocari poteſt a ciuibus.

15 *Beneficium idem non debet ſemper conferri homi-*
nibus eiuſdem cognationis.

16 *Periculum ubi maius eſt, ibi cautius eſt agen-*
dum.

17 *Pauperior in collatione beneficij præfertur inter ci-*
ues pauperes.

18 *Pau-*

18 Pauperiori in dubio ſactum uidetur relictum.
19 Eccleſia poteſt in ſolidum exigere, à debitore paupere ut pauperiori ſubueniat.
20 Exequutor ad diſtribuendum inter pauperes non tenetur pauperiorem eligere.
21 Exequutor qui potuit pauperiorem eligere remanet in conſcientia grauatus.
22 Epiſcopus uſuras reſtitutas diſtribuere debet inter pauperes loci ubi uſurarius degebat.
23 Vicini in diſtributione legatorum præferuntur alÿs.
24 Elemoſina fieri prius debet uicinis, quam alÿs.
25 Monialium indigentia eſt magis periculoſa quam maſculorum.
26 Elemoſina prius monialibus eſt danda quam alÿs. idem eſt in legato facto monaſterio.
27 Elemoſina prius ſeni quam iuueni datur.
28 Elemoſina danda eſt prius infirmis, quam ualidis.
29 Elemoſina ſemper digniori danda eſt.
30 Elemoſina prius nobili pauperi quàm ignobili diſtribuenda eſt.
31 Felicem aliquando fuiſſe, eſt infelicisſimum infortunÿ genus.
32 Nobilibus peſte infectis digniora deſignantur hoſpitalia.
33 Exequutor diſtribuere poteſt hæreditatem in nobilem pauperem, qui non habeat inſpecta ſui qualitate.
34 Nobiles includuntur in relicti diſtributione, ſi magnum eſt.
35 Religioſi mendicantes ſunt prius cæteris alendi.
36 Exequutor deputatus ad maritandum uirgines, non poteſt eligere eas, quæ religionē ingrediūtur.
37 Elemoſina eſt eis danda inprimis, quorum ſpecialem curam gerit qui dat.
38 Elemoſina illi prius eſt danda, qui extrema laborat egeſtate.
39 Elemoſina illi prius datur, de cuius bonitate ſumus magis certi.

Quæſtio XCIII.

CIRCA elemoſinam ordo eſt ſeruandus,
ut in c.non ſatis, 86. diſtinct. & ſtante
æquali egeſtate iuſto magis dāda, quā
1 †iniuſto, ubi Præpoſ. nume. 21. in fi. dicit magis
bono deberi quam minus bono. glo. ibi ver. domeſticos,
declarat hoc non procedere, quando
extraneus indigeret ad mortem, domeſticus autem
non, quia tunc ſubueniendum eſt extraneo
conſtituto in præſenti neceſſitate. Limitatur ētin
2 conſanguineis, †qui ſunt ante extraneos iuuādi,
ut per Præpoſ. in loco prædicto, & quando omnes
ſunt eodem modo pauperes præferuntur
conſanguinei extraneis, capit. cæterum, diſtinctio. 86.
c. peruenit, 1. quæſtio. 3. glo. in c. 1. de co
habit. cler. Cardin. in c. ſicut, 47. diſtinct. colum.
2. Abb. in c. peruenit, numero primo, de arbitr.
& in cap. ut ſuper, col. fin. de reb. eccleſ. non alien.
& dicunt ex d. c. nō ſatis, paſſim Doctores,
quod maior eſt pietas in alendis conſanguineis
pauperibus, quam in extraneis, ut per Abbat. in
locis prædictis, Alber. in l. ſi quis a liberis. §. & ſi
impubes. ff. de liber. agnoſ. ubi inquit quod iure
diuino magis tenemur proſpicere coniunctis
perſonis, quam cæteris, Alex. in l. diuus, nu. 5. ff.
ad leg. Falcid. Afflict. in deciſ. 290. in fi. ubi allegat
glo. Archid. & Luc. de Pen. Didac. var. reſolut.
lib. 3. cap. 14. nu. 6. uer. tertio mihi probatiſſimum,
Tiraquel. de priuileg. piç cau. in prçfatio.
uer. & facit pro prima parte. ubi dicit quòd reli-
3 ctum pro anima conſanguineo †pauperi, dicitur
pium, Benincaſ. in tracta. de paupert. quæſt. 7. in
5. ſpeciali iudic. nu. 23. Cordub. in l. ſi quis a liberis,
§. & ſi impubes, nu. 7. ubi nu. 40. fortius dicit,
quod ſi relictum ſit legatum pauperi conſan-
4 guineo, †debitur proximiori pauperi ēt ſi alius
cōſanguineus ſit pauperior, Mod. Gal. ď uſur. n.
71. in fi. Mantica de coniectur. ultim. uolunt. lib.
6. tit. 3. nu. 20. & lib. 8. tit. 5. nu. 15. Simon, lib. 3.
interpret. 1. dub. 3. ſolutio. 1. num. 7. Feder. Sen.
conſ. 33. nu. 3. ſimili modo ſi exequutor electus
ſit ad diſtribuendum inter pauperes, poterit eli-
5 gere conſanguineos †pauperes, Bar. Ang. & Imola
in l. illa inſtitutio. ff. de hæred. inſtit. Anch. in c.
cū tibi, de teſtam. Imo. in l. captatorias. ff. de hæd.
inſti. plures citat Alc. in l. diuus, nu. 9. ff. ad le. Falci.
ubi, quod poterit eligere ēt ſpurium teſtōris,
plures citat Tiraquel. in loco præallegato, ver. &
facit pro prima. Rip. de remed. ad conſeruand.
ubert. nu. 163. Mantic. d. tit. 5. num. 16. & 17. ubi
qď tenetur, facit quod latè Tiraquel. de retract.
in præfatio. nu. 44. & dicit Dec. in c. epiſcopus,
nu. 9. de præbē. quod ēt Papa magis tenetur ſuis
conſanguineis pauperibus ſubuenire quàm extraneis
per c. omnino. 31. diſtinct. Item elemoſina
debetur potius pauperibus de loco, quā extraneis,
& facit quod dicit Apoſt. 1. ad Timoth.
5. ſi quis ſuorum maximè domeſticorum curam
non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior.
& ſecundum Auguſtinum relatum in c. quicum-
6 que, 17. quæſ. ult. qui uult filium exhæredare †&
eccleſiam inſtituere, alium quærat conſultorem,
quam Auguſtinum. glo. in l. ſi quis ad declinandum.
C. de epiſcop. & cler. Præpoſ. d. cap. non ſatis,
num. 12.

7 Et potius elemoſina eſt dānda †ciuibus, quā
forenſibus, tex. eſt in l. 2. ibi, ciuibus noſtris debere
conferri, atque ibi not. Bar. C. de anno. lib. 12.
Dec. in conſi. 542. nu. 13. & Bar. doctrinam dicit
communiter approbatam Ripa in tracta. de remed.
ad conſeru. ubert. nu. 153. Didac. d. cap. 14.
ver. tertiò mihi probatiſſimum. ubi ait quod cū
patriç plurimum debeatur, tenetur quis propriç
patriç fame, vel malo alio opreſſæ ſubuenire quā
alij Ciuitati, & prius pauperes ſubleuare illius
ciuitatis, in qua natus quis uel educatus eſt,
quam exteros, aduocatque ad id quintum Canonem
Turonenſis Concilij, Benincaſ. in tracta.
paupert. in ſeptima quçſtio. quinto ſpeciali iudic.
numero 22. Quintil. Mandoſ. conſilio 55.
nu. 7. ubi ait eſſe cōmunem opinionem, & dicit
Bar. in d. l. 2. quod electi de publico ad diſtribuē-
8 dum elemoſinas, † non debent eas dare extraneis
pauperibus, ſed incolis, Feder. Sen. conſ. 33.
nume.

nume. 2. ubi ponit rationem, & ſumi debet epi-
9 ſcopus† de ſua patria, & eccleſia, ut inquit tex. in
c. nullus inuitus, & c. nec maritus, diſtinct. 61. ne
vni debita ſtipendia alius vendicare audeat. facit
tex. in c. ſacrorum, in prin. 63. diſtinct. & dicit In
noc. in c. quia diuerſitatem, prope finem, de con
ceſſ. præben. iuſtum eſſe quod epiſcopus clericis
prouideat in terra propria, & inquit Abb. in c. ad
decorem, in fi. de inſtitutio. idoneos incolas non
10 eſſe in diſtributione beneficiorum † poſtponen-
dos extraneis, imò iuſtum, fructuoſum & hone-
ſtũ, quod quiſque beneficietur in ſua patria, latiſ
ſime comprobat Didac. pract. quæſtio. cap. 35.
ver. ſecundo adnotandum eſt, Quintilia. d. conſ.
55. nu. 5. & ſeq. addo Dec. in conſ. 542. nu. 13.
ubi inſert quod extraneo preferendus eſt preſen
tatus de loco, Rip. loco prædicto, num. 154. & ad
hoc eſt tex. in l. in eccleſijs, C. de epiſcop. & cler,
quem allegat Quintil. loco predicto, & idem om
nino in elemoſina, quod epiſcopus, qui bona de
bet diſtribuere in pauperes, non poſſit eas dare
forenſibus, ponit Alex. in d. l. 2. ad Bar. idẽ eſt in
11 tutela, in qua † originarij præferuntur exteris l.
diuus. ff. de tutor. dat. ab his, l. fin. C. de offic. præ
to. gloſſ. in d. l. nullus circa princip. hac ratio-
ne, ſi extraneus impetrat beneficium non expreſ
12 ſa† patria, non ualet impetratio tamquam ſubre
ptitia, glo. in §. proponente, ubi Abb. de reſcrip.
& quilibet cenſetur magis diligere ſuos cõciues,
quã exteros ideo ſi teſtator inſtituit ſimpliciter
13 pauperes, † ueniunt ſoli pauperes ſui domicilii,
glo. in c. 1. in uer. pauperes, de teſtam. in 6. in c. ſta
tutum, §. cum autem, in uer. vnum diem, in fi. de
reſcrip. in 6. addit. ab Bart. in l. quæ conditio, §.
cum ita, de cond. & dem. & illam gloſ. dicit ſin-
gularem Felin. c. ſicut tuis, col. 2. de ſimon. alios
citat Didac. in c. cum tibi, nu. 14. de teſtam. ubi di
cit procedere & ſi quis foret extra ſuum domici
liũ teſtatus, & ſubdit ꝓcedere & in exequutore
teſti, quidquid in eo dixerint Io. And. Collecta,
Gemin. Lap. Fran. & Capel. Toloſ. Mãtic. de cõ
iect. ultim. uolunt. lib. 4. tit. 6. nu. 7. & lib. 8. tit. 5,
nu. 2. vbi addit Specul. Anch. Abb. Pariſ. & Ti-
raquell. traditque an idem ſit in exequutore, eſt
etiam tex. in l. 1. C. de metalla. lib. 11. ubi ſubſiſtẽ
te neceſſitate frumentum etiam uenditum exte-
14 ris † poteſt auocari a ciuibus, ſequitur Didac. d.
lib. 3. c. 14. ver. ab eiuſdem publicè, nu. 6. ubi &
ſi improbet illationem Bart. Ang. & Io. de Plat.
in d. l. 1. quoad prælationem domini in fructib.
perceptis a colono, tamen admittit frumentum
natum ex agris unius urbis diſtribuẽdum prius
eſſe inter ciues illius, Rip. loco prædicto, nu. 153.
ubi refert Cicer. dicere quod nobis potiores sũt
ciues quam peregrini, & Cordub. in d. §. & ſi im-
pubes, num. 39. dicit tali caſu forenſes pauperes
repellendos de Ciuitate.

Ad id tamen quod dixi de beneficio ciui po-
tius quam extraneo concedendo aduerte, quia
non tamen debet idem beneficium ſemper con
15 ferri hominibus eiuſdem cognationis, † ne videa
tur hæreditarium, & ex neceſſitate potius, quam
ex libero arbitrio collatũ, quod abhorrent Ca-
nones, ſecundum Abb. in d. l. ad decorem, nu. 3.
uer. ex quo infert, de inſtitut. mouetur ex glo. ibi
in uer. hæreditario.

Et inter ipſos ciues pauperes is preſertur, qui
16 eſt pauperior, quia ubi maius† eſt periculum, ibi
potius eſt ſuccurrẽdum, l. 1. §. ſed etſi quis, ibi, nã
uel magis, ff. de Carbo. edic. c. quieſcendum. 42.
diſtinct. c. vbi periculum maius, in prin. de elect.
17 nu. 6. c. fin. 7. quæſt. 2. quos textus† allegat Man
doſ. in materia prælatiõnis in d. conſ. 5. num. 9.
ideo Bal. in l. cum multæ, nu. 3. ver. & iſta eſt ue-
ritas, C. de don. ante nupt. per tex. in §. ſi quis au
tem unum ſanctorum, in Auct. de eccleſ. tit. dicit
quod in dubio cenſetur relictum factum paupe-
18 riori. † & dicit Dec. in d. c. epſ. nu. 2. ꝙ etſi eccleſia
nõ exigat in ſolidũ a debitore, tñ q̃i haberet aliũ
pauperiorem, poſſet ab uno exigere inſolidũ ut
19 ſuccurrat† talii magis indigenti, allegat gl. in d. c.
non ſatis, in uer. domeſticos, & quod uideatur
relictum pauperiori, tenuit Mantica, d. lib. 8. tit.
5. nu. 4. allegat Bal. in loco de quo ſupra, & pre-
ter eum Dec. in conſ. 72. nu. 3. ubi loquitur de
his, qui electi ſunt ad diſtribuendum bona teſta-
toris inter pauperes, Mantica de coniect. ulti.
uolunt, lib. 4. interpret. 12. nu. 73. & licèt electus
ad diſtributionem non teneatur eligere paupe-
20 riorem, ſed ualeat electio† eius, qui pauper eſt,
Bar. in l. unũ ex familia, §. 1. in fi. ff. de leg. 2. Bald.
in l. cum quidam, in fi. ff. de leg. 1. in l. quod pau-
peribus, nu. 3;. C. de epiſcop. & cler. & in rep. l.
1. nu. 31. ver. item quæritur. C. de ſacroſ. eccleſ.
Mantic. d. ti. 5. nu. 6. Simon, d. dubita. 12. nu. 74.
tamen administrator qui potuit eligere paupe-
21 riorem† remanet in cõſcientia grauatus, ut poſt
Feder. Sen. probat Dec. in d. conſ. 72. nu. 3. uer.
& dato quod diſtributio, ideo hoc procedit etiã
inter ciues, & forenſes pauperes, ſecundum Ho-
ſtien. in c. cum tu, de vſur. ubi inquit quòd di-
ſtributio rerum male quæſitarum ab uſurario fie
22 ri dẽt† per epiſcopum inter pauperes illius loci,
ubi degebat uſurarius, Archid. in c. nõ ſanè, 14.
quæſt. 6. licet Feder. Sen. conſ. 33. col. 2. & col. 3.
dicat eſſe conſilium, non præceptum. Et ceteris
23 paribus eligendi ſunt uicini† teſtatoris, quia de il
lis in dubio uidetur ſenſiſſe, argumento d. l. nul-
li, & l. ſi quis ad declinandum, C. de epiſ. & cler.
per quæ iura ita dixit Imola in l. illa inſtitutio,
col. 2. ver. intelligo, licet ipſa. ff. de hæred. inſti-
tuen. Mantica d. tit. 5. nume. 17. in fi. & melius
quod uicini utilitatem ſentiunt quam extranei,
l. 2. & l. preſes. C. de ſeruit. & aq. per que iura in-
quit Hoſtien. in c. cum tu, de vſur. quod eroga-
24 tio in vſus† pauperum, fieri potius debet uicinis,
quam extraneis, ſequitur Feder. Sen. in cõſ. 33.
col. 2. in fine, licet dicat eſſe conſilium, non au-
tem induci neceſſitatem.

Item monialibus potius, quam uiris fieri de-
25 bet elemoſina, quia periculoſa† eſt magis indigẽ
tia in monialibus, quàm in aliis, c. 1. de ſtatu re-
gul. in 6. & uiri conuenientius operantur, quam
fœmine, argumento l. quiſquis, §. ad filias. C. ad
26 leg. Iul. maieſt. ita† dixit Bald. d. l. cum multæ, nu.
3. ubi poſt Cin. dicit quòd legatum monaſterio
intelli-

intelligitur in dubio de monaſterio monialiũ, & quod cæteris paribus monaſterium monialium dicitur locus pauperior, & magis pius, Ripa in d.tracta.de remed.ad conſeru.uber.nu.158. & dicit tex.in c.1.§.ſanè, de ſtatu mon. in 6. quod in monialibus eſt uituperoſa & periculoſa indigentia, ideo dixit Feder. Sen. in conſi. 282. col. 2. quod monaſterium monialium plus dici debet indigens, quàm mendicans pauper cõſuetus iuſtum ſibi quærere per quotidianum quęſtum, & infert quod deputatus a teſtatore ad diſtribuẽdum inter pauperes, rectè diſtribuit in moniales.

27 Et ſicut ſenex† debilior eſt iuuene, ita in eroganda elemoſina præferendus eſt iuueni.c.conſideranda,86.diſtinct.Ripa d.rem.nu.160.

28 Et inualidi,& infirm.†præferuntur ualidis, & ſanis,d.§.ſi quis autem unum ſanctorum,in Authẽ.de eccleſ.titul. Ripa loco prædicto,nu.156.

Et generaliter digniores ſunt prius elemoſi-
29 na†ſubleuandi,arg.l.cum quidam,de leg.1.Ioã. And.in c.1.de teſtam.in nouel.Feder.Sen.d.cõſ. 282.circa fi.vbi quod eligẽdi ſunt magis digni, Ripa loco prædicto,nu. 157.

30 Qua ratione pauper nobilis† uidetur ignobili præferendus,Ripa in loco prædicto, quia infeliciſſimum infortunii genus eſt inter omnes mũ-
31 di aduerſitates aliquando fuiſſe felicem,†c.conſideranda.ubi glo.86. diſtinct. facit c.cum ad monaſterium.§.porrò,de ſtatu mon.ubi Abbas poteſt monacho nobili,ſed infirmo cõcedere quod alibi quam in ſolito infirmatorio curetur, & epi-
32 dimiæ tempore nobilibus infectis† meliora aſſignantur hoſpitia,l.2.& l.fi.C.de metal. & epid. lib.12.Ripa de remed. ad curand.peſtem, num. 16.& poſt Iac.de S.Georg. & Afflict.inquit Tiraq.in tracta.de nobilit. cap.25.nu.9.quod pauper nobilis ludibrio eſt & contemptui. hinc eſt quod poteſt etiam in nobilem diſtribui heredi-
33 tas†per exequutores, ſi tale pauper ſit,uel & ſi habeat ſecundum ſtatum ſuum facultates, ſit tamen grauatus multis filiabus nobilibus, Bal.in d.l.ſi quis ad declinandum,num.5.C. de epiſ.& cler.latè Abb.in conſ.69. nu.7. & 9. & quando relictum diſtribuendum eſt,magnum non eſt du-
34 bium, quod nobiles†includuntur,ſicut alij, ſecũdum Mantic.d.tit.5.nu.3.& Simon.d. dubit.12. nu.74.licèt aliud ſit quando quid modicũ relinquitur inter pauperes diſtribuendum, ut uoluit Ang.in l.ſed & ſi ſuſceperit,§.libertis,nu.3.ff.de iudic.quẽ refert Mãtica & Simõ.in locis pdictis.

35 Item religioſi mendicantes,†ſunt alendi,ſecũdũ Io.And.in c.1.de teſtam.in 6.in nouel.Imo.ĩ l.captatorię,in fi.de leg.1.vbi inquit exequutorẽ poſſe diſtribuere in religioſos mendicantes, Mãtica tit.5.nu.7.imò illi erunt præferendi, cum iuſto amplius debeatur quam alii, c. non ſatis, diſtin.86.& magis bono potius quam minus bono, vt Prępoſ.ibi,in fi.unde durum mihi uidetur, quare exequutores dati ad maritandum uirgi-
36 nes non poſſint diſtribuere†in puellas ingredientes religionem,Bal.in authen.niſi rogati,nu.11. ver.quæro nunquid monaſteriũ, C. ad Trebell. Natta in conſ.296.nu.1.& 3.Mãtic.d.tit.5. nu.
22.iõ uerior eſt reſolutio Pariſ.conſ.26.nu.36. vol.4. & hi ſunt in primis alendi, quorũ ſpũalis
37 cura eſt cõmiſſa danti† elemoſinam, ſecundum Tho.quem allegat Præpoſ.in d.c.nõ ſatis, circa fi.& idem dici põt de his, quorum cura ẽt tẽporalis eſt nobis demandata, ut de principe & magiſtratu ponunt mod. Gal.in tracta.de uſur.nu. 74.id qđ referri ẽt debet ad vaſallum,qui dẽt curam habere ſubditorum, ut dixi ſupra,& ecõuerſo, qui ſpũalia recipiunt,dẽnt primum amplecti eos a quib.recipiũt,quã cæteros,quantũuis pares meliores & magis indigẽtes,ut Prępoſ.bene declarat d.c.non ſatis,nu.21.Quæ aũt dicta ſunt, procedunt data ęquali indigentia:aliàs enim illi ſubueniendum eſt, qui laborat extrema neceſſi-
38 tate,ẽt ſi alius ſit cõſanguineus†uel domeſticus, ſecundum gl.in d.c.nõ ſatis, in uer. domeſticos, ſequitur Ripa in d.tracta. de remed. ad conſeru. vber.nu.174.facit quod voluit Dec. d.c.epiſcopus,in prin.dum uult quod eccleſia licite exigat ſolidum a ſuo debitore, ut ſubueniat alij magis indigenti, idem eſt qñ reſeruatio foret ad effe-
39 ctũ dandi alij,de cuius bonitate†foret magis certus,ſcđm Ambr.& Prępoſ.in d.c.nõ ſatis.nu.19.

SVMMARIVM.

1 *Charitas prima incipit a ſe ipſo.*
2 *Eligere ſeipſum nemo poteſt.*
3 *Exequutor inter pauperes deputatus, non poteſt ſeipſum nominare.*
4 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum bona inter pauperes, poteſt in ſe diſtribuere, ſi pauper eſt.*
5 *Exequutor poteſt nominare proprium filium ſi eſt pauper.*
6 *Patri potius, quam filio ſubuenire quis tenetur.*
7 *Filius recipit eſſe a patre.*
8 *Pater plus filium diligit, quàm ſeipſum.*
9 *Amor deſcendit, non aſcendit.*
10 *Patris bona dicuntur eſſe filij.*
11 *Filius ſuccedit patri excluſo auo.*
12 *Filius eſt potius a patre quàm a filio alendus.*
13 *Parentibus pares uices reddere nemo poteſt.*
14 *Solutio cenſetur facta in debitum antiquius.*
15 *Prior tempore potior eſt iure.*
16 *Matri & patri æqualiter filius obligatur, ideo patri potius quam filio eſt ſubueniendum.*

Quæſtio XCIIII.

QVIBVS ſic in genere cõſtitutis, deſcẽdendo ad ſingularia aduertẽdũ eſt, qđ in primis dẽt quis ſuipſius rõnẽ habe-
1 re, quia prima† charitas incipit a ſe ipſo, l. præſes, C.de ſeruit.& dixi ſupra, & c.qui uult ordinante, de pęn.diſt.in.3.latè Socin.conſ.11. nu.7. vol.1.& quanto fortius eſt naturale uinculũ, tanto maior eſt obligatio, auct.itaque.C.cõmu. de ſucceſſ.& dicitur cõiter, ꝙ Alpib.ille perit, qui ſe plus diligit ullũ, pręcipue quãdo eſt in extrema
2 neceſſitate: nam etſi regulariter nemo† poſſit eligere ſeipsũ, Caſtr.in l.ſi is cui, in prin. C.de furt. per gl. in l. plane, ff. qđ cuiuſq. uniuerſ.nom.& exequutor deputatus ad diſtribuendũ inter pau

3 peres,† nõ poſſit in ſe ipſum tamquã in pauperẽ
diſtribuere,c.ſi.cum ibi not.de inſtitut. & in ca.
per omnes, de iure patron. tamen ſi ſit verè pau
4 per,poteſt capere † pro ſeipſo, ſecundum Paul.
Eleaz.in clem.vnica,de teſtam.& ibi Cardin.co
lum.pen.quæſtio.22, vbi tamen intelligit,quan
do laborat ſumma egeſtate,& Imola in col.pen,
ver.nunquid exequutor, & Anchar.in 3.quæſt,
& colum.ſi.Socin.in conſ.11.nume.6.uolũm.1.
Pari.in conſ.29.nume.22.volum.4. Ripa d.tra
cta.de rem.ad conſeru.ubert.nu.164. Mantica d.
lib.8.tit.5.nu.9.Itẽ præferendus eſt cunctis filius
proprius,quia dicitur eadẽ caro, ideo pater exe-
quutor ultimæ voluntatis poteſt in diſtributio-
ne bonorum,quæ fieri debet in pauperes, nomi-
5 nare filium ſuum, † ſi verè ſit pauper, ſecundum
Bal. in l.illud,in prin.num.20. ff.quod cuiuſque
uniuerſ.nom.Ang. in l.illa inſtitutio,nu.3. ff.de
hæred.inſtit.Cald.in conſ.39. de teſtam, ubi ta-
men intelligit, quando filij eſſent valde paupe-
res,& non aliter,alios citat Mantica d. tit.5. nu-
me.9.& 10.

Quod ſi habeat quis patrem & filium in ea-
dem neceſſitate conſtitutos, nec utrunque alere
poſſit, adſit tamen quantum uni ſubueniri poſ-
ſit,cui magis dare teneatur,patri ne,an filio? Di-
uus Thom.in 2.2.quæſtio.26.artic.9.vult patri
6 potius † quàm filio ſubueniendum eſſe, quia or-
do dilectionis metiendus eſt , ſecundum pro-
pinquitatẽ ad Deũ: at pater Deo ſimilior eſt tã-
quam principium,ſequitur Garzi.d.l.ueluti,nu.
36.& ſeq. ff. de Iuſt. & iure,ubi quod filius præ-
ter ſeipſum neminem diligere, & venerari de-
bet,ut parentem,& nulli ex his,qui in natura ſũt,
filius tantum reuerentiæ & præſidij debet, quan
tum parenti:hanc quoque ſententiam probauit
Petr. Lenand. in tracta.de priuileg. Doctor.par,
4. quæſtio. 59. quem citat & ſequitur Aſcan. in
tracta.de patr.poteſt.effec.17.nu.34. quia filius
7 † recipit eſſe a patre,c. Moiſes, 32.quæſt.2.c.na-
ſci.55.diſtinct.c.mulier,56.diſtin.ideo plus ob-
ligatur patri quam econtra, & patri non poteſt
8 ſufficienter a filio retribui,quia plus filios † dili-
git quam ſe ipſum , l. iſti quidem. ff. quod met,
cau.& pater poteſt plene filium quietare pro be
neficio, ſed non econtra filius patri retribuere,
ſecundum Ariſto. 8. Ethicor, Addo quod hanc
ſententiam probauit Bellam. in cap. parſimo-
niam,41.diſtin.motus ea ratione, quia à patre fi
lius habet eſſe, Præpoſ,in d,cap,non ſatis, num,
20. ubi refert illud Ariſtot. in quarto Ethicor,
quod obligatio ad parentes tanta eſt,ut filius nõ
poſſit reddere æquiualens. idem Præpoſ. in c.cũ
haberet,nu.7. de eo, qui duxit in uxorem eam,
quam poll.per adulter, hoc etiam uoluit Cin.
in l. 2. in fi, C. de patr. qui fil. diſtr. ubi refert ꝙ
Iac. de Rau, magnus magiſter omnis philoſo-
phiæ,dicebat quòd pater poteſt capere filium,ne
potem & panem , & quia poteſt vendere filium,
ſequitur Salic.in fi. hoc idem probauit Alphõſ.
à Caſtro, quem citat Cordub. in l. ſi quis a libe-
ris,in prin.num.35.ff. de liber. agnoſ. contraria
ſententia placuit Anchar. in cap. cum haberet,
nume.12. Io.de Ligna. in tracta. de amicit. §.de
ſubuentione paterna & filiali,numero 16.& eos
citat ac ſequitur Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,
in princ.numero 35.huius partis fundamentum
9 eſt,quia amor † deſcendit,non aſcendit,l.nam &
ſi parentibus. ff.de inoff.teſtam. l.ſcripto,§.ſi.C.
unde liberi, & hoc conſiderant magiſtri philoſo
phiæ , ut inquit Cin.in d.l.2.in ſi. ſed hoc proce-
dit,quoad ordinem dilectionis,non autem quo-
ad effectum obligationis , quæ ſola attenditur,
dum quærimus,uter potius teneatur ſubuenire,
ita Iacob. de Rau. quem citat Ripa d.c. cum ha-
beret, ita quoque reſpondet Petr. Lenand. in
loco ſupracitato , & ſequitur Aſcan.d. effec.17.
nume.74.ubi dicit ſe ultra alios ponderaſſe tex.
in d.l.2.C.de patr.qui fil.diſtrax.cum tamen ille
tex.antea eũ fuerit ad hoc ponderatus a Iac. Rau,
Cino,Salic.Præpoſ.& alijs,eodem modo reſpõ-
detur ad eos, qui dicunt quod pater plus diligit
filium,quam filius patrem, l.ſi.C.de curat.fur.l.
iſti quidem.ff.quod met.cau.allegant etiã quòd
bona patris magis debentur filio, quam patri,d.
l.nam & ſi parentibus,in prin.& quod certo mo
10 do bona † patris dicuntur eſſe filij,eo adhuc uiuẽ
te.l.in ſuis.ff.de lib.& poſthum. ideo filius exclu
11 ſo auo † ſuccedit patri, l.prima, §.primo.ff.ſi ta-
bulæ teſtam.nullæ extab, authen.in ſucceſſio.C,
de ſuis & legit.ſed reſpondetur quod ratio ſuc-
ceſſionis non ſemper regulat ius alimentandi,
nec præſtatio alimentorum ſemper inducitur ,
ſecundum ordinem ſuccedendi , ut ſupra dixi-
mus ſæpe,& probat Ruin.in conſilio nonageſi-
moquarto,numero decimo, volum.quinto,Be-
ro.in conſilio 165. numero vigeſimoprimo, vo-
lum.ſecundo, & videmus in filio ſpurio, & alijs,
allegat quoque quod pater iure naturali tene-
tur alere filium, at filius econtra patrem alit iu-
re gentium,ita glo. & Bar. in d.l.ſi quis a liberis,
§.ſi uel parens.ff.de lib.agnoſ. ergo maiori obli-
gatione erga filium obſtringitur quam erga pa-
trem,hoc dubium proponit Præpo. in dicto ca-
pitulo , cum haberet, ſed non reſoluit.ego dico
quod vbi alimenta debentur,filio ſtrictius & for
tius debentur , quàm debeantur patri,& in con-
curſu patris & filij propter maxima beneficia
præfertur pater , atque ita aliud eſt conſiderare
obligationem in eſſe productam,aliud uero an-
tequam in eſſe producatur:exiſtentia autem pa-
tris impedit ne oriatur obligatio, ſeu ne exer-
ceri poſſet ius obligationis erga filium , dum pa
tri prouiſum ſit,

Adducunt item , quod ſi quis habet patrem
12 & filium diuites , ipſe † autem inops ſit , debet
petere a patre , non a filio . ita Præpoſ. dicto ca.
pitulo,cum haberet,ex Bar.in lege,non quemad
modum.ff.de liber.agnoſcend.ſed id videtur mi
hi magis facere pro patre , quàm pro filio: quia
ſicuti pater primus conuenitur,licèt extet filius,
ita ſibi primũ debet ſubueniri in egeſtate , & eũ
ſequũtur commoda,quem ſequuntur incommo
da.l.ſecũdum naturam.ff.de reg.iur.prima ergo
opinio plures & potiores habet authores, ſunda
tutq; grauiori ratione, ꝗ deducit nõ ex uolũtate
filij,

filij, uel eius affectione. certum eſt enim neminē fore, qui nō filio potius quam patri ſubueniret, ita prona eſt hominis natura ad obliuiſcendum recepti beneficij, ſed ex neceſſitate obligationis: nulli enim dubium quin patri plus debeamus,
13 quàm cuicunque alij, cum parentibus † pares ui ces reddere nemo poſſit. Præterea antiquior eſt ea obligatio qua patri obſtringimur, ideo pri-
14 mum exoluenda, † Bar. in l. cum ex pluribus, nume. ſecundo, ver. ſi nulla. ff. de ſolutio. Alex. in conſ. 85. nume. 1. volum. 3. Ruin. in conſil. 136. nu. 15. uolum. 4. in conſi. 67. nu. 31. volum. 5. Parif. 121. nu. 7. volum. 4. & dicit ideo Præpoſ. in d. cap. cum haberet, nume. 7. quod per natiuitatem filiorum non potuit aui conditio fieri deterior quominus conueniat filium ſibi ante procreationem filiorum obligatum, & facit com-
15 munis regula, quod prior † tempore, potior eſt iure, c. qui prior, de reg. iur. in ſexto. Item obligatio, qua tenetur pater erga filium, oritur ex ſeipſo per regulam generationis, ut eo modo teneatur filium alere, quem natura docuit omnia animantia: at obligatio, qua filius ligatur erga patrem oritur ab ipſo patre, qui inæſtimabile filio contulit beneficium, ergo & prius tollenda eſt. Addo quod ſine patre non fuiſſet in rerum natura filius, ergo cum ad patrem referenda ſit eſſentia filij, ille in alimentis eſt filio præferendus, & idem videtur dicendum in matre, quia
16 quoad naturæ inſtinctum filius pariter † obligatur matri & patri, vt inquit Innoc. in cap. 2. de regul. ſequitur Præpoſ. in d. cap. cum haberet, nu mero ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Vxor dicitur eadem caro cum marito.*
2 *Vxorem alere maritus non tenetur, priuſquam patrem.*

Quæſtio XCV.

Si quoque quæſtio, cui magis debeat quis alimenta præſtare, patri ne, an uxori, cum uterque æqualiter egeat, & non habeat filius quantum ſufficiat pro ſubuentione utriuſque. & ſanè diximus quemlibet ſe ipſum cæteris omnibus præponere debere, uideretur ideo pari ratione præferendam uxorem,
1 quæ dicitur eadem † caro cum marito, cap. debitum, de bigam. cap. gaudemus, de diuor. & Paulus ad Epheſ. 5. dicit, quod maritus vxorem diligere debet, ſicut ſeipſum, vt habemus in Euangelio, quod propter uxorem debet quis relinquere patrem & matrem, & alia allegat Tiraquel. in tracta. de legib. connub. l. 8. nume. 12.
2 ſed aliam partem † amplectitur diuus Thom. in 2. 2. quæſtio. 26. art. 11. & in 3. diſtinct. 29. quæſtio. ſeptima, ad tertium, ſequitur Garzias in l. ueluti, numero 36. & ſeq. ff. de iuſt. & iure, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu mero 74. ff. de lib. agnoſ. mouentur rationibus, quibus adducuntur ad patrem filio præferendū, & ad ſupradicta in contrarium reſpondent procedere, quo ad coniunctionem, & habitationem, non quo ad reuerentiam, & ſubuentionem, ut apud eos videri poteſt. & hoc caſu, pro patre facit ratio reuerentiæ, & ſucceſſionis, ſecundum quos diximus ſæpe regulari ius alimentorum, licet non ſit modus ille perpetuus: hoc verum eſt in bonis, quæ ſunt propria filij, uerum ſi eſſent bona dotalia ex eorum fructibus eſſent in primis præſtanda alimenta uxori, ut alias diximus.

SVMMARIVM.

1 *Patri potius infideli ſubueniendum eſt, quam alij extraneo.*
2 *Pater etiam transgreſſor legum honorandus eſt, quia pater eſt.*
3 *Patris perſona ſemper filio videri debet ſancta & honeſta.*
4 *Pater infidelis non eſt alendus a filio, quando fieret deterior, vel eſſet in damnum fidei & eccleſiæ.*

Quæſtio XCVI.

Si pater infidelis ſit, & egeat, an ei poterit filius negare alimenta, ut alat fidelem aliquem, uel ſanctum in eadem indigentia conſtitutum, attento quod uiro bono & ſancto magis debemus, & fideli potius quam malo & infideli, ſecundum notata in d. c. non ſa-
1 tis, 86. diſtinct. ueritas eſt, quod patri † potius infideli & malo eſt ſubueniendū, ita glo. d. c. nō ſatis, in uer. domeſticos, & in cap. filij, qui parentes, diſtinct. 30. & has glo. dicit ſolennes Barbat. in conſilio 63. colum. 2. uolum. 2. Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. fin. nume. 13. vbi allegat Hoſtien. qui uerè in ſum. in tit. de temp. & qualit. ordin. in 2. regula, columna ſecunda, uer. minor, miratur, quod etiā Doctor iuris poſitiui de hoc dubitat, cum alimentorum præſtatio dependeat a iure naturali primæuo, quod eſt commune omnibus animalibus, ſequitur Io. And. ad Specul. in loco prædicto, qui refert Rainc. & Gofred. in ſum. eod. tit. Abb. in cap. ſi quis Epiſcopus, in primo notab. de hæritic. Diuus Thom. in 3. diſtinct. 29. Duran. in quarta, Cardin. in d. cap. non ſatis, Præpoſ. ibi, nume. 20. Cardin. in clem. prima, numero 22. de teſtam. Felin. in capitulo, cum ſit, de Iudæis, alios citat Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. & ſi impubes, numero octauo. ff. de lib. agnoſcen. Marquar. in tracta. de Iudæis, in tertia par. capitulo quarto, numero ſeptimo, Præpoſ. in loco prædicto, numero vigeſimo, ponit quinque rationes, ſed eas præcipuè, quod ſi quiſque etiam infidelis tenetur potius conſulere quàm cuicunque fideli: & pater videtur eadem perſona cum filio. Item naturalis obligatio tanto maior eſt, quanto naturale vinculum eſt maius: at in patre & filio maius eſt naturale vinculum quam in quocunque alio, ergo ei magis ſubue-

nicndum eſt. Tertiò in ſuſtentatione naturæ ma
gis teneor ei, cui magis debeo, ſecundum natu-
ram, & a quo magis dependeo, ſed pater eſt ta-
lis, ergo &c. Quarto magis teneor illi cui magis
debeo, ſecundum regulam miſericordię & iuſti-
tię, quàm ei, cui debeo ſolum, ſecundum regulã
miſericordiæ: patri autem filius tenetur, ſecundũ
vtramque regulam, alii uerò ſecundum regulam
miſericordiæ tantum. & non obſtat quod pater
ſit infidelis, & quod ideo magis ſit necandus,
quam alendus, c. legi. 23. quæſtio. 8. quia reſpõ-
2 deo, quòd quantumuis infidelis ſit, † & legũ trãſ
greſſor, pater eſt, l. mutus, §. manente, ff. de iure
dot. §. ſi uerò contigerit. in uer. alia neceſſaria, in
Auth. de inceſt. nupt. & perſona patris ſemper
3 ſancta & honeſta uideri debet filio, l. liberto. ff.
de obſeq. liber. etiã ſi inhoneſta ſit, ut inquit ibi
glo. Hæc tamen intelligenda ſunt non procede-
re, quando per huiuſmodi alimentorum præſta
tionem pater fieret deterior quo ad Deum, &
quando ſuſtentatio patris redundaret in damnũ
fidei uel eccleſiæ: his enim caſibus infidelis pater
4 alendus † non eſt, ſecundum Cardin. in d. ca. non
ſatis, quem ibi ſequitur Præpoſ. nu. 20.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor relicta vſufructuaria tenetur primum alere filios quàm ſeipſam.*
2 *Parentum commune eſt uotum, quod ſua bona uadant ad filios.*
3 *Filij ad parentum ſucceſſionem uocantur a natura.*
4 *Hæres a quo alimenta relinquuntur, retinet in primis alimenta pro ſe.*
5 *Nemo tenetur ſibi uictum arctare, ut alimenta alijs præbeat.*

Quæſtio XCVII.

QVANDO inſtitutis filiis nepotibus, uel
deſcendentibus teſtator relinquit uxo
ri alimenta, fructus autem non ſuffi-
ciunt ad ſuſtentationem filiorum uel nepotum,
& matris, quis præferatur in alimentorum per-
ceptione. Barbat. in conſ. 63. col. 2. uol. 2. dicit
1 præferri filios † uel nepotes ex teſtatoris conie-
cturata uoluntate, qui creditur uoluiſſe quod pri
mo alantur filii: eſt enim commune uotum om-
2 nium † parentum, ut ſua bona ad filios perue-
niant, l. ſcripto, ff. vnde liberi. & quia pater iuris
3 præſumptione magis diligit filium, & natura † ip
ſa uidetur filios uocare ad ſucceſſionem paren-
tum, l. fin. C. quor. bonor. hoc etiam uoluit Pi-
cus in l. Titia, §. Titia cum nuberet, nume. 156,
uer, finem, ff. de leg. 2. hoc idem probauit Socin.
iun. in conſilio 97. in fi. uolum. 1. hoc ego intel-
ligerem, quando relinquitur alimenta extraneo
quem alias teſtator non tenebatur alere: ſecus
quando forent relicta aliis, quibus teſtator obli-
gatus non erat, quia aliud tunc eſt dicendum.
Addo quòd dictum Barbat. nõ procedit in quo-
cunque hærede inſtituto, a quo relicta ſint ali-
4 menta, quia ſemper is ante omnia deducit † ali-
menta ſua antequam ſoluat aliis, & ſi pro ſe non
ſufficiant, non tenetur aliis dare, ita intelligit
Natta in conſilio 387. numero octauo, ubi alle-
gat Bal. in l. prima, §. officio, in fi. de tutel. & rat.
5 diſtr. dicere quod nemo † tenetur arctare dictum
ſuum ut alimenta matri uel alii præſtet. hanc
ſententiam exornat, & pluribus defendit Lan-
cello. Gallia. in conſuerud. Alexandr. in uer. ſo-
lidos, nume. 158. & num. centeſimoquinqua-
geſimotertio, ubi limitat, quando hæres ipſe
haberet aliunde.

S V M M A R I V M.

1 *Patri ſpirituali alimenta prius quam carnali præſtanda ſunt.*
2 *Pater ſpiritualis magis eſt amandus quam carnalis.*
3 *Affinitas ſpiritualis maior eſt quam carnalis.*
4 *Parricidium fortius committitur occidendo patrẽ ſpiritualem quam carnalem.*
5 *Epiſcopo proprio benefacere quis tenetur, potius quam domino, uel principi, uel regi.*

Quæſtio XCVIII.

1 IN concurſu patris ſpiritualis † & car-
nalis, præferendus eſt ſpiritualis,
ſecundum Bellam. in capitulo, parſi-
moniam, quadrageſimaprima diſtinct. ſequitur
Præpoſ. in capitulo, non ſatis, numero 20. di-
ſtin. octuageſimaſexta. & ratio eſt, quiã ſecun-
dum glo. in capitulo, pictatium, trigeſima, quæ-
2 ſtio. tertia, plus † eſt diligendus pater ſpiritualis
quam carnalis, & ei præferendus in exhibitione
reuerentię, & glo. in capitulo, qui dormierit,
vigeſimaſeptima, quæſtio. ſecunda, dicit maio-
3 rem eſſe † affinitatem ſpiritualem, quàm carna-
lem, dixi ſupra agendo de alimentis filio præ-
ſtandis a patre ſpirituali. dura tamen eſt deci-
ſio, ſed non inuenio contradicentem, & inquit
gloſſ. in capitulo, aut facta, in uer. parente ve
de pęn. diſtin. 1. quod multo fortius parricidij
4 pęna † plectitur occidens patrem ſpiritualem,
quam qui necauit carnalem, Alexan. ad Bart. in
l. diuus. ff. ad leg. Pomp. de parricid. eadem ra-
tione concludit Bellam. quod magis tenetur
5 quis benefacere † epiſcopo ſuo, quam domino
temporali, puta regi, uel principi, ſequitur Præ-
poſ. loco prædicto. ex quibus idem poſſet infer
ri ad alios omnes, qui ſpiritualia nobis mini-
ſtrant, & docent.

S V M M A R I V M.

1 *Patri & matri æqualiter ſubueniendum eſt, nec unum licet deſerere ut alterum alat.*
2 *Matri æquè filius obligatur ac patri.*

Quæ-

Quæſtio XCIX.

QVANDO habet quis patrem, & ma-
trem, cui magis debeat ſubuenire. dic
1 quod utrique † ęqualiter, ſecundũ Bal.
in l. furioſæ. ff. de curato. furio. ubi ait patrem in
hoc non eſſe matri pręferendum. & addit eſſe no
tandum argumento illius legis, ſequitur Aſcan.
Clem. in tracta. de patr. poteſta. cap. 4. in prin.
nu. 17. & dicit Innoc. in c. 1. de regular. quod ſecũ
2 dum naturę inſtinctum filius † æquè obligatur
matri, ſicut patri, ſequitur Præpoſ. in cap. cum
haberet, nume. 6. circa fi. de eo, qui dux. in uxor.
quam polluit per adulter.

SVMMARIVM.

1 *Monaſteria habentia eccleſias curatas tenentur vicarium eligere, qui ſpiritualia miniſtret.*
2 *Vicarius eſt prius alendus quam monaſterium.*
3 *Damnum. Tractans de vitando damno præfertur ei, qui tractat de lucro.*
4 *Res de facili redit ad primæuam naturam.*

Quæſtio C.

MONASTERIA habent aliquãdo vni-
tas eccleſias curatas, quibus tenentur
1 prouidere † de vicario perpetuo, qui
ſpiritualia populo miniſtret, ſecundum tex. in
c. in Lateranẽſi, & in c. de monachis, de præben.
clem. vnica, de offic. vicar. c. 2. de ſupplẽ. neglig.
prælat. Feder. conſ 95. hoc caſu ſi fructus eccle-
ſiæ non ſufficiant pro monaſterio, & uicario,
quis ex eis primus alendus erit. & Henric. Boic.
2 in c. expoſuiſti. de præben. dicit eſſe † alendum
vicarium, ſequitur Rebuff. in tracta. de cong. por
tio. nu. 101. ubi multis rationibus mouetur pri
mo, quia eſt principaliter eccleſiæ patrimoniũ,
non monaſterii: ergo uicarius tractat de dam-
3 no & † præfertur, l. iuris ignorantia. ff. de iur. & fa
cti ignor. Secundo, quia eſt fauorabilius alere
plebem, quæ bona illa cõtulit. Tertiò, quod hoc
modo erogantur redditus in eam cauſam in quã
4 fuerunt dati, & † redeunt ad primęuam cauſam.
l. ſi unus. §. pactus. ff. de pact.

SVMMARIVM.

1 *Pater pro alimentis prius eſt conueniendus quàm filius.*
2 *Vincula duo magis ligant.*
3 *Pater conſeruatur in filio.*
4 *Pater ratione patriæ poteſtatis uendere poteſt filium ut ſe alat.*

Quęſtio CI.

DICENDVM item de pluribus, qui te-
neantur ad alimenta, quis eorum pri-
mus exigatur. ſi. n. quis egenus patrẽ
habeat, & filiũ diuites, quis eorum cõueniendus
erit. & ſane Cin. in l. 1. in fi. multa adducens in
utranque partem nulli ſe adduxit ſententię, Sa-
lic. item in l. fin. C. eo. tit. non deliberat, Io. de Li
gna. in tracta. de amicit. §. hinc inſurgit dubium,
nu. 3. concludit utrunque contribuere in ali-
menta patris, & filij reſpectiue. uera concluſio
1 eſt, quod pater ipſe † tenetur, & ab eo petenda
ſunt alimenta, Iac. de Arena in l. non quemad-
modum. ff. de liber. agnoſcen. ſequitur ibi Bart.
dicens rationem eſſe, quia obligatio alendi de-
ſcendit ab æquitate, & ratione naturali, l. ſi quis
a liberis, ver. & magis, ff. de liber. agnoſc. natura-
le autem ius, & æquitas ſuadet quod pater alat
filium, non filius patrem, d. l. ſi quis a liberis, §. ſi
uel parens. & pater eſt de propinquiore ſangui-
ne, ergo &c. Anchar. in cap. cum haberet, num.
19. de eo, qui dux. in vxo. quam pollu. per adul-
ter. & ibi Prępoſ. nume. 7. in fi. Io. Fab. in §. ius
naturale, nu. 3. Inſtit. de iure natura. Pract. Pap.
in forma libel. quo agitur pro lega. rei ſing. in
princ. nume. 84. quia naturali iure magis pater
aſtringitur alere filium quàm ecõtra, Alber. in l.
pen. in fi. C. de alen. liber. Alexan. in l. in ſuis,
numero 7. ff. de lib. & poſthum. ubi dicit patris
eſſe primam cauſam potius quàm cuiuſque al-
terius, Caccialup. in l. frater a fratre, numero
107. ff. de cond. indeb. Aſcan. Clem. in tracta.
de patr. poteſt. effec. 17. numero 73. quia pater
tenetur naturali & ciuili iure, ſecundum Bar. in
d. l. ſi quis a libetis. §. fin. filius autem ſolo iure
2 ciuili obligatur & duo † vincula fortius ligant. §.
ſed hodie, uer. ſi uerò pater, in fi. Inſtit. de ado-
ptio. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in princip.
3 numero ſeptimo. Adde quod pater † conſerua-
tur in filio, ut inquit Cin. d. l. prima, colum. pri-
ma, in fi. quilibet autem primò tenetur ad con-
ſeruationem, l. pręſes. C. de ſeru. & aq. quę uerò
in contrarium allegantur, non ſtringunt: nam &
ſi patri iure permiſſum ſit filium uendere, l. ſe-
cunda, C. de patr. qui fil. diſtra. qnod econtra fi-
lio non conceditur, ut patrem uendat, non ideo
infertur quin maior obligatio ſit quoad alimen
ta in patre erga filium, quàm in filio erga pa-
4 trem. id enim ratione patrię † poteſtatis indul-
tum fuit, ſecundum Bal. in d. l. ſecunda, nume-
ro primo, & alios ibi. attendi etiam debet prio-
ritas obligationis, quę eſt in patre, quæ cum
a principio ſubſiſtat, non tollitur per ſuperexi-
ſtentiam filii. concurrit etiam in patre naturale
parentum uotum, quod filius ſuccedat in eius
bonis: ratione autem ſucceſſionis alimenta eſſe
præſtanda, dictum aliquando fuit, dum loquen-
do de uentre prægnante allegauimus illud axio-
ma, alendum eum, qui aliquo caſu eſt ſuc-
ceſſurus.

SVMMARIVM.

1 *Nepos acquirit auo, in cuius eſt poteſtate.*
2 *Patri incumbit filiorum onus, quando auus non extat.*
3 *Filius defenditur a patre, quando abeſt auus.*

4 *Auus tenetur dotare neptem etiam diuitem.*
5 *Argumentum à dote ad alimenta, eſt validum.*
6 *Nepos alendus eſt a patre, non ab auo.*
7 *Dos data nepti ab auo, imputatur in legitimam fi-
lij, qui tenebatur dotare.*
8 *Ruinus conſilio 94. numero 9. uolum. quinto, re-
probatur.*
9 *Dos data nepti ab auo, non imputatur in legiti-
mam filij, qui erat pauper, & dotare non tene-
batur.*
10 *Auus nepotem alere tenetur, quando pater eſt pau-
per.*

Quæſtio CII.

DVBIVM aliquando oritur, quis alicui
egenti prior ſubueniat, pater ne, an
auus paternus: cum uterque eorum
diues eſt, onusq́ue alimentorum ſu-
ſtinere poteſt. & diceret quilibet, auum ad id
obligari: habet enim nepotem in poteſtate, qua
1 tatione ſibi omnia quæruntur, quęcumque† ac-
quirit nepos. l. cum oportet. C. de bon. quæ li-
ber. & is debet onus alimentorum ſubire, qui
commodum ſentit ſucceſſionis. l. ſecundum
naturam. ff. de reg. iur. Secundò onus filiorum
tunc demum ad patrem ſpectat, quando auus
2 †mortuus eſt. l. ſi maritus. ff. famil. erciſ. ergo auo
uiuente ad eum pertinent. Tertiò nepotis defen
3 ſio ſpectat†ad filium, quando auus abeſt, l. ſed
ſi vnius, §. quod deinde, ff. de iniur. a contrario
autem ſenſu eo præſente ſpectat ad auum. & ſi
hoc procedit in defenſione, locum etiam habe-
bit in alimentatione. Poſtremo auus tenetur do
4 tare † neptem etiam diuitem, l. fin. uer. pro ſua
progenie, C. de dot. promiſſ. Doctores in l. 1. ff.
ſoluto matrim. Ruin. in conſi. 94. nu. 9. uolum.
5. ubi ait reprobari communiter glo. in d. l. fin.
ergo tenetur etiam alere neptem, quia regula-
5 riter ualet †argumentum de dote ad alimenta,
ſecundum Barto. & Bald. in authen. res, quę. C.
commun. de legat. Sed aduerſa ſententia uerior
eſt, & communis, quod pater ipſe teneatur fi-
6 lium alere, †non auus nepotem, ita tenent Cin.
& Salic. in l. fin. C. de alen. liber. Barto. in l. non
quemadmodum, ff. de lib. agnoſ. ubi mouetur
ſola ratione charitatis, & ſanguinis, Gui. Cun.
in l. 1. in fi. ff. de iuſtit. & iu. Aret. qui eos ſequi-
tur, in conſi. 17. col. 8. in fi. & in colum. 9. in prin.
Alexan. in l. in ſuis, numero 7. ff. de lib. & poſt-
hum. Alexan. in l. 1. numero 19. ff. ſoluto matr.
vbi Iaſ. nume. 27. Socin. in conſi. 161. colum. 1.
vol. 2. Cacialup. in l. frater a fratre, nu. 107. ff. de
cond. indeb. ubi dicit eſſe notandum, Campeg.
in tract. dot. in 1. par. in quęſtio. 18. Cur. iun. in
authen. res, quæ, nume. 16. C. commun. de legat.
Ruin. in con. 94. nu. 7. in fi. uolum. 5. Io. Lup.
in cap. per ueſtras, in 3. notab. in §. 24. colum. 2.
de donat. inter uir. & vxor. ubi ait, quod prima
obligatio alimentorum eſt patris, non aui, A-
ſcan. Clemen. in tracta. de patr. poteſta. effec.
17, numero 17, Cordub. d. l. ſi quis a liberis, in
princip. nume. 36. vbi dicit, hanc eſſe ueram ſen
tentiam, quia in alendo filium cauſa patris prior
eſt, & oritur a naturali ſtimulo, quo pater im-
pellitur filium educare, & in ſumma mouen-
tur omnes naturali ratione, ideo dicunt Docto-
res quod pater, non auus tenetur dotare filiam,
& quod dos data nepti ab auo, imputatur fi-
lio in legitimam, quando filius ipſe tenebatur
7 dotare. † videtur enim auus ſoluendo debitum
filii, dediſſe breui manu dotem ipſi filio. ita Cin.
in l. cum ſcimus, in principio, quæſtio. 5. nume-
ro 5. C. de inoff. teſtam. Ang. bene in l. in quar-
tam, colum. fin. in fi. uer. ſed ſi dotauit. ff. ad leg.
Falcid. Alex. nu. 28. Ripa, nume. 202. Berengar.
col. fin. idem Alex. in conſi. 31. num. 3. & ſequen
ti, volum. 4. Ruin. in conſ. 171. nu. 9. uolum. 1. &
in conſ. 138. nu. 11. in conſilio 148. nu. 8. uolum.
2. Socin. iun. in conſilio 33. nu. 8. uol. 1. Alciat.
in tracta. præſumpt. reg. 1. pręſump. 17. numero
4. ver. quid tenendum, Cæphal. in conſi. 105. vol.
1. quæ autem in contrarium allegata ſunt, de-
ducuntur a longe, ita quod non opus eſt ea re-
fellere. & quod uoluit Ruin. quòd auus tenea-
8 tur neptem dotare, †quamuis diuitem, habet glo
ſam contradicentem in d. l. fin. C. de dot. pro-
miſſ. & cum gloſ. tranſit Bal. in authen. res, quæ.
C. commun. de legat. ubi ſaluat contrariam ſen
tentiam, quando filius eſſet pauper, & non poſ-
ſet dotare, id placuit etiam Alexan. ad Bar. in d.
l. non quemadmodum, & ideo Alexan. in d. l. in
quartam, nume. 28. ver. dum tamen dixi, inquit
quod ubi filius eſt diues, & conſequenter tene-
tur dotare, tunc dos per auum data nepti, impu-
tatur filio in legitimam, quia cedit in filii exo-
nus, qui ea mediante liberatur ab onere: at quan
9 do filius erat pauper, † & non tenebatur dota-
re, tunc dos data nepti ab auo, minime imputa-
tur filio in legitimam, quia tunc non cedit in
utilitatem filii, ſed auus ſoluit proprium debi-
tum, ſequitur ibi Ruin. numero 61. Hercula. nu-
mero quadrageſimoquinto, ver. item dicta opi-
nio, Picus, numero 246. Corne. conſ. 34. lit. c.
volum. 4. Natta, qui optimè declarat, in conſilio
343. nu. 6. & 12. ubi reprehendit eos, qui tenent
contrariam, Gabriel. commun. opinio. lib. ter-
tio, concluſ. quinta, numero 8. quidquid tenue-
rit Alciat. d. præſump. 17. in fi. & Cæphal. in d.
conſilio 105. numero 29. Pręmiſſa verò conclu-
ſio procedit, quando filius eſt diues, & poteſt
alimenta filio miniſtrare, at ſi pauper ſit, ſine
10 dubio tunc †auus ipſe tenetur, ſecundum Bar-
to. in d. l. non quemadmodum, Cin. & Salic. d. l.
fin. Cacialup. Ioan. Lup. & alii citati, pro qua li-
mitatione facit concluſio, quam ſupra firmaui-
mus, quòd auus in defectum patris, tenetur ale-
re nepotem egenum.

SVMMARIVM.

1 *Auus paternus tenetur alere nepotem, non ma-
ter.*
2 *Auus paternus tenetur dotare neptem ex filio, non
mater.*

3 *Pau-*

3 *Pauper non dicitur, qui patrem vel auum habet diuitem.*
4 *Auus dotando neptem ex filio paupere, dicitur proprium debitum ſoluere.*
5 *Pater conſeruatur in filio, ſicuti & auus.*
6 *Simbolum habenti facilior eſt tranſitus.*
7 *Feudum, quod ſemel ex diuiſione deuenit ad vnam lineam, conſeruatur in illa excluſis alijs.*
8 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quam vigeat in filijs.*

Quæſtio CIII.

PAtre non extante, quis teneatur ad alimenta, auus paternus, an mater. Primo aſpectu videretur matrem teneri, quia ſi obligatio alendi deſcendit a charitate, & ſanguinis affectione, mater plus diligit, & eſt proximior: item mater ipſa filio decedenti ſuccederet excluſo auo paterno, verum Ruin. in conſi. 94. nume. 9. & 10. uolum. 5. defendit hoc caſu
1 auum paternum † prius exigendum, quia auus tenetur nepotem alere propter filiũ, & eſt onus filij, & conſequenter aui, d. l. ſi quis a liberis, §. non tantum. ff. de liber. agnoſcend. eandem opinionem tenuit Caſtr. in l. Neſennius. ff. de neg. geſt. Bero. in conſ. 186. num. 3. vol. 1. idem uidemus in onere dotandi, quod patre non exiſten-
2 te, vel non habente incumbit † auo paterno, nõ matri. l. dedit dotem. ff. de collat. l. ſi pater, cum gl. ff. de euictio. Doctores in l. 1. ff. ſoluto matrimonio, & ſupra diximus, quod mater alit filiũ, quando non habet aliunde: at non dicitur non habere, quando extat auus, qui ad hoc tenetur, argumento eius quod ponit Bar. in l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptum. ff. de lib. agnoſcen. &
3 pauper † non dicitur, qui patrem, vel auum habet diuitem, vt per Doctores in auct. præterea. C. unde uir, & uxor. & diximus ſupra, quod ubi filius eſt pauper, auus dando dotem nepti, non imputat eam in legitimam filij, quia tũc ex quo ipſe, non filius eſt obligaturus non confert bene
4 ficium in filium, ſed † debitum proprium ſoluit, ſecundum Alexan. in d. l. in quartam, nume. 28. ff. ad leg. ſalcid. ubi Ruin. Hercul. & Bereng. cum aliis citatis in præcedenti quęſtione. hanc opinionem approbat etiam Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater. ff. de libe. agnoſ. Addo quod
5 ſicuti pater † conſeruatur in filio, vt per Cyn. in l. 1. columna 1. in fi. C. de alend. lib. ita & auus, & ideo magis tenetur auus quàm mater. Præterea cum principalis obligatio ſemel a lege iniuncta ſit patri, & ita conſtituta in aſcendentium maſculorum linea, facilius per eandem lineam excurrit in auum, quàm ut tranſeat in aliam lineam maternam, quia in habentibus ſimbolum
6 † facilior eſt tranſitus. facit, quod dicimus de feudo, quod poſtquam peruenit ad unam lineam per diuiſionem, uel per aliam licitam uiam, in
7 ea ſuccedunt quicunque † deſcendentes ab illa linea, excluſis agnatis coniunctis per aliam lineam, quamuis proximioribus, eſt tex. in capitulo primo, de natura ſucceſſ. feud. ubi eum declarat Bald. Butr. in conſilio quadrageſimoſeptimo, præmittendum quod, Præpoſ. in capitulo primo, columna ſecunda, de grad. ſucce. Natta in conſilio vigeſimotertio, per totum, vbi addit Socinum, & Iaſon. de illo tamen textu multa ponunt Socin. Ruin. Ripa, Rube. Pariſ. Didac. Zan. & Menoch. quos non expedit nunc referre, & aliqua dixi in conſilio centeſimouigeſimo, numero decimoquinto, & ſequenti. Quod autem dicitur de charitate & affectione ſanguinis, re-
8 torqueri poteſt, quia ardentius † deſcendit amor in nepotes quàm uigeat in filiis, l. liberorum, in fine, ff. de uerborum ſignificatione, Cur. iun. in conſilio centeſimoſexageſimonono, numero decimotertio, Caſſan. in conſilio ſexageſimoſeptimo, numero trigeſimo. regula autem ſucceſſionis non eſt tuta, vbi tractamus de alimentis præſtandis, vt declarat Ruin. in d. conſ. 94. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Hæres repræſentat perſonam defuncti, & cenſetur cum eo vnum, & idem.*
2 *Hæres tenetur ex obligatione, quæ erat in defuncto.*
3 *Auus maternus prius tenetur nepotes alere quàm hæredes patris.*
4 *L. non quemadmodum, ff. de lib. agnoſc. quomodo intelligatur.*
5 *Argumentum a contrario ſenſu, non ſumitur a diſpoſitione negatiua.*
6 *Niſi dictio, poſt negatiuam poſita, affirmat.*
7 *Niſi dictio, ſignificat oppoſitum eius, cui immediatè aduerſatur.*
8 *Officium Iudicis pro alimentis non datur contra hæredes, niſi ſubſiſtente eadem æquitate.*
9 *Hæres non repræſentat defunctum in ijs, quæ non tranſeunt ad hæredes.*

Quæſtio CIIII.

PAtre & matre non extantibus, ſi quis habeat maternum auum diuitem, & hæredes ſui patris locupletes, quem debeat pro ſuis alimentis conuenire, auum ne maternũ, uel hæredes patris. & uideretur hæredes eſſe obligatos, nam hæres repræ
1 ſentat † perſonam defuncti, & cenſetur cum eo unum, & idem. §. primo, in Authentico, de iureiuran. a morien. præſt. & in hæredem † deſcen
2 dit obligatio, quæ erat in defuncto, ut in titulo, C. de hæred. actio. & C. ut ab hæred. & contra hęred. at ſi uiueret pater, teneretur ipſe alere, non auus maternus, ut ſupra declaraui. Præterea ſicuti mater, ita & auus maternus tenetur alere in ſubſidium, quando alius non extat, hic extant hęredes, & cũ apud hęredẽ ſint bona, atq;

ita

ita commodum debet idem ſuſtinere incom-
modum.l.ſecundum naturam.ff.de reg. iur. Itẽ
onus alimentorum pertinebat ad patrem in bo-
nis ſuis, ergo ad hæredes bona tranſire cum ſuo
onere alendi, d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcri-
ptum, & in ſimili ita arguit Cin. in l. alimenta,
C. de neg.geſt.in fi.ita tenet Pet, in d.l.alimenta,
Din.l.nõ quẽadmodum,ff.de lib.agnoſ.ſed tex.
in d.l.non quemadmodum, determinat contra-
riũ, quod imò maternus auus teneatur, dũ dicit
partum filiæ non eſſe oneri auo, niſi pater deceſ-
3 ſerit,uel ſit egenus, ita ex illo tex. deducit † Bar.
ibi dicens, eſſe caſum expreſſum, ſequitur Ruin.
in conſilio 94. numero ſeptimo, uolum.quinto,
Boer.in conſilio 17.numero decimoquarto,vbi
dicit illum tex. eſſe celebrem, Cordub. d.l.ſi quis
a liberis. §. item reſcriptum, numero octauo.ff.
de lib. agnoſ. non videtur tamen quod ille tex.
4 † probet. primo, quia dum loquitur de auo, in-
telligi poteſt de paterno, non de materno. ſecun
do,quia dum dicit,niſi pater non ſit ſuperſtes, de
bet intelligi, nec hæredes reliquerit idoneos,
quia paria ſunt quòd viuat pater locuples, uel
hæredes habeat locupletes, & ita Din. intellexit
illum tex. Tertio,quia cum textus negatiuè dicat
partum filiæ non eſſe oneri auo patre ſuperſtite,
non poteſt argumentum a contrario ſenſu ſumi
quod ſint oneri auo, quando pater non eſt ſu-
perſtes, nam non ſumitur argumenta a ſenſu
5 † contrario diſpoſitionis negatiuæ, ſecundum
Bal.in l.ſecunda, in fi.C.de cond. inſert.Caſtr.in
conſilio 359. uolum, ſecundo, Alex.in conſilio
150.numer. 26.volum.quinto, Iaſon in l.prima,
colum.nona, ver, ſecundo limita, & col. 12.uer.
quarto limita,ff.de offic.eius, Caſſan. in conſilio
54.numero 44. Natta in conſilio 551. numero
duodecimo, deciſ.Pedem.79.nume.28.& deciſ.
178.numero ſexto. Sed hæc omnia ceſſant dili-
genter inſpectis uerbis illius textus. Non obſtat
igitur primo, quod loquatur de paterno, quia
huic ſenſui occurrit glo, ibi, quæ dum dicitur
auo, ſubdit materno, & conueniunt uerba tex-
tus, quę loquuntur de liberis filiæ, & conſtituit
differentiam inter natos ex filia noſtra, & natos
ex liberis noſtris maſculis. Ad ſecundum reſpon
det Bar.ibi dicens, quod eo modo textus nihil re
leuaret, & ſubdit quòd hic Dini ſenſus repugnat
literæ tex. In §. idem reſcriptum, eiuſdem legis,
qui loquitur de ſumma egeſtate. & in quo pro-
batur, quod obligatio alendi non tranſit ad hæ-
redem, niſi in ſubſidium alio nõ exiſtente. Addo
quod eſt mera diuinatio, quando ſubintelligi-
mus, quod etiam hęres non ſit ſoluendo. Tertiũ
quoque tollitur, quia hæc deciſio non colligitur
ex en textu, per argumentum a contrario ſenſu,
ſed ab expreſſis uerbis textus ibi, niſi, &c. nam ea
6 dictio, niſi, † poſita poſt negatiuam diſpoſitio-
nem, affirmat, l.actione, C.de trãſact. Din.in reg.
peccat uni, in principio, de reg.iur. in ſexto, Bar.
in dicta l.actione, & ibi Salic. numero tertio, di-
cit quod uenit ex quadam reſultatione de mente
loquentis, Alexand.numero tertio, & Iaſon, nu-
mero item tertio, ubi dicit, quod ea dictio ſigni
7 ficat † oppoſitum eius, cui immediate aduerſa-
tur, Curt. ſenior numero octauo, Dec. numero
quinto, Bald. in conſilio 418. numero tertio, vo-
lumine primo, vbi quod iudex reijciens appella
tionem, niſi ſi & quatenus de iure ueniat admit-
tenda, cenſetur admittere caſu quo de iure ſit ad
mittenda, Alexand. in conſilio octuageſimoter-
tio, numero tertio, volumine primo, ubi de eo,
qui ponit quod non habuit niſi nomine alterius,
qui fatetur habuiſſe nomine alterius, Aret. in l.
prima.§.ſi ſtipulanti, vbi Crot. & Coraſ. numero
primo. ff. de verborum obligationib. & paſſim
Doctores inferentes ad multas deciſiones. ita
ergo in propoſito, dum textus dicit quod nati ex
filia, auo materno non ſunt oneri niſi pater non
ſit ſuperſtes, admittit quod patre non ſuperſtite
nepos ſit oneri auo, & quod in principio dictum
eſt, hæredem repræſentare perſonam defuncti,
non nocet, quia cum ad alimenta ſolum detur
8 iudicis officium, non competit † contra hęredes,
niſi ſubſiſtente eadem æquitate, ut dixi ſupra, ſe-
cundum Bar. in lege, ſi tertius. §. ſi quis prius, co-
lumna tertia. ff. de aq. pluu. arcen. Capic. in de-
ciſio. vigeſima, numero vigeſimooctauo. ceſſat
autem æquitas, quando alius extat, qui proxi-
mior eſt, & ad quem magis pertinet alimentan-
di onus, & hoc eſt quod uoluit Bar. dicto §. item
reſcriptum, dum ponderat ſummam egeſtatem,
& infert quod onus alendi non tranſit ad hære-
dem, niſi in ſubſidiũ. Addo quod ex quo obliga
tio dependet a ſanguine, & affectione, & charita
te, quæ omnia non tranſeunt ad hæredes, ſed ex-
tinguũtur cum perſona, ideo hæres in ijs non po
teſt repræſentare perſonam defuncti, nec uideri
idem cum illo, & inquit Cagnol. in l. hæredem
eiuſdem, numero decimoquarto. ff. de reg. iur.
9 quod regula † intelligitur quoad ea quæ poſſunt
ad hæredes tranſire, & affinitas per mortem ex-
tincta non attenditur. quod uerò dictum eſt,
matrem, & auum teneri in ſubſidium, quando
non extat alius, intellige de alio ratione obliga-
tio. non ratione bonorum, uel ſucceſſionis, ſe-
cundum prædicta. quod vero attinet ad bona,
demonſtrauimus ſuo loco hanc obligationem
non inhærere bonis, ſed perſonæ, ideo extin-
gui cum perſona, & non tranſire in ſucceſſo-
rem bonorum.

S V M M A R I V M.

1 *Filia debet ali ab hæredibus patris, non a matre, cõ
tra nume. 3.*
2 *Soror dotata ali interim debet ab hæredibus pa-
tris.*
3 *Mater tenetur alere filiam etiam ſi extent patris
hæredes.*
4 *Mater ſuccedit filio cum patre filij.*
5 *Frater excludit matrem ex lege duodecim tabu-
larum.*
6 *Priuilegium perſonale extinguitur cum perſona.*
7 *L.qui filium.ff.ubi pupil. educ. debe.*

Quæ-

Quæſtio CV.

SI pater deceſſit, extent verò mater, & pa-
tris hæredes, quis teneatur filiam alere, ma
ter, an hæredes patris. Cin. in l. alimenta,
in fi. C. de neg. geſt. inquit, ſe in facto conſultum
1 reſpondiſſe pro matre contra † hæredes patris,
per rationes quas retuli in principio præceden-
tis quæſtionis, quæ rediguntur ad hoc, quod onus
alendi tranſit in hæredem, item quod cum ipſis
bonis tranſit in poſſeſſorem, Caſtr. ibi in fi. dicit
ſibi placere determinationem Cini, & nihil ul-
tra allegat, idem probauit Bal. ibi, qui allegat l.
qui filium. ff. ubi pupill. educ. deb. per quam
probatur quod ſoror dotata ali interim debet
2 † ab hæredibus patris. quam concluſionem te-
nuerunt Bal. Caſtr. Socin. Corne. Aret. Alex. Ca
pra, Salic. Bero. Capic. Ioan. Lup. Pariſ. & alij,
quos citaui in quæſtione de alenda filia dotata,
quando pater filium inſtituit. ſententiam Cini ſe
quitur Fulgo. in d. l. alimenta, quando frater eſt
hæres patris, quia tunc propriè loquitur l. qui fi
lium. ſecus dicit ipſe quando non eſſet hæres, ſed
non opus fuit diſtinctione, quandoquidem Cin.
loquitur expreſsè, quando frater eſt hæres, uel
etiam quando is, qui cum matre concurrit, & an
te omnes fuit opinio Rain. qui primus allegat d.
l. qui filium, uti eum citat Alex. in d. l. alimenta,
numero vndecimo, Ancha. in cap. cum haberet,
numero vndecimo, de eo, qui dux. in uxor. quã
pollu. pro hac parte Cordub. in d. l. ſi quis a libe
ris. §. ſi mater, numero 32. allegat Ruin. Io. Lup.
& alios, qui tamen hoc non dicũt, ſed ſolũ quod
filia, cui dos eſt a patre relicta, interim alenda eſt
ab hæredibus patris, quæ concluſio caret dubita
tione, ſed Cini ſententiam amplectitur Euerar.
loco 29. de alimen. ad dotem, col. 4. in princ. uer.
& quod fortius eſt.

Verumtamen verior eſt ſententia, quod ma-
ter ipſa teneatur alere, quia onus alendi a iure pri
mum imponitur aſcendentibus, deinde uerò pa-
tribus, l. ſi quis a liberis. §. 1. ff. de liber. agnoſ.
3 per † quam rationem ita decidit Io. And. ad Spe
cul. in rub. de ſtatu monacho, in fi. vbi refert ſic
tenuiſſe Ricard. eandem tenet Bar. in d. l. ſi quis
a liberis. §. item reſcriptum, per illum tex. qui lo-
quitur de ſumma egeſtate: non enim dici poteſt
conſtitutus iu ſumma egeſtate, qui matrem ha-
bet valentem alere, Alex. in d. l. alimenta, nume.
11. qui ſubdit iſtud eſſe tenẽdum, mouetur: quia
ſanguinis æquitas, & charitas ſuadet, quod a ma
tre potius, quam ab alijs alatur filius, hoc etiam
voluit Socin. iun. in conſ. 134. nu. 34. uol. 1. ubi
ſimpliciter tranſit cum Bar. & hanc partem mul-
tis defendit Bero. in conſilio 186. per totum, uo-
lumine primo, Ruin. in conſilio 94. nnmero ſe-
ptimo, in fi. uolumine quinto, Cordub. d. §. ſi ma
ter, numero 33. & 42. Bero. fam. quæſtio. vndeci
ma, per totam. Rurſus Cordub. d. §. item reſcri-
ptum, numero ſeptimo, Vital. tracta. clauſul, ti-
tulo, an alimen. renunt. poſſ. col. 11. & quamuis
pro hac parte Alex. in d. l. alimenta, alleget ratio
nem quod mater fratri in ſucceſſione præfera-
tur, tamẽ ea non admittitur a Doctoribus, quia
non eſt verum, quod mater præferatur fratri,
4 imo † eodem tempore ſuccedunt, ut in auth. de-
functo. C. ad Trebellia. & lege duodecim tabu-
5 larum frater † excludebat matrem, vt Inſtitut. ad
Orfician. per totum, declarat Bero. in dicto con
ſilio 180. numero decimoſeptimo, & ſeq. ubi di-
cit quod hoc fundamentum Alexand. impru-
denter allegauit, & Ruin. in dicto conſilio nona-
geſimoquarto, in fine, ait quod Alex. eſt loquu-
tus inaduertenter, & hæc ſententia communitur
ratione, cui non poteſt reſponderi: nam ex perſo
na propria frater non tenetur alere, niſi in ſubſi-
dium, quando alius non extat proximor, ut dixi
ſupra, in quæſtione, an frater alat ſororem. at ubi
extat mater, certum eſt quod ipſa eſt proximior,
& prius obligatur. non etiam tenetur uti hæres
patris, quia obligatio non deſcendit in hæredes,
niſi quãdo laborat extrema egeſtate, d. §. item re
ſcriptum, & obligatio qua pater tenebatur, eſt
perſonalis, & morte patris extinguitur, non au-
tem tranſit ad hæredes, ſicuti etiam perſonale
6 † priuilegium extinguitur cum perſona, c. priui
leg. de reg. iur. in ſexto. ad rationes Cini fuit re
ſponſum in præcedenti quæſtione, nec opus eſt
repetere. ad l. qui filium. ff. vbi pupill. educ. debe.
reſpondet Io. And. d. rub. de ſtatu monacho. pro
7 cedere, † quando non extant aſcendentes, eo
dem modo Alex. reſpondet in d. l. alimenta, in
fine, ubi dicit eſſe intelligendum, quando non
extat mater quæ alere poſſit, ſequitur Bero. in di-
cto conſilio 186. nume. 3. in fi. in dicta quæſt. 11.
in fine.

SVMMARIVM.

1 *Mater tenetur filium alere, non frater.*
2 *Mater tenetur ſemper alere filium inopem, quando aſcendens non extat.*
3 *Amor nullus vincit paternum.*
4 *Parentum æqualis eſt pietas in filios.*
5 *Mater ardentius amat quàm pater.*
6 *Educatio filiorum deſcendit a iure naturali.*
7 *Pater alit fratrem ex diſpoſitione iuris communis.*
8 *Obligatio naturalis fortior eſt ciuili.*

Quæſtio CVI.

SI habeat quis matrem & fratrem diui
uites, ipſe verò inopia laboret, dubiũ
eſt a quo petere debeat alimenta. & ſa
nè intelligenda eſt quæſtio in fratre, qui patris
hæres non ſit, ut ab ea differat, in qua agitur de
1 fratre hęrede, concludunt omnes † matrem tene
ri, Bart. in l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptum. ff.
de liber. agnoſ. hanc ſententiam probauit quo-
que Cin. in l. alimenta, C. de negoc. geſt. in
fi. dum ponit quæſtionem in fraire uniuerſali
hærede patris: & mouetur ſolum ratione adi-
tionis, & poſſeſſionis bonorum paternorum,
innuens quod ſi non eſſet hæres, vel bona
paterna

paterna non poſſideret, aliud eſſet. idem ſequitur Bal. ibi, quia loquitur ſecundum terminos Cyni, & idem facit Caſtr. & clarius cæteris Fulgoſ. qui ubi frater non eſt hæres, dubitat de opinione Cyni, Alex. ibi, num. 1 1. Ruy. in conſ. 94. num. 7. in fi. volum. 1. Bero. in conſ. 186. per totum, vol. 1. & famil. quæſtio. 1 1. Bertran. conſi. 257. num. 5. vol. 1. Soc. iun. in conſ. 134. nu. 34. uolum. 1. Coraſ. in l. qui liberos, num. 1 14. ff. de ritu nuptiar. Gram. conſ. ciuili 145. num. 15. latè Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi mater, nu. 43. & ſeq. pro hac parte eſt tex. in d. l. ſi quis a liberis. §. utrum. ubi ait alimenta præſtare filio egenti, quando non extant pater, & aſcendentes per lineam paternam. qua ratione inquit Ioan. And. ad Specu. in rub. de ſtatu monach. in fine,

2 poſt Ricar. quod mater cogitur † alere, quando deficiant aſcendentes. Præterea ſi onus alendi deducitur ab affectione naturali, nulli dubiũ, quod mater plus amat filium, quàm frater patrem. ſi-

3 cuti enim nullus † amor uincit paternum, l. fi. C. de curato. furio. l. iſti quidem. ff. quod met. cau. ita nullus amor uincit maternum. æqualis

4 † enim in utroque parente conſideratur pietas. l. furioſç. ff. de curato. furio. immo mater ardentius

5 † amat quam pater, Grat. conſ. 83. nume. 12. uolum. 2. Marc. Mant. ſing. 419. Poſtremò mater filium cogitur educare naturali iure, a quo

6 † deſcẽdit educatio, l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iure, l. fi. §. filiis. C. de bon. quę lib. Bal. ibi, & in l. Neſennius, num. 2. ff. de neg. geſt. Iaſ. in auth. quod locum, num. 8. C. de collatio. frater autem

7 non inſtinctu naturę, ſed impulſu † legis ciuilis ad id tenetur, l. cum plures, §. fi. ff. de adminiſtr. tuto. l. qui filium. ff. ubi pupill. educ. debe. ergo

8 mater magis tenetur, ex quo ciuilis † obligatio debilior eſt natura h. l. eas obligationes. ff. de capit. diminut. §. ſed naturalia, Inſtit. de iure naturali.

S V M M A R I V M.

1 *Frater prius tenetur alere fratrem, quam hæredes filij.*

Quæſtio CVII.

Egenus ſi fratrem habet diuitem, & filij hæredes extraneos ſimiliter diuites, debet agere primum contra †

1 fratrem, ſecundum Bar. in d. l. ſi quis a liberis. §. itẽ reſcriptum. ff. de liber. agnoſ. & duplex eſt ratio. Prima, quia regulariter onus alendi ſecundum charitatem ſanguinis, dicta l. ſi quis a liberis. §. 1. at frater eſt magis ſanguine coniunctus. Secunda eſt, quia obligatio alendi nunquam deſcendit in hæredem, niſi in ſubſidium, quando alendus laborat extrema egeſtate, d. §. item reſcriptum. at non eſt in ſumma inopia, qui fratrẽ habet diuitem. & licèt Cyn. in d. l. alimenta, contrarium teneat, tamen mouetur ratione bonorum, quę ut ſæpe dixi, non concludit, cum bona non ſit obligata, & perſonalis obligatio extincta ſit cum perſona, & cum hac ſententia tranſit Bero. d. conſ. 186. colum. 1. in fi. uolum. 1. Ruin. in conſ. 94. num. 17. in fi. uol. 5. Beroi. d. quæſtio. fam. 11. nume. 4. Cordub. d. §. item reſcriptum, numero 7.

S V M M A R I V M.

1 *Obſequia qui recipit in domo, tenetur ſeruientem alere.*

2 *Vxor ali debet a ſecundo viro priuſquam a filijs ex priore matrimonio.*

3 *Vxor ſi maritum habet pauperem, alenda eſt a filijs primi viri.*

4 *Officium Iudicis pro alimentis conſequendis non datur ei, qui habet aliunde.*

5 *Liberalis non dicitur, qui ſoluit quod debet.*

6 *Donatum non dicitur, quod pro oneribus matrimonij ſoluitur.*

7 *Actionem qui habet, rem ipſam habere videtur.*

8 *Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.*

Quæſtio CVIII.

Vxor, quæ ſecundo nupſit, & habet filios ex primo uiro, ali debet primũ a marito, in cuius obſequio reperitur, nõ autem a filiis primi uiri, quia

1 is tenetur alere, † qui habet perſonam in ſuis ſeruitiis, l. de rebus, §. poſſunt. ff. commod. l. quod in uxorem. C. de neg. geſt. l. ſi cum dotem, §. fin. autem in ſæuiſſimo, vbi Dyn. ff. ſoluto matrimo

2 nio, & in terminis † hoc uoluit Bar. in conſ. 128. Franciſcus habuit, num. 1. uolum. 1. ubi declarat procedere, quando mater hęc alimenta petit a filio tamquam naturali ratione obligata, non autem quando alimenta petit uti dotis uſuras, quia tunc alia fit diſtinctio, idem in hoc uoluit Bal. in conſi. 86. punctus, Angelus, poſt mediũ, uer. ſi autem uult petere a filiis, uolum. 2. vbi tamen limitat non procedere, quando ſecundus uir eſſet pauper, & non haberet modum alendi,

3 quia † tunc filii cogendi ſunt, l. fi. §. ipſum autem filium, C. de bon. quę lib. & de hoc Bal. conſ. meminit Crau. in conſ. 189. num. 7. in fi. ubi eum reprehendit, quatenus loquitur de alimẽtis præſtandis propter moram commiſſam a filiis circa dotis ſolutionem. & ratio eſſe poteſt, quia filij tenentur ſolum alere matrem officio Iudicis, ut dicam ſuo loco, & officium Iudicis pro alimen-

4 tis conſequendis non † competit ei, qui habet aliunde, l. ſi quis a liberis. §. 1. ff. de liber. agnoſ. Bal. l. libertus quos, §. 1. ff. de alimen. & cibar. lega. Doctores in l. de alimentis, per illum tex. C. de tranſact. & uxor dicitur aliunde habere, cum habet maritum, a quo poteſt conſequi, ſeu exigere alimenta, pręcipue cum is teneatur illa præſtare non ex maritali affectione, quando habet uxorem in obſequio, ſed ex debito, & in recompenſationem ſeruitiorum, quæ ab uxore ſibi ex-

5 hibentur, pro quo facit, quia non † dicitur liberalitatem

rralitatem exercere,qui debitum perſoluit,l.proximè,ff.de ritu nuptia.l. ſi fetuo.ff.de hæred.inſtit. & dicit tex. in l.ſi quis ꝓ uxore.§.ſi uxor.ff. de donat.inter ui.& uxor. quòd non dicitur do-
6 natum, † quod pro oneribus matrimonij conceditur, & uxor ſatis dicitur habere unde ſe alat, quando maritum habet ſibi obligatum ad ali-
7 menta,quia habens actionem, uidetur † rem ipſam habere,l. qui actionem, ff.de reg.iur.& non dicitur pauper,quæ habet maritum diuitem,uti
8 dicimus de eo qui patrem † habet diuitem, in authen. preterea, C. unde vir, & vxor. & licèt Crau.in conſ. 164.num. 4.impugnet hanc illationem, ea tamen optimè procedit, ut uideatur alimenta habere.

SVMMARIVM.

1 *Seruus natus ex patre libero alendus eſt à domino, non à patre.*
2 *Seruus eſt alendus à domino.*
3 *Seruus eſt qui naſcitur ex ancilla.*
4 *Commodum qui ſentit,debet etiam ſentire incommodum.*

Quæſtio CIX.

1 Servvs natus patre libero, alendus † eſt à domino, non autem à patre libero,eſt tex.in l.ſi neget,in fi.ubi Bar, num.2.poſt Dyn. hoc ponit.ff.de lib.agnoſcen. ſequitur Albe.ibi, ver.ſi verò pronunciatur,idē voluit Specu. in tit. qui fil.ſint legit.§.fi. nu. 15. ubi allegat tex.in l. fi.ff. de religio.& ſump. fun. & in cap.cum milite,in fine,15.quæſtio.ultima, & idem uoluit Ioan. Andr. poſt Alber. Galeot. hos omnes refert Cordub.in d.l.ſi quis a liberis. §.ſolent.ff.de liber.agnoſc. & ratio eſt,quia do-
2 minus† tenetur alere ſeruum proprium, l. cum plures.§.cum tutor. ff.de adminiſtr. tuto.l.2.ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur. Specu.in titu. qui fil.ſint legit. nume. 20. Cordub.d. §.ſolent. numero 15.at qui naſcitur ex ancilla ſeruus eſt,
3 quia † matris ſequitur conditionem,l.partus.C. de rei vend. Inſtit. de iure perſo. §. ſerui autem aut naſcuntur, & Inſtit. de ingenu. facit etiam, quia cum dominus in eum,qui naſcitur ex ancilla ſua,poteſtatem habeat atque ab eo commodum percipiat acquiſitionum. & aliorum ſeruitiorum,meritò illum alere tenetur. non enim cō uenit iuſtitiæ, quod unus ſeminet, alius metat,
4 ſed eum ſequi debet† impenſa,qui commodum eſt percepturus,l. ſecundum naturā,ff.de reg.iu.

SVMMARIVM.

1 *Reus non tenetur actori de alimentis prouidere, uel de impenſa litis, quæ pendet.*
2 *Creditor non conſequitur alimenta pendente lite ſuper exactione ſui crediti etiam ſi pauper ſit.*
3 *Nemo tenetur aliquid facere contra ſeipſum.*
4 *Nemo tenetur alium iuuare contra ſeipſum.*
5 *Crudelis in ſe,multo crudelior erit in alios.*
6 *Fratri agenti ad hæreditatem fratris, non tenetur poſſeſſor expenſam refundere.*
7 *Actori agenti ex teſtamento ad hæreditatē,aliquādo ex æquitate debentur alimenta.*
8 *Paupertas agentis non operatur quod ei debeantur alimenta pendente lite.*
9 *Actor alimenta pendente lite debita petit coram Iudice principalis cauſæ.*
10 *Filio agenti ad alimenta prouidendum eſt de alimētis,donec cognoſcitur ſuper filiatione negata à patre.*
11 *Filio dantur alimenta pendente lite, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis, vel præceſſit aliqua cognitio.*
12 *Filio dantur alimenta pendente iudicio ſuper ingratitudine oppoſita.*
13 *Filio petenti paternam hæreditatem debentur alimenta ſine alia probatione lite pendente, ſi tamen eſt in poſſeſſione filiationis.*
14 *Expenſa ſuperflua fieri debet potius quam ut fame pereat, qui aliquo caſu futurus eſt dominus.*

Quæſtio CX.

Sæpe uidemus,quod lite pendente,uel antequam iudicium promoueatur actor petit ſibi prouideri de alimentis a reo, & aliquando etiam de litis expenſis, ideo uidendum eſt,quando, & quibus caſibus reus miniſtret alimenta actori. Et primum quidem regula eſt, quòd reus nō tenetur ſumptum litis facere acto-
1 ri, uel ei † dare alimenta, eſt tex.in l. Imperatoris.ff. de tutel. & ratio.diſtrah. ubi Bal. dicit eſſe bene notandum, & per illum tex. ita conſtituit regulam Boſſius in tit.de alimen.præſtan.uxori, nume.2. ubi fortius dicit procedere, licèt actor inopia laboret, & reus diues ſit, quem ſequitur Ioan.Bapt.Aſinius in praxi iudicio.§.32.ampl. 30.in fi.ita etiam tenet per illum tex. Aret. in c. ex parte, de accuſatio. Ioan.Lup.in cap.per ueſtras, in 2.notab.ampliat. 18.§.39.nu.3. ubi di-
2 cit, quod creditor † litigans cum debitore, uel alius agens contra alterum pro re ſua, non conſequitur alimenta, quamuis ſit impotens,& pauper,& aduerſarium habeat diuitem:& nimis gra-
3 ue eſt, quòd † compellatur contra ſeipſum, l.nimis graue, C. de teſtib. facit etiam l. quoniam, C. eo. & quilibet ad ſui cōſeruationem tenetur, non ad deſtructionem, ut inquit Cyn.in l.1.col.
4 1.in fi. C.de alen.liber. & nemo † tenetur alium iuuare contra ſeipſum, gl.in cap.petitio,de iure iuran.& in cap.domino guerram,ubi Aluar.nu. 4.hic finit lex,incip.conſuetud.idem uoluit in l. præſes. C. de ſeruit.& aq. & qui ſibi non parcit,
5 multo† minus parcit aliis, l. fin.ff. de bon.eor. qui mort. ſibi conſciu. & quod nemo teneatur parare arma contra ſe, probat tex. in l. fruſtra, C.de probatio.cum aliis apud Boer.in dec.325. in prin. ubi dicit procedere in ciuili & criminali iudicio.hinc infertur quòd ſi frater hæreditatem
6 † fratris peteret conuentus non cogeretur litis impenſam,

impenſam,& alimenta refundere, quia tranſuer
ſalium hęreditas, non ita debita ſicut aſcenden-
tium,l.in ſuis, ff.de lib. & poſthum.atque ita iu-
dicatum ſuiſſe,& dicit Aufrer. quem citat, & ſe-
quitur Rebuff.tomo 1.tit.de ſenten.prouiſ.arti.
1.glo,2.num.32.vbi tamen limitat, quando pe-
teret hæreditatem ex teſtamento non abolito,
nec cancellato,quia tunc fit prouiſio pro alimen
tis, Didac. practic,quæſt. cap. 6.nume.5.ver.&
idem erit in agente vxore, vbi dicit etiam extra-
7 neis agentibus ad hæreditatem † ex teſtamento
ex magna ęquitate deberi alimenta, & ſemel ui-
diſſę decerni, etiam ei,qui petebat ab inteſtato,
quod tamen intelligit, quando conſtabat bona
illius fuiſſe,qui teſtamentum condidit, Duen.in
reg.365.limit.8.in fi.Boer.in deci.324.num.4,
Simon de Pret. de coniectur. ultim. uolunt.lib.
5.interpret. 2.dubitat.2. in princ.num. 27.Me-
noch.de præſumpt. lib.1. quæſt.35.num.17. &
dicam infra in limitatione, quę loquitur in gene
rę de quocumque priuato paupere agente. & ſa
8 nè ſola paupertas † non eſt ſufficiens cauſa dan-
di alimenta,l. Imperatoris. ff.de rę. & rario,di-
ſtrah.Ioan.Lup.d.§.39.nume.3.Didac.& Boer,
quos citat Menoc.de præſump, lib.1.quæſt.35.
num. 32. ubi reprehendit Guid. Papę, Neuiza,
& Craue. ſicuti etiam ſententia in fauorem lata
non producit hunc effectum, ex quo per appel-
lationem remanet ſuſpenſa,ut dicam infra,& hu
iuſmodi alimenta lite pendente danda peti de-
9 bent coram Iudice † principalis cauſę, ut per Re
buff.in conſtitut.Gal.tomo 1.tit. de ſenten.pro-
uiſ.in præfatio.nume.21. & 30.folio mihi 228.
an tamen prædicta regula negatiua procedat in
filio,qui petit a patre alimenta,pater autem ne-
gat illum eſſe filium,adeo ut pendente cognitio
ne ſuper filiatione, atque ſuper articulo præiu-
diciali filius alendus ſit.& tex.in l. ſi neget. ff. de
liber. agnoſ. iuxta ſecundam lecturam Dyni ibi
10 probat alendum eſſe,& per illum textum ita † te
net gl.in l.ſi quis a liberis.§.ſi uel parens.ff.de li-
ber.agnoſ.& in l,fi.C.de alim.præſtan. & quam
uis in hoc ſit contradictio, quia ſi abſolute verũ
eſſet pendente quæſtione deberi alimenta, eſſet
in facultate cuiuſuis dicere ſe filium, & interim
conſequi alimenta, quod non eſt permittendũ:
tamen communiter Doctores dicunt quòd ſi
quis eſt in poſſeſſione, uel ſi ſuper filiatione præ
ceſſit cognitio aliqua ſummaria,tunc præſtanda
ſunt alimenta altero concurrente ex prædictis,
11 dum plene † cognoſcitur ſuper articulo præiu-
diciali,ita Iaco.de Rau. in l.fi,C. de alen.lib.ubi
Cynus, inquit ſe hoc putare uerum, aliàs au-
tem pendente ſummaria cognitione filius non
eſt alendus,& Salic.ibi, qui ad hoc põderat tex.
in d.l.ſi quis a liberis,§. uel ſi parens,dum utitur
dictione,tunc, quæ importat extremitatem tem
poris,l.4.ff.de cond.& demon.& ſubdit quod le
ges allegatę in illa gl. quando ſummariè conſta-
bat de filiatione,Bar.in d.l. ſi neget, Alberic.in l.
fi.nu. 2. C. de ordi. cognit. argumento l.diuus.
ff.de petitio.hæred. & d.l.fi. C. de alimen. præ-
ſtan.Ioan.Fab.d.l.fi, Boſſ. in tit, de alimen.præ-
ſtan.uxo.num.1.uer.ſic etiam,quando litigatur,
Hieron. Gabriel.in conſ.25.num.14. Simon de
Præt.d.lib.5.interpret. 2.dubit.2.in prin.num.
16.ubi allegat Rebuff. Aſcan. Clem.in tracta.de
patr.poteſta.effec. 17.num. 56. ubi dicit unum
notandum quod ſi pater ad excludendum filiũ
12 ab alimentis † uelit probare illum fuiſſe ingra-
tum, erit tamen filius interim alendus: conſtat
enim iam de filiatione, atque ita ſuam habet in-
tentionem fundatam, Ioã.Bap.Aſin.in ſua praxi
iudic. §.32. ampliat. 23. ubi tamen non diſtin-
guit, an lis inter patrem & filium ſit ſuper ali-
mentis, uel ſuper alio, prout etiam non diſtin-
guſit Rebuff in 1.tomo, articu.de ſenten. proui-
ſio.glo.2.in prin. Duen. d.reg.365. in princip.
Meno.d.lib.1,de præſump.quæſt.35.num.2.vbi
reprehendit glo. & alios allegando pro ſua opi-
nione, Pet.Iacob.Cy.Alber. Bar.& alios, & pro
noſtra concluſione ſtat Cordub. d. §. ſi uel pa-
rens,num.35.Didac.pract.quęſtio.cap.6.num.
8.Hieron. Gabriel. conſ. 25. nume.14.idem eſt,
quando peteret ab hærede patris alimenta ſibi
relicta,ut dicam infra, Ludou. Molin.de primo-
gen.Hiſpan. lib.2.cap.16.num.38.conſ.30. &
hæc opinio procedit ex identitate rationis non
ſolum in filio primi gradus,ſed etiam in nepoti-
bus,& aliis deſcendentibus,qui uocantur ad ſuc
ceſſionem,& quibus de iure alimenta debentur,
ut dicam infra, quando filius petit hæreditatem
patris,vel accuſat teſtamentum de inofficioſo,&
hoc caſu non eſt opus, quod lata ſit ſententia,
nec quod ſit in quaſi poſſeſſione, ut dicam in ſe-
quentibus caſibus, quia ſatis eſt quod ſummariè
conſtet eſſe filium. bene verum eſt, quòd ſi ſit in
poſſeſſione filiationis, hoc ſufficiet abſque alia
13 probatione,† ut per Bar. in d.l,ſi neget, Salic.in
d.l.fi, cum aliis ſupracitatis, aliàs autem ſufficit
ſummaria cognitio,uel pręſumptio,ut bene hoc
caſu declarat Menoc. d.quæſt.35. in princip. &
num.4.uer. porrò illud ſecundum.huic conclu-
ſioni non conueniunt rationes, quę communi-
ter ſolent allegari, & de quibus agam infra. ſed
alia poteſt accõmodari, quia ſcilicet æquius eſt
14 impendia fruſtra fieri,quam ei denegari † alimẽ
ta,qui aliquo caſu futurus eſt dominus, l.1.§.ſed
& ſi incertum ſit. ff. de uent. in poſſeſſ. mitten.
quibus autem caſibus filio ſic agẽti non ſint præ
ſtanda alimenta, dicam inter cauſas, quibus ali-
menta negari poſſunt. ex prædictis autem con-
ſtat male hos terminos intellexiſſe, Socinum in
conſi.8.in prin.uol.3,

SVMMARIVM.

1 *Filius dum agit ad paternam hæreditatem, conſe-
quitur alimenta.*
2 *Nepoti agenti ad hæreditatem aui, debentur alimẽ
ta a poſſeſſore.*
3 *Filio emancipato debentur alimenta pendente lite
ſuper paterna hæreditate.*
4 *Emancipati hodie non differunt a filijs in poteſtate
exiſtentibus, vide num. 7.*
5 *Ratio limitata reſtringit dictum,*

6 *Ratię*

6 *Ratio dicitur anima legis.*
7 *Emancipatus differt ab eo, qui eſt in poteſtate reſpe ctu nepotis.*
8 *Emancipatus non impugnat teſtamentum, ſicut filius in poteſtate.*
9 *Filio legitimato per ſubſequens matrimonium pro uidendum eſt de alimentis lite pendente.*
10 *Legitimatus ex matrimonio ſubſequente, dicitur verè, & propriè legitimus.*
11 *Legitimatus per oblationem curiæ vel ex reſcripto dicitur verè legitimus quoad conſequendum alimenta lite pendente.*
12 *Legitimatus debet inſtitui, ſicut legitimus.*
13 *Legitimatus poteſt teſtamentum patris dicere nullum, & arguere de inofficioſo.*
14 *Legitima debetur filio legitimato, ſicut legitimo.*
15 *Filio exiſtenti in utero dum agit ad hæreditatem, decernenda ſunt alimenta.*
16 *Filius exiſtens in vtero, habetur pro nato.*
17 *Mater ventris nomine conſequitur etiam ſi aliunde habeat.*
18 *Filio ab hoſtibus redempti vbi fuerat captiuus, debentur alimenta lite pendente.*
19 *Filiæ agenti ad paternam hæreditatem, debentur alimenta ſicut filio.*
20 *Filio etiam conuento ſuper hæreditate patris, debentur alimenta lite pendente.*
21 *Sequeſtratio fructuum, quibus caſibus concedatur lite pendente.*
22 *Sequeſtratio fructuum vbi dubitatur de dilapidatione, non conceditur, quando poſſeſſor eſt pauper.*
23 *Filio pendente lite debentur alimenta, quacunque in parte iudicij petantur.*
24 *Filio poſt latam ſententiam debentur alimenta donec ſit liquidatio.*
25 *Filio dantur alimenta lite pẽdente tam ubi agitur de poſſeſſorio, quàm vbi tractatur petitorium.*
26 *Hæreditas filij non minus piè debetur patri, quàm filio debeatur patris hæreditas.*
27 *Patri agenti ad hæreditatem filij præſtantur alimenta lite pendente.*
28 *Filio petenti legitimam in bonis patris confiſcatis, debentur interim alimenta.*
29 *Legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiſcantur.*
30 *Nepoti agenti ad hæreditatem patris, debentur interim alimenta.*

Quæſtio CXI.

QVANDO filius agit cõtra poſſeſſorem paternæ hæreditatis, & dicit teſtamentum inofficioſum, vel ex alia cauſa petit paternam hęreditatem: quæſtionis eſt, an interim ei ſint decernenda alimenta. Et tex. in l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffi. teſtamen.
1 dicit † alendum interim eſſe, & loquitur de nepo
te, qui impugnat teſtamentum aui, & non debet
fieri uis, quod ſit filius, vel nepos. idem enim om
2 nino iuris eſt in utroque, ideo dicta in filio, † ex-
tendit ad nepotes, Maſuer. in ſua praxi, in tracta. de poſſeſſor. §. item & recredentia, Rebuff. tomo 1. titu. de ſentent. prouiſio. artic. 1. glo. 2. num. 7. ubi aduertit erraſſe Caſtr. qui intelligebat tex. prædictum in filio. eodẽ modo ampliat Didac. loco inferius citato, Duen. d. reg. 365. amplia. 5. Menoc. in tracta. præſump. lib. 1. q. 35. nu. 15. ubi & ipſe notat, tex. illum loqui in nepote, & etiam tex. in l. qui de inofficioſo. ff. de inof. teſta. ibi, ut interim poſſideat, & alatur, & ita tenent gl. in l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens. ff. de liber. agnoſ. in l. fi. C. de liber. alen. vbi Salic. Cy. & alij ſequunt, Bar. Alber. Ang. Caſtr. & alij in d. §. de inofficioſo, & illum tex. ad hoc inquit notabilẽ Dec. in c. quoniam contra, nu. 32. de probat. Felin. in rub. de appell. col. 1. in fi. Afflic. in dec. 10. nu. 2. ubi ſequitur glo. in d. §. de inofficioſo, Bero. in rub. de appella. nu. 40. & illum tex. dicit pariter notandum Io. Lup. in c. per veſtras, in 1. notab. amplia. 18. §. 39. nu. 2. uer. facit tex. Rebuſ. d. tomo 1. tit. de ſenten. prouiſio. arti. 1. gl. 2. nu. 1. & 2. Duen. d. reg. 365. num. 1. Didac. pract. quęſt. cap. 6. nu. 5. uer. conſtat ſanè iure ciuili. ubi inquit, textum illum celebrem eſſe, Boſſius in tit. de alimen. præſtan. uxo. nume. 1. ubi poſt glo. allegat. l. 2. C. de Carbon. edicto. & in l. 1. C. de alimen. pupil. præſtan. Cæphal. in conſ. 127. nume. 5. uer. quibus non obſtantibus, Hieron. Gabriel. conſ. 25. nu. 1. Ioan. Bapt. Aſin. in ſua praxi iudic. §. 32. ampliat. 23. Aſcan. Clem. in d. tract. de patr. poteſt. effec. 17. num. 11. Simon de Pret. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in prin. num. 8. & 18. Menoc. in d. tracta. præſumpt. quæſt. 35. in prin. Ioſeph Ludou. deci. Peruſ. 46. num. 4. ratio autem concluſionis eſt, quia niſi filio prouideatur de alimentis, priuaretur bonis ſuis, ex quo quicquam non habet ad illa proſequendum, & cogeretur modico recepto cedere, uel ſame perire, l. ſi longius. § fi. ff. de iudic. uel forte in aduerſam incideret ualetudinem, ita conſiderat Rebuſ. d. gl. 2. nu. 2.

Ampliatur autem hæc concluſio, vt procedat
3 etiam in filio † emancipato, quia hodie quoad
ſuccedendum patri, exæquata eſt conditio filij
4 emancipati & † exiſtentis in poteſtate, §. ſi uero
neque fratres, in Authen. de hæred. ab inteſta.
uenien. Ang. in l. nihil. C. de uſucap. pro hęrede.
Iaſ. in l. ſi emancipati, nume. 36. C. de collatio.
Rebuſ. dicta glo. 2. num. 7. Duen. dicta reg. 365.
ampl. 3. Ludou. Molin. in tracta. de primogen.
Hiſpan. lib. 2. cap. 17. num. 31. Menoc. d. quęſt.
35. nume. 8. & hæc quidem ampliatio ſicuti de-
ducitur a ratione, de qua ſupra, ita ſecundum il
5 lam declarari debet, quia ratio limitata † reſtrin
git dictum, l. cum pater. §. dulciſſimis. ubi Barto.
Imola, & alij. ff. de leg. ſecundo, l. adigere. §. quam
uis, ubi Bar. ff. de iure patro. l. hæc actio, ubi glo.
& Bar. in ſecunda lectura, ff. de calumniato. l. ſi
is, qui animo, ubi glo. Caſtr. & alij, ff. de acquir.
poſ. D. Becius conſilio 41. numero 6. ratio enim
6 dicitur anima, † quæ magis attenditur quàm
corpus, Bal. in l. ſi quis ſeruo, C. de furt. erit ideo
intelligẽda illis in caſibus, quibus par eſt condi
tio filio emãcipati, & exiſtẽtis in poteſtate. hinc
inferſ q̃ hęc cõcluſio nõ habebit locũ in nepote

P e man-

7 emancipato, nam quoad eum non eſt hodie† ſu-
blata differentia, ſecundum Cyn.in l. qui ſe pa-
tris, nu.6. ver. nec obſtat ſi dicatur quod hodie,
C.vnde liberi, Alex.in l.emancipati, nu.11.C.de
collat.nu.11.inquit eſſe ſingulare, & de eo dicto
exclamat Iaſ.in l.ſi emancipati, num.36. vbi in-
quir, non legiſſe alibi. Infertur etiam, quòd non
habebit locum in filio, qui agat aduerſus teſta-
8 mentum patris, quia emancipatus † non eius eſt
iuris quoad immutandū teſtamētum, cuius eſt
filius in poteſtate, gl.magna circa princip.in au-
then.ex cauſa, C.de lib.præter.gl.in l.fi.C.de co
dicil.gl.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff.de lib.
& poſthum, Alex.in d.l.ſi emancipati, num.11.
vbi etiam Iaſ.num.36,

Secundò amplia noſtram concluſionem, vt
9 locum habeat etiam in filio legitimato † per ſub
ſequens matrimonium, ſecundum Rebuf.d.glo,
2.num.13.Duen. d.reg.365.num.7. ampliat.7.
d.quęſt.35.nu.10.Molin.de primogen.Hiſpan.
lib.2.cap.16.num.32. quia æquiparatur hæredi
10 legitimo, imò dicitur verè† & propriè legitimus,
l.cum quis, C.de natura.liber.c.tanta, qui fil.ſint
legit.§.fi. Inſtit. de nupt.§.quibus, ver. necnon,
Inſtit.de hæred.quæ ab inteſt.defer.§.ſi quis igi-
tur dotalia, in Auct. quib.mod.natur. effici. ſui,
Duen.latè in reg. 350.in prin.latiſſimè Rolâ.in
conſ.100.uol, 2. per totum. qua ratione motus
Menoc.d.quęſt.35.num.12.inquit, idem eſſe in
legitimato per oblationem curiæ, vel ex reſcri-
11 pto, quia quoad ſucceſſionem, & alimenta† ſunt
uerè & propriè legitimi, allegat Alex.in conſ.2.
vol.1. ſed magis faciunt, quæ ſupra diximus de
alimentis filio legitimato pręſtandis: debet enim
12 hæres inſtitui, † ſicut legitimus, Iaſ.in auth.no-
uiſſima, num.14.C.de inoſ.teſtam.Pariſ.in conſ.
7.num.3.uol.2.& dicit patris teſtamentum inof
13 ficioſum† & nullum, Roma.in conſ.34.Cur.ſen.
14 conſ.35.col.1. eique debetur legitima, † ſecū-
dum Bal.in c.de cauſis, nu.24.de off.deleg.Iaſ.in
conſ.154.col.antepen.uer. octauò principaliter,
in fine, uol.2. cum ergo debeatur legitima, ſit in
ſtituendus, & rumpat teſtamentum patris, ſi præ
tereatur, militat in eo ratio ad conſequendum
alimenta lite pendente, quæ induxit ad decernē
dum filio uerè legitimo, & naturali.

Extende tertiò, ut procedat etiam in filio exi
ſtente in utero, cuius nomine petātur bona, quia
15 interim decernenda † erunt alimenta, licèt igno-
retur, an maſculus ſit, vel fœmina, atque ita, an ſit
inſtitutus vel exhæredatus, ita Maſuer. In praxi
iudic.in tit.de poſſeſſorio, num.26.Rebuff.dicta
glo.2.num.13.Duen.dicta reg.365.ampliat.9.
Ludou.Molin. dicto cap. 16.num. 33.Menoch.
dicta quæſtio.35.num.14.Molin.de primigen.
Hiſpan, lib.2.cap.17.num.33.ratio eſt, quia exi-
16 ſtens † in utero, habetur pro naro, l.qui in utero,
ff.de ſtatu hom. hęc ratio nō uidetur bona, quia
non agitur de fauore filij, ſed matris, quę recipit
alimenta, quo caſu qui eſt in utero, nō habetur
pro naro, d.l.qui in utero. Nec dicatur quod im-
mo agatur de fauore filij, qui non ueniet in lu-
cem, niſi mater alatur, quia hoc procederet, quā
do mater non haberet aliunde: at ſi habet aliun-
de, non procederet ratio, cum tamen ſemper ma
17 ter habeat † uentris nomine alimenta, d.l.1.§.
ſed ſi incertum. ff. de uentre in poſſeſſ. mitten.
etiam ſi habeat aliunde, l. curator.ff.de uent. in
poſſeſſ. mitten. quia attenditur perſona filij, ut
dixi in quæſtio. an uentri prægnanti alimenta
ſint exhibenda. melior ergo ratio eſt, quia me-
lius eſt ſuperflua facere impendia, quàm ei nega
re alimenta, qui aliquo caſu poteſt eſſe hæres &
dominus, d.§.ſed & ſi incertum.

Procedit etiam in filio, qui longo tempore
fuit apud hoſtes captiuus, quia illi redimenti
18 † prouidendum eſt de alimentis, l. apud hoſtes,
& l.ſeq.ff.de captiu.& poſtlim. reuerſ.Rebuff.di
cta gl.2. num. 16. vbi dicit quod captiuus recu-
perat ius ſuum, l.cum duæ, ff.de captiu. Duen.d.
reg.365.num. 11.

Quintò amplia, ſiue ſit maſculus, ſiue fœmi-
19 na, † quia non refert, cum ſublata ſit ſexus diffe-
rentia, l. maximum uitium. C. de liber. præter,
Duen, loco prędicto, num. 12. Rebuff.loco item
ſupracitato, nu.17.& in fœmina eadem eſt ratio,
quæ in maſculo, l.illud.ff.ad leg.Aquil,

Ampliatur ſextò, & vendicat ſibi locum etiā,
20 quando filius conuenitur † ſuper hęreditate pa-
tris, l.1.ubi Doctores, C.de Carbo.edicto, Duen,
d.reg.365.nu.1.ampliat.1.Rebuff.d.gl.2.nu.18.
ubi tamen intelligit, quando filius non poſſidet
& conuenitur. ego non uideo, quomodo contin
gere poſſit caſus, quòd filius non poſſidens con-
ueniatur, niſi tertio poſſidente & principaliter
conuento citetur filius ad cauſam, cum clauſu-
la, ſi ſua putauerit intereſſe. ſed hoc caſu ma-
gis uidetur agere quàm conueniri. Quidquid ta
men ſit, uera eſt ampliatio, ſi caſus dabitur, de ea
tamen dubitat Menoc. in dicta quæſtio. 35. nu-
mero ſeptimo, quia iura loquuntur de filio acto-
re, & ubi poſſidet ceſſat in eo ratio inopiæ. ad-
do quod ceſſat ratio ſupra conſiderata, ne co-
gatur filius cedere bonis modico recepto, uel
perdere paternam hæreditatem. ſi tamen tenea-
mus poſſe conueniri filium non poſſidentem, vti
declarat Rebuff. res erit clara: ſi verò dicamus
conuentum poſſidere, intelligenda erit amplia-
21 tio his caſibus, quibus lite† pendente fructus di
mittuntur ſub ſequeſtro, ut apud Lancello, in
tracta. de attenta. in 2. par. cap.12.limitat.12,
per totam, Capella Toloſ. quæſtio.477.vbi Au-
fre. Benincaſ. de pauper. in loco infra allegan-
do. in illis ergo caſibus dabuntur filio alimenta
de bonis, ſeu fructibus bonorum paternorum,
& pro comprobatione adduco, quod uoluit
Ang.in l.ſi fideiuſſor, §.fi.ff.qui ſatiſd.cogan.vbi
22 ait, quòd & ſi fiat ſequeſtratio † fructuum, quan
do ſubeſt timor dilapidationis, tamen fallit,
quando poſſeſſor eſt pauper, ne eo caſu fame pe
reat, Aufre. ad Capell. Toloſ. d.deciſ.477.circa
med. Beninca.in tract.pauper.quæſtio.ſeptima,
in quarta ſpec. iudic. numero octauo, Lancello,
dicto tracta. de attenta. par.2. cap.4. declarat.4.
numero 21.

Extenditur ſeptimò, ut in quacumque par-

te iudicij petantur alimenta præſtanda ſint,
23 † quia hæc non eſt exceptio dilatoria, ita determinat Ioan. Gallus in queſtio. Pariſ. parla. 128. quem citat, & ſequitur Rebuff. dicto titulo, de ſenten. prouiſ. in præfatio. numero vigeſimoquinto, & in dicta glo. ſecunda, numero decimo quarto. ſemper enim grauatur filius, dum denegantur, ideo ſemper is admittitur, cap. cum dilectus, de fide inſtrumen. Duen. dicta reg. 365. ampliat. decima. inquit Rebuff. utroque in loco peti poſſe alimenta tam poſt, quam ante litem conteſtatam, monet tamen Aduocatos, vt cum petunt hæreditatem, addant, & ubi non ſtatim mihi tradatur poſſeſſio, peto mihi prouideri de alimentis. & in d. præfatio. nu. uigeſimoſexto, dicit peti poſſe alimenta etiam in cauſa appellationis. & ſubdit ita aliquando iudicatum, de quo uidebimus infra, dum tractabimus de requiſitis neceſſariis, & procedit etiam poſt latam ſenten-
24 tiam, † quia dum fit liquidatio filius alendus eſt, ut per Crau. conſilio centeſimoſexageſimoquarto, columna prima, vbi de filio, qui petit legitimam, Boſſ. in d. titulo, de alimen. præſtan. uxo. numero primo, Rebuff. loco prædicto, in præfat. numero vigeſimooctauo, vbi quòd vidit ita ſeruare, quia maior eſt ratio alendi in exequutione, quàm ante ſententiam, & in dicta glo. ſecunda, numero decimoquinto, & Ludou. dicto cap. decimoſexto, numero trigeſimooctauo.

Octauò extende, ſiue agatur poſſeſſorio, ſiue
25 petitorio, † quia utroque caſu eadem eſt ratio, ergo idem ius. l. illud. ff. ad leg. Aquil. Duen. dicta reg. 365. numero octauo, Rebuff. dicta glo. ſecunda, numero decimo. addo quod imò maior eſt ratio dandi alimenta, quando agitur petitorio, quàm ubi de ſola poſſeſſione tractatur, quia maior impenſa requiritur, plenior probatio, & longior diſcuſſio.

Ampliatur nonò, ut procedat etiam in patre, qui ſi petat filii hæreditatem, uel ab eo alimenta, dum erit quæſtio de alimentis, & hæreditate, alēdus eſt de fructibus, quia non minus piè debetur
26 parentibus filiorum hæreditas, † quàm econtra, l. nam etſi parentibus, ff. de inoſ. teſtam. c. prædicator, 16. q. 1. l. ſcripto hærede, in fi. vbi gl. ff. un-
27 de lib. ubi pater † ſuccedit filio in ſolatium amiſſi filij, Rebuff. qui ita in propoſito ampliat, d. glo. 2. num. 10. Duen. d. reg. 365. ampliat. 6. Menoc. d. quæſt. 35. nu. 16. facit regula correlatiuorum, de qua in l. fin. C. de indicta uid. tollen.

Decimò ampliatur in filio, qui petit legitimā
28 in bonis confiſcatis, † quia interim alendus eſt, ſecundum Boſſ. in tit. de aliment. præſtan. uxo. in princ. nam filio debetur legitima, quando bona
29 ob delictum patris † confiſcantur, l. 1. ff. de bon. damnato. Bolog. in conſ. 35. in fi. Soc. iun. cōſ. 69. nu. 10. & 11. uol. 1. Rol. in cōſ. 97. nu. 9. uol. ... Tiraq. in l. ſi vnquam, in uer. donatione largitus, nu. 332. ubi etiam filijs poſtea natis.

30 Vndecimò procedit etiā in nepotibus, † Molin. loco prædicto, num. 34. ſed in multis caſibus etiam lite pendente denegantur, ut dicam in titulo, quibus ex cauſis alimenta denegari poſſ.

SVMMARIVM.

1 *Filio, vt pendente lite conſequatur alimenta, tria imò quatuor ſunt neceſſaria, vbi vide.*
2 *Filiationis probatio reputatur non ſolum difficilis, ſed etiam impoſſibilis.*
3 *Filio lite pendente dantur alimenta, ſi eſt in quaſi poſſeſſione filiationis.*
4 *Filiatio probatur per exhæredationem, quam pater fecit in teſtamento.*
5 *Exhæredatio præſumitur iniuſta, niſi hæres probet iuſtam ſubeſſe cauſam.*
6 *Priuatio præſupponit habitum.*
7 *Confeſſio eſt melior probatio quàm haberi poſſit.*
8 *Filiatio probatur ex tractatu, vel ſaltem ex eo conſtituitur quis in quaſi poſſeſſione.*
9 *Filiationis quaſi poſſeſſio non inducitur ex nominatione.*
10 *Nominatio conſtituit filium in quaſi poſſeſſione, quādo fit in actu, qui ſoli conuenit filio.*
11 *Agens tamquam filius, probare debet ſe talem.*
12 *Agens tamquam talis, tenetur probare ſe talem.*
13 *Agens tamquam agnatus, probare debet ſe agnatum.*
14 *Dominium eſt difficilis probationis.*
15 *Dominium non probatur ſola partis confeſſione.*
16 *Dominium non probatur ex confeſſione.*
17 *Dominium probatur ex poſſeſſione, quando de eo agitur incidenter.*
18 *L. inſtituta, §. de inofficioſo. ff. de inoff. teſtam. quomodo intelligatur.*
19 *Hæres tenetur probare quod exhæredatio ſit iniuſta.*
20 *Filio debentur alimenta lite pendente, etiam non lata ſententia, ſi alia ſubeſt præſumptio.*
21 *Filio debentur alimenta pendente lite, quando ex teſtibus examinatis conſtat de bono eius iure.*
22 *Probatio ſemiplena ſufficit in cauſis ſummarijs.*
23 *Teſtis vnicus, an ſufficiat in cauſi. ſummarijs.*
24 *Teſtis ſi eſſe debet omni exceptione maior, debet hæc qualitas articulari, & probari.*
25 *Fama, quomodo probet filiationem.*
26 *Teſtes ad informationem filiationis recipi debēt parte citata.*
27 *Filiatio quoad informandum animum Iudicis probatur ex teſtibus non publicatis.*
28 *Filio non decernuntur alimenta lite pendente, licet habeat pro ſe præſumptionem, quando aliæ pugnant pro reo.*
29 *Filio vt prouideatur lite pendente requiritur paupertas, imò inopia.*
30 *Propter dictio, importat cauſam finalem, non remotam.*
31 *Officium Iudicis pro alimentis non datur ei, qui habet aliunde.*
32 *Cauſa impulſiua ceſſante, ceſſat diſpoſitio, quando ſine ea ſic non fuiſſet diſpoſitum.*
33 *Filio, pendente lite, dantur alimenta tamquam de bonis proprijs, non ex miſeratione.*

Quæſtio CXII.

Via diximus ſupra, filium agentē vel contra patrem pro alimentis, vel contra hæredem patris, aut alium poſſeſſoreni hæreditatis de inofficioſo teſtamento conſequi poſſe alimenta, lite pēdente, an hoc indiſtinctè uerum ſit. & Caſtr. in d. l. ſi inſtituta. §. de inof
1 ficioſo. ff. de inoffi. teſtam. inquit, tria, † imò quatuor requiri, ut debeātur alimenta. Primū, quod ſit filius; ſecundum, quod ſit pupillus; tertium, quod obtinuerit in prima inſtātia; vltimū, quod ſit pauper, & non habeat aliunde. omnia hæc requiſita, ſecūdo excepto, probantur in d. §. de inofficioſo, quia ꝓſupponitur nepos, qui agit narrans quod patruus appellauit, & dicitur alimenta deberi ꝑ inopiā agentis, & ita quoq; tenuere gl. Bar. Alber. Ang. & Fulgo. in d. §. de inofficioſo, prout eos refert Didac. pract. quæſt. cap. 6. nn. 5. uer. conſtat ſanè iure ciuili. vbi fortius dicit eſſe communem opinionem, Ludo. Molin. de primogen. Hiſpan. c. 16. nu. 30. Cordub. qui eū ſequitur in l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens, num. 42. ff. de liber. agnoſ. Cæphal. in conſ. 127. nu. 3. Frā. March. in dec. 364. nu. 1. Rebuf. autem d. tomo 1. de ſenten. prouiſio. art. 1. gl. 2. nu. 6. tria poſteriora requiſita impugnat, dicens contrariū eis ſeruari uidiſſe, ita ut colligi poſſit fuiſſe in ea ſententia, ut ſufficiat primū requiſitum, ſcilicet quod ſit filius, Menoc. in tract. de præſump. lib. 1. quæſtio. 35. nu. 3. reprehendit prædictam ſententiā, & admittit ſolum quartum continens paupertatem filij, & quoad filiationem inquit ſufficere ꝓſumptionem, de unoquoque requiſito uidendū eſt. & quod attinet ad primum, quod concernit filiationem, certum eſt quod non eſt neceſſariū illā plenè probari, quia ex parte patris adeo red
2 ditur difficilis, vt fermè impoſſibilis † reputetur. l. Lucius. ff. de cond. & dem. & difficilem appellat Bald. in l. 1. nu. 2. C. quot. bonor. & in conſ. 437. nu. 1. vol. 5. Cy. in l. filium. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur. vbi ait impoſſibile eſſe ſcire demonſtratiue, cuius quis filius ſit, & dicit Bertrā. i cōſ. 26. nu. 1. uol. 2. quod paterna filiatio non poteſt uerè probari, alios citaui in conſi. 1. nu. 38. & ſanè ſi filius ſit in quaſi poſſeſſione filiationis, erit alendus, atque ita quaſi poſſeſſio ſufficiet ad ob-
3 tinendum prouiſionem lite pendente, † eſt tex. in l. 1. §. idem Iulianus. ff. de lib. agnoſ. ita tenet Bar. in l. ſi neget, nu. 1. in fine, circa ſecundum intellectum legis, ff. de liber. agnoſ. Salic. in l. ſi. num. 2. C. de libet. alen. ubi ponderat ad hoc duos textus, Socin. iun. in conſ. 8. numc. 6. volum. 3. ubi ita intelligit tex. in l. fi. C. de ordine cognit. & in dicto §. de inofficio. & verè tex. in d. l. fi. §. quod ſi ei. probat clarè, dum inquit, alendum eſſe a prætenſo domino eum, qui cum eſſet in quaſi poſſeſſione libertatis fuit ſuis bonis ſpoliatus, & cum hac opinione tranſit Menoch. dicta queſtio. 35. numero 1. 3. & 6. non dico quod hæc quaſi poſſeſſio ſit neceſſaria, ſed quod ſi interueniat, potens, & ſufficiens erit ad decernendum alimenta.

Quomodo autem eiuſmodi quaſi poſſeſſio inducatur, non eſt dare certam regulam. & Menoc. d. quæſt. 35. numero 5. dicit probari poſſeſſio-
4 nem filiationis, † ſi pater in teſtamento filium exhæredem faciat, quia hodie omnis exhæredatio præſumitur iniuſta, niſi heres ipſe probet iu
5 ſtam † ſubeſſe cauſam, l. omnimodo, C. de inoffi. teſtam. §. aliud quoque capitulum, in Auth. ut cum de appell. cognoſ. gl. in l. fi. in principio, ff. quod met. cauſa. Addo quod exhæredando pater fateri uidetur illum eſſe filium, quia priuatio
6 † præſupponit habitum, l. decem. ff. de uerborum obligationib. & carentiæ ſunt habentium, ut aliquando Bald. dicebat, & cum filius ſit uel inſtituendus ad ualiditatem teſtamenti, uel nominatim exhæredandus, ut in iutibus uulgatis, talia ſunt ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant, &
7 nulla melior eſt probatio † quàm proprij oris confeſſio, l. cum te. C. de tranſ. cum aliis, quos citaui in conſilio 60. numero 1. & in terminis de confeſſione patris, ſunt deciſiones apud Menoc. de arbitr. iud. caſu 89. nu. 79.

Rurſus probatur quaſi poſſeſſio ex tractatu
8 paterno, † quia tractatus uti filius, præſumitur filius, & conſtitutus in quaſi poſſeſſione filiationis, ſecundum Bar. in l. 1. ff. de quæſtio. vbi etiam Marſil. Afflic. in dec. 28. in ptinc. Dec. in conſi. 54. columna 2. ubi quòd tractatus transfert in aduerſarium onus contrariæ probationis, hoc etiam tenent Abb. Felyn. Dec. & alij omnes in capitulo, per tuas, de probatio. Alexan. in conſ. 88. nu. 3. uol. 7. Gozad. in conſ. 12. nu. 17. Pariſ. in conſ. 29. nu. 9. uol. 2. Rube. in conſ. 16. nu. 16. Bero. in conſ. 158. num. 2. uol. 2. Rol. in conſ. 49. num. 13. uol. 4. Menoc. de arbitr. iudic. caſu 89. nu. 69. dixi latè in conſ. 1. vbi poſt Menoc. in loco præcitato, probaui hanc quaſi poſſeſſionem ſufficere etiā in petitorio iudicio, & ibi Menoc. extendit pluribus modis hanc probationem tractatus, & in terminis noſtris Menoc. in d. quæſt. 35. num. 33. vbi citat Bar. & Verall.

Ex nominatione parentum non induci quaſi
9 poſſeſſionem † filiationis concludit Hieron. Gabriel. loquendo in noſtris terminis in conſ. 25. nu. 2. & ſeq. ubi latè agit, & facit, quia ea nominatio ſæpe fieri ſolet blandiendi cauſa, non approbandi ueritatem. l. nemo. §. 1. ff. de hæred. inſti. ideo ſolemus ſæpe filij uocabulo uocare eos, quos diligimus, & cum illo tenent Gozadin. in conſ. 13. num. 12. Crauc. in conſ. 249. num. 10. Paleot. in tracta. de noth. & ſpur. cap. 25. communem dicit Dec. in c. per tuas, nu. 8. de probat. Pariſ. in conſ. 10. nu. 15. vol. 2. tamē id procedit, quando fit in actu, qui æquè cōuenire poteſt ex-
10 traneo: at ſi ſoli filio cōueniat ea nominatio, † cōſtituit filium in quaſi poſſeſſione filiationis, Bar. in l. 2. §. idem reſcripſit, ff. de lib. agnoſ. Dec. in d. c. per tuas, num. 7. ver. limitatur primò, Gozad. & Paleot. in locis ſupra citatis, admittit Gabriel. d. conſi. 25. quando nominatio non eſt in actu indifferenti, & dicit Iaſ. in conſ. 106. col. 1. uol. 1.

quod

quod vbi nominatio patris ſit principaliter pro
pter ſe, & non ad alium finem, conſtituit filiū in
quaſi poſſeſſione filiationis, donec contrariū fue
rit probatum, ſecundū l.fi. ff. de probatio. ſequi-
tur Alex. Pariſ. Rui. & Gozad. quos citat appro
bando Rol. in conſ. 22. nu. 24. vol. 3. Menoc. d.
caſu 89. nu. 78. & pluribus ſeqq. ubi ponit caſus,
quibus nominatio probat, id quod tamen intel-
ligendum eſt quando aliæ coniecturæ non urge
rent in contrarium, uti per Salic. in l. non nudis,
nu. 3. C. de probat. vbi ait, quamcunque leuem
probationem deſtruere uim nominationis, quē
citat in propoſito Gabriel. d. conſ. 25. nu. 6. ubi
aliquas recenſet coniecturas, Rol. in cōſ. 49. nu.
48. vol. 4. & quia mea non eſt intentio materiam
probandæ filiationis hunc in locum transferre,
ideo remitto te ad ea, quę ponit Rol. in d. conſ.
22. uol. 3. conſ. 49. vol. 4. Bero. conſ. 158. vol. 2.
Menoc. d. caſu 89. per totum, & quæ dixi in cōſ.
1. ferè per totum, Ant. Gabriel. com. opin. lib. 1.
tit. de pręſump. concluſ. 14. per totum, & nouiſſi
mè Ioſeph Maſcard. in tract. de probatio. lib. 2.
concluſ. 789. & pluribus ſeqq. vbi per diſtinctas
concluſiones tradit, quomodo filiatio probetur
ex contractu, nominatione, inſtitutione, effigię
& alijs, Petra de fideicommiſſ. quæſt. 11. nu. 240.
& ſeq. & num. 420. & ſeq. quamuis igitur agens,
21 vt filius teneatur in iudicio probare † ſe talem
plenè, alias ſuccumbat, ut per Ang. in l. libero-
rum, in princ. ff. de his, qui not. infam. Abb. in c.
peruenit, vbi Dec. num. 4. qui fil. ſint legit. Iaſ. in
l. neque profeſſio, nu. 3. C. de teſtam. Dec. in l. ſi
emancipati, nu. 3. C. de collatio. Rui. in conſ. 57.
nume. 4. uol. 5. Socin. iun. in conſ. 56. nume. 34.
uol. 1. Didac. in epito. de ſponſ. in 2. par. cap. 8.
§. 3. num. 1. Alciat. de præſump. reg. 1. præſump.
49. Rolan. in conſ. 32. num. 2. vol. 1. Cæphal. in
conſ. 82. numero 10. & ſit regulare quod agens
22 † tamquam talis, tenetur probare ſe talem, Bar. in
l. non ignorat, C. qui accuſ. non poſſ. & qui agit
23 vti agnatus, probare debet ſe agnatum, † ſecūdū
Dec. in conſ. 222. col. pen. in conſ. 471. in prin.
tamen hoc caſu ſatis erit probare quaſi poſſeſ-
ſionem filiationis. & ratio eſt, quia de ipſa fi-
liatione agitur incidenter, ideo uidemus in ſimi
24 li quod & ſi dominiū † difficilis ſit probationis,
Bar. in l. rem alienam, col. 3. ver. ad probandum,
ff. de pignor. actio. in l. cum res, in 2. lectu. C. de
probatio. Alex. in conſ. 4. num. 26. vol. 2. Cal-
can. in conſ. 32. num. 43. Ripa in c. ſæpè, num. 5.
de reſtit. ſpoliat. Maranta de ordine iudic. in 4.
par. in 3. principa. diſtinct. num. 48. ita ut etiam
25 confeſſio † partis non ſufficiat, ſecundum Soc.
in conſ. 92. num. 2. ver. præterea, ex quo partes,
volum. 3. Crau. in conſ. 157. numero 7. in fi. nec
26 ſat ſit edocere † de poſſeſſione, l. cum res. C. de
probat. cap. fi. de cauſa poſſeſſ. & propr. Bar. d. l.
rem alienam. tamen quando de dominio agitur
27 incidenter, tunc ex probatione † poſſeſſionis in-
fertur ad dominium, Bar. in l. quidam in ſuo, nu-
mero 4. ver. ſecundo caſu. ff. de condit. inſtit.
Abb. in cap. cum ad ſedem, de reſtitut. ſpoliat.
Dec. in conſ. 221. columna 3. Ripa in l. naturali-
ter. §. nihil commune, numero 15. ff. de acquiren.
poſſ. Alba in conſ. 67. numero 6. Vaſq. illuſtr.
quęſtio. cap. 7. nume. 19. Menoc. de recup. poſſ.
remed. 11. nume. 32. eo enim ipſo quod eſt filius
ſequitur ſibi deberi hæreditatem patris, & eſſe
fundatam intētionem, & hanc rationem conſi-
derat tex. in l. qui de inofficioſo, ff. de inoffic. te-
ſtam. vbi ait ius ſolum competere ei, qui eſſet hæ
res, ſi eſſet filius: quo vero ad ętatem pupillarem,
ea non eſt neceſſaria, nec iura aliqua illam requi
runt. & licèt l. 1. C. de Carbo. edicto, faciat men-
tionem, tamen ibi hoc fit non ad effectum ali-
menta conſequendi, ſed ad differendum quęſtio
nem ſtatus. Tertium requiſitum uidetur omni-
no eſſe neceſſarium, eſt tex. in l. inſtituta, §. de in-
officioſo. ff. de inoffi. teſtam. ubi expreſſe dicitur
18 ideo alimenta decerni, quia reus † appellauit, at-
que ita per modum cauſæ ſit mentio de appella
tione: ceſſante autem cauſa, ceſſare debet alimen
torum præſtatio, l. adigere, §. quamuis. ff. de iure
patron. & quando non obtinet ſententiam in fa
uorem, quod non debeantur alimenta, probat
tex. in l. qui de inofficioſo. ff. de inoffi. teſtam. vbi
ait filio exhæredato, qui teſtamentum accuſat
tamquam inofficioſum, non decerni alimenta,
& per illum tex. hanc ſententiam probauit glo.
in dicto §. de inofficioſo, in uer. decerni, atque
ibi Barto. & Bald. clarius autem Ang. qui ita re
ſpondet ad l. qui de inofficioſo. Caſtren. qui di-
cit uno ex dictis requiſitis deficiente, non eſſe lo
cum diſpoſitioni illius tex. & pro hac par. Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi uel parens, numero
42. ff. de liber. agnoſcen. allegat Specu. Alber.
Fulgo. Felynū, Decium, Bero. Alciat. Ioan. Lup.
Duen. Ludou. Molin. & alios, qui tamen om-
nes non hoc dicunt, ut aduertit Menoch. in di-
cto tracta. de præſumpt. quæſtio. 35. numero tri
geſimo, ſed immo non eſſe neceſſarium quod
ſententia ſit lata in fauorem agentis, probarunt
plures, & præcipuè Rota in deciſione ſecunda,
in titulo, de iudic. inter collectas per Biſigne.
quia æquitas dicti §. ſi de inofficioſo, militat etiā
in prima inſtantia, Bellam. in deci. 88. Abbas, in
fi. Afflict. in deci. vndecima, in fine, & hæ duæ de
ciſiones loquuntur, quando filius agebat ad le-
gitimam, Rebuff. dicto tomo primo, titulo, de
ſenten. prouiſ. articulo primo. glo. ſecunda, nu-
mero 5. ubi atteſtatur ſic ſeruari in Francia, Di-
dac. pract. quæſtio. cap. 6. numero 5. ver. ſecun-
dum quod Doctores, Duen. d. reg. 365. numero
4. in 4. ampliat. Boſſ. in titulo, de alimen. præ-
ſtan. uxo. & fil. numero ſecundo, Cæphal. in cōſ.
127. numero 10. Benincaſ. in tracta. pauper. in 7.
quęſtio. in 2. ſpecia. iudic. numero 14. ubi dicit
eſſe notandum, & memoriæ tenendum, atque id
ait eſſe receptiſſimum, Hierony. Gabriel. conſi-
lio 29. numero 19. in fi. Ioſeph. Ludou. deci. Pe-
ruſ. 46. numero 7. Simon de Pret. de coniectur.
ultim. uolunt. libro 5. interpret. ſecunda, dubit.
2. in princip. numero 18. vbi ait Doctores ma-
gis communiter in iudicando ita tenere, uigen-
te eadem æquitate dicti §. ſi de inofficioſo, Quin
til. Mandoſ. dicto conſilio 12. numero tertio,

vbi dicit, Rot. Rom. ex benignitate ſemper inter-
pretatam fuiſſe text. in d. §. vendicare ſibi locum
in prima inſtantia, Cordub. in d. §. ſi vel parens,
num ero quadrageſimoquarto, Menoc. d. quæſt.
35. numero tertio, & quarto, Lancello. de atten-
tat, par, ſecunda, cap. quarto, limit. 11. nume. 19.
Ludou, Molin. de primogen. Hiſpan. lib. ſecun-
do, cap. decimoſeptimo, numero trigeſimoſex-
to, Aſin, in practic. §. trigeſimonono, ampl. 29. &
non obſtat tex. in d. §. ſi de inofficioſo, quia ſecũ
dum aliquos loquitur ex facti contingentia. alij
dicunt procedere illum tex. de iure antiquo, ſe-
cundum quod exhæredatio ſemper prçſumeba-
tur iuſta, l. nam & ſi is. §. primo, ff. de inoffic. te-
ſtam. ideo cogebatur filius duriore probatione
illam extinguere præſumptionem: ceſſabat autẽ
per ſententiam in fauorem filij latam, cuius vir-
tus licet ſuſpendatur, vel ſecũdum aliquos extin
guatur pendente appellatione, remanet tamen
quædam præſumptio contra filium, imo hæres
19 ipſe † tenetur probare iuſtam ſubeſſe exhæreda-
tionis cauſam, gl. in l. fi. in princip. ff. quod met.
cau. §. aliud quoque capitulum, in Authen. ut cũ
de appella. cognoſ. l. omnimodo, C. de inoffi. te-
ſtam. Alciat. in tracta. præſump. reg. prima, præ-
ſump. decimaſexta, Didac. dicto capitulo ſexto,
verſiculo, ſecũdum quod Doctores, vbi dicit fuiſ
ſe neceſſariam ſententiam ad tollendum præſum
ptionem inſurgentem ab exhæredatione, Cor-
dub. dicto §. ſi uel parens, nume. quadrageſimo
tertio, & ſeq. Menoc. dicta quæſt. trigeſimaquin
ta, nume, quarto, & quinto, qui & ipſe dicit fuiſ-
ſe eo tempore neceſſariam ſententiam in fauorẽ
filij, tamen arridet magis prima reſolutio quod
ex facti contingentia foret lata ſententia in fauo
rem filij, eaque ratione dicat textus moueri ad
decernendum alimenta, nec tamen ideo negat,
quia ſi alia præſumptio ſubeſſet, quàm ſententia
idem omnino foret, nec inquit ſentẽtiam eſſe ne-
ceſſariam, ideo ubi æquipollens cadit ratio, idẽ
eſt dicendum. tex. autem in d. l. qui de inofficio
ſo, non ideo denegat alimenta exhæredato, quia
ſententia non eſſet lata, uti opinatur glo. ibi, &
in d. §. ſi de inofficioſo. ſed quia nulla concurre-
bat præſumptio uel coniectura pro filio, quod
ritè non foret exhæredatus, imo forte contra fi-
lium vrgebat coniectura aliqua, id quod conij-
cere licet ex ultimis verbis illius textus, dum in-
quit, tunc alimenta filio decernenda, quando
ſi filius eſſet, hæres quoque foret, non quando
eſſet filius, non tamen eſſet hæres: arguunt nam-
que eiuſmodi verba aliquid in eo facto interfuiſ
ſe, quod impediret ſucceſſionem: & ſi dicatur ip-
ſam exhæredationẽ fuiſſe impedimento, ex quo
præſumebatur iuſta: reſpondeo quod ſola exhæ-
redatio non poterat hunc effectum producere: ſi
enim hæc ſola obſtitiſſet, utique hodie quod ceſ
ſat ea ratio, deberet filius ali probata filiatione,
uel eius poſſeſſione, nulla alia ſubſiſtẽte præſum
ptione: cuius tamen contrarium uolunt Docto-
res, uti dicemus infra. eſt ergo concluſio, quòd &
ſi in §. ſi de inofficioſo, lata foret ſententia, non
tamen ſemper ita neceſſaria eſt ſententia, ut nun
quam ſit locus deciſioni prædictæ, niſi ea inter-
ueniat: nec ideo in l. qui de inofficioſo, denega-
tur alimenta, quia ſententia lata non fuerit, ad-
mittenda eſt quidem tunc deberi alimenta, quã-
do ſententiam filius obtinuit, ſed idem omnino
20 eſſe, quando alia † concurrit præſumptio, Bar. in
l. ſi neget, in ſecunda lectu. de lib. agnoſ. in quam
ſententiam Menoc. de præſumptio, dicta quæ-
ſtio. trigeſimaquinta, in principio, uocat Areti,
Felin. Afflict. Alcia. Io. Lup. Crau. Duen. & alios
poſt dictam Rot. deciſ. qui tamen nihil dicunt de
ea prçſumptione. bene uerum eſt quod ita de-
bent intelligi & hocquoque modo Didac. decla
rat, dicto capit. ſexto, uerſicu. ſecundum quod
Doctores, Salic. in l. ſi. C. de alen. liber. dum in-
quit quod ſummatim conſtabat, Boſſ. in titu. de
alim. prçſtan. uxo. nume. ſecundo, Simon in loco
prçdicto, numero decimooctauo, ubi quod con
ſtare debet ſummariè de bono iure actoris: qua-
lis tamen eſſe debeat probatio ad effectum, ut in
de colligat iudex eam prçſumptionem quç ſuf-
ficiat ad decernendum alimenta, non poteſt prç
ciſè determinari, ſed Aret. in capitulo, ſignifica-
uerunt, in glo. in uer. liquet, de teſtib. atque ibi
21 Felin. dicit quod inſurgit ex teſtibus † examina
tis, licèt adhuc ſuper eis non ſit iudicatum, ſequi
tur Boſſ. dicto titulo de alimen. præſtan. uxo. nu-
mero ſecundo, Hieron. vero Gabriel. in dicto
conſilio vigeſimoquinto, numero ſecundo, di-
cit non quamlibet ſufficere præſumptionem, ſed
eam requiri, quç faciat ſaltem ſemiplenam pro-
bationem, ex doctrina Bart. in l. tertia. §. cauſç,
in fi. C. de Carbon. edicto, ubi tradit regulam,
22 quod in cauſis ſummarijs † probatio debet eſſe
ſemiplena, idem ſecundum eum, voluerunt Iac,
de Are. & Alber. in l. ſi neget, dicentes quòd filia
tio probari debet ſemipleuè, Aret. in conſilio ſe-
xageſimoſexto, numero decimo, ideo Didac. d.
capitulo ſexto, columna fi. dicit unum teſtem
ſufficere, allegat Bar. in extrauag. ad reprimen-
dum, in uer. ſummarie. & eſt regulare quòd in
cauſis ſummarijs, in quibus agitur de modico
23 præiudicio, unus teſtis † plenè probet, uel ſuffi-
ciat, ut per Dec. in conſil. quinquageſimoſexto,
nu. primo, qui infert, unum teſtem probare in
poſſeſſorijs iudicijs, cuius dictum ſequuti ſunt
Matheſil. Caſſan. Grat. Alciat. Bello. & Rebuff.
quos citaui in conſilio ſeptuageſimotertio, nu-
mero primo. & licet extent contradicentes, ta-
men procedit hçc opinio, quando agimus de
poſſeſſorio ſummarijſſimo, ut dixi ex glo. Iac,
Butr. Bart. Ang. Salic. Anchar. Imola, Alex. La-
fran. Afflicto, Cur. iun. Grato, Cagnolo, Natta,
Ploto, Rol. & alijs in dicto conſilio ſeptuageſi-
motertio, numero trigeſimooctauo. Hanc quo-
que ſententiam, quod ad decernendum alimen-
ta ſat ſit probare per unum teſtem, ſequutus eſt
Decian. in conſilio ſexageſimoſexto, numero
tertio, volumine tertio, quem ſequitur Menoch,
d. q. 35. nu. 32. ubi addit Ludoui. Molin. d. tra-
cta. de primogen. Hiſpan. capitulo decimoſex-
to, numero quadrageſimo. ſubdit autem Me-
noch. quod ille teſtis debet eſſe omni exceptio-

ne

ne maior, allegat Zuchard. & Benintend. qui
conſtituunt regulam ut teſtis ſemper eſſe de-
beat maior omni exceptione, quando a iure
admittitur probatio per vnicum teſtem: imo
24 hoc caſu articulari & probari † debet, quòd
teſtis ſit talis, Bar. in l. 1. §. ſi quis neget, col. fi. ff.
quē adm. teſtam. aper. ubi declarat Ang. licet. n.
teſtis præſumatur idoneus, tamen non præſumi
tur omni exceptione maior, ut inquit Imola in
d. §. ſi quis neget, & Socin. in conſ. 273. uol. 2. di
xi in conſ. 39. & 40. addit autem Didac. in d. col.
fin. quod probatio iſto caſu fieri poterit per fa-
mam, & per iuramentum agētis, in quo ut ſcias
25 quam probationem † faciat fama circa filiationē,
uideas Ioſeph. Maſcard. in tracta. de probatio.
lib. 2. concluſ. 791. per totam. credo item hoc ca
26 ſu teſtes pro † ſummaria informatione non poſſe
recipi parte non citata, per ea quæ poſt Ang.
Dec. & Zuchard. ponit Menoc. de adipiſc. poſſ.
rem. 6. nu. 18. at bene poterit iudex ſe informare
27 † a teſtibus nondum publicatis, Alciat. in tracta.
præſumpt. reg. 3. præſump. 9. nu. 11. quem ſequi
tur Alin. in ſua praxi. §. 32. amplia. 29. in fine, Si
mon de Pretis, lib. 5. interpret. 2. dub. 2. in prin.
nu. 17. admonet autem Didac. d. uer. ſecundum
quod, in fi. ut cautius iudex diligenter examinet
iura partium, & cognito quod præſumptio vr-
geat magis pro actore, decernet ei alimenta: ſi
vero contra erit, abſtineat, ſequitur Menoc. d. q.
35. num. 6. vbi ſubdit quòd non debet eſſe leuis
præſumptio. certū eſt enim quod ſi ex parte rei
28 contrariæ extarent † præſumptiones, poſſent eli-
dere pręſumptionē, quæ pro actore militabat, al-
legat ſeipſum in conſ. 484. vol. 5. & in propoſito
ita quoque tenet Gabriel. d. conſ. 25. num. 6. ubi
ait fortiores, & pares præſumptiones elidere ſe
inuicem, l. diuus, ff. de reſtit. in integr. erit tamen
in hoc iudicio aduertendum, quia ſi filius agat
de paterna hęreditate ſola, ſufficit filiationis pro
batio, ſiue concludēs, ſiue præſumpta, nec aliud
ab ipſo probandum eſt, etiam ſi reperiatur in te
ſtamento præteritus uel exhæredatus, & idem
eſt quando frater ageret ad hæreditatem fratris,
vel conſanguineus, conſanguinei, quia conſti-
to, quod ſit proximior, erit alendus: ſed ſi res ſit
inter alios neceſſe eſt edocere de bono iure com
petente ad illa bona, de quibus erit quæſtio, ut
dicam infra ſuo loco. Deuenio ad quartum re-
quiſitum, de quo in d. l. inſtituta, §. ſi de inofficio
ſo. ff. de inoff. teſtam. dicitur enim ibi placuiſſe
alimenta pupillo decernere propter inopiam,
29 & quod paupertas requiratur, imò † inopia, uo-
lunt omnes ſupracitati in princip. præcedentis
quæſtionis, & tenet Menoc. d. quęſtio. 35. num.
4. ver. concedimus quidem, & nu. 32. ubi tamē,
poſt Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 1. notab. am-
plia. 18. §. 39. num. 3. tenet quod ſola inopia non
ſufficiat, id quod voluit etiam Boſſ. in d. tit. de ali
men. pręſtan. vxo. nu. 1. circa fi. comprobaui ſu-
pra in regula. Rebuff. tamen in d. glo. 2. nu. 6. &
23. dicit aliquando Pariſienſem Senatum alimē
ta diuiti decreuiſſe, quia & ſi una ratio ceſſet pro
pter diuitias, non tamen ceſſat alia expenſarum,
& ſumptus, qui fiunt in proſequendo litem, &
pro ea obſeruantia poſſet conſiderari tex. in d. §.
de inofficioſo. ibi, propter inopiam &c. nam di-
30 ctio propter, † non denotat finalem cauſam, ſed
remotam & occaſionē, l. ſi propter, C. de com-
penſatio. Bar. & Bal. in l. 1. C. ſi ſeru. extero. Bald.
in l. ex arrali, num. 4. C. de actio. emp. tamen ue-
rior eſt opinio, quòd alimenta non debeantur
filio diuiti, l. extraneo, & l. ſequenti, ubi Bart. ff.
de uentre in poſſeſſ. mitten. l. fin. C. de ordine co
gnit. Abb. & alij in c. cū haberet, de eo qui dux.
in uxo. quam pollu. per adulter. & eſt regulare,
quod filio habenti unde ſe alat, pater non tene-
tur præſtare alimenta. confirmatur, quia hæc ali
menta debentur mero iudicis officio, ut dicam:
at nunquam debentur ei, qui habet aliunde,
31 quando ſolo iudicis officio † decernenda ſunt, l.
ſi quis a liberis. §. 1. uer. ſed ſi filius. ff. de lib. agno
ſcen. Bar. in l. libertus quas, §. 1. ff. de alim. & ci-
bar. leg. Doctores in l. de alimentis. C. de tran-
ſact. cum aliis aliquando allegandi.

Addo quod ubi filius eſt diues, ceſſat æquitas
propter quam decernuntur alimenta: & ceſſat ra
tio ſolita conſiderari, & ſubeſt timor, ne ob ino-
piam deſerat proſequutionem rerum ſuarum, &
cedat iuri modico recepto. & quod ceſſet diſpo-
ſitio dicti §. de inofficioſo, quando filius eſt di-
ues, ponam ſuo loco, dum tractabo de iuſtis cau
ſis denegandi alimenta. & licèt paupertas ſit cau
ſa remota, tamen cum ſine ea non aliter fuiſſet
32 facta illa prouiſio, ceſſante cauſa impulſiua, † ceſ
ſat diſpoſitio, ſecundum Bal. in l. & ſi poſt tres. ff.
ſi quis caut. Alex. ad Bar. in l. 2. §. fi. ff. de dona-
tio. Tiraquel. in tracta. ceſſan. cauſa, limit. 1. nu.
19. Nec dicatur quòd alimenta hoc caſu dantur
33 non ex † ſola miſeratione, ſed tamquam de bonis
proprijs illius, cui decernuntur, ſecundum Bal. in
l. fin. C. de ordine cognit. Lup. c. per ueſtras. 1.
not. ampl. 18. §. 39. in princ. atque ideo præſtan
da uidentur habenti aliunde: quia reſpondeo nō
dici uerè decerni de ſuis bonis, ſed de his, quæ
aliquo caſu poſſunt eſſe ſua, ut dicitur in d. l. 1. §.
ſed & ſi incertum. ff. de uentre in poſſ. mitten. cū
enim de ſtricto iure nihil debeat habere nunc,
ſed in futurum poſſit eſſe dominus, & ex æqui-
tate fame perire non debeat, eligitur media uia,
per quam neque admittatur ante tempus ad v-
ſum bonorum, neque interim excludatur, & hęc
opinio in filio certa eſt: an uero procedat in uxo
re litigante cum marito, dicam infra.

S V M M A R I V M.

5 *Filio pendente lite non debentur alimenta, quando agit ad reſcindendum renunciationem hæreditatis paterna a ſe factam.*
2 *Renunciantibus iura ſua non datur regreſſus.*
3 *Pretium ſuccedit loco rei.*
4 *Inſtrumentum habet pro ſe tres præſumptiones.*
5 *Filio non dantur alimenta lite pendente, quando tale quid obijcitur quod excluderet etiam filium.*

6 *Renun-*

6 *Renunciantibus iura ſua datur regreſſus aliquando ex cauſa.*
7 *Impedimentum non præſtat, quod de iure effectum non ſortitur.*

Quæſtio CXIII.

SI filius vendidit, uel renunciauit alicui
paternam hæreditatem, & petat con-
tractum reſcindi, an interim ſit alen-
dus a fratre uel alio, cui uendidit, uel renũciauit?
1 Io. Gallus in deciſ. parlam. Pariſ. † quæſtio. 222.
dicit non eſſe prouidendum illi de alimentis,
quia remittentibus iura ſua non datur regreſſus,
2 † l. quęritur. §. ſi uenditor. ff. de ędil. edic. c. quam
periculoſum. 7. quæſtio. 1. pretium autem ſucce
3 dit loco † rei. l. Labeo. ff. de uerbo. ſignifi. & qui
utitur pretio, uidetur rem habere, l. quia. ff. de vſu
fr. per quas rationes ita tenet Rebuff. d. artic. 1.
glo. 2. nu. 26. ubi addit Aufre. ſequitur Duen. d.
reg. 365. limit. 4. Simon, d. interpret. 2. dubit. 2.
in prin. nu. 23. Ludou. Molin. d. cap. 16. nu. 45.
Menoc. d. quæſt. 35. nu. 27. vbi addit quod talis
videtur extra poſſeſſionem filiationis, quando
vendidit hæreditatem, & habet contra ſe pręſum
ptionem, quæ inſurgit a renunciatione, quod
ſcilicet ſit vera, ualida, & iuſta uti dicimus de in-
4 ſtrumento, pro † quo ſtant tres præſumptiones,
Bal. in conſ. 437. nu. 5. uol. 5. cum alijs citatis a
Domino Becio in conſ. 52. nu. 3. & ſeq. quorum
ſententia poteſt eſſe vera, quando filius innite-
retur ſoli filiationi: quandoquidem tunc mili-
tat ratio legis, qui de inofficioſo. ff. de inoff. te-
ſtam. quod ſcilicet etiam ſi filius ſit, non poteſt
hęreditatem conſequi ſtante venditione, uel re-
nunciatione, per quam excluditur a petitione,
ex quo uendens facit ſe alienum a re uendita, &
contra filiationem obſtat renunciatio, quæ ar-
guit filium nullum habere ius in paterna hæredi
tate: & certum eſt quod noſtra concluſio proce-
dit, quando nihil aliud obijcitur, præter quod
non eſt filius, & ſi aliud obijcitur quod etiam fi-
5 lium poſſit excludere, † tunc non decernũtur ali-
menta, puta quando dicitur quòd habet aliun-
de, quod eſt ingratus, & ſimilia, ita declarat Hie-
ron. Gabriel. d. conſ. 25. nu. 14. & ſequenti. uerũ
vbi pręter filiationem allegaret filius, & ſumma-
riè probaret, uel ſaltem ſemiplenè, ſecundum ſu-
pradicta ſe lęſum in ea uenditione, uel iuſtifica-
ret cauſam reſciſſionis quam deduxit, crederem
eo quoque caſu alimenta deberi, ſi apparenter
conſtat de bono iure filii agentis, & non habet
aliunde: quia ut ſuo loco dicemus, debentur ali-
menta cuicunque agenti ẽt priuato, concurrẽti
bus prædictis. & rationes allegatæ in contrariũ
non impediunt hanc prouiſionem: nam, & ſi re-
gulariter regreſſus non detur remittentibus iura
ſua, tamen hoc fallit in multis caſibus, præcipue
6 † quando ſubeſſet enormiſſima lęſio, l. 2. C. de re-
ſcind. uend. vel qñ ſubeſſet dolus, & multis aliis
caſibus. quandocunque ergo poſſet filius recu-
perare bona ſi obtineret in cauſa principali, de-
bet item illis in caſibus conſequi alimenta lite
pendẽte, ſi probat ſemiplenè ius ſuum, quia ea-
dem militat ratio. at ſi peteret bona paterna oc-
cupata a tertio ſine ſuo facto, quia renunciatio
7 quæ poteſt reſcindi, nõ impedit † prouiſionem,
c. non pręſtat, de reg. iur. in 6. dum uerò dicitur
quod pretium loco rei ſuccedit, eſt uerum: ſed
ubi pretium non extat, tunc non minus decernũ
tur alimenta, & idem eſt quando pretium non
reſpõdet iuſto rei ualori, & procederet id multo
magis, quando renunciatio eſſet gratuita, uel fa-
cta modico recepto. proinde Senatus Montiſ-
ferrati in quadam cauſa inter fratres Albenſes,
iudicanit eſſe certum quid dandum pro alimen-
tis, & impenſa litis actori qui impugnabat ceſ-
ſionem bonorum fratri factam tamquam foret
læſus ultra dimidiam, & inductus dolo ad ce-
dendum.

SVMMARIVM.

1 *Filio adoptiuo non dantur alimenta pendente lite ſuper hæreditate patris adoptantis.*
2 *Adoptiuus uenit appellatione filij, quando uerba nõ poſſunt in alio uerificari.*
3 *Adoptiuus æquiparatur legitimo & naturali.*
4 *Filius adoptiuus alendus eſt a patre, ſicut naturalis.*

Quæſtio CXIIII.

QVID in filio adoptiuo, num ei decer
nantur alimenta, quando agit ad hæ-
reditatem adoptantis. & Rebuff. in d.
tomo 1. de ſenten. prouiſio. artic. 1. glo. 2. nume.
1 27. dicit, † non eſſe locum diſpoſitioni dicti §. ſi
de inofficioſo, quia in hac materia, appellatione
filiorum non ueniunt adoptiui, l. fideicommiſ-
ſum. ff. de cond. & dem. c. in præſentia, de proba-
2 tio. ubi Doctores, & tunc ſolum adoptiui † ue-
niunt, quando diſpoſitio in aliis non poteſt ue-
rificari, glo. Bal. & alii in l. ſi quis poſthumos, in
princ. ff. de lib. & poſthum. Duen. d. reg. 365. li-
mitat. 5. Simon, d. interpret. 2. dubit. 2. in princ.
nu. 24. Menoc. d. quæſtio. 35. nume. 24. ubi ma-
gis attingendo huius quæſtionis medullam quã
fecerint ſupracitati, dicit ueram rationẽ eſſe quia
adoptiuo non debentur alimenta a patre. ego
contrariam amplector opinionem, quod adopti
uo non minus ſint decernenda alimenta quàm
3 filio naturali, non tam quod † æquiparetur le-
gitimis, & naturalibus, ut per multas deciſiones
concludit Tiraquel. in l. ſi unquam, in uer. ſuſce-
perit liberos, nume. 19. & 20. C. de reuocan. do-
nat. quàm duplici alia ratione. Prima eſt, quod
4 filium adoptiuum pater alit † ſicut naturalem, ſe
cundum Azon. Placent. glo. Specul. Ioan. And.
Bal. Barbat. & Lambertin. quos citaui in princ.
huius tituli, in quæſtione, an pater adoptiuus
alat filium. quæ ſententia plures, & grauiores
habet authores. Secunda eſt quod alimenta de-
cernuntur cuiuis priuato, uel pauperi agenti ad
bona

bona magni ualoris, quæ prætendat ſua, vti explicabo paulo infra: non ergo prouiſio denegari debet adoptiuo, quæ conceditur cuiuis etiam extraneo: negabit enim nemo, quin maius vinculum filio intercedat cum patre adoptiuo, quàm cum extraneo: & per ſecundam hanc rationem infero quòd decernenda ſunt alimenta etiam ſi illam probemus ſenteutiam, quod pater adoptiuus non teneatur alere filium.

S V M M A R I V M.

1 *Spurio ſeu naturali filio non debetur hæreditas, aut legitima.*
2 *Spurio alimenta non debentur pendente lite ſuper bonis paternis, contra tamen vide ibi.*
3 *Naturalis non differt a legitimo quoad alimenta.*
4 *Spurio agenti ad id, quod ex teſtamento patris relictum eſt, debentur interim alimenta.*
5 *Naturali agenti ad portionem ſibi ab inteſtato delatam, debentur interim alimenta.*
6 *Naturalis, quibus in caſibus ſuccedere poſsit ex teſtamento vel ab inteſtato.*
7 *Naturalis facto teſtamento habetur pro extraneo.*
8 *Naturalis non eſt a patre nominandus in teſtamento.*
9 *Naturalis non rumpit teſtamentum, ſi prætereatur.*
10 *Inſtrumentum non facit rem liquidam, quando ei aliquid obijcitur.*
11 *Compromiſſum fieri ex forma ſtatuti quando ſuper contentis in inſtrumento controuertitur.*
12 *Reſtitutio in integrum, an petatur per calumniam, ſtatur arbitrio iudicis.*
13 *Cauſa iuſta litigandi æſtimatur arbitrio iudicis.*
14 *Exceptio dubia non releuat.*
15 *Naturalis, qui agit tamquam legitimus, & naturalis, eſt interim alendus.*

Quæſtio CXV.

NATVRALI vel ſpurio, an ſint decernanda alimenta in bonis patris, ad quæ agit: videtur quod non, quia eis
1 neque hęreditas † debetur, neque legitima, l. per totum. C. de natur. liber. Bar. in l. fi. C. de liber.
2 alen. & hanc ſententiam tenuit † Socin. iun. in conſil. 3. columna prima, volum. tertio, Rebuff. tomo primo, de ſent. prouiſ. artic. 1. glo. 2. num. 30. ubi excipit caſum, quando pater ei reliquiſſet alimenta, quia tunc debentur, ſecundum cap. cum haberet, cum ibi nota. de eo qui dux. in vx. quam pollu. per adulter. idem voluit Hieron. Gabr. conſ. 25. numero nono, & decimo, Simon de Pret. lib. quinto, interpret. ſecunda. dubit. ſecunda, in principio, numero 25. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens, nume. 63. ff. de libe. agnoſ. vbi vult dari eiuſmodi prouiſionem ſolũ, quando ſpurio relicta ſunt a patre alimenta, dũ ſpurius ad ea agit: ſed contraria pars magis de iure procedit, nam ſpurio ſeu naturali alimenta debentur inſpecta iuris canonici diſpoſitione, quæ in vtroque foro attenditur, ut dixi ſupra in hoc eodem titulo, & probatur d. cap. cum haberet, ideo iuſte petet prouiſionem, ita Duen. in dicta reg. 365. nume. 6. limita. 6. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. cap. 16. nume. 32. Decian. in cõſi. 66. nume. 6. volum. 2. cum quibus tranſit Menoc. in tracta. præſumpt, lib. primo, quæſtio. 35. nume. 13. quæ ſententia verificari poteſt non ſolum, quando peteret alimenta a patre relicta, ut Rebuff. & Cordub. voluerunt, ſed etiam quando peteret alimenta ex ſola iuris canonici diſpoſitione: quia dum diſceptatur, an debeantur, præſtabitur prouiſio, conſtito ſemiplene quod ſit filius: quia vt diximus in filio legitimo eo ipſo quod conſtat eſſe filium, fundata eſt eius intẽtio ad conſequendum alimenta, & ſupra in filio legitimo diximus alendum eſſe, dum a patre petit alimenta. ergo idem erit in filio naturali, quia
3 quoad alimenta † non differt a legitimo ſecundum Paleot. in tracta. de noth. & ſpur. capit. 48. numero tertio. Similiter ſi naturalis peteret vel inſtitutionem de ſe factam, vel legata relicta in caſibus, quibus pater eis poteſt relinquere, & in
4 ſtituere, tali caſu interim eſſet alẽdus † eo modo, quo aleretur legitimus petens bona paterna, & hoc admittunt, Rebuff. & Cordub. dum dicunt, quod debentur alimenta quando petit ex teſtamento patris: non enim refert quòd in teſtamento relicta ſint alimenta, uel quid aliud quod habet eius loco ſuccedere: vbi enim aliquid ſimpliciter relinquitur filio naturali, ſuſtinetur tamquã relictum pro alimentis, vt dixi ſupra. Idem eſt quando naturalis peteret portionem bonorum
5 ſibi delatam † ab inteſtato in caſibus, quibus uocatur ad patris inteſtati ſucceſſionem, nam tunc pendente lite aſſequitur alimenta, ſicuti ea ſunt pręſtanda filio legitimo, qui petit ab inteſtato patris hæreditatem, ultra quod dictũ eſt hoc non eſſe ſpeciale in filio, ſed procedere in quocũque alio. quibus autem caſibus, ab inteſtato, uel
6 ex teſtamento capiat † naturalis, uideri poteſt apud Paleot. in dicto tracta. de noth. & ſpur. cap. 38. per totum, Didac. de ſucceſſ. ab inteſta. in fi. opinio autem Rebuff. & aliorum citatorum in principio huius quæſtionis, poſſet procedere quando pater naturalis condidiſſet teſtamentũ: eo enim facto naturalis quoad hæreditatem ha-
7 betur pro extraneo, ſicuti † ſi eſſet legitimus & naturalis. l. qui de inofficioſo. ff. de inoff. teſtam. Hieron. Gabriel. d. conſi. 25. nume. 9. ubi numero decimo, dicit, procedere etiam ſi filius aliqua opponeret cõtra teſtamẽtũ, quia cũ haberet cõtra ſe pręſumptionẽ ex teſtõ inſurgentem, repellitur ab alimentis, ab allegat Ruin. & Crau. qui nihil dicunt, id quod confirmatur, quia non
8 tenetur patre de naturalibus † in teſtamento mẽtionem facere, l. fi. C. de natur. lib. nec præteriti
9 rumpunt † teſtamentum, glo. in l. 1. in uer. naturalis. ff. de contratab. ubi etiam Bar. Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. ſuſceperit liberos, nume. 47. C. de reuoc. donat. Paleot. in dicto tracta. numero ſeptimo, ſed etiam condito teſtamento ſi naturalis ageret ad alimenta, fieri debet prouiſio ſtatim

ubi

vbi ſummariè apparet eum eſſe filium, Imò idẽ
dico quando ageret ab inteſtato, & contra teſta
mentum opponeret inualiditatem, & allegaret
talia, quæ apparenter teſtamentum deſtruerent;
tunc enim cenſerem interim alimenta eſſe decer
nenda, quia præſumptio ualiditatis teſtamenti
dormit, & obſcuratur, quando contra illud alle-
gantur talia, quæ apparenter concludunt, quan
10 doquidem inſtrumentum non facit † rem liqui-
dam, quando opponitur aliquid, Imola in l. 1, in
principio, colum. 1. in fi. uer, qualiter autem,
ff. de oper. noui nunt. & ibi Iaſ. nume. 10. Ruin,
nu. 4. Horman. nu. 38. Ruin, in conſ. 266. nu. 3.
& 4. uol. 2. Dec. conſ. 474. nu. 3. Rom. in conſi,
128. nume, 13. uol. 4. Crot. in conſi, 137. nume,
9. D. Becius in conſ. 52. num. 91. & ſequentibus,
hinc eſt quod & ſi ſtatutum de compromiſſis, nõ
habeat locum, quando una partium habet pro
ſe inſtrumentum, tamen fallit quando ſuper in-
11 ſtrumento, uel contentis in eo † controuertitur,
adeo quod reuocatur in dubium, ut per multa
probat Socin. in conſ. 4. vol. 1. vbi tenet eſſe locũ
ſtatuto, Blanc. in tract. de compromiſſ. quæſt. 4.
princip. tit. de quib, cau. poſſ, uel debe. fieri com
prom. nu. 5. & dixi latè in conſ. 252. per totum.
ubi contra Afflict. in deciſ, 63. defendo exceptio-
nem peremptoriam oppoſitam in vim dilatoriæ
eſſe reſeruandam ad finem litis, quantũuis pro-
bata ſit in continenti, ſi reus contra illam proba-
tionem replicat aliqua, quæ requirunt altiorem
indaginem: bene fateor quod hoc caſu debet iu-
dex oculatè procedere, ne fortè per calumniam
actor replicet contra inſtrumentum teſtamenti,
quia detecta calumnia res eſt clara: ea uero ceſ-
ſante, danda ſunt alimenta. committitur autem
iudicis arbitrio cognitio, an interueniat calum-
12 nia, ut de reſtitutione † in integrum, ut per Bald.
ad Specul. in tit. de reſtit. in integr. §. ultimo ui-
dẽdum, col, fin. & Bal, in l. 1. C, de aduo. diu. iud,
dicit iudicis arbitrio cõmitti, quando hẽat quis
13 iuſtam † cauſam litigandi, & non poſſit dici ca-
lumniator, ſequuntur Alexan. Iaſ. & alij citati a
Menoc. de arbitr. iudic. caſu 177. num. 1. & ſeq.
Hęc uera ſunt, quando ageret quis tamquam na
turalis, ſed ſi diceret ſe legitimum & naturalem,
hæres uerò illum aſſereret ſpurium uel natura-
lem, & allegaret teſtamentum, quod actor repli-
cando diceret nullum propter præteritionem,
tunc eſſet alendus, quia ſiue legitimus ſit, ſiue na
turalis, ei utroque caſu debentur alimenta ex di
ſpoſitione iuris canonici, quod ſeruatur utro-
que in foro, c, cũ haberet, de eo qui dux. in uxo,
14 quam pollu. per adulter. & excepti o † dubia non
releuat, l. non hoc, vbi Iaſ. in 4. limitat. C. vnde le
15 git. ita † voluit glo. fi. in l. fin. C. de alen. liber. ubi
cum ſequitur Bar. Hieron. Gabriel. d. cõſ. a 5. nu,
12. & ſeq. vbi tamen dicit aliud eſſe quando mul
ta eſſent in contrariũ, in quo tamen uidebis quæ
dixi ſupra, & ponam infra ſuis locis.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas poſt aditionem deſinit eſſe hæreditas patris.*

2 *Fratri agenti contra fratrem iudicio communi diuidundo, uel familiæ erciſcundæ, prouidendum interim eſt.*

3 *Fratri dum agit ad alimenta teſtamento patris relicta prouidendum eſt de alimentis.*

4 *Fratri petenti alimenta uel militiam a primogenito dantur interim alimenta.*

5 *Fratri agenti ad bona, quæ prætendit communia, debentur interim alimenta.*

Quæſtio CXVI.

DIxi, filium agentem ad paternam hæ
reditatem, alendum eſſe lite pẽdente;
tu tamẽ ſcis quòd poſt aditionem deſi
1 nit † eſſe paterna hæreditas, l. 1. §. ueteres, ubi Do-
ctores, præcipue Alex. ff. de acquir. poſſ. l. ſed ſi
plures, §. ſi filio. ff. de vulg. Ang. in conſ. 52. col,
fin. vbi infert ad filiam, cui debetur fratris hęre-
ditas, licet ſit ſtatuto excluſa a paterna ſucceſſio-
ne, & eum ſequitur Rom. in conſ. 40. Dec. in l.
hæreditas nihil aliud, in fine, & in l. quoties du-
plici, in fine, ff. de reg. iur. ubi alios citat. quid er-
go ſi frater agat contra fratrem familiæ erciſcũ-
dæ, uel communi diuidundo, an interim proui-
deri ſibi debeat de alimentis. per rationẽ, de qua
2 ſupra concludit † Rebuff. d. glo. 2. nume. 10. con-
cedendam eſſe prouiſionem, ſequitur Duen. d.
reg. 365. ampliar. 8. & hoc extenditur etiam, dũ
3 frater petit a fratre alimenta † in teſtamento pa-
tris relicta, ſecundum Alcia. in conſ. 449. & idem
quando peteret ea quæ iure debentur à primo-
4 geniro, † Ludou. Molin. d. tracta. de primogen.
Hiſpan. cap. 16. nu. 35. ſequitur in utroque arti-
culo, Menoc. in tracta. de præſump. lib. 1. quæſt.
35. nu. 17. & quando agit ad bona, quæ præten-
5 dit cõmunia, quod ſit alẽdus, † voluit Hoſtien,
de accuſat. §. 1. col. 2. uer, ideoq́ue regulari locu-
los, Lup. in cap. per ueſtras, 1. not. §. 39. nu. 2.

SVMMARIVM.

1 *Fratri uel conſanguineo petenti fratris hæreditatem non eſt prouidendum lite pendente.*

2 *Ratio extendit dictum.*

3 *Fratri agenti ad alimenta, ſicuti etiam ſorori agenti ad dotem, interim danda ſunt alimenta.*

Quæſtio CXVII.

DE filio & patre diximus, ſed nõ minus
dubium eſt in fratre, uel conſangui-
neo, qui fratris ſui, uel conſanguinei
1 petat hæreditatem: nam † hoc caſu non eſſe illi
prouidendum, tenuit Rebuff. in d. tomo 1. de ſen
ten. prouiſ. artic. 1. glo. 2. nu. 32, ubi tamen dicit
aliud eſſe, quando peteret ex teſtamento, idem
per omnia tenet Didac. d. cap. 6. pract. quæſtio.
cap. 5. uer. conſtat ſanè, Duen. d. reg. 365. limit,
6. Cæphal. in conſ. 127. num. 10. Boer. in deciſ.
324. nu. 4. Simon de Pretis, d. lib. 5, interpret, 2.
dubit,

dubit. 2. in princ. nu. 27. Menoc. d. tracta. de præſump. quæſtio. 35. nu. 17. ego non uideo quę ſit diuerſitatis ratio inter filium agentem ad paternam hæreditatem, & fratrem agentem ad hæreditatem fratris, uel alterius conſanguinei. at ſi dicatur quod fratri non ita debetur fratris hæreditas, ut filio debetur paterna, l. in ſuis. ff. de liber. & poſthum. vti dicunt Rebuff. Duen. & alij ſupraci tati: reſpondeo non per illam rationem decerni filio alimenta, dum agit ad hæreditatem patris, ſed quia non eſt iuſtum quòd per inopiam cogatur derelinquere ius ſuum, uel illud cedere modico recepto. Itẽ quia melius eſt aliquando facere impendia ſuperflua, quàm famæ nocere eius qui aliquo caſu futurus eſt dominus, d. l. 1. §. ſed & ſi incertum. ff. de uentre in poſſeſ. mitten. quæ rationes omnes ſicuti conueniunt fratri, & conſanguineo, ita in eis debet idem ius eſſe, l. illud, ff. ad leg. Aquil. Præterea quod dicimus hæreditatem patris eſſe magis debitam filio quàm fraternam fratri, procedit inſpecto naturali uinculo, non quia fortior ſit actio, quæ filio datur, quàm quæ fratri, quia inter actiones nihil magis eſt uel minus. & ſi conſideremus hæreditatem delatam, pari iure mouentur filius, & frater, imò & eadem experiũtur actione petitionis hæreditatis, quorum bonorum, uel etiam rei uendicatione: non uideo ergo quare filio prouidendum ſit, non fratri, uel alij ab inteſtato ſuccedenti. Rurſus ſi prouiſio fieri debet cuicunque pauperi litiganti, ut dicam infra: quanto magis concedenda erit conſanguineo. cum igitur ratio concedendi prouiſionem ſit generalis & conueniat etiam conſanguineo, debet ad eum extendi diſpoſitio d. §. ſi
2 de inofficioſo, quia† lex extenditur ad limites rationis, l. regula, §. fin. ubi Bar. & Bald. ff. de iur. & facti ignor. l. 2. §. ſi mater. ff. ad Trebellia. l. nomen debitoris, §. fin. ff. de leg. 3. inuenio tamen quòd Pet. Anton. Anguiſ. in conſ. 4. nu. 1. vol. 3. reſtringit textum prædictum ad eos, qui ex iuris diſpoſitione alendi ſunt de bonis, ad quæ agunt, & eum ſequitur Lancello. de attenta. par. 2. cap. 4. limit. 11. num. 31. hæc tamen opinio ſicuti eſt ſolitaria & ab antiquis non excogitata, ita minime placet. uidebimus enim infra in diſcurſu huius tituli multis prouideri, quibus tamen regulariter non debentur alimenta. Item dicunt Doctores filio eſſe decernenda alimenta, dum agit, non diſtinguũt an extet frater, vel alia perſona, quæ primo teneatur ad alimenta, cum tamen ut dixi, obligatio alendi non trãſeat ad hęredes niſi ſtante extrema egeſtate, ſecundum Bar. in d. l. ſi quis a liberis. §. itẽ reſcriptum. ff. de liber. agnoſ. Addo, quod Doctores non mouentur ad decernendum alimenta ea ratione quòd de iure ſint illi debita, ſed alijs rationibus, de quibus dixi ſupra, hac eadem quæſtione, quæ communes ſunt etiam ijs, quibus de iure alimenta non debẽtur. Conuincitur etiam prædicta reſtrictio ex textu in d. §. ſi de inofficioſo. vbi conſideratur ſolum inopia, & ſententia ante lata atque ob eas cauſas dicit alimenta deberi, non autem propter rationem naturalem. & ſtringo argumentum, ſi ratio naturalis ſufficit, ad quid mentionem facere de ſententia lata, cum non minus alendus ſit filius de iure ante ſententiam, quàm poſt? Prętere-
3 ea quando† frater agit ad alimenta, uel ſoror ad dotem, eſt interim prouidendum eis de alimentis, Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 17. nu. 35. prædicta ante concluſio multo minus procedere poſſet in fratre, qui ageret ad legitimã ſibi debitam in bonis fratris, qui inſtituit turpem perſonam ex diſpoſitione l. fratres, C. de inoff. teſtam. quia hoc caſu eadem omnino uidetur ratio, quę in filio petente legitimam, & infra in quęſ. incip. & quia ſupra probauimus alimenta generaliter actori eſſe præſtanda, cum agitur de omnibus bonis, vel cum agit quis ad bona, quę prætendit ſua.

S V M M A R I V M.

1 *Vxori accuſanti matrimonium tenetur interim maritus prouidere.*
2 *Iuuari nemo poteſt ex eo quod impugnauit.*
3 *Vxor dum agit ad repudiũ eo quod intra biennium non fuerit cognita, conſequitur alimenta interim a marito.*
4 *Vxor non habet interim alimenta, quando maritus illi agẽti obijcit unam ex cauſis, quibus poſsint denegari alimenta.*
5 *Vxori dantur alimenta pendente lite, an licuerit ſibi a uiro diuertere.*
6 *Vxor eſt alenda a uiro, donec diſputatur de ueritate matrimonij.*
7 *Vxor eſt alenda a marito, dum repetit ob mariti inopiam.*
8 *Vxor agens ad dotis reſtitutionem propter mariti mortem, interim debet ali.*
9 *Vidua dotem exiſtentem in bonis mobilibus exigit ſtatim non expectato anno.*
10 *Vidua quæ lapſo anno petit dotem conſiſtentem in pecunia, eſt interim alenda ab hæredibus mariti.*
11 *Vidua etiam ſi non conſtet de dote, eſt alenda dum dotem petit ſi non habeat aliunde.*
12 *Vxor non habens aliunde alenda eſt ab hæredibus uiri pendente iudicio ſuper dotis reſtitutione petita intra annum ſi dos eſt in immobilibus.*

Quæſtio CXVIII.

VXor aliquando accuſat matrimoniũ ex aliqua cauſa, quæritur, an interim ſit alenda, & an debeat habere ſumptum litis? Hoſtien. in tit. de accuſat. §. 1. incip. admittuntur omnes, colum. 2. uer. quid ergo ſi contingat, uult quod ſi non habet aliunde, mari-
1 tus† illi miniſtret. mouetur ex l. fin. C. de ord. cognitio. & ex d. §. ſi de inofficioſo. idem per eadem iura uoluit Specul. in tit. de inquiſitio. §. fi. nu. 3. ver. quid ſi matrimonium, Abb. in cap. ex parte, in fine, de accuſat. ubi etiam Barbat. in fi. Anan. nu. 3. in prin. Felin. col. fin. Aufre. ad deciſ. Toloſ. 88. in fine, Ioan. Lup. in d. cap. per ueſtras, in 1. notab. ampliat. 18. §. 39. numero 4.
de

de donatio. inter virum, & uxor. Boſs. in titu. de
alimen. præſtan. uxo. Rebuff. tomo primo, titu.
de ſenten. promiſ. in artic. 3. glo. 1. num. 20. Di-
dac. practic. quæſtio. cap. 6. nu. 5. verſi. quantum
ad primum, Benincaſ. in tracta. de paupert. in 7.
quęſt. princip. in 2. ſpecia. iudic. num. 2. & Boer.
in deciſ. 325. nu. 2. ubi ſequitur Hoſtien. & Spe-
cul. in locis prædictis, Cephal. in conſi. 127. nu.
6. Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſta. effec.
17. nu. 13. Lancello. in tracta. de attenta. in ſecun
da par. cap. 4. limitat. 11. nu. 19. Io. Bapt. Aſin.
in ſua praxi, §. 32. ampliat. 24. vbi tamen poſt
Anan. & Innocen. videtur limitare, vt non pro-
cedat in uxore indotata, de quo tamen diximus
ſupra in quæſtione, an maritus alat uxorem, Si-
mō de Pretis de interpret. ultim. uolunt. inter-
pret. 2, dubit. 2. in princ. nu. 17. lib. 5. Cordub.
in l. ſi quis a liberis. §. ſi uel parens, nu. 65. ff. de li-
ber. agnoſcē. Menoc. in tracta, præſumpt. q. 35.
nu. 18. ubi tamen dicit procedere, quādo aliqua
extat prǽſumptio pro uxore accuſante. ſed dic
ſufficientem eſſe præſumptionem, quando con-
ſtat de matrimonio: eo enim ipſo eſt fundata in-
tentio uxoris, quod ſi maritus dicat velle alere
in domo, & contendat uxor ſubeſſe cauſam ſol-
uendi matrimoniū, interim eſt alenda, nec omni
caſu grauamen ullum infertur marito: is enim
tenetur alere, ſi ualidum ſit matrimonium, ut
contendit. contra tamen uidetur, quia nullo iu-
re maritus tenetur uxorem alere, niſi propter
2 matrimonium: at quomodo debet uxor † com-
modum conſequi ex matrimonio quod impu-
gnat, c. ex eo, de reg. iur. in 6. Sed reſponderi po-
teſt, ꝙ hoc operatur figura matrimonij, & reli-
quiæ putatiui matrimonij, ſeu uerius præſum-
ptio, quæ ſtat pro matrimonio: & an hoc proce
dat, quando uxor habet aliunde, dicam ſuo loco,
& primam opinionē tenet Guido Papæ in quę-
ſtio. 439. nu. 3. ubi ait quod ſi maritus intra bien
nium non cognoſcant uxorē, eaq; de cauſa uxor
3 † petat repudiū, l. in cauſis, C. de repud. interim
erit alenda.

Prædicta tamen ex mente Cyni in l. 1. C. de
4 alen. liber. non procedunt, quando mulier † pete
ret alimenta, & opponeretur uiro cauſa aliqua
ex his, quibus ſolent denegari. eo enim caſu non
prouidetur uxori, ſequitur Capella Toloſ. de-
ciſ. 77. ſed hæc ſententia falſa eſt, quia etiam u-
xori degenti extra domum debentur alimenta,
dum pendet lis, an extra domum ſit alenda, nec
5 iuſte receſſerit, † atque ita uidi ordinatum ab ex-
cellentiſſimo hoc Senatu, cum uxor quædam no
bilis diuertiſſet ob ſæuitiam uiri, quam maxi-
mam allegabat, idem tenet Afflict. in deciſ. 10.
ubi loquitur in uxore, quę receſſit eo quòd ma-
ritus concubinam induxiſſet domum: & moue-
tur ſola ratione, quia conſtat de coniugio. an
uerò receſſus iuſtus fuerit, uel iniuſtus, eſt du-
bium facti, ideo eo pendente miniſtranda ſunt
alimenta, Ioan. Lup. d. §. 39. numero 5, in fi. ubi
idem dicit, quando maritus expuliſſet uxorem
ſub prætextu adulterij, allegat Oldra. ſic uelle,
ſequitur Rebuff. in d. artic. 3. glo. 1, num. 17. ubi
idem dicit ſi per zelotipiam, uel aliam cauſam
expulit, id quod tamen intelligit Lup. loco præ-
dicto, niſi notorium ſit adulterium, hoc etiam
voluit Afflict. in deciſ. 152. per totam. ubi for-
6 tius deberi alimēta uxori, dum litigatur † de ue-
ritate matrimonij, dummodo habeat pro ſe
primam ſententiam, uel præſumptionem ma-
trimonij: ſed ante eum hoc uoluit Specul. in ti-
tu. qui fil. ſint legit. §. 1. numero 32. ubi ſi mulier
petat alimenta a uiro, qui neget illam eſſe uxo-
rem, eſt interim alenda, & illam Afflic. deciſ. de-
cimā, ſequitur Ioan. Bapt. Aſin. Lancello. Simon
de Pretis, Cæphal. Benincaſ. Aſcan. & alij ſupra-
citati, & Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 46. nume-
ro quarto, Cordub. d. §. ſi uel parens, nume. 67.
7 Idem eſt, quando uxor ob mariti inopiam † repe
tit dotem, quia interim eſt alenda, ita Alber. in
l. ubi adhuc, colum. fin. uer. ſed cuius expenſis,
C. de iure dot. ex tex. in l. fi. C. de ord. cognitio.
ſequitur Ioan. Lup. d. §. 39. in principio, ubi ta-
men dicit quòd tex. in l. fin. non probat, quia lo-
quitur de alimentis præſtandis ex proprijs illius
bonis, cui eſt prouidendum. ſed forte Alber. te-
nuit quod hoc caſu alimenta ſint uxori præſtan-
da de fructibus dotis, non etiam de mariti patri-
monio, ideo allegauit l. fin. C. de ordine cogni-
tio. ſecundum Alber. ſequitur Rebuff. d. glo. 1.
articu. 3. nu. 15. ubi ait ſic fuiſſe iudicatum, & ma
iorem ſubeſſe rationem præſtandi alimenta uxo
ri, dum repetit dotem conſtante matrimonio
propter inopiam mariti, quam matrimonio ſo-
luto, Didac. d. cap. 6. nu. 5. ver. quantum ad pri-
mum, Lancello. d. limitat. 11. num. 25. vbi tamen
intelligit quando certa eſt dos uxoris, & ſubdit
ita fuiſſe iudicatum, Cordub. d. §. ſi uel parens,
nu. 68. ubi allegat Socin. & Felin. qui tamen hoc
non dicunt. ſed quidquid ſit, concluſio eſt vera:
conſtat enim de coniugio, & nihil opponi pōt,
quare non ſit alenda. quod ſi obijcitur quod ma-
ritum dilapidationis accuſat, reſpondebit ſe age
re ad communem utriuſque utilitatem, attento
quod fructus percipiendi ex dote reſtituta uel
collocata in loco tuto, deſeruire debent oneri-
bus matrimonij, ueluti ſupra declaraui.

Alimenta etiam ſunt uxori præſtanda, dum
ſoluto matrimonio per mortem uiri petit dotē
8 † ſibi reſtitui, cum donatione propter nuptias,
non dico intra annum luctus, quando dos conſi-
ſtit in pecunia, quia eo caſu an alimenta debean
tur, ſatis demonſtratum eſt in præcedentib. ſed
dico, quando dos eſt in bonis immobilib. & ſta-
tim uxor iure mortui agit ad illius reſtitutionē,
9 cum non teneatur expectare † lapſum. l. unica. §.
exactio, ubi gl. & Doctores, C. de rei uxor. actio.
ſi .n. tunc fiat: mora per hęredes mariti. puta qa
negent rem dotalem, & cauſa ſit perplexa, tūc iu
dex pręhabita ſummaria cognitione mandat ali
menta præſtari, ſecundum Rebuff. d. art. 3. glo. 1.
nu. 9. idem eſt, quando lapſo anno petit dotem
10 conſiſtentē in pecunia, & hęredes † mariti litiga-
re cogunt. interim ergo præſtabunt alimenta,
idem Rebuff. loco prędicto, num. 15. idem uoluit
Didac. d. c. 6. nu. 5. uer. quantum ad primū alle-

gat

tat not. in l. pen. ff. ut in poſſ. legat. & a Bart. in l. ſi neger. ff. de liber. agnoſ. Menoc. d. quæſt. 35. num. 18. & hanc partem tenent gl. Din. Bar. Bal. Ang. Imola. Roma. Caſtr. Alex. Iaſ. Afflict. Pariſ. Bald. nouel. Campeg. Crau. Didac. Plot. & alij, quos citaui in prima limitatio. in quæſtio. an ui duæ poſt annum luctus præſtanda ſint alimenta. & quando non haberet aliunde, crederem nõ fore expectandam aliam probationem quo ad decernendum alimenta, quia in loco præcitato diximus uiduam etiam indotatam alendam eſſe ab hæredibus uiri poſt annum luctus, ne in opprobrium ante acti matrimonij mendicare cogatur, propterea iſto caſu non attenditur exceptio

11 obiecta, quod non conſtet de dote, † cum ſiue dotem habeat, ſiue non, utroque caſu alenda ſit, per ea quæ in ſimili ponit Hieron. Gabriel. d. conſ. 25. nu. 12. facit, quia non eſt id expectandum, cuius euêtus nullum omnino pariturus eſt effectũ, & idem dico, quando dos cõſiſteret in bonis im-

12 mobilibus, quæ † uxor peteret intra annum.

SVMMARIVM.

1 *Agenti ad bona, quæ ſua prætendit præſtanda ſunt alimenta pendente lite, uide ibi latè.*

2 *Litiganti de omnibus bonis, uel maiori parte, reus tenetur prouidere pendente lite.*

Quæſtio CXIX.

ET quia ſupra multis in locis promiſimus dicere, an prouiſio fieri debeat ſoli filio, uel alij, cui de iure præſtanda ſint alimenta: iuſtũ eſt nunc quærere, nunquid ceſſante affinitate, uel alia ſanguinis ratione, teneatur conuentus alimẽta miniſtrare ei, qui agit ad bona, quæ prætẽdit quouis titulo ad

1 ſe ſpectare? Et generaliter ea deberi ante † omnes tradit Hoſtien. in tit. de accuſatio. §. 1. incip. admittũtur omnes, col. 2. uer. ideoque regulari, ubi ait ſęculari ſubueniẽdum eſſe, ſiue clericus, ſiue laicus ſit, quãdo agit ad bona communia, uel in quibus ius habere præſumitur. quibus uerbis oſtẽdit neceſſariam eſſe præſumptionem, de qua ſupra dixi ſępe agendo de prouiſione, quæ fit in fauorem filij, & mouetur Hoſtien. principaliter ex d. l. fin. C. de ord. cognit. ex d. l. fi inſtituta, §. ſi de inofficioſo. ff. de inoffi. teſtam. idem dicit Specul. in tit. de inquiſitio. §. fi. num. 2. uer. item ſęculari agenti. mouetur ex eiſdem iuribus, quibus Hoſtien. ita ut neceſſe ſit alterum ex eis mutuaſſe ab altero. & quamuis in utroque legatur ſęculari egenti, ego tamen lego ſęculari agenti. bene fateor quod ſubeſſe debet inopia, ut detur prouiſio, vt dicam ſuo loco, & dixi ſupra in quarto requiſito, & prędictam opinionẽ tenuit Ang. de Perigli. in l. uix certis. ff. de iudic. per d. l. fin. §. quod ſi ei. C. de ordine cognitio. Iac. de Puteo in l. inſulam. §. fructus. ff. ſoluto matrimo. quos citat, & ſequitur Guido Papæ decif. 561. Aret. in c. ſi qui teſtium, colum. 3. de teſtib. uerſ. ſecunda concluſio, & hanc dicit eſſe generalem cõcluſionẽ Io. Lup. in c. per ueſtras, in 1. notab. ampliat. 18. §. 39. col. 2. ver. ex qua lege infertur donatio. inter uir. & uxor. Similiter Alciat. in tracta. de præſumptio. reg. 3. præſump. 9. nu. 9. dicit hoc eſſe generaliter uerum, ubicũque litigat quis ſuper bonis, quę prætendit cõmunia, uel ad ſe pertinere, & habet pro ſe præſumptionem, Crau. in conſ. 164. nu. 1. ubi dicit locum habere pendẽte lite ſup hęreditate, vel oĩbus bonis actoris, Did. practic. quæſtio. c. 6. nu. 5. uer. ego uero quoad litis. ubi dicit quoad miniſtrãndum litis expẽſas eſſe generaliter uerum in eo qui litigat ſuper bonis cõmunibus, uel quæ prętendit ad ſe pertinere, & habere hanc ſententiam maximam ęquitatem etiam quo ad alimenta in quibuſcunq; ſuccedentibus ab inteſtato. & certè ſi eſt generaliter uera quoad ſumptum litis nõ debet aliter uideri quoad alimenta in quocunq; extraneo. quid enim prodeſt actori, q̃ miniſtrentur ſibi ſumptus litis, ſi ob defectum alimentorum cogatur abſtinere, & deſiſtere à proſequutione rei ſuarum? Addo q̃ inter ſumptũ litis ueniunt ſæpe alimenta, propterea etiam quoad alimenta noſtram approbat cõcluſionem Rebuff. in d. tomo 1. de ſenten. prouiſio. in pręfatio. nu. 117. hanc item cõcluſionem generaliter procedere in quocunque li-

2 tigante † de uniuerſa hæreditate, uel eius parte, firmat Cephal. in cõſ. 127. nu. 10. Io. Bapt. Aſin. in ſua praxi §. 32. ampliat. 29. Simon, d. lib. 5. interpret. 2. dubitat. 2. in prin. nu. 29. Ioſeph Lud. deciſ. Peruſ. 46. nu. 5. & faciunt, quę dicam infra, quæſtione proxima. nam in eiuſmodi quantũuis extraneis omnimoda militat ratio, quæ in filio, uel uxore, ut ſupra declaraui. & licet Guido Papæ. & Crau. loquantur indefinitè, tamen Io. Lup. Alcia. Didac. Rebuff. & alij intelligũt, quando pro actore præſumptio urget, & non aliter, ne ſit in facultate cuiuſuis improbi hominis inſtituendo calumnioſum iudicium extorquere per indebitam uexationem alimenta a bonæ fidei, & iuſto poſſeſſore.

SVMMARIVM.

1 *Actori pauperi pendente lite debentur expenſa a reo diuite.*

2 *Actori litiganti pendente debentur alimenta a reo locuplete.*

3 *Paupertas non ſufficit, ut actori prouideatur de expenſis lite pendente.*

4 *Pauperi non ita fauendum eſt, ut alteri fiat iniuria.*

5 *Priuilegiatis non eſt ita fauendum, ut perturbentur aliorum iura.*

6 *L. fi. C. de ordine cognitio. quomodo procedat.*

7 *Sententia præſumptio ſuſpenditur pendente appellatione.*

8 *Multa ſimul iuncta iuuant, quæ ſingula non proſunt.*

9 *Duo uincula ſtrictius ligant.*

10 *Alimenta ſunt plus fauorabilia, quã litis expenſa.*

11 *Iudex. Præſumitur pro iudice.*

12 *Sequeſtratio fructuum conceditur aliquando ei, qui obtinuit ſententiam pro ſe.*

13 *Appellatio in cauſa alimentorum non ſuſpendit ſententiam.*

14 *Actori pauperi non dantur a reo alimenta, quando agit actione perſonali, uel reali pro re particulari,*

15 *Actori pauperi fiſcus conuentus miniſtrat alimenta, & expenſas litis, quando agit ad hereditatem,*

16 *Pauperi litiganti patrocinatur aduocatus de publico conductus in Gallijs.*

17 *Fiſcus utitur iure priuato, ubi non reperitur in ſpecie priuilegiatus*

18 *Pauperibus agentibus miniſtrantur expenſæ a domino ciuitatis, qui ſindicatur.*

19 *Sindicatur quando iudex, tūc tenetur pauperibus miniſtrare expenſas.*

Quæſtio CXX.

EST quoque non leuis quęſtio, ſi reus
teneatur pauperi actori litiganti pro-
uidere, cum ipſe diues ſit. in qua Ang,
in conſ. 245. nume, 4. in fine, uer. præterea, quia
1 tenetur aduerſario, dicit† deberi expenſas per l.
fin. C. de ordine cognitio. l. ſi inſtituta. §. ſi de in-
officioſo. ff. de inoff. teſtam. l. fin. ff. de Carbon.
edicto. idem voluit Paris de Puteo in tracta. ſin-
dic. in uer. expenſæ, numero 2. folio mihi 124.
vbi allegat Specul. quem non inuenio hoc tenē-
tem in tit. de expen. in principio, ubi prout re-
fertur, dicit procedere ratione inopiæ, allegat
etiam Ang. in d. conſ. & in Authen. iusiurādum
quod pręſtat. ab his, in principio, qui dicit quòd
cauſę pauperum ſunt gratis, & ſine ſportularum
ſolutione agitandæ, & ita ſeruari in Delphina-
tu, atteſtatur Guido Papæ in quæſtio. 561. ubi
addit quòd de publico datur aduocatus miſera-
bilibus perſonis, ita quoque infert generaliter
Ioan. Lup. in d. ca. per veſtras, in 1. not. ampliat.
18. §. 39. colum. 2. uer. imò quod plus eſt, ubi ta
men declarat duobus modis, Didac. pract. quæ-
ſtio. cap. 6. nu. 5. ver. ego uero quoad litis expen
ſas. vbi dicit generaliter probari a multis, allegat
Specul. Aret. & Alciat. in locis relatis ſupra in
proxime præcedenti quæſtione, Neuiza. in ſil-
ua nuptiali, lib. 6. num. 32, & in conſ. 44. nume-
ro 14. & ubi quæ allegat Par. de Puteo, loco
prædicto, Boer. in deciſ. 303. nume. 4. Rebuff. in
conſtitut. regi. tomo 1. tit. de ſentent. prouiſio.
artic. tertio, gloſ. fin. numero primo, ubi tamen
nihil allegat, præter ſacram ſcripturam commen
dantem pauperes, ſed latius agit in præfatio. nu-
mero 117. ubi alios citat, Io. Bapt. Aſin. in praxi
iudicia. §. 32, ampliat. 30. qui allegat ſolū Ang.
& Boer. in locis pręddictis. Addo Lancello. in tra
cta. attentato. par. 2. capitulo quarto, limitat. 11.
num. 20. Simon de Preris in d. lib. 5. interpret. 2.
dubit. 2. in princ. nu. 28. ubi allegat etiam Crau.
d. conſilio 164. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis,
§. ſi uel parens, nu. 47. ff. de liber. agnoſcend. &
quamuis prædicti omnes loquantur de alimen-
tis, ſed de ſumptu litis, tamen eadem eſt fermè
alimentorum ratio, quia nihil prodeſt actori ha-
bere unde litem ſuſtineat, ſi non habet unde ſe
alat. Addo quod iura, vnde hæc concluſio de-
ducitur, loquuntur non minus de alimentis quā
de impendio litis, ut poteſt videri in tex. d. l. fin.
C. de ordine cognitio. ibi tantum litis ſumptus,
& alimoniæ homini miniſtrantur, & in d. §. ſi de
inofficioſo, dicitur, placuit interim propter ino-
piam pupilli alimenta pro modo facultatum,
2 &c. Et in ſpecie quòd etiā alimenta† miniſtren-
tur, ita tenuere Didac. & Simon in locis prędi-
ctis, & hoc uoluit Oldr. in conſ. 27. nu. 3. deciſ.
Peruſ. 46. num. 6.

In contrarium tamen faciunt quæ ſupra dixi-
mus in prima quæſtione, de hac materia: nam
3 paupertas ſola non eſt ſufficiens cauſa, † per quā
cogatur reus prouidere actori de alimentis, vt
probatur in l. Imperatoris. ff. de tutel. & ratio. di-
ſtrah. vbi Bal. expreſsè notat, & id explicat Ioan.
Lup. in d. §. 39. col. 2. dicens q̄ debitor non mi-
niſtrat expenſas creditori, Boſſ. in tit. de alimen.
præſtan. vxo. quod tex. in d. l. Imperatoris, clarè
probat quòd ſi ago contra debitorem vel poſſeſ-
ſorem diuitem, non mihi debentur expenſæ li-
tis, quamuis ſim pauper, & Boe. d. deciſ. 303. nu.
4. dicit ſe numquam uidiſſe ſeruari, ſequitur Me
noc. de arbitr. iudic. caſu 169. nu. 12. & nunquā
etiam uidiſſe ſim practica, teſtatur Simon d. nu.
28. & facit, quia pauperibus & eiuſmodi perſo-
4 nis miſerabilibus non eſt ita fauendum, ut† aliis
fiat iniuria, c. ex tenore, de foro competen. Hie-
ron. ad Ruſtic. li. 3. epiſto. 11. ubi ait, propter in-
iuſtitiam pauperem in iudicio non defendas. &
eſt regulare quod non ita tuēda ſunt iura priui
5 legiatorum, ut aliena† perturbentur, capitulo, no
lentes, de priuileg. in 6. latè Rebuff. d. glo. ulti-
ma, numero 37. & ad tex. in l. fi. C. de ordine co-
gnitio. reſpondet Bal. ibi, numero quarto, locū
habere, quia ibi bona erant ablata agenti, ideo
6 facilius prouidetur de illis bonis† tamquam de
proprio patrimonio, quam de alienis, ſequitur
Alber. ibi, Ioan. Lup. d. §. 39. numero 1. in princi
pio, Didac. d. capitulo 6. nume. 5. in princ. cum
quibus tranſit Cordub. d. §. ſi uel parens, nume-
ro 47. & 69. & videntur hæc procedere etiam
lata ſententia, nam illa præſumptio, quæ oritur
ex ſententia, tollitur, uel ſaltem ſuſpenditur pen
7 dente† appellatione, capitulo, paſtoralis, § pręte-
rea, de off. deleg. l. furti. §. 1. ff. de his, qui not. in
fam. Felyn. in rub. de appellat. numero primo.
Dec. in capitulo, quoniam contra, numero tri-
geſimotertio, de probation. Didac. practic. quę-
ſtio. capitulo vigeſimotertio, numero primo,
cum ſimilibus, Perſiſto tamen in prima ſenten-
tia per rationes ſupra allegatas: & non obſtat
quod ſola paupertas non ſit cauſa inducendi
hanc prouiſionem, quia verum hoc eſt: ſed quan
do paupertati accedit præſumptio quod ius fo-
ueat, tunc iuſta reputatur cauſa prouidendi,
8 quia quæ † non proſunt ſingula, multa iu-
uant, l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, uel

alieni

9 alieni iur.& duo funiculi ſtrictius † ligant, ca.1.
de treg.& pace,cum aliis, quos citaui in conſ.31.
nu.6.& hoc probatur in d.§.ſi de inofficioſo,ubi
ſententia fauorabilis iuncta inopia pupilli præ-
bet iuſtam cauſam decernẽdi alimenta. ergo idẽ
erit,quando cum paupertate concurrit præſum
ptio iuſtitiæ ex parte actoris, per ea, quę dixi in
tertio requiſito,& declarat Io. Lup. d.§.39.col.
2.ver.intellige,quãdo haberet. ubi dicit opinio
nem Parid.de Puteo in loco ſupra allegato pro-
cedere, quando actor pro ſe hẽt præſumptionẽ
iuſtitiæ, alias non.ita quoque reſoluit Boſſ. in d.
tit.de alimen.pręſtan.uxo.nu.2.ubi poſtquã cõ-
ſtituit regulam negatiuam,limitat cum Bar. nõ
procedere eam , quando pro agente adeſt præ-
ſumptio,quod foueat ius,& ita procedit l. Impe
ratoris,ſupra citata.nec mouet ſolutio Baldi ad
l.fin.quia reſpondeo quod eadem ſubeſt ratio,
quando bona non fuere ablata agenti,ſed cõſtat
de bono illius iure præſumptiuo. nã tũc alimen-
ta decernuntur tãquam de proprio patrimonio.
& non refert quod ea nunquam poſſederit,quia
præſens ſtatus ille eſt , qui attenditur, non au-
tem qui alias fuit,ut dicimus de ultima conſuetu
dine, quæ eſt ſeruanda, non prima. Nõ uidemus
in §.ſi de inofficioſo,decerni alimenta,licèt non
agatur de bonis ablatis,ſicuti & in c.ex parte, de
accuſatio.dicernuntur expenſæ litis nullo habi-
to reſpectu,an bona fuerint alias ſua, & in d.l.1.
§.ſed & ſi incertum.ff. de uentre in poſſ. mitten.
conſideratur id quod contingere poſſet,ideo di-
citur melius eſſe ſuperflua facere impendia, quã
alimenta illi negare, qui aliquo caſu futurus
eſt dominus.

Non etiam obſtat ꝙ Doctores pro mea opi-
nione citati loquantur de expenſis litis: quia cũ
alimẽta longe ſint fauorabiliora,quã litis expẽ-
ſa,ſi hoc uolunt in expenſa litis, multo magis lo
cum habebit ea deciſio in alimentis, & quod fa-
10 uorabiliora † ſint alimenta, probat in propoſi-
to Nicol. de Neapo. in d. l.Imperatoris. ubi re-
ſoluit diſpoſitionem §. ſi de inofficioſo, proce-
dere fauore alimentorum.

Non denique obſtat quod effectus ſententiæ
per appellationem ſuſpendatur, ſi non tollitur:
quia reſpondeo quod etſi appellatio impediat,
ne ſententia omnimodum ſuum ſortiatur effe-
ctum,non tollit in totum, neque ſuſpendit om-
nes effectus ſententiæ, & ideo non obſtante ap-
11 pellatione adhuc pro iudice † pręſumitur, ſecun
dum Imol. in c.in præſentia, de renunciat. Dec.
in c.quoniam contra,nu.33.de probatio.ubi al-
legat Bald.Caſtr. & alios, Alciat. in tracta.præ-
ſump. reg.3. præſump.9. bene fateor quòd iſta
præſumptio non eſt ita urgens, ac ſi non eſſet ap
12 pellatum. aliquando etiam operatur quod † ſe-
queſtrantur fructus,ut in cle.1.de ſequeſtr.poſſ.
ubi alij recitantur effectus ſententiæ, & ſi in alijs
cauſis multum operatur ſententia,nõ minus ope
rari debet in cauſa alimentorum, ideo uidemus
13 quod appellatio† non ſuſpendit exequutionem
ſententiæ latæ in cauſa alimentorum, ſecundum
Bal.in l.1.ff. ſoluto matr. Par.de Puteo in d.tra-
cta.ſindic.in uer.expenſæ, nu.2.folio mihi 124.
Bal.nouel.in tracta.dotis, par. 9. ſpecia.7. in fi.
Io.Lup. in d.§.39. col.2. in fine, Ripa in l.2.nu.
4.ff.de re iudic.ubi allegat . . . & Fel.in d.c.ſi qui
teſtium,Specul.in d.titu.de inquiſi.§.ſi.ver.por
rò, & dicit fauore paupertatis, & alimentorum
inductũ, ne ſentẽtiæ exequutio ſuſpendatur per
appellationem,Benincaſ.in tracta.pauper.quę-
ſtio.7.in 4.ſpecia. iudic. nu.7. ubi quod pauper
pendente appellatione alendus eſt de bonis ſibi
per eam ſententiam adiudicatis.non ergo debet
mirum uideri, quod appellatio non impediat
prouiſionem,de qua nunc agimus.

Hęc uerò quæ diximus de paupere,procedſit
quando peteret,vel uniuerſam hæreditatem,uel
maiorem partem, ſecus ſi perſonali actione expe
14 riretur pro † aliquo ſuo credito, vel pro aliqua
re ſingulari, quam prætendat ſuam, ut declarat
Io.Lup. d.§.39.col.2.in fi.

Ampliatur autem principalis noſtra conclu-
ſio,ut procedat etiam ſi litem pauper haberet cũ
fiſco,quia is nihilominus tenetur ſibi prouidere,
15 † argumento l.1.§.quod fiſcus. ff. de Carbo.edi
cto,per quem text. ita dixit Paris de Puteo,in d.
uer.expenſę,col.2.hinc dixit Bal.in l.magis pu-
to.§.in primis,ff.de reb.cor.deductam fuiſſe pra
cticã,quæ ſeruatur in Gallijs,ut pauperi litigan-
16 ti † detur aduocatus ſumptibus Regis cõductus,
Io.Lup.in d.§.39.col.2.in fi.Boer.in deciſ.303.
nu.4.uer.& idem in fiſco,Io.Bapt.Aſin. in pra-
xi iudic.d.§.32,ampliat.31.Iacobin.in l. uix cer
tis.in fi.ff.de iudic.Rebuff.d.præfatio.num.118.
17 fiſcus enim ubi nõ apparet † de ſingulari aliquo
priuilegio,ſibi conceſſo,uti debet iure priuati.

Et Paris de Puteo loco prædicto, col.1. am-
18 pliat, procedere etiam in domino† ciuitatis,qui
ubi ſindicatur a ſuperiore, tenetur pauperibus
querelas porrigentibus miniſtrare expenſas,hoc
19 etiam in iudice † ſindicato intelligit Ioan. Lup.
loco prædicto,

SVMMARIVM.

1 *Monacho accuſanti abbatem miniſtrãtur interim expenſa à monaſterio.*
2 *Monacho litiganti debentur a monaſterio expenſa, non ſolum pro ſuſtinenda,ſed etiam pro exequenda lite.*
3 *Monacho agenti cõtra abbatem ad propriam utilitatem non miniſtrantur interim expenſa a monaſterio.*
4 *Argumentum a ſeruo ad monachum, eſt regulariter ualidum.*
5 *Monachus non poteſt accuſare abbatem ſine licentia,aliàs non conſequitur prouiſionẽ pendẽte lite.*
6 *Monachus dicitur mortuus mundo.*
7 *Monachus caret arbitrio.*
8 *Monachus non poteſt quemquam accuſare, præter abbatem proprium.*
9 *Monacho agenti ad propriã utilitatẽ, ſi eſt pauper, & agat principaliter ad alimẽta,prouidendũ eſt.*
10 *Canonico regulari litiganti contra ſuum ſuperiorem prouidendum eſt a monaſterio.*

11 *Subdito cuicunque agenti contra prælatum ſuum prouidetur medio tempore.*

12 *Clerico agenti ad utilitatem eccleſiæ prouidetur ab eccleſia.*

13 *Præmium, cui debetur, ei non eſt dandum diſpendium.*

14 *Clericus qui aliquid de proprio impendit ad utilitatem eccleſiæ, illud repetit.*

15 *Clericus ſecularis accuſas aliquem ad utilitatem eccleſiæ, non conſequitur ab ea ſumptus.*

16 *Monachus alium accuſans, quàm abbatem, non conſequitur ab eccleſia expenſas, & alimenta, niſi id faciat ad eccleſiæ utilitatem.*

17 *Vtile negotium dicitur, quando bene ſucceſsit.*

18 *Negotium inutiliter dicitur geſtum, quando gerẽs ſuccubuit.*

19 *Principium attenditur in iudicando, ſi eſt utile.*

20 *Gerens aliena negotia non petit expenſam antequã fecerit, ſed factum repetit.*

21 *Procurator repetit impenſam, quam pro domino fecit cum mandato, ſiue utilis ſit, ſiue non.*

Quæſtio CXXI.

MONACHVS, qui accuſat Abbatem
1 ſuum, interim eſt alẽdus† de bonis mo
naſterii, ſi proprium non habet, cap. ex
parte, de accuſatio. 17. quæſt. ultima, §. fin. gl. in
l. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo, in uer. decerni. ff.
de inofficio. teſtam. in l. fin. in uer. ſumptus. C. de
ordine cognitio. Archid. in cap. cum paſtoralis.
2. quęſtio. 7. in c. quamquam, diſtinct. 23. Specul.
in tit. de inquiſitio. §. fin. in prin. Rota in de-
ciſ. 619. in antiq. & deciſ. 335. in nouis, Bal. in l.
etiam, numero 3. C. mand. & in l. Imperatoris.
ff. de tute. & ration. diſtrah. hoc idem uoluerunt
Bart. Ang. & alii in d. §. ſi de inofficioſo, ubi di-
cunt notandum, Anan. in d. capitulo, ex parte,
numero tertio, verſi. nota caſum, ubi dicit dari
tunc actionẽ monacho aduerſus Abbatem pro
alimentis, ſequitur ibi Felyn. Afflict. in deciſ. 10.
numero 2. & dicit Alberic. in l. fin. C. de ordine
cognitio. quod ita ſeruari uidit in Romana cu-
ria, idem ait in d. §. ſi de inofficioſo, numero 2.
Ioan. Lup. in d. capitulo, per ueſtras, in primo no
tab. ampliat. 18. §. 39. numero 2. de donat. inter
2 vir. & vxo. ubi dicit expenſas deberi† non ſolum
pro ſuſtinenda, ſed etiam pro exequenda lite,
Barbat. in d. c. ex parte, Aufre. ad Capell. Toloſ.
quæſtio. 88. Iac. de Are. Ang. & Caſtr. in l. uix
certis. ff. de iudic. Rebuff. in conſtitut. reg. tomo
primo, tit. de ſenten. prouiſio. in præfatio. nume
ro 103. Cæphal. in conſilio 127. numero 9. Be-
nincaſ. in tracta. de pauper. in 7. quæſtio. prin-
cip. in 2. ſpecia. iudic. numero 4. Io. Bapt. Aſin.
in ſua praxi iudic. §. 32. ampliat. 26. vbi in fine di
cit rationem eſſe, quia cum nihil habeat lite pen
dente fame periret, ideo ſubueniendum eſt eis
de alimentis & ſumptib. litis, Lancello. in tracta.
de attenta, par. 2. c. 4. limitat. 11. nu. 20. ubi nu.
28. ampliat etiam, quando monachi electi eſſent
inter ſe diſcordes, & addit ſic fuiſſe iudicatũ, &
nu. 30. declarat procedere ſolum, quando eſſet
in poſſeſſione monachatus, in quo tamen dic ſe-
cundum ſupradicta ſufficere præſumptionẽ ali-
quam monachatus, Simon de Pretis in d. tracta.
de coniectu. ult. uolunt. lib. 5. interpret. 2. dubit.
2. in prin. nu. 12. & 13. Boer. deciſ. 324. nu. 4. Me-
noc. in tracta. præſump. q. 35. nu. 21. ubi allegat
etiam Alciat. & Cordub. Ioſeph. Ludou. deciſ.
46. nu. 4. quæ tamen ſentẽtia reſtringitur, ut pro
3 cedat, quando ageret† ad utilitatem monaſterij,
ſecus ſi ad propriam, ideo Bal. in d. l. Imperato-
ris, dicit tunc monachum non alendum, quando
conqueritur de perſona Abbatis, non aũt de bo
no eccleſiæ, ꝙ tamen non placet: quia cũ interſit
eccleſiæ habere bonum prælatum, ſatis dicitur
monachus proſequi utilitatem eccleſiæ, quando
accuſat perſonam Abbatis, Felyn. in d. c. ex par-
te, col. 1. de accuſ. vbi quod monachus detegẽdo
delictum prælati meretur. c. 1. per totum. 5. q. 1.
& ſupradicta concluſio deducitur a lege fin. C.
de ordine cognitio. quę & ſi loquatur in ſeruo,
tamen extenditur ad monachum: valet enim ar-
4 gumentum de vno† ad alium, quando conuenit
materia. l. Pedius. §. fi. ff. de arbitr. l. cum prætor.
§. fin. ff. de iudic. declarat Rebuff. in d. præfatio.
103. & debet tamen monachus antequam accu-
5 ſet petere licentiam antequam agat † ad proui-
ſionem, ut uoluit Archid. in d. c. ex parte, ſequi-
tur Felyn. ibi, col. 1. & col. 2. uer. utrum autem re
quiratur, ubi allegat Io. And. & Rofred. licet con
trarium tenuerint Butr. & Abb. ibi, ut per eum
Rebuff. d. nu. 103. ubi allegat Franc. March. de-
ciſ. 126. in 1. par. & non debet mirum uideri, ꝙ
6 monachus, † qui eſt mortuus mundo, c. placuit,
7 16. q. 1. & qui caret† arbitrio, c. ſi religioſus, & cap.
nullus, de electio. in 6. admittatur ad accuſandũ,
8 nam non ei permittitur alium accuſare, † quàm
proprium Abbatem, ut d. c. ex parte, ubi Anan.
not. in prin. non ẽt impedit rõ ſubiectionis fide
litatis, & obedientiæ, quia eſt ſolum obligatus in
reb. honeſtis & licitis, d. c. ex parte, vbi Felyn. in
prin. dicit quod ſemper proſequitur utilitatem
monaſterii, quãdo accuſat Abbatẽ, ſed ego dico
ꝙ plus tenetur religiõi, & monaſterio, quã Ab
bati, argumẽto auth. multo magis. C. de ſacroſ.
eccleſ. iõ pro vtilitate monaſterii põt accuſare
Abbatẽ, uide de hoc Hoſtiẽ. in ſumma de accuſ.
§. 1. col. 1. & 2. quamuis autem monacho proſe-
quenti propriam cauſam, ut quando dicit ſe a ſu
periore uel alio iniuriatum, non teneatur mona-
ſterium prouidere, d. capitulo, ex parte, tamen ſi
principaliter petat ſubminiſtrari ſibi expenſas,
& nihil omnino habeat unde poſſit uiuere, de-
9 cernẽtur ſibi alimenta† a ſuperiore porrecta ſup-
plicatione, ita Rot. in deciſ. 799. ſciendum eſt
quod dicitur. ubi & ſi nulla allegetur ratio, licèt
tamen conijcere quod non eſt iuſtum quod fa-
me pereat, uel etiam mendicet in opprobrium
monaſterii, Bellam. deciſ. 159 in caſu, Rebuff. lo-
co prædicto, nume. 107. ubi dicit eſſe monacho
prouidendum per Abbatem ſicuti filio per pa-
trem, addit quod ſæpe ſuperiores religioſorum
ſolent ſæuire in ſubditos, & nu. 103. dicit quod

ſi ali-

ſi alimenta peteret ab Abbate fruſtra experire-
tur, quia uel numquam, uel ſero minus prouide-
ret, Aſinius d. §. 32. ampliat. 27.
Et quod dicitur de monacho, procedit etiam
10 in canonico† regulari litigante contra ſuum ſu-
periorem, quia & ipſe nihil habet proprium, Al-
ber. d. l. fin. C. de ordi. cognitio. Iacobin. d. l. uix
certis, nu. 4. Rebuff. loco prędicto, nu. 106.
Imò extenditur ad quemcumque ſubditum
11 agentem†contra ſuum prelatum, gl. in d. l. fi. Spe
cul. de īquiſitio. §. fi. ſequitur Boſſ. in tit. de alim.
præſtan. vxo. nu. 1. in prin. Aſcan. in d. tracta. de
patr. poteſta. effec. 17. num. 12. Simon d. inter-
pret. 7. dubitat. 2. in prin. Rebuff. in d. præfatio.
nu. 107. vbi dicit procedere in quocunque reli-
gioſo, quia in omnibus eadem eſt ratio, allegat
Socin. in conſ. 99. & 101. uol. 3. Io. Bapt. Aſin. d.
ampliat. 27. ubi intelligit, dummodo agat pro
vtilitate eccleſiæ: Cum tamen ut dixi, idem ſit
quando ad proprium commodum experitur &
12 idem eſt in clerico † ſeculari qui cauſam agat ad
vtilitatem eccleſiæ ſuæ, quia conſequitur expen-
ſas ab eccleſia, ut probat Specu. in tit. de inquiſi-
tio. §. fin. nu. 2. ver. porrò cum inquiritur. ubi di-
cit, quod ſi monachus ſit, ſiue clericus ſecularis
repetit expenſam ab eccleſia c. pen. in fi. de accu
13 ſat. quia diſpendium habere non † debet pro eo
pro quo pręmium meretur. c. ſanè. de renunciat.
c. peruenit. de fideiuſſo. & loquitur quādo inqui-
ritur de ſtatu eccleſiæ, Oldra. idem tenet in conſ.
38. Thema tale eſt, quidam, nu. 2. uer. niſi eſſet ta
lis perſona, Butr. & Henric. Boic in c. ex parte, de
accuſatio. Anan. ibi, nu. 2. qui dicit hoc procede
re indiſtinctè, Abb. in c. cum pro cauſa, nu. 1. de
procur. ubi quod nedum extraneus, ſed etiam
14 quilibet eccleſię cōſequitur expenſas†quas fecit
pro eccleſia, imò ēt rector eccleſiæ ſi quid de pro
prio patrimonio impendit in utilitatem eccleſię
repetit, & de eo teſtatur Rebuff. ī d. pręfatio. nu.
109. Aſin. d. ampliat. 27. Cordub. in d. l. ſi quis a
liberis, §. ſi vel parens, nu. 56. ff. de lib. agnoſ. Me-
noc. d. q. 35. nu. 31. & præter omnes addo Ho-
ſtien. in ſum. de accuſat. §. 1. incip. admittuntur
omnes, col. 1. ubi dicit non ſolum regularem, ſed
etiam ſecularem clericum cōſequi alimēta, quia
nihil refert, quod de iure non poſſit habere pro-
prium, uel quod de facto nihil habeat, imò ſub-
dit fortius prouidendum eſſe ſeculari quam re-
gulari, Lup. d. §. 39. nu. 6.
Hoc tamen declara ut non procedat, quando
15 talis clericus ſecularis accuſaret, †quia tunc non
habet ſumptus ab eccleſia: illaudabilis enim in-
tentionis genus arripuit, ca. ſi epiſcopus. 2. q. 7.
Specul. in d. tit. de inquiſitio. §. fi. in prin. Hoſtiē.
§. admittuntur omnes, col. 1. ver. hoc autem quod
dictum, ſed Anan. in d. c. ex parte, tenet contra-
rium, nu. 2. uerum Butr. nu. 6. tenet primam, &
allegat multos.
Itē aduerte quod monachus qui aliū accuſaret
16 pręter Abbatē, †nō cōſequeretur alimēta, uel ex-
penſas a monaſterio, niſi accuſaret pro eccleſiæ
vtilitate ſecundum Io. And. quē citat & ſequitur
Butr. in d. c. ex parte, nu. 13. de accuſation.

Ad dignoſcēdum autem, an actus ſit utilis, dic
17 quod ſi res bene†ſucceſſit, negociū dicitur utile,
c. quicunque, 12. q. 4. c. ut præteritę, de electio. ita
dicit per ea iura Oldra. in conſ. 38. nu. 2. in ver.
ſecundo attendendum. ubi infert quod petūtur
ab eo qui geſſit negocium: ſi uero male ſucceſſit
18 negocium præſumitur male geſſiſſe, qui † in eo
ſuccubuit. l. iam tamen. §. in hac. ff. de iudic. ſolu.
gl. in c. cum pro cauſa. in gl. fi. de procurato. vbi
Abb. c. fi. ſi vero fuit īſpecto initio vtiliter cęptū,
ſed ſine mea culpa non eſt perductum ad bonū
exitum repetuntur ſumptus, quia initium atten
19 ditur†in iudicando ſi eſt utile, l. ſed an ultro, ff. de
neg. geſt. Abb. in d. c. cum pro cauſa, in fi. Oldra.
in d. conſ. 38. nu. 2. ubi inquit ſufficere quod pri
ma facie, & apparenter proſequatur utilitatem
eccleſię: alias uero cum ſubeſt probabile dubium
ſit ne utile uel inutile, deſiſtēdum eſt a principio
& vlterius non progrediendum, regulariter ge-
rens aliena negocia nihil expēſarum petit a prin
20 cipio, ſed datur†actio ad repetendum iam factas
utiliter. l. qui aliena. §. fi. ff. de neg. geſt. l. ſicut mu
nicipium. in 2. reſpon. ff. quod cuiuſque vniuerſ.
nom. Oldra. in conſ. 38. nu. 2. quæ uera ſunt vbi
quis gerit aliena negocia ſine mandato, quia ſi
21 habet mandatum non fit diſtinctio, † an geſſerit
utiliter, ſed qualecunque ſit negociū repetit ex-
penſam. l. etiam, C. mand. glo. fi. in d. c. cum pro
cauſa, ubi Abb. circa fin. ſed quando non extat
mandatum, uide Ang. conſ. 245. nu. 4. & 5.

SVMMARIVM.

1 *Seruus litigans cū domino alendus eſt lite pendēte.*
2 *Vaſallus litigans cum domino ſi pauper ſit, uenit in-
terim alendus ſi habet præſumptionem pro ſe.*

Quæſtio CXXII.

SERVVS item cum litigat cū domino
1 alendus eſt†lite pendēte, ut eſt tex. cla
rus in d. l. fi. C. de ordi. cognitio. vbi
dominus conuentus ei ſubminiſtrat alimenta ſi
non hēt aliunde, Doctores in c. ex parte, de accu
ſatio. Ang. in l. uix certis. ff. de iudic. Rebuff. in d.
tomo 1. de ſenten. prouiſio. in præfatio. nu. 103.
Aſin. in prax. iudic. §. 32. ampliat. 28. Simon de
cōiect. ult. volūt interpret. 2. dubit. 2. in prin. nu.
13. Soci. iun. in conſ. 8. nu. 6. vol. 3. ubi tamen in-
telligit qn̄ ſeruus erat in poſſeſſione ſeu quaſi.
2 Idem eſt in vaſallo litigante†contra dominū,
quia ſi non habet aliunde dominus debet ei pro
uidere ſi pro illo eſt pręſumptio, ſecūdū Menoc.
in d. tracta. pręſumpt. q. 35. nu. 22. qui allegat
glo. Socin. iun. & Boer. loquentes de ſeruo & cle
rico, non de uaſallo, ſed deciſio ſua eſt uera, & ra
tione iuuatur.

SVMMARIVM.

1 *Seqneſtratis bonis ſemper dominus eſt de illis alen-
dus, uide tamen ibi.*
2 *Dominium præſumitur ex poſſeſſione.*
3 *Bona mobilia exiſtētia in domo mariti præſumun-
tur mariti.*

4 *Bona mobilia in domo vxoris extantia præſumuntur illius eſſe.*

5 *Sequeſtratis bonis dominus ex eis non alitur, quãdo unum de tribus concurrit.*

6 *Delictum non præſumitur.*

7 *Sequeſtratis bonis extra domicilium, an ex eis alendus ſit dominus.*

8 *Priuationis bonorum iudicio pendente reus eſt de illis bonis alendus,*

Quæſtio CXXIII.

SEQVESTRATIS bonis ſemper domi
nus rerũ poſitarum ſub ſequeſtro ali
1 debet† de illis bonis, ut probat tex. ĩ l.
fin. C. de ordine cognitio. & facit in argumentũ
l. ſi neget. ff. de lib. agnoſ. l. ſeu & ſi. ff. de Carbo.
edic. ponit expreſſe Bal. in d. l. fin. nu. 4. Alber.
nu. 1. ubi ponit exemplum in mercatore cui extra
forum ſuum exiſtenti fuerunt ſequeſtratę,
merces, Bar. tracta. de alimen. nume. 44. & Salic.
in l. ſi fideiuſſor, §. fin. ff. qui ſatiſd. cogan. inquit
legem illam eſſe ad hoc vnicam, glo. fin. in capit.
ex parte, de accuſatio. ubi Felyn. numero quarto,
Iaſ. d. § fin. numero. 30. Cur. in tracta. de ſequeſtr.
numero 30. Rebuff. tomo primo, de ſenten.
prouiſio. in præfatio, numero 116. Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi uel parens, num. 45.
& 51. ff. de liber. agnoſ. Menoc. de præſumptio.
quęſtio. 35. nu. 23. vbi ait duo eſſe neceſſaria. primum
q pro illo ſit præſumptio, ſecundũ quod
non habeat aliunde, ſed primum non eſt neceſſarium,
quia bona ſemper illius eſſe præſumuntur
penes quẽ ſunt reperta, quia ut dixi, ex poſſeſſio-
2 ne† præſumitur dominium, Bar. in l. cũ res. in 2.
lectu. C. de probatio. alios citaui ſupra circa primum
requiſitum, dum tracto de alimentis præſtandis
filio agenti ad paternam hæreditatem,
3 hinc mobilia exiſtentia in domo† mariti præſumuntur
mariti, ſecundum Bal. in l. ob maritorũ,
nume. tertio, uer. reuoco in dubium. C. ne uxor
pro marito, Salic. nu. 6. Alcia. in tracta. præſumpt.
reg. 3. prę́ſump. 26. num. 9. Anchar. mod. ſemil.
quæſtio. lib. primo, quæſtio. ſeptima, numero
primo, ſicuti præſumuntur uxoris, quando
4 eius erat domus, †& maritum induxerat, Sali. d.
l. ob maritorum, numero 7. Socin. in conſilio
128. nu. 2. uolum. 1. Anchar. loco prædicto, nume.
3. ideo non eſt opus alia probatione, præcipue
cum petendo illi ſequeſtrari merces uideatur
quis illum confiteri in dominum, & poſſeſſorem
earum, & Rebuff. loco prędicto limitat tri
5 bus† modis. primo, quando diceretur illa bona eſſe
furtiua: ſecundo, quando mercator haberet aliunde:
tertio, quando pauca admodum eſſent &
modici ualoris. quoad primum ubi non haberet
6 aliunde, crederem non ſufficere, quia† non præſumitur
delictum. l. marito. ff. pro ſocio. antequã
vero probetur eſt de eis alendus. quod ſi laboret
præſumptio, tunc aliud eſſet dicendum. quo vero
ad tertium ſtante inopia prouidendum eſſet
de illis bonis, ne dominus fame pereat, ideo iuſte
moner Rebuff. quod iudex cauſæ inquirat ueritatem,
Cordub. item d. nu. 51. limitat, quando
7 ſequeſtratio fit extra locum domicilii ipſius† domini,
ſed & ſi fiat ĩ loco domicilii, nihil refert, dũ
tamen non habeat aliunde. & an haberi debeat
ratio bonorum quæ habet alio in loco, uel in ſeparata
prouincia, uideri poteſt quod in ſimili ponit
Rebuff. d. tit. de ſenten. prouiſio. art. 1. glo. 2.
nu. 2. & pro huius quęſtionis deciſione faciunt,
quæ ſupra diximus de clerico ſuſpenſo uel de- 1
poſito, cui ſunt nihilominus miniſtranda alimenta
de fructibus beneficii, & l. fin. C. de ordine cognitio.
loquitur fortius in eo, qui fuerat bonis
ſpoliatus.

Idem eſt, quando promiſit quis ſub pœna amiſſionis
omnium bonorum facere certũ quid,
quod exinde non fecit: dum enim lis agitur ſu-
8 per priuatione, † alimenta decernuntur, argumẽ
to l. pupillus. ff. de priuileg. cedit. Rebuff. in d.
glo. num. 114. ſed ante eum Alber. d. l. fin. C. de
ordine cognitio. Cordub. dicto §. ſi uel parens,
numero 53.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quæ uentris nomine fuit in poſſeſſione, non imputat ſibi alimenta, quæ percepit, niſi doloſe dixerit ſe prægnantem.*

2 *Filius non reſtituit patri alimenta, quæ recepit pendente lite ſuper filiatione.*

3 *Mulier ſuccumbens non reſtituit uiro alimẽta, quæ percepit pendente lite ſuper matrimonio.*

4 *Alimenta, quæ lite pendente dantur iure prouiſionis, neque imputantur, neque reſtituuntur.*

5 *Emptor in redhibitoria reſtituit nõ ſolum fructus, ſed quod receperat, & quod mancipium tardius tradiderat.*

6 *Solui bis idem, iura non permittunt.*

7 *Condictio indebiti datur, quando cauſa deuenit ad non cauſam.*

8 *Sententia quando reuocatur eo, quod titulus deuenit ad non titulum, tunc fructus reſtituuntur.*

9 *Reſtitutio quando fit legis diſpoſitione, tunc ueniũt pœna & alia acceſſiones.*

10 *Generalis diſpoſitio debet generaliter intelligi.*

11 *Ratio generalis ampliat dictum.*

12 *Specialitas non debet allegari, ſi non extat ratio.*

13 *Factum legitimè, non debet retractari.*

14 *Tempus motæ litis attẽditur, ut cognoſcatur ſi erat præſumptio pro actore,*

Quæſtio CXXIIII.

DVBIVM eſt, an alimenta ſic per modum prouiſionis pręſtita filio, uel alij agenti, ſint deinde imputanda actori, ſi obtineat, uel per eum reſtituenda, ſi in cauſa ſuccumbat. & ſicuti uarias perſonas hæc

quæſtio

quęſtio reſpicit, ita uarię ſunt reſolutionum ſen-
tentiæ. quod enim attinet ad mulierem, quæ
uentris nomine percepit alimēta, certum eſt, qđ
1 ea non tenetur reſtituere alimenta. † quæ perce-
pit, niſi per calumniam ſe pręgnantem dixerit, l.
1. §. intereſſe. ff. ſi mul. uent. nom. in poſſeſ. calum.
cau. eſſe dicat. id tamen non poteſt trahi in con
ſequentiam, quia alimenta uon prędantur ma-
tris intuitu, ſed filij exiſtentis in uentre, qui ali-
ter non poteſt alimenta habere niſi per matrem.
Quo verò ad ea, quæ pater filio præſtitit pen
dente lite ſuper ipſa filiatione, ea quoque non re
2 ſtituuntur, ſi filius † ſuccumbat. ita uoluit gl. in l.
fi. C. de Carbo. edicto, per tex. in d. §. intereſſe, &
per l. ſi inſtituta, §. ſi de inofficioſo. ff. de inoff. te-
ſtam. & per alia iura ibi allegata, eiuſque ſenten
tiam ſequuntur communiter Doctores iuris ci-
uilis, ut atteſtatur Didac. practic. quæſt. cap. 6. in
fi. cum quo tranſit Lancello. in tract. de attenta.
par. 2. cap. 4. limitat. 11. num. 27. Afflict. in deciſ.
152. num. 4. in fi. & ante hos Caſt. in l. qui de in-
officioſo, num. 5. ff. de inof. teſtam. ubi dicit ratio
nem eſſe, quia ſanctius eſt quod filius fuerit ali-
tus de alieno contra ius, quàm quod facta proba
tione quod ſit filius, ſame deceſſerit, ſequitur Frā.
March. in dec. 364. in fi. in 2. par. eam quoq; glo.
ſequitur Rebuf. tomo 1. in conſtitut. Gal. tit. de
ſenten. prouiſio. artic. 3. gl. 1. num. 22. Cordub. in
d. l. ſi quis a liberis. §. ſi uel parens, num. 54. ff. de
liber. agnoſ. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpa.
lib. 1. cap. 16. nume. 43. quem citat, & ſequitur
Menoc. de præſump. quæſt. 35. num. 37.
Similiter dum agitur ſuper matrimonio, mu
3 lier, † quę interim percipit alimenta a uiro ſecun
dum ſupradicta, non ea reſtituit in caſu ſuccum-
bentię, uti concludit Afflic. in deci. 152. num. 4.
mouetur ex textu in §. intereſſe, & per ea quæ di-
xi de filio, cui datur ex Carboniano edicto poſ-
ſeſſio in cauſam alimentorum, ſequitur Menoc.
d. quæſt. 35. num. 37.
4 Generaliter autem in aliis cauſis † neque im-
putanda, neque reſtituenda eſſe alimenta, quæ li
te pendente loco prouiſionis dantur, probat Ma
ſuer. in ſua praxi, tit. de poſſeſſ. num. 27. per tex.
in d. §. intereſſe. quem prius allegauit gl. in d. l. fi.
C. de Carbon. edicto, & dicit Maſuer. quòd ita
ſeruatur in Pariſieſi Senatu, cum eo tenet Boer.
in deci. 324. nu. 3. & ſeq. ubi allegat doctrinam
Bar. in l. ſi pignori, ff. de pignor. actio. vbi qui ob
tinet in cauſa principali, non recuperat expen-
ſas, quas ſoluerat ratione contumaciæ, Rebuf. in
d. articu. 3. glo. 1. num. 22. vbi dicit ita ſeruari ui-
diſſe in curiis Francię. mouetur & ipſe illa Bart.
deciſione, quam ego comprobaui in conſi. 64.
per totum, quia deciſio optimè procedit, quan-
do propter moram, vel contumaciam decerne-
rentur alimēta, uti fit in cauſa retardatæ ſolutio
nis dotis, uel ſimilibus aliis. at ubi dantur per
modum prouiſionis nulla concurrente mora, il-
la deciſio non facit ad propoſitum, quia ceſſat ra
tio proprię culpæ ſeu delicti, per quam tunc de-
negatur repetitio, l. quod a quoquam. ff. de reg.
iur. at quę mora vel culpa imputari poteſt ei qui
in cauſa obtinuit, & qui nihil omnino debebat:
qui enim ſuccubuit, præſumitur non fouiſſe iu-
ſtam cauſam, argumento l. cum tamen. §. in hac.
ff. iudi. ſolui. cum ea quoque ſententia tranſit Lu
doui. Molin. d. cap. 16. num. 42. & Menoch. d. q.
35. num. 36.
Contrarium tamen probauit Didac. pract. q.
d. cap. 6. nume. 7. ver. quartum his ipſe. moue-
tur per tex. in l. cum autem. §. cum redhibetur
mancipium. ibi, quòd tardius hominem ei reſti-
5 tuit. ff. de ædilit. edicto, ubi emptor † reſtituit nō
ſolum fructus, ſed etiam quod a uenditore acce-
perat, pro eo quod mancipium tardius tradidiſ-
ſet, atque ita addit quod fuerat conſequutus pro
pter moram uenditoris. confirmat etiam ratio-
ne, ne inuitentur pauperes ad temere agendum
ea ſpe inducti quod interim recipient alimenta
dum lis agitabatur, quę inde ſuccumbendo erūt
eius lucro, & ſubdit hanc opinionem ueriorem
eſſe, & nunquā uidiſſe contrariam admitti. Ad
tex. in §. intereſſe, reſpondet ſpeciali fauore con
ceſſum uentri, cum ſatius ſit ali nō alendū, quàm
fame necare eum, qui non modo eſſet alendus,
ſed etiam ubi naſceretur foret dominus bono-
rum, ut dicitur in l. 1. §. ſed ſi incertum. ff. de uen-
tre in poſſeſſ. mitten. idem tenet Cordub. d. §. ſi
uel parens, num. 54. Addo quod reſtituenda, vel
imputanda eſſe alimenta probari uidetur in l. fi.
in fine, C. de ordine cognitio. ibi enim, prout ibi
intelligit Bal. num. .... & Io. Lup. in cap. per ve-
ſtras, in 1. notab. ampliat. 18. §. 39. in prin. de do
natio. inter uir. & uxo. ideo decernuntur alimen
ta tamquam de bonis propriis illius actoris, non
tamquam de alienis, & tetigi ſupra, dum tracta-
ui, an cuicumque pauperi agenti decernantur
alimenta. ſi verò dantur tamquam de bonis pro
prijs, utique in caſu uictoriæ erunt imputanda,
& tanto minus capiat actor, qui obtinuit, aliàs
plus reciperet, quam ſibi debeatur, contra iura
6 uulgata, & bis † idem conſequetur, contra l. bona
fides. ff. de reg. iur. in caſu uero ſuccumbentiæ
erunt reſtituēda, quia data fuere in cauſam, quæ
erat falſa, ideſt tuta ſunt tamquā fratri, uel filio,
uel aliter ius habenti in bonis. Cum tamen ius
non haberet, datū autem ex cauſa reſtituitur cau
ſa non ſequuta, ut toto tit. ff. de cond. ob cauſam,
7 & ubi cauſa † deuenit ad non cauſam, tunc repe-
titio conceditur, l. ſi fullo. ff. de cond. ſine cauſa,
Rom. l. ſi uerò. §. ſi de uiro, nume. 270. ff. ſoluto
matrimonio, ad idem eſt tex. in l. filio. §. cōtra ta
bulas. ff. de inof. teſtam. per quem Rom. in conſ.
454. colum. fi. dicit quod ubi reuocatur ſenten-
8 tia, † cuius uigore quis tolerabatur in poſſeſſio-
ne, reſtituenda eſt res cum fructibus, quia titulus
deuenit ad non titulum, ſequitur Natta in conſ.
535. num. 12. & hanc difficultatem ſenſit Rebuſ.
d. arti. 3. glo. 1. num. 22. licet inde non reſoluat.
Prima opinio eſt non ſolum approbata, ſed etiā
uerior, & humanior, & non ei obſtat §. cum re-
dhibetur mācipium, quia eſt in redhibitoria ſpe
ciale, quod non ſolum fructus ueniant, ſed etiam
quæ uenditor ſoluerat ratione morę. ita poſt Cæ
pol. ibi, num. 2. in fi. declarat Menoc. d. quæſtio.
35.

35.num.27.ſpecialitatis autem ratio eſt, ut omnia in priſtinum reſtituantur. addo etiam quòd
9 ubi reſtitutio fit ex legis diſpoſitione, † non attendimus habilitatem, nec quod ius fuerit iā incorporatum, ideo veniunt pœnæ, & acceſſiones, quas venditor non erat percepturus, ſecundum Bal. in l. prędium, num. 5. in fi. C. de ædilit. actio. vbi dicit eſſe notandum, ſequitur Caballin. in tractа. de ædilit. actio. c. 2. num. 52. plenior eſt ſemper reſtitutio, quæ fit a lege quàm, quæ ab homine. Ad rationem, quòd pauperes inuitentur ad mouendum indebitam moleſtiam, reſpondeo, calumniam hāc ceſſare, auertiq; omnem ſuſpicionē, temeritatis ex præſumptione, quę eſt omnino neceſſaria antequam Iudex actori decernat alimenta in bonis, quæ petit, vt diximus ſupra in tertio requiſito. nullo enim caſu erit locus ſuſpicioni, quandoquidem aut pro actore eſt ſententia uel boni iuris præſumptio, & tunc ceſſat ſuſpicio calumniæ: aut non extat, & tunc Iudex non decernit. Nec in §. intereſſe, quid conſiderari poteſt quid ſpecialitatis, quare mater minus reſtituat alimenta quàm quiuis alius: ea enim ratio, quod melius ſit non alendum alere, quàm fame necare eum, qui aliquo caſu futurus eſt dominus, concernit non reſtitutionem alimentorum, ſed illorum prouiſionem, & per ea mouetur textus ad decernendum alimenta ventri, nō ad ſtatuendum quod non reſtituantur, ideo ad reſtitutionem referri non poteſt. Addo quod illa ratio §. ſed & ſi incertum, non eſt ſpecialis in uentre prægnante, ſed eſt generalis in omnibus qui agunt ad bona tamquam propria, & non habent aliunde, & per Doctores trahitur ad alios
10 caſus, ideo generaliter in omnibus † debet locum habere l. de pretio, ff. de publiciana act. &
11 generalis ratio † ampliat dictum, l. regula, §. ſi quis ius ignorans, ubi Bar. ff. de iur. & facti igno. dixi in conſilio 67. numero 21. & in conſ. 96. numero 20. Præterea allegare ſpecialitatem non
12 debemus, vbi nulla † extat ratio, glo. in l. filium quem habentem, C. famil. erciſcun. Caſtren. Ripa & alij, in l. prima, ff. ſoluto matrimonio, atque ratio ſpecialitatis allegari poteſt in uentre prægnante, quæ non militet in aliis. Immo conſidero minorem ſubeſſe rationem eo caſu, quam in aliis. etenim aliis non decernuntur alimenta pendente lite, niſi ſtante inopia, ut declaraui in quarto requiſito. uentri autem prægnanti dantur alimenta, etiam ſi mater diues ſit, uel aliunde habeat, l. curator. ff. de uentre in poſſeſſ. mitten. & dixi ſupra in quæſtione, an uentri prægnanti debeantur alimenta.

Poſtremo non aduerſatur, quod prouiſio fiat tamquam de bonis propriis eius qui agit, quia dico uerum eſſe quoad hoc vt non prius decernantur quàm conſtet apparenter, vel præſumptiuè, quod ſint ſua, uel ad eum ſpectent, qua cognitione præmiſſa Iudex ita decernit, quaſi ſibi cōſtet ea pertinere bona ad actorem. quod ſi in progreſſu cauſæ contrarium appareat, non infertur ad reſtitutionem: nam quod
13 ſemel † eſt legitime conſtitutum, non deſtruitur, licèt ad caſum deueniat, a quo non potuiſſet incipere, capitulo, factum legitime, de regulis iuris, in ſexto, l. in ambiguis. §. nō eſt nouum. ff. eodem titulo, & non dicitur hoc caſu cauſa deuenire ad non cauſam, quia & ſi præſumptio ceſſet lata ſententia, quæ a principio litis militabat, tamen ſi conſideretur res in eo ſtatu, ut tunc
14 erat, ſemper fuit utilis conſtitutio, & is † ſtatus eſt conſiderandus, l. ſed an ultro. ff. de nego. geſt. Abbas in capitulo, cum pro cauſa, in fi. de procur. Crederem tamen imputanda fore actori, quando ſententiam obtineret etiam cum fructibus, quia non debet conſequi fructus rerum, & alimenta.

S V M M A R I V M.

1 *Factum, quod non releuat, non debet fieri.*
2 *Fruſtratorius actus fieri non debet.*
3 *Fideiuſſorem inuenire difficile eſt.*
4 *Fideiuſſio non eſt neceſſaria, quando actori prouidetur de alimentis.*

Quæſtio CXXV.

SI uerum eſt, quod ſupra proxima quæſtione docuimus, alimenta filio decreta atque aliis perſonis data, non eſſe reſtituenda, ubi is in cauſa ſuccumbit, inferri poteſt ſine hæſitatione, non eſſe neceſſariam cautionem, quan
1 do decernuntur alimenta, quia fieri † non debet quod factum non releuat, Ruin. in conſilio 42. numero 8. uolumine 4. & lex abhorret actus fru
2 ſtratorios, † l. unica, C. de theſaur. libro decimo, l. prima, in fi. ff. ad municip. & difficile eſt fideiuſ
3 ſorem inuenire, † l. ſecunda, §. penul. ff. de iudic. præcipuè in eo, qui nihil poſſidet, & eſt egenus, qualis eſſe debet filius, vel alius qui petit ſibi lite pendente prouideri de alimentis, atque ita te
4 nuit † Maſuer. in ſua praxi, in tit. de poſſeſſo. numero 27. ſequitur Menoc. in tracta. de præſumptio. quęſtio. 35. numero 38. ſed contrariàm amplectitur Didac. practic. quæſtio. cap. 6. numero 7. uer. quartum his ipſe addere. ubi dicit eſſe receptiſſimum, Cordub. d. l. ſi quis a liberis. §. ſicut uel parens, num. 54. ff. de liber. agnoſcen. Moli. in dicto tracta. primogen. Hiſpan. lib. 1. capitu. 16. numero 43. ubi ponit formulam fideiuſſionis, & mouetur Didac. rationibus, quas præcedenti quæſtione confutaui. Cordub. autem mouet dubium ex dicto Bal. in conſilio 207. uolumine tertiu, prout eum ſequitur citando Gozadinus, in conſilio quadrageſimoſeptimo, numero decimo, in fine. ubi inquit quod fideiubere non tenetur is, qui petit alimenta. Sed Bald. & Gozadin. non loquuntur in noſtro propoſito, ſed de fideiuſſione utendi, & fruendi arbitrio boni uiri, quæ eſt neceſſaria in uſufructuario, qui termini longe à noſtris diſtant. verius eſt itaque cautionem minimè eſſe neceſſariam, nec placet concordia, quam ex Ludoui. Molin. adducit Menoch. dicta quæſtione trigeſimaquin-

ta,

ra.numero trigeſimooctauo, quia ubi Iudex ſuſpicatur de calumnia uel fraude, non debet alimenta decernere, ſtante concluſione firmata in præcedentibus, quod non debeantur, niſi ſtante præſumptione pro actore.

SVMMARIVM.

1 *Sententia prouiſionis in fauorem filij non probat filiationem.*

2 *Exceptio rei iudicatæ non obſtat, niſi tria copulatiuè concurrant, vt ibi.*

3 *Sententia in ſummario iudicio lata, non nocet in plenario.*

4 *Probationes facta in cauſa ſummaria, non probant in plenaria.*

5 *Sententia in cauſa leuioris cognitionis, non parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa plenioris.*

6 *Prouiſio lite pendente fieri non debet, quando iudex prouidendo decideret principalem cauſam.*

7 *Educatio eſt actus, qui tendit ad probandum filiationem.*

8 *Filiatio probatur per educationem.*

9 *Educatio ſola non probat filiationem.*

10 *Sententia ſuper incidenti nocet in cauſa principali.*

11 *Probatio plena facta in iudicio ſummario, nocet in plenario.*

12 *Sententia inter alios facit fidem ſemiplenam in alio iudicio.*

Quæſtio CXXVI.

DVBITARI ſolet, an ſententia per quã Iudex decernit filium alendum eſſe, faciat præiudicium in cauſa principali, in qua principaliter eſt quæſtio de filiatione. Et breuibus agendo dico, quod non, quia ubi de filiatione contenditur, non nocet ſen-
1 tentia, † niſi declaret illum eſſe filium, etiam ſi alicui detur bonorum poſſeſſio. ita tenet glo. in l.prima, in uer. filium. C. quorum bonorum, ubi eam ſequuntur Barto. & Bald. cæterique ſcribentes. at ubi fit ea prouiſio lite pendente Iudex non declarat illum eſſe filium, ſed dicit ſore alendum: ergo nocere non debet.

Addo quod ut res iudicata in una cauſa no-
2 ceat in alia, tria † concurrere debent; identitas perſonarum, cauſa, & modi agendi: quorum ſi unum deficiat, exceptio minimè obſtabit, l.cum quæritur, cum duabus ſequentibus, ff.de excep. rei iudic. capitulo finali, de excep. in ſexto, & id notant glo. in uer. admitti, Archid. Ioan. Andr. Gemin. & Franc. Socin. in conſilio 18. numero 43. uolumine primo, Dec. in conſilio 464. numero 6. Ioan. de Amic. in conſilio 121. numero 5. Socin. iun. in conſilio 68. numero quarto, uolumine primo, cum aliis, quos citaui in conſilio 114. numero 21. Accedat, quod iudicium, in quo tractatur de promiſſione alimentorum, eſt ſummarium, & fit leuis quędam cognitio, nõ plena, & ſufficit probatio præſumptiua, ut dixi in qõnibus pręcedentib. at ſententia lata in iudi
3 cio † ſummario, nõ nocet in plenario, Bar. in extrauag. ad reprimendũ, in uer. ſummariè, nu. 12. Butr. & Imola in c.cauſam, quæ. de teſtib. ita etiã
4 & probationes in cauſa ſummaria † non probãt in plenaria, c.ueniens, il 2. ubi Felin. & alij, de teſtib. Bar. in l.2. ff. ui bono. rapto. Rube. in l.naturaliter. §. nihil commune, num. 193. ff. de acquir. poſſeſſ. & dicit Bellam. in c.paſtoralis, nume. 13. de cauſa poſſeſſ. & propr. per tex. in l.ſi ante. ff. de
5 except. rei iudic. quod ſententia lata † in cauſa leuioris cognitionis, uel leuioris probationis, nunquam parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa maioris inquiſitionis, Caſtr. in conſ. 39. num. 2. uol. 1. Ang. ĩ §. quadrupli, nu. 37. Inſtit. de actio. Rom. d. §. nihil commune, nu. 13. Pariſ. conſ. 10. nume. 32. uol. 2. Contar. in l.unica, in 2. limitat. num. 6. C. ſi de mon. poſſeſſ. quod autem ea prouiſio minimè præiudicet, uoluit tex. in l.ſi quis a liberis, §. ſi uel parens, ff. de liber. agnoſ. ubi rationem ponit, quia non pronunciauit iudex illum eſſe filium, ſed ali debere, & ibi hoc notant Bart. & Alber. idem probat eiuſdem legis tex. in §. ſolent iudices, & in l.pen. ff. de his, qui ſunt ſui, uel alieni iur. Rebuff. in tomo primo, de ſent. prouiſio. artic. 1. glo. 2. num. 34. uer. tamen iſta. ubi allegando Pet. Bellaperti. & Alber. dicit, quod exequutio, quæ fit pro alimentis debitis lite pendente, non nocet cauſæ principali, hoc etiam uoluit Natta in conſ. 473. nume. 6. Cordub. d. §. ſi uel parens, num. 34. & ſeq. ubi allegat Bertran. & Didac. qui de hoc nihil dicunt, Decian. in conſ. 66. col. 3. verſ. quæ aſsignatio, uol. 2. Meno. d. quæſtio. 35. in fi. in tantum autem uerum eſt, quod nõ præiudicat principali cauſæ, ut debeat iudex
6 † a prouiſione, ſi abſtinere, prouidẽdo causã principalem decideret, ut aduertit Rebuff. de ſenten. prouiſio. in præfatio. num. 134. ubi ait reuocatã ea ratione fuiſſe ſentẽtiam unius Iudicis, & ideo licèt alere in domo ſit unus ex ijs actibus, qui ſo-
7 lent exerceri circa † filiũ, ut inquit Bald. in c.per tuas, uer. modo quæritur, qui ſunt iſti actus, de probatio. per text. in l.quidam cum filiũ, in princip. ff. de uerb. oblig. & hac ratione dicit Caſtrẽ. in conſ. 151. nu. 3. uol. 1. quod probatur eſſe fi-
8 lius quis ex educatione, † ſequitur Pariſ. in conſ. 10. num. 61. uol. 2. Socin. iun. conſ. 86. num. 41. uol. 2. Bened. in c.Rainutius, in 3. par. in uer. quę filium ex eo ſuſcipiens, num. 14. de teſtam. Natta in conſ. 235. nume. 2. cum alijs, quos citaui in conſ. 1. num. 53. tamen ſi cum excõicatione, vel
9 præſtatione alimentorum aliud non † concurrat, non probatur filiatio, ſecundum Butr. in c. tranſmiſſa. in primo notab. ubi Abb. nu. 2. dicit neque prodeſſe, neque obeſſe filiationem, & Prępoſ. in primo notab. qui fil. ſint legit. & Abb. loco prædicto inquit, ita communi conſenſu tenere Doctores omnes, & ſecundum Alexã. in conſ. 74. nu. 2. uol. 2. ratio eſt, quia actus alendi tamquam deſcendens a pietate, conuenire poteſt alijs, quàm filijs, ſequitur Barbat. in conſ. 27. uol. 3. Iaſ. in conſ. 102. col. pen. uerſ. ſextò facit, uol. 4. Ruin. in conſ. 51. nu. 4. uol. 5. Riminal. in conſ.

289.

289.nume.10.uol.2. Pariſ. in conſ.12. nu.247.
uol.2.Grat.conſ.ult.nu.45.uol.5.Cordub.in d.
§.ſi uel parens, num.36.

Sed quod ſupra diximus, ſententiam in cauſa
prædicta ſummariè latam pro alimentis nullum
facere pręiudicium in cauſa principali,non pro-
cedit, quando in ea facta fuit plena diſcuſsio fi-
liationis, per ea, quæ ponit Innoc. in c.ſuborta,
10 de re iudic.ubi dicit, rem † iudicatam ſuper inci-
denti obeſſe cauſæ principali, ſi ſuper incidenti
fuit plenè cognitum,Butr.in c.aduerſario, de ex
ceptio.Bald.in l.incerti.num.11.C.de interdict.
Abb.in conſ.50.num.3.uol.1. Roma.in l.natu-
raliter,§.nihil commune.ff.de acquir.poſſ. Dec.
in conſ.96. Claud. Aquen. in d.§.nihil commu-
ne,nu.98.Ripa in c.cum eccleſia Sutrina, nu.21.
de cauſa poſſ. & propr. & in l.qui Romæ. §.duo
fratres,num.20. & ſeq.ff. de uerb.oblig.& dicit
Rom.in d.§.nihil commune,num.13.uerſ.ſecũ-
do niſi, quod plena probatio facta in ſummario
11 † iudicio,& ſententia inde ſequuta,nocent in iu
dicio plenario,ſequitur ibi,num.78.idem Alex.
in l.ſæpe,nume.81. & in l.a diuo Pio, §. ſi ſuper
rebus,num.2.ff.de re iudic.Roma.in l.ſi minor,
num.13.ff.de iureiuran.Socin.in c. ſi clericus,co
lum.fi.de foro compet.Felin. in c.cauſam quæ,
il 1.nu.6. de teſtib.Ripa in d.§.nihil commune,
num.38.Natta d.conſ.473.num.38.

Rurſus dici poteſt, quòd etſi ſententia decer-
nens alimenta nõ noceat in cauſa principali quo
ad totale præiudiciũ, tamen facit aliquale dam-
num. ex quo enim iudex nõ poteſt alimenta de-
cernere, niſi cognito ſummariè de bono iure a-
ctoris,& niſi pro actore ſtet præſumptio, ut dixi
ſupra,iam negari non poteſt, quin ex ea ſenten-
tia deſcendat ſemper quædam præſumptio iuſti
12 tiæ; uidemus enim quod res inter † alios acta no
cet tertio quoad ſemiplenam probationem.glo.
in l.2.ubi Bald.nu.18.uerſ.hæc uera. C. de eden.
ubi eum ſequitur Alex.num.12.Iaſ.nu.23. Dec.
num.45.Ripa.nu.36. Butr. & Abb. in c.cauſam
quæ,il 2.de teſtib.& ibi Felin. nu.19. Gozad. in
conſ.103.nu.15, in fi. Natta in conſ.160.nu.44.
decil.Pedem.38.num.6.& gloſ.in l.ſi duo patro
ni, in uer. habituri.ff. de iureiuran. inquit quod
facit qualemqualem, quoad tertium, probatio-
nem ſententia inter alios lata, ſequitur ibi Bart.
& alij, idem uoluit glo.in c.interrogatum,tertia
quæſtio.5.in c.dilectus,in uer.dantes, de ſimon.
Alexand. in d.l.ſi duo patroni, Alex. in l. ſępe,
num.20.ff.de re iudic.Socin.in l.1.ff.de except.
rei iudic.

SVMMARIVM.

1 *Abbas dum accuſatur recipit alimenta, & expen-
ſas lite pendente.*
2 *Abbas depoſitus, uel priuatus non recipit alimenta
a monaſterio.*
3 *Subditi opponere poſſunt, ne alienentur in alium.*
4 *Subditi inuiti non poſſunt alienari.*
5 *Abbati dum pendet lis ſuper accuſatione paren-
dum eſt a monachis.*
6 *Iudici dum ſindicatur, reuerentia eſt exhibenda,
ſicuti prius.*

Quæſtio CXXVII.

SICVTI actori pauperi miniſtrandæ
ſunt expenſę a conuẽto lite pendente,
ſecundũ proximè dicta, ita multi sũt
caſus,quibus reo prouidendum eſt lite penden-
1 te,puta Abbas † accuſatur, interim conſequitur
a monaſterio alimenta, ac expenſas neceſſarias
pro defenſione,ita uoluit glo.1.in fi.in c. ex par-
te,de accuſat.per tex.in d.l.ſi inſtituta,ff.de inoſ.
teſtam.& eam ſequitur Ioan.And. in d.c.ex par-
te,qui ampliat procedere,etiam quando Abbas
eſt ab adminiſtratione remotus, quæ ampliatio
comprobatur ex ijs,quæ ſupra dixi de clerico ſu
ſpenſo, imo etiam depoſito, qui ſi non habet a-
liunde,eſt alẽdus de beneficio, idem uoluit But.
num.9.& Abb.nu.5.qui tamen intelligit de ſim
plici ſuſpenſione,vel quando interdicitur admi-
niſtratio; ſecus ſecundum eum,quando eſſet pri
uatus titulo,ideſt quando eſt realiter,& uerè de-
2 poſitus,† quia tunc nihil habẽt commune cũ mo
naſterio, ut declarat Felin.ibi, colum.1, & 2.in
prin.& dicit Abb.loco prędicto, quem ſequitur
Felin.col.1.quod ſi monachus accuſat Abbatẽ,
totum negocium explicatur expẽſis monaſterij,
monachus enim habet expenſas,quia ad utilita-
tem eccleſiæ,ut dictũ eſt ſupra de monacho accu
ſante. Abbas item defendendo agit negociũ uti-
le eccleſiæ,quia ſi abbas bonus eſt, intereſt eccle
ſię non mutare ſuperiorem, pro quo facit quod
uoluit Hoſtien.in c.cum dilecti,de maior.& obe
dient.quod cum interſit ſubditorum non muta-
3 re dominum,poſſunt ſe opponere † & contradi-
cere,ne alienentur in alium,& dicit Abb.ibi hoc
eſſe multum notandum,per c.Imperialem.§.prę
terea, de prohib.feud.alien.per Feder, Innoc. in
c.auditis,col.2. de pręſcript.ubi ait quod atten-
ditur pręiudicium ſubditorum, & quod ſubditi
4 inuiti transferri non poſſint in alium † dominũ,
eſt tex.in d.§.pręterea,& ponit glo.in l.maritus,
ff.de fideicom.liber.& ponit in c.1.§.ſi quis mi-
les,in primo notab. quo temp. mil. Abb. in d.c.
auditis, col.2.Socin.in conſ.39.col.pen. uol.3.
& latè ponit Rol.in conſ.1. nu.34. uol.1. Natta
in conſ.506.nu.15. Menoc. in conſ.32.nu.21.
& decem allegat huius dicti rationes Ripa in cõ.
179.nu.3. & docet experientia, quòd domino-
rum,uel etiam ſuperiorum mutatio non fit ſine
damno ſubditorum. alia etiam eſt ratio, quare
abbati miniſtranda ſint alimenta,& expẽſę,quia
accuſatione pendente non deſinit eſſe abbas, &
ſuperior,imo in his,quę non impediunt curſum
5 cauſæ † monachi lite pendente obedire debent
& reuereri abbatem, c. nonne. 8. quæſtio. 4. ſe-
quitur Abb.ĩ d.c.ex parte, nu.4. ubi ita declarat
glo.ibi,quę uidebatur innuere contrarium,& Fe
lin.col.1.in fine,facit quod dicimus de iudice,cui
6 durante ſindicatu † nõ minor reuerentia eſt exhi
benda quàm durante officio, Bal.in l. nec quic-

quam,

quam.§.proficiſci. ff.de off.procōſ. ſequitur Iaſ.
in l.1.nu.7.C.ut om.iud.tam ciuil. ubi dicit eſſe
notandum, & quod Abbas alatur a monaſterio,
tenet Cordub.in l.ſi quis,§.ſi uel parens, nu.48.
ff.de liber.agnoſcen.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta non ſunt ei miniſtranda, qui cauſam ſuam proſequitur.*

2 *Monacho accuſato miniſtrantur alimenta pendente lite, ubi tamen diſtinguit.*

3 *Monachus in ingreſſu monaſterij dicat ſe, & ſua omnia.*

4 *Deſenſio etiam diabolo non eſt deneganda.*

5 *Culpa imputatur ei, qui ſe in neceſſitate coniecit.*

6 *Delinquenti non eſt deneganda deſenſio.*

7 *Monachus obligatur monaſterio tamquam filius.*

8 *Monaſterium eſt loco filij.*

9 *Vniuerſitas tenetur defendere ciuem ſuum.*

10 *Monaſterium, quando uult monachum expellere, prouidet de alimentis pendente lite.*

11 *Monacho dum contenditur, an ſit monachus, prouidendum eſt a monaſterio.*

Quæſtio CXXVIII.

MONACHO inquiſito per Abbatem,uel
ſuperiorem ſuū, non uidentur debita
1 alimenta,uel expēſę,quia ſumptus† nō
conſequitur,qui cauſam ſuam proſequitur, c. ut
præteritæ,de electio.Spec.in tit.de inquiſitio.§.
fin.in fi.Innoc.& Hoſtien.in c.bonę, il 1. de electio.
Innocen.in c.ex parte,ubi etiam Butr.num.
5.& Anan.num.2.de accuſatio. item facit, quia
tunc ſolum dantur ſumptus neceſſarij per monaſterium,
quando lis agitur ad utilitatem monaſterij,
dicto capitulo,ex parte, cum ibi nota.
& dixi ſupra, in quæſtio. de monacho accuſante
Abbatem, & de clerico accuſante prælatum,
at hoc caſu nulla uerſatur eccleſiæ utilitas.

Pro ueritate tamen diſtinguit Specul. in dicto
titu. de inquiſitio. §. fina. numero quinto,
uerſ. item pone, Abbas. ubi poſt relatas multorum
opiniones, dicit monacho exhibendas expenſas
a monaſterio, quando contra eum inquirit
Abbas, non ſecundum formam ſuæ regu-
2 læ, ſed uia ordinaria, †non autem quando procedit
ſecūdum ſuam regulā. Primi membri duas
adfert rationes, prima eſt quòd cum non habeat
3 aliunde, & in ingreſſu, monaſterio † ſe, & ſua
dicauerit, auct. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccleſ.
cap.ſi qua, 19. quæſt.ſecunda,& aliter ſe defendere
non poſſit,debet tunc a monaſterio conſequi,
quia aliàs priuaretur ſua deſenſione, quæ
tamen nedum excommunicato, ſed nec etiam
4 diabolo † foret deneganda, ſi eſſet in iudicio, c.
cum inter, de exceptio. cap.eorum.40.quæſtio.
tertia, ſecunda ratio eſt, quia Abbas ſibi debet
imputare, qui cum poſſet procedere ſecundum
regulam ſine impenſa, eligit hanc viam per quā
5 monachus † grauatur impenſa, l.ſcimus.§.ſinautem.
C.de iure deliber.cap.cum ſuper Abbatia,
de offic.deleg.Quo uerò ad ſecundum membrū
mouetur, quia procedēdo ſecundum regulam,
nulla requiritur impenſa ad deſenſionem. hæ rationes
mihi nulla in parte ſatisfaciunt. non quidem
prima,quia per eam non infertur quod monaſterium
teneatur: licèt enim ſe,& ſua dicauerit,tamen
in caſu delicti poteſt expelli,& ei tunc
ſua culpa expulſo non miniſtrantur alimenta,
6 vt dixi,& delinquenti† vtilius tollitur panis,quā
ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligat, cap.non
omnis,5. quæſtio.5. non placet etiam ſecunda,
quia mala Abbatis electio in procedendo non
debet grauamen Eccleſię afferre, cap. delictum
perſonę,de reg.iur.in 6. Alia vero ratio non eſt
vniuerſalis: quid enim ſi impenſa eſſet pro defenſione
neceſſaria, vt quia allegaret teſtes eſſe
extra prouinciam, vel quid ſimile,non ne eſt defendendus?
eam tamen Speculatoris diſtinctionem
ſequutus eſt Gofred. de ſtatu monach. ver.
ſed illud, Butr. in d.cap.ex parte, nume.7.& ibi
Anan.num. 3. qui allegat Hoſtien. ſequitur Felyn.
in fine, qui ad hoc citat Abb. in cap.cum cōtingat,
de foro compet.Ioan.Lup.in cap.per veſtras,
in 1. notab. ampliat. 18.§.39.num. 2. ver.
idem eadem ratione,de donat. inter vir.& vxor.
idem tenet Boer. in dec.325. circa principium,
Rebuſ.in tomo 1.tit.de ſenten.prouiſio.in præfatio.
num.104.in fi.Simon de Pret. lib.5.interpret.
2.dub.num.13. Vital.tracta.clauſ.tit.an renuncia.
poſſ.alimen. col.3.ego, quandocumque
ſit neceſſaria impenſa pro monachi deſenſione,
teneo monaſterium ad id cogendum, ſiue inquiratur
ſecūdum regulam, ſiue ordinaria via, quia
monaſterium erga monachum fingitur vice pa-
7 tris, ſicut monachus obligatur monaſterio† tam
quam filius,vti probat Oldra. in conſ.27.col.2.
in princ. & facit quod dicimus in ſucceſſione,
8 † quod monaſterium eſt loco filij, cap. in pręſentia,
de probatio.§. ſed & hoc præſenti; in Auct.
de ſanctiſſ. epiſcop. & in auct. ſi qua mulier, vbi
Iaſ. num.18. ver. ego non diſcedo a communi,
C.de ſacroſ.eccleſ. ſicuti ergo pater tenetur filio
prouidere & filius patri, ita obligatur monaſterium
erga monachum, facit quia vniuerſitas
9 ſuum defendit municipem, l. ſi tuti. ff.quod cuiuſque
vniuerſi. nomi. Addo quod ſiue monachus
ſit culpabilis, ſiue innocens, ſemper agitur
de vtilitate monaſterij: ſi enim reus delicti inueniatur,
intereſt monaſterij illum plecti,& monaſterium
purgari homine malo, vti dicimus publicè
intereſſe,quòd prouincia malis hominibus
purgatur. morbida enim facta pecus totum corrumpit
ouile. ſi verò eſt innocens, intereſt monaſterij,
quod de illius appareat innocentia, &
bonus monachus non opprimatur, vel eo monaſterium
non priuetur. non enim minus intereſt
domini habere bonos ſubditos, quàm ſubditorum
interſit habere bonum dominum. Cum
ergo verſetur in hoc vtilitas monaſterij, debet
ab eo refundi impenſa, per notata in d. cap. ex
parte. cōfirmatur hęc opinio ex eo quod ſupra
diximus

diximus de carcerato, cui aliũde non habenti
prouidendum eſt ab eo, qui carcerari curauit,
vel de publico.

Et quod dicitur de monacho per Abbatem
inquiſito, procedit etiam, quando monaſterium
10 vellet illum expellere, quia lite pendente † debet
ali a monaſterio, ut poſt Rot. cõcludit Cordub.
in d.§.ſi uel parens, num.59. idem eſt quando di
11 ſputatur, an ſit monachus, † quia interim ali de-
bet, Bar. in tracta. de alimen. num. 43.

S V M M A R I V M.

1 *Accuſatus quilibet alendus eſt pendente lite.*
2 *Bona accuſati ante ſententiam non ſunt capien-
da.*
3 *Bona accuſati non poſſunt deſcribi ante ſenten-
tiam.*
4 *Scholaris dum litigat cum collegio, alendus eſt ab
eo.*
5 *Clericus, qui moleſtatur in prabenda, ali interim
debet de fructibus prabenda.*
6 *Maritus pendente accuſatione vxoris de adulte-
rio, alendus eſt.*
7 *Accuſato de leſa maieſtata debentur alimenta pen
dente lite.*
8 *Filio damnati pro leſa maieſtate denegantur ali-
menta.*
9 *Damnato ob leſam maieſtatem denegantur ali-
menta.*

Quæſtio CXXIX.

ACCVSATVS quicunque, dum quæri-
1 tur de iuſtitia cauſæ, † alendus eſt, &
ſi habet bona propria, ex illis conſe-
quitur impenſam neceſſariam & alimenta, argu
mento l. ait prætor, in fine, & l. filius, ff. de iure
delib. ita tenet Rebuf. in d.tomo 1. reg. conſtit.
tit. de ſenten. prouiſio. in pręfatio. num. 113. ubi
dicit quod & ſi de iure accuſati bona ante ſentẽ
2 tiam capi † vel ſequeſtrari non poſſint, l. prohi-
bitum, C. de iure fiſci, lib. 10. immo nec deſcribi
3 † vel annotari, l. defenſionis. C. eo. tit. tamen quia
contrarium ſeruant Iudices, ideo quando pendẽ
te iudicio capiuntur bona, vel ſequeſtrantur, de
bet inquiſitus ex illis ali, ſequitur Cordub. d.l.ſi
quis a liberis, §. ſi vel parens, num. 52. ff. de libe.
agnoſ. facit l. lege Cornelia, §. præterea. ff. ad Sil-
lan. & quod ibi ponit Bar. & generaliter quod
accuſato de crimine miniſtrentur alimenta pen
dente lite, ponit Benincaſ. in tract. de paup. in 7.
q. in 2. ſpeciali iudic. nu. 6. & dixi in quæſtione
de carcerato, & ponit Boer. in dec. 325. vbi an de
publico vel accuſato impenſa fiat.

Et idem eſt quando ſcholaris, vel alius colle-
4 giatus † litigat cum collegio: quia etiam ſi ſit ex-
pulſus conſequitur alimenta lite pendente, vt
per gl. Bar. & Alber. in d.l. ſi inſtituta. ff. de inof.
teſtam. ita Bologn. in authen. habita, nu. 346. C.
ne fil. pro patre, vbi dicit eſſe tenendum cordi in
practica, Rebuff. in d. præfatio. nu. 115. Cordub.
d.§. ſi uel parens, num. 60. Menoc. in tracta. præ-
ſump. quæſt. 35. num. 21.

5 Et idem eſt in clerico, † qui patitur moleſtiã
in præbenda, debet is interim alimentari de fru-
ctibus præbendæ, ſecundum Bar. in l. ſi neget, in
fine, ff. de lib. agnoſ.

Simili modo maritus, qui accuſat uxorem
de adulterio, tenetur interim alimenta illi pręſta
6 ti, & ſumptum pro ſuſtinenda lite, † ſecundum
Alber. in l. fi. nu. 2. C. dę ordine cognitio. vbi ta-
men hoc intelligit fieri debere de dote. ſed Inno.
in c. per veſtras, in fine, de dona. inter uit. & uxo.
dicit quòd maritus accuſans uxorem de adulte
rio, tenetur ad alimenta, & ſumptum litis, etiam
ſi uxor indotata ſit, ſequitur ibi Hoſtiẽ. Io. And.
& Cardin. eos ſequitur Ioã. Lup. ibi, in t. notab.
ampliat. 18. §. 39. nu. 5. Cordub. d. §. ſi vel parẽs,
nu. 64. Immo Cardin. quem ſequitur Lup. loco
prędicto ait, quod maritus tenetur ſemper vxo-
ri ſumptum facere ex quacunque cauſa conue-
niatur, licet Lupus reprobet, quatenus negat
uxori agenti ſubueniendum eſſe.

7 Addo quod etiam accuſato † de crimine læſæ
maieſtatis debentur alimenta pendente lite, &
permittitur ei, quod uendat tot de ſuis bonis,
Imola in l. poſt contractum, col. pen. ver. item
adde circa ſecundum tempus. ff. de donatio. ſe-
quitur Annib. nu. 265. & ſeq. ubi dicit procede-
re ante ſententiam, ſecus ſi iam ſit lata: quia ſicu-
8 ti † denegantur filio damnati, l. quiſquis, C. ad
leg. Iul. maieſt. ita multo magis denegabuntur
9 ipſi † delinquenti, & ſequitur Cordub. in d.l. ſi
quis a liberis, §. ſed utrum, nu. 16. ff. de lib. agnoſ.

Finis Tituli Primi.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS.

TITVLVS II.

Alimenta quando cenſeantur relicta, vel debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Accidentia cognoſci non poſſunt, niſi cognita ſubſtantia.*
2 *Accidens ſtare non poteſt ſine ſubiecto.*
3 *Subſtantia eſt probanda ab eo, qui vult probare qualitatem.*
4 *Succeſſionis modus tractari non poteſt, niſi prius cõceſſa ſuccedendi facultate.*
5 *Qualitas non datur ſine ſubiecto.*

Principium.

QVAE ad alimentorũ tractatũ pertinẽt, uix ſcire poterunt, qui ignorant, quando alimenta cenſeantur relicta, uel debeantur: operæ ergo pretium duxi, totum hunc tractatum breui hoc titulo perſtringere, ut intelligant omnes, uidendum primo ſi alimenta ſint pręſtanda, quàm de eorum qualitate, quantitate, modo, & tempore agatur. Nemo enim poteſt
1 qualitates, uel accidentia cognoſcere, † cui ignotum ſit ſubiectum, uel ſubſtãtia, ut inquit Bal. in l. omnium, C. de teſtam. & non poteſt accidens
2 † ſtare ſine ſubiecto, l. nec ullam, §. ſi abſentis, ubi Ang. notat in ſummario, ff. de petitio. hæred. l. Pomponius. §. ſi. ubi Aret. in prin. ff. de acq. poſſ. Bal. in l. 1. circa princ. C. de uſucap. pro dote, & dicit Bal. in conſ. 465. nu. 1. uol. 4. quòd ſubſtan
3 tiam probare debet, qui uult † qualitatem probare, & inquit Dec. in conſ. 508. nu. 5. quod nõ poteſt tractari de modo ſuccedẽdi, niſi probetur fa
4 cultas † ſuccedendi, idem Dec. multa cumulat in l. eius, qui in prouincia. §. quod ſi ſtipulatus, nu. 5. & ſeq. ff. ſi cert. pet. & dicit Corne. in cõſ. 197. col. 3. uer. quę concluſio, uol. 2. quod inquiri nõ
5 poteſt de qualitate † ſine ſubiecto. & dicit Menoch. in conſ. 75. num. 100. quod omnis diſpoſitio præſupponit ſubſtantiam.

SVMMARIVM.

1 *Fundus, quando relinquitur ad alimenta, venit proprietas.*
2 *Res, quando relinquitur, vt ex ea certum quid annuum percipiat legatarius, tunc res, non redditus venit in legato.*
3 *Fundus, quando relinquitur ad vſum, vel vſumfructum, tunc videtur relicta proprietas.*
4 *Res cum relinquitur in gaudimentum, venit fundus, non vſusfructus.*
5 *Fundus, quando relinquitur, vt eo legatarius gaudere poſſit, proprietas debetur.*
6 *Bona, quando relinquuntur matri, vt de his poſſit ſe ſuſtentare, venit proprietas, non vſusfructus.*
7 *Res, quando relinquitur, ut ex ea percipiatur redditus, venit proprietas.*
8 *Proprietas tranſit ad hæredes, quando relinquitur res ad vſum, ad alimenta in gaudimentum, et ſimilia.*
9 *Legatum non tranſit ad hæredes, quando res limitato tempore relinquitur ad alimenta.*
10 *Legatum non tranſmittitur ad hæredes, quando fit per verba taxatiua, & limitatiua.*
11 *Tempus relictum ad tẽpus, finitur cum ipſo tẽpore.*
12 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum.*
13 *Legatum põt ita fieri ad tẽpus, ſicuti ſub cõditione.*
14 *Legatum factum ad tempus, aut ſub conditione, trãſit ad hæredem teſtãtis mortuo legatario ante diẽ, vel conditionem.*
15 *Fundus relictus ad vſum, & habitationem, non cõtinet proprietatem, ſed ſolum vſum propter coniecturam voluntatis.*

16 *Fundus relictus ad vtendum, & gaudendum, non tranſit reſpectu proprietatis in legatarium, quando conſtat de voluntate defuncti.*
17 *Pars vna ſcripturæ declarat aliam.*
18 *Clauſula exequutiua non reſtringit, ſed declarat diſpoſitionem.*
19 *Fundus conceſſus ad vſum per contractum, non tranſit in contrahentem ratione proprietatis.*
20 *Beneficium latè interpretatur.*
21 *Fundo conceſſo ad vtendum, & fruendum, venit proprietas.*
22 *Donatio venit appellatione contractus.*
23 *Fundus non tranſit reſpectu proprietatis, quãdo cõceſſio incipit explicari ab vſu, vel alimentis.*
24 *Pecunia redditus ſi relinquatur pro alimentis, non venit proprietas, & pecunia remanet penes hæredem.*
25 *Habitatio, quando relinquitur ad alimenta, an liceat locare, vel quando hæres poſſit cum legatario habitare.*
26 *Proprietas rei ad vſum relicta non venit, quando adiectio illa ponitur per modum cauſæ finalis.*
27 *Diſpoſitio omnis reſtringitur per ſuam cauſam finalem.*
28 *Generale dictum limitatur per rationem, ſecundũ ſuam cauſam.*
29 *Modus non limitat, nec reſtringit diſpoſitionem.*
30 *Cauſa finalis non ſimpliciter reſtringit, ſed inſpicitur, an ſit de præſenti, vel de præterito, & an reſpiciat commodum recipientis.*
31 *Cauſa de futuro, non præſumitur finalis, quando reſpicit commodum ſolius recipientis.*
32 *Cauſa, quæ continet fauorem legatarij, non reſtringit legatum.*
33 *Cauſa finalis, quomodo dignoſcatur, remiſſiuè.*
34 *Cauſa, quando adijcitur ad reſtringendum legatũ, tunc non venit proprietas rei ad vſum relicta.*
35 *Modus reſtringit legatum, quando non reſpicit fauorem legatarij.*
36 *Fundus, quando ad vſum illi relinquitur, qui non eſt capax proprietatis, tunc non venit proprietas.*
37 *Verba, quæ habent duplicem ſenſum, trahuntur in dubio ad bonum ſignificatum.*
38 *Verba intelligi debent ſecundum conditionem perſonæ, cui diriguntur.*
39 *Verba impropriantur, ne ſint ſuperflua.*
40 *Interpretatio qualibet ſumi debet, vt actus ſuſtineatur.*
41 *Præſumptio validitatis actus, eſt fortior cæteris.*
42 *Eligere viam nemo præſumitur, per quam ſuum iudicium ſubuertatur.*
43 *Pater dando filio rem aliquam ad vſum, vel ad vſumfructum, non cenſetur concedere proprietatẽ.*
44 *Pater non poteſt donare filio in poteſtate, & donatio ab eo facta eſt nulla.*
45 *Pater põt filio donare alimenta, vel vſumfructum.*
46 *Actus ſi non valet eo modo, quo agitur, valet vti ualere poteſt.*
47 *Mater donando rem ad vſum, vel vſumfructum cũ iuramento, vel ex cauſa dotis, cenſetur proprietatem concedere.*
48 *Donatio inter patrem, & filium, quibus caſibus ſuſtineatur, remiſſiuè.*
49 *Mater cum donat filio rem ad vſum, vel ad fruendum, venit proprietas.*
50 *Mater reuocare non poteſt donationem, quam fecit filio.*
51 *Mater non habet filium in poteſtate, ſicut pater.*

Quæſtio Prima.

PRIMVM ergo uidẽdum eſt,
quãdo fundus relinquitur
ad alimẽta, an tunc cenſeã
tur relicta alimenta. Et in
hoc habemus caſum clarũ,
1 quod venit proprietas,† &
illa uẽ relicta, eſt tex. in l. 4.
ff. de alim. & cibar. lega. ibi, uidentur mihi ipſa prędia eſſe libertis relicta, vt pleno dominio hæc habeant, & non per ſolum vſumfructum. Et fortius ibi dicitur, q proprietas tranſmittitur ad coniunctos, & Bar. ibi, nu. 2. ver. oppono, & uidetur, inquit, maximam dĩã, q prædiũ relinquatur ad alimẽta, vel q alimenta relinquãtur ex prædiis, vel q legentur alimenta, & pro eis obligetur pdium, quia primo caſu venit proprietas, idẽ Bar. in l. cũ hi. §. ſi vni, nu. 1. ff. de tranſa. dicit q proprietas cẽſetur relicta, & trãſit ad hæredes alimentarij, idẽ voluit Ang. in conſ. 338. nu. 7. Alex. in cõſ. 214. nu. 12. uol. 6. quia illa verba, ad alimẽta, vel vt ſe alat, inducta ſunt in fauorẽ legatarij, & nõ poſſũt operari reſtrictionẽ ſi non ampliãt diſpoſitionẽ. & ĩfert ad qõnẽ, qñ teſtator reliquit vſumfructũ vxori, vt habeat victũ, & veſtitũ, in quo tñ Ang. cõſ. 338. nu. 7. uẽ contrarium tenere, Iaſ. in uſib. feu. nu. 105. ver. ſextò facit, Imola, Cuma. & Ang. de Perigl. ĩ l. ſi fundũ per fideicõmiſſum, ubi Iaſ. nu. 22. ff. de leg. 1. ubi dicunt q ſi res relinquitur,
2 † ut ex ea legatarius certum annuũ redditum capiat, tunc res uẽ legata, non redditus, & ad hæredes tranſit, & hanc dicit cõem Iaſ. in l. cum hi. §. ſi uni, ff. de tranſa. Rui. in conſ. 81. nu. 18. uol. 2. ubi loquitur qñ conceſſio fit per verbum cõſignare, quia ẽt illud importat translationẽ dñij, ſicut ẽt uerbum dare, ut per eum, Marſil. in ſing. 414. ubi in fine dicit eſſe mẽti tenẽdum, quia prima facie quilibet diceret contrariũ, Picus in l. Titia, cũ nuberet. §. Titia, nu. 2. ff. de leg. 2. ubi dicit rõnẽ eſſe, quia de re fit mentio diſpoſitiuè, de alimẽtis uerò cauſatiuè, Soci. iun. in cõſ. 88. nu. 8. uol. 1. Natta in conſ. 211. nu. 17. Duran. de arte teſtãdi, tit. 6. caut. 23. nu. 2. Vincẽ. Carroc. in c. cũ q d, in 2. par. lim. 2. nu. 13. ubi dicit, hanc eſſe cõem opinionẽ, allegat Iaſ. ita atteſtari in l. cũ hi. §. ſi uni. ff. de tranſac. Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. utrũ, nu. 34. ff. de lib. agnoſ. allegat Fulg. in d. §. ſi uni, & Marſil. ſing. 414. idem Cordub. in d. l. ſi quis, in §. ſed ſi filius, nu. 13. Simon de Pret. de interpret. ult. uolunt. lib. 4. dubitatio. 10. nu. 26. folio mihi 410. & rurſus dubit. 11. nu. 2. folio mihi 424. rationẽ prædictorũ ponit Ang. in cõſ. 338. in fine, dicens, q ubi teſtator proprietatẽ legat, tunc ex uerborum figura apparet, q voluit rem in legatarium transferri: ideo licẽt cauſam alimentorum adiiciat, credendum non eſt q per eam, quæ legatarij fauorẽ reſpicit, voluerit legatũ reſtringere,

Picus,

Picus, quē ſupra retuli in d.§. Titia, nu. 20. dicit
rōnē eſſe, quia res diſpoſitiuè relinquitur, alimē
ta uerò cauſatiuè, & ideo attenditur diſpoſitio,
quia cauſa adiecta legato non illud reſtringit, &
hæc eadē eſt rō cum ſupradicta, Bal. in l. ſi habita
tio, in prin. ff. de uſu & habita. dicit, rōnē eſſe, qa
iſta uerba, ad alimenta, ad uſū, ad habitandū, ad
fruēdū, uel ſimilia importāt modū, q cū ſit in fa-
uorē legatarij, nō reſtringit, & in rub. C. de iure
emphit. nu. 10. in fine, uer. idē ſi dicerem, inquit,
rationem eſſe, quia illa uerba, ad uſum, ponun-
tur demonſtratiuè, non tranſitiuè, nec taxatiuè.
Hæc concluſio non ſolum procedit, qñ res ad
3 alimēta relinquitur, ſed ēt qñ fundus † relinquitr̄
ad uſum, uel uſumfructū, quia tunc non cēſetur
relictus ſolus vſus, aut uſusfructus, ſed ipſa pro-
prietas, ut eſt tex. ī l. ſpecies, ff. de auro & arg. leg.
ī l. donationes. §. ſpecies, vbi Doctores. ff. de don.
gl. in l. ſi mulier, ubi Cy. in fine, & Bal. nu. 2. C. de
iure dot. Bar. latè in l. libertis, la 1. nu. 3. ff. de ali.
& ciba. leg. alios multos allegat Iaſ. in l. cū hi, §. ſi
uni, ff. de tranſa. Ferra. in cau. 32. incip. quotidie,
idē Iaſ. in l. illud, nu. 3. C. de leg. Alex. in cōſ. 150.
nu. 1. uol. 7. ubi loquitr̄ in fortiori caſu, qñ adiecit
teſtator, q legatarius nō poſſit bona alienare, ſed
ſolū fructus percipere in perpetuū. Eſt uerū, q
mouetur Alex. ex eo, q uigore prohibitę aliena-
tionis deducit Bal. in l. Proculus, ff. de uſufr. leg.
quæ cōtrouerſia altiorem indaginē requirit, ſed
principaliter allegat textus, & doctrinas ſupraci
tatas, Cæpol. in tr. de ſer. uerba. prædio. c. 4. col.
2. uer. ſed eſt dubiū, & inquit Ang. in auct. hoc lo
cū, in fi. C. ſi ſecun. nup. q ita alias cōſuluit Cur.
iun. in cōſ. 38. nu. 3. & ſeq. ubi infert ad qōnem
eius, qui prædiū uendidit cū facultate faciēdi bu
cā in flumine Scidæ, & deriuādi aquā pro irriga
do prato, & concludit, q ille modus pro irrigan-
do pratū nō reſtringit, ſed emptor poterit aquā
ducere, & irrigare quoq; alia bona, Dec. in conſ.
262. nu. 6. in fi. uer. tertiò non obſtat. ubi allegat
Rom. & alios, ubi fundat ſe ſuper eo, q p̄cedit rei
cōceſſio, & ponderat uerbū, quod importat dñij
translationē, & infert ad conceſſionē aquę, an trā
ſeat ad hæredes acquirētis, Crem. ſing. 34. ubi al
legat ſingulare dictū Bal. ī l. 2. ī fi. C. de inof. don.
Picus, d. §. Titia, nu. 20. Pariſ. ī cōſ. 21. nu. 36. uol.
2. Neuiz. ī cōſ. 38. nu. 10. plures alios citat Māti.
de cōiec. ult. uolū. li. 9. ti. 2. nu. 29. Caual. in trac.
de uſuf. muli. relic. nu. 78. Simō d. dub. 10. nu. 29.
Et q̄uis prędicti Doctores loquantur, qñ res
ad uſumfructū, uel uſum relinquitur, tñ idem eſt
qñ ad aliū finem, ſub eadem tñ forma legandi, pu
4 ta. qñ ad † graudimentum, ut per Bal. in l. ſi habita
tio. ff. de uſu, & habita. Alex. in d. conſ. 150. nu. 1.
uol. 7. Natta latè in d. cōſ. 211. nu. 17. ubi infert
idē eſſe, qñ teſtator legat prędiū pauperibus pro
redditu ducatorū uiginti, & dicit q ſi p̄diū plus
reddat, illud cedat cōmodo pauperū, & de grau-
dimento loquitur Picus, d. nu. 2. Iaſ. in uſib. feu.
nu. 104. uer. quintò confirmo, Neuiz. d. cōſ. 28.
nu. 10. latè Mātica, d. li. 9. ti. 2. nu. 30. ubi refert,
Florian. Cæpol. & Iaſ. in hoc diſtinguere īter fi-
lios, uel extraneos hærędes inſtitutos, ut. ſ. inſtitu
tis extraneis legatarius rē habeat, non aūt filiis
inſtitutis, ſed ſine diſtinctione Doctores cōiter
tranſeunt cū Bal. ut patet ex p̄dictis, & aliis, quos
citat Caualca. d. nu. 78. Marſi. ſing. 44. Cur. iun.
d. cōſ. 38. nu. 5. uer. quinimo fortius. nō. n. eſt ius
in uerbis importantibus modū, ſed in uerbis di-
ſpoſitiuis, & ſiue teſtator loquatur de uſu, ſiue de
habitatione, ſiue de uſufructu, ſemper militat ea-
dem ratio, quia procedit uerbum importans do
minij translationem, ideo ſemper idem eſt ius.
Idem eſt, quando fundus relinquitur ut eo le-
5 gatarius † gaudere poſſit, quia uenit proprietas,
ut poſt Bal. uoluit Simon d. dubitat. 10. nu. 27.
Infert etiā Caſtr. quem citat Cur. iun. in conſ.
38. nu. 5. uer. confirmantur præmiſſa, quod ſi qs
6 relinquit matri bona ſua, † ut de his poſſit ſe ſuſtē
tare, relicta cēſebitr̄ proprietas, nō aūt alimenta.
Idem eſt, qñ relinquitur res ut ex ea redditus
7 percipiatur, quia tūc † in legato non eſt redditus,
ſed res, ut uoluit Imola in l. ſi fundū per fideicō-
miſſum, ff. de leg. 1. ſequitur Ang. de Perigl. ibi &
Iaſ. nu. 22. & mouētur oēs ex d. l. 4. ff. de alim. leg.
Et in caſibus p̄dictis licet alimēta regulariter
finiantur cū uita eius, cui debentur, ꝓprietas trā-
8 ſit ad hęredes, & ſucceſſores, † ut uult Bal. in l. ſi
habitatio, in prin. & ponit tex. in d. l. 4. in prin. ff.
de alim. lega. ubi hoc etiam uoluit Bar. Alex. in
conſ. 214. num. 12. uol. 6. Picus, d. §. Titia, num
20. & Doctores omnes ſupracitati.
Sed nō procedit, qñ teſtator legat cū tēporis
præfinitione, ut quia dicat, lego fundū ad uſum
9 durāte uita legatarij, tūc † .n. legatū nō tranſit ad
hæredes, ut probat tex. in l. Titia. §. ſi ff. de leg. 2.
quē ita intelligit Bar. in l. 4. nu. 3. uer. ꝛ̄ideo Old.
ff. de alim. leg. ubi dicit, q adiectio tēporis reſtrin
git legatum, Bal. in l. 1. in prin. C. de fruct. & lit.
expen. ubi in uer. & qñ aliquid cōceditur, ait, q &
ſi uerba illa, ad utendū, & fruendū, non minuāt
conceſſionē: tñ, qñ tp̄s apponitur, aliud eſt, alle-
gat l. cum bi. §. ſi tibi. ff. de tranſac. & idē placuit
Bar. in l. Titia, nu. 2. uer. quæro, quid ſi tēpore, ff.
de leg. 2. ubi dicit, q & ſi uſusfructus nō uideatur
relictus, ſed proprietas, tñ nō tranſit ad hæredē;
quando relicta eſt, donec uixerit, ſed redit ad hæ
redem legantis, ēt ſi hęres deceſſiſſet ante legata
rium, quia cenſetur magis reſpectū habuiſſe ad
ius hæreditarium, q̄ ad perſonam hæredis inſti-
tuti, & idem uoluerūt Caſtr. & alij ibi, præcipuè
Picus, nu. 11. qui dicit qōnem hāc fuiſſe Papiæ,
& pro hac parte conſuluiſſe Cur. ſen. Lancello.
Decium, Danielem Sandulphum, & Ambroſ.
Opizo. licèt ipſe dicat eſſe cogitādū. quia paſſus
eſt dubius, idem uoluit Socin. in cōſ. 102. nu. 10.
uer. ſed poſito quòd cenſeretur, uol. 3. ubi tenet
quòd cum relinquitur, uel donec vixerit, legatū
finiatur morte, hoc etiam tenet Pariſ. in conſilio
10 21. nu. 38. vol. 2. ubi ſubdit, tunc quoque † lega-
tum non tranſmitti, quando fit per uerba limita
tiua, & taxatiua, ita quod, vel ſimilia, Iaſ. in uſib.
feud. nu. 103. ver. ſecundò moueor. vbi allegat
ſolum Bal. in d. l. 1. C. de fruct. & lit. expen. & an-
te iſtos idem placuit Ang. in cōſ. 334. col. fi. ubi
allegat opinionem Iacobi de Are. & eam ſequi-

tur, ſi legatum non eſt relictum ad uitam legata-
rij, Cæpha. in conſ. 158. nu. 5. ubi ita limitat con
cluſionem prædictam, Caualca. in tract. de uſu-
fru. mulie. reli, nu. 79. ubi dicit procedere, quan-
do legato adiecta eſt taxatiua dictio, dumtaxat,
tantùm, ſolùm, & ſimiles, Mantica, d. lib. 9. tit. 2.
num. 29. ubi quod finitur legatum mortuo lega
tario, Simon de Pret. in d. tracta. lib. 4. dubit. 10.
11 nu. 30. & ratio eſt, quia relictum ad tempus, †ui-
detur ſublatum finito tempore, l. quæſitum. §. idẽ
reſpondit, ff. de fundo inſtr. l. ſi mulier, vbi gl. C.
de pact. alios citat Caualca. d. nu. 79. dixi in cõſ.
12 52. nu. 8. addo quod limitata† cauſa, limitatum
producit effectũ, l. in agris, ff. de acq. rer. dom,
13 & legari poteſt, ſicuti ſub†conditione, §. ſub con
ditione, Inſt, de legat. proinde cum teſtator dicit
ſe relinquere, donec legatarius uixerit, nihil im-
pedit legatum finiri cum uita legatarij.

Et aduertendum eſt, quod hoc eſt uerum, & ſi
hæres īſtitutus præmoriatur legatario, quia ni
hilominus legatũ ſic relictum nõ remanſit apud
hæredes legatarij, ſed tranſit ad hæredes hæredis
14 inſtituti, † ut expreſſe determinat Bar. in d. §. Ti-
tio, in prin. uer. quid ſi tempore, & ſequitur Bal.
ibi, & Caſtr. idem voluerunt Caſtr. Alex. & Iaſ.
in l. fi. C. de lega. qui tamen intelligunt, quando
legatum ſimpliciter relinquitur ad uitam, ſecus
quando addit teſtator quod mortuo legatario
tranſeat ad hæredem inſtitutum, quia tunc non
uadit ad hæredem hæredis, & teſtator cẽſetur re
ſpectum habuiſſe non ad ius hæreditariũ, ſed ad
perſonam hæredis, & eius cauſa diem appoſuiſſe
legato, idem Alex. in conſ. 173. vol. 5. Socin. d.
conſ. 102. Picus d. §. Titia, nu. 17. Rui. in conſ. 29.
nu. 5. uol. 2. Duran. de arte teſtã. ti. 6. cau. 60. nu.
1. & ſeq. ubi alios citat, Rube. conſ. 23. nu. 3. Ca-
ualca. in d. tract, nu. 81. & dixi in cõſ. 123. nu. 11.

Principalis tamen cõcluſio noſtra, quæ haber,
ꝙ vbi res ad uſum, uel uſumfructũ, uel gaudimẽ-
tum relinquitur, veniat proprietas, reſtringitur
ut locum non habeat quando aliter teſtator de-
clarat, vel aliud ex aliquibus coniecturis colligi-
tur eſſe de mente teſtatoris, quia eo caſu legatũ
reſtringitur ad alimẽta, ad uſum uel uſumfructũ,
prout erit intentio teſtatoris. ita declarat Alex.
in conſ. 273. uiſis uerbis, in fine, uol. 2, ubi ait, ꝙ
relictum factum ad vſum, & habitationẽ, reſtrin-
15 gitur†ad ſolũ uſum legatarij, propter illa uerba,
adeo ꝙ poſſit ſtare & habitare &c. quia per ea
teſtator uidetur uoluiſſe reſtringere ſe ad ſolum
uſum eius. tamẽ deciſio mihi non placet, quia il
la uerba non ſunt tantæ potẽtiæ, ut uoluntatẽ te
ſtatoris oſtendant, uel præcedentia generalia re-
ſtringãt: quod ſi cauſa expreſſa legato adiecta, ut
poſſit ſtare, & habitare, &c. non reſtringit, multo
minus id operabuntur uerba non per modũ cau
ſæ prolata. eſt uerũ ꝙ Alex. mouetur per illa uer-
ba, poſſit, & debeat, quæ neceſſitatem importãt,
ut per eum, & ex ea neceſſitate adiecta uoluntas
teſtatoris demonſtratur. ſed reſpondeo id proce
dere per uiam oneris iniuncti, non quia legatum
reſtringatur, atque ita reſultat concluſio, ꝙ lega-
tum remanet in ſua generalitate, licèt legatarius
teneatur ſeruare onus adiectum, ſed noſtrã limi-
tationem ponit Rom. in conſ. 503. diligenter in-
ſpectis, nu. 7. in 2. dub. ubi ex cauſa adiecta dicit
legatũ reſtringi ad uitam legatarij, & cõprobat
multis, ut per eum. ſed & ſi ad noſtrũ propoſitũ
allegari ſoleat, non tamen pertinet ad præſentẽ
q̃onem, quia non quærimus, an legatũ reſtringa
tur reſpectu tẽporis, ſed an reſtringatur in ipſa
ſubſtantia, ita ut nõ contineat proprietatẽ, & in
ſuo caſu res uidetur clara, quia cũ ut ſupra dixi-
mus, finiatur morte, q̃n eſt expreſſe limitatũ ad vi
tam legatarij, ita finiri debet q̃n tempus uitæ eſt
tacitè adiectum, quia ſat eſt, ꝙ de uoluntate teſta
toris uolentis ad uitã reſtringere, & limitare, cõ-
ſtet quoquomodo, ideo Soci. in d. conſ. 102. nu.
10. uol. 3. dicit clarius, ꝙ etſi regulariter ueniat
16 proprietas, tñ fallit q̃n apparet†de mente defun-
cti. bene uerum eſt ꝙ allegat Rom. & Alex. in lo-
cis prædictis, qui hoc nõ probant. dicit aũt ipſe
apparere de mente, q̃n in alio loco teſtator dicit
ſe uſum, uel uſumfructũ, uel alimenta reliquiſſe,
17 quia una pars ſcripturæ † declarat aliã. l. hæredes
palã. §. ſed ſi notã, in uer. ex uicinis ſcriptis. ff. de
teſta. l. unica, ubi Bar. Ang. & alij, ff. de peti. hære
dit. & ſi dicatur, ꝙ clauſulæ exequutiuæ, & acceſ-
ſoriæ non debent alterare principalẽ diſpoſitio-
18 nẽ, rñdetur†ꝙ ſaltem declarant ſecundum Bal. in
l. eam quã, nu. 36. C. de fideic. Cur. ſen. conſ. 49.
nu. 52. cũ aliis allegatis a D. Becio in cõſ. 88. nu.
50. prædictam ẽt limitationẽ ſequutus eſt Durã.
d. tit. 6. cau. 23. in fi. Manti. d. tit. 2. nu. 29. ſed præ
ter eos, Caſtr. in cõſ. 371. col. 1. uer. ſecunda rõ,
uol. 2. Craue. conſ. 25. num. 27. id autem multo
magis locum habet, quando teſtator uerbis ex-
preſſis declarat intentionem ſuam.

Reſtringitur ſecundo, ut locũ non habeat con
cluſio noſtra, q̃n conceſſio fit in contractu, quia
19 tunc non cõtinetur proprietas, † nec trãſit ad hæ
redes, ita Bal. in proœmio feud. in 6. diuiſ. nu. 51.
ubi dicit, in teſtamentis fieri pleniorẽ interpreta
tionẽ, ideo cauſam importare demonſtrationẽ,
non taxationem, & infert, ꝙ ſi res concedatur in
feudũ ad utendum, & fruendũ, extinguetur mor
te conceſſio, quia ꝙ in proprios uſus conceditur,
morte finitur, l. cũ hi, §. ſi uni, ff, de tranſac. & per
inde eſt ac ſi conceſſa foret res ad alimenta, & eũ
ſequitur Paris de Puteo de feud. reintegr. c. 103.
nu. 6. & ſeq. ubi latè agit, & ponit q̃onẽ, an cõceſ
ſo Caſtro ad habitãdũ uaſallus poſſit alij locare.
ſed contraria ſnĩa uerior uiſa eſt Martino Laud.
in c. 1. qui feu. dare poſſ. quia natura feudi eſt, ꝙ
concedatur ad utendũ, & fruẽdũ, & uerba intelli
gi debent ſecundũ naturã actus, ſuper quo ſunt
interpoſita, illũ quoque reprehendit Iaſ. in nfib.
feud. nu. 103. & ſeq. ubi multas rõnes, & deciſio-
nes adducit in contrariũ. & ꝑcipuè, ꝙ non eſt dif
ferentia inter contractus & ultimas uoluntates,
& quid ubi etiam ſubſiſteret differentia, ea tamẽ
non eſſet conſideranda in feudo, quod dicitur be
neficium, & latè uenit interpretandum non mi-
20 nus † quàm ultima uoluntas, l. fin. de conſtitut.
princ. c. cum dilecti, de donat. in ſpecie quoq; il-
lũ reprehẽdit Clau. Seiſel. ĩ tract. de defi. & inuẽ.

feud.

feudum.§. & iſtud facit ad quęſtionem,fol.mihi
70.& ſeq.ubi ſubdit,Baldũ malè fuiſſe loquutũ.
& quamnis prædicti tres loquanrur in qõne de
feudo,tamen eſt generaliter uerum, quod etiam
in contractib.illa conceſſio ad vtendum, & fruẽ
21 dum, contince† proprietatem, ut præcisè decla-
rat Bar.in l.4.in fi.ff.de alim.legat.per l.donatio
nes,§.ſpẽs.ff.de donat.quinimo idem Bal.quem
allegat Paris de Puteo in d.c.103.num.8.uoluit
quod Caſtro conceſſo ad uitę uſumfructum ue-
niat proprietas,& Bal.in rub.C.de iure emphit.
nu.10.in fi.ver.idem ſi dicerem,inquit,in cõtra-
ctibus,ut eſt uenditio,uerba illa, ad vſum, uel v-
ſumfructum,ſtare demonſtratiuè, non taxatiuè,
allegat tex.in d.§.ſpecies.hoc ẽt tenet Bal. in do
natione in l.2.nu.10.in prin.C.de inoff.donat.&
tam in donatione quã in venditione idẽ tenuit
Crem.in ſing.34.Iaſ.& Seiſell. in locis allegatis
ſupra,& Baldũ in p̃dictis locis ſequitur Cur.iun.
in conſ.38.nu.3.& ſeq.& nu.6. ubi loquitur in
venditione, donatione, & cęteris conceſſionib.
& non eſt dubium quòd appellatione cõtractus,
22 †venit donatio,gl.in l.in ędibus,§.1.ff.de donat.
Alex.in l.iuriſgentium,in prin.nu.16.vbi Iaſ.nu.
8.ff.de pact.Corne.in conſ.101.in prin.uol.1.Ri
pa in l.fi.nu.120.C.de reuoc.donat.Gomeſ.in §.
in perſonã,nu.40.Inſtit.de actio.& pro dicta de-
ciſione facit,quia rõ, qua Doctores mouentur,
militat non minus in contractu,q̃ in vltima uolũ
tate,ideo non poteſt validum conſtitui diſcrimẽ
inter ea, & ꝙ ĩdiſtinctè procedat cõcluſio ſupra
dicta,tenet Capic.ĩ deciſ.188.nu.4.& 8.vbi dicit
ſic fuiſſe ſemel deciſũ p̃ Affli.ĩ deciſ.401.nu.6.

Declaratur tertio,ut procedat, qñ primũ fit
rei conceſſio,ut quia diſponens incipiat mentis
conceptũ explicare a conceſſione rei,ut qñ dicit
concedo rẽ ad alimẽta: ſecus eſt qñ incipit a con
23 ceſſione†alimentorũ vſus,uel vſusfructus, quia
tunc proprietas nõ uenit, ita diſtinguit Bar.ĩ d.
l.4.nu.2.ff.de alim.legat.vbi inquit,multũ differ
re, quòd quis relinquat prædium ad alimen-
ta, uel quod relinquat alimenta ex prædio, uel
quod relictis alimentis obliget prędia pro eo-
rum pręſtatione,Cur.iun.d.conſ.38.num.4.Ca
pic.d.deciſ.188.nu.4.vbi ſubdit,inſpicienda eſſe
uerba conceſſionis, qũo ſonent. ideo Ang. in l.
Proculus.ff.de uſufructu, dicit quod ſi redditus
24 pecuniæ†relictus ſit pro alimentis, pecunia re-
manebit penes hæredem, per l. fundi Trebatia-
ni.ff. de uſufru. lega. ſequitur Caſtr.nu.9. atque
ita non cenſetur relicta proprietas, quod ẽt uo-
luit Fulgoſ.in l.cum hi,§. ſi integra, ff. de tranſa-
ctio.Iaſ.in ead.l.§.ſi qui,nu.4. Natta conſi.211.
nu.17.hanc quoque diſtinctionem inter conceſ
ſionem rei, & cõceſſionem uſusfructus,vel vſus,
conſtituit Ang.in conſ.338.col.fi.ubi ait nõ ue-
nire proprietatem, quando vſusfructus relinqui
tur ad alimẽta,imò eo caſu legatum reſtringi ad
id, quod pro alimentis eſt neceſſarium, & quod
ſupereſt cedere lucro hęredis,ſecus quãdo res ip
ſa relinquitur in cauſam alimentorum,& ibi po-
nit rõnem diuerſitatis ut per eum,idẽ uoluit Ca
ualcan. de vſufruc. mulie.relic.nu.28. ubi tamẽ
neminem citat,qui hoc dicat,Mantica de cõiect.
vltim.uolunt.lib.9.tit.5.nu.2.& in relicto quan
titatis ad alimenta,ponit Simon de Pretis,lib.4.
dubitat.11.nu.2.fol. mihi 424. & ſpecialiter in
relicto pecuniæ ſeu vſus pecuniæ, ſeu alimentis
relictis ex redditu pecuniæ,qũo legatũ ſit intel-
ligendum,& an tunc pecunia eſſe dẽat apud hęre
dem,vel legatarium, uel alium,uide Simon.in lo
co prædicto,Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſed
ſi filius,nu.12.& 13.ff.de lib.agnoſ.vel alen. Itẽ
quando relinquitur habitatio ad vſum,uel ad ali
25 menta,quando liceat† locare, uel quando hæres
poſſit cohabitare cum legatario,vide latè Parid.
de Puteo in d. tracta.de feud.reintegr.c.103.Af
flict.in deciſ.401.Capic.deciſ.188.nu.6.Bero.fa
mil.quęſt.101. nu.3. Caualcan. d. nu. 78. in fi.

Quinto limitatur præcedens concluſio, ut non
procedat,qñ adiectio eſt non in vim modi, ſed p̃
26 viam cauſę†finalis:tunc.n. reſtringit diſpõnem,
ita declarat Bal.in l.ſi habitatio,in prin.ff.de vſu,
& habitatio.& eodem modo declarat Ang.in d.
conſ.338.in fi.& ratio eſt, quia omnis diſpõ re-
27 ſtringitur†per ſuam cauſam,l.cum pater,§. dul-
ciſſimis,ff. de leg. 2.l.1.in fine. ff de fonte. & di-
xit Ang.in l.obligatione gñali,col.2.circa prin.
ff.de pignor.ꝙ dictum generale limitatur per rõ-
28 nem,†ſecundum ſuam cauſam: & dicit tex.in d.
§.dulciſsimis,eſſe meliorem qui ad hoc poſſit al
legari, præcipue quando cauſa eſt expreſſa, ut
per Curt. iun.in l.emptor, §. Lucius.ff.de pact.
Iaſ.in l.ſi de certa,num.6.C.de tranſact.Natta in
conſ.546.nu.10. modus autem non ſolet reſtrin
29 gere†uel limitare diſpoſitionẽ,ut uoluit Bar. in
l.4.ff.de alim.& cibar.legat. hæc tamen declara-
tio patitur difficultatem, qui non eſt uerum ſim
pliciter,quod cauſa finalis reſtringit diſpoſitio-
nem:Nam conſiderandum eſt,ſi ſit de præterito,
30 vel de futuro,† & ſi reſpicit commodum conce-
dentis,vel tertij,vt bene in terminis noſtris decla
rat Bar.in d.l.4.nu.5.uer.ex prædictis diſtinguo
ſic.imò Bal. in l.damus.ff. de condict. indeb. ait
quod cauſa de futuro reſpiciens commodum ſo
31 lius recipientis præſumitur †impulſiua, non au-
tem finalis, & de hoc videri latè poterit Tiraq.
in tracta.ceſſan.cau.limit.1.num.24.& ſeq.& in
hoc conſiſtit reſolutio, quia dum continet lega-
32 tarij fauorem non reſtringit† legatum, Bar.in d.
l.4.in princ.in ſummario,& num 4. Curt.iun.d.
conſ.38.nu.6.propterea deciſio Bal.& Ang. ſu-
pra relata intelligi debet, quando conſtat cau-
ſam eſſe finalem, & talem ſine qua teſtator non
fuiſſet aliter legaturus, uel diſponens aliter con-
ceſſurus.qũo autem cognoſcatur eam cauſam eſ
33 ſe†finalem,vide Tiraq.loco prædicto,D.Becium
in conſ.20.nu.10.& ſeq.itẽ dicta deciſio obtine-
bit, qñ cõſtat ꝙ cauſa adiecta fuit ad limitandũ
34 & reſtringendũ legatũ,quia eo caſu† non ueniet
ꝓprietas,ut declarat Bar.d.l.4.nu.5.& inter cau
ſam finalem,& modũ,nõ eſt dñia, quia ẽt modus
35 reſtringit quando non†reſpicit fauorem legata-
rij.l.Titio centum.§.1.vbi Bar.& alij.ff.de cond.
& dem.ponunt Doctores in d.l.cum hi.§.ſi uni,
ff.de tranſact.Cur.iun.d.conſ.38.nu.6.

Limitatur quinto loco concluſio ſupra ſirma
ta, vt locum non habeat, quando relinquitur res
eo modo alicui, qui non ſit capax proprietatis:
36 nam eo caſu conceſſio † reſtringitur ad vſum,
vel alimenta, vel vſumfructum, hoc fuit origina-
le dictum Ang. in d. l. cum hi, §. ſi uni, col. 1. in fi.
uer. ſed dic in caſu uno. ff. de tranſact. vbi po-
nit exemplum quando res ad alimenta relinqui
tur fratribus minoribus, qui non ſunt capaces
proprietatis, clement. exiui de Paradiſo, de uer-
bo. ſignifica. & dicit rationem eſſe, quia verba,
37 † quæ duplicem habent ſenſum, trahi debent in
dubio ad bonum ſignificatum, l. quoties idem
ſermo, ff. de reb. dub. & eam deciſionem proba-
uit Ang. in d. §. ſi uni, nu. 5. ver. iſtam regulam li-
mitat, qui ſubdit aliam rationem, quia ſcilicet
uerba intelligi debent ſecundum conditionem
38 † perſonæ, cui diriguntur, l. plenum, §. equitij. ff.
de uſu & habitat. idem voluit additionator ad
Cremen. ſing. 34. eandem deciſionem probauit
Carroc. in c. cum quid, in 2. par. limit. 2. num. 14.
de reg. iur. in 6. ubi ita declarat, ſed nihil allegat,
præter Capic. qui tamen de hoc caſu non loqui
39 tur, & verba debent potius improprīari † quam
vt ſint ſuperflua, cap. ſi ſententia, de ſent. excom.
in 6. Bal. in cap. 1. de capit. qui Cur. uend. Abb.
in conſ. 31. colum. 1. in fi. uol. 2. Socin. in conſ.
2. num. 8. vol. 4. Dec. in conſ. 48. num. 4. & ſumi
40 ſemper debet interpretatio, † per quam ſuſtinea
tur actus, l quoties. ff. de verb. oblig. c. Abbate ſa
nè, vbi gl. de verb. ſign. & hæc præſumptio eſt cæ
41 teris omnibus ſortior, † vt per Alcia. in tract. præ
ſump. reg. 3. præſump. 34. nu. 1. & ſeq. D. Becius
in conſ. 52. num. 122. Vinc. Carroc. in d. c. cum
quid, par. 1. nu. 12. & non eſt credendum, quod
teſtator uoluerit legare proprietatem, cum ſci-
ret, vel ſcire præſumeretur, quod id legatum fuiſ
42 ſet nullum. nemo enim præſumitur † eligere
uiam, per quam ſuum iudicium ſubuertatur, l. 3.
ff. de teſtam. milit. Hoſt. Butr. & Imola in c. Quin
tauallis, in 4. differen. de iureiur. Felin. in c. cum
ordinem, col. 2. de reſcrip. Alciat. d. reg. 3. pręſ.
35. num. 1. Cum ergo præſumatur teſtatorem
voluiſſe facere validum legatum, nec aliter poſ-
ſit ſuſtineri, niſi reſtringatur, dicendum eſt quod
illa verba poſuerit animo reſtringendi, atque ita
fiat reſtrictio ex tacita & coniecturata teſtatoris
voluntate, ſecundum ea, quæ dixi ſupra in prima
limitatione. idem eſt quando conceditur fundus
ſpurio ad alimenta, ut dicam in tit. quanto tem-
pore præſtanda ſint alimenta dum ago ſpurio.

Intellige ſextò ſupradictã concluſionẽ, vt nõ
habeat locum quando pater dat filio rem ad ali
menta, vel ad vſum, vel ad vſumfructum, quia nõ
43 videtur proprietatem dediſſe, † ſed vſum, vel vsũ
fructum, vel alimenta, ita notabiliter declarat
Bal. in l. 2. num. 10. C. de inoff. donat. vbi inquit
quòd verbum, dono, a patre prolatum non in-
cludit proprietatem, licèt aliud ſit quando pro-
fertur ab extraneo, & illius dictum appellat ſin-
gulare Cremen. ſing. 34. l. fi. Simon de Pret. d.
lib. 4. dubitat. 10. nu. 32. ubi inquit notandum,
Iaſ. in d. l. cum hi. §. ſi uni, num. 4. ff. de tranſact.

dicit ſe ignorare quo ſpiritu Bald. in loco prędi-
cto hanc poſuerit limitationem. verum ego arbi
tror hanc limitationem eſſe veram, & prouenire
a proxima præcedenti limitatione, ſecundũ quã
dixi tunc non videri conceſſam proprietatem,
quando incapax eſt is, cui fit conceſſio. pater
44 enim filio in poteſtate donare † non poteſt, & ſi
donat, non valet donatio, l. donationes quas pa-
rentes, C. de donat. inter vir. & vxor. Corne. in
conſilio 199. columna uigeſimaprima, in limit.
volumine ſecundo, Pariſ. in conſilio decimoſex
to, numero decimonono, volumine ſecundo.
cum enim acquiratur patri, quidquid filius ac-
quirit, non datur dominij translatio, quæ ſtatim
ad patrem non redeat. licet autem patri dona-
45 re † alimenta, uel uſumfructum, uel quid ſimile
præcipuè ad uſum, ut per glo. in l. ſecunda, C.
de inoffic. donat. proinde, ut ſuſtineatur actus
quando pater donat fit interpretatio, ut non
uelit proprietatem donare, ſed uſum, uel ali-
menta, alias nulla eſſet inter patris extranei do-
nationem differentia, & quando actus non ua-
46 let eo † modo, quo ago ſuſtinetur eo modo quo
ſuſtineri poteſt, ſecundum regulam de qua apud
Doctores in l. prima, §. ſed ſi mihi, ff. de verbo-
rum obligationibus, & hoc modo intelligendo
deciſio Bald. ſublimitabitur, ut non procedat
47 quando pater donat cum iuramento, † uel in
cauſam dotis, aut donationis propter nuptias,
& quando donat filio emancipato, uel eunti in
Caſtra, uel filio clerico, & omnibus illis caſibus,
quibus pater ualide poteſt donare filio, quia in
illis ceſſat ratio propter quam donatio proprie-
tatem non continet, & ratione ceſſante non eſt
locus deciſioni. quando autem, & quibus in ca-
48 ſibus ſuſtineatur donatio † inter patrem & fi-
lium, uide late Clar. in tracta. de donatio. quæ-
ſtio. 8. per totam, ubi multis modis declarat, &
ante eum Duenam in reg. 223. ubi latius egit,
Lupus in rub. de donatio. inter uir. & uxor. §.
38. numero octauo, §. 51. numero primo, & ſeq.
§. 71. numero quinto, D. Becium, conſilio uige-
ſimo, numero quarto, Anto. Gabriel. commun.
opinio. libro quarto, tit. de donatio. concl. quar
ta, per totam, Rolan. in conſ. 77. numero uigeſi-
moquinto, uolumine primo, Seraphin. in tracta.
de priuileg. iuram. in priuil. 72. per totum, & ali
bi ſæpe per Doctores. hinc etiam deducitur dif-
ferentia inter donationem, quæ fit a matre ad
uſum, uel alimenta, & eam quę fit a patre, nam
quando fit a patre non uenit proprietas, ut di-
ctum eſt, ſed quando fit a matre, aliud eſt, cum
49 ueniat † proprietas, ut eſt textus expreſſus in l.
donationes, §. ſpecies. ff. de donat. ubi rerum filię
donatarum a matre proprietas venit, & in tantũ,
50 ut mater nõ poſſit † rem filio donatam reuocare,
vt eſt tex. in l. ſi non mortis. ff. de inof. teſta. & in
l. ſi conſtante. C. de dona. inter ui. & uxo. & ratio
51 eſt, quia mater nõ habet † filios in poteſtate ſicut
pater. §. fęminæ. Inſti. de adop. & toto tit. Inſt. de
patr. poteſt. ecce ergo nullã aliã eſſe rõnẽ, quare
donatio patris non includat proprietatem, niſi
quia pater non poteſt donare filio in poteſtate.

SVMMARIVM.

1 *Coniectura non admittuntur in rebus claris.*
2 *Verborum qualitas eſt teſtimonium noſtræ mentis, cæteris omnibus apertius.*
3 *Verba cum clara ſunt non admittitur quæſtio voluntatis.*
4 *Verba inuenta ſunt ad explicandum uoluntatem loquentis.*
5 *Voluntas hominis cognoſcitur ex loquela.*
6 *Victus relictum idem eſt quod elementorum.*
7 *Victus appellatione non uenit ueſtimentum, etiam ſi relinquatur famulo in domo.*
8 *Victus, & ueſtitus, quando relinquitur, uidentur relicta alimenta.*
9 *Vita legata ueniunt alimenta.*
10 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
11 *Educationis relicto comprehenduntur alimenta.*
12 *Educari in domo cum quis debet, tunc recipiet alimenta in domo.*
13 *Nutriri qui debet ei alimenta præſtanda ſunt.*
14 *Alimonia ſi alicui relinquitur illi alimenta debentur.*
15 *Cibarijs relictis, vel diarijs, non uenit habitatio, aut ueſtimentum.*
16 *Potus uenit relictis cibarijs, uel diarys.*
17 *Medicina non venit relictis cibarys, uel diarijs.*
18 *Subſidium uitæ, uel neceſſarium uitæ cum relinquitur, alimenta præſtanda ſunt.*
19 *Subſtentatio uitæ cum relinquitur, debentur alimenta.*
20 *Subſtentandi cauſa, quando exprimitur in relicto, tunc ueniunt alimenta.*

Quæſtio II.

QVANDO alimenta expreſsè relinquun
tur, vel promittuntur, tunc non eſt du
1 bium, quia† in claris non eſt opus con
iecturis, l. continuus. ff. de verb. oblig. & nullum
eſt magis noſtræ mentis apertum teſtimonium,
2 quàm verborum qualitas, † & conceptio, ut dice
bat Caſſiodor. a Bal. citatus, in l. generaliter, in
2. notab. C. de non num. pecun. & in l. tres denun
ciationes, col. 1. C. quomodo, & quando iud. cũ
multis apud Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. liber
tis, nu. 18. C. de reuoc. donat. & quæſtio uolun
3 tatis non debet admitti, † cum in uerbis non eſt
ambiguitas, l. non aliter, ff. de leg. 3. l. ille, aut ille.
§. cum in uerbis. ff. eod. tit. c. ſi quis presbiter, de
4 conſecrat. & uerba ſunt inuenta † ad eum ſolum
effectum, ut his dicentis uoluntas demonſtretur,
l. Labeo. ff. de ſupellect. leg. c. is autem, 22. quæ
ſtio. 2. & dicit Bald. in l. ſed & reprobari, in prin.
ff. de excuſat. tuto. quod uolũtas hominis cogno
5 ſcitur † ex ſua loquela, & ſubdit eſſe ſummè no
tandum, & infinitos ad hoc citat Tiraq. in d. uer.
libertis, nu. 17. & ſeq.

Et idem omnino eſt, quando teſtator alicui
6 legat uictum, quia idem cõtinet, † quod legatum
alimentorum, l. alimenta, & l. fin. cum ibi notat.
ff. de alim. & cibar. leg. l. uerbo uictus, ff. de uerb.
ſignific. innuit Bart. in tract. de aliment. in princ.
Papien. in form. libelli, quo agit actione reali, in
uer. & redditibus, nu. 2. ubi dicit paria eſſe quod
legentur alimenta, uel legetur uictus, & dicit
Ruin. in conſ. 86. num. 2. uol. 2. quod legatum ui
ctus ęquiparatur legato alimentorũ per dicta iu
ra, Vital. in tracta. clauſul. in titu. an poſſit renun
cia alim. colum. 1. & 2. ponit Bonacoſ. in tracta.
de ſeru. & famul. quæſtio. 193. ubi tamen dicit,
7 quod ſi quis famulo uictum in domo † legauit,
ille non habebit veſtes, quas conſueuerat geſtare
in honorem domini, appellat ipſe domicillares,
arbitror intellexiſſe de his, quas domini ſeruito
ribus pręſtant ad pompam uerſi colores, vulgo
dicimus liureas, quia illę fiunt, nõ famuli, ſed do
mini gratia, idem eſt quando relinquitur uictus,
8 † & ueſtitus, ut poſt Corn. ponit Simon de inter
pret. ultim. uolunt. lib. 4. dubit. 11. num. 1.

9 Idem eſt quãdo, teſtator legaret uitam, † quia
continet alimenta, cum aliter nemo uiuere poſ
ſit, cui non cedant omnia, quæ alimentorum no
mine continentur, eſt text. in l. quos nos, §. uer
bum uiuere. ff. de uerb. ſignific. quem ad hoc al
legat Bar. in d. tracta. alimento. num. 5. Angel. in
tracta. de teſtam. in uer. item reliquit mulieri cõ
cubinæ, eſt glo. 45. ſequitur Dec. in l. de alimen
tis, num. 4. C. de tranſactio. Simon de Pret. lib. 4.
dubit. 11. nu. 7. ſolio 420. ea enim omnia ſunt ne
ceſſaria, ut quis uitam ducere poſſit, quod ſi ui
ctus importat alimenta, multo magis id impor
tabit uita, propter quã uictus cõceditur, & pro
10 pter quod † vnumquodque tale, & illud magis,
auth. multo magis. C. de ſacroſ. eccleſ. ideo enim
victum ſumit homo, vt uiuat, alias radicale humi
dum ad nihilum breui reduceretur.

Eodem modo intelligi debet relictum educa
11 tionis, † quia alimenta ei ſunt præſtanda, quẽ te
ſtator educari iuſſit, uel cui aliter cõceſſa eſt edu
catio, l. fin. ff. de alim. & cibar. legat. Bart. in d. tra
cta. de alimen. nume. 3. ver. quid ſi debeat educa
ri. & ſubdit alimenta, uictum, & educationem ha
bere parem ſignificationem, idem dicit Papien.
in d. libel. actio. real. in uer. & redditibus, nu. 2.
Ang. in d. tract. de teſtam. d. glo. 45. nu. 10. ubi ſi
12 teſtator iubet aliquem in domo ſua † educari, ui
detur illi alimenta reliquiſſe, Decius in d. l. de ali
mentis, num. 4. ubi dicit idem eſſe, ac ſi alimenta
fuiſſent relicta, & ſubdit eodem modo intelligi
13 quando teſtator mandat aliquem † nutriri, alle
gat l. penult. ff. de his, qui ſunt ſui, uel alie. iur.
Simon loco prædicto, nu. 7. ubi grauatur ad præ
ſtandum ſuum uiuere.

Idem intelligendum eſt, quando relinqueret
14 quis alimoniam, † quia ea pronunciatio ab ali
mentis non differret, c. 2. in fi. de pręben. l. neca
re, ff. de lib. agnoſcend. c. eccleſiarum ſeruos. 12.
quæſt. 2. c. inter cætera, 22. quæſt. 4. Dec. d. l. de
alimentis, nu. 3. in fi. ubi loquitur non in legato,
ſed in promiſſione, ut intelligas non eſſe ſpecia
le in ultima uoluntate.

Quando autem alicui relinquuntur cibaria,
uel diarium, tũc uidetur relictum quicquid per
tinet ad cibum, non tamen uenit habitatio, nec
† ueſti-

15 †veſtimentum,l.diarijs,ff.de alim.& cibar.legat.
16 venit tamen†potus,l. & ſi non ſint, §. Sticum.ff.
de au. & arg. lega. Bart. in d.tracta. de aliment.
numero ſeptimo,vbi poſt Franc. Tigr.dicit non
17 venire medicinas, † quia illę non ſumuntur pro
cibo,& ſtante relicto hæres ſolum,cibare dēt Pa
pien. in form. libel. quo agit pro lega. rei ſin-
gul. in principio, numero ſexageſimoquinto ,
vbi ait quod appellatione diarij , uel cibarij non
venit ueſtimentum, uel habitatio, licet appella-
tione alimentorum omnia veniant,& dicit Ang.
in l.ſi cum dotem.§.ſin autem in ſæuiſſimo.ff.ſo-
luto matrimonio,quod cibariis relictis,non ue-
niunt medicinæ,& Alexan. ibi dicit eſſe bonum
tex.in l.in rebus.§. poſſunt.ff. commod. Dec. in
ca.l.de alimentis,numero tertio,vbi quod neque
veſtimentum neque habitatio, ſed cibus, & po-
tus,& idem voluit Ruin.ī l.prima,§.hoc edicto ,
numero ſexageſimotertio,ff. de oper. no. nunt.
vbi quod nec veſtimenta ueniunt , nec calcia-
menta,nec habitatio.

Videntur etiam legata alimenta , quando re-
linquitur neceſſarium uitę , uel ſubſidium uitæ,
18 †l.filia,C.de patr.pot. ubi Ang. notat quod ubi
puellę aliquid relinquitur in ſubſidium uitæ,il-
lud cedit in dotem,& non mirum:nam dos ſucce
dit loco alimentorū, & ſępe tenetur dotare , qui
tenetur alere,ad idem eſt tex.in capitulo,epiſco-
pus,de præben.vbi Dec. numero quinto , dicit
tale legatum intelligi pro alimentis, & declarat
dictum Ang.ſupracitatum,& facit ratio,quia ui
ta non datur alimentis , nec aliud eſt uitæ ſubſi-
dium pręter alimenta. Cum ſine eis nemo poſſit
viuere,& non debet differre relictum ad uitę ſub-
ſidium a relicto uitę.

Et idem dicendum eſt, quādo relinquitur ſub-
19 ſtentatio uitę†tex.in c.omnino,ubi glo.diſtinct.
31.& in c.epiſcopus,10.q.2.quos textus ad hoc
citat Bonacoſ. in d. tracta. de famul. q. 201. &
paria ſunt dicere pro neceſſitate,pro ſubſtētatio
ne uitæ,vel pro ſubſidio vitæ.& idem quādo cer
20 tum quid relinquit, vt ualeat ſe ſuſtentare.† Gi-
gas de penſion.quæſt.51.nu.19.& 20.Simon lo
co prędicto,nu.7.in fi. ubi poſt Ang. dicit idem
quando pro expenſis relinquitur.

SVMMARIVM.

1 *Habitatio cum filijs , ſi uxori relicta eſt, alimenta ſignificantur.*
2 *Alimenta eis ſunt praſtanda , qui eſt in ſeruitijs .*
3 *Cura domus ſi fuit demandata ei,cui relicta ſunt alimenta,non praſumitur eſſe cauſa legati.*
4 *Habitationis legatum non importat alimenta.*
5 *Habitatio continetur ſub alimentis tamquam ſpecies ſub genere.*
6 *Habitatio non continet ſub ſe alimenta , qua ſunt tamquam genus.*
7 *Habitatio aliquando continet alimenta non ex ui uerbi.ſed coniectura uoluntatis.*
8 *Onus iniunctum declarat mentem teſtatoris.*
9 *Legatum eſt donatio.*
10 *Habitationis legatum, cū ſit pauperi tunc uidetur impertare alimenta,ſed uide ibi de ueritate.*
11 *Alimenta uidentur relinqui quando mandat teſtator aliquem recipi in domo.*

Quæſtio III.

TESTATOR reliquit uxori habitatio-
nem cum filiis,dubitatum fuit,an ma-
tri uideantur relicta alimenta, & Bal.
in l.fi.nu.8.C.de indic. viduit.tollen.dicit alimē
1 ta†uideri relicta , quia quando relinquit habita-
tionem cum filijs , videtur illi demandare curam
filiorum,ut probat tex. in l. ſed ſi hoc.§. fin.ff. de
2 cond.& demonſtr..& ſi ſeruit filiis,† debet a filijs
ali,ut in l.in reb.§.poſſunt.ff. commoda. probat
ēt tex.in l.Seio,ff.de annu.legat. & Bal. ſequitur
Ang.in tracta.de teſtam.gl.46.nu.9.Alex.in ad-
ditio.magna ad Bar.in l.Titia.§.fi.ſub nu.3.ff.de
leg.2. & Bal. dicit in loco prędicto id procedere
non ſolum in matre legataria , ſed etiam in qua-
cunque alia,quia cenſetur relictum in recompen
ſationem laboris , ideo ponit exemplū in amita.
eandem deciſionē probauit Cępol. in tracta.de
ſeruit.vrban.prædio.c.6.in fi.ubi ſubdit eſſe no-
tandum,& loquitur ēt ipſe in matre,& amita, &
ſingulare dictū appellat Crem. in ſing.66. in fi.
& hanc eſſe ſignandam deciſionē inquit Picus in
d.l.Titia,§. Titia , nu.176.ff. de leg.2.quia ſi dēt
eſſe in obſequio filiorum eſt alenda,ſiue mater,
ſiue amita ſit,ſiue alia perſona,Bero.in conſ.34.
nu.12.uol.2.Natta in conſ.379.nu.2. Mantica
de coniectu.ult.uolunt.li.6.tit.11.nu.19.& li.8.
tit.4.nu.12.Menoc.in conſ.62.num.2.& pręter
eos Campeg.in tracta.dot.in 2.par.q.84.Lancel
lo.Gal.in conſuet.Alex.in uer.20.nu.141.

Verum hanc Bal.ſententiā impugnat Cordub.
in l.ſi qs a liberis,§.ſi quis ex hijs , nu.170. & nu.
209.ff.de lib.agnoſc.mouetur,quia in declarādo
legato alimen.pōderanda eſt uis uerborum,l.ali
menta.§.baſilicæ,ff.de alim.& cibar.lega.& lega
tis cibarijs non uenit habitatio,ut l.cibarijs,ff.de
alim.& cibar.legat.& quāuis videatur demanda
3 ta cura,tamen ea†non pręſumitur fuiſſe cauſa ali
mentorum,ut notat gl.in l.Caio.ff.de alim.& ci-
bar.legat.& quāuis fuiſſet cauſa legati,tñ nō per
hoc infertur qđ habitatione legata veniūt alimē
4 ta.augetur aūt difficultas , quia habitationis† le-
gatum non importat alimenta,ut probat tex.in
l.cum antiquitas,C. de vſufruc.l. cum his,§. qui
tranſigit.ff.de tranſactio.alimenta.n.genus ſunt,
5 quæ continent†ſub ſe habitationem tamquā ſpe
ciem,gl.in c.epiſcopus, 10.q.2.l.legatis,& l.fi.ff.
de alimen. & cibar.legat. ſed habitatio,quæ eſt
6 ſpecies non † continet ſub ſe genus,ita Bologn.
in conſ.quadrageſimooctauo,nu.8.Bero. in con
ſilio trigeſimoquarto, numero duodecimo , &
conſilio 35. numero 15. uolum.2. mihi uero ea
Bal.deciſio ſemper viſa fuit uera,quia teſtator vi
detur feciſſe rationabilem diſpoſitionem,ut is ali
menta habeat , qui aſſiduè uerſatur in filiorum
obſequio. & licet tutori non debeantur alimen-
ta,

ta, nec ſalarium, ex quo munus eſt publicum, &
a iure cogitur quilibet illud aſſumere: tamen
aliud eſt in eo, cui non tutela, ſed ſimplex regi-
men filiorum committitur. & non obſtat quod
habitationis legatum non contineat ſub ſe ali-
menta, quia non dicit Bald. eo loci alimenta
7 †uenire ex ui uerbi habitationis, ſed ea taci-
ta, & coniecturata teſtatoris voluntate, ut de-
clarat Cępol. d.cap.6. in fi. ſicuti etiam Picus in
d.§.Titia, nu.176. & clarius Bero.in d.conſ.34.
num.12. Non etiam obſtat quod onus non præ
ſumatur cauſa legati, quia de hoc non eſt quæ-
ſtio, ſed an onus arguat quid teſtator uoluerit
legare, & non eſt dubium quod ex qualitate
8 †oneris iniuncti uenimus ad cognitionem men-
tis teſtatoris, argum. l. generaliter.§.1.C. de ſa-
croſ.eccleſ.Ro.in conſ.417. nu.4.l. eum qui, in
prin.ubi Bart.ff.de iureiuran. & ibi Iaſ.nume.1.
Menoc.de arbitr.iudic.caſu 213. Cum ergo cu-
ram filiorum teſtator committere uideatur: cen
ſendum eſt etiam quod uoluerit matrem recom
penſare eo modo legando, & ſi ſolam uoluiſſet
habitationem relinquere cum filijs, utique lega-
tum illud potius cõtineret onus, quam commo
9 dum contra naturam ſuam, cum ſit donatio, † ut
in §.legatum, Inſtit.de lega.propterea nõ eſt tu-
tum, uel rationabile diſcedere a ſententia Baldi,
quæ tot habet teſtatores, & ſanè aliud eſt relin-
quere ſimpliciter habitationem, aliud uerò relin
quere cum filijs, quia primo caſu legatum conti-
netur intra limites uerbi habitationis, ſecundo
uerò ſubeſt tacita quædam coniectura uolunta-
tis teſtatoris. illa enim coniunctio cum filijs, im-
portat quid pluris, & dat intelligi quod in eo a-
ctu aliquid habere debeat eo modo, quo filijs
debetur: at filijs debentur alimenta, ergo idem
uidetur in uxore, & in hac quæſtione laborẽ ma-
tris, & onus iniunctum conſiderat etiam Lancel-
lo.in d. conſtitutio.in uer.viginti, nu.154.idem
uoluit Simõ de Pret. de interpret.ultim.uolunt,
lib.4.dubit.11.nu.4.in fi.ubi in uerſ.ego addo ta-
men, declarat procedere, quãdo illa perſona, cui
10 relicta eſt habitatio, eſt pauper, † quia eo caſu le
gatum ſuſtinetur in recompenſationem laboris,
ſed hæc reſtrictio mihi non placet, quia recom-
penſatio fieri poteſt non ſolum pauperi, ſed etiã
diuiti, & diues non tenetur gratis curam ſubire
filiorum alterius, ſi non ſit relictus tutor, & quan
do etiã datus eſt tutor, poteſt teſtator illi relin-
quere, ut ſunt iura clara, quæ nõ expedit referre.

Eadem alimenta uidentur relicta, quando te
11 ſtator mandat † aliquem recipi in domo, ut no-
luit Barto.in l.1.in fi. C.de legat. Corn.in conſi.
323.col.2.uerſic.& ſaltem procedit, uol.2. & in
conſ.156.per totum, præcipuè, c.fin. uol.4.

SVMMARIVM.

1 *Vxori cenſentur relicta alimenta, quando mari-
tus mandat filios apud eam educari, & ibi de ne-
ritate.*
2 *Coiunctio inter perſonas poſita attribuit euiq; aqua
liter, licèt aliud ſit, quando ponitur inter res.*

Quęſtio IIII.

SIMILIS eſt quæſtio, ubi pater mãdat
filios educari apud matrem: dubita-
tur enim, an eo caſu alimẽta uideatur
matri reliquiſſe. & Bald. in l. ſi mulieri, in prima
lectura, in fi.ff.de vſufru.accreſcen, inquit uide-
1 ri alimenta † matri quoque relicta, & ſubdit illã
legem eſſe ad hoc notabilem, & tenendam men-
ti, & hanc dicit notabilem theoricam Cremen.
d.ſing.66.in princ. ubi ſubdit habuiſſe de facto,
& ita determinaſſe Caualcan. in tracta. de uſufr.
mulie.relic. num.138.uerſi. & ideo ſi teſtator fi-
lium ſuum minorem reliquerit, Simon de inter-
pret.ultim.uolunt, dubitat.11.num.4.Lancello.
Gallia.in conſuetud. Alexandriæ, in uer, uiginti,
num.141. & faciunt, quę aliquando dicam infra
in hac eadem parte, dum tractabo, an uideantur
relicta alimenta uxori, cui a teſtatore fuit com-
miſſa adminiſtratio, uel gubernium filiorum.
Hęc tamẽ concluſio licèt impugnetur a nemine
quem uiderim, non caret dubitatione, qñ quidẽ
neq; uerba, neque intentio teſtatoris uideantur
id inferre quod matri uideantur relicta alimenta
ex eo quod teſtator iuſſerit filium apud matrem
educari, & in toto titulo, ubi pupil. educa.debe.
nihil tale ponitur, & ſi dicatur curam filij uideri
demandatam, id eſt falſum, quia ſub illis uerbis
non venit filij cura, & Bal.in d.l.ſi mulieri, loqui-
tur non quando teſtator mandat filios apud ma
trem educari, ſed quando iubet filios alimentari
unà cum matre, atque ita quando alimenta ma-
tri coniunctim relinquuntur cum filijs, & mo-
uetur Bal.ex ui coniunctionis, quæ cuique perſo
næ æqualiter attribuit, licèt aliud ſit, quãdo con-
2 iunctio † ponitur inter plures res, ut in l. quarta.
ff.de ſun.inſtr. & id colligit ex text. in d.l.ſi mu
lieri, ubi ſi quis inſtituat uxorem cũ filiis, uide-
tur uxori medietatem relinquere, & aliã medie-
tatem filiis, & quando mãdat filios educari apud
matrem, nihil ſimile poteſt conſiderari, & uolun
tas teſtatoris eſt prouidere de loco ad commo-
dum filiorum, non de alimentis ad commodum
matris.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſitas. Relictum pro neceſſitatibus, intelligitur
relictum pro alimentis.*
2 *Neceſſitas nulla durior eſt fame.*
3 *Neceſſitas. Relicto uſufructu pro neceſſitate, aut in
digentia, legatarius habebit ſola alimenta.*
4 *Suſtentatio congrua ubi relinquitur, ueniunt ali-
menta.*
5 *Neceſſitas dicitur, quando aliunde quis capere
non poteſt.*
6 *Neceſſitatis cauſa conceſſum, ceſſat, ubi ipſa ceſſat
neceſſitas.*
7 *Paupertatis cauſa ceſſante, ipſa quoq; ceſſant, quæ
ob paupertatem ſunt conceſſa.*
8 *Neceſſitas licèt non adfuerit, tamen alimenta pro*

tollenda

tollenda neceſſitate conceſſa debentur.
9 *Pro dicto, ſignificat cauſam impulſiuam, non finalem.*
10 *Pro dicto, importat modum.*
11 *Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid relictum eſt pro neceſſitatibus.*
12 *Alimenta præteriti temporis peti poſſunt, quando aliquid relinquitur pro indigentia.*

Quæſtio V.

DIxI ſupra alimẽta cenſeri relicta, quan
do teſtator legauit neceſſitatem uitę,
uel ſubſtentationem uitæ, quid ſi reli-
quiſſet teſtator aliquid pro neceſſitatibus, an id
1 intelligi debeat † relictum pro alimentis. & hoc
uidetur indubitatum, ut probatur in l. pen. §. fin.
& l. fi. ff. de alim. & cibar. legat. & nulla eſt maior
2 uel durior neceſſitas † fame, l. 2. ubi Alber. C. de
patrib. qui fil. diſtrax. Dec. in conſ. 555. num. 12.
& dixi aliquando hoc eodem in opere, & in ter-
minis hoc uoluit Ancha. inter conſ. Calder. 21.
col. 1. tit. de teſtam. & dicit Caſtr. ĩ conſ. 371. col.
1. uer. ſecũda ratio, uol. 2. quod ſi teſtator uſum-
fructum relinquit uxori ſuæ pro ſua indigentia,
3 † uel neceſſitate, habebit alimenta tantum, ſequi-
tur Crau. in conſ. 25. nu. 27. & in conſ. 199. nu.
4. Gab. conſ. 108. nu. 15. ĩ 2. uol. & ibi nu. 21. hoc
declarat. ſed etſi Crau. in loco prædicto id attri-
buat uerbo neceſſitatis, Caſtren. tamen in conſi-
lio præallegato non mouetur ea ratione, ſed ex
aliis clauſulis contentis in teſtamento, per quas
apparet teſtatorem reſtrinxiſſe legatũ ad ſolum
uſum, & indigentiam uxoris, ideo ſuper eo non
poteſt fieri fundamẽtum, ſed ad id quoq; Caſtr.
allegat, & ſequitur Pet. Pecch. de teſtam. cõiug.
c. 9. nu. 1. lib. 5. Caualca. de uſufruct. mulie. re-
lic. num. 20. & hoc etiã uoluit Simon de Pret. de
interpret. ultim. uolunt. lib. 1. interpret. 2. dubit.
2. ſolutio. 10. folio mihi 72. & lib. 4. dubit. 11. nu.
9. folio 425. & Crau. in conſ. 32. num. 1. oſtendit
quod legatum alicui factum pro ſuis neceſſita-
tibus comprehendit alimẽta, & Caſtren. in conſ.
437. in 2. dub. col. 1. uol. 2. dicit idem eſſe, quãdo
4 relinquitur congrua † ſubſtentatio, & ibi quærit,
an debeatur ueſtimentũ, ſequit̃ Crau. in d. conſ.
199. nu. 4. dubitari tamen poſſet, an alimẽta hoc
caſu debeantur ei, qui non indiget, nam dicitur
5 neceſſitas, quando † aliunde non habet quis,
ubi capere poſſit, capitulo quanto, de conſue-
tud. Abb. in conſilio 17. uerſus fi. uolum. 1. & in-
ductum neceſſitatis cauſa non habet locum ubi
6 ceſſat † neceſſitas, c. 2. de cuſtod. euchar. ubi But.
in 1. notab. Anchar. in 1. not. & Cardin. Floren.
in 3. notab. & dicit Bar. in l. 1. §. nunciatio, col. 3.
uerſi. quando fit iuris noſtri, ff. de oper. no. nun.
quod ſtatutum ob neceſſitatem locũ habet qua-
tenus neceſſitas durat, & idẽ eſt in paupertate,
7 quia † ea ceſſante non procedunt, quæ propter il
lam inducta ſunt. l. non tãtum, §. eos qui. ibi, ni-
ſi facultates eorum aduſtę fuerint, ff. de excuſat.
tutor. ubi poſt Iacob. de Are. Nicol. Matarell. &
alios ponunt Barto. & Alber. infinitos cumu-
lat Tiraq. in tracta. ceſſan. cau. par. 1. num. 179.
& nu. 193. eodem modo dubitari poteſt, an de-
beãtur pro tempore præterito, quia cum relicta
ſint pro neceſſitate, & pro prętertito tempore ceſ
ſauerit neceſſitas, ex quo legatarius aliunde ha-
buit, uideret̃ dicendũ nõ poſſe peti, ceſſat. n. ratio
relicti: quicquid tamen ſit hoc caſu debentur ali-
8 menta † etiã ſi nulla ſubſit neceſſitas, ut poſt Bal.
quẽ citat concludit Corn. in conſ. 187. col. pen.
uer. his non obſtãtibus, uol. 2. ubi ait quod lega-
tum alicui factum pro ſuis neceſſitatibus etiam
ſi neceſſitates non ſubſint, quia illa dictio pro,
9 † ſignificat impulſiuã nõ finalẽ cauſã, c. Agatoſa,
10 63. diſt. & importat † modũ, ſecũdũ Bar. ĩ l. quib.
dieb. §. Termilius. ff. de cõd. & dem. & ĩ l. Lucius
Titius. §. a te. ff. de lega. 2. & quod pro tempore
11 prętertito peti poſſint † alimenta, uoluit Anchar.
d. conſ. 21. inter conſ. Calder. ubi mouetur per
eandem rationem, ſequitur Simon de interpret.
ultim. uolunt. lib. 4. dubit. 8. num. 91. folio mihi
399. Ceph. conſ. 81. per totum.

Et quæ dicta ſunt de neceſſitate, uel ſubſten-
tatione, procedunt etiam, quãdo dictum eſt pro
12 indigentia, † ut Simon ibi dicit.

SVMMARIVM.

1 *Gubernare importat regere, & adminiſtrare.*
2 *Tutela dicitur onus propter regimen, & adminiſtrationem.*
3 *Gubernium, cum alicui relinquitur, tunc alimenta relicta uidentur.*
4 *Vſusfructus illi relictus non cenſetur, cui cura, & cuſtodia committitur.*

Quæſtio VI.

CENSENTVR quoque relicta alimẽta,
quando teſtator mandat alicui guber-
nium domus: uerbum enim guberna-
1 re † importat regimen, & adminiſtrationem. c.
cum ſingula, extra de præben. Alber. in ſuo di-
ctionar. in uer. gubernare, Corn. in con. 253. col.
1. uol. 3. & niſi includerentur alimenta legatum
hoc importaret onus, non commodum, & eſſet
2 contra naturam legati, ut dicimus de tutela † quę
propter regimen reputat̃ onus, l. tria onera. ff. de
excuſat. tutor. & per hanc rationem in terminis
3 † noſtris, ita concludit Corn. in conſ. 3. col. pen.
uerſic. & ſuadetur dicta interpretatio, uol. 2. ubi
proſequitur ulterius, & eum in propoſito ſequi-
tur Pariſ. in conſ. 21. nu. 22. & ſeq. uol. 2. ubi in-
fert quod teſtator relinquendo uxori domus gu
bernium non cẽſetur uſumfructum illi relinque-
re, ſed alimenta, & idem dicit quando reliquit
uxorem gubernatricem, ſequitur Caualca. in tra
cta. de uſufruc. mulie. relic. num. 21. ubi allegat
quoque Per. Pecch. Simon de Pret. lib. 4. dubit.
11. num. 5. & facit quod uoluit Crau. in con. 25.
num. 23. ubi inquit quod gubernium conuenit
legato alimentorum, & num. 28. dicit quod non
4 cẽſetur relictus † uſusfructus illi cui eſt commiſ-

ſa cu-

ſa cuſtodia & gubernium rei, et faciunt quę dixi
ſupra dum tractaui quæſtionem, an alimenta de-
beantur ei cui relicta eſt habitatio cũ filiis, quia
iuſtum eſt quod curam habens filiorum alimen
ta conſequatur, et alatur, qui eſt in eorum obſe-
quiis, et de hoc aliquid ponam infra dum tracta
bo, an vſusfructus uxori relictus reſtringatur ſem
per ad alimenta ſecundũ conſuetudinẽ Bulgari.

SVMMARIVM.

1 *Lego Titio cum familia, idẽ ſignificat quod lego Titio, & familiæ.*
2 *Alimenta ei videntur relicta, qui implicite includitur legato, ut quãdo dicitur Titio cum familia.*
3 *Copula &, coniungit æqualiter.*
4 *Copula &, coniungit æque principaliter.*
5 *Cum dictio, magis coniungit quam copula &*
6 *Fœminæ ſuccedunt eodem tempore cum maſculis, quando conceditur feudum pro maſculis cum fœminis.*
7 *Matri alimenta uidentur relicta, quando legantur filijs cum matre.*
8 *Alimenta quando Titio relinquuntur cum familia, non poteſt Titius illis renunciare in præiudicium familiæ.*
9 *Pactum unius non nocet alij.*
10 *Pater qui feudum acquiſiuit pro ſe & filijs, non poteſt illis renunciare in præiudicium filiorum.*
11 *Conuentio vnius, non nocet alij.*
12 *Donans uni cum pacto quod poſt illius mortẽ tranſeat ad alium, poterit conſentiente donatario reuocare.*
13 *Donatio facta uni cum pacto quod eo mortuo tranſeat in tertium ſtipulante notario non poterit reuocari.*
14 *Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea uero neceſſitatis.*

Quæſtio VII.

NON ſolum autem alimenta debentur
ei qui eſt explicite honoratus, & voca-
tus, ſed etiam ei qui implicite contine-
tur in diſpoſitione: veluti, quando teſtator dicit,
lego alimenta Titio cum familia, eo enim caſu
1 idem eſt ac ſi dixiſſet, lego† Titio, & familiæ. l. illi
cum illo, ff. de uſufruc. leg. l. Titiæ textores. §. ni-
hil. ff. de le. 1. Doctores in l. ſi cui. ff. de fundo in-
ſtruc. & in l. fundum, C. de verb. ſignifi. atque ita
2 †in terminis declarat Alex. in conſ. 178. num. 2.
uol. 6. quem ſequitur Natta in conſ. 660. nu. 3.
3 & ratio eſt, quia illa copula &, †æqualiter coniũ
git. l. reos. §. cum in tabulis, ff. de duobus reis. l.
tertia, §. ſi quis ita. ff. de eo quod certo loco. l. ſi
quis Titio. ff. de vſufruc. accreſ. Ripa late in c.
ex parte, nu. 42. ff. de reſcrip. Natta in conſ. 582.
nu. 12. deciſ. Pedem. 81. nu. 1. Menoc. in conſ. 56.
4 nu. 35. & æquè principaliter coniungit, †gl. in c.
querelam, ubi Abbas, de Simon. Fely. in c. quan
to, il 2. de iudic. Ruin. in conſ. 53. nu. 7. volum. 1.
Ripa in d. c. ex parte, nu. 40. imò ſtrictius copulat
ea dictio cum, quam dictio, &, vt probatur ex eo
quod voluit Bal. in l. quoties, nu. 5. C. de ſuis, &
5 legit. vbi ait quod dictio†cum, inducit majorem
coniunctionem verbalem, quam dictio, &. infert
autem quod, & ſi feudo conceſſo pro maſculis,
& fæminis, non veniant fœminę niſi ordine ſuc-
6 ceſſiuo† deficientibus maſculis, tamen quando
eſt conceſſum pro maſculis cum fœminis ueniũt
fœminæ ad ſucceſſionem eodem tempore cum
maſculis ob uirtutem coniunctionis prædictæ,
& illam Baldi deciſionem ſequuntur omnes, ut
inquit Iaſ. in l. Gallus, §. quidam recte, num. 37.
ff. de li. & poſthum. Dec. in conſ. 208. nu. 2. Paris
de Puteo in tracta. de feud. reintegr. cap. 109. in
princ. Crot. in conſ. 27. nu. 3. Pariſ. in conſi. 12.
nu. 17. uol. 1. Cremen. ſing. 70. Iacob. in ſua inue
ſtit. feud. in ver. ex fœminis, nu. 10. Zaſ. in tracta.
de feud. par. 8. in 2. concluſ. ver. tertio fallit, folio
mihi 107. Rol. in conſ. 84. nu. 10. vol. 4. Clar. de
feud. q. 73. ver. & in hoc propoſito, Thom. Ma-
rin. de feud. lib. 2. tit. 11. de feud. fœmin. nu. 31.
Guerim piſo in prælud. feud. §. an, & quando fę-
minæ ſuccedant, colum. 2. ver. ſed ſi concedatur,
folio mihi 150. licet ibi moueat aliquale dubiũ,
ſed ante eum dubitarunt Ang. & Curt. iun. ſed
magis ad noſtrum propoſitum quod legando
Titio cum familia debeantur quoque familiæ
alimenta, probatur ex Bal. deciſione in l. ſi mulie
7 ri, in fi. ff. de vſufruc. accreſ. vbi ſi teſtator† man-
dat filios cum matre alimentari, vult quod virtu
te coniunctionis alimenta præſtentur matri, &
eum ſequuntur alij, quos citaui ſupra hac eadem
partic. in quęſtione, an matri videantur relicta
alimenta, quando teſtator mandat filios educari
penes eam. Dubium tamen eſt, quando teſtator
legat alimẽta Titio cum familia, an poſſit Titius
illis renunciare in præiudicium familiæ propoſi
to quod non obſtat diſpoſitio l. cum hi. ff. de trã-
ſact. & Alex. & Natta in locis prædictis conclu-
8 dunt quod non, †quia pactum unius non nocet
9 †alii, l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact. l. trãſactio
ne, ff. de tranſact. & quando pater acquiſiuit feu
dum pro ſe, & filiis, non poteſt exinde illi renun
10 ciare † in præiudicium filiorum, vt voluerunt
Din. Bal. & Ang. in l. apud Iulianum, §. ſi quis ali
cui, ff. de leg. 1. addo quod tot cenſentur legata,
quot ſunt perſonæ, quibus eſt relictum, ideo re-
nunciatio vnius non tollit ius competens tertio,
& id quod noſtrum eſt non poteſt ſine noſtro fa
cto in alium transferri, l. id quod noſtrum, ff. de
11 reg. iur. & neque pactum neque tranſactio † ne-
que conuentio vnius poteſt alii præiudicare, ut
probaui in conſ. 60. nu. 24. & ſeq. & hæc reſolu-
tio non continet probabilem dubitationem in
legato, ſed in donatione vel contractu non caret
dubio. Bart. enim in l. qui Romę, §. Flauius, ff. de
verb. oblig. inquit, quod ſi rem donat adiecto pa
cto quod certo caſu adueniente ea res tranſeat
12 ad tertium, poterit† donator de conſenſu legata-
rii reuocare donationem, & eum ſequitur Cum.
& Imo. ibi, colum. 2. & communem dicit Socin.
nu. 6. Iaſ. nu. 4. Rom. in l. ſed ſi hac, §. proſtituta.
ff. de in ius vocan. Salic. in l. quotiens, C. de re-
uoc.

uoc. donat. Alex.in l. adoptiuum.§.patronum.
ff.de in ius uocan.Socin.in conſ.115. nume.12.
volu.4. Iaſ.in l.2.nu.66. C.de iure emphi t. hãc
etiam communem dicit Clar.in tracta.de dona-
tio.quæſt.13.nu.5.ver.ſed quid ſi nullus, & ma-
gis communem atteſtantur Port.Imo.commun.
opin. lib.5. concluſ.36. Anto. Gabriel. in eod.
tract.lib.3.tit.de donatio.concluſ.5.nu.1. Crau.
in conſ.19. nu.11. Vera tamẽ reſolutio eſt quod
ſi donatio, uel conceſſio facta eſt per cõtractum
abſenti nullo ſtipulante, poterit concedens reuo
care interueniente maxime conſenſu patris ſi
13 neque ſequuta eſt acceptatio,† vt uoluit Bar.cũ
prædictis omnibus:at ſi facta eſt præſenti, & ac-
ceptanti vel etiam abſenti ſtipulante notario, re
uocari non poterit, quia contractus a principio
14 ſunt voluntatis, poſtea vero† neceſsitatis.l.ſicut.
C.de actio.& oblig.Bal.qui ita declarat in l.cum
a ſocero, C.de iure dot.Rapha.Fulgoſ.in d.§.Fla
uius, ubi Aret. colum. penult. ver. licet autem
prædicta, Alex.colum.7.uer.tamen concluſio fa
cta, Soci.colum. 2.uer.6. concluſio, Iaſ. colum.
8.ver.Secundo limita, & hanc dicit communem
Socin.iun.in conſ.118.nu.13.uol.2.Didac.lib.1.
variar.reſolutio.c.14.nu.11.Gabriel.d. concluſ.
5.nu.4.& Clar.d.nu.5.ver.dic ergo quod ſi qui-
dem, & prædicti omnes concludunt quod quan
do donatio, uel conceſsio facta eſt præſenti, uel
ſtipulante notario, uel aliter eſt acceptata, tunc
non poteſt reuocari.

SVMMARIVM.

1 *Vxor ſi relicta fuit domina in domo, habebit alimẽta cum præminentia.*
2 *Vxor relicta domina, & maſſaria, habet alimenta cum præminentia.*
3 *Vxor relicta domina, madonna, & maſſaria, habet alimenta cum præminentia.*
4 *Maſſaria quando uxor relinquitur, uenit cum præminentia.*
5 *Vxor relicta domina, & patrona, habet alimenta cum præminentia.*
6 *Vxor relicta domina, & patrona, habet uſumfructum, quando extranei ſunt inſtituti, ubi late.*
7 *Bar. in l. Titia, § Titia, ff. de leg. 2 declaratur.*
8 *Vxor quando relinquitur domina nullo dato hærede, eſt proprietaria.*
9 *Actus interpretatur, ut valeat, non ut pereat.*
10 *Vxor quando relinquitur donna, & madonna durante uita, habet vſumfructum.*

Quæſtio VIII.

INSTITVTO hęrede ſi teſtõr relinquat
uxorẽ dominam in domo, habebit ali
1 menta † cum ſolita præeminentia. ita
concludit Bal. in l.fin. nu.6.uer. quid ſi teſtator
dicit, C.de indic. uiduit.tollen.quia verbum do
mina, intelligitur ſecundum vulgare Italicum, ut
importet eam eſſe caput domus, & penes ſe ha-
bere regimen. cum enim teſtator alium inſtitue-
rit hæredem, non eſt credendum quod intellexe
rit de dominio bonorũ, & Bal.ibi uult hoc pro-
cedere ſiue filius, ſiue extraneus fuerit inſtitutus,
& ſiue relictum factum fuerit uxori, ſiue matri,
ſiue ſorori, ſiue cui uis alii perſonæ, quia non
eſt vis in qualitate legatarii, ſed in ſubſtantia ver
borum, quibus teſtator uſus eſt, idem uoluit Pi-
cus in l.Titia.§.Titia cum nuberet, nu.95.ff. de
leg.2.vbi ſubdit quod in ea præeminentia ſubin
telligitur ſemper quod veniant alimenta, & ante
eos idem uoluit Bar.in d.§.Titia, nu.8.ubi poſt-
quam dixit uxorem relictam vſufructuariam cõ
ſequi poſſe ſola alimenta, ſubdit idem eſſe quan-
do ſimpliciter relicta eſt domina, idem uoluit Si
gnorol.de Homod.in conſ.175.in quæſtione, fe-
rè per totum, ſed pręcipuè, nu.2.in fi.uer.his igi
tur ſic præmiſsis, & nu.6.ver.modo ex his infert,
& mouetur inter alia, quia teſtator alium relique
rat hæredem, & loquitur quando fuerat inſtitu-
tus frater non filius, ne quis forte exiſtimaret id
prouenire ex conſuetudine Bulgari, idem uo-
luit Ang. in conſ. 144. colum.1. ver. habebit er-
go, quia ſecundum eum ueniunt alimenta uirtu-
te præeminentiæ, ſecundum quam uiro uiuente
capiebat ſua authoritate alimenta, & dicit idem
2 eſſe, quando uxor fuit relicta domina † & maſſa-
ria, idem tenuit Abb.in conſ.4.nu.6.vol.2.vbi lo
quitur, quando dictum eſt quod ſit domina, ma
3 donna, † & maſſaria, & de eo verbo maſſaria, † de
4 per ſe, loquuntur etiam Bal.in d.l.fin.nume.6.in
princ, & Picus, num.95.in princ. Bero. in conſ.
33.nume.3.vol.2.ubi dicit hoc procedere quan
do dictum eſt eam fore dominam, & dominatri-
5 cem, vel dominam, & maſſariam, vel † dominam,
& patronam: ſed ipſe intelligit procedere ſolum,
quando filii aut deſcendentes ſunt inſtituti, in-
nuens quod inſtitutis extraneis ea uerba impor
tent plenum vſumfructum bonorum, in quo ta-
6 men contrarium tenuit † Bal. in d. l. fin. uolens
quod ſiue filiis ſiue extranei ſuerint inſtituti, eo
caſu vxor habeat ſola alimenta, & hanc ſenten-
tiam ſequutus eſt Pariſ.conſ.21.num.18. & ſeq.
uolum.2. Capel. Toloſ. deciſ.462. dum tamen
extent filii, Simon de Pret.in tracta. de interpre-
ta.vltim.volunt.lib.4.dubit.decima, nu.46. ver.
& cum hac interpretatione, folio mihi 411.

Contrariam tamen ſententiã probauit Ruin.
in conſ.50.nu.5.& 6.uol.2.ubi concludit quod
uxor relicta domina non conſequitur alimenta,
ſed ſolam habet præeminentiam quam uiuente
teſtatore habebat, quia de proprietate ſermonis
uerbum domina, importat præeminentiam, non
autem alimenta, & mouetur ex eo quod voluit
Bart.in d. §. Titia, dum loquitur de vxore, quæ
fuit relicta domina, & maſſaria. & vult quod ea
præeminentia importet ſolum facultatem admi
niſtrandi, & faciẽdi elemoſinam etiam ſi teſtator
dixiſſet, prout ad præſens eſt: quia & ſi a teſtato-
re vxor perciperet alimenta, id tamen erat ob ne
ceſsitatem, quæ incumbit marito alendi uxorẽ,
ſequitur Gabriel.com.opin. lib.5.tit. de vſufru.
concluſ.2.num. 14. eiuſdem opinionis videtur
Picus in d.§.Titia, num.21.ver.prima eſt, quod

vbi

vbi, ſequendo Bar. dicit quod ſi teſtator vxorẽ relinquat dominam, uel dominatricem, & maſſariam, habebit ſolam præeminentiam eo modo, quo habebat, quando teſtator uiuebat.

Sed prima opinio eſt verior, & pter ſupradictos illã tenuerũt Ang. i l. 1. ff. d' actio. rer. amot. vbi, col. 1. ſequẽdo Bar. dicit, vxorẽ hr̃e pẽminẽtiã, victũq; & veſtitũ indiſtinctè, ſiue extẽt filii, ſiue nõ, Salic. i auth. hoc locũ, nu. 6. ver. nã cum maritus. C. ſi ſecun. nup. mul. ubi tñ nihil dicit d' alimẽtis, ſed ſolũ de pẽminentia, ꝑut ẽt Corn. in conſ. 112. col. 2. uer. ſed his nõ obſtãtib. uol. 2. vbi loquitur ẽt, qñ pia cã eſt inſtituta uel ſubſtituta, Picus, qui tñ clarè loquitur de alimẽtis, in d. §. Titia, nu. 34. Socin. iun. in conſ. 94. nu. 3. vol. 1. vbi dicit hoc tenere Doctores magis cõiter, idẽ dicit in conſ. 97. nu. 17. & ſeq. eo. vol. Caualcan. de vſufru. mulie. reli. nu. 39. vbi dicit idẽ eſſe dicere dñam & maſſariã, uel dicere gubernatricẽ & adminiſtratricem. Eſt verũ ꝙ hoc intelligit ſtantib. filiis, ꝙ eſt contra aliorũ ſñiam, Gabriel. cõmun. opin. li. 5. tit. de vſufru. cõcluſ. 5. nu. 35. & ſeq. & retenta hac opinione pro vera, non obſtat dictũ Bar. in d. §. Titia, ponderatũ a Rui. in d. conſ. 50. quia intentio Bal. longe eſt
7 diuerſa: † vult. n. ꝙ inſtitutis filiis nihil referat vxorem relinqui dñam & uſufructuariã, uel vſufructuariam tñ. ita declarat Picus d. nu. 4. & latius Bartoli mentem explicat Soc. iun. in d. cõſ. 94. nu. 5. vbi poterit uideri, & quoad noſtrã q. ea Bartoli contrarietas non põt nocere, quia q̃rit ſolum, an verba importent vſumfructum, & Bartolus ſecundũ aliquos vult ꝙ uerbũ dña, importet uſumfructum, ergo multo magis importabit alimenta. Nam ferè oẽs Doctores hñt hoc pro abſoluto & ponit Picus, nu. 95. Ang. in cõſ. 144. col. 1. ver. item habebit, Abb. d. conſ. 4. nu. 6. & conſultatio ſua eſt multo magis falſa, quatenus vult non venire alimẽta, ẽt ſi dixerit teſtator, prout ad præſens eſt, nam per ea uerba ſine dubio relinquuntur alimenta, quia eo tpe uxor in domo alebatur, & non valet. Rui. diffugium dicentis quod uxor alebatur ex neceſſitate matrimonii, nã nõ attenditur, qua ex cauſa alerẽ, ſed ſat eſt ꝙ aleretur. Præterea admittunt oẽs, ꝙ habeat præeminentiam: at ea præeminentia continet curam domus: ea uerò cura importat ꝙ habeat alimenta, quia alere eos debemus, qui continuo ſunt in noſtris obſequiis, ut dixi paulo ſupra, & propterea uera erit concluſio, quod alimenta debentur ei, quæ relicta eſt domina, vel patrona, uel maſſaria.

Declaratur tamen procedere, quando alius
8 eſt inſtitutus hæres, at ſi nullus ſit heres, † tunc tale relictum importabit proprietatem, ut uidentur voluiſſe Doctores ſupra citati, præcipue Signor. d. conſ. 175. vbi conſiderat ꝙ duo non poſſunt eẽ domini, ex quo alter fuit inſtitutus. Bal. in d. l. fi. nu. 6. uer. hoc ẽt patet, C. de indic. uiduit. tollen. dum ponderat quod alium inſtituit hæredem, Ang. in d. conſ. 144. col. 1. dum dicit ꝙ alias inſtituit hæredẽ in vanũ, & expreſſe hoc uoluit Picus d. §. Titia, nu. 95. dicens ꝙ extãtib. hæredib. uerbũ dña, uel madonna, uel maſſaria, importat alimenta: nullis aũt inſtitutis trahitur ad inſtitutionem, & idem uidetur voluiſſe Bal. in cõſ. 294. nu. 1. col. 1. ver. quid ergo dicemus, vol. 5. ubi cõſiderat rõne, quia dñium nõ põt eſſe apud plures, & Caſtr. in conſ. 71. ad primum br̃, in prin. vol. 2. Soci. iun. in conſ. 97. nu. 17. & ſeqq. vol. 1. Bar. in d. §. Titia, nu. 6. ubi Picus, nu. 26. & 29. Gabriel. d. li. 5. tit. de uſufru. concluſ. 5. nu. 37. Pariſ. conſi. 21. num. 19. uol. 2. & facit, quia verbum domina, ſui natura importat dominium, quando autem nullus eſt inſtitutus hæres, nihil impedit quominus ſecundum ſuam proprietatem intelligatur, quia uerba intelligi debent propriè, & alias teſtamentum tamquã
9 inſtitutione carens eſſet nullum, & actus † interpretari debet ut ualeat, nõ ut pereat, l. quoties. ff. de reb. dub. D. Becius in conſi. 105. nu. 9.

Non omitto, quod Dec. in conſi. 476. nu. 1. voluit uſumfructum deberi, quando teſtator re
10 liquit uxorem donna & † madonna, durante la uita ſua, & loquitur fortius quando filii fuerunt inſtituti, licèt poſtea dicat, quod ſaltem debet habere locum, quando deceſſerunt filii, & mouetur ex coniectura ta uoluntate teſtatoris, & cum eo tenet Socin. iun. in conſ. 85. uol. 1. ſed Ruin. eos reprobat in conſi. 17. uolum. 2. ubi late agit.

SVMMARIVM.

1 *Mulier cui adminiſtratio domus relinquitur, vel qua relinquitur adminiſtratrix, habet alimẽta.*
2 *Adminiſtratione relicta venit uſusfructus.*
3 *Grauari non poteſt, qui non honoratur.*
4 *Legari non poteſt res propria legatary, quia non eſſet utile legatum.*
5 *Creditori legatum factum non ualet, niſi aliquam afferat utilitatem.*
6 *Adminiſtratio quando relinquitur, idem eſt ac ſi relinquatur guberniũ.*
7 *Adminiſtrationis relictum continet alimenta.*
8 *Adminiſtratio libera quando relinquitur, uenit uſusfructus.*
9 *Vſusfructus quando uni relinquitur, & alius hæres inſtituitur pleno iure, tunc hæres habet dimidiam uſusfructus.*
10 *Adminiſtratio plena, uel plenaria, importat uſumfructum in relicto facto uxori.*
11 *Adminiſtratio, quando relinquitur cum facultate capiendi fructus uel diſponendi de eis, uſusfructus uenit.*
12 *Adminiſtrator, uel gubernator, quando liberatur, quid ueniat.*

Quæſtio IX.

QVIA varijs utuntur uerbis notarij in explicando teſtantium mentem, neceſſe eſt cuique uerborum formulę ſuam aſſerre deciſionem: quæro igitur, quid ſi teſtator relinquat uxorem adminiſtratricem

in domo,vel ei relinquat adminiſtrationem, uel
ſimul dominam,& adminiſtratricem,an hoc ca-
ſu alimenta cenſeantur relicta? & Bald.in conſ.
294.col.1.uer.tamen communis,uol.5.in uxore
1 principis dicit,quod† uigore eius relicti habebit
ſolitos honores,& alimẽta pro ſe & familia. cen
ſetur enim conceſſa libera procuratio, & ſubdit
ſic ſe habere communem uſum loquendi, & in-
terpretandi, & ibi ponit,quid poſſit mulier cir-
ca ſubditos,& illud appellat elegantiſſimum cõ-
ſilium,& perpetuo menti tenendum,quia nõ re-
peritur alibi deciſum,Picus in l.Titia,§.Titia,cũ
nuberet,nu.177.ff. de leg.2. ſequitur ẽt Pariſ.in
conſ.21.nu.26.vol.2.vbi dicit illud verbũ impor
tare præeminentiam,alimentaq; cum adminiſtra
tione, & ſubdit adminiſtratricẽ idem eſſe cũ gu-
bernatrice,& loquitur ẽt quãdo filii non ſunt in
ſtituti,ſed extranei,Socin.iun.in conſ.97. nu.21,
& ſeq.vol.1.vbi ſequitur Bal. in loco pallegato,
& dicit verbũ adminiſtratricem,non ſonare in v-
ſumfructũ, ſed in alimenta, licèt per interpreta-
tionẽ poſſit ẽt importare vſumfructũ. eſt verũ
q loquitur,qñ inſtituti ſũt filii, quaſi aliud ſit,qñ
filii non extãt: uſ.n.moueri ex conſuetudine Bul
gari,de qua apud Doctores in auth.hoc locũ.C.
ſi mul.ſecũ.nup.idẽ voluit inſtitutis filiis,Capel.
Toloſ.deciſ.462. vbi tamẽ aliud dicit non extan
tib.filiis,Rui.in conſi.17.nu.13.vol.2.vbi vult q
alimẽta cenſeantur relicta,qñ cõceſſa eſt admini
ſtratio,& ſubdit hoc eſſe verum inſtitutis filiis,
ſed tale legatum nihil plus importare poſt mor
tem filiorũ, quia mirũ eſt & vniforme, ideo non
variatur per mortẽ filiorũ, & ibi arguit relictã eſ
ſe adminiſtratricem ex eo q liberauit teſtator eã
ab onere reddendi rationẽ, q ẽt conſiderat Soci,
iun.in con,74.nu.12.vol.4. vbi dicit legatũ etiã
vſusfructus reſtringi ad alimẽta, qñ adeſt ẽt libe
ratio a ratione reddenda,ſequitur Mant. de con
iect.vlti.volũ.li.9.tit.7.nu.26.vbi allegat alios,
Caſtren. tñ in conſ.71. ad primũ breuiter,vol.2.
tenet q adminiſtratio relicta veniat vſusfructus,
2 †idẽ voluit non extãtib,filiis ĩ conſ.160.col.pen.
& fi.eo.vol.ſed mouetur non ex vi verbi, ſed qa
non eſt veriſimile,q teſtator voluerit vxorem eſ-
ſe procuratricem piæ cauſæ inſtitutæ. Idẽ voluit
Dec.in con.476.nu.3.vbi loquitur ẽt filiis extã-
tib.ſtãte volũtate teſtatoris coniecturata,de qua
p eũ,Soci.iun. in conſ.85,nu.17.vol.2.vbi dicit
verbũ adminiſtratricẽ,ĩportare vſumfructũ, ſed
ex conſuetudine loquẽdi,& ſequi vr Picus ĩ d.§.
Titia,nu.172.verſ.ſeptuageſimoſexto, vbi refert
ſimpliciter Caſtren.ĩ loco pdicto, quib.oſtẽdit
quã errauerit Crau.ĩ con.31.nu.2. ver.quinimo
ex verbis.vbi dicit neq;vſumfructũ,neq; alimẽta
venire,ſed ſolam facultatem adminiſtrãdi, quaſi
ea facultas commodũ cõtineat, & fauorẽ afferat
legatario,non aũt onus maximum contra legati
naturã,quę ẽ vt vtilitatẽ ferat:exiſtimo tñ priorẽ
partem veriorẽ eſſe, q.ſ. adminiſtratione relicta
veniant alimenta: nã legatũ interpretari dẽt, ut
ſit vtile,vt probat Crot.conſ.67.nu.42. at ſi ſim
3 plex cura iniũgatur, non erit legatum,&† quem
non honoro, grauare non poſſum, l.ab eo,C.de
fideic.ibi, intelligi ergo dẽt vt ſit vtile legatum.
hinc videmus q non valer legatũ de re propria
4 legatarii,quia† nullã affert vtilitatem. §. ſed ſi rẽ
legatarij,Inſtit.de leg.l.pprietas.C.eo.tit.l.cęte
ra.§.1.ff.de leg.1.l.huiuſmodi.§.Titia. ff.de leg.
5 1.& legatũ factũ dño, vel creditori vt valeat,† ne-
ceſſe eſt q ĩ ea re aliquod ius competat teſtatori,
vt late probaui in conſ.113.nu.19.& plurib.ſeq.
Prætetea ſi verũ eſt q legatum adminiſtrationis
idẽ importet quod legatũ gubernii, ut dñt mul-
6 ti ex† ſupra citatis,& admittit Soci.iun.ĩ d.conſ.
85.nu.17.negari non poterit quin legataria ad-
miniſtrationis conſequatur alimenta,qñquidem
pbauimus paulo ſupra alimẽta ei deberi, cui cu
rã,& gubernuũ teſtator demandauit.Nec obſtat,
ſi forte dicatur alimẽta non deberi ei, cui iniun-
gitur cura,ſeu tutela filiorũ,& tñ tutor, & cura-
tor hñt adminiſtrationẽ:quia rñderi poteſt, uim
conſiſtere in modo diſponendi. Si.n.dicat teſta-
tor,relinquo filiis meis tutorẽ Sempronium cũ
facultate adminiſtrãdi,uel relinquo filiorũ meo
rũ tutorẽ,& adminiſtratorẽ,&c.tũc patet q non
voluit relinquere alimẽta. at ſi dicat ſimpliciter,
7 volo q ſit talis adminiſtrator, † vel relinquo ta-
lẽ adminiſtratorẽ, tũc veniũt alimẽta,pcipuè qñ
legatũ ſit vxori,vel alii coniuncto, & hoc mõ lo-
quitur Soc.iun. in conſ.74. nu.12.vol.4. & hoc
modo intelligi debet Crau. in d.conſ.32. nu.2.
Mant.d.tit.7.nume.26.ex eo.n.apparet tutelam
fuiſſe relictam,& ideo non poteſt uenire, neque
vſusfructus,neque alimenta.

Concluſio tñ hæc limitatur, vt non procedat
qñ teſtator reliquiſſet vxorẽ plenariã,& liberam
8 adminiſtratricẽ oĩum bonorũ:tũc.n.† conſequit
integrum vſumfructũ,ſiue filii extent, ſiue non.
ita declarat in terminis Pariſ. in conſ.94. nu.37.
vol. 2. qui etſi alia cumulet verba,dicit ſingula
poſſe idipſum operari, & cum eo tranſit Simon
de Pret.d.lib.4.dubitatio.10.nu.70. Bero.conſi.
35.nu.8.vol.2. verbum.n.illud, plenũ, plurimũ
importat,& eius vigore dixit Alexã. in conſ.56.
verſ.vnde cum in teſtamento,vol.3.quod,& ſi re
9 gulariter hæres ſolã hẽat † pprietatẽ,quãdo alii
relictus eſt vſusfructus oĩum bonorũ,tamẽ fallit
quando hęres fuit inſtitutus pleno iure: tum.n.
conſequitur dimidium vſusfructus,Pariſ.d.con.
94.nu.40.Picus in d.§.Titia,nu.82.Simon d.du
bitat.10.nu.64.Gabriel.com.opin.li.5.tit. de v-
ſufruc.concluſ.3.nu.41.& idẽ eſt,qñ dixit quod
10 plenarie adminiſtret,†vel ſit plenaria adminiſtra
trix,quia idem hoc importat q pleno iure, Bar-
bat.in conſ.2.col.5.uol.2. Picus loco prædicto,
num.82.& dicunt Doctores,quod ſi extantibus
filiis teſtator relinquat uxori plenum uſumfru-
ctum, tunc conſuetudo Bulgari non habebit lo-
cum, ut dicam paulo infra, & pauci ſunt dies
quod in excellentiſſimo hoc Senatu ita fuit iudi
catum, me allegante in quadam cauſa Nitræ, in
qua tamen alia ſuberant,quę ſuadebant vſumfru
ctum fuiſſe relictum.

Reſtringitur etiam noſtra concluſio, ut non
procedat, quando extat clauſula quod poſſit
11 fructus capere, de eis liberè diſponere,uel † ex-
tant

tant æquipollentia uerba: quia tunc licet relicta
ſit adminiſtratrix, conſequitur vſumfructum, ita
concludit Alex. in conſ.214. col.1. & ſeq.uol.6.
vbi loquitur in fortiorib.terminis, quando.ſ.re-
licta eſt adminiſtratrix cum facultate diſponẽdi
de fructib.ita quod habeat victum, & veſtitum to
to tempore vitę ſuæ, quia poſteriora verba ſecun
dum eum, non reſtringunt principale relictum.
Corn.conſ.3.col.pen.ver. quanto autem ad reli
ctum, vol.2.Socin.in conſ.1. uolum.4. Pariſ. in
cõſ.97.nu.27. uol.2.Gabr.d.tit.de vſufr.cõcluſ.
2.nu.47.Mantica d.tit.7.nu.26.Simon d.dubit.
10.nu.66.quia alimentarius non poteſt de fructi
bus diſponere pro libito ſuæ volũtatis, ſed capit
quantum ſufficit pro ſuo vſu, imo alimentarius
non percipit fructus, ſed eos habet de manu hæ
redis, ut aliquando dixi.

Quid autem importet, quod uxor relicta gu-
bernatrix, uel domina, uel maſſaria, uel ẽt admi-
12 niſtratrix † fuerit liberata ab onere reddendi ra-
tionem, uide Corn.d.conſ.3.col. pen. ĩ fi.Socin.
in conſ.88.nu.6.uol.1.Socin.iun.in con.97.nu.
27.uol.2.conſ.74.num.12.vol 4.Ruin.conſ.17.
nu.13.uol.2.Crot.in conſ.67.nu.17.Pariſ.conſ.
21.nu.16.uol.2.Mantica, d.tit.7.nu.26.Simon
d.dubit.10.nu.70.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Hæres patris tenetur alere filium.*
2 *Aequiparata vbi aliqua ſunt, tunc diſpoſitum in vno, locum habet etiam in alio.*
3 *Alimenta dicuntur ei reſtricta, qui ex diſpoſitione teſtatoris tractandus eſt vt filius, & nu.8.*
4 *Promittens tractare aliquem vt filium ſub pœna, ſi eum expellat, punitur.*
5 *Promittens aliquem tractare vt cæteros filios, non poteſt illum in æqualibus veſtibus veſtire.*
6 *Teſtamenta plenè interpretantur.*
7 *Argumentum a contractibus, ad ultimas voluntates, valet affirmatiue.*
8 *Alimenta nõ cenſentur relicta, quãdo mãdat teſtor aliquem vti filiũ tractari ĩ aliqua re particulari.*
9 *Cauſa limitata, producit effectum limitatum.*
10 *Verba. A verbis non eſt recedendum.*
11 *Contractus tenor ſeruari debet.*
12 *Verba teſtamenti ſunt ſeruanda.*
13 *Alimenta ei non ſunt præſtãda, qui tractandus eſt ut filius ĩ caſib. quib. pater nõ cogitur alere filiũ.*
14 *Relatum eſt in referẽte cũ omnib. ſuis qualitatib.*
15 *Relatio cenſetur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus.*
16 *Legata ſtrictè ſunt interpretanda.*
17 *Legatum ad piam cauſam large interpretatur, & venit quod maximum eſt.*

Quæſtio X.

MANDAT aliquando teſtator aliquẽ tra
ctari tam quã filium, proinde dubitatũ
fuit, an illi ab hærede pręſtanda ſint ali
menta. Et ſanè cũ pater filios alere teneatur, non
uidetur dubitandum, quin ille quoq; hęres ad id
1 cogi† poſſit. de patre eſt tex. in l.ſi quis a liberis.
§.ſi uel parens.ff.de lib.agnoſ. & dixi in tit.quib.
& a quibus præſtari debeant alimenta. ubi enim
2 duo ſunt æquiparata, †diſpoſitum in uno, locum
hẽt in alio, gl.magna circa fi.in l.quod uerò con
tra.ff.de legib.& in l.ſi quis ſeruo, in verbo, cor-
rumpi, ubi Bar.& alij, C.de furt.Iaſ.in §.ex male-
ficiis, nu.39. Inſtit.de action. dicit procedere ẽt
in pęnalibus, Dec.in l.factum.§. in pœnalib.nu.
13.ff.de reg.iur. & de ui exæquationis multa po
nunt Doctores in l.1.ff.de leg.1.ideo cum a teſta-
tore iuſſus eſt hæres tractare aliquẽ uti filium, te-
netur ei præſtare alimenta, quemadmodũ filiis
erant præſtanda, & per illam diſpoſitionem lega
tarius reponi uidetur in locum filii, proinde tra-
ctari debet eo modo, quo venit tractãdus filius,
in cuius locum fuit ſubrogatus, arg. l. ſi eum.§.
qui iniuriarum. ff.ſi quis caution. & in terminis
3 quod per ea uerba cenſeantur legata † alimenta,
ponit Ruin.in conſ.45.num.1.2.& 5.uol.2.ubi
infert, quod tenetur hæres non ſolũ alimenta, ſed
alia quoq; dare. mouetur ex eo quod ponit Bar.
in l.quidam cum filium, nu.10.uerſ. quid ſi eum
non induit.ff.de uerb.oblig. ubi dum uult quod
promittens aliquem tractare ut filium, teneatur
ad omnia ad quæ pater tenetur erga filium, alle
gat tex.in d.l.ſi quis a liberis, §.ſi uel parens, qui
præciſè loquitur de alimentis, ita vt Bart.in ne-
ceſſariam conſequentiam uideatur uelle, quod
talis promiſſor teneatur ad alimenta, allegat etiã
Ang. Imol. & Aret. ibi. quinimo poſt Iacob.de
4 Are.uult Bar.ibi quod ſi promiſit† ſub pœna, in-
currat pęnã, ſi uelit ſine cauſa illum expellere de
domo, & dicit etiam Bart. quod talis promiſſor
cogi poſſit officio iudicis ad pręſtandum veſtes
neceſſarias, licèt non quales præſtet filiis ſuis,
5 niſi promiſerit expreſsè † illum tractare ut cæte-
ros filios ſuos, quia tunc non debet inęqualitatẽ
ſeruare, ut per Bar.ibi, in fi.ubi monet, ut cautius
ſit contrahẽs circa formam obligationis, & eum
in hoc ſequitur Caſtrẽ.ibi, col.pen.& Iaſ.nu.32.
vbi tractat, an liceat illum exhæredare, & an poſ
ſit inſtituere in re certa, & quod alimẽta eo caſu
præſtanda ſint, voluit Crot.in conſ.67. nu.34.&
ſeq. licet ex aliis in ſuo caſu contrarium teneat
Simon de Pret.de interpretat.ultim.uolunt. lib.
4.dubit.11.nu.7.folio mihi 425.

Declara hãc deciſionẽ, vt nõ ſolũ procedat in
contractib.prout loquũtur Bar.& alii, in d.l.qui
6 dã cũ filiũ, ſed ẽt in teſtamẽtis, quia ĩ eis† fit ſem-
per plenior interpretatio, ut ĩ c.cũ dilecti, de do-
natio.l.in teſtamẽtis, ff.de reg.iur.ubi Dec.nu.5.
dicit hãc regulã optime ꝑcedere cõparatiuè ad
cõtractus, & infert ad alia. & inquit, fallit ĩ l.fi.C.
de leg. ꝙ ex quo in ultimis uolũtatib. fit plenior
interpretatio ualide arguitur affirmatiue a con-
7 tractib.ad vltimas †voluntates, idẽ voluit Imol.ĩ
l.ſeruum filii, §.eũ qui chirographũ, ff. de leg. 1.
Aret.Inſtit.de lege Fuſ.cani.tollen. in prin. Euer-
rar.in loco 17.a contractib.ad vltim.uolunt.col.
2.ver.qñ autẽ ſumus in dubio, Imo.Ruin.Crot.
& Simon loquuntur in ultima uoluntate.

Intellige quoque, ut procedat ea deciſio, qñ
teſtator ſimpliciter, & abſolutè mandat aliquem
tractari uti filium: nam ſi id diſponeret limitatè,
puta ſi diceret quod hęres in adminiſtratione bo
norum alicuius faciat ea, ad quę pater tenetur er
ga filiũ circa bona aduẽtitia, uel qđ in bonis ad-
uẽtitijs legatariũ tractet tamq̃ filiũ, tali caſu nõ
8 tenebiẽ illi pręſtare alimenta, † quia limitata cã li
9 mitatum, producit † effectum, l. in agris, ff. de ac
quir. rer. dom. l. quod dictũ. ff. de pact. Soci. in c.
cum ordinem, in uer. limitata cauſa, de præſcrip.
pater autem circa aduentitia, uel ratione aduen-
titiorum non obligatur ad alendum filium, ſed
id facere tenetur naturali impulſu, l. fin. §. ipſum
autem filium. C. de bonis, quæ liber. ita in termi
nis declarat Crot. in d. conſ. 67. nu. 34. & ſeq. ubi
ideo in caſu, ſuper quo conſuluit Ruin. in d. con.
45. ipſe contrarium tenet, propterea rectè admo
net Bar. in d. l. quidam cum filium, in fi. quod di-
ſponens ſit cautus, ut ſciat rectè verba cõcipere.
10 non eſt enim recedendum a forma † uerborum,
Bal. in conſ. 182. col. fin. uol. 1. l. quod conſtitu-
tũ. ubi Bar. in prin. ff. de teſtam. milit. latè Tiraq.
in l. ſi unquam. in uer. libertis, nu. 4. & 21. C. de
reuoc. donat. & non eſt recedendum à tenore
11 † contractus, Bald. in conſ. 270. col. 2. vol. 5. ſicut
12 etiam ſeruari debet † in uerbis teſtamentorum.
§. nos igitur, in Auth. de reſtitu. fideicom. l. ille
aut ille. §. cum in uerbis. ff. de legat. 1. Tiraq. loco
prædicto, num. 7. & 10.

Reſtringe quoque ſupradictam concluſionẽ
in caſibus, in quibus teneretur pater filium alere,
ut ſcilicet alimenta non ſint ab hęrede præſtãda,
13 quando pater † ad ea non teneretur, ita uidetur
uoluiſſe Ruin. ĩ d. cõſ. 42. nu. 2. natura enim exę-
quationis hoc uult ut a pari exęquata procedãt.
poſſet tamẽ dubitari, quia præceptum teſtatoris
abſolutum eſt, & non continet diem, uel condi-
tionem. & licèt pater teneatur ſolum in ſubſidiũ,
tamen teſtator mandat præcisè. ſed reſponderi
poteſt quòd etſi diſpoſitio teſtatoris videatur pu
ra, ex quo tamẽ ſe refert ad obligationem, quam
pater habet erga filium, quę eſt conditionalis, qñ
ſcilicet filius non habet aliunde, ipſa quoque ui-
14 detur continere conditionem, quia † relatum eſt
in referẽte cum omnibus ſuis qualitatibus, Bart.
in l. 1. ff. de receptato. in l. 1. ff. ſi famil. furt. feciſ. di
cat. dixi in conſ. 115. nu. 30. & relatio cenſetur
15 fieri cũ oĩbus ſuis † qualitatib. ut probat in alimẽ
torũ materia tex. in l. in filio. §. teſtõr. ff. de alim.
& cibar. leg. ubi ſi teſtõr legauit alimenta ſeruis,
prout ipſe ſolebar præſtare, hæres ad ea teneẽ ſo-
lũ pro tpe quo teſtõr pręſtabat, & Bar. ibi in ſum
mario dicit ꝙ relatiuũ limitat añs non ſolum in
quantitate, ſed ẽt in tpe, idẽ clare inducendo il-
lũ tex. ponit Caſtr. in cõſ. 283. nu. 5. uol. 1. Alex.
in conſ. 141. nu. 3. uol. 2. poſt Bar. ĩ alio loco per
eũ allegatũ, Rol. in con. 58. nu. 23. uol. 3. dẽt aũt
legatarius æquiparationẽ ita cõtra ſe acceptare,
ſicut prò ſe, & hæc intelligẽtia mihi uẽ uera, licèt
non inueniã Doctorẽ in ſpecie tangentẽ, præci-
16 puè cũ in legatis fieri † dẽat interpretatio ſtricta,
l. nũmis. ff. de lega. 3. l. apud Iulianũ. §. Seio. ff. de
leg. 1. ut ſemper hæres minus grauari cẽſeatur. l.
unũ ex familia, §. ſi rẽ. ff. de leg. 2. declarat Dec. ĩ
l. ſemp in obſcuris, nu. 3. ff. de reg. iur. ubi dicit ꝙ
ĩ legatis uenit qđ ẽ minimũ, & ĩ d. l. in teſtamen-
tis, nu. 3. & ſi dicatur, ꝙ fauore alimentorũ, ſicuti
& piæ cauſæ ſit in legatis lata interpretatio, ut ue
17 niat † nõ quod minimum, ſed qđ maximũ eſt, l.
Titia. §. Seia, ubi Bar. ff. de auro & argẽto legato,
Abb. in c. indicãte, col. 2. ver. unum tñ ſingulare,
de teſtam. Socin. con. 247. nu. 6. uol. 2. & Dec. d.
l. ſemper in obſcuris, nu. 4. Gozad. cõſ. 60. nu. 15.
rñdeo quod eſt verũ, qñ conſtat de ſubſtantia le-
gati. tũc. n. ſi ſit in cauſam piã fauorabiliter intel
ligitur. at hic quærimus, an cenſeãtur legata ali-
mẽta, qñ hẽt aliunde, atq; ita in dubiũ reuocatur
ipſa legati ſubſtantia, proinde nõ põt de qualita
te, & accidentib. legati iudicari. rñdeo ẽt ꝙ lega-
tũ alimẽtorum, nõ eſt piũ, quando nõ ſit pauperi,
ſed habẽti unde uiuat, ut dixi inter alimento-
rũ priuilegia. poſſet tamen replicari, ꝙ & ſi ali-
menta non contineant piam cauſam, qñ deben-
tur ei, qui non eſt pauper, tamen nõ deſinunt eſ-
ſe fauorabilia, ut tetigi in loco ſupra citato.

S V M M A R I V M.

1 *Recommendatus a teſtatore haredi, conſequitur alimenta.*

2 *Commendo uerbum, prolatum in ſpecie, importat fideicommiſſum.*

3 *Commendans aliquem ſine dolo, non obligatur, ſed uidetur laudare.*

4 *Commendare, eſt laudare uel approbare.*

5 *Tempus, in quod confertur legatum, non in quo ſit, attenditur ut dicatur pium.*

Quæſtio XI.

ALIMENTA item cenſentur illi legata,
quem teſtator hęredi ſuo recõmenda-
1 uit, † & recõmendatũ eſſe uoluit, ut cõ-
cludit Alex. in cõſ. 158. nu. 4. uol. 2. quẽ ſequitur
Simon ĩ tracta. dd interpretat. ultim. uolun. li. 4.
dubit. 11. nu. 10. folio mihi 425. Mant. de conie
ctu. r. vlti. volun. li. 8. tit. 1. nu. 8. & ſeq. intelligit tñ
Alex. quãdo quis cõmendatus fuit in omni caſu
neceſſitatis, & uult ꝙ ſolũ in caſu neceſſitatis pe
tere poſſit alimenta, & uult fortius, ꝙ eiuſmodi
legatũ ſuſtineaẽ ſolũ, qñ factũ eſt pauperi, qa tũc
dẽ cõtinere piã cãm, & fauore piæ cãæ incertitu-
do non uitiat legatum, l. ſi cui annuũ. ff. de annu.
lega. dixi inter alimẽt. priuilegia. mouetur Alex.
circa principalem deciſionem, quia uerbum cõ-
mendo, quando eſt in ſpecie prolatũ, importat
2 fideicommiſſum, ſicut † uerbũ rogo, l. uerbũ, cum
gl. ff. de alim. & cibar. leg. iuncta l. 2. C. cõmu. de
lega. Bar. in l. Lucius. ff. de fideiuſſor. contra tñ fa
cit tex. in l. ſi uero. §. cum quidã. ff. mand. ubi qui
ſimpliciter alterius perſonam cõmendat, nõ ob-
ligatur, prout etiam dicimus, quod pro ſimplici
3 laudatiõe facta nemine requirẽte, nõ obligaẽ † qs
niſi dolũ cõmiſerit, uel lucrũ fecerit, l. eleganter,
§. fina, ff. de dolo, Fulgo. in d. l. ſi uero. §. 1. ff. qui
ſatiſd.

ſatiſd.cogan.ubi Caſtr.Alex.& Iaſ. idem uoluit
Bal.in l.eũ oſtẽdimus.§.fi.prope fi. uer. in textu
ibi,affirmatorũ. ff.de fideiuſſor.tutor.ſed prædi-
cta iura non loquuntur de recommendatione in
eo ſenſu de quo loquimur, ut quando aliquem
alii in gratiam conciliamus, uel alterius opẽ in
amici utilitatem imploramus, ſed loquuntur de
4 commẽdatione,i.laudatione† vel approbatione
perſonę, uel rei, in quo ſenſu capitur in tex.l.ea
quę commendandi.ff. manda. vbi latè agit Cur.
iun.ibi,& Bero.in conſ.193.nu.55.vol.1.& Cę-
ph.in conſ.437.nu.3.& 33.& ſeq. proinde non
obſtãt in noſtro propoſito. Quatenus vero Ale.
dicit ſuſtineri legatum ſolummodo, quando fa-
ctum eſt pauperi,& egenti, videtur mihi hoc di-
ctum eſſe inane, quia cum factũ ſit in caſu ſolius
neceſsitatis, vtique ſemper erit pium, & factum
pauperi.eius.n. non dabitur petitio niſi quando
neceſsitate legatarius urgetur, & ut dicatur piũ
attendi debet tempus, in quod legatum confer-
5 tur,† non autem tempus teſtamenti,arg.l.ſi cum
uxori.§.fi.cum l.ſeq.ff.de donat.inter uir.& uxo.
gl.in l.cum dos.ff.de pact.dotal.Bal.nou. in tra-
cta.dot.par.7.priuileg.11. limit.8.licet enim le-
gatarius non egeat tempore teſtamenti, poterit
tamen egere aliquando, & capacitas legatarij
conſiderari poteſt triplici tempore, ut de hære-
6 de† dicitur Inſtit de hæred.qual. & differen.§. in
hæredibus autem.

SVMMARIVM.

1 *Legatum annuum cenſetur factum in cauſam ali-*
mentorum.
2 *Ius accreſcendi non habet locum in legato annuo.*
3 *Perſona legatarij interpretatur legatum.*
4 *Lecto vxori uidua legato non ueniunt culcitra ex*
ſerico.
5 *Stipulatio annua intelligitur ad uitam ſtipulato-*
ris, non ultra.
6 *Argumentum ualet ab ultima uoluntate ad con-*
tractus.
7 *Promiſsio annua intelligitur facta pro alimentis,*
& ibi an ſit uerum, & an procedat in diuite.
8 *Annuum legatum intelligitur pro alimentis, quate-*
nus ille indiget ſi factum eſt pauperi.
9 *Legatum dotis intelligitur pro alimentis quando*
factum eſt pauperi.
10 *Legatum omne intelligitur pro alimentis quando*
ſit pauperi.

Quæſtio XII.

ANNVVM legatum in dubio cenſetur fa
ctum in cauſam alimentorũ, & qui cer
tum quid legat in annos ſingulos, ali-
1 menta legare† videtur, ſi legatarius pauper ſit,
probatur in l.legatũ,ubi glo.ff.de capit.diminut.
l.ſi cui annuum.ff.de annu.lega.in l.cum hi, §. ſi
in annos.ff.de tranſact.gl.in l.codicillis,in prin.
ff. de annu.lega. eſt tex. expreſſus in l. Sticbus.§.
Titia,ff.de alim.lega.& l. Titia,ĩ prin.ff.de annu.
lega.vbi iuriſconſultus annuã quantitatẽ relictã
a teſtatore appellat alimenta,notat Bar.in d.l.co
dicillis,& in d.§.ſi in annos.vbi ẽt Alex.idem uo
luit Bar.in l.ſi Stichum,§.ſtipulatio.ubi eũ ſequi
tur Bal.Ang.Cum.Caſtr.& alii oẽs.ff. de uerb.
oblig.Bal.in l.in annalib. C. de lega. & in auth.
ingreſsi,C.de ſacroſ.eccleſ.Iaſ.in d.§.ſi in annos,
nu.2.Io.de Amic.in conſ.56.nu.1.Bal. in l.anti-
quitas,C.de vſufructu,Crot.in l.re coniũcti, nu.
73.ff.de leg.3. Bal.nouel.in l.1.nu.44.ff.ſolu.ma
tr.Io.Lup.in repet.c.per ueſtras,ĩ 3.notab.§.24.
nu.6.ubi poſt Bal.& Ang.infert,quod ideo in le-
2 gato† annuo nõ eſt locus iuri accreſcẽdi,Rui. in
conſ.124.nu.9.vol.1.Didac.variar.reſolut.li.3.
c.9.col.fi.ver.quarto hac in controuerſia,Natta
in conſ.379.nu.5.Cordu. in l.ſi quis a liberis.§.
virum,nu.31.ff.de lib.agnoſ. uel alend.Foller.in
ſua praxi cenſuar. in ver. hmõi cenſus ſuper reb.
nu. 80. ubi dicit maximè utile eſſe quod cenſea-
tur factum pro alimentis propter multa priuile-
gia, quę a iure alimentis ſunt attributa, Mantica
de coniectu.ult.uolunt.lib.6.tit.11.nu.18.ubi di
cit ideo non eſſe locum iuri accreſcendi in eo, &
3 ratio eſt quia legatum interpretatur† ex perſona
legatarii,l.plenũ.§.equitii.ff.de vſu,& habit. ubi
Bal.infert,quod in legato lecti facto uxori uiduę
4 non ueniũt culcitræ ex ſerico, † quia non conue
niunt legatarię,idem uoluit Bal.in l.1.nu.12.C.
de legat. idem in generali legato alimentorum
dixit Salic.in l.fi.nu.6.C. de indicta vidu.tollen.
Ripa in l.ex facto.§.ſi quis rogatus. nume.13.ff.
ad Trebellian.

Et in legato nemo contradicit: difficultas ta-
men eſt in annua promiſsione, an cenſeatur fa-
cta in cauſam alimentorum. Et ſanè glo. in d.l.ſi
Stichum. §. ſtipulatio. ff. de verb. oblig. dicit ꝙ
5 ſtipulatio† intelligitur ad vitam ſtipulatoris, nõ
vltra,& eam ſequitur Bar.ibi,nu.2.vèr. ſed ſem-
per ſui auſus.ubi dicit quod ſtipulatio annua in-
telligitur in cauſam alimentorum,ideo non tran
ſit ad hæredes,ſed finitur cum uita hominis. & li
cèt ſecundum eum,iura loquantur in legato, tñ
quo ad hoc eſt eadẽ ratio in ſtipulatione,quæ in
legato,voluit Bar.dicere quòd & ſi fauorabilior,
& latior fieri ſoleat interpretatio in teſtamentis,
quàm in contractib.tamen quando in contractu
6 militat eadem ratio,valet† argumentum ab ulti-
ma uoluntate,ad contractus,l. pactum inter hę-
redem,vbi Bar. not.ff. de pact.l. iure ciuili.ff. de
cond.& demonſtr.l.ſeruum filii. §. eum qui chi-
rographum,ubi Din.Rain.Imola & alii,ff. de le.
1.l.ſi diuortio,ubi Ang.ff.de uerb.oblig.Bald.in
7 l.vnica,C.de leg.Fuſ.can.tollen.ita declarat† A-
lex.in conſ.61.col.3.uol.1. quem ſequitur Dec.
in l.in teſtamentis,nu.7.ff.de reg.iur.Euerar.lo-
co 17.col.2.uer. pro cuius quotidiani articuli,
Ang.in d.§.ſtipulatio,tranſit cum Bar.& dicit eſ
ſe hoc utile ad promiſsiones,quæ fiunt fratribus
mendicantibus,& limitat non procedere quan-
do diuiti facta eſt: quia licèt contineat colorem
alimentorũ,uel pię cauſæ,non propterea dr̃ pia,
l.illud,C.de ſacroſ.eccleſ.vbi dicit eſſe textũ ſin-
gularẽ,idẽ voluit Alc.nu.5.ubi dicit ſibi placere

4 dotis, † quia prçſumitur in cauſam alimẽtorũ ſa
ctũ, & a ſpuria peti dẽt tãquam dos ſeu alimen
ta, non tãquam ſimplex legatum, Simõ de Pret.
de interpret. ultim. uolunt. lib. 1. interpret. 2. du-
bit. 2. ſolut. 7. nu. 14. ſolio mihi 68. & li. 3. inter-
pret. 1. dubit. 3. ſolut. 2. nu. 7. folio 188. & prædi-
ctorum ratio eſt nõ ſolum, quç a Caſtr. allegata
eſt, ſed etiam, quia factum in dubio quid præſu-
5 mitur ex ea cauſa, † ex qua fieri poteſt. l. ſi cũ do-
tem. §. ſi pater. ff. ſoluto matrim. Corn. conſ. 217.
lib. 3. hanc rationem adducũt Crau. & Cordub.
ĩ locis ſupra citatis. addo quod fieri dẽt interpre
6 tatio † per quam actus ſuſtineatur, & non pereat,
l. quoties. ff. de reb. dub. at legatum eſſet nullum,
ſi non eſſet factum in cauſam alimentorum, ex
quo ſpurio aliud relinqui non poteſt, ergo ex ea
cauſa uideri debet relictum. Rurſus pater debi-
tor eſt filij de alimentis ex diſpoſitione legis, at-
que ita eſt debitor neceſſarius, ergo cenſetur reli
7 quiſſe animo † compenſandi cum eo, ut poteſt ui
deri apud Doctores in auth. præterea, C. unde
uir, & ux. ubi præcipuè Dec. Præterea ſubſe-
8 quens promiſſio referri ſemper † debet ad cau-
ſam, quæ præceſſit, ſecundum doctrinam Bar. in
l. triticum, in prin. ff. de uerb. obl. Natta in conſ.
801. nu. 3. Demum ideo relictum cenſetur in ali
menta, quia nulla alia relinquẽdi cauſa ſuberat,
& quãdo ſola cauſa poteſt aſſignari, ea habetur
9 pro expreſſa, † & perinde habetur ac ſi foret ſcri-
pta, Dec. in conſ. 545. nu. 3. Socin. iun. in con. 1.
nu. 43. uol. 1. Menoc. con. 85. nu. 9. & ab ea licet
arguere non minus quàm a ratione, & cauſa ſcri
pta, ut dicunt paſſim Doctores in locis ſolitis.

At ſi fortè relictum excedat debitam alimen-
10 torum quantitatẽ ſuſtinetur tantummodo † uſq;
ad ſummam pro alimentis debitã, & uitiatur in
exceſſu, ſecundum Bal. in l. eam quam, col. 12. C.
de fideicom. Socin. in conſ. 2. nu. 5. uol. 4. Neui-
za. ĩ conſ. 92. nu. 26. multos citat Simon de Pret.
d. ſolut. 2. nu. 6. uer. primo enim in ſpurio, Ruin.
in conſ. 44. nu. 9. uol. 2. idẽ Simon alios citans,
lib. 4. interpret. 1. dubit. 1. nu. 18. folio 377. ubi
dicit quod reducitur ad conuenientem ſummã
pro alimentis, & dicam in tit. quanto tempore
prçſtanda ſint alimenta. hoc ergo caſu id ſolum
dicendum erit alimentorum cauſa relictũ, quod
pro alimentis eſt neceſſarium, non quod excedit
alimentorum modum.

Intellige etiam, quando non gaudeat alimen
torum fauore, quando ſpurius eſt diues, quia prç
11 dicti omnes Doctores † loquuntur, quando non
habet abunde, ut poteſt uideri apud eos, & idem
eſt quando ſit legatum diuiti, quia ut dictum eſt,
tunc ſolum intelligitur ex cauſa alimentorum,
quando ſit pauperi.

SVMMARIVM.

1 *Filij poſiti in conditione, non dicuntur uocati.*
2 *Conditio nihil diſponit.*
3 *Legata non cenſetur res, quæ fuit poſita in condi-
tione.*
4 *Alimenta poſita in conditione non debentur.*
5 *Conditio nihil ponit in eſſe.*
6 *Legatum poteſt relinqui per epiſtolam.*
7 *Legatum nutu relinqui poteſt.*
8 *Legatum relinquitur per quacunque uerba.*
9 *Legata fieri poſſunt ſine verbis, ſed attenditur vo-
luntas*
10 *Legata relinquuntur ex coniecturis, & quæ ſuffi-
ciant.*
11 *Filij poſiti in conditione, quando cenſeãtur uocati.*
12 *Filij poſiti in conditione cenſentur uocati fauore
pia cauſa.*
13 *Filij poſiti in conditione legati, uel alterius relicti
cenſentur vocati, licèt aliud ſit in tota hæredi-
tate.*
14 *Legatum deſumitur a contrario ſenſu diſpoſitio-
nis, idemque eſt in fideicommiſſo.*
15 *Argumentum a contrario ſenſu conditionis ſumi-
tur, etiam in uerbis negatiuis.*
16 *Argumentum a contrario ſenſu non capitur in ver
bis teſtatoris conditionaliter prolatis, & quomo-
do procedat.*
17 *Alimenta aliquando relinquuntur per modum con
ditionis implendæ.*

Quæſtio XIIII.

ALIMENTA nunquã ponuntur in con
ditione, non autem in diſpoſitione: du
bitatur ergo, an eo caſu debeantur, pu
ta ſi dicat teſtator, lego Titio mille ſi alimenta de
derit Sẽpronio, uel ſi talis non præſtabit alimen
ta, tali lego centum. Et ſanè regula eſt quod po-
1 ſiti in conditione non † cenſentur uocati, gl. in l.
Lucius, la 2. ff. de hæred. inſtit. cum aliis. quos ci-
2 taui in conſ. 91. nu. 11. & conditio † nihil diſpo-
nit, l. ſi quis ſub conditione, ff. ſi quis omiſſa cau.
teſtam. Alex. in conſ. 27. nume. 7. uol. 3. Mantica
de coniect. ultim. uolunt. lib. 5. tit. 2. num. 3. & in
3 legato, quod poſita res in conditione non † cen-
ſeatur legata, eſt text. in l. ſi penum, in fi. quando
dies leg. ced. ubi ſi teſtator mandat hçredi, quod
decem ſoluat Titio caſu quo non det penum, nõ
poterit Titius petere penum, quia non eſt lega-
ta, ad idem eſt tex. in l. cum ſine præfinitione, §.
ſi ita ſcriptum. ff. eod. tit. ubi dicitur unicum eſſe
legatum, & peti non poſſe rem, quæ fuit poſita
in conditione, idem dicit glo. in l. 1. ff. de penu le-
ga. ubi eam ſequitur Bart. & alij, & in terminis,
4 quod alimenta poſita in conditione non † de-
beantur, uoluit poſt Bart. in l. 1. in fi. C. de legat.
Corn. in con. 373. col. 2. uer. & ſaltem procedit,
uol. 1. & in conſ. 156. per totum, præcipuè circa
fi. uol. 4. ubi loquitur de legato recipiẽdi aliquẽ
in domo, quod ſecundum eum importat relictũ
alimentorum, facit generalis regula, quod con-
5 ditio † nihil ponit in eſſe, glo. Bart. & alij in l. Lu-
cius. ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſ. 261. col. 2.
in fi. D. Becius in conſ. 39. nu. 21. ubi infert, ꝙ
non poteſt argumentum ſuum a uerbis condi-
tionalibus ad inducendum fideicommiſſum, &
neceſſaria eſt diſpoſitio ut teſtatoris mẽs locum
habeat, §. diſponat, in Auth. de nupt. mihi tamen
dura

dura uidetur hæc deciſio: & quamuis gratius mi-
hi foret audire aliorum ſententias, quàm meam
proſerre: tamen non omittam, quæ mihi uiden
tur in contrarium adduci poſſe, & primo, quia
6 legatum poteſt non † ſolum epiſtola relinqui, ut
probat Mantica, de coniect. ultim. uolunt. lib. 1.
tit. 12. num. 1. & ſeq. & per nuntium, ut per Bal.
in rub. extra de procurat. num. 4. quem ſequitur
Mantica titu. primo, num. 5. & ſeq. ſed etiam nu
7 tu, † ut in l. nutu. ff. de leg. 3. & l. ĩ epiſtola, C. de fi
8 deicom. & ſufficiunt quæcunque uerba, † l. cum
proponebatur, ff. de lega. 2. l. nnnm ex familia. §.
fin. eo. tit. l. quamuis. C. de fideicom. & non eſt
neceſſaria uerborum obſeruatio, quando legata
9 † fiunt, l. in legatis. C. de legat. & non uerbis, ſed
uoluntati teſtantium fauendum eſt, §. noſtra, In-
ſtit. de legat. & ſola uoluntas attenditur, l. pen. ff.
10 de leg. 1. & ſolis coniecturis † inducitur legatũ,
d. l. unum ex familia, §. pen. Cur. iun. conſi. 121.
num. 10. & 17. Pari. conſ. 41. num. 19. uol. 2. latè
comprobat Mantica in dicto tracta. lib. 8. titu. 1.
num. 18. ubi poſt Socin. iun. in conſ. 62. nu. 15.
uol. 4. dicit idem eſſe in legatis, quod ĩ fideicom-
miſſis, cum ſint exæquata, ut in l. 1. ff. de legat. &
nume. 23. ſuſtinet quod non requiruntur conie-
cturæ neceſſariæ, & concludentes, ſed ſufficiunt
probabiles: propterea cum teſtator alimento-
rum præſtationem ponit ſub conditione, uide-
tur uoluiſſe ea relinquere præcipuè, cum hodie
multi contra glo. in d. l. Lucius, la 2. de hæred. in-
ſtituen. uelint filios poſitos in conditione uideri
11 † uocatos, ut per Oldr. Bald. Florian. Fulgoſ. &
Salic. in l. 1. C. de condit. inſert. plures citat
Clar. de teſtam. quęſt. 77. uer. contrariam uero,
Ant. Gab. com. opin. lib. 4. tit. de fideicomiſſ.
concluſ. 4. num. 2. Rol. in conſ. 51. num. 1. uol. 3.
Zanc. in l. hæredes mei. §. cum ita, par. 7. num. 3.
uer. pro contraria uero uideat, nbi multos citat
authores, Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib. 3. §. 26. li-
mitat. 31. num. 88. uer. in contrarium adduco ſe
quentia. Accedat quod alimenta quando relin-
quuntur pauperi, continent piam cauſam, ſed fa
12 uore piæ cauſæ filij poſiti † in conditione cenſen-
tur uocati, ſecũdum Iaſ. in l. ſi quis id quod, ff. de
iuriſd. om. iud. Ruin. con. 139. col. 4. uol. 3. Zanc.
in d. §. cum ita, par. 7. num. 40. in quo tamen con
trarium tenuere Ruin. & Pariſ. citati a Zanc. nu.
76. Item facit, quia quicquid ſit in conditione,
quæ reſpicit totam hæreditatem, certũ eſt quod
13 poſiti in conditione † legati, uel alterius relicti,
cenſentur uocati. ita ſingulariter uoluit Ang. in
l. in legatis, C. de legat. Iaſ. in l. 1. C. de pact. ubi
ponunt rationem diuerſitatis, Purpur. d. l. 1. col.
penul. prope fi. Corn. in d. l. ĩ legatis, Iaſ. pulchrè
in conſ. 4. num. 13. uol. 1. Gerard. ſing. 61. Socin.
iun. in conſ. 158. col. fin. uol. 2. Bened. in c. Rainu
tius. prout eum citat Socin. loco prædicto, Vaſq.
d. limit. 31. num. 88. Gabriel. d. concluſ. 4. nu. 12.
D. Becius ad con. Iaſ. ſupra citatum, Zanc. d. par.
7. num. 78. ubi tamen allegat nonnullos contra-
riũ tenentes. nos igitur ſumus in legatis, & ideo
alimenta in conditione poſita cenſeri debent le-
gata. Postremo adduco, quod uoluit Rom. in l.
ſi cum dotem, in princ. nu. 39. ff. ſoluto matrim.
14 ubi ait quod a contrario ſenſu diſpoſitionis † re-
ſultat diſpoſitio legati, ſed fideicommiſſi, licèt
aliud ſit in inſtitutione, & ponit rationem diuerſi-
tatis inter legatum, & inſtitutionem, qnia in lega
tis ſufficit coniecturata mens teſtatoris ad indu-
cendum diſpoſitionem d. l. cum proponebatur,
in fi. & dicit eſſe pro ſua concluſione textum ex-
preſſum in l. pater filię nubẽti, ff. de collatio. dot.
allegat etiam multa alia iura Alex. in l. 1. nume.
11. ff. de off. eius, ubi ſortius dicit argumentum ſu
mi poſſe a contrario ſenſu conditionis etiam
15 † in uerbis negatiuis, ſequitur Iac. Nig. num. 69.
& cum hac parte tranſit Mantica in d. tracta. lib.
3. tit. 17. nume. 4. & ſeq. licet referat contrarium
uoluiſſe Caſt. & Dec. ſed eſt aduertendum, quod
& ſi Rom. opinio patiatur difficultatem, quãdo
conditio concepta eſt uerbis negatiuis, tamen
quando uerba ſunt affirmatiua, non ſubeſt con-
tradictio: quia etſi dicam omnes, quod argumen
tum ſumi a contrario ſenſu non poſſit in uerbis
16 teſtatoris † conditionaliter prolatis, ut per Iaſ. in
d. l. 1. num. 54. tamen procedit, ubi agitur de in-
ſtitutione, ut ſupra dixi, & probat Mantica d. tit.
17. num. 10. at ſecus, quando de legato quod nõ
requirit tantam ſolennitatẽ, ſed poteſt quoquo-
modo relinqui. quamuis ergo non uiderim ali-
quem in ſpecie reprobantem, mihi non placet
ſupradicta Cornei deciſio, difficillimum tamen
eſt reſpondere ad tex. in d. l. ſi penum, & in l. cum
ſine præfinitione, §. ſi ita ſcriptum, quæ iura alle-
gaui ſupra in princ. & glo. ibi dicit quod res po-
ſita in conditione, non cenſetur legata, quando
diſpoſitio nõ incipit a conditione, propterea re-
linquo cogitandum, hoc uerum addens, quod ſe
cundum Bald. in l. cum hi, §. ſi integra. ff. de tran
17 ſact. alimenta † nonnunquam relinquuntur per
modum conditionis implendæ.

S V M M A R I V M.

1 *Vſusfructus uxori relictus reſtringitur ex conſue-*
tudine Bulgari ad alimenta ſtantibus filijs.
2 *Pater præſumitur magis diligere filios, quàm v-*
xorem.
3 *Vſusfructus reſtringitur ad alimẽta, quando uxor*
relinquitur domina, & uſufructuaria, ſiue quan-
do relinquitur dominium, & uſusfructus.
4 *Vxor quando relinquitur ſimpliciter uſufructua-*
ria conſequitur ſolum alimenta ſtantibus filijs.
5 *Vſusfructus uxori relictus, reſtringitur ad alimen-*
ta ſiue teſtator utatur uerbis iuriũ, ſiue facti, quan
do extant filij.
6 *Vſusfructus quando uel ſimpliciter, uel omnium bo*
norum relinquitur uxori, reſtringitur ad alimen
ta propter filios.
7 *Argumentum a maiori ad minus, ualet negatiue.*
8 *Vxor quando ſine adiectione uerborum relinqui-*
tur uſufructuaria, habet integrum uſumfru-
ctum.
9 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta ſtantibus fi-*
lijs etiam quando relinquitur matri, uel ſorori,
uel alij perſona.

10 *Amor*

10 Amor mariti erga uxorem ſuperat omnes alios.
11 Vxor relicta uſufructuaria inſtitutis nepotibus, aut deſcendentibus, conſequitur ſola alimenta.
12 Amor deſcendit ardentius in nepotes, quam in filios.
13 Nepotes ueniunt appellatione filiorum, quando ſumus in materia filijs fauorabili, & ibi late.
14 Nepos comprehenditur appellatione filiorum, cum de eis fit mentio ab homine.
15 Vſusfructus nurui relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituti ſunt nepotes ex ea nuru & filio præmortuo.
16 Vxor relicta vſufructuaria conſequitur ſola alimẽta, quãdo inſtituta eſt mater uel alius aſcẽdẽs.
17 Vſusfructus uxori relictus, non reſtringitur ad alimenta, quando fuit inſtituta mater, uel fratres.
18 Vſusfructus marito relictus reſtringitur ad alimenta inſtitutis filijs.
19 Correlatiua. Diſpoſitum tam de iure, quã de conſuetudine in uno correlatiuorum, locũ habet in alio.
20 Vſusfructus marito relictus licet reſtringatur ad alimenta ſtantibus filijs, tamen maritus uti pater eſt vſufructuarius.
21 Pater ingrediendo monaſterium perdit uſumfructum, quem habet uti pater, non quem habet alio iure.
22 Pater non habet uſumfructum in bonis filio relictũ, quando in eodem teſtamento aliquid patri relinquitur.
23 Patri ne vſusfructus acquiratur, poteſt teſtator diſponere.
24 Teſtator etiam tacite prohibere poteſt, ne patri vſusfructus acquiratur.
25 Vſusfructus vxori ſecundæ relictus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituuntur filij prioris matrimonij, vide nu. 27.
26 Amor vxoris ſuperat omnes, ſed cedit amori erga filios.
27 Frater conſanguineus æqualiter ſuccedit cũ utrinque cõiũcto, quãdo agimus de ſubſtitutiõe uulgari.
28 Nouerca facile diſſentit a priuigno.
29 Vſusfructus uxori relictus ad alimenta reſtringitur, quando eſt inſtitutus filius legitimatus.
30 Legitimatus non includitur ſtatuto loquẽte de filio.
31 Legitimatus non excludit fœminam, quando ſtatutum maſculos excludit propter fœminas.
32 Legitimatio per ſubſequens matrimonium, eſt fauorabilis, & naturam imitatur, & ibi late ornatur.
33 Naturalis nihil differt a legitimo, quando eſt quæſtio de alimentis.
34 Legitimatus conſentiente teſtatore excludit ſubſtitutum.
35 Legitimatus habetur in omnibus pro legitimo quoad patrem legitimantem.
36 Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando inſtituitur filius arrogatus, vel adoptatus.
37 Adoptiui ſuccedunt parentibus, ſicuti legitimi, & naturales.
38 Adoptiui dicuntur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris, ſicut legitimi & naturales.
39 Adoptiui gaudent priuilegio filiorum.
40 Adoptiui excludũt aſcẽdẽtes et uxores a ſucceſsiõe.
41 Adoptiui dicuntur filij ficti, non veri.
42 Vſusfructus uxori relictus ad alimẽta, reſtringitur ad alimenta, quando naturales filij ſunt inſtituti, uide nume. 47.
43 Naturales ita dilecti cenſentur a teſtatore, ſicut legitimi.
44 Naturalia iura non poſſunt aboleri.
45 Naturalis filius inſtitui poteſt in omnibus bonis, quando non extat legitima ſoboles.
46 Naturalis filius non poteſt habere ultra unciam, ſtantibus legitimis.
47 Vſusfructus uxori legitimè relictus, non reſtringitur ad alimenta, quando ſunt inſtituti filij naturales, & ibi de ueritate.
48 Vſusfructus marito relictus inſtitutis naturalibus reſtringitur ad alimenta etiam ſtantibus legitimis & naturalibus.
49 Naturales ſuccedunt matri, ſicut legitimi & naturales.
50 Naturales arguũt de inofficioſo teſtamentũ matris.
51 Naturales ſuccedunt matri una cum legitimis.
52 Vſusfructus uxori relictus a principe, reſtringitur ad alimenta.
53 Conſuetudo ſuccedit loco legis.
54 Princeps ligatur conſuetudine, ſicut lege.
55 Conſuetudo interpretatur contractus, & ultimas uoluntates.
56 Priuilegiatus non præſumitur uti priuilegio, et infertur ad principem.
57 Princeps non ligatur ſtatuto inferiorum & ſubditorum.
58 Princeps non ligatur conſuetudine ſubditorum.
59 Princeps ligatur conſuetudine fundata naturali ratione.
60 Princeps nõ ligatur lege legũ, ſed ligatur lege rõnis.
61 Princeps ligatur ſtatuto, & conſuetudine ſubditorum, ſi vult illa uti, aliàs non.
62 Clerici non ligantur ſtatuto laicorum, ſed ſi ſint fauorabilia poſſunt eis uti.
63 Donatio Principis erga filium in poteſtate nõ ualet.
64 Princeps præſumitur uti plenitudine poteſtatis, quando actus non poteſt aliter ualere.
65 Princeps nõ præſumitur uti plenitudine poteſtatis, quando ſuſtinendo actũ inferret præiudiciũ tertio.
66 Vſusfructus vxori relictus in tantum reſtringitur ad alimenta, quod filij non poſſunt uſumfructum dare inuita matre.
67 Hæres non poteſt recedere a uoluntate teſtatoris, quamuis coniecturata.
68 Filia excluſa ab hæreditate propter maſculos, ita tamen quod debeat dotari, non poterit maſculus ſe liberare ab onere dotandi dimittendo ſorori ſuam portionem bonorum.
69 Soluere aliud pro alio nemo poteſt inuito creditore.
70 Fauori ſuo renunciari nemo poteſt.
71 Iudæus ſi vxori uſumfructum relinquat ſtantibus filijs legatum reſtringitur ad alimenta.
72 Iudæi dicuntur de populo, & de corpore ciuitatis.
73 Iudæus includitur in diſpoſitione ſtatuti.
74 Iudæi includuntur in conceſsione facta populo uel uniuerſitati.
75 Iudæi gaudent immunitate conceſſa hominibus alicuius loci.
76 Iudæi habent filios in poteſtate.

77 Iudæi

77 *Iudæi ligantur ſtatuto excluſiuo fœminarum.*
78 *Iudæus ligatur conſuetudine, ſicut ſtatuto.*
79 *Iudæus purgat moram ex beneficio legali.*
80 *Iudæus uſurarius manifeſtus poteſt teſtari ualide.*
81 *Vxor relicta uſufructuaria cõſequitur ſolũ alimẽta, licet ſit cũ filijs ſimul inſtituta, ubi de ueritate.*
82 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*
83 *Determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare.*
84 *Vſusfructus relictus uxori, reſtringitur ad alimenta etiam inſtitutis extraneis, ſi conſtet de uoluntate teſtatoris, ubi ponitur de ueritate.*
85 *Vſusfructus uxori relictus non reſtringitur ad alimenta, ſi extranei ſunt inſtituti.*
86 *Conſuetudo tantũ hẽt de potentia, quantũ de actu.*
87 *Conſuetudo non extenditur ad ſimiles perſonas.*
88 *Conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles.*
89 *Conſuetudo exorbitans uel odioſa, non extenditur ex identitate, uel maioritate rationis.*
90 *Vſusfructus uxori relictus non reſtringitur ad alimenta, quando filij non fuerunt inſtituti, licet extent, & ibi de ueritate.*
91 *Renũciatio ſororis ad fauorẽ unius, nõ prodeſt alij.*
92 *Renunciatio ſororis ad fauorẽ fratris, intelligitur, dummodo frater poſsit uel uelit ſuccedere.*
93 *Fœmina ſtatuto excluſa propter maſculos admittitur, quando maſculus non poteſt uel non vult ſuccedere.*
94 *Priuilegiũ nõ extenditur de perſona ad perſonã.*
95 *Vincens uincentem te, multo magis uincit te.*
96 *Vincens uincentem te, non ſemper uincit se, ſed multis caſibus ea regula fallit.*
97 *Vxor inſtituta in uſufructu poſt eius mortem filio dicitur hæres uniuerſalis, & cenſetur grauata reſtituere per fideicommiſſum filio bona poſt mortẽ, ubi de veritate.*
98 *Hæres inſtitutus in re certa, non occupat omnia bona, quãdo datus eſt hæres uniuerſalis ſub cõdõne.*
99 *Conditione purificata actus retrotrahitur, ac ſi ab initio fuiſſet purus.*
100 *Vxore inſtituta in uſufructu, & filio hærede poſt eius mortem, interim filius habebit ſolum uſumfructum legitime.*
101 *Vxore inſtituta in uſufructu, & filio in omnib. bonis poſt eius mortem, uidetur teſtator uoluiſſe aſſecurare uſumfructum uxoris.*
102 *Specialia plura non debent cumulari.*
103 *Voluntas colligitur ex actu nullo.*
104 *Verba inuenta ſunt ut demonſtrent uoluntatem loquentis.*
105 *Animus deprehenditur ex uerbis.*
106 *Verba inſtrumenti cenſentur appoſita de uoluntate teſtatoris.*
107 *Notarius præſumitur ſapiens.*
108 *Vxore relicta vſufructuaria, et hærede extraneo pleno iure ĩſtituto diuiditur uſusfructus ĩter eos.*
109 *Pleno iure uerba, important proprietatẽ cum uſufructu.*
110 *Hæres ſimpliciter inſtitutus, dicitur pleno iure inſtitutus, vide tamen nu. 113.*
111 *Vſufructu alicui relicto hæres non concurrit cum legatario in vſufructu.*
112 *Expreſsio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*
113 *Inſtitutus ſimpliciter nõ uidetur inſtitutus pleno iure.*
114 *Vſusfructus quando uni ſimpliciter relinquitur, tũc nõ uidetur teſtor hæredẽ ĩſtituere pleno iure.*
115 *Vſufructu alicui legato, quando hæres cum legatario concurrat, remiſsiuè.*
116 *Vſusfructus mulieri relictus in codicillis, non reſtringitur ad alimenta.*
117 *Poſteriora derogant prioribus.*
118 *Codicilli inſunt teſtamento fictè, non uerè.*
119 *Habetur uerbum, importat fictionem.*
120 *Perinde dictio, importat fictionem.*
121 *Verba teſtamenti intelligi debent ſecundum uerum & naturalem ſenſum.*
122 *Vſufructu relicto uxori cum uictu, & veſtitu, reſtringitur ad alimẽta etiam inſtitutis extraneis.*
123 *Teſtator præſumitur magis diligere hæredem, quã legatarium.*
124 *Teſtator præſumitur minus grauare hæredem, quàm fieri poteſt.*
125 *Legatum annuum eſt de fructibus præſtandum.*
126 *Vſusfructus vxori relictus habendo toto tẽpore uitæ uictũ et veſtitum, non reſtringitur ad alimẽta.*
127 *Alimenta quando alicui relinquuntur cum vſufructu, tunc legatarius habet vſumfructum.*
128 *Alimenta quando in eadem diſpoſitione, & oratione relinquuntur cum vſufructu, tunc vnum legatum confunditur cum alio.*
129 *Legatũ vſusfructus ĩ codicillis factũ nõ reſtringitur, quãdo in teſtamento relicta fuerũt alimẽta.*
130 *Generi per ſpeciem derogatur in legatis.*
131 *Capitula dicũtur ſeparata, quãdo unũquodq; cõtinet pfectã orationẽ, et unũ nõ depẽdet ab altero.*
132 *Legatũ vſusfructus factũ in teſto, reſtringitur ad alimenta, quãdo in codicillis relicta sũt alimẽta.*
133 *Legatum vſusfructus non reſtringitur ad alimẽta, quando non eſt vſusfructus omnium bonorũ, ſed certarum rerum.*
134 *Legatũ uſusfructus nõ reſtrĩgitur ad alimẽta, quãdo reſpicit quotã bonorũ, et ibi an hoc uerum ſit.*
135 *Partis quoad partem eadem eſt ratio, quæ totius quo ad totum.*
136 *Inſtitutus in quota, dicitur hæres vniuerſalis, licèt alius ſit datus hæres in certis bonis.*
137 *Argumentum de toto ad partem, non habet locũ, quando ſubeſt diuerſa ratio.*
138 *Bonorum mobilium, & immobilium appellatione non ueniunt iura, & actiones.*
139 *Hæres in re certa dicitur, qui eſt inſtitutus in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus.*
140 *Legatarius vſusfructus bonorũ mobilium, & immobilium, conſequitur integrum vſumfructum.*
141 *Diſpoſitio, quæ fit de maiori parte bonorum, æquiparatur ei quæ fit de omnibus bonis.*
142 *Legatum vſusfructus omnium bonorum, non eſt vniuerſale.*
143 *Fraus præſumitur ex alienatione vnius rei, ſi in ea conſiſtit maior pars bonorum.*
144 *Parum, & nihil, æquiparantur.*
145 *Vſusfructus certæ rei ad alimenta reſtringitur, quando ea capit maiorem partem bonorum.*
146 *Vſufructuarius, quomodo contribuat in ſolutione æris alieni.*

147 *Vſuſ-*

147 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quoad partem extranei, qui fuit inſtitutus cum filio.*

148 *Argumentum de toto ad partem, eſt ualidum, ſupra nu. 135. & 137.*

149 *Coniunctus gaudet beneficio coniuncti.*

150 *Res eadem diuerſo iure cenſetur, quando ſubeſt diuerſa ratio.*

151 *Res eadem poteſt diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpectibus.*

152 *Res eadē diuerſo iure cenſetur ex diuerſis cauſis.*

153 *Coniunctus tunc gaudet priuilegio cōiuncti, quando ſumus in indiuiduis.*

154 *Reſtitutio in integrum minori conceſſa prodeſt maiori in indiuiduis.*

155 *Coniunctus non gaudet beneficio coniuncti, quando agitur de re diuidua.*

156 *Coniunctus non gaudet coniuncti priuilegio perſonali.*

157 *Intereſſe ſuccedit loco rei debitæ.*

158 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta pro prælegato relicto extraneo, qui fuit cum filio, intelligendo tamen pro portione, quam capit hæreditario iure a filio.*

159 *Monaſterium ſuccedit loco filij, & excludit ſubſtitutum.*

160 *Monaſterium non ſuccedit loco filij, quoad ea quæ non fuerunt relicta monaſterio.*

161 *Hæres quando grauatur aliquid dare, tunc recipiens habet a teſtatore, non a grauato.*

162 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius inſtitutus deceſſit, et ſubſtitutus eſt admiſſus, ubi de veritate.*

163 *Mater cōſequitur integrum uſumfructū mortuo filio, ēt ſi pia cauſa fuerit illi ſubſtituta, ubi latè.*

164 *Piæ cauſæ fauor comparatur fauori filiorum.*

165 *Piæ cauſæ in dubio fauendum eſt.*

166 *Subſtitutus pupillo ex tacita pupillari, excludit matrem, ſi is ſit filius.*

167 *Pia cauſa ſubſtituta tacitè pupillo, excludit matrem.*

168 *Teſtamentum, in quo pia cauſa inſtituitur, gaudet priuilegio cōceſſo teſtis cōditis inter liberos.*

169 *Conditio, ſi deceſſeris ſine filijs, nō ſubintelligitur, quando pia cauſa eſt ſubſtituta.*

170 *Piæ cauſæ minus fauet lex, quàm deſcendentib.*

171 *Mater non conſequitur integrum vſumfructū, ſed alimenta, quando filius ingreditur monaſterium, vel dat ſe in arrogationem.*

172 *Monaſterium ſuccedit loco filij.*

173 *Filius, qui ſe tradit in arrogationem, acquirit patri ſolum vſumfructum, non proprietatem.*

174 *Mater an habeat integrum vſumfructū, quando filius non moritur, ſed priuatur bonis.*

175 *Monaſterium, quando non excludit ſubſtitutū, tunc vſusfructus non reſtringitur ad alimenta fauore piæ cauſæ.*

176 *Monaſterium conſequitur omnia bona ingredientis.*

177 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta poſt mortē filij inſtituti, quando reſtrictio inducitur ex voluntate teſtatoris importata per verba, non autem ex conſuetudine Bulgari.*

178 *Vſusfructus licet mortuo filio non reſtringatur ad alimenta, deducitur tamen legitima filio debita, ubi vide.*

179 *Mater conſequitur integrum uſumfructum etiā legitimæ, quando filio relictum eſt vltra legitimam, ſed vide ibi.*

180 *Filius poteſt in legitima grauari, quando ei relinquitur vltra legitimam.*

181 *Filius, cui ultra legitimam relinquitur, debet illud plus repudiare, vel acceptare cum onere.*

182 *Hæres non poteſt venire contra factum defuncti.*

183 *Inuentarij beneficium non prodeſt, quatenus uires hæreditatis ſuppetunt.*

184 *Hæres adeundo, dicitur quaſi contrahere.*

185 *Filius, licèt non poſſit grauari intra legitimā, ſaltem tamen, quando contrauenit, incurrit pœnā adiectam.*

186 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*

187 *Clauſula, rebus ſic ſtantibus, intelligitur in quacunque diſpoſitione.*

188 *Legitima non includitur in diſpoſitione in dubio.*

189 *Mater vſufructuaria omnium bonorum, nō conſequitur integrum vſumfructum, quando mortuo filio extat ſubſtitutus pupillaris.*

190 *Legatum annuum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus ſub conditione.*

191 *Legatum relictum ab inſtituto non cenſetur repetitum a ſubſtituto pupillari expreſſo.*

192 *Obligatio defuncti non variatur ex perſona hæredis.*

193 *Interpretatio, quæ nos reducit ad ius primæuū, eſt fauorabilis.*

194 *Res de facili redit ad naturam ſuam.*

195 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando legatum eſt unicum, & filius decedit relicto ſubſtituto pupillari.*

196 *Fiſcus eſt loco hæredis.*

197 *Fiſcus dicitur hæres extraneus, & non eſt loco filij.*

198 *Mater conſequitur integrum vſumfructū, quando ex delicto filij bona venerunt ad fiſcum.*

199 *Legatum dicitur annuum, quando relinquitur ad vitam, vel quoad vixerit, vel per ſimilia verba.*

200 *Confiſcatio transfert in fiſcum iura omnia actiua, & paſſiua, quæ delinquenti competebant.*

201 *Confiſcatio non transfert in fiſcum iura perſonalia, ut ſunt alimenta.*

202 *Perſonalia iura non tranſeunt ad hæredem.*

203 *Perſonalia non tranſeunt in fiſcum.*

204 *Vſusfructus vxori relictus cum filio, non reſtringitur ad alimenta.*

205 *Paria ſunt dicere, lego Titio cum Meuio, vel lego Titio & Meuio.*

206 *Cum dictio, copulat æqualiter.*

207 *Cum dictio, copulat æquè principaliter.*

208 *Fœminæ non veniunt ad feudum, niſi ordine ſucceſſiuo, quando vocati ſunt maſculi & fœminæ.*

209 *Feudo conceſſo pro maſculis, cum fœminis, tunc fœminæ veniunt eodem tempore cum maſculis.*

210 *Copula coniungit pariformiter.*

211 *Qualitas poſita in uno capitulorum, conſetur repetita in altero.*

212 *Teſtator ſi relinquat alicui partem fructuũ fundi & ſcutos uiginti pecunia debetur quando debentur fructus.*

213 *Teſtator ſi aliquid relinquat haredi, & cuidam tertio, totum illud debetur tertio.*

214 *Coniuncti verbis dicuntur, quando legatum ſit haredi, & Titio.*

215 *Vſusfructus quando duobus relinquitur, cenſetur cuilibet relictum in ſolidum.*

216 *Mater conſequitur integrum vſumfructũ, quando teſtator uſumfructũ reliquit uxori cũ filio.*

217 *Retineri põt res, qua ſuerat nulliter data ĩ ſolutũ.*

218 *Legatum factum caducum, vel repudiatum ſpectat ad haredem titulo hareditario.*

219 *Legata veniũt ſub inſtõne ſacta ĩ oĩb. alijs bonis.*

220 *Subſtitutus vulgaris excludit ius accreſcendi.*

221 *Ius accreſcendi relicto uſufructu alicui cum haredibus duplici in caſu locum habet.*

222 *Hareditas non eſt viuentis.*

223 *Vſusfructus põt alicui, et haredib. ſuis relinqui.*

224 *Vſusfructus, quem vſufructuarius conſequitur per ius accreſcendi, non eſt idem.*

225 *Voluntas teſtatoris eſt lex.*

226 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando conſtat de voluntate teſtatoris.*

227 *Mater conſequitur integrum vſumfructum, ẽt quando voluntas teſtatoris eſt tacita.*

228 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quãdo teſtator reliquit plenum et integrũ uſumfructũ.*

229 *Mater conſequitur integrum uſumfructũ, quando teſtõr legat liberum, & francũ vſumfructũ.*

230 *Maritus renunciare videtur lucro delato a ſtatuto circa dotem, quando promiſſit reddere totam & integram dotem.*

231 *Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtõr mandat integram hareditatem reſtitui.*

232 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando filius fuit inſtitutus poſt mortem uxoris.*

233 *vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quãdo filium inſtituit reſeruato uxori vſufructu.*

234 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quãdo teſtõr vult quod poſſit diſponere de fructib. uel illis gaudere, uel quod illos habeat in ſua ptãte.*

235 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtõr dicit quod uxor poſſit uti, et frui bonis.*

236 *Vſusfructus integer debetur, quãdo teſtator mandat vxori non moleſtari.*

237 *Acceſſoria non alterant principalem diſpõnem.*

238 *Coniectura, quibus recedimus a conſuetudine Bulgari, non debent eſſe leues, ſed concludẽtes.*

239 *Vſusfructus vxori relictus nõ reſtringitur ad alimẽta, quãdo teſtõr liberat ab onere reddẽdi rõnẽ.*

240 *Verba improprientur pro euitãda ſuperfluitate.*

241 *Verba teſtamẽti improprijſſimè intelliguntur, ut euitetur ſuperfluitas.*

242 *Verba impropriè accipiuntur, quãdo non poſſunt propriè intelligi.*

243 *Vſusfructus reſtringitur ad alimenta, quando teſtõr liberat uxorem ab onere praſtãdi cautionẽ.*

244 *Subiecta talia ſunt, qualia pradicata demõſtrãt.*

245 *Vſufructuarius tenetur cauere de utendo, & fruendo arbitrio boni viri.*

246 *Teſtator non praſumitur voluiſſe facere actum ſuperfluum,*

247 *Vxor, cui alimenta relicta ſunt cum praeminentia, non tenetur cauere.*

248 *Vſusfructus non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator mandat quod vxor ſuſtineat onera hareditaria, vel as alienum.*

249 *Vſufructuarius non tenetur ad ſolutionem aris alieni.*

250 *Vſufructuarius ſoluit collectas, quia eſt onus fructuum.*

251 *Vſufructuarius non tenetur ad collectas, quando illa abſorberent omnes fructus.*

252 *Vxor relicta uſufructuaria conſequitur integrũ vſumfructum ſtantib. filijs, quando excipitur.*

253 *Exceptio declarat regulã et cõfirmat ĩ nõ exceptis.*

254 *Exceptio ampliat regulam, quando alias non eſſet de regula.*

255 *Exceptio ãpliat regulã, quãdo alias foret inutilis.*

256 *Incluſio unius, eſt excluſio alterius.*

257 *Conſuetudo nõ extenditur, eſt ſtricti iuris, et tantum hẽt de potentia quantum habet de uſu.*

258 *Feudũ ſtante conſuetudine põt alienari ſine agnatorũ conſenſu interueniẽte beneplacito prĩcipis.*

259 *Conſuetudo alienandi feuda inter uiuos, nõ extẽditur ad alienationes, qua fiunt in teſtamento.*

260 *Licentia donandi feudum non extenditur ad donationem cauſa mortis.*

261 *Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum, etiam ex identitate rationis.*

262 *Argũ ualet a cõtractib. ad ultimas uoluntates.*

Quæſtio XV.

QVANDO teſtõr relinqt uxorẽ dñam, &
vſufructuariã bonorũ ſuorũ iſtitutis
filiis, tũc licèt vxor de rigore iuris ple
nũ hrẽ dẽat vſumfructũ, tamen ex cõſuetudine
Bulgari, quę generaliter obſeruarur, legatũ fauo
re filiorũ reſtringitur ad alimenta, & in tracta-
tiõe huius cõcluſiõis ad duo moneo aduertẽdũ
eẽ: primũ, quia mea nõ eſt intẽtio ſigillatim oĩa
recẽſere, q̃ ad hãc qõnẽ ptinent, ſed aliqua ſum
mariè tm̃, poſtq̃ non deſunt pleni tractatus, in
quib. ex pfeſſo oĩa cõgerunt: ſecundũ, quia nõ
intendo ĩ hac cõcluſione includere ea, q̃ tradũt
Doctores, qñ teſtõr vxori relinquendo utit̃ aliis
uerbis, quã vſusfructus, vel qñ ĩ legato nõ adeſt
uerbũ vſufructuaria, quia de illis dictionib. ſat
eſt nõnulla ſcripſiſſe paulo ſupra in hoc eodẽ ti
1 tulo. ita † dñt gl. Odofr. Bar. Bal. Alber. Ang. Sa-
lic. & alii in auth. hoc locũ, C. ſi ſecun. nup. mul.
& Ang. ibi dicit, hãc cõſuetudinẽ receptã fore ĩ
oĩb. partib. Italię, eandẽ ſñiam tenuerunt Bart.
Bal. Ang. Imo. & alii oẽs in l. Titia, §. Titia, cum
nuberet. ff. de leg. 2. & Bar. ibi atteſtatur de con
ſuetudine totius Italiæ, Pract. Pap. in ſua praxi,
in for. libelli, quo vxor agit ad reſtitu. dot. in
uer. donec, nu. 5. Bar. ĩ l. fi. col. 2. C. de indic. uid.
tollẽ. Ang. ĩ cõſ. 97. col. fi. uer. reſtat igit̃ uidere,
Ro. in conſ. 153. hæc domina Franciſca, Cum. ĩ
conſ. 38. col. 1. Caſtr. in conſ. 160. conſiderãdũ,

colum,

col.fi. uer. ſed dubium eſt,vol.1. Abb.in conſ.4.
nu.6.vol.2.Io.de Ana.con.37. cir.fi.uer.circa ve
ro aliud,Anch.ĩ conſ.227.nu.2.ver.reſtat,Ang.
Aret.in tracta.de teſtam.glo.44.uer.itẽ reliquit,
Aret.in conſ.41.nu.5.& ſeq. Capra in conſ.4.in
prin.nu.1.Alex.in l.& ſi contra tabulas,col.pen.
uer.& iſta inducit,ff.de vulg.& pupil.& in conſ.
56.per totum, uol.3.Iaſ.in l.cum hi. §.ſi ĩ ſingu
los,poſt mediũ,ff.de trãſa.Cremen.ſing.8.Cor.
in conſ.5.nu.1.& ĩ conſ.257.nu.6.uol.1.Socin.
in conſ.210.per totum,vol.2.Cur.ſen.in con.14.
per totũ,Dec.in con.278.col.2.ver.vnde poſtre
mo,Picus in d.§.Titia, nu.21. vbi dicit quod fa-
tuum eſſet dubitare,vel recalcitrare contra tan-
tos iuris deos,qui conſulẽdo,& legẽdo atteſtan-
tur hãc eſſe cõem opin.Gozad.in conſ.47.nu.1.
vbi dicit hãc eſſe cõem opinionẽ ſcribẽtiũ,Grat.
in conſ.68.nu.1.vol.1.Socin.iun.ĩ conſ.99.nu.
8.vol.1. vbi deciſiuẽ loquitur, Aufre.ad Capell.
Toloſ.quęſt.461.Bero.in con.32.nu.1. uol.2.Ti
raq.qui aliis in locis citat in tracta.de legib.con-
nubial.lege 10.nu.7. & licet prædicti oẽs dicunt
hanc conſuetudinẽ ſeruari per totã Italiã: Tamẽ,
Boer.in deciſ.194.num.4.dicit eã ſeruari vbiq; ꝙ
facit ad ea quę ponit Picus d.§.Titia, nu.22.Ber
tran.in con.235.col.2.vol.3.infinitos citat Ant.
Gabr.com.opin.li.5.tit. de vſufr.concluſ.2.nu.
1.Rol.in con.74.nu.2.& ſeq.vol.2.Bello.in con.
6.nu.12.Duran.de arte teſtan.tit.6.caut.49.nu.
1.& ſeq.latè ẽt Menoc.in conſ.62.nu.2.vbi ad-
dit Ruin.& Pariſ.Caualca.in tracta.de uſufr.mu
lie.reli.nu.17.Manti.de coniect.vlti.volun.lib.9.
tit.7.nu.1.vbi latè congerit authoritates Docto
rum,Simon de Pret.de interpret.vlti.volun.li.4.
dubit.10.nu.46. & concludunt prædicti oẽs vxo
ri alimẽta tantũ deberi cum præeminentia, qua
utebatur in domo viuente teſtatore,quam prę-
minentiam volunt Doctores importare ꝙ liceat
ſibi propria authoritate capere alimẽta,non aũt
de manu hęredis,& quamuis id conſuetudine fa
ctum fuerit, quæ non ratione, ſed tacito populi
conſenſu inducitur: tamen non caret ratione,q̃-
uis volunt multĩ, rationem dediſſe conſuetudini
cauſam. ratio autem eſt, quia pater præſumitur
potius uoluiſſe filiis conſulere q̃ vxori,cum & fi-
2 lios † pręſumatur magis diligere quam vxorem,
l.nam etſi parentibus,in prin. ff.de inoff.teſtam.
ex communi enim parẽtum voto ſucceſſio filiis
defertur,l.ſcripto,in fi. ff.vnde libe. & cum teſta-
tor filium hęredem ſcripſerit,non eſt credendum
quod voluerit ei nudum nomen relinquere, ut
inquit Bar.in d.§.Titia,nu.6.& quod filius coga
tur interim fame perire,uel mendicare, l. prohi-
bemus,in Auth.de trien.& ſem.& dicunt omnes
id fieri ad filiorum fauorem ex pręſumpta teſta-
toris uoluntate, propterea non eſt operæpretiũ
inueſtigare de ueritate prædictæ ſententię, poſt-
quam conſuetudo populorum, & oẽs curię iudi
cum illam receperunt, & aduertatur quod non
eſt uis in forma verborum, ſiue teſtator dixerit,
3 relinquo† uxorem,dominam, & uſufructuariã,
ſiue relinquo ei dominium, & uſumfructum,u-
troque caſu legatum reſtringitur ad alimenta,
quicquid in contrarium uoluerit Bar. in d.§.Ti-
tia,quia contra eum ſtant omnes.

Ampliatur autem concluſio, ut locum ſibi vẽ
dicet eo quoq; caſu, quo teſtator ſolum expreſ-
ſit uerbum vſufructuariam,non addito verbo,do
4 mina,vel maſſaria, quia etiam runc† uxor habe-
bit ſola alimenta,ex dicta Bulgari conſuetudine,
ita Bald.in l.fin.num.9. C.de ind.uid.tollen.ubi
tamẽ non mouetur ex vi conſuetudinis,ſed quia
cum non fuerit in legato facta mẽtio bonorum,
indefinita illa pronunciatio reſtringitur ad mi-
nimum, aliàs ratione incertitudinis relictum ui-
tiaretur, & niſi intelligeretur de alimentis reli-
ctum eſſet deriſorium, ita quoque ante eum te-
net Ioan.And.ad Specul. in tit. de pignor. & di-
uerſ.cautio.§.ſequitur uidere,num.16. in uerſic.
durat, in fi.& Barto.expreſsè in d.§. Titia, num.
8.ubi non facit differentiam quod dicatur domi
nam,& uſufructuariam,uel dominam tantum,&
uſufructuariam tantum, Pract.Pap. in for.libel.
quo uxor agit ad dotem,in uerſi.donec,numero
quinto,quia ſecundum eum non eſt uериſimile ꝙ
teſtator uoluerit filiis relinquere inane, & inuti-
le nomen hæredis. & pro hac parte conſuluit
Aret.in conſ.40.præſupponitur in facto,nume-
ro ſecundo, uerſi. in contrarium facit,ubi ſubdit
quod conſuetudo Bulgari non inducitur pro-
pter improprietatem uerborum,quæ pręcedunt
uerbum vſufructuariam, ſed ex ratione de qua
in d. §.prohibemus,quia ſcilicet impijſſimus, &
crudelis fuiſſet pater in filios ſi eos ab vſufructu
excludendo adegiſſet ad fame moriendum, uel
mendicandum. & ſicuti in primo caſu fauore fi-
liorum improprianturuerba, eodem modo im-
propriari debent in hoc ſecundo,cum eadẽ om-
nino militet ratio, & ſubdit non eſſe uim in mul
tiplicatione uerborum, & reprehendit Bal.ratio
nem in d.l.fin.quia ſecundum eum, quando re-
linquitur vſufructuaria, licèt bonorum mentio
non fiat explicitè, quia non datur uſusfructus,
niſi in bonis,Picus in dicto §.Titia,num.32. ubi
in fi. ſequitur Aret. & reſpondit omnibus argu-
mẽtis contrariis, Iaſ.in l.cum.§.ſi in annos,in fi.
ff.de tranſact.idem uoluit Caſtren.in conſi.459.
numero primo,volumine ſecundo,vbi dicit non
eſſe conſtituendam differentiam,ſiue teſtator re-
linquat vſumfructum ſimpliciter, ſiue uſumfru-
ctum omnium bonorum, Socin.iun. in conſilio
97.numero 21. uerſic.& adeo uerum eſt,uolum.
ſecundo,ubi idem omnino dicit,& ex eius dictis
5 confunditur ea differentia, quam † notauit Pi-
cus in dicto §. Titia, inter uerba iuris, ut eſt di-
ctio uſusfructus: & uerba facti,ut eſt dictio uſu-
fructuaria, & repetit in conſi.99. numero deci-
motertio, eodem volumine, & vtrobique dicit
Aretini deciſionem in dicto conſi.40. eſſe ſingu-
larem, Ant.Gabriel.dicta concluſ.ſecunda,num.
5.Mantica lib.9.tit.7.num.2.ubi ponderat Bar.
in l.ſicut in annos. ff. quib. mod.vſusfru.amitta.
tenere hanc partem, etiã quando teſtator loqui-
tur per verba ſignificantia ius, non factũ, & de-
ſtruit eam differentiã, quam aliqui conſtituebãt
6 inter legatum vſusfructus† ſimpliciter factũ,& le

gatum vſusfructus omnium bonorum. hoc etiã
videtur tenuiſſe Picus in d.§.Titia,nu.137. dum
tractat qñ liceat uxori capere alimenta propria
authoritate, de quo ẽt Rol.in cõſ.74.nu.25.uol.
2.Caualca.in tracta.de vſufru. mulie. relic. nu.
37.ver. contrariũ aũt.vbi vult, & ipſe, ꝗ relicto
ſimpliciter vſufructu non capiat alimẽta autho-
ritate propria, ſecus aũt qñ relinquitur dña, maſ
ſaria, & vſufructuaria, Meno.in cõſ.62.nu.2.vbi
idem dicit, qñ relinquitur vſusfructus oĩum bo-
norum, Simon de Pret.d.li.4.dubit.10.nu.49.&
facit ea rõ, cui rñderi non põt, quia ſi qñ verba
ſunt geminata, & pręgnantia, quæ magis debe-
rent operari relictum, reſtringitur ad alimenta,
quãto magis reſtringi debet, quando uerba ſunt
7 ſimplicia, & ita ſi de quo † magis videtur ineſſe,
non ineſt, multo minus inerit id, de quo minus,
c.ſi ergo, vbi gl.8.q.1.c.ſi Paulus, ubi gl.30.q.1.
cum aliis apud Euerar.loco 66.

Tamen multi fuere qui dixerũt plenum debe
ri vſumfructum vxori, quæ fuit a marito relicta
8 ſimpliciter vſufructuaria † ſine alia adiectione ver
borũ, dña, uel maſſaria, & in primis Bal.in l.fi.nu.
9.ver.ſi vero teſtõr, & in uer. primo caſu, C.de in
dic.viduit. tollen. ubi loquitur qñ relictus eſt u-
ſusfructus oĩum bonorũ, & oĩum anteſignanus
fuit Odofred. quẽ citat Specul.in tit. qui fil. ſint
legiti.§.in hoc titulo, num.34.ſequitur Salic. in
auct.hoc locum, nu.3.C.ſi mul.ſecun.nupſ.Cor
ne.in conſ.5.nu.2.uol.1.Ruin.in conſ.39. nu.1.
vol.2.Gozad.in conſ.47.uol.4.& pro hac parte
Caualcan.d.num.37. in prin.allegat Bal. Alber.
Corne.& Franc.de March. ſed quidquid ſit, pri-
ma eſt uerior, & grauiores habet authores.

Secundo modo ampliatur cõcluſio prædicta,
vt locũ hẽat ẽt qñ uſusfructus eſt relictus nõ vxo
9 ri, ſed matri, uel ſorori, † uel alii cuiuis pſonæ, ita
Bal.in d.§.Titia, col.2.verſus finẽ, uer. idẽ credo.
vbi loquit̃ qñ uſusfructus relictus eſt concubinę,
matri, vel ſorori, quia qõ non eſt de fauore ma-
trimonii, ſed interpretatione uocabuli, ſequun-
tur Imola, Cum.& Florian.ibi, idẽ tenuit Bal.in
d.l.fi.nu.7.C. de indicta uid.tollen. ubi inquit,
quod certa uerborum interpretatio ita ſonat in
vna pſona, ſicut in alia, & ſecundũ eũ coniuncta
perſona ęquiparatur uxori, Ang.in auth.hoc lo-
cũ, C.ſi mul.ſecun.nup.Ang.in d.tracta.de teſta.
gl.46.col.2.ĩ fi.Picus latè in d.§.Titia, nu.51.vbi
reprobato Ang.& Cum.dicit procedere hoc ſiue
legataria hẽret prius alimẽta in domo, ſiue nõ: &
mouetur, quia ſp militat rõ, q̃ procedit in vxore,
ꝗ pr̃ non uideatur voluiſſe nudã filio proprieta
tẽ relinquere, ergo idẽ ius eẽ dẽt. & eã rõnẽ alle-
gauit Picus, Imola ĩ d.§.Titia, qui ẽt addit quod
conſuetudo Bulgari inducta fuit fauore liberorũ
in mr̃e, ergo ex identitate rõnis extendi dẽt ad
alias perſonas, & Florian. ibi dicit non habendã
eſſe rõnem, ꝗ legataria habitaret in domo uel
extra. hãc quoq; concluſionẽ ſequitur & latè cõ-
probat Riminal.ſen.in conſ.188.per totũ, ubi rñ
det oĩb.argumẽtis aduerſantib̃, Ruin.in conſ.41.
nu.9.vol.3.ubi loquitur de vſufructu relicto no
uercæ, Gabriel.d.concluſ.2.nu.11.ubi loquitur
de concubina, & concluſ.3.nu.46. Meno.d.cõſ.
62.nu.2.ubi loquitur in nouerca, Mãric.d.tit.7.
nu.12. vbi hanc partẽ tenet ẽt ſi legataria nõ fuiſ
ſet in domo, nec p̃eminentiã habuiſſet, Simon d.
dubit.10.nu.50.Moder.Galli ad Dec.conſ.454.
in 1.addit.in 2.limit.Anch. mod.li.2.q.1.nu.1.
cõem dicit Picus d.§.Titia, nu.59.addo ꝗ ſi lega
tum prædictũ uxori factũ reſtringitur ad alimen
ta ut ſupra dixi, multo magis dẽbit reſtringi qñ
relictum eſt aliis perſonis, quas teſtõr minus di-
10 ligebat. amor †.n. uxoris uincit quemcumque a-
lium, ut in lib.3.c.4.& probat Tiraq.in præfat.l.
ſi vnquã.nu.12.C.de reuoc.donat. ubi quod ſo-
lis cedit filiis. & ĩ uer. libertis, nu.108. quare ſi pp
filios reſtringitur in perniciẽ uxoris tãtum dile
ctæ, abſurdum foret ſi non reſtringeret̃ eodẽ fa-
uore in præiudiciũ matris, uel ſororis, quæ ſunt
minus dilectæ, & hoc abſurdũ cõſiderauit Simõ
d.nu.50.non eſt ergo curandũ ꝗ contrariũ tenue
rint diſtinguẽdo Ang.in d.auct.hoc locũ, Signo
ro.in conſ.66.nu.6.& erit indiſtinctè uera cõclu
ſio, ſiue perſona legataria p̃eminentiã, aut alimẽ-
ta in domo haberet, ſiue non, quia id nõ attẽdit̃.

Extenditur tertio etiam ubi nepotes, uel alii
deſcendentes ſunt inſtituti, quia pari modo eorũ
11 fauore † legatum uſusfructus reſtringitur ad ali-
menta, arg.l.cum acutiſſimi, C. de fideic. ita uo-
luit generaliter loquendo Picus in d.§.Titia, nu.
48. Gabriel.in d.concluſ.2.nu.22.& Picus aper-
tius ĩ d.§.Titia, nu.60.vbi latè pbat, añ eos, Caſ.
conſ.459.col.2.in prin.vol.2.ſequitur Mant. d.
tit.7.nu.13.& cõfirmat̃, quia ardẽtius deſcẽdit
12 amor in nepotes, q̃ in filios † vigeret. vt l.liberorũ,
in fi.ff.de verb.ſignif.Cur.iun.ĩ conſ.169. nu.13.
gl.in l.iſti quidẽ.ff.ꝗ met.cau. vbi ꝗ auus præſu-
mitur magis diligere nepotes quàm filios, & qñ
aliquid ſtatuitur fauore filiorum, tũc appellõne
13 filiorum ueniunt † nepotes, ut inquit Bar. in l.li-
berorũ, ĩ prin.ff.de verb.ſignif.& ideo inquit Ca
ſtr.in conſ.448. col.1. vol.2.ꝗ ſtatutum prohi-
bẽs eũ donare, qui hẽt filios, ĩcludit ẽt eũ, qui hẽt
nepotes, & latè pbat Tiraq.in tracta.primogen.
q.40.nu.58.ubi nu.59.allegat multos, qui tenẽt
nepotes propriè dici filios, ut p eos dñt Cin.Bal.
Imo.& Iaſ.in l.Gallus.§.iſtituẽs.ff.de li.& poſth.
ꝗ vbi ab hoĩe fit mentio de filio, ſp cõprehendit̃
14 nepos, † latè Caſſan.in con.67.nu.30.ubi arguit
a paritate rõnis, quæ verſat̃ ĩ nepote, ſicut ĩ filio.

Id ꝗ procedit non ſolum, quãdo inſtitutis ne-
potib. vſumfructũ relinquit uxori, ſed ẽt qñ vſũ-
15 fructũ relinquit nurui, † i. uxori ſui filii p̃mortui
inſtitutis nepotib. ex eodẽ filio, ut dicit mod.Gal
lus ad Ale.in conſ.454.in 1.addit.in 3.limit. ubi
ſubdit ita ſe paulo ante conſuluiſſe & ſequit̃ Ca-
ualca.in d.tracta.de vſufru.mulie.reli.nu.25.

Prædicta quoque concluſio locum habet, qñ
quis inſtituit matrem, uel aliũ aſcendentẽ, quia
16 ẽt tũc vxor non obſtãte uſusfructus legato † con-
ſequitur ſola alimenta, ita determinat Ancha.in
conſ.237.quia in primo quęſito, col.2.ver.reſtat
dubiũ. vbi id videtur deducere, deſumpta conie-
ctura uoluntatis a charitate, & pietate, quæ præ
ſumitur in filio erga matrem. & licet conſuetudo

non

non ſit amplianda, tamen fallit quãdo eadẽ ſub-
eſt ratio, & quãdo caſus eſt a lege antiqua ęqui-
paratus, ut eſt in patre & filio, inter quos exęqua
tus eſt ordo, & gradus dilectiõis, ſequitur Boer.
in deciſ. 194. nu. 4. hanc quæſtionem Bart. in d. §.
Titia, in fi. reliquit indeciſam dicẽdo, cogita. Bal.
de ea non meminit, ſed Imola ibi, col. fina. tenet
contrariam cõſuetudinem, ſcilicet Bulgari, non
extendi ad caſum, quando mater eſt inſtituta, qa
eſt exorbitans, & non datur extenſio in exorbi-
tantibus, c. quæ a iure, de reg. iur. in 6. pręcipuè,
quia ratio nõ ita urget pro matre, ſicut pro filio,
idem uoluit Ang. in conſ. 338. imperitia notario
17 rũ, nu. 2. in fi. ubi dicit quod ea conſuetudo † non
habet locum inſtitutis aſcendentib. uel tranſuer
ſalib. ſequitur Alexã. in conſ. 57. col. 2. uol. 3. qa
hæreditas non ita debetur aſcendentib. ſicut de-
ſcendentib. & hãc cõem dicit Picus in d. §. Titia,
nu. 56. & ſeq. ubi eã defendit ab oĩbus impugna-
tionib. & prædicti oẽs idẽ dicunt, quãdo inſtitu-
ti ſunt teſtatoris fratres, Iaſ. in cõſ. 44. nu. 13. uol.
1. ubi etſi loquatur de fratrib. allegat tñ pdictos
oẽs Doctores, alios citat Gabriel. d. cõcluſ. 2. nu.
55. & concluſ. 3. nu. 2. Rol. in conſ. 74. nu. 8. vol.
2. Caualca. in d. tract. de vſuſr. mulie. relic. nu. 18.
Manti. d. lib. 9. tit. 7. nu. 14. Simõ de Pret. d. li. 4.
dubit. 10. nu. 47. in quib. locis pdicti oẽs allegãt
multos, pcipuè Caſtr. Capr. & Cur. ſen. tenentes
hoc p indubitato, qñ fratres ſunt inſtituti, & ne-
gari nõ põt quin hæc uti eſt cõior, ita ſit uerior,
& coniectura uolũtatis, quã allegat Anch. nõ eſt
uera, quia etſi plus cenſeatur teſtator diligere fi-
lios q̃ uxorem, tamen non eo modo cẽſetur plus
diligere matrẽ, quã uxorẽ, quinimo amor erga
matrẽ cedit vxorio, q̃a dicit ſcriptura, Reliquat
patrem, & matrem, & ſequatur uxorem, ut po-
teſt uideri apud Tiraq. in pręfat. l. ſi vnquam. nu.
12. & in eadem l. uer. libertis, nu. 108. ideo non
licet a filiis arguere ad matrem.

Quinto procedit ẽt quãdo vſusfructus eſt ma
18 rito relictus ab uxore, † quia inſtitutis filiis hoc
quoq; caſu reſtringitur ad alimẽta, vt voluit Bal.
in auth. hoc locum, in fi. C. ſi mul. ſecun. nup. &
ibi ſequitur Ang. nu. 4. & idem uoluit Bald. in d.
§. Titia, in fi. ubi Cunia. in fi. uer. tangit etiam, &
Picus nu. 53. vbi mouetur non ex ui ſexus, nam
fęmininum non concipit maſculinum, ſed ex vi
rationis, quæ in uiro eadem eſt cum ea, quæ mi-
litat in vxore, allegat etiam quod uir & uxor ſũt
correlatiua, & diſpoſitum in uno correlatiuorũ
tam ex conſuetudine, quàm de iure locum ha-
19 bet † in alio, l. fi. C. de indicta uiduit. tollen. quæ
regula procedit in quacunq; materia, ſiue ſit ſta-
tutaria, ſiue ſit conſuetudinaria, ſiue pœnalis, ſi-
ue correctoria, ut apud Euerar. in loco a correl.
qui eſt 76. Gabriel. commun. opin. libro ſexto,
titu. de legib. & conſtitutio. concluſ. 3. num. 1. &
ſeq. & Picus in loco prædicto, intelligit ſiue filij
inſtituti ſint communes, ſiue alterius matrimo-
nij, & quęrit, an per illa uerba, dominus & uſufru
ctuarius, videatur uxor reliquiſſe proprietatem.
hanc etiam ampliationem tenuit Iaſ. in d. l. fina.
colum. 2. uerſic. ſexto facit, C. de indicta uiduit.
tollen. Cotta ĩ memor. incip. uxor relicta, col. 2.
Crau. in tracta. de antiquit. tempor. in 4. par. in
princ. nu. 71. uer. decimo limitatur. ubi allegat
Cur. ſen. & Roch. de Curt. & præter eum ita quo
que voluerũt Ruin. Nicol. Arelat. & Boer. quos
citat, & ſequitur Gabriel. d. concluſ. 2. nu. 6. qui
refert pro contraria parte Curt. iun. & Crau. Ca-
ualca. in d. tracta. nu. 24. vbi tamen plures perſo
nas confundit, Ancha. moder. d. q. 1. nu. 5. vbi al
legat Riminal. Gozad. & Pariſ. & mouetur pro-
pter identitatis rationem, Mantica d. titu. 7. nu.
10. Simon d. lib. 4. dubi. 10. nu. 51. Lancello. Gal
lia. in conſuetud. Alexandr. in uer. vxori, q. 4. nu
me. 5. ubi addit Rebuff.

Hęc tamen limitatio intelligitur conſiderata
ſola ui legati, ſecus autem eſt quando alio iure
vſusfructus pertineret ad maritum, puta certum
eſt quod pater habet vſumfructum in omnibus
aduentitiis filiorum, l. 1. C. de bon. mater. vbi Do
cto. ponunt, modo uxor inſtitutis filiis relinquit
marito vſumfructum, certè hoc caſu licet ex ui
conſuetudinis reſtringatur legatum ad alimẽta,
20 vt dictum eſt: tamen † tamquam pater, & legiti-
mus adminiſtrator perſonæ, & bonorum ſuorũ
filiorum conſequerur vſumfructũ ſibi a lege dela
tũ. ita tenet Picus in d. §. Titia, nu. 79. Cotta ĩ me
mor. incip. vxor relicta. col. 2. ver. ſed tu cogita,
quia conſuetudo Bulgari interpretari debet, ut
minus lædat ius cõmune. at minus lęditur ſi ma-
ritus excluſus a legato vſusfructus admittatur ad
vſumfructum legatũ delatum ex legis diſpõne,
& aliud eſt habere vſumfructum uigore legati,
aliud uerò uigore patrię poteſtatis, ut in ſimili
conſiderat Salic. in auth. idẽ eſt, nu. 2. ver. & hoc
verũ. C. de bon. quæ lib. ubi dicit q pater ingre-
21 diendo † monaſterium perdit uſumfructum, quẽ
habet rõne patrię poteſtatis, non qui alio iure ſi-
bi competit. Picus tamen licèt ita teneat, monet
eſſe cogitandum, quia eſt noua conſideratio &
eum ſequitur Simon d. dubit. 10. nu. 51. in fi. re-
cte autem. Picus aduertit eſſe cogitandum, quia
obſtat deciſio glo. poſt Iſern. in auth. item hære-
ditas. C. de bon. quæ liber. vbi uult quod ſi in eo-
dẽ teſtamẽto ſit inſtitutus filius & patri aliquid
22 † relinquatur, tunc pater non habebit uſumfru-
ctum in portione relicta filio, ſequitur Salic. ibi,
nu. 3. dicens quod hæc opinio eſt æqua & ratio-
nabilis, moueturque quia ſicuti pater in portio
ne filii vſumfructum non habet quando a lege vo
catur ad ſucceſſionem una cum filio, ut proba-
tur in §. ſi uero cum aſcendentibus, in Authẽ. de
hæred. quæ ab inteſt. & in auth. item hæreditas.
C. de bon. quæ liber. glo. in §. igitur, Inſtit. per
quas perſon. nob. acquir. Crau. in conſ. 37. in fi.
Rol. conſ. 95. nu. 40. uol. 1. & cõſ. 90. nu. 24. uol.
2. ita non debet habere, quando homo relinquit
patri & filiis, quia interpretatur uoluntas teſta-
toris ut ſit legi conformis, eiuſdem opinionis
fuit Bart. in conſi. 118. Lucius, nume. 5. uol. 1.
Bal. in conſilio 324. volum. quinto, Caſtr. Afflic.
Caccialup. Dec. Crot. Alba & Hieron. Gabriel.
quos citaui in cõſi. 116. nu. quadrageſimoprimo.
Cũ ergo patri relinquatur ab uxore uſusfructus

qui ex conſuetudine Bulgari reſtringitur ad ali-
menta, non debet poſtea pater prætendere rà-
tione patriæ poteſtatis vſumfructum in bonis
filij. teſtator enim relinquens aliquid filiofami-
23 lias, poteſt† prohibere ne uſusfructus patri quę-
ratur, ut eſt tex. in auth. excipitur, C. de bon. quę
24 liber. & ſufficit tacita† prohibitio uel uoluntas te
ſtatoris, ut per Cuman. in l. cum filiofamilias,
num. 7. ver. nota quod teſtator, ff. de leg. 1. & ibi
ſequitur Aret. colum. 6. uer. ſecundus caſus, &
ver. alia tamen opinio, Caſtr. nume. 18. in fi. Iaſ.
nu. 151. Socin. nu. 31. Bal. Nouel. nu. 22. & 30.
Bauer. num. 75. nume. 118. & nume. 154. Ripa,
nu. 68. Socin. iun. nu. 224. & Crau. in 3. par. nu.
46. Boer. in deciſ. 193. per totum. & ſatis dicitur
teſtator acquiſitionem uſusfructus prohibuiſſe,
quando patri aliquid ſeorſum a filio reliquit.
& ſi hoc procedit, quando patri relinquitur pars
hæreditatis communis cum filio, uel aliquod
prędium, multo magis locum habebit quando
ei relinquitur vſusfructus bonorum filio relicto
rum, quia inducere uidetur teſtator quandam cō
penſationem, & eo animo relinquere vt extin-
guat illum vſumfructum, qui patri debetur in
bonis filio relictis. & non obſtat quod conſuetu-
do Bulgari debeat reſtringi ut minus deroget iu
ri communi quàm fieri poteſt, quia reſpondeo
quod ea excluſio, quæ inducitur iſto caſu non
prouenit a conſuetudine Bulgari, ſed a coniectu
rata teſtatoris uoluntate, qui legando aliquid pa
tri in eo teſtamento, in quo inſtituit filium, vi-
detur patri vſumfructum prohibere in bonis
filio relictis. & non obſtat quod aliud ſit uſusfru
ctus, qui debetur ratione patriæ poteſtatis, aliud
uerò, qui ex legato prouenit: quia non eſt du-
bium quin vſusfructus poſſit pluribus ex cau-
ſis deberi, & quin ſublato uno iure debeatur ex
alio, ſed dico quod ſicuti patri duplici iure com
petit vſusfructus, ita duplici iure eſt excluſus:
nam ab uſufructu debito patriæ poteſtatis exclu
ditur per legatum factum ab uxore, rurſus ab u-
ſufructu debito ex teſtamento uxoris excludi-
tur per conſuetudinem Bulgari, atque ita ſicuti
duplici iure deſertur, ita duplici excluſione au-
fertur. Præterea dici poteſt hoc caſu vſumfru-
ctum non deferri duplici iure, imo nullo in caſu:
non quidem ex legato, quia & ſi vxor legando
mentionem faciat de uſufructu, tamē ſumpta uo
luntatis coniectura dicitur ſola reliquiſſe alimen
ta: non ēt ex diſpoſitione legis, quia ea non hēt
locum qñ in eo teſtamento aliquid relinquitur
patri, & filio. doctrina autem Salí. in d. auth. idē,
non caret contradictione, ut poteſt uideri apud
gl. Bar. Bal. & Caſt. ī d. auth. excipitur, C. de bon.
quæ liber. & ſi hanc partem teneas contra Picū
infertur quod ſi pater relictus ab uxore uſufru-
ctuarius repudiaret legatum, non poſſet cōſequi
uſumfructū uigore patriæ ptātis, quia obſtaret
tacita voluntas uxoris legātis, quæ ſufficit ad ex-
cluſionē, ut ſupra dixi. & ſanè hoc mihi placet,
licet forte aliquis poſſet dicere quod deciſio Ca
ſtr. in d. auth. excipitur, cum alijs ſupra citatis,
procedit quando patri & filio relinquitur in eo-
dem teſtō hęreditas, non quando filius inſtitui-
tur, & patri aliquid legetur. ſed ego non uideo
rationē diuerſitatis, propterea exiſtimo, ſiue pa-
tri per legatū, ſiue per inſtitutionem aliquid re-
linquatur, vtroque caſu denegari vſumfructum,
quia vtroque caſu eadem militat ratio.

Procedit ſexto noſtra concluſio, etiam quādo
teſtator reſtitutis filijs ex primo matrimonio le-
gat ſecundæ uxori vſumfructū, qa & ſi illa ſit no
uerca reſpectu filiorum inſtitutorum, tamē lega
25 tum reſtringitur† ad alimēta, ut uoluit Picus, qui
hanc partem latè defendit in d. §. Titia, nu. 59. &
nu. 62. & 65. Ruin. qui tamen de eo nō meminit
in con. 41. nu. 4. in uer. ſecunda ratio, & nume. 9.
uol. 3. ubi ait quod hęc opinio eſt de iure verior,
& æquior, Capra in conſ. 72. num. 11. uer. quod
procedit, ubi allegat Ioā. de Monteſperel. in d.
authen. hoc locum, & dicit habere locum in cō-
ſuetudine Bulgari relictis filiis ex primo, uel ſe-
cundo matrimonio, hanc partē tenuit ante alios
Bal. quē citat Picus in d. §. Titia, nu. 176. quæſt.
84. ſed hactenus illud conſiliū non inueni, Anto.
Gābriel. d. tit. de uſufru. concluſ. 2. nu. 53. Manr.
in d. tracta. lib. 9. tit. 7. nu. 13. vbi tamen de verita
te cōcluſionis nihil dicit, ſola authorū relatione
cōtentus, Viuius cōmun. opin. lib. 1. opin. 446.
in fi. ubi dicit ita quoq; voluiſſe Bal. in d. §. Titia,
& Imol. ibi, Soarez. in theſau. recep. ſenten. ī uer.
domina, nu. 142. Bello. in cōſ. 31. nu. 3. Caualca.
in tracta. de vſufruc. mul. rel. nume. 32. ubi citat
etiam Franc. de March. in deciſ. 849. in 1. par. ubi
ſubdit quod ſuo iudicio melius cōcludit Capra
in loco prædicto, Simon d. li. 4. dubit. 10. nu. 52.
ubi inquit hanc opinionē nō ſolum eſſe veriorē,
ſed ēt tenendā in practica, Menoc. cōſ. 62. nu. 2.

Et pro hac parte ſtāt rationes, quibus reſpon
deri non poteſt, & primo quod conſuetudo Bul
gari fundatur ſuper teſtatoris uoluntate conie-
cturata in fauorem filiorū, vt per Aret. in d. conſ.
40. & dixi ſupra. at hic fauor, & cōiectura uolun-
tatis pcedit nō ſolū ubi agit̄ de filiis eiuſdē mři-
monij, ſed et ubi inſtituūtur filij alterius mřimo
nij, ergo vtroq; caſu dēt eſſe locus cōſuetudini.

Secundò ſi propter communes filios lega-
tū vſusfructus reſtringitur ad alimēta, multo ma
gis reſtringi debet pp filios alterius matrimonij,
quib. contra nouercam magis fauetur, quā filiis
cōmunib. vt in l. hac edictali, C. de ſecund. nupt.
ita arguit Ruin. in d. conſ. 41. num. 9.

Facit tertio, quia ſup cōſuetudine Bulgari nō
eſt quęſtio de fauore matrimonij, ſed de interpre
tatione uocabuli, propterea diſtingui nō poteſt
inter filios primi, & ſecundi matrimonij, quia ſic
diſtinguendo eſſet matrimonij quæſtio, non vo-
cabuli, ita arguit Picus in d. §. Titia, nu. 59.

Adducitur & quarto poſt Picū in loco p̄dicto,
ꝙ ex identitate rōnis cōſuetudo p̄dicta extēditur
de vno caſu ad aliū, & iō vidimus ſupra eā proce
dere ēt relicta matre cōcubina, ſorore, vel alia ꝑ-
ſona, ergo pari modo dēt extēdi, qñ vſusfructus
relinquit̄ nouercę filiorū inſtitutorū, id qd' cōfir
26 mat̄, qa etſi uxorius † amor ſuperet oēs, cedit tñ
amori filiorū, vt dixi ex Tiraq. ī pſa. l. ſi vnq̄. n. 12.

Quinto

Quintò ſi reſtrictio cõſuetudinis inducitur ex
coniecturata mente teſtatoris,atq; eius dilectio-
ne erga filios,utique diſcrimen non debet conſti
tui inter filios,prioris, uel poſterioris matrimo-
nij,quia patris affectio par eſt erga filios utriuſq;
matrimonij, & ideo in ſubſtitutione uulgati fra-
27 ter ex uno latere† ſuccedit teſtatori,ſicut utrinq;
coniunctus,ex ſententia Bar.in l.Lucius, nu.21.
ff.de uulg.& pupil.quam ſequuntur multi, quos
citaui in conſ.31.nu.20.& ſeq. ubi dixi ex plu-
ribus, id procedere etiam in pupillari ſubſtitu-
tione,de quo ẽt per Mantic.li.5.tit.11.per totũ,
& hoc argũ utiẽ Simon d.dubitat.10.nu.52.ubi
latius cęteris omnib.pertractat hãc quęſtionem.
Sed contrariam partem amplexus eſt Bald.in
d.auth.hoc locum,nu.2. uer. ſed ſi ponas, ꝗ ſit,
C.ſi mul.ſecundo nupſer. ubi dicit ꝗ inſtitutis li
beris alterius matrimonij legatũ uſusfructus nõ
reſtringitur ad alimenta,& mouetur per glo.ibi,
quæ dicit ꝗ conſuetudo introducta eſt fauore fi-
liorũ eiuſdẽ matrimonij, ideo ſecus eſt qñ inſti-
tuitur alterius matrimonij filius.ſed hęc rõ nihil
ualet,quia glo.loquiẽ de filijs ſimpliciter,nõ aũt
cõibus,uel illius matrimonij,ut aduertit Simõ d.
nu.53.& ubi ẽt dixiſſet gloſ.de filiis illius matri-
monij,id nõ eſſet intelligendũ cũ miſterio ad ex-
cluſionẽ aliorũ filiorũ, & contra Bal.facit qđ ip-
ſemet eo loci ſubiungit non attẽdi diſtinctionẽ
illã,qñ uſusfructus relinquitur matri, ſorori,con
cubinæ,uel alij: cur ergo attẽdi dẽt qñ relinquiẽ
uxori, cũ reſpectu filiorũ nihil plus mereatur no
uerca,ꝗ̃ mater? dictũ aũt Baldi ualde notandũ in
quit Cremen.ſing.8. quia cõſuetudo eſt ſtrictiſ-
ſimi Iuris,& non dẽt extendi de caſu ad caſũ. ſed
rñdetur ꝗ hic nulla eſt extenſio, quia non eſt ue-
rum ꝗ conſuetudo loquatur de filiis eiuſdẽ ma-
trimonij,ſed ſimpliciter dicit de filijs, iõ utriuſq;
matrimonii filii reſtringũt legatũ. eandẽ ſniam
Baldi probauit Aret.in tracta.de teſtam.glo.44.
ubi tñ non meminit de Baldo, Dec.in conſ.526.
col.fin.verſ.non obſtat quod ſuperſint.allegatur
etiam pro hac parte Ruin. in conſ.38. num.6.&
conſ.50.nu.8. uol.2. ſed non loquitur in noſtris
terminis, & in primo loco loquitur de gubernio
filiorum,quod non eſt veriſimile patrem uoluiſ-
ſe demandare nouercæ, & eo caſu dicit appella-
tione matris non uenire nouercam,quod uerum
eſt: ſecundo uero loco loquitur, quando tracta-
tur de commodo filiorum,ut aduertit Simon d.
num.53.col.fin.uer. & Ruinus. pro eadem parte
ſtat Bertachin.in ſuo repert.in uer. uxor uſufru-
ctuaria,uerſi.26.eandem probauit Anchar.mo-
der.famil.quæſtio.lib.2.quæſt.1.num.8.ubi mo
uetur ex eo quod conſuetudo inducta fauore fi-
liorum illius matrimonii, non recipit extenſio-
nem. rationes, quæ pro hac parte allegantur
friuolæ ſunt, quia iam oſtenſum eſt, & demon-
ſtrabitur quoque latius infra, quòd conſuetudo
extenditur ex identitate rationis. dictum etiam
fuit inductum eſſe indiſtinctè fauore filiorum,
non autem limitatè pro filiis eiuſdem matrimo-
nii. Et ſi dicatur quod reſtrictio Bulgari,non po
teſt conuenire nouercæ,quia per eam dãtur lega
tariæ non ſolum alimenta, ſed etiam præemi-
nentia in domo, & cum facilis ſit diſcordia inter
28 † nouercam,& priuignos,l.cum pater,§.dulciſſi-
mis.ff.de leg.2.facit uerſus ille,

Gaudet in afflictos ſæuire nouerca poteſtas,

de quo apud Anchar. d.quæſt.1. num.14. nõ eſt
præſumendum, quod pater uoluerit cuſtodiam,
& adminiſtrationem domus committere nouer
cę,atque ita ceſſat ratio, quæ fuit a conſuetudi-
ne conſiderata: reſpondet Picus dicto §.Titia,nu
mero quinquageſimonono,in fi. uerſi. ideo non
uidetur,quod hoc eſt loqui ſine lege. ſed hæc re-
ſponſio nihil eſt, quia etſi obiectum prædictum
careat lege, non tamen caret ratione naturali.
Aliter ergo reſpondetur, quod & ſi non uidea-
tur teſtator uoluiſſe uxori demandare præemi-
nentiam, & gubernium domus, non tamẽ etiam
uidetur uoluiſſe quod filii nudam habentes pro
prietatem cogantur uel fame perire, uel mendi
care: & ubi ſumus inter duo mala,ſemper eligen
dum eſt minus malum: minus autem malum eſt
quod nouerca habeat pręeminentiam in domo
quàm uſumfructum integrum,nec tanti ęſtiman
da eſt diſcordia inter nouercam, & priuignum,
ut pro ea euitanda ducamus patrem ad impie-
tatem erga filios.
Vendicat quoque ſeptimò noſtra cõcluſio lo
cum ſibi in filio legitimato,quia ſi fuit inſtitutus
29 hęres,uſusfructus,vxori relictus,reſtringatur† ad
alimẽta,vt probat in ſpẽ Picus in d.§.Titia, nu.
65.q.11.vbi inquit,hoc eſſe ſibi clarum, ſiue legi
timatio facta ſit per reſcriptũ Principis, ſiue per
ſubſequens matrimonium. mouetur principali-
ter,quia ſtatutum excludẽs fęminas propter ma
ſculos,locum habet etiam in maſculo legitima-
to,ſecundum Bal.in l.eam quam, & l. cum acu-
tiſſimi,C.de fideicom.& dum refert ſe ad ratio-
nes citatas in præcedenti quæſtione per eum di-
ſputata de filio adoptiuo,allegat quod teſtator
cenſetur magis diligere filium naturalem legiti-
matum,quàm vxorem,quia ille ſuccedit,non v-
xor,l.1.C. vnde vir, & vxor.& ſubdit quod in le-
gitimato ſubeſt eadem ratio,quæ in legitimo,&
naturali, & conſuetudo noſtra ex identitate ra-
tionis ſolet extendi,vt per eum,eandem opinio-
nem tenuit Gabriel.d.tit.de vſufru.cõcluſ.2.nu.
24.Mãtica d.tit.nu.13.& Caualca.in tracta. de
vſufru.mulie.reli.nume.35.vbi mouetur ex eo
quòd legitimati habentur pro legitimis, & alle
gat Dec.conſ.516.col.2.& ſeq.vbi multa dicit,
& Tiraq.in l.ſi unquam, in uer. ſuſceperit libe-
ros,nu.64.& ſeq.
Sed & ſi prædicti non dicant, inuenio quòd
in terminis contrarium uoluit Crot.in conſ.67.
nu.10.quia ſtatutum & conſuetudo procedunt
a pari,l.de quib.ff.de legib.at ſtatutum loquens
30 † de filio,non includit legitimatum,Butr.in cap.
tanta,& in c.per venerabilem,qui fil.ſint legit.al
legat etiam Caſtr.Fulgoſ.Bened.de Plumb. Ro.
& alios, qui uolunt quod ſtatutum excludens fę
31 minas propter† maſculos, non habeat locum in
legitimatis. redditur ergo dubia opinio Pici, &
aliorum: & ſanè ubi filius eſſet legitimatus per

 ſubſe-

ſubequens matrimonium, res eſſet ſine dubio,
32 quia legitimatio per† ſequens matrimonium eſt
fauorabilisſima, & imitatur naturam, quia origi
nem ducit a matrimonio, Bart. in conſ. 319. nu.
1. uolum. 4. & taliter legitimatus admittitur ad
feudum, Hoſtien. Ioan. And. Butr. & alij in cap.
lator, qui fil. ſint legit. Beluiſ. Iſern. Bald. Aluar.
& alij in cap. 1. §. naturales, ſi de feu. fuer. con-
trouerſ. inter dom. & agnat. & excludit ſubſtitu-
tum, Felin. in capitulo, in præſentia, numero tri-
geſimonono, de probatio. Iaſ. in l. ſed eſt quæſi-
tum, num. 11. ff. de lib. & poſthum. & admittitur
ad epiſcopatum, ſecundum glo. in c. introiuit, in
uer. coniugata, de electio. & ibi not. Butr. Abb. &
alij, & communem inquit Dec. in con. 155. nu. 3,
in fi. & ſequens matrimonium purgat præceden
tem maculam, ſecundum glo. in d. c. tanta. ſed in
legitimato per reſcriptum maior ſubeſt difficul-
tas: quia ſicuti magna eſt controuerſia, an filius
legitimatus includatur ſtatuto excludente fœmi
nam propter maſculos, ut patet ex authoribus
relatis a Pico, & Croto in locis ſupra citatis, &
multos citat Tiraquel. in l. ſi unquam, in uerſic.
ſuſceperit liberos, num. 81, & num. 98. C. de re-
uoc. donat. ubi dicit multo plures tenere quòd
legitimatus non excludat, ita dubium eſt, an le-
gitimatus includatur conſuetudine: meo tamen
iudicio uerior eſt opinio Pici, quia etiam quo-
ad legitimatum reſtringatur legatum uſusfru-
ctus relictum uxori. moueor principaliter, quia
cõſuetudo Bulgari inducta eſt fauore filiorum,
ne fame pereant, uel mendicare cogantur, ut ſæ-
pe dictum eſt ſupra. at quoad naturalem affe-
ctionem, & ubi agitur de alimentis filiorum, non
33 poteſt inter legitimum, † & naturalem conſtitui
diſcrimen aliquod, ut per Paleot. in tracta. de
noth. & ſpur. cap. 48. numero tertio. & quam-
uis coonſuetudo ſicuti ſtatutum ſtrictè interpre-
tatur, tamen ex identitate rationis extenditur,
ut dixi ſupra, & quoad ipſum teſtatorem nulla
eſt differentia inter filium legitimum, & legiti-
34 matum, ideo legitimatus † conſentiente teſta-
tore excludit ſubſtitutum, Barto. in l. ſi cogna-
tis, colum. ſecunda, ff. de reb. dub. ubi Socin. nu-
mero uigeſimoptimo, uerſic. tertio inſero, Imo-
la in l. ex facto, in princip. numero decimoquar-
to, ff. ad Trebell. Tiraq. in d. l. ſi unquam, in uer.
ſuſceperit liberos, numero vigeſimoquinto, C.
de reuoc. donat. Mantica de coniect. ultim. uo-
lũt. lib. 11. tit. 10. nu. 18. & quicquid quoad alios
35 legitimatus quoad † patrem legitimantem habe
tur pro legitimo. §. filium uero, quib. mod. natu.
effic. ſui, in Auth. Tiraq. in d. uer. ſuſceperit libe-
ros, nu. 54. in fi. propterea conſuetudo, quæ fun-
datur ſuper affectione, & uoluntate teſtatoris, de
bet procedere non minus in legitimato quàm in
legitimo, poſtquam quoad affectionem pater-
nam, non differt a legitimo, per quam rationem
ita quoque tenet Simon d. dubit. 10. nu. 54.

Octauo loco ampliatur cõcluſio, ut procedat
36 quoque in filio adoptiuo † ſeu arrogato, qui ſit
inſtitutus, quia eius fauore uſusfructus uxori re-
lictus reſtringitur ad alimẽta, ut per multa pro-
bat Picus in d. §. Titia, nu. 61. quẽ ſequitur Man-
tica d. tit. 7. nu. 13. Caualcan. de uſufru. mulie. re
li. nu. 34. uer. Imo ego dico, idem Gabriel. d. con
cluſ. 2. nu. 23. Simon de Pret. d. dubit. 10. nu. 54.
ratio principalis eſt, quia ĩ filio adoptiuo ita mi
litat coniectura uoluntatis teſtatoris, ſicut in le-
gitimo & naturali, propterea conſuetudo ad il-
lũ extẽditur, iuxta qđ ſæpius in præſenti quæſtio-
37 ne dictum eſt. Item adoptiui † ſuccedunt paren-
tib. ſicuti ſi eſſent legitimi & naturales, l. ſi te pa-
rens, C. de ſuis & legit. l. pen. §. ſi quidem. C. de a-
38 doption. & dicũtur filij Regis, † aut Imperatoris,
aut ſenatoris, l. ſenatoris filium, & l. ſeq. ff. de ſe-
39 nato. & gaudent† filiorum priuilegio, l. cum ado
ptiuum, C. de decurio. lib. 10. & excludunt aſcen
40 dentes† & uxorem, l. 1. §. liberi. ff. ad Tertullian. &
l. æquisſimum, in prin. ff. eod. tit. Aret. in §. ſed ea
omnia, col. 2. uer. quæro an talis, Inſtit. de hæred.
quæ ab inteſt. defer. Matheſil. in tracta. de ſucceſ.
ab inteſt. col. 6. uer. item dubitatur. Bened. in c.
Rainutius, in uer. vxorem nomine Adelaſiam,
num. 478. extra de teſtam. Item excludunt natu-
rales, impediunt bona a fiſco publicari, reuocãt
alimenta in fraudem, petunt legitimam præteri-
ti, rumpunt teſtamentum, efficiũtur ſui hæredes,
tutores legitimi, & alia multa habẽt filiorum pri
uilegia, de quibus apud Tiraq. in d. uer. ſuſcepe
rit liberos, nume. 20. & quamuis dicantur filij
41 † fictè, ſecundum Bal. in l. fideicommiſſum. ff. de
cond. & demonſt. & imaginarij, l. ſi filio quem, in
princip. ff. de lib. & poſthum. Alex. in l. adopti-
uum, in princ. ff. de in ius uocan. ubi dicit Socin.
adoptiuum in nulla diſpoſitione includi, quæ lo
quatur de filio, & dicũtur filij abuſiui, ut per Bal.
in l. cum in cunctis, extra de electio. & non ſunt
propriè ſui hæredes, ſecundum Aret. & Iaſ. in l.
Gallus. §. ſi eius, col. 3. ff. de liber. & poſthum. &
non proſunt ad immunitatem, quæ cõceditur ob
liberos, l. 2. §. adoptiui. ff. de uacatio. mun. & latè
proſequitur Tiraq. d. uer. ſuſceperit liberos. nu.
2. & multis ſeq. tamen hoc eſt verum, quãdo tra
ctatur de præiudicio tertij, uel quãdo agimus de
adoptiuis filijs alicuius tertij: ſed ubi eſt q̃ſtio de
filiis adoptiuis teſtatoris, de cuius diſpoſitiõe eſt
contẽtio, tũc adoptiuus uenit appellatione filij,
vt voluit Barto. in d. l. ſi cognatis, col. 2. ff. de reb.
dub. ubi ait quod filius adoptatus, ſeu arrogatus
ab ipſomet teſtatore uenit ſub diſpoſitione lo-
quente de filio, licèt ſic ſecus, quãdo eſſet arroga
tus ab alio, quod uoluit ẽt Imola in l. fideicõmiſ
ſum, ff. de lib. & poſth. & dicit Socin. in d. l. ſi co-
gnatis, quod Bar. doctrina eſt communis, ſingu-
laris, bene ſignanda, & in practica præualeret, &
ſequitur Barbat. & Georg. Natta, quos appro-
bando citat Tiraq. in d. ver. ſuſceperit liberis, nu.
13. & ſeq. ubi dicit idem eſſe, quando fuiſſet ado
ptatus conſentiente teſtatore. & prædictorum ra
tio eſt, quia non eſt credendũ quod diſponendo
uoluerit teſtõr eos eludere, quos ſui iudicio ele-
git ad ſucceſſionẽ. & certè filius nõ minus hẽt pa
tris uotũ, q̃ habeat uxor, propterea conſuetudo
erit in fauorem quoq; talis filij adoptati, uel ar-
rogati reſtringenda.

Extenditur

Extenditur nonò prædicta concluſio, ut pro-
cedat etiam, quãdo inſtituti ſunt filii naturales,
42 quia & tunc vſuſfructus relictus † reducitur ad
alimenta ſcđm conſuetudinē Bulgari, ita uoluit
in ſpecie Ang. in d. tracta. de teſtam. gl. 46. in 3.
colum. dum loquendo de alia quęſtione dicit,
quod poſſunt eſſe filii eiuſdem, uel alterius ma-
trimonii, vnius, vel alterius concubinę, atque ita
præſupponit quod conſuetudo habeat locum
etiam quando inſtituti ſunt filij naturales, hanc
partem tenet Picus in d. §. Titia. nu. 67. vbi dicit
eſſe de mente Imolæ, Cumani & Floriani ibi, qui
dum dicunt procedere conſuetudinem non mo-
do in uxore, ſed etiam in concubina præſuppo-
nunt natos ex concubina poſſe inſtitui. ſed par-
cat mihi Picus, hoc non eſt uerum: dum enim lo
quuntur de concubina relicta uſufructuaria, præ
ſupponunt legitimos, & naturales filios eſſe in-
ſtitutos, non antem naturales tantum. retinent
enim ſemper primum thema ſuę quæſtionis,
quod filii ſint inſtituti, nec uariant unquam ad
aliam filiorum ſpeciem, & Picum ſequitur ſim-
pliciter referendo Anton. Gabriel. d. concluſ. 2.
nume. 25. Mantica d. tit. 7. nu. 16. & Simon d. du
bit. 10. nu. 54. & ratio eſt, quia conſuetudo prę-
dicta eſt fundata ſuper coniecturata teſtatoris af
fectione erga filios, & teſtator præſumitur ita di
43 ligere† naturales, ſicut legitimos. l. ex facto. §. ſi
quis rogatus, il 1. ff. ad Trebellia. licèt enim natu-
rales a iure non admittantur ad ſucceſſionem re
gulariter, & a lege facti ſint deterioris conditio-
nis quàm ſint legitimi, inſpecta tamen naturali
affectione patris erga ſuam generationem non
minus operatur naturalis inſtinctus erga natura-
les, quàm erga legitimos, ut inquit Bal. ī l. ſi te pa
rens, C. de ſuis, & legit. ponit Picus d. §. Titia, nu
me. 61. ubi ſubdit quòd iura loquentia in legiti-
mis locum habent etiam in naturalibus ſi eadē
ſit ratio, l. parentes, ff. de in ius uocan. & natura-
44 lia iura† non poſſunt aboleri, l. iura ſanguinis. ff.
de reg. iur. Aſcan. Clem. de patr. poteſt. capit. 5.
numero 35.

Hæc autem concluſio bonę procedit, quando
teſtator nullos habet filios legitimos, & natura-
45 les, quia tunc† poteſt naturales inſtituere in om-
nibus bonis, ut in authen. licet, C. de natural.
lib. ſecus, quando haberet legitimos, quia tunc
46 †ſolam vnciam relinquit, l. humanitatis, C. de na
tural. lib. §. nos igitur, in Auth. quib. mod. natur.
effic. legit. & eo caſu fruſtra eſt diſceptare, ſi inſti-
tutio eorum reſtringat legatum uſusfructus, cū
ea inſtitutio ſit nulla.

Reſtringitur item, ut procedat quando inſti-
tutis naturalibus filiis uſusfructus relinquitur
eorum matri, & concubinæ: & ſi teſtator babens
vxorem legitimam illi relinqueret uſumfructū,
47 certè nō reſtingeretur ad alimenta, † quia ſicuti
ſtante vxore legitima naturalis in totum exclu-
ditur a ſucceſſione, ut in d. auth. licet, quæ tamē
ſucceſſio erat a iure delata, non exiſtente uxore,
ita uxore exiſtente naturalis debet perdere id be
neficium, quod a conſuetudine deſcendit. & ſicu
ti impedit uxor ne naturalis conſequatur pro-
prietatem rerum paternarum, ita impedit ne cō-
ſequatur uſumfructum, atque ita latè ſuſtinet Pi
cus d. §. Titia, nu. 67. ver. ſed quantum ad propo
ſitum noſtrum. ſed hæc ratio non eſt potēs, quia
conſuetudo Bulgari mouetur ex coniecturata
voluntate teſtatoris erga filios, & non regulari-
ter ſecundum normam ſucceſſionis, atque illius
ordinem. & licet hæreditas non ſit ita debita na
turalibus, ſicut legitimis inſpecta legi diſpoſitio
ne, non tamen ſequitur, quin patris affectio ſit
maior, ut in propoſito conſiderat idem Picus, nu
me. 71. ver. ſed ubi conſuetudo eſſet fundata. pro
pterea dici poſſet quod vſusfructus quoque vxo
ri relictus reſtringatur ad alimenta inſtitutis fi-
liis naturalibus. ſed quia non inuenio expreſsè
firmantem, relinquo cogitandum.

Res autem indubitata eſſet, quando mater in-
48 ſtitutis naturalibus† filiis mariti relinqueret uſū-
fructum, quia tunc reſtringeretur ad alimenta,
etiam ſi extarent legitimi, & naturales, ut expreſ
sè determinat Caualcan. in d. tracta. de uſufruc.
mul. relicto, nume. 35. eiuſmodi enim filii ſucce-
49 dunt† matri ſicut legitimi & naturales, §. penult.
Inſtitut. de ſucceſſio. cognat. §. nouiſſimè ſcien-
dum, Inſtit. ad Senatuſc. Orphicia. glo. in §. tam
autem, in uer. naturales, Inſtit. de inoffi. teſtam.
50 & teſtamentum matris arguunt† de inofficioſo,
l. ſi ſuſpecta. §. 1. ff. de inoffi. teſtam. & ſuccedunt
51 †vnà cum legitimis, l. pen. in ſi. vbi Bal. Corne. &
Cagnol. C. ad Orphician. Paleot. de noth. &
ſpur. cap. 38. nu. 6. ſed hęc quoque patitur diffi-
cultatem, quia fundatur ſuper ſola ſucceſſione
legali, non autem ſuper teſtatoris affectione, ue-
rum ſubſiſtit, quia affectio matris par eſt erga na
turales, & legitimos: ideo ſiue attendamus facul
tatem ſuccedendi, ſiue affectionem matris, vtro-
que caſu ſuſtinebitur deciſio.

Decimò ampl. Conſuetudo Bulgari procedit
in principe, qui filiis inſtitutis in patrimonio re-
linquit uxorem omnium bonorum uſufructua-
52 riam: Nam† etiam tunc vſusfructus reſtringitur
ad alimenta, & præeminentiā, ut per Bal. in cōſ.
294. uol. 5. vbi tamen mouetur potius ex uerbis
teſtamenti, quam ex ui conſuetudinis, cum ſe-
quitur Picus in d. §. Titia, nume. 78. Crau. in con
ſilio 32. in fine, Rolan. in conſ. 74. numero tertio,
volu... Anton. Gabriel. d. concluſ. 2. nume. 7. &
Mantica d. lib. 9. tit. 7. nume. 9. ratio prædicto-
rum eſt ſecundum Picum, quia conſuetudo ſuc-
53 cedit† loco legis, l. de quibus. ff. de legib. ſicuti er
go princeps uult ligari lege, l. digna uox, C. dę
54 legib. ita debet ligari conſuetudine, † quæ loco
legis ſucceſſit: ſubrogatum enim ſapit naturam
eius, in cuius locum ſubrogatur, l. ſi eum. §. qui
iniuriarum. ff. ſi quis cautio. Item princeps cen-
ſetur diſpoſuiſſe ſecundum formam conſuetudi
nis, ſecundum Alex. & alios in l. hæredes mei, §.
55 cum ita. ff. ad Trebell. & conſuetudo† interpreta
tur contractum, l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua.
ff. de ædil. edicto, & ultimas uoluntates, Bar. Bal.
& alii in l. ſi non ſpeciali. C. de teſtam. latè Ga-
briel. commun. opin. lib. 6. tit. de conſuetud. con
cluſ. prima, per totam. Tertio mouetur, quia in

principe

principe militant omnes rationes, quæ proce-
dunt in priuato, ideſt conicćturata uoluntas fa-
uore filiorum, ideo cum non minus principes
quàm alii diligant filios, & moueantur agantur-
que naturalibus paſsionibus, idem in principe,
quod in priuatis iudicandum eſt. Addit, quod
princeps in dubio uti uidetur iure communi, nō
ſpeciali quando actus ſuſtineri poteſt iure com-
muni, ſecundum Caſtr. in l. hac conſultisſima, §.
ex Imperfecto, C. de teſtam. & eſt regulare, quod
56 priuilegiatus† præſumitur in dubio uti non pri-
uilegio, ſed iure communi, l. quamquam, ubi A-
lex. & alii loquuntur in principe, C. de teſtam.
milit. l. Centurio, ubi Caſtr. & alii, ff. de uulg. &
pupill. Alciat. in tracta. præſump. reg. 3. præſum
pt. 36. nume. 1.

In contrarium tamen multa allegari poſſent,
& primo quod conſuetudo eſt tacitus populi
conſenſus. at ſicuti ſubditi non poſſunt ſua lege
57 ſuperiorem ligare, †Bal. & Alex. in l. debitorum
pactionibus, C. de pact. Bal. in auth. ſed nouo iu
re, col. 1. C. de ſeru. fugit. Cardin. conſilio 2. Fe-
lyn. cap. 1. col. 1. de conſtitut. Rol. de lucro dot. q.
58 83. per totam, ita nec per conſuetudinem, ut† per
Roch. de Curt. in tracta. de conſuetud. ſectio. 8.
quæſtio. 9. nu. 51. Tiraq. qui loquitur in conſue
tudine diſponente de iure retrahendi, in tracta.
de utroque retract. §. 1. glo. 13. nu. 38. ſequitur
Rol. d. quęſt. 83. nu. 8. & 9.

Sed reſponderi poteſt, uerum eſſe hoc, niſi cō
ſuetudo fundata ſit ſuper ratione naturali, quia
59 ea† ligatur, Bal. in cap. primo, §. fin. qui feud. da-
re poſſ. Martin. Laud. in tract. de princip. notab.
305. Roch. d. nume. 51. in fi. licèt enim princeps
non ligetur lege legis, ligatur tamen lege ratio-
60 nis, †Bal. in l. 1. de conſtit. princip. Iaſ. in conſ. 1.
in 1. dubio, uol. 1. D. Becius in conſ. 56. nu. 8. ſe-
cundo reſpondetur quod & ſi princeps non lige
tur conſuetudine ſubditorum, quando non uult,
tamen ſi uult, poteſt conſuetudine uti, & ea liga-
61 ri, †glo. in l. digna uox, ubi Caſtr. C. de legib. ubi
quod princeps ligatur lege, uel ſtatuto inferio-
rum, quando uult, & poteſt illis uti, Bal. in l. 4. ff.
ad leg. Falcid. Rolan. in tracta. de lucro dot. quę-
ſtio. 84. nume. 8. & ſeq. facit, quod inquit Bal. in
conſ. 360. nu. 4. uolum. primo, ubi quod & ſi lai-
ci non poſsint ſua lege clericos ligare, poſſunt
62 †tamen fauorabiliter ad eorum fauorem diſpo-
nere, Lapus allegat. 101. Gemin. in cap. fin. de
offi. deleg. in 6. ſequuntur Cardin. Abb. & alii a-
pud Dec. in c. eccleſię Sanctę Mariæ, nume. 52.
in fi. de conſtitut. & dicit Bal. in c. cum uenisſet,
nume. 6. uer. oppono dicitur, extra de eo qui mit
titur in poſſesſion. quod clerici non ligantur lai
corum ſtatutis, ſed eis uti poſſunt tamquam pri-
uilegio, non tamquam lege, Alexan. conſi. 210.
numero 11. uolum. 2. ſed & tertio reſpondeo
quod, & ſi princeps non ligetur conſuetudine,
tamén in dubio cenſetur, ſecundum illam con-
trahere, & diſponere: ſic enim uidemus in lege
quod & ſi princeps illi non ſubiiciatur, in dubio
tamen uidetur ſecundum illam diſpoſuiſſe, ut di
ximus ſupra ex Pico, in d. §. Titia, quibus addi

poteſt Bal. in capi. 1. §. ſi uaſallus, de pace iuram.
63 firman. ubi ait quod† rex donans filio in poteſta
te nihil agit, quia lex eam donationem inualidat
& præſumitur contraxiſſe ſecundum legem, niſi
expreſſerit ſe uti regia poteſtate, ſequitur Alex.
in l. Centurio, numero 26. uer. pro hoc facit, ff.
de uulg. & pup. Rolan. in conſ. 86. 57. uolum. 1.
hæc tamen deciſio ut id obiter dicā, non uidetur
vera, quia ubi actus principis non poteſt ordi-
nario iure ſuſtineri, tunc præſumitur principem
64 vſum fuiſſe †plenitudinè poteſtatis, Alexan. in l.
quamquam, ubi alii ſequuntur, C. de milit. te-
ſtam. Alciat. in tracta. præſum p. reg. 3. pręſump.
34. numero 2. & præſump. 36. numero 9. ſaluari
tamen poteſt, quando actus ſi ſuſtineretur infer
65 ret tertio† præiudicium, Fulgoſ. in l. 3. §. ſi inſulā,
ff. de eo quod certo loco. Alcia. d. pręſūp. 36. nu.
10. in propoſito igitur conſuetudo Bulgari fun
datur naturali ratione, & ea in dubio princeps
vti uidetur, & ſecundum illam diſponere, ergo
habebit etiam locum in teſtamento principis.
hoc opinio ſuſtineri poteſt, quia procedit ſecun
dum mentem principis, quæ procliuior pręſumi
debet erga filios, quam erga uxorem, aliàs forte
non eſſet capienda ea coniectura, quia princeps
in dubio cenſetur uelle quod loquitur, & non
præſumitur quod diſpoſuerit, ſecundum conſue
tudinem, quæ eſt contraria uoluntati ſuæ, & ſatis
dicitur lucrari, cum eam impler.

Ampliatur undecimò conſuetudo prædicta
in tantum procedere, quod filii inſtituti non poſ
ſint ſe liberare ab onere præſtandi alimenta, di-
mittendo matri integrum uſumfructum, quan-
66 do mater ipſa † magis eligit alimenta, quàm u-
ſumfructum. ita uoluit Salic. in auth. hoc locū,
numero 13. C. ſi ſecun. nup ſe. mul. & licèt loqua
tur ſub diuiſione, tamen eſt aduertendum, quòd
conſuetudo introducta fuit ex coniecturata uo-
luntate teſtatoris, atque illius affectione erga fi-
lios, ut diximus ſupra in principio ex Aret. in
conſi. 40. & aliis, qua ratione inſpecta, Salic. in-
clinat in hac partem, & cum ita intelligit, & ſe-
quitur Picus in d. §. Titia, nume. 36. uer. tertio
limita hanc concluſionem Bertran. in conſ. 159.
in 2. par. 1. volum. Gabriel. d. concluſ. 2. nu. 8. &
ratio eſt, ſecundum Salic. quia hæres non poteſt
67 recedere a voluntate† teſtatoris, quamuis conie-
cturata. l. & ſi intelligatur, & l. cum uirum, cum
ibi notatis, C. de fideicom. ipſe autē tenet quòd
procedat ex coniectura uoluntatis, quia conſue
uit princeps ſequi neſtigia uoluntatis teſtato-
ris, & idem eſt in cōſuetudine, quę eſt altera lex,
l. de quibus, ff. de legib. addit Picus id, quod uo-
luit Alber. in 2. par. ſtatuto. quæſt. 102. in fi. ubi
ſtatuto filiam excludente ab hæreditate ſtantib.
68 † maſculis ita tamen, quod dotari debeat, non
poterit maſculus ſe liberare ab onere dotandi
etiā ſi uelit ſororem admittere ad ſucceſsionem
bonorum, ſequitur Campeg. in tracta. dot. par.
1. quæſt. 8. addo ego meliorem rationem eſſe,
quia cum teſtator uxori videatur legaſſe non v-
69 ſumfructū, ſed alimenta, hæres non poteſt† aliud
pro alio ſoluere inuito creditore, l. 2. §. mutui

datio,

datio, ubi gl. allegat concordantes, ff.ſi cer.pet. & ſicuti uxori non datur petitio uſusfructus, cũ ſola alimenta intelligantur relicta, ita non debet licere filio offerre uſumfructum loco alimẽtorum, facit l. non debet, ff.de reg.iur. & forma relicti non debet claudicare, aut uariare ex uolũtate hæredis. & ſi dicatur quod conſuetudo hoc introduxit in fauorem filiorum, ergo filij debẽt
70 poſſe † ſuo fauori renunciare, l.ſi quis in conſcribendo, C.de pact.reſpondeo, quod cauſa ſic interpretãdi relictum fuit quidem filiorum fauor: ſed cum interpretatio iam eſt facta, debent filij acquieſcere, & uel in totum ſtare uoluntati teſtatoris, uel in totum ab ea diſcedere, & inſtitutioni renunciare. & licèt fauor filiorum ſit cauſa interpretationis, tamen ceſſante fauore non ceſſat interpretatio iam facta, & conſumata, ſicuti non ceſſat effectus conſumatus ceſſante cauſa, l. ſi.in prin.ff.unde lib.cum aliis apud Tiraq.in tracta.ceſſan.cau.limitat. 12.in princ.

Extenditur duodecimo noſtra concluſio, ut
71 procedat etiam in Iudæo † teſtante, qui uxorem relinquat vſufructuariam, & filios inſtituat, ita determinat Picus in d.§.Titia, num.30.quem ſequitur Gabriel d. concluſ.2.num. 27. mouetur
72 autem, quia Iudæi † dicuntur eſſe de populo, & de corpore ciuitatis, l. Chriſtianis.C.de pagan. & dicit Bal. in l.3.§.1. ff.de nego. geſt. quod Iudæi continentur nomine popularium: ſtatutum
73 autem locum habet † in Iudæo, ut per Anan. in c.Iudæi, il ſecondo, col.fi.de Iudęi.ubi loquitur de ſtatuto fœminas excludente propter maſculos, ergo in eo locum quoque habebit conſuetudo. & quod ſtatutum liget Iudæum, atque illi non proſit, uoluit Felin.in d. c.Iudęi, col.5. uer. ex quibus uidetur poſſe inferri, Cãpeg.de ſtatu. excluſ.fœm.q.36.Laur.de Palat.in eo.trac.col. antepe.& conceſſũ aut probibitũ alicui populo
74 † uel uniuerſitati, cẽſetur conceſſũ, uel prohibitũ Iudæis ibi habitantibus, Alex.in conſ. 75. num. 9.uol.1.Barbat. in conſ. 15.num.2. uol.1.Corne.in conſ.144.in fi.uol.1.latè D. Becius in cõſ. 84. per totum, ubi quod ſunt de populo, quod inter oues Chriſti connumerantur, quod vtuntur iure Romano, & quod eis iura omnia ſunt cõmunia, & conceſſa hominibus immunitate alicu
75 ius loci gaudent etiam Iudæi, † ſecundùm Bal.in l.ſpadonum. §.iam autem. ff.de excuſat.tuto.& dicit Natta in conſ.620. quod Iudęis ſeruari debeat æquitas ſcripta, & ibi cumulat multa alia,
76 & præcipuè quod habeãt † filios in poteſtate, de quo latè Aſcan.Clem.in tract. de patr.poteſt.in 7.effec. num. 6.propterea Marquard. in tracta. de Iudę.par.2. cap.2.num.7. in fi.dicit quòd cõſuetudo Bulgari locum babet quoque in teſta-
77 mento Iudæi, ubi dicit ligari † Iudæos ſtatuto excluſiuo fœminarum, & hanc eſſe communem, quidquid Brun.conetur ſuſtinere, & infert, quod Iudæus utitur etiam ſtatuto diſponente de retract.eandem concluſionem in noſtris terminis firmat Lancello. Gall.in conſuetud.Alexand. in uer.maritus, quæſt.7.numero 15.ubi allegando Alex.Roch.de Cur.Felin.Marq.& Burſat.dicit, quod ſicuti Iudæus utitur ſtatuto, ita debet uti
78 † conſuetudine, & facit quia Iudęis competit be-
79 neficium purgandi † moram, ut poſt Ripã, & alios inquit Natta, d.conſ.620. num.18.& ſeq. Io.Annibal in l.ſi inſulam, num. 19.ff.de uerbo. oblig.Marq.in d.tract. par.2.cap.5.num.6.Cordub.in tract.de cauſ.quib.emphit.priu.in tit.de cau.priuat.ob non ſolu.canon.limit.41.num.1. in fi.folio mihi 122. & facit ratio, quia conſuetudo eſt tacita populi conuentio, ut dictum eſt: ergo ligantur Iudæi, qui ſunt de populo, ſicuti ligarentur conuentione uel pacto, & non debet ſuperflua uideri hęc quęſtio, quia Iudæi publici ſint fœneratores: quia, vt admonet Picus, d.nu. 81.licet illis teſtari, & non includuntur in diſpo-
80 ſitione cap.quamquam, de uſur.in 6.ut † conſuluit Alex.in conſ.6.uol.6. Are.qui communem dicit, in conſ.157.Socin.in conſ.70.uol.1.Picus loco prædicto, plures alios citat, Galliau.d.uer. maritus, quæſtio.7. nume.3.Præterea multis in prouinciis prohibẽtur fœnus exercere, ideo ceſſat ibi dubitatio prędicta.

Producitur decimotertiò hæc concluſio, ut procedat etiam ſi teſtator uxorem ſimul cum fi-
81 liis inſtituiſſet hæredem, † quia nihilominus ſola alimenta conſequeretur, ita dicit Gabriel. d.cõcluſ.2.num. 10. ubi allegat Gozad. in conſ.80. num.1.& ſeq. eandem ſententiam probauit Mãtica. d.li.9.tit.7. num.8. ubi allegat etiam Dec. & Rol. qui tamen nihil de hoc dicunt. uerum Gabriel. & Mãtica fugienti oculo uiderſit Gozad. in loco prædicto, proinde decepti ſunt. Gozadinus enim expreſsè concludit contrarium, quando uxor fuit ſimpliciter inſtituta cum filiis, ut uideri poteſt, nu.3. uer.& per hoc reſpondetur, ſed in ſuo caſu inſtitutio uxoris erat facta relatiue ad præcedens relictum uſusfructus, quod fuerat datum per particularem inſtitutionem, ideo concludit reſtringi ad alimenta, & facit manifeſta ratio: nam ſi ex ſua parte inſtitutionis percipere poteſt alimenta, quomodo uideri poteſt teſtator reliquiſſe alimenta ex alia parte quàm reliquit filiis? Præterea unum & idem legatũ uſuſ-
82 fructus non debet diuerſo † iure cenſeri, l.eũ qui ædes, ff. de uſucap. & una determinatio debet æ-
83 qualiter determinare, † l.nam hoc iure.ff.de uulga. & pupil. proinde ſicuti in ſua portione habet integrum uſumfructum, ita debet illum habere integrum in portione relicta filiæ, ſed & ſi Doct. prædicti non bene probent ſuam concluſionem ex hac Gozad. authoritate, immo ille uideatur contrarium tenere, uera eſt ampliatio, ꝙ in portione filiis relicta uxor habebit ſolum alimenta, licèt quoad ſuam portionem percipiat integrum uſumfructum. ita enim fieri uidemus, quando teſtator relicto uſufructu uxori inſtituit filium in parte, & extraneum in alia parte, quia tunc quoad extranei partem legatum uſusfructus ad alimenta reſtringitur, ut per Bar.in d.§. Titio, num.9. & ponam paulo infra inter limitationes: extranea autem dicitur uxor inſtituta, quia in propoſito omnes iudicantur extranei præter deſcendentes, & conſuetudo noſtra introducta

ducta fuit fauore filiorum, non aliorum, ut dicã
ſuo loco, & nihil intereſt quod uxor, uel alia per
ſona non deſcendens fuerit inſtituta, & fauor fi-
liorum ita militat inſtituta uxore, ſicut alia qua-
uis, & ratio conſuetudinis uerſatur etiam hoc ca
ſu, ne ſcilicet cogantur fame perire, uel eum pa-
terno & proprio etiam opprobrio mendicare.
perinde ergo erit, ac ſi uxori legaſſet alimenta
pręſtanda a filio de ſua portione, & inſtituiſſet
uxorem in dimidia bonorum.

Quarto decimo loco ampliatur conſuetudo
Bulgari, ut habeat locum, nõ ſolum quando fi-
84 lij ſunt inſtituti, ſed etiam, quando † extranei, ſi
modo colligatur ex coniecturis aliquibus talem
fuiſſe teſtatoris uoluntatem, ita uoluit Ruin. in
conſ. 35. num. 5. in fi. uol. 2. ubi loquendo in ne
pote ex fratre, qui fuerat inſtitutus, dicit qđ ſi ta
citè, uel expreſsè conſtat teſtatorem uoluiſſe, ꝙ
conſuetudo locum habeat, tunc ſine dubio ſtan
dum eſt eius uoluntati, & infert quod ubi uxori
relictus eſt uſusfructus, & deinde dicitur quod
poſſit habitare in domo, tunc intelligit teſtator
non de uſufructu, ſed de alimentis, quia alias re
lictum habitationis eſſet ſuperfluum, & ante eũ
id uoluit Socin. in conſ. 279. num. 4. uol. 2. ubi
dicit quòd uſusfructus non cẽſetur relictus uxo
ri, quando teſtator relinquit illam uſufructua-
riam, & ſubdit, & habeat ibi uictum & ueſtitum,
quia ſubſequẽtia hæc uerba eſſent otioſa, & fru
ſtra factũ eſſet hoc ultimũ relictum, ſequitur Ga
briel. d. lib. 5. tit. de uſufruc. concluſ. 3. num. 31.
ubi infert ad plures caſus, & facit quod in limita
tionibus dicemus in caſu contrario, ut ſcilicet
habeat plenum uſumfructum, quando conſtat
tacitè, uel expreſsè, quod teſtator non uoluit cõ
ſuetudinem Bulgari attendi, & ratio eſt, quia uo
luntas teſtatoris primum obtinet locum in ulti-
mis uoluntatibus, l. in conditionibus. ff. de cõd.
& demon. ideo illi ſtandum eſt, quãdo de ea quo
quomodo apparet. multas alias ampliationes
ponunt Doctores in locis prædictis, quas non
curo referre, quia mea non eſt intentio, ut præfa
tus ſum ab initio, omnia proſequi circa hanc ma
teriam.

Limitatur ergo primo loco hæc conſuetudo,
ut non procedat, quando inſtituti ſunt extranei.
intelligo autem pro extraneis omnes, deſcendẽ-
tibus exceptis, quia tunc uxor habebit uſumfru
85 ctum integrum. ita uoluerunt † glo. & Doctores
in auth. hoc locũ, C. ſi mul. ſecun. nup. Bar. in d.
l. Titia. §. fi. in fi. ff. de leg. 2. ubi loquitur expreſ-
sè de fratre, uel ſorore inſtituta, & de tranſuerſa-
libus, licèt poſtea relinquat cogitandum, & de
fratre expreſsè loquitur Imola ibi in fi. quæſtio.
Angel. in conſ. 338. num. 3. hanc etiam tenue-
runt Hoſtien. Io. And. Bar. Ang. & alij, quos ci-
tat, & ſequitur Alex. in conſ. 57. col. 1. uol. 3. ubi
dicit communem eſſe, Cut. ſen. in conſ. 14. nobi
lis, num. 3. Iaſ. in conſ. 44. num. 13. uol. 1. ubi ſi-
militer loquitur in fratre, & aliis tranſuerſali-
bus; ſubdens quod in hoc puncto non inuenit
aliquem contradictorem. hanc etiam dicit com
munem Picus in d. §. Titia, nume. 56. ubi tamen
multas citat rationes pro contraria parte, quas
tamẽ dicit excitaſſe diſputationis gratia, Corne.
in conſ. 187. num. 1. uol. 2. Anto. Gabriel. d. lib.
5. tit. de uſufru. concluſ. 2. nume. 54. Mantica d.
lib. 9. tit. 7. in fine, ubi atteſtatur de communi, &
citat quoque Grat. Caualca. in tracta. de uſufr.
mulie. relic. nume. 58. Simon de Pret. de inter-
pretat. ultim. uolun. lib. 4. interpret. 10. num. 58.
Rol. conſ. 74. num. 9. & ſeq. uol. 2. D. Becius ad
Iaſ. d. conſ. 44. num. 13. ratio eſt, quia conſuetu-
do Bulgari odioſa eſt, & debet reſtringi. c. odia,
de reg. iu. in 6. Item introducta fuit filiorum fa-
uore, ergo ceſſat quando filii non extant, quia il
lis non extantibus ceſſat ratio, propter quã fuit
inducta. & licèt ſecundum aliquos dicatur fauo
rabilis, tamen eſt fauorabilis in ſuis terminis, ut
non tantus fauor militet pro fratre, & extraneo,
86 quantus pro filio, & conſuetudo † tantum de po-
tentia, quantum de actu, ideo non extenditur de
actu ad actum, Bal. in c. 1. circa finem, qui feud.
dare poſſ. & c. 1. in fi. de feu. cognit. & non ex-
87 tenditur ad ſimiles † perſonas, uel ad modum u-
tiliorem, ut per Cæph. in conſ. 26. num. 17. cõſ.
338. num. 45. Rol. in conſ. 94. num. 17. uol. 2. &
conſ. 69. num. 30. uol. 3. & licèt extendatur ad ca
88 ſus ſimiles, † uel habentes eandem rationem, In-
nocen. in cap. cum dilecto, col. penul. & fi. de off.
Archid. Felin. in c. auditis, declar. 5. de pręſcrip.
Natta conſ. 98. num. 23. tamen quando eſt ex-
orbitans, uel odioſa, non extenditur ex identita
89 te, uel maioritate rationis, † Innoc. in loco prędi-
cto, Anch. Butr. Rom. Aret. Alex. & alij apud Ga
briel. commu. opin. lib. 9. tit. de pręſcrip. conclu.
2. num. 16. ubi atteſtatur de communi, Bero. cõſ.
71. nume. 33. uol. 1. Bertran. conſ. 197. num. 11.
uol. 2. Caſſan. conſ. 18. num. 13. Natta in conſ.
435. num. 22. Rolã. d. conſ. 69. nu. 33. D. Becius
in conſ. 99. num. 18. hęc autem conſuetudo qua
tenus ſit fauorabilis reſpęctu filiorum, eſt tamen
odioſa quoad alios omnes, & ceſſat hoc caſu ra-
tio, quod non ſit ueriſimile uoluiſſe patrem,
quod filius fame pereat, uel mendicare cogatur.

Ampliatur hęc limitatio, ut locum habeat nõ
ſolum quando fratres, uel extranei ſunt inſtituti
nullis extantibus filiis, uel deſcendentibus, ſed
etiam quando filij uel deſcendentes extant, ſed
90 non ſunt inſtituti. hoc enim caſu † uxor habet in-
tegrum uſumfructum, & legatum non reſtringi-
tur ad alimenta, ita uoluit Alex. in conſ. 57. col.
1. uol. 3. ubi mouetur, quia cõmunis eſt opinio,
quod legatum uſusfructus reſtringatur tunc ſo-
lum ad alimenta, quando filij ſunt inſtituti, & ceſ
ſante ratione conſuetudinis, ſtandum eſt pro-
priæ ſignificationi uerborum, & loquitur Caſtr.
quando inſtitutum erat hoſpitale & pia cauſa,
Natta conſ. 279. num. 1. poſt Iaſ. conſ. 79. uol. 3.
hoc etiam uoluit Simon de Pret. d. dubit. 10. nu.
47. & pro hac ſententia facit, quod uoluit Ang.
in l. auus, in fi. ff. de pact. ubi poſt Guliel. Cun. &
Rui. dicit quod ſi ſoror renunciat hæreditati pa
91 ternæ ad fauorem fratrum, ea renunciatio † non
proderit alij extraneo inſtituto, ſed ea non obſtã
te filia poterit agere, ſequuntur Bar, Caſtren. &
alij,

alij,quos citat Iaſ.ibi,num.4. & pro notabili re-
fert Aret.in l.qui ſuperſtitis, col. 6.ff. de acquir.
hæred. Dec. in conſ.31.col.2.ubi loquitur quan
do inſtituti ſunt alij remotiores, & hanc ſenten-
tiam tenuerunt Ang.Roman.Roc.Aret.Alexan.
Ruin. Bertran.& alij adducti ab Anto. Gabriel.
commun.opin. lib.3.tit.de dot.promiſſ.conclu.
1.num.76.& dicit Bero. in conſ.170.nume.10.
92 uol.2.quod renunciatio † filiæ intelligitur ſem-
per,dummodo frater potuerit uel uoluerit eſſe
hæres, & non aliter, & dicit id procedere etiam
ſi foret incapax, facit etiam quod uoluit Bar. in
l.1.§.qui habebat, nu.5.& 7.ff.de bonor. poſſeſſ.
contra tabul.ubi dicit ſtatuto excludente fœmi-
nam propter maſculum admitti fœminam,quã-
93 do maſculus † eſt exhæredatus,uel non uult ſuc-
cedere,idem dicit in l.1.§.ſi pater.ff.de coniung.
cum emancip.liber. Bal.in l.maximum uitium,
col. 4. ubi etiam Salic. in fi. C. de liber. præter.
Caſtr.Corn.& Socin.quos citat,& ſequitur Bru.
de ſtatu. excluſ.fœmin.articu.12.num.214.non
debet ergo mirum uideri quod diſpoſitio indu-
cta fauore filiorum ceſſet, quando filij extant
quidem,ſed non fuerunt inſtituti.quod enim cõ
tra uerborum proprietatem in fauorem unius
diſpoſitum fuit, non debet ad alias perſonas ex-
tendi, l.ius ſingulare. ff.de legib. facit c.priuile-
gium,de reg.iur.in 6. & priuilegium non exten
94 ditur de perſona † ad perſonam, etiam ex ratio-
nis identitate, Butr.in c.ſanè, de priuileg.Bal.in
l.1.in princ. C. de legib.latè Dec.in l. in omni-
bus,num.6.ff.de reg.iu.

Hæc & ſi clara uideantur, non tamen carent
dubitatione;Nam Capra in conſ.158.tenet con
trarium, & mouetur ratione, quia conſuetudo
noſtra extenditur ex identitate rationis, ut po-
nunt Bar.& Bal.in d.auth.hoc locum,in fi.& vbi
teſtator dotauit filiam, & inſtituit fratrem,mili-
tat eadem,immo maior ratio:quia ſi liberi inſti-
tuti reſtringunt legatum, pari modo reſtringere
illud debet inſtitutio fratris, qui fuit prælatus fi-
95 liæ.& facit regula, ſi unico † uincentem te, mul-
to magis uinco te, cap. authoritate, de conceſſ.
præben.in 6.gl.in l.uſucapio,C.de pignor.glo.
2. in uer. fiſco, ff. ſi quis ali. teſta. prohib. cum
multis apud Niconit. in rub.ff. de ope.noui nũt.
num.255.ſi enim reſtringitur legatum propter
filios, multo magis reſtringi debet propter fra-
trem,quem teſtator filio prædilexit,ſtante quod
reſtrictio inducitur ex coniecturata uoluntate te
ſtatoris. Præterea ſi dicamus reſtrictionem non
fieri,quando filij, vel non ſunt inſtituti, uel repu
diant, certè interpretatio diſpoſitionis erit in
pendenti, & poterit uariari ex futuro euentu, &
erit in ſuſpenſo, an legatum reſtringatur ad ali-
menta,uel importet uſumfructum,atque ita di-
ſpoſitio erit captatoria,quod tamen eſſe non de
bet,& hanc partem ſequendo Capram, tenuit
Mantica in d.tracta.lib.9.tit.7.num.25.mihi ta
men magis placet prima opinio, quæ ſicuti eſt
uerior, & meliori fundata ratione, eſt etiam ma-
gis æqua. & non obſtat quod ex identitate ratio
nis conſuetudo noſtra extendatur, quia fateor,
ſed nego eãdem uel maiorem ſubeſſe rationem,
quando filij non ſunt inſtituti: duplex enim eſt
ratio,fauor ſcilicet filiorum, & coniecturata te-
ſtatoris uoluntas.at licet forte excluſo filio mili-
tet uoluntas teſtatoris, non tamen militet fauor
filij,proinde non ſat eſt, quod ex duabus rationi
bus una concurrat, ſed utraque ſubeſſe debet, &
cum non adſit, non dicitur eadem ratio, & ſi ui-
deãtur caſus in quibus datur conſuetudinis ex-
tenſio, ſemper in eis uidebitur utranque milita-
re rationem.& non obſtat regula,ſi uinco uincen
96 tem te,quia † ea non eſt ſemper uera,ut dicit glo.
magna in l.aſſiduis,C.qui potio.in pigno. habe.
& non procedit, quando rationes uictoriæ ſunt
diuerſæ propter ualidiores potentias, ita Salic.
in auth.quo iure,C.qui pot.in pigno.habe. cir-
ca finem.Item non habet locum,quando uincẽs
non ſubrogatur in locũ uicti, ut declarat Socin.
in conſ.28.num.29.uol.4. & dicit Ioan. And.in
d.c.authoritate, quod regula non procedit,quã
do cauſæ uincendi ſunt diuerſæ, & illam regulã
declarat quoque Felin.in c.paſtoralis,in prin. de
off.ordin. hæ autem reſolutiones conueniunt fa
cto noſtro,quia ratio quę cadit in filio uincente
uxorem,non militat in fratre uincente filium,cũ
in eo non poſſit conſiderari fauor filiorum. Item
frater qui inſtituitur, non ſuccedit in locum &
gradum filij excluſi, & non poteſt eſſe locus re-
gulæ,& Capra in d.conſ.158.non mouetur hac
ſola ratione,ſed etiam ex aliis in teſtamento con
tentis ex ſequuta obſeruantia,ex quibus colligit
uoluntatem teſtatoris fuiſſe quod haberet inte-
grum uſumfructum.

Ex iſtis inferri poteſt ad deciſionem quæſtio-
nis,quando inſtituta uxore in uſufructu teſtator
filium poſt mortem uxoris inſtituit generaliter
in omnibus bonis, an tunc uxor habeat ſolum
alimenta uel uſumfructum.hanc quęſtionem di-
ſputat latè Picus in d.§.Titia, nu.102.& reſolu-
tio ab eo dependet, an filij poſſint ſtatim adire,
an uerò expectare debeant mortem uxoris.& in
hoc uariæ ſunt Doctorum ſententię.Bald. enim
in l.id quod pauperibus, quæſt. 14.num.27.C.
97 de epiſ.& cler. tenet quod uxor † cenſeatur inſti-
tuta in oĩbus bonis, & teneatur poſt mortem re-
ſtituere per fideicommiſſum hęreditatem ei cui
fuit poſt eius mortem relicta, mouetur quia hæ-
res inſtitutus in re certa nullo dato cohærede ca
pit totam hęreditatem, l.1.§.ſi ex fundo.ff.de hę
red.inſtituen. vxor autem non habet cohęredem
eodem tempore,quia frater fuit inſtitutus poſt
illius mortem, hoc etiam placuit Ang.in l.filius
a patre,in fi.ff.de lib.& poſthum.idem uoluit Sa
licet.in l. extraneum,in fi C.de hæred.inſtituen.
ubi ait,quod inſtitutio fratris obliquatur, & ad
fideicommiſſum trahitur, & Iaſon ibi,nume.6.
uer. tertio principaliter,inquit eſſe de mẽte Bal.
& Ang.poſt glo.in l.2.ff.ſi pars hęred.pet.& lo-
quitur in terminis noſtris,quidquid ſit quando
uxor non inſtituitur in uſufructu, ſed ſolũ relin-
quitur uſufructuaria, ut per eum,Caſtr.in l.1.§.
ſi ex fundo.ff.de hæred.inſtit.hanc quoque tenet
Alex.in conſ.121.per totum,& conſ.162. col.1.
uol.2.

uol. 2. ubi loquitur etiam quando cauſa pia eſt inſtituta poſt mortem uxoris, & refert Caſtr. reprobare Ang. loco prędicto, Aretin. in §. hæres. Inſtitu. de hæred. inſtitu. Dec. in conſ. 278. nu. 2. col. 2. uer. iccirco dicitur & tertius, ubi admittit quando non datur cohęres eodem tempore, & communem dicit idem Dec. in l. certi iuris, in fi. ff. de milit. teſtam. Ruin. in conſ. 36. num. 3. uol. 2. ubi poſt Alex. dicit non eſſe ab hac opinione diſcedendum in iudicando & conſulēdo, & ſubdit quod in reſtitutione uxor poterit Trebellianicam ſibi retinere, cum hac ſentētia tranſit Natta in conſ. 459. num. 12. & ſeq. Cęph. in conſ. 37. num. 9. & in fi. conſilij, Bero. in conſ. 35. num. 11. uol. 2. ubi dicit communem eſſe opinionē, quando inſtituitur in uſufructu, licèt aliud ſit quando relinquitur uſusfructus, quia ſecundo hoc caſu dicitur legataria, & poteſt antequā hæres adeat uſumfructum conſequi. ſubdit tamen non tranſire ſine difficultate, Menoc. in conſ. 105. num. 6. num. 48. & nume. 67. & Bello. conſ. 7. num. 5. & in fi. conſilij, ubi allegando Zabar. & Bertran. dicit hanc eſſe magis communem opinionem.

Sed non deficere qui contrarium tenuerint, quandoquidem Caſtr. in conſ. 460. uol. 2. tenet quod filius ſtatim ſit hæres, ſed & ſi Caſt. tres ponat caſus, tamen omittit illum quando uſusfructus uxori relinquitur inſtitutionis titulo, & loquitur ſemper quando uſusfructus ſimpliciter relinquitur, Clarius autem hoc uolunt Imola, Alex. & Aret. in l. filius a patre. ff. de lib. & poſthum. dum dicunt quod poſt mortem uxoris ſi hæres adeat hęreditatem retrotrahitur aditio, & uxor cenſetur retro ſemper fuiſſe legataria: ſi uero non adibit, cenſebitur retro uxor ſemper hæres, atque ita præſupponunt, quod interim uxor non fuerit abſolutè hæres, & Aret. ibi addit potentem rationem, quia pure in re certa inſtitutus non poteſt occupare interim portionem eius, qui fuit ſub conditione inſtitutus, ſecundum gl. communiter approbatam in l. 2. ff. ſi pars hæred. per. Bar. in l. planè. §. ſi coniunctim. ff. de leg. 1. Ang. Imola, & moder. in l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hæred. inſtitu. Picus, qui hanc quoque tenet in d. §. Titia, num. 102. vbi tamen ſubdit, quod tenēdo primam uxor detraheret Trebellianicam, Ruin. in conſ. 51. num. 15. vol. 2. & conſ. 54. num. 16. eod. vol. vbi, num. 17. dicit quòd eſt magis cōmunis opinio, hęredem poſt vxoris mortem inſtitutum ſuccedere ſemper iure directo, non autem iure fideicommiſſi, quidquid aliquando tenuerit Alex. idem dicit in conſ. 206. nu. 22. eod. uol. quia cum datus ſit hæres uniuerſalis ſub cōditione, inſtitutio ſtat in ſuſpenſo, & interim nō eſt locus iuri accreſcendi, & ad hoc multos allegat, cum hoc quoque tranſit Picus d. §. Titia, q. 59. num. 150. & ſequitur Didac. uariar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 5. ubi dicit quod verba prædicta intelligenda ſunt ſecundum ſubiectam materiam, & ueriſimilem teſtatoris mentem, & allegat ſic tenuiſſe moder. Gallos ad Alex. in d. cōſ. 162. & hanc magis communem, magis ueram, & magis æquam dicit Bero. in conſ. 58. num. 6. & ſeq. vol. 2. vbi dicit quod §. ſi ex fundo, intelligitur, quando nullus datus eſt cohæres purè, vel quando non eſt ſpes quod hæres datus ex tempore, vel ſub conditione adeat, alias autem ſecus. hanc etiam partem poſt Pariſ. Socin. iun. Bertran. Bened. & alios, probanit Caualca. in d. tracta. de vſufruc. mulie. reli. num. 69. vbi ait eſſe communem, ſubdens illa verba, poſt mortem, non fuiſſe a teſtatore appoſita ad reſtringendum ſeu limitandū inſtitutionem, ſed ad demonſtrandum magis enixam teſtatoris voluntatem, quod relictum vſusfructus plenum habeat effectum, idem dicit, num. 224. Soarez. recepta. ſenten. in uer. uxor, nu. 114. in quibus locis inferunt, quod ſi hæres prædecederet uxori, tranſmitteret nihilominus hæreditatem ad hæredes.

Verum prior opinio eſt uerior, & plures, ac grauiores habet authores, & ſequitur Caualca. de uſufru. mulie. reli. num. 72. & licet multi allegentur pro ſecunda, ſi tamen diligenter videantur, non loquuntur quando vſusfructus eſt relictus titulo inſtitutionis, ſed quando titulo legati, & rationes, quæ pro hac ultima deducuntur, non videntur mihi ſubſiſtere, quia non dicitur datus hæres uniuerſalis, quando datur ſolum poſt mortem uxoris, unicum eſt argumentum quod magis uidetur urgere, quod ſcilicet hęres
98 in re † certa non poſſit pendente conditione occupare partem hæredis uniuerſalis, qui fuit ſub conditione inſtitutus, ſecundum glo. in d. l. 2. ff. ſi pars hæred. pet. quo argumento utitur Aret. in d. l. filius a patre, & Picus refert d. §. Titia, nu. 102. attamen & illud rectè diſſoluitur: loquitur enim gl. & Doctores, qui eam ſequuntur, quando ex die & ad tempus, uel poſt tempus fuit inſtitutus. ratio diuerſitatis eſt, quia ubi eſt ſub cōditione inſtitutus, eſt ſpes quod adeat, & aditio ſubſequens retrahitur ad tempus mortis teſtatoris, quia conditione purificata retrotrahitur a-
99 ctus † ac ſi ab initio eſſet purus, l. fi. §. 1. ff. de vulg. & pup. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gl. 2. num. 16. Cror. in conſ. 49. num. 28. ubi dicit procedere tam in vltimis voluntatibus, quam in contractibus cum infinitis ſimilibus: at vbi ex alia uel poſt tempus eſt inſtitutus, tunc nullum fit præiudicium hæredi ſi inſtitutus in re certa capiat ante diem totam hæreditatem, & ceſſat ratio, quæ ſubſit ſpes aditurū eſſe hæreditatē hæredem: Nā ea aditio, quæ ſperatur, non poteſt trahi ad tempus, quo ſuperuiuit uxor, quia pro eo tempore non fuit datus hæres, & per hanc rationem tollitur fundamentum Imolæ, Aret & Alex. in d. l. filius a patre, dum loquuntur de retractione aditionis, & ſatisfit eodem modo ei argumēto, quo dicebatur §. ſi ex fundo, non procedere quando ſubeſt ſpes quod hæreditas adeatur. quandocunque enim facta erit aditio, non poterit retrahi ad tempus mortis uel durantis uſusfructus. & quamuis nemo reſpondeat ad prędicta, hoc modo nouiter tolluntur omnia obiecta contrariæ partis.

Stante igitur ueritate dictæ concluſionis, infertur quod ubi filius fuit inſtitutus poſt mortē

vxoris,tunc vxor habebit plenum vſumfructum
cum ſit propriettaria,vt ſupra dixi,& non erit tra
ctandum de conſuetudine Bulgari,nec de reſtrin
100 gendo relictum ad alimenta,ſed hoc caſu† filius
habebit ſolum vſumfructum legitimæ,vti deter-
minat expreſsè Caſtr.in d.conſ.464.in fi.vol.2.
vbi ſortius loquitur, quando vſusfructus fuit v-
xori relictus non inſtitutionis titulo,quod apud
me dubium eſt. ſed quia non pertinet ad propo
ſitum noſtrũ, non curo proſequi.at ita res eſt cla
ra,licèt Picus in d.§.Titia,num.103.verſic.vnde
conclude, dicat non eſſe ſine dubio, & ipſe con-
trarium teneat: nam cum filius non ſit interim
hæres,perinde eſt, ac ſi non eſſet inſtitutus, cum
ei non poſſit acquiri, atque ita etiam ſi poſſet
Bulgari conſuetudo conſiderari,quod tamen eſt
falſum, non poteſt filius dicere quòd reſpiciat
ſuum fauorem, ex quo pro eo tempote non eſt
hæres.

Dubium tamen eſt,quid ſi teneamus aliã par-
tem, quod.ſ.vxor non cenſeatur hæres vniuerſa-
lis, nec videatur rogata poſt mortem reſtituere
hæreditatem filio, ſed intelligatur ſimplex lega-
taria, an eo caſu vſusfructus reſtringatur ad ali-
menta,ſecundum conſuetudinem. & mihi vide-
tur quod hoc quoque caſu non ſit locus conſue-
tudini, quia cum teſtator filium inſtituat ſolum
poſt mortem uxoris, cui reliquit vſumfructum,
videtur ex hoc velle quòd vxor habear integrum
vſumfructũ:nam qui tenent filiũ non poſſe adire
viuẽte vxore, mouentur ratione, quia inſtitutio
non fuit collata in mortem vxoris,vt ideo reſtrin
gatur, ſed ut magis enixè conſtet de ſua volunta
101 te,quod vxor † habeat vſumfructum, vt per Bal.
Imol.& alios in l.filius a patre. ff.de lib.& poſth.
Caualcan.qui alios citat d.nu.69. & dicunt Do-
ctores, non reſtringitur, quando apparet etiam
tacitè de contraria teſtatoris voluntate, ſed vo-
luntas non poteſt magis expreſsè dignoſci, quã
vbi inſtitutio filii differtur poſt finitum legatũ,
ſeu relictum vſusfructus. videtur.n.quod ideo fi
lium diſtulerit inſtituere, ne interim uxori mole
ſtus ſit,& ita concludit Caſtr. d.conſil.460.in fi.
uol.2.& clarius in conſ.459.nu.2. ver. primo ca
ſu,eo.vol.& dicit Picus d.§.Titia, nu.100. quod
hæc opinio propter authoritatem Caſtr. ſerua-
retur in practica,& ita tenere videtur ibi,nu.101.
in prin.quãdo mater eſſet in vſufructu inſtituta,
licèt aliud velit, quãdo titulo legati fuit relictus
vſusfructus matri. Confirmatur hæc ſententia:
nam ſi vſusfructus reſtringeretur ad alimenta,
duo fierent cõtra iuris regulas & verborum pro-
prietatem: primò vſusfructus conuerteretur in
alimenta, ſecundo inſtitutio facta ex die ſortie-
tur effectum ante diem,& tamen non debent cu-
102 mulari† ſpecialia contra teſtatoris voluntatem,
l.1.C.de dot. promiſſ. glo. in l.cum poſt.§. ge-
ner, ff.de iure dot.in clem.1.in ver.ſanè,de foro
competen.Barto.in l.iuriſgentium.§. quinimo,
nu.20.ubi Alexand.num.17.Iaſ.num.21. Curt.
iun.num.69. ff. de pact.lædi autem debet volun
tas teſtatoris quanto minus fieri poteſt. & ſi di-
catur, quod, duo ſpecialia oriuntur a diuerſo
ſonte, primum ſcilicet ab ea conſuetudine, &
ſecundum a iuris interpretatione, reſpondeo
quod etſi ius interpretatur dilationem inſtitu-
tionis, tamen non tollitur, quia ex quo diſtulit
eam teſtator in tempus mortis vxoris videatur
hoc modo voluiſſe vxori, non filio conſulere,
103 nam voluntas colligitur etiam † ex actu nullo,
& qui non ſortiatur effectum. & quamuis Pi-
cus,num.100. contrarium teneat, ſuæ tamen ra-
tiones ſunt leues, quia non eſt eadem ratio le-
gatum vſusfructus reſtringendi ad alimenta,
quando filij fuerunt purè, & extunc inſtituti,
quę eſt quando filij ſunt inſtituti poſt mortem
vxoris, & diſpoſitio teſtatoris intelligitur qui-
dem ſecundum conſuetudinem: ſed quando fi-
lij ſunt poſt mortem vſufructuariæ inſtituti nul-
la extat conſuetudo, ideo interpretari debet pro
prietatem verborum, & iuris diſpoſitionem, ex
quo conſuetudo tantum habet de potẽtia, quan
tum de actu,vt dixi ſupra,& non eſt verum quod
intentio teſtatoris ſit quòd filius habeat pro-
prietatem etiam vxore viuente, nam velle vide-
tur teſtator quod loquitur: quorſum enim ver-
104 ba,niſi † vt loquentis voluntatem demonſtrent,
vt inquit text. in l. Labeo, ff. de ſupellect.leg.&
dicit Bald. in l. ſed & probari, in princip. ff. de
105 excuſat. ruto. quod hominis animus † iudicatur
ex loquela, & ad hoc infinitos cumulat Tiraq.
in l.ſi vnquam, in verſic.libertis, numero deci-
moſeptimo, & ſequen. C. de reuoc. donat. &
non ſubſiſtit, quod forma illa inſtitutionis pro-
ueniat ex imperitia notarij, vt dicit Alexand. in
dicta l. ſi filius a patre, quia quicquid legitur in
inſtrumento cenſetur notarius de voluntate te-
106 ſtatoris poſuiſſe,† Barto. in l. errorem.C. de te-
ſtamen.Rom.in conſilio 179.numero ſexto,late
Neuiza.in conſilio vigeſimooctauo,numero de
cimoquarto, D. Becius conſilio octuageſimoo-
ctauo,numero quinquageſimoſecundo, & impe
ritia non præſumitur in notario, quinimo præ-
107 ſumitur eſſe ſapiens,† vt inquit Bald.in capitulo
primo, numero quarto, in fi.de fide inſtrumen.
& dum dicit Picus inſtitutionem eo modo con-
ceptam intelligi debere, vt poſt vxoris mortem
filius habear proprietatem plenam cum vſufru-
ctu, ipſa verò viuente nudam proprietatem, ſi
hoc verum eſſet faceret pro hac parte,quia inſur
git expreſſa eius voluntas, quod vxor habeat ple
num vſumfructum. quare concludo, quod ſiue
dicamus vxorem habere vſumfructum titulo le-
gati, ſiue titulo inſtitutionis, & ſiue filius datus
hæres poſt mortem efficiatur ſtatim hæres, ſiue
cogatur aditionẽ differre poſt mortem vxoris,
habebit uſumfructum integrum,non diminutũ,
quicquid Picus loco prædicto cogatur pugnan
do cõtra Caſtrẽſem ſuſtinere, & hãc partẽ tenet
Gabriel.d.cõcluſ.2.nu.35.Mant.d.tit.7.nu.22.

Principalis autem noſtra limitatio,quæ habet
quòd legatum vſusfructus nõ reſtringitur ad ali
menta,quãdo inſtituti ſũt hęredes extranei, qui
non deſcendunt a teſtatore, & quod eo caſu u-
xor integrũ uſumfructũ conſequatur reſtringi-
tur, vt non procedat, ſi extraneus hæres inſtitu-

108 tus ſit pleno iure, † quia tunc hæres habebit v-
ſumfructum pro medietate, & uxor pro alia me
dietate, ita Alex.in conſ.5 6.col.1.in fi.uer. unde
cum in teſtamẽto, uol.3. mouetur ex diſpoſitio-
ne l.ſi alii.ff.de vſufructu legato, l. ſi duo.ff.de v-
ſufru. accreſ. & hanc deciſionem dicit eſſe notan
dam, & ſignandam Picus in d.§.Titia, num.8 2.
vbi poſt Barbat. quem allegat, dicit idem eſſe
quando inſtitueret extraneum plenariè, quia
uerbum illud importat idem quod pleno iure,
ſequitur Pariſ.conſ.94.num.40. uol.2. Natta in
conſ.297.nu.2. Mantica de coniect. ulti.volun.
lib.9.tit.6.num.19. ubi allegat quoq; Gozad.in
conſ.47.nu.10. Simon d.li.4.dubit.10.num.64.
Gabriel.d.concluſ.7.nu.41. & ratio eſt, quia illa
verba, pleno iure, important proprietatem cum
109 vſufructu, †ut notat Bal.ĩ l.mater, quę defuncto,
C.ad Tertullia. Felin.latè in c.auditis, num.8.de
præſcrip. Dec.in con.468.nu.10.cum multis ſi-
milibus. Pręterea prægnantia illa uerba oſten-
dunt magis enixam teſtatoris uoluntatem, ergo
debent aliquem effectum producere.

Sed contrariam partem tenuerunt Ripa in l.
re coniuncti, nu.40.ff.de leg.3. & Hieron.Gabr.
con.102. nu.3. quia etiam ſimpliciter inſtitutus
110 dicitur pleno iure † inſtitutus, l.fina.§.ſimilique
modo, C.de bon.quæ lib. & tamen relicto alicui
111 vſufructu hæres † non concurrit cum legatario.
§.1.Inſtit.de vſufru.& expreſſio eius, quod taci-
112 te ineſt, †nihil operatur, l.3.ff.de leg.1. & illa di-
ctio, pleno iure, refertur ad hæreditatem, quæ di-
citur in ſolidũ pertinere ad hæredẽ, licet alij fue
rit vſusfructus legatus, l.hr̃ditas.ff.d reg.iur. Ca.
con.218. uol.1. Prædictis tamen rationibus non
obſtantibus, prior obtinet opinio, quam per ſu-
pracitatos probauit etiam Durã. de arte teſtan.
tit.4.de hæred.inſtit.caut.4. & D.Becius in con.
98.nu.3.& 11. & non obſtat ꝙ regulariter hęres
non concurrat cum vſufructuario in vſufructu,
licet in dubio uideatur inſtitutus pleno iure: qua
113 re contrarium † voluit Bal.in l.fi.col.fi.uerſi.ca-
ue tibi, C.de indicta uid.tollen. hæc tamẽ reſpon
ſio non eſt tuta, quia idem Bal.tenuit quod non
concurrat in l.quoties, in fi. C. famil.erciſ. Aret.
in §.1.num.1.Inſtitut.de vſufru. Corn.in conſ.5.
in fi.uol.1.Iaſ.conſ.18.nu.2.uol.1.cũ aliis apud
D.Becium, d.con.98.nu.6.& ſeq. & ideo reſpon
deri põt ꝙ tũc inſtitutio facta ſimpliciter ſignifi-
cat pleno iure, tam reſpectu vſusfructus, quam
proprietatis, qñ nihil in contrarium reperitur in
teſtõ diſpoſitum. at qñ alicui relinquitur vſuſ-
114 fructus, tunc ex generali † relicto fit interpreta-
tio, ꝙ teſtator non uoluerit hæredem pleno iure
ſuccedere, ex quo vſumfructũ alii legauit, Picus
d.§.Titia, nu.83. D.Becius cõ.98.nu.3. poſt Ca-
ſtren.con.218.nu.2.uol.1. propterea tunc hæres
non concurrit cum legatario, & cum de uno di-
ſputamus, cętera præſupponuntur habilia, ut iu
ribus vulgatis. verũ ſi relicto uni vſufructu aliũ
inſtituat pleno iure, ceſſat coniectura tacitæ uo
luntatis, quæ ſumebatur ex generali vſusfructus
relicto, ne illa uerba, pleno iure, intelligantur ap
poſita ſuperfluo, & ſine effectu operandi. appa-
ret igitur argumentum Ripę non ſubſiſtere, &
primam opinionem ſuſtineri, quam tamen limi
tat Duran.loco prædicto, ubi uideri poteſt, & de
illius limitationis ueritate non diſcutio, quia nõ
pertinet ad materiam noſtram, ſed non tranſit ſi-
ne difficultate. in propoſito autem, quando hæ-
115 res concurrat cum legatario† in vſufructu, uide-
ri poteſt D.Becius d.conſ.98.per totum, Manti
ca d.lib.9.tit.6.num.17.

Duplici etiam modo ſublimitatur hæc prin-
cipalis limitatio, vt habetur per Manticã d.li.9.
tit.6.nu.20.& ſeq. ſed non proſequor, quia vt di
xi, meum non eſt propoſitum amplecti vniuer-
ſum tractatum, & aliam etiam limitationem po-
nit Picus d.nu.83.ver. tertio limitatur.

Secundò ſublimitatur principalis noſtra limi
tio, ut non procedat quando vſusfructus uxori
relictus eſt non in teſtamento, ſed in codicillis,
quia legatum factum in çodicillis minuere uide
116 tur illam generalem inſtitutionem, †quia fuit fa
cta in teſtamento, ſed non in totum, & quãdo in
teſtamento non relinquitur vſusfructus, uidetur
hæres pleno iure inſtitutus, ergo diuidit vſum-
fructum cum legataria perinde, ac ſi expreſsè fo
ret inſtitutus pleno iure, ita declarat Picus d.§.
Titia, nu.83.uer.ſecundo uidetur poſſe limitari.
qui & ſi obſcurè admodum loquatur, voluit ta-
men dicere, quod inſtitutio in teſtamento vide-
tur facta pleno iure, quando nullum in eo eſt le-
gatum vſusfructus. proinde licet extet legatum
in codicillis, tamẽ ea inſtitutio tamquam pleno
iure facta operatur diuiſionem per concurſum,
quod dici non poteſt, quando legatum eſt factũ
in eodem teſtamento, quia tunc vt dixi, inſtitutio
non cenſetur facta pleno iure, ſequitur Gabriel.
d.concluſ.3.nu.42. Picus tamen allegat Caſtr.&
Alex. qui tamen meo iudicio nihil dicũt ad pro-
poſitum, ſed loquuntur in caſu longè diuerſo.
quare Hieron.Gabriel.in conſ.102. nu.4.& ſeq.
tenet ꝙ vxor in legato habeat vſumfructum,
etiam quando is relictus eſt in codicillis ſepara-
tis a teſtamento, quia codicilli intelligũtur pars
teſtamenti, l.pen.ff.quẽad.teſtam. aper. ideo ſcri
pta in codicillis perinde habentur, ac ſi in teſta-
mento ſcripta eſſent, l.2.§.1.ff.de iure codicillo.
eandem contra Picum opinionem ſequutus eſt
Mantica d.lib.9.tit.6.nu.18.per rationes prædi-
ctas, & nouiſſimè etiam D. Becius d.cõſ.98.nu.
12.ver.atq; hic propriè, & ver.non obſtat ꝙ ſcri-
bit, vbi ſubdit, quod Caſtr.& Alex. non probant
opinionem Pici, & quod reſponſio Pici ad vlti-
mum argumentum non eſt ſolida. addo quod
vbi etiam inſtitutio in teſtamento eſſet facta ple-
no iure, expreſsè tamen relictum vſusfructus fa-
ctum in codicillis ſuſtineri debet integrum, & ſi-
ne diminutione, quicquid Alex.tenuerit, conſi-
lio 56. volum. tertio, quia codicilli veniunt ad
reſtringendum, & limitandum diſpoſita in teſta
117 mento. poſteriora † enim derogant primis, l.pa
cta nouiſſima, C. de pact. vbi Dec. latè, & le-
gando teſtator in codicillis, videtur recedere a
generali illa inſtitutione, de qua in teſtamen-
to, & ita refert plurimum, an in eadem di-

ſpoſitione

ſpoſitione contineantur inſtitutio, & legatum, uel in diuerſis: quia ubi eadem eſt ſcriptura, non præſumitur correctio, ſed una pars declarat aliam. uerum quando ſunt diuerſæ, tunc una derogat alij, & dicatur quod non poſſunt conſiderari tamquam duæ diſpoſitiones, ex quo ſcripta in codicillis uidentur ſcripta in teſta-
118 mento: reſpondeo quod eſt per fictionem, † ut probatur dicta l. ſecunda, §. primo, ff. de iure codicillo. ubi tex. utitur uerbo, habentur, quod im-
119 portat † fictionem, l. mercis appellatione, ubi glo. ff. de uerborum ſignifica. Bar. in l. ſi maritus, §. primo, ff. de adulter. ſicuti etiam illa dictio,
120 † perinde, l. iure ciuili. ff. de conditio. & demonſtrationib. l. in iure ciuili. ff. de reg. iur. ſed in te-
121 ſtamentis accipere debemus ſenſum uerum † & naturalem, non fictum, ut inquit Bal. in conſilio 373. numero octauo, uolumine primo, & non attenditur fictio, cum agimus de interpretanda teſtatoris uoluntate, Ceph. in conſilio 82. numero 71. cum ſeq. Mantica de coniect. ultim. uolunt. lib. 3. titu. quarto, numero decimoquinto. in propoſito igitur, licèt teſtamentum & codicilli habeantur pro unica diſpoſitione, quoad iuris fictionem, ueritate tamen inſpecta dicuntur duæ, & attendamus teſtatoris uoluntatem, una uenit ad moderandum alteram, & per hoc mihi non placet ratio Hieron. Gabriel. Manticæ, & Becij, licèt placeat deciſio per aliam rationem, quam ſupra poſui. erit ergo concluſio, quod mulier habet integrum uſumfructum etiã quando ei relinquitur in codicillis ſeorſum a teſtamento.

Sublimitatur quoque dicta concluſio, ut minimè uendicet locum, quando dicit teſtator quod uxor ſit omnium bonorum uſufructuaria, & quod habeat uictum, & ueſtitum, & alimenta, quia tunc uxor inſtitutis extraneis conſe-
122 quitur ſolum alimenta, † & uerbum, uſusfructus, improprietur ex tacita uoluntate teſtatoris, quæ colligitur ex uerbis adiectis, & non eſt præſumendum, quod teſtator uoluerit hæredem grauare duplici onere, uſusfructus ſcilicet, & alimentorum, l. Titia, §. qui inuita, ff. de leg. ſecundo, ita determinat Picus in dicto §. Titia, q. 40. nume. 136. ſequitur Gabriel. dicta conclu. 3. nume. 43. Mantica lib. 9. tit. ſeptimo, nume. 25. Simon dubit. decima, nume. 72. in fi. & Picus reprehendit Bald. qui tenuit quòd uxor eo caſu conſequatur uſumfructum & alimenta, & quod uendi debeant proprietates pro præſtandis alimentis, & quod uxor in cæteris bonis habeat uſumfructum. mihi quoque non placet opinio Baldi, quod duplex legatum uideatur relictum, quia in dubio interpretatio fit, per quam teſtator cenſeatur minus grauare hęredẽ, quàm
123 fieri poteſt, quia magis præſumitur † diligere hęredem quàm legatarium, l. Titia. l. unum ex familia. §. ſi rem tuam. ff. de leg. ſecundo, l. qui concubinam, §. qui in uita, & l. numis. ff. de leg. tertio, l. Sticho, in fi. ff. de uſufruc. lega. & teſtator
124 non præſumitur grauare hæredem duplici † præſtatione, etiam ſi concurrat fauor ſanguinis, & filiationis, l. huiuſmodi. §. cum pater, ubi Iaſ. no. num. 7. ff. de leg. 1. l. 2. in princ. & §. fi. & l. pen. ff. de dote prælega. Mantica de coniectu. ultim. uolunt. lib. 6. tit. 11. num. 28. confirmatur, quia ſi alimentorum præſtatio fieri deberet ex uenditione prædiorum, ubi Bald. dicit utique unum legatum ueniret ad deſtructionem alterius: ſed cum alimentorum legatum uideatur annuum.
125 ut dicam ſuo loco, erit † de fructibus præſtandum, l. liberto. §. primo, ff. de annu. leg. l. apud Iulianum. §. hæres. ff. de leg. primo, & conſequenter confunditur cum legato uſusfructus. ſed nec placet opinio Pici, quod cenſeantur relicta alimenta, quinimo exiſtimo quòd uxor uſumfructum conſequatur poſtquam de eo fit expreſſa mentio in teſtamento: in claris enim non eſt locus coniecturis, l. continuus, in fi. ff. de uerborum obligationibus, & ea uerba facientia mentionem de uictu, ueſtitu, & alimentis, non ſunt talia, quę poſſunt reſtringere uerba expreſſa immediatè præcedentia, & minus offenditur uerborum proprietas, ſi dicamus relictum fuiſſe uſumfructum quàm ſi uelimus ſola alimenta fuiſſe legata, quia alimenta facilius comprehenduntur ſub uſufructu, quàm uſusfructus ſub alimentis, & accedendo ad magis ſpecialia contra Bald. & Picum uidetur mihi clara deciſio Alexan. in conſilio 214. per totum, præcipuè, numero decimo, uolumine primo, ubi ſi teſtator
126 legauit uxori uſumfructum, habendo † toto tempore uitę ſuæ uictum, & ueſtitum expenſis hæreditatis, concludit quod ea uerba non reſtringunt legatum uſusfructus, & poſita ſunt ad ampliandum, & uidetur uſusfructus ſecundum eum relictus ad effectum, ut poſſit uictum & ueſtitum, ſeu alimenta percipere, eum refert & ſequitur Pariſ. in conſilio 97. numero uigeſimotertio, uolumine ſecundo, & tetigi ſupra, hac eadem parte, in princip. quia uarijs, in fine, & ferè in terminis hoc uoluit Bald. in conſilio 209. uo-
127 lumine tertio, ubi ſi relicta ſint alimenta † alicui cum uſufructu, uult quod habeat uſumfructum. eſt uerum quod loquitur quando uſusfructus relinquitur, quem poſſit percipere etiam ſe alimentando, & ita quando uerba augumentatiuè ſunt poſita, ſed aliæ rationes conueniunt caſui noſtro. Addo quod ubi in diuerſis diſpoſitionibus relinquuntur primo alimenta, poſtea uſusfructus, tunc uolunt Doctores quòd legatum alimentorum confundatur cum legato uſusfructus, & habent Doctores duo hęc legata pro incompatibilibus, ut dicam paulo infra: ergo minus utrumque legatum præſtandum erit, quando in eadem diſpoſitione, immo in eadem ora-
128 tione † poſita ſunt. Mantica tamen dicto titulo ſeptimo, numero uigeſimoquinto, uer. unde fortè, uidetur tenere, quod ubi in eadem oratione relinquuntur uſusfructus, & alimenta, tunc ſola ueniant alimenta, quod meo iudicio falſum eſt per prædicta: ſed pro opinione Pici eſt deciſio Ang. in conſ. 338. nu. 7. & eum allegat Mantica loco pdicto. ſed dic quod Ang. deciſio nõ obſtat, quia loquit̃ quã uſusfructus relinquit̃ ad alimẽta:

tunc enim legatum reſtringitur per cauſam fina
lem adiectam, ſecus quando alimenta non re-
linquuntur per modum cauſæ, vt deduxi ſupra
in hac parte, in quæſtione de fundo ad alimen-
ta relicto.

Alias declarationes ad principalem noſtram
limitationem ponit Gabriel.d.conclu.3.vbi tra
ctat quando vſusfructus relictus uxori inſtituto
extraneo reſtringatur ad alimenta.

Secundò principaliter limitatur concluſio
noſtra, ne procedat quando teſtator primum in
teſtamento legauit alimenta ſeu uictum, & ue-
ſtitum, deinde in codicillis uxori reliquit vſum-
fructum, quia hoc caſu uſusfructus non reſtrin-
129 gitur † ad alimenta, ita determinat Caſtr. in con
ſilio 218. in princip. volum. primo, ubi moue-
tur, quia relictum uſusfructus ſactum in codicil
lis, uenit ad ampliandum legatum alimento-
rum factum in teſtamento: Item, quia fruſtra-
torium eſſet legatus uſusfructus, ſi reſtringere-
tur ad alimenta, quod tamen eſſe non debet, l.ſi
quando, in princip.ff.de leg.primo, & reſpondet
ad conſuetudinem Bulgari, quòd non procedit
quando conſtat uoluntatem teſtatoris eſſe in cō
trarium, Alexan.in conſ.56.per totum, uolumi-
ne 3.ubi fortius dicit hoc procedere etiam quan
do in teſtamento inſtitutio facta fuit pleno iure,
quia tunc uxor habet uſumfructum, licèt diui-
dat cum hærede, de quo tamen articulo dixi ſu-
pra, in ſecunda principali limitatione. idem Ale
xand.in conſ. 214. numero 13. uolumine ſexto,
ubi fortius loquitur, quando in eodem teſtamen
to, & eadem continuata oratione teſtator relin-
quit uſumfructum & alimenta: mouetur eadem
ratione euitandæ ſuperfluitatis, & quia conſue-
tudo iuris communis correctoria non extendi-
tur ad alium caſum; & ſubdit quod uxor eligit
quod uelit legatum. hanc quoque partem am-
plectitur Picus in d.§. Titia, nu.35. ubi ampliat
etiam quando in teſtamento relinqueret uxo-
rem dominam, & maſſariam, & uſufructuariam,
& in teſtamento eandem conſtitueret per eadem
uerba uſufructuariam, quia hoc quoque caſu mi
litat ratio euitandæ ſuperfluitatis. hoc etiam uo
luit Corne.in conſ.5.colum. 2.uer.quod & cla-
rè demonſtratur, ſub lit. d.uolum.1.ubi loquitur
quando in eodem teſtamento, ſed in oratione ſe
parata relicta fuerunt alimenta, & uſusfructus,
& in uer.cum itaque in caſu, dicit idem eſſe quā
do in una oratione relinquitur domina, & ma-
donna, & in alia relinquitur uſufructuaria. Cor-
neus tamen non memini de Caſtr. Alexan. & ad
ducit multas coniecturas Crau. in conſ. 32. nu-
mero 2. ubi dicit quod hoc caſu apparet de ex-
preſſa teſtatoris uoluntate, Dec.in conſ.418.nu-
mero ſecundo, dum refert conſilium Caſtrenſis,
Rimin. ſen. in conſilio 456. numero duodeci-
mo, Bero.in conſilio 34. numero quinto, & ſeq.
uolumine ſecūdo, ubi dicit id multo magis pro-
cedere, quando in codicillis teſtator dicit uelle
addere primo legato, & ſubdit, quod conſuetu-
do non debet extendi de caſu ad caſu tamquam
exorbitans. eandem probauit opinionem Iaco.
Nouello in ſuis concluſionibus, reg.244.limit.
prima, Ant.Gabriel.dicta conclu.2.num.42.vbi
poſt Corne.in dicto conſilio quinto, dicit idem
eſſe, quando teſtator relinqueret uſumfructum
uxori in aliis bonis, Caualca.in tracta.de uſufru.
mulie.reli.numero 51.uer.decimò limita, Man-
tica, de coniect. ultim. uolunt.libro 9.tit.7.nu-
mero uigeſimoquinto, in fi. ubi in terminis, de
quibus per Caſtr. in dicto conſ. 218.tenet uxo-
rem habere integrum uſumfructum, ſed quan-
do in eadem diſpoſitione uxori relinquuntur ali
menta, & uſusfructus, diſtinguit an fiat utrum-
que legatum in eadem oratione, uel in diuerſa,
ut ſcilicet in primo caſu conſequatur ſola alimen
ta, ſecundo uerò eligat uxor, utrum uelit ex di-
ctis legatis. hanc quoque partem ſequutus eſt
Beuintend.in deci. Rotæ Bonon. 98.numero 1.
uer.prima igitur coniectura, Simon de Pret. d.
lib.4.dubit. decima, numero 72.ubi tamen uult
quòd uxor conſequi poſſit utrunque legatum,
ſecundum decifionem Baldi, de qua tractaui
ſupra.

Hæc concluſio optimè procedit, quando in
teſtamento relinquuntur alimenta, & in codi-
cillis legatur uſusfructus, in quibus terminis lo-
quitur deciſio Caſtren. & aliorum, qui primum
eam tenuerunt: ſed ubi in eadem diſpoſitione
ſit utrumque legatum, plures caſus diſtinguen-
di ſunt. aut enim in ſeparata oratione, & ſepara-
tis capitulis continentur ea relicta, & tunc aut
primo relinquuntur alimenta, uel uictus, & ue-
ſtitus, & poſtea relinquitur uſusfructus, & tunc
exiſtimo quod uxor habebit integrum uſumfru
ctum, nec poterit conſequi alimenta, quia reli-
ctum uſusfructus uenit ampliatiuè ad alimen-
ta, & eſſet ſuperfluum, ſi non extenderet præce-
dens legatum alimentorum, & legatum alimen-
torum confunditur cum legato uſusfructus: aut
uero procedit legatum uſusfructus, & ſubſequi-
tur legatum alimentorum, & tunc ſola alimen-
130 ta debentur, quia per ſpeciale † legatum cenſe-
tur derogatum generali, l.in toto iure.ff.de reg.
iur.ubi Dec. & Cagnol. Tiraquel. latè de legib.
connubial.glo. ſeptima, numero 125.& proce-
dit in omni diſpoſitione, ſecundum Bero. in
conſilio 57. numero decimo, uolumine tertio,
Natta in conſilio ſeptimo, numero quinto, Do-
ctores, in l.prima, §.hoc autem edictum, ubi Rui
nus, numero 75. & Horman.numero uigeſimo-
quinto, & omni caſu legatum alimentorum ui-
detur declarare quid contineatur in legato uſuſ-
fructus, ut dicam paulo poſt; & capitula dicun-
131 tur ſeparata, † quando unumquodque conti-
net perfectam orationem, & unum non depen-
det ab altero, nec reſpicit alterum, ut declarant
Petrus, Cynus, Alexander, & alij Doctores in l.
cum proponas, C.de pact. Abb. & Felyn.in cap.
peruenit, il ſecondo, de iureiurā.cum aliis apud
D.Becium in conſilio 45.numero trigeſimopri-
mo, aut uerò in eadem oratione fit utrunque le-
gatum alimentorum, & uſusfructus, & tunc plu
rimum operatur forma uerborum, eaq; maximè
attendenda eſt, quia eorū conceptio uariat iuris
deter-

determinationem : generaliter autem dicitur,
quod ſi primum fiat mentio de alimentis, &
poſtea de vſufructu, tunc plenus vſusfructus in-
telligatur relictus: vbi verò econtra, tunc ſola de
beantur alimenta.

Quod verò dictum eſt de vſufructu relicto in
codicillis, non procedit in caſu contrario, quan
do in teſtamento legauit vſumfructum, & in
132 codicillis alimenta, nam hoc caſu † alimento-
rum legatum reſtringit præcedens vſusfructus
relictum. ita declarat Picus dicto §. Titia, nume-
ro trigeſimoſexto, uer. ſed vbi a principio, vbi
dicit quod vltimum legatum venit ad declara-
tionem præcedentis : obſtare tamen uidetur,
quia legatum alimentorum non continetur ſub
vſusfructus legato, & non ſe attingunt tam-
quam genus, & ſpecies, ideo non ſubſiſtit regu-
la, quod generi per ſpeciem derogetur. ſed re-
ſpondeo quòd ex vſufructu ſatis dicitur proui-
ſum pro alimentis, ideo cum pro alimentis re-
linquit, uidetur recedere a ſuperiore legato am
pliori, atque ita alimenta uidentur contineri ſub
legato vſusfructus.

Tertiò principaliter declaratur præcedens
concluſio, quando non omnium bonorum vſuſ
133 fructus eſſet † relictus, ſed quorundam prædio-
rum tantum, uel certorum bonorum, ita poſt
Odofred. concludit Bar. in dicta l. Titia teſta-
mẽto. §. Titia cum nuberet, numero octauo, ver.
ſecundo aduerte, ff. de leg. ſecundo, vbi dicit ꝙ
iſto caſu ceſſat conſuetudo, & vxor ſtantibus fi-
liis habet integrum vſumfructum, ſequitur Pi-
cus ibi, numero trigeſimoſeptimo, ver. quartò li
mitat. vbi dicit id procedere, quia ceſſat ratio
conſuetudinis, ne filij cogantur mendicare, uel
fame perire, & dubitat an hoc procedat quando
vſusfructus eſſet in codicillis relictus, ſed ceſſat
dubium ſtantibus prædictis, Socin. conſilio 210.
columna 2. uolumine 2. Dec. in conſilio 643.
numero ſexto, vbi dicit quod vſusfructus certo-
rum prędiorum non poteſt reſtringi ad alimen-
ta, & infert ad caſum, quando ſi nõ poterit uxor
morari cum filiis relinquit certorum prædio-
rum vſumfructum, & de hoc eſt tex. in l. prima,
§. ſi uſusfructus. ff. ad leg. Falcid. quem ad hoc al
legat Bar. in auct. hoc locum, numero octauo,
uer. ſi autem maritus, C. de ſecun. nup. muli.
ubi tenet quod relicto certæ rei vſufructu, uxor
illum habet indiſtinctè, ſiue filij extent, ſiue non,
& idem ibi tenet Alber. in tertia columna, circa
medium, ubi tamen limitat, quando in eo fundo
includeretur etiam legitima filij, quia tunc re-
ſtringitur legatum, ne ad legitimam extendatur,
Duran. de arte teſtan. tit. 6. de legat. caut. 49. in
fi. ubi allegat Bal. in conſ. 120. volumine tertio,
qui tamen de hoc nihil dicit, Caualca. de vſufru.
mulie. relic. numero 47. vbi allegat Pariſ. in con
ſilio 97. numero 15. volumine 2. qui teſtatur de
communi, & inſert ad caſum, quando relictus
eſt vſusfructus bonorum vſque ad quantitatem
aureorum ducentorum, & ita quando ad certum
fundum non reſtringitur vſusfructus, ſed detra-
hendus venit de fructibus totius hereditatis, cũ
ea ſententia tranſit deci. Rotæ Bonon. 98. num.
1. uer. ſecunda datur coniectura, Ruin. in conſi.
41. num. 4. vol. 3. & col. fi. ver. non obſtat etiam,
Gabriel. d. conclu. 2. num. 30. & videtur admit-
tere Dec. in conſ. 526. nume. 7. uer. non obſtat
quod in iſto. Addo quod vſusfructus certorum
prædiorum non admittit eam declarationem,
quod reſtringatur ad alimenta, quia magis vio-
latur verborum proprietas, quam vbi omnium
bonorum vſusfructus relinquitur.

Et procedit ſine dubio, quando certarum re-
rum uſusfructus eſt relictus: ſed quid ſi quota ſit
134 deſignata, puta † relictus uſusfructus tertię, uel
quartæ partis bonorum, & hoc caſu Bertran. in
conſ. 57. nume. 2. in 2. par. 1. uol. tenet plenum
deberi uſumfructum, quia ceſſat conſuetudinis
ratio conſiderata ab Aret. in conſ. 40. & deſum-
pta a §. prohibemus, in prin. in Authen. de trien.
& ſemiſ. quia ſcilicet pater, quantum in ſe eſt im
piiſſimus, & crudelis foret in filios, at ubi partem
tantum uſusfructus relinquit, ſupereſt quantum
ſufficit pro alimentis filiorum, ne cogantur men
dicare, uel fame perire, ſequitur Gabriel. d. con-
clu. 2. num. 31. Mantica d. tit. 7. num. 31. eſt ue-
rum quòd Bertran. in loco prædicto mouetur
etiam ex alia adiectione, non autem ſola ratione
prædicta, & in contrarium facit, quia eadem eſt
135 ratio partis, quoad partẽ, † quę eſt totius quoad
totum, l. quę de tota. ff. de rei uend. & aliud eſt
quod alicui relinquantur certi fundi, aliud uerò,
quod per quotam hæreditas relinquatur, ut pro
batur in l. quoties. C. de hęred. inſtit. ubi dicitur,
ꝙ inſtitutus in quota habetur pro uniuerſali
hęrede, ſi nullus alius hęres uniuerſaliter ſit ſcri-
136 ptus, licèt extet hęres † certarum rerũ, & ibi hoc
notant Salic. Alex. & Iaſ. num. 2. Imola in rep. l.
1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtituen. tene tamẽ
primam opinionem, quia argumentum de toto
137 ad partem, † non procedit, quando ſubeſt diuer-
ſa ratio, Cyn. Salic. & alij in l. cum notiſſimi, §. in
his, C. de pręſcrip. 30. uel 40. annor. Tiraq. de re
tract. conſang. §. 1. gl. 7. nu. 45. Euerar. qui alios
citat, loco 80. col. 2. uer. ne tamen erres. & quam
nis diſpoſitio facta per quotam, non dicatur rei
certæ, tamen id non efficit quominus legatum
intelligatur ſecundum ſuam proprietatem, non
ea ratione quòd certæ rei uſumfructum conti-
neat, ſed quia ceſſat ratio, quæ militat in uſufru-
ctu omnium bonorum, & ceſſante ratione, ceſ-
ſat diſpoſitio.

Dubitatur etiam, ſi procedat ſupraſcripta de
ciſio, quando relinquitur uſusfructus omnium
bonorum mobilium, & immobilium, nam hoc
caſu certum eſt non includi omnium bonorum
138 uſumfructum, quia non ueniunt iura † & actio-
nes, l. a diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iudic.
l. quam Tiberonis, §. in peculio. ff. de pecul. Bar-
tol. in l. poteſt. ff. de author. tuto. Alexan. dicto
§. in uenditione, in primo not. latè Pinell. in rub.
C. de bon. mater. par. 1. nu. 24. & num. 25. uer.
hinc infertur, Iaſon in l. ſtipulatio hoc modo con
cepta, num. uigeſimoprimo, ff. de uerb. oblig. &
139 talis dicitur inſtitutus † in re certa, ut per Tiraq.

in tracta. le mort ſaiſit. in 2.par. declarat. 4.numero 1. & probatur in l. ex pacto, la grande, ff. de hæred.inſtitu.l.ſi certarum,ff.de teſtam.mili. ideo Socin.in conſ. 210.col.2.uer.ſed in contrarium me mouet,uol. 2.dicit quod hoc caſu mu-
140 lier habebit † integrum uſumfructum, & mouetur ex multis,ſed pręcipuè,quia certarum rerum uſusfructus dicitur relictus. Contrarium tamen quod immo hoc caſu ſola debeantur alimenta, uoluit Ruin. in conſ.41.num. 9.uer.non obſtat etiam,dum dicitur,uol.3.rationem allegat,quia non eſt uerlſimile quod teſtator uoluerit in toto uſufructu uxorem propriis præferre filiis, & hęc ratio ęque militat in uſufructu bonorũ mobilium, & immobilium, ſicut in uſufructu omnium bonorum, quia a communiter accidentibus totum patrimonium, uel maior pars ſolet conſiſtere in bonis mobilibus,uel immobilibus. Mouetur etiam, quia diſpoſitio,quæ fit de ma-
141 iori † parte bonorum æquiparatur ei,quæ fit de omnibus bonis, Ang. in l.omnes. §.Lucius.ff.de his,quæ in fraud. cred.& in l.2. C. de repud. hęred.Et quamuis dicatur uniuerſale legatum,ſed certarum rerum,tamen non eſt in hoc uis,ſed in eo,an certæ res ad utendum relictę abſorbeant totam hęreditatem,uel maiorem partem.immo ſubdit quod etiam legatum uſusfructus omniũ
142 bonorum non eſt uniuerſale, † quia legatarius non tenetur ad æs alienum,nec ad ſolutionem legatorũ,ſequitur Bertran.in conſ.91.col.3.uer.ſecundum quod uidetur obſtare, uol.3. in 2.par. Gabriel.d.concluſ.2.num.32.hæc ſecunda pars optime procedit, quando conſtat quod iura, & actiones continent modicam partem patrimonij, ac ſi magna pars patrimonij conſtaret ex dictis iuribus, uti ſæpe cõtingit. procederet prima opinio, quia quæ dicuntur de omnibus bonis, procedunt etiam in parte maiore, immo etiam
143 in re particulàri, ſi ea capit † totum patrimoniũ, uel maiorem partem, ut eſt tex.in l.nomen debitoris.§.ſi filio.ff.de leg.3. ubi infert Barto.quòd fraus præſumitur ex alienatione alicuius rei particularis, in qua conſiſtat totum patrimonium, uel maior,perinde ac ſi omnia bona eſſent alienata,Bal.in l.1. in 4. quæſt.in fi. C.de inoff.donat. & hanc concluſionem confirmat multis Tiraq. in l.ſi unquam, in uer.omnia,uel partem aliquã, num.4. C. de reuoc.donat. & non refert quod a legato uſusfructus nihil excludatur, uel quid
144 modicum, quia parum & † nihil ęquiparantur, Bal.in authen. præterea, C. unde uir,& ux.concordantes citat Tiraq.in tracta.de iudic.in rebus exig.feren. in prin.uer. octauò, & nonò.ubi infert, quòd uxor dotata parua dote, ſuccedat in quarta bonorum mariti,ſicuti indotata,& quando iura & actiones minimam faciunt patrimonij partem; tunc militat eadem ratio in uſufructu rei certæ, quę in generali relicto uſusfructus omnium bonorum, atque ita contrarias conciliat ſententias Bertran. in d. conſ.91.col.3. qui ſequitur Socin.quando iura & actiones ſunt magni ualoris, ex quo tunc ceſſat ratio, quæ mouit Bulgarum. & ex hoc infertur limitatio ad id ꝙ
145 ſupradictum eſt de uſufructu certę † rei, uel certarum rerum,ut non procedat,quando certę illę res abſorbent maiorem partem patrimonij, atque ita ex fructibus reſiduæ partis filij non poſſent uiuere. Quod autem dicit Ruinus uſumfructum omnium bonorum non afficere legatum uniuerſale,eſt falſum intelligendo ſecundum ſubiectam materiam, quia ſatis dicitur uſufructuaria obligata ad ſolutionem ęris alieni, & legatorum, quando pro eorum ſolutione diminuitur uſusfructus per uenditionem bonorum, l. uſuſfructus.ff.ad leg.Falci.ubi Imola, Caſtr.& Alex.
146 dicunt quòd pro ſolutione † uenduntur bona,& ita hæredi minuitur proprietas,& legatario uſuſfructus,Picus, qui alios citat in d.§. Titia,nume. 153. & ſeq. Duran. de arte teſtan. tit. 6. caute. 42.nume.6. Didac. Variar.reſolut.lib.2.cap.2. per totum,latè multos allegans,Rol.conſ.8.nu. 1.uſque ad 20.uol.2. ubi num.20. & ſeqq.ponit quid dicatur in legatis, an ſint ab hærede ſoluenda,uel ab uſufructuario.uera igitur ratio eſt, quia militat eadem ratio, quæ in legato uſusfructus omnium bonorum.

Quartò principaliter limitatur cõcluſio principalis,ut non habeat locum,quando eſſet inſtitutus filius pro parte, & ꝓ alia parte extraneus,
147 quia uxor † in portione extranei habebit uſumfructum integrum,& quoad partem filij importabit alimenta.ita determinat Bar. in d.l.Titia teſtamento.§.Titia,num.9.uer. quęro pone,quòd teſtator. ff. de leg.2. mouetur ex l. ſi ita ſcriptũ, in prin. ff. de manum.teſtam.l.fi.fam. erciſcun. & idem uoluit Barto. in l.ſi ita ſcriptum,Imola, Cuman.& Florian. in d.§. Titia,ubi etiam Alex. ad Bar.in l.2.addit, ſequitur Picus, num.38.ubi quod opinio Bar. eſt tenenda, quia propter extraneum non debet filius perdere priuilegium, Bal.in conſ. 119. uol.3. Ang.in auth.hoc locũ, nu.2.uer.& ex hoc conclude, C.ſi mulier ſecun. nupſer. Ang. in tracta.de teſtam. in uer.item reliquit dictam eius uxorem, col.2. hanc quoque partem tenuerunt Ancharan. Rom. Corne. Socin. & Ruin. quos citat & ſequitur Anton. Gabriel.commu.opin.lib.5.tit.de uſufruc.concluſ. 3.num.5.in 4.ampliat. ubi dicit communem eſſe opinionem, hanc etiam inquit ueriorem Rol. in conſ.74.num.6. uol.2. Mantica d.tit.7.num. 17. & de communi teſtatur Iaſ.in l. contra tabulas,num.5.ff.de uulg.& pupilla. Caualca.in tracta.de uſufru.mulie.reli.num.42.uer.quintò limita.& hanc opinionem dicit communem, & tenendam Simon d.lib.4.dubit.10.num.59.& ratio eſt, quia filius non debet propter extraneum adiunctum damnum pati, argumento l.non debet alteri.ff.de reg.iur. Addo quod eadem eſt ra-
148 tio partis † quoad partem,quæ eſt totius quoad totum,l.quæ de tota.ff.de rei uendic.& ibi notãt gl.&Bar.idem probatur in l.iuriſgentiũ.§.adeo, & ibi Iaſ.ff.de pact.Euerar.loco 80.col.2.uer.ꝙ ut euidentius, ſed cum filius inſolidum hęres inſtituitur, tunc legatum uſusfructus reſtringitur ad alimenta, ergo eodem modo reſtringi debet, quando filius inſtituitur in parte tantum.

Hęc

Hęc tamen Bartoli ſententia non placuit Sa-
lic. in dicta auth. hoc locum, num. 7. verſ. quæro
iuxta pręd icta. vbi mouetur duabus potisſimum
rationibus. Prima eſt, quia cum idem vnicum ſit
relictum non debet diuerſo iure cenſeri, ut quo
ad filium alimenta videātur relicta, quo verò ad
extraneum vſusfructus, l. cum qui ædes, in prin.
ff. de vſucapio. Secūda eſt, quia vſusfructus reſpe
ctu denunciationis, & formę dicitur indiuiduus,
ergo pro parte extranei, reſtringi debet ad ali-
149 menta, ſicut pro parte filij, quia adiunctus † gau-
det priuilegio coniuncti, quando agimus de re
inſeparabili, uel indiuidua, l. præcipimus, §. codē
iure, C. de appellar. & ibi late apoſt. ad Bart. Bar-
bat. in con. 36. num. 18. vol. 2. Iaſ. late l. ſi emanci
pati, num. 3. C. de collatio. Dec. in c. accepta, nu
me. 3. de appellat. & in l. fœminæ, num. 7. ff. de re
gu. iur. Marſi. in ſingul. 180. & per rationem pri
mo loco recitatam eandem opinionem ante Sa-
lic. tenuit Pract. Pap. in form. libel. quo mil. agit
ad dot. & vſumfruc. in uet. donec uitam, num. 7.
ver. ſed quid dices, Ruin. in con. 54. col. pen. uer.
non obſtat etiam, dum in contrarium uolum. 4.
vbi dicit quod Bart. in dicto §. Titia, malè loqui-
tur, quia etſi capitulum de vſufructu diſponens
ſit indiuiduum vſusfructus, tamen qui in capitu
lo continetur eſt diuiduus. prima tamen opinio
ſicuti plures habet authores, ita uerior, & nō ob-
ſtat regula l. eum, qui ædes, quia non procedit
150 quando diuerſa † eſt ratio, ut reſpondet Picus d.
§. Titia, nume. 38. ſed reſponderi etiam poteſt ꝙ
diuerſis reſpectibus eadem res poteſt diuerſo iu-
151 re † cenſeri, ſecundum Rip. in l. fin. num. 122. C.
de reuoc. donat. vbi ponit exemplum in ſubſtitu
tione compendioſa, Simō de Pretis in dicto tra-
cta. lib. 3. interpret. 2. dubit. 1. ſolut. 9. nume. 29.
152 vbi alios citat, ſimiliter ex diuerſis cauſis, † & ra-
tionibus diuerſimode eadē res interpretatur, l.
miles, §. pro parte, ff. de leg. 2. vbi vnum, & idem
prælegatum ſuſtinetur pro parte iure hæredita-
rio, & pro parte iure prælegati, concordantes al-
legat Tiraq. de retrac. conſang. §. 1. gl. 18. nu. 23.
Simon loco prædicto, vbi alios citat aſſerentes
alias limitationes ad eam regulam, præcipuè
Roch. de Cur. & Neuiza. & pulchrè Menoc. de
recup. poſſeſſ. rem. 1. num. 36. vbi poſt Bal. dicit,
quod etſi quo ad corporalem diuiſionem id non
poſſit fieri, tamen bene poteſt fieri quo ad intel-
lectualem. ita ergo in propoſito, quo ad extra-
neum legatum retinebit ſuam proprietatē, quo
uero ad filium verba impropriabuntur. quod ve
ro dictum eſt, coniunctum in diuiduis gaudere
priuilegio coniuncti procedit, quando taliter
ſunt coniuncti quod beneficium uni conceſſum,
illi non prodeſſet, niſi alteri quoque coniuncto
153 † concederetur, Oldra. conſ. 11. Abb. in c. quàm
ſit, num. 1. vbi apoſtillæ allegant concordantes,
de Iudæis, Sfort. Oddus in tract. de reſtitut. par.
1. quæſt. 46. articulo 4. num. 12. uer. ex quib. di-
ctis. ubi dicit quod reſtitutio in integrum con-
154 ceſſa † minori, prodeſt maiori coniuncto, quan
do aliàs non prodeſſet minori. poſſet etiam dici
quod hic nō agitur de re indiuidua, ſed diuidua,
155 † ideo regula prædicta non procedit, ut latè po-
nunt Doctores, præcipuè Dec. & Cagnol. poſt
alios, in l. ſi emancipati, C. de collatio. Natta in
conſi. 1. num. 10. Reſpondeo etiam quod perſo-
156 nale priuilegium † non prodeſt coniūcto, ut per
Bald. in auth. niſi rogati, nume. 20. C. ad Trebell.
dicam in ſublimitatione. Et ſi dicatur, quare nō
ita mater conſequitur vſumfructum in portione
filio relicta ut ratione extranei intelligatur eſſe
in totum uſusfructus, ſicuti ratione filii impor-
tat alimenta: reſpondeo quod filio id concedi-
tur in priuilegium ꝙ ratione coniuncti non dēt
adimi, extraneus autem utitur iure communi, &
hoc modo per me reſoluitur dubium, quod ex-
citauit Picus, num. 38. qui tamen fallit, dum in-
quit quod Salicet. non aperit, quia imo clare
uult quod habeat ſolum alimenta in parte ex-
tranei.

Cadit tamen dubium retenta communi opi-
nione, an filius prædicto caſu teneatur integra
alimenta præſtare, uel ſolum dimidiam, ſi inſtitu
tus ſit in dimidia. & Salic. in loco prædicto uide
tur tenere quod filius integra alimenta teneatur
pręſtare. dicit enim quod ſi legatum uſusfructus
reſtringeretur ad alimenta, etiam pro portione
extranei id prodeſſet filio, qui tanto minus ſol-
ueret matri pro alimentis, atque ita pręſupponit
quod ubi portio extranei minima reſtringatur
ad alimenta, filius teneatur ſuper portione ſua
præſtare matri integra alimenta, & id uerum eſ-
ſet, ſi teneremus opinionem de qua ſupra tracta
uimus, quod ex eodem teſtamento peti poſſint
vſusfructus, & alimenta: ſed quia relicto genera-
li uſufructu omnium bonorum tenui legatū ali-
mentorum confundi, & commiſceri cum vſufru-
ctu, exiſtimo quod filius hoc caſu pręſtabit dimi
diam, & non ultra, & probo ratione. Nam lega-
tum licet diuerſimode ſecundum diuerſitatē hæ
redum interpretetur, eſt tamen unicum: & licet
eius pars fiat conuerſio in aliam rem, tamen ali-
menta ſubrogantur loco uſusfructus, ideo ſape-
re debet illius naturam, l. ſi eum. §. qui iniuria-
rum. ff. ſi quis cautio. & catenus debētur alimen
ta, quatenus fit conuerſio, uel translatio, quia li-
mitata cauſa, limitatum effectum producit, l. in
agris, ff. de acquir. rer. dom. & quando unum lo-
co alterius ſuccedit, tunc illud quod principali-
ter debetur, uidetur ſolui, quando ſubrogatum
præſtatur ſecundum Bart. in l. 1. in prin. col. 2. ff.
de actio. emp. ubi dicit quod ſoluendo intereſſe,
157 dicitur quis obſeruare ꝓmiſſa, quia iuris fictio-
ne intereſſe iudicatur idem cum principali, idē
Bart. in l. ſtipulationes non diuiduntur, ff. de uer-
bor. oblig. Cur. iun. in l. uinum, in fi. ff. ſi cer. pet.
ubi Butigel. num. 55. Dec. in conſ. 2. nume. 8. in
c. 1. num. 22. de iudic. Barbat. in con. 74. col. 12.
poſt med. uolum. 3. etſi integra alimenta debe-
rentur a filio, utique legatum quod eſt unicum
fieret duplex, nam aliud eſt uſusfructus, aliud ali-
menta. rurſus longè minus læditur proprietas
uerborum intelligendo quod filius præſtet ſolū
dimidiam quàm ſi integra ea præſtaret, & ſicuti
uxor retenta proprietate uocabuli haberet ſolū

dimidiam

dimidiam vſusfructus in bonis filij,ita habere ſo
lum debet dimidiam alimentorum, & legatum
vſusfructus non reſpicit perſonam hęredum,ſed
bona: ideo quando pro parte transſunditur in
aliam rem, ea trāsfuſio fit contemplatione rerū,
non bonorum,atque ita pro ea parte, quæ bona
erant onere vſusfructus affecta pro illa, & non vl
tra remanent affecta onere alimentorum proin-
de ſicuti portio filij cōtinebat ſolum dimidiam
totius vſusfructus,ita continere ſolum debet di-
midiam alimentorum, & ita teneo,licèt non in-
ueniam,qui hanc portionem, uel diſputauerit,
uel excitauerit.

Declaratur tamen quarta hæc limitatio, ut
non procedat quoad prælegata facta extraneo
inſtituto cum filio,quia & ſi pro parte,quam ca-
pit hæreditario iure debeatur uſusfructus vxori,
tamen pro alia parte, quam capit a filio cohære-
de, ſecundum l. miles ad ſororem. §. vltimo,ff.
158 de leg.ſecunda, extraneus contribuet † ſolū pro
alimentis,perinde ac ſi ea pars foret relicta filio,
ita declarat Caſtr. in conſilio 133. volum. pri-
mo, quia extraneus illam partem habet a filio,
& debet eam tenere eo iure,quo tenebat filius,di
uerſam tamen ſententiam probauit Picus in d.§.
Titia,nu.178.quæſt.87.ſequitur Gabriel.d.con-
cluſ.3.num.6. & Mantica dicto tit.7. nume.18.
& hanc arbitror ſine dubio veriorem,quia con-
ſuetudo intro ducta eſt fauore filiorum, ut dixi.
quando ergo bona exiuerunt filiorum manus,
ceſſat fauor, & priuilegium perſonale extingui-
tur mutatione perſonæ. c. priuilegium, de reg.
iur. in 6. ſic enim uidemus fieri in eadem mate-
ria,quando moritur filius relictis hæredibus ex-
traneis,ut dicam infra, & quādo ſuccedit fiſcus,
addit Picus quod teſtator præſumitur cogitaſſe
quod iſta bona non erant penes filium remanſu
ra,ideo ex præſumpta teſtatoris uoluntate vxor
habebit vſumfructum,facit quod ſupra diximus,
filiam quæ ſtatuto uel renūciatione excluditur,
ita demum priuari, ſi maſculus, uel non poſſit
ſuccedere,vel non uelit, uel quia repudiet: ideo
159 uidemus quod & ſi monaſteriū ſuccedat † loco
filii,& excludat ſubſtitutum,ca. in præſentia, de
probatio.§.ſed & hoc pręſēti, C.de ſanctiſſ.epiſ.
tamen hoc non habet locum in portione, quam
ingreſſus non reliquit monaſterio,ſed extraneo,
160 quia perſonale priuilegium non prodeſt † con-
iuncto,l.cum patronus,ff.de leg.2.ita Bal.in au-
th.niſi rogati,nu.20.C. ad Trebellian. Riminal.
ſen.conſ.481.Zanc.in l.hæredes mei.§.cum ita.
par.10.nu.39. Mantica de coniect.ulti. uolunt.
lib.11.tit.3.num.14. Et non obſtat quod inquit
Caſtr. extraneum ſuccedere loco filii, quia per
hoc non ſuccedit in perſonale filii priuilegium.
Præterea ut hoc aliis addatur, non eſt uerum ꝙ
extraneus ſuccedat loco filii, nam prælegatum
habet a teſtatore,licet capiat de manu filii.quan
do enim grauatur aliquis ad dandum, teſtator
161 † dare uidetur non grauatus,l.unum ex familia,
§.ſi de falcidia,& §.ſed ſi duos,ubi glo.in uer. hæ
reditario.ff.de leg.2.Caſtr.in conſi.441. uol.1.
Crau.conſ.144.nu.1.& ſeq. dixi in conſ.7.num.
27.non ergo attenditur, a quo præſtandum ſit
legatum,ſed cui ſit relictum, & a quo ſit relictū.

Tractandum hic eſſet, an principalis limita-
tio procedat, quando cum filio inſtituta eſt pia
cauſa, ut eo caſu pro parte pia cauſa uxor conſe
quitur alimenta, quæſtio contemnenda non eſt,
ſed quia ea cadit quoque in ſequenti limitatio-
ne principali,tractabit eo loci de illius ueritate.

Quinto principaliter limitatur, quando filii
inſtituti decederent, & bona deuenirent ad ex-
traneos: quia tunc licèt uiuentibus filiis mater
perceperit ſola alimenta,tamē poſt eorum mor-
tem integrum capit uſumfructum: quę conclu-
ſio,quando filio non eſt datus ſubſtitutus, caret
dubitatione,& paſſim ab omnibus recipitur, ut
dicam infra. ſed difficultas eſt, quando pater in
teſtamento dabit filio ſubſtitutum, & in hoc cō
munis eſt opinio, quod ſi ſubſtitutus eſt extra-
162 neus,uxor integra habeat † alimenta,ita Bar. in
l.ſi ita ſcriptum fuerit,ff.de manum.teſtam. quia
inſpecto iure communi uxor haberet uſumfru-
ctum etiā ſtantibus filiis conſuetudo tamen de-
rogat in filiorum fauorem,ſed quando filius de-
ceſſit fauor filii ceſſat, & remanet locus iuri com
muni,Bar.in l.Titia.§.Titia teſtamento,nu.10.ff.
de leg.2.ubi dicit hoc procedere abſolute in ſub
ſtituto uulgari,Bal.in l.& ſi contra tabulas,num.
2.ff.de vulg.& pupill.& dicit rationem, quia le-
gatum vſusfructus cenſetur tacite a ſubſtituto
repetitus,l.licet Imperator,ff. de leg.1. & ſubdit
dari eo loci caſum in quo ſubſtitutus præſtat le-
gatum plenius,quam inſtitutus,& dicit hanc ra-
tionem conſideraſſe glo.in l.filius.§.ſed ſi impu-
bes.ff. de legat. præſtan. idem uoluerunt Bal. &
Imola in d.§.Titia,& ibi Picus,nu.40.dicit com
munem,allegando Bart.Bald. Ang.Imo. Raph.
Aret. Alex. Abb.Iaſ.& alios,ut per eum, qui om
nes loquuntur in uulgari ſubſtitutione, eandem
probarunt Rom.Caſtr. Cæpolla,Anchar. Ang.
Aret.Socin.ſen.Cur.ſen. Dec.Rui.Gozadin.ſo-
cin. iun. Pariſ. & alii citati a Gabiel. commun.
opin.lib.5.tit.de vſufru.concluſ.3.nu.7.& præ-
ter eum Tiraq.Natta,& Rolan.quos citat, & ſe-
quitur Mantica in tracta. ultim.uolun.lib.9.tit.
7.nu.19.ubi poſt alios profitetur eſſe magis cō
munem,Caualca.in d.tracta.de vſufru.mulie. re
li.nu.42. & quoad vulgarem ſubſtitutionem po
nit hoc etiam Gabriel.d.concluſ.3.nu.10. Simō
d.tracta.de interpreta.ultim. uolunt.li.4. dubit.
10.nu.60.vbi alios citat, & hanc ſententiam di-
cit magis communem Dec. in conſ.476. nu.3.
ver.ſecundo reſpondetur.& ratio eſt,quia quan
docunque ceſſat filiorum fauor,ceſſat etiam con
ſuetudo, quæ in illorum fauorem fuit introdu-
cta.& quamuis ferè omnes prædicti loquantur,
quando datus fuit ſubſtitutus, tamen idem eſt
quando filius deceſſit nullo dato ſubſtituto, ut
explicitè poſt multos, quos allegat, dicit Ga-
briel.d.concluſ.2.nu.62.& concluſ.3.nu.7.Ca-
ualcan.d.nu.41. & ſequenti Mantica d. tit.7.nu.
60.& caſus eſt meo iudicio clarus,quia idem ui-
demus, quando filius cum extraneo eſt inſtitu-
tus,quia tunc fit vſusfructus conuerſio in alimen

ta.

ta.& ſi procedit in uulgari ſubſtituto, multo ma
gis locum habebit in eo,qui non eſt ſubſtitutus.
& hanc partem tenuit Anchar. moder. ſamil.q.
1. nu.2. & ita uult Alex.in conſ.42. per totum,
uolum.2.vbi fortius loquitur, quando filius de-
ceſſit viuo teſtatore, & teſtamentum ſuſtinetur
uirtute claululæ codicillaris.Ang. in conſi.109.
quidam patronus, nu.3. ver. mortuis autem fi-
liis, ubi dicit quod legatum uariatur ſecundum
tempora propter diuerſitatem perſonarum, in
quibus non cadit uniformis fauor,uel conditio,
late Tiraq. alios citans in l.ſi unquam,in uer. ſu-
ſceperit liberos,nu.163.C. de reuoc. donat. Pa-
riſ.conſ.21.num.7. vol.2.& quod dictum eſt de
filio qui deceſſit uiuo teſtatore,ſequitur Caual-
can.d.nu.21.Picus d.§.Titia,nu.40.circa finem,
vbi ponit idem eſſe, quando filius uoluit adire,
allegat Alex.uide tamen, quæ dicam infra in 4.
ſublimitat.& quando ſumus in ſubſtituto uulga
ri,non ſit diſtinctio,an legatũ ſit unũ, uel multi-
plex,& an incæperit a filio,uel a ſubſtituto,quid
quid ſit ĩ ſubſtituto pupillari, de quo dicã infra.

Hanc concluſionem amplia,etiam ſi hoſpita-
le,uel alia pia cauſa ſucceſſerit filio,quia nihilo-
163 minus†mater habebit uſumfructum, ut notabi-
liter voluit Bal. in l.& ſi contra tabulas, circa fi-
nem.ff.de vulg.& pupilla. vbi loquitur in hoſpi-
tali,ſequitur Imola ibi,colum.3.uer.& hoc tenẽ
do bene facit, & hoc dictum inquit ualde notan
dum Picus d.§.Titia,nu.40.Iaſ. in l.ſi fundũ ſub
conditione,§.ſi paterfamilias,nume.7.ff. de leg.
1.vbi tranſit cum eis, Dec.qui dirrecto conſuluit
contra hoſpitale,in conſi.476.nu.2.& nu.4. vbi
ſequitur prædictos, & illud conſilium reperitur
in 1.volum.conſiliorum Socini iun. conſi.86. &
latè contra hoſpitale ponit Socin. iun. in conſi.
85.nume.24.& ſequenti, vol.1.quia non eſt tan
tus fauor erga cauſam piam,ſicut erga filios,nec
eſt tanta teſtatoris affectio, ideo non poteſt con
ſuetudo ad cauſam piam extendi.& ſubdit quod
hæc ſententia non haber contradictorem, ideo
foret temerarium ab ea recedere, Caualcan. d.
nu.quadrageſimoſecundo, & videtur admittere
Ruin.in conſ.17. uol.2. ubi etſi in ſuo caſu con-
trarium teneat, non tamen mouetur fauore piæ
cauſæ,ſed ex aliis,ut per eum,& hanc partem te-
net Picus in d.§.Titia,nu.73. uer.decimo quar-
to quæro. ubi ſubdit quod ipſe non auderet di-
ſcedere ab hac ſententia ob deciſionem Baldi &
Imolæ,licet non procedat ſine magna difficulta
te,exiſtimat tamen quæſtionem eſſe pro amico,
hanc quoque amplectitur Gabriel.d.concluſ.3.
num. 17. fundatur hoc concluſio ſuper ratione,
quod non ſit extenſi o conſuetudinis, quia non
eſt eadem ratio, nec ſubeſt eadem teſtatoris affe-
ctio. Addo quod etſi pia cauſa multum ſit fauo-
rabilis,vt per Rom.in authen.ſimiliter.C.ad leg.
falcid.& Tiraq.in tracta. de priuileg. piæ cauſæ,
tamen non ſunt multiplicãda priuilegia, uel ſpe
cialia,Lius ſingulare, ff.de legib.& in dubio pri-
uilegiatus non utitur priuilegio, ſed iure cõmu-
ni, & non reperitur eccleſiam; uel piam cauſam
eſſe in hoc ſpecialiter priuilegiatam, ideo qui ni
titur priuilegio,tenetur probare, quia uxor ha-
ber intẽtionem fundatam ſuper iure communi,
ex prædictis tamen Doctoribus nõnulli loquun
tur, quando eccleſia, uel pia cauſa fuit ſubſtitu-
ta, alii loquuntur quando fuit inſtituta non ex-
tantibus filiis, qui caſus, & ſi diuerſi ſint quo ad
facti poſitionem, habent tamen eandem iuris
determinationem.

In contrarium tamen partem tranſiuit Corn.
in conſ.112.col.4.uer.item concurrit, uol.2.ubi
dicit ꝙ ſi filio ſucceſſit pia cauſa, relictum vſuſ-
fructus reſtringitur poſt filii mortem ad alimen
ta, perinde ac ſi filius uiueret, quia fauor piæ
164 † cauſæ comparari ſolet fauori filiorum, ſecun-
dum Caſtr.in l. & in epiſtola, C. de fideicom. &
ſicuti dicimus quod monaſterium ſuccedit loco
filij,auth.niſi rogati,C.ad Trebellia. c.in præſen
tia,de probation. ita dicendum uidetur in cauſa
165 pia,& in dubio fauendum eſt cauſæ † piæ,l.ſunt
perſonæ,C.de religio.& ſumpt.fun.Rom.in au-
then.ſimiliter,C.ad leg.Falcid.& facit,quia ſicu-
ti filius uulgariter ſubſtitutus excludit matrem a
166 ſuccedendo ex tacita pupillari incluſa† in vulga
ri,ſecundum Im.in l.precibus,C.de impub.& in
l. Lucius. ff. de vulg. ita etiam pia cauſa modo
167 prædicto ſubſtituta matrem excludit, † vt poſt
Ang.voluit Caſtr.in d.l.precibus. Corne.d.con
ſilio 112.& ſæpe uidemus,quod diſpoſitio intro
ducta ſpeciali fauore filiorum, extenditur etiam
ad cauſam piam,vt probat Barbat.in l. hac con-
ſultiſſima,§.ex imperfecto, C. de teſtam. vbi di-
cit priuilegium illius legis procedere etiã, quan
168 do quis†teſtatur ad piam cauſam, licèt introdu
ctum fuerit ad fauorem filiorum, de quo uiderẽ
poſſunt, quę ponit Tiraq. in tracta. de priuileg.
piæ cauſæ,priuileg.2.& multis ſeqq.Clar.in tra
cta.de teſtam. quęſt. 6. 7. & ſeq. in quibus locis
circa teſtamentum repetita uidentur priuilegia
omnia filiis conceſſa,imo uidetur aliquãdo ma-
iorem impendi fauorem piæ cauſæ, quàm filiis,
quando non agitur de excludendo filios a ſua le
gitima,ut declarat Anchar. in conſi.46. dũ vult
169 quod conditio,† ſi deceſſerit ſine filiis,non ſub-
intelligatur quando filii grauati ſunt reſtituere
pię cauſę,quia plus ei fauetur,quam filio,ſi non
tractatur de totali excluſione,ſequitur Felyn. in
c. Sanctæ Mariæ, colu.28. de conſtitut.& dicit
multum notandum Picus d.§.Titia, nu.74. ver.
eſt uerum quod.

Prior tamen opinio uerior eſt, quia in cauſa
pia non militat ratio,quę fuit a conſuetudine cõ
ſiderata in filio, ut bene aduertit Socin. iun. in
conſ.85.nu.23. uol.1.& dicit Picus d. num.74.
quod ubi tractatur de ſucceſſione aſcendentiũ,
170 lex magis fauet†deſcendentibus,quàm pię cau-
ſę,c.quicunque.17.quæſt.4.glo.in l.ſi quis ad de
clinandum,C.de epiſ.& cler.

Limitatur tamen hæc concluſio, ut non pro-
cedat, quando filius ingrederetur monaſteriũ,
171 uel daret ſe alij†in arrogationem,quia tunc ma-
ter non haberet integrum uſumfructum,ſed ſo-
la alimenta,ita Picus in d.§.Titia,nume.93.uer.
uigeſimo tertiò quæro,quia ex quo pater nullũ
dedit

dedit filio ſubſtitutum, uidetur legatum filio in
iũxiſſe: propterea ſicuti filius ipſe tenebatur, ita
tenetur monaſterium, argumento l. qui fundũ,
§. qui filium. ff. ad leg. Falcid. & non poteſt lega-
tum uideri iniunctum filio nel arrogatori, cum
pater de eis non potuerit cogitare, argumento
l. de his, C. de tranſactio. l. cum Aquilia. ff. eod.
tit. & cum ab initio uoluntas teſtatoris fuerit,
quod mater habeat alimenta tantum, non po-
teſt augeri legatum ex poſt facto contra uolun-
tatem teſtatoris, & Picus dicit, hoc uerum eſſe,
ſiue vſusfructus fuerit ſimpliciter relictus, ſiue
donec caſtè, & honeſtè uixerit, dummodo tamẽ
non fuerit filio datus ſubſtitutus, atque ita reſi-
det poſt multas titubationes relinquens cogitã
dum, qnia non inuenit has difficultates ab aliis
ruminatas, licet Anto. Gabriel. d. concluſ. 3. nu.
9. referat, Picum tenere contrarium, quia forte
non vidit illius uerba in fine quæſtionis. Hæc cõ
172 cluſio eſt meo iudicio uera, quia† monaſterium
ſuccedit loco filii, c. in pręſentia, de probatio. au
th. ſed hoc pręſenti. C. de ſanctiſſ. epiſc. auth. niſi
rogati, C. ad Trebell. notant Doctores in auth. ſi
qua mulier, ubi Iaſ. num... ver. ego non diſcedo
173 a communi, C. de ſacroſ. eccleſ. & filius, †qui dat
ſe in arrogationem, non acquirit proprietatem
patri aroganti, ſed uſumfructum ſolum hodie,
ut inquit Picus d. num. 93. & non dicitur filius
hoc caſu alienare, nec mutatur perſona. Et quã-
uis ſupra dixerim piam cauſam haberi pro extra
neo quo ad hoc, ne mortuo filio reſtringatur le-
gatum vſusfructus, ex doctrina Bal. & Imolæ in
l. ſi fundum, §. ſi pater familias. ff. de leg. 1. tamen
174 illud eſt uerum, quando filius† per mortem, uel
aliter priuatur bonis, & non extat: ſecus autem
quando monaſterium ingreditur, quia eo ui-
uente monaſterium repræſentat filium, quod nõ
eſt in alia pia cauſa, & propterea hæc limitatio
habebit ſolum locum in caſibus, quibus mona-
ſterium eſt loco filii, & excludit ſubſtitutum, nõ
autem in caſibus, quibus monaſterium non ex-
175 cludit† ſubſtitutum, qui caſus habent poſt alios
latè apud Tiraq. in l. ſi vnquam, in uer. ſuſcepe-
rit liberos, nu. 43. 46. & ſeq. C. de reuoc. donat.
Eman. a Coſta in c. ſi pater, par. 1. uer. ſi abſque
liberis, nu. 70. de teſtam. Vaſq. in tracta. de ſuc-
ceſ. creatio. lib. 3. §. 21. limit. 7. nu. 161. & nume.
171. Zanc. in l. hęredes mei. §. cum ita, par. 10. nu.
39. Mantica de coniect. ultim. uolunt. lib. 11. tit.
7. nume. 1. & ſeq. nam, & ſi per ingreſſum omnia
176 bona filii tranſeant in† monaſterium, auth. ſi qua
mulier, C. de ſacroſ. eccleſ. iuncta l. Deo nobis,
C. de epiſcop. & cler. tamen dum filius uiuit, bo
na videntur quodammodo eſſe apud ipſum, cũ
& ipſe ſit pars monaſterii, quod ſecus eſt quan-
do tractamus de pia cauſa, quę non habet anne-
xam filii perſonam, & hoc modo reſpondetur
ad id, quod poſſet opponi de fiſco, & de extra-
neo ſubſtituto, quod pungit Picus loco prędi-
cto, quia ibi pſona filii remanet penitus excluſa.

Limitatur ſecundo, quando legatum vſusfru
ctus non reſtringitur ad alimenta ex conſuetu-
dine Bulgari, ſed ex voluntate teſtatoris impor-
177 tata† per verba teſtamenti, quia tunc licèt dece-
dat filius, non tamen augetur legatum, ſed rema
net in ſuis terminis prioribus. ita declarat Ruin.
in conſ. 17. num. 13. ver. & ex hoc vltimo, uolum.
2. quia ſecundum eum, deciſio prædicta locum
habet, quando verba, quę ex ſui propria ſignifi-
catione importabant uſumfructum, reſtringun-
tur ad alimenta fauore filiorum per conſuetudi-
nem: ſed aliud eſt, quando uerba ex propria ſi-
gnificatione non important uſumfructum, & lo
quitur quando teſtator reliquit vxorem tutricẽ
Dominam, & madonnam, ac adminiſtratricem
liberando eam ab obligatione reddendi ratio-
nem, idem uoluit Pariſ. in conſ. 21. nu. 17. & 20.
volum. 2. ubi loquitur in eiſdem ferè terminis, &
hæc non eſt proprie limitatio, quia hic caſus
nunquam fuit incluſus in conſuetudine Bulga-
ri, ſed volui omittere, qnia & ſi non propriè ca-
dat ſub regula, rectè tamen ad propoſitum no-
ſtrum applicatur.

Tertio limitatur, ut non procedat quoad legi
timam filiorum, qnia & ſi uxor mortuis filiis cõ
ſequatur integrum uſumfructum aduerſus filii
hæredes, tamen illum non habebit in quantum
extenditur legitima filii, ſed filius habebit ſuam
178 legitimam† non ſolum in proprietate, ſed etiam
in uſufructu, ut concludit Picus in d. §. Titia, nu.
83. ver. tertio limitatur, ubi mouetur, quia filii
debent habere integram legitimam in bonis pa
tris tam ratione vſusfructus, quàm proprietatis,
ſecundum glo. in auth. nouiſſima. C. de inoff. te-
ſtam. glo. 2. ſuper uer. grauamen, in l. quoniam
in prioribus. C. eo. tit. ubi Bal. notat, eandem cõ
cluſionem probauit Roder. in d. l. quoniam in
prioribus, in tertia ampliatione, nume. 5. ubi in-
fert in propoſito, quod apud Hiſpanos filius hæ
res inſtitutus relicto uxori uſufructu uniuerſali
tenebitur uxori pro uſufructu relinquere ſolum
quintam partem, ex quo legitima capit omnia
bona, excepta quinta: & ſubdit eſſe notandum in
practica, quia ſæpe mariti relinquunt uxoribus
vſumfructum omnium bonorum, & ibi in prin-
cipio ſuſtinet eam concluſionem, quòd filio de-
betur legitima etiam cum uſufructu, & eſt tex.
expreſſus in §. prohibemus, in Auth. de trien. &
ſemiſ. qui reprehendit maritos relinquentes uxo
ri vſumfructum, filios autem inſtituentes in nu-
da proprietate: & hanc cõcluſionem, quod vxor
non habeat uſumfructum in legitima filij, ante
omnes firmauit Bar. in l. uxori meæ. ff. de uſufru.
lega. per tex. in d. §. prohibemus, & dicit ita om-
nes Doctores communiter tenere, Io. And. ad
Specul. in tit. de pigno. §. 1. circa vltim. col. Bal.
in l. quoniam, in prioribus, in prin. & dicit Bald.
in d. l. uxori quod ea hodie eſt correcta per d. §.
prohibemus. idẽ uoluit Iaſ. in auth. nouiſſima,
nume. 44. C. de inoffi. teſtam. ubi ideo reprobat
glo. primam, in d. §. prohibemus, quę cautelam
docet ad excludendum filium a legitima, ut ſcili-
cet inſtruatur hæres in omnibus bonis, & matri
vſusfructus relinquatur, quam gl. Ang. ibi dicit
ſingularem, & eius cautelam ſequitur Cæpol.
caute. 21. eam quoque cautelam reprobat Picus
d. nu.

d.nu.83.& prędictam cõcluſionem, quod filius
detrahat legitimam, tenuit Pariſ.in conſ.96.nu.
30.volum.2.eam quoque ſequuntur Alex.Cor
ne.Dec.Ruin.Boer.& alii citati a Caualca.in tra
cta.de vſuſru.mulie.reli.nu.95.uer.& etiam po-
terit retinere, folio 270. Mantica d.lib. 9. tit.7.
nu. 21. rationem dicunt omnes eſſe, quia filius
grauari non poteſt in legitima, ideo relictum
vſusfructus non extenditur ad legitimam, ſicuti
non extenditur ad feudum, emphiteoſim, fidei-
commiſſum, & alia bona, quæ non ſunt in libera
diſpoſitione teſtatoris, ut paſſim ponunt Do-
ctores in locis ordinariis.præcipue Caualcan.lo
co prędicto.

Hanc tamen declarationem reſtringit Ang.
in d.§.prohibemus, ut nõ procedat, quando pro
179 prietas † relicta filio excedit ualorem legitimæ;
tunc enim grauamen uſusfructus iniunctum om
nibus bonis ſuſtinetur, licet aliud ſit quando nul
la illa proprietas minus valeret, quam importet
legitima, ſequitur Cæpol. d. caute.21.& Iaſ. in
d.auth.nouisſima, nume.44.videtur ſequi, idem
videtur velle Picus d.§.Titia, nume. 83. uer. ſed
reperio. vbi tamen non bene ſe explicat, Opizo.
l.filiusfamilias.§.diui, nu.46.de leg.1.Crot.con-
ſilio 67. nume.24. hanc partem ego confirmo,
180 quia filius poteſt in re propria † grauari, quãdo
ei ſupra legitimam relinquitur, l. filiusſamilias,
§.apud Marcellum.ff. de leg.1. l. Imperator.§. ſi
centum.ff.de leg.2.Fabian.in authẽ.nouisſima.
nu.169.C.de inoff.teſtam.& dicam latius paulo
infra, Roder.tamen in d.ampliat.3. nume.2.&
ſequenti, uult contrarium, ubi dicit Ang.loquu-
tum inconſideratè, male & ex ſua opinione, per
tex.in l.ſcimus.§.cum autem.C.de inoff.teſtam.
vbi filius, cui plus relictum fuit, quam importet
legitima, poteſt detrahere legitimam ſine onere
expectando in reliquis conditionem, adducit ẽt
multa alia, & poſt Iaſ.in d.auth.nouisſima, num.
quadrageſimoquinto, dicit idem eſſe, quãdo pa-
ter relinqueret filio vſumfructum, & docet quo-
modo fieri debeat æſtimatio nudę proprietatis,
& vſusfructus, de qua etiam non nihil tractat Pi-
cus loco prædicto.

Ego teneo quod ſi filio relinquitur plus quã
importet legitima, teneatur filius repudiare il-
181 lud plus, uel acceptare † cum onere iniuncto,
Cin.Bald. & Salic.in l.inſtituta, C. de impuber.
Cin.& Bal.d.l.vnica, C.quando non peten.par.
cum uerò filius acceptat hęreditatem, tenetur
onus iniunctum agnoſcere, & acquieſcere, quia
182 hæres tenetur ſeruare † voluntatem teſtatoris, l.
cum a matre, C.de rei vendic.etiam quando adi-
uiſſet cum beneficio inuentarii, quia & ſi inuen-
tarium præſeruat iura illęſa, tamen hæres non
gaudet illius beneficio, quatenus ſuppetunt iu-
183 res † hęreditatis, ut per Doctores in l.fi.§.in com
putatione, C. de iure delib. Roma.in conſi.18.
num.4.cum infinitis congeſtis a Pinel.in l.1.par.
3.nu.81.ver.ampliatur ſeptimò, C.de bon. ma-
ter.& non obſtat quod grauamen reijciatur de
legitima, quia reſpondeo hoc eſſe verum, quan-
do repudiando cętera bona ſibi relicta, vult ſo-
lam legitimam conſequi, & ita, quando filius re-
pudiat relictum, ſecus quando filius acceptat re-
lictum, quia tunc tenetur ſeruare voluntatem
defuncti, & pro hoc facit, quia filius adeundo
184 ſimpliciter hęreditatem, videtur ſe † obligare ad
omnia onera hęreditaria, ex quo dicitur quaſi
contrahere, §.hæres, Inſtit.de oblig.quę ex quaſi
cõtr.l.ex maleficiis.§.hæres.ff.de actio. & oblig.
atque ita onus uidetur magis iniunctum ab ip-
ſo filio, quam a teſtatore, & pro hoc facit quod
voluit Cuman. in l. filiusſamilias, §. diui, ff. de
leg.1. vbi dicit quod ſi teſtator filium inſtituen-
do in plus quã importet legitima, imponat gra-
uamen, & pęnam in caſum inobſeruantię, tunc
185 licèt † quoad legitimam non ualeat grauamen,
tamen ſi filius contraueniat, erit locus pęnæ, &
ſubdit ita fuiſſe iudicatum. quod enim dicitur
non poſſe imponi legitimæ grauamen, locum
habet ab initio non accedente conſenſu hęredis,
vel eo non acceptante id quod eſt ſupra legiti-
mam, atque ita alio non apparente, quia cum
186 de † vno diſputamus cætera præſupponuntur ha
bilia.§.in extraneis.Inſtit.de hæred.qualit.& dif
feren. & ſubintelligitur ſemper clauſula, rebus
187 † ſic ſtantibus, l.quod ſeruus.ff. de cond.ob cau.
l.q.§. inter locatorẽ.ff.loca. Ro.ĩ l.1.q.12.ĩ fi.C.
qñ nõ petẽ.par.Tiraq.late ĩ ꝓſat.l.ſi unq̃.nu.130.
C.de reuoc.donat.cum ſimilibus, & prædictam
Cum. deciſionẽ tenet etiam Caſtr. in conſ.77.
col.2.ver.& poſito quod non reddat, volum.1.
Opizon.in §.diui, nu.44.Soci.Ruin. Socin. iun.
& Cæphal.quos citaui in conſi.215. num.16.&
ſeq. vbi probaui ſuſtineri pœnam contra filium
etiam alienantem intra legitimam, quia pater,
qui non tenebatur aliquid relinquere vltra legi-
timam relinquendo poteſt quamcunque legem
relicto adſcribere, cui tenetur filius ad implemẽ
tum ſi vult commodum percipere ex teſtatoris
diſpoſitione, vide Ludou. Molin. de primogen.
Hiſpan.lib.2.cap.15.nu.12.& quamuis ea deci-
ſio non recipiatur ab aliquibus, tamen tranſit ſi-
ne dubio quando teſtator declarat velle ſe quod
onus includat etiam legitimam vt ibi dixi. con-
cludo igitur quod ſi plus eſt filio relictum, quã
ſit legitima tenebitur filius pati quod mater cõ-
ſequatur etiam vſumfructum in legitima, ſi ta-
men apparet quod teſtator voluerit vſumfructũ
extendi etiam ad legitimam: ſecus autem dice-
rem quando non eſſet facta mentio de ipſa legi-
188 tima, quia in dubio † non videtur teſtator voluiſ
ſe eam includere, Aret.in conſi.19.nu.2.dub.Iaſ.
in d.§.diui.in prima lect.num.12.cum aliis, quos
citaui in d. conſi.215.nu.1. ſicuti etiam non ve-
niunt bona, de quibus teſtator non poteſt diſpo
nere, ex quo voluntas teſtatoris præſumitur eſſe
conformis legali diſpoſitioni.

Quarto ſublimitatur, quando datus eſſet pu-
pillaris ſubſtitutus; tunc enim licèt filius moria-
189 tur tamen vxor habebit ſolum alimenta, † ſi ſit re
licta vſufructuaria omnium bonorum, Bar.in d.
l.Titia, §.fi.num.11.ver.ego dixi, ff.de leg.2. vbi
ſubdit ſe ita conſuluiſſe, & ſuo conſilio plures
ſubſcripſiſſe, quia legatum viuente filio recepit

certum

eandem poſſe diuerſo iure cenſeri diuerſis reſpe
ctibus,ut poteſt uideri in quarta principali limi
tatione, ubi ad id ſundamentum multæ aliæ da-
tæ fuerunt limitationes, & reſponſiones. Non
etiam obſtat quod legatum uſusfructus non cē
ſeatur repetitum a pupillari ſubſtituto, quia ea
commutatio de alimentis in uſumfructum non
fit uigore alicuius repetitionis, ſed quia ceſſat
conſuetudo,& conſuetudinis ratio propter quā
legatum uſusfructus reſtringitur ad alimenta,&
quia mutatione perſonæ mutatur priuilegium
conceſſum perſonæ. minus mouet, quod hæres
non teneatur in plus, quàm defunctus,quia hoc
eſt uerum, quando a principio debitum fuit ta-
xatiuè reſtrictum, atque cum ea reſtrictione, &
taxatione in eſſe productum, & contractum. at
in caſu noſtro filius inſpecta uerborum proprie
tate tenebatur ad uſumfructum integrum,ſed ex
conſuetudine Bulgari ob ſingularem fauorē er-
ga filios reſtrictum ad alimenta,non ergo mirū,
ſi mortuo filio hæres eius præſtat legatum, ꝓut
importat uerborum proprietas: filius enim iure
communi attento tenebatur ad uſumfructū, ſed
ob priuilegium præſtabat ſola alimenta: finito
autem priuilegio inſurgit ius commune. Et eo-
dem modo reſpondetur ad id, quod qualitas o-
bligationis non debeat uariari ex perſona hære
dum, quia intelligitur in obligatione, quę pro-
ueniebat a iure communi:ea enim non uariatur,
ſed ea quę fuit in priuilegium perſonæ conceſſa
uariatur ſemper extincta perſona. hęc autem re-
ductio alimentorum tanto facilius concedi de-
bet,quanto eſt fauorabilior,quandoquidem fa-
193 uorabilis eſt ea † interpretatio,per quam reduci
mur ad ius primæuum,glo. ſingularis in c.ſtatu-
tum,in uer.numerandum, de præben.in 6.Butr.
in c.olim tibi,de uerb.ſignifi. Alex.in l. ſi conſtā
te,ff.ſolu.matr.Iaſ.in l.ſi unus. §.pactus ne pete-
ret,ff.de pact. & in auth. quas actiones, C.de ſa-
194 croſ.eccleſ.res † enim redit de facili ad naturam
ſuam,d.l.ſi unus. §.pactus.c.ab exordio,diſt.25.
ſed primordio inſpecto iſtud legatum importa
bat uſumfructum, ergo poſtquam eſt reſtrictum
ad alimenta fauorabilis erit reductio, ſi amplie-
tur ad uſumfructum,ut dixi,& non mouet quod
ſit unicum, ergo eodem modo intelligendum,
quia dixi iam quod uariatur in qualitate, & ſub
ſtantia, prout ceſſat ratio conſuetudinis. Et hæc
pars meo iudicio uerior eſt, & diſputando ſu-
ſtineri poteſt, ſed opinio Bartoli in contrarium
allegati eſt communis, & id negari non pōt.
Quod ſi ea communis teneatur declarabitur opi
nio,quam ſupra poſui in prin.principalis huius
limitationis, quę habet quod mortuo filio reli-
cto extraneo hęrede uxor conſequatur uſumfru
ctum,ut procedat quādo legatum eſt annuum,
ut quia relictum ſit ſub temporum dinumeratio
ne,uidelicet.donec,dum,quoad,quamdiu uel ali
ter ſub ſimili forma. Secus,quando legatum eſ-
195 ſet † unicum,& ſimplex per ſupradicta,& ita ad-
uertit Picus in d.§. Titia,nu.44. in fi.uer.ex quo
infert, & nu.47.uer.ex quibus oībus poteſt, ubi
in fine ſubdit hoc eſſe notādum, & quotidianū,
& eſſe ſuam nouam inuentionem, quæ licet non
probetur authoritate, probatur tñ fundamento
ineuitabili. eſt verum quod idem Picus, nu. 94.
in q.23.tenet contrarium, & uult quod ēt quan
do uſusfructus eſt relictus donec &c. reſtringa-
tur ad alimenta per iura allegata ab eo, quæ tñ
opinio mihi non placet,ut paulo ſupra deduxi.

Sextò concluſio noſtra principaliter limitaſ,
ut non procedat qñ bona per delictum filij in fi-
ſcum deuenirent. eo.n.caſu mater in bonis ſic,ut
ſupra confiſcatis habebit integrum vſumfructū,
196 quia & ſi fiſcus ſuccedat † loco hæredis, ſecundū
gl.in l.inter eos,ubi Bar.in fi.ff.de fideiuſ.Bal.in
l.3.C.ad leg.Falc.in l.pe. §.1.C.ad Trebel.tñ ha-
197 betur loco extranei hęredis, † non aūt loco filij,
ut inquit Bal.in l.1.col.1.C.de bon.lib.& ꝙ ſit lo
co extranei hęredis, ponit gl.in l.nō intelligiſ.§.
cum ex cauſa.ubi Bar.ff.de iure fiſci, in l.ſi mari-
to,in prin.ff.ſol. mat. Ro.in cōſ.73.circa primū,
Rui.in conſ.24.nu. 12.uol.5. Crau.in cōſ. 263.
198 nu.7.Rui.qni ita in ꝓpoſito † determinat in cōſ.
26.nu.3.& ſeq.vol.5.ubi dicit ꝙ ſi uſusfructus re
linquatur uxori donec uixerit,uel per ſimilia ver
ba importantia multiplicitatē legatorū, licet ui
uente filio conſequatur ſolum alimenta, tñ filio
defuncto habebit uſumfructum integrum, & di
ſtinguendo modo prædicto uidetur innuere,
quod ſola conſequatur alimenta caſu quo ſit re
lictus fructus ſimpliciter per unicum legatum.
mouetur ex prædicta Bartoli deciſione,& ex eo
quod non tranſeunt in fiſcum iura, quę non poſ
ſunt tranſire in extraneum, ſed ante eum idem
uoluit Curt.ſen.in conſ. 14.nobilis teſtator,per
totum,ubi pluribus confirmat, & diſtinguit mo
do prædicto,ſubdens quod legatum dicitur an-
199 nuum, † quando relinquitur ad uitam uel quo
ad uixerit,uel quamdiu nubet, uel toto tempore
uitæ ſuę,uel ea permanēte in uiduitate,uel ſingu
lis annis, uel ad decennium, Picus in d. §. Titia,
num. 47.uer. ex quibus omnibus.ubi trāſit cum
prædicta diſtinctione, licet aliud dicat in quæſt.
23.num.94.Anton.Gabrie.d.lib.5.in tit.de uſu
fruct.concluſ.3.num. 8.ubi tamen loquitur ſim
pliciter,& indiſtinctè, ſed intelligi debet ſecun-
dum prædictam diſtinctionem, quando uſusfru
ctus fuit relictus ſub dinumeratione annorum,
Rol.in conſ.74.nu.11.uol.2.ubi indiſtinctè ſequi
tur Ruinū ī loco prædicto, prout ēt facit Caual.
de uſufru.mulie,reli.nu.40. Simon de Pret.d.li,
4.dubitatio,num.60.in prin.& nu.62.in fi.& rō
eſt,quia per confiſcationem fiſcus ſuccedit in ius
filij delinquentis, & acquirit iura omnia actiua,
200 & paſſiua, † quę filio cōpetebant,l.2. C. ad leg.
Iul. de ui publ.l. ſi ademptis. C. de ſent. paſſ.l.ſi
ut ꝓponis,C.de bon.dam.Caſt.in cōſ.441.nu.1.
uol.5.Aret.in l.ſi quis mihi bona.§.ſeruus muni
cipum.ff.de acq.hęred.Boſsius in tit. de pub.bo,
nu.13.Soc.iun.in conſ.34.col.2.uol.3.Peregri.
moder.in trac.de iure fiſci,li.5. nu.53.& ſeq.ubi
latè.filius aūt, qñ legatum erat unicū, tenebatur
ſolum ad alimenta, ergo & fiſcus.at qñ legatum
eſt multiplex,& annuum, tunc incipit deberi ſin
gulo anno,& ideo a fiſco debetur uſusfructus nō

alimenta,& primo caſu retinet originalem natu
ram,quam habebat, quando incipit deberi.

Sed ut dixi, mihi nullo modo placer diſtin-
ctio pdicta, quia cõſuetudo ſpeciali filiorũ ſauo
re introducta non debet prodeſſe fiſco, ſicuti
non etiam prodeſt extraneo,vt tetigi ſupra,& in
fiſcum licet tranſeant omnia iura condemnati
confiſcatione mediante, tamen non tranſeunt
201 iura perſonalia, † prout eſt ius alimenta recipiẽ
di,ſecundum Alber. in tracta. ſtatuto. in 3.par.
q. t 1.Salic.in d.l. ſi ademptis,Nellus in 1. par.2.
tempor.q.36. & 48. Caualc.in tracta.prædicto,
nu.238.& dixi latè inter alimẽtorum priuilegia,
202 ſicuti perſonale ius†non tranſit ad hæredem.l.1.
vbi Doctores.ff.de mand.princi.Dec.in l.in om
nibus caſibus id obſeruatur.ff.de reg.iur.ita non
203 tranſit † in fiſcum,glo.in l.1.C.de bon.liber.ubi
Caſtr.declarat,& per eam inquit Alciat.in conſ.
67.lib.9.quod ius libetorum ex quo eſt perſona
le,non ttanſit in fiſcum,Boſſius in tit.de publica.
bonor.num. 37.Peregrin. in d. tracta. de priui-
leg.fiſci,lib.5.num.97.vbi infert ad conditiones
adiectas legitimè, quas ſi filius non impugnauit
non etiam impugnabit fiſcus, & ad ius abſtinen
di quod & ſi filio conceſſum ſit, non tamen com
petit fiſco,& ad alia,quæ apud eum videri pote-
runt,& quamuis ſit vnicum & originem habue-
rit ab alimentis in perſona filij, non tamen im-
peditur, quominus vertatur in alimenta,& reaſ-
ſumat naturam ſuam, quando filij fauor ceſſat.
Immo ſi ea conuerſio fieret ſolum quando lega
tum eſt multiplex,& annuum,nihil eſſer ſpecia-
litatis erga filium, & abſurdum eſſer quod perſo
nale priuilegium non extinguatur cum perſo-
na, & diceretur non eſſe perſonale per iuta præ-
dicta,& declaraui ſupra, quod eadem res, & idẽ
legatum diuerſo iure poteſt cenſeri diuerſis te-
ſpectibus, & diuerſo tempore,& propter diuerſi
tatem tationis.

Septimò principaliter noſtra concluſio limi-
204 tatur,vt non procedar,quando † uxori uſusfru-
ctus foret relictus cum filio, quia tunc non re-
ſtringitut ad alimenta, ſed uxor plenum conſe-
quitur vſumfructum dimidię partis bonorum,
Ita Dec.in conſ.454.num.3. & 4. vbi dicit, lega
tum dici coniunctim factum, quia paria ſunt di-
cere,lego Titio cũ Meuio,uel lego Titio, & Me-
205 uio,& utroque caſu † æqualis eſt diuiſio, l.Titia
textori.§.nihil differt. ff.de leg. 1.l. ſi quis Titio,
in fi.ff.de vſufru. accreſcen. l. illi cũ Titio. ff.de
vſufru. arceſcen.notatur in l.fin. C.de impub.&
alijs ſubſtit. eandem concluſionem ſequitur Nat
ta in conſ.297.num.1. vbi ſubdit quod ſi filij eſ-
ſent plures, habebunt ſolum dimidiam, & uxor
aliam dimidiam,quia plures coniuncti copulati
uè habentut loco vnius, idem probauit Caualc.
in d.tracta.de uſufru.num.54.ſed ante eos idem
uoluit Caſtr. conſ.218.volum.1.& Picus d.§.Ti
tia, nume.31. & ſeq. aduertendum tamen, quia
Dec. loco prædicto non mouetur ob coniun-
ctionem filij cum uxore in legato vſusfructus,
ſed quia voluntas teſtatotis erat ex alijs clara:
reliquit enim uſumfructum integrum, quando

filia nollet habitare cum uxore, & habitando re
liquit vxoti vſumfructum cum filia, quæ diuer-
ſitas conditionis, & diſpoſitionis demonſtrat te
ſtatorem ſenſiſſe de vero vſufructu de alimentis.
Natta verò loquitur, quando inſtituti ſunt ex-
tranei non filij,quo caſu diximus ſupra legatum
non reſtringi ad alimenta,& licèt uterque præ-
dictorum Doctorum utatur ea ratione, quod le
gatum videatur coniunctim factum, & cuique
pro dimidia, ex boc tamen non infertur, quod
pro portione uxoris non reſtringatur ad alimen
ta,ſicuti quando inſtituitur extraneus cum filio.
pro ſuſtinenda tamen diuiſione dici poſſet ratio
nem eſſe, quia cum idem ſit legatum duobus fa-
ctum,debet eandem naturam ſapere in utroque,
ne eadem res diuerſo iure cenſeatur, l. eum qui
206 ædes. ff.de vſucapio.& illa copula ſeu† coniun-
ctio cum,copulat ęqualiter,l.reos.§.cum in tabu
lis.ff.de duob.reis,l.3.§. ſi quis ita.ff.de eo quod
certo loco,d.l.ſi qs Titio.ff.de vſuf.accreſ. Dec.
in conſ.236. nu.3.Ripa in c.ex parte,nu.42. de
reſcrip.Natta in conſ. 582.nu.19.deci. Pedem.
207 81.nu.1.immo ęque principaliter,†ut probatur
ſecundum gl.in c.querelam, vbi Abb.de ſimon.
Felin. in c. quanto,il primo, de iudic. pręcipuè
quando duo copulantur per dictionem cum:
nam & ſi feudo conceſſo pro maſculis & fœmi-
nis non cenſeantur ſœminæ uocatæ eodem tem
208 pore cum maſculis, ſed ordine ſucceſſiuo,† ma-
ſculis ſcilicer deficientibus,ſecundum Bald.in l.
quoties, num. 5.C.de ſuis, & legit.communem
dicit Pariſ.conſ.12.num.33.uol.1.Clar.de feud.
quęſt. 73.uer. item quæro, Cęphal.in conſ.152.
nu. 69. tamen aliud eſt quando conceſſio fit pro
maſculis cum fœminis,quia tunc eodem tempo
209 re fœminę † ſuccedunt cum maſculis, ut uoluit
Bal.loco prædicto, & ita tenent omnes,ut inquit
Iaſ.in l.Gallus.§. quidam rectè,nu.37.ff.de libe,
& poſthum.Pariſ. dicto conſilio duodecimo,nu
mero decimo ſeptimo, Crot.conſilio uigeſimo-
ſeptimo,numero tertio, Clar.in loco pręallega-
to,Rolan.in conſilio octuageſimoquarto,nume
ro decimo,uolumine quarto, Cremen.ſing.70.
Paris de Put. de feud. reinteg. capitulo centeſi-
mono no,cum multis ſimilibus. magis enim eni
xè coniungit copula cum,quam copula &,ut ex
ea diuiſione poteſt dignoſci, & natura copulæ
210 † eſt coniungere uniformiter,l.Seiæ.§.Caio,ubi
Bar.notat. ff. de fun. inſtruc. & ſic in uno copu-
211 latorum habetur pro repetita qualitas, † quæ
reperitur in altero ſiue præcedenti, ſiue ſubſe-
quenti, ut inquit glo. in l. ſi ſic. ff. ſi ſeru. amitt.
& illam glo. commendat Iaſ. in l. fin. C. de ſuc-
ceſſo.edic. & per eam inquit Bart.quod ſi teſta-
tor relinquat alicui partem fructuũm certi fun-
212 di,& uiginti, quod ſicuti pars † fructuum debe-
tur,quando colliguntur, & non ante,l.Firmio.§.
pater.ff.quando dies lega.ced.ita eo tempore,&
non ante debebuntur uiginti, Felin. latè in c. ex
parte,in 5.fallent.de reſcri.ubi Ripa alios citat,
nu.46.Iaſ.ĩ l.qui hoc anno,col. fi.ff.de uerb.obl.
Euerar.loco 50,& natura copulę,col.2.uer.ſecũ
do iſtud argũ,Soc.iun. in cõſ. 160.col.2.uol.2.

in

In filio autem certum eſt,ꝙ legatum uſusfructus
non reſtringitur ad alimẽta, ergo nec in vxore
cui copulatiuè cum filio ſuit relictum,

Et ego credo hanc deciſionem eſſe veram,
quia hoc caſu ceſſant oẽs rõnes, quibus inducta
eſt conſuetudo Bulgari,l. fauor filiorum,& con
iectura affectionis teſtatoris erga eos, per quas
rationes diximus conſuetudinem extendi ad ca
ſus non expreſſos,& reſtringi ad expreſſos:nam
cũ hoc caſu vxor habeat ſolã vſusfructus dimi-
diam,non ſubeſt timor quod filij fame pereant,
vel cogantur mendicare,nec põt pater argui im
pietatis,cum filius habeat dimidiã vſusfructus,
& iam dixi in 3.principali limitatione præſen-
tis concluſionis, ver. & procedit ſine dubio, ꝙ
ubi uel certarum rerum, vel quota bonorũ vſuſ
fructus relinquitur, tunc legatum non reſtrin-
gitur ad alimenta. erit ergo vera præſens limi
tatio, ſed non per rationes adductas a Docto
ribus, verum per alias.

Ampliatur hæc limitatio,ut non ſolum uxor
hoc caſu habeat dimidiã integram vſusfructus,
ſed ẽt totũ cõſequatur vſumfructũ, per tex. in l.
planè. §.ſi duob.ff. de leg. 1. vbi dicitur quod ſi
213 teſtator aliquid relinquit hæredi,& † tertio,to-
tum illud tertio accreſcit: & ratio eſt, quia hære
di a ſeipſo nihil legari poteſt, l. legatum. §. 1.ff.
de leg. 1. nec hæres poteſt portionem ſibi lega-
tam conſequi iure hæreditario, quia teſtator le-
gãdo illam rem exemit de corpore hæreditatis.
Cum vero illam hæres non conſequatur, rema-
nebit collegatario per ius accreſcendi, uel nõ de
creſcẽdi. nam hoc caſu uxor cum hærede dicun
214 tur coniuncti † verbis.l.Titia textores, §. fin. ff.
de leg. 1.l.ſi quis Titio,in fi.ff.de uſufr.accreſcẽ.
imo dicũtur ẽt cõiuncti re, quia etſi uſusfructus
ſit duob.relictus,tamẽ cuilibet dicitur in ſolidũ
215 † relictus,ut per gl. & Bal.in l. 1.ff. de uſufru.ac-
creſ.gl.& Bal.in l.ſi duobus.§. fi.ff.de leg.1.cum
multis ſimilibus, & hoc caſu nõ poteſt hæres vti
retentione, quia legato vſufructu dominiũ tran
ſit recta via in legatariũ,gl.& Doctores in l. cor-
ruptionem,C.de vſufr.ideo hæres non magis ha
bet ius retentionis, quam ſi alia res eſſet legata,
ita declarat Imola in l. huiuſmodi. §. ſi Titio, &
Mæuio,vbi eũ ſequitur Iaſ. nu. 16.ff.de leg. 1. &
216 in terminis † Iaſ. ibi decidit caſum noſtrũ, ꝙ le-
gatarius conſequitur totum vſumfructũ,& poſt
eum idem voluit Ruin.qui tñ de Iaſ.mentionem
non facit,in conſ.39.nu.7.& 8.uol.2.Zanc.in §.
cum ita,par.5.num.5.ff. ad Trebell. idem tenuit
Alex.in d.l.ſi Titio,num.3.

Sed in contrarium uidetur tex.in l. ſi quis Ti-
tio.ff.de uſufruc.accreſ.ubi ſi teſtator legat Titio
& hæredibus ſuis vſumfructum, hęres habet ſuã
dimidiam, & concurrit cum legatario, & dicit
Bar.in d.l.huiuſmodi.§. Titio,col.2.ver.ex hoc
apparet,quod hoc ideo eſt,quia apud hæredem
remanet ius dominij, atque ita ius vſusfructus
cauſalis,& ideo poteſt retentione ſibi conſulere,
& eum ſequitur ibi Ang. & Florian. & in hanc
partem videtur inclinare Caualcan. de uſufruct.
mulier.relic.num.54. circa fi. Caſtr.& Picus ſu-
pra allegati in princ.limitationis.

In hac autem quæſtione nõnulla ſunt,ad quæ
neceſſe eſt animaduertere.Primo,quod reſpectu
retentionis non videtur conſtituenda eſſe diffe-
rentia inter uſumfructum,& aliam rem legatam:
quandoquidem licet utroque caſu dominium
tranſeat recta uia in legatarium, tamen ſemper
legatum capi debet de manu hæredis,& punitur
legatarius, qui apprehendit propria authorita-
te,l.non dubium. C.de legat. quapropter ſi hæ-
res habet, & poſſidet, non minus retinebit rem
quamlibet,quam vſumfructum;cum retentionis
ius non ſolum reſideat in dominio rei quam ex
detentatione. hinc uidemus quod res in ſolutũ
217 data,† ſed nulliter,retineri poteſt dum perſolui-
tur ſibi debitum,vt eſt tex. in l. ſi non ſortem. §.
ſi centum,vbi Bar.& alij notant.ff.de condict.in-
debi.in l.eleganter.§.qui reprobos.ff. de pigno.
actio.l.ſi cum aurum.ff. de ſolutio. Salic.in l.fin.
C.cõmoda.quæ ratio retẽtiõnis qua utitur Bar.
non mihi placet, cum idem ius competat hære-
di in quacunque alia re legata, & tamen in alia
re uult Bar. quod hæres non faciat partem per
concurſum.

Secundò eſt aduertendum,quod non uidetur
mihi uera illa concluſio, quod teſtator legando
exemerit eam rem de corpore hęreditatis, nam
illud poſſet procedere quando haberet effectũ,
at ſi non ſortitur effectum, ut quia legatarius re-
pudiet, uel efficiatur caducum, vel alia ex cauſa
non acquiratur legatario,tunc certum eſt quod
218 hæredi acquiritur iure † hæreditario, vt proba-
tur in l.unica.C.de caduc.tollen.Item quoad ef-
fectum retentionis uerum eſt quod legata ui-
dentur exempta de corpore hæreditatis, at non
quoad hoc ne legata dicantur ẽt de corpore hæ
reditatis,& in ea includantur,quinimo vbi hęres
quis conſtituitur in omnibus alijs bonis, & ita
quando legata uidentur expreſſe excluſa,adhuc
219 † res legatæ continentur ſub ea inſtitutione,ſecũ
dum Bar.in l.certarum,in prin ff. de teſta.milit.
Bal.Ang. & Imola in l.ſi ita quis hæres inſtitua-
tur excepto fundo.ff.de hęred.inſt.Caſt.& Alex.
in l.nam quod.§.non omnis. ff.ad Trebell.decla
rat Rui.in conſ.130.nu.11.vol.3.alios plures citat
addit.Zanc.in d.l.hæredes mei,§.cũ ita,in 5.par.
nu.19.uer.tertiam prorſus. & licet aliqui per eũ
citati teneant contrarium, quibus addi poteſt
Corne.in conſ.5.col. 3. uer.idem etiam demon-
ſtratur, uol. 1. tamen hęc pars videtur verior;nã
ad quid introductum eſſet quod legatum ſit de
manu hæredis capiendum & ſi dicatur ideo fa-
ctum, quia hæres poſſidet:reſpondeo,quare in-
troductum eſt,ꝙ hæres vendicet omnia bona di-
ctæ hæreditatis, vel in eorum poſſeſſionẽ mitta-
tur, etiam ſi alij ſint legata.concludo igitur eam
rationem, quod legata ſint exempta de corpo-
re hęreditatis, & ita hæredem aſpirare non poſ-
ſe ad uſumfructum ſibi cum Titio legatum,eſ-
ſe falſam,& conſequenter aliter eſſe reſponden-
dum,quare hæres nõ capiat vti hęres: & augetur
difficultas, nam hęres vr̃ duplici fungi perſona,
hæredis ſcilicet,& legatarij,proinde ſi tamquam

legatarius non capit, ex quo a ſe ipſo legari ſibi
non potuit, ſaltem debet capere ut hæres, perin-
220 de, ac ſi eſſet uulgariter ſubſtitutus: nam† ſubſti-
tutus vulgaris excludit ius accreſcendi, l. 2. §. ſi
duo, ff. de bon. poſſ. ſecund. tab. l. vnica §. in pri-
mo, & §. pro ſecundo, C. de caduc. tollen. Bar. in
l. re coniuncti. num. 3. & ibi Iaſ. num. 154. Ripa,
nu. 114. & ſeq. ff. de leg. 3. Ruin. in conſi. 28. nu.
5. vol. 2. Gozad. in cõſ. 21. nu. 15. Natta in conſ.
306. Cæphal. 16. num. 48. Gomeſ. de teſtam. ca.
10. nu. 39. Manti. de coniect. ultim. uolunt.
lib. 4. tit. 10. nu. 17. vera autem ratio eſt, quia &
ſi extet hæres ad quem legatum inutiliter relictũ
poſſet peruenire, tamen coniunctus illum exclu
dit, ut eſt tex. expreſſus in d. l. vnica, §. pro ſecun-
do uerò. C. de caduc. tollen. ubi dicitur quod le-
gata caduca remanent apud hæredem, niſi extet
ſubſtitutus, uel coniunctus, qui antecedat. In ca-
ſu autem noſtro extat collegatarius coniunctus,
atque ita non ideo hæres excluditur, quia legata
ſint exempta de corpore hæreditatis, ſed quia
coniunctus præfertur hæredi.

Tertio eſt aduertendum, quod prædicti om-
nes Doctores, & iura, quæ allegant, loquuntur
in hęrede extraneo, non autem in filio, & ideo ſi
vera eſſet opinio quod vxor conſequatur totum
uſumfructum, poſſet dubitari de ueritate prin-
cipalis limitationis, quam diximus ſola ratione
ſustineri, quod ſcilicet ſtante relicto ſolius me-
dietatis, ceſſet ratio conſuetudinis: at ſi integrũ
uſumfructum conſequeretur, uigeret ratio con-
ſuetudinis. Pro reſolutione ergo principalis
quæſtionis dicendum eſt, uxorem regulariter cõ
ſequi totum uſumfructum, quando relinquitur
uſufructuaria cum filiis hæredib. & quod dictũ
eſt in principio limitationis, procedit quãdo ſo-
lum eſt quæſtio, an uſusfructus reſtringatur ad
alimenta. Cum enim diſputamus de uno, cætera
omnia ſupponuntur habilia. §. in extraneis, In-
ſtit. de hæred. qual. & differ. ſecus ſi dubium etiã
ſit, an totum, uel partem habeat.

Et ſi dicatur, quibus in caſibus habeat locum
ius accreſcendi relicto alicui vſufructu cum hæ-
221 redibus: dico duos caſus† notari ab Ang. in con-
ſilio 294. incipien. punctus, teſtator. ubi dicit hæ
redem conſequi ſuam partem uſusfructus, quan
do legata ſunt repetita a uenientibus ab inteſta
to, uel quando in teſtamento extat clauſula co-
dicillaris, ſequitur Iaſ. in d. l. planè, §. ſi duobus,
num. 6. ff. de leg. 1. & in ſumma tunc ſemper hæ-
res conſequitur portionem uſusfructus, quando
hęredi poteſt a ſeipſo legari, qui caſus in locis
ordinariis recitantur a Doctoribus. Eſt & alius
caſus, quando ſcilicet uni relinquitur nuda pro-
prietas, & vſusfructus alii cum hærede, uti decla
rat Bal. in l. unica, §. ubi autẽ. col. 1. C. de caduc.
tollen. ſed hic caſus procedit in uſufructu certę
rei, in quo non uerificatur quęſtio noſtra, & Bal.
ibi tractando de intellectu l. ſi quis Titio. ff. de
vſufru. accreſcen. dicit poſſe procedere, intelli-
222 gendo de hærede legatarii, ex quo uiuentis† nõ
datur hæreditas, l. 1. ff. de hæred. uel actio. uend.
l. qui ſuperſtitis. ff. de acquir. hęred. ſed melius
ſentit Bal. Nam vſusfructus pòteſt alicui, & hę-
223 redi ſuo† relinqui, ut probatur in l. ſicut in an-
nos, §. primo, ff. quib. mod. uſusfru. amitta. bene
224 fateor, quòd non dicitur idem uſusfructus, † ſed
diuerſus, l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita ſtipulatus.
ff. de verborum obligationibus, vbi loquitur
etiam quando quis uſumfructum ſtipulatur pro
ſe & hæredibus. & ſubdit Bart. ibi, quod hæres
aget tamquam ex noua uſusfructus inſtitutione,
quia dicit Bal. in l. vnica, §. exceptio. C. de cadu.
quod hæres neceſſe habebit nouam pręſtare cau
tionem de utendo, & fruendo, ſequitur Iaſ. in d.
l. re coniuncti, numero 125. ff. de leg. tertio. po-
terit etiam principalis noſtra concluſio uerifi-
cari, quando ex multis filiis hæredibus ſcriptis,
vſusfructus eſt uxori relictus cum uno ipſo-
rum tantum: tunc enim quia legatum poteſt
præſtari ab aliis hæredibus, ceſſaret dubitatio, &
ſi uera eſt limitatio Ang. in d. conſilio 294. ſem
per erit locus principali limitationi, quia di-
cta notarii in teſtamentis ponunt clauſulam co-
dicillarem, & æquiualentem clauſulam, omni
meliori modo.

Octano principaliter limita concluſionem,
vt non procedat, quando teſtator probaretur uo
225 luiſſe, nam eius uoluntas† eſt lex. §. diſponat, in
Auth. de nupt. & totum facit in vltimis uolunta
tibus, l. conditionibus primum locum. ff. de con
dit. & demonſtr. & ſemper dominatur, l. cum
quæſtio, in fine, C. de legat. & conſuetudo Bulga
ri ſundatur ſuper coniecturata ipſius teſtatoris
uoluntate, ut dictum eſt, ideo quando ueritas in
contrarium probatur, ceſſat coniectura, l. conti-
nuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. & coniectura,
ſicut etiam præſcriptio, cedit veritati, & ita in
226 propoſito† tenet Caſtr. in conſ. 218. colum. pri-
ma, vol. 1. Socin. ſen. in conſ. 1. nu. 7. & ſequenti,
vol. 4. Alex. in conſ. 56. uol. 3. Dec. in conſ. 454.
in princ. Picus d. l. Titia, §. Titia, numero 35. in
prin. uer. limita 1. ff. de leg. 2. ubi dicit fauendo
uxori cautelam eſſe, quod teſtator exprimat ex-
plicitè velle, quod uſumfructũ, non alimenta conſe-
quatur, Gozad. in conſ. 47. nu. 3. ubi quod om-
nes ita tenent; Pariſ. late in cõſ. 94. nu. 36. & ſeq.
& in conſ. 97. nu. 20. & ſeq. uol. 2. ubi poſt alios
ab eo citatos dicit non eſſe ab hac opinione rece
dendum in conſulendo & iudicãdo, plures con-
cordantes ponit Caualca. in tract. de uſufru. mu
lie. reli. nu. 61. limit. 18. Gabriel. commun. opin.
lib. 5. tit. de uſufru. concluſ. 2. nu. 37. Mantica de
cõie. ulti. uolun. li. 9. tit. 7. nu. 70. Simon de Pret.
de interpret. ultim. uolunt. lib. quarto, dubit. de-
cima, numero ſexageſimoquinto. & quando te-
ſtator dicit explicite, quòd conſequatur uxor
uſumfructum, & legatum, non reſtringatur ad
alimenta, uel non habeat locum Bulgari conſue
tudo, uel ſimilia uerba, res caret dubitatione,
quia omnes admittunt conſuetudinem ceſ-
ſare, & nemo eſt qui contradicat, ut per eos in lo
cis prædictis.

Sed fortius uolunt Doctores, quod eodẽ modo
ceſſet prædicta interpretatio, quando contraria teſta-
227 toris uoluntas colligi poſſet ex † coniecturis,

non

non autem per expreſſa uerba, ita Caſtr. Socin. Pariſ. & alij ſupracitati, Crau. in conſ. 32. nn. 2. Mantica, Simon, & alii.

Huius autem tacitę uoluntatis multa paſſim ponuntur exempla, ſed illud eſt præcipuum, quando teſtator relinquit plenum, & integrum
228 vſumfructum † bonorum, Corne. in conſ. 3. colum. fin. ver. & copula, uolum. 2. vbi ait, non dicit plenum uſumfructum, quando reſtringitur ad alimenta, Dec. in conſilio 418. nume. 1. & in conſilio 490. nume. 9. Gozad. in conſilio 47. numero 5. Grat. in conſilio 117. nume. 8. Gabriel. d. concluſ. 2. nu. 46. Caualcan. in d. tracta. num. 49. Mantica & Simon de Pretis, quos citaui in conſi. 218. num. 10. in quo conſilio idem ſuſtinui importare alia uerba, per quæ relinquit liberum
229 vſumfructum, uel integrum, † uel etiam francum, ut contigit in eo caſu, in quo ſecundum meam ſententiam iudicauit excellentiſſimus Senatus Mōtiſferrati, & pro confirmatione faciūt quæ ponit Alexan. in conſi. 5. colum. pen. uol. 3. ubi tenet ſtante ſtatuto, quod maritus lucretur
230 dotem, † maritum uideri renunciaſſe illi lucro, quando promittit totam, uel integram dotem reſtituere, ſequitur Rol. qui latè agit, in tracta. de lucro dot. quæſt. 39. per totam, facit etiam quod uoluit glo. in l. decem. ff. de fideicom. liber. per quam dicunt Doctores, quod teſtator uidetur
231 Trebellianicæ detractionem prohibuiſſe, † quando mandauit totam, uel integram hæreditatem reſtitui, & eam glo. dicit Ang. ibi eſſe ſingularē, idem dicit Bal. in auth. hęc cum teſtator. C. ad leg. Falcid. Alex. in conſ. 201. col. 1. uol. 6. Ang. Imo. Alex. Aret. Claud. & Iaſ. in l. Centurio. ff. de vulg. & pupilla. Clar. de teſtam. quæſt. 62. uer. ſed nunquid, Duran. de arte teſtan. tit. de ſubſtitut. qui eſt 5. caut. 31. num. 3. & ſeq. Ant. Gabr. commun. opin. lib. 4. tit. ad Trebellia. concluſ. 6. Ripa in l. 1. §. ſed & quoties, nu. 5. ff. ad Trebell. Crau. in conſi. 174. nu. 1. Rol. in tracta. de confectio. inuētar. §. ſtante igitur, per totum, folio mihi 219. Bello. in conſ. 64. nu. 2. & ratio eſt, quia illa uerba, totum, integrum, liberum, plenum, francum, pleno iure, & ſimilia, eſſent penitus otioſa, & nihil operarentur, ſi vſuſfructus reſtringeretur ad alimenta, & ſi id uoluiſſe teſtator non fuiſſet opus addere alia uerba magis expreſſiua ſuæ uoluntatis. facit etiam, quia conſuetudo, ut ſæpe in propoſito dixi, tn̄ hēt de potentia quantū de vſu, ideo inducta in eo caſu, quando uxor relinquitur ſimpliciter vſufructuaria, non debet extendi ad alium, quando teſtator uult quod habeat plenum, uel integrum uſumfructum, quo ultimo caſu magis videtur uoluntas teſtatoris reſiſtere conſuetudini, quàm ubi legatum eſt ſimplex.

Inter alias etiam coniecturas uoluntatis teſta
232 toris † ea eſt, quando filium inſtituit poſt mortem uxoris, ſecundum Caſt. in conſ. 459. & 460. vol. 2. cuius opinionem ſupra hac eadem qōne, circa primam limitationem, dixi procedere, ſiue uxor ſit hæres inſtituta in vſufructu, ſiue relicta ſit legataria, quia utroque caſu conſtat maritum magis dilexiſſe uxorem, quàm filium, & ceſſat ea ratio affectionis, quę conſideratur a conſuetudine.

Aliud item ponitur exemplum, quando teſtator inſtituit filium reſeruato uſuſfructu uxori, quia tunc uoluntas eius patet quod non uoluit
233 legatum reſtringi † ad alimenta, ita Socin. in conſ. 1. nu. 11. uer. & ad hanc concluſionem, uol. 4. & idem uoluit Socin. iun. in conſ. 96. nu. 1. ad fi. uol. 1. Simon d. lib. 4. dubit. 10. nu. 66. & ſeq. & ratio eſt, quia perinde eſt quoad uſumfructū, ac ſi filius non eſſet inſtitutus, quando ex illius inſtitutione exceptus fuit uſuſfructus, at ubi non eſt inſtitutus filius, res eſt clara, ut dictum eſt ſupra: ergo idem quoque erit, quando inſtitutus eſt ſub illa reſeruatione. in hoc tamen poſſet dubitari, quia in inſtitutione includuntur omnia legata etiam, quando dictum eſt, in omnibus autem aliis bonis &c. vt ex Ruino, & aliis ſupra oſtendi. ſed ibi declaraui procedere quoad hoc, ne excludantur ab hæreditate caſu, quo nō habeant effectum; vbi autem ſortiuntur effectū, tunc perinde habentur, ac ſi non eſſent incluſa in hæreditate, & pro hac parte Simō d. nu. 67. multa conſiderat, quæ apud eum uideri poſſunt.

Idem eſt, quādo dicit teſtator, quod uxor poſſit de fructib. diſponere pro libito, vel quod poſſit illos liberè percipere, illis gaudere, uel illos ha
234 beat † ſub ſua libera poteſtate: tunc. n. colligitur teſtatoris intentio, quòd integrum vſumfructū conſequatur vxor, non autem ſola alimenta, ita declarat Ale. in conſ. 214. nu. 1. & ſeq. uol. 6. ubi ponit omnia dicta exempla. Soc. d. conſ. 1. nu 11. uol. 4. ubi quando dixit teſtator, quod poſſit de fructib. facere, diſponere, & alienare, prout ſibi placuerit, Corn. in conſ. 3. col. pen. in fi. uol. 2. vbi qñ dictum eſt, ꝙ poſſit facere, & diſponere quidquid vult: quia ſi hæc verba reſtringereńt ad alimenta, vel præeminentiam, eſſent ſuperflua, & nihil operarentur, cōtra l. ſi qñ. ff. de leg. 1. & ſubdit ꝙ ſuper dictis uerbis nulla emanauit conſuetudo, innuens quod reſtringatur conſuetudo ad ſuos terminos, ſuper quibus emanauit, Pariſ. in conſ. 97. nu. 27. uol. 2. Gozad. in conſ. 47. nu. 10. uol. 1. ſunt alia, ubi dicit ꝙ ea verba non conueniunt legato alimentorū, uel ſimplicis uſus, ſed legato vſuſfructus, qui eſt ius utēdi & fruēdi ſalua rerū ſubſtantia. l. 1. ff. de uſufr. Gabriel. d. li. 5. tit. de uſufru. concluſ. 2. nu. 47. Mantica d. lib. 9. tit. 7. nu. 26. Simon, d. li. 4. dubit. 10. nu. 66. additio. 3. ad conſ. 454. Dec. Alcia. conſ. 286. col. 2. ubi alium ponit caſum, hoc tñ intelligit Mātica loco prędicto non habere locum quando dicta uerba reſpicientia fructuum diſpōnem eſſent appoſita ꝑ aliud quā, puta quia relicta fuiſſet ſimplex adminiſtratio bonorū, uel tutela, & in cōſequentiam dictū eſſet quod poſſit fructus percipere, & de illis pro libito diſponere, quia acceſſoria ſequuntur naturam principalis, & ſecūdum illam intelliguntur, allegat Riminal. Ruin. Crau. & Socin. iun. uerſetur ergo plurimum circa iudicis arbitrium ea cognitio, proinde vix dari poteſt certa regula.

Non ēt reſtringitur ad alimenta, quando præ
ter legatum vſusfructus teſtator dicit, ꝙ uxor poſ
235 ſit vti, & frui † bonis. hæc. n. uerba conueniũt uſu
fructui, qui ut dixi ſupra, eſt ius vtendi & fruendi,
d. l. 1. ff. de vſuſru. Ita tenet poſt Iac. Beluiſ. & Bal.
Franc. Cremen. in conſ. 5. vol. 4. inter conſ. Soc.
Gozad. in d. conſ. 47. nu. 11. vbi tñ loquitur qñ vl
tra facultatē vtendi, & fruendi teſtōr prohibet
vxorem moleſtari, de quo dicemus infra, Manti-
ca d. tit. 7. num. 28. hæc deciſio ſuſtineri pōt ꝑꝑ
vim gem inationis, quæ ſolet demonſtrare ma-
gis enixam diſponentis voluntatem, l. Baliſta. ff.
ad Trebell. cum. n. relinquitur vſufructuaria cũ
poteſtate vtendi, & fruendi, poſteriora uerba eſ-
ſent otioſa ſi fieret reſtrictio ad alimenta, aliàs ni
hil magis operatur facultas vtendi quàm reli-
ctum vſusfructus. proinde ſicuti legatum vſusfru
ctus reducitur ad alimenta, & præeminentiã, ita
deberet reſtringi conceſſio vtēdi & fruendi, ut. ſ.
intelligatur quatenus ſeret alimentorum neceſ-
ſitas poſsit capere de fructibus bonorum. uerũ,
ut dixi, ea geminatio debet aliquid operari.

Pari modo plenus, & integer vſusfructus uſ
236 relictus, qñ teſtōr mandat uxorem † non moleſta
ri a ſuis hæredib. ita Gozad. in d. conſ. 47. nu. 11.
vbi allegat Iac. Beluiſ. Bal. & alios ſupra citatos,
qui tñ vt proximè dixi, loquuntur in aliis termi-
nis, cum. ſ. plura alia concurrunt, ut quod poſsit
vti frui, uel ꝙ fructus percipiat, Pariſ. in con. 94.
nu. 37. & conſ. 97. nu. 27. vol. 2. ubi allegat Soci.
& Corn. loquitur tamen, qñ alia concurrunt ver
ba, ut per eos videri poteſt, Benintend. deciſ. Bo
non. 98. nu. 1. ver. tertia quia, Caualcan. de uſu-
fru. mulie. reli. nu. 56. Simon d. li. 4. dubit. 10. nu.
70. in fi. hæc opinio patitur difficultatem, quãdo
alia uerba non adduntur. Nam intelligi pōt pro
bibita moleſtia, quatenus capit fructus pro ali-
mentis. Pręterea hęc clauſula eſt neceſſaria, &
237 non debet alterare † principalem diſpoſitio-
nem, clem. 1. de præben. Alexan. in l. qui Ro-
mæ, §. duo fratres. vbi Ripa, nu. 45. ff. de uerb. o-
blig. Felin. in c. licet, de off. ordin. Dec. in l. non
omnis, in princ. nu. 11. ff. ſi cert. pet. & coniectu-
ræ, per quas recedimus ab ea conſuetudine, de-
238 bent † eſſe concludentes, non autem leues, ut di-
cunt Moder. Galli ad Dec. d. conſ. 454.

Non etiam reſtringitur ad alimenta relictum
vſusfructus, quando teſtator liberat uxorem ab
239 onere † reddendi rationem, quia hæc verba non
conueniunt legato alimẽtorum, ita determinat
Dec. in conſ. 554. nu. 5. uer. & in caſu iſto. ubi di
cit hanc uideri intentionem teſtatoris, & idē uo-
luit Corne. in conſ. 3. col. 1. in fi. uol. 2. ubi loqui
tur, quando teſtator mandat ꝙ nemo poſsit rō-
nem adminiſtrationis requirere. eſt uerum, ꝙ in
ſuo caſu extant alia uerba plus importantia, &
præcipuè quod poſſet diſponere de fructib. Pa-
riſ. in conſ. 97. uol. 2. ubi allegat Bal. idem proba
uit Socin. iun. in conſ. 88. nu. 6. vol. 1. ſed cõtra-
rium uoluit Socin. iun. in conſ. 74. nu. 12. in fi.
conſ. 13. uol. 4. ubi mouetur, quia cũ uſufructua
ria faciat fructus ſuos, non tenetur de eis rationē
alicui reddere, propterea liberatio non pertinet
ad uſumfructum, & infert quod legato uſufructu
cum ſimili liberatione uenit potius quædã ad-
miniſtratio, ex quo ſoli adminiſtrationi adapta-
ri poteſt liberatio: & mouetur, quia ex qualitate
adiuncti mutatur, & alteratur legatum, l. Procu-
lus. ff. de uſufru. eandem ſententiam approbauit
Pariſ. in conſ. 21. nu. 16. uol. 2. ubi dicit quod ſi di
ceremus importari uſumfructũ, ea liberatio ſer-
uiret de uento, quia uſufructuarius non tenetur
reddere rationem, Ruin. in conſ. 17. nu. 13. uer. &
per eandem rationem, ubi ex hac ratione mone-
tur ad demonſtrandum, quod uſusfructus non
fuerit relictus, quia fruſtra fuiſſet liberata ab one
re reddendę rationis, quod uſufructuariæ non
incumbebat, Crau. in conſ. 32. nu. 2. uer. quini-
mo. ubi inſert quod legatum eiuſmodi neque
uſumfructũ importat, neque alimenta, ſed admi
niſtrationem, d. lib. 9. tit. 7. num. 26. ubi reſoluit
hanc opinionem procedere, quando ex cõtextu
eiuſdem teſtamenti poſſet apparere quod teſta-
tor relinquit adminiſtrationem, puta cum relin-
quit tutorem, uel exequutorem, uel quid aliud,
cui poteſt liberatio applicari, & ſanè Socin. iun.
in d. conſ. 88. nu. 6. declarat, quomodo liberatio
ab onere reddendi rationem poſsit uſufructua-
riæ conuenire. tenetur enim ſalua rerum ſubſtan
tia, & ſi in uſufructu male uerſetur, tenetur ratio
nem reddere proprietario.

Mihi quoque uidetur primam opinionem eſ
ſe ueriorem, quando non præcedit titulus ali-
quis cui poſsit formiter conuenire liberatio præ
dicta. Nam ſecundum cõem loquendi uſum, cũ
uolumus ſignificare quod poſsit quis diſponere
pro libito uolũtatis de aliqua re, dicimus quod
nemo poſsit illi petere rationem, uel ab eo exige
re rationem. uerba aũt intelligenda ſunt ſecun-
dum communem uſum loquendi. ſicuti igitur
importarent uſumfructum, ſi dictum eſſet quod
liberè diſponat de fructib. uel quod nemo ab ea
exigat fructuum rōnem, ita qñ liberatur ab one
re reddendi rationem, cum inſpecto cõi uſu lo-
quendi idem omnino ſignificant hōc caſu, ſicuti
in primo. & quamuis etiam illa uerba non con-
uenirent uſufructui inſpecta illorum proprieta-
te, cum tamen alias ſint ſuperflua, debent intelli-
240 gi † quocunque modo quantumuis improprio,
l. fundus, qui locatus. ff. de fundo inſtr. Ro. in l. a.
uer. in teſtatore, C. de ſucceſſo. edicto. imo in te-
ſtamentis intelliguntur impropriiſsimè, ut euite
241 tur † ſuperfluitas, l. cum filio, ubi notat Cuma. ff.
de leg. 3. Fely. in c. 1. nu. 14. in fi. de reſcrip. Cur.
iun. in conſ. 85. nu. 4. latè Mantica de coniectur.
ultim. uolunt. lib. 3. tit. 6. nu. 1. & ſeq. & ſemper
uerba impropriè intelliguntur, quando proprie
242 † non poſſunt uerificari, l. quibus diebus, §. domi
nus, ubi Socin. nu. 4. ff. de cond. & demonſtr. li-
cèt ergo uſufructuario non conueniat onus red
dendi rationem, tamen poſtquam teſtator de il-
lo fecit mentionem, intelligi debet de eo onere,
quod magis poteſt cõuenire, ſed nullum magis,
quàm hoc, ꝙ modũ ſeruet in utendo & fruendo,
ergo ab illo uidetur liberatus, quando dictũ eſt,
quod non teneatur rationem reddere. Præterea

certum eſt, quod ea liberatio fuit appoſita in fauorem vſufructuarii, & ad augendum legatum, ergo licet non ita bene aptari poſſit, ſaltem debet operari, ne legatum uſusfructus reſtringatur contra propriam naturã, & uerborum proprietatem; & cum non poſſit conuenire legato alimentorum nullaque alia præcedat diſpoſitio, cui poſſit applicari, præter uſumfructum, debet ſecundum illum intelligi, & per illum declarari; una enim pars ſcripturę declarat aliam, l. utrum. ff. de reb. dub. & ratione adiuncti intelligitur diſpoſitio, d. l. Proculus. ff. de vſufru. & uerbum uſufructuarius, non minus debet declarare liberationem adiectam, quam declarari debeat ab ipſa liberatione.

Similiter non reſtringitur ad alimenta, quando teſtator legat vſumfructum, & liberat ab one
243 re præſtandi cautionem: † quia cum vſufructuarius teneatur cauere, non autem alimentarius, ea liberatio demonſtrat, q̃ voluit vſumfructum, nõ alimenta relinquere, ita Socin. in conſ. 131. nu. 15. vol. 1. vbi ita tenet, & melius declarat Crot. in conſ. 67. num. 17. & ſeq. vbi dicit quod ſi reſtringeretur ad alimẽta, illa liberatio eſſet ſuperflua. & ſubdit quod ex ſignis cognoſcitur, an legatum contineat vſumfructum, vel alimenta, l. 1. §. 1. vbi Barto. ff. de ſuperfic. l. inſulam. ff. de præſcrip. nerb. Pariſ. ſequitur eandem concluſionẽ, ſed nihil allegat, in conſilio 21. num. 16. uolum. 2. Simon de Pret. d. lib. 4. dubit. 10. nu. 70. in fi.
244 ratio eſt, quia talia ſunt ſubiecta, † qualia ipſa prædicata demonſtrant, Oldr. in conſ. 60. Socin. in con. 3. nu. 4. uol. 4. Iaſ. in l. ſtipulatio. §. hi, qui. nu. 1. ff. de nerb. oblig. Neuiza. in conſ. 92. nu. 4. Bello. in conſ. 49. nu. 3. præſtatio autem cautionis prædicatur de uſufructu, non de alimentis, quia alimentarius non tenetur cauere de utendo & fruẽdo, ſed bene ad id tenetur uſufructua
245 rius, † l. uſufructu conſtituto. C. de uſufru. Alex. in conſ. 58. nu. 6. & 7. uol. 3. Feder. Senen. conſi. 46. Iaſ. conſ. 40. nu. 2. nol. 1. Pinel. in l. 1. par. 2. nu. 75. C. de bon. matern. Rol. in conſ. 92. nu. 1. uol. 1. cum pluribus ſimilibus. Præterea illa liberatio eſſet omnino ſuperflua, quia ut dictum eſt, alimentarius ad eam cautionem non tenetur, &
246 non eſt credendum q̃ teſtator † uoluerit actum facere ſuperfluum, l. ſi quando. ff. de leg. 1.

Contrarium tamen uoluit Aret. in conſ. 40. col. 1. & 2. ubi loquitur in fortiori caſu, quando ſcilicet non ſolum liberauit ab onere cauendi, ſed etiam mandauit, quòd reſtitutio rerum fiat in eo ſtatu, in quo erunt finito uſufructu, & tamẽ uult quod legatum non amplectatur plenum uſumfructum, ſed contineat quendam uſumfructum abuſiuum, ideſt alimenta pinguia cum præeminentia. percipit enim mulier alimenta propria authoritate ex fructibus, atque ita habet uſumfructum limitatum, uſque ad alimentorum quantitatem. quinimo uidetur præſuppонere Aret. quod uxor quando legatum uſusfructus reſtringitur ad alimenta, teneatur cauere, & quod noluit Socin. in d. conſ. 131. num. 15. non debet mouere, quia in eo caſu non dubitabatur, ſi uxor eſſet uſufructuaria, uel alimentaria, ſed an eſſet proprietaria, & Soc. conſiderat liberationem ab onere cautionis, non tam ut dicatur uſufructuaria, quã ne dicatur proprietaria.

Prior tamen opinio, uti plures habet authores, ita uerior eſt: nam in primis non eſt uerum, quod uxor, cui alimenta relicta ſunt cum præ
247 eminentia, † teneatur cauere, ut probat Picus in d. §. Titia, nu. 139. ff. de leg. 2. & ubi etiam teneretur cauere, non tamen eſſet uſufructuaria, quia onus cauendi magis certe incumbit uſufructuario, quàm alimentario, & quælibet urgens coniectura ſufficit, ut recedamus a conſuetudine, & accedamus ad ius commune, quare cum aliquid adijcitur a teſtatore, quod illius demonſtrat uoluntatem magis enixam, quã ſit ſimplex uſusfructus legatum, ſemper ab ea recedimus conſuetudine, & contra Aret. uoluit etiam Picus in d. §. Titia, nu. 48. in fi. & nu. 49. Rota Bonon. deciſ. 98. nu. 1. uer. 4. dicitur meus.

Item non fit reſtrictio ad alimenta, quando
248 mandat teſtator, quod uxor ſuſtineat onera † hæreditaria, uel ſoluat æs alienum, ut uoluit Bertran. in conſ. 36. num. 1. & ſeq. uol. 1. in 2. par. ubi mouetur, quia ceſſat ratio conſuetudinis, ex quo uxor grauata ad ſuſtinendum onera hæreditaria tenetur alere filios, qui propterea non poſſunt fame perire, nec mendicare coguntur, idem uoluit in conſ. 57. nu. 2. & ſeq. eod. uol. & idem probauit Ruin. in conſ. 39. nu. 1. & 2. uol. 2. ubi loquitur, quando teſtator uſumfructum relinquit detractis debitis, & legatis. ea enim detractio fit ſolum, quando alicui relinquitur uſusfructus, quia æs alienum de uſufructu non ſoluitur, l. uſufructu legato, ubi Caſtr. & Alex. ff. ad leg. Falcid. eandem ſententiam ſequutus eſt Gabriel. com. opin. lib. 5. tit. de uſufru. concluſ. 2. nu. 45. eandem tenuit Mantica d. lib. 9. titulo 30. numero 31. uerſic. quarto decimo euidens. qui omnes tenent quod hoc caſu mulier integrum conſequatur vſumfructum. ratio Bertran. non videtur concludere, quia & ſi vxor cogatur ſubire onera hæreditaria, & conſequenter etiam onus alendi filios, tamen non per hoc ceſſant rationes conſuetudinis, quas cõſiderat Aret. d. conſ. 40. præcipuè ſi cogantur filij alimenta petere de manu vſufructuariæ, propterea melior videtur ratio, quam idem Bertran. conſiderat in conſ. 57. dum dicit quòd ex quo teſtator grauat vxorẽ ad onera hæreditaria, non eſt veriſimile, q̃ voluerit relinquere ſola alimenta. ex qualitate. n. oneris iniuncti cognoſcimus quid fuerit legatũ, argumẽ. d. l. Proculus. ff. de vſufru. ponunt Doctores in l. ab eo. C. de fideicom. ratio verò qua vtitur Ruin. in d. conſ. 39. vol. 2. non eſt bona, quia onus æris alieni non magis ſpectat ad vſufructuariam, quàm ad alimentariam. Nam & ſi Bar. in l. fin. ff. de vſufru. lega. tenuerit, vſufructuarium obligatum eſſe ad ſolutionem æris alieni, tamen contra
249 eum eſt communis † opinio, vt volunt Doctores quod minuatur non ſolum vſusfructus, ſed etiã proprietas, vt dixi ſupra ex Pico, in d. §. Titia, nu. 153. 155. & 158. Didac. lib. 2. variar. reſolutio.

c. 2.

c.2.per totum, Duran. de arte teſtan. tit.6.caut.
42.Rol.conſ.8.vol.2. Eſt verum quod per indi-
rectũ cedit damno vſufructuarij, quia eo modo
minuitur ſibi uſusfructus. Si ergo reſtringeretur
legatum ad alimenta, tunc legatum remaneret
inutile, ſi teneretur legatarius ad æs alienum,
proinde aliud dicendum. hinc videmus, quod
250 & ſi regulariter vſufructuarius † teneatur ad col-
lectam, quia eſt onus fructuũ, l. quęro. ff.de vſu-
fru.lega. l.apud Iulianum.§. hæres.ff.de legat.1.
l.ſi pendentes, & l.hactenus, §. ſi quid locatori.
ff.de uſufru. Afflic.in deciſ.252.num.4.Capra in
conſ.149. nu.18. cum multis ſimilibus, tñ fallit
qñ onus collectæ æquaret ualorẽ fructuũ: tũc.n.
251 ne inutile ſit legatum, proprietarius ſoluit† colle
ctam, ut uoluit gl.in l.concubinam.§.qui hęres.
ff.de leg.3.quã extollunt Din.& Bar. in l.his uer
bis. §.idem teſtator.ff.de leg.3.& ſecũdum illam
inquit Ro.in ſing.157. ſe de facto obtinuiſſe Flo
rentię in ardua quęſtione, Petraſan.ĩ ſing.35. Af
flict.d.deciſ.152.nu.2.Iaſ.in l.ſi res, nu.10. ff. de
leg.1.Natta in conſ.415.per totũ. quod ſi legatũ
reddatur inutile, liberatur legatarius ab eo quod
ſibi incumbit ſecundum naturam legati, multo
magis ob eandem rationem dimitti debet lega-
tum in ſuis terminis, ne reddatur inutile.

Ceſſat item reſtrictio prædicta, quando in le-
gato uſusfructus exciperetur uictus, & ueſtitus
252 filiorum, quia hoc caſu uxor† habebit integrum
vſumfructum, ſecundum Bertran. in conſ.369.
uol.2.in fi.ubi mouetur, quia reſeruato filiorum
uictu, ceſſat ratio cõſuetudinis, de qua per Aret.
d.conſ.40.Pręterea hoc caſu clarè reſurgit mens
teſtatoris cum filiis alimenta reſeruat, & excipit:
253 exceptio.n.declarat regulam, † & confirmat in
non exceptis, l.nam quod liquide, §.fi.ff.de penu
leg.l.quęſitum.ff.de fundo inſtr.& ſi tota alimen
ta uiderentur, utique exceptio uictus, & ueſtitus
in fauorem filiorum nõ conueniret regulæ, ideo
dicunt Lap.& Gemin.in c.qui ad agendum, de
254 procur.in 6. quod exceptio ampliat† regulam,
quãdo alias non eſſet de regula, & idem eſt quan
255 do exceptio eſſet, ut ĩ hoc caſu ĩutilis, †quia tũc
ampliat regulam, Alexan. in l. fi. nu.4.ff.quod
quiſque iur.Crot.in conſ.136.nu.40. Ripa in l.
2.§.quod ſi in patris, nu.13.ff.ſoluto matr. Addo
quod ex quo dignoſcitur teſtatorem ſenſiſſe de
uſufructu, quando in eodem capitulo cum uo-
luit ſola alimẽta relinquere, id ſignificauit, ideo
ubi non dixit, non etiam uidetur uoluiſſe, l.uni-
ca.§.ſin autem ad deficientis, C.de caduc.tollen.
256 Item incluſio unius, †eſt excluſio alterius, l.cum
prætor, ff.de iudic.c.nonne, de præſump. legãdo
autem filiis uictum, & ueſtitum, non uult quod
habeant uſumfructum: quia ut dixi ſupra, lega-
tum uſusfructus includit alimenta. quod ergo
filiis non acquiritur, non debet adimi uxori per
regulam, ut non amittatur, quod alteri non ac-
quiritur.

Nono concluſio noſtra poſſet principaliter li
mitari, ut non procedat qñ uſusfructus uxori nõ
ex teſtamẽto, aut ultima uolũtate, ſed ex contra-
ctu deberetur, quia non uidetur quod tunc ſit lo
cus conſuetudini Bulgari. cõſuetudo enim, ut ſu-
pra dixi, tantum habet de potentia, quantum de
257 actu, & eſt ſtricti iuris, & non extenditur† de ca-
ſu ad caſum, nec ei quicquã addi poteſt ultra ſo-
litã obſeruantiã, Bal.con.275.in fi. uol.2. Crau.
conſ.30.nu.5.D.Becius con.96.nu.6. ideo licet
ualeat conſuetudo alienandi feudum in præiu-
258 dicium † agnatorũ interueniente conſenſu prin
cipis, prout eſt in hac patria Mõtisferrati, Bal.in
conſ.185.uol.1.Dec.in con.586.col.1.Gozad.in
conſ.26.nu.8.alios citat D.Becius in conſ.18.
nu.9.Rol.con.2.nu.18.& ſeq.uol.1. tamen mul-
ti tenent quod eiuſmodi cõſuetudo inducta per
contractus inter uiuos nõ extenditur ad aliena-
259 tiones, quę fiant † in teſtamento, uel per ultimas
uoluntates, Rui.conſ.108. nu.30. uol.2. Natta
in conſ.502.nu.38. Imo licentia donandi feudũ
260 non extenditur ad donationẽ, quę† ſit cauſa mor
tis, Bald.in c.Imperialem, col.5. in fi.de prohib.
feu.alien.per Feder.Socin.in conſ.19. nu.14.uol.
1.Cur.iun.in tracta.feud.par.4.reg.2.quęſtio.9.
folio mihi 50.Pariſ.in conſ.18.nu.9. uol.1. Ne-
uiza.in conſ.9.nu.24. ubi poſt Rom.dicit quod
facilius permittitur alienatio per contractum, q̃
per ultimam uoluntatem, Lofred.in conſ.7.nu.
36.& conſ.9.nu.21. Exiſtimo tamen cõtrariam
opinionem eſſe ueriorem, & uſumfructum debi-
tum uxori ſtantib.filiis reſtringi ad alimẽta, ſiue
per contractum, ſiue per ultimam uoluntatem
fuerit debitus, quia utroque caſu ſubeſt ratio cõ-
ſuetudinis, i.fauor filiorum, & dixi ſupra conſue
tudinem ex identitate rationis extendi de caſu
261 ad caſum, & id probant † Gozad.conſ.90.Natta
in conſ.98.nu.23.poſt Innoc.& Feli.quos citat.
& quod dictum eſt de conſuetudine alienãdi feu
dum, quod non extẽdatur ad alienationem, quæ
fit per ultimam uoluntatem, contradictionẽ pa-
titur, nam aduerſam ſententiã probauit Gozad.
in d.con.90.Burſat.in cõſ. . . . . & alij, quos omit
to, & quicquid ſit in alia conſuetudine, ea de qua
agimus, eſt anomala, tum quia inducta fuit a Bul
garo Cæſaris vicario; tum, quia annexam habet
rationẽ, quod in aliis conſuetudinibus non con-
tingit, quæ ſolo uſu inducũtur nulla ratione ſuf
fragante, & ubi eadem ſubeſt ratio, recte ducitur
262 argumentum a contractibus † ad ultimas uolun
tates, l.fin.ubi Salic.& alii, C. de legat. Inſtit.de
lege Fuſia cani. tollen.ubi Io. Fab.Io. de Plat.&
alii, Euerar.loco 17.col.1.

Finis Tituli Secundi.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI,
D. IO. PETRI SVRDI,
CASALENSIS.

TITVLVS III.

Alimenta debita, quomodo petantur.

SVMMARIVM.

1 *Pater a filio, & filius a patre alimenta petit officio Iudicis.*
2 *Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium, pro alimentis.*
3 *Obligari nemo poteſt ſibi ipſi.*
4 *Pater & filius reputantur eadem perſona.*
5 *Factum ipſum attendimus in alimentis, non autem iuris diſpoſitionem.*
6 *Officium Iudicis ſuccedit loco manus regia.*
7 *Officium Iudicis datur patri contra filium loco actionis.*
8 *Ratio non eſt bona, niſi ſit generalis.*
9 *Ratio debet eſſe concludens, & neceſſaria, vt ſit bona.*
10 *Reſtitutio in integrum ut concedatur minori, requiritur cauſa cognitio.*
11 *Obligatio non datur ſine contractu vel quaſi, delicto vel quaſi.*
12 *Obligatio eſt mater actionis.*
13 *Debitum a natura peti poteſt iure actionis, quando proceditur ex aquo.*
14 *Alimenta debentur filio naturali quadam ratione non naturali obligatione.*
15 *Officium Iudicis deficiente actione datur vbicunque ſuggerit æquitas.*
16 *Officium Iudicis deſcendit ab æquitate tamquam a matre.*
17 *Officium competit ex mera æquitate.*
18 *Officium Iudicis praſupponit impropriam obligationem, non autem veram.*
19 *Officio Iudicis quod debetur, quaſi debitum appellatur.*
20 *Condictio ex lege datur, quando æquitas eſt a lege approbata.*
21 *Condictio ex lege competit, quando lex noua introducit obligationem qua non ſuberat.*
22 *Condictio ex lege non ſemper datur, ſed aliquando officium Iudicis, quando lex noua producit obligationem.*
23 *Vxor nomine viri, vel nomine proprio petit alimenta pro marito a ſocero.*
24 *Cum de vno diſputamus, catera ſupponuntur habilia.*
25 *Conſequens qui vult, cenſetur velle omne antecedens neceſſarium.*
26 *Subſtantia ſi deficit, fruſtra agitur de qualitate, vel accidenti.*
27 *Auus petit a nepote alimenta Iudicis officio.*
Nepos petit ab auo alimenta Iudicis officio.
28 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
29 *Actio competit pro alimentis iure, & loco legitima debitis patri, aut filio.*
30 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
31 *Legitima petitur actione ex teſtamento, quando eſt relicta, vel condictione ex lege ſi non eſt relicta.*
32 *Legitime ſupplementum petitur condictione ex lege.*
33 *Legitima ſecundum aliquos petitione hereditatis poſtulatur.*
34 *Actio ſubrogata aſſumit naturam illius, cui ſubrogatur.*
35 *Subrogatum ſapit originalem, & primordialem naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
36 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
37 *Quantitas alimentorum commenſurari debet legitimæ, quãdo alimenta ſubrogãtur loco legitimæ.*

38 *Alimen-*

38 *Alimenta loco legitimæ debita tranſmittuntur ad heredes.*
39 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando propter illam ſtatutum excludit filiam a ſucceſsione.*
40 *Dos tranſmittitur ad heredes filia decedente ante nuptias, quando ſuccedit loco legitimæ.*
41 *Dos nullum recipit grauamen, quando legitimæ loco ſuccedit.*
42 *Legitima non petitur quando lex generaliter excluditur ſecus in excluſione hominis.*
43 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filiam ſimpliciter, & abſolutè excludit.*
44 *Monachus ſancti Franciſci non facit partem in cõputatione legitimæ, nec numeratur in ea.*
45 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, ſed mandat eam dotari.*
46 *Dotis relictum continet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur.*
47 *Dos non tranſmittitur, nec filiæ faciunt partem, quando ſtatutum excludit filiam ſimpliciter, & mandat dotari.*
48 *Compenſandi animus non præſumitur, quando legatum ſit ſub vna qualitate, & debitum eſt ſub alia.*
49 *Compenſandi animus non præſumitur, quando legatur in tempus nuptiarum, & debitum eſt in aliud tempus.*
50 *Conditio adiecta vni legato, cenſetur repetita in alio facto in eodem teſtamento.*
51 *Conditio adiecta vni legato non cenſetur repetita in alio, quando aliud continet diuerſam conditionem.*
52 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum vult dotem dari in tempus nuptiarum.*
53 *Expreſsi, & taciti idem eſt iudicium.*
54 *Expreſsio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*
55 *Legatum dotis continet tacitam conditionem, ſi nubat.*
56 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum facit mentionem de legitima, puta dotetur vſque ad legitimam.*
57 *Dos ſuccedit loco legitimæ, ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum quando extant coniectura.*
58 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, licet ſtatutum reſpectu quantitatis velit eam commenſurari legitimæ.*
59 *Inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum.*
60 *Dos congrua dicitur, quæ non eſt minor legitima.*
61 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum mandat filiam congruè dotari.*
62 *Legitimæ loco ſubrogatur, quidquid ſub nomine quota datur ex forma ſtatuti.*
63 *Legitima eſt portio eius, quod ab inteſtato debetur.*
64 *Dos ſubrogatur loco legitimæ, quando ſtatutum mandat quod ſit tacita, & contenta, & plus non petat.*
65 *Dos petitur ante nuptias, & tranſmittitur, quando ſtatutum iubet eſſe tacitam, & plus non petere.*
66 *Compenſandi animus præſumitur, quando datur pro omni, & toto eo, quod petere poſſet.*
67 *Clauſulæ, quod nil vltra petat, vel quod ſit contenta dote ſibi data, æquipollent.*
68 *Compenſatio extinguit ipſo iure primam obligationem.*
69 *Compenſatio eſt ficta ſolutio.*
70 *Nouans transfundit nouum debitum in aliud, vel vnam obligationem in aliam.*
71 *Nouans actio habet omnia priuilegia nouatæ.*
72 *Dos quando ſuccedit loco alimentorum, ſuppleri debet vſque ad neceſsitatem alimentorum.*
73 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando pater filiæ excluſæ relinquit aliquam portionem.*
74 *Filia ſtatuto excluſa ſi a patre inſtituatur cum onere reſtituendi, deducit ſuam legitimam.*
75 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum filium excludit, ſiue dotata ſit, ſiue non.*
76 *Actio competit pro alimentis, quando cum licentia Principis conſtituitur maioratus, facta ſecundo geniti ſs prouiſione.*

Quæſtio Prima.

PARS hæc pertinet ad formam, & ordinem iudicij, inutilis autem foret omnium ſcientia, niſi modus innoteſceret, quo debita nobis alimẽta petamus, patri ergo a filio, & econtra officio Iudi-
1 cis alimenta† debentur, eoque iure peti debent, id quod textus clatè explicat in l. ſi quis a liberis, in prin. ff. de liber. agnoſcen. uel alen. ubi notat glo. in uer. cognoſcat, quæ allegat quoque l. fi. §. ipſum autem. C. de bon. quæ liber. & l. nec filium. C. de patr. poteſta. & totum titulum. C. de alen. liber. idem tenuerunt Bar. Alber. & alij in d. l. ſi quis a liberis, in prin. Bald. Caſtr. Salyc. & Corne. in d. §. ipſum autem, & probatur eadẽ opinio in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, & tenuit Bar. in l. libertis. §. manumiſſis, num. 3. ff. de alimen. & cibar. lega. pro hac opinione Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in prin. num. 38. allegat Alex. & Soc. qui tamen hoc non dicunt, & uideri tamen poterunt Gozad. Cur. Senior, Lambertin. & Riminal. ab eo citati, qui hoc tenent. pro eadem ſententia eſt tex. in c. cum haberet, ubi gl. Abb. & alij omnes, de eo, qui dux. in vxor. illam quam pollu. per adulterium, Bar. in tracta. de alimen. num. 8. & ita tenere communiter ſcribentes, inquit Molin. in tracta. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. num. 70. Alciat. in conſ. 338. num. 1. & ponunt Doctores omnes, qui tenent parentes a liberis, atque a parentibus liberos alendos eſſe, quos recenſui in tit. quib. & a quib. alimen. debeant. & quamuis Alciat. in d. conſilio
2 338. per tranſennam dicat † rationem eſſe, quia lis eſſe non poteſt inter patrem, & filium, tamen hæc non eſt bona ratio, nam ex cauſa alimentorum datur lis inter patrem, & filium, ut dixi inter alimẽtor. priuileg. & aliud eſt quærere, an poſſit

eſſe

eſſe lis,aliud uero an detur actio,quia poſſunt ſi-
mul ſtare, quod detur lis, ſed non actio. alij di-
3 xere rationem eſſe,quia ſibi ipſi nemo† obligari
poteſt, ut in l. Vranius, in prin. ff. de fideiuſſor.
4 pater autem,& filius†reputantur pro eadem per
ſona.l. fi. C. de impuber. ſed hęc eadem eſt cum
prima,ergo cum ea corruit, nam & ſi iuris fictio
ne eadem perſona cenſeantur, tamen inſpecta
ueritate ſunt duæ diſtinctæq́ue perſonæ, & cum
5 agimus de alimentis,attẽdimus non iuris†diſpo
ſitionem,ſed factum ipſum.l.legatum.ff.de capi.
dim in. ubi dicitur, quod legatum alimentorum
potius in facto, quam in iure conſiſtit, quia non
conſideratur in eo, an quis illud capere poſsit,
ſed an poſsit comedere,& bibere, Signorol.ĩ cõ
ſilio 40. col. 3.poſt glo.in d.l.legatum.ita ergo
in propoſito non iuris fictio, ſed facti ueritas in-
ſpicienda eſt, ſecundum quam duplex,& ſepara
ta eſt perſona,& vtraque comedit,utraque bibit,
utraque alimentorum ſuſtentatione eget.dixe-
re alij, quod officio Iudicis debetur nunc, quod
6 olim manu†regia pater conſequi poterat a filio,
quaſi loco manu regiæ ſucceſſerit,ut ponit,& de
clarat Bar.in l. frater a fratre, num. 1 2.ff. de cõd.
indeb. ubi fortius dicit durare adhuc manum re
giam patri aduerſus filium,ſed nec id ſatis firmũ
eſt:quandoquidem procedit ſolum,quod alimẽ
ta,quæ patri debentur,non autem quoad ea,quę
pater tenetur præſtare filio, cum non duret ma-
nus regia, qua filio aduerſus patrem conſulitur.
rurſus non cadit ratio in filio emancipato, in
quem pater nõ habet iniectionem manus,quod
ſi dicatur in alimentis filio debitis, non actione,
ſed æquiori agendum eſſe remedio. l.congruen-
tius.C. de patr. poteſta. & conſequenter officio
Iudicis, non uideo rationem diuerſitatis, inter
patrem,& filium.Præterea,quoad alimentorum
exactionem, & ita quoad effectum,nihil minus
operatur officiũ Iudicis quam actio: eo enim co
gitur pater ſicuti cum actione conuenitur.ſunt
etiam, qui dicant obligationem ſolum naturalẽ
naſci inter patrem, & filium, cuius finis eſt ſatiſ-
factio, non tamen oritur ciuilis,cuius finis eſt iu
dicium. & cum rarò detur iudicium inter patrẽ,
& filium,non fuit conueniens actionem introdu
cere,argumento l.in his.ff.de legib.neque etiam
eſſet conueniens, quod ſine remedio dimittere-
7 tur pater,ubi litis agendę neceſsitas ſuberat,†in-
troductum fuit Iudicis officiũ loco actionis, ita
Bald.in l.dominos,num.6. C.quod cum eo,qui
in alie.poteſt.Corne. in l. frater a fratre,num.2.
C. de cond. indeb. ſed hęc ratio deſtruitur non
ſolum ex ſupradictis, uerum etiam ex eo ad om
nes rationes referri poteſt ſcilicet,quia hęc ratio
reſpicit ſolum patrem & filium, cum tamẽ mul-
tis aliis in caſibus, immo quandocũque alimen-
ta ex ſanguinis coniunctione, & charitate debẽ
8 tur,ſolum competat officium Iudicis.ratio† aũt
ut bona ſit, generalis eſſe debeat oẽs caſus am-
plectans,Bar.in l. ſi cum exceptione. §. poſt an-
num.ff.quod met.cau.Iaſ.in l.creditori, col.2.ff.
de ope. no. nuntiat. laborat quoque alio uitio
9 ea ratio,quia neceſſaria non eſt nec† concludẽs,
ut eſſe debet, glo. in l. non omnium. ff. de legib.
glo.& Bar.in d.§. poſt annum, gl.in l.ſi de inter
pretatione.ff.de legib.ubi ait quod ratio nõ pro
bat ſi non eſt concludens, Bar. & Doctores in l.
1.ff.ſi cer.pet.uoluerunt alij ideo non dari actio-
nem, quia obligatio alendi deſcendat a ſola cha
ritate,& ſanguinis coniunctione,ut in d.l.ſi quis
a liberis.§. utrum, uer.& cum ex æquitate. ff. de
lib. agnoſcen. ſed hęc quoque non ſatisfacit,
quia poſſunt ſimul ſtare, quod charitas, & ſan-
guinis coniunctio ſint cauſa alendi,& quod nihi
lominus detur actio. item uidemus, quod inter
fratres,& affines datur eadem affectio, tamen na
ſcitur actio,& datur lis inter eos.Cordub.autem
in d.l.ſi quis a liberis, in princ.diſputat de ratio-
ne, & nu.44. uſque ad numerum 60. & demum
confutatis omnibus aliis ſubdit ueram eſſe ratio
nem,quia nunquam abſolute ex legis diſpoſitio
ne alicui debentur alimenta,ſed cum certis mo-
dificationibus ita, ut antequam decernantur ne-
ceſſaria ſit diſcuſsio quædam, an ſit filius,frater,
ſoror,ſocer,nurus, uel alius,an ſit diues,uel pau-
per,an habeat aliunde. ideo cum hęc cognitio a
ſolo Iudice fieri debeat,rectè ſtatutũ fuit, quod
ſolo Iudicis officio petẽtur, qui examinabit pro
ſua religione,an illi eoq́ue in caſu debeantur ali
menta.adducit pro hac ſententia textum,quem
dicit elegantem in l.quod ſi minor,in fi.ff.de mi
nor. ubi ut minori detur reſtitutio in integrum
10 multa † a iure conſiderantur, ideo res ea Iudicis
officio expeditur. Hæc tamen ratio non eſt tuta,
quia multis in caſibus uidemus cauſæ cognitio-
nem requiri, quibus tamen datur actio,ut quan
do minor reuocat bona ſine decreto alienata, &
poſſent adduci infinita exempla, quę nunc omit
to. Veram igitur exiſtimo rationem eſſe, quia
pro alimentis a lege debitis nulla datur obliga
tio,quia nullus contractus uel quaſi, nullum ma
11 leficium uel quaſi intercedit, ſine † quibus non
oritur obligatio,ut dicitur Inſtit. de actio.§.nã-
que agit, deficiẽte aũt obligatione deficit actio
12 cuius ipſa † eſt mater.l. licet.§. 1.ff.de procurat.
& licet dicamus patrem obligari ad alimenta
filij naturali ratione,non tamen intelligimus de
naturali obligatione,ſed de naturali ratione, id-
eſt ęquitate quadam a natura inſita, unde argu-
mẽtum quo utitur Cordub. d.l.ſi quis a liberis,
in prin. num. 58. dum inquit debitum naturali
13 obligatione peti poſſe † actionis iure,quando ex
æquo procedendum eſt.l.ſi fideiuſſor.§.quædã,
ubi Bar.ff.manda. Alex. in conſ.41.uol.3.Iaſ.in
l.iuriſgentium.§.ſed tam nulla, nu.11. ff.de pact.
non poteſt ſuſtineri, quia alimenta non dãtur ex
naturali obligatione,ſed naturali quadam ratio
14 ne,† quæ communis non ſolum hominibus, ſed
etiam brutis, ut per gl.in l.ſed & ſi.§. conſuluit.
ff.de petitio.hæred. Claud. in l.ex hoc iure, col.
14.ff.de iuſtit.& iu. Cagnol. qui declarat in l.cũ
amplius.§. is natura, num.1.& ſequen. ff.de reg.
iur.& dixi in tit.quib. debean.alimen.Cum igi-
tur deſit omnino obligatio tam naturalis quam
ciuilis,non poteſt dari actio, ut quia non deeſt
ęquitas,quæ fundata ĩ ſanguinis cõiunctione,&
naturali

naturali charitate ſuggerit alimenta eſſe coniun
ctis præſtanda, iuſtum eſt officium Iudicis dari:
vbicunque enim æquitas ſuggerit ſi deficiat a-
ctio † competit officium Iudicis. l. planè, & l. fi.
ff. de petitio. hæred. & officium prædictum de-
15 ſcendit ab æquitate tamquam † a matre. l. Quin-
16 tus. §. Pomponius. ff. de alimen. leg. Signorol. in
conſ. 100. num. 13. in fi. & dicit Bald. in l. fi. §. ſed
cum, num. 1. C. de furt. quod officium Iudicis de
17 tur ex † mera æquitate, Socin. iun. in conſ. 52. nu.
2. uol. 2. Natta in conſ. 534. nu. 6. Rolan. in cõſ.
1. nu. 55. uol. 1. Et ſi dicatur, nõne illa æquitas, q̃
fundatur ſup charitate, & affectione inducit obli
gationẽ quãdã. rñdeo id uerũ eſſe, ſi ĩtelligimus
de obligatione largo modo ſũpta, nõ ſi d̄ ſtricta:
nã offiñ Iudicis pręſupponit quidẽ quandã quaſi
obligationem, alias non daretur, ſed non ueram
18 & propriam, quia tunc daretur actio. ita † decla-
rat glo. in l. ſi ſeruum. §. fi. uer. peti poſſit. ff. de
uerb. oblig. ubi latè agit Alex. idem uoluit Bar.
in l. fi. ff. de iniur. Alex. in l. 1. nu. 26. ff. de iuriſd.
om. iud. ubi Sapia, nume. 44. Iaſ. in §. omnium,
num. 54. Inſtit. de action. ubi ſubdit, quod acce-
dere ideo põt fideiuſſor ei obligationi, pro qua
datur officium Iudicis, & dicit Iaſ. in §. ſupereſt,
num. 62. Inſtit. eod. tit. quod debitum officio Iu
19 dicis appellatur † quaſi debitum, Dec. in l. ſi me,
& Titium, num. 5. ff. ſi cer. pet. Rube. in l. non ſo-
lum. §. morte, num. 496. ff. de oper. no. nuntiat.
Menoc. in tracta. de recuper. poſſeſſ. rem. ult. nu.
8. ecce ergo, quod iuſta ratione denegatur actio
& conceditur officium Iudicis pro alimentis de
bitis ex charitate, & ſanguinis affectione. Vnum
tamen uidetur obſtare, quia cum eiuſmodi ęqui
20 tas ſit a lege approbata, † uideretur cõpetere cõ
dictionem ex lege. l. 1. cum ibi notat. ff. de cond.
ex lege ſed reſpondetur cõdictionem ex lege da
ri, quando nulla ſuberat obligatio, ſed lex noua
21 eam introduxit, † ut dicitur d. l. 1. at in caſu no-
ſtro lex nullam introduxit obligationem, ſed ꝓ
ea, quæ naturaliter ſuberat modo tamen prædi-
cto officium Iudicis ſtatuit, & ubi etiam lex no-
uam obligationem introducit, non ſemper da-
tur actio, ſed multis in caſibus officium Iudicis,
22 ut diſtinguendo † declarat Bar. in l. 1. cuius dicta
extollit Caſtren. ibi, ſubdens eſſe magis pulchra
quam utilia, & filius agit pro alimentis etiã uxo
ris, ut dixi in titulo, quomodo, & qualiter pręſ-
ſtanda ſint alimenta. Imò ſi filius ſit abſens, vxor
23 poterit agere nomine uiri, † uel etiam nomine ꝓ-
prio utili actione pro alimentis ſuis, ut per Rui.
conſ. 144. num. 18. uol. 5.

Quæ uerò dicta ſunt de patre, & filio, locum
habent in auo, & nepote, intelligendo tamen de
paterno, uel de materno in caſibus, quibus auus
maternus tenetur alere, quæ intelligentia ſup-
poni debet in tota hac parte, quia cum de uno
24 diſputamus, cętera † præſupponuntur habilia. §.
in extraneis, Inſtit. de hæred. qualit. & differ. &
cum quęrimus de modo petendi alimenta, ſup-
ponimus præcedere debitum. qui enim vult cõ-
25 ſequens † cenſetur velle omne antecedens neceſ
ſarium. l. ſed ad rem mobilem, & l. ad legatum,
ff. de procurat. l. illud. ff. de acquir. hæred. l. 1. C.
de ordi. iud. l. 1. §. 1. ff. ſi uſuſfruc. pet. l. 2. §. in-
ſpectio. ff. quemadmod. teſtam. aper. §. idem iu-
ris, Inſtit. ex quib. cau. manum. non lic. & fru-
ſtra ageretur de qualitate remedij ad petendum
26 alimenta ſi deeſſet ſubſtantia, id eſt † debitum ali-
mentorum. l. nec ullam. §. ſi abſentis, ubi Angel.
not. ff. de peti. hæred. l. Pomponius. §. fi. ubi Are.
in prin. ff. de acquir. poſſ. dixi in conſ. 34. nume.
13. & quod auo pariter contra nepotem, ac ne-
poti cõtra auum detur pro alimentis conſequẽ
27 dis officium Iudicis, † tenet Bar. in tract. de alim.
nume. 8. & ubi omnis authoritas deficeret ratio
non deeſſet. diximus enim auum comprehendi
in diſpoſitione facta de patre, immo iniuſtum eſ
ſet ſi patri cui alimenta ſunt magis debita ſolum
daretur officiũ Iudicis, aui uero remotiori, & q
28 nepoti cõiungitur ꝑ patrẽ daretur actio † cõtra
auth. multo magis. C. de ſacroſ. eccl. ubi ꝓbatr re
gula illa, ꝓꝑ qd̄ unũ quodq; tale, & illud magis.

Similiter concluſio locum habebit in matre
quia ea procedunt quæcumque de patre affirmã
tur, ut dixi ſæpe, pręcipuè in titulo, quomodo re
petantur alimenta præſtita.

Cum uerò alimenta debeanẽ a loco legitimę
29 rũc † non Iudicis officio, ſed iure actionis deben-
tur, ut dicit Ludo. Molin. in tract. de primogen.
Hiſpan. lib. 2. cap. 15. num. 17. ſed ad hoc nihil
allegat, ſed probatur ratione, nam ſubrogatum
ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur. l.
30 † ſi enim. §. iniuriarum. ff. ſi quis caut. pro legiti-
31 ma autem datur condictio † ex lege, ſi non ſit reli
cta, uel etiam actio ex teſtamento quando reli-
cta eſt, Ang. in l. Papinianus. §. ſi conditioni, nu.
5. ff. de inoff. teſtam. Alex. in l. in quartam, col. pe
nul. ff. ad l. Falcid. & idem eſt in ſupplemento le
32 gitimæ, quod petitur ex † conditione ex lege, gl.
in l. omnimodo, & l. ſcimus, in princ. C. de inoff.
teſtam. quam ſententiam multis authoritatibus
comprobaui in conſ. 148. num. 9. immo ſecun-
dum aliquos pro legitima datur petitio hęredi-
33 tatis, † Corn. in conſ. 289. in 2. dub. uol. 4. Cur.
ſen. Crau. & alij, quos citat Cucchus in tract. de
legitima, in §. legitima eſt quota bonorum, nu.
11. folio mihi 21. ubi ait tres dari actiones pro
legitima. ergo eodem modo dabitur actio pro
alimentis, quando ſuccedunt loco legitimæ facit
34 quia actio ſubrogata † aſſumit illius naturam cui
ſubrogatur. l. ait prætor. §. ſi conditionalis, & §.
præterea. ff. de his, quæ in fraud. credit. l. cũ poſt.
in prin. ff. quan. actio de pecul. eſt annal. Ioan.
Fab. in §. actionum, col. 9. Inſtit. de action. intelli
35 gendo tamen de natura originali, † & primordia
li, non autem accidentali uti declarat gl. in l. cer
ti condictio, in princ. in glo. magna, uer. ex omni
cauſa, in fi. ff. ſi cer. pet. per textum in l. item ue-
niunt. §. cum prædixerimus. ff. de petitio. hæred.
quæ eſt multum notabilis, & non habetur alibi,
ut poſt Bar. inquit Iaſ. in d. §. actionum, num. 24.
in fi. & nume. ſeq. hoc tamen argumentum non
uidetur rectè procedere, nam uidemus, quod le-
36 gitima ſuccedit loco † alimentorum, ut §. prohi-
bemus, in Auth. de trien. & ſemiſ. Bar. in Auth.
de

de hære. & Falcid. in princ. & tamen pro legiti-
ma ſubrogata datur actio quæ tamen non daba-
tur pro alimentis, ergo idem uideretur dicen-
dum in caſu conuerſo, quando alimenta ſubro-
gantur loco legitimæ. ſed reſponderi poteſt ra-
tionem diuerſitatis eſſe, quia cum legitima a le-
ge inducitur loco alimentorum, iuſtum eſt quod
detur actio ex ea lege per quam introducta fuit,
& a qua vſus legitimæ fuit receptus, non autem
officium iudicis quod pro alimentis compete-
bat, quę non erant lege ciuili debita, ſed naturali
quadam æquitate ut dixi. at poſtquam pro legi-
tima introducta eſt iure ciuili actio. iuſtum fuit
quod quid loco legitimę recipitur illius ſortia-
tur naturam in omnibus, atque ita hoc inter u-
num & alium caſum, quia decernendo legiti-
mam loco alimentorum lex ciuilis addit natura-
li ſuam authoritatem ex qua inde oritur actio,
omnia enim noſtra facimus quibus noſtram im
partimur authoritatem, & pro dicta ſubrogatio-
ne facit, quia ubi alimenta debentur loco legiti-
37 mæ, tunc non minus † quantitas aſſignatur loco
alimentorum, quam importet legitima, ut poſt
Dec. in conſilio 180. inquit Vaſq. de ſucceſsio.
creatio. lib. tertio. §. vigeſimoprimo, limitatio.
ſeptima, numero 137. Cordub. in l. ſi quis a libe
ris. §. ſi mater. numero quinquageſimoſeptimo,
ff. de lib. agnoſcen. dixi in tit. qualiter præſtentur
alimenta in quæſtio. incipien. quia uero.

Confirmatur etiam prędicta ſententia ex eo
quod uoluit Rodericus in l. quoniam in priori-
bus, in ſecunda limitatio. nu. 21. uer. infert etiam
aliam, C. de inoff. teſtam. inter regni declaratio.
38 ubi ait quod alimenta debita † loco legitimę trāſ
mittuntur ad hæredes contra naturam alimen-
torum quę finiuntur morte, ſequitur Lupus in c.
per ueſtras, in tertio notab. §. uigeſimoquarto.
numero ſeptimo, & ſequenti, de donatio. inter
uir. & uxor. Didac. in epitom. de ſponſal. par. ſe-
cunda, capitulo octauo, §. ſexto, nume. decimo-
quinto, de qua tamen quæſtione dixi in titulo
quanto tempore pręſtan. ſint alimen. quęſtio.
prima, numero trigeſimoprimo, ubi allegaui cō-
tradicentes, & Roderic. loco prædicto mouetur
ex ui ſubrogationis.

Punctus tamen conſiſtit in cognoſcendo,
quando alimenta ſubrogentur loco legitimæ. &
ſanè pauci Doctores id tangunt in ſpecie de ali-
mentis loquendo, ſed agendo de dote frequens
eſt controuerſia, & bene deduci poteſt argumē-
tum de uno ad aliud, Ricard. Malum. quem citat
Cin. in l. ſancimus, numero tertio, C. de nupt. di-
cit quod dos, uel alia prouiſio propter quam ſta
39 tutum excludit filium † a ſucceſsione ſuccedit lo
co legitimę. & licet Cin. ibi impugnet principa-
lem Ricar. deciſionem, tamen quando ſtatu-
tum non ſimpliciter filiam excludit, ſed cum qua
litate dotis, non uidetur refellere illud dictum
quod ſuccedat loco legitimę, & uidetur ſequi
Bart. in l. Titio centum. §. Titio genero, nume-
ro ſexto, ff. de cond. & demonſtr. & Caſtr. ibi. nu-
mero octauo, in ſi. dicit quod ubi ſtatutum exclu
dit dotatam, quia excluſio fundatur ſuper dote,
tunc dos loco legitimè ſuccedit, & ſubdit hanc
diſtinctionem ſe amplexum pluries de quęſtione
conſultum. idem uoluit Cuman. ibi, Butr. in con
ſilio trigeſimonono, per totum, ubi uult quod
dos ad filiam perueniat iure ſucceſsionis ab inte
ſtato, & prædictam diſtinctionem probauit quo
que Socin. in conſilio ſeptuageſimoquinto, nu-
mero undecimo, uer. aliquando & tertio, uolu.
tertio, idem Socin. in conſilio 228. numero uige
ſimoſeptimo, uolum. ſecundo, ubi ait quod con-
cordia Caſtrenſis placuit ſibi ſemper, & allegat
Caſtren. in conſilijs ſic tenuiſſe, & Alexan. in con
ſilio 179. numero quinto, uolum. quinto, uide-
tur etiam tenere diſtinctionem Caſtren. in loco
præallegato, Pariſ. in conſilio quinquageſimo-
tertio, numero 76. uolum. tertio, ubi ſtat cum di-
ſtinctione Socini, & refert Cur. ſen. atteſtari de
communi, & plures alios Rube. in l. pater filium
numero 162. uer. quarta ſit concluſio. ff. de inoff.
teſtam. ubi ait dotem ſuccedere loco legitimę,
quando ſtatutum excludit dotatam, uel dotan-
dam, & allegat multos eiuſdem ſententię Docto
res, præcipuè Bal. Anchar. Corne. & Campeg.
hoc etiam probauit Hieron. Gabr. in conſilio un
decimo, numero quinto, uolum. primo, ubi alios
citat, & idem probauit Anchar. Moder. famil.
quæſt. lib. ſecundo, quęſtio. quinquageſimapri-
ma, numero tertio, ubi poſt Caſtren. & alios di-
cit dotem loco legitimę ſuccedere. hanc quoque
tenuit Simon de Pretis in tracta. de interpretat.
ultim. uolun. lib. tertio, interpretat. prima, dubi-
tatio. quinta, ſolutio. quarta, numero decimoter-
tio, ubi addit Dec. & Benin. & dicūt prædicti om
40 nes, quod & ſi dos non debeatur regulariter † niſi
ſequuto matrimonio, tamen iſto caſu, quia ſucce
dit loco legitimę ſi filia decedat ante nuptias trāſ
mittit eam ad hęredes, & infert etiam Caſtren. in
conſilio 370. numero ſecundo, uolum. primo,
41 quod talis dos nullum recipit grauamen † & reij-
cit pactum appoſitum, quod filia decedente ſi-
ne liberis reuertatur ad dotantem, ſequitur Cuc-
cus in tracta. de legit. in §. nec uſufructu defrau-
dari, numero quinto, folio mihi 108. Cæphal. in
conſilio 245. numero trigeſimoprimo, ubi tenet,
quod dos ſuccedat loco legitimæ quando ſtatu-
tum excludit filiam dotatam, & infert quod filia
facit partem in computatione legitimę, Aleia. in
conſ. 479. nu. 12. ubi loquitur in ſtatuto Mantua
no, Dec. in con. 106. nu. 3. ubi facit prædictam di
ſtinctionem, Boſsius in tit. de publicatio. bonor.
nu. 2. in ſi. ubi dicit hanc eſſe communem opi-
nionem, Michael. Craſſ. in tracta. ſententiam in
tit. de legitima. q. 7. nu. 4. uer. aut uero ſtatutum
exclndit dotatam. ubi infert quod talis filia am-
pliat numerum, & impinguat portiones aliorū
Burſat. in conſ. 32. nu. 65. uol. 1. & ratio prędi-
dictorum eſt quia excluſio cauſatur propter do-
tem, ex quo ſtatutum non excludit ſimpliciter,
ſed dotatam, proinde ſuccedit loco legitimę, quā
ſtatutum noluit adimere tali filiæ.

Secundus eſt caſus quando ſtatutum ſimplici-
ter nulla dotis facta mentione excludit filiam a
ſucceſsione propter maſculos, nam tūc dos quæ

filiæ datur non ſuccedit loco legitimę,ex quo ta-
li filiæ nulla debetur legitima, nam quidquid ſit
in excluſione hominis, certum eſt quod genera-
42 lis excluſio† legis excludit etiam a legitima,ut de
clarat Dec.in conſilio 505.numero ſexto,ubi ait
quod fortior eſt legis, quam hominis excluſio.
idem dicit in conſilio 302. colum.fin. Rolan. in
62.numero 50.uolum.tertio, Cęphal.in cõſilio
404.numero primo,D.Becius conſilio 107. nu-
mero 7.dixi in conſilio 31.numero 23.& in pro
poſito quod ſtante ſimplici & abſoluta filiarum
43 excluſione a ſucceſſione,dos † quę inde datur a
patre uel fratribus non ſuccedat loco legitimæ
poſt Caſtr.& Cuman.in d.§.Titio genero,uoluit
Alexan. in l.planè.§. ſi duobus.ff.de leg.primo,
Socin.in d.conſilio 288.numero 26.uolum. pri
mo,& alij omnes,quos ſupra retuli ſequutos fuiſ
ſe Caſtrenſis diſtinctionem, ſed pręter eos latè
Rolan. qui multos alios in eandem ſententiam
congerit in conſilio 21. numero ſeptimo, volu.
primo,ubi ideo infert,quod in computatione le-
gitimę filiorum nulla eſt habenda ratio fœmina-
rum ſic ut ſupra excluſarum,& hanc dicit eſſe ma
gis communem Pariſ. in conſilio 36. nume.28.
uolum. ſecundo, ubi quod fœminę excluſæ non
computantur, & dotes non calculantur in com-
putatione legitimè,& iſtam ſententiam ſequuti
ſunt infiniti propemodum Doctores citati a Ri
minal.in conſilio 31.numero 64. & 71.ubi dicit
eſſe in practica receptam atque ab ea recedendũ
non eſſe,& non mirum,quandoquidem habetur
pro mortua quando ſimpliciter excluditur,pro
quo facit quod dicimus de filio qui ingreditur
44 fratrum minorum religionem:is † enim in com-
putatione legitimę filiorum non facit partem,
nec numeratur ſecundum Bal.in l.unica,in prin.
numero undecimo,C.de caduc.tollen.Alex. qui
communem dicit in l.planè.§.ſi duobus, nume-
ro ſeptimo,ff.de leg.primo,Aret.ibi,colum.8.in
fi. uer. & quia, & Imo. colum.ſecunda, circa fi.
Crot. in l. re coniuncti, numero 130.ff. de leg.
3.Rubc.Alex.in l.ſi pater filium,numero 143.ff.
de Inoff.teſtam.Fabian.in authen.nouiſſima,nu-
mero 211.C.eod.tit. ſicuti igitur is, qui ingredi-
tur religionem fratrum minorum, uel aliam in-
capacem tam in communi, quam in particulari
habetur pro mortuo, & ubi agitur de calculan-
da legitima non facit numerum, ita dicendum
eſt de eo qui a ſtatuto eſt in totum excluſus:nec
ingredi neceſſe eſt illam controuerſiam ſi ſtatu-
tum poſsit legitimam in totum tollere, in qua
multę ſunt opiniones, ſed hodie illa uidetur cõ-
munis quod poſsit ex cauſa,ut dicam aliquãdo.

Tertius eſt caſus quando ſtatutum excludit
quidem ſimpliciter filiam, ſed mandat eam do-
tari, & tunc filia non computatur in numero fi-
45 liorum,& dos† non ſuccedit loco legitimę,ſecun
dum Caſtr.in d.§.Titio genero,numero octauo,
circa fi.quia tunc filia non excluditur propter do
tem,ſed propter maſculos,& dos non datur luco
legitimę,cuius ſtatutum nullam habuit rationẽ,
& dicit Alexan.in conſilio 179.numero quinto,
uolum. quinto, quod ubi ſtatutum mandat fi-
liam dotari, nunquam de dote iudicatur idem
quod de legitima,quia non ſuccedit eius loco, al
legat Cin. Bart. Caſtr.& alios & non poteſt dos
dici ſubrogata loco legitimę, quia legitima de-
betur pure in die mortis patris,dos autem ordi-
nata a ſtatuto confertur in tempus nuptiarum,
atque ita in diem incertum etiam ſi ſtatutum ſim
pliciter loqueretur de dote, quia relictum dotis
46 habet in ſe † tacitam conditionem ſi nuptię ſe-
quantur,l.ſtipulationem, & l. promittendo,ff.de
iure dot.idem dicit Socin.in conſilio 288. nume
ro vigeſimoſeptimo,uolum. ſecundo,& in conſi-
lio ſeptuageſimoquinto, numero vndecimo,uo-
lum. tertio. Ruin. in conſilio quinquageſimoſe-
cundo,numero ſexto,uolum.quinto, Pariſ.in cõ
ſilio quinquageſimotertio, numero ſeptuageſi-
moſexto,volum.tertio,& hanc partem dicit ma-
gis communem Boſſius in tit.de publicatio.bo-
nor.numero ſecundo, in fi. Port. Imol. in conſ.
decimotertio, numero decimoquarto, ubi alle-
gat Alex.Alber.Imo.Aret.Ruin.& Galiaul.Hie-
ron.Gabriel.in conſilio vndecimo,nume. quar-
to,volum.primo,Craſſus d.§.legitima, quæſtio.
ſeptima,numero quarto,ver.quid dicẽdum. ubi
ait quod filia in tali caſu habetur pro mortua,
nec habetur in conſideratione quando computa
tur legitima.hanc item partem probauit Anch.
Moder.famil.quęſtio.lib.ſecundo,quaſtio.quin
quageſimaprima, numero nono, decimo, & ſe-
quenti, ubi tranſit cum diſtinctione Caſtrenſis,
quia ubi ſtatutum mandat dotari,tunc legatum
eſt conditionale, & collatum in diem nuptiarũ,
& ſubdit quod ſi contradicant aliqui,communis
tamen opinio ſtat pro diſtinctione prædicta,
hanc item tener multos allegando Simon de Pre
tis,d.lib.tertio,interpret.prima,dubitatio.quin-
ta,ſolutio.quarta, numero decimoquarto, uer.
ſecundo quando ſtatutum,folio mihi 211.& Do
ctores pręｄicti inferunt non ſolum quod illæ fi-
liæ non faciunt partem in computatione legiti-
mę, ſed etiam quod dotem ſibi relictam a patre
47 non trãſmittunt† ad hæredes ſi decẽdunt ante nu
ptias contractas,quia ea dos nullam habeat con
formitatem cum legitima, cum legitima pure
debeatur, dos autem in tempus nuptiarum ſit
relicta.

Pro qua ratione facit quod dicimus,animum
compenſandi non præſumi quando debitum
48 continet † vnam qualitatem, & legatum ſit ſub
alia diuerſa,ſecundum Corne. in conſilio 292.
colum.tertia,ver. coadiuuatur,uolum.primo,&
dicit Socin. iun. in conſilio ſeptuageſimonono,
numero ſeptuageſimo, uolum.tertio,quod ſi le-
gatum eſt factum in tempus nuptiarum,& debi-
49 tum erat in aliud tempus,† non erit præſumen-
dus in teſtatore compẽſandi animus,Phanuc. in
tract.de dote,gl.6.nu.94.

Facit etiam, quia licet regulariter conditio
50 adiecta† uni legato cenſeatur repetita in alio fa-
cto in eodem teſtamento,Bar.in l.in repetendis,
numero primo,uer.breuiter omnes.ff.de leg.ter-
tio, & in l. ſi ſibi pure.ff. eodem titulo, Roma.in
ſing.137. in principio, tamen fallit quando ſe-
quens

quens legatum continet conditiones a primo di
51 uerſas: † tunc enim non fit repetitio. l. alumnæ,
in princip. vbi Bar. ff. de alimen. legat. Alexan.
in conſi. 66. colum. 1. in fi. ver. puto tamen, vol.
3. Dec. in conſ. 190. num. 3. ver. & vlterius, Rui-
nus in conſ. 64. nume. 3. volum. 2. Socin. iun. in
conſ. 18. num. 11. vol. 3. Cæphal. conſ. 156. ou.
19. deciſ. Pedem. 52. num. 3. diuerſitas enim qua
litatum adiectarum diſpoſitionibus tollit conie-
cturam, quæ alias potuiſſet inſurgere.

Et prædicta ſententia multo magis obtineret
ſi ſtatutum mandans filiam dotari adijceret ex-
52 preſſam conditionem doti dandæ, puta † quan-
do maritabitur, vel nupſerit, vt poſt Caſtrenſ. &
Brun. inquit Simon dicta ſolutio. 4. numero 16.
uer. tertio item ſtatutum, quod tamen nihil eſt,
53 quia † taciti, & expreſſi idem eſt iudicium, l.
cum quid. ff. ſi certum petatur, & expreſſio eius,
54 quod tacitè ineſt, † nihil operatur, l. tertia, ff. de
leg. primo, & legatum pro dote continet taci-
55 tam conditionem, † Barto. in dicta l. Titio cen-
tum. §. Titio genero, numero 3. ff. de conditio. &
demonſt. Caſtren. in conſ. 322. in princip. volu-
mine primo, Corne. in conſilio 229. columna
2. in fi. volumine 4. Bald. Nouel. in tracta. dot.
par. 6. priuileg. 50. Tiraquel. de retract. conuen-
tio. §. 2. gloſ. 1. numero 54. Didac. de teſtamen.
cap. 7. numero 11. Rolan. in conſ. 79. numero
15. volumine 4. ergo ſiue dicat ſtatutum dotem
dandam eſſe, quando filia nupſerit, ſiue id non
exprimat, ſemper illa dotis mentio continet cō-
ditionem, vt patet ex prædictis.

In ſuperioribus tamen caſibus, quibus dixi
dotem minimè ſuccedere loco legitimæ, intelli-
ge, niſi in ipſo ſtatuto mentio aliqua fiat de legi-
tima, puta, quod dotetur filia competenter vſ-
56 que ad legitimam: † tunc enim dos ſuccedit lo-
co legitimæ, Caſtren. in conſilio 222. in 3. du-
bio, numero quinto, verſiculo, verum quidquid
dixerim, volumine ſecundo, vbi ait, quod ſi in
ſtatuto dicatur legitimam in omnibus teſtamen
tis debere ſaluam eſſe deſcendentibus, tunc dos
ſubrogabitur loco legitimæ, & infert, quod de
dote erit reijcienda omnis conditio, & fiet illius
tranſmiſſio ad hæredes, & loquitur in fortiori-
bus terminis, quando ſcilicet extat ſtatutum ex-
cludens filiam ſimpliciter, deinde vero aliud ex-
tat ſeparatum reſeruans legitimam. & ratio eſt
ſecundum eum, quia tunc excluſio fit propter
legitimam, idem voluit Socin. in conſilio 31. in
3. quæſtio. num. 4. vol. 1. vbi tenet dotem ſucce-
dere loco legitimæ, quando ſtatutum mandat
debere contentari de dote data, nec poſſe mole-
ſtare fratres occaſione falcidię, quia cum teſta-
tor falcidiam exprimat legitimæ loco, videtur
dotem loco legitimæ ſubrogaſſe, ſequitur Brun.
in tract. de ſtatut. excluſ. fœmin. articu. 10. quæ-
ſtio. 2. numero 14. hanc partem probauit quo-
que Rimina. in conſilio 157. numero 17. & ſeq.
vbi ait iſto caſu nos verſari extra diſtinctionem
Caſtrenſis ſupra poſitam, Anchar. Moder. in d.
quæſtio. 51. num. 3. & 7. in 2. par. vbi loquitur,
quando teſtator mandat, quod filia nihil petere
poſſit occaſione legitimæ, ſubdens quod men-
tio legitimæ inducit, quod dos eius loco vide-
tur ſubrogata, & idem placet Simoni de Pret. di
cta interpret. prima, dubit. quinta, ſolu. 4. nu-
mero decimoſeptimo, vbi allegat Crau. & alios
innuens, quod ex facili coniectura cognoſci-
mus dotem ſubrogari legitimæ, nam ſupracita
57 tę opiniones non procedunt † quādo aliter pro
batur ex coniecturis, ſecundum Anchar. dicta
quæſtio. 51. numero ſeptimo, apparet igitur in-
tentionem ſtatuentium fuiſſe, quod legitima de
beatur quando propter dotem excludunt filiam
a legitima. & licet legitima peti tunc non poſ-
ſit, tamen petitur dos eius loco, & hoc plurimū
conſiderari debet, facitque ad ſtatutum Man-
tuæ, diſponens de ſucceſſionibus, quo excludi-
tur filia ſimpliciter, ſed poſtea mandat dotari, iu
betque dotem non eſſe minorem legitima, & ta
men Bald. loquendo in eo ipſo ſtatuto in conſi-
lio 465. volumine 3. vult, quod dos non ſucce-
dat loco legitimæ, in quo Alcia. in conſilio 479.
num. 13. videtur contrarium ſentire.

Sed contra prædicta vrget Ruin. latè in con-
ſilio 152. numero 5. & ſequen. volumine 5. vbi
dicit, quod & ſi ſtatutum mandet dotem regula
58 ri ſecundum legitimam † reſpectu quantitatis,
non tamen per hoc inferri poteſt, quod velit do
tem ſubrogari legitimæ, quia aliud eſt, filiam vo
cari ad legitimam, vel legitimam illi pręſeruari,
aliud vero, quod dos non ſit minor legitima.
Item ſtante ſtatuto: filia, quę ſit prętermita non po
teſt dicere teſtamentum nullum, quia fuit exclu
ſa a legitima, ergo non eſt uerum, quod dos ſit
loco legitimæ, nam poſſet contratabulare ſi dos
non eſſet relicta, & latè proſequitur, vt per eum.
addo quod illa uerba ſtatuti, ne filia aliquid pe-
tat ratione legitimę, vel quod dos non ſit minor
legitima, tendunt ad excluſionem filiæ, ergo non
debent operari admiſsionem. inducta enim ad
59 diminutionem non debent † operari augumen
tum. l. legata inutiliter. ff. de leg. 3. & quia nunc
in Mantuano Senatu pendet indeciſa lis inter
Dominum Iulium Frambertum, & Dominum
Federicum Alberigum ſubſiſto, & non interpo-
no meum iudicium.

Rurſus in eiſdem caſibus, ſi ſtatutum man-
dat filiam congruè, uel competenter dotari, eo
caſu dos ſuccedet loco legitimæ, quamuis a
principio ſit abſolutè, & ſimpliciter excluſa:
60 congrua † enim dos dicitur, quæ non eſt mi-
nor legitima, vt dicunt communiter Doctores
in authen. nouiſsima, ubi Iaſon in fi. C. de inof-
fic. teſtamen. & in authen. res, quæ. vbi Iaſon
numero ſexto not. C. commun. de legat. Ang.
Caſtren. Alexan. Cur. ſen. Socin. Corne. & alij,
quos citat, & ſequitur Crane. in conſilio ducen
teſimotrigeſimoſexto, numero tertio, & ideo Si
mon, dicta ſolutio. quarta, numero decimoſe-
ptimo, in fine, inquit quod ſi ſtatutum mandat
61 congrue † dotari filiam, dos ſuccedit loco legi-
timæ, & ius petendi congruam dotem tranſ-
mittitur ad hæredes, ut per eum qui allegat
Cuman. quod idem eſt, ac ſi dicatur, do-

tem legitimæ ſubrogari :alias enim non tran-
ſmitteretur, & idem innuit Craue. dicto conſil.
236. Anch. d. quæſtio. 51. num. 3. vbi idem di-
cit quando ſtatutum loquitur de legitimè dota
ta, quia non dicitur legitima dos, quę eſt minor
legitima, & quæ ad hæredes non tranſmittitur.
confirmatur hæc ſententia ex eo, quod ponit
Brun. in dicto tract. ſtatut. excluſ. artic. 11. num.
19. ubi ait, quod ſi ſtatutum excludens filiam
62 mandet † illi aliquid dari ſub nomine quotæ,
tunc illud ſubrogabitur legitimæ, & in eo lo-
cum habebunt quæcumque a iure dicuntur de
legitima, licet aliud velit, quando mandat cer-
tam dari quantitatem: at ubi iubet mulieri con-
gruam dotem dari, tunc quia ut dixi non eſt con
grua niſi aſcendat ad quantitatem legitimæ, ui-
detur legitimam ipſam reſeruare, quia legiti-
ma eſt quota bonorum, ut per Doctores in di-
63 cta authen. nouiſſima, & portio † eius, quod ab
inteſtato debetur, glo. in §. excipiatur, in uer.
curialibus, circa medium, in Authen. de trien. &
ſemiſ. gl. in l. omnimodo, C. de inoffi. teſtamen.
in l. ſi arrogator, in ver. quartam partem, ubi Iaſ.
ff. de adoptio.

Idem quoque dicendum uidetur, quando ſta
tutum mandat, quod filia ſit tacita, & contenta
dote ſibi data, vel danda, nec plus in futurum
petere poſſit in bonis paternis, uel maternis;
quia tunc dos ſubrogatur loco legitimæ iure
64 † naturæ debitæ, ſecundum Caſtren. in d. conſi.
222. num. 5. uol. 2. & in conſi. 372. in fi. uol. 1.
ubi ſi dos filię conſtituitur pro omni iure, uel
ita quod nil aliud petere poſſit, tunc ſuccedit in
locum legitimæ, & de ea diſponit ſicut de legi-
tima, Craue. in conſ. 34. nume. 5. Anchar. dicta
quæſtio. 51. num. 3. & hęc fuit opinio Iaco. Bu-
tri. in l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. teſta-
men. ubi dicit, quod dictante ſtatuto filiam de
bere contentari de quantitate ſibi relicta a pa-
tre habebit id omne loco legitimæ quantulun
cunque fuerit relictum, ſequuntur ibi Bald. Sa-
lice. & Caſtr. Imo. in l. fi. colum. antepen. ff. de
conditio. inſtit. eos citat Brun. d. artic. 11. num.
9. ubi, nume. 14. allegat etiam Franc. de Ram-
pon. & pro hac parte, Simon d. ſolut. 4. numero
18. ver. quinto aut poſtremo, ſolio 212. allegat
Anchar. Abb. Ang. de Aret. Capram, Dec. Soci.
Gram. & Socin. iun. vbi ſubdit recipiendam eſ-
ſe hanc opinionem tamquam benigniorem, ne
filiæ decedant ſine hærede, & ſine bonis, & ſe re-
ſpondiſſe pro hac parte, in conſ. 72. volum. 1. vo
lunt autem prędicti Doctores omnes, quod hoc
65 caſu dos † peti poſſit ante tempus, & tranſmit-
tatur ad hæredes filia ante nuptias decedente,
mouenturque ratione: quia dum prohibet ſtatu
tum plus non peti, videtur habere reſpectum ad
legitimam, quam ſolam potuiſſent petere, &
quæ ſola debebatur. ſed melior videtur ratio,
quia cum utitur ſtatutũ illis verbis, pro omni,
& toto eo, quod petere poſſet, videtur velle in-
ducere compenſationem cum eo, quod debe-
66 batur, ideſt cum legitima, vt probat † textus in
l. ſi vxor ſua, C. de bon. author. iudic. poſſid.
Abb. in conſilio 81. colum. 2. in princip. numero
primo, volum. 1. & perinde eſt, ac ſi ſtatutum di-
ceret: volo, quod dotes compenſentur cum eo,
quod filiæ debetur, vt inquit Corne. in conſilio
344. in fi. volumine 1. Ruin. Socin. iun. Duran.
Crau. Phanuc. Anchar. Moder. & Menoc. quos
citaui in conſ. 112. numero 12. & idem impor-
tant illæ clauſulæ, quod filia ſit contenta dote ſi
67 bi data, & nil vltra † petere poſſit, vt poſt Caſtr.
Abb. & Corne. inquit Crau. in conſ. 131. nume-
ro 17. & ſequuntur alij a me citati, dicto conſilio
112. num. 21. ſed hæc quoque ratio non videtur
concludens, quia & ſi per compenſationem ex-
68 tinguatur primum debitum, & prima † obliga-
tio ipſo iure, §. in bonę fidei, vbi Are. columna 5.
ver. tertio principaliter, & Iaſon, numero 77. vbi
communem dicit, Inſtitu. de actio. Afflict. in de-
ci. 121. numero 1. & 4. Dec. in cap. cum inter, col.
69 penulti. de exceptio. eſt enim ficta † ſolutio. l. ſi
debitum. ff. qui potio. in pign. habe. l. ſi pecu-
lium. §. primo, ff. de ſtatu lib. Bartol. in l. amplius
non peti, colum. 3. ff. rem rat. habe. Crot. in con-
ſilio 139. numero 7. Paris in conſ. 121. numero
19. volumine 3. Tiraquel. de retract. conſang. §.
tertio, gloſ. 3. numero ſexto, non tamen vnum
ſubrogatur loco alterius, & ideo Alexan. in con
ſilio 179. numero tertio, in fi. volumine quinto,
dicit quod etiam iſto caſu dos non ſuccedit loco
legitimæ niſi quando quantitas relicta, vel deſti
nata eſt intra metam legitimæ. mihi tamen ma-
gis placet prior opinio, quia cum debitum legi
timæ extinguatur per dotem, fit ipſo iure vnius
ſubrogatio loco alterius, & verum eſt dicere,
quod filia habet dotem loco legitimæ, quando
dos relinquitur in recompenſationem legiti-
mæ, & cum actio pro legitima innouatur per
dotem, dicitur in dotem transfundi: hic enim
70 † eſt effectus nouationis. l. prima, in princip.
iuncta l. Stichum, §. legata, ff. de nouatio. & no-
uatio fit cum priuilegijs omnibus, quæ habe-
71 bat prima † obligatio, vt dicit Bar. in l. ſi quis
cum aliter, numero quarto, verſiculo, præterea
poſito, ff. de verborum obligationibus, vbi Ale-
xan. numero tertio, dicit illum ſequi Doctores
communiter, & inquit Are. ibi hoc eſſe ſingula-
re dictum, & comprobat Iaſon, numero duodeci
mo, Bar. Ang. & Imo. in l. videamus, la ſeconda,
§. ſi actionem, in fi. ff. de vſur. & probaui latè in
conſilio 269. numero decimoſeptimo, & deci-
mooctauo, proinde non eſt mirum, quod dos
eo caſu ſuccedat loco legitimæ, & per prædi-
ctam deciſionem, Socin. in conſilio 30. quæſtio
ne tertia, volumine primo, dicit, quod ex quo
dos ſuccedit loco legitimæ poterit filia iuſſa eſ-
ſe contenta dote ſibi data petere ſupplemen-
tum legitimæ, ſi tamen non ſit dotata a patre, ſed
ab alio, de quo lex non æque confidat.

Rurſus, quando eſt dotata a patre ſi ſit enor-
miſſimè læſa, quia dos ſuccedit loco alimento-
72 rum, poterit filia † petere, quod ſuppleatur dos
eouſque, quo ſufficiat pro alimentis, Socinus in
conſilio centeſimo, columna quarta, circa med.
volum. 3. Bal. Nouel. in tract. dot. in ſexta parte,

priuil.

priuileg. 17.col.4.ver.& ex prædictis poteſt con
cludi, & id notandum atque alibi non facile in-
ueniri, inqnit Craue.in conſ.236.vol.4.

Succedit item dos loco legitimæ, quando pa
ter in teſtamento aliquam filiæ relinquit portio
nem, quæ fuerat ſtatuto excluſa, nam relinquen
73 do videtur ſtatuti excluſionem remouiſſe,† vt in
quit Salic.in authen.nouiſsima, colum.fi. atque
ibi Iaſ.num.58. dicit ita conſuluiſſe plures Do-
ctores per eum citatos in diuerſis Ciuitatibus, id
quod placuit etiam Rui.& Crau.quos citat, & ſe
quitur Menoc. in conſ.8. num.13. addo Caprã
in conſ.19.num. 9. vbi inquit, quod filia a ſtatu
to excluſa ſi inſtituatur a patre cum onere reſti-
74 tuendi, retinebit ſuam legitimã, † quia p̃ inſtitu
tionem videtur habilitata aduerſus excluſionem
ſtatuti, Dec.in conſ. 264.colum.1.& conſ.257.
colum. penul.Ripa in l. Centurio, num.46.ff.de
vulg & pupill.ſed hæc opinio non eſt tuta, quia
Ang.in conſ.105. col.fi. dicit quod filia ſtatuto
excluſa non petit ſupplementum legitimę, quan
do pater aliquid ſibi relinquit, quod ſit minus
legitima, idem Ang.in conſ.465.uolum. 3.inter
conſilia Baldi, Caſtrenſ.in conſ.196.num.2.vol.
1.Brun.in tracta.de ſtatut.excluſ. fœmin.articu.
9.num.19.Ruin.in conſ.27. volum.3.quæ ſentẽ
tia obtinet multo magis locum in ſupplemento
legitimę, quod regulariter peti videtur contra te
ſtatoris uoluntatem, qua ratione idem eſſet di-
cendum in ipſa legitima, quando filia excluſa
uellet illud retinere contra teſtatoris volunta-
tem, ut quando fuit inſtituta quidem, ſed graua
ta reſtituere alij, de quo caſu dixi latè in conſi,
185.ferè per totum, & poſſent plura addi, quæ
omitto.

Non tamen ſuccedit loco legitimę dos, quan
75 do ſtatutum excludit filiam, † ſiue dotata ſit ſiue
non, quia ex quo non habet reſpectum ad do-
tem, nec ſuper ea excludendo fecit fundamen-
tum, non poteſt conſiderari, quod voluerit do-
tem ſuccedere loco legitimæ, ita Alex.in cõſilio
179.num.5.vol.5.Ruin.in d.conſ.152.nume.7.
uolum.5.Gabriel. d.conſ.11. num.5.& 6.vol.1.
ceſſant etenim rationes, quę conſiderari ſolent
in caſibus ſupra poſitis, & ſecundum prædictas
diſtinctiones intelligi debent Doctores, qui di-
cunt abſolutè, & ſimpliciter, quod dos ſuccedit
loco legitimæ inter quos Tiraquell. in l. ſi un-
quam in uer. ſuſceperit liberos, num. 112. C.de
reuocand.donatio.enumerat Gul.Cun.Ricard,
Malumb.Io.And.Cyn.Bar.Bald.Imol.Petr.Be-
ſut.Ang.Geminian. Cardin. Floren.Abb.Caſt.
Alex.Aretin.Salic.Cuman. Capra, Socin.Iaſ.&
Georg.Nattam, Alba in conſ.23.num.2.Burſa,
in conſ.32.num. 65.Ruin.in conſ. 85.num.13.
Menoc.conſ.8.num. 8.conſ.3.num.12. Item illi
qui dicunt dotem ſuccedere loco legitimę, quan
do ſtatutum excludens filiam mandat dotari bo
ni viri arbitrio ſecundum Bald.in conſ.184.uol.
1. uel mandat ſimpliciter dotari, ut tenet Abb.
in conſ.92.vol.2.quos citat Brun.in d.artic.11.
num.9.& 10.ſicuti & alij, qui dicunt indiſtinctè
dotem non ſuccedere loco legitimæ, vt tenuit
Imola in l.planè.§.ſi duobus. ff.de leg.1.Corne.
in conſ.48.colum.1.volum.2. Aret.in conſ.19.
colum.2.Cuman.in conſ.124. colum.2.Dec.in
conſ.303.in fi.& multi alij, & cognitio hæc non
prodeſt ſolum, vt ſcias, quando ſuccedat loco le-
gitimæ, ſed etiam vt ſcias, quando filia excluſa
faciat partem in computatione legitimæ, & quã
do portio filiæ impinguet portionem maſculi
propter quem fuit excluſa, item ut ante nuptias
tranſmittatur, item ut pure debeatur & ſtatim pe
ti poſſit nuptiis etiam non ſequutis, & conſe-
quenter dabitur prædictis caſibus actio pro ali-
mentis ſi loco legitimæ ſubrogantur.

Alius etiam caſus eſt, quo alimenta ſuccedũt
loco legitimę, cum ſcilicet pater inter filios con-
ſtituit maioratum, quo caſu non aliter a Princi-
pe concedi ſolet facultas niſi facta alijs filijs pro
uiſione, quæ ſufficiat pro alimentis, propterea
76 tunc detur actio pro † alimentis petendis, Roder.
in l.quoniam in prioribus, in 2.limita.ad legem
fori, num. 9. C.de inoffi.teſtam. Didac.in tract.
de ſponſal.cap.8.§. 6.num.15.& nouiſsime Lu-
douic.Molina de primogen.Hiſpan.lib.2.c.15.
num.2.ubi ideo lex facit utiles, & notabiles illa
tiones, quę apud eum uideri poſſunt, & inter cæ
teras, quod ea alimenta dantur etiam ei, qui ha-
bet aliunde, & quod tranſmittuntur ad hęredes,
& quod præſtari omnino debent ſine onere, &
id iuſtiſſimum eſt, quia ſi loco legitimæ ſunt,
habere debent omnes illas qualitates, quæ legiti
mè competunt, ut arguit Menoc. in conſ. 8.nu.
13.in fi.quando igitur ex legis diſpoſitione ali-
menta petuntur, officium datur Iudicis, niſi loco
legitimę debeantur, & idem eſſe quando forent
legata, ut dicam infra ſuo loco, ubi aliæ quoque
limitationes applicabuntur, quæ huic capiti po-
terunt deſeruire, & quæ dicta ſunt de patre, & fi
lio, locum habebunt in alijs perſonis affinibus,
quibus ſupradiximus deberi alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Vxor petit fructus, & alias dotis acceſsiones ea ip-
ſa actione, qua petit dotem.*
2 *Dos eſt uniuerſalis, & continet acceſsiones, &
alia.*
3 *Acceſsiones in iudicijs uniuerſalibus ueniunt tam
quam pars rei petita.*
4 *Mariti bona ſunt vxori obligata non minus pro ali
mentis, quam pro dote.*
5 *Acceſſorium eiuſdem eſt iuris cum ipſo princi-
pali.*
6 *Vxor petit a marito iure actionis alimenta ſibi de-
bita.*
7 *Officium Iudicis, non actio datur vxori pro alimen
tis conſequendis a marito.*
8 *Iudicium alimentorum eſt ſeparatum a iudicio do
tis.*
9 *Dos peti non poteſt conſtante matrimonio.*
10 *Actio de dote non eſt nata conſtante matrimonio.*
11 *Mulier poteſt intra annum luctus petere alimenta
ab hæredibus viri.*
12 *Dotis acceſsiones ciuiles non petuntur actione de*

dote, licet aliud ſit in naturalibus.

13 *Officium Iudicis nobile ſuccedit loco deficientis actionis.*

14 *Hipotheca poteſt officio Iudicis adhærere, ſicut actioni.*

15 *Hipotheca tacita poteſt accedere ad officium Iudicis ſicuti ad actionem.*

16 *Officio Iudicis petuntur alimenta debita ſoluto matrimonio.*

17 *Alimenta ſoluto matrimonio debita eiuſdem ſunt conditionis cum alimentis debitis matrimonio cõſtante.*

Quęſtio II.

QVAMVIS ſupra de patre, & filio ſeparata quæſtione dictum ſit, tamen eodem officio Iudicis petuntur alimenta, quæ fratri, & alijs agnatis, uel conſanguineis iure ſanguinis ex legis diſpoſitione debentur, ut probant iura ibi allegata, & ea, quæ citauimus, in tit. quibus alimenta debeantur ad probandũ quod fratribus, & alijs coniunctis perſonis aliunde non habentibus debeantur alimenta, ut hic neceſſe non ſit repetere.

In vxore autem alimenta petente maius eſt dubium, an ei detur officium Iudicis, uel actio, & ſanè uidetur actionem dari per tex. in l. ſi marito. §. fi. ff. ſolu. matrimo. ubi fructus, & aliæ acceſ-
1 ſiones† dotis petuntur eadem actione dotali, alimenta autem non eſt dubium, quin dicantur dotales acceſsiones, & idem dicunt Doctores in rub. ff. ſolu. matrimo. iudicium enim dotis eſt
2 uniuerſale, † & includit acceſsiones, & omnia futura, præcipuè ex parte uxoris. l. quod dicitur. ff. de impenſ. in reb. dotal. fact. Doctores in l. 1. ff. ſolu. matrimo. & in iudicijs vniuerſalibus ac-
3 ceſsiones † ueniunt tamquam pars rei petitę. l. item veniunt. §. fructus. ff. de petitio. hæred. l. nõ eſt, ubi Cy. C. famil. erciſ. Alex. in d. l. ſi marito. §. fi. Iaſ. in l. 1. col. 3. uer. ultimo circa pręDicta aduerte. C. de iudic. & pro hac parte facit, quod multi uoluerunt bona mariti non minus eſſe uxori obligata pro alimentis, quã pro ipſa dote,
4 inter † quos Iac. de Are. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſequiſsimo. ff. ſolu. matr. quem ibi, num. 7. citat & ſequitur Bar. & alij apud Alex. col. ſi. & approbant magis communiter Doctores, ut inquit Negusant. in tractat. de pignorib. in 4. mem. 2. par. principal. num. 55.

Accedat quod alimenta dicuntur acceſſoria dotis, ergo debent eadem actione peti, qua dos
5 ipſa, cum debeat eſſe eiuſdem iuris† cuius ipſum principale, c. acceſſorium, de reg. iur. in 6. & hãc partem, quod alimenta petantur iure actionis
6 † ab uxore, tenuit Neguſan. loco prædicto, num. 49. in fi. ubi ait ſe non inuenire Doctorem, qui dicat, quod alimenta petantur officio Iudicis, immo dicere omnes, quod acceſsiones petantur iure actionis. In contrarium tamen quod ſolo
7 Iudicis officio petantur alimenta, † uoluerunt Bal. in l. ſi marito. §. fi. ff. ſolu. matr. eos refert, & ſequitur Alex. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſequiſsimo, col. fi. uer. item quando conſtante matrimonio. ff. ſolu. matrim. eſt uerum quod mihi Bal. hoc non dicit, ut bene aduertit Neguſ. loco ſupracitato, num. 49. in fi. bene inquit Bal. quod
8 alimenta † petũtur principaliter diuerſo iudicio a iudicio dotis, & Alex. ibi uult, quod detur officium Iudicis nobile, non autem mercenarium, at idem Bal. in l. fi. §. pręterea, num. 3. C. de iure dot. loquendo de alimentis marito debitis uult, quod petantur mercenario, non nobili Iudicis officio, & idẽ uoluit Alex. ad Bar. in l. fi. in apoſt. magna, & ibi quoque Iaſ. num. 5. ff. de eo, quod certo loco, Caroc. in c. cum quid, par. 4. in 5. limitatio. num. 5. de reg. iur. in 6. ubi allegat alios, & dicunt prædicti omnes, quod officium datur ꝓ alimentis, & confirmatur ratione, nam cum alimenta dicantur acceſsiones, non debeent poſſe peti, niſi quando dos ipſa petitur, ſi agendum eſſet actione de dote, quia ueniunt acceſſoriè ad dotem, & acceſſorium non poteſt ſtare ſine principali, iuribus vulgatis, & tamen uidemus, quod
9 & ſi dos† conſtante matrimonio peti nõ poſsit, l. ſi conſtante, ubi Doctores. ff. ſolu. matrimo. l. vbi adhuc, ubi Cyn. Sali. & alij. C. de iure dot. tamen alimenta poſſunt peti, ut dictum eſt ſupra in tit. quib. debe. alimen. & conſtante matrimo-
10 nio† actio de dote non eſt nata. l. ſed & ſi alia. ff. de bon. damnat. l. 2. ff. de dot. priuil. Alex. d. §. ſin autem in ſequiſsimo, col. fi. Similiter uidemus, quod ſoluto matrimonio mulier poteſt petere alimẽ
11 ta intra† annum luctus, atque ita antequam dotẽ petat. l. diuortio, in princ. ubi Doctores omnes. ff. ſolu. matrim. fatendum eſt itaque, quod pro alimentis detur officium Iudicis nobile, non autem actio. & non obſtat, quod acceſsiones dotis petuntur actione de dote, at in d. l. marito. §. fi. quia illud procedit ĩ acceſsionibus naturalibus, ut ſunt fructus prędiorum, fœtus pecudum, & ſimilia, aliud tamen eſt in acceſsionibus ciuilibus,
12 ut ſunt uſurę, alimenta, & intereſſe, ita† reſoluit Bal. in d. l. fi. §. pręterea. C. de iu. dot. quem ſequitur Alex. & Iaſ. in d. l. fi. ff. de eo, quod certo loco. non etiam obſtat, quod detur hipotheca ꝓ alimentis, quia ubi etiam hoc uerum eſſet, quod tamen alibi in hoc opere tractaui, non tamen infertur, quod detur actio, & non officium Iudi-
13 cis, quia officium † Iudicis nobile ſuccedit loco actionis deficientis. l. quod ſi minor. §. fi. ff. de minorib. notatur in c. 1. de offic. iudic. & illi Iudicis officio poteſt adhærere hipotheca ſicut hęre
14 ret actioni, † ita in propoſito reſpõdet Neguſan. in d. 4. mem. 2. par. princip. num. 51. & de hac ipſa quęſtione dixi in tit. pręſtitor aliment. quando conced. repetit. quęſtio. 3. uer. retenta igitur pro uera, immo Neguſan. loco prędicto tenet idem eſſe ſi daretur officium Iudicis mercenariũ quod deſeruit actioni, & quod hipotheca poſſit accedere officio Iudicis, uoluerunt Bar. Imo. Alex. & Iaſ. in l. 1. in fi. ff. de leg. 1. & procedit nõ
15 ſolum in expreſſa, ſed etiam in tacita, † ut latè ꝓ bat Neguſant. de pigno. in 4. mem. 2. par. num. 157. circa principium.

Et

Et prędicta opinio intelligi debet ſiue agamus de alimentis, quæ petuntur conſtante matri
monio, ſiue de ijs, quæ debentur ſoluto matrimo
16 nio, nā† ea quoq; officio Iudicis, non iure actio
nis petuntur ſecundū Alex. in conſ. 109. uol. 5.
vbi dicit, quod debentur officio Iudicis merce-
nario, quia non debentur iure contractus, ſed ex
accidenti propter moram, l. fi. C. de dot. promiſ-
ſio. ideo ſecundum eum ſoluta ſorte peti non
poſſunt ſi non eſt facta reſeruatio. l. 4. ff. depoſi.
& pro hac parte facit, quod uoluit Alex. in d. §.
ſin autem in ſęuiſsimo, col. fi. ubi dicit diſpoſita
17 in alimentis debitis† conſtante matrimonio lo-
cum habere in ijs, quæ debentur matrimonio ſo
luto, quidquid dubitauerit Caſtr. in loco per eū
allegato. eſt uerum quod Cordub. in §. ſi quis ex
his. l. ſi quis a liberis, num. 149. ff. de liber. agnoſ.
refert Socin. Iaſ. & Gigan. dicere, quod viduæ
debentur iure actionis, ſed eos ego non inuenio.

SVMMARIVM.

1 *Secundo genitus alimenta petit officio Iudicis a primo genito, vbi tamen declara.*
2 *Patronus petit officio Iudicis alimenta a liberto.*
3 *Patroni filius petit officio Iudicis alimenta a liberto.*
4 *Patronus Eccleſiæ petit alimenta ab Eccleſia officio Iudicis.*
5 *Officium Iudicis competit ei, cui a lege debentur alimenta.*
6 *Ius ciuile attenditur in his, quæ iure canonico non reperiuntur deciſa, ſi non agitur de peccato.*
7 *Legatum. Pro legato dantur tres actiones.*
8 *Aditio hæreditatis inducit quaſi contractum.*
9 *Hæres adeundo videtur quaſi contrahere cum legatario.*
10 *Legatum. Perſonalis actio, vel hipothecaria non datur pro legato ante aditionem.*
11 *Officium Iudicis datur pro legato in piam cauſam.*
12 *Legatum omne peti poteſt officio Iudicis.*
13 *Vaſallus conuenitur officio Iudicis, vt alat dominum.*
14 *Vaſallus petit officio Iudicis alimenta a domino, quando illi debentur.*
15 *Donatarius erga donantem tenetur ſolum ad antidora.*
16 *Donatarius nulla actione conueniri poteſt a donatore ad alimenta.*
17 *Donatarius conuenitur officio Iudicis a donatore pro alimentis.*
18 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
19 *Donatarius conuenitur a filio ſpurio donatoris officio Iudicis pro alimentis.*
20 *Pater, & filius dicuntur eadem caro.*
21 *Vicarius agit officio Iudicis pro conſequenda congrua portione.*
22 *Officium Iudicis datur, quando uerba legis diriguntur ad Iudicem.*
23 *Condictio ex lege datur, quando lege noua inducitur aliqua obligatio, & non eſt perdita actio.*
24 *Officium Iudicis ei ſoli datur, qui eſt omni actione deſtitutus.*
25 *Spurius petit a patre alimenta officio Iudicis.*
26 *Pater filium dotare officio Iudicis cogitur.*
27 *Pater tempore neceſſitatis petit alimenta officio Iudicis.*
28 *Pupillus alimenta petit a tutore officio Iudicis.*
29 *Fideiuſſio, quando petuntur officio Iudicis alimenta, non eſt præſtanda pro caſu ſuccumbentia.*
30 *Fideiubendi neceſſitas eſt graue onus.*
31 *Fideiuſſio quibus caſibus præſtanda ſit, Iudicis arbitrio committitur.*

Quæſtio III.

MVltis etiam alijs perſonis datur offi-
cium Iudicis pro conſequendis alimē
tis, & in primis quidem ſecundogeni-
1 to† alimenta officio Iudicis debentur a primoge
nito, qui habet maioratum, vt voluit Ludo. Mo-
lin. in tract. de primogen. Hiſpa. lib. 2. cap. 15. nu.
70. mouetur ex vulgaribus authoritatibus, quas
citaui in principio huius partis, ſed eius opinio
confundi videtur ex limitatione, quam ipſe ſu-
bijcit ibi, & primum quidem, in eo. cap. nume. 2.
vbi ait, quod alimenta debita ſecundogenito ſuc
cedunt loco legitimæ, & quandocunque ſubro-
gantur legitimæ debentur iure actionis, & in hoc
videtur ſibi parum conſtans, ſed meo iudicio re-
ctè loquitur: aliquando enim maioratus inſtitui-
tur ab aſcendente, & eo qui ad legitimam tene-
tur, & tunc ſecundogenitorum alimenta ſucce-
dunt loco legitimæ, & verificatur limitatio, da-
turq́ue actio pro eis; at aliquando maioratus in-
ſtituitur ab eo, qui nulli debet legitimam, vt in
tranſuerſali, & eo caſu alimenta ſolo Iudicis offi
cio petuntur, & non ſuccedunt loco legitimæ, &
eadem eſt differentia, quando maioratus inſtitui
tur in omnibus bonis, vel ſolum in bonis liberis
dempta ſcilicet legitima filiorum. has autem diſ
ferentias ponit Ludo. Molin. in d. tract. lib. 2. c. 1.
num. 5. & ſeq. & latè agit.
2 Libertus quoque Iudicis officio † conuenitur
pro alimentis patrono præſtandis. l. ſi quis a libe
ris. §. ſolent. ff. de liber. agnoſc. & probat l. 1. C. de
oper. liber. vbi dicitur rem committi cognitioni
Iudicis, quod nihil aliud eſt, quam introducere,
& excitare officium Iudicis. l. quod ſi minor. § ex
hoc edicto. ff. de minor. ita tenet Spec. in tit. qui
filij ſint legitimi, num. 9. ver. item patronus, vbi
3 loquitur etiam de filijs † patroni, idem Specu. in
tit. de offi. om. iud. §. 2. num. 3. Cordub. in d. §. ſo
lent, num. 9.
4 Idem eſt in patrono † Eccleſiæ, qui officio Iu-
dicis petit ſibi de alimentis prouideri ab Eccle-
ſia. c. nobis, de iure patron. c. quicunque, 6. q. 7. &
in ſpecie hoc voluit Spec. in d. tit. de offi. om. iu-
dic. §. 2. num. 3. vbi eadem deciſione determinat
de patrono Eccleſię, & patrono liberti, & idem
ſtatuit ī vtroque, hanc partem tenet etiam Pau.

de

& notatur in l.1. C.de ſacroſ.eccleſ.vbi legata ꝓ
anima peruntur mandari exequutioni officio
Iudicis, quod in ſola æquitate conſiſtit, probat
etiam Lup. in rub.de donatio.inter vir.& vxor.
§.65.num. 18. vbi infert, quod ideo peruntur ēt
non adita hæreditate, & idem de officio Iudicis
inquit Didac.in c. Raynutius, in §.3. num.11.in
fi.de teſtamen. vbi etiam ſubdit lege regia om-
nia legata peti poſſe non adita hæreditate, & an
te eos hoc voluit Bar.in l. ciuitatibus, num. 2.ff.
de leg.1.vbi tenet, quod relictum pro conſtruen
da, vel ornanda Eccleſia peti poteſt officio Iudi
cis, Roma.in auth.ſimiliter, in 2.ſpecia.piæ cau.
vltimi volunt.C. ad leg. Falcid. Ripa in l. 1. nu.
42.ff.de leg.1.vbi poſt Caſtr. nulla facta Bartoli
mentione idem dicit Iacob. Nig. poſt Alex.ibi,
num.150.vbi ait quod pro legato non ſolū com
petunt tres illę actiones, ſed etiam officium Iudi
cis: at legatum alimentorum, quod fit pauperi
dicitur in piam cauſam, vti dixi inter priuile-
gia alimento. ergo quidquid de legato piæ cau-
ſę dicitur, locum habebit etiam in legato alimen
torum, immo Alex. & Niger in l. 1. dicunt offi-
12 cium Iudicis indiſtinctè † competere pro quocū
que legato, quæ concluſio ſi vera eſt conſtituit
dictum noſtrum extra omnem dubitationem,
quamquam etiam ex prædictis ſatis clarum vi-
deri poſſit.

13 Eodem Iudicis officio tenetur vaſallus† alere
dominū, vt concludit Arc.in l.ſi quis non quaſi,
col.2.ver.ex iſto textu arguit. ff.de acquiren.hæ
red.dum inquit, quod vaſallus obligatur erga
dominum ad antidora, & iam diximus ſupra; ꝙ
antidoralis obligatio eſt naturalis, & non ciui-
lis, ideo non producit actionem, ſed officium Iu
dicis.

14 Et idem dici poteſt in domino erga† vaſallū,
quia cum de fructibus feudi ad ſe reuerſi tenea-
tur vaſallum alere, dabitur vaſallo officium Iudi
cis, & cum ſint correlatiua diſpoſitum in vno lo
cum habet in alio, & ſicuti de domino ad vaſal-
lum licet arguere, ita & de vaſallo ad dominū.

Infertur ex eadem ratione, quod donatarius
debet a donatore conueniri ſolo Iudicis officio
pro alimentis pręſtandis, ex qua ſola tenetur ad
antidorali obligatione, per quam benefacienti
debemus benefacere, & gratis reddere q̃ gratis
accepimus, c. 1. de magiſt. quod autem dona-
15 tarius † teneatur ſolum ad antidora, voluit gl. in
l.Ariſto.ff.de donatio. Salic.in l.fi. C.de reuocā.
donatio. Corne. in conſ.120.col.fi. vol.1.Ripa
in d.l.fi.num.165.& num.187.C.eod.titulo, Be-
ro.in conſ.293.num.22. & ſeq.vol.1.nulla enim
16 actione donatarius tenetur alere† donatorem, vt
probat glo.in l.in condemnatione.ff.de reg.iur.
quam citat, & ſequitur Corne.loco prædicto, &
iam diximus ſuo loco, quod donatarius non co
gitur præcisè ad alendum, ſed cauſatiuè ſi non
vult priuari donatis. ea autem antidoralis obli-
gatio, eſt inefficax, & inutilis ita, vt nec in pactū
deduci, nec aliquam acceſſoriam obligationem
ſuſtinere poſſit, vt bene declarat Bero.loco præ-
dicto. Cum ergo antidoralis obligatio non pro
17 ducat actionem, fatendum eſt † ſolum officium
Iudicis naſci pro petendis alimentis, & confirma
tur ex eo, quod mox ſubiiciam de filio donato-
ris, quia ſi erga filiū, ergo multo magis erga pa-
trem, nam propter quod vnumquodque tale, &
18 † illud magis, authen. multo magis. C.de ſacroſ.
eccleſ.in filio autem eſt deciſio, vt dicam.

Infertur quoque donatarium eodem officio
19 Iudicis conueniri poſſe a filio ſpurio † donato-
ris, vti expreſſe decidit Ripa, in l. ſi vnquam, nu.
72.C.de reuoc.donat. vbi poſt aliquam diſputa
tionem concludit donatarium omnium bonorū
teneri officio Iudicis, alere ſpurios donatoris.
mouetur argumento l.ſi quis a liberis.§.idem re
ſcripſit.ff.de liber.agnoſcen.vbi Bar.& alij dicūt
quod monaſterium tenetur alere filios ingreſſi.
mouetur item, quia pater & filius dicuntur eadē
20 † caro, c.contradicimus.§.hac authoritate, 35.q.
3.proinde eo iure tenetur quis filium alere, qui
obligatur erga patrem, & addi poſſet, quod di-
ctum eſt in tit.quib. debean.alimen.& in tit.qua
liter ſint præſtan. vbi probaui, quod Eccleſia te-
netur non ſolū patronum, ſed patroni filios ale-
re.idem dixi in liberto, & alijs perſonis. ſed ad-
de, quia prædicta omnia, & iura etiam a Ripa al-
legata loquuntur in filiis legitimis, & naturali-
bus, at nos agimus de ſpuriis, qui non dicuntur
eadem caro cū patre, ideo ſi tractaremus de par-
ticulari donatario, ego non crederem ſubſiſtere
Ripę deciſionem, ſed in ſuis terminis, ideſt in do
natario omnium bonorum eſt veriſſima, nam ſe
cundum aliquos bona ſunt affecta onere alen-
di ſpurios, & in donatarium tranſiuerunt cū ſuo
onere, & vbi etiam reali onere non ſint affecta ſa
tis eſt, quod pater tenebatur erga filium ſpu-
rium, ergo agitur contra eum in quem transla-
ta ſunt.

Et multo planius tranſibit opinio Ripæ in fi
lio legitimo, & naturali, vt ſcilicet ei quoque cō-
petat officium Iudicis contra donatarium om-
nium bonorum: eſt enim eadem, immo maior ra
tio, & pro ei bene adducuntur rationes Ripæ, &
exempla de liberto, Eccleſia, & aliis perſonis.

Vicario quoque cui congrua portio debetur
21 ex bonis beneficij competit† officium Iudicis ꝓ
ea conſequenda, glo. c.fi.de offic. vicar.in 6.vbi
etiam Archidiac. ſed ea dicit quidem officialem
poſſe compellere patronum eccleſiaſticū ad dan
dum Vicario congruam portionem, ſed non di-
ſtinguit, an id fiat Iudicis officio, vel ad petitio-
nē partis, verum id deciditur in Capel. Tholoſ.
149.vbi Aufrerius dicit, quod officio Iudicis agi
poteſt, ſequitur Rebuf.in tract.de congr.portio.
num.55.vbi tamen ſubdit, quod pauca fiunt of-
ficio Iudicis, ſed prædicti Doctores licet uelint,
quod Iudex poſſit hoc facere ex officio, non ta-
men dicunt, quod detur officium Iudicis. proin
de dubitari poſſet, quia etiam quando compe-
tit actio multis in caſibus Iudex prouidet ex offi
cio: ſed ſi rectè intueamur Aufre. ibi intelligit, ꝙ
detur officium Iudicis, quia poſtquam diſtinxit
inter prouiſionem, quæ fit ex officio, & eā quæ
fit ad inſtantiam partis ad probandum, quod fie

ti poſſit ad inſtantiam partis ſubdit, quod condi
ctio ex lege competit, &c. præterea tex. in c. de
monachis, de præben. qui huiuſmodi prouiſio-
22 nem inducit, verba dirigit ad iudicem, ergo † da
tur officium iudicis, ſecundum doctrinam Bart.
in l. ſolent, num. 6. & 8. ff. de alim. & cibar. legat.
& dixi ſupra loquendu de patrono in hac eadem
quæſtione, & eodem modo loqui videtur cap. fi.
§. vbi. de decim. in 6. & clem. 1. de iure patronat.
& hanc partem quod ſolum detur officium iudi
cis, tenuit Collecta. in d. c. de monachis.

Contra, quod detur actio videtur probari, in
d. c. de monachis, per regulam quæ habet, quod
vbi de nouo per legem inducitur obligatio ali-
23 qua † & non diſponitur, qua actione agendum
ſit, tunc datur condictio ex ea lege, glo. in c. cum
ſit liberum, de ſepultu. l. vnica ff. de cond. ex le-
ge, Bar. in l. quod ex his, ff. de adulter. & hanc par
tem tenet Franch. poſt Guliel. in clem. 1. quęſt.
fi. de iure patron. quem citat & ſequitur Aufrer.
ad Capel. Thol. quæſt. 149. Rebuſ. d. nume. 52.
& 55. hoc tamen argumentum non concludit
quandoquidem vbi verba legis diriguntur ad
iudicem, tunc etiam ſi noua inducatur obligatio
datur officium iudicis, ſecundum iura præallega
ta, quæ indiſtinctè loquuntur & non probaret
Aufrer. deciſio, dum vult dari officium iudicis,
& actionem, nam certum eſt quod iudicis offi-
cium datur in ſubſidium quãdo nulla competit
24 actio, & ei ſoli datur qui † eſt omni actione de-
ſtitutus, glo. in l. & id eo. §. fin. ff. de cond. furtiua
Bald. in l. fin. §. ſed eum, num. 1. C. de furt. & offi-
cium ceſſat, quando eſt actio ordinaria, l. vinum
vbi glo. ff. ſi cert. pet. l. quædam, in princ. ubi Bar.
nume. 1. ff. de eden. Anton. de Pat. in l. 1. nume.
433. ff. de iureiur. & vult quod detur ſolum in
ſubſidium, ponit Rol. in conſil. num. 55. vol. 1.
deciſ. Pedem. 40. num. 7. niſi dicamus hoc proce
dere reſpectu iudicis officij nobilis, ſed aliud eſſe
in mercenario, quod ſolet actioni deſeruire. ſed
nec id ſuſtineri poteſt, quia loquimur de nobili,
ideo verius eſt quod ſolum detur officium iudi-
cis atque id magis conuenit regulis iuris, a qui-
bus temerè non eſt diſcedendum niſi manifeſtè
appareat de ratione in contrarium. & quia dixi
ſupra quod etiam lex noua dirigens verba ad
iudicem non producit actionem, ſed officium iu
dicis, hoc voluit Imo. ſi bene legatur, in l. ſi mu-
lier §. cum proponeretur vbi Alex. num. 14. ff.
ad Trebellian.

25 Ex eodem fonte deducitur quod ſpurius † of-
ficio iudicis petat alimenta: non enim eſſe debet
melioris conditionis, quam filius legitimus, &
naturalis, de quo dixi in principio huius partis,
& confirmatur, quia ſuccedit dos loco alimento
rum, vt dicam ſuo loco, & tamen pater ſolo iudi-
26 cis officio cogitur filiam dotare, † ſecundum Bar.
in l. ſi mulier §. cum proponeretur, ff. ad Trebell.
vbi repręhendit glo. quæ tenebat contrarium in
l. obligamur, §. lege ff. de action. & obligat. & ibi
ſequitur Angel. qui adducit nonnulla in contra
rium, & reſoluit Imo. & hoc voluit etiam Bart.
in auth. res quæ. C. commu. de legat. glo. in l. ſo-
cer, in princ. in ver. conuenire, ff. ſolu. matri. ubi
Ang. & alij, & eſt verior & communior opinio
ut inquit Alex. in d. c. cum proponeretur, num.
14. ſequitur Aſcan. Clem. de patr. poteſt. effectu
11. num. 12. & prædicti omnes loquuntur in fi-
lia legitima & naturali, ergo vendicabunt ſibi lo
cum multo magis in filia naturali ſeu ſpuria, facit
quod diximus ſupra de filia ſpuria, donatoris a-
gente pro alimentis contra donatarium om-
nium bonorum.

Inſertur pariter, quod pauper cui tempore
27 † neceſſitatis debentur alimenta, non aliter petit
quam iudicis officio, ita voluit gloſ. in capit. ſi-
cut hi. 47. diſtinct. vbi ait quod non datur actio.
idem uoluit glo. in c. exiguum, 1. quæſt. 7. ubi
quando agit contra eccleſiam, quæ tenetur pau-
peribus ſubuenire tempore neceſſitatis, & eam
ſequitur Abb. in c. a nobis, nu. 6. de iure patron.
ubi conſtituit differentiam inter pauperes, & pa
tronum eccleſiæ, quia ſecundum eum pauperi-
bus datur officium iudicis pro alimentorum ex
actione, patrono uero competit actio, id quod
ante eum videtur quoque placuiſſe Butr. ibi, &
quod non compellatur quis iure actionis, ſed
officio iudicis ad dandum alimẽta, uoluit etiam
glo. in c. domino ſancto, diſtinct. 50. Abb. in c.
penul. de cleric. ægrotan. & ponit Burgos in c.
1. nume. 30. de emptio. & venditio. & hanc par-
tem tenuit Anan. in c. ſi quis, in fi. de furt. ubi
colligit ex eo textu pauperẽ cauſa neceſſitatis, ca
riſtię tempore agere poſſe officio iudicis non iu
re actionis ut ſibi ſubueniat, ad idem eſt glo. in
uer. fac. in cap. omnes leges, diſtinct. 100. quam
allegat & ſequitur Roman. in ſing. 798. idem ꝓ-
bat addition. ad Capel. Tholoſan. quæſt. 446.
Rip. in tract. de remed. pręſeruat. contra peſt. nu
me. 96. & plures ad hoc allegat Tiraq. in tracta.
pęn. temperan. cauſa 44. num. 10. ubi ait quod
pauperes poſſunt diuitem eccleſiæ denunciare,
quæ illum officio iudicis cogat dare elemoſinã,
hoc idem tenet Io. Lupus in c. per ueſtras, in 3.
notab. §. 12. incip. tertio propter neceſſitatem,
num. 1. folio mihi 144. dicens quod neceſſitatis
tempore pauper poteſt officium iudicis implo-
rare cõtra diuitem ut ei ſubueniat, allegat Abb.
in c. cum cauſam, colum. fin. de actio. Didac. lib.
3. uariar. reſolutio. cap. 14. nu. 5. uer. ſed his om-
nibus. ubi ponit rationem: nam ubi cogitur quis
facere elemoſinam id prouenit ex legali debito,
ergo compelli poteſt officio iudicis, quod argu-
mentum non concludit, quia poſſunt ſimul ſta-
re quod debitum deſcendat a lege, & quod de-
tur actio, nõ officium iudicis. ſed ſuſtineri poteſt
in materia alimentorum, quia ſubſiſtit regula,
quod pro alimentis, a lege ordinatis conuenia-
tur quis officio iudicis, non iure actionis, ut dixi
debentur enim ex miſeratione, non autem ex ob
ligatione, illam quoque propoſitionem admit-
tit Natta in conſi. 500. num. 4. contentus autho-
ritate Abb. in cap. 1. de emptio. & uendit. mul-
tos etiam citat Benincaſ. in tract. pauper. in 7. q.
princip. in 5. ſpecia. iud. num. 17. ubi ait tem-
pore penurię cogi diuites ab eccleſia ad erogan

dum

dum elemoſinā pauperibus,late etiam Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. & ſi impubes, num. 36. & ſeq. ff. de liber. agnoſ. vbi limitat principalem deciſionem, qua de re nos tetigimus ſuo loco, ad do quod concluſio hæc probari videtur in l. 1. in fi. C. de epiſcop. aud. vbi ait pertinere ad epiſcopos prouidere pauperibus poſitis in neceſſitate. & licet in principali dicto textus ille aliud agat, tamen ratione ibi, quibus, &c. includit etiā caſum noſtrum. ſtat igitur communis concluſio quod pauperibus pro alimentis vel elemoſina
28 competit officium iudicis, pupillus quoq; † officio iudicis petit alimenta a tutore, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, num. 16. ff. de liber. agnoſ. en. vel alien. allegat Specul. in tit. de actore, nu. 3. vbi tamen hoc nō dicit, ſed ſolum quod pupillus petit ſine curatore, niſi facile ſit illi curatorem dare, ſed deciſio eſt vera.

Notandum eſt autem quod vbi alimenta petuntur officio iudicis, tunc non eſt præſtanda fideiuſſio de illo reſtituendo in caſu ſuccumben-
29 tiæ, † licet aliud ſit quando iure actionis debentur, ita dicit Guliel. de Lud. in ſing. 139. per tex. in l. 1. in princ. ff. ſi cui plus quam per leg. falc. & in l. fin. C. de ordi. cognitio. ſed hoc priuilegiū non bene deduci videtur: nam etiam quādo iure actionis debētur alimenta, nulla præſtatur fideiuſſio, & non reperitur iure cautum, gra-
30 ue eſt enim † onus neceſſitas fideiubendi, Doctores in l. 2. ubi Salic. C. de hæred. uel act. uend. & ibi quoque ponit Bal. nu. 6. & plurimum intereſt non grauari mere fideiubendo, l. ſi quis a qua. §. fi. ff. ut in poſſeſſ. legato. Iaſ. in l. 2. in prim.
31 num. 32. ff. ſolu. matri. & iudicis arbitrio † committitur quando cauendum ſit, ſecundum Tiraquel. de retract. conſanguin. §. 1. glo. 18. nume. 46. fruſtra ergo ſit diſtinctio inter alimenta debita officio iudicis, & ea quæ iure actionis petuntur. credo tamen Guliel. intellexiſſe de alimentis, quæ lite pendente per modum prouiſionis debētur actori a reo, quia pro eis nulla debetur fideiuſſio, quia etiam ſi ſuccumbat actor in eo iudicio, non tamen reſtituit alimenta iam præſtita, ut dixi in titu. quibus alimenta debeantur, & in tit. quando alimenta præſtita repetantur.

SVMMARIVM.

1 *Actio perſonalis datur pro alimentis legatis.*
2 *Hipothecaria datur pro omnibus legatis.*
3 *Correctum quod non reperitur, firmum ſtare debet.*
4 *Hipothecaria datur pro eo legato, pro quo competit ſola perſonalis.*
5 *Legatum. Pro legato pro quo ſolum datur officium iudicis, etiam hipothecaria.*
6 *Argumentum valet a fideiuſſione ad hipothecam.*
7 *Fideiuſſio adhærere poteſt ſoli officio iudicis.*
8 *Taciti, & expreſſi idem eſt iudicium.*
9 *Totum qui dicit, nihil excludit.*
10 *Legatum. Tres actiones competunt pro legato, dum modo eius natura non repugnet.*
11 *Officium iudicis competit etiam pro legato alimentorum.*
12 *Officium ſolum, & non alia actio datur pro alimentis ſeruo vel incapaci relicto.*
13 *Legatum alimentorum factum ſeruo vel incapaci debetur non ratione, ſed æquitate.*
14 *Seruus non poteſt agere, & eſt actionis incapax.*

Quæſtio IIII.

1 CVM de alimentis legatis agitur, peti poſſunt alimenta actione † perſonali, l. ſolent. ff. de alim. & cibar. legat. l. 1. C. de fideicom. iuncta l. 1. C. comm. de legat. ita tenet Ang. in conſi. 338. nu. 2. Bero. in conſi. 30. num. 9. volum. 2. diſſident tamen inter ſe, quia Bero. dicit ſolā dari perſonalē actionem. Ang. autem inquit perſonalem dari, vel hipothecariam, & hæc vltima videtur mihi verior,
2 quia hipothecaria † datur pro omnibus legatis, l. 1. vbi Cy. Bar. Bal. & alij, C. commun. de legat. Alex. in conſ. 40. nume. 20. & ſeq. & in conſ. 98. num. 5. volum. 2. Didac. in cap. Rainutius, §. 10. nume. 2. de teſtam. & non reperitur cautum in
3 contrarium, ergo ſtare † debet quod non reperitur correctum, l. præcipimus, C. de appellatio. & alimentorum legatum eſſet deterioris conditionis quā cætera ſi pro eo non daretur hipothecaria, quæ datur pro alijs, cum tamen ſit alijs fauorabilius, & certum eſt quod hipothecaria cōpetit etiam pro legato pro quo ſola perſonalis
4 actio † datur, l. 1. in fi. C. commun. de legat. id quod procedit etiam inſpecto iure antiquo, l. creditoribus, ff. de ſeparatio. Barto. in l. 1. in fi. nu. 13. ff. de leg. 2. ſequitur ibi Imo. Alex. Socin. & Iaſ. & confirmatur, quia ſecūdum prædictos omnes competit hipothecaria, etiā pro ijs legatis,
5 pro quibus datur ſolum officium iudicis, † quia ſi hæres pōt cōpelli, eodem modo res pōt diſtringi. l. hæreditas, §. 1. ff. de petitio. hæred. l. de pollicitationibus, in fi. ff. de pollicitatio. quas rationes allegat Barto. in loco præcitato, uel quia
6 ualet argumentum a † fideiuſſione ad hipothecam, l. ſi legati, in fi. ff. de pignorib. & officio iu-
7 dicis adhærere † poteſt fideiuſſio, ſecundum gl. in l. cum quis pro eo. ff. de ſolutio. Bart. in l. Marcellus, in priu. ff. de fideiuſſoribus, ergo idem erit in hipotheca. nec mouet dubitatio Iaſ. ibi, qui uolebat procedere ſolum in hipotheca expreſſa non autem in tacita, nam taciti & expreſſi idem
8 eſt iudicium, l. cum quid, ubi notatur, ff. ſi cer. pe. tat. Neguſ. in tract. de pignorib. in 4. memb. 2. par. princi. num. 157. uerſi. primo ergo amplia, vbi duas conſiderat rationes ex textu in d. l. 1. C. comm. de legat. prima eſt quod ibi datur pro omnibus legatis hipotheca, ergo etiam pro ijs
9 quæ ſolo iudicis officio petuntur, quia nihil † excludit, qui totum dicit. l. 1. ff. de leg. 1. l. Iulianus, ff. de leg. 3. Secunda eſt quod Imperator ibi pari ficat tacitam hipothecam a lege inductam ei quæ per teſtatorem expreſſe inducitur, atque ita in legato æquiparantur tacita & expreſſa hipotheca, ita ut non poſſit de hoc eſſe dubium. ſi igitur datur quando ſolum competit officium iudicis,

dicis, & ita quando caſus eſt dubitabilis, multo
magis dabitur quando competit actio perſona-
lis, cui magis adhærere ſolet, & poteſt hipotheca,
& qui caſus eſt minus dubius per prædicta, qui-
bus oſtenditur quod duæ competunt actiones &
id tenet quoque Bartol. in l. ſolent, num, 5. ff. de
alim. leg.

Et ſi dicatur, quare non datur rei vendicatio. re
ſpōſio eſt in promptu, nam lex quæ tribuit actio
10 nes pro legatis, intelligi debet † dummodo eorũ
natura non repugnet, vt probatur in l. prima,
§. 1. C. commun. de legat. dum loquitur de hipo-
theca rei, aut vendicatio non datur niſi pro re cor
porali contra l. 1. in princip. ff. de rei vendic. ergo
non poteſt competere pro alimentis, quæ conſi-
ſtunt in iure, ideſt in actione, quę ĩcorporalis eſt.
& prædictam ratione ꝙ pro legato non detur rei
vendicatio, quando natura legati repugnat, po-
nit etiam Bar. in d. l. 1. ubi Iaſ. in 1. limitatio. num.
6. vbi ponit exemplum in legato libertatis, pro
quo neque rei uēdicatio neque hipothecaria da-
tur, ſed ſola actio ex teſtamento, quæ eſt perſo-
nalis, ſecundum glo. & Barto. in dicta l. 1. Imol.
& Alex. in l. 1. ff. de leg. 1.

Sed & ſi dicatur dictas duas actiones pro lega
to competere, veritas tamen eſt quod etiam da-
11 tur officium iudicis, ita † in terminis de legato a-
limentorum, Bart. in d. l. ſolent, num. 5. & 6. ff. de
alimen. legat. alios citat Dec. in l. de alimentis,
num. 5. in fi. C. de tranſact. & facit quia pro quo-
cunque legato datur officium iudicis, ſecun-
dum Bar. in l. ciuitatibus, nu. 2. ff. de leg. 1. Iacob.
Nig. in l. 1. num. 150. vbi etiam Rip. num. 42. ff.
de leg. 1. & dixi ſupra hac eadem parte, legatum
autem alimentorum eſt pium, pręcipuè quando
fit pauperi, ergo in eo quoque locũ habet diſpo-
ſitio. ſed quia hæc ſimilitudo reſtringeret deciſio
nem ad legatũ pauperi factum, tenenda eſt prior,
quę indiſtinctè procedit etiam ſi fiat diuiti, & hac
ratione ſemper erit vtilior.

Quod verò dictum eſt actionem dari pro le-
gato alimentorum, intellige quando legatum eſt
validum, quia ſcilicet relictũ ſit perſonę capaci:
quod ſi forte alicui relinquatur incapaci, adhuc
ſolum competat ſolum officium iudicis, vt notat
Iaſ. in l. ſeruos ad cuſtodiam, nume. 2. in fi. ff. de
alimen. & cibar. legat. vbi loquitur de alimentis
12 ſeruo † vel alicui religioſo relictis, dicens quod
pro eis imploratur officium iudicis, idem Barto.
dicit de ſeruis pęnæ, & de ſeruis factis ꝑ captiui-
tatem, aut natiuitatem, in tracta. minoricar. li. 1.
cap. 1. num. 3. & ſeq. idem Bart. ibi, lib. 2. diſtin. 7.
cap. 2. num. 38. vbi loquendo de fratribus Minο
ribus inquit, quod & ſi hæres inſpecta perſona
fratrum, quibus legata ſunt alimenta, non poſſit
dici obligatus, tamen talis dici poteſt inſpecta
ſua ipſius perſona & impropriè ex quadam æqui
tate, quæ parit officium iudicis, ponderat tex. in
cap. exiji qui ſeminat, §. ad hęc. vbi dicitur quod
iudex ex officio ſuo promptum ſe exhibeat, &c.
dicit glo. in §. item nobis, in verſi. nihil ſuum, In-
ſtitu. per quas perſonas nob. acquir. quod lega-
13 tum alimentorum factum ſeruo † non ratione,
ſed æquitate debetur, Bald. in l. id quod pauperi-
bus, numero vigeſimoſeptimo, verſic. vel poteſt
dici, C. de epiſco. & cler. vbi ait quod legatũ ali-
mentorum ſerun vel ſimili perſonę factum ualet
potius officio & tuitione iudicis implorata, quã
de rigore iuris, & inquit Cuman. in conſilio tri-
geſimo, numero tertio, quod eiuſmodi legatum
incapaci factum non dicitur propriè deberi aut
valere, ſed grauatus compellitur officio iudicis
ad pręſtandum illud. hanc etiam partem loquen
do in ſeruo tenuerunt Bartol. Alberic. Caſtren.
& alij in l. ſeruo alieno, §. primo, ff. de leg. primo,
Iaſ. in l. ſi victum, num. 6. ff. de re iudic. ubi quod
miſericorditer datur officium iudicis nullam prę
ſupponens obligationem, & loquitur in ſeruo,
idem Iaſ. in l. prima, C. qui admit. Rip. in l. 1. nu-
me. quadrageſimoſeptimo, ff. de leg. primo, ubi
loquitur generaliter de legato relicto incapaci-
bus perſonis, Gomeſ. in tracta. de teſtam. in titu.
de legat. capit. duodecimo, nume. 46. vbi de ſer-
uo, & de fratribus Minoribus, atque alijs, qui ni-
hil habere poſſunt proprium, & multos allegat
textus Soarez. in ſuo Theſau. receptar. ſenten-
tiar. in ver. alimenta, numero 165. vbi loquitur
de monachis nihil peculiare habere valentibus,
ſed ſolum allegat Gomeſ. in loco pręcitato, Dec.
in l. 1. nume. 26. C. qui admitti, Socin. iun. in l. 1.
nume. 310. ff. de leg. primo. Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. vtrum, numero duodecimo, ff. de liber.
agnoſcen. uel alen. ubi ait quod ſeruus implo-
rato iudicis officio petere poteſt alimenta, &
infert etiam ad fratres Minores omnium bono-
rum incapaces, qui tamen alimenta relicta per
iudicis officium petere poſſunt, id quod hodie
ex ordinationibus ſuorum patrum eſt eis omni-
no prohibitum, ita quod ſolummodo recipere
poſſunt a ſponte dantibus, quinimo vidi ordi-
nationem, qua cogitur Guardianus, uel alius prę
latus proteſtari hæredi, uel debitori quod non
intendit legatum illud acceptare, imò abſolute re
pudiat, & refutat proteſtando quod ſi etiã onus
aliquod iniunctum ſit, puta miſſas, officium, uel
orationes celebrandi, non vult teneri ad aliquid
tale faciendum. quare autem non detur actio, ra-
tio eſt quia tales habentur pro mortuis, ideo a-
ctionem exercere non poſſunt, & in ſeruo quod
14 ſit incapax actionis uoluit † textus in l. ſeruus, ff.
de alimen. legat. l. ſeruo alieno, ff. de leg. 1. offi-
cium autẽ iudicis reſidet in ipſo iudice qui po-
teſt quandocunque vult illud exercere. ſed hæc
ratio differentiæ non uidetur bona, quia ſicut
ſeruus iudicis officium implorãs comparet in iu
dicio pro alimentis, ita deberet poſſe compare-
re intentando actionem quæ regulariter datur
pro legato. reſpōderi tamen poteſt quod ex quo
admittendo ſeruum, vel alium incapacem vulne
rantur iuris regulę, conueniens duxit Iuriſconſul
tus derogare iuri quantominus fieri poſſet. hãc
quoque ſententiam quod ſolum detur officium
iudicis nouiſſimè multos ex prædictis allegans
tenuit Lancell. Gallia. in conſuetudine Alexan-
drina, in uer. ſolidos, quæſtio. 6. nume. 50.
addo Vital. in tracta. clauſul. in titu. an poſſit

alim.

alim. renuncia. colum. fin.uer. & ſcias. ubi dicit quod iudex poteſt pro legatis pijs compellere ex officio exequutores teſtamentarios ad ſoluendum, ſed non pro alijs legatis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus actionis iure petit alimenta ſeu uſuras pro retardata ſolutione dotis.*

2 *Negotium alienum utiliter gerens repetit quod impendit.*

3 *Maritus alimenta pro retardata dotis ſolutione repetit a ſocero ante moram commiſſam.*

4 *Marito pro alimentis retardatæ dotis datur ſolum officium iudicis.*

5 *Vſuræ retardatæ dotis ſunt fauorabiles, non odioſæ.*

6 *L. cum quidam. §. diuus. ff. de uſur. non habet locum in uſuris dotalibus.*

Queſtio V.

MARITO, cui facta eſt mora in ſolutione dotis promiſſę a ſocero, uel alio, qui tenebatur alere, datur actio negociorum geſtorum ad petendum alimenta
1 vxori præſtita † uel uſuras dotales, quę alimentorum loco ſuccedunt, ut uoluit Imo. in l. in inſulam §. uſuras, columna ſecunda, uer. ſed forte poteſt dici quod aut iſte, ff. ſoluto matrimonio. & ratio eſt quia cum debitor teneretur alere, & maritus alimen. pręſtando illam releuauerit ab eo onere, & geſſerit utile illius negotium marito conueniri poteſt actione negociorum geſtorum ad ſoluendum quod in eius utilitatem uerſum
2 aut † geſtum eſt, argumento l. Neſennius. ff. de negoc. geſt. & in l. alimenta, C. eodem tit. & cum Imo. tranſit ibi Alexan. numero tertio.

Et quamuis Corne. in conſilio ultimo, columna tertia, uer. ſed ſtat dubitatio, uolum. ſecundo, reprehendat Imol. eo quod non ſit uerum quod promittens dotem & non ſoluens teneatur uxorem alere, tamen Corne. non bene obſeruauit uerba Imolæ, qui non dixit generaliter de quocunque promittente dotem, ſed de eo qui ratione ſanguinis tenebatur alere, & ita eum intelligit Alexan. ibi, & quoad talem promiſſorem etiam Corne. tranſit cum Imo. impugnat enim illius generalem rationem negans quod Cin. & alij id dicant, ſed non negat quin uera ſit deciſio Imolæ in eo qui de iure tenebatur alere, & prædictā deciſionem ſequitur etiam Ruin. in conſilio ſexageſimoprimo, numero ſexto, uol. quarto, ubi per pręđictam rationem infert quod ante biennium, & ita ante commiſſam moram poterit ma
3 ritus a ſocero repetere † alimēta, quia militat pro eo quoque tempore ratio negotij utiliter geſti; proinde militare quoque debet deciſio, cuius tamen dictum quoad hoc non probo pro nunc, aliquando examinaturus de illius ueritate, & hanc partem tenere uidetur Garcias in tracta. de ult. fine, in ſexta illatio. numero ſeptuageſimoprimo, & ſequenti, dum reſtringit deciſionem textus capituli, ſalubriter, de uſur. ad ſocerum & generum, & eum ſequitur Didac. uariar. reſolut. lib. tertio, capitulo primo, uerſicu. cęterum alia. diſtinctionem Imolæ ſequitur Aret. in §. fuerat, numero ſexto, & Iaſ. numero uigeſimoſecundo, Rolan. conſilio ſexageſimoquinto, numero nono, uolum. quarto, & tranſit meo iudicio ſine difficultate ſecundum ſuos terminos, quando ſcilicet qui dotem promiſit tenebatur de iure alere, & maritus alimēta pręſtitit repetendi animo, quia ut alias licèt uxor ſit in obſequio uiri, quando tamen dos eſt promiſſa uir poteſt alimentá petere, nec compenſantur cum obſequijs, pręcipue cum regulariter operæ uxoris, uel alterius mulieris quæ non ſit artifex, non ſufficiant pro alimentis, nec illis ęquiualeant. Cum uero agimus de eo qui dotem promiſit, & non tenebatur aliquo iure ſanguinis, accommodari non poteſt deciſio Imolæ, ex quo nullum illius negotium geſtum eſt, ideo quærendum eſt quomodo maritus alimenta petat, & aliqui non ſe reſoluunt nec audent alteram partem affirmare, ut Iaſ. in dicto §. fuerat, nu. uigeſimoſecundo, Rol. in conſilio ſexageſimoquinto, numero 15. & ſeq. uolum. quarto.

Petrus autem quem ſequitur Bald. in l. fin. §. præterea, numero tertio, & ſequenti, dicit quod ſolum datur officium iudicis, non autem actio:
4 † immo uult quod ſit officium iudicis mercenarium non nobile, & ad iura allegata in contrariū reſpondet quod loquuntur in acceſſionibus, & fructib. naturalib. qui principali petuntur actione, nō aūt in ciuilib. quia officio iudicis petũtur. idem probauit Bald. in l. ſi marito. §. fin. ff. ſoluto matrimonio, ubi infert quod maritus recipiens ſortē ſibi pręiudicat in alimentis uel uſuris, & cū eo tranſit Alex. ibi numero quarto, dicens quod iudicium dotis ex parte mariti non eſt uniuerſale, quia fructus non augent dotem, quod eſſet ſine dubio ſi eſſet uniuerſale, & quia non petuntur niſi lapſo biennio, & ita poſt moram, diſcedit tamen Alex. a deciſione Baldi quatenus ille diſtinguebat inter acceſſiones naturales, & ciuiles, quia ſecundum eum non reperitur quod fructus in contractib. bonę fidei petantur iure actionis, ſed hoc nihil ad nos, & eget longiore diſcuſſione. Cum prædicta quoque ſententia tranſit Alciat. in tracta. præſump. reg. prima, pręſump. trigeſimaſecunda, numero ſeptimo, ubi & ipſe dicit extincto principali uſuras peti non poſſe, & mouetur quia ſunt odioſę, quę ratio non concludit.
5 quinimo uſuræ prædictę ſunt † fauorabiles, ut voluit Roma. in conſilio 517. columna quarta, quia debentur loco dāni emergentis, Aret. in §. fuerat, numero ſeptimo, Inſtitut. de action. Corne. in conſilio centeſimoquadrageſimoquinto, uolum. ſecundo, Dec. in conſilio 571. colum.

ſina.Bero. in conſilio quinquageſimoſecundo, numero uigeſimotertio, uolum.ſecundo, Natta in conſilio 495. numero octauo, Rolan.in conſilio ſexageſimoquinto, numero decimooctauo. uer. Secundo non obſtat, uolum. quarto, ubi dicunt ideo tex. in l.cum quidam, §.diuus.ff.de uſu.
6 locum non habere in interuſurijs, † quæ debentur loco alimentorum, tenet hanc opinionem pariter Bald.Nouel. in tract. dot.par.ſexta, priuileg. ſeptimo, colum.tertia, uer. & pro hoc dico. ubi ait quod marito datur ſolum iudicis officium mercenarium quod deſeruit actioni, non autem actio, licèt aliud uelit in uxore repetente dotem, & idem ſequitur Neguſant. de pignor. in quarto mem.2.par.numero quinquageſimoquarto, uer. ſed dubitatur. ubi tenet quod iudicium dotis ex parte mariti ſit particulare, licèt ex parte uxoris ſit uniuerſale. concluſio itaque firmari poterit quod maritus officio iudicis petit alimenta, uel interuſuria ſibi debita ob retardatam dotis ſolutionem, præterquam ubi dos fuit promiſſa ab eo qui tenebatur uxorem alere, quia eo caſu datur actio negotiorum geſtorum tamquam alédo maritus geſſerit utile debitoris negotiũ, quod etiam uoluit Rolan.d. conſilio ſexageſimoquinto, numero nono. eſt uerum quod Bald. Nouel. in l.prima, numero decimoſeptimo.ff.ſolu.matrimonio, & in tract.dot.par.....priuile.....tenet contrarium quod marito detur actio de dote uel ex ſtipulatu pro interuſurijs uel alimentis debitis ob moram commiſſam, ſed mouetur ex ijs quæ dicta ſunt fauore uxoris non aduertens militare diuerſam rationem, quia pro uxore iudicium de dote eſt uniuerſale, ſed pro marito eſt particulare.

SVMMARIVM.

1 *Actio competit pro alimentis ex ſtatuto debitis.*
2 *Legitima mortuo patre petitur iure actionis.*
3 *Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducit obligationem.*
4 *Condictio ex lege competit, quando lex nouam introducendo actionem loquitur imperſonaliter uel dirigit uerba ad partes.*
5 *Statutum dicitur lex populi.*
6 *Statutum dicitur ius ciuile illius ciuitatis.*
7 *Condictio ex lege datur quando ſtatutum idem diſponit quod ius commune.*
8 *Condictio ex ſtatuto efficacius prouidet, quam officium iudicis.*
9 *Expenſa quando debentur ex ſtatuto, tunc oritur condictio pro earum petitione.*
10 *Condictio ex lege non datur niſi in ſubſidium.*
11 *Condictio ex ſtatuto competit ei in cuius fauorem ſtatutum fuit conditum.*
12 *Condictio ex ſtatuto competit ei in cuius fauorem conditum fuit etiam ſi ad eum uerba non dirigantur.*
13 *Condictio ex lege dicitur actio perſonalis.*
14 *Condictio ex ſtatuto dicitur perſonalis actio.*
15 *Condictio ex ſtatuto eſt ſtricti iuris, non bonæ fidei.*
16 *Ius delatum ex ſtatuto tranſmittitur ad heredes ante agnitionem.*

Quæſtio VI.

STATVTVM ſi diſponit alimentari aliquem, tunc peti poſ-
1 ſunt iure † actionis, non autem officio iudicis, ut probat Alex. in conſilio ſeptimo, numero uigeſimoſexto, uolum. ſecundo, ubi loquitur in ſtatuto diſponente, quod filia debeat dotari, & alij: & ſubdit dari condictionem ex ſtatuto, clarius Alciat. in conſilio trecenteſimotrigeſimooctauo, numero primo, ubi mouetur, quia ubi ſtatutum excludens fœminam propter maſculos mandat illam ali, datur condictio ex ſtatuto, quia ſicuti legitima actionis
2 iure † petitur poſt mortem patris.l.cum quæritur. C.de inofficioſo teſtamento, ita & alimenta quæ ſubrogantur loco legitimæ. ſed fallax eſt argumentum, quia non eſt abſolutum quod alimenta legitimæ loco ſuccedant: Cum neque etiam dos ſemper ſit loco legitimæ, præcipuè quando ſtatutum filiam ſimpliciter excludit mandans illam dotari, uti declaraui ſupra in prima quæſtione huius partis. hanc quoque deciſionem quod actio detur pro alimentis ordinatis a ſtatuto, tenuit Menoc. in conſilio octauo, numero uigeſimo, in fine, uerſiculo, cæterum re melius. ubi infert quod ideo peti poterunt pro tempore præ-
3 terito, & ratio eſt quia ubicunque lex † inducit nouam obligationem, tunc datur condictio ex ea lege. l.ſi quis argentum, C. de donatio. l. prima, ff.de condictio.ex le. ubi notatur, Bart. in l. quod ex his, ff.de adulter. Bald.in l. finali.§. præterea, numero tertio, C.de iure dot. Rebuff. in tra cta. de congr. portio. numero quinquageſimoſecundo, & ea concluſio procedit ſine dubio quando uerba referuntur non ad iudicem, ſed
4 ad partes, † uel proferuntur imperſonaliter, ut diſtinguendo probat Barto. in dicta l. prima, ff. de condictio. ex lege, ubi Iaſ.numero ſexto, & ſeptimo. & quod dicitur de lege, locum habet e-
5 tiam in ſtatuto, quia † dicitur lex populi. l. omnes populi. ubi Barto. & alij, ff. de iuſtit. &
6 iu. & dicitur ius † ciuile, ſecundum Barto. in l. ſtipulationum aliæ, in fine princip. ff. de uerborum obligationib. Bald. in authentica, generaliter, columna prima, C.de epiſcopis, & clericis, Iaſ. qui teſtatur de communi in dicta lege, ſtipulationum, numero nono, & uidemus Barto. Iaſ. & Doctores in dicta lege prima, loquentes de condictione ex lege promiſcuè ponere legem, & ſtatutum, nullam conſtituentes differentiam. in tantum autem uerum eſt condi-

ctionem

ctionem ex ſtatuto dari, ut procedat etiam quan
do ſtatutum non inducit nouam obligationem,
ſed diſponit idem, quod ius commune, quia eo
7 † caſu datur etiam condictio, & dicitur ſatis ope
rari, ſecundum Bar. in l. prima, ff. ad leg. Falcid.
Abb. in rub. de regular. in fi. Ruin. in conſilio ui-
geſimoſeptimo, numero duodecimo, volumine
tertio, Roland. in tract. de lucro dot. quæſtio. vi-
8 geſimaſexta, in fi. hic autem condictio † ex ſta-
tuto fortior eſt officio Iudicis, & efficacius pro-
uider, ſecundum Caſtren. in l. ſi ſocer, in fi. prin-
cip. ff. ſoluto matrimonio, & probatur in l. cum
poſtulaſſet, in principio. ff. de damno infec. Ale
xan. dicto conſilio ſeptimo, numero vigeſimo-
ſexto, uolumine ſecundo, Ruin. dicto conſilio
uigeſimoſeptimo. hinc uidemus, quod ſi ſtatu-
tum mandat uictum uictori condemnari. in ex-
9 penſis oritur † condictio ex ſtatuto, ſecundum
Bar. in l. tertia, §. ſi rem. ff. de leg. tertio, Docto-
res in capitulo, ex parte, de reſcript. Alexan. in l.
properandum. §. ſinautem alterutra, ubi etiam
Iaſon, numero quinto, C. de iudic. & plures ca-
ſus quibus ex diſpoſitione ſtatuti datur condi-
ctio ex lege, ponit Firmian. in ſuo repertor. in
uer. condictio ex lege, ſed quod dictum eſt con-
dictionem ex lege oriri a ſtatuto idem diſponen
te, quod ius commune, nō mihi tutum uidetur,
quandoquidem non ſoleat dari condictio ex le
10 ge † niſi in ſubſidium, ut not. in ea. l. prima, ff. de
condictio. ex le. Dyn. in conſilio quadrageſimo
tertio, columna prima, & conſiliu quadrageſi-
mooctauo, in fi. Crau. in conſilio 752. numero
uigeſimoprimo, niſi dicamus, quod oritur qui-
dem condictio, ſed impeditur exercitium donec
aliud competit remedium. ſed pro hac parte fa-
cit, quod is intentare poteſt condictionem ex
11 ſtatuto, † in cuius fauorem ſtatutum fuit con-
ditum. l. ſtatuas. ff. de acquirend. rerum domi-
nio, Barto. in l. omnes populi, in ſeptima quæ-
ſtio. princip. ff. de iuſt. & iu. immo, ut conſequa-
tur quis commodum a ſtatuto delatum agere
poteſt condictione ex lege etiam ſi ad eum uer-
ba non dirigantur, ſed ſufficit, quod factum fue-
12 rit † ad eius commodum. l. ſi uno legata. §. ſi
teſtator. ff. de legatis primo, ubi Bar. infert ad ſta
tutum fœminarum excluſiuum in fauorem a-
gnatorum. & proſequitur Natta in conſilio cen
teſimoquadrageſimoſeptimo, numero primo,
13 & eiuſmodi condictiones dicuntur † perſona-
les. l. actionum, in princip. ff. de actio. & obliga.
§. appellamus. Inſtit. de actio. & idem eſt in con-
14 dictione † ex ſtatuto. l. prima, ff. de condictio.
ex leg. Tiraquellus in tract. retract. conſang. §.
octauo, glo. quinta, numero octauo, ubi tamen
dicit, quod aliquando ſunt in rem ſcriptę. l. ter-
tia, §. primo, ubi glo. in uer. perſonales. ff. ad ex-
hiben. glo. Barto. & alij in l. fi. ff. de operis noui
nuntiat. Tiraquel. loco prędicto, ubi alios addit,
& eiuſmodi actiones ſeu condictiones ex ſtatu-
15 to dicuntur ſtricti † iuris, non autem bonæfidei
Bald. in capitulo primo, in fi. de feud. cognit.
Dyn. & Barto. in l. conſtitutionibus. ff. ad muni-
cip. Ange. in conſilio ducenteſimoſecundo, Ti-
raquel. de retract. conuentio. §. trigeſimoſecun-
do, glo. prima, numero ſecundo, & ius a ſtatuto
delatum tranſmittitur ad hæredes, etiam ſi non
fuerit agnitum, ut loquendo de lucro dotis de-
16 lato a ſtatuto † per mortem uxoris uoluerunt
in fauorem mariti, Barto. Bal. & alij communi-
ter in l. ſi arrogator, ff. de adoption. Salicet. Ca-
ſtren. Alexan. & alij in l. cum antiquioribus. C.
de iure deliberan. Barto. in l. generaliter. §. in
his. C. de ſecund. nupt. alios cumulat Brun. in
tract. de ſtat. excluſ. fœmin. in undecimo articu.
princip. numero octuageſimoquinto, Crauet.
alios referens in conſilio centeſimooctuageſi-
moquinto, in fi. ubi idem dicit in quarta, quæ de
betur arrogato in bonis arrogatoris, & in bene-
ficio, quod competit maſculo in excludendo fœ
minam, & in alijs etiam caſibus, Tiraquellus de
retract. conſanguin. §. undecimo, glo. nona, nu-
mero quarto, in quibus locis impugnatur do-
ctrina Salice. contrarium tenentis, ut per Crau.
qui etiam reprobat Calcan. & poſſent circa eiuſ-
modi condictiones multa allegari pro inſtructio
ne aduocatorum, ſed ſufficit prędicta adduxiſſe,
quæ magis uiſa ſunt expedire.

SVMMARIVM.

1 *Tutor repetit a pupillo iure actionis quidquid pro illo impendit, & datur contrarium tutelæ iudicium.*

2 *Tutor tenetur pupillum alere, bonisq́ moribus, & arte imbuere.*

3 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*

4 *Tutor iudicio tutelæ repetit impenſas, quas fecit ex neceſſitate officij.*

5 *Tutor repetit, quidquid vtiliter impendit pro pupillo.*

6 *Perſona hominis cunctis eſt rebus præferenda.*

7 *Tutoris officium eſt neceſſarium, & publicum.*

8 *Tutor compelli poteſt captis pignoribus, & mulcta indicta aſſumere tutelam.*

9 *Tutor repetit a pupillo alimenta, quæ illi præſtitit ante factam taxationem a iudice.*

10 *Tutor repetit a pupillo iudicio tutelæ, quidquid erogauit in alimenta ſororis pupilli.*

11. *Tutor ante rationem redditam ponit inter expenſas pupilli alimenta, & ſi non poſuit ante repetit poſt redditionem.*

12 *Retentio fauorabilior eſt, quam petitio.*

13 *Protutor repetit impenſam alimentorum factam pro pupillo.*

14 *Protutoris bona ſunt pupillo tacitè obligata ſicut tutoris.*

15 *Soluere ſibi ipſi poteſt quicunque gerit aliena negocia.*

16 *Tutor poteſt ſibi ipſi ſoluere ſuum creditum.*

17 *Tutor debitor pupilli cogitur exigere a ſeipſo.*

18 *Mulier non petit a filijs interuſuria dotis non ſolutæ poſt annum luctus, ſi cum eſſet tutrix non ſoluit ſibi.*

19 *Tutor creditor pupilli compenſare poteſt ſuum cre-
ditum cum eo quod debet ex cauſa tutelæ.*
20 *Compenſare ſocius non poteſt cum debito ſocietatis
creditum quod ex alia cauſa habet contra ſocie-
tatem.*
21 *Compenſans dicitur ſoluere.*
22 *Creditor, qui diu adminiſtrauit bona debitoris præ
ſumitur ſibi ſoluiſſe.*
*Soluiſſe ſibi ipſi præſumitur creditor qui debitoris
bona diu adminiſtrauit.*
23 *Tutori datur actio negotiorū geſtorum pro ijs, quæ
impendit in alimenta pupilli.*

Quæſtio VII.

TVTOR quoque repetita pupillo actio
nis iure quidquid impendit in illius
1 alimenta, † & datur contrarium iudi-
cium tutelæ, ſecundum Cuman. conſ.88. caſus
talis eſt, num.4. uer. circa ſecundum, Grāma. qui
tamen de eo mentionem non facit in deciſ. 103.
nume. 204. tenetur enim tutor ex neceſſitate of-
2 ficij pupillum alere, bonis † moribus inſtruere, &
curare quod artem aliquam ediſcat, l. cum plu-
res §. tutor, ff. de adminiſtr. tutor. l. 3. §. tutor ff. de
ſuſpect. tutor. Roma. in conſ. 425. Socin. in conſ.
2. col. 2. uol. 1. Cuman. d. conſ. 88. nu. 4. Plot. de
in lit. iuran. §. 5. nu. 24. uer. date operam. ubi in-
quit quod ſi hęc omittat poterit contra eum in
litem iurari, Caualcan. in tractat. de tutor. & cura
tor. num. 275. ubi allegat Crau. in conſ. 190. qui
nihil omnino de hoc loquitur, ſed de tutore qui
procurauit pupillæ immaturum matrimonium.
Cum ergo teneatur tutor id facere non debet ſi
3 fecit † officium ſuum eſſe ſibi damnoſum, l. ſi quis
ex aſsignatoribus. ff. quemadmo. teſta. aper. hæc
tamen ratio concludit quidem quod detur ali-
mentorum repetitio, ſed non quod iure actionis
potius quam iudicis officio repetantur, ideo me-
lior ratio eſt, quia in contrario tutelæ iudicio re-
4 petitur ſumptus, quem tutor † fecit ex officio, ut
dicitur in l. 3. in fi. princip. ff. de contrar. actio.
tutel. at tutor fecit ex neceſſitate officij, non ex
uoluntate impenſam in alimenta pupilli, ut ſu-
pra dixi, ergo ea actione repetit, ita etiam ea a-
ctione repetit tutor quidquid in rem pupilli im
pendit. l. prima, §. præterea ſi tutelæ, & l. quid er-
go §. deducuntur item. ff. de contr. & uti. actio. tu
tel. & generaliter repetitur quidquid utiliter im
5 penditur circa † negocia pupilli, ut inquit Cum.
d. conſ. 88. numero tertio, quod ſi eius datur re-
petio, quod in res, aut negotia pupilli eſt ſolutū,
quanto magis licebit repetere id quod in illius
perſonæ ſubuentionem, & ſuſtentationem eſt e-
6 rogatum, cum perſona hominis ſit rebus † omni-
bus præferenda. l. in pecudū ff. de uſufr. l. iuſtiſsi
mè, de ædil. edic. & longe utilior, & magis neceſ
ſaria dicatur impenſa quæ fit pro ſuſtinenda per-
ſona, quam quæ erogatur pro defenſione re-
rum, ut de ſe patet, nec probatione eget. ſed in ter
minis uidetur textus in l. ſumptus, C. de admi-
niſtr. tutor. ubi dicitur quod tutori feſici debent
ſumptus, quos neceſſario fecit in pupillum, &
nulla dari poteſt magis neceſſaria, aut magis uti-
lis impenſa, quam alimentorum. & fouetur ra-
tione, nam ſi tutoris officium publicum eſt & ne
7 ceſſarium, † qua ratione cogitur quis aſſumere tu
telam, Inſtitut. de excuſatio. tutor. in princ. iun-
cta l. munerum, la ſecunda. §. iudicandi. ff. de mu
ner. & honor. Alex. in conſilio uigeſimoſexto,
numero ſeptimo, uolum. tertio, conſilio 109. nu-
mero 3. eod. uol. Caualcan. in d. tracta. numero
8 201. imo poteſt tutor † cōpelli mulcta indicta &
captis pignoribus, Bar. in l. ſi tutor pupillo ff. de
author. tutor. Bal. in l. ſub prætextu, C. de hæred.
actiō. Doctores omnes in l. cum quis res, ubi Iaſ.
numero duodecimo. C. de procurat. nulla ſugge
rit æquitas quod in damno, & licet tutor debeat
regulariter curare a principio quod per iudi-
cem alimenta pupillo danda taxentur, tamen ſi
9 id omiſit, & bona fide præſtitit alimenta, † datur
nihilominus repetitio, ut dicitur in l. fin. C. de ali
men. pupil. præſtan. quia illud erat de conſilio
non de præcepto, idem dicitur in l. 2. in prin. &
§. ſi uero. ff. ubi pupil. educ. debe. ponunt Cu-
man. & Gram. in locis ſupracitatis.

Et non ſolum tutor repetit quod ſoluit in ali-
menta pupilli, ſed id quoque quod erogauit in
10 alimēta † ſororis eiuſdem pupilli, & in mercedes
magiſtrorū qui illam artibus inſtruerēt, ut pro-
bat textus in l. qui filium ff. ubi pupillus educari
debeat, Cuma. d. conſilio octuageſimooctauo,
numero quarto, quia cum pupillus ad id tene-
retur tutor debitum pupilli excluſit & in eo tex-
tu dicitur expreſſe quod iudicio tutelę repetitur
id quod confirmat dicta ſupra de alimentis pu-
pillo præſtitis, quia ſi ſoluuntur tutori præ-
ſtita ſorori pupilli, quanto magis reddi debent,
quæ ipſi pupillo data ſunt, nam propter quod
vnumquodque tale, & illud magis, authentica,
multo magis, C. de ſacroſanctis eccleſijs, &
prædicta procedunt quando in reddenda ra-
tione non fuit facta mentio dictarum expen-
ſarum, quia tunc datur petitio, & ſi ratio non-
11 dum eſt reddita poteſt in rationibus dictas † ex-
penſas ſicuti cæteras factas circa negocia pu-
pilli repetere. l. prima, §. præterea ſi tutelæ, & l.
quid ergo §. deducuntur item ff. de contrar. &
uti. actio. tutel. & ſi datur repetitio, multo ma-
12 gis dabitur retentio quæ † eſt magis fauorabilis
quam petitio. l. per retentionem, C. de uſu. l. Pau
lus, ff. de do. exceptio. Bal. in conſilio 455. co-
lum. ſecunda, uolum. ſecundo, Iaſ. in l. naturali-
ter §. nihil commune, colum. duodecima. ff. de
acquiren. poſſeſſ. Dec. in l. diuus, numero quin-
to ff. de reg. iur. Ruin. conſilio ſexageſimoſexto,
numero duodecimo, volum. primo, Craue.
in conſilio centeſimoquadrageſimooctauo, nu-
mero ſecundo, Cęphal. in conſilio octuageſimo-
ſexto, numero 20.

Similiter quæ dicta ſunt de tutore locum ha-
bent quoque in eo qui ſe geſſit pro tutore, licet
13 tutor † non eſſet, d. l. 1. §. hæc actio. ff. de contra.

&

& uti. actio.tute. Cuman. d.88.numero tertio.
idem enim iudicamus de protutore, quod de tu
tore ipſo, & ideo bona protutoris, qui admini-
14 ſtrauit non minus a iure ſunt tacitè obligata † pu
pillo, quam tutoris, ſecundum gl.in l.dabimus.
§.1.ff.de priuileg. credit.gl.fi.in l.pro officio.C.
de adminiſt. tuto. ubi Bal.notat, dicens non eſſe
alibi, & ponit Neguſan.in tract. de pigno. in 4.
mem.2.par.num. 7.

Immo tutor, qui adminiſtrabat, & de ſuo e-
rogauit in alimenta pupilli, poterit ſibi durante
offō ſoluere de redditibus pupilli, hoc.n.admit
15 titur in quocunq; gerente aliena † negocia, ut
probat tex. in l. diuortio. §. illum autem. ff. de
neg. geſt. & notat ibi Caſtren. numero primo,
idem probatur in l. peculium. §. præterea. ff. de
16 pecul. & in l. tutor. † eſt tex. in l. quotiens.§.ſi-
cut autem. ff. de adminiſtr. tuto. ubi dicitur,
quod ſicuti poteſt tutor pupillaribus creditori-
bus ſoluere, ita & ſibi, immo plus dicit, quod te-
netur ſibi ſatisfacere, alias non currunt uſuræ,
Are.in §. actionum, numero 50.Inſtit.de actio.
ubi mouetur ratione, quia ſi ſit pupilli debitor
17 † cogitur exigere a ſe ipſo. l. ita tamen. §. debi-
tor.ff.de adminiſt.tuto.& ibi Bar.notat, idem po
nit Socin. in conſilio centeſimouigeſimoſexto,
nu.quinto, uolumine primo, ubi infert, quod
18 mulier † tutrix filiorum poſt annum luctus non
poterit alimenta petere ob retardatam dotis ſo-
lutionem, quia fuit in culpa ſi ſibi non ſoluit, ſe-
quitur Plo.in tract.de in lit.iuran. §. undecimo,
numero trigeſimoquarto, Caualcan.de tuto.nu
mero centeſimoſeptuageſimonono, & poterit
19 tutor compenſare † cum eo, quod ex cauſa tute
læ debet, quia utrunque habet originem ab eo-
dem fonte, licet aliud ſit quando tutor non eſt
creditor ex cauſa tutelæ, argumento eorum, quę
ponit Bal.in l.eius, numero tertio, C.de compen
ſat. ubi debitor ex cauſa ſocietatis conuentus
20 non obijcit compenſationem de † debito, quod
non deſcendit a ſocietate, Pet.de Vbald.in tract.
de duob. fratrib. in quinta par. q. trigeſimaſe-
cunda, numero trigeſimoquinto, Caualcan. in
tract.de tutor. numero 220.& prædicti præſup
ponūt, quod ſi creditor ſit ex eadem cauſa ſocie
tatis, ſit locus compenſationi, & hoc caſu ſolue-
21 re dicitur, qui † compenſat. l. ſi debitor. ff. qui
potio. in pigno. habeant. l. amplius. ff.rem rat.
habe.l. uel permutauit. ff.de liber. cau. Iaſon in
§.in bonæfidei, num.62. Inſti.de actio.

In tantum autem tutor poteſt ſibi ſoluere ſi
creditor ſit, quod ſi diu adminiſtrauit pręſumi-
22 tur ſibi ſatisfeciſſe, & in adminiſtratore † bono-
rum inquit Afflict. in deci.13. numero decimo-
quarto, & ſeq. Crau. in conſilio centeſimouige-
ſimonono, numero quinto, Caualcan. in dicto
tract.numero centeſimooctuageſimoprimo, vbi
poſt Alexan.& Neuizan.dicit idem eſſe in uxo-
re, quæ diu adminiſtrauit bona filiorum: præſu-
mitur enim ſibi ſatisfeciſſe pro dotibus debitis.

Et non ſolum datur actio contraria tutelæ
tutori pro repetitione eius, quod impendit in
23 alimenta pupilli, ſed etiam actio † negociorum
geſtorum. l. ſecunda, ff. de neg. geſt. Cuman.d.
88.numero tertio, nam alendo geſſit utile nego-
tium pupilli, proinde repetit.

Hæc tamen omnia intelliguntur, quando mi
nor tenetur tutori ſoluere alimenta accepta, &
pro quantitate, cuius datur repetitio, nam ali-
quando pupillus non tenetur, uel ſaltem non
ſoluit integra alimenta, ut quando inſeruiuit tu
tori, ut per Cuman.loco prædicto, & dixi in tit.
quando alimenta pręſtita repetantur, ubi egi de
tutore repetente alimenta pupillo præſtita.

SVMMARIVM.

1 *Sindicus ciuitatis, vel quilibet de populo agit pro alimentis alicui relictis.*
2 *Miſericordia communis eſt vſus.*
3 *Popularis actio efficitur, quando totius populi intereſt, & quilibet de populo agit.*
4 *Legata pia denunciari poſſunt a quolibet de populo.*
5 *Legata pia. Quilibet de populo pro legatis pijs implorare poteſt iudicis officium.*
6 *Procurator fiſci petere poteſt alimenta pauperi relicta.*
7 *Mandatum requiritur quando agit quis pro tertio, alias acta ſunt nulla ſi pars opponat.*
8 *Mandati defectus opponi poteſt intra mille annos.*
9 *Vxoris affines poſſunt agere coram iudice pro alimentis, & medicinis vxori debitis.*
10 *Coniunctus agit pro coniuncto in iudicio, vide infra.*
11 *Coniunctus ſine mandato agit pro coniuncto.*
12 *Sententia lata contra coniunctum, pro coniuncto comparente non nocet domino.*
13 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto ſine cautione rati.*
14 *Coniunctus non admittitur etiam cum cautione, quando cauſa non recipit æſtimationem.*
15 *Coniunctus pro coniuncto ſine cautione admittitur ad petendum alimenta.*
16 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, contra pariter coniunctum.*
17 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, qui habet curatorem.*
18 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
19 *Veniens ſpeciali iure non admittitur donec extat, qui venit iure communi.*
20 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, quando extat procurator.*
21 *Specialia non debent multiplicari.*
22 *Teſtandi licentia ei conceſſa, qui non poteſt teſtari intelligitur ſeruatis ſolennitatibus iuris.*

Quæſtio VIII.

COGNITVM eſt in præcedentibus, quę
actio, uel uia pateat ad petitionem
alimentorum, nunc non inutiliter a-
gendum ſi alimentario ſoli detur alimentorum

petitio, & Bartolus in lege, ciuitatibus, nume-
ro quarto, & ſequente, ff. de legatis primo, di-
cit quod ſindicus Ciuitatis, imo quilibet de po-
pulo, poterit agere, ut illi præſtentur alimenta,
cui relicta ſuot, & loquitur quando debentur
certo generi perſonarum in Ciuitate, puta pau-
peribus, & mouetur ex textu, & §. ſi autē qui hoc
facere in Authen. de eccleſ. tit. & inſert, idem eſ-
ſe quando pro alimentis, vel alijs neceſſiranbus
aliquid relinquitur fratribus Minoribus. moue-
tur etiam ratione, quia illud relictum pertinet
ad honorem, & utilitatem Ciuitatis, ſed ante eum
idem uoluit Speculator in titulo de inſtrumen.
editio. §. nunc vero aliqua, numero ſexageſi-
moquinto, quia cum legatum ſit pium & miſe-
2 ricordiæ † communis ſit vſus, capitulo, non ſa-
tis, circa finem, octuageſimaſexta diſtinctio-
ne, admittitur quilibet de populo, efficitur e-
nim actio popularis, cum totius populi interſit,
3 † proinde quilibet admittitur, lege prima, ff. de
popul. actio. lege ſecunda, §. primo, ff. ne quid
in loco publico, lege prima. ff. de loc. & itiner.
public. & Speculator ad id allegat Barto. in tra-
cta. de alimen. numero trigeſimonono, & di-
cit Specul. loco prędicto quod quilibet de popu
lo compellit exequutorem teſtamentarium ad
ſoluendum, & Bartol. in d. l. ciuitatibus, inquit
duplex dari remedium pauperibus, primū quod
quilibet de populo agat ſecundum quod ipſe-
met legatarius implorat officium iudicis, & hoc
etiam dicit additio ibi poſita, quæ reperiri om-
nia uerba Bartoli, idem placuit Ange. in dicto §.
ſinautem, in Authen. de eccleſiaſtic. titul. hoc
idem uoluerunt Hoſtienſ. Ioan. Andr. & An-
charan. in capit. ſi hæredes, de teſtam. ubi etiam
Butr. & dixit Bald. in l. nulli, numero decimoter-
tio uerſic. ultimo nota, C. de epiſc. & cler. quod
quilibet de populo poteſt denunciare legata
4 † pia, & non requiritur mandatum, ſubditque eſ-
ſe bene notandum, Roman. in conſilio 69. nume-
ro tertio, dicēs quod pro legatis pijs quilibet de
5 populo poteſt implorare † iudicis officium per
quod exequutor cogatur uoluntatem teſtatoris
exequutioni mandare, & inquit textus in §. ſin-
autem, eſſe ad hoc ſingularem Barbatius latè in
conſilio octauo, numero duodecimo, uolumi-
ne primo, ubi refert ſe latius dixiſſe in eodem
capitulo, ſi hæredes, Romanus quoque in le-
ge, ſi cum dotem, §. ſi maritus, numero 18. ff. ſo-
luto matrimon. dicit poſſe quemlibet de popu-
lo petere quod præſtentur uxori alimenta, pro-
batque ratione, quia prouiſio alimentorum per-
tinet ad piam cauſam, l. Mella, ff. de alimen. & ci-
bar. legat. at cuilibet de populo competit apud
iudicem poſtulare quod relictum in cauſam piā
exequutioni mandetur, dicto §. ſinautem, quem
ipſe dicit ad hoc ſingularem, ſequitur etiam Vi-
tal. in tracta. clauſul. in titulo alimen. an renun-
cia. poſſ. colum. prima, Mantica in tract. de con-
iectur. vltima. volunt. libro octauo, titu. quinto,
numero 1.

Hanc vero concluſionem Roman. in d. §. ma-
6 ritus, numero 18. extendit ad procuratorem † fi-
ſci, vt is quoque comparere poſſit pro alimentis
dandis, & ſequitur Vital. loco prædicto, id quod
non patitur difficultatem, quia ſi quilibet de
populo admittitur, eodem modo admittetur pro
curator fiſci.

Procedit autem deciſio de plano meo iudi-
cio, quādo alimenta alicui pauperi debētur, quia
ut dixi ſuo loco, tunc pertinent ad piam cauſam,
& militat ſimilitudo pię cauſæ. at ubi debētur di-
uiti, tunc aliud videtur. ceſſat enim pietas, & con
ſequenter ratio deciſionis, proinde ipſa quoque
deciſio ceſſare debet. ſed difficultatem facit ratio
Barto. in dicta l. ciuitatibus. ſi enim ideo efficitur
popularis actio, quia relictum pertineat ad utili-
tatem, & decorem Ciuitatis, vtique hæc ratio mi
litat non minus quando alimenta diuiti deben-
tur, quam ubi pauperi relicta ſunt. ſed Barto. lo-
quitur quando non vni, aut certis perſonis relin-
quuntur, ſed vbi generaliter omnibus certę qua-
litatis, puta vni collegio, vel monaſterio, vel capi
tulo, uel vniuerſitati mercatorum, vel alterius ar
tis: eo enim caſu negari non poteſt quin in publi
cē interſit eſſe in Ciuitate tale relictum. præterea
ego dicerē dari ius agendi cuiq; de populo, quan
do alimenta debentur pauperi, ex legis diſpoſitio
ne, uel hominis. item quando debentur genera-
liter certo generi perſonarum, quod ſi debeantur
alicui priuato, vel uni familię, quæ non egeat, tūc
dicerem admitti neminem qui non habeat man-
datum, quia regula eſt quod nemo alieno nomi-
ne poteſt eſſe in iudicio ſine mandato, & ſi oppo-
7 natur exceptio † omnia acta reddentur nulla, l. li-
cet, C. de procurat. & ſuſtinebitur oppoſitio etiā
8 ſi fieret intra † mille annos, Bald. in l. ſecunda, C.
ſi ex falſ. inſtr. ponit latè Vant. in titu. de nullita.
ex defec. manda. numero quinquageſimooctа-
uo, verſ. tranſeamus ad ſecundum, & vbi non ha-
bemus limitationem expreſſam ſtare debemus re
gulæ, Barto. in l. 1. ff. de reg. iur. nec ab ea de facili
recedendum eſt.

Vnus tamen eſt caſus, in quo datur actio ſine
mandato pro alimentis, quando ſcilicet uxor po
ſita eſt in furore, & maritus illius negligit infir-
mitatem, & curam: tunc enim cognati uxoris cō
parendo coram iudice agunt ut maritus cogatur
vxori miniſtrare alimenta medicinas, & alia ne-
9 ceſſaria ad ſuſtentationem uxoris, vt eſt caſus † ex
preſſus in l. ſi cum dotem, §. ſinautem in ſęuiſſi-
mo, ff. ſolu. matrimo. vbi glo. Barto. Bald. Ang.
Imo. Roman. Alexand. & alij omnes notant, &
in eo textu dicitur quod curator uxoris furioſę,
uel cognati, Vital. in d. tit. aliment. an renuncia.
poſſ. colum. prima, & hic caſus uidetur fundari
ſpeciali fauore propter furorē, ſed Doctores tra-
hunt communiter ad uxorem ęgram, id quod ui
detur deſtruere quod paulo ſupra dictum eſt li-
cere cuique de populo agere pro alimentis ali-
cui debitis, quia ſi id uerum eſt fruſtra in uxore
ęgra, uel furioſa eſſet diſpoſitum, quod liceat co-
gnatis adire iudicem: niſi dicamus, quod dum co
gnati admittuntur, alij non excluduntur, uel
quòd

quod cognati admittuntur tamquã unus de po-
pulo, ſed textus mentionem fecit de cognatis
propter facti contingentiam. Addo etiam quod
in hoc nihil uidetur extare ſpecialitatis fauore
dotis, ſeu alimentorum; nam eſt regulare quod
in quacunque cauſa coniũctus admittitur ad
10 agendum pro † coniuncto, lege exigendi, C.
de procuratoribus, ſiue deſcendens ſit, ſiue e-
tiam tranſuerſalis uſque ad decimum gradum,
Innocentius capitulo, nonnulli, de reſcrip. Spe-
culat. in titulo de coniunctis perſonis, Barto. in
lege, ſed & hę, in principio, ff. de procurator.
etiam ſi appareat illum omnino carere man-
11 dato, ut † probatur in dicta lege, ſed & hæ, in
princip. hinc videmus maritum agere pro uxo-
re ſine mandato, l. maritus, C. de procurat. & idẽ
econtra uidemus in uxore pro marito, l. manife-
ſtiſſimi, §. fin. C. de furt. licet ſententia lata contra
coniunctam perſonam pro alia interuenientem
12 non noceat coniuncto, † qui ſit dominus, ut bene
per Bal. in lege prima, C. quibus res iudic. non
nocet.

Singularitas tamen in hoc verſatur, quia con-
13 iunctus non admittitur pro coniuncto, † ſine
cautione rati, lege, Pomponius, §. finali, vbi gloſ-
ſa, & Doctores, ff. de procurator. Doctores in
lege, exigendi, C. eodem titulo, Vantius in ti-
tulo de nullitate ex defectu mandati, numero
centeſimotrigeſimo, ideoque in caſibus quibus
cauſa non recipit æſtimationem & conſequen-
ter non cadit cautio rati, coniunctus non ad-
14 mittitur pro coniuncto, † vt ſunt iura ſpiritualia
ſecundum Speculator. & Ioannem Andręam in
titulo de coniunct. perſon. in fine, Iaſon in dicta
lege, exigendi, numero nono, limitat. quinta, &
tamen ad conſequendum alimenta coniunctus
15 admittitur ſine † cautione. conſiſtit etiam in alio
fauor alimentorum, quia & ſi coniunctus regula-
riter admittatur pro coniuncto, id tamen fallit.
16 quando agitur contra † taliter coniunctum, ut
declarat Caſtrenſ. in lege, ſed et hæ, in princi-
pio, ff. de procurator. quia ſecundum eum par
coniunctionis ratio illum repellit, idem uoluit
Salicet. in lege, exigendi, columna ſecunda, C.
de procurator. ſequitur Marſil. in lege prima, §.
cum quis latrones, numero duodecimo, ff. de
quæſtion.

Et quia textus in d. §. ſin autem in ſeuiſſimo,
ait quod curator furioſę vxoris vel cognati pe-
tunt coram iudice alimenta a marito miniſtrari,
poſſet dubitari an extante curatore poſſit coniũ-
ctus petere hanc prouiſionem; nam ibi alterna-
tiue dicitur curator, vel coniuncti, atque ita
non videtur diſcrimen conſtitui, contra uero cõ-
iuncta perſona non admittitur ad agendum quã
17 do extat † curator, vt uoluit Bald. in l. Senatuſcon
ſulto, C. qui accuſa. non poſſ. & ponit Iaſ. in d. l.
exigendi, numero nono, in prima limitatio. ubi
duplicem rationem adducit, prima eſt quod
mandatum expreſſum facit ſilere tacitum, l. ter
tia, verſiculo, ſed & ſi forte, ff. iudicat. ſol. facit
18 regula quod prouiſio hominis facit ceſſare proui
ſionem legis, l. fin. C. de pact. conuen. ſecun-
19 da eſt quia nunquam admittitur ueniens † ſpe-
ciali iure donec non eſt in mora is qui uenit iu-
re communi, l. ſepulchro violato, ff. de ſepulchro
violato. ſimile videmus quando extat procura-
20 tor, † quia tunc coniunctus non admittitur, le-
ge, cum prætor, ff. de iudicijs, vbi Angel. notat
Speculat. in titulo de coniunctis perſonis, ver-
ſiculo, item quod agit, Imola in capitulo, ex par-
te decani, columna penultima, de reſcrip. Iaſon
in dicta lege, exigendi, numero nono, in tertia li-
mitatio. & quando lex dicit cognatus admitti. in
telligi debet curatore exiſtente in mora, alias ſpe
21 cialia † multiplicarentur contra l. cum poſt §. ge
nero, ff. de iure dot. l. prima, C. de dot. promiſſio.
vnum enim eſſet ſpeciale quod coniunctus ad-
mittatur ſine cautione, alterum uero quod agat
cum extat curator, & quando plura obſtant, ſi
diſpenſantur aduerſus vnum impedimentum,
ſubſiſtit alterũ: ideo ſi ei qui non poterat teſtari
nõ concedatur teſtãdi licentia intelligitur modo
22 † in teſtamento ſeruet ſolennitates, a iure intro-
ductas, lege, ſi quando, C. de inoffi. teſtamen. &
pro dicta regula eſt textus in leg. ſi domus, ff. de
ſeruitu. vrbano. prædio. le. ſi non lex, ff. de hæ-
red. inſtituen. & plures citaui, in conſilio quin-
quageſimo, numero vigeſimoſeptimo. exiſti-
mo ergo cognatos non admitti ſi extat curator
niſi ille ſit negligens vel in mora petendi, quæ
mora in alimentis inducitur ſine interpellatio-
ne, ut aliquando dixi, & iudex æſtimabit iſto ca-
ſu an a principio cognatos admittat. cogita
ergo, quia Doctores hanc quæſtionem non exa-
minant.

SVMMARIVM.

1 *Libellus requiritur quando alimenta petuntur in re actionis, aliàs ſecus.*
2 *Libellus omitti non poteſt, & eſt de ſubſtantia iudicij.*
3 *Libellus eſt in omni iudicio neceſſarius.*
4 *Libellus requiritur vt iudex ſciat formare.*
5 *Libellus non requiritur quando agitur iudicis officio.*
6 *Libellus non requiritur pro exequutione ſententiæ.*
7 *Libellus non requiritur quando iudicis officium imploratur, vt quis defendatur in poſſeſſione.*
8 *Libellus non requiritur, quando iudicis officium imploratur pro adipiſcenda poſſeſſione.*
9 *Libellus in iudicis officio requiritur quando res non eſt liquida, ſed eget diſcuſſione.*
10 *Libellus in lege finali, C. de edict. diui Adriani, non requiritur ſi non extat contradictos.*

11 *Libellus in l.fi.C.de edic. diui Adriani requiritur quando eſt neceſſaria cauſa cognitio.*
12 *Libellus requiritur etiam in ſummarijs.*
13 *Petitio qualiſcunque requiritur in quocunque iudicio, quamuis ſummario.*
14 *Libellus requiritur etiam in cauſis, quæ celeritatē deſiderant.*
15 *Reſcriptum eſt loco libelli in cauſa ſummaria.*
16 *Libellus vnicus ſufficit, quando plures tenentur ad præſtationem alimentorum.*
17 *Libellus vnicus ſufficit in l. fi.C. de edic. D. Adria. contra omnes contradictores.*
18 *Libellus ſi ſit ineptus, ſententia non ſuſtinetur quando erat neceſſarius, alias ſecus.*
19 *Libellus in petendis alimentis, qualiter formari debeat.*
20 *Alimenta qui præſtare recuſat compellitur a Iudice captis pignoribus, & indicta mulcta.*
21 *Libellus non cogit patronum mulcta indicta nec econtra.*
22 *Alimenta quando pluribus debentur, Iudex unum eligit cui cæteri contribuant.*
23 *Plures quando tenentur alimenta præſtare, distributio fit inter eos per tempora.*
24 *Officium Iudicis implorari poteſt, vt hæres conueniatur in præſtandis alimentis.*
25 *Legatarius alimentorum habitando cum vno ex pluribus illa conſequitur.*
26 *Legatarij qui diſcordant in percipiendis alimentis componuntur a Iudice.*
27 *Mora in debito alimentorum contrahitur ſine interpellatione.*
28 *Mora irregularis ſufficit in alimentis debitis propter dotem.*
29 *Mora non contrahitur per interpellationem extraiudicialem, quando debetur aliquid ex officio Iudicis.*
30 *Libellus in cauſa alimentorum debet continere res ipſas in æſtimationem.*
31 *Annuum debitum peti poteſt a principio pro omnibus annis.*

Queſtio IX.

Libellus an in cauſa alimentorū
ſit neceſſarius, cōtrouertunt Do
ctores, & reſoluere uidentur,
quod ſi petuntur officio Iudicis
1 non requiratur, ſi uero iure† a-
ctionis non poſsit omitti.l.ſi Iu
dex.ff.de his, qui ſunt ſui, uel alie.iu.l. nec quic-
quam.§.de plano.ff.de off. proconſul. Aſinius in
praxi, §.4. caſu 48. vbi ſubdit, quod primo caſu
ſit ſummaria cognitio, ſecundo uero non, atque
ita reſoluit. alij dicunt requiri omnino, & pro
2 eis ſtat communis regula, quod libellus ſit † de
ſubſtantia iudicij, & omitti non poſsit, ſecundū
gl.magiſtralem, in fi.in c.1. de libel. oblatio. vbi
Inno.Hoſtien.Io.Andr.Cald.Imo.Socin.& alij,
3 & coram quibuſcunque agatur iudicibus † ne-
ceſſarius eſt libellus, gl. in l pen. in uer. coniun-
ctim.C.de arbitr.ubi dicit etiam coram arbitro,
non enim Iudex poteſt aliter cognoſcere quali-
tatem actionis propoſitæ, & intentati iudicij, &
4 quomodo formare debeat ſententiam, † c. licet
Heli, de ſimon. clemen.ſæpe, de uerb. ſignificat.
& infinitas authoritates congerit, Vant.in tit.de
nullitat.ex defect.poſſeſ.num.18.& ſeq.pro reſo
lutione igitur ſciendum eſt, quod ſi agitur offi-
cio Iudicis ad alimenta, tunc libellus non requiri
tur ſecundum ſupradicta, & ratio eſt, quia nun-
5 quam libellus requiritur, quando Iudicis † offi-
cio agitur, ut uoluit Specu.in tit. de officio iudi.
num.2. Bar. in l.iubere cauere. ff. de iuriſd.om.
iudic. & eum ſequuntur Doctores communiter,
ut ibi inquit Sebaſtian.Sapia, num.18. & Bar.ac
alij eo loco inferūt, ꝙ ideo pro exequutione ſen-
6 tentiæ non requiritur libellus, † idem Sapia, in l.
fi.num. 64. C. de edic, diui Adria. tollen. Aſin.
in ſua praxi.§.4. cap. 3. num.1.hinc Bal.in conſ.
338. uol.5. dicit libellum non requiri, quando
7 Iudicis officium implorat † aliquis, ut in poſſeſ-
ſione defendatur, Cępol.caut.100.nota diligen-
ter, Brun.in conſ. 98.nume.9.Marſil. Zuccard.
Cagnol.Benintend.& alij citati a Menoc. in tra-
cta.de retinend.poſſeſſ.rem.ult.num.27.vbi re-
fert etiam alios caſus ſimiles, quibus in poſſeſſo-
riis iudiciis non offertur libellus.
8 Idem uidemus, † quando officium Iudicis im-
ploratur pro adipiſcenda poſſeſsione ſecundum
Alexand.in conſ. 131.num.5. uol.4. Zuccard. d.
l. fi. nume. 121. C. de edic, diui Adria. Menoc.
de adipiſcen. poſſeſſ.remed,6.num. 8. ubi addit
Iaſ.Dec. & Neuizan.
Et prędicta decisio locum habet, quando om
nia ſunt liquida, ita loquuntur iura in contrariū
allegata, quę tractant de exequutione, & ubi ne
gotium non eſt liquidum, & eget cauſæ cogni-
9 tione, tunc uidetur, quod etiam, † ubi implora-
tur officium Iudicis ſit neceſſarius libellus, ita ꝓ-
ſupponunt illi Doctores, & ideo uidemus, quod
in remedio l. fi. C. de edic. diui Adria. ſi non
ſit contradictor, & non ſit opus cognitione cau-
10 ſæ † non datur libellus, ſecundum Socin. in c.1.
uer.63.fallit, de libel.oblatio.at ſi extet contradi
11 ctor, & cauſa ſit cognoſcēda † libellus offerri de
bet, Bald.in d.l.fi. nume.44.Corne.num.28.Ia-
cob, nume.23.& Zuccard. num.291. alios citat
Menoc. de adipiſcen. poſſeſſ. rem. 4.num.468.
& ſequen. & quamuis cauſa ſit ſummariè tractā
12 da, tamen etiam in ſummarijs † requiritur libel-
lus, ſecundum Bar. in extrauagan. ad reprimen-
dum, in uer.ſummarie, num.2.Innoc. in c.1.nu.
3.& 4.de libel.oblatio. deciſio Pedemon.1.nu.
2.ubi poſt Bar. Iaſ. & alios dicit limitari, quan-
do agitur ad exequutionem ſententiæ, ſubdens
eſſe communem opinionem Doctorum. conclu
ſio tamen eſt, quod ſiue cauſa ſit liquida, ſiue
egeat cauſę cognitione, non requiratur libellus
formalis, ſed ſufficiat qualis qualis petitio, ex
qua pars, & iudex dignoſcere poſsint, quid pro
ponatur, & quo actor tendat greſſus: ea enim
13 qualis qualis petitio requiritur in omni † iudi-
cio quantumuis fauorabili, vt uolunt Doctores
in clem. ſæpe, de uerb, ſignifica. Signor, in conſ,

111,

ni.num.7. Alex.in conſ.50.num.6.uolum.2.in
conſ.54.colum. 2. volum.4.& ponit Menoc.in
tract.de arbitra. iudic. quæſtio. 18.in fi.vbi hoc
modo intelligit eos,qui dicunt libellum requiri
in ſummarijs,& in tract.de acquir.poſſeſ.rem.4.
nume.471.vbi tamen ex ſententia Zucar. in d.
l.fi.nume.291.admonet eam petitionem eſſe in
ſcriptis dandam, & ita quoque intelligi debet
Bar.in l.4.§.hoc autem iudicium,nume.10.ff.de
damno infe. vbi ait libellum requiri etiam in
14 cauſis,† quæ celeritatem deſiderant,quem citat
Menoc.loco prædicto,num.471.declarari enim
debet,ut ſentiat de qualiquali petitione,non de
formali libello,& ita quoque alios allegando de
clarat Aſin. in ſua praxi.§.4.cap.1.nume.3.ubi,
num.1.poſt Cardin.in d.clemen. ſæpe,num.17.
& Blanc.in tract.de compromiſſ.quæſtio.8.prin
cip.nume.8.declarat, quæ ſit differentia inter li-
bellum,& qualem qualem petitionem,& ibi ui-
deri poterit, & deci. Pedemont.1,num.3,dicit,
15 quod iſto caſu reſcriptũ eſt loco † libelli,de quo
tractat Vant. in tit.de nullit. ex defectu proceſſ.
num.19.

Et hoc caſu ſi plures tenentur ad præſtatio-
16 nem alimentorum unico † libello, vel petitione
omnes conueniri poſſunt.l. 3.ff.de aliment.& ci
bar.legat.cuius legis argumento Bal.in d.l.fi.C.
de edi. diui Adria. nume. 46. & Zucard. nume.
306.dicunt in remedio illius legis ſufficere vni-
17 cum libellum contra omnes contradictores,† ſe-
quũtur Roman.Alex.Dec.Purpur.& alij citati a
Menoc.in d.remed.4.num.473.

Vbi uero actionis iure alimenta petuntur te-
neo idem, quod non requiratur libellus, ſed pe-
titio quędam,quia etiam tunc cauſa agenda eſt
ſummaria, ut probaui inter priuilegia alimen-
torum non ſolum, quando alimenta debentur
pauperi, quo caſu negotium eſt priuilegiatiſſi-
mum,ut ibi dixi, & cauſa dicitur pia, ſed etiam
quando debentur diuiti,quia ut dixi ſemper cau
ſa eſt fauorabilis,& ſummaria,licet non ita pri-
uilegiata.

Et non eſt ſuperflua quæſtio, an libellus eſſet
18 neceſſarius,† ut uoluit gl. magiſtralis in fin. in l.
uinum.ff. ſi cert. vbi notant Bal. Ang.& alij Do-
ctores, Bar. in d. extrauag.ad reprimendum, in
uer.figura,alios citat Vant. in d.titulo de nullit.
ex defect.proceſſ.num.24.

Petitio autem duobus modis formari poteſt
primo generaliter,puta peto cõdemnari ad præ
19 ſtandum mihi alimenta† pro præſenti,& pro fu-
turo tempore,& tunc lata eodem modo genera-
li ſententia procedet iudex ad exequutionem fa
cta prius liquidatione rerum, & quantitatum
præſtandarum.

Secundo particulariter petendo alimenta ſi-
bi dari, & condemnari conuentum ad dandum
omni anno tantum pro ueſtiario, & ſingulo mẽ
ſe tantum pro uictu, & ita inſtruit Bat. in l.pecu
nia,num.4.uer.quando debent peti.ff.de alimẽ.
& cibar.legat. ſequitur Vital.in tract. clauſul.in
tit. quando poſſit renunciari alim. colum.penul.
uer, quæro quando debent.

Et ubi conuentus recuſat alimenta præſtare
tunc iudex captis pignoribus indictaque mulcta
20 illum compellet † ad ſoluendum,ita vult gl. in l.
ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, in uer. pignori-
bus.ff.de liber.agnoſcen.uel alend.ubi Alex.no
tat modum cogendi debitorem adminiſtran-
dum alimenta,& idem probatur in l. 1.§. ex hoc
reſcripto. ff. de uent. in poſſeſſ. mitten. Ludo-
uic.Molin.de primogeni.Hiſpan.lib.2.cap.15.
num.81.Cordub.in d.§.ſi quis ex his,numero 1.
21 ubi limitat in patrono erga † libertum, item in
liberto erga patronum,& in filio emancipato er
ga patrem, quia iſti præciſe cogi non poſſunt ad
alimenta, ſed cautiuè,ſcilicet ne ius patrona-
tus perdat,ne libertus ad ſeruitutem, & emanci-
patus in patriam poteſtatem redigantur, uti di-
xi inter alimentorum priuilegia, & ſanè, quoad
patronum, & libertum clara eſt deciſio,ſed emã
cipatus filius cogitur præciſe patrem alere, licet
perdat etiam ius emancipationis.

Et quando alimenta a pluribus debentur, &
22 præſtatio difficilis eſt,tunc iudex † unum eligit
a quo ſolo præſtantur, cæteri uero illi contri-
buant pro ſua portione, ut eſt tex. in l. ſolent.in
princ.ff.de alimen.& cibar.lega.immo poteſt iu
dex non ſolum prouidere circa præſtationem,
ſed etiam poteſt per tempora prouidere, quod
23 unus præſtet alimenta certo tempore,† alter ue-
ro alio tempore, ita Bar. ibi per tex.in 2. reſpõ.
& ad hoc ſecundum Bar.ibi implorari poteſt of-
ficium iudicis non ſolum per legatarium, ſed
24 etiam per hæredes † grauatos, ſequitur Ruin. in
conſ.81.num.4.uolum. 2.ubi infert,quod ſi ali-
menta relicta ſunt in domo hęredum præſtanda
ſi contingat hæredes diuidi, & ſeorſum habita-
re,poterit legatarius alimenta conſequi habitan
25 do † cum uno ex hæredibus.

Idem eſt in caſu conuerſo, quando legatarij,
uel alij plures, quibus debentur alimenta diſcor
dant in modo illa præcipiendi, tunc iudex illos
26 † ſuo officio componit, Specu. in titulo, qui fil.
ſint legit.in fi.uer.quid ſi diſcordant,ſequitur Fe
lyn.in rub.de treug.& pace,num.8.in fi.uer.& ſi
illi quibus,Aſin.in tract.de exequutio.§.5.cap.
141.num. 14.ſolio mihi 63.

Nota etiam, quod debitor ex cauſa alimento
27 rum conſtituitur in mora † abſque interpella-
tione,probat tex.in l. cum unus. §. uerbis. ff.de
alimen.& cibar.lega.ubi infertur, quod & ſi nul
la interpellatio præceſſerit,tamen alimenta præ-
terita peti poſſunt,id, quod procedit multo ma-
gis in alimentis, quæ debentur propter dotem,
quia in eis ſufficit mora irregularis, id eſt, quod
28 maritus ſuſtinuerit onera matrimonij, † ſecun-
dum Bar.in l.fi.§.præterea. C.de iu.dot.Bero.in
conſ.52.num.26.uol.2.& eſt menti tenendum,
præcipuè pro eo caſu,quo alimenta ſolo deben
tur officio iudicis, quandoquidem cum aliquid
officio iudicis debetur non contrahitur mora
etiam per extraiudicialem interpellationem,
29 † ſed requiritur litis conteſtatio.l. cum poſtulaſ
ſet, in princ. ff. de damno infec. Alex. in conſ.7.
num.27.uol.2.id,quod ego uerum credo etiam

ĩn alimentis, quidquid dixerit Bero. cuius dictũ ſuſtineri poteſt, quando alimenta iure actionis debentur.

Et aduertendum in formando libello, quod non petatur ęſtimatio alimentorum, nam ipſæ
30 res pro alimentis neceſſariæ peti debent,† ſecun
dum Bar. in l. libertis. §. manumiſſis. ff. de alimen. & cibar. legat. Alex. in conſ. 72. num. 6. uol. 5. & dixi in tit. quomodo alimen. ſint præſtanda. addo Caualca. in tract. de uſufruc. mulier. relict. numero 138. circa medium, vbi multos allegat, Lancellot. Gal. in conſuetud. Alexan. in uer. ſolidos, quæſtio. 6. num. 117. & in loco prædicto limitaui.

Aduertatur etiam, quia ſi debitum ex cauſa alimentorum ſit annuum, quod quando ſit dixi hoc eodem opere, tunc licebit agere contra debitorem, ut condemnetur ad præſtandum ea pro omnibus annis futuris ſuis, ſcilicet debi-
31 tis temporibus, † & non erit neceſſe adueniente
anno, uel die ſemper litem inſtituere. l. libertis quos. §. 1. in fi. atque ibi Bar. ff. de alimen. & cibar. lega. Bar. & alij in l. non quemadmodum. ff. de iud. Bar. & Bald. in l. 1. C. de ſenten. quæ ſine cer. quanta. Bar. in l. 1. col. 2. in fi. C. de fideic. ubi Iaſ. in fi. Alex. in conſ. 95. col. 2. uol. 1. Vrſill. ad Afflict. in dec. 279. num. 2. Pet. Anton. a Petr. in tract. de fideicom. prohibi. aliena. quæſt. 10. num. 23. Simon de Pretis, de interpretatio. ulti. uolunt. lib. 5. interpretatio. 2. dubitatio. 3. num. 95. & ſeq. folio mihi 531.

Finis Tituli Tertij.

TRA.

TRACTATVS DE ALIMENTIS.

PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS.

TITVLVS IIII.

Quomodo, & qualiter ſint præſtanda alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Cibaria omnia ueniunt appellatione alimentorum.*
2 *Alimentorum appellatione ueniunt ea omnia, ſine quibus corpus humanum ſuſtentari non poteſt.*
3 *Alimenta debentur, quando teſtator mandat aliquem gubernari, & nutriri.*
4 *Suſtentatio congrua quando relinquitur, tunc cibaria omnia debentur.*

Quæſtio Prima.

CVm agimus quomodo, & qualiter alimenta ſint præſtanda, poſſumus diuerſimodè id intelligere, quid pro alimentis veniat, in quo loco id ſit præſtandũ, qui modus, & forma ſeruandus ſit, quo tempore dari debeant, ex quibus rebus ſint ſoluenda, & quid econtra alimentarius facere teneatur erga alimentatorem, & de ſingulis prædictis tractandum eſt in hac parte.

Et primum quidem ſciendum eſt alimento-
1 rum appellatione uenire † omnia cibaria. l. legatis. ff. de alim. & cibar. leg. gl. in c. Epiſcopus. 10. quæſt. 2. immo ea omnia ſine quibus humanum corpus ſuſtineri non poteſt, & quæ hominum
2 natura † demonſtrat, vt inquit Bar. in tract. alim. nume. 1. facit tex. in l. uerbo uictus, & in l. quos nos. §. libere. ff. de uerb. ſignifi. Ang. poſt glo. in l. cum hi. §. qui tranſigit. ff. de tranſactio. ubi Iaſ. latè ponit, hanc etiam opinionem tenuerunt latè Abb. Ang. Aret. Rom. & alij quos citat, Dec. in l. de alimentis, in prin. C. de tranſactio. Caſtr. conſ. 437. nume. 2. in 2. uol. Socin. in conſ. 161. num. 4. uol. 2. cibaria autem ſunt maximè homini neceſſaria ad uitæ ſuſtentationem, quia quotidie inuiſibiliter conſumitur radicale humidum, & corpus debilitatur. Proinde neceſſe eſt corpus reſtaurare nouo cibo, qui inde in carnem, & ſanguinem conuertitur, ut poſt Bar. inquit Caſtr. in l. proponebatur, in fi. ff. de iudi. & pro hac parte, Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. non tantum; nu. 2. ff. de lib. agnoſcend. allegat Suci. Iaſ. Dec. Lambertin. Purpur. Rube. Alex. Bertran. Oroſ. Io. de Amic. Caſſan. Rebuff. Crau. Pau. de Citadin. Padil. Anto. Peret. & Rol. qui de hoc tractant, latiſſime quoque agit Simon de Pret. in tract. de interpreta. ultim. uolunt. lib. 4. interpret. 1. dubit. 11. num. 36. & ſeq. Benineaſ. in tract. de pauper. quæſt. 7. in 2. ſpeciali iudic. num. 33. & hoc procedit non ſolum, quando aperte alimenta ſunt relicta, ſed etiam quando teſtator mandat, quod quis gubernetur, & nutriatur, quia cum ea uer-
3 ba importent alimenta, debetur † eo caſu quidquid uenit in legato alimentorum, ſecundum Corne. in conſ. 45. col. 5. in fi. uer. ſed ſub uerbo, uol. 4. Alcia. in l. quos nos. §. uerbum uiuere. ff. de uerb. ſignifica. Simon d. dubita. 11. num. 4. & idem eſt, quando legatur congrua ſuſtentatio
4 † per rationem prædictam, ut poſt Caſtren. concludit Crau. in conſ. 199. nu. 4. qua ratione poſſumus idem dicere omnibus in caſibus, quibus alimentà uidentur relicta, quos ferè omnes re-

citauimus

citauimus ſupra in tit. quando alimenta cenſeantur relicta, quia ſiue alimenta explicitè relinquātur, ſiue æquipollentia uerba proferantur, nihil eſt omnino differentiæ. & quamuis ex prædictis quilibet dignoſcere facile poſſit, quid alimentorum nomine prꝗſtandū ſit, ex quo ſentit quiſq; in ſeipſo quibus egeat rebus ad uitam tranſigendum, tamen ſunt nonnulla ſigillatim recenſenda, quæ alimentorum nomine debentur, ne generalitas forte confuſionem pariat, & de cibariis non eſt dubium, quia proxime ea diximus deberi.

S V M M A R I V M.

1 *Veſtis eſt ad vitam hominis neceſſaria, ideo ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt.*

2 *Veſtis non venit appellatione alimentorum, quando quis renunciat alimentis, & nu. 30.*

3 *Veſtium appellatione veniunt calciamenta.*

4 *Veſtes, & veſtimenta, idem ſunt.*

5 *Veſtis appellatione venit, quidquid diſponens pro veſte reputabat.*

6 *Pelles veniunt alimentorum appellatione, quando perſonæ qualitas id exigit.*

7 *Veſtis appellatione, quæ veniant, remiſſiuè.*

8 *Veſtimenti appellatione veniunt lanea, linea, ſerica, bombagina, & alia.*

9 *Veſtis nomine venit, quod tegendi capitis cauſa paratum eſt.*

10 *Camiſia includitur ſub nomine veſtis.*

11 *Victu relicto, debentur veſtimenta.*

12 *Victus accipitur pro cibariys, inſpecto communi uſu loquendi.*

13 *Veſtes lugubres, & viduales etiam pretioſæ præſtādæ ſunt mulieri ab hæredibus mariti intra annum luctus.*

14 *Velum dandum eſt viduæ intra annum luctus, quia ei debentur alimenta.*

15 *Veſtes lugubres debentur ex conſuetudine, & id etiam quando alimenta non debentur, quia habeat aliunde.*

16 *Donari videtur, quod ſine obligatione ſoluitur.*

17 *Veſtis non debetur ei, cui relicta ſunt eſbaria.*

18 *Veſtis non debetur ei, cui relicta eſt menſa parata, vel plattum, vel pitantia, vel quid ſimile.*

19 *Veſtis non renouatur ei, cui debentur alimenta, niſi ille reddat attritas, & ibi declaratur quomodo intelligendum ſit.*

20 *Vidua, quæ ſecundo nubit, vel luctum deponit tenetur reddere hæredibus mariti veſtes lugubres ſibi traditas.*

21 *Veſtes feſtiuæ non cenſentur vxori, vel viduæ donatæ, ſed ad vſum conceſſæ, vt honoratior incedat.*

22 *Veſtis etiam feſtiua dimittitur vxori, & viduæ, quando ſic diſponit regionis conſuetudo.*

23 *Veſtes viles, & quotidianæ cenſentur vxori donatæ a marito, ſecus autem in pretioſis, & feſtiuis.*

24 *Veſtis. Si debitor pecuniā dederit alimentario pro emenda veſte, is uero non emerit, poterit pretium repeti.*

25 *Veſtis ſi legata ſit, & hæres ſoluerit pretium, legatarius autem veſtem non emerit, poterit repeti.*

26 *Veſtis loco ſi ſcholari in collegio datur pecunia, qui non eam emit, dabitur repetitio.*

27 *Vſus. Frumentum pro vſu emptum ſi quis mutato propoſito vendat, non incidit in pœnam ſtatutij.*

28 *Alimenta, quando ſunt præſtanda, non eſt curandum quid fecerit alimentarius de pecunia loco alimentorum data.*

29 *Veſtes pretio, an debeantur ab eo, qui tenetur alere.*

30 *Veſtis non venit appellatione alimentorum, quando agitur de remittendis alimentis, & ibi de veritate.*

Veſtes feſtiuæ, vel quotidianæ, quæ dicantur, arbitrio iudicis committitur.

Quæſtio II.

1 VESTIS quoque maximè † eſt ad humanę uitę ſuſtentationem neceſſaria.
l. legatis. ff. de alimen. & cibar. legat. l.
legatum, ff. de alimen. lega. l. verbo ui
ctus. ff. de uerb. ſignific. glo. in l. ſi quis a liberis.
§. non tantum. ff. de liber. agnoſcen. vel alen. in l.
inſtratum. ff. de uerb. ſignifi. Alex. in l. ſi vſusfru-
ctus. §. dos legata, colum. 2. ff. ad leg. Falcid. Soc.
in conſ. 161. in fi. vol. 2. & id præſupponit Bart.
in d. tract. alimen. in prin. dum inquit ueſtiarium
2 remiſſum non uideri, quando quis renunciat † ali
mentis, Pract. Pap. in tit. de form. libel. quo agit
pro lega. rei ſingula. in prin. nu. 65. ver. conde-
ſcendo ad decimum articulum, Crau. in conſilio
199. num. 3. Rol. d. conſ. 22. num. 4. uol. 1. Simon
de Pretis d. dubit. 11. num. 36. & ſeq. Benincaſ.
d. quæſt. 7. in 2. ſpecia. iudicio. num. 33. & dicit
Iaſ. in l. ſi uni. §. qui tranſigit, num. 1. ff. de tranſa.
quod in legato, vel promiſſione alimentorum,
uenit ueſtis, & quod ita tenent omnes Docto-
res, qui inferunt ad relictum alimentorum factū
uxori, quod includit veſtimentum. appellatione
3 autem ueſtis † veniunt etiam calciamenta. l. ar-
gento. §. 1. ibi, & faſciæ crinales. ff. de auro & ar-
gen. lega. Card. in clem. 2. quæſtio. de uita & ho
neſta. cleric. Crau. in conſ. 199. num. 3. Simon
d. dubit. 11. num. 39. Menoc. de arbit. iudic. caſu
4 170. num. 30. & paria ſunt dicere † veſtes, uel ue-
ſtimenta, ut probatur in l. ueſtis. ff. de auro & arg.
lega. vt autem cognoſcatur, quid veſtis veniat
appellatione, plurimum attenditur patris fami-
lię conſuetudo: quidquid enim ille pro ueſte re
5 putabat, id omnę veniet † veſtis, vel veſtimento-
rum appellatione. l. inter veſtem, vbi Bar. ff. de
auro & argen. lega. Bello. in conſ. 30. num. 11. &
dicit Bal. in conſ. 30. in fi. uolum. 2. quod pelles
6 † quoque continentur ratione alimentorum ſi
alimentarius illis egeat, ſequitur Rol. d. conſ. 22.
num. 4. in fi. & intellige pro ueſtibus, quia ſi ali-
mentarius ſenex ſit, uel Doctor, vel alterius con
ditionis, cui veſtis ex pelle conueniat, præſtanda
7 erit, & quid appellatione veſtis † veniat ponitur
in d. l. quos nos. §. verbum uiuere. ff. de uerb. ſig.
ubi Alcia. & alij ponunt, & præterea gl. poſt tex

tum in l.veſtis.§.1.ff. de auro & argen.lega. quod
8 veſtimenti † appellatione continentur omnia
lanea, linea, ſerica, bombagina, quæ induendi,
vt camiſia, prçcingendi, vt cingula, amiciendi, vt
clamides, inſternendi, ut tapeta cooperatoria,
inijciendi, vt diploides, accubandi, vt cultrę, cau
ſa parata ſunt, ſequitur Simon in d.dubitatio. 11.
nu. 42. & glo.in eadem l.veſtis.§.muliebria, di-
9 cit venire, quæ † tegēdi quoque capitis cauſa pa
rata ſunt, & eſt de hoc tex.in d.l.argento.§.1.ibi,
& faſciæ crinales, licet Crau.aliter videatur intel
lexiſſe illum textum in d.conſ.199. num.3.& de
10 camiſia ponit quoque † Bello. in d.conſ. 30.nu.
11.vbi dicit hoc procedere, quando veſtium ſim
plex ſit mentio, ſecus vbi ex verbis teſtatoris ali-
ter colligi poſſet, vti ille deducit ex uerbis teſta-
menti in ſuo caſu, & quod dictum eſt ueſtem de-
beri relictis alimentis, locum habet etiam quan
do teſtator non alimenta reliquiſſet, ſed uictum,
11 † ſecundum Roman.in conſ.440. num.4.& non
mirum, quia appellatione victus veniunt alimen
ta, ſed hoc apud me eſt dubitabile per ea, quæ in
fra paulo poſt dicam de cibarijs, licet aliud ſit ui
ctus, aliud cibaria, nam ueſtes ad uitam ſunt ne-
ceſſariæ, non ad cibandum, ſecundum tamen cō
12 munem uſum loquendi uictum † accipimus pro
cibariis, & hoc modo uidetur intellexiſſe Caſtr.
in conſ.437.num.2.uol.2.dum inquit, quod ap
pellatione congruæ ſuſtentationis non ſolum ve
nit victus, ſed etiam veſtitus, ſine quo corpus ſu-
ſtineri non poteſt, veritas tamen eſt, quod venit
etiam ueſtis, Bar.in l.pe.§.1.num.3.ff.ſolu.matr.

Ex prędictis autem infertur, quod uiduæ cui
alimenta debentur intra annum luctus præſtan-
13 dæ ſunt quoque † ueſtes lugubres, & uiduales
etiam pretioſæ, ſecundum perſonarum, & mari-
ti dignitatem, Ang.in l.decreto, C. ex quib.cau.
infam.irrogat. Aret.in §.fuerat, circa finem, Inſt.
14 de actio. ubi loquitur etiam de † velis, ſequitur
Capic.in deci. 26. Didac. in epitom. de ſponſa.
par.2.cap.3 §.9.nume.11.& licet Alex.& Imo.
in l. vſufructu.§.dos legata.ff.ad leg.Falc.& Ca-
pic. loco prædicto diſputent de conſuetudine,
quaſi iure non debeantur, tamen loquuntur ipſi
quando etiam hæredes non teneantur uxorem
alere intra annum luctus: puta, quando habet
15 † aliunde, uel quando dos conſiſtit in bonis im-
mobilibus, & alijs caſibus, quos ſuo loco declara
uimus, hoc eodem libro. ſubdit autem Didac.
vbi ſupra, quod ſi hæredes de veſtimentis proui-
deant uiduæ eo caſu, quo non tenebantur uiden
16 tur donare, † l.donari.ff.de reg.iu.& quod uiduæ
debeantur ueſtes lugubres noluit Io. Lup. in re-
pet.rub.de donat.inter ui.& uxo.§.11.nume.8.
& latè prçter cçteros ponit Vital.in tract.clauſu.
in titulo, alimen. renun.non poſſit, col.8. ver.ſed
quid in veſtibus vidualibus, vbi an hçredes mari
ti teneantur eas præſtare, & an uideantur dona-
tæ, & ſubdit, quod Digeſtorum tēpore hçredes
ſolebant totam familiam lugubri veſte induere,
quæ nouē diebus geſtabatur, & ibi quoque ſub-
dit, ꝙ veſtimenta veniunt uictus appellatione, idō
ſi uxor eſt durante anno luctus alenda, qn̄ dos
conſiſtit in pecunia, vel mobilibus, & non habet
aliunde, abſque dubio ueſtis erit ei tradenda.

Non tamen præſtanda eſt ueſtis, qn̄ non ali-
17 menta, ſed cibaria † fuerunt relicta, vt eſt tex.ex-
preſſus in l.diarijs. ff.de ali. & ciba.leg. ponit gl.
in c.ſi Epiſcopus, 10.q.2.Caſtr.in conſ.437.col.
2.num. 2.in fi.uer. nec etiam diaria, uol.2.Dec.
in l.de alimentis, nu. 3.ver. & ad hoc facit. C. de
tranſac. Bar. in tract. alimen.nu.7.vbi ait appel-
latione diarij, vel cibarij non venire veſtimentū,
Imo.in c.Epiſcopus, num.7. de præben.Simon
in d.dubitatio.11.nu.43.vbi idem dicit, quādo
non ſub nomine cibariorum conſiſteret relictū,
18 ſed dixiſſet teſtator ſe relinquere † menſam para
tam, vel plattum, pitantiam, vel victualia, vel par
tem in tinello, vel admitteret eum ad edendum,
& bibendum in domo, & prædictorum ratio eſt,
quia relictum eſt limitatum ad comeſtionē, non
autem extenditur ad ea omnia, quæ ſunt ad ui-
tam hominis neceſſaria, uti fit, qn̄ alimenta relin
quuntur, vel alimonia, vel victus, vel alia ſimilia.

Aduertendum tamen, quod alimentarius, cui
veſtes debentur, ſi vult eas renouari ſibi tenetur
19 antiquas, & attritas cōſignare, † & reddere alimē
tatori, vt loquendo in uxore uidua inquit Bal.in
l.1.nu.5.C.de fideicom. vbi tamen limitat, quan
do ueteres ueſtes forent neceſſariæ pro ſuſtenta-
tione uitę, refert, & ſequitur Cordub.in d.l.ſi qs
a liberis.§.non tm̄, nu.19.in prin.ff.de lib. agnoſ.

Quod autem diximus hæredes mariti tene-
ri ad præſtandum ueſtes uiduæ, intellige, quod
ſi uidua luctum depoſuerit, uel ſecundo nupſe-
20 rit, teneatur reddere ueſtes, † quas habuit. ita uo
luit Bal.in conſi.478. numero 3.in fi.uolumine
5.per textum in l.in his.§.1.ff. ſolu.matrimonio,
ſed id procedit in quotidianis, & uilibus, non au
tem in feſtiuis, & pretioſis, quia illæ uidentur ab
hæredibus non donatę, ſed conceſſæ, ut honora-
21 tior incedat ad honorem mariti, † ut declarat
Imo. in l.ſi ex re. §.fi. ff. de ſtipula. ſeru. ubi hoc
modo intelligit dictum Ang.ibi, qui ait conſu-
luiſſe ſæpius, quod ueſtes quotidianæ factæ vi-
duæ non computantur ab hæredibus mariti in
extimationem dotium, ſed feſtiuæ renubente ui-
dua repetuntur per hçredes mariti, quia ceſſat
cauſa traditionis, & prædicti duo Doctores di-
cunt Digeſtorum tempore conſueuiſſe totam
familiam defuncto domino incedere nouem die
bus cum veſte lugubri, & uterque eorum limitat
prædicta non procedere, quando conſuetudo re
22 gionis † aliter diſponeret, hoc etiam uoluit Imo
la in l.in his.§.ſeruus. ff.ſolu.matrim. Campeg.
in tract.dot. par. 2.quęſt.56. ubi, quod cenſen-
tur donatę, quando expenſa eſt modica, ſecus,
quando eſt magna niſi in contrarium extet con-
ſuetudo, & ponit, an uidua, quæ de proprio im-
pendit repetat ab hæredibus uiri, eandem ſen-
tentiā tenuit Ioan.Lup.in repe.rub.de donat.in
ter ui.& uxo.§.11.nu.7. ubi dicit procedere etiā
in ueſtibus quotidianis pro certo tempore, puta
hiemis, vel æſtatis, Socin. iun.in conſ.134.num.
40.uolumine 1. Rolan.in conſ.10. nu. 18, uol.1.
poſt Vital. in dicto tit.an renuncia.poſſ.alimen.

A 2 col.

colum. 8. ver. ſed quid in veſtibus, vbi refert for-
malia verba Ang. Imo. & aliorum, & pro hac di
ſtinctione facit, quia idem ſeruamus in ueſtibus,
quas fecit maritus: ſi enim ſint uiles, & quotidia
23 nę, † cenſentur donatæ, & ab hæredibus non re-
petuntur, ſi uero ſint feſtiuæ, & pretioſæ cen-
ſentur conceſſæ ad uſum tantum, & marito de-
functo hæredes poſſunt illas repetere. l. mortis
ſuę cauſa. §. primo, ff. de dona. inter uir. & uxo.
l. id ueſtimentum, ff. de pecu. Nico. de Neap. in
l. rem legatam, ff. de alimen. lega. Barto. in l. ſicut
certo. §. interdum, & ibi Alber. Bal. Ange. Fulg.
Caſtren. & l. mo. ff. commoda. Salicet. in l. ſicut.
C. de donati o. inter uir. & uxo. Socin. iun. in con
ſilio 134. numero 40. uolumine 1. Cagno. in l.
contractus quidam, numero 39. in fi. ff. de reg.
iu. Gram. in conſilio ciuili 47. numero 2. Rolan.
in conſilio 10. numero 12. uolumine 1. Menoc.
de arbit. iud. caſu 218. numero 1. & ſeq. Afflict.
in deci. 315. uer. ſecundum caput, ubi pulchrè lo
quitur. qua ergo ratione uidetur uir eas ueſtes
donare, ea ipſa idem dicendum eſt in hęredibus,
ut dediſſe uideantur ad illum finem. Bal. tamen
in dicto conſilio 478. uolum. 5. indiſtinctè te-
net, quod omnes ſint reſtituendę, & hoc indi-
ſtinctè procedere etiam uoluit Alexan. in l. ſi is,
qui quadringenta. §. fi. numero 5. ff. ad Trebellia.
Vital. in loco prædicto, colum. 9. dum recitat
prædictum Baldi conſilium, Ioan. de Garzon. in
rub. C. de ſecun. nup. num. 42. pœna 18. Didac.
in epitom. de ſponſa. par. 2. capit. 3. §. nono, nu-
mero undecimo.

Aduertendum tamen, quod prędicti omnes
loquuntur, quando hæredes mariti non tenen-
tur uxorem alere, licet teneantur ueſtire ex con-
ſuetudine loci, propterea ex prędictis inferri nõ
poteſt ad caſum noſtrum, in quo tractamus de
ueſtibus, quæ ex cauſa, & in conſequentiam ali-
mentorum dandę ſunt, & quæſtionem hanc pun
git, ſed non reſoluit, Campeg. dicta par. 2. quę-
ſtio. 56. Vitalin. dicta colum. 8. & 9. Alexand. in
d. l. ſi is, qui quadringenta, columna fin. propte-
rea dico in noſtra quæſtione, quod ſiue feſtiuæ,
ſiue quotidianę ueſtes, & ſiue uxor per mortem,
ſiue per tranſitum ad ſecunda uota finiat lu-
ctum, ſiue etiam agatur de quocunque alio, cui
alimenta debeantur, ueſtes erunt reſtituendę ſic
attritæ, & uſu conſumptę per id, quod diximus
ſupra ex Bal. in l. prima, numero 5. C. de ſidei-
com. & ratio eſt quia obligatus alere, id facere
tenetur ſolum quatenus urget alendi neceſſitas,
& quidquid ſupereſt deductis alimentis, perti-
net ad eum, qui alimenta præſtat, non autem ad
alimentarium, pro quo facit, quod diximus de
ſpurio, a quo ſi quid relictum eſt ultra alimenta
reuocatur. pręterea is, qui tenetur alere non ui-
detur donare, ſed debitum exoluere; argumento
l. donari, ff. de reg. iu. & l. uelle non creditur, ff. eo
dem, quod argumentum conſiderant etiam, quã
uis ad aliud propoſitum, Alexan. Vital. & alij ſu-
pra citati.

In uidua uero, quę non eſt alenda, concludo
repeti ſolum poſſe pretioſas non alias, ſecũdum
diſtinctionem prædictam, quæ eſt ueriſſima, &
fundatur ratione, nam ſi conceſſæ ſunt ſolum ad
vſum uidualem repetuntur iuſtè finito uſu, argu
mento eorum, quę dicuntur in tit. de vſu, & ha-
bit. econtra vero viles, quia ſunt donatæ non re-
petuntur, ex quo ſemel quod placuit, non debet
poſtea diſplicere, & titulus donationis eſt abſo-
lutus, & perpetuus, non temporalis, ut eſt uſus
conceſſio.

Notandum quoque, quod ſi pro ueſte emen-
da pretium ſit a debitore numeratum, alimenta-
rius uero ueſtem non emerit, poterit debitor
pretium repetere, argumento l. 2. §. Titio. ff. de
dona. ubi dicitur, quod ſi quis decem ea dona-
24 uit conditione, vt veſtem emat, repetere † poteſt
condictione ſi ueſtis non ſit empta, & illum tex-
tum citat Emilia. in conſ. 10. nu. 7. Cordub. in d.
l. ſi quis a liberis. §. non tantum, num. 23. ff. de li-
25 ber. agnoſc. qui loquuntur, quando legata † eſt
ueſtis, & hæres pretium ſoluit, id, quod trahi po
teſt ad proximã per nos tactam quæſtionẽ, quã
26 do ueſtis data eſt alimentario, † qui non eſt illa
uſus, ut ſcilicet teneatur illam reddere. inſcrũt au
tem prædicti ad collegia, quibus tanta datur pe
cunia pro ueſtibus, ea enim repeti poteſt ſi ſcho
laris ueſtem non emat.

Sed ut meum in hac quoque quęſtione inter-
ponam iudicium arbitror hoc caſu condici non
poſſe pecuniam, nec ueſtem, ſicut nec quũ alimen
ta ſunt ab homine relicta, nam hoc caſu poteſt le
gatarius conſequi legatũ, & illud inde in alium
vſum conuertere, & non in alimẽta, quemadmo
dum uidemus, quod legatarius poteſt alimenta præ
teriti temporis petere, quæ tamẽ non poſſunt ſer
uire pro tẽpore ordinato a teſtatore, & ſatis eſt,
quod dantur, & recipiantur res ad finem ordina
tum, nec refert, quod mutato poſtea propoſito
in alium uſum cõuertantur, pro quo facit, quod
27 † voluit Bar. in l. cætera. §. fi. ff. de leg. 1. ubi prohi
bẽte ſtatuto, ne quis frumentum emat ultra uſũ,
ſi quis empto frumento pro uſu, mutato exin-
de propoſito illud vendat non incurrit pœnam,
quia ſufficit, quod in principio id animo geſſerit
licet exinde aliud ſecerit, idem dicit Bal. in l. inde
quærit. ff. de exercit. Anan. in c. ſignificauit, col.
6. de iud. Fely. in c. 2. col. fi. de conſti. & hoc dixit
ualde notandum Marſil. ſing. 86. circa fi. vbi alle
gat Albe. & alios, Brun. de ſtatu. exclu. fœm. arti.
6. num. 281. ubi infert ad aliam deciſionem, Af-
flict. quoque inferens ad ſimulationem contra-
ctus in deci. 72. nu. 8. & ad pulchrum caſum in-
fert Matin. Freeia, qui tamen de prędictis non
meminit, in tract. de ſubfeud. tit. de autho. Baro.
author. 38. col. fi. uer. quod ſanè procederet, at-
que ita in ſimili non eſt curãdum, quid fiat de re
28 bus datis ad alimenta † quando ea ex diſpoſitio
ne hominis præſtãda ſunt, aliud quidem credo,
quando debentur ex diſpoſitione legis, quia tũc
ſubducta neceſſitate, ut ſuo loco dixi, non deben
tur, & proinde in alium vſum conuerti non poſ
ſunt, atque id ipſum probari videtur ex tex. in d.
l. 2. §. Titio. ff. de donatio. dum diſtinguit, an te-
ſtator foret alioquin relicturus, vel non. quæ di-

ſtinctio

ſtinctio non eſſet neceſſaria ſi non poſſet alimentarius conuertere in alium uſum.

Quamuis autem alio titulo tractemus de modo,& qualitate præſtandorum alimentorum,nō tamen videtur in eum locum reſeruanda quæſtio,an veſtes pretioſæ ſint præſtandæ,cui alimēta debentur, ſi ex qualitate perſonæ conueniant precioſæ,& Imo.in rub.ff.ſolu.mat. col.pen.cir
29 ca fin.dicit,quod veſtes † pretioſæ non debentur ab eo, qui tenetur alere, & reprehendit Angelū, qui dicebat contrarium,& illum ſequitur ibi Ripa,num.56.dicens, quod ſine pretioſis veſtibus poteſt quis uiuere: ergo illæ non ueniunt appellatione alimentorum, argumento l. legatis, ff. de alimen.& ciba. lega. & ueſtes pretioſæ conſiderantur ſecundum conditione perſonæ, Alex. tamen in d.rub.ff.ſolu. matr.nu. 26.tenet cōtrarium, ꝙ appellatione alimentorum ueniāt pretioſæ veſtes ſi conueniunt conditioni,& qualitati alimentarij per d. l. legatis, & allegat quoque Bal.in l.ſi maritus in id. ff. ſolu.matr.Cordub.in d.§.non tantum,num.26.multa allegat,ſed non ſe reſoluit,Benincaſ.in tract.pauperta.in 7.quæſtio.2.ſpecia.iudic.num.40. Alcia.conſ.241.numero 4.ego autem uideo Doctores prædictos non diſcordare, ſed diuerſimode loqui.Imola, enim & Ripa loquuntur de ueſtibus pretioſis; quæ non ſunt neceſſariæ inſpecta qualitate perſonæ,atque id innuit Ripa,dum dicit, quod pretioſa dicuntur ſecundum qualitatem perſonæ, exempli gratia ſi honorificè quis incedere poteſt cum ueſtibus ex ſerico,non erunt illi neceſſariæ ueſtes auro intertextæ.Alex.autem loquitur quando ueſtes perſonę requiruntur ex conditione perſonæ, puta ſi talis ſit perſona cui ueſtes ex ſerico conueniunt,illi tales ſunt pręſtandæ, ſicuti etiam ex intertexto auro, & purpura conuenient tales deberentur,Imo.igitur, & Ripa,pretioſas intellexerunt dici ueſtes, quæ excedunt,& ſuperant conditionem creditoris, quod tamen eſt falſum, quia poſſunt eſſe pretioſæ, & tamen illi conuenire, & uidemus etiam magnos nobiles, & Principes habere ueſtes quotidianas quidem, ſed pretioſas, ſed nonnullas item pretioſiores,quare ſi qualitas perſonę id exigit dandę sūt pretioſę, quæ ſunt neceſſarię inſpecta qualitate perſonæ,ſed non illæ pretioſiores, quæ ad pompam,& oſtentationem deſeruntur, ut ſunt auro intertextę, cum ex ſerico ſufficiant cuicunque nobili,qui Princeps non ſit.

Sed & quod diximus veſtem deberi ei,cui alimenta prędanda ſunt,rectè procedit in terminis prędictis,uerum ſi agatur de alimentis remittendis per renunciationem, uel tranſactionem, vel aliam uiam,res aliter ſe habebit, quia appellatio
30 ne alimentorum veſtis non ueniet.† ita poſt Iac. Butr.concludit Bar. in l.legatis, in princip. ff.de alim.& cibar.lega. per l.cum hi. §. qui tranſigit. ff.de tranſact.& ponit rationem, quia ubi agitur de remittendis alimentis materia eſt odioſa,& in ea ſit ſtricta interpretatio, vbi vero agitur de alimentis debendis materia eſt fauorabilis, & interpretatio ampla ſit. eodem quoque modo diſtinguit Bar.in tracta. alimen. nūm.2. in hoc tamen contradicit Dec.in l. de alimentis, num.2. C.de tranſact.& in l.2.nume.31.ff.de iuriſd. om. iud. uolens,quod non minus ueſtes ueniant, quando remittuntur alimenta, quā ubi tractatur de illis prędandis, quia etiam in odiuſa materia ſit lata interpretatio,quatenus proprietas verborum patitur,l.cum lege,ubi notat Aret. C. de teſtam. & reſpondet ad §.qui tranſigit,ideo veſtem non venire, quia textus procedit ulterius diſponendo ſpecialiter. ſed hæc reſponſio eſt verbalis, quoniam ſi eum agitur de alimentis remittendis ueſtis ueniret appellatione alimentorum, Diuus Marcus non ſtatuiſſet de ueſte ſpecialiter tranſigendum, ut dicitur in eo textu, quare uerior eſt prima opinio, quam etiam ſequitur Cordub. in d.§.non tantum,num.40.ubi etiam agit de ratione diuerſitatis, & cum hac opinione tranſit quoque Benincaſ.in d.tract.d.ſpecia.2.nume.42.& ſeq. ubi poſt longam diſputationem dicit in fine,quod fauore eorum. quibus debentur alimēta introductum eſt, quod nomine alimentorum ueniunt ueſtes, hoc autem non debet conuerti, uti fieret ſi agendo de alimentorum remiſſione uenirent ueſtes, & ibi uideri poterit, quia doctè loquitur Menoc. de arbitr. iud. caſu 170. numero 27.

Et quia ſupra uidimus diſtinguere Doctores inter ueſtes feſtiuas, & quotidianas, ſciendum eſt, quod in cognoſcendo, quæ ſunt feſtiuę, &
31 quæ quotidianæ,† ſtandum eſt arbitrio iudicis, Imo.in l.pen.§. ſeruus.ff.ſolu. matrim.Corne.in conſ.81.col.pen.uol.1.alios citat Rolan. in conſilio 10.nume.17.uol.1.quando autem, & quo tempore ueſtes ſint tradendæ æſtiuæ, & quando hiemales,dicam in tit.quomodo,& qualiter præſtentur alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Cibi appellatione venit potus.*
2 *Potus venit appellatione alimentorum.*
3 *Aqua ei debetur, cui alimenta præſtanda ſunt, quādo in loco eſt venalis.*
4 *Vaſa pro ſeruanda aqua,& vino,tradenda ſunt ei cui alimenta debentur.*
5 *Conceſſo uno venit quidquid eſt neceſſarium ad conceſſionem.*
6 *Potus venit ſub nomine victus,vel cibariorum.*
7 *Vectura aquæ,vini,& aliorum, debētur ei,cui alimenta præſtanda ſunt.*
8 *Aquæ æſtimatio,non ipſa aqua debetur,quando alimenta debentur.*
9 *Aquæ æſtimatio non debetur, ſed aqua,quando debitor vult eam ſingulis diebus tradere.*
10 *Solui non poteſt vnum pro alio inuito creditori.*
11 *Correlatiuorum diſpoſitum in vno locum habet in alio.*
12 *Res debita regulariter peti debet,non æſtimatio.*
13 *Opera, quando præſtari non poſſunt, tunc in ſubſidium petitur æſtimatio.*
14 *Aeſtimatio poſt moram peti poteſt ſi creditor vult, ſed non cogitur.*

Quæſtio III.

POTVS quoque debetur ei, cui alimen-
1 ta relicta ſunt, quia ſub nomine † cibi
uenit potus, l. diarijs, ff. de alimen. & ci-
bar. legat. l. in rebus, §. poſſunt, ff. commodati.
& ſub nomine alimentorum, quod eſt magis ge-
2 nerale, † potum includi probat text. in l. uerbo ui
ctus, ff. de uerb. ſignifi. l. 1. ff. de alim. & ciba. leg.
glo. in l. legatis, in uer. cibaria, ff. de alim. & ciba.
lega. per tex. in l. & ſi non ſint, §. ſi cui eſcarium,
ff. de auro & arg. lega. Bart. in tract. de alimen.
num. 7. ubi dicit cibariorum appellatione ſe in-
telligere potum, Alci. in l. quos nos, §. uerbū vi-
uere, ff. de uerbor. ſignific. & non poteſt quis ui-
uere ſine potu, ergo is debetur ratione alimento
rum, Iaſ. in §. qui tranſigit, numero 1. l. cum hi, ff.
de tranſactio. Dec. in l. 2. numero 31. ff. de iuriſd.
omn. iudic. Rol. conſ. 22. numero ſecundo, uol.
1. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. non tantum, nu
mero quarto, ff. de liber. agnoſ. uel alen. Simon
de Pretis de Interpretat. ultima. uolunt. lib. quar
to, dubitatio. 11. numero 39. & ideo qui tenetur
3 ad alimenta debet etiam aquam tradere † ſi ue-
nalis ſit, quia eſt ea ad hominis uitam neceſſaria,
ut in l. 1. ubi glo. & Bart. ff. de aliment. & cibar. le
gat. Cordub. in d. §. non tantum, numero 7. & 14.
Pract. Papien. in forma libel. quo agit pro re ſin-
gula. in princip. numero 65. & ſeq. Rol. in conſ.
22. numero 7. uolum. primo, Dec. in l. de alimen
tis, numero primo, C. de tranſact. Riminal. iun.
in conſ. 132. num. nono, & 15. Simon de Pretis
dicta dubitatio. 11. nu. 39. in fi. ubi ponit exem-
plum locorum in quibus aqua eſt uenalis, ut Ro
mæ, Venetijs, & Ferrariæ, & ſanè cum alimenta
contineant quicquid ad humanæ uitæ ſuſtenta-
tionem requiritur, & nihil magis ſit aqua ne-
ceſſarium, fatendum eſt aquam deberi, hinc eſt
quod ijs aqua, & Ignis interdicebatur, quibus
uita denegabatur.

Aduertendum etiam, quod non ſolum aqua
4 eſt præſtanda, ſed uaſa quoq; † in quibus ſerua-
ri poſsit, ut ſunt amphoræ, cadi, & ſimilia, argu-
mento l. 3. §. 1. & l. vino, ff. de tritico vino, & oleo
legato. vbi dicitur quod legato vino veniunt va-
ſa in quibus continetur, atque ita per ea iura cō-
cludit Simon loco prædicto, num. 42. in fi. ſed
ea iura probare nō videntur, quia loquuntur in
legato vini limitato ad ſpeciem exiſtentem in
domo, at ubi vinum ad uſum in genere debetur,
aliud uideretur dicendum. quicquid tamen ſit
cum non aliter uinum ſeruari poſſit, fatendum
uaſa deberi, ex quo ſine eis vinum, uel aquam ſer
uare non poſſet alimentarius, & vno conceſſo
5 † uenit id omne ſine quo conceſſum eſſe non po-
teſt, l. ubi rem mobilem, l. ad legatum, ff. de pro-
cura. d. l. legatis, ff. de alim. leg. l. 1. §. 1. ff. ſi uſusfru
ctus petat. l. 2. §. inſpectio, ff. quemad. teſta. aper.

Oldra. tamen in conſ. 79. num. 2. dicit potum
non uenire in legato alimentorum, quia aliud
eſt cibus, aliud eſt potus, allegat illud Euangelij,
caro mea uerè eſt cibus, & ſanguis meus uerè
eſt potus, ſed grauiter errat, quia & ſi diuerſæ res
ſint, continentur tamen ſub generali alimento-
rum, uel uictus uocabulo, imo etiam ſub nomine
6 † cibariorum, ut per Alcia. in l. quos nos §. uer-
bum viuere, ff. de uerb. ſignif. & propterea recte
reprehendit Oldra. Dec. in d. l. de alimentis, &
in d. l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud. Cordub. d. §. non
tantum. numero 5. & Dec. loco prædicto, inquit
quod ſemper cibi appellatio includit potū quan
do ſimpliciter pronunciatur, licet aliud ſit quan
do de cibo, & potu ſit ſeparata mentio.

Et non modo aqua danda eſt & uinum, ſed e-
tiam hæres uel debitor tenetur refundere uectu
7 ram, ſeu portaturę † pretium ſi legatum factum ſit
nobili, ſecus uero ſi fieret ignobili, ita Bart. in l.
1. num. 3. ff. de alim. & cibar. legat. ubi ait inſpi-
ciendam eſſe conditionem perſonarum, quibus
factum eſt legatum, ſed eum repræhendit Cor-
dub. in dicto §. non tantum, nume. 14. & de hoc
uideri poteſt Simon d. dubitatio. 11. numero 105.
& ſequen. ego hic non diſcutio, quia reſeruāda
uidetur quæſtio ad eum locum ubi tractabimus
in quo loco præſtari debeant alimenta paulo in-
fra hac eadem parte, ubi ſua eſt ſedes, & inſurgit
determinatio ex declarationibus, quæ afferentur
circa principalem quæſtionem.

Dubium tamen eſt, an aqua ipſa uel æſtima-
tio ſit præſtanda. & Bar. in d. l. prima, numero 2.
8 concludit æſtimationem, non aquam † deberi,
quia ea facilè corrumpitur, & durare, nō poteſt,
& diſtinguit generaliter inter ea quæ ſeruari poſ
ſunt, & quæ non: uolens, quod corruptibilia, &
quæ modico durant tempore non præſtētur, ſed
ęſtimatio debeatur, quæ uero longo tempore du
rant præſtentur in ſua ſpecie, de quo dicam pau-
lo infra huc eodem titulo, & eandem diſtinctio-
nem facit Bart. in l. pecuniæ, numero ſecundo, ff.
de alim. & cibar. legat. Cordub. in d. §. non tan-
tum, numero 7. ubi dicit id non probari in l. Me-
la, §. quidam, ff. de alimen. & ciba. legat. id autem
ego intelligo quando debitor mallet æſtimatio-
nem quam aquam præſtare, at ſi debitor ipſe
aquam ſingulis diebus dare non grauaretur at-
9 que ab alimentario † recipere non eſſet incom-
modum, crederem non eſſe cogendum debitorē
refundere pretium: ſicuti enim aliud pro alio ſol
10 ui non poteſt inuito † creditori, l. 2. §. mutui da-
tio, ff. de reb. cred. ita debitor non debet cogi ad
ſoluendum aliud pro alio, quia cum ſint correla-
tiua non iudicantur ad imparia, ſed diſpoſitum
11 in uno habet † locum in alio, l. fi. C. de indict. ui-
duit. tollen. l. fi. ff. de acceptilatio. Iaſ. cōſ. 117. nu.
11. uol. 1. Euerar. loco 76. col. 2. uer. & iſtud argu-
mentum, deciſ. Ped. 115. nu. 10. D. Becius cōſ. 45.
nu. 22. & tunc ſolum æſtimatio debetur, quan-
do res debita præſtari non pōt uel in ſubſidium,
quando cauſa aliqua ſubeſt, alias ſemper res ip-
12 ſa † petenda eſt, l. ſi ita fideiuſſorem, ff. de fideiuſ-
ſor. l. ſtipulatus, eſt opus, ff. eodem titu. & in l. ſi
non ſortem, §. libertus, ff. ſi cer. pet. dicitur quod
ad æſtimationem deuenitur in ſubſidium quan
13 do operæ † præſtari non poſſunt, lege, ſi non am-
plius, §. bonorū, ff. de leg. 1. ubi deuenitur ad æſti
mationem ex cauſa, & dicit glo. quod non ſol-

uitur

uirur æſtimatio niſi intercedat iuſta cauſa, in d. §. mutuũ datio, in fi. & hoc modo Dec. ibi, nume. 5. declarat id, quod dicitur æſtimationem fungi ipſius rei iure, & reputari pro ipſa re, ut ſcilicet intelligatur in ſubſidium, & cauſa ſubſiſtente, & non aliter, & ibi etiam dicit, quod intercedente
14 mora, licet creditor † poſſit æſtimationem petere, non tamen cogitur eum inuitus recipere, ſed poteſt rem principaliter debitam petere, qñ uero graue eſſet alimentario recipere aquam ſingulis uicibus, tunc poſſet peti ęſtimatio, ſed iudex iuſtus pro ſuo arbitrio prouidebit, quod in tempus aqua detur, quæ ſeruari poteſt biduo ſcilicet, vel triduo, prout feret regionis conſuetudo, atque hoc modo erit utrique parti conſultum.

SVMMARIVM.

1 *Habitatio debetur ei, cui alimenta præſtanda ſunt.*
2 *Habitatione debita ueniunt vaſa ad coquinam, ad menſam, & ad alios vſus neceſſaria, vide tamen ibi.*
3 *Supellex præſtanda non eſt ei, cui ſimplex debetur habitatio.*
4 *Separata ſi ſunt aliqua, non bene de vno infertur ad aliud.*
5 *Habitatio non præſtatur, quando cibaria relicta ſunt.*
6 *Habitatio non includitur nomine alimentorum, quando agitur de illis remittendis.*
7 *Habitatione relicta ſi fuit a debitore aſſignata una domus, licet illi variando aliam dare.*
8 *L. ſi ſterilis. §. ſi. ff. de actio. emp. quomodo intelligatur.*
9 *Variatio in vltimis voluntatibus non eſt regulariter licita.*
10 *Quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt, de facili eſt concedendum.*
11 *Viam, qui habet per fundum, ſi fuit ſemel vno in loco deſignata non poteſt variare, vide ibi.*
12 *Viam, qui debet per fundum, facta ſemel deſignatio ne poteſt variare.*
13 *Electio ſemel facta, quando variari poſſit.*
14 *Habitatione tradita alimentario, non licebit ei locare quando alimenta debentur a lege officio iudicis, vide tamen ibi.*
15 *Vſum domus, vel fundi, qui habet, locare non poteſt.*
16 *Vſuarius domus poteſt recepta mercede inducere inquilinum ad ſecum cohabitandum.*
17 *Habitationem, qui habet, poteſt locare, vide infra.*
18 *Habitationem, qui habet occaſione alimentorum nõ poteſt locare.*
19 *Habitatione certa domus vxori relicta a teſtatore poterit iudex vxorem pro bono pacis expellere, & aliam dare.*

Quæſtio IIII.

HABITATIONEM ei deberi cui alimenta
1 præſtanda ſunt, † probant textus. l. legatis. ff. de alim. & cibar. lega. l. uerbo uictus. ff. de uerbo. ſignifi. gl. in l. cum hi. §. qui tranſigit. ff. de trãſactio. vbi Doctores latè agunt, præcipuè Iaſ. gl. in l. ſi quis a liberis. §. non tantum, vbi Doctores, & præcipuè Cordub. nu. 14. qui alios allegat. ff. de libe. agnoſ. vel alen. Ang. in conſ. 18. Pract. Pap. in for. libel. quo agit pro legat. rei ſingul. in prin. num. 65. Bar. in tract. alimen. num. 1. 10. de Anan. in conſ. 37. ubi etiam Bologn. in additio. & habitatio dicitur alimentorũ pars, c. Epiſcopus, 10. quæſt. 2. Bero. in conſ. 24. num. 8. uol. 2. Bertr. in conſ. 226. num. 5. uol. 4. ubi dicit, quod eſt pars uictus, idem dicit Bero. in conſ. 48. nu. 10. vol. 2. Vital. in tract. clauſu. in tit. an iuri alimento. renunc. poſſ. Benincaſ. de pauper. in 7. q. in 2. ſpecia. iud. num. 33. Menoc. caſu 170. num. 29. & conſ. 62. num. 10. Rol. in conſ. 22. num. 1. uol. 1. Simon de Pretis in tract. de interpre. vlti. volun. lib. 4. dubi. 8. nume. 61. vbi allegat etiam Rimina. in conſ. 250. num. 6. & ſub habitationis
2 † uocabulo continentur vaſa omnia ad coquinam, & menſam parata, ac ad alia omnia neceſſaria ſine quibus experientia docet nos uiuere nõ poſſe, argumento l. Labeo. §. 1. ff. de ſupellec. lega. non enim poteſt habitare, qui ſupelectilem opportunam non habet, atque ita in ſpecie determinat Simon d. lib. 4. dubit. 11. num. 41. ubi allegat tex. in Auct. de appellati. in prin. in cap. quam ſit de electio. in 6. hęc enim omnia ſunt ad habitationem neceſſaria, & ſine eis nemo poteſt habitare, & uno conceſſo veniunt omnia, ſine quibus alimentarius non poteſt commode alimenta conſequi. l. ad rem mobilem. ff. de procu. cum aliis de quibus dictum eſt in præcedenti capite. ad quid autem ſeruiret habitatio ſi nuda eſſet domus, & nudi parietes, ego tamen arbitror prædicta quidem deberi alimentario, ſed nõ ſub uocabulo habitationis, nã ſi cui legetur ſimplex
3 habitatio, illi nihil aliud præſtandum erit † preter domum, non autem ſupellex, & bona mobilia ad domus inſtructionem, vel ornatum, nam aliud eſt habitatio, aliud vero ſupellex, id quod de ſe patet, & probatur, quia habemus in iure ſeparatos titulos de habitatione legata, & de ſupel
4 lectile legata, & cum ſint diuerſa, † nõ poteſt de uno ad aliud inferri, l. Papinianus exuli, ff. de minoribus, ea uero ratione debentur vaſa ad coquinam, & ad menſam neceſſaria, quia ſine ijs perfecta non ſunt alimenta, non autem, quia continentur ſub habitationis vocabulo.

Tunc uero non debetur habitatio, quãdo nõ
5 generaliter alimenta, ſed cibaria † ſunt relicta. l. diariis. ff. de alim. & ciba. leg. glo. in cap. ſi Epiſcopus, 10. queſt. 2. Barto. in tracta. de alimen. Dec. in d. l. de alimentis, num. 3. C. de tranſact. & dixi ſupra in capite de ueſtibus, ubi allegaui, Pract. Papien. Imo. Caſt. & Dec. qui omnes loquuntur non ſolum de ueſtimento, ſed etiam de habitatione, longe enim minus continent cibaria, quam alimenta.

Similiter quando agitur de remittendis alimẽtis, habitatio non venit, † quia ex diui Marci
6 conſtitutione ſpecialis renuntiatio requiritur

alias illi non uidetur quis renunciaſſe. l.cum hi.
§. qui tranſigit. ff. de tranſactio. Barto. poſt Ia-
cob.Butr.in l.legatis, in princ.ff. de alimen:& ci
bar.leg.& in dicto cap.de ueſtibus, in fine, alios
allegaui referendo rationem diuerſitatis a Do-
ctoribus conſideratam, quam minus habitatio
includatur, quando agitur de remittendis alimē
tis, quam ſi agatur de illis præſtandis.

Aduertendum tamen, quod ſi debitor domū
aſſignauerit pro habitatione poterit nihilomi-
7 nus exinde uariare, & alium dare, † ut voluit
Afflict. in conſtitutio. Regni, incipien. Comiti-
bus, in fine, ubi mouetur per tex.in l.ſi ſterilis.§.
fi. ff. de actio. emp. ubi ſubdit ſe habuiſſe de fa-
cto, ſequitur Roland.in conſ. 22.numero 1.uo-
lumine 1. Menoc.conſ. 62.numero 11.ſubſiſto
tamen, quia ille textus loquitur in debito alter-
natiuo, quando ſcilicet uenditor domus reſerua
uit ſibi habitationem, vel decem in ſingulos an-
nos, & tunc uult, quod emptor poſſit uno anno
habitationem præſtare, alio uero anno decem
dare: at in caſu noſtro nulla eſt alternatiua, ſed
una domo aſſignata nō uidetur, ꝙ liceat uariare.

Preterea ille textus loquitur in obligatione
annua, quæ plures continet obligationes, tot ſci
licet, quot ſunt anni. non mirum ergo ſi unoquo
que anno licet variare. nō enim dicitur propria
variatio, quæ ſolet conſiderari circa vnum, &
idem debitum, cum tunc plura ſint debita, nos
uero agimus de unico debito alimentorum, &
8 ita † illum textum intelligit glo.in l.ſi ex toto.§.
fi. vbi eam ſequuntur Bar.& alij.ff.de legat.1.ubi
Ripa, num.14. dicit eſſe communem, nos autem
ſumus in ultima uoluntate, in qua non eſt regu-
9 lariter licita † uariatio, ut per Doctores in l.a.§.
1.ff.de opt. leg.in contractibus uero uariatio eſt
licita.l.cum qui certarum.§.fi.ff.de uerb.obliga.
Iaſon, d.l.ſi ex toto.§. fi. uidetur itaque nō licere
debitori domum ſemel aſſignatam reuocare ab
alimentario.

Verum arbitror licitam eſſe eiuſmodi uaria-
tionem ſi fiat ſine damno, uel incommodo ali-
mentarij per regulam, quę habet eſſe de facili cō
10 cedendum, quod † mihi non nocet, & alteri pro
deſt, de qua gl.in l.2.in prin.ff.ſolu.matr.Bar.in
l.item lapilli.ff.de rer.diui.& quamuis ea regula
patiatur multas diſtinctiones, ut per Iaſon.in d.l.
2.num.32.tamen habet in ſe plurimum æquita-
tis, & pro hoc facit, quia & ſi habens ſeruitutem
uiæ, vel itineris in aliquo fundo non poſſit uaria
re, ſed electione loci ſemel facta cogatur per il-
11 lum, non per alium tranſire, † ut eſt tex.in l.ſi cui.
ff.de ſeruitu. titu. gene. illæ tamen, qui ſeruitu-
tem debet, licet ſemel uiam deſignauerit uno in
loco poteſt uariare, & alium æque commodum
12 deſignare, † ut eſt tex.in l.a.§.pen.ff.de religio.&
ſump.fune. per quem ita dicit gl.fi.in d.l.ſi cui,
quam Bar.ibi dicit notandam, & ſequitur Caſt.
in fi. Cæpol.in tract. de ſeruitu. ruſtic.prædio.c.
1.col. 2.in quarto caſu, uer. puto tamen, quod
liceat, Soci.in conſ.14.num.4.uer.circa tertiam
dubitationem, uolum.1. ubi dicit gloſſam prædi
ctam eſſe communiter approbatam, quamuis
Ang. tenuerit contrarium id, quod ſi procedit,
quando obligatio eſt reſtricta ad certam ſpeciē,
& determinatum fundum, multo magis locum
habebit, quando fundus nullus in ſpecie eſt obli
gatus, ſed in genere, ut in caſu noſtro. ſufficit.n.
quod detur habitatio in aliqua domo, dummo-
do ſit, & commoda, & ſufficiens, ſecundum per-
ſonæ cōditionem, & quia multa dici poſſent cir-
13 ca uariationem electionis † ſemel factę, ideo uide
ad propoſitum, quæ Tiraq. ponit in l. boues. §.
hoc ſermone, in 1.limitat. fere per totam, ubi la-
te agit, & alibi quoque in eadem repetitione.

Quæri tamen poteſt, an alimentarius, cui do
mus aſsignata eſt pro habitatione poſsit illam
alij locari. & quoad eum cui debentur alimenta
14 † a lege officio iudicis, & iure ſanguinis, non au-
tem ex diſpoſitione hominis, exiſtimo ſine du-
bio non licere illi locare, quia ut dixi ſuo loco
alimenta ei non debentur, quando habet aliun-
de, & præſtanda ſunt tantummodo ſecundum in
digentiam, & neceſsitatem, ſed non ultra uſum.
15 qui autem uſum habet † non poteſt locare, ut §.
1. Inſti.de uſu, & habita. poterit tamen habere in
16 quilinum, qui data mercede † cohabitet. l.cæte-
rum.§.1.uer.quid enim.ff. de uſu, & habitatio. at
ubi debentur alimenta ex diſpoſitione hominis
aliud dicēdum uidetur, nam is poteſt locare, cui
17 † habitatio eſt conceſſa, d.§.1.Inſti.de uſu, & ha-
bit.l.cum antiquitas, C.eo.tit. Iaſon in l.ſi ex to-
to.§.fi.nume.17.ff.de leg.1.Mantic.de coniectu.
ulti.uolun.lib.3.num.4.nume.8.præterea dixi-
mus loquendo de ueſtibus, quod alimentarius
poteſt de rebus ſibi in alimenta datis, pro libito
diſponere etiam conuertendo in alium uſum,
quare eodem modo non poterit domum loca-
re, in contrarium tamen facit, quia cum habita-
tio præſtatur non uirtute alicuius legati, ſic de ꝑ
ſe importantis, ſed in conſequentiam alimento-
rum, videtur, quod importet ſolum vſum, quo
18 caſu non eſt licita † locatio, vt d.§.1.& l. Aquilius.
ff. de donatio. Socin. in conſ. 281.num.1.vol.2.
Dec.in conſ.355.nume.2. Bertran. in conſ. 268.
num.8.uol.2. Manti. loco prædicto, nume.9.ve
riorem tamen opinionem primam exiſtimo, ſed
nō inuenio quæſtionem ab aliquo tactam, ideo
conſidera, poſſent aliæ quęſtiones tractari circa
habitationem, ſed eas uiſum eſt reſeruare ad eū
locū in quo agimus, ubi alimenta ſint pręſtāda.

Non tamen eſt omittendum, quod ſi teſtator
uxori deſignauerit partem domus pro ſua habi
tatione, & inter hæredem, & uxorem oriantur ri
19 xæ, & contentiones, poterit iudex † cōtrauenien
do uoluntati teſtatoris pręcipere hæredi, quod
de domo æque commoda prouideat alimenta-
riæ, atque eam depellere, ſecundum Nattam in
conſ.425. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Medicinæ præſtandæ ſunt ei, cui debentur alimēta.*
2 *Medicinæ debentur mulieri ſeorſum ab hæredibus habitanti, licet alimenta ſint in domo cum hæredibus.*
3 *Medici ſalarium debetur ei, cui alimenta debentur ſi infirmus ſit, & vtatur medico.*

4 *Medici-*

4 *Medicinas miniſtrare vxori infirmæ tenetur maritus.*
5 *Medicinæ debentur famulo ægrotanti, intellige tamen, ut ibi.*
6 *Medicinæ a prætore non debentur ſuis officialibus, quibus nec alimenta præſtare tenetur, vide tamen ibi.*
7 *Officialibus, qui gratis ſeruiunt, prætor medicinas præſtat ſi impenſa non eſt magna.*
8 *Hæres, qui ægrotanti teſtatori medicum non adhibuit, efficitur indignus, & fiſcus capit hæreditatem.*
9 *Medicum ægrotanti, qui non adhibet, dicitur mortis cauſam dediſſe.*
10 *Maritus non lucratur dotem ex ſtatuto, ſi medicum vxori ægrotanti non adhibuit.*
11 *Medicinæ non debentur ei quem tenetur cibare, licet aliud ſit quando tenetur alere.*
12 *Medicinæ non ueniunt relicto uictu.*
13 *Medicinæ non debentur alimentario, qui ſua culpa incidit in infirmitatem.*
14 *Culpa ſua cuique nocere debet.*
15 *Neceſſitas non excuſat eum, qui ſua culpa incidit in illam.*
16 *Culpa non conſideratur, quando non eſt ordinata ad caſum.*
17 *Alimenta præſtanda ſunt filijs, & deſcendentibus etiam quando ſua culpa incidunt in infirmitatẽ.*
18 *Medicinæ dicuntur pars alimentorum.*
19 *Medicinæ quæ pauperibus debentur pro elemoſina præſtari debent ei quoque qui ſua culpa incidit in paupertatem:*
20 *Elemoſina dari debet non habita ratione quod egenus ſit bonus uel malus.*

Quæſtio V.

HVMANVM corpus cum ſæpè infirma-
tur, ſuſtineri vix poteſt ſine medicina,
ideo cui alimenta debentur, medicinę
1 † quoque ſunt præſtandæ, quaſi ſine
eis homo non poſſit viuere, l. quos nos, §. uerbũ
viuere, ff. de verb. ſignifi. vbi not. Alcia. & Rebuf.
probatur etiam in l. uictus, ff. eod. tit. per quam
ita uoluit Bart. in l. legatis, ff. de alim. & cibar. le-
gat. Specul. in titu. qui fil. ſint legit. §. 1. num. 38.
ubi dicit aliquos diſtinguere inter alimenta, quę
officio iudicis debentur, & ea quæ debentur ex
contractu, vel teſtamento, & ibi Ioan. And. alle-
gat, ſed quoque uoluiſſe Alber. Gale. Bar. in trac.
de alim. nu. 6. per tex. in l. ſi cum dotẽ, §. ſinautẽ,
in nouiſſimo, ff. ſolu. matri. ſubdit tamen quod
poſſet contrarium attentari, quia in d. §. ſinautẽ,
medicinæ ponuntur tamquam quid diuerſum
ab alimentis, idem Bart. hoc ponit in d. §. ſinau-
tem, in fine, quem ibi ſequuntur Caſtr. Alex. Iaſ.
& alij, quia ſine medicinis vita tranſigi non po-
teſt ſtante infirmitate, Corne. in conſ. 286. col.
fin. vet. & eſt aduertendum, volum. 3. ubi fortius
2 ſubdit deberi medicinas † mulieri habitanti ſeor
ſum ab hæredibus, quando fuerunt relicta alimẽ
ta in domo cum hæredibus, quia quoad eas nihil
refert quod habitauerit, vel non cum hæredibus,
Angel. in l. cum hi, §. qui tranſigit, ff. de tranſact.
3 vbi dicit idem eſſe in ſalario † medici, ſequitur
Iaſ. ibi & Caſtr. num. 3. & licet Bar. in d. l. legatis,
diſtinguat inter alimenta ſimpliciter relicta, &
ea, quæ ſeruitij cauſa præſtantur, vt primo caſu
abſolute debeantur, ſecundo vero illę tantum de
beantur, quæ ſunt modicę, non quæ graues, imo
fortius Bald. in dicto §. ſinautẽ, teneat indiſtinctè
quod medicinæ non debeãtur ſub uocabulo ali-
mentorum, tamen communis eſt opinio, quod
qui alimenta præſtare tenetur, is etiam medici-
nas dare debeat, quia ad vitę hominis conſerua-
tionẽ ſunt neceſſariæ, ita Pic. in l. Titia, §. ſi Titia,
cum nuberet, q. 63. verſ. tertio dubitatur, nume.
161. ff. de leg. 2. Dec. in l. de alimentis, numero 3.
C. de tranſact. vbi dicit communem opinionem
eſſe contra Bald. in d. §. ſinautem, Rol. in conſilio
22. num. 3. volum. 1. vbi addit Alexan. Bertran.
Ruin. & Crau. & ſubdit includi etiam expenſam
medici, Tiraquell. in tracta. nobilit. cap. 31. nu.
395. ubi infinitos allegat, Cordub. in l. ſi quis a li
beris, §. non tantum, num. 29. ff. de lib. agnoſ. ubi
refert Ang. Aret. & uidetur tranſire cum diſtin-
ctione Barto. cum hac quoque ſententia tran-
ſit Simon de Pretis in tract. de interpretatio. ult.
uolunt. lib. 4. dubitat. 11. nu. 37. Soarez in The-
ſau. recept. ſenten. in uer. alimenta, nu. 163. Lan-
cell. Gallia. in conſuetud. Alexan. in uer. ſolidos,
nu. 21. Michael. Craſſ. in tract. ſentent. §. legatũ.
quęſt. 22. nu. 2. ubi dicit communem eſſe contra
Bal. Aſcan. Clemen. in tract. de patr. poteſt. ef-
fect. 17. num. 38. uerſ. tertio, & ultimo infertur,
ubi tamen inquit conſiderandas eſſe facultates
eius, qui alere tenetur ut ſi tenues ſint non etiam
teneatur ad modicas, & prædicti loquuntur indi
ſtinctè.

Hinc infertur quod maritus uxorem infirmã
tenetur alere atque ei medicinas ſubminiſtra-
4 re, † ut uoluit Cyn. in l. quod in uxorem, C. de ne-
go. geſt. ſequuntur Bart. Caſtr. Salic. Alex. & alij
Bar. & alij in d. l. ſi cum dotem, §. ſinautem in ſę-
uiſſimo, ff. ſolu. matrim. Roman. in conſ. 517. nu.
2. & ſeq. ubi dicit quod ſi alius præſtitit non re-
petit, cum hac ſententia tranſeunt Cuma. Corn.
Campeg. & Rui. quos citat, & ſequitur Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nume. 26.
Rol. de lucro dot. quæſt. 64. nume. 6. & Phanuc.
eod. tract. glo. fin. nume. 8. Gallia. in conſuetud.
Alexand. glo. ſolidos, num. 21. & dixi in tit. cui,
& a quibus debeant. alimen. in quæſtio. incipien.
quod ſanam uxorem. ubi tractaui quando mari-
tus teneatur uxorem alere, & ibi uidebis quid
iuris quando eſt indotata, uel quando dos fuit
promiſſa, ſed non ſoluta, uel ipſa non ſeruit, cum
ab ęgritudine nõ in totum retrahatur a ſeruitio
mariti, Vital. in tract. clauſul. in tit. an alim. tenen
cia. poſſit, ponit an pater qui medicinas tradi-
dit ęgrotanti filię poſſit eas repetere a marito
ſeu genero.

5 Hinc etiam infertur quod conducens † famu-
lum tenetur illi medicinas dare ægrotanti ſi mo-
dica requiratur impẽſa, argumento l. diuortio, §.
impen-

non eſt paupertati indulgendum,in quam incidit quis ob demerita, & illum textum dixit ad hoc ſingularem Bal.in c.quæ in eccleſiarum, nu. 18.ff. de conſtitutio.& Caſtr. in l.etiam,§.fin.ff. ſolu.matr. Alex.in l.non tantum,in princ.col.fi. ff.de re iudic.& ibi Iaſ. in fi. Tiraquel. qui alia ſimilia congerit in l.ſi unquam,in uer.bona,nu.5. C.de reuoc.donatio.

Poſſet tamen hoc dictum intelligi, quando
16 culpa eſſet ordinata † ad infirmitatem,aliàs uero
non ſolet conſiderari; argumento l. 2. §. ſi non
propter,ubi Bar.ff.ſi quis cautionib.glo.in c. ſtatutum,§. cum uero,ubi Geminian. de reſcrip. in 6.Alex.in l. quamuis,col.2.ff.ſolu. matr. Corne. conſ.108.colum.penul.uol.1. Felin.in c.ſi quis teſtium,in fi.de teſtibus. & ideò Dec.in c. quæ in eccleſiarum,nume.30.uer.tertius, & ultimus,de conſtitutio. Didac.lib.2.ca.16.num.9.uer.contrarium,& Menoc.de arbitr.iudic.caſu 182.nu. 42.dicunt quod alimenta non ſunt eis præſtanda qui propria culpa inciderunt in neceſſitatem, licet alioquin eis debeantur.

Secundo intelligerem non procedere in filio, & alijs quibus alimenta iure naturæ præſtanda ſunt,nam & ſi propria culpa incurrant neceſſita-
17 tem,ſunt tamen†alendi, ut uoluit Iac. de Are. in
l.libertus,qui operarum,ff.de oper. liber.& cum ſe quuti ſunt Bal.Ang.Roman.Pet.Rauen. Dec. Barbat.Marſil.deciſ. Pedem. Bonacoſ. Firmian. Pariſ.Paleot.Cuccus, & alij quos citaui in titulo quibus ex cau.alimen. denega.poſſ. in quæſtio. incip. quod ſi pater filio, qui omnes tenent non eſſe deneganda alimenta filio qui portionem ſibi aſſignatam dilapidauit, & quod de alimētis di-
18 citur,eadem ratione procedit in medicinis† quæ
dicuntur pars alimentorum.

Tertiò intelligo, ut non habeat locum principalis limitatio Caſtr. in medicinis quę debentur ex pietate Chriſtiana pauperibus, quia in eis non attenditur cauſa paupertatis, nec fit diſtin-
19 ctio an ſua culpa†inciderint in paupertatem,uel
non, ſed indiſtincte illis eſt ſubueniendum, gl.in c.ſacrorum.12. quęſt.2.gl. fin. in c. paſtoralis §. uerum de appellatio.ubi Dec.nume.19.atteſtatur illam eſſe communiter receptam,Benincaſ.in tracta.pauper.quæſtio.4. nu.49. ubi ſubdit largiendam eſſe elemoſynam non habito diſcrimi-
20 ne†quod egenus ſit bonus,uel malus,cap. quam
pia,ubi eſt glo.1.q.2.c.quieſcamus, ubi gloſ. diſtinct.42.eſt uerum quod Dec.in d.c. quæ in eccleſiarum,num.3.Didac.& Menoc. in locis proximè allegatis uidentur tenere quod etiam elemoſyna non ſit illis danda qui propria culpa ad id ordinata facti ſunt pauperes, ſed eorum opinio eſt inhumana: exequi enim debet quiſque munus ſuum,& præceptis eccleſiaſticis imò uere diuinis obtemperare,alieni uero peccati pœnam Deo remittere irrogandam.

SVMMARIVM.

1 *Expenſa magiſtri grammatices præſtanda eſt ei, cui relicta ſunt alimenta.*

2 *Libri pro ſtudio neceſſarij dari debent illi, cui relicta eſt neceſſitas.*

3 *Expenſa ſtudij debetur ei, cui relicta eſt ſuſtentatio.*

4 *Expenſa ſtudij non debetur, quando alimenta iure actionis, & ex diſpoſitione hominis præſtanda ſunt.*

5 *Pater tenetur filium bonis artibus imbuere, & diſciplinis ornare.*

6 *Filius non tenetur ſubuenire patri, qui non curauit ipſum erudiri artibus.*

7 *Copula ponitur inter diuerſa.*

8 *Expenſa ſtudij legalis, uel medicinæ non eſt præſtanda alimentario.*

9 *Pater reddere tenetur pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio.*

10 *Filij ſcientia, eſt patris gloria.*

11 *L.ius alimentorum,§.item ad inſtructionem.ff. ubi pup.educ.deb.quomodo intelligatur.*

12 *Lex debet intelligi ſecundum titulum, cui ſubiacet.*

Quæſtio VI.

QVIA alimentorum appellatio continet ea omnia, quę ad uitam hominis ſunt neceſſaria,infertur quod impenſam quoque in apprehendendis diſciplinis
1 neceſſariam is ſuſtinere † debet, cui alendi onus
iniunctum eſt, probat tex. in l.qui filium, ff. ubi pupill.educ.debe.& in l.de bonis. §. non ſolum, ff. de Carbon. edic. ubi dicitur quod expenſas ſtudij conſequi debet is,qui poteſt habere alimēta,Socin.in conſ.161.in fi.uol.2. Crau. in conſi. 199.num.3.uer.amplius, ubi agitur, & ibi poſt Calder.in conſi.2.de reg.iur.inquit quod ſi perſona ſit docilis ueniunt libri ad ſtudium neceſſarij,& loquitur,quando non alimenta, ſed neceſſi-
2 tas†fuit relicta, quia ſecundum eum idem impor
tat,& ſubdit idem eſſe,quando relinquitur ſuſtē-
3 tatio†& idem dici poteſt, quando relinqueretur
uictus, quia eiuſdem eſt uirtutis,ut per Vital. in tracta.clauſu.in titu. an renuncia. poſsit alimen. col. 2.& quod impenſa magiſtri pro diſciplina ſoluenda ſit,tenuit Rolan.in conſ.22.num.8.uolum.1.Benincaſ.in tract. pauper.in 7.q.in 2.ſpecia. iudicio. num.34. qui tamen omnes intelligunt,quando perſona eſt docilis,& diſciplina cō uenit ſuæ conditioni,& facultates eius, qui obligatus eſt id ferunt,aliàs non.

Intellige tamen id uerum eſſe,quando alimenta debentur iure ſanguinis, & officio iudicis,ſecus ſi ex diſpoſitione hominis, uel iure actionis præſtanda ſint, quia tunc non debetur expenſa
4 †ſtudij,probatur in l. legatis,ff. de alim. & cibar.
lega.ubi Bar.in princ. ita diſtinguit intelligendas leges in principio allegatas in alimentis debitis a lege,uel officio iudicis,ita quoque diſtinguit Bar. in d.l. de bonis,§. non ſolum,& in tracta.alimento.nume.3. Ang. in l.quidam cum filium,colum.2. ubi etiam in o.ff. de uerb. oblig. idem Ang.in l.cum hi,§. qui tranſigit,ff.de tranſact.

ſact. & dicit Bat. in d. l. quidam cum filium, quod
filius poteſt petere a patre, quod faciat impen-
ſam neceſſariam in conducendo magiſtrũ, ſequi-
tur Iaſ. ibi. nu. 33. cum ea quoq; diſtinctione trã-
ſit Bal. in l. qui filium, ff. ubi pup. educ. debe. An-
gel. Aret. in tract. de teſtam. glo. 45. nu. 6. Vital.
in d. tit. an renuncia. poſſit alimen. col. 4. Iaſ. in d.
l. cum hi, §. qui tranſigit, num. 4. ubi ſubdit hanc
eſſe ueram concluſionem, Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. non tantum, nu. 31. ff. de lib. agnoſcen.
uel alen. Simon de Prer. de interpret. vltim. vo-
lunt. lib. 4. dubit. 11. num. 38. ubi tamen uidetur
contrarium innuere, quia pro alimentis fauora-
bilior interpretatio ſumenda eſt, ſicuti dicimus
de pubertate, quæ dum agimus de alimẽtis ultra
ſolitum producitur, & fortè non eſt abſurda eius
cogitatio, quia ſcientia magis eſt ad hominis ui-
tam neceſſaria, quam panis. & quamuis prędicti
diſtinguant inter alimenta iure ſanguinis debi-
ta, & ea quæ debentur iure actionis, tamen non
uideo rationẽ diuerſitatis, nam etſi forte arctius
cogat natura, quã pactũ, nõ tamen in plus cogit.

Infertur ex prędicta limitatione, quod pro-
mittens aliquem, ut filium tractare, vel alere, tene
tur impenſam facere in magiſtris conducendis,
qui alimentarium imbuat liberalibus artibus, &
diſciplinis, nam parentes tenentur filios, non ſo-
5 lum alere, ſed etiam artibus imbuere, † ita decla-
rat Bar. in l. quidam cum filium, in pen. quęſtio-
ne, ff. de uerb. obl. & ſequitur ibi Imo. qui cum
defendit ab impugnatione Angeli, ſequitur etiã
Iaſ. ibi, nu. 33. & facit, quia ut dixi in titulo, qui-
bus, & a quibus debeantur alimẽta, qui aliquem
tenetur uti filium tractare ad ea omnia tenetur,
quæ tenetur pater erga filium præſtare. cum er-
go pater filio teneatur prouidere de magiſtro,
qui eum humaniores doceat literas, eodem mo-
do ad id tenebitur is, qui promiſit tractare, ut fi-
lium. in tantum autem pater tenetur filium in ar
6 te aliqua inſtruere, †. ut ſi non faciat, non teneatur
filius egenti illi ſubuenire, ita enim Solonis lege
ſancitum fuerat, ut Plutar. refert in uita Solon. fo
lio 6. citat, & ſequitur Iaſ. in dicta l. quidã cum fi
lium, num. 33. quod dictum, an uerum ſit, exami
naui in titulo, quibus ex cauſ. alimenta denegari
poſſunt, ideo non repero, ne ſim longior, etſi ue-
rum id foret nimis durum, & inhumanum eſſet,
& grauior eſſet poena quam culpę menſura.

Sed etſi omnes admittant filium, non ſolum
alendum, ſed etiam artibus imbuendum, tamen
hæc opinio nõ mihi uidetur probata in iuribus,
quæ allegantur. primum enim, l. qui filium, ff. ubi
pupil. educ. debe. non dicit, quod filio hæc ſint
pręſtanda, ſed dicit quod pupillus non repetit a
tutore, quod ille impendit in mercedes magiſtro
rum, qui ſeorſum pupilli diſciplinis imbuerunt.
ratio autem eſt, quia eiuſmodi impenſæ fieri ſo-
lebant a patre, ideo iudicantur utiles pupillo, nõ
autem dicit textus, quod frater teneatur id præ-
ſtare fratri uel ſorori, minus autem probatur in
l. de bonis, §. non ſolum, ff. de Carbon. edic. quia
ibi loquitur de alendo pupillo proprijs bonis, &
impenſis.

Imo quod magis eſt, ſi dicamus filio, uel alij
debitã eſſe expenſam magiſtri, tamen id non de-
ſcendit ab obligatione alendi, nec impenſa magi
ſtri quicquam commune habet cum alimentis;
alimenta enim corpus ſuſtentant, ſed diſciplinæ
animum colunt, ſine alimentis nemo poteſt uiue
re, ſed ſine diſciplinis, & ſcientijs uitam quilibet
traducere poteſt, & uidemus plures ignaros lite-
rarum, quam ſcientes, & iam diximus alimento-
rum appellatione uenire, quæ ad humani corpo
ris ſuſtentationem ſunt neceſſaria, ſciẽtiæ autem
minime ſunt ad ſuſtentationem corporis neceſſa
riæ, & in d. l. quidã cum filium, duplici in loco fit
mentio de alimentis, & mercede magiſtrorum,
tamquam diuerſis rebus, & eodem modo dici-
tur in l. de bonis, non ſolum, ubi quod non ſo-
lum alimenta, ſed mercedes quoque magiſtro-
rum, atque ita quoque fit tamquam de ſeparatis
rebus mentio, ut ibi uideri poteſt, & copula inter
alimenta, & mercedes poſita denotat diuerſita-
7 tem, quia conſueuit poni inter diuerſa, † gloſ. in
rub. ff. de iur. & fac. igno. in l. ſi duo, C. per quas
perſonas nob. acquir. Abb. ĩ c. ex parte, ubi Rip.
nu. 41. de reſcrip. Iaſ. in l. 1. nu. 2. in prin. ff. de iu-
ſti. & iu. Pariſ. in conſ. 75. nu. 62. uol. 2. cum ſi-
milibus. non ergo uirtute obligationis de alen-
do aliquem uenit merces ſeu impẽſa in erudien
dis pueris, ſed ex alia obligatione ſeparata, fru-
ſtra. itaque diſputant Doctores, ꝙ obligatus ale-
re teneatur impendere in magiſtrorum merce-
des. & quamuis nemo quem uiderim, id tangat,
credo tamen uerum eſſe, ſed in conſulendo, & iu
dicando non eſt tutũ diſcedere ab opinione alio
rum, pro quibus facit l. ius alimentorum, §. ad in-
ſtructionem, ff. ubi pupil. educ. debe.

Declara quoque principalem concluſionem
procedere ĩ ſtudijs neceſſarijs, ſine quibus homo
ſecundum conſuetudinem, & conditionem ſuæ
perſonæ uiuere non poteſt, ſecus in diſciplinis,
quæ apprehenduntur ad bene eſſe, puta, ut quis
ſit honoratior, & ditetur, uel ſplendidius uiuat,
8 quia in eas non cogitur impẽdere, † qui alimen-
ta tenetur pręſtare, ut uoluit Bar. in l. 1. §. nec ca-
ſtrenſe, in fi. ff. de collatio. bonorum, ubi dicit
quod pater non tenetur impendere pro filio ſtu-
dente in iure, dum tractat quæſtionem, an hære-
des patris teneantur proſequi impenſam, quam
cęperat facere defunctus pro ſtudio filij. eandem
diſtinctionem facit Bar. in l. de bonis, §. non ſolũ,
ff. de Carbon. edic. ubi dicit quod ĩ ſtudijs homo
dicitur militare, & ſine eis poteſt honeſte uiuere,
hoc etiam voluit Ang. in authen. res quę, col. vlt.
C. commu. de lega. & in l. 1. C. de Carbon. edic.
Roman. in l. ſi donatione, C. de collatio. Cuma.
in l. quidam cum filium, ubi etiam Iaſ. num. 33.
in fi. uerſic. non autem tenetur, ff. de uerbo. obli-
gat. hoc etiam uidetur uoluiſſe Barto. in tracta,
de duob. fratrib. nume. 17. ubi dicit quod pater,
qui habuit filium ad ſtudium, poteſt illum reuo-
care, nec tenetur pro illo impendere, uſque ad fi-
nem ſtudij, & infert idem eſſe in hæredib. patris,
Bald. in l. omnimodo, §. imputari, nume. 7. C. de
inoff. teſtam.

Cordub.tamen in l.ſi quis a liberis.§.non tan
tum,numero trigeſimoquinto,ff.de liber. agnoſ.
uel alen. dicit ſi filius ſit bonę indolis, & patris
conditio, ac ſubſtantia ferat,teneri patrem pro
filio impendere non ſolum in ſtudia liberalium
ſed etiam iuris,& medicinę,quia pater tenetur ad
inſtitutionem filiorum,l.ius alimentorum,§.itẽ
ad inſtructionem.ff.ubi pupil.educ. debe. & pro
eius dicto facit quod uoluit glo. in l.ſed & Iulia-
nus.§.quod dicitur,in uer.ſolebat.ff.ad Macedo.
9 ubi inquit † quod pater tenetur ſoluere pecuniã
quam filius in ſtudio agens mutuam accepit,in-
telligendo quatenus pater fuiſſet expenſurus do
mi,non autem ultra.mox ſubdit,quod ſi filius ſit
in ſtudio inuito patre, & pecuniam fuerit etiam
a ſciente mutuata tenetur pater, quaſi ceſſerit in
10 eius utilitatem,ſcientia † enim filij eſt patris glo-
ria c.eſto,in fi.95. diſtinct. hoc tamen non ita ur-
gent, ut diſcedendum ſit a communi, & non ob-
ſtat tex.in d.l.ius alimentorum,§. item ad inſtru
11 ctionem,quia loquitur, quando impenditur† de
re pupilli ad ipſius pupilli utilitatem. non enim
eſt dubium,quin ea impenſa ſit utilis,quæ ſit pro
inſtitutione pupilli circa ſtudia, ſecus autem eſt
cum quærimus,an pater,frater,& alij,qui alere te
nentur debeant in diſciplinis impendere pro fi-
lio,fratre,uel alijs perſonis, quibus obligãtur ad
alimenta. Præterea ille tex. loquitur de inſtitu-
tione, quę conuenit pupillo eiuſque ętati, atque
ita grammatices, uel artium liberalium,non de
alijs ſcientijs.quibus in ea ætate homines conſti-
tuti non conſueuerunt operam dare, & duci po-
12 teſt argumentum a titulo, & † lex eſt intelligen-
da,ut illi conueniat,l.Imperatores,ubi Bar. not.
ff.de in diem adiect.Bar. in l.fi.in prin.ff. de con-
dic.indeb.Euerar.loco 45.colum.5. uer. quarto
poteſt ſumi. gloſ.quoque in d.§. quod dicitur,
intelligi debet in ſtudijs liberalibus, non autem
in alijs,in quibus dicitur quis militare,& hoc mo
do non repugnat opinioni Doctorum, imò nec
etiam legibus aliter loquentibus.ſtabit ergo cõ-
cluſio, quod pater, uel alius teneatur ſolum im-
pendere in magiſtros liberalium artium,ſed Re-
buff.de priuileg.ſcholar.priuile.13.nu.2.intelli
git niſi inſpectis facultatibus paternis, & filij in-
genio aliud uideatur dicendum, de quo uide
Aſcan. Clemen.in tracta. de patr. poteſt.effectu
decimoſeptimo, numero trigeſimoquarto, &
trigeſimooctauo, ubi numero trigeſimonono,
ponit, an pater teneatur emere libros filio ſtu-
denti.

SVMMARIVM.

1 *Lectus ei præſtatur,cui alimenta debentur.*
2 *Lectus debetur ei,cui relinquitur uictus, uel edu-*
catio.
3 *Culcitra præſtari debet ei, cui relinquuntur ali-*
menta.
4 *Lecti appellatione ueniunt ornamenta omnia,ut cul*
citra,linteamina,& alia.
5 *Lecto uxori relicto a marito uenit culcitra de ſe-*
rico,ſi qualitas perſonæ patiatur.

Quęſtio VII.

LEctus quoque neceſſario præſtan-
1 dus† eſt ei, cui alimenta debentur,l. in-
ſtratum.l.quos nos §. uerbũ uiuere, ff.
de uerb.ſignific.uenit enim appellatione alimen
torum,& debetur alimentis legatis, quia ſine eo
non poteſt quis uiuere,Bar.in l.legatis,in fi.ff.de
alimen.& cibar.legat.& in tracta. alimento. nu.
4.ubi dicit idem eſſe,quando legatur uictus, uel
2 educatio,†ex quo ſine lecto non poteſt commo-
de uiuere,glo.& Doctores pręcipue Alciat. in d.
l.inſtratum,& d.§.uerbum uiuere,Alex.in conſi.
178.nu.7.in princ.uol.6. Capra con.87.nu.11.
& ſeq. Bolognin.in conſi.48. nu.8. ubi abſolute
ſequitur Bar.idem uoluit Ang.in l.cum hi,§.qui
tranſigit, ff. de tranſact. ubi ſubdit quod etiam
3 †culcitra pręſtabitur,ſequitur Iaſ.ibi nume.3. in
fi. Picus in l.Titia,§. Titia cum nuberet, nu.161.
uer. quarto dubitatur, ff. de legat.2. Bertran.in
conſi.180.colum.fin. uolu.1. & præter eos dicit
Bal.in l.pen.§.ſeruus uxoris,colum.1.in fi.uer.&
ideo quarta,ff. ſolu. matr. quod lectus uenit ap-
pellatione alimentorum, & diſputat an idem de
lecto dicendum inter uirum,& uxorem,quod de
ueſtibus,hoc etiam quod ſub nomine alimento-
rum ueniat lectus,ponit Io.Lup.in rub.de dona
tion.inter uirum,& uxo.§.11.nu.9.uer.hoc idem
uidetur dicendum,Rolan.in conſi.22. nu.6.uol.
1.Simon de Pret.de interpret.ultim. uolun. li.4.
dubitatio. 11.nume.39.& ſeq.ubi allegat Ang.
Aret.& alios,Menoc.in tracta.de arbitr.iudic. ca
ſu 170.nu.28.& ſeq.ubi poſt Rolan. loquitur de
lecto,& culcitra,Firmian.in ſuo repertor. in uer.
lectus,nu.5. Aſcan. Clemen.de patr.poteſta. ef-
fect.17. nume.38.& quod dicimus de lecto,non
debet ſtricte intelligi de eo ſuper quo requieſci-
mus,ſed large de omnibus ornamentis,quæ om-
4 nia accedunt lecto,†ut probat tex.in l.librorum,
§.fin.ff.de leg.3.& ibi Bart. dicit quod ſi maritus
5 vxori relinquat†lectum,ueniet etiam culcitra de
ſerico,per tex.in l.fin.§.1.ff.de au.& ar gen.lega.
ubi Bar.idem dicit de lecto feſtiuo an ueniat. eſt
uerum quod Iac. de Are. quem ſequitur Bald.in
l.1.num.12.C.de legat.tenet contrarium in lecto
precioſo, & feſtiuo, quia non conuenit uiduæ.
ſed quidquid ſit in uidua certũ eſt ꝙ lecto legato
ueniunt ornamenta omnia etiam de ſerico, ut
per prędictos,& ponit Flori.in l.ſed & ſi quid.§.
proprietatis,in fi.ff.de uſufruc.& contra Bal.pro
Bar.ſtat Mantica,in tracta.de coniect.ult. uolun.
lib.6.tit.11.nu.17.ubi tenet quod etiam uiduæ
debeãtur ornamenta precioſa, quando ſimplici-
ter relinquitur lectus, ornamenta autem lecti,
quæ ſint,nemo eſt qui ignoret ex qualitate perſo
nę, uenient culcitræ, & omnia fulcra, ut inquit
tex.in d.l.librorum,§. fi. ex quibus inferri poteſt
quod legatis alimentis ueniunt multa alia præ-
ter cibum & potum.

Poſſet tamen ſecundum ea, quæ ſupra dixi-
mus tractando de habitatione, & alijs reſtringi
hæc ſententia,ut procedat quãdo relinquuntur
alimen-

alimenta,non quando cibaria ſunt relicta, quia
tunc ſolum præſtantur, quę potum & cibum re-
ſpiciunt, ut diximus.

S V M M A R I V M.

1 *Equi uectura debetur procuratori, qui excurrit prædia domini.*
2 *Equus eſt pars alimentorum, quando ei relinquuntur, qui non poteſt ire pedeſter.*
3 *Teſti eunti ad deponendum datur uictus, & roncinus.*
4 *Teſti ut eat ad deponendum ſoluitur uectura nauis.*
5 *Carrocia ſeu rheda ei debetur, cui dantur alimenta ſi nobilis ſit.*
6 *Aduocato exeunti prouinciã dantur alimenta, & uectura equi.*
7 *Ruſtico qui non poteſt ire pedeſter non datur equus, ſed aſinus.*
8 *Perſona conditio ſpectanda eſt in omnibus.*
9 *Conceſſo uno uenit ad omne ſine quo conſequi non poſſet quod eſt conceſſum.*
10 *Securitas alicui conceſſa extenditur etiam ad equum.*

Quæſtio VIII.

EX eodem fonte oritur, quod ſi alimen-
tarius nobilis ſit, ita quod eum non
deceat pro ſui qualitate, & conditio-
ne peditibus incedere, equus ei eſt præſtandus, ſi-
ne percurrat prouinciam, ſiue ciuitatem peram-
bulet modo aliquo impeditus pedeſter ambula-
re, vt probatur in l. idemque, §. Labeo, ff. mand.
1 ut procurator † qui prædia domini excurrit im-
putat domino vecturas equorũ, quibus vſus eſt
in curandis negotijs domini, & per illum textum
inquit Bal. in l. ſolet, § non vero, num. 1. ver. no-
ta quod a ſubditis, ff. de offic. proconſ. & lega.
quod in eo qui ſecundum conditionem ſuę per-
2 ſonæ non poteſt ire pedes, † equi ſunt pars alimẽ
torum, & infert quod & ſi officialis non poſſit
a ſubditis emere domos, vel agros, tamen poteſt
emere equum, quia non debet ire pedes, & idem
Bald. in l. quoniam liberi, in princ. C. de teſtib. di
cit quod teſti conducto ad deponendum ſolui
debent uecturæ equorum ſi qualitas perſonæ id
exigat, & mouetur per tex. in d. §. idem Labeo, &
Salic. in ea l. quoniam liberi, num. 1. per eundem
textum dicit quod teſti non ſolum uictus dan-
3 dus, ſed etiam uectura † roncini uel nauis, ſi quali
tas perſonę expoſcat, atque ita quod de equo di-
4 citur extendit Sali. ad nauem † & eſt rationabile,
quando iter poſſet æquè, commodè fieri per a-
quam, vel quãdo aduerſa ualetudine impeditus
non poſſet equitare, & eadem ratione hoc ipſum
5 dici poſſet de rheda ſeu carrocia † quibus nunc
ferè omnes nobiles utuntur, vt cum minore in-
commodo uehantur, & de procuratore quod re
petat uecturas ponit Bal. in l. etiam, C. manda.
per dictum §. idem Labeo. ſubdit tamen, quod
ille textus loquitur de modicis uecturis, & Bal. in
l. 5. nu. 10. C. de ſuffrag. dicit quod aduocato exe-
6 unte prouinciam dari debet equus. † & licet dicat
exeunti prouinciam, tamen idem eſt quandocun
que exit ciuitatẽ, uel locum, quia eſt eadem ratio
Alex. ad Bar. in l. ſuper creandis, C. de iure fiſci, li.
10. & prædictam deciſionem ſequitur Marſil. in
Rub. C. de probatio. nume. 15. Cordub. in l. ſi
quis a liberis, §. non tantum, numero 26. ff. de li-
ber. agnoſcen. ubi tamen declarat id procedere in
nobili, at ruſtico, uel uili perſonæ ſi pedes ire nõ
7 poteſt uult dari, † allegat glo. in d. §. idem Labeo,
in uer. optare. allegat item Bal. Sal. Barba. & Mar
ſil. qui mihi id non dicunt, ſed generaliter loquẽ
do aſſerunt nobili cibos delicatos, ruſtico uero
uiles, & groſſos deberi ab eo qui alimenta præ-
ſtat. ſubdit etiam deciſionem Baldi non bene de-
ſumi ex eo §. idem Labeo, quia ibi ideo debẽtur
uecturę, quia aliter non poteſt procurator excur
rere, at alimentarius poteſt non excurrere, ſed
mox in ſe reuerſus inquit quod ubi pro dignita-
te alimentarius equitare debet, tunc debet præ-
ſtari, & ſanè leuiſſima fuit Cordub. dubitatio,
quia licet poſſit alimentarius non excurrere, non
tamen debet eſſe ſemper in domo, puta ſi laboret
articulorũ morbo, uel artetica, uel alio ſimili, nõ
ne equo uehendus erit? uel ſi etiam ſanus ſit, &
ex contingentia facti deceat illum exire ciuita-
tem, uel etiam ambulare, non ne equus erit dan-
8 dus? ſemper enim ſpectanda eſt perſonę † condi-
tio, l. plenum §. equitij, ff. de uſu, & habit. l. ſi quis
filio exhæredato, §. irritum, ff. de inluſ. rup. te-
ſtam. l. ſed ſi quid §. mancipiorum, ff. de uſu. c. ſo-
litæ, de maior. & obed. c. cũ de beneficio, de prę-
9 ben. li 6. & vno conceſſo † uenit id omne ſine quo
illud cõſequi non poteſt. c. cum quid, ubi notat.
de reg. iur. in 6. propterea Imola in cap. innoua-
mus, de treg. & pace, dicit quod ſi alicui concedi
10 tur ſecuritas † ut uenire poſſit ad ciuitatem, nec il
le poſſit ſine equo accedere, extendetur ſecuritas
etiam ad equum, ſequitur Felin. ibi in prin. Mar-
ſil. in d. rub. C. de probatio. nume. 16. Cum ergo
alimenta alicui debentur, ſine dubio uecturæ, uel
equorum uel nauium, uel aliorum erunt præſtan
dę, ſi qualitas negociorum, uel perſonæ id exi-
gat, in quo plurimum uerſabitur arbitrium iudi
cis, qui pro rei qualitate diligenter examinabit
negocium ſibi propoſitum.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta de fructibus, & redditibus, non de proprietate præſtanda ſunt.*
2 *Alimenta non debentur, quando ex fructibus nihil eſt perceptum.*
3 *Hæres non tenetur integrum legatum alimentorum præſtare, quando tot fructus non ſunt percepti etiã ſi taxata ſit quantitas.*
4 *Eccleſia uendit uaſa omnia aurea, & argentea tempore neceſsitatis.*
5 *Eccleſia aurum habet, ut pauperibus ſubueniat.*
6 *Alimenta præſtantur de fructibus etiam ſi hæres non fecerit inuentarium.*

7 *Alimen-*

7 *Alimenta capi non poſſunt authoritate propria, quia egent liquidatione.*

8 *Filius non uẽdit proprietatem, ut alat patrem, quia ex ea ipſe quoque alendus eſt.*

9 *Pater ut alat filium non uendit proprietatem, ſed de fructibus prouidet.*

10 *Pater alit filium diuitem, ſi tamen fructus ſuorum bonorum non ſufficiunt, nec filius cogitur uẽdere.*

11 *Patronus ut alatur ab eccleſia non debet uendi fundus, ſed de redditibus præſtantur alimenta.*

12 *Pater nõ cogitur minuere patrimonium exiſtens in mercibus, & pecunijs, ut alat filium.*

13 *Pecunia non debet conſumi ut ex ea alatur is, cui ex illa alimenta relicta ſunt, ſed poni debet ad lucrum.*

14 *Alimenta ita ex redditibus præſtanda ſunt, ut non omnes conſumantur, ſed pars conſeruetur pro cautione ſequentis anni.*

15 *Cedens bonis cum uult deducere ne egeat, attẽdun tur redditus, non proprietates bonorum.*

16 *Maritus pro ſoluenda dote non cogitur vendere rẽ magni valoris, & redditus, ut ibi, & nu. 19.*

17 *Alimenta præſtanda ſunt ex proprietate, quando debentur onerato titulo.*

18 *Maritus uxori dotata præſtare cogitur alimenta etiam uendendo proprietatem.*

19 *Maritus cogitur rem magni ualoris, & modici redditus vendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & alimenta ſibi ipſi prouidere.*

20 *Cedens bonis cogitur proprietatem vendere, ut ex ea alatur ſi iudici uideatur.*

21 *Proprietas vendi debet pro ſoluendis alimentis neceſſarijs, ſecus pro ijs quæ ad decorem.*

22 *Primogenitus ſoluit ſecundogenito alimẽta ex proprietate, quando redditus non ſufficiunt.*

23 *Legitima ſolui debet de proprietate hæreditaria, nõ de fructibus.*

24 *Alimenta ut præſtentur ei, qui futurus eſt dominus uendi poteſt proprietas.*

25 *Grauatus reſtituere quidquid ſupereſſerit, poteſt quartam ſubſtituto reſeruandam alienare, ut ſe alat.*

26 *Grauatus alij reſtituere ſub conditione dicitur interim dominus.*

27 *Proprietas vendi poteſt, quando alieni relictum eſt quod poſſit ſibi facere expenſas.*

28 *Proprietas vendi poteſt pro alimentis præſtandis, quorum quantitas eſt in relinquente taxata.*

29 *Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*

30 *Præſumptio cedit veritati.*

31 *Legatum alimentorum videtur taxatum, quando teſtator reliquit qualia conſueuit præſtare.*

32 *Certum dicitur quod ex relatione certificari põt.*

33 *Hæres ſine inuentario non præſtat alimenta ultra uires hæreditatis, fallit tamen ut ibi.*

34 *Legatum alimentorum quantumuis taxatum non eſt præſtandum ultra quam ferant redditus, quando factum eſt inuẽtarium.*

35 *Hæres an teneatur ſoluere alimenta de proprio, quando eſt legatum eſt taxatum.*

36 *Hæres tenetur de proprio ſoluere alimenta etiam ſacto inuentario, quando eſt taxatum legatum, & proprietas eſt aliquando allatura utilitatem.*

37 *Hæres ſoluit legatum de proprio, quando teſtator prohibet bona alienari, & mandat legatum ſolui.*

38 *Proprietas uendi debet pro præſtandis alimentis debitis iure ſanguinis.*

39 *Bona ſubiecta fideicommiſſo poſſunt alienari pro alimentis grauati.*

40 *Serui hæreditarij, ut alantur, proprietas uenditur, ſi fructus non ſufficiant.*

Quæſtio IX.

Visum eſt de rebus, quæ in cauſam alimentorum præſtari debent, nunc agẽdum ex quibus rebus alimẽta præſtãda ſint, & hæc eſt principalis cõcluſio in hac ma-
1 teria, quod ex redditibus, & acceſſionib. † ac fructib. patrimonij ſolui debent alimenta ſiue in teſtamento relicta, ſiue alia ex cauſa debita, non tamen vendi debet proprietas, ut ex eius pretio quis alatur, l. ius alimentorũ, circa principiũ, ff. ubi pupil. educa. deb. l. penult. in princ. ff. de alimen. & cibar. legat. l. 1. §. mulier, ff. de uent. in poſſeſ. mitten. l. Imperator, in fi. ff. ad Trebell. ubi Bart. poſt Iac. de Are. dicit leges uolentes alimenta moderari ſecundum quantitatem patrimonij debere intelligi reſpectu fructuum, non reſpectu ualoris ipſius patrimonij, idẽ uoluit Bart. in l. penult. in princip. ff. de alimenr. & cibar. legat. ubi loquendo in alimẽtis legatis dicit quod hæres non debet uendere proprietatem ſi fructus minime ſufficiunt, ſed ſat eſt ſi præſtet pro modo fructuum, Bal. in conſ. 237. num. 1. uol. 1. Ang. in d. l. Imperator, ubi refert ſe cum Bal. conſuluiſſe apud Ariminum, quod ſi in hæreditate extarent prædia magni ualoris, & modici redditus, qui non ſufficiunt ad alimenta, ueluti palatia, & terras, non poterit hæres ponere manum ad illa, ut ex pretio præſtet alimenta, allegat tex. in l. qui bonis, ff. de ceſſio. bonor. & eum textum dicunt ſingularem Doctores uariis in locis, & Ang. in l. 1. C. de legat. tenet eandem deciſionem repetens ſe cum Bal. ſecundum eam conſuluiſſe, hoc etiam tenuerunt Ang. Imo. & Salic. in locis citatis per Alexan. in l. Imperator. numero quinto, ff. ad Trebellian. Alex. conſilio 73. numero 5. vol. 5. & Caſtr. ibi, nu. 8. ait illam l. qui bonis, eſſe ad hoc mirabilem, & ſubdit quod ſi uno anno
2 † ex fructibus nihil perciperetur, nihil eſſet præſtandum pro alimentis, Cuman. in conſilio 30. numero quarto, ubi loquitur in alimẽtis legatis Caſt. in conſ. 406. in 2. dubio, uol. 1. ubi fortius loquitur, quando teſtator pro alimentis reliquit taxatiuè certam quantitatem bladi, frumẽti, hordei, & aliarum rerum, quę neceſſaria ſunt pro alimentis, quia nihilominus, ſi deductis oneribus,
3 & taleis nihil ſuperſit, hęres † non cogetur legatum eo modo taxatum præſtare, de quo tamen dicam paulo infra, & hanc ſententiam procedere ex iuris communis diſpoſitione latè ponit Barbat. in conſilio 63. colum. tertia, uer. & ſi quiſpiã dixerit, vol. 2. ubi poſt Bal. in l. uoluntatis, C. de fideicom. inquit, teſtator legando alimenta cenſetur in dubio intelligere quod præſtantur de

redditibus patrimonij, per id quod poſuit Iac. de
Are. in d. l. Imperator, ſubdit tamen poſt Salic. in
l. ſi quis ad declinandam, C. de epiſco. & cleric.
quod ſi in hæreditate ſint multa mobilia uendi
debent, & ex eorum pretio comparari ſtabilia
ex quorum fructibus ſoluãtur alimenta, & quod
immobilia bona hoſpitalium non poſſunt uendi
pro alendis pauperibus, quod tamen eſt ſalſum
4 quia tempore neceſsitatis † aurea, & argentea
vaſa ad eccleſiæ vſum parata venduntur, ut dixi
ſuo loco, & eſt tex. in l. ſancimus, C. de ſacroſ. ec-
cleſ. ubi hoc tenent glo. pen. Bart. & Bal. gloſ. in
12. q. 2. in princip. in uer. quæritur. habet enim
eccleſia aurum, ut pauperum neceſsitatibus
5 † ſubueniat. capitulo, uerum. in princ. duodeci-
ma, quæſt. 2. Benincaſ. in tracta. pauperta. in ſe-
ptima quęſt. princi. in quarto, ſpecia. nume. 19.
vbi firmat hanc concluſionem multos allegan-
do. quidquid autem ſit in hoſpitali, & in alimen
tis, quę per modum eleemoſinę pręſtari debent,
certum eſt, quod in aliis attenduntur redditus
non valor proprietatis, & Barbat. in d. conſilio
63. loquitur in legato facto nuribus, & Bald. in
d. l. uoluntatis, numero quarto, & quinto, C. de
fideicom. inquit alimenta non eſſe præſtanda ex
6 uenditione fundi etiam ſi hæres † inuentarium
non fecerit, ſequitur Ioan. de Amic. in conſilio
56. in fine, ubi ait eſſe elegans dictum. ſed mihi
Bald. eo loci hoc non dicit, primum enim uult,
quod ex acceſſionibus præſtentur alimenta, mox
ad aliam quæſtionem tranſeundo ait hæredes nõ
teneri ultra uires hęreditatis ad alimenta, licèt
inuentarium non fecerit, quæ eſt diuerſa quæ-
ſtio, & tetigi in titulo de priuileg. alimento. &
quod alimenta ex fructibus præſtanda ſint, non
de proprietate, ponit Barto. in tracta. alimento.
in fi. Vital. in tracta. clauſu. in tit. an renuncia. poſ
ſit alimen. colum. undecima, in fi. uer. ſed ſi quæ-
ratur, & colum. ſequenti, ubi latè diſtinguendo
comprobat eam opinionem, Gozad. in conſilio
7 95. numero quarto, ubi infert quod ex quo † e-
gent liquidatione, non poſſunt capi authoritate
propria, Papien. in for. libel. quo agit pro lega.
rei ſingu. in prin. nu. 67. ubi ſimpliciter dicit non
eſſe uendendam proprietatem, Bertran. in conſi-
lio 268. nu. 1. uol. 2. Picus in l. Titia, §. Titia cum
nuberet, ff. de leg. 2. vbi allegat Bald. in d. conſi.
Rolan. in conſilio 22. numero 21. uolum. primo,
Cordub. qui alios citat in l. ſi quis a liberis, §. ſed
ſi filius, num. 6. ff. de liber. agnoſcen. & alend. Si-
mon de Pretis de interpretatio. ulti. uolunta. lib.
4. dubitat. 11. nu. 70. ubi multos congerit, Lan-
cello. Gallia. in conſuetudine Alexand. in uer. ſo-
lidos, numero 149. Menoc. de arbitr. iudic. caſu
169. numero tertio, & multi alii inferius alle-
gandi.

Hinc infertur quod filius, ut patrem alat, non
8 tenetur uendere proprietatem, ex qua ipſe † quo
que alendus eſt, ut probatur in l. Imperator. ff. ad
Trebellia. qui propriè loquitur.

9 Eodem modo pater, ut alat filium, non † tene-
tur uendere proprietatem, Bologn. conſ. 10. nu.
3. Aret. l. alimenta, C. de neg. geſt. Crau. qui lo-
quitur in filia naturali, conſilio 199. numero 11.
Alcia. in conſilio 243. numero quarto, & plu-
res alij.

Imò fortius uoluit Bal. in l. fi. §. ipſum autem.
C. de bon. quæ liber. quod & ſi pater non tenea-
tur alere filium qui habet alimenta, tamen ſi fi-
lius bona habeat cuius redditus non ſufficiant
10 ad ipſius † alimenta, alendus erit a patre, nec ei
opponere poterit quod uendat boná, & alat ſe
ex pretio bonorum ſuorum, quia dicitur non ha
bere, cum non aliter poteſt habere, quam ex uen
ditione proprietatis, & ſubdit ibi Bald. hoc eſſe
notatu dignũ, ſequitur Bologn. d. conſilio de-
cimo, numero tertio, Cordub. in d. l. ſi quis a libe
ris, in princip. numero 41. & 42. addo Areti. in
l. alimenta, C. de neg. geſt. Dec. l. diuus, in fi. ff. de
neg. geſt.

Infertur item, quod ut patronus alatur non
debet proprietas uendi, ſed ea de fructibus dan-
11 da ſunt, † ut concludit Lambertin. in tracta. de iu
re patron. lib. 3. articu. 2. nu. 7. & artic. 6. nu. 23.
in tertia principali quæſtione, Lancello. in d. uer.
ſolidos, nu. 151. in fi.

Infertur quoque, quod ſi totum patrimoniũ
conſiſteret ſolum in mercibus, uel pecunia ſeu ca
12 pitali, non eſt illud † minuendum, ut præſtentur
alimenta, ut in patre ponit Alcia. in conſi. 243.
nu. 4. ubi fortius dicit quod non tenetur illud ca
pitale exercere in negociationibus, ut filiũ alat,
quod tamen eſt durum, & forte non uerum, quia
imò cogitur pecuniam in emptionem prædio-
rum conuertere, ut ex fructibus ſoluantur alimẽ
ta, ut dicam infra, hac eadẽ quęſtione, ſequitur
Lancello. d. uer. ſolidos, nu. 151.

Infertur pari modo, quod ſi alimenta relicta
ſint ex certa pecunia, non debet illa conſumi in
13 alimenta, ſed poni debet penes mercatores † ad
honeſtum lucrum, & legatarius ex lucro ſumit
alimenta, ita Barto. in l. diui Seuerus, in fi. ff. ad
leg. Falcid. mouetur ex tex. in c. per ueſtras, de
donatio. inter uir. & uxor. cum Barto. tranſeunt
Ang. Caſtr. & Alexan. in d. l. diui Seuerus, Bald.
Roma. Salic. Barbat. & alii quos citat Lupus in
d. capitulo, per ueſtras, in tertio notab. uer. ſepti
mo infertur, numero primo, ubi ait, quod hodie
pecunia debet penes mercatorem ad honeſtum
lucrum deponi omnibus illis caſibus, quibus a-
lias tenebatur quis ponere ad uſuram, & ſubdit
quod poteſt etiam conuerti in emptionem præ
diorum, Alcia. qui clarius in noſtro propoſito lo
quitur in con. 243. nu. 4. ubi in patre dicit, quod
non tenetur filium alere de capitali, Sim. de Pret.
in d. trac. li. 4. dubit. 11. nu. 72. ubi dicit ꝙ hoc ca
ſu alimẽta præſtãda ſunt de lucris traffici ſeu ne
gotiationis, nõ de capitali, Cordu. in d. l. ſi quis,
a liberis, §. ſed ſi filius, nu. 11. ff. de liber. agnoſcẽ.
uel alen. Lancellot. in d. uer. ſolidos, nu. 151.

In tantum autem alimenta ex redditibus ſol-
uenda ſunt, ut non etiam omnes redditus in eam
cauſam erogandi ſint, ſed ita, ut ex eis aliquid ſu
14 perſit, † ut probat tex. in l. ius alimentorum, in
princ. ff. ubi pupill. educ. debe. & ibi hoc not. An
ge. Pariſ. in conſilio 89. nume. uigeſimooctauo,
uol. 1.

vol. 2. Cordub. d. §. ſed ſi filius, numero ſeptimo, Vital. in d. ver. colum. duodecima, circa principium.

Infertur etiam quod vbi quis ceſſit bonis, quo caſu ſi ueniat ad pinguiorem fortunam non poteſt exigi vltra quam facere poſſit deducto ne egeat, vt diximus ſuo loco, tali caſu ad cognoſcẽdũ quid facere poſſit, & an poſſit egere vel nõ, nõ
15 attenditur proprietas rerum, ſed fructus† & redditus, vt eſt tex. in l. qui bonis, ff. de ceſſio. bono. vbi Bart. hoc notat, & illum textum dicunt ſingularem multi, quos ſupra citaui hac eadem quæſtione, & Bal. in l. ſi maritus, ff. ſoluto matrimonio, prout eum intelligit, Imo. ibi dicit, quod maritus, qui tenetur ſolum in quantum facere
16 poteſt, ſi habeat poſſeſsionem magni† valoris, & modici redditus, non cogitur illam vendere, & cum hac ſententia reſidere uidetur Dec. in l. diuus, in fi. ff. de reg. iur. Aret. in §. item ſi quis, in fi. Inſtitut. de actio. & idem voluit ante eos Barto. in d. l. qui bonis, ſequitur Boet. in deciſ. 19. nu. 7. Vital. loco prædicto, col. 12. circa principium, & hæc opinio eſt veriſſima, quando in genere quęrimus, an qui tenetur in quantum facere poteſt retineat ſibi bona habita ratione reddituum non proprietatis, ſed quoad ſpeciales caſus mariti, & ex vxoris patitur aliqualẽ difficultatem, vt apparebit infra ex diſtinctionibus dandis.

Quod autem dictum eſt, alimenta præſtanda eſſe de fructibus, non autem poſſe alienari proprietatem, non procedit, quando alimenta debẽ-
17 tur titulo oneroſo, † quia tunc proprietas vendi poteſt, ita Alex. in l. marito, in fi. ff ſolu. matr. vbi infert ad maritum, qui tenetur præſtare alimenta vxori ex titulo oneroſo, reſpectu vxoris: is eñ quamuis exigi non poſſit vltra, quam facere po-
18 teſt, tamen cogitur vendere, † vt dotes reſtituat, vel percipiat ſibi alimenta, ſequitur Dec. in d. l. diuus, in fi. ff. de reg. iur. Idem Alex. in l. ſi maritus, nu. 4. uer. ſed ad iſta, ff. eo. tit.

Declara etiam non procedere, quando agitur de alienanda proprietate, non vt ex pretio ſoluantur alimenta, ſed vt pretium conuertatur in emptionem prędiorum, & ex illorum fructibus quis alatur, quia tunc uendi debet proprietas, cum hoc modo ſatisfiat vtrique parti, ita declarat Imo. in l. ſi maritus, uer. Secũdo addo quid iuris, ff. ſolu. matr. vbi infert quod maritus cogi-
19 tur† rem magni valoris vendere, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & ex reſiduo emere prędia quorum fructus ſufficiant ad alimenta, quia qui poteſt facere quod poſſit, uidetur poſſe, c. qui poteſt, de reg. iur. in 6. & maritus, qui ex uenditione poteſt hr̃e uictum, & ſoluere, dr̃ ſoluẽdo, & poſſe ſoluere, intellige tñ in bonis quæſitis ante ceſsionẽ, & ſecus eſſe in quęſitis poſt ceſsionẽ & cũ eo tranſit Iaſ. in §. ſed & ſi quis, nu. 11. Inſtit. de actio. Are. in d. §. item ſi quis, in fi. Inſtit. eo. ti.

Intellige etiam niſi iudici aliter uideatur, quia tunc proprietas vendi poteſt, ita loquendo in eo
20 qui ceſſit bonis, † voluit Bal. in l. fi. num. 6. C. qui bon. ced. poſſ. Petrin. Bell. in tracta. de re militari. tit. de ſalmis conduct. nu. 45. ſequitur Menoc. in tracta. de arbit. iudic. caſu 183. nu. 25. & ſeq. Nã inquit Bal. quod nimium delicatus debitor non debet audiri, nec creditor nimium oneroſus.

Rurſus intellige, quando tractatur de alimentis pręſtandis ſecundum decorem, & condecentiam, quia tunc proprietas pro eis ſoluendis nõ eſt alienanda: at vbi agimus de neceſſariis ad uitæ ſuſtentationem, tunc ſi fructus non ſufficiant eſt ad alienationem deueniendum, ut loquendo
21 de alimentis patri debitis † a filio uoluit Cordu. in d. l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 40. & mouetur, quia ſi pater poteſt filium vendere, ut famis neceſſitati ſubtrahat, multo magis cõpellere poterit filium ad uendendum bona, quæ in comparationem perſonæ nihil ſunt, ſed id quidem procedere poteſt in fauorem patris, ſed non haberet locum in aliis niſi, vbi agitur de alimentis præſtandis per modũ eleemoſynæ, quo caſu ſeruãda eſt diſtinctio, quam adduxi in titulo, cui, & a quibus alimen. debean. dũ de eleemoſyna tractaui.

Similiter ex proprietate, non ex fructib. præſtanda ſunt alimenta ſecundo genito, quando ex principis conceſſione conſtituitur maioratus ſub conditione, quod ſecundugenitis præſtentur alimenta, & tunc primogenitus non poterit
22 ex† redditibus ſingulo anno alimenta ſoluere, ita declarat Roderic. in l. quoniam in prioribus, in 2. limitat. nu. 12. C. de inoffi. teſtam. & ratio eſt, quia hæc alimenta ſuccedũt loco legitimæ, quę non ex fructibus, ſed ex ipſa hæreditatis ſubſtan-
23 tia ſolui debet, † vt probatur in l. ſcimus, § repletionem, C. de inoffi. teſtam. latè Menoc. de arbitr. iudic. caſu 163. & dictam opinionem tenet Lup. in c. per ueſtras, in 3. notab. §. 23. num. 7. & alios citaui in titulo, quanto tempore præſtent. alimen. in prima quæſtione, in 2. limitatio. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit. nu. 144. ff. de liber. agnoſcen. inuenio tamen quod pręter alios hanc ſententiam impugnat Vaſq. de ſucceſſio. creat. lib. 1. §. 10. nu. 396. ubi latè agit, uide tamen quæ dixi in loco pręcitato, ne idem bis repetatur.

Limitatur etiam principalis concluſio nõ procedere, quando alimenta ſunt præſtanda ei qui
24 futurus eſt dominus, quia tunc uendi † poſſunt prædia, ut pręſtentur alimenta, eſt textus in l. 1. §. mulier. ff. de uent. in poſſeſ. mitten. per quem ita voluit Imo. in l. Imperator, col. 2. uer. adde quod Bar. ff. ad Trebell. & ibi cum ſequitur Alex. col. 2. nu. 5. uer. addit tamen, & ibi in additio. ad Bar. idem uoluit Barbat. in conſ. 63. colu. 3. uer. & ſi quiſpiam diceret, uolum. 2. Simon de Pretis, in d. tracta. ultim. uolun. lib. quarto, dubitatio. 11. numero 73.

Item reſtringitur, ut non procedat, quando quis rogatur reſtituere, quod ſuperſit: tunc. n. licèt regulariter teneatur reſeruare quartam hęreditatis, tamen poterit illam alienare, & diminue-
25 re, † ut ſe alat, eſt textus clarus in auct. contra rogatus, in fi. C. ad Trebellia. & ibi hoc notat Ang. ſubdens hoc alibi non haberi ita clarè, ut ibi. & in corpore ubi ſumitur, Alex. in d. l. Imperator, nume. 5. uer. addo aliam limitationem, Barbat.

d.conſ.63.col.3.uer.& adduco ad hoc,uol.2.Si-
mon d. dubitat,11.nu.73. ſed & ſi nemo quem
uiderim impugnet limitationem hanc, eaque ſit
meo iudicio uerisſima, non tamen probatur in
eo textu, quia ibi non fuerunt relicta alimenta,
ſed proprietas:nam hęres inſtitutus pendente cō
26 ditione† uel die fideicommiſſi, eſt interim domi-
nus, ut probaui in conſi.73. & ideo cum ius in
proprietate habeat,non eſt mirum, quod poſsit
illam alienare pro conſequendis alimentis. Nā
regulare eſt quod bona fideicommiſſo ſubiecta
poſsint alienari pro alimentis grauati,ut dixi, &
declaraui in titulo, quæ ſint alimento. priuileg.
at ſecus,quando alicui ſunt alimēta relicta, ideo
hæc limitatio non conuenit quæſtioni noſtræ,
ſed bene uerum eſt quod grauatus reſtituere ꝙ
ſupererit poteſt alienare etiam de quarta alias
ſubſtituto reſeruanda.

Dicebat ex prædicta deciſione Simon d.dubi
tatio. 11. numero ſeptimo, & decimo,quod re-
27 linquēs alij,quod poſsit ſibi facere expenſas,† vi
detur alimenta relinquere adeo priuilegiata, ꝙ
eo caſu ſi fructus non ſufficerent poſſet uendi
proprietas per tex.in d.auct.contra rogatus,ubi
dicit quod poteſt hæres quartam diminuere ſi
non poſſit aliter facere expenſas, ſed ex hoc non
infertur quod uendi poſſit proprietas, quando
mandat teſtator,quod alicui fiat expenſa,propte
rea deciſio Simonis eſt falſa iureque, & ratione
deſtituta,nam aliud eſt quod grauatus poſsit alie
nare pro ſuis expenſis,aliud uero quod is,cui ex
penſæ debentur poſsit alienare proprietatem.

Alio etiam modo declaratur concluſio noſtra
ut non procedat,quando legatum eſt a teſtato-
28 re taxatum:puta,†quia relinquit tantum frumen
ti,uini,olei,lignorum,& aliorum,quæ ad alimen
ta ſunt neceſſaria. Nam tunc ſi fructus hæredita-
tis non ſufficiant ad illa præſtandum,uendi pote
rit proprietas,ita declarat Bertran.in conſi.268.
nu. 2. & ſeq. uol.2. quia Doctores omnes ſupra
ad comprobationem regulæ citati loquuntur,
quando legatum eſt ſimplex, & indeterminatū,
& liquidatione eget, tunc enim ex coniectura ta
teſtatoris uolūtate declaratur, & taxatur,& quia
teſtator non præſumitur uoluiſſe hæreditatis ſub
ſtantiam minuere, ideo ex quātitate reddit∪um
reſtringitur, at ubi teſtator taxauit reſultat cla-
ra,& expreſſa uoluntas teſtatoris, quid & quan-
29 tum pręſtari uoluerit,& quando ſumus † in cla-
ris non eſt opus coniecturis, l. continuus, ff. de
30 uerb. oblig. & pręſumptio† ueritati cedit,l. cum
de indebito, ff. de probatio. & prædictam deci-
ſionem uidetur tenere quoque Natta in cō.387.
nu.7.& ſeq. ubi fortius dicit legatum alimento-
31 rum uideri taxatum,quando teſtator † relinquit
qualia præſtare conſueuerat, quia dicitur certū
32 quod ex†relatione certificatur,l.certum,ff.ſi cer.
pet.idem etiam placet Phanuc. in tracta.de inuē
ta.par.7.nu.57. & prædicti omnes dicunt quod
& ſi hęres,qui non fecit inuentarium non tenea-
tur alimenta præſtare ultra uires hæreditatis,ſe-
cundum Bal.in l.uoluntatis, C.de fideic. tamen
33 quando legatum eſt a teſtatore taxatum a d†cer-
tam quantitatem, tunc hæres compellitur ultra
uires, de hoc tamen dixi in tit. quę ſint alimen-
ror. priuileg.

Hęc tamen opinio Bertra. poſſet eſſe uera, ubi
hęres non feciſſet inuentarium,at facto inuenta-
rio uidetur ꝙ legatum quantumuis taxatum nō
34 debeatur ultra†quam ferant redditus bonorum,
vt voluit Caſ.in conſ.406. in 2.dubio,vol.1.ubi
fortius vult procedere hoc ēt ſi foret relictum
de bonis ſuis, quia nihilominus ſi bona non red
dant tantum non debebitur, ego tamen exiſti-
mo deciſionem Bertran. ueram, & Caſtr. in lo-
co præcitato non quærit, an uendi poſſit pro-
35 prietas hæreditaria,ſed an hæres†teneatur de ꝓ-
prio quod eſt diuerſum a quæſtione noſtra,Imo
ubi proprietas foret hęredi aliquando allatura
utilitatem, innuit Caſt.quod teneretur hæres de
36 proprio alimenta præſtare, † & eam impenſam
compenſare cum proprietate,quam mox eſt ha-
biturus,argumento l.filiusfamilias,§.apud Mar-
cellum, ff. de leg.1. hoc tamen ultimum dictum
non procederet, quando factum eſſet inuenta-
rium,item nec quando alimenta ſunt indetermi-
natè relicta:at ubi eſſent taxata a teſtatore, & nul
lum factum inuentarium non uideo quomodo
teneatur hęres ſoluere de proprio, cum de bonis
teſtatoris omni caſu ſoluenda ſint, & ſolui poſ-
ſint. in dubio enim teſtator non præſumitur hę-
redem grauare in bonis propriis, ſed in hæredi-
tatijs. poſſet autem ſuſtineri opinio Caſt.ſecun
dum terminos prædictos, quando teſtator pro-
37 hibuiſſet bona†alienari, & legatum ſolui mādaſ
ſet, quia tunc hæres ſolueret de proprio,argumē
to eorum,quæ ponit Crau.in conſi.25.num.25.
propterea Phanuc.d.par.7. nu.58. hæſitans ſu-
per dicto Caſtr.reliquit cogitandum,& Lancel-
lot. Gal. in conſuetu. Alexan.in uer.ſolidos,nu.
152.dicit eam repugnare communi opinioni.

Reſtringitur pariter concluſio noſtra, ut non
procedat, quando alimenta ſunt præſtanda iurę
38 ſanguinis†in caſibus quibus tenetur quis alere,
quia tunc uendi poſſunt bona, ut ſoluantur ali-
menta. ita Simon in d.interpretatio. undecima,
numero 73. uer. quartus caſus. mouetur, quia
etiam ſubiecta fideicommiſſo uendi poſſunt pro
39 alimentis tunc† præſtandis, ſecundum Cin. Bar.
Bald.Caſtr.Salic.Iaſ.& alios in authen. res quę.
C.commun. de legat. & quamuis abſolutè ipſę
loquatur, intelligi tamen debet illis in caſibus,
quibus licet bona alienare in præiudicium fidei-
commiſſarij,non etiam in alijs, & ratio eſt, quia
ſi tunc poſſunt uendi bona in præiudicium ter-
tij, ideſt ſubſtituti, multo magis erit licita uen-
ditio in pręiudicium ſolius debitoris. poteſt &
alia ratio allegari, quia & ſi alimenta a lege de-
bita confundantur cum relictis ab homine, ta-
men ea confuſio non extinguit in totum pri-
mæuam obligationem, ut dicam ſuo loco, ſed
ſolum quatenus per legatum ſatisfit primę ob-
ligationi.

Alio demum caſu limitatur hæc concluſio,
vt non procedat, quando tractatur de alendis
40 ſeruis hęreditarijs,† quia ſi fructus non ſufficiunt

ponenda

ponenda eſt manus ad uenditionem bonorum, l.diuus, ubi Ang.ff. de petitio.hæred. Simon d. dubitatio.11.nu.73.ver.ſecundus eſt, & dixi aliquando in hoc tractatu.

S V M M A R I V M.

1 *Vaſallus non poteſt teſtari de feudo aut de eo diſponere ad præiudiciũ agnatorum uel domini etiam pro anima.*

2 *Feudi æſtimatio, ſeu ualor non debetur, quando uaſallus legat alicui feudum.*

3 *Feudum. Non poteſt pater prælegare uni ex filijs in totum.*

4 *Feudum non poteſt pater de feudo plus uni filiorum relinquere quam alij.*

5 *Feudum quando uni ex pluribus agnatis eiuſdem gradus relinquitur, cæteri agnati pares in gradu reuocant.*

6 *Vaſallus ſi diſponit de fructibus feudi ſuſtinetur diſpoſitio durante illius uita, non ultra.*

7 *Vaſallus non poteſt ſuper bonis feudalibus alimenta relinquere.*

8 *Emphiteuta non poteſt alimenta alicui relinquere ſuper bonis emphiteuticis.*

9 *Vaſallus poteſt filium grauare ad dãdum amore Dei ſingulo anno tot ſalmas grani de fructib. feudi.*

10 *Vſufructus uxori relictus quando reſtringitur ad alimenta, cogitur filius alimẽta dare etiam de fructibus feudalium bonorum.*

11 *Hæres non poteſt uenire contra factum defuncti.*

12 *Feudum patris factum circa feudum præiudicat filio heredi ſine inuentario.*

13 *Hæres ſine inuentario non impugnat alienationem feudi factam a defuncto.*

14 *Feudum hæreditarium habere non poteſt, qui non eſt hæres.*

15 *Hæres etiam cum inuentario tenetur ſeruare factum defuncti circa feudum hæreditarium.*

16 *Inuentarium operatur ne hæres teneatur ultra uires hæreditatis.*

17 *Filius hæres patris tenetur de feudo ſatisfacere creditoribus paternæ hæreditatis.*

18 *Agnati ſi non hæredes defuncti non tenentur legata alimenta ſoluere de fructibus feudi.*

19 *Filius non poteſt paternum feudum acceptare repudiata hæreditate.*

20 *Filius repudiata paterna hæreditate poteſt retinere feudum ex pacto, & prouidentia.*

21 *Agnatus poteſt repudiata hæreditate retinere feudum.*

22 *Feudum mixtum, non eſt res hæreditaria, nec pars hæreditatis.*

23 *Feudum mixtum non deſcẽdit ad agnatum ex ſucceſſione hæreditaria. ſed ex beneficio inueſtiti.*

24 *Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur ratione feudi mixti, niſi quatenus ſuppetunt allodialia.*

25 *Vaſallus tenetur alimenta præſtare de fructib. feudi, quando debentur ex diſpoſitione legis.*

26 *Fructus bonorum feudalium non ſunt feudales.*

27 *Pater habet uſumfructum in bonis feudalibus filij.*

28 *Exequutio fieri poteſt contra uaſallum in fructibus feudi.*

29 *Fructus feudi poſſunt uendi, & obligari.*

30 *Fructus bonorum feudalium poſſunt alienari ſine aſſenſu domini.*

31 *Minor poteſt fructus immobilium bonorum alienare ſine decreto.*

32 *Feudum capi poteſt pro debito uaſalli, uel patris, quando eſt mere hæreditarium.*

33 *Emphiteutica bona quando capiantur in exequutione iudicati.*

34 *Feudum, & emphiteuſis reguntur eiſdem regulis.*

Quæſtio X.

CONSVEVIT dubitari ſi alimenta re-
linqui poſſint ex fructibus bonorum
feudalium, & uidetur quod non, quia
uaſallus non poteſt de feudo teſtari ſine con-
ſenſu domini. & agnatorum, imò nec quicquam
1 ordinare † aut facere per quod ius aliquod in re
conſtituatur, c. 1. de ſucceſſio. feud. in prin. Bal.
in c. 1. in prin. col. 2. de prohib. feud. alien. per Fe
der. & eſt cõis regula, ut inquit Socin. iun. in cõſ.
72. nu. 40. uol. 1. Cur. iun. de feud. in 4. par. prin.
reg. 2. q. penult. etiam pro anima, ut probatur in
c. §. donare, in tit. qualiter olim feud. poter. alien.
2 & non † ſuſtinetur æſtimatione, ſecundum Bal. ibi
nu. 3. Soc. d. conſ. 72. nu. 60. & non poteſt feudũ
3 † totum uni ex filijs prælegare, Alex. in l. cum ſer
uus, §. ſi quis alicui, nu. 4. in fi. ff. de le. 1. ubi quod
eſt communis opinio. & ſi plures habet filios nõ
4 poteſt feudatarius plus uni relinquere † de feudo
quam alij, ſecundum communem opinionem de
qua teſtatur Zaſ. in tracta. de feu. par. 8. in 3. par-
ticu. uer. & hanc partem. etſi alienatio facta ſit in
5 agnatum pares in gradu † reuocant, quia in parte
ſibi contingente dicuntur proximiores, Bald. in
conſ. 38. & conſ. 309. uol. 1. Ruin. in conſ. 8. nu.
4. & in cõſ. 37. nu. 17. uol. 1. Tiraquel. de retract.
conſanguin. §. 11. gl. 6. nu. 21. Zaſ. in epito. feud.
par. 9. §. 25. Burſat. in conſ. 291. nu. 122. eodẽ mo-
6 do uaſallus non poteſt in re feudali † ſeruitutem
conſtituere, ut in c. 1. §. quid ergo, de inueſt. de re
alic. fac. Cur. iun. de feud. par. 4. q. 14. & ſeq. A-
7 lex. in conſ. 18. nu. 5. uol. 1. quia uſusfructus † eſt
ſeruitus, & ius in re conſtituit, l. 1. §. incorporales.
ff. de rer. diuiſ. l. 1. & 2. ff. de uſufruc. & cõem di-
cit concluſionem Curt. iun. in d. tracta. par. 4. q.
15. latè probat Bero. in q. familiar. 95. per totã,
Clar. de feud. in q. 35. in fi. Caualca. in tracta. de
uſufruc. mulic. relic. ubi alios citat, & quando ua-
8 ſallus diſponit de fructib. † feudi ſingulis annis
erogãdis in opus aliquod, corruit diſpoſitio per
mortẽ uaſalli, Iſer. & Præpoſ. in c. 1. an agna. uel
fil. idem Iſer. in c. 1. de prohib. feud. alien. per Fe-
der. Bero. d. q. 95. nu. 5. Pariſ. qui multos allegat
in conſ. 98. nu. 11. in 2. uol. & in terminis ꝙ ua-
ſallus nõ poſſit alimenta alicui relinquere ſuper
bonis feudalibus, tenet Pariſ. loco prædicto, nu.
8. & ſeq. Caualca. in d. tracta. nu. 97. & per eaſdẽ

rationes Pariſ. & Canalc. ibi concludunt non ẽt
poſſe alimenta relinqui de bonis emphyteuti-
cis, quia ea quoque alienari non poſſunt.
Contrariam tamen partem tenuit Bal. in c.1.
in princ. nu. 8. in tit. de ſucceſſio. feud. ubi inquit
quod uaſallus poteſt grauare filium ad præſtan
9 dum ſingulo † anno amore Dei tot ſalmas uini
ex ſructibus uineæ feudalis, quia fructus illi cum
ſunt a ſolo ſeparati non ſunt ſeudales, & uaſal-
lus poteſt de illis diſponere, dicuntur enim res
hæredis, ſequitur Picus in l. Titia, §. Titia cum
nuberet, numero 125. & numero 126. uer. prędi
cta tamen limitatio, ff. de legat. ſecundo, ubi di-
cit eſſe notandum, quia non reperitur alibi in
ſpecie deciſum, & infert quod cum legatum uſus
10 fructus † uxori factum reſtringatur ad alimenta
ſtantibus filiis, hoc caſu filii hæredes tenentur ali
menta præſtare matri etiam de fructibus bono-
rum feudalium, illum ſequitur Rolan. in conſilio
74. in fi. uol. 2. Cordub. de emphyt. tit. de cauſ.
priuat. ob alienat. amplia. 49. nu. 13.
Hęc opinio procedit etiam ſi feudum ſit ex
pacto, & prouidentia, dummodo hæres nullum
11 fecerit inuentarium, quia hęres † non poteſt ue-
nire contra factum defuncti, l. cum a matre, C. de
rei uendic. & dicit Bald. in l. qui ſe patris, nu. 9.
C. unde lib. quod factum patris in feudo pręiudi
12 cat† filio hęredi, ſequitur Alex. in conſ. 13. nu. 7.
conſ. 19. nu. 14. uol. 5. Dec. in conſi. 185. nu. 4. & 5.
& in conſ. 445. nu. 56. Pariſ. in conſ. 220. in fi. uo
lum. 1. Pariſ. in conſ. 106. nu. 27. uol. 1. Zaſ. in epi-
tom feud. par. 8. nu. 62. Boer. in deciſ. 23. nu. 20.
pro hac etiam parte Pinell. in l. 1. par. 3. num. 81.
uer. ampliatur quinto ex traditione, C. de bon.
matr. allegat Bald. Iſern. Afflict. Alex. Curt. iun.
Ruin. Socin. iun. Pariſ. Crot. Ferdin. Loaz. & plu
res alios, & ratio eſt, quia hæres repræſentat per-
ſonam defuncti, & reputatur eiuſdem iuris cum
illo, l. hæredẽ, ff. de reg. iu. & ſicuti defunctus alie
nans non poſſit uenire cõtra proprium factum,
ita nec eius hæres, qui plus iuris non habet quã
defunctus, l. nemo plus, ff. de reg. iur. & quod hę-
13 res† ſine inuentario non poſſit impugnare feudi
alienationem factam a defuncto, uel aliam defun
cti diſpoſitionem circa feudum, uoluit etiam Me-
noc. in conſi. 89. nu. 67. & uidetur admittere Ro
lan. in tracta. de confectio. inuenta. in 4 par. uer.
nunquid hæres, qui cum cautella, num. 19. & 20.
dum inquit in feudo ex pacto, & prouidentia hę
redem non obligari facto defuncti ſi hæreditatẽ
adiuit cum inuentario, quaſi nullo inuentario fa
cto habeat pro abſoluto hæredem ligari, & ad
hoc plures, qui eodem modo loquuntur.
Procedit multo magis in feudo hæreditario,
14 quia cum ad illud nemo aſpirare †poſſit qui non
ſit hęres, Iſern. in c. 1. an agna. uel fil. Alex. qui di-
cit eſſe communem in conſilio 10. numero 8. uol.
3. Curt. ſen. in conſilio 50. col. 8. cum aliis apud
Didac. lib. 2. uaria. reſolut. cap. 18. numero 3. uer.
idem omnino, Pariſ. in conſi. 23. numero 167. &
nu. 171. uol. 1. Zaſ. in epitom. feud. par. 8. numero
6. Clar. de feud. quęſtio. 76. Rolan. in conſi. 1. nu.
39. uol. 1. Menoc. in conſ. 1. numero 314. cogitur
hæres factum defuncti obſeruare, & hoc proce-
15 dit etiam ſi hæres feciſſet. † inuentarium. Nam
feudum hæreditarium non differt ab allodio, &
habetur tamquam pars hæreditatis, & in eo non
prodeſt inuentarium, ut poſt multos concludit
Alex. in conſilio 28. numero 18. uolum. 5. Iaſ. in
conſ. 56. col. 5. uol. 3. Socin. in conſilio 113. nu.
14. uol. 2. Dec. in conſ. 208. & latè Pinell. qui di-
cit magis communẽ in l. 1. par. 3. numero 93. C.
de bon. mater. ubi allegat Curt. iun. Ruin. Pariſ.
Rube. Crau. Didac. Silua. & plures alios, & idem
probauit Rolan. in d. tracta. de confectio. inuen-
ta. d. §. nunquid hæres, nume. 26. & ſequenti, Io.
Bapt. Surdus, meus affinis, in capitulo primo, nu.
14. an agnat. uel filius. & ratio eſt, quia cum feu-
dum ſit pars hæreditatis inuentarium non effi-
cit quod eximatur de hæreditate, uel ab ea ſepa-
retur, nam inuentarium non prodeſt quoad ea,
16 quæ ſunt in hæreditate, ſed efficit ne hæres† tenea
tur ultra illius uires, Dec. in l. ex qua perſona, nu
mero ſecundo, ff. de reg. iu. & communem dicit
in l. debitori, numero uigeſimo, C. de pact. Soci.
iun. in d. conſilio 108. numero 42. uolum. ſecun-
do, Crau. in conſilio 225. nu. 12. & alios cumulat
Pinell. d. par. 3. num. 81. uer. ampliatur ſeptimo,
Burſat. in conſilio 101. nume. 10. ideo cum tenea
tur hæres in quantum hæreditarię uires ſuppe-
tunt, & feudum ſit pars hæreditatis, & ueniat in
fideicommiſſo, & petitione hęreditatis, nihil rele
uabitur hæres, licèt fecerit inuentariũ. ideo dicit
Iſern. in cap. primo, an agnat. uel filius, quod ubi
17 feudum eſt hęreditarium filius† qui patris adiuit
hæreditatem tenetur de feudo ſatisfacere credi-
toribus hæreditariis, etiam ſi feciſſet inuentariũ,
ſequitur Ruin. in conſilio 17. nu. 4. uol. 2. Cam-
peg. conſ. 2. num. 13. inter conſilia Bruni, ubi alle
gat Alexan. qui tamen eo loci hoc mihi non di-
cit, alios citat Rolan. d. §. nunquid hęres, in fi. fo-
lio mihi 154.
Quæ uero ſupra in contrarium allegata ſunt
procedunt, quando ille agnatus non eſt hæres,
quia tunc in eo non poteſt pater grauamen infer
re filio, uel agnato, qui illius hæreditatem non
adiuit. uis enim, & ratio, qua motus ſuit Bald. in
d. capitulo primo, numero 8. de ſucceſ. feud. fun-
datur ſuper aditione. dicit enim quod teſtator
poteſt grauamẽ imponere in re hęredis. ſed hæc
ratio ceſſat, quando ille non adit hæreditatem, er
go ceſſat quoque deciſio, propterea Picus in d.
§. Titia, nu. 126. uer. prędicta, inquit quod agnati
18 ſi non ſunt hæredes † non tenentur alimenta ſol-
uere de fructibus feudi, atque ita, ut agnatus uel
filius teneatur: atque, ut ſuſtineatur relictum ne
ceſſe eſt quod adeatur hæreditas.
Ex eo uero quod Picus loquitur in agnato ui
detur aliud uelle in filio, ut ſcilicet is etiam repu-
diata patris hęreditate teneatur alimẽta ſoluere
de fructibus feudi, quæ concluſio procedit ſecun
dum illorum opinionem, qui uolunt, quod filius
19 †non poſſit acceptare feudum, & repudiare hæ-
reditatem, ut dicitur in c. 1. an agnat. uel fil. & in
c. 1. §. filius, de capitan. qui cur. uendi. Thom. Ma
rin. in ti. de feud. ex pacto & prouid. nu. 30. Rol.
in

in conſ.3. num. 29.vol.4. ſed non habet locum
hęc concluſio in feudo ex pacto, & prouidentia,
20 quia filius† repudiata patris hæreditate poteſt il
lud retinere,gl.in c.1.§.1.in ver. inueſtiri,de ſuc
ceſſio.feu.poſt Bulgar. Iſern.& Pile. Cyn,in l.2.
C.de liber.& cor.lib.Alex.ad Bal.in l.qui ſe pa-
tris,in uer.item quæritur,C.unde libe.Bal.in c.j.
num.8.an agna.vel filius, vbi Aluaro.nu.9.Præ
poſ.oum.6.Lauden.Par.de Put.& alij,quia ſecũ
dum gl.in d.c.1.filij habent feudum a primo in-
ueſtiente,& iure proprio,nõ autem a patre,ideo
conſequitur illud tamquam rem propriam,& ſe
paratam ab hæreditate paterna,gl.in c. 1.de feu.
cognitio. & hanc partem tenuerunt Alex. in l.ſi
patrooo,num.14. ff.ad Trebel. Luc.de Pen.in l.
ſi quis in ſacris.C.de comitib.ſacri ſcrin. lib.11.
Capic.in inueſtitu.feud.§.ex pacto,& prouiden
tia,in ver.tertia declaratio,Rube. io l. Gallus.§.
quidam rectè, num.181. ff.de libe.& poſtbnm.
Pinel. in l.1.par.3. num.181. C. de bon.mater.
Clat.in §. feudum, quęſt.76. Oſac. in dec. 262.
num.3. Natta in conſ.230. num.9. eſt verum,quia
multi quoque tenent textum in d.c.1. loqui etiã
in feudo ex pacto,& prouidentia,præcipuè Iac.
de Ardiz.Bal.Aluar.Prępoſ. Io.And.Are.& alij
citati a Cæpha.in conſ.224.per totum, ubi latè
ſuſtinet hanc partẽ.Cur.iun. in conſ.138.Brun.
in conſ.24. Socin.iun. io conſ.95. num.114.in
prin.uol.2. Capic.in deci.97. nu.2. Burſat. cõſ.
3.num.5.& Io. Baptiſta Surd.in d.c.1.num.19.
ver.ſed quod filius,ſed ubi etiam ageretur de feu
do non ex pacto,ſed hęreditario,poteſt conclu-
ſio ſuſtineri in filio, quia ſi feudum eſt hæredita-
rium non poteſt illud babere niſi ſit hęres patris
cum oon poſſit aliter eſſe hęres primi inueſtiti,
niſi mediante perſona patris,& repudiata hære-
ditate patris, videtur etiam repudiata hæreditas
21 anteceſſorũ.at in agnato aliud † eſt,quia poteſt.
quidem eſſe hæres primi inueſtiti,& non ultimi,
ita diſtinguũt Pariſ.in conſ.23.num.180.uol.1.
Siluan.in conſ.30. num.22.Rol. in conſ.28.nu.
22.uol.3.Marin.Freccia,in tract.de ſubfeud.lib.
3.in 20. differen. dixi in conſ. 63. nume.25.ne-
ceſſe enim eſt, quod uolens in eo feudo ſuccede-
re ſit hæres primi,vel vltimi, vt poſt Alex. Cur.
ſen.Cur.iun.Pariſ.Alciat.& Brun. ponit Rolan.
in conſ.67. nu.24. uol.2.dixi d. conſ.63.ou.21.

Et quod dixi ſupra hæredem etiam cum beoe
ficio inuentarij teneri ad ſoluendum alimenta
de fructibus feudi hæreditarij locum non habet,
quando feudum eſt mixtum, & noo ſimpliciter
22 hæreditarium,nam oon eſt res hæreditaria † nec
pars hæreditatis,ſecundum Bal.in c.1.ou.12.an
agnat.vel fil. ubi dicit, quod eo caſu agnatus nõ
capit feudum,ut hæres,& quando feudũ eſt mix
tũ,licet non admittatur,qui non eſt hęres,tamen
23 non capitur feudum ex ſucceſſione, † ut ioquit
idem Bal.in c.1.de eo, qui ſibi, & hæred.proba-
ui in conſ.208.oum.11.& quod noo ſit hęredita
ria res, uoluit Iaſon in uſibus feud.ou.44. Phao.
de confectio. inuenta.par.6.nu. 21.Zancus in l.
hęredes mei.§.cum ita, par.4.nu. 436. & hoc ca
ſu hęres cum beneficio inuentarij non tenetur ra
24 tione feudi niſi quatenus † extant in hęreditate
allodialia,ut per multa concludit Phanuc. in d.
par.6.num. 17.poſt Socin.iun. & Pariſ.quos ci-
tat,& idem tenere uidetur Io.Baptiſta Surdus in
d.c.1.num.15. & 16. dum declarat illum textum
procedere in feudo hęreditario.

Prędicta optime concludunt, quãdo agimus
de alimentis præſtandis ab hærede ex hominis
diſpoſitione, quo caſu, an bona feudalia poſſint
eo uinculo ligari, diximus ſupra. ſed vbi quæri-
tur an is,qui ex diſpoſitione legis tenetur ad ali-
menta,cogi poſſit ea pręſtare etiam de fructibus
feudi ſi alia bona non poſſideat,ceſſant omnes ra
25 tiones prędictæ,& mihi † uidetur noo eſſe excu-
ſandum, quod bona ſint feudalia: fructus enim
26 feudi non ſunt feudales,†ut inquit Bald.in d.c.1.
num.8.de ſucceſſ.feud.& Picus in d. §.Titia,nu.
26.quos ſupra citaui,Cur.iun.de feu.par.3.oer.
expedito primo, col.fi. vbi allegãdo Bal.inquit,
quod ideo pater uſumfructũ habet in bonis feu-
27 dalibus filij,† ſequitur Boer. in dec.199.num.7.
Rol.in conſ.54.num.30.uol.3. ideo exequutio
28 contra vaſallum fieri poteſt in fructibus † feudi
ſecundum Spec.in tit. de primo decre. §.reſtat,
num.8.ver.& idẽ in vaſallo,& in tit. de exequut.
ſenten.§ ſequitur, num.17.vbi,quod fructus feu
di poſſunt capi in cauſam iudicati, ſequũtur alij
apud Parid.de Put.in tract.de feu.reinteg.capit.
288.num.12.ubi alios citando inquit,quod fru
29 ctus feudi poſſunt†vendi,& obligari.& quod fru
ctus feudi obligari poſſint,tenuit Io.Fab.in §.itẽ
Seruiana,col.4.Inſti.de actio.Neguſan.in tract.
de pigno.in 2. mem.2.par. num.48.vbi allegat
Iaſ.& declarat procedere reſpectu perſonalis a-
ctionis,noo autem ut conſtituatur ius in re,quia
hoc fieri oon poteſt,ſecundum Bar.in l. codicil-
lis.§.inſtituto,in 2.quæſt.ff.de leg.2.& quod fru
ctus feudi capi poſsint in exequutione iudicati
voluit Brun. in conſ. 37.per totum, ubi multos
allegat ſubdens, quod etiam feudum capitur te-
nẽdum donec uiuit uaſallus debitor, Marin.Fre
cia, in tit. de auth. Baron.erga ſubſeud.lib.2.§.
pluribus autem modis,num.45.folio mihi 147.
30 vbi infert,quod fructus feudi† alienentur ſine aſ-
ſenſu, declarando tamen niſi uenditio fiat in lon
gũ tempus,facit io ſimili,quia minor poteſt fru-
31 ctus rei immobilis alienare † ſine decreto, l. lex,
quæ tutores,C.de adminiſt. tuto.glo.in l. 1. ubi
omnes Doctores, C. aduerſ.ca. Ang.& Imo.in
l.1.§.ſuit quæſitum, ff. ad Trebel. & illam diſtin-
ctionem, quod ualeat actus reſpectu perſonalis
actionis tantũ ſequitur Rodoan. in tract.de reb.
eccleſ.non alien. in tit.de conſti.annu.cenſ.in re
bus eccleſ.num.23.Guliel. de Pern. conſ.4.col.
6.ubi infert ualere legatum fructuũ feudi, quia
debetur actione perſonali, Cordub.in tracta.de
cauſ.ex quib.cau. emphyten.priuat.iu.ſuo, tit.
de cau.priuat.propter alienat.num. 6.13.& ſeq.
ampliat.49. & quod fructus feudi alienari poſ-
ſint. infiniti tenent, quos citat Tiraq.de retract.
conſang.§.1.gl.7. num.46.vbi,num.48.ſubdit,
quod poſſunt etiam capi in cauſam iudicati, &
pro exequutione, & ibi multa adducit ſimilia,

idem dicit Zaſ.in tracta.de feud.par. 10.ver.ter-
tia concluſio,folio mihi 181. Camerar.in repet.
capituli, imperialem, ver.ſexta concluſio princi
palis,de prohib.feud.aliena.per Feder.folio mi-
hi 120.vbi,colum. ſeq.ver.prima igitur,dicit fru
ctus feudi ſeparatos a ſolo allodiales eſſe, nõ feu
dales, & ibi longius cæteris declarat,quando li-
ceat fructus alienare ſine aſſenſu, & quando ad
uitam vaſalli,& pro quanto tempore, & in uer.
tertia concluſio principalis, ſolio 132. dicit,
quod in fructibus ſit exequutio ſententiæ latæ
in actione perſonali.eandem partem, quod fru-
ctus feudi poſsint alienari, ponit Sola in conſti-
tu. Pedemon. tit. de feu.ſuper decre. Blanc.glo.
vnica,par. 3.numero octauo, & numero 10.vbi,
quod capi poſſunt in exequutione iudicati, ta-
men uaſallo debet tantum reſeruari, quantum
ſufficiat pro eius vita, de quo etiam Camerar.lo
co prædicto, ver. hoc itaque iacto,folio centeſi-
moquadrageſimooctauo, & hæc indiſtinctè pro
cedunt in quocunque feudo etiam ex pacto, &
prouidentia, quia viuente vaſallo poſſunt per
eum alienari, & pro illius debito capi in exe-
quutione, at ſi agamus de feudo hæreditario nõ
32 ſolum fructus † capi poterunt pro debito uaſal-
li poſsidentis,ſed etiam pro debito patris,vt vo-
luit Iſer.in capitulo,imperialem, in princip.co-
lumna ſecunda,de prohib.feud.aliena.per Fede.
Afflic.in dec.240. numero nono,ver.nec obſtat,
latius,& apertius in deci. vigeſimaſexta, per to-
tam,vbi tamen loquitur, quando filius,vel agna
tus eſt hæres, & feudum eſt minus legitima alie-
natum,puta ſine cõſenſu domini,& ponit,quod
contra debitorem indiſtincte ſit exequutio in
fructibus Par. de Put.in tracta. de reinteg. feud.
cap.254.per totum,Sola in dicto decret.par.ter
tia,numero nono, & hoc caſu latè diſputat Ca-
merar.loco prædicto, ver.ſecundo vero caſu, fo-
lio mihi 135. ubi diſtinguit inter feudum anti-
quum & nouum, inter hæreditarium & ex pa-
cto. quare cum aduerſus vaſallum obligatum
33 poſsit exequutio fieri in † fructibus bonorum
feudalium, quæ poſsidet,non uideo, quare eo-
dem modo compelli non poſsit de illis fructi-
bus alimenta illis præſtare,quibus tenetur ex le-
gis diſpoſitione.non enim quærendum eſt,unde
habeat, ex quo alat,ſed an habeat.ubicunque au
tem habet tenetur alimenta ſoluere.faciunt,quæ
dicam in ſequenti quæſtione. hæc autem dicere
neceſſarium mihi uiſum eſt, quamuis Doctores
hunc caſum non tangant.

Et quæ de feudis dicta ſunt, procedunt pa-
ri ratione in bonis emphyteuticis, ea enim eiſ-
34 dem gubernantur regulis, † vt in propoſito
inquit Pariſ.in conſilio nonageſimooctauo, nu-
mero undecimo, volumine ſecundo, Bero.fami.
quæſtio. nonageſimaquinta, per totum,Caual-
can.dicto tracta.de uſufruc. mulie. relic. nume-
ro nonageſimoſeptimo,nam in ipſa quoque em
phyteuſi cadit diſtinctio, an ſit hæreditaria, uel
ex pacto, an ſit noua, uel antiqua, & cum in
ea eadem militet ratio,attendi debet eadem de-
ciſio.

SVMMARIVM.

1 *Peculium multiplicis generis habere poteſt filiusfa-
miliàs.*

2 *Caſtrenſe peculium dicitur, quod filiusfamilias in
caſtris, vel aliter militando acquiſiuit, vel quod
intuitu militia donatum eſt.*

3 *Pater non habet vſumfructum in caſtrenſibus fi-
lij bonis.*

4 *Peculium caſtrenſe acquiritur filio in ſolidum.*

5 *Filiusfamilias in peculio caſtrenſe habetur pro pa-
treſamilias.*

6 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod in naui acqui-
runt nauarchi, remiges, milites, nauta, cuſtodes,
& alij ſimiles.*

7 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod coniunctus donat
coniuncto in caſtris, licet ſit miles.*

8 *Peculium caſtrenſe reputatur feudum, quod filio fa
milias donatur uide, num. 10.*

9 *Filiusfamilias poteſt teſtari de peculio caſtrenſe.*

10 *Regalia, quando in feudum conceduntur filiofami
lias, dicuntur peculium caſtrenſe.*

11 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfamilias ac-
quirit de fructibus feudi.*

12 *Peculium caſtrenſe dicitur, quod filiusfamilias ac-
quirit ex ſalario publico, vel liberalitate Prin-
cipis.*

13 *Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod Doctor, uel
Aduocatus acquirit ex ſuo patrocinio.*

14 *Peculium quaſi caſtrenſe dicitur, quod acquiritur
ex publica adminiſtratione.*

15 *Doctores actu non legentes, ſed aduocantes, an ſint
immunes a collectis.*

16 *Peculium profectitium patri acquiritur, & ad eũ
ſpectat, non ad filium.*

17 *Pater habet vſumfructum in bonis aduentitijs filio
rum.*

18 *Pater habet vſumfructum in aduentitijs filiorum
etiam, qua ad eos peruenerunt ex ipſius delicto.*

19 *Pater accipit propria authoritate fructus bonorum
filij, vt ſeipſum alat.*

20 *Alimenta, qui debet, tenetur etiam de caſtrenſibus
bonis ſoluere.*

21 *Filiusfamilias, an præſumatur habuiſſe bona a pa-
tre, vel aliunde, vide ibi remiſsiuè.*

Quæſtio XI.

1 FILIVS familias peculium habet † mul
tiplicis generis, paganicum ſcilicet,
quod aduentitium continet, & profe-
ctitium, caſtrenſe, & quaſi caſtrenſe, vt dicitur in
l. fi. C. de inoff. teſtamen. glo. autem in l. cum o-
portet, in princip. C. de bonis, quæ libe. dicit eſ-
ſe quadruplex, profectitium, aduentitium, caſtrẽ
ſe, & quaſi caſtrenſe. dicitur autem caſtrenſe,
2 † quod filiusfamilias in caſtris, vel aliter militãdo
quæſiuit, vel quod ei militiæ intuitu donatũ eſt,
l. caſtrenſe, ff. de caſtr. pecu. l. 1. C. eo. tit. li. 12. in
3 eo autem pater † nullum ius habet, nec etiã uſum
fructum. l. 3. C. de caſtr. pecu. & filius ſibi ſoli ac-
4 quirit † caſtrenſia. §. 1. Inſtit. per quas perſo. nob.

acq.

5 acquir. & in eis bonis habetur pro † patrefami-
lias,l.2. ff. ad Macedon. & poteſt de illis teſtari,
§.1.Inſtit.quib.non eſt permiſſ.face.teſtam. & nō
ſolum in caſtris quæſita iudicantur caſtrenſis pe-
culij,ſed etiam, quæ in mari adipiſcuntur nauar-
6 chæ,remiges, milites, † nautæ,cuſtodes, & ſimi-
les perſonæ, ut uoluit Bald. in d.l.cum oportet,
col.3.& hi poſſunt teſtari. l.unica, ff.de bon.poſ.
ex teſtam.milit.Coraſ.in l.frater a fratre,nu.99.
ff.de condic.indeb. poſt Crot.ibi, num. 1.& ſeq.
Imo iudicatur caſtrenſe peculium, quod cōiun-
7 ctus donat † in caſtris militi coniuncto, & dona-
tio præſumitur potius facta intuitu militiæ, quā
ſanguinis, ut inquit Crot. in d. l. frater a fratre,
num. 1.per textum notatu dignum,in l.de hære-
ditate, in princ. ff.de caſtren.pecul. non enim ſe-
cundum eum donatio præſumitur facta contem
platione ſanguinis, niſi quando id eſt utile dona
tario,quod tamen Coraſ.ibi, num. 101.intelligit
uerum, quando fit a commilitone,ſecus quando
donans non cōmilitaret, reputatur item caſtren-
8 ſe † feudum,vt inquit Bal.in l.cum multa,in prin.
C. de bonis, quæ liber. Afflic.in deciſ. 183.num.
9 4.ubi quod in eo reputatur paterfamilias,& † pōt
teſtari,Rolan.in conſ.54.num.6.uol.3.id tamen
10 intelligendum eſt, quādo regalia † conceduntur
in feudum, ut declarat Bald.in l.in vxorem,in fi.
C. de condi. inſert. & ibi ponit Barbat. in addi.
hinc infertur, quod bona, quę filiusfamilias ac-
quirit de fructibus feudi, non omne eſt caſtrenſe
11 † ſecundum Afflic.& Rol.in locis prædictis.qua-
ſi caſtrenſe autem peculium dicitur quod filiuſ-
familias acquirit ex publico ſtipēdio, vel ſalario,
12 & † ex principis liberalitate,l.fi.C.de inoff.teſta.
glo.in l.cum oportet,C.de bonis,quæ liber.& in
fert Bat.in l.fi.C.de aduoc.diu.iud.quod acqui-
13 ſitum per Doctores, † uel aduocatum ex ſuo pa-
trocinio dicitur peculiū quaſi caſtrenſe, & Bald.
in l.fin.C.de inof.teſtam.dicit quaſi caſtrenſe re-
putari quidquid acquiritur ex publica admini-
14 ſtratione, † Crot.in d.l.frater a fratre,num.2.ubi
Coraſ.num.103. qui reſpectu aduocati,id etiam
ſequitur reprobata opinione Speculat. qui con-
trarium tenebat,ex quo aduocato non datur ſti-
pendium de publico. ſed reſpondet quod priua-
tum honorarium ſuccedit loco ſtipendij publi-
ci. res autem eſſet indubitata in aduocato fiſci,
uel pauperum, quibus de publico prouiſum eſt.
quo vero ad alios aduocatos videri poterit pin-
guę conſilium Marci Antonij Vallarij peritiſſi-
mi, tunc aduocato in hac patria, poſitū inter con
ſilia Silua. conſ.88. vbi quęrit, an Doctores actu
15 non legentes gaudeant † priuilegio Doctorum.
ſi quærimus,an alimenta ſint præſtanda a filiofa-
milias ex bonis,quę poſſidet.certe quęſtio ſuper-
flua erit, quoad peculium profectiuū, quia illud
16 pertinet † ad patrem, & patri per filium acquiri-
tur,l.cum oportet,§.1.C.de bonis,quę liber. ſi a-
gamus de aduentitio idem, quia pater in eo ha-
17 bet † vſumfructum, l. fin. C. de bonis quæ liber.
18 etiā ſi bona ad filium peruenerint † ex patris de-
licto,Ang.in l.adoptiuum, §. patronum, ff. de in
ius vocan.Cępol.caut.52.Boer.deciſ.7.num.17.
& deciſ.25.num.7. & pater propria authoritate
19 percipit fructus, † & ſe ipſum alit, vt inquit glo.
in l.ſi quis a liberis, §.& ſi impubes, ff. de liber.a-
gnoſcen. & quod capiat fructus propria autho-
ritate, probatur in l.1. C. de bonis mater.& in l.
cum oportet,C.de bonis,quæ liber. vbi Alber.in
fi.princip.inquit in hoc vſumfructum paternum
differre ab alijs, alios citat Boer.in deciſ.199.nu.
9.Pinel.in l. 1.par.2.num.61. C.de bonis mater.
in caſtrenſibus autē optime cadit quęſtio.& non
eſt dubium, quia vbi tenetur aliquis alimenta ex
legis diſpoſitione pręſtare,tunc etiam de caſtren-
20 ſibus bonis † tenetur illa ſoluere, ita tenet glo.in
d.l.ſi quis a liberis,§.& ſi impubes.quem ſequū-
tur ibi Bart.& Alber. necnon Cordub. nu.1.cum
enim, vt dixi in pręcedenti quęſtione,non ſit quę
rendum ex quibus bonis alimenta ſumātur, non
eſt in dubium reuocandum, quod bona ſint ca-
ſtrenſia, vel alterius qualitatis, quia cuiuſcunque
ſint ſpeciei, ſat eſt, quod teneatur filius alere pa-
trem, & habeat bona ex quibus poſſit alimenta
pręſtare.& quamuis ſtante pręđicta concluſione
non opus ſit quęrere, an in dubio bona,quæ ha-
bet filius,præſumantur a patre prouenisse, vel a-
liunde, tamen ſuper hoc ad omnem bonum finē
21 videri † potuit Rolan. in conſ.90. vol.2. vbi po-
nit etiā ꝙ acquiſita per clericum beneficiatum
præſumantur quęſita de fructibus beneficij, nam
& talia apud clericum dicuntur peculium quaſi
caſtrenſe, ſecundum Coraſ. in dicto nume.103.
videri item poteſt Rolan. conſ.54. vol.3.

S.V.M M A R I V M.

1 *Filij prioris matrimonij alendi ſunt de bonis dotali-
bus matris, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias.*
2 *Nurus tenetur alere filios mariti ex prima vxore.*
3 *Filij vxoris ex primo viro ſuſcepti alendi ſunt a
marito ex dotibus vxoris.*
4 *Vitricus non tenetur alere priuignum, licet alat
vxorem.*
5 *Dos iuſte reſtituitur uxori durante matrimonio, ut
alat filios ex primo viro ſuſceptos.*
6 *l.mutus, §.manente, ff. de iure dot. quomodo intel-
ligatur.*
7 *Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre,
quæ tranſiuit ad ſecunda uota, quando habent
aliunde.*
8 *Filij prioris matrimonij non ſunt alendi a matre,
quando bona non ſufficiunt pro ea & ipſis.*

Quæſtio XII.

FIlij priores matrimonij alendi ſunt
1 † de bonis dotalibus matris ſuæ, quę
tranſiuit ad ſecūdas nuptias, ita cōclu-
dit Cin.in l.ubi adhuc, in 10.q.nu.14. C. de iure
dot. ubi ait quod nurus tenetur alere non ſolum
2 maritum, ſed etiam filios mariti ex † alia uxore.
ſed hæc authoritas probat concluſionem noſtrā
in fortioribus terminis: nos enim loquimur de
filijs eiuſdem uxoris ex alio marito, & cum Cino
tranſit

tranſit Bar.in l.ſi conſtantẽ,in fi prin.ff.ſolu.ma-
tri.vbi & Ipſe loquitur de alendis filijs mariti ex
priori matrimonio, Alex. in d.l.ſi cõſtante,in fi.
prin.qui omnes loquuntur, quando dos colloca
tur in turo , ut deſeruiat oneribus matrimonij
propter vergenriam mariti ad inopiam, & idem
tenet Alber.in 3.col.in fi. ver.quęrit etiam Cyn.
Campeg.de dote, par.3.q.63.ſequitur Io.Lup.
in c.per veſtras, in 1. notab.§.19.qui incipit, ſed
quamuis,nu.1. ver. & non ſolum,de dona.inter
uir.& vxo.ſolio mihi 109. & quãuis,vt dixi,præ
dicti loquantur de filijs primi viri alendis, ſuſce-
ptis ramen ex prima vxore,tamen in filijs uxoris
3 ex primo viro† ſuſceptis hoc uoluit Bal.in l.hac
edictali, in lectura antiqua,in ver.differre, C.de
ſecun.nup.quem citat,& ſequitur Bertran.in ea
dem lege,in §.ſi uero, num.20.& Lancello.Gal-
lia.in conſuetud.Alexan. in uer.ſolidos, q.6.nu.
34. dicit enim, ꝙ filij primi uiri alendi ſunt de
bonis, quæ mater ſecundas nuptias contraben-
do tradidit ſecundò viro, quia alias eſſet in pote
ſtate matris tradendo omnia ſecundo viro,neca
re filios prioris matrimonij fame.

Hanc tamen ſentẽtiam in filijs vxoris ex alio
matrimonio impugnant nonnulla, & primo id,
quod voluit Bal.in l.ſi paterno, nu.2. C.de neg.
4 geſt.vbi inquit,† quod & ſi maritus teneatur ale
re vxorem,non tamen tenerur alere priuignum,
ideſt filium vxoris ex alio marito, immo nec il-
lum recipere in domum ſuam,& infert ideo,ꝙ ſi
impendat in alimenta priuigni, repetit, quia ad
id non tenebatur,& eam Baldi deciſionem ſequi
videtur Alex.in d.l.ſi conſtante,In fi.princ.& ad
ditio ad Bar.ibi pariter in fi. Lupus loco prædi-
cto . ſecundo contrarium tener expreſſe Lancel.
Dec.in l.ſi conſtante,in fi.prin.dum reprehendit
Bar. ibi credens illum loqui in filio uxoris,licet
loquatur in filio mariti. tertio facit ratio per eũ
ibi allegata,quia fructus dotis reſtitutę,qui ſolu
tis alimentis pro vxore,& communibus filijs ſu-
perſunt ad maritum ſpectant,ideo ex eis non po
teſt mulier alere filium ex primo matrimonio,
alias maritus efficeretur per reſtitutionem dete-
rioris conditionis,quam eſſet ante reſtitutionẽ,
quando non tenebatur priuignos alere. quarto
hoc ipſum voluit expreſſe Lup. in loco prędicto
dum concordat contrarias ſententias, vt icilicet
vxor teneatur quidem de fructibus eorũ bono-
rum alere filios mariti ex prima uxore, ſed non
ſuos,quos ſuſcepit ex priore uiro, Cordub.in l.ſi,
quis a liberis.§.ſi quis ex his,num.273.ff.de lib.
agnoſcen.

Sed quidquid prædicti teneant,verior eſt ſen
tentia, quod etiam filij vxoris ex primo uiro alẽ
di ſint de fructibus bonorum dotalium,pro qua
opinione ſtat Bal.& Bertran. in loco ſupracita-
to . ſecundo extat textus in l. quamuis, ff. ſolu.
matr. vbi dicitur iuſtam eſſe cauſam reſtituendi
5 dotem vxori conſtante matrimonio, † ut ex ea
vxor alat filios ſuſceptos ex primo uiro.tertio fa
cit,quia certum eſt, quod mater tenetur alere fi-
lios ſiue prioris,ſiue ſecundi matrimonij,quãdo
non habent aliunde,ut ſuo loco diximus.non er
go fuit in eius facultate ſe eximere ab ea obliga-
tione tranſeundo ad ſecunda uota, & dando bo-
na in dotem ſecundo viro,id quod multo magis
procederet ſi vera eſſet illorum opinio , qui vo-
luerunt, quod bona ſint obligata pro alimentis,
quia tunc tranſirent in ſecundum virum cum o-
nere alendi.& his ſtantibus non obſtat,quod ma
ritus non teneatur priuignum alere, ſecundum
Bal.in d.l. ſi paterno, quia hoc eſt verum Intelli-
gẽdo ex perſona propria, vel de bonis propriis,
ſed ad id bene tenetur vxor, vel etiam maritus
de bonis dotalibus.

Non etiam obſtat opinio Lancel. Dec. quia
eſt ſolitaria, & contra Bal.in loco prædicto,Ber-
tran.& alios.demum nõ mouet eius ratio, quod
fructus,qui ſuperſunt deductis alimentis vxoris,
& filiorum ſpectent ad maritum, ne ſit dote reſti
tuta deterioris conditionis,quam eſſet ante reſti
tutionem,quia eadem eſt conditio vtroque tem
pore, nam vt dixi iuſta eſt reſtituẽdi cauſa,vt alã
tur filij ex primo viro,d.l. quãuis.ergo nihil mi-
nus habet maritus poſt reſtitutionem , & cedit
marito, quidquid ſupereſt ex fructibus ſolutis
alimentis, non ſolum communibus filiis, ſed ẽt
6 filiis primi viri,&† tex.in l.mutus.§.manente.ff.
de iure dot.dum inquit, vt ſe, & ſuos alat,intelli-
gi etiã debet de filiis ex primo matrimonio. præ
terea ſi ſecundum Bal.& Bertran.conſtante ma-
trimonio , & ante reſtitutionem dotis alẽdi ſunt
ex dotibus filij primi viri, multo magis erunt
alendi facta dotis reſtitutione.

Quod autem ſupradictum eſt procedit,vbi fi
7 lij vxoris ex alio marito non habent†aliunde,vti
voluerunt Bertran. in d.§.ſi vero plus, nu. 20.&
Lancel.Gallia.dicto num.38.

Similiter, quod dictum eſt de filijs mariti ex
alia uxore locum habet, quando bona ſufficiunt
pro omnibus,alias ſecus eſſet ſi non ſufficerent,
8 †ut uoluerunt Cyn. Bar.Alex. & alij ſupra cita-
ti.ubi enim non ſufficerent pro omnibus ſine du
bio primum ſoluenda eſſent communibus filiis
cum dotes ad eum principaliter finem ſint ordi-
natę, vt deſeruiant oneribus matrimonij,ſequi-
tur Campeg.d.tract. dotis,par.2.q.63.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus educari debet in loco iudicis arbitrio deſi-
gnando.*
2 *Pupillus educandus eſt in loco ordinato a patre.*
3 *Pater melius cæteris præſumitur proſpicere vtilita
tis filiorum.*
4 *Pupillus non educatur in loco, quem pater ordina-
uit, ſi iudex iudicat illum non eſſe tutum.*
5 *Adultus educatur in loco, qui ſibi magis placet.*
6 *Adultus non educatur in loco a ſe electo, ſi iudex
exiſtimet illum non eſſe tutum.*
7 *Iudex vbi de alimentis agitur, non tenetur ſequi uo
luntatem patris.*
8 *Iudex poteſt ſæpe ex cauſa contrauenirę voluntati
teſtatoris.*
9 *Pupillus educari poteſt apud tutorem.*
10 *Pupillus poteſt educari apud matrem.*

11 *Amor*

11 *Amor parentum ſuperat omnes.*
12 *Mater habet pro ſe præſumptionem, præcipue ubi agitur de alenda fœmina.*
13 *Debitor pupilli non poteſt eſſe tutor, uide nu. ſeq.*
14 *Mater eligi poteſt ad tutelam filij, licet debitrix ſit.*
15 *Pupillus non debet educari penes matrem, quæ ad ſecunda uota tranſiuit, et uictricum ſuperinduxit.*
16 *Pupillus non educatur penes matrem, quæ eſt conuolatura ad ſecundas nuptias.*
17 *Argumentum non bene ſumitur a tutela ad educationem.*
18 *Pupillus educatur apud matrem, quæ ſecũdo nupſit, ſi nõ eſt filio ſucceſſura, & moribus, & honeſtate habilis eſt.*
19 *Pupillus educatur apud matrem, quæ contraxit ſecundas nuptias, ſi non eſt in totum ſucceſſura filio, uide tamen ibi.*
20 *Pupillus educatur apud uictricum, quando non poteſt æquè commode apud alium ali, ſi tamen non ſit creditor.*
21 *Pupillus non educatur apud matrem, quæ eſt improba, & impudica, uilis, uel imprudens.*
22 *Nuptias ſecundas contrahere, uel inhoneſte uiuere paria ſunt, quoad filij educationem.*
23 *Pupillus non educatur apud matrẽ, quæ procurauit impar, et immaturum filio, uel filiæ matrimonium.*
24 *Pupillus educandus auiæ rectè committitur. amplia, ut infra.*
25 *Pupillus educari poteſt apud auiam etiam ab inteſtato ſucceſſuram.*
26 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quam uigeat in filijs.*
27 *Mater in tutela præfertur omnibus alijs.*
28 *Pupillus exiſtẽs apud auiam remouetur, ſi illa procurauit incõuenient matrimoniũ, uel quid aliud.*
29 *Pupillus datur potius educandus auunculo, quam auiæ ſuſpectæ.*
30 *Pupillus non eſt apud eum educandus, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, & infertur ad ſubſtitutum.*
31 *Pupillus educari poteſt apud patrem, licet is ex ſubſtitutione ſit ſucceſſurus, uide tamen ibi.*
32 *Subſtitutio includit non ſolũ uniuerſale, ſed etiam particulare relictum.*
33 *Pupillus, an debeat educari potius apud patrem, quam apud matrem.*
34 *Sponſa, an debeat ali apud ſponſum, uel ſponſi patrem, uel matrem.*
35 *Pupilla, apud quem ſit educanda.*
36 *Iudex in educatione filiæ debet facere, quod faceret pater ſi uiueret.*
37 *Iudex eſt loco patris in educatione filiæ.*
38 *Pupilli de educatione ubi tractatur, iudex conſiderare debet qualitates, & conditiones perſonæ, & temporis.*
39 *Pupilla non educanda apud forenſem.*

Quæſtio XIII.

NON omnibus eodem in loco præſtãda ſunt alimenta, ideo cognito ex quibus bonis capienda ſint, non extra rem erit videre, quo in loco debeantur, & incipiẽdo a pupillo ſciendum eſt, non eſſe a iure determinatum vbi educari, & apud quem debeat ali, ſed id omne arbitrio iudicis eſſe cõmiſſum, qui pro rei qualitate omnib. recte examinatis ſtatuit penes quẽ
1 † melius, & ſecurius eſſe debeat, l. penul. ff. vbi, & apud quem pupil. educa. deb. l. 1. & 2. C. eod. ti. Bal. in cõnſ. 487. in princ. vol. 5. vbi ait pupillum educandum vbi iudicis æquitati, & religioni videtur cauſa cognita, Barbat. in conſ. 60. col. 14. vol. 3. Socin. in conſ. 193. in 2. dub. vol. 2. Iaſ. in conſ. 53. num. 31. vol. 3. Cur. iun. in conſ. 94. col. fin. Pariſ. in conſ. 56. num. 3. & 4. vol. 1. Crau. in conſ. 190. col. 2. verſ. & propterea, Duran. de arte teſtã. tit. 7. caut. 5. nu. 1. Corn. cõſ. 292. col. 4. vol. 1. Menoc. in trac. de arbi. iudic. caſu 168. nu. 1. in conſ. 62. num. 12. verſ. quarto præſuppoſita, Caualcan. in trac. de tuto. & curat. num. 301. Bero. in conſ. 180. num. 1. & ſeq. vol. 2. D. Becius ad Iaſon. in dicto conſ. 53. hoc tamen iudicis arbitrium debet eſſe a iure, vel ſecundum ius regulatum, non autem abſolutum, & irrationabile, vt admonet Caualca. loco prædicto, multos allegãs contra iudices, qui pro libito voluntatis ſub colore arbitrij ſubuertunt iuris regulas, Crau. conſ. 190. num. 5. Bal. conſ. 487. Crau. conſ. 18. nu. 3.

In primis autem iudex patris voluntatem ſpectabit, atque ibi ſtatuet educandum eſſe pupillũ
2 vbi patrem † voluiſſe comperiet, vt probatur in d. l. 1. ff. vbi pupil. educ. debe. Duran. dicto tit. 7. caut. 1. in fi. Caualcan. de tutor. num. 304. allegat Socin. qui tamen hoc non dicit, & eſt ratio, quia
3 præſumitur ſemper † melius cæteris proſpexiſſe vtilitati filiorum, l. nec in ea, ff. de adulter. etiam quando actus primo aſpectu videretur filio damnoſus, Bart. in l. 2. col. 5. ff. de pupil. & vulg. ſubſtit. Alcia. in trac. præſump. reg. 1. præſumpt. 2. num. 1. & hanc partem, quod attendatur patris voluntas, probauit Menoc. d. conſ. 62. num. 12. verſ. primo quia, & alibi ſæpe in eo conſ. ſi tamen videat iudex locum a patre deſignatum non eſſe
4 pupillo tutum, poterit † cauſa bene cognita diſcedere a patris voluntate, vt probatur in l. 1. ff. vbi pupil. educ. debe. Caualcan. dicto numero 308. Guid. Papæ quæſtio. 539. numero 2. Grammat. deciſ. 55. num. 1.

5 Item ſi ſit adultus, educabitur vbi ipſe † voluerit, vt poſt Vbert. de Bobio, quem citat, vult Alb. de Roſate, in l. fin. C. arbitr. tute. vbi fortius inquit procedere ẽt ſi adultus eligat educari apud victricum, quod tamen non eſt perpetuum, quia
6 iudex non tenetur ſequi voluntatem pupilli † ſi arbitretur illum moueri per imprudẽtiam ex iudicis imbecillitate, ita Alciat. in tract. præſumpt. reg. 1. præſump. 22. num. 2. arg. l. 1. in fi. ff. de minor. intellige ſi pupilli ætas põt deliberare, Grammat. deciſ. 55. nu. 3. pro quo dicto facit, quia vbi de alimentis tractatur, iudex non ſequitur volun-
7 tatem patris, † vt diximus ſuo loco per l. cum hi, §. eam tranſactionem, ff. de tranſact. & dixi ſuo loco inter priuileg. alimento. & iudex ſæpe poteſt
8 voluntati teſtatoris contrauenire, † vt notant Doctores in l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. & in propoſito Alcia. declaratione ſequitẽ Caualcan. nu. 308.

Item

Item decernere poteſt iudex, quod alatur a-
9 pud tutorem. Nam † ei commiſſa eſt cura non
ſolum rerum, ſed perſonæ quoque pupilli. l. 1.
ff. de tutel. Caſtre. in conſ. 127. nu. 1. vol. 1. Cor-
dub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi mater, nu. 45. ff. de li
be. agnoſ. vel alen. vbi poſt Caſtr. & alios diſpu-
tat, an tutor priuetur decima, ſi pupillũ recuſat
in propria domo alere, & quid ſi exhibeat alimé
ta, verum in alia, & ego non inuenio Caſtr. in lo-
co per eum citato. hæc autem de tutore non pro
cedunt indiſtinctè, quia nõ eo ipſo, ꝙ tutor quis
ſit educabitur pupillus apud eum, vt infra tracta
bimus. fallit enim, qñ tutor eſſet ſucceſſurus ab
inteſtato, quia tunc pupillus non debet eũ edu-
care. l. fi. vbi Doctores. C. vbi pupil. educa. debe.
Cur. iun. ĩ cõſ. 94. nu. 9. Guido Pap. q. 539. n. 3.
10 Itẽ poteſt decernere iudex, † ꝙ pupillus apud
matrem educetur. l. 1. C. vbi pupil. educ. debe. Si
gnot. in cõſ. 43. nu. 2. Iaſ. d. conſ. 53. nu. 31. vol.
3. Doctores oẽs in d. l. 1. Meno. d. caſu 168. nu. 2.
Caual. d. nu. 301. & ratio eſt, quia parentũ amor
11 † ſuperat oẽs, l. fi. C. de curat. furio. & dicit tex. in
§. eiuſdem quoque Principis, in Auth. de nup. ꝙ
mater omnium fide dignior eligi debet ad filio-
rum educationem, & pro matre ſemper præſumi
12 tur maximè † in alenda fœmina, ſecundum Bal.
in d. conſ. 487. col. 1. in fi. ver. ex quibus conclu-
do, vbi loquitur quando eſt contentio inter ma-
trem, & tutorem de alendo pupillum, & dicit Ca
ual. loco prædicto, id procedere etiam ſi mater eſ
ſet filiæ ſucceſſura ab inteſtato per notata in d. l.
1. Socin. conſ. 193. col. 2. Cur. iun. conſ. 94. nu.
9. Meno. caſu 168. nu. 16. confidit enim lex de
13 matre, & ideo licet ad tutelam non eligatur † de-
bitor pupilli, Auth. vt hi, qui oblig. in prin. gl. in
§. item propter, Inſti. de excuſa. tuto. Azo in ſum
ma, C. qui da. tuto. poſſ. nu. 8. ĩ fi. auth. minoris,
C. qui da. tuto. poſſ. tamen mater quantumuis
14 pupillo debeat admittitur ad tutelã, † ut in Auth.
ut ſine prohibi. mat. in prin. Doctores in d. auth.
minoris debitor, Aret. in §. actionum, nume. 41.
Inſtit. de actio. cum ſimili.

Intellige tamen niſi mater tranſiuerit ad ſecũ
da vota, & victricũ ſuperinduxerit, quia eo caſu
15 † penes eam filius non erit educandus, l. 1. in prin.
C. vbi pupil. educa. debe. vbi Cyn. & Doct. latè
agunt, lex enim tunc de matre non confidit, imò
ſuſpicatur, ne inſidias paret vitæ filiorum, ideo
eam repellit ab eorum tutela, l. lex, quę tutores.
§. fi. C. de adminiſt. tuto. & quod mater ſecundo
nubens non poſſit penes ſe retinere filios edu-
candos, voluit gl. in c. fi. de conuerſio. infidel. An
gel. in l. generaliter, C. de ſecũ. nup. Guido Pap.
quęſtio. 539. nu. 2. ubi fortius ſubdit, quod hoc
caſu iudex nõ tenetur ſequi voluntatem patris,
Cur. iun. in conſ. 94. num. 9. Crau. in conſ. 18.
nu. 3. Ioan. de Garron. in rub. C. de ſecun. nup.
num. 16. Meno. d. caſu 168. num. 10. Caualca. d.
tract. numero 307. vbi citant alios plures, im-
16 mo Meno. loco pręd cto inquit idẽ † eſſe ſi ſub-
eſſet ſuſpicio illam eſſe conuolaturam ad ſecun-
das nuptias, quia non admittitur ad educãdum
filium in domo ſua. nec obijciatur, quod victri-
cus poteſt eſſe tutor, & conſequenter non ſit ſu-
ſpectus in educatione priuigni, cum tutor poſſit
illum educare ſecundum prædicta. nam reſpon
17 detur, ꝙ † a tutela ad educationem non rectè ſu-
mitur argumentum, ut loquendo in victrico vo
luit gl. expreſſa in l. 1. in ver. victricũ, C. vbi pu-
pil. educa. debe. ſequuntur Doctores ibi, Gui.
Pap. d. q. 539. nu. 3. ver. item licet victricus, Cur.
iun. conſ. 94. num. 9. Crau. in conſ. 190. num. 7.
ubi a diuerſitate rationis inter tutelam, & edu-
cationem pupilli infert ad alia.

Hoc tamen, quod de matre ſecundo nubente
diximus nõ habet locum, quando mater nõ erat
ſucceſſura pupillo ab inteſtato, & ceſſat oĩs alia
18 ſuſpicio, † vt quia ſit pudica, bonis moribus orna
ta, quia tunc poterit iudex apud eam collocare
alendum filium, ſecũdum Alber. in d. l. 1. in fi. C.
ubi pupil. educa. debe. ſequitur Cur. iun. in d. cõ
ſil. 94. nu. 9. vbi ampliat, id procedere etiam ſi
mater ſucceſſura ſit ab inteſtato, ſed non in tota
hæreditate, puta ſolum in tertia, ſed eius dictum
19 non † placet, quia ea pars hæreditatis ſuſpectam
quoque reddit matrem, licet non in totum.

Vno etiam caſu vult Bal. in l. omnem, col. fi.
C. ad Tertullia. admittendum eſſe victricum ad
20 educationem priuigni, quando ſcilicet † ęque cõ
mode educari non poſſet apud alium, dummo-
do non ſit creditor pupilli, ſequitur Cur. iun. d.
conſ. 94. num. 9. ver. propterea, vbi in fine dicit,
ꝙ in caſibus quibus victrico nõ eſt ꝓmiſſa educa
tio priuigni, poteſt tamen iudex præhabita co-
gnitione illum cõmittere educandum coniũcto
victrici, quia in eo ceſſat ſuſpicio, quę militat in
victrico, & cum Bal. tenet Caſtren. in l. ſi pater,
num. 3. C. de neg. geſt. vbi limitat etiam quan-
do qualitas perſonæ aliud ſuaderet, ut per eum.

Quæ vero dicta ſunt in matre tranſeũte ad ſe-
cunda vota, procedunt etiã in ea, quę & ſi uidua
lem ſeruet uitam; tamen eſt vilis, improba, impu
dica, vel imprudens: nam ei quoque denegabi-
21 tur filij educatio, † & alia eligetur ꝑſona idonea
ſecundum Bal. in d. conſ. 487. col. 2. in prin. vol.
5. vbi allegat nõnulla iura in argumentũ, Meno.
d. caſu 168. nu. 5. paria enim ſunt, quod mater ſe
22 cũdo nubat, vel inhoneſte † viuat, per ea, quæ po
nit Aret. in §. fi. in fi. Inſt. de legiti. patron. tute.
Ripa in l. fœminę, num. 31. C. de ſecun. nup. Pi-
nel. in l. 4. num. 18. C. de bon. mater. vbi dicunt,
quod pœnę mulieri impoſitæ ſecundo nubenti
locum habent quoque in mulierẽ impûdicam
uitam agente, plures ad noſtrum propoſitum ci
tat Caualca. d. num. 307.

Eodem modo remouetur mater ab educatio
ne ſi ex alia cauſa ſuſpecta ſit: puta, quia pro filia
immaturum, & inęquale matrimonium procura
23 uerit, † vt conſiderat Crau. in conſ. 18. nu. 11. vbi,
nu. 6. 9. & ſeq. dicit ob eam cauſam licere tutori
pupillũ authoritate propria eripere de manibus
matris, & eandẽ cauſã in alijs ꝑſonis conſiderat
Crau. in conſ. 190. nu. 6. Meno. d. caſu 168. nu. 6.
24 Poſt matrẽ tuto alendus pupillus † cõmittitur
auię, Gram. dec. 55. in fi. Meno. d. caſu 168. nu. 4.
ſuccedit enim in locũ matris, & cõtinetur ſub no
mine

mine parentum, Caualcan. d. num. 301. vbi in-
25 quit hoc caſu non attendi quod † auia ſit illi ſuc-
ceſſura ab inteſtato, allegat Corn. qui tamen nō
loquitur in auia, mouetur etiam ratione affectio
nis, & ei addi poteſt quod auia plus amat, quam
26 mater: ardentius enim deſcendit amor † in nepo
tes, quam vigeat erga filios, l. liberorum, in fi. ff.
de verb. ſignifi. Curt. iun. in conſ. 169. nume. 13.
Caſſan. in conſilio 67. numero 30. proinde qua
ratione mater in alendo filium, præfertur alijs, ea
ipſa præferri debet auia poſt matrem, ſicut etiam
27 videmus † in ordine tutelæ, auth matri & auiæ,
C. quan. mul. tute. offic. fungi poſſ.

Sed eiſdem quoque rationibus auia excludi-
tur ab educatione, quib. excluditur mater, ideo
Socin. in conſ. 193. numero 2. vol. 2. dicit quod
28 ſi auia † voluit pupillam matrimonio collocare
ante pubertatem, vel cępit illius bona dilapidare
remouetur ab educatione, ſequitur Menoc. d. ca
ſu 168. nu. 6. & idem dicendum eſſet ſi ad ſecunda
uota trāſiuiſſet, per ea quæ ſupra diximus de ma
tre, & Socin. in loco prædicto vult auunculū prę
29 ferri auię † ſuſpectę, Caualcan. nu. 307. vbi idem
dicit quando vel luxurioſè viueret, vel aliter in
moribus peccaret.

Debet etiam iudex aduertere, ne pupillū edu-
30 cari ſtatuat apud eum, qui eſt ſucceſſurus, † vt pro
batur in l. 1. §. 1. ver. denique, ff. vbi pupil. edu-
ca. debe. vbi loquendo in ſubſtituto mandat lex
iudici, quod inquirat ſi ex ſucceſſione oriri po-
teſt aliqua ſuſpicio, & aduerte quod ibi cadebat
etiam iuſſus patris, nihilominus iudex debet dili-
gēter examinare negotium cum conſanguineis,
idem probatur in l. fin. C. eod. tit. vbi generaliter
loquitur de eo cuius proxima eſt ſucceſſionis
ſpes, idem voluit Bald. in conſi. 487. in princ. uer
ſic. ſecundo debet aduertere, vol. 5. vbi generalī
ter monet non eſſe collocandum pupillum in do
mo eius, qui illius vitę inſidiaretur, & ponit exē-
plum in ſubſtituto, Iaſ. in conſi. 53. num. 33. vo-
lum. 3. vbi loquitur de ſucceſſione inteſtati, hāc
partem tenuerunt Afflict. Pariſ. Gram. & Crat.
quos citat & ſequitur Menoch. in d. tract. de ar-
bit. iudic. caſu 198. num. 15. vbi tamen, num. 16.
ſubdit hanc ſuſpicionem conſiderari contra ex-
traneum ſubſtitutum, non etiam cōtra fratrem,
31 † quæ tamen declaratio mihi non arridet, quia
a lege fin. C. vbi pupil. educa. debe. indiſtin-
ctè contra patruum, & quoſcunque ſucceſſores
conſideratur ſuſpicio proueniens a ſpe ſucceſ-
ſionis, & prædictam ſententiam, quod non edu-
cetur pupillus apud eum, qui eſt ſucceſſurus, te-
nuit etiam Bero. in conſ. 180 num. 1. & ſequen.
vol. 2. vbi loquitur in tutore, penes quem pater
iuſſit filium educari, & dicit procedere eam cō-
ſiderationem, ſiue ille ſit ab inteſtato, ſiue ex te-
ſtamento ſucceſſurus pupillo in totum, vel pro
parte etiam ſi illi factum, a patre fuiſſet legatum
præſtandum, poſt mortem pupilli, quia ſubſtitu
32 tionis † appellatio includit nedum vniuerſalem
ſed etiam particularem, monet itaque iudicem,
quod illum reponat penes perſonam non caren
tem ſuſpicione, & Aret. in §. actionum, num. 56.
verſ. vnum tamen tene cordi, Inſtitu. de action.
quod nunquam pupillus eſt penes illum educan
dus, cuius eſt proximior ſpes ſuccedendi, ne de
tur materia delinquendi, & ſubdit eſſe cordi te-
nendum, & de hoc eſſe textum optimum in d. l.
fin. C. vbi pupil. educa. debe. Bertrand. in conſ.
10. num. 4. vol. 5. vbi loquitur in eo qui ſororem
pupilli ab inteſtato ſucceſſuram haber in vxorē,
alios citat Menoc. in conſ. 62. num. 12. verſ. ter-
tio vero. ubi tamen, nu. 18. videtur aliter tenere,
quando ſumus in fratre, & quando modicum eſt
patrimonium pupilli: ſed & ſi ſtāte tenuitate pa-
trimonij pupillaris, & diuitijs ſubſtituti, iuncta
bona fama, & moribus, facilè iudex poſſit incli-
nare in eam ſententiam, tamen quoad primam
limitationem de fratre non diſcederem a com-
muni opinione, quæ eſt magis tuta, & ęqua, &
prædictam partem tenet quoque Corne. in con-
ſil. 292. verſ. item animaduertere, vol. 2. Caualc.
in tracta. de tutore, & curato. num. 301. verſ. ter-
tio deber. iſta vbi dicit collocandum fore pupil-
lum potius penes auunculos non ſucceſſuros,
quam apud patruos qui ſunt ad ſucceſſionem
vocati, & quod ex vitę qualitate recedi poſſit ab
hac coniectura, ponit Menoch. poſt Socin. in d.
conſ. 168. num. 17.

An vero frater ſit in educatione ſororis præ-
33 ferendus matri, latè † diſputat Menoc. d. conſ. 62.
per totum, & in d. tract. de arbit. iudic. caſu 168.
num. 9. & ſeq. vbi dicit hoc procedere tribus in
caſibus, primo quādo magis commodum & uti-
le eſt pupillo, ſecundo quādo mater tranſiuit ad
ſecunda uota: Tertio quando pro fratre ſtat di-
ſpoſitio paterna, ſed in his etiā caſibus uerſatur
officium iudicis.

34 An autem ſponſa † ali debeat apud ſponſum
uel ſpōſi patrem, aut matrem, & ſimul cum ipſo
ſponſo, ponit latè agendo Barto. in quæſt. 16. in-
cipien. quæritur vtrum iudex, ubi primo per ſe-
ptem rationes probat non eſſe collocandā apud
ſponſam, & præcipuè, quia ibi non eſt tuta pudi-
citia ſponſæ, ſed ſubeſt timor ne ante tempus de-
floretur: itē impeditur matrimonij libertas, quia
non erit exinde in libera ſponſę facultate recede
re a ſponſalibus: item imbuitur malis morib. pro
pter frequentes ſponſi amplexus, & oſcula. tan-
dem vero reſoluit id totum arbitrio iudicis ſub-
iacere, qui circunſtantijs omnibus bene perſpe-
ctis deliberat, quid pupillę utilius ſit. Caſt. autem
in conſ. 127. vol. 1. nu. 3. concludit quod non de-
bet eſſe apud patrem ſponſi, quia non eſt tuta pu
dicitia, nec libera eſt facultas recedendi a ſponſa
lib. & Bal. nulla facta mentione Par. in d. l. 1. col.
2. uer. extra quæro. ff. ubi pupil. educ. debe. dicit
quod ſi pupilla eſt ſeptennio maior, & non eſt le
gitimè ſponſi reddita a patre, & alijs conſangui-
neis, non dēt educari apud ſponſum, præcipuè ſi
ſponſalia non ſunt conueniētia inſpecta omniū
conditione, & idē ſi minor ſit ſeptennio, quia cū
non ſint obligatoria, dēt alio in loco collocari in
quolibet ſit aditus diſcedēdi a ſponſalib. atq; ita
cōcludit quod non ſit educanda apud ſponſum,
quādo res cōueniſſit cōſanguineis, ſequit Alex.

in conſ. 161. nu. 9. vol. 5. Iaſ. in conſ. 237. nu. 10.
vol. 2. vbi, quod poteſt dimitti apud patrem ſpõ
ſi, quando ſponſalia ſunt conuenientia, & utilia,
& ibi dicit unum ad propoſitum, quod ſi mater,
& tutrix aduerſetur ſponſalibus, tunc ſponſa nõ
erit deponenda penes eam, Corn. quoque in cõ
ſi. 292. col. fi. ver. in perſona magiſtri Ioannis,
uol. 1. dicit, quod rectè educatur apud patrẽ ſpõ
ſi ſi ſponſalia ſint condecentia in tantum, quod
ſponſus poteſt eam recuperare ſi de facto auferatur,
ſed loquitur, quando nulla extat cõtradictio,
uel ſuſpicio pudicitię, Crau. in conſ. 190. nu. 5.
uer. poſtremo iſtam quæſtionem. vbi, nu. 4. referendo
conſilium Cornei de quo ſupra, inquit illud
procedere, quando ſponſalia ſunt legitima,
& condecentia, ſecus quando ſunt incongrua, vt
quia ſit impari deſponſata, uel ſuaſionibus extraneorum
ſeducta, & nu. 6. inquit matrẽ eſſe ſuſpectam,
quæ induxit filiam ad ſponſalia, Menoc. uero
in d. caſu 168. in fi. tenet ſimpliciter cum Bar.
in d. q. 16. prædicti tamen omnes præcipuè Bal.
Alex. & Iaſ. concludunt totum negocium committi
iudicis arbitrio.

Et hoc non ſolum procedit, quando eſt quæſtio
de ſponſa, ſed etiam quandocunque quærimus
35 apud quem pupilla † ſit educanda, & Bal. in
36 d. conſ. 487. loquit, quod iudex † debet facere id,
quod veriſimiliter faceret pater ſi uiueret, l. 1. §.
ſi tria luminaria. ver. apud cũ ducatur, ff. de uẽtre
37 inſpic. & iudex † eſt loco patris. l. tam dementis,
C. de epiſc. audien. & facere debet de aliena filia
id, quod faceret de propria, l. 1. ff. de ſolu. capiendo
melius conſilium pro ea, & ſubdit, quod iudex
debet eſſe ſeuerus, & rigoroſus, nẽ matris moueatur
lacrimis, nec tutorum blanditiis, ſed ſolius
uitę meritis, & ſi uideat, neque apud matrẽ,
neque apud tutores filiam educãdam, eligat matronam
nõtę pudicitiam, & authoritatis, quæ pupillæ
uitam, & pudicitiæ ſalubriter conſeruet,
& docet Bald. euitandum eſſe ne apud eum moretur
pupilla, qui inſidietur animę, vel uitæ, uel
caſtitati, vel moribus, uel nuptijs, vel rebus, &
hęc omnia comprobat iuribus per eum adductis
ſequitur abſolute Iaſ. in conſ. 237. in fi. uol. 2. &
dicit Corne. conſ. 292. col. 4. quod aduertere de
38 bet iudex qualitates, † & conditiones perſonarũ,
& temporis, item affectionem, & cognationem,
ita quod ceſſet ſuſpitio nedum uitę, ſed etiam pu
39 dicitiæ, & infert non eſſe educandam apud † forẽ
ſem, Crau. in conſ. 18. nu. 3. conſ. 190. nu. 5. ubi
refert uerba Bal. in d. conſ. 487. Menoc. in conſi.
62. num. 17.

SVMMARIVM.

1 *Vxori alimenta præſtanda ſunt in domo mariti.*
2 *Alimenta præſtantur in domo debitoris, non alibi, uide tamen, num. 16.*
3 *Viduæ præſtari debent alimenta in domo mariti, quando vſusfructus illi reſtringitur ad alimenta.*
4 *Nouerca præſumitur odio proſequi priuignum.*
5 *Viduæ alimenta ab hæredibus mariti debentur in domo, quando gratia miſerationis debentur.*
6 *Viduæ alimenta præſtantur extra domum, quando ea debentur propter moram factam in reſtitutione dotis.*
7 *Alimenta debita ex diſpoſitione hominis præſtantur extra domum.*
8 *Pater cogitur alimenta filio præſtare in domo.*
9 *Pater non cogitur alere filium extra domum.*
10 *Pater cogit filium ad ſecum habitandum. limita, numero 26.*
11 *Pater non poteſt cogere filium ad ſibi extra domum dandum alimenta.*
12 *Vxor non poteſt a viro petere alimenta extra domum.*
13 *Vidua ſi ex ſtatuto debet ali ab hæredibus viri, intelligitur in domo.*
14 *Mater non cogitur intra triennium lactare filium extra domum propriam.*
15 *Epiſcopus viſitans non alitur niſi in domibus preſbiterorum.*
16 *Alimentarius petere poteſt alimenta extra domum.*
17 *Pater ſpurium filium cogitur alere in domo matris, quando tenetur alere intra triennium.*
18 *Pater filium nuptam cogitur alere in domo mariti.*
19 *Pater non poteſt filio negare alimenta eo, quod nolit cohabitare.*
20 *Legatarius alimentorum non cogitur alimenta recipere in domo hæredis, licet teſtator iuſſerit ea tradi certa in ciuitate.*
21 *Eccleſia alit patronum in domo illius propria.*
22 *Epiſcopus tenetur ordinatum alere extra domum propriam.*
23 *Alimentarius cogitur habitare in vna ex domibus teſtatoris ſi commodè id facere poteſt.*
24 *Vxor alimentaria non cogitur habitare in domo teſtatoris ſi non poteſt honeſtè.*
25 *Filius cogere poteſt patrem, vt ſe alat in domo propria.*
26 *Pater cogere non poteſt filium ſpurium ad ſecum habitandum.*
27 *Pater cogitur filio alimenta præſtare extra domum ſi inter eos ſit lis.*

Quæſtio XIIII.

QVI alimenta tenetur præſtare, non alibi
cogitur dare, quam in domo propria,
& ibi cogitur alimentarius habitare
ſi uult alimenta conſequi. ita uoluit
Specu. in tit. qui fil. ſint legiti. §. 1. numero
3. uer. quid ſi uiro abſente, ubi dicit, quod mu
1 lier † non poteſt alimenta petere extra domum
mariti. mouetur pluribus rationibus, & præcipuè,
quia cum minori incommodo ſuo uir ea
præſtat in domo, quam alibi, & uiri, atque uxoris
unica eſt domus, & uxor ad domum uiri traducenda,
& uir poteſt uxorem cogere ad ſecum
cohabitandum, ubi limitat, quando non poſſet
commode cum filiis mariti habitare, eandem ſententiã
probauit Iſer. in conſti. Neap. fol. 171. col.
3. prout eũ citat, & ſequit Io. Lupus ĩ rep. rub. de
donatio.

dona.in ter ui. & uxo.§.64.num.7.ubi generali
ter loquendo dicit, quod regulariter alimenta
2 ſoluuntur in domo præſtare debentis, & infert,
quod maritus non tenetur uxorem alere in car-
cere, de quo tamen dixi ſuo loco: limitat tamen
non procedere regulam, quando alendus non
poteſt habitare in domo debitoris culpa ipſius
præſtare debentis, hoc etiam uoluit Bal. in auth.
hoc locum, num.3. uer. modo hic quærit. C.de
ſecun.nup. ubi ait, quod ubi uſusfructus mulieri
3 relictus reſtringitur ad alimenta propter † exi-
ſtentiam filiorum, tunc in domo præſtari debẽt,
ubi ea perſoluebat maritus, ſi tamen uxor po-
teſt ibi honeſte morari, & dicit poſt Iac.de Are.
quod nouercæ non coguntur ſtare cum priui-
4 gnis, quia inter eos † præſumitur odium interce-
dere, ſequitur Barba. in additionib. Bal. in l. di-
uortio, in prin. colum.2.ver. ſed hic quæro, quan
5 do uidua. ff.ſolu. matri. dicit, quod uidua † pe-
tens alimenta ab hęredibus miſerationis cauſa
debita, tenetur cum ipſis hæredibus habitare, ſi
tamen id facere poteſt honeſtè, & ſi hæredes ue-
lint ibi præſtare, alias ſecus: at ſi petat alimenta
loco intereſſe, quod ſibi debetur propter morã
commiſſam poſt annum luctus in reſtitutione
6 † dotis, non tenetur habitare cum hęredibus, &
Caſtren. ibi, num.9. dicit, quod intra annum lu-
ctus recipit alimenta in domo mariti, & non ali-
bi niſi hæredes alibi uelint pręſtare, uel niſi ſub-
ſiſtat iuſta cauſa recedendi a domo, puta ſi hęre-
des eſſent extranei, qui inſidiari poſſint eius pu-
dicitię, uel ſi filij habent uxores rixoſas cum qui-
bus non poſſit uidua pacifice uiuere, hęc tamen
intelligit Caſtren. quando alimenta debentur
ex diſpoſitione legis, ſecus uero, quando ab ho-
mine, quia tunc niſi locus fuerit in relicto adie-
7 ctus, † mulier non tenetur ibi ſtare etiam ſi com-
modè poſſit, & ampliat id procedere in quocun
que cui alimenta ſint in teſtamento relicta, & di-
cit eſſe de hoc caſum in l.4. in fi. ff. de alimen. & ci
ba. lega. hanc ſententiam tenuit quoque Meno.
in tract. de arbitr. iud. caſu 168. num.12. & caſu
170. num.8. & 9. ubi quod grauatus ad dandum
alimenta tenetur ea præſtare in domo, allegat
multos, qui tamen tenent omnes contrarium, &
loquuntur, quando alimenta fuerunt expreſſe re
licta in domo, non autem quando nulla loci pre-
finitione facta relinquuntur, Ioſeph Ludouic.
deci. Peruſ. 46. num.9. ubi ita conſtituit regulã,
& idem uidetur uoluiſſe Iaſ. in l. quidam cum fi-
lium, num.7. ff. de uerb. oblig. dum refert Specu.
in loco præcitato.

Facit pro hac parte, quod uoluit in propoſi-
to Ang. in d.l. quidam cum filium, colum.2. uer.
8 & ex prædictis infert, vbi ait, quod pater † tene-
tur filium alere in domo, & ſi nouercalibus blan
ditiis ſeductus uelit filium expellere de domo, &
ſeorſum a ſe præſtare alimẽta, filius poterit que-
relare; quia tenetur apud ſe retinere, & nutrire,
& dicit Imo. ibi, col. fi. ver. item facit hoc eſſe mẽ
ti tenendum, ſequitur Iaſ. num.6. cum enim non
præſtat alimenta in domo non tractat eum uti fi
lium, limitat tamen, quando ex cauſa filius non
poſſet in domo retineri, Pinel. in l.1. par.1. num.
54. C. de bon. mater. Aſcan. Clemen. in tract. de
pat. poteſtat. effec. 17. num.32. ubi alios citat, &
ſicuti filius non cogitur alimenta a patre recipe-
re extra domum, ita pater non cogitur filium ale
9 re extra domum, † ut dixi in tit. quibus ex cauſ.
alimen. denegen. & dicit Ang. in conſ.85. num.
10 3. quod pater compellere † poteſt filium, ut ſe-
cum cohabitet, ſequitur Boer. in deci.195. num.
5. Pinel. loco prædicto, num.53. & Clemen. nu-
mero 32. & pręd ictam ſententiam, quod pater
teneatur filium alere in domo, dicit communiter
receptam Cordub. in l. ſi quis a liberis, in princ.
num.8. eodem modo pater non poteſt a filio pe-
11 tere † alimenta extra domum, ſed ea filius tene-
tur in domo præſtare, ut uoluit Pinel. in loco prę
12 allegato. uxor item non poteſt a marito † alimen
ta petere extra domum, niſi cauſa ſubſit, ut dixi
in d. tit. quibus ex cau. alimen. denegen. & ponit
Aufrer. ad Capel. Tholoſan. deci. 87. & ad id,
quod diximus de uidua, adde in tantum deberi
alimenta in domo uiri, quod ſi a ſtatuto diſpona
13 tur ipſam alendam, intelligi debet † in domo hæ-
redum, non alibi, ſecundum Bal. in conſ.58. nu-
mero 6. uolum.2. Bero. in conſ.130. num.10. uo-
lum.3. ubi dicit hoc eſſe regulare niſi probet cau
ſam ſubeſſe, propter quam non poſſit ſtare in do
mo, Card. in cap. per ueſtras, de dona. inter ui. &
uxo. ſequitur Prępoſ. num.6. ubi dicit, quod ſi
alibi eſt morata uidua contra hæredum uolunta
tem, non petet alimenta pro tempore abſentiæ,
Bertran. in conſ. 307. uolum.4. circa finem, ubi
dicit, quod tenetur operari ad commodum hæ-
redum.

Infertur ex pręd icta ratione, quod mater, quę
intra triennium tenetur filium alere, non alibi co
14 gitur lactare, quam † in ſua domo propria, & po
teſt ideo filium penes ſe retinere, ut eſt glo. in l.
prima, §. primo, in ver. iuſtiſſima cauſa. ff. de libe.
exhiben. ubi dicit iuſtiſſimam eſſe cauſam reti-
nendi filium ſi mater illum lactet, eſt tex. in cap.
2. de conuer. fidel. & poſt Roman. idem uoluit
Vital. in tract. clauſ. in tit. an poſſit renunc. alim.
col.6. uer. duo tamen circa.

Infertur etiam quod ubi Epiſcopus, uel alius
uiſitat diœceſim, uel monaſteria, debet alimenta
ibi recipere, ubi ſunt presbyterorum domus,
non autem alibi, quia alibi presbyteri non te-
15 nentur Epiſcopo ſoluere † procurationem, eſt
tex. in clemen. ad noſtram, de cenſib. atque ibi
hoc notat Bonifac. de Vitalin. numero ſeptua-
geſimonono, qui dicit Epiſcopum audiendum
non eſſe ſi aliud petat.

Sed & ſi ut uides, multi fuerint opinionis præ
dictæ, contrariam tamen ſententiam multo plu
res tenuerunt, qui volunt, quod alimentarius poſ
16 ſit alimenta † petere extra domum debitoris, ne
cogatur cum illo habitare, & hæc opinio proba
tur ex tex. in l. cum hi, §. uult igitur neminem trã
ſigentem. ff. de tranſac. ad idem eſt tex. in l. quar
ta, in fine, de alimen. & cibar. legat. & ibi Bar-
to. in fine, infert ad uxorem cui uir alimenta re-
liquit, & uult quod poſſit habitationem elige-

re ubi placet, atque ibi petere alimenta, ita te-
net Bart. generaliter loquendo in tracta. de ali-
men. numero 24. Bald. in l. in annalibus, nume-
ro quarto, verſiculo, item extra quæritur, C. de
legat. ubi inquit Bart. in dicta l. 4. bene dicere,
quia de hoc eſt caſus in d.l. cum hi, Ang. in dicta
l. cum hi, §. uult igitur, col. 2. verſic. ſequitur. ubi
dicit eſſe ibi caſum apertum, quod alimentarius
non tenetur morari in domo alere debentis, &
hoc eſſe utile pro uxoribus, & filijs naturalibus
quibus conſueuerunt relinqui alimēta, & ſubdit
eſſe quoque caſum in d.l.4. limitat autem quan-
do aliud ordinaret teſtator, Cuma. in eo.§. vult.
vbi dicit uidiſſe in practica communiter, ita ob-
ſeruari, & quod etſi mulier poſſit commode mo-
rari in domo hæredum, poteſt tamen petere ali-
menta extra domum, Papien. in for. lib. pro leg.
rei ſing.§. 1. nu. 71. hoc etiam tenuerunt Ang. &
Caſtr. in dicta l. 1. C. de legat. ſequitur Alex. ibi
in fi. & Iaſ. num. 6. idem Iaſ. qui teſtatur de com-
muni in l. diuortio, in princ. num. 24. & ſeq. ff. ſo-
luto matrimonio, ubi ait eſſe communem, & pro
cedere, ſiue alimenta debeantur ex diſpoſitione
legis, ſiue ex diſpoſitione hominis, & prędicti fe-
re omnes loquuntur in uidua, cui intra annum
luctus præſtantur alimenta, Vital. in trac. clauſul.
in tit. an poſſit renuncia. alimen. col. 13. in princ.
ver. an autem legatarius, vbi loquitur de alimen-
tis legatis, & in fi. verſ. ad illam materiam, Bero.
in conſ. 185. num. 4. vol. 1. ubi dicit aliud eſſe,
quando promiſſio alimentorum non eſſet ſim-
plex, ſed reſtricta ad domum, & in conſ. 24. num.
14. uolumine ſecundo, vbi ita intelligit ſimplex
relictum alimentorum, & ſubdit quod ſicuti ali-
mentarius non cogitur habitare cum debitore,
ita non poteſt debitorem cogere ad ea præſtan-
dum in domo, Ruin. in conſilio quadrageſimo-
quinto, numero quarto, verſiculo, & ex quo iſta,
& numero octauo, verſiculo, nec obſtat, quod il-
la, volumine.... vbi quod debitor, nec cogit in do
mo recipere, nec cogitur præſtare. limitat tamen
non habere locum in eo qui tractandus eſt, ut fi-
lius, quia is ali debet in domo, ut per eum, pro
quo faciunt, quæ diximus ſupra, Bertran. in con-
ſilio 183. uolum. ſecundo, ubi dicit ita tenere om-
nes, eſſe communem, & ab ea diſcedendum non
fore in iudicando, uel conſulendo, & idem uult
in conſilio 336. uolum. quarto, ubi dicit idem eſ
ſe, quando relicta eſſent alimenta in, & ſuper om
nibus bonis ſuis mobilibus, & immobilibus,
Gram. in conſi. ciuili 33. nu. quarto, uer. & ali-
mentarius, ubi quod præſtantur alimēta, ubi uult
alimentarius, Picus in l. Titia, cum nuberet, §. Ti
tia, numero 161. quæſtio. tertia, ff. de legat. ſecun
do, Grat. in conſilio 87. numero ſecundo, uol. 2.
Durant. de arte teſtandi, tit. 6. caut. 56. in princ.
Canalcan. in tract. de uſufruc. mulie. relic. nume
ro 138. uer. quid autem ſi teſtator. ubi loquitur
in alimentis relictis a teſtatore, & allegat Pract.
Pap. Capic. & Pet. Pecch. Cordub. in l. ſi quis a li
beris, §. ſi quis ex his, numero duceteſimopri-
mo, vbi reprehendit Iſern. & Ang. Aret. & limi-
tat, quando teſtator mandat alimenta præſtari
in domo hæredum, Ludou. Molin. in tracta. de
primogen. Hiſpan. lib. ſecundo, cap. 5. nu. 74.
Michael Craſſus in tracta. ſentent. in §. legatum,
quęſt. uigeſimaſeptima, numero 3. ubi dicit eſſe
communem, quia alias legatum induceret quan
dam ſpeciem ſeruitutis: limitat tamen, quando
teſtator expreſſe mandat, quod præſtentur ali-
menta in domo hæredum, quia tunc ſeruatur e-
ius uoluntas, Simon de Pretis, de interpret. ult.
uolunt. lib. 4. in. 11. dubit. nu. 99. ubi addit Cra-
ue. in conſ. 205. & poſt eum reprehendit Alex.
contrarium tenentem, quem tamen ſaluat in ali-
quibus caſibus, ut per eum.

Hinc infert Gram. in d. conſ. ciuili 33. per to-
tum, quod illis in caſibus, quibus pater tenetur
17 filium ſpurium alere, † licèt minorem triēnio, co
gi poteſt id facere in domo matris. mouetur præ
dicta ratione, quod alimentarius non tenetur ha
bitare in domo.

Infertur etiam, quod ubi pater tenetur alere
18 filiam nuptam non poteſt cogere † eam ad habi-
tandum ſecum, ſed debet alimenta dare ubi ipſa
degit, ubi poſt Iaſ. & Gram. tenet Cordub. in d. l.
ſi quis a liberis, §. non tantum, nu. 68.

Hinc infert Caccialu. ī l. frater, a fratre, §. quæ
ſitū, q. 30. nu. 109. uer. adde quod non eſt iu-
ſta. ff. de condic. indeb. quod pater non poteſt fi-
19 lio † denegare alimenta, quia receſſerit a domo,
ſed tenetur eum extra domum alere. mouetur
d. l. quarta, ſubdens quod ſi hoc procedit, quan-
do ex diſpoſitione hominis debentur alimenta,
multo magis locum habebit, quando debentur
ex diſpoſitione legis, Duen. regu. 165. numero de
cimoſexto. Conſtat igitur ex prædictis commu-
nem eſſe opinionem, ꝙ ſiue ex legis diſpoſitio-
ne, ſiue ex diſpoſitione hominis alimenta debeā
tur, ſemper peti poſſunt extra domum, propte-
rea non eſt curandum de Doctoribus ſupra in
principio citatis, qui contrariam partem tenue-
runt tam in muliere, quam in aliis.

Sed hæc ſententia ſic firmata non habet locū
in uxore, quæ ſi diuertit a marito ſine iuſta cau-
ſa, non erit alenda, ut probauimus in titulo, qui-
bus ex cauſ. denegentur alimenta. & ratio eſt,
quia principaliter dantur uxori alimenta pro-
pter obſequia, & ſeruitia, ideo ſi non facit quod
debet, non recipit, quod oportet, & hæc eſt ratio
diuerſitatis inter uxorem, & alias perſonas, imo
20 non tenetur legatarius † in domo hæredum ha-
bitare, quando teſtator nomen expreſſit ciuitatis
& non domus, ut ſi dixit, dummodo habitet Ro-
mæ cum hæredibus, Bar. in l. qui concubinam,
§. uxori. ff. de leg. 3. Picus, d. §. Titia, nume. 159.
uer. ſecundo limita. ff. de leg. 2. Menoc. de arbitr.
iudic. caſu 170. nu. 19.

Infertur etiam, quod eccleſia patronum tene-
21 tur alere † ī domo propria, nō in ipſa eccleſia, Io.
And. capitulo, nobis, in ver. ad inopiam, de iure
patron. Paul. Citad. de iu. patron. par. ſexta, arti-
culo quarto, numero centeſimoſexageſimoſex-
to, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſolent, numero
uigeſimooctauo, ff. de liber. agnoſcen. Rebuff. in
tract. de cōgru. portio. nu. nonageſimoſeptimo,

Roch. de iure patron. num. 153. infert quoque
ad Epiſcopum, qui alit ordinatum, non alimenta
22 pręſtat † extra domum epiſcopalem, Bertran. cõſ.
55. col. 2. vol. 2. Rebuf. de portio. canon. nu. 98.
Secundo limitatur non procedere, quando te
ſtator plures domos haberet cõmodas, quia ali-
23 mentarius tenetur in earum vna † habitare ſi hæ-
res illam velit aſſignare pro ſua habitatione, &
non tenetur hęres eo caſu aliam domum locare,
ita voluit Bal. in l. in annalibus, circa fi. C. de le-
gat. vbi eum ſequitur Alex. idem voluit Caſt. in
l. ſi domus, in princip. ff. de leg. 1. vbi idem dicit,
quando teſtator relinquit habitationem, & lo-
quantur prędicti omnes in vxore, cui relicta ſunt
alimenta, idem Alex. in d. l. ſi domus, & in l. 4. §. fi.
ff. de alim. & ciba. lega. & in l. diuortio, in princ.
ff. ſolu. matr. Bertran. in conſ. 336. col. 2. uol. 4.
vbi ait eſſe notandum, quia Bal. magna eſt autho
ritas, declarat tamen Bal. in loco prędicto id pro
cedere, quando talis eſt domus in qua uxor poſ-
24 ſit commode, & honeſte † morari, alias ſecus eſ-
ſet, quia non cogitur habitare in domo cęca, uel
poſita in lupanari, & dictam deciſionem appro-
bat quoque Simon de Pretis, d. dubitatio. 11.
numero 100.
Tertiò limitatur, vt non procedat in filio, qui
alendus eſt in domo patris, & cogere poteſt pa-
25 trem, vt ſe in domo retineat, † ſecundum Ang. in
l. quidam cum filium. ff. de verb. oblig. cum alijs
quos citaui ſupra hac eadem quæſtione, in prin.
ver. facit pro hac parte, vbi idem diximus in pa-
tre, cui alimenta debentur a filio. ea enim ſunt in
domo, non extra præſtanda: ſed in filio cui debẽ
tur alimenta non procedit, ex ui debiti alimen-
torum, nec ex alimentorum natura, ſed ex ea ſan
guinis coniunctione, qua inuicem ligatur pa-
ter, & filius: at pater cogere poteſt filium ad ſecũ
habitandum ex ui patriæ poteſtatis, vt videtur te
nere Gram. d. conſ. ciuili 33. num. 8. vbi ideo in-
fert, quod pater nõ poteſt ad ſe aduocare filium
26 ſpurium, quia † illum non habet in poteſtate. §.
fi. inſtitu. de nup. l. vulgo concepti, de ſta. hom.
Abb. in c. ex literis, col. 2. de conuer. infidel. de
ea uero patris poteſtate ponit Pinel. l. 1. par. 1.
num. 54. C. de bon. mater.
Hoc tamen non procedit, quando inter pa-
trem, & filium eſt lis, quia eo caſu licet interim
teneatur alere filium, ut dixi in tit. quibus, & a
quib. debe. alimen. tamen tunc cogitur pater ea
27 præſtare alimenta † filio extra domum, vt vult Lu
dou. Molin. in d. tracta. primogen. lib. 2. cap. 15.
num. 74. vbi mouetur ex generali illa limitatio-
ne, quæ habet, quod alimenta debentur extra
domum, quando alimentarius aliqua cauſa non
poſſet morari in eadem domo, declaratur item
omnibus iis modis, quæ infra ponam declaran
do regulam, quod ubi alimenta ſunt in domo re
licta, non poſſunt alibi peti. illa enim conue-
niunt & filio, cui debentur in domo, & quod di-
ximus filium litigantem cum patre alendum eſ
ſe extra domum, voluit Corne. de quo Molin.
non meminit in conſilio 281. num. 4. uolum. 3.
quem citat, & ſequitur Aſcan. in d. tract. de patr.
poteſt. effec. 17. numero 32. uer. ſecundo ſubli-
mita, ubi duobus aliis modis declarat hanc ne-
ceſſitatem habitandi cum patre.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas teſtatoris eſt lex.*
2 *Onus annexum cogitur acceptare quicunque vult commodum.*
3 *Alimenta non poſſunt peti extra domum, quando relicta ſunt cum onere habitandi.*
4 *Alimentarius non petit alimenta præteriti temporis, ſi non cohabitauit, quando relicta ſunt cum onere habitandi.*
5 *Habitandi onus iniunctum videtur, quando dictũ eſt, relinquo alimenta tali cum filijs meis.*
6 *Habitare in eadem domo non dicitur, qui non comedit cum hærede ad eandem menſam.*
7 *Domus mentio, quando fit a teſtatore, intelligitur de ea, quam hæres inhabitat.*
8 *Vidua, cui alimenta relicta ſunt in domo cum filijs non excuſatur ſi tranſiuit ad ſecunda vota.*
9 *Vidua iuſſa a teſtatore habitare cum filiabus, non conſequitur alimenta ſi filias nuptas non ſequitur ad maritum.*
10 *Vidua iuſſa habitare cum filia in domo propria non conſequitur alimenta, habitandi cum filia in domo mariti.*
11 *Vidua non conſequitur alimenta in domo relicta. ſi ſecundo nubendo ducat ſecum filios.*
12 *Alimentarius conſequitur alimenta in domo relicta, quando iuſta aliqua cauſa, impeditur ibi morari.*
13 *Habitare, qui non poteſt ex iuſta cauſa, conſequitur legatum relictum cum onere habitandi.*
14 *Conditio habetur pro impleta, quando non ſtat per implere debentem.*
15 *Legatarius alimentorum in domo relictorum debet offerre ſe paratum ſtare in domo, ne videatur per ſe ſtare.*
16 *Hæres cogitur alimenta etiam præteriti temporis ſoluere extra domum, quando interpellatus recuſauit tradere.*
17 *Hæres, an teneatur ad expenſas litis, in qua fuit conuentus.*
18 *Vidua, cui relicta ſunt alimenta cum onere habitandi cum filijs, conſequitur illa habitando cum vno ſi illi deuenerunt inter ſe ad diuiſionem.*
19 *Hæredes, quando veniunt ad diuiſionem, tenentur quiſque per tempora alimenta præſtare.*
20 *Domini plures eiuſdem caſtri, ſi non conueniunt in exercitio iuriſdictionis, fiet diuiſio per tempora.*
21 *Hæredes, quando deuenerunt ad diuiſionem, cogitur vnus pro alimentis contribuere in domo alterius.*
22 *Alimentarius petit officio iudicis, quod vnus ex hæredibus cõtribuat alimenta in domo alterius, quãdo inter eos facta eſt diuiſio.*
23 *Alimentarius cum onere habitandi petit alimenta extra domum ſi vigeat odium inter ſe.*
24 *Priuignus non cogitur habitare cum nouerca, nec econtra.*

25 *Nouerca poteſt extra domum petere alimenta, licet relicta ſint ſub conditione, ſi non diuerteret a priuigno.*

26 *Argumentum a communiter accidentibus, eſt validum.*

27 *Præſumptio releuat allegantem ab onere probandi.*

28 *Alimenta relicta cum onere habitandi. peti poſſunt extra domum ſtante lite inter legatarium, & debitorem.*

29 *Legatarius petit alimenta extra domum ſi ob nimiam hæredis ſæuitiam non poteſt habitare in domo.*

30 *Legatarius conſequitur alimenta extra domum, quando hæres habet uxorem ita rixoſam, quod non poteſt cohabitare.*

31 *Legatarius alimentorum petit ea extra domum, ſi ita ſit iuuenis, quod tute non poſſit cohabitare.*

32 *Legatarius alimentorum habens uxorem pulchram non cogitur habitare cum hærede, ſed extra domum petit.*

33 *Turpe eſt habere malam famam, & malum nomen.*

34 *Conditio habitandi cum filiis expirat omnibus illis mortuis, & alimenta petuntur extra domum.*

35 *Alimenta alicui relicta cum onere habitandi cum filiis, quando videantur relicta fauore filiorum, vel legatarii.*

36 *Alimenta relicta in domo peti poſſunt extra domum, quando vult cum propria uxore, & filiis habitare.*

37 *Vxor non debet a marito ſeparari.*

38 *Hæres, quãdo ex voluptate, non ex neceſſitate vult domum mutare, legatarius alimentorum non cogitur illum ſequi.*

39 *Diſpoſitio intelligitur de præſentibus, non de futuris.*

40 *Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*

41 *Neceſſitas ignoſcitur, & qui actum facit ex neceſſitate.*

42 *Legatarius alimentorum non poteſt mutare habitationem, ſi id ſit graue hæredibus.*

43 *Legatarius alimentorum cum onere habitandi excuſatur, quandocumque eſt impeditus.*

44 *Cauſa iuſta petendi alimenta extra domum, quæ ſit committitur arbitrio iudicis.*

45 *Cauſam quare non poſſit habitare in domo probat legatarius petens extra domum.*

46 *Negatiuam probare tenetur, qui ſe fundat in illa.*

47 *Conditionis euentus probari debet, quando debitum eſt ſub conditione.*

48 *Culpa difficile probatur.*

49 *Facta non præſumuntur, ſed probantur.*

50 *Caſus non præſumitur, ſed probari debet ab allegante.*

51 *Culpa non præſumitur, ſed probanda eſt.*

52 *Impedimentum, qui allegat, tenetur probare.*

53 *Cauſa iniuſta, quãdo excuſat, probandum eſt, quod motus quis fuerit ex ea cauſa.*

34 *Appellatio cum ex cauſa conceditur, probari in primis debet cauſa.*

35 *Cauſa probari debet, quando aliquid permittitur ſolum ex cauſa.*

56 *Cauſa eſt probanda, quando a regula licet ex cauſa recedere.*

57 *Cauſa iuſta non probatur teſtibus ſingularibus, quando aliquid non conceditur niſi ex cauſa.*

58 *Legatarius alimentorum petit extra domum, quando relictum eſt, ſi noluerit, vel non potuerit habitare.*

59 *Alternatiuis ex duabus ſufficit alteram eſſe veram.*

60 *Alternatiua obligationis vtrumque eſt in obligatione.*

61 *Alternatiuæ obligationis non poteſt alterum peti.*

62 *Alimenta extra domum petuntur, quando relictũ eſt cum clauſula, ſi non habitauerit.*

63 *Conditio, ſi hæres non erit, intelligitur ſi noluerit, uel non potuerit.*

64 *Natta in conſ. 387. in fine reprobatur.*

65 *Subſtitutio concepta in vnum caſum non extenditur ad alium.*

66 *Hæres alimenta in domo relicta poteſt extra domũ præſtare inuito legatario.*

67 *Hæres hæredis eſt hæres teſtatoris.*

68 *Hæredis appellatio includit omnes vſque in infinitum.*

69 *Alimentarius cum onere habitandi, non tenetur habitare cum ſecundo hærede.*

70 *Hæredis mentio facta a teſtatore includit ſequentes ſi de hærede tertii loquitur, ſecus cum de hærede proprio.*

72 *Legatum alimentorum, quod deficit ob non ſeruatam conditionem habitandi, an reuiuiſcat ſi incipiat habitare.*

Queſtio XV.

SI teſtator relinquat alicui alimenta in domo, uel ſub conditione, uel cum onere morandi, uel habitandi in domo, uel cum hæredibus, tunc legatum non præſtabitur alibi, nec legatarius alibi habitans poterit illud petere,
1 quia uoluntas † teſtatoris eſt lex. §. diſponat, in
Auth. de nup. & qui uult relictum ſibi emolumẽ
2 tum tenetur acceptare † onus ſibi iniunctum. l.
3 ſecundum naturam. ff. de reg. iur. & ita † uult
Bar. in l. Caio. §. Imperator. ff. de alim. & cibar. lega. Alex. in conſilio 100. in princ. uolum. 1. & in conſilio 178. columna 2. uolum. 6. & probat tex. in l. quod legatur. ff. de iudic. & ita tenet Ange. in l. cum hi. §. uult igitur. ff. de tranſact. Caſtr. in l. diuortio, numero 9. ff. ſol. matri. Rui. in conſilio 81. num. 3. uolum. 2. ubi dicit, quod hoc caſu alimentarius petens alimenta extra domum dicitur petere plus debito, quia commodius, & cum minori grauamine præſtantur in domo, quam extra, ſequitur Rol. in conſ. 22. nu. 9. uol. j. ubi citat Anch. Ang. Corn. Socin. Picum. Iaſon. Bertran. & Ruin. Cordu. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, nu. 171. & nu. 203. ff. de lib. agnoſ. ubi alios citat, Caualc. in tract. de uſufru. mulie.

relict.

relic.nu.138.uer.tertio autem caſu, Simon de in-
terpretat.ult.nolunt.lib.4.dubit.11.num.109. &
hanc dicit communem Burſat. in conſ.90.ſequi
tur Craſſus, in tracta.ſenten.§. legatum, quæſtio.
23.nu.4.Duran.de arte teſtā.tit.6.caut.56. nu.1.
& ante hos, idem tenuit Barto. d.conſ.211.uol.1.
Bal.in conſ.484.in 1.dub.uol.4.Bertran.in con.
67.nu.1.& 2.uol.7.vbi ait id tenuiſſe Oldr.Ang.
de Peruſ.Ang. Arc.& alios, quos citat, allegās ꝓ
hac parte textū in l.4.§.fin.ff. de alim.& ciba.le-
gat.inducendo illum a cōtrario ſenſu, & in l. qui
concubinam, §. uxori, ff.de le.3.Bero.in con.85.
nu.1.& ſeq. uol.1. ubi allegat Specu. Bar.Bal.Sa
lic.Caſtr.Alex.& alios, Vital.in tracta.clauſu.tit.
an poſsit renuncia.alim.col. 13. in prin. & in fi.
& ideo Bar.in d.conſ.211.nu.7. infert quod ali-
4 mentarius† qui non eſt moratus in domo non po
teſt alimenta præteriti temporis petere, quando
relicta fuerunt cum onere morandi, ſequitur Be-
ro.d.conſ.185.nu.3.uer.ex prædictis infertur, &
5 dicitur iniunctum onus habitandi † non ſolum,
quando ſimpliciter teſtator dicit ſe relinquere
alimenta pręſtanda in domo, ſed etiam quando
dicit, relinquo tali alimenta cum filiis meis, uel
cum hęredibus meis, uel apud hæredes meos,
uel in domo hæredum, uel donec ſteterit cum fi-
liis, uel dum habitauerit cum hęredibus: quan-
docunque enim utitur ſimilibus uerbis teſtator
cenſetur uoluiſſe alimenta præſtari in domo, non
alibi, ut uideri poteſt apud Doctores pręedictos,
& declarat Simon d.dubit.11.nu.109.

Imò fortius non ſufficit hoc caſu legatarium
6 habitare in eadem domo ſi non comedit † cum
hęrede, ſecundum Bal.in l.1.nu.8.C.de lega.ubi
ait quod niſi ſit commenſalis non dicitur mora-
ri cum filiis, & ſubdit eſſe notandum, & ſequitur
Ang. ibi dicens tunc habitare legatarium cum
hęrede, quando eſt commenſalis, non ſi partem
inhabitet domus, & dicit Imo. in l.ſi quis ita le-
gauerit, in princ. uer. item nota quod ubi.ff. de
cond. & demonſtr. quod qui tenetur morari cū
alio, ita eſſe debet, ut ſimul alantur, & ille tex. lo-
quitur, quando quis grauatur non abſolute mo-
rari, ſed eſſe cum aliquo, Io.Mar. Riminal.in cōſ.
589.ubi eodem modo explicat, ſequitur Simon
in d.dubitatio.11.nu.109. ubi alios citat, Picus
d.§.Titia.nu.163.ubi dicit notandum, Ruin.con.
37.num.2.uolum.2.Bero.conſi.32.nume.5. uo
lum.ſecundo, Caualcan. de uſufruc.nu.138.uer.
tertio caſu.

Aduerte etiam, quia ſi hæredes ſtent in domo
propria, & legatarius uelit alimenta conſequi in
domo teſtatoris, non auditur, ſed cogitur mora-
7 ri in domo, quia teſtator loquendo de domo, † ui
detur intellexiſſe de ea quam inhabitat hæres, ex
quo cenſetur ille locus adiectus in gratiam, & fa
uorem hæredis, ut notatur in l.Caius, §.Impera-
tor, ff.de alimen.& cibar.lega.in d.l.1.C.de lega.
ita declarat Ruin.in conſ.80.nu.3. uol.2. quem
citat, & ſequitur Rol. in conſ.22. nu.14. uol.1.
Cordub.d.§.ſi quis ex his, nu.205.Menoc.in tra
cta.de arbit.iud.caſu 170.nu.10.

Et ſi hoc legatum fiat uxori cum onere non
8 diſcedendi a filiis, non excuſabitur † uxor tran-
ſeundo ad ſecunda uota, quia, & ſi teneatur ſequi
maritum, & cum eo habitare, poteſt tamen, & de
bet ſecum inducere liberos in domum mariti, eſt
tex. in l.cum tale, in princ. iuncta ibi gloſ.ff. de
cond. & demonſtr. & ibi notant Barto. Imo. &
Caſtrenſ.

Et per eandem rationem Ruin.in conſ.37.nu
mero 2. & ſequenti, uolum.2. vult quod uxor
9 iuſſa habitare cum filiabus non conſequatur ali-
menta niſi ſequatur filias, quando nupſerunt,
quia tenetur cum eis habitare, niſi ſtet per gene-
rum, & ibi latè diſputat in contingentia facti, id
quod poſſet procedere niſi teſtator reſtrīxiſſet ſe
10 ad domum propriam: eo enim † caſu non ſat eſſet
habitaſſe cum filia in domo mariti, ſecundū Cor
ne.in conſ.7.colum.pen.uer. nec obſtat quod te
nebatur, uol.1. ſequitur Socin.iun. in conſ.110.
num.6.uer.nec obſtat quod non uideatur, uol.1.
per quam rationem dici etiā poteſt quod uxor
iuſſa cum filiis habitare non excuſetur ſi tranſeū
do ad ſecunda uota uelit ſecum filios ducere ad
domum mariti, quando diſpoſitio teſtatoris eſt
11 limitata † ad domum propriam per pręedicta.

Principalis autem concluſio reſtringitur, ut
non habęat locum, quando legatarius iuſta ali-
qua cauſa impeditur ne morari poſsit cum hære
12 de, quia tunc † cum per ipſum non ſtet percipit
alimenta extra domum, probatur in l. Caius, §.
Imperator, in fi.ff. de alimen. & cibar.lega. in l.
Męuia, in fi.ff.de annu.lega.no.Bar.in d.§.Impe-
rator, nu.2.dicens quod qui tenetur cum aliquo
13 morari nō perdit legatum ſi impeditur iuſta † ali-
qua cauſa, Alc.in conſ.178.nu.5.uer.circa ſecun
dum dubium, uol.6.Iaſ.in d.l.diuortio, in princ.
nu.25.ff. ſolu.matrim. ubi generaliter loquitur
quandocunque ſubeſt iuſta cauſa, Salic.in l.1.C.
de legat.nume.4. & ſeq.& ante omnes id uoluit
Specu.in tit.qui fil.ſint legit.§.1.uer.quid ſi dixit
in teſtamento, nu.36.ubi allegat tex. in l.ſi quis
ità legauerit, ff. de conditio. & demonſtr. Caſtr.
in conſi.167. nu.1. uolum. 1. Natta in conſ.387.
num.5. ubi dicit hoc eſſe regulare, quandocun-
que non ſtat per legatarium, quominus habitet
cum hærede, Cæphal.in conſ.429.nu.90.& ſeq.
ubi ſubdit eſſe de hoc perſpicuum textum in l.il-
lis libertis, ver.Paulus reſpondit, ff. de condit. &
demonſtr.ubi legatum alimentorum, libertis re-
lictum ſub conditione, ſi cum filiis morarentur
debetur, quando non ſtat per libertos quomi-
nus morentur cum eis, & uult ille tex. paria eſſe
quod morentur, uel per eos non ſtet, & ratio eſt,
14 quia uidetur is adimpleuiſſe cōditionem, † quan
do per eum non ſtat quominus impleuerit, ca.
cum non ſtet, de reg. iur. in 6.l. Labeo ſcribit, la
ultima, ff.de contrah.emptio. cum aliis apud Cæ
pha.in loco prædicto, & hanc partem tenent om
nes inferius allegandi, qui inferunt ad caſus par-
ticulares.

Ne autem uideatur ſtare per legatarium quo-
minus habitet cum hærede, ſatis eſt quod offerat
15 ſe paratum † ſtare & habitare cum ipſis hæredi-
bus, & ea facere, ad quæ tenetur, quia ſi exinde
compa-

comperiatur alimenta non eſſe præſtita,non im-
putabitur legatario,ſed poterit extra domum ali
menta petere,ita docet Alex.in conſ.158.nu.2.
uolum,ſeptimo,per tex.in d.l.qui concubinam.
§.uxori,in l.in illis libertis,& d.l. ſi quis ita lega-
uerit,& per rationem,quod non debet eſſe in fa-
cultate hęredis proprio facto ſe exonerare in prę
iudicium legatarii,l.cætera,§.fi.ff.de leg.1. idem
nulla facta Ale.mētione concludit Natta in con
ſilio 387.nume.4.dicens quod ſi ſemel interpel-
latus hæres recuſauit præſtare alimenta, poterit
exinde legatarius ea præſtare extra domum.

Imo ſubdit fortius, quod ſi non fuit hæres ab
initio interpellatus,ſed ex poſt, & recuſat recipe
16 re in domo† & alere,tunc cogitur præſtare etiam
pro tempore præterito alimenta, quia ex quo
nunc recuſat,præſumendum eſt quod eodem
modo recuſaſſet antea ſi requiſitus fuiſſet,per ea
17 quæ ponit Rom.ſing.†401.& alii,per eum cita-
ti,ſed hæc opinio nō eſt tuta per id quod inquit
Cagno.in l.qui in alterius, nume.20.& 23.ff. de
reg.iu.Cęph.in conſil.76.numero 9.Menoc. de
retin.poſſeſ.remed.3. nume.657. & poteſt forte
nunc iuſtam habere cauſam recuſandi, quam nō
habebat prius, uel potuit nunc ex aliis moue-
ri ad recuſandum, quæ tunc eum non mouiſ-
ſent.

Ex prædicta uero generali limitatione infer-
tur quod ſi filii, cum quibus ex forma teſtamenti
uxor uel legatarius alimentorum habitare tene-
barur,ad diuiſionem bonorum deueniant, & ſe-
orſum unus ab alio habitet, tali caſu vxor † ha-
18 bitando cum uno conſequitur alimenta ab om-
nibus, perinde, ac ſi cum omnibus habitaſſet,
quia per ipſos filios ſtat qui actum habitan-
di reduxerunt per ſuam diuiſionem ad impoſſi-
bilitatem.ita concludit Cuman.in conſilio 38.
maritus,nume.3.uer.& ad hoc me maxime mo-
uet, Rui.in conſ.80.col.2.conſ.81.col.3.uol.2.
Duran.d.caut.56.nu.3. Rol.in conſ.22.nu.15.
uol.1.& in conſ.89. nume.14. uol.3. Menoc. de
arbitr.iudic.caſu 170.num.16. Cordub.in d.l.ſi
a liberis.§.ſi quis ex his,nu.206.Sim.de Pretis d.
dubitatio.11.nu.113. ubi allegat etiam Ioſeph.
Ludou.in deciſ.Peruſ.92.nu.19.

Et hoc caſu poteſt prouidere, quod quilibet
19 hæredum alimenta† præſtet per tempora in do-
mo propria,& hoc modo fit præſtationis diuiſio
ſecundum Bar.in l.ſolent, nu.12.ff.de alimen. &
cibar. lega. ubi mouetur per tex. ibi in 2. re-
ſponſo,& per l.cum conſtet,ff.de aqua quotid.&
æſti. ſequitur Ruin. in conſi.81.numero quar-
to,& ſeq.uol.2.Cordub.d.§.ſi quis ex his, num.
206.& Ruin.allegat in ſimili dictum Ang.l.2.§.
20 ex his,ff.de uerb. oblig. ubi ſi duo† domini eiuſ-
dem Caſtri contēdunt de iuriſdictione,& in eius
exercitio non poſſunt conuenire,fiet diuiſio per
tempora.

Vel etiam hoc caſu compellitur alimentarius
degere apud unum ex hæredibus, & alter cogi-
21 tur contribuere pro alimentorum impenſa, † ut
probatur in d.l.ſolet,in princ.Ruin. d. conſi.81.
nume.4.Cordub.d. nu.156. qui allegat Corne.
qui tamen mihi hoc, nō dicit,& ſubdit Rui. loco
præcitato quod in caſu diuiſionis inter hęredes,
& contributionis, ut hoc ſecundo loco dictum
eſt,debebit alimentarius habitare potius cum il-
lo hęrede,qui remanſit in domo teſtatoris,quam
cum alio,atque ibi recipere alimenta, quia hoc
modo magis ſatisfit uoluntati teſtatoris, quam
habitandi in alia domo,& ſubdit Ruin.poſt Bar.
in d.l.ſolent,nume.9. quod non ſolum poteſt ali
22 mentarius officio iudicis hoc petere,†ſed etiã hæ
redes, quia ſua intereſt uno potius in loco, quã
alio præſtare alimenta.

Infertur ſecundo, quod legatarius recipit ali-
23 menta†extra domum, quando non habitat cum
hærede propter odium uigens inter ſe,l. ſi diſce-
ptetur.ff.ubi pupil.educ. debe. Iac. de Are. quē
citat,& ſequitur Bald.in auth.hoc locum,nume.
3.C. ſi ſecun. nupſe. muli. ubi infert quod no-
24 uerca non cogitur cum priuigno† habitare, nec
econtra propter odium inter ſe prędumptũ,Bal.
in l.1.nume.9.C.de leg. ubi dicit de uxore, quæ
recedit a domo uiri propter uerbera: eſt enim a-
lenda extra domũ,Bar. & Ang.in d.l.ſi diſceptē-
tur,ubi loquuntur in nouerca.fortius dicit idem
Bal.in l.ſi ea.C.de cōd. inſer.quod & ſi non pro
betur aliter odium inter nouercam,& priuignũ,
poterit quiſque ipſorum ſeorſum habitando re-
cipere alimenta, etiam ſi teſtator reliquerit ſub
25 conditione ſi nouerca† a priuigno non diuerte-
rit, quia odiũ inter eos ſemper præſumitur,ideo
que non eſt neceſſaria probatio,ſequitur Anch.
moder.familia.q.1.lib.2.nu.27.ubi addit,quod
ualet argumētum a communiter accidentibus,
26 uel a†ſolitis, ut per Marſil.ſing.1. Euerar. loco
56.ſolēt enim nouercæ inimicari priuignis.Rui.
tamen in conſ.34. num.1.& ſeq. uolum.2.uult,
quod odium aliter probandum ſit,nec ea præ-
ſumptio ſufficiat, ut alimenta extra domum peti
poſſint contra teſtatoris uoluntatem, & dicit, ꝙ
dictum Iac.de Are.minimè placuit Bar.& Bal.&
quod Bal.in d.l. ſi ea, intelligit illud dictum, mo
do odiũ aliter probetur, ſed opinio eſt erronea,
quia Bar.& Bal. cum opinione Iaco. tranſeunt,
licet Barto. dicat eam ibi non probari, atque ita
Bar.impugnat rationem,non dictum,& præſum
27 ptio odij, quod eſt conſuetum,releuat† allegan-
tem ab onere probandi.l.fi.in prin.ff.quod met.
cau.l.ſiue poſſideris. C. de probatio. l.nupturæ,
in fi.ff.de iure dot.cum alijs apud Crau.in conſ.
60.num.7.

Infertur tertio, quod ſi lis agitetur inter ali-
mentarium,& illũ,qui tenetur ad alimenta,tunc
28 legatarius ea†conſequitur extra domum,ita uo-
luit per prędicta Iaſ.in conſi.44.num.3. uer.cir-
ca aliud quæſitum, uolum.2. ubi dicit litem eſſe
iuſtam cauſam recedendi a domo,Rolan.in con
ſilio 22.nu.12.uol.primo, Menoc.d.tracta.de ar
bitr.iudic.caſu 170.nu.16.Ioſeph.Ludou.deciſ.
Peruſ.46.num.10.Ancbar.d.quæſt.1.nu.23. Si-
mon de Pretis,d.dubit.11.nu.113.uer.reputatur
quoque,Ludou.Molin. de primogen.Hiſpan.li.
2.cap.15.nume.74. & faciunt, quæ diximus de
patre,& filio,in pręcedenti quæſtione,circa finē.

Nam

Nam ſi licet filio propter litem ſeorſum agenti a
patre alimenta petere, multo magis licebit aliis.
Infertur quarto idem eſſe, quando legatarius
29 propter nimiam hæredis ſæuitiam † non poteſt
habitare in domo, quia tunc recipit alimenta ex
tra domũ, Bar. d. conſi. 211. nu. 6. uol. 1. per l. qui
concubinam, §. uxore, ff. de leg. 3. l. annua, in prin
ci. & §. 1. ff. de annu. legat. Salic. idem tenet in l. 1.
nu. 4. C. de lega. Picus in d. §. Titia, nu. 159. uer.
tertio limita. ubi intelligat Bal. & Caſtr. qui ta-
men de ſæuitia non loquuntur, Anchar. Moder.
d. q. 1. nu. 33. Menoc. d. caſu 170. nu. 14. Et idem
30 eſt, quãdo hęredes haberent uxores rixoſas, † cũ
quibus legatarius non poſſet habitare cum pa-
ce animi, ut uoluit Caſtr. in conſ. 167. col. 1. in fi.
uer. ſi uero ſtaret per mulierem, uol. 1. ubi alia
ſubnectit quæſita, Bero. in conſi. 52. nu. 15. uol.
2. Picus d. §. Titia, nu. 159. uer. tertio limita dum
loquitur de malis moribus hæredum, ſicut etiã
facit Menoc. d. caſu 170. nu. 14. Simon de Pretis,
d. dubit. undecima, num. 113. Anchar. d. quæſt. 1.
numero 23.
Infertur ſexto, quod ſi legatarius ſit iuuenis, &
31 non poteſt honeſtè † habitare cum hęredibus ſine
periculo impudicitiæ, poterit extra domum con
ſequi alimenta, ut probatur argumento l. penul.
ff. ubi pupil. educ. debe. per quam ita dixit Bart.
in l. Caio, §. Imperator, num. 2. ff. de alimen. & ci
bar. lega. & idem eſt, quando legata fuerunt ali-
menta alicui, qui habet uxorẽ iuuenem, vel pul-
32 chrã, † quia tunc nõ tenetur cohabitare, Imo. &
Caſtrenſ. in l. ſi cum dotẽ. §. tranſgrediamur, ff. ſo
lu. matrim. ubi dicunt hanc eſſe iuſtam cauſam re
cedendi a patre, hæc etiam in legato alimentorũ
uoluit Bal. in l. 1. numero 19. C. de lega. ubi di
cit quod conditio morandi cum hæredibus eo
caſu eſt turpis, & tamquam turpis reijcitur, quia
33 turpe † eſt habere malum nomen, & malam famã,
l. facta, §. ſi in danda, ff. ad Trebellia. ſequitur Iaſ.
ibi nu. 3. Picus d. §. Titia, nu. 199. uer. quarto li-
mita, ubi allegat Ang. Salic. & alios, Rol. in conſ.
22. nu. 11. vol. 1. ubi allegat Alex. Barbat. Anan.
Bolognin. & alios, & in conſ. 89. nu. 14. uer. ſed
pręmiſſis, volum. 3. ubi allegat Caſt. Bal. Nouel.
Ruin. Nattam, Bero. & alios, qui poterunt ab eo
uideri, Menoc. in d. caſu 170. nu. 12. Anch. Mod.
d. quæſtio. 1. nu. 24. & in filio ponit Bar. in l. qui-
dam cum filium, nume. 9. ff. de uerb. obligat. ubi
Iaſ. nu. 6. qui ponit omnes alias cauſas ſupra re-
citatas, & id quod dictum eſt de ſæuitia, & malis
moribus, ſequitur etiam Pinell. in l. 1. par. 1. num.
54. C. de bon. mater. Aſcan. Clement. in tract. de
patr. poteſta. effec. 17. nu. 32. & quod uigente ſu
ſpicione læſæ pudicitię poſſit legatarius alimen
ta conſequi extra domum, voluit quoque Ber-
tran. in conſ. 67. num. 2. vol. 7. ubi idem dicit ſtã-
te hæredum ſæuitia, Gram. conſilio ciuili 33. nu.
7. & ratio eſt, quia non dicitur poſſibile, quod
honeſtè fieri non poteſt, ut dicunt præallegati
Doctores.
Infertur ſeptimò, ſtante legato cum onere ha-
bitandi cũ filiis quod ſi filii omnes moriantur, le
34 gatarius conſequitur † alimenta extra domum,
quia per eam non ſtat, ſed per caſum fortuitum,
ut probat textus in l. 1. C. de lega. ubi notant om
nes Doctores, Bar. in l. illis libertis, ff. de cond. &
demonſtr. Picus in d. §. Titia, nu. 199. uer. quinto
limita, Caſtr. in conſ. 167. col. 2. in prin. uer. ſi ue-
ro ſtaret per mulierem, uol. 1. Dec. conſi. 526. &
conſ. 601. uol. 4. Riminal. ſen. in conſ. 250. nume.
8. Bertran. in conſi. 67. nu. 2. uol. 7. Durant. de ar-
te teſtan. d. tit. 6. caut. 56. in fi. Simon d. dubitat.
11. num. 113. Menoc. d. caſu 170. nu. 17. eſt ue-
rum quod Doctores diſputant hoc caſu an ex-
tinguatur legatũ, cum in dubio fauore, & ad cõ-
modum filiorum uideatur factum, ut poteſt uide
ri in d. l. 1. ſed quia de hoc alibi latè tractauimus,
35 an & quando † alimenta cenſeantur relicta fauo-
re filiorum, uel potius legatarię, ideo non expe-
dit hic repetere, ſed uideri poterunt Bar. d. conſ.
211. uol. 1. Alex. in conſ 100. uol. 1. Bero. conſi.
185. nu. 1. uol. 1. conſ. 24. nu. 14. uol. 2. Cordub.
d. §. ſi quis ex his, nu. 204. & Caualcan. de uſu-
fruc. mulie. relic. nu. 138. & ex eis cognoſci pote-
rit, quando domus deſignatio videatur fauore
hæredum facta.
Infertur octauo, quod erunt quoque extra do
mum præſtanda, quando legatarius vult cũ uxo
36 re † uel filiis habitare: non enim debet uxor a ma
37 rito, uel pater † a filio ſeparari, ut inquit textus
in l. poſſeſſionum, C. commun. vtriuſque iud. de
quo textu gaudet in ſimili Bal. ĩ l. 1. §. uideamus,
C. de rei uxor. actio. & per illum textum hoc uo-
luit in propoſito, Io. de Ana. in cõ. 12. nu. 54. col.
2. ubi Bologn. in additio. ſequitur Rol. in d. con-
ſilio uigeſimoſecũdo, nu. 13. Simõ d. dubit. 11. nu.
113. ubi allegat Crot. Bart. & Thobiam Noniũ,
ſed hoc caſu forte hęredes poſſent occurrere pa-
tiendo quod legatarius introducat in eandem
domum uxorem, & filios, ut dixi in præcedenti
quęſtione, & facit quod uoluit Caſtr. in d. conſ.
167. col. fi. uer. quid enim ſi cauſa erat.
Inſertur nono, quod ſi hæredes ex mera uo-
luntate nulla verò adducti neceſſitate uellent mu
tare domum, atque aliam inhabitare, poteſt lega
38 tarius alimenta † petere extra domum, ſecus ſi id
ex neceſſitate faciat hæres, argumento tex. in l. 9.
ſi quis domum, in 1. reſpon. ff. loca. per quem
ita tenet Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 36.
& ratio eſt, quia non debet hæres pro ſuę uolun
tatis arbitrio domum mutare, & teſtator uidetur
ſenſiſſe de domo, quam tunc hæres habebat, non
de alia, quia uerba non debent includere futura,
39 † ſed præſentia, l. ſi ita, ff. de au. & argen. lega. l. fi.
§. 1. ff. de leg. 2. l. nomen, §. filio, ff. de leg. 3. Bal. in
conſ. 284. nu. 1. volum. 2. Capra in conſi. 45. nu
me. 12. Corne. conſ. 14. colum. 2. uolum. 1. Rom.
ſing. 503. Socin. iun. in conſ. 99. per totum, uol.
3. Dec. in c. quoniam Abbas, num. 16. de off. de-
leg. Manti. de coniectu. vlt. volunt. lib. 3. nume.
21. Caualca. in tract. de uſufruc. mulie. relic. nu.
85. & ad hoc infinitos allegat Menoc. in conſilio
97. numero 70. & ſeq. & quælibet diſpoſitio in-
40 telligitur rebus † ſic ſtãtibus, l. quod Seruius, vbi
Iaſ. num. 8. ff. de cond. cau. da. Tiraq. in præfa-
tio. l. ſi umquã, nu. 166. C. de reuoc. donat. Boer.
decis.

deciſ.204.num.25. Crau. in conſ.95.nu.4.ideo
in teſtatore loquutus eſt de domo hęredis,intel-
lexiſſe pręſumitur de ea,quam tunc in habitabat
non de alia. quod uero licita ſit domus mutatio,
quando fit ſine damno legatarii,uel ex neceſſita-
te,probatur, quia ignoſcendum eſt ei qui actum
41 facit ex † neceſſitate, ut multa cumulat Tiraquel.
de pœn.temper.cau.23.per totam,Menoc.conſ.
31.nu.9.& ſeq.cum ſimilibus,& facile concedē-
dum eſt quod mihi non nocet,& alteri prodeſt,
ut ſunt vulgata iura.

Et qua ratione hæres non poteſt in præiudi-
ciũ legatarij mutare domum, ea ipſa legatarius
cui alimenta in ſua domo relicta ſunt,non poteſt
alio transferre habitationem in præiudicium
42 † hęredis, ſi ibi praſtanda alimenta hæres maius
ſentiat incommodum, quam in priore domo,ut
probatur ex tex.in l.cum hi,§ cauſa,ff. de tranſa-
ctio.ibi,aut ſi domicilium deſtinet transferre al-
ter eorum, quem ad hoc pōderat Menoc.d.caſu
170.nu.18. Videmus itaque poſſe alimenta peti
extra domum,quando non ſtat per legatarium,
quominus ea percipiat in domo,id quod proce
dit ſiue culpa hæredis,ſiue tertii intercedat,& ſi-
ue id proueniat ex caſu contingente in perſona
hæredis, ſiue in perſona legatarii, quocunque
43 autem ſuperueniat impedimentum,ſemper † lega
tarius excuſatur, ut latè probat Simon de Pret.
dicta dubitatio.11.nu.113.

Et quæ ſit iuſta cauſa petendi extra domum
44 committitur † arbitrio iudicis,qui,ut inquit Ca-
ſtr.in conſ.415.col.fin.uol.2.examinabit inſpe-
cta perſonarum qualitate, an ſubſit uerisimiliter
turpitudinis ſuſpitio,uel hętedis ſæuitia, uel alia
ex pręnarratis cauſis,ſequitur Menoc.d.caſu 170.
num.15. ſed Caſtr. in loco a Menoc. allegato id
non dicit, ſed bene id aſſeuerat in d.170, col.fin.
uer.& iſta pars,col,1.ubi ait eſſe in diſcretione,
& cognitione iudicis,quæ ſit iuſta cauſa diſcedē
di a domo.mouetur per tex, cum ibi notat. per
Bar.in l.ſi cum dotem,§. ſi eo tempore, ff. ſoluto
matrim.Simon de Pretis, d.num.113. circa fin.
vbi allegat etiam textum in l.1. in fi. ff. ex quib.
cau.maior.

Quando autem legatarius, cui alimenta in
domo hæredis relicta ſunt,petit illa extra domũ
ſub prętextu, quod ex iuſta aliqua cauſa non poſ
45 ſit habitare cum hærede, tenetur † eam probare,
ita Anchar. in conſi.254. ſuper primo quæſito,
46 num.1.& ſeq.quia fundans ſe in negatiua † tene-
tur illam probare,l. in illa, ubi Barto.ff. de uerb.
oblig.Item origo debiti extra domum, conſiſtit
in impotentia habitandi,ergo probari debet euē
47 tus conditionis,† propter quam oritur actio,l.1.
§.item ſi ita,ff.ad leg.Falcid.& monet legatariũ,
quod ueniat ad iudicium inſtructus,quia ſi obij-
48 ciat culpam hęredi,ea † difficile probatur, Caſt.
in d.conſ.197.volum.1.Alex.in conſi.178.num.
5.in fi.uol.6.Iaſ.in d.l.diuortio,in princ. nume.
25.ff.ſolu.matr.& in l.1.nu.4.C. de lega. Picus
in d.§.Titia,nu.159.uer.unum nota,Ruin.in con
ſilio 34.nu.2.in 2.uol.ubi qui dicit non poſſe ha
bitare cum hærede, uel per ſe non ſtare,tenetur
hoc probare,quia in dubio nō pręſumitur, quod
ex iuſta cauſa receſſerit,latè examinat Alex.in cō
ſilio 100.nu.1.& ſeq.uol.1.vbi vult tria eſſe pro-
banda,primo quod cauſa recedendi ſubeſſet, ſe-
cũdo quod eſſet iuſta,tertio quod durauerit to-
to illo tempore, quo legatarius a domo hęredis
abfuit,& dicit Bero.in conſ.185.num.2.uol.1. id
eſſe probandum plenè,& concludenter, Duran.
de arte teſtan.tit.6.caut.56. nume.1. ubi allegat
Dec.qui mihi hoc non dicit,Burſat. in conſi.63.
col.3.uol.2.Natta conſ.379.nume.10. Felin.in
c.ſuper his,num.19.uer. ex hoc infertur,de accu
ſatio. & hanc partem ſequutus eſt Rol. in conſi.
22.num.18.uol.1.Menoc. in d. tracta. de arbitr.
iudic.caſu 170.nu.13.Gabriel.comm.opin.lib.
1.tit.de probationib.concluſ.6.nu.33.Simon d.
dubit.11.nu.114. D.Becius ad Iaſ. in conſi.44.
num.4.uol.1.& præter eos Grat.in conſ.69.nu.
11.uol.2. & conſi.87.nu.9.eod.uol.Lupus in c.
per ueſtras,in 3.notab.in prin.nu.7. de donatio.
inter uirum.& uxorem, folio mihi 135.Bertran.
in cōſ.17.nu.6.uol.2.Picus in d.§.Titia,nu.163.
ver. ſeptimo dubitatur, ubi quod non præſumi-
tur cauſa niſi probetur,Cordub.in d.l.ſi quis a li
beris,§.ſi quis ex his,nu.187.ff.de liber. agnoſcē.
vbi dicit eſſe notandum.Picus autem & Bertran.
in locis ſupra adductis ponunt quid iuris ſit,non
ſolum, quando teſtator legat,cum onere habitan
di,ſed etiam, quando legat caſu quo non poſſit
habitare, & prædictorum ratio eſt, quia om-
nis cauſa iuſta conſiſtit, uel ſuper facto tertij,
uel ſuper caſu, uel ſuper culpa hæredis, ſi a-
gat legatarius de facto tertii, tenetur probare
49 quia facta † non pręſumuntur,l. in bello,§. factę,
ff. de captiu. & poſtlim. reuer.ſi de caſu,allegans
50 † illum tenetur probare.l.ſi creditor,C. de pigno-
rat.actio. Dec.cōſ.552. nu.7.ſi de culpa, certum
51 eſt quod illa † nō præſumitur,ut l.quoties,§.qui
dolo,ff.de probatio. Bart.in l.ſi quis ex argenta-
riis,§.pen.in fi.ff.de eden.& allegans culpam te-
netur probare,Soc.in conſ.149.col.2.uol.1.Rui.
Bertran. & alii citati a Domino Becio, in conſi.
37.nu.11. & in uniuerſo clarum eſt quod legata-
rius qui dicit non potuiſſe morari in hæredis do-
mo ex una cauſarum prædictarum allegat impe
52 dimentum: at impedimentum allegans † tenetur
probare,l.qui commeatus, ubi Bart ff. de re milit.
l.2.§.quod diximus,ubi Bar.Bal. Ang.& Iaſ.ff. ſi
quis caution. Natta in conſ.258. nu.6. Vantius
in tit.de nullit.ex defec.iuriſd.ordin.num.166.in
fi.Menoc.in tracta.de arbitr.iudic.caſu 118.num.
7.& caſu 153.nu.15.D.Becius,conſ.104.nu.3.&
ſeq. & ubicunque aliquid eſt permiſſum ex cau-
ſa, ſine qua aliuquin eſt prohibitum, tunc cauſa
eſt probanda,ideo quando cauſa iuſta excuſat a
delicto,uel a dolo,eſt probanda, imò probandũ
53 eſt quoque † quod motus quis fuerit ex ea cauſa
Are.in conſ.80.num.2.Alex.in conſ.103.nu.13.
uol.Dec.in conſ.452.nu.11.& quando datur ap
54 pellatio ſolum ex cauſa,tunc † cauſa eſt proban-
da, Innoc.in c.in noſtra,nu.5.& 6.de procurato.
Ang.in l.quoniam,nu.3.C.de appellatio. Imo
in c.bonæ,nu.15.ubi Dec.nu.27. de appellatio.
&

& eſt generaliter uerum quod cauſa probari de-
55 bet, quando† aliquid permittitur ſolum ex cauſa,
§.eandem. ubi Aret. nu. 1. Inſtit. ex quib. cauſ. ma
num. non lic. Dec. in l. 1. nume. 7. C. de eden. Cæ-
phal. in conſ. 65. in fi. ita ergo in propoſito ſi nõ
licet alimenta petere extra domum niſi ſubſiſten
te iuſta cauſa, legatarius, qui cauſam illam alle-
gat tenetur probare, & ubicunque a regula iuris
56 receditur ex cauſa, ea eſt exprimenda† & proban-
da, Alex. in l. properandum, §. illud proculdubio,
ubi Iaco. de Sancto Georgio, C. de iudic. Felin.
in c. 1. num. 7. de re iudic. Dec. in capitulo, conſu-
luit, nu. 4. de appellatio. Crot. in l. filiusfamilias,
§. diui, num. 105. ff. de leg. 1. Tiraquel. in tracta.
de pœnis temper. in præfatio. nume. 54. & ſeq.
57 & hoc caſu non ſufficiunt teſtes ſingulares † nec
per eos probatur iuſta cauſa, ut concludit Alex.
in conſilio 100. ferè per totum, uol. 1. ſed de hoc
uide Simon. d. dubitatio. 11. nu. 114. ubi tenet ꝙ
& per teſtes ſingulares, & per famam probetur
diſcordia, & rixa.

Secundo principaliter limitatur cõcluſio no-
ſtra, ut non habeat locum, quando legatum eſt fa
ctum alternatiuè, ſi cum hærede noluerit, uel nõ
potuerit habitare, quia tunc ſufficit, quod legata
58 rius nolit. collatum eſt enim † onus habitandi in
legatarii uoluntatem, & ab ea dependet, ideo cũ
non uult habitare conſequitur legatum, Socin. in
conſilio uigeſimoſecundo, colum. 1. uol. 3. ſuffi-
59 cit enim ex duabus† alternatiuis alteram eſſe ue-
ram, l. ſi quis ita, in fi. ubi Alex. & alii. ff. de uerb.
oblig. glo. & Cardin. in clem. 1. in uer. quem etiã.
de conceſſio. præbẽ. Bal. in l. ea lege. colum. ult.
uer. ultimo quæritur, C. de condictio. ob cauſ. &
in c. cum inter, de reſcript. & ubicunque obliga-
60 tio eſt alternatiua, † licet utrumque ſit in obliga-
tione, l. ſi duo, ubi Bar. ff. de uerbor. oblig. tamen
61 non poteſt alterum peti, † Specu. in tit. de conce-
ptio. libel. uer. & nota. cum ergo eodem modo
alimenta relinquuntur ſufficit, quod legatarius
non uelit cum hærede habitare, licet poſſit, quia
eo ipſo quod non uult eſt impleta conditio reli-
cti, hanc etiam opinionem tenuit Caſt. in d. cõſ.
167. colum. 1. in fi. uol. 1. Durant. d. tit. 6. caut.
56. numero 3.

Imò fortius dicit Caſtrẽ. loco prędicto, quod
ſi relictum alimentorum factum ſit ſub condi-
62 tione ſi non habitauerit cum filiis, tunc† legata-
rius illud conſequitur ſi nolit cum illis habitare
etiam ſi potuerit, quia illa conditio intelligitur
ſi non uoluerit, uel non potuerit, facit quod di-
cimus de conditione ſi talis hæres non erit, quæ
63 † intelligitur ſiue non potuerit, ſiue non uolue-
rit, ut Inſtit. de uulg. ſubſtitutio. in fi.

Eodem modo Natta in conſi. 387. in fi. poſt
Corne. in conſ. 292. col. pen. uolum. 1. uult quod
legatarius ſub conditione ſi non poſſet ſtare cũ
hærede poſſit petere alimenta extra domum ſi
non uult habitare cum eo, licet id facere poſſit
commodè, quia potentia habitandi collata eſt in
fauorẽ legatarii, ſed hoc eſt falſum, & repugnat
64 † filiis quæ ſupra diximus ex communi Doctorũ
opinione, & diſpõ concepta in unum caſum non
65 extenditur ad alium, ut de ſubſtitutione† probat
tex. in l. ex facto, §. item quæro, vbi Bar. ff. de vul-
ga. & pupil. l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſt-
bum. l. ſi cum dotem, in principio, ff. ſoluto ma-
trimonio, & faciunt generales regulæ, quod da-
tum ſub una conditione cenſetur ademptum ſub
contraria, & conditio impleri debet in forma ſpe
cifica, cum ſimilibus.

Tertio principaliter limita concluſionem no
ſtram, quia, & ſi legatarius non poſſit alimenta
petere extra domum nulla ſubſiſtente cauſa,
quando teſtator ea reliquit pręſtanda in domo,
66 tamen hęres ipſe bene poteſt ea pręſtare † extra
domum inuito legatario, ut bene concludit Ca-
ſtr. in d. conſilio 167. colum. ſecunda, uer. nec ob.
l. 1. ff. de penu leg. uolu. primo, quia adiectio do
mus eſt appoſita fauore hæredis, proinde poteſt
hæres illi renunciare, allegat nota. in l. Caio, §.
Imperator, ff. de alimen. & ciba. legat. Cordub.
qui tamen de Caſtren. non meminit in d. l. ſi
quis a liberis, §. ſi quis ex his. numero 204. per ge
neralem regulam, quod poteſt quilibet renun-
ciare fauori ſuo, l. ſi quis in conſcribendo, C. de
pact. & reprehendit Angel. Aret. qui cõtrarium
tenuit. tota autem hoc controuerſia dependet ab
eo articulo, an domus deſignatio concernat ſo-
lius hęredis fauorem, an uero etiam ipſius lega-
tarii, pro quo uidendi erunt Doctores, quos ci-
taui ſupra hac eadem quæſtio.

Quarto principaliter limita non procedere,
quando ageretur non de primo hærede, ſed de
67 ſecundo, nam & ſi hæres† hæredis ſit etiam hæres
teſtatoris, l. fin. ff. hęred. inſtituen. & appellatio-
68 ne hæredis ueniunt omnes† in infinitum, l. hære-
dis appellatio, & l. ſciendum, ff. de uerborum ſi-
gnific. tamen, quando teſtator relinquit alimen-
ta in domo hęredis non tenetur legatarius habi-
69 tare cum hærede† hęredis, uel cum ſecundo hæ-
rede. ita determinat Bertran. in conſilio 67. nu-
mero quarto, volum. ſeptimo, quia ubi teſtator
meminit de ſuo hærede, non venit hæres hære-
dis, ſed primus ſolummodo, licet aliud ſit, quan-
70 do loquitur de hærede† tertii, ut probat tex. in l.
qui liberis, §. hæc uerba, ff. de uulg. & pupil. vbi id
notant Barto. Ang. Caſtren. Alex. & Iaſ. & id eſt
indubitatum, ſecundum Bertr. loco prædicto,
quando teſtator loquitur de hęredibus infraſcri
ptis. Tunc enim reſtringitur ad nominatos, & ad
eos, qui corporalibus oculis legi poſſunt in te-
ſtamento.

An uero legatum alimentorum, quod ſemel
defecit ob conditionem habitandi non ſeruatã
71 reintegretur ſi legatarius incipiat† habitare, dixi
inter priuileg. alimento. in quæſtio. quando con
ditio mixta deficiens per caſum faciat defi-
cere legatum, poſt Dec. in conſilio 620. per
totum.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres alimenta præſtat in loco ſui domicilij, non ubi alimentarius degit.*

2 *Debitor*

2 *Debitor non tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui ſit diuerſi domicilij.*
3 *Debitor ſoluit in domicilio creditoris, quando conſtat de tacita teſtatoris uoluntate.*
4 *Filius patri bannito dat alimenta in loco, ubi ille degit.*
5 *Filius tenetur patri ſoluere alimenta ſemper in domicilio patris.*
6 *Debitor qui reuerentiam debet creditori, tenetur debitum deferre ad domum debitoris diuerſi domicily.*
7 *Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, qui eiuſdem ſit fori.*
8 *Hæres debitor alimentorum ſoluit uecturam in deferendis rebus in alimenta neceſſarijs, niſi creditor ſit uilis.*
9 *Vecturæ rationem habere debet iudex, quando taxat alimenta.*
10 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
11 *Vectura ſoluitur ab hærede, quando alias minuerentur alimenta.*
12 *Vſufructuarius tenetur ad collectas.*
13 *Vſufructuarius non ſoluit collectas, quando illa abſorberent uſumfructum.*
14 *Debitor tenetur debitum ferre ad domum creditoris, quando alias debitum eſſet inutile.*
15 *Gabella pro rebus, quæ dantur ad alimenta, ſoluitur a debitore.*
16 *Periculum rei pertinet ad dominum, & debitorem ante ſolutionem.*
17 *Debitor generis non liberatur re perempta.*
18 *Debitor generis liberatur re perempta, quando genus debetur tamquam ſpecies.*
19 *Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei, iudicatur debitor ſpeciei.*
20 *Alimenta debita ex fructibus certi fundi eatenus debentur, quatenus ſe extendunt fructus.*
21 *Debitor, qui cepit uno in loco, cogitur in futurũ ſoluere eodem in loco.*
22 *Hæres, qui uno in loco ſoluit unum legatum, cogitur reliqua eo ipſo in loco ſoluere, uide tamẽ, nu. 35.*
23 *Conſuetudo attenditur, quando agimus de loco ubi ſoluendum eſt.*
24 *Conſuetudo declarat contractum.*
25 *Hæres uidetur quaſi contrahere cum legatarijs.*
26 *Solitum inducitur per unum actum.*
27 *Voluntas tacita quæ ex actu colligitur, nõ extenditur ultra quàm ex actu de neceſſitate infertur.*
28 *Soluens partem debiti, non cogitur alteram partem ſoluere.*
29 *Immunis ſoluens ſemel, non ſibi præiudicat, ut teneatur in futurum ſoluere.*
30 *Succeſſor beneficij recipiendo penſionem unius anni non cenſetur ratificare locationem ſequentium annorum.*
31 *Ferias qui uno in actu non ſeruat, non ſibi præiudicat in reliquis.*
32 *Conſentiens in uno actu iudicij, non cenſetur conſentire in reliquis.*
33 *Ius ſingulare facilius tollitur, quam ius commune.*
34 *L. ſi fideicommiſſum, §. fin. ff. de iudic. quomodo procedat.*
35 *Angel. in l. 1. C. de fideicommiſſ. reprobatur a Iaſone.*
36 *Hæres cogitur alimenta deferre ad locum legatarij, quando propter ipſius dolum, & potentiam legatarius non poteſt illum accedere.*
37 *Voluntas teſtatoris facit totum.*
38 *Voluntas teſtatoris æquiparatur legi.*
39 *Voluntas colligitur ex perſonarum conditione.*
40 *Legatum alimẽtorum factum ſcholari præſtari debet in loco ſtudij.*

Quęſtio XVI.

SATIS explanauimus ſupra, quando
alimentarius teneatur habitare cum
hærede, uel hæres teneatur extra do-
mum alimenta præſtare: nunc uidendum eſt, quo
in loco pręſtari debeant res ad alimenta neceſſa-
riæ, quando hęres, & alimentarius diuerſa habẽt
domicilia. & quoad domicilium conueniunt om
1 nes quod hæres† dabit in loco ubi habet domici
lium, non autem ubi degit alimẽtarius, niſi aliud
appareat de uoluntate teſtatoris, l. ſed & ſi ſuſce-
perit. ff. de iudic. l. Titia, Seio, in prin. ff. de leg. 1. l.
3. ff. de alimen. & cibar. lega. & per ea iura ita cõ
cludit Bar. in l. 1. nu. 4. ff. de alimen. & cibar. lega.
& in l. ſolent, nu. 4. ff. eo. tit. ubi ait, quod alimen
ta non debent præſtari in loco, ubi degit alimen-
tarius, ponit gl. in l. cũ hi, §. vult igitur, ubi Ang.
& Fulgoſ. notant, ff. de tranſac. Pract. Papien. in
for. libel. quo agit pro re ſing. §. 1. nu. 70. qui nẽs
loquuntur, quando a teſtatore locus non eſt ſpe
cialiteꝛ deſignatus. Duen. in regu. 161. in princ.
Simon de interpretat. ult. uolunt. lib. 4. dubit. 11.
nu. 104. & hoc procedit ſecundum regulam, ꝙ
ubi creditor, & debitor ſunt diuerſi domicilii, de-
2 bitor† non tenetur debitum portare ad domum
creditoris, ſed ſat eſt ſi paratus ſit ſoluere in ſuo
domicilio, quando in obligatione locus non eſt
expreſſus, ut probat tex. in l. itẽ illa uerba, in pri.
ff. de conſtit. pecun. ubi gl. in uer. non uenit, Bar.
& Doctores omnes, ita quoque regulam conſti-
tuit Alber. in l. 2. nu. 22. C. de iu. emphiteu. Bal.
in l. acceptam, nu. 22. C. de uſur. Ang. i l. ſpatiũ,
nu. 3. ff. de eden. Bart. in l. cum filius. §. ſi promiſ-
ſor, nu. 2. ff. de uerb. oblig. ubi idem tenent Ang.
Caſt. Alex. Iaſ. & alij Rom. in l. dedic, §. qui mulie
rem, nu. 14. ff. qui ſatiſd. cogant. Abb. in c. ſignifi-
cante, nu. 9. de pignorib. & in c. licet, el 1. nu. 13.
de ſimo. Iaſ. d. l. 2. nu. 92. C. de iure emphit. Rol.
in conſ. 87. nu. 14. & ſeq. uol. 1. Cum igitur hæres
& legatarius ſint diuerſi fori, cogitur legatarius
recipere alimenta in foro hęredis ſi non eſt aliter
prouiſum a teſtatore, uel cõuẽtum inter partes,
3 & ſufficit contrarium apparere ex tacita† teſtato-
ris uoluntate, l. fideicommiſſum, in prin. & d. l. ſed
& ſi ſuſceperit, §. libertis. ff. de iudic. l. cum res, in
prin. ff. de leg. 1. Simon d. nu. 104. ſed ante eum
idem uoluit Ang. in d. l. cum hi, §. uult igitur, uer.
& prædicta intellige, ff. de tranſac. dicens, ꝙ ubi ex
coniecturis apparet, ubi teſtator uoluerit alimen
ta præſtari, erit uoluntas illius ſeruanda.

Limita-

Limitatur etiam, ut non procedat in filio qui
patreni tenetur alere, nā licèt ille propter exiliū
non poſſit eſſe in eadem prouincia cum filio, tene
4 tur tamen† filius mittere alimenta ad locum, ubi
pater habitat, §. ſi uero contigerit, in Authen. de
inceſt. nupt. collat. 2. & ibi notat gloſ. in uer. alia
neceſſaria, & fuit hæc quæſtio Forliuii, ut refert
ibi Nicol. de Neapo. id quod oritur forte ex ob-
ligationis natura, qua filius obſtringitur.

Sed applicatur limitatio, ut procedat etiam in
patre non bannito, quia nihilominus ei tenetur
filius extra patriam degenti alimenta præſtare
5 †vbi habitat, quemadmodum per tex. in d. §. ſi ue
ro contigerit, concludit Bar. in tracta. de alimen.
nu. 25. vbi dicit rationem illius texus nō eſſe pa
tris deportationem, quia etiam deportatus pōt
mittere nuntium ad domum filii, ut ibi capiat ali
menta, allegat Din. in l. item illa, ff. de conſtit. pe-
cun. & quāuis Bar. non declaret, dico huius dicti
rationem eſſe, quia filius tenetur patri reueren-
tiam, & obſequium exhibere, ut dictum eſt ſæpe
in hoc tractatu. quando uero creditor talis eſt,
6 cui reuerentia eſt debita, tunc† debitor etiam di-
uerſi fori tenetur debitum deferre ad domum cre
ditoris, ut uoluit Bal. in l. fi. nu. 8. C. de condit. in-
ſert. per tex. in l. ſed & ſi ſuſceperit, §. libertis, ff.
de iudic. ponit exemplum in uaſallo, qui cū vult
fidelitatem renouare, tenetur dominum adire ex
tra prouinciam, facit quod ait Bar. in d. l. item il-
la, nu. 13. uer. quod ſemper intelligo, ff. de conſti.
pecun. ubi poſtquam dicit creditorē debere adi-
re debitorem, declaratur nō procedere, quando
inſpecta perſonarum conditione æquitas aliud
ſuggereret: Ideo infert Im. in c. ſignificāte, col. fi.
uer. quid erit ſi debitor, de pignorib. ꝙ debitor
humilis conditionis habitans in ciuitate tenetur
debitum deferre ad creditorem militem uel Do-
ctorem ruri agentem, facit l. ad egregias, ff. de iu-
reiur. & late proſequitur Natta, in conſ. 513. nu.
4. ubi loquitur de ſubſidio agente cum principe,
Duen. in regu. 161. limit. 22. ubi ponit de uaſal-
lo, & aliis. quantum autē reuerentiæ, & obſequii
filius debeat patri, nemo eſt qui neſciat, propte-
rea quamtumuis ſit diuerſi fori filius, cogitur ad
eum deferre alimenta.

Cum uero hæres, & alimentarius eiuſdē ſunt
fori, & in delatione non cadit impenſa, tunc hæ-
res tenetur alimenta portare ad domum alimen
tarii, quia ſic ſe habet regula, quod ubi debitor,
7 & creditor ſunt eiuſdē† fori, tunc debitor ire dēt
ad domū creditoris, d. l. item illa, ubi Bar. & Do-
ctores, Imo. & Abb. in l. ſignificāte, de pigno. Iaſ.
conſ. 216. col. pen. vol. 2. addo Bal. in l. acceptā,
C. de uſur. in l. fi. nu. 7. C. de conditio. inſert. Pe-
tr. de Vbal. in tracta. de duob. fratr. quæſtio. 14.
nu. 15. Crot. in cōſ. 114. nu. 14. Bero. in conſ. 126.
nu. 20. con. 151. nu. 15. uol. 1. Paris de Puteo, de
feud. reintegra. c. 33. per totum, Duen. in reg. 161.
limit. 1. & quādo alimenta ſi eiuſdem ſint fori, &
in deferendo non cadat impenſa, teneatur debi-
tor præſtare alimenta in domo alimentarii, tenet
Bar. in d. l. 1. num. 4. uer. ſecundo poteſt intelligi,
Ang. in d. l. cum hi, §. uult igitur. uer. in glo. quæ
incipit, Pract. Pap. d. §. 1. nu. 71. Simon d. dubit.
11. nu. 104. Pau. de Citadin. in tracta. de iure pa-
tron. in 6. par. art. 4. c. fi. nu. 170. Cęſ. Lamberti-
nus in eo. tracta. lib. 3. articu. 10. quæſt. 3. Brun.
in tracta. de reb. dub. in quęſt. incipien. nunc di-
camus de dub. diſpu. loci, nu. 7. limit. 11. Duen.
reg. 161. limit. 16. qui omnes concludunt quod
ſi in deferendo exigitur impenſa, tunc ſi alimen-
8 tarius ſit uilis perſona, † cui non ſit turpe hume-
ris propriis portare, non præſtabit hæres uectu-
ram, alias hæres illam præſtabit. & licet Bar. in d.
l. 1. nihil dicat de nobili, uel ignobili, ſed indiſtin
ctè uelit quod hæres non teneatur ad impenſam
uecturæ, tamen alii concludunt contrarium, & il
los ſequitur Lancello. Gallia. in conſuetu. Alex.
in uer. ſolidos, q. 6. nu. 113. & hanc partem indi-
ſtinctè tenet Bal. in conſ. 224. col. 1. uer. prima fa
uore, & col. 2. uer. quinta quia ſi ſpecialia, uol. 3.

Et hæc opinio, quod impenſa ſuſtineatur ab
hærede, procedit ſine dubio, quando alimentorū
quantitas non eſt taxata, quia iudex in taxandis
9 alimentis rationem habebit eius quod pro † ue-
ctura impendi neceſſe eſt, ut declarat Simon, d.
nu. 106. qui aliam partem ſuſtinet in alimentis
taxatis, quia cum teſtator nihil de vectura loqua
tur uidetur uoluiſſe quod præſtentur ubi de iure
præſtanda ſunt, ut per Ang. in l. ſi fideicōmiſſum,
in princ. ff. de iudic. & facit hoc caſu alia ratio,
quia ubi extat taxatio, per eam receditur a proui
10 ſione iuris communis, quia prouiſio† hominis fa
cit ceſſare prouiſionem legis, l. fi. C. de pact. con-
uent. l. & habet, §. cum quis, ff. de precar. gloſ. &
Doctores in l. 2. C. de iu. emphyteu.

Ceſſat etiam in ea opinione omnis dubitatio,
quando impenſa diminueret legatum alimen-
11 torum, & illud redderet inutile, quia tunc † hæ-
res illam ſoluit, ut alimentarius integra conſe-
quatur alimenta, ſecundum Bald. in d. conſilio
224. colum. prima, uolum. tertio, Imo. in l. cum
filiusfamilias, §. fin. ff. de uerborum oblig. & in
capitulo, indicante, numero decimonono, de te-
ſtamen. & inquit glo. in d. l. ſed & ſi ſuſceperit, §.
libertis, ff. de iudic. quod alimentorum legatum
pręſtādum eſt in loco, ubi eſt legatarius, ne dum
ſit uectura alimentarius pereat ſequitur, Barto.
ibi, numero ſecundo, & comprobat Simon d. du
bitatio. undecima, numero 106. & multa conce-
duntur ne diſpoſitio ſit inutilis, quæ alias non
concederentur, ideo uidemus, quod & ſi uſufru-
12 ctuarius † teneatur ad collectas, l. quæro, ubi Bar
to. notat. ff. de uſufruc. lega. Bart. in l. his verbis,
§. idem teſtator, ff. de leg. tertio, Socin. in conſilio
243. colum. prima, Bello. in conſilio 12. numero.
7. Cæphal. in conſi. 290. num. 4. tenet hoc. fallit,
quando ſoluendo collectas uſusfructus remane-
13 ret inutilis, quia tunc proprietarius † eas ſoluit,
glo. in l. concubinam, §. qui hortos, ff. de leg. ter-
tio, & de illa gloſ. exclamauit Din. & Bart. in d. §.
idem teſtator, Roman. in ſing. centeſimoquinqua
geſimoſeptimo, ubi dicit illam gloſ. eſſe unicam
in mundo, & ſe de facto obtinuiſſe in Ciuitate
Florentia in ardua quæſtione, & idem uoluit Ro
man. in conſilio 230. nume. ſecundo, & ſequenti,

Petraſan.in ſing.37.Alex.Aret.& Iaſ. in l. quod
ſeruus,ff.de lega.primo, Afflict. in cap.Imperia-
lem,in §.præterea ducatus,nume.57.de prohib.
feud.alien.per Feder.Parpa.in l.placet,num. 50.
C.de ſacroſ.eccleſ.Natta in conſi.415.nume.1.
& 2.Pinell.in l.1.& 2,nu.72.uer.limitatur ſepti-
mo,C.de bon.mater.Feſtaſ.in tract. de collect.
par.2.cap.4.num. 28.Caualcan. de vſufruc. mu
lie. relic.nu. 162.& magis ad propoſitum facit,
quia & ſi debitor non teneatur portare debitum
ad domum creditoris,tamen fallit, quando debi
tum eſſet ita modicum, quod plus incommodi,
quam vtilitatis afferret ſi debitum cogeretur cre
14 ditor † accipere in domo debitoris, Bal.in l.acce
ptam,nu.23.C.de vſur.Iaſ.in l.2.num. 92.C.de
iu.emph.Duen. regu. 161. in 2. limitatio.

Et quod dictum eſt de impenſa vecturæ lo-
15 cum habet quoque in impenſa gabellæ, † quia
pro rebus, quæ dantur in alimenta tenetur debi
tor illam ſoluere,ut concludit Bart.in d.l.1.nu. 5.

Er quando alimenta debentur egeno,nulla
poſtulat ratio quod ipſe ſoluat impenſam vectu
ræ. quia eo modo minueretur alimentorum præ
ſtatio,& tanto minus caperet,ut inquit Lancell.
in d.q.6.nu. 113.

Aduerte etiam, quia ſi pecunia, quæ defertur
ad alimentarium caſu aliquo periret,non tamen
16 ideo debitor eſſet liberatus, quia † ante ſolutio-
nem periculum pertinet ad debitorem, l. incen-
dium, C.ſi cert.petar.Angel.in d.l.cum hi,§.vult
igitur.& licet loquatur in ſola pecunia, idem ta-
men eſt in alijs rebus, quia debitor generis non
17 liberatur re perempta: † genus enim perire non
poteſt, l. in ratione,§. incertę,ff.ad leg. Falcid.li-
mitat tamen Angel. quando genus deberetur
18 tamquam ſpecies,† quia ſpecie perempta debi-
tor liberatur, l. ſi ex legati, C. de uerbo.obligat.
& ponit exemplum, quando alimenta deberent
præſtari ex penſione unius domus uel maſſari-
tij. ea enim pecunia deperdita debitor non te-
netur ulterius.& quod dicit de pecunia, obtinet
etiam in frumento,uino, & alijs ſpeciebus in ge-
nere debitis,tamquam tamen ſpeciebus,ut ſi ali-
menta deſtinauit teſtator frumentum,uinum, &
alios fructus unius maſſaritij, ut retroactis annis
in teſtamento contigit auunculi mei magni. ſed
Angel. loco prædicto non probat aſſumptum
quod ubi genus debetur tamquam ſpecies debi
tor non liberetur re perempta, ſed probat ſolum
quod liberatur ſpecie perempta. ſed dic quod
ut per interitum rei liberetur debitor, idem iu-
19 dicamus de † debitore quantitatis reſpectu cer-
tę ſpeciei, quod dicimus de debitore ſpeciei, l.
electio, §.ſi is quem, ff.de noxal. l. quæſitum, ff.
de pact.l.quidam,§.ſi tibi,ff.de leg. 1.l.Titiæ tex
tores,§.fi.ff.eod.tit.l.in naue Saupheli,ff.loca.ita
tenent Bar.& alij.in l.quod te,ff.ſi cer.pet. & hãc
dicit eſſe magis communem opinionem Iaſ. in
l.prima,num.83.C.de iure emphiteu. Natta in
conſi.182.nu.4.hinc eſt quod ſi alimenta relin-
quant,ex fructibus certi fundi,eatenus debentur
20 quatenus † ſe extendunt fructus ex eo fundo per
cepti, argumento l.maritum,§.1.ff.ad leg.Falci.
l.liberto,§.a liberto, ff. de annu.legat.Caſtr. in l.
Imperator,nu.8.ff.ad Trebellia.Emilia. in conſ.
146.nu.14.dicam ſuo loco. firma ergo eſt cõclu
ſio quod re perempta liberatur debitor ſi genus
debetur habito reſpectu ad certam ſpeciem.

Quod ſi hæres, uel debitor uno in loco cępit
21 alimenta præſtare cogitur exinde † eodẽ in loco
perſeuerare in ſolutione,ut probat tex. in l. ſi fi-
deicommiſſum,§.fi.ff.de iud.glo.magna in l. qđ
legatur,poſt medium, ff.eod.ubi dicit quod qui
cæpit uno in loco ſoluere,ibi debet conueniri,&
hoc etiam uoluit Iaſ.in l.2.nu.9.C.de fideicom.
Duen.d.reg.160.in 4.limitatio.Simon d. dubit.
11.nu.107.Imo fortius uoluit Ang. in l.2.nu. 5.
C.de fideicom.quod ea præſtatio operetur ẽt in
fauorẽ aliorum legatorum,quæ ſunt ſeparata,ut
22 ſi uinum legatum ſoluit hęres † uno in loco coga
tur eodem in loco alia ſoluere. de eius tamen di-
cti ueritate nolo nunc tractare, ſed redeundo ad
noſtram declarationem dico non eſſe mirũ, quia
23 ſemper attenditur conſuetudo,† quando quæri-
mus, quo in loco debitor teneatur ſoluere,ſecun
dum glo.in l.item illa,ubi Bar.ff.de uer.obl.Bar.
in l.ſuo uictu,nu.1.ff.de ope.libe.Duen.loco pręę
dicto, nu. 9. facit etiam,quia ſicuti contrahentis
24 conſuetudo attenditur & declarat † cõtractum,
l.uniuerſorum,ff.de pignor.actio.l.qui ſemiſſes,
ff.de uſur.l.hæredes palam,§.ſi quid poſt,in fi. ff.
de teſtam.l.ſi ſeruus plurium,§.fin.ff.de legat. 1.
ita attendi debet conſuetudo hæredis, qui uide-
25 tur quaſi contrahere † cum legatarijs, l.qui cum
alio,ff.de reg.iur.l.hæres,Inſtitu.de obligat.quæ
ex quaſi contrac. naſcun. l.ex maleficijs,§.hęres,
ff.de actio.& oblig.& in propoſito Inducitur ſo-
26 litum per † unum actum,l.Mela, §.quid ergo, ff.
de alim.& cibar.leg.ubi declarat Barto. Alex.in
conſ.5.col.fi.uol.5.Dec.in l.nemo alieno,§.tem
poralis,nu.2.ff.de reg. iur.

Sed etſi hæc ſint colorata,& non habeant con
tradicentem,mihi tamen ea gl.opinio,in l.quod
legatur,numquam placuit,nec eam exiſtimo ue-
ram eſſe, quandoquidem ſciam quod uoluntas
27 tacita, quæ ex actu colligitur,non debet ultra
extendi quam ex ipſo actu de neceſſitate inſera-
tur,Barto.in lege prima, §. hoc interdicto, ff. de
itin. actuque priua. & in authen. qui rem, circa
fin.C.de ſacroſan.eccleſ.Dec.in conſilio 72.col.
3.Pariſ.in conſi.79.nume. 12.uol.3.Socin. iun.
in conſi.122.num.24.uol. 1. Natta in conſi. 77.
num.14. D.Becius in conſi.106.num. 46.& ideo
28 gratuita ſolutio † unius partis non grauat in ſo
lutione alterius, lege finali, C. ne ux. pro ma-
ri.ubi not. Bald. in ſummar. l. cum de indebito,
uerſic.ſed ſi pro parte,C.de cond.indeb.ubi qui
partem indebiti ſoluit non cogitur aliam partẽ
ſoluere, gloſ. in lege, non dubium, in uerbo,
agnouerit,ubi Barto.& alij, C. de teſtam. Aret.
conſi.91.colum.fin.uerſi.non obſtat,quod com-
mune dicit Natta in conſi.446.nu.19. hinc etiã
29 eſt quod immunis † per unam ſolutionẽ ſibi mi-
nimè pręiudicat pro futuro tempore,ut poſt Pe-
tr.inquit Cyn.in l. uoluntariæ,numero 7.quęſt.
3.C.de excuſ.tuto, Abb, in conſilio 94.col. 14.

uer.

uer. itém,& ſecundo, Alexan. in conſilio trigeſi-
motertio, numero ſecundo, volumine quinto,
Cæphal. in conſilio quinquageſimooctauo, nu-
mero nonageſimotertio, deciſ. Pedem. 91. nume.
nigeſimoſecundo. hinc ét prælatus, qui ſucceſſit
30 in beneficio licet penſionem unius† anni recepe
rit, non tamẽ cenſetur locationem pro futuro tẽ
pore ratificare, ut habetur in deciſ. Rot. 233. in
ñ. in nouis,& qui facit unum actum in tempore
31 feriato,† non ſibi pręiudicat in ſequentibus, Im.
in capitulo finali, in fi. de feriis, Franc. in capitu-
lo, ex parte, colum. prima, uer. ſecundo infertur,
de appellatio. Alexan. in l. prima, ff. de feriis, Ri-
pa in tracta. de priuileg. iudic. cau. peſt. numero
14. Rolan. in conſ. 94. in fi. uol. 2. ſic ergo ſi hęres
uno in loco ſemel præſtet alimenta, licet quoad
illam ſolutionem ſibi pręiudicauerit, non tamen
in futurum cogitur eodẽ in loco præſtare, quin-
immo etiam in iudicijs, qui conſentit in uno a-
32 ctu non uidetur conſentire† in reliquis, gloſ. in
Clem. ſępe, in uer. patribus, de uerb. ſignific. ſe-
quitur Alex.& Ripa, in locis mox citatis.& non
obſtat tex. in d. l. ſi fideicommiſſum, §. fi. ff. de iu-
dic. quia illud procedit, ex quo exceptio illa cõ-
33 petebat iure ſingulari, quod facilius † tollitur, l.
eius militis, §. militia miſſus, ff. de teſtamen. mi-
lit. ſecus, quando competeret ex iure communi,
34 †ut declarat Iaſ. in l. ſecunda, numero nono, C.
de fideicomm. ubi infert, an qui unum ſoluit le-
gatum poſsit cogi ad ſoluendum alia.& ìdem di
cit, quando de loco uel tempore eſt quęſtio. quã-
uis ergo uno in loco alimenta fuerint aliquãdo
ſoluta, non per hoc id in futurum peti poterunt,
quæ concluſio minori cum ſcrupulo procede-
ret, quando legatum alimẽtorum eſſet annuum,
ut quando relinquitur donec, uel quamdiu uixe
rit, quia cum eo caſu plura ſint legata, & inci-
piant deberi ſingulo quoque anno, ſolutio uni-
us anni tamquam unius legati non præiudi-
cabit ad ſequentes annos tamquam legata ſint di
uerſa; illa enim opinio Ang. in l. prima, C. de fi-
deicommiſ. quod unum legatum certo loco ſol-
35 uens teneatur eodem loco ſoluere alia,† repro-
batur a Iaſ. in d. l. ſecunda, numero nono, C. de
fideicom. Bened. in c. Rainutius, in uer. ſi abſque
liberis moreretur, il ſecondo, numero 176. de te
ſtam. Natta in conſilio 77. numero ſexto, durum
tamen eſſet in practica obtinere contra illã gloſ.
in l. quod legatur, ſecundum quam uidi in hoc
Senatu iudicari ſedentibus tunc peritiſsimis iu-
riſconſultis Rolan a Valle, Marco Antonio Nat
ta,& Franciſco Becio.

Tenetur item hæres ſuis expenſis alimenta
deferre ad domum legatarii, quando propter ip
36 ſius hæredis dolum, uel potentiam† legatarius nõ
poſſet alimenta conſequi in loco ubi iure com-
muni debentur, ut inquit Bal. in conſilio ducen-
teſimouigeſimoquarto, in fine, uolumine tertio,
quia dolus nemini debet patrocinari, l. prætor.
§. fi. ff. de eden.

Generaliter autem, quandocunque conſtat
de uoluntate teſtatoris tacita, uel expreſſa, ibi
præſtari debent alimenta, ubi teſtator uult, ut
diximus ſupra in quæſtio an legatarius teneatur
37 habitare cum hærede, quia† uoluntas teſtatoris,
totum facit, l. in conditionibus primum locum,
ff. de cond. & demonſtrat. & uoluntas teſtatoris
38 †æquiparatur legi, §. diſponat, in Auth. de nupt.
39 & uoluntas colligitur ex perſonarum† conditio-
ne, ſecundum gloſ. in l. cum res, in principio, in
uer. uериſimile. ff. de iudic. facit l. penult. in fi. ff.
de cond.& demonſtr. ſimiliter, quando relinqui-
tur in ſubſidium ſtudii, debet alimentorum le-
40 gatum ibi præſtati ubi legatarius† ſtudio incum
bit, Barto. Bal. Ang. Fulgo.& alii in l. ſed & ſi ſu-
ſceperit, §. illis libertis, ff. de iudic. ſequitur ibi
Lancello. Dec.& Iacobin. Duen. dicta reg. 161.
nu. uigeſimoſecũdo, Simon d. dubit. undecima,
numero 108. in fi. ubi conſiderat etiam fauorem
cauſę,& ibi dicit idem de qualitate perſonæ,& in
legato ſcholari relicto ponit Cordu. in l. ſi quis a
liberis, §. non tantum, ff. de liber. agnoſcend. uel
alend.

S V M M A R I V M.

1 *Tempus præſtandi alimenta cadit ſingulo menſe.*
2 *Tempus præſtandi alimenta diuiditur per menſes inter plures debitores alimentorum.*
3 *Veſtimenta,& calciamenta debita occaſione alimentorum præſtantur quandocunque ſubeſt neceſſitas.*
4 *Veſtimenta ſingulo anno præſtanda ſunt, etiam neceſſitate non ſubſiſtente.*
5 *Veſtes pro hieme fiunt in calendis Septembris, æſtiuæ autem in calendis Aprilis.*
6 *Annuum debitum præſtari debet in principio cuiuſque anni.*
7 *Debitum annuum peti poteſt prima die anni.*
8 *Alimenta in pecunia relicta in ſingulos annos, peti poſſunt in principio cuiuſque anni.*
9 *Annuum legatum tranſit ad hæredes pro toto anno quando legatarius moritur inchoato anno.*
10 *Vidua, cui decem corbes frumenti, ſingulo anno relictæ ſunt a marito, conſequitur eas integrè, licet decedat cœpto, uix anno.*
11 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum.*
12 *Diſpoſitio qualibet per ſuam cauſam reſtringitur ad terminos rationis.*
13 *Vidua alimenta, in annos ſingulos relicta ſoluuntur in principio anni præſtita cautione de reſtituendo ſi tranſierit ad ſecunda nota.*
14 *L. hæreditatum, ff ad leg. Falcid. non habet locum, quando ex euentu conſtat de ueritate.*
15 *Alimenta præſtita ſtando,& habitando etc. non præſtantur in principio, ſed quando,& quomodo, uide ibi.*
16 *Alimenta debentur ſingulo anno, quando relinquuntur perſonis non morituris.*
17 *Militibus alimenta præſtantur ſingulis diebus per rationem de qua ibi.*

18 *Alimentario indigenti alimenta præſtantur ante tempus.*

19 *Mora intendente pecunia pro alimentis relicta peti poteſt in principio anni.*

20 *Tempus præſtandis alimentis attenditur, quod a teſtatore uel conuentione partium eſt præfinitum.*

21 *Alimenta præſtantur in tempore deſignato etiam tacita teſtatoris uoluntate.*

22 *Alimenta relicta ex fructibus certi fundi, præſtantur tempore recollectionis eorum, & ibi ampliatur.*

23 *Glo. in l. Firmio, §. pater annua, in uer. initio, ff. quã. dies lega. ced. non eſt uera.*

24 *Fructus quando legantur, dicitur eſſe conditionale legatum, ſi illi naſcantur.*

25 *Genus quando debetur habito reſpectu ad certam ſpeciem, tunc de genere idem iudicamus, quod de ſpecie.*

26 *Teſtator ſi legat frumentum ex tali fundo, & certas pecunias, utrumque debetur tempore collectionis frumenti.*

27 *Legatum alimentorum factum ſine die non debetur niſi ſequuta interpellatione.*

28 *Mora non committitur ſine interpellatione, ubi dies non eſt appoſita.*

29 *Mora non committitur ſtatim poſt interpellationem, ſed debitor eſt aliquantiſper expectandus.*

30 *Tempus præſtandis alimentis declaratur abitrio iudicis.*

31 *Teſti expenſa uictus præſtãda eſt antequam exeat domum, ut eat ad teſtificandum.*

32 *Aduocatis ſoluuntur expenſa antequam pedem moueant de domo.*

Quæſtio XVII.

QVo in loco alimenta præſtanda ſint, cõ
gnitum eſt ex ſuperioribus ſcriptis, di
ſcutiendum nunc quo tempore præ-
1 ſtanda ſint alimenta. & regulariter ſingulo † men
ſe debentur, eſt tex. in l. fin. ff. de liber. agnoſcen.
in l. pecunia, in fi. ff. de alimen. & cibar. legat. &
vbique hoc ponit Barto. ponens exemplum in
frumento, uino, oleo, & aliis rebus, quę breui nõ
corrumpũtur, ſed in menſes ſeruari poſſunt, Bal.
in l. 1. nu. 3. C. de fideic. ubi tamen diſtinguit po
ſtea inter alimenta pręſtita ex diſpoſitione legis,
& ea quæ relinquuntur a teſtatore, volens quod
debita a lege præſtentur in ſingulos menſes, ſed
debita a teſtatore ſoluantur in annos, quia legatum
alimẽtorum, ſit annuum, cum in annuis legatis
fiat ſolutio ſingulo anno. ſed eius opinio,
quod legatum prædictum ſit annuum non caret
contradictione, ut dixi in præfatione huius tra-
ctatus, & vbi etiam foret annuũ, non uideo quare
eodem modo dici non poſſit debitum annuum,
quando debetur a lege, & valet argumentum a
lege ad teſtatorẽ, ut dixi ſępe in hoc opere, ideo
non uidetur mihi rationabilis differentia inter
debitum a lege, & debitum a teſtatore. ſtandum
eſt ergo prima ſententiæ, quæ fuit originalis Ia-
cobi de Are. in d. l. fin. ff. de liber. agnoſcen. &
eum in hoc ſequitur Ange. in l. cum hi, colum. 2.
uerſ. ſequitur in textu, ff. de tranſactio. Pract. Pa-
pien. in for. libel. quo agit pro legat. rei ſing. in
princ. nu. 69. ubi ſubdit quod ſi plures ſint obli-
2 gati ad unum pręſtandum alimenta, fiat inter † eos
diuiſio, ut unus præſtet vno menſe, alius uero a-
lio menſe, ne præſtatio confundatur, Soc. in con
ſilio 10. nu. 15. & ſeq. uol. 1. ubi inquit procedere
hoc in alimentis, quæ uictum, ideſt cibaria reſpi-
ciunt, & in conſ. 11. nume. 11. uol. 1. idem uoluit
Grat. in conſ. 87. in fi. uol. 2. Pau. de Citadi. in tra
cta. de iure patron. par. 6. artic. 4. nu. 170. ubi po
nit exemplum in frumento, uino, & lignis, Are.
in l. quidam, cum filium, ff. de uerb. oblig. Lam-
bert. in tracta. de iure patron. lib. 3. quæſt. tertia
princip. articu. 9. nu. 3. & articu. 6. nu. 12. Rolan.
in conſ. 22. in fi. uolum. primo, Ludou. Molin. in
tracta. de primogen. Hiſpan. lib. ſecundo, capitu-
lo decimoquinto, nu. 73. quia ſecundum eum
alimenta egre feruntur in creditum, l. prima, in
fi. C. quan. dies lega. ced. & Molin. refert, & ſe-
quitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. non tan
tum, numero ſeptimo, & nume. 20. Caccialup. l.
frater a fratre, numero 106. ff. de cond. indeb. ſed
Molin. loco prædicto non firmat pedes ſuper cer
to tempore; imo dicit ea præſtari debere ſingu-
lo anno, uel ſingulo trimeſtre, aut quadrime-
ſtre: Cuius dictum eſt in practica approbatũ in
hoc Senatu qui ſẽper mandat alimenta reſpectu
frumenti, uini, lignorum, olei, & ſimilium tradi
ſingulo trimeſtre, & prædictam ſententiam Bar.
de mẽſtruis præſtandis alimentis tenet etiam Si-
mon, in tracta. de coniectu. ulti. uolunt. lib. quar-
to, dubit. undecima, numero nonageſimoſepti-
mo, & alibi in diſcurſu ſæpe Lancello. Gallia. in
conſuetud. Alexandri. in uer, ſolidos, quæſt. 6.
numero 112.

Hęc opinio procedit optimè in his, quę reci-
piunt diuiſionem per menſes, ut frumentum, ui-
num, oleum, ligna, & alia iis ſimilia, & quorum
menſtrua præſtatio non grauat nimium hære-
dem: at ſecus eſt, quoad ea, quæ non recipiunt di
uiſionem per menſes, uel nimium grauant hære-
des, ut ſunt ueſtimenta, & calciamenta: ea enim
3 pręſtantur, quandocumque † ſubeſt neceſſitas, ut
uoluit glo. in l. Firmio, §. fin. ff. quan. dies lega.
ced. facit l. ſemel. §. ſi in habitatione, ff. eod. titu.
ita decidit Practi. Papien. in dicto §. primo, nu-
mero 69. ubi ponit exemplum in ueſte, & lecto,
fuit opinio Bar. in l. fin. ff. de lib. agnoſcen. ubi lo
quitur in ueſtimento. hoc etiam uoluit Socin. in
conſilio decimo, numero decimoſexto, uolum.
primo, dicens illam glo. in l. Firmio, eſſe ſingula-
rem & ueſtes non eſſe dandas de anno in annum
nec de menſe in menſem, nec de die in diem, ſed
prout urget neceſſitas, idem ait in conſilio unde
cimo, numero duodecimo, uolum. primo, Rolã.
d. conſilio 22. num. 23. uol. 1. intellige tamen, ut
quandocunque urgente neceſſitate debeantur
ueſti-

veſtimenta, & alia hæc, vt ſine alia neceſſitate
4 non expectata ſingulo anno præſtari † debent,
ut uult Barto. in dicta l. pecunia, ff. de alimen. &
cibar. legat. ubi inquit hoc modo declarandum
eſſe quod notat gloſ. in dicta lege, Firmio, idem
tenet Bald. in lege prima, numero tertio, C. de
fideicom. vbi inquit ſingulo anno ſoluendum eſ-
ſe veſtimentum, præſtita tamen fideiuſſione de
reſtituendo, & loquitur in vxore cui debentur
alimenta, idem Bar. in l. prima, §. pater, numero
ſecundo, ff. quan. dies lega. ced. Ancharan. in ca-
pitulo, cum haberet, numero 14. de eo qui dux.
in vxor. quam pollu. per adult. Aret. in l. ita ſtipu
latus, numero 9. ff. de verbo. oblig. Alex. in l. Im-
perator, num. 13. ff. ad Trebellia. Simon d. dubit.
11. numero 94. & num. 97. Cordub. d. §. non tan
tum, nume. 19. & hoc quod dicitur ſingulo anno
intelligi debet ſuis temporibus, ideſt quod pro
hieme veſtes fiant in Calendis Septembris dura-
5 turę vſque in Calendas Aprilis, æſtiuæ † autem
econtra fiant in Calendis Aprilis duraturę vſque
in Calēdas Septembris, vt eſt tex. in l. 1. C. de mi-
lita. veſte, lib. 12. vbi Bar. dicit hoc eſſe notādum
pro familiaribus, quibus promittūtur veſtes hie-
males, & æſtiuę, ſequitur Ioan. de Plat. & id tam-
quam ſingulare notauit Roman. in ſingul. 601.
Corſet. in ſing. incip. veſtis, Lancello. Gallia. d.
ver. ſolidos, quęſtio. 6. numero 124. ſtante autem
conſuetudine de anno in annum renouantur, ſe-
cundum Bald. in dicta l. prima, numero quinto,
C. de fideicom. Alexand. in l. diuortio, §. primo,
numero 8. ff. ſoluto matrimo. Ioan. de Garzon.
Cotta & Tiraquel. quos citat idem Lancello. lo-
co prædicto, num. 116.

Intellige nō procedere, quando pecunia pro
alimentis relinquitur in ſingulos annos; tunc
enim in principio cuiuſque anni ſoluenda eſt: ta
6 lis enim eſt natura † annui debiti, iuxta illud, An
nua ſi debeas tūc inſpicias caput anni, l. a nobis,
l. in ſingulos, lege ſecunda, & l. filiæ meę, ff. de an-
7 nu. lega. & peti poteſt prima † die anni, l. habita-
tionem, & l. generali, ff. de vſufruc. lega. Inno-
cen. in capitulo, propter, loca. glo. Inſtitu. de in-
util. ſtipulat. in principio, l. qui hoc anno, vbi A-
lexan. Iaſ. & alii, ff. de verbo. oblig. & loquendo
8 de alimentis hoc † ponit Socin. in conſilio deci-
mo, numero decimoquarto, volum. primo, ubi
diſtinguit inter legatum alimentorum quod in
ſingulos annos relinquitur, & illud quod ſimpli-
citer eſt relictum, & allegat plures alios Ca-
ualcan. in tracta. de vſufruct. mulier. relicto, nu-
mero 166. verſicu. niſi fuiſſet ſimpliciter, Simon
dicta dubitatio. vndecima, numero nonageſimo
quinto, vbi tamen tenet quod omne legatum in
cauſam alimentorum relictum ſit annuum, de
cuius tamē dicti, & veritate alibi tractabitur, ſed
ſat eſt quod vbi eſt annuum, vult illud præſtari
in principio anni, Lancello. dicta quæſt. 6. num.
112. vbi inquit hoc indubitanter verum eſſe, &
loquitur de alimentis.

Imo fortius ſi legatarius alimentorum annuo
rum poſt inchoatum annum moriatur debebi-
9 tur legatum pro toto anno † integro, non au-
tem pro eo ſolo tempore quo dixit, l. in ſingulis,
ff. de annu. legat. Roman. in ſingul. ſeptuageſi-
moprimo, vbi dicit tale legatum pro anno, quo
moritur hæres tranſmitti ad hæredes, & ſubdit
procedere etiam quando certa annua quantitas
relinquitur ex fructibus prędij, ſecundum Bart.
in lege, generali, §. hæredis, ff. de vſufruc. lega.
vbi dicit eſſe caſum ſingularem, & menti tenen-
dum, & extat text. in l. a nobis, ff. de annu. legat.
per quam Signorol. in cōſilio ſexageſimoſexto,
numero decimo, quæſtio. 10. dicit, quod ſi mari-
tus vxori legat decem corbes frumenti donec vi
10 xerit vidua, † habebit integrum totius anni lega-
tum, licet nubat poſt duos menſes, ſed antea di-
xit glo. in dicta lege, generali, §. hæredis, quod
legati annui dies cedit in cuiuſque anni initio,
& debetur inſolidum, licet legatarius in princi-
pio anni deceſſerit, Iaſ. in l. diuortio, numero ſe-
ptimo, in principio, ff. ſoluto matrimonio, &
hanc partem tenuere Practic. Papienſ. Capic.
& Pecch. quos citat Caualcan. in dicto tracta.
de vſufruc. mulie. relicto, numero 166. alios ci-
taui in conſilio 125. numero octauo, verſic. & in
legato annuo, Lancello. dicta quæſt. ſexta, nume
ro 18. ſed & ſi neminem viderim, qui huic ſenten
tiæ contradicat, non tamen videtur vera in lega-
to annuo facto in cauſā alimentorū, quia eſt per
ſuam cauſam limitatum, & cauſa ceſſante ſolutū
repetitur tamquam datum ex cauſa quę non eſt
11 ſequuta, & limitata cauſa † limitatum producit
effectum, l. in agris, ff. de acquir. rer. domin. & li-
cet præſtatio fiat a principio anni, tamen ubi
non euenit neceſſitas, non eſt locus legato, nam
diximus ſupra legatum prædictum præſtari quā
docunque ſubeſt neceſſitas, lege, nec ſemel. §. ſi
in habitatione, ff. quan. dies lega. cedit. & quæ-
12 libet diſpoſitio reſtringitur † ad terminos ratio-
nis per ſuam cauſam, vt inquit Angel. in l. obliga
tione, colum. ſecunda, circa princip. ff. de pign.
Natta in conſilio 546. numero decimo, dixi in
conſilio 150. numero quinquageſimooctauo, fa
cit quod inquit Bald. in d. l. 1. numero tertio, C.
de fideicom. vbi ait quod alimēta ſoluuntur vxo
ri in principio anni præſtita cautione de illa re-
13 ſtituendo † ſi ante finem anni trāſierit ad ſecūda
uota, & ſequūtur alij ſupra citati, & loquitur, qn̄
legatū eſt annuū, quia relictū ſit donec nupſerit.
ad quid aūt fideiubere de reſtituendo ſi inchoa-
to trāſmitteret totius anni alimenta ad hæredes?
cogita igitur quia pro nunc ſufficit Lectoris ani-
mum excitaſſe ad melius conſiderandum ſuper
ea propoſitione, facit quod dicimus, d. l. hæredi-
tatum, ff. ad leg. Falcid. nam & ſi a principio fiat
taxatio ſecundum illam, ſi tamen legatarius plus
14 minus † viuat, attenditur ueritas declarata ex euē
tu, vt poſt Cępol. ponit Gramma. conſilio 104.
numero decimo, Roderic. in l. quoniam in prio-
ribus, ampliat. tertia, nu. 10. C. de inoffi. teſta.

Non etiam procedunt prædicta, quando ali-
quid ex parte legatarii implendum eſt, ut quan-
do alimenta relinquuntur ſtando, & habitando

tum filiis: eo enim caſu, quia legatarius tenetur habitare, atque ita ex parte ſua implere, alimenta non prçſtantur in principio anni pro toto anno, neque de trimeſtre in trimeſtrē, neque de menſe in menſem, ſed de die in diem reſpectu cibariorum, & in principio anni quoad ueſtimē-
15 ta.† ita determinat Bald. in d.l. prima, numero tertio, C. de leg. & fideicom. Caualcan. d. numero 166. uer. niſi aliquid prius. ubi allegat Dec. Plot. Ancha. Moder. & Machel. id quod placuit etiam Simoni dicta dubitatio. undecima, numero nonageſimoquarto. & ratio eſt, quia cum alimenta correſpectiuentur ad onus habitationis eatenus ſunt præſtanda, quatenus ſuſtinetur onus, atque ita commodum proportionatur ad incommodum, argumento l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur.

Similiter non eſt locus prædictis, quando alimenta relinquuntur perſonis non morituris, ut
16 hoſpitali, collegio, † uniuerſitati, & ſimilibus, quia tunc debentur annuatim, l. ſi quis ad declinandam, C. de epiſcop. & cler. Iac. de Are. in l. fin. ff. de lib. agnoſcen. Barto. in l. pecunia, numero ſecundo, ff. de aliment. & cibar. lega. idem Barto. in d.l. fin. Ang. in d.l. cum hi, in principio, colum. ſecunda, uer. ſequitur, Practi. Papien. in for. libel. quo agit pro lega. rei ſing. §. 1. nu. 69. Simō d. dubit. 11. nu. 97.

Non etiam vendicant ſibi locum prædicta in
17 militibus, quia eis alimenta † miniſtranda ſunt ſingulis, uel alternis diebus, l. prima, & l. nulli, C. de erogatio. milit. anno. lib. decimo, & hoc eſt in eis ſpeciale fauore reipublicæ, quia ſi mēſtruū ſtipendium perſolueretur citius conſumerent, nec poſtea haberent, unde uiuerent, uel militiam desererent, ut inquit Bar. in l. pecunia, numero tertio, ff. de aliment. & ciba. lega. Ang. in d. l. cum hi, in princ. Papien. loco prædicto, nu. 69. uer. fallit in militibus.

Quod autem dictum eſt alimenta certis temporibus prçſtari, intelligendum niſi interim lega
18 tarius opprimatur† neceſſitate, nam eo caſu indigenti præſtantur ante tempus, argumento eorum quæ ponit Barto. in l. prima. §. diuus, ff. de uar. & extraordin. cognit. ita determinat Franc. March. deciſ. 797. in prima par. quem ad hoc citat Caualcan. de vſufruc. mul. relic. numero 166. uer. niſi legatarius indigeret, Lancello. d. quæſt. ſexta, numero 118. in fi. Item quando per modum prouiſionis alimenta monacho litiganti decernuntur, tunc medietas datur in principio anni, alia medietas in medio. ita fuit deciſum, cōcludit Rebuff. Tomo primo de ſenten. prouiſ. in præfatio. nu. 105.

Rurſus in caſibus quibus alimenta, uel ex diſpoſitione hominis, uel authoritate legis præſtanda ſunt certis temporibus, puta ſingulo menſe, bimeſtre, uel trimeſtre, eo caſu ſi teſtator iubet poſt moram hçredis certam pecuniam ſolui, uel inter partes conuentum eſt eam ſolui, eueniente
19 mora peti poteſt pecunia in principio † cuiuslibet anni, ut probat Socin. in conſilio decimo, numero 16. uer. & prçdicta procedunt, uolum. primo, & in conſilio undecimo, numero undecimo, uolum. eod. ſequitur Lancello. in d. quçſtio. ſexta, numero centeſimodecimoſeptimo, ubi etiam dicit, quod non alimenta, nec res petuntur pro alimentis, ſed pecunia ſic taxata, ut per eum.

Non etiam attenduntur prædicta, quando vel inter partes eſt expreſſe conuentum, qualiter, & quo tempore præſtanda ſint alimenta, uel teſtator tempus præſtationi deſignauit, quandoquidē conuētio, uel diſpoſitio teſtatoris ſeruabitur,
20 ſiue dietim ſiue quolibet menſe † præſtari iuſſerit, d.l. nec ſemel, §. ſi in habitatione, ff. q̄do dies, lega. ced. facit l. diariis, ff. de aliment. & cibar. legat. Bart. qui ita declarat in l. fin. ff. de lib. agnoſcen. eſt textus in l. annuam pecuniam, ff. de annu. legat. Pract. Papien. dicto §. primo, numero 69. in principio, ubi inquit, quod ubi alimenta relinquuntur, cum demonſtratione temporis, tunc præſtanda ſunt in tempore deſignato, Iac. de Are. in dicta l. fina. quem citat Ang. in l. cum hi, in principio, dum inquit eo modo præſtari, quando non ſunt aliter diſtributa a teſtatore, Simō d. dubit. 11. nu. 92. Lācel. d. q. 6. nu. 112. & non ſolum expreſſa attenditur uoluntas, ſed ēt tacita, quæ colligitur ex re legata, uel ex cau-
21 ſa, vt quando mandat† præſtari ex fructib. l. 1. in fi. ff. quan. dies leg. ced. ita declarat Bal. in l. 1. nu. 3. C. de fideic. Simon d. nu. 93. Ludou. Molin. in d. tract. de primogenit. Hiſpan. li. 2. c. 15. nu. 73.

Ex quo infertur, ꝙ ſi teſtator in cauſam alimētorum relinquat frumentum, uinum, oleum, ligna, & ſimilia ex certis prædiis, ea omnia præſta
22 buntur in tempore recollectionis† ipſorum fructuum, ut ſcilicet frumentum Iulio menſe, uinū Septembri, oleum Octobri, & ſingula præſtētur, ut probatur in l. Firmio, §. pater annua, ff. quan. dies leg. ced. ubi gl. in uer. initio, ita expreſſe notat Bar. in l. qui hoc anno, cir. fi. uer. fallit ſecūdo, ff. de uerb. oblig. Simon d. dubit. 11. nu. 93. ubi allegat ēt Alcia. & quamuis prædicti omnes loquātur, quando relinquuntur fructus ex certo fundo atque ita quoque ſonent uerba l. Firmio, tamen gl. ibi in uer. initio, ampliat procedere ēt, quādo teſtator nulla fructuum mentione facta relinqueret uictum, & ueſtitum. uerum ego non arbitror
23 eam† gloſſ. bene loqui, quia tunc non eſt expectāda collectio fructuum, nec alimentorum prçſtatio differri debet uſque in tēpus recollectionis, ita enim concludunt Doctores ſupracitati, & idē exiſtimo, quando teſtator relinqueret in genere quantitatem uini, frumenti, & olei, non adiecto fundo, ex quo deberent præſtari. & ratio diuerſitatis eſt, quia ubi de certo fundo legantur fru-
24 ctus, illud legatum eſt conditionale† ſi fructus naſcantur, l. interdum, per totam, ff. de uerb. oblig. Caſtr. in l. ex conducto, §. ſi uis tempeſtatis, ff. loca. Natta in conſilio octuageſimoſexto. num. 2. expectari itaque debet recollectio, ultra quod ubi genus debetur habito reſpectu ad certam ſpe
25 ciem, tunc genus† habetur pro ſpē, Bar. & alii in l.

quod

quod te,ff. ſi cer. pet.l. quęſitū.ff. de pact.dixi in
proximè pręcedenti qōne, & non poteſt de alio
ſolui frumento,uino,vel oleo,perinde,ac ſi illud
ipſum fuiſſet præciſe relictum . cum uero alimen
ta ſunt ſimpliciter relicta, vel frumentum, vinū,
& oleum non deſignato fundo , tunc hæres dici-
tur debitor generis, quod ſemper conſiſtit,& re-
collectio non eſt expectanda: erit igitur reſtrin-
genda deciſio ad caſum, quando alimenta relin-
quuntur ex fructibus certi fundi.

Et ampliatur hæc concluſio ſic declarata, ut
procedat etiam quādo cū frumento, vino,oleo,
& ſimilibus extat relictum pecuniæ, quia pecu-
nia quoque ſoluitur tempore recollectionis fru-
ctuum ſicuti ipſi fructus,ut uoluit Bar.in l.ſi lega
tarius.§.1.ff.de leg.3.ubi ait,quod ſi teſtator re-
26 linquat omni† anno ex tali fundo decem corbes
frumenti, & decem libras,hæres non pręſtabit li-
bras niſi tempore collectionis frumenti,quia cū
pecunia,& frumentum ſint in eodem legato con
nexa,debent ęqualiter determinati.l.iam hoc iu
re.ff.de uulg.& pup.&eodem tempore præſtari,
ſequitur Roma.in d.l.qui hoc anno.ff.de uerbo.
oblig.&in ſing.389.reditus,idem Rom.in conſ.
231.Iaſ.d.l. qui hoc anno, colum.fi.in l.1.col.4.
ff.de iuſt.&iu.Fely.in c.2. colum.16.in 5.limit.
de reſcrip.Soc. iun. in conſ.160.col.3.uol.2.Ri-
pa,d.c.2.num.46.Alex.in l.in teſtamento,la pri
ma,in prin.C.de teſtam.milit.Caualca.de uſufr.
mulie. relic. nu. 166. in prin.Simon d.num.93.
Euerar.loco 50. colum.3. uer.item ex iſto.iſtud
enim operatur coniunctio.

Quod ſi legatum alimentorum ſemel tantum
pręſtandum ſit, & non habeat diem certam,uti-
27 que non præſtabitur niſi† ſequuta interpellatio-
ne, ita Are.in l.ita ſtipulatus,col. 13. uer.in ali-
mentis autem. ff. de uerb.oblig. ſequitur Simon
loco ſupra ſæpius memorato,num. 92.ubi enim
28 non eſt appoſita dies non incurritur mora † ſine
interpellatione, Iac.de Are.Bar.Raph.Imola,&
Alex.in l.ſi ex legati cauſa. ff.de uerb.oblig.Bal.
Salic. & alij in l. magnam. C. de contrahen. uel
committen.ſtipulat.nunquam enim uidetur per
debitorem ſtare niſi interpelletur, Oldr.in conſ.
242.colum.2.Dec.in conſ.516.num.21.& non
ſtatim interpellatione ſequuta committitur mo
ra, ſed debitor alimentorum eſt aliquantiſper
29 †expectandus, ut inquiunt Are.& Simon in lo-
cis prædictis,& eſt regulare, quod promittēs ali
quid facere, uel dare,intelligitur non ſtatim, ſed
conceſſo debito interuallo.

Sed & ſi prædictis in caſibus declaretur, quo
tempore alimenta ſint pręſtanda, ſemper tamen
30 plurimum poterit arbitrium iudicis,& iudex† ip
ſe ſua deciſione moderabitur, Bero.in c.Raynu-
tius,num. 221. de teſtam. Cordub.in d. l.ſi quis
a liberis.§. non tantum,num.22.ff.de lib. agno-
ſcen.

Ex prædictis etiam infertur, quod teſti, qui
ad ferendum teſtimonium ducitur extra patriā,
cui miniſtrari debet impenſa uictus,debet ſolu-
31 tio fieri antequam exeat † de domo,l. pen. C.de
teſtib.l.properandum.§.illo.C.de iud. Salic.qui
ita determinat in l.quoniam,num.1.ver.item di
cit,C.de teſtib.ubi inquit ſic uoluiſſe Pet.& Cy.
ibi,& uere Cin.in fi.dicit, quod teſti,& aduoca-
32 to ſolui debent † ſumptus omnes antequam pe-
dem moueant de domo,argumento l. pen.C.de
teſtib.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ſoluuntur ſecundum qualitatem, & di-
gnitatem perſonæ,cui debentur.*
2 *Qualitas præſentis ſtatus eſt attendenda in ſoluen
dis alimentis.*
3 *Conſuetudo vltima attendi debet.*
4 *Alimenta lautiora ei debentur, qui alias fuit di-
ues, quam ei qui ſemper fuit pauper.*
5 *Commoda alimenta, quando præſtanda, tunc atten-
ditur dignitas alimentarij.*
6 *Alimenta præſtanda abſque penuria non debentur
ſecundum dignitatem.*
7 *Verba non debent eſſe ſuperflua.*
8 *Nobili alimenta debentur delicata, nec veſci debet
cibo ruſticorum.*
9 *Nobili alimenta debentur etiam pro famulis ſecun
dum conditionem ſuam.*
10 *Famulum alere tenetur quicunque alimenta debet
domino, qui ſit famulo dignus.*
11 *Gratus in conſ.87. num.14.uol.1.reprobatur.*
12 *Ruſtico non debentur cibi delicati, nec panis albus,
ſed cæpe, caſeus, & panis fabaceus.*
13 *Ruſtico pauperi tradens cibos delicatos venialiter
peccat.*
14 *Ruſticus veſci debet allio, rafano, & ſimilibus cibis.
intellige tamen, vt ibi.*
15 *Eccleſia patrono nobili pinguiora præſtat alimenta,
quam ignobili.*
16 *Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignita-
tem.*
17 *Patronus, qui plus contulit in fundatione Eccleſiæ
pinguiora alimenta conſequitur ab Eccleſia, quā
is, qui minus contulit.*
18 *Eccleſia alit non ſolum patronum, ſed etiam filios,
& familiam.*
19 *Libertus alit patronum, ſecundum illius dignita
tem.*
20 *Libertus non ſolum alit patronum, ſed etiam vxo-
rem, filios, & familiam.*
21 *Pater tenetur æqualitatem ſeruare inter filios.*
22 *Primogenitus habet præeminentiam quandam in
ter fratres.*
23 *Primogenitus reputatur dignior inter fratres.*
24 *Primogenitus ſedere debet in loco eminentiore.*
25 *Primogenito pinguiora alimenta præſtantur a pa-
tre, quam cæteris fiat.*
26 *Primogenitus alit ſecundogenitos ſecundum eorū
dignitatem, & quantitatem.*
27 *Maritus alit vxorem ſecundum nobilitatem, & di
gnitatem ſuam, & quomodo intelligatur.*
28 *Maritus alit non ſolum uxorem, ſed etiam pediſ-
ſequas, & alias ſeruienses.*
29 *Aduocato exeunti prouinciam datur equus, & fa-
mulus.*
30 *Doctori alimenta dantur cum ſeruitore.*

31 Clerico

31 *Clerico propter delictum ſuſpenſo alimenta debentur ſecundum qualitatem perſonæ.*
32 *Ordinato Epiſcopus præſtat alimenta ſecundum illius dignitatem.*
33 *Epiſcopus tenetur ordinato tradere veſtes, lectum, & medicinas.*
34 *Beneficiatus cum eſt grauandus detrahit primum alimenta ſecundum ſuam dignitatem.*
35 *Monacho agenti ad vtilitatem monaſterij traduntur alimenta ſecundum qualitatem perſonæ.*
36 *Veſtimenta ſufficientia intelliguntur ſecundum qualitatem, & dignitatem perſonarum.*
37 *Vxor accuſans matrimonium conſequitur alimenta ſecundum facultates viri, & dignitatem ſuã.*
38 *Patrono, qui aliquando fuit diues, Eccleſia præſtat vberiora alimenta, quã ei, qui ſemper fuit pauper.*
39 *Veſtes inter canonicos præſtantur nobiliores ſecundum dignitatem, & qualitatem.*
40 *Cibaria pinguiora inter canonicos præſtantur dignioribus, vide tamen ibi.*
41 *Viſitatori alimenta præſtantur, ſecundum eius qualitatem, & dignitatem.*
42 *Mulieri prægnanti alimenta præſtantur ſecundum eius dignitatem.*
43 *Marito cum agitur de exactione dotis relinqui debent alimenta ſecundum dignitatem, & conditionem ſuam.*
44 *Debitor antequam ſoluat, æs alienum, poteſt in foro conſcientiæ retinere ſibi alimenta moderata, non tamen lauta.*
45 *Hoſpitale. Qui tenetur ad alimenta ſatisfacit oneri, ſi facit illum recipi in hoſpitale, vide tamen ibi.*
46 *Vſufructuarius non tenetur cauere de vtendo, & fruendo. quando donans reſeruato vſufructu.*
47 *Marito, quando exigitur pro dote relinquuntur alimenta arbitrio iudicis.*
48 *Hoſpitale. Alendus non debet mitti ad hoſpitale, quando dignitas, & qualitas eius non patiuntur.*
49 *Spurio alimenta præſtantur ſecundum neceſſitatẽ, non ſecundum dignitatem.*
50 *Spurio non datur tanta dos, quanta dari ſolet legitimæ, & naturali filiæ.*
51 *Pater ſi filium remittat ad hoſpitale perdit patriam poteſtatem.*
52 *Patri alimenta danda ſunt, qualia pater præſtare debet filio.*
53 *Correlatiuorum eadem eſt ſententia, & diſpoſitum in vno locum habet in alio.*
54 *Parentes eo modo ſuccedunt filijs illegitimis, quo ipſi filij ſuccedunt parentibus.*
55 *Correlatiuorum non eſt idem iudicium, quando diuerſa ratio militat.*
56 *Filius, qui diſſipauit legitimam ſibi aſſignatam conſequitur alimenta ſecundum indigentiam, non ſecundum dignitatem.*
57 *Eleemoſina, quando datur non attenditur dignitas pauperis, ſed indigentia. declara, vt ibi.*
58 *Patri bannito, vel hoſti alimenta non debentur ſecundum dignitatem, ſed ſecundum neceſſitatem.*
59 *Homines criminoſi ſunt egeſtate premendi.*
60 *Banniti perdunt iura ciuitatis, a qua ſunt banniti.*
61 *Vxor non tenetur alere virum, qui propria culpa incidit in egeſtatem.*
62 *Vxori pauperi ob luxuriam, vel crimen non debentur alimenta niſi ratione eleemoſinæ.*
63 *Dignitas præcedens nõ attenditur, quando eſt amiſſa ob culpam propriam.*
64 *Cum de vno diſputamus cætera ſupponuntur habilia.*
65 *Nemo dat, quod non habet.*
66 *Charitas ordinata incipit a ſeipſo.*
67 *Argumentum a toto, ad partem, eſt validum, vt ſcilicet eadem ſit ratio partis, quoad partem, quæ eſt totius, quoad totum.*
68 *Alimenta æqualiter omnibus præſtanda ſunt, quando multis coniunctim relinquuntur.*
69 *Cordub. eu. in l. ſi quis a liberis. §. ſed ſi filius, nu. 55. ff. de lib. agnoſ. reprobatur.*
70 *Teſtes de vniuerſitate non ſunt idonei, quando vtilitas ad eos pertinet, vt ſingulos, alias ſecus.*
71 *Epiſcopus non eſt ſuſpectus, nec remoueri poteſt in cauſa ſua Eccleſiæ.*
72 *Epiſcopus non eſt iudex competens, vbi agitur de bonis ſuæ menſæ.*
73 *Dignitas inter canonicos conſideratur reſpectu Eccleſiæ, non vt quiſque erat in ſæculo.*
74 *Eleemoſina, quando eſt in ſingulos taxata, non licet variare ex dignitate pauperum.*

Quæſtio XVIII.

DIVERSIMODE autem ſecundũ perſonarum diuerſitatem alimenta præſtãtur regulariter & ſoluẽda ſunt ſecũdũ
1 dignitatem, & qualitatem† perſonæ, cui debentur, vt probatur in l. ſi cui. ff. de annu. lega. l. Mela, & l. pen. ff. de alim. & ciba. lega. & probat l. tutor ſecundum dignitatem, in prin. ff. de adm. tutor. l. 1. §. mulier, & l. habitatio. ff. de uent. in poſſeſſ. mitten. l. ſed & ſi quid inædificauerit. §. ſufficienter. ff. de vſufruc. alios citat Tiraq. in tract. nobilita. c. 20. num. 143. latiſſimè Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſed ſi filius, num. 43. ff. de lib. agnoſ. ubi citat Bal. Ang. Rom. Are. Iaſon. Dec. Bertran. Roch. de Cur. Virgin. Didac. Pariſ. Coraſ. Ripam, Crau. & alios.

Intelligi tamen debet præſentis ſtatus digni
2 tas,† non quæ alias fuit, ut per Iac. de Are. & Bal. in l. ſi maritus, la ſeconda, ff. ſolu. matr. ubi inferunt, quod ei, qui alias erat diues præſtanda ſunt alimenta prout nunc eſt in paupertate, non prout alias erat. & dicit Caſt. in loco prædicto, quod ſi ſolebat alias tenere equos, & famulos, deinde ad paupertatem deueniat, non eſt curandum de priori dignitate, ſed ſufficit tantum illi dimitti quantum neceſſe eſt pro ſuſtinendo præſenti ſtatu, ſequitur Iaſon in l. cum hi. §. vult igitur, nu. 2. ff. de tranſac. idem uoluit Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. non tantum, num. 17. & confirmari poteſt, quia cum in præſtandis alimentis ſeruari debeat conſuetudo prout mox dicam, attendi de-
3 bet ultima† conſuetudo, non quæ alias fuit. l. Mela. §. quid ergo erit. ff. de alim. & cibar. leg. Alex.

in conſ.5.colum.fi.uol.5.conſ.223.col.2.uol.2.
Fely.in c.cum acceſſiſſent,num.31.de conſtitut.
Dec.in l.ſemper in ſtipulationibus, num. 8.ff.de
reg.iu.Natta in conſ.367.num.18. ſed in contra
rium facit gl.fi. in c.quicunque 16.q.7.ubi uult
lautiora alimenta illi præſtari, qui aliquando
4 fuit † diues quam ei, qui ſemper fuit pauper, &
per eam glo.Cordub.in d.l.ſi quis a liberis.§.ſo-
lent, numero 25.& ſeq. reprehendit Iaſon. &
alios ſupra relatos, qui tenebant alimenta non
præſtari pro antiqua dignitate, ſed pręſenti re-
rum inſpecto ſtatu, meo tamen iudicio Iaſon
non meruit reprehendi, nec ipſe eſt illius opinio
nis author, at eam ante eum tenuerunt Iaco. de
Are. Bald.& Caſtr. nam aliud eſt dicere, quod
pinguiora debeantur alimenta ei,qui alias diues
fuit, aliud uero, quod is ſit pro antiqua dignita-
te alendus: datur enim medium, ut plus præ-
ſens exigat ſtatus, & minus, quam requireretur
in antiqua dignitate, proinde uerſabitur pluri-
mum in hoc iudicis arbitrium,& officium.erit er
go concluſio, quod alimenta debentur ſecun-
dum dignitatem alimentarij, & licet non atten-
datur dignitas antiquà,quoad hoc,ut omnino ſe
cundum illam in omnibus alatur, attenditur ta-
men ut pinguiora dentur,quam ſi non alias fuiſ-
ſet diues.

Hęc autem concluſio procedit ſine contro-
uerſia, quando ex diſpoſitione legis, uel etiam
5 hominis commode † præſtanda ſunt, hoc enim
importat dictio illa commodè,ut docet Io.And.
in c.1.§.ſanè,in uerbo abſque penuria, de ſta.re-
gula. in 6. ubi tamen aliud dicit, quando relin-
6 querentur abſque penuria,† & primum illius di-
ctum notabile inquit Abb.in c.1.de inſtitut.& in
c.poſtulaſti,de reſcrip.illud quoque ſingulare at
teſtatur Dec.in c.peruenit, il ſecondo,num.5.de
appellā.ſequitur Cordub.in d. §. ſed ſi filius,nu.
81.& ſeq.ubi ſuſtinet differentiam,quam Ioan.
And. conſtituit inter verbum commodè, & uer-
bum ſine penuria,pro Rebuſ.in tract. de congr.
portio.quęſt.8.num.78.aduerſus Dec.in d.cap.
peruenit. ego tamen exiſtimo in propoſito no-
ſtro idem importare,quod alimenta dentur ſine
penuria, vel quod pręſtentur commodè: nam ſi
uerba ſine penuria, importarent ſolum ſufficien
tiam, quæ requiritur ad excludendum neceſſita-
7 tem, eſſent ſuperflua,& nihil † operarētur contra
l.ſi quando.ff.de leg. 1. Bal.in rub.C.de contra-
hen.emptio.quæſt.9.ne ergo ſint otioſa impor-
tare debent, ut lautè præſtentur, quia etiam ſi
id non fuiſſet adiectum,præſtanda fuiſſent ſecun
dum egentiam, propterea non eſt inſiſtendum
ſuper ui uerborum,uti facit Cordub. dum diſpu
tat ſi idem ſignificent.

Ex ea itaque concluſio infertur, qund nobili
debentur ſecūdum ſuam nobilitatem, nec ille co
8 gitur ueſci cibo † ruſticorum,c.non cogantur.41.
diſt.ita uoluit Bal.in l.2.in fi. C.quod cū eo,per
tex.in l.ſed & ſi quid inædificauerit. in §.ſufficiē
ter.ff.de uſufru.Ang. & Imo.in l.Neſennius.§.fi.
ff.de re iud.Iac.de Are.Raph.& Alex.in d.l.ſi ma
ritus,la ſeconda,ff.ſol.matr.alios citat Tiraqu.in
d.tract.nobilit.c.20.num.142. quibus accedunt
Guido Papa,Crot. Marſi.Lamber.& Io. Cirier,
quos omnes refert Cordub. d. §.ſed ſi filius.

Imò nobili præſtanda ſunt alimenta non pro
9 ſola illius perſona,ſed etiam pro † ſamulis, cum
non deceat, quod ipſe ſibi ſeruiat.l. habitatio.ff.
de uentre in poſſeſ.mitten. l.tutor ſecundum di-
gnitatem, in prin.ff. de admin.tut.l.ſi cum dotē.
§.ſin autem in ſæuiſſimo.ff.ſolu.matr.per quæ iu-
ra hoc uoluit gl.in Auth. de nō eligen. ſecun.nu
ben.§.fi.in uer. orieta, & ibi Bar.dicit eam deci-
ſionem perpetuo eſſe menti tenendam, Imo. &
Alex.in d.l.ſi maritus,Are.in conſ.17.in 5.dub.
Abb.in c.cū adeo, de reſcrip.Tiraq.d.c. 20.nu.
141.uer. ex quibus etiam,Cordub.in d.§. ſed ſi
filius,num.49.ubi allegat etiam Cępol. Io.Lup.
Boer.& Didac.

Et non mirum,nam vbicunque conditio alen
di fert,quod pro uſu domus famulos habeat,tūc
quicunque tenetur alere dominum,tenetur etiā
10 alere famulum,† vt voluit gl.in c.1.in uer.neceſsi
tatem. 21.q.1.glo.in c.ſtudeat, in glo.fi.50.diſt.
Abb.in d.c.cum adeo,nu.5.Roma.in conſ.189.
in prin.alios plures congerit Cordub.in d.§.ſed
ſi filius,nu.50.& comprobabitur hęc regula infe
rius,prout ſigillatim continget tractari de diuer
ſis perſonis.& quamuis Grat.in conſ.87.nu.14.
11 uol.2.dicat hoc † non procedere,quando alimen
ta relinquuntur in teſtamento titulo legati, ta-
men improbatur opinio per Cordub. in d. loco
per textum in l.ſi cui.ff.de annu.lega.qui loqui-
tur indiſtinctè in materia legatorum. & licet re-
gulariter in legatis ſtricta interpretatio fiat,ta-
men ubi agitur de alimētis, quę fauorabilia ſunt
lata ſit interpretatio.

Infertur etiam quod ruſtico non ſunt præſtan
12 di delicati cibi,† nec panis albus,ſed groſſus,ex fa
bis,& ſiligine,caſeus,cæpe,nuces,& ſimilia,gl.in
l.ſeruis urbanis,in ver. ex libellis,& rurſus in uer
bo cibariis.ff.de leg.3.gl.in c.epiſcopus,in uer.vi
ctus,10.q.2.& in c.nobis,in uer.modeſtè,de iure
patro.Lamber. in trac. de iure patro. lib.3.in 3.
prin.q.artic.12.nu.2.Paul.de Citadi.in eo.trac.
par.6.q.7. idem tenuerunt Corſet. Afflic.Iaſ.&
Marſil.quos citat Tiraq.d.c.20.nu.142.alios ad
dit Cordub. d. §.ſed ſi filius,nu.46.Lancel.Gal-
lia.in conſuetud.Alex.uer.ſolidos,q. 6.nu.106.

In tantum autem ruſtici uti debent cibis groſ
13 ſis,ꝙ venialiter peccat,† qui pauperibus ſūptuo-
ſa,& delicata cibaria præparat,c.criminis,ante fi
nē,diſt.25.Tiraq.loco prędicto,nu.146.ubi poſt
Iac.Beluiſ.Cin. & Bal.inquit aquam in potū,nō
14 uinum dandum,& ſubdit ruſticos ueſci † debere
allio, raphano,& ſimilibus,ītelligo tamē de pau
pere ruſtico, non de diuite propter ſupradicta.

Infertur quoque,ꝙ eccleſia,quę patronū tene
tur alere,qui ad paupertatem deuenit,ampliora,
15 & pinguiora tenetur pręſtare † patrono nobili, q̄
ignobili,ut uoluit Roch. de Cur.in trac. de iure
patro.in uer. & utile,in 1.prin. q.in 3.q.Pau.de
Citad.in eo. trac.in 6.par.art. 7.q.4. Lamber.in
eod.tract. lib. 3.in 3.prin.art i.quæſt.3.Tiraq.d.
cap. 20. numero 143.& ratio eſt, quia patronus

alendus

16 alendus † eſt ſecundum dignitatem ſuam, glo.fi.
in d.c.quicunque, 16.queſtio.7.Abb.d.c.nobis,
num.6.de iu.patron. in cap. ſtatuimus, nu.1.de
maiorit.& obed.Felin.in c.cum omnes, numero
32.de conſt.licet regulariter pinguiora cõſequa
17 tur alimenta patronus, † qui plus contulit in fun-
datione, dotatione vel conſtitutione eccleſiæ, ut
poſt Pet.Gofred.inquit, Boniſ.de Vitalin. in cle-
men.plures, nu.34.de iure patronat.

Tenetur autem eccleſia alere non ſolum pa-
18 tronum, † ſed etiam uxorẽ, filios, & familiam, ut
voluit Lambertin.in d.tracta.lib.3.in 6.princip.
articu.quæſt. 3.num.1, & 3.quem ſequitur Cor
dub.in d.l.ſi quis a liberis, §.ſolent, nume. 18. id
quod facit ad id quod ſupra dixi de famulo, quẽ
alere tenetur quicunque domino tenetur alimẽ-
ta præſtare.

Inſertur etiam ad libertum, qui patrono ſuo
19 tenetur alimenta præſtare † pro illius dignitate,
Lambertin.in d.tracta.lib.3.in 2. quæſtio. prin-
cip.articu. 2.num.68.Cordub.d.§.ſolent, num.
8.ubi allegat Afflict.qui hoc non dicit, ſed ualet
argumentum a patrono eccleſiæ ad patronum li
berti, & ideo libertus quoque alit non modo pa
20 tronum, ſed eius † etiam patrem, matrem, filios,
& familiam, ſecundum glo. in d.§.ſolent, & Cor-
dub.num.11.quod addi poteſt ad ſupradicta de
famulis, & familia.

Infertur ſimiliter quod etſi pater ęqualia ali-
21 menta filijs teneatur † præſtare, argum.l.inter fi-
lios, C.famil.erciſ.l.ſi maior, in fin.C.commu.di
uid.l.cum pater, §.euictis, ff.de leg.2. Io. Cirier.
in tract.de primog. lib.2.q.3. nu. 7. quia tamen
22 primogenitus inter fratres habet † quandam pa-
ternalem præeminentiam, vt inquit Barto.in l.fi.
23 num.13.ff.de colleg.illicit. & dignior † reputa-
tur ſecundum glo. in §.aliam, in ver.altiori, In-
ſtitut.de bono.poſſeſſ.quæ ideo infert quod emi
24 nentiori loco † ſedere debet, Caſſan. in catalogo
gloriæ mun.par.1.conſiderat.12. gloſ.in c.licet,
in verbo primatus, vbi not.Abb.de uoto.Barba.
in conſi.18.num.6.uolum.2.Cordub.d.l.ſi quis
a liberis, in princ.num.21.ff.de libe.agnoſcen. ta
men pinguiora, & ampliora alimenta dat filio
25 primogenito † quam alijs, ita uoluit glo. in cap.
quam periculoſum, in ver.primatus, 7.quæſtio.
1.ubi ait quod duplicatos cibos recipere debet, il
lam gloſ.ſequuntur multi, quos citat Tiraq. in
præfatio.tracta.primogen.num.12.Io.Cirier, in
loco proximè citato.id tamen ego intelligo, quã
do ex conſuetudine, ſtatuto, vel diſpoſitione ma-
iorum primogenitus eſt in omnibus bonis, uel
maiore eorum parte ſucceſſurus; Tunc enim ra-
tione ſpei dicitur quodammodo dominus uiuẽ
te patre, & tamquam tali ampliores expenſę ſunt
exhibendæ, alias autem non credo primogeni-
to plus cęteris filijs tribuendum eſſe, & illam
glo.in cap.quam periculoſum, repręhendit Luc.
de Pen.in l.1.num.15.ver.ad octauum, C.de pri
uileg.eor.qui in ſacro palat. lib. 12.refert Tira-
quel.in d.præfatio.nu.12. vide tamen Molin. de
primogen.Hiſpan.lib.2.c.15.num.72.& nu.39.

Infertur eadem ratione, quod primogenitus
qui vt dixi ſuo loco, tenetur ſecũdogenitum ale-
re, præſtabit alimenta ſecundum dignitatem, &
26 † qualitatem fratris, non ſecundum ſolam neceſ-
ſitatem, vt uoluerũt Hoſtien.Ioan.And.& Abb.
in c.licet, de uoto, Io.And.in c.ſine culpa, de re
gu.iur.in 6.in mercuriali, & eandem opinionem
tenuerunt Abb.Cardin. Alexan.Guido Pap.So
cin.Franch.& Iacobin.de S.Georg.quos citat &
ſequitur Tiraq.de iure primogen.quæſtio.4.nu.
33.Cordub.in d.l. ſi quis a liberis, §. idem reſci-
pſit, num.90.ff.de liber.agnoſ.vel alend.& in §. ſi
mater, num.54.& ſeq.Molin.d.cap.15.num.39.
Menoch.conſ.411.num.9. alij tamen uoluerunt
quod alimenta præſtentur ſecundum qualitatẽ,
& valorem feudi cuius contemplatione primo-
genitus obligatur, ut poteſt videri apud Parid.
de Put.in tracta.de finib.feud.cap.40.nume.28.
& ſeq.Gaſ.Baocius in tract.de inop.debito.cap.
17.num.72.hoc tamen intelligendum eſt, quan
do ſecundogenitus habet aliũde, aliàs ubi ab om
nibus bonis excluditur tenetur primogenitus
alere ſecundum dignitatem, & hoc non procedit
ſolum in primogenito, ſed generaliter in quocũ
que fratre, qui teneatur fratrem alere. prædicti
enim Doctores loquuntur indiſtinctè, ſed an lo-
cum habeant in fratre ſpurio, dicemus paulo inf.

Infertur pariter quod maritus vxorem tene-
27 tur alere ſecundum dignitatem, † & qualitatem
perſonę: nam etſi dicant aliqui alendam eſſe pro
modo dotis, Specu. tit.de dote poſt diuor. relic.
§.formalis, num.15.Bart.in l.ſi cum dotem, §.ſin-
autem in ſęuiſſimo, num.5.ff.ſolu.matrim.Abb.
Alex.& Campeg.citati a Cordub. in d.l. ſi quis
a liberis, §.ſi quis ex his, num. 20.ubi quod augẽ
tur alimenta pro modo dotis: tamen ſi vel dotem
non habeat, uel ea non ſufficiat ad congruam ſu-
ſtentationem, ſupplet maritus de proprio, Inno.
in cap.per ueſtras, de donatio.inter uir.& uxor.
apertius Salic.in l.quod in uxorem, num.1.C.de
neg. geſt. ubi Alex.num.8.& Corne.numero 2.
Aret.in §.fuerat, num.8. Inſtit. de action.ſequi-
tur Cordub.in d.§.ſi quis ex his, num.23.& ideo
non ſolum uxori, ſed etiam pediſſequis, & alijs
28 ſeruientibus præſtanda † ſunt alimenta, ut uoluit
glo.in Auth.de non eligen.ſecun.nuben.§.fin. in
uer. onera. ubi Barto. dicit eſſe perpetuo menti
tenendum, ſequitur Lup.in rubr. de donat. inter
uir.& uxor. §.68.num.6.& in c.per ueſtras, in 3.
notab.in princ.col.3.uer.& ad hoc eſt text. folio
mihi 133.ſequuntur Lambertin.Boer. & Emili.
quos citat Cordub.in d.§.ſi quis ex his, num.25.
& quod præſtentur alimenta ſecundum dignita
tem, probat glo. in d.§.fin.dum inquit alendam
eſſe ut filium, ponit Præpoſ.in d.cap.per ueſtras,
nu.5.ubi ponit qualia præſtentur uiduæ.

Infertur item ad aduocatũ, cui ſi extra prouin
ciam conducitur, pręſtantur alimenta ſecundum
qualitatem perſonæ, & conſequenter pro equo,
29 & famulo, ita concludit Bal.in l.unica, in fi.C.de
ſuffrag.ubi dicit quod exit prouinciam ſumpti-
bus clientis eques, & non pedes, ſecundum qua-
litatem perſonę, argumento l. idemque, §.idem
Labeo, ff.manda. ſequitur Iaſ. in l.ſi non ſortem,

in §.libertus, nume. 29.in fi.ff.de cond.indeb.&
idem eſt generaliter in quocunque Doctore,
30 quia ſi ei aliméta† debentur præſtabuntur etiam
pro ſeruitore, Brun. in tract.de ceſſio.bon.q.31.
ubi loquitur, quando Doctor ceſſit bonis, & ſibi
relinquitur quantum ſufficit pro alimentis ne
egeat,& uult, quod etiam pro ſeruitoribus relin
quantur debita alimenta, ſequitur Bonacoſ.in
tract.de ſeru. & famu. quæſt.48. & eſt regulare,
quodobligatus alere dominum, tenetur etiam fa
mulo alimenta præſtare, vt dixi ſupra in uer.imò
nobili pręſtanda,& inqnit Rebuf. in trac.de pri-
uileg.ſcholar.priuileg.163.quod famulum alit,
quicunque dominum alere tenetur, & ibi, num.
10.ſubdit, quod inuitans dominum tenetur reci
pere ſeruitorem; ſequitur Bonacoſ. in d. tracta.
quęſt.120.

Infertur item quod clerico ſuſpenſo propter
31 delictum exhibentur alimenta,† ſecundum quali
tatem perſonæ, quia non dantur pro ipſo ſolo,
ſed ẽt pro ſeruitore, vt ꝓbat textus in c.ſtudeat,
ibi, pro ſe,& ſuis, diſ.50.&dicit gl.ibi, ꝙ licèt ĩtel
ligat de filijs, & alijs coniunctis, tamen Archid.
intelligit de his omnibus ſine qnibus clericus
commodè ſtare non poteſt, nt ſunt ſeruitores, ſe
quitur Prępoſ.in fi.& idem dici poteſt de his om
nibus, qui tenentur in quantum facere poſſunt
deducto ne egeat, de quo tamen fiet ſermo pau-
lo inferius, quando tractabimus, hac eadem quę
ſtione, de alimentis debitis gratia miſerationis.

Infertur etiam ad clericum pauperem ordina
32 tum ab Epiſcopo, nam ordinarius † tenetur illi
prouidere ſecundum dignitatem, ut uoluit gl. in
c.Epiſcopus in uer. neceſſaria, de præben.ubi &
ſi textus de alimentis neceſſariis loquuntur, gl.ta
men dicit intelligi debere de neceſſariis ſecun-
dum redditum beneficij,& qualitatem, ac digni-
tatem ordinati, Ripa, in conſ.26.num.7.Menoc.
in trac.de arbit.iudi. caſu 169.in fi. & Franch.in
d.c.epiſcopus, ſequitur glo.ibi poſt Anch.num.
5.Bertran.in conſ.151.num.4.uol. 2.ubi quod
33 tenetur etiam præſtare veſtes,& lectum,&† medi
cinas poſt Imo.in d.c. Epiſcopus, & Menoc.lo-
co prædicto dicit iudicis arbitrio committen-
dum eſſe.

Infertur quoque, quod ubi tractatur de gra-
uando beneficiatum aliquo onere, tunc ante om
34 nia detrahenda ſunt alimenta† neceſſaria pro eo
ſecundum ſuam dignitatem,& qualitatem, vt vo
luit Ripa, in d.conſ. 26.num. 7. ubi loquitur de
expenſa fabricę,& dicit quartam reddituum eſſe
in eam cauſam erogandam, detractis tamen o-
neribus, ideſt alimentis neceſſariis præpoſito ꝓ
ſe, & ſeruitoribus taxandis arbitrio iudicis, alle-
gat glo.in d.cap. Epiſcopus, & l.alimenta.ff.de
alimen. & cibar. lega. ſequitur Menoc. d. 169.
in fine.

35 Infertur eadem ratione, quod monacho† agẽ
ti ad utilitatem monaſterij miniſtrari debent a
monaſterio, uel Abbate alimenta ſecundum ſuæ
perſonæ qualitatem, ut uoluit Rota deci.335.in
nouis, ubi addit inſpici debere ualorem,& reddi
tum bonorum monaſterij, argumẽto cap.ex par
te, de accuſa.& idem dicit additionator ad Ca-
pel.Thol.deci. 88. in monacho, qui de licentia
Abbatis degit in ſtudio, uel qui cauſam monaſte
rij defendit, licet non meminerit de Rota.

Infertur pari modo ad id, quod voluit Bal. in
l.ſed & ſi quid.§.1.ff.de uſufruc.ubi ait ueſtimen
36 ta ſufficientia † ſecundum qualitatem perſona-
rum, quia honorificè magis ueſtiri debet Abbas,
quam monachus, & melius monachus, quam
conuerſus, & honoratius magiſter Theologiæ,
quam alius quiuis ſacerdos inter fratres, & ſub-
dit eſſe menti tenendum, ſequitur addition. ad
Capel.Tholoſ.88.in fi.

Infertur etiam ad uxorem, quę dum accuſat
matrimonium habere debet expenſas,& alimen
37 ta † ſecundum facultates uiri, & ſuam dignitatẽ,
ut determinat Spec.in tit. de inquiſitio. §. fi.nu.
3.per tex. in l. cum alimenta.ff.de alim. & cibar.
lega. & per eandem legem idem uoluit Hoſtien.
in ſum.tit. de accuſatio.in §. admittantur, col.2.
circa principium, ver.quid ergo ſi contingat, ubi
ait quantitatem, & æſtimationem expenſarum
taxari ſecundum facultates, & dignitatem uxo-
ris.

Infertur etiam, quod uberiora alimenta Ec-
38 cleſia præſtabit patrono,† qui aliquando fuit di-
ues, quam ei, qui ſemper fuit pauper, gl.in c. no-
bis, in uer. inopiam, de iure patron. Pau.de Cita-
din.de iure patrona. in 6.par.art.4.num.157.in
fi. in eo enim remanent reliquiæ aliquæ pręce-
dentis dignitatis, cuius ratione augetur quali-
tas alimentorum.

Inferri poteſt quoque, quod & ſi inter cano-
nicos, uel monachos einſdem Eccleſiæ ſeruari
39 debeat æqualitas in omnibus, tñ reſpectu† veſtiũ
diſtributio fieri, debet ſecundum merita,& digni
tatem perſonę, ut inquit Innoc.in c.cum omnes,
in fi.de conſtit. ubi quod diſtributio fit ſecundũ
merita perſonarum earumq́ue locum, & ordi-
nem,& ſequuntur eum alij omnes, ut dicunt ibi
Abb.Felin.Dec. & alij. immo dicit Abb.num.9.
40 quod eadẽ diſtinctio ſeruari debet † in cibariis,
per iura, quæ ipſe allegat, & cum eo tranſit Feli.
num.31.& licet Dec.num.10.contradicat tamẽ
ex prædictis conſtat iuridicam eſſe differentiam,
quæ fieri debet inter canonicum ſimplicem, &
eum, qui eſt conſtitutus in dignitate.

41 Infertur etiam quod uiſitatori† ſecundũ qua-
litatem perſonarum præſtanda ſunt alimenta ab
Eccleſia uiſitata, gl. in c. cum inſtantia, ubi Abb.
in fi.de cenſib.

Item infertur, quod mulieri prægnanti alimẽ
42 ta uentris† nomine præſtantur ſecundum digni-
tatem.l.1. §. mulier autem.ff.de uent.in poſſeſſ.
mitten.

Non tamen ſecundum dignitatem pręſtanda
ſunt alimenta marito, quando uel propter uer-
gentiam ad inopiam, uel ex alia cauſa cogitur
dotem reſtituere uxori, deducto tamẽ ne egeat,
ſed tantum ei relinqui debet quantum pro neceſ
43 ſaria uitæ ſuſtentatione† erit neceſſarium, ſecun-
dum Iac.de Are. quem citat,& ſequitur Bal.in l.
ſi marius.ff.ſolu. matr.& Ang.etiam in fi.dicẽs,
quod

quod maritus non debet recipere alimenta ſecū
dum dignitatem, vel ſolitum viuendi modum,
ſed quatenus neceſſitas naturæ requirit ad uitā,
quia non eſt marito fauendum, vt delicatè uiuat
cum pernicia uxoris, licet aliis in caſibus diuer-
ſum ſtatuatur, idem uoluit Cuman. in d. l. ſi mari
tus, hoc etiam tenent Ang. in l. Neſennius. §. fi. ff.
de neg. geſt. Caſtr. in l. maritum, in num. 5. ff. ſol.
matrim. ſed & ſi allegatur a multis, tamen reuera
id non dicit affirmans ſolum, quod ſi maritus ex
arte poteſt viuere, nihil eſt ſibi relinquēdum: ſed
hoc nihil eſt, quia intelligitur ſi poteſt uiuere ſe-
cundum ſuam conditionem, Ang. Are. in §. item
ſi dote, num. 4. Inſti. de actio. ubi mouetur, quia
beneficium non cenſetur inductum cum iniuria
cuiuſpiam, l. 2. §. ſi quis a Principe, ff. ne quid in
loco publi. ſed hæc ratio eſt nimium generalis,
& non concludit, nam etiam quando retinet ſo-
lum pro neceſſitate uitæ, non fit ſine damno uxo
ris, cui adimitur quidquid marito relinquitur,
hanc etiam ſentētiam probare Doctores inquit
Hercu. in l. miles, nu. 6. ff. de re iudi. hanc item ue
riorem dicit Alcia. in conſ. 18. nu. 9. lib. 9. quem
tamen ego non uidi, quia in volumine impreſſo
ſecundum antiquum ordinem non inuenio, Io.
Lup. in rub. de dona. inter uir. & uxo. §. 65. num.
52. ubi poſt Archiep. Floren. dicit, quod & ſi de-
44 bitor † ſoluēdo æs alienum poſſit in foro conſciē
tiæ ſibi retinere quantum ſufficiat pro ſuo uictu,
tamen non debet lautè ſecundum dignitatem ui
uere, ſed parcè ſecundum neceſſitatem, & ſufficiē
tiam, idem probauit Crau. in conſ. 219. col. pen.
& Rol. in tract. de lucro dotis, q. 94. nu. 3. & ante
eos Iaſ. in §. item ſi de dote, nu. 8. Inſti. de actio.
Zaſ. in d. l. ſi maritus, nu. 3. Tiraq. in trac. nobilit.
c. 20. nu. 144. & prædicti uidentur moueri, quia
marito alimenta relinquuntur, non ex aliqua o-
bligatione, ſed miſerationis gratia, ideo ſufficit
neceſſitatem, & indigentiam tolli, non autē pro-
uideri pro opulentia.

Infertur autem ex hac opinione, quo caſu
ſat erit, quod uxor, vel alius qui tenetur ad alimē
45 ta, curet † maritum, vel alium alimentandum reci
pi in hoſpitale, Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus, num. 2.
per illum tex. C. de lati. liber. tollen. Ioā. Anan.
in c. unico, de infant. expoſ. & languid. Præpoſ.
in cap. cum haberet, de eo, qui dux. in matrim.
quam pollu. per adulter. Alex. in l. alimenta, nu.
7. C. de neg. geſt. Ruin. in conſ. 45. num. 3. uol.
2. Pet. Rauen. ſing. 29. Lup. in repet. cap. per ue-
ſtras, in 3. notab. §. 23. num. 9. de donatio. inter
ui. & uxo.

Contra tamen principalem ſententiam, quæ
habet quod maritus, qui ſolum tenetur in quan-
tum facere poteſt, retineat ſibi tantummodo,
quantum ſufficit pro ſuſtentatione uitæ, tenue-
runt multi, qui uolunt, quod immo habenda ſit
ratio conditionis, & dignitatis ſuæ, & ſecundum
eam dimittenda ſibi ſint bona, & ante alios id uo
luit Cin. in l. unica, §. cum autem, in fi. C. de rei
uxo. actio. Bald. in l. 2. C. quod cum eo qui, & in
rub. C. qui bon. ced poſſ. Imo. in l. ſi maritus, nu.
3. ff. ſolu. matrim. vbi Alexan. num. 5. & Hercu.
num. 3. idem voluit Alex. in l. maritum, num. 2.
ff. ſolu. matri. Are. in conſ. 17. col. pen. in 5. dub.
Tiraq. in trac. nobilit. cap. 20. num. 142. ver. no-
bili ſanè, Campeg. in tract. dot. in 3. par. quæſt.
239. Didac. in Epitom. de ſponſalib. par. 2. cap.
8. §. 6. numero 7. & hanc partem dicit commu-
nem Alciat. in l. nepos Proculo, ff. de uerb. ſigni.
Bertran. in conſilio 242. in fi. volum. 3. Zaſ. in §.
fuerat, in fi. Inſtit. de actio. & in §. item ſi de do-
te, Inſti. eod. tit. Rimina. Inſtit. quib. alien. non li
cet, in prin. numero 362. Gabric. commun. opi.
lib. 6. tit. de alimen. concluſ. 1. num. 31. Cordub.
in d. l. ſi quis a liberis. §. ſed ſi filius, numero 74.
ff. de liber. agnoſcen. Lancel. Gal. in conſuetud.
Alexan. in uer. ſolidos, quęſt. 6. num. 102. & ſeq.
ubi referendo alios dicit hanc partem eſſe ſer-
uandam in praxi, & nouiſſimè Peregr. in trac. de
iure fiſci, lib. 3. nume. 72. uer. contra tamen. ho-
rum principale eſt fundamentum ſuper gl. in d.
l. nepos Proculo, & ſuper iuribus per nos in prin
cipio citatis, quæ dicunt alimenta eſſe præſtan-
da ſecundum dignitatem, & qualitatem perſonę
alimentandæ. ſecundo facit, quia honoris, & exi
ſtimationis ratio non minus habenda eſt, quam
neceſſitatis, cum uitæ comparetur, immo pręfe-
ratur, & non ſatisfacit intellectus, quem Cordu.
loco prædicto, num. 79. uer. unde operę, accom-
modat ad l. nepos Proculo, quod ſcilicet ibi aga
tur de partium conuentione, nam conuentio in
eo textu concepta erat in caſu potentiæ, & ta-
men dicit lex, quod intelligi debet, quando inſpe
cta dignitate poteſt, atque ita procedit non ex
pacto, ſed ex legis interpretatione, quæ cadit
etiam in caſu noſtro, ut legem dicentem mari-
tum exigi in quātum facere poteſt, intelligamus
de potentia ſecundum dignitatem, ut ſcilicet, id
faciat, quod poteſt ſalua dignitate. poſſet tamen
replicari, quod in caſu legis nepos Proculo, faci
lius admittenda eſt interpretatio, quę pro eo fit
qui cum non teneretur ſe obligauit, quo caſu mi
tius eſt cum illo agendum, ut dicimus de eo, qui
donauit reſeruato uſufructu, ut non teneatur er-
46 ga donatarium ſatiſdare † de utendo, & fruendo
arbitrio boni uiri, quia ex propria liberalitate
conuenitur, ſecundum Ioan. de Plat. in §. pręte-
rea, ver. ſed & ſi quis, Inſti. de actiu. Soci. in l. om
nes. ff. de excep. Corne. in conſ. 267. uol. 4. Dec.
in l. diuus, ubi Cagno. ff. de reg. iu. Gozad. in cōſ.
91. num. 5. Annib. in l. nemo poteſt, num. 174. ff.
de leg. 1. Pinel. in l. 1. par. 2. num. 80. C. de bon.
mater. Rolan. in conſ. 37. num. 8. & 24. in 2. uol.
deci. Pedem. 153. num. 2. Caualcan. de uſufruc.
mulie. relic. num. 153. ſed id ſuſtinetur, quia ibi
tractatur de dote filiæ promiſſa, cui pater ad do-
tandū ēt nulla præcedente promiſsione, teneť,
ideo ſtabit firma concluſio, quod alimenta reſer
uantur eo caſu ſecundum dignitatem non ſo-
lam neceſsitatem. & non mouet, quod dantur mi
ſerationis gratia, quia reſpondetur non uariari
modum alimentorum ex cauſa: turpe enim eſſet
uxorem lautè uiuere uiro interim ad limites ne-
ceſsitatis uictum habente.

In hoc tamen aduertendum cenſeo aliud eſſe,
quod

quod marito relinquantur condecentia, aliud
quod ſecundum opulentiam, & luxum, propte-
47 rea nerſabitur iudicis officium in taxatione, † ut
innuit Didac. dicto cap. 8. §. 6. num. 8. quem ſe-
quitur Peregrin. d. lib. 3. numero 72. in fi. admo-
net proinde Alcia. in d. l. nepos Proculo, remo-
uenda eſſe, quæ ad pompam, & mollitiem per-
tinent, ſequitur Gallia. d. quęſt. 6. num. 103.

Infertur ideo uerum non eſſe, quod ſufficiat
alimentarium recipi in hoſpitale aliquod: nam
illud procedit, quando perſonę qualitas id pati-
48 tur, fierique poteſt ſalua dignitate, † & exiſti-
matione alēdi, alias nō, ur declarat ipſemet Bal.
in d. l. 1. §. ſed ſcimus, & ſequuntur alij ſupra cita
ti, Ruin. in conſ. 45. num. 8. uolum. 2. Lupus d. §.
23. num. 9. Didac. d. cap. 8. §. 6. num. 9. in fi. ubi
infert ad patrem, qui filium tenetur alere, Cor-
dub. d. l. ſi quis a liberis. §. ſolent, num. 18. Peregr.
d. lib. 3. nume. 73. & Gallia. d. quęſt. 6. num. 108.
ubi loquitur in hæredibus mariti poſt Cuccum,
& infert, quod eo caſu uxor non cogitur etiam
pediſſequam agere, ſi non conuenit ſuæ cōditio
ni. infertur ex prędictis idem eſſe in omnibus ijs,
qui tenentur ſolum in quantum facere poſſunt.

Secundo principaliter declaratur noſtra con-
cluſio non procedere in filio ſpurio, quia ei non
49 ſecundum dignitatem, ſed ſecundum † meram
neceſſitatem alimenta debentur, ut dicitur in c.
cum haberet, in fi. de eo, qui dux. in uxo. quam
pollu. per adulter. & in eo ita tenuit Calder. in
conſ. 60. colum. 6. ubi uult, quod non ſecundum
patris qualitatem, ſed ſecundum educationem
de iure naturali neceſſariam pręſtanda ſunt. cum
refert, & ſequitur Caſſan. in conſ. 39. numero 55.
Rot. Bonon. deci. 22. num. 6. ubi allegat etiam
Cur. iun. conſ. 37. in fi. qui dicit ſpurię non tan-
50 tam dotem † eſſe dandam quanta debetur legiti-
mę, Crau. in conſ. 219. num. 8. uolum. 1. Emilia.
in conſ. 146. num. 10. Cordub. in d. l. ſi quis a libe
ris. §. idem reſcripſit, num. 48. addo Paleot. in tra
cta. de noth. & ſpur. cap. 47. in fi. & cap. 49. in fi.
ubi uult neceſſaria tantum miniſtrari, Lancello.
Gallia. d. quæſt. 6. nu. 103. Cuccus de legitima.
§. poteſt præterea, num. 8. folio 137. quia ſi pater
51 filium poneret in hoſpitale, † perderet patriam
poteſtatem, vt argumento l. 2. C. de infan. expo.
concludit Pet. Gerar. ſing. 2. nu. 9. vbi ait, quod
ſi filius occidens patrem non tenetur lege Pom-
peia, Aſcan. Clem. de patria poteſt. cap. vltimo,
num. 96. & Didac. d. §. 6. numero nono, dicit pa
trem non ſatisfacere ſi filium recipi faciat in ho
ſpitali.

Sed etiam ſpuriis alimenta ſecundum perſo-
næ conditionem deberi voluerunt Corſet. in ſin
gula. incipien. ſpurios, il ſecondo, Didac. dicto
capitulo octauo, §. ſexto, numero octauo, vbi di-
cit hanc partem ex benignitate iuris canoni-
ci prouenisse, cum ex iure ciuili alimenta debe-
rentur ſolum, ſecundum vitæ neceſſitatem, & in
quantum natura exigit, ne quis deficiat, & in-
fert ad legem Regni de quinta parte alimento-
rum loco deſignanda, quam vult augeri poſſe ſi
per ſe non ſufficiat, cum hac etiam ſententia tran
ſit Ludouic. Molin. de primogen. Hiſpan. libro
ſecundo, capitulo decimoquinto, numero 55.
ubi dicit non ſatisfieri canonicę ęquitati niſi prę
ſtentur ſecundum dignitatem; Bonacoſ. in trac.
de æquita. canon. concluſ. ſecunda, & hanc par-
tem tenent Parlſ. in conſilio decimoquarto, nu-
mero vigeſimoſeptimo, volumine ſecundo, &
Peregrin. dicto lib. tertio, numero ſeptuageſimo
ſecundo, qui una cum Didac. Molina & Bonac.
in locis prędictis ſubdunt alimenta taxari arbi-
trio iudicis, addit tamen Molina, quod non tam
pinguia ſpurio decernenda ſunt ſicut legitimo,
& naturali, & hæc pars verior eſt. abſurdum
enim foret dicere, quod æque ſtricta alimenta
conſequatur ſpurius alicuius Comitis, uel Equi
tis, vel etiam Principis, ſicut cuiuſuis mercato-
ris, vel alterius alicuius priuatę perſonæ: eſt enim
modus in rebus, ſunt certi denique fines, & hoc
etiam innuit textus in dicto capitulo, cum habe-
ret, in fine, qui non ſimpliciter dicit eſſe præſtan-
da ſecundum naturalem neceſſitatem, ſed ſecun-
dum, quod eis ſuppetit. & licet dicat neceſſaria,
tamen indicantur neceſſaria, quæ dignitatem ali
mentarij reſpiciunt, vt ſimilem textum declarat
glo. in capitulo, Epiſcopus, in ver. neceſſaria, de
præben. & alij, quos citaui, hoc eodem capitulo,
dum tractaui, de alimentis praſtandis clerico ab
Epiſcopo ordinante. Circa autem illud Didaci
aſſumptum, quod quinta pars filio pro alimen-
tis aſſignata augeri non poſſit, vide latè agentem
Cordub. in dicto §. idem reſcripſit, numero 59.
& ſeq. & prædicta de ſpurio ſæpe in iudicio con
tingunt, cum bonis alicuius confiſcatis decer-
nuntur alimenta. Infert autem generaliter Mo-
lin. loco prædicto ad illos omnes quibus miſera
tionis gratia lex concedit alimenta, quod notan
dum eſt: nam idem ſupponunt cęteri omnes, li-
cet non tam explicitè loquantur, & Cordub. di-
cto §. ſed ſi filius, numero 69. recitat multas per-
ſonas, quibus miſerationis cauſa conceduntur
alimenta, & ſupra hoc capitulo in illationibus
recitauimus multas perſonas, quibus alimenta
præſtanda ſunt, licet concedantur gratia miſera
tionis, ideo non opus eſt referre denuo.

Ex prędictis infertur, qualia patri alimenta
præſtet filius ſpurius, nam Cordub. in d. l. ſi quis
a liberis, §. vtrum, nu. 84. ver. hęc autem alimen-
ta, ff. de liber. agnoſcen. inquit talia patri a filio
52 danda † qualia filius patri dare tenetur, & facit ra
53 tio correlatiuorum, vt † diſpoſitum in vno locum
habeat in alio, l. fi. C. de indic. uiduit. tollen. l. fi.
§. fin. ff. de acceptilat. l. prima, ubi Bar. ff. de cu-
preſ. lib. 21. facit etiam, quia parentes illegitimis
54 filiis eo modo † ſuccedunt, quo filij ipſi parenti-
bus. §. de nepotibus, in Authen. quib. mod. nat.
effician. ſui, Azo. in ſumma, C. de legitim. hęred.
in fine, Barto. in l. finali, columna ſecunda, ff. de
his quibus, ut indign. cum multis apud Didac.
in Epitom. de ſucceſſion. ab inteſt. concluſ. duo-
decima, numero decimotertio, Gomeſ. in titu.
de ſucceſſio. contra teſtam. capit. 21. nume. 36.
uer. confirmatur, quia in eiſdem, Aſcan. Clem. in
tract. de patria poteſta. cap. 5. numero 44. ubi

alios citat Lancello. Gallia. in conſuetu. Alexan.
in ver. vxori, quęſtio 4. num. 3 2. in contrarium ta
men facere videtur, quia plus debet filius patri,
quam pater filio, vt dixi in tit. quibus debean.
alimen. ideo non videtur argui poſſe de filio ad
55 patrem, cum diuerſa ſit ratio, quæ facit, † ideo ceſ
ſare argumentum correlatiuorum, l. curatorem,
ubi glo. Cyn. & alij, C. de interdic. matrimo. l. fi.
ubi Salice. C. de reſcin. uend. Iaſon in l. tranſige-
re, columna 1. C. de tranſac. & in dicta l. fi. num.
18. Crot. in l. ſi conſtante, in ſecunda lectura, nu
mero 63. ff. ſolu. matrimo. deciſ. Pedem. 140. nu-
mero 7. Euerar. loco 76. colum. 3. ver. præmiſſa
tamen limita, Lancello. Gallia. dicta quęſtio. 4.
numero 44. cum ergo diuerſa militet ratio, di-
uerſum quoque ius eſſet ſtatuendum. & non ob-
ſtat, quod dictum eſt de ipſa ſucceſſione, quia ali
bi diximus ius, & neceſsitatem alendi non regu-
lari ſecundam formam ſucceſsionis, ſed aliter.
quidquid tamen ſit, ego arbitror ueram eſſe con
cluſionem, quod pariformis ſit præſtatio, nam
in patre minor eſt ratio conſequendi a filio ali-
menta, quam ſit in filio, quandoquidem filius ni-
hil peccauit in ſui generatione, pater autem
commodum ſentit ex ſuo peccato, quod eſſe nõ
deberet.

Tertio principaliter limitatur noſtra conclũ
ſio, ut procedat in filio, qui profudit, & diſsipa-
uit legitimam portionem ſibi aliquando a pa-
tre aſsignatam, quia & ſi ille alendus ſit, ut dixi
ſuo loco: tamen non ſunt ſecundum dignitatem,
& qualitatem perſonæ præſtanda, ſed tantum
56 pro vitę ſuſtentatione, † & ſubleuanda neceſſita
te. ita determinat Mar. Antonius Cuccus in trac.
de legiti. in §. poteſt pręterea, numero 8. Lancel-
lo. Gallia. in ver. ſolidos, quæſtio. 6. numero 136.
& licet præter ſuam opinionem nihil adducat, tñ
põt confirmari, nam debentur potius tamquam
eleemoſina, quæ præſtatur cuique pauperi, &
egeno, quam vti alimenta, & illi dantur tam-
quam tertio extraneo, nõ tamquam filio. in elee-
57 moſina autem non attenditur dignitas, † niſi ſe-
cundum diſtinctionem Diui Thom. de qua dixi
in tit. quib. debe. alimen. ergo idem erit ſeruan-
dum in prodigo filio. facit etiam ſi illi pinguia
alimenta forent decernenda, daretur occaſio de-
linquendi, & diſpẽſandi portionem aſſignatam,
& non eſt tantum vni filio fauendum, quod cæte
ris fiat iniuria.

Quarto principaliter declaratur, non proce-
dere in patre criminoſo, vel bannito ex graui cri
mine, quia quamuis a filio alendus ſit, tamen ſuf
ficit eum a filio ab extrema egeſtate ſubleuari,
58 † nec pro dignitate decernuntur ei alimenta,
ita voluit Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis, §.
ſed ſi filius, numero ſeptuageſimoſecundo, ver.
hæc alimenta, allegat legem Regni, & facit, quia
59 † criminoſi viri ſunt egeſtate premendi, l. bo-
na fides, ff. depoſi. Iaſon in authen. res, quæ. nu-
mero vigeſimo, vbi Cur. iun. numero trigeſimo-
primo, C. commun. de lega. latè Lancello. Gal-
lia. in ver. ſolidos, quæſtio. ſexta, numero 134. fa-
cit l. quiſquis, C. ad leg. iul. maieſt. conferunt ad

propoſitum rationes in proxima limitatione ad
ductæ, quia alimenta illi tamquam extraneo ex-
hibentur, non tamquam patri, & daretur occa-
ſio peccandi, & hæc ſententia verior eſſet ſi ne-
ceſſitas patrem alendi proueniret a patria pote-
ſtate, uti aliqui exiſtimant, nam multis in caſi-
bus propter bannum pater amittit patriam po-
60 teſtatem, ſaltem quoad ciuitatem, a † qua pater
eſt bannitus, Sali. & Caſtren. in l. prima, ff. de hæ
red. inſtitu. Imo. in l. Gallus, §. ille caſus, ff. de li-
be. & poſthum. Alexan. in l. ſi cum dotem, §. ſi
patri, ff. ſoluto matrimonio, & de hac quæſtio-
ne multa ponit Aſcan. Clemen. in trac. de patria
poteſta. capitu. ultimo, numero uigeſimoſecun-
do, & pluribus ſequentibus. ceſſante enim ijs ca-
ſibus patria poteſtate, ceſſabit neceſſitas alendi ſe
cundum reuerentiam, & dignitatem patris: pro-
pter delictum enim releuatur filius ab eo onere
patrem alendi, quod ſibi incumbebat, quia ubi
quis ſua culpa incidit in egeſtatem, non eſt alen-
61 dus, † ut de uxore erga uirum ponit Bal. in conſ.
478. num. 2. uolum. 5. Tiraqu. in l. ſi unquam, in
uer. bona, nume. 5. C. de reu oc. donatio. Crau. in
corollar. conſilij pro genero, num. 39. & 42. ubi
ait poſtponendam eſſe omnem æquitatem. cum
ergo ceſſet obligatio proueniens a patria pote-
ſtate, & a reuerentia patri debita, remanet ea ſo-
la, quę obſtringitur quis Chriſtiana pietate erga
extraneum.

Quinto eiſdem fermè rationibus limitatur, ut
non habeat locum in uxore, quæ incidit in pau-
pertatem propter luxuriam, delictum, uel aliam
62 culpam, quia ei debentur quidem † alimenta ex
pietate per modum eleemoſinæ, ſed non ſecun-
dum familiæ dignitatem, & ſui qualitatem, uti
expreſſe concludit Lancel. Gallia. in d. quæſt. 6.
num. 136. mouetur ex prædictis omnibus funda
mentis, nec non deciſione Mar. Ant. Cucchi, in
d. c. uer. legitima.

Sexto ideo generaliter limitari poteſt, quan-
docunque propria culpa quis deuenit ad egeſta
tem: tunc enim non eſt habenda ratio anterioris
63 dignitatis, † quam proprio delicto perdidit, uel
obſcurauit, & hoc modo intelligi poſſunt, quę ſu
pra diximus in principio non attendi antiquam
dignitatem, ſed pręſentem rei ſtatum, quãdo ſua
culpa dignitatem perdidit.

Septimo generaliter quoque intellige, quod
pręſtentur alimenta pro dignitate alimentandi,
ſi is, qui alit ita diues ſit, quod pinguia, eo modo
poſſit alimenta præbere, ſecus ſi eius facultates
ſufficerent ſolum pro tollenda neceſſitate, quia
64 in plus non tenetur. cum enim de uno † diſputa-
mus, cætera pręſupponuntur habilia, §. in extra-
neis, Inſtit. de rer. qualit. & differ. nemo enim dat
65 † quod non habet, capitu. quomodo, diſtinctio-
ne quarta, l. ſi filius, C. de donatio. Dec. in l. ne-
mo plus iuris, numero ſecundo, ff. de regulis iu-
66 ris, & prima charitas incipit a ſeipſo, † l. pręſes,
C. de ſerui. & aqua, & nemo tenetur ſeipſum ſpo
liare, ut alium ueſtiat, & diximus ſupra in tit. qui
bus ex cau. alimen. denega. poſſ. quod pater,
& alij, qui alere tenentur, ab eo onere eximuntur

ſi fa-

ſi facultates non ſuppetant pro omnibus,& ſicu
ri eximuntur in totum, quando facultates defi-
ciunt in totum,ita eximuntur in parte, quando
67 pro parte deficiunt:eſt enim eadem ratio†partis
quoad partem ; quæ eſt totius, quoad totum,l.
quæ de tota,ff.de rei uend. Euerar.in loco de to-
to ad partem.

Octauo non attenditur dignitas alimentarij,
quando alimenta pluribus coniunctim relinquū
68 tur:tunc enim ea ſunt æqualiter†ſingulis præſtā
da,vt voluit Inno.in c.omnes,nu.4.de conſti.per
textum ibi,qui loquitur de diſtributione portio
num inter canonicos,ſequitur Hoſt. in ver.coę-
quetis.Io.And.in Nouel.in fi.Ancha.nu.4.Imo.
num.12.But.in fi.Bal.num.8. Abb.num.9.Bar-
bat.num.49.& Felin. num.32. Bal.Ang.Roma.
& Florian.in l. ſi partem.ff.de ſerui. ruſti.prędio.
hanc etiam partem probarunt Cæpol. Bertach.
& Lamber.quos omnes citat Cordub.in l.ſi quis
a liberis,§.ſed ſi filius, num. 55.ff.de lib.agnoſc.
vbi contrarium tenentes citat Abbat. Florian.
Dec.& Cirier,reprobatque diſtinctionem Berta
chi. qui uolebat, id procedere, quando omnes
alimentandi erant paris gradus, ſecus autem ſi
inæqualis.ipſe vero Cordub. diſtinguit,aut ali-
menta pluribus relinquuntur vnicum corpus re
pręſentātibus, & tūc omnibus dari debent æqua
lia alimenta:aut pluribus,vt ſingulis præſtantur,
& tunc habetur ratio conditionis cuiuſque ipſo
rum.ratio eſt ſecundum eum,quia canonici con
iuncti ſunt coniunctione ciuili, l.verum,in prin.
& §.ſi cum tres, ff.pro ſocio. pari ergo modo alē
di ſunt,non diſpari, & intelligit tex.in d. c. cum
omnes.at textum,qui prædictis aduerſari uide-
batur in l.ſed & ſi quid inædificauerit.§.ſufficien
ter,ff.de vſufructu,vult, quod loquatur quando
alimenta pluribus,vt ſingulis debentur:loquitur
enim in vſufructuario, qui hæreditarios ſeruos
alere tenetur,quemlibet ſcilicet ſecundum ſuam
conditionem, & dignitatem, atque ita ipſe lon-
go ſermone cōſutatis aliorum opinionibus quæ
ſtionem hanc ſua propoſita diſtinctione reſol-
uit. ego autem aduerto, quod Innoc.diſtinguit
inter cibaria,& veſtes;vultque,quod & ſi ęquali-
tas in cibarijs ſeruanda ſit,non tamen ſeruetur in
veſtibus,& ſequuntur eum Abb.But.Fęlin.Dec.
& alij: at veſtimentum pars eſt alimentorum,&
non videtur aliqua differentia inter veſtes, & ci-
69 baria,& ex hoc confundi uidetur diſtinctio†Cor
dub. quia cum eodem iure omnibus, vt vniuerſis
debeantur,& cibaria,& veſtes,cur tam diuerſum
ius inducitur, vt in vno dignitas attendatur,in
alio non. ea item diſtinctio confunditur ex alio,
quia,& ſi vnicum corpus repræſentetur a pluri-
bus, nō ſubeſt tamen diuerſitatis ratio,quare mi
nus attendatur perſonarum conditio, quam vbi
pluribus ſimul relinquitur, vt ſingulis,cū in eo,
quod agitur de alimentis non conſideretur cor-
pus,aut collegium,ſed ſingulorum perſona.hinc
videmus, quod attēditur vtilitas,ideo ſi agamus
de cauſa illius collegij,& vtilitas cauſę pertineat
70 ad ſingulos,non attendimus vniuerſitatem col-
legij, ſed ſingulos, eaque ratione canonici non
erunt teſtes idonei in cauſa capitali,Iacob.Belu.
in Auth.de monac. in prin.quæſt. 8. Ioan.And.
in c.cum nuntius, de teſtib. in Nouel.Bar.in l.in
tātum,§.vniuerſitatis,ff.de rerum diui.cum alijs
multis,quos citaui in conſ. 28. nume.41.& ſeq.
atque ita erit in cauſa alimētorum, quia & ſi col
legio relinquantur,eorum tamen vtilitas perti-
net ad omnes, vt ſingulos, ideo attendi non de-
bet collegium repręſentatum. eodem modo vi-
demus,quod & ſi Epiſcopus non poſſit vti ſuſpe
71 ctus remoueri a cognitione † cauſę, in qua tracte
tur de intereſſe ſuæ Eccleſiæ,gl.in cap.ſi quis er-
ga, in ver.priuetur, 2.quęſtio.3.& in cap.cum ve
niſſent, de iud.cum alijs per me adductis in con-
ſilio 50.in princip. tamen aliud eſt,quando agi-
72 tur de bonis † ſuę menſæ deſtinatis, Collecta.
Butr.Abb. Feli. Dec.& alij in d.c.cum veniſſent.
quia & ſi ea bona ſint Eccleſiæ, tamen commo-
dum, & incommodum principaliter pertinet ad
Epiſcopum, & hanc ſententiam tenuerunt Ho-
ſtien.Calder.Bald. Alex. Abb. Aufrer.Riminal.
Alcia.Blanc. & Natta, quos adduxi dicto conſi.
50.num.11.eſt ergo verbalis illa diſtinctio Cor
dub. deducta a corpore repręſentato. vt ergo
meum interponam iudicium, exiſtimo opinio-
nem Abb.eſſe veriorem,licet Innocen.ſequantur
Doctores communiter, & textus in c. cum om-
nes,cum dicit coęquetis,intelligi debet ſecundū
cuiuſque canonici dignitatem, & conditionem.
non.n.erit æqualis alimentorū præſtatio ſi non
habeatur ratio dignitatis.ſic videmus diſpoſitam
eſſe cęleſtem gloriam,quam Deus Optimus Ma
ximus electis ſuis parauit.erit.n.inter beatos oēs
æqualis,quia quiſque pro ſua capacitate glorio-
ſus erit.at maior erit vnius,quam alterius gloria,
prout plus meruit,neque tamen dicet quiſquam
ſubeſſe inæqualitatem. pręterea,quæ differentia
poteſt rationabiliter conſtitui inter diſtributio-
nem veſtium, & cibariorum, & quare magis in
ueſtiario, quam in cibarijs attenditur dignitas.
bene fateor, quod dum de dignitate loquimur
73 ‡ inter canonicos, & monachos non de ea intelli
gere debemus, quam quiſque habebat in ſęculo,
ſed de ea, quę attenditur ex religionis inſtituto,
puta in lectore, priore, præpoſito, magiſtro.&
aliis,qui cęteros præcellunt.

Nono non attenditur qualitas perſonæ, vel
conditio, quando alimentorum qualitas eſt ta-
xata per ea, quæ ponunt Bal. & Ang.in l.ſi par-
tem,ff.de ſerui.ruſt. prædio. vbi deputati ad dan
74 dum duas bucellas pro elemoſina,† tenentur ita
paruis dare,ſicut adultis, Imo. & Felin.cap.cum
M.Ferrar.de conſtit.Cępol.de ſeruit.ruſtic.præ-
dio.tit. de aquæduc.in 3.quæſtio.conclu.prima.
Picus in authen. præterea, nume. 62.C.vnde vir
& vxo.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres talia præſtat alimenta, qualia præſtare ſole-
bat teſtator.*

2 *Verba intelligi debent. ſecundum mentem profe-
rentis.*

3 *Conſuetudo declarat omnem actum.*
4 *Conceſsio videtur facta ſecundum conſuetudinem concedentis.*
5 *Verba intelligi debent ſecundum qualitatem perſonæ loquentis.*
6 *Feudum conceſſum videtur eo modo, quo conſueuerat concedere.*
7 *Habitationis relictum intelligi debet prout dabat teſtator.*
8 *Conſuetudo patrisfamilias eſt ſpectanda.*
9 *Vſus patrisfamilias declarat illius voluntatem.*
10 *Conſuetudo vltima attenditur in alimentis.*
11 *Conſuetudo vltima ſeruanda eſt regulariter.*
12 *Conſuetudo regionis attenditur, quando deficit ſpecialis vſus patris familias.*
13 *Conſuetudinē inducere, quando poſſit vna familia inter ſe.*
14 *Hoſpitale nouiter electum præſtat alimenta ſecundum conſuetudinem antiquorum hoſpitalium.*
15 *Alimenta non egent taxatione iudicis, quando relinquuntur prout conſueuit præſtare.*

Quæſtio XIX.

POST conditionem, & dignitatem ali-
mentarij inſpicimus, quid facere con-
ſueuiſſet teſtator, qui alimenta reli-
1 quit, & talia præſtabit hæres, qualia præſtare † ſo-
lebat teſtator dum viueret, eſt tex. expreſſus in l.
cum alimenta, in princip. ff. de alim. & cibar. leg.
& facit, quia verba intelligenda ſunt ſecundum
2 mentem proferentis, † Caſt. in conſ. 332. colum.
1. volum. 1. Crau. in conſ. 3. numero 12. ubi dicit,
quod quamtumuis ſint præciſa, reſtringi debent
ſecundum mentem proferentis, mens autem col
ligitur ex eo, quod facere conſueuit, quia conſue
3 tudo † declarat omnem actum. l. quod ſi nolit, §.
quia aſſidua, ff. de ædili. edicto, l. in ſtipulationi-
bus, ff. de reg. iu. cum infinitis congeſtis a Gabr.
commun. opin. lib. 6. titu. de conſuet. concl. pri-
ma, per totam, & inquit Bal. in l. ſi certis annis,
C. de pac. quod conceſſio cenſetur facta ſecun-
4 dum morem, † & conſuetudinem concedentis, ſe
quitur Alex. in conſ. 107. num. 1. & 2. volum. 1.
Felin. in cap. cum Bertoldus, colum. pen. de re iu
di. Cur. in trac. de monet. conclu. ultima, & uer-
ba intelliguntur ſecundum conditionem, & qua
5 litatem † proferentis, l. ex facto, §. ſi quis rogatus,
ff. ad Trebel. Dec. in l. vnica, in vltima lec. num.
1. C. quando non peten. par. & uidetur quis con
cedere eo modo, quo conſueuerat, ut loquendo
6 de feudo † inquit Bero. in conſ. 77. numero 30.
uolumine 1. ita ergo in alimentis dicendum eſt,
vt eo modo videatur teſtator reliquiſſe, quo ſoli
tus erat dare, & ita dicit Bero. in conſilio 48. nu-
mero 10. volumine 2. vbi infert ad relictum ha-
7 bitationis, † quod eſt pars alimentorum, & vult,
quod intelligatur prout conſueuerat teſtator, &
dicit textus in l. ſi ſeruus plurium, §. vltimo, ff. de
leg. 1. quod in explicanda voluntate ſpectanda
8 eſt patrisfamilias † conſuetudo, l numis, ff. de le-
ga. 3. & qui facit ſecundum teſtatoris conſuetu-
dinem, dicitur facere ſecundum eius volunta-
tem, & econtra, Bar. in l. nomen. §. 1. numero 2.
ff. de leg. 3. facit l. prima, & l. ſi quis vinum, ff. de
uino tri. oleo leg. & dicit Alcia. in l. prima, nume
ro 47. ff. de iuriſd. om. iud. quod vſus patrisfami-
9 lias † declarat eius voluntatem, Zaſ. in conſ. 2. nu-
mero 2. volum. 1. Simon de Pretis, in trac. de in-
terpretat. vlti. volun. lib. primo, interpretatio. 2.
dubitat. 2. ſolut. 9. numero 2. Mantic. de coniec.
vlti. volun. lib. 6. tit. 9. nu. 1.

Quod ſi teſtator diuerſimodè ſeruauit, ea con
10 ſuetudo erit attendenda, quam vltimo loco † te-
nuit, vt eſt textus de alimentis loquens in l. Me-
la, §. 1. ff. de alim. & ciba. lega. Simon lib. 4. dubi.
11. num. 48. Menoc. de præſum. lib. 3. præſump.
6. numero 38. & eſt regulare in omnibus, quod
11 vltima obſeruetur, † Alexan. in conſilio 5. co-
lum. fi. volum. 5. conſilio 223. colum. 2. volum.
2. Dec. in l. ſemper in ſtipulationibus, numero 8.
vbi Cagno. numero 11. ff. de reg. iu. Felin. in cap.
cum acceſſiſſent, numero 31. de conſtitutio. Caſ-
ſan. in conſilio 10. numero 7. Natta, in conſ. 367.
numero 18.

12 Conſuetudo item regionis inſpicitur, † quan-
do deficit patrisfamilias ſpecialis vſus, d. l. quod
ſi nolit. §. quia aſſidua, cum multis apud Gabrie.
d. conclu. 1. per totam, Mantic. d. libro 6. titu. 8.
per totum, Simon de Pretis d. ſolu. 9. numero 2.
Nattam conſilio 195. num. 3. Cephal. in conſilio
328. numero 43. D. Becium in conſilio 101. nu-
mero 48. & in prædictis locis Mantica & Simon
declarant, quando teſtatoris, vel etiam regionis
conſuetudo non ſit attendenda.

Poſſet etiam qualitas alimentorum colligi ex
familiæ ipſius teſtatoris conſuetudine: ſed quia
inter Doctores maxima eſt controuerſia, an, &
13 quibus caſibus una familia poſſit inducere † con
ſuetudinem, ideo uide latè apud Gabrie. d. libro
6. tit. de conſuetu. conclu. 5. per totam, Mantic.
d. titu. 9. num. 8. & quod in alimentis præſtandis
attendatur conſuetudo, uoluit etiam Caſtren. in
conſ. 437. num. 2. volum. 2. vbi ait, quod alimen
ta ab hoſpitali nouiter de ordine teſtatoris ere-
14 cto præſtanda † ſunt ſecundum conſuetudinem
aliorum hoſpitalium; ſubdens, quod ſi talis con-
ſuetudo probari non poteſt, media uia eſt eligen
da, & ſecundum eam fiet præſtatio, & conſuetudi
nem attendi voluit quoque Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. non tantum, num. 18. ff. de lib. agno-
ſcend. Natta in conſ. 387. nume. 11. vbi ait non
15 taxari a iudice alimenta, † quando relicta ſunt eo
modo quo ſolitus erat teſtator præſtare, Crau.
conſ. 189. num. 10.

SVMMARIVM.

1 *Vxori alimenta præſtantur ſecundum quantitatem reddittuum dotis.*
2 *Alimenta non reſtringuntur ad redditus dotis.*
3 *Vxor, quæ magnam tulit dotem, pinguius alitur quam ea, quæ paruam habuit.*
4 *Filia dotata interim dum nubit ali debet ſecūdum quantitatem dotis.*

5 *Frater*

5 *Frater tenetur ſororem dotatam alere etiam de pro*
prio donec nubit ſi vires dotis non ſufficiunt.
6 *Vidua intra annum luctus ali debet ſecundum red*
ditus dotis, & donationis propter nuptias.
7 *Marito, qui moram paſſus eſt in ſolutione dotis, ta*
xantur alimenta ſecundum illius quantitatem.
8 *Maritus moram paſſus conſequitur alimenta habi-*
to reſpectu ad id, quod impendit circa alimenta
uxoris.
9 *Maritus non conſequitur intereſſe dotis non ſolutæ*
ſi non ſuſtinuit onera matrimonij.
10 *Maritus intereſſe dotis non ſolutæ conſequitur etiã*
vltra quam ferant onera matrimonij.
11 *Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, nu. 58.*
ff. de liber. agnoſ. reprobatur.

Quæſtio XX.

VXORI alimenta præſtanda ſunt ſecun
1 dum quantitatem,† & redditúum do-
tis, ita in vxore voluit l. ex annuo. ff. de
donatio. inter ui. & uxo. vbi immodicum iudica
tur, quod eſt ſupra vires, l. ſi cum dotem. §. ſi au-
tem in ſæuiſſimo, ff. ſolu. matr. vbi vxor a marito
deſtituta ali mandatur ſecundum dotis quantita
tem, Specu. in tit. de dot. poſt diuor. reſtitu. §. for
matis, numero 15. vbi tamen dicit non ſolum ſe
cundum dotis quantitatem, ſed etiam ſecun-
dum conditionem alendam eſſe vxorem, Bar. in
d. §. ſi autem in ſæuiſſimo, num. 5. vbi poſt Iaco.
de Are. dicit attendi non quantitatem dotis, ſed
redditúum, quæ ex ea percipi poteſt, Abb. in c.
ex literis, numero 3. de diuor. ubi loquitur do-
nec pendet accuſatio de adulterio, & quando
alitur extra domum, & inquit procedere quan-
do habet dotem, alias tenetur alere de proprio,
de quo dixi latè in tit. qn ibus, & a quibus de-
beant. alimen. nam quod dicitur alimenta regu
lari ſecundum quantitatem dotis, intelligitur ad
2 commodum uxoris,† non quia ex dote reſtrin-
gi debeant alimenta ſi uir diues ſit, & illius con-
ditio pinguiora exigat alimẽta, idem Abb. in ca
pitulo, ſalubriter, in cap. 1. de vſur. vbi ait, quod
dicimus uxorem ali ſecundum quantitatem do-
tis, intelligi ita ne capitale conſumatur, & ſub-
dit, quod commodius, & honorabilius alẽda eſt
3 uxor, †quę magnam dotem portauit, quam quæ
paruam: id, quod repetit addition. ad Abb. in ca
pitu. accedens, in fi. de procura. Salic. in l. quod
in vxorem, numero 1. C. de neg. geſt. vbi decla-
rat alimenta ſumi ex eo, quod ex dote redigitur,
Alexand. in d. §. ſi autem in ſæuiſſimo, numero
7. Campeg. de dot. in 2. par. quęſtio. 53. & dicit
Lupus in rub. de donatio. inter ui. & uxo. §. 11.
in fi. quod vbi fructus dotis multum exuberant,
tunc vxor melius, & honorabilius eſt tractanda,
Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, nu-
mero 20. ff. de lib. agnoſcen. intelligendum eſt
autem quando ſufficiunt dotis fructus, quia tunc
pinguius, vel tenuius alitur, ſed vbi non ſufficiũt
præſtanda ſunt nihilominus alimenta a marito
ſecundum ea, quę in d. titulo poſui.

Secundo idem eſt in filia cui relicta fuit dos,
nam cum illa interim alenda ſit, vt eo loco dixi,
4 alimenta præſtanda ſunt ſecundum dotis† quan-
titatem, vt eſt pręciſus textus in l. cum vnius. §. fi.
ff. de alimen. & ciba. lega. vbi glo. dicit procede-
re hoc ex coniecturata voluntate teſtatoris, qui
uidetur filiam eo modo dilexiſſe circa alimenta,
quo dilexit in dote, & loquitur tex. ille quando
alimenta fuerunt expreſſe relicta arbitrio boni
uiri præſtanda, ſequitur Bar. ibi ſubdens, quod
procedit quando ſufficiunt vires dotis, alias fra-
5 ter † ſupplere tenetur de proprio, & inquit Ro-
man. in ſingu. 538. quod ibi eſt caſus ſingularis
in quo ſtatuuntur alimenta ſecundum qualita-
tem perſonæ, & quantitatem patrimonij, Cam-
peg. in trac. de dote, in ſecunda par. quęſt. 64. &
rationem ponit Bal. in conſilio 58. numero 7. vo
lumine 2. quia quando dos eſt cauſa finalis ali-
mentorum, tunc alimenta ſuccedunt loco eiuſ-
dem interuſurij, proinde præſtanda ſunt pro mẽ
ſura dotis, non ſecundum quantitatem patrimo
nij, cum hac ſententia tranſit quoque Crauet. in
conſ. 189. num. 9. ubi dicit non eſſe conueniens,
quod alimenta ſimpliciter, & purè debita regu-
lentur ſecundum dotem conditionaliter relicta,
& ſi eum textum vidiſſet Capra, in conſ. 72. nu.
9. non dixiſſet deberi ſecundum qualitatem per-
ſonę, & quantitatem patrimonij.

Tertio procedunt pręmiſſa etiam in uidua,
cui præſtanda ſunt alimenta ſecundum quantita
6 tem dotis, & donationis † propter nuptias intra
annum luctus dum fit dotis reſtitutio, vt probat
Bal. in d. conſilio 58. num. 7. volum. 2. ubi expreſ
ſę loquitur in uidua dicens, quod alimenta ſe-
cundum quantitatem dotis, & donationis pro-
pter nuptias, & de uidua loquitur quoq; Crau. in
d. conſilio centeſimooctuageſimonono, qui id
tenet, quoad alimenta illi præſtanda etiam poſt
annum luctus, dum hæredes mariti ſunt in mora
ſoluendi dotes.

Quarto eodem modo alimenta pręſtãda ſunt
marito, qui moram paſſus eſt in dotis ſolutione,
7 quia ea ſecundum quantitatem promiſſę † dotis
taxantur, ut in uidua dixit Crauet. dicto conſilio
189. ſecundum notata in l. inſulam. §. vſuras. ff.
ſolu. mat. ponit Capra in conſ. 105. num. 3. vbi
tamen dicit aduertendum, quod ſi fundus inæ-
ſtimatus fuit in dotem aſſignatus, nõ habetur ra
tio valoris, ſed redditus, in quo licet ipſe nihil al-
leget, adduci tamen poſſunt Doctores ſupracita
ti in principio huius quæſtionis, qui dicunt non
ipſam dotem ſpectandam, ſed dotis redditus,
ideo cum fundus inæſtimatus ſit dotalis, præſta-
ri debent alimenta ſecundum redditum. pro quo
facit etiam quod dicunt Doctores in ea quæſtio
ne, an alimenta ex fructibus, vel proprietate dan
da ſint, dum volunt non attendi valorem palatij,
vel turris. Bald. autem in conſi. 94. volumine 1.
dicit poſt Rayn. de Forliu. Iaco. de Rau. & Pet.
quod alimenta loco intereſſe marito moram paſ
ſo præſtanda ſunt iuxta morẽ regionis, & reſpon
dentiam onerum matrimonij, eatenus, quatenus
de dote ſoluẽdũ ẽ, & ſic ꝓportionabiliter, & hãc

ta danda ſunt non ſolum pro acceſſu, ſed etiam
5 pro receſſu,† & pro tempore quo ſtat occupatus
in loco pro teſtimonio ferendo, Franch. in d.§.
pro ferendo, in prin. ubi inquit intelligi hoc mo
do textum in l.quoniam liberi, C.de teſtib.alle-
gat etiam id quod dicimus de ſecuritate alicui
conceſſa, quæ intelligitur eundo, ſtando, & redeũ
do, ſequitur Moncad. d. nume.406.uer.ſecundo
uero caſu, Graua. ad Practic.Veſt.lib.6.cap.ult.
num.15.& quando utraque pars producit, quia
6 tunc utraque tenetur contribuere,† danda ſunt
teſti pinguiora alimenta, argumento l. ſed & ſi le
ge, §.quod.ff.de petitio.hæred, Bald.in l.eos, §.1.
in fi.C.de appellat. Moncad. d. nu.406.& ſi fert
7 teſtis conditio dabitur etiam equi uectura, † l.
idemque, §.item Labeo, ff. mand. ponit Io. And.
ad Spec. d. §.qualiter, nu.12.ſequitur Franch. d.
§.pro ferendo, col.1.in fi.Imo Io. And.loco pręd-
8 dicto nult hoc procedere etiã ſi proprio † equo
fuiſſet uſus, quãdo illum conſueuerat locare, l.ſi
uero non, §.ſi mihi, ff.mand.imo ait idẽ eſſe quã-
do teſtis non conſueuerat locare, ſed producens
9 † erat omnino conducturus alium, argumento l.
& in contraria, ff. de uſur.ſequitur per omnia Frã
ch.& Moncad. locis relatis: ruſtico autem teſti
non eſt prouidendum de equo, quia ſuæ condi-
tioni non conuenit, & pedeſter debet incedere
10 †ut inquit Moncad.num. 407. & quod equi ue-
ctura danda ſit teſti nobili, uoluerunt Bal.& alij
in d.l.quoniam liberi, in prin.quod autem de ru-
ſtico, & ignobili, intelligo ſi ſanus ſit: quod ſi ſit
11 infirmus,† uel aliter ire non poteſt quam eque-
ſter, tunc equum dandum exiſtimo, Bald.in l.ſo-
lent, §.fin. circa principium. ff. de offic. proconſ.
Salic.qui loquitur in teſte, in d.l.quoniam liberi.
ſequitur Marſil.in rub.C.de probatio.nu.15.at-
tendi enim debet qualitas perſonę, & nõ minus
conuenit ęgroto equus, quam nobili.

Eiuſmodi autem alimenta conſequitur teſtis
pro eo tantum tempore quo fuit occupatus in
ferendo teſtimonium, non vltra, & ideo ſi pars a
principio conueniendo cum teſte ſoluit expen-
12 ſas † decem dierum, & examen breuiori tempore
perfectum eſt, repetit pars quod vltra illud tem-
pus perſoluit, ſecundum Ioan.And.ad Specul.d.
§.æqualiter, Moncad.d.numero 410.poſt Caſtr.
dicta lege, quoniam liberi, allegat in ſimili quod
de dilatione conceſſa dicunt Doctores, quæ non
prodeſt parti ſi actus propter quem fuit conceſſa
breuiore tempore fuit expeditus. plures quæſtio
nes circa teſtes ponit Moncad. loco prædicto,
ſed quia non pertinent ad inſtitutum noſtrum
eas omitto, eam tantummodo infra examinatu-
rus, an teſtis deducat quantum domi alias impen
diſſet, de quo tam reſpectu teſtis, quam aliorum
ſeparato capite tractabo.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopo viſitanti ex neceſsitate officij, non mini-
ſtrantur alimenta.*
2 *Victualium appellatione venit eſus, potus, veſtis,
& inſtratum.*
3 *Viſitator ſi ſoluit uecturas equorũ, vel equos pro vi
ſitatione, non repetit.*
4 *Viſitator debet moderata ſumere alimenta in uiſita
tione, & non grauare rectores eccleſiarum.*
5 *Viſitator non ita debet rectores eccleſiarum graua-
re quod egeant quotidianis alimentis.*
6 *Epiſcopus viſitando tenetur impendere de proprio,
quando rector eccleſia eſt pauper, & eccleſia in-
diget.*
7 *Clerici pauperes non ſunt grauandi in procuratio-
ne exhibenda.*
8 *Viſitator non debet uno in loco morari ultra unum
diem.*
9 *Epiſcopus viſitator in eadem Ciuitate ali debet a re
ctore eccleſia etiam ſi facta viſitatione poſſet reci-
pere te in domum ſuam.*
10 *Viſitatoribus Apoſtolicis, vel nuntijs prouidendum
eſt de equis, & eorum uectura.*
11 *Delegato principis prouidendum eſt de equis, & ue-
cturis quando exit prouinciam.*
12 *Militare nemo cogitur ſuis ſtipendijs.*
13 *Munera prohibentur, nõ autẽ ſumptus neceſſarij.*
14 *Iudex petere debet ſumptus neceſſarios, non de-
licatos.*
15 *Iudici alimenta dantur qualia ſibi parare conſue-
uit in domo ſua.*

Quæſtio XXII.

VISITATORIBVS deputatis ad eccle
ſiarum viſitationem, ut ſunt epiſcopi,
qui ex iniuncto ſibi munere ad hoc
tenentur, alia expenſa ab eccleſijs nõ
1 eſt miniſtranda † præter victualia, ut eſt tex.in c.
1.§.procurationes, de cenſibus, in 6.ubi expreſsè
inhibetur epiſcopo, & archiepiſcopo ſuiſque fa-
miliaribus, ne quid in pecunia recipiant etiam
pro labore ab eccleſia uiſitata, prohibet ẽt ille
text. donaria exceptis eſculentis, & poculentis,
ſecundum Hoſtien. Ioan.And.ibi, qui etiam di-
ſputant ſi liceat accipere uictualia portanda de
loco ad locum, & Ioan.And. loco prædicto, nu-
mero ſexto, quem ſequitur Franch. dicit quod
2 victualium appellatione † uenit eſus, potus, ue-
ſtis, & inſtratum, quod an uerum ſit, dixi in titu-
lo, quæ ueniant appellatio.alimentor.& quia tex
tus loquitur de uictualibus, inferunt Archid. In-
nocen.& Ioan.And. quod ſi uiſitator in eundo,
& redeundo, facit aliquas impenſas, puta emen-
3 do equos, †uel ſoluendo eorum uecturas, non re
petit, quia hæc non intelliguntur nomine uictua
lium, idem uolunt Doctores in capitulo, ſi epiſco
pus, ubi Butr.nu.7.de offi.ordin.in ſexto, Franch.
in dicto §.procurationes, col.1.in princ. & dicit
But. loco prædicto quod uiſitatoribus debentur
ſolum diaria quæ cibum & potum concernunt,
non alia. aduertat etiam uiſitator, quod alimenta
recipiat moderata ſecundum facultates eccleſiæ,
4 non autem eam uel rectorẽ † indebitè grauet, &
uult tex.in c.conquerente, de offi. ordi.ubi quod
nõ exigit ultra quã rectores eccleſiarũ pẽſatis fa
cultatibus poterunt exhibere, Archidiac.in dicto
§.pro-

§.procurationes,colum.2.in princ.ubi quod ha
benda eſt ratio,ne egeant, & non debent quoti-
5 dianis alimentis † fraudari,argumento l. in con-
demnatione,de reg.iur. in 6.& in c.cum Apoſto
lus,& c.ſopitę,de cenſib.in 6.dicitur quod aduer
tere debent epiſcopi ne grauent eccleſias, ultra
quam ferre poſſint earum facultates,ſequitur Io.
And.in d.§.procurationes.quinimmo Innocen.
Hoſtien.Archid.Io.And.& alii,ibi uolunt,quod
6 ſi eccleſia ſit pauper† & rectores non habeãt pro
ſe ipſis,teneatur epiſcopus uiſitando ſibi de pro
prio prouidere,quia habet ad hunc effectum red
ditus epiſcopales,& eſt tex.in c.cum inſtantia,de
cenſib.ubi glo.notat quod clerici pauperes non
7 debent† grauari in procuratione exhibenda,idẽ
voluit glo.in c.procurationes,eo.tit. & utroque
in loco ponit Abb. & ad effectum ne uiſitatio ſit
nimis grauis, non debet uiſitator ſine iuſta cauſa
8 moram trahere uno† in loco ſupra diem unum,
c.inter cætera,10.quęſt.3.Abb.in c. procuratio-
nes,nume.3 .de cenſib.In tantum autem neceſſa-
rio pręſtanda ſunt epiſcopi uiſitanti alimenta,ꝙ
id locum obtinet etiam, quando uiſitat in pro-
pria ciuitate, uel loco ſuę reſidentiæ, quia & ſi
tunc poſſit pro prandio,& cęna domum ſe ſuam
9 recipere,† tamen alendus eſt ab eccleſia,c.uenera
bili,ubi glo.de cenſib.ubi Abb.num.2. dicit eſſe
menti tenendum,quia datur expenſa procuratio
nis in ſignum ſubiectionis,uel etiam ratione offi
cii, proinde non attenditur quod poſſit expedi-
ta viſitatione domum redire.

Quod vero dictum eſt ſola uictualia deberi ui
ſitantibus eccleſias,procedit in Epiſcopo,uel Ar
chiepiſcopo uiſitante proprias eccleſias, aliud
tamen eſt in Legatis,uel Nuntiis apoſtolicis,qui
mittuntur ad uiſitandum alienas eccleſias: illis
10 enim† de uecturis equorum,& aliis prouidendũ.
ita Innoc. in d.c.procurationes,de cenſib.quem
ſic intelligit præmiſſa declarando Abb.ibi,nu. 4.
ratio autem diuerſitatis eſt in promptu.Nam epi
ſcopus habet redditus proprios,qui ſibi fuerunt
aſſignati cum eo onere,ideo uiſitando exequitur
munus ſibi ex neceſsitate officii iniũctum, ut Nũ
tius,uel alius apoſtolicus Delegatus alienũ mu-
nus exequitur, ideo officium ſuum non debet ſi-
bi eſſe damnoſum , & idem tenet Abb. in c.cum
ab omni,nu. 13.de uita,& honeſta.clerico.ubi ꝙ
delegatus principis miſſus extra prouinciam cõ
ſequitur expenſam alimentorum , & uecturarũ
11 † ab eis ad quos mittitur,quia propriis ſumptib.
non tenetur proficiſci extra prouinciam , & ne-
12 mo cogitur ſuis ſtipendiis militare,† c.iam nunc,
in fi.28.q.1.c.cum ex officii,de pręſcrip.& mune
13 ra,non ſumptus† neceſſarii prohibentur , c. iudi-
ces.1.q.1.l.plebiſcito,ff.de offic.præſid. & ĩ gene
re dixit Specu.in tit.de ſalar.in princ.quod qui-
libet iudex debet moderatos,non etiam delica-
14 tos ſumptus† petere, capitulo primo, de ſeque-
15 ſtr.poſſeſſ. & quales conſueuit facere † in domo
ſua,l.ſed ſi hæreditas.§.primo,ff.ad exhiben. cu-
ius uerba nulla illius facta mentione retulit lo-
quendo Archid.in capitulo,ſtatutum,de reſcrip.
in ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur alimenta filijs æqualiter præſtare,non uni pinguia,alij uero parca.*
2 *Aequalitas ſeruari debet inter filios.*
3 *Pater præſumitur filijs omnibus æqualiter prouidere.*
4 *Deſcendentibus quibus debetur legitima,non debet aſsignari pro alimentis minor quantitas, quam importet legitima.*
5 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*
6 *Monaſterium quando alit filios ingreſsi tenetur tradere, quantum importat uſusfructus legitima.*
7 *Ventri prægnanti datur uictus, ueſtitus,lectus, & alia omnia ad uitam neceſſaria.*
8 *Donatori alimenta præſtanda,ſecundum quantitatem fructuum rei donatæ,uide ibi.*
9 *Donatori an pro ualore rei donatæ, uel etiam ultra præſtanda ſint alimenta.*
10 *Donatarius tenetur ad antidora.*
11 *Donatarius præſtat alimẽta pro ualore rei,pro qualitate ſua,& donatoris.*
12 *Patrono diuiti,qui nunc eſt pauper,pinguiora dantur alimenta,quam ei,qui ſemper fuit pauper.*
13 *Eccleſia ſi eſt diues prouidet patrono de integris alimentis non habito reſpectu ad iura donata.*
14 *Patronus alendus eſt ſecundum ſuam dignitatem a patrono diuite.*
15 *Eccleſia diues prouidet omnibus patronis de alimentis neceſſarijs.*
16 *Vniuerſitas,quæ habet patronatum in eccleſia, alẽda eſt ab ipſa eccleſia ſi diues illa ſit. & uniuerſitas pauper.*
17 *Iudex miniſtrare tenetur officiali, quem ſecum duxit,omnem impenſam neceſſariam in acceſſu, & receſſu.*
18 *Salarium conſuetum cenſetur promiſſum in conductione facta.*
19 *Iudex non tenetur de medicinis prouidere officiali, quem ſecum duxit.*
20 *Iudex officiali,quem ſecum duxit,alimenta præſtat ſecundum illius dignitatem & conditionem.*
21 *Iudex regulariter non tenetur alere officialem,quẽ ſecum duxit circumſcripta conſuetudine.*
22 *Medicinæ medica impenſæ præſtandæ ſunt a iudice officiali,cui debentur alimenta.*
23 *Iudex licet teneatur expenſam receſſus ſoluere ſuo officiali,fallit tamen quando non uult domum redire, ſed alio.*
24 *Obligatio ad intereſſe ſuccedit loco obligationis facti, quando factum non poteſt præſtari.*
25 *Frumentum qui tenetur uehere ad unum locum,cogi non poteſt uehere ad alium.*
26 *Obligatus ad factum non ſoluit intereſſe, quando per illum ſtat,cui erat implendum.*
27 *Obligatus ad factum præſtat intereſſe,quando fuit in mora.*
28 *Implementi defectus opponi non poteſt ab eo qui nullum ſentit damnum.*
29 *Subditus non tenetur domino operas præſtare extra locum tacite conuentum.*
30 *Operæ promiſſæ an poſsint cedi.*

31 *Pote-*

31 *Poteſtas non tenetur, quando ſuus iudex fuit in itinere derobatus.*
32 *Obſidibus alimenta præſtantur tamquam liberis, non tamquam ſeruis.*
33 *Famulo ueſtimenta non præſtantur, ſed ſola cibaria.*
34 *Medicinæ modici ualoris præſtantur famulo infirmo a domino, ſecus in magnis.*
35 *Famulo an debeatur ſalarium pro tempore quo ſtat infirmus.*
36 *Seruo etiam commodato cibaria tantum debentur, non ueſtes.*
37 *Accuſanti monaſterium dantur moderatè alimenta, & expenſa.*
38 *Vxori accuſanti matrimonium alimenta dantur ſecundum qualitatem uxoris & uiri.*
39 *Monacho accuſanti monaſterium debentur expenſa neceſſaria tantum, non ultra.*
40 *Monacho expenſa debentur ad proponendum, & proſequendum litem.*
41 *Alimenta debita lite pendente præſtantur arbitrio iudicis.*
42 *Filio dantur alimenta ſecundum reditum totius patrimonij paterni, licet eius pars iaceat extra prouinciam.*
43 *Portio debita relinquenda eſt beneficiato, quando fructus primi anni debentur alicui ex priuilegio.*
44 *Portio congrua quando eſt taxāda, multa ſunt conſideranda.*
45 *Scholari pinguiora alimenta ſunt in ſtudio quam domi.*
46 *Scholari quando relicta eſt impenſa ſtudij, quid importet uide ibi.*

Quæſtio XXIII.

QVIA vero difficile eſſet, & inane ſingulis capitulis ſingulas perſonas proſequi, non ab re futurum duxi ſi plures
perſonas unico capitulo amplectar, & primo fi-
1 liis alimenta † ſunt æqualiter, non autem differenter præſtanda, ut uoluit Ciriet de primogenit. lib. 2. quæſt. 3. nume. 7. Cordub. in l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 20. de liber. agnoſcen. dixi in princ. huius particulæ, ubi limitaui in primoge-
2 nito. & ratio concluſionis noſtræ eſt, quia † inter filios ſeruanda eſt æqualitas, l. ſi maior, in fi. C. cōmun. diuid. l. cum pater. §. euictis, ff. de leg. 2. l. inter filios, C. famil. erciſ. l. fin. C. commu. utriuſque iudic. l. ut liberis, in princ. C. de collatio. §. illud quoque, in Auth. de nupt. latè Iaſ. in l. illud, in princ. C. de collatio. & pater ideo præſumi-
3 tur filiis † ęqualiter prouidere, d. l. cum pater. §. euictis, Bald. in auth. ex teſtamento, C. de collatio. glo. in §. non ſolum, & §. quod autem, in uer. ignorabat, Inſtitut. de legat. & dicit Ang. in d. §. illud quoque, quod pater non debet ex filiis unum facere legitimum, & alium baſtardum, & pro æqualitate ſeruanda, multa ſpecialia fuerūt a iure inducta.

Secūdo filiis, & nepotibus aliiſque perſonis,
quibus debetur legitima, non eſt loco alimento-
4 rum minor † quantitas aſſignanda, quam importet legitima, ut uoluiſſe Dec. in conſ. 180. & ſeq. dicit Vaſq. de ſucceſsio. creatio. li. 3. §. 21. limit. 7. nu. 137. ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, nu. 57. ff. de liber. agnoſ. eſt uerum quod Dec. non loquitur in alimētis, ſed in dote:
5 uerum ualet argumentum, quia dos † ſuccedit loco alimentorum, §. prohibemus, in Authen. de trien. & ſemiſſe.

Tertio, quia monaſterium tenetur alere filios ingreſſi, ut dixi ſuo loco, eo caſu monaſterium filius non præſtabit minus, quam ſit uſusfructus
6 † legitimæ, ut uoluit Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, num. 13. ff. de lib. agnoſcen. vbi allegat Dec. d. conſilio 180. & ſequenti, atque ita mouetur ratione de qua ſupra dictum eſt in proximo caſu.

Quarto ventri prægnanti curator datus hæreditati prouidere debet de uictu, ueſtitu, & lecto
7 † atque aliis ſine quibus ſuſtineri non poteſt, ut eſt tex. in l. 1. §. mulier autem, ff. de uent. in poſſeſ. mitten. & in l. curator. ff. eod. tit. ubi dicit procedere etiam ſi dotem habet, uel alimenta cōſequi poſſet, quia ea alimenta, non tam mulieri quam ei qui geſtat in utero pręſtari uidentur.

Quinto donatori a donatario alimenta miniſtranda ſunt, ſecundum quantitatem fructuū rei
8 donatæ, † Salic. in l. fin. uer. opinio huius gl. C. de reuoc. donatio. ubi ait quod donatarius tenetur uſque ad fructuum rei donatæ concurrentem quantitatem ex æquitate, quia alias ingratus eſſet Ripa, ibi num. 164. in fi. ubi dicit quod ſi teneretur alere de proprio donatio poſſet eſſe damnoſa, inquit tamen habendam eſſe rationem ætatis, quia ſi donator ſenex ſit tenetur donatarius de proprio ſupplere ſi computatis fructibus rei donatæ aliquid deeſt ad perfectam alimentorū præſtationem, nam ſupputatis fructibus ſecundum diſpoſitionem l. hęreditatum, ff. ad leg. Falc. non poteſt dici, quod hęreditas ſit damnoſa. hæc
9 tamen † opinio mihi non placet, quia certum eſt,
10 quod talis donatarius † tenetur ad antidora, l. ſed ſi lege, §. conſuluit, ff. de petitio. hæred. at ea obligatio non extinguitur, cum donatarius id tantū reddit quod a donante recepit: non enim dare uidetur, cum acceptum reſtituit. tenetur ergo ſupplere de proprio tantum quantum importat, quod recepit, & non eſt curandum, quod hoc modo donatio poſſit eſſe damnoſa: id enim tamquam contingens per accidens, & non ordinatū a principio, non eſt habendum in conſideratione. inſpiciendum eſt enim rerum ſtatus, quando actus fit, & ſecundum illū conſideramus, an donatio ſit damnoſa, non autem attendimus quod ex poſt contingit præter hominum ſpem, ideo non eſt rationabilis illa conſideratio ętatis, quia poſt Cornc. facit Ripa, in loco præallegato, bene fateor quod in hoc uerſari debet iudicis arbitrium in taxando quantitatem alimentorum, ne forte pro modica teneatur re donata donatarius in donatoris alimenta multum impendere vltra rei donatæ fructus, & valorem, ideo Clar. in tracta. de donatio.

donatio.quæſtio.21.nu.3.dicit donatarium te-
11 neri ad alimenta† pro modo rei donatę, & facul-
tatum utrinſque, tam donantis, quam donatarij,
& hæc opinio eſt ęqua, & rationabilis, neque do
natarium remouens a pietate, neque eum dedu-
cens ad paupertatem. cogita ergo, ſicut dicit Sa-
lic.d.l.fin.

Sexto patrono alimēta ſunt diuerſimode præ
12 ſtanda. Nam ſi alias diues† fuit, pinguiora dabun
tur quam ei qui ſemper fuit pauper, c.non cogā-
tur.41.diſt.in c.gl.in c.nobis, de iure patron. Pau.
de Citadin.in tracta.de iure patron.nu.157.cir-
ca fi.in 6.par.artic.3.& dixi ſupra hoc eodem ti-
tulo, & hoc caſu ſi eccleſia ſit diues, & ſuppetant
13 ei facultates† deductis omnibus expenſis neceſſa
riis prouidebit de integris alimentis, id eſt de ci-
bo, potu, ueſte, lecto, habitatione, & aliis omnib.
quæ ſub alimentorum uocabulo contineri do-
cuimus ſuo loco. ita declarat Citadin. loco præ
dicto, licet dicat hāc quæſtionem a Doctoribus
minime tactam uidiſſe; ſubdens, quod etiam præ-
ſtabit medicinas, & hoc modo intelligi debet gl.
in c.quicunque, 16.quęſt.7. dum inquit, eccleſiā
14 diuitem alere † patronum pro ſua dignitate, ſe-
quitur Abb.in c.nobis, nu.6. de iure patron. idē
uoluerunt Bald. Abb.& Felin.in locis allegatis a
Cordub. in d.l. ſi quis a liberis, §.ſolent, nu.24.
& hoc intelligendum eſt, ſiue unicus ſit patronus
ſiue plures, quia eccleſia diues omnibus prouide
15 bit: † imo ſi patronatus: ſit penes uniuerſitatem
eccleſia rectores alet, & eos qui uniuerſitatem re
præſentāt, imo, quia totam etiam uniuerſitatem
16 ſi ferant † eccleſię facultates, ut concludit Citadi.
d.artic.3.par.6.nu.161.ubi in fi.ſubdit quod ſim
plex Capellanus alit patronum, ſi abundent ca-
pellæ redditus, & eo loci Citadin. multas recitat
quæſtiones, quæ apud eum uideri poterunt.

Septimo Poteſtas, uel iudex, qui ſecum duxit
aliquem officialem, tenetur præter uictum neceſ
17 ſarium miniſtrare † omnem impenſam neceſſa-
riam in acceſſu, & receſſu, Bart. in l.ſuper crean-
dis, C.de iure fiſci, lib.decimo, ubi tamen moue-
tur non quia iuris ſit, ſed quia ſic induxit con-
ſuetudo, ſecundum quam officialis cenſetur con
ductus, argumento l. domini prædiorum, de
agric. & cen. lib. 11. idem enim eſt in ſalario,
18 quia conductus quis † cenſetur ſub conſueto ſa-
lario, ſecundum Barto. in l. ex empto. ff. loca.
& quod dictum eſt de officiali, ſequitur Alexan.
ibi in addit. ad Barto. idem uoluit Iaſ.in l.ſi non
ſortem, §.libertus, numero uigeſimonono, ff. de
cond.indeb. Paris de Puteo, in tracta.de ſindica,
in uer. poteſtas, numero ſexto, ſolio mihi ducen-
teſimoquadrageſimo. tenetur autem Poteſtas iu
dici ſic conducto prouidere ſi infirmus ſit, non
19 de medicina, † ſed de cibo qui conueniat ægrotā
ti, ut ſunt pulli, & ſimilia, quia medicina non da-
tur ad nutriendum, ſed ad euacuandum, & Pote-
ſtas non tenetur ſimpliciter ad alimenta, ſed ad
cibaria, ideo non etiam tenetur ad ſalarium me-
dicorum, ſecundum Bart. qui hæc omnia ponit
in l.legatis, in fi.ff.de alimen.& ciba.legat. argu-
mento l. diariis, cum ibi notat. ff. de alimen.& ci
bar. lega. & quod medicinę minimè debeantur
tenuerunt etiam Imo.& Rom.in l.ſi cum dotem.
§.ſin autem in ſęuiſſimo, ff.ſolu. matrimonio. ali
menta autem præſtat arbitrio boni uiri, ſecun-
20 dum conditionem iudicis † ſeu officialis, cui de-
bentur, ut ponit Paris de Puteo, in loco ſupra ci-
tato, numero ſeptimo, ubi dicit quod Poteſtas
non debet eos in cibis tractare, uti berruarios,
nec alere cibis ruſticorum, ſed honorificè, quia
dat alimenta expenſis communis, non propriis:
ideo dantur competenter ſecundum arbitrium
iudicis, quod ſemper uerſatur in alimentis.

Intellige autem hæc omnia, quando conſuetu
do diſponit, quod officiali pręſtentur alimenta
a Poteſtate, nam ea circumſcripta non debentur,
21 ſed officialis† alit ſe ipſum, ſecundum Bar.in l.ſi
non ſortem, §.libertus, numero 32.ff.de cond.in
deb. vbi ait generaliter quemcumque uideri con
ductum ſuo victu; & ſuis expenſis, argumento l.
ſuo uictu, ff.de oper.liber. præcipue, quando con
ſtituitur ſalarium, ut ibi, ſequitur etiam Ang.ibi
& Alexan.numerò decimotertio, qui loquitur,
clarè in officiali, & Ang. ideo dicit, quod aſſeſſor
cautius facit ſi ſtipulatur alimenta, eandem ſen-
tentiam probauit Rapha. in l.quod in uxorem,
C.de negoc.geſt, ubi ait, quod ſi tales officiales
præſtant officium non gratuitum, tunc poteſtas
non tenetur dare eis victum, uel medicinas, ſe-
quitur Paris de Puteo, loco prædicto, in fi. Alex.
in d.l. ſi cum dotem, §.ſin autem in ſæuiſſimo, nu
mero 6.uer. an autem iudicibus, Iaſ.in d.§.liber-
tus, num. 29.

Cum uero uel ex conſuetudine vel ex pacto,
& ſtipulatione alimenta iudici debentur, tunc
quidquid Bartolus dixerit in d.l.libertis, ff.de āli
men.& cibar. lega. ſi infirmatur præſtari debent
22 medicinę † quę ſint modicę impenſæ, ut uoluit
Iac.de Are. in d.l. ſi cum dotem, §. ſin autem in
ſęuiſſimo, ubi eū ſequitur Bar. ſibi contrarius, ſe-
quuntur Bal.Ang.& Caſtr.ibi, & idem uoluerūt
Cin.& Bal.in l.quod in uxorem, C.de negoc.ge
ſtis, Ang.in l.ſi ſeruum, in principio, ff. de uerbo.
oblig. Alex.in d.§.ſin autem in ſæuiſsimo, nu.5.
& 6.ubi concordando contrarias opiniones di-
cit, quod debentur ex conuentione partium. hāc
partem probauit Paris de Puteo, in loco ſu-
pracitato.

Item ſi iudex uel rector nollet domum redire,
ſed alium in locum ſe recipere, tenetur Poteſtas
23 ei refunderet† id, quod pro eo impendiſſet in redi
tu, prout tenet Bar. in cōſ.inci. rector, qđ ego nō
inueni, ſed eum citat, & ſequitur Par. de Puteo, d.
uer. poteſtas, nu.6. quia cum factum promiſſum
24 non poteſt pręſtari, ſuccedit† obligatio ad intereſ
ſe, l.ſi quis ab alio, ff.de re iudic.l.1.ff.de actio.em
pti. idem uoluit addit.ad Bar.ī d.l. ſuper creādis.
ſed in contrarium facit tex. in l.2.C.de priuileg.
dom. Aug.li.11.ubi qui frumentum uehere vnū
25 ad locum tenentur, ad alium cogi non † poſſunt,
eſt uerum, ꝯ Bar. ibi intelligit de alio longiori: rō
autem allegata a Bar.ī d.conſ.& a Par.de Puteo,
mihi non concludit, quia licèt obligatus ad factū
teneatur ad intereſſe, tamen hoc procedit, quan-
do

do per eum ſtat quominus præſtet promiſſum fa
26 ctum,ſecus,quando ſtat per † eum:cui implendũ
erat,l.hæc uenditio,in fi.prine.ff.de contrah.em-
ptio.l.iure ciuili,ff.de cond.& demon.Bar.in l.ſi
quis arbitratu,nu.2.ff.de uerb.oblig.late Meno.
in tracta.arbitrat.iudi.q.68.num.38.ubi dicitur
conditionem haberi pro impleta, quando ſtat
per eum cui implendum eſt,& tunc obligatus ad
27 factum tenetur†ad intereſſe,quando eſt in mora,
ut dicitur in l. ſi quis ab alio, ff. de re iudic. ubi
Iaſ.& Bar.in l.ſtipulationes non diuiduntur, nu.
30.& ſequuntur alii,ff. de uerb. oblig.non tamẽ
dicitur in mora Poteſtas, quando iudex non uult
domum redire, ideo non tenetur ad intereſſe,niſi
dicamus, ꝙ poteſtas obiicere non poteſt rectori,
quod domum non redeat,ex quo ſiue domum re
petat, ſiue ad aliam ciuitatem ſe conferat,nullum
oritur intereſſe Poteſtati,qui nõ grauatur ĩ plus,
pro quo facit,ꝙ uoluit Bal.in conſ.127.uol.1.di-
28 cens eccleſiam † non imputare defectum imple-
menti, ex quo nullum ſentit detrimentum, Dec.
in conſ.80.nu.2. Crau. in conſ.59. nu.2.in fi.in
contrarium tamen facit,quia ſubditus qui tene-
29 tur certas operas†facere domino extra locum ta-
cite conuentum, Iacobin. in tracta.de Roid.nu.
7.argumento l.quod niſi, cum l.ſeq.ff.de oper.li
ber.item facit, quia obligatio Poteſtatis eſt limi-
tata rõne perſonæ, & loci,ideo non poteſt exten
di,uideri tamen poſſunt,quæ ponit Bar.in l.ſi nõ
ſortem,§. libertus,nu.26.& 30.ff.de cõd. indeb.
Iacob.in d.tract. in prin.vbi ponit,an operæ pro
30 miſſæ†cedi poſſit alii, & cogatur debitor alii eas
pręſtare: melius eſt tamen ſuper deciſione Bar-
toli cogitandum,nam penes me eſt dubia.

31 Non etiam tenetur Poteſtas ſi forte rector† in
itinere foret a latronibus derobatus uel aliud
ſimile infortunium pateretur, ut ponit additio.
ad Bar.in d.l.ſuper creandis,ubi allegat Bal.quẽ
tamen ego non inueni.

Octauo obſidibus miniſtrantur alimenta,non
32 tamquam famulis, & ſeruis,† ſed tãquam liberis
ꝑſonis arbitrio boni uiri,ut inquit Bero.in conſ.
160.nu.16.uol.3.allegat Bal.ĩ l.2.nu.9.C.de pr̃i
bus qui filios diſtrax.qui tñ nihil loquit̃ de alimẽ
tis,ſed dicit quod obſides ſunt bene tractandi,&
non coguntur ſeruire,allegat etiam Abb.& Imo.
in c.2.de pignor.

Nono,famulo cibaria tantum præſtanda ſunt,
33 ut dixi ſuo loco,non† aũt ueſtimentum,l.id ueſti
mentum,ubi gl.ff.de pecul.ponit Alex.in l.ſi cũ
dotem,§.ſin aũt in ſæuiſsimo,nu.6.ff.ſolu. matr.
34 debentur item medicinæ†modici valoris,quãdo
infirmatur, & tenetur tunc dominus ad modicã
impenſam,non tamen ad magnam,Bar.in d.§.ſin
autem in ſæuiſsimo,in fi.mouetur ex notatis in l.
diuortio,§.impendia,ff.ſolu. matr.iuncta l.1.ff.
de impen.in reb.dotal.fact.idem uoluit Bar.in l.
legatis,nu.2.ff.de alim.& cibar.lega. ubi dicit ge
neraliter eſſe uerum,quod modica impenſa fieri
debet pro eo qui operatur,& cui debentur alimẽ
ta,ſequitur Alex.in d.§. ſin autem in ſæuiſsimo,
nu.6.Barbat.in c.1.de cleri. ægrotan. Aufrer. ad
Capel. Tholoſ. deciſ.268. in fi.Ang.de Clau.in
Sum.in uer.familia,nu.2.ubi tamen limitat non
procedere,quando tractamus,an dominus tenea
tur per uiam eleemoſynæ,quia tunc ſi concurrãt
aliæ qualitates dominus tenetur magnas etiã im
penſas facere,ſed non tamquam dominus, hanc
etiam opinionem tenuit Io.de Amic.in conſ.98.
nu.13.ubi alios citat,dicens idem eſſe in aſſeſſore,
Ferret. in tracta.de milita.iuſtit.nu.117.& nouiſ
ſimè Bonacoſ. in tracta.de ſeru.& ſamul.q.103.
poſt medium,uer.& dominus famulo,Apoſt.ad
Bar.in d.l.legatis,in fi.ubi etiam dicunt,quod fa-
mulo ueſtis non eſt a domino præſtanda.diſpu-
tant etiam Doctores, an famulo infirmo debea-
35 tur ſalarium pro tempore infirmitatis. † ſed & ſi
id proximum ſit noſtro inſtituto, cum tamẽ pro
poſitum ſit nihil omnino diuertendi,uidere pote
ris Io.And.Butr.Imo.Barbat.& alios in ca.1. de
cler.ægrot.glo.in l.1.§.diuus.ff. de uar.& extra-
ord.cognit.in l.pen.C.de condic.ob cauſ. Bar.in
l.operę,ff.de uſufruc.lega.Specu.in tit.de loca.§.
poſtquam, uer. quid ſi mercenarius, Hoſtiẽ. in
Sum.de loca.§.quas actiones,uer.quid aũt, Azo
in Sum.eod.tit.Salic.in l.licet,C.loca.Barbat.in
c.propter ſterilitatem,nu.25.de loca. Bal. in l.fi.
num.9. C.de cond.in.Portius,in §.apum, nu.11.
Inſtit.de rer.diuiſ.Bal.in l.liberti,num.16. C.de
oper.liber.Butr.Anch.& Imo.in d.c.propter ſte
rilitatem,Alex.ad Bar.in l.ſi uno,§.item cum qui
dam,ff.loca.Dec.in c.ſignificatum,nu.7.de con-
ceſ.præben.Caccialup.in l.diem functo, nu.66.
ff.de offic.aſſer.ubi Cur.iun.nu.7.Cagno.nume.
217.Capel.Tholoſ.q.339.ubi Aufrer. idem Au
frer. ad q.268.Gomeſ.in tit.de loca.num.3.uer.
quarto infero,Didac.lib.3.uar.reſol.c.13. nu.8.
Sylua.conſi.28.nu.23.Natta in conſ.229.nu.1.
Ferret.in tracta.de milit.iuſtit.nu.116. Bonacoſ.
d.tracta.de ſeru. & famu. q.103. & uidetur ma-
gis communis opinio,quod pro eo tempore nõ
debeatur ſalarium, & in prædictis locis Docto-
res multas ſimiles quæſtiones inculcant.

Decimo,huic proximum eſt, quod de ſeruo
36 † dicimus, cui etiam ſi commodatus ſit,non om-
nia alimenta debentur, ſed cibaria tantum,& me
dicinæ infirmo ſi modicam impẽſam requirant,
l.in rebus,§.poſſunt,ff.commod.Alexan. dicto §.
ſin autem in ſæuiſsimo, numero ſexto,Apoſt.ad
Barto. in dicta l. legatis, in fi.ff. de alimen. & ci-
ba.lega. & dixi ſupra in titulo, quibus debean.
alimen.

Vndecimo etiam accuſantibus aliquando mi
niſtrantur alimenta, ut dixi ſuo loco:ea uero mo
37 derata eſſe debet, ſicut & cæterę†expenſæ, ut in-
quit Specu. in titulo, de inquiſitio.§.ultimo, in
principio, ubi dicit monacho accuſanti Abba-
tem dandas eſſe expenſas moderatas ſi non ha-
bet aliunde, & ibi numero tertio, dicit Idem,
quando accuſatur matrimonium, quia mini-
38 ſtrantur uxori† alimenta ſecundum facultates ui
ri, & dignitatem,& glo.in capitulo,ex parte,de
39 accuſat.dicit, quod monacho † accuſanti illę ex-
penſæ miniſtrandę ſunt, ſine quibus cauſa finiri
non poteſt,ideo Ioã. And. inſert ibi quod etiam
litis expenſæ debentur,ſequitur Butr.in fine, &
Felyn.

Felyn.columna finali,uerſiculo,in glo.finali.imo
40 glo. illa vult quod expenſæ † debeantur non ſo-
lum ad proſequendum litem. ſed etiam ad illam
proſequendam, eſt tex.in capitu. olim, de accu
ſat Lupus,in repet.capituli, per ueſtras, inam-
pliat.decimaoctaua,nume. 2.de donatio.inter vi
rum,& uxorem,folio mihi 120.

Duodecimo alimenta,quæ pendente lite præ
41 ſtantur,iuxta ea quæ ſupra dixi,†arbitrio iudicis
deſernuntur, quia neque omnibus eadem debẽ-
tur,neque poteſt de ſingulis ſtatui certa lex, ar
gumento l.primę,in fi.ff.de iu.delib.ita tenet Re
buff.in conſtitu.reg.tomo primo, tit. de ſenten.
prouiſ.in præſatio.numero trigeſimo,ubi tamen
ſubdit, quod iudex arbitratur pro modo facul-
tatum,argumento l.fi.C.de alen.lib.& ſecundum
qualitatem ac conditionem perſonarum, l.cum
alimenta,ff.de alimen.& cibar.legat.Didac.pra-
cti.quæſtio.capitulo ſexto,numero ſeptimo, ubi
allegat Boer.& Maſuer.qui tamen hoc non aſſe-
runt,ut infra attingam. idem tenuit Rebuff.in d.
tit.de ſenten.prouiſio.artic.primo,glo.ſecúnda,
in fi. vbi ait pro alimentis pendente lite pręſtan-
dum eſſe quantum moderato iudicis arbitrio
fuerit æſtimatum, & ſunt uerba tex.in l.fin.C.de
ord. cognitio. quę recitat etiam Simon de Pre-
tis,de interpretatio.ulti. uolun. lib.6. interpret.
ſecunda,in principio,numero octauo, Molin.in
tracta.de primogen.Hiſpan.lib.ſecundo,capitu
lo decimoſexto,numero 47.ubi quatuor inquit
conſideranda a iudice,qualitatem,ſcilicet perſo-
narum,quantitatem fructuum,dubium litis euẽ-
tum,& valorem rei in iudicio deductę, & ſubdit
plures uidiſſe ita ſeruari, nouiſsimè item Meno.
de pręſump.lib. primo, pręſump.36. nume.35.
Eſt verum,quod Maſuer. in pract. in tit. de poſ-
ſeſſio.nume. vigeſimoſeptimo,tenet quod quar-
ta pars fructuum eius de quo tractatur,præſtan-
da ſit, & eum ſimpliciter ſequitur Boer. in deciſ.
324.colum.ſecunda.aduertendum tamen, quod
ſi filius ſit qui prouiſionem petit, & bona extent
non ſolum quod ſub iudice cauſæ, ſed etiam in
42 aliis locis,tunc fieri debet† prouiſio habito reſpe
ctu ad vniuerſum patrimonium,quamquam nõ
totum eidem iudici ſubiicitur ſecundum Rebuf.
in d.articulo primo,glo.ſecunda,numero 3. vbi
tamen dicit, quod iudices ita exactè non pro-
cedunt.

Decimotertio, cum alicui ex priuilegio, vel
conſuetudine competunt fructus beneficii, pro
primo anno, quod fuit impetratum,tunc debita
43 † portio dimittenda eſt beneficiato,ex qua poſ-
ſit uiuere, eaque per extrauag.ſuſcepti, de electi.
in extrauag. Iuan. uigeſimiſecundi, taxantur ad
dimidiam,ſequitur Rebuff.de ſenten.prouiſio.in
pręfatio.numero centeſimoundecimo, dicit cõ-
mitti arbitrio iudicis,qui pro qualitate perſonæ
& ualore beneficii taxat tertiam aut partem,idẽ
dicit in tracta. de cong. portio.numero quadra-
geſimoſexto,& numero ſexageſimoprimo,ac ſe-
44 quenti,inſtruit: quæ conſideranda†ſint in taxan
da congrua portione vicarii, & in primis quidẽ
neceſsitas uictus,ſecundo qualitas perſonæ, ut
ſcientia, & nobilitas, & alia quę ipſe proſequi-
tur, & numero octuageſimo dicit quod ea por-
tio taxatur arbitrio iudicis,& aliquãdo eſt quar-
ta,aliquando plus, quia certa doctrina dari non
poteſt circa fructus neceſſarios ad ſuſtentationẽ
beneficiati.ſubdit autem poſt Io.de Selua, quod
hodie plus dandum eſt quam alias fiebat,quia ca
rior eſt uictus, & inſpici debet regionis conſue-
tudo, & quę hic de qualitate perſonarum dicta
ſunt,addi poſſunt ad ea quę ſupra poſui dum dixi
alimenta pręſtari ſecundum conditionem, & di-
gnitatem alimentandi.

Decimoquarto ſcholari, cui alimenta deben-
45 tur,præſtanda ſunt aliquanto pinguiora† quam
conſequeretur domi, quia ut dictum eſt,quali-
tas,& conditio alimentarii eſt ſpectanda,l.ſi cui,
vbi Doctores,ff.de leg.primo,& dixi ſupra.ita te
net Aſcan. Clem. in tracta.de patr. poteſt. effec.
decimoſeptimo, num. trigeſimoquarto, ubi ait
minime ſufficere ſi pater filio in ſtudio agenti aſ
ſignet quantum erat domi expenſurus:debet e-
nim conſiderata qualitate perſonæ excedere eã
quantitatem, ex quo in ſtudio ſcholaris incedit
aliquanto ornatior. mouetur ex glo.in l.ſed &
Iulianus,§.proinde,in uer.quod dicitur,ff.ad Se-
nàtuſconſ. Macedon. & ſubdit, quod attendatur
conſuetudo perſonæ,cui relinquitur.Quando au
tem ſcholari relinquitur expenſa ſtudii,quid hæc
46 importet,†ponit Barto. in l.prima,§.primo,ff.de
condit.& demonſtr.ubi quod continetur quid-
quid occaſione ſtudii in libris,uel alio ſimili im-
penditur,& idem Bar.in l.his prædiis,§.fin.ff. de
leg.tertio,dicit id quoque præſtandum,quod in
matricula impenditur, & quæ dicantur expenſæ
ſtudii ponit Alexan.in conſilio 77. numero ſex-
to,uolum.quarto,Rebuff.de priuileg.ſcholar.pri
uileg.133. Alcia.in l.ſi certis annis,in ver. annis,
C. de pract. Cordub. in l. ſi quis a liberis,§. non
tantum,num.38.ff. de liber.agnoſcen.vbi ſubdit
quod eo caſu alimenta præſtabuntur non in re-
bus,ſed in æſtimatione, vt per eum.mihi uero cũ
a Domino Nicolao Patarolio auunculo magno
legati forent libri omnes legales neceſſarii in ſtu
dio, & ad ſtudium,eſſemque ſcholaris Senatus
huius patrię, cui tunc præſidebat Rolan.a Valle,
& in quo aſſidebat,Marcus Ant.Natta limitauit
legatũ ad modicos libros, fauorabilẽ cauſã ſtu-
diorũ reſtringẽdo ne grauaretẽ hęres,cui opulẽta
fuerat hæreditas relicta nõ ſine graui iniuria mei
patris, cui ea hæreditas ex omnium hominum
opinione,& teſtatoris obligatione,patriſque me
rito debebatur,ſi beneficiorum ratio quid apud
ingratum animum potuiſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta excipiens,intelligitur non ſolum pro ſe,*
ſed etiam pro uxore.
2 *Stipulans alimenta pro ſe cenſetur etiam ſtipulari*
pro uxore.
3 *Vſus domus ſi relinquitur marito,poterit etiã uxor*
habitare.

4 *Opera*

4 *Opera unius diuerſa ſunt ab operis alterius.*
5 *Perſona extrinſecus non intelligitur in ſtipulatione.*
6 *Socer qui filiam promiſit & generum alere tenetur etiam nepotibus alimenta miniſtrare.*
7 *Maritus tenetur non ſolum vxorem alere, ſed etiã pediſſequas, & ancillas.*
8 *Seruitorem alere debet, qui dominum alere promiſit.*
9 *Cedens bonis retinet alimenta pro ſe, & pro ſeruitore.*
10 *Nobili cum debentur alimenta ea praſtanda ſunt etiam pro ſeruitore.*
11 *Frater tenetur non ſolum fratrem, ſed fratris uxorem, & filios alere.*
12 *Clerico depoſito debentur alimenta non ſolum pro ſe, ſed etiam pro filijs.*
13 *Aduocato exeunti prouinciã prouidendum eſt etiã pro ſeruitore.*
14 *Patr ono pauperi tenetur eccleſia prouidere pro uxore, & filys.*
15 *Hoſpitale prouidet de alimentis rectori, & eius familia.*
16 *Hoſpitario dantur non ſolum cibaria, ſed etiam ueſtimenta.*

Quæſtio XXIIII.

IN ratione alimentorum veniunt non
ſolum, quæ legatario præſtanda ſunt,
ſed etiam quæ alijs perſonis ſine qui-
bus legatarius, vel alimentarius eſſe non poteſt,
ideo qui excipit ſibi alimenta cenſetur etiam ex
1 cipere † ea quæ pro vxore ſunt neceſſaria, ut uo-
luit glo. in capit. admonere, in uer. partem, 33.
quæſtio. 2. mouetur ex eo tex. ubi dicitur quod
uxor eſt pars corporis uiri, vir enim & nxor ſe-
cundum dictum Euangelij dicuntur duo in car
ne una, & glo. ibi dicit, idem in filijs, & ſeruitori-
bus pro quibus debentur alimenta, & quamuis
gl. loquatur de eo qui remittendo bona excipit
vel retinet alimenta, Felin. tamen, in capitulo 2.
numero tertio, de foro compet. dicit idem quan
2 do qn is ſtipulatur alimenta † pro ſe, quia etiam
in diſpoſitionibus ſtrictis conceſſa marito uiden
3 tur conceſſa uxori. unde ſi vſus † domus relin-
quatur marito gaudebit etiam vxor cum illo ha
bitans, l. cęterum, in §. mulieri, ff. de uſu, & habi-
tat. glo. in c. omnino, 31. diſtinct. gl. autem, in di-
cto capitulo, admonere, mouetur etiam per tex.
in cap. ſtudeat, 50. diſtin. ſed ego non poſſum il-
li gloſ. aſſentiri: nam quod dicitur de vſu domus
relicto locum habet, quia alias, vel legatum eſ-
ſet inutile, uel induceretur ſeparatio thori inter
maritum, & uxorem, ut in l. ſecunda, §. domus,
ff. de vſu, & habitat. ubi etiam cum familia licet
habitare, nec aliter poteſt quis uti habitatione,
ſecus eſt in alimentis, quæ commodam reci-
piunt diuiſionem, & ſeparationem, nam aliud
ſunt alimenta, quæ vni præſtantur, aliud quæ
4 alij, ut dicimus de † operis, in lege, ſi non ſor-
tem, §. libertus, ff. de condic. ind. & quamuis
unum corpus efficiant uir & uxor, id eſt alio re-
ſpectu quam reſpectu alimentorum, quæ enim
a marito ſumuntur nihil conferunt ad ſuſtenta-
tionem uxoris, nec è contra, ſed id intelligitur,
quoad dilectionem, & id multo magis proce-
dit quando maritus ſtipulatur alimenta pro,
5 nam in ſtipulatione † non intelligitur perſona
extrinſecus, lege, quidquid aſtringendæ, ff. de
uerborum obligat. ubi etiam omiſſum habetur
pro omiſſo. pro gloſ. tamen & Feli. facit quod
Gramma. in deciſio. centeſimaprima, numero
centeſimoſecundo, ubi inquit quod ſocer qui
6 promiſit filiam † & generum alere, tenetur etiã
nepotibus alimenta præſtare, per l. ſi Stichum,
§. primo, ubi glo. ff. de uerborum obligat. ſed il-
lum repræhendit Cordub. in lege, ſi quis a libe-
ris, §. non tantum, numero ſexageſimoſexto, ff.
de liber. agnoſcen. quia nemo tenetur præſta-
re ultra quam promiſit, l. ſi quis in conſcriben-
do, C. de pact. limitat tamen quando gener non
baberet aliunde, & ipſe facultatibus abunda-
ret, tunc etenim non uigore commiſſionis te-
netur, ſed legalis diſpoſitionis de qua alias dixi.
Item ea ratione, qua maritus uxorem alere
7 tenetur, ea ipſa cogitur ancillis † ſeu pediſſe-
quis præſtare ſine quibus uxor ſtare non poteſt
inſpecta familiæ, & facultatum qualitate. ita gl.
in Authen. de eligen. ſecun. nub. §. finali, in uer
bo, onera, ubi Barto. dicit eſſe perpetuo menti
tenendum quod uir qui tenetur uxorem alere
tenetur etiam præſtare alimenta ſeruientibus
illi inſpecta qualitate perſonarum, & facultati-
bus, & infert ad eos omnes, qui ex quauis cauſa
tenentur alimenta præſtare, Ioan. Lup. in rubri-
ca de donatio. inter uir. & uxor. in §. ſexageſim o
octauo, nume. ſexto, & in capitulo, per ueſtra s,
in tertio notab. §. primo, columna tertia, uerſic.
in quibus quidem oneribus, ſolio 133. Cordub.
in dicta l. ſi quis a liberis, §. ſi qui ex his, numero
vigeſimoquinto, ff. de libe. agnoſcen. vbi addit
Lambertin. Boer. & Aemilia. Caualcan. de uſu-
fruc. mulie. relic. num. vigeſimoſeptimo, Gram.
deciſ. 103. numero vigeſimonono, intellige ta-
men ſecundum quantitatem dotis, ut diximus
paulo ſupra, ut ſcilicet pinguiora habeat alimen
ta ſi maiorem portauit dotem, & plures habeat
pediſſequas, & ſeruientes, in ſumma in omnibus
iudex inſpecta quantitate dotis, & qualitate ma
riti extimabit qualia alimenta danda ſint.
Similiter, qui tenetur aliquem alere tenetur
8 etiam ſeruitori alimenta † præſtare ſi inſpecta
neceſſitate uel qualitate perſonæ non poteſt ſi-
bi ſeruire, ut de ſcholari ponit Rebuff. in tracta.
de priuileg. ſcholar. priuileg. 163. Bonacoſ.
in tracta. de ſeru. & famul. quæſtio. 120. ſicut
etiam ei qui ceſſit bonis dimittenda ſunt alimen
9 ta non ſolum pro † ſe ipſo, ſed etiam pro ſer-
uitore, ut inquit Brun. de ceſſio. bono. quęſtio.
trigeſimaprima, ubi idem dicit in filijs, & fami-
lia, loquendo de Doctore, Bonacoſ. in dicto tra-
cta. quæſt. 45. & generaliter in quocunq; nobi-
10 li † cui alimenta debeantur, ſecundum Caualca.
in tracta. de uſufruc. mulie. relic. numero 17.

uer. ex quibus poteſt colligi, Bonacoſ. dicto tra
cta. quæſt. 245. & non uideo rationem diuerſi-
tatis quare magis equus præſtandus ſit nobili
uel infirmo, quam ſeruitor, cum magis ſint ne-
ceſſariæ quotidiano uſui operę ſeruitoris quam
equi, & melius, ac commodius ſtare poſsit quis
ſine equo quam ſine ſeruitore.

Eodem modo frater, qui fratrem egenum ale
re tenetur, ut dixi in hoc tractatu, & late ponit
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit,
11 num. 83. is non ſolum fratrem, † ſed fratris uxo-
rem, & filios exhibere debet, eiſque alimenta prę
ſtare, Hieron. Gabriel. in conſ. 25. num. 18. uol.
1. per gl. in l. ſi quis a liberis, §. nõ tantum, in ver.
onera, ff. de liber. agnoſ. allegat Aret. Præpoſ. &
Paleot. qui tamen non loquuntur in fratre, ſed
quidquid ſit, hoc eſt generale quod tenetur ex le
gis diſpoſitione aliquam alere, is alimenta filijs
quoque vxori præſtare debet vt diximus de pa-
tre, de vxore, de ſocero, & de alijs perſonis in tit.
quib. & a quib. alimen. præſtan. ſint, ſed id non
habet locum in alimentis teſtamento relictis,
vel ex pacto debitis, quia ea ad filios & vxorem
non extenduntur, ſed bene ad ſeruitores & alios
ſine quibus alimentarius non poteſt honeſtè
viuere.

Clerico item depoſito non ſolum ex fructib.
beneficijs prouidetur de alimentis pro ſe etiam
12 pro filijs, † ut in c. ſtudeat. 50. diſtin. Fel. in c. cum
quidam, num. 11. circa fin. de iureiur. dixi in eod.
tit. quib. & a quib. debeant. alimen. eſt tex. in c.
omnino, ubi glo. & Doctores, diſt. 31.

Et qui aduocatum conducit extra prouinciã
13 nedum ei, ſed eius ſeruitori † prouidet neceſſa-
ria alimenta, cum ſine ſeruitore eſſe non poſsit
honeſtè, & commodè, ita Bal. in l. 1. C. de ſuffrag.
Iaſ. in l. ſi non ſortem, in §. libertus, num. 29. ff. de
condic. indeb.

Poſtremo quoque pauperi eccleſiæ diues prę
14 ſtat alimenta pro ſe, uxore, † & filijs, capit. filijs,
16. quæſtio. 7. Paul. de Citadin. in tracta. de iure
patron. in 6. par. articu. quarto, numero 157. in
fine, Lambertin. in eodem tracta. libro tertio, in
tertia quæſtio. princip. articu. 6. nu. 1. & 3. Cor-
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent, nume. 28. ff.
de liber. agnoſ.

Rector hoſpitalis alit non ſolum ſe de bonis
15 hoſpitalis, cui ſeruit, † ſed etiam totam familiã,
clem. quia contingit, §. ſin autem, de relig. domi
bus, Matheſ. notab. 191. columna ſecunda, addit.
ad Alex. in l. 1. num. 23. ff. ſolu. matr. Cordub. d.
l. ſi quis a liberis, §. & ſi impubes, nu. 34. huic au
tem rectori, ſeu hoſpitalario non ſolum cibaria,
16 ſed etiam ueſtimenta † danda ſunt, ut probat Rõ
man. in conſ. 440. per totum, ubi tribus modis
probat alimenta deberi. poſſem autem multas a-
lias perſonas enumerare, quibus cum tota fami
lia, & ſeruitoribus alimenta ſunt præſtanda:
ſed quia retuli in titulo, quibus, & a quibus de-
bean. alimen. in ampliatione cuiusque capitu-
li, remitto ad ibi dicta, ne idem ſæpe repe-
tatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſti ſoluuntur alimenta deducto eo quod domi ex
pendiſſet.*
2 *Expenſa quando fieri debet alicui detrahitur quod
ille domi erat expenſurus.*
3 *Teſti non deducitur quod expendiſſet domi, ſi ibi
erat ſuis operis lucraturus.*
4 *Victori refici debent ſumptus, quos fecit ſuper ho-
ſpitio.*
5 *Victori quando expenſa hoſpitij reficiuntur, dedu-
citur quod ille domi impendiſſet.*
6 *Iudex ordinarius detrahit id quod domi impendiſ-
ſet quando ei ſoluuntur alimenta.*
7 *Iudici ordinario iudicanti in Ciuitate nihil omni-
no datur pro alimentis.*
8 *Delegatus detrahit integra alimenta nõ habita ra
tione eius quod impendiſſet domi.*
9 *Epiſcopo viſitanti integra debentur alimenta, non
detracto eo quod domi impendiſſet.*
10 *Delegatus etiam cui ſint pinguia beneficia in com-
putatione alimentorum non detrahit quod domi
impendiſſet.*
11 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum nihil habet
pro alimentis quando iudicat in ciuitate.*
12 *Delegatus ad vniuerſitatẽ cauſarum habetur pro
ordinario.*
13 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum poteſt ſub-
delegare.*
14 *Delegatus, quando conſequatur alimenta, & di-
ſtinguitur inter delegatum a principe, & delega-
tum ab inferiore.*

Quæſtio XXV.

INTEGRA alimenta non ſemper præ-
ſtantur, ſed aliquando fit deductio, &
primo licèt teſti fieri debeat expenſa,
tamen deducendum eſt quod ille domi expen-
1 diſſet, † aliàs eſſet in lucro, ita Bal. in l. ſed & ſi, §.
quod autem, in principio, ff. ad exhibendum per
illum textum, & hoc eſt generaliter verũ in quo
cunque cui expenſæ fieri debent, quia intelligi-
2 tur ſemper † eo detracto quod ille domi con-
ſumpſiſſet, ſecundum Ang. in l. ſed & ſi, §. quod
autem, ff. de petitio. hæred. glo. in c. ſtatutum, §.
inſuper in ver. moderatas, de reſcript. in 6. Iaſ. in
in l. properandum, §. ſin autem alterutra, nume-
ro 14. C. de iudic. Alex. in conſilio 37. numero
28. volum. ſecundo, Marſil. in l. patre, uel mari-
to, nume. 64. ff. de quæſtio. & in teſte quod fieri
debeat deductio, voluit Cyn. in l. quoniam, cir-
ca fin. ver. quarto quæro, C. de teſtib. ubi dicit re
ficiendos eſſe teſti illos ſumptus quos ipſe non
fuiſſet facturus domi ſuæ. monetur per tex. in d.
l. ſed & ſi, §. quod autem, ff. de petitio. hæred. ſed
limitat quando teſtis domi ſtans erat lucraturus
3 expenſas † ſuis operis, quia tunc non fit dedu-
ctio, ſequitur Ange. ibi & Salic. qui, nume. 1. in
fine, approbando dicta Cy. inquit eſſe notan-
dum pro ambaſciatoribus, quibus debent fieri
ſumptus. Grauat. ad Pract. Veſtr. libro ſexto.

c. ult.

capitulo vltimo,numero decimoquinto,vbi al-
legat gloſ.in dicto capitulo,ſtatutum,§.inſuper.
Amanel.in ſingu.decimoquarto, vbi dicit eſſe
deducendas expenſas,quas teſtis domi ſuæ feciſ
ſet,ſed in teſte contrarium tenet glo. in dicto §.
inſuper, in uer.moderatas,dicens nihil eſſe dedu
cendum.mouetur ex tex. in capitulo, venturus,
4.quæſtio.tertia,& eam glo.ſequitur Ioan. An-
dr.ibi Ange.in lege,ſed ſi lege, §.quod autem, il
ſecondo,ff.de petitio.hæred. ubi generaliter di-
cit hoc eſſe verum quando expenſę reficiuntur
ex diſpoſitione.idem probarunt Ange.Imo.Ra-
ph. & Roman. in lege,recuſare,§.ſi quis ab alio,
ff.ad Trebellia. ubi Alexan.in principio, dicit
quod illa gloſ. reputatur ſingularis, & cum ea
tranſeunt ſimpliciter Doctores,& ad legẽ, ſed ſi
hæreditas, §. primo, ff. ad exhibend. reſpondet
quod ibi reus particeps illius cauſæ,& ad eum
poterat pertinere commodum,& incommodũ,
Caſtren.in dicta lege,quoniam,in principio, C.
de teſtib. Iaſ. in dicto §. ſinautem alterutra, nu-
mero decimoquarto,in fine,Franc.dicto §.inſu-
per,columna prima,in fine,vbi quod eam glo.ſe
quuntur Doctores,Pet.Moncad.in tracta.de te-
ſtibus,poſt Crot.numero 408.ubi dicit commu
nem,& hæc opinio ſicuti eſt magis communis,
eſt etiam magis uera,quia uel teſtis domi ſuæ a-
liquid lucraturus fuiſſet, uel omni caſu reb. ſuis
ſuperfuiſſet:ex pręſentia enim domini res dome
ſtica melius agitur, & gubernatur,& ex abſentia
detrimentum recipit,ut docet experientia. offi-
cium autem ſuum nemini debet eſſe damnoſum
vt in propoſito dicunt Cyn.& Salic.in dicta le-
ge,quoniam, & cũ teſtis in hoc grauatur quod
inuitus cogitur cum incommodo domum exi-
re, & teſtimonium ferre,debet in alio releuari
quod ſumptus habeat ſine diminutione, & po-
tius tolerandum eſt, quod aliquid lucretur quã
quod nimium damnum patiatur pro commo-
do alterius,placet ideo mihi magis hęc ſentẽtia,
quam illa Bal.in d.§.1.

Victori, erga quem pars condemnata fuerat
4 in expenſis, reficiendi ſunt etiam ſumptus † ci-
barij, quos fecit ſuper hoſpitio, ſecundum Bar-
to.in lege, non ignorat.C. de fruc. & lit. expen.
cum ſimilibus, ſed hoc caſu detrahitur id quod
5 ipſe domi † impendiſſet,ut eſt tex. in dicta lege,
ſed & ſi hæreditas,§.primo, ff.ad exhib.& ita te-
net gloſ.in dicto §.inſuper.in uer.moderata,ubi
ponit pro abſoluto quod fiat deductio,& ſequi-
tur ibi Io.And. & alij præcipuè Franch.idem uo
luit Barto.in lege,eum quem temere,ff.de iudic.
Bald.& Ange. in lege, ſed & ſi lege, §.quod au-
tem, ff. de petitio. hæredit. vbi allegant Gul. &
Cyn.in lege properandum, §. & ſi quidem, C.
de iudic.Butr. in capitulo,finem litibus, in ulti-
ma columna,de dolo, & contum. Ange.in lege
recuſare,§. ſi quis alio,vbi etiam Alexan.nume
ro tertio, uer. quid autem in expenſ. litis, ff. ad
Trebell. Alexan. in conſilio trigeſimoſeptimo,
numero vigeſimooctauo, uolumine ſecundo,
ubi multos citat Iaſ.in lege,properandum,§. ſin
autem alterutra, numero decimoquarto, C.de
iudic.Amanel. in ſing. decimoquarto, ubi dicit
eſſe de hoc textum in l.ſi procurator, in fine, ff.
rem rat.hab. ſed nullum citat ex prædictis Mar-
ſil.in dicta lege,patre,uel marito, numero ſexa-
geſimoquarto,ff. de quæſt. ratio autem eſt,quia
expenſæ reficiuntur actori tamquam intereſſe,
ipſius autem non intereſt niſi quatenus pro lite
impendit ultra quam erat domi expenſurus, &
quando ob cauſam aliquid conceditur, illud re
ſtringitur ſecundum cauſam, in eo ergo quod
eius non interſuit non poteſt ſequi condem-
natio.

Iudici ordinario † licet ſumptus reficiantur,
tamen fit detractio eius quod domi impendiſ-
ſet,§.illud tamen,in Authen.de manda.princip.
gl.in dicto capitulo,ſtatutum, §.inſuper,in uer.
moderatas,ſequuntur ibi Ioan. Andr. & alij, &
Franch.dicit illam glo.eſſe notandam, & ponit
rationem diuerſitatis inter iudicem ordinariũ,
& alios,Specu.in titulo de ſalar.in principio, nu
mero tertio, ubi dicit hoc uerum quando per-
git extra ciuitatem; Nam ſi in ciuitate iudicet
7 nihil omnino habet pro † ſumptibus, Abb. in
capitulo,cum ab omni, numero 12.de ui.& ho-
neſt.cleric.

In delegato autem nulla fit detractio, ſed in-
8 tegros conſequitur ſumptus,quos fecit,† ſecun-
dum glo. in dicto §. inſuper, in uer. moderatas,
9 quæ dicit idem eſſe in epiſcopo † viſitante, & in
quocunque alio procurante, & eam ſequuntur
ibi Doctores omnes,Specul. in d. loco,numero
tertio,Ang. in dicta l. ſed & ſi lege, §. quod au-
tem. Abb.in dicto cap.cum ab omni, nume. 12.
qui dicunt idem in epiſcopo,& uiſitatore,Fran-
ch.dicto §.inſuper,col.1.& col.2.Iaſ.in d.§. ſin-
autem alterutra,num. 14. & ratio diuerſitatis in
ter ordinarium & teſtem,eſt quia teſtis nõ habet
ſalarium, ordinarius uero habet ſalarium cum
quo debet tolerare omnes expenſas neceſſa-
rias in officio, & quod dictum de delegato lo-
cum habet etiam ſi delegatus haberet pinguia
10 † beneficia,quia nihilominus non deducit quod
domi expendiſſet, ſecundum glo. in dicto §.inſu
per, quæ etiam dicit illud eſſe de delegato ad
11 † uniuerſitatem cauſarum,quod de iudice ordi-
nario,& idem de conſeruatore, quod de ordina
rio,ſequitur in omnibus Franch.loco prædicto.
12 delegatus enim ad † uniuerſitatem cauſarum
habetur pro ordinario, Doctores in lege,a iudi
ce, C.de iudic. gloſ. in capitulo,cum cauſam,de
appellatiõ. licet uerè non ſit ordinarius,ut in-
quit Dec.in lege,ſolet,in fine,ff.de iuriſd. om.iu
dic.& ideo licet delegatus non poſſit ſubdelega
13 re,tamen delegatus † ad uniuerſalem cauſarum
ſubdelegat,gl. pen. in fi. in dicta lege, a iudice,
ubi Alexan. dicit quod communiter ita tene-
tur, gloſſa etiam in l.ſolet, ubi Bart.& alij.

Gloſ. autem in capitulo, cum non ab omni,
de uita, & honeſta. clericor. diſtinguit inter de-
14 legatum a principe, † & delegatum ab infe-
riore, volens quod delegans, qui ſit inferior
principe teneatur ipſe prouidere de expẽſis ſuo
delegato, ſed melius diſtinguit gloſ. in dicto

§.inſuper. Abb.d. c.cum non ab omni,num. 13. bene verum eſt quod in multis eſt differentia inter delegatum principis, & delegatum inferioris, ſed hoc caſu cum in vtroque eadem ſit ratio idem quoque ius in omnibus eſt ſtatuendum, vt ſemper delegatus conſequatur expenſas ſine deductione etiam ſi ditiſſimus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta relicta ex certo fundo praſtãtur integra quamuis ex eo fundo minus ſit perceptum.*
2 *Locus vbi adycitur gratia taxationis, tunc alimenta non debentur ſi nihil ex eo loco eſt perceptum.*
3 *Fructus naſcituri quando deducuntur in obligatione, tunc ſubeſt conditio, dummodo naſcantur.*
4 *Fructuum naſciturorũ contemplatione ſi aliquid debetur intelligitur ſi fructus naſcantur.*
5 *Locus quando ponitur in eadem oratione tunc reſtringit.*
6 *Locus adycitur gratia taxationis, quando ponitur per participium futuri temporis paſsiuum.*
7 *Locus adiectus per relatiuum, & verbum futuri tẽporis importat taxationem.*
8 *Fructus fundi ſufficere pro alimentis, vel non ſufficere, quis probet.*
9 *Negatiuam allegans tenetur probare.*
10 *Reus dicitur actor in probanda exceptione.*
11 *Fructus vnius anni ſi non ſufficiunt, an & quando fiat ſuppletio de fructibus ſequentium annorum, vide ibi.*
12 *Fructus quando ponuntur in conditione tunc ſi nõ ſufficiunt fit ſuppletio ex fructibus ſequentis anni.*
13 *Fructus ſequentium annorum erogantur ad ſupplendum defectum præcedentis anni quando debitum eſt annuum.*
14 *Diſpoſitio qualibet verificatur in primo actu.*
15 *Fructus vnius anni quando venduntur veniunt tantum primi ſi fundus producit fructus bis in anno.*
16 *Pater ſi concedit filio fructus aduentitiorum veniunt non ſolum primi, ſed etiam alij.*
17 *Fructuum obligatio eſt in diem, non conditionalis.*
18 *Orationes ſeparata qua dicantur.*

Quæſtio XXVI.

CVm alimenta relinquuntur præſtanda ex certo fundo, tunc ſi ex eo fundo
non percipiantur fructus, qui ſufficiant ad alimenta, ea debentur nihilo
1 minus integra †ſine diminutione, ſecundum Bar
to.in lege, Lucius, numero tertio, ver. quæro pone quod teſtator, ff. de alimen. & cibar. lega. mouetur, quia locus adiectus eſt non ad reſtringendum legatum, ſed ad demonſtrandum quomodo fieri debeat ſolutio. item mouetur quia locus fuit adiectus poſt perfectum legatum. hoc etiam modo intelligit Barto. in lege, inter ſtipulantem, §. ſacram, numero ſexto, ff. de uerborum obligat. ſed ante eum hoc voluit Cyn. in lege, ſi quis argentum, poſt medium, ver. breuiter cum promittitur, C. de donat. ubi ait quod facta promiſſione ex certo fundo, tunc quia mentio fundi ſtat demõſtratiuè ſuppletur ex alio quidquid deeſt ex illo, & ita quoque Ioan. Fabr. ibĩ, numero decimoquarto, vbi ait cenſeri gratia demonſtrationis quando celebrato uno contractu dicitur percipi ex tali vinea, Guido Pap. quæſtione octaua, vbi dicit quod fundator monaſterij donauerat decem libras annuas ſuper cenſa quadam furni, & quia numerus habitantium ita fuerat imminutus quod furnus non reddebat decẽ libras, iudicatum fuit ſupplendum eſſe ex alio loco, idem etiam probauit Caſtren. in conſil. 339. numero tertio, volumine primo, quando tamen locus eſt ad demonſtrationem adiectus, Gigas in tract. de penſio. quæſtione ſexageſimaſecunda, numero undecimo, Natta in conſilio 211. numero decimoſexto, Cordub. in lege, ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, numero decimooctauo, ff. de liber. agnoſcen. Caualcan. in tracta. de vſufruc. mulie. relic. numero 167. ſed quando adij-
2 citur locus gratia taxationis, tunc † ſi fructus fun
di non ſufficiunt, nihil omnino ſuppletur, lege, Firmio, in principio, ff. quan. dies lega. ced. lege, inter ſtipulantem, §. ſacram, ff. de verborum obligat. ita Cyn. in dicta lege, ſi quis argentum, & ibi Ioan. Fabr. numero decimoquarto, Barto. dicta lege, Lucius, numero tertio, vbi ita intelligit tex. in lege, cum certus, ff. de vino oleo triti. lega. quem gloſ. ibi allegabat contrarium, idem Barto. in dicto §. ſacram, numero ſexto, vbi ponit quando fit per relatiuum, vel ſine eo, Caſtr. dicto conſil. 339. numero tertio, ſequitur Dec. in conſ. 324. columna prima, conſilio 500. columna finali. Benintend. Rot. Bonon. deciſ. 64. Caualcan. dicto numero 167. Gigas in tracta. penſio. quęſtio. ſexageſimaſecunda, numero primo, & ſequen. & prædictorum ratio eſt quia ubi
3 obligatio eſt reſtricta ad fructus naſcituros, † ſub
eſt tunc conditio ſi fructus naſcantur, l. interdũ, ff. de uerborum obligat. & videtur relictum corpus quod non eſt in rerum natura, lege, ſi ſeruus, §. quicunque, ff. de lega. primo, & idem eſt quando aliquid debetur contemplatione fructuum
4 naſciturorum, † quia intelligitur, & debetur ſo
lum quando fructus naſcuntur, ut inquit Caſtr. in l. ex conducto, §. ſi uis tempeſtatis, columna prima, ff. loca. & hanc rationem allegat Caſtr. in dicto conſ. 339. num. 2. & prædictam concluſionem quod vbi locus ponitur taxatiuè extinguatur, & non fiat ſuppletio, ponit multis adductis rationibus Ioan. de Amicis in conſilio 46. per totum, Bero. qui latè agit, in conſilio 17. per totum, volumine primo. Difficultas eſt cognoſcere quando locus dicatur adiectus gratia demonſtrationis, & quando gratia taxationis, & Bar. in d. §. ſacram, nu. 6. dicit quod ubi locus in
5 eadẽ oratione ponitur, tũc † reſtringit & limitat
diſpo-

diſpoſitionem. ubi vero ponitur in diuerſa ora-
tione, tunc demonſtrar ſolum ex quibus rebus
fieri debeat ſolutio relicti, idipſum voluit Barto.
in dicta lege, Lucius, numero tertio, dum inquit
quod dicitur gratia demonſtrationis appoſitus
locus, quando de eo fit mentio poſt diſpoſitionē
factam: nam idem eſt dicere poſt perfectā oratio
nem quod in duabus orationibus, & Caſtr. dicto
conſ. 330. nu. 3. idem dicit ponens exemplum,
quādo dicit teſtator, decem dari uolo Titio, quę
capi mando ex fructibus, uel ſuper fructibus ta-
lis fundi, tunc locus apponitur demonſtrationis
gratia: quando uero dicit, Titio ex redditibus ta-
lis fundi mando ſolui decem ſingulo anno, tunc
locus deſignatur ad taxandum relictum, & non
ſi non naſcantur non debentur, & præſtatur ſolū
quantū in eis percipitur, ſequitur Feli. in cap. ad
audientiam, il ſecundo, columna ſeptima, uer. ſex
ta concluſio, de reſcrip. ubi ait hoc eſſe ualdè quo
tidianum pro his qui ſoluunt penſiones, Gigas
in dicto tracta. quæſtio. 62. numero tertio, ubi
late proſequitur, hoc ipſum uoluit Io. Fabr. in d.
lege, ſi quis argentum, numero 14. in fi. inquiens
quod fundus taxationis cauſa præſumitur adie-
ctus quando ponitur in ſubſtantia obligationis
veluti cum dicitur, decem corbes ex tali fundo,
ſed ſi celebrato contractu ponitur, ſtabit demon
ſtratiuè ut cum dicitur, relinquo decem corbes,
quas percipies ex tali uinea, tunc debentur etiam
ſi non percipiantur, Bero. in conſ. 17. nume. 23.
volum. 1. ex iſtis infertur non bene deciſum fuiſ-
ſe a Conſilio Gratianopoli ſupplēdam eſſe quā-
titatem, uti refert Guido Pap. in d. deciſ. octaua,
quia ibi fundator locum adiecerat in eadē ora-
tione, atque ita taxatiuè, & non demonſtratiuè.

Dicitur etiā locus taxationis cauſa adiectus,
6 quando apponitur participium futuri † tempo-
ris paſſiuum, ut cum dicitur, lego centum ſac-
cos frumenti percipiendos ex tali fundo, ut vol-
uit Ioan. de Amic. in conſilio 46. numero octa-
uo, quia ſecundum eum participium prædictum
conditionem importat, & reſoluitur in relatiuū,
& verbum futuri temporis, Barto. in l. 1. numero
35. ff. de cond. & demonſtr. Alexan. in conſ. ſe-
cundo, nume. 13. uer. & quod ita ſit, uol. 4. Ruin.
in conſ. 160. nu. 11. vol. 2. Galiau. in l. centurio,
numero 358. ff. de vulga. & pupil. Rolan. in conſ.
43. numero 34. vol. 4. & eo loci Ioan. de Amic.
dicit idem eſſe quando adijcitur locus per rela-
7 tiuum, & † verbum futuri, vt cum dicitur, frumē
tum quod naſcetur, vel natum erit, quia hoc quo
que caſu taxationem inducit, ſed vtrumque di-
ctum caret meo iudicio veritate: nam & ſi uerum
ſit quod iam relatiuum adiectum verbo futuri
temporis, quam etiam participium futuri tem-
poris importet conditionem, tamen ex hoc non
infertur quod locus ſtet taxatiuè, & non de-
monſtratiuè, & poſſunt ſimul ſtare quod ſit
conditionalis diſpoſitio, & quod ſtet demonſtra
tiuè: nam conditio eſt reſtricta quoad fructus
illius prædij, qui non debentur niſi naſcantur,
ſed ubi ſuppletio fieri debeat, non refert quod di
ſpoſitio ſit conditionalis vel pura, melius ergo
eſt dicere, quod attendatur ſolum an in eadem
oratione, antequam contractus ſit perfectus
adijciatur conditio, uel in diuerſa oratione, per-
fecto iam contractu, Doctores autem in alio
conſiderant relatiuum, ut dicam paulo infra.

Quis autem teneatur probare quod ex fundo
8 non fuerint percepti fructus † qui ſufficiant ad
ſoluendum. Beninten. dicta deciſio. ſexageſima-
quarta, in fine, dicit probandi onus incumbere
ei qui poſſidet prædium, & negat tot fructus eſ-
ſe perceptos, quia hoc eſt ſuæ intentionis funda
mentum, ideo qui ſe fundat in aliquo, etiam ſi
9 ſit negatiua, † tenetur probare, Barto. & Docto-
res præcipuè Ripa in lege, in illa, ff. de verborum
oblig. hæc opinio eſt penes me indubitata, quia
actor habet intentionem fundatam ſuper lega-
to, vel promiſſione, quæ continet certam quan
titatem præſtandam: reus vero, qui opponit ſe
non teneri, quia res non reddiderit fructus ſuf-
10 ficientes probare debet. dicitur enim actor † cum
agitur de probanda exceptione, lege prima, ubi
Barto. ff. de excep. Corne. conſilio 223. columna
tertia, volum. ſecundo, Pariſ. in conſilio quadra-
geſimoquinto, in principio, uolum. primo. Rol.
in conſ. 100. numero 25. volum. 2. & eam ſenten
tiam Benintendi ſequitur etiam Caualcan. dicto
numero 166.

Solet etiam dubitari quibus in caſibus tenea-
tur debitor ſupplere ex fructibus ſequentium
annorum, quia aliquando debitor non tenetur
vltra quam percipiat ex fundo, ex quo teneba-
tur ſoluere, ſed non per hoc liberatur in totum
ab obligatione, uerum defertur in ſequentes an-
nos, & ex futuris fructibus ſupplet, aliquando
uero liberatur in totum. in hac quæſtione fit di-
11 ſtinctio: † aut enim promiſſio eſt unica, & tunc
ſi fundus ſimpliciter fuit adiectus ſuppletur ſe-
quentibus annis id quod deeſt fructibus primi
anni, dicta lege, Firmio, & ſi fundus ſit ſub condi-
12 tione poſitus, † vt quia dictum ſit de frumento,
vel fructibus, qui naſcentur ex tali fundo, tunc
non fit ſupplementum, l. cum certus, ff. de uino
triti. & oleo leg. lege, ſi debitor §. ueriſimile, ff. de
contrahen. emptio. Cyn. in dicta l. ſi quis argen-
tum, in fine, ubi etiam Ioan. Fabr. numero deci-
moquinto, C. de donatio. Barto. in l. inter ſtipu-
lantem, §. ſacram, numero ſexto, ff. de uerborum
obligat. eam diſtinctionem tenet Ioan. de Amic.
in conſilio quadrageſimoſexto, numero duode-
cimo, licet non ita perfectè recitet: quando ue-
ro debitum eſt annuum, tunc ſiue fundus ſit ſub
13 conditione poſitus, ſiue non, ſemper † fit ſupple-
tio ex fructibus ſequentium annorum, lege, lega
tum, §. vini Falerni, ff. de annu. lega. lege, ex eo,
ff. de vino, triti. & oleo lega. & fertilitas ſequen-
tis anni compenſat ſterilitatem præcedentis, ut
in dictis iuribus, ut per Cyn. Ioan. Fabr. Bart. Io.
de Amic. in locis proximè citatis, Caſtren. in di-
cto conſ. 339. numero tertio, volum. primo, ubi
dicit non ſic eſſe quando fieri debet unica ſolu-
tio, & loquitur ibi in penſione eccleſiaſtica, Gi-
gas in tracta. penſio. dicta quæſtio. 62. numero
7. ubi allegat etiam Felin. in cap. ad audientiam,

il 2.col.7.de reſcrip.Cordub.in d.l.ſi quis a libe-
ris,§.& ſi filius,nume. 17.ff.de libe.agnoſcen.Be
ro.in d.conſ.17. num. 23. uol.1.ubi tractat tam
circa primum, quam etiam circa ſecundum ca-
put diſtinctionis, in hoc tamen quærenda eſt di-
uerſitatis ratio,quare potius fiat ſuppletio in mẽ
ſtruis, vel annuis præſtationibus, quam in ſim-
plicibus. Doctores eam non ponunt, nec videtur
mihi aliqua apta reddi poſſe,nam in præſtationi
bus annuis tot ſunt præſtationes quot anni,pro-
inde in hoc differre non uñr, cũ vnaquęq; præſta
tio incipiat deberi in principio cuiuſq; anni, co-
gita ergo.Bene verum eſt quod textus probãtes
eã diſtinctionem ſunt clari, nec euitari poſſunt,
quærẽda item ratio diuerſitatis,quare magis fiat
ſuppletio ſtante vnica præſtatione quando fun-
dus eſt adiectus ſimpliciter,quam vbi eſt ſub con
ditione,cum nihilominus promiſſio, vel quæuis
diſpoſitio facta de futuris fructibus conditiona-
lis ſit ſui natura, & cõditio tacita noo minus ope
rari debeat quam expreſſa, & illa conditio ex-
preſſa,qui naſcentur,non magis poſſit ad proxi-
mum annum referri, quam ad ſequentes.& ſi di-
catur quod ubi dictum eſt de frumento, quod na
14 ſcetur, intelligi debet † de primo,ſecundum l.bo
ues,§.hoc ſermone,ff.de uerb. ſignifica. reſpon-
deo,quare non eodem modo reſtringi debet di-
ſpoſitio fructuũ talis fundi, ut intelligatur de pri
mis, ſicuti dicimus,quod venditis fructibus cer-
15 ti fundi pro uno anno,ueniunt ſolum primi † ſi
fundus bis in anno reddere conſueuit fructus,ut
per Iac.de Raue.Cyn.Bal.Alex.Imo.Iaſ. & alios
in l.diuortio,§.quod in anno,ff.ſolu.matr. Alex.
in conſ.16.nume.6.uol.4. Socin. Felin. Curt. &
Georg.Nat. in locis citatis per Tiraq.in d.§. hoc
ſermone,in regula,num.6.cum ergo utraque di-
ſpoſitio ſit condnionalis,utraque poſſit uerifica-
ri in primi anni fructibus,non bene uideo,quę aſ
ſignari poſsit ratio diuerſitatis. poſſet forte dici
quod unum locum habeat in cootractibus, uel
cauſis alijs oneroſis,alterum uero in ultimis uo-
luntatibus,& lucratiuis,ut in ſimili dixit Bald.io
authen.excipitur,C.de bonis quæ liber.ubi ſi pa
16 ter concedit filio fructus † bonorum aduentitio
rum,includuntur non tam primi, quam etiam ſe
quentium annorum fructus,Alex. ibi diſtinguit
inter cauſam oneroſam,& cauſam lucratiuã, ſed
hoc nihil eſt, nam Alex. non ſibi ſatisfacit in ea
diſtinctiooe,ut bene aduertit Tiraq. in d. §. hoc
ſermone,limitatio.27.nume. 2. pręterea hic non
agitur de diſcrimine cauſæ, ſed rei ſeu formæ le-
gandi,cum uno caſu ſit ſuppletio,alio uero non,
eſt igitur melius cogitandum. & ſi dicatur quod
obligatio fructuum futurorum non eſt conditio
17 nalis,† ſed in diem,ut ioquit Bero. in d. conſ. 17.
num.74.reſpondetur procedere id ſecundũ eum
quando promittitur certa quantitas, non quan-
do incerta,& in ſimili inter cõtractus, & ultimas
uoluntates differentiam conſtituit loquendo,an
unica ſit oratio uel plures, Dec.in conſ. 283.col.
2.in fi.uer.ſecũd. Paulus. ubi declarat Caſtren.
dictum in eo.conſ.339.loqui in ultimis uolunta
tibus,& ibi etiam,col.3.uer.tertio dictum Pauli
18 declarat,quomodo dicantur duæ orationes † ſe-
paratę, quando cõiunguntur per relatiuũ quis,
uel qui, & in prædictis locis Dec. Io. de Amicis
Gigas,Caſtren.& Bero. multa ponunt ad decla-
rationem prædictæ deciſionis, quæ omnino ſci-
tu neceſſaria ſuot,& apud eos uideri poſſunt.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor non poteſt ſoluere aliud pro alio inuito debitore.*

2 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*

3 *Creditor alimentorum,non poteſt petere pecuniam, vel aſtimationem.*

4 *Debitor alimentorum poſt moram tenetur ad aſtimationem.*

5 *Aeſtimatio ſuccedit loco rei.*

6 *Scholari agenti in ſtudio alimenta relicta debentur in pecunia.declara,ut ibi.*

7 *Aeſtimatio debetur loco alimentorum præteriti temporis, præcipuè quando res non afferrent eandem utilitatem.*

8 *Pecunia debetur loco alimentorum quando teſtator lapſo certo tempore mandauit pecuniam ſolui.*

Quæſtio XXVII.

PETI autem debent alimenta in ſpecie-
bus ipſis,non etiam in pecunia, uel ęſti-
1 matione;quia ſicuti aliud † pro alio ſol-
ui non debet inuito debitore,l.2.§.mutui datio,
ff.ſi cert.pet.ita non poteſt creditor inuito debi-
tore aliud petere pro alio,& correlatiuorum idẽ
2 ſit iudicium,l.fi.C.de indic. uiduit. tolleo. & pro
batur hæc opinio in l.nulli, C.de erogat. milit.
3 anno.lib.11.ponit † Bart. in l.libertis,la 2.§.ma
numiſſis, num.2.ff.de alimen.& ciba.lega. ubi lõ
ga diſtinctione determinat totam pręſentẽ quæ-
ſtionem, ubi tamen inquit ea, quæ non poſſunt
conſeruari ultra biduum,uel triduũ, ut ſunt car-
nes,piſces,& ſimilia, eſſe præſtanda in æſtimatio
ne,non autem in rebus,& hoc ideo quia in ſingu
los menſes præſtantur, hoc etiam uoluit Pract.
Pap.in form.libel.quo agim.pro lega.rei ſingul.
in princ.num.69.in fi. Paul. de Citadin. de iure
patron.in 4.articu. in fi. Aſcao.de patr. poteſta.
effec.17.oum.64.Corne.conſ.286.in princ.uol.
3.Ruin.conſ.36.num.13.uol 3.Simon de inter
pret.ultima.uolunt.lib.4.dubit.11.in prin. num.
91.& ſeq.Alex.in conſ.72.nu.3.& 4. uol. 5.ubi
dicit quod ſi peteretur pecunia,eſſet inepta peti-
tio,& nulla ſenteotia,Rol.in conſ.22.in fi. uol.1.
Menoc.in cooſ.62.num.7.Lancello.Gall. in cõ-
ſuetud.Alex.in uer.ſolidos,quæſtio.6.num.102.
Cordub.in l.ſi quis a liberis, §. non tantum,nu.
7.ff.de libe.agnoſcen.uel alend. & eſt communis
opinio,ut inquit Viuius commu.opinio.lib.1.in
uer.alimenta,l.ultimo,in fi.ubi allegat Modern.
quoſdam in d.l.libertis,§.manumiſsis.

Limitantur præmiſſa non procedere quando
debitor alimentorum eſſet moroſus, quia tunc
4 propter moram † tenetur ad æſtumationem, ſe-
cundum

cundum notata in l. uinum, ff. ſi certum pet. ita
Bartolus in dicta l. libertis, §. manumiſſis, Viuius
in d. uet. alimenta, in fi. & ſequuntur omnes ſu-
pracitati, & hoc eſt regulare, quia ſemper æſtima
5 tio pręſtatur, ſuccedit enim loco † rei, ut per Do-
ctores in d. l. uinũ, & in l. unica, C. de ſenten. quæ
pro eo quod inter.

Secundo limitatur, ut non procedat concluſ-
ſio prędicta, quando alimenta relinquantur ſcho
lari agenti in ſtudio, quia illi debetur æſtimatio
6 † alimentorum, non autem res ipſa, ſecundum Re
buff. in tracta. de priuileg. ſcholar. priuileg. 13 2.
argumento l. 1. in fi. l. cum aurum, l. Titia, ff. de
auro & argen. leg. l. cum ij, §. cum in annos, ff. de
tranſac. Cordub. qui eum refert, & ſequitur in d.
§. non tantum, nume. 38. id quod ego intelligo
quando hæres uel alius, qui tenetur ad alimenta
non degeret in loco ſtudij, quod ſi eo in loco mo
ram traheret, crederem liberari tradendo res,
ſicuti dicimus in alijs. & prædictę limitationis ra
tio eſt, quia alimenta cenſentur relicta ſecundũ
conſuetudinem legatarij, ut dixi ſupra hoc eodẽ
titulo: at ſcholares non ſolent alimenta eo modo
capere, ſed pecuniam in ſingulos menſes ſoluere
hoſpitibus, qui ſibi miniſtrant alimenta, & a ſtu-
dio diſtraherentur ſi ibi in ſingulos dies prouide
re deberent de uictu, uel etiam ſi uacare deberent
uenditioni uictualium uini, & aliorum, quæ ſibi
præſtantur pro alimentis. & ſi hæc foret ratio, di
cendum eſſet alimenta in pecunia præſtanda eſ-
ſe, licet hæres uel debitor ageret in eodem ſtu-
dij loco, quia etiam eo caſu militat, propterea co
gitandum eſt.

Item hęc procedunt in alimentis, quę pro fu-
turo tempore petuntur, ſed pro pręterito tempo
re aliquando debetur æſtimatio, præcipuè quan
do agimus de ijs, quæ ſi nunc præſtarentur nul-
lam afferrent legatario utilitatem: tunc enim lo-
7 co præteritorum alimentorum † debetur æſtima
tio, ſecundum Bar. in d. §. manumiſſis, ubi ponit
exemplum in habitatione. ea enim perit tempo-
re, quia ſi nunc præſtaretur habitatio, ea non ſup
pleret pro ea, quam habuit legatarius, & in hoc
eſt ratio, quia poſt moram ſi res debita petit ſuc-
cedit obligatio ad intereſſe, ut per Doctores in d.
l. uinũ. definit enim rem poſſe pręſtari, & inquit
quod eo caſu æſtimatio eſt in petitione, condẽ-
natione, & exequutione, idem dicit in medici-
nis, quia & ſi non perierit, non tamen nunc ex
pediunt, id eſt non afferunt eam utilitatem pro
qua tempore infirmitatis erant præſtandę.

Limitatur etiam non procedere, quando poſt
lapſum certi temporis teſtator mandaret certum
8 quid in pecunia præſtari † quia tunc ſi alimenta
in tempore non dantur, pecunia relicta debetur
ſecundum Socin. in conſ. 10. in 5. dubio uol. 1. ci
tatur a Cordub. Galliau. Menoc. & Rolan. in lo-
cis prædictis.

S V M M A R I V M.

1 *Eleemoſina loco ſi debentur alimenta, conſideran-
da eſt facultas habentis, & inopia indigentis.*

Queſtio XXVIII.

VBI alimenta danda ſunt non ex forma
teſtamenti, vel obligationis uolunta-
riæ, ſed in modum eleemoſinę, tunc ad
dignoſcendum qualiter præſtanda ſint, multa di
ci poſſent, ſed principaliter conſideranda eſt fa-
1 cultas † habentis & inopia indigentis, ſecundum
diuum Thom. 2.2. quæſt. 31. artic. 5. & in 4 ſen
ten. diſtinc. 15. quæſtio. 2. artic. 1. nam qui habet
ſecundum ſuam neceſſitatem & condecentiam
tantum, non tenetur ei contribuere, qui habet
quantum ſibi ſufficit pro neceſſitate, & condecẽ-
tia, ſed ei ſoli qui extrema laborat inopia, & mo
riturus eſſet niſi ſibi ſubueniretur: qui vero ita fa
cultatibus abundat, ut ſuppetant pro tollenda
neceſſitate, & condecentia ſuſtinenda, tunc quod
ſupereſt vltra prædicta tenetur ei dare, qui & ſi la
boret extrema egeſtate, non tamen poteſt fami-
liam ſuam, ſecundum decorem cognationis, &
decentem ſtatum ſuſtentare, & ideo late Cardin.
diſputat. in c. non ſatis, 86. diſt. & latius ibi pro-
ſequendo Præpoſ. Mediolan. num. 11. & ſeq. ubi
octo concluſiones ponit, per quas tota materia
declaratur, de ea etiam agit Ang. dę Claua. in ſua
ſum. in verſ. eleemoſina, nume. 1. ubi multas tra-
ctat quæſtiones Tabien. in ſum. in uer. eleemoſi-
na, num. 5. & ſeq. vbi ſimiliter multas ponit quæ-
ſtiones. ſed quia ea tractatio ad Theologos per-
tinet ad illos me remitto, a quibus ediſcere pote
ris, qualis, & quãta fieri debeat eleemoſina, ne ui
dear falcem ponere in meſſem alienam, non ſine
graui erroris periculo.

S V M M A R I V M.

1 *Operari tenetur alimentarius ad illius commodum, qui præſtat alimenta.*
2 *Filius recipiens alimenta in domo patris tenetur in ea operari, & ſe exercere.*
3 *Pater iuſtè negat alimenta filio, qui recuſat operari in domo.*
4 *Filius operari tunc ſolum tenetur, quando id poteſt ſine verecundia.*
5 *Filius emancipatus non tenetur operari ad commodum patris.*
6 *Pater emancipando filium non poteſt ab eo ſtipulari operas.*
7 *Filius operas obſequiales patri tenetur præſtare, nõ artificiales.*
8 *Operas promittens liber homo non obligatur etiam ſi iurauerit.*
9 *Vxor operari debet ad utilitatem uiri, ſi ab eo percipit alimenta.*
10 *Vxor, quæ recipit alimenta a uiro, dicitur illi quaſi famula.*
11 *Vxor viro ea præſtat obſequia, quæ ſuæ conditioni conueniunt.*
12 *Vxor nobilis, quæ pro viro ſubit vilia ſeruitia, acquirit meritum.*
13 *Vxor quando teneatur uilia præſtare obſequia uiro.*

14 *Vxor*

14 *Vxor tenetur uiro facere lectum,coquinarium, & alia. quod an uerum ſit, vide ibi.*

15 *Conſuetudo. Quilibet cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem regionis.*

16 *Promiſſio omnis intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ.*

17 *Vxor,quæ dotem attulit ſufficientem ad alimenta non tenetur operari in domo.*

18 *Vxor eſt in poteſtate viri , quoad debitum carnis.*

19 *Maritus poteſt vxorem leniter caſtigare.*

20 *Vxor tenetur marito exhibere reuerentiam.*

21 *Maritus dicitur dominus vxoris, & quomodo.*

22 *Vxor tenetur marito præſtare operas officiales, non artificiales.*

23 *Bar.in l.diuortio, in princip.ff. ſolu. matrim. quomodo intelligatur,dum loquitur de operis ab vxore præſtandis viro.*

24 *Vxor non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri, quando exercebat aliquam artem.*

25 *Vxor, quæ exercet artificium tenetur recompenſare virum pro tempore laborando quo deſtitit ab obſequio.*

26 *Vxor acquirens de mariti pecunia ſibi quærit.*

27 *Vxor quærit viro, quando de illius pecunia,& mãdato exercet artem.*

28 *Acquiſitum quæritur acquirenti etiamſi ſit de aliena pecunia.*

29 *Res empta ab vxore de pecunijs mariti efficitur vxoris,vbi tamen vide.*

30 *Filius quidquid negociando acquirit de patris pecunia,acquirit patri.*

31 *Frater tenetur fratribus communicare lucrum, quod fecit patre viuente negociando de re patris.*

32 *Frater non communicat fratribus dimidiam lucri, quod fecit negociando de re patris, quia ea pertinet ad induſtriam.*

33 *Res ſi ſuit confecta de alieno , an ſpectet ad dominum,vel facientem.*

34 *Vxor, an præſumatur lucrum feciſſe de re mariti, vel aliunde.*

35 *Vidua, quæ intra annum luctus alitur ab hæredibus viri,tenetur illis operari.*

36 *Vidua videtur eſſe in eodem matrimonio præcipuè intra annum luctus.*

37 *Vidua dicitur de familia mariti defuncti.*

38 *Vidua tenetur operari hæredibus viri in omni opere,quod ſcit facere.*

39 *Viduæ extra domum mariti dantur alimenta ex iuſta cauſa,ſed deducto pretio operarum.*

40 *Obligatio non variatur ex perſona heredum.*

41 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*

42 *Clericus, qui ab Eccleſia recipit alimenta,tenetur operari Eccleſiæ.*

43 *Seruus tenetur operari domino , idem eſt in homine libero,qui bona fide ſeruit.*

44 *Seruire nihil aliud eſt, quas operas præſtare.*

45 *Operari tenetur alimentarius ad commodum alentis quandocunque alimenta debentur a lege.*

45 *Lex. Mitius agitur cum lege,quam cum homine.*

47 *Voluntas teſtatoris large interpretanda eſt.*

48 *Alienandi facultas a teſtatore conceſſa intelligitur libera,& nullis regulis limitata.*

49 *Verba vniuerſalia hominis non reſtringuntur de habilitate.*

50 *Operandi neceſſitas remiſſa videtur,quando teſtator legat alimenta.*

51 *Legans videtur remittere exceptionem, quæ ſibi cõpetebat,vel liberationem ab actione.*

52 *Vxor,cui alimenta relicta ſunt,tenetur operari obſequiales operas.*

53 *Operæ obſequiales ſemper ab alimentario præſtantur, quando alimenta relicta ſunt in domo.*

54 *Vidua tenetur præſtare operas obſequiales, quando alimenta relicta ſunt in domo.*

55 *Operari tenetur alimentarius in domo faciendo coquinam,& alia ſimilia.*

56 *Operæ officiales dicuntur adeſſe,comitari cantu, & ſono oblectare,& ſimiles.*

57 *Operæ artificiales ſunt piſtoria,textoria, lanifica,et ſimiles.*

58 *Operarum mentio in dubio intelligitur de officialibus.*

59 *Operæ officiales cedi non poſſunt.*

60 *Operæ fabriles cedi poſſunt inuito operario.*

61 *Seruitor conductus cogi poteſt ſeruire alij pro tempore conuento.*

62 *Vaſallus,aut ſubditus, an cogi poſſit fidelitatem domino iurare.*

63 *Operæ officiales quando delegantur liberatur delegans ope exceptionis.*

64 *Impoſſibile non deducitur in ſtipulationem.*

65 *Promittens alium ratum habiturum , an liberetur ſi fecit quidquid potuit.*

66 *Operarius non tenetur de nocte operari fabriles operas.*

67 *Alimentarius tenetur aſſociare alimentatorem.*

68 *Vicarius Eccleſiæ recipiens alimenta a rectore non tenetur illi operari.*

Quæſtio XXIX.

ALIMENTARIVS non debet eſſe o-
1 tioſus,ſed tenetur operari† ad commo
dum eius, qui præſtat alimenta, c.de lapſis,in fi. 16.q.6.l.fi.§.ſanè, il ſecondo, in fi.C.de
his,qui ad eccleſ.confug. alias enim apud alimẽ
tatorem grauius eſſet, ut in dictis locis dicitur,
quæ ad hoc citat Luc. de Penn.in l.1.in fi. C.de
agrico. & municip. lib. 11. & eum ſequitur Rebuſ. in trac. de congr. portio.nume. 99.& dicit
Bal.in l.1.num.7. C.de leg. quod alimentarius
non debet in domo ſtare ſicut corpus mortuum.
Infertur hinc,quod filius dum a patre alimen
2 ta recipit operari† debet, l.qua actione, in prin.ff.
ad leg.Aquil.nota. in l.cum qui, §.ſi filius, ff.de
fur.d.l.1.vbi Luc. de Pen. hoc notat, num.17.C.
de agric. & municip.lib.11. Abb.c.literas,num.
28.de reſti.ſpol. Rebuſ.d. nume.99. & ratio eſt,
quia filius patris occupationes, & mediocritates
tenetur adiuuare, Rebuſ. loco prædicto.
In tantum autem tenetur operari, quod ſi re-
3 cuſet† id facere, iuſtè pater denegabit illi alimen
ta,l.ſi quis a liberis, §. ſi parens, ff. de lib.agnoſc.

uel

velalend. Bal. Ang. & Sali. in l. 1. C. de leg. Cac-
cialup. in l. frater a fratre, §. quęſitum, num. 106.
& nu. 109. ff. de cond. indeb. Alcia. in cõſ. 243.
num. 6. intelligendo tamen, quando ſine dede-
4 core, & verecundia poteſt operari, † alias ſecus eſ
ſet, ſecundum Bar. in l. 1. num. 7. C. de mendicã.
valid. lib. 11. quam citat, & ſequitur Caccialup.
d. §. quæſitum, num. 106. & dixi ſuo loco. hoc ta
men non procedit in filio emancipato, quia is
5 non tenetur † operari ad commodum patris, ut
probatur in l. pe. ff. de obſeq. libert. Luc. de Pen.
d. l. 1. nu. 17. hæc tamen limitatio non eſt ita ad-
mittenda ſine diſtinctione, vt dicam paulo in-
6 fra, & videtur, quod emancipando † pater nõ poſ
ſit etiam ſtipulari operas a filio, l. pen. ff. ſi a pa-
ren. quis fuer. ma num. Coraſ. in l. admonendi,
num. 22. ff. de iureiu.

Intellige etiam, quoad operas obſequiales,
7 ſeu officiales, quia eas filius tenetur pſtare, † ſed
non artificiales, argumento l. ſicut. ff. de ope. lib.
Bertran. in conſ. 310. nu. 6. vol. 6.

Prædicta vero non tranſeunt ſine difficulta-
te, quia operarũ materia liberis hominibus non
conuenit, ſed ſolis libertis, vt ponunt Doctores
in l. ſi non ſortem, §. libertus, vbi Iaſ. ff. de cond.
8 indeb. ideo liber homo † promittendo operas
non obligatur etiam ſi iurauerit, vt probat tex.
in l. ſi quis pro eo, ff. de fideiuſſo. quem ita intel-
ligit Coraſ. in l. admonendi, nume. 20. & ſeq. ff.
de iureiu. & in l. frater a fratre, num. 34. ff. de cõ
dic. ind. paſſim tamen admittunt Doctores ope
ras etiam in libero homine cadere, & poſſe in
obligationem venire, & quidquid Coraſ. ſenſe-
rit non ea ratione mouetur tex. in l. ſi quis pro
eo, ſed alia de qua per Bar. & alios ibi.

9 Infertur ſecundo, quod vxor † cui præſtantur
a uiro alimenta, tenetur operari ad viri vtilita-
tem, l. ſed ſi uir. ff. de donatio. inter ui. & uxo. gl.
in l. ſicut patronus, ff. de ope. liber. in l. ſi vxorem
in glo. 2. C. de cond. inſer. in l. aſſiduis, in ver. cor
pore, C. qui potio. in pigno. habe. in l. libertę, &
in l. quod ex liberta, C. de oper. lib. Specu. in tit.
qui fil. ſint legiti. nume. 28. ver. at vxor, Bar. in l.
Caio. §. Imperator, in fi. ff. de alimen. leg. & hanc
partem tenuerunt, Bal. Caſtren. Corne. Aretin.
Rora, Iaſon, Afflic. Tiraquel. Caſtan. Lupus, &
alij citati a Cordub. qui dicit communem in l. ſi
quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 221. ff. de li-
10 ber. agnoſ. ex quo enim recipit a marito † alimẽ
ta dicitur illi eſſe pene famula, c. eſt ordo, cap. ſa
tis, & cap. mulierem 33. quæſt. 5. non tamen om
nia obſequia præſtabit, ſed quę ſuæ conditioni,
11 & qualitati † conueniunt, vt inquit Pet. quem ci
tat, & ſequitur Bal. in l. ſi vxorem, nume. 6. ver.
item lex dicit, C. de conditio. inſer. & dicit Abb.
in cap. literas, nume. 27. de reſtitu. ſpolia. quod
& ſi ſecundum Ioan. And. ibi teneatur uxor er-
ga maritum, ad omnia obſequia, puta cuſtodire
res mariti, lauare illius pedes, & caput, comeſtio
nem parare, & ijs ſimilia facere, id tamen intelli-
gẽdũ eſt ſi conditio perſonæ nõ repugnat, puta
ſi ita foret nobilis, quam non deceret ſimilia prę
ſtare ſeruitia, Dec. in conſ. 202. num. 6. ver. non
obſtat, quod. ubi ideo īfert, quod ſi nobilis vxor
12 uilia ſeruitia obeat † ad commodum mariti, ac-
quirit meritum apud eum, & maritum obligat
ad antidora, ita quod ratione talium meritorũ
ſuſtinebitur donatio, Felin. in cap. illud, colum.
4. de prę ſump. Lup. in rub. de donat. inter ui. &
uxo. §. 31. nume. 2. allegat Romanorum exem-
plum, qui percuſſo fędere ſanciuerunt, ne clariſ-
ſimę fœminæ uiliſſimis, & ſeruilibus miniſteriis
alligarentur, id quod tamen limitat ex Fran. Bar
13 baro duplici in caſu, quãdo ſcilicet aduerſa † ma
riti ualetudo prę ſtaret, vel caſus honorandi ho-
ſpitij accideret, exẽplo Andromachæ, apud Ho
merum, alios quoque in eam citat ſententiam
Tiraq. in trac. nobilita. cap. 20. num. 94. vbi in-
telligit dictum Capię, qui in cõſ. 72. inquit vxo
14 rem debere † iure facere coquinariam, & lectum.
& num. 101. limitat duo bus modis, de quibus ſu
pra, & quod non teneatur mulier uilia munera
obire pro marito, tenet etiam Natta in conſilio
462. num. 72. Neuiza. Silua nuptia. lib. 4. num.
19. eſt verum, quod Barba. ad Bal. in d. l. uxorẽ,
tenet nobilitatem nullam afferre excuſationem
uxori ab oneribus prædictis, quia ex qualitate
debitoris non redditur deterior creditoris con-
ditio, & quia nubendo uiro cenſetur ſe obliga-
re ad ea omnia, quæ uxor tenetur præſtare, ut la
tè explicat Tiraquel. loco prędicto, numero 95.
dicens hoc fortè verius eſſe per prędictas, & alias
rationes, ſed mihi prædicta non concludunt,
quia cum lex non præcisè uxorem obliget ad
certa ſeruitia, ſed generaliter ad ea, quæ ex con-
ditione perſonarum, & regionis conſuetudine
præſtari ſolent, non dicitur mariti conditio effi-
ci deterior ſi uxor uilia munera non obeat, imò
cum duo ſint in carne una, vxor eſſet marito de-
decori ſi talia præſtaret, & quando nupſit cenſe-
tur ſe obligaſſe marito ſecundum conſuetudinẽ
15 † regionis, argumento l. quod ſi nolit, §. quia aſſi
dua, ff. de ędili. edicto, ubi contractus interpreta
tionem recipit ſecundum conſuetudinem regio
nis, & infinitos ad comprobationem huius con-
cluſionis cumulat Gabriel. commun. opini. lib.
6. titu. de conſuetu. conclu. 1. num. 1. Cagn. poſt
Dec. in l. ſemper in ſtipulationibus, num. 5. ff. de
reg. iu. Natta in conſ. 195. nume. 3. Cæphal. in
conſ. 328. nume. 43. D. Becius in conſ. 101. nu.
48. cum multis ſimilibus, & omnis promiſſio in
16 telligitur ſecundum † qualitatem perſonę, l. cum
de lanionis, ff. de fun. inſtruc. cum multis apud
Simon. de Pretis, de interpret. ultim. uolun. lib.
2. interpretatio. 3. dubitatio. 1. ſolu. 3. nu. 301.
ideo non debet conqueri uir, ſi uxor ea non præ
ſtet ad quę non eſt obligata.

Dubium tamen eſt, ſi uxor poſsit pręcisè cõ-
pelli ad operandum. & Abbas in d. cap. literas,
numero 28. de reſti. ſpolia. inquit, quod cauſa-
riuè cogitur operari, quia alias ſubtrahuntur ſi-
bi alimenta, pręcisè uero non poteſt compelli,
quia nemo cogi poteſt pręcisè ad factum, l. ſi
quis ab alio, ff. de iudic. cap. ſacris, quod met.
17 cau. intelligit tamen Abb. teneri † uxorem ad
operas, quando non habet dotem, quia operę
ſuc-

ſuccedunt loco dotis:at ſi dotem habet ſufficien
tem, ex cuius redditu uiuere poſsit, nõ admittit
quod teneatur operari, Lupus, cap. per ueſtras
in 3. notab. §. 2. numero 3. de donat. inter uirum
& uxo.

Sed hanc partem nõ credo veram, quia vxor
quantamcunque attulerit dotem domum mari
ti tenetur ſemper operari, non pro eo, quod ma
ritus eam alat, quia vbi eſt dotata fructus dotis
cedunt in recompenſationem alimentorum, ſed
proinde, quod uxor eſt in poteſtate uiri, quoad
18 † carnis debitum, & operas. §. 1. vbi Arc. Inſtitu.
ad Tertullia. Bar. Imo. Caſtren. & alij in l. rei iu-
dicatę. ff. ſolu. matrimo. Tiraquel. de legib. con-
nubia. l. 1. par. 1. numero a. Imo Bal. in cap. 1.
an mariti ſucced. uxo. dicit abſolutè, quod cano
nico iure inſpecto uxor eſt in poteſtate mariti,
Alber. in l. aduerſus, C. de crimi. expila. hæred.
& in l. ſi uxorem, C. de conditio. inſer. & illius
poteſtatis ratione maritus poteſt illam leuiter
19 coercere, † & moderatè caſtigare. glo. in l. ſi quæ
cumque. §. fi. in fi. ff. ad leg. Aquil. & in §. quia ve
ro quædam mulieres. in uer. ſufficere, in Authẽ.
ut lic. mat. & auiæ, cum infinitis apud Tiraquel.
d. l. 1. par. 1. nume. 22. & nxor tenetur reueren-
20 tiam marito † exhibere, l. 1. §. cum autem. C. de rei
uxor. actio. l. alia cauſa, §. fi. vbi Roman. & Aret.
ff. ſolu. matrim. & maritus dicitur vxoris domi-
21 nus, licet non eo dominatu, † quem in ſeruos ex
ercemus, ſed ita, vt vxor dicatur viro ſubdita, ita
Lupus d. rub. §. 50. numero 33. & illius præemi-
nentię uigore uxor ſeruire debet marito etiam
ſi amplam habeat dotem. Doctores autem alij
non diſtinguũt inter dotatam, vel indotatam,
inter diuitem, vel pauperem, & dicunt indiſtin-
ctè, quod debet marito præſtare obſequia, quod
etiam repetit Bal. in l. ſi inuita, in prin. C. de nu-
pt. vbi ait, quod magis debet marito, quam pa-
tri. ad id autem, quod diximus uxorem non co-
gi præcisè, facit, quod ſui loco diximus de liber
to, qui præcisè non cogitur alere patronum, ſed
cauſatiuè, ſi non vult redigi in ſeruitutem.

Declaratur, quod dictum eſt vxorem debere
viro operari, vt ꝓcedat nõ in operis ſabrilibus,
vel artificialibus, ſed in officialibus, vel obſequia
22 libus: nam uxor non tenetur fabriles † operas mi
niſtrare, vel exercere ad præſcriptum uiri, ita uo
luit Bal. in l. ſi uxorem, num. 6. C. de cond. inſer.
ubi inſert, quod ſi ex artificio uxor aliquid lu-
cri faciat, ſibi id non uiro acquirit, allegat Per.
ſic tenere, & multas adducit rationes ſeu uerius
multa exempla, quibus oſtenditur uxorem quæ
rere ſibi poſſe, & ut inquit Fulgo. in l. ſi mulier.
§. ſi uir uxori, numero 2. ff. de dona. inter uir. &
uxor. non reperitur iure cautum, quod marito
quæratur, quod uxor arte acquirit, Ant. de Pra
to, conſ. 133. numero 2. volumine 4. inter conſi
lia Alexan. vbi dicit non legiſſe unquam, quod
mulier uiro quærat, & ſequitur diſtinctionem
Bal. in loco prædicto inter fabriles, & officiales,
ſubdit tamen, quod ſi conditio uxoris ferat tene
tur foenum ſecare, triturare meſſes, & alia facere:
ſed ſi chirurgiam, vel aliam exercet artem, non
tenetur lucrum illud marito dare, vel communi
23 care, & ſubdir, quod ita intelligi † debet Bar. in l.
diuortio, in prin. ff. ſolu. matrim. & alij, qui dicũt
quod vxor tenetur ad obſequia, & quod præſu-
mitur acquiſiuiſſe de bonis viri, idem per omnia
dicit Ripa in conſilio 124. numero 4. ubi infert,
quod, & ſi ad euitandum turpem quæſtum
uxor videatur in dubio acquiſiuiſſe de bonis
24 † viri, tamen hoc fallit, quando conſtaret, quod
exercuit licitam aliquam negociationem, ex qua
lucrum fecit, Alcia. in trac. pręſumptio. reg. 3.
præſumptio. 26. numero 10. vbi tamen aliud di-
cit, quando negocium exercuiſſet de rebus ma
riti, Lupus in d. rub. de donatio. inter vi. & vxo.
§. 45. numero 4. & §. 62. numero 8. & 9. ubi la-
tè agit repetendo prædicta, Neuiza. in Silua nu
ptia. libro 4. numero 19. & 23. & ante iſtos idem
voluit Iaſ. in l. 2. in prin. C. de leg. dum ſequitur
Bal. in d. l. ſi vxorem, & alios citat Cordub. d. l. ſi
quis a liberis. §. ſi quis ex his, numero 226. ff. de
liber. agnoſcen. vel alen. vbi latè agit de intelle-
ctu l. ſed ſi vir ex lana, in prin. ff. de don. inter vi.
& vxo. in quo me remitto, quia hic locus non
exigit, ut diſcutiamus.

Quod autem attinet ad principalem noſtram
limitationem, Cordub. in d. §. ſi quis ex his, nu-
mero 221. inquit multos tenere contrarium, al-
legatque glo. Specu. Cin. Bar. Bal. Caſtren. Are.
Corne. Iaſ. Afflic. & plures alios, quos ſupra ci-
taui, in prin. huius conclusionis, eoſque omnes
intelligit loqui de artificialibus operis: ſed ſi vi-
deantur, certè maior eorum pars nõ diſtinguit,
& ideo non debet ſcrupulus inijci quin limita-
tio prædicta bene procedat. Benincaſ. autem in
trac. pauper. quæſtio. 8. in 2. ſpecia. contract.
num. 23. & ſeq. dicit, quod mulier, quæ ſe in arti
25 ficio exercet, tenetur † de quæſitis ex eo vir re-
compenſare pro eo, quod dando operam artifi
cio non præſtitit viro obſequia debita, allegat
Capram, Gerard. Afflict. & Ripã, & eum refert
Cordub. in loco prædicto, numero 226. in fi.
ſed & ſi hęc opinio habeat ęquitatem, quia mu-
lier, ut artem aliquam exerceat non debet viro
ſubtrahere debita obſequia, tamen Gerardo ex-
cepto, nemo ex prædictis declarat hoc modo ſen
tentiam; immo Capra in conſ. 72. numero 15.
abſolutè dicit vxorem viro non obligari ad ope
ras artificiales, ſed bene ad obſequiales, Ripa
quoque idem dicit, quinetiam videtur, quod ea
ſententia non ſit vera, quia ſi vxor non tenetur
pręcisè operari, ſed cauſatiuè ſi vult alimẽta, vti
paulo ſupra admonui, quomodo maritus petet
lucrum ex artificialibus operis in recompenſa-
tionem obſequiorum, certè non video modum:
propterea non admitto pro nũc eam diſtinctio-
nem, ſed vlterius cogitandum exiſtimo.

Ampliatur ergo hæc limitatio, vt procedat
etiã ſi vxor proprio nomine artẽ exercet de ma-
riti pecunia, quia nihilominus ſibi quærit, non
26 viro, licet teneatur marito pecuniam † reddere
ꝓbatur ĩ l. ſi mulier. §. ſi vir vxori. ff. de donatio.
inter vir. & vxo. quem ita intelligit Fulgoſ. ibi
Lup. in rub. de donatio. inter vir & vxo. §. 45.
numero

numero 3.in fi.Cordub. d.§.ſi quis ex his,nume ro 227. vbi tamen declarat ne locum vendicet, quãdo de viri mãdato uxor operaretur de re ui
27 ri ſecundum textum,† quem ita intelligit in l.ſed ſi uir.ex lana,in prin. ff.eo.tit.de dona.inter uir. & uxo. id quoque, quod dixit uxorem obligari uiro pro reddenda re,uel ęſtimatione probatur, quoad uendicationem in l.in rem. §.ſi quacumque.ff.de rei uendic. & quoad ęſtimationem.§. ſi tamen alienã. Inſtit. de rer. diuiſio. & prædicta ampliatio cõfirmatur,quia emptum,uel ac-
28 quiſitum proprio† nomine de pecunia alterius cedit acquirenti,non autem pecunię domino.l. multum. C. ſi quis alte. uel ſibi,& quamuis prædicti Doctores non allegent eſt deciſio Baldi in conſ. 67.punctus, uer. ſecundo caſu, uolumine
29 5.ubi dicit, quod res empta ab uxore † de pecunijs mariti acquiritur uxori,ſubdens tamen rem poſſe in ſubſidium uendicari, quando uxor pro reſtitutione pecuniæ non eſſet ſoluendo,& eam Bal.deciſionem refert,& ſequitur Ripa, in l.fœminæ,in prin.numero 53.C.de ſecun.nup.& in conſ.124.in fi.& alios congerit Rolan.in conſ. 90.nu.22.uol.2.

Contra tamen eiuſmodi ampliationem facit, quia quidquid filius negociando ex re patris
30 †acquirit,id omne quęritur patri,non ſibi.l.cum oportet,ubi Doctores, C.de bon. quæ libe.in §. 1.& in §.igitur liberi, in uer.ſancimus,Inſti.per quas perſo. nob. acquir.Corne.in conſ. 235.& conſ.258.uolum. 1. Titaqu.de retrac.conſang. §. 1. glo. 9. in tantum quod patre mortuo filius
31 † tenetur illud omne lucrum fratribus communicare.gl.in l.cum oportet.C. de bon.quæ libe. Specu. in titu.de iudic. §.ſequitur, ver. quod ſi aliter aſſerentis,& communem dicit Viuius,lib. 1.opin.136.intelligendo tamen,quoad partem lucri,quæ ſorti ſolet tribui,nam quoad eam,quę
32 tribuitur induſtriæ, quę eſt dimidia,filio † quęritur,& alijs non communicatur,Barto.in l.1.§. nec caſtrenſe, colum.3.ff. de colla.bono.in l.1. nume.1.C. pro ſocio, in l.illud, ubi Caſtr.C.de collatio.latè Aſcan. Clemen. in trac.de par.poteſta.effec. 2.nume. 10. & ſeq. ſed reſpondetur, quod id procedit ratione poteſtatis, vt patri quærat filius, quidquid acquirit: ſecus autem in uxore, quæ non eſt ſub poteſtate uiri, proinde non illi, ſed ſibi acquirit,licet de re mariti lucrũ faciat.ad id uero, quod dictum dari repetitionẽ marito rei ſuę ex qua uxor mercaturã exercuit uide tex. in §. cum ex aliena,& §.ſequẽ. ubi latè gl.& Doctores, Inſti.de rer.diuiſio.ibi enim tra-
33 ctatur, quando factum ex † re aliena ſpectet ad facientem, vel ad dominum,& fit diſtinctio, quę ibi uideri poteſt.

Dubitari autem poſſet,an lucrum factum ab uxore præſumatur prouenisse ex re mariti uel aliunde, ſed hoc non pertinet ad tractatum no-
34 ſtrum,ideo† uide l.Quintus. ff.de dona.inter ui. & ux.&.l.etiam,C.eo.tit.Inno.in cap.cum in officijs,extra de teſtam. cum multis apud Neuiza. in ſilua nuptia.lib.4.num.20.& ſeq.Alciat.in d. trac.præſump.reg.3.pręſump.26.Ripa, d.conſ. 124.per totum, & conferunt,quæ de filio negociante ponũt gl.& Doctores in d.l.cum oportet.C.de bo.quę lib.Bal.in conſ.259.in fi.uol.5. Roma. conſ.159.in fi.cum multis apud Rol. in d.conſ.90.uol.2.ubi per totum latè agit,cõcludens in hoc attendi poſſeſſionem, & agentẽ grauari ſemper onere grauandi.

Infertur tertio, quod uidua cui intra annum
35 luctus alimenta præſtantur ab hæredibus † uiri tenetur in domo operari ad commodum hæredum,ita notat gl.fi.ĩ fin. in l. ſicut patronus, ff. de ope.libe. dicens uiduam ibi operari,ubi vult alimentari,eam ſequitur Barto. in l.diuortio, in prin. num. 3.ff.ſolu.matri.idem Bar. in l. Caio. §.Imperator,nume.3.in fi.ff.de alimen.& cibar. lega.Alex.in d.l.diuortio,num.29.poſt Caſtrẽ. num.10.Salic.in l.1.num.3.C. de lega.Corn.in l.de alimentis,num.2.C.de tranſac.Ang.in tracta.de teſtam.gl.45.num.1.Capic.in dec. 24.nu. 20. alios plures congerit Cordub. in d.§.ſi quis ex his,num.157.valet enim argumentum a marito ad hæredes mariti,l.omnem.C.de bon.matern.ſicuti ergo tenetur operari marito alẽti, ita & illius hæredibus, uidua dum uiduitatem ſer-
36 uat†dnranre maximè anno luctus uĩ eſſe in matrimonio,l.fi.C.de bon.mater.Alex.in conſ.24. colum.2.uol. 2. & dicitur de familia prædefun-
37 cti†coniugis,Bar.in l.fi.C.de verb.ſign. & quod teneatur in domo hęredum operari, voluit Ang. in l.aſſiduis. C. qui potio.in pign.habe.dicens, quod uidua non poteſt pro ſe facere pannos lineos,uel alia, ſed operari debet ad commodum hæredum,ſequitur Barba.in conſ.63.nume.14. uolum.2.

Amplia concluſionem, vt procedat in omni opere, quod uidua ſcit exercere, ut ſi texere ſciat
38 aut quid aliud:tenetur enim in eo† exuere corpus ſuum ad utilitatem hæredum,Barba. in conſilio 63.nume.14. volum. 2. quem ita intelligit Cordub.d.§.ſi quis ex his,num.158.ſed Barba. loquitur in uidua,cui alimenta relicta à teſtatore,nos autem agimus de ea, quæ alenda eſt ex diſpoſitione legis intra annum luctus, ſed bene hoc uoluit Caſtren. in d.l. diuortio,in prin.nu. 10.ff.ſolu.matrim. ubi, quod tenetur filare,ſuere,texere,& alia omnia facere,quæ ſcit.mouetur ex gl.in d.l. ſicut patronus, quæ tamen inter operas non diſtinguit, ſed dicit indefinite, quod tenetur operari,& ſubdit Caſtren.quod ſi vidua ex iuſta aliqua cauſa non poſſet ſtare in domo, tunc alimenta præſtanda ſunt extra domum de
39 ducta † æſtimatione operarum, ut tanto minus recipiat pro alimẽtis, hoc etiam uidetur uoluiſſe Ang.in §.fuerat, num.8.Inſti.de actio. prout illum citat Cordub.loco prædicto,ſed uerè non diſtinguit inter operarum ſpecies, ſed dicit operari eam debere, ut faciebat tempore uiri, bene ſubdit, quod ſi non operatur,tanto minus recipit de alimentis, & idem ait, quando operatur pro ſe, & non ad commodum hæredum.ad hæc autem non aduertit Cordu. licet ſeparatim agat de alimentis uiduę mulieri præſtandis intra annum luctus ex diſpoſitione legis, & de ijs, quæ

ex

ex mandato teſtatoris hęres exoluit,nume.157.
& num.165.uerior igitur opinio eſt, quod & ſi
uidua operari debeat commodo hęredum,id ta
men intelligi debet de operis obſequialibus,nõ
40 artificialibus,nam ex perſona† hęredum uariari
non debet obligatio.l.2.§.ex his.ff.de uerb.obl,
at uiuente uiro uxor non tenetur exercere artifi
cium ad utilitatem mariti,multo ergo minus id
41 faciet ad hæredum commodum,qui† repræſen-
tãt mariti defuncti perſonam. §.1. in Auth.de iu
reiur.a morien.præſt.l.hæredum,vbi gl.Dec.&
Cagn.ff.de reg.iu.ex hoc autem infertur, quod
etiam ubi alimenta ex legis diſpoſitione pręſtan
tur,tunc licet alimentarius debeat operari,tamẽ
non tenetur ad artificiales operas, ſed ad ſolas
obſequiales, ſed ut meam proferam ſententiã
non uideo quorſum hæc quęſtio de artificiali-
bus operis tendat,ubi agimus de alimentis uxo
ri,uiduę, vel alij ex legis diſpoſitione dandis, nã
certum eſt, quod ex lege non debentur ei alimẽ
ta,q ex artificio ſuo, uel induſtria põt uictum ſi
bi quærere,uel aliunde habet,lex illi non proui
det:ergo fruſtra tractamus,an teneatur exercere
artem.& ſi dicatur,quod tunc ſunt præſtanda ar
tificl, quando operari non poteſt ſine dedecore,
reſpondeo,quod uxor quoque,uel uidua non te
netur marito,uel hęredibus eas pręſtare operas,
quas non poteſt ſine dedecore, atque ita ſuper-
flua eſt quæſtio, & ſine fructu.

Infertur quarto, quod multo magis operari
42 tenebitur Eccleſiæ clericus,† qui recipit alimen-
ta ab Eccleſia,c.uos autem 16.q.1.& ſeruus, qui
43 a domino alitur,† immo etiam liber homo ſi bo
na fide ſeruit,l.liber homo,ff.de acqui.rer.dom.
44 quia nihil aliud eſt ſeruire,† quam operas pręſta
re.l.pen.§.pe.ff.de ſtatulib.l.Thais.§.hærede.ff.
de fideicommiſ.liber.Luc.de Pen.in d.l.1.num.
80.C.de agrico.& mancip.lib. 11.

Procedit aũt generaliter ſupradicta cõcluſio
omnib. in caſibus quibus alimẽta debrntur a le
ge, quia in illis alimentarius tenetur operari ad
45 illius† commodum,qui pręſtat alimẽta,ita Bar.
in l.Caio.§. Imperator. in fi.ff.de alim.& cibar.
lega.nbi dicit aliud eſſe, quando alimenta debẽ
tur uxori ex legato, & ita diſtinguit loquendo
in uxore inter alimenta debita ex diſpoſitione
legis, & ea, quę pręſtari debent ex ordinatione
hominis, ut primo caſu reneatur operari, ſecun
do non.ita quoque diſtinguit Bar.in uxore in l.
diuortio,in prin.num.3.ff.ſolu.matrim.Salic.in
l.1.§.exactio.C. de rei uxor. actio.& hanc ſentẽ
tiam dicit communem Grat.in conſ.87.nu.23.
uol.2.Caſtr. in d.l.diuortio, in prin. nu.10.vbi
dicit uerba Bal.in l.1.nu.6. C.de lega.eſſe nota
bilia,ſed Bal.in eo loco certè aliter loquitur ean
dem quoque communem dicit Cordub.in d.§.
ſi quis ex his,num.159.in fi.ſed rationem diuerſi
tatis nemo allegat, cum tamen ſine ratione non
ſit conſtituendum diſcrimen inter unum,& alte
46 rum caſum.poſſet autem dici.mitius† agendum
eſſe cum lege, quam cum homine, l. Celſus, in
prin.ff.de arbit.Bar.in l.amplius.ff.rẽ rat.habe.
ſed hæc eſt magis generalis.poteſt etiam dici, q
legis diſpoſitio recipit interpretationẽm ab alia
legis diſpoſitione, ideo cum lex mandat alimen
ta alicui pręſtari ĩtelligitur, qnatenus ille operis
ſuis quęrere ſibi non poteſt:ſecus autem, quan-
do a teſtatore,vel alio relinqnuntur alimenta.vo
47 luntas enim† teſtatoris largè interpretatur,c.di-
lecti.extra de dona. ideo dicit Ang. in §. nobis
igitur,in Auth.de reſti.fideic.quod qui a teſtato
48 re facultatem habet alienandi† cenſetur illã ha-
bere liberam, & nullis regulis limitatam,ſequi-
tur Socin.in l.Marcellus. §.caſque,col.fi.uer.ter
tio ratio.ff.ad Trebel. & in conſ.123. nn.3.uol.
3.Crot.in conſ.61.nu. 17.Bero.in conſ.93.nu.
24.& in conſ.133.num.3.uol.2. Natta in conſ.
530.nu.7.& 9.eadem ratione uidemus,quod &
ſi uerba legis generalia declarationem recipiãt
49 de habilitate,tamen aliud eſt in generali ſeu† uni
uerſali hominis diſpoſitione, Bal.in l.fi.num.1.
uer.doctrina.C. ſine cen. uel reliq. Alexã.in l.ſi
patroni,in prin.nu.15.ff.ad Trebel. cum mnltis
per me citatis in conſ. 10.nu. 28.poteſt etiã di-
ci, quod teſtator legando alimenta nulla facta
50 operarum mentione,uidetur† neceſſitatem ope
randi remittere,argumento l.apud Iulianum.§.
ſi Titius.ff.de leg.1.ubi Bal.Ang.Imo. Caſt.Ale
xan.& Iaſ. inferunt ad alia, & ad propoſitum ẽt
multa dicunt Bal. Ang.Imo. Caſtr.& Alex.in l.
ſenatus.§.1.ff.eo.tit. & generaliter,quod legan-
51 do quis uideatur remitiere exceptionem † quã
habebat,uel concedere liberationem ab obliga-
tione,qua legatarius illi tenebatur,latè probaui
in conſ.113.num.19. & ſeqq.ita ergo in propo
ſito licèt alimentarius teneatur operari ad com
modum alentis,tamen quando ille legat ſimpli-
citer alimenta nulla adiecta obligatione operan
di eam neceſſitatem, & onus remittere uidetur.

Quod tamẽ dictum eſt ſupra uxorem,cul ali-
menta a teſtatore relicta ſunt,non teneri ad ali-
quas operas,intellige de artificialibus,& ſeruili
bus,non autem quoad officiales,& obſeqniales,
52 quia† illas tenetur exhibere ſecundum Picum in
l.Titia.§. Titia cum nuberet, nu.62.ff. de leg.2.
ubi allegat Bar.in l.Caio,in §.Imperator.ff.de a-
lim.& ciba.lega.& Alex.in conſ.100.col.1.uol.
1. & ſubdit Picus ita limitari communem opi-
nionem de qua ſupra, & cum eo uidetur tranſi
re Cordub.in d.§. ſi qnis ex his,nu.159.& 161.
Crau.in conſ.25.num. 23. ubi allegat Ang.ar-
guens ex eo uideri legata alimenta non uſum-
fructum, quod illi teſtator onus operandi adie-
cit,qui legato alimentorum conuenit,decipitur
tamen Picus meo iudicio, quia Doctores ab eo
allegati alijs loquuntur in terminis, quinimo ſu
pra oſtenſum eſt numquam eum cui a lege de-
bentur alimenta præſtare debere operas artifi-
ciales,quia ſi talis ſit,cui operatio illa conueniat
non debentur alimenta,cum ex operis poſſit ui
uere. uxor autem, qnod acquiſiuit ex artificio
quærit ſibi non marito, cuius commodo nõ te-
netur artẽ exercere, proinde ea diſtinctio inter
fabriles,ſeu artificiales operas,& obſequiales nõ
datur quando alimenta debentur ex diſpoſitio-
ne hominis,ex quo etiam fabriles non debẽtur,

quando ex diſpoſitione legis, cum tamen eo ca-
ſu maior videatur ſubeſſe ratio debendi, ut ſu-
pra declaraui.

Eam ergo concluſionem, quæ habet quod le
gatarius alimentorum non tenetur operari. in-
tellige non procedere, quando legantur alimen
ta pręſtāda in domo, quia tunc officiales, vel ob-
53 ſequiales operas, alimentarius exhibet, licet† nō
artificiales, aut fabriles, ita Bald. in l. 1. num. 6. &
7. C. de legat. vbi inquit relictus alimentis in do
54 mo teneri uiduam † ad operas obſequiales, ut fa
cere lectum, coquinam, portare aquam, & alia
facere, quæ tempore viri conſueuerat facere, nec
debet ſtare in domo ſicut corpus mortuum, ideo
enim ſecundum eam uidetur teſtator reliquiſſe
alimenta in domo, ut ibi commodo hæredū ope
retur, & hic eſt verus ſenſus Bart. in d. l. Caio, §.
Imperator, in fi. nam dicit eam cui a lege deben-
tur alimēta debere operari de omni opere: eum
vero, cui debētur ab homine, nullas præſtare o-
peras: eum uero, cui in domo relicta ſunt aliqua
ſeruitia præſtare ſecundum conditionem perſo-
næ ſuæ, atque ita uult quod caſus relictorū in do
mo alimentorum differat ab alijs duobus, & me
dium locum obtineat inter extrema, & hanc mo
dificationem probat Barbat. in d. conſ. 62. num.
14. volum. 2. licet dilatando poſtea fimbrias cō-
cludat etiam artificiales operas deberi, quando
in domo relicta ſunt alimenta, Caſtren. in d. l. di
uortio, in principio, nu. 10. ff. ſolu. matr. vbi di-
cit quod, & ſi non teneatur alimentaria texere,
& alia ſimilia facere, quę artem concernunt etiā
ſi alimenta in domo relicta ſint, tamē tenetur ad
55 ſeruitia coæqualia, † quę faciūt cæteri de domo
puta coquinam facere, menſam parare, lectum
ſternere, & alia ſimilia, & ſubdit hæc eſſe notabi
lia Bal. uerba, in d. l. 1. C. de legat. & dicit Ale-
xand. in conſ. 100. col. 1. uol. 2. quod legatarius
iſto caſu debet præſtare ſeruitia ſecundum qua-
litatem perſonæ ſuæ, & licèt confusè loquatur,
ita quoque intelligit Picus, in d. §. Titia, nume.
162. atque in iſtis terminis loquitur Crauet. in
conſ. 25. num. 23. quando ſcilicet relicta fuerūt
alimēta in domo, allegat Ang. in l. quamuis, C.
de leg. & hoc modo loquuntur multi ex ijs, quos
citat Cordub. in d. §. ſi quis ex his, nu. 160. ratio
autē eſt, quia teſtator neceſſitatem morādi in do-
mo adieciſſe uidetur fauore hęredum nō ſolum,
ut eis alimentatio ſit minus grauis, ſed etiam ut
exigant operas prædictas, ut poſt Bar. in d. §. Im
perator, & Bal. in d. l. 1. C. de legat. inquit Alex.
in d. conſ. 100. col. 1. & hoc uoluerunt Bar. & alij,
in l. illis libertis, ff. de conditio. & demonſt. Bart.
Bal. Ang. Caſtren. Salic. & alij, in l. 1. C. de legar.
& ita omnes tenere fatetur Bero. in conſilio 185.
num. 1. uol. 1.

Sciendum eſt autem operas alias officiales eſ-
56 ſe, alias fabriles, ſeu artificiales: officiales † ſunt,
quæ in obſequio conſiſtunt, ut adeſſe, comitari,
cantu, ſono, ſaltuque oblectare, Alcia. in l. ſcien
dum, §. item in lege, ff. de uerb. ſignifi. artificiales
57 † autem ſunt fabriles, piſtoriæ, textoriæ, lanificę,
& ſimiles, ita Coraſ. in l. admonendi, nu. 22. ff. de
iure iuran. declarat gl. Bart. Ang. Caſtren. Alex.
& Iaſ. in l. ſi nō ſortem. § libertus. ff. de cōdictio.
indebi. Cordub. d. §. ſi quis ex his. nu. 231. ubi
in propoſito obſequiales dicūt Doctores lectū
ſternere, aquam haurire, mēſam parare, artificia
les autem filum, aut ſtamina ducere, texere, &
ſimilia.

Notandum item quod vbi lex de operis men:
58 tionē facit, intelligitur in dubio† de officialibus,
quæ in obſequio conſiſtunt, l. ut iuriſiurandi, §.
dabitur, l. operę enim, & l. interdum, ff. de oper. li
ber. Coraſ. d. l. admonēdi. nu. 23. vbi fortius ſub
dit quod operas promittens, officiales tantū pro
miſiſſe videtur ſecundum Bart. in d. §. libertus,
col. pen. Cordub. loco prædicto, nu. 232.

Ex quo inferri poteſt ad quæſtionē, an ope-
rę cedi poſſint. in quo concluſio eſt, quòd operę
59 † officiales cedi non poſſunt, nec delegari, quia
cohærent perſonæ, & ab ea non poſſunt ſepara-
ri, l. opere incertum, ff. de oper. liberto. & quod
non poſſint cedi, probat tex. in l. ſi non ſortem.
§. libertus, in fi. vbi Iaſ. in 13. notab. num. 16. ff. de
condictio. indebi. & l. pro hære. §. ſi quid tamen,
ff. de acquir. hæred. Bal. in l. liberti, libertæque,
col. 4. verſ. item dubitatur quidam promiſit, C.
de bon. liberto. neque delegari poſſunt, l. 1. §. ne
autem, C. de cadu. tollen. & in operibus, quæ co
hærent perſonę, uoluerunt Bar. & alij omnes, in
d. §. libertus, Tiraquel. de retra. conſan. §. 26. gl.
1. nu. 48. Rolan. in conſ. 43. nume. 7. uol. 2. cum
vero agimus de operis fabrilibus, ſeu artificiali-
60 bus, tunc aliud eſt, quia cedi poſſunt † etiam il-
lo inuito, qui tenetur ea præſtare, ut probāt Do-
ctores, ī d. §. libertus, vbi Bar. infert ad ſeruitorē
61 cōductum, qui † cogi pōt ad ſeruiendum alteri
pro conuento tēpore, quia operę illius nō ſunt
obſequiales, & cum eo tranſeunt Ang. Fulg. Ca
ſtren. Alex. & alij, idem uoluit Bal. in l. liber. col.
vlt. Caſtren. in l. 2. in princ. ff. ſolu. matr. Alex.
in d. §. libertus, nu. 10. ubi tamen limitat, quan-
do ſeruientis conditio efficeretur deterior, tunc
enim alij non tenetur prę ſtare operas, & ibi etiā
ponit, an hoc caſu poſſint delegari, & infert ad
62 vaſallum, uel ſubditum, an cogi † poſſit, ut alteri
domino fidelitatem iuret. in quo articulo Do-
ctores uarijs in locis multa ponunt, quæ tamen
omitto, quia non conferūt ad tractatum noſtrū,
Tiraquel. d. §. 26. glo. 3. & num. 36. & duo ponit
Iaſ. in d. l. libertus, nu. 16. & ſeq primum quod
& ſi officiales operę non poſſint delegari, tamen
63 ſi delegatio fiat, delegans liberabitur ope † exce
ptionis, l. 4. ff. de dona. notat Bart. Secūdum eſt,
quod etſi delegatus promittat per ſtipulationē
operas, & cui fit delegatio, ex hoc tamen non te-
netur mero iure, ſecundum Bald. in d. l. liberti, li
bertæque, quia ſunt inſeparabiles, & a perſona
euelli nō poſſunt cui debentur. ex quo ergo alij
præſtari non poſſunt fruſtra promittuntur, ſicu-
64 ti quando actus impoſſibilis deducitur in† ſtipu
lationē, l. impoſſibilium, ff. de reg. iur. ſed hoc ca-
ſu poſſet dubitari ſi ſaltē ſuccedat obligatio ad
intereſſe, ſed hoc nihil ad nos, & ponunt Docto
res in ea quæſtione, an promittens quod alius ra

tum habebit contractum, vel actum, teneatur ad
intereſſe, licèt fecerit quidquid potuit ſi non ſe-
65 quatur obligatio, ſeu ratificatio, † de quo apud
Dec. in d. l. impoſſibilium, Doctores in l. quod
te, ubi Purp. & Rip. ff. ſi cer. pet. Cagnol. qui mul
tos citat in d. l. impoſſibilium, num. 4. dicentem
quod ſi uerba ſtipulationis ſunt amplè cōcepta
tenetur promiſſor ad pœnam, uel intereſſe, at ita
uidiſſe iudicari in arduis quæſtionibus.

Vbi vero fabriles operæ debentur, operarius
66 † non tenetur operari de nocte, licèt ſub uocabu
lo dierum conductus fuerit, quia promiſſio in-
telligi debet de artifi ciali die qui concluditur in
ter ſummum mane, & ueſperas, nō autem capit
uiginti quattuor horas, Azo in ſumma, C. de o-
per. liber. eſt tex. in l. 1. & ī l. medicus, ff. de oper.
liber. Albe. in l. more, ff. de ferijs, Tiraq. de retra.
con ſang. §. 1. gl. 1. nu. 11.

Poſſem hic quoque tractare de operis impu-
berum, quę qualesq́ue ſint, & quanti ęſtimen-
tur, ſed quia melius cadit quæſtio in parte, vbi
agimus de repetendis alimentis alicui præſtitis,
ideo in eum locum reijcio lectorem.

Inter cætera autem obſequia, qui alimenta re
67 cipit in domo alicuius tenetur illū aſſociare, † ut
uidetur cōcludere Iſer. in cōſtitutio. regni, folio
176. col. 3. quē citat, & ſequitur Lupus in c. per
ueſtras, in 3. not. §. 23. nu. 11. folio mihi 155.

Quod autem dictum eſt, eum qui alimenta re
cipit obligatū eſſe ad operas, non habet locum
68 in uicario beneficiati, uel rectore † alicuius ec-
cleſię, quia & ſi is alendus ſit, quia tamen alimen
ta recipit intuitu ſeruitutis, quam facit eccleſiæ,
non tenetur operari, ut inquit Rebuff. in tracta.
de portio. canon. nu. 99. ſequitur Cordub. in l.
ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 164. ff. de li-
liber. agnoſcen. & ratio eſt, quia & ſi alimenta
iſto caſu debeantur a lege: tamen ęquum non
eſt quod clericus ille duobus ſeruiat, eccleſiæ ſci
licet, & rectori pro eadem alimentatione, ultra
quod clerico indecorum eſt ſeruire cuipiam,
præcipue laico.

Finis Tituli Quarti.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI,
D. IO. PETRI SVRDI,
CASALENSIS.

TITVLVS V.

Quanto tempore præſtanda ſint alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta finiuntur cum morte eius, cui ſunt præſtanda, & non tranſeunt ad heredes.*
2 *Alimenta in perſona unius aliud ſunt, quàm in perſona alterius, & ſunt perſonalia.*
3 *Alimẽta relicta in temporis præfinitione extinguuntur ante tempus eueniente morte alimentarij.*
4 *Diſpoſitio intelligi debet ut conueniat actui, ſuper quo fit.*
5 *Alimenta debita filiæ dotatæ, quæ excluduntur a ſtatuto, non tranſeunt ad hæredes.*
6 *Legitima tolli poteſt in totum a ſtatuto ex cauſa.*
7 *Dotes differunt a legitima, & ab alimentis.*
8 *Legatum annuum non tranſmittitur ad hæredes, ubi tamen uide remiſſiuè.*
9 *Feudum conceſſum ad alimenta, extinguitur morte, intellige tamen ut ibi.*
10 *Cauſa, ſeu ratio reſtringit quamcunque diſpoſitionem ad ſuos limites.*
11 *Alimenta debita alicui durant uſq; ad mortem naturalem, non obſtante deportatione uel banno.*
12 *Alimenta ſimpliciter relicta, præſtanda ſunt uſque ad mortem.*
13 *Indefinita æquipollet uniuerſali. & numero 16. & 17.*
14 *Socer ſi promittat alere filium, & generum, intelligitur durante uita ipſorum, uide tamen ibi.*
15 *Argumentum a contractibus ad ultimas uoluntates, & econtra, eſt ualidum.*
16 *Indefinita non ſolum in teſtamentis, ſed etiam in contractibus æquipollet uniuerſali.*
17 *Indefinita fauore alimentorum æquipollet uniuerſali etiam in caſibus, quibus non æquipolleret.*
18 *Alimenta a teſtatore relicta, præſtanda ab uſufructuario, finiuntur extincto uſufructu. num. 20. 23. & 28.*
19 *Onus quando iniungitur legato, finitur cum ipſo legato.*
20 *Alimenta præſtanda ab uſufructuario non debentur ab hærede legantis, quando uſuſfructus eſt finitus.*
21 *Legatum alimentorum ab uno relictum, cenſetur ab alio repetitum.*
22 *Subſtitutus dicitur hæres impropriè.*
23 *Alimenta præſtanda ſunt ab hærede uſufructuarij, quando uſufructuarius fuit grauatus ſimpliciter, & non de uſufructu.*
24 *Acceptans legatum, tenetur onus iniunctum agnoſcere.*
25 *Onus annexum legato recuſari non poteſt, etiamſi excedat ualorem legati.*
26 *Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam.*
27 *Emphiteuta ſi ex pacto non poteſt expelli, intelligitur, dum eſt emphiteuta, non autem quando eſt priuatus.*
28 *Vſufructuarij hæres tenetur alimenta præſtare legatario, quando teſtator ita iuſſit.*
29 *Fructus, quando relinquuntur, uel etiam aliquid præſtandum de fructibus, intelligitur ſi naſcantur, non aliter.*
30 *Debitor generis liberatur perempta ſpecie, quando genus debetur contemplatione ſpeciei.*
31 *Alimenta debita loco legitimæ tranſmittuntur ad hæredes, uide tamen de ueritate, nu. 32.*
32 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, limita, nu. 34.*

33 *Primogenitus mortuo ſecundogenito liberatur a traditione alimentorum ſeu uit.emilitia.*

34 *Subrogatum quando eſt diuerſa natura, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*

35 *Argumentum de re ad tempus, eſt ualidum.*

36 *Plus ſoluere dicitur, qui ſoluit ante tempus, & e-contra.*

37 *Debitum unum, quando conuertitur in alterum, extinguitur primum, & ſecundum non aſſumit illius naturam.*

38 *Actione nouata non repetuntur priuilegia actionis nouantis.*

39 *Alimenta præteriti temporis tranſeunt ad hæredes, & peti poſſunt.*

40 *Alimenta præterita peti poſſunt, quando debentur iure actionis.*

41 *Alimẽta præterita peti poſſunt, etiam ſi legatarius non ſit moratus cum filijs, quando fuerunt relicta cum onere morandi. ſi tamen per eum non ſtetit.*

42 *Neceſſitas. Relictum pro ſuis neceſſitatibus peti poteſt etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate.*

43 *Alimenta præteriti temporis debita ſolo iudicis officio peti non poſſunt.*

44 *Filia, cui dos eſt relicta, non petit alimenta pro tempore præterito.*

45 *Vidua, quæ intra annum luctus ſeipſam aluit, non petit alimenta præteriti temporis ab hæredibus mariti, ſed ibi uide de ueritate.*

45 *Alimenta officio iudicis debita petuntur pro tempore præterito, quando is cepit mutuam pecuniam, ut ſe aleret, ubi tamen uide quomodo detur actio.*

47 *Vidua, quæ ut ſe aleret intra annum luctus mutuã accepit pecuniam, petit alimenta præteriti temporis.*

48 *Monachus qui mutuo accepit pecuniam, ut ſe aleret, petit ab Abbate alimenta præteriti temporis.*

49 *Ordinatus conſequitur ab epiſcopo ordinante alimenta præteriti temporis, quando pro eis accepit pecuniam mutuo.*

50 *Filius, qui mutuo pecuniam accepit ut ſe aleret, petit alimenta præſentis temporis a patre.*

51 *Filius qui pro ſe alendo accepit mutuam pecuniã, quando pater erat inops, petit alimenta a patre pro tempore præterito.*

52 *Alimentandus, quando mutuam accepit pecuniam pro alimentis, an agat ad alimenta, uel actio potius ei detur, qui mutuauit.*

53 *Officium iudicis competit, quandocunque ſuggerit actio.*

54 *Officium iudicis habet æquitatem pro matre.*

55 *Officium iudicis ei ſoli competit, cui per actionem non eſt ſuccurſum.*

56 *Emptor, qui ex ſtatuto cogitur reuendere conſequi poteſt a contrahente integrum pretium, & ſi ipſe non perſoluerit.*

57 *Filius, qui mutuam accepit pecuniam, ut ſe alat, poteſt agere contra patrẽ ut ſe releuet a moleſtia.*

58 *Damnum dediſſe uidetur, qui damni cauſam dat.*

59 *Actio cuicunque competit, cuius intereſt.*

60 *Temporis tractus non conualeſcit, quod initio non ualet.*

61 *Ius ſuperueniens lite pendente, non prodeſt actori.*

62 *Tempus non eſt modus inducendæ, aut tollendæ obligationis.*

63 *Auus dotando neptem ex filio paupere, non imputat dotem in legitimam filij.*

64 *Obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit.*

65 *Factum legitimè, non mutatur ex ſuperueniente caſu.*

66 *Fictio non habet locum, niſi duo extrema ſint habilia.*

67 *Alimenta præteriti temporis officio iudicis debita contemplatione alicuius ſeruitij, peti poſſunt.*

68 *Pater qui dotes nurus penes ſe retinuit, tenetur præteriti temporis alimenta ſoluere.*

69 *Pater qui dotes nurus retinuit, tenetur illius fructus præteriti temporis reddere.*

70 *Alimenta peti poſſunt pro tempore præterito, quando ab hærede debentur officio iudicis.*

Quæſtio Prima.

VIlis caſibus, quibus alimenta relicta ſunt, eam ingredi neceſſe habemus partem, in qua tractatur, quãto tempore duret alimentorum præſtatio, & in primis regulare id eſt, ꝙ
1 alimenta † finiantur cum morte eius, cui debentur. l.cum hi.§.modus.ff.de tranſac. l.fi. §. dominus. ff.de vſufr.l.Firmio, in fi.ff.quando dies leg.ced. Doctores in l.1.C.de leg. Bar.in l.ſi Stichum. §.1. num.2.verſ.modo ſi ponamus. ff.de uerb.oblig. Bal.in l.ſi ita expreſſim, ff.de cond.& demon.vbi in fi.dicit, quòd legatum alimentorum nõ tranſmittitur ad hęredes, refert ſic velle Oldra. quem citat Dec.in conſ.311.nu.3. vbi dicit, ꝙ alimenta finiuntur cum vita eius, qui eſt alendus, & non tranſeunt ad hæredes, pulchrè Bald. in auth. cui relictum, circa finem, verſ.quid enim. C.de indi. viduit.tollen.vbi inquit, quòd alimẽta tranſmitti non poſſunt ad hęredes, ex quo eorum ſubiectum eſt anima, & corpus, quod non tranſit ad hæredes, & paulo infra inquit, talia eſſe alimenta, vt mutentur perſona mutata, quia habent ſe determinato modo ad certam perſonã, nec tranſmitti poſſunt ſalua propria natura. hanc etiam concluſionem ponit Bal. in l.fi. in 6.oppo. C. de hęred.inſtit.idem uoluit Iſern.in conſtit. Comitibus, Alexand. in conſilio 18. numero 17. uol. 5.ubi ait, quòd alimenta ex parte eius, cui debẽtur, non tranſeunt ad hæredes, Bero.in conſilio 165. numero 25.35. & 38. uolumine ſecundo, ubi quòd datum ad alimenta finitur morte, & redit ad dantem, uel illius hæredes, Tiraq.in tracta.primogen.quæſt.74. nu.6. Rube. in conſilio 23.num.3. Cæphal. in conſilio 158. numero 3. & in conſilio 399. numero 12. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit, numero 76.ff.de

lib.

lib. agnoſc. uel alen. Simon de Prer. li. 3. interpre. prima, dubit. 5. ſolut. 4. nu. 52. & ratio eſt, quia vt dicit Bar. in l. cum Titio, num. 2. ff. ad legem
2 Falcid. alia ſunt alimenta † in perſona vnius, alia in perſona alterius: cohærent enim perſonæ, & ſunt merè perſonalia, ideo tranſire non poſſunt in hæredem, ideo videmus quod etiam non tranſeunt in fiſcum, vt diximus inter priuilegia aliment. priuileg. 55. & 59.

Ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam
3 ſi alimenta fuiſſent promiſſa, † vel relicta cum certa temporis determinatione, puta ad decem annos, vel quid ſimile: quia nihilominus ſi alimentarius interim decedat, finitur obligatio, vt eſt tex. in l. ſi cum præfinitione, in principio, ff. quando dies leg. ced. quem Barto. ibi dicit ſingularem, ſequitur Iaſ. in l. Stichum. §. ſtipulatio. numero quarto. ff. de verborum obligationibus, Caualcan. de vſufruc. mulie. relic. numero 137. in fine. & ratio eſt, quia alimenta habent de ſui natura determinationem ex illius perſona, cui debentur, ideo relictum etiam temporale habet tacitam conditionem, dummodo viuat legatarius tanto tempore. & dixi ſæpe quòd omnis diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, capitulo ſecundo, de renunciat. & dictum eſt ſupra, quòd legatum alimentorum dicitur annuum, & ideo pro primo anno eſt purum, ſed pro ſequentibus eſt conditionale, ſi ſcilicet is vixerit, cui fuit relictum. non mirum ergo ſi finitur morte, non obſtante præfinitione temporis.

Addo quod omnis diſpoſitio intelligitur ſe-
4 cundum ſubiectam materiam, & ut † conueniat naturæ actus, qui celebratur, Alexand. in conſilio vigeſimoſexto, numero ſexto, volumine ſecundo, Bero. in conſilio 105. numero vigeſimoquarto, volumine primo, Natta in conſilio 416. numero tertio, D. Becius in conſilio 101. numero 40. & de natura alimentorum eſt, quòd finiantur cum uita alendi, ergo præfinitio temporis intelligi debet, niſi prius moriatur, qui alendus eſt, ul de tamen Ceph. nu. 81.

Amplia ſecundò, vt procedat etiam in alimẽtis relictis, vel debitis ex ſtatuto, quod excludit filiam ſtantibus maſculis, & mandat illam dotari, quia nihilominus ea non tranſmittuntur ad hæ-
5 redes. ſed cum filia † extinguuntur tanquam perſonalia, ſecundum Baldum in l. 1. §. ius naturale, in ſi. ff. de iuſtit. & iu. Brun. in tracta. de ſtatut. ex cluſ. fœmin. artic. 11. numero 89. & hoc inquit eſſe admirabile verbum Io. Lup. in c. per veſtras, in tertio notab. §. 24. num. 7. & Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis. §. idem reſcripſit, numero 76. & certè eſt mirabilis deciſio, ſi vera eſt; quia cum eo caſu alimenta ſuccedant loco legitimæ, quæ trãſmittitur, videretur dicendum quòd ipſa quoque debeant tranſmitti, ut dicam paulo infra, propterea non caret dubio: niſi dicamus quòd hoc caſu
6 non ſuccedant loco legitimæ, nam legitima † ex cauſa poteſt in totum tolli a ſtatuto, ut poſt Ricar. Malum. voluit Din. in capitu. indultum, de reg. iur. in ſexto, Cin. in l. ſancimus, C. de nupt. Bart. in l. Titio centum, §. Titio genero, columna penult. ff. de cond. & demonſt. & quando interuenit cauſa, communis eſt hæc opinio, vt teſtatur Alexand. in l. quod de bonis, §. fi. io ſi. ff. ad legem Falcid. Dec. in l. iura ſanguinis, ff. de reg. iu. Campeg. de ſtatut. excluſ. fœmin. quæſt. quarta, numero 33. & hãc dicit communiorem opinionem Georg. Natta in eod. tracta. quæſt. prima, numero ſexto, Natta in conſilio 201. numero 8. latè Cuceus in tracta. de legiti. in verſ. nec vſufructu defraudari liberi. nume. 70. uerſ. quod enim indiſtinctè. vbi tranſit cum prædicta diſtinctione. vbi vero ſubeſt iuſta cauſa tollendi legitimã, tunc ipſa quoque alimenta tolli poſſunt. ſed hoc argumentũ procedit, quando cauſa eſt talis, quę ad exhæredationem ſufficiat, vt dixi in tit. quib. ex cauſ. alimen. denega. poſſ. & declarat Cuceus loco prædicto, numero 73. vbi tenet ideo quod filia ſtatuto excluſa a legitima poterit alimen-
7 ta conſequi. Addo quòd aliud ſunt † dotes, aliud legitima, & aliud alimenta, & de eis diuerſimode diſponunt iura, vt poteſt videri apud Brun. in dicto tracta. articulo nono, numero 43. & pluribus ſequẽ. vbi infert quòd excluſa a ſucceſſione, & legitima, poteſt nihilominus petere dotes, vel alimenta, quod non eſſet ſi dotes, vel alimenta loco legitimę ſuccederent.

Poſſet tertiò ampliari noſtra concluſio, vt procedat etiam in quocunque legato annuo: illud
8 enim ad hæredes † non tranſmittitur, l. in ſingulos annos. ff. de annu. legat. Bart. in l. generali. §. hæredis. ff. de vſufructu legato. ſed quia id non ad noſtræ materiæ propoſitum facit, omitto: poterit tamen ad hoc videri Roma. in ſing. 71. vbi quid ſi quantitas frumenti uel uini ex certo fundo relinquatur, Capie. in deciſione 203. in primo dubio, ubi de ſimplici annuo legato, & de eo quod ad vitam relinquitur, & quid ſi hæredum mentio eſt facta ex parte promiſſoris tantum, vel ſtipulatoris tantum, vel vtriuſque, & quando nulla eſt facta mentio, Iaco. Nero. in reg. tu per totam, Caualcan. in tracta. de vſufruc. mulie. reli. numero ſexageſimoſexto, columna ſecũda, in quibus locis videri poterit.

Quarto amplia, vt idem ſit quando feudum conceditur in alimenta: extinguitur enim mor-
9 te, † vt voluit Bald. in rub. de feud. nume. 55. vbi latè agit de veritate, Paris de Putto de feu. reintegr. ca. 103. numero nono, de quo videri poteſt Iaſ. de uſib. feu. numero 103. & Guerrin. Piſo. de feud. in titu. an feud. conceſ. ad utend. & fruen. per totum, ubi diſputat de ueritate quęſtionis, quam Bald. eo loco principaliter diſputat, an ſcilicet feudum conceſſum ad utendum, & fruendum, extinguatur morte, uel contineat proprietatem, & tranſeat ad hæredes. memini me Baldi opinionem reprobaſſe in titulo, quando alimenta cenſeantur relicta, circa princip. vbi demonſtraui proprietatem uideri relictam, & tranſmitti; ſed vbi concedens utatur in feudi conceſſione uerbis, quę non proprietatem, ſed alimenta ſignificãt, tunc feudum erit perſonale ſicut alimenta, propter quæ feudum relictum fuit, quia di-
10 ſpoſitio quælibet † reſtringiť ad limites rationis

per ſuam cauſam, ut poſt Cin. & Ang. dicebat
Naita in conſ.456.

Amplia quintò, etiam ſi interim legatarius,
vel is cui alimenta debẽtur capite minuatur, uel
11 moriatur † ciuiliter, quia nihilominus alimenta
erunt præſtanda, & finiuntur ſola morte natura-
li. l. legatum. ff. de capit. dimin. l. ſolẽt. §. debebit.
& l. is cui. ff. de alim. & cibar. legat. in quibus lo-
cis dicitur, quòd legatum alimentorum non de-
ſinit deberi, licèt legatarius condemnetur, uel de
portetur, Specul. in tit. de exequut. ſenten. §. ſe-
quitur, numero 11. Franc. Mar. deciſ. 833. parte
1. Caualca. de uſufr. mulie. reli. num. 238. & ſeq.
Peregrin. in tracta. de iure fiſci, lib. 5. nu. 123. ubi
allegat Sali. Nell. Bal. Alber. & alios, & dixi inter
priuileg. alimento. dum tractaui, an alimenta in
confiſcatione bonorum durant. ergo alimenta,
& pręſtanda ſunt, donec uita naturalis durat, nec
ante deſinunt deberi.

Sextò amplia, ut procedat etiam ſi ſimpliciter
fuerint relicta, quia alimenta ſimpliciter relicta
debentur, ad uitam, & intelliguntur relicta durã-
12 te uita † legatarij, ut probatur in l. Caio, in l. 1.
ff. de alimen. & cibar. legat. eſt etiam tex. qui lo-
quitur de habitatione, in l. ſi habitatio. §. utrum.
ff. de uſu, & habitatio. & dicit glo. fin. in l. 1. C. de
legat. quòd alimenta ſimpliciter relicta, intelli-
guntur perpetuo relinqui, & hanc ſequũtur om
nes Doctores ibi, dicentes eſſe ſpeciale fauore
alimentorum. dixi autem in tit. de priuileg. ali-
mento. dum tractaui, an legatum præſumatur
annuum, & perpetuum, Corn. in conſilio 311.
in fi. uolumine primo, ubi mouetur, quia indefi-
13 nita † æquipollet uniuerſali. l. ſi pluribus. ff. de le
ga. 1. c. quia circa, de priuileg. Ruin. in conſ. 38.
nu. 4. Simon de coniect. ultim. uolunt. lib. 4. du-
bit. 12. nume. 87. & hoc procedit non ſolum in
alimentis relictis per ultimam uoluntatem, ſed
etiam in ijs, quę promiſſa fuerunt per contractũ.
& ideo Gram. in deciſ. 101. nume. 56. & in deciſ.
102. num. 112. & 113. concludit quòd promiſſio
ſoceri de alendo filiam & generum, quamuis ſit
14 indefinita, † debet tamen intelligi, ut pręſtentur
alimenta pro uita utriuſq. eſt uerũ quod Gram.
dicta deciſ. 102. num. 112. inquit, promiſſionem
reſtringi ad quindecim annos, per l. ſi quis argen
tum. §. ſin autem donator, C. de donatio. ſubdens
quòd hoc communiter tenent Doctores ibi, de
cuius dicti ueritate latè diſcutit Cordub. in l. ſi
quis a liberis. §. non tantum, numero 62. ff. de
lib. agnoſc. & de intellectu dictæ l. ſi quis argen-
tum, ponunt Doctores ibi, & Cordub. reducit
dictum Gram. ad terminos l. hæreditatum. ff. ad
legem Falcid. qui tamen non ſemper, nec abſo-
lutè conueniunt cuicunque relicto, uel promiſ-
ſioni præſtandorum alimẽtorum. ſed quidquid
ſit cum generale, & indefinitum relictum alimen
torum extẽdatur ad uitam, quare non idem erit
in promiſſione? valet enim argumentum a con-
15 tractibus ad ultimas † uoluntates, & econtra, l.
pactum inter hęredem, ubi notat. ff. de pact. E-
uetar. loco 17. columna prima, uerſiculo, ſimili-
ter econtra, rurſus indefinita æquipollet uni-
16 uerſali non ſolum in teſtamentis, † ſed etiam in
cõtractibus, glo. in capitulo, vt circa, de electio.
in 6. Alexand. in conſilio 26. numero 4. uolum.
4. Tiraq. de retrac. §. 1. glo. 13. num. 1. imo fauo-
re alimentorum indefinita ęquipollet uniuerſa-
17 li, etiam in caſibus, † quibus regulariter non ſo-
let ęquipollere, ſecundum Bartolum, in l. qui-
dam hęredem, numero primo, ff. de tritico, uino,
oleoque legato.

Noſtra tamen concluſio limitatur non proce-
dere, quando alimenta relicta eſſent a teſtatore
18 præſtanda per eum, cui teſtator legauit † vſum-
fructum: tunc enim ſi uſufructuarius moriatur
ante alimentarium, extinguitur legatum alimen
torum ante mortem, ut eſt tex. in l. Titia, in prin.
ff. de annu. lega. in l. Stichus, §. Titia. ff. de alimen.
& cibar. lega. & poſt Salic. ponit Alex. in l. 1. nu.
3. C. de legat. Caualca. de uſufru. mulie. reli. nu.
238. Peregrin. de iure fiſci, lib. 5. nu. 123. Simon
d. dubit. 12. nu. 87. in fi. & ratio eſt, quia legatum
alimentorum eſt onus adiectum legato uſusfru-
19 ctus, ideo finito † legato vſusfructus, finitur onus
iniunctum, vt inquit Bar. in d. §. 1. & onus pędi-
ctum dicitur acceſſorium, ergo finitur cum ipſo
principali, c. acceſſorium, de reg. iu. in 6. & onus
quod contemplatione commodi iniungitur, nõ
debet durare ultra quàm duret cõmodum, arg.
l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. & intelligitur
pręſens limitatio, ut non ſolum legatum alimen
torum non ſit præſtandum a legatario vſusfru-
20 ctus, ſed nec † etiam ab hærede uniuerſali, ut
probatur in dicta l. Stichus. §. 1. & d. l. Titia. in
princ. id quod videtur contra regulam, quę ha-
bet quòd legatum alimentorum relictũ ab uno,
21 cenſetur ſpeciali fauore † repetitum ab alio. l. 4.
§. Lucius. ff. de alimen. & cibar. lega. vbi gl. Bart.
& alij, Roman. in authen. ſimiliter, in 15. ſpeciali
vltim. volunt. & in 20. ſpeciali, in fine. C. ad le-
gem Falcidiam, cum alijs, quos citaui inter pri-
uileg. aliment. priuileg. 15. vbi dixi id verum eſ-
ſe, quamuis fuerint nominatiuè ab vno relicta:
reſponderi tamen poteſt facilius induci repeti-
tionem de inſtituto ad ſubſtitutum, quàm de le-
gatario ad hęredem: facilior enim fit tranſitus in
22 habentibus ſimbolum, ſubſtitutus etenim † di-
citur quodammodo hęres, vt per D. Becium in
conſilio 108. numero 39. & 40. ideo quando hę-
res fuit grauatus, tranſit grauamen quoq; ad ſub
ſtitutum, qui eſt loco hæredis: at ſecus quando
legatarius eſt grauatus, quia hęres non ſuccedit
loco legatarij. Sed hęc reſponſio non ſatisfacit,
nam etſi hęres non ſuccedat in omnibus loco le-
gatarij, ſat eſt quod ſuccedit in re legata, ideſt
in vſufructu, proinde deberet ad hęredem ille
vſusfructus perueniſſe cum ſua cauſa, & cum
onere pręſtandi alimenta, pręcipuè cum pręſ-
ſtanda ſint de vſufructu. Reſpondeo ſecundò,
quòd in contrarium legatum non eſt finitum ſe-
cũdum ſuã naturam, ſed potius per caſum, i. per
mortem hęredis. & vbi relinquitur ab vſufructua
rio, finitur ſecundũ ſuã naturã finito uſufructu,
ut reſpondet in ſimili Bart. in d. l. Titia, in princ.
ſed hæc quoque reſponſio non conuenit, quia

natura alimentorum eſt, ut finiatur morte eius,
cui debentur, non ante, ut dixi in principio hu-
ius concluſionis;ergo nõ poteſt dici, quòd mor
tuo uſufructuario legatum alimentorum ſecun
dum ſuam naturam finiatur. quod uerò dicit
Bart. in loco prædicto finiri ſecundum uolun-
tatem defuncti, non bene aptatur caſui noſtro,
quia nõ põt magis dici,quod uoluntas defuncti
fuerit, legatum alimentorum finiri cum uſufru-
ctu,quàm cum uita alimentarii. melior ergo ra-
tio eſt meo iudicio,quã primo loco retuli, quia
ſcilicet aliud eſt relinquere ab hærede, aliud a le-
gatario,qui non eſt loco hæredis, nec hæres eſt
eius loco.

Intellige hanc limitationem, quando uſufru
ctuarius grauatur alimenta pręſtare de vſufru-
ctu,uel de bonis advtendũ relictis,aliàs ſi ſimpli
23 citer forent alimenta† ab eo relicta, teneretur le-
gatarii hęres illa præſtare finito uſufructu,ita de
clarat Alex. d.l.1.nu.3. ceſſat enim hoc caſu ra-
tio ſupra conſiderata,quòd onus rei iniunctum
extinguatur cum ipſa re,imo cum ſit iniunctum
perſonæ tranſit ad hæredẽ uſufructuarii, & hoc
caſu non eſt curandum quòd onus alimẽtorum
forte excedat commodum uſusfructus, quia ac-
24 ceptans† legatum,tenetur ſubire onus adiunctũ,
l.cum ab uno,in princ.ff.de leg.2.l.qui tutelam.
ff.de teſtam.tute. c.officii, de teſtam.etiam ſi o-
25 nus excedat† ualorem legati,Caſtr.& Alex.in l.ſi
cum dotem,§.ſi pater.ff.ſolu.matr. Dec.in conſ.
425.nu.8.Ruin. in conſ.79.in princi.uolum.2.
Natta in conſ.186.nume.1.Crau.in conſi.174.
numero 9.

Fortè etiam dici poſſet, quòd uſufructuarius
non teneatur ad alimenta finito uſufructu, quã-
uis alimenta ex teſtatoris diſpoſitione non ſint
præſtanda de fructibus prædiorum relictorum
ad vtendum, quia teſtator uidetur uſufructua-
rium grauare tamquam legatarium,ut uerba in
26 telliguntur,ſecundum ſubiectam† materiam,A-
lex.in conſ.26.num.6.uolum.5.D.Becius con.
101.nu.40. vbi autem ceſſat qualitas legatarii,
ceſſare debet grauamen,per ea quæ ponit Bald.
in l.ex facto,colum.2.ff.de vulg.& pup.per quẽ
infert Felyn.in conſi.25.nu.23.& ſeq.quod pro
27 miſſiones factæ† emphyteutę de non expellen-
do,intelligi debent,quatenus durat emphyteu-
ta,& quatenus ſoluit canonem: aliàs ſi per deſe-
ctum ſolutionis finiatur emphyteuſis ceſſat pa-
ctum ſeu promiſſio. facit quod uoluit Socin. in
conſi.34.in fi.volum.3.Abb.in c.ueritatis,num.
2.de iureiur.Boſſ.in ſua praxi, in tit.de princip.
num.344. Augetur argumentum,quia onus alẽ
di eſt annuum, & incipit deberi ſingulo quoque
anno, propterea non eſſet inconueniens quòd
finito uſufructu finiretur præſtatio alimentorũ;
non decido tamen,ſed ſufficiat difficultatem ex-
citaſſe,ut melius poſſit ab aliis conſiderari.

Intellige ſecundò,pręd icta procedere,niſi cõ
ſtet teſtatorem uoluiſſe quòd alimenta præſten-
tur ab hærede uſufructuarii,etiam finito vſufru-
ctu,quia tunc ſi modo quod uſufructuarius per-
28 cepit poteſt ſufficere ad alimenta, hæres† tene-
bitur.ita declarant textus ſupracitati,ex quo no
tandum eſt,ut dixi ſupra, quòd ſi alimenta ſunt
de fructibus præſtanda, attenditur an ex eis fru-
ctibus tantum fuerit perceptum,aliàs uero non:
& ratio eſt quando aliquid relinquitur præſtan
29 dum de fructibus,id cenſetur ſub conditione† re
lictum,ſi fructus naſcantur,l.ſi debitor,§. ueriſi-
mile.ff. de contrah. emptio. in l. licet, quęſtio.
quinta. C. loca.Caſtr. in l. ex conducto. §. ſi uis
tempeſtatis,columna prima.ff. loca. Abbas, in
c.propter ſterilitatem,colum.pen.ff. eo. & dicit
Abb.in c.niſi eſſent,colum.fin.de præben.quod
qui tenetur dare aliquid de redditibus benefi-
cii, liberatur ab obligatione eo ipſo quòd non
poteſt dare de illis redditibus,comprobat Natta
in conſ.86.nu.1. ubi poſt Caſtr. & alios infert,
quòd propter ſterilitatem fit remiſſio beneficia-
to,ne teneatur ad penſionem,quando penſio eſt
conſtituta ſuper fructibus beneficij. Accedit ꝙ
& ſi vſufructuarius, qui tenetur præſtare alimen
ta,dicatur debitor generis:tamen quia debitum
eſt conſtitutum contemplatione fructuum per-
cipiendorum ex bonis ad utendum relictis, pe-
30 rinde eſt ac ſi eſſet debitor ſpeciei,† proinde per-
empta ſpecie liberatur,l.quidam.§.ſi tibi.& l.Ti
tia textores.§.fi.ff.de leg.1.Bar.Caſt.Alexan.&
alii in l.quod te,ubi Dec.nume.25.ff. ſi cer.pet.
ſecus eſt autem, quando tenetur in genere ali-
menta præſtare,quia tunc non liberatur, & ſi ex
prędijs non percipiat quantum eſt pro alimen-
tis neceſſarium.

Limitatur ſecundò,vt non procedat quando
alimenta debentur loco legitimæ:illa enim trãſ-
31 mittuntur ad hæredes,† & non finiuntur morte,
ita tenet Roder.in l.quoniam in prioribus,in 2.
limitat. nume.12. ver.infero etiam aliam, C.de
inoffi.teſtam. vbi mouetur, quia alimenta loco
legitimæ relicta regulari debent eiſdem regulis,
32 quibus legitima, tum ratione ſubrogationis,† l.
ſi eum.§. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautio. tũ ẽt
quia non bene ſuccederent legitimæ, ſi non trãſ
mitterentur,uti tranſmittitur legitima,& ibi re-
prehendit Bal. qui in d. l. 1.§. ius naturale,in fi.
ff.de iuſtit.& iure,dicebat alimenta quæ deben-
tur filię a ſtatuto excluſę non tranſmitti ad hęre
des,& idem probauit Io. Lup. in d. cap.per ue-
ſtras,in 3.notab.§.24.nume.7. & ſeq. de donat.
inter ui.& vxo.vbi ait quòd per hanc rationem
dictum Baldi in loco pręallegato non eſt ſine
ſcrupulo,quia legitima eſt patrimonium filii,&
tranſmiſſibilis ad hæredes,ergo illud quoque ad
hęredes tranſmittetur, quod pro alimentis aſſi-
gnatur,relinquit tamen cogitãdum, & pręd icti
duo loquuntur in alimentis quę debentur filio
in conſtitutione maioratus, cum eis tranſit Di-
dac.in eplto.de ſponſal.par.2.cap.8.§.6.nume.
15. & nouiſſime idem in maioratu tenet Ludo.
Molin.de primogen.Hiſpan.l.ſecunda, capitu.
15.nume.10.ubi dicit id eſſe regulare, quando-
cumque alimenta ſubrogantur loco legitimę,al
legat Cin. Arę. & alios, qui loquuntur in dote,
& in terminis omnino diuerſis,quin etiam Cuc-
cus in tracta. de legiti.§. incipien. poteſt pręte-
rea

tea non ab re,num.5.& ſeq.tenet, alimenta quę
filiæ excluſę, uel aliis loco legitimę debentur,
tranſire ad hęredes.

Contrariam tamen partem in alimentis ſe-
33 cundogeniti tenuit† glo.& Iſern.in conſti.regni
Neap.incip.Comitibus.vult enim,quòd alimen
ta,ſeu vt ibi dicitur,uita militia, ad hæredes nō
tranſmittatur per ſecundogenitum, ſed cum il-
lius morte extinguatur, & idipſum placuit Af-
flicto in deciſ.252.nume.5.& ſeq.ubi de plano
ſequitur, idem tenuit Tiraq. in d.tracta. de iure
primo gen.quæſt.74.nu.2. mirumque eſt quod
neque Tiraq.meminerit de Roder.& aliis, neq;
Molina de Afflicto,& Tiraq. ſi alimenta in præ
dictis caſibus ſuccederent loco legitimæ.ſecun-
da hæc pars poſſet eſſe dubitablis,ſed mihi hęc
ultima magis placet quòd non ſuccedant loco
legitimæ: aliud enim eſt quòd legitima compē
ſatur cum alimentis,aliud uerò quod loco legi-
timæ dentur alimenta, & quando ſtatutum ex-
cludit filiam,uel primogenitum, & mandat ali,
non ideo infertur quod alimenta ſuccedant lo-
co legitimæ,imo ſi dicerentur ſubrogata loco le
gitimæ,idem crederem, quia non aſſumunt na-
turam legitimæ, ſed ſicuti debebatur legitima,
debentur alimenta, & regula, ſubrogatorum,
34 non habet locum,quando fit ad rem† diuerſæ na
turæ.l.ſi in fundo.§.ſi fundus.ff.de iure dot.Bar.
in l.pater filium,colu.pen.uer.non obſtat quod
ius agendi.ff.de iniuſto,rup.teſtam. Socin.in c.
veniens,nu.15.de accuſat.Soc.iun. in conſ.24.
nu.22.uol.3.Rube.in l.pen.§.ad crimen,nume.
186.ff.de publ.iudic. Cæph. in conſ.20. nu.14.
at diuerſa eſt alimentorum natura a natura legi
timæ,quia ipſa non tranſmittuntur, quod ſecus
eſt in legitima,& Roder.mouetur falſa ratione,
quia dicit quòd legitima non poteſt in totum
tolli, cuius contrarium tenent Doctores com-
muniter,imo ſi ponamus poſſe tolli in partem,
vtique in partem facta conuentione legitimæ in
alimenta erit in tantum ſublata,uel diminuta le-
gitima, quanto minus in alimentis reperitur,
quàm eſſet in legitima, atque ita diminutio erit
facta,& in quantitate,& in tempore; ualet enim
35 argumentum de re † ad tempus,l.miles ita.§.&
quia diximus. ubi Bart. & Doctores.ff.de milit.
teſtam.cum alijs apud Euerar.loco 39.in princ.
36 & non dicitur minus ſoluere,qui tardius† ſoluit.
§.plus autem. Inſtit. de actio. & quando unum
debitum conuertitur in alterum, tunc primum
extinguitur, & ſecundum non aſſumit illius na-
37 turam,ut† ponunt Bart.& alii in l.ſingularia, in
fi.ff.ſi cert. pet. & debitum iure naturæ conuer-
titur in alimenta, ideo legitimę debitum extin-
guitur, & alimenta non aſſumunt naturam legi-
timæ,facit quia uidetur debitum legitimæ noua
tum per debitum alimentorum, ideo priuilegia
38 primæ actionis non cēſentur repetita † in actio-
ne nouante,ut voluerunt Din.Bart.& alii in l.a-
liam.ff.de nouatio.Ang.in conſi.31.numero 7.
non eſt ergo mirum quòd non tranſmittantur
ad hęredes alimēta ijs debita,quibus debebatur
legitima, cum fauor, qui legitimæ debebatur,

ſublatus fuerit cum ipſa legitima, & cum ea ex-
tinctus,ita ut non potuerit reuiuiſcere, vide ta-
men Tiraquel.de primogen.quæſt.75.nume.5.
vſque ad finem.

Tertio intellige in alimentis,quę debētur pro
tempore poſt mortem alimentarij:ea enim quæ
debebantur dum viueret,tranſmittuntur ad hæ
39 redes,† & poterunt hæredes alimentarii petère a
debitore.l.libertis quos.§.1.ff. de alim.& cibar.
leg.l.vti frui.§.fi.ff.ſi vſusfr.pet.l.fructus.in fi. cū
l.ſeq.ff.de rei vendic.l.qui vſumfructum.§. fin.l.
quæſitum,& l.defuncta.ff.de vſufruc.& dicit A-
lex.in conſi.18.nu.17.vol.5. quod & ſi alimēta
ex parte eius cui debētur,nō tranſeant ad hære
des,tamē ex parte debitoris obligatio trāſit ad
hæredes,Gigas de penſio.q.52.nu.9.ver. quar-
to moueor,ubi infert ad pēſiones eccleſiaſticas,
& dicit ea pro tempore,quo penſionarius vixit,
tranſmitti ad hæredes, allegat Pau.de Citadin.
in tracta.penſion.q. 8. in ver. primo eccleſiaſti-
ca penſio.mouetur,quia penſio pro alimentis aſ
ſignatur, ergo aſſumit eorum naturam. item q
petantur alimenta præterita,voluit Corne.in cō
ſilio 212.col.2.ver.& licet maritus,vol.3.Aſca.
in tracta.de patr. poteſta. effectu 17. nume.62.
vbi multos allegat, qui tamen non dicunt, ſe-
cundum eum, & multi alii, quos paulo infra
citabo.

Hæc limitatio eſt plana, quando alimenta de
bentur iure actionis,quia ſi non fuerunt pręſtita
40 † a debitore,peti poſſunt pro tempore præteri-
to,vt eſt tex.in l.de alimentis,vbi omnes Docto
res.C.de tranſac.& dicit ibi Bal.eſſe notandum,
quòd ille cui debentur alimenta, licèt aluerit ſe-
ipſum, nihilominus petere poteſt ab obligato,
qui eum tenebatur alere, Bart.in l.libertis quos.
§.1.ff.de alim.& cibar.lega.vbi dicit,illum tex.lo
cum habere in alimentis debitis ex teſtamento,
Bart.in conſi. 211.nu.7.volum.1. vbi loquitur
in alimentis relictis in teſtamento, Bal.in conſi.
481.nu.5.vol.4.vbi quoque in legato, Rom.in
conſ.458.in prin.vbi pariter in legato,Bar. qui
loquitur in legato,in l.ſolent,nu.9.ff.de alimen.
& cibar.lega.Bal. conſ.59. nu.4. vol.4. Corne.
conſ.286.in princ.vol.3.& dicit Felyn.in c2. ex
parte,in fi.de accuſatio.quòd vbi debentur iure
actionis,peti poſſunt pro tempore præterito,&
ſubdit de hoc eſſe caſum in l.de alimentis, C. de
tranſactio.Ruin.in conſi.36.nu.13.vol.3. Pur-
pur.in l.1.nume.127.ff. de iuriſd. om.iud.alios
plures citat Tiraq.de primogen. quæſt.75.nu.
3.ver.quod aūt. vt hanc communem eſſe ſenten
tiam ait Menoc.in conſ.8.num.22.ver.non ob-
ſtant nunc, Natta in conſ.382.num.3.Cordub.
in l.ſi quis a liberis.§.ſi quis ex his,num.40.ff.de
lib.agnoſcen. vel alen.Borgnin.in tracta.de vſu-
fruc.mulie.reli.nu.169.Aſcan. Clemen. in tra-
cta.de patr.poteſt.effectu 12.nu.564.

Et procedit,etiam ſi fuiſſent relicta ſub condi
41 tione morandi cum filiis.quia ſi non ſtatur† per
legatarium quominus ea perceperit,vel cum fi-
lijs habitauerit,conſequetur præteriti temporis
alimenta,ut declarat Ruin.in conſi.36.num.13.

vol.

vol.5. vbi allegat l.ſi quis ita, & l.illis libertis, ff.
de cond.& demon.l.Mçuia.§.ſi. ff.de annu. lega.
eandem probauit ſententiam Natta in conſilio
387.nu.3.&ſeq.

Infertur etiam ex hoc, quòd ſi alicui relictum
ſit aliquid pro ſuis neceſſitatibus, quæ verba im-
42 portant alimenta, is poterit conſequi † alimenta
etiam ſi nulla ſubſit neceſſitas, ut poſt Bal.decla-
rat Corn.in conſilio 187.col.pen.verſ. his tamen
non obſtantibus, vol. 3. & eum ſequitur Simon
de Pret.in tracta.de interpretat.vltim.volun.lib.
4.dubitatio.8.num.91.folio mihi 399. vbi citat
etiam Anchar.inter conſilia Calder.quia illa di-
ctio, pro, nõ importat cauſam finalem, ſed impul
ſiuã, & non importat conditionem, ſed modũ,
quod eſt notandum pro ijs, quæ dixi in tit.quan
do cauſæ relic. alimen. vbi dixi, quòd alimenta
videntur relicta, quando aliquid legatur prò
neceſſitatibus.

Sed quando alimenta debentur ſolum officio
43 iudicis, tunc præteriti temporis ratio † non ha-
betur, & qui habuit aliunde, vel ex ſui induſtria,
vel erogatione aliorum, petere ea non poteſt, ita
diſtinguit Bart.in l.libertis quos. §. 1. num. 3. ff.
de alimen. & cibar. lega. vbi loquendo in patre,
dicit quod ſi filius ſe ſuis operis alimentauit, vel
fuit ſibi donatum aliquid a tertio, non agit con-
tra patrem pro alimẽtis prӕteriti temporis, quia
pater tenetur solũ quando filius non habet aliũ-
de.l.ſi quis a liberis.§.ſi uel parens. ff.de liber.a-
gnoſcen. Alexan.in l.de alimentis, in princ.C.de
tranſac.vbi Dec.num. 5.allegat Bart. Roman.&
Alex.idem voluit Curt.ibi, in repet.nu.14.ideo
Rot.in deciſ.305 .monachus profeſſus, in nouis,
dicit quod etſi monachus poſſit alimenta petere
ab Abbate, tamẽ non poteſt petere præterita ali
menta, ſed ſolum pro futuro tempore: mouetur
tamen ex regula, dolo facis, quæ ſtatim es reſti-
tuturus, non per rationẽ prædictã, quod alimen
ta debeantur ſolum officio iudicis, & illã ſequi-
tur Anan.in c.ex parte, nu.3. verſ. vtrum autem
poſſit, de accuſatio. Felin.ibi in fi. verſ.item nota
quod. vbi allegat quoque Imol. in c.dilectus, de
reſcri.eadem ratione dicit Dec. in c.Epiſcopus,
de præbend. quod & ſi epiſcopus teneatur alere
eum, quem ordinauit ſi non habet aliunde, tamẽ
ſi ille ex arte vel operis, vel aliter ſe aluit, non po
terit petere ab epiſcopo alimenta præteriti tem-
poris Prædictam autem generalem regulam, ꝙ
alimenta officio iudicis debita non petantur pro
tempore præterito, tenuit Felin.in d.c.ex parte,
in fi ubi allegat Bald.in d.l.de alimentis, qui ta-
men mihi non dicit, Socin.iun.in conſ.8.nu.13.
uol.3. hanc partem tenuit Alexand. in conſilio
72.num.8.uol.5. ubi loquitur in filio, in mona-
cho, & alijs, idem in conſ.88.nu.20.uol.6.Cęph.
in conſ.280.num.43.Rota Bonon.deciſ.89.nu.
5.in fi.uerſic.item alimenta, Caualca.de tutor.&
curato.num.231.uerſic.quando alimenta deben
tur, ubi multos allegat, Aſcan.d.tracta. de patr.
poteſta.effe.17.numero 24. ubi dicit quòd ideo
pater qui non alit filium, ſi non habet pro ſe, non
cogitur eidem præteriti temporis alimenta ſol-
uere deueniens ad pinguiorem fortunam, quia
nunquam debentur pro tempore præterito, &
pater paupertate excuſatus a principio, non ob-
ligatur ex poſt facto.

Hinc infert Alex.in conſ.48.nu.1.uer.& vtr ſi
illa talia, vol. 3.quod filia cui a ſtatuto ob exclu-
44 ſionem debetur dos, & interim alimenta, † non
poterit illa petere pro prӕterito tempore, ſi ha-
buit aliunde, dicens idem eſſe pro tempore quo
ſtetit nupta, quia potuit ali a marito, idem Ale.
in conſ.27. nu. 2.uol.4. dicit quòd uidua, quæ
45 intra annum luctus non petiit alimenta, † non
poteſt lapſo anno illa petere pro tempore prӕte
rito, & ante eum id in uidua tenuit Caſtr. in l.di
uortio, in princ.nu.6.ff.ſoluto matr.ubi uult, ꝙ
non debeãtur alimenta pro tempore prӕterito,
ſi non petijt, Alex.ibi nu.29.ubi caſ. nu.21. idẽ
in uidua uoluit Alex.in l.de alimentis, C. de trã
ſac.vbi ſaluat Bald.ibi contrarium tenentem, vt
procedat quando accepiſſet mutuo pecuniam,
de quo dicam infra, ſequitur Dec.nu.6.& Curt.
in repetit.nu.14.Felyn.in d.c.ex parte, in fi.uer.
& ideo infert, idem uoluit Alex. in conſ.72.nu.
8.vol.5.Capic.deci.24.nu.9.

Contrariam tamen ſentẽtiam probauit Bal.
in d.l.de alimentis, in fine, dicens quòd uidua,
quӕ intra annum luctus aluit ſeipſam, petit ali-
menta ab hæredibus uiri pro eo tempore, & cũ
eo tranſire uidi Dec.ibi nu.6.in fine, dũ inquit
quòd uidetur generaliter verum, uiduam alen-
dam eſſe intra annũ luctus, etiam ſi habeat aliun
de, & tranſit Cordub. in d.l. ſi quis a liberis. §. ſi
quis ex his, nu. 135. & ſeq.ff.de liber.agnoſ. re-
ſolutio tamen huius quӕſtionis pendet ab eo ar
ticulo, an officio iudicis viduæ debeantur alimẽ
ta intra annum luctus, de qua tractabimus in tit.
quomodo alimenta petantur.

Sed ubi ut ſe alat quis coactus fuit mutuo ca-
pere pecuniam, uel contrahere æs alienum, & ſe
obligare, tunc licèt haberet officium iudicis, po
46 teſt † pro alimentis præteriti temporis agere, Bae
to.in d.l.libertis quos.§.1.nu.3.ff. de alim.& ci-
ba. lega. ubi tamen dicit quod actio datur non
ipſi alimentario, ſed ei qui mutuam dedit pecu-
niam, per l. fin. ff. de in rem uerſo. idem uoluit
Alex.in d.l.de alimentis, C. de tranſactio. poſt
Caſtr.in d.l.diuortio, in princ.nu. 6.qui loqui-
47 tur in muliere † uidua, Dec.d.l.de alimentis, nu.
6.ver.ſaluari tamen poteſt, & Caſtr. loco prædi
cto, ubi inquit menti tenendum tamquam quo-
tidianum, quod milies euenit de facto, Curt.in
repet.d.l.de alimentis, ubi dicit hanc eſſe caute-
lam ſingularem, per quam petet uidua alimen-
ta præterita, ſi interpellabit hæredes mariti, ex-
inde mutuo pecuniam capiat, Alex.in d. conſi.
72.nu.8.in 5.vol.conſ.48.nu.1.in fi.vol., , ean-
dem limitationem ſequitur Io. de Anan. in d.c.
ex parte, num.3.in fi.de accuſatio.ubi infert ad
48 monachum, qui & ſi ſecundum ſupradicta † non
petat prӕteriti temporis alimenta ab Abbate ta
men fallit, quando mutuo accepiſſet pecuniã,
cum eo tranſit ibi Fely.in fi.uer.item nota quod
monachus, Aflic.in deciſ.10.nu.4. qui genera-
liter

hier loquitur, quando alimenta debentur offi-
cio Iudicis, Dec. in c. epiſcopus, in fine, de præ-
49 ben. ubi infert ad clericum ordinatum, † qui ab
epiſcopo ordinante conſequitur præteriti tem-
poris alimenta, ſi epiſcopus fuit in mora ſoluen
di, & ipſe alii ſe obligauit, Bero. in conſi. 178. nu
me. 19. uol. 1. ubi tamen ſequendo Bar. in d. l. li-
bertis quos. §. 1. inquit, actionem dari non alimẽ
tario, ſed illis creditoribus qui mutuo dederũt,
Arct. in d. c. ex parte, nu. 13. Duen. in reg. 370.
50 ampl. 4. ubi dicit generale eſſe in filio, † qui ut ſe
alat ſe fecit debitorem alterius, Aſca. Clemẽ. in
tracta. de patr. poteſt. effec. 17. nu. 24. ubi infert
quod ſi pater inops erat, quando filius indige-
bat, & filius pro ſe alendo mutuam accepit pe-
51 cuniam, tenebitur † pater ſoluere illi creditori ſi
deuenit ad pinguiorem fortunam: hæc igitur
declaratio communis eſt, quod is cui non actio-
nis iure, ſed iudicis officio debentur alimenta,
contrahat æs alienum pro ſe alendo, dabitur a-
ctio pro alimentis præteritis.

Hic tamen duo uidenda ſunt, primum, an ipſi
alimentario detur actio, an uerò illi qui pecu-
niam mutuo dedit; Secundum eſt, an filius qui
patre egente obligauit ſe alii, poſſit pro alimen
tis præteriti temporis patrem effectum diuitem
moleſtare. & uideo ex prædictis utrumque ca-
ſum eſſe deciſum: primum ſcilicet, quod filius
52 ſeu alimẽtarius † non agat, ſecundum Bar. in d. l.
libertis quos. §. 1. Bero. d. conſ. 178. nu. 19. ſecun
dum uerò, quod pater teneatur. ego uerò, ſi libe
rum cuique eſt uotum ſuum, cõtrariam in utro-
que caſu amplector ſententiam, & quoad pri-
mum teneo dari alimentario actionem contra
debitorem, qui fuit in mora; officium enim iudi
53 cis datur, quandocunque † ſuggerit æquitas, l.
planè, & l. fin. ff. de petit. hæred. Socin. iun. in
conſ. 52. nu. 2. vol. 2. Natta in conſi. 534. nu. 6.
Rol. in conſ. 1. nu. 55. uol. 1. & officium iudicis ha
54 bet † matrem æquitatem, l. Quintus, §. Pompo-
nius, ff. de alim. lega. Signor. in conſ. 100. nu. 13.
in fi. & prouenit ex mera æquitate, ut per Bal. in
l. fi. §. ſed cum. num. 1. C. de furt. at nonne ſugge
rit ęquitas quod alimenta pręterita per eum pe-
tantur, qui cum a ſuo debitore conſequi ea non
potuerit in tempore, neceſſe habuit ut ſe a mor
te redimeret, alij ſe obligare? Præterea hic ali-
mentarius, qui eſt omni actione deſtitutus, non
55 ne officio iudicis iuuandus eſt, quod ei dari † ſo-
let cui non alia actione poteſt eſſe ſuccurſum?
glo. in l. & ideo. §. fin. ff. de cond. furt. Bal. d. l. fin.
§. ſed cum. num. 1. Roland. d. conſ. 1. nu. 55. & de
ciſ. Pedem. 40. nu. 7. non nego, quin mutuans
poſſit agere, l. fin. ff. de in rem uerſo, ut etiam uo
luit Bar. in d. l. libertus. §. 1. ſed quid ſi nolit age-
re, ſed uelit conuenire eum, cui credidit, & cuius
fidem eſt ſequutus? Quid item ſi taceat, alimen-
tarius uerò appetat ſe ab illius obligationis ne-
xu liberare, nonne licebit ipſi filio, uel alij credi-
tori ex cauſa alimentorum agere? ſua certè inte-
reſt habere precium, quo poſſit adueniente die
ſoluere ei a quo mutuo habuit, argumento l. mi
nus. ff. de reg. iur. & l. ſi debitor. in fi. ff. de furt. §.
furti autem. Inſtit. de oblig. quę ex delicto na-
ſcun. facit quod voluit Tiraq. de retract. cõſang.
§. 1. glo. 18. nume. 32. & ſeq. vbi dicit quòd em-
56 ptor, † qui ex forma ſtatuti cogitur reuendere
poteſt a retrahente conſequi integrum preciũ,
licèt ipſe uenditori ſolum partem ſoluerit, alle-
gat Cæpol. cauſarum ciuilium conſi. 46. colum.
2. & licèt ipſe contrarium teneat eo quod reuen
dendo ex neceſſitate ſtatuti liberetur: tamẽ ubi
actus non eſt neceſſarius, tranſit cum ſententia
57 Cæpollæ, poterit etiam agere filius † ut liberetur
per patrem uel debitorẽ, & præſeruetur indem-
nis pro eo debito quod ratione alimentorum
contraxit, atque ita triplici iure debitor ex cau-
ſa alimentorum conueniri poterit; primũ a cre-
ditore, qui mutuo dedit; ſecundo ab ipſo alimen
tario, ut ſibi ſoluatur, quod ipſe alii promittit;
tertio ab eodem, ut releuet ab ea obligatione,
58 quam contraxit, ut ſe aleret. damnum enim † de-
diſſe uidetur, qui damni cauſam dat, c. damnũ,
de reg. iur. in 6. & hoc modo agit tamquam ad
intereſſe, quod paſſus eſt per moram ſui debito-
59 ris, & cuique datur actio ad id, quod † ſua inter-
eſt. l. unica, C. de ſent. quæ pro eo quod inter. l.
uinum, & l. quod te. ff. ſi cert. petat. Quod uerò
attinet ad ſecundum, teneo quod pater qui non
tenebatur, eo quod non habebat, non teneatur
quando deuenit ad meliorem fortunam: quia
obligatio ceſſet, ex quo non eſt ſoluendo, non
poteſt oriri, poſtquam factus eſt diues: nã quan
do eſt diues, iam filius habuerat alimenta aliun
60 de, & ꝙ initio non ualet, † tractu temporis nõ cõ
ualeſcit. l. quod initio. ff. de reg. iu. & conſidera-
ri debet qualitas tẽporis, in quo filius indiguit
alimentis, ut cognoſcamus ſi pater tenetur: at
quando filius indigebat, pater agenus non tene
batur, ergo ſuperuenientes diuitiæ non inducũt
61 obligationem; uidemus enim quod ius † ſuperue
niens non prodeſt actori, l. nõ poteſt uideri, ubi
Bar. Caſtr. & alii, ff. de iudic. Pet. Cin. Bal. & alij
in l. pen. C. de alien. iudic. mutan. cau. fac. Socin.
in conſ. 2. artic. 19. quæſt. 10. nu. 59. in conſ. 16.
nu. 15. uol. 4. Alex. in conſ. 85. nume. 6. uolum.
7. Cæphal. in conſi. 112. num. 7. & tempus non
62 eſt modus † inducendę obligationis, l. 2. §. ex his.
ff. de verb. oblig. & filius nõ poteſt dicere, quòd
accipiẽdo mutuum geſſerit vtile negocium pro
patre, qui non tenebatur alere, ſtante pauperta-
te, pro quo facit quod uoluit Alex. in l. in quar-
tam, colum. fin. uer. dum tamen dixi. ff. ad leg.
Falcid. ubi ait, quod & ſi auus dotando neptẽ,
63 uideatur ſoluere debitũ filij, † atque ideo ea dos
imputetur filio in legitimam, tamen fallit, quan
do filius erat pauper, quia ex tunc non teneba-
tur ſuam filiam dotare, auus dotando neptem vi
detur proprium debitum exoluiſſe, ſequitur ibi
Ruin. num. 61. & Herculan. colum. 45. uer. item
dicta opinio, ſequitur Picus nume. 246. Arc. in
conſi. 17. colum. fin. uer. ad ſeptimum, Corne. in
conſi. 34. lib. 4. uolum. 4. & Natta in conſi. 364.
nume. 6. ita in propoſito, cum pater inops tem-
pore quo filius indigebat, non teneretur, nõ po-
teſt dici quòd filius accipiendo mutuam pecu-
niam

niam in alimēta obligauit patrē. Accedat quod
64 ſicuti obligatio ſemel extincta nō reſurgit,† nec
reuiuiſcit,l.eius qui.§.fi.ff.de iure fiſci. gl. in l.ſi
eum quis.§.fi.ff. de furt. & in l.qui res.§. areā. ff.
de ſolut.Tiraq.in l.ſi unquā.in uer.ſuſceperit li-
beros,nu.191.ī fi.C.de reuoc.donat.ita ea, quæ
non eſt nata, non dēt inſurgere ex poſt facto re
65 non integra:quod enim ſemel legitimè † conſti
tutum eſt,non mutatur ex ſuperuenienti caſu.c.
factum legitimè,de reg.iur.in 6.l. in ambiguis,
§.non eſt nouum.ff.eo.tit.& quod obligatio re-
trahatur in aliud præcedens tempus, eſt per fi-
ctionē,ut per Doctores in l. ſi is qui pro empto-
re.ff.de uſuca.fictio aūt non præſumitur, nec eſt
paſſim inducēda,ut ibi dicitur,& tunc ſuperue-
nientibus diuitijs reſurgit debitoris obligatio,
quando debitum erat formatum in perſona de
bitoris,ſed ſuſpenſa exactio ob paupertatem, vt
dicimus de his, qui tenentur ſolum in quantum
facere poſsūt,& ī debitore qui ceſſit bonis;at vbi
debitum nunquam fuit formatum, non forma-
tur de nouo eo ꝙ is factus fuerit diues, & quan-
do ſuperuenire diuitiæ, iam non extabat in filio
66 indigentia,ſed ceſſauerat,& nō eſt locus† fictio-
ni quando unum defecit ex duobus extremis,
Doctores in d. l. ſi is qui pro emptore. ſtat ergo
in utroque caſu firma decíſio contra prędictos
Doctores:conſidera ergo,utrā eligat ſententiā.

Quod item dictum eſt,alimenta præteriti tem
poris non ei deberi cui ſolum iudicis officium
competit, declaratur alio modo, ut ſcilicet non
procedat quando debentur nō ſolo iure ſangui-
nis,ſed ratione operarum,& ſeruitij,uel contē-
platione alterius rei,puta dotis, uel aliter; tunc
67 enim alimenta præterita† peti poſſunt, ita decla
rat Bar. in d.l.libertis quos.§.1. in fi.ff. de alim.
& cibar.lega.ubi loquendo in uxore, cui uir ali-
menta præſtare tenetur propter ſeruitia, dicit
quod ſi fuit in ſeruitijs uiri,conſequitur pręteri-
ti temporis alimenta, & idem eſt quando culpa
uiri non fuit in ſeruitijs, quia per eam nō ſtetit,
eam quoque diſtinctionem tenuit Bero.in conſ.
52.nu.18.uol.2.ubi idem dicit, quando alimen
ta debentur cōtemplatione dotis, & dicit quod
pater duplici iure tenetur filiū, nurum,& nepo-
tes alere:primo iure ſanguinis,ſecundo propter
dotē.& licèt quoad ius ſanguinis teneatur præ-
ſtare alimenta præterita,tamē conueniri poteſt
pro his, quæ tenetur præſtare contemplatione
dotis. & īfert ideo notabile, quod pater, qui pe-
68 nes ſe retinuit dotes † nurus, tenetur ad uſuras,
ſeu alimenta præteriti temporis erga filium, qui
ſeorſum a patre habitando ſolus ſuſtinuit onera
matrimonii,& vxorē aluit de proprio, & Bero.
ſententia probatur optimè ex deciſione Imolæ
in l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur,in fi.ff.ſolu.
matr.ubi ait ꝙ pater qui retinuit penes ſe dotes
69 nurus,†tenetur illius fructus reſtituere filio, qui
ſine culpa ſeorſum habitauit, & ſuſtinuit onera
matrimonii,eumque ſequuntur Alex.Bal.Nou.
Campeg. & alij, quos citat D. Becius in conſi.
43.in 1.dub.per totum. & iſto caſu poſſet uerifi
cari opinio Baldi in d.l.de alimentis,quæ uult ꝙ
uidua quæ ſeipſam aluit intra annum luctus,poſ
ſit poſt annum præteriti temporis alimenta pe-
tere,quia eo caſu alimenta non ſola ratione ſan-
guinis debentur,ſed contemplatione dotis, cu-
ius fructus percepere durāte luctu hędes mariti.

Circa tamen prædictam diſtinctionem aduer
te,quia & ſi maritus uxori teneatur alimēta præ
ſtare,quæ in ſuis ſeruitijs uerſatur, ut dixi ſupra
in titulo, quibus debeantur alimen. & in tit. ex
quib.cauſ.alimen.deneg.poſſ. tamen ea ſeruitia
non ſunt tantæ uirtutis,& efficaciæ ut inducant
ius pręterita alimēta petendi,& notata per Cin.
& alios in l.quod in uxorem.C.de neg. geſt. nō
dicunt quòd uxor poſſit alimenta petere pro tē
pore præterito, nec id dicitur in §.ſin autem in
ſæuiſſimo,quæ iura allegantur per Bar.in d.l.li-
bertis. §. 1. ſed Doctores prædicti uolunt quod
uxor ſit alēda a uiro,cui fuit in obſequijs,de præ
terito autem non loquuntur.

Declaratur quoque quod dictum eſt præteri
ti temporis alimenta peti non poſſe,cum deben
tur officio iudicis, ut procedat quando alimen-
ta debentur a lege,ſecus eſt ſi debeantur ab ho-
70 mine:quia tunc† licèt officio iudicis petantur, ta
men datur exactio pro tēpore pręterito; ita de-
clarat Dec.in d.l.de alimentis,nu.6.C.de tranſa
ctio.quia ſecundum eum de legato quod officio
iudicis petitur, idem eſt quod de ſimplici lega-
to alimentorum,& hoc eſt notandum,quia ferè
ſemper datur officium iudicis pro legato,ut di-
cam in tit.quomodo alimenta petantur.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes mariti non tenentur alere uxorem ui-
duam ſi dotem ſoluat intra annum luctus.*
2 *Alimenta licèt ei debeantur,cui debetur legitima,
tamen fallit quando debitor nollet ſtatim legiti-
mam ſoluere.*
3 *Filia quæ donec dotetur ex forma ſtatuti ali debet,
non conſequitur alimenta,ſi hæredes patris ſta-
tim dotem offerant.*

Quæſtio II.

DIXIMVS de alimentis,quæ ſimplici-
ter relinquuntur, uel promittuntur;
ſed ſi contemplatione alicuius rei de-
beantur,tunc eatenus ſunt præſtanda, quatenus
res penes illum remanet,qui ea pręſtare tenetur,
& non ultra, exempli gratia,hęredes mariti quā
do dos in pecunia conſiſtit,uel in bonis mobili-
bus,tenentur uxorem alere intra annum luctus,
ut per Doctores in l.diuortio.ff.ſolu. matri.ue-
1 rum ſi illi uelint ſtatim reddere† dotem,liberan-
tur ab onere alendi, atque onus illud finitur cū
ipſa rei reſtitutione, ita Bald. in auth. ei qui iu-
rat,nu.39.C.de bon.autho.iud.poſſid.Cuman.
d.l.diuortio, in prin. ubi Alex. nu.21.Socin.in
conſ.17.uer.confirmo hanc diſtinctionem,Salí.
in l. unica.§. ſin autem, nume. 6. C.de rei uxo.
actio.& dixi latè in tit.quibus debeantur alimē.

dum

dam tractaui de uidua, in 2. princi. limitatio. & per hanc deciſionem dixit Gram. conſ. 145. nu. 14. uerſ. quarto facit, quod etſi alendus ſitis, cui
2 debetur legitima, tamen † liberatur debitor ſi offerat legitimam, cuius contemplatione alimenta debentur, facit etiam quod diximus ſupra in prima limitatio. præcedentis cõcluſionis, quod vſufructuarius, qui fuit grauatus de uſufructu ſoluere alimenta alij, liberatur finito uſufructu. Inferri etiam poteſt ſtatutum mandãs filiam dotari, & interim ali, quia ſi hæredes patris uelint
3 ſtatim ſoluere dotes, † liberabuntur ab onere alẽdi. l. Titia, in prin. ff. de annu. lega. l. Stichus. §. Titia. ff. de alim. & cibar. leg. & ratio prædictorũ eſt, quia ceſſante cauſa oneris, ceſſat onus, ſicut ceſſat emolumentum ceſſante cauſa emolumenti, per iura uulgata. poſſet etiam ex prędicta deciſione inferri ad multas alias deciſiones, quas omitto, quia per ſe quiſque colligere poteſt.

S V M M A R I V M.

1 *Vol untas teſtatoris eſt lex.*
2 *Alimenta poſſunt relinqui ad tempus certum.*
3 *Fieri poteſt in diem, vel ſub conditione, quidquid poteſt fieri pure.*
4 *Legatum poteſt relinqui in diem, uel ſub cõditione.*
5 *A limentorum legatum factum, donec filia nupſerit, extinguitur ſequutis nuptijs.*
6 *Donatio fieri poteſt ad tempus.*
7 *Legatum eſt donatio.*
8 *Legatarius rei ad certum tempus relicta fideiubere tenetur de reſtituendo rem finito tempore.*
9 *Permiſſum ad tempus, cenſetur poſt tempus prohibitum.*
10 *Temporis limitati uis operatur ut lapſo tempore conceſſum, uel denegatum cenſeatur quod ad tempus fuerat conſtitutum.*
11 *Vxor, cui alimenta ſunt relicta, poteſt nihilominus dotes ſuas petere.*
12 *Vxor, cui alimenta relinquuntur ita, ne dotes petat, perdit legatum, ſi petit dotes.*
13 *Vxor, cui alimenta relicta ſunt ſub onere nõ petendi dotes, legatum non perdit. ſi dotes recipit a ſponte dante, & ibi de ueritate.*
14 *Barto. in l. amplius non peti, ff. rem rat. haberi, reprobatur communiter.*
15 *Conditio impleri debet in forma ſpecifica.*
16 *Conditio non poteſt impleri per æquipollens.*
17 *Conditio non deficit, niſi in forma ſpecifica deficiat id, quod ſub conditione poſitum eſt.*
18 *Si dictio, inducit conditionem.*
19 *Modus dicitur, quando onus iniunctum impleri debet poſt quæſitum emolumentum.*
20 *Conditio quando apponitur reſolutioni, tunc actus dicitur purus, reſoluendus tamen ſub conditione.*
21 *Legatum relictum ſub modo negatiuo, efficeretur inutile, ſi ſortiretur effectum ſolum poſt mortem grauati.*
22 *Mutiana cautio præſtatur a legatario, cui onus eſt negatiuè iniunctum.*
23 *Acceptilatio extinguit debitum in totum.*
24 *Acceptans legatum cenſetur agnoſcere onus etiam quod excedat legati ualorem.*
25 *Vxor, cui alimenta relinquuntur, ſi dotes non petierit, non perdit alimenta pro tempore, quo non petijt, licèt ex poſt petierit, ubi uide.*
26 *Compenſandi animus in dubio non præſumitur in teſtatore legante.*
27 *Compenſandi animus non præſumitur, quando debitum eſt uoluntarium, non neceſſarium.*
28 *Implementum oneris iniuncti, uel conditionis appoſita, non poteſt diuidi.*
29 *Legatum factum mulieri, ſi peruenerit ad uiduitatem, locum habet ea facta uidua, licet exinde nubat.*
30 *Conditio ſufficit, quòd ſemel ſit impleta, quamuis non duret.*
31 *Conditio, quæ ſemel defecit, non poteſt amplius impleri.*
32 *Conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, deficit relicto filio, licèt is exinde pereat.*
33 *Vxor, cui relinquitur, donec ſteterit uidua, uel donec, uel quoad, &c. non reddit fructus perceptos pro tempore præterito.*
34 *Vxor. Paria ſunt quòd inſtituatur ſub conditione, ſi ſeruauerit uitam vidualem, uel dummodo ſeruet uitam uidualem.*
35 *Legatum factum ſub modo, ambulat pari paſſu cũ eo, quod factum eſt ſub conditione.*
36 *Debitor interpellatus ſolum extra iudicium, ſi in iudicio negauit, condemnatur in expenſis.*
37 *Hæres non excuſatur ab expenſis, quando publicato proceſſu perſeuerauit in lite.*
38 *Vxor, cui relictus eſt uſusfructus, ſi ſteterit uidua, & dos cum centum ſcutis, ſi nupſerit, non conſequitur illa ſcuta centum nubendo, ſi a principio elegit uſumfructum.*
39 *Electione ſemel facta, non datur uariatio.*
40 *Eligens unum ex beneficijs incompatibilibus, cenſetur alterum repudiare.*
41 *Gerundium quando iungitur uerbo futuri temporis, conditionem ſignificat.*
42 *Gerundium adiectum participio futuri temporis, conditionem ſignificat.*
43 *Gerundium adiectum uerbo, uel participio præſentis temporis, importat modum uel qualitatem.*
44 *Vxor, cui alimenta relicta ſunt, uel uſusfructus, ducendo uitam uidualem, non reſtituit fructus præteriti temporis ſi poſtea nubet.*
45 *Pars una declarat aliam.*
46 *Vxor, cui alimenta ita relicta ſunt quòd ſit pro dotibus quitata, non petet dotes, ſi elegit alimenta.*
47 *Mutiana cautio non habet locum in contractibus.*
48 *Mutiana cautio præſtatur, quãdo alimenta per contractum debentur ſub conditione negatiua.*

Quæſtio III.

LIcet alimentorum legatum, uel promiſſio regulariter protendatur ad uitã legatarij, vel ſtipulatoris, ut dixi in princ. huius partis, tamen ſi a teſtatore, uel partium conuentione in aliud tempus relinquantur.

tur,vel promittantur,ſeruabitur expreſſa diſpo-
ſitio, & alimenta præſtabuntur per tempus ſta-
1 tutũ,non vltra,quia voluntas† teſtatoris eſt lex.
§. diſponat, in Auth. de nup. & quod alimenta
2 poſſint relinqui† ad tempus,eſt tex. in l.ſi cũ præ
finitione,in prin. ff. quãdo dies leg.ced.vbi Bar.
not.Iaſ.in l.ſi Stichum. §.ſtipulatio,num.4.ff.de
verb.oblig.& quidquid fieri poteſt pure, poteſt
3 etiam fieri in diem, † vel ſub conditione,ut in §.
emptio, Inſtit.de emptio.& vend.l.2.ff.de in diē
adiec.§.omnis ſtipulatio,Inſt.de uerb. oblig. &
4 legata poſſunt ſub conditione,&ad diem† relin
qui.§.ſub conditione, Inſtit.de lega.ideo ſi teſta
tor relinquat alimenta filiabus, donec nupſe-
rint,extinguitur legatum,quàm primum matri-
5 monio ſunt collocatę.† ut inquit Ruin.conſ.86.
6 nu.3.uol.2. & ſicuti donatio†fieri poteſt ad tē-
pus,vt l.quoties,C.de dona.quæ ſub modo,pa-
ri modo ſuſtinebitur legatum, quod dicitur eſſe
7 donatio,†ut Inſti.de lega.in prin. & eſt tex.in l.
fi.ubi Doctores notant, C. de legat. Duran. de
arte teſtan. cau. 5. tit.de hæred. inſtit.num.2.&
quando legatum continet rem mobilem, vel im
mobilem,& fit ad tempus certum, tenetur lega-
8 tarius fideiubere†de reſtituendo non finito tem
pore, ut inquit tex.in d.l.fi. in fine,ubi Iaſ.nu.7.
limitat, non procedere quãdo eſt relictum filio,
uel deſcendenti, poſt lo. Fab. ibi, argumento l.
iubemus.§.1.ff.ad Trebel. ubi remittitur filijs ca
uendi neceſſitas,quæ aliis incumbit,& quod le-
gatum deficiat finito tempore, in quo fuit relictũ,
9 facit,quia conceſſum ad tempus, †cenſetur poſt
tempus prohibitum,ſeu adēptum,l.ſi unus.§.1.
ubi Bal.ff.de pac.l. Sticho.§. Titius. ff.de ſtatu-
lib.l.Thais. §.intra. ff de fideicommiſſa. liber.&
10 ea eſt uis temporis limitati,vt poſt tempus†con
tineat expreſſam abnegationem eius, quod ad
tempus fuit conceſſum, ſecundum Bal. in l.edi-
ta, col.13. C.de eden.alios multos citat Tiraq.
de retrac.conuentiona. §.1.gl 2.num.44.dixi in
conſ.88.num.7. & ſeq.& multi ſunt textus, qui
probant, quòd legatum ad diem certum, extin-
guitur lapſo die: ſed res adeo clara eſt, ut non
egeat demonſtratione.

Infertur ideo, quòd & ſi uxor, cui alimenta
fuerunt a teſtatore relicta,vel etiam vſusfructus,
11 poſſit†prӕter legatum,conſequi dotes ſuas,ſecũ
dum Caſtr.in conſ.224.legatum prędictum,uo
lum.2.Picus In authen.præterea,num.60.C.un
de uir,& uxor,& in §.Titia, l. Titia,num.132.ff.
de leg.2.Rol.in conſ. 74.num.26. uol.2.& præ-
ter eum,Crot.in conſ. 67. nu.43.Bero.in famil.
quæſt.92.num. 2.&per totam,Natta in conſilio
286.num.8.Bello.in conſ. 31.nu.4. Cæphal.in
conſ.184.nu. 1.tamen, ſi teſtator alimenta reli-
12 quit,ita tamen ne petat† dotes,tunc uxor peten
do dotē,perdit legatum, vt præſupponit Caſtr.
in d.conſ.224. col.1. &in l. amplius non peti,
num. 1.ff. rem rat.hab.ubi ampliat procedere,
etiam ſi extra iudicium mulier petierit dotes, &
ſequuntur omnes Doctores inferius citandi.

Hoc tamen intelligi debet, niſi mulier rece-
13 piſſet dotes ab hæredibus uiri ſponte † ſoluen-
tibus. nulla pręcedēte petitione, vel inſtantia,
Bal.in l.1.C.de leg. numero 11.quia hæres ſol-
uendo uidetur renunciare conditioni appoſitæ
in ſuum fauorem,& non poteſt imputari mulie-
ri,quia acceperit a ſponte ſoluente, l. fideicom-
miſſa.§.ſi rem,vet. maximè.ff de leg.3. ſequitur
Caſtr.in d.l.amplius non peti, num.1.limitaos,
quando præceſſiſſet mulieris petitio: ea uerò nõ
petente, vult quòd tute capere poſſit ab hęredi-
bus ſponte ſoluentibus, etiam ſi non ſe obtuliſ-
ſet liberaturam hæredes, & ſubdit eſſe menti te-
nendam hanc quæſtionem, tamquam quotidia
nam,Picus in d.§. Titia, nume.132. ubi tranſit
cum Caſtr.& ſubdit ad euitandam omnem ama
ritudinem,bonum eſſe,quòd mulier primum of
ferat ſeparatam liberare hęredes a petitione do-
tis,ſequitur Rol.d.conſ.74.nume.28.uolum.2.
ſed præter eum, Iaſ.in d.l.1.num.8.C. de lega.&
hoc modo pręd icti Doctores diſtinguũt, & re-
ſoluunt contra Bar.in dicta l. amplius non peti,
14 †qui ſimpliciter dicit,quod mulier etiam a ſpon
te dante ſibi pręiudicet,ſi recipiat non petendo.
mihi autem uidetur fundamentum Bar. inane eſ
ſe:nam dum dicit deficere conditionem ſi uxor
recipiat a ſponte dante,hoc eſt falſum, quia con
ditio eſt ſtricti iuris, & loquitur de petente,non
15 de recipiente, & conditio ſicuti impleri † debet
in forma ſpecifica. l. Meuia. §. qui hęredi. ff. de
16 cond.& demon. nec ſufficit† æquipollens, Alex.
in conſ.5.num.3.uol.7.cum aliis apud D.Beciũ
in conſ.41.num.27.ita non dicitur deficere niſi
id ipſum eueniat in ſpecifica forma,quod ſub ne
17 gatiua † conditione ſuit poſitum, vt contrario-
rum eadem ſit diſciplina.

Præterea ex alio ſubuertitur deciſio Bartoli,
quia illa forma legandi alimenta ſi dotes non
petierit,non eſt propriè conditionalis, ſed mo-
18 dalis,nam & ſi dictio†ſi,regulariter inducat con
ditionem,glo.in l.prima, ubi Bar. ff. de cond.&
demonſt. D. Becius, dicto conſilio 41. numero
26. tamen non dicitur conditio, quando onus
19 † quod iniungitur impleri debet poſt emolumē
tum quęſitum,ſed tunc dicitur modus, l.cum ta
le.§. primo, ubi Bar.ff.de cond.& demonſt.Bar.
in l.quibus diebus.§. Termilius,num.1.ff.eo.tit.
ſequitur Caſtr.& Imo. ibi Bal. in conſ. 219.nu.
5.uolum. 2. declarat Bero.in conſ.153. num.2.
uolum.3.Crau.in conſ.59.num.1. Natta in con
ſilio 373.num. 28. propterea non dicitur defice
re conditio, quando recipit a ſponte dante, &
20 quando conditio apponitur reſolutioni,†tunc
actus non eſt conditionalis,ſed purus,reſoluen-
dus tamen eueniente conditione, glo.in l.ſecun-
da, ff.de in diem adiec. Bal.in l. cum mota, uer.
ſecundo loco ſoluitur,C.de tranſac. Caſtr.in d.
l.quibus diebus.§.qui cum Titio,ubi Socin.Pa-
riſ. in conſilio 11.numero 37. uolumine 1. Nat-
ta in conſilio 372.numero octauo, Bero.in con-
ſilio 60.numero decimoſeptimo, uolumine pri
mo, Crot. in conſilio centeſimotrigeſimoocta-
uo,numero ſeptimo,ita in propoſito,quando re
linquuntur alimenta, ita ne petat dotes mulier
pure,& ſtatim cõſequitur alimenta, ſed ea amit

tit,quando petit dotes,& quia illud implemen-
tum non habet tempus determinatum, ſed fo-
ret expectanda mors grauati, & conſequenter ſi
in illud tempus differatur emolumentum lega-
21 tum efficeretur inutile, † ut declarat Socin.in l.
Mutianæ,in prin. ff.de cond. & demon. Bero.in
conſilio 29.numero 17.uolumine 2.ideo inuen
22 ta eſt cautio Mutiana, † quæ pręſtatur a legata-
rio cui onus eſt negatiuè iniunctum dicta,l.Mu-
tianæ.l. hęres. §. qui poſt. ff. de conditio. & de-
monſt.l. cum filius.§. qui poſt Mutianam. ff.de
leg. ſecundo, auth. cui relictum, C. de indicta
uidui.tollen.

Inſurgit tamen difficultas,utrum illa condi-
tio, vel modus non petendi dotes ſuſpendat ex
actionem dotium uſque in tempus finiti legati
alimentotum ita, ut finito legato poſſit mulier
petere dotes ſuas, an uero eligendo alimenta
perdat dotes ita, ut etiam finito legato alimen-
torum eas non poſſit petere.& Bar.in dicta l.am
plius non peti, numero 6.in fi.uidetur innuere,
quod mulier nullo tempore poſſit petere do-
tem dum dicit, quod debet offerre ſe paratam li
23 berare hæredes per acceptilationem.† ea enim
extinguit debitum in totum, l.prima,ff.de acce-
ptilatio. & hoc caſu dos remanet apud hæredes
tamquam data conditionis implendæ. l. ſi quis
omiſſa, ff. ſi quis om. cauſa teſtam. & acceptans
24 † legatum cenſetur illud acceptare cum onere
iniuncto etiam ſi onus excedat ualorem legati,
Caſtren.& Alexan.in l.ſi cum dotem.§.ſi pater,
ff.de cond.& demonſtr.Ruin.in conſ.79.in prin
cip.uolum.2.Crau.in conſ.174.numero 9.Nat
ta in conſilio 186. numero 1. & licet regulari-
ter teſtator non uideatur legare animo compen
ſandi, tamen hæc coniectura ceſſat in præſenti
facto,in quo apparet expreſſe, quod teſtator vo
luit compenſare.præterea,quando alimenta ſim
pliciter leguntur,non autem per dinumeratio-
nem annorum, vel temporum, legatum eſt uni-
cum, & ſemel tantum cedit dies,ut dixi in titu.
quando alimenta cenſeantur relicta,in quæſt.an
legatum uſusfructus relictum uxori ſtantibus fi
liis reſtringatur ad alimenta.ergo eodem modo
onus ſemel iniunctum, debet ſemper exclude-
re mulierem a petitione dotis. contrariam ta-
men partem tenuit Alber.in auth. quod locum,
in 6.colum. uer. item quęro quæſt. C.ſi mul.ſe-
cun. nup. ubi dicit, quod teſtator uidetur uo-
luiſſe differre petitionem, & exactionem dotis
25 per tempus, † quo durat præſtatio alimentorũ
non autem debitum extinguere. & mouetur,
quia non uidetur animo compenſandi in du-
26 bio† legare,l.creditor.ff.de leg.2.præcipuè cum
27 debitum eſt uoluntarium,non † neceſſarium, &
prouenit ab homine non a lege, ut per Docto-
res in authen. præterea. C. unde uir,& ux. ean-
dem ſententiam probauit Ang. Aretin.in tract.
de teſta.in uer. & dotes ſuas non petierit,gl....
ubi dicit hoc nõ fuiſſe de mẽte teſtatoris, quod
nunquam poſſit etiam finito alimentorum lega
to petere dotes, & reprehendit Bar.d.l.amplius
non peti.

Verum Picus in d.§.Titia, nu. 133. ff.de leg.
2.diſtinguit,aut enim teſtator alimenta reliquit
ſub conditione ſi dotes non petierit, & tunc in-
tentio eſt teſtatoris, quod dotes perdat in totũ,
& petendo legatum nõ conſequitur dotem, ſed
ea remanet apud hęredes, aut relinquit alimen-
ta.mouetur ex l.fi.C.de indic.uidui.tollen.& in
auth.cui relictum.C. de indic. uidui.tollen.ubi
Doctores dicunt, quod legando teſtator ſub cõ
ditione ſi non nupſerit,uidetur prohibuiſſe in
perpetuum uiduitatem, quando dicit,donec ſte
tit uidua,uidetur uelle, quod legatum habeat
uſquequo nupſerit, & ſubdit Picus hunc caſum
eſſe notandum, quia eſt de pane lucrando,& nu
mero 135. dicit notandum eſſe, quia per alium
hæc materia non reperitur bene explanata, &
inſtruit notarios, ut ſciant uerba exprimere ſe-
cundum mentem teſtatorum. aduerto ergo,
quia ex hoc infertur ad aliam quæſtionem,quan
do teſtator relinquit uſumfructum ſi uxor non
nupſerit,& uxor per triennium,uel ultra perce-
pit uſumfructum,deinde tranſit ad ſecunda uo-
ta, an eo caſu teneatur reſtituere fructus perce-
ptos,& ideo pro declaratione dicit Caſtr.in d.l.
fi.C.de indic.uid.tollen.quod triplex eſt forma
legati.prima, quando relinquitur ſub conditio
ne ſi non nupſerit,& iſta inducit uiduitatẽ, quæ
perpetuo debet ſeruari, & mulier debet in ea
perſeuerare, alias ſi aliquo tempore ſteterit ui-
dua, & poſtea ſecundo nubat,tenetur reſtituere
fructus,quos ante percepit, & ad hoc eſt tex.in
§.ſi uero,& ĩ §.ſeq.in Auth.de nup.& in d.auth.
cui relictum, & ratio eſt, quia implementum
28 † non debet diuidi, ut notatur in l.ſi ſeruus. §. ſi
plurium. ff. ſi quis cautio. & in l.ſi cui fundus.ff.
de cond.& demon.& dicit Caſtr.ibi,nu.2.quod
ſi legatum eſt annuum,& legataria nubat,perdit
legatum, & reſtituit fructus pręcedentium anno
rum,& quoad fructus idem eſt,quando relinqui
tur aliquod prædium ſub ea conditione, & mo
net notarios,ꝙ cautè concipiant uerba,quia ſub
minimo uerbo conſiſtit magnus effectus.qñ ue
29 ro dixit,ſi peruenerit ad viduitatem,tunc† conſe
quitur etiam ſi nõ perſeueret, ideo etiam ſi poſt
uiduitatem nubat non perdit rem, nec reſtituit
fructus perceptos per tex. ibi in §. fi. quem dicit
eſſe ſingularem,cuius uigore ſubdit ſe conſuluiſ
ſe Venetijs,& illos Dominos mutauiſſe propoſi
tum,cum prius eſſent diuerſę ſentẽtię.Cõproba
tur pręter eum rationem: ſufficit enim conditionẽ
30 † ſemel impletam fuiſſe,licet non duret implemẽ
tum.l.ſi quis hæredum. C.de inſti.& ſubſtit.l.in
ſubſtitutione.ff.de uul. & pupil.l. hæredibus, in
prin.ff.ad Trebel.l.quidam teſtam.in fi.princip.
& l.rogo.ff.de fideicom.lib.Iaſ.Crot.Rui.Alcia.
Neuiza.& alij, quos citaui in conſ.157.nu.20.
in 2.uol. ubi econtra probaui,quod ſimiliter cõ
31 ditio,quę ſemel defecit,† non poteſt amplius im
pleri.l.fi. C. de inſtit.& ſubſtit. ideo ſubſtitutio
ſi deceſſerit ſine filiis,euaneſcit decedente gra-
uato cum filiis, etiam ſi illi poſt mortem patris
32 † pereant. l. cum uxori. C. quan. dies leg. ced.
Oldr.in conſ.21.Caſtr.in l.ex facto.§.pen.in fi.

ff.ad

ſ.ad Trebel.cum multis apud Rolã. in conſ.56.
nume. 10.& ſeq. uol.3. tertio vero caſu, quando
dixit teſtator, quod relinquit vſumfructum, vel
alimenta donec, uel quoad, uel uſque quo ſtete
rit uidua, uel nupſerit, uel duxerit uitam uidua-
lem, & honeſtam, tunc nubendo perdit quidem
legatum pro futuro tempore, ſed non reſtituit
33 fructus præteriti † temporis, & dicit Caſtr. hanc
eſſe differentiam inter dictionem ſi, & quouſ-
que, quam notarij ignorant, & cum in omnibus
ſequitur Iaſ. ibi, num. 30. & ſeq. ubi ait idem uo
luiſſe Bal. ibi, & ponit Corne. ſed clarius Bal. &
Imo. in l. cum filius. §. qui Mutianam. ff. de leg.
3. ubi dicit, quod facto legato per uerbum do-
nec, quouſque, aut ſimilia, mulier nubendo non
tenetur reſtituere fructus ante perceptos, & cõ-
probat proſequẽdo omnes tres caſus prædictos
Pariſ. in conſ.95. num.48. & ſeq. latè eam diſtin
ctionem approbat Caualca. de uſufruc. mulie.
relic. nume. 114. cum pluribus ſequentibus, ubi
num. 115. ponit poſt Caſtr. & Iaſ. ubi dicit teſta
tor, ſi uxor permanebit uidua, an tunc requira-
tur perſeuerantia. & nume. 117. uult paria eſſe,
quod teſtator dicat, ſi uitam ſeruauerit uidualẽ,
34 uel dummodo ſeruet † uitam uidualem, quia di-
ctio dummodo, importat modum, ſeu conditio
nem, & cauſam finalem, ſecundum Bar. in l. qui-
bus diebus. §. fi. uer. de dictione dummodo. ff. de
cond. & dem. & ſubdit legatum factum ſub mo-
35 do ambulare pari paſſu cum eo, † quod factum
eſt ſub conditione, & conſ.119. dicit idem quan-
do vtitur uerbo caſu quo, ita tamẽ, dum tamen,
& ſubdit poſt Caſtr. & Iaſ. ideo teneri ad reſti-
tuendum fructus præteriti temporis, quia cum
voluntati teſtatoris nubendo contrauenerit cen
ſetur ab initio habuiſſe animum nubendi, atque
ita fuit a principio in mala fide. addo, quod in ſi-
mili dicit Rom. in ſing. 101. ubi ait, quod debi-
36 tor non interpellatus extra iudicium † ſi negauit
in iudicio debitum, condemnatur in expenſis,
quia ſicuti negauit poſtea in iudicio preſumi-
tur, quod eodem modo negaſſet extra iudicium
ſi fuiſſet interpellatus, & per illam deciſionẽ in-
quit Dec. in l. qui in alterius, nu.8. ff. de reg. iu.
quod & ſi hæres regulariter, quando cõuenitur
37 excuſetur ab expenſis, † tamen hoc fallit, quãdo
publicato proceſſu deſtitit a lite, ſed ſi productis
inſtrumentis perſeuerauit in lite, & ſuccubuit de
bet in expenſis condemnari, quia ueriſimile eſt,
quod litigaſſet etiam ſi a principio inſtrumenta
fuiſſent producta, idem uoluit Dec. in c. ex ratio
ne, col. antepe. de appella. Cagno. in l.2. nu.99.
C. de pac. inter empto. & uend. Natta conſ.232.
nu.4. & in conſ.387. nu.9. Infert ideo Caualca.
loco prædicto, nu.134. quod ſi relinquat uxori
uſumfructum ſi ſeruauerit uitam uidualem, & ſi
38 uoluerit tranſire ad ſecunda uota † relinquat do-
tem, & ſcuta cẽtum: uxor, quę a principio elegit
uitam uidualem, & percepit per aliquot annos
uſumfructum poſtea nubat, non poteſt cõſequi
39 illa ſcuta centum, quia facta unius electione † nõ
poteſt uariare, l. nemo poteſt mutare. ff. de re. iu.
pręcipuè in ultima uoluntate. l. huiuſmodi. §. Sti
chum. ff. de leg. 1. vbi Bar. eligens unum ex duo-
40 bus beneficiis † incompatibilibus cenſetur alterũ
repudiare, l. in delictis. §. detracta. ff. de noxa. l. ꝗ
in hæredem. §. eligere. ff. de tributo. Bar. in l. cum
qui certarum. §. fi. ff. de uerb. obli. Soc. iun. conſ.
122. nu. 10. uol.1. Neuiz. conſ.4. num.22.
Poſſet in hoc dubitari, quando teſtator relin-
queret alimenta ſeruãdo uitam vidualem, & ho
neſtam, an uxor, quę aliquo temporis ſpatio ſte
tit uidua poſtea nubendo perdat nõ ſolum lega
tum, ſed teneatur etiam fructus reſtituere. & dif-
ficultas oritur ex illo gerundio, an importet con
ditionem, & quando iungitur verbo futuri tem
41 poris nõ eſt dubium, quin † conditionem faciat.
l. ſi tu ex parte, vbi gl. in ver. adeundo, & Bar. in
fi. ff. de acq. hæred. in l.1. nu.36. ff. de cond. & de
mon. Corn. in conſ.90. col.2. in fi. uol.4. & con
ſilio 143. col.3. ver. illud enim, eod. vol. Iaſ. in
rub. Inſtit. de actio. nume.33. Dec. in conſ.433.
num.6. & in conſ.607. num.6. Pariſ. in conſ.19.
num.4. uol.2. Soc. iun. in conſ.122. num.20. vol.
2. Bertran. in conſ.99. nume.4. uol.7. Caſſan. in
conſ.33. num.19. & non facio uim, quod appo-
42 natur verbo, vel participio, † quia Doctores præ
dicti uolũt omnino idem. ſimiliter idem eſt, quã
do importat modũ: veluti, quando adijcitur ver
bo, vel participio præſentis temporis, quo caſu
43 dicunt importare † modum, vel qualitatem, Bar.
in d.l. ſi ex parte, in fi. Iaſ. d. rub. num.33. Dec. in
rub. C. de eden. num.10. Ripa, in conſ.185. num.
7. nam vt dictum eſt, quando ſub modo eſt reli-
ctum præſtari debet cautio, & modo non imple
tores cum fructibus reſtituitur. deueniendo er-
go ad deciſionem Bal. in conſ.267. proponitur,
quod Manfredinus, num.4. uol.5. pungit, quod
gerundium obſeruando, exponatur, id eſt ſi ob-
ſeruauerit: deinde ſubdit, quod ſecundum præ-
ſumptam teſtatoris uoluntatem importat do-
nec, vel quandiu obſeruauerit, & in hac ſenten-
tia reſidet, & ſecundum hanc opinionem nuben
44 do mulier non tenetur reſtituere † fructus perce-
ptos, vel alimenta. eſt verum, quod Rui. in conſ.
170. nume.5. & 6. vol.3. vult contrarium expo-
nens gerundium illud obſeruando, id eſt ſi ſerua
uerit, ſed loquitur ipſe, quando ex ſequentibus
conſtat, quod teſtator loquutus eſt ſub conditio
ne dicendo, relinquo vſumfructum ſeruando ui
dualem vitam, & ſi nupſerit relinquo dotes: vna
45 enim pars † declarat aliam. ſed vbi ex contextu
ſcripturę non oritur aliqua declaratio placet mi
hi ſentẽtia Bal. quæ eſt minus rigoroſa, & magis
conformatur volũtati teſtatoris, & primo anno
mei doctoratus vidi magnã litem ſuper eiuſmo
di gerundio, quæ exinde fuit amicabiliter cõpo-
ſita; concludendum eſt igitur in principali quæ-
ſtione, ꝗ vbi teſtator relinquit alimenta ſub con
ditione ſi dotes non petierit, tunc dotes nõ tranſ
mittuntur ad hæredes, & hæc ſnĩa eſt indubitata
quando teſtator diceret, relinquo alimenta cum
46 hoc quod ea ſit quitata † pro dotibus, quia tunc
nõ datur vlterius petitio dotiũ, vt cõcludit Dec.
in conſ.299. nu.13. ver. decima concluſio, quia
acceptando legatum cenſetur dotes remiſiſſe l.

unica.§.pro ſecundo, C. de cad. tollen. eandem
deciſionem ſequitur Caualca. nu.135.

Et quia ſupra dixi de cautione Mutiana, ad-
uerte, quia & ſi regulariter cautio Mutiana non
habet locum in contractibus ſecundum gl. in l.
Mutiana.ff.de cond.& dem. & in l.2.C.de pact.
& communem dicit Socin. in l. Mutianę. ff. de
cond.& demon.ſequitur Cur.iun.in l.1.nu.33.
C.de pac.ubi Gozadin.num.17.in fi.& Zucard.
num.178.idem Cur.iun.in l.ſiue apud acta,nu.
23.& 35.C.de tranſac. Stella in l.qui Romæ.§.
Augerius,num.75.ff.de uerb.obli.tamen quan
48 do alimenta debentur per contractum, tūc† cau
tio Mutiana præſtanda eſt de implendo condi-
tionem negatiuã, quia cum effectus non ſit tranſ
miſſibilis ad hæredes, neceſſaria eſt cautio. ita
Bal.in auth. cui relictum.C.de indic.nidui.tol-
len.Ripa, in l. ita ſtipulatus, num.45.ff.de uerb.
obli.Coſta, lib.2. ſelectar.lectio.c.5.num.4.

S V M M A R I V M.

1 *Conditionalis actus non habet locum niſi conditio-
ne impleta.*
2 *Conditio. Datum ſub una conditione cenſetur ade-
ptum ſub contraria.*
8 *Conditione deficiente actus habetur, ac ſi factus nõ
eſſet.*
4 *Conditione etiam tacita deficiente actus habetur
pro non facto.*
5 *Conditio adiecta reſolutioni facit actum purum,
ſed reſoluendum ſub conditione.*
6 *Conditio appoſita exequutioni, non diſpoſitioni, non
efficit actum conditionalem.*
7 *Conditio exequutioni adiecta non ſuſpendit actũ.*
8 *Conditio mixta deficiens per caſum extinguit le-
gatum.*
9 *Conditio mixta deficiens per caſum fauore alimen
torum habetur pro impleta.*
10 *Conditio dicitur mixta, quando pro parte pendet a
caſu, & pro parte a voluntate alterius.*
11 *Vſusfructus uxori relictus dummodo moretur cum
filijs, debetur, quãdo propter filiorum mortem ma
ter non poteſt cum filijs morari.*
12 *Legatum alimentorum matri relictum cum onere
habitandi cum filijs, deficit mortuis filijs, quando
factum eſt eorum contemplatione.*
13 *Alimentorum legatum cum onere habitandi cum
filijs, dicitur factum contemplatione filiorum, quã
do ſunt infantes.*
14 *Legatum alimentorum cum onere habitandi cum
filijs, dicitur fauore legataria factum, quando ha
bitatio confertur in eius voluntatem.*
15 *Poteſt verbum non importat neceſſitatem.*
16 *Vxor cui alimenta relinquuntur propter affectio-
nem cum onere tamen habitandi cum filijs, conſe-
quitur alimenta filijs mortuis, quia cenſentur re-
licta contemplatione vtriuſque.*
17 *Ordo verborum deſignat ordinem intellectus.*
18 *Cauſa plures, quando concurrunt ad eandem diſpo
ſitionem, ceſſante vna non ceſſant reliquæ.*
19 *Sententia fundata ſuper pluribus cauſis ſuſtinetur
ex cauſa vera, licèt vna extet falſa.*
20 *Actus eo modo reſoluitur, quo fuit in eſſe productus.*
21 *Qualitas adiecta qualificat, & diuerſam conſti-
tuit ſpeciem.*
22 *Onere ceſſante, ipſum quoque emolumentum ceſſa
re debet, propter quod onus fuit iniunctum.*
23 *Conditio deficiens per caſum non extinguit legatũ
quatuor in caſibus.*
24 *Vxor relicta alimentaria cum onere habitandi cũ
filijs ſi recedat ab eis, an redeũdo recuperet legatũ.*
25 *Conditio, quæ ſemel defecit non poteſt reuiuiſcere.*
26 *Mulier cui factum eſt legatum cum onere nubendi
Titio, illud perdit ſi recuſat nubere, licet poſtea
mutet voluntatem.*
27 *Legato in annuo attenditur conditio perſonæ ſecun
dum principium cuiuſque anni.*
28 *Fideicommiſſum annuum relictum, quandiu admi
niſtrabit locum hàbet, quando primum non admi
niſtrauit recuſante filio, poſtea vero capit admini
ſtrare.*
29 *Donec, quamdiu, & ſimiles dictiones, habent vir-
tutem quandam repetitiuam.*
30 *Legatum relictum vxori donec habitabit, ſortitur
effectum, quando incipit habitarè, licet aliquan-
do non habitauerit.*
31 *Conditio legalis annui ſemel extincta reuiuiſcit.*
32 *Legatum cum onere habitandi, quando cenſeatur
factum fauore legatarij, & quando fauore eius
cum quo morandum eſt.*

Quæſtio IIII.

QVANDO actus eſt præciſè conditiona
1 lis, tunc certum eſt, q alimenta † non
debentur niſi impleatur cõditio, l.ſed
ſi.ff.de verb.oblig.Bal.in l.ſi quidem,nu.5.C.de
excep.Dec. in conſ.585.nu.1.Ruin.in conſ.63.
nu.4.vol.4.in conſ.35. nu.13. vol.5.Cęphal.in
conſ.269.nu. 24.Rol. in conſ.58.nu.20.uol.3.
Menoc.de arbitr.iudic. caſu 15.num.3. & datũ
ſub una conditione, cenſetur ademptum ſub cõ
2 traria, † l. ſi legatum purè. ff.de adim. leg. l.ali-
quãdo.ff.de cond.& dem.l.quod purè. ff.quan.
dies leg.ced.l.ſi pecuniam.ff.ſi cert. pet.Ruin.in
conſ.33.num.3.conſ. 170.num.5.uol.3.Natta
conſ.200.num.5.Cæph.in conſ. 17. nu.20.de-
ci.Pede. 166.num.4. & conditione deficiente
3 Idem eſt, ac ſi diſpoſitio non fuiſſet facta. † l.ne-
ceſſario.§. q ſi pẽdente.ff. de pericu. & com.rei
uend.l. pecuniam, quam.ff.ſi cer.pet.Soc.iun.
in conſ.4.nu.16. in conſ.165.nu.6.uol.2. Ripa
in conſ.81.nume.13.vbi dicit, quod paria ſunt,
quid non fieri, vel ſub conditione fieri, quę non
euenerit, Pari.cõſ.8.num.25.uol.3.Tiraq.in l.
ſi vnquam, in ver.reuertatur, num.277.C.de re
uoc.dona.Crau.in conſ. 170.num.8.Rol.conſ.
58.nu.15.vol.3.deci.Pedem. 50.nu.12.& pro-
4 cedit etiam in conditione tacita, & a iure† ſubin
tellecta, ſecundum Soci.iun.in conſ.124.nu.17.
conſ.172.num.15.vol.2.ideo ſi alimenta relin-
quantur ſub cõditione, quæ actum faciat a prin
cipio conditionalem, non erit, quin conditio de
beat eueniſſe antequam legatũ pręſtari debeat,
ſed

ſed id non pertinet ad partem hanc, in qua tra-
ctamus non quando a principio debeantur ali-
menta, ſed quando eorum prɇſtatio iam inchoa
ta finiatur: propterea ſciendum eſt, qund aliqñ
conditio non apponitur actui, ſed illius reſolu-
tioni, & tunc non efficitur diſpoſitio conditio-
5 nalis, ſed eſt pura † reſoluenda ſub conditione,
vt docet gl. in l. 2. ff. de in diē adiec. declarat Bal.
in l. cum mota, in ver. ſecundo loco ſoluitur. C.
de tranſac. Caſtt. in l. quibus diebus. §. quidam
Titio, vbi etiam Soci. ff. de cond. & dem. Crot.
in conſ. 138. num. 7. Pariſ. in conſ. 11. nu. 37. unl.
1. Bero. in conſ. 60. num. 17. uol. 1. Natta in con
ſilio 372. nu. 8. Tiraq. de retrac. conuentio. §. 2.
gl. 1. num. 74. Cæph. in conſ. 52. nu. 6. Meno. in
conſ. 105. num. 39. deci. Pedem. 145. nu. 1. & 11.
in fi. Cagno. in l. lecta, num. 172. ff. ſi cer. pet. ali-
quando etiam conditio non apponitur diſpoſi
6 tioni, ſed exequutioni, & tunc diſpoſitio † non di
citur conditionalis, Bar. qui ita declarat in l. ita
demum. ff. de arbit. vbi dicit, quod ea conditio
7 non ſuſpendit † actum, Bal. in l. 2. C. eod. tit. Dec.
in l. in omnibus obligationibus, nu. 7. & ibi Ca-
gno. nu. 23. ff. de reg. iu. idem Dec. in c. 2. nu. 5.
in fi. de reſcrip. Natta in conſ. 452. in fi. deci. Pe
dem. 145. nu. 8. aduerſo autem apponi ſolēt cō
ditiones in quorum euentum reſoluitur legatū
alimentorū, & ceſſat illius prɇſtatio, & ſupra qui
dem diximus de relicto facto ſi dotes non petie
rit, uel ſi caſtè, & honeſtè uixerit, & uitam uidua
lem ſeruauerit, item quando relictum eſt donec
vſquequo, & quoad nupſerit, cum alius ſe offert
modus, quādo ſcilicet dicit teſtator, dummodo
habitet cum hɇrede, vel cum filiis, vel quoad cū
filiis habitauerit, uel habitando cum filiis, & hæ
redibus, vel aliis vtitur ſimilibus formulis, tunc
enim finitur legatum, quandocunque deſinit ha
bitare, hæc tamen propoſitio non eſt intelligen
da ita ſimpliciter, nam ſi conditio deficiat per ca
ſum, vt quia filij mortui ſint: tunc, & ſi regula ſit,
8 quod cōditio † mixta per caſum deficiens opera
tur extinctionem legati. l. legatum. C. de cond.
inſer. l. in teſtam. ff. de cond. & demon. tamen fal
lit hoc fauore alimentorum, quia ſi conditio nō
extinguitur legatum, ſed ſuſtinetur etiam poſt
9 mortem filiorum habeturque † pro impleta. l. il
lis libertis, ſecundum Bar. lecturam. ff. de cond.
& demon. l. 1. C. de lega. l. ſi peculium. §. cui ſer-
uus. ff. de ſtatu lib. l. cum ita datur. ff. de cond. &
demon. gl. in l. 1. in 2. ſolu. vbi Bar. num. 1. uer.
quidquid dicat, & ſeq. Caſt. num. 1. col. 2. ver. &
hoc etiam, idem voluit Bar. in d. l. illis libertis,
hoc etiam voluerunt Caſtr. Ruin. & plures alij,
quos citaui in tit. quæ ſint priuileg. alim. priuil.
24. conditio autem morandi cum filijs non eſt
dubium, quin ſit mixta, dependet enim non a ſo
la pnteſtate vxoris, cui onus iniunctum eſt, ſed
etiam a filiorum voluntate, & a caſu, quia ſi filü
moriantur non poteſt babitare: ſicuti etiam ſi fi-
lij nolint, qua propter exiſtimatur mixta, vt vo
10 lunt † Doctores in l. qui concubinam. §. vxori. ff.
de leg. 1. in l. Caio. §. Imperator. ff. de alimen. leg.
in l. in teſtamento. & in l. illis libertis. ff. de cōd.
& demonſt. declarat Socin. in conſ. 68. nume. 2.
ver. quod autem, vol. 1. & prædicti Doctores, vt
etiam dixi in loco præcitato, loquuntur non ſo-
lum in puro, & aperto relicto alimentorum, ſed
11 etiam in relicto vſusfructus, † quod ex conſuetu
dine Bulgari ſtantibus filiis reſtringitur ad ali-
menta, vt per Abb. in conſ. 78. col. pen. & fi. vol.
2. Soci. in conſ. 68. nihil enim refert, quod ſit ex
forma verborum legatum alimentorum, vel ꝙ
importet per coniecturam clarè uoluntatis, &
non minus dicitur voluntas, quæ uenit ex iuris
interpretatione, quam ea, quæ ex apertis verbis
reſultat diſponentis. dicunt tamen omnes Do-
ctores, quod etiam legatum alimētorū mortuis
filiis deſinit deberi, quādo conſtat, quod fuit re
12 lictum contemplatione, † & pro utilitate filiorū
cum quibus tenebatur morari. l. Seia, ī prin. vbi
gl. ff. de annu. leg. ita etiam tenet Soc. d. cōſ. 68.
nu. 3. ver. tertio probatur, & hanc partem tenue
runt Bal. Signor. Anch. & alij, quos citat Dec. in
conſ. 601. nu. 1. & ſeq. loquuntur enim quando
mater fuit conſtituta alimentaria cum onere ha-
bitandi, & Bal. dicit ex qualitate perſonɇ prɇſu-
mi, quod legatum fuerit ſibi relictum contēpla
tione, vt eos pnſſit educare, & fouere ſolitis ob-
ſequiis, Anch. autem arguit fauorem matris cū
qua habitādum erat, quia erat ſenex, & infirma,
13 & Signor. quando vxor † iuſſa eſt habitare cū fi-
lia infante, quæ īdigebat materno auxilio, eaſdē
coniecturas Dec. repetit in conſ. 526. num. 1. &
ſeq. Ruin. in conſ. 46. nu. 4. & ſeq. uol. 2. vbi ar-
guit alimenta fuiſſe matri relicta fauore filiorū,
cum quibus iuſſa eſt habitare, quia filij erant va
letudinarij, & ſine ſpe conualeſcentiɇ, alios citat
Simon de interptet. vlti. volun. dubi. 8. nu. 56. &
ſeq. lib. 4. folio mihi 396. eſt ergo concluſio, ꝙ
ubi legatū alimentorum factum eſt fauore lega
tarii, & onus prɇdictum babitationis iniungitur
fauore legatarii, tunc ſi conditio mixta deficiat
per caſum, non deficit legatum, & vxor perſeue-
rat percipiendo alimenta etiam poſt mortem fi
liorum: ſi vero appoſita eſt fauore eius cū quo
debet habitare, tunc mortuis filiis, vel aliter, per
caſum deficiente conditione deficit legatum.

In hoc tamen cenſeo aduertendum, quia & ſi
legatum ſemper, quoad ſui ſubſtantiā ſit in fauo
rem legatarii, tñ nnus prɇdictū nunq̄ poteſt dici
factum fauore legatarii, ſi adiicitur per modum
oneris, ut de ſe patet, præcipuè qñ imponitur ꝑ
verba importantia neceſſitatem: qūo enim tunc
poterit conſiderari fauor legatarii in eo onere?
ideo Socin. in d. conſ. 68. col. 2. uol. 1. dicit tunc
14 legatum uideri relictum fauore legatariɇ, † qnan
do onus habitādi cōfertur in utilitatē ipſius, vt
qa dictū ē, donec voluerit habitare, vt ibi, nn. 6.

Addo idē fore, qñ diceret teſtator, ꝙ uxor poſ
ſit ſtare, & habitare, quia uerbū pōt, facultatē im
portat, nō neceſſitatem, gl. in l. ſæpe audiui a Cɇ
ſare. ff. de offi. præſid. Bar. in l. Gallus. in prin. nu.
4. ff. de lib. & poſthu. vbi dicit hoc procedere nō
ſolū ī legib. ſed ēt in reſcriptis, & cōtractibus, &
ſequūtur ibi Doct. ꝑcipuè Fort. Garcias, aliud eſt
15 .n. poſſe † aliud neceſſe, vt dicit Bal. ī l. nō qdq d. ff.

de Iudic. & dixi latè in conſ.98.num.1.& ſeq.&
non refert, quod teſtator dicat,quod habeat ali
menta ſi uoluerit habitare, uel quod habeat ali-
menta, & poſſit habitare,quia utroque caſu id-
eſt collatum in liberam uoluntatem legatarij.

Et quia ſupra diximus,quid iuris ſit,quando
legatum fuit relictum in fauorem legatarij, &
quando id factum fuit contemplatione eius, cũ
quo debet morari, aduertendum eſt, quod ali-
quando poteſt relinqui fauore vtriuſque ſcilicet
legatarij, & eius cum quo debet habitare,puta,
quãdo dicit teſtator ſe relinquere alimenta uxo
ri propter dilectionem, & amorem, & mandat,
quod habitet cum filio infante, & hoc caſu mor
16 tuo filio vxor †conſequitur alimenta,ita Dec.in
conſ. 601.nu.4.uer. tertius eſt caſus, ubi dicit,ꝙ
ex quo uiuente filio mater, cui relictus eſt uſuſ-
fructus patitur damnum hoc,quod reſtringatur
ad alimenta,debet in eo releuari, ut mortuo fi-
lio cõtinuet in perceptione alimẽtorum,allegat
Ancha.in conſ.185. in fi.qui tamen non loqui-
tur in eiſdẽ terminis,ſed in longe diuerſis, quan
do ſcilicet habitando cum filio alimenta relin-
quit,& ſi noluerit habitare legat ei frumentum,
uinum, & alia, quæ æquant legatum alimento-
rum, & hæc ratio Decij,quoad noſtrum propo-
ſitum nihil ualet, quia non infertur,mater uiuen
te filio paſſa eſt reſtrictionẽ legati,ergo mortuo
filio durare debet legatum.mouetur etiam De-
cius alia ratione, quia ſcilicet teſtator primum
expreſſit rationem matri fauorabilem, anteqñ
appoſuerit onus in fauorem filij, ſed hoc quoq;
nihil eſt, quia ordo ſcripturæ non ſemper atten
17 ditur,licet regulariter †ordo uerborum deſignet
ordinem intellectus,ſecundum Bal.in conſ.472.
nu.3.uol.2.in l.ult.nu.14.C. de hęred. inſtit.fa-
cit l.cum ita,§.in fideicõmiſſo ff.de leg.2.l.quo-
ties,in prin.ff.de vſufruc.l.qui ſoluendo,la ſecũ-
da,ff.de hæred.inſtit. & inferunt ex hoc ad plu-
res deciſiones, Din.Bal. Ang. & Imo. in l.ſi ita
ſcriptum.ff.de leg.1.ponit Eucrat.in loco 1.col.
5.uer.tertio iſtud argumentum, ubi dicit,quod
ab ordine colligi ſolet, deciſio tamen Decij eſt
uera per aliã rationẽ:nam cum plures ſunt cauſę
18 diſpoſitionis,†una illarum ceſſante,non ceſſat di
ſpoſitio.l.ſi non lex Aeliaſentia.ff.de hære. inſt.
ubi Oldra. Bar.Bal. & Imo.in l.tutor petitus. §.
quę tutorib.ff.de excuſ.tuto.l.1.in prin.ff.ſi quis
a paren.fuer. manum. alios citat Tiraq. in trac.
ceſſan.cau.par.3.limit.22. in prin.ideo cum te-
ſtator alimenta legat intuitu uxoris,& rurſus cõ
templatione filij, tunc licet fauor filij ceſſet per
illius mortem, tamen non ceſſat legatum, quia
ſubſiſtit adhuc fauor legatariæ.facit, quod dici-
19 mus ſententiam ex uera cauſa ſuſtineri,†licèt ſi-
mul cum uera cauſam contineat falſam,uel erro
neam.l.Titianus. ff. quod cum eo,qui.§.ſi tales,
in Auth.ut cum de appella. cognoſ.c.per tuas,il
primo,ubi Hoſtien.Io.And.Card.Anch.But.&
Abb.qui fil.ſint leg.Tiraq.loco prædicto,nu.6.
addo,quod legatum non debet diſſolui alio iu-
20 re,quam † eo,quo fuit in eſſe productum.l. nihil
tam naturale.ff.de reg.iu.cum ergo fuerit indu-
ctum non ſolo fauore filij,ſed matris,non debet
etiam ceſſare eo,quod fauor filij ceſſet niſi etiam
de medio tollatur fauor matris.poſſet tamen ur-
geri ad hoc, quia ut dixi licet ſubſtãtia legati fa-
cta fuerit matris contemplatione, tamẽ onus ha
bitandi fuit adiectum fauore filij,onus autem eſt
adeo connexum diſpoſitioni,ut cum ea unica ſit
21 diſpoſitio,& ſit inſeparabile,quia qualitas†adie
cta ita qualificat,vt ĩ diuerſa ſpecie reponat,Bar.
in l.ſi quis poſthumo.§.ſi filium,in fi.ubi Iaſ.nu.
51.ff.de lib.& poſth.Marſi.in ſing.520.Gomeſ.
in §.in perſonam,nu.16.Inſtit.de actio.Bero.in
conſ.128.nu.12.uol.2. cum ſimi.& onus præſu-
mitur tunc cauſa emolumenti, propterea onere
22 †ceſſante deberet ceſſare emolumentum.l. ſed ſi
hac lege,§.liberos,vbi Ang.& alij.ff.de in ius vo
can. & ideo nõ uidetur mihi uera indagandi uia
cum dicimus legatum factum eſſe unius, uel alte
rius contemplatione, ſed melius eſt quęrere, an
teſtator foret etiam ſine onere relicturus,quia ſi
erat alioquin relicturus, ſuſtinetur legatum etiã
poſt mortem filij.

Retenta autem concluſione, quod conditio
mixta deficiens per caſum non faciat deficere le
23 gatũ,limitatur quatuor modis: † primo,quãdo
conſtat, quod onus fuit iniunctum fauore eorũ
cum quibus uxor debet morari,quod ego intel
ligo, quando onus morandi fuit cauſa legati:ſe-
cundo,quando conſtat,quod aliter teſtator non
erat relicturus: tertio quando onus iniunctum
æquiualet legato: quatto quando onus iniun-
ctum eſt ſub conditione. has quatuor limitatio-
nes adduxi in d.priuileg.24.dum tractaui,an cõ
ditio mixta deficiens per cauſam faciat deficere
legatum, & refero me ad ibi dicta,ne ſæpius idẽ
repetatur,ubi tractaui etiam de modo iniuncto.

Diſputat etiam Ruin. in conſ.46.per totum,
præcipuè,num.7.& ſeq.uol.2.utrum uxor iuſſa
24 morari cum filia ſi recedat† primum,deinde re-
uertatur ad filiam, & cum ea habitet,recuperet
legatum amiſſum.& reſpondet, quod non,mo-
tus ratione particulari, quę in ſuo caſu milita-
bat,quia ideo iuſſa fuit uxor morari cum filia,vt
illam tunc nubilem cuſtodiret,corrigeret, & cu-
ram illius gereret, hic autem effectus a teſtatore
conſideratus euanuerat tempore, quo mater re-
uerſa ad filiam,quia tunc filia erat nupta,& indi
gebat cuſtodia, & regimine matris,ſed non po-
nit,quid iuris in aliis caſibus, & uidetur idem eſ
25 ſe,quia conditio,quę ſemel defecit,†non poteſt
reuiuiſcere,l.fi.C.de inſti.& ſubſtit.ubi,quod ſe
mel eſt repudiatum, non cõceditur reintegrati.
ad idẽ eſt tex.in l.1.§. proinde.ff. ſi quid in frau.
patro.gl.magna,in prin.uer. uel fuit in mora,in
l.1.C. de inſtit. & ſubſt. ubi Doctores inferunt,
quod ſi mulier, cui legatum eſt ſub conditione
ſi nupſerit Titio,recuſet ſemel nubere,non habe
26 bit † legatum ſi deinde mutata uoluntate dixit
uelle nubere Titio,& hoc Caſtrenſ.ibi, numero
quarto,dicit notabile, quia conditio ſemel defi-
ciens non reuiuiſcit, & dicit ibi Iaſon, quod in
conditionibus implendis non purgatur mora,
& Dec.n.u.7. & ſeq. ſubdit, quod non purgatur
etiam

etiam incontinenti, & comprobaui late in conſ.
157.nume. 19. ideo quando ſemel vxor deſinit
habitare deficit conditio, & ſi redeat ad cohabi-
tandum non reſurgit cõditio, quę ob defectum
perierat.

Hęc opinio videtur vera quando legatum eſt
vnicum & quando dicitur, ſi habitauerit: at ubi
eſt multiplex & annuum, vt quando dicitur, do-
nec, quouſque, quoad, quamdiu habitauerit, uel
teſtator ſimilibus dictionibus vſus eſt importã-
tibus annuum legatum, tũc videtur quod liceat
uxori legatum recuperare vt dixi ſæpius. & attẽ
27 ditur conditio perſonæ† quæ eſt in principio cu
iuſque anni, l.cum in annos, ff. de annu. leg. Bar.
in l.Titia, cum nuberet, §. Titia, num. 11. in fi. ff.
de leg. 2. vbi ſequuntur omnes Doctores, alios
citat Pariſ. in conſ. 95. num. 44. volum. 2. Caual-
can. de vſufruc. mulie. relic. num. 115. in quibus
locis dicunt quod tot cenſeantur legata quot an
ni, & ſingulo anno, vnum eſt legatum, & cedit in
principio cuiuſque anni, & in principio cuiuſq;
anni inſpicitur an perſona ſit habilis, & conditio
purificetur, propterea inferri videtur quod & ſi
anno pręcedenti legatum non debeatur, ex quo
uxor non habitabat, tamen debeatur pro ſequẽ
ti quãdo incipit habitare, & ad hoc videtur tex.
in l.pater Seuerinam, §. fi. ff. de cond. & demon.
28 ubi fideicommiſſum annuum liberto † relictum
quamdiu adminiſtraret res filię patroni, debetur
liberto qui cum primum non adminiſtraſſet re-
cuſante filia deinde cæpit adminiſtrare. & dicit
Bar. in l. 1. ff. de cond. & demon. quod dictiones
29 prędictæ quamdiu, donec & ſimiles habent † quã
dam uirtutem repetitiuam, vt impedimento ceſ
ſante ſuum reaſſumant effectum, & hanc partẽ
tenere videtur Dec. in conſ. 621. num. 1. & col.
fi. uer. non obſtat quod legatum. ubi tenet quod
ſtantibus prædictis dictionibus legatum reaſſu-
30 mat uires quando uxor incipit habitare, † ſed de
clarat non procedere hæc quando cohabitatio
non eſt eiuſdem utilitatis, & non prę ſtat effectũ
cõſideratum a teſtatore, ut quia dixi, filia iam ſit
nupta, & non egeat cuſtodia, & concordat cum
Rui. in d. conſ. 46. uolum. 2. ſed ubi habitatio
præſtat eundem effectum, vult quod & ſi a prin
cipio defecerit, tamen reuiuiſcat, & ad contraria
reſponderi poteſt quod tunc cõditio non reuiui
ſcit ſemel extincta quando adijcitur uni legato,
31 ſed quando multa ſunt legata, † & ea ſunt annua:
tunc licèt deficiente conditione pereat legatum
illius anni, tamen non perit legatum ſequentiũ
annorum, quia ſicuti plura ſunt legata, ita plu-
res ſunt conditiones quarum una extincta rema
nent alteræ, & unumquodque legatum ſuam ha
bet conditionem. aliqua de his ponit Caualca.
de uſufruc. mulie. relic. nu. 117.

Quando autem legatum videatur factum fa-
32 uore † legatarij, & quando fauore eius cum quo
erat morandum, uideri poterit apud eos quos ci
taui, in dicto priuileg. 24. & ponit Rot. Bonon.
deciſ. 98. num. 2. & ſeq. ubi ponit tres coniectu-
ras pro muliere legataria, Socin. iun. conſ. 108.
uolum. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta relicta aut promiſſa ob cauſam aliquam finiuntur extincta cauſa.*

2 *Cauſa legati ceſſante legatum ceſſat.*

3 *Onus ſicuti determinatur ſecundum commodum, ita commodum determinatur ſecundum onus.*

4 *Alimenta debita propter dotem taxantur ſecundũ dotis quantitatem.*

5 *Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad ſuam cauſam.*

6 *Onus quãdo ceſſat, ipſa quoque ceſſat præſtatio, quæ fit ratione oneris.*

7 *Grauamen ubi eſt cauſa commodi, ceſſante grauamine ceſſat commodum.*

8 *Cauſa impulſiua legati ceſſante non ceſſat legatũ, ſecus in cauſa finali.*

9 *Cauſa impulſiua ceſſante non ceſſat effectus.*

10 *Vſusfructus relictus ad effectum doctoratus extinguitur ſequuto doctoratu.*

11 *Cauſa ſemper præſumitur impulſiua in diſpoſitione hominis.*

12 *Legatum non extinguitur ſi ceſſat una ex pluribus eius cauſis.*

13 *Neceſſitas. Relictum pro neceſſitate debetur etiam non ſubſiſtente neceſſitate.*

Quæſtio V.

EODEM modo quando alimenta reli-
cta ſunt ob cauſam ceſſant quampri-
1 mum ceſſat † cauſa propter quam reli
cta ſunt, l.Scio amico, in princip. ff. de annu. leg.
per quem tex. ita in legato alimentorum dicit
Socin. in conſi. 68. num. 1. uolum. 1. & idem dicit
Dec. in conſi. 621. in princ. & ratio eſt quia legã
tũ factũ ob certã aliq̃ cauſam determinatur ſe-
cundum illam, ut in d. l. Scio, & ceſſante cauſa le
2 gati ceſſat † generaliter omne legatum, l.qui tu
telam, in princip. ff. de teſtam. tuto. l. tutor peti-
tus, §. 1. ff. de excuſat. tuto. l.cum pater, §. dulciſſi-
mis, ff. de leg. 2. Bart. in l. demonſtratio falſa, §.
quod autem, quęſt. 8. ff. de cond. & demonſt. Ti-
raq. in tract. ceſſan. cau. par. 1. nume. 121. Bero. in
conſi. 32. num. 3. uolum. 2. & onus ſicuti regula
ri debet ſecundum commodum, ita commodum
3 determinari † debet ſecundũ onus propter quod
defertur, argumento l. ſecundum naturam, ff. de
reg. iur. Bal. Ang. Alexan. in l. planè, §. ſi duob.
ff. de leg. primo, & in ſimili dicimus quod alimẽ
ta propter dotem debita taxantur ſecundũ quã
4 titatem dotis, † ut eſt tex. in l.cum auus, §. fin. ubi
Bar. ff. de alimen. & ciba. leg. Rom. in ſing. 538.
ubi dicit hunc caſum eſſe ſingularem, & dixi in
conſi. 150. num. 38. & eſt regulare quod omnis
5 diſpoſitio reſtringitur † ad ſuam cauſam, dicto
§. dulciſſimis, per quem Ange. in l. obligatione
generali, col. 2. dicit quod diſpoſitio reſtringitũ
per rationem ſecundum cauſam ſuam, ubi ſub-
dit textum illum eſſe meliorem qui poſſit allega
ri, & dicit Bart. in d. l. Scio, in ſummario, quod ſe
cundum cauſam annexam determinatur quid-
quid fit ob aliquam cauſam, & procedit non ſo-
lum:

lum in teſtamentis ut ibi,ſed etiam in contracti-
bus,ut poſt Alber.ibi tenet deciſ.Pedem.98.nu
6 me. 3. præſtatio quæ fit reſpectu oneris deficit
quandocunque onus ipſum ceſſat,l.generaliter,
§.r.C.de ſacroſ.eccleſ.Roma.in conſ.417. num.
7 4.& quando grauamen eſt cauſa†commodi,ceſ-
ſante grauamine ceſſat commodum,l. eum qui,
in princ.ff.de iureiu. & ibi ponit Bart. in ſumma
rio,& Iaſ.numero primo, qui infert ad alias de
ciſiones.

Prædictam tamen deciſionem intellige quan
do cauſa legati erat finalis,ſecus ſi foret ſolũ im
8 pulſiua,† quia tunc licèt ceſſet, non tamen extin
guitur legatum,l.cum tale,ff.de cõd. & demon.
& eſt generaliter uerum quod effectus nõ ceſſat
9 cauſa impulſiua † ceſſante,l.2.§.fin.ubi gl. Bart.
& alij,ff.de donat.l.1.§.ſexum,ubi glo.Bar.& a-
lij,ff.de poſtulan. infinitos ad hoc cumulat Tira
quel.in tract.de ceſſan.cau. limit.Anu.1.& plu-
ribus ſeq.Pariſ.in c.cum ceſſante,in princ. limi.
1.de appellat. & per hanc rationem ita dicit in
legato vſusfructus relicto ad effectum ut legata-
10 rius poſſit ſe ſuſtentare † in doctoratu,& alijs oc
currentijs,Cęph.in conſ.81.nu. octauo,qui ſub-
dit quod quicquid ſit in legis diſpoſitione cauſa
11 in diſpoſitione hominis ſemper †præſumitur im
pulſiua,glo.& Bar.in l.cum tale,§.falſum, ff. de
cond.& demon.Bal.in l.generaliter,col.2.C.de
epiſcop.& cler.Tiraq.d.limit.1.numero 29. ubi
latè agit.

Alio etiam modo Cęphal.loco prædicto,nu.
14.limitat pręcedentem concluſionem, ut proce
dat quando cauſa eſt unica,at ſi plures ſint cau-
12 ſæ & unica † ceſſet uel non omnes ceſſent,tunc
non ceſſat legatum, §. affinitatis,Inſtit. de nupt.
Bal.d.l.generaliter,nu.2.Zucard. in l. fi. nu. 24.
in 4.limitat.C.de edicto diui Adr.tollen. Tiraq.
in d.tract.in 22.limitatio.ſufficit enim ut Cęph.
inquit,ad legati ſuſtentationem quod ſuperſint
aliquæ reliquię ceſſantis cauſę, ſecundum Bart.
& alios,in l. 2. §.fina. ff. de donat. & generaliter
hęc deciſio poteſt limitari omnibus ijs modis,
quibus limitatur regula quæ vult quod ceſſante
cauſa ceſſet effectus.inferas igitur ab illis limita
tionibus ad cauſam alimentorum,quia niſi ex-
preſsè reperiatur cauſa alimentorum priuile-
giata, rectè a regula infertur ad ſpecialem deci-
ſionem,& licèt Cęphal.in ſuo caſu procedat per
regulas,tamen poterat allegare Corne. in conſ.
187.col. pen. uer. his tamen non obſtantibus,
uol.2.qui loquendo de legato alimentorum di
13 cit quod relictum pro † neceſſitatib. ſuis uel pro
ſua ſuſtentatione debetur etiam ſi neceſsitas nõ
ſubſit,quia cauſa non eſt finalis,ſed impulſiua,al
legat Bal. & dixi in tit. quando cenſeantur reli-
cta alimenta,in quęſtione incipien.dixi ſupra.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum in dubio cenſetur relictum contemplatio ne propria perſona,cui legatur.*

2 *Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſucceſſorem in dignitate.*

3 *Epiſcopo relictum tranſit ad ſucceſſorem in epiſcopatu.*

4 *Legatum factum corpori quod non moritur dicitur perpetuum.*

5 *Relictum in dubio uidetur factum contemplatione officij etiam ſi vtrumque nomen exprimatur vel etiam ſolum nomen proprium.*

6 *Vniuerſitati relictum videtur quidquid ſindicis, vel conſulibus fuit legatum.*

7 *Canonicis ſi quid fuit relictum illud omne debetur eccleſia.limita,nu.13.*

8 *Relictum conſanguineo videtur factum contemplatione ſanguinis,non officij.*

9 *Conſanguineo pauperi relictum uidetur ſanguinis, non paupertatis intuitu relictum.*

10 *Amicus.Locum habent in valde amico quacunque de conſanguineis in iure dicuntur.*

11 *Amico relictum cenſetur contemplatione amicitia legatum.*

12 *Alimenta relicta rectori eccleſia quoad vixerit nõ tenetur ad ſucceſſorem in beneficio.*

13 *Canonico relictum non debetur eccleſia,nec cenſetur relictum intuitu eccleſia, ſed ipſius legatarij.*

14 *Legatum non cenſetur relictum contemplatione dignitatis quando legatarius gerit vices alterius.*

15 *Legatum non præſumitur factum intuitu dignitatis quando ea ſubalternatur alteri.*

16 *Legatum continens certam præſtationem factũ ciuitati finitur centum annis.*

17 *Legatum annuum,& legatum vſusfructus equiparantur.*

18 *Eccleſia ubi relinquitur aliquid annuum finitur præſtatio centum annorum ſpacio.*

19 *Vſusfructus ciuitati relictus præſumitur relictus incolis.*

20 *Canonicis relictum acquiritur toti collegio,non ſingulis eorum.*

21 *Legatum annuum eccleſia aut ciuitati relictum extinguitur diſtructa ciuitate vel eccleſia etiam ante centum annos.*

22 *Ciuitas dicitur mori,quando ſubijcitur aratro,uel banno imperiali,vel aliter deſtruitur.*

23 *Perpetuum reſpectu ciuitatis dicitur donec ciuitas remanet.*

24 *Caſtro diruto expirat cenſus promiſsio facta pro defenſione Caſtri.*

25 *Eccleſia deſtructa redditus illius applicantur ſuperiori,vel Papa.*

26 *Alimenta relicta ab hæredibus infraſcriptis non præſtantur ad uitam legatarij,ſed donec uiuit hæres grauatus.*

27 *Infraſcriptus dictio,reſtringitur ad eos qui corporeis oculis legi poſſunt,non ad alios.*

28 *Fructus fundi relinquere vel aliquid relinquere præſtandum de fructibus fundi,paria ſunt.*

29 *Vſusfructus relictus eccleſia uel ciuitati extinguitur ſpatio centum annorum ne proprietas perpetuo ſit inutilis.*

30 *Alimenta relicta de fructibus fundi non ſunt perpetua,etiam ſi relinquantur eccleſia,uel ciuitati. ſed vide ibi de veritate.*

Quæſtio VI.

Qvia diximus legatum alimentorum finiri cum vita legatarij, an hoc procedat quando relinquitur rectori alicuius eccleſiæ,uel parocho, vel epiſcopo, vel alijs exiſtentib.in dignitate,vel habentib.officiũ,vt ſi deſinant alimẽta deberi quãdo is moritur,uel aliter decedit officio, an vero tranſeat ad ſucceſſorem.& primo quidem aſpectu videtur quod extinguatur cum ipſa perſona,quia in dubio cenſetur quid relictum cõtemplatione propriæ per-
1 ſonæ,†nõ alit alterius, ut inquit Bal.in l.ſi.nu.6. C.quib.ad libert.proclama.non licet, ſequitur Manti.in tract.de coniect.ult.uolun.lib.8.tit.16. nu.2.ſed in cõtrarium eſt veritas, quia relictum
2 alicui ſub nomine dignitatis,†tranſit ad ſucceſſorẽ in dign itate,l.quod principi,ubi Bar.ff.de lega. 2. ubi loquitur de eo qđ principi relictũ eſt, Iaſ.in l.qui liberis,§.hæc verba, in ſi.ff.de vulg. & pup. & idem eſt quãdo relinquitur epiſcopo
3 quia † venit etiam ſucceſſor,ut probatur,in c. requiſiſti, de teſtam.Bar.in d.l.quod principi,in ſi. Mant.in tract.de coniect.ult.uolun.tit.17.nu.1. lib.8.& tale relictum tamquam factum dignita
4 ti,quæ nunquam moritur,eſt perpetuum,† l. tutor petitus,§.quæ tutoribus,ff.de excuſ.tuto.non tant Doctores in c.ſi.de teſtam. in 6.& in terminis dicit Bal.in conſ.126.uol.5.quod ubi uictus & veſtitus relinquitur rectori eccleſiæ,cenſetur relictum eccleſiæ,& tranſit ad ſucceſſorẽ,& non extinguitur cum vita rectoris,ſequitur Duran. de arte teſtan.tit.de leg.caut.60.nu.3.& procedit hoc non modo quãdo ſolum exprimitur nomen officij,& dignitatis,vel quando vtrunq; nomen proprium ſcilicet,& officij exprimitur, ſed
5 ẽt quando fieret ſola mentio nominis † proprij, vt uoluit gl.in d.c.reqſiſti,in uer.nec eſt.& ibi eã ſequitur Abb.& cõem dicit Dida.nu.7.uer.poſtremo ex his deducitur,vbi reprehendit Card. contrarium tenentem.qui enim Petro legat quẽ ſcit præeſſe eccleſiæ uidetur ipſi eccleſiæ legare ideo dicunt Cyn.Bal.& alij,in l.1.C.de ſacroſ.eccleſ.quod legatum factum ſindicis uel conſulib.
6 cenſetur † factum cõitati, ſequitur Rube. Alex. in conſ.138.nu.8.Mant.d.tit.17.nu.4.& dicit l. 2.ff.de reb.dub.quod legatum ciuibus relictum, acquiritur ipſi ciuitati,atq; ibi infert Bart. quod
7 legatum canonicis † factum debetur eccleſiæ,nõ ipſis canonicis,ſequitur Rube. loco prædicto, & ante eum Barb.in conſ.1.nu.16.uol.4. Pet.Peruſ.in tract.de quar. canon. c.4.uer. tertio principaliter.ſed in hoc caſu contrarium eſt uerius, quia ipſis canonicis acquiritur non eccleſiæ,ut voluit glo.in c.Pontifices,12.quæſt. 3. glo. in d. c.requiſiſti,in uer. nec eſt,ubi Butr. & Abb. eoque loci Didac.num. 10.allegando Barbat.Soc. & alios teſtatur de communi. quando ergo acquiritur eccleſiæ ſeu intuitu eccleſiæ relinquitur tunc debetur etiam ſucceſſori.

Limitatur tamen hæc opinio, ut locum non habeat quando non fuit relictum intuitu dignitatis,uel officij,ſed contemplatione perſonæ, eo enim caſu legatum alimentorum extinguitur cum ipſa perſona, cui debetur.pluribus autem in caſibus ceſſat intuitus dignitatis, & primo quando is, cui legatum eſt remanet affinitate coniunctus,tunc enim videtur relictum contem-
8 platione † conſanguinitatis, glo. in cap. fin. de teſtam. In 6. eſt tex.in l.penul.ff.de reb.dub.ubi Barto. dicit hoc procedere etiam ſi expreſſum ſit nomen dignitatis,ad idem eſt tex.in cap.quoniam Abb.de offi.deleg.ubi Abb. Fel.& Dec.loquuntur de legato relicto epiſcopo, Caſtr. in d. l.pen. Bald.in dicto capitulo, quoniam Abbas, Socin.in conſilio 34.colum.ſecunda,uol.3.Bal. in d.conſ.126.uol.5.Dida.d.cap.requiſiſti, nu. 1.uer.prius tamen quã, & facit quod uoluit Bal. in auth.ſimiliter, num.5.C.ad leg.Falc.ubi dicit, quod legatum factum conſanguineo pauperi
9 † cenſetur potius factum intuitu ſanguinis, quã paupertatis,ſequitur Rom.nu.3.Dec.in conſil. 120.nu.4.Cæph.in conſi.216.nu.23. de hoc tamen uide Tiraq.in tract.de pia cau. in præfatio. col.mihi 7.uer.quod adeo uerum eſt,ubi latè agit,& Manti.qui etiam declarat,lib. 6. tit.3.nume.19.ſed quid quando ſit pauperi: certum eſt qđ ubi rectori eccleſiæ qui ſit conſanguineus præſumitur factum contemplatione affinitatis, ẽt ſi ſolũ nomen officij fuerit expreſſum, Alci. in tract.præſump.reg...præſump. 28.nu.1.,quod tamen declara ſecundum Manti.li.6.tit.12.nu. 4.

Secundo non cenſetur intuitu officij factum quando relinquitur ualde amico,quia quæcun-
10 que diſpoſita in conſanguineis locũ habent † in ualdè amicis, Cyn.in l.inuitus, col.4.uer. ex his pendet,C.de procurat. Alex.in l.cum alienam, ubi Iaſ.col.2.C.de lega.Iaſ.in l.exigendi,col. 2. & col.pen.C.de procurato. Marſil. in rub.de fi-
11 deiuſſor.nu.234.& in ſpeciei † noſtra hoc uoluit gloſ. in d. cap. requiſiſti,in uer. præſumitur, & eam ſequuntur ibi omnes Doctores,Alciat. d. præſump.28.num.1. Abb.Socin.Marſil.Tiraq. & Cotta quos citat Didac.d.c. requiſiſti, nu. 7. ubi dicit communẽ,aduertens tamen quod amicitia non debet eſſe leuis, ſed maxima; non vulgaris,ſed ſingularis,& Doctores prædicti ponũt plures effectus iſtius amicitiæ,& uolunt eam cõparari ferè in omnibus conſanguinitati, & producere eoſdem effectus. ſicuti ergo relictum cõ ſanguineo uidetur factum contemplatione ſanguinis, ita relictum amico uidetur factum contemplatione amicitiæ.

Tertio declara ut legatum finiatur morte rectoris quando teſtator relinquit quoad uixerit,
12 tunc enim non tranſit † ad ſucceſſorem.ita determinat Duran.d.titu.de lega.caut. 60. nume. 3. ubi allegat Doctores in Lannua, §. 1.ff.de annu. leg.in d.c.requiſiſti, Bal.in d.cõſ.126.uol.5.quorum tamen nemo dicit explicitè,ſed credo hanc deciſionem eſſe ueram,quia dum teſtator mẽtionem facit de uita, iam nõ uidetur habuiſſe reſpectũ ad eccleſiã,quia ea ſemper uiuit, & nunquã moritur. & licet eccleſia priuata dicatur mori quando deſtruitur, uel diſſoluitur authoritate Pontifi-

Pontificis vel aliter, tamen inſpecto communi
uſu loquendi non dicitur vere mori, nec vinere.
Quarto limitatur præcedens concluſio quan-
13 do relictum eſt canonico,† non canonicis:tunc
enim non acquiritur eccleſiæ,nec videtur intui-
tu eccleſiæ relictum, vt uoluit glo.in d. c.requiſi
ſti,ubi Didac.nu.10.
Declarat etiam quinto loco Bar.in d.l.quod
principi,ut non habeat locum quando relinqui
tur vicario,vel alij qui habet ab alio dignitatem
14 &†qui alterius gerit vices.mouetur ex l. ſi Augu
ſta, ff. de leg. 2. & idem in quacũque ſubalterna
15 dignitate,voluit Bald.in l.hac conſultiſſima, nu-
me.2.C.qui teſtam.face. poſſ. latè Manti.dicto
tit.17.num.3.
Cum ergo legatum alimẽtorum relictum di-
gnitati tranſeat ad ſucceſſorem , & non finiatur
morte eius cui eſt relictum,videndum eſt quãto
tẽpore finiatur. & certum eſt quod legatũ conti
nens perpetuam præſtationẽ ſi relinquatur ciui
16 tati,finitur † centum annis,l.pen.ff.de annu. leg.
& ibi notat gl.ad idem eſt tex. & glo. in l.ſi vſuſ-
fructus municipibus,ff.de vſufruc.leg.& ibi etiã
17 probauit Bar. nam legatum annuum,& † legatũ
vſusfructus æquiparantur,l.& in ſingulis,la 2.ff.
de annu.lega.& procedit ẽt quando relictũ fuit
ut in perpetuum præſtetur,ſecundum Doctores
præcitatos,imo locum uendicat etiam ubi relin
18 quitur † eccleſiæ per glo.Vgon.& Bart.in d.l. ſi
uſusfructus.ita etiam tenent Iaco. de Rauen. &
And.de Piſ.quos citat Nicola.de Neapo. in d.l.
ſi annuam pecuniam,Anchar.in c.fin.de teſtam.
Petrus de Peruſ.in tract.de quart.canon.in 7.q.
princip.colum.4.& hanc opinionem teſtatur eſ
ſe magis communem Alex.in conſi.60.uol.1.di
cens ab ea non eſſe recedendum in iudicando,
Cardin. Zabarel. in conſil. 66. ſtatuto ciuitatis
Trigeſti, ubi dicit communem,Anan.in cõſ.39.
præſuppoſito quod legatum,Barb.in d.c. fi.col.
fi.Alex.in l.3.§.fi.ff.ad leg.Falcid. idem Alex.in
l.2.in prin.ff.ſolu. matrim.ubi Lancello. Dec.&
Hercul. eſt verum quod contrarium uoluit Ro-
ger.in d.l.ſi uſusfructus,quod ſcilicet legatũ an-
nuum relictum ciuitati non extinguatur curſu
centum annorum , ſed producatur in infinitum
quouſque durabit ciuitas,cum eo tranſit Alber.
ibi,Barbat.in conſ.20.uol.4.ubi contra Alex.in
d.conſ.60.in eadem facti contingentia,hãc quo
que partem amplectitur Iaſ.in dicta l.2. in prin.
ff.ſolu.matrimo.ubi etiam Taurinenſ.& Rip.nu
mero 3.Socin.in d.l.3.§.fin.numero 6.uer.& ex
his ego infero,ff.ad legẽ Falcid. Didac.lib.3.ua-
riar.reſolutio.cap.19.numero decimo, ubi latè
hanc partem defendit atteſtando poſt Alber.
quod de conſuetudine ſeruatur,ſed Cotta in me
mor.incipien.perpetuum,dicit quod in practica
durum eſſet recedere ab opinione Bartoli, quę
plures habet ſectatores, & uerè ea eſt commu-
nis,& minus grauat hæredes,& ratio eſt quia ſi-
cut homo præſumitur viuere vſque ad centum
annos,ita ius ciuitatis durat centum annis ſecun
dum Bal.in d.l.an vſusfructus, ff. de vſufruc. ſe-
quitur Alexan.d.conſilio 60.circa medium.ſed
hæc ratio meo iudicio eſt futilis, quia hæc eſt
præſumptio,quæ cedit ueritati, propterea quid
ſi ciuitas ſubſiſteret lapſis centum annis,non ne
tunc ceſſaret præſumptio? alia autem ratio eſt
quia uſusfructus,& legatum annuum æquiparã
tur,ut dictum eſt. ſed huic rationi reſpondent
Bald.Salic.Caſtr.Iaſ.& alij,in l.in annalibus, C.
de lega.quia ſcilicet niſi legatum uſusfructus ex
tingueretur ſpatio centum annorum proprie-
tas eſſet inutilis.hæc autem ratio ceſſat in legato
annuo,ſequitur Ripa dicta l. 2. numero tertio,
19 ubi addit quod uſusfructus†relictus ciuitati,prę
ſumitur incolis relictus, qui non poſſunt uiuere
ultra centum annos.ſed hæc ratio eſt falſa, quia
etiam futuri incolę ueniunt quando aliud quam
uſusfructus relinquitur, imo nõ eſt verum quod
uſusfructus uideatur eo caſu relictus incolis,nã
cenſetur ciuitati, & uniuerſitati, vel collegio re-
lictus, licèt aliud ſit quando ciuibus relinquitur
ut dixi ſupra, facit quia canonicis relictum ac-
20 quiritur collegio, nõ † autem ſingulis, Abb.Car
din. & Barbat. in capit. requiſiſti, de teſtam. ubi
Didac.in fine, qui citat etiam alios. intelligi au-
tem poterit ex prædictis quando finiatur lega-
tum alimentorum relictum uniuerſitati uel ec-
cleſiæ,uel collegio, uel cuicunque alij epiſcopo
rectori, uel aliter habenti dignitatem, quod ſi
teneamus finiri centum annis, non obſtabit de-
ciſio Bal.in dicto conſilio 126.uolum.5.dicen-
tis eſſe perpetuum , quia dicitur perpetuũ quid
quid durat centum annis,ut per Doctores in lo
cis prædictis, dubia tamen eſt ſententia,quia ut
uides multi contrarium tenent.
Sed ſi ciuitas,uel eccleſia ante curſum centũ
21 annor.deſtrueretur,legatũ expiraret,† ut inquit
Rip.d.l.2.in principio,nu.4.uer. bene fateor,ff.
ſolu. matrimo. nam etiam ciuitas moritur, ut
22 quando imperiale bannum patitur † uel ara-
tro ſubijcitur, uel caſmate, aut fluminis impetu
perit,ſecundum Bal.in tit.de pace,Conſtan.nu-
mero 8.ubi dixit quod perpetuum reſpectu ciui
23 tatis dicitur† donec uixerit ciuitas,ſequitur Bar
bat.d.conſi.20.col.4.uol.4. ubi idem dicit in ec
cleſia,& facit l.formam,§.illam,ff.de cenſib.& l.
2. C. de alluuionib. & palud. ubi deficiente re
cui cenſus debetur extinguitur etiam cenſus, &
dicit Rom. in conſi.417. per totum , quod pro
24 miſſio cenſus † facta pro tuitione , & defenſione
Caſtri, expirat diruto Caſtro per quod facta fue
rat, uidetur tamen quod in eccleſia ſit aliud , &
quod deſtructa eccleſia alimenta tranſeant ad ſu
periorem,puta ad Põtificem,ita enim fit de alijs
25 eccleſię redditibus,†ut declarat Bart.in l.fin.nu.
22.ff.de cõlleg. illicit. ſed hoc poſſet procedere
in redditu certo, qui fuit ipſi eccleſiæ relictus, is
enim tranſit ad ſuperiorem : ſed aliud eſt in ali-
mentis quæ licet contemplatione eccleſiæ relin
quantur, ijs tamen debentur , qui ſeruiunt in
ea eccleſia, propterea ceſſante ſeruitute ceſſat
relictum, & alimenta uni relicta non ſunt alij
præſtanda: aliud enim ſunt in perſona unius
aliud in perſona alterius, ut dixi inter priui-
leg. alim.in priuileg. an alimenta cedi poſſint.

Si quis tamen probet ſententiam Rogerij cō
tra Barto .& Alexan. limitare eam debet ut non
procedat quando teſtator alimenta relinqueret
26 præſtanda ab infraſcriptis † hæredib, tunc enim
legatum extinguitur per mortem hæredum ſcri
ptorum quibus iniunctum fuit onus præſtandi
illud, ita declarat Crot. in d. l. 2. in princ. nu. 4. ff.
ſolu. matrim. mouetur ex eo quod voluit Bar. in
l. liberis, §. hęc uerba, in fine, ff. de vulg. & pupil.
vbi inquit dictiones prędictos, uel infraſcriptos,
27 referri ſolum ad eos qui corporalibus oculis le-
gi poſſunt, & propterea non venire hæredem
hæredis ſcripti: ita adducit Barto. in conſil. 214.
volum. 1. vbi ſi teſtator mandat legata ſolui per
infraſcriptos hæredes intra biennium, alias ſub-
ſtituit hoſpitale, vult quod hæredibus ante bien-
nium decedentibus, non facta ſolutione, hoſpi-
tale nihil omnino prætendere poſſit, quia onus
eſt iniunctum limitatè hęredibus nominatis. ad-
do Imo. in l. ſi quis filium, §. finali, ff. de acquir. hę
red. ubi ſi teſtator relicta dote filiæ mandet eam
infraſcriptis hæredibus reſtitui, caſu quo dece-
dat ante contractum matrimonium non perue-
nit dos ad hæredes hæredum, qui ante filiam de
ceſſerunt, licèt nuptui non fuerit tradita, ſed
remanebit apud hæredes filiæ, quia ſubſtitutio
reſtricta eſt ad hæredes ſcriptos, & ſubdit Imo.
ſe ita conſuluiſſe Faentię, ſequitur Aret. ibi di-
cens hanc opinionem eſſe veriſſimam, & illa re-
latio operatur idem ac ſi hæredes fuiſſent pro-
prio nomine expreſſi, l. Titia, §. fi. l. pluribus, in
prin. & ibi Aret. ff. de uerbor. oblig. faciunt etiā
quæ ponunt Caſtr. Alex. Iaſ. & alij, in l. fin. C. de
hæred. inſtit. Ruin. in conſi. 29. numero quarto,
& ſequen. uolum. ſecūdo, Duran. de arte teſtan.
tit. 6. de legatis, caut. 60. numero 2. dixi in conſ.
123. numero 13. cum ergo alimenta relinquun
tur limitatè ab hæredibus infraſcriptis, extingui
tur legatum cum vita hæredum ſcriptorum, &
non tranſit onus ad ſecundos hæredes.

Limita ſecundo, quando alimenta præſtanda
eſſent de fructibus alicuius fundi, quia tunc fini-
tur legatum curſu centum annorum ex ratione,
28 quia paria ſunt fructus fundi relinquere, † vel a-
liud pręſtandum de fructibus fundi, l. cum ita le
gatum, in fi. ff. de vſufruc. lega. at ubi vſusfructus
29 legatur eccleſiæ uel ciuitati finitur ſpatio † cen-
tum annorum ne proprietas ſit ſemper inutilis,
l. ſi uſusfructus municipibus, ff. de uſufruc. lega.
& dixi ſupra: ergo idem eſſe debet quando ali-
quid relinquitur præſtandum de fructibus fun-
30 di, ita † reſtringit Cro. in d. l. 2. in princ. numero
tertio, uer. hæc tamen opinio. hæc limitatio be-
ne procederet quando fundus alicui fuit ſingu-
lariter relictus cum onere præſtandi certū quid
in ſingulos annos ex fundi fructibus, uel etiam
qn̄ onus ęquat fructus fundi relicti, quia tūc ſub
eſt ea ratione ꝓprietas ſit ſemꝑ inutilis, ſed ubi
plures fundi fuiſſent relicti, & ex fructib. unius ꝑ
ſtandū eſſet legatum annuum, uel etiam qn̄ pars
fructuum ſufficeret præſtando oneri, tunc ceſſa-
ret ratio. & conſequenter æquiparatio non pro
cederet, ſicuti dicimus non valere rationem ęqui
parationis inter annuum leg atum, & legatum
vſusfructus in controuerſia de qua ſupra mentio
nē fecimus inter Bar. Roge. & alios: argumētum
enim æquipatatorum non habet locum quan-
do ſubeſt diuerſa ratio, ut ſępius dictum eſt, &
ſunt iura vulgata, quæ non eſt neceſſe repetere.

SVMMARIVM.

1 *Spurio relictum in cauſam alimentorum non tranſit ad hæredes, ſed eo mortuo reuocatur a dante.*

2 *Rube. Alexand. in conſi. 23. reprobatur.*

3 *Dos data filiæ ſpuriæ reuertitur ad patrem dotantem vel illius hæredes mortua filia.*

4 *Menoch. conſi. 60. numero 29. quomodo intelligi debeat.*

5 *Spuria filia dos relinqui poteſt cum adiectione quod tranſeat ad illius hæredes.*

6 *Dos filia data a patre redit ad dotantem mortua.*

7 *Dos filia ea mortua non redit ad dotantem inſpecta conſuetudine Martini.*

8 *Dos filia non redit ad dotantem inſpecto iure canonico.*

9 *Bart. in l. fin. num. 7. ff. de his quib. ut indign. quomodo intelligatur.*

10 *Argumentum valet de quantitate ad tempus.*

11 *Dos data filia ſpuria non reuocatur marito viuente, licèt excedat modum alimentorum, ſecus eo mortuo.*

12 *Dos filia ſpuria promiſſa reuocatur ſtatim quatenus excedit alimenta, licèt aliud ſit quando fuit promiſſa marito.*

13 *Genero datum, cenſetur filia datum contemplatione.*

14 *Dos data filia ſpuria non reuocatur a marito qui ignorauit eam eſſe ſpuriam, & ibi de ueritate.*

15 *Maritus eſt dominus dotis.*

16 *Uxoris perſona non attenditur in dote.*

17 *Compenſatio non fit quando pater dotem promiſit genero, & filia aliquid pro dote legauit.*

18 *Dotata non excluditur a ſtatuto, quando dos fuit marito promiſſa, non uxori.*

19 *Spurius cui fundus fuit relictus ad alimenta tenetur cauere de illum reſtituendo poſt mortem.*

20 *Spurio quando fundus relinquitur ad alimenta nō venit proprietas, ſed ſolus vſusfructus.*

21 *Spurio datum ad alimenta vel in dotem cum pacto quod tranſeat ad hæredes, non erit reſtituendum.*

22 *Spurio licèt legari non poſſit, tamen poteſt relinqui nepoti ex eo.*

23 *Dos data filiæ ſpuriæ cum pacto quod tranſeat ad hæredes, non reſtituitur poſt mortem filiæ.*

24 *L. fin. C. de natural. liber. locum habet etiam in filijs ſpurijs.*

25 *Nepos ex ſpurio filio non poteſt inſtitui contemplatione patris.*

26 *Nepoti ex filio ſpurio relinqui poteſt contemplatione propria.*

27 *Anns in dubio videtur infanti nepoti relinquere contemplatione patris, non filij.*

28 *Contemplatione patris aut filij an relictum ſit, ex coniecturis iudicatur.*

29 *Anni*

29 *Auus in dubio cenſetur relinquere contemplatione nepotis, non filij.*

30 *Aduentitium dicitur id quod auus tradidit, vel reliquit nepoti.*

31 *Spurio relinqui non poteſt ab eo, qui filios habet legitimos.*

32 *Legitima proles dicitur extare quando extant filij legitimi, vel nepotes ex eis.*

33 *Spurio poteſt vncia relinqui a patre legitima ſobole extante.*

34 *Auus poteſt vnciam relinquere nepoti ex filio ſpurio etiam ſtante legitima prole.*

35 *Auus non poteſt aliquid relinquere nepotibus ex filio inceſtuoſo, & vide ibi de veritate.*

36 *Nepoti ex filio genito per inceſtas nuptias nihil relinqui poteſt, ſecus ſi nuptiæ non erant inceſtæ.*

37 *Inceſtarum nuptiarum pœna non habet locum quãdo non nuptiæ, ſed ſponſalia contracta ſunt.*

38 *Inceſtæ nuptiæ non ſubijciuntur pœnis ordinarijs quando contrahuntur cum ea infideli, vel alia.*

39 *Inceſtus pœna ob nuptias differt ab inceſtu qui committitur per fornicationem.*

40 *Qualitates ſtatuti probat quicunque vult uti ſtatuto.*

41 *Inceſtuoſus non dicitur, qui non eſt natus ex matre conſanguinea.*

42 *Inceſtuoſi filij, qui verè dicantur, remiſsiuè.*

43 *Inceſtus dicitur ſolum quando coitus eſt cum muliere ſanguine coniuncta.*

44 *Fornicatio ſimplex committitur quãdo mulier miſcetur cum clerico.*

45 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*

46 *Extenſio non admittitur in odioſis.*

47 *Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem ſtante pacto quod ea ſine filijs decedente uir lucretur dotem.*

48 *Dos filiæ ſpuriæ non redit ad dotantem quando ſtatutum diſponit quod maritus lucretur dotẽ uxore decedente ſine filijs.*

49 *Contrahere videtur quilibet ſecundum formam ſtatuti.*

50 *Antecedens qui vult, cenſetur velle omne conſequens neceſſarium.*

51 *Maritus ex pacto vel ſtatuto non acquirit fundum, cuius fructus fuerunt filiæ ſpuriæ dati in dotem.*

52 *Spurius iure Hiſpanorum tranſmittit ad hæredes id quod fuit ſibi datum pro alimentis.*

53 *Statutum dicitur ius commune quoad territoriũ ſtatuentium.*

54 *Alimenta data in uno fundo tranſmittuntur ad hæredes quando ualor fundi non excedit modum alimentorum.*

55 *Solutio particularis eſt incommoda, & minus debito continet.*

Plus ſoluere dicitur, qui ante diem ſoluit.

Spurio datum pro alimẽtis repetitur ſi filius poſtea efficiatur diues.

Legatum pro alimentis euaneſcens propter diuitias alimentarij reſurgit ſuperueniente neceſſitate.

Quæſtio VII.

SPVRIO alimenta non ſolum relinqui poſſe, ſed deberi a patre, ſuo loco expreſſimus, ob eamque cauſam diximus ſuſtineri legatum alicuius prędij eidem factum: ſed quia alimenta morte finiuntur, ideo ſi ſpurio ob eam cauſam aliquid datum, uel relictum ſit, id omne mortuo ſpurio hæredes patris
1 reuocant, nec ulterius † apud hæredes ſpurij permanere permittitur, ita Bal. in l. eam quam, nu. 41. C. de fideicom. ubi ſi aliquod podere relinquatur ſpurio in alimenta non tranſit ad hæredes, non ratione proprietatis, quia quoad eam non ualet relictum, non etiam ratione alimentorum, quia illa finiuntur morte, l. cum hi. §. ſi uni, ff. de tranſactio. l. dominus, §. fin. ff. de uſufruc. hoc etiam voluit Azo in ſumma, C. de natural. liber. ubi ait quod quidquid a patre peruenit ad ſpurium id omne ad patris hæredes reuertitur, & eſt tex. in l. 1. C. de natural. liber. ubi Bart. hoc notat, idem Bar. in l. fi. numero 7. ff. de his, quib. ut indign. latè Dec. in conſi. 311. colum. fi. Caccialup. in l. ſi qua illuſtris, num. 92. & ſeq. C. ad Orfician. ubi ſequitur Bald. in locis prædictis, & præter eos Abb. in conſi. 50. & in conſ. 115. num. 4. uol. 2. ubi inquit quod legitimi deſcendentes a filio ſpurio non poſſunt ex perſona patris, aſpirare ad fundum ſibi relictum pro alimẽtis, Lupus in repe. cap. per ueſtras, in 3. notab. §. 24. nu. 2. in fi. & nu. 4. & pluribus ſeqq. de donatio. inter uir. & uxor. allegat Bal. in quodam conſilio Ripa in l. 1. num. 67. ff. ſolu. matrimo. Dida. in epito. ſponſal. in 2. par. cap. 8. §. 6. nume. 15. Manti. de coniect. ultim. uolunta. lib. 8. tit. 5. nu. 13. Menoc. de arbit. iudi. caſu 169. num. 20. Bonacoſſa in tract. de ęquita. canonica, in 2. concl. colum. 3. uer. & nota quod legatum, ubi allegat Caſſan. in conſuetud. Burgun. quæ deciſio cum ſit clara, & tot habeat authores, mirum eſt quod
2 Rube. † Alexandr. in conſ. vigeſimotertio, per totum, per extraneas rationes procedendo tam anxiè laboret in demonſtrando quod legatum alimentorum taxatum ad uitam naturalis filij non tranſeat ad illius hæredes, ſed extinguatur cum perſona filij etiam ſi adiecta ſit conditio, quod poſt illius mortem tranſeat ad hęredes teſtatoris, nam & ſi hęredes ſcripti deceſſerint ante naturalem filium, ſemper legatum finitur morte naturalis, & uadit ad hæredes teſtatoris ſiue primos, ſiue ulteriores, etiam ſi teſtator hoc non dixerit, defendi tamen poterit Rubei ſentẽtia in filio naturali, ſecundum ea quæ paulo infra dicam in limitationibus.

Et quia Doctores inferendo de alimentis ad dotem dicunt quod pater filiam ſpuriam dotare, ſicut alere tenetur, ideo ex pręcedẽti cõcluſione colligitur quod dos data ſpurię, ẽt mortua re
3 uertetur ad patrem † dotantem, uel illius hęredes, ita Barto. in dicta l. fi. numero ſeptimo, uer. idem dico in dote, ff. de his, quib. ut indign. &

moue-

mouetur, quia in dote militat idem fauor, &
eadem ratio, Abb. in d. con. 115. nu. 3. ubi dicit q
ſpuriæ dos datur contemplatione, & loco alimē-
torū, Lupus, d. §. 24. nu. 4. ubi arguit ab alimētis
ad dotē Rip. d. l. 1. nu. 67. Crau. in con. 186. nu.
26. ubi allegat Bal. Nicol. de Vbal. Bal. Nouel.
Calcan. & alios, Menoc. d. caſu 169. nu. 10. ubi al
legat Dec. Ruin. Rol. & Paleot. idem Menoc. in
conſ. 60. nu. 29. ubi allegat Bar. in l. fi. §. ſi a ſo-
cero, ff. de his, quæ ī fraud. cred. & in l. Mæuius,
§. duob. nu. 18. ff. de leg. 1. & addit multos alios,
4 & erit aduertendum quod, & ſi Menoc. † ibi di-
cat dotem ſpuriæ ita non poſſe relinqui, quod in
alium tranſeat, uoluit tamen dicere quod dos
ſpuriæ relicta non tranſit ad illius hæredes, nam
ut dicam infra in limitationibus, bene poteſt re-
linqui cum ea adiectione, quod tranſear ad hære
5 des ſpuriæ, † Capic. ī deciſ. 181. nu. 2. Beninten.
Ror. Bonon. deciſ. 22. nu. 6. Alba in conſi. 44.
nu. 4. Simon de interprer. ult. uolunr. li. 3. inter-
pret. 1. dubitat. 3. ſolut. 2. nu. 7. poſt medium, ſo
lio mihi 188. & ibi dubitatio. 5. ſoluti. 4. nu. 52.
folio 216. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. idem re
ſcripſit, nu. 30. ff. de lib. agnoſ. & latius ibi, nu.
73. vbi infinitos addit, qui videri poterunt, Pere
grin. in tracta. de iure fiſci, lib. 3. tit. 18. num. 80.
& non eſt noua hæc opinio, quandoquidem iu-
re communi inſpecto idem videmus decidi in
dote, quæ data ſit filię legitimæ, & naturali: ea. n.
6 † mortua redit ad patrem dotantem, uel patris
hęred. non etiā ad filiæ liberos, l. dos a patre pro
fecta, C. ſolu. matr. Bar. & alii in l. poſt dotē, ubi
ſequuntur alii, ff. ſolu. matr. & ibi proſequitur
Iaſ. nu. 99. & dicit Picus in l. in quartā, nu. 212.
ff. ad leg. Falci. quod ſiue ſuperſint filij, ſiue non
ſemper mortua filia reuertitur dos ad patrē do-
tantem, & ſubdit hanc eſſe communem opinio-
nem, de communi quoque teſtatur Soc. iun. in
conſ. 14. nu. 18. uol. 3. Neuiza in conſ. 95. nu.
2. Bertran. in conſ. 158. nu. 3. uol. 4. dixi in conſ.
206. nu. 2. quare ergo non debet idem ſeruari in
dote filię ſpurię. porrò maximum eſſet inconue-
niens, quod ei plus fauoris impendatur, & licèt
7 illi deſciſioni ex conſuetudine Martini † deroga-
tum fuerit, ut per Bar. & alios in d. l. poſt dotem
vbi Iaſ. nu. 102. dicit eam cōſuetudinem non eſ-
ſe unius loci ſpecialem, ſed generalem, & ſerua-
ri per uniuerſum orbem, ut etiam teſtantur plu-
res citati a Neuiza in cōſ. 45. nu. 4. & dixi d. cōſ.
206. nu. 18. tamen conſuetudo inducta in filiab.
legitimis nō dēt extēdi ad ſpurias in quib. ſubeſt
diuerſa ratio, & non tanta militat læſio iuris cō-
munis, dos ergo reuocatur ſtatim mortua filia,
quia per mortem extinguitur ius alimentorum.

Sed & ſi, ut uides, hæc cōcluſio ſit communis,
& cum ea tranſeant multi ſine contradictione, ta
men Bero. in conſ. 165. nu. 23. uer. quarto poſi-
to, vol. 2. tenet quod dos filiæ ſpuriæ non redeat
ad patrem dotantem, ſed apud eam perpetuo, &
irreuocabiliter permaneat. mouetur autē, quia
non eſt uerum quod detur dos loco alimento-
rum, ſed detur ex cauſa publica, ut inueniat ui-
rum, & ſubdit diuerſam eſſe naturam dotis a na-
tura alimenrorum, quia eſt perpetua, ſed alimen
ta finiuntur morte. ſed in hoc errat, quia ut dixi
etiam dos reuocatur a dotante mortua muliere
inſpecto iure communi, & non eſt uerum quod
dos ex alia cauſa quam alimētorum detur, imo
omnes uolunt eam dari loco alimentorum, &
proinde nō deberi in caſib. quib. nō debētur alī
menta, ut diximus in tit. quibus ex cauſis alimē
8 ta denegari poſſunt, allegat etiam Bart. † in l. fin.
num. 7. ff. de his quib. vt indign. ſed ibi loquitur
quando pater dotando cauet expreſſe, quod trā-
ſeat ad hęredes filię, ſecus quando dotat ſimpli-
citer. poſtremo adducit Bar. in d. l. fin. §. ſi a ſoce
ro, & in d. l. Mæuius, §. duobus, ubi poſtquam di
xit reuocari poſſe dotem poſtquam ad ſpurium
peruenit, limitat illud non procedere inſpecto
iure canonico. uerū aduerte, quia loquitur Bart.
9 † uiuente filia, nos uero quærimus, an ea mortua
dos reuertatur ad patrem. præterea id quod Bar.
dicit corrigendo ſuperiora, ſecundum ius cano-
nicum procedit reſpectu quantitatis: poſt quam
enim determinauit, quod propinqui reuocare
poſſint dotem datam ſpurię poſtquam ad eam
eſt reuerſa, ſubdit quod ex iure canonico dimit
tendum eſt mulieri quantum ſufficiat pro alimē
tis, nos uero non agimus de exceſſu dotis, ſed de
tempore quo ſtare debet penes filiam imo do-
ctrina illa Bartoli confundit dictum Bero. quia
dum vult dotem filiæ remanere apud ſpuriam
pro quantitate alimentorum, inſerre etiam ui-
detur, quod ſtare debeat ſolum pro tēpore quo
alimenta debentur, quia ualet argumentum de
10 quantitate † ad tempus, vt in l. miles ita, §. & quia
diximus, vbi Bar. & Doctores, ff. de teſtamen. mi
lit. Bar. in l. ſi conſtante, col. 5. ff. ſolu. matr. Iaſ. in
l. in teſtamento, C. de teſtamen. milit. alios citat
Euerar. loco 39. in ptin. ſicuti ergo dos ſuccedit
loco alimentorum in quantitate, eaque ratione
non poteſt excedere alimenta, ita non debet ex-
cedere in tempore, ut longius ſit apud filiam,
quam forent alimenta.

Cum autem agitur, an conſtante matrimo-
nio dos data filię ſpuriæ per hæredes dantis re-
uocari. concludūt Doctores communiter quod
a marito uiuente reuocari non poſſit, ſed bene
poſſit reuocari poſtquam mortuo marito per-
11 uenit ad uxorem, † nam maritus eam habet one
ro titulo, & ſine dote non contraxiſſet matrimo
niū, proinde nō dēt decipi. ita Bar. in l. fi. §. ſi a ſo
cero, ff. de his qui in fraud. credit. ſequitur Ang.
ibi, idem Ang. in l. ignoti, C. de reuoc. his quæ in
fraud. credit. Bal. in auth. ex complexu, C. de in-
ceſt. nupt. Ang. in §. ſi res aliena, col. 2. Inſtit. de
lega. Abb. in d. conſ. 115. num. 2. uol. 2. Alex. in
conſ. 54. col. 3. in fi. uol. 7. & hæc opinio eſt ma-
gis humana ſecundum Ripā, in l. 1. nu. 68. ff. ſo-
lu. matr. Bertran. in conſ. 54. nu. 5. uol. 2. Palcot.
in tracta. de noth. & ſpur. c. 50. num. 3. ubi dicit
hoc procedere, quando dos ſoluitur, uel promit
titur marito, ſecus quando promittitur uel da-
tur uxori, tunc enim quatenus excedit legiti-
12 mum † modum reuocatur ſtatim, atque ita decla
rat procedere, quod uoluit Bart. in l. fin. ff. de his

quæ in fraud.cred.ubi tenet,quod indiſtinctè re
uocetur quidquid datur ſpuriæ ſupra modum
alimentorum,Rol.in conſi.74.num. 48. & ſeq.
vol.1.& in conſ.85.nu.13.uol.3.vbi ſequitur di
ſtinctionem Paleot. & allegat Rui.Bal.Nou.Cã
peg.Capic.Bened. & alios,affirmando hanc eſſe
communem opinionem,& cum eo quoque trã-
ſit Peregrin.in tracta. de iure fiſci,lib.3. titu.18.
numero 79.

Sed contrarium tenuit Bar. in d.l.fi.ff. de his,
quib.ut indign.vbi ſimpliciter dicit,quod quid
quid datur ultra modum alimentorum reuoca-
ri poteſt,& non valet datio,ideo Nicol.de Vbal.
in tracta. de ſucceſſio.ab inteſta.car.7.col.fi. re-
prehendit opinionem prædictam,quia ſi a prin-
cipio non ualet conſtitutio dotis in eo exceſſu
non poteſt conualeſcere ex poſt facto.& ſi dica
tur,quod maritus habet ex titulo oneroſo, & eſ-
ſet deceptus,reſpondet quod debet ſibi imputa-
re,qui duxit ſpuriam in uxorem,cui ſciebat, uel
ſcire debebat non poſſe dotem conſtitui niſi ad
modum alimentorum , & hoc dicit de iure ue-
rius Io.Lup.in d.c.per veſtras,in 3.notab.§.24;
nu.5.& ſeq.folio mihi 156.vbi addit rationem,
quia ſi filii poſſunt mortuo patre reuocare dotẽ
immenſam, quam pater dederat filiæ legitimæ,
quanto magis licebit eam reuocare , quę datur
ſpuriæ;hæc tamen ratio non mouet,quia nos lõ
quimur,quando dos datur marito,non,quando
filiæ, quo caſu non etiã reuocatur immenſa dos
data filię legitimæ, hanc etiam partem dicit ue-
riorem Ripa,in d.l.1.nu.68.in fi. & ſequi uide-
tur Gram.deciſ.90.nu.3.alios citat Rol.in conſ:
85.nu.10.& non obſtat ratio illa diſtinctionis,
quod aliud ſit dare filiæ,aliud dare marito, quia
certum eſt , quidquid datur marito id omne fi-
13 liæ†contemplatione aſſignari,l. dotem dedit,ff.
de collatio.bonor.

Dicunt tamen Nicol.de Vbal. Ripa, & Lup.
in locis prædictis,& Rol. d.conſ.85.nu.13. non
reuocari a marito, qui ignorauit uxorem fuiſſe
14 ſpuriam,† quia tunc ea ignorantia ipſum excu-
ſat,argumento l. qui contra , C. de inceſt.nup.
ſed id quoque mihi non placet,quia maritus nõ
excuſatur a culpa ducendo in uxorem ſpuriam
ignoranter,debuit enim perſcrutari conditionẽ
illius cum qua matrimonium contraxit,l.qui cũ
alio,ff.de reg.iu.cum ſimilibus.

In hac tamen controuerſia amplector priorẽ
ſententiam,quæ eſt cõis,& magis æqua,ac rõna
bilis, ne gener remaneat ſua ſpe, & conuẽtione
deceptus.& non obſtat,quod dicitur dotem ui-
ro promitti contemplatione filiæ,quia reſpon-
deo , quod propter hoc tamẽ non acquiritur fi-
15 lię,ſed marito qui†eſt dotis dominus,Inſtit.qui-
bus alien.licet,in prin.l.quoties,C. de iure dot.
& ipſe ſolus poſſidet, & ſolus uſucapit,nec atten
16 ditur†perſona vxoris,l.1.ff.de vſucap.pro dote.
ideo dicit tex. in l.ſi pater pro filia, ff. de collat.
dot.quod ſi pater dotẽ promittat genero, dein-
de aliquid leget filię,tale legatum non compen-
17 ſabitur†cum dote promiſſa genero,& ad propo
ſitum dicit Iſern.in c.1.col.7. ver. ſi vero marito,
tit.de natu.ſucceſ. feud.quod ſi dos fuit marito
18 promiſſa,uxor†non erit excluſa a ſtatuto quo ex
cluditur filia dotata,ſequitur Aflict.ibi , nu.88.
& 93.Georg.Natta in tracta.de ſtatu.excluſ.fæ
mi in. quæſt. ſecunda, numero 59.quam ſenten-
tiam defendi in conſilio 45.numero 44.ubi di-
xi id procedere etiam ſi uxor ſciens dotem ma-
rito datam tacuiſſet, atque ita erit concluſio ,
quod ubi dos eſt data marito,tunc etiam ſi ex-
cedat debitum modum alimentorum non pote
rit conſtante matrimonio repeti a iure,ſed expe
ctandum erit,quod per diſſolutionem matrimo
nij perueniat ad vxorem,& eo caſu dabitur repe
titio eius,quod eſt ſupra modum alimentorum.

Id uero quod ſupra diximus fundum aſſigna
tum ſpurio ad alimenta repeti poſſe poſt ſpurij
mortem , adeo verum eſt, ut cogi poſſit ſpurius
19 † uiuens pręſtare cautionem de reſtituendo fun
dum poſt mortem, ita uoluit Crau. in conſilio
ducenteſimodecimono, colum. penult.uer. ſed
obligantur iſti ſpurii,ſequitur Simon de Pretis,
d.lib.tertio,ſolu.ſecunda, numero ſeptimo , fo-
lio centeſimooctuageſimooctauo , Cordub.d.l.
ſi quis a liberis,§.idem reſcripſit,numero ſeptua
geſimoſecundo , ubi allegat ſic uoluiſſe Bal. in
conſilio 175.uolum.tertio,qui tamen in termi-
nis de hoc nihil,licet multa regulariter tractet de
pręſtanda fideiuſſione,& nu. 2. dicit quod ſatiſ-
dandum eſt, quando reſtitutio ordinatur a lege
ut in caſu noſtro .

In hoc etiam eſt aduertẽdum,quod ſi relicto
fundo ad alimenta ueniat proprietas, ut dixi in
tit. quando cenſeantur relicta alimenta, tamen
20 hoc nõ bẽt locum,quando fundus † relinquitur
ſpurio: tunc.n.fallit regula,quia ſpurius non eſt
capax proprietatis , ut dicit Bal.in l.eam quam,
nu.41.C.de fideic.& iã dixi in tit.prędicto, ubi
in quinta limitatione poſt Ang.in l.cum hi,§. ſi
uni,col.1. in fi.ff. de tranſac. probaui tale relictũ
minime includere proprietatem, quando ei fit
qui incapax eſt proprietatis.

Regula autem prædicta,quę habet quod fun-
dus datus in dotem filiæ ſpurię,uel filio in ali-
menta reuocari poſſit mortuo filio,& non tran-
ſeat ad hæredes,limitatur , quando pater dediſ-
ſet cum expreſſo pacto, quod tranſeat ad filios
21 †ſpurii , nam eo caſu ſeruatur patris uoluntas:
nam & ſi ſpuriis nihil relinqui poſſit , tamen ne-
22 potib.ex ſpuriis†poteſt relinqui,l.fi.C.de natu.
lib. ita noſtram ſententiam limitat, & declarat
Bar.in d.l.fi.nu.7.ff.de his,quib.ut indign.ubi lõ
quitur tã de fundo relicto ad alimenta quam ẽt
23 de dote†data filiæ ſpurię,idẽ tenuit Abb.in cõſ.
50.nu.3.in conſ.215.nu.4.uol.2.Cępol.in cau.
38.incip.nunc uideamus,col.3.uer.nona caute
la eſt,Caccialu.in l.ſi qua illuſtris,nu.9.C.ad Or
ficia.Lupus in c.per ueſtras, in 3. nota.§.24.nu.
7.de dona.inter ui.& uxo.ſol.mihi 156.Rip.in l.
1. nu.69.ff.ſolu. matr.Capic.In deciſ.181.nu.4.
Rol.in trac.de lucro dot.q.94.nu.17.ubi allegat
Bal.Nou.& Bulg.Benint.Rot.Bonon. deci.22.
nu.6.Cordu.in l.ſi quis a liberis,§.reſcripſit,nu.
74.ff.de li.agnoſ.uel alẽ.ubi tñ in hanc ſentẽtiã
multos

multos citat, qui id non dicunt, Paleot. in tracta.
de noth. & ſpur. c. 5 1. num. 6. & nouiſſimè poſt
hæc ſcripta viſus Peregrin. in tracta. nunc edito
de iure fiſci, lib. 3. nu. 8 1.

Hæc tamen opinio non eſt ſine contradictio-
ne, quia multi tenent quod nepoti etiam legiti-
mo ex filio ſpurio non poſſit auus relinquere, &
ex his Cin. poſt Odofred. in l. finali, C. de natu-
ralib. lib. Bald. in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de
lib. & poſthum. Fulgoſ. late in conſilio 23. in
2. dub. & ſequuntur plures alij moti ea ratione,
quia in filijs ex ſpurio militat ratio prohibitio-
nis, quæ in ipſo ſpurio, ut ſcilicet reprimatur pa
rentum libido, cũ uideant filijs ex eo uitio pro-
creatis nihil poſſe relinqui, item quia tale reli-
ctum ſp factũ videtur ſpurij filij contemplatio-
ne, cum aliter nepotes non coniungantur auo,
accedat, quod ubi nepotibus relinquitur, tunc
patri uſusfructus acquiritur, atque ita utilitas re
licti contra legis intentionem patri ſpurio ac-
quiritur.

Communis tamen, & uerior eſt opinio, quod
auus poteſt nepoti legitimo ex filio ſpurio relin
quere, vt eſt tex. expreſſus in d. l. fin. C. de natu-
24 ralib. lib. quę† & ſi loquatur de filio naturali, ta-
men locum habet etiam in ſpurio, ut declarat
glo. ibi, Feder. de Sen. in conſi. 57. in 6. dubio,
vbi mouetur, quia non reperitur iure prohibi-
tum, ergo ſtare debet. item poteſt nepos capere
tamquam extraneus. item ſi poteſt capere bona
hæredis inſtituti, quando eſt a patre ſubſtitutus,
multo magis capere poterit directè, eandem te-
nuit Corne. conſ. 1. col. 16. uer. circa ſextũ, uol. 3.
conſ. 25. vol. 1. & hanc communem dicit Bero.
famil. q. 127. in princ. Paleot. in d. tracta. q. 53.
nu. 3. Clar. de teſtam. q. 32. in prin. & quia Do-
ctores uariè loquuntur in hac materia, ut ſciri
poſſit, quibus caſibus pater valeat diſponere, ꝙ
mortuo filio, uel filia relictum pro alimentis uel
pro dote tranſeat ad nepotes, decidendi ſunt ali
qui caſus communiter recepti a Doctoribus, &
ſecundum eam deciſioné regulabitur qõ noſtra.

In primis illud eſt indubitatũ, quod vbi auus
nepotem inſtituit contemplatione patris non
25 valet inſtitutio, † & hanc partem tenuerunt om-
nes etiam qui ſimpliciter admittunt patré poſſe
relinquere nepoti, Roſred. & Odofred. Cin. &
alij in d. l. fin. Bart. & alii in locis inſerius citatis.
hæc tamen concluſio noſtris terminis applicari
non poteſt, quia dos, vel alimenta nepotib. relin
quuntur in tempus quo nihil poteſt filio acqui-
ri, ideſt poſt illius mortem, ut ſupra in themate
dictum eſt, & eo tempore ratio cõtemplationis
nullum poteſt effectum producere, ideo ſi etiam
contemplatione filij relinqueretur ſubſiſteret di
ſpoſitio, cum inde nihil contra legem ſequatur.

Secunda eſt concluſio, quod ſi relinquatur
expreſsè contemplatione non patris, ſed ipſo-
rum nepotum, ſuſtinetur relictum, quia nihil
26 prohibet† eis uti cæteris extraneis relinqui, Bar.
in conſ. 118. Oducius, nu. 6. in 1. vol. 1. vbi dicit
dari inſtitutionem contemplatione ipſius nepo
tis, quamuis non ſit auo notus niſi per filium,
& ponit exemplum, quando mãdat auus, quod
per patrem nihil nepoti minuatur, uel detraha-
tur de relicto. idẽ uoluit Bar. in l. Gallus, §. quod
ſi is, ff. de lib. & poſthum. & ibi Iaſ. nu. 19. dicit eſ
ſe communem, & indubitatam concluſionem, &
ſequuntur alii inferius allegandi. ſed hæc cõclu-
ſio parum etiam conducit ad caſum noſtrum,
quando quidem non poteſt videri contempla-
tione patris, uel alterius, quam ipſius nepotis fa
ctum relictum ex quo eſt nepoti acquirendum
poſt mortem patris, quo tempore nihil patri po
teſt acquiri, & fatentur Doct. tunc filii non di-
co contemplatione relictum, ſed nepotis, quan-
do auus diſponit, quod patri nihil quæratur, vt
per Bar. d. §. quod ſi is, & d. cõſ. 118. Iaſ. d. §. quod
ſi is, Caſt. d. §. quod ſi is, nu. 6. circa med. & licèt
filij contẽplatione relictũ videatur, quando ne-
27 pos eſt infans† ita ut aui gratiã, uel affectionem
nulla rõne potuerit promereri, ut per Roſred.
quem citat Bar. in d. §. quod ſi is, ex quo ſufficiũt
coniecturæ ad dignoſcendum cuius fuerit con-
28 templatione† relictũ, Socin. iun. in conſ. 16. in 1.
dub. vol. 4. Bero. famil. q. 127. tamen illud pro-
cedit, quando poſſet in eo relicto aliqua filii uti-
litas cõſiderari, at ceſſante utilitate ceſſat omnis
reſpectus. Accedat quod ea rõ meritorum mihi
non arridet, quia ſat eſt, quod conſtet de aui af-
fectione erga nepotem, nec requiruntur nepotis
merita, & uidemus cautos ſenes allici plurimum
pueril. blanditijs ad illorum amorem, & quot
uidemus immerito amari, & fauorib. ac dignita
tib. tolli. Præterea, ea diſtinctio, ſi ueritati locus
eſt, leuiſſima eſt: quid. n. hoc eſt dicere, quod cõ-
templatione patris, vel filij fuerit relictum ſi uo-
lunt Doctores, quod & ſi patris cõtemplatione
fuerit aliquid datũ filio ea adiecta lege ne quid
patri quęratur, tunc ſuſtineat̃ diſpõ, & hoc caſu
qũo cõſiderari põt legis offenſio, quę ad hoc eſt
limitata, ne filio naturali, uel ſpurio aliqd relin-
quatur. melius igitur eſt dicere ꝙ aut patri põt
acquiri, & non valeat relictũ; aut non põt acqui
ri, & tunc ualet, id verò monuiſſe uolui nõ, quia
arbitrei in iudicando, & conſulendo eſſe a cõi
diſtinctione recedendum, ſed ut aliis prębeatur
occaſio penitus cogitandi de illius ueritate.

Tertia eſt concluſio, quod ubi ſumus in du-
bio patris ne, vel filij datum fuerit contempla-
tione, tunc relictum ſuſtinetur, quia præſumitur
29 nepotis† cõtemplatione reliquiſſe auus, ex quo
aliter actus ſuſtineri non poteſt, & credendum
eſt quod viam elegerit per quam actus valeat, &
non pereat, ſicut in dubio ita quoque interpre-
tari debemus, l. quoties, ff. de reb. dub. ita tenent
Bar. & alij ſupra citati: Clarus, qui communem
dicit in §. teſtamentum, quæſt. 32. nu. 2. Paleot.
in tracta. de Noth, & ſpur. c. 53. nu. 6. ubi late a-
git Pereg. d. lib. 3. num. 49. ubi eam dicit præci-
puam eſſe huius dicti rationem, quia quod ab
auo deſcendit in nepotem profectitium non iu-
30 dicatur, ſed† aduẽtitium. gl. Bar. Caſtr. Alex. Iaſ.
& alij in l. qui in aliena, §. interdum, ff. de acqui.
hæred. glo. Bar. & alij, in l. quæſitum, ff. de leg. 1.
quam, nec id ſine contradictione pertranſeat

controuertunt enim Doctores, an profectitiũ,
uel aduentitium iudicandum ſit, uerum uide-
rint alii, mihi ſanè non conuenit ea indagatio
parum ad propoſitam materiam pertinens.

His vero caſibus, quibus diximus legitimo
nepoti ex filio illegitimo relinqui poſſe intelli-
gendum eſt, quãdo auus caret legitima ſobole,
quod ſi deſcendentes habeat legitimos non per
31 mittit lex illos excludi, ut† proles illegitima do-
tetur. ita loquitur l. fi. C. de natural. li. atque om
nes Doctores declarant, & intelligunt id quod
uoluit Bar. in d. §. quod ſi is, ut per Alex. ibi, nu.
7. & communem dicit idem Alex. in conſi. 74.
nume. 5. uolum. 3. Iaſ. in l. hæreditas, nu. 8. C. de
his quib. ut indign. Corne. in conſ. 25. colum. 2.
uol. 1. Duen. regu. 266. limita. 2. ubi allegat Im.
Abb. Arc. Dec. Bermond. Mod. Gal. Gauldenſ.
Boerium, Didac. Benedic. & Roderic. & atteſta-
tur hanc eſſe cõem opinionẽ, eandẽ alios refe-
rens communem dicit Clar. loco prædicto, nu-
me. 3. Paleot. d. c. 53. nu. 9. vbi ait prolem dici
32 legitimam† non modo filios, ſed etiam nepotes
ex legitimis filijs, ſecundum Crau. in conſ. 200.
Peregrin. d. lib. 3. num. 53. ubi dicit uerisſimam
hanc eſſe declarationem, & facit concludens ra-
tio. Nam ſi ſtante ſobole legitima nepos legiti-
mus ex filio naturali non poteſt inſtitui, multo
minus inſtitui poterit nepos ex ſpurio, cui mi-
nus fauendum eſt tamquam legibus magis o-
dioſo.

Declarandum item eſt, ut ſtante legitima ſo-
bole poſſit unciam relinquere nepoti ex filio
ſpurio; ſi enim ex l. fi. C. de natural. liber. poteſt
33 filio ſpurio† unciam relinquere, ſecundum glo.
ibi, quæ dicta in naturalibus, extendit ad ſpu-
rios, multo magis poterit ea relinqui nepoti ex
filio qui minus eſt legibus odioſus, & glo. ibi ui
34 detur expreſſe† loqui in nepote ex ſpurio, & Ca
pic. in deciſ. 181. nu. 4. expreſſe uult, quod in-
tra vnciam relinqui poſſit nepoti, quia Bart. in l.
fi. ff. de his quib. ut indign. & in d. l. Gallus, §. q
ſi is, extendit l. fi. C. de natur. liber. ad legitimos
ſpuriorum, ergo etiam reſpectu unciæ illa lex lo
cum habebit in dictis nepotibus, ſequitur Pa-
leot. d. cap. 53. num. 9. ubicunque ergo dos filię
ſpuriæ data, uel fundus ad alimenta ſpurij aſſi-
gnatus non excederet unciam ſubſtãtiæ pater-
næ, ſemper tranſiret ad nepotes poſt mortem fi-
lij etiam ſi pater aſſignando dotem, uel fundum
non uteretur cautela Bartoli, de qua nunc prin-
cipaliter tractamus.

Intellige ſecundo; quod ſuſtineatur cautela
prædicta, dummodo filij nõ ſint inceſtuoſi, nam
35 auus† nepotibus ex eis nihil poteſt relinquere
ut eſt tex. ubi Bal. in l. ſi quis inceſti, nume. 2. C.
de inceſt. nupt. quem ſequitur Salic. ibi, uti a plu
ribus allegatur, ſed mihi id non dicit, & in eo
tex. eſt de hoc caſus unicus menti tenendus ſe-
cundum Bal. in capitulo, in præſentia, numero
trigeſimoquinto, de probatio. id quod uoluit
quoque Alexan. in d. l. Gallus, §. quod ſi is, nu-
mero ſeptimo, in fi. uer. ſecundo limita. ubi dicit
eſſe menti tenendum, quia nõ meminit alibi eſ-
ſe tactum, Corne. in conſ. 25. uol. 1. eandem ſen
tentiam tenuerunt Corſet. & Marſil. quos citat,
& ſequitur Didac. in epitom. de ſponſa. par. 2.
nu. 8. §. 5. nu. 13. Paleot. d. c. 53. ubi dicit hanc li
mitationem eſſe recipiendam omnino contra
Iaſ. Peregrin. d. lib. 3. nu. 54. ubi ait hanc eſſe ue
ram, & de iure probatam, quidquid in contrariũ
Iaſ. attentauerit, & hanc dicit communem Mar-
tin. Lauden. in tract. de legitimat. nu. 73. & alios
cumulat Duenas, d. regu. 266. in 2. limitat. uer.
quæ limitatio.

Impugnatur tamen hæc limitatio multis me
dijs a Iaſ. in d. §. quod ſi is, nu. 25. ubi quatuor cõ
ſiderat fundamenta, ſed præter eum dic, quod
Din. dum quæſtionem tractat, an nepos legiti-
mus ex filio illegitimo poſſit inſtitui pariſicat in
hoc ſpurium, & inceſtuoſum, & eodem modo lo
quuntur multi Doctores, & apud Caſtr. in d. §.
quod ſi is, & rationes per quas licet auo nepotẽ
inſtituere ex filio ſpurio, militant etiam in nepo
te ex filio inceſtuoſo, licèt legib. ſit magis odio-
ſus inceſtuoſus quam ſpurius.

Concordari tamen poſſunt, & debẽt contra-
riæ ſententiæ prędictæ hoc modo, ut prima Bal-
36 di procedat in ſuis terminis† in quibus loquitur,
ideſt in nepote ex filio nato ex inceſtis nuptijs,
altera uero locum habeat, quando filius non eſt
procreatus ex nuptijs inceſtis, ſed ex inceſto coi
tu, citra tamen nuptias, & ratio differentiæ, quia
vbi natus eſt ex nuptijs inceſtis lex prohibet pa
trem teſtari, uel diſponere de bonis alias in per-
ſonas præter nominatas in ea lege, ſi quis ince-
ſti, nepos autem ex eo filio non eſt nominatus,
ergo non poteſt inſtitui, ſicuti nec alius, quan-
tumuis extraneus, qui non ſit in ea lege compre
henſus, atque ita auus prohibetur, non quia ne-
pos ſit ex inceſtuoſo filio, ſed quia non eſt de p-
ſonis in ea lege incluſis: vbi uero filius non eſt ſu
ſceptus ex matrimonio inceſtuoſo, tunc ceſſat
pęna illa, & auus poteſt libere teſtari ſicuti qui-
uis alius, & facultas teſtandi nõ eſt limitata quo
ad certas perſonas, ergo quod non eſt correctũ
quare ſtare prohibetur? quod autem ratione prę
dicta, non alia nepos ex filio procreato ex ince-
ceſtis nuptijs non poſſit inſtitui, ponit Bald. lo-
co prædicto & ſequitur Paleot. dicto capitulo
quinquageſimotertio. iura enim de nuptiis in-
ceſtis loquentia non extenduntur, ſed reſtrin-
guntur, ideo non habent locum, ubi ſola ſpon-
ſalia de futuro forent contracta, uel etiam de prę
37 ſenti, ſi tamen† copula non interuenit, ut probat
tex. in capitulo, & ſi neceſſe, de donat. inter uir.
& vxo. quem ita intelligunt Butr. Abb. & Præ-
poſ. ibi, Bal. Nouel. in tracta. dot. par. vndecima,
colum. vndecima, Didac. in epitom. de ſponſal.
par. prima, capitulo ſexto, §. octuageſimo, nu-
mero uigeſimo, Clar. in praxi crimina. §. ince-
ſtus, numero ſeptimo, pari modo pœnæ dictæ
l. ſi quis inceſti, & auth. ibi poſitæ, non ha-
38 bent locum, quando nuptiæ non ſunt† pro-
priè inceſtæ, puta quando contrahuntur cum
cognata ſpirituali, uel cum muliere uidua,
uel infideli, quia pœnę ſunt molliendæ, non

augendæ

augendę, ut per Doctores in auth. inceſtas. C.
de inceſt.nupt.ubi Salic. nome. 4. dicit hanc eſ-
ſe communem opinionem, Dec.in conſ.158.nu.
1. Boc.in deciſ.264.nu.13. Clar.d.§.inceſtus.nu.
4.& ſanè alia eſt inceſtus pęna, quando commit
39 titur per matrimonium, uel ſponſalia, † alia ue-
ro quando per fornicationem ſimplicem, ut po-
teſt uideri apud Plac. in tract. accuſatio. tit. 3.
nu.15. Paul.Grillan. in tracta. de pęn. omnifar.
coit. quęſt. 3. nume.6. Clar. in dicto §.inceſtus,
num. 1. Caccialup.in authen.ſi qua illuſtris, nu.
21. C. ad Orfician. Boſ. in tit. de coitu damna.
& punib. nu. 4. cum ergo pœnę inceſtis nuptijs
iure ciuili impoſitæ ceſſent, quando nuptię non
interueniunt, utique auus poterit instituere ne-
potem ex filio inceſtuoſo, quia deficit qualitas
requiſita a lege puniente: qui enim uult lege, aut
40 ſtatuto uti, tenetur probare oẽs qualitates † re-
quiſitas a lege, l. 1. §. quod autem ait pręτor, &
ibi Bar. ff. ne quid in flum. publi. Bart. & Bald.
in l. in cauſis, C. de accuſatio. ubi dicunt ſuccum
bere eum, qui intentãdo beneficium ſtatuti non
probat qualitates ab eo requiſitas, & illorum di
ctum, inquit ſingulare, Socin. in conſilio 55. nu.
4. uol. 1. Tiraquel. alios citans, de retra. conſan.
§.8. glo. 7. num. 1. Natta in conſilio 266. num. 5.
Rolan. conſilio 67. numero 26. uol. 2. Cępha. in
conſ. 249. num. 16.

Quod uero dictum eſt de inceſtuoſo filio, in-
tellige de uero inceſtu; nam ſuſceptus a clerico
41 non dicitur inceſtuoſus, † niſi natus ſit a matre
conſanguinea, uel religioſa, gl. in c. per uenera-
bilem, qui fil. ſint legiti. ideo nepos ex filio ſu-
ſcepto per clericum poteſt inſtitui, Bald. in dicta
l. ſi quis inceſti, C. de inceſt. nup. Petr. Cin. Salic.
& alij, in l. 2. C. de epiſco. & cler. Abb. in c. ex te-
nore, qui fil. ſint legiti. Alex. in d. §. quod ſi is,
num. 9. Didac. d. c. 8. §. 5. num. 14. uer. unde hęc
concluſio, & Duen. dicta regu. 366. limitatio.
2. uerſ. quod in nepote ex filio, & qui uerè dican
42 tur filij inceſtuoſi, † ponit Paleot. d. tracta. de no
th. & ſpur. c. 16. num. 10. dicitur enim inceſtus
43 coitus † cum ſanguine coniuncta, Alex. conſilio
229. vol. 6. Cępol. in conſ. crimin. 69. Barbat. in
conſilio 23. vol. 2. & quamuis, gl. in d. l. 2. in ver.
filij. C. de epiſco. & cler. dicat mulierem commi-
ſcentem ſecum clerico ſacris ordinibus inſigni-
to committere inceſtum, & eam ſequatur Bald.
num. 2. dicens, ita fuiſſe iudicatum; & commu-
nem affirmat Grilland. de diuerſ. crimin. lib. 3.
quæſt. ult. tamen ueritas eſt in contrarium, & di-
44 citur ſimplex † fornicatio, ſecundum Pet. Cin. &
alios, in dicta l. 2. cum alijs ſupra citatis, & cõmu
nem dicit Caccialup. in d. authen. ſi qua illuſtris,
num. 31. & ſeq. Boſſ. in tit. de coitu damnat. & pu
nibi. num. 15. Vaſq. de ſucceſſio. creat. li. 3. §. 22.
num. 50. Clar. in Pract. crimin. §. fornicatio. nu.
18. & in §. inceſtus, nu. 1. uerſ. ſed numquid com-
mittitur, in fi. ubi dicit hanc eſſe ueritatem.

Secundò principale dictum, quod filiæ ſpurię
aſſignata redeant ad patrem, uel eius hæredes
quandocunque filia decedit, declara non proce-
dere, quando pacto pater in conſtitutione dotis
cauiſſet quod filia in matrimonio, ſine liberis
decedente, uir lucretur dotem, quia eueniente eo
caſu maritus lucrabitur dotem: ualet enim pa-
ctum, ex quo non reperitur iure cautum quod
pater non poſſit relinquere, uel donare marito
45 filię ſpuriæ, & quod lex † non dicit, nec nos di-
cere debemus, l. illam. C. de collatio. & quod le-
ge diſpoſitum non reperitur, non eſt ſuperſti-
tioſis inuentionibus præſumendum, capitulo
conſuluiſti, ſecunda, quæſtio. 5. D. Becius in con
ſilio 25. numero quarto, conſilio 35. numero 4.
46 & in odioſis non eſt licita † extenſio, c. odia, de
47 reg. iur. in 6. & hoc uoluit in terminis, † Bal. No-
uel. in tracta. dot. parte ſexta princip. in priui-
leg. 16. columna ſecunda, uerſiculo, ſed quid ſi
ſtatutum, ubi dicit quod pater non poteſt dona
re marito filiæ ſpuriæ, ſequitur Rolan. in tracta.
de lucro dot. quæſt. 94. numero decimoquinto,
& decimoſexto. Bulgar. in l. 1. num. 37. uerſic. &
adde ſupradictis, ff. ſolu. matr. Lupus in cap. per
ueſtras, in 3. notab. §. 23. nume. octauo. ex quo
infertur uerum eſſe quod ſupra dixi attenden-
dum non eſſe cuius contemplatione factum fue
rit relictum, ſed cuius commodum concernat,
nam dubitari non poteſt, quin hoc caſu pater
dotãdo cum eo pacto moueatur contẽplatione
filiæ, tamẽ ſuſtinetur pactum, & ratio eſt, quia ex
eo nihil filiæ quęritur, ut dicunt Bal. Nouel. Bul-
gar. Lupus, & Roland. in locis prædictis.

Tertio reſtringitur, vt non procedat, quando
extat ſtatutum quod uxore ſine liberis deceden
te maritus lucretur dotem, quoniam tali caſu e-
48 ueniente maritus † dotem lucrabitur, ita uolue-
runt, Bald. Nou. Bulga. Lupus, & Rolan. in locis
ſupra citatis: tunc enim non uidetur maritus id
habere ex liberalitate patris, ſed ex neceſſitate iu
ris in recompenſationem onerum, Crau. in cõſ.
186. nu. 16. Simon de Pret. de interpret. vltima.
volunt. lib. 3. interpretatio. 1. dubitat 3. ſolut. 2.
nu. 7. uer. poteſt tamen maritus, Rolan. in conſ.
74. num. 62. & ſeq. uol. 1. Phanuc. in tract. dotis,
gl. 10. nu. 61. Peregr. in d. lib. 3. nu. 80. cum enim
pater dat dotem, uidetur etiam conſentire, quod
maritus illam lucretur, ſi filia moriatur ſine libe-
49 ris, tum quia contraxiſſet ſecundum ſtatuta, † ut
per Doctores in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad
Trebel. tum etiam, quia qui uult unum conſe-
50 quens cenſetur etiam uelle id omne, † quod ex
eo ſequitur, l. 3. §. Scio, ff. de minoribus. c. cum
quid, de reg. iur. in 6. & demum, quia faciens a-
ctum uidetur ſe obligare legibus de illo actu lo
quentibus; quæ rationes adductæ paſſim a Do-
ctoribus ſuadent quidem lucrum ſtatuti gene-
raliter habere locum in quacũque perſona, quæ
poſſit liberè diſponere, ſed non concludunt in
patre filiæ ſpuriæ, dum in eo dubitatur ſi poſſit
ita dare, ut dos non redeat ad dotantem, ideo ea
amica eſt ratio, quia pater prohibetur filiæ dare
non alij, & in lucro quod acquiritur genero ceſ-
ſat ratio prohibitionis. intelligit tamen Bulg. lo
co prædicto, & cum ſequuntur alij, ut non proce
dat, quando fundus nõ eſſet datus in dotem, ſed
51 ius percipiendi fructus † ex eo: tũc enim fundus

non tranſit ad maritū,& ratio eſt, quia plus non
poteſt acquirere maritus, quā ſibi fuerit conceſ
ſum, at fundus non fuit in dotem datus, ergo ma
ritus non lucrabitur illum,& ſtatutum quod di-
ſponit de lucranda dote, non poteſt extendi ad
id quod non fuit datum in dotem.

Quarto non habet locum prędicta regula iu-
52 re Regio Hiſpanorum, quo expreſsè † ſancitum
eſt quod ſpurius ad hæredes tranſmittat, quod
ſibi a patre in alimenta eſt conceſſum, ut per Di-
dac. in epitom. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 15.
Cordub. ī d. l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit,
nu. 75. ff. de lib. agnoſc. vel alen. a parent. uel pa-
tron. & idipſum dici poteſt, quandocunque ſi-
mile extaret ſtatutum diſponens, quod datū ſpu
rio ad alimenta tranſeat ad hæredes, & loco prę
dicto, Cordub. tractat, an ſicut i Hiſpanorum le-
gibus ſpurius teſtando ad tranſmittit, pari mo-
do inteſtatus, uel nulla facta diſpoſitione tranſ-
mittat. & quando extat ſtatutum res eſt ſine du-
53 bio, quia habetur pro iure † communi in iuriſdi-
ctione ſtatuentium, Bar. & alij, in l. omnes popu
li, ff. de iuſt. & iu. & derogat iuri cōmuni, Alex.
in conſ. 134. num. 5. uol. 6. & dicit Bal. in l. Gal-
lus, §. ſi eius, in 2. notab. ff. de lib. & poſthu. Dec.
in conſ. 563. nu. 7. eſt uerum, quod declaratio-
nem prædictam uidetur non ita ſimpliciter, &
ſine hæſitatione amplecti Lup. d. c. per ueſtras,
in 3. notab. §. 24. nu. 8. uerſ. imo plus attentari.

Quinto non habet locum quando id quod re
linquitur ad alimenta uix ſufficit pro alimento-
rum quantitate, & non excedit quātitatem pro
54 alimentis neceſſariam. eo enim † caſu fundus ad
hæredes tranſmittitur. ita uoluit Roder. in l. fo-
ri 1. tit. 6. lib. 3. quem citat & ſequitur Didac. d.
cap. 8. §. 6. num. 15. in fi. ſed ante eos hoc uoluit
Bal. in conſi. 448. nu. 5. uol. 1. ubi intelligit cum
proprietas, quæ relinquitur inſpecto ſolo tem-
pore vitæ ſpurij ſecundum taxationem l. hære-
ditatum, ff. ad leg. Falc. non excedit ualorem ali-
mentorum, quę deberent in ſingulos annos
præſtari, citat, & ſequitur Peregrin. d. lib. 3. nu.
77. Lupus, d. §. 24. nu. 8. ver. alio etiam caſu cre-
derem, ubi allegat Caccialup. in d. l. ſi qua illu-
ſtris, col. antepen. & hoc modo intelligi poteſt,
quod uoluit Bero. in conſ. 165. nu. 20. & ſeq. uo
lu. 2. & facit, quia vncia, quæ ſtantibus legitimis
filiis poteſt relinqui ſpurio ex l. fi. C. de natural.
lib. tranſit ad hęredes, & poteſt etiam donari ne
poti legitimo ex filio ſpurio, & dixi ſupra ī uer.
declarandum item.

Aduertendum tamen quod in calculo æſti-
mationis faciendæ, an fundus ad alimenta reli-
ctus excedat legitimum alimentorum modum,
aut ualorem, habēda erit ratio commodi quod
ſequitur ex repręſentatione debiti, ideſt ex anti
cipata ſolutione, cum in principio, & in una ui-
ce ſoluatur, quod ſingulis annis erat præſtan-
55 dum: ſicuti enim minus dicitur ſoluere † qui par
ticulares facit ſolutiones, l. planè, ff. famil. erciſ.
& qui tardius ſoluit, ita plus dicitur ſoluere, qui
56 ante tempus ſoluit, † quod in tempore, uel in diē
debebatur, §. plus, Inſtit. de action. & uolunt Do
ctores, & ſæpe tetigi in hoc tractatu quod æſti-
metur interuſurium medij temporis.

Rurſus aduertendum cenſeo, quod ſorte di-
ci non poterit fundum, qui non excedat debi-
tum modum alimentorum, tranſire ad hæredes:
Nam ſi in cauſam alimentorum datus eſt, & ſpu
rius ſine eo uixit ex induſtria arte, uel operis, ui-
detur, quod datum in cauſam alimentorum re-
peti poſſit tamquam cauſa non ſequuta, ut in l.
5. & toto tit. ff. de cond. ob cau. uel etiam con-
dictione indebiti, nam alimenta ſpurio non de-
bentur qui alere ſeipſum poteſt aliunde, ut dixi
ſuo loco, & dicit Caccialu. in d. l. ſi qua illuſtris,
num. 93. quod fundus ad alimenta præſtitus re-
57 petitur † ſi filius efficiatur diues. Cum ergo mor-
tuo filio ſuperſit fundus datus in alimenta, quo-
modo erit tranſmiſſus ad filios, ſeu nepotes ſi re
peti poteſt. conſidera ergo qualiter ſuſtineatur
dicta deciſio, quia apud me eſt dubia, & Cac-
cialup. loco prædicto ſubdit eſſe ſingulariter no
tandum, quia legatum euaneſcit, ſicuti ſecundū
58 eum reſurgit † ſi neceſsitas ſuperueniret, id, quod
ſequitur etiam Lup. d. notab. 3. §. 23. nu. 7. uer.
& ſubdit ſortius.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta actori debita pendente lite uſque ad diſ-
finitiuam præſtentur.*
2 *Lis finitur ſequuta ſententia.*
3 *Sententia eſt remedium finem imponens liti.*
4 *Lis propriè dicitur poſt conteſtationem.*
5 *Actori ubi lite pendente debentur alimenta ea præ
ſtanda ſunt uſque ad perfectam exequutionem.*
6 *Lis dicitur finita quando res ei datur qui uicit.*
7 *Lis non dicitur finita pendente appellatione vel
dum licet appellare.*
8 *Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam mate-
riam.*

Quæſtio VIII.

QVAE alimenta filio, uel uxori, uel mo
nacho decernuntur a iudice per mo-
dum prouiſionis pendente lite ſecun
dū terminos, l. ſi inſtituta, §. de inoffi-
cioſo, ff. de ino. teſta. ubi diximus in titulo quib.
& a quib. alimenta præſtanda ſint, ea uſq; ad diſ-
1 finitiuam ſententiam ſunt præſtanda, † ita proba
tur in d. §. de inofficioſo, ubi dicitur uſque ad fi-
nem litis eſſe decernenda, atque ita determinat
Rebuff. in conſtitut. Gall. tomo 1. tit. de ſenten.
prouiſ. artic. 1. glo. 2. num. 17. eandem opinio-
nem probauit Ludouic. Molin. in tracta. de pri-
mogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 16. nu. 39. & Menoc.
in tracta. de præſumptio. lib. 1. quæſtio. 36. nu.
34. & ratio eſt, quia ſententia ſequuta lis acci-
2 pit finem, † ut eſt tex. in l. 1. ff. de re iudic. in c. iur
gantium, eod. tit. & ſententia ſolet totam quæ-
ſtionem diffinire, l. quale, §. dicere, ff. de arbitris,
l. eos, in princ. C. de appellatio. l. in hoc iudicio,
ff. famil. erciſ. & dicit Bar. in l. 2. uer. quæro quo-
modo,

modo,ff.de fur.quod tres ſunt partes in iudicio,
principium uſque ad litis conteſtationem,ſecũ
da pars, quę dicitur medium uſque ad conclu-
ſionem in cauſa,tertia pars,quæ finem continet,
ideſt ſententia diffinitiua, & dicit glo.1. in l.1.ff.
3 de iureiur.quod ſententia†eſt remedium litibus
finem imponens. & licèt in eo quod dicitur li-
4 tem propriè iudicari poſt† cõteſtationem, mul-
ti teneant eam concluſionem quæ probatur in
auth. qui ſemel, C.quomo.& quan. ind. in c.ex
parte ueſtra,de uerb.ſignific.Bart.in l.cauſas, &
lites,C.de tranſactio.ubi Caſt.nu.3.& Riminal.
colnmua prima, Roma. in conſilio 412. nume-
ro 8.Ang.in conſ.195.num.2. Floria.in l.1.ff.de
teſtam.Lanfranc.in tracta.de arbitr.par.ultima,
quæſtione undecima, numero uigeſimoſepti-
mo, Ruin. in conſilio 150.numero 20.uolum.
1.tamen quoad finem litis pauci admodum id
tractant.Ego ſanè exiſtimo prouiſionem alimẽ
torum durare donec non ſolum ſit iudicatum
ſuper quæſtione; ſed etiam donec facta ſit exe-
5 quutio,†nam ſemper durat cauſa, & ratio pro-
uidendi ꝙ actor conſequatur quod ſuũ eſt. prę
terea ſi præſtanda ſunt alimenta ante ſententiã,
quando non conſtat plenè de iure agentis,mul-
tomagis danda ſunt poſt ſententiam, quando
conſtat de illius iure, atque ita ſubeſt tunc ma-
ior ratio prouidendi quam ante ſententiam, &
dicit Bar.in l.ſi fideiuſſor,§. ſi ſatisdatum,in fi.ff.
qui ſatisda.cogan. quod lis dicitur finita quan-
6 do res ei datur†qui uicit,ſequitur ibi Iaſ.nume.
24.Bal.in l.ſi.circa finem. C. de ordi. cognitio.
præterea certum eſt quod alimenta decernun-
tur etiam durante appellatione,ut dixi in eo.tit.
ergo lis non eſt finita,& quod lis non dicatur fi-
nita donec appellari poteſt,uel dum pendet ap-
7 pellatio,probat† Iaſ.poſt alios quos citat in d.§.
ſatiſdatum,nu.23.Confirmatur hoc,quia quan
do lis dicatur durare, ut cognoſcamus attendi
8 debet ſubiecta materia, † ut per Alciat.in l.litis,
nu.1.ff.de uerb.ſignific.at in propoſito nulla ra-
tio ſuadet, quod per ſententiam dicitur finita
quoad neceſſitatem prouidendi ſi non fuit facta
exequutio,uel interpoſita eſt appellatio.

Finis Tituli Quinti.

TRACTATVS DE ALIMENTIS, PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS.

TITVLVS VI.

Præſtitorum alimentorum, quibus, & quando concedatur repetitio.

SVMMARIVM.

1 *Animus repetendi præſumitur in eo, qui præſtitit alimenta illi, cui non tenebatur.*
2 *Mater repetit impenſam, quam fecit pro remouendo tutore ſuſpecto, qui fuerat filio datus.*
3 *Mater licèt teneatur tutorem filij accuſare ſuſpectum, non tenetur tamen impendere de ſuo.*
4 *Donare, eſt perdere.*
5 *Donatio, eſt ſpecies furoris.*
6 *Donare nemo præſumitur.*
7 *Donationis præſumptio, ut excludatur, omnis præſumptio ſumitur.*
8 *Error etiam in proprio facto præſumitur potius quàm donatio.*
9 *Donatio non præſumitur, ſed potius fatuitas.*
10 *Donatio minor præſumitur, quando non poteſt alius ſenſus capi.*
11 *Mutuans nomine abſentis, non uidetur donare.*
12 *Donatio non præſumitur, etiam inter ſanguine coniunctos.*
13 *Pater emens rem nomine filij, non uidetur donare.*
14 *Aſcendens emendo nomine deſcendentis, non cenſetur donare.*
15 *Pater tenetur ſoluere impenſam filiæ expoſitæ, quando recuſat quod nubat filio alterius.*
16 *Pater tenetur ſoluere impenſam filij expoſiti, ſi recuſat quod ducat uxorem filiam alterius.*
17 *Pauperi præſtita alimenta non cenſentur animo repetendi.*
18 *Donatio præſumitur, quando fit pauperi.*
19 *Perſonæ qualitas attenditur pro declaratione uerborum.*
20 *Annua conceſsio facta pauperi, cenſetur in cauſam alimentorum.*
21 *Dos data ab extraneo, cenſetur donata.*
22 *Pater dotans, cum non teneretur, uidetur donare, idem in patruo.*
23 *Donatio præſumitur, quando nulla ſubeſt neceſsitas faciendi eam.*
24 *Donatio præſumitur, quando aliquid datur a ſciente ſe non teneri.*
25 *Animus repetendi non præſumitur, quando dans ſciebat indebitum.*
26 *Interpellatio fit contra ſtipulatorem, qui poterat apertius legem dicere.*
27 *Donatarius ſoluit alimenta ei, qui aluit donatorem.*
28 *Obſidi præſtans alimenta, repetit ab eo.*
29 *Obſes uidetur pignori datus uel tamquam in ſeruitutem.*
30 *Seruo præſtans alimenta repetit.*
31 *Obſidi, qui alimenta præſtitit, repetit a retinente, cui obſes inſeruiebat.*
32 *Spurius reſtituit alimenta, quæ ſibi indebitè fuerunt præſtita.*

Quæſtio

Quæſtio Prima.

1 QVi ex legis, uel hominis diſpoſitione non tenebatur aliquem alere, ſi præſtitit alimenta, poterit illa repetere, quia præſumitur † prçſtitiſſe animo repetendi, non donandi, l. 1. l. alimenta, & l. quod in uxorem, C. de negoc. geſt. l. Neſennius, ff. eod. tit. & in prædictis locis ponunt Doctores, atque ita conſtituit regulam Practic. Pap. ĩ for. libel. pro lega. rei ſing. in princip. nu. 86. in fi. Bal. Nouel. l. 1. nu. 46. ff. ſoluto matr. facit, quod uolunt Iac. Butr. Cin. & Bald. in d. l. 1. C. de negoc. geſt. ubi dicunt, quod ma-
2 ter, † quæ impendit pro remouendo tutore ſuſpecto filijs dato, repetit impẽſam, ex quo illam non facit coacta neceſſitate aliqua, ſed ex uoluntate mera. & quamuis aliqui dicant, vt Bart. ibi, quod tenetur accuſare tutorem de ſuſpecto, ta-
3 men admittunt, † quod non tenetur impendere de ſuo, ut per Bar. in l. 2. C. de neg. geſt. & uidebimus paſſim in diſcurſu huius partis conſiderari, ſi quis tenebatur, uel non. & pro regula ſupra
4 conſtituta facit, quia donare, † eſt perdere, l. filiusfamilias, ĩ prin. ff. de donatio. imo ſpecies fu-
5 roris, † Socin. in cõſ. 73. nu. 18. uol. 1. Caſtrenſ. in conſ. 352. nu. 5. uol. 1. D. Becius in con. 41. nu. 19. & conſ. 52. nu. 74. & in dubio nemo præ-
6 ſumitur iactare † ſuum, l. cum de indebito, ff. de probation. & omnis ſumitur coniectura ad ex-
7 cludendum prçſumptionem † donationis, l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignorat. actio. l. ſi cum aurum. ff. de ſolution. & præſumitur potius
8 error etiam in facto proprio, quàm donatio, † l. & ſi me putem, in princ. & ibi. gloſ. de cond. indeb. Bald. in conſ. 189. in fi. vol. 2. Curt. iun. in conſ. 56. nu. 5. Cran. in conſ. 77. nu. 14. & fatui-
9 tas potius † prçſumitur, ſecundum Bal. in l. generaliter, C. de non num. pecun. & ſicuti non præſumitur donatio, quando aliã cauſa excogitari poteſt, ita ſi actus referri non poteſt ad aliã cauſam, quàm iactationis, debet potius attribui cau-
10 ſæ, † per quam inducatur minor iactatio, Butr. in conſ. 65. Crau. in conſ. 106. nu. 107. hinc eſt
11 quòd qui abſentis nomine mutuã alicui dat † pecuniam, non uidetur abſenti donare, Gul. Cun. Butig. Caſtrenſ. Alex. & alij in l. certi condictio. §. ſi numos, ubi Socin. nu. 6. Dec. nu. 8. Purpur. nu. 51. ff. ſi cert. pet. & quod donatio non præſumatur, exornat latè Menoc. de arbitr. iudic. caſu 88. in prin. & procedit præſumptio etiam inter ſanguine coniunctos, quia inter eos non prçſu-
12 mitur † donatio, niſi certis caſibus, ſed non regulariter, glo. in l. libertis quos. §. 1. ubi Bart. ff. de alim. & cibar. legat. & in l. idemq;. §. ſi cui mandauero. ff. mand. Alc. Iaſ. & alij in l. quæ dotis. ff. ſoluto matrim. Alciat. in tract. præſump. regula 1. præſumpt. 32. nu. 5. cuius ſentẽtiam cõmunem inquit Meno. in caſu 88. nu. 9. & ſeq. & ideo ſi
13 pater non emat filij nomine, non † uidetur illi donare. l. filiæ. C. famil. erciſ. ubi Bart. & alij, idẽ
14 quę eſt in quocunque aſcendente erga † deſcendentem ſuum, Corne. in conſ. 15. in fi. uol. 4. Crau. in conſ. 86. nu. 3. Menoc. loco prædicto ubi latè agit inferendo ad alios caſus, ſed latius in patre erga filium, ponit Menoc. in tracta. de præſumptio. lib. 3. præſump. 30. nu. 7. & plurib. ſequentibus. Si autem donatio non præſumitur inter patrem & filium, interq́ue aſcendẽtem & deſcendentem, inter quos tanta eſt coniunctio, ut nulla ſit maior; multo minus præſumitur inter alios.

Amplia uerò ſupradictam concluſionem; vt procedat etiam ſi prçſtitit quis alimenta nõ ani-
15 mo gerendi alterius † negotium, quia nihilominus datur alimẽtorũ repetitio, ut eſt tex. in l. patrem qui, ubi hoc notat Barto. C. de nupt. et ibi Bart. inquit, illum caſum eſſe ſingularem, illum etiam pro ſingulari ponit Pet. de Rauen. ſing. 435. ſed & ſi ipſi non explicent; tamen non debet id trahi in conſequentiam, quia eſt contra ius commune, ſed ideo cõceditur ut aliquo modo patris odium erga filiam, & ingratitudo erga altorem puniatur: agitur enim ibi de patre qui filiam expoſuerat, & ea alita fuit ab alio pietatis, & miſerationis gratia, quo caſu repetitio ei non datur præſtitorum alimentorum, cum pietate motus fuerit, ſed cum uellet is cũ filio proprio uxorem dare pater exponens recuſabat dotem dare, & ideo in pęnam conceditur repetitio præſtitorum alimentorum, quæ alioquin non daretur, ceſſante ingratitudine, & odio patris, ita inquit Cin. ibi, quem ſequitur Bart. in princ. & dicit Salic. ibi in fine, quod eſt ſpeciale propter ingratitudinem, quæ reſecat pietatis officium, & eam opinionẽ probauit Cordub. alios allegans, in d. l. ſi quis a liberis. §. idem iudex, nu. 50. ff. de liber. agnoſcen. ubi ampliat eã pro-
16 cedere etiam in patre, qui filium expoſuit: † is enim ſi recuſat, ne filius ducat in uxorem altoris filiam, cogetur refundere alimenta, ſed latius dicam infra.

Fallit tamẽ regula, quando ea alimenta præ-
17 ſtantur alicui pauperi: † tunc enim non præſumuntur data repetendi, ſed donandi animo. l. Neſennius. ff. de neg. geſt. l. alimenta. C. eo. tit. atque ita dicit Bald. nouel. in l. 1. nu. 46. ff. ſoluto matrim. & de hac limitatione latè agemus infra. Confirmatur autem, quia & ſi non prçſumatur donatio, ut diximus ſupra, fallit tamen quan-
18 do fit pauperi, † ut uoluit Bar. in l. cum quid, nu. 11. ff. ſi cert. pet. ubi ait, quòd ſi diues tradat pauperi pecuniam nulla expreſſa cauſa, aut titulo, præſumetur donatio. eſt uerum quod loquitur, quando res, & quantitas erat modica, non magna, et ſequuntur ibi eum communiter Doctores, & Abb. in c. ſi quæſtiones, per illum textum, nu. 3. de ſimon. Caſtrenſ. in l. ſi fundum, la 2. in princ. nu. 3. ff. de leg. 1. Ripa, in l. 2. in princ. nu. 24. ff. ſi cer. pet. ubi citat glo. in l. ſi filij. C. de donatio. inter uir. & uxor. & comprobat Benincaſ. in tract. paupert. quæſtio. 8. in 1. ſpecia. cõtract. nu. 26.

nu.26.& eſt regulare, quòd ſumatur interpreta-
rio diſpoſitionis cuiuſcunque ex conditione per-
ſonæ, ut dicunt Doctores in d. l. cum quid, ubi
Dec. nu. 23. infert ad alia multa, & defendit Bal.
ab impugnationibus Caſtren. qualitas enim per
19 ſonę † dat uerbis intelligentiam. l. plenū. §. equi-
tij. ff. de uſu & habitat. l. cum filio. ff. de leg. 3. Ca
gnol. I l. quoties idem ſermo, nu. 5. ff. de reg. iur.
Felin. in c. cauſam, quæ. col. 3. de reſcrip. Meno.
de præſumptio. lib. 3. præſumptio. 34. in fi. ideo
in propoſito conceſſio annua facta pauperi, cen
20 ſetur in cauſam alimentorum facta, † l. ſi cui an-
nuum. ff. de annu. legat. l. cum hi. §. ſi in annos. ff.
de tranſac. & dixi ſupra ſuo loco. non mirum er
go ſi pręſtans alimenta pauperi alicui cenſetur
non repetendi, ſed donandi animo præſtitiſſe, re
manetque limitatio melius comprobata, quàm
fecerit Bald. nouel. in loco prædicto, ubi ſua au-
thoritate nihil allegat.

Sed & ſi regula eo modò, ut in principio dixi-
mus a Practi. Pap. conſtituatur, uidetur tamen
uerius eſſe quòd alimenta in dubio uideantur do
nandi animo pręſtita, pro cuius probatione ad-
duco quod in ſimili de dote ſcriptum legimus in
l. unica. §. accedit. C. de rei uxor. actio. ubi dos
21 † data ab extraneo, cenſetur donatio, idem dici-
tur in l. fin. C. de dot. promiſſ. Doctores omnes
in l. 2. §. 1. ff. ſoluto matrim. ubi dicunt eſſe ſpe-
ciale fauore dotis, Bar. in l. quæ dotis, nu. 6. ff. ſo
luto matrim. ubi ſubdit rationem eſſe, quia dos
eſt pia cauſa, Socin. in conſ. 100. col. 3. uol. 3.
Dec. in conſ. 35. nu. 1. Pariſ. conſ. 12. num. 109.
uol. 1. ubi dicit eſſe ſpeciale fauore dotis, Socin.
iun. in conſ. 79. nu. 74. uol. 3. & ſi id procedit in
extraneo dotante, multo magis locum habebit
in coniuncto, in quo facilius cadit coniectura
donationis, iuxta ea, quæ ponit Alciat. in tracta.
præſumptio. reg. 1. præſumptio. 32. & dixi ſu-
pra in princ. huius quęſtionis, & in patrę loqui
22 tur † Socin. in d. conſ. 100. dum tamen non eſ-
ſet obligatus, & in patruo loquitur Socin. iun.
d. conſ. 79. nu. 74. in ſorore Ripa in l. 1. nu. 9. ſo-
luto matr. quod ſi ea locum habent in dote, qua
re procedere non debent etiam in alimentis? Va
let enim fauorabiliter argumētum a dote ad ali-
menta, ut ſæpe dixi in diſcurſu operis. imò alimē
ta fauorabiliora ſunt dote. Cōfirmatur hæc ſen-
23 tentia, quia donatio præſumitur; † qñ nullà ſub-
eſt neceſſitas, l. donari. ff. de reg. iur. l. donatio ff.
de donatio. itē cuius p errorem dati repetitio eſt
24 eiuſdem † conſulto dati donatio eſt. l. cuius per
errorem. ff. de reg. iur. l. 1. ff. de cond. indeb. & in
dubio non præſumitur quid datum repetendi
25 animo, † quando dans ſciebat indebitum. l. qđ
ſi ſciens. ff. de cond. indeb. & nō uidetur ſine cau-
ſa datum, quando cauſa donationis ſubeſſe po-
teſt, ut dicunt Doctores in l. 1. ff. de cōd. ſine cau.
& inquit Bolognet. in d. l. cū quid, nu. 62. quod
ſi ſcholaris pecuniam Doctori tradat, uidetur
donare. Præterea cum ſumus in dubio, interpre
tatio ſumi debet contra dantem, qui debuit in
26 traditione † rei ſuæ apertius legē dicere, l. uete-
ribus. ff. de pact. l. Labeo, la 1. ff. de contrah. em-
ptio. l. quidquid aſtringendę. ff. de uerb. oblig. c.
contra eum, de reg. iur. in 6. & his rationibus uo
luerunt aliqui, quòd titulus donationis ſemper
præſumatur, cum aliquis rem ſuam tradit, nulla
expreſſa cauſa, in l. cum quid, præcipue quando
accedit conſanguinitatis cauſa, vt per Bart. in d.
l. cum quid, nu. 11. quę & ſi ſola forte regulariter
non ſufficiat, ut ſupra dixi, iuncta tamen cū alijs
præcipuè fauore alimentorum operatur dona-
tionem. Et in hoc aduertendum exiſtimo, quòd
hæc opinio facilius admitteretur, quando is eſ-
ſet alitus, cuius alendi onus ad alium ſpectabat:
quia tunc & ſi detur repetitio contra eum, qui
tenebatur alere, tamen quoad eum, cui pręſtita
ſunt alimenta, ſuſtinetur donationis titulus, quę
conſideratio cadit etiam circa quæſtionem pau
lo ſupra tactam de alimentis præſtitis pauperi a
ea enim intelligi debet, quando repeter et quis
alimenta a paupere, ſecus ubi a tertio repeteret
alimenta præſtita pauperi, quod quādo locum
habeat, dicemus infra in diſcurſu huius partis.
Infertur ex prædictis, quòd ſi quis alimenta
præſtet alicui, qui erat ex pacto alendus a dona-
27 tario, † poterit ab illo repetere, Corne. in conſ.
120. col. [illegible]. uerſ. & maxime, uol. 1. ubi dicit hoc
procedere, etiam ſi non fecerit impenſam animo
repetendi, mouetur ex l. item eum, & l. ſi pupilli,
§. quid ergo. ubi gl. in uerſ. ipſo geſto. ff. de neg.
geſt. Bart. & Doctores in l. alimenta. C. eod. tit.
& infert quòd ſi donator habuit alimenta ab a-
lio, non poteſt agere contra donatarium quaſi
ingratum ob alimenta non præſtita: & facit, q3
dicitur talis geſſiſſe utile negocium donatarij, at
que illum releuaſſe ab onere, quod incūbebat.
Inferri etiam poteſt ad eum qui alimenta pręſ
28 titit obſidi; is † enim repetit ab ipſo obſide, per
tex. in l. ſi neceſſarias, in princ. ubi glo. ff. de pi-
gnor. actio. obſes enim dicitur quodammodo
29 † datus pignoris loco, & eſt ſpecies quædam ſer
uitutis, l. 2. ff. de lib. homine exhib. l. Titio cen-
rum. §. Titio centum. il 2. & ibi not. Bart. ff. de
cond. indeb. Bero. in conſ. 160. nu. 15. uol. 3. &
30 ſeruo uel alij, qui præſtat † alimenta repetit, d.
l. ſi neceſſarias, in princ. & ita uoluit Imola in c.
ex reſcripto, nu. 6. in fi. de iureiur. & cum ſequi
tur ibi Felin. in fi. ſed limitatur a pręedictis Do-
ctoribus, ut non procedat quando obſes inſerui
ret ei, a quo retinetur, atque ei pręſtaret operas:
31 quia tunc ex quo retinens † tenetur alere, alimen
ta pręſtita repetenda ſunt ab illo, non autem ab
ipſo obſide; geſtū eſt enim illius, non obſidis ne-
gocium, & quod attinet ad operas, uide quæ di
cam infra, hac eadem parte.
Inferri etiam poteſt ad alimenta, quæ præſti
32 tit aliquis filio ſpurio, † cui tamen non erat obli
gatus: puta, quia erat diues, & habebat aliunde:
nam tenetur ſpurius reddere illa, uti uult, Cac-
cialup. in authen. ſi qua illuſtris, nu. 93. C. ad Or
fician. ubi tamen nihil pro hoc allegat, ſed intelli
gi hoc debet cum modificationibus & declara-
tionibus, quæ paſſim infra addiuentur: nam & ſi
talis ſit regula, limitatur tamen quando ex con-
iecturis conſtat quòd habuit animum donandi.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Maritus repetit a ſocero moroſo alimenta præſtita uxori.*

2 *Maritus, qui diu tacuit, nec dotem petijt, an cenſeatur vſuras dotales remittere.*

3 *Maritus retinens uxorem in ſuo obſequio non petit uſuras dotis non ſoluta.*

4 *Confeſſio dotis receptæ non præſumitur ſimulata, quando facta eſt erga patrem aut fratrem vxoris.*

Quæſtio II.

MARITVS, qui alimenta prſtitit vxo-
1 ri, repetit ea a ſocero, † qui moram fe-
cit circa ſolutionem dotis, eſt caſus in
l.fin.in §.præterea. C.de iure dot. quem ad hoc
allegat Bal.in conſ.94.uol.1. ubi inquit, eſſe de
hoc caſum in d.§.præterea.idem Bal. ī cōſ.474.
uol. 3. & eſt comunis opinio Legiſtarum & Ca
noniſtarum, ut ait Iaſ.in conſ.92.nu.12.uerſ. ſe-
cundò & fortius, uol.1.Alex.in conſ.41.nu.3.&
4.uol.5.Corne.in conſ.212.col.1.in conſ. 240.
col.1.uol.3.Io.And.Cardin. Butr. & Abb. in c.
ſalubriter, de uſur.Bar.Imola, Caſtr.Alex. & alij
in l.inſulam.§.uſuras.ff.ſolu. matr.& multos al-
legaui in tit.quibus debeantur alimenta, in quæ
ſtio. incipiente, quandoque ſocer, ubi hanc quę
ſtionem diffuſe tractaui ampliando, & limitan-
do pluribus modis, & inter alia dixi procedere
ſolum contra eos, qui de iure tenebantur alere,
ex quo illi fuerunt a marito releuati ab onere
legali, & ibi poſui quęſtionem, an maritus qui
diu tacuit, nec unquā petijt cenſeatur alimenta,
2 ſeu dotales uſuras † remiſiſſe, an uero illas poſ-
ſit petere non obſtantę diuturna taciturnitate,
quam quæſtionem vt aliquid addam, pertractat
Menoc, poſtea per me uiſus in tracta.de pręſum
ptio.lib.3.pręſump.25.per totam.ubi perſtrin
gendo negocium; quatuor conſtituit caſus, cum
nonnullis declarationibus, ſed neque reſoluit
multas difficultates, quę cadunt circa quæſtionē
neque allegat multos, quos ego loco prędicto
adduco, Cephal.in conſ.280.num.52.& unico
uerbo Maſcard.concluſ. 77.nu. 6. dum allegat
deciſ.Pedem.132. Vitalin. in tracta. clauſul. in
tit. an renuncia. poſſ. iuri alimento.col.9.ubi la
tè, ſed ſparſim agit de hac & alijs quæſtionibus.
& quamuis maritus non teneatur vxorem alere,
quando ſibi dos promiſſa non ſoluitur, ut dixi
ſuo loco; tamen hoc caſu datur alimentorum re
petitio aduerſus patrem uel fratres dotis debi-
tores, ut patet in locis prædictis. poſſet tamen
hoc caſu quæri, an detur repetitio, cum maritus
receperit ſeruitia, quæ uidentur compenſanda
cum alimentis, ſicut diximus, quando duxit uxo
rem indotatam, quam nihilominus cum habue-
rit in ſeruitijs cogitur alere, ſed quia Doctores
habent pro abſoluto, non ſunt obſcuranda quæ
claram habent determinationem. hęc concluſio
bene procedit, quando uxorem non retinuit in
3 ſuo obſequio: at ſi retinuit, † non poteſt vſuras
petere, ſecundum Abb. in conſ.85.uol.2. quam
ſequuntur alij, quos citaui in d. quæſtione de
marito qui petit alimenta a ſocero, ubi tamē eā
reprobaui. Sed forte dici poſſet pro concordia,
quod aut dos fuit ab uxore promiſſa, quę poſtea
fuit in mora; aut fuit promiſſa a ſocero, uel alio:
& primo caſu maritus non repetit non propter
compenſationem ſeruitiorum, ſed propter affe-
ctionem maritalem, & quia facilius præſumitur
donatio inter uirum & uxorem, quàm inter ge-
nerum, & ſocerum; ſecundo uero caſu licet repe
tere, quia dū præſtat alimenta uxor, nulla poteſt
ſumi coniectura, quod uoluerit ſocero donare,
cū erga eum non tanta præſumatur facilitas, &
pro hac differentia inter uxorem & ſocerū facit
4 quod dicunt Doctores de confeſſione dotis † re
ceptæ, quæ non ita præſumitur ſimulata, qñ enumerauit
nauit erga patrem, & fratrem uxoris, ſicuti quā-
do emittitur in fauorē uxoris, Dec. in cōſ.536.
col.3.uer.ad hoc ēt reſpōdetur, Ruin.conſ.183.
nu.4.uol.1.Alcia.ī l.1.nu.14.ff.ſoluto matr. Mar
ſil.ſing.345.Bald.Nou.in tracta.dot.par.10.nu.
14.Lupus in rub.de donatio.inter uir.& uxor.§.
30.nu.12.Rub.conſ.78.col.fi.Crot.in l.ſi cōſtan
te, nu.150.ff.ſoluto matr.Didac.lib.1.uariar.re-
ſolutio.cap.7.nu.6.uerſ. eſt & alia, Rolan. conſ.
93.nu.27.& ſeq. uol.1. Anchar. Modern.lib.1.
quæſt.32.nu.15.cogita tamen ſuper hac diſtin-
ctione, quia periculoſum eſt nouas interponere
ſententias poſt tot peritorum ſcripta, & uide,
quę paulo infra dicam.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, qui uxorem habuit in obſequijs, an petat alimenta ratione moræ uxoris in danda dote promiſſa.*

2 *Conſentire non videtur, qui tacet quando ſcit ius ſuum durare.*

3 *Tacere quis præſumitur in dubio, quia ſciat ius ſuum durare.*

4 *Coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*

5 *Hæredes mariti ſi alendo uiduam plus impenderunt, quàm ſint dotis fructus, videntur donare.*

6 *Res eadem non debet cenſeri diuerſo iure.*

7 *Determinatio una recipiens plura determinabilia debet æqualiter determinare.*

8 *Poſſidere quis præſumitur ex præambulo titulo.*

9 *Confeſſio intelligitur facta ex cauſa præambula.*

10 *Vſuræ. Res obligata pro ſorte cenſetur etiam obligata pro vſuris.*

11 *Res obligata pro dote cenſetur etiam obligata pro alimentis dotalibus.*

12 *Maritus recipiendo dotem, an uideatur remiſiſſe alimenta.*

13 *Dotales fructus, & acceſſiones petuntur iure actionis.*

14 *Maritus petens dotem poteſt etiam iure actionis petere fructus, & acceſſiones.*

15 *Ac-*

15 Acceſſiones in uniuerſalibus petuntur iure actionis.

16 Correlatiua. Diſpoſitum in uno ex eis locum etiam habet in alio.

17 Ratio ubi eſt eadem, ius quoque idem ſtatui debet.

18 Fideiuſſor acceptus pro principali obligatur etiam pro acceſſionibus.

19 Vxoris bona obligantur marito non ſolum pro dote, ſed etiam pro alimentis dotalibus.

20 Damni uitandi ratio potior eſt, quàm lucri captandi.

21 Recipiendo debitum cenſetur remittere pœnam cõuentionalem.

22 Recipiens debitum non cenſetur remitteere pœnam legalem.

23 Recipiens ſortem non uidetur remittere uſuras.

24 Maritus recipiens ſortem non cenſetur remittere uſuras dotales.

25 Expenſæ litis peti poſſunt de per ſe ſi omiſſa ſunt in ſententia quando ſtatutum mandat uictum uictori condemnari in expenſis.

26 Expenſæ non debentur ab eo, qui iuſtam habuit cauſam litigandi.

27 Expenſæ debentur ab eo qui iuſtam habuit litigandi cauſam, quando ſtatutum mandat uictum uictori condemnari in expenſis.

28 Expenſæ conuentionales debentur iure actionis non obſtante iuſtâ cauſa litigandi.

29 Maritus recipiendo ſortem, an præiudicet ſibi in alimentis.

30 Officium iudicis inducitur quando lex noua diſponit ſuper acceſſorijs.

31 Officium iudicis non datur, ſed actio, quando lex noua diſponit ſuper principali.

32 L. ſi marito. §. fin. ff. ſolut. matr. locũ habet in acceſſionibus, & fructibus naturalibus, non ciuilibus.

33 Liberatio debitori facta pro ſorte extenditur ad omnia acceſſoria.

34 Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio.

35 Vidua recipiens dotem ſine reſeruatione non petit interuſuria dotalia.

36 Dominus recipiendo canonem remittere uidetur pœnam caducitatis iam commiſſam.

37 Intereſſe debitum officio iudicis non poteſt peti ſorte remiſſa.

38 Intereſſe promiſſum per ſtipulationẽ peti poteſt ſorte ſine proteſtatione aut reſeruatione recepta.

39 Maritus recipiendo dotem cum proteſtatione, non prohibetur petere alimenta.

40 Tacens uidetur conſentire, quando proteſtationi non oppoſuit.

41 Taciturnitas ubi contradictio eſt neceſſaria inducit quaſi contractum.

42 Expreſſum facit ceſſare tacitum

43 Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.

44 Rationes plures ubi concurrunt, una ſublata ſuſtinetur diſpoſitio.

45 Duo quando obſtant, uno ſublato alterum non tollitur.

46 Rationes plures præſumuntur, non una.

47 Proteſtatio non prodeſt in his, quæ non pendent ab animo poteſtantis, ſed a iure.

48 Officium iudicis mercenarium tollitur actione ſublata.

49 Proteſtatio contraria facto non releuat.

50 Bartoli diſtinctio in l. fin. ff. de eo quod certo loco re probatur.

51 Debitum ex una cauſa poteſt de cõſenſu partium transfundi in aliam cauſam.

52 Hæres poteſt durante tempore inuentarij conuenire pro debito hæreditario, quod ipſo promittit ſoluere.

53 Maritus recipiens ſortem, non uidetur remittere alimenta pro parte dotis non ſoluta.

54 Recipiens partem debiti cenſetur recedere a datione in ſolutum iam facta.

55 Partis quoad partem eadem eſt ratio, quæ totius quoad totum.

56 Acceſſorium regulatur ſecundum naturam principalis.

57 Contrariorum eadem eſt diſciplina.

58 Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.

59 Voluntas tacita, quæ ex actu colligitur non extenditur ultra quam ex actu inferatur.

60 Recipiens partem debiti remittit totum intereſſe in indiuiduis, ſecus in diuiduis.

61 Petens ſortem non uidetur remittere intereſſe.

62 Petens pretium uidetur recedere a pacto caducitatis.

63 Appellationi renũciare uidetur, qui dilationem petit ad ſoluendum.

64 Dominus petendo fidelitatem a uaſſallo uidetur remittere caducitatem commiſſam.

65 Minor petens pretium rei, nulliter uendita uidetur renunciare nullitati.

66 Petens pretium remittit nullitatem contractus.

67 Dominus petendo canonem ab emphiteuta remittit caducitatem cõmiſſam.

68 Petens ſortem in iudicio, quando poſſit poſtea petere intereſſe.

69 Maritus qui aluit uxorem infirmam, non repetit alimenta.

70 Factum quid præſumetur ex cauſa, propter quam erat faciendum.

71 Paria ſunt, rem habere, vel actionem ad rem.

72 Maritus non tenetur alere vxorem, quæ habet aliunde.

73 Maritus non tenetur alere uxorem, quæ patrem habet diuitem.

74 Vſufructuarius ſi ſoluit magnam impenſam in rei refectionem, repetit.

75 Argumentum a contrario ſenſu eſt ualidum.

76 Maritus non repetit alimenta præſtita uxori infirmæ indotatæ etiamſi fuiſſet proteſtatus.

Quæſtio III.

MAXEMA eſt controuerſia, an maritus
1 qui vxorem duxit cum dotis promiſ-
ſione, eamque aluit & in obſequijs fa-
miliaribus retinuit, poſſit ratione moræ quam in
dotis ſolutione paſſus eſt, conſequi ab ipſa uxo-
re alimenta, ſeu uſuras retardatæ ſolutionis. &
Imola in l. inſulam. §. vſuras. ver. & per prędicta.
ff. ſoluto matri. inqnit ſub dubio forte, quòd ali-
2 menta †repeti poſſunt, intelligẽdo tamen ſi vxor
erat ſana, quia ſi fuiſſet infirma videtur uir pieta
tis intuitu alimenta præſtitiſſe. maior enim ur-
ger pietas alendi infirmam quàm ſanam, idem
voluit Roman. in l. ſi vero. §. de uiro, in 44. ſpe-
ciali. ff. ſolnto matrimonio. & hãc partem tenuit
etiam Alex. in l. quod in vxorem, nume. 7. C. de
neg. geſt. & prædicti omnes intelligunt, etiamſi
nulla præceſſit proteſtatio, idem Alex. in conſi.
56. num. 7. & ſeq. uol. 4. & in d. §. uſuras, num. 3.
ver. ſi uero mulier erat ſana. ubi ait boc eſſe notá
dum verbum, quod illa l. quod in uxorem, non
habet locũ in muliere ſana, quia impenſum pro
ea repetitur, idem Alex. in conſ. 31. nu. 10. uol.
6. quia ubi mulier eſt dotata, alimenta cenſen-
tur præſtita animo recuperandi & repetendi: &
ratio eſt, quia extante dote uxor alenda eſt de il
lius fructib. non impenſis mariti; item quia ubi
maritus eſt ſtipulatus dotem ſibi dari, iam uide-
tur animum declarare quòd nolit de ſuo alere
uxorẽ, ſed ex dote: & licèt non eam eiecerit, uel
expulerit, ſed in ſeruitio retinuerit, non per hoc
uidetur voluiſſe uſuras dotales remittere, tum
quia non præſumitur donatio; tum etiam, quia
3 ſciebat durare ſibi ius † repetendi, vt in ſimili di
citur in l. Seius. §. non videtur, ff. quib. mod. pig.
vel hipoth. ſol. gl. in c. Imperialis, in uer. permiſ-
ſione, de prohib. feud. alien. per Lothar. Iſern. in
c. 1. col. 8. in princ. de ſucceſſio. feud. ubi ſubdit,
6 q in dubio præſumitur ea rõne † tacuiſſe, quia
ſciebat ius ſuũ durare, Ruin. in conſ. 161. nu. 38.
uol. 1. Socin. iun. conſ. 106. nu. 41. & ſeq. uol. 3. &
q detur repetitio, alios citãs tenet Maſcar. cõcl.
77. nu. 5. in 2. limitatio. ſed multi ex allegatis ab
eo non id dicunt, & contrariam partem tenuit
Abb. in d. conſ. 85. in 2. vol. ubi ait quòd alimen
ta compenſantur cum ſeruitijs ſeu operis. ſed
hæc ratio bene procedit, quãdo dos non eſt pro
miſſa, quia bene tunc maritus uidetur obſequia
loco dotis habere, ſed quando dos eſt promiſſa
atque ita maritus expreſsè ſibi cauit, ſeruitia nõ
4 cedunt loco dotis. vbi. n. in claris † ſumus, nõ eſt
opus interpretatione, l. continuus. ff. de uer. obl.
præterea uxor ẽt dotata tenetur operari uiro, in
telligendo de operis obſequialib. ſeu officialib.
nõ de fabrilib. aut artificialib. uti dixi in tit. quo
modo alimen. ſint præſtan. ideo ob præſtationẽ
operarum, ſicuti non excuſatur a ſoluenda dote
promiſſa, ita non debet excuſari a ſoluendis uſu
ris, ſeu alimẽtis debitis occaſione promiſſionis.
eandẽ tamen opinionem allegant tenuiſſe Imo.
in l. diuortio, in princ. uer. item aduerte. ff. ſolu-
to matrimonio. vbi inquit quod ſi dos eſt in bo
nis immobilibus, & niro mortuo hæredes intra
5 annum luctus præſtiterunt † alimenta uiduæ, lu
crantur quidẽ fructus bonorum dotalium: ſed ſi
impenſa excedit fructuũ valorem, uidentur feciſ
ſe animo non repetendi, argumento l. quod in
uxorem. ſed ea opinio meo iudicio non poteſt
ſuſtineri, quia una & eadem alimentorum præ-
ſtatio nõ põt videri facta pro parte aoimo repe-
tendi, & pro parte animo donandi, ſed vel in to
6 tum repetendi, † nel in totum donandi, argumẽ
to l. eum qui ædes. ff. de uſucap. & una determi-
natio dẽt æqualiter determinare, quando plura
7 † recipit determinabilia, l. nã hoc iure, ff. de vul-
ga. & pupil. & animus hæredum circa præſtatio
nem alimentorum oon debet præſumi diuiſus,
ut ſcilicet cogitarent præſtare alimenta de pro-
prio, quatenus fructus rerum dotalium non ſuf-
ficerent, uel de uſuris dotalibus ubi fructus ſuffi
cerent. Iaſ. autem in l. ſi donaturus. §. 1. num. 6. ff.
de cond. ob cauſ. inquit, hanc partem uideri ue-
riorem, quod fecerit impẽdia animo repetendi,
eandem partem probauit Corne. conſ. ult. col.
3. uol. 2. Lupus in c. per ueſtras, in 3. notab. §. 1.
de donatio. inter uir. & uxo. ſolio mihi 135. ſed
ut dixi, mouentur omnes leuibus rationibus, eaſ
que impugnaui in titu. quibus debeantur alimẽ
ta, in quęſtione, an gener repetere poſſit alimen-
ta a ſocero, & Crau. in conſ. 189. nu. 7. in 5. caſu,
in fine, uer. non omitto in hac materia, dicit Ab
batis opinionem eſſe extraneam, ſed nihil alle-
gat. nunc autem ex prædictis apparet eam a plu
ribus reprobari, & ratione deſtitutam: & ſi dica-
tur eam ſuſtineri ratione, quam in proxima quę
ſtione adduxi, quod ſcilicet facilius præſumi-
tur donatio erga uxorem, quàm erga ſocerum;
reſpondeo quod Imola, Abb. & alij non mouen
tur ea diſtinctiooe, ſed quia tenetur eam alere,
quæ fuit in obſequio. Secundò reſpondeo
quòd uerum eſt magis præſumi donationem
erga nxorem quàm erga ſocerum, quando ex
alijs inferri poteſt quod maritus habuerit ani-
mum donandi, ſed quando ſtipulatus eſt dotem
ſibi ſolui, ceſſet præſumptio donationis, facit
8 quod dicimus præſumi quod poſſideat† ſemper
quis ex pręambulo titulo, l. prima, §. primo, ff. de
exceptio. rei iudic. l. 2. ubi notant Doctores, C.
de acquiren poſſeſſ. glo. in l. quædam mulier, C.
de rei uend. Barto. in l. qui negociationem. ff. de
adminiſtr. tuto. Alciat. in tract. pręſumptio. reg.
2. præſumptio. 23. cum multis ſimilibus. Item
6 facit, quia confeſſio † recepti in dubio intelligi-
tur ex cauſa præambula, Bart. & Doct. in l. triti-
cum. ff. de uerb. obli. Alex. ibi, num. 4. Aret. col.
2. uer. in gloſ. poſita, & ibi Iaſ. nu. 6. Iaſ. in conſ.
70. numero 1. uol. 1. cum alijs, quos allegaui in
conſi. 119. numero 16. & ideo cum cauſa præ-
ſtandi alimenta ſit promiſſio dotis ſibi facta a
principio, præſumitur maritum ex ea, non ex
alia præſtitiſſe alimenta, & dicebam aliquando
quod ſi diceremus eum alimenta præſtitiſſe aĩo
donandi, ſuperflua eſſet quæſtio tã pertinaciter
a Doctorib. pertractata, an maritus q diu uxori

 pręſti-

præſtitit alimenta, & dotes, uel uſuras dotales
non petijt, uideatur illas remiſiſse, quia non ca-
dit remiſſio ſuper eo quod non debetur, & pri-
uatio præſupponit habitum, lege, decem. ff. de
verborum obligat. Accedat quod vſuræ dicun-
tur acceſſoriæ ad dotem, & ideo res obligata
10 pro ſorte, cenſetur etiam obligata † pro uſuris, l.
Lucius. ff. qui potior. in pigno. habeant. ubi
gloſ. Barto. & alij inferunt ad alias deciſiones,
& per hanc rationem Barto. in l. ſi cum dotem. §.
ſin autem in ſæuiſſimo. ff. ſoluto matrimo. dicit
quod res obligata pro dote, dicitur etiam obli-
11 gata pro alimentis † dotalibus, & eum ſequitur
Cuman. & Caſtrenſ. ibi, ponit Neguſan. de pi-
gnor. in 4. membro, 2. par. nume. 47. & dixi inter
priuilegia alimentorum. ſicuti ergo per tacitur-
nitatem, & alimentorum diuturnam præſtatio-
nem maritus non uidetur dotem remittere, nec
ideo prohibetur illam petere, eodem modo non
impeditur alimenta ſibi occaſione dotis pro-
miſſa & debita exigere, nec poteſt magis uide-
ri vir donare alimenta quàm dotem, cum dos
ipſa ad hunc effectum tradatur, vt ex ea mari-
tus ſuſtineat onera matrimonij, & ſatis dicitur
maritus priuari dote qñ illius fructus nõ ꝑcipit.

Retenta igitur pro uera ea opinione, quòd
liceat marito repetere alimenta, dubium eſt, ſi
poſt præſtita aliquo tempore alimenta maritus
dotem recipiat: num uideatur ſibi præiudicaſſe
reſpectu alimentorum, vt ea mox petere poſſit?
12 Et uidetur † ea peti poſſe, ita determinat Bald.
Nouel. in tracta. dot. par. ſecunda, colum. pen.
ver. ſequeretur etiã alius effectus. ubi dicit quod
& ſi in ſententia ſuper reſtitutione dotis data
non ſit facta mẽtio de fructibus dotis ſeu inter-
eſſe, tamen alimenta & alia acceſſoria poſſunt
poſtea peti, & ſubdit hoc eſſe notandum, quia ſę
pè contingit quòd mariti poſt longam moram
uxoris, vel ſoceri, recipiunt dotem nulla mentio
ne facta de damnis, ſeu intereſſe paſſis poſt mo-
ram, nullaque facta proteſtatione, aut reſerua-
tione: nam ideo fit ſibi præiudicium quominus
primæua actione petere ea poſſit. mouetur ex
tex. in l. ſi marito, §. finali, ff. ſoluto matrim. ubi
dicitur quòd fructus, & acceſſiones dotales peti
13 poſſunt iure † actionis, quem tex. dicit ad hoc eſ-
ſe ſingularem, licet in particularibus regulariter
acceſſiones ueniant iudicis officio mercenario,
l. quarta. C. de bon. quæ liber. l. fin. ff. de eo, quod
certo loco. & licèt tex. in d. l. ſi marito. §. fi. lo-
quatur in dote repetenda, tamen idem uidetur
in dote petenda: nam uidemus quòd priuilegiũ
hipothecæ competens pro reſtituenda dote lo-
14 cum etiam habet in dote petenda ex parte † ma
riti, l. vnica, §. & ut plenius, C. de rei uxor. actio.
Neguſ. de pignor. in quarto memb. 2. par. nume
ro 25. facit etiam, quia multi uoluerunt quòd
iudicium de dote ſit uniuerſale etiam ex parte
15 mariti: in † uniuerſalibus autem acceſſoria peti
poſſunt iure actionis, ut per Doctores in rub. ff.
ſolu. matrimo. Præterea ubi etiam alimenta &
acceſſoria iure actionis peti non poſſent, adhuc
tamen recipiendo dotem maritus non ſibi præ-
iudicaret in alimentis, quia ſecundum Bald. No
uel. in dicta parte 2. colum. antèpenul. fructus
petuntur ex ſpeciali quodam priuilegio, quod
doti tribuitur, ut in d. l. ſi marito. §. finali, & non
mirum, quia priuilegium dotis non minus com
petit ex parte mariti pro dote petenda, quàm
ex parte uxoris pro dote repetenda: & cum uir
16 & uxor ſint correlatiui, diſpoſitum in uno, † lo-
cum habet in alio, l. fi. C. de indic. uidnit. tollen.
17 & in marito eſt eadem ratio, ergo idem † quo-
que ius eſſe debet, lege, illud, ff. ad leg. Aquil. l.
a Titio. ff. de furt. & quando iudicium eſt bonæ
fidei, tunc acceſſiones licèt ueniant non iure a-
ctionis, ſed officio iudicis, tamen ſunt fauora-
biles, & includuntur fortius quàm in iudicio
ſtricti iuris. iudicium autem dotis eſt bonæ fi-
dei. §. fuerat, Inſtit. de actio. hinc uidemus quòd
18 fideiuſſor acceptus pro principali, obligatur † e-
tiam pro acceſſionibus, quãdo natura actionis,
uel iudicij eſt bonæ fidei, ut in l. quæro, in princ.
ff. loc. iuncta l. centum Capuæ, ff. de eo, quod cer
to loco: ita declarat glo. in d. l. centum, in 5. ſolu
tione, quam Bart. ibi & cæteri Doctores ſequũ-
tur, & hac ratione Neguſant. in 4. memb. 2. par.
nume. 55. & 56. concludit, quòd bona uxoris
19 ſunt obligata tacitè marito, non minus † pro ali
mentis & uſuris dotalibus, quàm pro dote. ergo
eodem modo peti poterunt alimenta recepta
dote, ſicuti ab ipſa uxore fieri poſſet petitio. &
hanc partem, quòd extincto principali per ſo-
lutionem peti poſſint alimenta, tenuit etiam Lu
pus in c. per ueſtras, in 3. notab. §. 8. num. 6. uer.
ex quo infertur, de donatio. inter uir. & uxor. fo
lio mihi 177. ubi inquit iſtud eſſe nouum dictum
Baldi Nouelli, menti tenẽdum. ſed errat Lupus,
quia ante Baldum idem tenuit Bald. in l. ſi mari-
to. §. fin. in fi. ff. ſoluto matrim. & in eadem lege
Roman. ubi concludit quòd maritus, qui ſine re
ſeruatione dotem recepit, petere poteſt alimen-
ta ſeu uſuras dotales. mouetur ex tex. in l. fina. §.
præterea. C. de iure dot. ubi maritus petere po-
teſt incrementa dotis poſt moram a muliere cõ
miſſam, etiã ſi dos nõ ſit tradita. illa enim dictio,
etiam, implicat terminos oppoſitos, atque ita
quando res ſit tradita. Mouetur etiam, quia fa-
uore mariti procedunt orationes oẽs, per quas
in fauorem uxoris inductũ eſt ut dote etiam ſo-
luta petere poſsit fructus, quia ſcilicet dos ſit
quid uniuerſale & ſit fauorabilis: nam non mi-
nus eſt quid uniuerſale ex parte mariti, quàm
ex parte uxoris, & non minus fauent iura doti
quando maritus eam petit, quàm ubi ea petitur
ab uxore. ergo in marito idem ius eſſe debet. eſt
uerum, quod Roman. loco prædicto loqui uide
tur de fructibus & alijs acceſsionibus, non autẽ
de alimentis & uſuris, ſed idem Roman. in l. inſu
lam. §. uir vſuras, num. 17. ff. ſoluto matri. idem
omnino tenuit, ſubdens hanc opinionem eſſe
æquiorem, per dictum tex. quem inducit a for-
tiori, dicens, ſi uxori datur petitio lucri ceſſan-
tis, multo magis concedi debet marito petitio
20 damni emergentis: potior enim † eſſe debet eo-
rum cauſa qui de damno euitando agunt, quã

co-

eorum qui tractant de lucro, l.fin.§. licentia. C.
de iure delib.l.fin.uer. non enim par.C.de iure
codicil.& facit pro hac parte, quia alimenta hoc
caſu debentur a lege, non ex diſpoſitione homi-
nis. ideo difficilius remittuntur, uidemus enim
quòd & ſi recipiendo quis principale debitum,
uideatur pęnam remittere cõuentionalem, l.de
lege, §.fi.& l.poſt diem, ff.de lege commiſſo.l. a-
pud Celſum.§.Labeo, ff.de doli mali & met. ex-
22 cep.tamen pęna legalis non uidetur † remiſſa, l.
ſi pro fure, ff.de cond.fur.ita diſtinguit gl.in l.fi.
ff.de eo, qđ certo loco. ubi Bar. nu.3.Ang.in fi.
Caſt.nu.5.Iaſ.colum.8.uer.in ea.gl.ibi, l.pen.&
quod ſi pęna quæ eſt odioſa, non cenſetur remiſ
ſa, multo minus eſt cogitanda remiſſio alimento
rum, quorum præſtatio eſt fauorabilis, & magis
debita. Confirmatur ẽt, quia uidemus recepta
23 ſorte non cenſeri † remiſſas uſuras, l.1.C. de ſolu
tio.vbi ponunt omnes Docto.& ſequuntur Bar.
Caſt.Iaſ.& alij in l.fi.ff.de eo, quod certo loco, &
in d.l.1.qđ ſi uſurę odioſę nõ uſr remiſſæ, lõgè
minus uidebunť remiſſæ uſurę dotales, q̃ ſunt fa
uorabiles, ut dicũt Doct.in ea qõne, q̃ tetigi ſu-
pra, an maritus, qui diu tacuit, uideať interuſu-
ria dotalia remiſiſſe, dum reſpondent ad tex. in
l.cum quidam, §. diuus: ff.de uſur.& in l. uir uſu-
tas.ff.de donatio.inter uir.& uxorem. uolunt.n.
24 quòd uſuræ † dotales, ut quæ ex cauſa oneroſa pe
tuntur, difficilius uideantur remiſſę, pręcipuè A-
ret.Rom.Alex.Corne.Dec.& alij citati a Rol.in
conſi.65.nu.18.uer.ſecundo non obſtat, uol. 4.
principalis tamen ratio noſtræ concluſionis eſt,
quòd pro alimentis dotalibus datur actio mari-
to: ideo licèt recipiendo ſortem non fuerit pro-
teſtatus, neque reſeruauerit ſibi iura, poteſt nihi
lominus ſeparato iudicio illa petere.

Adduco quod in ſimili dicimus de expenſis
factis in lite, quæ & ſi regulariter lata ſententia,
in qua de eis non ſit facta mentiò, non poſſint vl
terius peti, tamen quando ſtatutum mandat ui-
ctum victori condemnari in expenſis, quia tunc
25 iure actionis petuntur, licebit ad eas † agere non
obſtante ſententia, Bart. in l.non ſolum. ff.de rei
uend.& in l.1.ff.de legat.3. cum ſimilibus. Ad
26 idem facit, quia licet iuſta litigandi cauſa † excu
ſet ab expenſis, l.qui ſolidum, §.etiam.ff. de leg.
1.glo.in §.oportet, in Authen. de iudi.tamen fal
lit quando pro eis datur actio ut quando ſtatu-
tum mandat victorem in expenſis condemnari,
27 quia eo caſu † iuſta cauſa non excuſat, glo. in §.
ſancimus, in Authen.de exhib.reis, quam notat
Ang.ibi, Alex.in conſi.183.in fi.uol.5.Cremen.
in notab.120.alios citat Rolan.in conſ.62.num.
13.uolum.4. & idem eſt in conuentionalibus ex
28 penſis, a quibus iuſta cauſa non excuſat, † quia
pro eis datur actio, ut uoluit glo. in §. oportet,
in uer.ſolo, in fi.in Authen.de iudicib. Bald. &
Auge.in d.l.non ſolum, Bal.& Salic.in l. prope-
randum.§.ſi autem alterutra, ubi Iaſ.nu.3. in fi.
uer.iſtam primam, C.de iudic.Alcia.conſi. 140.
nu.6.Natta in conſ.113.in fi.Cęph.in conſ.265.
nu.21.Caualca.de uſufruc.mulie.relic.nu. 205.

Contrarium tamen in principali noſtra dubi
29 tatione, & quòd maritus recipiẽdo ſortem † ſibi
præiudicet in alimentis ita ut de cætero illa pe-
tere non poſſit, probauit Bal.in l.fi.§. præterea,
nu.3.& ſeq.C.de iure dot.ubi refert ita tenuiſſe
Pet.& mouetur, quia alimenta debentur officio
iudicis mercenario, quod non competit ſublata
principali actione, l.ſi in iudicio. ff. de excep. rei
iud.& ſi dicatur, quod imò peti poſſunt condi-
ctione ex ea lege, reſpondet quod ubi lex noua
30 diſponit ſuper acceſſorijs inducit ſolum † officiũ
iudicis, non autem obligationem, l.1.iuncta l.cẽ
tum Capuæ, ff.de eo quod certo loco, licet aliud
31 quando diſponit † ſuper principali.lege, ex pla-
cito.C.de rer.permut.l. ſi quis argentum, C. de
donat.d.l.præterea. §.fi.diſponit ſolũ de acceſſo
rio.& q̃a huic reſolutioni plurimũ obſtat l.ſi ma
rito.§.fi.ff.ſol.matri.reſpondet Bal.quod loqui-
32 tur in acceſſionibus naturalibus, ut ſunt † fructus
rerum, & partus ancillarum; non autem in ciui-
libus, ut ſunt alimenta & intereſſe, & Bal. ſequi-
tur Alex.ad Bar.in d.l.fin.in apoſt.magna, ff. de
eo quod certo loco, & Iaſ. num.5.Vincent. Car
roc.in c.cum quid, par.4.in 5.limitatio.nu.5.de
reg.iur.in 6.folio mihi 166.ubi allegat ſic quoq;
voluiſſe Imol.in l.inſulam.ff.de uerb.obli. & prę
dictam opinionem tenuit Bart.conſ.209.uol.5.
& ratio principalis huius concluſionis ut uides,
eſt quia pro alimentis non datur actio, ſed offi-
cium iudicis ſuper quo iudicium ſublato princi
pali ſubſiſtere non poteſt, ut dixi.& pro hac par
te facit, quia liberatio facta debitori pro ſorte,
33 † extendiť ad oĩa acceſſoria, ſecundũ gl.in c.accu
ſatus.§.1.in uer.iudicari, de hæretic.in 6.Bart.in
l.Aurelio.§. Caius. in fi.nu.15.ff.de libe.lega.&
illam gloſam ſequuntur Ang. & Imola in l. qui
Romæ, §.duo fratres ff.de uerb.oblig.Caſt.in l.ſi
certa, in prin.ubi Alex.in princ.& Iaſ.C.de tran
ſactio.Iaſ.in l.1.numero 3.C. de tranſaction. &
in l.fin.in fi.ff.de eo, quod certo loco.& non mi-
nus tollitur principalis obligatio per ſolutionẽ,
34 quàm per liberationem, ut Inſtit.quib.mod. tol
lit.obligat.in princ. comprobatur autem ex eo
quod inquit Ang.in d.l.centum Capuæ, col. fi.
in prin.uer.ultimò nota.ff.de eo, quod certo lo-
co. ubi inquit quòd mulier, quę ſoluto matrimo
35 nio recipit dotẽ ſine reſeruatione, † uel proteſta
tione, non põt petere medij tẽporis alimẽta, ſe-
quiť Iaſ.in d.l.fi.ff.eo. tit. ubi ſimpliciter ſeqniť
Ang.& ideo ſi nõ datur petitio uxori, multo mi
nus dabitur marito, cũ dotis priuilegia principa
liter mulieri, nõ uiro, ſint conceſſa.& hanc partẽ
tenendo non obſtant fundamenta Romani, & p̃
cipue tex.in d.l.fi. §.præterea, quia loquitur in
acceſſionib.naturalib. ut ſunt fructus prædiorũ
& fętus pecudũ aut ancillarũ: aliud uero eſt in ex
traneis accremẽtis, ut sũt uſurę, dãna, & alimẽta.
Nec mouet qđ in marito idẽ ſit quod in uxore,
quia ſupra ex Ang.& Iaſ.dixi, uxorem quoque
ſol. matri.petere non poſſe alimenta, ſi dotem ſi
ne reſeruatione recepit, ideo retorqueri põt ar-
gumentũ, & per hoc tollitur etiã quod dicebat

Roman. facillus darl petitionem marito pro
emergente damno, quàm uxori pro ceſſante lu-
cro. Nec mouet quod dictum eſt de pœna, quia
non licet a pœna arguere ad alimenta. & quia
etiam in pœna legali ſubeſt aliqualis difficultas.
nam dominus directus recipiendo canonem,
36 † videtur pœnam caducitatis iam commiſſam
remittere, ut poſt glo. volunt Doctores in lege
ſecunda, C. de iure emphiteu. vbi Iaſ. num. 124,
numero centeſimouigeſimoſexto, dicit commu
nem Pariſ. in conſilio quinto, nume. 201. volu-
mine quarto, Craue. conſilio 106. numero ter-
tio, in fine, Siluan. de cognitio. feud. quæſtio.
octuageſimaprima, columna ſecunda, Clar. de
emphiteut. quæſtio. decima, remouetur etiam
quod de uſuris dictum fuit ex l. prima, C. de ſo-
lutio. procedit enim illud in vſuris, quia Barto.
in dicta l. fin. numero tertio, uer. circa quod de-
bes aduertere, ff. de eo quod certo loco, reſpon-
det quòd procedit quando intereſſe peti pote-
rat iure actionis, puta ex conuentione: alias au-
tem tenet, quod ſi officio iudicis debeatur, cen-
ſeatur remiſſum, imo idem vult quando intereſ-
ſe debetur iure eiuſdem actionis arbitrariæ: quia
tunc ſi recipiens ſortem poteſt remittere, cenſe-
tur remiſſum, idem tenet Caſtren. ibi, ſed melius
cęteris declarat Iaſ. numero ſecundo, in fine. ubi
37 ait quod intereſſe † debitum officio iudicis, pe-
ti non poteſt recepta ſorte; aliud vero eſt in uſu-
ris, quia illæ debentur iure actionis: ex quo enim
deberi non poſſunt, niſi ſtipulatæ ſtant de per ſe,
& non veniunt acceſſoriè, proinde peti poſſunt
ſeparato iudicio, eodem modo declarat Iaſ. in
lege prima, numero tertio, & quarto. C. de iudi.
vbi ſubdit quod ſi eiuſmodi acceſſoria forẽt pro
38 miſſa per ſtipulationem, † poſſent peti etiam ab
eo, qui ſine proteſtatione recipit ſortem, & ita
quoque declarat Bellon. in conſilio vigeſimoter
tio, numero ſexto, vbi propriè loquitur in uſu-
ris, atque ita conſtat nullam eſſe differentiam in
ter uſuras & alias acceſſiones: ſed id ſolum ſpe-
ctandum eſſe, an peti poſſint iure actionis, uel ſo
lo iudicis officio, & ita quoque dixi ſupra pro
contraria parte: quare huius quæſtionis reſolu-
tio ab ea dependet, an pro alimentis detur actio
vel officium iudicis, de qua uerba faciam in titu.
quomodo petantur alimenta. pro nunc autem
ſufficit aduertere ad doctrinam Ange. in l. cen-
tum Capuæ, ſupra adductam, quod ibi abſolu-
tè non dicit uxori denegari actionem pro ali-
mentis, quando dotem recepit, ſed loquitur
ſub conditione, & tenendo ſcilicet opinionem,
quod alimenta ueniant iudicis officio mercena-
rio, non uero ſi ueniant iure actionis, uel con-
dictione ex lege, ut per eum, ideo fundamentum
fieri non poteſt ſuper eius dicto.

Sed ſi maritus ſortem recipiendo fuerit pro-
teſtatus nolle ſibi præiudicare reſpectu alimen-
torum, uel iurium ſuorum, tunc non prohibe-
39 tur † petere alimenta, ſecundum Barto. in dicta
lege finali, numero tertio, uer. & ex iam dictis,
ff. de eo quod certo loco, ubi conſulit quòd reci-
piens principale proteſtatur ſaluum ſibi fore ius
reſpectu damnorum, & intereſſe, idem tenuit
Caſtrenſ. ibi in fine, Iaſon numero quarto, uer.
quid tenendum, Aret. qui tranſit ſimpliciter
cum Barto. in conſilio nono, columna ſecunda,
uer. circa ſecundum, Dec. in l. uinum, nume. 5.
ff. ſi cert. pet.

Intelligendum eſt tamen hoc, quando ſol-
uens non contradicit proteſtationi: eo enim ca
40 ſu, quia tacens uidetur conſentire † proteſtatio-
ni, Bald. in lege, ſi fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cogan.
Rube. in lege, non ſolum. §. morte, numero 265.
ff. de oper. noui nuntiat. ubi refert Imo. & Car-
din. Crau. de antiqui. tempo. parte prima, §. quę
ritur. numero nigeſimonono, D. Becius in conſ.
quadrageſimoquinto, numero quadrageſimo-
41 quinto, reſultat † quidam contractus ſuper in-
tereſſe, l. pactum. ff. de pollicitatio. l. prima, in
principio, ff. de pact. uti declarat Dec. loco præ-
dicto, qui & ſi multa dicat aduerſus Caſtrenſ. &
alios, tamen hæc fuit quoque mens Caſtrenſ. ibi
in fi. licet non ita clarè ſe explicet, nec rationem
reddat ſui dicti, & hic quoque fuit ſenſus Iaſ. in
uer. quid tenendum, dum dicit quòd ſi ſoluens
conſentit expreſsè, uel non contradicit, conſer-
uatur petitio, & allegat in ſimili, quod dicimus
de directo domino, qui recipiendo ſortem cum
proteſtatione, non præiudicat in intereſſe, Curt.
iun. d. l. uinum, numero ſeptimo. primi uerò di-
cti Bartoli ratio eſt, quia remiſſio ideo induci-
tur, quia ſic uoluiſſe videtur creditor, qui ſortem
ſimpliciter recipit, atque procedit ex tacita uo-
luntate creditoris, ut uoluntas tacita ceſſat, cum
ex proteſtatione conſtat de expreſſa, quia ex-
42 preſſum facit † ceſſare tacitum, l. cum ex filio. §.
filio. ff. de vulg. vbi glo. Bald. in conſilio 472. nu
mero ſecundo, volumine ſecundo, D. Becius in
conſilio trigeſimonono, numero vigeſimoquar
to, & in claris non eſt opus coniecturis, l. conti-
nuus, ff. de uerborum oblig. Eſt & alia ratio, nã
43 proteſtatio conſeruat ius † proteſtantis, ne pe-
reat, l. 4. §. primo, ubi Bart. ff. quib. mod. pig. uel
hipoth. ſoluit. glo. in l. item Labeo, in uer. purè.
ff. famil. erciſc. Specul. in titu. de arbitr. §. finali,
numero ſexageſimonono, uerſ. ſed pone, Caſtr.
in l. 1. num. 7. ff. ad leg. Falcid. Socin. in conſ. 44.
num. 4. uolum. 4. Iaſ. in l. ſi fundum per fideicom
miſſum, num. 17. ff. de leg. 1. Dec. conſilio 42. in
fi. D. Becius in conſ. 45. nu. 43. propterea cum
proteſtatur, quod ſit ſaluum ius alimentorum,
ceſſat remiſſio, ut per eum.

Et ſanè prædicta bene procedunt, quando
petitio alimentorũ dote ſimpliciter recepta ꝓ-
hiberetur ſola ea rõne, ꝙ uideantur remiſſa per
ſortis receptionem, & uidetur aliam quoque
ſubeſſe rationem, quod ſcilicet alimenta ſint ac-
ceſſoria ad dotem, ideo ſtare non poſſint abſ-
que principali, & pro eis detur ſolum iudicis
officium, ſuper quo non poteſt ſubſiſtere iu-
dicium, & quando plures concurrunt ratio-
44 nes, ſi una † tollitur, non deſtruitur diſpo-
ſitio, ſed ex alia ſuſtinetur, §. affinitatis,

Inſtit.

Inſtitu. de nupt.Iaſ.in l.cum filio, num.15
ff.de lega. primo, & duo quando obſtant, uno
45 †ſublato non tollitur alterum,l.ſi quando, C.de
inoffic.teſtam.l.ſi domus,ff.de ſeru.urb.præd.di
xi in conſilio 50.numero 27. & in dubio diſpo-
46 nens præſumitur motus non unica, † ſed pluri-
bus rationibus, Salic. in l. ſecunda, C. de noxal.
Iaſ.in authen.quas actiones,C.de ſacroſ. eccleſ.
D.Becius conſilio 41.numero uigeſimoquarto,
ſtante autem ſecunda illa ratione, infertur quod
reſeruatio,ſeu proteſtatio nihil poteſt opitulari
47 recipienti,quia proteſtatio † non prodeſt in ijs,
quæ non pendent ab animo proteſtantis, ſed a
iure,l.alimenta, ubi not.Aret.C.de nego. geſt.
Abb.in capitulo,ex tenore,nume. 3.de reſcript.
Felin.in capitulo,cum ſuper, nume.44. verſ. ſed
hoc intellige,de conſtitu. ubi Dec.nume. 20. &
Ripa numero 77.Iaſ.in §.fuerat,num.106.Inſti.
de action.Ripa in conſi.169.num.6. Neuiza.in
conſ. 38. nume.15. Lupus in cap. per veſtras,§.
14.num.ſecundo,de donatio.inter uir. & uxor.
Cæphal. conſi. 407.numero 42. deciſ. Pedem.
39.nu. 28. at petitio alimentorum ſublata iam
principali actione per ſolutionem, pendet non
a uoluntate creditoris recipientis, ſed a neceſſi-
tate iuris,ut probatur in l.centum Capuæ, in fi-
ne,ff.de eo quod certo loco, & dicitur in l.4. C.
depoſ. quod iudicis officium mercenarium de-
48 ſeruiens actioni † tollitur de neceſsitate iuris, &
Pet.quem refert Bart.in d.l. fin. inquit quod re-
miſſio intereſſe uenit ex neceſſitate iuris,idem di
cunt Caſtrenſ.& Iaſ.in d.l.fin.Dec.& Curt. iun.
d.l. uinum, propterea proteſtatio ſeu declaratio
nihil operatur,Bart.in d.l.fin. tenuit quod obli-
gatio non extinguatur per ſolutionem ſortis,
quando recipiens eſt proteſtatus,ſed hoc nemi-
ni placet,quia ſolutio proteſtatione non obſtan
te inducit extinctionem per illam rationē, quòd
proteſtatio in his quæ iuris ſunt,non releuat; &
49 per aliam, quod contraria facto † non releuat,
ut per Doctores in d.l.non ſolum.§.morte.ff. de
oper.noui nunt. propterea quamuis Barto. di-
ſtinguat inter eum qui non ſolum recipit, ſed
etiam liberat, & illum qui ſolū recipit, ſed non
50 liberat,tamen eius† diſtinctio eſt verbalis ſecun
dum Caſtrenſ. Iaſon. Dec. & alios ſupracita-
tos,quia liberatio tacita idem operatur quod ex
preſſa,& non minus inducitur ex ſolutione quā
ex uerborū expreſſione:nō minus.n.facto loqui
mur q̃ verbis.& quāuis in alia reſolutione Bar.
uideantur Doctores illum impugnare: tamen is
bene loquitur, quia ſi ſoluens non contradicit
proteſtationi,poteſt intereſſe noua actione peti
tamquam ſi foret ex noua cauſa promiſſum, at-
que ita tamquam iure actionis debitum. nā cū
recipiens proteſtatur uelle conſequi intereſſe,
& ſoluens conſentit proteſtationi, non contra-
dicendo, tunc intereſſe quod primum erat ſo-
lum acceſſorium, & debebatur tantummodo
officio iudicis, transfunditur in alium contra-
ctum & incipit ex noua cauſa deberi, & non eſt
nouum quòd de partium conſenſu debitum ex
51 † una cauſa, uel contractu, transfundatur in
alium ſublato primo: nam hoc uoluit Barto. in
lege,ſingularia. ff. ſi certum peta. ubi uult quod
non ſolum per ſtipulationem, ſed etiam ſolo
conſenſu fieri poteſt, ſequuntur ibi Doctores
omnes, præcipue Curt. iun. & Cagnol. numero
[illegible] ubi allegat nonnullos textus, atque ideo li
cèt [illegible]latur ea obligatio qua intereſſe primum
debeba[illegible]; tamen inſurgit alia noua ex nouo
conſenſu[illegible]cit quod dicimus, hæredem cum
beneficio in[illegible]tarij poſſe conueniri ex noua
52 † promiſſione [illegible] poſt aditionem, licèt duret
tempus conficiendi [illegible]uentarium, quia ex noua
cauſa conuenitur, non autem [illegible] hæreditaria,
quæ fuit extincta per ſuperuenientem promiſ-
ſionem, Angel.in conſilio trigeſimoprimo, co-
lumna penultima, Dec. conſil. 496. numero
duodecimo,& in authen.præterea,numero duo
decimo, C. unde uir, & uxor.Phanuc. in tracta.
de inuentar.par.6.nu.110.Rolan.in eod. tracta.
folio 154.nu.1.

Vbi autem teneamus alimenta uideri remiſ-
ſa per ſortis receptionem, it nendicabit ſibi lo-
53 cum tantummodò pro † ea parte dotis,quæ ſo-
luta fuit, non pro alia quæ non fuit ſoluta,Butr.
& Abb.in capitulo,ſuam,numero quarto,de pœ
nis, Natta in conſilio 225. in principio. ubi di-
cit,rationem eſſe,quia reſpectu partis non ſolu-
tæ debitor dicitur nihilominus in mora, ſed in
contrarium facit tex. in l. de lege. §. finali, ff. de
lege commiſſo.ubi recipiens debiti partem, ui-
detur recedere a lege commiſſoriæ, & per illum
textum dixit Alexan. in conſi. 100. numero ſe-
54 cundo,uolum. quinto, quod † recipiens partem
pecuniæ,ſibi alias debitæ, uidetur in totum re-
cedere a datione inſolutum ſibi facta pro toto
debito,& hanc comprobaui concluſionem plu
ribus in conſilio 104. numero 8. & ſequen. ſed
uerior eſt declaratio prædicta, nam alimenta ea
tenus debentur, quatenus eſt ceſſatum a ſolutio
ne dotis,non ultra:ergo eatenus quoque cenſen
tur remiſſa,quatenus dos eſt ſoluta, & nō ultra.
55 & † ea eſt ratio partis quoad partem,quę eſt to-
tius quoad totum, l. quæ de tota,ff. de rei uend.
56 & facit etiam,quia † acceſſorium regulatur ſecū
dum naturam ſui principalis,c.acceſſorium, de
reg.iur.in 6.l.cum principalis,ff.eod.& obliga-
tio dotis extinguitur ſolum pro rata quantitatis
ſolutæ,ergo pro eadem rata, & non ultra extin-
gui debet obligatio alimentorum,quæ adhæret
obligationi dotis.ſicuti enim ſublato principali
tollitur acceſſorium, ita ſubſiſtente principali ac
ceſſorium quoque durare debet,ut contrariorū
57 eadem † ſit diſciplina,l. & ſi contra,in fine,ff. de
vulga. & pupilla.Inſtitu. de his qui ſunt ſui uel
alie. iur. in princ. ubi Fab.Ang.& alij,l.pen.ubi
Bald.C.de ſolutio.& idem operatur oppoſitum
58 in oppoſito; † quod propoſitum in propoſito,l.
fin.C.de ſentent.paſſ. Signor.in conſilio 68.co-
lumna quarta, Tiraquel. de retract. conſang.§.
primo,glo. duodecima, numero decimoſexto,
Neuiza.in conſilio 70.nu. uigeſimoquarto. ad-
do quod alimenta ideo peti non poſſunt, quia
recipiens ſortem, videtur tacitè uoluiſſe ea re-

mittere: at voluntas tacite quæ colligitur ex a-
59 ctu. non vltra extenditur † quàm ex ipſo actu
de neceſſitate inferatur. Barto. in l. prima, §. hoc
interdicto, ff. de itin. actuque priuato, & in au-
then. qui rem. in fine, C. de ſacroſan eccleſ. D.
in conſilio 72. numero quinto, Pariſ. in conſilio
79. numero 12. volum. 3. Socin. iun. in conſ. 122.
numero 14. volum. 1. D. Becius conſ. 36. num.
quadrageſimoſexto, cum multis ſimilibus. Cum
ergo ex ipſo actu receptionis ſortis, non ex ne-
ceſſitate inferitur ad remiſſionem omnium ali-
mentorum, quando pars tantum ſortis fuit rece
pta, non poteſt dici quod recipiẽdo partem om
nia alimenta videantur: quæ uerò ſupra in con-
trarium adduximus locum habent quando obliga-
tio pro qua fit remiſſio, eſt indiuidua: tunc enim
ſi pars, ſi totum recipiatur remiſſio fit in totum,
60 non pro parte, ſecus quando eſt diuidua, † quia
eatenus fit remiſſio quatenus fit remiſſio: ſed in
caſu noſtro obligatio præſtandi alimenta diui-
duæ, & proportionari poteſt ad debitum ſortis
quod eſt diuiſibile, ideo recipiendo partem, non
remittitur tota. ita declaraui in conſilio 104. in
fine.

Similiter, concluſio prædicta, quod recipien-
do ſortem videantur remiſſa alimenta, procedit
quando creditor actualiter ſortem recepit: aliud
vero dicendum eſſet ſi non eam recepiſſet, ſed ſo
61 lum petijſſet, † quia per hoc non uidetur alimen
ta remittere, vt voluit glo. in l. ſi duo, in uer. pe-
tat. ff. ſi quis caution. ubi loquitur etiam ſi peti-
tio facta ſit in iudicio, ſequitur Iaſ. in dicta l. fin.
numero tertio, ff. de eo, quod certo loco. ubi
diuerſitatis rationem eſſe dicit, quia recipiendo
ſortem extinguitur acceſſorium cum ipſo prin-
cipali, ſine quo ſtare nõ põt: ſed petẽdo ſortẽ, nõ
extinguit principalis obligatio, imo ſubſiſtit, er-
go eodẽ modo durat acceſſoria. Iaſ. tñ in loco p̃
prædicto nõ reſidet in ea reſolutione, ſed addit
qđ ſi acceſſoriũ debeť ſolum officio iudicis, tolli
tur per principalis petitionem, ſicuti per ſolutio
nem, quamuis non tollatur quando debetur iu-
re actionis, atque hoc modo intelligit in l. pri-
ma, C. de iudic. vbi numero tertio, uer. nunc me
lius, poſt primam ſolutionem, ita intelligit &
diſtinguit, ſubdens data terminorum paritate
nullam eſſe differentiam inter ſolutionem, & pe
titionem, quia ubi intereſſe debetur ſolo offi-
cio mercenario, tollitur non ſolum recipiendo,
ſed etiam petendo ſortem. & quod ſola petitio
inducat remiſſionem, probatur in lege, Mæuius,
in principio, in uer. dicebam. ff. de minoribus,
62 ubi dicitur, quòd pretium petendo, † receſſiſſe
uidetur a lege ſua, & in lege, ad ſolutionem. C.
de re iudic. dicitur, quod petens dilationem ad
63 ſoluendum, uidetur renunciare † appellatio-
ni interpoſitæ. & dicit Ioan. Rainer. in capitulo
primo, §. præterea ſi quis, quæſtio. decimaſepti-
ma, de prohib. feud. alien. per Feder. quod do-
64 minus petendo fidelitatem a vaſallo, † videtur
remittere caducitatem, & minor qui petit pre-
tium rei uenditæ ſine ſolennitate, videtur renun
65 ciare nullitati ſeu iuri dicendi nullam † alienatio
nem, Guliel. Cun. & Alber. in lege ſecunda, C. ſi
maior fact. alien. rat. habu. & idem eſt in maio-
re, qui dum pretium petit, nullitatem remittit,
66 ſecundum † Calcan. in conſilio vigeſimoter-
tio, columna tertia, numero octauo, dixi in con
ſilio 104. numero ſecundo. rurſus dominus pe-
67 tendo canonem ab emphiteuta renunciat † ca-
ducitati, ſecundum Alber. in lege ſecunda, co-
lumna quarta, in fine, numero ſexto, C. de iure
emphiteut. Salic. in l. commiſſoriæ, in fine, C. de
pact. inter empto. & uendito. Iaſ. in dicta lege
ſecunda, numero 128. uer. ſecundò quæro. ubi
citat etiam l. poſt diem, ff. de in diem adiect. Ti-
raquel. de retract. conuentio. §. primo, glo. ſecũ-
da, numero ſexageſimoprimo, vbi ſimiles alle-
gat deciſiones. & ratio eſt, quia petendo non
minus declarat quis ſuam voluntatem, quàm
recipiendo, ideo eodem modo inducitur re-
miſſio.

Verum ſi ratio bene conſideretur, nullo mo-
do qui petit ſortem uidetur remittere alimenta,
quia tunc ſolum ceſſat alimentorum petitio,
quando principalis actio eſt ſublata: at per ſo-
lam petitionem ſortis non extinguitur princi-
palis obligatio, ergo neque acceſſoria. Cum er-
go in petitione ceſſet ratio remiſſionis, quæ uer
ſatur in receptione, ceſſare quoque debet diſpo-
ſitio, capitulo, cum ceſſante, de appellat. contra-
ria uerò omnia procedunt, quando actus peti-
tionis non ſe compatitur cum eo, quod remit-
titur, puta cum dominus directus petit cano-
nẽ præteriti temporis, ſine dubio admittit quod
durauerit contractus emphiteuticus, quia ſi
non duraret, non deberentur canones, tunc petẽ
do eos remittit caducitatis pœnam. idem eſt,
quando contractus eſt nullus, ſi quis petit pre-
tium debitum ex eo contractu, remittit nulli-
tatem, quia ſi eſſet nullus non produceret actio-
nem ad pretium: at in caſu noſtro non eſt in-
compatibile quod quis petierit uel etiam rece-
perit pẽſionem, & mox petat etiam intereſſe, ſed
utrumque poteſt ſimul ſtare. Præterea con-
traria procedunt, quia ex petitione uel remiſ-
ſione colligitur uoluntas remittendi: at in caſu
noſtro non denegatur petitio alimentorum,
quia uideantur remiſſa, ſed quia extincta prin-
cipali obligatione peti non poſſunt, & pro ma-
68 teria plures limitationes, in quibus petens † in
iudicio ſortem poteſt nihilominus poſtea pe-
tere intereſſe, uide apud Iaſon. in dicta lege
prima, numero tertio, & ſequente, C. de iu-
dicijs.

Stante ea opinione pro uera, quòd maritus,
cui facta eſt mora, in ſolutione dotis poſſit ali-
menta, quæ præſtitit uxori repetere, uidetur li-
mitanda ne procedat in uxore infirma, quia
69 tunc † maritus uidetur illam pietatis intuitu
aluiſſe, proinde non datur repetitio, textus eſt
in l. quod in uxorem, C. de neg. geſt. ubi no-
tant omnes Doctores. & non eſt dubium, quòd
ille textus loquitur in uxore dotata, quia in ſe-
cunda parte mentionem facit de dote, atque ita
intelligunt ibi Doctores, Abb. in conſilio 85,

nu. 4.

nume.4.uol.2.Alex.in conſ.31.nume.10.uol.1.
ubi vult, quod procedat etiam in muliere dota-
ta, Doctores tamen ibi multos ponũt caſus, qui-
bus maritus alit uxorem, & repetit, vel non, ſed
hunc caſum omittunt, quando ſcilicet uxor eſt
ęgra, & eſt dotata, ſed dos fuit ſoluta. iſto caſu mi
hi uidetur quod maritus impenſam repetat, qua
tenus ſcilicet important alimenta: nam ubi paſ-
ſus eſt moram, non uideo quare minus repetan-
tur alimenta præſtita uxori ęgrę, quàm ſanæ, cũ
in utraque ſit eadẽ ratio, l. illud, ff. ad leg. Aquil.
& utroque caſu extat mora, propter quam eſt
locus intereſſe. & ſi dicatur, quòd ſtante ęgritu-
dine præſumuntur pręſtita ex affectione marita
li: reſpondeo procedere hoc ſi non adeſſet alius
titulus, nam donatio non præſumitur, vbi alia
ſumi poteſt coniectura, ut probaui in principio
70 huius tituli, & factum præſumitur quid ex† præ-
cedenti cauſa, Bar. in l. triticum. ff. de uerb. obli.
cum uerò maritus uxorem alere teneatur pro-
pter dotem, alimenta præſumentur præſtita do
tis intuitu, non pietatis: & ſicuti maritus, qui do
tem recepit, non uidetur alere pietatis intuitu,
71 ita nec is, cui fuit promiſſa, quia paria ſunt, †do-
tem habere, vel actionem ad eam, l. qui actionẽ.
ff. de reg. iu. addo quod ceſſat cauſa pietatis, quã
do mulier eſt dotata: uerius ergo erit dicere, ꝙ a-
limenta præſtiterit animo ea repetendi a ſoce-
ro, vel alio, qui dotem promiſerat. Nec obſtabit
d. l. quod in uxorẽ, quia illa loquitur vel in uxo-
re indotata, uel in ea, quę habet dotem, ſed ali-
menta excedunt redditus dotis, & hoc uidetur
uoluiſſe Vbertus de Bobio, quem citat, & ſequi-
tur Cin. in d. l. quod in uxorem, col. 1. ubi inquit
quòd ſi mulier non habuit dotem, quæ tamen
fuit promiſſa, tunc maritus non tenetur ſubueni
re ei, quia deceptis, & non decipientibus iura
ſubueniunt, atque ita ſentire uidetur, quod pręſ-
ſtando alimenta uxori infirmæ repetat. & ſi dica
tur, aduerte: quia ſupra in titulo, quibus alimen
ta præſtanda ſint, dictum eſt maritum teneri ad
alimenta erga uxorem infirmam, ergo pręſtita
non repetit, quia proprium, non alienum debi-
tum exoluit, & dicũt Doctores in l. quod in uxo
rem, quod non repetuntur alimenta pręſtita ex
debito: ſed reſpondeo quod illud procedit, quã-
do mulier non habet aliunde; at cum habet aliũ-
72 de, maritus † non tenetur alere, ſecundum Iaco.
Butr. Cin. Caſtr. Salic. Alex. & alios in l. quod in
uxorem, Roma. in conſ. 517. num. 2. uer. ſi nau-
tem redditus, Ang. in §. fuerat, num. 11. Inſtit. de
actio. Bal. & Imola in l. ſi cum dotem. §. ſi autẽ
in ęquiſſimo. ff. ſoluto matrimo. Item procedit,
quando non habet patrem diuitem, ſed ſi patrẽ
73 habet idoneum miniſtrandis alimentis, tũc † uir
non tenetur, vt uoluit Caſtrenſ. in d. l. quod in
uxorem, nume. 3. Salic. num. 1. Aret. d. §. fuerat,
num. 12. & ante eos Barto. d. l. quod in uxorem,
Ruin. conſ. 139. nume. 3. uolum. 4. Rolan. de lu-
cro dot. q. 69. num. 6. nos autem quęrimus de re
petitione, cui nõ eſt locus, niſi ſupponamus, vel
vxorem habere aliunde, vel habere maritum di-
uitem, quia alias non datur repetitio.

Secundo reſpondeo, quòd non eſt bona con
ſequentia, maritus tenetur alere, ergo nõ poteſt
repetere; vel & maritus poterat non alere, ergo
aluiſſe uidetur animo donãdi, vel affectione ma-
ritali. poſſunt enim ſimul ſtare, ꝙ teneatur alere,
& quod tamen impenſam poſſit repetere: uide-
mus enim quòd fructuarius tenetur & diligen-
tiam ſuam adhibere pro refectione rei etiã quę
magnam requirat impenſam, & perpetuam af-
ferat utilitatem: ſed & ſi inter Doctores ſit con-
tentio, an de ſuo teneatur reficere, & poſtea re-
petere, vel proprietarius teneatur ante opus fa-
ciendum erogare, & miniſtrare pecuniam, tamẽ
omnes conueniunt, quòd ſi ſoluit fructuarius
74 †de ſuo, id repetit, Bar. in l. cotẽ ferro, §. qui ma-
ximos, num. 15. ff. de publican. & uectig. in l. Ne
ſennius, num. 7. ff. de neg. geſt. in l. hactenus, cir-
ca finem. ff. de uſufructu, Bal. in l. cum ad quem,
ubi Salic. num. 3. C. de uſufru. Imola in c. fi. nu.
20. in prin. de pign. Caſtr. d. l. cũ ad quẽ, Cuma.
in l. ſi proprietarius. ff. de uſufruc. accreſ. in l. dã-
ni. §. 1. ff. de dam. infecto. Aret. in conſ. 110. in
princ. & comproba ui multis authoritatibus in
conſ. 155. num. 17. uſque ad fi. & illi, qui tenent,
quòd uſufructuarius teneatur reficere de pro-
prio, concludunt quod repetet exinde impenſã
factam, atque ita oſtenditur repetitionem non
denegari ei, qui tenetur impendere. Præterea ſi
maritus nõ tenetur alere ultra, quàm fructus do
tis ſufficiant, uxorem infirmam, quę habet aliun
de, ſecundum Butr. Salic. Alex. & alios in d. l. ꝙ
in uxorem, & dixi in d. tit. quib. alimen. pręſtan.
ſint, in quæſtio. quando maritus alere teneatur
uxorem infirmam, quanto magis repetere pote
rit ab uxore habente, vel a ſocero id, quod impẽ
dit in alimenta infirmæ uxoris, cum dos ſibi nõ
eſt ſoluta: nam facilius cogi debet maritus alere
uxorem, quando dotem recepit, quàm ubi eam
non habuit. & ea ratio, quod affectione maritali
aluiſſe uideatur, non ſufficit ad inducendam re-
miſſionem: nam in hoc continet remiſſionem,
quia erogat de ſuo, cũ non teneatur, ut dicimus
de uſufructuario, qui erogat ſuam pecuniam in
refectionem domus, ſed non infertur, quod uo-
luerit donare. dixi enim quod ubi actus dona-
tionem infert ſui natura, tamen ſemper præſumi
debet eo modo quo minus quis uideatur dona
re, Butr. in conſ. 65. Crau. in conſ. 106. num. 11.
cenſetur igitur maritus ex affectione maritali
ſuam erogaſſe pecuniam in alimẽta infirmę uxo
ri, cum non teneretur, ex quo eſt dotata, & ha-
bet uel de ſuo, uel patrem diuitem, ſed non ui-
detur ideo erogatam pecuniam donaſſe, ut non
poſsit repetere ab ea, quæ habet aliunde, uel a
patre diuite. quando autem uxor eſt indotata,
tunc ſi habet aliunde maritus repetit, ſecundum
ea, quæ ſupra dixi, quia illam alere non tenetur.
at ſi non habet aliunde, tunc alendo non repetit,
quia uidetur maritali affectione præſtitiſſe ali-
menta, atque ita procedunt, quę ſupra in princi-
pio huius limitationis adduxi, & quę ponit Ma
ſcard. in trac. de probatio. concluſ. 77. in prin. &
tex. in d. l. quod in uxorem, loquitur de uxorę
infirma

infirma ad differentiam ſanę, vt ſcilicet in his ca
ſibus repetitio alimentorum pręſtitorum infir-
mæ uxori non repetãtur, quibus repeti poſſunt
75 alimenta præſtita uxori ſanę: ualet † enim argu-
mentum a contrario ſenſu, l. 1. §. eius rei. ff. de of
fic. eius, Bal. in l. conuenticulã, C. de epiſcop. &
cler. & ideo Roma. in l. inſulam. §. uſuras. ff. ſolu.
matrim. atque ibi Alex. nume. 3. dicunt colligi
ibi argumentum, quòd alimenta uxori ſanę pręſtita repetuntur, Ruin. in conſ. 61. num. 6. uol. 4.
Grat. conſ. 57. num. 6. uol. 1.

Et quod dictum eſt, maritum non repetere
alimenta præſtita uxori infirmę, quæ non habet
dotem, amplia procedere etiam ſi proteſtatus
fuiſſet, quod alebat eam repetendi animo, quia
76 proteſtatio nihil releuat, quando maritus† tene
batur alere, Bar. in l. quod in uxorem, & dicam
latius iu ſequenti quæſtione, ubi uide, ne plu-
ries idem repetatur.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus repetit alimenta præſtita vxori ſana, ſiue dotata ſit, ſiue indotata.*
2 *Vxor nubendo ſine dote, videtur perſonam ſuam loco dotis dediſſe.*
3 *Reus debendi ex liberalitate obligatus non repetit a correo, quod ſoluit, ſecus ſi cauſa ſit oneroſa.*
4 *Compenſans videtur ſoluere.*
5 *Solutione eius, quod debetur ſoluitur obligatio.*
6 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*
7 *Proteſtatio nihil operatur, vbi nihil eſt reſeruabile.*
8 *Maritus ſi tenetur vxorem alere proteſtatio contraria non releuat.*
9 *Ius metiendum eſt ex perſona actoris.*

Quæſtio IIII.

REPETITIO alimentorũ, an
detur, quando maritus aluit
uxorem dotatam, quæ tamen
dotem non ſoluit, ſed moram
fecit, vidimus in proxima quę
ſtione: quid uero ſi uxor dotẽ
non nabet, & nihilominus recipit alimenta a ui-
ro, & uidetur dicendum, quòd indiſtinctè detur
repetitio, arguendo a ſenſu contrario l. quod in
uxorem, C. de neg. geſt. cum enim ibi indiſtin-
ctè ſiue dotata ſit, ſiue indotata, dicatur quod ali
menta uxori infirmæ præſtita non repetuntur,
argui poteſt quod etiam indiſtinctè repeti poſ-
1 ſunt alimenta † præſtita uxori ſanę, ſiue dotata
ſit, ſiue non, ſecundum Rom. Alex. Ruin. & Gra.
quos retuli in fine præcedentis quęſtionis. Ful-
goſ. autem in l. quod in uxorẽ, dicit quod ſi mu-
lier indotata habet aliunde, vel patrem habet di
uitem, tunc uir poteſt alimenta præſtita repete-
re, per l. quod ſi nulla. ff. de religioſ. ſecus ſi non
habet aliunde, nec ei extat pater diues. ueritas ta
men eſt, quod ſi eſt in obſequio uiri, licèt indota
ta ſit, & ſit diues, uel patrem babeat diuitem, ma
2 ritus non repetit alimenta. & ratio eſt, quia † per
ſonam ſuam dediſſe videtur loco dotis, & mari-
tus alere tenetur vxorẽ, quę eſt in ſuo obſequio,
ut dixi in titulo, quib. debean. alimen. in quæſt.
an maritus teneatur alere uxorem, atque ita te-
nent Cin. Rainer. Bar. Salic. Caſtr. & Alex. in d.
l. quod in uxorem. ea enim diſtinctio, an babeat
aliunde, uel pater eius ſit diues, ſit ſolum quan-
do mulier eſt ęgra, non quando eſt ſana, & tex.
in d. l. quod ſi nulla, loquitur qnando non erat
in ſeruitio mariti, nos uero quando eſt in ſerui-
tio mariti. cum igitur maritus eo caſu teneatur
alere non repetit, quia uidetur proprium, non
alienum debitum exoluiſſe, facit quod dicimus,
reum vnum debendi conſtitutum ex liberalita-
te, non autem ex cauſa oneroſa a minimè cor-
3 reo repeteret† id, quod ſoluit creditori, quia pro
priam extinguit obligationem, l. in lege Falci-
dia hoc obſeruandum, ff. ad leg. Falcid. Bar. in l.
reos, in princ. num. 3. uer. quæro, qua actione, &
ibi Alex. in uer. nullo modo. ff. de duob. reis, Ale
xan. in d. l. in lege Falcidia, nu. 3. & 7. Fulgoſ. in
l. uir uxori, §. fi. ff. ad Velleian. Caſtr. in l. ſi ex to-
to. §. 1. num. 4. ff. de leg. 1. & ibi Alex. num. 7. Ma
theſil. notab. 219. Ang. in l. Modeſtinus, colum.
2. uer. & conclude, in fi. ff. de ſolutio. nihil enim
promeretur, qui præceptum implet. Poteſt etiã
alia ratio conſiderari, quia ſcilicet nihil debetur
marito pro alimentis uxori præſtitis, ex quo
compenſantur cum operis nxoris: compenſans
4 enim † ſoluere dicitur, l. ſi debitor. ff. qui potior.
in pigno. habe. ubi notat Alber. Bar. in l. aufer-
tur. §. qui compenſationem. ff. de iure fiſci, Bal.
in l. 2. poſt prin. C. de compenſa. alios citat Ti-
raquel. de retrac. conſang. §. 3. glo. 3. num. 2. ſo-
5 lutione autem eius † quod debetur, obligatio tol
litur, Inſtit. quib. mod. oblig. ſolui. in prin. ergo
maritus non eſt creditor, ideoque nihil petere
poteſt.

Et per hanc rationem infertur ad ampliatio-
nem præſentis concluſionis, quod locum uendi
cabit, etiam ſi maritus proteſtatus fuerit, & decla
rauerit ſe alimenta præſtare uxori repetendi ani
6 mo, nam ea proteſtatio cõſeruat † ius, ſi quod eſt
penes proteſtantẽ, l. ſi debitor, §. 1. ff. quib. mod.
pign. uel hipoth. ſoluit. l. debitor, ff. ad Trebel.
Bal. in conſ. 123. volum. 1. Bald. in l. pen. C. de-
poſ. Oldra. in conſ. 237. in fine, Tiraquel. de re-
trac. conſang. §. 1. gl. 7. numero 71. D. Becius in
conſ. 45. num. 43. at ſi nihil ſit reſeruabile, nihil
7 operatur † proteſtatio, l. ſi quis legauerit, ubi
Ang. ff. de leg. 1. Bal. in conſ. 100. uolumine 1.
Ang. in conſilio 290. columna 2. D. Becius in
conſ. 74. numero 6. ubi autem creditum mariti
fuit compenſatione extinctum, quid eſt qnod
conſeruari proteſtatione potuerit, ultra quod
iam dictum eſt ſupra, quod proteſtatio nihil o-
peratur, quando actus non dependet a uolunta
te proteſtantis, ſed a neceſſitate iuris, l. alimen-
ta, ubi notat Aret. C. de neg. geſt. & ideo inquit
Bar. in d. l. quod in uxorem, quod ubi maritus
8 tenetur uxorem alere, † tunc proteſtatio non
releuat, Alexan. in l. inſulam. §. uſuras. ff. ſoluto
matri-

matrimonio, & ponunt Doctores in d. l. quod in uxorem, Maſcard. dicta conclu. 77. limitat. prima.

Infertur etiam, quòd & ſi pater teneatur alere filiam, quæ non habet aliunde, & tali caſu maritus uideatur alendo uxorem indotatam geſſiſſe utile negocium ſoceri, non tamen ab eo repetit, non quidem quia pater non teneatur filiam alere, nam ad id tenetur, ſed quia hæc alimenta non tenetur præſtare genero, qui filium retinuit in ſeruitijs, ex quo non dicitur creditor: & ſi pater conueniretur actione negociorum geſtorum, quæ regulariter datur marito, poſſet reſpondere, quoad ſe liberas ædes habeo, in pri-
9 mis enim metiendum eſt ius † ex perſona acto-
ris, Bar. in authen. hoc locum, numero 12. uer. tertio. C. ſi ſecundo nupſer. mul. Bal. in c. ceterum, numero 12. de judic. Feli. in cap. 1. colum. 3. de accuſatio. Dec. in l. qui accuſare, numero 14. C. de eden. Ruin. conſ. 48. numero 12. uol. 4. Crau. conſ. 6. numero 27. deci. Pedem. 144. numero 15. ſed actori nullum ius competit ad alimenta. pro quibus ſibi eſt ſatisfactum ex operis uxoris.

S V M M A R I V M.

1 *Socer, qui aluit filiam non repetit a genero niſi, quãdo gener tenebatur alere vxorem.*
2 *Res mea quando ad te peruenit, teneris erga me iudicis officio.*
3 *Cum de vno diſputamus, cætera ſupponuntur habilia.*
4 *Gener eſt loco filij, vide num. 12.*
5 *Donatio facile præſumitur inter patrem, & filium, & inter aſcendentem, & deſcendentem.*
6 *Repetitio non datur, quando impenſa fit principaliter ad vtilitatem vnius, licet conſequenter reſpiciat alterius commodum.*
7 *Donationis excluditur præſumptio, quando alia cõiectura capi poteſt.*
8 *Donare eſt perdere.*
9 *Donare eſt dilapidare.*
10 *Donatio eſt ſpecies furoris.*
11 *Donatio non præſumitur ex ſola ſanguinis coniunctione.*
12 *L. quia parentis. ff. ſoluto matrimo. quomodo procedat.*
13 *Socer non repetit a genero alimenta filiæ infirmæ præſtita, quæ poterat ſeruire marito.*
14 *Socer non repetit a genero alimenta vxori infirmæ præſtita vltra fructus dotis.*
15 *Impendens in alienum negocium non repetit quando dominus contradixit.*
16 *Socer non repetit a genero alimenta, quæ filiæ præſtitit contra voluntatem generi.*
17 *Inuitus nemo obligatur in contractibus.*
18 *Inuitus nemo obligatur in quaſi contractibus.*
19 *Vxor diſcedere poteſt a viro propter illius ſæuitiam.*
20 *Impenſa neceſſaria repeti poteſt ab inuito, & contradicente domino.*
21 *Socius inuito ſocio reficit rem communem.*
22 *Pater cogitur ſoluere pecuniam mutuatam filio egenti in ſtudio etiam ſi denunciaſſet ne mutuaret.*
23 *Proteſtatio, quæ non pendet a poteſtate proteſtantis non releuat.*
24 *Soluens inuito creditore compenſat eum eo, ſi erat debitor illius pro quo ſoluit.*

Quæſtio V.

EX diuerſo uidendum, an ſocer qui filiæ ſanæ, uel ægræ alimenta aut medicinas præbuit, repetat a genero impenſas in eam cauſam factas. & communis determinatio eſt, quòd ſocer repetat in caſibus, quibus maritus uxorem alere tenetur. his uero caſibus, quibus maritus nullo modo tenebatur, nõ
1 repetat. ita † reſoluit Cin. in l. quod in uxorem,
in fi. C. de neg. geſt. ubi dicit, conſiderandum eſſe, utrum ea impenſa pertineat ad maritum, vel non, & loquitur in medicinis, & medicis: & ratio primi dicti eſt, ſecundum eum, quia ſocer vtiliter geſſit negotium mariti faciendo id, quod maritus tenebatur facere, ideo repetit. Addo quod idem ſuggerit æquitas, quia pecunia ſoceri uerſa eſt in utilitatem generi, propterea tenetur de in rem uerſo. Rurſus maritus locupletaretur cum aliena iactura, ſi non teneretur reſtituere, quod ſocer pro illo impendit: cum enim maritus teneretur impenſa facta erga uxorem, uidetur ad maritum perueniſſe, & quando res
2 † mea ad te peruenit teneris erga me, l. ſi me, &
Titium, ubi Doctores. ff. ſi certum pet. prædictã autem Cini doctrinam ſequitur ibi Rain. & eam probat Bal. in fi. qui & ipſe loquitur in medicinis, Alexan. nume. 6. ubi loquitur in cibariis, & proſequitur Corne. idem uoluerunt Cin. Bal. & alij in l. alimenta, C. de neg. geſt. & in l. Neſennius, ff. eodem tit. Socin. qui hoc modo conſtituit concluſionem in conſilio 286. columna 1. uer. unde ex quo hoc caſu, uolumine ſecundo, Vital. in tracta. clauſu. in tit. an iuri alimento. renuncia. poſſit, columna ſecunda, uer. & ſi pater expendit pro medicinis. ubi loquitur de impenſa medicinarum. & in columna vndecima, ver. ex præmiſſis patet, ubi de impenſa non ſolum in medicinis & medicis, ſed etiam in aliis neceſſariis, Pract. Papien. in for. libel. quo uxor agit ad dot. & uſumfructum, in uer. ac etiam alimentis, numero primo, ubi pariter loquitur de impenſa curationis, allegat optimum textum in l. fi. in princip. ff. de dot. promiſſio. Natta, qui idem tenet in conſ. 547. numero decimoſexto, ubi infert, quòd ſi pater poteſt præſtita alimenta repetere, multo magis poterit non ſoluta retinere, Menoc. de arbit. iudi. quæſtio. octuageſimaoctaua, numero decimoquarto, ubi infert, quòd pater non præſumitur donaſſe, & quod ſola ſanguinis coniunctio non facit donationem præſumi, & reprehendit Alciat. in conſilio ducenteſimotrigeſimotertio, numero quarto, & ſeq. ubi

uolebat

uolebat ſocerum non poſſe repetere impenſam
pro genero factam in lite, idem uoluit Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, numero 27.
ff. de liber. agnoſcen. vbi poſt Corne. ſolum alle
gat Socin. & ſanè decíſio hęc eſt magna, nam
ubi conſtat impenſam eſſe factam animo repe-
tendi, res eſt clara, quòd repetitio datur ijs ſo-
lum caſibus quibus gener tenebatur, quia tunc
ſolum utile geſtum eſt illius negotium, & Cin.
atque alij ſupracitati ſupponere uidentur, quòd
facta fuerit repetendi animo, & cum de uno di-
3 ſputamus, † cętera omnia ſupponuntur habi-
lia. §. in extraneis, Inſtit. de hæred. qualit. & dif-
fer. at ubi quęrimus, an in dubio ſocer eo animo
impenderit, ut a genero repeteret, res uidetur
4 magis dubia, nam gener † eſt loco filij, l. quia pa
rentis. ff. ſolu. matrimonio. ſed coniectura dona
tionis facilè ſumitur inter patrem, & filium, im-
5 mo inter † aſcendentem, & deſcendentem, l. do-
nationes, §. ſpecies. l. fi. §. fi. ff. de donatio. Docto
res in l. quæ dotis. ff. ſoluto matrimonio, Bal. in
authen. ſi quas ruinas, C. de ſacroſ. eccleſ. & di-
cam infra, loquendo de patre & matre álente fi-
lium, utrum repetat impenſam. Præterea cum
pater alit filiam, non uidetur principaliter habé
re reſpectum ad generum, ſed ad filiam, & moue
ri erga eam naturali affectione, & charitate; &
quando impenſa fit principaliter ad utilitatem
unius, licet in conſequentiam redundet ad alte-
6 rius † commodum, non licet ab altero repetere,
l. creditor, §. primo, ff. mand. Bal. in l. prima, in
fi. C. de negot. geſt. Roma. ſing. 651. ubi addit.
citat concord. Natta conſilio 303. numero ſe-
cundo. Quidquid tamen ſit, Doctores prædicti
uolunt, quòd cenſeatur filiam exhibuiſſe animo
repetendi a genero ijs caſibus, quibus gener te-
nebatur. & ratio eſſe poteſt, quia donatio non
7 præſumitur, immo capi debet omnis † alia con-
iectura, quàm donationis, l. cum de indebito. ff.
de probatio. Afflic. in deci. 44. numero 24. latè
comprobat D. Becius, conſilio 52. numero 70.
8 nam donare, † eſt perdere, l. filiusfamilias, in
princip. ff. de donatio. & qui donat, dicitur dila-
9 pidare, † Caſtr. conſilio 352. numero quinto,
10 uolumine primo, & donatio, dicitur ſpecies † fu
roris, Socin. conſ. 73. numero 18. uol. 1. quia aliũ
ſe plus diligit, iuxta carmen,

Alpibus ille perit, qui ſe plus diligit vllum.

Et ſola ſanguinis coniunctio, quantacunque il-
la ſit, non ſufficit ad inducendum donationis
11 præſumptionem, † ſecundum glo. Bar. & alios
in l. libertis quos, §. primo, ff. de alim. & cibar. le-
ga. l. idemque, §. ſi cui mandauero, ff. mand. & eſt
communis opinio, ſecundum Iaſ. in l. quæ do-
tis, numero decimooctauo, ff. ſoluto matrimo-
nio, Alciat. in tracta. præſump. reg. 1. prӕſump.
32. numero quinto, Menoc. dicto caſu 88. nu-
mero nono, & quod gener ſit loco filij, non ui-
12 detur verum, quia in l. quia parentis, † ff. ſolu.
matrimon. dicitur, ſocerum eſſe loco patris, in
telligendo reſpectu nurus, non autem reſpectu
generi, ut declarat Iaſ. in l. ſicut autem, numero
1. & 3. ff. de re iud. ubi dicit, maiorem habere au-
thoritatem ſocerum reſpectu nurus, quàm reſpe
ctu generi. Pręterea etiam erga filium non præ-
ſumitur in patre donatio, ut dicã ſuo loco, ideo
ſiue ſocer reſpectum habeat ad filiam, ſiue ad ge
nerum, nullo caſu uidetur donare: quia cũ ſciat
id uergi ad commodum generi, qui tenetur, pa-
ter uidetur in filiam uelle ſolum conferre me-
dij temporis commodum, & alimentorum re-
præſentationem, non autem ei donare quod illi
non prodeſt. Et quia ſupra declarauimus, qui-
bus caſibus maritus teneatur alere uxorem, ſiue
ſanam, ſiue infirmam, facilè ex ijs ſciri poterit,
quibus etiam caſibus ſocero datur aduerſus ge-
nerum repetitio alimentorum præſtitorum, uel
impenſę in eam cauſam factæ.

Infert ergo Socin. in d. conſ. 286. columna 1.
13 quod ſi uxor, † quamuis ęgra, poterat non ob-
ſtante infirmitate eſſe in obſequio mariti, non
dabitur ſocero alimentorum, uel expenſarum re
petitio, quia maritus eam non alit, quę cum
poſſit, non eſt in ſuo obſequio: ſecus autem,
quando tanta eſt ægritudo quòd ſeruire non
poteſt.

Infert etiam, quòd ex quo maritus infirmam
uxorem alere non tenetur, niſi in quantum do-
tis fructus ſuppetunt; ita non tenebitur erga
14 † ſocerum repetentem ultra quàm ex dote per-
cipiat.

Quæſtionem tamen mouet Socin. loco præ-
dicto, ſi uxor infirma ſit in domo patris, & mari-
tus proteſtetur ſe nolle teneri erga patrem ad re
ſtituendum alimenta, ſed offerat ſe paratum ale-
re, & patrem interpeller ad ſibi remittẽdum uxo
rem, ut in domo propria alat: ſed pater ſpreta
proteſtatione aluit, an repetat. & cõcludit quòd
15 † non, duplici ratione. Prima, quia impẽdens in
alterius commodum, non dicitur gerere utile
16 negotium, ſi id faciat † contra illius uoluntatem,
& proteſtationem, l. fi. C. de neg. geſt. ubi notant
omnes, l. ſi pro te. ff. manda. & ſicuti in contra-
17 ctibus nemo † inuitus obligatur, l. ſicut, C. de
18 actio. & oblig. ita nec in quaſi † contractibus, ſe-
cundum Bal. in dicta l. fi. Secunda eſt, quia uide-
tur maritus aluiſſe, quando per eum non ſtetit,
quominus aleret, argumento l. primę, C. de in-
ſtit. & ſubſtit. ſub condit. fact. & l. Labeo ſcribit,
ff. de contrahen. emptio. & reſpondet obiectio-
ni, qua dici poterat impenſam neceſſariam re-
peti etiam ab inuito, quia cum maritus eſſet pa-
ratus alere, impenſa facta a ſocero non erat ne-
ceſſaria.

Prædicta bene procedunt, quando uxor exi-
uit domum mariti ſine illius culpa: ſed ſi cul-
pa mariti abfuit, ea proteſtatio nihil releuabit,
19 puta ſi ob uiri maximam ſæuitiam † ſeceſſit,
quod facere licet, capitulo, ſi fortè, ubi glo. titu-
lo de pœn. diſtinctione prima, capitulo, ex tranſ
miſſa, ubi Abbas, numero quarto, & capitulo, li-
teras, ubi etiam Abb. numero ſeptimo, de reſti-
tutione ſpoliatorum, glo. in capitulo, de illis, in
uer. ſteterit, ubi etiam Prępoſ. caſu 12. de ſpon-
ſal. §. mitiores, ubi notant omnes, in Authen.
de nupt. Ripa in l. naturaliter, §. nihil com-
mune

mune,numero octuageſimoquarto,ff.de acqui.
poſſ.Didac.in epito. de ſponſ.par. 2.cap.7.§.5.
numero 1.Neuiza. in ſilua nupt.lib. primo,nu-
mero 37. Lupus in rub. de donatio.inter uir.&
uxo.§.20.numero quarto, Natta in conſi.616.
numero primo,Menoc.de recup.poſſ.rem.1.nu
mero 289. hoc igitur caſu licèt maritus prote-
ſtetur ſe paratum alere,ſi tamen non tranſmittat
alimenta ad domum patris, dabitur repetitio,
20 quia impenſa † neceſſaria repeti poteſt ab inui-
to, & contradicente, Pet. Cin. & alij præcipuè
Corne.l. quod in uxorem, C.de neg. geſt. facit
l.ut proponis, C.de ędific.priuat.ubi ſocius in-
21 uito ſocio† reficit communem parietem,qui rui
nam minabatur, & nihilominus repetit a ſocio
impenſam pro parte, Papien. in for. libel. pro
hæred.uel re ſing. uer. & in futurum, columna
prima, Cæpol. in tracta.de ſeru. urb. præd. cap.
de parie. ſeu muro. Hinc etiam eſt quòd mu-
22 tuans filio egenti in ſtudio, repetit † a patre etiã
qui prohibuerit,ſecundum glo.in l.Iulianus,§.
quod dicitur.ff.ad Macedon.Ludou.Roma.in l.
quamuis.ff.ſoluto matrimònio, Socin. in dicto
conſilio ducenteſimooctauogeſimoſexto,nume
ro quarto, uolumine ſecundo, quia cum pater
teneretur eam impenſam facere, ſua proteſtatio
nihil operatur, ex quo non releuat proteſtatio
23 in ijs, quæ non pendent a facultate † proteſtan-
tis,l.alimenta,C.de neg.geſt. Abb. in cap. ex te-
nore,numero tertio,de teſtib. Felin. in capitulo
cum Ferrarienſis, numero quadrageſimoquar-
to,uer.ſed hoc intellige,de conſtitutio.ubi Dec.
numero 20. & Ripa, numero 77. & dicit Iaſon
in §.fuerat, numero 106.Inſtit.de action. quod
non releuat proteſtatio in iis, ad quæ tenetur
quis de neceſſitate iuris, Ripa, in conſilio 169.
numero ſexto, Neuiza. in conſilio trigeſimo-
octauo,numero decimoquinto, Cæphal.in con
ſilio 207. numero 42. deciſ. Pedemon. 39.nu-
mero 28.

Poſſet etiam meo iudicio limitari concluſio
prædicta, quando ſocer fuiſſet debitor dotis,
uel ex alia cauſa erga generum, quia etiam tunc
poſſet compenſare, ſi quid in alimentá filiæ ex-
oluit,non obſtante generi proteſtatione, & con
tradictione: nam ſoluens inuito debitore licet
non repetat, tamen fallit, quando ſoluens eſſet
24 debitor eius pro quo ſoluit, † quia nihilominus
compenſatur ſolutio cum debito, ſecundum gl.
& Doctores in l. Stichum.§.finali,ff.de nouatio.
& Doctores in l.finali, C. de negot. geſt. Pariſ.
in conſilio centeſimoſeptimo, numero centeſi-
mouigeſimonono,uolumine tertio, non tamen
exiſtimo in præſenti quęſtione poſſe procede-
re hanc deciſionem, quia ſupradicta loquun-
tur, quando ſoluitur debitum eius, pro quo fit
ſolutio: at ubi uxor eſt ſana, uel non ita ægra,
quin poſſit eſſe in obſequio, tunc maritus non
dicitur debitor alimentorum, niſi uxor ſeruiat
in domo, & cum non eſt debitor, ſoluens non
gerit utile illius negotium, & conſequenter
non repetit.

S V M M A R I V M.

1 *Pater putatiuus non repetit a vero alimenta filio præſtita.*
2 *Repetitio conceditur, quando aliquid per errorem fuit ſolutum.*
3 *Debiter putatiuus ſi dotem ſoluit, illam repetit.*
4 *Inſtitutio facta de aliquo tamquam filio, non valet ſi conſtat non eſſe filium.*
5 *Cauſa finalis præſumitur.qualitas ſanguinis.*
6 *Expenſa ſoluta pendente lite vigore prouiſionis non repetuntur,etiam ſi ille ſuccubuit.*
7 *Fur non repetit alimenta præſtita ſeruo furatò.*
8 *Solutio facta per errorem intuitu pietatis non repetitur.*
9 *Cauſa factum non dicitur, quando alimenta præſtita ſunt ſub prætextu, quod eſſet filius ſi non erat.*
10 *Error non nocet erranti ſi agit de damno vitande.*
11 *Repetitio non datur eius, quod quis impendit credens proprium gerere negocium, vide numero ſequen.*
12 *Repetitio quando datur pro eo, quod quis ſoluit credens cauſam propriam agere.*
13 *Expenſa neceſſaria facta per errorem repetitur a vero domino.*
14 *Poſſeſſor malæfidei deducit impenſam neceſſariam.*
15 *Fideicommiſſarius,an teneatur ſoluere melioramẽta facta in re ſuppoſita fideicommiſſo.*
16 *Expenſa alimentorum dicitur neceſſaria.*
17 *Pater putatiuus,an repetat a filio alimenta,qua illi præſtitit credens eſſe ſuum filium.*
18 *Geſtor negotiorum repetit a vero domino, licèt geſſerit credens ad alium pertinere.*
19 *Errantis nullus eſt conſenſus.*
20 *Errantis nulla eſt voluntas.*
21 *Pater putatiuus repetit a filio alimenta ei præſtita per errorem.*
22 *Donatio præſumitur inter aſcendentes,& deſcendentes.*
23 *Pater tradens filio videtur committere,non donare.*
24 *Pater ſtipulando videtur donare filio, quando eius nomine apprehendit poſſeſſionem.*
25 *Filius imputat ſibi in legitimam quidquid pater ſibi ſimpliciter tradidit.*
26 *Libri ſimpliciter a patre traditi filio agenti in ſtudio, non videntur donati, niſi voluntas ex alijs colligatur.*
27 *Pater repetit alimenta præſtita filio eo caſu, quo alere non tenebatur.*

Quæſtio VI.

QVi alicui alimenta præſtitit, credens ſuum eſſe filium, cum non eſſet, detecto errore, non poteſt a uero illius

patre

1 patre impenſam † repetere, ſecundum Barto. in
l. 1. §. competit. ff. ſi muli. uentr. nom. quia ſecun
dum e um, nil ſecit pater uerus, ut filius ſuus ale
retur ab alio, ſequitur ſimpliciter Caſtr. in l. ali-
menta, num. 4. C. de nego. geſt. ubi Alex. num.
3. dicit eſſe ſingularem deciſionem, eam quoq;
tener Vital. in trac. clau. in uer. an iuri alimen. re
nuncia. poſ. circa fi. Cordub. in l. ſi quis a liberis.
§. ſi uel parens, num. 39. ff. de libet. agnoſcen. &
in §. ſi mater, num. 28. ſubdit tamen Barto. quoſ
dam Theologos contrarium tenuiſſe, mihi certè
illorum opinio contta Bar. uerior uidetur.

2 Quia regulariter datur repetitio † eius, quod
per errorem datum eſt, l. cuius per errorem, ff. de
reg. iu. l. error, C. ad leg. Falci. l. regula §. fi. ff. de
iur. & fac. ignor. & eſt tex. in dote loquens, in l.
qui ſe debere, in prin. ff. de cond. ob cau. ubi qui
3 credens ſe debitorem ſoluit † dotem, rectè illam
repetit. ualer autem argumentum a dote ad ali-
menta, ergo idem eſt in eo, qui ctedendo ſe pa-
trem, & conſequenter teneri ad alimenta, illa
præſtitit.

Secundo, quia illius geſtum eſt utile nego-
tium, qui de iure tenebatur alere, & res mea uer
ſa eſt in illius utilitatē. & alias ille fieret cū meo
detrimento locupletior. proinde ſuggerit om-
nis æquitas, quod impenſam reſtituat.

Tertio, error ſeu falſa cauſa reſpiciens, ſangui
nem deſtruit actum, ideo uidemus, quod ſi quis
4 eſt inſt itutus † tamquam filius. non ualet inſtitu
tio ſi conſtet non eſſe filium, l. ſi pater, & l. nec
apud, C. de hæred. inſtit. Caſtr. Alex. & alij in l.
eam quam. C. de fideicom. Barba. & Dec. quos
citat Pariſ. in conſ. 11. num. 14. uol. 2. Rolan. in
conſ. 96. nu. 15. uol. 3. Cæph. in conſ. 440. num.
14. alios citaui in conſ. .... nu. 6. & ratio eſt, quā
dixi, quòd qualitas ſanguinis præſumitur fina-
5 lis † cauſa actus, gl. in l. nemo. §. 1. ubi Bar. & alij.
ff. de hæred. inſtit. Aret. in §. fi. numē. 3. Inſtit. de
uulg. & pupil.

Quarto uidemus, quòd alimenta lite penden
te ſuper filiatione pręſtita nō reperuntur, etiam
6 ſi conſter exinde † illum non eſſe filium, ſecun-
dum glo. in l. fi. C. de Carbon. edicto. quam ſe-
quuntur Doctores communiter, ut dicam ſuo
loco, & tamen multo facilius concedi debeat eo
caſu, quia inuitus, & a iudice coactus præſtat ali
menta, quàm ubi ſponte exoluuntur, iuxta regu
lam, quod ei ſubueniri debet, qui actum facit ex
neceſſitate.

Quinto, quòd impenſam alimentorum repe
tat, qui aluit, probat tex. in l. 1. in fi. C. de inſant.
7 expuſ. ubi excipitur ſolus ſur, † ne lucrum ſentiat
ex male geſtis, Salic. in l. domum, nu. 6. in fi. C.
de rei uend. Menoc. de recup. poſſ. rem. 15. nu.
5. 14. & ſeq.

Et non obſtat argumētum Cordub. quod ſo
lutum non repetatur detecto errore, quādo pie
8 tatis intuitu facta † eſt ſolutio. §. fi. Inſti. de obli.
quę ex quaſi contrac. naſcun. l. cum is, §. mulier.
ff. de cond. indeb. ea enim iura loquuntur de cau
ſa pia: at ſecus in eo, quod fit non cauſa pietatis,
ſed ex ſanguinis charitate, & affectione in ſuos,
quod nihil habet commune cum cauſa pia, im-
mo non dicitur cauſa pia, quando in eum fibſi,
9 qui non erat, † ut clarè decidit in ſimili Caſtr. in
l. cum is. §. ſi mulier. nu. 2. ff. de cond. indeb.

Non etiam dicatur, quod impēſum principa
liter ad unius utilitatem non repetatur ab eo, cu
ius commodo ceſſit in conſequentiam, l. credi-
tor. §. j. ff. mand. & dixi in pręcedenti quęſtione,
quia nos ſumus in diuerſis terminis propter er-
rorem, qui cadit in eo, qui alimenta præſtitit:
non enim error debet erranti nocere, ubi præ-
10 ſertim † agitur de damno uitando, l. error, in fine,
ff. de iu. & facti ignor. l. non fatetur. ff. de confeſ.
Dec. Socin. iun. & Crau. quos citat D. Becius
in conſ. 90. num. 14. dempto autem errore non
poteſt alia mens præſumi in ſoluente, quam ut
ſolutum repeteret, quia aliter non aluiſſet.

Poſtremò non mouet, quòd non detur illius
repetitio, quod impenſum eſt animo neminem
11 obligandi, ut quia credidit proprium gereret † ne
gotium, l. ſi in area. ff. de cōdic. indeb. quem tex-
tum citat in propoſito Bar. in d. l. prima, §. com
petit, in fine, ff. ſi mulier uentr. nom. in poſſeſſ.
mittat. Reſpondeo enim quod & ſi non detur
actio utilis negotiorum geſtorum, neque con-
dictio indebiti, per illum textum: datur tamen
repetitio ex ęquitate l. ſi me, & Titium. ff. ſi cer.
12 pet. uti † declarat Caſtr. in d. l. ſi in area, in fi. ubi
hoc modo inquit ſe iuuaſſe Florentinum quen-
dam, qui empto prædio, multa fecerat impen-
dia, quæ euictione ſequuta non poterat aliter re
petere.

Reſpondeo ſecundo, contrarium procedere
in impenſa utili, uel uoluptaria: at ſecus eſt in ne
13 ceſſaria, nam ea repetit a uero † domino, uel eo
qui tenebatur, l. qua ratione, in prin. ff. de acqui.
rer. dom. §. ſed certè illud, Inſtit. de rer. diuiſ. im-
14 mo eam deducit quoque poſſeſſor malę † fidei,
l. domum, in fine, C. de rei uend. & hanc diſtin-
ctionem facit Bar. in l. in ſundo. ff. de rei uend.
ubi num. 6. in poſſeſſore bonę fidei vult id locum
habere etiam re perempta, ſequitur Tiraq. de re
trac. conuentio. §. 7. glo. 1. num. 10. in fi. latè Me-
noc. de recup. poſſeſ. rem. 15. num. 500. & pluri-
bus ſeqq. & ad eandem quęſtionem, præcipuè
15 in fideicommiſſario, † uideri poſſunt Neguſ. in
tracta. pignor. in 4. mem. 5. par. princ. numero
12. Pariſ. in conſilio 55. numero 23. uolumine
3. Bero. in conſilio 79. numero 63. uolumine 2.
& familiar. quęſt. 22. numero 4. Gomeſ. de teſta.
capitulo duodecimo, numero 4. Natta conſilio
256. numero 3. Cæphal. in conſilio 188. nume-
ro trigeſimoſeptimo, Marzar. in formul. fidei-
com. quęſt. 65. & non eſt dubium, quin impenſa
16 alimentorum † dicatur neceſſaria, l. pen. uer. om-
nia enim hęc, ff. de impenſ. in reb. dota. fac. Sali.
in dicta l. domum, numero ſexto, in fi. Menoc. d.
rem. 15. numero 515.

Prędicta loquuntur, quando alimenta repe-
tuntur a patre uero, ſed an ea repeti poſſint ab ip
ſomet, cui fuerunt præſtita. & Bar. in dicta l. pri-
ma, §. competit. ff. ſi muli. uentr. nom. dicit repe-
17 ti non poſſe, † quia filius non fuit in calumnia,

ſequun-

ſequuntur Doctores ſupracitati,& Natta in cõſ.
108.nu.8.Cordub.in locis prædictis. quæ ſen-
tentia uera eſt, quando filius ille patrem habe-
bat, qui alere tenebatur, & erat ſoluendo; nam
ea impenſa non dicitur uerſa in filij utilitatem,
quem aluiſſet uerus pater ſi non aluiſſet puta-
tiuus,argumento legis ſecundę,in fi. C.de neg.
geſt.

Verum difficultas eſt, cum pater verus vel nõ
tenetur, vel non eſt ſolnendo, puta ſi filius eſſet
diues,iſto caſu impenſa dicitur verſa in eius vti-
litatem & viderur quod detur repetitio & non
attenditur opinio, ſed ueritas, vt probatur in l.
item ſi cum putaui,in fi.ff.de neg.geſt. ubi ſi geſ
18 ſi † negotia unius, quæ tamen exiſtimabam ad
alium pertinere, datur nihilominus actio mihi
aduerſus verum dominum; & ratio eſt,quia il-
le factus eſt ex re mea locupletior, & non obſtat
quod ab initio præſtando alimenta non habue
rit animum quemquam obligandi, quia iſte ani
19 mus erat erroneus, & errantis † non eſt conſen-
ſus,l.nihil conſenſui, §. non uidentur. ff. de reg.
iur.l.s. in princ.ff. de iudic. l. non iccirco,C.de
20 iur. & fac. ignoran. & nulla eſt errantis † uolun
tas,l.ſed hoc ita.ff.de aqua pluu. arcen.& inquit
Dec.in d.§. non uidentur, in fi. adeo verum eſſe
errantem non conſentire,quod eiuſmodi regu-
la nullam habet limitationem:circumſcripto au
tem errore circa filiationem,uel non aluiſſet vel
repetendi animo aluiſſet, cum donatio non præ
ſumatur,l.cum de indebito.ff.de probat. & dixi
in pręcedenti quæſtione. Concludo igitur repe
21 titionem dari † a filio,& bene Nattam in d.conſ.
108.numero 8. dubitaſſe de Bartoli deciſione,
vt quę non ſit tuta, ſicuti etiam non eſt ęqua, &
in dubio non fit præiudicium filio, qui tractat
de lucro,& pater de damno vitando. cogita er-
go, nam ubi res in facto contingeret,durum eſ
ſet contra Bartolum tenere; ſed econtra non eſt
iuſtum quod propter altoris errorem filius lu-
cretur.

Poteſt ex prædictis inferri,quid iuris ſit,quã-
do pater verus alit filium, quem non teneba-
tur alere,puta quia eſſet diues, an ab illo poſſit
repetere impenſam. Videretur primo aſpectu
dicendum, eam non repeti, quia inter aſcen-
22 dentẽ & deſcendentes † præſumitur animus do
nandi,l. donationes,§.ſpecies,l.fin.§.fi.ff.de do
natio. cum alijs, quos citaui in quæſtione præ-
cedenti, quod ſi verum eſt in cæteris, multo
magis locum uendicabit in alimentis, argu-
mento leg. alimenta, C. de neg. geſt. ubi licèt
impenſa facta in alias cauſas, repetatur, non
tamen datur repetitio eius quod impenſum
eſt in alimenta; facit quia coniunctio ſan-
guinis facit præſumi donationem, Docto-
res in lege, quæ dotis. ff. ſoluto matrimonio
cum ſimil.

Contraria verò ſententia uidetur verior,
nam pater ubi aliquid tradit filio, uidetur po-
23 tius filio committere quàm † donare, ſecun-
dum Baldum in lege,exequutorem, C. de exe-
quut. rei iudic. ſequitur Marſil. ſing. 57. Me-
noch. de arbitr.iudic. caſu 88. numero quinto,
& nunquam pręſumitur donatio, ſed quicunq.
alius titulus, imo etiam error,ut tetigi dicta quę
ſtione præced. facit quod poſt Alexan. dicit Al
ciat. in trac. pręſump. regula prima, pręſumpt.
32. numero quarto, uerſiculo, quæ deciſio. ubi
24 ait,tunc patrem ſtipulantem donare† filio,quan
do nomine filij accepit poſſeſſionem, aliàs non.
addo quod ſi pater aliquid ſimpliciter tradit
filio, non uidetur illud donare,propterea filius
25 illud omne † imputat in legitimam, ſecundum
Bartolum in lege prima, §. ſi parens.ff. ſi quis a
paren.fuer. manum.& notandum dixit Alexan.
in conſi. 142. numero 18. uolum. ſecundo,ubi
citat Imol. dicentem hoc eſſe ualde ſingulare,
Alex.& alij in lege,illud,C.de collatio. alios ci
tat Ripa in le.in quartam,numero 45. ff.ad leg.
26 Falcid. quinimo libri ſimpliciter † filio agenti
in ſtudio traditi,non uidentur donati niſi ex cõ-
ditione patris, & qualitate expenſarum, aliter
uoluntas patris arguatur,lege finali,ff.de pecul.
lega.lege, quod ſeruus.ff. de acquiren. poſſeſſ.
Bartol. in dicta lege, in quartam, ubi latè
ponunt Doctores, præcipue Ripa, numero cen
teſimoſeptuageſimotertio, & ſequenti,Beren-
ga. dicto capitulo tertio,numero octuageſimo-
quinto, Alexander dicto conſilio centeſimo-
quadrageſimoſecundo,numero uigeſimoſecun
do, licet ex alijs contrarium teneat, quamuis
autem in terminis non inueniam decifam hanc
27 quæſtionem, teneo dari † repetitionem patri,
cum ijs tamen modificationibus, & declaratio-
nibus, quæ in matre conſiderantur, quan-
do repetit a filio alimenta præſtita, ut dicam
ſuo loco.

S V M M A R I V M.

1 *Extraneus, qui præſtitit alimenta credens ſe te-
neri, cum non teneretur, non repetit. limi-
ta numero; decimotertio, decimoquarto, deci-
moquinto.*
2 *Solutum per errorem, repetitur tamquam inde-
bitum.*
3 *Obligatio non oritur ſine conſenſu.*
4 *Errans non conſentit.*
5 *Mulier reſtituitur propter errorem iuris.*
6 *Mulieri,& ruſtico non ſuccurritur in ijs,quæ ten-
dunt ad conſeruandum iuris rigorem.*
7 *Ignorantia iuris præſumitur in muliere.*
8 *Mulier reuocare poteſt erroneam confeſſio-
nem.*
9 *Mulieri læſæ ſuccurritur ex remedio l.2.C. de re-
ſcind.uend.*
10 *Mulier excuſatur a vera contumacia.*
11 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debe-
mus.*
12 *L.cum is.§. fin.ff. de condic.indeb. quomodo pro-
cedat.*
13 *Extraneus,qui aluit credens ſe teneri ex alia cau
ſa,quam pietatis, repetit.*

14 *Extraneus alimenta, quæ præſtitit per errorem cre-
dens illum eſſe ſanguine coniunctum, repetit.*
15 *Extraneus non repetit alimenta, quæ coniuncto præ-
ſtitit, credens ſe obligatum ex contractu.*
16 *Extraneus repetit impenſam, quam fecit credens
ſe obligatum, cum non eſſet erga ſanguine con-
iunctum.*

Quæſtio VII.

IN dubium venit aliquando, an extra-
neus, qui credidit teneri, cum tamen
non eſſet obligatus, præſtitit alicui ali
menta, poſſit illa repetere. & Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. ſi mater, nu. 26. ff. de liber. agnoſcen.
1 † inquit, repetitioni locum non eſſe, per textum
in l. cum. §. ſi mulier. ff. de cond. indeb. ubi mu-
lier, quæ credens ſe obligatam dotem dedit, non
repetit, quia ſublata obligatione remanet cau-
ſa pietatis, propter quam ſolutum indebitè non
repetitur, & cauſa alimentorum non minus eſt
pia quàm dotis, vt ſupra dixi: ſed ante eum idem
uidetur uoluiſſe Salic. in l. alimenta, in fi. C. de
neg. geſt. Credo tamen eam concluſionem ita
indiſtincte intellectam, non eſſe veram, quia ſo-
2 lutum per † errorem repetitur tamquã indebi-
tum, ut toto tit. ff. de cond. indeb. & ſine con-
3 ſenſu nemo † obligatur, l. obligamur. ff. de actio.
4 & oblig. & errantis nullus † eſt conſenſus, l. ſi
per errorem. ff. de iuriſd. om. iud: & præſertim id
locum habet in muliere, quæ ſolet reſtitui pro-
5 pter † iuris errorẽ, l. error, ff. de iur. & facti ignor.
l. fin. C. eod. tit. nam, & ſi in his quæ tendunt ad
6 conſeruandum iuris rigorem, mulieri † & ruſti-
co non ſuccurratur. l. iuris ignorantia, C. qui ad
mitti, Bald. in l. fin. C. de iur. & facti ignoran.
Bar. Iaſ. & Felin. in locis adductis a deciſ. Pedem.
7 58. num. 38. & deciſ. 87. numero 4. tamen † in
ea præſumitur iuris ignorantia, Cuman. in cõſ.
37. quidam legauit, in fi. Dec. in conſ. 351. in fi.
Ruin. in conſi. 190. num. 11. uol. 1. & dicit Bal.
8 in conſ. 450. uol. 4. quod mulier † poteſt erro-
neam confeſſionem reuocare, quatenus eſt iuris,
& dicit idem Bald. in l. 2. quæſt. 4. C. de reſcind.
9 uend. quòd mulieri læſæ † ſuccurritur ex reme-
dio d. legis, etiam ſi ſciuerit uerum ualorem rei.
& inquit Ang. in l. fin. ff. de eden. quòd mulier
10 excuſatur a uera † contumacia, ſequitur Alex.
in l. 2. num. 2. ff. ſi quis in ius uocat. non iuer. fa-
ciunt, quæ ponit Sfort. Odo. in tracta. de reſtitu-
tio. in integr. quæſtio. 10. articulo primo, per to-
tum. licet autem alimentorum cauſa fauorabi-
lis ſit, tamen non eſt deſcendendum ad ius ſpe-
11 ciale, niſi in caſibus expreſſis, at ubi lex † non di
cit, nec nos dicere debemus, l. de pretio, ff. de pu
bliciana, & facit l. illam, C. de collation.

Non obſtat igitur tex. in l. cum is, §. fin. ff. de
cond. indeb. quia nõ loquitur, quãdo nulla ſub-
eſt alia pietatis cauſa, præter dotem: ſed quando
cauſa aliqua pietatis mouit dotantem ad credẽ
dum ſe obligatum, ut quia erat mater, ſoror, fra
ter, uel alia perſona ſanguinis coniuncta, quo ca
ſu pietas & affectio intercedens cauſam dedit er
12 rori, † & ratio eſt quia ſublato errore, ſubeſt ad-
huc cauſa pietatis, & declarat Bar. in d. l. cum is,
§. ſi in ea, circa fin. uer. opponitur ſupra, ubi pau
cis uerbis melius declarat quàm ſe explicet mul
ta uerborum ſerie, Cordub. in d. §. ſi mater, nu.
27. qui ex quo nõ uidit Bar. nouũ credit eſſe il-
lius textus intellectum. eodem quoque modo
intelligit Ang. ibi, in §. ſi mulier, ubi dicit proce
dere, quando ſuberat pietatis cauſa, quia ſcili-
cet, ea quam dotauit, erat pauper, uel ipſa erat
mater, aut ſoror, & infert quod ſi forte credide-
13 rit ſe teneri † ex contractu, uel alia cauſa, quæ
non continet pietatem, poterit repetere dotem
tamquam indebitè ſolutam, allegat tex. in l. qđ
ſeruus. §. 1. & l. qui ſe debere. ff. de cond. ob cau.
idem tenuit Caſtr. ibi dicens aliud eſſe, quando
credidit ſe teneri ex aliquo contractu: & ratio-
nem dicit eſſe, quia duplici ex cauſa impeditur
repetitio, fauore ſcilicet dotis, & pietatis ratio-
ne; ſublato autem errore ſubſiſtit pietatis ratio,
quæ repetitio impedit; quare ſi eſt mere extra-
neus qui alimenta præſtitit per errorem credẽs
ſe obligatum, nullaque cum alita perſona inter-
cedat conſanguinitas, ſuſtineri non poterit deci
ſio Cordub. quia ceſſat pietatis ratio, quæ non
deſumitur, ut ille credidit a ſolo fauore alimen-
torum, ſed a ſanguine; ſi uerò ſit ſanguine cõiun
ctus, qui alimenta præſtitit per errorem, non re-
petit, quia etiam ſublato errore ſubeſt pietas ex
cluſiua repetitionis.

Ampliat autem Caſtrenſ. d. §. ſi mulier, con-
cluſionem primo loco iactam, ut procedat etiã
14 ſi præſtans alimenta † credidit eum, quem aluit,
eſſe ſanguine coniunctum: quia ſi in hoc quoq;
errauit, poteſt repetere, allegat l. nec apud, & l.
ſi pater, C. de hæred. inſtit. quod eſt notandum
pro opinione, quam ſupra quæſtione ab hinc ſe
cunda dixi, repeti poſſe alimẽta, quæ alicui præ
ſtita ſunt, qui credebatur filius.

Limitatur tamen ex prædictis concluſio ſecũ
do loco poſita, quòd repeti non poſſint, quando
erat ſanguine coniunctus, vt nõ procedat quan-
15 do credebat ſe ex † contractu obligatum, id qđ
ex dictis Bar. deſumitur, d. §. ſi in ea, & clarè po-
nit Ang. in d. §. ſi mulier, & Caſtrenſ. ibi.

Limitatur ſecundo, ne locum uendicet in alia
16 impenſa, † quàm dotis & alimentorum, quia
etiam data ſanguinis coniunctione poſſet repe
ti: ſola enim pietas non eſt cauſa priuilegij, ſed
concurrit fauore cauſæ, & ideo non debet illius
textus deciſio extendi ad alium caſum, ita pul-
chre Caſtrenſ. ibi, pro quo facit quod dicitur in
l. alimenta, C. de neg. geſt. ubi mater repetit im-
penſam factam pro filio, in aliam tamen cau-
ſam quàm alimentorum, & dicam ſuo loco.
cum autem ceſſat fauor cauſæ, ceſſare quoque
debet diſpoſitio, quæ fauore illius cauſæ indu-
cta fuit.

Ex prædictis inferri poteſt ad deciſionem
eorum, quæ in duabus proxime præcedentibus
quæſtionibus tacta ſunt, conferunt enim præci-
tatæ rationes.

SVMMARIVM.

1 *Mater, quæ filium aluit, repetit a marito, & patre, qui foret obligatus.*
2 *Extraneus dotando, uidetur donare.*
3 *Extraneus dotans mulierem, repetit ab eo, qui tenebatur dotare.*
4 *Mater repetit a quocunque obligato alimenta filio præſtita.*
5 *Mater repetit ab hærede mariti alimenta filio præſtita.*
6 *Actiones omnes tam actiua, quam paſſiua tranſeũt ad hæredes, & contra hæredes.*
7 *Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto.*
8 *Obligatio non variatur ex perſona hæredum.*
9 *Mater repetit a filijs hæredibus mariti alimenta, quæ præſtitit filiæ dotatæ.*
10 *Hæredes non tenentur alere, quando extant fratres uel mater.*
11 *Bart. in l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptum. ff. de liber. agnoſ. quomodo procedat.*
12 *Duo uincula magis ligant.*
13 *Auus maternus, vel auia materna repetunt a filio alimenta præſtita nepoti, quem filius tenebatur alere.*
14 *Matris appellatio includit omnes aſcendentes per maternam lineam.*
15 *Matris appellatione uenit auia.*
16 *Auus, & quilibet aſcendens uenit appellatione patris.*
17 *Mater repetit quantum pater erat erogaturus in alimenta filij per eam aliti, non vltra.*
18 *Melioramenta reſtituuntur, quatenus res tempore reſtitutionis meliorata reperitur.*
19 *Melioramenta petẽs tenetur probare, quod res fuerit in tantum meliorata.*
20 *Mutuans in rei cõſeruationem probare debet quod pecunia ſit mutuata, & verſa in eam cauſam.*
21 *Actio negotiorum geſtorum competit eatenus, quatenus negotium eſt utiliter geſtum.*
22 *Fructus domus intelliguntur quanti condemnatus fuiſſet conducturus.*
23 *Mater non repetit alimenta præſtita filio, quem ipſe tenebatur alere.*
24 *Proteſtatio non relenat matrem, quæ tenebatur filium alere.*
25 *Proteſtatio non iuuat in dependentibus a iure.*
26 *Fideiuſſor non repetit, quando fideiuſſit pro dote danda propriæ filiæ.*
27 *Mater non repetit modicam alimentorum impenſam, quam fecit pro filio.*
28 *Cin. in l. alimenta, colum. 1. C. de neg. geſt. declaratur.*
29 *Mater non repetit modicam impenſam, quam fecit in res filiorum.*
30 *Maritus non repetit modicam impenſam factã circa res vxoris.*
31 *Donatio inter virum & uxorem valet ſi eſt modica.*
32 *Impenſa modica repetitur in caſibus, quibus alias non daretur repetitio.*
33 *Parum, & nihil æquiparantur.*
34 *Coniecturæ ceſſant in claris.*
35 *Præſumptio cedit veritati.*
36 *Animus. In his, quæ pendent ab animo, ſtatur iuramento illius, qui actum fecit.*
37 *Proteſtatio declarat animum proteſtantis.*
38 *Mater non repetit a marito alimenta filio præſtita, ſi conſtat ex coniecturis quod noluit donare.*
39 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
40 *Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.*
41 *Mater non repetit a filio alimenta, quæ illi præſtitit, ſi non extat pater uel alius obligatus.*
42 *Auia materna non repetit a nepote alimenta, quæ illi præſtitit.*
43 *Amor ardentius deſcendit in nepotes, quàm uigeat in filijs.*
44 *Mater non repetit a naturali filio alimenta, quæ illi præſtitit.*
45 *Naturalis quoad matrem habetur pro legitimo.*
46 *Mater repetit a filio alimenta, quæ præſtitit ſi erat adminiſtratrix.*
47 *Geſtor negotiorum expendere uidetur de bonis illius cuius gerit negotia.*
48 *Pater adminiſtrator bonorum filiæ, dotare uidetur de bonis filiæ, non de proprijs.*
49 *Dotare de alieno, non de proprio cenſetur qui adminiſtrauit aliena negotia.*
50 *Pater cenſetur dotare filiam de proprio etiam ſi dicat dare de bonis proprijs & filiæ.*
51 *Soluere quis præſumitur de proprio, etiam ſi adminiſtret bona aliena, vel pecuniam cum alio communem habeat.*
52 *Frater cenſetur acquirere de pecunia propria etiã ſi ſit in communi cum fratre vel adminiſtrat illius bona.*
53 *Pater tenetur dotare filiam quantumuis diuitem.*
54 *Solutio ſemper facta præſumitur in duriorem cauſam.*
55 *Solutio præſumitur facta de pecunia extranei quãdo actus ſit illius nomine.*
56 *Procurator videtur contrahere nomine domini quando contrahit ſuper re ad dominum pertinente.*
57 *Soluiſſe de proprio præſumitur, quando eſt utile ſoluenti, alias non.*
58 *Donatio non præſumitur, quando capi poteſt alia coniectura.*
59 *Donari videtur, quod nullo iure cogente ſoluitur.*
60 *Voluntarius actus non dicitur, qui fit ab eo, qui cogi poteſt.*
61 *Cauſæ duæ quando præcedunt, actus præſumitur factus potius ex cauſa neceſſaria, quàm ex uoluntaria.*
62 *Mater non repetit a filia, quatenus impendit in eius alimenta ultra redditum bonorum, quæ adminiſtrat.*
63 *Mater non præſumitur donaſſe filio alimenta, ſi illius erat debitrix.*

64 *Mater repetit a filio alimenta præſtita, quando eſt proteſtata ſe alere animo repetendi.*

65 *Voluntas declarari poteſt abſente parte, & quandocunque.*

66 *Proteſtatio declaratoria animi fieri poteſt abſente parte.*

67 *Declaratio fieri ſemper poteſt.*

68 *Declaratio retrahitur ad tempus actus geſti.*

69 *Declaratio non retrahitur quando tempore medio quæſitum eſt ius tertio.*

70 *Declaratio ex interuallo facta non prodeſt.*

71 *Proteſtatio non admittitur poſt factũ, quando præſumptio eſt contra proteſtantem.*

72 *Mater non repetit a filio impenſam paruam, etiam ſi proteſtatus ſit velle repetere.*

73 *Mater repetit a filio alimenta, quando de eis ſcripſit filium debitorem in libro rationum.*

74 *Animus probatur per librum proprium rationum.*

75 *Libro defuncti magis creditur, quam libro uiuentis.*

76 *Liber adminiſtratoris probat in fauorem ſcribentis ſi expenſa non ſit magna.*

77 *L. Neſcunius, ff. de negot. geſt. quomodo procedat.*

78 *Scriptura priuata etiam recognita non probat con tra tertium reſpectu temporis.*

79 *Mater vt uideatur aluiſſe filium animo repetendi quomodo concipere debeat ſcripturam libri.*

80 *Mater repetit a filio alimenta, quando impenſa eſt magna.*

81 *Impenſa, quæ magna, uel modica ſit, arbitrio iudicis committitur.*

82 *Mater repetit a filio tamquã patris hærede alimenta, quæ ei præſtitit uiuente patre.*

83 *Mater repetit a filio impenſas factas circa res filiorum.*

84 *Perſona hominis eſt cunctis rebus anteferenda.*

85 *Diuitiæ ſunt vita hominis.*

86 *Mater non repetit a filio impenſam, quam fecit petendo tutorem filio dari.*

87 *Mater non repetit impenſam, quam pro filio pupillo fecit ducendo illum ad iudicem pro tutore.*

88. *Mater repetit a filio impenſam, quam fecit in ſcripturis aduocati, & procuratore, quando petijt tutorem filio.*

89 *Mater non repetit impenſam, quam fecit pro filio, quando accuſauit tutorem ſuſpectum.*

90 *Mater non cogitur præciſè aut cauſatiuè accuſare tutorem filij ſuſpectum.*

91 *Mater non repetit a filio expenſas, quas fecit litigando pro eo ſi ſuccubuit in cauſa.*

92 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*

93 *Actum, qui facit ex neceſſitate, ignoſcendum eſt.*

94 *Vſufructuarius non cogitur impendere de ſuo in refectionem rei, licet cogatur ponere diligentiam.*

95 *Minor fideiubendo pro alio dicitur eo ipſo circumuentus.*

96 *Mater repetit a filio impenſam factam, vt illum redimere & à carcere, vel morte.*

97 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro redimendo ab hoſtibus grauatum.*

98 *Pater vendere poteſt filium ex cauſa famis.*

99 *Pater vendere poteſt filium, vt ſe redimat ab hoſtibus.*

100 *Pater expendens pro filio ſtudente, cenſetur ſoluere de proprio.*

101 *Pater donat validè filio in cauſam ſtudiorum.*

102 *Pater pro filio expendens in ſtudio cenſetur ſoluere de bonis filij ſi eius habeat peculium in manibus.*

103 *Hæres matris repetit a filio omni in caſu, quo matri datur repetitio.*

104 *Actiones tranſeunt ad hæredes & contra hæredes.*

105 *Pater repetit a filio alimenta præſtita omnibus in caſibus quibus repetitio datur matri.*

106 *Patris, & matris eadem apud leges reputatur conditio.*

Quæſtio VIII.

NON modica eſt controuerſia inter Do
ctores, an mater poſſit repetere alimẽ
ta, quæ filijs præſtitit. & in ea uariè lo
quuntur in diſtinguendo caſus, unde fit vt vix
veritas haberi poſſit de eorum dictis: proinde
duo præmittenda ſunt; primum eſt, quòd ubi
agimus de repetitione alimentorum, ſupponemus matrem aluiſſe filium ijs caſibus, quib. alere non tenebatur; nam ubi tenetur, non eſt locus
repetitioni, ex quo debitum proprium perſoluit. Secundum eſt, quòd duplici modo intelligi poteſt quæſtio; primò, an repetat a patre, uel
alio, qui teneretur ad alimenta filij: ſecundò, an
repetat ab ipſo filio. & licèt multi ex Doctoribus
confusè loquantur, & caſus prædictos non diſtinguant, ſunt tamen hoc modo concilianda
eorum dicta. Cum igitur quærimus, an mater
poſſit a marito petere alimenta quæ filio præſtiterit in caſibus, quibus maritus uti pater alere tenebatur, communis eſt opinio quòd detur repe
1 titio † a patre, uel alio, qui erat obligatus, ita ꝓbat tex. in l. Neſennius. ibi, finge patrem exiſte. ff. de neg. geſt. ad idem eſt tex. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, ff. de liber. agnoſcen. & dicit Bart. in d. §. ſi mater, quòd ubi alimentandi onus ſpectat ad uirum, non eſt ueriſimile quòd uxor uelit uiro donare, ideo repetit, etiam ſi non fuerit proteſtata, allegat dictam l. Neſennius. hoc etiam innuit idem Bart. in d. l. Neſennius, numero 3. dicens quòd ubi alendi onus non ſpectat ad matrem, non uidetur impendiſſe ſine repetendi animo, & clarius Caſtrenſ. in ea. l. Neſennius, numero ſecundo, uerſiculo, ſecundus, quando. dicens quòd ſi alendi onus ſpectabat ad alium puta patrem, uel auum, quem ſciebat uel credebat uiuere; tunc ſine alia proteſtatione uidetur impendiſſe repetendi animo, non autem pietatis, quia non ſubeſt pietas inter eam, & illum, qui tenebatur alere. & ſubdit

hoc

hoc procedere,etiam ſi nõ fuerit proteſtata , idẽ
ponit in l.alimenta,num.2.C. de neg.geſt.ſub-
dens,quòd quoad patrem non ſubeſt in matre
pietas,ſequitur Salic.ibi,nu.3. ubi allegat ſic uo
luiſſe Iacob. Butr.quia pater tenetur filium ale-
re,l.fin.§.hoc proculdubio,C.de bon.quæ liber.
cum ergo mater alit filium,gerit utile patris ne-
gotium,propterea repetit,& ante eum Cin.ibi,
col.1.uerſ.bis præmiſſis,ubi eadem ratione uti-
lis geſtionis mouetur,ſequitur Bald.nu. 2. in fi.
uerſ.ſi pater uiuit,Alex.nu.2.Caſtr.conſ.96.in
fi.uol.2.Socin.in conſ.5.num.14.uol.4.Vital.in
tracta. clauſ.in tit.an iuri alimen.renuncia.poſ.
col.10.in fi.ubi allegat Cin.& Ang.in d.l.alimẽ
ta , & loquitur etiam nulla facta proteſtatione ,
Ruin.in conſ.171.num.2.vol.1.& in conſ.145.
nu.3.uol.4.Bero. in conſi.186. per totum,uol.
1.& famil.quæſtio.11.etiam per totum,Alciat.
in conſ.153.nu.2.Boer.in conſ.13.nu.8.& ſeq.
Natta in conſ.108.num.7.Menoch.in tracta.de
arbitr.iudic.caſu 88.nu.23.ubi dicit, quòd hoc
caſu donandi animus non præſumitur adeſſe,
Maſcard.in tracta.de probat.concluſ.76.nume.
10. Cordub.in d.l.ſi quis a liberis.§.ſi mater.nu
mero 9. qui tamen omnes loquuntur, quando
pater eſt diues: quia cum aliàs non teneatur,mi
nime dici poſſet matrem geſſiſſe utile illius ne-
gotium , imo cum mater eo caſu teneatur, dici-
tur ſoluere proprium debitum , & non repetit ,
2 & inferunt Doctores,quod & ſi extraneus † do-
tans uideatur donare,l.unica.§.accedit,C.de rei
vxor.actio.tamen hoc procedit reſpectu mulie-
ris,cui datur: at ſi extet pater , uel alius ad quem
3 ſpectet onus dotandi,poteſt ab illo † repeti,Ca-
ſtrenſ.in conſ.96.ſi dicta Cornelia , in fi.uol. 2.
Socin.in d.conſ.5.num.13.uol.3.Ruin.d.conſ.
171.& conſ.145.Alciat.d.conſ.153.cum ſimili-
bus.inferunt enim a dote ad alimenta; & princi
palis deciſionis ratio eſt, quia non poſſumus in
telligere quòd uoluerit donare filio,qui cum ad
id habeat obligatum patrem,non ſentiret aliqđ
cõmodum ex eiuſmodi donatione , ut dicemus
infra. non etiam capi poteſt coniectura , quòd
voluerit donare viro, quia non ualet donatio in
ter virum & uxorem , ut in toto titu.ff.de dona-
tio. inter uir. & uxor. & non debet præſumi fa-
ctum tacitè,quod non poteſt fieri expreſsè.

Ampliatur autem hæc concluſio, ut non ſolũ
mater poſſit repetere a patre,& marito reſpecti-
4 uè,ſed etiam a quocunque alio,qui alere † tene-
retur,ſecundum Socin.quem citat Menoc.d.ca
ſu 88. nu.22.in fi. eſt uerum , quod Socin. hoc
non dicit , ſed concluſio eſt uera per rationem ,
quæ militat in quocunque alio , ſicut in patre.

Ampliatur ſecundò , ut detur repetitio non
5 ſolum a patre , ſed etiam † ab hȩredibus patris,
Cin.in d.l.alimenta,col.1.in fi.Vital.in d.tit.an
poſſit renuncia.iuri aliment. col. 10. in fi. & ra-
tio eſt, quia actiones omnes tam actiuæ , quàm
6 paſſiuȩ tranſeunt in hæredes,& cõtra † hæredes ,
ut toto tit.C.vt action.ab hære. & cõtra hæred.
hȩres enim eiuſdem eſt conditionis cum defun-
cto,l.hȩredem.ff.de reg. iur. & reputatur eadem
7 † perſona. §.1. in Authen. de iureiur. a morien.
8 præſti. & obligatio † non variatur ex perſona
hæredum,l.2.§.ex his,ff.de verb.oblig. quomo-
do igitur licebat a defuncto repetere eo ipſo da-
tur repetitio aduerſus hæredem, qui non debet
eſſe melioris conditionis quàm defunctus.

Ampliatur item, vt procedat, etiam ſi alimen
ta prȩſtiterit mater filiæ poſt patris mortem, q̃a
ſi obligatio,quæ erat in patre, deſcẽdit ad filios
& hæredes,mater repetet ab illis , ſicuti repete-
ret a patre; exemplum ponitur in filia , quæ fuit
teſtamento patris dotata,ſed cum eſſet alenda a
fratribus hȩredibus mater illam retinuit penes
9 ſe: nam † poterit a cæteris filijs inſtitutis petere
alimenta,quæ prȩſtitit,ſecundum Cin. in d.l.ali
menta,nu.2. verſ. 2. quæritur.quia ſicuti teneba
tur pater , ita & frater, qui habet omnia patris ;
tum quia bona tranſiuerunt cum onere; tum ẽt
quia ad eum ſpectant onera, qui ſentit commo-
dum,l.ſecundum naturam.ff.de reg. iur. & ideo
cum mater fecerit id,quod frater facere teneba-
tur,dicitur illius negotium vtile geſſiſſe, & repe
tit actione negotiorum geſtorum , & ſubdit ſe
conſultum in facto ſic reſpondiſſe, & cum eo trã
ſit Bald.ibi.nu.3.qui adducit l.qui filium,ff. ubi
pupil.educ.debe. ubi probatur , quod filius hæ
res vniuerſalis tenetur ſororẽ educare , quæ opi
nio placet etiam Fulgoſ.quando filius adiuit hæ
reditatem patris, innuens, quod eo caſu tenea-
tur ſororem alere,nõ ratione ſanguinis,ſed quia
eſt patris hæres, & ſentit commodum hæredita-
tis paternȩ,& Caſt. in fi.dicit determinationem
Cini ſibi placere,quia ſi mater non extaret,alere
frater teneretur, Imo.ĩ l.Titia.§.Imperator. col.
2.ff.de leg.2.Vital. in d.tit.col. 11. uer. ſecundo
quæritur,Lupus in cap.per veſtras, in 3. not. §.
20.num.4.vbi allegat Ang.in §.fuerat,Inſtit.de
action.Euerar.in loco 29.de alimen. ad dot.co
lu.4. in princ.verſ. & quod fortius eſt,Cordub.
d.l.ſi quis a liberis.§. ſi mater, numero 32. alle-
gat pro hac parte,Anch. Ruin. Franc. Marc. &
Caſſan.

Contrariam partem probauit Bart. in d.l.ſi
quis a liberis.§.item reſcriptum,ff.de lib.agno-
10 ſcen. ubi ait, quod onus alendi non † tranſit ad
extraneos hæredes filij , quando extant fratres ,
vel mater,quia hȩredes extranei tenentur ſolum
in ſubſidium , vbi non extant alij , vel vbi datur
extrema egeſtas,Ioan.And.ad Specu.in rub.de
ſtatu monacho.in fine,inquit quòd alendus eſt
quis a parentibus ſi extant , non autem a fra-
tribus etiam qui ſint patris hȩredes, Alexander
in dicta lege,alimenta,qui in fi.ſubdit ita tenen-
dum eſſe , quia onus alendi regulatur ex ȩqui-
tate & charitate ſanguinis : at magis conuenit
æquitati & charitati quod alat mater, quam fra
tres , & ad l. qui filium. ff. ubi pupil.educ.debe.
reſpondet procedere , ubi mater non extat , ſe-
cus quando extat . ſi ergo mater tenetur alere ,
non repetit a filio hærede mariti , quia non
geſſit illius negotium . hanc ſententiam dicit
ueriorem Corduben. in dicto §. ſi mater , nu-
mero vigeſimotertio , mouetur , quia onus

alendi tranſit ad hærédem eo ſolummodo caſu,
cum filius sũma laborat egeſtate,& filia dotata
non eſt inops,quia poteſt ſeipſam alere ex dote
atq; ita iure ſanguinis frater non tenetur;non ẽt
tenetur quia ſit hæres,ex quo ſoror eſt dotata,&
ad d.l. qui filiũ,reſpondet quod loquitur quãdo
dos relicta eſt ſub conditione, non autem pu-
rè.hanc partem latè ſuſtinet Bero.conſ.186.per
totum,uol.1.& famil. per totum, 11. quæſtio.

Placet tamen mihi ſummoperè Cini opinio,
quæ uti eſt uerior,ita & æquitatem continet, ut
hæres, qui paternam poſſidet hæreditatem, &
dotes ſororis habet penes ſe, teneatur alimenta
miniſtrare, aliàs locupletaretur cum aliena ia-
ctura.& non obſtat ſententia Bar. in §. item re-
ſcriprum, quia non loquitur in filia dotata a pa-
11 tre,ſed ſimpliciter in eo,qui habet† matrem, fra
tres & hæredes filij defuncti, in quibus nulla ca-
dit alendi obligatio, ſed ſolum uinculum ſan-
guinis: nos uero loquimur in filia cui dos eſt a
patre teſtamento deſtinata, & cui alimenta de-
bentur non ſolum ratione ſanguinis, ſed etiam
ratione rerum. Cum enim dotes illi in tempus
debitas retineat, alere iterim tenetur, ut dixi
in tit.quibus & a quibus.alimen.præſtan.ſint.&
hoc modo reſpondetur ad deciſionem Io. And.
arctiore etenim uinculo tenetur frater hæres pa
tris,& debitor dotium,quàm teneatur alius hæ-
12 res,qui non ſit debitor: duo† enim uincula ma-
gis ligant,c.1.de treg.& pa.dixi ĩ cõſ.31. nu.6.
imò Bart.d.§.item reſcriptum,loquitur de hære
de extraneo, quaſi aliud ſit in fratre inſtituto.
Non etiam mouet quod ordo ſanguinis magis
obliget matrem quàm fratrem; quia procederet
ſi nulla alia ratio præter sãguinem intercederet:
ut in facto Cini ſubeſt ratio ſucceſſionis bono-
rum, & quod frater habet penes ſe dotes ſoro-
ris. Cordub. uero non intellexit quęſtionem
Cini,credidit enim loqui eum quando filiæ dos
eſt purè relicta, uel etiam tradita, quo caſu uera
eſſet eius ſententia; ſed Cinus loquitur in filia
paruula,cui dos fuit deſtinata, cum non eſſet nu
bilis; imo iſto caſu vbi dos purè,non autem ſub
conditione eſt relicta,ſentit Cordub.cum Cino
quod mater poſſit repetere:eius enim rationes
tendunt ad demonſtrandum, quod filiá quæ
dotem habet,ex qua poteſt uiuere, non éſt alen
da a fratribus, ex prędictis quoque ſatisfactum
eſt rationibus,& argumentis Bero.d.conſ.186.
& quæſtio. 11. quia in ſumma nihil dicit ultra
id quod adducitur ab Alex. in d.l.alimenta.

Ampliatur quartò, ut locum habeat non ſo-
lum in matre, ſed etiam ĩ auo materno, uel etiã
auia materna; qui ſi nepotem,aut neptem alue-
13 runt, † cum tamen onus ad patrem ſpectaret,
poſſunt a patre repetere. & quamuis in præciſis
noſtris terminis hoc non dicant Doctores,tamẽ
idem eſt. omnino quod in matre, quia appel-
14 latio matris includit omnes aſcendentes † per
maternam lineam, Innoc. in cap.ſi verè,de ſen-
tent.excomm.in 6. §. illud quoque, ubi gloſ.in
Authen.ut lice. matri & auiæ, Bald. in ſua mar-
garita,in uer. matris appellatio.& quod auia ue
15 niat matris appellatione,tenet † Bar.in l.2.§.ul
dendum, ff. ad Tertullian. Bald.in l.Neſennius,
nu.2.ff.de neg.geſt.& in l.quidquid, in princip.
C.de bon.mater. Boer.in conſ.17.nu.6.Aſcan.
Clem. in tracta. de patr.poteſt. in 1.effec.num.
22.ſicut econtra appellatione patris uenit auus
16 paternus & quilibet† aſcendentium per lineam
patris,l.iuſta interpretatione,ff. de uerb.ſignifi.
ubi glo.inquit in toto corpore iuris intelligen-
dum eſſe de auo,cum de patre ſit mentio, Car-
din. in cap. cum haberet,in fi.de eo qui duxit in
matrim.quam pollu.per adulte. Aſcan.d.effec.
1.num.21.ubi poſt Alber.Bald.Rebuff.& Boer.
dicit procedere etiam in ſtatutis,& alijs diſpoſi-
tionibus,quæ ſtrictè intelliguntur, idem tenet
Boer.d.conſ.17.nu. 7. & facit quod de expenſis
repetendis a proprio filio, dicam infra hac ea-
dem quęſtione. & poſt hæc ſcripta inueni Bald.
in conſ.137.nume.3. uol.5.ubi dicit quòd auia
materna,quæ nepti alimenta pręſtitit,poteſt il-
la repetere ab auia paterna, quæ tenebatur ne-
ptem alere.& dicit Bart.in l.Neſennius,numero
6.ff.de neg.geſt.quod in auia idem ius eſt quod
in matre, & quod conſtitutum in matre exten-
ditur ad auiam.& Cin.in d.l.alimenta,l.1.uerſi.
his præmiſſis,loquitur promiſcuè de matre &
auia.

Limitatur tamen præſens concluſio,ut eate-
nus repetat, quatenus pater erat in cauſam ali-
mentorum erogaturus, non autem quod ma-
17 ter plus impendit quàm† deceret, argumento l.
in rebus, §. poſſent.ff.cõmoda.l.ſecunda, & l. ſi
ſeruum, C. de negot.geſt.& ita determinat Sa-
lic.in l.alimenta, numero quarto,uerſiculo,aut
alias non erat facturus, C. de negot.geſt. & ra-
tio eſt,quia quatenus exceſſit debitum modum,
non dicitur utiliter geſſiſſe negotium, nec pater
in eo dicitur factus locupletior. & pro hoc facit
quod dicimus de meliorante rem, quam tene-
tur reſtituere: is enim non repetit quidquid im-
pendit habito reſpectu ad tempus meliora-
tionis, ſed ſolum in quo res meliorata reperi-
18 tur inſpecto tempore † reſtitutionis, quia id ſo
lum dicitur peruenire ad illum, cui res reſtitui-
tur,ſecundum Bald.poſt Iac.de Are.in l. domos
hęreditarias,ff.de leg.1.vbi Alex.id comprobat,
Caſtr. ſeu quiuis alius ſit, in conſ. 270. uolum.
2. Bald. Ange. & Imo. in d. l. domos, Corn.in
conſ. 158.col.fi.uol.3.Neguſan.Ruin.Bertran.
& Boer. quos citat & ſequitur Rol. in conſilio
28.numero 14.volum.1. Natta in conſ.13. nu-
mero 6.& in conſ.256.num.4.Cęphal.in conſi.
311.numero 92.ubi addit Aflict. Rip. & Pariſ.
hanc item tenuerunt Curt. iun. & Grat. Capi.
Boer. & Moder.Pariſ.quos citat Menoch.de re
cup.poſſeſſ.rem.15.numero 587.licet ipſe con-
trarium, ita ergo in propoſito non eſt curan-
dum quantum impendant, ſed an impenſa ceſ
ſerit in patris vtilitatem. ſed magis ad propo-
ſitum facit textus in lege, in fundo, ubi gloſſa,
ff. de rei uendicatione,ubi dicitur non ſufficere
quod tantum fuerit impenſum circa rem,
19 ſed neceſſe † eſſe quòd conſtet rem in tantum

eſſe

eſſe melioratam,Abb.in capitulo primo,nume.
4.de reſtitut.in integ.Felyn.in c.cum cauſa,col.
pen.de re iudic.Neguſ.in tracta.de pignor.in 4.
memb.5.par.nu.11.vbi monet aduocatū,quòd
probet non ſolum quantitatem impenſæ, ſed ēt
quod res fuit in tātum facta precioſior, aliàs ſuc
cumbet.addo quod uoluit Neguſan.in eod.tra-
cta.in 2.mem. quintæ par.nume.18. ubi ait ad
hoc,ut mutuans in refectionem,uel conſeruatio
20 nem rei,†præferatur anterioribus creditoribus,
neceſſarium eſſe quòd probet pecuniam fuiſſe
mutuatam in eam cauſam, & quod conuerſa ſit
in illud opus,& quod fuit neceſſaria,quia hipo
theca cum eo priuilegio eatenus competit, qua
tenus pecunia erat neceſſaria;aliàs autem ſi quic
quid plus mutuatum fuit,quàm eſſet neceſſariū,
non daretur hipotheca, argumento l. fin. in fi.
princ.ff.de exercito. Accedat quod actio nego-
21 tiorum geſtorum non datur, niſi quatenus † ne-
gotium eſt vtiliter geſtum,ut toto tit.ff. & C. de
nego.geſt.ſed magis ad propoſitum facit,quod
dicit Bart. in l.in ſumma,§. in frumento,uer. ſic
&c.ff.de cond.indeb.ubi ſi conducta fuit domus,
quam tamen inhabitaſti, teneris mihi ſoluere,
22 non quantum ego locaſſem aliū,ſed quantū†fuiſ
ſet alius ſimilem domum conducturus; & ſub-
dit illum textum eſſe ad hoc tenendum menti,
Alex.in conſ.181.nu.1.uolum.2.quod eſt repe
titum in conſi.118.num.1.uol.4.Iaſ.d.§.in fru-
mento,num.2.Cremen.ſing.161.uolo docere,
Dec.in conſ.62.col.3.in fi.uer. ſimiliter Iacob.
Cotta in memor.incip.creditor habitando, ubi
ait eſſe notandum pro formandis capitulis, Nat
ta in conſi.53.num.1.& ratio eſt,quia inhabitās
alienam domum, tantum fructum uidetur per-
cipere, quantum eſſet daturus pro habitatione,
ut inquit Bal.in d.§.in frumento,ubi eum ſequi
tur Iaſ.num.2.additio.ad Crem.d.ſing.161.ma
ter igitur petat a patre pro alimentis filio præſti
tis,quantum ille erat in cauſam alimētorum im
penſurus,non ultra.& eſt notandum, quia non
reperitur a Doctoribus ita diſtinctè declaratū.

Intellige etiam prædicta omnia procedere,
quando mater ipſa non tenebatur alere filium,
ut dixi:quia vbi onus alendi ſpectat ad eam, nō
23 poteſt ſolutum†repetere,quia expendendo ſol-
uit debitum,argumento l.cum is,§.1.ff. de cōd.
indeb.l.qui hominem,§.fi.ff.de ſolutio.hoc uo-
luit glo.in d.l.alimenta, ubi Cin. colum. 1. uer.
his premiſſis, vbi dicit quod iſto caſu proteſta-
24 tio non releuaret†matrem,nu.1.ubi ponit tres
caſus quibus mater tenetur.primus eſt, quando
filius eſt intra triennium: ſecundus, quando eſt
pauper,& non habet aliunde;tertius,quādo ma
trimonium culpa matris eſt diuortio ſolutum,
quo caſu onus filiorum ſpectat ad matrem. ijs
enim caſibus poſt glo.ibi dicit matri non dari re
petitionem,etiam ſi fuerit proteſtata ſe impen-
dere animo repetendi, idem tenet Bal. in fi. ſub-
dens, quòd ubi mater neceſſe habet alere, non
prodeſt ei proteſtari ſuper repetitione,quia pro
teſtatio declaratoria uoluntatis,nullum habet ef
fectum in his,quæ ſunt p legē deciſa, & determi
nata,& non dependent a uoluntate noſtra, Sali.
num.1.& 4.vbi duos tantum recitat caſus, qui-
bus mater tenetur, ſcilicet intra triennium: &
quando pater & filius ſunt inopes: quando uerò
matrimonium diuortio ſolutum eſt culpa vxo-
ris,negat matrem teneri,ſed vult quod filii edu-
centur quidem apud matrem, uerum expenſis
patris:& ſubdit quod in actu neceſſario & a iure
determinato proteſtatio nihil operatur, & cum
mater iis caſibus teneatur filium alere,eadē pro
teſtatio non debet parere liberationem & repe-
titionem, d. l. cum is.§. ſi fideiuſſor.ff.de cond.
indeb.Caſtrenſ.idem dicit, num.3. & quartum
recitat caſum ultra prædictos tres, & numero 2.
dicit proteſtationem non prodeſſe, Alex.nu.5.
qui alios caſus addit, quib.tenetur filium alere,
& præcipuè quādo filius eſt vulgò cōceptus; itē
quando mater eſt hæretica uel iudæa: quando
uero matrimonium eſt culpa uxoris diuortio ſo
lutum,negat matrem teneri,licèt Doctores com
muniter teneant contrarium,gl.in l.Neſennius.
ff.de nego.geſt.ubi Bar.num.1. & rurſus nume.
7.ubi ponit caſus,quibus mater obligatur ad ali
menta filii.Et quod proteſtatio non proſit, pro
batur ex eo quod dicit philoſophus, quod pro-
pter noſtrum affirmare,uel negare,nihil in re po
nitur. & regulare eſt, quod in dependentibus a
25 iure,non iuuet proteſtatio,†Abb.in c.ex tenore,
num.3.de teſtib.Felyn.in c.cum M.Ferrarienſis,
num.44.uer.ſed hoc intellige de cōſtitutio.vbi
Dec.nu.20.& Ripa, nu.77.Iaſ. latè in §.fuerat,
num.106.Inſtit.de action.Ripa in conſ.60.nu.
2.conſi.169.nu.6. Neuiza. in conſi.38.nu.15.
Lupus in c.per ueſtras,§.14.nu.2.de dona.inter
uir.& uxor.folio mihi 145.Cæphal. in cōſ.407.
nume.42.deciſ. Pedem.39.nu.28. Et quod di-
ctum eſt ſupra,eandem proteſtationem non de-
bere parere liberationem, & repetitionem, ac
non dari repetitionem eius quod quis teneba-
tur impendere,poteſt confirmari ex tex.in l.pro
fectitia.§.ſi pater non quaſi pater.ff. de iure dot.
vbi ſi fideiuſſi pro aliquo promittēte dotem pro
26 filia mea,†& ſolui pro illo, non datur mihi repe
titio aduerſus eum pro quo fideiuſſi,licèt regu-
lariter fideiuſſor actione mandati repetat ſolu-
tum a principali debitore, & Roman. in ſing.
169.dicit eſſe caſum unicum, & notabilem limi
tationem ad totum titulum de fideiuſſorib.Bo-
logni.in d.§.ſi pater,in ſuis nouis interpretat.&
dicit Campeg.in tracta.dot.par.1.quæſtio.41.
quòd tenenda eſt menti authoritas Romani, li-
cèt forte textus ab eo allegatus probet con-
trarium.

Declara item prædictam concluſionem non
procedere in modica impenſa facta circa filio-
rum alimenta, quia ea mater non repetit a pa-
27 tre,quia creditur eam idem†facturam ſi pater al-
uiſſet,ut dicitur in textu l.ſi quis a liberis,§.ſi ma
ter,in fi.ff.de liber.agnoſcen.ubi glo.id ponit in
uer.materno affectu.ibi,idem in modica.ſequi-
tur Bar.ibi,hoc etiam tenet glo. in l.Neſennius,
in uer.conueniret,ff.de neg.geſt.vbi fortius uult
quod procedat hæc limitatio, etiam quādo fuiſ

ſet

ſet proteſtata ſe ſacere animo repetendi, ſequl-
tur Caſtr.ibi,num 3.in fi.Cin.in l.alimenta,col.
1.in fi.uer. nec eſt opus proteſtari. & licèt dum
ſubdit,niſi tamen modica,&c.uideatur innuere
quod ſit neceſſaria proteſtatio,quando impenſa
eſt modica: tamen uerè hic non fuit intellectus
28 Cini.†quia illa exceptio,niſi tamen modica,&c.
non refertur ad,id quod ſupra immediate de pro
teſtatione dixerat, ſed ad illud quod ſupra ex-
preſſerat,repetitionem dari aduerſus patrem,vt
ſit ſenſus, alimenta repeti poſſe,niſi ſint modica;
& cum repetitio conceditur,non requiritur pro
teſtatio,Salic.num. 2.in fi.Caſtr.nume.3.Alex.
num.8.&9.& confirmatur hæc opinio: quia li-
cèt regulariter mater repetat impenſam factam
circa res filiorum, tamen fallit quando impenſa
29 †eſt modica,quia tunc cenſetur facta animo do-
nandi,ut uoluit glo.Ciu.Bar.Bal.Caſtr.Salic.&
Alex.in d.l.alimenta,glo.Bar.Caſtr.& alii,in d.
l. Neſennius, ergo multo magis id debet locum
habere in impenſa facta circa alimenta, in qui-
bus facilius admittitur præſumptio donationis.
& ratio eſt,quia ubi modica eſt impẽſa, facilius
præſumitur donatio inter coniunctos ſanguine.
30 ſimile uidemus quod maritus non repetit† mo-
dicam impenſam factam circa res uxoris,l. om-
nino.ff.de impenſ.in reb.dot. fact. hoc enim in-
ducit perſonarum affectio, ſecundum Caſtr. in
d.l.alimenta,num. 3.in fi.& uidemus, quòd in-
31 ter uirum & uxorem ualet †donatio rei modicę,
argumento l.quod autem.§.primo,ff. de dona-
tio.īter uir.& vxo.ponit Duen.in reg.221.limi.
32 5. & regulariter modica impendia† repetuntur
etiam in caſibus, quibus aliàs non ſolent repeti,
l.in rebus.§.poſſunt.ff. de cond.ubi glo.dicit nõ
eſſe curandum de modicis impenſis.alia iura ad
id citat Tiraquel. in tracta. de iudic. in reb.exi-
gu.feren.in princ.num.66. ubi allegat etiam gl.
33 in d.§.ſi mater.& regula eſt quòd parum & † ni-
hil æquiparantur,Bal.in authen.præterea,C.un
de uir,& uxor.Socin.conſi.108. colu.3. uol. 1.
Corne.conſi.63.col.fin.uol.1.Tiraq. loco prędi
cto, uer.octauo dicit.

Hanc verò limitationem in facto ueram exi-
ſtimo, ſed non placet quod dictum eſt procede-
re etiam ſi mater fuerit proteſtata: nam ubi ſu-
mus in dubio,cadere poteſt coniectura donatio
34 nis:at in claris†coniecturæ ceſſant,l. continuus,
35 ff.de uerb.obligat. & præſumptio cedit†ueritati,
ti,in prin.ff.quod met.cau.l.nuptura,in fi.ff. de
iure dot.l.cũ de indebito.§.1.ff.de probatio. Ne
uiza.conſ.81.num.24.& in his, quæ pendent a
poteſtate, & uoluntate alicuius, ſtandum eſt il-
36 lius dicto,quo†animo fecerit,§.aliæ,ubi glo.In-
37 ſtit.de action. & proteſtatio † declarat animum
proteſtantis,l.ſed & ſi quis.ff.de religio.l.qui in
aliena.§.Celſus.ff.de acquir.hęred.l.Neſennius.
ff. de neg. geſt. & nemo cogitur ſuum donare,
ſiue in magna,ſiue in modica quantitate: ideo ſi
proteſtatio interueniſſet a principio, crederem
dari etiam modicæ impenſæ repetitionem. Nã
ceſſat ratio,quæ impedit repetitionem,id eſt prę
ſumptio donationis deſcendens a charitate, &
ſanguinis coniunctione.

38 Rurſus limita non procedere,quando ex†ali
quibus conſtaret,matrem eam feciſſe impenſam
animo donandi,non autem repetendi. hic caſus
eſt penes me indubitatus,licèt Doctores nõ po-
nant in d. l. alimenta. nam ſi id totum pendet a
voluntate matris, quare non eſt ſtandum eius
declarationi,quod impenſam fecerit animo do-
nandi? Doctores enim in d.l.alimenta,loquũtur
ſemper in caſu dubio:at ſi ex coniecturis,uel ali-
ter conſtet de contraria matris uoluntate, aliud
erit. facit, quia vbi mater in dubio cenſetur im-
pendere animo donandi,ſi conſtet ex coniectu-
ris eam habuiſſe animum repetendi, dabitur ſi-
ne dubio repetitio, ut dicam hac ipſa quæſtio-
ne,ex l.Neſennius,vbi Doctores,ff. de neg. geſt.
ergo in caſu contrario idem erit,ut ceſſet repeti-
tio, quando conſtat habuiſſe illam donandi ani
39 mum:contrariorum enim†eadem eſt diſciplina,
l.& ſi contra,in fi.ff.de uulg.Inſtit.de his,qui sũt
ſui,uel alieni iur.in prin. ubi Io.Fab.Ang. & alii
§.illud, ubi glo. Inſtit.de ſociet.& idem opera-
40 tur oppoſitum in oppoſito,† quod propoſitum
in propoſito,l.fi.§.fi.ff.de leg.3.§.plus autem,In
ſtit.de actio.latè Euerar.in loco a contrar. ſen-
ſu appoſ.qui eſt 75.Neuiz.conſi.38.nu.12.Nat
ta conſi.442.nu.8.

Quando verò pater, uel alius non extat, qui
filium teneatur alere, ſed onus ad ipſum filium
ſpectat qui eſt diues,tunc regula eſt quòd mater
in dubio uidetur intuitu pietatis aluiſſe, proin-
41 de†non repetit ab ipſo filio quod in cauſam ali-
mentorum impendit,textus eſt in l.Neſennius,
vbi glo.hoc ponit,ff.de neg. geſt. ſequũtur Bar.
Caſtrenſ. & alii ibi, ad idem eſt textus clarior in
l.alimenta,C.de nego.geſt.ubi præſumit impen
ſam factam materna pietate,ideo denegat repe-
titionem,& hoc ibi notat glo. & ibi Salic. nu.1.
uer.ſi uerò pertinet ad filium, ubi allegat l.1.C.
de neg.geſt.& d.l.Neſennius, Bal.nume.2. in fi.
Salic.num.4.Caſtr.num.3.dicens quòd alimen
taſſe in dubio uidetur ex materna pietate, Alex.
in princ.Caſtr.in conſi.96.in fi.uolum.2. Ruin.
conſi.145.num.3. uolum.4. hanc partem tenue
runt Bar.Fulgoſ.Corne.& Ariminal.ſenior,quos
citat,& ſequitur Maſcard.in tracta.de probatio.
concluſ.76.nu.1. hanc item probarunt Alber.
& Arc.citati a Cordub.in d.l. ſi quis a liberis,§.
ſi mater,num.29.ff.de liber.agnoſ.Bero.in conſ.
186.uolum.primo,& famil.quæſtio.11.nume.
3.Abb.& alii,in cap. unico, de infan.& langui.
Boer.in d.conſi.17.num.10.Natta in conſi.108.
nume.7.Menoc.de arbitr.iudic.caſu 88. nume.
20.Vital.in d.tit.an poſſit renunt.iuri alimento.
colum.11.uer.ſi uero pertinet. & id permiſſum
eſt a iure duplici ratione,ſcilicet ratione ſangui
nis,& fauore alimentorum:ſubeſt enim ęquitas
& conſideratur parentum ſtudium erga filios,l.
ſi quis a liberis,§.utrum,& §. ſi mater.ff. de libe.
agnoſ. ut exponunt Menoc. & Maſcar. in locis
ſupra citatis.

Ampliatur autem dicta concluſio, ut proce-
42 dat etiam in auia†materna,quia omnia dicta in

matre

matre locum habent in auia, ut expreſſe uoluit
glo.in l.alimenta, C.de neg.geſt.Bal.ibi num.2.
in fi.Salic.nu.5.& in auia eſt textus expreſſus in
l.Neſennius,ubi glo.notat,& Bar.nume.6.dicit
quod cõſtitutum in matre locum habet in auia,
Boer. d. conſi.17. nume.12.& ſeq. & dixi ſupra
hac eadem quæſtione, quod iura loquentia in
matre locum uendicant in aſcendentibus per li-
neam maternam,imo maior uidetur donandi ra
tio in auo materno, uel auia, quam in matre,
quandoquidem ardentius deſcendit amor in ne
43 potes,†quam uigeat in filiis,l.liberorum, in fi.ff.
uerbor.ſignif.Curt.iun.in conſ.169. nume.13.
Caſſan.in conſ.67.num.30.quod ſi donãdi ani-
mus prẹſumitur in matre alente filiũ,multo ma-
gis præſumi debet in auo,& auia,ſi ardentius a-
mant,ex quo præſumptio iſta prouenit a ratio-
ne charitatis,& pietatis.ubi enim maior prẹſu-
mitur amor,ibi & maior pietas,atque id difficul
tatem habere non poteſt ex prẹdictis, & id poſt
alios uoluit Maſcard. d.concluſ.76.nu.3.

Amplia ſecundo,ut idipſum ſeruari debeat in
filio naturali,quia ſi mater illum aluit uidetur il
44 li donaſſe†alimenta,& repetere non poteſt,ita te
net Maſcard. d.concluſ.76.nume.4. ubi allegat
Hoſtien.Bald.Butr.Abb.Anchar.Præpoſ.Soci.
& Caccialup.quorum tamen nemo hoc dicit in
repetitione,licet omnes dicant,quod filius ſpu-
rius eſt alendus, exiſtimo tamen ampliationem
eſſe ueram,quia quẹ in matre dicuntur de filiis le
gitimis, idipſum locum habet etiam in ſpuriis ,
45 ex quo reſpectu matris habentur†pro legitimis,
Alex.in l.ex facto,§. ſi quis rogatus,il 1.ff.ad Tre
bellian. ubi dicit communem, Boer.deciſ.240.
nume.14.Paleot.in tracta.de noth.& ſpur. cap.
38.num.6.ubi quod nihil prorſus differunt a le
gitimis,alios citat Aſcan.Clem.in tracta.de pa-
tr.poteſt.ca.5.nu.4. & ideo ſicuti alendo legiti-
mum non repetit, ita nec alendo ſpurium , &
poſſet hæc ſententia multis confirmari, quæ ſci-
ens omitto.

Reſtringitur autem concluſio prẹdicta,quan
do mater adminiſtrabat bona filii,tunc enim im
pendẽdo in illius alimẽta minime illi uidetur do
46 nare,†ſed potius filii negotium gerere,l.Neſen-
nius,uer. ex contrario.ibi,ueriſimile eſſe auiam,
quæ negotia adminiſtrabat de re ipſius nepotis
aluiſſe, ff. de negotiis geſtis, ubi not. gloſſ. &
ponit Bart. numero quarto . & 5.dicens.quod
negotiorum geſtor uidetur expendere de bonis
47 illius†cuius negotia gerit,ſubdens adeo uiolen-
tam eſſe hanc prẹſumptionem, quod tollit præ-
ſumptionem pietatis ,quæ alias ſuberat, quod
inquit eſſe multum notandum,& dicit Bald.nu.
3. quod in dubio impendiſſe prẹſumitur de pa-
trimonio filii, & talis prẹſumitur intentio,quan
do adminiſtrat eius negotia, & ſubdit eſſe bene
notandum, quia cum alias prẹſumatur alimen-
ta donare,ratione tamen adminiſtrationis ceſſat
donatio,& idem uult procedere in auia , fratre,
patruo,auunculo,& aliis perſonis,& dicit Ang.
ibi,colum. ſecunda, quod aſcendens numquam
uidetur alere deſcendentem de proprio patrimo
nio,quãdo illius negotia adminiſtrat,& ait hoc
eſſe bene notandum Caſtr.num.2. ubi dicit hoc
caſu proteſtationem non requiri, hanc ſenten-
tiam probarunt multi apud Menoc. d. caſu 88.
num. 23.necnon Maſcard.concluſ.571.num.9.
& 10.Corne.Dec.& Rui. quos citat,& ſequitur
idem Maſcard.d.concluſ.76.nu.5.Boer.d.conſ.
17.nume.10.

Inferunt ex hoc Doctores , quod & ſi pater,
uel alius dotando uideatur in dubio dare de pro
prio, l. finali.C.de dot.promiſſio. tamen fallit,
48 quando is adminiſtrabat, † quia uidetur dotare
de pecunijs illius,cuius bona adminiſtrat.ita gl.
in d.l.fi.in prin.in uer.intelligitur , & ita notant
Bar.Bal.& Ang.ibi dicens, quod numquam in-
telligitur dotare de proprio, quando bona ad-
miniſtrat,Caſt.nu.3.& dicit Bal.in d.l.fi.in fi.C.
de dot.promiſſ.quod dos intelligitur data de pa
trimonio mulieris,quando is adminiſtrabat ne
gotia, & dicit eſſe multum notandum, & menti
tenendum pro fratribus, qui dotant ſorores exi
ſtentes in eadem familia,& dicit Anchar.in cõſ.
300.nu.3.eſſe generale, quod vt adminiſtrator
49 †uideatur dotare de alieno , non de proprio, &
de hac quæſtione poterunt uideri Barbat. in cõ
ſilio 69.colum.2.uolum.3.Corne.conſ.111.co
lum.1.uolum. 2.Bal.Nouel.in tracta.dot. par.6.
quæſt.45.& in l.1. num.79.& ſeq.ff.ſolu. matr.
Campeg.in eod.tracta. quæſtio.24.Coraſ.in l.
qui liberos,nu.120.ff.de ritu nuptia.Bru. de ſta
tut.excluſ.fẹmina.art.6.num.240.Alcia.in con
ſilio 153.numero 3.Lup.in rub.de donat.inter
vir.& vxor.§.66. numero 13. Alba in conſi. 12.
nu.1.& ſeq.Io.Boſch.in tracta.de legib.nuptia.
lib.5.in fine.

Sed non uidetur præcedens opinio reſpectu
alimentorum ſubſiſtere,ex duobus:primo; quia
quidquid ſit in alijs perſonis hoc uidetur certũ
eſſe in patre, quod ſi filiam dotat videatur id fa-
cere de proprio etiam ſi bona filiæ adminiſtret,
d.l.fin.C.de dot.promiſſ. imo etiam ſi dando di
cat ſe dare de bonis propriis, & filiæ , quia nihi-
50 lominus†uidetur dare de proprio,vt ibi dicitur,
Doctores in l.1,ubi Iaſ.& Socin.ff.ſolu.matr.&
idem Iaſ.in d.l.1.num.23.ac Bal.Nouel. in tra-
cta.dot.par.6.priuileg.6.dicunt,quod ſi dotan-
do dicat ſe dare computato omni eo quod filiæ
debetur de bonis,tam maternis, quam ſuis,nihi
lominus uidetur dotaſſe de proprio,ſequitur Al
cia.in tracta.præſump.reg.1.præſumpt.26. nu.
1.de quo dixi in conſilio 112. numero 50. & ui-
deri poſſunt Crot.in conſ.95.nu.7.Ancha.Mo
der.familia.q.lib.1. quæſt.33. & dicit Anchar.
d.conſ.300. num.3.quod eſt ſpeciale in patre ,
quod non obſtante adminiſtratione uideatur
dare de proprio.ita ergo in propoſito uideretur
in matre dicendum , quod & ſi filii bona admi-
ſtret,uideatur tamen alimenta præſtitiſſe de pro
prio atque ita uideatur donare .

Secundo regulariter ſoluere quilibet præſu
51 mitur de proprio etiam, quando aliena † nego
tia adminiſtrat , uel penes ſe habet pecuniam
cum alio communem,Bart.in l.cum proponas,

C.pro

C.pro ſocio, ubi hoc tenent Bald.Ang.Fulgoſ.
Caſtr.& Salic.Bar.in l.ſi patruus,col.2.C.com.
utriuſque iud.Bal.& Salic.in l.pen.C.ſi quis al-
teri,uel ſibi,Roma.in conſi.3.Abb. in conſi.46.
in 3. dub. uolum. primo, Cardin.in conſi.140.
colum.fin.Alex.in conſ.78. in fi.uol.2. Barbat.
in conſ.22.colum.1.uolum.1.Dec.in conſi.21.
col.pen.in fine, Curt.iun.in l.1.C.de furt.Ripa
in conſi.121.num.9. Natta conſ.358.nume.1.
vbi dicunt, quod frater exiſtens in communio-
ne cum fratre, cenſetur acquiſiuiſſe de propria
52 pecunia,non de communi,†& in adminiſtratio-
ne alieni,Roman.in conſi.274.ubi tenet, quod
bona aliena adminiſtrans præſumitur acquiſi-
uiſſe de pecunia propria ſi eſt induſtrioſus, uel
habet bona propria,idem uoluit in conſi.3.& in
conſi.346.num.13.Alex.in conſi.134.in fi.uol.
5.Corne.conſi.122.colum.3.uolum.2.conſilio
98.colum.4.uolum.4. Dec.in conſi.121.num.
10.& in conſ.628.num.2.Curt.iun.d.l.1.num.
10.C.de furt.Io.de Amic.in conſi.124.num.7.
Cran.in conſi.129.num.2.& in conſi.131.num.
12.licet aliud ſit,quando adminiſtrator eſt pau
per,ut poſt alios docet Crau.dicto conſilio 129.
numero tertio.

Verum noſtra concluſio nedum communis
eſt,ſed etiam uera, & non obſtat quod pater do-
tare in dubio uideatur de proprio etiam,quan-
do bona filiæ adminiſtrat,quia id procedit pro-
pter obligationem, qua tenetur erga filiam ad
53 dotandum etiam ſi filia†diues ſit.l.fin. ubi notāt
omnes,C. de dot. promiſſio. Doctores omnes
in l.1.ff.ſolu.matr.Socin.in conſ.57. uol.3. Pa-
riſ.conſ.29.num.61.uolum.3. cum ſimilib.pro
inde licet adminiſtret bona filiȩ uidetur in du-
bio dare de proprio, quia ſolutio ſemper facta
54 †præſumitur in duriorem cauſam, l. 1. & l. 2.ff.
de ſolu.& uidetur quis ſemper exoluere pro-
prium debitum:at ubi pater, uel mater alunt fi-
lium cuius bona adminiſtrant,non poſſunt ui-
deri ſoluere de proprio,ex quo non tenētur ale-
re filium diuitem, atque ita ceſſat obligatio, &
præſumptionis ratio, quæ tamen militat in pa-
tre dotante.

Similiter non obſtat, quod in dubio etiam
habens communem cum alio pecuniam uidea-
tur de proprio ſoluere, nam hoc poteſt locum
habere, quando actus qui fit poteſt æquè agenti
conuenire ſicut alii,alias uerò ſi actus fiat nomi
55 ne extranei præſumitur ſolutio facta † de pecu-
nia extranei,ut probat tex.ī l.ſuper hipothecis,
C.de pigno.per quem ita dicit Rom.in conſ.3.
uiſo themate,ſequitur Natta,conſ.358.num.2.
quod eſt conſilium 86.inter cōſilia Sylua.Curt.
iun.in l.1.nume.11.C.de furt. quamuis id non
placeat Crau.in conſ.129.nume.4. in fi.in caſu
autem noſtro actus cōuenit adminiſtratori.Re-
ſpondeo etiam aliter, nam ubi actus poteſt ad
duplicem perſonam referri agentis,ſcilicet,& al
terius, tunc illi attribuitur, cui magis conuenit:
ideo licet regulariter procurator contrahens
non cenſeatur procuratorio nomine facere,
56 tamen fallit, quando † contrahit ſuper negotio
ad dominum pertinente,quia tunc uidetur non
ſuo nomine,ſed domini contrahere,l.fin.ff.quā.
ex fac.tuto.l.poſt mortem,§.1.ubi Bar.notat,ff.
eo.tit.Bal.in l.fi.colum.2.circa fi.ff. ſi quis cau-
tion.Roman.in l.poſt dotem,nume.17.uer. ego
uero,ff.ſolu.matri. alios plures citat in conſ.19.
num.33.ita in propoſito,quando mater admini
ſtrat bona filii,tenetur filio alimenta miniſtrare,
ergo cum alit cenſetur id facere, ad quod tene-
tur ratione adminiſtrationis, & contrahere ſu-
per eo,quod pertinet ad filium,atque ideo præ-
ſtitiſſe alimenta de bonis filii, & non de bonis
proprijs.non omitto,quod Bal. in l.Neſennius,
colum.fin.uer.in glo.hæredibus,ff. de neg.geſt.
inquit præſumi ſolutionem factam de proprio
57 †quando id eſt utile ſoluenti, alias autem ſolu-
tio præſumitur facta de alieno, quando ſoluenti
id eſt utilius, id quod plurimum confert ad no-
ſtrum propoſitum,quia cum ſit utilius matri ali
menta filio præſtitiſſe de bonis filii, ita factum
præſumi debet,non autem quod ſoluerit de bo-
nis filii. remanet ergo firma concluſio,quod vbi
mater bona filii adminiſtrat, tunc repetit a filio
alimenta, quia præſumitur de bonis filij præſti
tiſſe,& probatur ratione, quia tunc donationis
58 coniectura† capitur, quando alia ſumi non po-
teſt,l.cum de indebito.ff.de probatio.Afflict.de
ciſ.44.num.24.D.Becius in conſ.52.nume.70.
at ubi filii bona adminiſtrat ſumi poteſt alia cō
iectura,quam donationis,ideſt quod ſoluerit de
bonis filij. Item donari tūc uidetur aliquid quan
59 do nullo † cogente iure ſoluitur, l. donari,ff.de
donatio.l.donari.ff.de reg.iur.at prȩſtando ali-
menta filio cuius gerit adminiſtrationem,uide-
tur id ſoluere ad quod cogi poterat,ergo non vi
detur donare,quia paria ſunt,quod cogatur,uel
quod cogi poſſit, nam non dicitur uoluntarius
60 †actus cum ab eo fit qui cōpelli poteſt, Io. And.
in c. præterea in uer. extorquentes,de iure pa-
tron.Bald.in l.nouiſſimè,ff. quod falſo tuto.au-
thor.Dec.in conſi.22.nume.2. & in l.velle non
creditur,num.2.ff.de reg.iu.Iaſ.in l.2.C.de tran
ſactio.Felyn.in c.cū M.Ferrarienſis, col.11.de
conſtitut. & quando aliquis ſcit ſe cogitaſſe di-
citur actum facere coactè,ut latè probat Marſil.
in l.quæſtionis, num.20.ff.de quæſtio. & quan-
do duȩ cauſæ prȩcedunt,actus uidetur potius fa
61 ctus ex neceſſaria cauſa,quam†ex uoluntaria,ar-
gumento.l.fin. C. de alimen.pupil.prȩſtan. ubi
Bar.alios citat,Crau.in conſi.106.num.8.& in
conſi.149.num.12.Cum ergo mater poſſet co-
gi ad dandum pecuniam pro alimentis filii,prȩ
ſtatio præſumi debet facta in eam cauſā, intelli-
ge tamen, quod mater præſumatur de bonis fi-
lii cuius negocia gerit aluiſſe, quatenus tamen
filii reditus ſufficiunt, nam quod ſupra reditum
62 erogat, donare†uidetur, ut ponit Bal. in l.Ne-
ſennius, colum.2.nu.3. uer.aut dubitatur utrū.
id,quod mihi non concludit, quia cum pro ali-
mentis etiam uendi poſſit proprietas, ut filius
alatur ſecundum ea,quæ dixi in tit. qualit.alim.
ſint præſtan. non uideo rationem diuerſitatis
inter illud quod eſt ſupra reditus, & illud quod
eſt

eſt intra, cum utroque caſu mater cogi poſſet. cogitatamen, quia magna eſt Baldi auhoritas. Intellige etiam idem eſſe, quando mater eſſet
63 debitrix filii, †quia nõ pręſumeretur animus donandi, argumento Rui. conſi. 145. numero 3. uolum. quarto.

Limitatur ſecundo non procedere, quando mater proteſtata fuiſſet alere ſe filium repeten-
64 di,non dandi animo, quia etiam tunc † filio repetit, ut dicit expreſſe tex. in l. Neſennius, uer. quid enim ſi etiam proteſtata,ff.de neg geſt. Barto.ibi in fi.uer.aut non gerebat Bal.numero tertio,& numero quarto, ubi dicit, quod ubi conſtat uoluiſſe matrem alere de bonis filii non præſumitur donatio,ſed datur repetitio,ut ibi Ang. columna ſecunda,uer.ſimiliter proteſtatio Caſtr. numero ſecundo, uer. primus, quando fuit proteſtata,Cin.in l.alimenta, columna ſecunda, uer.ſi vero pertinet,C.de neg.geſt.Bart. ibi,numero ſecundo, dicens ita fore intelligendam eã materiam Bal.numero ſecundo,uer.ſi uero pater deceſſerit,ubi ait repetere poſſe eam,quando fecit impenſam animo repetendi,Caſtr. numero ſecundo, uer. item ſi fuiſſet proteſtata,Salic. nume.quarto, uer. aut ultra quam deceret non impendit,Alex.in l.prima,numero tertio,C.de alimen.Tiraquel.de retrac.conſang.§.36.glo.ſecunda,num.52.ubi leuiter tranſit,Menoc.d.caſu 88.num.26.Maſcard.d.concluſ.76. nume.7. & hi duo allegant Dec. in duobus conſiliis, in quibus tamen nullum uerbum de proteſtatione,Boer.d.conſilio 17.numero decimo,Bero.d. famil.quæſtio.11. nume.3.& in conſilio 186. volum.primo,vbi late agit,admittit etiam Cordub.d.l.ſi quis a liberis,§.ſi mater,numero 29.ff. de lib.agnoſ. licet explicitè non dicat prædictorum ratio eſt,quia proteſtatio declarat animum proteſtãtis qualis fuerit,l.ſed,& ſi quis,ff. de religio.& ſumpt.fun.l.qui i aliena,§.Celſus,ff.de acquir.hæred.& dixi ſupra, & in iis, quę pendent ab alicuius animo ſtatur illius ſimplici declarationi,glo.in §.aliæ,Inſtit.de actio. & dicit Bal.in d.l.Neſennius,numero quarto, quod proteſtatio rem dubiam facit certam,& excludit præſumptionem donationis,& ſubdit eſſe menti tenendum,ſumique poſſe cautelam,quod pro aliis ſoluentes proteſtentur ſe facere animo repetendi addit ſufficere,quod tabellio de tali proteſtatione rogetur a proteſtante,& licet non dicat,ratio eſt,quia talis proteſtatio ſit ad declarationẽ uo-
65 luntatis,at uoluntas† declarari poteſt, quandocumque abſente parte, Abb.in ca.fin.colum.5. de confeſſio. Alex. in conſilio 130. uolum. primo,Dec.in conſilio 35.colum.2.Crau.in conſ. 148.numero 11.Rolan.in conſilio ſecundo, numero 173. uolum. primo, & proteſtatio animi
66 declaratoria fieri poteſt abſente parte,† ſecundum Bart.in l. non ſolum,§. morte,numero 14. vbi Iaſ.numero 12.& Rube.conſilio 183. ff. de oper.noui nuntiat. Dec. in conſilio 229. num. tertio,Rip.in c.cum M.Ferrarienſis,nume. 107. de conſtitut. & prædicti omnes mouentur ex d. l. Neſennius,Coraſ. in rub.ff. de ſeruit. numero nono,uer. porrò,folio mihi 249.Cæphal.in conſilio 110.numero 18.Menoc.in conſi.28.numero 21.& dicit Ang.in d.l.Neſennius,quod proteſtatio eſt declaratoria animi ſoluentis,& ibi Caſtren.eandem reddit rationem,& idem faciũt Doctores in d.l.alimenta.

Hæc tamen limitatio intelligi debet,quando proteſtatio facta fuiſſet a principio,at ſi facta eſſet poſt alimenta, iam filio pręſtita,non ualeret,
67 quia & ſi declaratio† poſſit ſemper fieri, Ang. in l.cum proponas,colum.prima, uer. quid autem ſi non appelletur,C.de bon. author.iudi.poſſid. Dec.in c.paſtoralis,in fi.de exceptio. & in l.ſemper qui,numero 14.ff.de reg.iu. Natta in conſi. 474.numero 20.& ſoleat retrahi ad diſpoſitio-
68 nis† tempus,Bar.in l.omnes populi, nu.44. ubi Caccialup.nume.151.ff.de iuſtit.& iu.gl.& Doctores,in c.cum tu,de uſur. Socin.in conſ.23.nume.19.uol.4.Ruin.in conſi.22. num.6. uolum. 1.Crot.in conſi.77.num. 20.tamen illud non habet locum, quando agitur de præiudicio tertii,
69 cui † medio tempore ius quęſitum fuit,Caſtren. in l.hæredes palam.§.ſi quis poſt,num.4.in fi.ff. de teſtam.Dec.d.c.paſtoralis,in fi.& in l. in ambiguis, numero 4. ff. de reg.iur. Tiraquel.in l.ſi unquam,in uer.libertis,numero 15.C.de reuoc. donatio.Rolan.in conſilio 46.numero 38. uol. 2.D.Beeius late,& pulchrè in conſi.3.nu.44. & declaratio fieri debet ab initio, facta autem ex
70 interuallo† non prodeſt,ſecundum Ang.in conſ. 209.quem ſequitur Crau.in conſi. 112. nume. 12.Neuiza.in conſ.12.nu.50. inter conſi.Bruni, Menoc.d.conſi.28.nu.36. ubi poſt alios, quos citat infert ad feudi alienationem,qui & ſi proteſtando de conſenſu domini a principio non incurrat pœnam,tamen ſi differat proteſtationẽ poſt perfectam uenditionem perdit feudum, &
71 tanto minus admittitur proteſtatio† poſt actum perfectum,quando præſumptio eſt contra ipſũ, ut poſt Ang. in loco præcitato uoluit Crau. in conſ.106.num.13.in caſu autem noſtro in matre præſumitur animus donãdi erga filium,ut dixi: ergo ſtandum non eſt declarationi ſuæ;pro quo facit etiam, quia & ſi in dependẽtibus ab animo alicuius ſtandum ſit illius dicto,tamen hoc non uendicat locum,quando contra illum ſtat præſumptio,ideo non placet, quod contrarium dixit Butr.conſ.38.num. 5.uer.Par.ad Bar.

Intellige dictam limitationem, quando im-
72 penſa eſt magna, nam ſi ſit parua,† non prodeſt proteſtatio,ut concludit Cin.in d.l.alimenta,numero 1.in fi.allegat l.ſi quis a liberis,§. ſi mater, & ſubdit ita intelligenda eſſe notata in l.1. C.de neg.geſt. ubi & ipſe in fi.dicit, quod mater Impendendo circa res filii uoluntariè,non repetit modicam impenſam etiam ſi fuerit proteſtata. hanc partem tenuit etiam Raine.in d.l.1.& in l. alimenta,prout eum refert Alex. in l. prima,nume.3. ſed ante eos hæc fuit opinio glo. in l. Neſennius,in uer.conueniret,ubi eam ſequitur Guliel.Cun. & ita tenet Gram. con.ciuili 146.in fi. ubi ait ſic uoluiſſe Bar.& Bal.in l. Neſennius,& in l.alimenta, & ad eos,quibus placuit contraria

ria ſententia,reſpondet,quod loquuntur,quan-
do alimenta fuerunt legata.

Diuerſam tamen ſententiam probauit Ca-
ſtrenſ.in d.l.alimenta,nu. 3.in fi.& mouetur per
tex.in d. §. ſi mater, qui pro alia parte allegatur
a Cino:limitat tamen, quando impenſa ita eſt
parua,quòd eſſet eluſoria,& Alex.in d.l.1.nu.3.
dicit primam opinionem eſſe indiſtinctè uerã,&
reſpondet ad §.ſi mater,procedere, ſcilicet quan
do dubius eſt matris animus, & non apparet de
proteſtatione,& idem tenet in d.l.alimenta,nu.
8.in fi. Menoc.d.caſu 88.nu.26.& Maſcar.con-
cl.76.nu.3.uer.ab hac, & hęc mihi uerior uide-
tur,pro qua ſtat tex.in l.Neſennius, qui dum lo
quitur de proteſtatione non diſtinguit inter ma
gnam, uel paruam impenſam, ergo nec nos di-
ſtinguere debemus,l. de pretio.ff.de Publicia.&
cum mater a iure nihil cogatur inuita filio do-
nare quantumcumque minimum ad ſit, ac tota
uis donationis deſcendat a præſumpta matris
uoluntate, non minus ceſſat ea præſumptio ex
proteſtatione,quãdo impenſa eſt modica,quàm
ubi eſt magna, & cum utroque caſu eadem ſit ra
tio debet idem quoque ius ſtatui, l. illud.ff. ad
leg. Aquil.

Tertio principaliter limitatur præſcripta cõ-
cluſio non habere locum,quando mater ſuper li
bro rationum ſamiliarium ſcripſiſſet filium de-
73 bitorem pro alimentis† quæ illi præſtabat,nam
ex hoc uidetur animum declarare,quod uelit re
petere, non donare, eſt tex. in d.l. Neſennius,
in fi. uer. maxime ſi eſſet in ratione, & ibi notat
Bar.nu.4.dicens, quod liber noſtrarum rationũ
probat in ijs,quę pendent a uoluntate noſtra,&
dicit Bal.nu.5.quod per librum priuatum ratio
74 num,& expenſarum probatur animus,† quia fa-
ciens ſcripturam de expenſis uidetur habuiſſe
animum repetẽdi,& dicit Ang.col.2.quod ſcri-
bens expenſas probat per eam ſcripturam inten
tionem ſuam,quod uelit repetere, & ſubdit eſſe
ibi caſum in quo ſtatur ſcripturę in fauorẽ ſcri-
bentis,quia ſcriptura continet id,quod pendet a
mera uoluntate ſcribentis,ſecus autem ſi non de
penderet a ſola illius uolũtate,l.exemplo, C.de
probat.Caſt. nu.3.qui loquitur,quando impen
ſa alimentorum ſcribitur inter alias ipſius impẽ
ſas,quas intendebat repetere,Soc. in conſ.161,
nu.2.uer.ſecundo,quin.uol.2.idem uoluit Bar.
poſt glo.in l.ſi patrono, C.de neg. geſt.Dec.in
conſ.21.nu.7.vbi dicit hoc caſu ita clarã eſſe uo-
luntatem,ut non ſit opus coniecturis,& in conſ.
616.nu.4.addo Bar.in l.admonendi,nu.26. ubi
Caccialup.nu.71.Cur.ſen.nu.124.& Rip.nu.
122.Boer.conſ.17.nu.13.Bero.d.q.11.nu.3,
& conſ.196.uol.1.

Non tñ tranſit res hęc ſine ſcrupulo,nam tex.
in l.Neſennius,loquitur in libro auiæ defunctæ,
75 cui† magis creditur,quam libro uiuentis,Bart.d.
l.admonendi,nu.27.Caſtrenſ.conſ.301.num.4.
vol.1.Soc.d.conſ.161.nu.3.uol.2.Rui.conſ.160.
nu.17.uol.1.Ctau.de antiqui.tempor.in 1.par.
ſection.incip.quarto limitatur,nu.48.folio mi-
hi 166.Item textus ille loquitur,quando in du-
bio pręſumitur animus repetendi, ut quando a-
lendi onus ſpectabat ad patrẽ qui erat peregrè
profectus,ut ibi dicitur: facilius enim ĩducimur
ad credendum,quod non noluerit donare, & di
ctio illa maximè,implicat caſum minus dubita-
bilem,& duo uincula magis ligant,quod ſcilicet
onus alendi ſpectaret ad patrem, & quod auia
ſcripſerit impenſam factam in alimẽtis,& Ang.
in d.l.Neſennius,col.2.uer. item nota ex eodẽ,
loquitur, quando ſcribens librum erat etiã ad-
miniſtrator, atque ita quando duę concurrunt
76 coniecturæ: adminiſtratoris enim liber † probat
regulariter in fauorem ſcribentis ſi expenſa non
eſt magna,Bar.in l.1.§.officio.1.lect.in fi. & in 2.
lect.in princ.ff.de tutel.& ratio.diſtrah.Cin.Bal.
& Salyc.in l.id quod pauperibus,C.de epiſc. &
cler.Ang.in §.actionum,nu.45. Inſtit. de actio.
Io.de Amic.in conſ.105.nu.10. Ruin. in conſi.
54.nu.10. uer.nec etiam,uol.1.& Caſtrenſ.nu.
3.loquitur,quando nota impenſarum eſt poſita
inter alias impenſas repetendas.

Sed quidquid ſit,concluſio eſt uera ſi non ex
textu,& authoritatib. prædictis,ſaltem ex ratio-
ne,quod animus matris probatur ex quacũque
declaratione per eam facta, & quod declaratio
eius plenè probat animum, quia quod fecerit re
petendi,non donandi animo, dependet a ſola e-
ius uoluntate.

Sublimita tamẽ principalem limitationem,
ut non procedat,quando non conſtaret quod li
ber foret ſcriptus a prĩcipio,ſed probaretur ſcri-
ptus poſt factam impenſam, nam hoc caſu non
probaret animum repetendi, quia proteſtatio,
ſeu declaratio fieri debet re integra, & a princi-
pio,non poſt conſummatum actum, ut dixi ſu-
pra, hac eadem queſtione, & ideo in l. Neſen-
77 nius,† conſideratur ſcriptura auiæ iam defunctę
in qua non poteſt cadere dubitatio quod facta
fuerit pendente lite,cum ibi exorta ſit lis poſt il-
lius mortem, ut aduertit Ripa d. l. admonendi,
nu.122.& non ſufficeret probari,quod liber fue
rit ſcriptus per talem, niſi etiam probaretur tẽ-
78 pus ſcriptionis,quia ſcriptura priuata† etiam re-
cognita non probat cõtra tertium quoad diem
in ea contentũ,Io. And.ad Spec.in tit.de ceſſio.
actio.§.1.in addit.incip.Guido de Suza. ubi ait
cedentis recognitionẽ non probare reſpectu tẽ
poris contra ceſſionariũ, alias poſſet mater poſt
motam litem ſcribere in libro appoſita die iam
diu ante litem lapſa in præiudicium filii,q̃ tamẽ
non dẽt licere,ſecundum Bal.in conſ.198.uol.1.
& conſ.466. uol.5.col.2. Caſtr.in conſ.134.in
prin.uol.1.& plures Tiraq.citat de retract.con-
uentio.§.1.glo.7.nu.43.ubi ait ſe conſuluiſſe, q̃
ſcriptura priuata quãtumuis recognita non pro
bat reſpectu temporis ne poſſit debitor prælata
die ius anterioris tollere,Bertr.in conſ.219.uol.
2.Rip.in d.l.admonendi,nu.103.Alcia.in conſ.
694.nu.1.quare hoc caſu mater curabit librum
fuiſſe antea ſcriptum, & licet in terminis nemo
tangat quem uiderim,tamen ex prædictis deci-
ſio eſt uera, & dum hæc ſcriberem contigit in
Mantuano hoc Senatu caſus in quo reiecta fuit

matris petitio ob illius probationis defectum, li
cet ex poſt facta probatione admiſſa fuerit. Poſ
ſet etiam dubitari qualiter ſcriptura libri conce-
di debeat, ut probet matrem habere animum re
79 petẽdi, & an ſufficiat ſcribere † ſicuti præſtat filio
alimenta, an uero neceſſe ſit ſcribendo facere fi-
lium debitorem de alimentis. & ſanè res eſt du-
bia, & nemo explicitè tangit quęſtionem, & Do
ctores ponendo factum in l. Neſennius, diuerſi-
modè loquuntur, mihi tamen placet dicere, ꝙ.
ſufficiat ſi in libro in quo ſeruatur memoria de-
bitorum, & creditorum, ſcriptum inueniatur, ſi-
cuti præſtat filio alimenta, quia non poteſt uerisi
militer ſcriptum uideri ad alium finem, quam re
petendi, quod ſi fortè in eo libro cõſueuiſſet ma
ter ſcribere res geſtas non pertinentes ad rei fa-
miliaris adminiſtrationẽ, aliud omnino eſſet: in
iis tamen plurimum uerſatur arbitrium iudicis,
cuius erit religio examinare libri, & parcellæ, &
ſcribentis qualitates, atque ex eis iudicare quan
ta ſit fides adhibenda.

Quarto concluſio principalis reſtringitur, ne
80 procedat, quando impenſa eſt magna, † quia tũc
præſumitur animus repetendi, non autem donã
di, ita decidit Alex. in l. alimenta, nu. 8. in fi. uer.
ſed in matre, ubi allegat Bar. in l. admonendi. ff.
de iureiur. Corne. in conſ. 28. in fi. uol. 4. ubi ait
ita tenere gl. & Doctores in d. l. alimẽta, Menoc.
d. caſu 88. num. 21. & Maſcard. d. concluſ. 76. in
fi. ſed ante eos hoc uoluit Salic. in d. l. alimen-
ta, num. 2. ubi dicit recurrendum eſſe ad conie-
cturas, quia mater inops non uidetur donare fi-
lio diuiti. ſed econtra mater diues cenſetur pau-
peri filio donare, & ubi uterque diues eſt, conſi-
derari debet ſi tanta eſt impenſa, quam præſuma
tur mater donare filio.

Prædicti tamen non faciunt mentionem de
Cino, qui in d. l. alimenta, colum. 2. uer. ſi uero
pertinet ad filium, dicit, quod ubi impẽſa eſt ma
gna mater illam non repetit niſi ſit proteſtata,
atque ita uult, quod non repetat magnam im-
penſam, Vital. d. tit. colum. 11. addo, quod ſi ſo-
la modica impenſa poſſet repeti, non autem ma
gna, nulla eſſet differentia inter impenſam, quæ
ſit circa perſonam filij, & eam, quę ſit circa res:
nam etiam modica circa res præſumitur facta
animo donandi, & non repetitur, vt uolunt Do
ctores in l. 1. C. de neg. geſt. & dicam infra, & ta
men eo loco Doctores conſtituunt diſcrimen
inter dictas impenſas, & non ſine ratione, nam
eſt fauorabilior, & magis pia impenſa, quæ ſit
in alimenta, quam ea, quæ in res filij conuerti-
tur, in quo articulo rei ſummam omnem religio
ni iudicantis committerem, qui inſpectis facul-
tatibus utriuſque arbitretur.

81 Quæ autem dicatur magna, † vel modica im-
penſa in propoſita controuerſia, conueniunt
omnes ſtandum eſſe iudicis arbitrio, Purpur. in
l. cum quid, numero 124. ff. ſi cer. pet. Menoc. d.
caſu 88. numero 26. & ſeq. Maſcard. dicta con-
clu. 76. numero nono, & decimo. & non mirum,
nam ad iudicem ſpectat arbitrium, quanta, &
qualia ſint alimenta declaranda, l. 2. ff. ubi pu-
pil. educ. debe. & dixi in tit. qualit. aliment. ſint
pręſtan.

Limitatur quinto noſtra concluſio, mater a
82 filio repeteret alimenta † tamquam hærède pa-
tris, quia cum alendi onus ad patrem ſpectaret
tranſiuit ad filium, & ab eo mater repetit, ut po-
nit Cin. in dicta l. alimenta, numero primo, cir-
ca finem, Vital. dicto titulo, an lice. iur. alimen-
to. renun. columna decima, in fine, & dixi ſu-
pra in prima par. huius quæſtionis.

Sexta dari poteſt limitatio in impenſa, quam
mater fecit circa res filij, quia illam repetit, quã-
uis proteſtata non fuerit, nam in talibus non ca-
83 dit materna pietas, † eſt tex. in l. alimenta, C.
de negotijs geſtis, ubi ponit glo. final. colum-
na ſecunda, Salicet. numero quarto, in fine, ubi
tamen ſubdit repetitionem dari, quando alius
erat gratis facturus, nam eo caſu mater non di-
citur geſſiſſe utile filij negotium, Caſtrenſ. nu-
mero tertio, in fine, uerſiculo, ſi autem expen-
dit in emendo, ubi limitat non procedere in ex-
penſa modica, Alexander numero nono, ubi al
legat Petr. Cin. Iacob. Butr. Baldum, & Ful-
goſ. dicens, quod expenſa facta res filij ſemper
repetitur niſi inſpecta perſonarum qualitate ſit
modica, & in hoc differt impenſa in alimenta
ab impenſa in alias res, quia quoad alias res præ
ſumitur animus repetendi, quod ſecus eſt, quo-
ad alimenta, Baldus in l. Neſennius, in fine, ubi
dicit aliud eſſe expendere circa perſonam, aliud
uero circa res, nam circa res non cadit conſide-
ratio pietatis, ſicut circa perſonam, excipit ta-
men modicas impenſas, Caſtrenſ. numero ter-
tio, uerſiculo, ſed circa bona, ubi ait, quod repe-
tuntur indiſtinctè, niſi ſint ualdè paruæ, quia
tunc in eis præſumitur cauſa pietatis, Caſtrenſ.
in l. prima, in fine, C. de negotijs geſtis, ubi ta-
men dicit idem eſſe, quando eſt parua im-
penſa.

Aduerte tamen quod, & ſi Bald. dicat pieta-
tem non conſiderari circa res filij, id intelligi de-
bet non ſimpliciter, ſed comparatiuè ad alimen
ta, quia ſubeſt quidem pietas in conſeruandis
rebus pupilli, ſed non tanta quanta in conſer-
84 uanda perſona, quæ eſt cunctis † rebus antefe-
renda, l. in pecudũ. ff. de uſufruc. l. iuſtiſſime, ff. de
ędilit. edicto. at ſi ſimpliciter intelligamus cer-
tum eſt pietatem, quoque uerſari in conſeruan-
dis rebus dicit enim glo. in l. aduocati, in uer. ui-
85 tam, C. de aduoca. diuer. iudic. diuitias eſſe † ui-
tam hominis, ſequitur Bar. in l. receptitia, C. de
conſtit. pecun. id quod placuit etiam Areti. ibi,
idem tenuit Bald. in l. ſi ſuis nummis, C. de ope-
ris liber. alios citat Tiraquellus, in tracta. nobi-
bili. capitulo, trigeſimoprimo, numero trecen-
teſimoſexageſimoquarto, & ſequen. ubi addit
Salicet. in l. admonendi, columna penultima,
ff. de iureiuran. dicere, quod pecunia eſt alter
ſanguis, & in ſumma probat parum admo-
dum differre facultates a uita, aut ſanguine ho-
minis: quare ſicuti pietas conſideratur in ui-

tæ defenſione, ita & in defenſione rerum, & ſi
non tanta.

Aduerte etiam, quia non ſine miſterio ſupra
dictum eſt de impenſa circa res, quia aliquando
contingit matrem impendere non circa ipſas
res, ſed circa negotia filij, puta quando mater pe
tit dari tutorem filio non habenti, nam Iac. But.
quem citat Bal. in l. prima, numero 4. C. de neg.
86 geſt. dicit, quod impenſa non † repetit etiam ſi
fuerit proteſtata, quia cum tutorem petere te-
neatur intelligit lex, quod faciat ſuis impenſis,
& proteſtatio non iuuat in actu neceſſario, &
hanc partem ſequitur per omnia Cin. ibi in fi.
quod tamen eſt uerum, quoad impenſam, quæ
fit in perſona ipſius matris, puta alendo ſeipſam
dum uadit ad ciuitatem pro iudice, uel pro ad-
uocato ad effectum prædictum, quia ſi fuiſſet do
mi eaſdem eſſet factura, uel ſi quid plus impen-
diſſet non eſt in conſideratione illud modicum,
Bal. d. l. 1. numero 5. Salic. in fi. Caſtr. numero 5.
& Alex. num. 41. quem tamen uide, quia bene lo
quitur: ſi uero loquamur de impẽſa circa pupil-
lum puta ducendo eum per hoſpitia ciuitatum
87 ad iudicem, & † non repetit, quia idem de eis di-
ſponitur, quod de alimentis pupillo præſtitis, ſe
cundum Barto. in l. 2. numero 2. C. de neg. geſt.
Caſt. d. l. 1. num. 5. uer. quædam fiunt, vbi tamen
limitat, quando eſſent magnæ, Salic. in fi. Alex.
num. 4. Cum autem tractamus de impenſa, quę
fit in ſcripturis, ueluti pro ſolutione notarij acto
rum, procuratoris, & aduocati, & Bar. d. l. 2. nu.
88 2. dicit eas † repeti poſſe, quia & ſi mater tenea-
tur tutorem petere intelligitur hæc, quoad cu-
ram, & ſolicitudinem, non autem ſuo ſumptu, &
ponit exemplum in vſufructuario, in hęrede, &
in aliis, qui tenentur quidem curam refectionis
ſuſcipere, ſed non impendere de ſuo, ſequitur
Bal. in d. l. 1. num. 4. Salic. circa fi. Caſtr. nume-
ro 4. & Alexan. numero 4. ubi limitat non pro-
cedere, quando impenſa eſt modica, & quando
mater non eſt proteſtata, in quo tamen alij ui-
dentur contradicere, volentes repetitionem da-
ri abſque proteſtatione.

Quod ſi quæſtio ſit de impenſa, quæ fit in ac-
cuſando tutorem ſuſpectum, ea non repeti-
89 tur regulariter, quia mater † non cogitur prę-
ciſè accuſare, l. 2. §. ſi mater, & §. ſeq. ff. ad Tertul.
glo. in d. l. 1. C. de neg. geſt. ita uoluit glo. in d. l.
1. ubi Bar. in fi. qui tamen dicit aliud eſſe, quan-
do eſſet proteſtata, quod faciebat animo repe-
tendi, & ante eum Cin. ibi in fi. qui dicit, quod ſi
impenſa ſit modica proteſtatio nihil operatur,
argumento l. alimenta, C. eod. tit. hoc etiam uo-
luerunt glo. & Iac. Butr. quos refert, & ſequitur
Bal. d. l. 1. numero 4. Salic. numero 3. qui & ipſe
diſtinguit inter magnas, & modicas, Caſtr. num.
4. Alex. numero 3. ubi dicit Doctores ita com-
muniter tenere, rationem autem diuerſitatis in-
ter expenſas factas pro remouendo tutore, &
eas, quæ fiunt pro petẽdo, difficile eſt aſſignare:
tamen communiter ea reddi ſolet, quod mater
tutorem filio non habenti petere cogitur ſi non
pręciſa, ſaltem cauſatiua neceſſitate, ne ſcilicet
priuetur ſucceſſione filij, ſuſpectum autem accu
90 ſare nulla neceſſitas cogit præciſa, † aut cauſati-
ua, ſecundum glo. in d. l. 1. uer. vel uerius, ſequi-
tur Cin. ibi circa fi. qui refert alios, & Bar. ibi, nu
mero 3. inquit glo. ibi uerum dicere, Bal. nume-
ro 3. Salicet. in 3. oppoſ. dicens hanc gloſ. ſolu-
tionem tenere Doctores communiter, Caſtr. nu
mero 4. & ſubdunt prædicti Doctores, quod ac-
cuſare tutorem de ſuſpecto reputatur ciuile of-
ficium, licet mater poſſit id facere ſi uelit, imò te
neatur ſecundum aliquos, quando ſuſpicio eſt
notoria, & quod dictum eſt dari repetitionẽ ex
penſarum, quas mater facit petendo tutorem re
moueri intellige, quando mater obtinuit, quod
91 ſi in iudicio ſuccubuit, utique non repetit illa, &
idem eſt, q̃ ſi petit dari tutorem, ita Bar. in l. 2. nu.
5. C. de neg. geſt. argumẽto eius, quod de defen
ſore dicitur in l. iam tamen, §. in hac, ff. ind. ſol. &
per Doctores in l. etiam, C. mand. ſubdit tamen
Inno. uideri contrarium uoluiſſe, ſed reſpondet
loqui eum in illo, qui petiit confirmari Abbatẽ,
uel Epiſcopum: ſibi enim debet mater imputare
ſi iniuſtam actionẽ propoſuit, & non tenetur fi-
lius pro eo, quod nõ eſt utiliter geſtum, ſequitur
Bal. nu. 4. in fi. uer. ſed hic quęro, in l. 1. C. de neg.
geſt. ſequitur Sali. nu. 3. uer. ſed hic latius, ubi ta
men inquit aliud eſſe in procuratore, hæc tamẽ
deciſio ſi liberum eſt meo uti arbitrio, mihi non
placet, quando agimus de petendo tutorẽ, quia
ſi mater ad id cogitur a lege debet poſſe repete-
re omnem impẽſam, cum nihil imputari ſibi poſ
92 ſit, & cum lege imperante egerit, non debet † offi
cium ſuum eſſe ſibi damnoſum, l. ſed & ſi quis, ff.
quem. teſtam. aper. l. videlicet, ff. ex quib. cau. ma
io. l. ſi ſeruus, §. quod uero, ff. de fur. faciunt, quæ
ponit Tiraq. de retrac. cõſang. §. 1. gl. 9. nu. 266.
93 & ei eſt ignoſcendum, qui actum facit † ex neceſſi
tate, l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſario, ff. qui ſatiſd. co
gan. ubi gl. allegat concord. facit Tiraq. loco prę
dicto, niſi dicamus, quod & ſi mater cogatur a le
ge tutorẽ petere, tamen non cogitur impendere
de ſuo, ſed poteſt a principio agere, ut ſibi mini
94 ſtrentur expenſę, ut de fructuario † dicunt iura al
legata a Bar. in d. l. 2. & hoc uoluit Bar. in l. cotẽ
ſerro. §. qui maximos, nu. 15. ff. de publica. Ang.
in l. hactenus, circa fi. ff. de uſufruc. dixi in conſ.
155. nu. 18. proinde pecuniam ſpõte erogauit
ex quo ad impendendum non poterat cogi, nam
nulla ad repetendum datur actio niſi negotio-
rum geſtorum, quæ tamen nõ competit ſi nego
tium non eſt geſtum utiliter, & ſępe impenſa iu-
ſtè retinetur, quæ tamen non repetitur, ut dicũt
Doctores de melioramentis bona fide factis in
re aliena.

Notandum tamen circa pręmiſſa, quod ubi
agitur de repetenda impenſa facta circa res fi-
lij uidetur matrem granatam eam onere pro-
bandi, quod eam fecerit animo repetendi, nam
ita dicit expreſſè tex. in l. alimenta, 2. reſpon.
ubi, probationem requirit per uerba conditio-
nalia ſi oſtenderit, &c. ſed gloſ. ibi dicit eo ip-
ſo

ſo probari, cum non demonſtratur contra-
rium.addit gl. ibi id, quod in ſimili dicitur in l.
2.C.qui teſtam.facere poſſ.addo gl.in l.ait prę-
tor.§.non ſolum, in uer. docet. ff. de minor.ubi
cum textus dicit minori ſuccurri aduerſus fide-
95 iuſſionem ſi doceat† ſe circumuentum,ſubdit id
doceri eo ipſo,quod contrarium non probatur,
ſimile etiam ponit Barbat.in conſi.69.columna
5.uolumine 3.

Aduertendum item,quod impenſa, quę fit ꝑ
redimendo filium a carcere,uel morte,non dici-
tur reſpicere res illius, ſed perſonam,propterea
q̃ue, ubi agitur de illius repetitione,ſeruanda
96 † ſunt ea omnia, quæ circa repetitionem alimen
torum expoſita ſunt,tex.eſt in l.liber captus, C.
de captiu. quem ad hoc notandum dicit Bal. in
d.l.Neſennius,num.3.in fi.Caſtr.in d.l.alimen-
ta,num.3.uer.eodem modo,ubi ſubdit,quod ea
impenſa reſpicit perſonam, alios citat Menoc.
d.caſu 88.num. 29. immo ut eis aliquid adda-
tur,adeo fauorabilis reputatur impenſa, quę fit
in redemptione hominis ab hoſtibus, quod ea
97 licet fideicommiſſi bona alienare† ſecũdum Bar.
in authen. res, quæ.num.10. C. de fideicom.ubi
eum ſequitur Caſtr.nu.13.Corne. col.fi. Iaſ. nu.
32.uer.ſexto extende,& Cur.iun.nu.31.qui at-
teſtantur de communi,Io. Lup.in rub.de dona.
inter ui.& uxo.§. 16.num.6.& §.17. nume.17.
Marzar. in formn.fideicom.in quęſtio.4.Padil.
in d.auct.res,quæ.num.94.Sola in conſtitu.Pe-
dem.in conſtit.de feud. gl. 1. 2. par.num.7.& ſi-
98 cuti pro cauſa famis pater poteſt uendere † fi-
lium, l.2. C. de patrib. qui fili. diſtrax. ita ui-
99 detur licere pro ſe redimendo ab hoſtibus, † ut
per Doctores ibi,& per Cagno. in l. non debet.
ff.de reg.iur.

Nota etiam quod & ſi pater imprudens erga
filium agentem in ſtudio uideatur de proprio
100 † ſoluere,l.quæ pater.ff.famil.erciſ.& ideo quæ
rant Doctores,an ea impenſa imputetur in legi
timam,ut per Doctores in l.in quartam,ubi prę
cipuè Ripa,& Bereng.ff.ad leg.Falc.poteſt enim
101 pater ualide†donare filio in cauſam ſtudiorum,
Bal.in l.1.colum. pen.uer.quia gl.æquiparat,ff.
ſolu.matr.Ang.num.12.Cuma.in fi.Iaſ.nu.52.
ubi dicit communem, cum tamen non teneatur
impendere in eam cauſam,ſecundum Bar. in l.
de bonis.§.non ſolum.ff.de Carbon.edic.ubi ta
men ſubdit aliud eſſe, quoad ſtudium humana-
rum literarum,ſequitur Rebuſ. de priuileg. 53.
tamen quando filius habet peculium caſtrenſe
102 penes patrem, tunc pater uidetur ſoluere † de
bonis peculij,& conſequenter reperit,Bar.dicta
l.Neſennius,nume.5.in fi. per tex.in l. 1.in fi. ff.
de petit. hæred. Dec. conſ.916.numero 4. poſt
Alex.d.l.alimenta,numero 10.facit l.Stichum,
& quod ibi Iaco.de Are. ff. de pecu.leg. ubi di-
citur, quod dominus non uidetur donare,quan
do ſeruus, uel uaſallus habet aliquid in peculio,
ſequitur Bal. in dicta l. Neſennius, numero ter-
tio, in fine.

Ruſus pro prædictorum omnium declara-
tione notandum, quod quęcunque dicuntur ſu
pra de matre, locum habent quoque in hærede
103 † matris,ut probat tex.in dicta l.Neſennius,ubi
glo.in uer.aluiſſe,& ſequuntur Doctores ibi, So
cin.in conſ.161.columna fi. uer.ex quibus om-
nibus, uolumine 2. quia ſecundum eum actio-
104 nes omnes tranſeunt † ad hæredes,& contra hæ
redes,l. pacto ſucceſſorum, C.de pact. l.prima,
C.ſi cer.per. & l.1. C. ut ab hæred. & cont. hæ-
red.nam regulariter omnis actio competens de-
functo tranſmittitur ad hæredes.

Poſtremò nota,quod quęcunque ſupradicta
ſunt de matre alente filium,qui diues erat proce
dunt, & locum habent quoque in patre, quoad
repetitionem, atque ita dabitur patri repetitio
105 illis in caſibus, quibus † diximus dari matri, &
econtra eis in caſibus denegabitur, quibus ma-
tri non conceditur alimenta præſtita repetere,
& ad propoſitum eſt gl.in d.l.Neſennius,in ver.
exhibuiſſe,& ponit Dec.in conſ.616.col.2.ubi
conſiderat,an ſcripſerit in libro rationum, & an
adminiſtrer bona filij,Prępoſ.in capitulo,per ue
ſtras,num. quinto, de donationib. inter uirum
& uxorem, faciunt,quę de patre dixi paulo ſu-
pra ex Bar.in dicta l. Neſennius, numero nono,
& ubi authoritas deficerer, ratio non deeſſet,
quia non debet inter ipſos parentes diſcrimen
106 conſtitui, cum lex eos æquales fermè † in omni
bus faciat, uidelicet in reuerentia exhibenda. l.
filia, C. de patr. poteſta. & in alijs, quæ ponit
Aſcan. Clem.in tracta. de patr. poteſt. capitulo
quarto, numero decimonono,& in patre mili-
tant rationes, quæ conſiderantur in matre ul-
tra,quod diſpoſitum in uno correlatiuorum lo-
cum habere debet in alio,l.finali,C.de indic.ui-
dui.tollen. & non magis obligatur pater ad ali
menta filij diuitis,quam mater.

De auo,atque auia dixi ſupra, & tex.hoc po-
nit in dicta l.Neſennius,ubi gloſ. Bartolus,Bal-
dus,& alij,Boerius, dicto conſilio decimoſepti-
mo, per totum, præcipuè numero undecimo,&
ſequen. Cæphal. in conſilio ducenteſimooctua-
geſimo,numero 48.

SVMMARIVM.

1 *Filius, an repetat alimenta patri, aut matri præſti ta,ſtatur eius declarationi.*
2 *Donandi animus non præſumitur.*
3 *Pietas impedit alimentorum repetitionem.*
4 *Expendens pro alio præſumitur facere animo repetendi.*
5 *Filius repetit alimenta, quæ parentibus præſtitit.*
6 *Lex noua corrigens antiquam in uno correlatiuorum cenſetur etiam corrigere in alio.*
7 *Filius præſumitur donare, quando incipit a traditione, non a promiſſione.*
8 *Filius repetit alimenta patri præſtita, quando adminiſtrabat bona patris.*
9 *Filius repetit alimenta patri præſtita, quando ſcripſit ſe ea de cauſa creditorem in libro.*
10 *Filius repetit impenſam, quam facit circa rem patris, aut matris.*

11 *Donans tenetur de euictione, quando incipit a promiſſione, non ſi a traditione.*
12 *Filius miles repetit alimenta præſtita patri, aut matri.*
13 *Filius repetit a patre, quidquid patri pro eo ſoluit ut fideiuſſor.*
14 *Neceſſitas quam ſibi quis impoſuit, non excuſat.*
15 *Filius non repetit a patre modicam impenſam, quã pro eo fecit, & quid ſi fuiſſet proteſtatus.*
16 *Filius non repetit a patre, quod pro eo impendit de peculio profectitio.*
17 *Inteſtatus non dicitur infans, vel alius, qui teſtari non poterat.*
18 *Meum quod eſt, non poteſt amplius meum fieri.*
19 *Donari nemini poteſt res propria.*
20 *Legatum eſt donatio.*
21 *Filius repetit ab hæredibus patris, quidquid pro patre ſoluit de peculio aduentitio.*

Quæſtio IX.

STANTIBVS deductis in præce
denti quæſtione, poſſet ſuper-
fluum uideri quæſitum ſi econ-
tra filius poſſit repetere alimen
ta, quę patri, aut matri pręſtitit,
ſed ex intra dicendis apparebit nõ eſſe omnino
planam deciſionem, nec a ſupra expoſitis certã
deſumi poſſe præſentis controuerſiæ, deciſio-
nem, in primis autem præſciendum eſt non uer-
ſari quæſtionem in caſu claro, aut certo, quando
conſtat apertè, quod filius impenderit repeten-
di, uel donandi animo, quia ijs caſibus uoluntas,
1 & † arbitrium filij ſeruandum eſt, uti dicunt Cin.
Bal. Ang. Caſtr. Salic. & Alex. in l. ſi filius. C. de
neg. geſt. Corne. conſ. 199. col. fi. uol. 5. Dec. in
conſ. 21. num. 7. intelligendo tamen, quod repe-
tat in caſibus, quibus filius non tenetur alere pa
trem, quia in iſtis terminis uerſatur quæſtio no-
ſtra. diximus enim in ſuperiore quęſtione, quod
ubi cogitur quis impendere, tunc animi decla-
ratio non inducit repetitionem, ex quo proteſta
tio non prodeſt in iis, quæ non pendent ab ani-
mo, & propter noſtrum affirmare, uel negare, ni
hil in re ponitur. uidendum erit igitur num con
cedatur repetitio in caſu dubio, quando ſcilicet
conſtat alimenta fuiſſe præſtita, ſed nõ apparet,
qua intentione. & fortè diceret aliquis non cen
ſeri donata primo, quia non pręſumitur animus
2 † donandi. l. fi. ff. de probatio. l. ſi cum aurum. ff.
de ſolutio. etiam in filio, Aret. conſ. 48. in fi. ſe-
cundo uidetur tex. in l. ex duobus, in fi. ff. de neg.
geſt. ubi dicitur alimenta non repeti ſi pietatis
3 intuitu facta † ſunt. ergo a contrario ſenſu uult,
quod ſi non intuitu pietatis aluit detur repeti-
tio. tertio dicit gl. in l. ſi paterno. C. de neg. geſt.
4 quod quicunque † pro alio impendit, facere
id uidetur animo repetendi, ſequitur ibi
Bar. & Bal. quarto Doctores omnes in l. ſi filius.
C. de neg. geſt. dicunt filium impendentem pro
patre poſſe repetere impenſam. poſtremo in ter
5 minis noſtris, quod filius † repetere poſſit alimẽ
ta, quæ præſtitit, uoluit Corne. in conſ. 199. col.
fi. uer. circa ſecundum uol. 3. ubi mouetur ratio-
nibus prædictis, & quia reperitur ſolum diſpoſi
tum in aſcendente, quod pręſumatur habere ani
mum donandi, ſed non eſt idem animus, & uo-
tum liberorum erga parentes, ſicut eſt parentũ
erga liberos, l. nam & ſi parentibus, in princ. ff.
de inoff. teſtam. & loquitur de nepote, qui ſum-
ptum fecerat pro auia, & ſimpliciter ſequitur
Maſcard. in tracta. de probat. conclu. 76. nume.
2. & licet Corne. abſolutè teneat dictam ſenten
tiam, tamen ſubdit eſſe maximè ueram ſi nepos
adminiſtrabat bona auiæ, uti eſt uériſimile.

Verũ hęc opinio eſt erronea, & miror, quod
neque Corne. neque Maſcard. melius ueritatem
perquiſiuerint. in primis enim repugnat corre-
latiuorum natura, quæ operatur, quod diſpoſi-
tum in uno locum habeat & in alio, l. fi. C. de in
dic. uiduit. tollen. & procedit etiam in materia
6 † correctoria, quia ſi lex noua corrigat antiquam
in uno correlatiuorum, habebit etiam locum in
alio, ut notant Bar. Ang. & Iaſ. in d. l. fi. Bal. Ca-
ſtren. & Doctores in authen. quas actiones. C.
de ſacroſ. eccleſ. Euerar. in loco 76. a correlati-
uis, colum. mihi 3. uer. & quod uno correlatiuo
rum. ſecundo dicit Bar. in l. 2. §. 1. nu. 4. uer. ter-
tio quęro nunquid in dubio. ff. de donat. quod
7 in filio pręſumitur donandi animus, † quando
incipit a traditione, non a promiſſione. tertio nõ
eũndo per argumenta ibi uoluit expreſſè Cin.
in d. l. ſi filius, circa fi. C. de nego. geſt. ubi tenet,
quod vbi filius impendit circa perſonam patris,
aut matris uideatur in dubio donare, motus ea
diſtinctione, quam communiter faciunt Docto
res in l. 1. C. de neg. geſt. inter impenſam, quæ fit
circa perſonam, & eam, quæ fit circa res, ut latè
proſequutus ſum in præcedenti quęſtione. idem
ponit Bar. ibi circa med. Alex. num. 2. in fi. & in
d. l. alimenta, nume. 10. Caſtrenſ. in l. ſi nego-
tium, in prin. C. de neg. geſt. Pariſ. ad Bar. in l. 2.
§. 1. num. 4. ff. de donatio. ſicuti matri datur repe
titio ſi quid impendit circa perſonam filij, ita fi-
lio concedi debet, quando propriam erogauit
pecuniam in alimenta matris, & pręedicti Docto
res diſtinguunt inter alimenta, & alios caſus.

Et non obſtat, quod in dubio non præſuma-
tur donatio, quia illud locum habet, quando ſan
guinis coniunctio, uel pietas non intercedit: ſe-
cus, quando poteſt conſiderari pietas ex maxi-
ma affectione, ut dixi quæſtione præcedẽte i.
tex. autem in l. ex duobus, in fi. probat contra-
rium, quia uult repetitionem non dari ſi pieta-
tis intuitu alimenta ſint præſtita, at in dubio cen
ſentur ob pietatem pręſtita, ut dictum eſt, & fa-
cit intellectus glo. in l. alimenta. C. de negotijs
geſtis, ubi & ſi tex. loquatur ſub conditione ſi
probauerit, ſubdit tamen probari eo ipſo, quod
non oſtenditur contrarium. alia citaui in dicta
quæſtione pręcedenti circa fi. uer. non tandum ta-
men, item quod dicit gl. in l. ſi paterno, locum ha
bet, quando impenſa fit circa res, ſecus quan-
do circa perſonas, ut dictum eſt ſæpius, & hoc

etiam modo reſpondetur ad notata in l.ſi filius,
ut infra declarabo, & pro hac parte facit doctri-
na Bar.in l.2.§.1.num.4.ff.de donatio.ubi dicit,
quod ſi filius impendendo circa res patris inci-
piat a traditione non repetat, licet aliud ſit,quã
do incipit a promiſſione, ſed ſi uerum fas eſt ſa-
teri ea doctrina non eſt uera, & eam impugnat
Imola in dicta l.2. & dicam infra. uera igitur, &
communis eſt opinio,quod filius impendens in
patris, vel matris alimenta,in dubio habeat do-
nandi animum.

Declara tamen non procedere, quando ex
coniecturis appareret de animo repetendi, pu-
8 ta, quando filius adminiſtraret † bona paterna,
ut per Corne.d.conſ.199.colum.fi.uel quando
in codice rationum ſcripſiſſet ſe creditorem pro
9 ea impenſa,ſecundum Dec. d.conſ.21.nume.7.
comprobaui in præcedenti quæſtione,loquen-
do de matre,quæ aluit filium.

Poteſt item, & debet declarari his omnibus
modis, quos ſupra poſuimus reſpectu matris,
ideo remitto ad ibi dicta, quia cum eadem ſit ra
tio,idem ius eſt ſtatuendum, nec poteſt diuerſi-
tatis ratio apparere. & licet Corne.loco prędi-
cto dicat non eſſe eundem animum liberorum
erga parentes, ſicut eſt parentum erga liberos,
tamen de iure maior eſſe debeat, cum parentes
filijs plus debeant, & qui plus recipit plus de-
bet,& lex præſumit, quod eſſe debet, licet ex
caſu id non ſit.

Prædicta uero omnia circa alimenta limitan
10 tur non procedere in impenſa,†quę fit a filio cir
ca res patris, aut matris,puta, quando eorum de
bitum exolueret, nam tunc ſolutum repetit indi
ſtinctè, ut eſt tex. in d.l.ſi filius. C. de neg.geſt.
ubi hoc notarunt Martin.Silim.Pet.& Cin.in fi.
& num.3.idem uoluit ibi Bar.Bal.num.1.Caſtr.
in princ.& Alex.nu.1.Caſtren.in l.ſi negotium.
C.de neg.geſt. & mouentur omnes ex diſtinctio
ne,quæ facta eſt in l.alimenta. C. de neg.geſt.id
etiam placuit Imo. in l.2.§.1. ff.de donatio.vbi
notat Bartoli contrarietatem, & reprehendit di
ſtinctionem inter id, quod filius impedit inci-
piendo a traditione, & illud quod impendit in-
cipiendo a promiſſione, dicens,quod melius lo-
quutus eſt Bar. in d.l. ſi filius.eandem probauit
ſententiam Rom.in l.quæ dotis. ff.ſolu.matrim.
& hanc dicit communem Alex.in d.l.ſi filius,nu
me.2.Dec. conſ.21.nu.7.in fi. Menoc.de arbit.
iudic.caſu 88.num.12. & ſanè non uideo, quid
interſit, quod filius a traditione, vel a promiſſio
ne incipiat,hæc enim diſtinctio fit a Doctoribus
quando quęritur,an donans teneatur de euictio
ne, quia ſi mentis incipiat ſenſum explicare a
promiſſione euictionem pręſtabit, nam etiã ſi a
11 traditione,† ſecundum Bar.in l.Ariſto.§. fi.ff.de
donatio. Bal. & Salic.in l.2.C.de euictio. Abb.
in cap.fi.numero 10.de emp.& uend.Corne.in
conſ.141.uolum.2.Iaſ. in l. ſi domus.§. de eui-
ctione,nume.10. ff.de leg.1. Gozad.in conſ.60.
Alcia.in conſ.340.& plures citat concordantes
Cabalin.in tracta. de euic. §.4.num.2.& ſeq.
12 Et procedit hęc concluſio etiam in filio † mi
lite. l.ſi dubitetur. §. fi.ff.de fideiuſ. ubi ſolutum
repetit, licet pro eo maior ſit præſumptio, l.fi-
lius.ff.de donat. ponit Cin. in d.l.ſi filius,nu.3.

Et multo magis dabitur repetitio,quando fi-
13 lius ſoluiſſet ex† neceſſitate,ut quando fideiuſſe-
rat pro patre, quia tunc facilius repetit,d.l.ſi du
bitetur.§.fi. Ioan. d.l. ſi filius, ubi eum ſequitur
Cin.nu.3. intelligens hoc modo textũ in d.§.fi.
& Bar.in d.l.ſi filius.facit, quod fideiuſſor ſoluẽs
pro alio non uidetur habere animũ dandi,ſequi
tur Caſtr.num.4.rationem addens,quod in ne-
ceſſitatibus non pręſumitur liberalitas,l.rem le-
gatam. ff.de adim.leg. ea tamen ratio neceſſita-
tis mihi non concludit, quia etiam ſolutio, quæ
fit ab ipſo fideiuſſore eſt uoluntaria, ex qua ori-
ginem ducit ab eius voluntate,& Doctores in l.
alimenta,uolunt repetitionem dari, vel non dari
propter neceſſitatem,non intelligunt de ea ne-
ceſſitate in quam ſponte quis ſe coniecit,ſed quã
ille nullo modo euitare poterat, alias uolunta-
14 rium dicitur,id quod fit ex neceſſitate,† quam ſi
bi quis impoſuit.l. ſi fideiuſſor.§.1.ff.qui ſatiſd.
cogan.l.ſi mulier,in prin. ff. quod met.cau.l.in-
terdum, in fi.ff. de iud.l. ueteres, in fi. ff. de itin.
actuque priua.c.quicunque, il ſecondo, 12.q.2.
ubi inuitus non dicitur, qui ad ſoluendum urge
tur,quod ſua ſpõte promiſerat, & pluribus hãc
comprobat concluſionem Crau. in reſpon.pro
genero,num.44. & ſeq. & num.386. uer.ratiõ-
ne,& alia, ubi addit authoritates aliorum infe-
rens decretum Pedemontanum, quo permitti-
tur ſeudi alienatio pro exoluendo debito neceſ
ſario minimè locum habere, quando debitũ ori
ginem duxit a uoluntate,deci.Pedem. 167.per
totam,præcipuè, num.29.Io.Bap.Surd.conſan
guineus meus,in §.toties,num.33.ſi de feud.de-
func.fuer. controuer.Sola in conſtit.Pedemon.
conſtit.de feud.in 1.gl.2.par.nume.6. & 7. non
ergo iudicari debet neceſſaria ſolutio ad effe-
ctum repetendi ea,quæ fit a fideiuſſore,cui libe-
rum erat a principio non ſe obligare,ſed abſtine
re, & cum origo obligationis ſpectanda ſit,non
eſt curandum,quid inde ſequatur.

Intellige tamen ſi expenſa eſt magna, quia ſi
parua ſit non dabitur repetitio, ſed facta præſu-
15 metur animo†donandi, ſecundum Cin.in d.l.ſi
filius, in fi.qui tamen, vbi ſubeſſet filij proteſta-
tio vult, quod liceat repetere, & fuit originalis
diſtinctio Petri,quam ſequitur etiam Sali.ibi di
cens,ſatis ſibi placere,argumento l.cum de inde
bito.ff.de probatio.& l. ſed utrumque, ff.de do-
na.inter ui.& uxo.Alex.num.2.ubi eiuſdem opi
nionis,citat Pet.Cin.Iac.Butr.Rain. Bal.& Sali.
allegat gl.in l.ſed ſi de ſua,ff.de dona.inter ui.&
uxo.& non caret ratione, quia ſtante ſanguinis
coniunctione facilius inducitur donationis prę
ſumptio in modica,quam in magna quantitate,
ut patet ad ſenſum, & eadem diſtinctio ſupra fa
cta eſt, vbi tractauimus de matre, quę præſtitit
alimenta filio.

Intellige etiam prędicta non procedere, quã
do filius impẽdiſſet de profectitio peculio, quia
16 repetendi animus eo caſu† conſiderari non põt,

quia peculium profectitium eſt in dominio pa-
tris, l. certum, C. fami. ercif. ergo filius nõ poteſt
a patre repetere id, quod de illius pecunia ſol-
uit in eius utilitatẽ. ita gl. in d. l. ſi filius, quæ ideo
textũ illum intelligit in peculio profectitio, Cin.
num. 1. qui tenet quidem concluſionem, ſed ne
gat textum ita intelligendum, quia animus repe
tendi, vel nõ repetendi in eo conſideratur in cu-
ius poteſtate eſt petere, vel non petere, argumen
to l. eius eſt velle, ff. de reg. iu. facit, quod dicimus
17 inteſtatum non† iudicari eum, qui erat inteſtabi
lis, l. 1. in 2. reſpon. ff. de ſuis, & legi. gl. in l. anti-
quioribus, in uer. fuiſſe, ubi Fulg. & Caſtr. C. de
iure delib. dixi in conſ. 257. nu. 20. & cum Ci.
tranſit Bar. d. l. ſi filius. dicens, quod in peculio
profectitio nõ eſt locus diſtinctioni, an filius im
penderet donandi, aut repetendi animo, intelli-
git autem illum textũ, quando uel filius eſt emã
cipatus, vel ſi eſt in poteſtate ſoluit de peculio
caſtrenſi, vel de aduentitio: in caſtrenſi enim pe-
culio habetur pro patrefamilias, l. 2. ff. ad Mace
don. Salic. in prin. ubi dicit textum eſſe intelli-
gendum in ſolutione facta de peculio profecti-
tio, quod etiam hodie patri quæritur, Caſtr. nu.
2. dicens, quod ſolutione facta de profectitio pe
culio nihil abeſt filio, ex quo mortuo patre con-
ferendum eſt inter omnes cohæredes, d. l. cer-
tum, C. famil. erciſcun. Alex. nume. 1. ubi dicit,
quod profectitium peculium pleno iure ſpectat
ad patrem, l. filia licet. C. de colla. & quamuis diſ
ſideant prædicti Doctores an ca. l. ſi filius, intelli
gi debeat de profectitio, uel alio peculio, tamen
omnes conueniunt, quod ubi impenſum eſt de
profectitio ceſſet repetitio ẽt ij, qui glo. impu-
gnant, quia in profectitio conſiderari non poſſit
18 animus donandi, ex quo meum quod eſt, † non
poteſt amplius meum fieri, §. ſic itaque, Inſti. de
actio. §. ſi cui fundus, uer. ſed ſi rem legatarij, In-
ſtit. de lega. l. ſi rem meam, ubi not. ff. de uerbo.
oblig. facit l. non ut ex pluribus, ubi Dec. & Ca-
19 gno. ff. de reg. iu. & donari alicui † non poteſt
res propria, l. ſed ſi rem legatarij, Inſtit. de lega.
l. proprias, C. de lega. l. cæteras. §. 1. l. huiuſmo-
di. §. ſi Titio, ubi Iaſ. num. 2. in 2. not. ff. de leg. j.
& licet prædicta iura loquantur in legatis, ta-
20 men idem eſt in donatione, quia† legatum eſt do
natio, l. legatum, ff. de leg. 1. §. legatum, Inſtit. de
legat.

Intellige quoque, ut non repetat filius uiuo
21 patre, ſed eo† defuncto ab heredibus ſecundum
Bal. & Caſtr. in d. l. ſi filius. ſed hoc locum habet,
quando ſoluiſſet de peculio aduentitio, quia cũ
hodie illius uſusfructus pertineat ad patrẽ non
poteſt eo uiuente petere, ut notant ibi omnes
Doctores, at ſi ſoluiſſet de peculio caſtrenſi, uel
ẽt aduentitio, illis tamen in caſibus, quibus pa-
tri uſusfructus non quæritur, uel etiam ſi eſſet
emancipatus, his omnibus in caſibus reperit a
patre uiuente, ut declarant Bar. d. l. ſi filius, Bal.
Caſtr. Sali. & Alex. & quid ubi neque dominiũ,
neque uſusfructus erogatæ pecuniẹ pertinet ad
patrem, ceſſat ratio propter quam repetitio de-
negatur uiuente patre, proinde illi ſit locus,

Volui autem prædicta latius forte, quam ex-
poſtularet locus iſtẹ, pertractare, quia in practi-
ca melius cõtingunt, & notanda ſunt: ſẹpe enim
uiuente patre unus ex filiis impendit pro patre,
eo uero mortuo, vult aduerſus fratres, & cohæ-
redes repetere, vel retinere, quod ſoluit, atq; ita
ĩ diuiſione neceſſe eſt excutere, & ego ſæpius ui-
di, & habui in facto, & dicit ideo Caſtren. in d. l.
ſi filius, in princ. illam eſſe bonam, & notandam
legem pro iſto caſu.

S V M M A R I V M.

1 *Mulier vidua, quæ ſeipſam aluit extra domum ma-
riti intra annum luctus, an repetat ab hæredibus
viri.*

2 *Emptor, qui pretium ſoluit, reſtituit fructus perce-
ptos etiam ſi non ſit in mora.*

3 *Mulier vidua, quæ vt ſe aleret accepit mutuam pe
cuniam intra annum luctus, repetit ab hæredi-
bus mariti.*

4 *Mulier vidua repetit ab hæredibus viri alimenta
poſt annum luctus, ſi non habet aliunde, & fecit
quidquid potuit, vt dotes exigeret.*

5 *Maritus non alit vxorem ſine cauſa degentem ex-
tra domum.*

6 *Maritus tenetur alere vxorem, quæ poſtquam ſine
cauſa diſceſſit, vult redire, & ipſe recuſat ad-
mittere.*

Quæſtio X.

QVi ſeipſum aluit cum alimẽta eſſent
ſibi præſtanda a tertio, an repetat im
penſam. in hac quæſtione generalis vi
detur diſtinctio, quod aut alimenta debentur iu
re actionis, aut officio iudicis. primo caſu repetũ
tur ab eo, qui tenebatur alere, ſecundo vero nõ,
& ratio eſt, quia officium iudicis non datur niſi
in ſubſidium, & uidetur eandem eſſe quæſtio-
nem cum illa, an peti poſſint alimenta præte-
riti temporis, quam tractaui ſupra, ſed ut
etiam ad ſpecialia deſcendamus videndum,
ſi mulier uidua, quæ ſeipſam aluit extra do-
mum mariti intra annum luctus repetere poſſit
1 alimenta ab hæredibus viri. † & Bal. in l. de alimẽ
tis, C. de tranſac. inquit ex eo tex. in 1. reſpon.
notandum eſſe, quod licet ille cui ab aliquo de-
bentur alimenta ſeipſum alat, tamẽ repetere po
teſt ab obligato, & ſubdit facere pro uiduis ſe
alentibus, quia nihilominus poſſunt petere ali-
mẽta ſuarum dotium, Bal. in conſ. 58. nu. 7. uol.
3. ait quod hæredes uiri non liberantur ex eo, ꝙ
mulier uidua fuerit alita a fratre, quia nõ eſt eo-
rum nomine ſatisfactũ, l. 1. C. de vſufruc. Caſtr.
in l. ſi cum dotem, §. ſi autem in ſẹuiſſimo, num.
3. ff. ſolu. matrim. ubi dicit obtinuiſſe ſe per tres
ſententias cõformes, & mouetur, quia ſicuti bo-
na mariti ſunt obligata pro dote, ita & pro ali-
mentis, proinde hæredes mariti poſſunt conue-
niri pro alimentis non præſtitis, Alex. in conſi.
26. num. 6. uol. 6. ubi ſimpliciter ſequitur Bal. in

loco

lo:o prædicto, Anan.conſil. 54. ubi etſi loqua-
tur, quando mulieri fuerunt relicta in teſtamen-
to,tamen ſequitur Bald.in loco prædicto D.d.l.
de alimentis,nu.6. quia alimenta debentur pp
dotẽ, ergo dũ hæredes retinent dotem, pręſtare
debẽt alimẽta,item hæredes ſunt loco mariti,&
mulier intra annum luctus uidetur eſſe in eodẽ
matrimonio,& hæredes non debent eſſe melio-
ris conditionis,quam maritus,l.maritum, ff.ſo-
lu. matrimonio.ergo ſicuti maritus cogitur ale-
re dum dotes retinet, ita & hæredes, hæ autem
rationes ita militant quãdo vidua alimenta aliũ
de habuit, ſicuti quando nõ habuit,Campeg.in
tract. de dote, par. 2. quæſt.56,uer.ſi quid mu-
lier.ubi loquendo de ueſtibus lugubribus dicit
quod vbi hæredes tenẽtur viduam veſtire his ca
ſibus ſi ſua impenſa mulier veſtiat ſe,poterit re-
petere.

Contrarium tamen voluit Caſtrenſ. in l. di-
uortio,in princ.num.6.ff.ſolu.matrimo, ubi ait
quod mulier,quæ non petijt intra annum ſe ali-
mentari non poteſt præteriti temporis alimen-
ta elapſo anno petere,& mouetur quia viduæ in
tra annum alimẽta debentur ſolum in ſubſidiũ,
quando non habet aliunde, l. pen. ibi,nec ſuum
quicquam habeat,ff.ut in poſſ.leg.glo.in d.l.di
uortio.in princ. ubi Dyn.Bart.Bal.Aret. Socin.
& alij communiter: cum uero ab alio recipit ali
menta ceſſat ratio illa conſequendi, & tetigi in
titulo,quib. & a quib. debe. alim.in quæſtio. de
alimen.viduæ præſtan.a mari. hæredib. & prin-
cipalem deciſionem ſequutus eſt Alex.in d.l.di-
uortio,in princ.num.20.vbi etiam Iaſ.num. 21.
idem tenuit Alexan.in d. l. de alimentis, num...
& ibi Iaſ.num. 6.ubi ideo diſtinguit inter alimẽ
ta iure actionis debita, & ea quæ iudicis officio
præſtantur,Cordub.in l.ſi quis a liberis.§.ſi quis
his,num. 156.ff.de liber.agnoſc.mouentur om-
nes ex prædicta diſtinctione, quam ſignandam
dicit Alex.d.l.diuortio, nume. 29.in hac autem
quæſtione mirandum de Caſtrenſ.varietate, tan
toque magis cum non ſine præfatione utroque
in loco ſententiam ſuam deprompſerit, dicẽs in
d.l.diuortio,in princ.nume. 6.menti eſſe tenen-
dum,quia quotidianum,& millies habetur in fa
cto,in d.ver.§.ſin autem in ſæuiſſimo,dicit obti-
nuiſſe per tres ſententias conformes,id quod re-
petit etiam in conſi. 8. ſecundum antiquum or-
dinem,hanc poſteriorem probauit Alcia. in d.l.
de alimentis, & communem dicunt additio. ad
Dec. ibi.

Quod ſi integrum eſt cuique ſuum iudicium
mihi uidetur veriorem eſſe Baldi ſententiam, &
æquiorem,quandoquidem hæredes mariti ali-
menta uxori præſtare tenentur propter dotem,
quam penes ſe retinent, & alimenta ratione cu-
iuſdam interuſurij præſtantur, vt inquit Bal. in
d.conſ. 88. circa fi. & hæredes non debent effici
locupletiores cum iactura uxoris viduæ, ſuadet
quę æquitas, ut quod ex re mea ad te peruenit
mihi reſtituas,l.ſi me & Titium,ff.ſi cer.pet.facit
etiam ratio l. curabit,C.de actionib. emp. nam
& a hęredibus mariti indulgeatur annus ad reſti
tuendum dotes,tamen ea commoditas debet eſ-
ſe ſine damno uxoris. Item facit, quia ſi maritus
viuens non lucratur fructus dotis niſi matrimo-
nij onera ſuſtineat, quomodo eos lucrabuntur
hęredes, in quibus etiam nõ cadit titulus dotis?
ſine dubio eſſent melioris cõditionis,quam ma-
ritus,quod non eſt dicendum. preterea curandũ
non eſt quod hęredes habeãt a lege dilationem,
quod durante anno non ſint in mora, quia u-
bi aliquid debetur contemplatione fructuum,
quos percipit quis ex re mea, non attenditur
uenditoris mora,uti uidemus in lege,curabit,cu
2 ius in diſpoſitione fructus † debentur uenditori
non ſoluto pretio etiam quando emptor nõ fuit
in mora,Bal.in l.2.num. 4. uer. denuo quęritur,
C.de uſur.ubi Caſtr. Anan. in cap. conqueſtus,
col.2. uer. quęrit etiam ibi,de vſur. dixi in conſ.
101.num.23. & in conſ.290.num. 22.in conſu
lendo tamen, & iudicando non eſt diſcedendũ
ab opinione, quę habet,quod alimenta non de-
bentur uiduę habenti aliunde ut ſe alat, & quod
non datur ei repetitio alimentorum præteriti
temporis.

Limitant tamen omnes eam minimè proce-
dere, quando uidua interpellaſſet hæredes mari
ti ad ſoluendum alimenta, & ob defectum illo-
rum accepiſſet pecuniam mutuo pro ſe alendo:
3 tunc † enim daretur repetitio, ſecundum Caſtr.
in d.l.diuortio ,in princ,nume.6.ſequitur Alex.
in l.de alimentis, & ibi etiam Iaſ.nu. 6.& Dec.
num. 6.qui dicunt hoc caſu ſaluari,& ſuſtineri,
doctrinam Bal.in d.l.de alimentis, Capic. deciſ.
24.nume.9.Cordub.d.§.ſi quis ex his, numero
136.faciunt quæ Burſa.conſil. 83. nume.7. qui
caſus non habet dubium, quia ut dixi ſuo loco
ſemper repetuntur alimenta præterita, quando
ut ſe aleret quis coactus fuit mutuam capere pe
cuniam,intelligi tamen debet intra annũ luctus,
& quando uidua non habet aliunde; at ſi habe-
ret aliunde nõ daretur ſibi repetitio ex eo quod
hæredes ſint in mora,quia ut dixi non debentur
alimenta intra annum luctus viduæ habenti aliũ
de,& eſt communis opinio,& eo caſu non atten
dimus, quod mutuo acceperit pecuniam,quia
paria ſunt quod potuerit ſe alere de proprio,uel
quod ſe aluerit, & non dicitur coactè accepiſſe
mutuam pecuniam,qui poterat ſe alere de pro-
prio,proinde dicunt Doctores quod poſt annũ
luctus uiduæ non debentur alimenta niſi pluri-
bus concurrentibus, quia ſcilicet interpellaue-
rit hæredes ad reſtitutionem dotis & non ſolum
eos conſtituerit in mora,ſed etiam fecerit quid-
quit potuit,ut ab eis exigeret,tertio quod aliun
de non haberet: ijs enim tribus concurrentib.
4 † interuſuria non ſolutarum dotium debentur
mulieri uiduę,ſecundum Doctores in cap.ſalu-
briter, de uſur.Pariſ.in conſ.64.num, 1. uol. 4.
Crau.in conſ.189.per totum,& nume. 7 Didac,
lib.3.uariar.reſolu.cap.4.uer. ſexto hinc etiam,
Plot.in tract.de in lit.iuran §.11.num.27.& di-
xi hoc eodem tractatu ſuo loco.cum ergo habet
aliunde non ſufficit quod debitum contraxerit
pro ſe alenda, quia facilè poſſet quælibet uidua
quam-

quantumuis diues impoſturam facere legi capiendo mutuo etiam nulla ſubſiſtente neceſſitate, proinde limitatio Caſtrenſ. reſtringi debet ad viduam quæ non habet aliunde: item reſtringi debet ad ea, quæ petit pro anno luctus, nam lapſo anno non ſufficeret, vt dixi, petijſſe alimenta, niſi etiam feciſſet omnem conatum pro exactione dotis, nec ſola mora prodeſſet.

Ex generali autem regula ſupra poſita infertur ad quæſtionem, an mulier quæ ſeceſſit a uiro poſſit ab illo p etete alimenta præteriti temporis. & vbi ſine uiri culpa diuertit res eſt elara quod non datur repetitio, quia ut dixi in titulo, ex quib. cauſ. alimen. poſſ. denega. maritus non
5 tenetur uxorem alere degentem extra domum ſine cauſa, & hoc uoluit expreſsè in repetitione, glo. prima, in fine, in capitulo, ſignificaſti, de diuort. Specul. in titu. de ſponſal. §. fin. uer. quid de expenſ. Ioan. Lup. in rub. de donatio. intet uir. & uxor. §. ſexageſimoquarto, numero decimo, ſed ubi uxor receſſit a uiro culpa uiri, tunc uidentur glo. & Doctores prædicti admittere quod detur repetitio, & idem eſt quando uxor quæ ſine cauſa diſceſſit a domo uiri vult
6 redire, ſed maritus recuſat illam † admittere, ut poſt Ioan. de Cane mortuo ponit Vital. in tract. clauſul. in titu. an iuri alimento. renuncia. poſſ. columna decima, verſ. ſed numquid poterit repetere. ſed ſi uera eſſet opinio ſupra poſita, quod non detur repetitio prætetitorum alimentorū, quando debentur non iure actionis, ſed officio iudicis, ea ſententia ſuſtineti non poſſet, præterea non infertur, maritus tenetur uxorem alere, quæ diuertit culpa uiri, ergo eo caſu uxor poterit repetere præterita alimenta, poſſunt enim ſimul ſtare quod teneatur alere, ſed non poſſunt peti pro tempore præterito. & ſi dicatur, ergo inducatur uir ad prolatandum litem, reſpondetur quod lite pendente ſoluet alimenta, & ea nō iudicantur præterita, quę debentur poſt conteſtatam litem, atque ita conſultum etit uxori ſi cæptum iudicium proſequendo non deſeret.

S Y M M A R I Y M.

1 *Victricus eſt loco patris priuigno.*
2 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum in iure.*
3 *Argumentum a contrario ſenſu, eſt validum etiam quando verba legis ſunt conditionalia.*
4 *Victricus in dubio præſumitur aluiſſe priuignum animo repetendi.*
5 *Sociorum ruſticorum ſi vnus alit totam familiam, repetit a ſocio pro ſua portione.*
6 *Frater non repetit a fratre ſocio vniuerſali quod pro eo impendit in alimenta familiæ.*
7 *Priuignus tenetur victrico ſoluere alimenta, etiā quando ſunt fratres ſocij, non tamen ſocietate uniuerſali.*
8 *Victricus præſumitur odio priuignum habere.*
9 *Priuignus non debet educari apud victricum.*
10 *Mater non educat filium, quando ſuperinduxit uictricum.*
11 *Tutela aliquando victrico decernitur.*
12 *Mater non poteſt ſecundo viro plus relinquere, quam vni ex filijs cui minus reliquit.*
13 *Maritus non tenetur de fructibus dotium alere filios vxoris ex primo matrimonio.*
14 *Victricus repetit a priuigno quidquid impēdit circa res illius.*
15 *Victricus repetit a priuigno quidquid pro eo ſoluit magiſtro qui illum docuit grammaticam, vel artem.*
16 *Victricus non repetit a priuigno alimenta, quādo ille erat alendus a matre.*
17 *Salic. in l. ſi paterno, nu. 3. C. de nego. geſt. quomodo intelligatur.*
18 *Victricus non repetit alimenta a priuigno, quē habuit in ſuis ſeruitijs, & obſequijs.*
19 *Victricus non repetit a priuigno alimenta, etiam quando erat illius adminiſtrator ſi eum habuit in obſequijs.*
20 *Alere quiſque illum tenetur, cuius operis utitur.*
21 *Donatio non præſumitur quando ſumi poteſt alia coniectura.*
22 *Cauſæ duæ quando concurrunt, ſemper actus infertur ad cauſam neceſſariam.*
23 *Antidoralis obligatio, nullam parit obligationem.*
24 *Antidoralis obligatio non poteſt deduci in compenſationem.*
25 *Frater non repetit a fratre alimenta, quæ familiæ fratris præſtitit ſi ab eo ſeruitia recepit.*
26 *Antidoralis obligatio plurimos operatur effectus.*
27 *Solutio magis refertur ad recompenſationem quā ad extinctionem debiti.*
28 *Compenſatio non fit de ſpecie ad quantitatem.*
29 *Compenſatio in antidorali obligatione non fit ſecūdum communes regulas.*
30 *Antidoralis obligatio deducitur in obligationē volente debitore.*
31 *Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit non pro rata, ſed in totum, & ibi vide de veritate.*
32 *Compenſatio inducitur in totum, licet res, quæ datur in compenſationem, non æquiualeat debito.*
33 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*
34 *Compenſatio alimentorum cum obſequijs fit pro rata.*
35 *Donatio ob merita dicitur ſimplex, quatenus res donata excedit merita.*
36 *Acceptans legatum factum cum onere non tenetur vltra uires legati.*
37 *Acceptans legatum cenſetur agnoſcere onus iniunctum, etiam ſi excedat valorem legati quando dictum eſt, pro omni, & toto &c.*
38 *Res eadem poteſt diuerſis reſpectibus diuerſo iure cenſeri.*
39 *Operæ æſtimantur quanti victricus fuiſſet conducturus illas operas.*
40 *Fructus domus ſoluere, qui tenetur, non ſoluit quātum domus potuiſſet locari, ſed quanti eſſet conducturus.*

41 *Melio.*

41 *Melioramenta aſtimantur quanti res fuit meliora ta, non quantum fuit impenſum.*

41 *opera an æquiualeant alimentis, committitur arbi trio iudicis.*

43 *opera artificis plus aſtimantur quam alterius per ſonæ.*

44 *operas fuiſſe praſtitas, an probet priuignus.*

45 *Victricus non repetit a priuigno modicam impen-ſam alimentorum.*

46 *Victricus nobilis, & diues, non repetit a priuigno pa upere alimenta.*

47 *Donatio præſumitur in diuite.*

48 *Donatio eſt quid proprium principis, & magna-tum.*

49 *Tutor principis poteſt donare.*

50 *Victricus non repetit a priuigno alimenta, quãdo extant coniectura donationis.*

51 *Animus declaratur per ſcripturam priuatam.*

52 *Animus probatur per teſtes ſingulares.*

53 *Victricus an donandi, uel repetendi animo praſtite rit alimenta, iudicis arbitrio committitur.*

54 *Victricus ex quibus praſumatur habuiſſe animũ donandi.*

Quæſtio XI.

1 VICTRICVS eſt priuigno loco † pa-
tris, & ei debetur affectus quaſi pater-
nus, l. ſi paterno, C. de neg. geſt. l. fi. C.
de obſeq. patr. præſt. Crau. conſi. 490. num. 3. at
ſi priuigno alimẽta prẹſtet, quẹſitum eſt ſi poſſit
repetere in caſu dubio, quia ubi clarum eſt uel
donandi, uel repetendi animo aluiſſe, non datur
repetitio, & tex. in l. ſi paterno, C. de neg. geſt.
uidetur probare, quod denegetur repetitio, dũ
in ſecundo reſponſo concedit repetitionem ſub
conditione ſi præſtitit animo repetendi: a con-
2 trario enim ſenſu quod † argumentum ualet, le-
ge prima, §. eius rei, ff. de offi. eius, l. qui teſtamen
to, §. mulier. ff. de teſtam. capitulo, cum Apoſto-
lica, de his quẹ fiunt a prælat. etiam quando uer
3 ba legis ſunt † conditionalia, Pet. Cyn. & Bal. in
l. conuenticulam. C. de epiſcop. & cler. Bald. &
Caſtrenſ. in dicta l. qui teſtamento, Euerar. loco
quarto, a contrar. ſenſu, ſi non prẹſtitit alimen-
ta repetiturus, ea non recuperat, & ita intelligũt
illum textum ibi Pet. & Cyn. uolentes quod ui
deatur impenſam feciſſe paterno affectu, & con
ſequenter donaſſe, niſi cõſuetudo regionis aliud
ſuadeat, ſequitur Barto. & Aretin. in ſecundo no
tab. eodem modo intellexit Gramm. deciſ. 103.
numero vigeſimoſeptimo, & Equinar. Baro. in
dicta lege, Neſennius, ff. de nego. geſt. quem in-
fert Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater nu-
mero ſexageſimoprimo, in fine, ff. de libe. agnoſ.
& concurrunt affectio ac fauor alimentorum,
quẹ duẹ rationes plurimum poſſunt, uti fuit ſu-
pra conſideratum in alijs caſibus. contraria ta-
men ſententia uerior eſt, & magis communiter
a Doctoribus approbata, quod in dubio uictri-
4 cus prẹſumatur aluiſſe animo † repetendi, & cõ-
ſequentet poſſit repetere ſi aliud a priuigno pro
batum non ſit quod iudicem detorqueat in con
trariam partem, & hoc uoluit glo. in dicta l. ſi
paterno, ubi diſtinguit an priuignum habuerit
in obſequio uel non: ubi enim non conſtat il-
lum fuiſſe uſum miniſterio priuigni, vult quod
detur repetitio, quam ita intelligit Bal. ibi dicẽs
quod in dubio præſumitur animus repetendi,
non quicunque in rem alterius impendit uide-
tur habere animum repetendi, facit lex cum de
indebito, ff. de probatio. eodem modo intelligit
Caſtren. numero primo, idem probauit Salic.
numero primo, & Alexand. numero ſecundo,
imo ex eo quod conceditur uictrico alimento
rum repetitio, infert Bald. ex eo textu quod licet
quis teneatur alere uxorem, non tamen tenetur
alere priuignum, nec eum recipere in domum ſi
non vult, quia ſi teneretur non poſſet repetere, ar
gumento eorum, quẹ notantur in lege, alimen-
ta, C. de negot. geſt. & idem dicunt Salic. nume-
ro primo, & Alexan. numero ſecundo. ubi dicit
hoc non fuiſſe deciſum niſi in ea lege, quẹ ideo
non eſt de indubitabili, ut credebat Fulgoſ. Ca-
pra in conſilio 105. numero primo, vbi tres ca-
ſus diſtinguit, quando ſcilicet conſtet, quod ani-
mo repetendi, item quando certum eſt animo
donandi, tertio quando eſt dubium; in duobus
.n. primis caſibus ſeruatur uictrici uoluntas, in
dubio aũt præſumitur animus repętẽdi, niſi ex
cõiecturis aliud appareat, Corn. in cõſ. 265. co-
lũna penultima in quinto dubio, uolumine pri-
mo, ubi tamen tenet contrarium, ſed ex conie-
cturis, quæ in ſuo facto concurrebant, Ruin. in
conſilio nonàgeſimoquarto, numero ſepti-
mo, uolum. quinto, ubi tamen in facto pro-
pter alia accidentia contrarium tenet, ſed ſat eſt
quod alio non concurrente ſequitur gl. & alios
in dicta l. ſi paterno, & hanc partem quidquid a-
lij ſentiant, probauit Aret. in dicta l. ſi paterno,
dum notat quod victricus nõ tenetur alere priui
gnum, quia alias non repeteret, & licèt pau-
lo infra quod præſumitur impendiſſe animo do
nandi, tamen refert ſe ad diſtinctionem glo. ibi,
quæ tenet contrarium ut ſupra dixi, hanc quo-
que tenuit Menoch. de arbitr. iudic. caſu octua-
geſimooctauo, numero decimotertio, Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater, numero ſexageſi-
moſecundo, ff. de liber. agnoſ. infert ex hoc Bal.
in dicta lege, ſi paterno, in fine, quod ſi plures ru
5 ſtici † ſimul habitantes alunt de communi totam
familiam, tenebitur is, qui habet alimenta co-
rum fratri reſundere, qui nullos habebat filios
ſi illi filij non erant in obſequio communi, mo-
uetur ex textu illo, & ex notatis, in lege, alimen-
ta, C. eodem titu. ſequitur Caſtrenſ. numero ſe-
cundo. nam dicit ſerta conſuluiſſe Caſtren. in
conſilio 304. numero quinto, uet. ad quintum,
uolumine ſecundo, vbi ait quod quidquid repe
titum fuerit a priuigna cedet commodo totius
ſocietatis, quia non tenebantur ſocij alere, imo
fortius dicit, quod non potuiſſet expreſſe dona-
re, & prædicta vera ſunt quando non ſunt ſocij
omnium bonorum, at ſi ſint omnium bonorum
ſocij, tunc licèt unius familia, maior ſit & maio-
re ſumptu alatur, tamen in diuiſione nulla ratio
habe-

habebitur eius quod pro ea impenſum fuit ultra
ſumptum erogatum pro familia alterius, quia
6 in uniuerſali ſocietate † omnia ſunt ęqualiter
pertinentia, & diuidenda, l.ſi ſocius pro filia,ff.
pro ſocio,Bald.in lege,ſi patruus,columna fina-
li, C.commu. diuid.in lege finali, C. de collar.
Ancharan. in conſilio 298. Roman. in conſilio
172.numero quarto, Barbat. in conſilio vigeſi-
moſecundo,numero quarto, uolumine primo,
Socin.in conſilio quadrageſimo, numero quin-
to,uolumine quarto,Iaſ.qui multos citat in con
ſilio quinto,numero ſeptimo,uolumine primo,
vbi facit differentiam inter ſocietatem omnium
bonorum, & ea quæ non eſt uniuerſalis, atque
ita ex prædictis colligitur ampliatio, quod etiã
7 inter fratres ſocios † detur repetitio alimento-
rum priuigno præſtitorum ſi ſocietas non eſt
vniuerſalis, ſecundum Caſtrenſ. dicto conſilio
304.quam ſequitur in propoſito Crau.conſilio
159.num.10.

Noſtra tamen concluſio uera non probatur,
in l.ſi paterno,quia tam in primo,quam in ſecũ-
do reſponſo nihil certi ponit,& utroque in loco
ſub conditione loquitur:primo ſcilicet ſi pater-
no affectu,ſecundo uero ſi repetiturus impẽdit,
ſed melior eſt ratio, quia priuignos victricus
8 † in dubio præſumitur odio habere, lege prima,
ubi gl. C.ubi pupil.educ.debe.lege quarta,ff.de
inoffic.teſta.ideo prohibitum reperitur ne priui
9 gnus † apud eum educetur, quia ſuſpectus ne ui
tæ priuigni inſidietur, dicta l.prima,Crau.con-
ſilio 142.numero decimooctauo,ubi quod ui-
ctricus præſumitur odio habere priuignum,Ma
ſcard.in tracta.de probatio. concluſio. 531. nu-
mero ſexageſimoſecundo,imo mater ipſa reddi
tur ſuſpecta eo quod ſuperinduxit victricum,
10 proinde priuatur educatione † filij, lege prima,
in principio,uer.ſi non uictricum eis induxerit,
ff.ubi pupil.educ.debe.Cur. iun.in conſilio no-
nageſimoquarto, columna fin. Menoch. de ar-
bitr.iudic.caſu 168.numero decimo. & licet ali
11 quando tutela † victrico decernatur, ut in l. fin.
in principio, ff. de contrar. iud.tute. l. non nun-
quam, ff. de adoptio. tamen illud fit quando ui-
ctrici fides & opinio eſt probatiſſima, & omni-
bus teſtata, & propter eandem ſuſpicionem in-
ductum eſt, quod mater non poſſit ultra marito
12 † relinquere quam uni ex filijs prioris matrimo
nij,cui minus dedit,l.hac edictali, C. de ſecund.
nupt. donatio uero non ſolet fieri niſi in perſo-
nam gratam, & procedit a ſola beneuolentia,er
go non debet præſumi in uictrico in quo non
præſumitur beneuolentia, & cui priuigni non
ſunt grati, & hoc eſt quod uoluit dicere Cor-
dub. in d. l.ſi mater, nume.64.& ſequen.ubi ad
impertinentia dilabitur conſiderando an ſtan-
dum ſit dicto uictrici quod alimenta præſtiterit
animo donandi,uel repetendi,ex quo contra cũ
eſt præſumptio.quorſum enim id quęre:cum in
propoſito nũquam ſtetur declarationi eius qui
præſtitit alimenta niſi facta ſit a principio, nec
proſit quę ex poſt manauerit,ut in præcedentib.
quæſtionibus dixi loquendo de declaratione.

Ampliatur ſecundò concluſio prædicta, ut
locum habeat etiam ſi victricus penes ſe dotes
uxoris,eiuſque fructus ultra ſumptum in matri
monij onera neceſſarium ſufficerent etiam pro
alimentis priuigni, nihilominus enim poterit
victricus alimenta præſtita repetere a priuigno:
13 non enim maritus † tenetur de fructibus do-
tium alere uxoris filios ex primo marito, Lan-
cello.Dec.in l.ſi conſtante,in fi. princip. ff. ſolu-
to matrimonio, vbi fortius dicit quod id proce-
dit etiam quando dos ob uergentiam mariti ad
inopiam fuit collocata in tuto,quia etiam eo ca
ſu ſi fructus ſuperſint ultra id quod pro onerib.
matrimonij erat neceſſarium ſpectant ad mari-
tum,& eius lucro cedunt,ſequitur Ioan.Lup. in
capitulo,per veſtras,ante notabil. §.decimono-
no,num.primo,& ſequen.allegat tex.in l.quam
uis,ff.ſoluto matrimonio, & repræhendit Cyn.
qui in l.ubi adhuc,C.de iure dot.tenebat contra
rium,& hãc partem probauit quoque Cordub.
in d.l.ſi quis a liberis, §.ſi quis ex his,num. 274.
atque ita dabitur repetitio non ſolum quando
de proprijs bonis aluiſſet, ſed etiam quando de
fructibus dotium,quia utroque caſu de ſuo dici
tur aluiſſe,ex quo fructus ad ſe ſpectant.

Quod ſi prædicta locum babent quoad ex-
penſas factas in alimenta priuigni multo magis
vendicabunt, ubi uictricus aliquid erogauit in
14 res priuigni:†nã facilius repetitur impenſa facta
circa res,quam ea quæ fit circa perſonas,ut pro-
batur in l.alimenta,C.de neg.geſt.& dixi ſupra,
& hanc diſtinctionem facit in propoſito Cyn.
poſt Petr.in d.l.ſi paterno.

Et quod ſupra dictum eſt de alimentis locum
habet quoque in impenſa,quæ fit in conducen-
15 dis magiſtris,†qui artem doceant, nam hos ca-
ſus unico uerbo determinat textus in dicta l. ſi
paterno, in principio, quod tamen Bald. ibi in
principio intelligit de arte,quę conuenit ſexui,
ſubdens quod olim puellæ addiſcebant etiam
artem grammatices,ut in l.qui filium,ff.ubi pu-
pil.educ. debe. ſequitur Salic. numero quinto,
ubi ait uidiſſe Bononię multas mulieres ſcriben
ter textus cum gloſis, & refert Doctorem ſuũ
uidiſſe ultra centum Aret.ubi dicens expenſam
magiſtri admittendam tamquam utilem, imo
æquiparari expenſæ alimentorum,& laudandũ
tutorem,qui prouideat pupillo de magiſtro. &
quamuis Bald.nihil alleget ad probandũ quod
intelligi debeat de arte congruente, tamen ipſe
adducit tex.in l.Stichus,ff.de leg.3.

Intellige tamen quod victricus repetat ex-
penſas prædictas, quando priuignus ſeipſum
alere tenebatur, at ſi erat alendus a matre, tunc
16 victricus non repetit ab illo, † quia non eſt ge-
ſtum illius negotium,nec uerſum eſt in illius uti
litatem,ex quo mater uel alius alere tenebatur
ut probatur in l.ſecunda,C.de neg.geſt.ubi po-
nunt omnes Doctores, & dixi ſupra loquen-
do de matre, quæ filium aluit, ita Cyn.in dicta
l.ſi paterno,ubi tamen dicit quod hoc caſu repe
tit a matre, quæ tenebatur,nam illius negotium
fuit utiliter geſtum, & pecunia eſt uerſa in illius
utilita-

utilitatem, fecitque victricus quod matri incũ-
bebat, & quod illa facere neceſſe habuiſſet, quæ
cum fuerit ab eo onere releuata a victrico debet
illi reſtituere, & dicit non ſolum a matre repeti
poſſe, ſed etiã a quocumque alio, qui teneretur
alere, quod etiam voluit Pet. ibi & idem tenet
Bald. circa fi. uer. & hæc uera ſunt, Alexan. nume
ro ſecundo, ver. quod eſt verum, ſed Salic. hoc
caſu, numero tertio, dicit quod vbi mater tene-
batur alere, tunc eligere poteſt victricus, a quo
malit exigere, a matre, vel ab ipſo priuigno, quia
vtriuſque negotium geſſit, allegat quæ ſupra di-
xerat in l. ſi mandatum, C. de neg. geſt. ubi tamẽ
17 in eo iudicio † nihil eſt quod ad præſentẽ quæ-
ſtionem deduci poſſit niſi conſideret l. nam &
ſeruus, §. fin. ff. de neg. geſt. ubi ſi maritus man-
dauit geri negotium aliquod uxoris datur uxo-
ri actio contra maritum uel etiam contra man-
datarium, prout ei magis placet, ſed illa lex nihil
facit, quia ibi uterque geſſit tam maritus man-
dans, quam mandatarius, ut declarat glo. in d. l.
ſi mandatum, vbi etiam Salic. numero quarto, in
quinta oppoſ. at in facto noſtro aliud eſt, quia
non agimus de actione dãda contra duos geſto-
res, ſed de actione uni geſtori danda cõtra duos.
præterea non eſt uera ratio Sali. dum dixit quod
victricus alendo priuignum geſſerit negotium
tam priuigni, quam etiam matris, quæ alere te-
nebatur, nam priuigni negotium non fuit vtili-
ter geſtum, ex quo alius gratis facere tenebatur
ut in d. l. 2. C. de neg. geſt. & ubi non eſt utiliter
geſtum negotium, non datur actio illa.

Intellige ſecundo, quando priuignus nõ erat
18 in ſeruitio victrici, quoniam † ſi erat in illius ob
ſequio non debetur alimentorum repetitio, ſe-
cundum glo. in dicta l. ſi paterno, in ſecunda ſo-
lutio. nam cum recipit ſeruitia videtur impen-
dere in illorum recompenſationem, l. ſed ſi uir
ex ſana, §. fin. ff. de dona. inter uir. & uxo. l. ſicut.
ff. de oper. liberto, ſequitur Bald. in dicta l. ſi pa-
terno, numero tertio, ſed ante eum Bart. ibi, qui
dicit hanc diſtinctionem, an ſit in ſeruitio uel nõ
eſſe valdè notabilem, & menti tenendam, quia
ex qualitate perſonæ, pro qua fit impenſa iudi-
camus an habeat animum repetendi, uel donan
di, Salic. idem tenet nume. ſecundo, dicens quod
tali caſu uidetur impendere propter ſeruitia, &
operas, Alexan. numero 2. Corn. in conſi. 265.
colum. pen. ver. in dubio autem, uol. 1. Ruin. in
conſilio 94. numero 7. uolumi. 5. ubi ampliat,
19 etiam ſi victricus † adminiſtraret bona priui-
gni, quia nihilominus cum utitur opera illius,
cenſetur donare, non autem impendere de bo-
nis victrici, quia ceſſat præſumptio, & dicã pau-
lo infra, & Aret. in d. l. ſi paterno, dicit diſtinctio
nem ſupracitatæ glo. ſingularem eſſe, latè hanc
limitationem tenet Cordub. in dicto §. ſi mater,
numero 69. Burſat. conſilio 83. numero nono,
20 & ratio eſt, quia alere † quis tenetur eum, cuius
operis utitur, l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda.
& dixi in titulo, quib. & à quib. alimen. debean.
& pro ea regula multos allegat Cordub. d. §. ſi
mater, nume. ſexageſimonono, ideo fit ſimilis di
ſtinctio inter fratres, quando alunt etiam filios
alterius fratris. Cum ergo teneatur alere, nõ re-
petit quod impendit, argumento l. alimenta, C.
de neg. geſt. ubi fortius Doctores dicunt, quòd
proteſtatio non prodeſt, quando tenetur alere;
& quod attinet ad ampliationem, de qua agit
Ruin. in d. conſil. 94. uolum. 5. quando ſcilicet vi
ctricus adminiſtrabat, quod nihilominus uidea
tur aluiſſe in recompenſationem ſeruitiorum, ea
videtur dubitabilis, quia ubi ſumi poteſt alia cõ
iectura quàm donationis, nunquam præſumi-
21 tur donatio, † ut ponit latè D. Becius in conſilio
52. num... & Cordub. in d. § ſi mater, nume. ſe-
xageſimooctauo. Cum ergo poſſit proteſtatio
referri ad cauſam adminiſtrationis, non debet
trahi ad ſolã cauſã ſeruitiorũ præſtitorũ. & ſicu
ti actus, cui duplex cauſa poteſt aſcribi, ſ. neceſ
22 ſaria, & uoluntaria, in dubio referri † debet ad
cauſam neceſſariam, ut in propoſito in materia
alimentorum eſt textus in l. fina. C. de alimen.
pupil. præſtan. per quem ita eam regulam conſti
tuit Abb. in conſ. 100. in fi. uolumi. ſecundo, dixi
in conſ. 19. numero 27. ita quando duæ cauſæ
neceſſariæ præcedunt, referri debet actus ad ma-
gis neceſſariam, ut dicimus de ſolutione, quæ cẽ
ſeri debet facta in debitum grauius, l. prima, & l.
2. ff. de ſolut. magis neceſſaria autem eſt cauſa ad
miniſtrationis, quàm ſeruitiorum, quia obliga-
23 tio † antidoralis non producit actionem, Dec.
& Cagnol. in l. donari, ff. de reg. iur. & ratione
adminiſtrationis dari poterat actio ad alimen-
ta, proinde actus cenſeri debet factus ex ea cau-
ſa, ad quam cogi poterat, Io. And. in c. præte-
rea, in uer. extorquentes, de iure patron. dixi in
conſ. 164. numero 27. Imò obligatio antidora-
24 lis † deduci non poteſt in compenſationem, ut
uoluit Ang. in Authen. de non eligen. ſecundo
nup. in principio, numero primo, Iaſ. in l. ex hoc
iure, nume ſeptuageſimotertio, ff. de iuſtit. & iu-
re, & ego in dicto conſ. 164. numero 28. ubi in-
fero, quòd donatio uxori facta cenſetur potius
ex cauſa matrimonij, quæ erat neceſſaria, quàm
ex antidorali obligatione.

Exiſtimo tamen Ruini deciſionem ueram eſ-
ſe, quòd etſi adminiſtret, tamen uideatur alere
ob cauſam ſeruitiorum: nam uidemus idem eſ-
ſe in prætore, qui alimenta pupillo præſtita te-
netur compenſare cum ſeruitijs, ut dicam infra
ſuo loco, idem uidemus in fratre, qui alimenta
non repetit, quæ præſtitit fraternæ familiæ, ſi ab
25 ea † recepit ſeruitia, ut ponunt Doctores, præci
puè Aret. in l. ſi negotium, C. de negot. geſt. &
dicam ſuo loco, & non obſtat quòd coniectura
donationis ſumi non debeat, quia ubi etiam
cenſerentur præſtita alimenta intuitu ſeruitio-
rum, adhuc non diceretur uictricus donare, ſed
debitum ſoluere, nam antidoralis obligatio plu
26 rimum poteſt, & multos † operatur effectus,
quos recitat Iaſ. in lege, ex hoc iure, ff. de iuſtitia
& iure, latè Tiraquel. in lege, ſi unquam, in uer.
donatione largitus, nume. quadrageſimoquar-
to, & ſequen. C. de reuoc. donar. & licèt datum
in cauſam remunerationis dicatur donatum, ta-

27 men ubi præcedebat alia cauſa, ſemper; † actus
qui ſequitur, continet præſumptam donatio-
nem, licèt poſſet referri ad aliam cauſam, ut eſt
tex. in l. ſi uero non remunerandi, §. idem Papi-
nianus, ubi glo. Barto. & alij, ff. mand. glo. in l.
utrum, ff. de donat. inter uir. & uxor. infinitos
ad hoc citat Tiraq. in dicto uer. donatione lar-
gitus, numero quinquageſimo, atque ita actus,
qui trahi poteſt ad ſolutionem debiti, & ad com
penſationem ſeruitutis, refertur ad recompenſa
tionem, id quod meo iudicio plurimum facit ad
propoſitum noſtræ quæſtionis.

Non ēt mouet, quod cã adminiſtrationis ui-
deaẽ fortior & magis neceſſaria, quia imo nõ eſt
neceſſaria: nam adminiſtrator bonorum non
cogitur præcisè alere, licèt cogi poſſit ad ſubmĩ
niſtrandum pecuniam de bonis, quæ ipſe admi-
niſtrat ad effectũ ut dominus alimenta ſibi quæ
rat, ſed ea compenſatio non fit ita facile de ali-
mentis ad pecuniam, ideſt de ſpecie ad quanti-
28 tatem, ſecundum ea, † quæ ponunt Doctores in
lege, ſi conuenerit, ff. de pigno. actio. lege, ſi non
ſortem. §. ſi centum. ff. de cond. indeb. lege, ſi ex
pecunia. C. de rei uend. lege, quod dicitur, C. de
compenſ. Corne. in conſilio 130. columna ſe-
cunda, volumine quarto, ſicuti fieret de alimen-
tis ad ſeruitia, quia in antidorali obligatione cõ-
29 penſatio † non fit, ſecundum regulas de quan-
titate ad quantitatem, ſed quocunque modo ſer
uitium recompenſari poteſt, ſiue in pecunia, ſi-
ue in alijs rebus, ſiue etiam in obſequijs, & ſer-
uitijs, & per hæc ſublata eſt quoque difficultas,
quæ fiebat, quia obligatio antidoralis non poſ-
ſit deduci in compenſatione: nam illud uerum
eſt eo inuito, qui tenebatur ad antidota, ita lo-
quuntur iura ſupra in contrarium allegata,
30 ſed eo volente † deduci poteſt, ſicuti diximus
ſupra, quòd actus præſumitur donatio, potius
quàm alius contractus, quando merita præcede
bant. addo Corne. in conſilio 265. columna fi-
nali, uer. ratione enim conſanguinitatis, uolu-
mine primo, vbi conſiderat antidoralem obliga
tionem ad præſumendum donationem, & in cõ-
ſilio 257. colum. 3. eodem uolum.

An autem compenſatio alimentorum cum
ſeruitijs fiat proportionabiliter, .i. quatenus ca-
piunt, ſeu quanti valent ſeruitia, & non ultra,
an uerò in totum, etiam ſi ſeruitia non ſint æqui
ualentia. & Burſat. in conſilio nonageſimoquar
to, numero vndecimo, tenet quòd & ſi ſeruitia
31 non æquiualeant alimentis, fiat † totius debiti
alimentorum extinctio, allegat Aret. in conſilio
quadrageſimooctauo, in fine, Riminal. ſen. in
conſilio nonageſimoquarto, volumine ſecun-
do, & Corne. in conſilio 257. uolumine primo,
& pro confirmatione facit, quia vbi quid fit ani-
mo compenſandi, tunc licèt res quæ datur, ſit
minoris ualoris quàm debitum, fit totalis extin-
32 ctio debiti, † ita dicunt Caſtrenſ. & Alexan. in
lege, ſi cum dotem, §. ſi pater. ff. ſoluto matrimo
nio, Dec. in conſilio 245. numero octauo, Ruin.
in conſilio ſeptuageſimonono, in principio, uo-
lumine ſecundo, Crauc. in conſilio 174. nume-
ro nono, Natta in conſilio 186. numero primo,
Simon de interpretatio. vltima. volunta. libro
quinto, interpretatio. prima, dubitatio. tertia,
numero 106. Addo quod ſi compenſatio indu-
ceretur ſolum pro rata ſeruitiorum, unus actus
diuerſo iure cenſeretur, & eadem præſtatio pro
parte præſumeretur facta animo donandi, &
33 pro parte animo repetendi, contra † l. eum qui
ædes, ff. de uſucapio. & idem animus diuidi non
debet.

Contraria tamen ſententia uerior & iuſtior
mihi videtur, quòd ſcilicet compenſatio fiat tan
tummodo pro rata ſeruitiorum, & hoc ponit
34 † expreſsè Corne. in dicto conſilio 265. colu-
mna penultima, & fin. uolum. 1. & dicit, conclu
ſionem procedere ſi operæ ſint æquiualentes ali
mentis præſtitis, idem probauit Aret. in dicto
conſilio 148. circa fi. dicens, quòd alimenta com
penſantur ad minus pro rata operarum præſti-
tarum, & facit, quia ubi aliquid conceditur pro-
pter merita, intelligitur quatenus merita ipſa re
ſpondent, non ultra. ideo quando dicimus, do-
nationem remuneratoriam non inſinuari, intel-
ligimus niſi excedat merito: item & donationẽ
excedentem merita reuocari ob filiorum ſuper-
35 uenientiam, quia non dicitur ob merita, † ſed
ſimplex, quatenus excedit, cap. relatum, il ſecon-
do, de teſtam. Oldra. conſilio 226. columna pe-
nult. Ioan. And. Gul. Cun. Bart. Bal. Salic. Ange.
Imola, Roman. Iaſ. & plures alij citati a Tira-
quel. in dicta l. ſi unquam, in uer. donatione lar-
gitus, numero octauo, C. de reuoc. donatio. &
eſt regulare, quod conceſſum ob cauſam aliquã
non ultra extenditur quàm duret cauſa, Tira-
quel. in tracta. ceſſan. cauſa, in principio, & quod
dictum eſt compenſationem fieri in totum, non
eſt uerum, quinimo contrarium uoluit Imola
in lege, creditorem, ff. de lega. ſecundo, ubi vult
36 quòd acceptans relictum factum † cum onere,
non teneatur ad onus, niſi in quantum ualet res
relicta, Ruin. in conſilio 92. numero nono, uolu-
mine quinto, & diſtinguunt in propoſito Do-
ctores, quòd aut ſimpliciter relinquitur aliquid
animo compenſandi, & tunc compenſatio indu
citur ſolum pro rata: aut uerò ita relinquitur ut
37 ſit pro omni & † toto eo ad quod tenebatur, &
tunc fiat compenſatio in totum, ita Caſtren. in
lege, ſi compẽſandi. C. de hæredib. inſtituen. ubi
Alexand. nu. ſecundo, idem Caſtren. in conſilio
193. numero tertio, uolumine ſecundo, Alex.
in dicto §. ſi pater, numero ſecundo, Rolan. in
conſilio ſexageſimoquinto, numero uigeſimo-
tertio, uolumine ſecundo, Phanuc. in tract. dot.
glo. octaua, numero ſeptuageſimoſecundo, in
caſu autem noſtro tacita eſt ea compenſatio,
ideo nõ operari ultra id, qđ operaretur expreſſa,
& quod dictum eſt, unam rẽ non cenſeri diuerſo
iure, multis modis a Doctoribus limitatur, &
38 præcipuè quod diuerſis † reſpectibus poteſt di-
uerſo iure conſiderari, lege, miles. §. pro parte, ff.
de leg. ſecundo, Abb. in capit. cum in tua, in fi.
de decim. & alios citaui in conſilio 127. nume-
ro ſexageſimonono, & in conſ. 150. nume. 10.

ideo

poteſt,quatenus conſiſtunt merita,habuiſſe animum compenſandi: quatenus uero alimenta excedunt merita habuiſſe animum repetendi,ut de infra in quæſtione de tutore.

In æſtimandis autem operis dubium ſæpe oritur,an fiat æſtimatio habito reſpectu, quanti potuiſſent locari ab eo qui obſequia præſtitit,
40 an uero quanti fuiſſet conducturus† uitricus,argumento l.ſi non ſortem,§. libertus.ff. de cond. indeb.& per illum tex. ita in terminis loquendo de tutore tenet Cuman. in conſilio octuageſimooctauo,in fi.ſequitur Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſi mater, numero octuageſimoprimo; ff.de liber.agnoſcen. addo id,quod Bart. in l.in ſumma,§.in frumento, uer. ſic &.ff.de cond. indeb.ubi dicit contra eum qui domum meam in habitauit formandum eſſe libellum, ut fructus ſoluat habito reſpectu ad penſionem, qua ipſe conducturus fuiſſet conuentus, non qua agens erat locaturus,ſequitur ibi Bal.Alex.in conſilio 118.uolum.quarto,Dec.in conſilio 62. colum. tertia,in fi.Cotta in memor.incip.creditor habitando,Natta in conſilio 58. numero primo. & ratio eſt, quia eas tantum operas uidetur recepiſſe, quas coactus fuiſſet aliunde conducere, ſi ab alimentario non fuiſſent præſtitæ, non eas ſine quibus potuiſſet nihilominus uitam dicere, & repetitio datur tantummodo in eo quod factus eſt locupletior, idem uidemus in æſtimatione, quæ fit de melioramentis in caſu reſtitutionis rei, uel fideicommiſſi, uel ob reſtitutionem feudi,quia attenditur quanti res maiorata fuit,
41 †non quantum fuerit in meliorando erogatum, l.domos hæreditarias,ubi Bar.Ang.Caſt. & Iaſ. ff. de leg. primo, cum infinitis citatis a Menoc. in tracta.de recuper.poſſeſ.rem.15. nume.557. Natta conſilio decimotertio,numero ſexto,conſilio 256.numero quarto, Anchar. moder. famil.queſt.lib.primo,queſtio. quadrageſimaſexta,numero ſexto, deciſ.Peruſ.uigeſimoquarto, numero, uigeſimoquinto fiat ergo æſtimatio operarum habito reſpectu ad commodum, quod uitricus ex eis perceperit nulla habita ratione quanti forte uitricus eas potuiſſet aliis locare.haberi etiam debet ratio perſonarum in æ-
42 ſtimandis ſeruitiis, & iudex iſto caſu† ſuper æquiualentia utetur ſuo arbitrio,ut docet Burſar. in conſilio 88.numero decimo,uer.& quæ ſeruitia.& uoluit glo. in l.fin.ff. de oper.ſeruo. Corne.conſilio 265.num.28.uolum.1.Cordub.d.§. ſi mater, num.80.ubi addit, quod arbitrio iudicis decidenda committuntur, quę a lege certam non habent determinationem, Bal. in l.certum, nu.11.C.famil.erciſ.

In æſtimandis etiam operis habenda eſt ratio perſonæ, quæ alimenta percepit:alia etenim fiet calculatio ſi artifex ſit, alia uerò ſi nudus ſit mi-
43 niſter,quia plus ęſtimantur artificis operæ,†quã alterius perſonæ miniſterium ſimplex,l.fin.§. in eũ ff.de lib.cau.l.ut iuriſiurandi, in §.dabitur.ff. de oper. liber. & pulchram refert diſtinctionẽ Cordub.in dicto §.ſi mater, numero ſeptuageſimoſexto, adducendo ad id Anto. Auguſtin. & Forcatulum, ubi in impubere, qui ſit artifex, nult decernendum eſſe ſalarium, non etiam ſi ſimplex ſit miniſter. in ſumma,certa nõ poteſt dari regula,nam tam ſagax, tamque poteſt eſſe induſtrius quis, quamtumuis impubes & nudus miniſter, quod nedum alimenta, ſed etiam ſalarium poterit operis ſuis mereri, & docet experientia infinitos nunc in nobilium domibus agere impuberes conſtituto in menſes ſalario, nec minus uidemus ſeruari inter ruſticos qui in cuſtodiendis pecudibus,& armentis utuntur impuberum operis,& ſalario conducũt, propterea bene penſanda eſt impuberis qualitas,ſicuti & puberis;multi enim adeo deſides, & inertes ſunt, quibus ne alimenta quidem in operarum compenſationem dari poſſunt, quamuis prouectam ætatem agant.hæc uero docet experientia,& naturalis ratio, ut legis comprobatio ne non egeant.cum uero cõſtat priuignum fuiſſe continuè in domo uitrici, uidetur eo ipſo cõſtare, quod pręſtiterit obſequia, & operas, ut poſt Bar.Cin.Abb.& Ruin. concludit Burſat.d. conſilio 83. numero decimo, ſed ex prædictis nemo id affirmat,& omnino tenetur priuignus
44 probare†obſequia,tum quia cum in facto conſiſtant non pręſumuntur,l.in bello.§.factę,ff.de captiu.tum etiam, quia ſunt fundamẽtum ſuæ intentionis,l.eum qui.ff.de probatio. & ſola reſidentia in domo non infert neceſſariam operarum præſtationem, cum non etiam conſtet illius operas alicuius eſſe ualoris, & earũ quoque qualitas probanda ſit.

Tertiò principaliter declara concluſionem prædictam, ne locum habeat, quando impenſa eſſet modica, quia non pręſumitur eam factam
45 fuiſſe animo repetendi,ſed donandi,† ita Bal. in d.l.ſi paterno,uer.item & quantitas, ubi dicit facilius concedi,& pręſumi donationem quantitatis modicę,quam magnæ, l. utrum.ff.de donatio.inter uir.& uxo.facit etiam l.prima,& l.alimenta,C.de neg.geſt. ubi pręſumuntur donata alimenta modica etiam inter perſonas, in quibus regulariter datur repetitio, Corne.in dicto conſilio 265.in fi.uolum. 1. ubi quod ſi expenſę non ſint magnæ, uidetur uitricus eas feciſſe animo donandi: mihi autem non placet hęc limitatio, nam & ſi facilius donetur quid modicum, quàm magnum, tamen nec res modica præſumitur donari, ut dixi in pręcedentibus quæſtionibus, & prędicti Doctores inter alias donationis coniecturas referunt quidem modicitatem impenſę, ſed non dicunt eam ſolam arguere animum donandi, propterea neceſſe erit quod concurrat aliud quid, ut quę ſingula non proſunt, multa iuuent, l. patre furioſo, ubi Doctores, præcipuè Iaſ. ff. de his, qui ſunt ſui, uel alieni iur.

Quartò non præſumitur animus repetendi,
46 quãdo uitricus†erat nobilis,& diues,priuignus verò pauper,nam & tunc inſurgit coniectura ſatis ualida donationis,Bald.in dicta l.ſi paterno, uerſiculo, & licet gloſſa, ubi ait quòd nobilis miles, & diues, facilius præſumitur donare

quam faciat ignobilis & pauper, l. filius, ff. de do
natio. Salic. nume. 4. ubi non tam conſiderat no
bilitatem in uictrico, quàm paupertatem in pri-
uigno, quæ ideo facit abeſſe a uictrico reperendi
animum; qui enim pauperem alit, non uiderur
ſperare repetitionem. uidetur etiam uoluiſſe Ca
ſtr. num. 1. dum ad præſumendum animum re-
petendi conſiderat uictricum non fuiſſe ualde
diuirem innuens, quod ſi diues eſſet, præſume-
retur animus donandi, Syluan. in conſi. 2. num.
23. & ratio prædictorum eſt, quia nobilitas facit
47 præſumi † donationem, glo. in l. uxori ſuæ, §. ſi.
ubi Bar. ff. de leg. 3. Bal. in l. 2. colnm. 2. C. de iu-
re dot. infinitos ad hoc citat Tiraq. in tracta. no
bilit. cap. 37. num. 47. ubi allegat etiam Bald. in
d. l. ſi paterno. & addit quod parum etiam eis ui
detur dare, quando multa donant, exemplo Co
mitiſſę Matildæ, quæ aliquantulum terræ dice-
bat in eccleſiam contuliſſe, cum donaſſet trigin-
ta milliaria terræ, ut refert glo. in l. ſed & ſi ſuſce
perit, §. 1. in uer. modica. ff. de iudic. Meno. d. ca-
ſu 88. numero 49. & ſequenti. ratio autem ra-
tionis eſt, quia ipſornm magnatum, & Princi-
48 pum proprium eſt & peculiare, † donationem,
& liberalitatem exercere, Alex. Iaſ. & alii in l. pa
ctum curatoris, C. de pac. Neuiza. in conſilio 12.
49 in 3. ratione. inſertur hinc quòd tutor † principis
poteſt donare, glo. in cap. grandi, de ſupplen. ne
glig. prælat. Ale. & alii ſupracitati. & id qnidem
intellige non in quocumque nobili, ſed in eo qui
magna fulgeat nobilitate, & opibus abundet.
ita enim intelligunt prædicti. item intellige, quã
do priuignus non eſt æquè diues, ſed potius ad
paupertatem uergit: quia ut aduertit Salic. in d.
l. ſi paterno, non ram ipſum nictricum attendi-
mus, quàm & priuigni qualitatem.

Quintò generaliter declara, ut non præſuma-
tur animus repetendi, quando coniecturæ ali-
50 quę & præſumptiones donãdi ſubſiſterent, † de-
ſumprę ex qualitate priuigni, uel uictrici, ut de-
clarat Bar. in d. l. ſi paterno, ubi etiam Bal. Salic.
Caſtrenſ. Aret. & Alex. Capra in conſilio 105.
numero quinto, Corne. dicto conſilio 265. in fi.
uolum. primo. & ratio eſt, quia quod uoluerit
donare, uel repetere, dependet ab animo; ea ue-
ro, quę in animo conſiſtũt, occulta ſunt, & ideo
indiciis, & coniecturis probanda ſunt. hinc uide
51 mus declarari animum † priuata ſcriptura, d. l.
Neſennius, ubi Doctores, ff. de neg. geſt. Crau.
in conſilio 125. numero tertio, & teſtes ſingula-
52 res admitti ad probationem † animi, Caſtr. conſi
lio 395. colum. tertia, uolum. ſecundo, Crau. in
conſilio 73. numero 33. dixi in conſilio 94. nu-
mero quadrageſimoſeptimo, & in his, quæ ſunt
difficilis probationis, contentatur lex ijs proba-
tionib. quę ex natura rei haberi poſſunt, ut ſunt
iura uulgata.

Et quia ex diuerſitate accidentium, & facto-
rum ius uariatur, ideo iudicis arbitrio commit-
titur, quæ ſufficiens ſit coniectura ad præſumen
53 dum, uel donationem, uel repetitionẽ, † ex quo
in iure non eſt determinatum, capitulo, de cau-
ſis, de offic. deleg. l. prima, ff. de iure delib. Cor-
ne. dicto conſilio 265. in fi. Capra dicto conſilio
105. in fine.

Hæc omnia optimè procedunt retenta com
muni opinione, quòd uictricus in dubio habue
rit animum repetendi; quod ſi quis contrarium
teneret, illum ſcilicet habuiſſe animum donan-
di, intelligere tamen debet non procedere, quan
do ex cõiecturis aliud appareret, puta quia pro
teſtatus fuiſſet ſe alere animo repetendi, argu-
mento d. l. Neſennius, ff. de neg. geſt. uel quando
ſcriberet ſuper libro impenſas, quas faciebat, d.
l. Neſennius, gl. in d. l. ſi paterno, ubi dicit quod
prædictis, & aliis etiam modis probari poteſt
animus repetendi. idem eſt, qnando adminiſtrat
patrimonium priuigni, Roman. in conſilio 255.
numero 2.

54 Imo econtra animus donandi † colligitur,
quando non adminiſtrabat, quando non eſt pro
teſtatus, quando non tenebat librum rationum,
ut latè ponit Burſat. in conſilio 83. numero de-
cimo tertio.

S V M M A R I V M.

1 *Frater non repetit alimenta, quæ fratri præſtitit quem alere non tenebatur.*

2 *Donatio præſumitur ex ſanguinis coniunctione.*

3 *Frater in dubio præſumitur dotaſſe ſororem de bonis proprijs.*

4 *Frater repetit alimenta, quæ præſtitit familiæ alterius fratris ſi non eſt uſus operis.*

5 *Frater repetit a fratre quod impendit ut illum captiuum redimeret.*

6 *Frater in dubio impendere uidetur animo repetendi.*

7 *Donatio ex coniunctione ſanguinis non inducitur niſi in caſibus expreſſis.*

8 *Donatio præſumitur, quando frater redimit fratrem ſi non proteſtatur.*

9 *Impenſa in redimendo, æquiparatur impenſæ alimentorum.*

10 *Impenſa in redimendo iudicatur etiam, quando quis eſt corporali pœna plectendus, ſi non ſoluat pecuniam.*

11 *Bona fideicõmiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro eximendo grauatum de carceribus. contra nu. 17.*

12 *Eccleſiæ bona alienantur pro redemptione carceratorum.*

13 *Eccleſiæ bona alienantur pro redimẽdo grauatum apud hoſtes captiuum.*

14 *Legatum pro liberandis carceratis dicitur pium.*

15 *Legatum pro redimendis captiuis eſt pium.*

16 *Executores deputati ad liberandum captiuos poſſunt diſtribuere in liberandis carceratis.*

17 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt ut grauatus liberetur a carcere in quo poſitus eſt propter delictum.*

18 *Frater adminiſtrans bona fratris cenſetur impendere de alieno, non autem donare de proprio.*

19 *Frater dotans ſororem, non præſumitur uelle donare ſi ſororis bona adminiſtrabat.*

20 *Dotans mulierem non uidetur donare, quando eſt illius debitor.*

21 *Dotans ſi eſt extraneus ei debitor non præſumitur uelle donare, ſecus in conſanguineo.*
22 *Debitor quando ſoluit præſumitur uelle extinguere debitum.*
23 *Frater ſi quid ſoluit ſorori, præſumitur ſoluiſſe in cauſam dotis, quam debebat.*
24 *Confeſſio ſubſequens cenſetur facta ex cauſa promiſſionis, quæ præceſſit.*
25 *Frater et mater adminiſtratores bonorum filia cenſentur donare quando docent.*
26 *Frater alens ſororem poteſt retinere penes ſe fructus legitimæ ſpectantis ad filium.*
27 *Frater, qui præſtitit alimenta repetit, ſi fuit proteſtatus.*
28 *Frater, qui aluit familiam fratris ſeruando frumẽtum maioris precij, repetit impenſam.*
29 *Frater repetit a fratre impenſam magnam, quam fecit pro eo.*
30 *Frater repetit a fratre impenſam magnam quam fecit pro familia fratris ſuſtinenda.*
31 *Frater an repetat magnam impenſam pro alimentis quæ præſtitit fratri.*
32 *Impenſa an ſit magna, uel parua, attenditur qualitas perſonarum.*
33 *Frater repetit a fratre impenſam factam circa res illius.*
34 *Animus repetendi præſumitur in fratre, qui impendit pro fratre.*
35 *Frater maior repetit a fratribus impenſam quam fecit pro communi familia in emendis bobus, uel reficiendis domibus.*
36 *Frater repetit a fratre, quæ impendit in rebus communibus, & in exoluendo communi debito.*

Quæſtio XII.

NON minus dubia eſt quæſtio, an frater, qui fratri alimenta præſtitit, poſſit ea repetere. ſed in hac quoque controuerſia termini quæſtionis ſunt conſtituendi, quando frater non tenebatur fratrem alere: nam ubi tenebatur, nuſquam conceditur repetitio eius, quod præſtare cogi poterat: ĩ hac itaque controuerſia uidetur uera concluſio, quòd
1 frater non repetat, quia uideatur impẽdiſſe † animo dandi, ita Bal. in l. filius cuius, in 3. nota. nu. 3. C. famil. erciſ. argumento l. Neſennius, §. 1. ff. de neg. geſt. idem uoluit Bal. in l. certum, nu. 10. ver. ulterius quæri poteſt, C. eo. tit. ubi poſt Nicol. Matar. dicit quòd frater, qui de pecunia propria aluit fratrem, & fratris familiam, uidetur intuitu pietatis, & ratione naturalis obſequij impendiſſe, atque ideo non repetit, argumento d. l. Neſennius. hoc item tenuit Dec. in conſ. 628. nu. 8. ubi diſtinguit inter expenſam alimentorum, & aliam. idem tenuit Bal. in l. fi. C. de collatio. ubi ait quòd ſi ex duobus fratribus ſimul uiuentibus unus in expenſam alimentorum familiæ plus contribuit, quàm alter, demum non poterit repetere, quia illud uidetur communicatum, & ſubdit eſſe caſum expreſſum in capitulo primo, §. ſi duo fratres, in tit. de fratribus de nouo benef. inueſt. mouetur tamen non fauore alimentorum, nec quia impenſa facta fuerit intuitu pietatis, ſed ob uim, & naturam ſocietatis, de quo dicam ſuo loco paulo infra. Dec. in d. l. fin. nume. 4. ubi diſtinguit inter impenſam factam pro alimentis, & eam quæ fit in aliam cauſam. & licet ipſe latè agat, multoſque Doctores alleget; tamen quia loquuntur de fratribus ſociis, non uidetur mihi id pertractandum hoc loco, Natta in conſi. 264. nu. 4. circa principium, Maſcar. in concluſ. 186. num. 7. & ſi recte conſideretur hæc fuit quoque intentio Alex. in l. ſi negotium, in fi. C. de neg. geſt. ubi reprehendendo ibi Caſtr. vult quod ſicut in aſcendentibus, ita etiam in tranſuerſalibus præſumatur animus donandi, allegat Rom. in l. quæ dotis ff. ſoluto matrimonio. & licet non loquatur explicite in alimentis, debet tamẽ in eis intelligi: quia animus donandi in aſcendentibus, & deſcendentibus non præſumitur, niſi ubi agitur de expenſa circa perſonam facta, ut dixi ſupra in quæſtione, ubi tracto an mater repetat impenſam factam pro filio, & in queſtione ſequenti. cum ergo dicta Alex. non poſſint uerificari, niſi in alimentis, fatendum eſt eum loqui de alimentis, non de aliis impenſis. cum prædictis quoque tranſit Benincaſ. in tracta. paupertat. in 7. quæſt. princip. in 2. ſpecia. iudic. nu. 3. dicens quod frater quidquid impendit in alimenta fratris, uidetur donare, & intuitu pietatis facere, Crau. in conſ. 159. nu. 10. & prædictorum ratio eſſe poteſt fauor alimentorum, & ſanguinis coniunctio, quæ ſolet induce-
2 re † præſumptionem donationis, ut probat tex. in l. ſi ſeruus communis, ff. de donat. inter uir. & uxor. vbi ob conſanguinitatem ſi frater conſentiat fratrem donare uxori rem communem, præſumitur donare, & de eo tex. ponit Bal. in l. ſecunda, colum. ſecunda, C. de iure dot. Iaſ. in l. quæ dotis, num. 18. ff. ſolu. matrim. Menoc. de arbitr. iudic. caſu octuageſimooctauo, numero decimoquinto, ubi agit de illius intellectu, ut per eum, & pro hoc facit quod uoluerunt Bald. & Salic. in l. fin. C. de dot. promiſſ. ubi dicũt quod
3 frater in dubio † uidetur ſororem dotaſſe de bonis propriis, atque ita donaſſe, tum quia extraneus dando dotem uidetur donare, l. unica. §. accedit, C. de rei uxor. actio. & frater dicitur extraneus, ex quo ſororem non habet in poteſtate, d. l. unica, §. extraneum. tum uerò, quia ſanguinis coniunctio facit præſumi donationem, l. Procula. ff. de probatio. & illam deciſionem probauit Ripa in l. prima, numero nonageſimoquarto. ff. ſoluto matrim. dicens quod frater cenſetur ſororem dotare de proprio, Menoc. d. caſu 88. num. 40. Maſcar. in concluſ. 76. nu. 6. ubi alios citat. Cum autem ualeat argumentum de dote ad alimenta, ſi in dotante præſumitur animus donandi, idem erit in alente.

Non tamen contradictione caret ea propoſitio. Nam Caſtrenſ. in dicta l. ſi negotium, in principio, C. de negot. geſt. contrarium uidetur tenere dum dicit, quòd inter fratres, & ſorores non præſumitur animus donandi, &

eum ſequitur Ruin. in conſ. 101. num. 1. uol. 4.
Natta in conſ. 264. numero quarto, ubi allegat
glo. in l. ſi paterno, C. de neg. geſt. quæ & ſi lo-
qui uideatur in expenſa facta circa res: tamen,
quia textus loquitur de alimentis, debet de eis
intelligi. & dicit Corne. in conſilio 199. colum
na fin. uer. circa ſecundum, uolum. tertio, quod
reperitur ſolum diſpoſitum in aſcendentibus,
quod præſumatur in eis animus donandi, non
autem in aliis. & hanc partem, quòd in fratre
non præſumatur animus donandi, tenuit etiam
Menoc. in tracta. de arbitr. iudic. caſu centeſi-
mouigeſimoſeptimo, numero nono, facit quod
uoluit Bal. in l. ſi paterno, in fi. C. de neg. geſt.
4 vbi ait q ſi frater impēdit in alimenta † familię
alterius fratris, poterit repetere, ſi modò ipſius
familiæ operis non eſt uſus, & eum ſequuntur
multi, quos referam in quęſtione, ubi tractabo,
an ſocius repetat a ſocio. addo Bal. in l. liber ca-
ptus, numero quarto, C. de captiu. & poſtlim. re
uerſ. ubi dicit quòd frater repetit a fratre id,
5 quod impendit, ut illum redimeret † a captiui-
tate, & tamen talis impenſa æquiparatur impen
ſæ quæ fit pro alimentis, ut ſupra dixi de matre,
& dicitur ea impenſa facta circa perſonam, quo
caſu apud Doctores in l. ſi paterno, eadem eſt
determinatio, & facit generalis regula deſum-
pta a glo. in d. l. ſi paterno, quod frater in du-
6 bio uidetur impendere † animo repetendi, Dec.
dicto conſilio 628. colum. penult. in fi. Confir-
mari etiam poteſt, quia diſpoſitio facta de libe-
ris & parentibus, non habet locum in fratribus,
l. tertia, §. liberis. ff. de leg. pręſtan. facit §. inter
eas, Inſtit. de nupt. Dec. dicto conſilio 228. co-
lum. fin. & in fratre non cadit pietas, aut affectio,
quanta in parentibus, & filiis, ergo non debet
cadere præſumptio donationis. Et non obſtant,
quæ ſupra in oppoſitum conſiderantur, & præ-
cipuè Bal. in l. certam, numero decimo, C. famil.
erciſ. quia loquitur, quando pater uiuebat, & fi-
lij omnes ſub eo degebant, & ratio eſt, quia cum
pater teneretur filios alere ſi unus ex eis aluit
alterum non gerit utile illius negotium, & con-
ſequenter a fratre non repetit ſicuti dicimus de
matre, quæ filium aluit, cui alimenta debeban-
tur a patre: non etiam repetit, a patre, quia uide
tur patri donaſſe, ſecundum ea quæ ſupra dixi in
quęſtione, an filius alimenta patri pręſtita repe-
tere poſſit. Rurſus Bal. loco prædicto in fi. nihil
dicit, quando eſt dubium, qua intentione frater
alimenta præſtiterit, ſed ſolum loquitur duobus
in caſibus, quando adminiſtrabat, & quando fe
cit intuitu pietatis, non autem quęrimus ſi in ca
ſu dubio uideatur donare.

Quæ vero dicta ſunt de fratribus ſimul habi-
tantibus, quorum unus alat totam familiam, uel
in alimenta plus impendat alio, procedunt non
a fraterna charitate, & affectione, aut pietatis
contemplatione, ſed ratione cōmunionis, uti di
cunt multi ex eis: quinimmo illud etiam abſo-
lutum non eſt & multi tenent, repetitionem da-
ri, ut dicam infra, dum tractabitur quæſtio, an ſo
cius repetat impenſam factam pro ſocio. ſimi-
liter alimentorum fauor non ſufficit ad indu-
cendam donationis præſumptionem, ſi ſolū ſit
7 affectio aut ſanguinis † coniunctio non inducit
donationē, niſi in caſibus expreſſis, ut declaran-
do textum in dicta l. ſi ſeruus communis, ff. de
donat. inter uir. & vxor. ponit Menoc. dicto ca-
ſu octuageſimooctauo, numero decimoquinto,
& argumentum deductum a dote ad alimenta,
ut ſępe dixi, non eſt ſemper validum. arbitror
tamen eam ſententiam nedum communem,
ſed etiam ueram, quod fratri repetitio non con
cedatur, ex quo præſumitur donandi animo im-
pendiſſe.

Limita tamen in impenſa, quam frater fece-
rit pro redimendo fratre ab hoſtibus, uel etiam
a carcere, quia illam frater repetit, ita Bal. in l. li-
ber captus, numero quarto, C. de captiu. & poſt
lim. reuerſ. ubi dicit quod datur repetitio, ſi fra-
ter redemptus eſt diues: aliàs uerò ſi pauper ſit,
non tenetur, quia videtur impendiſſe intuitu pie
tatis, argumento l. Neſennius, ff. de neg. geſt. ſe-
quitur Dec. in conſilio 628. in fi. ſed Bal. in au-
then. ſi captiui. numero octauo, C. de epiſcop. &
8 cler. dicit quod impenſa in redimendo † uidetur
facta animo donandi, niſi ſit proteſtatus, allegat
d. l. liber captus. & hęc pars eſt meo iudicio vę-
9 rior, quia redemptionis impenſa † æquiparatur
impenſæ alimentorum, ut inquit Bal. d. authen.
ſi captiui, numero octauo, & dixi ſupra loquen-
do de matre, quę uult repetere impenſam ali-
mentorum filio pręſtitorum. at impenſa alimen
torum repetitur a fratre, ergo & ea quę fit in re-
demptionem, & in dicta, quęſtio. poſui expreſ-
sè, an mater repetat expenſam redemptionis, &
confirmaui ex eo quod dicunt Doctores in au-
then. res quæ, C. commun. de legat. ubi dicunt
quod bona reſtitutioni ſubiecta non minus alie
nari poſſunt pro redēptione captiui, quàm pro
alimentis grauati.

Quod autem dicitur de redemptione, intelli-
ge non ſolum, quando erat captiuus hoſtium,
ſed etiam quādo eſſet in carceribus communis,
& eſſet ſuppoſitus corporali pęnæ, ubi non ſol-
10 ueret pecuniariam intra † certum tempus, quia
hic habetur pro captiuo, ſecundum Bal. in d. l. li
ber captus, nu. 2. ubi loquitur in matre, & limi-
tat, quando proteſtatio pręceſſiſſet, & confirma
ri poteſt illius ſententia ex mente Fulgoſ. in au-
then. res quę, nu. 7. C. commun. de legat. ubi ait
quod ſicuti bona fideicommiſſi alienantur pro
redimendo grauatum a manibus hoſtium, ita e-
11 tiam pro eximendo † illum a carceribus, quibus
mancipatus fuerat propter delictum, & Fulgoſ.
opinionem dicit ueriorem Alex. in l. Marcellus.
§. res quæ, nu. 3. ff. ad Trebellia. facit etiam, quia
bona eccleſiæ non minus alienantur pro redi-
12 mendis carceratis, † glo. ultima in c. ſacrorum,
12. quęſt. ſecunda, quā ſequūtur ibi Doctores,
& Bal. in l. illud, numero primo, C. de ſacroſ. ec
cleſ. Campeg. in tracta. dot. par. prima, quæſtio.
12. Gomeſ. in §. item ſi quis in fraudem, numero
32. Inſtitut. de actio. Didac. lib. ſecundo uariar.
reſolut. capitulo decimoſexto, nume. 9. Lupus

in

in rub.de donatio.inter uir.& vxor.§.78.num.
3.& Boer. in deciſ.128. nume. 3. quàm alienari
13 poſſint pro† redemptione captiuorum,l.ſanci-
mus, C.de ſacroſ. eccleſ.& legatum factum pro
14 exemptione carceratorum non minus † pium
judicarur, ſecundum Bal.in l.illud, nu.1. C. de
ſacroſ.eccleſ.ubi Caſtrenſ.nume.3.Tiraquel. in
præfatio. tract. de pia cauſa, uer. item relictum,
15 quam ſit quando ſit pro redimendis† captiuis,l.
ſi quis pro redemptione, C. de donatio. & di-
cunt Bal, & Imola in l. quamuis. ff. ſoluto ma-
trimonio,quod exequutores a teſtatore deputa
ti ad diſtribuendum pecunias in redemptio-
nem captiuorũ,poſſunt eas erogare in eximen-
16 do† delinquentes carceratos.

Cum uerò in toto iure nihil ſit pacificum,
poſſet de prædicta Bal.deciſione dubitari, quia
communis uidetur opinio quòd carcerati pro-
pter delictum grauati onere fideicommiſſi non
17 poſſint bona alienare,vt ſe a carceribus† uendi-
cent, atque ita tenent Ang. in d.auth.res quæ,
nume.... ubi Salic.nume.4. Caſtrenſ.nu.13.Iaſ.
num.20.& 33.& Cur.iun.num.32. idem etiam
tenuit Ang.in d.l.Marcellus,§.res quæ,numero
2.ubi Imola,num.9.Roman.num.7. Socin. cõ-
munem dicens,nume.4.Claud.Aquen.nume.2.
Alex.in conſi.23.nu. 14.uolum.1. Crot. in l.fi-
liusfamilias.§.diui,num.71.ff.de leg.1. Felyn. in
c.quæ in eccleſiarum,num.67.de conſtitut.Di-
dac.d.cap.16.num.9.Boer.deciſ.128. nume.2.
ſed & ſi hæc ultima ſententia uera ſit in ſuis ter-
minis, tamen in propoſita quæſtione qua agi-
mus, an liceat fratri repetere impenſam, quam
fecit pro eximendo fratre carcerato ob delictũ;
placet mihi prima, quod ſcilicet non repetat: pie
tas enim, quæ facit præſumi animum donandi,
non minus uerſatur quando de aliquem excar-
cerando, quam ubi agimus de redimendo ca-
ptiuũ ab hoſtibus; nec in exercenda pietate attẽ
di debet illius merita, in quem beneficium con-
fertur, ſed inſpicimus perſonam expendentem,
pro quo ſufficiat allegare philoſophi illius fa-
ctum, qui ſuadenti cuipiam ne elemoſynam da-
ret uiro infami,& ganeas frequentanti, reſpon-
dit: demus ei aliquid tamquam homines, non
tamquam homini. ubi uerò agitur de euerſione
fideicõmiſſi, tunc tũ propter intereſſe tertii, tũ
etiam, quia tractatur de facienda impenſa, du-
rius agendum eſt. at in facto noſtro expenſa eſt
facta, & ſolum quærimus, qua intentione ſit fa-
cta. proinde nihil eſt quod pietati repugnet, ſicu
ti cum agitur de facienda impenſa,& facilius cõ
cedi, quod impenſa iam facta referatur ad pieta-
tem, quàm quod concedatur illam poſſe fieri in
cauſam piam.

Declara ſecundo loco principalem deciſio-
nem, ne procedat quando frater adminiſtrabat
bona fratris, quia tunc cenſetur erogaſſe de pe-
18 cuniis† fratris, non de propriis. & ratio eſt, quia
non eſt præſumenda donatio, quando conſide-
rari poteſt alia cauſa impendendi, ita determi-
nat Bal. in l. filiæ cuius, nume.3.C. famil. ercif.
ubi dicit quod frater non repetit impenſam ali-
mentorum, niſi eſſet adminiſtratór, Natta in con
ſilio 264.nu.4.& poſt Pet.de Vbald.quem citat,
ita tenet Menoc.in d.tracta.de arbitr.iudic.caſu
88.num.25.addo Ruin.conſi.101.num. 1.uol.
4.uide Maſcard.concluſ.571.num.8.& 11. vbi
latè.& confirmatur hæc ſententia ex iis, quæ di-
xi ſupra, loquendo de alimentis a matre repetẽ-
dis,& facit quod uoluit Ripa in d.l.1. nu.94. ff.
ſoluto matr.ubi ait, quòd & ſi frater in dubio ui-
19 deatur ſororem dotare animo† donandi, ex quo
habetur pro extraneo: tamen ſi adminiſtrabat
bona ſororis præſumitur habuiſſe animum repe
tendi, argumento l.Neſennius.ff.de neg.geſt. Et
quod dicimus de fratre adminiſtrante, locũ ha-
bet etiam in fratre, qui ſit fratris debitor, quia
præſumitur in extinctionem debiti ſoluere pro-
pter rationem ſupradictam, quod non præſumi
tur donandi animus, quando ſumi poteſt alia
coniectura, ut in ſimili dicit Bar.in l.uxorem.§.
pater naturalis. ff. de leg.3. quòd dotans mulie-
20 rem non præſumitur uelle donare,† quando eſt
illius debitor, ſed potius cenſetur debitum pro
prium extinguere, ſequitur Ruin.in conſi.223.
num.1.uol.1.ubi loquitur in fratre, licèt Bar.lo-
co præcitato loquatur generaliter,& indiſtinctè
in quocunque, & idem Ruin. dicit in fratre, in
conſi.152.num.9.uolum.5. ubi tenet quòd fra
ter debitor uidetur habere animum compenſan
di,& gerendi utile negotium mulieris, propte-
rea repetit, ſeu imputat, & idem in quocunque
extraneo debitore uoluit Bal.in l.fin.in fi. C.de
iure dot. vbi glo. ibi nolentem quod extraneus
dotãs mulierem repetere poſſit, intelligit in ex-
21 traneo† adminiſtratore, uel debitore mulieris.&
22 ratio eſt, quia datum a debitore in dubio† præſu
mitur datum in cauſam debiti.l. ſi cum dotem,
§.ſi pater.ff.ſoluto matr. Brun.de ſtatut. excluſ.
fæmin.art.6. nu.243. ubi infert quod ſi appareat
fratrem aliquid dediſſe ſorori, nec appareat
23 in quam cauſam, iudicabitur in cauſam† dotis,
quæ debebatur,& generalius ita conſtituit regu
lam Bar.in l. triticum, nu.4.ff.de uerb.oblig. di
24 cens quod confeſſio, uel numeratio† ſubſequens
facta cenſetur uigore præcedentis promiſſionis,
& prædictam deciſionem, quod frater debitor
dare videatur animo compenſandi, ſequitur Lu
pus in rub.de donatio. inter uir. & uxor. §. 65.
num.13.Alciat.in conſi.153. nume.3. Ruin. in
conſ.65.num.7. uol.3.Campeg.de dote, par.1.
quæſtio.24.Bal.in l.Neſennius, nume.3.uer.ex
hoc.ff.de neg.geſt.vbi tamen declarat, Menoc.
d.caſu 88.nu.43.

Sed in hoc, quod dictum eſt, dotem datam a
debitore poſſe repeti, non deſunt, qui contradi
cant. Nam oppoſitum tenuit Bal.Nouel.in tra-
cta.dot.in 6.par.priuileg.45.poſt med.ubi etiã
ſi extraneus ſit debitor, uult tamen dotis fauore
quod præſumatur donare, ex quo non declarat
quo animo, imo Cin.in l.fin. in tertia quæſtio.
C.de dot.promiſſio.tenet indiſtinctè, quod fra-
25 ter, uel mater etiam adminiſtrantes † bona filiæ

uel ſororis cenſeantur dotare animo donandi,
id quod uoluerunt etiam Martin. de Fano, Iac.
de Arc. & Salyc. Bal. in d. l. Neſennius, colum. 2,
Imola in l. prima, colum. ſecunda, ff. ſoluto ma-
trimonio, & latè comprobat Alba in conſilio
duodecimo, per totum. mihi uerò in ea quęſtio-
ne non diſplicet diſtinctio Ruini in conſilio 65.
numero 7. uolum. 3. dicentis, quod aut dos da-
tur a patre, uel hærede patris, uel alio qui tene-
batur dotare; & tunc licèt ille adminiſtrer bona
mulieris, uel ſit illius debitor, ſemper dotando
uidetur de ſuo dotare: aut dos ab eo datur, qui
dotare non tenebatur, & tūc ſi erat debitor, aut
adminiſtrator uidetur debitum exoluere, quan-
doquidem ſi quis teneretur dotare, non eſt dubiū
quòd uidetur extinguere debitum dotis, quod
ſibi incumbebat, quando dotem ſoluit, nec po-
teſt in aliam cauſam trahi; nam ſi duplex erat e-
ius debitum, dotis ſcilicet, & mutui, uel commo-
dati, uel alterius cauſæ, ſi ſoluit in cauſam dotis,
extinguere uidetur debitum, quod ex cauſa do-
tis proueniebat, non quod ex alia cauſa. at ſi
non tenebatur ad dotem, uidetur ſoluere in ex
tinctionem eius debiti quod ſolum extabat, nō
autem uoluiſſe donare. ſubſiſtit ergo concluſio,
quod ſi frater erat debitor fratris ex aliqua cau-
ſa ſoluendi pro eo in cauſam alimentorum, non
videtur donare, ſed ſe ab onere eximere quo
tenebatur.

Et pro confirmatione prædictorum facit,
26 quia ſi frater debitor ſororis pro legitima † alat
ſororem, poterit legitimè fructus penes ſe reti-
nere, & cum eis compenſare quidquid ſoluit
pro alimentis, ſecundum Crau. in conſilio cen-
teſimooctuageſimonono, Gram. conſilio ciui-
li centeſimoquadrageſimoſexto, quos allegat
Cęphal. in conſilio octuageſimoquinto, nume.
2. & ſequenti, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi
mater, numero 35. ff. de liber. agnoſcen. ſed mi-
hi Crau. & Gram. hoc non dicunt; quidquid ta-
men ſit arbitror deciſionem eſſe ueram per ra-
tionem prędictam, quòd debitor ſoluens ali-
menta uidetur habere compenſandi animum,
non autem donandi.

Reſtringe tertiò, quando frater præſtando
27 alimenta fuiſſet proteſtatus, † quòd intendebat
repetere: nam ceſſat tunc omne dubium, cum
declaretur animus eius per proteſtationem, ita
Bal. in d. l. filiæ cuius, numero tertio, & alii, quos
ſupra citauimus circa præcedentem limitatio-
nem, & faciunt quoque dicta ſupra in quæ-
ſtione de matre, & noſtra quæſtio eſt quando
dubia eſt fratris alentis intentio, at præſtatio
remouet dubium, & reddit uoluntatis eius cer-
tum teſtimonium.

Et idem eſt omnino, quando alia coniectu-
ra poſſet conſiderari ad excludendum donatio-
nem, ſecundum Bal. in l. filiæ cuius, numero ter-
tio, vbi ponit exemplum, quando unus fratrum
28 rector domus uellet frumentum ſeruare † in tem
pus, quo ſit maioris ualoris, interim uero fa-
miliæ onera ſuſtinet de proprio; tunc enim non
cenſetur uelle impenſam donare, & quam natu
rali charitate inſpecta non tenebatur alere, argu
mento l. fin. ff. de petitio. hæred.

Quartò intellige, ut non uideatur donare fra
ter, quando impenſa erat magna, & immode-
rata, ſed potius colligitur animus repetendi,
ita Roma. in l. quæ. ſoluto matrimonio, ubi di-
29 cit fratrem repetere † poſſe, quod impendit pro
fratre, quando impenſa eſt magna, ſequitur A-
lexan. in l. ſi negotium, in fi. C. de neg. geſt. &
hoc uidetur uoluiſſe Bal. in l. ſi paterno. C. de
neg. geſt. dum primò loquendo inter uitricum,
& priuignum, uult quod quantitas impenſa-
rum conſideretur, exinde uerò infert ad impen-
ſas quæ fiunt a fratribus exiſtentibus in commu
nione, & ita tenet Ang. in l. fin. C. de collatio.
dum inquit fratrem, qui in communis familiæ
30 ſuſtentationem impendit, repetere poſſe † ſi fru
ctus erāt magnæ quantitatis, ſecus ſi erant mo-
dici, & ibi Caſtr. numero tertio, dicit limitatio-
nem iſtam ſibi ſatisfacere, idem tenuit Ruin. in
conſilio centeſimoprimo, numero primo, &
in conſilio centeſimoquadrageſimoquinto, nu
mero nono, uolumne quarto, Natta in conſilio
ducenteſimoſexageſimoquarto, numero quar
to, Menoc. de arbitr. iudic. caſu 127. numero
nono.

Contra uerò Caſtr. in d. l. ſi negotium, in prin
cip. C. de neg. geſt. dicit, quòd diſtinctio inter
modicam, & magnam impenſam, fit ſolum in-
ter aſcendentes & deſcendentes, non inter colla-
terales, & infert quod ideo frater etiam modicā
impenſam repetit a fratre, id quod tamen eſt cō
tra communem opinionem, ut dixi ſupra. &
Dec. in l. fin. in fi. C. de collatio. dicit etiam ma-
31 gnam impenſam non repeti, † quando facta eſt
pro alimentis, & ita conſtituit differentiam in-
ter impenſam alimentorum, & aliam, ut primo
caſu ſemper uideatur facta animo donandi, etiā
ſi grauis ſit, ſecundo uerò liceat magnam impen
ſam repetere, ſed modica intelligatur donata, ſe-
quitur Crau. in conſi. 159. nu. 10. ſed prior opi-
nio eſt uerior. uidimus enim ſimilem diſtinctio-
nem fieri in matre, cuius maior eſt charitas & af
fectio erga filium, quàm fratris erga fratrem,
ideo reprehendit illum Menoc. d. caſu 127. nu-
mero 9. poſſet tamen Decii dictum ſuſtineri in-
ter fratres ſocios, alia tamen ratione, ſed de hoc
dicam infra in quęſtione de ſocio, an repetat im
penſam factam pro ſocio.

In hac tamen limitatione conſiderabitur im-
32 penſa, an ſit magna † uel parua ex qualitate per-
ſonarum, puta ſi nobiles ſint, uel ignobiles, &
ex quantitate patrimonii, cuiuſque ipſorum, ut
conſiderat Bal. in dicta l. ſi paterno, & dixi de ma
tre, ubi poterit uideri, ne omnia repetantur.

Reſtringi debet quintò principalis noſtra cō
cluſio, ut non uendicet ſibi locum in impenſa,
quæ facta eſt non in alimenta aut circa perſo-
33 nam fratris, ſed circa res † & bona, quia illa po
terit ſemper repeti, & in ea non præſumitur ani
mus donandi: & ratio eſt, quia in dubio expen-

ſa,

34 ſa,† quæ fit pro fratre, uidetur fieri animo repe-
tendi, gloſſ. in l. ſi paterno, C. de negocijs ge-
ſtis, & eſt textus expreſſus in dicta l. nego-
tium, C. eod. titu. ubi frater qui tributa ſol-
uit pro bonis ſororis, repetit, et ibi Caſt. notat,
quod inter fratres, & ſorores non præſumitur
animus donandi, imo nec inter aſcendentes &
deſcendentes quoad impenſam, quæ non reſpi-
cit perſonam, & hoc etiam notant ibi Bal. Ang.
Caſtr. & Alexan. idem tenuit Dec. in. conſ. 628.
col. penul. in fi. idem Dec. in l. fin. C. de collatio.
ubi ante eum, Angel. Caſtr. & alij, & dicit Bald.
in l. filiæ cuius, num. 3. C. famil. erciſ. quod ſi ex
35 fratribus maior† natu ponit propriam pecuniã
in refectionẽ communis patrimonij, uel boues
emit pro colendis communibus terris, recupera
bit a fratribus eam impenſam pro cuiuſque ip-
ſorum portione, per text. in lege, ex duobus.
§. Titium. ff. de neg. geſt. hanc quoque partem
probauit Alexand. in lege, ſi filius, in fi. C. de
neg. geſt. ubi citat Bald. idem Alexand. in conſi
lio nonageſimonono in fi. uolum. ſecundo. ubi
tamen loquitur de impenſa facta in redemptio-
nem fratris, qui caſus, ſecundum prædicta, eſt
magis dubius, & dicit Aretin. in dicta lege, ſi ne
gotium, in principio, quod frater expendens
pro fratre vel ſorore in rebus eorum, uidetur ha
bere animum repetendi, & dicit Dec. in l. fin.
C. de collatio. quod extra cauſam victus im-
penſa, quam frater fecit pro fratre, cenſetur ſem
per facta animo repetendi, & dicit Alexand. in
conſilio 168. nume. 11. uolum. ſecundo, quod
expenſa facta ab uno ex fratribus pro recupera-
tione Caſtri communis, repeti poteſt, quia ubi
capi poteſt aliqua alia cõiectura, nunquam præ
ſumitur donatio, ſequitur Ruin. in conſilio 100.
numero tertio, volumne quarto, & prædictum
Alexandri conſilium repetitur etiam in conſi-
lio vigeſimo, volumine quinto, & dicit Ruin. in
conſilio centeſimoprimo, in principio, eodem
uolumine quarto, quod frater repetit expẽſas fa
36 ctas† pro fratre, ſiue in rebus communibus, le-
ge, ſi communes, ubi gloſſa, ff. de neg. geſt. ſiue
in communi lite, lege, qui aliena. §. fin. ff. de neg.
geſt. lege, ex parte, in principio. ff. famil. erciſ.
ſiue in exoluendo communi debito, lege, ſiue
pro fratre, C. de negot. geſt. & inquit Dec. in
conſilio vigeſimoprimo, numero ſeptimo, in fi.
quod expenſa quæ fit pro fratre, in dubio uide-
tur fieri animo repetendi, & idem dicit alibi, uti
citat Menoch. in d. tracta. de arbitr. iudic. caſu
88. numero 10. vbi citat etiam Ruin. Crau. &
& alios, idem tenuit Benincaſius. in tracta. pau-
perta. in ſeptima principa. quæſtione, in ſecun
do ſpecia. iudic. numero trigeſimo Natta con-
ſilio 264. numero quarto, Ioſeph. Ludouicus,
concluſ. quinquageſima tertia, verſiculo, & ideo
ſi ex bonis, quia ſi mater quæ maiorem affe-
ctionem habet erga filium quàm habeat frater
erga fratrem, repetit impenſas factas in res filio
rum, vt diximus ſuo loco: multo magis repe-
tet frater, in quo non cadit tanta pietatis &
amoris ratio. habes igitur abſolutam hanc quæ-
ſtionem, quando frater repetat alimenta & im-
penſam factam pro fratre.

S V M M A R I V M.

1. *Frater ſocius non repetit impenſam alimentorum quam fecit pro fratre ſocio.*
2. *Duo vincula magis ligant.*
3. *Socius non repetit quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocietas eſt vniuerſalis, ſecus ſi particularis.*
4. *Dos uxoris unius ex ſocijs uniuerſalibus acquiritur omnibus ſocijs.*
5. *Societati acquiritur quidquid vnus ex ſocijs acquirit ſi ſocietas eſt uniuerſalis.*
6. *Societas uniuerſalis ubi extat, nihil dici vel eſſe poteſt particulare inter ſocios.*
7. *Socius particularis finita ſocietate repetit quid quid ultra ſuam portionem ſoluit pro ſocio.*
8. *Socius non repetit impenſam factam de fructibus ſi fructus conſumpti ſunt.*
9. *Socius quando repetat impenſam quam fecit pro ſocietate.*
10. *Societate tacitè contracta actum uidetur quod quis ferat utilem omnium ſumptuum.*
11. *Socius particularis repetit quidquid ultra ſuam portionem ſoluit pro ſocietate.*
12. *Dos per unum ex ſocijs data filia alterius ſocij quã do repetatur, & quando non.*
13. *Dos de bonis communibus per unum ex ſocijs data filijs proprijs alio ſciente, & patiente imputatur ſocietati.*
14. *Socius repetit a ſocio quod pro eo impendit extra cauſam alimentorum ſi ſocietas non eſt uniuerſalis, alias ſecus.*
15. *Socius repetit alimenta ſocio præſtita uiuenti extra domum ſi ſocietas eſt particularis.*
16. *Habitatio & conuictus non præſumitur, ſed probari debet.*
17. *Duo quando obſtant, uno ſublato alterum ſubſiſtit.*
18. *Familia. Non dicuntur de eadem familia, qui habitant ſub eadem claui, niſi etiam ſimul uiuant in menſa.*
19. *Socius non repetit a ſocio alimenta quando impenſa eſt modica.*
20. *Impenſa magna uel modica, iudicis officio æſtimatur.*
21. *Socius minor repetit modicam impenſam factam in alimenta ſocij.*
22. *Prælatus poteſt quid modicum donare, & ibi quid in minore.*
23. *Alienatione per ſtatutum prohibita non cenſetur prohibita alienatio rei modica.*
24. *Societas poteſt contrahi cum pupillo.*
25. *Socius non repetit a ſocio impenſam quando ipſe quoque ſocius ſolus ſuſtinuit onus commune.*
26. *Frater non impendit a fratre impenſam factam circa illius familiam, quando filius ſocij habuit in obſequio.*

QVAE-

Quæſtio XIII.

SI frater poſſit repetere quod impendit
pro fratre, diximus in ſuperioribus,
nunc dicendum, ſi unus ex pluribus
ſocijs impendit in alimenta ſocij, poſſit ne id to
tum a ſocio repetere. & Bal. in l. filiæ cuius, nu. 3.
C. famil. ercif. dicit quòd frater habitans in cõ-
1 munione cum fratribus, non eis imputat † ex-
penſas alimentorum, quas fecit, argumẽto l. Ne
ſennius, §. 1. ff. de neg. geſt. & eſt tex. in cap. 1. §.
duo fratres, ibi, fructus tamen, de duob. fratr. de
no. inueſtit. de beneſ. & ibi Bald. num. 2. inquit
ꝙ viuentes ad vnũ panẽ & unum vinũ, debent
inuicẽ cõicare reditus omnes, & prouentus ſuo
rum bonorum vſque ad neceſſitatem victus; id
verò quod deductis alimentis ſupereſt, ad domi
num ſpectat, & Ang. in l. ex duobus, in princ. ff.
de neg. geſt. ubi dicit quod ſi unus fratrum pro
communi uictu de fructibus bonorum plus con
tulit, quàm alter, non poterit repetere, quia cen
ſentur conſumpti ex neceſſitate cuiuſdam ſocie
tatis, allegat tex. in d. §. duo fratres, idem uoluit
Bald. in l. fin. C. de collatio. inquiens quòd ſi ex
pluribus fratribus habitãtibus in communione
unus de fructibus aduentitiorum & laborũ ſuo
rum plus quàm alter contulit in conuictu, non
repetit, quia fructus conſumpti cenſentur taci-
tè communicati iure ſocietatis conuiuendo &
facti videntur de ſocietate vitę, allegat tex. præ-
dictum in §. duo fratres, ſequitur ibi Ang. qui ta
men ſubdit quod ille textus nõ probat, quia lo
quitur de emptis ex communi pecunia, atque
ibi Fulgoſ. & Roma. dicunt eſſe mẽti tenendum.
& cum hac deciſione tranſit Anch. in conſ. 302.
col. fin. verſ. ſecundum dubium. ubi tamen al-
legat ſolum Bal. in d. l. fin. Roman. in conſ. 172.
col. fin. uerſ. quoad tertium. ubi allegat Bald. in
l. ſi patruus, C. commun. vtriuſque iud. dicens
quòd ſi de communi pecunia unus ex fratribus
familia grauatus plus impendit quàm alius, il-
lud non venit in diuiſione, pręcipue ſi longo tẽ-
pore in communi vixerunt, quia facilius præſu-
mitur donatio ratione cõſanguinitatis in ijs con
ſumptis, & addit etiam caſum ſingularem in d.
§. duo fratres, Barbat. in cõſ. 37. nu. 20. col. pen.
uerſ. circa ultimam dubitationem, uol. 2. ubi la-
tè agit defendendo hanc partem, Ange. in §. fin.
col. fin. ver. & prædicta ſunt vera, Inſtit. de ſocie-
ta. Alc. qui de communi teſtatur in l. ut nemini,
nu. 3. C. de collatio. ubi in fine, ait, quod fratres
commixtim utentes ſuo patrimonio, uidentur
communicaſſe fructus omnes, ideo ſi plus unus
contulit, quàm alius, illud nõ eſt refundendum,
Pet. de Vbal. in tracta. de ſocieta. in 6. par. quæ-
ſtio, 23. uer. quæro, ſunt fratres, col. 5. Dec. in d.
l. ut nemini, col. fi. ubi allegat Corne. & alios ꝓ
eadem parte, hanc dicit veram, & communem
concluſionem Corne. in conſ. 40. num. 26. in fi.
quia fructus iure ſocietatis communicandi cen
ſentur communicati, Aret. in l. ſi negotium, C.
de neg. geſt. in 7. quęſtio, Socin. in conſ. 40. nu.
5. vol. 4. vbi vltra Bal. allegat Ang. Fulgoſ. & Ro
ma. in d. l. ex duobus. §. Titium. ff. de neg. geſt.
Natta conſ. 264. nu. 4. Menoch. de arbit. iudic.
caſu 127. nu. 9. Ruin. in conſ. 101. vol. 4.

Contrarium tamen tenere uidetur Bal. in d.
l. ſi patrono, in fine, C. de neg. geſt. vbi dicit ꝙ ſi
unus ex fratribus aluit filios fratris poteſt ab il-
lorũ patre repetere, ſequitur Aret. in d. §. fin. co.
fin. Inſtit. de ſocieta. Iaſ. conſ. 5. nu. 5. uol. 1. Ber
tran. in conſ. 62. nu. 14. vol. 1. Rol. conſ. 91. nu.
6. & num. 51. ubi etiam alios citat, uol. 1. Ruin.
d. conſ. 101. num. 2. uerſ. iſtud autem probatur,
uol. quarto.

Pro veritate tamen ſciendum eſt, quòd ſi lo-
quamur in fratribus, prima opinio eſt indubita-
ta: quia ſi circumſcripta ſocietate non poteſt u-
nus repetere quod impẽdit in alimenta alterius
uti probaui in præcedenti quęſtione, multo mi
2 nus petet accedente ſocietate: duæ † enim uincu
la ſtrictius ligant, c. 1. de treg. & pace, l. penul. §.
ſi uerò. C. de adoptio. alios citaui in conſ. 61. nu.
6. & ideo reſponſio, quam adduxit Rolan. in d.
conſ. 91. nu. 50. uol. 1. non poteſt ſuſtineri, dum
conſiderat ſocietatem generalem, vel particu-
larem; nam eo ipſo quod ſunt fratres, non poſ-
ſunt impenſam repetere, quæ facta eſt pro ali-
mentis, ex quo ratio ſanguinis & fauor alimen-
torum præſumi facit donationem. ſi verò non
agimus de fratribus, ſed de alijs in quibus tanta
non cadit ſanguinis coniunctio, & cõſideremus
ſolam vim ſocietatis, tunc ea uidetur communis
diſtinctio quod aut eſt inter illos ſocietas om-
3 nium † bonorum, aut eſt particularis: ſi eſt vniuer
ſalis, vnus ex ſocijs non repetit quod impendit
in alimenta ſocij, ſicut nec in aliam cauſam pro
vtilitate ſocij. ita Doctores ſupra in principio
huius quæſtionis citatos intelligit Iaſ. in conſ.
5. num. 5. uol. 1. ubi nu. 7. dicit quod in ſocietate
vniuerſali non attenditur, quod vnus conferat
uel impendat plus altero, l. ſi ſocius pro filia. ff.
pro ſocio. Idem Iaſ. in l. ut nemini, num. 4. C. de
collatio. dicens quòd in ſocietate uniuerſali om
nia ſunt communia, & in diuiſione omnia æqua
liter diuiduntur, allegat Bal. in tracta. de duob.
frat. col. 7. in fi. ſubdens, quod in conſulendo re-
currit ſemper ad hanc diſtinctionem, & quòd
Bald. ibi, & alij, qui videntur contrarium tenere,
non loquũtur in fratribus qui ſunt ſocij omniũ
bonorum, ita etiam Dec. ibi, num. 4. ubi allegat
Butr. & Barbat. & ante eum idem placuit Alex.
ibi, col. fi. qui limitat dictum Baldi procedere in
fratribus ſocijs quidem, ſed non uniuerſalibus,
quãquam nec eo caſu ſaluari poteſt Bal. loquẽs
de impenſa alimentorum, quia etiá remota om
ni ſocietate frater alens fratrem, non repetit; po
teſt autem ſaluari ſolum quando alimenta ſunt
modica, non magna, Menoc. ita diſtinguit de ar
bitr. iudic. caſu 127. num. 2. vbi addit Purpur. &
Crau. & dicit Bal. in l. cum duobus, §. ſi fratres.
ff. pro ſocio, ꝓut eum refert Pet. de Vbal. in tra
cta. de ſocieta. par. 6. quæſ. 18. quod ſi ſocius om
nium bonorum habet familiam, illa debet ali
4 de communi, ſicuti enim dos unius ex † ſocijs eſt
com-

communis , & acquiritur ſocietati , quando eſt
vniuerſalis,l.actione.§.fin.ff.pro ſocio,ita ad ſo-
cietatem quoque pertinebit onus aliměntorum ,
ex quo ibi eſſe debĕt onera matrimonij, ubi eſt
5 dos, & ſicuti ſocietati † omnium bonorum ac-
quiritur quidquid per familiam unius ex ſocijs
quæritur,l.cum duobus,§.ſocium,ff. pro ſocio,
l.ſicut,ff.de oper. liber.ita communibus expen-
ſis tota familia alenda eſt, quæ uerba,meo iu-
dicio ſunt rationabilia,& notanda,& cum præ-
dictis tranſit Ruin.in cŏſ.104.nu. 2.col.4.uerſ.
quartò hanc ſententiam,uol. 1.Rol. in conſ.91.
nu.42. uol. 1. & eſt alia ratio,quia in uniuerſali
ſocietate non eſt dare expenſas.quæ non dican-
6 tur contractę occaſione † ſocietatis, & quę non
imputentur ſocietati,niſi proueniant ex delicto
uel culpa ſocij,l.cum duobus,§. ſocium uniuer-
ſa,l.quod autem,& l.ſeq.ff.pro ſocio.

Vbi uerò ſocietas non eſt vniuerſalis,ſed par-
ticularis, tunc ſi quis plus alio impĕdit, illud oĕ
7 repetit in diſſolutione† ſocietatis,ita Ang.in d.
l.fi.C.de collatio. & hanc partem multis ratio-
nibus & fundamĕtis comprobat Pet.de Vbald.
in d.tract.in 6.princip.par.quæſtio.23.verſ.cir
ca ſecundum principale dubium. ubi quatuor-
decim mouetur fundamentis, & hoc uoluerunt
Alex.Iac.& Dec.in d.l.fin.quos ſupra allegaui,
Menoch.d.caſu 27.nu.4.ubi citat Barbat.Cor-
ne.Iaſ.Dec. Ruin. & alios, & tres addunt ratio-
nes.prima quod donatio non præſumitur,quan
do alia capi poteſt coniectura; ſecunda,quod ſo
cietati non imputatur impenſa , quæ non cedit
in utilitatem ſocietatis; tertia , quia unuſquiſ-
quam ſociorum proportionabiliter debet one-
ra ſuſtinere , & commoda ſocietatis ſentire. ſed
diuerſitatis ratio inter uniuerſalem & particula
rem ſocietatem illa eſt, quia ubi eſt uniuerſalis ,
omnis impenſa præter quàm delicti , & culpa
imputatur ſocietati , ideo quidquid erogatum
eſt in alimenta unius ex ſocijs ſeu illius fami-
liæ,id omne cedit in commoda ſocietatis atque
illi imputatur,ut dixi ſupra, d.l. cum duobus.§.
ſocium.ubi uerò ſocietas eſt particularis,illi nŏ
imputatur expenſa, quæ non cedit in commu-
nem ſocietatis utilitatem,d.l. cũ duobus. §. per
contrarium,& l.adeo,in fine,ff.pro ſocio. at ali-
menta uni ex ſocijs præſtita,vel eius familiæ, nŏ
reſpiciunt communem utilitatem,ergo non eſt
imputanda ea impenſa.

Sed in hoc quoque ſecundo caſu uidetur ꝙ
impenſa non repetatur , ſi facta eſt de fructibus
bonorum,quia ubi fructus ſunt conſumpti, faci
8 le eorum inducitur donatio,† vt uoluit Bald. in
l.fi.C.de collation.& ibi hoc tenet Dec. in fi.A-
lex.in conſ.49.nu.6.uol.1.& hanc dicit commu
nem eſſe opinionem Crot.in conſ.40. nu.16.ſe
cus tamen eſſet,ſi impenſa facta eſſet ſine cŏſum
ptione fructuum,puta quia ſocius erogaſſet pe
cuniam propriam in alimenta ſocij, ex qua pe-
cunia ceſſat ratio communicationis, & ea diſtin
ctio mihi uidetur rationabilis,quia ſanguinis cŏ
iunctione ceſſante ſi quis alat alium poteſt repe
tere.nec obſtat ius ſocietatis,quia aut eſt in fru-
ctibus , & tunc ſi de eis miniſtrata ſunt alimenta
ſocio non repetuntur , quia eſt erogatum quod
eſt commune; ſi uerò de aliá pecunia & datur re
petio,quod ſi uniuerſalis ſocietas intercedit nŏ
repetitur,quia omnia ſunt communia,nihil po-
tuit erogari in alimenta,quod nŏ eſſet cŏmune .

Et hæc diſtinctio uerior eſt,& magis æqua ꝙ̃
ea adducta per Alex.in d.l. fin. C. de collation.
9 ubi dicit,aut ſocius † repetit quia dicat quòd ſo
cius habens maiorem familiam debebat ſubire
maiorem impenſam , & non auditur; aut agit ,
quia dicat ſe impendiſſe ultra dimidiam ad quã
tenebatur ratione ſocietatis , & tunc repetit . &
ratio diuerſitatis eſt,quia ubi ſocietas contrahi-
10 tur,tacitè agi videtur quod ſociorum† quiſque
ferat uirilem,l.ſi non fuerit,ff.pro ſocio,Bart. in
l.Titium,& Mæuium.§.altero. ff. de adminiſtr.
tutor. ſecundo uerò caſu,quia in ſocietate parti
11 culari id repetitur quod ultra† portionem con-
tingentem fuit erogatum, l. ſocius quod in eo.
§.fin.& l.ſeq.ff.pro ſocio.& hanc diſtinctionem
fundat ſuper dicto Bar.in conſi.168.quidam ha
bens bona communia, nu. 1. & ſeq.uol.1. ſequi
tur Socin.in conſ.40.nu.5.uerſ.ſecundo reſpon
detur,uol.4.ſed hæc diſtinctio non placet , ut
dixi: eſt enim uerbalis , non fundamentalis , &
primum membrum deſtruitur ex ratione ſecun
di:ſemper enim militat ratio, quod ſocius repe
tat quidquid impendit ultra ſuam portionem .
& quamuis uelit Bart. quòd unus ſociorum ra-
tione maioris familię plus exponere in ſocieta-
te non cogatur , quando verba ſignificantia cŏ-
munionem referuntur ad plures habentes patri
monium,commune tamen, ratio per eum alle-
gata deſtruit dictum . non enim æqualiter aut
communiter dicitur fieri collatio ſi vnus plus
abſorbeat de re communi quàm alius,& non di
citur æqualitas inter eos,quãdo unus habet ma
iorem familiam , propterea non arridet ea di-
ſtinctio .

Ex prædictis determinari uidetur ea quæſtio
quæ Doctores diu torſit , an imputari debeat ſo
cietati dos per unum ex ſocijs data filię, vel po-
tius in diuiſione repeti debeat a ſocio, ita ut tan
tumdem percipiat:nam magis communis uide-
tur opinio,quòd ſi ſocietas eſt omnium bono-
12 rum , imputetur ſocietati; † ſi uerò eſt particu-
laris, non imputetur.ita Bal.in tracta. de duob.
fratrib. uerſ. primo quęro. nu.28. & ſeq. & in l.
ſi patruus,col.3. num. 11.verſi.& prędicta. C.
commun. utriuſque iudic.Ang.in l.ex duobus,
in fin.ff.de neg.geſt.& in conſilio 60.in 3.dub.
Butr.in conſi.7.Caſtren. in l. ſi ſocietatem uni-
uerſorum.ff.pro ſocio,& in conſi.358.col.1. in
fin.uol.2.Socin.latè agens in conſ.291. num.3.
col.3.uer.ſed ſuppoſita,vol.2.Dec.in conſi.66.
col.4.in conſ.123.nu.13.conſi.159.nu.9. Nat
ta in conſ.91.per totum,& conſ.264.nu.3.Rol.
in conſi.91.per totum,uol. 1. ubi comprobat ra
tionibus,& authoritatibus,Crot.d. conſ.40.nu
me.28.Menoc.de arbitr.iudic.caſu 127.num.2.
quæ opinio procedit ſine ſcrupulo,quando dos
13 eſt data† de bonis cŏmunibus altero ſocio ſcien
te

te & patiente, Caſtr. in conſ. 211. num. 2. vol. 2.
Socin. in conſ. 291. nu. 7. vol. 2. idē Socin. in cōſ.
5. nu. 11. uol. 4. Caſ. in conſ. 96. nu. 2. ver. uerius
tamen, uol. 2. Decius, qui allegat Imol. d. conſ.
68. col. pen. uer. quibus ſtantib. conclusio, Cot
ta memor. incip. expenſa facta, & ſequuntur ibi
multi.

Et eadem diſtinctio fit, cum quærimus ſi ſo-
cius poſſit a ſocio repetere quod pro eo impen
dit extra cauſam alimentorum; nam ſi ſocietas
14 ſit uniuerſalis, † datur repetitio, ut per Bal. in d.
tracta. de duob. fratr. in 1. quæſt. col. pen. ubi in
fert ad impenſam, quam facit unus fratrum, quā
do ducit uxorem, Bal. in l. 3. §. fi. ff. de mun. & ho
nor. ubi loquitur de impenſa doctoratus, uel aſ-
ſumptæ militię, & glo. in d. l. 3. §. fin. loquitur ēt
in expenſis nuptialibus. Eſt verum quod eorum
omnium dicta procedere uidentur quando facta
ſunt patre uiuente, prout etiam loquitur Aret.
in §. fin. nu. 5. Inſtitu. de ſocieta. ver. quid ſi unus
ex fratribus, & idem in expenſis, quæ fiunt ratio
ne infirmitatis, dicit Bal. in l. cum duobus. §. ſi fra
tres. ff. pro ſocio. limitando tamen niſi fuiſſet ſe-
quuta infirmitas ex cauſa ſocietatis, quia tunc
imputaretur ſocietati, etiam ſi eſſet particularis,
ut per eum quem citat Barbat. in conſ. 37. num.
15. uer. capio alium articulum, vol. 2. ubi infert
ad impenſam ducendæ uxoris, Ruin. in con. 29.
nu. 13. in fi. uer. & Dux Henricus, uol. 5. ubi lo-
quitur de impenſa ducendæ uxoris, & multos
allegat Doctores, & hoc etiam placuit Bertran.
in conſ. 30. uiſo caſu, uol. 2. ubi agit de nuptiali
bus expenſis, & latè pro expenſa librorum, itē
doctoratus, & aliarū quoque rerum, ponit Cot-
ta d. memora. incipien. expēſa facta per fratres,
circa finem.

Prædicta autem principalis concluſio multo
magis locū habet, quando alimenta fuiſſent uni
ex ſocijs pręſtita, qui non uiuebat in eadem do-
15 mo, † nec promiſcuè utebatur patrimonio, quia
tunc non poteſt attendi illa communis conuer-
ſatio, ut per Ang. conſiderat Alc. in d. l. fin. in fi.
C. de collation. ubi tamen uidetur diſtinguere
inter magnam uel paruā impenſam. & ratio eſt,
quia in eo quod modò prędicto conſumptum
eſt ceſſat ratio ſocietatis, & communis uictus,
proinde ceſſat quoque deciſio, & idem omnino
uidetur placuiſſe Socino, d. conſ. 40. nu. 5. in fi.
& rurſus nume. 6. uol. 4. ubi dicit circumſcripto
communi uictu agendum eſſe de ſimplici dona-
tione, quæ ex quo non præſumitur, datur repe-
16 titio, & ſubdit non præſumi † ſimultaneam ui-
tam, ſed probandam eſſe, ne duplici fictio-
ni locus ſit, uel ne ſuccedat una fictio & una
præſumptio, contra doctrinam Bal. in l. ſi rem
aliquam. ff. de acquir. poſſ. & hoc quoque am-
plectitur Ruin. in conſi. 102. nu. 5. uol. 2. ubi di-
cit quòd ſi frater exiſtens in communione non
repetat impenſam factam in alimenta familiæ
alterius fratris, tamen dicit id procedere propte
rea quòd uiuebant in ſocietate ad unum panem
& uinum, ſed aliud eſſe quando ceſſaret ſocietas
& conuiuendi ratio, atque ita duo requirit; pri-
mo ſocietatem, ſecundo conuictum, ita ut li-
cet ſocij ſint, ſi tamen ceſſet conuictus, datur re-
17 petitio, quia vbi duo obſtant, † ſublato uno non
tollitur alterum, l. ſi quando, C. de inoffi. teſtam.
l. ſi domus. ff. de ſeruit. urban. prædio. dixi in cōſ.
50. num. 27. eſt uerum quòd quatenus Ruin. lo
quitur in fratribus, dictum eius non poteſt ſuſti
neri, quia ut dixi, frater non repetit quod impen
dit in alimenta fratris.

In hoc tamen aduertendum, quòd frater prę
tendens ſe non teneri ad ſoluendum impenſam
factam a fratre pro ſuis alimentis, erit tutus, niſi
frater probet non ſolum habitationem factam
in eadem domo, & ſub eadem claui, ſed etiam
quod fuit ad eandem menſam, & cibum reten-
tus, ut eſt tex. ī l. ſi quis ſit fugitiuus. §. apud Cel
ſum. ff. de ædilit. edic. ubi Ang. qui legit ſub le-
ge, quod. §. apud Celſum. dicit quòd habitantes
18 † ſub eadem claui, non dicuntur de eadem fami-
lia, niſi conſtet de conuictu, & infert ad fratres
ſubdens, quod & ſi frater impendens in alimen-
ta fratris cohabitantis non repetat, tamen hoc
fallit quando non conſtat quod ſimul viuerent,
quia non ſequitur, habitant in eadem domo &
ſub eadem claui, ergo ſimul uiuebant. & ſubdit
textum illum eſſe ſingularem, multum notandū
& menti tenendum, ac a nemine unquam fuiſſe
notatum, ſequitur Barba. ad Bal. in l. fi. C. de col
latio. aduertat igitur aduocatus, ut ſciat cautè ca
pitulare.

Quod dictum eſt, dari ſocio repetitionē eius,
quod impendit in alimenta ſocij, quando ſocie
tas non eſt vniuerſalis, intelligi debet, ne locum
uendicet, quando impenſa eſſet modica, quia
19 tunc cenſetur facta animo † donandi, non repe-
tendi, ſecundum Ang. in d. l. fin. C. de collatio.
ubi eum ſequitur Alex. in fi. & ratio eſt, quia in
rebus modicis facile præſumitur donatio, ut di-
xi in quæſtione de matre, quę repetit alimenta
pręſtita filio, & idem uoluit Caſtr. ibi, nu. 3. qui
dicit ſibi ſatis hoc placere, & idem tenuit Socin.
in conſ. 41. nu. 5. uer. primo, nam. uol. 4. Corn. in
conſ. 301. col. pen. in fine, uerſ. ſi plures fratres,
uol. 1. & in alijs locis citatis a Dec. in d. l. fin. in
fi. quod etiam tenuit Pet. de Vbal. in tracta. ſo-
cieta. in 6. par. quæſtio. 23. verſ. ſi uerò ambo nō
adminiſtrabant, Pariſ. in conſ. 100. nu. 23. uol.
2. Menoc. d. caſu 127. nu. 10. vbi ſubdit quòd ra
tione ſocietatis communis uictus, & modicita-
tis impenſę præſumitur donatio, & ibi dicit ar-
30 bitrio iudicis committendū, quæ magna, † quæ
ue modica dicatur impenſa, poſt Riminald. in
d. l. fin. C. de collatio. ubi dicit, qualitatem per-
ſonarum inſpiciēdam eſſe, uidelicet an inter no
biles & diuites, vel ignobiles & pauperes aga-
tur, & prędictam differentiam inter magnam &
paruam quantitatem, laudat Barbat. in conſ. 37.
col. fin. uolum. ſecundo, ubi ſubdit Angeli deci-
ſionem elegantem eſſe, ſed illam limitat nō pro
cedere, quando inter illos eſſet omnium bono-
rum ſocietas, quod tamen non pertinet ad caſū
noſtrum, quia diximus iam omnia imputari in
uniuerſali ſocietate, & nos loquimur de particu
lari,

lari negat Dec.in d.l.fin.in ſi.ſieri debere diſtin
ctionem inter magnam & paruam impenſam,
quando eſt quæſtio de alimentis, ſequutus eſt
Crau.d.conſ.159.nu.10.ſed Menoc. loco præ-
allegato,nu.9.illum reprobat,addendo Ruin.in
conſ.101.nu.1.uol.4. ſed quod pertinet ad ter-
minos noſtræ quæſtionis, ea Decij cõtradictio
non debet nos turbare, tum quia loquitur quã
do facta fuit impenſa in fructibus, quia tunc cũ
fructus in communes uſus conſumpti uideãtur
communicati,non datur repetitio,ſiue impenſa
ſit magna,ſiue modica. Tum etiam,quia loqui-
tur in fratribus,qui impendendo in alimenta ui
dentur donare,etiam ſi non ſint ſocij,ut dixi ſu-
pra.ueruntamen utraque ratio tolli poteſt, nã
etiam frater repetit impenſam magnam,ut dixi
in quæſtione de fratre, & ubi etiam fructus ſunt
conſumpti in alimẽta ſocij ultra quàm ferat æ-
qualitas,datur repetitio, ſi ſocietas non eſt uni-
uerſalis,proinde attendi non debet opinio De-
cij: ſed alia,quæ eſt communis: ſi tamen ſocius,
qui impendit, minor ſit, non cenſetur donare
21 † modicam impenſam,ſecundum Pet. de Vbal.
quem citat,& ſequitur Menoch.d.caſu 127.nu.
13.duplici ratione quarum neutra eſt uera,qnia
minor quoque donare poteſt quid modicum,
22 ut de prælato † dicunt Butr.& Abb.in c.cæterũ,
de donatio. Tiraq.de iud.in reb.exig. feren. nu.
24.& ſtatutum prohibens immobilium aliena-
23 tionem,non habet locum in re modica,† ut poſt
Opizon.& Ferdin. dicit Tiraq. loco prædicto,
24 num.94.& ſocietas poteſt cum pupillo † contra
hi,Bal.de duob.fratr.nu.17.in ſi. Dec. conſ.21.
uol.1.Pariſ.conſi.82.num.35.uol.1.l aſſ.l.1.nu.
6.C.qui teſtam.face.poſſ.Cephal.conſ.248.nu
me.1.& 6.cum ſimilibus.

Intellige etiam non dari repetitionem inter
ſocios, quando alius ex ſocijs ſuſtinet ſolus ali-
quod aliud onus,uel impendit etiam ipſe pro ſo
25 cio † circa id,ad quod non tenebatur,ita uoluit
Pet.de Vbald.in tracta.de duob. fratr. in 6. par.
princip.quæſtio.23.quem ſequitur Rnin. in cõ
ſil.101.nu.2.& nu.4.uerſ. nunc ſupereſt, uol.4.
ubi infert quòd ſi unus ex ſocijs aliquid de pro-
prio impendit in communem utilitatem ſocio-
rum, & is idem pro aſſumenda militia multum
erogauerit de communi pecunia, non poterit
cogi ad refectionem illius impenſæ,quia ſit cõ-
pẽſatio inter ipſos. mouetur etiam ex eo quod
dicit Bal.in l.ſi paterno,C.de neg.geſt. ubi uult
quòd unus ex fratribus impendens pro familia
26 alterius,non † repetat, ſi habuit in obſequijs ſi-
lios,uel alios de familia fratris,quia ſit compen
ſatio, non enim attendi debet quod pro recom-
penſatione receperit non obſequia,ſed alias im
penſas.

S V M M A R I V M.

1 *Tutor repetit alimenta,quæ præſtitit pupillo.*
2 *Tutor alit pupillum ex neceſſitate officij.*
3 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
4 *Tutor iudicio tutelæ repetit quidquid impendit in rem pupilli.*
5 *Coactè facere dicitur, qui poterat cogi actum facere.*
6 *Neceſſitas. Nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit*
7 *Actus referri debet ad cauſam neceſſariam.*
8 *Procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine.*
9 *Actus ſi pertinet ad dominum præſumitur factus tamquam a procuratore.*
10 *Tutor repetit alimenta præſtita pupillo,etiam ſi ſit coniunctus.*
11 *Pater adminiſtrator filiæ cenſetur dotare de bonis filiæ,licet alias præſumatur de proprio.*
12 *Frater tutor fratris cenſetur impẽdere pro fratre animo repetendi,non donandi.*
13 *Alba.in conſi.12.reprobatur communiter.*
14 *Tutor repetit alimenta,quæ præſtitit non ſolum pupillo,ſed etiam illius ſorori.*
15 *Operari tenetur quicunque ab aliquo recipit alimenta.*
16 *Tutor gratis exercet officium, nec habere poteſt ſalarium.*
17 *Tutori ſalarium poteſt iudex conſtituere, quando æquum ſibi uidetur.*
18 *Tutori quando ſint opera pupilli compenſanda cum alimentis receptis.*
19 *Tutela officium eſt neceſſarium, & nemo poteſt ab ea ſe excuſare.*
20 *Meritum non conſequitur ex eo, quod quis facere tenetur.*
21 *Beneficium non præſtat,qui debitum impendit.*
22 *Partis quoad partem ratio eadẽ eſt, quæ totius quo ad totum.*

Quæſtio XIIII.

TVTOR, qui pupillo alimenta miniſtra
1 nit,poteſt illa repetere,† ut uoluit Cu
man.in conſi.88.uerſi.circa ſecundũ,
ubi mouetur pluribus rationibus, primo, quia
2 tutor alit pupillum ex † neceſſitate officij, l.cum
plures,§.cum tutor,ff.de adminiſtr. tutor. ergo
licet ſibi repetere, quia officium ſuum nemini
3 debet eſſe damnoſum,l. ſi quis ex aſſignatorib.
ff.quemad.teſtam.aper.Secundo, quia & ſi con-
ſulat tex.in l.fin.C.de alim.pupil.præſtã.qnòd
curet tutor alimenta pupillo taxari, ne exinde
contingat,eum controuerſiam pati ſuper quan-
titate alimentorum,non tamen negat repeti poſ
ſe,quando non ſunt taxata, & non eſt ferendus
pupillus, qui maior factus recuſat ſumptus ſibi
factos reſtituere.addo hanc concluſionem pro-
bari in l.1.§.prætetea,& §.penult.ff.de contrar.
4 & utili actio.tute. ubi dicitur quòd tutor † repe
tit iudicio tutelæ quidquid impendit in rem pu
pilli,ergo multo magis repetet quod impendit
circa perſonam. Tertiò moueor, quia cum tu-
tor cogatur alimenta pupillo præſtare,non po-
teſt in eo præſumi donatio,quia tunc ſolum do-

natio

natio præſumitur, quando ſoluit quis quod nõ
tenebatur,l.donari.ff.de reg.iu.at q cogi poteſt,
5 ſi facit actum,dicitur coactè† facere, Io.And. in
c.præterea, in uer.extorquentes,de iure patron.
Bald.in l.noui ſſime.ff.quod falſo tuto. auth.Fe-
lin.c.cum Ferrarienſis,col. 11. de conſtitut. Iaſ.
in l.2.C.de tranſactio.Marſil.in l.quæſtionis,nu
6 me.20.ff.de quæſtio.& in neceſſitatibus † nemo
liberalis exiſtit,l.rem legatam,ff.de alim. legat.
Iaſ.in l.ſi fundum,nu.19.ff.de leg.1.Rurſus cum
præceſſerit cauſa neceſſaria,alendi ſcilicet pupil
lum,cenſendum eſt tutorem aluiſſe, ut impleret
7 munus ſuum,non ut donaret,quia actus † refer
ri ſemper debet ad neceſſariam cauſam quæ præ
ceſſit,ut probat tex.in d.l.fin.C.de alim. pupil-
lo præſtan.per quem dixit Abb. in conſi. 116.
col.2.in fi.uol.2. quod ſi quis ex laudo teneba-
tur donare,præſumetur ex ea cauſa feciſſe ſi ap-
pareat exinde donationem eſſe factam. hinc
eſt quod habens mandatum ad faciendum,
8 cenſetur deinde † actum feciſſe procuratoris
nomine, licet non dicat gloſ. in lege; qui in alie
na.§. ſi is, qui putabat. ff. de acquiren. hæred.
& ibi Bar. ponit hanc concluſionem gloſ. in l.ſi
pupilli,§.1.ubi Bar.& alij,ff.de neg.geſt.l.ſeruus
communis,§.fin.ff.de ſtipulat. ſeruo.l. fin.uerſi.
quod enim.C. per quas perſonas nob. acquir.
& licèt inter Doctores ſit dubium, an faciens a-
ctum uideatur illum facere nomine proprio uel
alieno,quando habebat mandatum:tamen quã-
9 do actus † fit in re pertinente ad dominum,cen
ſetur ſemper fieri nomine domini,l.fi.ff.quando
ex facto.l.poſt mortem.§.1.ubi Bart. nu. 1.& 2.
ff.eod.Bal.in l.fi.col. 1.in fi.ff.ſi quis cautio. pro
baui in conſ.19.nu.38.& tex.in d. l. poſt mor-
tem.§.1. loquitur expreſsè in tutore, qui actum
in dubio cenſetur facere tutorio nomine, & in
terminis quod tutor in ratione reddenda repe-
tat alimenta, quæ pupillo præſtitit, eſt text. in l.
ſumptus.C.de adminiſtr.tuto. qui & ſi indiſtin
cte loquatur de expenſa facta in pupillum,
glo.tamen ibi ponit exemplum in alimentis, ad
idem eſt tex.in l.2.C.de alim.pupil. præſtan.v-
bi dicit quòd & ſi tutor taxari non fecerit ab ini-
tio alimenta pupilli, tamẽ fiet poſtea taxatio &
ſolutio,& illos tex.allegauit Gram.in deci.103.
num.204.ubi dicit quod tutor repetit alimenta
quæ præſtitit pupillo.

Confirmatur hæc ſententia,nam tutor admi-
niſtrat bona pupilli;at vidimus in matre, fratre,
& aliis, qui regulariter alendo uidentur donare,
ſi tamen adminiſtrent bona filij uel fratris,datur
repetitio alimentorum,quæ præſtiterunt, mul-
to ergo magis dabitur tutori qui nulla, uel mo-
dica ſanguinis coniunctione ſit pupillo alliga-
tus,& hanc partem tenuit etiam Cordub. in l. ſi
quis a liberis,§.ſi mater,nu.90.& ſeq.ff.de liber.
agnoſ.uel alen.ubi tamen tranſit ſimpliciter ſo-
la authoritate Cumani contentus.

Extenditur propoſitio iſta, ut locum habeat
10 etiam ſi tutor ſit ſanguine coniunctus, † puta pa
truus,quia nihilominus conceditur repetitio e-
ius quod impendit in alimenta pupilli: nam &
ſi ſanguinis coniunctio faciat præſumi donatio
nem,tamen propter adminiſtrationem, quam
gerit,ceſſat præſumptio,ut dicimus in matre,fra
tre & aliis perſonis,ita arguit Cuman.d.conſil.
88.col.fi.qui loquitur in caſu magis dubio,quã
do ſcilicet pupillus aliquid etiam operabitur ad
commodum tutoris, & pro hac ſententia facit,
quia uidemus in patre qui cenſetur non de pro
prio, ſed de bonis filiæ impendere, quando eſt
adminiſtrator,& filiam dotat;licèt in dubio re-
11 gulariter uideatur animo donandi facere,† Bar
to.d.l.Neſennius,nu.3.ff.de neg.geſt. Bar.& Bal.
in l.fin.C.de dot.promiſſ.Socin.in cõſ.121.nu.
13.& ſeq.uol.1. alios citat Maſcard.in tracta. de
probatio.concluſ.571. nu. 8. ubi idem dicit in
matre & tractaui ſupra, ubi tetigi de matre &
fratre. & quamuis in patre & alijs, qui tenentur
de ſuo dotare, poſſit aliquod dubium ſubeſſe,
tamen in alijs, qui non tenentur dotare, res ui-
detur expedita, quia impendere uidetur animo
repetendi,ſecundum diſtinctionem Ruini ſupra
locis prædictis per me allegati, & licèt etiam ex-
traneus dotando uideatur donare, tamen hoc
eſt uerum,quando non ſubeſt alia cauſa,uel con
iectura,at ſi alia coniectura capi poteſt,ceſſat do
natio.

Extenditur etiam ut procedat in fratre tuto-
re, quia & ſi frater in dubio non repetat impen-
ſam,quam facit circa perſonam fratris,tamẽ ubi
12 eſt tutor non uidetur feciſſe animo† donãdi,ſed
repetendi,& ratio eſt quia adminiſtrat bona fra
tris,uel ſororis,& loquendo de fratre quando re
petat alimenta fratri præſtita, dixi quod ceſſat
animus donandi,quando adminiſtrat,& quam-
nis. Alba in conſ.12. reprobet in fratre dotan-
13 te † ſororem,& doceat communem opinionem
eſſe in contrarium,& reprobet Bal.tamen errat,
quia imo communis opinio eſt pro Baldo &
eum ſequuntur multi citati a Menoc. de arbitr.
iudic.caſu 88.nu.46.& ſeq.Maſcard.d.concluſ.
571.nu.11.ubi citatis Doctoribus inuicem aduer
ſantibus non audet ſuum interponere iudiciũ,
ſed relinquit cogitandum,ut ibi.

Ampliatur quoque a Cuma.d.conſ. 88. col.
fin.uer. quid plus etiam ſi,ut non ſolum repetat
tutor alimenta, quæ præſtitit pupillo, ſed ea ẽt
14 quæ dedit ſorori† ipſius pupilli,l.qui filium, ff.
ubi pupil.educ.debe.ubi pupillus poſtquam a-
doleuit, poteſt repetere a ſorore id quod tutor
impẽdit pro illius alimentis, nam tenetur tutor
alere ſororem pupilli,ut dixi in tit.quib.& a qui
bus alimen.debeant.in quæſtio.de tuto.& facit
ratio, quia ſi tutor repetit a pupillo quod pro
eo impedit,poterit etiam repetere alimẽta,quæ
præſtitit ſorori,quia ea fuerunt contemplatione
pupilli præſtita,qui ad id tenebatur,d.l.qui filiũ.
uidentur enim alimenta illi præſtita, qui tene
batur alere,ut diximus in matre,quæ repetit a ui
ro alimenta quæ præſtitit filijs.

Dubitari poteſt, ſi pupillus operatus ſit tuto
ri,an adhuc tutor poſſit alimenta præſtita repete

re,

re, & uidetur quòd nihilominus tutor repetat:
primò, quia alendus tenetur operari ad com-
15 modum eius † qui alit, glo. in l. ſicut, ff. de oper.
liber. ſecundò, quia tutor & ipſe operatur pro
pupillo atque onus omne adminiſtrationis ſu-
16 ſtinet ſine ſalario, quia tutoris officium † gratis
eſt præſtandum. glo. in lege prima, & l. in eos, ff.
17 de tute. licèt iudex poſſit certum conſtituere † ſa-
larium ſi æquum ſibi uidetur. l. a tutoribus. §. fi-
nali, ubi glo. & Bartol. ff. de adminiſtr. tuto. cum
alijs, quos citaui in conſilio 159. in fine. proinde
ſi quæ ſunt pupilli operæ, compenſantur cum
labore tutoris, & non merentur recompenſatio
nem ſuper alimentis, per has rationes, Cordub.
in dicto §. ſi mater, numero ſeptuageſimotertio,
18 poſt multa concludit, quod ubi tutori † nullum
eſt ſtatutum ſalarium, & ubi ex tutela nullum il-
li commodum prouenire poteſt, tunc non pro-
hibentur repetere, ſed operæ pupilli compenſen
tur cum laboribus tutoris: ubi uero tutori datur
ſalarium, tunc tutor ſoluet operarum nomine
commodum quod a pupillo percepit. rationes
prædictæ nullius momenti ſunt: prima enim
non ſubſiſtit, quia cum tutor nomine tutorio
alimenta præſtat & de bonis pupilli, certe illi
non tenetur operari. textus enim in lege, ſicut,
loquitur quando alit quis de proprio, non quá-
do de alieno: ſecunda item non mouet, quia cũ
tutor laborem illum ſuſtinere nec recuſare poſ-
19 ſit, ex quo tutelæ † officium eſt neceſſarium, non
acquirit aliquod meritum. ea enim ſeruitia, ad
quæ tenetur aliquis ratione officij, uel naturali
20 aliqua ratione, non dicuntur merita, † ut uoluit
Ripa in lege, ſi unquam, quæſtio. decimaquarta,
21 & non dicitur beneficium præſtare, † qui debi-
tum impendit. l. ſi ſeruo. ff. de hæred. inſtituen. l.
vnum ex familia. §. primo, ff. de lega. ſecundo, &
latiſſimè comprobat Tiraquel. in l. ſi unquam,
in uer. donatione largitus, numero centeſimo-
ſexto, C. de reuoc. donatio. & dicunt Theologi,
quòd non cadit uotum ſupra præceptum: obli-
gatio enim præcedens impedit ne operãdo quis
poſſit mereri: proinde ſi tutor pupilli res, & per-
ſonam curando laborat, non ideo acquirit me-
ritum, quod remuneratione, aut recompenſatio
ne dignum ſit. Cuman. autem in dicto conſilio
octuageſimooctauo, columna ſecunda, uer. ac
etiam, quia, & ver. fateor tamen, dicit quod ſi pu
pilli operæ æquiualerent alimentis, fieret com-
penſatio, innuens quòd vbi minoris ſint valoris,
non fiat pro rata, de quo dixi ſupra in quæſtione
de priuigno. ego tamen inhærendo nedum ra-
tioni, ſed etiam communi Doctorum opinioni,
teneo compẽſationem fieri pro rata operarum,
poſito quod operæ non ſint modici momenti,
quia non credo rationabile quod qualecunque
ſeruitium induci debeat ad extinctionem alimẽ
torum: at ſi conſiderabilis ſit operarum utili-
tas, poterunt illæ rationari pro recompenſatio-
ne alimentorum. & ratio eſt, quia tutor, qui ſer-
uitia recipit, dicitur tanto minus impendiſſe de
ſuo, & non curo quod æquiualeant alimentis in
22 toto uel in parte, quando eadem ſit datio † par-
tis quoad partem, quæ eſt totius quoad totum,
l. quæ de tota, ff. de rei uendicat.

Annectenda ſunt huic quæſtioni quæ ſupra
poſui inter uictricum & priuignum ratione ope
rarum, ne idem ſæpius inculcetur, cum lectorũ
nauſea, ideo uide ibi, quia eadem omnino eſt de
terminatio.

SVMMARIVM.

1 *Negotiorum geſtor præſumitur impendere de pecu-
nia domini.*
2 *Adminiſtrator præſumitur alimenta præſtare de bo
nis, quæ adminiſtrat.*
3 *Pater præſumitur ſoluiſſe de caſtrenſi peculio filij
ſtudentis, non de proprio erga filium.*
4 *Frater maior præſumitur bona minorum admini-
ſtrare, quando ſimul habitant. declara tamen,
vt ibi.*
5 *Negotia alterius gerens non præſumitur donare vo
luiſſe.*
6 *Animus donandi non colligitur ex factis negatiuis,
vt ibi.*
7 *Argumentum a ſenſu contrario, nõ bene ſumitur a
diſpoſitione negatiua.*
8 *Extraneus dotando non uidetur donare, quando
bona mulieris adminiſtrat, licèt alias ſecus
ſit.*
9 *Pater dotando uidetur dare de ſuo etiam ſi filia bo-
na habeat penes ſe.*
10 *Dos cenſetur data de bonis patris, etiam ſi dotan-
do dixerit pro omni, & toto eo quod conſequi
poſſet ex paternis & maternis bonis.*
11 *Pater tenetur dotare filiam quamuis diuitem.*
12 *Compenſatio non inducitur de uno debito quanti-
tatis cum alio conſiſtente in ſpecie.*
13 *Adminiſtrator non compenſat alimenta in pecunia
præſtita cum debito ſpeciei.*
14 *Compenſatio non fit de ſpecie ac ſpeciem.*
15 *Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit ex præſumpta
mente partis.*
16 *Expreſſum dicitur, quod ex diſponentis mente col-
ligitur.*

Quæſtio XV.

QVAE ſuperioribus quæſtionibus atti-
gimus de victrico, matre, fratre, tuto-
re, & alijs adminiſtrantibus aliena bo
na, induci poſſunt ad generalis quæſtionis deci
ſionem, an adminiſtrans aliena negotia repetere
poſsit, ſi quid impendit in illius alimenta, cu-
ius bona, aut negotia adminiſtrat. planum nam
1 que id uidetur, quod geſtor † negotiorum impẽ
dere videtur de pecunia illius, cuius negotia ge-
rit. ita regulã conſtituit Bar. in l. Neſennius, nu.
quinto, ff. de negot. geſt. mouetur ex eo tex.
in uer. ex contrario, & dicit Bald. ibi, columna

ſecunda, uer. aut dubitatur, vtrum, quòd alimen
tãtis intentio, & mens prǽſumitur eſſe quod im-
2 penſa fiat de bonis † alimentandi, quando admi
niſtrat illius bona, allegat textum ibi & in l. fi. ff.
de petitio. hær. & alia iura per quæ inquit eſſe be
ne notandum, quod & ſi alimentator aliquan-
do præſumatur donare, ſi tamen adminiſtret
bona alimentandi, non erit locus præſum-
ptioni, ideo Bartol. loco prędicto inquit quod
tam uiolenta eiuſmodi præſumptio, ut tol-
lat præſumptionem pietatis, quæ ſuberat alias,
& dicit multum notandum, infertque ad patrẽ,
& fratrem, qui & ſi dotare filiam, uel ſororem in
dubio præſumantur de bonis proprijs, ut in le-
ge finali, C. de dot. promiſ. tamen ubi gerunt
eorum negotia videntur dotem dediſſe non
de proprio, ſed de bonis illius, cuius nego-
3 tia gerunt; infert etiam Barto. quod pater † vi-
detur non de ſuo, ſed de caſtrenſi peculio impen
diſſe in ſtudio pro filio, quando habebat pecu-
lium illius penes ſe. hoc etiam probauit Bart. in
l. quæ dotis, nume. 7. ff. ſoluto matrim. ubi dicit
quòd non præſumitur donatio, quando ex mo-
do, id eſt ex geſtu negotij aliud colligitur, ſequũ
tur ibi omnes Doctores, & Rom. in conſi. 255.
numero ſecundo, ait textum in d. l. Neſennius,
eſſe ad hoc notabilem, & Bal. in d. l. Neſennius,
num. 2 uer. & hoc eſt bene, dicit procedere præ-
dicta in auia, matre, fratre, patruo, auunculo & a
lijs perſonis per textum in l. ex duobus. §. Titiũ.
ff. de neg. geſt. Ang. in conſi. 60. num. 4. ubi for-
tius dicit probari geſtionem, quando ſimul ha-
bitant & bona communia habent, id quod po-
4 teſt procedere † in ſuis terminis, quando ſcilicet
vnus eſt infans, vel impubes, alter uerò prouectę
ętatis, aliàs non crederem communionem ſolã
bonorũ & cohabitationem probare, quod ma-
ior adminiſtret: cum enim ea adminiſtratio ſit
facti, probari debet ab allegante, l. in bello. §.
factæ. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. & dicit Me-
noch. in tract. præſumpt. lib. 3. præſumpt. 71. nu
me. 3. quod gerens aliena negotia minimè præ
5 ſumitur donare, & Alba. in conſi. 12. num. 6. in-
quit quod ubi geſtor negotiorum præſtat ali-
menta, vel pecunias, vel quid aliud, tunc ſi poſſi-
bile eſt quod pecunia proueniat ex bonis illius,
cuius negotia gerit, fingit lex ab illis proueniſſe,
l. 2. in principio, ff. ſi cer. petat. occultato ſcilicet
uno actu & alio oſtenſo, argumento l. 3. §. pen.
& fi. ff. de donatio. inter vir. & uxor. & dicit Cu-
man. in conſi. 88. colum. 2. quod adminiſtrans
bona aliorum prǽſumitur uoluiſſe alimenta præ
ſtare de illorum bonis potius quàm de pro-
prijs, & infert prout fecit Bart. in dicta lege, Ne-
ſennius, ad patrem, matrem, auiam, patruum &
& alios, & reſpondet ad leg. Neſennius, in fine,
quæ videtur requirere, quòd expenſa ſit poſita
in libro rationum, quod loquitur per illam di-
ctionem, maximè, quæ eſt implicatiua. l. qui ſta-
tus. ff. de re milit. per quæ uerba mihi non pro-
batur argumentum, quod negatiue ſumunt mul
ti ad probandum quod alimenta fuerint præſti-
ta animo donandi: dicunt enim, non ſcripſit in li
bro rationum, non eſt proteſtatus, ut apud Bur-
ſat. in conſilio 83. num. 13. nam & ſi illi actus af-
6 firmatiui oſtendant † animum repetendi, tamen
quando non extant non poteſt ex eorum omiſ-
ſione principaliter argui donandi animus, pro
qua conſideratione facit, quia argumentum a
7 contrario ſenſu, † non poteſt ſumi a diſpoſitio-
ne negatiua, Bal. in l. 2. in fi. C. de condit. inſert.
Alex. in conſi. 250. num. 26. uolum. 5. Iaſ. in l. 1.
col. 9. uer. ſecundo limita & col. 12. uer. quarto
limita. ff. de officio eius, Natta in conſ. 551. nu.
12. deciſ. Pedem. 178. num. 6. & quod in admi-
niſtrante non præſumatur animus donandi, te-
nuerunt Socin. ſen. Ruin. Aleiat. Bal. Nouel. So-
cin. iun. & alij citati a Menoc. in tract. de arbitr.
iudic. caſu 88. num. 46. & ſeq. ubi dicit quod etſi
8 extraneus dotando † videatur donare, l. unica, §.
extraneus, C. de rei uxor. actio. tamen fallit, quã
do is adminiſtrat bona mulieris, Maſcard. in tra
cta. de probationib. concluſ. 76. & 571. num. 8.
& ſeq. & loquendo præciſè in alimentorum prę
ſtatione, diximus ſuo loco, & ſuis diſtinctis quę
ſtionibus ſupra in matre, auia, uitrico, fratre, &
tutore, ita ut ex particularibus multis ſupra de-
ciſis poſſit fieri univerſalis quædam inductio, ut
quicunque adminiſtrator uideatur alendo habe
re animum repetendi, quam concluſionem po-
nit etiam Corne. in conſi. 265. col. 3. uol. 1. Bal.
Nouel. de dot. in 6. par. princ. priuileg. 6. Beni-
caſ. in tract. pauper. quæſt. 8. in 3. ſpecia. contra-
ctu, num. 10. quod ego ex Rui. in conſ. 65. nu. 7.
uol. 3. limitaui in ſuperioribus reſpectu dotis
9 non procedere in patre, † qui cum teneatur etiã
diuitem filiam dotare, uidetur in dubio dare
de ſuo, quando dotat, licèt habeat penes ſe bo-
na filiæ, & ſequitur Menoc. d. caſu 88. nu. 47. &
Idem dicit in fratre hærede patris, Ruin. in conſ.
200. in fi. uol. 1. & facit, quia ſi dotando dicat pa
ter dare ſe pro omni, & toto eo quod conſequi
10 poſſet ex bonis paternis, & maternis, nihilomi-
nus dos cenſebitur data de paternis, ſecundum
Bal. Nouel. in tract. dot. in 6. par. princip. priui-
leg. 6. Crot. in conſ. 65. nu. 2. Anch. Moder. lib.
1. quæſt. 33. nu. 3. & uideri poteſt Alcia. in tract.
prǽſump. reg. 1. prǽſump. 26. nu. 1. & ſeq. ſed nũc
uenit in menſem id, quod de patre dicitur dotẽ
nihil omnino obeſſe quoad alimenta: ideo enim
admitti poteſt patrem dotantem uideri hoc fa-
cere de bonis proprijs, licèt adminiſtret bona fi-
11 liæ, quia ſi filia ſit diues, † prǽter tenetur dotare,
Corn. in conſ. 242. uol. 3. Boer. deciſ. 130. nu. 8.
Aſcan. Clem. in tract. patrię poteſta. effec. 11. nu
mero 13. & 14. ubi idem tenet quando filia eſſet
nupta, ſed hęc ratio ceſſat in alimentis quia ubi
filia eſt diues, uel habet aliunde pater non uide-
tur habere animum donandi, ex quo non te-
netur alere & ubi agimus de dote, utraque
cauſa in patre eſt neceſſaria, & utroque no-
mine cogi poteſt ad daudum ſiue de ſuo, ſi-
ue de bonis filię, at ſi agimus de alimentis
unica eſt cauſa neceſſaria, quia cogi poteſt ſolũ

tam-

tamquam adminiſtrator, non tamquam pater: non mirum ergo ſi dotando pater uidetur dare de proprio, quamuis adminiſtret bona filię. quę autem ſupra dicta ſunt de patre, intelligi debent quando impenſa eſt magna, quia eum eo ſolum caſu detur repetitio non poteſt præſens diſputatio ad aliud referri, ne fortè exiſtimet quis uelle me intelligere quòd pater indiſtinctè uideatur alere animo repetendi.

Prædictam concluſionem intellige procedere, quando præſtatio alimentorum, & id quod quis adminiſtrat, recipiunt inuicem functionẽ, ut quia utrunq; conſiſtat in quantitate: quod ſi fortè unum eſſet in quantitate, & alterum in ſpecie, non daretur compenſatio, ſed alimenta cenſerentur præſtita animo donandi, ex quo inuicẽ non recipiunt functionem, argumento l. planè, §. 1. ff. de leg. 1. l. ſi alij. §. utrum. ff. de vſuſr. l. 2. §. Mela ff. de dote præleg. l. ſi cum dotem. §. ſi
13 eum pater. ff. ſolu. matrimo. ita in propoſito † declarat Bal. in d. l. Neſennius, nu. 2. uer. & hoc uerum, quando dos. ff. de neg. geſt. Alb. d. conſ. 12. nu. 6. ubi dicit quòd hoc eaſu idem eſt quod impenſa prouenerit de bonis adminiſtratis, uel de bonis proprijs, quæ ubi recipiũt functionem, fingitur proueniſſe de bonis adminiſtratis. & prædictorum ratio eſt, quia de ſpecie ad quantitatem non fit compenſatio, vt dixi ſupra ex Baldo,
14 imò non fit etiam de ſpecie † ad ſpeciem, l. ſi conuenerit, ff. de pignor. actio. l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de condictio. indeb. l. ſi ex pecunia, C. de rei uendic. dixi in conſ. 112. nu. 38. & 55. nam quantitas cũ ſpecie, uel etiam ſpecies cum ſpecie non recipiunt inuicem functionem, ideo qui ſoluit, uel præſtat aliud quàm id quod debebat, non uidetur habere animum compenſandi.

Poſſet tamen attentari contrarium, quia & ſi non detur compenſatio de ſpecie ad quantitatem, uel de ſpecie ad ſpeciem regulariter, tamen hoc procedit quando non conſtat de animo cõpenſandi: at ubi animus compenſandi apparet, & quando agitur de compenſatione, quæ fit ex præſumpta diſponentis mente, tunc fit compen
15 ſatio de ſpecie ad ſpeciem, † & de ſpecie quantitatem, ut diſtinguit Imola, in l. ſi cum dotem, §. pater. col. fi. ff. ſoluto matri. ubi ponit exemplũ in compenſatione quæ fit ex ultima uoluntate, ut quando legat teſtator aliquid in compenſationem debiti, & idem Imo. hoc tenet in l. huiuſmodi, §. cum pater, col. fin. ff. de leg. 1. Rom. in authen. præterea, col. pen. C. unde uir & uxor, ubi Alex. num. 13. Iaſ. nu. 26. & Dec. nu. 10. & comprobaui in conſi. 112. num. 38. & ſeq. nos antem agimus de compenſatione, quę prouenit a præſumpta uoluntate diſponentis, ergo fiet etiã contra ſolitas iuris regulas de ſpecie ad quantitatẽ. & licet prædicta ſententia habeat multos contradicentes, & fortè non ſit communis, ut probaui loco prædicto, nume. 55. & 59. tamen procedit ſine dubio, eum apparet de uoluntate diſponentis, uel expreſſa, ſecundum Riminal. in dicta authen. præterea, uel ęquipollente, ut dixi dicto conſi. 112. numero 101. & ſatis eſt expreſſa in caſu noſtro, quia lex ita præſumit: dicitur
16 enim expreſſum quod ex mente † diſponentis colligitur, l. prætor. §. primo, vbi glo. Barto. Bal. Ange. Imola, Caſtr. Alex. & Iaſ. ff. de oper. noui nunt. dixi in conſi. 143. nu. 19.

Item vbi ſubſiſteret difficultas compenſandi, non tamen minus alimenta poſſent repeti per illum, qui erat debitor ex cauſa adminiſtrationis, licèt non per viam compenſationis: ſat enim eſt quod non videatur donaſſe, ſed præſtitiſſe animo repetendi. nihil enim quoad effectum refert quod compenſentur in debitum, vel quod repetantur, propterea ea Baldi declaratio videtur non eſſe uera, cogitandum tamen relinquo, quia magna eſt authoritas Baldi, quando præcipuè non habet contradicentem.

Hæc omnia dicta de negotiorum geſtore, amplia, limita, & declara prout dictum eſt in præcedentibus quæſtionibus, quia non eſt operæpretium quæcunque repetere.

S V M M A R I V M.

1. *Vxorem alterius qui alit, repetit a marito, qui tenebatur alere.*
2. *Socer repetit a genero alimenta, quæ præſtitit filiæ.*
3. *Alimenta quicunque præſtitit, repetere poteſt ab eo qui alere tenebatur.*
4. *Ratio generalis extendit dictum.*
5. *Frater qui aluit ſororem, repetit a ſocero ſororis, qui recuſauit alere. intellige tamen ut ibi.*
6. *Hæredes mariti repetunt alimenta vxori viduæ indebite præſtita intra annum luctus.*
7. *Impenſa alimentorum ſemper dicitur modica, quia paulatim fit. intellige tamen ut ibi.*
8. *Villa quæ ſtetit per menſes quòd non denunciauit malefactorem, punitur unica pœna.*
9. *Interpellatio non dicitur trina quando continuato ſermone ter inſtat quis debitorem ad ſoluendum.*
10. *Appellaſſe ſemel tantum dicitur qui eodem tempore ter dicit appello.*
11. *Hæredes mariti non repetunt alimenta intra annũ luctus præſtita uiduæ.*
12. *Vidua fingetur a iure eſſe in eodem matrimonio.*
13. *Vidua gaudet priuilegijs uiri dum ſeruat uiduitatem.*
14. *Hæredes uiri non repetunt a vidua, quod in eius alimenta impenderunt ultra redditus dotis.*

Quæſtio XVI.

VXORI alterius, qui prouidit de alimẽ
1 tis, repetit † a marito, qui tenebatur alere, l. alimenta, & l. ſi patrono, C. de negot. geſt. l. Neſennius, ff. eod. tit. ideo Cyn. in lege, quod in uxorem. C. de negot. geſt. dicit quòd pater, qui filiam aluit eo caſu quo non
2 ipſe, ſed maritus tenebatur, repetit a genero,

ſequuntur Ruin. Bald. & Alexan. ibi, & eſt generale, quòd quicunque præſtat alimenta ei, cui
3 ab alio debebantur, repetere poteſt ab illo, † d. l. Neſennius, Pet. Cyn. & alij in dicta lege, quod In uxorem. ita regulam conſtituit Socin. in conſilio ſexageſimoquarto, columna ſecunda, volumine quarto, ubi in uer. ex qua concluſione, dicit quòd ſi pater, frater, vel alius quilibet præſtat uxori alimenta, quæ erant præſtanda a uiro, repetit ab illo, quia videtur utiliter geſſiſſe negocium illius, allegat Corne. in dicta lege, alimenta, & Cyn. in dicta lege, quod in uxorem, & idẽ omnino dicit Natta in conſilio 547. nume. decimoſexto, & ſequen. vbi ponit de patre, & de fratre qui repetunt a genero, & ſororio, & quia ratio utilis geſtionis eſt generalis, poteſt dictum extendi ad quemcunque alium, ſecundum regulam Soc. in dicto conſilio ſexageſimoquarto. deciſio enim quamuis ſtricta extenditur ad limi-
4 tes rationis, & ratio generalis extendit † dictũ, l. regula. §. fin. vbi Barto. & alij, ff. de iur. & facti ignor. lege ſecunda, §. ſi maritos, uer. quid ſi curatores, & uerſi. quid ſi deceſſerint, ff. ad Tertullian. l. nomen debitoris. §. fin. ff. de lega. tertio, Euerar. loco trigeſimoquinto, columna prima, & poſſent allegari multi concordantes, & hæc vera ſunt durante matrimonio, nam eo diſſoluto aliud eſt. ſi enim diſſoluantur ſponſalia, & ſocer interpellatus recuſet alere, mulier autem nihil
5 aliunde habeat, † tunc frater ſi præſtitit alimenta repetit a ſocero, imo ipſamet mulier repetit, vt uoluit Ioan. de Cane mortuo, quem citat & ſequitur Vital. in tract. clauſula. in titulo, quando alimen. renuncia. poſſit, columna decima, in principio, vbi tamen dicit quòd ſi ſocer obtulerit ſe paratum alere eam in domo propria, & frater uoluit illam recipere, & alere in ſua domo, non tenetur ſocer reſtituere alimenta.

Hinc finitima eſt quæſtio, an hæredes mariti, qui intra annum luctus aluerunt viduam, poſſint ab ea repetere alimenta præſtita. & ubi nullæ concurrunt coniecturæ, Corne. in conſilio 252. in primo dubio, volumine primo, loquendo in fratre mariti, videtur præſupponere quòd
6 concedatur † repetitio, quia in dubio nemo præſumitur donare, l. cum de indebito, ff. de probation. at eam alere quam non tenebatur dicitur donatio. item in dubio alimẽta videtur quis præſtare animo repetendi, non dandi, ſecundũ glo. in dicta l. ſi paterno. at in ſuo caſu propter multas coniecturas tenet non dari repetitionẽ: coniecturæ autem erant, quia dotes in domo dimiſit, operas, & ſeruitia præſtabat, erat relicta uſufructuaria, domina & maſſaria, hæres erat diues, & ſine filijs. ſubdit tamen vnum uerbum notandum, quod ſi verum eſſet, poſſet ferè ſemper præſtari, ubi tractatur de alimentorum repetitione. dicit enim quod quantitas præſtito-
7 rum † alimentorum uidetur parua, quia paulatim miniſtratur. & licèt curſu temporis augeatur, non tamen ſit magna, & conſiderat primam, ſecundam, & tertiam præſtationem. ego autem non intelligo multiplicitatem præſtationum: unica enim iudicatur præſtatio, ea quæ fit continuato aliquo tempore, puta per annum uel mẽſes, facit dictum Barto. in l. inficiando, §. infans. ff. de furt. ubi dicit quòd ſi villæ conſul ſub pœna tenetur denunciare quemcunque malefa-
8 ctorem, punietur † unica pœna, quando ſtetit per menſes quòd nullum denunciauit delictum. & ſubdit Barto. ibi unicum delictum iudicari, quando aliquis tota die, uel nocte luſit ad azardum, etiam ſi luſerit cum diuerſis perſonis. & dicit gloſ. in lege, ſi conuenerit, ff. de pignor. actio.
9 quòd ſi quis continuato ſermone ter † dicat alicui, ſolue, non dicitur ille fuiſſe ter interpellatus, ſed ſemel tantum. idem de eo qui conde-
10 mnatus dixit ſæpius, appello, † ut ſemel tantũ dicatur appellaſſe, uoluit glo. in capitulo, abeo, de appellatio. in ſexto. prædicta, & alia congerit Marſil. in dicta lege finali, numero decimo ſexto, ff. de ſicar. ita qui continuato aliquo tempore alit aliquem, non dicitur pluries alimenta præſtitiſſe, cum uerbi alere, proprietas æquè referatur ad alimenta unius menſis uel anni, ſicut ad alimenta unius diei, Benintend. deciſio, quadrageſimatertia, numero undecimo, & alimentorum diſtributio fit per tempora, non per uices, proinde in cognoſcendo ſi ſit magna uel modica impenſa, non eſt attendendũ quid fuerit in ſingulas cœnas, uel prandia erogatum, ſed quid intra totum unum tempus continuatum fuerit impenſum.

Principalem tamen Cornei deciſionem, non
11 credo † veram, imo exiſtimo non eſſe locum repetitioni, quando hæredes aluerunt intra annum luctus: nam aut non habebat aliunde, & tunc uxor ali debet ab hæredibus, ne cogatur mendicare in opprobrium præcedentis matrimonij, ut in ſimili dicitur in authen. præterea, C. unde uir & uxor, & in corpore unde ſumitur: ſi uerò habebat aliunde, & habebat dotem, tenebantur quoque hæredes alere, ut in lege, diuortio, in principio, ff. ſoluto matrimonio, & utrunque caſum poſui in titulo, quibus & à quibus præſtan. ſint alimen. ubi dixi de alimen. an ſit alenda ab hæredibus. Cum ergo tenerentur, non repetunt quod ex neceſſitate legis & obligatione ſoluerunt, quia ut dixi, & probatur in lege, alimenta, & in lege, quod in uxorem, C. de negot. geſt. qui proprium debitum ſoluit, non repetit. ſi uerò dotem non habebat, idem eſt, quia cum non tenerentur alere, nec ad id cogi poſſent, uidentur donare, argumento legis, donari, ff. de regulis iuris, & uidua
12 † uidetur eſſe in eodem matrimonio, lege finali, C. de bon. matern. Alexand. in conſilio uigeſimoſecundo, columna ſecunda, uolumine ſecun-
13 do, & gaudet priuilegijs † uiri, capitulo, ex tenore, de foro compet. Barbat. conſilio quinquageſimoſexto, columna finali, uolumine tertio, Roland, conſilio octuageſimoſexto, numero tertio, & ſexto, uolumine ſecundo, Tiraquel. in tract. ceſſan. cau. limitatio. decimaquinta, &

& probatur, quia uidemus quod ubi mulier habet dotes, licèt hæredes uiri teneantur ad alimenta illius ſolum uſque ad ipſarum dotium redditus, tamen ſi in alimenta aliquid impendũt
14 ultra dotis redditum, non † repetunt, vt voluit Imola in d.l. diuortio, in principio, columna ſecunda, ff. ſoluto matrimonio. ſicuti itaque non repetit quod impendit vltra redditum dotis, ita etiam non repetit quando vidua carebat dote, & eadem ſit ratio partis quoad partem, quæ eſt totius quoad totum, vide tamen quæ dixi in titulo, quibus & à quibus debean. alimen. dum tracto de vidua alenda ab hæredibus uiri.

SVMMARIVM.

1 *Donatio non præſumitur etiam inter patrem, & filium.*
2 *Vxor repetit a viro quidquid impendit in alimenta illius.*
3 *Donatio inter uirum & uxorem eſt prohibita.*
4 *Vxor repetit a uiro quidquid in illius utilitatem impendit animo donandi.*
5 *Maritus reſtituit vxori fructus induſtriales paraphernalium, quos conſumpſit de voluntate vxoris, & uertit in proprios vſus.*
6 *Maritus dicitur in uſus proprios conuertiſſe fructus paraphernalium, quando vertit in propria alimenta.*
7 *Maritus reſtituit uxori fructus paraphernalium naturales, etiam de voluntate vxoris conſumptos.*
8 *Vxor non repetit alimenta marito præſtita, ſi illum tenebatur alere.*
9 *Donatio inter virum & vxorem ſuſtinetur de re modica.*
10 *Maritus non reſtituit uxori fructus naturales extradotalium quos conſumpſit, ſi modici ſint.*
11 *Animus donandi, vel repetendi colligitur ex qualitate impenſæ.*
12 *Vxor repetit a viro alimenta quæ præſtitit etiam ſi concurrat aliqua donationis coniectura.*
13 *Voluntas & poteſtas debent copulatiuè concurrere in quocumque actu.*
14 *Vxor repetit a viro alimenta, quæ communibus filijs præſtitit.*
15 *Vxor repetit a viro dotem, quam ſoluit pro communi filia ad quam ſe obligauerat ſimul cum marito.*
16 *Pater & patruus ſi ſimul ſe obligent ad dotandum, patruus repetit a patre, qui ſolus tenebatur.*
17 *Rei plures debendi cenſentur inter ſe fideiuſſores, quando negotium inſolidum ſpectabat ad vnum.*
18 *Rei plures debendi quando ſunt, an vnus ab alio repetat ſolutum, diſtinguitur inter cauſam onerosam, & cauſam lucratiuam, ut ibi.*

Quæſtio XVII.

VXOR, quæ de proprijs bonis maritum aluit, cum non teneretur, an repetat a marito. & videtur repetitionẽ dari, quia nemo præſumitur animo donandi dare, l. cum de indebito. ff. de probatio. & præſum-
1 ptio donationis † ceſſat etiam inter patrem & filium, ſecundum Salic. in l. alimenta, C. de nego. geſt. Bologn. in conſ. 27. nu. 16. ubi expreſsè di-
2 cit quòd mulier repetit a marito † quidquid impendit in illius alimenta, & dicit Bal. in conſ. 50. nume. 6. uol. 5. quod uxor quæ impendit pro ſuſtinenda re familiari, quæ conſumebatur, præſumitur magis negotium gerere quam donare, ideo repetit ſuper bonis uiri non ſubiectis reſtitutioni: imo uidetur, quod uolens non poſsit marito donare alimenta: eſt enim prohibita do
3 natio inter † uirum, & uxorem, l. 1. 2. & 3. ff. de donatio. inter uir. & uxor. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de cond. indebi. cum ſimilibus. & dicit glo. in l. ſi ſtipulata. §. 1. ff. de donatio. inter uir. & uxo. quod inconueniens eſt & incongruũ uxorem donare marito pro ſuſtentatione illius, & per illum textum cum glo. Bart. in conſi. 478. numero ſecundo, uolum. 5. dicit quod uxor re-
4 petit † etiam quando animo donandi aliquid in uiri utilitatem impendit, & ratio eſt, quia uxori concedi non debet per indirectum id, quod directè non concederetur, dicit tamen Bal. loco prædicto, quòd donatio prædicta confirmatur morte, & mortuo uiro uxor nihil poſſet petere pro eo quod impendit in alimẽta illius. prædicta autem opinio confirmatur, quia licèt inter Doctores ſit contentio, an maritus teneatur uxori reſtituere fructus paraphernaliũ bonorum, quos cõſumpſit, tamen uidetur in hoc communis opinio quòd ſi fructus ſint induſtriales, & conſum-
5 pti † de uoluntate uxoris in ſolam uiri utilitatẽ, tunc maritus teneatur illos reſtituere uxori, licèt aliud ſit quando conſumpti forent in uſus promiſcuos ipſorum cõiugum, ita declarat Bal. in l. uiua matre, in fi. C. de bon. mater. & in conſilio 276. in fi. uolum. 3. Ange. in l. pen. ff. ad leg. Falcid. Caſtren. in conſ. 99. colum. 3. nu. 2. in fi. uer. quinta fuit opinio, uol. 2. Corne. in conſilio 229. per totum, præcipue colum. 1. uer. Bald. autem, & colum. 3. uer. ex quibus patet, uolumine 4. Aret. in conſilio 160. longa eſt, colum. 2. uer. illud tamen indubitanter, Socin. in conſilio 82. numero nono, uer. ſecunda fuit opinio, uolumine quarto. Ruin. in conſilio 222. numero 5. uer. & licèt in hoc, uolumine primo, & dicitur in pro
6 prios uſus † conuertiſſe illos fructus, quando ex eis comparauit ſibi alimenta, ſecundum Aret. dicto conſilio 160. columna ſecunda, uer. nec ex tacita, quod etiam uoluit Franc. Alberg. quẽ citat & ſequitur Socin. d. conſilio 82. nume. 10. & Ruin. d. conſilio 222. nume. 5. uer. nec ſecundum Franciſcum, & quãdo fructus ſunt naturales, tũc licèt fuerint percepti de volũtate uxoris, ſi tamen fuerunt conſumpti in communes uſus

 reſti-

7 †reſtituuntur, intelligendo de bonis non para-
phernalibus, ſed extradotalibus, ſecũdum Aret.
Alex. Cor. Soc. in locis prędictis. Alex. in conſi.
63. nu. 10. uol. 2. Affli. in deciſ. 44. num. 7. Crau.
in conſil. 193. numero 15. ſicuti igitur maritus
reſtituit uxori fructus, quos in propria alimenta
conſumpſit, & qui ad uxorem pertinebant tam-
quam percepti ex illius bonis, ita neceſſe habe-
bit reſtituere id quod uxor in illius alimenta im
pendit, cum eadem omnino ſit ratio: nec refe-
rat quod uxor ipſa impenderit uel maritus de
uoluntate uxoris, & Bald. in dicto conſilio 478.
numero primo, loquitur præciſè, quando uxor
fructus extradotalium bonorum conſumpſit in
alimenta uiri, atque ita licèt uir & uxor dicantur
duo in carne una, & ſocij diuinæ, & humanæ do
mus, ut inquit Bal. loco prædicto, non tamen in
ter eos pręſumitur donatio.

Intellige tamen prædictam concluſionem,
quando uxor non tenebatur uirum alere, quia
8 ubi erat obligata ad alimenta, † non repetit ſo-
lutum, ſecundum Bald. conſilio 478. & præfa-
tus ſum multoties nullum omnino includi ca-
ſum in hac parte ſeu titulo, quando quis teneba
tur alere, quandoquidem non datur repetitio e-
ius, quod quis impendere tenebatur.

Secundo declara minime procedere, quando
modica eſſet impenſa, quam uxor fecit pro ali-
mentis uiri, quia cenſetur facta animo donandi
ut dixi ſupra in patre, matre, fratre, & alijs perſo.
nis, accedente maximè tam arcta ſanguinis ne-
ceſſitudine. nec obſtat generalis legum prohi-
bitio, quæ excludit donationem inter uirum, &
uxorem, atque eam improbat, quia ubi dona-
9 tur † quid modicum lex non annullat donatio-
nem. lege, quod autem, §. primo, ff. de donatio,
inter uir. & uxo. Duen. regula 221. limitat. quin
ta, & facit, quia maritus non tenetur uxori reſti-
tuere fructus naturales perceptos ex bonis extra
10 dotalibus uxoris, quos conſumpſit † in uſus
proprios, quando modici ſunt ualoris, ut per
Aret. Alexand. Corne. Socin. Afflict. & Craue.
ſupra relatos, qui ita diſtinguunt inter fructus
modici & magni ualoris, facit lex, utrum ff. de
donatio. inter uir. & uxor. ubi dicitur quòd ex
modo & genere impenſæ cognoſcitur, ſi mari-
11 tus habuit animum donandi, † uel repetendi,
ecce ergo quod magna impenſa differt a modi-
ca in propoſito inter uirum, & uxorem, & illum
textum ad hoc adducit Bologni. d. conſ. 27. nu.
16. uerſ. nec obſtat l. utrum.

Ex eo autem quod dictum eſt, uxorem non
poſſe donare marito, nec præſumi id facere
quando impenſa eſt magna, infertur quòd etiã
ſi aliquę donationis coniecturæ concurrerent,
12 adhuc † daretur repetitio: cum enim deficiat in
uxore facultas donandi, parum releuat illius uo
13 luntas, cum in unoquoque actu copulatiuè † re-
quirantur, & poteſtas, capitulo, cum ſuper, de of
fic. deleg. l. cum te, ubi Bald. C. de donatio. ante
nupt. l. multum. C. ſi quis alte. uel ſibi, Bal. con-
ſilio 326. numero ſecundo, uolumine primo,
Natta conſilio 402. numero 28. Rolan. in conſ.
39. num. 20. uolum. 1. poſſet autem haberi dicta
rum coniecturarum ratio, ubi uxor deceſſiſſet,
quia ex quo tunc donatio ſortitur effectum, po
teſt conſiderari, an mulier animum habuerit do
nandi: at ubi uiuens uxor repeteret, fruſtra alle-
garet maritus impenſam fuiſſe factam animo
donandi.

Et non ſolum uxor repetit a uiro impenſam
14 factam pro eo alimentando, † ſed etiam, quam
fecit pro alendis filiis, quando onus illud ad ma
ritum ſpectabat, vt dicitur in l. Neſennius, ff. de
neg. geſt. & dixi latè ſupra in quęſtione, an ma-
ter repetat alimenta filio præſtita. immo in for-
tioribus terminis dicit Bal. Nouel. in tract. dot.
par. 6. priuileg. 3. in fi. uer. uidi etiam in facto cõ
ſultum, quòd ſi uir, & uxor ſimul dotem filię, aut
genero promittant, & cogatur mater uigore il-
lius promiſſionis ſoluere, licebit exinde ſibi repe
15 tere † ſolutum, quia videtur magis ad cautionem
filiæ, aut generi interceſſiſſe pro marito, quam
quod uoluerit donare, ex quo negotium inte-
grè ſpectabat ad uirum, argumento l. uir uxori.
§. fin. ff. ad Velleian. id, quod extendit Corne. in
conſ. 316. colum. 1. uer. tamen his non obſtanti
bus, uolum. 4. ut procedat quando pater, &
16 † patruus ſimul obligarunt ſe pro dote, quam ſo
lus pater tenebatur dotare, ſequitur Crau. in cõ
ſilio 77. num. 3, & ratio eſt, quia ubi plures ſe o-
bligant in ſolidum pro facto ad alterutrum ipſo
rum pertinente, tunc licèt quoad creditorem di
cantur plures rei debendi, tamen inter ſe haben-
17 tur pro fideiuſſore, † & principali, proinde ſi is
ad quẽ negotium non ſpectat, totum debitum,
uel partem ſoluat, repetit a principali per tex. in
d. l. uir uxori. §. fi. eſt doctrina Bar. in l. reos, ff. de
duobus reis, ubi Ang. & Imo. idem probarunt
Fulgo. & Caſtren. in dicto §. fin. Bal. in authen.
hoc amplius, numero 21. C. de fideicom. Alex.
in conſilio 66. numero 5. uolumine 4. Natta in
conſilio 51. numero 8. Rolan. in conſ. 64. nu-
mero 5. uolumine 1. Cæphal. in conſ. 220. nu-
mero 15. ubi latè agit, deci. Pedemon. 44. nume
ro 7. D. Becius in conſ. 45. numero 49. in quo ta
men, ut uel obiter dicam, ſolet etiam conſidera-
18 ri, an ſint rei † ex cauſa lucratiua, uel oneroſa, ad
effectum ut ſoluti detur repetitio, ut per Bar. d.
l. reos, numero 3. uer. quæro, qua actione, & ibi
Alexan. uer. nullo modo, Afflic. deci. 319. in fi.
Ruin. in conſilio 76. numero 6. uolumine 1. ſed
quia id nihil ad nos, non curo.

SVMMARIVM.

1 *Pietatis intuitu præſtita alimenta non repetun-tur.*
2 *Argumentum a dote ad piam cauſam, eſt validum.*
3 *Donatio præſumitur fauore dotis.*
4 *Animæ fauore ſumitur ſemper interpretatio, quæ ſit illi utilior.*
5 *Ingratitudo operatur alimentorum repetitione aduerſus eum, qui diu alitus fuit ex affectione.*
6 *Factum legitimè a principio non retractatur, quan*
do

do deuenit ad caſum a quo non potuiſſet incipere.

7 *Alumnus æquiparatur coniuncto.*

8 *Alumnus dicitur de familia.*

9 *Ingratitudo maximum eſt vitium, & reprobatur legum, & canonum authoritate.*

10 *Donatio inter viuos reuocatur propter ingratitudinem.*

11 *Libertus ingratus redigitur ad priſtinam ſeruitutem.*

12 *Doctor propter ingratitudinem priuatur doctoratu.*

Miles propter ingratitudinem priuatur cingulo.

13 *Ingratitudo operatur, vt detur alimentorum repetitio etiam in caſibus, quibus alioquin denegatur.*

14 *Pater non reſtituit alimenta, quæ fuerunt præſtita infanti expoſito.*

15 *Pater alimenta infanti expoſito præſtita ſoluit altori, quando reſiſtit ne filio altoris nubat.*

16 *Pater dotem dare recuſans filiæ expoſitæ, quando nupſit filio altoris dicitur impedire matrimonium.*

17 *Poſſe non dicimur, quæ commodè facere non poſſumus.*

18 *Poſſe non dicimur, quod ſine difficultate non poſſumus facere.*

19 *Pater exponens filium perdit patriam poteſtatem.*

20 *Dotandi neceſſitas deſcendit a patria poteſtate.*

21 *Bannitus non perdit iura ciuitatis, quæ ei ſunt allata ratione incommodorum: ſecus, quoad vtilia.*

22 *Pœna non debet eſſe cauſa præmij.*

23 *Nobilitatem perdens ob delictum, ſuſtinet tamen onera nobilibus impoſita.*

Dignitatem, qui perdit, non excuſatur ab onere iniuncto habenti dignitatem.

24 *Falſi pœna damnatus licèt ex lege, aut ſtatuto deſinat eſſe nobilis, tenetur tamen ad onera nobilium, & maioris ætem pœnæ.*

25 *Hæres, qui deſinit eſſe ſua culpa remanet tamen hæres, quoad incommoda.*

26 *Priuilegium prodeſt, ne teneatur quis ad incommoda, ſed non offendit quominus commoda conſequatur.*

27 *Ingreſſus religionem eximitur a poteſtate patris.*

28 *Filiusfamilias ſi Epiſcopus fiat exit patris poteſtatem.*

29 *Filiusfamilias factus ſacerdos efficitur ſui iuris.*

30 *Filius exemptus a patria poteſtate per ſacerdotium religionem, vel Epiſcopatum, non perdit iura legitimorum.*

31 *Filius factus ſui iuris ſacerdotio, religione, vel Epiſcopatu retinet iura ſuitatis.*

32 *Pater reddit alimenta filio expoſito præſtita ſi recuſat illum ducere filiam altoris in vxorem.*

33 *Extenſio ex identitate rationis ad caſus ſimiles admittitur etiam in lege pœnali.*

34 *Maſculinum nunquam concipitur a fœminino, licet aliud econtra.*

35 *Maſculinum concipitur a fœminino, quando eadem ſubeſt ratio.*

Quæſtio XVIII.

1 GENERALITER alimenta, quæ † pietatis intuitu præſtita ſunt, non repetuntur, ex tex. in l. cum is, §. pen. ff. de cond. ponunt Doctores in d. l. alimenta, in l. quod in uxorem, C. de neg. geſt. eſt tex. in l. Neſennius, ff. co. ti. §. fi. Inſt. de obligat. quæ ex quaſi contra. naſcunt. Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi parens, num. 39. ff. de liber. agnoſcen. & per tex. in d. §. pen. dicit Tiraq. in tracta. de priuileg. piæ cauſæ, priuileg. 7. colum. 3. quod pietas excludit repetitionem, l. fin. C. de inſan. expoſ. facit,
2 quia ualet argumentum a dote † ad piam cau-
3 ſam, & fauore dotis † præſumitur donatio, l. fi. C. de iure dot. Doctores in l. 2. §. 1. ff. ſolu. matrim. Bar. in l. quæ dotis, num. 6. ff. eod. hoc tenuit Socin. Dec. Pariſ. & Socin. iun. quos citat, & ſequitur Menoc. in d. tracta. de arbitr. iud. caſu 88. nu. 36. ergo eodem modo præſumi debet donatio, quando aliquid fit ob pietatem. Accedat, quòd
4 ubi agimus de fauore animæ, ſumi ſemper † debet interpretatio, quæ illi ſit utilior, cap. conſilium, de obſeru. ieiun. gl. in c. 1. de ſcrutin. Inn. in c. ad audientiam, de homicid. Felin. in c. fi. de præſump. Marſi. in ſing. 151. Alciat. in tracta. præſump. reg. 3. præſump. 1. num. 13. & ſeq. utilius uerò eſt animæ, quòd ſit donata illa impenſa, quàm quod repetatur, ergo debemus ita præſumere.

Fallit tamen hæc concluſio in eo, qui aliquem aluit affectione ductus teneris ab annis: is enim repetit omnem impenſam præteriti temporis,
5 ſi alumnus ingratus † ſit, ita tenet gl. in l. iniquā, C. de his, qui accuſ. non poſſ. & ibi Salic. num. 2. dicit, quòd expenſæ alimentorum repetuntur propter ingratitudinem, cum tamen a principio peti non poſſent. mouetur ex l. patrem, C. de nupt. & dicit Bal. in d. l. iniquam, quod non debet quis malum reddere pro bono recepto, & illam glo. dicit auream, Io. de Amic. in conſ. 114. nu. 21. & legem prædictam adducit etiam Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. ſuſceperit liberos, num. 53. C. de reuoc. donatio. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. idem iudex, num. 48. ff. de liber. agnoſ. contra tamen hanc ſententiam facere uidetur, quia quod initio legitimè conſtitutum eſt, non retra-
6 ctatur, † licèt ad eum caſum deueniat, a quo non potuiſſet incipere, cap. factum legitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, §. non eſt nouum, ff. de reg. iu. ubi Dec. & Cagnol. ſed reſpondetur eſſe hoc in pœnam ingratitudinis: quanto enim maius beneficium recepit alumnus ex alimentatione diutina, ex tractatione, & cohabitatione, tanto plus peccat actorem ſuum offendendo, aut accuſando: qui enim plus recepit, plus debet: & ſi-
7 cuti alumnus † æquiparatur ſanguine coniun-
ctis. §. eadem lege, uer. iuſtè autem, Inſtit. quib.
8 manum. non licet, & ibi not. Aret. & dicitur † de familia, l. Neſennius. C. de nup. quem tex. Aret. loco præcitato dicit eſſe ſingularē, & multa alia.

de

de alumno ponit Tiraquel.d.uer.ſuſceperit libe
ros,nume.53. ita maiorem debet altori ſuo re-
uerentiam, & obſeruantiam, quam ſi non præ-
ſtat,grauius punitur, & cum ingratitudo maxi-
9 mum ſit uitium,† reprobatum authoritate legũ,
& canonum;ut per Dec.in conſ. 686.nume.13.
reddit ingratum, beneficio accepto indignum:
10 hinc donatio inter uiuos† reuocatur propter in-
gratitudinem,l. generaliter,ubi glo. & Docto-
11 res.C.de reuoc.donat.libertus ingratus† redigi-
tur ad priſtinum ſeruitutis ſtatum,l.2.C.de lib.
& eor.lib.Ripa,d.l.generaliter,colum.1.ubi in-
12 fert ad Doctorem,& militem,qui† ob ingratitu
dinem priuantur doctoratu, & cingulo militiæ:
ſi ergo ingratus perdit ea, quæ ſibi fuerũt inter
uiuos donata, cur mirum uideri debebit, quod
altori reddat alimenta, quæ in eum donandi in-
tentione fuerant collata,cum & illa ſaperent do
nationem.

Et ex hoc inferri poteſt generalis limitatio, &
deciſio, ut oĩbus in caſibus quibus dictũ eſt ſu-
pra,alimenta animo donandi præſtita non repe
13 ti,intelligatur id, niſi qui† recepit alimenta,in-
gratitudinem committat, quia per eam ita effi-
citur indignus, vt reddere teneatur impenſam.
eadem enim uidetur ratio, niſi dicamus gratio-
ri pœna dignum illum, qui ab ineunte ætate
receptus, & ſeruatus in domo alicuius, tandem
altori efficitur ingratus, quàm is ſit, qui ſimplici
ter alimenta recepit in domo alicuius.

Fallit ſecundo regula, quam ſupra conſtitui-
mus,vt non procedat in patre, qui filiam infan-
14 tem expoſuit:†nam & ſi regulariter non tenea
tur alimenta reddere, quæ alius præſtitit, l.1.C.
de infant.expoſ. ſi tamen non patiatur,aut con-
ſentiat, ſed impediat quominus illa nubat filio
altoris, cogitur refundere alimenta† omnia præ
15 teriti temporis, textus eſt expreſſus in l. patre,
C.de nupt. ubi inquit Cin. quòd propter odiũ,
& ingratitudinem patris limitatur per illum tex
tum regula generalis, quę uult, quòd alimẽta
præſtita intuitu pietatis, non repetãtur. & dicit
Salic. quòd pp ingratitudinem conceditur ius
repetendi, q prius non competebat,& ſubdit eſ
ſe ſpeciale, quia ingratitudo reſecat officium
pietatis,& inquit Bar.eſſe ibi caſum ſingularem
quòd repetatur id quod fuit erogatum citra ani
mum gerendi aliena negotia, ſequitur Fulg.nu
mero 1.Cordub.qui alios citat,d.§.idem index,
num.50.& pater ſatis dicitur prohibere, uel im-
16 pedire, quando negat† dotem dare,ſine qua fi-
lius altoris non vult illam ducere in uxorem, ſe-
cundum Cin.& Bal.ibi. & licèt Salic. dicat hanc
declarationem eſſe diuinatiuam,tamen rationa
bilis uidetur,quia nõ dicitur poſſe fieri id, quod
17 commodè †non poteſt fieri, l.nepos Proculo.ff.
de uerb.ſigni.l.ſi ſeruus,ff.de noxal.l.ſi poculis.
§.fi.ff.de ſtatulib.& idem eſt,quando non poteſt
18 fieri† ſine difficultate,gl.in §.pœnales, Inſtitu.de
actio.Bal.in conſ.101.colum.1.uolum.1.Crau.
in conſ.199.num. 2. Cum ergo non commodè,
nec ſine difficultate mulieres inueniãt maritos;
pater, qui recuſat filiæ dotem dare, uidetur im-
pedire ne matrimonio collocetur. bene fateor,
quod illa expoſitio non erat neceſſaria,quia & ſi
filia expoſita poſſit ſine patris conſenſu nubere,
atque eo inuito matrimonium contrahere cum
filio altoris, ut ibi dicunt Cin. & alij: tamen ad
huc puniẽdus eſt in aliquo pater, qui immemor
recepti per filiam beneficij contradicit matrimo
nio,uel alio modo impedit. ex alio autem uide-
tur quod expoſitio Cini non poſſit ſubſiſtere,
quatenus inquit ſatis patrem recuſare, quando
dotem non dat:nam ubi pater filium expoſuit,
19 uidetur perdere† patriam poteſtatem, iuxta tex.
in l. 2. C. de infant. expoſ. quę in filio intelligit
Petr.Gerard.ſing.2.num. 9.Aſcan. Clem.in tra
cta.de patr.poteſt.cap.ult.nume.96. & ita dicit
Abb.in c.1.nume.1.de infan. & languid.imò eſt
tex.ibi.ceſſante autem patria poteſtate ceſſat ne
20 ceſſitas dotandi,quę ab illa† deſcẽdit,l.fi.C. dot.
promiſ.gl.in l.cum poſt. §. gener,in uer. placuit.
ff.de iure dot. cum alijs apud Aſcan. in d.tracta.
effec.12.in princ. ſed ſuſtinendo dictum Ci. re-
ſponderi poteſt duplici modo. primò, quod opi
nio Gerard. non eſt tuta, quod pater ob expoſi-
tionem filij perdat ius patriæ poteſtatis,nam gl.
in d.l.patrem, uidetur tenere contrarium dicẽs,
l.2.procedere in ſeruo,& liberto,non filio,& eſt
communis,ſecundum Salic.l.fi.num.3.C.de in-
fan.expoſ.ideo tenetur dotare.

Secundò reſpõdeo, quòd & ſi pater perderet
patriam poteſtatem ob contradictionem,& im-
pedimentum, non tamen per hoc eximitur ab
onere dotandi,quia illam perdit, quoad ea,quæ
ſibi erant utilia, nõ quoad ea q̃ erant oneroſa &
damnoſa:ubi enim aliquis propter odium conſi
deratur ut alius, tunc id locum habet quoad ho
nores & utilia, non quoad incommoda.& dam-
na,l.ſi ſeruus plurium.§.1.ff.de leg.1.l.in actio-
ne.§.item qui ſocietatem.ff.pro ſocio.propterea
Bart.in q.15. ſtatuto Lucanæ ciuitatis,tñ prout
eum citat Nellus in tracta. bannito. in 1.par.ſe-
cun.tempo.quæſtio.5.dicit quòd & ſi bannitus
21 †perdat iura ciuitatis, tamen hoc non eſt uerum
quoad iura, quę ſunt dãnoſa bannito,quia quo
ad ea remanet ciuis, ita quoque tenent Bald.&
alij in l.1.C. de hæred.inſtit. Socin. in conſ.58.
num.10.uol.1.ubi poſt Nellum teſtatur de com
22 muni, & ratio eſt,quia pęna †non debet eſſe cau-
ſa præmij.l.ſiue hæreditaria.ff.de nego.geſt. l.ſi
quis ſolidum.ff.de hæred.inſtit.ſed pater expo-
nendo filiam conſequeretur præmium, quia exi
meret ſe ab onere dotandi, quod ante incumbe-
bat,& per hanc rationem Bar.in l.1.num.92.C.
de dignita.lib.12.inquit, quòd ubi propter deli-
23 ctum priuatur aliquis nobilitate,† & dignitate,
ſuſtinere debet nihilominus onera omnia,& in-
commoda,quę nobilibus iniunguntur, licèt ho-
nores,& utilia perdat, & in l.1.C.de infan.lib.10.
dicit, quod & ſi condemnatus de falſo deſinat eſ
24 ſe nobilis† ex lege aliqua, uel ſtatuto, tamen re-
manet nobilis quantum ad maioritatem pœna-
rum,& quantum ad ea in quibus nobiles plus cę
teris grauantur,facit etiam,quia ubi aliquis de-
25 ſiuit eſſe hæres ſine culpa,remanet tamẽ† quoad
incom-

incommoda, c. intelleximus, vbi notatur, de iu-
dic. & idem eſt econuerſo, quando propter priui
legium liberatur, quia id intelligitur, quoad in-
26 commoda, †non autem quoad commoda. l. 1. §.
fi. ubi gl. ff. ad Maced. glo. in l. 2. ff. de iu. aureor.
annul. l. falſa. §. ſed ſi cui. ff. de cond. & demonſt.
l. ad inuidiam, C. de his quæ ui, metuſve cau.
ideo memiui conſuluiſſe, quod priuilegium im
munitatis alicui conceſſum non adimit faculta-
tem participandi de redditibus communis, li-
cèt ſtatutū extet, quod non ſuſtinens onera non
ſit particeps eorum: item uidemus, quòd & ſi fi-
27 lius ingrediens† monaſterium exeat de poteſta-
te patris, ſecundum glo. in l. ſi ex cauſa, §. pen. de
minor. c. Iudæorum, de ætate, & qualit. & ſimili-
28 ter factus Epiſcopus, †authen. presbiteros, C. de
29 epiſcop. & cler. immo factus ſacerdos, †Hoſtien.
d. c. indecorum. tamē id intelligitur, quoad one
ra, non quoad honores, & ideo non perdit iura
30 †legitimorum. §. illud, in Auth. conſtit. q̄ de di-
31 gnit. nec perdit ſuitatem, † glo. in l. ſi ex cauſa. §.
Papinianus, nbi Bar. ff. de minor. Bar. in l. item
in poteſtate, ff. de his, qui ſunt ſui, uel alic. iur.
Bal. in l. apud hoſtes. C. de ſuis, & legitim. ponit
Iaſ. in l. qui ſe patris. num. 18. C. unde liberi. ita
ergo in propoſito licèt pater filiam exponens
perdat poteſtatem patriam, tamen hoc eſt verū,
quoad ea in quibus patria poteſtas erat ſibi uti
lis, non autem quoad ea in quibus eſt damnoſa;
remanet enim obligatus ad dotandum illam,
quemadmodum ſi non expoſuiſſet, & hoc mo-
do ſuſtinetur & defenditur opinio Cini, qui vult
quod ſi recuſet dare dotem uideatur prohibere,
uel impedire ne filiæ nubat.

An autem procedat cōcluſio in contrario ca
ſu, quando pater expoſuit filium, & altor vult ei
filiam dare in uxorem, pater autem impedit, aut
prohibet, Cordub. d. § idem iudex, nume. 50. &
32 ſeq. dicit hoc quoque †caſu locum eſſe deciſioni,
per quam pater cogitur alimenta omnia præte
riti temporis reſtituere, quia lex eſt pœnalis, ex-
tenditur ex identitate rationis ad caſus ſimiles,
33 † c. unico, §. ſed quia natura, tit. quæ fuit prima
cau. beneſ. amitten. & ibi nor. Bal. & infinitos cu
mulat Cordub. loco predicto. ſed in contrarium
facit, quia & ſi maſculinum aliquando conci-
piat fœmininum, tamen ècontra fœmininum
34 † nunquam concipit maſculinum, l. ſi ita ſcrip-
tum. ff. de leg. 2. glo. in §. fi. Inſtit. qui dari tutor.
poſſ. & in l. prima. ff. de uerb. ſignifica. & repu-
gnat natura, ne fœmininum concipiat maſculi-
num, ſecundum Dec. qui citat Cardin. in l. pri-
ma. num. 127. ff. de reg. iu. poſſet tamen reſpon-
deri, quòd ubi eadem militat ratio, etiam tunc
35 †fœmininum concipit maſculinum, ſecundum
Butr. in c. fi. car. 9. de conſuetud. quem citat ſub-
dens eſſe diligenter notandum, Iaſ. in l. ſi quis id
quod, numero 24 ff. de iuriſdictione omnium iu
dicum indifferens eſt utrobique ratio in facto no
ſtro, quia ſemper dicitur pater ingratitudinem
committere, quando prohibet ne filius alimen-
tatus ducat in uxorē filium alimentatoris, ſicuti
quando prohibet ne filia nubat filio, & quam-
uis Dec. in l. fœmina, numero 127. & in c. cum in
cunctis, nume. 26. de electio. impugnet eam de-
clarationem, tamen non poteſt obſiſtere autho-
ritati Butr. & Iaſ. Preterea ſublimitatio, quam ip
ſe addit, confirmat limitationem Butrij: excipit
enim quando de filia mentio fieret gratia maio
ris frequentiæ, uel ob facti contingentiam, ſe-
quuntur additio. ibi: at ubi eadem eſt ratio in
maſculo, quæ in fœmina, ſemper expreſſio fœ-
minæ cenſetur facta gratia frequentioris uſus,
& contigentiæ facti, vt in exemplo poſito per
Dec. in locis prædictis ſtatuti, ſcilicet ne quis te
neat capras in uilla, & ſanè durum eſt euitare pœ
nam, ubi utroque caſu par eſt ratio, & tex. in l. fi.
§. ſed neque. C. de infant. expoſit. non conſtituit
differentiam inter maſculum, & fœminam.

S V M M A R I V M.

1 *Dominus reddit alimēta præſtita ſeruo ipſo inuito, vel ignorante expoſito.*
2 *Pater reſtituit alimenta præſtita filio, qua tertius ipſo ignorante, vel inuito expoſuit.*
3 *Pater non reſtituit alimenta præſtita filio, qua ipſe expoſuit.*
4 *Lex generaliter loquens debet generaliter intelligi.*
5 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat.*
6 *Filium, vel ſeruum expoſitum alens repetit ſi proteſtatur ſe alere repetendi animo.*
7 *Pater reddere tenetur impēſam a tertio factam pro filio erudiendo.*
8 *Impenſa, quæ fit in erudiendo aliquem, æquiparatur alimentationi,*
9 *Studiorum fauore multa conceduntur.*
10 *Alere qui tenentur ratione ſanguinis, is debet etiā erudire, & bonis artibus inſtruere.*
11 *Alere qui tenetur ratione ſanguinis, tenetur etiam impendere in quacunque ſtudia.*
12 *Theologiæ ſtudioſi quid datum eſt, dicitur in piam cauſam verſum.*
13 *Infantem expoſitum ſi Eccleſia, vel hoſpitale aluit non repetit.*
14 *Infantem conſanguineum expoſitum qui aluit, non repetit a patre.*
15 *Duo vincula magis ſtringunt.*
16 *Singula, quæ non proſunt, multa iuuant.*
17 *Infantem expoſitum alens, ſi diues ſit, & liberalis, non repetit.*
18 *Monachum qui aluit, repetit a monaſterio, vel Abbate.*

Quæſtio XIX.

QVI aluit infantem expoſitum a patre, an repetat alimenta, quæ illi præſtitit, intelligendo tamen de eo, qui non tenebatur alere, ſed ſponte ſuſcepit, & in primis ſciendum eſt, quòd aliquando exponitur aliquis a tertio patre ignorante, uel inuito, & tunc quia pater poteſt quandocunque recuperare, filium,

1 linm,ſine dubio † tenetur reddere quidquid im-
penſum fuit pro eo alendo, uel arte aliqua in-
ſtruendo, & dicit textus expreſſus in l. prima,
C. de infantib. expoſit. & licèt loquatur in
ſeruo, idem tamen eſt in filio, quia in eo maior
2 cadit ratio, † quàm in ſeruo, & ita intelligit Ab-
bas in cap. primo, de infant. & languid. ſed ante
eum ita quoque intelligit glo. in cap. fi. 87. di-
ſtinc. & dum glo. in d. l. prima, allegat l. fi. quę de
filio loquitur, uidetur & ipſa intelligere in filio
ſicut in ſeruo, & in prædictis iuribus datur repe
titio, ut dixi, non ſolum alimentorum, ſed etiam
impenſæ factæ circa artem.

Quod ſi pater uolens, ac nemine impellente
filium exponat, tūc eſt dubium ſi repetantur ab
eo alimenta: & uidetur non dari repetitionē per
textum in l. patrem. C. de nupt. ubi datur repe-
titio, quando pater prohibet ne filia expoſita
nubat filio eius, qui aluit, & tex. ibi ait repetitio
nem concedi, eo ſolummodo caſu, atque ita ex-
cludit omnes alios caſus, & dicit Salic. ibi, quòd
caſus ſpecialis propter odium, & ingratitudi-
nem patris, ergo in contrarium eſt regula, im-
mo Cin. ibi dicit, quòd per illum textum limitā
tur iura uolentia, quòd non repetantur alimenta
intuitu pietatis præſtita, & præſupponit quòd
ſuſcipiens expoſitum uideatur in dubio id face-
re pietatis intuitu, alias non induceretur limita
tio per eum allegata, & hanc opinionem tenet
3 † glo. in cap. fi. 87. diſtin. in uer. intra decem dies,
ubi ait, quod impenſa facta in alimenta filij ex-
poſiti, non repetitur niſi duobus in caſibus, ut
per eum, ſequitur Io. And. in cap. 1. de infant. &
languid. hęc autem opinio multum habet ratio
nis, quoniam in ſuſcipiente filium expoſitum
non poteſt ferè alius conſiderari impulſus, quā
pietatis, ubi non eſt affinis.

Contra uerò uidetur, quod repeti poſſint in-
diſtinctè, nam non præſumitur donatio in du-
bio, l. cum de indebito, ff. de probatio. ſecundò
ſi non expoſitum quis aluiſſet, repeteret ſine du
bio a patre, quia alimenta non cenſentur præ-
ſtita donandi animo, ut dixi ſupra, ergo idem di
ci debet de filij expoſiti alimentis, ne melioris
ſit conditionis pater iniquus, & de filio male me
ritus quàm bonus, & pius. Tertiò hanc partem
probauit glo. in c. 1. de infant. & languid. quæ &
ſi dicat in gènere de expenſis nulla facta diſtin-
4 ctione, tamen debet † gèneraliter intelligi, l. de
5 pretio, ff. de publicia. & intelligi debet † ſecundū
legem quam allegat, Bar. in l. non ſolum, §. libe-
rationis. ff. de liberat. lega. & l. 1. C. de infan. ex-
poſ. mentionem facit de reſtitutione non ſolum
aliarum impenſarum, ſed etiam alimentorum,
ideo hoc quoque cenſetur gl. uoluiſſe.

Prima opinio mihi magis placet, quam limi
ta non procedere, quando ſuſcipiens infantem
6 filiū aut ſeruum expoſitum proteſtaretur ſe † ani
mo repetendi impenſarum: tunc enim quia in-
tentio eſt certa, detur repetio, gl. in d. c. fi. 87. di-
ſtinc. Abb. hoc ponit in c. 1. de infant. & lang. &
faciunt quæ in ſuperioribus ſępe dicta ſunt pro-
teſtationem declarare dubiū proteſtātis animū.

Secundo reſtringitur, ut non habeat locum
quando pater impedit, aut prohibet ne filia ex-
poſita nubat filio ſuſceptoris, ut dixi in proxi-
mè præcedenti quæſtione.

Tertio limitari debet, quoad eas impenſas, q̄
7 factę ſunt pro filio erudiēdo † in aliqua arte, quia
illas repetit, ſecundum gl. in d. c. fi. 87. diſt. Abb.
d. c. 1. in fi. de inſant. & languid.

Etſi teneamus alimentorum impenſam non
poſſe repeti, difficile poterit ſuſtineri hæc decla-
ratio, quia ea impenſa, quę fit pro filio bonis artī
bus erudiendo, non eſt minus fauorabilis, quàm
8 ea, quę † fit pro alimentis, vt probat tex. in l. ſi pa-
terno, C. de nego. geſt. in prin. vbi eodem modo
determinat de expenſa alimentorum, & ea, quæ
fit in conducendis magiſtris, & Are. ibi dicit ex-
preſsè, quòd ęquiparatur expenſæ alimentorū,
& dixi ſupra in quæſtione, an uictricus repetat
impēſam, quam fecit pro priuigno. ſed dici poſ-
ſet illud procedere in artibus liberalibus, ſecus ī
aliis artibus: uidemus enim ſtudiorum fauore
9 † multa concedi, ut per Doctores in l. 1. ff. ſol. ma
tri. latè Tiraq. in præfatio. trac. piæ cauſæ, in uer.
item relictum cauſa ſtudij, ubi ponit, an cauſa ſtu
dij pia dici poſſit. & ſubdit q̃ cauſa ſtudij æquipa
ratur cauſæ dotis, & pro ſupradicta diſtinctione
facit Bar. in l. de bonis, §. nō ſolum, ff. de Carbo.
10 edicto, ubi ait, quod alere † q. tenetur ratione ſan
guinis, tenetur etiam impenſam facere neceſſa-
riam pro addiſcēdis artibus liberalibus, licèt nō
pro ſtudio iuris, vel medicinæ, Iaſ. in l. cum hi. §.
qui tranſigit, nu. 2. ff. de tranſac. ſequuntur Ang.
Aret. Alciat. Caſſan. Crau. & alij citati a Cordu.
in l. ſi quis a liberis. §. non tantum, nu. 34. immo
Bar. in l. legatis, nu. 1. ff. de alim. & ciba. leg. dicit
11 quòd alere qui tenetur iure † ſanguinis, is debet
etiam impendere in quęcunque ſtudia, per l. qui
filium. ff. vbi pupil. educ. de be. de hoc tamen dixi
in tit. quæ ueniant appellatione alimentorum.
& poſſet fortè idem dici in ſtudio Theologiæ, p
id quod uoluit Bal. in rep. l. 1. col. 12. ff. de leg. 2.
Cuman. in conſ. 28. Tiraq. d. præfat. uer. item re-
lictum cauſa ſtudij, circa fi. dicit enim q̃ datū in
12 cauſam † ſtudij Theologiæ, dicitur in piā cauſā.

Si uerò magis placeat opinio, quę habet repe
titionem concedi, intellige non habere locum
quando is, qui expoſitum infantem ſuſcepit, te-
nebatur alere, puta quando ſuſceptus eſt ab ho-
ſpitali, uel Eccleſia, vt dixi in tit. quib. debe. ali.
tunc enim is non repetit, etiamſi proteſtatus fue
rit, per generalem regulam ſupra a nobis ſæpius
traditam, quòd non conceditur ei repetitio, qui
aliquo iure erat obligatus, & quod proteſtatio
non releuat in ijs, quæ non pendent a uoluntate
proteſtātis, & ubi præcedit obligatio, Doctores
13 in l. alimenta, C. de neg. geſt. & hoc uoluit † in ter
minis Abb. d. c. 1. col. fi. de infant. & languid.

Secundo limita, ne procedat quando ſuſcep-
tus fuiſſet a conſanguineo, nam & tūc non uide-
tur habere animum repetendi, quia coniunctio
ſanguinis inducit præſumptionē donationis, ut
dixi in ſuperioribus, & ponit Menoc. d. tract. de
14 arbit. iud. caſu 88. nu. ... ita † declarat in ſpecie
Abb.

Abb.d. c.1. id quod intelligi debet uerum non
obſtante, quod ſola ſanguinis coniunctio nõ ſit
ſufficiens, ad inducendã donationem, quia duo
15 †uincula magis ligant, c.1. de treg. & pace, dixi
16 in conſ.31.nu.6.& quę nõ proſunt ſingula, mul-
ta iuuat, l. patre furioſo, ubi Doctores, pręcipuè
Iaſ.ff.de his qui ſunt ſui, uel alie.iur.

Tertiò limita, ne procedat quando ſuſcipiẽs
17 erat diues, †& liberalis, quia eo caſu animus do-
nandi præſumitur, ſecundũ Abb. loco prædicto,
cuius deciſio probatur ex eo, ꝙ dicunt Docto-
res in l.alimẽta, in l.ſi paterno, & in l.ſi negotiũ,
C.de neg geſt. ubi in præſumendo animum do-
nandi uel repetendi, uolunt attendendã eſſe quã
titatem impenſę, item conditionem perſonę do-
nantis ſi ſit diues, & ſupra etiam conſiderauimus
nobilitatem eo, quòd nobiles ſint admodũ pro-
cliues ad donandum, ideo quod de diuite dictũ
eſt, locum habebit quoq; in nobili, nec ideo ex-
cluduntur cæterę coniecturæ, quæ multę induci
poſſunt ad hoc propoſitum, & deſumi ab ijs, quę
ſparſim hac eadem in parte poſuimus, nec enim
uno in loco congeri poſſunt.

Ex prædictis uidetur inferri poſſe ad mona-
chũ expulſum de monaſterio iniuſtè, & ſine cau
ſa, an ſcilicet repetitio ab Abbate ſeu monaſte-
18 rio detur ei, qui illi præſtitit alimenta. & ſanè †ui
detur eſſe concedendam, quia cũ teneretur Ab-
bas illum alere abſentem, & redeuntem recipe-
re, qui aluit dicitur geſſiſſe utile negotium mona
ſterij, proinde repetit, ſi ex alijs non apparet,
quod habuerit animum donandi, uideri autem
poterit ſuper hoc Rebuſ. in conſtit. Galli. tomo
1.num.108.fol.240.

S V M M A R I V M.

1 *Repetitio non datur alimentorum, qua lite penden te ſoluta fuere, etiam ſi ſuccubuiſſet, qui illa recepit.*

Quæſtio XX.

ALIMENTA, quę maritus pręſtitit uxo
ri contra ſe litiganti, & quę poſtea ſuc
cubuit, & quę data ſunt uentri præ-
gnanti, qui poſtea compertus eſt non pręgnãs,
quę pater filio litiganti, quæ hæredes patris fi-
lio prætendenti ſe filium, & generaliter quæcun
1 que lite pendente traduntur, minimè † poſſunt
repeti, ſi is ſuccubuit cui data ſunt, l. prima, §. in-
tereſſe. ff. ſi mul. uentr. nom. in poſſeſſ. mitta. glo.
in l.ſi. ff. de Carbon. edicto, dixi latè in tit. quib.
& a quib. alimen. debeant. in quæſt. incip. du-
bium eſt, ideo uide ibi: non enim duobus in lo-
cis eadem quæſtio eſt tractanda.

S V M M A R I V M.

1 *Amicus non repetit alimenta, qua amico ſuo, vel in tuitu amici praſtitit.*
2 *Amicitia impedit actionem negotiorum geſtorum.*
3 *Amicitia facit praſumi animum donandi, vide nu 9. & 10.*
4 *Amicitia æquiparatur coniunctioni ſanguinis, immo pluris æſtimatur.*
5 *Amicitia non æquiparatur ſanguinis coniunctioni, nec operatur effectus ſingulares, niſi magna ſit.*
6 *Amicitia non repellit teſtem a teſtificando fallit, vt infra.*
7 *Amicitia magna repellit teſtem a teſtimonio reddendo.*
8 *Amicitia ſi eſt cauſa quod ego impendam ne amici negocia pereant poſſum repetere.*
9 *Amicitia ſimplex non facit animum donandi. ſupra, num.3.*
10 *Amicitia non facit præſumi donationem quando impenſa eſt magna, ſecus cum eſt modica.*
11 *Donatio ob ſuperuenientiam liberorum non renocatur ſi facta eſt amico de re modica. dic tamen, vt ibi.*
12 *Amicitia non inducit donationem quando impenſa non fit circa alimenta, ſed circa res amici.*

Quæſtio XXI.

SAEPE dixi, ſanguinis coniunctionem
facere pręſumi, quòd præſtans alimen
ta haberet animum donandi: quid ue
ro in amicitia, an eundem operetur effectum? &
tex. in l. is qui amicitia. ff. de neg. geſt. probat,
1 non dari †repetitionem, & loquitur quando uni
fuerunt pręſtita propter amicitiam alterius, pu-
ta filio propter amicitiam patris, & glo. in l. ex
duobus. §. fin. in uer. pietatis, ff. eod. parificat ali
men. pręſtita intuitu pietatis, uel amicitiæ: ideo
ſicuti non repetuntur, quæ cauſa pietatis data
ſunt, ut dixi ſupra, ita nec quæ gratia amicitiæ.
& dicit Bal. in d.l. is qui amicitia, quòd amicitia
2 impedit †actionem negotiorum geſtorum, & di
cit Caſtr. ibi, quòd propter amicitiam pręſumi-
3 tur animus † donandi. & ratio eſt, quia amicitia
nedum comparatur ſanguinis coniunctioni, ſed
4 etiam pluris æſtimatur, †ut probat tex. in l.cum
allegas, C.de caſtren. pecu. lib. 12. l.pen. in prin.
ff. eo. tit. & dicit Alber. in l. ſed & hæ perſonæ. ff.
de in ius uocan. amicitiam plus habere ponde-
ris, quàm fraternitatem, & hæc concluſio multis
deciſionibus confirmatur a Tiraq. in l.ſi unquã,
in uer. libertis, num. 98. & ſeq. C. de reuoc. dona
tio. ubi, nume. 102. dicit quòd locum habent in
amico quæcunque a iure ſtatuto ſunt inter con-
iunctos, Menoc. de præſump. lib. 3. præſump.
124. numero 28. & de arbitr. iudic. caſu 88. nu.
59. & ſeq.

Intellige tamen in amicitia non leui, ſed ma-
5 gna, † ſecundum Bal. in d.l. is qui amicitia. ideo
uidemus, quod & ſi amicitia regulariter teſtem
6 † non repellat, Doctores in l.ſciendum. ff. de u-
ſur. Bal. in l.eos. C. de teſtib. Alexan. in conſi. 78.
uolumine primo, tamen fallit, quando magna
7 eſt, †Specu. in tit. de teſte, §. primo, in princ. Do-
ctores in c. quoties, de teſtib. & communem di-
cit Crot. in tract. de teſt. num. 193.

Intel-

Intellige ſecundò, quando amicitia inducit
affectum paternum, ſeu charitatiuum erga eum,
pro quo facta eſt expenſa, aliàs daretur reperi-
tio, ueluti ſi quis propter amorem quem gerit
erga patrem, facit alimenta filio, ita diſtinguit
tex. in l. ſi pupilli, uer. ſed ſi ego, ubi glo. clara, in
uer. amicitia. ff. de neg. geſt. ubi dicit, quòd ſi
8 propter amicitiam moueor † ad impēdendum
ne pereant illius negotia, datur repetitio, idem
uoluit Ang. in d. l. is qui amicitia, dicens, quòd
9 ſimplex amicitia † non inducit animum donan-
di, & ſequitur Caſtren. ibi latius explicando. ſed
ego non bene percipio quid illi intelligāt, dum
inter amicitiam diſtinguunt, & paternalem affe-
ctum, aut charitatem: nam amicitia cum patre
inducit illam charitatem erga filium, melius au
tem fuiſſet dicere, quòd propter ſolam amici-
tiam non uidetur uoluiſſe donare, ſed ſuſtinere
negotium, quod fortè erat periturum.

Tertiò intellige procedere, quando impenſa
eſt modica, nam ea uidetur donari: non ſic cum
10 eſt magna, quia tunc † præſumitur animus repe
tendi, ita diſtinguit Caſtren. in dicta l. is qui ami
citia, quia in magnis non ita præſumitur ani-
mus donandi, ubi tamen uult hoc procedere
quando negotium erat filij, & hæc differentia in
ter magnam, & modicam fit etiam in alijs perſo
nis ſanguine coniunctis, de quibus egimus ſu-
pra: ergo idem eſſe debet inter amicos.

Addo quod eandem diſtinctionem ſentiunt
in amico, Bal. & Aug. in l. ſi unquam. C. de reuo.
11 donat. dum dicunt, quòd ſi amicus † donat quid
modicum amico ſuo maxima coniuncto amici
tia, non reuocabitur donatio propter ſuperue-
nientiam filiorum, ſequitur Tiraqu. loco prædi-
cto, in uer. libertis, num. 107. ſed, ut id quoq; obi
ter dicam, non uideo quid eo caſu operetur ami
citia, quando etiam illa non intercedente non
reuocetur donatio ob ſuperuenientiam filiorū,
niſi ſit magna. nihil ergo ſingulare tribuitur ami
citię, cum regulariter, & indiſtinctè omnibus cō
cedatur, uide tamē quia ad inſtitutum noſtrum
non pertinet.

Quartò intellige in impenſa, quæ fit circa per
ſonam filij amici, ideſt in alimenta: ſecus in ea,
12 quæ † fit circa res illius. ita Caſtren. in d. l. is qui
amicitia, ubi ponit exēplum ī petitione tutoris,
qui principaliter datur pſonę, & īquit quod do
nandi animus non præſumitur, quando impen
ſa non eſt pia, nec fit circa perſonam, & hæc limi
tatio eſt uera, quia uidimus ſæpe in pręcedenti-
bus quęſtionibus diſtingui inter impenſam, quę
fit circa perſonam, & eam, quæ fit circa res, præ-
cipuè quando egimus de matre, an repetat a fi-
lio. Poſſunt etiam huic quæſtioni accommo-
dari omnes limitationes, quas ſupra adduxi-
mus ad deciſiones, quibus in dubio conceditur
repetitio, præſumitur animus donandi, ueluti ſi
amicus, hic erat adminiſtrator bonorum eius,
cui præſtitit alimenta, ſi eſt proteſtatus, quòd uo
lebat repetere, ſi ſcribebat in libro rationum, vel
ſi aliter colligi poterat, quòd intenderet repete-
re, non donare.

SVMMARIVM.

1 *Actiones tranſeunt ad hæredes, & contra hæ-
redes.*
2 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
3 *Hæres eſt eiuſdem poteſtatis cum defuncto.*
4 *Pactum tranſit ad hæredem, etiam ſi non ſit in in-
ſtrumento nominatus.*
5 *Contractus omnis tranſit ad hæredes, quamuis non
nominatos.*
5 *Obligatio omnis tranſit ad hæredes, licèt de eis non
ſit dictum.*
6 *Hæres includitur in quacunque diſpoſitione, etiam
in iure deſcendente ab ultima uoluntate.*
7 *Repetitio alimētorum præſtitorum per defunctum
conceditur etiam hæredi.*
8 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*

Quæſtio XXII.

Repetitio alimentorum
præſtitorum fieri poteſt non
ſolum per eum, qui impendit,
& ab eo in cuius utilitatem
impenſum eſt, ſed etiam per
hæredem, & ab hærede ipſo-
1 rum, quia iura & actiones † tam actiuæ, quā paſ-
ſiuæ, tranſeunt ad hæredes, & contra hæredes,
ut toto titulo, C. ut ab hære. & contra hæred.
l. prima, C. ſi cert. pet. l. pacto ſucceſſorum, C. de
2 pact. & hæres repræſentat † perſonam defuncti,
§. primo, in Authen. de iureiuran. a morien. pręſti.
glo. in l. cum a matre, C. de rei uend. Pariſ. cō
ſilio 109. numero uigeſimoquinto, uolumine
3 tertio, & hæres eſt eiuſdem † poteſtatis, cuius eſt
defunctus, l. hæres in omne ius. ff. de acquir. hę-
red. l. cum hæres. ff. de acquir. poſſ. l. nihil aliud.
ff. de uerborum ſignific. lege, hæredem, ff. de reg.
iur. hinc eſt quod pactum factum cum aliquo,
4 † tranſit ad illius hæredem, lege, ſi pactum, ff. de
probatio. l. iuriſgentium, §. pactorum, Bald. in l.
prima, C. de conſtitu. pecun. & dicit Abb. in ca-
5 pitulo fin. in 1. nor. de arbitr. quòd omnis † con-
tractus, & omnis obligatio tranſit regulariter
ad hæredes, licet de eis non ſit facta mentio, &
procedit non ſolum in iure deſcendente a pa-
cto, ſed etiam in eo quod prouenit ab ultima uo
6 luntate, † ſecundum Corne. in conſilio trigeſi-
mo, columna ſecunda, uer. probatur, uolumine
primo, Iaſ. late in conſi. 217. per totum, uolumi-
ne ſecundo, Tiraq. multos citans in tracta. de re
tract. conuentio. §. primo, gl. 6. num. 1. & multis
ſeqq. Rui. in conſilio 72. numero 1. uol. 1. Crau.
in conſ. 102. nu. 3. dixi in conſ. 133. nume. 15. &
7 in noſtris terminis, quòd † facultas repetendi trā
ſeat ad hæredes, uoluit Socin. in conſilio 161. nu
mero tertio, uolumine ſecundo, Cordub. in l. ſi
quis a liberis. §. ſi mater. numero octuageſimo
quatro, ff. de libe. agnoſcen. facit, quia omne ius
regulariter tranſmittitur ad hęredes, ergo idem
8 dicendum eſt contrà hęredes, quia † correlati-
uorum

correlatiuorum idem eſt iudiciũ,l.fi. C. de indi. uiduit.tollen. & ſicuti tranſeunt iura actiua, ita & paſſiua.hinc uidimus diſputari a Doctoribus, an is,qui diu tacuit,& non petiit vſuras dotales, tranſmittat poſt mortem in hæredes ſuos ius pe tendi.

SVMMARIVM.

1 *Probare debet, qui dicit.*
2 *Fundamentum ſua actionis, & intentionis probare quilibet tenetur.*
3 *Priuatio praſupponit habitum.*
4 *Reſtituere uerbum praſupponit rem fuiſſe traditam.*
5 *Praſuppoſitum a lege uel diſpoſitione probari debet, alias lex non habet locum.*
6 *Qualitas,qua eſt cauſa actionis probari debet.*
7 *Expenſam probare debet quicunque dicit ſe illam feciſſe.*
8 *Expenſam allegans probat duo, ideſt illam eſſe factam, & ſe feciſſe illam.*
9 *Alimenta ſe praſtitiſſe alicui difficile probatur.*
10 *Coniectura ſufficiunt ad probandum quod alicui praſtiterit quis altmenta.*
11 *Pupillus praſumitur alimentatus fuiſſe a tutore.*
12 *Factum ab eo quid praſumitur a quo fieri debebat, ſi factum requirit impenſam.*
13 *Alimenta praſumuntur praſtita ſecundum qualitatem & conditionem perſonæ cui praſtita ſunt.*
14 *Factum praſumitur ſemper ab eo qui facere tenebatur.*
15 *Pupillus nõ praſumitur alimentatus a tutore, quã do ſeorſum ab illo degebat. uide tamen nu. 17.*
16 *Hoſpitale praſumitur adificatum ab eo qui tenebatur adificare.*
17 *Animal alienum uagabundum ſi quis recepit in ſuum ſtabulum,repetit ſine probatione quod aluerit.*
18 *Animal alienum, qui tenuit penes ſe, non probat praſtitiſſe quando repetit expenſas.*
19 *Vxor non praſumitur alimentata a uiro,qui ſeorſum habitauit.*
20 *Vxor ſi cum fratre ſeorſum a uiro habitauit, praſumitur alita a fratre ſi non habebat bona.*
21 *Habitãtes in eadem domo, & ſub eadem claui, nõ dicuntur de eadem familia niſi ſimul comedant.*
22 *Medium probatur extremis probatis.*
23 *Poſſeſsio praſumitur continuata quando conſtat de principio & fine.*
24 *Alimenta praſtita fuiſſe per certum tempus probatur quando conſtat de principio, & fine temporis.*
25 *Coniectura leues ſufficiunt, quando agitur de modica alimentorum praſtatione.*
26 *Alimenta qua dicantur magna,qua modica a committitur arbitrio iudicis.*
27 *Pluries uerbum verificatur in duabus uicibus.*
28 *Collegium. Facta in collegio uel capitulo probãtur per teſtes de collegio uel capitulo.*
29 *Domeſtici magis probant facta in domo quam extranei.*

Quæſtio XXIII.

VBI de repetendis alimentis agitur,ne-
ceſſe hẽt qui agit probare, ꝙ præſti-
1 tit alimenta.qui enim † aliquid dicit,
probare debet,l.eum qui.ff.de probatio.& quili
bet probare debet id,quod eſt fundamentũ ſuæ
2 † intentionis, etiam ſi conſiſtat in negatiua, l.
optimam. C.de contrah.& committ. ſtipul.l.in
illa,ubi Bar.& Docto.ff.de uerb.oblig. prętcrea
repeti non poteſt quod datũ non conſtat, quia
3 priuatio † præſupponit habitum,l.decem.ff.de
uerb.oblig.l.Titio uſufructu.ff. de cond.& de-
monſt.& carentię ſunt habentium,Bal.in l.licet,
in 3.oppoſ.C.loca.idem uidemus in uerbo reſti
4 tuere,quod pręſupponit † rem eſſe datam, alias
reſtitui non poteſt quod non fuit datum, Ang.
in conſ.158.& idem uoluit Salic.in l.ſi conſtãte,
nu.6.C.de donar. ante nupt.ubi ſecũdum eum,
non dicitur reſtitui dos,quę non fuit, Iaſ.in l.ſi
donaturus,§.1.nu.14.ff.de donatio.ob cau.Rol.
in tracta.de lucro dot.quæſt.11.nu.12.D. Becius
conſ.53.nu.8. quomodo ergo poterit quis re-
petere alimenta,ſi non probat ea præſtitiſſe? di
5 ſpoſitio etenim,quæ aliquid pręſupponit,† nun
quam locum hẽt,niſi pręſuppoſito probato,gl.
in l.mancipia,ubi Bar.C.de ſeru. fugit.Ro.ſing.
495.Dec.ĩ cõſ.90.nu.2.alios citaui in cõſ.150.
nu.78. Accedat qđ ea alimẽtorũ ꝑſtatio eſt cau
6 ſę† actionis,proinde probari dẽt,l.air ꝑtor.§.de
cem.ff.ui bono.rapt.ubi probari dẽt qualitas,
q̃ eſt cauſa,ut quis audiatur,Ang.& Caſt.in l.li-
berotũ.ff.de his,qui no.infam.Butr.ĩ c.ꝑuenit,
col.2.qui fil.ſint legiti.Dec.in conſ.471.col.1.&
7 qui dicit ſe feciſſe expensã, tenetur probare,† ut
dicit Bal.in l.fi.§.ĩ cõputatione,nu.2.C.de iure
delib.Socin.iun.in cõſ.62.nu.3.uol.1.Bertran.ĩ
cõſ.22.nu.3.uol.1.citat & ſequitur Maſcard.in
tract.de probatio.cõcluſ.715.nu.1.ſed ꝑter eum
dicit Bar.in l.qui ſub conditione,ff.de cond.&
8 demonſtr. ꝙ allegans expẽſam, probare† debet
illam eſſe factã & ſe feciſſe illã,idẽ Bar.ĩ l.cũ ſer-
uus.ff. de verb.obli.ſequitur Imo.in d.l.qui ſub
cõdõne,& Ale.ĩ d.l.cũ ſeruus.Natta in cõſ.547.
nu.29.& ſeq.& ſicuti allegãs ꝑſtitiſſe alimenta,
quando agitur de reuocanda donatione ꝑ ꝑ in-
gratitudinem,tenetur probare, ſecũdum Corn.
in conſ.120.nu.1.& 13.uol.1.Cordub.in l.ſi qs
a liberis,§.itẽ reſcriptũ,nu.65.ff.de lib.agnoſ.&
dixi inter alimentorum priuilegia, ita probãda
ſunt quando agitur de repetendo pręſtita.

Qualiter aũt probetur alimẽtorũ ꝑſtatio,hoc
9 opus,hic labor.hoc aũt admittunt oẽs† difficilẽ
eſſe probationẽ,Corn.in cõſ.113.col.2.uer.item
ꝑmitto,vol.1. ubi dicit ꝙ continua alimẽtorũ ꝑ-
ſtatio inter habitãtes in eadẽ domo difficile pro
batur,ex quo non ſolent adhiberi teſtes,qñ fiũt
ſingulæ illæ ĩpẽſæ,idẽ dicit Corn.in cõſi.110.co.
3.eo.uol.& in cõſi.171.col.1.ĩ prin.& col.2.uer.
ſic ẽt,uo.2.ubi dicit ꝙ eſſet impoſſibile inuenire
teſtes,qui poſſint deponere ſe uidiſſe ſingulis ho
ris,& dieb.alimẽta ꝑſtari,Cordub.in d.§.itẽ re-
ſcriptũ,Maſcard.in d.tracta.probatio.concluſ.

77.nu.8.Beninten.deciſ.Bonon.43.numero 1.
Inſ.rtur ideo,quòd cõiecturę,& leuiores etiã
10 probationes† admittuntur,ut voluit in propoſi
to Corn.d.cõſ.113.col.2.ver.& in his,& ĩ d.cõſ.
171.col.1.verſ. vnde in his. ubi inquit ſatis eſſe
probare aliqua media,per quæ ſurgat ueriſimili
tudo in mente cuiuslibet ſenſati iudicis rem ip-
ſam ita fuiſſe, & hanc concluſionẽ multis cõpro
bat ſimilibus,& p̃cipuè ponit exemplum in adul
terio,in filiatione,in facto antiquo,ĩ ſimonia, in
uſura,& in ijs,quæ fiunt in domo,Maſcar.d.con
cluſ.77.nu.8. Cordub.d.§.item reſcriptum, nu.
66.ubi dicit præſumptiones attendi debere, Be
nintend.d.deciſ.43.nu. 3.

In primis verò magna eſt coniectura, qñ q̃s
tenebatur,quia ſi ille uixit, præſumitur ab eo re
11 cepiſſe alimẽta,† qui tenebatur illa p̃ſtare, argu-
mento l.fi.C.de alim.pupil.præſtand. vbi pupil
lus præſumitur alimentatus fuiſſe a tutore, Al-
ciat.in tract.præſump.reg.1. pref.50.nu.1.Me-
noc.de pręſump.lib.1.præſ.18.nu.8. Maſcard.
de probatio.concluſ.715.nu.4. & concluſ.716.
nu.1. non enim pupillus præſumitur vixiſſe de
uento,ut in dictis locis dicitur,& illũ tex.ad hoc
notãt Bal.& Sal.Cordub.d.§.itẽ reſcrlptũ,n.67.

Inferuntq́; ex hoc Doctores,ꝙ ſi quid nõ põt
12 ſine ſumptu expediri,& factum reperiatur,† præ
ſumetur ab eo factum qui tenebatur facere,Bar.
in l.cũ ſeruus,nu.4.ff.de uerb.oblig. Bald.d.l.fi.
ubi poſt Barto. dicit quòd ſi teſtator iuſſit arma
uel imagines aliquo in loco pingi, eaque picta
reperiantur,ſed ignoretur a quo, ſine dubio iu-
dicabimus id factum ab hærede,q̃ iuſſus fuerat,
& Barbat.ad Bal.in d.l.fi.ponit, an factum præ-
ſumatur in tempore pręfixo,pro quo facit quod
ponit Menoc.d.præſ.18.ubi inquit quòd alimẽ
13 ta† præſumuntur præſtita ſecundum qualitatẽ
& conditionem pſonæ,& ad illationẽ,de qua ſu
pra,plura cumulat Alc.in d.l.cũ ſeruus,nu.4.ubi
idem dicit,quãdo teſtator iuſſit conſtrui capel-
lã in eccleſia,& diſputat an præſumatur conſtru
cta in tẽpore,& idẽ in hoſpitali dicit Bal.in cõſ.
378.uol.1. Abb.in conſ.54.nu.2.& 3. uol.1. &
in conſ.116.in fi.uerſ.ſuadet,uol. 2. & prædicti
omnes dicunt quod factum quid pręſumitur ab
14 eo,† qui tenebatur facere,Rom.in l. ciuitas, nu.
8.ff.ſi cer.pet.vbi Iaſ.nu. 18.ver.iſtam cõem,Bu
tigel.nu.40.Stracca in tract.de nauib.par.3. nu.
23.Capic.deciſ.86.nu.11. Ruin.in conſ. 66.nu.
7.uol.5.Crot.in l.ſciẽdũ,nu.19.ff. de uerb.obli.
Io.Lupus in repetit.c.p veſtras, in 3. notab.nu.
3.de donat.inter uir.& uxo.folio mihi 123.Nat
ta in cõſ.231.nu.3.conſ.547.nu.29.Cephal.in
cõſ.272.nu.114.Aſcan.Cle.in tract.de patr.po
teſt.17.effec.nu.65.Riminal.in conſ.9.nu.42.

Intellige tamen, quando conſtat quod pupil
lus moram traxit cum tutore & cũ eo habitabat
15 ſecus ſi appareret quòd ſeorsũ egit,uti† declarat
Imola in d.l.qui ſub conditione.ff.de condit. &
demonſtr. ubi concordando contrarias Bartoli
ſententias dicit l.fi.locũ habere,quia ultra obli-
gationem alendi,qua tutor tenebatur,aliæ quo-
que concurrebant coniecturę, & ea quidem, ꝙ
fuit pupillus ſemper apud eum, ideo p̃ſumitur
alitus ab eo,pręcipuè cum pupillus propter æta
tis imbecillitatem nõ eſſet habilis ad ſe alendũ.
& ſubdit quod vbi cõſtat aliquem ſtetiſſe in do-
mo,tunc expenſa præſumitur facta ab eo qui te
nebatur, alias non ſufficit probari quod ſit facta
expenſa, ſed neceſſe eſt etiam probare,ꝙ talis il
lam fecit,idem ponit Ale.d.l.cum ſeruus, nu.4.
in fi.ff.de verb. oblig. Natta, qui plurimum inſi
ſtit,d.conſ.547.nu.29.& ſeq.hanc ẽt qualitatẽ,
quod moratus ſit pupillus in domo tutoris, ne-
ceſſariam dicit Cordub.qui tamen de prædictis
neminem allegat in d.§.itẽ reſcriptum, nu. 67.
ff.de lib.agnoſcend.uel alen.ſed Maſcard.in tra-
cta.de probation.concluſ.715.nu.15.dicit nul-
lam aliam requiri cõiecturam,uel præſumptio-
nem,ſed ſolum iuris diſpoſitionem ſufficere,alle
gat Bal.in conſ.378.nu.2.vol.1.qui dicit hoſpi
tale præſumi ædificatũ ab eo,qui tenebatur ædi
16 ficare,† ſed pro reſolutione tres ſunt caſus con-
ſtituendi: primus,quando conſtat quod pupil-
lus moratus eſt cum tutore, & hic nullã patitur
controuerſiam: ſecundus eſt, quando conſtat ꝙ
egit ſeorſum a tutore,& tunc res videtur dubia,
per ea quæ ponit Natta d.conſ.547.nu.29. ſed
in pupillo idem eſt dicẽdum per aliam rationẽ,
quia ſcilicet cum per ætatem inhabilis eſſet ad
ſe alẽdum pręſumitur, quod tutor extra domũ
aluerit,d.l.fi.verſ.ſi ea per alium non probet.ſe-
cus tamen eſſet ubi res eſſet de perſona, quæ eſ-
ſet habilis ad quęrendum uictum.l.excellentiæ.
C.de erogatio.milit.anno.lib.12.ubi non præſu
mitur facta impenſa ab eo,qui tenebatur, quia
miles poterat ſibi prouidere, ita illũ textum in-
telligit Imo. in d.l.qui ſub conditione,& Natta
d.cõſ.547.nu.29.Tertius eſt caſus,quãdo igno
ratur,an pupillus moratus fuerit cũ tutore, uel
alibi,& nihilominus præſumitur habuiſſe alimẽ
ta a tutore propter illam inhabilitatem. Cõclu-
do itaque quod ubi quis eſſet habilis ad ſe alen-
dum,non præſumetur alitus ab alio,niſi conſtet
ꝙ in eadem domo cum illo eſt moratus, ſed in
pupillo natura nos impellit fateri quod recepe
rit alimenta a tutore.

Et ſecundum prædictam diſtinctionem ueri-
ficatur deciſio Guido.Papæ in tracta. præſump.
car.4. ubi ait,ſi quis alienum pecus uagabundũ
17 retinuit in ſuo† ſtabulo,ſtabitur dicto ſuo, ſi aſſe
rat ſe feciſſe impenſam,ſequitur Alcia.in d.trac.
p̃ſump.reg.1.p̃ſump.50. nã ideo procedit, quia
retinuit equũ, uel animal penes ſe, ſecus ſi non
conſtaret quod fuerit apud eum hoc etiam mo-
do intelligi debet quod Bart.tradit in d.l. cũ ſe-
ruus nu.4.ff.de uerb.oblig. ubi ait quod credi-
18 tor † retinens penes ſe equũ, uel animal pigno-
ratum,cum repetit expenſas,non tenetur proba
re quod illas fecerit, quia habet pro ſe pręſum-
ptionem,& eandem ſequuntur deciſionem Ma
ſcard.d. conclu.715.nu.4.& concl.716. nu.1.ad
ditio ad Alciat.loco prædicto,in fi.Natta d.cõſ.
547.nu.32.

Ex

Ex hac verò concluſione infert Natta d.con.
547.nu. 29. quod & ſi regulariter uxor præſu-
19 matur alita a uiro,tamẽ hoc non habet † locum
quando conſtat quòd uir non habitauit cum ea,
& erat pauper, aut ſtabilia non poſſidebat, quia
præſumptio prędicta locum habet ſolummodo
ſtante cohabitatione.

Infert etiã quòd ſi uxor ſeorſum a marito ha-
bitando eſt morata cum fratre, ſatis ex hoc pro-
batur quòd alimenta receperit a fratre, qui pro-
pterea poterit a marito repetere, id quod ratio-
20 ne illius cohabitationis ego † intelligerem,
quando conſtaret quòd uxor non habuiſſet bo
na, ex quibus poſſet una habitando cum fratre
ſibi prouidere de alimentis.

Intellige etiam, qnando non ſolum probatur
cohabitatio reſpectu eiuſdem domus, ſed etiam
quòd uiuebant ad eandem menſam, per id quod
uoluit Ang.in l.ſi quis ſit fugitiuus.§. apud Cel
ſum.ff.de ædilit.edicto.ipſe uerò legit ſub l.qđ.
§.apud Celſum.inquit enim quod habitantes in
eadem domo, & ſub eadem claui, non dicuntur
21 de eadem familia, † niſi etiam conſtet de conui-
ctu, & dicit quod ſi frater repetat a fratre alimẽ-
ta, quæ dicit præſtitiſſe, non probat præſtationẽ
ex eo ſolo quòd illum retinuerit in eadẽ domo,
& ſub eadem claui, niſi etiam probet quòd ſecũ
uiuebat ad eandem menſam, & ſubdit textum il
lum eſſe ad hoc ſingularem, & ualde notandum,
ac menti tenendum, ac neminem antea notaſſe,
ſequitur Barbat.ad Bald.in l.fin. C. de collatio.
& dixi ſupra, hac eadem parte, dum tractaui, an
ſocius repetat a ſocio, quod de pluri impendit
pro alimentatione familiæ.

Continua itaque alimẽtorum præſtatio pro
bari poterit, probando extrema, id eſt quod talĩ
tempore recipiebat alimenta in domo talis, &
quod idem faciebat ſequuto tempore, quia me
22 dium probatur, extremis† probatis, Bal.in l. in-
dicia, col.fin.ver.5.quęritur, C.de rei uend.Bar-
bat.in con.37.col.10.uol.2.Butr.Abb.Felin. &
alij in c.inter dilectos, de fide inſtrum.Bart.qui
23 loquitur de continuatione† poſſeſſionis, in l.ſi-
cut, ff. quib.mod. pign. uel hipoth. ſolu. dixi in
24 con.73.num.46.& in propoſito † alimentorum
tradit Benintend.deciſ.43.nu.8.ſimiliter ubi de
25 expenſis modici ualoris agitur, † coniecturæ le-
ues ſufficiunt, ſecundum Feder. de Sen. in conſ.
119.nulli dubium, Maſcard.d.tracta. de proba-
tion.nu.5. quam deciſionem trahit ad alimenta
Benintend.loco prædicto, nu.10.ubi nu. 1. & 2.
dicit determinari pręcisè non poſſe, q̃ dicantur
modica, ſeu magna alimenta, ſed iudicantis ar-
26 bitrio relinqui, † allegat nonnullos qui non lo-
quuntur in noſtris terminis, ſed alios ego addu-
xi ſupra hac ipſa parte.

Aduertit etiam Benintend. nu.6. teſtem non
bene concludere, qui dixit vidiſſe pluries in ea-
dem domo comedentem, uel inueniſſe in ea co-
medentem, quoties ingreſſus eſt domum illam,
27 quia uerbum pluries,† uerificari poteſt in duab.
uicibus, & aduerbium quoties, nihil ponit certi.
Veruntamen dicit quòd mihi nequaquam pro-
batur quòd ſcilicet hic actus alimentandi in do
mo, non eſt de his in quibus teſtes actu uel habi
tu non habentur, præter domeſticos, nam certũ
eſt quod hic actus comedendi ad eandem men-
ſam cum tali, nemini poteſt probabiliter inno-
teſcere, niſi domeſticis, quia fit in domo tempo
re quo extranei omnes excludũtur, & multis in
locis clauſis foribus ipſius domus, & ideo ſicuti
dicimus quòd facta in collegio probantur per
28 eos† de collegio, & facta in capitulo per teſtes
capitulares, ut in c.ueniẽs, de teſtib.ita facta in
domo probantur a domeſticis, & ita debet intel
ligi dictum Specul. in tit. de teſtib.§.1.uer.item
quod eſt domeſticus, & Io. And.in eod.§.uerſ.
quid ſi olim, quinimo hoc caſu domeſtici uiden
tur maiorem habere notitiam eorum, quę in do
29 mo geſta† ſunt, quàm extranei, ergo maiorẽ fa
cerent fidem, l.quoties.C.de naufrag.li.10. ubi
no.Bar.ſequitur Crot.in tract.de teſtib.nu.126.

Finis Tituli Sexti.

TRACTATVS
DE ALIMENTIS,
PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS.

TITVLVS VII.

Quibus ex cauſis denegari poſsint alimenta debita.

SVMMARIVM.

1 *Filius priuatur alimentis ex eiſdem cauſis, quibus poteſt exhæredari.*
2 *Parricidium pater non committit, quando occidit filium, quem ex cauſa poterat exhæredare.*
3 *Legitimatus efficitur denuò ſpurius, quando cauſam iuſtam exhæredationis incurrit.*
4 *Filius, ex quibus cauſis poſsit exhæredari.*
5 *Filius exhæredari poteſt ex alijs cauſis non expreſſis, dum tamen ſimilibus.*
6 *Vaſallus feudo priuatur, non ſolum ex cauſis expreſsis, ſed etiam ex ſimilibus.*
7 *Extenſio fit etiam in materia pœnali, quando ratio eſt expreſſa.*
8 *Extenſio fit, quando ratio non eſt expreſſa, ſed unica poteſt aſsignari.*
9 *Taxatiua non excludit caſus ſimiles.*
10 *Filius, qui uxorem duxerat ignominioſam, poterat exhæredari de iure antiquo.*
11 *Filius exhæredari hodie non poteſt, licèt duxerit uxorem ignominioſam.*
12 *Filius non poteſt exhæredari, licèt contraxerit amicitiam cum inimicis paternis.*
13 *Filius exhæredari non poteſt eo quod ſit male morigeratus.*
14 *Pater corrigere, & caſtigare poteſt filium inobedientem.*
15 *Pater poteſt domo expellere filium inobedientem.*
16 *Societas diſſolui poteſt, ſi alter ſocius ſit rixoſus.*
17 *Filius ſpernens præcepta patris, exhæredari poteſt, ſecundum honeſtatem.*
18 *Filio denegari non poſſunt alimenta, eo quod ſeorſum agat a patre.*
19 *Ingratitudinem filio remittere poteſt pater non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè.*
20 *Probare quilibet debet fundamentum ſuæ intentionis.*
21 *Culpam probare debet, qui obijcit illam.*
22 *Reus in probanda exceptione dicitur actor.*
23 *Ingratitudo non præſumitur.*
24 *Regulam qui impugnat, probare debet fallentiam.*
25 *Donator qui uult donationem reuocare propter ingratitudinem, tenetur probare.*
26 *Exhæredationis cauſæ ſunt probandæ.*
27 *Pater tenetur probare cauſam quando uult filium ab alimentis excludere.*
28 *Filius exhæredari non poteſt ob ingratitudinem, quando fecit pœnitentiam.*
29 *Homo nouus uidetur, qui dereliquit uiam malam.*
30 *Morbo liberatus, habetur ac ſi nũquam fuiſſet morboſus.*
31 *Mora non purgatur in delictis.*
32 *Pœnitentia non tollit ius tertio quæſitum, ſi operatur quo ad Deum.*
33 *Pœnitentia non impedit quo minus quis poſsit accuſari in foro contentioſo.*
34 *Pœnitentia etiam publica in foro conſcientia non purgat crimen.*
35 *Frater querelat fratris teſtamentum, in quo fuit inſtituta turpis perſona.*
36 *Pœnitentia non tollit ingratitudinem, quæ concernit offenſam patris.*
37 *Ingratitudo non excludit filium ab alimentis, ſecuta pœnitentia.*
38 *Filius non poteſt exhæredari, eo quod ingreſſus ſit monaſterium.*

39 *In-*

39 *Ingratitudo extinguitur & remittitur propter ingreſſum monaſterij.*

40 *Religionis ingreſſus eſt actus ſuper omnes meritorius.*

41 *Infamia tollitur per ordinem clericatus.*

42 *Legitimatio inducitur per ingreſſum religionis.*

43 *Legitima. Filius clericus non imputat ſibi in legitimam libros a patre emptos in ſtudio.*

44 *Filius Iudei ſi fidem amplectatur catholicam, exhæredari non poterit ob ingratitudinem præcedentem.*

45 *Baptiſmus abolet omnia delicta, etiam in exteriore foro, ſecundum aliquos.*

46 *Filius ingratus non poteſt exhæredari poſt reconciliationem, licèt exhæredatio ſuſtineatur quæ iam facta erat.*

47 *Filia impudica, quæ fecit pœnitentiam, non poteſt exhæredari.*

48 *Exhæredatio iam facta tollitur, quando pater expreſsè ingratitudinem remiſit.*

49 *Exhæredatio præcedens tollitur per reconciliationem ſequutam poſt teſtamentum.*

50 *Exhæredatio fit ſolum in teſtamento.*

51 *Remiſsio, quæ fit in confeſſione pœnitentiali, reſpicit ſolum animi rancorem.*

52 *Remiſsio facta in confeſſione pœnitentiali, continet etiam damna exteriora, quando fit uerbis prægnantibus.*

53 *Ingratitudo non remittitur, eo quòd filius accedat ad uiſitandum patrem infirmum, ſi non fuit admiſſus.*

54 *Ingratitudo cenſetur remiſſa, quando pater retinet filium in domo ad eandem menſam conuerſando cum illo.*

55 *Reconciliatio probatur per coniecturas.*

56 *Reconciliatio inducitur per ſalutationem.*

57 *Iniuriæ remittuntur per ſequutam reconciliationem.*

58 *Iniuria remitti poteſt abſente parte.*

59 *Iniuriam qui in teſtamento remittit, reconualeſcens non agit iniuriarum.*

Quæſtio Prima.

POſſum generales quaſdã regulas tradere, q̃b. multi caſus includũtur denegãdi alimenta; ſed quia ſpeciales deciſiones magis delectant legentem, & ſuo loco facilius quoque deciſio inueniri poteſt, ſtatui diſcurrere per perſonas, eum ſequendo ordinem in docendo cauſas priuationis, quem propoſui mihi in explicando perſonas, quibus alimenta debentur. ſumam ergo initium a filio, in quo generale eſt axioma,
2 quòd ex ijs cauſis priuari poſſit alimentis, † per quas poſſet exhæredari, ſic ſtatuit glo. in l. ſi quis a liberis, §. idem iudex, in uer. detulerat. ff. de liber. agnoſ. glo. 1. in l. fin. C. de alen. lib. glo. in §. ſi igitur, in Auth. ut cum de appellat. cognoſ. Bar. in l. diuus, ff. ad leg. Pompe. de parricid. ubi cũ negare alimenta ſit necare, l. necare, ff. de liber. agnoſcen. infert quòd pater non punitur pœna parricidij quando occidit filium, qui cauſam ali
2 quam commiſerat ex ijs, quæ † ſufficiunt ad exhæredationem, quod ego non admitto, ſed nũc non expedit quærere, idem Bar. in tracta. de alimen. nu. 11. conſtituit regulam, ſecundum prædicta, idem uoluit Bar. in d. l. fin. & in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, verſ. idem iudex, Butr. & Abb. in c. cum haberet, de eo qui dux. in uxo. quam pollu. per adulte. Ang. in tract. de teſtam. glo. 45. num. 12. Corſet. in tracta. de mone. in 2. par. ver. 27. nu. 13. Gerard. ſing. 1. nu. 1. Crem. ſing. 20. Iaſ. in l. ius autem ciuile, nu. 25. ff. de iuſtit. & iu. ubi poſt Bar. infert non eſſe locum pœnæ parricidij, quando huiuſmodi filium pater necaret, quod dicit perpetuo notandum, quia non meminit alibi legiſſe, Vital. in tractat. clau. in tit. an alimen. renunc. poſſ. col. 3. in fi. Iaſ. in l. ſed ſi poſt, nu. 3. C. de inoff. teſtam. ubi quod ex eiſdẽ cauſis poteſt filiæ denegare dotem, id quod dixerat in d. l. ius autem ciuile, nu. 26. Caccialup. in l. frater a fratre, nu. 108. ff. de cond. indeb. ubi ſubdit quòd hoc admittunt omnes, Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectu. nu. 160. ff. ſolu. matr. ubi dicit glo. in d. §. idem iudex, eſſe ſingularem, Ruin. in conſ. 114. num. 18. uol. 5. ubi infert quod alimenta negari non poſſunt ex cauſis, quæ non ſufficiũt ad exhæredationem filij, Alcia. in cõſ. 249. nu. 5. ubi infert ad graues iniurias patri illatas, Bero. in c. Rainutius, nu. 196. de teſtam. Bal. nouel. in l. 1, nu. 149. ff. ſoluto matr. ubi illam glo. dicit notandam Euerar. in loco 29. de alimen. ad dot. col. 1. uer. & gratia exempli, Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 8. §. ſexto, nume. 17. Lup. in cap. per ueſtras, in 3. notab. 85. nu. 2. & §. 11. in fi. & in primo loco loquitur de ingratitudine, quæ una eſt ex cauſis, Aquen. in l. 1. §. ius naturale, ff. de iuſt. & iu. ſequitur Cagnol. in l. iura ſanguinis, nu. 4. ff. de reg. iur. Vaſq. in tracta. de ſucceſſio. creatio. §. 10. nu. 625. ubi infert ſecũdum ius ciuile denegari poſſe alimẽta filiæ, quæ inſcio patre nupſit etiam digno uiro, quidquid ſit inſpecto iure canonico & ſubdit concluſionẽ glo. in d. §. idem iudex, eſſe communem & indubitatam, Gomeſ. in tracta. de teſtam. cap. 11. nu. 13. ubi glo. illam eſſe ordinariam & communẽ, & approbatam communiter a Doctoribus, Rebuff. in Gal. conſtitut. tomo 1. de ſenten. prouiſio. artic. 1. glo. 2. nu. 24. ubi ampliat procedere etiam lite pendente, quia ſicuti non eſt alendus principaliter, ſi aliquam commiſit ex dictis cauſis, ita & lite pendente non eſt prouidendum, &
3 addit quod filius legitimatus † ſi cauſam unam ex prædictis committat reuocatur ad ſpurietatem, & efficitur ſpurius, allegat Bald. in cap. filij nati, tit. ſi de feud. defun. fuer. controuerſ. allegat etiam Roman. & Cremen. Benincaſ. de pauper. in ſeptima quæſtio. princip. in 2. ſpecia. nu. 15. Aſcan. Clem. in tracta. de patr. pot. effec. 17. num. 18. deciſ. Pedem. 134. num. 1. Viuius commu. opin. lib. 1, opi. 22. columna prima, Eman.

Suarez in ſuo Theſau.recept. ſenten. in uer.ali-
menta,nu. 164. Cordub.d.l.ſi quis a liberis,§.
idem iudex,nu. 1.ff.de lib.agnoſ. Ludou. Moli-
na de primogen. Hiſpan. lib. 2.cap.16.num.1.
4 quæ autem ſint cauſæ † quibus filius poteſt ex-
hęredari uide tex.in §.cauſas,in Authen. ut cum
de appell. cognoſ. & eas proſequitur Didac.c.
Rainutius,in princ.nu.9.& ſeq.de teſtam. quæ-
ſtionis tamen eſt an præter illas dari poſſit alia.
& Hoſtien.in ſumma de teſtam.§. qualiter infir-
mentur.verſ. ſed ſi alia,dicit quod non.mouetur
tex.in §.aliud quoque capitulum,in Authen.ut
cum de appellat.cognoſ.ubi dicitur nemini lice
re cauſam exhæredationis opponere præter ibi
expreſſas,& hanc opinionem ueriorem dicit Al
ber.in authē.ex cauſa.nu.19.C.de liber. præter.
ubi ſubdit ſe vidiſſe ita iudicatum, Ale. in auth.
non licet,nu.4.Cur.iun.nu.24.& ſeq.C.de lib.
præter.Martin.Laud.in l.1.§.1.ff.de iuſt. & iu.&
hanc partem uidetur ſequi Salic.in l.ſi ut propo
nis.C. de nupt. Contra tamen quod ex ſimili
5 † vel grauiori concedatur exhæredatio uoluit
Gul.Cu.ī auth.nō licet C.de liber.præter. Ang.
in l.lex Cornelia.ff.de iniur. Alex.in d.authent.
non licet.nu.4. vbi dicit non eſſe diſcedendum
ab hac ſententia in iudicando & cōſulendo,Iaſ.
nu.6.& Cur.iun.nu.23.idem Ale.in l. ſi quis id
quod,nu.18.ff.de iuriſ. om.iud. & in conſ.203.
uol.2.Cur.iun.in conſ.182.nu.10.Crot.in cōſ.
115.nu.19.Rip.in l.fin.nu.138.C.de reuoc. do
natio. Felin. in c.paſtoralis, col. 2. de reſcript.
Afflict.in ca.1.§.ſed quia. quæ fuit pri. cau. be-
nef.amitt. Marſil.in ſing.38.Bened. in c. Rainu-
tius, in uer.in eodem teſtamento,num. 19.de te-
ſtam.& ibi Didac.in princ.nu. 16.ubi dicit com
munem,Caccialup. licet titubanter in l. frater a
fratre,num.109.ff.de cond.ind. Io.Lup.in c.per
ueſtras.d. 3.notab.nu.20. nu. 15. Viglius in §.
mater uel auus,nu.8.Inſtit.de exhæred. liber. &
in §.igitur,nu.6.Inſtit. de inoff. teſtam. Gomeſ.
de teſtam.c.11.nu.12. ubi dicit communem, E-
man.a Coſta in l.Gallus §.& quid ſi tantū, in 3.
par.nu.175.ff.de li.& poſthum.Clar.de teſtam.
quæſt.41.in princ.ubi inquit quod & ſi multa di
ci poſſint,tamen in practica non eſt diſcedendū
ab hac opinione,Viuius cōmun.opin.lib.1.con
cluſ.128.pro hac parte allegatur tex.in cap.1.§.
prædictis,uerſ.ſed quia natura,quæ fuit prima
cau. beneſ. amitt. ubi uaſallus priuatur feudo
6 † non ſolum ex cauſis expreſſis, ſed etiam ex ma
ioribus,vel ſimilibus,& licet Rip.d.l.fi.nu.138.
dicat illum tex.non facere ad propoſitum quia
ibi extenſio eſt in ipſa lege, tamen hoc nihil eſt
cum ibi textus non ita extendat diſponendo de
nouo,ſed declarando antiquam.præterea ubi ra
7 tio eſt expreſſa fit† extenſio etiam in materia pœ
nali ut uoluit Bal. in auth.quas actiones, col.2.
ubi Doctores præcipue Iaſ.C.de ſacroſ. eccleſ.
Caſtr.in l.quamuis C.de fideicom. Enerat.in lo
co a ratione leg.larg.uel ampl.& idem eſt quā-
do unica poteſt aſſignari.eo enim caſu induci-
8 tur extenſio † perinde ac ſi eſſet expreſſa. glo. in
dicta lege,quamuis,ponit Iaſ.dicta authē. quas
actiones, & Euer. loco prædicto, & licet text.
in dicto §. aliud quoque capitulum, loquatur
9 taxatiuè, tamen dictio taxatiua † non excludit
caſus ſimiles.l.prima. ubi communiter Docto-
res, C. de bonorum poſſeſſione contratab. glo.
& Doctores in l.ob ęs.C.de præd.minor. præte
rea dicit Gomes.d.nu.12.in fi.nullam poſſe ex-
cogitari cauſam quæ non ſit incluſa in ſecunda,
de qua in d.§.cauſas, & ad tex.in d.§.cauſas, re-
ſpondet aliter Eman.Coſta in d.§.& quid ſi tan
tum,num.176.quod ille tex.corrigit,& remouet
cauſas,quę in antiquioribus legibus fuerant ap
probatæ ad ualiditatem exhæredationis, non ta
men prohibet ne ex aliis ſimilibus uel grauiori-
bus liceat filium exhæredare,& infert quod & ſi
10 alias exhæredari poſſet filius † qui ſine patris uo
luntate uxorem duxerat ignominioſam, l. 3. §.
emancipatus. ff.de bonor.poſſ.contratab. tamē
11 ob prædictam correctionem id hodie† non lice
bit ſecundum glo.& Bar.in d. §.ſi emancipatus.
allegat etiam Dec.& Io. Lup. & nos de hoc di-
ximus ſupra.infert quoque non eſſe iuſtam ex-
hæredationis cauſam ſi filius amicitiam copula
12 uerit † cum inimicis paternis, quia cum hęc cau
ſa foret antiquis legibus approbata,ut l. liberi,
C. de inoff. teſtam. remanet noua diſpoſitione
ſublata in d.§.cauſas,quidquid tenuerint Bal.&
Iacobin.de Santo Georg. per eum citati. Hinc
infert Cordub.in d.§.ſi iudex,num.52.quod ex
quo filius male morigeratus non poteſt exhęre
13 dari,† cum hæc cauſa non legatur cum aliis ex-
preſſa,non etiam poterit alimētis priuari, & ma
le morigeratum appellat, qui luxurioſus eſt &
ſcortis, atque aleę dat operam & repræhendit
Mantuam,qui contrarium determinauit in ſing.
683. Hinc inferri poteſt ad filium qui non ſit au
diens patris dicto: nā, quod coerceri poſſit non
14 eſt dubium, quia pater caſtigare † & corrigere
poteſt filium inobedientem.l. 3. cum ibi nota.
C. de patr.poteſta.l.1.& ibi Doctores, C.de ob-
ſeq.a liber.præſt.patro.præcipue quando contra
patrem inſurgit.l.fin.§. filiis autem. C.de bon. q
15 liber.& poteſt illum expellere† domo ut uidiſſe
conſultum inquit Caccialup.in l.frater a fratre,
num.110.& ſeq.ff.de cond.indeb.cum etiam ſo-
16 cio † permiſſa ſit ſeparatio cum eſt rixoſus. l. ſi
conuenerit,circa fin.ubi Doctores,ff.pro ſocio.
ſed Doctores quoad deneganda alimenta non
admittunt hanc cauſam pro ſufficienti,ſed ho-
17 neſtum foret quod filius † ſpernens honeſta pa
tris præcepta poſſet excludi ab alimentis ut in-
quit Caccialup.d.l.frater a fratre,num.109.ubi
tamen non audet firmare,quia non inuenit de-
ciſum. Infert tamen loco præcitato quod non
erit iuſta cauſa denegandi alimenta ſi filius ſeor
18 ſum agat a patre,† allegat tex. in lege,libertis,
libertatiſque meis.§.fin.ff.de alimen.legat. qui
& ſi loquatur in alimentis debitis ex diſpoſitio-
ne hominis,procedet tamen multo magis in ijs
quæ legis diſpoſitione debentur, argumento l.
cum hi §.in cauſæ,ff.de tranſactio.

Sicuti ī genere cauſas negādi alimēta expreſ
ſimus, ita nōnulla ſūt ad pdictorū reſtrictionem
ad-

adnotanda, & primo quod pater poteſt ingra-
19 titudinem a filio commiſſam remitteret† non ſo
lum expreſſe, ſed etiam tacite, Ang. in l. fin. co-
lum. prima, C. de pact. ubi Lancello. & Purpur.
num. 145. Alcia. ſuper glo. in uer. adhuc ſuper-
ſtite, Eman. Coſta d. §. & quid ſi tantum, numero
181. Vaſq. de ſucceſſ. creatio. lib. tertio, §. 30. nu
mero 194. Didac. in cap. Rainutius, in princ. nu-
mero 17. de teſtam.

Secundo ſciendum eſt, quod onus probandi
Ingratitudinem ſpectat ad patrem, qui uult fi-
20 lium priuare alimẽtis, qui. n. † dicit probare de-
bet l. uerius, ff. de probat. & quilibet probat id,
quod eſt fundamentum ſuæ intentionis. gl. in l.
cum actum, ff. de neg. geſt. Bar. in l. is poteſt, ff. de
acquiren. hęred. Pariſ. in conſilio decimotertio,
numero 58. uolum. primo, & qui alij objicit
21 culpam† debet illam probare, quia non præſu-
mitur, l. quoties §. qui dolo ff. de probat. Bar. in
l. ſi quis ex argentariis, §. pen. ff. de eden. latè D.
Becius, in conſilio 37. nume. undecimo, & reus
22 in exceptione probanda † dicitur actor. l. in ex-
ceptionibus, ff. de probatio. Corne. in conſilio
223. colum. 3. uolum. 2. Rolan. in conſilio 13.
nume. 65. uolum. tertio, item nemo præſumitur
23 ingratus, † l. omnimodo, C. de inoffic. teſtam. d.
§. cauſas, in Auth. ut cum de appellat. cognoſc.
& ingratitudo eſt cauſa per quam liceat contra
iuris communis regulas priuare filium hęredita
te, & alimentis, ergo probanda eſt ab eo, qui fun
24 dat ſe in fallentia † contra regulam, ſecundum
Bal. in l. ſi tutor, C. de ſeru. pigno. da. manum.
& in capitulo primo, de alien. iudic. mutan. cau.
fact. & per prædicta iura poſt Dec. inquit Ripa,
in l. fin. num. 185. C. de reuoc. donat. quod dona
tor, qui reuocare, uult donationem propter
25 † ingratitudinem tenetur illam probare, & quod
cauſæ exhæredationis ſint probandæ arguitur
26 † ex tex. in §. ſiue igitur ibi monſtrauerit, & in
Authen. ut dum de appellat. cognoſca. & ibi
notant Bar. & Ang. hoc etiam uoluit glo. in d. §.
aliud quoque. in uer. nominatin. & in authen.
ex cauſa in uer. irritus, C. de lib. præte. in l. nam
& his, §. fin. ff. de inoffic. teſtamen. & in §. fin. In-
ſtit. de inoffic. teſtamen. Fulgoſ. in d. authen. ex
cauſa, numero tertio, ubi Igne. num. 3. Cagnol.
in l. hoc iure, numero 3. ff. de inoff. teſtamen. Vi-
glius, in rub. Inſtit. de inoffi. teſtam. poſt princ.
Pariſ. in conſi. 1. numero 136. uolum. 1. Duran.
de arte teſtan. caut. undecima, numero ſecun-
do. Alcia. in tract. præſump. reg. 1. præſump. 16.
Didac. practi. quæſtio. capitulo ſexto, numero
ſexto, uer. ſecundum, quod Doctores, Gomeſ. de
teſtamen. capitulo undecimo, numero decimo,
ubi dicit hodie communem eſſe opinionem li-
cet alias ad filium pertineret onus probandi,
quod fuiſſet ſemper gratus, & obediens patri,
id, quod dixit quoque Didac. loco pręcitato
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi uel parens, nu-
mero 43. ff. de liber. agnoſc. Menoc. in tracta.
præſump. lib. 1. quęſtio. 35. num. 4. & 5. Mantic.
de coniect. ulti. uolun. lib. quarto tit. undecimo,
numero trigeſimotertio, Clar. de teſtam. quęſt.
40. numero 5. Simon de Pretis, de interpret. ul-
tim. uolunt. lib. tertio, interpret. 1. dubit. 6. ſolu.
3. num. 2. Marſcar. in tracta. de probation. con-
cluſ. 714. numero nono, Aſcan. Clem. in tracta.
de patr. poteſt. in effec. 17. numero 55. in propo
ſito igitur pater, qui filium dicit alimentis indi-
gnum probabit cauſas indignitatis, cum idem
ſit in patre exhæredante, & in terminis, quod o-
nus probandi incumbat patri, qui uult filium ex
27 hæredare ab† alimentis tenuit gl. in l. fin. in uer.
promerueris, C. de alen. liber. eam citat, & ſequi
tur Aſcan. in loco prædicto, nu. 52. ubi alia iura
citat ad comprobationem.

Reſtringitur tertio concluſio generalis ſupra
firmata, ut non procedat, quãdo filius poſt com
miſſam ingratitudinem aliquam ex contentis in
d. §. cauſas, redijſſet ad meliorem frugem, & egiſ
28 ſet† poenitentiam, quia tunc non poterit exhæ-
redari, ita concludit Alexan. in l. prima, numero
trigeſimotertio, ff. ſoluto matrimonio, ſed ante
eum id uoluit per eandem rationem Ioan. Fabr.
in authen. ſed ſi poſt, C. de inoffic. teſtamen. &
hanc deciſionem ſingularem dicit Iaſ. in l. in are
nam, colum. fin. C. de inoffic. teſtamen. in auth.
non licet, colum. prima, C. de liber. præter. & in
l. filio, quem pater, numero decimo, ff. de liber.
& poſthum. Fabian. in authen. nouiſſima, nume
ro centeſimotrigeſimoquarto, C. de inoffi. teſta
men. Alcia. in l. fin. C. de pact. & eſt communi-
ter approbata hæc deciſio, ut inquit Cotta in
memor. incip. filiusfamilias, qui a patre, colum.
ſecunda, Corſet. in tracta. de minim. par. ſecun-
da, in uer. uigeſimooctauo, nu. 13. hanc quoque
notam, & ſingularem deciſionẽ dicit Aſcan. in
d. effec. 17. num. 60. Cordub. in d. §. idem iudex,
numero 60. in quibus locis ferè omnes inferũt,
quod ſequuta poenitẽtia pater non poterit fi-
lio negare alimenta, de quo dicam latè infra in
quæſtio. an filiæ neganda ſint alimenta ſi pec-
cauit in corpus. ratio autem prædictorum, eſt
29 quia nouus homo uidetur, qui uiam † malam
derelinquit, quam prius tenuit, capitulo, latro
rum, quinquageſima diſtinct. & abolita turpitu
dinis macula primis natalibus uidetur quis ro-
ſtitutus, l. Imperialis, C. de nupt. & perinde eſt
30 habendus, ac ſi numquam fuiſſet morboſus† qui
a morbo liberatus priſtinę ſanitati eſt reſtitutus
l. quod ita, ff. de ędil. edic. Rolan. de lucro dot. q.
70. num. 9.

Contrariam tamen opinionem tenet Felyn.
in c. Rodulphus, num. 6. uer. ex prædictis, de re-
ſcrip. ubi dicit, quod filius, qui commiſit cauſam
aliquam ingratitudinis poteſt exhæredari etiam
ſi pęnitentia ductus ad meliorem frugem redie-
rit, & de illo Alexãdri dicto dubitat Are. in l. ter
tia, §. filius, colum. tertia, uer. & aduerte, quia
licet, ff. de liber. & poſthum. quia in delictis
31 non† purgatur mora, l. prima, §. ſi rem, ff. de poſ.
l. qui ea mente, cum ibi notat. ff. de furt. & di-
cit Felyn. loco prædicto, quod ſi ea deciſio
eſſet uera redderetur eluſoria diſpoſitio legis
dicen-

dicentis, quod per ingratitudinem liceat ex-
hęredare filium, Cur. iun. in authen. non li-
cet, numero ſexto, C. de liber. præter. Ca-
gnol. l. fin. numero centeſimoquadrageſimo-
ſeptimo, C. de pact. & Duran. de arte teſtan. tit.
tertio, cau. decimaleptima, numero ſecundo, di
cit, quod & ſi dictum ſit aureum, quod protulit
Alexan. in d. l. prima, & numquam obliuioni
tradendum, tamen in iudicando non facile ſe-
32 queretur illam opinionem, quia pœnitentia † o-
peratur quoad Deum, ſed non tollit ius alteri
quæſitum, ut notat glo. in capitulo, gaudemus,
de diuort. & operatur, quoad forum animę pœ
33 nitentia, non tamen impedit quominus † actus
poſſit in exteriore foro accuſari, glo. in capitulo,
de his, de accuſatio. quæ eſt communiter appro
bata ſecundum Didac. in capitulo, Raioutius, in
principio, numero decimooctauo, de teſtamen.
ubi etiam dicit, quod pœna, & pœnitentia ten-
dunt ad diuerſos effectus, capitulo, ut famæ, de
ſenten. excommun. l. licitatio, §. quod illicite, ff.
de publican. etiam ſi pœnitētia in foro conſcien
34 tiæ † ſit publica, Abb. Are. Socin. & Felyn. in d.
capitulo, de his, Didac. uariar. reſolut. lib. ſecun
do, tit. decimo, numero tertio, ubi dicit quod
pœnitentia fit ad ſatisfactionem diuinæ offenſæ
pœna autem temporalis irrogatur ad publicam
vindictam, & ſatisfactionem reipublicæ, idem
ponit Didac. in conſtitut. alma mater, par. pri-
ma, §. undecimo, numero decimoſexto, ubi for-
tius dicit etiam abſolutionem impetratam in ſo
ro animæ non prodeſſe, quoad iudicium exte-
rius, & prædictam partem ſequitur Vaſq. de ſuc
ceſſio. creatio. par. tertia, lib. 3. §. 30. limita. 34.
numero 170. ubi reprehendit Alex. & Iaſ. in lo
cis ſupracitatis, quia pœnitentia non tollit ius
patri quæſitum, argumento §. fin. Inſtit. de in-
iur. eo quod non proſit pœnitentia in delictis
conſummatis. facit ratio, quia pater non cogi-
tur ſibi factam iniuriam dimittere, ſed prima
ſententia uerior eſt, quia indignus, qui poſtea
uenit ad meliorem frugem efficitur dignus, ideo
in ſimili inquit Bal. in l. fratres, colum. prima,
numero quinto, C. de inoffic. teſtamen. ubi Iaſ.
colum. penult. in quiota fallen. Ioan. Fabr. in §.
ſoror, Inſtit. de inoffic. teſtamen. quod ſi inſtitu-
35 ta turpi perſona † frater poſſit fratris teſtamen-
tum querelare, ſi tamen hęres deſinit turpiter
uiuere, & ad honeſtatem redeat, ſuſtinebitur te-
ſtamentum, nec querelæ locus erit, ſequitur Si-
mon d. interpret. prima, dubitat. tertia, ſolut.
quarta, numero uigeſimoſecundo, in fi. lib. ter-
tio. & non obſtat, quod diſpoſitio legis eſſet elu
ſoria, quia reſpondeo quod non, quia pręter fa-
cultatem exhæredandi filium pro delictis enu-
meratis in dicto §. cauſas, extant aliæ pœnæ a le
ge ſtatutæ, ut inquit tex. in eodem titulo, ut cum
de appellat. cognoſc. §. ſin autem hæc obſeruata
nō fuerint, in uer. & hæc quidem, & c. atque ita
reſpondet Cur. iun. in d. auth. non licet, nume-
ro ſexto, & ad alia omnia reſpondet Pau. Pi-
ch. in dicta authē. non licet, in tertia cart. quem
citat Cotta in memor. incip. filius, qui a patre,
columna ſecunda, ſed quia uerè non poteſt his
ultimis rationibus reſpondere, ſicuti etiam uix
tolli poſſunt rationes allegatæ per Ripā in l. fin.
numero centeſimouigeſimoquinto, & ſequenti,
C. de reuoca. donat. ideo diſtinctione tota hæc
controuerſia dirimitur: aut enim ingratitudo,
ſeu cauſa exhæredationis tangit ſolum ingra-
tum, & non lędit famam, perſonam, uel bona al-
terius, quando filia meretricatur, uel filius exer-
cet arenariam, aut aliter eſt infamis, & tunc pœ
nitentia acta extinguit delictum, ita quod ex-
hæredari de cætero non poteſt: ſi uerò cauſa tan
git patrem, ut quia in eum uiolentas manus inie
cit, concubuit cum eius uxore, iniuriis illum af
fecit, uel ſimile quid admiſit, & tunc ingratitu-
do non diluitur pœnitentia, ſed opus eſt pater-
36 na remiſſione, ita † diſtinguit Bar. in l. qui ea mē-
te, ff. d furt. & in ſpecie ita diſtinguit glo. Gul.
Cun. Cin. Bal. & alii, in l. ſi quis non dicam ra-
pere, C. de epiſcop. & cler. itaque conciliat con-
trarias ſententias Ripa, in l. fin. numero ducen-
teſimouigeſimoquinto, & ſequenti, C. de reuoc.
donat. Didac. in capitulo, Rainutius, numero
decimonono, in fi. de teſtamen. Cur. iun. in d.
authen. non licet, numero ſexto, in fi. C. de lib.
præter. & hoc uidetur uoluiſſe Are. in d. §. filius
colum. fin. dum ſe refert ad notata in l. qui ea
mente. hanc quoque diſtinctionem approbat
Eman. Coſta, in d. l. Gallus, §. & quid ſi tantum
in tertia par. numero centeſimooctuageſimo-
octauo, & ſequenti, licèt poſtea ſubdiſtinguat
volens, quod etiam in his, quæ conſequenter re-
ſpiciunt patris perſonam pœnitentia nō poſſit
niſi, ubi offenſio inducitur ex permanentia fa-
cti, & perſeuerantia in malis moribus, alias ſi pa
ter momentaneo facto conſequutiuè offenda-
tur non ſufficiat pœnitentia, qua ratione ſi filia
peccauerit in corpus uult, quod per quamcum
que pœnitentiam non purget cauſam exhære-
dandi, & cum eo tranſit Cordub. d. l. ſi quis a li-
beris, §. idem iudex, numero ſexageſimo, & ſe-
quentibus, ff. de lib. agnoſcen. Simon tamen di-
cta ſolut. quarta, numero duodecimo, tenet ſim-
pliciter prædictam deciſionem, & Vaſq. d. nu-
mero 170.
Et aduertendum eſt, quod quidquid ſit quo-
ad facultatem exhæredendi res eſt ſine dubio,
quoad facultatem priuandi alimentis, quia ſiuę
offenſa reſpiciat perſonam patris ſiue filii, indi-
ſtinctè propter pœnitentiam filius recuperat
37 † ius petendi alimenta, ita Specu. & Alexan. ſal-
uat Felyn. in dicto capitulo, Rudolphus, ratio-
nem aſſignans diuerſitatis inter alimenta, & hæ
reditatem, quia quoad alimenta diſpoſitio per
pœnitentiam non redditur eluſoria ex quo du-
rante nequitia, & deplorata uita priuatur ali-
mentis, & non caret pœna, ſed quoad exhæ-
redationem nullam omnino pœnam pateretur
pro anteacta mala uiuendi ratione, Coſta di-
cto num. centeſimooctuageſimonono, horum-
que opinio confirmatur eorū authoritate, quos
infra

infra congeram, quando tractabo de filia priuan
da ob ſuæ uitæ inhoneſtatem.

Dubium tamen eſt, quid iuris ſit, quando fi-
lius poſt commiſſas cauſas quibus poſſet exhæ-
redari, ingreſſus eſt monaſterium, & tex. in l.
Deo nobis §. 1. ff. de epiſcop. & cler. innuit non
eſſe ſublatam facultatem exhæredandi: prohibet
38 enim † ne ob eam ſolam cauſam exhęredetur fi-
lius, quod factus ſit monachus, & hoc notant ibi
Oldra. Ricard. Malum. & Alber. nu. pen. Salic. in
§. 1. num. 5. glo. in Auth. de monach. in princ. in
ver. maculam, Caſtr. in l. filiusfamilias, circa fi. ff.
de lib. & poſthum. Alexan. in authen. non licet,
nu. octauo, ubi Iaſ. numero quarto, C. de lib.
præter. atque ita fuiſſe iudicatum refert Ioan.
Lupus, in prætorio Valiſoleti, prout eum citat
Eman. Coſta in d. §. & quid ſi tantum, numero
200. ſequi uidetur Ripa in d. l. fin. num. 225. ubi
poſt glo. dicit, quod non recipitur in foro Cæſa
ris contraria opinio, Bal. in l. Deo nobis, ubi ta-
men intelligit, quando filius nõ commiſit prin
cipaliter in patrem, & uidetur admittere Iaſ. in
d. auth. non licet, nu. 4.

Sed aduerſam ſentẽtiam ponit expreſsè tex.
in capitulo fin. 19. quęſtio. tertia, per quem ita
uoluit Iac. de Arc. in d. l. Deo nobis, ubi ẽt Cin.
in uer. ſecundo quæritur, Abb. in conſilio 27.
numero 2. uol. 2. ubi tenet indiſtinctè religio-
39 nis ingreſſum extingueret † omnem ingratitudi-
nem etiam, quæ tenderet principaliter contra
patrem. mouetur ex tex. in d. capitulo fin. & per
tex. in Auth. de monach. in principio, ubi dici-
tur quod ingreſſus religionis detergit omnem
humanam maculam, & ſubdit indnctum hoc eſ
ſe fauore religionis, l. ſunt perſonæ, ff. de reli-
gioſ. & illius fauore, maiora etiam ſpecialia ſunt
inducta in pręiuditiũ tertij, ut per eum, Ro. ſing.
485. ubi dicit dictũ capitulum, non liceat, eſſe
ſingularem, & notandum, Felyn. in capitulo, Ro
dulphus, colum. quarta, uer. ſi tamen filius, de re
40 ſcrip. quia ingreſſus religionis actus † eſt ſupra
omnes meritorius, capitulo, ſcripturæ, de uoto,
& in ingrediente ceſſat ſuſpicio ne ſit ſimulata
pœnitentia, & Campeg. in tract. dot. par. prima,
quæſtio. quadrageſimaſeptima, colum. prima,
ubi dicit eſſe caſum ſingularem, Marſil. in rub.
ff. de fideiuſſor. numero 116. Bened. in capitulo
Rainutius, in uer. in eodem teſtamento relin-
quens, il ſecondo, numero trigeſimoſeptimo, de
teſtamen. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. pri-
ma, §. quinto, in uer. Archidiaconus, nume. 102.
Ripa d. l. fin. numero 215. C. de reuoc. donat.
ubi tamen tranſire uidetur cum diſtinctione ſu-
pra citata, & dicit Fulgoſ. in l. fin. §. hoc etiam,
C. de epiſcop. & cler. quod poſtquam habemus
iuris canonici deciſionem, non debemus curare
de authoritate horum, qui contrarium tenent
Didac. in c. Rainutius, in principio, numero 20.
de teſtamen. ubi aduerſus Alcia. & Franc. Bal-
duin. probat nouellam illam capituli fin. 19.
quæſtio. tertia, adductam a Gratiano extare in
antiquis codicibus, & apud Conſtant. Armeno
pulum, lib. quinto epitom, titu. nono, Eman. a
Coſta in d. §. & quid ſi tantum, par. tertia, nume
ro 195. ubi numero 197. & ſequenti, probat ex
antiquis authoribus nouellam illam extare in
codicibus uetuſtis, & dicit diſtinctionem præ-
dictam offendere uerba dictę nouellæ, quia pa-
rum prodeſſet ingreſſus religionis, ſi ſolum ab-
ſtergeret ingratitudinem, quę offenderet perſo-
nam filii, non eam quę reſpicit patrem, & nume
ro 200. reprobat ſententiam latam Valliſoleti
tamquam contra expreſſum ius ciuile ſaluans
eam quatenus Hiſpaniarum reges ſubiecti non
ſunt legibus Cæſarum, & oſtendit, quod ea di-
ſpoſitio procedit ex iure ciuili, & comprobat
Marſil. in dicta rub. de fideiuſſo. numero cente-
ſimodecimoſexto, quatenus hoc dictum exten-
dit quoque ad clericum, in quo tamen militat ra
tio, quanta in monacho, Marquar. de iudęis, par.
tertia, capitulo ſexto, numero ſexto, Coraſ. in l.
qui liberos, numero decimo, de ritu nupt. Va-
ſq. de ſucceſſ. creatio. lib. tertio, §. decimo, nu-
mero 646. ubi inquit, pręcitatam Hiſpanorum
iudicum ſententiam ſuſtineri non poſſe inſpe-
ctis etiam illius regni legibus, & relatis multis
Doctoribus reſoluit communem eſſe opinio-
nem, quod monachatus annullat ingratitudi-
nem ſolam, quæ principaliter reſpicit filium,
non eam quæ principaliter patrem lædit, Simõ
de Prętis, dicta interpretat. prima, dubitat. ter-
tia, ſolutio. quarta, numero duodecimo, & ſe-
quenti, libro tertio, ubi uidetur & ipſe inclina-
re in eam diſtinctionem, ſed mihi placet indi-
ſtincta ſententia: cum enim quæcunque pœni-
tentia ſufficiat ad eam tollendum ingratitudi-
nem, quæ filii perſonam reſpicit. nihil omnino
ſpecialitatis induceret fauor religionis, cum
tamen ſoleat multum operari, nam ſola ordina-
41 tio ad clericatum tollit infamiam † præceden-
tem, Innocen. & alii in capitulo, cum te, de re iu-
dic. & ibi Felyn. columna ſecunda, multa conge-
rit, ſequitur Marſil. in rub. ff. de fideiuſſor. nu-
mero centeſimo uigeſimoquinto, & per ingreſ-
42 ſum religionis filius ſpurius, † & conſequenter
infamis fit legitimus, ut uoluit Guliel. Cun. in l.
prima, C. de ſacroſ. eccleſ. ubi Bal. eum refert, & ſe-
quitur, idem voluit Rom. in authen. ſimiliter, in
ſecundo ſpecial. C. ad leg. Falcid. Felin. in ca. ex
tua, colu. prima, circa med. de ſimon. cum alijs
citatis a Marſil. loco prædicto, numero 123. &
priuilegium hoc clericis conceſſum redundat
quandocunque in præiudicium laicorum. ideo
inquit Iaſ. in l. filiæ licet, colum. ſecunda, C. de
43 collat. quod filius † clericus non imputat libros
ſibi a patre emptos in ſtudio, ſequitur Marſil. lo
co prædicto, numero cẽteſimouigeſimoquinto,
& quod diximus de filio orthodoxo ingrediẽte
religionem, procedit etiam in filio iudęo, ſi fidẽ
44 amplectatur catholicam: is enim † nõ poterit in-
de a patre exheredari propter ingratitudinem,
quam ante ſuſceptam Chriſti fidem commiſiſ-
ſet, vt uolunt Hoſtien. & alij omnes in c. iudæi;
il 2. ubi Felyn. colum. 1. de iudæis. arguit enim
Felyn. per maioritatem rationis ab eo, quod di-
citur in d. c. fin. 19. quæſt. 3. idem uoluit Cãpeg.
in

ſin tracta.dot.par. 1.queſtio.47.colum.1. Mar-
ſil.in rub.de fideiuſſo.num.116. Simon de Pre-
tis,d.ſolutio.4.num.18.Marquard.in tracta. de
iudæis,par.3.cap.6.num.4.& non mirum, quia
45 multi tenent per baptiſmum aboleri† omnia de
licta etiam in foro exteriori,ut per Calder.Butr.
& Felyn. in c. de his,de accuſat. hoc tamen non
pono pro conſtanti,quia communis opinio ui-
detur vrgere in contrarium,ut per Hoſtien.Bu-
tr.& Abb.in c. gaudemus,de diuort. Abb. Are.
Socin.in d.c.de his,ubi Anan.dicit communem
Dec.in conſi.130.Marquard.in d. tracta. par.3.
cap.5.nume.1. & 6. Didac.uariar.reſolut.lib.2.
cap.10.num.4.

Quarto limitatur noſtra concluſio, ut nō pro
cedat, quando filius eſſet patri reconciliatus,
quia tunc exhęredari non poteſt, & aduertatur
quia non dico, quod ſi exhęredatus iam fuerit
exhæredatio annulletur, ſed dico, quod poſt re-
46 conciliationem non† poteſt exhęredari, ita Iaſ.
in l.filio quem pater,nu.10.ff.de liber. & poſthu.
vbi mouetur ex eo, quod de impudica filia pœ-
47 nitentiam agente† dixit Specul. in tit. qui fil.
ſint legit.uidetur enim pater remiſiſſe ingratitu
dinem,l.in ipſius,C.famil.erciſ.l.Lucius Titius,
§.Lucius,iuncta glo.ff.de leg.2. Lancello, Dec.
qui hanc quoque probauit ſententiam in l. fin.
C.de pact.vbi Purpur.nu. 145. Roder. Suarez
in l.2.de matrim.in lib.foro.Curt.iun. in d.au-
then.non licet,nume.8. & uidetur hoc uoluiſſe
Are. in d.l. filium quem pater, col.2. dum uult
rationem eſſe ne ſublata exhæredatione filius re
maneat pręteritus,& annulletur teſtamentum,
nam ubi non præceſſit exhęredatio ceſſat ratio,
ergo ceſſare quoque debet deciſio, Rip.in d.l.fi.
num.205.C.de reuoc.donat.Didac.in d.c.Rai-
nutius,in princ.num.17.Cagno.in l.fin.nume.
145.C.de pact.Eman.Coſta in d.§.& quid ſi tan
tum, num.180. & hoc quoque admittere uide-
tur Alex.in l.1.nume.33. in fi.ff. ſolu.matr.dum
inquit quod filia poſt commiſſam ingratitudi-
nem ſi agat pœnitentiam ante teſtamentum cō
ditum,nō poteſt inde exhæredari,ſequitur Cot-
ta in memor.incip.filius, qui a patre,colum. ſe-
cunda,in princip.

Idem eſſet, quando pater expreſsè cauſam
48 † ingratitudinis remitteret, quia tunc iam facta
exhæredatio tollitur, ut uoluit Alcia.in l.fin. in
uer.adhuc, in fi. C.de pac.quam citat, & ſequi-
tur Coſta in d.§.& quid ſi tantum, nume. 181.
quia cauſa ingratitudinis exhæredationem con
firmat, ſed per remiſſionem deſtituitur exhære-
datio,& habetur pro non facta,idem non relato
Alciato admittit Didac.in d.cap. Rainutius,in
princ.nume, 17. in fi.ubi dicit poſſe hoc modo
procedere dictū Bar. de quo infra tractabimus,
Vaſq.d.lib.3.§.30.num.194. Clar. de teſtamen,
quæſt.41.num.9.Viuius, opin.131.lib.1,

Quod ſi neque ſit expreſſa remiſſio neque an-
te exhæredationem facta ſit recōciliatio,ſed poſt
teſtamentum, tunc uoluit Bar. ſuperuenientem
49 reconciliationem tollere exhæredationem† præ
cedentem,ita dicit in l.3.§. fin.ff. de alimen. leg.
inquiens, quod exhæredatio uidetur adempta
ſequitur Cuma.in l.filio,quem pater,ff.de lib.&
poſthum.Iaſ.in authen.non licet,circa fi.C.de li
ber.præter. & uidetur cum eo tranſire Bal. in cō
ſilio 112.in fi.vol.5.hanc opinionem dicit com
munem, & receptiſſimam Vaſq. d.lib.3. de ſuc-
ceſſio.§.30.num.191.& 198. ubi eam de plano
admittit, eam quoque defendit Ripa in d.l. fin.
num.205.dicens,quod & ſi exhæredatio nō tol-
latur, poteſt tamen dici nulla,quia ſublata ingra
titudine remanet deſtituta, & ſine cauſa, & hoc
etiam tenet Caſtr.in l.fin.colum.penult.uer.ult.
Bar.C.de pac.ubi dicit quod ſublata,uel remiſ-
ſa cauſa exhæredationis teſtamentum rumpitur
per querelam, & hoc modo Eman. Coſta in d.
§.& quid ſi tantum,num.181.uer. ego in diuer-
ſa,ſaluat Bar. ut ſcilicet non remaneat nulla ex-
hęredatio, ſed detur querela, & ita quoque de-
clarat Vaſq.d.§.30.num.99. ubi dicit hanc eſſe
nouiſſimam,& inauditam concordiam, cum ta
men Caſtren. & Coſta in locis prædictis illam
attulerint ante eum,Pariſ.conſ.1.num.139.uol.
1.Marſil.in rub.de fideiuſſ.num.220. Soci.iun.
conſ.59.num.19.uol.3.Simon d.ſolut.4.nu.15.
Alex.conſ.159.nu.11.uolum.7.Menoc.de præ-
ſump.lib.3.pręſump.37. num.38. Contrariam
amplexus eſt Are.in d.l. filius quem pater,ff. de
lib.& poſthum.poſt Bal.ibi,& mouetur ex tex-
tu illo,ubi ſi teſtator, qui filium exhęredauerat
reconcilietur arrogando eum,non per hoc cen-
ſetur ademiſſe exhæredationē, & affert quinque
rationes, & eam pręcipuè,quā ibi poſuit Imo.
quod cum exhæredatio actus ſit ſolennis, qui
50 †fieri ſolum poteſt in teſtamento,ut Inſtit.de ex
hæred.liber.in princ. non poteſt etiam tolli ſine
teſtamento,cum eadem requiratur forma in diſ
ſoluendo, quę interuenit in legato,argumēto l.
nihil tā naturale,ff.de reg.iu. Din.& Bar. in l.hæ
redes palam,§.ſi quis poſt.ff. de teſtam. & hanc
opinionem ſequi uidentur Alex. & Iaſ. ibi nu-
me.10.& Alcia.in d.l.fi.Cagnol.num.145.poſt
Cur.iun.nume.8.Gerar.ſing.3.in princ.ubi ex-
preſſe reprehendit Bar.Suarez,d.l.2.Didac.d.c.
Rainutius, in princ. nu.17. Coſta d.§.& quid ſi
tantum, nume.180.& ſeq.ſed ut ex ſupranotatis
apparet,conueniunt omnes filio non nocere ex
hæredationem, intētio autem eſt circa modum
practicandi:ſi enim per uiam querelæ agatur, li
cet excipiat hæres de exhæredatione, tamen re-
plicabit filius de nullitate cauſę atque ita obtine
bit, uti docet Coſta loco prædicto, & Vaſq.d.§.
30.num.199.& 201. in quo tamen contradicit
Ripa d.l.fin. dum uult impugnari non poſſe ex-
hęredationem, ſed poſſe allegari nullam, at ſat
eſt nobis exhęredationem nō obeſſe filio, quan
do per reconciliationem cauſa fuit ſublata.

Et quando expreſſa eſt recōciliatio, & remiſ
ſio ingratitudinis,res eſt clara: rerum difficultas
eſt ſcire, qn̄ & per quos actus reconciliatio in-
ducatur.& primo quidem nō inducitur ex eo, ꝙ
confitendo pater peccata ſua iniuriam filio re-
miſerit in foro animę,nam per hoc non cenſetur
filius reconciliatus per id quod ponit Bart.in l,

non

non ſolum,§.1.num.3.ff.de Iniur. ubi poſt Gul.
Cun.in l.ſi tibi, §.1.ff. de pact. uult quod remiſ-
51 ſio,quæ fit in confitendo peccata † reſpiciat ſo-
lum rancorem animi,nam ad ſalutem nemo co-
gitur remittere actionem iniuriarum,idem uo-
luit Bar.d.l.ſi tibi.1.ubi Alex.dicit eſſe commu
nem,Felyn.in c.de his, col.fi.de accuſat.Iaſ.in l.
huiuſmodi,§.ædes ff. de leg.1.Didac.lib.2.uar.
reſolu.cap.10.uer.tertium conſtat ſatis aperte,
ubi poſt Alex.Iaſ.& Felyn.dicit hoc non proce
52 dere, quando remiſſio eſſet plenaria, † & facta
prægnantibus uerbis:id,quod etiam uoluit Ale
xan.ad Bar.in d.l.non ſolum,§.1. ſub nu.3. ubi
dicit, quod ſi fit plene remiſſio prodeſt etiam in
exteriore foro,quia ſacerdos poteſt pro abſen-
te acceptare allegat, l. 1. §. ius publicum, & ibi
Bart. ff. de iuſt.& iu. Menoc.de pręſump.lib.3.
in præſump.114.num.6. quamuis in propoſito
talem remiſſionem conſideret Pariſ. in conſilio
138.uolum.primo,& Simon de Pretis,d.ſolut.
4.numero 14.

Secundò ſi filius audita patris ægritudine ac-
cedat ad eum uiſitandum, & non poſſit eum al-
53 loqui,non per hoc remiſſa † cenſetur ingratitu-
do,imo præſumitur pater continuaſſe in eodem
voto: non enim ſumus certi, an eſſet remiſſurus
iniuriam,ita Bal.in d.conſ.112.in fi.uol.5. Cor-
ta in memoral.inci.filius,qui a patre, circa fi.&
dixi in conſi.94.nu.81. ubi declaro procedere,
quando non fuit admiſſus ad uiſitandum, ſecus
ſi pater admiſit eum, quia tunc ſumus in claris,
uide tamen Ruin.conſilio 131.numero 2.&7.
uolum.4.

Tertiò inducitur reconciliatio,quando pater
poſt exhæredationem,& commiſſam ingratitu-
dinem recipit filium in domum, eum retinuit
54 † comedendo ad eandem menſam, & cum eo
conuerſando familiariter,ita glo.in §. fi. Inſtit.
de iniur.Bal.in auth.ſi teſtis productus. alias in
cipit, ſi dicatur, nu.4.C.de teſtib.& eſt tex.in l.
in ipſius,ubi Bal.C.famil.erciſ.Alex.in conſilio
159.nu.11.uol.7.alios citat Simon de Pretis,d.
ſolutio.4.nu.14.& 15.dixi d.conſ.94.nu.80.&
ſeq. & generaliter reconciliatio probatur per
55 coniecturas,† ut inquit Bal.in l.in ipſius, nu.2.ſe
quitur ibi Ang.& Salic.Simon,d. nu.15. indu-
56 citur item reconciliatio per ſalutationẽ,† Bal.in
l.filio,circa fin.ff.de lib.& poſthum. & ibi Alex.
num.12.poſt Inno.& Anan.in c.cum oporteat,
de accuſatio.dixi in eo.conſ.94.& inquit Bal.in
d.conſ.112.num.4. quod per reconciliationem
57 † remittuntur pręcedentes omnes iniurię, non
quæ ſequuntur,& cum eo tranſeunt Ang. Imo.
Caſtr.Are.& alii, quos citaui d.conſi.94. num.
58 82.& remiſſio † iniuriarum fieri poteſt abſente
parte,ſecundum glò.in §.fin.Inſtit. de iniur.ubi
ait quod ſi quis in teſtamento remiſit, conuale-
59 ſcens non agit † amplius actione iniuriarum,ſe-
quitur Bar.in l.non ſolum.§.1.nu.2. ff. de iniur.
ubi addit, quod tollitur hæc actio a principio
per diſſimulationem, quando pater non reuo-
cauit iniuriam ad animum.

Pręḋicta omnia uidentur limitanda, quo ad
alimenta ordinaria, ſed aliud eſt quãdo agimus
60 de alimentis neceſſariis † ad ſuſtentationem ui-
tę,ut per Didac.de ſponſa.par.2.c.8.§.6.nu.17.
Ludou.Molin.de primogen.Hiſpan.lib.2.c.16.
nu.2.& 3.ubi uide.

SVMMARIVM.

1 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
2 *Pater tenetur naturali iure alere filium.*
3 *Naturales obligationes non poſſunt tolli.*
4 *Naturam ſolam attendimus, quando de alimentis tractamus.*
5 *Pater non poteſt filio hæretico denegare alimenta.*
6 *Pater filio denegare alimenta ex eis cauſis ex quibus poteſt exhæredare.*
7 *Pater exhæredare poteſt filium hæreticum.*
8 *Filius negare poteſt alimenta patri hæretico.*
9 *Pater non tenetur dotare filiam hæreticam.*
10 *Pater grauatus onere fideicommiſſi non poteſt ea bona alienare pro dotanda filia hæretica.*
11 *Ingratitudo tollit id, quod eſt iure naturali debitum.*
12 *Excommunicato denegantur alimenta.*
13 *Clerico ſuſpenſo denegantur alimenta.*
14 *Pater non repetit a filia hæretica dotem, quam ei dedit.*
15 *Iudeus nihil opponit Iudæo.*
16 *Infamis non obycit teſti infamiam.*
17 *Meretrix non poteſt filiam exhæredare ob meretricium.*
18 *Pater Iudæus poteſt uendere bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotanda filia Iudæa.*

Quæſtio II.

QVAERO, an pater fidelis teneatur ale
re filium hæreticum.uidetur eum te-
neri,quia certum eſt,quod filius tene
tur alere patrem etiam hæreticum,ut dixi ſupra
ſuo loco, ergo a patre ali debet ne impari regan
1 tur regula contra † naturã correlatiuorum, l.fin.
C. de indic. uiduit. tollen. imo maior ratio eſt
2 alendi filium,quam patrem,quia pater erga † fi-
lium tenetur naturali iure, ut Inſtit.de natu.gẽ.
& ciuili,in princ.& in §.ius naturale, diſtin.1.l.
1.§.pen.ff.de iu.natu.gent. & ciuili. pater autẽ
erga filium tenetur ratione quidem naturali,ſed
de iure ciuili,uti declaraui ſupra, & non attendi
debet profeſſio fidei, quia id quod a iure natu-
rali deſcendit, commune eſt omnibus animanti
bus etiam brutis,ut Inſtit.de iure natur.ergo nõ
eſt curandum,quod ſit fidelis,uel infidelis,ſat.n.
eſt quod qualiſcunque ſit,filius ſit,ut de patre a-
lendo a filio dixi per tex.in §.ſi uerò contigerit,
in Authen.de inceſt.nupt.addo quod obligatio
3 nes † naturales tolli non poſſunt,§.ſed naturalia,
Inſtit.de iu.natu.gent.& ciuili, & ſola natura ui
4 detur attendi, quando tractamus † de alimentis
præſtandis,ut per Bal.in l.fin.num.6.C. de dot.
promiſſ. ubi loquitur de naturali filio,& dixi ſu
pra ex Palcoto, dum agebam de alimentis præ-
ſtandis

ſtandis ſpurio,Garzias,l.ueluti,nu.10.ff.de iuſt.
& iu. ubi quod inſpicimus naturam generatio-
nis, non peccatum,& in terminis,quod filio hæ
5 retico denegari non poſſint alimenta,†ita uolue
re Specu.& Alcia.quos citat,& ſequitur Bona-
coſ.in tracta.de æquita.canon.in 2.concluſ. co-
lum.2.folio mihi 9.

Sed hanc ego ſententiam arbitror falſam eſ-
ſe, nam ſupra dixi ex eiſdem cauſis alimenta fi-
6 lio poſſe denegari,ex quibus † exhæredatio iure
eſt permiſſa,glo.in l.fin.C.de alen.liber.& in l.ſi
quis a liberis,§.idem iudex,ff. de liber.agnoſcẽ.
7 at filius hereticus priuari†poteſt hæreditate,§.ſi
quis de prædictis,in Authen.ut cum de appella.
cognoſ.Abb.& alii omnes in c.Quintauallis,nu.
5.de iureiur.ponit Aſcan.Clem.in tracta.de pa
tr.poteſta.effec.7. nu.7. ergo eadem ratione
alimentis erit priuandus.præterea talis filius ne
candus potius quam alendus uidetur,ut dicitur
in ſimili in c.legi.24.quęſt.8.per quem tex.Spe-
cu.in tit.qui fil.ſint legit.§. r.nu.13. dicebat pa
8 tri ea ipſa ratione poſſe † alimenta denegari , &
in terminis quod filio heretico negari poſſint ali
menta, tenent Doctores omnes in d.c. Quinta-
uallis,de iureiur.ubi Abb.nu.5.& inferunt hoc
ex generali illa rõne,quod hęreſis ſit iuſta cauſa
exhæredandi filium. ergo & priuandi ſubſidio
alimentorum, ita quoque tenuit Caccialup. in
l.frater a fratre,nu.108.ff. de cond.indeb. Con-
firmatur hęc opinio,quia uidemus, quod pater
9 non tenetur filiam hæreticam†dotare,glo.in l.ſi
uero,ff.de in rem uerſo,per tex. ĩ l.cognouimus
in uer.cęteris liberis,C.de hæretic. ubi dicitur,
quod ad paterna beneficia admittendi ſunt filii
orthodoxi,excluſis aliis,Rum.in l.1.ff.ſolu.ma-
tr.& ibi Rip.nu.72.Socin.in tracta.fallent. reg.
281.in 2.fallent.Iaſ.in §.fuerat,nu.112.Inſtit.de
action. Bal.Nou.in tracta.dot.par.6.Specia.16.
colum.1.Coraſ.in l.qui liberos,num.102.ff.de
ritu nupt. Iaco. Nou.in reg.139.ult.limitat. A-
ſcan.Clem.in tracta.de patr.poteſta.effec.7.nu.
7.vbi ad noſtrum propoſitum ſubdit,quod pro
pter hęreſim filii pater a multis obligationibus
liberatur ad quas tenebatur,ideo Bal.in Authẽ.
res quæ,nu.24.in fi.C. commun.de leg. inquit
10 quod pater pro†dotanda filia hæretica non po-
teſt bona fideicommiſſo ſubiecta alienare,quẽ-
admodum poſſet ſi eſſet catholica,ſequitur ibi
Iaſ.nu.32.ver. octauo limita.ualet autem argu-
mentum a dote ad legitimam,ut ſæpe dixi. non
obſtat igitur quod patri quamtumuis hæretico
præſtanda ſint alimenta,quia reſpondeo maio-
rem ſubeſſe rationem alendi patrem, quam fi-
lium, quia ſtrictius tenetur filius, tamquam is
qui plura recepit beneficia, ut demonſtraui tra-
ctando,cui potius debeant alimenta miniſtrari
patrine,an filio. Item in patre ſubeſt ratio reue-
rentiæ propter quam exiſtimari ſemper debet
ſancta,& honeſta eius perſona, quãtumuis ma-
le ſit morigerata,ſecundum tex.in d.l.liberto.ff.
de obſeq.liber. quæ ratio ceſſat in filio, & ideo
quamuis obligatione naturali teneatur pater er
ga filium,arctior tamẽ, & magis obligatoria eſt
ea neceſsitas ciuilis,qua filius obſtringitur erga
patrem,nam dici poſſet obligationem patris er
ga filium deſcendere a iure naturali ratione in-
uentionis,ſed fortius eſt obligari ciuiliter, quã
naturaliter, quia ex ciuili obligatione oritur a-
ctio,ſed non ita ex naturali.

Non etiam mouet, quod in pręſtandis alimẽ
tis ſola attendatur natura,quia reſpõdeo,quod
11 ingratitudo† tollit id quod naturali lege debitũ
erat,ſecundum Bal. in l.fin.nu.11.C.de dot.pro
miſ.eſt tex.in §.optimè.ibi,ne forte,& c.ĩ Auth.
de nupt.ubi ponitur ratio ne iniuriẽtur leges na
turæ, & ne ſub hac ſpe filii proterui ſint contra
fidem,ut in eo textu dicitur de patre,Io. Lupus
cap.per ueſtras,§.4. in 3.notab. num.6. & non
aduerſatur, quod ius naturę mutari non poteſt,
quia ad hoc multis modis reſpõderi põt ex gl.&
Doctoribus in d.§.ſed naturalia, & in c. quæ in
eccleſiarum,de conſtit.ubi dicunt,quod & ſi ius
naturale in totum tolli non poſſit, ex cauſa ta-
men mutari, uel modificari poteſt.item licet in
genere deſtrui non poſſint,in aliqua tamen ſpe-
cie corrigitur,& pro hac parte facit, quod dici-
12 mus de excõmunicato,† cui denegantur alimen
ta,ne ſubſidio alimentorum fretus negligat redi
re ad pœnitentiam, & ſi perſeueret in cõtemptu
eccleſiæ, gl.in l.fin.in fi.in c.paſtoralis,§.uerum
de appellat. poteſt enim, quandocunque eum
pęnituerit habere alimenta, ideo ante pænitẽn-
13 tiam deneganda ſunt,ut in clerico†inquit Abb.
d.§.uerum,nu.16.poſt Io. And. ibi.facit etiam,
quia ſicut i filio ob crimen læſæ maieſtatis huma
nę denegantur alimenta, ut dicam ſuo loco, ita
& multo magis denegari debent ob lęſam diui-
nam maieſtatem, quæ grauius delictum conti-
net.Adde tamen,quod iam pręſtita alimenta nõ
14 poſſet repetere,at de data † dote tenet Bal. in l.
fin.nu.11.C.de dot.promiſ.Apoſt.ad Abb. cap.
Quintauallis, nu.5, licet dubitet loco prædicto
nu.5.& nu.6.Ego limitarem prædictam opinio
nem,ut non procedat,quando pater quoque eſ-
ſet hęreticus,quia tunc tenetur filium alere, nec
opponere poteſt,quod ſit hæreticus, quia nihil
15 iudæus†iudęo, nihil Catilina Cethego.l.ſi quã-
quam,in fi.C.de epiſcop.& cleric.l.uiro,ff.ſolu.
matr.l.ſi filium,C.de lib.cau.l.in arenam, C. de
inoff.teſtam.glo.in l.quoniam, in uer.introdu-
ci,C.de hæreti.& in c.contra Chriſtianos,de hę
16 retic.in 6.& infamis†non poteſt teſti infami ob-
ijcere,ſecundum glo.in l.3.§. lege Iulia.ff. de te-
ſtibus.Iaſ.in d.l.in arenam,num.3. & in hanc ra
tionem dicunt Bart. Bal. Fulgoſ.& alii in d.l.in
arenam,quod mater meretrix non poteſt filiam
17 †ob meretricium exhęredare, ut dicam quęſtio.
ab hinc ſecunda. dicit Bal.in authen.res quę,nu
me. uigeſimoquarto,C.commun. de leg. quod
ſi pater,& filius iudæi ſunt, poterit pater uende-
re bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotanda fi-
lia,& dicit ſe hoc modo intelligere glo. ſupra al
legatam in l.ſi uero.ff.de in rem uerſo, quæ uult
quod uendi non poſſint pro dotanda filia hære
tica, ut procedat, quando pater erat fidelis, ſecus
ſi & ipſe foret hęreticus, ſequitur Iaſ. ibi nu.32.
limitat.

limlta.octaua, & hoc uoluit præciſè Coraſ.in l.
qui liberos,num.102.ff.de ritu nup.

SVMMARIVM.

1 *Patria obedire decet ius gentium.*
2 *Principi inobediens morte plectebatur lege antiqua.*
3 *Principi, qui non obedit, contrauenit ordinationi diuinæ.*
4 *Patriæ non minus naſcimur, quam parentibus.*
5 *Patriæ potius, quam parentibus eſt parendum.*
6 *Pater negare poteſt alimenta filio, qui eſt hoſtis patriæ.*
7 *Delictum proprium puniri debet potius quam alienum.*
8 *Argumentum a maiori ad minus eſt validum.*
9 *Filius ingratus deſinit eſſe filius.*
10 *Filius factus hoſtis patriæ poteſt a patre impunè occidi.*
11 *Princeps habet omnia iura Reipublicæ.*
12 *Patriæ hoſtis dicitur, qui actu uenit contra ciuitatem, non autem ſimpliciter bannitus.*

Quæſtio III.

IVSTA quoque cauſa denegandi filio
alimenta deducitur ex eo, quod ſit ho
ſtis publicus, & contra patriam uene-
1 rit, nam patriæ † obedire iure gentium docemur,
ut l.ueloti, ff. de iuſt. & iu. & qui non obedierit
2 Principi morte † moriatur, dicebat lex antiqua
in libro regiſtri, & probatur in cap.ſi quis.de ma
ior.& obed. & qui reſiſtit poteſtati ſuperioris re
3 ſiſtit † ordinationi Dei.cap.Iulianus, & cap.reſi
ſtit, undecima queſt.3.& eſt generale pactum hu
manæ ſocietatis obtemperare ſuis regibus, ut ex
Auguſt.dicitur in cap.quæ contra mores, diſtin
ctio.octaua, & dicit Barba.in conſilio 34.colum
na 18.uolumine ſecundo, quod eſt iuris gentium
præceptum, ut patriæ pareamus, alios citat Ti-
raq.de legib.connub. l.7.numero 17. Garzi.in
l.ueluti, numero 12.& ſeq. ff. de iuſt. & iure, ubi
probat deſcendere hunc ordinem etiam a ui re-
ligionis, non tam enim naſcitur quis parenti,
4 † quam Reipublicæ, ut dicit tex. in l.prima, §. &
generaliter ex quibus cauſ.ff. de uentre in poſſ.
mitten.& idem dicit Cicero, lib. primo offic.eſt
etiam tex.in l.pen. ubi Bar.Ang. & Fulgoſ.ff.de
5 poſtum. & potius patriæ, quam parentibus † obe
diendum eſt, quando utrique non poteſt ſatisfie
ri, l. poſtliminium.§.ſi filius, ff.de exceptio.& eſt
communis omnium opinio, ut inquit Iaſon in
§.huius ſtudij, l.prima, numero 13.ff. de iuſt.&
iu.& ibi Clau.columna ſi. Cordub.in l.ſi quis a
a liberis, numero 17. in §. ſed utrum, ff.de liber.
agnoſ.& in terminis, quod hoſti publico, qui ue
nit contra patriam pater poſſit alimenta nega-
6 re † uoluit Ang.in §. ſi uero contigerit, in auth.
de inceſt. nup. & ad id allegari poſſunt illi om-
nes, qui tenent filium poſſe alimenta negare pa
tri, qui fecit contra patriam, ut ſuo loco dicam,
nã ſi ex ea cauſa excluditur pater, cui magis de-
bentur alimenta ſecũdum ſupradicta, multo ma
gis excludetur filius, cui leuiori titulo debentur
alimenta, at in filio tenet Caccialup.in l.frater a
fratre, numero 108. ff.de cond.indeb.ubi loqui
tur in eo, qui uenit contra patriam, & qui rupit
publicam pacem, mouetur ex tex.in cap.primo,
§.ſi quis hominem, ubi Bal.ponit, tit. de pace te-
nen. de quo ego latè diſſerui in titulo, quibus de
beantur alimenta, in queſtio. an pater alat filiũ
bannitum. addo quod ſi filio negantur alimenta
quando pater committit crimẽ leſæ maieſtatis,
ut probatur in l.quiſquis, C.ad leg. Iul. maieſt.
multo magis denegabuntur ei, qui principaliter
deliquit, cum magis ſit quis puniendus pro deli
7 cto proprio, † quam pro alieno, ut in ſimili ar-
guit Io.Annib. in l.poſt contractum, num.266.
ff.de donatio. confirmatur hæc opinio, quia cer
tum eſt, quod pater poteſt alimentis priuare fi-
lium, qui iniecit in eum uiolentas manus, uel cõ
tra eum ingratitudinis cauſam aliquam com-
miſit ex enumeratis in §. cauſas, in authen. ut
cum de appellat. cognoſ.& dixi ſupra in princ.
huius tituli, at plus peccat, qui patriam offendit,
quamquam qui offendit patrem, cum plus pa-
triæ debeamus, quam parentibus, d.l.poſtlimi-
nium, §. ſi filius, & dixi paulo ſupra, ergo multo
magis priuabitur alimentis filius, qui patriam
offendit, quam qui patrem, quia ſi id de quo mi
8 nus † uidetur ineſſe, ineſt, ergo & de quo magis
authen.multo magis.C.de ſacroſ.eccleſ.& ſicuti
9 filius perdit † filiationem, quando ingratitudi-
nem committit contra patrem, ut inquit Bar.in
l.diuus. ff.ad leg. Pomp. de parricid. ubi infert,
quod ſi pater occidit eum non tenetur lege illa
Petr.Gerar.ſing.2. numero 8.Iaſ.in l.ius autem
ciuile, numero 27. ff. de iuſtit. & iu. ubi dicit ſe
non legiſſe alibi appoſt.ad Abb.in c. Quintaual
lis, numero 4.de iureiu.Aſcan. Clem.in tract.de
patr. poteſta. capitulo quinto, numero 70. ita
debet filiationem perdere, quando lædit pa-
triam, & contra eam committit, concludunt
ideo Doctores, quod ubi filius committit in pa-
triam, & ea ratione factus eſt hoſtis, poteſt impu
10 nè † occidi, ut probatur in l. minimè.ff.de relig.
& ſump.fune. quam legem ita declarat Ang. in
dicto §. ſi uero contigerit, Nellus in tracta. ban-
nito. in prima parte ſecundi tempor. quæſtio.
quadrageſimaoctaua, numero quadrageſimo-
octauo, Alber. Cæpol. Igne. Socin. iun.& alij,
quos citaui in dicta quæſtione, an pater alat fi-
lium bannitum, & quod dico de patria, locum
etiam habet in Principe, ut quando contra Prin
cipem comittit: quis crimen læſæ maieſtatis
non enim uim facio, quod patriam, uel Prin-
11 cipem læſerit. iura † enim omnia Reipubli-
cæ in Principem ſunt translata, §. ſed & quod
Principi, Inſtit. de iure natur. gent. & ciui. &
is dicitur pater patriæ. hæc autem quæ dixi de
hoſte Reipublicæ, uel ciuitatis, intelligenda
ſunt non in ſimplici bannito, qui non perue-

12 nit, ſed in eo, qui actu † commiſit in ciuitatem, ut declarat Nellus in dicta quęſtione quadrageſimaoctaua ſi enim aliquod delictum commiſiſſet contra tertium propter quod ſit iudicatus hoſtis, tali caſu non denegabuntur alimenta, ſicuti non poſſet impunè occidi.

SVMMARIVM.

1 *Filia, quæ peccauit in corpus ſuum poteſt exhæredari.*
2 *Pater non tenetur alere filiam, quæ peccauit in corpus ſuum.*
3 *Pater etiam meretricius, & luxurioſus priuare poteſt alimentis filiam inhoneſtam.*
4 *Fœmina debet eſſe magis caſta, quam maſculus.*
5 *Patris perſona uideri ſemper debet filio ſancta atque honeſta.*
6 *Filius accuſans patrem dicitur improbus.*
7 *Vxor non poteſt maritum criminaliter accuſare.*
8 *Vxor accuſata a marito de adulterio poteſt excipere de adulterio mariti.*
9 *Exceptio dilatoria non opponitur poſt conteſtationem litis.*
10 *Maritus cogitur admittere uxorem adulteram, quando uxor iam condemnata probat maritum eſſe fornicarium.*
11 *Rei fauorabiliores ſunt, quam actores.*
12 *Iudeus nihil obijcit Iudæo.*
13 *Mater meretrix non poteſt denegare alimenta filiæ ob malam illius uitam.*
14 *Infamis non opponit teſti infamiam.*
15 *Mater meretrix, ſed correcta poteſt denegare alimenta filiæ meretrici.*
16 *Conſuetudo ultima attenditur.*
17 *Periurus poteſt eſſe teſtis ſi fecit pœnitentiam.*
18 *Vſurarius ſi quis ſit poſt teſtamentum, decedit inteſtatus.*
19 *Filiusfamilias ſi de caſtrenſi peculio fecit teſtamentum habebit hæredem in alijs bonis ſi poſtea efficiatur ſui iuris.*
20 *Vſurarij teſtamentum conualeſcit ſi poſtea caueat de uſuris reſtituendis.*
21 *Filijfamilias teſtamentum non validatur ſi poſtea fiat ſui iuris.*
22 *Vxor meretrix, quæ tamen poſt matrimonium honeſtè uixit non accuſatur de adulterio.*
23 *Maritus cognoſcendo uxorem adulteram uidetur eius mores approbare.*
24 *Pœnitentia abſtergit maculam, & reſtituit ad priſtinum ſtatum.*
25 *Mutatio morum non præſumitur.*
26 *Hæreticus qui ſemel fuit præſumitur hæreticus.*
27 *Pater non denegat alimenta filiæ impudicæ, quæ tamen fecit pœnitentiam, & ibi late.*
28 *Peccator non dicitur is, quem pœnituit.*
29 *Periurus non dicitur, qui poſt diei lapſum ſoluit, quod promiſerat.*
30 *Ingreſſus monaſterij purgat infamiam ante acta uita.*
31 *Pœnitentiam feciſſe dicitur mulier, quæ & ſi multas habuerit occaſiones peccandi abſtinuit.*
32 *Pater non denegat alimenta filiæ, quæ uni tantum ſe proſtituit.*
33 *Meretrix non dicitur, quæ ſui corporis non facit quæſtum.*
34 *Mulier non dicitur infamis niſi palam ſui corporis quæſtum faciat.*
35 *Mulier, quæ uni tantum ſe proſtituit, vel quæ ſine quæſtu id facit, dicitur turpis, licet non infamis.*
36 *Filia ob ſtuprum non poteſt alimentis priuari niſi praecedat monitio.*
37 *Filia, quæ poſt uigeſimumquintum annum peccauit in corpus ſuum non poteſt exhæredari.*
38 *Filia, quæ ſine conſenſu patris nupſit, an denegari poſſint alimenta.*

Quæſtio IIII.

NON uidetur etiam dubitari poſſe, quin alimenta iuſtè denegentur filię, quæ peccauit in corpus ſuum, cum ex ea
1 cauſa poſſet † exhęredari, l. ſi pater, & authen. ibi poſita, C. de inofficioſo teſtamento, & poteſt pater alimenta negare his de cauſis, quibus poteſt filium exhęredare, ut probauimus in principio
2 huius tituli, atque ita † determinat Specu. in titulo, qui fil. ſint legit. §. primo, numero decimoſexto, uer. quid ſi filia, allegat l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, ff. de liber. agnoſ. & l. ſi. C. de alen. liber. & eum ſequitur Ioan. And. ibi, ſequitur Coraſ. in l. qui liberos, numero centeſimoprimo, ff. de ritu nuptiarum, ubi ſubdit manifeſtum pœnitentiæ ſignum eſſe, quando filia ingreditur monaſterium, & præter eum hoc uoluit Bal. in l. finali, C. de dot. promiſſ. Bald. Nouel. in tracta. dot. parte ſexta, ſpecia. decimoſexto, columna quarta, uerſus ſi. Campeg. in eodem tracta. parte prima, quæſtione decimatertia, in fine, Iaſon in l. in arenam, numero ſexto, C. de inofficioſo teſtamento, Marſil. in rubrica, ff. de fideiuſſo. numero 220. Ruin. in conſilio centeſimotrigeſimoprimo, numero tertio, uolumine quarto, & per eandem rationem concludunt Doctores, quod propter meretricium filiæ poteſt pater denegare dotem.

Ampliatur hæc concluſio, ut procedat etiam ſi pater luxurioſus ſit, meretricator, & ſcortis dans operam, quia nihilominus poterit filiæ alimenta denegare ob inhoneſtam uitam, fuit opi-
3 nio † Fulgoſ. in authen. ſed ſi poſt, C. de inofficioſo teſtamento, quia fœminas magis decet eſſe caſtas, & pudicas, quam mares, l. penultima, C. ad Orfician. & dicit glo. in l. palam. §. quæ in adulterio, ff. de ritu nup. quod etiam ſecundum
4 hominum mores † maior exigitur caſtitas in fœminis, quam in maſculis, & hanc quoque opinionem tenuiſſe uidetur Cin. in l. ſi filia, C. de inofficioſo teſtamento, Iaſon in dicta l. in arenam, nume. 10. Vaſqu. de ſucceſſio. creat. libro

bro tertio, §. 30. parte tertia, numero 179.
Viuius commu. opin. lib. 1. opin. 130. & idem
Vaſq. libro primo, §. 10. numero 610. ego credo
non tam ratione maioris caſtitatis repelli fi-
liam, quam ratione reuerentię, quam tenetur
patri exhibere, nam filio ſemper ſancta atque
5 honeſta uideri † debet perſona patris, l. liber-
to, ff. de obſeq. liber. etiam ſi inhoneſta ſit, ut ibi
inquit gloſ. in uer. honeſta, & improba eſt filij
6 uox † cum patrem accuſat, l. fin. C. de bon. ma-
ter. l. cum oportet. §. non autem. C. de bon. quæ
liber. qua ratione uxor, & ſi poſſit criminaliter
accuſari de adulterio, tamen uxori non permit-
7 titur criminali uia † accuſare maritum, ut pro-
bat l. prima, C. de adult. ubi notant glo. & Sali-
cet. Marſil. in l. patre, uel matre, numero undeci-
mo, ff. de quæſtio. Ioan. Lup. in rubrica, de dona
tionib. inter uirum, & uxorem, §. 20. numero
quinto, ubi dicit communem eſſe, quia per uxo
rem fit iniuria uiro, non econtra, & per uxo-
rem uiolatur thorus, non per maritum, & ſequi
tur Didac. in epitom. de ſponſ. in ſecunda par-
te, capitulo ſeptimo, §. ſexto, numero quinto, &
prima ratio optimè conuenit noſtrę quęſtioni,
quia inhoneſta uita filiæ offendit patrem, atque
ei infert iniuriam. ſed non ſic in mala uita patris,
quia per illam nulla filię irrogatur infamia, uel
iniuria.

Videretur tamen, quod ſaltem excipiendo
poſſet filia allegare meretricium paternum, cum
ciuiliter agitur de alimentis denegandis, ſicuti
cum maritus agit ad perditionem dotis pro-
8 pter uxoris adulterium poteſt uxor † excipere
de adulterio mariti, capitulo, intelligimus, de
adult. capitulo primo, ut lite non conteſt. ubi
hoc notat Abb. Caſtr. in conſilio 402. uolumi-
ne primo, Marſil. in dicta l. patre, uel marito, nu-
mero decimo quarto, Lup. in dicto §. vigeſimo,
numero ſecundo, & Didac. dicto §. ſexto, intelli-
gendo tamen prout prædicti omnes declarant,
quando ante litis conteſtationem uxor excipit
de mariti adulterio, quia cum ſit dilatoria exce-
9 ptio † non admittitur lite conteſtata, l. ſi uxor,
§. iudex, ff. de adulter. l. ita nobis pudor, C. eo-
dem titulo, quinimo fortius uir, qui iam in cau-
ſa obtinuit ſententiam diuortij propter uxoris
adulterium cogitur admittere uxorem in con-
10 iugale conſortium † ſi probet uirum eſſe forni-
carium, ut eſt textus, in capitulo, ex literis, de
diuort. qui ſecundum. Abb. eſt ſingularis, idem
uolunt glo. Anchar. Butr. & Anan. in capitulo
finali, ubi etiam Abb. de adulte. Didac. dicto ca
pitulo ſeptimo, § ſexto, numero quarto, niſi di-
camus permitti uxori conuentæ, ſic excipere,
& idipſum non æque conuenire filiæ agenti
11 cum fauorabiliores † ſint rei, quam actores, l.
fauorabiliores, ff. de regulis iuris. uel melius,
quod ſicuti plus obligatur patri, quam marito,
ut dixi ſupra in quęſtione, cui magis ſit ſubue
niendum patri, an uxori, ita maior reuerentia
exhibenda eſt patri, quam marito, & conſe-
quenter magis occultanda eius peccata, & uitia
quam mariti.

Limitatur tamen ut non procedat in matre
meretrice, quæ ob impudicos mores, & inho-
neſtam filiæ uitam non poteſt illam priuare ali-
12 mentis, quia nil Iudæus † Iudęo, & nil Catili-
na Cetego, l. in arenam, in fi. C. de inofficioſo te
ſtamento, gl. in l. quoniam, in uer. introduci, C.
de hęretic. ubi multos citat textus concordan-
13 tes, & † in terminis hoc uoluit Barto. in dicta l.
in arenam, in fi. ubi dicit eſſe bene notandum, &
mouetur ex illo textu. & licet loquatur de exhæ
redatione, tamen ex ea bene infertur ad priua-
tionem alimentorum per generalem regulam,
præcipuè cum facilius denegentur alimenta,
quam exhęredetur filius, ut probat Ruin. in con
ſilio 131. numero ſexto, uolumine quarto, &
idem, quod filia exhæredari non poſſit tenet
Bal. in dicta l. in arenam, ubi ſequuntur commu
niter Doctores, ut inquit Iaſon numero quin-
to, & Cur. iun. in auth. non licet, numero duode
cimo, C. de liber. pręter. ubi tamen loquitur in-
diſtinctè de patre non animaduertens ad limita
tionem de qua ſupra, hanc quoque communem
dicit Vaſq. de ſucceſſio. creat. libro tertio, §. 30.
parte tertia, limitat. 34 numero 172. in fi. & de
communi atteſtatur quoque Viuius commun.
opin. libro primo, opin. 130. ideo glo. in l. ter-
14 tia, §. l. Iulia, ff. de teſtib. uult, quod infamis † non
poſſit teſti obijcere infamiam, ſequitur Gul. Cu
neus, & Bar. in l. in arenam, ubi etiam Bald. & Sa
lic. de quo tamen uidendi ſunt Doctores in ca-
pitulo, teſtimonium, extra de teſtib. & Iaſon in
dicta l. in arenam, numero quarto, ubi recitat
contradicentes.

Procedit autem hæc limitatio niſi mater tem
pore mortis fuiſſet correcta, & deueniſſet ad me
liorem frugem, & uitam duceret honeſtam, quia
15 tunc deſinit eſſe infamis, † uel turpis perſona,
& filia non ei opponet de inhoneſtis moribus
ante actę uitę, ſecundum Bald. in l. ſi filiam, in fi-
ne, C. de inofficioſo teſtamento. ultima enim ho
16 minis conſuetudo † ſecundum eum attendi-
tur, l. Mela. §. primo, ff. de adim. legat. ſequitur
Salice. poſt Gul. Cun. in ea. l. ſi filiam, in fi. Ruin.
conſilio centeſimotrigeſimoprimo, numero ter
tio, in fi. uolumine quarto, Rolan. de lucro dot.
quæſtio. 71. numero ſeptimo, Vaſq. de ſucceſſ.
creatio. libro primo, §. decimo, numero 611.
hoc etiam de Bal. nulla facta mentione, tenuit
Fulgoſ. in l. in arenam, & eum ibi ſequitur Iaſon
numero quinto, ubi confirmat ex eo, quod no-
tant Bartolus, & Baldus, in l. imperialis, C. de
nupt. ubi dicunt, quod delinquens poſtquam
peregit pœnitentiã, perinde habetur, ac ſi non
17 deliquiſſet, & inferunt ad teſtem † periurum, qui
poſt pœnitentiam admittitur ad teſtificandum,
ſed quę dicuntur de pœnitentia explicabuntur
latius in ſequenti limitatione, quandoquidem
non faciunt ad propoſitum huius declaratio-
nis, quam tractamus: non enim requiritur pœ-
nitentia, ut mater alias meretrix poſſit filiam im
pudicam exhæredare, uel alimentis priuare, ſed
ſat eſt, quod deſierit meretricari, & honeſtam
ducat uitam, quia conſuetudo ultima attendi-

tur, & aliud eſt pœnitentiam egiſſe præteri-
torum delictorum, aliud honeſtam uitam du-
cere, & pœnitentia reſpicit ante actæ uitæ
rationem, honeſtas autem ſat eſt ſi de præ-
ſenti matrem comitetur, quia ſtatus perſo-
nę attenditur, qui eſt tempore mortis, non qui
fuit ante. ideo Gemin. in capitulo, quamquam
de uſur. in ſexto, dicit, quod ſi quis poſt condi-
18 tum teſtamentum cœpit † publicè exercere uſu-
ras, teſtamentum eſt nullum, quia mortis tem-
pus attenditur ad dignoſcendum, an ſit habilis
ad teſtandum, ſequuntur multi relati a Soci. in
conſilio 127. columna prima, uolumine primo,
Cæphalus, in conſilio 402. numero decimo-
quarto.

19 Similiter ſi filiusfamilias † condat teſtamen-
tum de peculio caſtrenſi, deinde tempore efficia
tur ſui iuris, teſtamentum illud continebit quæ-
cunque alia bona, quia & ſi teſtamenti tempore
non poſſit de aliis bonis teſtari tamen inſpicitur
habilitas tempore mortis, Cęphal. in conſilio
406. num. uigeſimoſecundo, facit etiam, quod
uoluit Barto. in l. filio præterito, columna finali,
ff. de iniuſto, rup. teſtamen. ubi & ſi teſtamẽtum
uſurarij non ualeat, qui non præſtitit cautionem
de reſtituendis uſuris ſecundum diſpoſitionem
dicti capituli, quamquam, tamen ſi poſt teſta-
20 mentum caueat † reconualeſcit, ſequitur Ale-
xander in l. poſthumo, columna antepen. C. de
contratab. & eſt communis opinio, ut inquit Fe
lin. in capitulo, cum dilectus, columna ſecunda,
de accuſat. Dec. in l. qnod initio, numero duode
cimo, ubi additio. ff. de regulis iuris, bene ne-
rum eſt, quod ſi teſtamentum tempore quo fuit
conditum fuiſſet omnino nullum ex defectu po
teſtatis, non conualidaretur ſuperueniente habi
21 litate ante mortem, ut de teſtamento filij † fami-
lias dicitur Inſtit. qui teſtam. face. poſſ. in prin.
ubi gloſ. idem dicit in ſeruo, ſeqnuntur Docto-
res ibi præcipuè Bauer. numero trigeſimo. re-
deundo ergo ad propoſitum non eſt neceſſaria
pęnitentia in matre, ſed ſat eſt, quod uitam du-
cat honeſtã, pro quo adduco, quod uoluit Bar.
in l. ſi uxor, in fi. princip. numero tertio, ff. de a-
dult. ubi inquit maritum poſſe accuſare adulte-
22 rij uxorem, † quæ & ſi foret meretrix, quando
eam duxit, tamen honeſtè ſemper uixit poſt ma
trimonium, licet aliud ſit quando duxiſſet uulga
rem uxorem, quæ poſt matrimonium meretri-
cabatur, l. qui adulterium, & l. ſi ea. C. de adulte.
quia coeundo cum ea, quam ſciuit adulteram eſ
23 ſe, uideretur illius mores † approbare ſecundum
glo. communiter receptam, in capitnlo fin. de
adult. quod tamen, an intelligatur, quoad com-
miſſa crimina, uel etiam quoad committenda,
uide apud Salic. in l. quoniam Alexandrum. C.
de adult. & melius Didac. in epitom. de ſpon-
ſa. par. ſecunda, capitulo ſeptimo, §. ſexto, nume
ro ſeptimo.

Limitatur denuo, ut non uendicet locum no-
ſtra concluſio principalis, quando filia egiſſet pę
24 nitentiam, quia pænitentia † abſtergit maculam,
& ad priſtinũ ſtatum reſtituit, capitulo, ferrum.
50. diſtinct. & nouus homo uidetur quis poſt
peractam pœnitentiam, ut dicitur ibi, & in l. im
perialis. C. de nupt. & probatur in d. l. ſi filiam.
C. de inoffic. teſtam. ibi, turpiter, & cum flagitio
ſa fœditate. non enim conſiderat, qualis anteà
fuerit filia, ſed qualis foret eo tempore, & hunc
textnm adducit ad hoc probandum Ripa, in l.
fi. numero 224. C. de reuoc. donat. ſed non pro-
bat concluſionem firmatam, quia ſi aliquando
fuit filia infamis ob impudicos mores præſumi
25 tur etiam nunc impudica ex quo † non præſumi-
tur morum mutatio, c. ſemel malus, de reg. iu. in
6. Marſil. in ſing. 74. Natta in conſ. 59. num. 18.
ubi poſt Bar. in l. ſi prius, in 5. oppoſ. 3. par. ff. de
oper. no. nunt. dicit, quod ſi quis exiſtat in poſ
ſeſſione alicuius militię onus probandi tranſ-
fertur in eum, qui contra dicit, & dicit Felin. in
c. ſcribam, colum. 2. de præſump. quod ſemel hæ
26 reticus † ſemper p̃ſumitur hæreticus, quidquid
tamen ſit noſtram limitationem tenet Specu. in
tit. qui fil. ſint legit. §. fin. numero 16. ubi, quod
27 † neque exhęredari, neque alimentis priuari po-
teſt. mouetur per dictum capitulum, ferrum, &
per §. aliud ſi poteſt, in Auth. ut cũ de appel. co
gno. & c. inter opera, extra de ſpon. But. & Abb.
in c. Quintauallis, col. 3. de iureiu. Alex. in l. 1. nu
me. 33. ff. ſolu. matri. ubi ait, quod talis filia ali
debet, & dotari, allegat Bal. in d. l. ſi filiam, qui ta
men nihil ponit de emendatione filiæ, ſed loqui
tur de matre, & infert Alex. ad filium ingratum,
qui acta pænitentia non poterit exhæredari, ut
diximus ſupra in princ. huius tituli, idem uoluit
Iaſ. in d. l. in arenam, nu. 6. & ſeq. ubi tamen pun
git nonnnlla in contrariũ de uſurario, qnæ apud
eũ uideri p̃nt, Bal. nou. in tract. dot. par. ſpecia.
16. col. 14. in fi. uer. ſed poſſet non improbabili-
ter, ubi ait, quod & ſi dotanda non ſit, nec alẽda
filia, quæ meretricatur, ſi tamen uellet redire ad
meliorem frugem cogendus eſſe pater dotem il
li dare ad effectum, ut nubęndo retrahatur a me
retricio: id, quod magnifacit ius canonicum, ut
probatur c. inter opera, de ſponſa. nihil tamen
allegat ex prędictis, Campeg. in eod. tracta. par.
1. quęſtio. 13 in fi. ubi dicit eſſe perpetuo notan
dum, quod nec exhæredari, neque dote, aut ali-
mentis priuari poteſt, infert idem eſſe in filio in-
grato, quem pęnituerit, qualis autem requiratur
pœnitentia remittit ſe ad not. in d. l. imperialis.
C. de nupt. hanc declarationem probauit quo-
que Ruin. in conſilio 131. numero tertio, uolu
mine tertio, ubi primo innuit, quod filia ſuffi-
cientem uidetur egiſſe pænitentiam ſi nupſit ſtu
pratori, ſed numero octano, dicit ex eo actu non
ſolum non uideri, quod egerit pænitentiam, ſed
magis patrem offendiſſe per tex. in l. tertia, §. ſi
emancipatus, ff. de bonorum poſſeſ. contra tab.
ſed loquitur Ruin. quando gener eſſet indignus
ea uxore, ut quia foret uilis, Coraſ. in l. qui libe-
ros, nu. centeſimoprimo, uer. quod ex eiuſdem
ff. de ritu nuptiarum, ubi inquit manifeſtum eſſe
pœnitentiæ ſignnm quando filia ingreditur mo
naſterium, Marſil. in rubrica, ff. de fideiuſſo. nu
mero 220. ubi dicit rationem, quia ceſſante
cauſa

cauſa ceſſat effectus, Ripa in d.l.ſi.nume. 224.&
ſeq.C.de reuoca. donat. Petr. Rauen. in ſuo al-
phab.in uer.filius, Rolan.in tracta.de lucro dot.
quæſtio. 30. numero 6. nbi tamen male refert
Ripa.in loco prędicto, atteſtari de communi, &
hoc inquit eſſe in practica mirabile, Iaſon in di-
cta authen. non licet, numero 3.C.de liber.præ-
ter. ubi Cur. iun.numero 6. & ante eos Aret.in
l.3.§. filius, columna penultima, uer. ſed rema-
net dubium.ff. de liber. & poſthum.Feli.in cap.
Rodulphus, columna 4.uer.dixi alias, de reſcrip.
ubi & ſi quoad alia non ſentiat cum Alex.in d.l.
prima, ſoluto matrimo. tamen quoad alimenta
tenet cum eo, quia reſpectu alimentorum pœni
tentia non reddit eluſoriam diſpoſitionem
cum ſatis fuerit punita filia, quæ fuit alimentis
priuata, dum operam dedit meritricio.cum ea-
dem opinione tranſit Tiraquel. de pęn. tempe.
caſu 28. numero ſecundo, Vaſ. de ſucceſ. crea-
tio.§.decimo, numero 612. Aſcan.Clem.in tra-
cta.de patr.poteſta. effec.17. numero 61. Simon
de Pret. in tracta.de coniec. ultim.uolun. lib.3.
interpret. prima, dub.3. ſolut. 4. numero 12.&
ſeq.Bonacoſ. in tracta. de ęquit.canon.concluſ.
2.columna 2.& nouiſſimè Ioan. de Amic.conſ.
91.in fi.latè Viuius, commun. opin.lib.primo,
opin. 130.in fi. diſtinguit, Faber Inſtit.de inoff.
teſtamen. uer. ſortis, & confirmari poteſt, quia
28 non dicitur peccator, † is quem conſtar pænituiſ
ſe, capitu. 2. de conſecra. diſtinctione 3.& dicit
Bal.in l.prima, in fi.C. locat. quod macula præ-
terita, quæ non extat non operatur, quod quis
dici poſſit maculatus, & inquit Afflic. in deciſ.
36.numero quarto, quod non dicitur periurus,
29 † qui poſt lapſum diei ſoluit, quod iurauerat in
diem ſoluere, & ſubdit illum ex noto concilij
admiſſum fuiſſe ad iurandum in ſupplementum
& dicit Felin.in dicto capitulo, Rodulphus, co-
lumna quarta, quod pater impiè, & crudeliter fa
ceret ſi poſt pœnitentiam perſeueraret in exclu-
ſione filiæ ab alimentis. qualis autem requi-
ratur pœnitentia, ut filia dicatur emendata,
non datur certa doctrina, ſed pro abſoluto po
nitur, quod ingreſſus monaſterij purgat infa-
30 miam † ante actę uitę, ut dixi in declaratione
generalis regulę in principio, huius tituli, & po
nit Coraſ. in dicta l. qui liberos, numero 101.
idem dicit Alciat. in tracta.præſump.reg.ſecun
da, pręſump. ſeptima, numero tertio, ubi dicit
magnam requiri pœnitentiam, ut quis non præ
ſumatur talis, qualis fuerat, & ponit exemplum
in ingreſſu religionis, & quando probaretur,
31 quod, & ſi ſæpe oblata fuerit † peccandi ſimi-
lis occaſio tamen abſtinuit, allegat Iacob. Bel-
uiſ. in diſputa. quam poſuit poſt l. omnimodo,
C.de inofficioſo teſtamento, quam refert Albe-
ri. de Roſa. ibi, & Alciat. in loco prædicto, nu-
mero tertio, inquit ad tollendum præſumptio-
nem, quæ inſurgit ex ante actę uitæ moribus ne
ceſſarium eſſe, quod per triennium quis abſti-
neat a malo, ut in §. hinc autem nobis, in Auth.
de monach. allegat etiam Angelum, Salicet. Ro
man. & Iaſ.

Declaratur item quæſtio noſtra, ut non pro
cedat, quando filia fuiſſet ab uno tantum carna
32 liter cognita, uel † uni ſoli ſubiecerit ſe, licet
aliud ſit, quando pluribus ſe præſtitueret, & ex
ſuo corpore turpem faceret queſtium. ita om-
nes intelligunt communiter, ut inquit Vaſ. de
ſucceſſ. creat. libro primo, §. decimo, numero
610. uer. primo in filia, & latius, libro ſecundo,
par.tertia, §. 20. requiſit. uigeſimanona, nume-
ro 152. ubi hoc deducit ex tex. in dicta l. ſi fi-
liam, C. de inofficio. teſtamen. ubi requiritur,
quod filia turpiter uiuat, & eum flagitioſa ſœ-
ditate, ponderat etiam tex. in §. cauſas, in Auth.
ut cum de appellat. cognoſ. ubi loquitur de il-
la, quæ luxurioſam degere uitam elegit, & quod
ea ſola dicitur degere luxurioſam uitam, quæ
ſui corporis quæſtum facit, & ſubdit, quod non
33 dicitur meretrix, † quæ ſui corporis non facit
quæſtum, l.palam, in princip. ff. de ritu nuptia.
quam extollit Abb.in cap.cum decorum, de ui-
ta, & honeſt. cler.in capitu. inter opera, de ſpon
ſal. Salicet. in l. quæ adulterium. C.de adult. &
addit. quod Abb. in dicta l. ſi filiam, prudenter
loquitur de meretrice, & quamuis Doctores ſu
pracitati loquantur indiſtinctè de filia, quæ pec
cauit in corpus ſuum, tamen quia allegant tex.
in dicta l. ſi filiam, & in dicto §. cauſas, intelligi
debent ſecundum illa iura, l. non ſolum, §. libe-
rationis. ff. de liber. lega. & confirmari poteſt
eius opinio ex tex. in l. tertia, §. lege Iulia. ff. de
34 teſtib. ubi non dicitur infamis, † niſi quæ pa-
lam ſui corporis quæſtum facit. adde pro opi-
nione Vaſq. tex. in l. & mulieri. ff. de curat. fu-
rio. & in l.fi.§.penultimo, C.de ſent.paſſ. & quæ
poſt Cuman. Aret. Abb. Dec. Ripa, & alios ci-
tat Coſta, in capitulo, ſi pater, par. prima, in uer.
legauit, nu. quadrageſimo, de teſtam. ad quem
me remitto gratia breuitatis.

Hęc opinio non uidetur recepta, quia Do-
ctores omnes ſimpliciter loquuntur de filia,
quæ peccauit in corpus, non autem requirunt,
quod palam quæſtum faciet, atque ita intelli-
gant textum in dicto §. cauſas, & in dicta l. ſi fi-
liam, & pro eis facit ratio, quia & ſi non tam
grauis fiat patri iniuria per unum coitum, ſicu-
ti per plures, tamen unicus coitus grauiter pa-
trē offendit, ſed licet Vaſq. non dicat eandem
opinionem approbaſſe uidetur Ioan. Fabr. In-
ſtit.de inoff. teſtamen.in princ.in uer.ſcortis, &
rurſus in uer. adulterinis, ubi ponit non ſolum
de ea, quæ cum uiro ſemel, aut bis concubuit,
ſed ea quoque, quæ ſine quæſtu, ſed ſolo libidi-
nis ardore peccauit, & concludit, quod & ſi non
35 ſit infamis, tamen eſt turpis † perſona, & in-
fert ad uxorem adulteram, ſed non deprehen-
ſam in adulterio.

Idem Vaſq. dicto numero centeſimoquin-
quageſimotertio, uer. & iſta etiam datur, uult,
36 quod præcedere debeat monitio, † alias ſi com-
mittat ſtuprum non poſſit exhæredari, uel ali-
mentis priuari, quod tamen nullo iure proba-
tur.

Limitatur etiam concluſio noſtra, vt non ha-

beat locum; quando filla peccaſſet facta iam an-
norum uigintiquinque, quia tunc pater, qui nõ
37 curauit illam matrimonio collocare, † uidetur
eſſe in culpa. & non poteſt illam exhæredare, ut
eſt tex. in auth. ſed & ſi poſt, C. de inoff. teſtam.
gloſ. in c. hoc ſanctum 32. quæſt. 2. & in cap. de
raptoribus, 36. quæſt. 1. & utroque in loco Ar-
chidia co. Io. de Amicis, in conſilio 91. numero
quinto.
38 An autem alimenta denegari poſſint † filiæ,
quę nupſit ſine conſenſu patris, uide Ludo. Mo-
lin. de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 16. numero 4.
& ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Pater poteſt negare alimenta filio, qui dolo, & cul-
pa ſuam portionem diſſipauit, ſecus ſi caſu.*
2 *Filius, qui doloſe diſſipauit legitimam, & trebellia
nicam non detrahit dotem de bonis fideicommiſ-
ſo ſubiectis.*
3 *Pacto renunciare poteſt filius alimentis, quando re
cipit portionem ſuam.*
4 *Culpa debet eſſe damnoſa culpoſo.*
5 *Pater non tenetur de nouo filiam dotare, quæ dotẽ
ſibi ſemel datam conſumpſit.*
6 *Neceſſitas ei eſt imputanda, qui fuit in culpa.*
7 *Nemo debet commodum reportare ex ſua mali-
tia.*
8 *Pater tenetur alere filium, qui portionem profu-
dit ſibi aſſignatam.*
9 *Grauatus onere fideicommiſſi dicitur uerè domi-
nus pendente conditione.*
10 *Ratio naturalis non inducit obligationem, uel actio
nem præciſam.*
11 *Filio prodigo non ſunt danda a patre alimenta.*
12 *Elemoſina ei quoque danda eſt, qui ſua culpa fa-
ctus eſt pauper.*

Quęſtio V.

QVID ſi pater filio ſemel aſſignauit par
tem ſuam, uel bona, quorum fructus
poſſint ſufficere ad alimenta, & filius
ea omnia diſſipauit, & diſperdit, an ei
de nouo danda ſint alimenta, Bal. in auth. con-
tra rogatus. diſtinguit, an dolo, & culpa filius ea
bona conſumpſerit, uel potius caſu, uel ex ſua le
1 uitate. Primo enim caſu negat † filium alendum,
ſecundo uero reſpondit pro filio. mouetur ex l.
etiam. §. primo, ff. ſoluto matrimonio, idem uo-
luit Bal. in l. ſi cum dotem. §. ſi poſt ſolutum. ff.
ſoluto matrimonio, ubi mouetur, quia ubi de-
bitum cauſatur ex ordinatione legis, uel natu-
ra, non ei ſatisfit per primum actum, ſed toties
eſt implendum, quoties neceſſitas ſuggerit, niſi
per dolum, aut culpam factum ſit, quominus ſa-
tisfiat ex primo actu, auth. quod locum, C. de
collatio. & hoc modo intelligit dictum Specu.
in titu. qui fil. ſint legit. §. primo, numero ſecun-
do, ubi uult, quod etiam ſtante pacto, & præce-
dente aſſignatione pater non liberetur, cum ſe-
quitur Alexander in dicto §. ſi poſt ſolutum, ubi
dicit ſingularem limitationem, & allegat Spec.
qui tamen hoc non tenet, ut dixi, & tamquam
notandum tenet Soci. in l. Marcellus. §. res quę,
numero tertio, ff. ad Trebel. ubi ſubdit, quod &
ſi regulariter in conſumando, & ludendo uer-
ſetur leuis culpa; tamen aliquando comparatur
latæ culpę, & quęrit cum hoc ſit uerum, quan-
do pater aſſignaſſet legitimam, uel bona in mon
te pro alimentis, Caſtrenſ. conſilio 80. uolumi-
ne primo, Iaſon in auth. res quę, numero 32. in
24. fallent. C. commun. de legat. ubi Cur. iun.
numero trigeſimoprimo, & Ant. Padil. nume-
ro 80. in quibus locis, id quoque affirmant,
quod filius, qui dolo, uel lata culpa legitimam,
2 & Trebellianicam conſumpſit † non poteſt do-
tem detrahere de bonis fideicommiſſo ſubie-
ctis, cum prędictis tranſit Ruin. in conſilio 144.
numero decimoquarto, uolumine quinto, opti
mis etiam rationibus hunc defendit Vaſq. illu-
ſtr. quęſtio. capitulo 35. numero decimoquar-
to, hanc item tenuerunt Lup. Ludou. Molina.
Matheſil. Oroſc. & alij, quos citat Cordub.
in l. ſi quis a liberis, §. item iudex, numero no-
no, decimoquinto, & ſeq. de liber. agnoſc. ad
do, quod hoc uoluit Dec. in l. iura ſanguinis, nu
mero quinto, ff. de reg. iu. ubi ait ualere etiam
3 pactum, quando expreſſam facit † mentionem
de alimentis, Iaſon, in §. fuerat, numero 137. In-
ſtit. de actio. ubi tamen remiſſiuè loquitur Be-
ninten. in rot. Bon. deci. 22. numero ſecundo,
Crot. in l. ſi conſtante, numero 162. uer. quod
comprobatur. ff. ſoluto matrimonio, ubi ſequi-
tur Bal. & Alexan. in d. l. ſi cum dotem. §. primo,
latè Menoc. in tracta. de arbitr. iudic. caſu 132.
numero 31. & 54. ubi latè agit Viuius, libro pri
mo, opin. 22. colnmna 2. circa fi. Rom. & Caſtr.
quos citat, & ſequitur apoſt. ad Bal. in l. ſcimus,
in princ. numero decimo, C. de inoff. teſtam. ui-
de tamen Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan.
libro ſecundo, cap. ſexto, numero 22. ratio eſt,
quia culpa filij dilapidantis non debet patri no-
cere, l. non debet alteri, ff. de reg. iu. ſed cuique
4 † ſua culpa debet eſſe damnoſa, l. ſi quis in ſuos.
§. legis. C. de inoff. teſtam. cap. culpa, de reg. iu.
in ſexto, ideo uidemus, quod ſi filia dotem ſe-
5 mel aſſignatam a patre conſumat † non tenetur
pater illam denuo aſſignare, ita uoluerunt Bar.
& Alexander in dicta l. ſi cum dotem, §. primo,
ff. ſoluto matrimonio, Alexan. in authen. quod
locum, numero nono, C. de collationibus,
communem dicit Coraſ. in l. qui liberos, nume-
ro nonageſimoquarto, ff. de ritu nup. Tiraquel.
in l. boues, §. hoc ſermone, in limitat. nona, nu-
mero quarto, ubi tamen refert diſtinctionem il
lam approbatam, an quis teneatur pacto, uel le-
gis diſpoſitione ad dotandum, ut primo caſu
nunquam teneatur iterum dotare, ſecundo ue-
ro teneatur, quando ſine dolo, & culpa dos ſe-
mel data fuit perdita, idem probauit Ripa in l.
ſecunda, §. primo, numero ſeptimo, ff. ſoluto
matrimonio, Boer. deciſ. centeſimatrigeſimapri
ma, numero tertio, vbi alios citat, & cum eis
tran-

tranſit Menoc.de arbit.iudi.caſu 182.num.57.
6 & vbi quis ex dolo uel culpa † venit in neceſſitatem ei eſt imputanda, l.ſi fideiuſſor, §.ſi neceſſaria,ff.qui ſatiſd.cogan.& dicit tex.in c.intellexi-
7 mus,de iudic.quod ex ſua malitia † nemo debet commodum reportare, facit l.ſi dictũ, in §.ſi cõ promiſſero,ff.de euictio.

Sed in hac quæſtione contrarium quod teneatur nihilominus pater de alimentis prouidere filio, qui aſſignatam ſibi portionem profudit
8 † voluerunt Iacob.de Are.in l.libertus qui operarum,ff.de oper.liber.Bal. qui eum ſequitur in l.ſcimus,num.11.uer.ſexto quæro,C.de inoffi.teſtam.ubi dicit quod pater non tenetur de nouo dare legitimam filio,qui eam ludendo perdidit, ſed alimenta non poteſt denegare.& mouetur ex tex. in d. l. libertus & per l. Imperator, ff. ad Trebel. ubi licèt pater doloſè dilapidaret bona fideicommiſſo ſubiecta, filius tamen cui ante tẽpus fiat reſtitutio tenetur ex eis patrem alere, idem voluit Bald. in auth. ſi captiui. in fi. C.de epiſcop.& cler.ubi quod non poſſunt filio dilapidatori denegari alimenta,idem Bald.in l.1.§. ius naturale, nume.7.ff.de iuſtit.& iu. ubi dicit quod filius cui dantur bona pro alimentis caue re debet ſe non dilapidaturum,argumento l.ſi. deicommiſſa.§.ſi quis decem,ff.de leg.3. Ange. in d.l.ſi cum dotem,§.1.col.1.ff.ſolu.matrimo, vbi Caſtr.nume.7. Rom.in auth.quod locum, num....C.de collatio. ubi etiam Iaſ. nume.7. & ſeq.qui dicit rationem eſſe quia alimenta deben tur filijs ratione naturali,quia nullo euentu tolli poteſt, l.eas obligationes, ff. de capit. dimin. Gui.Pap.ſing.568.nota pactũ,Dec.in l.iura ſanguinis,num.5.ff.de reg.iur.Fabian. in auth. nouiſſima,num.265.in fi.C.de inoffi.teſtam.Petr. Raue.in ſuo Alph. in uer. alimenta, & rurſus in ver.filiatio, & ante hos Barbat.in cap.ex parte, colum.3.de conſuet.Marſil.in ſing.104.ubi mo uetur ex ratione naturali quæ fouet debitum alimentorum,Apoſt.ad Specul.in tit.qui fil.ſint legit.§ fin.num.16.deciſ.Pedem.124.num.10.& ſeq.ubi dicit quod hæc opinio verior eſt,& magis tenenda, Bonacoſ.in tract.de requiſit. cano. concluſ.2. col.4. Pariſ. Placa. Firmian. & Paleo.Cuccus in tract.de legit.§. poteſt præterea, num.4.folio mihi 136.& præter eos Mattheſi. Bal.Nou.Bened.Gomez.& alij.quos citat Cordub.in d.§.idem iudex, nu. 10.ubi tenet etiam q filius cauere debeat ſe non dilapidaturum,alle gat præter Bal. in loco prædicto Lambertin. de iure patron.lib.3.quæſt.3.princip.articu.6.ou. 13.& principale fundamentum horum conſtituitur ſuper d.l.Imperator,ff.ad Trebell.quod tamen nihil facit, nam ibi bona erant patris licet forent ſubiecta fideicommiſſo,nam grauatus fideicommiſſo pendente conditione dicitur uere
9 † dominus,Caſtr.in l.fin.§.fin.ff.de lega.2.& in conſilio 370.num.2.uolum.2.Bart.in l. Marcellus,§.res quæ,ubi Ang.colum.1.ff.ad Treb.probat tex.in l.fin.§.ſed quia noſtra, C. commu.de legat.& declaraui in conſ.73.num.74.ideo ſuggerit æquitas patrẽ alendum eſſe de bonis ſuis, quæ ſibi ante diem auferuntur,at ſecus in alimẽtis quæ filio debentur,non ex proprijs ſed paternis bonis & non tanta eſt ratio dandi alimenta de alienis bonis,quanta de proprijs,præterea aduertatur, quod ibi alimenta debentur potius ex miſeratione, quem ex obligatione aliqua:nam debentur ſolummodo patri egenti,ut tex. ibi dicit iuncta glo. quæ legit egenti, non agenti. ita quoque intelligit Ang.ibi poſt med.& Alex.numero 8.nam patri egenti tenetur filius ſubuenire etiam ſi nulla ſint bona ſubiecta fideicommiſſo, proinde nõ mirum ſi pari modo cogitur præſtare alimenta patri de fructibus bonorum, quæ reſtitutioni ſubiecta ſunt,allegant etiam id prouenire ex naturali ratione,ſed hoc quoque nihil
10 eſt,quia naturalis ratio † non inducit obligationem, aut neceſſitatẽ aliquam præciſam, ex quo continet ſolum uotum,inclinationem, & deſiderium,quib. ducimur,l.ſcripto.ff. unde lib.& pulchrè probat Vaſq.illuſt.cap.35.num.15.& hoc modo intellexit Dec.in d. l.iura ſanguinis, nu. 3.dum dicit quod inſtinctus naturæ reducitur ad neceſſitatem per ius ciuile. Roder. in l. quoniam in prioribus,in l.regni,in 2. limitat. num. 4.& 5.C.de inoffi.teſtam.folio mihi 268. ubi dicit ius naturale in quantum commune eſt omnibus animantibus.

In hac ergo controuerſia ita ardua ut non ſit facilè diſcernere quæ ſit magis con.munis, ego teneo primã opinionem quod pater nullo iure nullaque humana ratione teneatur filio præſtare alimẽta quia iam data diſſipauit dolo & fraude,& addo quod Bal.in cap. pen.num.1.de con
11 ſuetud.inquit filio † prodigo nõ eſſe a patre præſtanda alimenta,ſequitur Alex.ad Bart. in tract. de alimen. nume. 17. ſed quia pietas chriſtiana non patitur quod quis fame pereat illi ſubueniẽdum erit per uiam, & rationẽ eleemoſinæ, a qua non excluditur qui incidit in paupertatem cul-
12 pa † ſua ut per Dec. in cap. quæ in eccleſiarum, num.36.uer.tertius & ultimus,de conſti. Didauariar.reſolut.lib.2.cap.16.num.9.uer.contrarium,Menoch.d.caſu 182.num.42.in quibus lo cis tamen intelligunt procedere, quando dolus, uel culpa ordinarentur ad caſum, uide tamen Beninca.ſ.de pauper.quæſt.4.num.49.

SVMMARIVM.

1 *Pater non alit filium, qui poteſt ſe ipſum alere.*
2 *Filius non petit alimenta a patre ſi poteſt viuere ex proprys operis.*
3 *Artem, qui habet dicitur eſſe ſoluendo.*
4 *Pater tenetur alere filiam, quam matrimonio collocauit.*
5 *Filia quæ nupſit ſine conſenſu patris eſt alenda a patre.*
6 *Mulier indotata ſolet ſperni a uiro.*
7 *Pater tenetur filiam maritare.*
8 *Dos datur mulieri non ſolum, ut poſsit nubere, ſed etiam vt maritus ſuſtinere poſsit onera matrimony.*
9 *Maritus cogere poteſt uxorem diuitem ut ſe dotet.*

10 *Vxor*

10 *Vxor quæ non vult petere a patre quod ſe dotet po teſt a uiro expelli.*

11 *Pater cogitur dotare filiam diuitem, & aliunde habentem.*

12 *Filius etiam artifex ali debet a patre quando eſſet ſibi indecorum artem illam exercere.*

13 *Poſſe nõ dicimur, quæ honeſtè nõ poſſumus facere.*

14 *Nobilis qui capit mendicare poteſt etiam ſine dedecoro arare.*

15 *Hoſpitale non aſsignatur ei qui non poteſt ibi ſtare ſine dedecore quando alendus eſt ab aliquo.*

16 *Filius artifex alendus eſt ſi ars non ſufficit ad alimenta.*

17 *Morbus excuſat ne filius cogatur uiuere ex arte.*

18 *Spurio artifici poteſt aliquid loco alimentorum relinqui ex quo non poteſt ſemper operari.*

19 *Neceſsitatis cauſa conceſſum eatenus durat quatenus ipſa durat neceſsitas.*

20 *Cauſa regulat quamcunque diſpoſitionem.*

21 *Filius quãdo uideatur poſſe alere ſeipſum arbitrio iudicis committitur.*

22 *Filius ut dicatur poſſe ſeipſum alere conſiderandi ſunt redditus, non proprietas.*

23 *Debitori, qui ceſsit bonis, alimenta ex ſuis bonis relinquuntur inſpectis redditibus.*

24 *Filius an ſe alere poſsit ex ſuis bonis inſpiciuntur redditus.*

25 *Filius etiam diues ali debet ab eo, qui maioratum inſtituit.*

Quæſtio VI.

TERTIA etiam cauſa negandi filio ali-
1 menta eſt quando filius poteſt † ſeipſum exhibere, ut ad uerbũ inquit tex. in l. ii. quis a liberis, §. ſed ſi filius, ff. de lib. agnoſ. atque ibi hoc no. glo. Bart. Alber. & alij. & hoc intelligitur non ſolum quãdo filius poſſidet bona ex quibus alimenta ſumere poſſit, ſed etiam
2 quando poteſt uiuere † ex ſuis operis, ut expreſſe vult Bar. in d. §. ſed ſi filius. inquiens quod nõ eſt alendus filius, qui pŏt ſe alere ex operis ſuis, per l. unicam, C. de mendic. ualid. lib. 11. ubi idẽ Bart. num. 7. dicit quod filio ſano & robuſto ualenti operari non tenetur pater miniſtrare alimenta, & dicit Barto. in l. libertis quos §. manumiſſis, nume. 3. quod tunc filius petit alimenta, quando non habet unde ſe alat & infert ad alimenta præterita, & ſubdit quod ſi quid fuit filio donatum, ex quo ali poteſt non moleſtabit patrem, hoc etiam uoluit in authen. res quæ, nume. 6. C. commu. de legat. ubi infert ad dotem, ut ſicuti pater non cogitur alere filium diuitem, ita nec dotet filiam, quæ poteſt ſeipſam dotare, & in tract. de alim. num. 12. inquit quod ſi filius artem habet ex qua ſuſtentari poteſt non eſt alẽdus a patre, But. in cap. cum haberet. ubi Barba. num. 10. Abb. & Præpoſ. de eo qui dux. in uxo. quam pollu. per adulter. Abb. in c. ſuam, nume. 10. de ſimon. & ibi Anan. num. 7. Vital. in tract. clauſ. in clauſula, an renunc. poſſ. alimen. col. 3. in fi. ubi loquitur quando habet artem ex qua poteſt conſulere ſuis neceſsitatib. Aret. in l. alimenta, nume. 3. C. de neg. geſt. ubi loquitur nõ ſolum quando filius habet de propria ſubſtantia unde ſe alimentet, ſed etiam, quando habet
3 artem, quia cenſetur ſoluendo † qui artem habet, glo. parua in l. etiam, ff. ſolu. matri. & in l. ſi quis argentum, C. de donat. Bald. Nouel. in tract. dotis, par. 1. ſpecia. 16. colum. 2. uer. ſi tamen talis filia, Bulgarin. in l. 1. nume. 27. ff. ſolu. matrimo. & Viſitar. nume. 105. qui dicit quod pater liberatur ab onere alendi quando filius habet unde ſe alat, Socin. in conſi. 121. num. 47. uolum. 4. ubi quod pater non alit filium, qui poteſt ex induſtria uiuere, Alciat. in conſ. 243. nu. 2. ubi quod alendus non eſt filius, qui habet artificium unde poſſit ex proprijs lucris ſe alere, & in conſilio 338. in princ. addo Abb. in c. 2. de conuerſ. infidel. Dec. in conſi. 576. nu. 3. ubi quod pater nõ alit filium, qui ſeipſum alere poteſt ex artificio, Caccialup. in l. frater a fratre, nume. 106. in fi. ff. de cond. indeb. ubi num. 109. inquit quod ſi filius poſſet uictum ſibi quærere ex operis licitis, & honeſtis, & noller, tunc abſque alia cauſa poſſent ei alimenta denegari, Tiraq. in tract. de nobilit. cap. 20. num. 10. de iure primogen. quæſt. 75. nume. 2. Natta in conſi. 20. num. 12. & dicit Socin. in conſi. 8. num. 13. uolum. 2. tritiſſimam eſſe regulam, quod filijs præſtentur alimenta quãdo habent aliunde, & procedere & quando nihil habent, modò ex operis, & induſtria poſſint ſe alere, uel ex exercitio, & ponit rationem, quia cum alimenta debeantur iudicis officio, & ſanguinis iure ne filius fame pereat tale officiũ ceſſat quando habet de proprio, uel poteſt alimenta lucrari ex artificio, Paul. de Citad. in tracta. de iure patron. in 6. par. articu. 4. nu. 5. Aſca. Clem. in tract. de patr. poteſt. effec. 17. num. 31. in fi. Rolan. in conſ. 5. nume. 3. Lancello. Gall. in conſuetud. Alexand. in uer. ſolidos, quæſt. 6. nu. 32. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, num. 1. ff. de liber. agnoſ. ubi multos allegat, quorum tamen pars maxima loquitur in filijs naturalibus & latius, num. 125. Benincaſ. in tract. pauper. in 7. quæſtio. in 2. ſpecia. indic. numero 24. Præpoſ. cap. cum haberet, numero octauo, de eo qui dux. in uxo. ex hac concluſione poſt Bar. in dicta §. res quæ, inferunt multi non eſſe dotandam filiam, quæ iam nupta eſt, quia alimenta habet a uiro, & hoc ipſum uoluit Barto. in l. mulier §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. & communem dicit Caſtr. in l. ſi ſocer, numero quarto, ff. ſolu. matrimo. ſed uerior eſt & magis communis contraria opinio, quæ habet quod pater
4 filiam † nuptam tenetur alere ſicut eam quę nondum eſt in matrimonio collocata, cuius author eſt glo. in l. obligamur, ff. de actio. & obligat. in uer. lege, quam reputat ſingularem Nicol. de Neap. in rub. ff. ſolu. matri. Ange. in authen. res quę, ubi ad hoc inducit tex. in l. qui liberis, ff. de ritu nupt. & Bal. in d. auth. res quę, nume. 10. ubi contra Bart. infert quod pater non poterit pro danda filia iam nupta alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, idem Bal. Imo. Cuma. & Rom. in

l. 1.

l.1.ff.ſolu.matr.in c.1. de adult. Alex. in conſil.
139.num.8.uol. 2. communem dicit Coraſ. in
d.l.qui liberos,nume. 99.ubi ait procedere etiã
5 quando nupſiſſet ſine † patris conſenſu, hanc ſe-
quuntur ſententiam Iaſ. Didac. Silua. Natta, &
alij citati per Cordub. in dicto §. ſed ſi filius, &
comprobatur ratione, quia & ſi maritus tenea-
tur uxorem alere, quam duxit ſine dote, ut in l.
fin. C. de repud. & dixi ſupra, tamen cum indota
6 ta † ſoleat ſemper a marito ſperni, & malè tra-
ctari, l.fin. C. ad Velleia. uerſatur fauor mulieris
etiã in hoc, quod nuptæ dotentur. accedat quod
7 pater duo † tenetur filiæ præſtare, matrimonio
ſcilicet collocare, & dotare, at licèt in nupta ceſ-
ſet unius implementum, non tamen eſt ſatisfa-
ctum alteri, ita probat tex. in dicta l. qui liberos.
addo quod dos non tantum ea cauſa datur ut
8 mulier poſſit nubere, ſed etiam ut maritus one-
ta matrimonij ſuſtinere poſſit, l. pro oneribus,
C. de iure dot. l. ubi adhuc, C. eodem titulo, ca-
pitulo, ſalubriter, de uſur. & quod dixi de dote
danda, ut filia melius tractetur, conſiderat Ioan.
Lup. in dicto capitulo, per veſtras, in 3.notab. in
§.20.num.4.folio mihi 147.ubi & in præceden-
tibus tenet hanc opinionem, & ſequitur Cor-
dub. loco prædicto, facit, quia & ſi maritus coga
tur alere uxorem, quam duxit ſine dote, tamen
9 petere poſſit quod ipſa † ſe dotet ſi eſt diues ſe-
cundum Bald. in lege finali, C. de ſent. quæ ſine
cer. quant. alias expellere poterit eam ut proba
ui ſupra loquendo de marito, qui tenetur uxo-
rem alere, & non minus expelli meretur uxor
10 † quæ non vult dotem petere a patre cum poſſit,
quã ea, quæ ſe non vult dotare cum ſit diues. de
11 mũ pater cogitur dotare † filiã diuitem, & haben
tem aliunde, ut probatur in l. finali, C. de dot.
promiſſ. ubi glo. Bald. Ang. & alij, in dicta l. qui
liberos, ubi Coraſ. numero 96. dicit quod ita te-
nent omnes, ergo tenetur etiam dotare eam quę
ſit nupta, quia minus uidetur debita dos filiæ di
uiti, quæ poteſt virum inuenire a quo bene tra-
ctetur, quam filiæ nuptæ, quæ ſi non habet dotẽ
male tractabitur.

Quod autem dictum eſt non eſſe alendum fi-
lium, qui poteſt ex arte quærere ſibi uictum, pro
cedit quando non eſſet ſibi indecorum exercere
12 artem illam uel operari, alias ſi hoc facere nõ po
teſt ſine dedecore alendus eſt etiam ſi poſſit ex
arte uictum quærere, ut poſt Petrum voluit Bar.
in d.l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, ff. de lib. agn.
13 quia non dicitur poſſe, † quod honeſtè filius fa-
cere non poteſt, l. nepos Proculo, ff. de uerbo. ſi-
gnific. l. ſi filius, C. de condit. inſtit. & hoc etiam
uoluit Bart. in l. prima, numero ſeptimo, C. de
mendic. ualid. ubi dicit alendum eſſe filium in-
duſtrium, cui ſecundum natalium conditionem
verecundum eſſet operari, concludit tamẽ quod
14 nobilis genere qui cæpit mendicare † cogitur
terram arare, quia longè magis indecorum eſt
mendicare, quam arare, idem tenuit Barto. in
tracta. de alimen. num. duodecimo, ubi ait quod
miles, uel homo nobilis eo ipſo quod eger alẽ-
dus eſt etiam ſi ſciat operari, Vital. in tract. clauſ.
tit. an renuncia. poſſ. alim. colum. 3. in fine, Cac-
cialup. in dicta l. frater a fratre, numero 106. in
fine, ff. de cond. indeb. Crot. in l. ſi conſtante, in
prima lectu. num. 15. ff. ſolu. matrimonio, ubi di
cit quod nobilis non tenetur operam dare uili-
bus exercitijs, Abb. in c. 2. num. 5. de conuerſ. in-
fidel. Tiraq. d. cap. 10. nume. 104. & multos citat
Cordub. in d. §. ſed ſi filius, nu. 131. ubi multos ci
tat, qui loquuntur in diuerſis terminis, & facit
quod uoluit Bald. in l. 1. §. ſed ſcimus, C. de lat.
lib. tollen. ubi licet loco alimentorum ſufficiat
15 quod alendus † recipiatur in hoſpitali, tamẽ hoc
fallit quando in eo non poſſet ſtare ſine dedeco
re, Lup. in c. per ueſtras, in 3. notab. §. 23. nu. 9.
de donat. inter uir. & uxo. Tiraq. de nobili. c. 20.
num. 107. Didac. in epit. de ſponſ. par. 2. cap. 8.
§. 6. num. 9.

Declaratur item non procedere quando ex
artificio, uel etiam ex ſuorum bonorum redditi
bus tantum quis non poſſet percipere quod ſuf-
16 ficiat † ad alimenta, quia tunc quod deeſt ad in-
tegra alimenta ſupplendum eſt per patronũ, ut
colligitur ex d. §. ſed ſi filius, a contrario ſenſu,
Cordub. ibi, nume. 132. ubi idem dicit quando
morbo aliquo laboraret per quem ſibi minime
liceret operari, & ſubdit arbitrio iudicis cõmitti
17 qualis dicatur ſufficiens morbus, † arg. l. fin. ff. de
liber. agnoſ. & dicit hermium non eſſe talem ut
apud eum videri poteſt, ideo Crau. in conſ. 199.
nu. 1. & 7. dicit quod ſpurio relinqui aliquid po
18 teſt pro alimentis, quamuis artem habeat † ex
quo non poteſt quis ſemper operari ob multa
impedimenta quæ poſſent contingere, & facit
quia inductum ex cauſa neceſſitatis eatenus lo-
19 cum habet, quatenus durat † neceſſitas, l. Sena-
tus, ff. de offi. præſ. l. 1. in fi. ff. de fer. Bar. l. 1. §. nun-
ciatio, col. 3. uer. quandoque fit iuris noſtri, ff. de
oper. noui nunt. Anchar. in c. 1. col. 2. in 6. no-
tab. de ſta. monach. Cum ergo onus alendi re-
mittatur propter lucrum quod fit ex arte uel red
ditu, qui percipitur ex bonis, debet eatenus cen-
ſeri remiſſum, quatenus ex arte ali quis poteſt &
20 non ultra, quia omnis diſpoſitio † regulatur ſe-
cundum ſuam cauſam, l. cum pater §. dulciſſi-
mis, ff. de leg. 2. l. cum tale, §. falſam, ff. de condit.
& demonſtr. l. non dubium, C. de legib. Ang. in
l. emptorem, §. Lucius, ff. de pact. Natta in conſi.
546. num. 12.

21 Quando autem filius dicatur poſſe alere † ſe
ipſum arbitrio iudicis ſtandum eſt per tex. in d.
l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, Ioan. Lup. in d. c.
per ueſtras, in 2. notab. §. 23. numero 9. ubi alle-
gat hoc uoluiſſe Bal. in l. prima, §. ſed ſcimus. C.
de lat. lib. tollen. ubi tamen mihi hoc non di-
cit, licet ita quoque referat Cordub. in dicto §.
ſed ſi filius. numero 2. quidquid tamen ſit, certũ
eſt quod non attenditur proprietas, ſed conſide-
rari debet an filius uiuere poſſit ex redditu bo-
22 norum quæ † habet ſecundum Bal. in l. fin. §. ip-
ſum autem, in princ. C. de bon. quæ liber. ubi lo
quendo in filio naturali, dicit quod non debet
uendere proprietatem rei, quam habet ut ſe a-
lat eſt optimus tex. in l. qui bonis, ff. de ceſſio.
bono.

bono, vt ei qui bonis ceſſit relinquatur quod
23 ſufficiat pro alimentis, eſt inſpiciendum † quantũ
redigi poſſit ex fructibus, non quantum ex proprietate, & illum textum ad hoc ſingularem dicit Aret. in l. alimenta, columna prima, in fi. C. de neg. geſt. ubi dicit hoc idem ſeruari in cognoſcendo
24 † an filius ſufficienter habeat unde ſe alat & tex. in d. §. ipſum autem, dicit ſingul. Dec. in c. epiſcopus, numero 12. de præben. & dicam in tit. qualiter ſint præſtanda alimenta, & quod dixi ſtandum eſſe arbitrio iudicis, voluit etiam Socin. iun. in conſi. 8. nume. 13. uol. 3. ubi expreſſe loquitur in filio.

Limita tamen, ut etiam diuiti filio præſtanda
27 ſint † alimenta ab eo qui maioratũ inſtituit, Cyn. in l. ſancimus, C. de nupt. Ludou. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 15. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Filius qui receſſit a patre non eſt alendus ab eo.*
2 *Vxor qua diſceſſit a domo viri non eſt ab eo alenda.*
3 *Pater cogere poteſt filium vt ſecum habitet.*
4 *Pater non cogitur alere filium coniugatum, ubi vide de veritate.*
5 *Dotis fructus ſunt mariti.*
6 *Maritus alit uxorem etiam indotatam.*

Quæſtio VII.

1 NEe † minus iuſta eſt cauſa negandi alimenta quando filius domum patris exiuiſſet, & ibi uellet ea ſibi præſtare, tunc enim pater non tenetur. ita tenet glo. in c. ſignificaſti, in uer. communius, de diuort. quę
2 tamen loquitur de uxore † non de filio, ſed eam ad filium deducit Pinell. in l. 1. par. 1. num. 54. C. de bo. mater. qui allegat etiam Lup. in §. 64. nume. 6. & 10. in rub. de donat. inter uir. & uxo. ſed & ille loquitur in uxore, in filio autem ponit Eman. Soarez in uer. filius, nume. 185. Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſta. in effec. 17. numero trigeſimoſecundo, ratio eſt quia minori cum impendio præſtantur in domo, quam ex-
3 tra, ultra quod pater compellere † poteſt filium ut ſecum habitet, ſecundum Ang. in conſ. 85. numero tertio, & dicit Bald. Nou. de dot. par. 7. priuileg. 34. numero quinto, uer. & ſicut, quod ſicut uxor habitare tenetur cum viro, ita filius nõ poteſt patrem deſerere, Boer. in deciſ. 195. num. quinto, Pinel. dicta l. prima, par. prima, numero 53. ubi & ſi dubitet in reliquis, vult tamen hoc eſſe verum quando vult filius ali a patre, multis tamen caſibus filius eſt extra domum alendus, quos ponam in titulo, qualiter pręſtanda ſint alimenta.

Eſt & alius caſus, in quo filio alimenta nega-
4 ri poſſunt, quando ſcilicet filius eſt † coniugatus ita voluit Amanel. in ſingu. 182. per l. finali. C. de alen. liber. cum ſequitur Aſcan. dicto tracta. de patr. poteſta. effec. decimoſeptimo, numero 31. ubi dicit rationem eſſe, quia filius coniugatus habet dotem uxoris ex qua poteſt ali, fru-
5 ctus † enim qui inde percipiuntur ſpectant ad maritum, l. pro oneribus, C. de iu. dot. l. dotis fructus, ff. eod. titu. hæc tamen deciſio mihi non probatur, nam dicta l. fin. nullum facit uerbum de filio coniugato, & ratio Aſcan. non eſt bona, quia non generalis. quid enim ſi uxorem indotatam haberet, uel ſi dotis fructus non ſufficerẽt pro alimentis non ne pater tenebitur? crederem bene procedere in filia maritata, quam pater nõ tenetur alere, quia habet maritum qui tenetur il-
6 lam alere † etiam ſi indotatam duxerit, l. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſump. ſun. Cyn. & Bal. in d. l. pro oneribus, Bart. & alij, in l. quod in uxorem, C. de neg. geſt. & dixi ſupra, & quod dicta deciſio ſit falſa probauimus in titulo, quibus debeantur alimen. ubi demonſtrauimus patrem cogi ad exhibendum non ſolum filium, ſed etiam torum & nepotes ex filio, itẽ ut ibi dixi alit filium qui ſine ſuo conſenſu duxit uxorem.

SVMMARIVM.

1 *Pater non alit filium quando non habet pro ſeipſo.*
2 *Charitas ordinata incipit a ſeipſo.*
3 *Nemo tenetur propria ſaluti alienam præferre.*
4 *Prouidere ſibi prius, quam alijs quilibet tenetur.*
5 *Pater pauper non tenetur dotare filiam.*
6 *Paſcua interdici poſſunt forenſibus, quando non ſufficiunt pro terrigenis.*
7 *Frumentum quando non ſufficit pro incolis interdicitur forenſibus extractio.*
8 *Pater alit filium ſecundum uires ſui patrimonij.*
9 *Nemo tenetur victum proprium arctare vt alium alat.*
10 *Pater ut cogatur alere filium probandum eſt quod tempore litis conteſtata eſt diues, nec ſufficit quod poſtea habuerit.*
11 *Pater habens capitale non cogitur negociari vt filium alat.*
12 *Pater ut cognoſcatur ſi poteſt ſe & filium alere attenduntur redditus.*
13 *Regula onus probandi fallentiam transfert in aduerſarium.*
14 *Paupertas probari debet ab allegante.*

Quęſtio VIII.

NON etiam alendi filium onere grauatur pater, cuius ſubſtantia ita eſt atte-
1 nuata ut pro † alimentis proprijs non ſufficiat, ut probat tex. in l. pen. ff. de lib. agnoſc. in fine, ubi vult egentem patrem non obligari ad alimenta erga filium. prima enim, & ordina-
2 ta charitas a † ſeipſo incipit, l. præſes, C. de ſeru. & aq. & nemo tenetur alienam proprię ſaluti
3 præferre. † gl. in capitulo primo, §. fin. in uer. potuerit, de alien. feud. pat. glo. prima, in capitulo primo, quib. mod. feud. amitt. & quilibet magis
4 tenetur prouidere † ſibi quam alijs, l. Iulia. ff. ſi quis omiſ. cau. teſtam. Bal. in l. prima, columna quinta.

quinta, C. de inoffi. dot. & hoc etiam voluit Bar.
in auth. res quæ, numero quarto, C. commu. de
leg. ubi infert quod pater pauper non etiam te-
5 netur dotare filiam. † idem voluit Salic. in dicta
l. præſes, ubi eum ſequitur Padil. numero deci-
moquarto, Afflict. in deciſ. 290, numero nono,
vbi infert quod etſi vniuerſitas conſueuerit mit-
tere ſua animalia in paſcua alterius uniuerſita-
tis, ſi tamen, vel imminuta ſunt paſcua. vel nume
rum armentorum auxit domina paſcuorum ita
6 quod ea uix ſufficiunt † pro ſuis animalibus, po
teſt non obſtante conſuetudine interdicere in-
greſſum, & claudere paſcua. dicit etiã quod ubi
7 frumentum regni non ſufficit pro † vſu regnico-
larum denegandæ ſunt tractę, hoc idem tenuit
Nicol. de Neapo. & Iaſ. in §. ſed & ſi quis, Inſtitu.
de actio. in princ. ubi inferunt hanc eſſe rationẽ,
quare pater nõ teneatur in plus quã facere poſ-
ſit, nam ſi pater ipſe egeret, & filius eſſet diues, ta
li caſu filius teneretur patrem alere, ergo multo
magis retinebit pater ne inde habeat neceſſe ali-
mẽta petere a filio. eandẽ deciſionẽ ſequutus eſt
Alci. in trac. præſump. reg. 1. pręſump. 52. nu. 4.
& in cõſ. 243. nu. 3. ubi tñ nihil allegat, Beninc.
in tract. pauper. in 7. quæſt. princip. in 2. ſpecia.
num. 21. & ſeq. Aſcan. in dicto tract. patr. poteſt.
in 17. effec. numero vigeſimoſecundo, tenetur
8 enim pater † filium alere ſecundum ſui patrimo
nij ſubſtantiam, & vires, §. illud quoq;, in auth. ne
que virum, & dicit Bald. in l. prima, §. officio, in
fi. ff. de tute. & ratio. diſtrah. quod nemo coarcta
9 re tenetur ſibi victum ut † alium alat, ſequitur
Natta in conſ. 387. nume. 8. Cordub. d. l. ſi quis
a liberis, §. ſed ſi filius, numero 134. eandem
ſententiam ante omnes probauit gloſ. in lege ſi
quis a liberis, §. ſi mater in uer. neceſſario, ff. de
liber. agnoſcen. Cordub. in dicta lege, ſi quis
a liberis, §. ſi quis ex his, numero 87. & probant
omnia iura, quæ ſupra allegauimus ad proban-
dum, quod patre inope tenentur mater, auus, &
aliæ perſonæ, quas ibi enumerauimus, & facit
quod in Euange. legitur apud Matth. cap. 22.
ibi, ite ad uẽdentes & emite ne fortè nõ ſufficiat
nobis & vobis. aduertẽdum tamen in hoc quod
conſtare debet patrem habere redditus ſufficien
tes tempore litis conteſtatæ, uel tempore ſenten
tiæ, nec ſufficeret probare quod aliquando habe
bat capitale, ex quo lucrabatur, quia & ſi in re-
bus particularibus præſumatur de præterito in
præſens, l. ſiue poſsidetis, C. de probatio. tamen
10 hoc non procedit † in re uniuerſali, ut eſt pecu-
lium, uel capitale, ſecundum Bart. in l. in confir-
matione, ff. de confirmat. tuto. ſequitur Alex. in
conſilio 47. numero decimoquarto, volumine
primo, & in terminis Alciat. in conſilio 243. nu.
3. Addit etiam Alcia. loco prædicto quod etiã
ſi pater haberet capitale, non tamen cogitur ne-
11 gociari † nec reperitur iure cautum, argumento
l. nec emere, C. de iu. delib. & ſubdit etiam Alci.
quod ad cognoſcendum an pater poſſit ſeipſum
12 alere, & filium, attenduntur redditus † bonorũ,
non autem quantitas patrimonij, quia alimenta
præſtanda ſunt de lucro, non de capitali, l. 3. §.
primo. ff. ubi pupil. educ. debe. Salic. in l. prima,
C. de alimen. pup. præſtan. Alexan. in conſ. 100.
uolumine primo, credo tamen quod ad patrem
ſpectat onus probandi, quod redditus non ſuffi-
ciant pro ſuis alimentis, & hoc duplici ratione,
13 quia filius habet pro ſe regulam, ideo pater † qui
allegat fallentiam tenetur probare, glo. in l. om-
nis diffinitio, ff. de reg. iur. & dicit Barto. in lege
ſecunda, columna prima, ff. ſi quis in ius uoca.
non ier. quod res eſt certa pro illo, qui habet re-
gulam. Dec. in l. iubere cauere, numero ſecundo,
ff. de iuriſd. om. iud. cum alijs apud Do. Becium
in conſilio 2. numero decimoſexto, & ſeq. ſecũ-
da eſt ratio quia ubi paupertas ab aliquo allega
14 tur † eſt per illum probanda, ſecundum glo. in
l. ſi uero. §. qui pro rei qualitate, in uer. dubite-
tur, ff. qui ſatiſd. cogan. quæ eſt melior de iure ſe
cundum Bald. in l. non prius, C. quando fiſ. uel
priua. Ang. in §. hinc nobis, uer. immo ſuas, in
Authen. de hæred. & Falcid. Alciat. in tract. pręſ-
ſumpt. reg. 2. præſump. 2 ;. numero quinto, Ti-
raq. de retract. conſang. §. trigeſimoſecundo, gl.
prima, numero 95. Natta in conſilio 744. nume
ro tertio, D. Becius in conſi. 105. num. 28. Ex pre
dictis infertur quod eatenus tenebitur pater fi-
lium alere quatenus ſibi supereſt deductis pro-
prijs alimentis, quia & ſi paupertas eum eximat
ab onere alendi, tamen eatenus excuſat, quate-
nus per eam impeditur pater præſtare filio. ſi er
go impedimentum non recipiat integram ali-
mentorum præſtationem ab eo non liberabitur
quod præſtare poteſt quia recipiunt alimenta
diuiſionem per tempora & quantitates, & quæ
ſupra dicta ſunt de filio intelligi debent de quo
cunque deſcendente, intelligi item debent in hę
redibus patris.

S V M M A R I V M.

1 *Spurio alimenta non debentur ſi poteſt ex bonis, uel arte viuere.*
2 *Ius alendi deriuatur a naturali iure.*
3 *Natura eſt omnibus communis tam ſpurijs, quam legitimis.*
4 *Liberi naturaliter omnes naſcuntur.*
5 *Spurius & legitimi eodem iure cenſentur quoad alimenta.*
6 *Pater non dotat filiam ſpuriam, quæ de bonis, vel arte ſua poteſt viuere.*
7 *Spurius non alitur a patre quando ex redditibus, & ex arte ſimul poteſt ali.*
8 *Maritus dicitur alimenta habere, quando partim ex bonis, & partim ex arte poteſt viuere.*
9 *Spurius quando dicatur habere aliunde, ſtatur arbitrio iudicis.*
10 *Pauper iudicatur arbitrio iudicis.*
11 *Spurio an relinqui poſsit, qui poteſt ex arte viuere.*
12 *Diſpoſitio omnis intelligitur ſecundum præſentem ſtatum.*
13 *Ditari in futurum quilibet præſumitur.*
14 *Futuri iudicium fieri debet in meliorem partem.*
15 *Argumentum a communiter accidentibus eſt validum.*
16 *Filio naturali legatum ſuſtinetur quatenus indi-*

ges

get & euaneſcit, ac reuiuiſcit prout neceſsitas deficit, & ſuperuenit.

17 *Parochus cogit parochianos ad offerendum ſibi pro uictu.*

18 *Conſuetudines piæ ſeruandæ ſunt.*

19 *Cũ de uno diſputamus cætera ſupponũtur habilia.*

20 *Maritus exigitur in totum, nulla habita priuilegij ratione quando habet artem utilem pro uictu.*

21 *Diſpoſitio intelligi debet ita ut aliquid operetur.*

22 *Pactum operari aliquid debet ultra ius commune.*

23 *Statutum non reſtringitur ſecundum ius commune quando nihil operaretur.*

24 *Appellare non licet ab interloquutoria etiam in caſibus iure communi permiſsis quando appellatio eſt prohibita ſtatuto.*

25 *Spurius artifex alendus eſt ſi indecens eſt ſibi artẽ exercere.*

26 *Mater nobilis non cogitur lactare filium intra triẽnium.*

27 *Exequutor ad diſtribuendum bona inter pauperes deputatus poteſt dare nobili, qui non habet ſecundum condecentiam, licet habeat pro neceſsitate.*

28 *Exequutores poſſunt dare nobili, quæ cum ſua dote non poteſt nubere pari.*

29 *Elemoſina quando ei quoq; danda ſit, qui non eget, ſed non habet ſecundum condecentiam.*

30 *Poſſe non dicitur, qui honeſtè non poteſt.*

31 *Filia ſpuria, vel naturali minor dos datur, quam legitima.*

32 *Natalium conditio attendi debet in dotando.*

Quæſtio IX.

FILIVM naturalem uel ſpurium docui
mus alendum eſſe a patre ubi tractaui
mus de perſonis, quibus debentur ali-
menta, quid vero ſi talis habeat ex ſeipſo, an ſit
alendus a patre. & ſane cum dixerimus legitimo 1
& naturali alimenta minime præſtanda eſſe quã
do ipſe ſibi poteſt uictum quærere ex arte, indu
ſtria, uel operis, uel quando habet bona quorũ
fructus ſufficiunt ad alimenta, non eſt dubitan-
1 dum quin idem ſit in naturali, & ſpurio † qui-
bus alimenta debentur non tam ſtricta ratione
quemadmodum legitimis, & naturalibus debi-
ta. ita arguit Dec. in conſilio 576. columna pri-
ma, & idem eſt ſi dicamus pari ratione deberi tã
naturalibus, quam legitimis, & naturalib. quod
iuſtius exiſtimo, cum ius alendi deriuatur a quo
2 dam naturali iure † de quo in l. prima, in fi. ff. de
iuſt. & iu. & Inſtitu. de iure na tur. gent. & ciui. §.
primo, natura autem ſit omnibus filijs commu-
3 nis † tam legitimis, quam naturalibus, l. hos ac-
cuſare, §. omnibus. ff. de accuſat. & ſecundum na
4 turam omnes filij naſcebantur liberi † & eodem
iure cenſebantur, ut in Authen. quib. mod. natu.
effician. ſui, §. licet, & Inſtitu. de iu. natur. gent. &
ciui. §. ius autem gentium, & quod æqualis ſit
5 omnium filiorum conditio † quando tractamus
de alimẽtis, noluit Lup. in capitulo, per ueſtras,
in tertio notab. §. 23. numero undecimo, de do-
nat. inter uir. & uxor. & Paleot. in tract. de not.
& ſpur. cap. 47. & 48. Tiraquel. in tract. nobilit.
cap. 15. nume. 35. quod igitur filio naturali non
egenti, ſed aliunde habenti non ſint debita ali-
menta probatur in l. ſi quis a liberis, in §. ſed ſi fi-
lius, ff. de liber. agnoſc. ubi Bar. Bal. in conſ. 116.
uolumine ſecundo, Butr. Abb. & Præpoſ. in cap.
cum haberet, de eo qui dux. in uxo. quam pollu.
per adulter. Calcan. in conſilio 59. num. primo,
in fi. Dec. loco prædicto, Caccialup. in l. ſi qua
illuſtris, num. 93. C. ad Orfician. ubi dicit quod
ſi filius poteſt ex arte uel bonis ſuis ſe alere, tũc
pater non poteſt aliquid relinquere illi pro ali-
mentis, Nicol. de Vbal. in tract. de ſucceſſio. ab
inteſta. par. prima, num. 46. Bald. Nouel. in tra-
cta. de dot. par. 16. ſpecia. 16. colum. 2. Io. Lup.
in dicto §. 23. numero ſeptimo, Didac. in epito.
de ſponſal. par. ſecunda, cap. octano, §. ſexto, nu
mero nono, Duen. in reg. 376. limitat. 1. Paleot.
de not. & ſpur. c. 48. numero 6. Benincaſ. in trac.
de pauper. in 7. quæſt. princip. in ſecundo ſpeci.
iudic. numero 24. Benint. in deciſ. Roi. Bon. 22.
numero 10. ubi allegat Guid. Pap. & Cape. Tho
loſ. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. idem reſcri-
pſit, §. 28. ff. de liber. agnoſc. Craue. in conſ. 199.
numero 1. uer. ſimiliter non cogitur, Bar. in §. di-
ſcretis, numero 3. in Authen. quib. mod. natura.
effic. ſui, Pariſ. conſilio 14. nu. 28. uol. 2. Galliau.
in conſuet. Alex. uer. ſolidos, quæſt. 6. num. 35.
Bonacoſ. de æquita. canon. concluſ. 2. columna
3. ſol. 10. Ludo. Molin. de primogen. Hiſpa. lib.
6 2. cap. 15. num. 46. eadem ratione pater † non te
netur dotare filiam naturalem, quæ habet aliun-
de uel quæ ex artificio poteſt ſe alere, & dotare
eſt tex. in l. uxorem, §. pater naturalis, ff. de lega.
3. per quam ita uoluit Bal. in l. neque mater, C.
de iu. dot. eſt etiam glo. in l. ſi maritus, ff. ſol. ma-
trimo. Rom. in l. 1. ff. ſolu. matrimo. Iaſ. in auth.
res quæ, num. 32. limitatio. 7. C. commun. de le-
gat. Bart. & Bal. in d. l. ſi maritus, Butr. & alij, in
d. capitulo, cum haberet, Baſ. Nouel. d. ſpecia. 16.
colum. 2. in fine, uer. ſi tamen talis filia. ubi dicit
hoc caſu ceſſare æquitatem iuris canonici cũ ha-
beret aliunde. Benedictus in cap. Rainutius, in
uer. uxorem nomine Adelaſiam, numero 126.
de teſtam. Ioan. Lup. in dicto §. 23. num. 7. hanc
ſententiã ſequitur Cordub. d. §. idem reſcripſit,
num. 28. & ſeq. ubi allegat Didac. Boer. Rolan.
Crau. & Boetium. & facit quia ubi filia habet de
proprio uel ex arte aut induſtria poteſt acquire
re, tunc ceſſat ratio legis, quæ obligationem alẽ
di induxit, ne ſcilicet filius priuatus alimentis fa
me pereat, uel cum turpitudine patris cogatur
mendicare, & non eſt neceſſe, ut dicatur aliunde
habere quod redditus bonorũ, quæ poſſidet ſuf
ficiant ad alimenta, uel tantum ex arte lucrum fa
ciat quod ſufficiat pro alimẽtis, ſed ſat eſt ꝙ ex
7 bonis † & ex arte ſimul iunctis unde uiuat, ita de
clarat Socin. in conſilio 121. numero 48. uolu.
3. ubi infert ad priuilegium quod habet mari-
tus ne exigatur ultra quam facere poſsit, quia
ſat eſt ſi ſibi ſuperſit quantũ ſufficiat pro alimen
tis ſiue ex bonis, quæ poſſidet, ſiue ex arte, ſi-
8 ue ex omnibus ſimul iunctis, † quia omni caſu
ceſſat ratio, ne cogatur mendicare, adde etiam
quod

quod arbitrio iudicis committitur, quando
9 filius dicatur habere aliunde † ſecundum Bald.
in l.1.§.ſed ſcimus, C. de lati.lib. tollen. quem
ita intelligit Lup.d.§. 23.nume.9.in fi. ſed me-
lius facit, quia quis pauper dicatur arbitrari de
10 bet iudex† ſecundum Bar. in l.ſi conſtante, nu.
14. ubi Iaſ. Caſtr. Alex. & alii,ff. ſolu.matrim.
Barbat.Felyn.Iaſ.Dec.Cur.iun.Papus,& multi
alii, quos citat, & ſequitur Menoc. in tracta. de
arbitr.iudic.caſu 65.nu.7. ubi dicit communẽ,
& eſt glo.in authen. præterea,in uer. locuples,
ubi Bald.Alex.Iaſ. & Dec.C. unde uir & ux. E-
gid. Bell. Alcia. & alii, quos citat, & ſequitur
Benincaſ.in tracta.de pauper.in ſexta quæſtio.
numero decimoſeptimo, & ſequenti, & in ter-
minis noſtris,quod arbitretur iudex,quando fi-
lius dicatur habere aliunde,uoluit Crau.in con
ſilio 200. numero decimo, uer. circa legatum
alimentorum.

Quod tamen dictum eſt ſupra nihil relinqui
poſſe ſpurio, qui artem habet uel induſtriam,
11 ex qua poteſt lucrari ſibi uictum,non † placet
Crau. in conſilio 199. columna prima, quia &
ſi hodie poſsit operari,cras tamen ſorte non erit
aptus labori, uel caſu aliquo erit impeditus, &
eum ſequitur Paleot.in dicto,tracta. de noth.&
ſpur. capitulo 48. numero ſexto, quia ſpurius
non poteſt ſemper lucrari, nec ſemper ſe alere,
& idem probauit addit.ad Dec.in d.conſ.576.
ubi ſubdit,quod ita practicatur.mouetur Crau.
quia dicitur pauper, qui non habet ex bonis
ſuis ſufficientes redditus ad alimenta, ſed eum
impugnat Cordub.in d.§. ſed ſi filius, numero
127. qui tamen intelligit Crau. loqui ſolum in
eo, qui poteſt operam dare colendis prædiis.
Cum tamen indiſtinctè loquatur de quocum-
que opifice,uel qui poſsit ex arte uel labore ui
ctum ſibi quærere,& ſanè opinio Crau.multum
æqua uidetur, ut poſsit pater relinquere filio na
turali alimenta etiam ſi poſſit ex induſtria ſe ip-
ſum alere,ſed argumenta eius non concludunt,
& primo quidem non obſtat, quod non ſemper
filius poſsit operari nec ſemper lucrari,quia re-
ſpondeo attendi debere ſtatum prçſentem,ut is
dicatur non inops, qui præſenti ſtatu inſpecto
uictum ſibi quærere pōt omnis, enim diſpoſi-
12 tio ſecundum præſentem†ſtatum intelligitur,ca
pitulo ſecundo,de iureiur. Tiraquel. in præfat.
l.ſi unquam,numero centeſimoſexageſimoſex-
to,C.de reuoc.donar.& in futurum præſumitur
13 quçlibet†dotari poſſe,l.ſi deſunctus,C.arbitr.tu
te.l. iura,§.deficientium,ff. de muner.& honor.
Alcia. in tracta. præſump. reg.2. præſump.27.
numero tertio, quia ubi de futuro dibutamus
14 ſemper in melius†ſperare debemus,l.inter ſtipu
lantem, §. ſacram,ff. de uerb. oblig. Alcia.loco
prædicto,& a communiter accidentibus,qui ha
bet artem acquirit ſibi uictum pro omni tem-
15 pore,& ualet argumentum a communiter† acci
dentibus,capitulo primo,ubi Card.Imo. Abb.
& alii de cler.non reſident,l.ideoque,ubi glo.&
alii,ff.de legib.latè Enerar.loco quinquageſimo
ſexto,ubi multos cumulat, & lex ſemper appli
catur ad ea,quæ frequentius accidunt,l.nam ad
ea,ff.de legib.& in propoſito inquit Caccialup.
in dicta l.ſi qua illuſtris,numero nonageſim oter
16 tio,quod legatum filio naturali ſuſtinetur†qua-
tenus indiget,& extinguitur,quando filius effi-
citur diues, & reſurgit ſi efficitur pauper,ſequi-
tur Lupus, d.capitulo, per ueſtras,in tertia no-
tab.§.uigeſimotertio,numero ſeptimo.Non ob
ſtat conſ.Roma.344.numero ſecundo,ubi uult,
17 quod curatus†poſſit parochianos cogere ad of-
ferendum ſibi pro uictu, licet poſsit ex honeſto
exercitio uictum quærere,quia reſpōdeo, quod
Roma.loquitur,quando iam introducta eſt con
18 ſuetudo offerendi,nam piæ conſuetudines†ob-
ſeruandæ ſunt,capit. ad Apoſtolicæ,de ſimon.
Præterea contra Roman.tenet Abb.in capitulo
ſuam, numero decimo, de Simon. ubi inquit,
quod ſi poteſt ex honeſta arte uictum ſibi quæ-
rere nihil poteſt exigere ceſſante conſuetudine
ſed imputet ſibi, qui acceptauit tenue benefi-
cium,idem uoluit ibi Anan.numero ſexto.intel
ligi ergo debet Rom.& ſaluari, quando ſub eſt
conſuetudo. præterea a clerico curato non ui-
detur bene poſſe inſerri ad filium naturalem.
Nam filio debentur alimenta ex quadam natu-
rali pietate, ne poſtquam eſt in eſſe productus
fame pereat, atque ita dantur quodammodo
miſerationis gratia, & çquitas ac miſeratio ceſ-
ſat,quando poteſt ex arte uiuere, in clerico nec
alia eſt ratio, quia ſcilicet iuſtum eſt,ut qui ſer-
uit altari uiuat de altari,& metat tēporalia,qui
ſeminat ſpūalia, ut dictum eſt ſuo loco, imò dū
exercet forte nimis ſolicite,& anxie artem pro
quærendo uictum diſtrahitur a cura animarum,
ideo magis licere debet curato exigere obla-
tiones,quando habet artem,quam filio naturali
ualenti uiuere ex induſtria exigere alimēta a pa
tre.Nec obſtat conſiliū Bal.30.uol.2.quia cum
19 de uno†diſputamus cætera ſupponuntur habi-
lia,§.in extraneis,Inſtit.de hæred. qualit.& diffe
ren.l. qui teſtamento,in princ.ff.de teſtam. Bal.
autem eo loci non quçrit,an dicatur aliunde ha
bere, qui habet artem utilem,ſed an ſufficiat, q;
habeat capitale ex cuius alienatiōe poſsit ſe ale
re.& dicit quod non,quia inſpiciendi ſunt reddi
tus,non aūt capitale,& ſi in caſu Baldi potuiſſet
uiuere ex induſtria aliud dixiſſet. Reſpondetur
item ad id quod Dec. uoluit in l. nemo dubitat,
ff.de reg.iur.quia non facit ad propoſitum,nam
diximus iam, quod ubi ex arte non poteſt quis
habere integrè uictum petere poteſt, quod ſup-
pleatur, & quod dicit Crau. de paupere ex Soc.
& aliis non concludit, quia in præſtandis ali-
mentis id ſolum attenditur, an poſſit ſe ipſum
alere,non autem inſpicimus paupertatem,ideo
licet maritus non conueniatur,ultra,quam face
re poſsit,tamen ſi bona eius ſufficient pro dote,
20 ipſe uerò†habeat utilem artē,exigitur in totum
ſecundum glo.in l.ſi maritus,ff.ſolu.matr.quam
ſequuntur ibi Doctores communiter, & Soc.in
conſ.121. nu.47. uol.4. ut mirum ſit quomodo
Crau.loco prçdicto,numero ſeptimo, dixerit in
hoc Doctores conſideraſſe bona,non operas, &

non eſt bona ratio, dum, numero nono, dicit materiam illius glo. eſſe exorbitantem, nam magis exorbitat materia alendi naturales, & ſpurios, quibus, ut dixi debentur alimenta ex pietate, & miſeratione. Didac. autem in d. epitom. ſponſa. in ſecunda par. capitulo octauo, §. quinto, numero nono, & decimo, intelligit Crau. loqui, quando lege aliqua diſponitur, quod pater poſſit naturali filio certam quantitatem relinquere, quia tunc etiam ditiſſimo dari poterit, ſed in meo libro Crau. nullam mentionem facit de tali lege, bene fateor concluſionem eſſe ueram, quia ſi intelligeremus talem legem ſuſtineri eo caſu cum filius eſt inops, utique eſſet ſuperflua, & fruſtra occuparet membranas, cum etiam ea circumſcripta licitum ſit ſpurio relinquere uſque ad concurrentem quantitatem pro alimentis ne-
21 ceſſariam, & diſpoſitio intelligi debet, †ut ſemper aliquid operetur. l. ſi quando, ff. de leg. pri-
22 mo, faciunt quæ de pacto† appoſito in locatione dixi in conſilio trigeſimoquarto, numero uigeſimooctauo, & ſequenti, & quando ſtatutum continet iuris iam conceſſi extenſionem non fit reſtrictio, ſecundum ius commune, ſed inhęrē-
23 dum eſt ſtatuti† uerbis ſecundum Bart. in l. prima, §. nunciatio, ff. de oper. noui nunt. quam doctrinam comprobat multis Are. in conſilio 106. colum. quarta, uer. nemo ad tertium, numero ſeptimo, ubi infert ſtatutum mandans, quod non appelletur ab interloquutoria procedere etiam
24 in caſibus quibus iure communi inſpecto† licebat appellare Ruin. in conſi. 82. num. 4. uolum. 5. Contard. in l. unica, in amplia. nu. 131. C. ſi a moment. poſſ. ubi allegat Neguſan. Rol. & alios: contra tamen hęc allegari poſſent quæ aduerſus pactum deduxi, in d. conſ. 34.

Principalis tamen noſtra concluſio, quæ habet, quod non eſt alendus naturalis, uel ſpurius qui poteſt ex arte, uel induſtria, uel labore uictum quærere limitatur, ut non procedat, quando talis eſſet filius, cui indecens eſſet artem exer-
25 cere, uel aliter operari, † quia tunc alendus eſt, ut uoluit Bal. Nouel. in tracta. dotis, par. ſexta, Specia. decimoſexto, colum. ſecunda, in fi. uer, quod tamen ſupra dixi. mouetur ex eo, quod uoluit Azo, in ſum. C. de patr. poteſt. ubi inquit,
26 quod & ſi mater † intra triennium teneatur filiū alere, tamen hoc fallit, quando eſſet nobilis, cui ideo Indecorum foret lactare filium, quia tunc excuſatur, & hanc limitationem probauit Caccialup. in d. l. ſi qua illuſtris, numero nonageſimotertio, C. ad Orfician. dicens, quod ſi non obſtante ſpurietate eſſet dedecus talem artem exercere debet ali a patre: allegat, quod uoluit Bart. in tracta. alimen. nu. duodecimo, ubi uoluit ꝙ filio quoque legitimo, & naturali præſtāda ſint alimenta, quando inſpecta eius conditione turpe ei foret exercere aliquam artem. idem tenet Lup. in dicto capitulo, per ueſtras, §. uigeſimotertio, numero ſeptimo, ubi numero octauo, allegat Bal. in l. ſi quis ad declinandum, C. de epiſcop. & cler. qui uult, quod exequutores deputati ad diſtribuendum bona inter pauperes poſ-
27 ſunt aliquid concedere† nobili qui, & ſi habet alimenta neceſſaria ad uitæ ſuſtentationem, non tamen habet, quod requiritur ad dignitatem, & conditionem ſuam, quia dicitur pauper., quam deciſionem ignorauit Bal. Nouel. in tracta. dot. par. quinta, col. tertia, uer. ex quo infero quod exequutores, ubi dicit, quod exequutores deputati, ut ſupra poſſunt dotem dare puellæ, quæ &
28 ſi dotem habeat, † cum ea tamen non poteſt uirū inuenire ſibi parem, ſequitur Lup. in d. cap. per ueſtras, in 3. notab. §. 12. numero ſeptimo, folio 144. & cum eo tranſit Titaquel. in tracta. nobilita. cap. 20. nu. 155. & addi poteſt, quod de eleemoſyna voluit Diuus Tho. dum tenet, quod ha-
29 bens non ſolum pro tollenda neceſſitate, †& pro ſuſtinendo conditionem ſuam, ſed etiam abundanter tenetur illis dare quibus deeſt ad decorem ſuę qualitatis, ut apud Præpoſ. in capitulo, non ſatis, numero 16. 86. diſtinct. facit, quia di-
30 citur quis poſſe, † quod honeſtè poteſt, l. nepos Proculo, ff. de uerbot. ſignific. Crau. latè d. conſilio 199. numero ſecundo, & quod etiam ſpurius non teneatur operari, quando id non poteſt facere ſaluo honore, tenuit Didac. in d. epitom. ſponſ. par. ſecunda, cap. 8. §. 6. numero nono, Duen. in reg. 367. in prima limita. in fi. Tiraquel. in tracta. nobilit. cap. 20. numero 106. Paleot. in d. tracta cap. 48. num. 6. facit quod diximus ſupra de filio legitimo, & naturali, qui eſt alendus non obſtante arte, quam exercet cū poteſt ſine dedecore, ut per Bat. Bal. Abb. Præpoſ. & alios, in hoc tñ eſt differentia, quia unam artē exercere turpe erit legitimo, & naturali, quā tamen poterit honeſtè exercere filius naturalis. ſicuti enim diuerſa eſt eorum conditio, ita multa uni conueniunt, quę alteri turpe eſſet facere, ideo dicimus filiæ naturali, uel ſpurię dotem mi-
31 norem dari, † quam legitimę, & naturali, ſecundum Abb. in conſ. 115. uolum. 2. Paleot. in tra-
32 cta. de noth. & ſpur. ca. 50. numero 1. † conditio enim natalium attendi debet, c. conſideranda, diſtinc. 86. & dicemus latè, dum tractabimus, qualiter alimenta ſint præſtanda. uolunt enim omnes qualitatem perſonę plurimum eſſe attendendā, ubi tractatur de alimentis decernendis.

S V M M A R I V M.

1 *Pater non poteſt naturali filio relinquere ultra unciam ſtante legitima ſobole.*
2 *Naturalis filius non ſuccedit patri ab inteſtato, quando extant filij legitimi.*
3 *Naturalis conſequitur duas uncias in bonis patris inteſtati nullis extantibus legitimis.*
4 *Naturalis cui uncia relicta eſt a patre ſtantibus legitimis filijs, non debet ali a patre.*
5 *Legatum compenſatur cum debito legali.*
6 *Spurio relictum a patre intelligitur pro alimentis.*
7 *Legitima. In legitimam non imputantur alimenta.*

8 Com-

8 *Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum.*

9 *Legitima eſt portio, qua ab inteſtato debetur.*

10 *Illatio bona non fit ex diuerſis.*

11 *Compenſatio qua fit in ultimis uoluntatibus eſt impropria.*

12 *Compenſatio in ultimis uoluntatibus fit de ſpecie ad quantitatem.*

13 *Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio.*

14 *Compenſatio eſt ficta ſolutio.*

15 *Compenſatio extinguit obligationem ipſo iure.*

16 *Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus iniunctum.*

17 *Acceptato legato agnoſcitur onus iniunctum etiam ſi ſit grauius legato.*

18 *Tacitum non operatur plus expreſſo.*

19 *Renunciare alimentis non poteſt filius naturalis.*

20 *Compenſatio ex uoluntate teſtatoris præſumitur ordinata pro rata, non in totum.*

21 *Legatarius centum aureorum cum onere cōſtruendi capellam non tenetur in conſtructione erogare ultra centum.*

22 *Legatarius ſub modo ne petat creditum poterit petere id in quo creditum ſuum excedit legatum.*

23 *Teſtator præſumitur nolle id, quod leges nolunt.*

24 *Fictio non debet plus operari quam ueritas.*

25 *Naturalis qui habet quintam ex lege Hiſpana in bonis patris conſequitur ſupplementum alimentorum, ſi ea non ſufficit.*

Quæſtio X.

DVBITARI poteſt, an alimenta negari
poſſint filio naturali, qui habuit a pa-
tre vnciam: ſcis enim, quod ſi alii ex-
1 tant iuſti filii pater non † poteſt naturalibus re-
linquere ultra unciá, §. nos igitur, in Auth. qui
2 bus mod. natu. effic. ſui. & ab inteſtato † nihil cō
ſequitur, authen. licet, C. de natural. liber. at ſi
nulli extant filii ex legitimis nuptiis duas uncias
3 † conſequitur naturalis ab inteſtato, §. ſi quis au-
tem, in Authen. quib. mod. natur. effician. ſui, Pa
leo. in tracta. de noth. & ſpur. capitulo trigeſi-
mooctauo, numero 4. contingit ergo dubitari,
ubi teſtator filios habēs legitimos, & naturales
relinquit unciam filio naturali, an is alimenta
quoque conſequi debeat ex illis bonis. & Pa-
leot. in d. c. 38. nu. 4. determinat, quod non dan-
4 tur alimenta, † quia ceſſat obligatio alendi, quan
do filius naturalis aliunde habet, ut ſupra dixi in
præcedenti quæſtione, item quia cum debitum
alimentorum proueniat a legali obligatione te
ſtator eam unciam legando uidetur uoluiſſe cō-
penſare cum debito, quia regulariter legatum
5 compenſatur cum debito neceſſario deſcenden-
te a lege, ut notant Doctores omnes, in authen.
præterea, ubi Dec. C. unde uir, & ux. eſt tex.
in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſoluto matrimo-
nio, Card. & Imo. in capitulo, officii, ubi Didac.
numero ſecundo, extra de teſtamen. alios citaui
in conſilio ſeptimo, numero decimoquinto, ſe-
quitur hanc Paleoti concluſionem Bonacoſ. de
æquita. canon. concluſ. ſecunda, in fi. confir-
6 matur hæc ſententia, quia relictum ſpurio † a pa-
tre in dubio cenſetur relictum pro alimentis
Bal. in l. eam, numero decimoquarto, C. de fidei
commiſſ. Socin. in conſilio centeſimoſexageſi-
moprimo. uolum: primo, Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. idem reſcripſit, numero ſexageſimoter
tio, & ſexageſimooctauo, ff. de liber. agnoſcen.
& dixi in titulo, quibus debeantur alimenta, in
quæſtione, an filius naturalis ſic alendus a pa-
tre. Contra tamen facit, quia ea uncia dicitur
quædam quaſi legitimę portio debita filio na-
turali, quæ non debet extingui per alimenta. ui
7 demus enim, quod alimenta † non imputantur
in legitimam, l. quæ pater, ff. famil. erciſ. & di-
cam inter alimentorum priuilegia. Secundo fa-
cit, quia petenti alimenta non poteſt opponi
8 † compenſatio, l. in ea. C. de compenſat. & di-
cam ſuo loco. ſed hęc nihil obſtant, quia quod
attinet ad primum non eſt uerum, quod ea un-
cia ſit loco legitimæ, nam ſi pater inteſtatus de-
ceſſiſſet cū filiis ex legitimo matrimonio filius
naturalis nihil petere poſſet, & tamen legitima
9 eſt portio, † quæ defertur ab inteſtato, l. Papinia
nus, §. quoniam autem quarta, ff. de inoffic. teſta
men. l. parentibus, C. eod. tit. dixi in conſilio 45.
nume. 1. præterea non quęrimus nunc, an ali-
menta imputentur in legitimam, ex quo alimen
ta iam ſupponuntur præſtita, ſed quęrimus, an
relictum imputetur in debitum pro alimentis,
10 quod eſt penitus diuerſum, ergo non eſt † bona
illatio. l. Papinianus exuli. ff. de mino.

Secundo non obſtat, quod dicimus de com-
penſatione, quia & ſi alimenta minime reci-
piant compenſationem, tamen compenſatio,
11 quæ fit in ultimis uoluntatib. eſt impropria, ut
inquit glo. in l. cum pater, §. cum pater, ff. de le-
ga. ſecundo, & dicit Dec. in authen. præterea, nu
mero decimo, C. vnde uir & uxor, quod com-
penſatio, quæ fit in ultimis uoluntatibus non
regitur ijs regulis quibus conſtat compenſatio,
quæ fit in contractib. ideo uidemus, ꝙ fit de ſpē
12 † ad quantitatem, & econtrá, Imo. in l. ſi cum do
tem, §. cum pater, col. fi. ff. ſolu. matr. probaui in
conſ. 112. nu. 58. & ſeq. accedat, ꝙ hæc eſt compē
ſatio a lege inducta, & pręſumpta, propterea ob
ijci poteſt. Non omitto, quod uidetur potius ſo
lutio, quam compenſatio, quando debitor ne-
ceſſarius aliquid legat creditori, non mirum er-
13 go ſi extinguit debitum: ſolutione † enim eius, ꝙ
debetur tollitur omnis obligatio, Inſtit. quib.
mod. toll. oblig. in princ. erit ergo concluſio, ꝙ
uncia per teſtatorem relicta compenſabitur cū
alimentis a iure debitis.

Sed quid ſi ea uncia non ſufficeret ad alimen-
ta, an ſupplendum ſit. & uidetur, quod non, quia
14 compenſatio † eſt ficta ſolutio, l. ſi debitor, ff. qui
potior. in pigno. habe. l. ſi peculiū, §. primo, ff.

de ſtatulib.Bar.in l. amplius non peti,colum.3.
uer.uino,ff. rem rat. hab. Pariſ. in conſilio 121.
nume.19.uolum.1.Tiraq.de retrac. couſang.§.
tertio,glo.tertia,numero ſexto, Crut.in conſi-
15 lio 139.numero ſeptimo,& extinguit† obliga-
tionem ipſo iure,§.in bonæfidei,ubi Are.colum.
quinta,uer.tertio principaliter, & Iaſ. numero
77. ubi communem dicit,Inſtit.de actio. Afflic.
in deciſ.121.numero primo,& quarto, Dec. in
capitulo, cum inter,colum. antepen. & ſeq. de
exceptio. & ſibi imputet filius qui elegit illam
16 unciam,acceptans† enim legatum tenetur agno
ſcere onus annexum,l.cum ab uno,in principio,
ff.de leg.ſecundo,l.qui tutelam ff.de teſtam.tu-
te.l. Titia, la prima, §. qui in uita, ubi glo. in
uer.portionem,ff.de leg.ſecundo,l. Imperator,
§.ſi centum,ff.eo.l.ſi compenſandi,C. de hæred.
inſtit.Caſtr.in conſilio 193.in tertio dub.uolu.
ſecundo, cum multis ſimilibus, id quod proce-
17 dit etiam ſi plus ſit in debito† quam in legato,
ut uoluit Caſtr.in d.l.ſi cum dotem.§.ſi pater,ff.
ſoluto matrimonio,ubi Alex.reprehendit Imo
lam contrarium tenentem, ſequitur Dec.in con
ſilio 425.nu.8.Ruin.in conſ.79.in princ.uol.2.
Crau.in conſi.274.num.9. Natta in conſ. 186.
in principio,Simon de Pretis,in tracta.de inter-
pret.ult.uolunt.lib.5. interpret.1. dubitat.7. in
princ.num.106.

Verius tamen eſt, quod compenſatio induca
tur ſolum pro ualore unciæ, & ſi quid deeſt ad
ſupplendum integrum alimentorum debitum
18 peti poſſit,quia tacitum non† poteſt plus ope-
rari,quam expreſſum,l.expreſſa,ff.de reg. iur. at
filius naturalis non poſſet expreſſe renunciare
19 †iuri alimentorum,Bar. in l. ſi quis a liberis,§. ſi
parens,ff.de liber. agnoſcen. & dicam inter pri-
uilegia alimentorum.ergo ne queid facere taci-
tè. Præterea teſtator in dubio uidetur uoluiſſe
20 compenſare† ſolum pro rata,non autem cum to
to debito,Caſtr.& Alex.in d.l. ſi compenſandi,
C.de hęred.inſtit.Imo.in l.creditorem,ff.de leg.
2.Rolan. in conſilio 65. nume.23. uolum.2. &
quamuis hæc opinio patiatur controuerſiam,fit
tamē diſtinctio, quod aut teſtator relinquit ſim
pliciter animo compenſandi,& tunc fit pro rata
tantum,aut cum clauſula,pro omni, & toto eo,
uel ita quod plus petere non poſſit, & tunc fit in
totum, ita reſoluit Caſt. in d.l.ſi compenſandi,
ubi Alex.num.2.idem Caſt. in conſ.73.num.3.
uolum.1.in conſ.193.num.3.uer.ſed de illis,uo
lum.2.Alex.in conſ.132.nume.2.ner.licet Ioan.
de Imo.uol.2.Ruin.in d.conſ.79.nu.3. ideo Ca
ſtr.in l.huiuſmodi,in prin.ff.de leg.1.dicit quod
ſi teſtator legat alicui centum, ſi ædificauerit
capellam in tali eccleſia,nō tenebitur legatarius
in conſtructione eccleſię impendere ultra illa cē
21 tum,quia non† cenſetur uelle iniungere onus,
quod excedat emolumētum, ſequitur Comen.
in l.planè,§. ſi.ff.eod. ſed magis facit, quod no-
luit Salic.in l.ſi.C.de his,quę ſub modo. ubi te-
ſtator ſi creditori ſuo relinquat ſub modo ſi cre-
22 ditum non petierit† poterit nihilominus credi-
tor petere id in quo creditum ſuum excedit ua-
lorem rei legatæ, & ibi dicit eſſe communem
opinionem, ſequitur Ripa, in l.cum filio,nu.17.
ff.de leg.1.& ratio prædictorum eſt, quia regula
riter compenſatio inducitur a lege pro rata, &
23 teſtator prǽſumitur uelle† prout a lege diſponi-
tur,ut per Bal.in l. ſi duo.ff.de acquir.hære.Bal.
in l.precibus,col.antepen.C.de impub.& al.ſub
ſtit.& in ea compenſatione, quæ inducitur a le-
ge uidetur caſus, quod fiat pro rata tantum, &
non ultra,in authen.præterea,in fi.cum ibi nota.
per Doctores,C.unde uir & uxor, & clarius in
§.quando uerò,in authen.de exhiben.& introd.
re. & non obſtat, quod compenſatio ſit ficta ſo-
lutio,& extinguat debitum,quia retorqueri po
teſt argumentum, nam ſicuti uera ſolutio eate-
nus debitum extinguit,quatenus ea fit,& non ul
tra,quia cum decem, quæ ſoluātur extinguitur
debitum, quod in decem conſiſtat, non autem
quod ſit in minori quantitate,ita & ficta,ne plus
24 operetur fictio† quam ueritas contra ea quæ no
tantur in l. ſi cum emptore,ff. de uſucap. & in l.
Gallus,§.& quid ſi tantum ff.de lib. & poſthu.&
pro huius opinionis confirmatione ego adduco
quod poſt Io.Lup. quem citat uoluit Didac. in
epitom.ſponſal.par.ſecunda, capitulo octauo,
§.ſexto, nu. nono, ubi ait, quod & ſi Hiſpania-
25 rum lege cautum ſit, quod pater† dēt filio natu-
rali relinquere quintam ſuæ ſubſtantiæ portio-
nem, tamen ſi ea portio a patre relicta non ſuf-
ficiat ad alimenta,ſed minor ſit,poterit filius ſup
plementum petere,eius ſententiam ſequitur, &
ab impugnationibus defendit Cordub. in dicta
l.ſi quis a liberis,§. idem reſcripſit, nume.59. &
multis ſequentibus, ff. de liber.agnoſcen. ubi e-
tiam tractat poſt Ioan. Lup. & Didac.an minui
debeat illa portio ſi quantitatem alimentorum
excedat.

SVMMARIVM.

1 *Naturalis,qui duas habuit uncias in bonis patris inteſtati non extantibus liberis,an etiam alimenta conſequatur.*
2 *Copula requirit concurſum utriuſque copulati.*
3 *Copulata habentur pro uno.*
4 *Determinatio reſpiciēs plura determinabilia,æqualiter omnia determinat.*
5 *Naturali debentur alimenta miſerationis gratia ex æquitate,non de rigore iuris.*
6 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
7 *Legitima debetur naturali iure uel inſtinctu.*
8 *Legitima dicitur æs alienum, quoad patrem.*
9 *Filius ratione legitimæ æquiparatur uero creditori.*
10 *Quarta uxori debita in bonis mariti locupletis ſuccedit loco alimentorum.*
11 *§.Conſideremus,in authen.de triente,& ſemiſ.quomodo intelligatur.*
11 *§.Diſcretis,in auth.quib.mod.natur.effician.ſui.quomodo intelligatur.*
11 *Conditio poſita in ſecundo legato non cenſetur repetita in primo.*

13 *Omiſ-*

13 *Omiſſum creditur quod cum facile exprimi poſſet non fuit expreſſum.*
14 *Omiſſum haberi debet pro omiſſo.*
15 *Copulatiuæ pars una declarat aliam.*
16 *Filius legitimus alendus eſt potius, quam naturalis, quando facultates patris non ſufficiunt utrique.*
17 *Hoſpitale minuit alimenta pauperibus, quando numerus creuit.*
18 *Commodum minuitur, quando in plures diuiſum confertur.*
19 *Voluntarium non dicitur quod ab eo fit qui cogi poteſt.*
20 *Teſtator uoluiſſe creditur, quando hæres iubente teſtatore uendit.*
21 *Fideicommiſſarius dicitur habere a teſtatore non a grauato, quando hæres grauatus illum inſtituit.*
22 *Lucrum dotis a ſtatuto delatum marito non dicitur de hæreditate mulieris.*
23 *Maritus inſtitutus ab uxore non imputat in hæreditate lucrum dotis a ſtatuto delatum.*
24 *Compenſatio non fit de credito unius cum debito alterius.*
25 *Duo quando ſunt in obligatione non liberatur debitor præſtando unum.*
26 *Naturalis nihil conſequitur in bonis patris condito teſtamento nec præteritus rumpit teſtamentum.*

Quæſtio XII.

SIMILITER in principio præcedentis quæſtionis dictum eſt, quod nullis exiſtentibus legitimis filiis duæ unciæ debentur filio naturali ſi pater inteſtatus decedat, an hoc caſu erunt neganda alimenta in bonis patris filio naturali qui duas uncias eſt conſequutus. & ſanè tex. ad hoc pro filio uidetur cla
1 rus† in §. conſideremus, circa medium, in authē. de trien. & ſemiſ. ibi & nutrimentum damus ei, & inteſtato morientibus parentibus duas uncias habere, &c. loquitur enim copulatiuè de nutrimento, & duabus unciis, quæ copulatiua
2 inducit concurſum utriuſque copulati. l. ſi hæredi plures, ff. de condit. inſtitut. & plura ſimul
3 copulata habentur pro uno, † Iaſ. in l. prima, numero ſecundo, ff. de iuſtit. & iu. deciſ. Pedem. 71. numero 66. & quod utrumque debeatur uoluit Bar. in d. §. conſideremus, & ante eum idem uoluit glo. in §. diſcretis, in uer. uncias, in auth. quib. mod. natu. effi. ſui, ubi inquit putare, quod ultra duas uncias debeantur alimenta filio naturali, & idipſum probare, uidetur textus ibi, & alimentum damus eis, & inteſtatis parentibus duas paternæ ſubſtantiæ uncias habere, & ibi ſequitur Bar. numero ſecundo, qui dicit numero quarto, in fi. quod hic intellectus eſt magis de mente tex. & licet aliqui intelligant alimenta de quibus dictæ leges mentionem faciunt deberi patri, tamen uerba repugnant, quia indefinitè ſub eadem determinatione uerborum deſtinantur alimenta, & unciæ, & ideo una determina-
4 tio† reſpiciens plura determinabilia debet omnia determinare æqualiter, l. nam hoc iure. ff de uulg. idem probauit Paleot. in tracta. de noth. & ſpur. capitulo trigeſimooctauo, numero quarto, in fi. Bonacoſ. in tracta. de æquita. canon. cōcluſ. 2. in fi. ubi poſtquam dicit unciam a patre relictam ſuccedere loco alimentorum ſubdit ſecus eſſe in caſu inteſtati.

Sed & ſi non inueniam qui contrarium teneat, & Bar. in dicto §. diſcretis, moueat difficultatem, deinde reſoluat pro opinione prædicta, tamen mihi nullo modo placere poteſt hæc ſententia, nam certum eſt, quod fillo naturali non ſunt præſtanda alimenta, quando habet aliunde, ut dixi ſupra ex Butr. Abb. Præpoſ. Caccialupo, Ioan. Lupo, & aliis multis, quomodo ergo habebit alimenta, quando duas habet uncias ex paterna hæreditate ex quibus poteſt alimenta, uel eorum partem conſequi. præterea ſi filio naturali alimenta debentur, ex æquita-
5 te, & pietatis, at miſerationis intuitu, † non autem de iuris rigore, ut probatur in capitulo, cum haberet, de eo, qui dux. in uxo. quam pollu. per adulter. non ne ceſſat miſeratio, pietas, & æquitas, quando habet duas uncias. Item ſi filio iuſtis nuptiis procreto denegantur alimenta, quando a patre, uel aliunde habet unde poſſit uiuere, quare id conceditur naturali filio, qui non debet eſſe melioris conditionis, quam ſit legitimus, & naturalis, & cui non eſt plus tribuendum, quam legitimo, & naturali concedatur. & certè maxime hoc abſurdum uideri debet. præterea ſi in filiis legitimis, & naturalibus legiti-
6 ma, quæ illis debetur in bonis patris † ſuccedit loco alimentorum, ut probat tex. in §. prohibemus, in authen. de trien. & ſemiſ. & uoluit Iac. Beluiſ. in authen. de hæred. & Falcid. in principio, ubi etiam Bar. numero undecimo, quare non idem eſſe debet in duabus illis unciis, quæ filio naturali deferuntur non extantibus liberis legitimis, ut ſuccedant loco alimentorum, cum legitima ſit filio iuſto magis fortius debita, quam naturali debeantur duæ unciæ. debetur
7 tur enim† legitima naturali iure, uel ſaltem inſtinctu quodam naturæ, §. cum itaque, in authē. de hæred. & Falcid. in principio, Matheſ. de ſucceſſio. ab inteſta. in tertio membro, articulo primo, numero nono, Dec. & Cagnol. in l. iura ſanguinis, ff. de reg. iur. Bello. In conſilio decimo-
8 tertio, & quoad patrem dicitur quoddā æs† alienum, Bal. in l. ſecunda, circa finem, C. de liber. præter. in l. quamquam, C. ad leg. Falcid. Tiraquel. in l. ſi unquam, in uer. ſuſcepetit liberos, numero centeſimodecimoquarto, C. de reuoc.
9 donat. & in ea filius æquiparatur uero † creditori, Bar. in l. ſi quis legatum, §. fi. ff. de falſ. Dec. in conſilio ducenteſimoſeptuageſimoſexto, nu. 6. & tamen duæ illæ unciæ filio naturali debentur iure ciuili, & quidem nouiſſimo. Rurſus cū iſtæ duæ unciæ debeantur a lege uidetur facilius eſſe compenſandas cum debito alimentorū, quā

 ſi reli-

ſi relictum fieret ab homine per ea, quæ ponit
Dec.in d.authen. præterea,numero 10. in fi.C.
unde uir & vxor,& ratio eſt, quia ſi in debito le
gati lex præſumit in teſtatore animum compen
ſandi, ea ratione, quia illius uoluntas uideatur
legi conformis, d.l.ſi duo, ubi Bal.ff.de acquirē.
hæred. quanto magis a lege inducitur compen-
ſatio, quādo ipſa lex aliquid offert, ſeruari enim
debet in ipſa lege, id quod ipſa mandat aliis ſer-
uandum, l.digna uox, C.de legib. Accedat quod
in uncia, quam teſtator relinquit naturali ſtan-
tibus filiis eſt locus compenſationi, ut eſt in pro
xima quæſtione probatum. quare ergo nō idem
ait in duabus unciis, quæ debentur in caſu inte-
ſtati non extantibus liberis. Comprobo ex eo,
quod probatur in §. quoniam uerò, in Authen.
de exhib.& introduc.reis,& in authen. præterea,
C.unde uir & uxor, ubi notant Doctores, quod
10 quarta † a iure debita in bonis uiri locupletis ſuc
cedit loco alimentorum, quia relinquitur, ne u-
xor in opprobrium bene tranſacti matrimonij
mendicare cogatur, & hoc uoluit expreſſe Ro-
man.in l.diuortio, in principio, numero 15. ff.
ſoluto matrimonio, ſequitur ibi Arc. colum.4.
in principio, uer. addit tamen dominus meus.
quemadmodum ergo quarta uxori inopi debi-
ta excludit illam a petitione alimentorum,
eodem modo duæ unciæ, quæ dantur filio natu-
rali debent illum excludere a petitione alimen-
torum, & non obſtant tex.in d.§.conſideremus,
& in §. diſcretis, qui loquuntur copulatiuè de
alimentis, & de unciis, quia intelligi debent di-
uerſis temporibus, ut ſcilicet uiuente patre filius
naturalis alimenta conſequatur, eo uero mor-
11 tuo habeat † duas uncias, uti declarat Bar.in d.§.
diſcretis, nu.4. hanc autem tempore diſtinctio-
nem, & diuerſitatem probant illi met tex. dum
mentionem faciunt de alimentis ſimpliciter ſi-
ne temporis adiectione, dum uero loquuntur
de duabus unciis tempus apponunt, ideſt mo-
rientibus parentibus, & eſt ſenſus, quod uiuente
parente filius naturalis habet alimenta, at uero
decedente duas conſequitur uncias, & ſecundū
temporis diuerſitatem prouiſum eſt ei ab Impe
ratore ut unquam egeat, uel mendicare coga-
tur, & non eſt uetum, quod unica ſit determina
tio, ſed duplex, ex quo aliter determinat mor-
tuis parētibus, quod ſi utrūq; uoluiſſet filio de-
ferri naturali utique mortem parentum utrique
præpoſuiſſet prouiſioni dicendo inteſtato ſine li
beris mortuis parentibus, & alimenta, & uncias
habere debeat, non autem, & alimenta, & mor-
tuis parentibus uncias habere, & id quod auge-
tur, quia de inteſtato mentionem quoque facit
ſolum in ſecunda parte copulatiuæ, & conditio
illa inteſtato, & mortuis, quæ poſita eſt in ſecun
da parte copulatiuæ non debet uideri repetita in
prima, ſicuti dicimus de conditione appoſita
12 in ſecundo † quoque legato quæ non cenſetur
repetita in primo, ex quo magis præcedentia
influunt in ſequentia, quam ſequentia refluant
ad præcedentia, Bar.in l. auia, uer. hæc lex loqui
tur. ff. de cond. & demon. & in l.fi. ff. de reb. dub.
Caſtr.in d.l.auia, nume.3. uer. alia limitatio eſt
Ruin.in conſ.176.nu.3.uol.2. Crot.in conſilio
148.nu.1. ubi dicit, quod hoc nō habet dubium
Socin.iun.in conſ.128. nu. 101. uol.1. Natta in
conſ.459.nu.3. Cephal.in conſ.156.num.12.&
non uidetur lex uoluiſſe in alimentis id, quod
uoluit in unciis, quia ſi hoc uoluiſſet expreſſiſſet
13 † ſicuti expreſſit in unciis, cum ei facile hoc foret
dicere, l.unica §. ſin autem ad deficientis, C. de
14 caduc. tollen. omiſſum ergo haberi debet † pro
omiſſo. l.commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum.
15 & una pars copulatiuæ declarat † aliam, ut per
Roman.in conſ.231. Socin.in l.1. nu.1. & ſeq.
ff. de reb. dub. Crot.in conſ.45. num.3. Quod ſi
prima opinio magis placet uidendum eſt, quæ
ſit diuerſitatis ratio inter hunc caſum, & eum
quem abſoluimus proxima quæſtione, ut cum
teſtator unciam relinquit denegetur alimento-
rum petitio, cum uero ab inteſtato filius duas
capit uncias, alimenta nihilominus conſequa-
tur, ſi dixerit rationem diuerſitatis eſſe, quia pri
mo caſu extantibus filiis legitimis durius agen
dum eſt cum naturalibus, ſecundo uerò caſu mi
tius tractandi ſunt, cum non extent legitimi, &
pinguiora eis alimenta præſtanda non longe a
ſcopo rei controuerſæ errabis, nam ſtantibus le
gitimis anguſtiſſima ſunt naturalium alimenta,
16 imo ſi utriſque non ſufficiant alendus † eſt filius
legitimus, qui certus eſt. l.filiū, ff. de his qui ſunt
ſui uel alie.iur. Cordub.d.§. idem reſcripſit, nu.
quinquageſimonono, cum ergo quidquid fauo
rabiliter naturalibus cōceditur, legitimis durè,
at impiè adimatur iuramento largiora concedū
tur alimenta naturalibus, quando legitimi non
extant, quam ubi extant, ultra quod quādo ma-
ior eſt alendorum numerus tanto tenuior eſt
17 prouiſio, ut de hoſpitali † docet Vita. in clem.
quia contingit, nu.93. de religio. dom. & quod,
18 in plures partes diuiditur, minus præſtat † utilita-
tis. Quid ſi nullis extantibus filiis legitimis pa-
ter relinqueret ſuæ hæreditatis duas uncias filio
naturali, an eo caſu poterit filius alimēta petere
ab hæredibus patris: & uidetur poſſe. Nam, & ſi
pater duas illas uncias relinquat filius, tamen
eas non habet a patre, ſed à lege, quæ filium uo-
19 cat ad illam partem, ideo patris † relictum non at
tenditur, argumento l. uelle non creditur, ff. de
reg.iur. & non dicitur a uoluntate alicuius pro-
cedere, quod ab eo fit, qui poterat cogi, ut not.
Bal.in l.nouiſſimè, ff. quod fal. tuto. authore. Io.
And.in regula, bona fide. de reg.iu.in ſexto, & in
capitulo, p̄terea, in uer. extorquentes, de iure pa
tron. Dec. in capitulo, cum M. Ferrarienſis, de
conſtitutio. Cagnol. in l.ſi quis maior, numero
67.& ſeptimo, in repet. C. de tranſact. & dicitur
in l.ſi hæres teſtamento, ff. de actio. emp. quod
20 ſi hæres ex teſtatoris præcepto † fundum uendat
uidetur emptor a teſtatore emiſſe non ab hære-
de, facit etiam textus in l. adoptiuum, §. primo,
ff. de iu.dot. Crau.in conſilio centeſimoquadra-
geſimoquarto, colum. prima, cum aliis, quos ci-
taui in conſ.112.nu.70. ubi ſi grauatus onere re
21 ſtituendi illū inſtituat, † cui tenebatur reſtituere,
tunc

tunc fideicommiſſarius dicitur a grauante non
a grauato habere, Phanuc. de ioucntar. par. 6.
nu. 38. facit quod dicimus de lucro dotis quod
22 a ſtatuto defertur uxore præmoriente, quia † nõ
dicitur de hęreditate mulieris, ſecundum glo. io
l. pro hæreditarijs, in uer. ſextus, C. de hęred.
actio. ubi Bal. col. 3. & Imo. in l. ſi uir. ff. ad leg.
Falcid. dicit quod maritus hęres inſtitutus mi-
23 nime † illud lucrum imputat in hæreditate, ſe-
quitur Alex. in 1. notab. poſt Nicol. de Neapo.
alios plures citat Rol. in tracta. de lucro dot. q̄ſt.
30. per totam, & Pbanuc. in eod. tracta. in gl. 4.
nu. 9. non ergo tale relictum compenſabitur cũ
debito alimentorum, quia compenſatio non fit
24 de credito † uoius cum debito alterius, ſed cum
eo quod creditor ipſe debet. l. 1. & 2. l. in rem. ff.
de compenſatio. l. ſi duo, ubi Bart. ff. de duobus
reis, Azo. in ſum. C. de compenſa. nu. 8. proba-
ui in conſ. 69. nu. 12. Rurſus pater duo teneba-
tur præſtare, alimeota & uncias ſecundum text.
in d. §. conſideremus, & in d. §. diſcretis, & glo. ac
Bar. in hac eadem quęſtione allegatos, ideo legã
do duas uncias, non eximitur ab obligatione a-
25 lendi, quia duo† qui debet non liberatur pręſtã-
do unum. l. ſi hęredi plures. ff. de hæred. inſtit.
Item ſi locus eſſet compenſationi ea fieret pro
rata, ſed licèt legatum per compeoſationem ex-
tinguat debitum unciarum, non tamen extin-
guit debitum alimẽtorum quod excedit uncias,
hæc uidi aliquando in facto allegari, quæ tamen
meo iudicio nihil releuant, quia certum eſt q̄
ſi pater legitima carens ſobole faciat teſtamen-
tum, nihil tenetur filio naturali relinquere præ-
ter alimenta, auth. licèt, C. de natur. liber. & q̄d
dicitur de duabus uncijs procedit quando inte
ſtatus pater decedit, d. §. ſi quis autem, ubi gl. in
auth. de trien. & ſemiſ. Bar. io d. §. conſideremus
Paleot. d. cap. 38. nu. 4. alias condito teſtamen-
to neque quicquam eis relinquere, aut inſtitue-
26 re tenetur, nec pręteriti † poſſunt rumpere aut
querelare teſtamentum. l. fin. C. de natu. li. glo.
in l. 1. in uer. naturales, atque ibi Bar. ff. de contra
tabnl. Tiraquell. in l. ſi uoquam, in ver. ſuſcepe-
rit liberos, nu. 47. Paleot. d. cap. 38. ou. 7. ubi ait
accepto ferendum ſimplici patris munificentię,
quando io teſtamento aliquid relioquit natura-
libus. cum ergo poſſet nõ relinquere & ſit debi
tor filij occaſione alimentorum ex neceſſaria le-
gis obligatione, d. c. cum haberet, & d. authen.
licet, circa finem, fatendum eſt relictum eſſe im-
putandum in debitum alimentorum, ut ſupra di
ctum eſt de uncia, & hac propoſitiooe retẽta ſuc
cedunt omnes rationes per quas ſupra dixi un-
ciam eſſe imputandam in alimenta.

S V M M A R I V M.

1 *Naturali negantur alimenta ex omnibus ijs cauſis quibus legitimi poſſunt exhæredari.*
2 *Naturali non debetur legitima, nec præteritus rũpit teſtamentum.*
3 *Exhæredare, & alimenta negare, paria ſunt.*

Quæſtio XIII.

GENERALITER item uerum eſt filio
naturali oegari poſſe alimenta ex om
nibus illis caſibus, quibus filius legiti
1 mus poteſt exhæredari, † quia & ſi ob eas cauſas
legitimus filius priuatur alimẽtis, multo magis
ex eiſdem priuabitur naturalis, cui minus ſunt
debita, quam legitimo, & naturali, ſic Paleot. in
tracta. de noth. & ſpur. cap. 38. nu. 6. & quam-
uis naturali filio nulla debeatur legitima, nec
pręteritus rumpat teſtamentum, glo. in l. 1. ff. de
2 contra tab. ubi Bar. nec de eo pater † cogatur mẽ
tionem facere, l. fi. C. de natur. liber. tamen cum
exhęredatio, & alimentorum denegatio proce-
3 dant † a pari, glo. in l. ſi quis a liberis. §. idem iu-
dex, ff. de liber. agnoſ. glo. 1. in l. fin. C. de alen. li-
ber. in §. ſi igitur, in Auth. cum de appella. cogn.
dixi in prin. huius tituli, ſicuti ex illis cauſis ali-
menta negantur legitimo, debent ita ex eiſdem
negari naturali filio, ne ſit melioris conditionis,
quam legitimus, quod eſſet abſurdum, quia ſat,
quod ęqualiter tractentur in alimentis poſtquã
natura ipſa æquales ſunt. inde infertur, quod
ex omnibus cauſis hi naturales poſſunt alimen-
tis priuari, & ab eis excludi quibus ſupra dixi-
mus legitimos deſcendentes ex eiuſmodi filijs.
Item ad deſceodentes ſpurios ex filijs legitimi
& ad ſpurios ex ſpurijs.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſe non dicitur, quis honeſtè facere non poteſt.*
2 *Mater non tenetur lactare filium, ſi id ſibi ſit indecorum, quia nobilis.*
3 *Calidiora corpora calidioribus indigent alimentis.*
4 *Mater excuſatur a lactando filium ex cauſa, vt quia ſit infirma, vel lac non habeat.*
5 *Vicarius deputatur quãdo rector eccleſiæ propter infirmitatem non poteſt ſeruire.*
6 *Facere uidetur, qui per alium facit.*
7 *Facere poteſt per alium quidquid poteſt per ſe ipſum.*
8 *Bannitus conueniri poteſt in loco a quo eſt bannitus.*
9 *Bannitus quando citatur ad locum banni tenetur mittere procuratorem.*
10 *Mater quando eſt inhabilis ad lactandum pater tenetur prouidere.*
11 *Citatus, qui ob temporale priuilegium non tenetur comparere, non tenetur etiam procuratorem mittere.*
12 *Pater in procreatione eſt principalis agens, & dicitur caput familiæ.*
13 *Mater quando ſine cauſa recuſat filium lactare, ſoluit expenſam nutricis.*
14 *Impeditus ex iniuſta cauſa tenetur mittere procuratorem,*
15 *Mater excuſatur a lactando filium, quando eſt pauper, & ſibi uictum quærere cogitur.*
16 *Mater pauper non excuſatur a lactando filium, quando pater uult ei prouidere de alimentis.*

17 Ma-

17 *Mater prægnans eſt ab hæreditate alenda.*
18 *Mater ſola non alit filium, qui fuit conceptus in matrimonio putatiuo, quod exinde fuit diſſolutum.*
19 *C.cum haberet, de eo, qui dux. in uxorem, quomodo intelligatur.*
20 *Mater non tenetur alere filium in caſibus, in quib. pater poteſt negare alimenta.*

Quæſtio XIII.

MATER & ſi regulariter intra triennium
lactare teneatur filiũ, excuſatur tamẽ
ſi talis ſit perſona, quam non deceat la
ctare filium, ut quia nobilis ſit; cum enim hone
1 ſtè non poſſit, uidetur illi oneri minus apta † &
impotẽs, l.nepos Proculo.ff.de uerb.ſignif.alios
citat Crau.in conſ.199.nu. 2. & per hanc ratio-
2 nem uoluit in noſtris terminis, † Azo in ſum.C.
de patr. poteſt. in fin. quod quæ ſine dedecore
non poteſt filium lactare excuſatur, eum citat &
ſequitur Bart.in tracta.de aliment.nu.13.Bald.
nouel.in tracta.dotis, par.6.ſpeciali 16.col.2.in
fi.uer.quod tamen.& ante eos hoc uoluit Iacob.
de Are.in l.ſi maritus.ff.ſoluto matr. Bal.in l.ali
menta, num.2. C.de neg.geſt.& rurſus ante eos
Io.And.in c.cũ haberet, de eo, qui dux.in uxor.
quam pollu.per adult.ubi allegando Pileũ, po
nit exemplum in Principiſſa, uel ea quæ poſt di
uortium profeſſa eſt religionem, ubi Abb.num.
8.idem dicit, hoc etiam uoluit Abb.in c. fin.nu-
me.4.de conuerſ.cõiug.Vital.in tracta.clauſul.
in tit.an poſſ.renunc.alimen.col.4.in princ. ubi
multos allegat, Bal.nouel.in l.1.nu.142.& ſeq.
ff.ſoluto matr.Io.Lup. in c.per ueſtras, in 3.no-
tab.§.23.nu.8.de donat.inter uir. & uxor. Ne-
uiza.in ſilua nuptia.lib.3.nu.26. Didac. in epi-
to.de ſponſ.par.2.cap.8.§.1.nu.13. & ſecundũ
hanc opinionem, quam dicit ſingularem iudica
tum refert Angel. in l.Neſennius, ante fin. ff. de
neg.geſt. & in l.ſi competenti.C.de alend.libe.
& hanc probarũt Alex.Felin.Ange.Aret.Roch.
de Curt.& alij plures, quos citat Tiraq.in tracta.
de nobilit.c.20.nu.78.& ſeq.qui omnes dicunt
excuſari matrem, ſi inſpecta conſuetudine regio
nis non ſibi honeſte permittatur lactare filium,
Rol.in conſ.54.nu.80.vol. 2. Cordub. in l.ſi ꝗs
a liberis.§.ſi mater, nu.7.de liber.agnoſ.Paleot.
de noth.& ſpur. ca.48.nu.1. ſed & ſi opinio hæc
multos habeat authores, multis tamen non ue-
ra uidetur, aut qui exiſtiment nullam nobilitatẽ
excuſare matrẽ etiam ſi regina ſit ut ex Home.
Claud.& lib. ſacræ ſcripturæ, necnon ex Gellio
exclamat multis aduerſum hanc ſententiam cõ-
probando Tiraq.d.ca.20.nu.79.& ſeq.ſequitur
Didac.d. §.6.nu.13.ubi ait non etiam reginę in
decorum fore ut dicunt aliqui morem eiuſmo-
di eſſe cõtra ius naturale, ut in l.1.in fi.ff. de iuſt.
& iu. imo dicunt peccare matrem, quæ non la-
ctat filium.c.ad eius concubitum.diſtinct.5. ſed
uerius eſt conſuetudinem excuſare per id quod
uoluit glo.in c.cum uenerabilis.de conſuetu. &
in c.denique. diſtinct.4.& ita dicit Bal.nouel.d.
ſpecia. 16.col.3.in princ. quod etiam uoluit Di
dac.d.§.1.nu. 13. dumtamen ſecundum eum in
eam incumbant curam matres, ut alendis filijs
nutrix ſedula diligatur, & ſanè huius partis ma-
xima eſt ratio quod nullus æquè ſanus eligi po
teſt infanti cibus illi quo fuit in uentre matris
coagulatus, cum tamen plurimum ad ſanitatẽ
conferat cibis nutriri qui conueniant cum alen
3 di natura, † ut enim Galenus inquit, calidiora
corpora calidiorib. indigẽt alimẽtis, frigidiora
frigidioribus, ſicciora ſiccioribus, humidiora
humidioribus, refert eum cum alijs Tiraq.de le
gib.connub.leg.5.glo.1.par.5.nu. 23. id quod
uix poteſt infanti contingere ubi non a matre
alatur, ex quo inter homines nemo eſt alteri om
nino ſimilis, & quæ dicta ſunt de matre, cui per
nobilitatem nõ licet lac filio præbere, procedũt
etiam quando alia ex iuſta cauſa foret impedita
4 † ut quia lac non haberet, uel eſſet infirma, uel
alio caſu detineretur, ut per Azon.in ſum. C.de
patr.poteſta.in fi. Caſtr.in l.alimenta, nũ. 3.C.
de neg.geſt.Didac.d §.6.nu.13. Cordub.d.§.ſi
mater, nu.6. ſed & ſi mater iſtis de cauſis ab one
re eximatur ne per ſeipſam munus ſuum obire
cogatur, non tamen excuſanda uidetur, quomi-
nus proprijs expenſis prouideat nutricem filio,
quę ſui loco lactet, arg.tex.in c.de rectoribus, ex
5 tra de cleric.ęgrot.ubi rector † eccleſiæ propter
infirmitatem impediatur exercere curam anima
rum prouidetur de uicario expẽſis ipſius recto-
ris, id eſt de reditibus ſui beneficij & ibi hoc no
tat Abb.nu.5.idem probatur in c.de monachis
de præben.& in clem. 1.de iure patron.& facere
6 † uidetur qui per alium facit.c. qui per alium.de
reg.iur.in l.1.§.deieciſſe.ff. de ui, & ui arma. a-
lios textus citat Dec.in l. is damnum dat. ff. de
7 reg.iur.& poteſt quis per alium † quod poteſt ꝑ
ſeipſum.cap.poteſt quis.ubi Io.And.& Archi-
diaconus, de reg. iur. in 6. Cagnol.in l.is dam-
num, in princ.& videmus in bannito, qui & ſi nõ
poſſit accedere ad iudicium quod agitatur in lo
co a quo eſt bannitus, quia tamen ibi conueniri
8 † poteſt ſecundum glo.in l. eius, la 2. §. fin.ff.ad
municip. Bart. in l.adulterium, in princip.ff.de
adulter. Doctores in c.ex parte, de appellat. Al-
ber.in l.2.C.de iuriſd. om. iud. tenetur citatus
9 † mittere ad eum locum procuratorem nec ex-
cuſatur, quia per ſeipſum ſit impeditus actum
expedire, Bar.in l.ſi.ff. de reſtit.in integr. & in l.
2.§.ſi quis iudicio.ff.ſi quis caut. Ang. in ead.l.
2.§.quod diximus, & ſequuntur alij ibi.

Contrarium tamen eſt uerius, quia matri in-
10 habili ad lactandum pater † ipſe onus prædictũ
ſubdit, ita determinat Bald.in l.alimenta, num.
2. C. de neg. geſt. allegat Azon.in dicto tit.de
patr.poteſta.qui tamen de hoc nihil dicit, Abb.
in cap.cum haberet, nu.8.de eo qui dux. in uxo.
quam pollu.per adulter. in c.fi.num.4. de cõ
uerſ.infidel.ubi dicit quod ubi mater eſt inhabi
lis lactatur expenſis patris. Paleot. in d.tract.de
noth.& ſpur.c.48.num. 1. Didac.d.c.8.§.6. nu.
13. non obſtat autem quod mater teneatur per
aliam

aliam munus ſibi iniunctum expedire, quia re-
ſpondeo quod debitum matris in lactando filiũ
eſt perſonale, ſicuti etiam debitum patris ſecun
dum ea quæ dixi in titulo, quibus debeantur ali
menta, vbi probaui quod nõ tranſit ad hæredes
niſi in ſubſidium, quandocunque autem mater
eximitur ab eo onere non tenetur ſubire per a-
lium: ſi enim teneretur lactare per alium nullius
utilitatis eſſet exemptio. l. 2. ff. de in ius uocan. p
quam rationem Bar. in l. 2. §. ſi quis iudicio. ff. ſi
11 quis cautio. dicit quod citatus † qui ob tempora
le priuilegium non tenetur comparere, non etiã
tenetur mittere procuratorem, ſequitur Iaſ. ibi
poſt alios nu. 7. præterea onus alẽdi filium prin
cipaliter ſpectat ad patrem, l. ſi quis a liberis. §. ſi
quis ex his, ff. de liber. agnoſ. quia pater princi-
12 palis† eſt & agens in procreatione, & caput fa-
miliæ, & poteſt bona lucrari ex quibus filii alan
tur, ut inquit Paleot. d. c. 48. nu. 5. ſed quia mater
commodius poteſt filium intra triennium alere,
quam pater, nempe lacte proprio nutriendo,
ideo imponitur matri hoc onus cap. fin. de cõ-
uerſ. infidel. c. ad eius. 5. diſtin. Paleot. loco præ-
dicto in princip. hæc autem ratio ceſſat quando
mater aut infirmitate, aut nobilitate, & condi-
tione, aut patriæ conſuetudine impeditur, ideo
redit obligatio ad patrem, ſeu uerius eius oneri
remanet, quæ autem dicta ſunt de procuratore
mittendo, non conueniunt facto noſtro, quia ibi
agitur de propria citati utilitate, ideo facilius
poteſt grauari, ut mittat procuratorẽ & in alen-
do filium non agitur proprium matris nego-
cium, ſed alienum.

13 Bene verum eſt quod ſi mater ſine † legitima
recuſat filium lactare, tunc alij dabitur nutrici fi-
lius lactandus expenſis matris, ut cõcludit Abb.
in d. c. cum haberet, num. 8. in fi. & pro eo facit
quod inquit Bart. in d. l. 2. §. ſi quis iudicio, ff. ſi
14 quis caut. ubi dicit quod impeditus † ex cauſa in
iuſta tenetur mittere procuratorem. l. Papinia-
nus exuli. ff. de minor. Iaſ. in d. §. ſi quis iudicio
nu. 7. in fi. & nemo debet facto alterius prægra-
uari. l. non debet alteri. ff. de reg. iur.

Pari modo excuſatur mater a lactando filio,
15 quando eſt egena & pauper, † ita quod uictum
quærere cogitur laboribus ſuis, ita tenet Iacob.
Beluiſ. in l. alimenta. C. de neg. geſt. ubi eum ſe-
quitur Bal. per text. in l. ſed & ſi hæreditas. §. 1.
ff. ad exhiben. hoc idem uoluit Anan. in cap. fin.
nu. 10. de conuerſ. infidel. Abb. in d. c. cum habe
ret, nu. 10. de eo qui dux. in matrim. quam pol-
lu. per adult. hoc etiam tenent Caſtr. Florian.
Alc. & Aret. in d. l. alimenta & Bald. in d. l. ſed &
ſi hæreditas §. 1. & in l. nec filium. C. de patr. po
teſta. Bologn. in conſ. 8. Salic. in l. præſes C. de
ſeru. & aqu. Didac. d. epitom. ſponſa. par. 2. ca.
8. §. 6. nu. 13. Neniza. in ſilua nupt. lib. 3. nu. 26.
ubi multos allegat, Benincaſ. in tracta. pauper.
in 7. princip. quæſt. in 2. ſpecia. iudic. nu. 32. Pa
leot. in tracta. de noth. & ſpur. cap. 48. nu. 1. Lan-
cello. Galli. in conſuet. Alc. in uer. ſolidos. q̃ſt.
6. nu. 142. in fi. Cordub. in d. §. ſi mater, nu. 5. &
ratio eſt, quia primum mater debet ſuis operis
ſeipſam alere, & ſe vitæ filij præponere, ut dixi-
mus de patre & alijs, argumento l. præſes. C. de
ſeru. & aq. quod ſi pater uelit alimenta præſta-
16 re matri, ut poſſit filium proprijs nutrire† uberi
bus cogetur mater id facere ſecundum Didac.
d. §. 6. nu. 13. hoc tamen non habet dubiũ quan
do pater habet unde uxori alimenta miniſtret,
at ſi pater ſit pauper, aliud eſt.

Item prædicta procedunt in filio iam in lucẽ
edito & ſi adhuc ſit in uentre, licet mater ipſa
17 immediate alat, tamen† mater eſt a curatore hæ
reditatis alenda ut poſſit uentrem nutrire, vt eſt
text. notandus in l. curator. ff. de uent. in poſſeſſ.
mitten. ubi dicitur quod uidentur alimenta præ
ſtari uentri, nõ matri, ideo debentur etiam ſi ma
ter habeat aliunde; & pro ſingulari caſu ponit
Aman. ſing. 7. & dixi in tit. quibus alimenta de-
bentur, Vital. in loco infra allegando, verſ. ſecun
dum quod tenetur.

Alius eſt caſus in quo filius intra triennium
alitur communibus expenſis parentum, non au-
tem ſolius matris, quando ſcilicet matrimonio
bona fide contracto conceptus eſt filius, deinde
18 †vero matrimonium diſſoluitur detecto impedi
mento. ita probat tex. in c. 2. in fi. ibi de paren-
tum facultatibus nutriantur, extra qui fil. ſint le
gitimi. ubi glo. fin. & ibi Præpoſ. in fi. & quia
ille textus non diſtinguit de ætate filii, ideo ge-
neraliter intelligi debet de minore triennio. l. de
pretio, ff. de Public. atque ita declarat Vital. in
tracta. clauſul. in tit. an poſſ. renunc. alimen. col.
6. uerſ. tertius cum natus eſt, hoc autem deduci-
tur ex uerbis illius textus qui de utroque paren
te mentionem facit, ſed niſi ratio aliud ſuade-
ret, hoc fundamentum parum prodeſſet, quia
tex. dum facit de utroque parente mentionem
19 intelligeretur diſtributiuè, † uti textum in d. c.
cum haberet, intelligit Paleot. in d. tracta. c. 48.
nu. 6. ſed pro matre ſtat ratio, quia reſoluto ma-
trimonio filij bona fide ſuſcepti non debent eſ-
ſe magis graues matri, quam patri, ſed eorum
onus communiter ferendum eſt, quæ ratio ſi eſ-
ſet uera confirmaret opinionem Abb. in d. c. cũ
haberet, de qua dixi in tit. quibus præſtan. ſint
alimen. dum ago de matre. Rurſus mater filio
20 ſiue legitimo, ſiue naturali negabit iuſtè † alimẽ
ta omnibus ijs caſibus quibus licet patri ali-
menta denegare filio: non enim, ut ſæpe dixi
ad imparia iudicantur, nec magis eſt obſtricta
mater, quam pater, & in matre eadem omnino
uerſatur ratio, quæ in patre, proinde idem ius
eſſe debet, l. illud, ff. ad leg. Aquil.

SVMMARIVM.

1 *Pater exhæredari poteſt a filio ex omnibus cauſis, quibus filius poteſt exhæredari a patre.*
2 *Filius occidens patrem ingratum non punitur pœna parricidij.*
3 *Pater cogitur filium emancipare quando commiſit unam ex cauſis propter quas poteſt exhæredari.*

4 *Pa-*

4 *Pater facilius cogitur emancipare filium, quam ei permittatur illum exhæredare.*
5 *Alimenta officio iudicis non debentur ei, qui poteſt aliunde uiuere.*
6 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
7 *Pater diues non eſt alendus a filio.*
8 *Pater, qui ex arte, & induſtria uiuere poteſt, non eſt alendus a filio.*
9 *Nemo tenetur proprium uictum arctare, ut alij ſub ueniat.*
10 *Filius pauper non alit patrem pauperem.*
11 *Filius patris debitor non conuenitur ultra quam facere poſſit.*
12 *Pater poteſt a filio impunè occidi, quando eſt hoſtis patriæ.*
13 *Patri denegantur alimenta a filio ſi eſt hoſtis patriæ.*
14 *Patriæ potius quàm patri parendum eſt.*
15 *Patri bannito non denegantur alimenta a filio etiam ſi habeatur pro hoſte, niſi immediatè patriam offenderit.*
16 *Propter quod unumquodque tale, & illud magis.*
17 *Pater damnatus læſæ maieſtatè non habet alimenta a filio.*
18 *Pater ueniens contra patriam, perdit patriam poteſtatem, quam habet in filium.*
19 *Proditor etiam occultè occidi poteſt.*
20 *Patri hæretico filius non præſtat alimenta.*
21 *Crimen læſæ maieſtatis humanæ, & diuinæ æquiparantur.*
22 *Vxorem hæreticam maritus expellere poteſt.*
23 *Filius relinquere quomodo poſſit patrem, & matrem, ut habitet cum uxore, vide ibi.*
24 *Filius magis cogitur ſubuenire patri, quam uxori.*
25 *Patrem hæreticum alit filius, quando extrema laborans inopia eſſet fame periturus.*
26 *Excommunicatus non eſt alendus, niſi eſſet fame periturus.*
27 *Patri qui publicā pacem turbauit iuſtè a filio negantur alimenta.*
28 *Alendus nemo eſt de bonis ſibi per delictum ablatis.*
29 *Cap. 1. §. ſi quis hominem, de pace tenen. quomodo intelligatur.*
30 *Pater qui propter diſſipationem cogitur bona fideicommiſſi ante tempus reſtituere filio amittit uſumfructum.*
31 *Pater non habet vſumfructum in bonis, quæ grauatur ex fideicommiſſo reſtituere filio.*
32 *Filius non dicitur acquirere ea, quæ pater aſſignat in cauſam alimentorum, quia poſſunt ſemper auferri.*
33 *Fructus feudalium ſeparati a ſolo non ſunt feudales, ſed allodiales.*
34 *Fructus pendentes a Calendis Martij ad Calendas Septēbris pertinent ad hæredem uaſalli.*
35 *Pater qui non curauit filium in arte aliqua erudiri, non alitur a filio, & ibi de ueritate.*
36 *Qui non facit quod debet non recipit quod oportet.*
37 *Pater etiam qui nihil promeruit, tamen ob generationis beneficium ali debet a filio.*
38 *Patrem non alit filius impubes, & ibi de ueritate.*
39 *Pupillus ignorat quidquid uidet.*
40 *Filius emancipatus tenetur alere patrem egentem.*
41 *Ratio eadem ubi militat idem ius eſſe debet.*
42 *Pupillus ligatur obligatione legis, licet non contractu.*
43 *Minor obligatur ex cauſa dotis, & contra eum militat tacita bonorum hipotheca.*
44 *Filius erga matrem pari obligatione tenetur, qua eſt patri obligatus.*

Quæſtio XIIII.

PATRI alimenta fore præſtanda a filio diximus ſupra, id tamē declaratur nonnullis modis, & primo quidem generaliter ex his omnibus cauſis ex quibus filius poteſt patrem exhæredare, ut eſt tex. in §. ui ctum autem, col. antepen. in Auth. ut cum de ap
1 pellat. cognoſ. ubi dicit patrem exhæredari † poſ ſe a filio omnibus ex cauſis pro quibus filius po teſt hæreditate priuari a patre, & ſicuti filius ob cauſas prædictas perdit ius filiationis, ita pater perdit ius patriæ poteſtatis, & ſi a filio occidere-
2 tur † non poſſet plecti pœna parricidij ſecundū Bar. in l. diuus ff. ad leg. Pompe. de parricid. habetur enim pro extraneo, Iaſ. in l. ius autem ciui le, num. 28. ff. de iuſt. & iu. ubi dicit eſſe perpetuo menti tenendum, & nō legiſſe alibi, Præpoſ. in c. cum haberet, numero 8. de eo, qui dux. in uxo. quam pollu. per adulter. Didac. in c. Rainutius, in principio, nu. 21. uer. poſtremo omittendum, extra de teſtam. Eman. a Coſta in l. Gallus in §. & quid ſi tantum, par. 3. nu. 157. ff. de liber. & poſthum. ſupra autem in principio huius partis regulam conſtituimus, quod ex eiſdem cauſis alimenta denegari poſſunt ex quib. exhęredari filius poteſt, qua ratione ſuſtineri poteſt ſententia Dida. in Epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 17. dum declarat legem regni, quidquid cōtra eum conetur adducere Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. idem iudex, nu. 3. & ſeq. ff. de li. agnoſ. & improbatur eadem ratione Cordub. num. 8. dum uult iure inductum regia lege quod ingrato patri non denegentur alimenta, licet contrarium ſit in ingrato filio, quamuis enim plus patri filius debeat, quam filio pater. lex tamen ciuilis eādem ob cauſā utrunque indignum ſtatuit alimentis, & eorum conditionē in hac parte exęquauit. Addo quod ut dixi pater perdit ius patriæ poteſtatis cōmittēdo aliquam ex dictis cau
3 ſis, & ideo † cogi poteſt filium emancipare ſecū dū Cuman. in con. 82. inſpectis cauſis. leuior. n. cauſa ſufficit ad cogendū patrē emancipare filiū
4 quā † ad patrē exhæredādū, ut notatur in l. ſi uni legatū. ff. de cōd. & demonſt. & in §. & hoc quidem, in Auth. ut cū de appellat. cognoſ. cū ergo ex cauſis ibi enumeratis pr̄ exhæredari poſſit, ex

eiſ-

eiſdem cogi poterit ad emancipãdum, ſequitur
Iaſ.in l.filijs matrem, in fi. C.de inoff.teſtam. Di
dac.in c. Rainutius, in princ.nu.21.verſi.poſtre-
mo, extra de teſtam.

Declaratur ſecundo loco, vt filius non coga-
tur parentem exhibere, qui aliũde habet quantũ
ſibi pro alimẽtis ſufficiat, quia vt ſępe dixi patri
debentur alimẽta iudicis officio, & ex ęquitate:
5 at generalis eſt propoſitio, † quod non debentur
ei qui aliter uiuere poteſt, quando debentur ſo-
lo iudicis officio, l.qui filium.ff.ubi pupil. educ.
deb. l. ſi quis a liberis. §. de alimentis. ff. de li-
ber. agnoſc. Alex.in conſ.48.num.2.uol.3.& in
conſ.27.nu.3.nol.4.& inquit Rofred. in quęſt.
Saba. 26.nu.12.non reperiri iure cautum quod
diues petat alimenta, ſed id ſolum licet pauperi,
& miſero, & ſi ea de canſa negari poſſunt filio.l.
ſi quis a liberis.§.ſed ſi filius, ff.de lib. agnoſc.cũ
aliis ſupra adductis in prin.quare non idem ſer-
6 nabitur in patre, cum ſint † inuicem correlatiua
l.1.C.de cupreſſ.lib.11. & eadem regula diffiniã
tur, & in ſpecie quod patri diuiti denegari poſ-
7 ſint alimenta, † ponit Aſcan. Clem. in tract. de
patr.poteſta.effec.17.nu.6. ubi allegat Corne.
duobus in locis, qui tamen hoc non dicit.idem
tenuit Caualcan. de vſufruc. mulie. relic. num.
189.Lancello.Gall.in conſuetud.Alexan.in uer.
ſolidos, quæſt.6.nu.32.ubi pariformiter deter-
minat in patre & filio.

Et procedit hoc etiam ſi pater non habeat bo
na, ſed ſit opifex uel induſtrius qui ex arte poſ-
8 ſit ſibi uictum quærere † ut ponit Cordub. in d.
l.ſi quis a liberis §.ſed ſi filius nu. 124. ubi opti-
ma id confirmat ratione; nam in filio alendo cõ
currit iuris naturalis impulſus, quo iure diſtin-
cta non erant rerum dominia, ergo ſatendum
eſt quod ex induſtria erat alendus, & ſi filium
quis ex induſtria alere tenetur, quanto magis de
bebit ex ea victum ſibi quærere, cum ſibi quiſ-
que plus debeat, quam alij, argumento l. pręſ-
ſes, C.de ſeru.& aqu.& confirmatur hęc conclu
ſio, quia idem uidimus ſupra in patre erga filiũ
& paſſim obſeruari poterit ex his quę in fine po
nam.

Reſtringitur tertio in filio, qui uix habet pro
ſe ipſo, is enim non alit patrem: ordinata enim
charitas a ſeipſo incipit, d.l.præſes, ideo pater
inops, & qui habet niſi pro ſe non tenetur alere
filium.l.pen.ff.de liber.agnoſ.& dixi ſupra, & ſi-
9 bi uictum coarctare † nemo tenetur, ut quemcũ
que alium alat etiam matrem, Bal.in l.1.§.officio
in fi. ff. de tutel. & ratio. diſtrah. Natta in conſ.
10 387.num.8 & in terminis† de filio inope ita te-
nuit Canalcan.in tract. de uſufruc. mulie. relic.
nu.189.& Lancello.Gall.in conſuet. Alexand.
d.ver.ſolidos, quæſt.6.nu.142.& hoc uoluit Ni
col.de Neap.in §.ſed & ſi quis, & eum ſequitur
Iaſ.Inſtitu.de action.dicit enim quod filius ha-
bet a iure beneficium ne conueniatur ultra quã
11 facere† poſſit deducto ne egeat, ſequitur Alciat.
in tracta. pręſump.reg.1.pręſump.25.nu.4.&
dixi ſupra in tit.quibus debeantur alimenta, dũ
ſermonem habui de his, qui non exiguntur ul-
tra quam facere poſſint, & hoc caſu an deducan
tur alimenta habito reſpectu ad proprietatem,
uel ad redditus, & an ſecundum dignitatem, uel
ſecundum indigentiam, dicam in titulo, qualiter
alimenta ſint pręſtanda.

Quarta cauſa iuſta denegandi patri alimenta
eſt ſi pater uenerit contra patriam, ideoque il-
lius hoſtis iudicatus ſit, tunc enim non eſt alen-
12 dus. ſi enim filio licet illum in dicto caſu † occi-
dere l.minime. ff. de relig. & ſump. funer. ergo
& alimenta negare. argumento l.necare ff.de li
ber.agnoſ.paria enim sũt occidere & negare ali
menta, ut in d.l.necare, & c. paſce morientẽ 86.
13 diſtinct.& † hoc uoluit Alex. ad Bar. in l. ſi quis
a liberis.§. ſed utrum.ff. de liber. agnoſ. ubi per
d.l.minime, concludit quod filius non alit pa-
trem ea de cauſa bannitum quod ueniſſet cõtra
patriam, ſequitur Tiraq. in tracta. de pęn. tem-
per.cau. 20. nu.11.& prædictorum ratio eſt, qa
14 cæteris paribus par ẽdum eſt patrię potius† quã
patri, ſi non poteſt utriſque parceri l.poſtliminiũ
§.filius.ff.de captiu. & ita cõcludunt communi-
ter Doctores vt poſt Io.And.& Alber. dicit Iaſ.
in l.1.§.huius ſtudij, quæ eſt l. ueluti, nu. 13.ubi
Clau.col.fin.de iuſt.& iu.& dicit Cicero. lib.3.
offic. quod ſi ad perniciem patriæ res ſpectabit
patrię ſalutem anteponet filius ſaluti patris, hãc
quoque ſententiam probauit Aſcan.Clem.in d.
tracta. de patr.poteſt.effec.17.num.7.limitat.3.
Bal.nouel.in l.ſi conſtante. nu.50.ff. ſolu.matr.
ubi quod filius non alit patrem bannitum tam-
quam hoſtem patriæ, Cordub.in d.l.ſi quis a li-
beris.§.ſed utrum, num. 17. & in §.& ſi impubes
nu.9.Didac.pulchrè in c.Rainutius, in princ. nu
me.9. de teſtam. ubi allegat Abb. Fortun. Dec.
& Rip. & ſubdit poſt Cice. Plutarch.& alios, q
in pari neceſſitate & periculo ſubueniẽdum eſt
potius patrię quam patri, quia nõ tantum parẽ
tibus, quam patriæ naſcimur.l.1.§. & generali-
ter.ff.de uent. in poſſeſſ.mitten. negat tamen li-
cere filio bannitum patrem occidere quod ẽt re
petit in epitom.de ſponſ. par. 2.ca. 7.§.2.nu.5.
ubi etiam dicit licere filio occidere patrem ue-
nientem contra patriam.

Et ex eius dictis colligitur declaratio ad limi
tationem de qua agimus ut intelligamus de pa-
tre, qui uenit contra patriam atque ea ratione
eſt bannitus, & patriæ hoſtis declaratus, ſe-
cus autem, quando ex homicidio, uel alio de-
licto quod principaliter non tęndat ad patriæ
offenſionem bannitus eſſet, licet foret declara-
tus hoſtis patriæ, vel ex ſtatuto, aut ordinibus
prouinciæ reputetur hoſtis, hoc enim caſu erit
alendus ut dixi ſupra in quæſtione, an pater ban
nitus alatur a filio, & quamuis Didac. ad hoc ni
15 hil alleget, tamen † hoc uoluit Nellus in tracta.
bannit. in 1.par.2.tempor.num.48.quæſt.48.
ubi allegat Ang.& alios pro declaratione huius
concluſionis & eum ſequitur Duen. in reg.68.
bannitus ex forma, limitat. 10. ubi ita intelligit
dictam l.minime, atque hoc modo conciliat con
trarias Doctorum ſententias.

Quæ autem dicta ſunt de patre bannito eo q
ue-

venetlt cõtra ciuitatem,procedunt etiam in eo,
qui crimen conmiſit lęſę maieſtatis, quia filius
jlli negare poteſt alimenta,argumento l.quiſq̧s,
C.ad leg. Iul.maieſt.quia ſi ob patris delictum
filius in eo crimine priuàtur alimẽtis ut ibi,mul
to magis priuabitur pater qui eſt in delinquen-
16 do principalis,nam† propter quod unumquod
que tale,& illud magis,auth.multo magis.C.de
17 ſacroſ.eccleſi. † arguit Io. Annib.in l. poſt con-
tractum,nu. 266.ff.de donation.˙atque ita deter
minat Corduh.in d.§.ſed utrum,nu. t 6. ſed illa
lex non hoc probat:loquitur enim de alimentis
filio præſtandis a fiſco de bonis patris ob cri-
men læſę maieſtatis publicatis,& in illis termi-
nis ſiue agamus de alimentis filio negandis,ſiue
patri,utroque caſu poteſt ſuſtineri,quia pater vt
dicam infra non eſt alendus de bonis ſibi abla-
tis per delictum,filius autem tamquã patri ſimi
lis excluditur,uel etiam ut territi parentes atro-
citate pęnę etiam ad alios tranſeuntis abſtineãt
a ſimili delicto ne filios ad extremam inopiam
deducant,at hic non agitur de alendo patrem ex
bonis confiſcatis,ſed ex bonis filij, in quo uiget
rõ obligationis,& meritorũ a patre collatorũ,q
& ſi malus ſit & legũ cõtẽptor,pater tamẽ eſt,ut
dicitur in §.ſi uero cõtigerit,in auth.de nupt. &
cui ſemp ſancta & religioſa uideri dẽt pſona pa
tris l. liberto. ff. de obleq. li. melior ergo rõ eſt
quia pater ueniẽs contra patriã pdit ius patriæ
18 †poteſtatis,ſeu uerius patriũ ius,ut dicit Bar.ĩ l.
diuus.ff.de parricid.Itẽ quia princeps eſt caput
patriæ,iõ qui cõmittit ĩ principẽ videtur patriã
offendere,intellige tamẽ qđ in pdictis caſib.ſuf
ficeret probari patrẽ ſore hoſtẽ, proditorẽ, aut
rebellẽ,nec eſt neceſſe, ꝙ ſententia declaratoria
19 fuerit iã lata,quia proditor ẽt occultus † occidi
põt,ergo & ei denegari poſſunt alimenta ut late
probat Ruin.in conſ.4. per totum, vol. 1. ubi de
fendit impunè potuiſſe Cardinalẽ Papienſẽ oc-
cidi a Duce Vrbini, licet nõ foret cõdẽnatus de
crimine proditionis,ſeq̃tur Gigas in trac.de cri
mine læſę maie.ĩ 1.li.in prin.q.5 .nu.2 0.& ſeq.&
hac rõne uidi ab excellentiſſimo ſenatu abſolui
Ioãnẽ Codronũ inquiſitũ quod tpe belli, quẽ
pluribus illatis uulneribus confodiſſet probauit
enim me cauſam defendente quod occiſus ille
cum Hiſpanorum ſtipẽdia mereret Gallis notifi
cabat ſecreta patriæ,atque ita erat proditor.

20 Denegari item poſſunt alimenta patri hęreti
co,†quia ſi illis priuatur,quãdo offendit patriã,
vel principem ut proxime dixi, quanto magis
priuandus erit quando in Deum omnium patrẽ
& dominum cõmittit,ita arguit diuus Bernard.
ſuper Canticis, & licet de uno arguere ad aliud
21 † crimen,glo.in l.mutum.ff.de acquir.hæred. in
l. Manichęos in uer.debet C.de hæretic. Corn.
& Salic.in auth.Gazarus C.eod.tit.infinitos al-
legat Gigas in d.tracta.li.3.in tit.de plur.& var.
quæſt.q.15.nu.8.qui nu. 11.dicit argui hoc mo
do de minori ad maius quod eſt licitum,allegat
Igne.in l.neceſſarios §.non alios ,nu.45 .ff.ad ſil
lan.quia ſi quid permittitur in crimine læſę ma-
ieſtatis,multo magis in crimine hæreſis licebit,
quia maior eſt offenſio in Deum, quam in prin
22 cipem, facit quia ſi licet† uxorem repellere quę
ſit hæretica c.uxor, in fi.28 .quæſt.1.glo.in ca.ſi
Epiſcopus ,de hęretic. & tamen propter uxo-
rem relinqui debent parentes ex præcepto Euã
gelii,ita arguit in propoſito Cordub.in d.l.ſi q̧s
a liberis.§.& ſi impubes,nu.10. ff.de lib. agnoſ.
ſed poſtremum hoc argumentum non conclu-
23 dit,quia quod dicitur, relinquat patrem † & ma
trem,&c. intelligitur non quoad ſubuẽtionem,
ſed quoad coniunctionem carnis , & cohabita-
tionem,ut declarant Thom.in 2.2.quæſ.26.ar.
11.& in 3.diſtinct.29.quæſt.7.Garzias in Lue-
luti,nu.36.& ſeq.ff.de iuſt.& iut. reſpectu enim
24 alimentorum tenetur filius magis † ſubuenire
patri quam uxori,ut prædicti uolunt, & probat
ipſemet Cordub.in d.l.ſi quis a liberis.§. ſi quis
ex his,nu.74.& quamuis dixerim in tit. quibus
debeantur alimenta,patrem etiam hęreticũ alẽ-
dum eſſe a filio,intellige illud procedere quan-
do eſſet in extrema neceſſitate, ita quod peritu-
25 rus ſit fame,ita † reſoluit Cordub.d.§. & ſi impu
bes,nu.10.& ratio eſt ut poſſit ad fidem redire,
ut de excommunicato dicimus, cui neganda li-
cèt regulariter ſint alimenta,tamen quando eſ-
ſet fame periturus, & in extrema conſtitutus ne
26 ceſſitate † alendus eſt,glo.fin.in fi.in c.paſtoralis
§.uerum, de appella.quam ſeqnuntur omnes ut
inquit Præpoſ.in c.præter hæc, nu.9.32.diſtin.
Abb. in d. §. verum, nu.16.& dixi in quęſtione
an clerico ſuſpenſo,depoſito uel excommunica
to debeantur.

An uero patri negari poſſint alimenta,qui pa
27 cem publicam turbauit † tex.in c.1.§.ſi quis ho-
minem, de pace tenen. & eius uiolato. uidetur
probare quod liceat & ibi hoc not. Bal.nu.7. &
Afflict.num.22.atque ita tenet indiſtinctè Cor-
dub.in d.l.ſi quis a liberis.§. ſed utrum.num.14.
uerum alius eſt ſenſus dicti textus , quem expla
nauimus ſupra in quęſtione,an patri bannito p-
ſtanda ſint alimenta,non expedit repetere.

Septimo iuſtè filius recuſabit patrẽ alere de
bonis , quę ob delictum fuerunt patri ablata &
filio applicata per legem uel principem.ita Bal.
in auth.bona damnatorum,nume.4.C.de bon.
proſcrip.uel damnat.ubi dicit generaliter quod
28 nemo† alendus eſt de bonis ſibi propter delictũ
ablatis de allegat tex.in d.c.1.§.ſi quis hominẽ,
cuius intellectu ſupra proximè memini , & qui
uti alias declaraui loquitur in bonis ea lege filio
expreſſe conceſſis ne poſſet ex eis patrem alere ,
niſi hoc inde colligatur,quia cum omne pactum
in principe iuſtum pręſumatur,& quod prĩceps
dando bona filio addidit pactum,infertur quod
29 illud ſit † iuſtum etiam pacto ceſſante , id quod
innuit Socin. in conſ. 124.nu.4 . uol. 3 . ubi ſe-
quitur Bald. in loco prędicto , idem uoluerunt
Martin.Lauden. Aluar.& Card.Alex.in d.c.1.§.
ſi uero uiolator ,de pace tenen. prout eos refert
& ſequitur Tiraq. de retract. conſang. §. 1.glo.
9.nu. 30. Io. Lup.in c.per ueſtras,in 1 .notab.§.
19.in fi.folio mihi 109.de donat.inter uir.& u-
xo.dixi in conſ. 116.nu. 25 . addo Roman.in l.ſi
uero.

vero,§.de uiro,nume.39.ff.ſolu.matrimo. deciſ. Pedem.124.numero 7.Aſcan. Clem.in tract.de patr.poteſt.effec.17.num.7.limit.2.Cordub.in d.§.ſed ut,nume.15.idem Lup.in rub.de donat. inter uir.& uxo.§.64.nu.13. & pro hac deciſio ne facit tex.in l.Imperator,ff.ad Trebel. ubi dici tur, quod pater qui propter ſuã culpã priuatur bonis, ideſt qui ideo cogitur ante tempus reſti tuere filio bona fideicõmiſſo ſubiecta , quia illa
30 diſſipabat,† amittit vſumfructum, qui regulari ter patri cõpetit in bonis filij aduẽtitijs,ita Caſt. ibi nu.4. Alex.nu.5.& ſequuntur ceteri,item di cit Cuma.in l.cum filio,ff.de leg.1.quod ubi pa ter grauatur filio reſtituere,tunc nõ habet uſum
31 fructum in illis bonis,† & dicit Aret. ibi , col. 7. uet.aliam tamen opinionem,quod id ſibi placet Caſtr.nu.18.Soc.nu.31.Iaſ.nu.151.Bald. Nou. nu.22. Bauer.nu.118.in fi.Soc. iun. nu.22.ubi communem dicit,Rip.nu.68. & ſequuntur alij, quos citaui in d.cõſ.116. nu. 23.difficile.n.fit rẽ flexio cum ſemel bene exiuere patris manum & poteſtatem,alias quodammodo pater non vide retur ea bona amiſiſſe ſi incontinenti ex eis com modum alimentorũ conſequeretur,ſicuti filius
32 non uidetur acquiſiuiſſe † quod ſibi a patre ali mentorum cauſa poſſet auferri, l. omnes, §.i.ff. de reg.iu.l.non uidetur,ff.de acq.poſſ.& in l. nõ uidetur quiſquam, ff.de reg. iu. dicitur quod nõ videtur capere quod ei neceſſe eſt alij reſtituere & plura ponunt ibi Dec.& Cagnol. Tiraq.de re tract.conuention.§.2.glo.unica,nu. 9.

Poſſet fortè alicui uideri ſuperflua limitatio hæc,quia cum filius teneatur patrem alere, non curat pater quod ex illis potius quã ex alijs bo nis præſtentur alimenta iuxta illud,vnde ueniat quærit nemo, ſed oportet habere, ſed utilis eſt eoque tendit vt ſi filius aliud non haberet præ ter bona patri ablata non teneretur alere patrẽ, ſicuti non teneretur ſi ex alijs bonis percipere tur redditus ſolummodo ſufficiens ad alimenta filij,quia bona ablata in ſupputatione alimento rum non ueniunt ac ſi non ea filius haberet .

An autem patri ſint præſtanda alimenta a fi lio de bonis feudalibus,vel emphiteuticis,uel fi deicommiſſo ſubiectis,dicam in titulo,qualiter alimenta ſint præſtanda, nunc autem reticen dum non eſt,quod & ſi non poſſint alimenta cõ ſtitui ab homine ſuper dictis bonis,tamen filius qui patrem exhibere legis cogitur diſpoſitione tenetur de fructibus feudalium emphiteutico rumque bonorum,& aliorum, quæ etiam reſti tutioni ſunt ſubiecta patrem alere, quia fructus
33 bonorum feudalium poſtquam ſunt † a ſolo ſe parati non ſunt feudales,ſed allodiales,cap.1.an agna. uel fil. Bal.in conſ.33.uol.1.Boer. in deci. 199.nu.7.Rol.in conſ.54.nu.30. uol. 3. imo et
34 qui pendent ſunt allodiales † a Calendis Martijs vſque ad Calendas Septembris,ideoque ſi intra dictum tempus moriatur uaſallus illi cadunt lu cro hæredis, & in ſatisfactionẽ creditorum,Bal. in c.1.nu.8.de ſucceſſ.feud.in conſ.46.num.17. Boer.d.deciſ.199.nu.7.Io.Baptiſta Surdus in d. c.1.an agna. uel fil. nu. 36.ubi tamen ſe remittit ad ea quæ dixit in cap.1.§.his conſequenter,hic finit lex Feder. ſed illę lecturę non prodiere in lu cem ob eius mortem,uereorque ne alij fruantur eius laborẽ,& gloria, illiuſq; nomen a multa le ctione,ingenio,& ſubtilitate recolendum ſubti ceant,neminem accuſo , ſcio tamẽ illius ſcripta ad quem peruenerint.

Denegantur octauo alimenta patri qui non
35 curau it filium aliqua arte erudiri:† ita enim lege ſolenni ſancitum fuerat, ut Plutar.refert in uita Solon. folio 6. quem citat ,& ſequitur Iaſ. in l. quidam cum filium,numero 33.ff. de uerb. ob lig. & Heli Sacerdos cecidit,& ſupinus interijt quia filios in diſciplina,& correctione non eru diuerat, ut per Auguſt.relatum in c. legant epi ſcopi,diſtin.37.& hanc declarationem ſequitur Aſcan.Clem.in d.effec.17.nu.7.uer.limita quar to,& non mirum, quia cum pater teneatur im penſas neceſſarias facere pro edocendo erudien doque filio,argumento l.de bonis,§.non ſolum, ff.de Carbon.edic. & ponam ſuo loco, in eoque deficiat,non meretur quod filius ex parte ſua de
36 bitum exoluat.qui † enim non facit quod debet nõ recipit quod oportet, l. Iulianus, §. offerri,ff. de act.emp.l.quero.§. inter locatorem,ubi Bar. ff.loca.glo.in l.cum proponas,la 2.ubi Bar. Bal. Alex.Iaſ.Cur.ſen.& alij,C.de pact.Ruin.in con ſil.143.num. 8.uolum. 4. Socin. iun.in conſilio 77.num.142.uol.1.D.Becius in conſ.45.nu. 6. ſed Cordub.in d.l.ſi quis a liberis, §.ſed ſi filius, nume. 135. ff.de lib.agnoſ.dicit hoc non recipi in Chriſtiana Republica, quia patri alimẽta de bẽtur ratione naturali & dicta lex repugnat pie tati debitæ erga patrem, ac reuerentiæ quæ illi a filio exhibenda eſt,atque ita recedit a Solonis ſententia,uetum eius rõnes leues ſunt, quia illis non obſtantib.uidimus ſupra multis in caſib.ali menta denegari patri.hoc aũt unum quærendũ eſt an iuſta ſit cauſa denegandi,quia pater negle xerit filium bonis artib.imbui . & mihi uidetur non eſſe iuſtam, quia eo ipſo quod pater filium genuit & in eſſe produxit obligatur filius erga patrẽ tã ſtricto uinculo ut nullis omnino meri tis diſſolui poſſit, ut dixi in tit.quib. debeantur alimẽta, in quæſt. cui magis debeantur patri,an filio,& per eã rõnem concludit Garzias in l.1.§. ius naturale,ff.de iuſt.& iu.in fi.quod ẽt ſi pater
37 nihil omnino † filio benefecerit nullumq; omni no aliud contulerit beneficiũ præter generatio nẽ, adhuc eſſet alendus, quia ſecundũ eũ pater eſt,& natura id parentib.deberi oſtendit: niſi re ſpondeatur, ꝙ & ſi non conferẽdo beneficiũ ali mẽtis minime priuetur,tamen priuatur qñ iniũ cto muneri non ſatisfacit, atque ita filium non curat artibus erudiri,nam qui non benefacit nõ demeretur,at qui malefacit meritum perdit.

Nona cauſa denegandi alimenta patri eſt
38 quando filius impubes † eſt & uſum rationis nõ habet,ut clare tenet Ioan. de Lignano in tracta. de amicit.§.ſurgit, numero 4. quem citat & ſe quitur Aſcan.in d.tract.de pat. poteſt. effec.17.
39 num.7.limitat.5.ea.n.ætas ignorat † quidquid uidet, l.ſi infanti,C.de iu. delibet. l.i.C.de falſa

monet. ego miror de hoc dicto, quia habemus
in contrarium textum expreſſum in l. ſi quis a li
beris, §. ſi impubes, ff. de lib. agnoſ. ubi dicit ini-
quiſſimum eſſe patrem agere, cum filius ſit in fa-
cultatibus, & loquitur in fortioribus terminis,
40 ideſt in filio emancipato † qui non ita erga pa-
trem tenetur uti filius in poteſtate, notat glo. ibi
in uer. impubes, & Bar. ac alij præcipuè Cordu,
nu. 1. ad idem eſt tex. in l. 1. §. ſed nonnullis, & §.
de ſeruis, ff. de tutelis. & in impubere militat ea
dem ratio obligationis erga patrem, quæ ſubeſt
in pubere, & eadem eſt generatio, eadem natu-
41 ralis ratio, ergo † idem ius eſſe debet, l. illud ff. ad
leg. Aquil. accedat quod iſta obligatio, qua fi-
lius tenetur erga patrem deſcendit a lege, ergo
42 † obligat etiam pupillum, ut eſt tex, in l. condi-
tionibus pupillus, vbi illum nota Bart. ff. de cō-
dit. & dem onſt. num. 4. dicit enim quod non ip-
ſe minor, ſed lex obligat, & hunc textum dicit
ſingularem Aret. in l. ſi ita quis. §. ea lege, col. 2.
in 3. notab. uer. facit etiam iſta glo. ff. de uerbō.
oblig. Iaſ. in l. ſi conſtante, numero 210. & ſeq.
& facit quod uoluere Bald. Ang. Roma. & Alex.
in dicta l. ſi conſtante, ubi Iaſ. d. numero 210. qui
43 volunt quod etiam minor † obligetur ex cauſa
dotis priuilegio tacitę hipothecę, quia eſt obli-
gatio legalis non hominis, & eſt communis opi
nio ſecundum Iaſ. ibi & Neguſ. in tracta. de pi-
gnor, in 4. membro 2. par. nume. 73. hinc vide-
mus quod obligatio patris deſcendit in infan-
tem hæredem, bene fateor quod ſi fortè impoſi-
ta eſſet pęna filio non alenti patrem excuſaretur
impubes, quia ipſe nihil delinquit.

Supradicta in patre, procedunt & in matre,
44 quia pari obligatione † tenetur filius erga patrē,
& matrem, Bald. in l. furioſæ, ff. de curat. furio.
ideo eiſdem ex cauſis denegantur matri alimen
ta, quibus patri non debentur.

Procedunt item prędicta in filijs naturalib.
qui non tenētur erga patrem in prædictis caſib.
quia in eis non tanta eſt obligatio, quanta tenen
tur legitimi, & naturales, proinde ſi legitimi nō
tenentur multo minus obligantur naturales.
Vendicant item locum in hæredibus filij, uel e-
tiam econtra in hæredibus patris.

SVMMARIVM.

1 *Fratri alimenta denegantur ex omnibus illis cau-
ſis, quibus filius poteſt exhæredari.*
2 *Fratri alimenta non ſunt præſtanda a fratre, cui
fuit ingratus.*
3 *Frater poteſt querelare teſtamentum fratris, in
quo turpis perſona eſt inſtituta.*
4 *Frater ingratus non impugnat teſtamentum, etiā
ſi turpis perſona fuerit inſtituta.*
5 *Frater ingratus an ſuccedat fratri ab inteſtato.*
6 *Ingratitudo non obycitur ab hærede filio quem pa-
ter non appellauit ingratum.*
7 *Ratio, quæ ſola poteſt allegari, habetur pro ex-
preſſa.*
8 *Præteritio filij ſine cauſa facta ſuſtinetur, quando
hæres probat iuſtam cauſam.*
9 *Expreſſum dicitur quidquid diſponens dixiſſet ſi
fuiſſet interrogatus.*
10 *Teſtamentum, qui impugnat facilius excluditur,
quam veniens ab inteſtato.*
11 *Frater qui dilapidauit bona ſua non eſt alendus a
fratre.*
12 *Neceſsitas ei non prodeſt, qui ſua culpa incidit in
illam.*
13 *Paupertas ei non prodeſt, qui ob maleficium factus
eſt inops.*
14 *Mali homines debent egeſtate laborare.*
15 *Fratri diuiti non ſunt præſtanda alimenta a fra-
tre.*
16 *Frater opifex, vel qui ex arte, & induſtria uiuere
poteſt, non eſt a fratre alendus.*
17 *Frater an teneatur exire prouinciam pro alimen-
tis antequam grauet fratrem.*
18 *Fracere, qui poteſt ut habeatur videtur habere.*
19 *Impeditus non dicitur, qui poteſt remouere impedi
mentum.*
20 *Alienare uidetur, qui non acquirit cum poteſt.*
21 *Patria ibi dicitur, ubi extat bonum.*
22 *Frater ſecundogenitus alendus eſt a primogenito,
etiam quando habet aliunde.*
23 *Legatum factum ſecundogenito a patre non uide-
tur factum animo compenſandi cum uita militia.*
24 *Fratri ſecundogenito habenti aliunde non debētur
alimenta a natu maiori.*
25 *Primogenitus non alit ſecundogenitum, qui habet
aliunde.*
26 *Vita militia ſuccedit loco portionis quam ſecundo
genitus habere debet in feudo.*
27 *Alimenta iure actionis etiam a lege debita diuiti
quoque præſtanda ſunt.*
28 *Compenſatio non fit de debito unius cum relicto fa-
cto ab alio.*
29 *Legatum factum filio a patre compenſatur cum ui-
ta militia eidem debita.*
30 *Alimenta alij præſtare non tenetur, qui uix habet
pro ſe ipſo.*

Queſtio XV.

CERTAE etiā cauſę ſunt, quibus frater
poteſt alimētis priuari, & ea in primis
quando cauſam aliquam commiſiſſet
ex ijs quibus filius poteſt exhęredari per ea, quę
dixi ſupra in patre & filio, & quia ſi illę cauſæ
ſufficiunt ad excluſionem patris & filij, ſufficiūt
multo magis ad denegandum alimenta fratri,
qui non ita coniunctus eſt, & cui non tam ſtri-
1 ctè debentur, & in terminis † hoc voluit Bart. in
l. diuus, ff. ad leg. Pomp. de parricid. in fi. ubi lo-
quitur generaliter in omnibus collateralibus, ſe-
quuntur eum Iaſ. & alij ſupra in dictis locis ci-
tati.

Infertur ideo quod fratri ingrato præſtanda
2 non ſunt † alimenta, ita concludit Cordub. in d.
l. ſi quis a liberis. §. idem iudex, nu. 37. ff. de libe.
agnoſcen. & uera ratio eſt, quia ſi ingrato filio

nõ tenetur pater ſubuenire, d. §. idem iudex, vbi
Cordub. nu. 4. & ſeq. allegat concordantes, qua
re non ea de cauſa denegabuntur fratri Ingrato,
cui ſunt minus debita. ipſe vero aliam aſſignat
rationem, quia & ſi frater poſſit fratris teſtamen-
3 tum † querelare, in quo turpis perſona eſt inſti-
tuta. l. fratris, C. de inoffi. teſtam. tamen ſi ipſe cõ
4 mittat ingratitudinem non impugnabit † teſta-
mentum, ut in §. ingratitudinem, in Authen. de
nuptijs, & arrepta occaſione diſputat an frater
ingratus fraterna hæreditate priuetur, quando
non ex teſtamento, ſed ab inteſtato delata fuit.
in qua quæſtione Bart. in d. l. fratris, num. 6. ubi
5 Bald. numero 11. quos † ſequuti multĩ citati a
Dida. in cap. Rainutius, in princ. nume. 2. de te-
ſtam. Vaſq. de ſucceſſio. creat. libro 3. §. 30. num.
179. Gomez de teſtam. c. 11. nu. 10. & Cordub.
loco prædicto, num. 46. dicit communem tenet
quod non, licet contraria opinio fuerit lege re-
gni approbata, quæ opinio, & ſi plures habeat
authores, & multis adductis rationibus confir-
metur, ea tamen uidetur præcipua, quia pater nõ
faciendo teſtamentum, uel eo facto ſi non exhæ-
redat adiecta cauſa ingratitudinis uidetur remit
tere iniuriam. alia eſt ratio, quid videtur pro for
ma requiri quod filius exhæredetur expreſſa cau
ſa, alias non valeat exhæredatio etiam ſi hæres
cauſam probare velit. tertio eſt tex. in l. omnimo
do, C. de inoffi. teſtam. ubi non licet ingratitudi-
6 nem † illi obijcere quem pater non appellauit
ingratum, Coſta in l. Gallus, §. & quid ſi tantum,
numero 168. ff. de libe. & poſthum. Contrariam
tamen ſententiam probarunt glo. in §. ingratitu
dinẽ, in uer. lucrum, in Auth. de nuptijs, ubi An-
gel. glo. in §. cum igitur, in uer. fratrum, in Auth.
vt cum de appellat. cognoſ. Corſet. in ſingul. in-
cipit, ingratitudo. Caſtr. in l. 3. C. de lib. præter.
Iaſ. in l. cum mota, nu. 17. C. de tranſact. ubi ait
dictum Ang. eſſe unicum, & alibi non eſſe, idem
Iaſ. in anth. non licet C. de liber. præter. col. pen.
Galiau. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, nu. 41.
ff. de libe. & poſthum. & multi alij, & pro eis ſtat
ratio quia principalis cauſa excluſionis eſt in-
gratitudo ipſa quę ſola conſiderari debet, ſiue ſit
a patre expreſſa ſiue tacita, & illa ratio quod pa
ter nideatur illam remittere, quando de ea non
meminit non eſt concludens ab inteſtato, quia
poteſt fortè remittere ſolum rancorem, non an-
tem iniuriam, ut dixi in quæſtio. ex quibus cau-
ſis alimenta filio denegari poſſint, quidquid ta-
men ſit prior ſententia eſt communis quæ tamẽ
eſt rigoroſa, quando pater condito teſtamento
præterijt filium uel illum exhæredauit nulla cau
ſa adiecta, tunc enim defendi poſſet ratione ſat
eſſe ſi hæres ſcriptus probaret ingratitudinem fi
lij, quia eo caſu non poteſt dici quod tacendo re
miſerit, quando uel præterijt uel exhæredauit,
præcipuè cum præteritio, ſeu exhæredatio de-
beat cenſeri facta ex cauſa præambula, quæ ſola
poteſt actum illũ ſuſtinere. dicimus enim, quod
7 habetur pro expreſſa † ratio, quę ſola poteſt al-
legari, gloſ. in lege, quamuis, ubi Bal. & Caſtren.
C. de fideicom. Bald. in l. maximum uitium, C.
de liber. præter. Bald. & Imo. in l. finali, ff. de hæ-
red. inſtit. & exornat Euerar. in loco 35. a ratio.
leg. larg. ad extenſ. leg. colum. mihi 11. uer. ſed
ne erres, & non eſt conſtituenda uis quod teſta-
tor exhæredauerit vel non, quia uidemus, quod
ſi expreſſa cauſa pater prætereat, & hæres ſcri-
8 ptus probet cauſam, ſuſtinetur teſtamentum † &
præteritio conualidatur, Barto. in auth. ex cauſa,
num. 12. uer. quod eſt uerum niſi cauſa, C. de li-
ber. præter. Salic. ibi, numero 6. Caſtr. col. 2. Iaſ.
num. 1. in fi. & Curt. iun. nu. 39. ſequuntur Ang.
Corne. Iacob. & Galiau. quos citat Eman. Co-
ſta in l. Gallus, §. & quid ſi tantum. nu. 116. ff. de
libe. & poſthn. Vaſq. lib. 3. par. 3. §. 30. limit. 34.
num. 177. vbi dicit eſſe communem, & licet pa-
tre decedente inteſtato cauſa nulla exprimatur
ſat eſt illã extare, quia ſi fuiſſet interrogatus te-
ſtator de cauſa præteritionis, uel exhæredatio-
nis, dixiſſet ſe nolle filiũ ingratum in bonis ſuis
9 ſuccedere ex ea cauſa, ideo haberi debet † pro ex
preſſa, glo. in l. tale pactum, ff. de pact. quę locum
habet in omni materia vt dicit deciſ. Pedem. 64.
in fine, Tiraq. in præfat. l. ſi unquam, num. 56. C.
de reuoc. donatio. nec placet ratio ſecundo loco
allegata pro alia parte, quod ſcilicet pro forma
ſit inductum quod filius exhæredetur expreſſa
cauſa, quia iam ſublatę ſunt iuris antiqui formu
læ tamquam captioſę, propterea nouę non ſunt
inducendę. quod ſi teneamus ſecundum illam
opinionẽ, quod ſcilicet ab inteſtato ſufficiat cau
ſam probari non obſtabit l. omnimodo, quia fa
10 cilius excluditur, qui venit contra teſtamentum,
quam qui ab inteſtato, textus eſt in §. eadem hęc
Inſtitu. de hęred. ab inteſt. ibi ut ab inteſtatò, ita
longè minus contra tabulas, Iaſ. not. in l. in are-
nam; C. de inoffi. teſtam. Vaſq. d. limit. 34. num.
121. hęc tamen diximus diſputationis gratia
pro excitandis ingenijs ad melius inueſtigandũ
veritatem, quia in iudicando, & conſulendo nõ
eſt a communi opinione diſcedendum, pro qua
uidendus Cordub. in dicto §. ſi iudex, num. 37.
uſque ad 48.

Nõ tenetur item frater alere fratrem, qui ſua
11 bona † dilapidauit, & conſumpſit, ut concludit
Salic. in l. prima, in fine, C. de alen. lib. argumen
to l. quod quis, ff. de regu. in. quam ſententiam
Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis, §. idem reſcri
pſit, intelligit procedere in eo, qui dolosè profu
dit bona ſua ut a fratre aleretur, quod tamen nũ
quam verificari poteſt, quia nemo eſt tam inſani
capitis, qui uelit ſua perdere eo animo ut alie-
na conſequatur. bene uera eſt limitatio, quod ſi
animi leuitate, vel iudicij imbecillitate, aut alia
de cauſa, quę non ſit culpabilis deuenerit ad
inopiam ſuccurrendum eſt ei, l. prima, ff. de mi-
nor. & non placet ea reſtrictio Cordub. ad mi-
norem ętatem, quia etiam fratri perfectæ æta-
tis ignoſcendum, qui ad paupertatem deuene-
rit ſine culpa, de quo late diximus ſupra lo-
quendo de filio, qui dilapidauit portionem ſi-
bi aſſignatam, & ratio prędictorum eſt, quia ſuc
12 currendum non eſt ei qui ſua culpa incidit † in
neceſſitatẽ, gl. in c. q̃ in eccleſiarũ, in uer. inopiã

de conſtitut. ubi dicit Bal. eos amittere paupertatis priuilegium, qui ob maleficium redigun-
13 tur † ad inopiam, Iaſ. in l. res quæ, numero 20. ubi Curt. iun. numero 31. C. commun. de legat. Tiraquel in l. ſi vnquam. in ver. bona, num. 5. C. de reuo. don. volunt. n. iura quod male merentes
14 † egeſtate laborent, lege, bona fides, ff. depoſiti.

Alia cauſa eſt quando frater, qui alimenta petit diues eſt vel habet aliunde, ei enim præſtanda non ſunt alimenta per regulam generalē, quę habet quod diuiti non debentur alimenta, quæ a legis diſpoſitione per iudicis officium debentur ſecundum Alex. in conſi. 27. num. 2. uolum. 4. & contigit ſupra ſæpe repetere, & vidimus in patre filio & alijs idem ſeruari, ideo non mirum ſi eadem regula locum vendicabit etiam in fra-
15 tre, & hoc in fratre probat † tex. in l. tutor ſecundum dignitatem, in fi. ff. de adminiſtr. tuto. ubi tutor poteſt alere ſororem pupilli, cum ſemetipſam ſuſtinere non poteſt, ad idem eſt tex. in l. qui filium, in fine, ff. ubi pupil. educ. deb. ibi cum ei aliter contingere non poſſet, & ibi ita intelligit glo. in uer. hoc, ubi declarat ſi non habet aliūde, & ita tenet Bart. in §. diſcretis, numero quarto, in authen. quibus mod. natur. effic. ſui, Cæpo. in caut. 244. ſi pater habens, in uer. ego autem intelligo, Cordub. in dicto §. idem reſcripſit, numero 98. Lancello. Gallia. in conſuetu. Alexan. in uer. ſolidos, in ſexta quæſtio. numero 36. & idem eſt quando frater eſſet opifex uel ex induſtria viuere poteſt, argumento eorum quæ de filio dicunt in d. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, ff.
16 de liber. agnoſc. ita † Cæpol. d. caut. 244. in fine, paria enim ſunt quod habeat bona ſufficientia pro alimentis uel quod habeat artem ex qua poſſit alimenta conſequi vt ſæpè dixi ſupra. an autem dicatur habere aliunde inſpectis redditibus, vel proprietate, dicam ſuo loco, & Cordub. loco prædicto, numero nonageſimonono, diſputat quid ſi una in prouincia poteſt quis ſe alere, in alia uero non, an teneatur exire prouinciā
17 ut ſe alat, † an uero frater eum cogatur alere, ſed nō reſoluit, ego teneo quod ſi aliquo in loco poteſt uiuere de ſuo, frater non tenetur: qui enim fa-
18 cere poteſt ut habeat, & non facit, perinde † eſt ac ſi haberet, l. qui poteſt facere, ff. de regu. iu. & ſicuti non dicitur impeditus qui poteſt remouere
19 † impedimentum, Barto. in l. ſed & ſi per prætorem, §. primo, uer. ſed nec ad eos, ff. ex quib. cau. maior. cum alijs apud Dec. in conſilio 637. numero 3. dixi in conſilio octauo, numero 25. ita non dicitur egenus, qui poteſt egeſtate non la-
20 borare, & facit quia alienare † videtur qui non acquirit eum poteſt, l. magis puto, §. fundum autem, ff. de reb. cor. l. 3. in principio, ff. vſufruc. quemad. caue. l. ſed & ſi lege, §. perinde, ff. de petitio. hæred. l. prima, §. ſanè, ff. ſi quis omiſ. cau. teſtam. l. ſi uero, §. peruenisse, ff. ſoluto matrimonio, l. in fraudem, in principio, ff. de iu. fiſci. cum enim frater ex ſola æquitate alendus ſit, ceſſat omnis æquitas quando poteſt aliunde conſequi alimenta, nec curandum eſt quod ei neceſſarium ſit patriam caue, quia ubi bonum ibi patria,
21 † docet Cordub. loco prædicto, nec amor patriæ debet in tertij præiudicium redundare, & ſicuti ſi eſt artifex non poteſt ſine ſtudio & labore lucrari & tamen excluditur a petendis alimentis, ita debet amorē erga patriam ſupprimere tātiſper uti ſeipſum alat.

Hęc quæ dicuntur de fratre habente aliunde non procedunt in alimentis quæ primogenitus
22 præſtare † tenetur ſecundogenito, quia ille alēdus eſt etiam ſi habeat aliunde, unde poſſit viuere, ut tradit Guliel. a Perno in conſ. 11. numero 10. inter conſilia feud. & hoc etiam voluit Affli. in d. conſi. 138. num. 4. vſque ad finem, ubi dicit quod vita militia eſt a ſecundogenito præſtanda etiam ſi habeat aliūde, imo fortius vult quod relictum factum ſecundogenito a patre non in-
23 telligatur factum animo † compenſandi cum uita militia, idem tenet in capitulo, Imperialem, §. præterea ducatus, numero ſexageſimotertio, de prohib. feud. alien. per Feder. Menoc. conſ. 411. numero 6. Cordub. tamen in d. l. ſi quis a liberis, in §. idem reſcripſit, num. 139. intelligit procedere ſolum in feudo, ſecus in bonis quę ex diſpoſitione teſtatoris deferuntur ad natu maiorem
24 † quia in eis non debentur alimenta diuiti, uel qui habet aliunde, allegat Afflic. in dicto §. præterea ducatus, numero 63. & Molin. in tracta. de primogen. lib. 2. cap. 15. nu. 6. ſed hoc nihil eſt dicere, quia nulla ſubeſt diuerſitatis ratio, quare magis in feudis quam in alijs rebus alimenta debeantur diuiti, ſed pro eo facit quod voluit Martin. Laud. in tract. primogen. col. 7. uer. ultimo quæro, ubi ait primogenitum non teneri ad ali-
25 menta † ſecundogeniti habentis aliunde quando ex conſuetudine tota hęreditas primogenito datur, argumento d. l. ſi quis a liberis, §. ſed & ſi filius, ideo meo iudicio melius cæteris reſoluit Tiraq. in tract. primogen. qui poſtquam in quæſtio. 4. nu. 35. attigit articulum, demum in quæſtio. 75. per totam diſputat, & reſoluit quod aut lex & conſuetudo quæ defert primogenito bona, uel feuda mādat etiam ſecundogenitum ali, & tunc etiam ſi aliunde habeat eſt alendus: ſi uero nihil dicit de alimentis non dantur ei qui habet aliunde, & hanc ſententiam ſeu diſtinctionē probare uidetur in d. §. præterea ducatus, num.
26 63. dum dicit quod uita militia † ſuccedit loco portionis, quam habiturus fuiſſet ſecundogenitus in feudo, aliud dicens quando eſſet loco alimentorum officio iudicis debitorum, atque ita vult quod alimenta non ſint præſtanda ſecundogenito, licèt aliud ſit in uita militia. ſed hæc quoque diſtinctio Tiraq. patitur difficultatem, quia ubi alimenta debentur legis diſpoſitione expreſſa uidetur quod non præſtentur ei, qui habet aliunde per regulam generalem ut dixi, in princ. huius cauſæ. ſed ea regula procedit ſolum quando debentur officio iudicis, non quando actionis iure, nam ubi datur actio, pręſtantur etiā
27 diuiti, † licet a lege debeantur, l. de alimentis, ubi Bal. Alex. Iaſ. & alij, C. de tranſact. & dicam ſuo loco, quare cum lex uel cōſuetudo deferens ſucceſsionem integram primogenito mandat ſe-

cundo-

dogenitum ali, tunc datur actio, & non officiũ
indicis, & conſequenter ſecundogenitus, quam
uis diues, ea petit.

Quatenus vero Afflict. dicit non eſſe locũ cõ-
penſationi, intellige propter rationem quod re-
lictum ſit a patre, ſed vita militia debetur a fra-
tre, vt inquit Tiraq. d. quæſtio. 75. nu. 3. & ideo
28 debitum ab vno † non compenſatur cum reli-
cto facto per alium, l. ſi duo, vbi Bar. ff. de duob.
reis. dixi in conſ. 69. nume. 12. alias ſi pater ipſe
29 foret debitor vitæ † militiæ, fieret compenſatio,
ex quo debitum procedit ex diſpoſitione legis,
uel cõſuetudinis ſecũdum diſtinctionem Alex.
in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſoluto matrimo.
& Doctorum pręcipuè Iaſ. & Dec. in auth. præ-
terea, C. unde uir, & ux. cum alijs, quos citaui
in conſ. 7. nume. 15. & in conſ. 112. nu. 42.

Nec erit minus iuſta cauſa denegandi alimen
ta fratri, ſi is a quo petuntur non habeat pro ſe
uel non habeat ultra quam neceſſarium ſibi ſit
propria expellenda, quia ut centies repetitum
uidiſti, impius eſſet, qui cũ egeat uelit alteri ſub-
uenire, d. l. præſes, C. de ſeru. & aq. & ut dicebat
Bal. ſupra allegatus, nemo debet arctare ſibi ui-
30 ctum vt alij proſit, & † dicit Roiz. in deciſ. 3. nu.
292. neminem cogendum alere, cum non habet
niſi quantum ſufficit pro ſeipſo ſiue tractamus
de alendo patre, ſiue matre, vel alio, præcipuè cũ
non teneatur etiam qui iure actionis eſt obliga-
tus, Lancello. Gallia. d. uer. ſolidos, quęſt. 6. nu.
145. & non eſt repetere ſupradicta.

Hęc etiam procedunt in fratre naturali, & in
alijs perſonis ſimilibus.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor diſcedens ſine cauſa a viro non eſt alenda ab illo.*
2 *Vxor, quæ ſeceſſit propter adulterium, non eſt alẽda a viro.*
3 *Vxor excommunicata eſt alenda a marito.*
4 *Maritus poteſt vxorem corrigere leniter, & ibi declaratur.*
5 *Vxor quæ fuit immoderatè percuſſa a uiro poteſt domum exire.*
6 *Maritus immoderatè percutiens uxorem punitur.*
7 *Vxor iuſtè ſeparatur a viro qui in eam nimium ſæuit.*
8 *Vxor immodicè caſtigata diſcedit iuſtè a viro etiã ſi ipſa cauſam dediſſet.*
9 *Maritus poteſt pro quantitate culpæ corrigere vxorem.*
10 *Maritus qui cauit de non offendendo uxorem non contrauenit ſi illam moderatè caſtigat.*
11 *Maritus non cogitur cauere de non corrigendo malos mores vxoris.*
12 *Vxor debet eſſe in obſequio uiri, atque illi ſeruire.*
13 *Vxor carcerata propter hæreſim non eſt alenda a marito.*
14 *Diſtributiones quotidianæ non debentur ei, qui propria culpa non intereſt diuinis.*
15 *Maritus quamuis dotem penes ſe retineat, non tamen alit vxorem, quæ ſine cauſa ſeorſum agit.*
16 *Maritus non alit uxorem adulteram.*
17 *Maritus poteſt domo expellere uxorem adulteram, vide tamen ibi.*
18 *Maritus propria authoritate expellit vxorẽ adulteram ſi delictum eſt notorium.*
19 *Maritus ſpoliatus, an ſit reſtituendus, non obſtante notorio impedimento.*
20 *Vxor propter adulterium perdit dotem.*
21 *Vxor etiam ciuili iudicio cõuicta de adulterio perdit dotem.*
22 *Vxor etiam putatiua perdit dotem propter adulterium.*
23 *Adulterium præbet iuſtam cauſam ſeparandi thorum.*
24 *Adulterium nulla ex cauſa iuſtificari poteſt.*
25 *Maritus plus dolore afficitur ex adulterio uxoris, quàm morte filij.*
26 *Bannita non poteſt adulterari, licet ex ſtatuto bannitus poſſit impunè offendi.*
27 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
28 *Vxor adultera vltra dotem perdit paraphernalia, & alia omnia.*
29 *Vxor adultera perdit etiam dotem promiſſam.*
30 *Maritus adulter perdit donationem propter nuptias.*
31 *Donatio propter nuptias regulatur ſecundum dotem etiam in ſtatutis.*
32 *Vxor priuatur dote propter oſculum luxurioſum, vel amplexum inhoneſtum, vel aliud ſimile.*
33 *Vxor dotem perdit ſi patitur ſibi mamillas tangi a viro.*
34 *Vxor an ex ſolo oſculo poſſit dote priuari extra cauſam feudi.*
35 *Adulterij pœna ordinaria non punitur mulier propter oſculum vel quid ſimile.*
36 *Oſcula & colloquia ſunt veneris præludia.*
37 *Vxor perdit dotem, ſi cum uiris deſcendit in balneum.*
38 *Vxor perdit dotem ſi extra domum viro inſcia pernoctauit.*
39 *Legis beneficio non gaudet, qui in legem committit.*
40 *Vxori non obijcitur adulterium quod commiſit poſt quam maritus ſine culpa illius expulit domo.*
41 *Vxor debet omnia pati incommoda potius quam adulterium committere.*
42 *Dãnum quiſque ſibi imputare debet, quod ſua culpa ſentit.*
43 *Neceſſitas facit licitum, quod alias eſt illicitum.*
44 *Famis præbet peccanti excuſationem.*
45 *Adulterium non permittitur uxori etiam propter famem, vel paupertatem.*
46 *Vxor ab adulterio non excuſatur, quia uir illi venenum propinauerit.*
47 *Delicta paria tolluntur mutua compenſatione.*
48 *Vxori adulterium non obijcit uir adulter.*
49 *Maritus non debet ab uxore pudicitiam exigere, quam non conſeruat.*
50 *Vxorem intactam quærens, intactus uiuere debet.*
51 *Vxores fiunt impudicæ propter adulteria uirorũ.*
52 *Maritus fornicator cogitur recipere uxorem, quæ propter adulterium fuerat iudicis ſententia eiecta.*

Bal.in d.conſ.53. num.2.volum. 5. nec ex eo,ꝙ
4 fuerit a marito percuſſa,quia licet marito† vxo-
rem corrigere,l.rei iudicatæ.ff.ſoluto matrimo.
& dicam infra,& hoc modo intelligi debet,ꝙ vo
luit Cin.in l.ſi vxor.C.de cond.inſer.& ſequun-
tur Doctores, præcipuè Iaſon in l. 1. numero 4.
C.de legat. vbi ſi mulier fuſtibus cæſa a marito
aufugiat,eſt alenda extra domum.intelligi enim
debet ſi fuit immoderatè caſtigata : tunc enim
5 poteſt eſſe extra domum, † vti declarat Cordub.
in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his,num. 210.ff.
de libe.agnoſc. & eo caſu punitur etiam vir pro
6 exceſſu, † ſecundum ꝙ inquit in alijs Bald. in l.
ſed ſi quæcunque.§.magiſter. ff.ad leg.Aquil.&
propter magnam viri ſæuitiam ſegregatur vxor
7 † a viro quoad thorum. §. mitiores itaque nup-
tiarum, in Auth.de nup.c.ex tranſmiſſa, & c.lite
ras,in fi.de reſtit.ſpoliat.cum multis apud Nat-
tam d.conſ.616. nume.1. etiam ſi vxor dediſſet
8 †cauſam,c.de benedicto,32.quæſt.1. Abb.in c.
1.num.7.extra vt lite non conteſt.Pariſ.in conſ.
54.num.13. vol.4. Natta loco prædicto,num.2.
Neuiza.Silua nuptia.lib.1.nume. 39.Menoc.in
conſ.299. num.5.at ſi leuis ſit correctio,non eſt
iuſta cauſa, quia vxorem poteſt vir caſtigare ver
beribus,gl. in c.quemadmodum,de iureiu.& in
d.§. magiſter, & Abb.in d.c.quemadmodum.§.
1.colum.fi.dicit,quòd maritus poteſt pro quan-
9 titate†culpæ corrigere vxorem,& Signor.in con
ſilio 63.in princ. inquit, marito concedi modi-
cam percuſſionem, Rom.ſing.4.vbi latè ponunt,
Apoſtil. Guid. Pap.in tracta.præſump.numero
91.vbi dicit, quod ſi excedat non poteſt inque-
ſtari, quia præſumitur feciſſe ſine dolo,Paris de
Puteo de ſindic.fol.mihi 79. num.3.Marſil.in l.
1.§.ad quæſtionem,num.6.de quæſtio.Neuiza.
10 d.lib.1.nu.36.immo ſi maritus cauiſſet† de non
offendendo vxorem non contraueniret cautio-
ni caſtigando, ſecundum modum a iure permiſ
ſum,ſecundum Abb.in cap.ex tranſmiſſa, nu.3.
de reſtit.ſpoliat. Pariſ.in conſ. 54.nu.34.vol.4.
quia cautio datur ad coercendum viri ſæuitiã,
ſed vir caſtigando non dicitur ſæuire, vt per eos
Rol.in conſ.27.num. 14.vol.3. vbi poſt Bal.in-
quit maritum non compelli ad cautionem de
11 non corrigendo† malos vxoris mores, propte-
rea ſi vxor diuertat ob moderatam correctionẽ,
non erit alenda a uiro. eſt ergo concluſio, quòd
non eſt alenda uxor, quæ ſine culpa uiri degit ſe-
orſum, & firma ſcriptorum doctrina, ut inquit
Grat.in conſ.57. num.7. uolum.1.quam tenue-
runt Cin.Bar.Bald.Ange.Roma.Aret.Cuman.
Campeg.Lup. Afflic.& alij,quos citaui in titu.
quibus præſtanda ſint alimenta, in quæſtione,
an maritus alat uxorem, & eos ferè omnes citat
Cordu.in d.l.ſi quis a liberis.§.ſi quis ex his,nu.
12 35.&ratio eſt,quia uxor†debet eſſe in obſequio
uiri,atque illi ſeruire,c. hæc imago,& c.manife
ſtiſſimi,33.q.5.gl.in c. ſicut patronus.ff.de ope.
libe. & principaliter maritus alit propter obſe-
quia,quæ præſtantur ab uxore,ut in loco pręcita
to dixi: at ſi diſcedendo uxor non ſeruit, non eſt
alenda,quia qui non facit, ꝙ debet,non recipit,
ꝙ oportet, l.ſi ea.C. de cond.inſer.l.Iulianus.§.
affinis.ff.de actio.emp.ideo infert Lup.in d.rub.
de dona.inter ui.& uxo.§.64.nu.7.quod ſi uxor
13 accuſata†de hæreſi confiteatur, & ea de cauſa de
trudatur in carceres in perpetuum,non erit alen
da,quia ſua culpa eſt extra domum,& deſinit ſer
uire,allegat in argumentum notata in d.c.ad au
dientiam,de cler.non reſiden.& in c.unico,eod.
14 titu.in 6. ubi quotidianæ diſtributiones† ei non
debentur,qui nõ intereſt diuinis ex propria cul-
pa.ego tamen nõ habeo id pro abſoluto,ſed exi
ſtimo omni in caſu ſubueniendum eſſe uxori, ne
fame pereat,præcipuè quando conuerſa eſt ad fi
dem, intelligendo ſecundum regulam elemoſi-
næ,præſertim ſi dotem habet,& nihil aliud.no-
ſtram autem quæſtionem intellige, etiam ſi ma
ritus haberet penes ſe dotem,quia ſi uxor diſceſ
15 ſit,non eſt alenda:† tenetur enim ad duo, ad do-
tem,& ad obſequia, ita Caſtr.in l. quod in uxo-
rem,num.5.C.de neg.geſt.

Secundus caſus eſt, quando uxor committe-
16 ret adulterium:tunc† enim iuſtè maritus recuſat
illam alere,hoc uoluit gl.notab. in l.fideicõmiſ-
ſum.C.de fideicom.ſequitur Bald.in c. ex parte,
col.fi.de ſponſ.Io.Lup.in rub.de dona. inter ui.
& uxo.§.64.nu.9. & §.88.nu.7. & in §.34.nu.
5. & ratio eſt, quia ob adulteriũ maritus poteſt
17 domo†expellere uxorem,c.ex parte,de ſponſ.c.
ſignificaſti,c.ex literis,& c. gaudemus,de diuor.
§.fi.de adult.c.tuæ.de procur.l.conſenſu.C.de re
pud.intelligendo tamen,quando crimen uxoris
eſt notorium,quia tunc maritus,propria autho-
18 ritate † facere id poteſt,ut uoluit glo.in d.c.fi.ut
quando publicè habitaret cum adultero, ut per
gl.in c.1.32.q.1. Abb.in d.c.fi.optimè declarat
Barba.& Abb.c.fi.de adul.Clar.in loco infra al-
legando,nu.126.Didac.in epitom.de ſpon.par.
2.c.7.§.quinto,nu.9.& 12.ubi tamen dicit quod
ſi adulterium non eſt notorium,non licet marito
expellere uxorem,ſed debet expectare iudicium
Eccleſiæ.c.porrò,de diuor.c.plerunque,de don.
inter uir.& uxo.& poſt Ripã,& Coraſ. diſputat,
19 an reſtitutio fieri debeat coniugi ſpoliato,† non
obſtante notorio impedimento.& poſt Abbat.
in d.c.plerunque,dicit uxori agenti ad dotẽ obij
ci poſſe adulterii exceptionem,& prædictam de
ciſionem, ꝙ alimenta denegentur uxori adulte-
ræ,Iacob.Nou.in tracta.defenſio.in tit.quæ per-
ſonæ accuſ.non poſſ.nu.46.ubi allegat Bar.Fed.
Senen. & Cuman. qui tamen hoc non dicunt in
locis allegatis, ſed bene hoc uoluit Bologn. in
conſ.23.nu.7.uer. plus dico.ubi mouetur, quia
alimenta debentur uxori principaliter intuitu
matrimonij:at quæ matrimonium uiolauit,non
debet gaudere eius beneficio, c.ex eo,de reg.iu.
in 6.& fruſtra legis auxilium implorat,qui com
mittit in legem. item uxor propter adulterium
perdit dotem,ut dicam paulo infra, ergo multo
magis perdere debet alimenta, nam difficilius
perditur ius proprium, & iam quæſitum, quàm
quod ab alio prouenit. hanc opinionem tenuit
Cordub. in d.l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his,
nu.75.& ſanè maximum eſt delictum,adulteriũ:

nam

20 nam ex eo uxor† dotem perdit, c. plerumque, de
dona. inter uir. & uxo. Bal. Abb. Roma. & Caſtr.
quos citat, & ſequitur Bolog. d. conſ. 33. nu. 4. &
eſt communis opinio, ut poſt Bologn. Bal. Nou.
Didac. & alios inquit Clar. in prac. crim. §. adul-
terium, nu. 13. ubi cõtra Bar. in l. mulier. §. ſocer.
ff. de adult. dicit procedere ẽt ſi maritus conuin
21 cat uxorem de adulterio† in ciuili iudicio, ſecun
dum Alex. in conſ. 189. nu. 10. uol. 6. eſt uerum
ꝗ Guid. Pap. ſing. 885. poſt Iacob. But. in l. ſi do
tali. ff. ſolu. matr. dicit contrariũ, ſequitur Tiraq.
de legib. connub. l. 1. nu. 45. in fi. ſed primum ſe
quitur Dec. in l. ſemper in contractibus, nu. 6. ff.
de reg. iu. & hoc locum hẽt, ẽt ſi uxor ſit non ue
22 ra, ſed putatiua, † gl. in d. c. plerũque, quam ibi di
cunt ſingularẽ, Henric. Collect. But. Abb. & Præ
poſitus, & ſequuntur etiam, de quibus apud Di-
dac. d. c. 7. nu. 1. Clar. loco prædicto, nu. 14. poſt
mediũ, licèt aliud in hoc uoluerint gl. Rom. But.
& alii apud Tiraq. de legib. cõnub. gl. 8. nu. 238.
& quamuis ex lege diuina, quos Deus cõiunxit,
homo non ſeparet, tamen propter adulterium
23 inducitur a canone† thori ſeparatio, c. ex literis,
de diuor. tanta eſt adulterii grauitas, & id conſi-
derata delicti eſſentia, c. at ſi clerici, §. de adulte-
24 riis, de iud. & tam graue eſt crimen, † ut nulla
cauſa iuſtificari poſſit, c. & ſi Chriſtus, de iureiu.
Bal. in l. 1. §. de conſti. prin. in l. fi. C. ſi cõtractus,
uel util. pub. Alex. in l. non ſolum, §. quamquã,
de iniur. Barba. in d. §. de adulteriis, col. 2. Berta-
chin. de gabel. in 9. par. q. 20. & maiori iniuria, &
25 dolore uir afficitur ex adulterio† uxoris, quàm fi
lii occiſione, ut eſt tex. ſingularis in l. codicillis.
§. inſtituto filio. ff. de leg. 2. ibi, filium interfecit,
& alia fecit deteriora, & Doctores ibi declarant
deterius ibi intelligi adulterium uxoris, Bal. in l.
athletas. §. calumniator. ff. de his, qui not. infam.
Barba. ĩ d. c. at ſi clerici. §. de adulteriis, col. 2. lo.
Lup. d. rub. de dona. inter ui. & uxo. §. 88. nu. 3.
ubi tamen declarat uendicare ſibi locũ apud gra
ues uiros, non autem apud deperditos, & deplo-
ratæ uitæ, & uidere licet plura apud Tiraq. de le
gib. connub. lege 13. num. 26. & ſeq. Neuiza. Sil
ua nupt. lib. 1. nu. 25. Tiraq. de pœn. temper. cau.
1. nu. 3. Boſſ. de coitu dam. nu. 46. Manti. de con
iec. ulti. uolunt. lib. 5. tit. 15. nu. 27. Alex. ad Bar.
cõſ. 175. uol. 1. quinimo plus eſt adulterio offen
dere aliquem, quam illum occidere, & ideo ſtan
te, ꝗ bannitus poſſit impunè occidi, uel offendi,
26 mulier† bannita non poterit adulterari, ut in Au
then. de lenon. §. 1. Bal. in l. fi. C. ſi contra ius uel
util. publi. Lup. d. §. 88. nu. 7. & ſeq. qui declarat
rationem eſſe, quia ex adulterio iniuria infertur
marito, conſanguineis, & Reipublicę. l. 1. §. uſque
27 adeo, & l. Stichum. ff. de iniu. cum ergo pęna† te-
nere debeat ſuum authorem, l. ſancimus, C. de
pęn. cap. quæſiuit, de his quæ fiunt a maiori par.
cap. non eſt iuſtum, quod pro uxoris delicto pu
niantur maritus, conſanguinei, & Reſpublica,
qui nihil ſceleris admiſerunt, & non ſolum do-
tem perdit uxor, ſed etiam parapherna, & alia
28 omnia, † ut uoluit glo. in d. c. plerunque, cui & ſi
contradicant Abb. & Præpoſ. tamen communi-
ter approbatur, ut per Roman. Iaſ. Gerard. &
alios, quos citat Didac. d. §. 6. nume. 2. Boer. in
deciſ. 338. num. 2. Lupus in rub. de donat. inter
vir. & uxo. §. 20. num. 1. ubi idem dicit de arris,
Clarus, d. §. adulterium, num. 15. & ſuſtinetur
29 etiam in dote † promiſſa, & eſt tex. notab. in l. ſi
mulier. ff. de cond. inſtit. ubi no. Bal. ſequitur Be
lenzi. in c. fi. de dona. inter vi. & uxo. & in d. cap.
plerunque, Lupus d. §. 20. in prin. ubi poſt Bald.
in c. accedens, de procurat. Belenzin. in d. c. ple-
runque, dicit idem in ſponſa de pręſenti, quoad
arras, & ibi ponit in caſu adulterij, cui applice-
tur dos, an etiam filijs ex primo matrimonio, &
ſicuti propter adulterium uxor perdit dotem,
30 ita uir committens adulterium, amittit† dona-
tionem propter nuptias eſt tex. in cap. 1. ubi
glo. prima, & Abb. ut lite non conteſta. in §. ſi
de adulterio, in Authen. ut liceat matri, & auiæ,
tex. cum glo. in capitulo, Chriſtiana religio. 32.
quæſtio. 5. ubi Doctores, Lup. in d. §. 19. nu. 1.
circa med. & dicit cõmunem opinionem Clar.
d. §. adulterium, num. 15. non enim debent iudi
cari ad imparia maritus, & vxor, ſed quod ĩ uno
ſtatutum eſt reſpectu dotis, ſeruari quoque de-
31 bet in alio reſpectu donationis † propter nu-
ptias, per ea, quę ponunt Bello. in conſ. 17. nu. 2.
Natta in cõnſ. 258. nu. 8. D. Becius in conſ. 43.
nu. 18. Rol. de lucro dot. quæſt. 10. num. 5.

Ampliatur conſtitutio huius caſus, ut proce-
dat etiam ſi adulterium non interuenerit, ſi ta-
men depræhenſa ſit in laſciuis actibus, puta in
oſculo cum viro, uel in amplexu, quia priuatur
alimentis, non minus quam ſi foret depræhenſa
32 in adulterio. ex eadem enim cauſa† priuatur do-
te, ſecundum Bal. in c. tuæ, num. 14. de procura.
glo. in c. non oportet, diſtinct. 8. in cap. non ali-
qua, 17. quæſt. 1. in l. 1. de uar. & extraordin. cri-
min. Cur. iun. in rub. C. de eden. Ripa in rub. de
iudic. num. 12. Bello. in rub. C. de eden. numero
81. Belenzin. in d. c. plerunque, Felin. in c. præte
rea, colum. 2. uer. ubi autem, de teſtam. Lupus in
d. §. 88. num. 10. ubi loquitur generaliter de tur-
33 pi luſu, ut quia paſſa† ſit poni ad ſuũ pectus ma-
num a uiro, allegat tex. quem dicit optimum in
c. 1. quib. mod. feud. amittat. latè Didac. d. cap.
7. §. 6. nume. 3. ubi multos allegat, concludens
34 extra cauſam feudi ſola oſcula non ſufficere† ad
priuationem dotis, ſed bene allegari poſſe ad
conuincendum præſumptiuè uxorem de adul-
terio, ſecundum tex. in cap. ex literis, & in c. ſe-
quen. de pręſump. infert ideo, quòd mulier non
perderet dotem, ſi probaret ſtetiſſe in finibus
oſculi, nec ulterius progreſſam, ſed indiſtinctè
pręmiſſam doctrinam tenet, & communem di-
cit Clar. dicto §. adulterium, numero 16. qui am
pliat etiam ad puniendum uxorem criminali-
ter, licèt hoc dicat ſua ſententia non procede-
35 re, ubi ageretur de ordinaria † pœna delicti,
ſecus in extraordinaria. Eandem communem
dicit Cordub. in dicta l. ſi quis a liberis. §. ſi quis
ex his, numero ſeptuageſimoſeptimo, qui ex
hoc infert uxorem alendam non eſſe, hoc ca-
ſu: uidi autem iudicatum in hoc Senatu per
Rolan-

Rolandum a Valle tunc Præſidem, & Franci-
ſcum Becium Senatorem, atque alios graues ui-
ros eiuſdem ordinis, Auinentam, alias uxorem
Iacobi Boidi non eſſe priuandam vſufructu,
qnem illi uir reliquerit ſub conditione, ſi caſtè,
& honeſtè uixiſſet, licet uiſa pluries fuerit in cu-
biculo ſedere ſuper ſtrato propè uirum, qui ma
nus habebat ſuper illius femore, cum eſſet ſe-
ptuagenaria, & ab omni ſuſpicione adulterij
aliena, & ratio prædictę ampliationis eſt, quia
36 colloquia, † & oſcula ſunt ueneris præludia, ut
inquit glo. tertia, quam reputat ſingularem An
ge. in l. prima, ff. de extraordin. crimin. in l. quod
ait lex. ff. de adult. Lupus d. §. 88. num. 10. circa
fi. vbi alios allegat.

Et quę dicuntur de oſculo, & tactu, non mi-
37 nus uera ſunt in ea, quę † fuit in balneo cum ui-
ris, ſecundum glo. in c. non oportet, 81. diſtin.
eſt tex. in l. fi. ibi, commune lauacrum uiro. C. de
repud. ubi uxor dotem perdit, ſi cum alienis ho-
minibus deſcendit in balneum, Io. Lud. in d. rub.
de dona. inter uir. & uxo. §. 88. num. 71. Boſſ. de
crimin. damna. & punib. numero 56. Cordub.
dicto §. ſi quis ex his, nu. 78. & Lupus loco præ-
dicto, num. 12. poſt Ang. in §. minores, in Auth.
de nup. ideo dicit, quando mulier extra domum
38 reluctante † marito pernoctauit, per l. conſen-
ſu, C. de repud. vbi eadē plectitur pœna mulier,
quæ contra mariti voluntatem acceſſit ad uiſcen
da publica ſpectacula, Ripa d. rub. de iud. nu. 19.
Cordub. d. §. ſi quis ex his, nu. 79. in omnibus n.
caſibus, quibus mulier offendendo religionem
matrimonij dotem amittit, in eiſmet releuatur
maritus onere alendi, quia committens in legē,
39 non gaudet † legis beneficio, c. quia fruſtra, de
uſur. l. ab hoſtibus. §. ſi uir. ff. ſoluto matrimo.

Limitatur tamen caſus noſter, ut non proce-
dat quādo maritus cauſam dediſſet, ut quia uxo
rem fuſtibus cæſum domo expulerit: tunc enim
40 nō poteſt maritus illi obijcere adulteriū, † quod
poſtea commiſit, ut uoluit Anchar. in conſ. 408.
probata tanta uiri ſæuitia, nu. 2. Ang. de malefi.
in uer. che mi hai adulterato, col. 11. uer. adde
tamen Paulum, Ioan. Lup. in rub. de donatio. in
ter uir. & uxo. §. 20. num. 4. quem citat, & ſequi-
tur Tiraq. de legib. connub. l. 1. glo. 1. par. 1. nu-
me. 24. & ratio eſt, quia maritus non debet op-
ponere uxori exceptionem adulterij, cui ipſe
cauſam dedit, male eam tractando, acrius uerbe-
ribus afficiendo, quàm deceat, ut per Anchar. lo
co prędicto.

Hanc tamen limitationem impugnat Cord.
d. §. ſi quis ex his, nume. 210. & ſeq. quia mulier
debet omnia perpeti incommoda, quamuis gra
41 uiſſima † potius, quàm adulterium committere.
cap. ſi quis propter. ff. de fur. & ſubdit, quod An
char. loquitur in ſpecie penitus diuerſa. ſi quis
tamen uellet Anchar. ſententiam tenere, poſſet
reſpondere, quod & ſi uxor malè faciat com-
mittendo adulterium, & poſſit plecti, nec quoad
fiſcum excuſetur eo, quia uerberando uir cau-
ſam dederit, tamen quoad hoc ne perdat dotem,
uel ne uir releuetur ab onere alendi ſentiat com

modum, rationabilis uidetur excuſatio, quia
42 damnum, quod quis † ſua culpa ſentit, non debet
alij, ſed ſibi imputare, cap. damnum, de reg. iu.
in 6. ego tamen indiſtinctè arbitror ueram con-
cluſionem, quòd uxor non excuſetur, quia ut
dictum eſt, uxor omnia mala perpeti debet po-
tius, quàm peccare in corpus ſuum, cap. ſacris,
de his quæ ui met. ve cau. fiunt, capitu. ita ne ali-
quem 32. quæſt. 5. & dixi ſupra adulterium nul-
la omnino ratione, uel cauſa iuſtificari poſſe, c.
& ſi Chriſtus, de iureiur. Bald. in l. fi. C. ſi contra
ius, vel util. public. cum aliis ſupracitatis, & fa-
43 cit, quia & ſi neceſſitas † ſoleat facere licitum,
quod per ſe eſt illicitum, cap. quod non eſt, ubi
glo. citat concordanter, de reg. iu. in 6. & incul-
pabile dicitur, quod neceſſitas intulit, cap. ad li-
mina, 30. quęſt. 1. & excuſatur, qui propter fa-
44 mem † peccat, cap. ſi quis propter, de furt. & in-
ter omnes neceſſitates omnium grauior eſt fa-
mes, Bal. in conſ. 406. colum. 1. uolum. 5. Tiraq.
latè de pœn. temper. cau. 33. per totam, tamen
non permittitur mulieri ſe proſtituere propter
45 † paupertatem, & famem, uel turpem uitam eli-
gere, l. palam, §. non eſt ignoſcendum, ff. de ritu
nuptiar. ubi glo. notat, inferens ferendum non
eſſe malum ratione paupertatis. mori enim po-
tius debemus, quàm malo conſentire, Abb. in c.
literas, per illum tex. nume. 25. de reſtit. ſpoliat.
& dicam latius inter priuilegia alimentorum,
quod ſi famis neceſſitas non excuſat ab adulte-
rio, quanto minus excuſabit uxorem ſęuitia ma-
riti, & dicit in propoſito Bologn. in conſ. 23. nu
mero 2. quòd ab adulterio non excuſatur uxor,
46 † quia maritus ei uenenum dederit, licet alia, &
mala ratione utatur.

Declaratur ſecundo caſus noſter principalis,
vt non procedat quando maritus commiſit & ip
ſe adulterium, & concubinas retinuit, quia non
poteſt vxori obijcere adulterium, cuius & ipſe
47 reum ſe facit: paria enim delicta † mutua tollun-
tur compenſatione, c. pen. & c. fi. de adult. vbi no
tant omnes Doctores, l. viro atque vxore. ff. ſolu
to matrim. l. ſi ambo. ff. de compenſ. & probatur
in l. ſi vxor. §. Iudex. ff. de adul. l. ita nobis pudor.
C. eod. tit. cap. ſignificaſti, de diuor. cap. nemo. 2.
quęſt. 3. cap. 6. 32. quęſt. 1. & hanc limitationem
48 probauit † Caſtr. in conſ. 403. incip. hæc mulier,
in prin. volum. 1. vbi dicit virum non opponere
de adulterio contra vxorem, ſi ipſe matrimonij
legem violauit, & de illius dicto exclamat An-
gel. in d. tracta. maleficio. in ver. che hai adulte-
rato, colum. 11. ver. addo, quòd Paulus refert, &
ſequitur Ioan. Lup. in d. rub. de donat. inter vi.
& vxo. §. 20. nume. 2. & 3. & dicit eſſe ſingulare
Marſilius in l. patre, vel marito, nu. 10. ff. de quæ
ſtio. Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. 6.
num. 5. Boſſ. in tit. de coitu damn. & punib. num.
56. Dec. in l. ſemper in contractibus, nu. 5. ff. de
reg. iu. & latè dixi ſupra in filia impudica, quam
mater meretrix non poteſt exhęredare, vel priua
re, quia nihil doloſius doloſo, & nil Catilina Ca
49 thego, & periniquum eſt, q; vir ab vxore † pudi-
citiam exigat, quam ipſe vxori non exhibeat, ut
inquit

inquit tex.in l.ſi vxor. §.iudex. ff.de adult.& in-
50 tacti eſſe debemus, ſi intactam quærimus† vxo-
rem.c.ſi ducturi.32.quæſt.6. Diuus Auguſt.lib.
2.de adult. coniug. & virorum adulterium facit
51 impudicas vxores,† vt probat multis extraneis
authoribus congeſtis Tiraq. de legib. connub.l.
9.num.230.& ſeq.& lege 13.nu. 55.& ſeq.ubi
inter multa, ait virorum dicta aut facta eſſe tam-
quam ſpeculum ob oculos vxorum poſitum ad
cuius intuitum ſuos ipſæ mores componunt, &
formant, & ſi plurimum exempla valent, ea ma-
ximè mouent, quæ a domeſticis proficiſcuntur,
l.1.C.de emend.prop.

Et procedit hæc limitatio, vt etiam ſi vir obti
52 nuerit diuortij ſententiam contra vxorem,† co-
gatur nihilominus illam recipere, ſi ipſe poſtea
fornicatur, vt eſt tex.in c.ex literis, de diuor.quē
dicit ibi ſingularem Abb.ſequitur gl.Anch.But.
Anan.& Abb.in c.fi.de adult.Feli.in c.lator, nu.
9.de re iudic. vbi dicit eſſe communem opinio-
nem, quidquid in contrarium dicat gl.in c.Apo
ſtolus, 32.q.7.& hanc æquiorem dicit Mainet.
in l.in ambiguis pro dote, nu.207.ff.de reg. iu.
Didac.d.c.6.§.6.num.5.ex quo infert, quod nō
eſt vera limitatio Bologn.in conſ. 23.nu.2. qui
53 dicit requiri, quòd delicta fuerint† eodem tēpo-
re commiſſa, vt compenſatione tollantur: nam
etiam ſi vir poſt vxorem commiſerit adulteriū,
excuſatur vxor.an autem adulterium carnale cō
penſetur cum ſpirituali, vide Abb. in c.fi.de con
uerſio.coniug. vbi apoſt.

Verumtamen quod dictum eſt de adulterio
mariti, procedit quando vxor excipit ante litis
conteſtationem: cū enim ſit exceptio dilatoria,
54 nō† opponitur poſt conteſtatam litem, l.ſi vxor.
§.iudex.ff.de adult.declarat Lup.d.§.20.num.3.
vbi dicit habere locum ſolummodo, quando ma
ritus ciuiliter agit de adulterio ad ſeparationem
thori, & amiſſionem dotis, & lucrorum: ſecus aūt
quando criminaliter accuſauit, rationem afferēs
55 differentiæ, quia vxor† nō poteſt criminaliter vi-
rum accuſare, l.1.C.de adul. vbi gl.& Salic.ita de
clarant, ergo excipere quoque nō poteſt contra
accuſationem, ſequitur Didac. d.l.nu.5.ſed & ſi
mulier non accuſet, tamen videtur, quod audien
da ſit etiam criminaliter accuſata, quando exci-
56 pit de adulterio mariti,† quia excipiendo multa
deduci poſſunt, quæ non admittuntur agendo,
vt declarant Doctores in l.inuitus, §.cui damus,
ff. de reg. iu. & ſublata actione non tollitur ex-
57 ceptio, † l.ſed & ſi partus, §.1.ff. quod met. cau.
per quem dixit Bar.in l.1.num.2.ff.de exceptio.
quod qui perdit actionem, non perdit exceptio
nem, & dicit eſſe illum textum mirabilem, & ibi
eum notat Ang.colum.2.in prin.&Bar.loco prę
dicto infert, quòd & ſi cōmittens contra l.ſi quis
in tantā, C. vnde vi, perdat actionem, retinet ta-
58 men excipiendo, † ſi quid fuit ſibi ſolutum, per
tex.in l.ſi pœnæ, in princ.cum ibi not.ff.de cond.
indeb. & licèt præſcriptio tollat actionem, tamē
non tollit exceptionem, quia licet actio ſit tem-
59 poralis exceptio† eſt perpetua, l.pure. §.fin.ff.de
doli excep.l.licet. vbi gl.C.de except.hinc dicit
Bar.in l.pignor.de vſucap.quod poſſeſſor pigno
60 ris perpetuo† habet ius offerendi contra anterio
rem creditorem pro conſeruanda retentione, ſe
quitur Butr.in cap.quoniam frequenter, vt lite
non conteſt. Aret.in §.actionum, num.63.circa
fi.Inſtit.de action. Tiraq. de retract.conuen.§.1.
glo.2.& 29. hinc eſt, quod & ſi contra actionem
61 falſi detur præſcriptio† viginti annorum quibus
elapſis non licet accuſare, l.querela, ubi Bald.&
Ang. C. de fal.tamen & vltra vigeſimum annū
62 poteſt excipi† de falſitate, ſecūdum gl. ibi, Balb.
in tracta.præſcrip. in 4.par.4.par.princi.quæſt.
62.num.8.& quod iuri excipiendi non præſcri-
batur, Signor.conſ.139. Dec. conſ.164.vltimo
dub.Tiraq.d.glo.2.nume.29.Cęphal. qui alios
citat in conſ.40.nume.42. & 58.& facit ad rem
noſtram, quod voluit Bald.in rep.l.cum mulier,
num.2.circa fi.opp.13.ff.ſolu.matrimo.vbi ait,
63 quod & ſi lapſis certis temporibus maritus† non
poſſit accuſare vxorem de adulterio, tamen mari
tus poterit contra vxorem repetentem dotes ex
cipere de adulterio, mouetur ex tex.in l.fi. C. de
adult.& ita quoque tenent Roma. & Imola in l.
miles, §.ſocer, ubi Alex.dicit communem.ff.ſol.
matrimo.& Balbus d.quæſtio. 2.num.9. ver.an
de adulterio, reprobata opinione Barto.contra-
rium tenentis in d.§. ſocer.ita ergo in propoſito
mulier licèt non poſſit criminaliter accuſare ma
ritum de adulterio, debet tamen poſſe in cauſa
64 criminali ad defenſionem excipere, † cum exce-
ptio fauorabilior ſit, quàm actio, l.fauorabilio-
res, ff.de reg.iu.Dec.& Cagnol.d.l.inuitus, §.cui
damus actionem. Dubium tamen facit, quod ſu
pra dixi, quia adulterium nulla cauſa iuſtificari
poteſt, & ideo adulterium mariti non debet vxo
ri prodeſſe, qua fortè ratione inductum eſt, quod
non audiatur mulier opponendo adulterium
mariti in cauſa criminali, quia ſcilicet in cauſa
criminali agitur principaliter ad publicam vin-
65 dictam, quia publicè intereſt,† quod delicta non
remaneant impunita, l.ita vulneratus, in fi. ff.ad
leg. Aquil.& eſt vna ex cauſis, quibus puniuntur
66 delicta, de quibus † apud Plato. Senecam, Aul.
Gell.& Auguſtin. quos citat, & ſequitur Tiraq.
de legib.connubial.leg.9.glo. 1.par.1.nu.224.
niſi dicamus, quod vxor adulterium non iuſtifi
catur propter adulterium mariti reſpectu pœ-
næ, ipſi vxori inferendæ, ſed iuſtificatur, quoad
hoc ne maritus commodum ex eo ſentiat diuer-
67 ſis reſpectibus† eadem res diuerſo iure cenſetur.
l.miles.§.pro parte.ff.de leg.2. Abb.in cap.cum
tua, in fi. de decim. Ripa in l.fi.nume.122.C.de
reuoc. donat.dixi in conſ.127.nu.69.& poteſt
vxor dicere marito, quoad te liberas ędes habeo
68 nam ex adulterio offenditur maritus,† offendi-
tur Reſpublica, & offenduntur conſanguinei, &
tota agnatio.de marito eſt tex.in l.2.§. fin.ff.de
adult.in l.quamuis adulterij. C.eod. in conſan-
guineis eſt tex. in l.unica, C.ſi rector prou. & in
l.vnica, C.ſi quacunque prædit.pot. vbi dicitur
quod adulter eſt inimicus propinquorum mari
ti. de Republica item eſt tex.in l.prima, §.vſque
adeo, & l. Stichum, ff.de iniur.Lup.in dicta rub.

de

de dona, inter uir. & vxor. §. 88. num. 7. offenſio
mariti ceſſat, quando maritus & ipſe eodem la-
borat uitio, quòd non debet in aliis redarguere,
quod in ſe ipſo non ſibi diſplicet.
Alia etiam difficultas oritur mihi circa illud
dictum, quod mulier criminaliter accuſata adul
terij non poſſit excipere de mariti adulterio: nã
& ſi in cauſa criminali principaliter tractetur de
vindicta publica, ideoque non ſit iurandum; q
maritus luxurioſè uiuendo cauſam dederit uxo
ri meretricandi, quia in cauſa criminali pœna
69 † uenit fiſco applicanda, non parti, l. licitatio, §.
quod illicitè, ubi Bar. ff. de public. §. in ſumma,
Inſtit. de iniur. gl. Bar. & Alex. in l. pretor ait, in
prin. ff. de ſepulch. uiolato, Aret. in rub. de iudi.
col. fi. ubi dicit communem eſſe opinionem, &
ſequitur Feli. communem quoque dicit Maran.
in pract. iudic. in 4. par. princip. in princ. num. 2.
vbi dicit veram, & communem concluſionem
Foller. in ſua praxi, in ver. audiantur excuſato-
res, nu. 96. & 98. Clar. in pract. crimin. quæſt.
1. num. 2. vbi propè infinitos allegat dicens; q
ita ten ent omnes, tamen poteſt quis tentare cri-
minalem cauſam principaliter, & acceſſorie, vel
in conſequentiam cumulare priuatum intereſſe
puta, quis petit aliquem puniri de furto, & con-
70 ſequenter † ad reſtitutionem rei ablatæ condem
nari, id enim iure permittitur ſecundum doctri-
nam Bar. in l. interdum. §. qui furem, num. 5. ff.
de furt. Roma. in l. edita, num. 103. uer. non ob-
ſtat ſua ratio, C. de eden. vbi dicit communem,
& ibi de communi atteſtatur quoque Cur. iun.
num. 198. Aret. in c. qualiter, & quando, il ſecõ-
do, §. ad corrigendos, nu. 139. de accuſat. Alex.
in l. diuus, in ult. notab. ff. de re iudi. Socin. in cõ
ſi. 60. col. 1. vol. 4. Dec. in d. l. edita, nu. 66. Cran.
in conſ. 14. nu. 1. Maran. qui alios citat, & decla
rat in d. 4. par. in prin. num. 28. Clar. in pract. cri
min. quæſt. 2. num. 2. proinde ſicuti quando ci-
uilis cauſa reſpectu adulterij principaliter mo-
uetur ad ſeparationem thori, & amiſſionem do-
tis poteſt vxor excipere de adulterio mariti, &
auditur, ita audienda uidetur quando maritus
principaliter agit ad pœnam, & acceſſoriè ad pri
uationem dotis, alias eſſet in facultate mariti a-
dulteri excludendi ſemper uxorem, poſſet pro
reſponſione dici, quod ubi priuatum intereſſe
deducitur acceſſoriè ad cauſam criminalem, tũc
cauſa dicitur criminalis, & ſecundum criminalẽ
71 modum regulatur, quia acceſſorium † ſequitur
naturam principalis, cap. acceſſorium, de regu.
iu. in 6. ideo ſi inſtituto duplici iudicio, ſecundũ
doctrinam Bar. in dicto §. qui furem, Princeps
gratiam faciat accuſato de pœna infligenda, ut
itque accuſator proſequi ſuum intereſſe, quod
72 facere † poteſt, glo. in l. uenia edicti, ubi not. Iaſ.
C. de in ius uocan. Imola in l. defuncto, ff. de pu
blic. iudic. tunc erit locus torturæ, quia cauſa ha
73 bet criminalitatem admixtam, † ita uult Paris
de Put. in tracta. ſindicatu, in uer. tortura, §. po-
ne, quod aliquis commiſit plura delicta, in prin
cip. folio mihi 311. ſequitur Boſſ. in titu. de iudic.
& conſid. ante tortur. numero 301. ſequitur Ri-
pa, in rub. de iudic. num. 97. & ſeq. ubi dicit com
munem eſſe, quia criminale iudicium incaleſcit
ciuili, & quia Princeps indulgendo non præiu-
dicat parti, cui incohato proceſſu criminali fue-
rat ius quæſitum, per quæ iura ego dicebam
in facto de quodam nobili, qui de furto conui-
ctus fuerat, eo quod bis mille aureos quorum cu
ſtodiam ſuſceperat exportauerat, & negauerat
ſororio requirenti, quod tenebatur in carceri-
bus cauſam dicere, & poterat torqueri, licet gra
tiam a Principe impetraſſet, eadem ratione di-
cebam elapſis annis, quod cauſa ciuilis, quæ
erat acceſſoria ad criminalem non poterat ſu-
ſcitari per inſtantiæ reſtaurationem, quando in
criminali lapſa erat inſtantia. In quæſtione ta-
men noſtra exiſtimo admittendam eſſe uxorem
ad excipiendum de mariti adulterio, etiam in
74 criminali iudicio † ad effectum ne perdat dotem,
& ut excludat maritum a lucro dotis. & non
obſtant, quæ ſupra deduximus in princip. quia
illa procedunt ad effectum, ut impediretur actio
per compenſationem totaliter, ſecus eſt, quan-
do non in uim declinatoriæ, uel dilatoriæ vxor
exciperet de mariti adulterio, ſed in vim perem-
ptoriæ, pro quo facit, quod ſupra dixi maritum,
qui adulterium commiſit poſtquam vxor fuerat
de adulterio condemnata, cogi vxorem recipere
non obſtante ſententia inducente thori ſepara-
tionem. ſi enim vxor poteſt adulterium mariti
probare poſt ſententiam, multo magis poterit
ante ſententiam poſt conteſtatam litem, & ideo
licet in cauſa criminali vxor excipiendo de adul
terio mariti non impediat proceſſum, tamen eſt
audienda ad excludendum maritum a proſe-
quutione dotis, & eſt noua declaratio, quam crẽ
do veriſſimam.
Limitatur etiam, vt nõ procedat quando ma
ritus reconciliaſſet ſibi vxorem, quia tunc non
poterit in futurum opponere ei de adulterio, &
75 quod de adulterio fieri poſſit pax, † & reconcilia
tio eſt tex. in auth. ſed hodie, C. de adult. & in §.
ſi vero quando, C. vt nulli iudic. vbi expreſſe di-
citur, quod licet marito recipere vxorem, quæ
propter adulterium fuerat detruſa in monaſte-
76 rium, & ita tenet † Bar. in conſ. 175. domine po-
teſtas a primo dubio, volumine primo, vbi dicit
hoc verum eſſe, quoad odium, iniuriam, & ran-
corem, quia iſta pax eſt licita in omni maleficio,
§. fi. Inſtit. de iniur. l. ſi ſibi. §. quædam, & l. fin. ff.
de pact. & licet ſuper crimine non poſſit fieri
77 † tranſactio, l. tranſigere, C. de tranſact. tamen
hoc eſt verum, quoad impediendum proceſſum
78 tantum, ut per † eum, idem voluit Bar. in illa l.
tranſigere, in ſecunda lectu. in ultima columna,
Alber. & Franc. Tig. Alexan. numero quinto,
ver. aduerte tamen, quia licet cuique remittere
iniuriam ſibi illatam, Iaſon. numero 6. Cur. ſen.
numero 21. regulariter enim prohibita eſt ſu-
per crimine adulterij tranſactio, vt in eo tex. li-
cet videre, vbi Doctores laborant pro inuenien
da ratione ſpecialitatis, & Pet. de Bellaper. pro-
ut eum refert Cin. ibi, & Cur. ſen. multa effudit
contra Italorum, zelotipiam, immo & contra
clericos,

clericos, &monachos, ſatis quidem impuden-
ter, & inſipilè, dicit Caſtr. in conſ. 403. volum.
1. quod facta reconciliatione non poteſt oppo-
ni de adulterio, & dicit Bologn. in conſ. 23. nu-
mero 3. in fi. quod remiſſio adulterij ſtat in pe-
ctore mariti.

Et quod dictum eſt, adulterium tranſactione
remitti ſolum, quoad rancorem animi, non au-
tem, quoad impediendum proceſſum, locum ha
bet, quando agitur de adulterio vere, non autem
quādo res eſt de præſumpto, vel ficto, ſcis enim,
quod ſi aliquem habet ſuſpectum de ſua vxore,
qui ter monitus, ne illam alloquatur ſpretis mo-
79 nitionibus conueniat cum ea, licet† ſibi illum oc
cidere, vel accuſare, quia præſumitur adulter, vt
in auth. ſi quis ei, C. de adul. & §. 1. in Auth. vt li
ce. mat. & au. hoc caſu poterit trāſigi ſuper adul
80 terio etiam ad impediēdum proceſſum, †fuit ori
ginalis opinio Iaco. Belu. in §. pen. in auth. mat.
& au. ſequitur Bal. d. l. tranſigere, in 10. oppoſ.
vbi etiam Ang. & Salic. & idem voluit Iaſ. nu. 6.
& Cur. ſen. nu. 13. ver. limita tamen, Ang. in l. ſi
maritus. §. ſi negauerit. ff. de adulter.

Eſt & aliud notandum in propoſito, quia &
ſi per adulterium offendatur maritus, familia, &
Reſpublica, vt ſupra tetigi: tamen, quia ipſe eſt
principaliter iniuriatus, cæteri vero in conſe-
81 quentiam, ipſe præfertur † cæteris in vindican-
da iniuria, vt eſt tex. in l. 2. §. fina. ff. de adulter. l.
quamuis adulterij. C. eo. & ex hoc infert Bar.
in dicto conſ. 175. in ſecundo dubio, quod de a-
82 dulterio pax requirenda eſt a ſolo marito, †& ab
eo ſufficit illam haberi, & ſubdit, quod ab vxo-
re adulterata non eſt requirenda, quia volenti
non fit iniuria, & quia cum ſit ſocia criminis nō
poteſt accuſare, l. ſi filium. C. de liber. cau. & alia
multa adducit, ſequitur Alex. in addit. vbi alle-
gat tex. in c. 1. in princ. vbi Bal. quib. mod. feud.
amitta. hinc dicit Fulgoſ. in conſ. 133. dos con-
83 fiſſata, quod adulterium† puniri non poteſt ni-
ſi marito volente, ſequitur Bologn. dicto conſ.
23. numero 3. quod ego intelligo ciuiliter, quia
criminalis proſequutio fieri poteſt marito inui-
to ratione iniuriæ, quæ fuit illata Reipublicæ,
ſed ſi Bolog. ſentētia uera eſſet neceſſario, quod
diximus poſt Bar. & alios in l. tranſigere, non eſ-
ſe licitam tranſactionem ſuper adulterio ad im-
pediendum proceſſum, haberet locum poſt por-
rectam accuſationem, & ante liceret paciſci de
adulterio, uide tamen Clar. pract. crim. q. 58.
num. 2. & 3.

Hoc caſu videndum eſt quoque de alia quæ-
ſtione, quam paucis hinc menſibus habui in fa-
cto, de muliere, quę fuerat damnata de adulterio
ad dotis amiſſionem, & aliā, hæc multis anni
fuit in monaſterio, exinde apud matronam ho-
neſtam, multis etiam annis vixit, vir honeſto lo
co natus piè, ac iuſtè viuens requiſitus ab affini-
bus vxoris honeſtę familię, vt eam reduceret do
mum, conſuluit me ſi poſſet remittere ſolum ran
corē, non autem iniuriam. & reſpōdi poſſe cū li
mitatam facere remiſſionem odij, & eorum, quę
ſalutem animæ poſſent impedire, non autem in-
iuriam, nec pęnam, iam ſibi ex ſententia applica
84 tam, quia limitata† cauſa limitatum producit ef
fectum. l. in agris. ff. de acq. rer. dom. & remiſſio
eſt donatio, quæ a mera liberalitate procedit,
ideo poteſt quis donare quantum libet, & cęterū
retinere, & contractus ex conuentione legem ac
cipiunt, & ex prædictis conſtat poſſe rancorem
remitti, non autem alia, & inquit Din. in l. ſi pro
fure, in princ. ff. de cond. furt. quem ibi ſequitur
85 Bal. quod † remittens iniuriam non videtur re-
mittere intereſſe ſeu damnum, quod ex iniuria
paſſus, eſt Bal. qui idem dicit in l. ſi tibi. §. 1. ff. de
pact. fortius dicit Bal. in l. domus. ff. de ſeru. ur-
ban. prædio. quod facta remiſſione omnium
86 † iniuriarū, expulſionum, & deuaſtationum non
ueniunt damna, & intereſſe, allegat Specul. in
titu. de accuſat. ideo Bald. in d. l. ſi tibi. §. primo,
inſtruit, quod in inſtrumento pacis ponatur re-
miſſio plena cum damnis, & intereſſe, & Alex.
ibi inquit hoc dictum eſſe diligenter conſideran
dum, idem Alex. in conſ. 168. nu. 6. vol. 2. Iaſ. in
l. 1. nume. 16. ff. de pact. & hoc vult glo. in d. §. fi.
Inſtit. de iniur. quam ſequuntur alij ſupra pro-
ximè citati, & eam dicit communem ſententiam
Ioan. de Amic. in conſ. 88. num. 14. Didac. lib. 2.
variar. reſol. cap. 10. num. 6. ver. quarto eodem,
Clar. in pract. crimin. quæſt. 58. nu. 38. Carroc.
in c. cum quid, par. 4. limit. 10. ver. ad quintum,
num. 3. & ſi hoc eſt verum, quando indefinite fit
remiſſio, quanto magis locum vēdicabit in hoc
caſu, in quo facta eſt cum expreſſa reſeruatione
dotis, & cuiuſcunque alterius iuris: reſeruatio
87 enim ius conſeruat, †quod competebat, Bar. in l.
pen. C. depoſ. Caſtr. in l. 1. nu. 7. ff. ad leg. Falcid.
Dec. in conſ. 283. nu. 2. & conſ. 309. col. 3. ver.
non obſtat, quod renūciatio, Crau. in conſ. 127.
88 nu. 7. & ideo licet recipiens ſortem† cenſeatur re
mittere pęnam, & intereſſe, l. fi. in fi. C. de eo, quod
cer. loco, ubi Bar. Ang. Caſtr. Iaſ. & alij, tū quādo
recipiendo ſortem, quis proteſtatur velle, quod
ſit ſibi ſaluum ius reſpectu prædictorū poteſt pę
89 nam petere, †& intereſſe ſecundum Bar. in d. l. fi.
in fi. uer. poſſemus etiam dicere, Caſtr. in fi. Iaſ.
nu. 4. ver. quid tenendum, Aret. in conſ. 9. col. 1.
in fi. in 2. dub. Dec. in l. uinum, nu. 5. ver. ſaluari
tamen poteſt. ff. ſi cer. pet. cum ergo proteſtetur
maritus ſe remittere rancorē tm̄, & odium, non
aūt iniuriam, & alia, quæ fuerunt ſibi quæſita ex
dicta ſnīa, arbitror rectè conſuluiſſe, quod mulier in
futurū nō poſſit vti iure primæuo. Et nō obſtat,
90 quod venalis cōcordia inter cōiuges† ſit prohibita,
licèt cæteris ſit permiſſa, vt tex. in l. ſi liberis, ſecū
dum unam gl. lecturam. ff. de pact. dotal. ubi con
uentio per quam maritus, ſub prętextu concor-
diæ remittit uxori pactum lucrandi, eſt nulla, ſe
quitur Roma. in ſingul. 582. pone caſum quo-
tidianum, & ſequitur, ac ualde ſingulare dicit
Io. Lupus, in rubrica, de donat. inter ui. & uxo.
§. 34. num. 3. uer. ad idem eſt. ubi, nu. 4. infert,
quod ſi maritus reconciliando ſibi vxorē conue
91 nit, †quod lucrum bonorū ſibi delatum ex adul
terio uxoris ipſi uiro remaneat, non ualebit pa-
ctū tanq̄ continens turpē, & uenalē cōcordiā, &
ſequitur

ſequitur addit. ad Roma. in loco pręcitato, quia
ille tex. loquitur quando maritus remittit ius q̄-
ſitum, atq; ita uendit concordiam. at ſecus eſt in
caſu noſtro, quia maritus nihil remittit, ſed reti-
net quod iam fuerat ſibi adiudicatum, atque ita
caſus ſunt diuerſi, proinde recte Lupus relinquit
cogitandum, licet veram differentiam non expri
mat, non enim tenebatur maritus recipere uxo-
rem adulteram, ideo recipiendo potuit adijcere
92 quæcunque pacta quia ſicuti traditioni † rei ſuę
poteſt quis apponere quam uult legem. l. in tra-
ditionibus, C. de pact. Zabar. in clem. quia con-
tingit, in 11. not. de religio. domib. D. Becius in
conſi. 101. nu. 25. & 26. ita in remiſſione iniurię,
uel alterius iuris; & uxor debet remiſſionem in
93 totum acceptare, uel in totum improbare, † non
autem improbare pro parte, & pro parte illi ac
quieſcere. l. cum quæritur. ff. de adminiſtr. tuto.
l. nam abſurdum, ff. de bon. lib. & dicit Bart. in l.
contra iuris. §. fi. cum l. ſeq. ff. de pac. quod is cui
94 ius quæritur ex contractu tenetur illud † acce-
ptare cum omnibus ſuis qualitatib. & dicit Al-
ber. ibi quod agnoſcens pro ſe contractum tene
tur illũ agnoſcere cõtra ſe, alios citaui in cõſ. 52.
nu. 40. & ſeq. ubi habes ad ſatietatem. Præterea
in d. l. ſi liberis, turpitudo in hoc conſiſtit, quia
uxor, q̃ ſine cauſa diſceſſerat, & cõſequenter gra
tis tenebatur redire, turpiter exigit a uiro remiſ
ſionem pacti, quam alias uir non feciſſet niſi ut
induceret vxorem ad redeundum, argumẽto l.
1. & 2. ff. de cond. ob turp. cau. ſicuti etiam dici-
mus de teſte, qui cum teneatur ferre teſtimoniũ
turpiter accipit quidquid pro ferendo teſtimo-
nio accipit. At ſecus eſt in marito recipiente u-
xorem adulteram, quia non dicitur turpiter ali-
quid capere, cum non teneatur illam iterum ad
mittere ad thorũ quem uiolauit, ultra quod cũ
maritus reſeruat ſibi iura nihil habet ab uxore,
ſed a lege eferente ſibi dotem uxoris adulteræ,
uel ẽt a iudice adiudicante. imo uidetur quod
95 poſſit maritus iſto caſu licite capere † ut adulte-
rium diſſimulet, ut probat tex. in l. idem & ſi. in
princ. ff. de cond. ob turp. cau. quod non pono ꝓ
conſtanti. Rurſus in d. l. ſi liberis, ſimulata fuerat
diſcordia, & affectata cauſa diſcedendi, ut inde
pro reditu extorqueret a uiro remiſſionem pa-
cti, non mirum itaque ſi dolus non debet uxori
96 doloſe opitulari, cũ nemo debeat ex ſuo † dolo
lucrari, uel commodum conſequi. l. ne ex dolo.
ff. de dolo. l. itaque fullo. ff. de furt. D. Becius in
conſ. 97. num. 17. ubi alios citat, & affectata ab-
97 ſentia † non prodeſt. l. & qui data. ff. ex quib. cau.
98 maio. nec impedimentum † affectatum, l. 2. §. ul.
99 ff. ſi quis caut. nec alius quilibet affectatus † actus
ſecundũ Felin. in c. 2. de teſtib. Tiraq. de retract.
conſang. §. 35. glo. 4. num. 28. de rixa affectata
100 † quod iuuet, ponit Boſſ. in ti. de homicid. num.
56. & quando lis eſt affectata, uel ficta, non ualet
101 tranſactio † ut ponit Ang. in l. cum his. ff. de tran
ſact. ſequitur Caſtr. ibi, Natta in conſilio 543.
nume. 34. at in noſtro caſu rixa, & diſcordia
non fuit ficta, nec affectata, aut ſimulata, ſed
uera, & certa, ideo termini noſtri in omnibus
diſcordant a caſu dictæ legis.

Declaratur pariter nõ procedere quãdo poſt
commiſſum adulterium maritus cognouit car-
102 naliter uxorem, uidetur enim per talem † actum
remittere iniuriam, & eam ſibi reconciliare, atq;
illius mores approbare ſecundum glo. unicam
in c. fin. de adult. & in c. plerunq;, de donat. inter
uir. & uxor. ubi Præpoſ. c. quod autem 32. quęſ.
1. c. quemadmodum, de iureiur. Caſtr. in conſ.
403. uol. 1. ubi tamen dicit hanc reconciliatio-
nem induci quando maritus cognouit uxorem
poſt pænitentiam peractam, alias autem ſi ante
pœnitentiam cognouit lenocinij reus eſt, &
103 † non poteſt uxorem accuſare, c. ſignificaſti, de
diuor. c. pen. de adult. c. 6. 32. quęſ. 1. & c. nemo.
2. quæſt. 3. & hęc erit alia declaratio, ut ſcilicet
uxori non poſſit maritus opponere de adulterio
qđ cõmiſit ipſo tacite, uel expreſſe lenocinante,
& prædictam deciſionem, cum ea diſtinctione
probauit Bologn. in conſ. 23. nu. 3. & 4. & com
munem dicit Didac. in Epitom. de ſponſal. par.
2. c. 7. §. 6. num. 7. ubi ſubdit quod non obſtante
prædicta remiſſione poterit maritus accuſare
uxorem ſi poſtea cadat in adulterium, quãuis
contrarium teneat Salic. in l. quoniam Alexan-
drum, C. de adult. & ait quoq; quod ea nouum
adulterium committente non dabitur accuſatio
adulterij remiſſi, quia delictum reconciliatione
extinctum non poteſt reſuſcitari, quidquid uo-
luerit Lup. in d. c. per ueſtras, in princ. §. 9. num.
18. ubi late agit reprobando Salic. quoad primũ
104 dictum, quia pręcedens uenia † non trahitur ad
futura delicta. l. non alias. §. 1. ff. de iudic. & facit,
quia impunitas pro futuris delictis non ualet tã
quam præbeat occaſionem, & licentiam peccã-
di, prædictam ſententiam quod maritus cogno-
ſcendo uxorem carnaliter uideatur illius malos
mores approbare, tenuit quoque Clar. in pract.
crimin. §. adulterium, nu. 18. ubi addit quod pec
105 cat mortaliter maritus † qui cognoſcit uxorem
adulteram, c. coniugio. 32. quæſt. 1. Bertach. in
ſuo repertorio in uer. adulter, il 3. de quo tamẽ
uidendus eſt Caiet. in ſumma in uer. matrimo-
nialis uſus, c. 10. & tractat Didac. d. c. 7. §. 2. nu.
4. bene certum eſt quòd turpe eſt marito cogno
ſcere uxorem adulteram ante pœnitentiam, uel
cum ea habitare propter ſuſpicionem lenocinij,
dixi ſupra ex Caſt. & Bologn. Lup. in d. c. per ue
ſtras, in 3. notab. §. 21. nu. 23. folio mihi 152. Di
dac. d. §. 2. nu. 4. & pręmiſſa concluſio confirma
tur, quia, ut dixi ſupra loquendo de ingratitudi
ne filij, iniuria ſeu offenſio remitti poteſt nõ mi
nus tacite quam expreſſe, non enim minus lo-
106 quimur facto, quam uerbis. l. Paulus. ff. rẽ rat.
hab. l. repræhẽdẽda. C. de inſti. & ſubſti. & dicit
glo. in l. recuſare, ff. de acquir. hæredit. nihil re-
ferre uerbis ne an factis aliquid fiat, Tiraq. de
retract. conſang in fi. numero 75. Rip. in conſi.
187. numero octano, Bello. in conſilio 15. nu-
me. 11. Neuiza. in conſ. 50. nu. 51. Natta in conſ.
11. nu. 6.

Intellige tamen iniurię remiſſionem induci
quando maritus ſcienter cognoſcit uxorem

adulteram, quia ſi ignoraret adulterium cõmiſ-
ſum nón uidetur uoluiſſe reconciliari.ita loquũ
tur iura omnia ſupra citata, nam ignorans nun
107 quam † uidetur remittere ius ſibi competens.l.
mater decedẽs.ff.de inof.teſtam.l.cum Aquilia
na.ff. de tranſac.l. ex maleficijs,§.longè minus,
ff. de actio.& oblig.Ioan. And. ad ſpecul. in tit.
de teſtam.§.in primis,ſub nu.27.Afflic.in deciſ.
53.Deci. in conſilio 503.in 3.dub.& q ignorat
108 actus defectum non poteſt uideri, † quod illum
approbet,Alc.in conſ.135.col.1. vol.7.& igno
rans non negligit ius ſuum,nec contemnit.cap.
qa diuerſitatem, de conceſſ.præben. cum ergo
uir ignorat delictum uxoris non uidetur cogita
109 re † de iniuriæ remiſſione.

SVMMARIVM.

1 Dos datur,ut maritus onera matrimonij ſuſtineat.
2 Vxor non eſt alenda a uiro ſi dotem promiſſam non ſoluit.
3 Maritus denegare poteſt uxori alimenta ſi dotis partem ſoluit,& partem retinet.
4 Emptor non lucratur fructus prædij empti etiam pro rata pretij ſoluti ſi integrum non ſoluit.
5 Vxor,quæ integram dotem non ſoluit,debet tamen ali pro rata partis ſoluta.
6 Partis eadem eſt ratio quoad partem,quæ eſt totius quo ad totum.
7 Emptor de æquitate facit fructus ſuos pro rata ſoluti pretij.
8 Officium iudicis datur emptori pro rata ſoluti pretij ad conſequendam partem fructuum.
9 Vxor quæ partem dotis ſoluit lucratur pro parte donationem propter nuptias.
10 Emptor, qui non ſoluit pretium lucratur fructus, quando fuit habita fides.
11 Maritus poteſt de domo expellere uxorem quæ dotem non ſoluit.
12 Habitatio ei debetur,cui alimenta ſunt præſtãda.
13 Matrimonium res eſt ſpiritualis.
14 Matrimonium nõ reſcinditur etiam ſi dolus unius partis illi cauſam dederit.
15 Matrimonium non reſcinditur etiam ſi unus coniugum minor peteret reſtitutionem in integrum.
16 Matrimonium non reſcinditur etiam ſi mulier dolosè affirmauerit bona ſua eſſe maximi ualoris,cũ non ſint.
17 Lege cautum quod non reperitur non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.
18 Ius dicere ſibi de facto nemo debet.
19 Adulterium uxoris præſtat iuſtam cauſam ſeparãdi thorum.
20 Thori ſeparatio fieri non poteſt ob adulterium ſine iudicio eccleſiæ.
21 Matrimonium non dirimitur propria authoritate etiam ſi notoria ſit conſanguinitas inter coniuges.
22 Conductor,qui in ſolutione pẽſionis deficit pro parte poteſt expelli.
23 Emphyteuta, qui deficit in ſolutione canonis pro parte cadit a contractu.
24 Emphyteuta deficiens in modico cadit a toto.
25 Emphyteuta alienans partem rei cadit a tota.
26 Contractum,qui non ſeruat, ei non eſt obſeruandũ etiam ſi defectus ſit in minimo.
27 Vtile uitiatur per inutile in indiuiduis.
28 Vxor non conuenitur ultra quam facere poſſit.
29 Vxor,quæ propter paupertatem, & impotentiam non ſoluit dotem non poteſt a uiro expelli.
30 Vxor non excuſatur per impotentiam a ſolutione dotis, quam promiſit ſciens ſe non poſſe ſoluere.
31 Maritus alit uxorem etiam dote non recepta,quãdo ea fuit promiſſa ab affinibus,non ab uxore.
32 Actionem, qui habet,uidetur rem ipſam habere.
33 Fideiuſſor conueniri non poteſt, quando creditor principalis factus eſt non ſoluendo ob dilatam exactionem.
34 Actionem habens dicitur fictè,non verè habere rem.
35 Vxor,quæ partem dotis ſoluit lucratur ſolum partem donationis propter nuptias etiam ſi promiſſa fuerit ab affinibus.
36 Maritus non denegat alimenta uxori cuius affines propter paupertatem non ſoluunt dotem.
37 Alere quilibet eum tenetur quem habet ĩ obſequio.
38 Maritus non poteſt uxorem expellere eo, quod dotẽ non ſoluerit ſi eam retinet in obſequio.
39 Vxorem alere an teneatur maritus illam retinens in obſequio ſi promiſſam dotem non ſoluit.
40 Facta multa tenent,quæ fieri prohibentur.
41 Turpius eijcitur,quam non admittitur hoſpes.
42 Maritus,qui ob dotem non ſolutam expulit uxorẽ, poteſt nihilominus dotẽ petere uia iudiciali.
43 Dominus,qui ob non ſolutum canonem expulit emphyteutam non poterit canonem petere.
44 Remedia duo quando cõpetunt,electione unius tollitur alterum ſi ſint incompatibilia.
45 Remedia plura cumulari poſſunt,quando oriuntur ex diuerſa cauſa.
46 Dominus expellens colonum deficientem in ſolutione poteſt nihilominus penſionem petere.
47 Maritus tenetur uxorem admittere redeuntẽ ẽt quæ diſceſſit propria culpa.
48 Maritus,qui uxorem domo expulit ob nõ ſolutã dotẽ petere poterit nõ ſolũ dotẽ,ſed ẽt uſuras dotales.

Quæſtio XVII.

IVSTA quoque eſt cauſa denegãdi alimẽta uxori quando non ſoluit dotem
promiſſam:dos.n.conſtituitur, ut ex
1 eius fructibus † maritus ſuſtineat onera matri-
monij.l. pro oneribus.C.de iu.dot.l.dotis fru-
ctus.ff.eod. l. de diuiſione,ubi glo.& Doctores
ff.ſol.mat.Doctores in c.ſalubriter,de uſur.Bar.
in l.ſi ſoror,ff.de do. præleg.Caſt.in l.ſi cũ dotẽ.
§.tranſgrediamur,nu.7.ff.ſolu.matr.Cagnol.in
l.omnis diffinitio,nu.48.ff. de reg.iur.& in ter-
2 minis † hoc voluit gl.ĩ §.fi.in uer.onera,in Auc.
de non eligen.ſecun.nub.quem tex.ad hoc alle-
gat ante oẽs Cin.in l.quod in uxorẽ,col.1,C.de
neg.geſt.ubi dicit, ꝙ deceptis, & nõ decipiẽtib.
ſubueniũt iura,Sal.ibi ĩ fi.q dicit,ꝙ uxor dicitur
eſſe

eſſe extra domum culpa propria, quando non
ſoluit dotem quā promiſit, & idem tenēt Caſt.
& Ale.ibi,& eſt tex.in l.ſi.ubi not. Bal. & Caſt.
C.ad Velleia. idem Bal. in l.ſi donaturus.§.1.ff.
de cond.ob cau.ubi Iaſ.nu.3.hoc etiam proba-
uit Bal.in d.l.de diuiſione,& in l. ſi cum dotē.§.
ſin autem in ſęuiſſimo,ff.ſolu.mat.ubi Ale.Abb.
in c.per ueſtras,de dona.inter uir.& vxor.Rom.
in conſ.517.col.1.Corn.in con.240. in præſen
ri,col.2.uer.tamen his non obſtantibus, uol.3.
Soc.in tracta.Fallen. regu.298.in princ.non.n.
tenetur maritus uxorem habere ſine dote,c. nul
lum,30.q.5.ſed ante omnes hoc uoluere Hoſt.
Io.And. Collecta. But. & alii in d.c. ꝑ ueſtras,
Io.Lup.ibi in 3.notab.in princ.col.1.& 2.folio
mihi 133.& ſeq. Natta in conſ.15.nu.9. Vital.
in tracta. clauſul. in tit. an poſſit quis renuncia.
alim.col.6.in fi.Guid.Pap.quæſt.439.in princ.
Boer.in deciſ.22.in prin.quia dotis datio eſt de
ſolemnitate matrimonij,l.ſi.poſt prin.C.de do-
nat.ante nup.glo.& alii in l.ſtipulata, ff. de do-
nat.inter uir.& vxor.Didac.in Epitom.de ſpon
ſal.par.2.c.7.ī prin.nu.2.ubi admittit uxorem,
quæ non ſoluit dotem,non eſſe alendam,Benin-
caſ.in tract.de pauper.q.8.in 2. ſpeciāli cōtrac.
num.3.

Et procedit hæc opinio etiam ſi maritus par
tem dotis recepiſſet,quia pro deficienti ſolutio
3 ne† partis nihilominus poteſt denegare alimen
ta,ita Bal.in l.inſulam.§.uſuras.ff.ſolu.matr.ubi
dicit alimenta negari, quando uxor nō ſoluit in
tegraliter dotem,ſequitur ibi Caſt.nume. 2. Io.
Lup.in d.c.per ueſtras,in 3.notab. in princ.col.
3.ver.& hoc non ſolum,allegat text.in ſimili,in
l.Iulianus,§.offerri,ff.de actio.emp.ubi dicitur,
4 quod emptor, qui ſolam † partem pretij ſoluit
non lucratur fructus pro rata pretij ſoluti,ad i-
dem eſt tex. in l.fiſtulas.§.qui ſundum,ff.de con
trah.empt.in l.ſi. ff.de fun.dotali. Abb.in conſ.
66.col.3.uol.1. Aret. in conſ.161.in 5.dub.nō
tamen Bal.& Caſt.quicquā dicunt ad compro-
bandum ſuam deciſionem.

Non etiam declarant,an ob defectum partis
poſſit maritus integra retinere & denegare ali-
menta,& tex.in d.§.offerri,quē allegat Lup. in-
nuit quod in totū erunt deneganda,ſicuti in to-
tum fructus acquiruntur emptori,cui pretiū nō
5 integrè ſoluitur, ſed ego teneo† maritum debe-
re alimenta præſtare pro parte dotis ſolutæ, qa
6 eadem eſt rō partis quo ad partem, quæ† eſt to
tius quoad totum,l.quæ de tota, ff. de rei uend.
ubi glo.Bar.not.l.iuris gentium,§.adeo,ubi Do
ctores,pręcipue Iaſ.ff.de pact.Euer. qui plures
citat in loco 80.col.2.verſ.quod ut euidentius.
pręterea uidemus,quod & ſi emptor nihil lucre
tur de fructibus rei emptæ niſi totum ſoluat pre
tium,id tamen procedit inſpecto iuris rigore,at
æquitate attenta, quæ magis obtinet,fructus ꝑ-
7 tinent ad emptorē pro† rata pretij ſoluti,ita Bar.
in d.§.offerri,uerſ.quæro, iuxta hoc.Dec.qui a-
lios citat in conſ.119.nu.2.in fi.Bal.Abb.Caſt.
Io.de Anan.Aret. & alij, quos citat, & ſequitur
Natta in conſ.384.nu.10.& ſequitur Cagnol.
in l.iurabit,nu.22.C.de actio. emp. Didac. lib.
3. uar. reſolu.c.4.uerſ.dicitur quinto, & eo ca-
8 ſu non datur actio, ſed officium iudicis† funda-
tum ſuper æquitate, ut declarat Natta d. conſ.
384.nu.10.facit etiam, quod dicitur in authen.
ſed quæ nihil.C.de pact.conu. & in Authen. de
9 non eligen.ſecū.nub.§.pen.ubi ſicuti uxor† do-
te integrè ſoluta lucratur totam donationē pro
pter nuptias, ita ſoluta parte dotis lucrabitur
partem donationis,& per illos textus hoc modo
determinat eam quæſtionem Guido Pap.quæſ.
274.in princ.ſequitur Boer.in deciſ.22.nu.19.
ubi tamen limitat ſi habita eſſet fides de pretio
10 †& hoc voluit Ange. in d.§.pen. vbi dicit eſſe
multum notandum pro ciuitatibus in quib.ex-
tant ſtatuta de lucranda dote,& donatione pro-
pter nuptias,Iaſ.in §.fuerat,nume.126.Inſtit.de
actio.Bertran.in conſ.115.nu.4.uol.4.Natta in
conſ.258.num.1. & ſeq.& hoc uoluerunt etiam
Socin.Afflict.Pariſ. & Neuiza.quos citat, & ſe-
quitur Rol.in conſ.10.nu.1.& ſeq.ubi idem di-
cit in ſtatuto diſponente,quod uxor donationē
lucretur propter nuptias, & in tracta. de lucro
dot.quæſtio.10.nu.3.

Quinimo tenent multi, qđ maritus, cui non
11 ſoluitur dos ab uxore,poteſt illam expellere†do
mo,& ad hoc ponderatur tex.in l.ſi.C.ad Velle-
ian.ibi, & ſic a marito forſan repelli, atque hoc
notat Bal.ibi in l.ſi donaturus.§.1.ff.de don. ob
cauſ.& idem uoluerunt Cin.Bal.Salic.Caſtr.&
Ale.in d.l.quod in vxorem,Bal.in d.l.de diuiſio
ne,Rom.in conſi.517.col.1.in fi.& col.2.ī prin.
& probatur in d.c. ꝑ veſtras,de donat. inter uir.
& uxo. ſecundū intellectū Hoſt. quod ibi uxor
foret domo eiecta,quem intellectū ſequitur Io.
And.Collect.Butr.& Abb.ibi,& ex illo intelle-
ctu infert Abbas,ꝙ licite expellitur uxor ꝑꝑ do
tē nō ſolutā,alios citat Iaſ. in d.l. ſi donaturus.
§.1.nu.3.& in d.§.fuerat,nu.98.Socin. in d.reg.
258.in prin.Vital.in d.tract.clauſ.in tit.an poſſ.
renunc.alimen.col.6.in fi.Ruin.in cōſ.144.nu.
1.& 16.uol.5.Io.Lup.in d.c.per veſtras,in 3.no
tab.in prin.col.2.uerſ.ſed ego teneo,Boer.d.de-
ciſ.22.nu.3.Cordub. in d.l.ſi quis a liberis.§.ſi
quis ex his,nu.50.& ſeq.ff. de lib.agnoſ.duæ rō
nes huius dicti principaliter allegari poſſunt.pri
ma eſt quod uir aliter erat eā habiturus in uxo-
rē niſi dos fuiſſet ſoluta.l. pure.§.ſi cū, ff.de doli
exceptio. & ſecunda, quia ſi nō tenetur eo caſu
alere uxorem,q̄ dotem non ſoluit,ut admittunt
oēs,utiq; non tenebitur ēt illā habere in domo,
12 quia qui dēt alimēta, † habitationē quoq; p̄ſta
re tenetur.l.legatis.ff.de alimen. & cibar. legat.
prima tñ rō mihi non placet, quia matrimonū
13 res eſt ſacramentalis, & ſpūalis† gl.in c. ueniēs,
14 de trāſac.& nō reſcinditur ēt ſi dotes unius† par
tis cauſam illi dederit,ut probatur ibi,ēt ſi altera
partiū eſſet minor,& peteret reſtitutionem ī in-
15 tegrū,† gl.& Doctores in c.ex parte,de reſtitu.
ſpoliat.& in l.ait p̄tor,ibi Bar.ff.de minor.& iō
Bal.nouel.ī trac.dot.ī 6.par.priuileg.43.col.2.
in prin.dicit, ꝙ mulier uidua, q̄ vt ſpecioſū ha-
ret virū dedit in dotē oīa bona ſua q̄ dicebat ma

ximi eſſe ualoris,cũ tamẽ modica eſſent decepit
16 †uirum,non retractatur per hoc matrimonium,
licet mulier repelli poſſit, & perdat ex dolo be-
neficium alias ſibi competens ne conueniatur,
ultra quam facere poſſit, imo & carcerari poſſit
ſequitur Lup. in d.3.notab.in princ. col.2.cum
ergo in matrimonio nõ detur retractatio ex cau
ſa non ſequuta,non eſt bona ratio expellendiu-
xorem,quia non eſſet aliter illam ducturus. ue-
rior ergo eſt ratio ſecunda, & addi poſſunt ra-
tiones, quæ ſupra allegatæ ſunt in principio cir
ca alimenta, quia deceptis, non decipientibus
iura ſubueniunt, & quia maritus ſine dote non
cogitur ad onera matrimonij ſecundum Do-
ctores in d.l. quod in uxorem. inter quæ onera
illud uidetur maximum,ferre ſcilicet, leuitatẽ,
loquacitatem, importunitatem, & alia mulie-
rum uitia.

Contrariam tamen ſententiam quod uir ob
defectum ſolutionis non poſſit vxorem domo
expellere,probauit Card.in d.ca. per ueſtras,in
4.oppoſ.quia inter cauſas diuortij,hæc non re-
17 peritur,cap.porrò, de diuort.& quod lege † cau
tum non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuen-
tionibus præſumendũ, Archid.in prooem. ſexti
col.6.D. Becius in conſ.35.nu.4. & maritus nõ
18 debet de facto ſibi† ius dicere.l.1. C. ne quis in
ſua cau.c.cum ueniſſet. de iudic. ita quoque te-
net Bal.nouel.in d.priuileg.43.uol.2.in fi.uerſ.
poſſet tamen expelli.ubi dicit inſpecto iure ca-
nonico quod eſt ſeruandum non poſſe vxorem
expelli,idem etiam uoluit Didac. qui tamen de
prædictis non meminit in d. Epitom. ſponſal.
par.2.c.7.in princ.nu.2.ubi mouetur, quia ma-
ritus tenetur cum uxore habitare & ad id cogi
poteſt per eccleſiaſticum iudicem. c.literas.ubi
Abb.de reſtit.ſpoliat.c.1.de ſponſal. c. intellexi
mus.de adulte.c.1. de offic.ordin.& ad id præci
ſe cogi poteſt ſecundum Bart. in l.ſtipulationes
non diuiduntur,quęſt.8.ubi Iaſ. nume.32.ff.de
verb.oblig. Abb. in d.c.literas, in fi.Præpoſ.&
Felin.nu.8.in d.c.1.de ſponſal. eandem ſenten-
tiam tenuerunt Moder. Galli ad Alex.in conſ.
56.col.pen.uol.4. tamquam ſit contra ius diui-
num,de quo apud Matth. c.19. Marcum c.10.
& Diuum Paulum ad Epeſ.c.5. ſequitur Deciſ.
Pedem.132.nu.18.hinc uidemus,quod & ſi tho
19 ri ſeparatio † expreſſe concedatur propter uxo-
ris adulterium,c.ex parte,de ſponſal.c.ſignifica
ſti.c.ex literis,& cap.gaudemus, de diuor.c.in-
telleximus,& c.fi. de adult.tamen ea numquam
20 a uiro fieri poteſt authoritate propria,† ſed ex-
pectandum eſt eccleſiæ iudicium. c.plerumque
de donat.inter uir.& uxo.c. porrò. de diuort. &
id procedit ẽt ſit notoria ſit cauſa,ut in conſan-
21 guinitate† dicunt Abb.d.c. porrò. Imo. in c.ex
conqueſtione. de reſti.ſpolia.Lafranc.in rub.de
cau.poſſ.& propr.col.5.quod tamen non pono
pro abſoluto per ea,quæ ponit Didac. d.ca.7.§.
5.nu.10.quidquid tamen ſit ſi vbi cauſa ſepara
tiõis iuſta eſt,& a lege determinata, nõ licet ma
rito uxorem expellere propria authoritate,quã
to minus licebit in caſu non determinato,in sũ-
ma prima opinio eſt communis, & approbatur
per legiſtas, ſecunda tamen magis conuenit iuri
canonico, & fauet aĩę cuius ſaluti cõſulẽdũ eſt.

Si primam teneamus amplianda erit ſi pars
tantum dotis erit debita,cætera uero iam ſit ſo-
luta:non.n.quoad expulſionem militat rõ, quã
allegauimus ſupra tractando de pręſtãdis alimẽ
22 tis, & facit, quod diximus de conductore † qui
defecit in parte penſionis, is enim poteſt expel-
li,ut probat tex.in l.ædem. ibi ſoluiſti in ſolidũ,
C. loca. idem in emphyteuta qui deficiendo in
23 parte penſionis† cadit a tota re, Specu. in tit. de
loca. §.nunc aliqua. uerſ. 29. & eſt magis com-
munis ſecundum Iaſ.in l.2.nu.54.C. de iure em
phyt. Io.And.Bald.Oldr.Caſtr.Ale.& alii citati
per Nattam in conſi.429.nu.7.& 8.ubi ampliat
24 etiam ſi defectus ſit in modico,† Rol.in con.17.
nu.14.vol. 2. qui duo dicunt idem eſſe quando
emphyteuta contrauenit alienãdo partem rei,
25 uolunt enim quod cadat† a tota re,de quo arti-
culo late Clar.in quæſt.8.nu.4.de iure emphyt.
hoc etiam uidemus in eo qui circa obſeruantiã
contractus deficit in matrimonio,quia ei aduer
26 ſarius in nullo tenetur implere, † Bald.in l.iuris
gentium.§.adeo,in uer.pacta conuenta, in 2.no
tab.ff.de pact. ubi loquitur etiam in his, quæ
non reſpiciunt ſubſtantialia contractus, Dec. in
l.cum proponas,nu.5.ubi Cur.iun. ad Ale.nu.
2.C.de pact.Natta in conſ.373.nu.29.uerſ.nec
releuat, Menoc. in conſ.55.num.6.D.Becius in
conſi.45.nu.10.& facit quia non poteſt expelli
pro parte,& retineri pro parte, ſed expulſio res
27 eſt indiuidua atque in indiuiduis† utile uitiatur
per inutile,Bar.in l.græce,§.illud commune,nu
mero 3.ff.de fideiuſſo.in l.quemadmodum, nu.
9.C.de agricol. & cenſ. lib.11. Doctores in l.1.
§.ſed & ſi mihi,ff.de uerb.oblig.ubi Iaſ.num.4.
uer.in iſta,& Crot.num.7.& eſt tex.in l.ſi ſpon-
ſus.§.generaliter, & §. circa.de donat. inter uir.
& ux.& in l.1.§.item quæritur,& in §.Trebatius
ff. de aqua quotidia. & æſti. ergo pars non ſolu
ta non impedit expulſionem, ſed ea ſolutio ui-
tiatur ob partem non ſolutam.

Principalem tamen concluſionem limita nõ
procedere quãdo uxor ſoluiſſet quidquid põt,
28 habet enim priuilegium ne teneatur ultra† quã
facere poſſit.l.ex diuerſo,in prin.ubi Bar.& alii,
ſolu.mat.tunc enim ſi ob paupertatem,uel ino-
piam mulier nõ poſſit integrum dotis debitum
29 exoluere,† non poteſt a uiro expelli,ſed alenda
eſt.ita declarat Alc.in l. ſi donaturus.§.1.nu.2.
uer.limita tamẽ, ff. de condic.cau.da.& ibi Iaſ.
nu.5. in fi. aditio. ad Guid. Pap. in quęſt.439.
in additio.fi. & dicam paulo infra circa ſequen
tem limitationem.

Hoc tamen uerum eſt niſi mulier doloſè do
tem promiſiſſet, quam ſciebat ſe non poſſe ſol-
uere,quia perditur dictum beneficium propter
dolum. l. ẽt.§.licet, ff. ſolu. matr. & in terminis
30 quod nõ †gaudeat mulier doloſa tali beneficio
eſt tex.in l.pen. ff.de iu.dot. quẽ dixit ſingularẽ
Io.Lup.in d.c.per ueſtras,in 3.notab. in princ.
colum.tertia, uerſic.& per iſta fuit alias decifa.
de

de donatio. inter uir. & uxor. & dixi in tit. quib. debeantur alimenta, in quæſtio. de his qui tenentur ſolum in quantum facere poſſunt.

Secundo principaliter limita concluſionem noſtram, ut non procedat quãdo dos fuiſſet promiſſa non ab ipſa uxore, ſed a patre, uel fratrib. uel aliis etiam extraneis, quia tunc ſi ſunt in mora dotes promiſſas ſoluendi tenetur nihilomi-
31 nus maritus † uxorem alere, ſecundum Corne. in conſ. 145. in hac conſultatione, col. 4. uer. nec refragatur, & uer. pręterea imputatur, uol. 2. ubi duplici mouetur ratione. prima eſt quod cũ maritus actionem habeat contra patrem, uel fratrẽ
32 uxoris, qui dotem promiſit uidetur dotem † ipſam habere. l. nemo uidetur, ff. de in integr. reſtit. l. rem in bonis, ff. de acquir. rem dom. l. qui actionem habet, ff. de reg. iur. ſecunda eſt, quia negligentia mariti ſeu eius culpa commiſſa circa exactionem dotis non debet uxori nocere, facit qđ
33 dicimus det fideiuſſore, quod is qui non † põt conueniri a creditore quando ob dilatam exactionem debitor factus eſt non ſoluendo, hanc declarationem probauit etiam Socin. iun. nume. 114. nume. 44. uol. 3. ſed ante omnes Abb. in d. cap. per ueſtras, hæ tamen rationes non uidentur tutæ, quia licèt actionem habens uideatur rem habere, tamen minus eſt actionem habere quam rem l. minus eſt, ff. de reg. iur. & id quod dicitur in cõ-
34 trarium procedit † fictè non verè, ut per Deci. in d. l. qui actionem, num. 4. ubi etiam Cagnol. & ſi hæc ratio bona eſſet procederet etiam quãdo dos eſſet promiſſa ab uxore, quia etiam tunc maritus eum habeat actionem uideretur rem habere: tamen ſecunda quoque ratio non ſatisfacit quia cum eſſet in facultate mariti agendi non poteſt ſibi imputari quod non egerit, nemo etenim cogitur agere.

Ideo contrariam ſententiam, quod non ſit alenda etiam eo caſu, quo dos non eſt per uxorẽ promiſſa, ſed per alium probauit Bal. in l. quod in uxorem, nu. 10. C. de neg. geſt. ubi dicit indefinitè alimenta pręſtanda non eſſe ſiue dos debeatur ab uxore, ſiue a patre, aut alio, eodem modo loquitur Caſtr. nu. 4. & Alex. nu. 3. & cæteris clarius Salic. in fi. dicens legem tres caſus pariſicare quod dos ſit a muliere a patre, uel ab extraneo promiſſa, quia ſemper eſt mulieris, & ſẽper datur pro oneribus matrimonij, ita etiam loquitur Guid. Pap. d. quęſt. 439. in princ. cum Salic. tranſit Lup. in d. cap. per ueſtras, nor. 3. in princ. col. 4. uerſ. iſta tamen debent intelligi, & col. ſeq. uerſ. & ita concludo, Iaſ. in §. fuerat, nu. 98. Inſtit. de action. Ruin. in conſ. 144. nu. 16. uol. 5. Didac. in Epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 7. in princ. num. 2. & facit ratio quia contemplatione dotis maritus traduxit uxorem, non quęrens, nec diſtinguens a quo detur dos, uel a quo promittatur. facit etiam, quod uoluit Natta in conſi. 258. in princ. per text. in §. illud quoque in Auth. de non eligen. ſecun. nub. ubi ait uxo-
35 rem, quæ † ſoluit partem dotis lucrari donationem propter nuptias tantummodo pro rata dotis ſolutæ etiam ſi fuiſſet a patre uel extraneo promiſſa, per quam deciſionem appàret quod mora patris, uel alterius dotantis nocet uxori.

Quod ſi placet ultima hęc opinio, quę plures habet authores eam declara non procedere quãdo pater qui dotẽ promiſit non habet unde ſoluat, quia habet beneficium ne teneatur ultra quã facere poteſt, l. pen. ff. de iure dot. l. ex diuerſo, in princ. ff. ſolu. matr. hoc enim caſu maritus non
36 denegabit alimenta † uxori ſecundum Cuman. in l. ſi cum dotem. §. ſi cũ maritus, cum lege ſeq. ff. ſolu. matr. idem tenuit Ale. in d. l. ſi cum dotatus. §. 1. col. 1. ff. de condictio. cau. da. quia factum, & inopia patris non debet nocere filiæ, ſequitur Iaſ. ibi, num. 5. in fi. additio fin. ad Guid. Pap. d. quęſt. 439. Benincaſ. in tracta. pauper. in 8. quęſt: in 2. ſpecia. contra. num. 15. & ante eũ Socin. in tracta. fallent. reg. 258. in 2. limitat. ſed hoc caſu non excuſabitur pater quando per dolum promiſiſſet dotem ſciens ſui patrimonij uires non ſe extendere ad illam quantitatem, quia dolo non ſubuenitur ex illo remedio, ut dixi in proxime pręcedenti limitatione princ. & in ea quęſt. in qua tractaui de his qui tenentur ſolum in quantum facere poſſunt.

Tertio declaratur principaliter hęc concluſio ut non procedat quando maritus dote non ſoluta retinet uxorem in obſequio ſuo, q̃a tunc tenetur illam alere, quamuis dotem nõ ſoluerit
37 per rationem q̃a tenetur quis alere † eum quem habet in obſequio. l. in reb. §. poſſunt, ff. cõmod. l. ſerui. §. quas impenſas, ff. de ædilit. ed. l. ſed & ſi quid. §. ſufficienter, ff. de uſuſfruc. ita tenet
38 † Abb. in conſ. 85. nu. 6. uol. 2. ubi allegat Bar. in d. l. quod in uxorem, & adducit prædictã rõnem Rom. in conſ. 517. col. 2. ubi dicit quod ſi uxor non ſoluit dotem promiſſam poteſt maritus illam repellere, at ſi retinet in obſequio neceſſe habet alere per rationem de qua ſupra, hoc etiã Socin. iun. qui tamen de ſupra relatis non meminit in conſ. 114. num. 44. uerſ. poteſt primo dici, uol. 3. Gram. qui hoc apertè pronunciat in deciſ. 103. nume. 25. & ſeq. dicens quod ſi maritus habet iugiter in ſuis ſeruitijs uxorem, quæ dotem non perſoluit promiſſam, tenetur illam alere, Benincaſ. in tracta. de pauper. in 8. princip. quæſtio. in ſecundo ſpecia. contract. numero quarto.

Verum huic ſententiæ contradicit Vbert. de Bob. in l. quod in uxorem, quem refert, & ſequitur Cin. in prin. ubi poſtquam dixit quod ſi mulier eſt ĩ obſequio uiri alenda eſt ſiue dotem habeat ſiue non, ſubdit intelligendum eſſe quando
39 nulla dos ſuit promiſſa, at ſi fuit † promiſſa, & nõ ſoluta non eſt alenda, atque ita tenet etiam eam, quæ eſt in obſequio alendam non eſſe, & uidetur confirmari ratione, quia uxor tenetur præſtare dotem, & obſequia, & cum ad utrunque teneatur non liberatur præſtando unum, ideo Caſtr. in d. l. quod in uxorem, numero 5. dicit quod etiam ſi uir habeat dotem, tamen non alit uxorem, quæ non eſt in obſequio, & dixi ſupra quando uxor diuertit a uiro. Abb. uero

in d.con.85. loquitur quando iam erãt præſtita
alimenta & tractabatur de repetitione eorum,
40 quod eſt diuerſum a noſtro quęſito. multa† enim
facta tenent quæ fieri prohibentur. l. patre furio-
ſo, ff. de his, qui ſunt ſui uel alieni iur. & turpius
41 eijcitur quã nõ admittitur hoſpes, † c. quemad-
modum. §. alioquin. de iureiur. Anan. in conſi.
63. num. 1. in fi. Tiraquel. de conſtit. poſſeſſ. par.
3. limi. 7. num. 43. & Bart. in l. quod in uxorem.
allegatus a Rom. nihil dicit de præſenti quæſtio
ne, quare concludo, quod ſi maritus præſtitit u-
xori alimenta, quamuis illa dotem non ſoluerit,
& tunc non repetit, ſi uero uult repellere, & nõ
præſtare, & poteſt: aut vult retinere in ſeruitio,
ſed non alere, & non poteſt, per d. l. in rebus. §.
poſſunt. infertur ex hac concluſione quod mari
tus, cui dos promiſſa non ſoluitur, non poteſt ne
gare uxori alimenta, niſi illam expellat, uel ſi
uult retinere in domo non recipiat ab ea aliqua
ſeruitia uel obſequia.

In prædictis caſibus quibus diximus non eſ-
ſe exhibendam uxorem, quæ dotem promiſſam
non ſoluit, & poſſe domo expelli, aduertendum
eſt quia maritus expulſa uxore, uel negatis ali-
42 mentis non prohibetur dotem † uia iudiciali
petere, ut probat text. in cap. per veſtras, de do-
nat. inter uir. & uxo. quem ita intelligit Hoſtië.
dum dicit quod ibi maritus probat dotem uxo-
ris, quam expulerat, ſequitur Io. Lup. in d. no-
tab. 3. in princ. col. 1. verſi. ampliari poſſunt prę-
dicta, quia licet expulerit, eſt tamen paratus il-
lam redeuntem cum dote admittere.

Sed contra hanc declarationẽ facit quod glo.
uoluit in l. 2. C. de iure emphy. Specul. in tit. de
loca. §. nunc aliqua. uerſ. 27. ubi etiam Io. And.
in addit. ubi ducunt quod ſi dominus directus
43 † ob canonem non ſolutum expellat emphyteu
tam, non poterit exinde ab ea petere penſionem
præteriti temporis, hoc etiam uoluit Io. Andr.
in cap. potuit, ubi Imo. col. 32. & Card. extra lo
ca. Ange. in d. l. 2. Iacob. Beluiſ. in §. quod autẽ
dictum eſt, in authen. de non alien. late Iaſ. in d.
l. 2. num. 124. uer. in quantum Bar. in primo mẽ
bro, & communem dicit Gigas de penſion. quę-
ſtio. 75. num. 6. Clar. in tract. de emphyt. quæſt.
10. nume. 2. ubi tamen intelligit quando expel-
lendo dominus reſeruauit ſibi ius petendi pen-
ſionem, idem ergo videretur dicendum in mari-
to qui uxorem expulit, ut non poſſit deinde do-
tem petere. his vero non obſtantibus uera eſt
prior ſententia, tunc enim electione unius reme
44 dii tollitur alterum† quando ſunt incompatibi
lia, & contraria. l. poſt diem. ff. de lege commiſſ. l.
fin. C. de codicil. l. in delictis, §. detracta, ff. de no
xal. l. quod in hæredem. §. eligere, ff. de tributo.
ita limitat & declarat D. Becius in con. 87. num.
9. at in caſu noſtro non ſunt contraria expellere
uxorem, & petere dotem, ſed ſunt diuerſa, quia
expulſio reſpicit futurum tempus, dos autem re
ſpicit præteritum, argumento l. & ſi forte. §. fin.
ff. ſi ſeru. uend. ſecundum Iac. Butr. quem ſequi-
tur Alber. in d. l. 2. C. de iu. emphyt. uel melius
dici poteſt quod remedia hęc oriuntur ex diuer
45 ſa cauſa, ideo† cumulari poſſunt ſecundum Alb.
in d. l. quod in hæredem. §. eligere, in fi. Iaſ. But.
in d. l. fin. col. 2. uerſ. quare diſtinguit, C. de codi
cil. Caſtr. in l. edita, col. 4. uerſ. in gloſſ. ibi ſed
cumulatio, C. de eden. Gabriel. communi. opi.
lib. 2. tit. de actio. concluſ. 7. nu. 17. & expulſio
prouenit ex mora, petitio autem dotis deſcen-
dit ex contractu, ideo vtrunque maritus proſe-
qui poteſt. & non obſtat quod uoluit glo. in d. l.
2. quia contrarium tenuit ibi Bart. dicens quod
poteſt dominus expulſo prius emphyteuta pe-
tere penſionem, idẽ tenuerunt Iac. de Are. Cin.
& Salic. ibi, Anchar. & Butr. in d. cap. potuit. & li
cet communis ſit in contrarium, tamen ea pro-
cedit ſpeciali ratione ne dominus conſequatur
duplex lucrum, expellat ſcilicet emphyteutam,
& conſequatur meliorationes, quas emphyteu-
ta non ſoluens penſionem perdit, ut d. l. 2. & nihi
lominus habeat etiam penſionem, & emphyteu
ta tot pęnis plectatur, quia ſcilicet ſoluat penſio
nem, perdat utile dominium, & melioramenta,
atque ita multiplici afficiatur pæna contra text.
in c. at ſi clerici. §. fin. de iudic. propterea uide-
mus, quod in ſimplici colono in quo non ca-
dit ratio multiplicitatis pænarum abſurdi, &
46 iniquitatis prædictę, licet† domino, qui cum ex-
pulit petere penſionem, l. colonus, in princ. ff. lo
ca. & hanc diuerſitatis rationem poſt Iac. Bel-
uiſ. Card. Alber. & Imol. recitat & cõſiderat Iaſ.
d. l. 2. num. 124. uerſ. ego puto in hoc membro,
& nu. 126. uerſ. in colono autem ſimplici, quare
cum in marito ceſſat abſurdum, & ratio multi-
plicitatis pœnarum admitti debet ad petẽdum
dotem, licet uxorem expulerit. pro quo etiam fa
cit, quia ſi uxor expulſa uellet dotem ſoluere, &
ad uirum redire nemo dixerit illam non admit-
tendam, cum etiã propria culpa receſſit admit-
47 tenda ſit† ſi uelit redire, alias teneatur eam alere
ſecundum glo. 1. in fi. c. ſignificaſti, de diuort.
Specul. in tit. de ſponſal. §. ſi. nume. 4. Hoſtien. in
ſum. qui matr. accuſ. poſſ. §. 1. col. 1. uerſ. quid er
go de expenſis, dixi in quæſt. an maritus tenea-
tur alere uxorem, ergo eodem modo admitti de
bet maritus ad petendum dotem, cum enim ſint
correlatiui non debent ad imparia iudicari, ut
ſæpius eſt reperitum in hoc opere.

Adde quod non ſolum maritus qui uxorem
domo expulit petere poteſt dotem ſecundum
ſupradicta, ſed etiam vſuras dotales, quia poſt
moram ſunt licitę, ſecundum notata in capitulo
ſalubriter, de uſur. Ange. & Iaſ. in §. fuerat, Inſti.
de action. & tractaui latiſſimè in titulo, quibus
debeantur alimenta, in quæſtione an maritus
48 petat uſuras dotis non ſolutę, & † in ſpecie no-
ſtræ quæſtionis tradit Lupus, in dicto capitu-
lo, p ueſtras, in 3. notab. col. 5. uer. & quod plus
eſt, non ſolum.

Sed in contrarium uidetur tenere Bald. in l.
inſulam. §. vſuras. ff. ſolu. matrim. ubi dicit, quod
& ſi maritus, cui non eſt ſoluta integra dos
poſſit expellere uxorem, & non tenetur il-
lam alere, tamen non poterit a patre uxoris pe
tere uſuras dotales, ſeu reditus dotis, ex quo uxo

rem

rem non alit, ſequitur Imo. & Alex. ibi in princ. & probaui in quæſtione, an maritus petat uſuras dotales, in 1. limitat. quia uſurę debentur in recompenſationem onerum matrimonii, quæ ſuſtinentur a marito, ideo ceſſantibus oneribus ceſſat uſurarum petitio. pro concordia igitur diſtinguenda ſunt tempora, ut ſcilicet pro tempore prętcrito quo uxorem in domo retinuit, & aluit conſequatur uſuras, ſecundum ea, quæ dixi in prædicta quæſtione, pro futuro autem tempore nihil petat, quia ceſſat cauſa uſurarum, & uidetur tex. in fortiori in l. fin. ff. de doli exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Maritus poteſt cum ſocero paciſci, quod ipſe alat filiam.*
2 *Vxor poteſt paciſci quod maritus teneatur illam alere.*
3 *Pactum quod ſocer uel uxor ſe ipſos alant, non ualet niſi penes ſe retineant dotem.*
4 *Vxor paciſci poteſt cum marito, quod ille non teneatur alere, dum tamen fructus dotis augeant dotem.*
5 *Donatio mutua ualet inter uirum, & uxorem.*
6 *Vxor poteſt paciſci cum marito, quod ſe ipſam alat, ſed fructus dotis ipſa percipiat.*
7 *Dos habet onus alimẽtorum annexum, ubicumque reperiatur.*
8 *Donatio ualet inter ſponſum, & ſponſam.*
9 *Donatio licet inter uirum, & uxorem non valet, poteſt tamen unus eorum non acquirere.*
10 *Remittuntur facilius multa, quam donentur pauca.*
11 *Facta difficilius tolluntur, quam fieri impediantur.*
12 *Pacta ſunt ſeruanda, & nulla maior eſt iuſtitia.*
13 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*
14 *Contractus poſſunt conſenſu partium alterari.*
15 *Pacto multa ueniunt, quæ ex natura cõtractus non uenirent.*
16 *Locator conuenire poteſt ne teneatur penſionem remittere ob uim maiorem.*
17 *Euictio debetur ex uenditione, licet nihil expreſſe ſit dictum.*
18 *Venditor cogi poteſt ad cauendum ſimpliciter de euictione, licet in contractu nihil ſit dictum.*
19 *Euictio ne in uenditione præſtetur pacto conueniri poteſt.*
20 *Pactum ualet contra naturam contractus, ſed non contra ſubſtantiam.*
21 *Pactum dicitur de ſubſtantia contractus, quando ſi non exprimatur contractus remanet nullus.*
22 *Pacta appoſita dicuntur pars contractus.*
23 *Onera matrimonij ultra alimentorum uxoris multa ſunt.*
24 *Vxor nullã tradens dotem conuenire poteſt quod alatur a uiro.*
25 *Maritus alit uxorem ex diſpoſitione iuris poſitiui.*
26 *Pactum contra ius ciuile, ſeu ius poſitiuum, eſt ualidum.*
27 *Pactum ne ſit fruſtratorium, derogat iuri communi.*

Queſtio XVIII.

QVID ſi a principio conueniſſet maritus cum patre uxoris, uel cum ipſa uxore, quod maritus alere non teneatur, an ualeat pactum. & hoc non uidetur habe-
1 re dubium, ut de patre ſic † paciſcente eſt tex. in
l. fi. in 1. reſpõſ. ff. de doli excep. in l. pen. & l. fi. ff.
de in rem uerſo, Specu. in tit. qui fil. ſint legit. §.
1. nu. 28. in fi. & de uxore, quod hoc modo poſ-
2 ſit † paciſci eſt etiam tex. in l. fin. ff. de in rem uer-
ſo, l. ſi quis pro uxore, §. fin. ff. de dona. inter uir.
& vxo. l. ſi conuenerit, in fi. ff. de pac. dot. Specu.
d. §. 1. num. 28. in princ. Bal. Nouel. in l. conſtan-
te, nume. 53. ff. ſolu. matr. & in tracta. dot. par. 2.
col. pen. in uer. inſuper aduertendum eſt, Cam-
peg. in eod. tract. par. 2. quęſt. 6. colum. 2. circa
medium, uer. aut facit pactum, quod aliquid de-
tur, Natta in conſi. 547. numero undecimo, in-
telligendo, quando interim pater, uel uxor reti-
3 net dotem, alias † pactum non ualet, ſecundum
Bal. in l. pactum, quod dotali, in fi. C. de collat.
& eum ſequitur Vital. in tracta. clauſu. tit. an ali-
men. poſſit renuncia. col. 6. circa medium, uer. an
ualeat pactum, quod uxor. ubi dicit tale pactum
ualere tunc ſolum, quando mulier in recompen
4 ſationem oneris aliquid recipit, alias † non, uelu-
ti, cum mulier promittit ſeipſam alere, & conue
nit, quod fructus augeant dotem, tunc enim ua-
let pactum, ut eſt tex. in l. ſi conuenerit, in fi. ff. de
5 pac. dotal. uidetur enim reciproca donatio † quæ
ualet inter uirum, & uxorem, Cin. & Bal. in l. ſi
pater puellæ, C. de inoffic. teſtam. ubi Salic. Ca-
ſtr. & Iaſ. nu. 2. eſt tex. in l. quod autem, §. ſi uir. ff.
de donatio. inter uir. & uxo. Alex. in l. licèt, col.
fin. uer. ult. pro hac glo. C. de pac. Iaſ. in conſilio
173. num. 4. & 5. uol. 4. cum multis ſimilibus, &
idem eſt, quando conuenit maritus, quod uxor
6 alat ſeipſam, ſed percipiat † fructus dotis, non. n.
uidetur hoc caſu quicquã donari ab altera par-
tium, ſed compenſari, ut dicit tex. in l. ſi quis uxo
ri, in fi. ff. de donatio. inter uir. & uxo. eſt tex. in l.
mutus, §. manente. ff. de iure dot. & ſecundum
hos terminos loquitur Campeg. d. quęſt. 6. ut
ſcilicet, tunc ualeat pactum, quando is qui dotẽ
debet illam retinet, Natta d. conſi. 547. num. 11.
7 quia dos penes quemcunque ſit habet † onus ali-
mentorum annexum, & ibi eſſe debet, ubi ſunt
onera, l. is qui Stichũ, §. ibi dos. ff. de iure dot. l. ſi
maritus, & l. ſi filia, §. 1. ff. famil. ercíſ. d. l. fi. ff. de
doli excep. At quod etiã ſi maritus dotis fructus
percipiat, ualeat tamen pactum, quod uxor ſe-
ipſam alat, uidetur tenere Bal. Nouel. d. par. 2.
colum. pen. & d. l. ſi conſtante, nu. 52. dum præ-
ſupponit, quod ſtante pacto dos non deſeruit
oneribus matrimonii, niſi etiam dicamus, quod
non dicitur ſeruire oneribus, quando conuen-
tum eſt, quod fructus augeãt dotem, ſed hoc ſta-
re non poteſt, quia tunc maritus gaudet emolu-
mento,

mento, quod ex fructibus percipitur, d.l.ſi con-
uenerit, de pac.dota. quærendum igitur, quæ ſit
ratio, quod huiuſmodi pactum non ualeat, ſi di-
cas, quod eſt donatio inter uirum, & uxorem, ut
uidetur innuere tex. in d.l.ſi quis uxori, in fi. &
in d.l.mutus, §.manente, & ponit Vital.d.col.6.
reſponderi poterit quòd procederet, ſi fieret cõ
ſtante matrimonio, quia eo tempore prohibita
eſt donatio, ſed quando fit ante matrimonium
8 contractum, tunc ualet, quia ſponſus† poteſt do
nare ſponſæ, l.1.& l.cum in te, C.de donat.ante
nupt.l.pen.§.uirgin.ff. de donatio. inter uir. &
uxo.Ricard.Malum.& Bal.in l. cum te ſponſæ,
C.de donat.ante nupt. Io.Lup.in rub.de dona-
tio.inter uir.& uxor.§.56.nu.1. Natta in conſi.
316.nu.1. ideo eo tempore poſſunt conuenire
quòd mulier alat ſeipſam, ſicuti poſſent inuicẽ
donare. Pręterea uidetur, quòd etiam conſtante
matrimonio poſſit hoc pactum fieri: quia licet
9 alter coniugum non poſſit alteri donare, †poteſt
tamen non acquirere, l.ſi ſponſus.§.ſi maritus, &
§.ſi quis rogatus.ff.de donatio.inter uir.& uxo.
gl.in c.fin.eod.tit.Io.Lup.in d.rub.de donatio.
inter uir. & uxo.§.47. facilius enim quis remit-
10 tit†multa, quàm donet pauca, Glo.in c. ſtatutũ,
§.fin.in uer.remiſſione, de reſcrip.in 6. not.in c.
ueniens, il 1.de teſtib.& non eſt par ratio, lucra
non capere, uel quæſita perdere, d.l.ſi ſponſus.§.
ſi maritus, & l.fin. C.de codicil. & facilius tolli-
11 tur quod eſt in fieri, quàm quod iam factũ † eſt,
l.patre furioſo, ff. de his, qui sũt ſui, uel alieni iu.
c.quemadmodum, de iureiur. & poſſunt plures
allegari concordantes. cum ergo hoc ius quod
uxori competit ad conſequendum alimenta a
marito non ſit ante matrimonium quęſitũ uxo-
ri, ſed quærendum, quare non poterit illud repu
diare, & non acquirere, ſicuti poteſt ius quæren
dum remittere etiam conſtante matrimonio? ſi
uerò dixeris, quòd iuri alimentorum renuncia-
ri non poteſt. ut per Dec.& Cagnol.in l.iura sã
guinis, ff.de reg. iur. & dicam latè inter priuile-
gia alimentorum: reſponderi poterit hoc non
procedere, quando ius ad alimenta non eſt quæ-
ſitum, ſed quærendũ; nemo.n.cogitur acquirere,
ut per iura prædicta ſatis patet. ſi uero dixeris ra
tionem eſſe, quia dos deſeruire debet oneribus
matrimonii, l. pro oneribus, C. de iure dot. re-
ſpondeo quòd multa alia onera ſuſtinet mari-
tus præter onus alimentandi uxorem; ideo licèt
non alat uxorem, non tamen minus dicitur ſu-
ſtinere alia onera. Pręterea hęc ratio non eſt vni-
uerſalis, quid enim ſi nulla ſit data dos?

Reſtringendo igitur controuerſiam, credo ꝙ
ualeat hoc pactum, quando mulier habet aliun-
de bona, ex quibus poſſit ſe alere: tunc enim li-
cet marito dotem dederit, poterit tamen mari-
tus cauere ſibi, ne teneatur ad alimẽta erga uxo
rem, dummodo pactum fiat ante matrimoniũ,
12 quia regulariter pacta ſunt ſeruanda, † nec ulla
datur iuſtitia maior, l.1.§.ſi conueniat, ff. depoſ.
c.1.§.ſi id propter quod, quæ fuit prima cau.be-
nef.amitt.Bal.in rub. extra de conſtit. in princ.
ubi dicit uerba illa, pacta ſeruabo, proceſſiſſe de
ore Dei, D.Becius in conſ.45.num.25.in conſi.
13 94.nu.37.& contractus ex conuentione†legem
accipiunt, l. lege, ff. de pact. conuent. & contra-
14 ctus poſſunt conſenſu† partium alterari, l. s. de
conſtit.& l.1.ff.de pact.& dicit Natta in conſilio
384. nu. 15. quod ſaluandæ ſunt partium con-
uentiones. & licèt de natura contractus dotalis
non teneatur uxor ſeipſam alere, tamen non in-
fertur quòd non poſſit fieri pactum in contra-
rium, quia multa non ueniunt ex natura contra-
15 ctus, quæ tamen ueniunt ex pacto, † ut dicunt
Bal.Ang.Sali.& Fulgoſ.in l.1.C. commod. Ideo
videmus, quòd & ſi de natura locatiõis ſit, quòd
ob uim maiorem remittatur penſio, tamen po-
16 teſt fieri†pactum in contrarium, l.1.uer.in quo
cuncta, & ibi notat Iaſ.nu.92.C.de iure emph.
Port.Imo.in conſ.143.nu.13.& 14.D. Becius in
conſ.94. num. 29. ſimiliter licèt euictio debea-
17 tur ex natura†contractus uenditionis, l.ſi in uen
ditione, ff.de euictio.ubi Salyc.notat quod eui-
ctio uenit ex natura contractus, idem Salyc. in
l.non dubitatur, C. eod. ideo glo.fin.in fi.in l.
rem alienam, ff. de contrahen.empt. dicit quòd
& ſi in uenditione nihil dictum ſit de euictione,
18 tamen uenditor† ex poſt cogi poteſt ad cauen-
dum ſimpliciter de euictione, Caſtr. in conſilio
207. in princ. uol. 1. Caballin. in tracta. de eui-
ctio.§.2.num.3.tamen ualet pactum quod non
19 †præſtetur euictio, l.emptorem.§. fi.ff. de actio.
emp.ubi glo.idem uoluerunt, Salyc. in l.1.q.5.
de periculo, & comm.rei uend.eſt tex.in l. qui li
bertatis, in princ.ff.de euictio.ubi glo.Bar.Bal.
Salyc.& alii, Caballin.d.§.2.num.23.ubi ponit,
quando ſaltem reſtituatur pretium, dixi in cõſi.
36.nu.5.& 22.& generaliter ualet omne pactũ
contra naturam contractus, licet ſecus ſit quan-
20 do eſt contra†ſubſtantiam, glo. Bar.& alii in l.
pacta conuenta, ff.de contrahen.empt.ubi latè,
Berengar.cap.1.nu.46.& ſeq.Bar. Caſtr. & alij
in l.2.in princ.ubi Dec.nu.17.ff.ſi cert.pet. & in
d.l.cum quid, ubi Iaſ.Butig.& alii, ff.eod. Bero.
in conſ.38.nu.4.uol.1.Neuiza.in conſ.90.num.
22.Natta in conſ.114.nu.6. Menoc. in conſ.84.
num.17.& non uideo quod de ſubſtantia matri-
monij, uel etiam dotis quod maritus alat uxo-
rem, illud enim dicitur de ſubſtantia contractus
25 quod ſi non exprimatur a partibus, annullat†cõ
tractum, Dec.in d.l.cum quid, nu.4. Bereng. d.
cap.1. nume.46. at & ſi non exprimatur quòd
maritus alat uxorem, habetur id a lege pro ex-
preſſo, ergo non eſt de ſubſtantia, ſed de natura
contractus dotalis. Rurſus quando a principio
in ipſa dotis conſtitutione enũciatum eſt quod
uxor ſe alat, & nihilominus certam dotem ſol-
uat, tunc dos tanto uidetur amplior, quia pacta
22 †appoſita uidentur eſſe pars contractus, l. fundi
partem, ff. de contrahen. empt. Bello. conſ.27.
num.11.l. iuriſgentium, §. quinimo, ff. de pact.
Corne.in conſ.12.nu.1.uolum.3.Iaſ.in conſ.151.
col.pen.uer.quinto, & ultimo, uolu.4. Alcia. in
conſ.149.& quemadmodum ſupra dixi, licèt nõ
alat uxorem, tamen maritus alia ſuſtinet onera,
23 †quæ multa ſunt, ut poſt Ang. Campeg. & Lu-
pum

pum ponit Rol. de lucro dotis,quæſt.4. nu.17. & quæſtio.106.nu.38.& ſicuti maritus,qui uxorem duxit indotatam,tenetur illam alere, ut dixi, ita fieri poteſt pactum quod dotata alat ſeipſam,& quemadmodum uxor nullam dotem tra
24 dens†conuenire poteſt ꝙ alatur,l. inter ſocerũ, §.conuenit,ff. de pac. dot. tetigi in tit.quib.debeantur alimenta,ita poteſt inter coniuges conuenire ꝗuòd uxor ſoluta dote alat ſe. Addo aliã
25 rationem,quia alendi neceſsitas, quę†incumbit marito,eſt iuris poſitiui,l.dotis fructus,ff. de iuiure dot.Rofred.in quæſtio.ſabat.29.nu.3.Lancello.Gallia.in conſuetud.Alexandr.in uer. ſolidos,nu.42.pactum autem contra ius ciuile,ſeu
26 poſitiuum†eſt ualidum,l.1.ff.de pact. & hoc eſt quod uulgò dici ſolet,pactum tollere legem, &
27 ubi adeſt pactum,intelligitur†eſſe receſſum a iure communi,ut aliquid operetur,l.ſi quando,ff. de leg.1.Natta in conſ.384.nu.11.Quando autem mulier aliunde non haberet,crederem tunc pactum non ualere,per quod maritus eximatur ab onere alendi,quia hoc modo eſſet contra ſubſtantiam matrimonij, ex quo durare non poſſet matrimonium,uxore fame perēpta, ultra quod inhumanum eſt negare alimenta ei,quam quis eligit ſibi ſociam diuinę & humanæ domus, & tenderet in turpitudinem mariti, ſi cogeretur mendicare uiro dum abundant diuitiæ. At ſi uxor habens aliunde,& dotem non det, nulli dubium,quin tunc pactum ualeat, quod ſeipſam alat & ſuos, nam etiam ſine pacto tunc denegari poſſunt alimenta,ut in ſequenti dicam qõne.

SVMMARIVM.

1 *Maritus alit uxorem, quam duxit non conſtituta dote.*
2 *Vxor,quæ ducta fuit ſine mentione dotis, non cogitur ſeipſam dotare.*
3 *Traditio præſumitur facta,quando is reperitur in poſſeſsione,cui erat tradenda res.*
4 *Mulier non cenſetur bona ſua in dotem dediſſe,licèt longo tempore maritus illam poſſederit uxore ſciente.*
5 *Matrimonium poteſt eſſe ſine dote, quamuis mulier habeas bona.*
6 *Omiſſum in contractibus,habetur pro omiſſo.*
7 *Pater tenetur dotare filiam nuptam.ſed quid in ipſamet filia,an teneatur dotare ſeipſam,uide ibi.*
8 *Dos dicitur quid coniunctum, & connexum matrimonio.*
9 *Vxorem qui iurauit accipere,nõ tenetur ſtare promiſsis niſi dos ſibi conſtituatur.*
10 *Maritus non alit uxorem infirmam ſi ea habet aliunde.*
11 *L.quod ſi nulla.ff.de relig. & ſumpt.fun. quomodo intelligatur.*
12 *Iudex officium ſuum non impartitur non petenti.*
13 *Officium iudicis non prodeſt non petenti etiam ſi uerba ſint præciſa, & neceſsitatiua.*
14 *Emptor pretium conuentum offerre non tenetur niſi petatur.*
15 *Fideiuſsio non eſt offerenda non petenti, ſed ſat eſt petenti moram non facere.*
16 *Vſufructuarius tenetur cauere de utendo,et fruendo arbitrio boni uiri.*
17 *Vſufructuarius percipiens fructus bona fide ante præſtitam cautionem,quæ nõ fuit petita facit fructus ſuos.*
18 *Voluntas coacta uoluntas eſt.*

Quæſtio XIX.

CONTINGIT etiam quęrere, an maritus teneatur uxorem alere, quam duxit nulla facta dotis mentione, & quę cum diues ſit interpellata a uiro non uult conſtituere dotem.& uidetur primo aſpectu, maritũ eſſe obligatum ad alimenta, nam diximus in titulo,quibus debeantur alimenta, in quæſtione, an maritus teneatur alere uxorem, quòd uxorẽ
1 ducens†nulla conſtituta dote,tenetur nihilominus illam alere, l. ꝙ ſi nulla,ff. de relig. & ſump. fun.Innoc.in c.per ueſtras,de donat.inter uir.& uxo.Specul.in in tit.qui fil. ſint legit.§.1.nume. 28.glo.Cin.Bar.Bal.Rom. Alc. Guido Papæ & alii citati in loco prædicto: ea uerò deciſio eſſet fruſtratoria, ſi maritus poſſet denegare alimenta.& ſi dicatur hoc procedere,quando uxor non habet aliunde,ſecus ſi diues ſit:reſpondetur uendicare ſibi locum etiam in uxore diuite, per id quod noluit Bar.in l.2.in princ.nu.12.ff.ſoluto
2 matri. ubi inquit,quòd uxor, quæ ſine commemoratione dotis fuit ducta, nõ cogitur ſeipſam dotare,§.ſic itaque.uer.ſi quis enim,in Authen. de nupt.& §.quoniam,in Authen.quib.mod.na tur.effic.legit.Nam fruſtra quæreretur, ſi teneatur ſe dotare,quando non haberet bona,ex quibus poſſet dotem conſtituere, & Bart. ſequitur Parpal.nu.93.& Rip. nu.43. ubi allegat hoc tenuiſſe Alc.duobus in locis, & mouetur ex l.fin. C.de repud.ubi pœna imponitur indotatæ,mulieri, quæ repudium miſit,ſicuti imponitur marito, atque ita loquitur tex. quando eſt indotata,ſed habet bona.facit etiam ratio,quia ſibi debet imputare maritus,qui nihil conuenit de dote:Cum tamen ſciret, uel ſcire deberet matrimonium afferre ſecum multa onera,& impenſas,facit l.ueteribus,ff.de pac.Addo quod ſi uxor cogi poſſet ad ſe dotandum,ſequeretur,quod ex lõga uiri poſſeſſione bonorum,quæ erant uxoris, poſſet inferri ad dotis conſtitutionem, quia ſi quis reperitur poſſidere rem quam alius teneba
3 tur tradere,†præſumitur illum tradidiſſe,l.2.vbi glo.& alii,C.de acquir.poſſ.facit l.pen.ff.pro legato,cum aliis apud Alcia. in tracta. præſump. regu.2.præſum.23.nu.1.& ſeq.ſed tamen eſt falſum,quia mulier non cenſetur bona ſua dediſſe
4 in dotem etiam ſi maritus†illa poſſederit longo tempore ſciente uxore,Bar.in quęſt.7.incipien. mulier habens,col.pen. uer.aut non precedit talis contractus, Caſtr. in conſ.391.colum.2.uer. nec obſtat,uol.2.Alc.in conſ.144. nu.2. vol.5. & tractaui latè in conſ.94. num.4. ubi allegaui Rom.Bal.Nouel.Gozad.Soci.iun. & alios. & ſi marito

marito ſemel placuit uxorem habere indotatã,
non debet id ei poſtea diſplicere,c.quod ſemel,
de reg.iur. in 6. Præterea dos non eſt de natura
5 † matrimonii, quia conſiſtere poteſt ſine dote,
etiam ſi mulier habeat bona,l.fin.C.de repud.l.
ex his,C.de donat.inter uir.& uxo.Cornc.in cõ
ſilio 127.uolum.4. Calcan.in conſ. 11. cum er-
go non fuerit promiſſa,non poteſt peti,argumẽ
to tex.in l. 2.C.de hæred.uel actio.uend.ubi di-
cit,non eſſe petendum, quod de tempore con-
tractus non fuit promiſſum, & declarat ibi Bal.
6 num.6.& in cõtractibus omiſſum,habetur†pro
omiſſo,l.quidquid aſtringendę,ff.de uer. oblig.
& cum dote fortè uxor illi non nupſiſſet, & non
obſtat glo. in l. obligamur,§.lege,ff.de actio. &
oblig. quę vult quòd pater teneatur filiam dota
re,etiam ſi nupta ſit, quia ea loquitur in patre,
qui tenètur non ſolum matrimonio filiam collo
care,ſed etiam dotem dare, qui ideo licèt unum
impleuerit collocando in matrimonium, nõ eſt
tamen liberatus ab alio,ideſt ab onere dotandi,
7 & illam glo.ita†intelligunt Bal.Imola, Ro.Ale.
& alii in l.1.ff.ſoluto matrimonio,ubi Ripa, nu.
55.idem Bal.in l.fin.num.8.C.de ſent.quæ ſine
certa quant.profer.Iaſ.in §.fuerat, nume.97.In-
ſtit.de actio.& in l.ſi donaturus §.1.num.5.ff.de
cond.ob cauſ.Padil.in auth.res,quæ. nume.72.
C.commun.de leg.Cordub.in l.ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex his,nu.2.ff.de lib.agnoſcend.

Verum aliud uiſum eſt Bal.in d.l. fin.num.9.
C.de ſent.quæ ſine certa quant.ubi dicit quòd ſi
vxor eſt diues, cogitur dotem dare marito pe-
tenti, & ſuſtinẽti onera matrimonii,aliàs poteſt
domo expelli, quia iniquum eſt quòd maritus
alat illam, quę cum poſſit ſeipſam dotare, non
uult,per glo. in §. fin.in uer. onera, in Authen.
de non eligen. ſecun. nub. idem dicit in capitu-
lo,iurauit,nu. 3.& 5.de probatio.ubi ait ꝙ mari-
tus cũ incipit ſuſtinere onera matrimonii, pete
re poteſt quod uxor ſe dotet,quia eſt honeſtũ,&
ſicut petente filia,pater cogitur eam dotare, ita
uxor dotẽ dare dẽt petente marito,ſequitur Iaſ.
nu.4.in d.l. ſi donaturus,§.1.ff. de cond.indeb.al
legat in argumentum,glo.in d.l.obligamur, &
ſubdit quod maritus poteſt illam expellere,& vi
detur hoc tenere quoque Guido Papæ in quæſ.
439.num. 1. uer. ſed pone.ubi dicit quod mari-
tus non tenetur alere uxorem, quam duxit ſine
dote, quando habet patrem diuitem; multo er-
go magis non erit alenda,quando ipſa eſt diues,
cum multo facilius ſe alere poſſit qui habet,quã
qui ſolum habet iudicis officium,uel actionem,
minus enim eſt actionem habere, quàm rem, l.
minus eſt,ff.de reg.iur. probauit etiam opinio-
nem illam Lupus in d.cap.per ueſtras,in 3.not.
§.2.inci.ampliari etiam poſſunt prædicta, ſolio
mihi 136.dicens, quòd ſi uxor recuſet id facere
poterit expelli, & alimentis priuari, quia dos
8 non eſt quid ſeparatum a matrimonio,†ſed con
nexum,& coniunctum,cap.de prudentia,de do
natio. inter uir. & vxo. ratione autem conne-
xitatis maritus, qui contraxit matrimonium ſi-
ne dote,petere poteſt,quod uxor ſe dotet,& ſub
dit hoc modo intelligi quod dictum eſt, uxorẽ
indotatam alendam eſſe a uiro,& in tantum dos
eſt de conſequutiuis matrimonii, quòd ſi iura-
9 uit quis† puellam ducere in uxorem, non tene-
tur accipere ſi dotem non conſtituat, ſecundum
Bal.in d.c.iurauit,quem ſequitur Lup.loco præ
dicto, idem tenuit Cordub. in d.l. ſi quis a libe-
ris.§ ſi quis ex his,num.65. & pro hac parte fa-
cit quod uoluerunt Cin.Bal.Salyc. & alii in l. ꝗ
in uxorem,C.de neg.geſt.ubi dicunt quòd uxo-
rem infirmam non alit maritus,quando impedi
10 tur operari,& ipſa habet aliunde,† licèt ſit dota
ta. & ſi dicatur quòd caſus non eſt ſimilis, quia
tunc ideo non alit,quia non operatur:reſpõdeo
quòd pari modo non operatur uxor, quando a
marito expellitur eo quòd nolit ſeipſam dota-
re.quod ſi adhuc inſtetur, quòd habetur pro o-
perante,cum fuit expulſa, & per eam non ſtat:
dico quod procederet ſi fuiſſet expulſa ſine cau-
ſa, ſecus quando cum cauſa, quia ſcilicet non
vult ſe dotare: paria ergo ſunt quòd non opere-
tur,quia ſit infirma:uel quod nolit ſe dotare, ul-
tra quod maritus non cogitur obſequia recipe-
re ab uxore. Non obſtat igitur l.quod ſi nulla,
11 quia intelligitur quando uxor non habebat† bo
na ex quibus poſſet ſe dotare, ita declarant Iaſ.
d.l.ſi donaturus,§. 1. Lup.d.§.2.poſſet etiam di-
cta l.quod ſi nulla,procedere ſi maritus non pe-
tat quod uxor ſe dotet, quia interim eſt alenda:
beneficium enim prędictum quod uxor diues
teneatur ſeipſam dotare,locum habet marito pe
tente,argumento l. de pupillo,§. qui opus,ff. de
12 op.noui nunt.ubi iudex†non impartitur officiũ
ſuum non petenti; etiam quando aliquid defer-
tur ipſo iure,glo.in l.ſcimus,in uer.ipſo iure, C.
de inoff.teſtamen.glo.in l.ſi conſtat, C. de com-
13 penſat.imo etiam ſi uerba ſint præciſa†& neceſ-
ſitatiua,Butr.in c.pen.de iudic. ubi infert quod
& ſi mandet ſtatutum iudicari cum conſilio ſa-
pientis,intelligitur tamen ſi petatur,& plura ſi-
milia congerit Ripa in l.4.§.hoc autem iudiciũ,
nu.1.& ſeq.ff.de dam.infecto.ſic emptor licet de
14 beat†offerre pretium,tamen intelligitur ſi peta-
tur,Bal.in l.1.C.de his quæ ſub modo, in l.pri-
ma,colum.1.uer.quæro,quid ſi eſt legatus,C.de
vſur. & fruct. legat. non enim uxor tenetur of-
ferre dotem, ſed ſatis eſt ſi uiro petenti moram
15 non faciat,ut de cautione†dicitur in l.2.§.quod
ait prætor.ff. quor. legat. & in l. 1. §. non exigit
prętor,in fi.ff.ut in poſſ.legat. l. ſi quis filium, §.
ſtipulatio.ff.de collat.bono. idem eſt in uſufru-
16 ctuario, qui & ſi debeat offerre† cautionem de
utendo & fruendo, l. 1. C. de uſufruc.& l.ſed &
ſi poſſeſſori,§.ſed & ſi rerum.ff. de iureiu. tamen
ſat eſt ſi moram non faciat, quãdo petitur a pro
prietario,& ante petitionem,nedum non eſt in
17 mora,ſed etiam facit fructus ſuos, † ſi bona fide
eos percepit,Bar.in l. uſufructu, C. de uſufruc.
ubi Bal. col. 2. uer. conclude ergo tres caſus, &
Salic.in l. 1.col.fi.C.eod.tit.Imo.in c.cum con-
ſtet,col.4.uer.ſed iuxta prædicta,de pigno. Dec.
in conſ. 607.nu.3. Ruin.conſ.ult. nu.26. uol. 2.
Socin.iun.conſ.72.nu.8.uol.2. Bero. conſ.60,
num.

nu.50.uol.2.Natta in conſ.457.nu.1.ubi ergo
maritus tacet,& non petit quicquam ab uxore,
ſed ſimpliciter recuſat alere,uenit cogendus a iu
re:ſed ſi peteret eam dotari,& ipſa recuſante ex-
pelleret, tunc procedit deciſio Baldi in d.l.fi.C.
de ſent.quæ ſine certa quantita.profer.Non ob
ſtat etiam doctrina Bar.in d.l.2. in princ.ff.ſolu.
matrim.quia illa gloſæ ſolutio, quam ſequitur,
& declarat Bar.ibi, non eſt communiter appro-
bata. Reſpondeo ſecundo quod Bar.nihil alle-
gat ad probandum,quod uxor non teneatur ſe
dotare,& iura,quę allegat non id probant,ut po
teſt uideri. Tertio uerum eſt quod maritus non
præciſe cogit uxorem ad dotandum ſeipſam,
ſed bene poteſt illam cogere cauſatiuè,quia ſi re
cuſat expellitur,& denegantur ſibi alimenta: du
plex enim eſt neceſſitas,uel coactio,præciſa ſci-
licet,& cauſatiua, & reperitur etiam coacta uo-
18 luntas,†quæ tamen uoluntas eſt, ut per glo.in l.
uelle non creditur, ubi Dec.& Cagnol.ff.de reg.
iur.Non obſtat etiam quod ſibi imputare debet
maritus,qui uxorem duxit indotatã, & quod ex
poſt facto diſplicere ſibi non poteſt,quod a prin
cipio placuit, quia maritus ducẽdo indotatam,
non ideo renunciauit futuræ dotationi, imo ta-
citè cogitaſſe uidetur de futura dote de qua po-
nit Bal.in d.cap. iurauit,de probatio.ſaltem ta-
li dote,quæ conueniret ſibi,& uxori,iuxta l.mu
lier bona,& l.quæro,ff. de iu.dot. ita reſpondet
Lupus, loco ſupracitato,ex quibus deſumi etiã
poteſt reſponſio ad alia,ut non ſit neceſſe ſigilla
tim ad omnia in contrarium citata reſpondere;
uide tamen Bal. Nouel. de dot. par.7. priuileg.
quarto, ubi multa ponit ad propoſitum huius
quęſtionis.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus iuſtè negat alimenta uxori, quæ recuſat dotem conſtituere, quando ſemel conſtituta, fuit euicta. & marito non datur actio de euictione.*
2 *Maritus non præſumitur uoluiſſe uxorem ducere ſine dote.*
3 *Vxor indotata ſpernitur a uiro.*
4 *Exceptio omnis utitur æquitate.*
5 *Exceptio facilius competit, quàm actio.*
6 *Factum non uidetur,quod legitimè non eſt factum.*
7 *Factum legitimè nõ retractatur,eo quod deueniat ad caſum a quo non potuiſſet incipere.*
8 *Nullum a principio, non conualeſcit tractu temporis.*
9 *Satiſdatum tunc dicitur,quando durat,non quando deficit ſatiſdatio.*
10 *Verſum in utilitatem alicuius nõ dicitur quod non durat uerſum.*
11 *Poſſeſſor non dicitur, qui ita poſſesſionem eſt adeptus,ut eam ſtatim reſtituat.*
12 *Poſſesſio non dicitur tradita,quæ poteſt ſtatim recuperari.*
13 *Filia imputat ſibi dotem in legitimam niſi ea nõ ſit penes ſe remanſura.*
14 *Fideiubere qui promiſit,non tenetur iterum fideiubere ſi primo loco datus efficiatur non ſoluendo.*
15 *Periculum ſuperuenientis inopiæ ſpectat ad creditorem.*
16 *Debitor ſpeciei liberatur ſpecie extincta.*
17 *Debitor generis non liberatur re extincta.*
18 *Noua quæ emergunt nouo indigent auxilio.*
19 *Fideiubere cogitur debitor ſi noua cauſa ſuperuenit.*
20 *Debitor etiam in iudicijs ſtricti iuris cogitur fideiubere ex cauſa noua.*
21 *Fideiubere de nouo tenetur debitor ſi datus fideiuſſor amiſit ſuam ſubſtantiam.*
22 *Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*
23 *Fideiubere qui tenetur officio iudicis, non liberatur dando fideiuſſorem qui poſtea lapſus ſit facultatibus.*
24 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
25 *Euictio non debetur regulariter in contractu dotis.*
26 *Euictio debetur pro dote, quando tradita fuit pro re libera & propria.*
27 *Euictio in dote an debeatur,quando dedit in dotem bona fideicommiſſo ſuppoſita cum alia haberet.*
28 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quam allegat.*
29 *Euictio quare pro dote non debeatur,ſicuti pro uenditione.*

Quæſtio XX.

ALIVS eſt caſus,in quo licet uxori ali
menta negare, quando ſcilicet dos
fuit euicta,& maritus non poteſt age
re de euictione:tunc enim ſi uxor habens alia bo
1 na recuſet†nouam dotem cõſtituere ex aliis bo
nis iuſtè degabit illi alimenta,ita uoluit notabi-
liter Bal.Nouel.in tracta.dot.in 7.par.priuileg.
42.circa fi.mouetur ratione, quia intentio par-
tium a principio fuit quòd matrimonium non
2 eſſet ſine dote,& uериſimiliter maritus†non eam
duxiſſet ſine dote,ut inquit tex.in l.fin.§.ſi a ſoce
ro.ff.de his,quæ in fraud.cred.l.pure,§ pen.ff.de
except.doli.ponit Bal.Nouel.in eo.tract.par,7.
priuileg.8.col.1.circa prin.nec uxor libenter nu
3 bit ſine dote,quia ĩdotata†ſpernitur a uiro, l.fi.
C.ad Velleian.cum ergo ſuppetant bona,& ma
ritus ſubeat onera matrimonii,ęquum eſt quod
nouã dotẽ cõſtituat:proinde ſi uxor aget ad ali
mẽta, iuſte maritus excipiet de noua dote cõſti-
4 tuẽda,& oĩs†exceptio nitiĩ ęquitate,l.quia ęqui
tate,ff. de except. doli & hac rõne facilius datur
5 exceptio†quã actio.l.iuriſgentiũ.§.igitur nuda,
ff.de pac. & ſubdit Bal.Nouel.hoc eſſe bñ notã
dum,cum ſequitur Cordub.in l.ſi quis a liberis,
§.ſi quis ex his,nu.63.ff.de liber.agnoſ.ubi dicit
ꝙ hæc opinio fulcitur ęquitate, & ſubdit ꝙ datũ
non uidetur in dotẽ id,ꝙ non durat, allegat tex.
in l.quoties,ff.qui ſatiſd.cog.qui tamen hoc nõ
6 probat,ſed dicit quod factum†non uidetur id,ꝙ
legitimè non eſt factum: at dos dicitur legitimè
conſtituta,licèt poſtea fuerit euicta,& non habe
7 tur pro nõ data,licèt is caſus†euenerit a quo nõ
potuiſſet incipere,c.factũ legitimè,de reg.iur.in
6.l.ĩ ambiguis,§.nõ eſt nouũ,ubi Dec.& Cag.ff.
de

8 de reg.iur. ſicut econtra quòd nulliter† ab initio
eſt conſtitutum, non conualidatur ex ſuperue-
nienti caſu, cap. non firmatur, de reg. iur. in 6. l.
quod ab initio. ff. eod. tit. ſimiliter non facit ad
propoſitum tex. in c. 3. de pact. quia ſi uxor do-
tem tradidit, iam compleuit, quod promiſit, li-
cèt poſtea euincatur. Præterea ille tex. loquitur,
quando promiſſio præceſſit, quo caſu debetur
euictio, ut dicam infra: nos uero loquimur, quan
dos dos euincitur eo caſu, quo nulla debetur
euictio. ſed melius facit tex. ī l. 1. §. quod ait præ
9 tor, ff. quor. leg. ubi ſatiſdatum † accipere debe-
mus, ſi duret ſatiſdatum, & l. ſi pro patre, uer. ver
ſum autem. ff. de in rē uerſo, ubi non uidetur uer
10 ſum, quod non durat† uerſum. & ibi glo. allegat
multa ſimilia. alia etiam congerit Marſil. in l. fi.
num. 155. ff. de iuriſd. om. iudic. Tiraquel. in l. ſi
umqnam, in uer. ſuſceperit liberos, num. 175. &
ſeq. C. de reuoc. donat. & dicitur in l. non uide-
tur, ff. de acquir. poſſ. quod non uidetur adeptus
11 poſſeſſionem, † qui ita náctus eſt, ut eam retine-
12 re non poſſit, & nō uidetur tradita poſſeſſio† quę
poteſt recuperari, l. ratio, in princ. ubi Bar. ff. de
actio. emp. Tiraquel. in tracta. de retract. conuen
tio. §. 2. glo. unica, num. 9. & ſeq. ubi multa refert
ſimilia. ita ergo nō uidetur uxor ſe dotaſſe, quæ
dotem dedit a tertio exinde euictam, & facit q
inquit Bal. in l. quoniam nouella, C. de inoffi. te-
13 ſtam. ubi & ſi filia iam dotata † teneatur dotem
receptam imputare in legitimam, ſi fuit a patre
inſtituta, l. omnimodo. §. imputari, C. eod. tit. ta
men fallit, quando dos primo loco data non eſt
apud filiam permanſura, ſequitur Capra in con
ſilio 143. col. 2.

Contra tamen hanc deciſionem facit, quod
14 qui ſemel idoneè fideiuſſit, † non tenetur iterum
ſatiſdare, ſi primus fideiuſſor dotis eſſet ſoluen-
do, Bar. in l. 3. in fi. ff. de fideiuſſo. ubi eum ſequū
tur alij omnes, Bar. in l. prætoriæ, la 2. ff. de præ-
tor. ſtipul. ubi quod periculum ſuperuenientis
15 inopiæ† ſpectat ad creditorē, Ang. in l. 2. in prin.
ff. qui ſatiſd. coga. & in l. quoties, ff. eod. tit. ubi q
debitor ſatiſdando ſatisfecit ſuæ obligationi, In
ſtit. quib. mod. oblig. ſolu. in princ. Alber. Ang.
& Fulgoſ. in l. ſi ab arbitro. nu. 11. ff. qui ſatiſd. co
gan. Hoſtien. Anchar. Abb. Caſt. Alex. Iaſ. Mar-
ſil. & Straeca, quos citaui in conſ. 18. nu. 13. &
ſeq. quod ſi is liberatur, qui dare fideiuſſorem
promiſit, licèt fideiuſſor factus ſit non ſoluēdo,
quāto magis debet uxor uideri liberata ab one
re dandi nouam dotem, quando dos data fuit
euicta, cum tamen nullam dotem promiſerit.

Et non obſtat quod intentio partium fuerit
ab initio matrimonium non eſſe ſine dote, quia
non ita ſimpliciter uerum eſt: bene fateor inten
tionem fuiſſe, quod matrimonium eſſet cum illa
dote, proinde cum partes de illa cogitauerint,
non de alia, non uidetur uxorem teneri ad ulte-
rius ſe dotandum, quando illa fuit per euictio-
16 nem extincta, ſicuti extincta ſpecie† liberatur is
qui ſpeciem debet, l. ſi ex legati cauſa, ff. de uer.
oblig. l. ſi mihi alienum. ff. de ſolu. l. quod te, ubi
Bar. ff. ſi cer. pet. & ibi Alex. dicit quod cōmuni-
ter approbatur opinio Bar. uolētis, quòd etiam
procedat, quando genus uel quantitas debetur
reſpectu certę ſpecie, & uxor quę certa bona dat
in dotem, eſt obligata ad certum quid determi-
natū, & ad nihil ultra: propterea ſi illud pereat,
17 extinguitur obligatio, ut econtra, de eo qui † eſt
obligatus indeterminatè dixit Dec. in d. l. quod
te, numero 25.

Mihi tamen placet opinio Bal. Nouel. tam-
quam maximam continens æquitatem: quæ. n.
18 de nouo† emergunt, nouo indigent remedio, l.
de ætate, §. ex cauſa, de interrog. actio. Rol. conſ.
1. nu. 160. uol. 2. ideo, qn̄ ſuperuenit noua cā, de
19 bitor† cogitur fideiubere, l. ſi creditores, ff. de pri
uileg. cred. l. in omnib. ff. de iudic. & procedit ēt
20 in iudicijs† ſtricti iuris, Ang. Imola, & Caſ. in l. 2.
in princ. ubi Alex. nu. 14. ff. ſolu. matr. Afflict. in
deciſ. 108. in fi. hinc eſt quod ubi pręſtitus fide-
21 iuſſor† ſubſtantiam ſuam omiſit, tenetur debitor
nouum dare, d. l. 1. §. quid ait prætor, d. l. ſi ab ar
bitro, & d. l. pretoriæ, & l. plane. ff. ut in poſſ. leg.
Tiraq. in l. boues. §. hoc ſermone, in princ. num.
19. ff. de uerb. ſignifi. & maritus ſuſcepit onera
matrimonij, ſperans dotem datam fore penes ſe
perpetuò remanſuram, & quælibet diſpoſitio
22 intelligitur eo rerum ſtatu† manente, l. quod ſer-
uus, ff. de cond. ob cau. l. quæro §. inter locato-
rem, ff. loc. l. ſi fuerit, in princ. ff. pro ſocio, l. cum
quis, in princ. ff. de ſolut. l. ex facto in princ. ff. de
vulga. alios citat Tiraq. præfatione l. ſi unquā,
nume. 167. C. de reuoc. donat. deciſ. Pedem. 91.
num. 2. Præterea aduertatur, quòd meo iudicio
Baldi Nouelli defenditur aperta ratione: duplici
enim de cauſa maritus tenetur uxorem alere,
quia dotis fructus percipit, & quia habet eam
in obſequiis: iſtis uero cauſis ceſſantibus, non te-
netur alere uxorem diuitem, at ceſſat ubique in
facto propoſito, & prima quidem, quia dos eſt
euicta, ſecunda uerò quia maritus non uult uxo
ris obſequia recipere, proinde alere eam non te
netur. & non obſtat quod iterum quis non te-
neatur fideiubere, quando fideiuſſor primo lo-
co datus deſijt eſſe ſoluēdo, quia illud procedit
quando tenetur quis officio iudicis ex æquita-
23 te: tunc enim ſi primus lapſus† eſt facultatibus,
dari debet alius, ex quo ſubeſt eadem æquitas.
ita deſtinguit Bar. in d. l. 2. ff. de fideiuſſo. Docto
res in d. l. ab arbitro, ubi Iaſ. nu. 11. Alex. in cōſ.
60. num. 4. uol. 5. & dixi in conſ. 18. circa finem:
at hic militat eadem æquitas dandi nouam do-
tem, & ita dotando neceſſitas nō deſcendit a pro
miſſione, ſed ab honeſtate, & æquitate quadā.
Non etiam obſtat, quod debitor ſpeciei libere-
tur extincta ſpecie, quia hoc uerū eſt quoad obli
gationem, qua tenebatur, ut inſurgit æquitas ne
marito ſine dote ſuſtinente onera matrimonii
24 diues locupletetur† cum illius iactura, c. locu-
pletari, de reg. iur. in 6. l. iure naturę, ff. eod. tit.

Et quia concluſio noſtra uendicat ſibi locū
In illis caſibus, quibus euictio non debetur in cō
25. tractu dotis, ſciendum eſt quod regulariter† eui
ctio non præſtatur in dote, quando contractus
incipit a traditione, licèt aliud ſit quando inci-
pit

pit a promiſſione, eſt tex. expreſſus in l. 1. ubi no
tant omnes, C. de iure dot. ubi not. Bald. Salic. &
alii, idem dicunt Doctores in l. vnica, §. primo,
C. de rei vxo. actio. Iaſ. in §. fuerat, num. 33. In-
ſtit. de actio. Burg. in l. fi. nume. 23. de empt. &
uend. Bal. Nouel. in d. tract. dot. par. 7. priuileg.
42. colum. 1. quinimo ſi mulier ſciens bona eſſe
aliena, vel alij obligata, dedit illa in dotem tam-
26 quam propria, & libera, † tunc tenetur de eui-
ctione, ſeu de dolo, etiam ſi incępiſſet a traditio
ne, ita uolunt Cin. Bal. & Salic. in dicta l. prima,
Alexan. in conſ. 176. numero 5. in fi. uolumine
ſeptimo, Corne. in conſ. 140. columna ſecunda,
uolumine ſecundo, Rolan. in tracta. de lucro
dot. quæſt. 58. in fi. ubi allegat Crau. & quam-
uis Bal. in conſ. 468. volumine 4. dicat, quòd
maritus agit de euictione, quando uxor, quę
alia bona habebat, dotẽ dedit de bonis ſubiectis
27 reſtitutioni, † quæ deinde per mortem uxo-
ris ſunt euicta a ſubſtitutis, & eum ſequuntur
Crau. in conſ. 186. numero 17. Rol. in d. quæſt.
58. Phanut. in eod. trac. glo. 10. num. 70. tamen
hoc non debet intelligi indiſtinctè, ſed cum gra
no ſalis, quando ſcilicet uxor ſciebat rem eſſe ſu
biectam fideicommiſſo, quia videtur tunc eſſe
in dolo, & decipere maritum, ſecundum Alex.
in d. conſ. 176. numero 4. ver. eſt verum, quod il
le, ſequitur Rol. in loco prædicto, & ratio, quia
propter dolum perdit beneficium, vt uidemus
in uxore, quæ magnam dotem promiſit, quam
tamen ſcit ſe non poſſe ſoluere.: perdit enim pri
uilegium ne conueniatur ultra quam facere poſ
ſit, l. pen. ff. de iure dot. dixi ſupra in quæſt. an
uxori denegentur alimenta ob dotem non ſolu-
tam, & hoc etiam uoluit Bal. in dicto conſ. 468.
in fi. volum. 4. dum allegat l. primam, C. de iure
dot. quæ a Doctoribus modo prædicto declara-
28 tur, & dictum Doctoris † intelligi debet ſecun-
dum legem, quam allegat, Bar. in l. non ſolum,
§. liberationis, ff. de liberat. legata, & in caſu Bal-
di nulla cadit ſpecialitatis ratio, quare magis de
beatur eo caſu euictio, quàm in aliis, ſi incœpit
a traditione. poſſumus etiam intelligere eum,
quando dotis conſtitutio incipit a promiſſio-
ne, ut in dicta l. prima. ratio autem quare eui-
ctio non debeatur indiſtinctè in contractu do-
tis, qui eſt oneroſus, cum debeatur in contractu
emptionis eſt, quia in emptione interuenit
29 † pretium, & iuſtum non eſt, quod emptor ca-
reat re, & pretio: at marito re euicta in his abeſt,
ita declarat Alber. in dicta l. prima, ubi Bal. nu-
mero ſexto, aliam reddit, ſed ſubtiliorem ponit
Bal. ibi, numero ſeptimo, quam uide, nam em-
ptor poteſt ſtare ſine illis extremis, re ſcilicet, &
pretio, unde cum unum deficit, neceſſe eſt,
quod alterum illius loco ſuccedat: ſed non eſt
bona, quia extrema illa ſunt neceſſaria, quan-
do in eſſe producitur emptio, at poſt factum
eſſe poteſt ſine uno extremorum, unde ualet pa
ctum, quod non debeatur euictio, nec pretij re-
ſtitutio, ut ſunt iura clara.

SVMMARIVM.

1 *Vxor hæretica eſt potius necanda, quàm alenda.*
2 *Matrimonium ſoluitur, quoad ſeparationem thori propter hæreſim vxoris.*
3 *Vxor propter hæreſim perdit dotem, ſicut per adulterium carnale.*
4 *Dos fiſco applicatur, quando vxor committit crimen læſæ maieſtatis.*
5 *Vxor hæretica non eſt alenda a viro.*
6 *Maritus poteſt vxorem hæreticam expellere propria authoritate non expectato Eccleſiæ iudicio.*
7 *Maritus vxorem pœnitentem in crimine hæreſis nõ cogitur recipere, ſi poſt ſententiam diuortij ingreſſus eſt religionem.*
8 *Maritus poſt ſententiam adulterij contra vxorem non cogitur illam pœnitentem recipere, ſecus in cauſa hæreſis.*
9 *Maritus non tenetur alere vxorem de hæreſi condemnatam, ſed pœnitentem, quando fuit detruſa in carceres.*
10 *Vxor, quæ crimen læſæ maieſtatis commiſit, non eſt alenda a viro.*

Quæſtio XXI.

DE vxore hæretica, quod non ſit a mari
to alenda, res eſſe uidetur ſine dubita-
tione, quia idem diximus in filio hęre
tico, & in aliis perſonis, & talis uxor videtur po-
1 tius † necanda, quàm alenda, c. legi. 24. quęſtio.
8. & ſi vxori negari poſſunt alimenta, quando
commiſit adulterium, quanto magis priuabitur
quando hæreſim committit, cum grauius ſit cri
2 men, & uidemus, quod uxore † cadente in hære-
ſim conceditur a canone ſeparatio thori, c. 2. de
diuor. & c. fi. de conuerſ. coniug. ubi not. Ioan.
And. Butr. & Abb. & non minus vxor perdit do
tem propter adulteriũ ſpirituale, ideſt propter
3 hæreſim, † quam propter adulterium carnale, ut
per Doctores in d. c. fi. ubi Abb. nume. 2. qui di-
cit eſſe notandum, & ponit latè Didac. in epito.
de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. quinto, nume. 4. & ſeq.
vbi poſt Alber. Cardin. & alios dicit, quod hoc
caſu dos applicatur fiſco non autem uiro, &
non mirum, quia uidemus ità quoque ſeruari
4 pro crimine † læſæ maieſtatis humanæ, argu-
mento tex. in l. quinque legibus. ff. de bon. dam-
nat. ubi Alber. poſt glo. & Iaco. de Are. Nel. in
tracta. bannito. in prima par. 2. tempor. quæſt.
18. Boſſ. in tracta. de public. bonor. numero 73.
Clar. in Pract. crimin. quæſt. 78. numero 15. &
5 per hanc rationem ita tenet † Gondiſalu. in tra-
cta. de hæretic. quæſt. 15. numero nono. cum er-
go detur ſeparatio thori debet etiam ſubtra-
hi alimentatio, quia non tenetur maritus alere
uxorem, quam non habet in ſuo ſeruitio, im-
mo in crimine hæreſis maritus poteſt autho-
6 ritate propria uxorem † hæreticam expelle-
re non expectato Eccleſiæ iudicio, ut eſt tex-
tus in capitulo, de illa, de diuort. ubi etiam
dicitur, quod ſi maritus ſit hæreticus poteſt

vxor propria authoritate diuertere. & ibi Butr, num. 2, dicit eſſe ibi caſum. in quo marito agenti poſſeſſorio recuperandæ ad coniugem, quæ diuertit propria authoritate obſtat exceptio ſpiritualis fornicationis, quia non poteſt fide ſalua eſſe iuta cum illo, Abb. numero ſecundo, qui dicit, quod hæc eſt una ex differentiis inter carnalem, & ſpiritualem fornicationem, quia pro carnali vxor non expellitur propria authoritate niſi delictum ſit notorium, ſed id licet pro ſpirituali propter periculum infectionis, Prępoſ. numero 2. Godiſal. dicta quæſt. 15. numero 10. difficultas tamen eſt, quando vxor ducta pœnitentia rediit ad gremium Eccleſię, & fuit a crimine abſoluta, an maritus eam teneatur recipere, atque exhibere. & in hoc ego exiſtimo mulierem alendam eſſe, quia hæreticus reuertitur ad fidem cogitur alter coniugum redire ad habitandum, nec aliqua excuſat præter quam ſi
7 poſt latam ſententiam diuortij, qui fuit † fidelis ingrediatur religionem, vt eſt tex. vbi glo. in cap. fi. de conuerſ. coniug. & ibi not. Abb. idem dicunt Butr. Abb. & Præpoſ. in capitulo, de illa, & in cap. quanto, de diuor. Didac. de ſponſal. dicta par. ſecunda, §. quinto, numero quinto, vbi allegat etiam Alph. a Caſtro. & quamuis in fornicatione carnali aliud ſit, quia maritus vxorem pęnitentem recipere non tenetur, tamen ideo eſt, quia maritus magis ſcandalizatur, & magis offenditur in corpore, quam in anima vxoris, ideo non cogitur illam poſt adulterium pœnitentem admittere cum tamen illi teneatur co-
8 habitare † poſt ſpiritualem fornicationem, ita Butr. in d. cap. fin. in fi. de conuerſio. coniugato. addo, quod uerſatur in hoc fauor religionis, quod pœnitentes piè ſuſcipiantur, ut confiſi de hominum non minus, quam de diuina miſericordia facilius ad conuerſionem perducantur.

Hęc tamen procedit, quando mulier in domum reſtituitur, quod ſi fortè in carceres detru-
9 deretur, maritus illi non tenetur † alimenta miniſtrare, ſecundum Ioan. Lup. in rubrica, ff. de donat. inter virum, & vxorem, §. ſexageſimoquarto, numero 7.

Quæ dicta ſunt de vxore hæretica, locum habent etiam in ea, quæ læſæ maieſtatis fuit rea,
10 quales fuiſſe illas mulieres † de Beccaliis Brixienſes refert Gigas in tracta. de crimine læſæ maieſt. libro tertio, titulo de pœn. quas fil. in cur. quęſt. 15. in fine: nam etiam hoc caſu uxor eſt indigna alimentis, quia ut ſupra tetigi etiam filij priuantur alimentis, & parentes, & alij, & dicam infra de marito hæretico.

S V M M A R I V M.

1 *Vidua intra annum luctus ab hæredibus patris nō viri alitur, ſi diuites ſunt.*
2 *Hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus ſi poteſt ſeipſam alere.*
3 *Vidua dicitur aliunde habere, quando ex ſua induſtria poteſt ſibi victum quærere.*
4 *Vidua, vt dicatur habere aliunde, attendimus redditum bonorum.*
5 *Alimenta alicui de proprijs bonis præſtanda extrahi poſſunt ex rei venditione.*
6 *Princeps antequam ſubditis collectam imponat excutere debet ſuum ærarium.*
7 *Vniuerſitas antequam collectet particulares excutit ſuos redditus.*
8 *Vidua non eſt alenda ab hæredibus mariti ſi eligūt ante annum reſtituere dotem, & alij duo ſunt caſus.*
9 *Hæredes viri non alunt viduam intra annum ſi tranſiuit ad ſecunda vota.*
10 *Viduæ ſi ex forma ſtatuti ſolui debent quinque pro centenario, illi non ſoluuntur, quæ ſecundo nupſit.*
11 *Hæredes viri alunt viduam, quæ tranſiuit ad ſecunda vota ſi teſtator ei reliquit.*
12 *Legatario alimentorum etiam ſi aliunde habeat alimenta debentur.*
13 *Dos viduæ ſolui debet intra annum luctus, quando vir ſimpliciter illam reliquit.*
14 *Vidua nubens intra annum luctus perdit legata ſibi a viro relicta.*
15 *Pœnæ ſecundo nubentibus indicta propter feſtinantiam ſublata hodie ſunt.*
16 *Vidua nubens intra annum luctus hodie non perdit legata ſibi facta a viro.*
17 *Pœnam non meretur, quod ſit lege permittente.*

Quæſtio XXII.

POSTQVAM vidimus caſus, quibus alimenta vxori licet conſtante matrimonio denegare, ducendum eſt, quando intra annum luctus uxor non ſit ab hęredibus exhibenda, & primus qui-
1 dem eſt, quando patrem habet † diuitem, quia onus eo caſu incumbit patri, non hæredibus, Aret. in conſ. 98. numero 3. dixi in titu. quibus debeantur alimenta. in quæſtio. an uidua ſit alenda intra annum luctus, in ſeptima ampliat. & ratio eſt, quia obligatio alendi non deſcendit in hæredes niſi in ſubſidium, quando alendus laborat extrema egeſtate, ut per Barto. in dicta l. ſi quis a liberis. §. item reſcriptum, ff. de libe. agnoſcen. uel alen. & non dicitur extrema egeſtate laborare, qui patrem habet diuitem, ut ibi per Bar.

Secundus eſt quando vidua habet de ſuo un-
2 de poſſit alimenta ſumere: tunc enim † hęredes mariti non eam alunt, vt eſt tex. in l. pen. ibi, nec ſuum quicquam habeat, ff. vt in poſſ. leg. gl. in l. diuortio, in prin. vbi Din. Bat, Bal. Aret. & alij. ff. ſolu. matrim. cum aliis, quos citaui in d. q. an uidua ſit alenda ab hęredibus uiri, in prima limit. addo Card. in c. per ueſtras, ubi etiam Præpoſ. nu. 5. de dona. inter ui. & vxo. Pract. Pap. forma libel. quo agit ad dot. in uer. ac ēt alimēta, nu. 2.
3 dicitur aūt habere aliunde, quādo ex † induſtria poteſt ſibi uictum quærere, ſecundum Bero. in cōſ. 130. vol. 3. dubium tamen eſt hoc caſu, an in

dig.io-

dignoſcendo, quod habeat aliunde attendan-
tur redditus bonorum, quæ vidua poſſidet, an
vero quantitas, & valor eorum. & Bal. in cõſ. 30.
concludit inſpiciendos eſſe redditus, quia vbi-
4 cunque de alimentis tractamus† ad redditum re
ſpicimus, l. ius alimentorũ. §. 1. ff. vbi pupil. edu.
debe. alias ſemper diceretur habere de proprio
cum poſſit nomen debitoris vendere, vt ſe alat,
quod tamen eſt abſurdum, & eũ ſequitur Crau.
in conſ. 199. nu. 6. Natta in conſ. 418. nu. 2. ſed
hoc uidetur habere contradictionem, quia cum
tractatur de alimentis eius, qui de propriis bo-
5 nis alendus eſt, tunc res ipſa† vendi poteſt, ut eſt
tex. in l. prima, §. mulier. ff. de uent. in poſſeſſ.
mitten. per quem ita dixit Barbat. ad Barto. in l.
pen. ff. de alimen. & cibar. leg. eum ſequitur Pha
nuc. in tracta. de inuentar. par. ſeptima, numero
56. vbi allegat Ang. & Pract. Pap. qui tamen mi-
hi hoc dicunt, ſed hanc declarationem habeo
pro vera, quia excutere quis debet proprium
gratium antequam poſſit de alieno viuere, vt di-
cimus de Principe, qui & ſi pro defenſione ſta-
tus poſſit ſubditos grauare, & collectam impo-
6 nere, † tamen in primis impendit de ſuo quid-
quid habet, ut per Nattam in conſ. 557. numero
10. Rol. in conſ. 1. numero 62. & ſeq. vol. 2. Plot.
de in lit. juran. §. 11. nume. 23. idem dicimus de
immunitate, quæ antequam particulares exigat
7 ſuos† excutit red ditus, gl. in l. prima, §. quod ſi
nemo, in ver. pr oconſul. ff. quod cuiuſq; uniuer.
nom. Bar. in l. 1. C. de mulier. & in quo loco, Nat
ta in d. conſ. 418. numero primo, & dicam in titu
lo, qualiter ſint præſtanda alimenta, & non ob-
ſtant iura in contrarium allegata, quia proce-
dunt, quando alimenta alicui ſoluenda ſunt de
bonis alienis: tunc enim iuſtum non eſt, quod
fundus uendatur, ut alicui alimenta præſtentur.
8 Tertius eſt caſus† quando hęredes mariti eli-
gunt intra annum reſtituere dotes.

Quartus eſt, quando dos cõſiſtit in bonis im-
mobilibus, quę ſtatim ſoluto matrimonio ſunt
vxori reſtituenda.

Quintus, quando dos eſt reſtituenda extra-
neo, qui ſtipulatus eſt dotem ſibi, nõ autem mu-
lieri reddi.

Sextus, quando alius eſt ſtipulatus dotem ſi-
bi reddi, quia tunc nec etiam ipſi extraneo ſol-
uenda ſunt alimenta dum retinetur dos.

Septimus eſt in hęredibus ipſius vxoris, qui
non ſunt alendi intra annum, qui datur ad reſti-
tuendum dotem, de quibus omnibus caſibus po
ſui in d. tit. quibus debeantur alimenta, in quæ-
ſtio. an vidua ſit ab hęredibus uiri alenda.

Octauus caſus eſt, quando vidua tranſiuiſſet
intra annũ luctus ad ſecunda uota, tunc enim
9 non† eſt alenda ab hęredibus viri, ita poſt Ricar.
Malum. inquit Cin. in l. fi. C. de bon. mater. nã
ideo alitur, quia dum permanet in uiduitate du-
rare uidetur in eodem matrimonio, & quando
tranſit ad ſecundas nuptias ceſſat ratio, ergo nõ
eſt alenda, ſequuntur ibi alij omnes, Bal. in conſ.
86. Angelus patri, uolum. 2. ubi ponit rationem
quia ſecundus uir tenetur illam alere, & dictum
iam eſt, quod tunc vidua eſt alenda, quãdo aliũ-
de nõ habet, ſed quæ virum habet dicitur aliun-
de habere, Ang. in l. diuortio, in princip. colum-
na ſecunda, uer. conſului pluries. ff. ſolu. matri-
monio, vbi mouetur ea ratione, quod primum
matrimonium videatur durare, ſequitur Imo. co
lumna 2. Pract. Papien. in forma libel. quo agit
ad dot. reſtit. in ver. ac etiam alimentis, numero
2. Iaſ. in §. fuerat, numero 25. Inſtit. de action.
Ioan. de Garron. in rub. C. de ſecun. nup. nu. 39.
hoc etiam voluit Didac. in epitom. de ſponſa. in
2. par. c. 3. §. 9. nu. 10. Rebuſ. in conſti. Gall. tom.
1. tit. de ſenten. prouiſ. articu. 3. glo. 1. nu. 12. in
fi. vbi dicit, quod ipſa, quę nupſit nihil poteſt
petere, ſed maritus bene petit intereſſe retardatę
ſolutionis dotis, ut dixi latè ſupra poſt Bar. in
conſ. 128. Plot. in tract. de in lit. iurã. §. 11. nu. 26.
Lupũ relatũ a prædicto Gemin. in tract. de uſur.
in commentar. 1. §. 4. nu. 90. & alios, facit, quod
uoluit Socin. in conſ. 180. nume. 7. volum. 2. vbi
dicit ſtatutum mandans, quod viduæ ſoluantur
10 alimenta† ad rationem de quinque pro centena
rio, non habere locum in ea, quæ non permanſit
vidua, ſed nupſit, ea enim non petit alimenta, ſe
quitur Garron. loco prædicto.

Declaratur tamen hic caſus, quando maritus
11 alimenta reliquiſſet uxori, quia tunc per† tranſi-
tum ad ſecunda uota non ea perdit ſecundum
Garron. in d. rub. C. de ſecun. nup. nu. 39. moue
tur, quia relictum debet aliquid operari, ut in ſi
mili dicit Bal. in authen. hoc locum, colum. 1. C.
de ſecund. nup. ſed hæc ratio non eſt bona, deci-
ſio quidem bene procedit, ſed alia ratione, nam
quando alimenta fuerunt relicta tunc debentur
iure actionis, ideo peti poſſunt etiam ſi legata-
12 rius haberet † aliunde unde viuat, Bald. in l pri-
ma, columna 2. C. de fideicom. Caſtren. dicta l.
diuortio, in princ. Alexan. in l. de alimentis, vbi
Dec. numero 5. C. de tranſact. Socin. in conſ. 57.
nume. 38. uolum. 4. & dicam latè alibi. ſiue ergo
nupta ſit, ſiue ſeruet viduitatem, vtroque caſu
eſt alenda: uidemus enim per eandem rationem,
quod & ſi dos reſtituenda ſit poſt annum, nec
13 ante liceat petere:† tamen, quando relinquitur
a marito coguntur hæredes illam repræſentare
nõ expectato anno, l. prima, ff. de dote pręleg. §.
ſed ſi uxori, ubi glo. Inſtit. ad leg. Falcid. Plot. in
dicto §. undecimo, numero 23. poſt medium, Lu
pus dicto §. quarto, numero 87. hæc tamen de-
claratio patitur difficultatem, quia non nulli uo
lunt, quod per tranſitum ad ſecunda uota uxor
perdat alimenta loquẽdo generaliter, ergo mul
to magis eorum opinio procederet in muliere
tranſeunte intra annum luctus: nam mulier, quæ
14 feſtinanter conuolat † ad ſecunda uota perdit
omnia legata ſibi a uiro relicta, l. prima, C. de ſe
cund. nupt. ubi Bal. numero ſexto, declarat pro-
cedere non ſolum reſpectu proprietatis, ſed etiã
reſpectu uſusfructus, ſiue relictum ſit pure, ſiue
ſub conditione, & ſubdit eſſe menti tenendum,
quia ſæpe accidit, & ibi Alexander ad Bar. idem
dicit allegando Angelum, & ſequitur Decius,
numero decimo, & decimoquinto, & Ioan. de

Garron.numero 66.& Bal.in conſ.204.colum-
na 2.uer.non obſtat,uolumine 1.dicit hanc pœ
nam introductam eſſe propter impudicitiam,&,
Caſtr.in conſ. 366.columna 1.uolumine 1.in-
quit eſſe indictas propter iniuriam, quæ fit pri-
mo uiro,ſequitur Bero. in conſ.32.numero 13.
uolumine 2.& Alex. loco prædicto,& dicit uxo
rem priuari tamquam ingratam, & quæ offen-
dat animum mariti,& quatuor rationes citat Io.
de Garron.in d.l. prima, numero 109. C. de ſe-
cund.nupt. & duas ponit Ripa, in rub. C. de ſe-
cund.nupt.nume.17.& quod ob tranſitum per-
datur legatum,uoluit Picus in l.Titia,cum nube
ret,numero 166.ff.de leg.2. Bero.in d.conſ.32.
numero 19.Neuiza.Silua nupt.lib.2.num.48.
& ſeq. Boer. in deciſ. 186. per totam, ſed hoc
procedit inſpecto illo tempore. Verum hodie
omnes pœnæ ſecundo nubentibus inductę pro
15 pter nimiam feſtinantiam ſublatæ † ſunt a iure ca
nonico, quod ſeruatur etiam in foro ciuili,Inn.
in cap.fi.de ſponſa.ubi Hoſtien.Ioan.And.But.
Card.Anchar. & Henric. Boich.Bar. in d.l.pri-
ma,in fi.C.de ſecund.nup.ubi Dec.nume.21.&
Ioan.Garron. numero 71. Bal.in conſ.366. nu.
2.uolumine 4. Abb.in c.Eccleſia Sanctæ Marię,
ubi Aret. communem dicit,de conſtit. eandem
dicit ibi communem Felin. numero 32.& Dec.
nume.35.Io. Garron.in d.l.1. numero 132. ubi
multos allegando dicit magis communem eſſe
tam legiſtarum, quam canoniſtarum, & tenen-
dam eſſe in conſulendo, & iudicando, eam quo-
que communem dicit in rub.C.de ſecund.nup.
nu.6.Capra in conſ.70.nu.10. & quod uxor trā
ſiens ad ſecunda uota intra annum luctus hodie
16 † non perdat legata, uoluit Fede.Senen.in conſ.
36.Bal.in conſ.467.uolum.3. Caſtr.in conſilio
367.columna 1.in prin.& fi. uol.1. ubi ſubdit,
quod non infertur marito iniuria, ex quo nu-
bit de licentia Apoſtoli,& legis canonicę,idem
Caſtr.in conſ.154.in prin.uolumine 2. Io.Gar-
ron.in d.l.1.numero 67.& 71. in fi.& actus a le-
17 ge † permiſſus non meretur pęnam l.Gracchus,
C.de adulter. quare licet intra annum luctus ui
dua nubat non perdit legatum alimentorum ſi-
bi a marito relictum, alii etiam ſunt caſus qui-
bus intra annum luctus uiduæ alimenta iuſtè de-
negantur, qui ex his, quæ infra dicuntur colligi
poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Vidua tranſiens ad ſecunda vota perdit legatum alimentorum ſi inſtitutus eſt filius.*
2 *Vxori relictum continet tacitam conditionem ſi caſtè, honeſtè, & vidualiter vixerit.*
3 *Mulier ſecundo nubens non dicitur caſtè, & honeſtè viuere.*
4 *Vxori alimenta, quando inſtituto filio relinquuntur, tunc videntur relicta contemplatione filij, ut cum eo habitet.*
5 *Teſtatoris voluntatem ſpernens facit ſe omni emolumento indignum.*
6 *Vidua ſecundo nubendo non perdit vſumfructum ſibi a matre relictum.*
7 *Vſusfructus continet alimenta.*
8 *Vidua ſecundo nubens non inhonorat maritum nec perdit priuilegia.*
9 *Mulier ſecundo nubens non perdit legata, ſed proprietatem illorum reſeruat.*
10 *Facta non præſumuntur.*
11 *Omiſſum habetur pro omiſſo, quando facile potuiſſet exprimi.*
12 *Voluntas teſtatoris præſumitur eſſe legi conformis.*
13 *Nuptiæ ſecundæ ſunt admiſſæ a lege, non reprobatæ.*
14 *Legatum alimentorum in dubio videtur relictum fauore legatarij.*
15 *Caſtè viuere dicitur mulier, quæ ſecundo nubit.*
16 *Legatum interpretatur ſecundum legis diſpoſitionem, non ſecundum occultam voluntatem.*
17 *Legatum intelligitur factum contemplatione, quando matri relinquitur in domo.*
18 *Nuptiæ tertiæ non magis diſplicent, quam ſecundæ.*
19 *Nuptiæ etiam octauæ, ſunt permiſſæ.*
20 *Vxori relictum, etiam ſi tranſiret ad ſecundas nuptias debetur tranſeundo ad tertias.*
21 *Iniuria ſecundo, non primo viro infertur per tertias nuptias.*
22 *Mulier perdit legatum per ſecundas nuptias, quando extant aliqua coniectura.*
23 *Mulier nubendo perdit legatum factum ſub modo non nubendi.*

Quæſtio XXIII.

POST luctus ſi vidua tranſeat ad ſecun
da vota, an perdat relictum alimento
tum ſibi factum a primo viro, & ſi fi-
1 lius † ſit inſtitutus uidetur amitti.
ita determinat Pract. Papien. in form.libel.quo
agit ad dotis reſtitutionem, in uer. donec uitam,
numero quarto, quia præſumit lex, quod teſta-
tor uoluerit eam morari cum filia, argumento l.
qui concubinam.§. fi.ff. de leg.tertio, l.quæſitū.
§.fi.ff.de fundo inſtr.l.ſecunda,C.comm.utriuſ.
iud. eandem probauit ſententiam Bero.in conſ.
32. numero nono, uolumine ſecundo, ubi in-
quit in legato uxori facto intelligi ſemper taci-
tam conditionem, ſi caſtè, honeſtè, & in uiduita
2 te † uixerit, allegat Bal.in l prima, in fi.C.de leg.
Caſtr.in l.mulier quæ, ff. ad Trebellian. & facit,
quia ſecūdum communem loquendi uſum mu-
3 lier, quę ſecundo nupſit non dicitur † caſtè, & ho
neſtè uiuere, Anchar. & Imo.in cap. quod a te,
de cler.coniug.Fel. in proœm. Gregor.Ripa, in
rubrica, C. de ſecund.nupt. numero 13.in fi. &
dicit Bald.in ea.l.prima, C. de legat. quod dum
4 teſtator legat uxori † alimenta inſtituto filio
cenſetur uoluiſſe matrem ſociare filijs, & legaſ-
ſe contemplatione educationis liberorum, ac
mater a filiis ſe diſiungit, & filios, ac teſtato-
ris præceptum contemnit nubendo, ergo non
debet

debet habere legatum alimentorum, contem-
nens enim, & impugnans teſtatoris nolunta-
5 tem † facit ſe indignum relicto, l. cum pater.
§. libertis. ff. de legatis ſecundo.

Co ntrariam tamen ſententiam amplexus eſt
Aret. in conſilio 40. colnmna ſecunda, uer. ad ſe
cundum, ubi mouetur, quia ſecundo nubendo
6 † non perdit uſumfructum, ſibi relictum. §. ſi ue-
ro ſolum uſnmfructum, in Auth. de nupt. & in
authen. hoc locum. C. de ſecund. nupt. ergo eo-
dem modo non debet perdere legatum alimen-
torum, quod eſt ſimile, & regulariter ea ratione
7 alimenta † continentur in uſufructu, l. Impera-
tor, ff. ad Trebel. & l. penultima, ff. de alimen. &
cibar. leg. hoc etiam ante eum uidetur uoluiſſe.
Bald. in dicta l. prima, ubi eum ſequuntur alij.
dnm enim uolunt, quod legatum perdatur quã
do relictnm eſt ſub modo habitandi cum filiis,
præſupponunt aliud eſſe, quando ſimpliciter
fuit relictnm, eam ſententiam explicitè tenuit
Pau. Pic. in l. Titia. §. Titia enm nuberet, nume-
ro 164. ff. de leg. ſecundo, eam quoque ample-
xus eſt Ioan. de Garzon. in rubrica, C. de ſecun.
nupt. numero trigeſimoſexto. quæ enim tranſit
ad ſecunda uota non inhonorat maritum, nec
8 † perdit priuilegia, ut inquit Ioan. Lupus, in ru-
brica, de donat. inter uir. & uxo. addo, quod cæ-
tera legata durant etiam poſt tranſitum ad ſe-
9 cundas nuptias, nec reuocantur, niſi quoad † pro
prietatem, quãdo extant filii. l. fœminæ, in fi. C.
de ſecund. nnpt. §. prima ſi quidem, & §. ſi uero
expectet, in Auth. de nupt. Bar. in auth. ex teſta
mento, circa principium, C. eod. titu. Dec. in ru
brica, C. de ſecund. nupt. in fi. Ripa, dicta l. fœmi
næ, in fi. Natta, in conſilio 459. numero 7. quod
ſi id obtinet in cæteris, cur non idem erit in lega
to alimentorum, quod eſt plenius, & magis fa-
uorabile legatario.

Item conditio morandi eum filiis, uel etiam
10 ſeruandi niduitatem eſt quid facti, † & non præ
ſumitur, l. in bello, §. factæ. ff. de captiu. & qui di-
cit legatum fuiſſe ſub conditione relictum tene
tur probare, l. ei qui. ff. de probat. & quod non
legitur in teſtamento ſcriptum, non eſt per ſub
auditionem intelligendnm, ut dicitur in l. illam.
C. de collatio. immo conditio non nubendi ui-
detur reiicienda de legato, quando eſt expreſſa,
ut in rubrica, & titu. C. de indic. uiduit. tollen.
demum cum poſſet maritus conditionem uidui
11 tatis apponere, & non dixerit, † uoluiſſe non ui-
detur, l. prima, §. ſin autem ad deficientis, C. de
12 caduc. tollen. & uoluntas teſtatoris † præſumi-
tur eſſe legi conformis, Bar. in l. hæredes mei, §.
cum ita, ubi not. omnes. ff. ad Trebel. ſecundæ
13 autem nuptiæ non ſunt a lege † reprobatæ, im-
mo admiſſę, capitulo, uicena 31. diſtinc. l. fina.
C. de legit. tuto. l. caſtitas. C. ad leg. Iul. de adul.
& non obſtat, quod teſtator præſumitur ea in-
tentione reliquiſſe alimenta, ut cum filiis mora-
retur: quia reſpondeo falſum hoc eſſe, nam lega
tum alimentorum in dubio cenſetur relictum fa
14 uore † legatarij etiam ſi onus eſſet legato adie-
ctum, licet aliud ſit in aliis legatis, l. prima, ibi
glo. & alii omnes, C. de legat. glo. Barto. & alii
in l. illis libertis. ff. de conditionib. & demonſtra
tionib. Bar. in l. Caio. §. Imperator, in princ. &
in prima oppoſ. ff. de alimen. & cibar. legat. & di
cam latè inter priuilegia alimentorum, multo
ergo minus id locum habebit, quando de one-
re non eſt facta mentio in legato, nec onus re-
peritur expreſsè iniunctum, & non reſiſtit, quod
relictum uideatur ſub tacita conditione ſi in ui-
duitate uixerit, ut inquit Bero. in dicto conſilio
trigeſimoſecundo, quia Bal. & alij per eum cita
ti non id dicunt, ſed exprimunt ſolum de hone-
15 ſtate, & caſtitate, at quæ ſecundo uiro † nubit di
citur caſtè, & honeſtè uiuere, ut per Bar. Imo. &
alios in l. mulier. §. cum proponeretur, ff. ad Tre
bel. non etiam uerum eſt, quod ſecundum com-
munem loquendi uſum mulier ſecundo nubens
uideatur inhoneſtè uiuere, nam contrarium eſt
uerum, ut per Cæphal. in conſilio 500. numero
trigeſimotertio, & ſi eſſet uerum non noceret,
quia legatum ſimpliciter relictum non interpre
tatur ſecundum occultam uoluntatem teſtato-
16 ris, † ſed ſecundum legis diſpoſitionem, ut in-
quit Ange. in dicto §. cum proponeretur, le-
gis autem diſpoſitio non abhorret a ſecundis
nuptiis, & quod Bald. inquit in l. prima, in fine,
C. de leg. procedit, quando relicta sũt alimenta
in domo, tunc enim uidetur teſtator uoluiſſe ma
trem ſociare filijs ex eo, quod in domo reliquit.
17 † non enim colligi poteſt alia ratio, quare ma-
gis in domo reliquerit, quam extra, ſed in præ-
ſenti facto relicta ſunt ſimpliciter, quare uerior
eſt ſententia, quod duret legatum poſt ſecun-
das nũptias.

Immo id procedet etiam ſi tranſiret ad tertias
nuptias, quia non minus a lege approbatur ter-
18 tium, † quam ſecundum matrimonium, ut latè
probat Cęphal. in conſ. 500. per totum, & facit,
19 quia etiam octauæ nuptiæ ſunt † permiſſę, cap.
aperiant 31. quęſt. 1. Boer. deci. 186. num. 4. Me-
noc. in conſ. 40. num. 40. fortius uoluit Ripa, in
rub. de ſecund. nup. numero 13. poſt Alex. in d. §.
cum proponeretur, quod ubi ſunt alimenta vxo
ri relicta etiam ſi tranſiret ad ſecundas nuptias
20 † debeantur, & ſi uxor tertias contrahat nuptias,
quia omnes poſt primas dicuntur ſecundæ, &
21 per tertias nuptias ſit iniuria † ſecundo non pri-
mo uiro, atque illius anima contriſtatur, ut pro
bat Cęphal. dicto conſilio 500. numero 22. &
24. & ſeq.

Prędicta tamen limitantur non procedere,
quando ex coniecturis aliquibns, uel ſignis con
22 ſtaret de mente teſtatoris fuiſſe, quod † legatum
perdat, l. prima, in fi. C. de legat. ubi dicit pro-
cedere, quando reliquit alimenta in domo: ui-
detur enim tunc uoluiſſe proſpicere educatio-
ni filiorum, nam regulariter onus uidetur eſſe
cauſa legati, & ideo ſi non agnoſcit onus non
conſequitur legatum, l. Neſennius. ff. de excu-
ſat. tuto. & multo magis amittet legatum uxor,
23 quando expreſſe † teſtator relinqueret ſub mo-
do ſeruandi uiduitatem, ſecundum Bar. in au-
then. hoc locum. C. ſi ſecun. nup. Picus in d. §.

Titia cum nuberet, num. 164. circa fi. ubi ponit generalem limitationem.

SVMMARIVM.

1 *Vidua, quæ poſt annum luctus fornicatur non ſubiacet pœnis impoſitis ſecundo nubentibus.*

2 *Vidua, quæ peccat in corpus ſuum poſt annum luctus non perdit alimenta.*

3 *Pœna ſecundo nubentium locum habent contra viduam inhoneſtè viuentem.*

4 *Luxuriæ non eſt plus tribuendum, quam caſtitati.*

5 *Pœnæ ſecundo nubentibus impoſita non ſunt correcta, quoad inhoneſtè viuentes.*

6 *Vidua, quæ inhoneſtè viuit, iniuriam facit marito.*

7 *Vidua ſtuprum committens priuatur hæreditate, vel relicto ſibi facto a marito.*

8 *Vidua ſtuprum cõmittendo non minus offendit maritum, quam vxor adulterando.*

9 *Vidua inhoneſtè viuens poſt annum luctus perdit alimenta ſibi alioquin debita.*

10 *Vidua ſtuprum committens perdit dotem, ſed vide ibi de veritate.*

11 *Vidua ſtuprum committens poſt annum luctus non perdit dotem.*

12 *Expreſſum videtur, quod fuiſſet diſpoſitum ſi de eo teſtator cogitaſſet.*

13 *Legatarius perdit legatum ſi poſt mortem teſtatoris concubuit cum illius vxore.*

14 *Legatarius priuatur legato ſi concubuit cum vxore teſtatoris illo viuente.*

15 *Adulterium poteſt vxori viduæ obijci ſi maritus illud ignorauit.*

16 *Vxor, quæ ante legatum, vel poſt commiſit adulterium priuatur legato ſibi facto a marito.*

17 *Vidua inhoneſtè viuens perdit priuilegium fori.*

18 *Vidua viuens impudicè priuatur tutela.*

19 *Vidua relicta exequutrix teſtamenti priuatur ob inhoneſtam vitam.*

20 *Vidua inhoneſtè viuens non conſequitur quartam in bonis mariti diuitis.*

21 *§. fi. in Auth. de reſti. & ea, quæ parit, quomodo intelligatur.*

22 *Filia, quæ fuit ab vno tantum cognita non poteſt exhæredari, licèt aliud ſit quando turpem ducit uitam.*

23 *Vxor turpis ex alia cauſa, quam inhoneſta vita non perdit legatum alimentorum ſibi factum a viro.*

24 *Voluntatem teſtatoris, qui impugnat non poteſt illi ſuccedere.*

Quæſtio XXIIII.

GRAVIS quoque quæſtio eſt, an ſi mulier vidua poſt annum luctus peccauit in corpus ſuum, priuari debeat alimentis ibi a teſtatore relictis. & primo quidem aſpectu uidetur, quod nõ per tex. i §. fi. in Auth. de reſti. & ea, quæ parit, ubi præſupponit, quod
1 ſi † uxor fornicatur poſt annum luctus non ſubiaceat pœnis impoſitis tranſeunti ad ſecũda vo
2 ta ex l. 1. C. de ſecund. nup. & in hoc † tenet gl. in d. §. fi. & ibi Ang. & not. in auth. eiſdem. C. de ſecũn. nup. Alciat. in tract. præſump. reg. 2. præſ. 9. num. 5. deciſ. Pedem. 77. nu. 1. & hanc ſententiam procedere ex mente communis opinionis dicit Eman. a Coſta, in c. ſi pater, par. 1. in uer. legauit, nume. 35. in prin. & ver. ego autem, de teſtam. in 6. vbi ait ſe non dubitare de hoc. inuenio etiam, quod cum hac opinione trãſit Didac. in epitom. de ſpon. par. 2. c. 7. §. 6. nu. 11. vbi diſtinguit inter annum luctus, & alia tempora, uolens aliud eſſe, quando mulier fornicatur intra annum luctus, quia tunc plectitur pœnis impoſitis a d. l. 1. C. de ſecund. nup.

In contrarium tamen facit, quia omnes pœnæ
3 impoſitæ ſecundo nubentibus locũ habent † cõtra vxorem, quæ inhoneſtè viuit, Bar. in l. his ſolis. C. de reuoc. dona. vbi dicit eſſe perpetuo notandum, & ſequitur Barb. ibi, qui alios citat, idẽ Barba. in c. ex parte. 6. in 1. col. de foro compet. Io. Lup. in rub. de dona. inter virum, & vxorem. §. 67. num. 3. vbi refert Zenzelin. & Ludou. Bonon. Abb. in c. uxoratus, de conuer. cõiug. Alex. in l. bonorum. ff. de his, qui not. infam. Bero. in conſ. 32. num. 12. vol. 2. non enim plus tribuen-
4 dum eſt luxuriæ, † quam caſtitati, ut in §. fi. in Authen. de reſtitut. & ea, quæ par. & quamuis hodie ex Apoſt. dicto ſublatæ ſint pœnæ impoſitæ, ſecundo nubentibus, tamen non ſunt correctæ
5 quoad illas, quæ inhoneſtè viuunt, † quia in uiuentibus luxurioſè ceſſant cauſæ correctionis, vt per Abb. in d. c. vxoratus, & inter alias pœnas priuabatur mulier omni relicto ſibi facto a marito tamquam indigna, ut in l. 1. C. de ſecund. nupt. ergo pari modo priuari debet illa, quæ turpi
6 ter, & inhoneſtè uiuit. infert enim † iniuriam, & triſtitiam in animam uiri. §. quæ uero, in Auth. de nup. & in propoſito inquit Salic. in l. fidei commiſſum, in fi. C. de fideicom. quod uxor inſtituta, vel legataria committens ſtuprum priua
7 tur, vt indigna, † licet maritus legando, vel inſtituendo non adiecerit conditionem caſtè, & honeſtè uiuendi, & ſubdit, eſſe bene notandum tãquam quotidianum, cõprobat Io. à Lup. d. §. 67. nu. 4. facit, quia uxor conſtante matrimonio cõmittens adulterium non eſt alenda a marito, ut dixi ſupra, ſed nõ minus maritũ offendit uidua
8 ſtuprum committendo, quam faciat uxor † adulterando uiuẽte marito, ut inquit Caſtr. in d. l. fideicommiſſum, nu. 4. ergo perdit alimenta, per ſtuprum poſt mariti mortem commiſſum, & in terminis, quod propter inhoneſtam vitam poſt
9 annum luctus uxor † perdat alimenta, uoluit Picus, d. §. Titia cum nuberet, nu. 165. ff. de leg. 2. Bero. in conſ. 312. nu. 9. uer. uenio ad quartum, cum ſeqq. uol. 2. Caualcan. in tracta. de uſufruc. mulier. relic. num. 113. Cæphal. in conſ. 500. nu. 39. & pro hac parte facit, quia uidua ſtuprũ
10 cõmittens perdit etiam dotem † ſicuti ſi uiuente marito cõmiſiſſet adulteriũ, ſecũdũ Caſtr. in l. ſororẽ. C. de his quib. ut idig. & i d. l. fideicõmiſſũ,

in fine,C.de fideicom.& in conſi. 147.uolum.1.
Iaſ.in l.a.num.6.ff.ſolu.matrimo. Præpoſ. in c.
plerunque,col.3.de donat.inter uirum,& uxor.
Felin.in c.paſtoralis,C.de iudic.Marſil.in l.uni-
ca,num.53.C.de rapt.virgin.& in ſing.416.Ge
rard.in ſing.48.Io.Lup.d.§.67. num.6. Belenz.
in addit.ad Alba.in cap.plerunque,Crot.in l. 4.
§.Cato, in prima lectu.numero 179.ff.de uerb.
oblig.& hanc dicit communem Bello.in rub.C.
de eden.num.83.Boer.in deciſ.338. Neuiza. in
ſilua nuptia. libro ſecundo, numero 42. & ſeq.
vbi multos allegat præcipuè Angel. Aret. Dec.
& Curt.iun. ſubdens quod hæredes mariti con-
uenti ad dotis reſtitutionem poterunt de ſtupro
excipere,Rip.d.rub.extra de iudic.numero 21.
Bero.in conſilio 32.numero 20. uolum. 2. Sil-
uan.conſilio 2.numero 37. conſilio 6. numero
17.latiſſimè deci.Pedem. 77.per totam.eſt uerũ
quod Alexand.in d.l.ſororem.C.de ijs quib. ut
indign. tenendo contrarium impugnat prædi-
ctam Caſtrenſis ſententiam, ſequitur illum Iaſ.
in d.l.fideicommiſſum,num.3.Dec. in c.paſtora
lis,colum. fin. extra de iudic. quam ſententiam
tamquam magis communem probarunt multi
quos citat & ſequitur Didac.in epito. de ſponſ.
par.2.cap.7.§.6.numero 10.& ſequen. Arius Pi
nell.in l.fin.numero 9.& ſeq.C.de bon.matern.
Duen.in reg.12.limit.3.ubi latè agit multos ci-
tans,Eman.a Coſta in cap.ſi pater, par. 1.in uer.
legauit,num.40.uer.ſed an quemadmodum,de
teſtam.in 6.Rolan.in conſilio 86.per totum, uo
lum. 2.ideo ſuper hoc fundamento nõ facio ma
gnam vim,præcipuè cum Io. de Garzon. in au-
then.eiſdem,num.20.& ſeq.C.de ſecund. nupt.
11 diſtinguat inter ſtuprum commiſſum † intra an-
num luctus,& illud quod poſt annum fuit per-
petratum,ut primo caſu dotem amittat,ſecun-
do uero non,quam diſtinctionem probauit etiã
Alciat. in tracta. præſumpt. regu. ſecunda, præ-
ſump.9.num.5. Didac. dicto capitulo ſeptimo,
§.6.numero 10.& ſeq.& licet Duen.dicta limit.
octaua, in fine, dicat neceſſariam non eſſe illam
diſtinctionem,quod etiam ponit Pinel.in d.l. fi.
nume.11. Coſta in loco præcitato, tamen illam
probauit Rol.d.conſ.86.num. 41. & ſecundum
illam iudicatum fuiſſe refert deciſ.Pedem. 77.in
fi.licet plurimum pro opinione Caſtr. urgeat ra
tio,quod ſicuti vidua pendente uiduitate gau-
det priuilegijs omnib.quæ ſibi cõpetebãt uiuẽ
te marito,quaſi videatur præſeruare in eodẽ ma
trimonio, l. fin. C. de bon. mater. cum infinitis
ibi allegatis a Pinello,numero quarto, ita debet
eſſe obnoxia pęnis impoſitis mulieri violanti re
ligionem matrimonii, ut ſentiat incommoda,
quæ habet commodum, l.ſecundum naturam,
ff.de reg.iu.quidquid autem ſit in prædicta con
trouerſia dotis amittendæ, ſat eſt quod in caſu
noſtro uerior eſt opinio viduam poſt annum lu
ctus inhoneſtè viuentem amittere legatum ali-
mentorum, & ratio eſt quia haberi debet pro
12 expreſſo † quod diſpoſuiſſet teſtator, ſi de eo
cogitaſſet,ut per glo.in l.tale pactum,ff.de pac.
Tiraq.in præfatio.l.ſi unquam, numero 56.per
totum,C.de reuoc. donat. deciſ. Pedem. 64. in
fine,ubi dicitur illam glo.locum habere in qua-
cunque materia, ideo uidemus quod ſi legata-
rius poſt mortem teſtatoris concubuit cum uxo
13 re teſtatoris perdit † legatum,quia ſi teſtator de
hoc cogitaſſet non legaſſet,glo. in l.fideicommiſ
ſum, C.de fideicomm.ubi hoc not.Barto. idem
voluit gl.in l.ſororem,C.de his quib.ut indign.
& l.prima,ff.eod.& utroque in loco Bart. Bald.
in capitulo,tuę,in fi. de procurat. idem in adul-
14 terio † dicit Bald.in lege,ſi mulier C. de adulte.
ubi dicit quod propter adulterium efficitur ini-
micus,communem dicit Iaſ.in d.l.ſororem, nu-
mero quinto, Ioan. Lup. in dicto §.67.numero
quinto,Manti.de coniectu.ultima. uolunta. lib.
12.tit.5.nu.6.& prædicta tacita uoluntas mari-
ti operatur quod ſi inſcio marito adulterium cõ
15 miſit poſſunt hæredes mariti opponere † de adul
terio contra uxorem repetentem dotem, ut uo-
luerunt Roma.Aret.& Alexan.in l.rei iudicatæ,
num.5.ff.de reg.iur. Præpoſ.in d. c.plerunque,
num.2.de donat. inter uir. & uxo. Picus in d. §.
Titia cum nuberet,num.161.hanc dixit commu
nem,in l.fin.in quæſtio. 61. C.de reuoc.donat.
& ſequuntur Ancharan. Abb. Marſil. & Tira-
quel. quos citat & ſequitur Didac. dicto capi-
tulo ſeptimo, §. ſexto, numero nono, qui &
ſi referat Baldus & Imo. contrarium tenuiſse,
ſubdit tamen hanc ſeruari in practica, Emanel.
a Coſta in dicto capitulo, ſi pater, parte prima,
in uer.legauit,numero trigeſimoſecundo,de te-
ſtam.in ſexto,Ruin.in conſilio 155. numero ter
tio,uolumine tertio,quia cum maritus ueriſimi
liter foret reuocaturus habita illius notitia habe
ri debet pro reuocato, Manti. dicto titulo quin
to,numero ſeptimo, idque procedit non ſolum
quando mulier adulterium commiſit poſt fa-
16 ctum legatum, ſed etiam quando ante, † ut per
glo.in dicta lege, fideicommiſſum, uoluit Ange.
Aret. in tracta.de teſtam.glo.quadrageſimaſex-
ta,numero quinto, uer. quæro uxor, Picus d. §.
Titia, cum nuberet, numero 165. Coſta loco
pręcitato,num.trigeſimoſecundo,uer.ſed & mu
lier,Manti.dicto num.ſeptimo, ampliat proce-
dere etiam in concubina poſt Ruin. quem alle-
gat.non obſtat igitur tex.in §.penul.in Authen.
de reſtitutio. & ea quæ parit, quia licet ob fa-
cti contingentiam loquatur de ſtupro commiſ-
ſo intra annum luctus,tamen non excludit quin
idem ſit in ſtupro poſt annum commiſſo: offen-
ditur enim anima mariti,& contriſtatur non ſo-
lum per ſtuprum, ante annum, ſed etiam per ſtu
prum poſt annum commiſſum, & ideo Salic.Ca
ſtren. Ioan.Lup.Bero.Paul.Pic. Cæphal.& Ca-
ualca.intelligunt indiſtinctè priuari legato mu-
lierem,quæ inhoneſtę uiuit,quinimo priuilegia
omnia perdit, quæ ſibi ſunt durante uiduitate
17 conçeſſa,ut in priuilegio † fori ponit Ang. in l.
quædam puella,ubi Alexan. colum. ſecunda,ff.
18 de iuriſdi.om.iudic. perdit item tutelam † ſecun-
dum gloſ.& Bald. in authen. matri, & auiæ, C.
quan. mulier tutelæ off. fun. poſſ. & ſi eſt reli-
19 cta exequutrix teſtamenti priuatur, ſecundum
Imo.

Imo. In l. cum qui, §. qui ſibi, columna prima, ff.
de verb. oblig. quos omnes citat & ſequitur Io.
Lup. in dicto §. 97. numero 16. & ſeq. ubi etiam
dixit quod vidua luxurioſè viuens perdit etiam
20 quartam ſibi a iure delatam in bonis mariti† di-
uitis ſecundum auth. pręterea, C. unde uir & vx.

Non omitto quod Eman. a Coſta loco præ-
dicto, numero trigeſimooctauo, ver. denique in
hac controuerſia, intelligit tex. in dicto §. fin. in
Authen. de reſtitutio. & ea quæ parit, procedere
quando vnicum ſtuprum committit, aliud dicēs
21 quando luxurioſam duceret† vitam, ut quia pu-
blicè vel notoriè ſe proſtitueret ad quod ex mul
tis pulchrè, quę apud eum videri poſſunt, in quo
articulo facit quod voluit Vaſq. in tracta. de ſuc
ceſ. creat. lib. primo, §. 10. num. 610. ver. primo
in filia, & lib. 2. par. 3. §. 20. requiſ. 29. numero
22 152. vbi dicit quod etſi filia turpiter † viuens
poſſit exhęredari, tamen aliud eſt quãdo ab uno
tantum fuit cognita, ſed ipſe non allegat textus
quos in hanc ſententiam citat Coſta, & dixi ſu-
pra hoc eodem titu. in quæſt. an filia poſſit ali-
men. priuari propter inhoneſtam vitam, prope
finem.

Quod autem dictum eſt de inhoneſta uita nõ
procedit quando ex alia cauſa uxor foret infa-
mis, vel damnata, quia non propterea perderet
23 alimenta ſibi relicta† à marito, ita tenet Ang. A-
ret. in tracta. de teſtam. glo. incip. item reliquit
mulieri concubinæ alimenta, colum. pen. ſequi
tur Picus dicto §. Titia cum nuberet, num. 169.
per iura, & authoritates de quib. ibi. & ratio po-
teſt aſſignari, quia quidquid relinquit maritus
videtur relinquere in pręmium pudicitiæ, & be-
ne tranſacti matrimonij, proinde quando delin
quit contra pudicitiam, & caſtitatem, ceſſat cau-
ſa relicti, & relictum tacitè videtur reuocatum,
quæ ratio ceſſat, quando vidua non committit
contra caſtitatem vel in dedecus tranſacti matri
monij, non mirum itaque ſi ſecundo caſu nõ per
dit alimenta, licet efficiatur infamis, vel damne-
tur ex alio crimine, pro quo facit quod ponit
Barto. in l. ſi fundum per fideicommiſſum, col.
1. ver. tu dic quod ibi erat res peruentura, & col.
2. uer. ſecundo caſu quando res, ff. de leg. 1. Bero.
conſi. 64. num. 17. uolum. primo, Anchar. Mo-
der. famil. quæſt. lib. 2. quæſtio. 17. nnmero 2. fa-
cit etiam gl. in l. cum pater, §. libertis, in uer. nec
alienarent, ff. de leg. 2. ubi tunc ſolum prohibe-
24 tur quis ſuccedere † quando venit contra uolun
tatem defuncti, laſ. in auth. res quæ, num. 24. C.
commu. de leg.

SVMMARIVM.

1 *Vxor non alit maritum adulterum.*
2 *Matrimonij beneficio non gaudet, qui committit in matrimonium.*
3 *Teſtatoris preceptum contemnens non ſentit lucrũ ex illius teſtamento.*
4 *Ali nemo debet ex bonis ſibi ob delictum ablatis.*
5 *Vxor agit ad dotis repetitionem, & thori ſeparatio nem contra maritum adulterum.*
6 *Maritus adulter non dicitur violare thorum mu- lieris.*
7 *Extenſio admittitur etiam in pœnalibus inter cor relatiua.*
8 *Statutum pœnale loquens de uxore extenditur ad maritum.*
9 *Maritus non priuatur alimentis ab uxore relictis, quando deliquit, ſed non in legem matrimonij.*
10 *Maritus etiam adulter eſt alendus ab vxore, quan do non habet aliunde.*
11 *Maritus non eſt alendus ab uxore quando ſua cul pa incidit in paupertatem.*
12 *Pauper qui ſua culpa factus eſt, non meretur ſub- uentionem.*
13 *Beneficium ne quis conueniatur ultra quam face- re poteſt, perditur propter maleficium commiſſum.*
14 *Diuortium non conceditur niſi ob certa crimina.*
15 *Vxor tenetur alere maritum adulterum quando non habet aliunde & fame periret.*
16 *Maritus & uxor dicuntur vna caro.*
17 *Maritus, & uxor dicuntur socij diuinæ, & huma- næ domus.*
18 *Vxori turpe eſt habere virum mendicantem.*
19 *Dos quando vxori reſtituitur conſtante matrimo- nio propter inopiam mariti.*
20 *Maritus bannitus, vel aliter factus pauper ex de- licto alendus eſt.*

Quæſtio XXV.

CASTITAS maior in fœmina requiri-
tur, quam in maſculo: dubium ergo
eſt, qua ratione maritus vxori adulte-
rę denegare poteſt alimenta, an ea ipſa uxor poſ-
1 ſit excludere † adulterum maritum ab alimen-
tis. & Bal. in l. ubi adhuc, numero 21. C. de iure
dot. inquit idem eſſe ſeruandum in marito, & po
nit quęſtionem quando propter adulterium ma
riti uxor iudicio eccleſiæ diuertit & dotes repe-
tit, & dicit rationem eſſe quia matrimonij bene
2 ficio non gaudet, qui in legem matrimonij † cõ-
miſit, l. ab hoſtib. §. ſi vir uxorem, ff. ſol. mat. facit
l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. ubi qui contē
3 nit præceptum teſtatoris non debet admitti ad
beneficium teſtamenti, Io. Lup. in rub. de dona.
inter vir. & uxo. §. 64. nu. 12. ubi addit quod alī
4 nõ debet quis ex bonis, quæ ſibi auferuntur† ob
delictum, cap. 1. §. ſi hominem, de pace tenen. &
in c. per ueſtras, §. 19. in fi. uer. intellige ſanè, eo.
tit. folio mihi 109. deciſ. Pedem. 124. núme. 12.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu.
80. ff. de lib. agnoſ. & facit quod ſicuti datur ma-
rito actio contra uxorem adulteram, ut dixi ſu-
pra, ita uxori datur ob mariti fornicationem
5 actio ad ſeparationem † thori, & repetitionem
dotis, cap. primo, vbi Abb. Imo. & Barba. extra
ut li. non conteſta. Socin. iun. in conſi. 32. col.
1. uol. 2. Dida. in epito. de ſponſal. par. 2. cap. 7.
§. 6. nume. 5. & 6. ubi dicit quoad ſeparationem
thori, & amiſſionē dotis pacificari virum, & uxo
rem, quãdo ciuiliter agitur, & dura nimis eſt lex
quæ circa adulterium diſpares facit uirum &
uxorem, ut legitur apud Plaut. in mercatore, &

facit

facit ratio Auguſt. quidquid contra fidem catho
licam denegatur vxori, id non licet marito, in
contrarium tamen facit, quia & ſi per vxorem
fornirantem inferatur marito iniuria, non ita
6 tamen eſt in marito adultero per quem † uiola-
ri non poteſt thorus mulieris, ubi poſt Salic. in-
quit Ang. in tract. maleſi. in uer. che hai adultera
to la mia donna, car. 4. ver. quos accuſet de adul
ter. quem ſequitur Marſil. in l. patre, uel marito,
num. 9. ff. de quæſtio. Cum ergo par non ſit deli-
ctum, non debet eſſe æqualis pęna. ſed reſpon-
deo quod etſi non tanta inferatur iniuria ex a-
dulterio viri quanta ex fornicatione vxoris, ta-
men contra legem matrimonij facit non minus
vir, quam uxor, per adulterium, proinde æquale
eſt peccatum, cũ fides matrimonij violatur quæ
ab vtroque coniugum pariſormiter fuit data. ad
do quod pęna denegandi alimenta non viderur
proportionata ad offenſam matrimonij, quia ali
menta non debētur uxori a marito propter ma
trimoninm, ſed propter dotem datã, & propter
obſequia, quæ præſtantur ab vxore, ut dixi de ali
mentis a viro præſtandis uxori, ergo licet uir of-
fendat legem matrimonij non debet id perdere
quod non deſcendit a matrimonio, cum pœna
non debeat egredi qualitatem delicti, reſpõdeo
tamen quod & ſi alimenta non præſtentur im-
mediatè propter matrimonium, tamẽ cum dos
ſit de acceſſorijs matrimonij, ſicuti etiam coha-
bitatio, & obſequiorũ præſtatio attribuimus ma-
trimonio tamquã primę cauſę obligationẽ alen
di uxorem. & hac ratione dicimus obligationẽ
alendi eſſe de oneribus matrimonij, quia quid-
quid eſt cauſa cauſæ eſt etiam cauſa cauſati. &
quod maritus non ſit alendus probatur ratione,
nam & ſi priuatio iuris competentis dicatur pę
na, tamen etiam in pęnalibus admittitur exten-
7 ſio † iure correlationis, Bar. in auth. qui ſemel, C.
quo. & quando iud. & dicit idem Bar. in l. libe-
rorum, per illum tex. ff. de infam, quod ſtatutum
8 pœnale loquens de uxore † extenditur ad mari-
tum, Gemin. in capitulo primo, columna 4. & 6.
de tempor. ordin. Abb. in cap. fin. in 3. col. de re-
ſcrip. de quo latè agit Siluan. in conſi. 3 1. num. 7.
& ſeq. poſt Felin. in procem. decret. numero. 5.
& magis communem dicit Iaſ. in l. ſi prius, num.
54. ff. ſol. matr. Rub. in conſ. 151. nu. 4. Arelaten.
in l. generaliter, nu. 41. C. de ſecun. nupt. at vxor
adultera non eſt alenda, ergo nec maritus.
Concluſio tamen prædicta non procedit quã
do maritus non delinqueret in matrimonium,
ſed ex alia cauſa, quia tunc non priuatur alimen
9 tis ſibi ab uxore † debitis, ita declarat Bald. in d.
l. ubi adhuc, num. 21. C. de iu. dot. declarat Ioan.
Lup. & deci. Pedem. in locis ſupracitatis, & ideo
inferunt quod, & ſi maritus propter delictum
exulet, tamen uxor tenerur illum alere de reddi-
tu dotis.
Ego limitarem quoque non procedere, quã-
10 do maritus non haberet † aliunde: tunc enim ne
fame pereat crederem vxorem teneri in for-
mam elemoſinæ ad miniſtrãdum alimenta ma-
rito, per ea quæ ſæpe contigit repetijſſe in præ-
cedentibus quæſtionibus, & quæ in proxima di
cam quæſtione.
Quod autem inquit Bal. in d. l. ubi adhuc, nõ
uidetur ſubſiſtere, quia maritus non eſt alendus,
11 quando ſua culpa † incidit in paupertatem, ut
voluit Bald. in conſilio 478. numero 2. uol. 5.
ubi ponit exemplum quando factus eſt pauper
propter maleficium. mouetur ex tex. in cap. ex
parte, extra de conſuet. ſequitur Crau. in corro-
lar, reſpon, pro gene. nume. 39. uer. in eandem
ſententiam, Tiraq. in l. ſi vnquam, in uer. bona,
num. 5. in fi. C. de reuoc. dona. Lancello. Gall. in
conſuetud. Alexand. in uer. ſolidos, quæſtio. 6.
nu. 130. eſt enim indignum eis ſubueniri qui ſua
culpa, & uitio incidunt in egeſtatem, l. bona fi-
12 des, ff. depoſ. ita † dixit glo. in cap. quæ in eccle-
ſiarum, in uer. ad inopiam, de conſtitu. & in cap.
ad ſupplicationem, in uer. ad ſuſtentationem, de
renunciatio. & inquit Bal. in d. cap. ex parte, per
illum tex. in ver. diſſipauerit, de conſuetud. quod
deductus ad inopiam ob maleficium cõmiſſum
aduerſus tertiũ perdit beneficium ne conuenia
13 tur ultra † quam facere poſſit, idem dicit in d. c.
quæ in eccleſiarum, col. 1. per illum tex. in uer.
probabiliter, Iaſ. in authen. res quę, num. 20. ubi
Cur. iun. num. 31. & ſeq. C. commu. de lega. Di-
da. uaria. reſolut. lib. 2. cap. 16. num. 9. Crau. la-
tiſſimè in reſpon. pro genero, num. 87. & ſeq. &
in corrolar. nume. 39. & ſeq. Tiraq. d. uer. bona,
num. 5. Lancello. in d. conſtitut. nu. 134. in qui-
bus locis inferunt Doctores ad multa ſpecialia.
hæc igitur omnia pugnant contra deciſionem
Bal. in d. l. vbi adhuc, num. 21. vbi vult quod & ſi
maritus ob maleficium ſit bannitus, uel aliter
ad paupertatem deductus, teneatur nihilominus
uxor illum alere dummodo non deliquerit in le
gem matrimonij.
Hæc tamen repugnantia meo iudicio poteſt
hoc modo conciliari ut maritus ſit alendus non
obſtante quocunque delicto ex fructibus dotis
per uxorem recuperatis ob illius maleficium,
quia fructus dotis ſeruire debent oneribus ma-
trimonij, l. dotis fructus, & l. ubi adhuc, & repeti
tum eſt ſæpius, & licèt deliquerit maritus, non
tamen matrimonium eſt ſolutum, ſed ſubſiſtit,
14 quia certa ſunt crimina † quæ diuortio iuſtum
præbent cauſam, de quibus in capitulo ſecun-
do, de diuort. in capitulo, literas, de reſtit. ſpo-
liar. in c. 1. ut li. non conteſt. capitulo, omnes ac-
cuſationes, 32. quæſt. 7. cap. ex parte, de ſponſa.
& ea refert Dida. in epito. de ſponſal. par. ſecun-
da, cap. 7. §. 5. per totum, illis autem exceptis
non inducitur thori ſeparatio, atque ita proce-
dit dictum Baldi in dicta l. ubi adhuc, ut ſcilicet
alatur maritus de fructibus dotis, ſed ſi agatur
de alijs bonis an ſcilicet mulier teneatur virũ ale
re de alijs bonis ſuis paraphernalibus, uel extra-
dotalibus, dicendum eſt quod non, quando ſua
culpa maritus deuenit ad inopiam, & hoc mo-
do procedit dictum Baldi in dicto cõſilio 478.
quod tamen intelligendum quoque eſt ut non
15 eximatur uxor ab onere † ſubueniendi marito
per modum elemoſinæ, licet propter delictum

inciderit

inciderit in egeſtatem, quia cum generaliter om
nibus egentibus ſit ſubueniendum, capitulo, pa-
ſce, 86. diſtinct. & dixi ſuo loco, multo magis ui
16 ro prouidendum eſt, qui cum ſit una † & eadem
caro cum uxore, capitulo, debitum, de bigam. &
17 & ſocius diuinæ, & humanæ † domus, l. 1. ff. de
rer. amot. Signor. in conſi. 176. num. 11. eſt pro-
ximior cæteris, & uxori magis coniunctus, & ꝓ
eo in elemoſina præferendus cæteris, cap. non
18 ſatis, diſtinct. 86. & turpe eſſet uxori † habere ui
rum mendicantem, ut inquit Abb. in conſ. 17. in
fine, uolumine primo, Did. qui ita uidetur tene-
re in d. c. 16. num. 9. uer. primum ego, & Cucch.
in tracta. de legiti. quæſtio. penult. & ponit Lan-
cello. dicta quęſtio. 6. numero 136. & aduerten-
dum quod doctrina Baldi in l. ubi adhuc, locum
haberet etiam quando maritus non eſſet inops,
ſed diues, quia ut aliquãdo dixi etiam diues ma-
ritus habet alimenta de fructibus dotis reſtitutę
uxori, quia reſtitutio quæ fit ex delicto uel aliter
non priuat maritum, quia ſicuti fructus dotis cæ
teris deſeruiunt oneribus matrimonij, ita & ip-
ſa alatur ex eis, & hoc caſu non obſtabit quod
non ſit alendus quis ex bonis, quibus fuit priua
tus propter delictum, ſecundum Bal. in auth. bo-
na damnatorum, columna 1. C. de bon. damna.
quia reſpondetur, quod illa dotis reſtitutio non
dicitur uera priuatio reſpectu mariti, qui non
habebat eorum plenum dominiũ ut notatur, in
l. doce ancillam. C. de furtis, ſed dicitur colloca-
19 tio † in tuto, ut per Doctores in l. ſi conſtante, ff.
ſoluto matrimonio, & in capitulo, per ueſtras,
de donatio. inter uir. & uxo. & ſi dicatur quod
etiam de bonis dotalibus alendus eſt maritus
20 † uel aliter ex delicto factus pauper, uti ex Barto.
Ange. & Alexan. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem
in ſæuiſſimo, ff. ſoluto matrimonio, ponit Gigas
in tracta. de crimi. læſæ maieſt. lib. 3. tit. de pęn.
quas fil. incur. quæſtio. 21. nume. 4. reſpondeo
quod illi Doctores non loquuntur, quando pro
pria culpa, & facto maritus incidit in paupertа-
tem, ſed ſimpliciter dicunt quod ſi fructus dotis
non ſufficiunt maritus eſt alendus de bonis ex-
tra dotalibus, ſeu eorum fructibus.

SVMMARIVM.

1 *Maritus damnatus crimine læſæ maieſtatis, vel quod in patriam deliquerit, non eſt alendus ab uxore.*
2 *Patria prius naſcimur, quam parentibus.*
3 *Patriæ bonum præferendum eſt iuri priuato.*
4 *Pater non alit filium reum læſæ maieſtatis.*
5 *Filius non alit patrem, qui ſit hoſtis ciuitatis.*
6 *Pater committens in patriam perdit ius patriæ poteſtatis.*
7 *Vxor non debet affectum mutare propter infortunium mariti.*
8 *Vxor participare debet de infortunio mariti.*
9 *Vxor non tenetur denunciare maritum rebellem.*
10 *Vxor tenetur ſequi maritum etiam bannitum pro læſa maieſtate.*
11 *Vxor receptans maritum bannitum non punitur ſtatuto edito contra receptatores bannitorum.*
12 *Deus quos coniunxit homo non ſeparet.*
13 *Vxor ſtante ſtatuto non poteſt occidere maritum bannitum.*
14 *Bãnitus pro læſa maieſtate amittit Ciuitatem, & iura ciuilia alijs communia.*
15 *Peccatum in Deum commiſſum grauius eſt quam in patriam.*
16 *Timor Dei anteponendus eſt timori hominum.*
17 *Argumentum a læſa maieſtate humana ad diuinã rectè ducitur tamquam a minori ad maius.*
18 *Vxor nõ tenetur alere maritum hæreticum de dotibus ſeparatis in confiſcatione.*
19 *Pœnitentia poſt conſummatum delictum non prodeſt.*
20 *Hæreticus rediens ad gremium eccleſiæ recipi debet niſi ſit relapſus, vel falsò accuſauerit.*

Quæſtio XXVI.

SI maritus crimen læſæ maieſtatis com
miſit vel patriã offendit, eſt omnino
1 excluſus † a beneficio cõſequendi ali
menta ab vxore, ita Bald. Nouel. in l. ſi conſtan-
te, num. 50. ff. ſolu. matrim. ubi fortius dicit hoc
procedere omnibus in caſibus quibus bannitus
maritus ex forma iuris communis, vel ſtatutorũ
poteſt impune offendi, l. amiſſione, §. qui defi-
ciunt, ff. de capit. diminut. quia cum paria ſint
denegare alimenta, & occidere, l. necare, ff. de ali
men. & cibar. lega. ſi poteſt vxor illum occidere,
poterit etiam ſubtrahere alimenta, & quia pa-
2 triæ prius † naſcimur, quam parentibus, l. 1. §. ſi
ea. ff. de ventre in poſſ. mitten. tenetur uxor bo-
3 num patriæ præferre iuri † priuato, l. ueluti, ff.
de iuſtit. & iu. l. minime, ff. de religio. idem uide-
mus, quod & ſi pater maxima obligatione te-
neatur ad alendum filium, tamen iuſtè ei negat
4 alimenta ſi committat † crimen læſæ maieſtatis
Ang. in §. ſi uero contigerit, in Auth. de inceſt.
nup. Caccialup. in l. frater a fratre, nume. 108.
ff. de cond. indeb. idem eſt in filio, qui licet pa-
trem teneatur alere, ab ea tamen obligatione exi-
5 mitur quando pater efficitur † hoſtis ciuitatis
Alexan. ad Barto. in l. ſi quis a liberis, §. ſed utrũ,
ff. de liber. agnoſc. Tiraquel. de pęn. temper.
cau. 20. numero vndecimo; & ſicuti pater per-
6 dit ius patriæ poteſtatis, quando † committit in patriam, ſecundum Barto. in l. diuus, ff. de
parricid. ita videtur quod maritus perdat ius
maritale.

Sed contrarium voluit Crot. in dicta l. ſi con-
ſtante, num. 166. in ſecunda lectu. quia hodie in-
ſpecto iure canonico matrimonium non diſſol-
uitur niſi morte, ergo licet maritus committat
crimen læſæ maieſtatis, & efficiatur hoſtis publi
cus, non deſinit tamen eſſe maritus, ideo alendus
eſt ex ratione §. ſi uero contigerit, in Auth. de
inceſt. nupt. & hanc Baldi Nouelli concluſionẽ
impugnat etiam Gigas de crimine læſæ maieſta.
libro tertio, titulo de pœnis, quas filij, quæſtio.
vigeſimaprima, numero 6. vſque ad finem, quæ
ſenten-

ſententia confirmatur multis rationibus, & pri-
7 mo quia vxor † propter infortunium mariti nõ
debet mutare affectum, l. 1. C. de repud. imo de-
8 ber participare de infortunio † mariti, l. ſi cum
dotem, §. maritus, ff. ſoluto matrimonio. & licet
rebellionis crimen ſit graue, tamen uxor non te
9 netur maritum rebellem † denunciare, ut inquit
Afflict. in conſtitu. regni, libro ſecundo, de vxo.
foriudic. numero quarto, & tenetur ſequi mari
10 tum, etiam pro læſæ maieſtatis crimine † banni-
tum, ſecundum Iſern. in capitulo primo, §. 1. ſi
quis hominem, de pace tenen. Gigas dicto libro
tertio, tit. prædicto, quæſtio. decimanona, & di-
cit Alber. in tracta. ſtatut. par. 4. quæſt. 7. quod
11 vxor receptans † virum bannitum tamquam re
bellem non punitur pœna ſtatuti impoſita rece
ptatoribus, ſequuntur Ang. & Arimin. quos ci-
tat, & ſequitur Gigas loco prædicto quæſt. 20.
& vinculũ matrimoniale eſt indiſſolubile, quia
12 quos Deus coniunxit, homo † non ſeparet, ut
in Gene. cap. 3. Matthęi cap. 19. Marci cap. 10.
& Paul. ad Corint. cap. 6. & cum ea obligatio ſit
iuris diuini, non videtur quod poſſit tolli, vel mi
nui a iure poſitiuo, & non obſtat quod ſicuti po
teſt maritus impunè occidi ita poſſit alimentis
priuari, quia reſpondeo quod vxor ſtante tali
ſtatuto non poſſet occidere maritum bannitũ,
13 nec hoc reperitur iure cautum, licet aliud † vi-
deatur in patre, & filio, l. minime, ff. de religio.
Nellus in tracta. bannito. in prima par. 2. temp.
numero quadrageſimooctauo. non etiam ob-
ſtat quod debeat quis patriæ pluſquam uiro,
vel alij cuicunque, quia cum matrimonium ſit
de iure diuino non poteſt vinculum diſſolui per
ius ciuile. Aduerte etiam quia Bald. Nouell. in
d. l. ſi conſtante, numero 50. licet primo dicat
quod vxor tenetur alimenta mittere uiro banni-
to, tamẽ dum poſtea dicit, quod hoſtis ciuitatis
non eſt alendus, non loquitur de marito, ſed de
patre, quia reddendo rationem dicit quod bo-
num patriæ tenetur præferre iuri patris, quæ ra
tio non conuenit vxori, ſed filio. ſed ego habeo
deciſionem Iſern. qui in conſtitutio. pęna care-
re, & in conſtit. pactarenotum, dicit uxorem nõ
debere de fructibus dotium ſubuenire marito re
belli, & ſequitur ibi Affli. in 2. notab. quæſt. 2. ſe-
quitur Carrer. in tract. de hæretic. nume. 169.
& hanc ſententiam ego exiſtimo de iure uerio-
rem, quia ſi patrem poteſt occidere filius, a quo
habet eſſe, multo magis uxor poterit necare ma
ritum. & licet ratione cohabitationis filius re-
linquat patrem, vt hæreat uxori, tamen ut iam
declarauimus magis tenetur filius ſubuenire pa
tri, quam uxori, unde ſicuti filius non alit pa-
trem rebellem, ita nec uxor maritum, & illa ra-
tio quod matrimonium ſit de iure diuino proce
deret ſi tractaretur de diuortio, vel ſeparatione
thori, ſed nos tractamus de alimentis, quæ iure
diuino non debentur marito, ſed officio iudicis
iure ciuili introducto.

Præterea hoſtis patriæ, vel rebellis, uel dam-
natus de crimine læſæ maieſtatis amittit nedum
14 ciuitatem, ſed etiam omnia iura † ciuilia cæteris
communia, ut inquit Bart. in extrauag. qui ſint
rebell. in uer. rebellando, numero 12. & 13.
Boſſ. in titu. de crimine læſæ maieſta. nume. 11.
& 13. Menoch. in conſilio 101. numero tertio,
vbi dicit quod ſtatim commiſſo crimine amittit
adminiſtrationem bonorum per l. quiſquis, §. 1.
C. ad leg. Iul. maieſt. addo Gigan. in tract. de læ-
ſa maieſt. libro ſecundo, titu. de pœnis commit-
ten. crim. lęſæ maieſt. quęſt. uigeſimatertia, per
totam. quomodo ergo poterit bannitus agere
contra uxorem ad alimenta, & quod perdent ea
quæ ſunt iuris ciuilis voluit Barto. in lege, amiſ-
ſione, §. qui deficiunt, ff. de capit. diminut. ubi
dicit ſuppoſitos Imperiali banno perdere ius ci
uile, ſequitur Aſcan. Clem. in tract. de patr. po-
teſt. cap. ultimo, numero vigeſimoſeptimo. Quæ
dicta ſunt de marito rebelle, multo magis locũ
habent in marito hæretico, quia grauius pecca-
15 tur † in Deum, quam in patriam, Io. Monach. in
cap. ſtatutum, in principio, de hæretic. in 6. & ti
16 mor domini anteponendus † eſt timori hominũ,
Io. Monach. in cap. inquiſitionis, in princip. de
hæret. in 6. & probatur dicto Euangel. ibi, noli-
te timere eos qui corpus occidere poſſunt, &c.
& licet arguere a læſa maieſtate hominis ad læ-
ſionem diuinæ maieſtatis tamquam de minori
17 † ad maius, glo. in l. mutum, ff. de acquir. hęred.
in l. Manichęos, in uer. debet, C. de hęretic. late
Gigas in dicto tracta. libro tertio, de plurib. &
uer. quæſtio, quęſt. 15. nu. octauo, & ſeq. ſi ergo
pro læſa hominis maieſtate denegantur licitè
alimenta, utique licebit ea negare marito qui in
Deum commiſit, & in terminis quod maritus
18 hæreticus † non ſit alendus etiam de dotibus,
quas uxor ſeparauit a bonis confiſcatis, uolue-
runt Iſer. & Afflict. in d. conſtitu. pœna carere,
& d. conſtitutio. patarenorum, quos citat & ſe
quitur Carrer. in dicto tracta. de hæret. nu. 169.
Imo in hæretico ſubeſt ratio quę non poteſt cõ-
ſiderari in rebelle, nam rebellis ſi pœnitentia du
catur non reſtituitur in patriam, quia pœniten-
19 tia nihil prodeſt † poſt conſumatum delictum
ſecundum communem opinionem, de qua atte
ſtatur Aret. in cap. accuſati, numero 50. de accu
ſat. Clar. in pract. crimin. quæſtio. 16. num. 4. ta-
men in crimine hæreſis delinquens ſi redeat ad
20 gremium eccleſię recipitur niſi ſit relapſus, uel
niſi falſo de hęreſi accuſauerit, quia cum plecta
tur talionis pęna, non tamen ob pœnitentiam re
mittitur, Cyn. & Ange. in l. fin. numero tertio,
C. de accuſatio. Anan. in c. ſecundo, numero 18.
de calumniato. Clar. in pract. crimin. quęſt. 60.
nu. 21. ubi dicit communem, & quod pęnitens
in crimine hęreſis veniam obtineat & eximatur
a pœnis corporalibus eſt tex. in c. ad abolendã,
in principio, ibi, niſi continuo, de hęretic. & in l.
Manichęos, C. eod. Paul. Grilian. in tract. de hæ
retic. quęſtio. quinta, per totam, late Carrer. in
eod. tracta. num. 199. modo cum maritus hęreti
cus poſſit ad gremium redire, & ueritatem, quã
à diabolo ſeductus deſeruit amplecti, iuſtè dene
gantur ei alimenta, ne confiſus de eo eo ſubſi-
dio efficiatur deterior, ut diximus ſupra de cle-
rico

rico excommunicato, cui non eſt prouidendũ,
licet non habeat aliunde, quia petendo abſolu-
tionem poteſt conſequi ius ſuum, quod ſecus eſt
in ſuſpenſo uel depoſito, & facit tex. in c. fin. 17.
quæſt. 4. in fine. ut igitur hoc addito ſtimulo pę
niteat ſubtrahi poterunt alimenta, ex alijs etiã
cauſis poſſunt ab uxore negari alimenta mari-
to, quas retulimus ſupra loquendo de cauſis,
quibus maritus alimenta negat uxori: cũ enim
uir, & uxor ſint correlatiui, ſtatutum in uno lo-
cum habet in alio.

S V M M A R I V M.

1 *Socer non alit nurum impudicam, & inhoneſtam.*
2 *Pater poteſt filium exhæredare, qui duxit uxorem inhoneſtam.*
3 *Pater filio negat alimenta ex omnib. cauſis ex quibus poteſt eum exhæredare.*
4 *Socer eſt loco patris, & nurus loco filiæ.*
5 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locũ ſubrogatur.*
6 *Ius quod naturaliter debetur potentius eo eſt quod accidentaliter competit.*
7 *Ius competens ex propria perſona fortius eſt quam quod ex perſona alterius.*
4 *Fideiuſſor unius ex pluribus tutoribus cenſetur promiſiſſe pro eo quod ille debet ex perſona propria, non ultra.*
9 *Vxor puniri non debet pro delicto mariti.*
10 *Vxoris conditio non fit deterior mariti.*

Quæſtio XXVII.

SOcer nurum impudicam, & inhone
1 ſtam non alit † his caſibus quibus ale
re tenetur ſi eſt pudica, ita concludit
Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectura, numero 16.
ff. ſoluto matrimonio. mouetur ratione, quia pa
2 ter poteſt filium exhæredare † qui duxit inhone
ſtam vxorem ſecundum glo. in c. de raptoribus,
3. quęſt. prima, vbi hoc notat Archid. Bal. in l. pa
ter. C. de ſponſal. Butr. in capitulo, accedens. de
procurator. at alimenta ex eiſdem cauſis negari
3 poſſunt ex quibus filius poteſt exhæredari, † ſe-
cundum Glo. ſingu. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis
ex his, in ver. detulerat. ff. de libe. agnoſc. & ſi fi-
lius priuatur alimentis, multo magis denegabũ-
tur nurui cui debentur propter filium, argu-
mento authen. multo magis, C. de ſacroſ. eccle.
4 confirmatur, quia ſocer † eſt loco patris, & nu-
rus loco filiæ, Cyn. in l. vbi adhuc, quæſtio. deci-
mo, numero 14. & ibi Alber. columna tertia, in
fine, ver. quęrit etiam Cy. C. de iu. dot. ideo ſicu
ti filię inhoneſtæ non tenetur pater aliméta præ
ſtare, ita nec etiam nurui, ſubrogatum enim
5 † ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur,
l. ſi eum §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cautio. & ſi
filiæ impudicę denegantur alimenta, cum ta-
men ei debeantur intuitu propriæ perſonæ ob
naturalem affectionem, & ſanguinis coniunctio
nem, quanto magis denegabuntur nurui, cui de
bentur contemplatione alterius. fortius enim &
6 potentius † eſt ius quod nobis naturaliter debe-
tur, quam quod accidentaliter, argumento l. qui
habet, de tutel. §. pauonum, Inſtitu. de rer. diuiſ.
Silua. in conſi. 35. num. 47. latius Menoc. conſ.
primo. num. 16. & 17. & quod ex propria perſo-
7 na competit quam quod ex perſona † alterius
Rip. in l. is, cui bonis, numero 7. ff. de uerb. obli.
& argumento l. tertiæ, §. illud. ff. rem pupil. ſal-
uã fo. ubi fideiuſſor unius ex pluribus tutorib.
cenſetur promiſiſſe pro eo quod tutor debe-
bat ex propria perſona, nõ pro eo ad quod erat
8 obligatus ex perſona ſocij tutoris, † qui neglexe
rat adminiſtrare, Alcia. in l. Gallus. §. & quid ſi
tantum, in 2. lect. nume. 29. ff. de lib. & poſth. di-
xi in conſ. 150. num. 56. Addo tamen, quod ra-
tio Crot. in d. l. ſi conſtante, non eſt bona, quia
licet filio, qui ducit inhoneſtam vxorem denega
ri poſſint alimenta, non tamen eadem ratione
erunt deneganda nurui, quæ in hoc nihil deli-
quit nubendo, & pœna iniuriæ non egreditur
9 authorem, & uxor † puniri non debet pro deli-
cto mariti. l. ob mulierem. C. ne uxor pro mari.
etiam ſi agatur de læſa maieſtate, l. quiſquis, §.
ſanè, C. ad leg. Iul. maieſt. & conditio uxoris
10 † non fit deterior ex delicto mariti, l. prima, C.
de ui publi. l. 1. C. de priuil. fiſci. non omitto,
quod non eſt undique tuta ea opinio, quæ ha-
bet, quod alimenta denegentur filio, qui indi-
gnam duxit uxorem, ut diſſerui in tit. quibus de
beantur alimenta, proinde crederem ſocerum
teneri ad alendum nurum, quam inhoneſtam
duxerat filius, quia poſtquam eſt nurus tenet
locum filiæ, & incipiunt deberi alimenta ex per-
ſona propria ratione ſanguinis, & affectionis. &
quamuis non teneatur eo caſu filium alere, qui
ſe inſcio illam accepit in uxorem, non tamen li-
beratur ab onere alendi nurum, nam nurus ni-
hil peccauit, quæ non tenebatur ante nuptias re
quirere conſenſum ſoceri, ſicuti ex reuerentia te
nebatur filius, & cum in nuru ceſſet ratio iniu-
riæ, & contemptus, quę verſatur in filio, debet in
ea ceſſare pœna.

Procederet autem opinio Crot. quando nu-
rus inhoneſtè uiueret poſt matrimonium con-
tractum, quia eo caſu, ſicuti non eſt alenda a ma
rito, ita nec a ſocero, & huic declarationi conue
niunt rationes, quas ſupra allegaui de patre er-
ga filiam.

S V M M A R I V M.

1 *Libertus alit patronum, qui habet de proprio.*
2 *Eccleſia alit patronum, qui non habet alimenta ſecundum ſuam condecentiam.*
3 *Poſſe nõ dicimur, quæ ſalua honeſtate nõ poſſumus.*
4 *Libertus pauper non tenetur ſubuenire patrono.*
5 *Libertus deducit primum alimenta per ſe, deinde alit patronum de eo quod ſupereſt.*
6 *Nemo tenetur proprium ſibi uictum arctare ut alij prouideat.*
7 *Libertus non tenetur ſalutem patroni præferre propria.*
8 *Libertus alit filios patroni pauperes.*
9 *Libertus non tenetur praeciſè alere patronum, ſed cauſatiuè, ne remeidat in ſeruitutem.*

10 *Libertus non alit patronum, qui uendidit operas quas manumittendo ſibi reſeruauerat.*
11 *Libertus alit patronum, qui operas reſeruatas non uendidit, ſed illas exegit.*
12 *Patronus ingratus erga libertum perdit ius ſuccedendi in eius bonis.*
13 *Filius ingratus priuatur ſucceſſione.*
14 *Filius ingratus priuatur alimentis.*

Quæſtio XXVIII.

ALENDUM eſſe patronum a liberto uo
lunt omnes, & diximus ſupra, id tamẽ
non indiſtinctè procedit, nam ſi patro
1 nus habeat de bonis, unde poſſit debita† alimen
ta conſequi, non erit moleſtandus libertus, ut eſt
tex. in l. ſi quis a liberis, §. ſed & ſi alimenta, ff. de
liberis agnoſcen. uel alend. quandocunque
enim mandat lex præſtari alimenta intelligitur
ſi ille non habeat aliunde. l. ſi quis a liberis, §. 1.
ff. de liber. agnoſcen. & in liberto hoc uult Afflic. in tit. quæ ſint regal. in titu. extraordinaria,
nume. quarto, Rol. in conſ. 5. nu. 26. uol. 3. Lancello. Gallia. in conſuetud. Alexandr. in uer. ſolidos, quæſt. 1. nu. 33. ſola eſt difficultas in cognoſcendo, quando patronus dicatur habere unde
ſe poſſit alere: aliqui enim uolunt, quod requiratur extrema neceſſitas, alii uero dicunt ſufficere,
quod deſint ſibi alimenta condecentia inſpecta
patroni qualitate, & condecentia. uerior tamen
mihi uidetur opinio, quod ſi deficiunt patrono
ea, quę inſpecta ſui dignitate, & qualitate ſunt
neceſſaria, cogatur libertus alimenta miniſtrare,
quam partem loquendo in patrono eccleſię pro
2 bauit† Pau. de Citadin. in tracta. de iure patron.
in 4. articulo, nu. 158. ubi multa adducit ſimilia
reprobando glo. ibi allegatam, quia non dici-
3 tur quis poſſe facere, quod honeſtate† ſalua non
poteſt facere, l. nepos Proculo, in fine, ff. de uerbo. ſignific.

Pari modo ſi libertus ſit pauper, & egenus,
4 †non tenetur patrono ſubuenire, l. ſi quis a liberis. §. pen. ff. de lib. agnoſ. ubi dicitur tamdiu præſtanda eſſe, quamdiu ſuperſunt liberto, & deſunt
patrono. duo enim copulatiuè requiruntur: primum quod patronus egeat, ſecundum quod libertus diues ſit. deducit enim in primis libertus
quod ſibi eſt neceſſarium pro alimentis, deinde
5 ſi ſupereſt aliquid, tenetur illud dare† patrono
egenti, ut inquit glo. in c. quicumque, 16. quæſt.
7. ſequitur Abb. in c. nobis, nu. 9. ff. de iure patron. Salic. in l. dolo, nu. 2. C. de liber. cau. ubi dicit, quod ſi redditus non ſufficiunt ſibi, & patrono, iuſtè denegat alimenta, & non dicitur ingratus, allegat l. alimenta, in princ. ff. de lib. agnoſ.
Pau. de Citadin. d. art. 4. nu. 158. Natta in conſ.
380. nu. 6. ubi quod libertus egens non tenetur
patrono pariter egenti præſtare alimenta: tenetur enim quilibet ſibi primum ſubuenire, argumento l. pręſes, C. de ſeruit. & aq. & non debet
6 quis ſibi arctare† uictum, ut alii prouideat, ſecundum Bal. in l. 1. §. officio. ff. de tutel. & ratio. Natta in conſ. 387. nu. 8. eſt tex. in d. l. ſi quis a libeberis, in fi. ff. de lib. agnoſ. & libertus non tenetur
7 ſalutem patroni præferre† propriæ, ut eſt tex. in
l. hæ demum, ff. de ope. lib. Padil. in l. præſes, nu.
7. C. de ſeru. & aq. & quæ dicuntur de patrono,
locum habent etiam in eius filiis, quia hi quo-
8 que alendi ſunt, † d. l. ſi quis a liberis, §. ſolent. ff.
de liber. agnoſ. Pau. de Citadin. in tracta. de iure
patron. par. 6. in 4. art. nu. 157. in fi.

Tertio eſt aduertendum quòd libertus, etiam
diues, non cogitur præciſe ſubuenire patrono,
9 ſed cauſatiuè, † ſi nolit redire in priſtinam ſeruitutem, ut eſt tex. in d. l. alimenta, in princ. ff. de liber. agnoſ. ubi ita Bar. intelligit, proinde erit in
electione liberti redire in ſeruitutem, uel pręſtare alimenta.

Quartus eſt caſus, quãdo dominus manumittendo reſeruat ſibi, uel imponit certas operas,
quas deinde uendit alii: tunc enim patronus per
10 dit omne† ius, nec poteſt inde alimenta petere;
eſt tex. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis a liberto, ff.
de liber. agnoſ. & in l. ſi quam, C. de oper. liber.
glo. in l. libertus qui operarum, ff. de oper. liber.
declarat optimè Cordub. in d. l. ſi quis a liberis,
§. idem iudex, numero 33. id tamen non procedit, quando patronus non uendidit operas impoſitas, ſed illas exegit, quia tunc licèt alia iura
11 perdat, non tamen ſibi† denegantur alimenta,
d. l. libertus qui operarum. ubi glo. declarat, &
Cordub. in loco prædicto.

Quintus eſt caſus, quando patronus fuit erga
libertum ingratus, nam non eſt alendus: perdit
12 enim† ius ſuccedendi in bonis liberti, l. cum patronum, ff. de iure patron. & ius alimentorũ, ut
plurimum regulatur ſecundum ius ſucceſſionis,
ut ſępe diximus. hinc uidemus, quod ſicuti filius
13 †ingratus priuatur ſucceſſione. §. aliud quoque
capitulum, in Authen. ut cum de appellatione
14 cognoſ. ita priuatur† alimentis, d. l. ſi quis a liberis. §. idem iudex, ubi glo. ff. de liber. agnoſ. & dixi ſuo loco.

SUMMARIUM.

1 *Charitas perfecta plus amat ſe in ungue pedis, quã alium in capite.*
2 *Seruus non tenetur ſalutem domini præferre propria inſpecto iure canonico.*
3 *Seruus inſpecto ciuili iure præfert propria ſaluti ſalutem domini.*
4 *Dominus habet poteſtatem uitæ, & necis in ſeruum.*
5 *Dominus non poteſt ſupra modum ſæuire in ſeruum.*
6 *Seruus acquirit domino.*
7 *Seruus non obligatur, nec obligat ſibi alium.*
8 *Seruus habetur pro mortuo.*
9 *Amorem ſui ipſius natura quemlibet docuit.*
10 *Seruus non caret naturalibus paſſionibus.*
11 *Ius Canonicum ſeruari debet utroque in foro, quãdo agitur de peccato.*
12 *Ius Canonicum, quando etiam de ſolo ueniali peccato agitur, ſeruandum eſt utroque in foro.*

13 *Matrimoniales cauſæ ſunt ſecundum Canones de-
cidendæ.*
14 *Ius ciuile in terris imperij, & ius Canonicum in
terris eccleſiæ ſeruandum eſt in materia indiſ-
ferenti.*
15 *Ius Canonicum ſeruatur in terris eccleſia etiam
infeudatis.*

Queſtio XXIX.

IN ſeruo uidetur idẽ quod in liberto,
ne ſcilicet teneatur alere dominum
quando non habet pro ſe ipſo, quia
prima charitas incipir a ſeipſo, d.l.præſes, C. de
ſeruit. & nemo deber arctare ſibi uictum, ut alii
ſubueniat, Bal. in l.prima, §.officio, in fi.ff. de
tutel.& ratio.diſtrah.& Alpibus ille perit, qui ſe
plus diligit ullum, Bal. in conſi. 199. colum. pri-
1 ma, uolum. 1. & perfecta charitas † plus amat ſe
in ungue pedis, quàm aduerſarium in uertice ca
pitis, ut inquit Bal. in conſilio 312. colum. 1. poſt
med. uol. 4. ſequitur Crau. in conſ. 6. num. 25. &
ideo iure canonico ſeruus non tenetur ſalutem
2 domini pręferre † ſaluti propriæ, ita Baptiſta de
S. Blaſ. in tracta. contradictio. in contrad. 55. ſed
inſpecto iure ciuili aliud eſt, quia ſeruus tenetur
3 ſalutem † domini præferre ſaluti propriæ, ut eſt
tex. expreſſus in l. 1. §. eodem tecto, ff. ad Sylla-
nian. ubi glo. in uer. ſaluti, Padil. in l. præſes, nu.
7. C. de ſeruit. & aq. Bapr. de Sancto Blaſ. loco
prędicto, ſequitur Bonacoſ. in tracta. de ſeru. &
famul. q. 55. Rōl. conſi. 5. nu. 41. uol. 3. & ratio
eſt, quia ſalus ſerui non eſt in manu ſua, ſed do-
4 mini, qui † in eum habet uitæ neciſque poteſta-
tem, ut dicitur in §. 1. Inſtit. de his, qui ſunt ſui,
uel alieni iu. hanc rationem probat gl. in d. ver.
ſaluti, & Bonacoſ. loco prædicto. ſed ea non eſt
5 bona, quia non licet nunc † domino ſupra modũ
ſæuire in ſeruũ, ut Inſtit. de his, qui ſunt ſui, uel
alieni iu. §. ſed hoc tempore. verior autem ratio
eſt, quia ſeruus nihil habet, quod ſuum ſit, ſed
6 omnia acquiruntur † domino. §. in poteſtate, In-
ſtit. eod. tit. Ideo ſi aliquid ſit penes ſeruum po-
teſt dominus id capere, vt ſe ipſum alat, licet in-
de ſeruus ſame periturus ſit, quia dominus illud
capit tamquam proprium, non tamquam ſit ſer
ui: proinde non uidetur rectè quæri, an ſeruus
teneatur alere dominum: cum dominus in ſerui
caput poteſtatem habeat, & ſeruus ſemper ege-
7 nus ſit, imo in eius perſona † nulla cadat obliga-
tio actiua, vel paſſiua, l. in perſonam, ff. de reg. iu.
l. ſerui, ff. de actio. & oblig. l. nec ſeruus, ff. de pe-
8 cul. & ſeruus habetur † pro mortuo, l. inter-
cidit, in fi. ff. de cond. & demonſtr. l. cum hic ſta-
tus, §. ſi donator l. res uxoris, C. de don. inter uir.
& vxo. l. ex facto, §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel
lia. l. 1. §. filius, qui mortis. ff. ad Tertullia. l. ſerui-
tutem. ff. de reg. iur. neceſſe ergo eſt quærere, an
de facto liceat ſeruo habenti pro ſuo vſu tantũ-
modo denegare victum domino non habenti
aliunde, Et ego crederem excuſandum ſeruum
qui vt ſe alat, domino negat alimenta: natura
9 † enim ipſa amorem ſuipſius cuique in ipſa pro-
ductione addit, ſecundum quem quiſque ſe ha-
bet cæteris omnibus cariorem. & cum id com-
mune ſit omnibus hominibus, locum habet quo
que in ſeruo, qui & ſi in aliena ſit poteſtate, non
10 tamen caret † naturalibus paſſionibus, cum ho-
mo ſit, & in quantum homo, ac quantum ad na-
turalia iura, nihil differat a cæteris hominibus,
& ſecundum hoc ſeruaretur in vtroque ſoro ius
canonicum. Verum ſi quæratur, qnod ius ſit ſer
uandum, omiſſis ſuperfluis dico ius vnumquod
que ſeruandum eſſe in ſuo foro: nam ſi iuri Ca-
11 nonico † ſtandum ſit in vtroqne foro, vbi agitur
de materia peccati, vt nota. in reg. poſſeſſor, de
reg. iur. in 6. Alexan. in conſ. 38. nu. 31. volum. 3.
Felyn. in c. in cauſis, nume. 1. de re iud. Socin. in
conſilio 77. numero 11. vol. 1. & communem dicit
idem Socin. in l. rem quę nobis, col. 3. ff. de ac-
quiren. poſſeſſ. Bermond. in tracta. de public. cō
cubin. colum. centeſimaduodecima, id quod
12 procedit etiam ſi agatur de ſolo ueniali † pecca-
to, ſecundum Butr. Imo. & Abb. capitulo, finali,
de pręſcrip. Ripa in capitulo, ſępe, numero ſex-
to, de reſtit. ſpoliat. Alcia. in capitulo, nouit, nu.
19. de iudic. in c. cum contingat, nu. 5. de iureiu-
13 ran. ideoque in cauſis matrimonialibus † Cano-
nes ſint ſeruandi, not. in cap. pen. & fi. de ſecun.
nup. Roſe. in tracta. legitim. in tit. de matrimon.
puta. nu. 3. in fi. Dec. in l. nuptias, nume. 7. ff. de
reg. iur. Rolan. latè in conſ. 93. numero 14. uol.
14 3. tamen, quando materia eſt indifferens † lex ſer
uatur in foro ciuili, & canon. in foro eccleſiaſti-
co, etiam inter laicos, ſecundum glo. primam, in
d. reg. poſſeſſor, de reg. iu. in ſexto, ubi Io. And.
in mercurial. c. 2. ubi glo. de reg. iur. in 6. not. in
capitulo primo, de oper. noui nuntiat. Butr. ibi,
Bart. in l. priuilegia, C. de ſacroſ. eccleſ. Abb. in
c. clerici, in prin. nu. 2. de iudic. Alex. in cōſ. 177.
nu. 2. uol. 2. Abb. & Dec. in c. ſi duobus, nu. 6. de
appellat. Felyn. in c. quæ in eccleſiarum, nu. 25.
de conſtit. Are. in c. decernimus, col. 48. de iudi.
Franch. in procem. rub. de teſtam. in 6. latè Neui
za. in Sylua nupt. lib. 5. nu. 69. poſt med. & do-
ctrinam Bar. in d. l. priuilegia. dicit communiter
approbatam deciſ. Pedem. 152. num. 6. & magis
communem dicit Bero. in d. c. ſi duobus, nu. 18.
& hoc procedit etiam in terris eccleſiæ quæ ta-
15 men ſecus † infeudatę, ſecundum Corne. in cōſ.
261. in fi. uol. 4. quem ſequitur Menoc. in conſ.
93. nu. 32. ſed pręter eum multi alii tenēt quòd
ſiue locus ſit mediate, ſiue immediate ſuppoſi-
tus eccleſiæ, ſemper in foro eccleſiæ ſeruandum
eſt ius canonicum, etiam inter laicos, ut probat
Contard. in l. unica, in 3. limitat. num. 10. & ſeq.
C. ſi de momēt. poſſeſſ. propterea in foro ciuili
cogetur ſeruus alere dominum, etiam ſi nihil ſi-
bi ſuperſit, pro ſuo uſu, in foro verò canonico
non erit cogendus. uide, quę dicam infra in ſer-
uo, & damnato ad metallum in tit. de priuileg.
aliment.

SVMMARIVM.

1 *Subditus tenetur ad defenſionem dominì, & patriæ.*
2 *Subditus tenetur ſubuenire domino pro cuſtodia Caſtrorum.*
3 *Prouidere quiſque ſibi magis tenetur, quam alij.*
4 *Sanguinem elicit, qui nimis emungit.*
5 *Subditi egeni non tenentur domino ſubuenire in ſuis neceſsitatibus.*
6 *Subditus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum.*
7 *Nemo carnem ſuam odio habere debet.*
8 *Subditus non tenetur iuuare dominum contra certas perſonas de quibus ibi.*
9 *Promittens accommodare turrim contra omnē perſonam, non tenetur contra ſeipſum.*
10 *Dominus non poteſt imponere ſubditis collectā niſi urgeat neceſsitas.*
11 *Subditi quod uictualia domino egenti gratis miniſtrent, conſuetudine induci poteſt.*
12 *Dominus antequam collectam imponat ſubditis excutere debet propriam crumenam.*
13 *Subditi grauari poſſunt a domino, quando commune bonum id exigit.*
14 *Subditi etiam tempore belli grauari non poſſunt a domino diuite.*

Quæſtio XXX.

MAGNA eſt obligatio ſubditi erga dominum, & inter alia munera, quæ ſubditus præſtat, illud eſt pręcipuum, quod
1 obligatur†pro tutela patrię, & domini, ca. omni
timore, & c. ſi nulla, 23. q. 8. Abb. in c. ſicut, in fi.
de iureiur. & tenetur ſubuenire domino pro cu
2 ſtodia†Caſtrorum, & locorum, ſecundum Diu.
Thomā in epiſtola ad Duciſſam Brabātię, Arch.
in c. quia cognouimus, in uer. exactores, 10. q. 3.
Luc. de Pen. in l. 1. C. de ſuperindic. lib. 10. & diximus ſupra, quod ſubditi tenētur alere dominum, tamen illud non procedit, quando ſubditus eget:
tunc. n. ſi non ſupereſt, non tenetur domino miniſtrare alimenta: quia ordinata charitas incipit
a ſeipſo, l. pręſes. C. de ſeru. & aq. & magis tene-
3 tur quis prouidere†ſibi quā alii, ut inquit Bal. in
l. 1. num. 4. C. de inoff. dotib. per l. Iulianus. ff. ſi
quis omiſſa cauſa teſtam. qui. n. nimis emungit,
4 elicit†ſanguinem, c. denique, diſtin. 4. c. niſi cum
pridem, §. per malitiā, de renunc. & per iura præ
5 dicta†hoc uoluit Natta in conſ. 380. nu. 6. dicēs
quod ſubditi egeni non tenentur ſubuenire dño
in ſuis neceſſitatib. pro quo facit, quia ſubditus
6 non tenetur iuuare† dominum contra ſeipſum,
7 ut not. in c. petitio, de iureiur. & nemo†carnem
ſuam odio habuit, c. neminem, alias eſt cap. non
æſtimemus, 13. q. 2. Specu. in tit. de feud. §. quoniam ſuper homagio, q. 17. nu. 33. ubi fortius
dicit, quod non tenetur eſſe contra certas perſonas,
8 †de quib. in l. parentes, C. de teſtib. & in l. lex. ff.
de ſtatu hom. allegat tex. in c. item in criminali,
4. q. 3. ſubdens quod præceptum domini tāquā
contra bonos mores nō valeret, Iac. in tracta. de
homag. nu. 30. ubi allegat gl. in l. 2. ff. in ius uoca. ut eant, & eſt generale quod diſpoſitio non intelligitur in præiudicium diſponentis, ideo inquit
Bal. in l. frater a fratre, col. 2. ff. de cond. indeb. quod
9 promittens accommodare turrim†contra omnē
perſonam, non tenetur contra ſeipſum, Imola
in clem. 1. de iureiur. Alexan. in l. Paulus, §. fi. ff.
de pignor.

Secundus caſus eſt, quando dominus habet
aliunde, tunc. n. ſubditi non poſſunt grauari. quod
enim dicimus, dominum poſſe collectare ſubdi
10 tum, intelligitur ſi ſit in neceſſitate†conſtitutus,
alias non, Alber. in l. uenditor, §. ſi conſtat, ff. cō
mun. prædio. Bal. in l. ſicut, C. de ſeru. & aqua pro
quorum dicto, Afflic. in conſtitutio. quam plurimum, nu. 28. dicit ualere conſuetudinem, quod
11 ſubditi miniſtrent domino victualia† & alia, quę
ſunt ad alimenta neceſſaria gratis, ſi tamen Princeps, uel dominus non habet de proprio, uel ſit
in neceſſitate conſtitutus, & poſt Gul. & Cin. inquit Bal. in l. neminem, C. de ſacroſ. eccleſ. quod
antequam Princeps imponat ſubditis collectā,
12 debet†præmunire ſeipſum ſuis expenſis, & excu
tere propriam crumenā, & ibi dicit Caſtr. quod
ad hunc finem ſubditi ſoluunt domino tributa
& alia onera, vt ſuſtineant impēſas neceſſarias,
& dicit Iſern. in c. 1. in uer. extraordinaria, tit.
quæ ſint regalia, quod tunc ſubditi grauari poſ-
13 ſunt, quando im pēnſa†concernit commune bo
num, & Princeps non habet de proprio, & Afflict. ibi, nu. 3. inquit duo requiri; primum quod
ſit reipublicæ utilis cauſa, propter quā collecta
imponitur, ſecundum quod dominus nō habeat
de ſuo: ſi enim Princeps habet multa, ſed impendit in ueſtibus, & aliis ſuperfluitatibus, qua frōte grauabit ſubditos, ut inquit ibi Iſern. qui ſub
dit, quod tunc perinde eſt ac ſi haberet id, quod
expendit, Afflic. ibi, nu. 4. declarans, quomodo
cognoſcatur quod Princeps habeat de ſuo, latè
comprobat Natta in conſ. 380. per totū, & dicit
Abb. in d. c. ſicut, in fi. de iureiur. quod etiam im
14 pendente belli timore ſubditi†non poſſunt grauari, quando dominus poteſt per ſeipſum prouidere, quia ſubditi ea de cauſa dominum honorant, ſoluendo redditus, & uectigalia, ut eos protegat belli tempore, ſequitur Natta in cōſ. 557.
nu. 6. latè agit, hanc ipſam probans concluſionem, Rol. in conſ. 5. nu. 22. & ſeqq. uolum. tertio, quod ſi hæc procedunt in domino, qui ſit
Princeps, multo magis locum uendicabunt in
domino inferiore.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus non tenetur ſalutem domini præferre propriæ.*
2 *Vaſallus non tenetur iuuare dominum contra ſeipſum.*
3 *Vaſalli tenentur ſubuenire domino ſalua eorum uita.*
4 *Seruus domini uitam præponere debet propriæ.*
5 *Vaſallus dicitur miles.*

6 *Miles gaudet beneficio ne conueniatur ultra quam facere poteſt.*
7 *Vaſallus non conuenitur a domino ultra quam facere poſsit.*
8 *Vaſallus non eſt cogendus ſubuenire domino diuiti.*
9 *Vaſallus alit dominum de redditibus feudi, non autem aliorum bonorum.*
10 *Collectam ſoluit quiſque pro modo prædiorum quæ poſsidet.*
11 *Onus ratione rei iniunctum regulatur ſecundum ipſam rem.*
12 *Cauſa reſtringit quamlibet diſpoſitionem.*
13 *Beneficiatus tenetur in eccleſiæ refectionem impendere quartam partem redditnum annuorum præcedentium.*
14 *Vaſallus non dicitur ſubditus ratione feudi.*
15 *Dominus nullam habet iuriſdictionem in uaſallū niſi ratione feudi.*
16 *Vaſallus non committit crimen Læſæ maieſtatis.*
17 *Vaſallus grauari non poteſt pro bonis quæ poſsidet extra ditionem domini.*
18 *Collectari nemo poteſt pro bonis alibi ſitis, quando in eo loco ſuſtinet onera.*

Quæſtio XXXI.

QVAMVIS maxima ſit controuerſia
inter Doctores, an dominus teneatur
indigentem dominum alere, diximus
tamen ſuo loco communem, & ueriorem eſſe
opinionem quòd teneatur, ſed ea procedit, quā
do uaſallus eſt diues, dominus autem eſt egenus, at ſi uaſallus non habeat pro alimentis propriis, non tenetur domino ſubuenire, argumento d.l. præſes, quā in hac operis parte cogimur
1 ſæpiſſimè allegare, quia non tenetur uaſallus† do
mini ſalutem præponere propriæ, ut inquit glo.
in c.1.§.ſi a morte, de alienat.feu.pater.ubi Afflic.nu.5.idem probatur in l.1.§.fi.de lege Cor-
2 radi, ubi uaſallus non tenetur iuuare† dominum
contra ſeipſum, Afflic.in c.1.§.præterea, quæ ſit prima cauſa beneſ.amittē. & eſt gl.in c.domino guerram.§.fi.in gl.in uer. contra omnes, tit. hic fin.lex, deinde incip. conſuetu. ubi not. Afflict. nu. 21. & eam dicit eſſe communiter approbatam Aluar.nu.4.Marſil.in l.1.§.ſi ſeruus, nu.1.ff. de quæſtio. Alcia.in tracta.præſump.reg.1.præſump.52.nu.2.alios citat Rol.in d.conſi.5.nu. 31.& ſeq.uol.3.Padil.in auth.res, quæ.nu.9.C. commun.de legat. vaſalli enim tenētur domino
3 ſubuenire† ſalua eorum uita & perſona, ut probat tex.in capitulo primo, quib.mod.feud.amitta, & non ſunt ſicut ſerui, qui tenentur uitam
4 † dominorum præponere uitæ propriæ, ut inquit glo.ibi, quam Afflict.nume.46. dicit eſſe ſignandam, & notandam, & allegāt ſimilem in c. primo, §.a morte, de alienat.feudi pater. & con-
5 firmatur hæc opinio, quia cum uaſallus† ſit miles, c.1.quo tempore miles, gaudet beneficio, ne conueniatur ultra quàm facere poſſit, quo gau-
6 det† miles, l.miles, ubi Iaſ.in principio, ff.de re iu
dic. Dec.in c.epiſcopus, in prin.de præben. & ita
7 †tenet Dominus Io.Baptiſta Surdus in c.1.num. 50.an agna.uel filius. ergo ſi non habeat pro ſe, non tenetur domino ſubuenire.

Secundo concluſio prædicta limitatur, quando dominus eſſet diues, & haberet proprios redditus, ex quib.poſſet ſibi neceſſaria miniſtrare: tunc enim non debet uaſallos moleſtare per ea,
8 quæ ponit Rol.in conſ.5.num.22.& ſeq.uol.3.
Natta d.conſ.380. cum aliis, quos allegaui in proximè præcedenti quæſtione, & uidimus idē eſſe in patre & filio, in liberto erga patronum, & in omnibus aliis perſonis, & eſſe generale, ut alimenta officio iudicis debita non petātur ab eo, qui habet aliunde.

An autem teneatur uaſallus, quando feudum cōceſſum eſt pro certo ſeruitio, dixi in tit. quib. debean. alimen. in quæſtio.an uaſal. alat dominum. Et ibi dixi quoque an tunc alere teneatur, quando feudum eſt conceſſum propter merita.

Poſtremò uidendum eſt, an teneatur uaſallus alere dominum de redditibus feudi, an uerò cō pelli poſſit etiam pro aliis bonis. & Bal.in l.1.§. ſed ſcimus, C. de latina lib.tollen. dicit quòd de
9 redditibus† feudi, non autem de fructibus alio-
rum bonorum non feudalium alimenta præſtat domino, ſequitur Iacobin. in tracta. de homag. nu.29. & hoc uidetur uoluiſſe Specu.in tit. qui fil. ſint legit.§. fin. numero undecimo, dum inquit, tunc uaſallum teneri, quando in feudum habuit magnam aliquam poſſeſsionem, quod nihil aliud uidetur dicere, quàm quod teneatur, quando fructus feudi ſufficiunt, idem dicit Aluar.in c.licet, colum.4.ſi de feudo fuer. controuer.ubi ponit exemplum, quando feudum eſſet maximum, uel dominus omnia bona conceſſiſſet in feudū, ſequitur ibi Afflict.Cur.iun.de feud.par.4.princ.in princ.poſt quartam dubit. uer.ideo faciunt prædicta, Clar.de feud.quæſtio. 23.dum dicit teneri eo caſu uaſallum, quando ex re feudali abundat diuitijs, Rol. conſilio quinto, numero 16.uolum.tertio, ante eos Butr.in capitulo, nobis, numero 23. de iure patron. & facit ratio, quia onus proportionari debet emolumento., argumento l. ſecundum naturam, ff. de reg.iur.& quod etiam uidemus ſeruari in colle-
10 ctis, ut pro modo prædiorum, quæ† quiſque poſ
ſidet, onera agnoſcat, l.forma, de cenſib.& onus
11 quod imponitur ratione† rei regulatur ſecundū
rem ipſam, ut probaui in conſilio 150. nu. 38.
quia quælibet diſpoſitio reſtringitur ſecundum
12 ſuam cauſam,† Bar.in l.Scio, ubi etiam Alber.
de annu. legat. deciſ. Pedem. nonageſimaoctaua, numero decimo, dixi latè in conſilio 150.nume.58.& ſeqq.

Verum in contrariū facit, quia obligatio, qua uaſallus tenetur alere dominum, conſiſtit in antidorali obligatione, quæ non oritur proportionabiliter. Præterea licèt inſpecto unius anni redditu rei conceſſæ in feudum uideatur quid minimum, tamen ſi multorum annorum fructus conſiderentur, quibus uaſallus nullum onus ſuſtinuit, non uidetur eximendus ob tenuitatē rei,

uti

13 uti dicimus de beneficiato,†qui ſi lõgo tempo-
re eccleſia non indiguit refectione,cogitur eue-
niente neceſſitate impendere quartam partem
reddituum pręcedentium annorum, Bero. in
conſilio 3. uol. 1. dixi in conſi.62. in fi. nec ua-
ſallus uidetur hoc modo grauari, quia gauiſus
eſt interim fructib.feudi ſine ouere,& pcepit fru
ctuum prædictorum interuſuriũ medij tẽporis.
Exiſtimo tamen ueriorem primam ſenten-
tiam,quia uaſallus oon dicitur ſubditus, niſi ra-
14 tione†feudi, non autem aliarum rerum,Specul.
in tit.de feud.§.quoniam ſuper homagio, num.
33.uer.decimo quæritur, Socin.io conſ.27.nu.
2. uol. 3. ubi quod uaſallus ſuppooit perſonam
ſuam ratione feudi, non autem ratione aliorum
bonorum,& dicunt Innoc.Io.And.& alii in c.cę
15 terum, de iudic. quod dominus † nullam habet
iuriſdictionem in uaſallum, niſi ratione feudi,
& ibi latè Dec.in numero 10.& tex.in c.1.§.illud
tamen non lateat, ubi glo. in uer.iuſtitiam, tit.
quæ ſit prima cauſa benefic. amitten. ſequitur
Bal.ibi in §.porrò,col.1. Aflict. in c.1. in princ.
qualit.uaſal.iu.deb.fidel.Alcia. in conſilio 451.
num.3. Boſsius in tit.de crim.læſæ maieſt. lib.1.
quæſt.68.num.4.Rolan.in conſ.1.nu.28.& ſeq.
uol. 1.ubi inferunt quòd uaſallus non poteſt cri
16 men†læſæ maieſtatis committere. cum ergo oõ
ſit ſubditus,non põt grauari pro bonis,quę noo
17 habet ſub ipſius domini poteſtate † & ditione,
glo. in l. unica, in uer. poſsidere,ubi Bar.col.4.
uer.item quęro,C.de mulier.& in quo loco, gl.
Guliel.Cun.& Bar.in l.neminem, C. de ſacroſ.
eccleſ.Alex.in conſ.78.num.10. uol.6. Socin.in
cooſ.302. col.2. uol.2. Socin. iun. in conſi.38.
nu.15. uol. 1. pręcipuè quando pro eis ſuſtinet
18 onera†io loco rei ſitæ, quidquid teneant aliqui
loquentes quando quis collectatur in loco ori-
ginis,quo caſu aliud eſt, ſecundum glo. Iac. de
Are.Bar.& alios in l.aſſumptio,§.filius,ff.ad mu
nici.And.de Barulo, & Bar.in l.fi.C. de mun.&
origin.lib. decimo, communem dicit Ioan. de
Amic.in conſ. 22. numero 8. alios citat Feſtaſ.
de collect.par.ſecunda, capitulo tertio,nu.19.
hanc partem in ooſtris terminis ueriorem dicit
Egid.de Thomat. in tract.de collect. in §.ſanè ſi
negocium agitur,numero uigeſimoprimo, ſo-
lio mihi 472. ita ergo uaſallo onus indici non
poterit pro boois, quæ noo recognoſcit a do-
mino.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia non alit patronum, quando deductis alimẽtis curati,& familia nihil ſupereſt.*
2 *Patronus egenus alendus eſt ab eccleſia deductis primum alimentis rectoris, & impenſis reparationum.*
3 *Eccleſia dicitur pauper, quando non habet integra alimenta pro his omnibus qui eccleſia ſeruiunt.*
4 *Vicarius ali debet de redditibus eccleſia, etiam ſi non ſufficiant pro rectore infirmo uel impedito.*
5 *Eccleſia alit vicarium, quantum poteſt, & non ultra.*
6 *Patronus ingratus non alitur ab eccleſia.*
7 *Patronus ingratus poſt pœnitentiam alendus eſt.*
8 *Frater ingratus priuatur ſucceſsione fratris.*
9 *Patronus ingratus perdit ius patronatus.*
10 *Filius ingratus perdit ius filiationis.*
11 *Alumnus ingratus perdit beneficium ſibi conceſſum.*
12 *Patronus ingratus erga libertũ priuatur iure ſuccedendi liberto.*
13 *Patronus non poteſt alij cedere, uendere uel alio titulo remittere ius conſequendi alimenta ab eccleſia.*
14 *Cedi non poſſunt iura perſonalia.*
15 *Vidua non eſt alenda intra annum luctus, quando dos eſt reſtituenda non ſibi, ſed extraneo.*
Extraneus ſtipulatus dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, non eſt alendus intra annum luctus.
16 *Prælatus locando redditus eccleſia, non intelligitur de ijs qui debentur extra rem.*
17 *Iura perſonalia non ueniunt re translata.*
18 *Locatio omnium redditunm non includit munera quæ offeruntur ob iucundum aduentum.*
19 *Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum.*
20 *Eccleſia non poteſt ſubuenire patrono ſine licentia epiſcopi.*
21 *Eccleſia patronata non alit ſingulares perſonas de populo, quando ius patronatus eſt penes uniuerſitatem.*
22 *Vniuerſitas aliud eſt, quam ſinguli de uniuerſitate.*
23 *Vniuerſitatis lis, non dicitur lis ſingulorum.*
24 *Vaſallus uniuerſitatis, non dicitur uaſallus ſingulorum.*
25 *Liberatio facta uniuerſitati non prodeſt ſingulis.*
26 *Vniuerſitas perire non poteſt fame.*
27 *Vniuerſitas perit per priuationem, uel diſſolutionem.*
28 *Vniuerſitas non habet animam.*
29 *Patronus non alitur ab eccleſia niſi laboret maxima egeſtate.*
30 *Eccleſia tenetur ſubuenire non ſolum patrono egenti, ſed etiam familia & filijs.*

Quęſtio XXXII.

CONSEQVENS eſt,ut uideamus de ec-
cleſia, ao teneatur indiſtinctè patro-
num alere, poſtquam uidimus de ſer-
uo ſubdito, liberto & uaſallo. & ſanè ſupra
ſuo loco regulam conſtituimus affirmatiuam,
quod patronus eccleſiæ alendus eſt,& tamen lo-
cum habet, quando ſupereſt de fructibus eccle-
ſiæ deductis alimentis curati, uel rectoris, quia
1 primò†is una cum ſuis miniſtris eſt alendus, ut
probat tex.in capitulo, ita nos, 25. quæſtio. ſe-
cunda,in fi. & per illũ tex. hoc determinat Glo.
capitu.quicunque, decimaſexta,quæſt. ſexta, in

uer. ad Inopiam . & dicit Din. quem ſequitur
Bar.in l.ſi quis a liberis,§. de alimentis, ff. de li-
ber. agnoſc. quod Capellanus eccleſiæ tunc de-
mum alere tenetur patronum, ſi supereſt & non
aliter,& Butr.in c.nobis,de iure patron. nu.22.
inquit teneri eccleſiam, quando abundat diui-
tijs,& ibi dicit Abb.quod primo prouidendum
eſt eccleſiæ ſeruitoribuſque & miniſtris,necnon
2 cultui diuino,& reparationibus† neceſſariis, &
inde alendus eſt patronus de his,quę ſuperſunt,
ſequuntur ibi omnes additionatores, declarat
Paul. de Citadin.in tracta. de iure patron.in 6.
par.articu.4.nu. 158. & Roch.de Curt. in eod.
tracta.in uer.& utile, num.252. ubi dicit quod
eccleſia alit de redditibus remanentibus ultra
neceſſaria,Cordub.in d.l. ſi quis a liberis, §. ſo-
lent , nume.22. & ſeq.ff.de liber.agnoſcen.ubi
quod patronus alitur de fructib.qui ſuperſunt,
& dicuntur ſupereſſe,quando miniſtris eccleſiæ
præſtita ſunt ſalaria,eccleſia eſt inſtaurata, uaſa
& alia neceſſaria ad diuinum cultum empta, al-
legat tamen Bal.Felyn.& Abb. qui de hoc nihil
dicunt,& inquit Salyc.in l.dolo, numero ſecun
do, C.de lib.cau.quod eccleſia non tenetur alere
patronum, quando redditus eccleſiæ uix ſuffi-
ciunt pro Capellano, ſequitur Rol. in conſi.5.
3 nu.33.uol.3.dicitur enim† pauper eccleſia,quã-
do clerici deſeruientes cõmodè non habent ali-
menta, ut quia cogantur concedere panem ex
milio,uel alio uili grano,& aquam bibere,l. ſer
uis urbanis,in principio, ff. de leg.3. ponit Bal.
in c.ad aures, nume.3. de reſcrip. & quod dici-
mus non eſſe alendum patronum, hoc caſu non
debet mirum uideri, quia diximus idem eſſe in
patre,marito,& aliis,& eſt generale quod quili-
bet tenetur propriam ſalutem præferre alienæ,
& indigere dicitur eccleſia,quando indigent ſui
miniſtri, per quos cultus diuinus in eccleſia ſu-
ſtinetur,qui adeo fauorabilis eſt, ut ſi rector nõ
poſſit uacare curę animarum,& deputetur uica-
rius, primum de redditibus beneficii portio de-
4 trahitur pro alimentis uicarii,etiam ſi† quod ſu-
pereſt non ſufficiat pro rectore, quia tolerabi-
lius eſt quod egeat prior, quàm uicarius, qui
curam exercet, Abb.in c.de monachis,in 3. no-
tab.Cardin.in c.expoſuiſti, in 3.notab. de præ-
bend.ubi Henric.Boic.in fi.refert Rebuff.de cõ-
gr.portio.nu.101.& 103.in fine.intellige tamẽ,
5 ut ſubueniat in quantum poteſt,Paul.† de Cita-
din.in tracta. de iure patron.par.6.in 4.arti.nu.
161.quæſt.5.

Non etiam præſtanda ſunt alimenta patro-
no, qui contra eccleſiam commiſit ingratitudi-
nem,nã eadẽ de cauſa filius a patre alimentis pri
uatur,l.ſi quis a liberis.§.idem iudex,ubi glo. in
6 uer.detulerat,de liber.agnoſ.&† ita tenet in ter-
minis Paul.de Citad.in d.tracta.de iure patron.
6.par.artic.4.nu.164.ubi arguit de filio ad pa-
tronum.& limitat quando patronũ pęnituiſſet,
7 † quia tunc ſicuti ignoſcitur filio pœnitenti,pari
modo alendus eſt patronus. prædictam ẽt prin-
cipalem limitationem probat Rebuff.d.tract.de
congr.portio,nu.135.& non eſt nouũ,quia pro
8 pter ingratitudinem frater priuatur† ſucceſſione
fratris,ut in Auth.de ſecun.nupr.§. ingratitudi-
nem,ubi glo. in uer.lucrum, idem uoluit glo.in
Auth.de non eligen.ſecun.nuben.§.cum igitur,
in uer.fratrum, quod an procedat in ſucceſsio-
ne inteſtati,ponit Bar.in l.fratres,nu.6.C.de in-
offi.teſtamen. & alii quos citat Cordub.in d.l.ſi
quis a liberis,§.idem iudex,nu.46.& multæ alię
perſonæ propter ingratitudinem excluduntur,
de quib.tractabimus in diſcurſu huius partis. &
9 ratio huius limitationis eſt, quia patronus † in-
gratus perdit ius patronatus, ſicuti dicimus de
10 filio ingrato,† qui perdit ius filiationis, ſecundũ
Bal.in l.fi.C.de dot.prom.Iaſ. in §.ius aũt.ff. de
iuſtit.& iure,Pau. de Citadin.d. nu.164.& Re-
11 buff.d.nu.105.idem uidemus in alumno† ingra
to,ſecundũ gl.in l.iniquum,in gl.pen.C. de his,
qui accuſ.non poſſ.ubi notant Bal.& Sali.Io.de
Amic.in conſ.114.nu.21.Tiraq.in l. ſi unquam,
in uer.ſuſceperit liberos,nu.53.C.de reuoc.do-
12 nat.& idem eſt in patrono ingrato† erga libertũ,
qui ideo priuatur iure ſuccedendi in bonis li-
berti,l.cum patronum,ff.de iure patron.idem er
go erit in ingratitudine,quam patronus erga ec
cleſiam commiſit. qualiter autẽ committi poſ-
ſit ingratitudo contra eccleſiam, non eſt hic lo-
cus declarandi.

Tertiò non erit alendus alius,qui ex emptio-
ne,uel ceſſione, uel alio titulo cauſam habeat à
patrono, quia hoc ius eſt ita annexum iuri pa-
tronatus,quod ab eo ſeparari non poteſt, & eſt
perſonaliſſimũ, & ipſius patroni perſonæ inſe-
13 parabiliter† hęrẽs,ita ut uẽdi,cedi aut donari nõ
poſsit,ita decidit Abb.in c.pręterea,in fi.de iure
patron.per tex.in c.fi.de offic.delega. Roch. de
Cur.in tract.de iure patron.in d.§.& vtile,num.
152.poſt medium,Tiraq.de retr.conſang.§.36.
14 gl.1.nu.32.& rõ eſt, quia iura † perſonalia cedi
non poſſunt, Din.in c.priuilegiũ perſonale, de
reg.iur.in 6.Archidi.in c.hinc eſt, circa med.16.
quæſtio.1.Ang.in l.quod ſi in diem,§.Iulianus,
15 in fi.ff.de petitio.hæred.† facit quod in ſimili di
ximus ſupra,in quęſtione de alimentis præſtan-
dis uxori intra annum luctus, ubi probauimus
ꝙ & ſi uxor alenda ſit intra annum luctus,quãdo
conſiſtit in pecunia,tamen ſecus eſt,quãdo dos
eſt reſtituenda extraneo,qui illam ſtipulatus eſt
ſibi reddi,ſecundũ Arc.in conſ.98.nu.2.uer.ſed
remanet.ſimiliter non dantur intra annũ luctus
alimenta extraneo, qui fuit dotem ſibi reddi ſti
pulatus, ſecundum Arc. in d.conſ.98. col.1.&
Abb.in d.c.pręterea.licet loquatur de uẽditio-
16 ne,uidetur tamen idem uelle in locatione, † dũ
dicit, ꝙ & ſi prælatus poſsit locare redditus to-
tius eccleſiæ retento penes ſe titulo,tamen intel
ligitur de redditibus impoſitis tempore funda-
tionis,non de aliis.facit quia re translata non ue
17 niunt iura† perſonalia,l.fin.§.1.ff.de contrah.em
ptio.l.1.§.ſi hæres . ff. ad Trebellia. Din. & Bar.
in l.inter eos,ff.de acquiren. rer. dom. probaui
latè in conſ.127. nume.66. Addo quod in tan-
tum eſt ius prędictum iniunctum cũ perſona ip
ſius patroni,quod ubi etiam foret ceſsibile, non

tamen

tamen ueniret in locatione, uel uenditione, niſi
de eo facta fuiſſet ſpecialis mentio, per ea quæ
ponit Oldra.in conſ.139. ubi dicit quod & ſi ar
18 chidiaconus locauerit † p uerba ampliſſima om
nes redditus ſui beneficij, tamen non includun-
tur in locatione munera, quę homines certi loci
conſueuerant illi dare pro iucundo illius aduen
tu, quia illud tribui conſueuit perſonæ, non rei,
l.1.§.pen.ff.ſi quid in fraud. patro.& allegat a-
lia iura Ancbar.in c.ſi propter, col. antepen. de
reſcrip. Bal.Imo.Alex.& alii in l.diuortio,§.qđ
in anno.ff.ſoluto matr.Felin.in c.ſedes,col.3.de
reſcrip. Bertran.in conſ.119.in 2. quæſi. uol. 3.
19 & facit, quia ius† alimentorum futurorum cedi
non poteſt, ut inquit Bar.in l.cum Titio, nu.2.
ff.ad leg.Falcid.ubi ait quod tale ius cohæret p-
ſonæ,& alia ſunt alimenta in perſona unius, alia
uerò in perſona alterius, noluit etiam Bal.in l.1.
C.de priuileg.dot.col.fi.uerſ.modo ego quęro,
Cur.ſen.in conſ.58.ſumma totius,col.2.uer.&
ideo ſecundum Bal.Iaſ.in l.ſi cõſtante, nu.234.
ubi citat Bald.nou.ff. ſoluto matr.ubi quod eſt
quid perſonale, Tiraq.d.glo.1.num.72.& dicã
alibi,& ut inquit Abb.in d.c.præterea, deben-
tur ex cauſa cuiuſdam reuerentiæ,& bonoris, q
patrono exhibendus eſt ob beneficium in eccle-
ſiam collatum, hæc autem reuerentia non ſepa-
ratur a perſona. Accedat, quod debentur ſolo
iudicis officio, ut dicam infra, quod fundatur ſo
la æquitate, ſed ea æquitas ceſſat in perſona alte
rius, qui patronus non ſit.

Quarto intelligenda eſt regula, ut procedat,
dummodo rector eccleſię id faciat cum Epiſco
pi conſenſu, nam ſine eo non poteſt ſubuenire
20 † patrono egenti, ut per Innocen. in c. cum &
plantare, nu. 2. de priuileg. vbi mouetur argu-
mento c.cum noſtris, de conceſſ.præben.& c.ut
noſtrum, ut eccle.benef. & hoc uoluit etiam Io.
And.ibi per tex.in ca.nobis.§.fi.Roch. de Cur.
in tract.de iure patron.in §.& utile, nu.152.ubi
tamen inquit ſe de hoc dicto dubitare, quando
rector eccleſiæ ſubuenit de fructibus beneficij,
quia ſicuti illos poteſt ſine Epiſcopo alienare,
ita poteſt dare patrono.

Quinto eccleſia non tenetur alere ſingulares
21 perſonas† de populo, quando uniuerſitas habet
patronatum, ut uoluit Archid.in c.ſi plures, cir-
ca princ.16.quæſtio.7.mouetur, quia ſingula-
res perſonæ non dicuntur patroni, ſed uniuerſi-
tas.c.qui manumittitur, 12.q.2.idem uoluit Ge
min.in c.unico, col.2.de iure patronat.in 6. Be-
lenzin.ad Abb.in d.c.nobis.num. 6.de iure pa-
tron.idem noluit Paul.de Citadin.in tracta. de
iure patron.par.6.in 4.art.nu.161.ubi quod te
netur ſolum ſubuenire regentibus uniuerſitatẽ,
uel his, qui eam reprę ſentant, idem tenet Roch.
de Curt.in eod.tracta.d.§.& utile, nu.155.in 4.
22 quæſt.& ratio eſt, quia uniuerſitas † aliud eſt, &
aliud ſunt ſinguli homines de ipſa uniuerſitate,
glo.in l.ſicut.§.ſi quid.ff.quod cuiuſque uniuer.
nom.Doctores in c.cum omnes, de conſtit. Be-
ro.in conſ.8.num.22.uol.3. ubi ait quod uni-
uerſitas dicitur corpus diuerſum a ſingulis, Pa-
riſ.in conſ.91.num.1.uol. 4. & lis uniuerſitatis
23 non dicitur lis† ſingulorum, Corn.in conſ.293.
nu.11.uol.3.& uaſallus capituli, collegii, uel u-
24 niuerſitatis non dicitur uaſallus† ſingulorũ, glo.
in l.2.ubi Bal.& alij.ff. quod cuiuſque uniuerſ.
25 nom.& libertatio facta uniuerſitati † non pro-
deſt ſingulis; ſecundum Dec. in conſ.61.col. 1.
nu. 3. late exornat D.Rol.in con.53.num.6.&
ſeq.vol.4.dixi in conſ. 28.nu. 2. Hæc & ſi uera
uideantur, patiuntur tamen difficultatem, quia
uniuerſitas corpus eſt miſticum & fictum, quod
cum iuris intellectu conſtet, alimentis nunquã
26 eget, nec† perire poteſt, ut per Bal.in l.generali
ter, in princ.col.2. uerſ. quid ergo de bis, C.de
reb.cred.niſi moriatur ciuiliter per diſſolutionẽ
27 vel priuationem, † ut per Bar.in l. ſodales, ff.de
28 colleg.illicit.& non habet† animam, ſecundum
Bal.in loco prædicto.unde dicunt Doctores, ꝙ
non contrahit reatum periurij,& licèt per recto
res reprę ſentetur, id tamen eſt per fictionem, ꝙ
aliud eſt uniuerſitas, aliud rectores, proinde nõ
uideo, quomodo eccleſia cogi poſſit alere recto
res patroni: nam ſi illi egeant, non dicitur uni-
uerſitas egere, niſi ĩtelligamus, quod ob pauper
tatem nemo ſit curaturus ipſam vniuerſitatem.
relinquo ergo cogitandum.

Sextò non tenetur eccleſia prouidere patro-
29 no de alimentis, niſi † ſit in ſumma egeſtate, glo.
in c.quicunque, 16.quæſt.7.per tex.in c.ita nos,
in fi.25.quæſt.2.ubi loquitur de inſtante neceſ-
ſitate. ſed hoc non placet Paulo de Citadin. in
d.art.4.nu.158. uult enim ſat eſſe ſi patronus in
cipiat uergere ad paupertatem, uel non habeat
quantum ſufficit ſecundum condecentem eius
ſtatum, de quo dixi ſupra tractando de liberti
obligatione erga patronum.

Et quæ diximus de patrono, locum habent
etiam in filiis,& familia patronis: eis enim om-
30 nibus† tenetur Eccleſia prouidere, c.filijs.16.q.
7.Paul.de Citad.loco prædicto, num.157.in fi.
Cordub.in d.l. ſi quis a liberis.§. ſolent, nu.28.
an autem alendus ſit patronus perempta dote,
dicam poſt ſequentem quęſtionem.

S V M M A R I V M.

1 *Emphyteuta liberatur a ſolutione canonis re perem pta.*
2 *Cenſus extinguitur perempta re cenſuata.*
3 *Onus ceſſat oneris cauſa ceſſante.*
4 *Legatum ceſſat cauſa legati ceſſante.*
5 *Cauſa finalis reſtringit quamcumque diſpoſitionem.*
6 *Cauſa annexa determinat quidquid fit propter cauſam.*
7 *Onere deficiẽte ceſſat præſtatio, quæ fit propter onus.*
8 *Cenſus ſi debetur pro defenſione Caſtri obligatio extinguitur diruto a Caſtro.*
9 *Ceſſante cauſa ceſſat effectus conſummatus.*
10 *Cauſa ſufficit quod momento temporis fuerit impleta.*
11 *Dominium transfertur per traditionem ſubſiſtente aliquo titulo.*

12 *Pe-*

12 *Periculum rei pertinet ad eum, in quem dominium eſt translatum.*

13 *Domus data cum onere alendi, licet comburatur, præſtanda tamen ſunt alimenta.*

14 *Cenſus comitatur rem in quemcunque transſeat ſucceſſorem.*

15 *Cenſus inſpecto iure communi, non extinguitur pe rempta re cenſuata.*

16 *Cenſus iure communi inſpecto conſtitui poteſt ſo la perſonali actione.*

17 *Conductor non tenetur ad refectionem rei condu cta.*

18 *Emphyteuta tenetur ad reparationem rei emphy teutica.*

19 *Emphyteutare in totum perempta non tenetur ſtan re expreſſo pacto.*

20 *Fructus ſi debentur, intelligitur ſub conditione ſi naſcantur.*

21 *Genus perire non poteſt.*

22 *Genus, quando debetur contemplatione ſpeciei libe ratur debitor ſpecie perempta.*

23 *Penſio conſtituta ſuper fructibus beneficij non debe tur, ſi ex beneficio nihil ſit perceptum.*

24 *Legatum prædij ex quo alimenta erant præſtanda ſi minuatur, ipſa quoque alimenta intelligentur im minuta.*

25 *Alimenta non debẽtur, quando ex patrimonio nul li omnino redditus percipiuntur.*

Quæſtio XXXIII.

ANte quam ueniam ad quæſtionem do
tis peremptę neceſſe eſt uidere ſi quis
det eccleſię domum ut ſe aleret, an do
mo perempta teneatur eccleſia præſtare alimen
ta. primo aſpectu uideretur dicendum quòd nõ,
per tex. in l. 1. in fi. C. de iure emphyt. ubi ſi res
2 emphyteutica† pereat, liberatur emphyteuta ab
onere ſoluendi canonem, Specul. in tit. de loca.
§. nunc aliqua, quæſt. 134. ou. 160. communem
dicit Abb. in c. potuit, ou. 16. loca. Ang. in §. lex
itaque, in fi. in Auth. de non alieo. Doctores in l.
2. ubi Iaſ. nu. 13. C. de iure emphyt. Natta in cõ.
377. nu. 2. Clar. qui communem dicit in tract.
de emphyteu. quęſt. 8. nu. 8. & idem eſt in con-
3 tractu cenſuali, quia ſi res cenſuata pereat, † cen
ſus quoque extinguitur, ſecundum Rodoan. in
tracta. de reb. eccleſ. non alien. in rub. de conſti-
tutio. anoui cenſus, nu. 47. nouiſſimè Cordub.
in trac. de cauſ. quib. emphyte. priua. in cau. 14.
tit. de cau. priuatio. ob alienatio. ampliat. 49.
nu. 11. ubi refert Bullam Pij V. quæ hodie paſſim
ſeruatur.

Secundò facit, quia onus alendi fuit impoſi-
tum propter domum: at domo perempta ceſſat
3 cauſa oneris, ergo onus † quoque ipſum ceſſare
debet, l. Titia, ff. de annu. lega. l. Stichus nutricis.
ff. de alim. legat. §. Titia, ubi onus ſucceſſiuum in
junctum legato habẽti tractũ ſucceſſiuũ finitur
legato finito, ad idem eſt tex. in l. qui tutelã. ff.
de teſtam. tute. ubi ceſſante cauſa, propter quã
4 factum fuit † legatum, ceſſat ipſum quoque le-
gatum, l. 1. §. fin. cum, l. ſeq. ff. de excu. tutor. l.
etiam ſi patris. ff. de leg. 1. & ponit Tiraq. in tra-
cta. ceſſan. cau. par. 1. nu. 121.

5 Tertio omnis diſpoſitio reſtringitur† per cau
ſam finalem, l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg.
2. l. 1. in fi. ff. de fonte. & dictum generale reſtrin
gitur per rationem, ſecundũ ſuam cauſam, Ang.
in l. obligatione generali, col. 2. c. princ. ff. de pi
gnor. & quidquid fit ob cauſam, determinatur
6 † ſecundum cauſam annexam, Bar. in l. Seio. ff. de
annu. lega. ubi mouetur per illum tex. qui ſecũ-
dum Alber. ibi non minus procedit in contracti
bus, quàm in ultimis uoluntatibus. hinc eſt q
7 onere deficiente † ceſſat quoque prę̨ſtatio, quæ
fit reſpectu oneris, l. generaliter. §. 1. C. de ſacroſ.
eccleſ. & quando grauamen eſt cauſa commodi,
ceſſat cõmodum ſublato grauamine, l. cum qui,
in princ. ubi Bart. ff. de iureiur. hinc dixit Rom.
in conſ. 417. per totũ, quod ſi ſubmittens ſe pro
8 teſtationi alicuius † ciuitatis certũ cẽſũ promit
tat, ut ciuitas, Caſtrũ defendat, liberatur ab obli
gatione ſoluendi cenſum, ſi Caſtrum ruat, quia
ceſſat cauſa promiſſionis, ſine qua non ſe obli-
gaſſet ad cenſum, & infert quod ſemper ceſſat
cauſa a principio conſiderata ab utraque parte,
ſequitur Tiraq. in d. tracta. ceſſan. cau. nu. 217.
dixi in conſ. 150. nu. 62. in præſenti autem facto
non eſt dubium quin cauſa dandi domum fuerit.
ut reciperet alimenta ab eccleſia.

Tamen in contrarium eſt ratio, quia ceſſante
9 cauſa non ceſſat effectus iam conſumatus, †, ſeu
in eſſe productus, l. fin. in fi. ff. unde libe. l. inter
ſtipulantem, §. ſacram, ubi Doctores. ff. de uerb.
oblig. Cin. Bal. & alij in l. generaliter, C. de epiſ.
& cler. latè Tiraq. in d. tract. ceſſan. cau. limit. 12.
nu. 1. & ſeq.

Secundò facit, quia & ſi dicamus domum fuiſ
ſe cauſa alimentorum datam, tamen ſat eſt quod
fuerit momento temporis translata in eccleſiã:
10 licèt enim poſtea † ceſſet, non tamen ideo ceſſat
effectus, l. ſi quis hęredem, C. de inſtitu. & ſubſti
tutio. l. quæcunque; §. ult. ff. de publicia. in uer.
actio. multos citat Tiraq. in d. tracta. ceſſan. cau.
limitat. 4. nu. 1.

Tertiò facit, quia ſtatim facta domus traditio
ne, eccleſia facta fuit domina, quia per traditio-
11 nem præcedente iuſta† aliqua cauſa transfertur
dominium, l. traditionibus, C. de pact. l. per tra-
ditionem, Inſtit. de rer. diuiſ. l. pen. C. de rei uen
dic. l. ſi ex ſtipulatione, ff. de acqui. poſſ. poſtquã
autem translatum eſt dominium, periculum per
12 tinet† ad eccleſiam, l. Lucius. ff. de euictio. l. ne-
ceſſario, ff. de periculo & com. rei uend. l. ſi pecu
niam, §. pen. ff. de cond. ob cau. & per hanc po-
ſtremam rationem cõcludit in terminis noſtris
Bal. in l. 1. nu. 10. C. de iure emphyt. quod ſi de-
13 di domum eccleſiæ ut me† aleret, tenebitur eccle
ſia onus alendi ſubire, licèt domus ſit combuſta,
& hoc ante eum uoluerunt Dec. & Cin. ibi, Al-
ber. & Ang. co. fi. Anc. ĩ c. potuit, loca. & ibi Imo
la, col. 38. num. 45. qui uult hoc procedere, etiã
ſi non ſola ſuperficies eſſet abſumpta, ſed etiam
ſolum foret funditus euerſum, Abb. in c. fin. in
fi. de

ſi.de rer.permut.Cremen.in ſing. t.ubi dicit eſ-
ſe ſingulariter notandum,Iaſ.in d.l. t.nu.14.C.
de iure emphyt.ubi uult quod ſit uerum etiã re
funditus perempta,Paul.de Citad.in tracta. de
iure patron.in 6.par.nu.4.artic. princ.nu.165.
Bertran.in conſ. 104.nu.4.uol. 2. Boſſius in tit.
de remiſſio.merced.conducto.nu.125.ubi dicit
eſſe ueram,& communem opinionem Doctorũ,
ſiue res data ſit eccleſię,ſiue ãlio, idẽ tenet Cor-
dub. in d.l. ſi quis a liberis, §. ſolent,nume. 31.
ff.de liber. agnoſ. Et non obſtant quæ dicuntur
de re emphyteutica, quia illa procedũt propter
directum dominium,quod penes ſe retinuit is,
qui rem cõceſſit,proinde cũ res pereat domino,
non eſt mirum ſi ad eum pertinet damnum con
tingens in re,ita reſoluit Bal.in d.l.1.nu.10.poſt
Pet.& Cin.& ſequuntur omnes ſupra citati: in
caſu autem noſtro nihil omnino tenuit donans
ſed omnia tranſtulit in eccleſiam, & quamuis in
cenſu non uideatur rei dominium eſſe apud em
ptorem cenſus,tamen bene in eũ tranſit ius qui
14 dem reale: nam cenſus † comitatur rem in quẽ-
cunque tranſeat ſucceſſorem,clem.1. ubi glo.de
cenſib.Crau.in conſ.217.nu.4.uerſ.ſecundo mo
do,quando.ſequuntur Rodoan. & Foller. quos
citat comprobando,Corbulus in d.tracta.d.am
pliat.49.nume.8. ideo re perempta extinguitur
quoque ius illud reale,quod ſuper re compete-
bat.Non omitto quod quidquid ſit, nunc ex cõ
15 ſtitutione Pij V.de iure extincta† re cenſuata,nõ
extinguebatur cenſus,ut poſt Conrad. Io.a Me
dina & Moder.Gallos probat Didac. libro ter-
tio uar. reſolut. capitulo ſeptimo, numero 5.
16 poteſt enim conſtitui cenſus † ſola perſonali a-
ctione,ut ibi.nunc autem pontificum Romano-
rum prudentia prouiſum eſt ſuper forma ita cẽ-
ſus conſtituendi, ne quid fiat in detrimẽtum ani
mæ,unde contractus inter fundi emptionem, &
obligationem tam æquis ambutat conditioni-
bus,ut ex utriuſque natura tertius uideatur com
poſitus.Non obſtat quod domo tamquam one-
ris cauſa perempta ceſſare debeat obligatio &
onus:quia reſpondeo domum nõ fuiſſe cauſam
finalem alimentorum, ſed materialem: ideo li-
cet deſierit eſſe in rerum natura, non tamen ceſ
ſare debet onus, ut probat Tiraq.d. tracta. ceſ-
ſan. cau. limit. 1. Præterea datio domus habuit
plenum effectum ſtatim facta traditione, ideo
non ceſſat onus correſpectiuũ, ut ſupra dixi, ſi-
cuti non ceſſat ſi quis dediſſet centum, & eis me
diantibus alter promiſiſſet alere, nõ enim cura-
tur de re data, an remaneat penes recipientem,
uel non,poſtquam facta eſt illius.Eodem modo
reſpondetur ad tertium fundamentum de cauſa
finali & cõtractus iſte uidetur do ut facias ĩ quo
ſequitur implementum ex parte dantis ſtatim
ſequuta traditione,quidquid inde ſequatur.

Hoc autem multo magis procederet quando
domus foret ſolummodo exuſta, nõ autem fun
ditus perdita,quia tunc dicitur perempta: nam
17 & ſi conductor † non teneatur ad refectionem
rei conductę, l.ex conducto,in prin.ff.locati,ta-
men uidemus in emphyteuta quod ſi res egeat
18 reparatione† tenetur ipſe ſecũdũ Io.And.ad ſpe
cul. in tit.de loca. §. nunc aliqua, ver.4.q̃ritur,
Bal.in l.1.col.2.uer.5.in expendendo.C. de iu-
re emphyt.Ang.in §.lex igitur,in Auth.de non
alien.ubi ſubdit rõnem, quia ad emphyteutam
pertinet omnis caſus fortuitus, Aret.in cõſ. 110.
in 1.dub. col.2.& hanc probarunt Imo.Cepol.
& Iaſ. quos citat Natta in conſ. 377.per totum,
ubi reprehendit Alc. contrarium tenentem in l.
diuortio §.impendia, col.1.ff.ſolu. matr. Cor-
bul.in tract. de cau. quib. emphyt. priuat.cau.
15.tit.de cau.priuat.ob non ſolut. canon. limit.
32.quod ſi hoc locum habet in emphyteuta,in
quem non eſt translatum omne dominium,mul
to magis locum habebit in eccleſia,cui abſolute
res eſt donata. Addo quod procederet noſtra
quæſtio indubiè, quando donans a principio
expreſſe conueniſſet quod pręſtarentur alimẽta
etiam re perempta,quia ſi ea debentur nullo in
tercedente pacto,quare non erunt magis debita
ſi fiat pactum.de illius enim uiribus non eſt du-
bitandum,cum ſuſtineatur etiam quando eo cir
cumſcripto onus nõ eſſet debitum ut in emphy
19 teuta, qui, & ſi liberetur re† in totum perem-
pta,d.l.1.in fi. C.de iu. emphyt. tamen tenetur
accedẽte pacto,ut uult Spec.in ti.de loca.§.nũc
aliqua, quæſt.138.nu.164.Alber.in l.2.in fi. C.
de iure emphy.Iaſ.in l.1.nu.13.C.eo.tit. Corbu-
lus loco prædicto.

Noſtram tamen concluſionem limitarẽ, quã
do alimenta eſſent ex certo fundo præſtanda; nã
tunc perempto fundo nulla debentur alimenta,
quandocunque enim debetur aliquid contem-
20 platione fructuum† ſubintelligitur tacita condi
tio ſi fructus naſcantur, l.interdum, per totam.ff.
de uerb.oblig.Caſtr.in l.ex conducto.§.ſi uis tẽ
peſtatis, col.1.ff.loca.ubi ait quod uenditis fru-
ctibus naſcituris nihil eſt geſtum, ſi fructus non
21 naſcantur, & facit, quia licet genus† perire non
poſſit l.iucundum.C.ſi cer. pet. tamen quando
debetur contemplatione certæ ſpeciei debi-
22 tor liberatur ſpecie† perempta, lege, quidam.§.
ſi ſibi,& l.titiæ textores.§.fi.ff.de leg.1.Bar. Alc.
& alij in l.quod te.ff.ſi cert.pet.& quod fructib.
non natis extinguatur obligatio uoluit Bald. in
rub.C. de pericu.& com.rei uend. circa fi.& in
l.licet,quæſt.5.C.loca.Natta in conſ. 86. nu.2.
ubi poſt Caſtr.Abb.Felin.& alios infert ad pen-
ſionem conſtitutam ſuper redditibus beneficij
23 & uult eam †non deberi quando ex beneficio ni
hil eſt perceptum,de quo tamen uidẽdus eſt Gi
gas.in tracta.de penſion.in quæſt.62.facit text.
in l.marito.§.1.ff.ad leg.Falcid.ubi diminuto le
24 gato† prędij, ex quo alimenta,erant præſtanda,
minnuntur ipſa alimenta,ad idem eſt tex.in l.li-
berto,ff.de annu.leg.& per hos tex. dixit Caſtr.
in l.imperator,nu.8.ff.ad Trebellian.quod cum
alimenta ſemper ſint de reditib. patrimonij prę
25 ſtanda.† non erunt debita eo anno quo ex patri-
monio nulli omnino reditus percipiuntur, facit
l.cum certus.ff.de uino,oleo tritic.leg.ubi quod
locus uidetur gratia taxationis appoſitus ita te
net Bar.in l.Lucius,ff.de alim.& cibar.lega.& di

cam

eam late in tit. qualiter alimenta ſint præſtanda
in ea quæſtione, an alimenta relicta alicui ex fru
ctibus fundi debeant augeri vel minui actis, uel
imminutis fructibus fundi aliud eſt igitur dare
fundum ut alat, aliud uerò dare fundum condi-
tione adiecta quod ex eius fructibus alat, ut dixi
in titulo, quando alimenta uideantur relicta.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia tenetur patronum egentem alere etiam ſi dos ab eo data caſu perierit.*
2 *Domo perempta, quæ fuit eccleſiæ data cum onere alendi non extinguitur onus.*
3 *Factum legitimè non mutatur ex ſuperueniente caſu.*
4 *Principium & origo rerum attendi debet.*
5 *Primordium tituli format poſteriorem euentum.*
6 *Tempus celebrati contractus attendimus in conſideranda læſione.*
7 *Emptio & locatio conſenſu perficiuntur.*

Quæſtio XXXIIII.

DICENDVM nunc, an eccleſia alere te-
neatur patronum, quãdo dos data eſt
perempta caſu aliquo fortuito ſi aliun
de eccleſia habeat redditus. & in hoc Pau. de Ci
tadin. in tracta. de iure patron. in 6. par. in 4. art.
1 nu. 165. concludit eccleſiam † teneri. mouetur ex
deciſione Bal. in d. l. 1. nu. 10. C. de iure emphy.
ubi ſi domus data eccleſiæ cum onere alendi pe-
2 rimatur, debentur † nihilominus alimenta, & la-
re de hoc dixi in proxime præcedenti quæſtio-
ne, quia caſus, qui contigit, cedit damno eccleſię
in quam eſt translatum omne dominium, con-
firmo hanc ſententiam. Nam eccleſia patronum
alit propter antidoralem obligationem cauſatã
ex collato beneficio fundationis, uel dotationis.
hæc autem obligatio non eſt extincta licet dos,
vel fundatio ceſſet: nam beneficium fuit perfe-
3 cte collatum, & quod † ſemel legitimè eſt conſti-
tutum non mutatur ex contingenti caſu. c. quod
4 legitime, de reg. iur. in 6. & origo, † ac principiũ
rerum attendi debet. l. qui id quod, in prin. ff. de
donatio. l. 2. §. paruiq; refert. ff. de priuileg. cred.
l. qui poſſeſſionem, ff. de ui, & ui arma. Tiraqu.
de retract. conſang. §. 19. glo. nu. 4. & dicit text.
in l. 1. §. non ſolum, in uer. initium, ff. de poſt.
quod cuiuſque contractus ſpectandum eſt ini-
tium, & cauſa. l. unica. C. de impon. lucrat. de-
5 ſcrip. ubi a primordio † tituli poſterior forma-
tur euentus, late deciſ. Pedem. 167. nu. 26. hinc
an contractus ſit utilis, vel læſionem contineat
6 inſpicimus tempus † contractus, Doctores in l.
2. C. de reſcind. uend. per l. ſi uoluntate, C. eod.
tit. late Pinell. d. l. 2. par. 3. ca. ult. nu. 15. D. Be-
cius in conſ. 3. nu. 19. dixi in conſ. 249. nu. 23. &
non attenditur quod ualor poſtea augeatur, uel
minuatur, ut dicunt Moder. Galli in tit. de uſur.
nu. 715. Præterea obligatio antidoralis cauſa-
tur magis ex animo eius, qui beneficium cõfert,
quam ex re data, ideo licet pereat res, durat ta-
men animus dantis, & obligatio momento tem
poris ex ipſo donationis actu cauſata durat per
petuò, licet nõ duret res data, & licet propter rẽ
contrahatur, tamẽ q̃a animus dãtis eſt principa-
le propoſitum ille attenditur; proinde licet in
uenditione, locatione, & alijs ſimilibus contra-
ctibus non ſuſtineatur contractus niſi interue-
niente re: tamen, quia forma, & ſubſtantia con-
7 ſiſtit potius in uoluntate, dicimus eos † contra-
ctus conſenſu perfici, l. ſecunda, ff. de action. &
obligat. & Inſtitu. de oblig. ex conſen. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium non alit monachum, quem expulit.*
2 *Altari, qui ſeruit uiuere debet de altari.*
3 *Seruus acquirit domino.*
4 *Vxor, quæ marito non ſeruit, non eſt alenda ab eo.*
5 *Monachus degens extra monaſterium nõ acquirit monaſterio.*
6 *Monachus expulſus ſi velit redire ſalua diſciplina religionis recipiendus, & alendus eſt.*
7 *Monaſterio non acquirit monachus expulſus, ſi redeuntem recuſauit acceptare.*
8 *Monaſterium ſi recuſat recipere monachum pænitẽtem, is ab epiſcopo transfertur in aliud monaſterium cum bonis, quæ habet.*
9 *Monaſterium expellens monachũ nõ acquirit eius bono niſi expulſio facta ſit a ſolo Abbate.*
10 *Monachus qui obtẽta licentia intrandi ſtrictiorem religionem uagatus perdit omnia bona & applicantur monaſterio.*
11 *Monaſterium expellens monachum cogitur illi reddere omnia bona ſua.*
12 *Monaſterium inops nõ tenetur alere monachum.*

Quæſtio XXXV.

MONACHVS quando expulſus eſt a mo
1 naſterio non debet † ab eo percipere
alimenta, ut concludit Caſtr. in conſ.
76. nu. 1. uol. 1. quia in eo ceſſant rationes pro-
pter quas de iure eſt alendus: nam ideo alitur a
2 monaſterio, quia illi ſeruit, & qui altari † ſeruit
debet uiuere de altari, c. cum ſecundum, de præ-
ben. Itẽ, quia quidquid acquirit ſpectat ad mo
3 naſterium, uti dicimus de ſeruo, † ut not. in cap.
cum olim, de priuileg. ubi Innoc. cum ergo mo-
naſteriũ recipiat commodum, & utilitatem ſer
uitutis, & acquiſitionũ, ſuſtinere debet onus ali-
mentationis. l. cum duobus. §. quidam ſaginariã
in fi. & l. ſi igitur. ff. pro ſocio. at quando eſt ex-
pulſus de monaſterio nõ ſeruit, ergo nõ eſt alen
dus, ut uidemus in uxore, quę cum nõ eſt in ob-
4 ſequio mariti † non conſequitur alimenta, ut p
Cin. & alios in l. quod in uxorẽ. C. de neg. geſt.
& in l. ſicut. ff. de oper. lib. ſimiliter quando mo-
5 nachus eſt extra monaſterium ſi quid † acquirit
non acquirit monaſterio, ut uoluit Spec. in tit.
de ſta. monac. §. 1. nu. 47. ergo monaſteriũ gra-
uari

uari nõ debet onere eum alendi,hęc optime pro
cedunt,quando ſua culpa monachus expellitur,
6 at ſi non ſit in culpa aliud uidetur † dicendum,
vt per glo.in uer.languidis,in c.1.de infant. & lã
guid.expoſ. ubi dicit quod debet ali ſi uelit redi
re ſalua diſciplina religionis, & ſubdit quod ſi
expulſus acquirat aliquid in ſæculo monaſteriũ
7 non poteſt ea bona† conſequi ſi recuſauit redeũ
tem recipere,ſequuntur ibi Io.And.in fi.Imo.in
c.cũ olim,il 2.col.2.in uer.dederat,extra de pri
uileg.& quod ſit recipiendus probat text. in ca.
fin.de regul.& tranſ.ad religio. quem citat glo.
prædicta,& per illum text. dicit Specul. in loco
ꝑdicto, nu.30.uer.24.quęritur, quod monaſte
8 rio recuſante illum recipere epiſcopus† transfe-
ret monachum in aliud monaſterium, & ei aſſi-
gnabit bona,quæ tenebat primum monaſteriũ,
& nu.47.dicit quod monaſterium repellens mo
9 nachum non acquirit † illius bona eo caſu exce
pto quando ſolus Abbas ſine monaſterio expu
liſſet. concluſio ergo eſt quod ubi ſine culpa mo
naſterij monachus acquirit, illud omne acquirit
monaſterio,vt per Specul.d.§.1.num.46. ubi ſi
monaſterium conceſſit monacho licentiam in-
trandi arctiorem religionem, ille uerò cæpit ua
10 gari,& acquiſiuit,poteſt monaſterium † omnia
bona repetere,ſequitur Tiraq. de retract. con-
ſang.§.10.glo.1.n.14.& ſeq.& dicit Bal.in l.1.§.
ſed ſcimus.C.de lati. lib.tollen. quod monaſte-
rium expellens monachum cogitur illi reddere
11 † bona ſua.

Tunc etiam licite denegantur alimenta mo-
nacho,quando monaſterium eſt inops & nõ po
12 teſt ſupplere † cũ ſuis reditibus, ita Bal.in d. l.1.
§.ſed ſcimus, in fi. ubi ait quod,& ſi regulariter
Abbas teneatur induere monachum conſuetis
ueſtibus,tamẽ excuſatur ſi monaſteriũ ſit inops,
ſequitur Benincaſ.in tract.paupertat. in 7. q. in
2.ſpecia.iudic.nu.25. & non eſt mirum, cũ ex-
cuſetur pater,filius,maritus,& aliæ omnes per-
ſonæ alioquin obnoxię huic oneri alimentorũ.

SVMMARIVM.

1 *Clerico ſuſpenſo non debentur alimẽta de fructib.*
beneficij,quando habet aliunde.
2 *Clericus ſuſpenſus nõ alitur de beneficij fructibus,*
quando poteſt uiuere de propria induſtria.
3 *Clericus dicitur pauper, & non habere aliunde,*
quando bona non habet,licet poſſit uiuere ex in-
duſtria.
4 *Clerico ſuſpenſo propter contumaciam, a qua ſu-*
ſpenſione parendo exire poteſt non dantur alimen
ta ex fructibus beneficij.
5 *Clericus ſuſpenſus eſt alendus quãdo non eſt in ſua*
facultate ſuſpenſionem exire.
6 *Clericus ſuſpenſus ſi extrema laboret inopia alen-*
dus,licet poſſit pro libito exire ſuſpenſionem.
7 *Excommunicatus alendus eſt quando alias eſſet ſa*
me periturus.
8 *Impedimentum quod remoueri non excuſat.*

Quæſtio XXXVI.

CLerico ſuſpenſo duobus in caſibus
non eſt prouidendum de fructibus be
1 neficij.primus eſt quando† clericus ha
bet aliunde,glo.in c. cum Vintonienſis, in uer.
admiſerant,de electio.ubi poſtquam dixit alen-
dũ eũ de fructib. beneficii ſubdit hoc non pro-
cedere,quando haberet patrimoniũ, vel aliud,
ex quo poſſet uiuere,idem uoluit ibi Io.And.&
Bald. dicit idem quando poſſet ex ſua induſtria
2 † viuere,& ponit Abb.nu.10. & illam glo. dicit
ſingularem Abb.in c. Apoſtolicæ, de exceptio.
& ſequitur Butr.& Felin.col.5. & tex. in c.præ-
ter,ubi Prępoſ. col.2.diſtinct.32.& in c.ſtudeat
in fi.diſtin.50.Franc.Marc.in deciſ.880.nu.17.
& 29.Rebuff. tomo 1.tit.de ſenten. prouiſio. in
præfatio.nu.1 10.quę tamen dicta ſunt de indu-
ſtria patiuntur difficultatem,quam tetigi aliquã
do,quia uidetur quod clericus dicatur non ha-
bere unde ſe alat etiam ſi poſſit ex induſtria, uel
3 artificio honeſto uiuere,† ut per Roma. in conſ.
344.nu.2.quem ſequitur Crau.in conſ.199.nu
me.5.ſed quia eam ſentẽtiam reprobauit ſupra
hoc eodem titulo agendo,an alimenta negari
poſſint filio ſpurio habenti aliunde,in eum locũ
te reijcio,ne idem bis repetatur.

Secundus eſt quando clericus eſt ſuſpenſus
propter contumaciam,& poteſt parendo exire
ſuſpenſionem: tunc enim ad rumpendum eius
pertinaciam,& ut parere compellatur ſubtrahã
4 tur ſibi alimenta, † ita determinat Gemin.in d.
c.Vintonienſis,co.3.de electio.per gl.in c.quia
ſæpe,in uer.beneficijs,de electio. in 6. & in cle.
ut hi qui in uer.dimidia, de æta.& qualit.& hoc
quoque uoluit Abb.in c.paſtoralis.§. fi. nu.16.
de appel.mouetur ex glo.ibi,quæ reddendo ra-
tionem inter depoſitum,& excommunicatum,
quare illi dentur alimenta,huic uerò denegẽtur,
dicit ideo negari excommunicato, quia poteſt
pęnitendo habere abſolutionem, ſed non ita eſt
in facultate depoſiti exire pænam. addit etiã ra-
tionem,quia homines de cibo ſecuri ſæpe negli-
gunt iuſtitiam,c.nõ omnis,quinta q.5. Præpoſ.
hoc tenuit in c.pręter hoc,in princ.nu. 9.32.di-
ſtinct.ubi parificat ſuſpẽſum, & excommunica-
tum, quãdo eſt ĩ utriuſque poteſtate exire ſuſpẽ
ſionem, & excommunicationem. idem placuit
Felin.in c.apoſtolicæ, col.5.uer. intellige de ſu-
ſpenſo propter delictum, Didac.li. 3. uariar.re-
ſolut.c.13.nu.9.uer.duodecimo hinc etiam de-
ducitur,Franc.de March.deciſ.880. num.25.in
fi.& num.28.hic tamen caſus reſtringitur,ut nõ
procedat,quando non eſſet in eius facultate exi
5 re ſuſpenſionem,† quia ceſſat tũc ratio propter
quam ei denegantur,ergo ceſſare etiam dẽt ius,
ita Præpoſ.in d.c.pręter hoc Felin.poſt Gemin.
& Card.ĩ d.c.Apoſtolicę,col.5.ubi dicit reſtrin
gi quoque quando laboraret tam extrema neceſ
6 ſitate,† ut fame ſit periturus,niſi ei ſuccurratur,
id quod placuit Abb.d.c.paſtoralis.§.fi.nu. 16.
ubi Dec.num.9.Franc.de March.loco prædicto
ſic

ſic etiam ſeruatur in excommunicato, cui in ex
7 trema egeſtate † ſubuenitur, ſicuti etiam quãdo impeditur iuſta aliqua cauſa nõ poſſit impetrare abſolutionem. cum enim in prædicto caſu recuſet petere abſolutionem, uel remouere ſuſpẽſionem ſibi debet, non aliis imputare: non enim
8 excuſat impedimẽtũ † quãdo poterat remoueri, c. ſi. ubi Abb. de electio. Bar. in l. ſed & ſi per prętorem. §. 1. uer. ſed nec ad eos. ff. ex quib. cau. maior. Bal. in l. quibus diebus, in princ. ubi etiam Caſtr. ff. de cond. & demonſt. Aret. in l. apud Iulianum. §. conſtat. ff. de leg. 1. Rota in deciſ. 315. licet guerrę, in nouis, Butr. Anan. & Are. in c. ueniens, de accuſatio. Dec. in l. qui poteſt facere, nu. 1. ff. de reg. iur. Crot. in con. 87. num. 19. Rube. in l. non ſolum. §. morte, nu. 430. ff. de oper. noui nuntiat. at ubi non eſt in ſua facultate remouere ſuſpenſionem, nihil eſt quod ſibi imputetur. de clerico depoſito realiter diximus non eſſe pręſtanda ei alimenta de fructibus beneficij, quia eccleſia de illo non curat, niſi tamquam de mero laico, ut tradidi in tit. quib. deben. alimen. in quæſt. an clerico depoſito, ſuſpenſo, uel excõmunicato debeantur alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus non alitur ab ordinante quando ipſe habet aliunde.*
2 *Ordinatus uidetur quis ad patrimonij titulũ, quoad eximendum ordinantem ab onere alendi.*
3 *Ordinatus dicitur habere aliunde quando patrem habet diuitem.*
4 *Vxor indotata, quæ tamen patrem habet diuitem non petit quartam in bonis mariti.*
5 *Actionem, qui habet uidetur rem habere.*
6 *Ordinans non tenetur ad alimenta ordinati niſi in ſubſidium.*
7 *Pauper non dicitur, qui habet a quo petere poſſit alimenta.*
8 *Ordinans ideo alit ordinatum, ne in opprobrium ordinis mendicare cogatur.*
9 *Cauſa alimentorum, ideo eſt ſummaria, quia uenter non patitur dilationem.*
10 *Magiſtratus non conuenitur, niſi in ſubſidium.*
11 *Factum, Lex curat ea quæ de facto fiunt.*
12 *Spoliatus non reſtituitur ante omnia, quando recuperatio eſſet difficilis, ut Caſtri aut fortalitij.*
13 *Spoliatus etiam Caſtro, aut fortalitio reſtituitur ante omnia, quando utraque pars eſt ſub potente principe.*
14 *Pauper non dicitur, qui habet proprietatem.*
15 *Proprietas magis æſtimatur, quam uſusfructus.*
16 *Proprietarius poteſt rem uendere inuito uſufructuario.*
17 *Minoris bona uendi poſſunt, ut ex eis præſtentur ſibi alimenta.*
18 *Proprietas uendi poteſt, ut ei dentur alimenta, qui aliquo caſu, futurus eſt dominus.*
19 *Bona fideicõmiſſo ſubiecta alienari poſſunt ex cauſa famis.*
20 *Excuſſio requiritur antequam moleſtetur fideiuſſor.*
21 *Vxor non moleſtat poſſeſſores bonorum mariti niſi prius facta excuſſione.*
22 *Excuſſio non fit contra tertium niſi principali excuſſo.*
23 *Excuſſio principalis requiritur antequam magiſtratus conueniatur.*
24 *Meum dicitur etiam id in quo habeo ſolam proprietatem.*
25 *Actionem, qui habet uidetur rem habere.*
26 *Filius, qui ſolam habet proprietatem non cogitur illam uendere, ſed pater eum alit.*
27 *Vxor, quæ multa habet immobilia reſpectu proprietatis, & nil aliud, dicitur pauper, et conſequẽter quartam in bonis mariti.*
28 *Peculium aduentitium non confiſcatur quando filius familias committit delictum.*
29 *Vidua an poſſit ſe alere, inſpiciẽdi ſunt reditus bonorum ſuorum, & non attenditur proprietas.*
30 *L. fin. §. ipſam autem. C. de bon. quæ liber. quomodo intelligatur.*
31 *Proprietarius poteſt ius ſuum pro libito uendere.*
32 *Filiofamilias delinquente proprietas confiſcatur ſi alius, quam pater habet uſumfructum.*
33 *Ordinatus non alitur ab ordinante, quando tempore collati ordinis affirmauerat ſe diuitem.*
34 *Dolus nemini debet patrocinari.*
35 *Culpa ceſſat, quando quis credidit alij.*
36 *Dolus præponderat culpæ.*
37 *Turpitudinem propriam allegans non auditur.*
38 *Promotus per mendaciũ carere debet impetratis.*
39 *Minor qui iurauit ſe maiorem non reſtituitur in integrum.*
40 *Maritus qui fuit in dolo perdit beneficium ne conueniatur ultra quam facere poteſt.*
41 *Ordinans eſt in culpa, quando non inueſtigauit de facultatibus ordinandi.*
42 *Dolus eſt non facere id ad quod quis tenetur.*
43 *Contrahens cum alio debet inueſtigare de illius conditione.*
44 *Bannitum de banno cancellatum occidens non excuſatur.*
45 *Perdere nemo debet ſine probatione.*
46 *Ordinatus renunciare non poteſt beneficio quod alatur ab ordinante.*
47 *Factum proprium ſi eſt nullum faciens poteſt illud impugnare.*
48 *Clericus, qui fori priuilegio renunciauit, contrauenire poteſt etiam ſi iurauit.*
49 *Clericus non poteſt fori priuilegio renunciare de conſenſu epiſcopi.*
50 *Turpitudinem ſuam allegare poteſt quilibet excipiendo, uel replicando.*
51 *Ordinans non tenetur alere ordinantem quãdo de alterius mandato ordinauit.*
52 *Ordinati, non exequenti actus tribuitur.*
53 *Facere uidetur, qui per alium facit.*
54 *Ordinãs nõ alit ordinantem, etiam in ſubſidium, quando id fecit de mandato.*
55 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
56 *Actum faciens alieno nomine non obligatur de proprio.*

57 Or-

57 *Ordināns de mandato alterius tenetur alere ordinantem quando mandatum non exprimit certas perſonas.*

58 *Mandato in generali nunquam continetur illicitum.*

59 *Ordinans tenetur alere ordinantem ſibi ſubditum quando alias fame periret etiam ſi alias ipſe non teneatur.*

60 *Epiſcopus poteſt generaliter alij epiſcopo committere ordinationem clericorum ſibi ſubiectorum.*

61 *Ordinatum alit quicunque inſtigauit illum ordinari.*

62 *Commendatio ſimplex, ſine dolo non obligat cōmendantem.*

63 *Conſilium tunc punitur, quando ad malum datur.*

64 *Conſilium, inſtigatio, & ſuaſio idem ſunt.*

65 *Ordinans non alit ordinantem, quando illi promiſſum eſt de beneficio etiam alio epiſcopo.*

66 *Ordinatus alendus eſt ex beneficio, cuius fructus ad alium pertinent.*

67 *Ordinatus alitur ab ordinante, quando habet beneficium in ſpe, ut quia habet literas expectatiuas.*

68 *Ordinans ſupplet alimenta ordinati, qui ex beneficio non tantum percipit quod ſufficiat ad alimenta.*

Quæſtio XXXVII.

EPISCOPVM teneri ad alimenta erga
eum, quam ordinauit vidimus ſupra
in alio titulo, illud tamen non eſt perpetuum,
ſed reſtringitur vt locum non vendicet,
1 quando aliunde is clericus † haberet unde uiueret,
cap. epiſcopus, de præben. ubi dicit epiſcopum
teneri in ſubſidium, quando clericus uiuere
nam poteſt de ſuo patrimonio, facit c. tuis, eo.
tit. non & ſi in dubio patrimonium clerici non
ſit titulus, quo tamen ad excludendam epiſcopi
2 obligationem uidetur † ordinatus ad patrimonij
titulum, Ioan. And. in dicto capitulo tuis, declarat
Butr. in dicto capitulo epiſcopus, & intelligetur
aliunde habere, quando patrem haber diuitem
3 † ut uoluit Imo. in capitulo epiſcopus, ubi
Dec. num. 3. eſt tex. qui hoc probat in capitulo
primo, de magiſtr. ibi ne pauperibus, qui parentem
opibus iuuare non poſſunt ſubtrahatur, facit
glo. in l. 2. C. de his qui æta. lib. 10. ubi ęſtimum
patris dicitur æſtimum filij, facit etiam in
capitulo clericos, 1. quæſt. ſecunda, ibi quibus
propinquorum nulla ſuffragantur bona, & dixi
ſupra quod pauper exiſtimatur, qui patrem ha-
4 bet diuitem, ideo videmus, quod† diſpoſitio authen.
præterea, non habet locum in uxore, quæ licet
indotata ſit, habet tamen patrem, qui poteſt
ſibi ſubuenire ſecundum Cuman. in l. in ſuis, ff.
de libe. & poſthum. Alexan. in authen. pręterea,
col. pen. ubi Iaſ. & alij citati a Tiraq. in præfatio.
l: ſi unquam, numero 23. C. de reuocan. donat.
& facit etiam ratio, quia magis conuenit quod
inopia filij ſuccurratur a patre quam ab epiſcopo
per ea quæ ponunt Doctores & Barto. in l.
quemadmodum, ff. de libe. agnoſ. & non dicitur
agere, qui poteſt patrem cogere ut det alimenta,
l. qui poteſt facere, ff. de reg. iur. & cum habeat
actionem ad alimenta contra patrem, &
ſeu officium iudicis quod deſeruit loco actio-
5 nis † uidetur habere alimenta, lege, qui actionem,
ff. de regul. iur. Rurſus tenetur epiſcopus
6 ſolum in ſubſidium, † ut probat tex. in dicto capitulo
epiſcopus, ibi neceſſaria, &cæt. & notant
omnes ibi. ubi autem quis tenetur in ſubſidium,
non aliter obligatur niſi ſtante ſumma egeſtate
ut inquit tex. in lege, ſi quis a liberis, §. item reſcriptum,
de liber. agnoſcen. & ibi Barto. de-
7 clarat non eſſe in ſumma † egeſtate eum qui habet
alium a quo petere poteſt, contra tamen
hanc declarationem facere uidentur verba tex.
in dicto capitulo epiſcopus, in fine, ibi de ſua paterna
hæreditate, dum enim excipit caſum, quando
ordinatus poteſt uiuere de paterna hæreditate
excludere uidetur caſum in quo poſſet uiuere
de ſubſtantia patris viuentis, imo dum dicit
ſua paterna hæreditate, videtur excludere caſum
in quo clericus non eſſet a patre inſtitutus,
quia & ſi pro alimentis poſſet confugere ad
hæredes patris, vult tamen, vel innuit textus hoc
non ſufficere ad excuſandum epiſcopum ordinantem.
præterea in tali qui non habet de ſuo
non ceſſat ratio per quam epiſcopus cogitur ordinato
ſubuenire de alimentis, nam ideo ſtatu-
8 tum hoc fuit ne in opprobrium clericatus† cogatur
pręsbiter ordinatus mendicare, ut declarat
Abb. in capitulo ſecundo, in principio, de
præben. at nihilominus cogitur mendicare dum
agit contra patrem quod alat, uenter enim non
9 recipit dilationem, qua ratione † cauſa alimentorum
ſummaria dicitur ſecundum gloſſā in lege
tertia, §. ſciendum, in uerſiculo, ſummatim,
ff. ad exhibend. & dicam alibi. ergo non debet
ceſſare diſpoſitio, quæ mandat ali eum ab ordinante,
ſed ego teneo opinionem Decij eſſe
ueram, quia eſt regulare quid magiſtratus non
10 conueniuntur niſi † in ſubſidium, ut probat tex.
in lege prima, in principio, ff. de magiſtra. con-
10 uen. lege prima, ff. eod. ubi appellatur ſubſidiaria
actio, ergo non poteſt epiſcopus moleſtari,
dum ab alio petere poteſt ordinatus alimenta,
& non obſtat tex. in dicto capitulo epiſcopus,
quia quod ubi dicitur de paterna hæreditate, eſt
per modum exempli, nam idem eſſet ſi aliunde
poſſet uiuere abſque paterna hæreditate, puta
ex donatione, uel relicto alterius, eodem modo
reſpōdetur ad id quod dictum eſt de ſua paterna
hæreditate, & non conſideratur difficultas
exigendi alimenta a patre quando de iure de-
11 bentur, quia lex non curat de his, quæ † fiunt
de facto, lege finali, C. de actio. empti. Dec. in
lege ſecunda, C. de tranſact. Natta in conſi. 543.
numero 26. & pro hoc facit, quia & ſi fortalicia
dicantur difficilis recuperationis, & proinde
Caſtren. in lege ſecunda, C. de edic. di-
12 ui Adria. tollen. dixerit ſpoliatum † non eſſe

ante omnia restituẽdum, quando cauſa proprie
tatis non eſſet ſalua: puta, quia fortalitia extenr,
quæ non ita de facili capi poſſunt, Butr. in capi-
tulo ex parte, de reſtitu. ſpoliar. Alexan. in l. natu
raliter §. nihil commune, ff. de acquir. poſſ. Iaco-
bin. de Sancto Georgio, in l. ſi de vi, ff. de iudi. ta
men ea difficultas recuperationis non attendi-
13 tur quando litigantes ei ſubſunt † principi qui
poteſt illos coercere, & contra eos exequi ſuam
ſententiam ut per Guliel. Cun. Ang. & Caſtr. in
l. ſecunda, ff. qui ſatiſd. cogan. Claud. Seiſell. in l.
naturaliter, §. nihil commune, columna tertia, Ia
cobin. in l. ſi de ui, ff. de iudic. Rolan. conſilio 1.
numero 77. volumine primo. non ergo reſpici-
mus quod neceſſe habeat filius petendo alimen-
ta a patre agere in iudicio, quia credit lex facile
eum conſequuturum id quod pater vel inuitus
cogitur præſtare. ſtat ergo vera concluſio quod
non ſit ab epiſcopo ordinante alendus qui a pa
tre poteſt exigere alimenta.

Declaratur etiam ut non teneatur epiſcopus,
quando ordinatus habet multa bona ex quibus
poſſit viuere, licet ad eum ſpectent ratione ſo-
lius proprietatis, & alius habeat vſumfructum,
quia non poteſt dici egenus, vel pauper, qui ha-
14 bet † proprietatem, ut probatur in lege, ſcien-
dum, §. item qui ſolam, ff. qui ſatiſd. cogan. ubi
dicitur idoneus fideiuſſor etiam ſi ſolam habeat
15 proprietatem † quam vſusfructus, §. ſi te ſolum,
ubi not. Ange. in authen. de nupt. & proprieta-
rius poteſt illam vendere inuito vſufructuario,
16 lege ſecunda, C. de vſufru. l. Pomponius, in prin
cipio, ff. quib. mod. vſusfruct. amitta. & tenetur
proprietarius vendere ut ſe alat, pro quo facit
quod voluit gloſ. in l. ob ęs alienum, C. de pręd.
17 minor. ubi minoris bona † uenduntur, ut ex eis
alatur, l. prima, & ſecunda, C. de patr. qui fil. di-
ſtr. & eam glo. ſequitur Alber. in l. ob æs, & non
ſolum pro alendo domino uẽditur proprietas,
18 ſed etiam pro illius alimentis † qui aliquo caſu
futurus eſt dominus, ut in l. prima, §. ſi mulier ff.
de uent. in poſſeſſ. mitten. per quem tex. dixit
Imo. in l. Imperator, ff. ad Trebel. ubi eum ſequi
tur Alexan. numero quinto, quod tunc proprie
tas uenditur, quando is eſt alendus, qui futurus
eſt dominus, ſequitur Cordub. in l. ſi quis a libe-
ris, §. ſed ſi filius, nume. 18. & ſeq. ff. de lib. agnoſ.
& facit quia etiam bona, quę non ſunt perpetuo
in noſtro dominio poſſunt alienari ex cauſa fa-
mis ut uidemus in rebus ſubiectis fideicommiſ-
19 ſo, † auth. contra rogatus, in fine, C. ad Trebell.
Iacob. de Are. Cyn. Bar. Bal. Caſtr. & Io. Fab. in
auth. res quæ, C. commu. de leg. ubi Ang. nu. 6.
Fulgoſ. num. 7. Corne. col. fin. Iaſ. nu. 31. & Cur.
iun. num. 30. & communem dicit Alex. in l. mu-
lier, §. cum proponeretur, colum. 2. uer. item no
tabiliter limita, ff. ad Trebellia. idem Alex. & So-
cin. num. 2. in l. Marcellus, §. res quæ ff. ad Treb.
quod ſi aliena quodammodo bona alienantur
pro alimentis poſſeſſoris, quanto magis tene-
tur filius proprietatem uendere quam habet an-
tequam ordinatorem compellat ad pręſtandum
alimenta. præterea uendendo proprietatem cui
tatur ratio opprobrij ordinis clericalis, nõ enim
curamus unde alimenta ſumat, ſed ſat, quod nõ
eget, nec mendicare cogitur, & ſanè ut quis pro
alieno facto moleſtetur, executi primum debet
principalis debitor, ut uidemus in fideiuſſore
20 authen. præſente, C. de fideiuſſor. idem eſt in
muliere, quæ non poteſt inquietare tertios poſ-
ſeſſores bonorum mariti niſi excuſſis primum
21 mariti † bonis, Bart. & Doctores in dicta l. ſi con
ſtante, ff. ſoluto matrimonio, glo. in l. ubi adhuc
ubi Cyn. quæſt. undecima, & Bal. C. de iu. dot.
Bald. Nouel. in tract. dot. in octaua par. quæſtio.
pen. Campeg. in eodem tracta. quæſt. 46. Crau.
in conſilio 263. columna tertia, & eſt regulare
quod exequutio non fit contra tertium niſi ex-
22 cuſſo † principali, Doctores, præcipuè Barto. in
l. creditores, C. de pign. idem eſt in conuenien-
23 do magiſtratu, quia excuſſio requiritur, † l. pri-
ma, §. prius enim arbitror, ff. de magiſtr. conue-
nien. & in excuſſione uenit ipſa quoq; proprie-
tas, cum nullibi reperiatur excepta: non enim
24 minus dicitur meum † id in quo ſolam habeo
proprietatem quã id in quo plenum ius habeo
ut Inſtitu. de hæred. inſtituen. §. primo, & l. 1. §.
1. & 2. ff. ad Syllan. & proprietas etiam uenie
25 in confiſcantione † bonorum, ut eſt tex. in l. ſi po
ſtulauerit, §. iubet, ff. de adulter. & ibi notant Bar
to. Ange. Alber. & Doctores, & impium eſſet
quod epiſcopus teneatur illum alere qui poteſt
ex rerum ſuarum uenditione ſibi uictum proui-
dere.

Contrariæ tamen ſententiæ fuit Dec. in capi
tulo epiſcopus, numero duodecimo, de pręben.
ubi tenet, quod imo epiſcopus alere teneatur eũ
qui multorum bonorum nudam proprietatem
habet, allegat textum quem dicit ſingularem, in
l. fina. §. ipſum autem, C. de bon. quæ liber. ubi
Bal. in princ. dicit notatu dignum quod pater te
netur alere filium non ratione uſusfructus, ſed
26 ratione naturæ, nec imponitur † filio neceſſitas
uendendi ſuam proprietatem nudam ut ex pre-
tio ſe alat, & inquit Dec. loco prædicto quod
idem eſſet ſi uſusfructus eſſet apud alium, qui nõ
ſit pater, & ſubdit conſuluiſſe quod mulier, quæ
quoad proprietatem multa habet immobilia
27 non deſinit eſſe pauper, & poteſt petere † quar-
tam ex diſpoſitione authen. præterea, C. un-
de uir, & uxor, & pro hac ſententia facit, quia
etiam uolens proprietarius non poteſt aliena-
re proprietatem, lege fina. §. filijs autem, C. de
bonis quæ liber. & uidemus, quod ſi filiusfami-
lias committat delictum non confiſcantur ei bo
28 na † aduentitia, ſecundum Bart. in l. ſi finita, §. ſi
de uectigalibus, numero 12. ff. de dam. infec ubi
Caſtr. col. fin. Imo. num. 6. Alex. num. 44. idem
Bart. in l. ſi quis in tantam, nume. 11. C. unde ui
Bal. Salic. & Iaſ. quos citat & ſequitur Anto. Go
mez de contract. cap. 15. num. 13. & ſeq. Curt.
ſen. Capel. Tholoſ. Ruin. Pari. & alij quos refert
communem dicens Clar. in pract. crimin. quęſt.
26. num. 12. facit etiam quia uidua non ſit intra
annum luctus alenda ab hæredibus ſi ipſa ha-
bet de proprio, tñ ad cognoſcendũ an ſe poſſit

alere

29 alere † inſpicitur redditus ſuorum bonorum, nõ
autem attenditur proprietas ſecundum Bald. in
conſ. 30. volum. 2. Crau. in conſ. 199. numero
6. Plot. de in lit. iuran. §. 21. numero vigeſimoter
tio. Hæc opinio mihi placere non poteſt, ſed
multum ſtringit pro ea tex. in d. l. fin. §. ipſum au
tem. ſed reſponderi poteſt quod ideo ibi graua-
30 tur pater onere † alendi filium habentem bona
quoad proprietatem, quia in patre concurrit na
turale vinculum, at ęquitas ſecundum quam nõ
videtur iuſtum quod gaudet redditu bonorum
filij, & cogatur filius proprietatem vendere, ut
ſe alat, ſed fortè aliud eſt in quocunque alio vſu
fructuario, in quo non cadat ratio affectionis na
turalis, & charitatis. & quamuis tex. dicat patrẽ
teneri, non propter hæreditates, ſed propter
naturam ipſam & leges, tamen hoc intelligi de-
bet vt principaliter non obligetur propter hæ-
reditates, ſed bene in conſequentiam obligetur.
vbi ergo quis habens nudam proprietatem pe-
teret alimenta ab alio, quam ab eo qui eorũdem
bonorum habet vſumfructum ſubmoueretur ex
ceptione quod poſſit ſeipſum alere, quidquid
Dec. loco prædicto affirmet, in patre enim con-
currunt ratio ſanguinis, item quod pater vſum-
fructũ percipit ex bonis filij, imo videtur quod
prædicta ratione aliud foret dicendum ſi filius
haberet nudam proprietatem in bonis poſſeſſis
ab alio quam a patre, quia ſi peteret alimenta a
patre repelleretur tamquam poſſit viuere ven-
dendo proprietatem, hoc tamen non pono pro
conſtãti, cum facilius grauetur pater alendi one
re, quam quiuis alius, & cum talis habens pro-
prietatem poſſit eam vendere, & viuere de pre-
tio, ceſſat in ea ratio mendicitatis in opprobriũ
bene tranſacti matrimonij, & conſequenter non
erit locus auth. præterea, C. vnde vir, & uxor,
nec mouet quod proprietarius uolens non poſ-
ſit proprietatem alienare, d. l. fin. §. filijs autem,
quia loquitur ille tex. in filio propter patris prę-
iudiciũ: at ubi non agitur de prępidicio patris li
31 cet cuicunque † proprietario ius ſuum vende-
re, d. l. a. C. de vſufruct. l. Pomponius, in prin. ff.
quib. mod. vſusfruc. amitta. ſicuti vſufructuario
licet commoditatem vſusfructus vendere, uel
inuito proprietario, & hanc diſtinctionem in-
ter filium, & extraneũ proprietarium ponit Go-
mez dicto cap. ult. num. 15. ubi infert quod pro
32 prietas † confiſcatur, quando alius quam pater
habet vſumfructum, ut probatur in d. l. ſi poſtu-
lauerit §. inter. quod autem dictum eſt de alenda
vidua, quæ habet bona ex quorum redditu per-
cipere non poteſt alimenta, patitur non leuem
difficultatem, ut dixi hoc eodem tit. tractãdo de
alenda intra annum luctus. & quamuis circa prę
dicta non inueniam quemquam differentem vo
lui tamen meum qualecunque interponere iu-
dicium, vt interim excitata difficultate laborent
perſpicaciores pro habenda ueritate.

Tertio non tenetur ordinans ſubminiſtrare
alimenta quando ordinatus illum decepiſſet
33 † aſſerendo ſe eſſe diuitem. ita concludit Dec. in
d. c. epiſcopus, num. 13. de præben. dolus enim
34 nemini † debet patrocinari, l. ne ex dolo, ff. de
dolo, Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 9. num.
67. eandem opinionem quod epiſcopus non te
neatur, probauit But. in capitulo ſecundo, circa
fin. de præben. & ibi eum ſequitur Dec. nu. 7. co-
lumna tertia, uer. in gloſ. fina. quia in ordinante
35 ceſſat culpa ex quo credidit † ordinato ſecun-
dum gl. in l. Titio ſundus, ff. de cõd. & demonſtr.
& in cap. Inquiſitioni, de ſenten. excommunica.
& licet poſſit eſſe in culpa, tamen ordinatus pro-
36 pter mendacium dicitur in dolo † qui culpæ prę
ponderat, l. item ſi obſtetrix, ff. ad leg. Aquil. &
quidquid ſit ſi ordinatus petat alimenta, & epi-
ſcopus excipiat de illius falſa aſſertione, non po
teſt replicare, quod fuerit nimis credulus, quia
37 allegaret † ſuam turpitudinem, l. prima, §. 1. ubi
Doctores, ff. de eo per quem fact. erit, l. prima,
vbi glo. in uer. actum eſt, ff. quando actio de pe-
38 cul. eſt annal. præterea promotus per † menda-
cium carere debet impetratis, capitulo, ſuper li-
teris, de reſcrip. & licet ordo non vitietur, tamẽ
non debet conſequi beneficium alimentorum
quod alijs indulgetur, demum epiſcopus tene-
tur propter culpam, at ceſſat culpa quando fuit
deceptus, ergo ceſſare debet diſpoſitio, l. adige-
re, §. quamuis, ff. de iure patron. facit in ſimili,
39 quia minor qui fuit in dolo † & iurauit ſe maio-
rem excluditur a reſtitutione in integrum, l. ſi
alterius, C. ſi minor ſe maior. dixer. Rom. nume
ro duodecimo, numero quinto, Gramma. deciſ.
quinta, numero quinto, Cæphal. in conſil. 142.
numero decimoquinto, Rot. Bonon. deciſ. 47.
per totam, facit etiam quod de ſocero, & mari-
40 to, qui fuit in dolo † vel culpa, ponit Bar. in l. nõ
tantum, ff. de re iud. hi enim non gaudent bene-
ficio ne conueniantur ultra quam facere poſſint
ſequitur Iaſ. ibi in fi. Alex. in l. maritum, nume.
1. uer. nono fallit, ff. ſoluto matr. Aret. nu. 4. uer.
tertio fallit, Iaſ. num. 9. Io. Lup. in rep. c. per ue-
ſtras, in 3. notab. §. 24. numero 7. de donatio. in-
ter uir. & uxo. Campeg. in tract. dot. par. 3. q.
250. & quæſt. 262. & duab. ſeqq.

Sed hęc opinio non eſt uera, quinimo quam-
uis promouendus per mendacium dixerit epi-
ſcopo ſe diuitem, ſi tamen non haberet aliunde,
tenetur epiſcopus illum alere, ut uoluit Ioan. de
Imo. in dicto capitulo ſecundo, ubi etiam Abb.
de præben. nam iura conſiderant culpam ordi-
nantis, qui non debuit contra canones ordina-
re eum, qui non haberet conueniens patrimo-
nium, ut probatur in capitulo ſecundo, diſtinct.
70. ibi ob iniuriam illius, qui ordinauit, capitu-
lo, cum ſecundum, de præben. in 6. cap. ſi epiſco
41 pus, eod. titu. in 6. at ſemper ordinans † dicitur
in culpa quando non inueſtigauit diligenter de
illius facultatibus, argumento capituli, inno-
tuit, de electio. ita dicit Abb. in dicto capitulo 2.
42 in fine, & dicitur in culpa, imo in dolo qui † non
facit id ad quod tenebatur, lege, ſi procurato-
rem, §. dolo, & l. dolus, ff. mand. Craue. in con-
ſilio 143. nu. ſecundo, in fine, & ordinans uide
tur nomine eccleſiæ quaſi contrahere cum ordi
nato, ergo nõ debet illius cõditionẽ † ignorare.

l.qui cum alio, ff.de reg.iu.& debet ſe informa-
re de illius conditione,& per hanc rationem di-
citur in culpa, & punitur extraordinem,qui oc-
cidit bannitum cancellatum de banno etiam ſi
44 ignorauit cancellationem, †quia debuit inueſti-
gare diligenter,ut apud Nellum de bannit.in 1.
par. 3. tempor.quæſtione ſecunda, qui dicit ita
omnes tenere,ſequitur Clar. in pract. crimin.§.
45 homicidiū, §.ſexageſimoſecundo, †at nemo de
bet credere cuiquam niſi is probet per teſtes uel
inſtrumenta,ideo non excuſatur, quia credide-
rit ordinato, lege, nomen C. quæ res pigno.
oblig. poſſ. lege, ſi quis inficiatus,ubi Barto.ff.
depoſi. l. qui in alterius, ubi Barto. ff. de regul.
iur.& faciunt quæ ponit Socin.in l.quod te,nu-
mero quinquageſimo, ubi Iaſ. numero trigeſi-
moquinto,Butrig.numero ſeptimo,& ſequitur
Parpal.numero vigeſimoſexto,ff.ſi cert.pet.ubi
quod non ſufficit denunciare vel ſimpliciter no
tificare rem alicui niſi ei oſtendatur inſtrumen-
tum, quia iuſta eſt cauſa non credendi ſimplici
verbo.& ſi hoc eſt verum in quocunque priuato
procedit multo magis in eo qui ratione officij
tenetur inueſtigare, quia contra eum ſemper
præſumitur culpa, & quod dicitur dolum non
debere patrocinari, procederet niſi ageretur de
eo quod cōcernit commodum publicum, nam
hoc quod nemo ordinetur qui non habeat con-
decens patrimonium inductum fuit publico fa
uore religionis ne clericus mendicare cogatur
in opprobrium ordinis clericalis, ut per ea quæ
probantur, in capitulo,ſi diligenti,de foro com-
46 peten. & huic fauori volens † ordinatus non po-
teſt renunciare, gloſ.in capitulo, ſi epiſcopus,in
uer. ad præmiſſa,de præben. in ſexto, Abb.in ca
pitulo,cum ſecundum, in fine,eodem titulo.ſicu
ti ergo ordinatus non poteſt expreſsè renuncia-
re patrimonio,ita nec tacite aſſerendo ſe diuitē,
& non eſt verum quod in ordinante ceſſat cul-
pa, quia imo augetur quod non uoluerit inue-
ſtigare, & non obſtat quod non poſsit allegare
ſuam turpitudinem dicendo epiſcopum nimis
credulum, quia vbi factum eſt ipſo iure nullum
47 † ratione publicæ utilitatis,tunc poteſt quis ue-
nire contra factum proprium, l.iubemus,§. ſanè
C.de ſ[illegible] l.l. quemadmodum,ubi Bar.nu.
1.C. [illegible]icol.& cenſ.nu. 11.multos alios alle-
gaui in coſ. 28.nu.97.ideo uidemus quod cleri-
48 cus † qui renunciauit priuilegio fori poteſt con
trauenire etiam,ſi iurauerit,d.c.ſi diligenti,de fo
ro compet. & ſi interuenerit epiſcopi conſen-
49 ſus,† glo.in c.ſignificaſti,ubi Abb.col.fin.eo.tit.
Alex.conſ.8.col. 1.uol. 1.Albe. in tract.ſtatuto.
in 3.par.nu.42.Iacob.in l.pen.nu.9.C. de pact.
in l.1.in princ.num. 13.ff.de iudi. Rol. in conſi.
4.nu.16.uol.1.Clar.de feud.quæſt.90.num.10.
& excipiendo, vel replicando poteſt quis alle-
50 gare † turpitudinem ſuam, ſecundum Io.And.
ad Specul.in tit.de donatio. §.1.ver. item pone
aliquis, Bar.in l.iuſiurandum, quod ex conuen-
tione,§. procurator,col.vlt.ff.de iureiu.Bal.in l.
poſt mortē,in prin.ff.de adop.Tiraq.de retract.
conſang.§.1. glo. 18.num. 24. præcipue quan-
do turpitudo eſt detecta, & quæ dicuntur de mi
nore, de ſocero,& de marito, aliam habent ratio
nem,quandoquidem agitur in eis principaliter
de priuata vtilitate, at in clerico verſatur publi-
ca vtilitas,& religionis intereſſe.

Quartò excuſatur ordinans quando de man-
dato & cōmiſſione alterius epiſcopi ordinauit,
51 tunc enim onus ſic alendi pertinet† ad mandan-
tem non ad epiſcopum exequentem, vt probat
tex.in c.ſi epiſcopus,de præben.in 6.& ratio eſt,
quia mandans uidetur ordinaſſe, ex quo actus
52 tribuitur † mandanti, non exequenti, l.item eo-
rū,§.ſi decuriones,ff.quod cuiuſq. vniuerſ.nom.
c.cum aliquibus,de reſcrip.in 6.Tiraquel. de le-
gib.connub.glo.8.nume. 184.& 194. Craue.in
53 conſ.144.nu.3.& qui per alium facit † ipſe face
re videtur,c.qui per alium,de reg.iur. in 6.ita di
cit glo.in d.c.ſi epiſcopus,in ver.miniſtrare,quę
aliam quoq; allegat rationem, quia ſcilicet ſibi
dēt mandans imputare,qui talem elegit epiſco-
pum,& procedit etiam ſi mandans non ſit ſoluē
54 do,quia ordinans non etiam † tenetur in ſubſi-
ſidium,vt concludunt Archid. & Ioan.And. in
d.c. ſi epiſcopus,quos ſequitur Franch. col. 1.in
fi. uer. in ead.glo. in fi. officium enim ſuum ne-
55 mini†debet eſſe damnoſum, l.ſed ſi quis ex ſigna
torib.ff. quemad. teſt.aper.l. inter officiū, ff. de
rei uend.l.poſt legatū,§.aduocatū,ff. de his qui-
bus,ut indign.l.uidelicet ff. ex quib. cauſ.maio.
l.ſi ſeruus,§.quod vero.ff.de fur. & qui actum fa
56 cit alieno † nomine non obligatur de proprio
Bar.& alij in l.procurator qui pro euictione, ff.
de procurator. in l. alio hærede, numero 25.ff.
de alim.& cibar.lega. dixi in conſ.19.nu.11.

Id tamen intelligitur quādo mandans expreſ
ſit nomina perſonarum quibus ordines erant
conferendi, at ſi ſub incerto nomine facta ſit
commiſſio,tunc mandans non tenetur,ſed ordi-
nans,quia culpa ſibi imputari poteſt quod non
57 inueſtigauerit †de patrimonio ordinandi, ita ex
preſsè diſponit tex.in d.ca. ſi epiſcopus,& ratio
eſt q̇a in mandato generali nunquā continetur
58 † illicitum, l.ſi procurator, ff. de cond.indeb.gl.
Io.And.& Franch.in d.c.ſi epiſcopus,in uer.mi
niſtrare.

Sed hoc caſu licet epiſcopus mandans non
teneatur ex eo quod ordinari permiſerit cleri-
cum ſine patrimonio, tamen quia dicitur pater
pauperum & non debet permittere quod cle-
59 ricus ſibi ſubditus fame laboret, † cogi poterit
officio iudicis illi ſubuenire,ſecundum Io. de Li
gna.& Geminian.in d.c. ſi epiſcopus, vbi etiam
Franchus,col.fi.

Sciendum eſt autem pro præmiſſorum decla
ratione quod vnus epiſcopus poteſt nedum no
60 minatim,ſed etiam generaliter committere†epi
ſcopo alterius diœceſis ordinationes clericorū
ſibi ſubiectorum,probat tex. in d. cap. ſi epiſco-
pus,ubi Archid.Io.And. & Franch. in princ. ad
idem eſt tex.in c.nullam,9.quæſtio. 2.inducen-
do a ſenſu contrario.

Item aduertendum quod quæ dicta ſunt de
epiſcopo mandāte aliquem ordinari,procedūt

etiam

51 etiam in quocunque priuato † inſtigante ordi-
nationem, vt vult Bertran. in conſilio 151. num.
ſecundo, volum. ſecundo, ſed ut uerum fatear vi
detur mihi Bertrand. loqui quando inſtigator ſe
obligauit ad alimenta ordinati, quo caſu dicitur
habere patrimonium, cum habet aliquem obli-
gatum ad alimenta, nec per vnius inſtigationē
excuſatur epiſcopus a culpa propter quam te-
netur de proprio, & pro mea opinione facit,
62 quia ſimplex cōmendatio † ſine dolo non obli-
get commendantem, l. ſi uero, §. cum quidam, ff.
manda. l. quod venditor, ff. de dolo, ubi quoad
inducendum obligationem quiſquis commen-
dando profert aliquid, habendum ac ſi neque di
ctum neque promiſſum fuerit, ad idem eſt tex.
in l. Iulianus, §. ſi uenditor, ff. de actio. emp. l. ea
quæ, ff. de contrah. empt. l. quod ſi cum ſcires, ff.
de dolo, Bald. in l. cum oſtendimus, §. finali, pro-
pe finem, ff. de fideiuſſor. Fulgoſ. Caſtr. Alexan.
& Iaſ. in l. ſi uero, §. 1. ff. qui ſatiſd. cogan. Dec. in
l. pactum quod dotali, numero 10. C. de pact. Be
ro. in conſi. 193. num. 55. uolumine primo, & di
cit Alciat. parerg. libro ſecundo, capitulo duo-
decimo, quod ea, quæ cōmendandi cauſa profe-
runtur nullam inducunt obligationem, Cęphal.
in conſilio 437. numero 38. cum ergo in inſtigā
te vel promouente non ſit dolus, non poteſt di-
ci, quod ipſe teneatur præſtare alimenta, & conſi
lij non fraudulenti nulla eſt obligatio, l. conſi-
lij, ff. de reg. iu. & tunc ſolum punitur conſilium
63 quando † eſt ad malum, Bal. in l. prima, colum. 4.
uer. nota quod conſilium, C. de ſeru. fugit. Alex.
in conſilio 128. vol. 4. Dec. d. l. conſilij, num. 12.
64 & idem ſunt † conſilium inſtigatio, & ſuaſio, ut
per Barto. in l. non ſolum, §. ſi mandato, nu. 2.
in fine, ff. de iniur. Boſſius in tit. de mand. ad ho-
micid. num. 61. Carrer. in pract. crimin. §. homi-
cidium, nu. 130. & nu. 138. & nu. 179. ſed quid
mali facit, qui alicui ſuadet ut ſacros ordines ſu-
ſcipiat?

Quinto liberatur ordinans ab ea obligatio-
ne, quando fuit prouiſum clerico de beneficio
65 etiam ſi id factum ſit ab † alio epiſcopo, ut eſt tex.
in d. cap. ſi epiſcopus, ubi hoc not. Franch. de
pręb. in 6. ibi uel per alium, ad idem eſt tex. in ca
pitulo, ſi pauper, eodem titu. & ſufficeret ſi habe
ret beneficium, cuius fructus ad alium pertine-
66 rent, quia nihilominus † ex fructibus illius bene
ficij eſt alendus, ut probatur in cap. præſenti, §.
porrò, de offic. ordin. in 6. Io. And. in dicto cap.
ſi epiſcopus, columna ſecunda, in principio, &
ibi Franch. colum. 1. poſt medium, uer. in glo.
uer. taliter, qui dicunt aliud eſſe quando ordina
tus haberet beneficium in ſpe, ut quia haberet li
67 teras expectatiuas † in forma pauperis etiam ſi
iam eſſet ab exequutore approbatus, quia tunc
ordinans non excuſatur, quod ſi fortè prouiſio
non ſufficiat ad integra alimenta epiſcopus or-
68 dinans † tenetur ſupplere, ut poſt glo. & Imo. te
net Franch. in c. ſi epiſcopus, col. 1. circa med. de
præben. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Filius ingratus non alitur a patre.*
2 *Patronus ingratus perdit ius patronatus.*
3 *Filius ingratus perdit ius filiationis.*
4 *Vicarius eccleſiæ non priuatur alimentis vel con-*
grua portione propter ingratitudinem.
5 *Beneficium eccleſiaſticum alicui collatum non per-*
ditur propter ingratitudinem.
6 *Prælati delictum non nocet eccleſiæ.*
7 *Eccleſiæ nomine multa peti poſſunt, quæ nō poſſunt*
proprio nomine.
8 *Prælatus poteſt eccleſiæ nomine impugnare ea quæ*
ipſemet fecit cum iuramento.
9 *Ingratitudo priuat ingratum iure ſibi conceſſo*
gratis non quod ſibi debetur.

Quæſtio XXXVIII

VICARIVS eccleſiæ ſi ſit ingratus
monaſterio non habebit alimenta
quæ vulgo appellātur congrua por-
1 tio, exemplo filij ingrati † qui nō eſt
alendus a patre, l. ſi quis a liberis, §. idem iudex
ubi glo. in uer. detulerat, ff. de liber. agnoſc. eo-
dem modo patronus ingratus perdit ius patro-
2 natus † ut per Paul. de Citadin. in tract. de iure
patron. in 6. par. in 4. articu. princip. num. 164.
3 & dixi paulo ſupra, † imo filius ingratus perdit
ius filiationis, & ita tenet Cordub. in d. §. idem
iudex, numero 57. & poſſet confirmari hæc opi
nio multis rationibus, quas paſſim ponunt Do
ctores loquendo de ingratitudine. contra ta-
men quod non priuetur propter ingratitudinē
4 tenuit † Rebuff. in tracta. de congr. portio. num.
109. quia beneficium eccleſiaſticum alicui col-
5 latum non perditur propter † ingratitudinem
Io. And. Card. Abb. & Imo. in capitulo fin. de
poſtulan. Ripa in l. fina. quæſtione quadrageſi-
maoctaua, C. de reuoc. donat. item uicarius pe
tit nomine eccleſiæ congruam portionem ab ec
cleſia, non poteſt eſſe ingrata, & delictum præla
6 ti † non nocet eccleſiæ, capitulo delictum perſo
næ, de reg. iu. in 6. Abb. in cap. uerum, de condi.
appoſit. Ripa, dicta l. finali, numero 52. & po-
teſt quis nomine Eccleſiæ petere, quod non po
7 teſt ſuo † nomine, l. quæſitum, ff. de in ius uo-
can. immo Prælatus poteſt nomine Eccleſiæ
contrauenire contractui, quem ipſemet fecit
8 cum † iuramento, glo. in capitulo, ſi quis preſ-
biterorum. ff. de reb. eccle. non alien. Abb. in ca
pitulo primo, de iureiuran. Bero. in conſilio o-
ctuageſimooctauo, numero undecimo, uolumi
ne ſecundo. uidetur enim diuerſa perſona ab il
la, quę contraxit. demum mouetur, quia con-
grua portio debetur in recompenſationem ſer-
uitij, quod impendit Eccleſiæ, qui enim ſeruit
altari debet uiuere de altare, c. cum ſecundū, de
9 præb. & ingratitudo priuat † ingratū nō eo iure,
ꝙ ſibi debetur, ſed eo, ꝙ gratis fuit cōceſſū, &

hæc opinio eſt uerior, quia magis fauet eccleſiæ quæ alias deſereretur a uicario, ſi congruā portionem non poſſet exigere.

SVMMARIVM.

1 *Deportatus eſt inteſtabilis.*
2 *Deportatus non poteſt inſtitui, nec capere iure legati.*
3 *Deportatus habetur pro mortuo.*
4 *Deportatus non poteſt agere.*
5 *Damnato in metalla debentur alimenta.*
6 *Carceratus agit actione iniuriarum, quando alimenta neceſſaria denegantur.*
7 *Conſequens, qui vult cenſetur etiam velle omne antecedens neceſſarium.*
8 *Deportatus, fictè non verè dicitur mortuus.*
9 *Deportatus poteſt agere.*
10 *Paria ſunt non habere, uel habere inutilem.*

Quæſtio XXXIX.

DEPORTATVS non uidetur quod debeantur alimenta quantumuis relicta; quia nullam habent teſtamenti factionem, non quidem actiuam, quia inteſtabiles
1 †ſunt, l. eius qui, §. 1. ff. de teſtam. non etiam paſſi
2 uam, quia neque inſtitui, neque iure legati † aliquid accipere poſſunt, l. prima, C. de hæred. inſti
3 tuen. & habentur pro † mortuis, l. prima, §. penult. ff. de bono. poſſ. contra tabul. l. ſi necem, §. ſi deportatus, ff. de bon. liberto. item deportatus perdit omnia quæ ſunt iuris ciuilis, ergo non po
4 teſt † agere, l. quidam, ff. de pœnis. ueritas tamen eſt in contrarium quia non ſolum deportato de
5 bentur alimenta, ſed etiam ei, qui damnatus† eſt in metalla, l. legatum, ff. de capit. dimin. & l. 3. ff. de his quæ pro non ſcrip. habent. probatur etiā
6 in l. ſi iuſtum, ff. de re iudic. ubi carcerato † cui denegantur alimenta neceſſaria datur actio iniuriarum, & ibi omnes Doctores ponunt, & nō obſtat quod deportatus non ſit capax relicti, quia hoc fallit in legato alimentorum, ut d. l. legatum, & ratio eſt quia ſi ei uita dimittitur, debet etiam permitti id ſine quo uiuere nō poteſt,
7 qui enim vult conſequens† cenſetur etiam uelle omne neceſſarium antecedens, l. ad rem mobilem, & l. legatum, ff. de procu. l. illud, ff. de acqui. hæred. l. ſecunda, §. inſpectio, ff. quemad. teſtam. aperian. l. legatis, ff. de alimen. & cibar. lega. l. 5. §. primo, ff. ſi uſusfru. pet. §. idem iuris, Inſtit. ex quib. cauſ. manum. non licet. & licet deportatus habeatur pro mortuo, tamen hoc eſt quoad iuris fictionem, quia ſecundum ueritatem ſtat, ui
8 uit, ambulat† & alia omnia facit quæ cęteri omnes, vt dixi in conſilio 90. & non obſtat quod nō poſſit agere ex quo perdit, quæ ſunt iuris ciuilis, quia & ſi actio ſit de iure ciuili, deſcendit tamen ex contractu, qui eſt iuris gentium, & com
9 petit † deportato, lege, ſi tibi mandauero, §. is cuius, ff. manda. declarat Barto. in dicta lege, ſi uictum, uer. tu dic ſecure. ubi idem dicit in damnato ad metalla, quia is retinet iura naturalia, nec non iura ciuilia, quæ ſunt iuris naturalis exequutiua, ut ſunt alimenta, dicta l. 3. & dicta l. legatū, & quod dicitur deportatum amittere ea, quæ ſunt iuris ciuilis reſtringitur, vt non procedat, quoad quæ veniunt in conſequentiam iuris gentium vel iuris naturalis, ut declarat Imola in dicta l. ſi victum. pro quo facit ratio, quia nihil prodeſſet deportato quod ſibi relinquatur quod ex iure gentium deſcendit, uel damnato in metalla dimittatur, quod prouenit a iure naturali, ſi pro eo non poſſet agere. paria enim ſunt non
10 habere † vel habere inutilem, l. prima, §. quibus. ff. quod cuiuſque vniuerſit. nom. glo. in l. finali, C. ad leg. Flau. de plagiar. Iaſ. in lege, quoties, ff. qui ſatiſd. cogan. & hæc faciunt ad quæſtionem, quam tractaui ſupra, an ſeruus teneatur alere dominum, quando habet ſolum quantum pro ſuo uictu ſufficiat: Nam quamtumuis ſeruus ſit retinet, quæ ſunt iuris naturalis primæui, ideſt uitā, & ſi ei uita dimittitur non debent denegari alimenta ſine quibus non poteſt uiuere, l. necare, ff. de libe. agnoſc. uel alend.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta ſibi quis poteſt ſubtrahere ut pereūti perſonæ magnæ ſubueniat per quam reſpublica ſuſtentatur.*

Quæſtio XL.

SIBI ipſi prouidere tam naturale eſt ut omnia animalia ſolo naturę inſtinctu edocta id pręceptū inuiolabiliter ſeruent, unus tamen eſt caſus, in quo poteſt quis laudabiliter ſeipſum perdere ut alimentis alium
1 iuuet, quando ſcilicet ſubtrahit † ſibi ipſi ut det alicui perſonæ magnæ, per quam eccleſia uel reſpublica ſuſtentatur, hoc eſt diui Thomę & Pet. de Palude concluſ. quam probat Præpoſ. in c. non ſatis, diſt. 86. nu. duodecimo, ratio eſt quia commune bonum eſt proprio præferendum, & ponunt exemplum in ea vidua, quæ Heliam præpoſuit ſaluti propriæ, & filij, id ego intelligo, quando ſalus patriæ, uel eccleſiæ penderet a uita illius alias dirū eſt quod poſſit quis ſeipſum necare, ut ſubueniat alterius ſaluti. ubi uero uita illius eſſet ſalus patriæ, uel eccleſiæ, non eſſet dubium, quia in pari neceſſitate debet quis potius ſubuenire patriæ, quam ſibi ipſi, uel patri uel filio, cum non minus naſcamur patriæ, quā nobis, uel parentibus, ſecundum ea quę ſæpè diximus in pręcedentibus quęſtionibus.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, qui male adminiſtrat, vel non fecit inuentarium, non conſequitur ſalarium conuentum.*
2 *Lucrum facere nemo debet ex ſuo dolo vel culpa.*

3 *Procurator, qui fines exceſſit mandati non repetit expenſas.*

4 *Contractus vltro, citroq́; obligatorius non producit actionem niſi ſequnuto implemento.*

5 *Salario priuatur iudex negligens, uel qui male pro ceſſit.*

6 *Salarium denegandum eſt officiali, qui propter cul pam fuit remotus.*

7 *Officiali ſua culpa remoto ab officio debetur ſalarium pro tempore, quo ſeruiuit.*

8 *Labor, & tempus recipiunt diuiſionem.*

9 *Tutor dicitur in dolo ſi adminiſtrat ante factum in uentarium.*

10 *L. iudices. C. de anno. & tribut. lib. 10. procedit ſin gulari ratione.*

Quæſtio XLI.

ALIQVANDO iudex ſalarium conſtituit tutori, vel quia inops ſit, & nõ poſ ſit uacare muneri, vel ex aliis cauſis, puta etiam in remunerationem laborum, imò quando non habet alimenta, conſequitur alimen ta in bonis pupilli, vt ſuo loco viſum eſt ſupra, ꝗ ſi fortè male adminiſtrat, vel non fecit inuenta rium, vel aliter peccat in adminiſtratione, nõ de
1 bet † habere alimenta, nec ſalarium, vt probat Corne. in conſ. 62. col. fi. vol. 4. Caual. in trac. de tu tor. num. 310. & ratio eſt, quia nemo debet ex
2 ſuo dolo, † vel fraude lucrum facere, l. ne ex do lo. ff. de dolo, Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 9. num. 67.

Idem eſt in procuratore, qui ſi fines excedit
3 mandati non repetit † expenſas, quas fecit, ut ꝓbatur in §. is, qui exequitur, Inſti. mand. per quẽ ita dixit Guid. Pap. q. 68. nu. 5. ibi niſi exceſſerit. & facit, quia ſalarium, & alimẽta dantur pro adminiſtratione, at qui male adminiſtrat, perinde eſt, ac ſi nõ adminiſtraret, imò videtur magis pec cate, qui male adminiſtrat, quam qui negligit, ſicuti maius eſt peccatum in committendo, quam in omittendo, ergo ei non debetur ſalarium, vel etiam alimenta, ſicuti non deberetur ſi non adminiſtraſſet. contractus enim vltro citroq; oblĩgatorius actionem non producit niſi implemen
4 to † ſequuto, l. Iulianus. §. offerri, vbi Bar. & Salic. ff. de actio. emp. Bal. in l. pacta conuẽta, in prin. ff. de pact. D. Becius in conſ. 45. nu. 6. & magis ad propoſitũ facit tex. in l. iudices. C. de annon.
5 & tribu. lib. 10. vbi iudex negligens, † vel qui ma le geſſit priuatur ſalario etiam ante acti tempo ris, & idem dicit de officiali remoto ab officio
6 † propter culpã, Bal. in l. Neſennius. ff. de excuſ. tuto. ſed in contrarium facit doctrina Bar. in l. diem functo. ff. de offi. aſſeſſor. vbi dicit, ꝗ præſi
7 di ſua culpa † remoto ab officio debetur ſalariũ pro tẽpore, quo ſeruiuit, quia labor, & tempus
8 † recipiunt diuiſionẽ. l. Seio. in prin. ff. de annu. lega. & ſicuti pro ea parte temporis, qua ſeruiuit attulit vtilitatem, ita debet pro parte recipere ſalarium. idem voluit Bar. in l. Mæuia. ff. de annu. leg. ſequũtur Alex. Iaſ. & alij in d. l. diem functo, vbi latè Iac. Niger, nu. 53. propterea reſolutio noſtræ quæſtionis dependet ab ea, an tutor fecerit inuentarium, & alia ſolemnia, quia tunc licet dicatur malè adminiſtraſſe in reliquis, habe bit tamen ſalarium, at ſi non fecit ſolennia dicitur ſemper malè adminiſtraſſe, quia tutor ante factum inuentarium adminiſtrans dicitur in do
9 lo, † & facit actus nullos, vt per Bart. in l. legiti mos, in prin. nu. 7. ff. de legiti. tuto. Aret. in §. actionum, nu. 33. Inſtit. de actio. cum aliis apud Caualca. in tit. de tuto. & cur. nu. 23. num. 57. &. nu. 59. Cum ita tutor male gerit non conſequitur pro eo tempore ſalarium, at ſecus quãdo ge rit pro parte temporis bene, & pro parte male, quia cõſequitur ſalarium pro ea parte, pro qua bene geſſit. & quod dicitur de ſalario procedit etiam in alimentis, quando ea debentur tutori,
10 & d. l. iudices, † procedit ſingulari ratione, vt ponit ibi Io. de Plat. qui latè agit, ideo non exten ditur ad alios caſus diſſimiles.

SVMMARIVM.

1 *Filio negantur alimenta ex omnibus cauſis ex qui bus poteſt exhæredari.*

2 *Filio lite pendente ſuper filiatione negantur alimẽ ta ſi habet aliunde.*

3 *Pater alit filium pro parte ſolum quando pro alia parte habet de proprio.*

4 *Neceſſitatis cauſa conceſſum eatenus durat, quate nus durat ipſa neceſſitas.*

5 *Paupertatis cauſa indultum eatenus durat, quatenus durat ipſa paupertas.*

6 *Filius non conſequitur alimenta lite pendente ſuper filiatione, quando põt viuere ex honeſta arte.*

7 *Filio non prouidetur pendente lite, quando poſt or dinatam prouiſionem ſuperueniunt diuitiæ.*

8 *Immunitas conceſſa propter paupertatem ceſſat ipſa paupertate ceſſante.*

9 *Debitor, qui bonis ceſſit poteſt conueniri ſi deuenit ad pinguiorem fortunam.*

10 *Vxor licet maritum habeat diuitem ſi tamen non habet de proprio conſequitur expenſas litis.*

11 *Filio litiganti ſuper filiatione prouidendum eſt de alimentis, licet ſit artifex ſi lis diſtrahit, ne poſſit operari.*

12 *Vxori alimenta debentur pendente lite cum marito etiam ſi haberet aliunde.*

13 *Monacho litiganti cum Abbate, non dantur alimen ta ſi habet loculos.*

14 *Mulieri litiganti cum viro non eſt prouidendum de alimentis ſi maritus probet adulterium.*

15 *Filio lite pendente multis in caſibus denegantur alimenta, vt ibi remiſſiuè.*

Quæſtio XLII.

ET qua ratione denegantur abſolutè alimenta ea ipſa lite pendente ceſſat præſtatio, & ideo ex his omnibus cauſis fi
1 lio litiganti alimenta † denegada ſunt, ex quibus poteſt exhæredari. gl. in l. fi. C. de alẽd. lib. Alex. in l. 1. col. 3. ff. ſolu. matr. per Glo. in d. l. ſi quis a libe-

a liberis,in §. idem iudex,in uer. detulerit. ff.de
liber.agnoſc.alios citat Rebuf. in conſtit.Gall.
tom.1.in tit.de ſent.prouiſ.arti.1.gl.2.nu.24.&
nu.33.vbi dicit, q; de iure filio habenti aliunde
2 non ſit prouiſio lite pẽdente † ſuper filiatione,l.
extraneus,cũ l.ſeq.vbi Bar.ff.de ventre in poſſeſ.
mitten. Abb. & alij in c.cum haberet,de eo, qui
dux.in vxo.quam pollu. per adult.& licet dicat,
q; in Gallia aliter ſeruatur eo,qui præter alimen-
ta multi alij ſumptus ſunt neceſſarij pro litis de-
fenſione, tamẽ ſtandum eſt iuris diſpoſitioni:nã
vbi filius non habet quantum ſufficit,tunc ſup-
plet pater,& ſubuenit neceſſitati,quia quod di-
citur patrem debere prouidere in totum filio,
quando ille nihil omnino habet, intelligi etiam
debet, vt ſubueniat pro parte, quando filius ha-
3 bet ſolum pro†parte, argumento l. quæ de tota,
ff.de rei uendic.& quod inducitur cauſa neceſſi-
4 tatis eatenus durat,quatenus† ſubeſt ipſa neceſ-
ſitas,l.ſenatus.ff.de offi.præſid.l.1.in fi.ff.de ſeu.
& dicit Bar.in l.1.§. nunciatio, col.3.ver.quan-
doque ſit iuris noſtri, ff.de ope.noui nunt.quod
vbi aliquid contra iuris communis regulas ſta-
tuitur fauore neceſſitatis illud habet locum, qua
tenus durat neceſſitas, Anch.in cle. 1.col.2.in 6.
notab.de ſta. monach. ſimiliter, quod pauperta
5 tis†cauſa inductum eſt non durat vltra,quam vr
geat paupertas.l. nõ tantum. §.eos,qui.ibi niſi ſi
facultates eorum adauctę ſint.ff. de excu.tut.vbi
Bar.& Alber.ad idem eſt l.cura.§.deficientium.
ff.de mune. & bonor. Tiraq. qui multos citat in
tract.ceſſan.cau. par. 1.nu. 193. dum igitur filio
ſuppetunt bona ad alimẽta, & litis expenſas ex-
cuſatur pater, ſed contribuere tenetur,quatenus
deeſt filio ad integra alimenta, & ſumptus litis,
& hanc opinionem,quod ceſſet prouiſio filio ha
bente aliunde probaui in titulo, quibus debean
tur alimenta,in quarto requiſito eius partis, vbi
tractaui de alimẽtis præſtandis lite pendente,&
eam tenet Duen.regu.365.in 1.fallen.& ab eo vi
detur Rebuſ.mutuatus ea omnia,quę ponit in lo
co prædicto, eſt enim Duen.illo antiquior,Soc.
iun.in conſ.8.nu.13.vol.3. vbi fortius dicit prǫ
6 cedere limitationem, quando filius†ex honeſta
arte poteſt victum ſibi quærere, ſicuti quãdo pe
teret alimẽta ſimpliciter,Hieron.Gabriel.in cõſ.
25.nu.10.& 14.Lancel.in tracta. de attent.in 2.
par.c.4.limi. 11.vbi, nu. 32.dicit procedere etiã
quando poſt decreta alimenta,& facta prouiſio-
7 ne ſuperuenirent ipſi filio diuitiæ, †quia tũc ceſ
ſat prouiſio, & facit,quia auctis facultatibus ceſ
8 ſat immunitas † conceſſa ob paupertatem,l.non
tantum.§.eos,qui.ff.de munc.& hono.l.his om-
nibus.§.auctis.ff. de uacat.mun.l.ſemper.§.hæc
iccirco,ver.ſed ne eos quidem, qui augeant fa-
cultates,ff.de iu. immu. & in §.ult.Inſti.dę acti.
dicitur beneficium ceſſionis bonorum ceſſare
9 †auctis facultatibus, & in c.ſi pauperes,de præ-
ben.in 6.dicitur, quod ſi Papa mandat pauperi
prouideri de beneficio ceſſat prouiſio ſi ceſſat
paupertas,& multa poſſent congeri ſimilia, ean
dem ſententiam,quod non ſit prouidendum fi-
lio diuiti,approbauit Simon de Pret. de iterpre.
vltim.volun.lib.5.interpret.2. dubita.2.nu.21.
& ratio eſt, quia ſi tali non debentur alimenta
quando cauſa eſt plenè cògnita, & cõſtat, quod
eſt filius,quãto magis denegari debent dum du-
bitatur ſi filius ſit,vel non:abſurdum enim foret
ſi in caſu dubio conſequeretur plus, quam in ca
ſu certo.prædicta intelligenda ſunt,quando prę
habita ſummaria cognitione certus eſt iudex il-
lum eſſe diuitem; quod ſi fortè pater vellet pro-
bare illum diuitem, & tẽpus expoſceret ad pro-
bandum non eſſet admittendus,quia hæc proui
ſio ſummariam exigit cognitionem.Aduerten-
dum etiam quod iſto caſu conſiderandæ ſunt di
uitiæ propriæ,nec attenditur, quod habeat ma-
trem,patrem,uxorem,uel maritum diuitem, ut
optimè declarat Craue.conſ. 164.num.3. nam
quidquid ſit alimentorum reſpectu, certum eſt,
quod tales perſonæ non ſubueniunt pro ſump-
tibus litis, ideo uxor, quæ habet maritum diui-
tem, licet diues exiſtimetur, quoad alia,non ta-
10 men reputabitur diues ad hoc ne expenſas† con
ſequatur,ut per Crau.loco prædicto.Admonen
di etiam ſumus, quod ſi filius ſit artifex,quo ca
ſu ſecundum Socin.iun. d.conſ. 8. num.13.non
eſt ei prouidendum a patre: tamen ſi lis occu-
pet eum,& diuertat ab exercitio, ut quia pro li-
tis defenſione cogatur deſerere artem, & non
11 poſſit operari,† tũc erit danda prouiſio,quia nõ
conſideratur ars, quæ ob litis impedimentum
eſt inutilis, argumento l.quoties, ubi Iaſ. ff.qui
ſatiſd. cogan. & facit, quod dicimus de matre,
quæ non tenetur filium alere intra triennium,
quando ob paupertatem lactare non poteſt, ſed
cogitur alij ſeruire, facit etiam quæ hoc eodem
titulo diximus de filio, qui & ſi cum artem ha-
bet non ſit alendus a patre, tamẽ alimenta ſunt
pręſtanda ſi per infirmitatem, vel aliam cauſam
ſit impeditus artem exercere.

Et quæ diximus de filio procedunt in alijs
omnibus,intelligendo ſemper de his,quibus ali
menta debentur officio iudicis, quia aliud eſt
cum iure actionis debentur, qua ratione Afflic.
in deci.10.num. 3.poſt Bal.in l. de alimentis.C.
12 de tranſaction.inquit vxori deberi alimenta† li-
te pendente etiam ſi ei ſint aliunde facultates,
quia ſecundum eum uxori debentur alimenta
iure actionis,Rebuſ.loco prędicto,articu.3. gl.
1.num.17.Lancel.d. num. 23.licet inaduerten-
ter Menoc.in tract.præſump.lib.1.quæſtio.35.
num.18.in prin.dixerit contrarium. Idem eſt in
monacho, uel alio clerico litigante pro ſeruitio
Eccleſiæ, cui & ſi regulariter alimenta ſint ab ec
cleſia adminiſtranda, uti etiam dictum eſt de liti
gante contra Abbatem ſi ille habeat aliunde nõ
debet prouideri ab Eccleſia etiam ſi ſit regula-
ris, qui de iure non poſſit habere aliquid pro-
prium, ſi enim habeat de facto debet cum eo
uiuere, argumento cap. quanto,de officio ordi.
c. 2. ne cleri. uel monac. per quos textus inquit
Hoſtien.in ſum.de accuſati.§.admittuntur om-
nes, col.2.in prin. quod regulari habenti locu-
13 los † occurrendum eſt, & denegandum benefi-
cium eiuſmodi prouiſionis, & idem per omnia

dicit Specu.in tit.de inquiſitio. §.fi.in priu. But. in c.ex parte,nume.6.de accuſat.& iura omnia, quæ dicunt adminiſtranda eſſe alimenta monacho litigante cum Abbate, vel clerico,aut ſimili perſonę,loquuntur clarè, quando eſt pauper,& non habet aliunde, & niſi ſingulares deciſiones ab omnibus deſiderarentur, ut magis conquieſcat iudicis animus, ſat eſſet allegare generalem illam regulam, quod vbicunque debentur alimenta officio iudicis ex ſola æquitate ſemper denegantur ei, qui poteſt de ſuo uiuere, quia ceſſat æquitas, per quam iudex moueri ſolet. Et quia dixi denegari prouiſionem ex omnibus cauſis ex quibus alimenta alioquin debita denegantur: Ideo non eſt omittendum, quod ſi uxor petat lite pendente prouideri ſibi de alimentis,erit
14 excludēda ſi maritus probet illius† adulterium,
quia ut dictum eſt ſupra, iuſtè propter adulterium denegantur alimenta, ſicuti etiam amittit dotem,c. plerunque,de donatio.inter uir.& ux. ita Rebuf.d.arti.3.glo.1.num.15.in fi. Et quoad filium plures caſus in quibus lite pendente non
15 ſunt ei præſtanda†alimenta, uide apud Duen.d.
reg.365.Rebuf.d.artic.1.glo.2.num.21.& ſeq. Simon d.interpret.2. dub.2.num.19.& ſeq.Menoc.in d.q.35.Molin. de primoge. Hiſpan.lib. 2.cap.17.num.45.& ſeq.

Finis Tituli Septimi.

TRA-

TRACTATVS DE ALIMENTIS,

PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI. CASALENSIS.

TITVLVS VIII.

Quæ ſint alimentorum priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *Pia dicitur, & fauorabilis cauſa alimentorum.*
2 *Pium dicitur, quidquid relinquitur non ſolum pro anima, ſed etiam pro ſubleuando animato corpore.*
3 *Pium dicitur alimentorum legatum, quãdo fit pauperi, non quando diuiti, & ibi latè.*
4 *Tempus attenditur, in quod actus confertur, non in quo fit.*
5 *Princeps imponit collectam non ſolum, quando vrget bellum, ſed etiam quando imminet ſuſpitio, et agitur de conſeruatione ſtatus.*
6 *Ditari in futurum quilibet præſumitur, non autem pauperfieri.*
7 *Futura non ſunt ſub præſenti iudicio, nec attendi debent.*
8 *Futurum ſtatuere ſuper præſenti ex eo, quod futurum eſt, non eſt prudentis.*
9 *Cauſa alimentorum relictorum diuiti eſt fauorabilis, licèt non pia.*
10 *Legatum alimentorum factum nobili, eſt pium, ſi ille ſecundum ſuam conditionem non poteſt filias maritare, licèt habeat vnde viuat.*
11 *Legatum alimentorum factum filio ſpurio pauperi a patre, non eſt pium, & ibi de veritate.*
12 *Pia cauſa eſt fauorabilis propter Deum.*
13 *Conſanguinitatis contemplatione, non pia cauſa relictum cenſetur, quando legatum fit epiſcopo etiã ſub nomine dignitatis, vide nu. 17.*
14 *Amicitiæ cauſa relictum videtur, quando aliquid relinquitur magno amico.*
15 *Statutum excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile, quoad maſculos, & odioſum quoad fœminas.*
16 *Opinio non attenditur, ſed veritas.*
17 *Conſanguinitatis contemplatione relictum non videtur, quando relinquitur pietatis cauſa.*
18 *Argumentum valet a piæ cauſa ad alimenta.*
19 *Alimenta concernunt publicam vtilitatem.*
20 *Dos concernit publicam vtilitatem.*

Priuilegium Primum.

MVLTA priuilegia collata vidimus cauſis, in quibus de alimẽtis tractatur, multaque a iure alimentorum fauore ſpeciali rõne inducta paſſim legimus, & illud eſt pręcipuũ, ꝙ alimentorum cauſa dicitur
1 pia† & fauorabilis, eſt tex. in l. Mela, ibi, pietatis intuitu, & ibi, hoc notant gl. Bar. & alij, ff. de ali. & ciba. leg. l. ſancimus, C. de ſacroſ. eccl. §. aliud, in Auth. ut cũ de appel. cogno. l. cum hi. §. in annis. ff. de tranſac. notatur in l. ſi quis Titio. ff. de leg. 2. in l. ſi quis annuum. ff. de alim. & ciba. leg. Bar. in l. alio. ff. eo. tit. Ang. Imo. & Alex. in l. diui, ff. ad leg. Falc. Cuma. in conſ. 30 ſtatuto caueтur, col. 2. in prin. Alex. in l. ſi certis annis, col. 3. ver. ex his obuus infero, C. de pact. Are. in conſ. 94. nu. 4. Afflic. in dec. 252. nu. 8. Bur. & Abb. in c. 1. de proba. Iaſ. in l. 1. §. ſed excipiuntur, nu. 7. ff. de feriis, Roder. in l. quoniam in prioribus, in declaratio. leg. reg. in ver. nonò quęritur, num. 3.

ver.

ver.ſed intelligo, C.de inoſ.teſta.Gigas in tract.
de penſio.q.51.ferè per totã, Grat.in conſ. 140.
nu.3.uol.2.Ruin. in conſ.144.nu.10.vol.5.Co
raſ.in l.precibus,nu.24.C. de impub.& ali.ſub-
ſti.Ang in tract.de teſtam.gl.45.nu.5. Didac.in
epit.de ſponſ. par.2. c.8.§.6.nu.6.ver. eſt enim
cauſa alimen.Tiraq.in trac.de priuileg. pię cau.
in præfatio.uer.item legarum alimẽtorũ,Crau.
in conſ. 199.nu.10. Vital.in tract. clau.in tit.an
renun.poſſ.iuri alim. col.1.ubi infert, ꝙ cuique
de populo licet poſtulare pro alimẽtis, quia ita
ſeruatur in cæteris cauſis piis.§.ſi nautem hoc fa
cere niſi ſunt,ver.ſi autem ſcimus.ibi,omni alii,
&c.in Auth.de eccle.titu.quem tex.dicit ad hoc
ſingularem Vital.in loco prædicto,Cordub.qui
multos cumulat in l.ſi quis a liberis.§.vtrum,nu.
2 1.ff.de lib.agnoſ.& ratio eſt, quia ad piam† cau-
ſam iudicatur, quod relinquitur non modo pro
ſubleuanda anima cuiuſque catholici,ſed ẽt pro
ſubleuãdo animato corpore, vt inquit Bal.in au
then.ſimiliter,nu.2.C.ad leg.Falc.at corpus ani
matum non poteſt aliter releuari,quàm per ali-
menta, vt inquit gl.in l.ſi cui annuũ. ff.de annu.
leg.& ſubdit Bal.in loco prædicto, ꝙ hoc proce-
dit etiam ſi ageretur de carcerato ob maleficiũ.
Communiter tamen diſtinguitur,ꝙ ſit pium,qñ
alimentorum legatum ſit pauperi: ſecus qñ ali-
3 menta † legantur ei, qui non eget alimentis, ita
Bar.in l.alio,nu.4.& 5.ff.de alim. & cibar.leg.&
in tract.alimen.nu. 14.per tex.in d.§.aliud quo
que.ibi,egenis alimenta impendant,in Auth.vt
cum de appel.cognoſ.& in l.cum hi,§.ſi in ſingu
los.ff.de tranſac. probatur etiam ea diſtinctio in
§.interdicimus,de eccleſ.tit.vbi loquitur de egẽ
tibus pront etiam facit tex. in d.l. ſancimus, C.
de ſacroſan.eccle.quę loquitur de laborantibus
fame,idem tenuit Bar. in d.l. ſi cui annuum, idẽ
Bar.& Imo.in l.diui,ff.ad leg.Falc.& ibi Ang.&
Alex.dicunt procedere, etiam ſi teſtator expri-
mat ſe relinquere amore Dei,Imola in l.cum pa
ter.§.eorum.ff.de leg.2. Rom.in repe.auth.ſimi
liter,col.2.uer.capio ſecundum, C.ad leg.Falc.
hanc etiam relationem probarunt Floria. Arer.
& Iaſ.quos citat,& ſequitur Tiraq. in d.tract.de
priuileg.piæ cau.in præfatio.uer. ſed hoc intelli
ge ſecundum ea, vbi poſt Alber.in l.illud, C.de
ſacroſ.eccleſ.& in tracta.ſtatuto.par.1. q.3.dicit
piam cauſam ęſtimari magis ex paupertate lega
tarii, quàm ex uerbis teſtatoris, pro quo facit,
quia an cauſa ſit pia,uel non,dependet a iure,nõ
autem a teſtatoris volũtate, proinde teſtator nõ
poteſt iuris diſpoſitionem immutare,l.nemo po
teſt,ff.de leg.1.& propter noſtrum affirmare,vel
negare,nihil in re ponitur, & cum illa diſtinctio
ne tranſit Are.in conſ.97.in cauſa & puncto,nu.
2.ber.ad ſecundum reſpondetur, Picus in l. Ti-
tia.§.Titia cum nuberet,nu.161.in fi.ver.quinto
dubitatur.ff.de leg.2.Bal.Nou.in l.2. nu.4.in fi.
ff.ſol u.matr. vbi dicit, ꝙ & ſi largo modo cauſa
alimentorum ſemper dicatur pia, quia ſemper
concernit uitam hominis; tñ ſtrictè, & propriè
dicitur pia,qñ alimenta debentur pauperi,& ita
tenuerunt Imola,Alex.Iaſ.Rod.Dec.Gomeſ.&
Alci.quos citat Cordu.in d.§. vtrũ,num.3.Soa
rez in ſuo theſauro,in ver.alimẽta, nu.167.Ben-
incaſ.in trac.pauper.in 7.prin.q.in 2.ſpecia.iu-
dic.nu.18. quando enim alimenta relinquuntur
contemplatione amicitiæ,uel affectionis tñ,ni-
hil habent cõe cum pietate . bene uerum eſt, ꝙ
nonnulli impugnant prædictã diſtinctionẽ, uo
lentes,ꝙ ſiue pauperi,ſiue diuiti debeantur,ſem
per pietatem habeant annexam,quia ſemper re-
ſpicit ſuſtentationem uitę,etiam ſi fiat diuiti:po
teſt enim effici pauper,ita Sali.ĩ l.ſi certis annis,
C.de pac.vbi Alex.Dec.nu.9.& 10.& Alcia. nu.
19.Iaſ.in l.1.in 3.limit.C.de fideicõ. alios citat
Cordu.d.§.utrum, nu.3.in fi.quorum ſententiã
adiuuat, quia non debet cenſeri minus pium di
uitem a futura inopia pręſeruare,quàm inopem
ſubleuare a præſenti,iuxta illud,

Non minor eſt uirtus,quàm quærere,parta tueri,
& non quo tempore fiat aliquid,ſed in quod cõ
4 feratur tempus† proſpicere oportet,l.ꝙ ſponſæ,
C.de ſponſa.l.in tempus.ff.de hæred.inſti.facit,
quod dicimus,timorem belli idem operari,ꝙ ip
ſum bellum,vt arg.l. Pedius,in prin.ff.de incẽd.
ruina,& naufrag. dixit Anch.in conſ.88.& in l.
3.§.armis deiectum,de ui & ui arm.dicitur ter-
rorem armorũ haberi pro ui, & ſicuti Princeps
poteſt collectã imponere pro defenſione ſtatus
aduerſus bellum,ꝙ urget,Natta in conſ.380.ita
5 & poteſt pro conſeruatione,† & manutentione,
Archid.in c.quia cognouimus, in uer.exactores
10.q.3.Natta in conſ.557.nu.8. Accedat ꝙ plu
rimum deberet legantis intentio conſiderari,an
ſcilicet affectione,uel amicitia potius, q̃ pietate
moueatur ad relinquendum:arbitror autẽ ideo
magis receptã eſſe diſtinctionem, quia præſens
rerum ſtatus attenditur,non qui in futurum eue
nire poteſt,& eccleſia non iudicat de occultis, &
6 licet effici quis poſſit pauper,tamen hoc nõ† præ
ſumitur,ſed potius contrarium,ꝙ fiat ditior.l.ſi
defunctus,C.arbitr. tute.l.cura. §.deficientium.
ff.de mun.& hono.Bar.in l.ex diuerſo,§.fi.ff.ſol.
mat.Salic.in l. non eſt neceſſe, C.de probar.uel
ſaltẽ,quod conſeruet, quas nunc habet diuitias:
qui enim aliquando fuit diues, præſumitur etiã
hodie diues, arg.l. ſiue poſſideris,C.de ꝓbatio.
Hoſt.Io.And.But. & Imo.in c.1.in fi.de ſcrutin.
Alcia.in tract.pręſump.reg. 2.præſum. 27.nu. 1.
& ſeq. & prudens non eſt iudicium ſuper re præ
ſenti ſtatuere ex eo, quod in futurum poteſt con
7 tingere,cum tamen incertum ſit,arg.c.graue,11.
q.3.Anchar.in conſ.64. Alex.in conſ.39.col.2.
uol.5.Dec.in conſ.524.nu.9. & iudicia eſſe non
8 poſſunt ſuper† futuris,l.non quemadmodum,ff.
de iudi.gl.& Doct.in l.ſi ſtipulatus. §.cum ſtipu
lemur.ff.de uerb.oblig.& de futuris contigenti-
bus non eſt determinata ueritas,l.qui bona,§.cũ
inter,ff.de dam.ĩfecto,Iaſ.in l.Stichus,qui meus.
ff.de leg. 1.Felin.in c. in noſtra, de reſcrip.in 7.
Correl.Caſſan. deci.16.num.3.de pręben.

Sed & ſi non dicatur relictum ad piam cau-
ſam,ꝙ in diuitis alimenta relinquitur,tñ non de
9 ſinit eſſe fauorabilis cauſa, in qua de † alimentis
agitur.ita vult Alex. in l.ſi certis annis,vbi Dec.

& Alua.num.9.& 29. Bened.in c. Rainutius,in
uer.ſi abſque liberis,il ſecondo,in tract.lega.nu.
179.de teſt. Floria.in l.cum de in rē uerſo.ff.de
vſur.Tiraq.d.præfatio.ver.quamquam tamē le-
gatum,Soarez.in uer.alimenta,nu. 168.Cordu.
d.§.vtrum,num.3.in fi. & ibi inferunt ad multa,
quæ ex eo deducuntur, quòd alimentorum cau
ſa fauorabilis ſit & gratioſa,Natta in conſ.590.
num.5.ubi multis exornat.

Eſt tamen aduertendum, ꝙ vbi alimenta re-
linquuntur alicui,qui bona habet ad uitæ ſuſten
tationem,non tamen dicũtur relicta diuiti, nec
deſinunt cenſeri relicta in piam cauſam, ſi is ſit
nobilis,& non poſſit ſecundum ſuam qualitatē
uiuere de redditibus ſuorum bonorum, vel ha-
beat nobiles filias,quas non poſſit congruè ſecũ
10 dum ſuam dignitatem matrimonio † collocare,
ita dicit Bal.in l.ſi quis ad declinandā, col.2.ver.
circa tertium,C.de epiſ.& cler.quam deciſionē
ſequitur Cepolla,Capra,Iaſ. Dec.Alci.Io.Lup.
& alij,quos congerit Tiraq.in tract.de nobili.c.
20.nu.154.vbi exornat alijs modis.Sed diximus
pium cēſeri legatum ex cōi omnium opinione,
quod factum eſt pauperi vel egeno, non proce-
11 dit in patre qui legat filio ſuo ſpurio,†quia tunc
eſt potius naturalis quædam compaſſio erga fi-
lium,quàm religio erga Deum,ita Bal.in l.1.nu.
28.C.de ſacroſ.eccle. vbi dicit, ꝙ vbi loquimur
de relicto ad piam cauſam, intelligimus de pie-
tate erga Deum,non de ea,quam habet pater er
ga filiũ,Alex.in l.diui, nu. 4.ff.ad leg. Falc.quia
licèt ſit pietas, nō eſt tñ propter Deum,& tñ pri
uilegia,quę piæ cauſæ tribuuntur,propter Deũ
cōceduntur. Proinde quamuis relictum aliquo
reſpectu dicatur pium,ſi tamen ea pietas non ſit
propter Deũ,non babebit priuilegia a iure con
ceſſa,& ratio eſt,quia & ſi pium ſit,pauperi relin
quere, tamen id verum eſt, quando ſit pp Deũ.
Sed hęc non placet Cordu. in l. ſi quis a liberis.
§.idem reſcripſit,nu.77.ff.de lib.agnoſ.qui dicit
ꝙ ad dignoſcendum,an legatum ſit pium,nō at-
tēditur perſona donantis, ſed illius qualitas,qui
alimentis donatur,l.Mela.ff. de alim.& ciba.leg.
mouetur ex l.nam & ſi parentibus, in prin. ff.de
inoff. teſta. vbi pium dicitur, ſi pater filio ſucce-
12 dat.ſed in hoc allucinatur Cordu.quia†fauor cō
ceſſus piæ cauſæ,eſt propter Deũ, ut inquit Bal.
in loco prædicto,ideo ceſſat, qñ non pp Deum
reliquitur:nam quidquid agunt homines, inten
tio iudicat omnes.at ubi intercedit conſanguini
tas,non videtur intuitu piæ cauſæ relictum,ſed
conſanguinitatis, ur probatur in c.requiſiſti,de
13 teſta.ubi relictum Epiſcopo etiam expreſſo†no
mine dignitatis, nō cenſetur intuitu Eccleſiæ re
lictũ,ſed cōſanguinitatis, ſi eſt propinquus, idē
tenent Abb.Felin.& Dec. in c.quoniam Abbas,
de off.deleg. l.pe.vbi Bar.& Caſt.ff.de reb.dub.
Socin.in conſ.34.col.2.vol.3. Abb.in conſ.93.
nu.2.vol.2.Didac.in d.c.requiſiſti,nu.1.& Man
tica in tract.de coniect.ulti.uolun. li.8.tit.6.nu.
17.quinimo idem eſt ſi loco propinquitatis ma
14 gna intercedat amicitia:ea enim ęquiparatur†af
finitati,Bal.in l.vt vim,nu.6.ff.de iuſt.& iure,per
tex.in l.nemo dubitat, ff.de hæred.inſt.& ita te-
nent Abb.in d.c.qm̃ Abbas, & alij ibi, Alcia.in
trac.præſu.reg.1.præſ.28.& multos citat Dida.
in d.c.requiſiſti,nu.2.& Mantica loco prædicto,
nu.18. vbi teſtatur de cōi.legās.n. non mouetur
Dei,ſed filij ſui amore,& ad tex.in l.nam & ſi pa
rentibus,reſpōdetur ex dictis Bal.in ea.l.1.quia
& ſi pium dicatur, nō tñ eo modo,quo intelligit
lex,quando pia legata fauore proſequitur. ego
tamen ut uerum fatear,exiſtimo piũ ſemper eſſe
inſpecta legatarij perſona, qui eſt egenus, non
autem ipſius legantis: proinde fauorabilem con
cedi exactionē, licèt intuitu affinitatis factũ ſit.
magis.n.attendere debemus veritatem ipſam,q̃
legantis opinionem. & nō eſt nouum, ꝙ eadem
diſpoſitio uideatur pia, quoad unũ, & non pia
quoad alium; nam uidemus ita iudicari de ſtatu
15 to excluſiuo fęminarũ,qđ dr̃,quoad†maſculos fa
uorabile,ſed quoad fęminas odioſum,Bal. Sali.
Fulg.& Caſtr.in l.2.C. de in ius uocan.& ꝙ attē
16 datur veritas, non legantis opinio, † probat l.ſi
fortè, ff. de caſtr.pecu.& ponit expreſsè gl. in l.
illud,in uer.alia cauſa,C.de ſacroſ.eccle.ubi di-
cit non eſſe diſpoſitionem ad pias cauſas,qñ vel
conſanguineo donat aliquis pietatis cauſa, niſi
ille verè ſit pauper,ſequitur Bal.ibi, & Roma.in
repe.auth. ſimiliter, C.ad leg. Falc.vbi verò do-
natarius eſt pauper,tunc præſumitur magis mi-
ſericordia motus,q̃ conſanguinitate,ſi expreſſit
17 ſe donare † pietatis cauſa, vt declarat Bal.in d.l.
illud,in prin.ver.iuxta hoc quæritur,cum eo trā
ſit Roder.in l.qm̃ in priorib. in declaratio.legis
regn.q.9.nu.3.C.de inoſ.teſta. & illam gl.dicit
cōiter approbatam Dec.in conſ.120.col.2. ver.
& in propoſito nullus vbi,nu.4.dicit ꝙ ſi factum
eſt legatũ conſanguineo, & pauperi,cenſetur in
dubio motus teſtator contemplatione conſan-
guinitatis niſi expreſſerit legare ſe pietatis intui
tu,quia tunc in claris non eſt opus coniecturis,
l.continuus,§.cum ita. ff.de uerb. obli. & Bal.in
d.l.illud,in prin.declarat,qñ legatum dicatur fa
ctum in piam cauſam,& ſupradictā diſtinctionē
probat Tiraq.de priuileg.piæ cau.in præfa.col.
7.uer.ꝙ adeo,& uer. ꝙ tñ.ex eo autē ꝙ cauſa ali-
mentorum iudicetur pia,inferunt paſſim Docto
18 res,ꝙ ualet argumentum a pia †cauſa ad alimen
ta,d.l.Mela,cum ibi no.per glo.& Doctores. ff.
de alim.& cibar.leg. ſicuti etiam econtra ab ali-
mentis ad piam cauſam,gl. Bal.& alij in l.ſanci-
mus,C.de ſacroſ.eccle.ponit Euerar.loco 24.in
prin. & dicā latè ſuo loco, & ab ea cōparatione
inferũt ad multa priuilegia,de quibus ſigillatim
infra tractabimus, q̃ tñ principaliter fauore piæ
cauſę introducta ſunt, & alimentis tanq̃ piæ cau
ſæ cōicata. Et non ſolum alimenta piā cauſam
19 concernunt,ſed etiā publicam† utilitatem reſpi
cere uidētur,ut eſt tex. in l.ſi quid, & l.ciuitatib.
ff.de leg.1.& Bar.in l.poſteriore loco,nu.4.dicit
ꝙ relictum hominibus certæ conditionis in ali-
mēta pertinet ad utilitatē, & honorē ciuitatis,&
illũ tex.ad hoc ſingularē dicit Vital.ī trac.clau.ī
§.an poſſit alim.renun. col.1. Manti.de coniect.
ult.uolũ.lib.8.ti.5.nu.1.& facit,quia valet argũ
de

de alimentis ad dotem, ut dicam ſuo loco, at do
10 tis cauſa† publicam concernit utilitatem, ut te-
net omnes Doctores in l. 1. ff. ſoluto matr. ergo
idem erit in alimentis. addo quòd intereſt reipu
blicæ ciuitatem repleri diuitib. hominibus, non
autem mendicis, & ciuitas tamquam mater pa-
ritur in filiorum inopia, quos maximè ſubleua-
re non poteſt, & uniuerſitas in ſubſidium tene-
tur prouidere neceſſitatibus ſingulorum.

SVMMARIVM.

1 *Summaria eſt cauſa alimentorum.*
2 *Summariè quando cauſa cognoſcẽda eſt, quid tũc agendum ſit.*
3 *Libellus non requiritur in cauſa alimentorum. diſtingue tamen ut nu. 4.*
4 *Libellus requiritur, quando agitur ad legitimam.*
5 *Conteſtatio litis non requiritur in cauſa alimentorum.*
6 *Dilationes breuiores dantur in cauſa alimentorũ.*
7 *Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum. limita nu. 14. & 15.*
8 *Feriæ ad honorem Dei ſeruantur in cauſa alimentorum. ſed contra nu. 10.*
9 *Captura debitoris non poteſt exequi in die feriata ad honorem Dei.*
10 *Generalis derogatio iuris non includit ius diuinũ.*
11 *Pietatis opera maximè exercenda ſunt diebus feſtiuis.*
12 *Debitor ſuſpectus de fuga, capi poteſt die feriata ad honorem Dei.*
13 *Operari licet diebus feſtiuis, ubi quis fame laborat.*
14 *Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum præteritorum, ſecus præſentium, & futurorum.*
15 *Feriæ ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ iure actionis petuntur. limita nu. ſeq.*
16 *Feriæ non ſeruantur in cauſa alimentorum, quæ ab inope iure actionis petuntur.*
17 *Priuilegium conceſſum paupertatis cauſa, ceſſat quando ceſſat paupertas.*
18 *Neceſſitate ceſſante, priuilegiũ quoque ceſſat cauſa neceſſitatis indultum.*

Priuilegium II.

SVMMARIè quoque tractanda eſt cã
1 alimentorum, † ut probatur in l. 1. §.
Iulianus, & in l. ſi quis a liberis. §. ſi vel
parens. ff. de lib. agnoſ. glo. in l. 3. §. ſciendum, in
uer. ſummatim, ff. ad exhiben. & in §. pręiudicia-
les, in gl. 1. Inſtit. de actio. Bar. in l. de alimentis,
nu. 2. C. de tranſ. Alber. in l. fi. ff. de appell. reci-
pien. & in l. cũ hi, in prin. vbi Iaſ. nu. 9. ff. de tran
ſac. Bal. in l. ſi quis in ſuo, nu. 3. ubi Iaſ. nu. 3. C.
de inoſ. teſtam. idem Bal. in l. 1. nu. 6. C. de fidei-
com. Maran. de ordi. iudic. par. 4. diſt. 9. nu. 168.
Gigas in tract. de penſion. quæſt. 51, num. 28. &
præter eos eſt glo. ſi in l. fi. C. de alen. liber. quã
ſequitur Aſcan. in trac. de patr. poteſt. effec. 17.
nu. 57. Iaſ. in d. §. pręiudiciales, num. 24. Ludou.
Molin. de primog. Hiſpan. li. 2. c. 15. nu. 75. Cor
dub. qui multos alios allegat in d. §. ſi uel parẽs,
nu. 1. qui & ſi poſt Alber. ibi dicat hanc conclu-
ſionem non probari in d. §. Iulianus, & in d. §. ſi
uel parens, quia ibi non dicatur alimentorum
cauſam, ſed filiationis eſſe ſummariam: tamẽ ui-
detur mihi non mediocriter labi. ſi enim cauſa
filiationis, quæ tractatur ad effectum ut decer-
nantur alimenta, eſt ſummaria; multo magis e-
rit ſummaria cauſa ipſa alimentorum, cum pro-
pter quod unũquodque tale eſt, & illud magis
ſit, auth. multo magis, C. de ſacroſ. eccleſ. tantus
ergo eſt alimentorum fauor, ut redundet etiam
ad cauſam filiationis, quæ ideo agitur ut cogno
ſcatur, an decernenda ſint alimenta. quid autem
importet id, quod dicimus, cauſam eſſe ſumma-
2 riè † cognoſcendam, uideri poteſt apud Bar. in
extrauagan. ad reprimendum, in ver. ſummariè,
Bal. in l. nec quicquam. §. de plano. ff. de off. pro-
conſul. Maran. d. diſt. 9. nu. 8. & ſeq. ubi nu. 38.
& ſeq. uſque ad finem, enumerat multas cauſas
quæ ſunt ſummariè tractandæ, ſed poſt eũ latiſ-
ſimè, & copioſè Io. Bap. Aſin. in ſua praxi iudic.
§. 3. c. 31. nu. 1. & ſeq.
Infertur ex hoc quod in cauſa alimentorum
non requiritur libellus, quia ita ſeruatur in quo
3 cunque ſummario iudicio, † ut probatur in cle.
ſæpe. de uerb. ſignifi. Gul. Cun. in d. l. nec quic-
quam. §. de plano, ubi Bar. num. 1. diſtinguit, an
cã ſit grauis, uel leuis, quia primo caſu libellus
requiritur, ſecundo uerò non: ita in cã alimen-
torũ, ſecũdũ Anch. in cle. 1. de iure patro. quem
ſequitur Cur. iun. in repet. l. de alimẽtis, nu. 15.
C. de tranſ. ubi dicit eſſe mirandũ: quia & ſi legi
tima ſit fauorabilior alimentis, uel ſaltem ęqua-
4 lis, tamen in ea petenda requiritur † libellus, l. ſi
quis in ſuo, circa principiũ, ubi Bal. no. C. de in-
off. teſtam. quem tex. Cur. ibi dicit eſſe ſingula-
rem, Iaſ. in d. §. præiudiciales, num. 24. ubi dicit
nullã cãę cognitionẽ requiri, quia officio iudicis
expeditur, idẽ tenuerunt Bar. & Ale. quos citat
Gram. cõſ. ciuili 35. in fi. ubi dicit eſſe ſatis notã
dũ, Cordub. d. §. ſi uel parens, num. 16. ubi poſt
Alb. in d. l. nec quicq̃. §. ubi decretũ, inq̃t requiri
qualẽqualẽ petitionẽ, ſed illud procedit ĩ aliis
ſũmarijs cauſis, ſed in cã alimẽtorũ credo illã nõ
eſſe neceſſariã, ſicuti ẽt libellus nõ ẽ neceſſarius,
quoad partẽ, licèt in alijs cauſis ſummariis req̃-
ratur quoad partẽ, non quoad iudicẽ, ut optimè
diſtinguit Bal. in l. 1. C. de ꝑcib. imper. offerẽ. de
clarat Iaſ. ĩ d. §. ꝑiudiciales, nu. 25. & q̃n ſit neceſ
ſarius libellus, ponit Io. Bap. Aſin. in d. praxi, §.
4. c. 3. ꝑ totũ, ubi multos refert caſus, & loquẽdo
de alimentis, caſu 48. ſupinè admodũ agit. hoc
tñ nõ eſt ꝑpetuũ ꝙ nõ exigatĩ libellus, quia fal-
lit aliquib. in caſibus, ut dicã in fine huius capi
tis, ubi recẽſeo limitationes ad totã cõcluſionẽ.
Infertur ſecũdò, ꝙ in cauſa alimẽtorũ nõ re-
5 quiritur litis † conteſtatio, d. cle. ſæpe, Bar. in d.
extrau. ad reprimẽdũ, in uer. & figura, Abb. in c.
fi. de off. iud. nu. 10. ubi Felin. col. pen. uer. limita
hæc, Maran. d. diſt. 9. nu. 20. & communẽ dicit
Curd. d. §. ſi uel parẽs, n. 18. fũdatĩ aũt illatio ſuꝑ
gñali regula, ꝙ ĩ ſũmariis nõ req̃riĩ cõteſtatio.

Tertio infertur quòd in cauſa alimentorum di-
6 la‑iones breuiores† conceduntur, ut eſt tex. in l. a. ff. de iudic. ubi Bar. col. pen. uer. itē eſt & aliud idem Bar. in d. l. Mela, ff. de alime. & cibar. legat. Pract. Pap. ī for. libel. quo agit pro lega. rei ſing. in princ. nu. 85. Gigas in d. tracta. de penſion. q. 51. nu. 23. Cur. inn. in l. 1. nu. 34. C. de procurat. Specul. in tit. de actore, col. a. Cephal. in conſ. 485. nu. 85. Men. de arb. iud. caſu 52. nu. 12. & ī tra. de adipiſ. poſſ. rem. a. nu. 60. Foller. in prac. cenſua. §. iuria moderando rigorem, nu. 85. folio mihi 144. ubi declarat, Cordub. in d. §. ſi uel parens, nu. 27.

Quarto infertur, quòd & ſi feriæ ſint ſeruādę, nec eia durantib. moleſtari quis debeat in iudicio, imo acta reddantur nulla, e. ſi. de feriis, l. fin. C. eo. tit. Spec. in tit. de citatio. §. 1. col. 7. uer. itē excipitur quod facta eſt, tamen in cauſa alimen-
7 torum procedi poteſt feriatis† diebus, ut eſt tex. in l. 2. ff. de feriis, & tenuit Spec. in ti. de feriis, §. ſequitur, nu. 7. ubi dicit quod die feriato conſtituuntur alimenta, Alber. Bald. & Ale. in l. 1. §. excipiuntur, nume. 2. ff. de feriis, & ibi Iaſ. nu. 7. Ale. ad Bar. ī d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quia ex his, ff. de liber. agnoſ. & hanc dicit eſſe communem opinionē Bal. nouel. in l. 1. nu. 460. ff. ſolu. matr. ubi dicit idem eſſe in cauſis dotalibus, & aliis in quibus tractatur de utilitate publica, & idem dicit Crot. ibi nu. 66. Didac. in epito. de ſponſal. par. a. c. 8. §. 6. nu. 6. Euerar. loco 24. col. 2. uerſ. primò enim, Roma. in tepet. Auth. ſimiliter, in §. ſpeciali piæ cauſæ, circa iudi. C. ad leg. Falcid. Gigas in tract. de penſion. quæſtio. 51. num. 24. Cur. iun. in repet. d. l. de alimentis, nu. 13. Euerar. d. loco 24. co. 2. uer. t. enim, Aſcan. Clem. d. effec. 17. nu. 58. Tiraquel. de priuil. piæ cau. priuileg. 156. Iaſ. in l. ſi quis in ſuo, nu. 3. C. de inoſ. teſtam. gl. ante eos in c. 1. 15. q. 4. Cordub. in d. §. ſi uel parens, nu. 3. & ita tenet Bal. in l. eadem, col. 2. de fer. ubi infert quod ubi famulus pauper petit ſalarium, tunc nō ſeruantur feriæ, ſequitur Bonacoſ. in tract. de feru. & famul. q. 22. Beninc. de pauper. in 7. q. in 2. ſpeciali, nu. 19. Simon de ānterpret. ult. uolunt. lib. 4. dubit. 11. nu. 96. qđ tamen dicimus de feriis, non habet locum in fe-
8 riis ad honorem Dei† introdnctia, quia tunc ſilet etiam alimentorum cauſa, ſecūdum Bal. in cōſ. 318. iſta captura, in ſi. uol. 4. quia lex mandans procedi ſummariè & de facto nō uidetur ea tollere, quę honorem Dei concernunt, cle. ſæpe, ibi ſi in Deum. & hoc uoluit Imo. in d. clem. ſæpe & ſequuntur alii, quos citat Ale. ad Bar. in l. ſi filiuſfamilias nu. 5. ff. de donat. Bald. nouel. in l. 1. nu. 460. in ſi. ff. ſolu. matr. ubi dicit uoluiſſe hoc idē Specul. in ti. de feriis. §. ſequitur col. 1. & cū hac ſententia poſt aliqualem diſputationem tranſire uidetur Tiraq. d. priuileg. 156. in ſi. & pro hac parte facit, quod uoluit Bal. in d. l. eadem, col. 2. uer. ex prædictis, ubi dicit quòd licentia capien-
9 di † debitorem ſuſpectum licèt exequi poſſit in diebus feriatis ad utilitatem hominum, non tamen fieri poteſt ſtātibus feriis in honorem Dei. & ratio, quia feſtiuitates in honorem Dei concernunt ius diuinum, Bar. in extranag. ad reprimendum, in uer. figura. & iua diuinum appellatur etiam naturale. ca. . dist. 1. & iure diuino in teſtamento ueteri dominus mandauit ſabbata ſanctificari. & quamuia etiam ius diuinū reſtringi poſſit, ut certo caſu non procedat, l. ſi. C. ſi cōtra ius uel utilit. public. notat. in c. quæ in eccleſiarum, de conſtitut. tamen hoc eſt uerum, quando reſtrictio fit expreſsè & ſpecificè, at ſub generalitate diſpoſitionis non includitur derogatio
10 iuris communis, præſertim † diuini, l. ſi a fratre, C. de teſtam. milit. iuncta l. diuus, ff. eod. ita Ale. in l. militis. C. de teſtam. milit. nu. 5. & Tiraq. in d. priuileg. 156. Rebuſ. in reg. conſtitut. tom. 1. tit. de ſenten. prouiſ. in pręfatio. nu. 33. ubi limitat quādo utraque pars comparet, de quo tamē in tract. de pauper. quæſt. 4. nu. 28. ponit de obſeruantia feſtiuitatum in honorem Dei, contrarium tamen quod imo tractari poſſit alimentorum cauſa in die feſto ad Dei honorem, uoluit glo. in c. ſi. de feriis, Bar. in d. l. filiuſfamilias nu. 5. quia ferię etiam in honorem Dei introductę tolli poſſunt iure ciuili, ut in l. prouinciarū, C. de fer. item quia iure ciuili inductū eſt, ne liceat iudicia tractari diebus feriatis, ergo eodem iure tolli poteſt, arg. l. eius eſt nolle, ff. de reg. iur. & l. nihil tam naturale, ff. eo. & idem uoluit Bar. in d. l. Mela, nu. 6. ff. de alimen. & cibar. lega. & in l. 1. nu. 1. ubi etiam Bal. nu. 1. ff. de teſt. milit. Bart. in d. l. milites, & in d. l. prouinciarum, Bal. in d. l. militis, num. 5. Anch. in d. cle. ſæpe, de uerb. ſignific. Felin. in c. quæ in eccleſiarum, nu. 2. de conſtitutio. uide Marant. de ordi. iud. par. 4. diſt. 16. nu. 83. ubi quod partes non poſſunt renunciare de communi conſenſu feriis ad honorem Dei introductis, & Beninca. Lap. & Roman. quos citant Apoſt. ad Bar. in d. l. filiuſfamilias, nu. 5. Alciat. in d. l. de alimentis, & C. de tranſact. nu. 5. Gigas, d. q. 51. nu. 24. Azo, quem citat, & ſequitur Specul. in tit. de feriis. §. ſequitur, nu. 7. in ſi. ubi dicit decerni poſſe alimenta etiam ſolennib. feriis, quia dicitur cauſa pietatis, & pietas hoc ſuadet, & cum hac tranſit Cordu. in d. §. ſi uel parēs, nu. 6. & ratio eſt, quia feriæ non ſeruantur, ubi pietas uel neceſſitas ſubeſt. c. fin. de fer. at alimētorum cauſa pia eſt, ut dictū eſt ſupra, & in operib. pietatis, uel miſericordiæ non eſt habenda
11 † dierum diſtinctio, c. ēt, diſtinct. 78. c. nūquam de conſecrat. diſt. 5. quinimo his dieb. magis exercenda ſunt huiuſmodi opera, c. cum ad monaſterium, §. in refectorio, de ſtatu monachor. concurrit ēt neceſſitas, p quā relaxatur ſolennitas quoq; iuris diuini, iō uidemus ꝙ debitor ſu-
12 ſpectus de fuga† capi pōt die ī honorē Dei feriata, gl. in l. diea feſtos, uer. fideiuſſor, C. de feriis, Bal. ī c. ſi. co. ult. extra eo. ti. & illā gl. dicit cōiter approbatam Paul. de Montepe. in l. uinum, nu. 8. ubi Iaſ. nu. 3. uer. 4. iſtud, adducit multos concordantes, & ſubdit id poſſe in die natiuitatis Domini, uel etiā reſurrectionis, quia neceſſitas habet pietatē & charitatem annexam, & illā gl. dicit unicam & ſingularem Roder. lib. 2. l. 2. fo. ri, ti. dellos emplazamiētos, nu. 23. fol. mihi 803.

Cotta

Cotta in memor.incip.debitor non poteſt alle-
gare,col.2.& Dominus noſter in die ſabbati æ-
gros curauit, & parabolã Hebręis propoſuit de
iumento quod die ſabbati decidit in puteum.
Quare concluſio eſt quod alimenta decerni poſ
ſunt feriato tempore ad honorem Dei, cum ali-
menta habent pietatem annexam, ideſt eum de-
bentur pauperi, qui non habet aliunde, quia in
eo concurrit & neceſſitas, & pietas,& probatur
in c.1.in 2.& alijs tit.de ferijs, quod ſi tractatur
de alimentis, quæ non debẽtur pauperi, ſed diui
ti,non attendimus fauorem alimentorum, quia
in eis non militat neceſſitas, nec pietas, ſed ceſ-
ſat omnis ratio fauoris,atq; ita conciliantur con
trarię Doctorum ſententię.& pro mea ſententia
facit,quia ſi quis fame laboret,pōt feſtiuis die-
13 bus operari, † ut ſuæ neceſſitati prouideat,c. li-
cet etiam,de ferijs, ubi hæc notat Abb. idem te-
nuit Felin.in c.fi.nu.7.de maior.& obed. & con
firmat Beninca.in trãcta.pauper.in 4.quæſt.nu.
28.ergo poterit etiam alimenta, quibus indiget,
proſequi in iudicio. Quę autem dicta ſunt, non
procedunt quando tractatur de alimentis præte
ritis,ſed tantummodo de futuris, quia in præte
14 ritis † non militat ratio neceſſitatis & pietatis,q̃
cauſam facit fauorabilem, ut poſt Iacob. Butr.
concludit Bar.in l.de alimentis,in 2.lectu.C.de
tranſact.Alber. de Roſate in l. cum hi, in princ.
ff.de tranſac. qui duo dicunt cauſam non eſſe sũ
mariam,nec agitari poſſe feriatis diebus, quan-
do tractatur de alimentis præteriti tẽporis,Bal.
in l.1.nu.6.uer.quæro nũquid in cauſa, C.de fi-
deicom. ubi quod nõ proceditur ſummariè niſi
petantur alimenta præſentia, uel futura, idem
Bal.in d.l.de alimentis,ubi dicit eſſe notandum
pro uiduis,quæ petunt alimenta præteriti tem-
poris, Ancha.in clem.1.de iure patron.Iaſ.in d.
l.de alimentis,nu.5.ubi loquitur quoad utran-
que regulam,quod ſcilicet agatur ſummariè,&
durantibus ferijs,ſequitur ibi Cur.in repet.nu.
13.& ſeq.quia ſubeſt periculum uitæ, Dec.nu.
20.ubi infert quod per eandem rationem infer-
ri poteſt ad limitandum omnia priuilegia attri
buta alimentis,ut ſcilicet procedãt ſolum quo-
ad præſentia,non quoad futura alimenta, Aret.
pulchrè in conſ.97.col.2.nu.2. uer. ad tertium
d.cõ, ubi uult quod etiam ſtatutum diſponens
quod procedatur diebus feriatis in cauſa alimẽ-
torum, non habeat locum in alimentis pręteri-
tis,quia in eis ceſſat ratio fauoris, ideſt ne alen-
dus interim fame uexetur,ergo priuilegiũ quo-
que ceſſare debet.hoc etiam uoluit Iaſ. in l.1.§.
ſed excipiuntur,nu.7.ff.de ferijs, Gigas in trac.
de penſion.q.51.nu.28.ubi dicit alimenta futu
ra habere priuilegium,ut ſummariè tractentur,
non autem præterita,Maran. d. par.4. diſtin.9.
nu.168.Io.Bapt.Aſin.in ſua praxi iudic.§. 3.c.
31.nu.6.ubi reſtringit id,quod de feriatis dieb.
dictum eſt ad alimenta pręſentia & futura,Cor
dub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſi uel parens,nu.12.
ff.de lib.agnoſ.quia ubi agitur de præteritis ali-
mentis cauſa non deſiderat celeritatem, ſed ſat
eſt quod ſecundum iuris ordinem expediatur,
idem nu.23.ubi quod non cognoſcitur ſumma-
riè.Secundo limitantur,ut non procedant quã
do iure actionis debentur, quia eo caſu cauſa
15 non eſt ſummariè † cognoſcenda nec expediri
poteſt die feriata: ſecus quãdo officio iudicis pe
tuntur,ita Guliel.Cun.in l.1.§.ſed excipiuntur,
ff.de feriis,quem ibi ſequitur Ale. num.5.& Iaſ.
nu.7.& ratio eſt,quia ubi officio iudicis petun-
tur in ſolo caſu neceſſitatis, non autem quando
actor habet aliunde, & quando debentur iure
actionis ceſſat cauſa pietatis,& dicit Bal.in l.nõ
nunquam,in 2.lectu.ff.de iudic. quod cauſa ali-
mentorum non eſt ſummaria,quando petuntur
ex contractu,& ante eum Bar.in d.l.de alimen-
tis,nu.2.C.de tranſact.ubi Dec.nu.11.& Cur.
iun.nu.8.Maran.d.diſt.9.num.168.Cordub.in
d.§.ſi vel parens,nu.15.& 24.ubi quod non eſt
ſummaria,nec expeditur feriato tempore,ſi pe-
tuntur alimenta ex contractu,uel non officio iu
dicis. hoc tamen intelligendum eſt quando pe-
tens alimenta habet aliunde. quod ſi pauper ſit
& egenus,agit die feriata. & cauſa erit ſumma-
riè tractanda, quamuis debeantur ſibi alimenta
ex contractu,uel aliter iure actionis, ita clarè de
16 terminat † Gul.Cun.in d.§.ſed excipiuntur,ubi
eum ſequitur Ale.nu.5.nam in eo quod iure po
tius actionis,q̃ officio iudicis petantur,nõ cõſi-
ſtit diſcrimen,nec fauor alimentorum, ſed in eo
qđ debentur pauperi,& aliunde nõ hñti,ut ex
Gul.Cun.& aliis ſupradixi, & gl.in l. eadem,in
uer.cõſtituãtur.ff.de ferijs,dicit tũc ferias eſſe ob
ſeruandas,quando relinquuntur pauperi, Aret.
In d.cõſ.97.in fi.ubi dicit ſtatutũ diſponẽs in fa-
uorẽ alimentorũ nõ hẽre locũ in alimentis de-
bitis alicui diuiti,Rip.in l.1.nu.46.ff.ſolu.matr.
ubi allegat Ale.& Iaſ.Cordub.ĩ d.§.ſi uel parẽs.
nu.14.& 22.ubi alios adducit.& ſanè inopia eſt
cã fauoris, & ea eſt quæ efficit alimẽtorũ legatũ
piũ ſecũdũ ea,q̃ ſupra allegaui,proinde priuile-
17 giũ ꝑꝑ inopiã cõceſſũ ceſſat,† ubi ceſſat inopia,
l.nõ tãtũ,§.eos q.ibi,niſi facultates eorũ adauctę
fuerint,ff.de excuſat.tuto.& ibi notãt oẽs,l.cura
deficiẽtiũ,ff.de muner. & honor.idẽ dicimus de
priuilegio propter neceſſitatẽ cõceſſo, quod nõ
18 hẽt locũ neceſſitate † deficiẽte,c.2. de cuſtod.Eu
char.& ibi Card.in 3.notab.Anch.& Butr.in 1.
Tiraq.ĩ trac.ceſſan. cau. ĩ pri.nu.179.& nu.193.

SVMMARIVM.

1 *Reus non edit actori etiam in cauſa depoſiti.*
2 *Reus edit actori in cauſa alimentorum. limita nu. 6.& 9.*
3 *Reus edit actori ubi agitur de pia cauſa.*
4 *Fiſco agenti reus edere tenetur.*
5 *Reus edit actori in cauſa dotis.*
6 *Reus non edit actori in cauſa alimentorum, quando poteſt aliter probare,& ibi de ueritate.*
7 *Reus ſemper edit actori quãdo magna ſubeſt cauſa.*
8 *Inſtrumentum aliud eſt,aliud contractus.*
9 *Reus non edit actori in cauſa alimentorum,quæ diues petit.*
10 *Fauor cauſæ præfertur fauori rei.*

Priuilegium III.

DE iure reus non tenetur edere actori ad
1 fundandum ſuam † intentionem, l.1.
l.qui accuſare,& l. fi. C. de eden. & id
eſt prohibitum non ſolum iure ciuili, ſed etiam
naturali æquitate, d.l. qui accuſare, per quam ita
dixit Bar. in extrauag. ad reprimē. in uer. figura,
nu. 17. licet ibi non probetur, ſecundum Iaſ. in
d.l. nu. 14. C. de eden. ubi tamen malè intelligit
Bar. credens illum loqui de iure naturali, cum ta
men loquatur de ęquitate naturali, & facit ratio
quia probationes concernunt medium cauſæ,
& licèt in deciſione cauſę fauendũ magis ſit reo
quàm actori, c. inter dilectos, in fi. de fide inſtru.
c. ex literis, de probatio. c. cum ſunt partium iu-
ra, de reg. iur. in 6. tamen in medio actor, & reus
procedunt a pari, ſecundum glo. in c. cum ad ſe
dem, in uerſ. cum pertinentiis, de reſtit. ſpoliat.
in d.c. cũ ſint partiũ iura, Bar. in l. inter ſtipulan
tem, §. 1. ff. de uerb. oblig. nec placet quod Dec.
in l. fauorabiliores, num. 5. ff. de reg. iur. inquit,
probationes dici concernere deciſionem cauſę,
quia non eſt uerum, ſed ſunt media cauſæ, cum
aliàs nihil eſſet medium in cauſis, & periniquum
eſſet ſi quis cogeretur cõtra ſe ipſas proprias ad
ducere probationes, c. nimis graue, C. de teſtib.
in tantum autem uera eſt regula, ut in cauſa de-
poſiti, quę eſt ſuper omnes priuilegiata, §. pen.
ubi Doctores omnes, C. depoſ. nõ teneatur reus
edere actori, l. 1. C. de eden. quem tex. dicit ibi
ſingularem Iaſ. nu. 4. tamen ubi tractatur de ali-
mentis reus tenetur inſtrumenta, & iura ſua ede
2 re actori, † ad fundandum ſuam intentionē, ut
uoluit ante oēs Butr. in c. 1. nu. 10. uer. idem poſ
ſet dici, de probatio. ubi idem dicit de dotibus,
in eccleſijs, in legatis ad piam cauſam, in liberta
tibus, in hoſpitalibus, in oīb. alijs cauſis priuile
giatis, ſequitur Abb. in d.l. 1. nu. 19. Aret. nu. 5 2.
uer. ultimo addo, Felin. nu. 11. & Dec. nume. 17.
Alc. in l. fi. nu. 19. C. de eden. ubi loquitur genera
liter de omnibus cauſis prædictis, inquiens eas
ęquiparari fiſcalibus, l. 3. C. de priuileg. fiſci, Ro.
in authen. ſimiliter in 5. ſpecia. iudic. C. ad leg.
Falcid. & in l. 1. ff. ſolu. matr. & facit, quia ut dictũ
eſt ſupra, cauſa dotis eſt pia, & in pijs cauſis reus
3 edit actori, ut per Bal. But. Abb. Are. Felin. Dec.
in d.c. 1. Tiraq. de priuileg. pię cau. priuileg. 155.
4 & idem uidemus in fiſco, cui agenti † edendum
eſt, l. nec quiſquam, ubi Bart. & alij, C. de eden. l.
2. §. diuus, il 1. uer. item diui fratres, ff. de iure fi-
ſci, Bal. in l. 1. §. editiones, uer. iuxta prædicta, ff.
de edē. Abb. & alij omnes in c. 1. de probatio. po
nũt Doctores in l. 1. C. de eden. eſt uerum quod
aliter in cauſa dotis uoluit Bal. in d. §. editiones
& eũ ſequitur Sali. in l. fi. uer. & ex his patet, C.
de eden. & tamē cā dotis ęq̃paratur cauſæ fiſca
li, l. 2. C. de priuileg. fiſ. imo cauſa dotis uidet̄ fa
uorabilior, ut uoluit Bal. ĩ l. 1. de iure dot. de quo
ponit Alc. in l. 1. ff. ſoluto matr. communis tamē
5 opinio eſt, quod etiā in cauſa dotis ſit locus † pri
legio prædicto, ut per Butr. Rom. Abb. Alc. Fe-
li. & alios ſupra citatos, & de cõi atteſtatur Dec
d. ca. 1. nu. 17. de probatio. poſt Felin. nu. 11. ꝗ
ſi hæc opinio recipitur fauore dotis, multo ma-
gis recipienda eſt fauore alimentorum, quæ sũt
fauorabiliora, ut dicam ſuo loco. Intellige tamē
procedere quando non adeſt copia aliter probā
di ſuam intentionem, nam ſi actor poſſet aliter
6 probare, non compellit † reum ad ſibi edendum,
ita Butr. in d.c. 1. nu. 10. uer. idem poſſet dici, ſe-
quitur Abb. nu. 20. uer. ego puto. ubi ait q͛d ſi
p̄ſens eſt notarius, habēs penes ſe originale, ceſ-
ſat priuilegium, quia facilè poteſt haberi copia
ab eo, & tunc non ſubeſt ratio uiolandi iuris re
gulas, contra c. ſanè, de priuileg. Felin. nu. 11. qui
idem dicit quando facultas probādi periſſet cul
pa petentis. eſt uerum, quod Butr. in loco præ-
dicto non ita indefinite loquitur, ſed inquit idē
eſſe in alimentis, ſaltē quando ceſſat facultas ali
ter probandi, atque ita uult ꝗ ēt ſi ſubeſſet fa-
cultas aliter probandi teneatur reus edere ĩ cau
ſa alimentorũ, quia dictio ſaltem, eſt cõiunctio
diminutiuè, quæ hoc operatur, ſecundum Bart.
in l. 1. nu. 5. ff. de iure codicillo. & ĩ l. ſi. ita legatũ.
nu. 7. ff. de iure codicillo. Corn. con. 190. col. 1.
uol. 1. & ſi hoc ſolo caſu concederetur priuile-
giũ, nihil eſſet ſpeciale in alimentis, cũ in oibus
cauſis cogatur reus officio iudicis edere actori ad
fundandum ſuam intentionem, quando ſubeſt
7 cauſa † magna, ſecundũ Ion. in c. 1. de probatio.
ubi cauſam magnā dicit, quando originalia sũt
perdita, Spec. in tit. de inſtrum. editio. §. uidēdũ.
nu. 17. uer. alij dicũt & bene, But. d.c. 1. nu. 11. in
fi. & licèt Abb. ibi nu. 21. conetur ĩpugnare hoc
dictũ & reducere ad caſum, quando tractatur de
publica, non aũt quando de priuata utilitate, ta
men Doctores ita intelligunt ēt in priuata: qua
re dicendum eſt ꝗ procedat alimentorum pri-
uilegium ēt quādo nõ apparet ꝗ ueritas aliter
non poſſit hēri: ſed pro ueritate diſtingui poſſet,
ꝗ aut conſtat petentē alimenta, poſſe facile ha-
bere inſtrumēta aliunde, q̃ a reo, & tunc nõ gau
deat priuilegio: ſi uerò hoc apparet, liceat ſibi ea
petere a reo, & hoc innuit Bu. in d.c. 1. & ſequun
tur alij, atq; ita diſtinguit in fiſco Dec. in d. c. 1.
nu. 14. in 3. declaratione, uer. ſed tamen ſaluādo
& erit differentia in onere probandi, quia reus
ipſe probare debet quod facile ſit petenti alimē
ta habere probationes aliunde, & dum Abb. d.
nu. 21. dicit tunc cogendum eſſe reum, quando
negocium de quo in inſtrumento cõe eſt, licet
inſtrumentum ſit proprium, nihil eſt, quia ſocie
tas reſpectu negocij, nihil cõe hēt cum ſocietate
inſtrumenti, & cũ aliud ſit inſtrumētũ, aliud ue-
8 rò cõtractus, † qui cõtinetur in inſtrumēto, Bar.
in l. ſi quis legatum, col. fi. in prin. ff. de falſ. quia
inſtrumētũ concernit probationē, non ſubſtan-
tiam actus, Bal. in l. Labeo, §. 1. uer. quid ſi quis,
ff. de pact. & plura congerit Dec. in conſ. 17. nu.
3. & ſeq. ubi inter alia probat quod ſtatutum an
nullans inſtrumentum, non cenſetur annullare
contractum, non bene infertur a ſocietate con-
tractus ad ſocietatem inſtrumenti, argumen.

l.Frpinianus exuli,ff.de minorib.ſecundo decla
ra,non procedere quando alimenta petuntur a
9 diuite,cui ſunt relicta,quia tunc† non gaudet eo
fauore: tunc enim ſolum alimentorum cauſa di
citur,quia, quando leganturr pauperi, ſecundũ
Bart. in l. alio,ff. de alim.& cibar.lega. tunc da-
tur;extenſio de libertate, uel pia cauſa ad alimen
ta: at ſecus quando diuiti ſunt relicta, ita decla-
rat Aret.in c.1.nu.53.de probatio.ſed reproba-
tur a Decio ibi,nu.17.qui dicit communem opi
nionem indiſtinctè procedere, quia cauſa dotis,
& alimentorum eſt fauorabilis propter ſe, non
ẽt quia ſit pia, ut no.in l.1.C.de fideicom.addo
quod & ſi cauſa alimentorum non dicatur pia,
niſi quando pauperi debentur, tamen non deſi-
nit eſſe fauorabilis,ut diximus ſupra hac eadem
parte ex Alex.Dec.& Alcia. in l. ſi certis annis,
C.de pac.Florian.in l.cum de in rem uerſo,ff. de
uſur.propterea non bene concludit Aret. argu-
mentum,quod ex quo non eſt pia,non gaudeat
priuilegio, ut ſibi reus edere cogatur: pro quo
10 facit,quia fauor† cauſæ præfertur fauori rei,c.fi.
de re iudic.c.inter pares,ff. eo.l.lege Iulia,ff. de
manum.at reo exhibere actor regulariter tenẽ,
ut per Docto.in cap.1.de probatio.ergo multo
magis tenebitur reus edere actori ad fundãdum
intentionem, quando cauſa actoris eſt fauorabi
lis,& hoc argumento utitur Dec.in d.c.1.num.
29.uer.8.& ultimo,ubi ſubdit libertatem,dotẽ,
& alia eſſe de per ſe fauorabilia,non autem alte
rius intuitu.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex officium ſuum non impatitur non petenti.*
2 *Iudex in cauſa alimentorum impartitur officium non petenti.*
3 *Iudex in cauſa pia impartitur officium ſuum non petenti.*

Priuilegium IIII.

IVDEX regulariter non impartitur of
1 ficium ſuum non † petenti, l.4.§. hoc
autem iudicium,ff.de dam.infe.l.1.§.
ſi magiſtratus,ff.de magiſt.conuen.l. de pupil-
lo.§.qui opus,ff. de oper. noui nunt. atque eam
regulam exornat Ripa in d.§.hoc autem, nu.1.
& ſeq.ubi ampliat pluribus modis: tamen ubi
de alimẽtis tractatur,iudex interponit officium
2 ſuũ non requiſitus,† ut eſt tex.in l.diui,ff.ad leg.
Falcid.ibi, ad curam ſuam reuocaturum præſi-
dem prouinciæ,& ibi Ale.nu.7.dicit notãdum,
quia iudex nemine petente ſe interponit, Aret.
in c.1 num.23.uer.2.quia,de probatio.ubi dicit
quod iudex ſupplere poteſt ex officio,ut alimen
ta præſtentur miſerabili perſonæ,allegat Bar.in
l.ſeruos,in princ.ff.de alim.& cibar.lega.qui ta
men dicit ſolum quod quilibet poteſt implora-
re iudicis officium, non autem quod iudex ipſe
nullo petente poſſit hoc facere, ſed concluſionẽ
noſtrã tenet Caſtr. in d.§.hoc aũt,ubi Ripa, nu.
26.Tiraq.de priuileg.piæ cau.priuileg.152.cir
ca finem, & tenet Cordub. in §. ſi quis a liberis,
§.utrum,nu.11.ff.de lib.agnoſ. & non eſt mirũ,
q̃a uidemus idem eſſe in dote, cuius fauore iu-
dex impartitur officium non petenti,l.ſi cum do
tẽ,§.eo aũt tẽpore,ff.ſoluto matr.ubi hoc notãt
Raph.& Caſt.ponũt Doctores in d.§.hoc aũt iu
dicium,ubi Ripa, nu.25. & facit quia cauſa ali-
3 mẽtorũ ut ſupra diximus,eſt pia, †& iudex in oĩ
cauſa pia interponit officium ſuum ẽt non req̃-
ſitus,l.nec quicquã,§.ultimo,ff. de offic.procon
ſul.in uer.plerunque,& ibi hoc notat Bar. idem
quoq; uoluit Bar.in d.§.hoc aũt,ĩ 4. oppoſi.ubi
ẽt Imo.& Ale. qui fortius ſubdit puniendũ eſſe
iudicem,ſi nõ impartiatur,& tenet Ripa, & mul
tos addit concordantes Tiraq.in d. priuil.152.ꝑ
totum,qui idem dicit in cauſa libertatis.per tex.
in l.mulierem,C.ſi mãcip.ita alien.fuer.ſed pri-
uilegium intelligi debet, quando debentur mi-
ſerabili perſonę uel pauperi, non autem quãdo
ſunt relicta diuiti, iuxta ea quę ſupra dixi.

S V M M A R I V M.

1 *Pactum nudum nullam producit actionem, etiam ſi ſit iuratum.*
2 *Pactum nudum, quod dicatur, nu.4.*
3 *Pactum nudum fauore alimentorum producit actionem.*
4 *Pactum nudum producit actionem, quando interponitur ſuper eo quod iure communi erat debitũ.*
5 *Prouiſio ſimplex & abſoluta refertur ad præcedentem cauſam.*
6 *Conuenit uerbum arguit pactum nudum.*
7 *Pactum nudum a uerbis, ſed veſtitum a cauſa producit actionem iure canonico inſpecto.*
8 *Pactum, uel ſtatutum continens idem quod ius commune, an aliquid operetur præter ius commune.*

Priuilegium V.

1 PACTVM nudum non producit † actio-
nem,l.iuris gentium.§. ſed cum nulla,
ff.de pact. etiam ſi adſit iuramentum,
ſecundum Innoc.in ca. 1.quod met. cau. quem
ad hoc allegat Bal.in l.fi.C.de fideic. d.§. ſed cũ
nulla,nu.2.& 22.& propriè dicitur pactũ nudũ,
2 †quando aliquid promittitur ſine interrogatio-
ne,ut declarat gl.in d.§.ſed cũ nulla.& dicit Bal.
in ru.de pac. extra, q̄ eſt cõuentio, q̃ fit ꝑ nun-
tium, uel ꝑ epiſtolã ſine contractu,i. ſi nõ cadat
in cõtractũ innominatũ,dicitur pactũ nudũ, fa-
uore tamẽ alimẽtorũ pactũ nudũ ꝓducit actio-
3 nẽ,ut probat tex.in l.inter ſocerũ,§.conuenit,ff.
de pact.dotal.ubi ſi uxor nubẽdo conueniat cũ
marito q̄ teneatur illã alere,dabitur illi actio in
factum ad alimẽta,& ita ſpeciale eſſe fauore ali-
mẽtorũ inq̃t Io.Fab.ĩ §.in pſonã Inſtit.de act.&
tex.ĩ d.§.cõuenit,dicit ſingularẽ & a nemine no
notatum in mundo,Rom.in ſing.528.Iaſ.tamẽ
in d.§.in perſonam, nu. 69. inquit non eſſe ſpe-
ciale hoc caſu,ſed ꝓcedere ex regula ſcd̃m quã
ſẽꝑ actio oritur ex pacto nudo,q̃n ꝓmittitur id

4 quod de iure † communi erat debitum, ut inquit gl. & poſt eam Bar. in l. legitimam, ff. de pact. & ſequitur ibi Caſtr. & Alc. & Iaſ. voluerunt quoque Bar. in l. non impoſſibile, ff. de pact. Bal. in c. ſi cautio, nu. 12. de fide inſt. Rom. in d. ſing. 528. Iaſ. in d. §. ſed cum nulla, nu. 24. limit. 14. & d. §. in perſonam, nu. 44. & 45. ſed poteſt adhuc eſſe ſingularitas intelligendo quod maritus uigore pacti obligatur ad præſtandum alimenta etiã in caſib. quibus alere non tenetur, quos caſus ſupra recitaui. Addo ꝙ hoc caſu non uidetur pactum nudum, quando maritus promittit uxori eã alere: nam pactum dicitur nudũ, quando nulla præcedit cauſa, ut probatur in d. §. ſed cum nulla, ubi no. Iaſ. in prin. at in marito ſemper ſubeſt cauſa alendi, ideſt dos propter quã uxor ali dẽt, & ſi non ſit dotata uxor, affert perſonam ſuam loco dotis: item operatur uiro, & omnib. iſtis ceſſantib. matrimonium eſt cauſa ſufficiens, quia eo ipſo quod eſt uxor, ali debet, ſi aliunde non habet, ut tetigi ſupra. & licèt cauſa non exprimatur in conuentione, tamen ſat eſt quod præcedat, quia ſequens conuentio refertur ad pręcedẽtem cau-
5 ſam, † per ea quę ponit Bar. in l. Titium, nu. 2. ff. de uer. obl. ubi qui promittit cẽtũ dare, intelligitur ex cauſa mutui, quę præceſſit. & licèt uerbũ
6 conuenit, in eo tex. poſitum arguat † pactum nudum, l. lecta, in uer. conuenit, ubi not. Bar. & Iaſ. ff. ſi cer. pet. Iaſ. d. §. ſed cum nulla, nu. 23. tamen eſt ẽt aptum comprehendere ſtipulationem, uel vel contractum ualidum. licèt ergo pactum prędictum ſit nudum a uerbis, non tamen eſt nudũ a cauſa, & hoc plurimum operatur, quia inſpecto iure canonico pactum nudum a uerbis, ſed
7 veſtitum a cauſa habet † effectũ, Bal. in l. ſi diuiſione, C. famil. erciſ. Iaſ. d. §. ſed cum nulla, nu. 9. & dixi in tit. quib. alimenta ſint præſtanda, dũ tractaui de alimentis uxori dandis, quod tale pactum non eſt ſuperfluum, quia eius uigore peti poterunt alimenta præterita, & nunc dico poſſe attentari quod ſi pacto ſolenni non nudo maritus promittat uxori, tenebitur etiam in caſibus, quibus alioquin non tenetur ex iure, ut prædixi;
8 pactum enim adiectum idem † continens quod ius commune, debet aliquid operari ultra ius cõmune. hoc tamen non pono pro conſtanti, quia multis placet quod pactum intelligatur ſecundum ius commune. uideri ergo poterunt ad quęſtionis determinationem Doctores, quos allegaui in conſ. 34. nu. 27. & ſeq. & quod de ſtatuto idem, quod ius commune, diſponente tradũt Arct. in conſ. 18. col. 4. uer. ad tertium, & plures citati a Contard. in l. unica, in ampliatio. numero. 131.

SVMMARIVM.

1 *Lis eſſe non poteſt inter patrem, & filium.*
2 *Contractus inter patrem, & filium non ualet.*
3 *Filius non uocat patrem in ius ſine uenia. & num. 9. & 12.*
4 *Filius uocat patrem in ius cauſa alimentorum.*
5 *Obligatio non cadit inter patrem, & filium.*
6 *Naturalia non poſſunt mutari iure ciuili.*
7 *Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium pro his, in quibus patri uſusfructus non quæritur.*
8 *Conceſſo uno ueniunt omnia, ſine quibus conceſſio foret inutilis.*
9 *Pater uocat filium in ius pro alimentis.*
10 *Filius uocãdo patrem in ius officio iudicis tenetur ueniam petere.*
11 *Duo ſi extant impedimenta uno ſublato remanet alterum.*
12 *Filius poteſt patrem in omni cauſa conuenire inſpecto iure canonico.*

Priuilegium VI.

INTER patrem & filium lis eſſe † nõ po-
1 teſt, l. lis nulla, ff. de iudic. intelligendo de filio in poteſtate, quia cum emancipato datur lis, l. fin. C. de in ius uocan. glo. in d. l. lis nulla, in fi. l. actiones, ff. de actio. & obliga-
2 tio. imo non ualet contractus † inter patrem & filiũ, l. 2. ff. de contrah. empt. l. 2. C. de inoff. donatio. §. item inutilis, Inſtit. de inutil. ſtipul. &
3 quando datur lis, neceſſe habet filius † ueniam petere, l. fin. C. de in ius uocan. tamen cauſa alimentorum poteſt filius uocare patrem in ius,
4 † ut eſt tex. in l. ſi quis a liberis, in prin. ff. de libe. agnoſ. ubi not. gl. in uer. cognoſcet, idem uoluit gl. in d. l. lis nulla, idem probatur in l. nec filium, C. de patr. poteſt. ubi nomine filii, qui triẽnium excedit, pater conueniri poteſt, hoc ẽt probatur in l. fi. §. ipſum autem, C. de bon. quę liber. Bar. in l. ſi conſtante, nu. 69. ff. ſolu. matr. ubi infert quod patre uergente ad inopiam filius egẽs poſſet pro conſequendis alimentis petere ſequeſtrum de maternis dotibus, Socin. in tract. fallẽ. reg. 244. in 2. limitat. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, in prin. nu. 43. & ſeq. Boer. deciſ. 130. nu. 7. Et ratio eſt, quia & ſi regulariter pater & filius cenſeantur iuris fictione eadem pſona, l. fi. C. de
5 impuber. atque ideo inter † eos non cadat obligatio, cum nemo poſſit ſibi ipſi obligari, l. Vranius, in prin. ff. de fideiuſſor. quã rationem conſiderarunt Bar. in l. frater a fratre, nu. 11. in fi. ubi Caſtr. nu. 7. Socin. còl. 1. & Crot. num. 8. tamen ubi non patria poteſtas, ſed natura ipſa eſt in cõſideratione, non attenditur illa ficta perſonarum identitas, ut inquit Corn. in d. l. fi. nu. 5. C. de impuber. & ciuilis ratio non poteſt iura naturalia
6 † corrumpere, §. fi. Inſtit. de legitima agnato. tute. l. 2. ff. de uſufruc. ear. rer. quæ uſu conſum. l. eas obligationes, ff. de capi. dimin. & ubi de alendo humano corpore agimus, attenditur natura, quæ eget ſuſtentatione, & ideo alito patre non ſuſtinetur filius, quia non fictione, ſed ueritate opus eſt, ut animal uiuat. eſt & alia rõ, quia lis eſſe poteſt inter patrem & filium, quandocunq; agitur de his, quorum uſusfructus patri nõ quæ-
7 ritur, † l. Imperator, ff. ad Trebellia. Bar. in l. litis, §. fi. ff. de neg. geſt. ubi infert ad fructus beneficij, & ſequũtur eũ alij apud Rod. ĩ diſputatio. maio. circa n. 31. Io. Lu. ĩ rep. ru. de donatio. ĩter uir. & uxo.

nxo.§.42.nu.9.Dida.in c.quia nos,de teſt.Cac
cialup.in l.frater a fratre,nu.103.ff. de cond.in-
deb.& ante eum Caſtr.in l. ſacroſanctę, C. de e-
piſc.& cler.Duran.de arte teſtan.tit.1.cau.1.nu
me.6.Vant.de nullit.ex defec.mand.nu.41. ſed
non quæritur patri uſusfructus alimentorũ,
cũ ea omnia tranſeant in utilitatem filii,ergo da
tur filio actio contra patrem. Tertia eſt ratio,
quia fruſtra lex filio tribueret officiũ iudicis pro
alimentis conſequendis ſi illi denegaret exerci-
tium,arg.eius ꝙ inquit Bal.in l.iubemus,§.in ſu-
pradictis,nu.1.C. ad Trebellia.ſequitur Alexã.
ad Bart.in authen.excipitur, C.de bon. quę lib.
8 dixi in conſilio 116.nume.36. uno enim † con-
ceſſo omnia cenſentur concedi,ſine quibus ad il
lud perueniri nõ poteſt,l.1.§.1.ff.ſi uſusfruc.pe
ta.l.3.§.qui habet,ubi Doctores,ff. de ſeruit. ru-
ſtic.prædio.Euerard.loco 94.in princ.Vincent.
Carroc.in c.cum quid,in princ. de reg.iur.in 6.
& quæ dicuntur de filio petente alimenta a pa-
9 tre,amplia etiam in patre qui alimenta perat † a
filio; nam & ſi prohibeatur pater filium in ius
uocare non minus,quàm filius patrem,ut d.l.lis
nulla,quæ generaliter,& indiſtinctè dicit,lis nul
la nobis eſſe poteſt cum eo, quem in poteſtate
habemus,& non conſtituit diſcrimen,quod pa-
ter agat uel conueniatur, tamen fauore alimen-
torum admittitur pater ad agẽdum uirtute cor-
relationis. Præterea hoc eſt intelligendum in
filio petita uenia,& non aliter,quia etiam in ca-
ſibus,quibus poteſt conuenire patrem, debet ve
niam petere,ſecundum Cin. & Fulgoſ. quos ci-
tat, & ſequitur Iaſ.in l.fin. C. de in ius uocan. &
procedit etiam ſi non actio detur ad officium iu
10 dicis, † ut pro alimentis,glo. in uer.obſequium,
in l.cogi,in §.ſi pater,ff.ad Trebellia.in l.ſi ſocer,
in uer.conueniri,ff.ſolu.matr.glo.fin.circa med.
in §.pœnales.Inſtit.de actio.Iaſ.in l.1.nu.8.ff.de
iuriſd.om.iudic.Aſcan.in tracta.de patr. poteſt.
11 in 3.effectu, nu.16. & ratio eſt,quia ſi duo † ſine
impedimenta ſublato uno alterum remanet, l.
uim paſſam,§.præſcriptionem,ff.de adult. Bald.
in l.1.col.antepen.C. de furt. Alex.in conſ.62.
vol.2.Crot.in con.61.nu.3.duo autem filio ob-
ſtant:unum, quòd patrem non poteſt conueni-
re in iudicio; alterum, quòd debet ueniam im-
petrare; proinde quamuis alimentorum fauore
diſpenſetur aduerſus unum, tamen remanet al-
terum, & ſat eſt quod pro alimentis eatenus di-
ſpenſetur, quatenus exigit neceſſitas. Aduerte
tamen, quia ſpecialitas hæc introducta alimen-
torum fauore procedit iure ciuili inſpecto: nam
ſi ius Canonicum attendamus,non erit ſingula-
re, quod filius agat contra patrem pro alimen-
tis,cum poſſit pro quacunque cauſa patrem cõ-
12 uenire, † eſt tex.in c.non eſt nobis,de ſponſal.gl.
in c.ſi eccleſia,23.quæſt.4.in c.quęritur.2.quæ-
ſtio.7.glo.pen.in c.fin.dę iudic.in 6.Io.And. in
glo.pen.in c.animal, & in c.fin.de iudic.in 6.An
ge.in d.l.lis nulla,ubi etiam Caſtr.Ang.Aret. in
§.ius autem,Inſtit. de patr.poteſt. Iaſ. in l. frater
a fratre,nu.30.ubi Caecialup.nu.45.ff.de cond.
indeb.Socin.in d.reg.243.in 6.fallen. Cordub.
d.l.ſi quis a liberis,in princ.nume.61.ff.de liber.
agnoſc.& poteſt eſſe ratio, quia & ſi patria po-
teſtas impediat oriri ciuilem obligationem,non
tamen impedit naturalem,quæ ſolet multum at
tendi iure canonico. ut autem ſcias quando, &
quibus caſibus liceat parentem in ius uocare
ſine uenia, & an idem ſit in nepote, & aliis de-
ſcendentibus, uideas Soc.in d. reg.244, Duen.
in reg.351.doctor.in l.fin.C.de in ius uocan.&
Aſcan.in d.tract.in 3.effectu,per totum,ubi latè
agit. An autem filio familias ſit dandus curator
caſu quo minor ſit,dicam infra dum agam, an
minor pro cauſa alimentorum poſſit eſſe in iu-
dicio. & quia ſupra diximus non requiri patris
conſenſum, quando filius agit ad ea, quorum
vſusfructus patri non quęritur,infertur quod fi-
liusfamilias poteſt a tertio alimenta petendo ſta
re in iudicio ſinè patris conſenſu, ſed hoc non
eſt ſpeciale.

SVMMARIVM.

1 *Seruo legari & fideicommitti non poteſt,& non po-
teſt conualeſcere legatum mortuo teſtatore.*
2 *Seruus eſt capax legati alimentorum, & intentat
officium iudicis pro eis etiam contra dominum.&
nu.3.ponit rationem.*
3 *Seruus eſt capax eorum,quæ ſunt facti.*
4 *Fratribus minoribus relinqui poteſt in cauſam ali
mentorum,& nu.11.ubi latius.*
5 *Damnatus ad metalla eſt alimentorum capax.*
6 *Facta quæ ſunt,mutari non poſſunt.*
7 *Damnatus ad metalla retinet ius naturale et illius
iuris exequutiua.*
8 *Deportati poſſunt actionem exercere.*
9 *Deportatus habetur pro mortuo.*
10 *Relegatus eſt teſtabilis.*
11 *Fratribus minoribus alimenta,an & quando relin
qui poſſint.*
12 *Seruo ſi relinquantur alimenta debentur domi-
no.*

Priuilegium VII.

SERVO dari non poteſt legatũ,
1 uel † fideicommiſſum,l. ſeruus,
C.de legat.ubi fortius dicitur,
quòd legatum ſeruo factum nõ
efficitur ualidum, ſi mortuo te-
ſtatore donetur libertate: item ſeruus nõ poteſt
dominum conuenire,tamen ſeruo alimenta re-
linqui poſſunt,& pro eis deducit officium iudi-
2 cis etiam contra † dominum,ut eſt tex.in l.ſeruos
ad cuſtodiam templi,ff.de alim. & cibar. lega.l.
quidam.§.illo.C.de neceſſa.ſeru.hæred. inſtit.l.
ſeruo alieno.§.ſi quis poſt tempus.ff.de leg.1.&
glo. ibi dicit eſſe ſpeciale fauore alimentorum,
quod detur officium iudicis,Bar.in l.ſi conſtan-
te,nu.69.ff.ſoluto matr. Feder. de Sen.in conſi.
41.Iaſ.in l.ſi uictum,num.6. ff. de re iudic.Cor-
dub.in l.ſi quis a liberis,§.utrum, num.12.ff. de
liber.agnoſc. & ratio eſt,quia ſerui retinent ea,
quæ

quæ ſunt iuris naturalis, licet propter ſeruitutē
amittant alia, argumento l. legatū, ff. de capit. di
min. l. 3. ff. de his, quæ pro non ſcrip. ha. alimen
ta autem deſcendunt a iure naturali, ergo ſer-
uis debentur, addo dandos eſſe uitæ, cui uita cō-
ceditur, ut inquit Corne. Tacit. annal. lib. 4. acce
3 dat quod in ſerno cadunt, † quæ facti ſunt, l. qui
hæredi, in princ. ff. de cond. & demonſtr. §. ſed &
cum factum, Inſtit. de ſtipulat. ſeruo. l. legatum
nulli, ff. de alimen. lega. ita dicit Feder. Sen. in d.
conſ. 41. ratio autem, quare magis detur officiū
iudicis, quā actio, eſt, quia actio conſideratur in
perſona illius, qui experitur, §. 1. Inſtit. de actio.
& officiū iudicis reſidet in iudicis perſona. cū er
go ſeruus nō poſſit agere, nō datur actio, ita gl. ī
d. l. ſeruos ad cuſtodiā, declarat Cord. d. §. utrū,
nu. 12. & ideo inquit Bart. in d. l. ſeruo alieno, §.
1. quod & ſi fratres Minores ordinis Sācti Fran
4 ciſci non† poſſint eſſe in iudicio pro quauis cau-
ſa, clem. exiui de paradiſo, de uerb. ſignifi. tamen
ualet relictum eis factum in cauſa alimētorum,
& officio iudicis coguntur hæredes ea præſtare,
licet fratribus non detur actio, ut petant, idem
dicit in l. ciuitatibus, nu. 5. ff. de leg. 1. & in tract.
Minoricar. lib. 2. diſtinc. 7. c. 3. nu. 40. & ſeq. &
Cordub. loco prędicto, dicit idem in monacho.
Eadem ratione licet damnatus in metallum ſer-
uus pęnę efficiatur, & libertatem perdat, l. in me
5 tallum, C. de bon. proſcrip. tamen eſt capax † re-
licti alimentorum, l. ſi is cui, ff. de alimen. & cib.
leg. l. ſi in metallum, ff. de his quę pro non ſcrip.
habent. glo. in l. deportati, ubi Salic. in fi. C. de
bon. proſcrip. eſt tex. in l. legatum, ff. de capit. di
min. Ang. Are. in trac. de teſtam. glo. 45. nu. 10.
Iaſ. in l. 1. nu. 1. in 3. limit. C. de hęred. inſtit. & hāc
ſententiam probarunt Bar. Ang. Imola, & Alex.
in l. ſi uictum, ubi Iaſ. nu. 4. ff. de re iudic. Maran.
in l. is poteſt, num. 109. ff. acquir. hęred. Cordub.
d. §. ſed utrum, nu. 4. Simon de Pret. de coniect.
ult. uol. 11. interpret. nu. 18. ſol. 425. ratio autem
eſt, quia relictum cauſa alimentorum, conſiſtit
potius in facto quàm in iure, ut inquit tex. in d.
l. legatum, in fi. ff. de capit. dimin. ideo cum dam
natus in metallum perdat ſolum quæ ſunt iuris,
non autem quæ ſunt facti, conſequi debet alimē
torum legatum. quæ enim ſunt facti, nulla poſ-
6 ſunt† conſtitutione mutari, l. denique, ff. ex quib.
cau. maio. l. 1. §. ſi uir, ff. de acq. poſſ. l. librorū, § q
tamen Caſſius, ff. de leg. 3. l. ſi uictum, ff. de re iu
dic. & quæ facti ſunt, ſicuti cadunt in ſeruum, ſe-
cundum Feder. Senen. d. conſi. 41. ita cadere in
eum debēt, qui ad metallum damnatus eſt. Alia
eſt ratio, quia alimenta ſunt iuris naturalis, ideo
damnatus non ea amittit, & alimenta capit non
perſona, ſed natura, ut inquit Fely. in c. qualiter
& quando, il 2. nu. 28. de accuſat. quod tamen ni
hil eſt, quia non poteſt a perſona ſeparari natu-
ra: imo uerius eſt dari perſonæ, ut inquit Corne.
in conſ. 204. lib. 4. ſequitur Cordub. loco ante-
dicto, nu. 6. Inde infertur, ut ei concedenda ſint
alimenta, cui perſonæ relinquitur, ut ſupra dixi
ex tacito, alii dicunt damnato, ideo dimitti ali-
menta, quia datur officium iudicis, quod non
pręſupponit obligationem, & reſidet in perſona
iudicis, non autem apud alimentandum, ut per
Cordub. ibi. ſed hoc deuiat a communi: nam cū
retineat quæ ſunt iuris naturalis, atque ita alimē
ta retinere etiam debet, quæ ſunt neceſſaria ad
alimētorum conſequutionem, ut ſunt actiones,
l. ſi ſibi mandauero, §. is cuius, ff. manda. hoc mō
declarat Bar. in l. ſi uictum, ff. de re iudic. inquiēs
7 quod damnatus in metalla retinet† nō ſolum ius
naturale, ſed ea etiam, quæ ſunt exequutiua il-
lius naturalis iuris, ut ſunt alimēta, idem uoluit
Ang. ibi & ſeq. Imola, qui fortius dicit per illū
tex. ampliari deciſionem l. ſi uictum, & cum eis
tranſit Alex. & rationem dicit Iaſ. num. 4. & ſeq.
quia non ſolum datur actio ad alimenta, ſed etiā
pro alimentis denegatis, quia ſuccedit loco ali-
mentorum, & quæ dicuntur de damnatis ad me
tallum, facilius locum uendicant in deportatis,
qui & ſi perdant ea, quæ iure ciuili competunt,
retinent tamen, quæ ſunt iuriſgentium. propte
rea licet actio ſit iuris ciuilis, quia tamen oritur
8 ex contractu, qui eſt iuriſgentium, poſſunt† exer
cere actionem, l. ſi ſibi mandauero, §. is cuius, ff.
mand. & d. l. uictum, ubi Bar. hoc tenet Ang.
Imola, & alii ibi, Iaſ. in l. 1. princ. C. de hæred. in-
9 ſtit. & tamen deportatus† habetur pro mortuo,
l. 1. §. pen. ff. de bon. poſſ. cōtra tabal. l. ſi necem.
§. ſi deportatus. ff. de bon. liberto. Iaſ. d. l. 1. in
princ. Maran. in l. is poteſt, nume. 117. ff. de acq.
hęred. & multo magis in relegato. is enim rema-
10 net† teſtabilis, Bar. in l. eius qui, §. ſi cui, in fi. ff. de
teſtamen. Doctores in l. relegatorum, in princ.
ff. de interd. & relegat. & neque bona, neque ea,
quæ ſunt iuris ciuilis perdit, l. ſi qua, ff. ex quib.
cau. maior. l. relegati, ff. de pœn. l. bona. ff. de iu-
re fiſci. & generaliter procedit, quod legatum
alimentorum fieri poteſt cuicunque, quamtum
nis aliàs incapaci ſucceſſionis, ut generaliter po-
nit Foller. in ſua praxi cenſua. in glo. huiuſmodi
cenſus ſuper rebus, nu. 82. folio mihi 144. quæ
uerò dicta ſunt ſupra, procedunt quando nihil
aliud obſtat, aliàs etiam alimenta relinqui non
11 poſſunt incapacibus, ideo fratribus Minoribus
non poſſunt alimenta relinqui, quia repugnat
ſua regula, ſecundum quam debent perpetuo
mendicare, ita Bal. in auth. ingreſſi, num. 19. ubi
idem dicit in quocunque annuo legato, ſubdēs
idem eſſe, quod annum quid legetur pauperi,
uel quod legetur ad alimenta, quia uſus hic ha-
betur ſemper pro expreſſo, idem Bal. hoc tenet
in l. ſeruo alieno, in princ. ff. de le. 1. quia clemen
tina dicit contrariū, & reprehendit Iac. de Are.
qui aliud dicebat, ſequitur Imola ibi, qui tamen
limitat, quādo alimenta relinquerentur pro mo
dico tempore, puta pro una die uel menſe. per
hoc enim non impeditur perpetua eorum men-
dicitas, Dec. in c. in præſentia, num. 70. de proba
tio. ubi tamen dicit ſecus eſſe, quando in alium
uſum relinqueretur, puta ad ſtudium, uel quid
aliud ſimile; poſt Feder. Senen. conſ. 12. & Abb.
in conſi. 63. uol. 2. quę tamen ſententia mihi nō
placet, quia hoc modo poſſet a pluribus minuta
tim conſtitui certus redditus ad alimenta fra-

trum

trum contra eorum tegulam, & contra mendi-
ciiatem, qua ratione Bart. in trac. minor. diſtin.
6. cap. 1. nu. 33. & adiuuatur ex his, quę ponit
Fulgoſ. d. conſi. 104. Abb. d. conſ. 63. Quod ue-
rò dictum eſt de ſeruo, quòd ſit capax alimen-
torum, optimè procedit quando dominum non
habet, quia tunc ipſe capit, ipſe agit: at ſi domi-
num habeat, tunc non agit, neque capit, ſed do-
12 mino †uidentur relicta, ut declarat Bar. in l. cum
hi. §. eam tranſactionem, nu. 5. ubi Iaſ. in fi. ff. de
transactio, & dixi infra in priuilegio, an ſuper
alimentis poſſit tranſigi, in 9. limitat.

S V M M A R I V M.

1 *Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore, ubi ampliatur.*
2 *Minor ſine tutore, aut curatore, petit alimenta.*
3 *Minor non petit alimẽta ſine curatore, quando non eſt periculum in mora.*
4 *Minor non poteſt eſſe in iudicio ſine curatore etiam quando patris conſenſus non requiritur.*

Priuilegium VIII.

1 MINOR non poteſt eſſe in iudicio ſine
curatore †propter fragilitatem conſi-
lij, per quã indultum eſt a iure quòd
poſſit conditionem ſuam facere meliorem, non
aũt deteriorem, l. 1. in prin. ff. de minor. l. fi. C. de
filiofamil. minor. & oĩa acta reddũtur nulla, ſi ge
ſta ſint ſine curatore, ſiue hẽat, ſiue non. gl. Bar.
Caſtr. & alii in l. pen. C. ſi aduer. rem iudic. Bar.
& Caſtr. in l. acta, §. contra, ff. de re iudic, Vant.
in tit. de inhabil. ex defec. mand. num. 30. & ſeq.
vbi dicit uerum eſſe quoque in cauſis crimina-
libus, ĩ eccleſiaſticis, & beneficialibus, addo Spe
cu. in tit. de acto. in princ. nume. 2. & 9. Maran.
qui alios congerit in ſuo ſpeculo, par. 4. diſtinc.
16. num. 42. & ſeq. tamen ubi agit de alimentis,
quia uenter nõ patitur dilationem, l. 2. ff. de fer.
& melius in l. 1. C. de alim. pup. præſtan. ſi peri-
culum ſit in mora, & tẽpus non ſuppetat ad dan
dum curatorem, poterit pupillus adire iudicẽ,
2 & ſine curatore, uel tutore alimenta† petere, ut
probatur in d. l. 1. per quam ita dicit Specul. in
tit. de actore, in princ. nu. 3. Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. utrum, num. 16. ff. de liber. agnoſ. ſed
ubi mora non eſt damnum allatura, legitimari
debet minoris perſona, & dandus eſt ei curator.
3 †ut in propoſito alimentorum inquit Bar. in l. ſi
conſtante, numero ſexageſimonono, in fi. ff. ſo-
luto matrimonio. ceſſante enim neceſſitate, ceſ-
ſat id quod inductum eſt neceſſitatis cauſa, cap.
cum ceſſante, & Bar. in loco prædicto allegat gl.
4 fin. in l. ſi longius. ff. de iudic. †quæ uult quod fi-
liusſamilias minor non poſſit ſtare in iudicio ſi-
ne curatore etiam in caſibus, quibus patris con-
ſenſus non eſt neceſſarius, & filius poteſt eſſe in
iudicio ſine conſenſu patris, ſequitur ibi Bar. &
Bal. & Caſtr. dicit illam glo. ſingularem, Alex. in
l. fin. §. neceſſitate, C. de bon. quæ liber. Aret. In-
ſtit. de tutel. in principio, Vant. loco prædicto,
numero 43.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex eccleſiaſticus non cognoſcit contra laicum.*
2 *Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de alimentis contra laicum.*
3 *Iudex eccleſiaſticus cognoſcit cauſam piam.*
4 *Epiſcopus exequitur diſpoſita per defunctum non obſtante illius prohibitione.*
5 *Iudex eccleſiaſticus non cognoſcit de alimentis relictis diuiti.*
6 *Spurius non poteſt alimenta petere coram iudice laico, ubi late de ueritate.*
7 *Spurij ſunt alendi etiam in foro Cæſaris.*
8 *Iudex laicus in terris eccleſiæ competens eſt in cauſa alimentorum.*

Priuilegium IX.

IVDEX eccleſiaſticus non poteſt cau-
ſam cognoſcere contra laicum con-
1 uentum, etiam ſi clericus ſit, qui con-
uenit, c. cum ſit generale, de foro competen. l. 2.
C. de iuriſdic. om. iudic. eſt enim diſtincta iuriſ-
dictio, & confundi non debet, & unus officialis
non debet ſe ingerere in officium alterius, ut in
ſimili dicit Bal. in l. 1. nu. 1. de offic. conſul. tamẽ
ſi agatur de alimentis alicui debitis, aditi pote-
2 rit iudex †eccleſiaſticus, c. ſignificantibus, de off.
deleg. ponit Bar. in l. ſolent, nu. 13. ff. de alim. &
cibar. lega. Imola in c. relatum, il 1. col. 2. uer. no
ta quod ualet, de teſtam. Gimin. in c. ſi quis deli
querit, ubi etiam Prępoſ. ĩ fi. diſtin. 30. Io. Lup.
in c. per ueſtras, in 2. notab. in prin. nume. 19. de
donat. inter uir. & uxo. folio mihi 126. Didac.
in epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 6. nume. 6.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, in princ. nu. 39. ff.
de lib. agnoſ. Ludou. Molin. de primogen. Hi-
ſpan. lib. 2. cap. 15. nu. 76. procedit autem ſpecia
litas, quia datum uel relictum ad alimenta, dici-
tur collatum in cauſam piã, ut declaraui in prin
cipio huius partis, ut probat tex. in d. c. ſi quis
deliquerit, ubi Gemin. & Præpoſ. in fi. item reli-
ctum in piam cauſam, mittitur exequutioni non
ſolum per laicum, ſed etiam per eccleſiaſticum
iudicem, & uterque habet iuriſdictionem in lai-
3 cos, †ut inquit Bal. in l. hæreditas, §. ſi defuncto,
ff. de petitio. hęred. ubi allegat Archid. Specul.
& Innoc. Imo Epiſcopus exequi poteſt diſpoſi-
4 ta per defunctum non obſtãte illius †prohibitio
ne, l. nulli, cum auth. ibi poſita, & l. ſi quis ad de-
clinandam, C. de epiſ. & cler. Ang. in l. illa inſti-
tutio, ff. de hære. inſtit. ubi tamen dicit quod epi
ſcopus debet exequi ſecundum formam ordina
tam a teſtatore, quod ſubdit eſſe notandum, &
ſequitur Imola ibi, col. 3. uer. quid autem ſi teſta
tor inſtituit, & quod epiſcopus habeat pro cau-
ſis piis iuriſdictionem in laicos, probat tex. in l. 1.
ubi Bal. C. de epiſcop. aud. c. 1. ubi Hoſtiẽ. Abb.
& alij, de empt. & uendit. glo. in c. relatum, il 1. de
teſtam.

teſtam.ubi poſt Abb.Imo. & Barbat. ponit Di-
dac.in fi.dicens cauſam piam tractandam eſſe iu
ata canonicas ſanctiones, ideo non mirum ſi e-
jus cognitio,& definitio competit eccleſiaſticis
judicibus, multos alios citat Tiraquel. in tract.
de priuil.piæ cau.priuileg.149.ubi allegat Bart.
in d.l.ſolent.Id tamen intelligendum eſt, quan-
do alimenta debeatur pauperi, quæ ſolo caſu
piam cauſam reſpiciunt, ut ſupra dictum eſt, dũ
actum eſt,an alimenta dicantur cauſa pia,atque
5 †.ita declarat Bar.in d.l.ſolent,nu.13.& Cordub.
d.nu.39.Imola in c.relatum, de teſtam. Lup.in
c.per ueſtras,in 2.notab.nu.19. de donat. inter
uir.& uxo.folio 126. ubi dicit not. Hæc tamen
ſpecialitas non habet locum,quando ſpurius pe
tit alimenta,uel relicta, uel aliter debita, quia is
uelit nolit, cogitur eccleſiaſticum iudicem adi-
6 re,nec poſſet ea petere coram † laico,ita Aret. in
conſ.48.reuocatur in dubium,num.5.& per to-
tum, ubi dicit, quod eſt exceptio declinatoria,
ſeu potius peremptoria, quando dicit, tibi non
competit ius, uel actio in foro ſeculari,non au-
tem incompetentia, quia ubi lex eccleſiaſtica in
ducit propter peccatum nouum remedium ex-
citando ad illud iudicem eccleſiaſticum, tunc
nullum competit remedium in foro ciuili, cum
ſequitur Caccialup.in l. frater a fratre, §. quæſi-
tum,nu.87.ff. de cõd.indeb. licèt idem in auth.
ſi qua illuſtris,nu.93.in fi.C.ad Orfician.neutrã
in partem inclinet,ſed quærendum,& inuenien-
dum dimittant. hanc etiam ſententiam ſimpli-
citer ſequutus eſt Dec.in c.Sanctæ Mariæ, num.
30.de conſtitutio.Gram.in conſi.ciuili 35.in fi.
Cephal.in conſ.48.nu.9.Burſat.in conſ.62. nu.
19.Bonacoſ.in tracta.de æquita.canon.in 2.con
cluſ.ſed contrarium tenuit Lancel. Gall. in rub.
ff.de uerb.oblig.nu.22.& ſeq.dicens quod Are-
tini opinio non eſt uera, quia quod ſpurio de-
beantur alimenta,procedit hodie non ſolum in
foro eccleſiaſtico, ſed etiam in ciuili, & ante eũ
idem uoluerunt Soc.& Thomas Doccius,quos
citat Caccialup.in locis ſupra citatis, & cum eis
uidetur tranſire Capic.in deciſ. 164. numero ſe
cundo,ubi tamẽ dubiè loquitur.Cum hac quo-
que ſententia tranſit Paulus Picus in conſilio
22. numero ſexto, quem citat, & ſequitur Me-
noc.in conſ.461.numero 22.& nouiſſimè Cor-
dub.in d.l.ſi quis a liberis §.idem reſcripſit, nu-
mero 78.ubi dicit eſſe in facultate ſpurij, coram
quo malit agere, & præter eum ita quoque con-
tra Aret.tenet Ripa in rub.ff.de uerb. oblig.nu-
mero 58.dicens communem opinionem eſſe in
contrarium,quia etiam in foro Cæſaris filii ſpu
7 rii ſunt alendi † a patre, ut per eum qui multos
allegat,Simon de Pretis,de coniect. ult. uolunt.
lib.3.interpret.prima,dubit.tertia,ſolut.ſecun-
da,numero ſexto,Paleo.de not.& ſpur. cap.47.
numero quinto, qui mouetur eadem ratione,
ſed ea non uidetur bona,quia & ſi in terris impe
rij debeantur alimenta, tamen poſſunt ſimul ſta
re quod petantur ab eccleſiaſtico iudice.ſed cer
tè ineuitabilis eſt ratio quod etiam in foro Cæ
ſaris debeantur ſecũdum communem,ideo pla-
cet mihi quod mixti ſit fori: quod ſi primam am
plecteris, declara non procedere in terris eccle-
8 ſię ſubiectis, quia tunc etiam laicus † iudex erit
competens ſecundum gl. in c.fin.in uer.lex ciui
lis,de arbitr.in 6.Simon de Pretis,loco prędicto
ubi allegat Felyn.ſic declarantem.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio ſuſpendit effectum iudicati.*
2 *Appellatione pendente nihil innouari debet.*
3 *Appellatione pendente ſuper ualiditate matrimo-
nij alimenta decernuntur uxori.*
4 *Alimenta decernuntur uxori pendente lite ſuper
iuribus matrimonij.*
5 *Iudex laicus decernit alimenta uxori, dum coram
eccleſiaſtico agitur de matrimonio.*
6 *Matrimonij cauſa eſt ſpiritualis, & cognoſci debet
ab eccleſiaſtico iudice.*
7 *Matrimonij cauſa iudicatur ſecundum ius cano-
nicum.*
8 *Cauſa matrimonialis iudicatur ſecundum ius ca-
nonicum in foro Cæſaris, quando agitur de ſuc-
ceſſione.*
9 *Articulus dependens, uel emergens a cauſa matri-
monij ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum.*
10 *Iudex cauſæ principalis, eſt iudex emergentis, &
accesſorij.*
11 *Attentare licet pendente appellatione, quando ab
ea ſententia non datur appellatio.*

Priuilegium X.

1 APPELLATIO ſuſpendit † effectum
ſententię,l.1.in fi.ff.ad Turpillia.cap.
uenientes,de iureiur.Bar.in l.1.num.
3.ff.de appellat.Socin.in conſ.91.nu.10.uol.4.
Afflict.in deciſ.296.num.3.Doctores in l.ſi cau
ſa cognita,ubi Alex.nu.2.Iaſ.num.7.C. de tran
ſac. Bero.in cõſ.56.nu.15.uol.2.Ripa in l.1.nu.
8.& ſeq.ff.de re iudic.ideo ea pendente nihil in-
2 nouari † poteſt,ut in rub.& toto tit.ff.nil.nouan.
appellat.penden.c.ſuper eo,il 1.de appellat.c.ſi
a iudice,eo tit.in 6.Abb.in rub.de appellat.ubi
Dec.in 4.col.uer.ſecundo principaliter,Rom.in
conſ.37.nu.4.Bero.in conſ.110.num.40. uol.3.
Pariſ.conſ.28.nu.26.uol.4.Socin.iun. in conſi.
75.nu.24.uol.4. Natta in conſ.583.nu.5. Van-
tius in tit.quoties & intra quod tempus.nu.48.
pendente tamen appellatione ſuper ualiditate
3 matrimonii decernenda ſunt alimenta † uxori
per ea quæ notant Doctores in c.ex parte,de ac-
ſat.Specu.in tit.de appell.§.pen.uer. illud autẽ,
& diximus ſupra,quando ſermonem fecimus de
alimentis actori præſtandis,lite pendente, & in
4 uxore alenda, † dum diſceptatur de uiribus ma-
trimonii,ponit Quintil. Mand. in conſ.12.qui &
ſi de graui cauſa agat inter duces, nihil tamen al
legat ex prædictis, & facit ad noſtram quæſtio-
nem quia in cauſa alimentorũ appellatio non ſu
ſpendit iudicatum, ut paulo infra dicam. Auge-
tur ſingularitas, quia alimenta poſſunt a iudice

laico

laico decerni, dum quæſtio ſuper matrimonio
5 †uentilatur coram eccleſiaſtico, ut per multa cõ
cludit Afflict. in decif. 152. per totam: ubi moue-
tur, quia cauſa alimentorum non eſt de proceſ-
ſu cauſa in qua fuit appellatum, ſed uidetur di-
uerſa cauſa. item quia lata ſententia in fauorem
matrimonii, uidetur etiam ordinatum quod ali
mentis debeantur, at a ſententia alimentorum
non appellatur, ſed mittitur exequutioni. & ſub-
dit ibi Afflic. nu. 5. eſſe ſpeciale, ut lite pendente
præſtentur alimenta mulieri, quæ ſuper matrimo
nio obtinuit ſententiã in fauorem, ſequitur Fab.
Montel. in ſua praxi, quem citat, & probat Ioã.
Bapt. Aſin. in ſua praxi iudic. §. 31. in cap. 2. in 2.
princip. limitat. nu. 6. folio mihi 375. idem uo-
luerunt Manfred. & Guid. Bon. quos citat Lan-
celo. in tracta. de attenta. in 2. par. cap. 12. limit.
24. in princ. ubi ſubdit non dici attẽtatum, quan
do lite pendente iudex prouidet de alimentis
uxori, & præter eos Rebuff. in conſtit. Gall. to-
mo 1. artic. 3. glo. 1. nu. 29. & ſeq. & tamen ma-
6 trimonij cauſa ſpiritualis† eſt; & cognoſci debet
per iudicem eccleſiaſticum, c. excedentibus, de
exceſſib. prælat. c. cauſam matrimonii, de offic.
deleg. Specu. in tit. de reſcrip. præſentar. §. ratio-
ne formæ, nu. 35. Abb. in c. ſi pro debilitate, nu.
4. de offic. deleg. Rom. in conſ. 299. nu. 8. Cor-
ſet. in ſingul. matrimonium, il 2. Maran. de or-
dine iudic. par. 8. diſtin. 11. nu. 8. ubi multos con
7 gerit & iudicatur† ſecundum ius canonicum, c.
fin. de ſecund. nup. Bal. in c. ex tranſmiſſa, col. 1.
de reſtit. ſpoliat. Abb. in c. eccleſia Sanctæ Ma-
riæ, col. 6. de conſtit. etiam in foro Cæſaris, quan
8 do agitur de ſucceſſione, †ut tenuerunt Cardin.
Signor. Abb. & alii, quos citat Dec. in conſ. 158.
Didac. de ſponſal. par. 2. cap. 6. §. 8. nu. 18. deciſ.
Pedem. 84. nu. 9. in quo tamen multi contrariũ
tenuerunt. & ſicuti cauſa matrimonij ſpectat ad
eccleſiaſticum iudicem, ita quicumque articulus
9 †emergens, uel dependens ab ea, c. tuã, ubi Abb.
& alii omnes, de ordi. cogn. c. lator, qui fil. ſint
legit. & idem eſt in cauſis quæ ſunt ſpirituali an-
nexæ, ut notat. In c. quanto, de iudic. iudex enim
10 †cauſæ principalis eſt etiam iudex acceſſoriũ. mi
hi autem uidetur nihil omnino ſpecialitatis uer
ſari in hoc caſu, nam quod liceat pendente ap-
pellatione decernere alimenta, non eſt nouum,
11 quia licet iudici attentare, quandocunque† a ſen
tentia non datur appellatio, Innoc. in c. paſtora-
lis, nu. 3. de offic. deleg. Bal. in c. 1. §. ſancimus, nu
mero primo, quo temp. mil. ubi Afflic. num. 36.
Franch. in c. conſtitutis, num. 18. de appellat. Ro-
lan. in conſ. 77. num. 20. uol. 2. Maran. de ordine
iudic. in 6. par. in 2. actio. principali, uer. & quan
doque appellatur, nu. 183. Crot. in conſi. 101.
nu. 8. Pariſ. in conſ. 108. nu. 22. uol. 1. Socin. iun.
in conſ. 138. nu. 17. uolum. 3. Lancello. de atten-
ta. par. 2. cap. 12. in limit. 25. in princ. deciſ. Pe-
dem. 5. nu. 8. Contard. in l. unica, quæſt. 4. nu. 13.
C. ſi de mom. poſſ. quod autem cauſa matrimo-
nii cognoſci non poſſit per laicum iudicem, non
inducit ſingularitatem, quia ut inquit Afflict. in
d. deciſ. 152. cauſa alimentorum non dependet
a cauſa matrimonii, quæ tractatur, ſed eſt diuer-
ſa, propterea nihil impedit quominus laicus iu-
dex cauſam alimentorum tractet, dum eccleſia-
ſticus cognoſcit de uiribus matrimonii. ſi quid
ergo eſt ſpecialitatis, in eo conſiſtit quod a ſen-
tentia in cauſa alimentorum lata nõ appellatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium, non poteſt conueniri a creditoribus hæreditariјs, lim. nu. 4. & 5.*
2 *Exceptio quod hæres non conueniatur durante tempore ad conficiendum inuentarium, impedit litis ingreſſum.*
3 *Hæres conuenitur ex cauſa alimentorum durante tempore ad conficiendum inuentarium, limita tamen, ut nu. 4. & 5.*
4 *Hæres pendente tempore ad conficiendum inuentarium conuenitur pro legatis ad pias cauſas.*
5 *Priuilegium ceſſat ceſſante cauſa priuilegij.*

Priuilegium XI.

HÆRES habet a iure trimeſtre ad con
1 ficiendum inuentarium† bonorum hæ
reditatis, l. fin. §. ſi autem dubius, C.
de iure deliber. interim uerò non poteſt conueni
ri a creditoribus hæreditariis, uel a legatariis, l.
fin. §. donec, ubi Bar. & alii omnes, C. de iure de-
liber. & dicunt quod hæc exceptio impedit litis
2 ingreſſum, †Ang. in l. 1. §. hæc ſtipulatio, colum.
7. uer. pendente autem dilatione, ff. ſi cui plus
quàm per leg. Falcid. Franch. in c. 1. in limitatio.
19. ut lite non conteſta. Ang. Aret. in tracta. de
teſtam. glo. 112. num. 9. uer durante, Iaſ. in §. fue
rat, num. 71. Inſtit. de actio. Capel. Tholoſ. de-
ciſ. 258. Boer. deciſ. 10. nu. 3. Duen. reg. 267. in
princ. Blanc. in tracta. de compromiſſ. par. 4. q.
4. inter exceptio. ex ſucceſſio. num. 6. folio mihi
368. Rol. in tracta. de inuentar. par. 4. utilit. 4. nu
me. 1. folio 105. ubi multos allegat, ſed creditor
ex cauſa alimentorum non expectat lapſum ter-
3 mini, †imo eo durante conſequitur alimenta, ut
per Ang. in d. §. hæc ſtipulatio, nu. 16. uer. ſecun-
do fallit. fames enim acutiſſimus eſt enſis, & uen
ter non patitur dilationem, ut inquit Bal. in l. pa
ctum, C. de collatio. & Imola in d. §. hæc ſtipula
tio, nu. 10. inquit ſe uidiſſe ita practicari, idem
placuit Corneo in d. §. donec, & Iacob. de San-
cto Georg. num. 1. Iaſ. in l. eam quam, nu. 10. uer.
tertio notabiliter limita, C. de fideicom. Duen.
d. reg. 267. nume. 4. Phanuc. in tracta. de inuen-
tar. par. 4. nu. 8. & facit, quia cum de uita homi-
nis tractatur, res dilationem non recipit, l. fin. ff.
de appellatio. recipien. ideo uidemus idem eſſe
in quibuſcunque relictis ad piam cauſam, quia
4 hæres conuenitur pro eis † durante tempore ad
conficiendum inuentarium, ut poſt Ricard. uo-
luit Cin. in d. §. donec, quem ſequuntur ibi Bal.
Ang. Corne. Caſtr. Iacobin. & alii, Duen. & Pha
nuc. ubi ſupra, Tiraq. qui alios citat, in tracta. de
priuileg.

priuileg.piæ cau.priuileg.24.Rol.qui plurimos addit in tracta. de inuentar. d. 4. utilit.nu.7.ubi poſt Rolandin. inquit relictum pro anima dici quidquid datur pro ſubleuando animam defuncti,uel pro ſuſtinendo corpus animatum.ſi autē id conceditur piæ cauſa, non eſt denegandum alimentis,quorum cauſa eſt pia. Vnde infertur procedere caſum noſtrum, quando alimenta debentur pauperi,uel egeno,cum eo tantum caſu alimenta pietatem contineant, ſecundum ea quæ ſupra declarauimus in princ. huius partis, non autem quando diuiti ſunt præſtanda. Infertur item quod ceſſabit priuilegium, quando lis eſſet de præteritis alimentis:tunc enim ceſſat ratio quod uenter non recipiat dilationem. ceſſante
5 autem priuilegii cauſa†ceſſare debet priuilegiū, l.athletæ.§.1.& l.idem Vlpianus,ff.de excuſat.tuto.l.Titia Seio.§.uſuras,ubi glo.Bar.& alii,ff.de lega.2.l.filius a patre,§.1.ubi Imola,Alex.Aret. & Iaſ.ff.de liber.& poſthum. cum aliis apud Tiraq.in tracta.ceſſan.cau.in 1.par.nu.103.& hāc limitationem cōfirmo infra in eo ſpeciali,quod alimenta debeantur hæreditate non adita.

SVMMARIVM.

1 *Legatum non debetur repudiata uel non adita hæreditate.limita,nu.2.& 3.*
2 *Legatum alimentorum præſtatur ante aditam hæreditatem.*
3 *Legata pia præſtantur hæreditate nondum adita. contra nu.4.uide tamen,nu.5.*
4 *Legata pia non debentur,niſi adita hæreditate.intellige,ut nu.5.*
5 *Legata pia tunc debentur non adita hæreditate, quando non patiuntur dilationem.*
6 *Legata pia ut petantur hæreditate nondum adita bona addici debent alicui ſeruandorum legatorum cauſa.*
7 *Hæres irregularis dicitur is, cui bona addicuntur legatorum ſeruandorum cauſa.*
8 *Hæres an cogi poſſit adire ut ſoluat legata pia.*
9 *Fideicommiſſarius cogit hæredem ad adeundum, ut reſtituat hæreditatem, quando aliter non eſt ſuccurſum.*

Priuilegium XII.

LEGATVM ut debeatur neceſſe eſt prius hęreditatem adiri,l.ſi nemo,ff.de teſtam. tute.l.3.ff.de leg.1.alias ſi hære-
1 ditas repudietur, legatum non† debetur,l.ſi quis omiſſa,ff.ſi quis omiſ.cau.teſtam.l. eam quam, C.de fideicommiſſ.l.ſi ueritas,C.eod.Roman.in conſil. 438. Alexand. in conſ.198. colum. fin. uol. 7.Dec.& Cagnol.in l.ſi nemo,ff.de reg.iur. ubi Cagnol.dicit fundari naturali ratione,& nihil actum uidetur,quando hęres ſcriptus nō adit hęreditatem, ut inquit Simon de Pretis, de coniect.ult.uolunt.lib.5.dubit.3.interpret.1.nu.3. Coſta c.ſi pater,par.2.uer.deferuntur,num.3.& 4.de teſtam.Gomeſ.de teſtam.c.12.nu.11.ſed ante aditam hęreditatem præſtari debet alimento-
2 rum legatum.†ſecundum Corne. in d.l.eā quā, nu.24. C.de fideicomm.quem citat, & ſequitur Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.utrum, nu. 26.ff. de liber.agnoſc. Ripa l.1.nu.17.ff. quor.legat.id autem deducitur ex eo, quod cauſa alimentorū ſit pia,& fauore piæ cauſæ introductū eſt, quod præſtentur legata ante aditam hæreditatem,
3 †Bar.in l.1.col.pen.uer. quartò quæro, C. de ſacroſ.eccleſ.Salic.Fulgoſ.Aret.& alij ibi,Rom.in conſ.323.& in conſ.537.Io. de Anan. in conſi. 28.colum.pen. Imola in l.ſi filius qui patri, ubi Aret.col.1.ff.de uulg. Barbat.in conſ.8.col.9.uolum.1.Alex.in conſ.4.col.7.uol. 2. Socin. in cōſ. 116.nu.25.uol.1. infinitos ad hoc citat Tiraq. de priuileg.piæ cau.priuileg.33.Lapus allegat.91. nu.4.Capel.Tholoſ.quæſt.89.Matheſil. notab. 163.Io.Lup.in repet. rub. de donat. inter uir. & uxor.§.65.nu.18.& communem dicunt Moder. Galli ad Alex.in conſ.209.nu.26.uol.2. eoſque ſequitur Didac.in c.Rainaldus,§.3.nu.11. & ſequenti, ubi plures caſus diſtinguit, Simon de Pretis,lib.2.interpret.1.dubit.1.ſolut.4. nume. 68.& ſeq. Dec.in l.ſi nemo,in fi.ff.de reg.iur. Verum caſus noſter non caret dubitatione; multi enim tenent legata pia non deberi hæreditate
4 non adita,†Bar.ſibi contrarius,in l.ſi unus, in fi. C.de teſtam.Ang.Imol. & Cum.in l.qui filio.§. 1.ff.de hær. inſtit. Roma. in authen.ſimiliter, in 20.Speciali piæ cau.inter ult.uolunt. C.ad leg. Falcid.Bal.in l.1.C.de ſacroſ.eccleſ.ubi Fulgoſ. & Salic.in quæſt.13.Iaſ.in 1. lect. nu.29. & in 2. col.fin.& hanc ueram, & communem ſententiā Legiſtarum,& Canoniſtarum dicit Iaſ. in d.l. eā quam,nu.9.C.de fideicom.prima tamen opinio uerior eſt,ut patet ex prædictis. & non obſtat ꝙ legata pia requirant aditionem, quia non procedit quando talia ſunt, quæ non requirunt tem-
5 poris dilationem;tunc enim† non expectatur aditio,ut in propoſito uoluit Bal. in l.1.ſuper undecima quæſt.C.de ſacroſ.eccleſ. & in authen. hoc amplius,C.de fideicom. ſequitur Ang.in d. l. 1.& hanc partem ſequitur Iaſ.in d.l.eam quā, nu.20.uer.tertio notabiliter limita. Ex quo infertur quod ubi alimenta legantur diuiti, tunc non datur actio niſi hęreditate adita, quia ceſſat ratio propter quam fauor hic conceditur alimētis, ne ſcilicet dum expectatur aditio legatarius fame pereat,& ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio, l.adigere, §. quamuis,ff. de iure patr. & hoc eſt quod Cin.Bal. & alii dicunt in d.l.ſi n.§. donec, C. de iure delib. quod ante aditam hęreditatem petitur legatum factum pro ſepultura teſtatoris, pro reſtitutione uſurarum, pro infirmorum ſuſtentatione,& cum ea limitatione tranſit Duen. d.reg.267.in tribus limitatio. Planuc.de inuentar.d.par.2.numero ſexto,& ſequenti, Rolan.in eod.tract.in quarta utilit.nume.ſexto,& ſequenti,folio mihi 107.ubi limitationem de pia cauſa reſtringit ad caſum prædictum,quo mora eſt dānum allatura. ſed quæret aliquis,ſi hęreditas non eſt adita, contra quem legatarius diriget actionem ſuam? & licet ſuper hoc multa dici poſſint

tutiſ-

tliſſimum tamen erit remedium, ꝙ bona alicui
addicantur legatorum ſeruandorum cauſa, uti
6 fieri uidemus † in legato libertatis, l. 4. ff. de fidei-
com. libe. l. fi. C. de manum. teſta. Inſti. de eo, cui
bo. liber. cau. per totum tit. atque ita in legatis
ad pias cauſas cõſulit Bar. in d. l. eam quam, nu.
5. vbi dicit eſſe notandum, & forè tutius idẽ vo-
luit Bar. in l. 1. C. de bon. uacant. lib. 10. in l. 1. C.
de ſacroſ. eccleſ. Rom. in d. auth. ſimiliter, in 20.
ſpeciali piæ cau. inter ult. uolun. Iaſ. in d. l. eam
quam, nu. 19. Didac. d. c. Rainaldus, §. 3. nu. 11.
ver. ſecundus caſus. hic autem, cui bona addicun
7 tur, dicitur hæres † irregularis, non autem ex te-
ſtamento, vel ab inteſtato, vt inquit gl. Inſtit. de
eo, cui bo. liber. cau. addic. quam ſequitur Bal. in
l. pro hæreditariis, C. de hered. actio. in l. ex teſta
mento, C. de teſta. manum. in d. l. eam quam, vbi
Iaſ. nu. 19. qua verò actione legatarius experia-
tur pro conſequendo legatum, qñ hæreditas nõ
eſt adita, dicam in tit. quomodo petantur alimẽ
ta. Priuilegio ſic ſtante apparet ſuperfluum eſſe
8 quærere, an hæres † cogi poſſit ad adeundum, in
quo articulo Cordu. in d. §. utrum, nu. 36. dicit
cogendum hęredem, allegat Bar. in l. alio, nu. 3.
ff. de alim. & ciba. lega. & Iaco. a Canib. in tract.
de exequutio. ulti. uolun. in 2. particu. §. conſul-
tis autem, num. 7. ſed mihi hoc non dicit Bar. &
non ſunt multiplicanda ſpecialia, pręcipuè cum
alia remedia habeat. Nam & ſi aliquando fidei-
cõmiſſarius inſtitutus ſub conditione poſſit hæ-
9 redem † compellere, vt adeat ex conſtitutione di-
ui Pii, l. apud Iulianum, §. Antiſtia. ff. ad Trebel.
facit l. cum Archimedorum, C. vt in poſſ. lega. l.
inter omnes, ff. qui ſatiſd. cogan. tñ hoc non pro
cedit, qñ ei poteſt eſſe ſuccursũ alia uia, l. ſed cũ
ab hærede, ff. ad Trebellian.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres nõ tenetur ſoluere vltra vires hereditatis.*
2 *Inuentarium prodeſt hæredi etiam aduerſus lega-
tum piæ cauſa, quia non tenetur vltra vires hæ-
reditatis.*
3 *Alimentorum legatum non præſtat hæres vltra vi-
res hereditatis, etiamſi non fecit inuentarium,
vbi latè de veritate lim. nu. 6.*
4 *Hæres ſine inuentario non tenetur vltra vires hæ-
reditatis, quando teſtator mandat ſolui de bonis
ſuis.*
5 *Teſtator mandans ſolui de bonis ſuis, videtur re-
mittere heredi neceſſitatem ſoluendi vltra vires
hæreditatis.*
6 *Hæres ſine inuentario ſoluit de proprio legatum ali
mentorum taxatum a teſtatore, & determinate
relictum.*
7 *Certum dicitur, quod certificari poteſt per relatio-
nem ad aliud.*

Priuilegium XIII.

CVM multa priuilegia ſint alimentis tri
buta a lege, dubitatum fuit aliqñ ſi hæ
res cum beneficio inuentarii teneatur
vltra vires hęreditatis. & mihi uiſa eſt ſuperflua
quæſtio. quia regulariter hæres nõ tenetur vltra
1 quàm † ſit in hæreditate, l. fi. §. & ſi præfatam, vbi
Doctores, C. de iure delib. Ang. in §. ex actis, in
1 col. Inſtit. de hęred. quali. & differ. Dec. in cõſ.
633. col. fi. Guid. Papę, in trac. de form. inuenta.
nu. 16. Rol. in tract. de inuenta. par. 4. in 1. utilit.
in prin. folio mihi 96. & ideo uidemus, quod &
ſi cauſa pia ſit ſemper fauorabilis, & multas con-
tineat ſpecialitates: tamen beneficium inuenta-
2 rii prodeſt hæredi etiam in legatis piis, † Caſt. in
conſ. 211. in prin. uol. 1. prout eum allegat Rol.
in d. tract. in d. par. 4. §. inuentarii confectio, fol.
mihi 98. mouetur Caſtr. quia diſpoſitio dicti §.
& ſi præfatam, eſt generalis, & quia hæres. qui in
uentarium non fecit, non tenetur creditoribus
ultra uires hęreditatis in foro conſcientię, ſecun-
dum Bar. in rub. ff. de acq. hęred. ubi Are. cõſide-
rat, ꝙ ut hæres teneatur ultra uires hęreditatis,
eſt pœna: eccleſia autem pœnam non proſequi-
tur, cap. dilecti, de arbitr. c. fraternitatis, 12. q. 2.
Corne. in conſ. 39 nu. 8. uol. 4. Boer. in conſ. 53.
nu. 4. & hanc partem tenet etiam Phanuc. in tra
cta. de inuentar. par. 7. nu. 280. ubi poſt Fran. de
March. in dec. 434. & Crau. in conſ. pro genero.
num. 477. uer. tertiò reſpondetur, inquit, quod
ſupremi magiſtratus, quorum eſt ſola facti ueri-
tate inſpecta iudicare, non compellunt hæredes
ad ſoluendum ultra quàm ſit in hæreditate. ſi er
go inuentarii confectio prodeſt aduerſus legatũ
piæ cauſæ relictum, certè proderit etiam ne te-
neatur quis integrum præſtare legatum alimen-
torum. quando ut dixi ſæpe procedat argumen-
tum de pia cauſa ad alimenta. Quinimo Bal. in l.
uoluntatis, nu. 4. & 5. C. de fideicom. uult, quòd
hęres ob non confectum inuentarium non tenea
3 tur ſoluere † alimentorum legatum ultra uires
hære ditatis, quia alimenta intelliguntur relicta
arbitrio iudicis, & non debet plus, uel minus
æſtimari legatum. & quod inuentarium non ſit
confectum, idem uidetur uoluiſſe Cuma. in cõſ.
30. in 2. dubio, ubi dicit hunc eſſe caſum, in quo
legatum minuitur ęre alieno, etiam non facto in
uentario: hæc autem diminutio non ſit ab hære-
de, ſed ab ipſo teſtatore, qui non uidetur plus re
linquere, & hoc etiam ponit Io. de Amic. in cõſ.
56. & latius ſecundum hanc conclusionẽ reſpon
det Bal. in conſ. 70. per totum, uol. 4. inter conſ.
Alex. hoc etiam tenuit Anch. in reg. peccatum,
in q. 9. de reg. iur. in 6. prout eum citat, & ſequi-
tur Bertrã in conſ. 19. col. 1. uol. 1. Io. de Garron.
in rub. C. de ſecun. nup. nu. 95. ubi hoc ponit in
pęnam nouercæ legatariæ alimentorũ, cum ta-
men Bal. in d. conſ. 70. non dicat eſſe ſpeciale in
nouerca, ſed de ea mentionem facit ob facti con
tingentiã, & alii Doctores volunt Baldi dictũ ꝓ-
cedere indiſtinctè, cuicunq; factũ ſit legatũ, cum
prędictis tranſit Phanu. in trac. de inuentar. par.
7. num. 58. & 59. & Lancel. Gallia. in conſuetud.
Alexan. in uer. ſolidos, nu. 155. & ſeq. ubi ſubdit
hanc opinionẽ tamq̃ magis receptã. & æquiorẽ
eſſe amplectendã. Attamen de prædicta Baldi ſẽ
tentia dubitat Iaſ. in l. fi. §. ſi præfatã. col. pe. uer.
quartò limita, C. de iure delibe. qa arbitriũ boni

uiri regulari debet ſecundum leges, & quando
hęres non facit inuentarium, diſponunt leges, ꝙ
teneatur in ſolidum, quia præſumitur res hære-
ditarias occultaſſe, idem uoluit Bertran. in conſ.
268.nu.6. uol.2. Natta in conſ. 387.num.9.&
horum opinio uidetur uera, quia Bal. in d.l.uo-
luntatis, non uidetur uelle, ꝙ hęres non teneatur
ultra uires hęreditatis, ſed ſolum, ꝙ non augea-
tur legatum ob inuentarium non confectum: pu
ta ſi alicui relinquantur alimenta, non ſunt ei
præſtanda pinguiora ob non confectum inuen-
tarium, q̃ debeantur eo confecto inſpecta con-
ditione legatarij, veluti ſi ruſticus ſit, non petat
nobiliora alimenta. Re tamen bene perſpecta
Baldi deciſio concludit etiam generaliter, ꝙ nec
ēt ſecūdū cōditionē legatarij p̄ſtanda ſunt, & in
d.conſ.70. ponit clarius, ſicut ēt Cuma.d.conſ.
30.ratio enim eſt, quia legatum prædictum ui-
detur limitatū ad uires patrimonij, at ubi quid
relinquitur ſoluendū de uiribus patrimonij, nō
attendimus, ꝙ hæres non fecerit inuentariū, nec
omiſſio facit eum in plus teneri, ut per Bal. in l.
1.C.de his, quæ pœnæ nom. ubi tenet, ꝙ hęres
4 omiſſo inuentario non tenetur ultra uires † hære
ditarias, quando teſtator iuſſit eū ſoluere de bo-
nis ſuis, Rom. in rub.ff.de acq. hęred. Corne. in
conſ.39. col.3. in fi.uer. & hoc uoluit, uol.4.&
in conſ.180.nu.9.eo.uol. Bar. Cuma. Caſtr. Bar
bat. Fran. de Pep. Dec. & alij quos citat, & ſequi
tur Phanu. in trac. de lucro dot. gl.8.nu.61.& in
trac. de inuenta. par.7.nu.51. facit, ꝙ voluit Bar.
in l.iuriſiurandi, §. ſi liberi, in fi.ff. de ope.liber.
Bal. in l.liberti libertęq́; col. antepe. C. de ope.li
ber. Natta in conſ.363.nu.31. Cæphal. in conſ.
95.nu.18. & quādo teſtator mandat ſolui de bo
nis ſuis, uidetur remittere ius, ꝙ legatario cōpe-
5 teret aduerſus † hæredem non conficientem inuē
tarium, per id, ꝙ ponit Hercul. in l.in ratione, §.
quod.nu.27.uer. adde prędictis, ff.ad leg. Falci.
Ang. in trac. de teſta. gl.34.nu.5. Phanu. d.par.
7.num.50.& obſtat, ꝙ leges obligent in ſolidū
hæredem, qui non fecit inuentarium, ideo ſecun
dū eas bonus uir debeat arbitrari, ut inquit Iaſ.
in d.§.& ſi præfatam, quia reſpondetur, ꝙ bonus
uir non arbitratur ſecundum iuris rigorem, qua
lis ille eſt, qui hęredem obligat in ſolidum, ſecū
dum æquitatem naturalem, quæ etiam in foro
conſcientiæ ſeruatur, vt dixi hoc eodem ſpecia-
li. Reſpondeo ſecundo, ꝙ etiam inſpecto legis ri
gore id, ꝙ hæres ſoluit vltra uires hæreditatis
nō eſt de bonis teſtatoris, ſed hæredis, & dicitur
pœna, & tamen legatum alimentorum eſt taxa-
tum ad redditus bonorū teſtatoris, proinde non
eſt præſtandū niſi ex bonis, quæ apparent, quia
& ſi hæres præſumatur occultaſſe alia bona, ta-
men cum incerta ſit quantitas in dubio non eſt
grauandus hæres. Præfatam tamē Baldi deciſio
nem intellige procedere, quando legatū alimen
torum eſt ſimplex, & indeterminatū, ut ſi ſit cer
6 tum, & præciſum, tunc † hæres, qui non fecit inuē
tarium, tenetur de proprio. ita declarat Natta
in d.conſ.387.nu.9. ceſſat.n.ratio, qua mouetur
Bal. ꝙ ſcilicet taxetur arbitrio boni uiri, ſecundū
facultates teſtatoris, quia teſtator taxando ipſe
recedit a iuris communis declaratione. & ſicuti
ſi certa quantitas foret relicta, hæres qui non fe
cit inuentarium teneretur integram pręſtare, ēt
ſi minus foret in hæreditate: ita, qñ alimenta de-
terminata relinquuntur, & quæ non recipiunt
declarationem a iure cōmuni, & Natta loco præ
dicto dicit certa eſſe alimenta, qñ legat teſtator,
7 qualia conſueuit præſtare: nam † certum eſt, ꝙ p
relationem ad aliud certificari poteſt, l.certum,
ff.ſi cer.pet.l.ſi ita ſcripſero, ff.de cond.& dem.l.
ubi autem, §. qui illud.ff.de uerb. obli.& Nattā
ſequitur Phanu. in d.trac. inuenta. par.7.nu.57.
ubi quoad declarationem hanc non impugnat
conſilium Nattę: ſed ante eos hoc modo Baldū
intelligit Bertran. in d.cōſ.268.nu.4. ubi loquit̄
quando teſtator legat certam quantitatem fru-
menti, uini, lignorum, olei, et aliarum rerum ad
alimenta. & mouetur, quia ſtandum eſt interpre
tationi teſtatoris, quando ipſe eam interpreta-
tur, & non relinquit interpretationi iuris, l.ge-
neraliter, §.fi.cum ibi not. C. de inſtit.& ſubſtit.
l.3. in fi.C. de lib. præter. & ubi eſt gloſa homi-
nis, ceſſat glo. legis, ſecundum Iaco. Beluiſ. in §.
ſed hoc præſenti, in Authen. de ſanctiſ. epiſ. di-
cam aliquid in fine, in titu. qualiter præſtan-
da ſint.

SVMMARIVM.

1 *Grauamen non iniungitur ei, qui non fuit honora-
tus, vel vltra id in quo fuit honoratus, limita, nu.
2. & 3.*
2 *Legatum alimentorum præſtandum ab eo, cui ni-
hil fuit relictum, vel minus quam importent ali-
menta ſuſtinetur.*
3 *Legatum libertatis, & pia cauſa præſtandum ab
eo, cui nihil, vel minus eſt relictum, ſuſtinetur.*
4 *Alimenta relicta ab uſufructuario extinguuntur
vſufructu finito.*
5 *Legatum alimentorum caducum non remanet a-
pud haredem, ſed præſtatur ab eo, vel alio.*
6 *Legatum alimentorum relictum pro dimidia ab
harede, & pro dimidia a fratre degente in com-
munione debetur integrè ab harede.*

Priuilegium XIIII.

GRAVAMEN ei imponi non poteſt, qui
1 nō † fuit honoratus, l.ab eo, C.de fidei
com.& catenus ſuſtinetur relictū, qua
tenus accepit grauatus, vltra verò eſt
inutile, §.1. Inſtit. de reb. ſing. per fideicō. relic. l.
planè. §.fi.& l.uidendum. ff. de leg.2.l.3.§. Iulia-
nus, & l.ſi legatarius, ff.de leg.3.l. ex facto, poſt
prin.uer. nam eatenus, ff. ad Trebe.l.ciuitatib.§.
fi.ubi Bar.ff.de leg.1.l.1.§.fi.C.cōm.de lega.l.ſed
& ſi ſit.§.1.in fi.ff.de leg.2.Bar. in l.non amplius,
in prin.ff.de leg.1. Sali. in l.fi.C.qñ dies leg.ced.
fauore tñ alimentorū inductum eſt, ꝙ legatū ali
mentorum debeat̄, & ſi ab eo fuerit relictū, qui
2 nō fuit honoratus, vel cui minus datū ē, q̃ † onus
impor-

importet, vt eſt tex. in d.l. alio, ff. de alim. & ciba.
leg. vbi nu. 1. dicit procedere, quia alimentorum
legatum eſt pium, ſequuntur Alex. & alij, & hoc
dicit menti tenendum Euerard. loco 24. col. 4.
ver. octauo iſtud facit. idem enim videmus in le-
3 gato† libertatis, l. ſi lucro, §. ſi pro non ſcripto, ff.
de fideicom. liber. per quem tex. idem in pia cau
ſa dixit Iac. But. in ſuo tract. exequut. & Caſtr. in
l. 1. §. 1. col. 1. C. de caduc. tollen. & de pia cauſa
ponit Tiraq. in tract. de priuileg. piæ cau. priuil.
37. vbi etiam de legato alimentorum. Cõtra tñ
noſtram conclnſionem facit tex. in l. Stichus. §.
1. in fi. ff. de alim. & cibar. lega. in l. Titia. §. idem
quęſiit, in fi. ff. de annu. lega. l. maritum, §. a liber
4 to. ff. ad leg. Falci. vbi alimenta† relicta ab vſufru
ctuario extinguũtur finito vſufructu, ſed vide-
tur ſecundum gl. ibi, ꝙ in prædictis legibus lega
tum alimentorũ finitur voluntate teſtatoris, qui
videtur velle, ꝙ eatenus duret, quatenus duratu-
rum erat legatũ vſusfructus, cui onus alendi in-
iunctum erat, Simon de coniect. ulti. uolunt. in-
terpret. 11. nu. 27. ſecus eſt qñ legatum alimen-
torum efficitur caducum, propterea ꝙ nõ extet
qui fuerit oneratus, vel quia relictũ fuerit ab eo,
qui non fuit honoratus. Nam qñ legatum effici
tur caducũ, licèt regulariter remaneat apud hæ
redem, l. unica, §. & cum triplici. C. de cadu. tol.
5 tamen† fauore alimentorum præſtatur ab hære-
de, vel alio, qui rogatus ſit, Bar. in d.l. alio, nu. 1.
vbi Imola, Alex. & alij. ff. de alim. & cibar. lega.
gl. in l. Titia, §. idem quęſiit, ff. de ann. leg. Euer.
d. loco 24. col. 2. ver. ſecundò iſtud facit ad hoc.
& hoc eſt aliud alimentorum priuilegium, ꝙ ẽt
commune eſt cum quocunque legato ad piam
cauſam relicto, vt comprobat Tiraq. in d. tract.
priuileg. 38. Hoc priuilegio ſtante deſiuit eſſe
ſingularis deciſio Bar. in conſ. 211. quidã ſibi fi-
lios hæredes, vol. 1. ubi ſi quis habens bona cum
6 fratre cõmuniat† relinquat nepoti alimenta præ
ſtanda pro dimidia per ſuos hęredes, & pro alia
dimidia per fratrem, cui nihil reliquit, ſuſtinebi
tur relictum, & hæredes legatum præſtabunt in
ſolidum, licèt pro ea parte, quę fuit fratri iniun-
cta, legatum ſit nullum, ex quo frater, qui nõ fue
rat honoratus, non potuit grauari, per tex. in l.
ſi duobus, §. 1. ff. de leg. 1. vbi legatum relictum
coniunctim ab honorato, & non honorato, inte
grè debetur ab honorato. Nam illud non eſt ſin
gulare, quia cum tractet Bar. de legato alimento
rum, ꝙ ſuſtinetur etiam ab eo præſtandum, cui
nihil eſt relictum, non eſt mirum ſi ſuſtinetur ẽt
qñ eſt pro parte, vel coniunctim relictum ab ho
norato, & pro parte a non honorato, & Bar. ſe-
quuntur Caſtr. Aret. & Alex. iu d.l. ſi duob. §. 1.
vbi Iaſ. nu. 3. qui ſubdit, ꝙ quilibet ignorans il-
lum textum reſponderet contrarium, ꝙ eſt ſalsũ,
quinetiam circunſcripto textu, & deciſione Bar.
quilibet idẽ diceret, per tex. in d.l. alio, vbi Bar.
& Doctores, & de illo conſilio facit mentionem
Alex. in conſ. 178. nu. 5. uol. 6. eandem Bar. con
cluſionem ſequuntur Doctores in l. cum filiofa-
milias, vbi ẽt Ripa, nu. 24. ff. de leg. 1. Iaſ. in l. ab
eo, uer. quartò limita, C. de fideic. Cordub. in l. ſi
quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 218. ff. de liber.
agnoſ. uel alen. Simon de coniect. ult. uolun. lib.
4. dub. 11. num. 28. ſ. mihi 426. & nu. 85. ſ. 430.

SVMMARIVM.

1 *Legata ab inteſtato non cenſentur repetita a ſubſti tuto per fideicommiſſum, uel nominatiuè grauato.*
2 *Legatum alimentorum relictum ab aliquo nominatiuè grauato debetur etiam a ſubſtituto.*
3 *Legatum alimentorum relictum ab vno ex hæredibus, qui repudiauit, vel deceſſit, ante aditionem debetur a coniuncto.*
4 *Onus iniunctum vni ex hæredibus non ſoluitur ab alio cui portio accreuit.*

Priuilegium XV.

1 RELICTA ab inſtituto cenſentur
repetita† a ſubſtituto, l. licet Im-
perator, ff. de leg. 1. ſed hoc non
procedit in ſubſtituto per fidei-
cõmiſſum, quidquid ſit in vulga
ri, Iaſ. in rub. ff. de vulg. & pup. nu. 7. multoq; mi-
nus procedit, qñ nominatiuè eſt ab inſtituto ali-
quid relictũ, puta grauando per nomen ꝓpriũ,
quia tunc ſubſtitutus non cenſetur grauatus, l.
Celſus. §. ꝙ alicuius. ff. de leg. 2. l. in ratione, §. ꝙ
vulgo, ff. ad leg. Falc. Bar. d.l. Imperator. ubi Iaſ.
nu. 31. & ibi quoq; Ang. Alex. & alii, Imo. in l. ſi
duob. §. 1. ff. de leg. 1. Doctores in l. vnica, §. his
itaque. C. de cad. tol. ſi tñ alimenta ab aliquo ex-
2 preſſo illius noĩe† relicta ſint, debebuntur ẽt ab il
lius ſubſtituto, ut eſt tex. expreſſus in l. 4. §. Lu-
cius, ff. de ali. & cibar. lega. ubi notant gl. Bar. &
alii, Rom. in auth. ſimiliter, in 15. ſpeciali ult. uo
lun. & in 2. ſpecia. fi. vbi dicit notãdũ, C. ad leg.
Falc. Alex. in d.l. ſi duob. §. 1. circa fi. vbi ẽt Iaſ. in
fi. ff. de leg. 1. idem Alex. in d.l. licet Imperator,
col. pe. Soc. In tract. fallẽ. reg. 310. lim. 33. Pract.
Pap. in for. libel. quo agit pro lega. rei ſing. in
prin. nu. 85. Rom. in conſ. 388. nu. 5. vbi inquit
hoc eſſe ſpecialiſſimum in cauſa alimẽtorum, &
tex. in d. § Lucius, eſſe ſingularem, & infert idem
eſſe in annua penſione, quia ſuccedit in cauſã ali
mentorum, Euerar. in locis lega. loco 24. col. 3.
uer. quintò iſtud facit. vbi ſubdit notatu dignũ,
& memoriæ perpetuò cõmendandum, vbi extẽ
dit ad legatum in piam cauſam, Iaſ. in conſ. 95.
nu. 2. vol. 1. vbi dicit in conſulendo, & iudicãdo
non eſſe recedendũ ab hac opinione, Dec. in cõſ.
182. nu. 3. Tiraq. qui alios citat in d. trac. de pri-
uileg. pię cau. priuileg. 36. ubi ampliat etiam ad
cauſas pias, Gomeſ. de teſta. c. 12. nu. 36. Manti.
de coniect. ult. uolun. lib. 8. tit. nu. 16. Simon de
coniect. ult. uolunt. dubit. 11. in prin. nu. 27. ſ. mi
hi 426. & clarius, nu. 29. & quod dicimus de ſub
ſtituto, locum habet etiam in coniuncto, quia ſi
onus ſit uni ex hæredibus noĩatim iniunctum, is
aũt repudiet, vel decedat ante aditionẽ, portio
q̃ deficit accreſcit cohæredi cũ onere ſoluẽdi ali
3 mẽta, & hoc fauore† alimẽtorũ, ut ꝓbat ĩ l. 3. §. fi.

& ibi Bar. not. in ſummario, ff. de alim. & cibar.
legat. Iaſon in l. duobus, §. ſi hæres, nu. 14. ff. de
leg. 1. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. vtrum, nu.
23. de liber. agnoſ. & Iaſ. in loco prædicto dicit
idem eſſe in legato ad pias cauſas, quia compa-
ratur alimentis, & tamen quando onus iniun-
4 ctum eſt uni tantum ex heredibus, † tunc portio
deficiens accreſcit ſine onere, l. Celſus. §. pe. & fi.
ff. de leg. 2. Bar. in l. ſi Titio. §. 1. in fi. ff. eo. tit.

S V M M A R I V M.

1 *Legatarius capit rem legatam de manu hæredis,*
alias priuatur iure ſuo. limita, nu. 4. & 6.
2 *Filius pro legitima non poteſt ingredi propria au-*
thoritate poſſeſſionem bonorum.
3 *Legatum alimẽtorum capi debet de manu hæredis.*
fallit, nu. 4. & 6.
4 *Alimentorum legatum capi poteſt propria authori-*
tate ſi legatarius ſit pauper.
5 *Legatarius pauper non tenetur cauere cum fideiuſ-*
ſoribus.
6 *Vxor relicta vſufructuaria ſtantibus filijs capit ali-*
menta propria authoritate.
7 *Legatarius capiens legatum propria authoritate*
non punitur. quando non eſt locus falcidiæ.
8 *Legatum ad pias cauſas capi poteſt authoritate*
propria ex quo non patitur falcidiam.

Priuilegium XVI.

1 LEGATVM capi debet de manu † hære-
dis, c. Rainaldus, vbi gl. in ver. petẽdo,
de teſta. l. eam quam, C. de fideic. & ca-
piens legatum authoritate propria, priuatur iu-
re ſuo, l. legatum, C. de lega. Oldra. in conſ. 107.
in 6. q. Iaſ. in conſ. 146. nu. 1. vol. 4. Dec. in conſ.
424. num. 18. Bertran. in conſ. 73. nu. 6. uol. 3. in
tantum, vt nec etiam filius pro ſua legitima poſ-
2 ſit propria authoritate ingredi poſſeſſionẽ † bo-
norũ, ut per Bar. in l. 2. nu. 4. C. qñ & quib. quar
ta pars, lib. 10. Alex. in conſ. 134. vol. 4. Cur. ſen.
in conſ. ult. & vendicat ſibi locum regula etiam
in ordinario alimentorum legato, quod capiendũ
3 eſt ab hærede, † vt notabiliter voluit Io. And. ad
Spec. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. ſub nu. 34. in fi.
ubi allegat Odofre. Ang. in l. 1. col. 2. ff. de actio.
rer. amota. ubi ait non inueniſſe hoc apud aliũ,
pręter eum, Picus in l. Titia, §. Titia, cũ nuberet,
nu. 137. ff. de leg. 2. Menoc. de adipiſce. poſſeſſ.
rem. 2. nu. 60, qñ tñ alimẽta relinquant pauperi,
& egeno, qui aliũ de nõ hẽt: tunc capi pñt propria
authoritate, quia alimẽta nõ patiũtur dilationẽ,
& tractatur de uita hominis conſeruanda, nec eo
4 caſu datur hæredi aliquod † remedium contra le-
gatarium, vt in propoſito concludit Ripa in l. 1.
num. 17. ff. quor. legat. quem ſequitur Menoc.
in d. tract. de adipiſ. poſſ. rem. 2. nume. 60. & fa-
cit, quia urgente neceſſitate licet impunè cape-
re de alieno, multo ergo magis licebit capere de
proprio, & hoc priuilegium paupertatis omi-
ſit Benincaſ. in ſuo tract. pauper. in 9. quæſtio. in
7. ſpecia. vlt. uolunt. ubi tamen illud ponit, quod
5 legatarius pauper † non tenetur cauere cum fi-
deiuſſoribus, ſed ſat eſt ſi iuratoriam præſter cau
tionem: unus tamen eſt caſus, in quo legatarius
non inops capit alimenta propria authoritate,
quando ſcilicet ex conſuetudine Bulgari alimen
torum legatum ob exiſtentiam filiorum reſtrin-
gitur ad alimenta, ſecundum notata per glo. &
Doctores in authen. hoc locum. C. de ſecund.
nup. tunc enim vxor alimenta capit non ab hæ-
6 rede, ſed authoritate † propria, vt voluerunt Ioã.
And. & Ang. in locis ſupracitatis, & præter eos
Bar. in authen. quod locum, nume. 8. vbi etiam
Bal. C. ſi ſecun. nup. quia illud propriè eſt lega-
tum vſusfructus, quo caſu ex iuris diſpoſitione
licet fructus manu propria capere, ut per Bar. &
alios in l. fundi Trebatiani, ff. de uſufruc. lega. &
licet conſuetudine Bulgari limitetur legati ſub-
ſtantia, & reſtringatur ad alimenta ob fauorem
filiorum, tamen non detrahitur illa præeminen-
tia, quam legatum habet inſpecta ſua propria ſi
gnificatione, & primordiali natura, Are. in conſ.
40. col. 2. ver. fatendum tamen. ubi dicit, quod
eſt quædam ſpecies vſusfructus limitata uſque
ad perceptionem alimentorum. Ideo mulier po
teſt authoritate propria capere; quę ſibi ſunt ad
uictum neceſſaria, & loquitur Arer. quando ſim
plex relinquitur uſusfructus etiam ſi non dica-
tur, dominam &c. & de hoc uideri poteſt Picus
in d. §. Titia, nu. 137. vbi latè agit.

Addo pro confirmatione priuilegij prędicti,
quod alia ratione uidetur concedi legatario fa-
cultas capiendi alimenta ſua manu, quando eſt
pauper, quam tamen Ripa non conſiderauit.
Nam de legato alimentorum non detrahitur fal
cidia, ut dicam paulo infra. quando verò non
eſt locus falcidiæ, non prohibetur legatarius
7 † ſua authoritate capere, Cin. in l. 1. C. quor. le-
gat. ea enim eſt ratio prohibitionis. prohibitio
itaque ceſſat, ubi ceſſat ratio, declarat Menoc. d.
rem. 2. nu. 6. & ſeq. & hac ratione inquit Corn.
in conſ. 140. col. fi. uol. 1. quod ex quo falcidia
non detrahitur de legato ad pias cauſas, §. ſi au-
tem hęres, in Authen. de eccleſ. tit. & in authen.
ſimiliter, C. ad leg. Falcid. poterit capi legatum
8 propria † authoritate, Bened. Capra, in conſ. 3.
in fi. Tiraq. de priuileg. piæ cau. priuileg. 45. Me
no. d. rem. 2. num. 86. & ſi quis dicat quare id nõ
generaliter obtinet in omni legato alimento-
rum, non mirabitur ſi memoria repetet, quod
ſæpius a nobis eſt tactum in præcedentibus, ca-
tenus cauſam alimentorum eſſe priuilegiatam,
quatenus alimenta pauperi debentur, & hęc po
ſtrema ratio melior eſt quam ea, quam adducit
Ripa d. l. 1. nu. 17. ff. quor. legat.

S V M M A R I V M.

1 *Incertitudo vitiat legatum, ſtipulationem, & om-*
nem diſpoſitionem.
2 *Incertitudo non vitiat legatum alimentorum etiã*
diuiti factum.
3 *Incertitudo circa perſonam legatarij vitiat lega-*
tum. amplia, vt nu. 4.

4 *Legatum libertatis factum incertę perſona non valet.*
5 *Incertitudo perſona non vitiat legatum ad pias cauſas, vel alimentorum.*
6 *Legatum quantitatis factum vni ex libertis debetur omnibus, quando ignoratur de quo teſtator ſenſerit.*

Priuilegium XVII.

INcertitudo reſpectu quātitatis,
1 vel rei legatę vitiat † legatum, l. Titia
cum teſtamento, in prin. ff. de leg. 2. ſi-
cuti ēt uitiatur ſtipulatio, l. ita ſtipulatus, & l. tri
ticum. ff. de verb. obl. incertitudo. n. uitiat oēm
diſpoſitionē, vt latè probat Marſil. in rub. C. de
2 probatio. nu. 359. & ſeq, ſed fauore † alimentorū
ſuſtinetur legatū incertum, vt eſt tex. in l. ſi cui,
vbi notant oēs, ff de annu. lega. declaratur. n. ex
quantitate patrimonii teſtatoris, & qualitate, ac
dignitate legatarii, ut in ea lege, ubi gl. extendit
ob ſimilitudinem ad legata pia, vt ēt facit Rom.
in auth. ſimiliter, in 27. ſpeciali piæ cau. inter ul
ti. volun. C. ad leg. Falc. & idem eſt tex. in l. cum
alimenta, ff. de ali. & ciba. lega. Bar. in l. 1. nu. 14.
ff. ſolu. mat. ubi Bal. Nou. nu. 43. dicit procedere
ēt ſi relicta ſint diuiti, quia in hoc iura loquūtur
indiſtinctè, l. cum hi, § nihil, & §. cū in annos, ff.
de tranſac. idem Bar. in l. quidam teſtamento, ff.
de leg. 2. Rip. in l. ita ſtipulatus, nu. 20. ff. de uer.
obli. Euerat. loco 14. col. 3, ver. 6. iſtud facit, Be-
nincaſ. in trac. paupe. q. 9. in 3. ſpeciali circa ulti
mas uolun. nu. 27. Tiraq. de priuileg. pię cau. pri
uileg. 55. ubi infert ad cauſam piā, & allegat in-
finitos authores, qui iā hoc deducunt ex eo tex.
in l. ſi cui, qui loquuntur de alimentis, Cordu. in
l. ſi quis a liberis. §. utrū, nu. 17. ff. de libe. agnoſ.
Cin. aūt in l. 1. C. de dot. promiſſio. dicebat, nihil
ineſſe ſpecialitatis, quia incertitudo declaratur
ex adiuncto, & eum ſequitur Ripa in d. l. ita ſti-
pulatus, nu. 20. de quo videri pōt Iaſ. d. l. ita ſti-
pulatus, nu. 11. Cagnol. in l. ſemper in obſcuris,
nu. 9. ff. de reg. iu. ſed quia cōiter oēs uolunt eſ-
ſe ſpeciale, non eſt opus inquirere: ſi quis autem
velit cognoſcere rationem adiuncti nō purgare
incertitudinis uitium, percurrere poterit caſus,
in quibus incertitudo deſtruit actū, & uidebit ui
tiari ēt actum, qui poſſet ex adiuncto certificari.
Quę diximus de incertitudine rei legatę, ſor-
3 tiuntur effectum ēt in incertitudine perſonę † cui
relictum eſt: nā ea debet eſſe certa, alias non ſuſti
netur legatum, l. Paulus, la 2. ff. de reb. dub. l. 3. §.
ſi quis duob. ff. de adim. leg. l. ſi ita fuerit legatū,
poſt princi. ff. de reb dub. l. qui plures ff. de uſu-
fruc. lega. l. ſi quis ex pluribus, in prin. ff. de reb.
dub. §. incertis, Inſtit. de lega. l. cum ex plurib. ff.
de manum. teſta. Bar. in l. quidam relegatus. ff.
de reb. dub. l. cū poſt. §. gener, ff. de iure dot. Bar.
in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter. ff. de leg. 2. Ioan. de
Plat. in §. ſi generaliter, Inſtitu. de lega. Alex. in
conſ. 109. nu. 5. vol. 5. & procedit ēt qñ agitur
4 † de legato libertatis, q̄uis illud admodum ſit fa-
uorabile, d. l. cum ex pluribus, Bar. in d. l. quidā
relegatus, Imo. in l. 2. nu. 3. ff. de lib. & poſth. Por.
in §. ante hæredis, in gl. in uer. conſtitutio, Inſtit.
de lega. ad idem eſt tex. loquens in libertate in l.
ſi fuerit, ff. de reb. dub. & tñ libertatis legatū piū
eſt, l. 1. in fi. vbi Bal. C. de commu. ſeru. manum.
& pro regula latè ponit Manti. de conie c. ultim.
uolunt. lib. 8. tit. 4. num. 18. vbi tamen declarat
nonnullis modis.
Tñ hoc fallit in legato alimentorum, quia ſu-
ſtinetur, quāuis incertis perſonis fuerit relictū,
arguendo de pia cauſa ad alimenta, qñquidē in
5 † legato ad cauſam piā eſt tex. in l. id q̄ pauperi-
bus, vbi gl. Bal. & alii, & in l. ſi quis ad declinan-
dam, & l. nulli, C. de epiſ. & cle. l. a Titio, in prin.
ff. de uerb. ob. c. cum tibi, de teſta. multos conge
rit Tiraq. de priuileg. piæ cau. 86. ubi declarat,
qūo intelligatur, & certificetur legatū pauperi-
bus relictum, Marſil. qui latè agit in rub. C. de
proba. nu. 374. & ſeq. Beninca. in d. q. 9. ſpecia.
3. ulti. uolun. nu. 22. & ſeq. vbi nu. 29. reſpondit
ad motiuum Cini, & Ripæ, q̄ ſupra tetigimus, &
q̄ etiam fuit excitatum ab Aret. in d. §. incertis,
Mantica d. tit. 4. nu. 21. ad id uerò, q̄ dictum eſt
de legato libertatis. quod uidetur maximè con-
trariari huic ſpeciali, ut bene aduertit Iaſ. in l. ſi
ita ſit ſcriptum, col. pen. uer. limita dictam legē,
ff. de leg. 1. reſpondet Tiraq. præcitato loco pro
cedere, quia cum certum ſit teſtatorem uoluiſſe
uni ſoli ex pluribus relinquere, poſſet ei dari li-
bertas, cui teſtator dari non uoluit, ideo ne offen
datur teſtatoris uoluntas, ſanctius eſt nulli dari:
at ſecus eſt quando incertum eſt legatum in om
nibus, ut quando relinquitur pauperibus, alle-
gat Dec. in l. fi. nu. 54. ver. non obſtat. quod di-
ctum, C. de edic. diui Adr. tollen. ſed ea reſpon-
ſio non uidetur mihi tuta, quia & ſi incerta per-
ſona, cui uoluit relinquere, certum eſt tamen, q̄
uni uoluit relinquere, & eadem incertitudo cir-
ca uoluntatem teſtatoris uerſatur, quando relin
quit pauperibus, & tamen ex coniectura ta teſta
toris uoluntate declaratur. Pręterea uideretur di
cendum, quod libertate relicta uni ex pluribus
eiuſdem nominis, deberent omnes eſſe liberi ſi
ignoratur de quo teſtator ſenſerit, uti dicimus
6 de legato quantitatis facto uni † ex libertis, quan
do non conſtat de quo ſenſerit, l. ſi quis Titio, §.
1. & l. unum ex familia, §. rogo. ff. de leg. 2. Man
tica d. tit. 4. num. 14.

SVMMARIVM.

1 *Falcidia detrahitur de quocunque legato, quando vel plus eſt relictum quam ſit in hæreditate, vel tantum quod heredi non remanet portio legitima.*
2 *Falcidia detrahitur etiam de legato alimentorum. limita, ut nu. 4.*
3 *Falcidia non detrahitur de legatis pijs, ubi ampliatur.*
4 *Falcidia non detrahitur de legato alimentorū pauperi relicto, vbi amplia.*
5 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum, declara, nu. 7.*

6 *Falcidiam de legato alimentorum non detrahit pia cauſa heres inſtituta, ſed contra, nu. 8.*

7 *Priuilegiatus in ſpecie vtitur priuilegio contra priuilegiatum in genere.*

8 *Pia cauſa inſtituta detrahit Falcidiam de legato alimentorum.*

9 *Legatarius alimentorum non tenetur fideiubere de contribuendo pro detractione Falcidiæ.*

10 *Falcidia poteſt a teſtatore prohiberi.*

11 *Falcidia ceſſante reſpectu vnius legati ex teſtatoris diſpoſitione, cæteris legatarijs accreſcit totum onus ſoluendi.*

12 *Argumentum valet a teſtatore ad legem.*

13 *Immunitate alicui conceſſa a Principe, onus exempti accreſcit alijs præcipuè, quando fuit conceſſa ob publicam vtilitatem.*

† *Falcidia, quando ceſſat in legato alimentorum ſupplenda eſt a cæteris legatarijs.*

Priuilegium XVIII.

FALCIDIA detrahitur de quocunque
legato, quando vel plus eſt relictum, q̃
ſit in hæreditate, vel tantum, ꝙ hæredi
1 nō remanet portio a iure determinata, † vt toto
tit. ff. & C. ad leg. Falc. id, ꝙ fauore teſtantium in
ductum eſt, ne inuiti decederent ſine hærede, vt
dicitur, Inſti. de lege Fal. in prin. & in §. ſed quia
hæredes, Inſti. de fideic. hęred. concernit item fa
uorem hęredis, qui poteſt tres vncias ſibi retine
re, vt declarat Abb. in c. Rainaldus, nu. 12. de te-
ſtam. Soci. iun. in conſ. 122. col. 1. vol. 1. & ponit
Bar. in l. 1. nu. 8. C. de vſufruc. Iaſ. in l. 1. §. deniq;,
nu. 8. ff. ad Trebel. Guido Papæ, in deci. 515. nu.
2. Conſideratur etiam fauor legatariorum, qui
non poſſunt conſequi legata ſi hęreditas nō adi
retur. §. quantitas. Inſti. de lege Falc. & Inſtit. de
hæred. quæ ab inteſt. deſer. in fi. prin. & dixi pau
lo ſupra in priuilegio, an alimentorũ legatũ de-
beatur non adita hæreditate, & hoc procedit ēt
2 in legato alimentorum, vt eſt tex. in l. alio, ff.
de alimen. & cibar. leg. & in l. hæreditatum, ff. ad
leg. Falci. Verum tamen, quando alimenta relin
quuntur alicui pauperi, vel egeno, non detrahi-
tur Falcidia de eo legato, etiam ſi excedat do-
drantem hæreditatis: nam tale legatum dicitur
pium, vt oſtendimus in prin. huius partis, & in
3 legatis pijs† non eſt locus Falcidiæ, auth. ſimili-
ter. C. ad leg. Falcid. §. ſi autem hæres, in Authē.
de eccle. titu. eſt tex. in l. decem. ff. de fideicō. lib.
multos citat Tiraq. in tract. de priuileg. pię cau.
priuileg. 26. vbi dicit procedere, ſiue legatũ me-
diatè, ſiue immediatè debeatur piæ cauſæ, dum
tamen legatum certitudinariè ſit peruenturum
ad piam cauſam, vt per eum, idem voluerũt Bal.
Nou. & Campeg. quos citat, & ſequitur Simon
de Pretis de interpret. ultim. uolun. lib. 4. inter-
terpre. 1. dubit. 12. in prin. nu. 5. ergo idem erit ĩ
legatis alimentorum, quæ fiunt pauperi, atque
4 ita in terminis † de pia cauſa ad alimenta arguit
Bar. ĩ l. alio, nu. 4. ff. de alim. & cibar. leg. ubi poſt
Frā. de Piſis inquit hoc ꝓbari in §. aliud quoq;
capitulum, in Auth. vt cũ de appel. cognoſ. idē
uoluit Bar. in l. diui Seuerus, ff. ad leg. Falc. ſequi
tur Alex. ibi, col. 1. Bal. in l. ſi quis ad declinādā,
in fi. prin. C. de epiſ. & cler. Ang. & Imo. in d. l. di
ui, vbi diſtinguit inter alimenta relicta diuiti, &
ea, quæ relinquuntur pauperi: & volunt proce-
dere nō ſolum, quando in genere relinquuntur
pauperibus, ſed ēt quando certæ perſonę paupe
ri legantur, quia utroq; caſu militat eadē ratio,
vt bene aduertit Bal. Nou. in l. 1. nu. 41. ff. ſol. mat.
vbi ſubdit non ideo denegari Falcidię detractio
nem de legato alimētorum, ꝙ pium ſit, ſed quia
tractatur de ſuſtinenda uita hoīs, ꝙ tamen nihil
eſt, quia piũ eſt ſemper cũ agimus de uita hoīs
ſuſtētāda, vt ſupra ſæpè dictũ eſt, idē Bal. Nou.
in trac. dot. par. 6. ſpec. 49. vbi dicit legatum ali-
mentorũ pati falcidiã, quando fit diuiti non aũt
quando fit pauperi, Natta in conſ. 297. nu. 8. vbi
ideo infert, ꝙ ſi legatum factum ſpurio filio non
excedat alimenta non patietur falcidiam, licet
non ſit expreſsè factũ pro alimentis, quia reſol-
uitur in dubio in alimenta ſi non habet aliũde,
ut aliquando tetigi; ponit ēt Cordu. in l. ſi quis
a liberis, in §. vtrum, nu. 17. ff. de libe. agno. ubi al
legat Specu. & Aret. ſubdens apud Hiſpanos nō
detrahi falcidiam ēt de legato alimentorum fa-
cto diuiti, quia ex lege regni legata ſortiuntur ef
fectum non adita hæreditate, qua ratione nunq̃
ſecũdũ eum locus eſt falcidiæ, Benincaſ. in trac.
pauper. in 9. q. in 6. ſpecia. ult. uolun. nu. 16. vbi
id priuilegium ſuſtinet rōne piæ cauſæ, & pau-
pertatis, & annectit aliud ſpeciale, nã & ſi regula
5 riter priuilegiatus† non vtatur priuilegio aduer
ſus pariter priuilegiatũ. l. ſed milites, uer. 1. & 2.
ff. de excu. tuto. l. uerũ. §. ſciēdũ, cũ ibi nota. ff. de
minor. l. aſſiduis. C. qui pot. in pig. habean. l. pri
uilegia. ff. de priuil. cred. Bar. & alij in auct. quas
actiones. C. de ſacroſ. eccle. tamen ſi pia cauſa ſit
6 in teſtō inſtituta hæres† non detrahet falcidiã de
legato alimentorũ, ꝙ pauperi factũ ſit, quia pri
uilegiatus in ſpecie, utitur priuilegio cōtra pa-
7 riter † priuilegiatũ in genere, l. fi. ff. ex quib. cau.
maio. Bal. in d. auct. quas actiones, C. de ſacroſ.
eccleſ. allegat Corne. in conſ. 140. col. 2. circa fal
cidiam, vol. 1. hęc tamen qō non modicā patitur
contradictionē, quia multi tenent, ꝙ pia cauſa
8 inſtituta detrahat falcidiã aduerſus† piã causã le
gatariã, ꝓcipuè Albe. In d. l. ſi quis ad declinādā,
in 2. q. Ang. in d. auth. ſimiliter, Imo. & Cuma. ĩ
l. 1. §. ad municipiũ. ff. ad leg. Falc. & plures alij.
ſed reſoluitur controuerſia per Tiraq. de priuil.
piæ cau. priuil. 26. vbi uideri debet, quia utriuſ-
que partis authores refert, & ſuſtinet non eſſe lo
cũ detractioni. eſt ēt aduertendũ, quia Beninca.
loco prędicto dicit eſſe tex. a nemine allegatum
in c. 1. ante fi. de priuileg. in extrauag. cōibus, q
probat de legato alimētorũ nō detrahi falcidiã.

Infertur ēt ex hoc ꝙ non erit neceſſaria cau-
tio, q̃ lex exegit regulariter a legatario de reſti-
9 tuendo† quidquid accepit ultra, q̃ ex cōputatio
ne legis falcidiæ capere liceret, de qua cautione
loquitur tex. in l. 1. in prin. ff. ſi cui plus quam ꝑ
leg. Falc. & l. 3. uer. hac cautio. ff. eo. cum enim

falcidia.

falcidia, cuius cauſa præſtanda eſt cautio, non
debeatur, non etiam debetur fideiuſſio, & de hac
cautione legatario pauperi remittenda latè po-
nit Benincaſ. in d. tract. q. 9. ſpecia. 7. in ult. uo-
lunt. nu. 1. & ſeq.

Noſtra concluſio poteſt tribus modis limita-
ri, de quib. apud Tiraq. d. priuileg. 26. ver. limita
tertio, vſq; ad finē, vbi uidere poterit per teipsū.
Dubitari ēt pōt, num priuilegium hoc cedat dā
no hæredis, vel aliorū legatariorū. & uidetur ꝙ
cedat damno hæredis, qui tāto minoris habebit
Falcidiā, quantū erit id quod fuiſſet detrahendū
de legato alimentorum, per id qđ voluit Cuma.
in l. qui quadringenta, in prin. ff. ad leg. Falc. ubi
dicit quod ſi teſtator prohibeat ex aliquo lega-
10 to detrahi falcidiam, quod facere † pōt, ut in au-
then. ſed cū teſtator, cū ibi notatis, C. ad leg. Fal
cid. Soc. in conſ. 48. col. 3. uer. quinto confirma-
tur, uol. 1. Tiraq. d. priuileg. 26. in fi. tunc in hæ-
redis præiudiciū erit diminuta falcidia. Credo
tn̄ contrariā partem eſſe veriorē, quod cedat dā-
no aliorum legatariorum, quia hæres ea prohi-
bitione non obſtante detrahit ſuper alijs legatis
eam falcidiæ portionem, quæ foret detrahenda
de legato alimētorum, per id quod determinat
Bart. in d. l. quadringenta, in fi. princ. ubi inquit
11 ꝙ ceſſante † falcidia in uno legato ex diſpoſitio-
ne defuncti non grauatur hęres, ſed cæteri lega-
tarij, & ſubdit ita ſe determinaſſe, & Caſtr. ibi,
nu. 3. in fi. dicit eſſe perpetuo memorię cōmēdā
dū, quia quilibet cōtrariū diceret, ſi non extaret
deciſio Bart. idem uoluit Bal. in l. ſi uerò, in prin.
ff. de milit. teſtam. Ruin. dicens eſſe ualdè notabi
le in conſ. 146. nu. 5. uol. 3. & ponit Mant. de cō
iect. ultim. uolun. lib. 9. tit. 13. nu. 24. ſicuti ergo
onus falcidię accreſcit aliis legatariis, qn̄ teſta-
tor falcidiā prohibet in uno legato, ita accreſce-
re dēt qn̄ prohibitio deſcendit a lege, quia ualet
12 † argumentū a teſtatore ad legem, l. ſeruus hac le
ge, ff. de manumiſſio. l. ſi ita fuerit ſeruis duob. in
fi. ff. de manum. teſtam. ubi Bart. no. facit ēt l. ab
omnib. ff. de leg. 1. ubi teſtatore eximente unum
ex hæredib. ab onere legatorū, cæteri hæredes
inſolidū grauātur. Facit ēt qđ dicimus de immu
nitate alicui conceſſa a Principe ſuperiore, quia
quidquid ſit qn̄ cōceditur ab inferiore, tūc onus
uni imminutum accreſcit aliis, atq; ita non cedit
13 incōmodo Principis, † ſed aliorum, Abb. in c. ac
cedentes, nu. 8. uer. tertio caſu, de pſcript. ubi ita
contrarias ſnīas concordat, Caſtr. in conſ. 187.
col. fin. uol. 2. Ruin. in conſ. 125. nu. 3. & 6. uol.
4. Felin. in d. c. accedentes, col. pen. in 1. concluſ.
uer. hāc concluſionē intellige, Nat. in conſ. 160.
nu. 37. & in conſ. 397. nu. 12. Boſſi. in tit. de prin
cip. nu. 164. Cæph. in conſ. 58. nu. 49. & 62. quæ
opinio procedit ſine dubio, qn̄ immunitas cōce
ditur ex cā publicæ utilitatis, ſecundum Abb. in
d. c. accedentes, nu. 8. Ruin. in d. conſ. 125. nu. 6.
Feſtaſ. in tract. de collect. par. 4. c. 2. n. 88. Cęph.
in d. conſ. 58. nu. 63 Princeps. n. eſt lex animata
in terris, iō nō eſt conſtituēdū diſcrimē inter fa-
ctū legis & factū Principis. Cōcludo ergo ꝙ a-
14 lii legatarii ſuſtinebūt integrū onus † falcidiæ.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari pro alimētis grauati amplia. nu. 5. limita. nu. 7. & 8.*

2 *Prohibitio alienationis non includit ea, quæ fiūt ex cauſa neceſſaria.*

3 *Maioratus bona alienari poſſunt pro alendo eius poſſeſſore.*

4 *Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur pro liberā do grauato a carceribus.*

5 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienantur pro alimentis filiorum nurus, & aliorū de familia grauati.*

6 *Grauatus non cogitur reſtituere fideicommiſſum, ſi fame laboret.*

7 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis ſi grauatus diſsipauit legitimam, quæ ſuffi ciebat pro alimentis.*

8 *Bona fideicommiſſo ſubiecta non alienantur pro alimentis, quando teſtator expreſſè prohibuit alienationem etiam ex cauſa famis.*

9 *Bona fideicōmiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro alimentis, & dote filiæ ſpuriæ.*

Priuilegium XIX.

BONA ſubiecta fideicommiſſo non poſ
ſunt alienari, niſi certis cauſis de qui-
bus in tex. vbi etiam latè ponunt Do
ctores in auth. res, quę. C. cōm. de lega. quęritur
tamen ſi poſſunt etiam alienari pro cauſa alimē
torum. & glo. ibi in uer. obligationem, in fi. dicit
alienationem non eſſe permiſſam, & eam ſequu
tus eſt Bal. ibi in lect. antiqua, prout multi refe-
rūt, & Sali. col. fi. ver. quæro, an pro ſumptib. ubi
ad hoc tria fundamenta adducit, & præcipuè, ꝙ
lex duos tm̄ excipit caſus, ergo alios oēs inclu-
dit, & lex prouidit de alimentis deſignādo legiti
mam, quæ ſuccedit loco alimentorū, & ſecundū
eum non pōt argui ab eo, ꝙ dr̄ de dote, quia in
ea maior fauor verſatur procreandorū. ſ. libero
rum, & alendorū, qua rōne multi ēt dicunt non
ualere argumentum a dote ad alimenta: ſed con
1 trariam † partem probarunt ibi Odofr. Iaco. de
Are. & Cin. in 2. q. Bar. nu. 9. Ioā. Fab. in uer. ſed
an poſſit, Bal. nu. 23. Caſtr. nu. 13. Ang. nu. 6. Ful
go. nu. 7. Corn. col. fi. Iaſ. nu. 31. Cur. iun. nu. 30.
Ant. Padil. nu. 78. Bal. in cōſ. 50. nu. 7. uol. 5. ubi
allegat ēt Old. quia cū alienatio ſit permiſſa cau
ſa dotis, & donationis, multo magis erit licita
cauſa alimētorū, hoc ētvoluerūt Nico. de Neap.
& alij in l. mulier, §. cū proponeretur, ubi Alex.
col. 2. uer. itē notabiliter limita, ff. ad Treb. Bar.
in l. quēadmodū, col. 2. ver. ī eadem gl. ibi, an pp
famem, C. de agrico. & cenſit. nu. 11. Ang. in l.
Marcellus. §. res quæ, col. 2. uer. ſed an pro redē
ptione. ff. ad Trebel. ubi idē tenent Imola, Rom.
Alex. Soc. & Iaſ. latè, Rom. in conſ. 267. per totū
Alex. in cōſ. 3. col. fi. uol. 3. Aflic. in tit. de ꝓhib.
feu. alien. per Fed. in 13. notab. nu. 74. Opizon.
ī l. filiusfamilias, §. diui, nu. 57. & ibi Ripa, nu. 78.
ff. de lega. 1. Cotta in memor. incip. dos habet,

col. 1.uer.ſecundò nota,Benincaſ. qui multos ci
tat,in tract.pauper.quæſt. 8. in 1.ſpecia.in cõtra
ctib.nu.14.Lamberteng.in tract.de contract. eo
rum qui ſine cer.ſolennit.gl. 1.nu.14. Cordub.
in l.ſi quis a liberis,§.utrum,nu.21.ff.de lib.agn.
& hanc communem eſſe opinionem atteſtantur
Bar.Iaſ.Cur.iun.Corn.& Alex. in locis ſupra ci
tatis,& probatur in authen.contra rogatos, in
finalibus uerbis,C.ad Trebell.ubi cauſa alimen
torum,& dotis in hac materia æquiparant̃,facit
2 ẽt, quia prohibitio alienationis † non includit
eam,quæ fit ex cauſa neceſſaria, l. alienationes,
ff.famil.erciſ.c.4.extra de reg.iu.c.1.in princ.ubi
Bal.qual.olim feudum poterat alienari. Docto.
in auct.hoc ius porrectum,C.de ſacroſ.eccle.an
uerò,quæ fit cauſa famis,eſt neceſſaria,ut ponũt
Docto.in locis prædictis,& Affl.d.notab.13. nu.
74.hinc Padil.in d.auct.res quæ, nume.79.poſt
3 Gregor.infert maioratus bona poſſe † alienari,
ut ſubueniatur neceſſitati famis, quam patitur
eius poſſeſſor,licèt poſt Ludou. Molin. contra-
rium teneat Cordub.d.§.utrum,nu.32.& quod
dictum eſt ſupra de alimentis,procedit quando
4 †ageretur de liberando aliquem a carcere,ſecun
dum Bal.in l.1.col.6.& in l.quãuis,ff.ſol. matr.
Caſt.in l.ſancimus,in fi.C.de ſacroſ.eccl.Vallaſ.
in l.imperium,nu.251.ff.de iuriſd.om. iud. ubi
expreſſim loquitur de euerſione fideicommiſſi.
addo ꝙ non ſolum pro alimentis propriis ipſius
5 grauati.ſed ẽt pro alẽdis † liberis,& nuru aliena
ri poſſunt bona ſubiecta fideicõmiſſo, ut Pinel.
aduertit loco prædicto, nu. 85. & ſeq.Lamber-
teng.loco præd.nu.57. fortius inquit Benincaſ.
in d.q.8.ſpecia.10.nu.23.quod ſi grauatus urge
6 tur neceſſitate,†non cogitur fideicõmiſſum reſti
tuere,allegat c.cum tu, extra de uſur. notata per
gl.in c.quia fruſtra,eo.tit.ſicuti enim poteſt alie
nando ſubuertere,ita poteſt pro ſe retinere.

Intellige tamen principalem concluſionẽ nõ
procedere,quando tẽpore mortis paternę filius
habebat legitimã,q̃ poterat ſufficere ad alimen-
ta,ſed ipſe eã alienauit:eo. n.caſu non licebit po
7 ſtea alienare bona † fideicommiſſo ſubiecta, ita
Socin.in d.l.Marcellus,§.res quæ,nu.3.ad Treb.
ubi tamen dicit eſſe cogitandum, quia non inue
nit declaratum,& duobus potiſſimũ utitur fun-
damẽtis quæ apud eum uideri poſſunt,ſequitur
Padil.in d.auct.res quæ,nu. 80.ſed idem uoluit
Alex.quem citat Opizon.in d.§.diui, nu.57.

Alio ẽt modo declarat Cotta d. memor. in-
cip.dos hẽr,uer.ſecundo nota, ut. ſ.non proce-
8 dat qñ res eſſet a teſtatore expreſsè † prohibita
alienari ex cauſa famis,uel alimentorum, eſt ve-
rum ꝙ Doctores ab eo citati loquuntur ſolũ in
dote,ſed extendi poteſt deciſio ad alimenta, ſicu
ti extenditur principalis concluſio, qua ratione
generaliter poterit limitari, ut non procedat in
caſibus, quibus volunt Doctores rem ſubiectã
reſtitutioni nõ poſſe alienari in cauſa dotis, qui
caſus enumerãtur latè a Doctorib. in d.auct. res
quæ,& in d.l.Marcellus,§.res quæ.

Aduerte ẽt, ꝙ alienatio erit permiſſa pro ali-
mentis filiæ ſpuriæ,vel naturalis:nã pro ea quo-
9 que dotanda † alienari poſſunt bona fideicõmiſ-
ſi,ut ponit Iaſ.in d.auth.res quæ,nu. 32. uer.ſe-
ptimo limita id,quod tranſit ſine difficultate, at-
tento quod ſupra oſtendimus licere alienari ꝓ
alendis iis omnibus,qui ſunt ſub cura grauati, i.
quibus grauatus cogitur ꝓuidere: Nã ſpurius,
& naturalis inſpecto ſaltem iure canonico in v-
troque foro ſeruãdo,debent ali,ut probauimus.

SVMMARIVM.

1 *Legatum poteſt quãdocunque reuocari a teſtatore.*
2 *Legatum nuda voluntate adimitur.*
3 *Legatum an reuocetur nuda voluntate, quando iam fuit traditum.*
4 *Generalis diſpoſitio comprehendit omnia.*
5 *Ius reſpiciens alimẽta ſemper uidetur exceptum.*
6 *Diſpoſitione in generali non uenit caſus priuilegiatus.*
7 *Legatum alimentorum non reuocatur reuocatis generaliter legatis,ubi ampliat in legato dotis,et ad pias cauſas.*
8 *L.libertis,§.poſthumus,ff.de alim.& cibar. legat. quomodo intelligatur.*
9 *Generalis reuocatio legatorum non includit legatũ alimentorum etiam factum diuiti.*

Priuilegium XX.

LEGATVM poteſt a teſtatore quando-
1 cunque † reuocari,l.4.ff.de alim.lega.
l.cum hic ſtatus, §.ait oratio,ff. de do-
natio.inter uir.& uxor.l. fideicommiſſum. C.de
2 fideicom.& nuda uoluntate † adimitur,l.ſi iure,
ff.de leg.3.l.3.§.fi.ff.de alim.lega. quinimo Fer-
din.in l.filiusfamilias.§.diui, nu.4. uer. ex quib.
ff.de leg.1.uult hoc procedere ẽt ſi teſtator iã il-
3 lud tradidiſſet,ꝙ tũ non † eſt uerum,quia traden
do teſtator facit actum irreuocabilem, l.legatũ,
ff.de leg.2.ꝙ tñ nõ procedit,qñ traditum eſt ſub
commemoratione legati,vt ibi diſtinguũt Dyn.
& Bart.Caſtr.in l.Lucius,ff.de leg.2.Affli.in de-
ciſ.275. nu. 6. declaraui in conſ.14.per totum,
& ponit Beninca.in tract.pauper.q.8.in 1. ſpec.
contract.nu.23.& plurib.modis ẽt tacitè reuo-
catur legatum,quos recenſui in d.conſil. 14. in
prin.uerum dubium eſt,ſi teſtator adimat gene-
raliter legata,utrum legatum quoque alimento
rum uideatur adẽptum. & primo aſpectu vr̃ re-
4 uocatum,quia generalis diſpoſitio † comprahẽ
dit oĩa,l.1.ubi Doctores,ff.de leg. 1.& generalis
diſpoſitio includit ẽt caſus priuilegiatos, ſi pri-
uilegiũ in eo non eſt ſpeciale, l.in fraudem, §.fi.
ff.de teſtam.milit.ad hoc not.Bal.l.obligari, in
prin.ff.de auth.tuto.cum ſimilib.& quamuis nõ
nulli in contrarium allegent l.libertis,§. ſed po-
ſthumus,ff.de alim.& cibar.lega.tamen ille tex.
probat contrariũ,quia expreſsè ibi excepta ſũt
cibaria,atq; ita illũ textum intelligit Crot. in l.
filiusfamilias.§.diui,nu.55.ff. de leg. 1.

Veritas tñ eſt in contrariũ, quia legatum ali-
mentorũ nõ includit̃ in generali adẽptione: ius
5 .n.reſpiciens †alimenta,ſemper uĩ exceptum,ut
inquit

inqnit Signo.in cõſ.176.nu,13.arg.l.alia, §. ele
gãter,& l.ex diuerſis,& l.quãuis,cũ l.ſeq.ff.ſolu.
matr.l.ex a40, ff. de donat.inter vir.& uxo.& in
6 generali diſpoſitione non uenit † caſus priuile-
giatus,glo.in l.decurıonibus,ubi Bar.& Ioan. de
Plat.C.de ſilentıar.lib.11.glo. in l.ſciendum,ff.
qui ſatiſ.c ogan.Bald. in auth.habita, C.ne filius
pro pa tre, & in terminis, quod generalis adem-
7 ptio † n on referatur ad alimẽta, eſt tex.in l,liber
tis,§.poſthumus, ff.de alim.& cib.leg. & ibi no.
glo.in uer.videri,& ſeq.Bar.ibi,& in l.Mela,nu.
6.ff.eo.tit.& idem uoluit per illum tex.Cum,in
con.30.nu.4.uer.ultimo ad hanc partem, Prac.
Pap,in for.libel. pro lega.rei ſingul. in 1.gl. nu.
85.Rom.in l.ſed etſi quis, §.quæſitum, ff. ſi quis
caution.Ang.in trac.de teſtam.gl.45.nu.9.in fi.
Iaſ.in l.talis ſcriptura,nu.25.ff.de leg.1.Afflic.in
deciſ.111.nu.10.ubi ideo īfert ad dotẽ,ut ſimili
gaudeat priuilegio, Eu er. loco 24.col. 3. uerſ.
quarto iſtud facit. ubi infert idẽ eſſe in legato ad
piam cauſam,& ſubdit eſſe ſingulare, & notatu
dignũ,Rui.in conſ.84.nu,4.uol.2.ubi diſputat,
an idẽ ſit in legato dotis,Crau.in conſ.189.nu.1,
Crau.in cõſ.410.nu.4. & in conſ.613.nu.5.Fol-
ler.in prac.cenſu. in uer. hmõi cenſus,nu.84.fo
lio mihi 144.Manti.de coniec.ult.uolunt.li.12.
tit.2.nu.23.Cordub.d.l.ſi quis a liberis,§. utrũ,
nu.26.ff.de lib.agnoſc. uel alen.Lamberteng.in
trac.de contrac.cor.qui ſine cer.ſolennit. gloſ.1.
nu.56.Et nõ obſtat, ꝙ generalis diſpoſitio inclu
dat oĩa,quia non includit caſus, qui ſunt in ſpe-
cie priuilegiati, gl.in d.l. decurionib.non ẽt ob-
ſtat, quod alimenta ſint ſpecialiter excepta in d.
8 l.libertis,†§.poſthumus,quia hoc eſt falſum:imo
eſt ibi ſpeciale fauore alimẽtorum, ut inquit gl.
ibi,Bal.in l. talis ſcriptura, §.1. ubi etiã ſequitur
Iaſ.nu.25.ff.de leg.1.& tex,in d.§.poſthumus, li
cèt faciat mentionem de cibariis in ultima diſpo
ſition e,tamẽ in codicillis nihil fuerat dictum, &
tamen illa diminutio non refertur ad alimen-
ta,propterea Crot.conſiderauit exceptionem in
tertia diſpoſitione, cum tamen agatur ibi de ſe-
cunda,& ex ea deſumatur ſpecialitas fauore ali-
mentorum.Extẽdunt autem Doctores ferè om-
nes noſtram decisionem ad piam cauſam, & ad
dotem,ut tetigi paulo ſupra.

Ampliatur hoc procedere etiam ſi alimenta
non ſint relicta pauperi, ſed ei qui aliunde hẽat;
9 †nam,ut dixi,in princ.huius tituli,alimenta ſem
per ſunt fauorabilia, ſiue pauperi relinquantur,
ſiue diuiti. & licet aliquando Doctores diſtin-
guant, id tamen faciunt in caſibus, quibus ali-
menta non ſunt in ſpecie priuilegiata, ſed priui-
legium ſuum deducunt a fauore piæ cauſæ. Tũc
enim,quia non dicuntur pia,niſi quando deben
tur pauperi, ceſſat priuilegium, quando diuiti
præſtanda ſunt.At ubi per ſe alimenta ſunt pri-
uilegiata, nec mutuant fauorem aliunde: tunc
ſiue pauperi debeantur,ſiue diuiti, indifferenter
gaudent fauore.Ideo Natta in conſilio 613.nu-
mero ſexto,tenet,quòd priuilegium,de quo agi
mus,compeτat alimentis, etiam quando eorum
cauſa non eſt pia, dum arguit de alimentis ad
piam cauſam,& probatur in d.§. poſthumus,
vbi præter alimenta ſeruis illis erant relicta pe-
culium & alia,ita quod non erant egeni.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum reuocatum videtur, quando teſtator rem legatam alienauit.*
2 *Legatum reuocatur alienatione etiam inualida.*
3 *Legatum libertatis reuocatur non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè.*
4 *Legatum quando reuocetur alienatione rei.*
5 *Legatum alienatione reuocatum non reconualeſcit redemptare.*
6 *Legatum ad pias cauſas reuocatum alienatione reuiuiſcit facta rei redemptione.*
7 *Legatum alimentorum reuocatum alienatione reconualeſcit redemptione rei.*

Priuilegium XXI.

1 LEgatum adimere uidetur † teſtator quan
do rem legatam alienauit,l. cum ſeruus,
ff.de adim.legat.l.fideicommiſſa, §. ſi rẽ,
ff.de leg.3,l.rem legatam,ff.de adim. legat.§. ſi
rem,Inſtit.de lega.ex ipſa enim alienatione col
ligitur teſtatorem legati pęnituiſſe, vt declarat
Bar.in d.l.cum ſeruus,Socin.iun. in conſi.162.
num.2. vol.2. & procedit etiam ſi alienatio ſit
2 inualida,† nec ſortiatur effectum,l.legatũ,§.pa-
ter hortos,ff.de adim.lega.Soci.in conſ.104.nu.
11.vol.3.id quod ampliant Imola,Alex.& Aret.
in l.ſeruum filij,§.ſi idẽ ſeruus,ff.de legat.1.Hie-
ron.Gabr.in conſi,103. nu.10.quinimo uide-
tur quod etiam legatum pię cauſæ relictum ex-
tinguatur per alienationem rei,l. pater filium,
§.Tuſculanus,ff. de lega.3.ſed melius probatur
ex l.verum eſt,ff.de manum. teſtam.vbi libertas
legata ſeruo reuocatur alienatione ſerui,Socin.
in l.ſi in diem,§.ſeruo,nu,3,ff.de cond.& demõ-
3 ſtra.Nam † ipſum quoq; libertatis legatum non
minus tacitè quàm expreſsè reuocatur,l. qui
duos,§.fin.ff.de teſtam.manum vbi glo. Iacob.
de Are. Bened. Plumb.& Alber.& quod adem-
ptio hæc per alienationem inducatur, etiam in
legato ad piã cauſam,voluit Socin. iun,in d. cõ
ſi.162.nu.11.Natta in conſil,613.nu,3. Manti.
de coniect.ultim.volunt.lib.12.titu.6,nu.5.ubi
huius opinionis allegat Alciar. & hanc ibi par-
tem latè defendit, quidquid poſt Bart.Iaſon.&
Cottam tenuerit in cõtrarium, Tiraquel.de pri
uileg. pię cau. priuileg.42.quomodo autem, &
4 quando legatum uideatur tacitè † reuocatum
per alienationem,vide Mantic.d.titu.6.Didac.
de teſta.in 3.par.rub num.19.Anchar.Moder.
famil.quęſtio.par.1.quæſtio.75.Simon de con-
iect.vlt.volunt.li.3.interpre.1.dub.2.§.ad quar
tum.per totum,folio mihi 473.

Sed adeo verum eſt adimi legatũ rei aliena-
tione,vt etiam ſi res a teſtatore recuperetur vel
5 reematur,non reconualeſcat † legatum, ut pro-
batur,l. cum ſeruus, ubi Bar.ff. de adim. legat.

Bal.

Bal.in l.3.numero 5. ubi etiam Caſtr. C. de legat.Imola in l.quoties, §. ſeruus cum libertate, ff.de hęred,inſtit.Hieron.Gabriel.conſ. 103.nu. 13.& 14.Attamen quando legatum eſſet factũ pro alimentis, non cenſeretur reuocatum, ſi teſtator rẽ alienaret, ex qua ſumi debent alimenta, dum tamen illa recuperet, id quod ex eo deducitur, quia fauore piæ cauſæ non adimitur le
6 gatum alienatione † rei, quando illa recuperatur, vt inquit Roman.in authen.ſimiliter, nu. 81. in fi.C.ad leg.Falcid.per tex. in l. uerum eſt, ex quo id notant Bal.Ang.Caſtr.& Iaſ.in l.quoniã poſt teſtamentum, C.de legat. Tiraq.qui alios citat in tract.de priuileg.piæ cauſę, priuileg. 14.
7 † Manti.d.lib.12.tit.6.nu.5.Natta in d.conſilio 613.numero 4.vbi tamen declarat procedere ſolum quando alimenta relinquantẽ pauperi, quia vt in proximo priuilegio deduxi priuilegia piæ cauſæ non communicantur cauſæ alimentorũ, niſi his caſibus, quibus alimentorum debitum concernit cauſam piam.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio facta per decem annos continuos non inducit obligationem pro futuro tempore, niſi allegetur titulus.*
2 *Titulus non probatur ex ſola præſtatione decẽ annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſsio.*
3 *Soluens tribus annis continuis alimenta relicta in teſtamento minus ſolenni cogitur ſemper perſeuerare. vbi amplia.*
4 *Inducta ad augendum nõ operantur diminutionẽ.*
5 *Scholaris ſi ex forma ſtatuti tractandus eſt pro ciue, intelligitur in fauorabilibus, non in odioſis.*
6 *Solennitas eadem requiritur in diſſoluendo actũ, quæ in contrahendo.*
7 *Legatum alimentorum cõfirmatur ex triplici præſtatione, quando eſt relictum in ultima voluntate, alias ſecus.*
8 *Titulus inualidus non confirmatur præſtatione lõgi temporis.*
9 *Solennitas præſumitur ex curſu longi temporis.*
10 *Solennitas non præſumitur, quando conſtat eam nu lliter interueniſſe.*
11 *Inſtrumentum non ſolenne probat, quando ſecundum illius tenorem fuit obſeruatum.*
12 *Retentio, non actio datur pro legato relicto in teſtamento minus ſolenni.*
13 *Legatum alimentorum ſi eſt unicum, tunc unica ſolutione confirmatur ſi eſt nullum.*
14 *Legati vnius ſolutione, an hæres ſibi præiudicet quoad alia eidem uel diuerſa perſona relicta.*
15 *Hæres qui vnum ex legatis ſoluit ante diem nõ cogitur alia ſoluere.*
16 *Soluens partem debiti non cogitur aliam partem ſoluere.*
17 *Confeſsio dotis receptæ facta a marito præiudicat creditoribus ſi poſt eam maritus diu præſtet alimenta v xori.*
18 *Legatum alimentorum quamuis nullum confirmatur præſtatione trium annorum etiam ſi ſingulæ non ſint integræ.*
19 *Sententiam approbare uidetur, qui dilationem petit ad ſoluendum.*
20 *Soluens ſcienter vno anno alimenta non videtur approbare legatum, quod erat nullum niſi triennio ſoluat.*
21 *Legatum alimentorum factum diuiti nõ confirmatur triennali præſtatione.*
22 *Soluens per triẽnium alimenta ex contractu nullo debita non obligatur in futurum.*
23 *Duo vincula nõ magis ligant, quam unum, quãdo alterum eſt impertinens.*
24 *Vltima voluntas qualiſcunque ſit ſemper eſt fauorabilis.*
25 *Legatum dicitur annuũ fauore vltimæ uolũtatis.*
26 *Donatio cauſa mortis dum eſt in fieri comparatur contractui, ſed poſtquam eſt facta, eſt ſimilis ultimæ voluntati.*
27 *Solutio trium annorum cõfirmat debitum alimentorum relictum in donatione cauſa mortis, quæ ſit nulla.*
28 *Solutio decẽnalis nõ probat titulum quando ſemel quis ſoluit pro decem annis.*
29 *Soluẽs alimenta vnica vice pro tribus annis, non obligatur in futurum.*
30 *Debitor poteſt inuito creditori ſoluere ante tẽpus ſi uelit etiam refundere intereſſe.*
31 *Hæres approbãdo expreſsè teſtamẽtum tenetur ſoluere legatum alimẽtorum etiamſi nõ concurrat præſtatio trium annorum.*
32 *Fideiubere qui promittit, cẽſetur principale debitum agnoſcere.*
33 *Inuentarij beneficium non prodeſt hæredi, qui promittit legatum ſoluere.*
34 *Actus inutilis quando confirmatur, tunc agitur ex confirmante, non confirmato.*
35 *L.1.C.de fideicommiſ.quomodo intelligatur.*

Priuilegium XXII.

TEMPVS non eſt modus inducendæ obligationis, l.obligationũ, §. placet autem, ff.de actio. & oblig. & ſolutio facta per decem annos de per ſe, non inducit ob
1 ligationem † pro futuro tempore, l. ſi certis annis, C.de pact. ſed neceſſe eſt allegare titulum, & probare ſolutionem decennalem, l.cum de in rem uerſo, ff.de uſur. ubi no. Bar.num.3. Bertol. Bald. in d.l.ſi certis annis, ubi Iaſ.nume. 7.Dec. num.12.Cur.ſen.num.12.Gozad.num.7.& Alciat.Balb.in tract.præſcriptio.par.3.quæſt. 10. in prin.& nu.10. ubi inquit non eſſe diſtinguendum, an tractetur de magno, vel modico præiudicio, Ruin.quidem dicit in conſi.75.nu.2. uol. 1.Pariſ.in conſ.35.num.28.uolum. 1. Bero. in conſi.205 num.5.vol.1.Natta in conſi. 511.nu. 15.Vaſq.illuſtr.quæſt.controuerſ.cap. 84. quia hoc caſu actor debet ſe principaliter fundare ſuper titulo, & ad illius probationem probare poſ
2 ſeſſionem, alias ſi probaret, & allegaret ſolã † poſſeſſionem, ſuccumberet, vt aduertit Bart. nume. 2.in d.l.cum de in rem uerſo, Iaſ.Bal.Albe. Angel.

gr.Salic. Caſtr. Aret. Iaſ.& Dec. in dicta l. ſi cer-
tis annis, Balbus, Bero.& Vaſq. in locis ſupra ci-
tatis, ſed ſi quis legatum alimentorum relictum
in voluntate minus ſolenni præſtet tribus annis
3 continuis, † cogetur in futurum perſeuerare in
ſolutione, tex. eſt expreſſus, in l. 1. C. de fideicõ.
ubi Cin. Bar. Bal. Ang. & Caſtr. dicunt eſſe ſin-
gularem, & idem Bart. in l. 2. C. eod. dicit ualdè
notandum, & perpetuo menti tenendum, & an
te eos hoc voluit ibi glo. Pet. de Bellap. Odofre.
Iacob. Butr. & Ioan. Fab. & Corne. dicit com-
munem, glo. Iacob. But. Odofre. Bellapert. Cin.
Io. Fabr. Bar. Bal. Alber. Ange. Salic. & alij, in l.
creditor, C. de vſur. gl. Iacob. de Are. Cin. Bar.
Bal. Alber. Ang. Fulgoſ. Florian. & Iacobin. de
Sancto Georg. in l. cum de in rem uerſo, & com
munẽ dicit Alex. in d. l. ſi certis annis, nu. 3. Ro-
man. num. 15. Iaſ. num. 3. Dec. num. 7. Curt. nu.
14. Rimin. col. 3. Gozad. nu. 5. & Alciat. nu. 3.
Bald. in l. non dubium, in 3. oppoſ. C. de teſtam.
Matheſi. notab. 122. Pract. Pap. in for. libe. quo
agit pro legato rei ſing. nu. 85. Ang. de teſtam.
glo. 45. nu. 11. Bar. in l. ſeruitutes, la grande, nu.
4. ff. de ſeruitu. & hoc dicit ſpeciale fauore ali-
mentorum, idem Bar. in l. Lucius, §. teſtator in
fi. ff. de lega. 2. idem Bart. in l. 1. §. ſed ſi filiusfa-
milias, num. 4. ff. de leg. 3. Guido Papæ, quæſt.
200. nu. 6. & quæſt. 576. in fi. Ruin. in conſi. 6.
nu. 4. vol. 2. Euerar. loco 24. col. 2. uerſic. tertio
iſtud facit, vbi inquit eſſe menti tenendum, &
ampliat ad quamcunque piam cauſam, Foller.
in ſua praxi cenſuali in §. huiuſmodi cenſus, nu.
82. folio mihi 144. Vaſq. illuſtr. quæſt. contro-
uer. d. cap. 84. nu. 42. vbi dicit magis commu-
nem, & ad dotem extendit, nec non ad refectio-
nem pontium & viarum, aliasque fauorabiles
cauſas, allegãdo Bar. Alex. Iaſ. Dec. & Cur. iun.
in d. l. ſi certis annis, Tiraq. de priuileg. piç cau-
ſç, priuileg. 60. vbi idem dicit de legato dotis &
alijs habentibus ſimilem fauorem, dicens hoc
uoluiſſe Bart. Fulgoſ. Salic. Florian. & alios, id
quod declarat non eſſe verum ſolum in legato
annuo, ſed etiam in quocunque quod ſit unicũ,
in d. l. ſi quis a liberis, num. 38. §. utrum. vbi am-
pliat in dote, & latè tractat an id verum quoque
ſit in diſſoluenda obligatione, vt ſcilicet ceſſan-
do per integrum triennium liberetur hæres a
præſtatione legati, in quo articulo videri pote-
rit apud eum: meum enim non eſt conſiliũ trans
ferendi aliorum ſcripta. addo tamen, quod pro
negatiua parte facit quod inducta in fauorẽ ali-
mentorum, non debent retorqueri in odium, l.
quod fauore, C. de legib. & inducta ad unum fi-
nem, non debent operari contrariũ, l. legata inu
4 tiliter, ff. de leg. 1. & inducta † ad augendum, nõ
debent diminutionem operari, ſicut & contra. l.
cũ tale, §. fi. ff. de cõd. & demon. l. ſi quis mancip.
ff. de fun. inſtr. l. qui hominẽ, §. fi. cum ibi notat.
ff. de ſol. l. cũ is, §. 1. ff. de cond. indeb. l. 2. ante fi.
C. de iuram. calum. Crot. in conſ. 143. nu. 4. &
ideo priuilegium conceſſum legato alimento-
rũ, intelligi dẽt quoad fauorẽ, non aũt in detri-
mẽ. ũ legatarij, per ea quæ ponit Bal. in l. ſi Rufi
nus, C. de teſta. milit. ubi inquit ſtatutum quod
ſcholares tractenẽ pro ciuibus, intelligi debere
5 † in fauorabilibus, non aũt in præiudicialibus,
per Bar. in l. 3. §. ſi emancipatus, ff. de bon. poſſ.
contra tab. idẽ uoluit Fulgo. in d. l. ſi Rufinus, &
Caſtr. dicit ꝙ intelligiẽ ciuis quoad ea in quib.
ciues ſunt melioris conditionis, q̃ forenſes, non
quoad alia, alios citat Alex. nu. 3. ita in ꝓpoſi-
to, licèt ius alimentorũ quæraẽ ex triennali prę
ſtatione, tñ quia hoc eſt in fauorẽ introductum,
non dẽt eodẽ modo induci triẽnio liberatio ab
obligatione ꝑſtandi alimenta. Et ſi dicaẽ ꝙ cum
liberatio facilior ſit quã obligatio, & fauorabi-
lior, dẽt pari tꝑis curſu induci, cum maxime eo
modo ſoluaẽ quid, quo introductũ eſt, ſecundũ
regulã l. nihil tã naturale, ff. de reg. iur. & aliã, q̃
6 hẽt, ꝙ in diſtrahendo eadẽ † ſolẽnitas requiriẽ,
q̃ in contrahendo, auth. econtra, C. de repud. A-
lex. in cõſ. 203. nu. 29. uol. 2. & inquit Bart. in l.
& ideo, nu. 2. ff. de cond. furt. ꝙ reſolutio contra
ctus iudicaẽ eiuſdẽ naturę, cuius eſt contractus
Affli. in deci. 232. col. 1. & 2. cõprobat latè deci.
Ped. 53. nu. 10. & ſeq. rñdeo ꝙ diuerſa militat ra
tio: Nã ea cõprobatio inualida diſpoſitionis in-
duciẽ in fauorẽ alimẽtorũ, & in priuilegiũ, ideo
non dẽt retorqueri in odiũ, propterea mihi ma
gis placet opinio negatiua ꝙ triennio nõ perda
tur ius alimẽtorũ, pręcipuè ſi pręſupponamus,
illud eſſe quæſitũ titulo ualido, & ſolenni; Nã ſi
admittamus affirmatiuã, erit tñ intelligenda, qñ
legatum erat inutile & inualidum, ſed confirma
tũ ex triennali præſtatione. Facilius. n. tolliẽ ius
quæſitum ex priuilegio, q̃ quæſitũ uia ordina-
ria, puta ex contractu, vel teſtõ ualido, quorũ v-
trumque deſcendit a iure gentiũ, l. eius militis, §.
ſi militia miſſus, ff. de teſtam. milit. & duo debẽt
7 concurrere, † ut ſit locus huic priuilegio. primũ
fauor alimentorũ, ſecundũ fauor vltimæ uolun
tatis. ita Bal. in d. l. 1. nu. 7. & 10. in fi. C. de fidei-
com. Iaſ. nu. 2. ſtante aũt ueritate principalis no
ſtræ concluſionis, quod alimenta ex non ſolen-
ni diſpoſitione debeantur, qñ triennio fuerunt
præſtita, aduertendum eſt ad unũ ꝙ Docto. non
tangunt. quod. ſ. maior eſt ſpecialitas, quã ipſi
exiſtiment, & ꝙ ſpecialitas non uerſatur in eo
ꝙ ipſi allegãt, non quidem eo reſpectu ꝙ tẽpus
inducat obligationẽ, quia non ex ſolo tꝑis cur-
ſu legatum alimentorum confirmatur, ſed ex
præſtationibus. non ẽt in eo conſiſtit quod ex
triennali præſtatione præſumatur titulus, quia
illud ꝙ dicunt Doctor. in l. ſi certis annis, & in l.
cum de in rem uerſo, procedit qñ nullus extat ti
tulus, nos uerò agimus qñ titulus adeſt, ſed non
ſolẽnis, propterea ut dixi maior eſt ſpecialitas:
nam ubi titulus eſt inualidus, non confirmaẽ ex
8 præſtatione etiam longi tꝑis † decem annorũ,
ut uoluerunt gl. Bellape. Iac. Butr. Cin. Bar. Bal.
Ange. Salic. & Caſtr. in d. l. ſi certis annis, & ibi
communem dicunt Iaſ. nu. 7. & Dec. nu. 12. Par.
in conſ. 154. nu. 10. & ſeq. uol. 1. ubi fortius dicit
procedere ẽt in præſtatione quæ fiat per imme
moriale tempus, licèt in hoc Bero. conſultus in
eodem facto reſpondeat contrarium in conſil.
144.

144.nu.7.uol. 3. qui tamen tenet decennalē nō
ſufficere, Balb. in d.quæſt. 10.num. 22.in princ.
Vaſq.d.cap.84.num.41.& facit, quia & ſi lon-
giſſimi temporis curſu interueniente præſuma-
9 tur interueniſſe in actu omnes † ſolennitates ne
ceſſarias, l.ſi filius, C.de petitio.hæred. Bar. Bal.
Imola, & Roma. in l. qui in aliena, ff. de acquir.
hæred. tamen quando apparet ſolennitatem in-
terueniſſe quidem, ſed nulliter, tunc ceſſat om-
10 nis præſumptio, Felin. in c.ſicut, nu. 33. in 7. de-
claratione, ver. bene etiā fateor, de re iud. Cur.
iun. in conſilio 130. nume. quarto, Ruin. in con
ſilio 63. numero 16.& 19. uolum. 1. Gozad. in
conſilio 73. numero 28. Butigel. in l. ſciendum,
numero 34. ff. de uerbor. oblig. Crau. de antiq.
tempor. in 3. par. in princ. num. 27. uer. ſeptimo
limitatur, Rol. conſ. 99. num. 35. uolum. 2. Cæ-
phal. in conſ. 316. num. 62. deciſ. Pedem. 173.
nume. 7. ſed in alimentis licet titulus ſit inuali-
dus, tamen ſi eius uigore alimenta præſtentur
per triennium hæres non excuſabitur, quin mi-
nus in futurum ſoluat, uidetur tamen quod etiā
in hoc nihil ſit ſpeciale, quia uidemus ita ſem-
per ſeruari quod inſtrumentum non ſolenne ꝓ
11 bat ſi aliquando fuit † obſeruatum, ut quia ſecū
dum illius tenorem ſolutum fuerit, ut probat
Cin. in conſilio 490. column. 1. uer. non obſtat.
quod reperitur inter conſ. Bal. uolum. 4. ſequi-
tur Crau. in conſ. 101. numero 4. facit etiā, quia
ſoluendo quis ex uoluntate minus ſolenni, ui-
detur illam agnoſcere, & approbare, ut in l. 2. C.
de fideicom. ſed ad prædicta reſponderi poteſt
quod obſeruantia debet eſſe longa, & ſufficiens
ad præſcriptionem, ut infra dicam, & quod dici
tur ſoluendo approbari teſtamentum, dico pro
cedere quoad ſoluta, non autem quoad ſoluen-
da. quod enim ſolutum eſt, non repetitur, quia
donari uidetur, l. 1. ff. de cond. indeb. l. donari, ff.
de reg. iu. & cum relictum in teſtamento minus
ſolenni ſit naturaliter debitum, l. cum quis. C.
de iur. & fac. ignor. ſolutum etiam per iuris er-
rorem non repetitur, d. l. cum quis, & ideo in l.
2. C. de fideicom. dr̄ qđ pro legato relicto in uo
12 luntate non ſolenni † datur retentio, ſed non a-
ctio, & Bal. in principio dicit quòd licèt non cō
ualeſcat quoad agendum, conualeſcit tamen
quoad retinendum, ſequuntur Iaſ. & alij, & ita
quod attinet ad retinēdum ſoluta habemus am
pliationem, quod ſuſtinetur ēt intra trienniū, id
eſt ēt ſi uno, uel altero tm̄ anno facta ſit ſolutio.
Quinimo ſi legatū alimentorū foret nō annuū,
ſed unicum, ꝙ aliqñ eſſe pōt, ut dicā infra, tunc
13 ſoluendo ſemel hæres ſibi præiudicat † pro toto
tpe, quia eſt unicum legatum, ita declarat pul-
chrè Bal. in l. non dubium, nu. 3. C. de teſt. ord.
ubi alio ēt modo ampliat, qñ. ſ. legatum eſt qui-
dem annuū, ſed ad unicum finē ordinatum, pu-
ta ad alimenta, ad habitationem, & ad ſoluendū
mercedem magiſtris, per l. fi. in fi. C. de duobus
reis. & utriuſq; ampliationis ratio eſt, quia ubi
legatum eſt annuum, tunc dñr plura legata, non
unum, ut dicam. agnoſcendo ergo hæres teſtm̄
per ſolutionem unius legati, non ſibi præiudi-
cat, quoad alia, l. Lucius, la 2. §. teſtator, ſecundū
intellectum Bar. ibi ff. de leg. 2. gl. in l. 2. uer. pr̨
ſtiterunt, C. de fideicom. ubi allegat multa iura,
& in l. non dubiū, ubi Bal. in 5. oppoſ. & Caſtr.
in fi. Iaſ. nu. 5. C. de teſt. ord. id ꝙ locū hēt ēt, qñ
14 † plura legata ſunt eidem perſonæ relicta, l. cre-
ditoris, C. de uſur. l. 1. C. de fideicom. Salic. in l.
non dubiū, ubi Iaſ. nu. 5. & non mirū. Nā uolun
tas tacita, quæ ex actu colligiī, non extenditur
ultra quā ex ipſo actu de neceſſitate inferaī, Bar
to. in l. 1. §. hoc interdicto, ff. de itin. actuq; priu.
proinde ſi ſoluēdo hæres donat uni, nō ęquè uo
luit ſe obligare ad donādū alij, & Matheſ. in no
tab. 122. dicit ꝙ hæres ſoluendo partē unius le-
gati ex teſtō minus ſolenni, licèt obligeī ad ſol-
uendū reliquā, tm̄ ſecus eſt qñ ſunt diuerſa lega-
ta, & facit quia idē eſt in tpe. ſ. n. legata ſunt in
diē relicta, hæres qui aliqua ſoluit ante diē, non
15 cogiī † cętera quoq; ſoluere, ſed dies eſt expectā
dus, d. l. Luc. la 2. §. teſtator. ſequunī additio. ad
Matheſ. d. ſing. 122. ubi tm̄ dicit aliud eſſe reſpe-
ctu loci: nā ſi legata ſoluit certo in loco, cogitur
alia in eodē loco ſoluere, licèt alioquin nō tene
reī. l. fideicōmiſſum. §. fi. ff. de iud. Ang. in l. 1. in
fi. C. de fideicom. & Iaſ. in l. 2. nu. 9. C. eo. tit. nō
tm̄ omitto ꝙ ſoluens partē debiti, non ideo vr̄ a-
gnoſcere totū debitum, ut teneatur aliam † par-
16 tē ſoluere, l. fi. ubi gl. C. ne uxor pro mari. ubi
Bal. dicit ꝙ gratuita ſolutio partis nō grauat ſol
uentē pro alia parte, gl. in l. non dubium, in uer.
agnouerit, ubi Bar. & alij, C. de teſtam. Aret. in
conſ. 91. col. fi. uer. non obſtat ꝙ. & eſt tex. in l. cū
de indebito. ver. ſed ſi pro parte, ff. de ꝓbat. Sal.
in l. cū fidē, C. de non num. pec. ubi ꝙ ſoluēs par
tē debiti confeſſati pōt pro alia parte opponere
exceptionē pecuniæ non numeratę, Nat. in cōſ.
77. nu. 6. & 7. Coſta in l. ſi ex cautione, in 2. lim.
C. de non num. pecu. operaī itaq; unica ſolutio
agnitionē legati, & qñ unicū eſt legatum, uel ad
eundē finē relictū, tunc ſufficit ſi ſemel ſoluaī. In
quo tm̄ aduerte, quia ubi res relinquiī ad alimen
ta, tunc nō eſt legatū alimentorū, ſed proprieta-
tis, ut dicā in tit. qñ alimenta cenſeanī relicta. &
ad cōprobandū ꝙ dixi, ſolutionē inducere agni
tionē, adduco Bald. in rubr. C. de priuileg. dot.
17 colum. 3. uer. unde quæritur. ubi inquit † quod
& ſi confeſſio dotis facta a marito nō ꝑiudicat
creditorib. ſi tm̄ diu maritus poſt eā confeſſionē
ꝑſtet alimēta uxori, tūc cōprobaī cōfeſſio, & ab
hac opinione dicit Soc. nō eſſe recedēdū tamq̄
cōi, in conſ. 82. col. 2. vol. 3. & in trac. fall. in reg.
dotis cau. lim. 4. Fel. in c. ſi cautio, nu. 81. de fi. in
ſtru. Iaſ. in §. fuerat, nu. 81. Inſt. de act. Goz. in cō
ſil. 42. col. 3. Bero. cōſ. 47. nu. 19. uol. 1. cōſ. 60. n.
43. vol. 2. Crau. in cōſ. 40. nu. 2. Nat. in cōſ. 547.
nu. 15. Coſta in d. l. ſi ex cautione, in 7. fall. nu. 2.
Cæph. in cōſ. 448. nu. 23. & ꝙ unica ſolutio ſuffi
ciat, qñ eſt unicū legatū, tenuit Ang. ī lect. Per.
col. fi. in d. l. ſi cer. annis, ubi ēt Iaſ. in 6. in uer. ſe-
ptimo limita, & in d. l. 1. nu. 5. uer. 7. ſingulari.

Ampliatur itē ut procedat ēt ſi ſingulo anno
alimentorum legatum nō fuerit integrè ſolutū
ſed pro eo aliquid traditum fuerit, puta primo

†anno

18 †anno frumẽtum, ſecundo vinum, tertio veſtes:
quia nihilominus confirmatur totum legatum
pro futuro tempore, & præſtandum uenit. ita
Bal. in d. l. 1. nu. 12. mouetur, quia totum legatũ,
& integra pręſtatio reſpicit eandem defuncti uo
luntatem, & deſcẽdit ab eadem radice facit, l. nec
refert. ff. quan. dies leg. ced. Iaſ. num. 3. uer. tertio
mirabiliter, ubi dicit eſſe ſolennem extenſionẽ, ſi
eſt uera, ſed dubitat de ueritate; ſed meo iudicio
ceſſat dubitatio, quia tex. in l. 1. C. de fideic. dum
dicit ſequutam uoluntatem filii, conſiderat lega
ti agnitionem, quæ inducitur non minus ſoluen
do partem, quàm totum. Imo qui offert ſe ſolu-
turum, dicitur approbare debitum, & idem eſt in
19 eo qui petit† dilationem ad ſoluendum, l. ad ſo-
lutionem, C. de re iudic. Rom. conſ. 9. in fi. Natta
in conſ. 142. nu. 23. Dominus Becius conſi. 106.
nu. 41. dixi in conſ. 43. nu. 7. addo, quod hęc am-
pliatio uidetur probari ex tex. in d. l. 1. dum di-
ſponit, quod etiam pręteriti temporis alimenta
pręſtanda ſint. ſed poteſt reſpondere, quod loqui
tur de alimentis retentis ultra triennium, amplia
autem priuilegium, ut procedat etiam ſi quis
20 † ſcienter ſoluiſſet uno anno, quia nihilominus
non obligatur in futurum niſi integrum ſoluat
triennium, ut declarat Bar. in d. l. ſi certis annis,
nu. 2. uer. tertii ſoluunt, & in ſeq. oppoſ. ubi dicit
tunc unicam ſolutionem ſufficere, quando orta
eſt actio, quæ elidi poterat exceptione, ſequitur
Ang. ibi & Alex. nu. 6. Iaſ. nu. 6. uer. in ea, ad finẽ.

Declara tamen non procedere priuilegium
prædictum, quando legatum factum eſſet diuiti,
21 quia tunc ex triennali præſtatione non † induci-
tur obligatio pro futuro tẽpore, ita tenet Ang.
in l. repetit, l. ſi certis annis, C. de pac. quia ſecun
dum eum ceſſat ratio pietatis, quæ ſolet conſide
rari in legato alimentorum, non enim dicitur
pium, quando factum eſt diuiti, ſecundum Bar.
in l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. & idem uoluit Florian.
in l. cum de in rem uerſo, ff. de uſur. Contrariam
tamen ſententiam probauit Salyc. in d. l. 1. in fi.
ubi mouetur, quia tex. indiſtincte loquitur, ergo
intelligitur de relictis diuiti non minus, quã pau
peri. item, quia teſtator conſiderauit, quod diues
poſſet ad paupertatem deduci, allegat l. cum hi,
§. ſi in annos, ff. de tranſac. ubi prohibetur tranſa
ctio ſuper alimentis relictis diuiti, ſequitur Alex.
in l. ſi certis annis, nu. 5. uer. ex his etiam infero.
mouetur, quia intelligendo de relictis pauperi,
d. l. 1. ſeruiret de uento, quæ non diceretur mi-
nus ſolennis diſpoſitio, cum ſuſtineatur tale reli
ctum, quãdo duob. teſtib. probatur, ſecundũ ma
gis cõem opinionem, de qua in c. relatũ, il. 1. de
teſtam. & ſubdi., quod alimentorum cauſa, etiã
in diuite eſt priuilegiata. adducit ſimile de dote,
quæ eſt priuilegiata ẽt, qõ debetur diuiti, Iaſ. in
d. l. 1. nu. 4. uer. tertio ſingulariter, ubi inquit ꝙ
Ang. non bene reſpondet ad l. cum hi. §. ſi in an-
nos, Dec. d. l. ſi certis annis, nu. 9. & 10. ubi quod
legatum alimentorum relictum diuiti reſpicit
ſuſtentationem uitæ, ideo eſt fauorabile, ultra
quod qui diues eſt effici poteſt pauper, & cum
eo tranſit Cur. iun. nu. 15.

Declaratur ſecundo, ut non procedat, quan-
do alimenta deberentur ex contractu: quia, ut
paulo ſupra tactum eſt priuilegiũ hoc procedit
22 cõcurrentibus duob. fauore, ſcilicet† alimento-
rum, & ultimę uoluntatis, ut per Bal. dicta l. pri-
ma, numero ſeptimo, & decimo, in fi. Iaſ. nume-
ro ſecundo, & reſoluit glo. in dicta l. ſi certis an-
nis, dum inquit duplici fauore, &c. ubi Alexa. nu
mero tertio, dicit ita communiter teneri, & Dec.
ideo numero ſeptimo, dicit inferri, quod ubi ali-
menta debentur ex contractu præſtatio trienna
lis non inducit obligationem, nec confirmat cõ-
tractum, idem repetit Cur. iun. numero decimo-
quarto, in fi. uer. ſecundo principaliter, ubi ait
Doctores communiter ſequi ſecundum illam
gloſæ ſolutionem, & quod eſt ſingularis illatio,
patitur tamen difficultatem, quia fauor, qui im-
penditur alimentis, ita procedere debet in con-
tractu, ſicut in ultima uoluntate, argumento l. ſer
uum filii, §. eum qui chirographum, ff. de leg. 1.
l. pactum inter hæredem, ff. eod. & Inſtit. de leg.
fal. canin. tollen. in fi. & ille fauor, qui cõceditur
ultimæ uoluntati concernit non legata, ſed inſti
tutionem hæredis, ut ſcilicet teſtamenta ſuſtineã
tur, ita arguit Dec. loco prædicto, qui aliter non
reſoluit. ego tamen reſpondeo, quod & ſi alimẽ
ta ſint per ſe fauorabilia, maiore tamen fauore di
gna ſunt, quando debentur ex ultima uolunta-
te, quę ſui quoque natura eſt fauorabilis, quam
ſi deberentur ex contractu, quia eo caſu duplex
cauſa fauoris concurrit, & duo uincula magis li
gant, c. 1. de treg. & pace, cũ aliis, quæ adduxi in
conſ. 31. nu. 6. & ad ſecundũ argumẽtũ Decii uo
lentis, quod non attendatur fauor ultimę uolun
tatis, cum is nullus ſit reſpectu legatorũ, ex quo
23 non curamus† de duplici uinculo, quando alte-
rum eſt impertinens ſecundum Bal. in l. prima,
numero tertio, C. de legit. hæred. & in capitulo
primo, §. his uero, in principio, de ſucceſſio. frat.
dico quod imo ultima uoluntas ſemper eſt fauo
rabilis etiam reſpectu legatorum, quia expedit
ſuprema hominum iudicia exitum habere, ut di
cit tex. in l. uel negare, ff. quemad. teſtam. aper. &
uidemus etiam in ſubſtitutionibus præſumi, uel
fingi plus dictum, quã ſcriptum, l. cũ auus, ff. de
cond. & dem. l. cum acutiſſimi, C. de fideic. & ꝙ
24 ultima† quęlibet uoluntas ſiue legatũ contineat
ſiue codicillos ſit fauorabilis, late probat Cagn.
in l. in teſtis, ferè per totã, ff. de reg. iur. ubi repræ
hendit Dec. & Gozad. contrariũ tenẽtes, & uult
ꝙ ẽt ille tex. intelligatur in legatis, & non in ſola
inſtitutione, & multos Doctores refert Natta in
conſ. 626. nu. 5. & ſeq. in quib. fauorabilis fit in-
terpretatio in fauorem legatorum, & tenet intel
lectum d. l. in teſtamentis, & in uniuerſo, ut id in
propoſito addam uerum eſt, quod in teſtis ple-
nior ſemper fit interpretatio, quã in contractib.
c. cum dilecti, de donatio. Dec. d. l. in teſtamẽtis,
nu. 5. ubi infert quod nepotes ueniunt appella-
tione filiorum, quod relicta in teſtamento hẽt
paratã exequutionẽ & maſculinũ cõcipit fœmi
25 ninũ. addo ꝙ† legatũ dicitũ annuũ fauore ultimæ
uoluntatis Bar. in l. cum qui, §. qui ita, ff. de uer.

oblig. Natta d. conſilio 626. nu. 9. præterea licèt
in legato fiat ſtricta interpretatio, quando am-
pliatio erat nocitura hæredi, tamen ubi non agi
tur de hæredis præiudicio fauorabilis eſt legati
interpretatio, & hoc modo loquuntur omnia in
ra, quæ reſtringunt legata.

Ex his colligi poteſt deciſio, quid ubi alimē-
ta debentur ex donatione cauſa mortis, an triē-
nalis præſtatio obliget in futurum. Nam ſi dōna
tio cauſa mortis æquiparatur contractui nulla
orietur obligatio, ſi uero æquiparatur ultimæ
uoluntati inducetur obligatio, ut pungit Cur.
iun. d. l. ſi certis annis, nu. 15. ex cuius dicto licet
non reſoluat colligitur uelle eum, quod priuile-
gium procedat ex quacunque ultima uolunta-
te debeantur alimenta, ut tamen intelligas ſub-
ſtantiam huius quęſtionis ſcias, quod & ſi dona
26 tio † cauſa mortis, dum eſt in fieri comparetur
contractui, cum tamen eſt facta accedit ultimæ
uoluntati, ſecundum glo. in l. 2. ff. de dote præle
ga. quam ſingularem dicit Bal. in l. 2. ff. de pact.
& ibi Iaſ. dicit opinionem Bal. eſſe communiter
receptam, & latè comprobat Didac. in rub. de te
ſtam. in 3. par. nu. 1. & 15. ubi infert ad multas de
ciſiones, Gomeſ. in tracta. de contract. capit. 4.
nu. 16. latè Clar. de donat. quæſt. 5. in prin. qua-
re fatendum eſt alimentorum diſpoſitionem fa
27 ctam in donatione † cauſa mortis minus ſolenni
confirmari præſtatione triennali.

Tertio declaratur, ut non procedat, quando
ſolutio non eſſet facta in ſingulos annos, ſed uni
ca ſolutione pręſtitiſſet quis alimenta pro trib.
annis, tunc etenim ea ſolutio nō induceret obli
gationem pro futuro tempore. pro qua limita
tione adducitur, quod uoluit Cin. in l. 2. C. de
dot. promiſſ. ubi quod & ſi ſolutio continua de-
cem annorum probet titulum, l. ſi certis annis,
C. de pact. & l. eum de in rem uerſo, ff. de uſur. ta
men non procedit, quādo unica uice ſoluit quis
28 † pro decem annis, ſequitur ibi Bal. nu. 1. ubi in-
fert ad id quod uoluit glo. poſt tex. ibi in l. qui
cunque, C. de apoc. public. lib. 10. Bar. in l. eum
qui, ff. de annu. lega. ubi inquit, quod & ſi debi
tum præſumatur ex annua ſolutione, non tamē
eſſet idem ſi fieret una ſolutio pro decem annis,
& in ſpecie, quod pręſtatio alimentorum in una
29 uice † facta pro tribus annis non obliget hæredē
pro futuro tempore, ponit expreſſe Io. Fab. in d.
l. 1. in fi. C. de fideicom. ubi ſubdit hoc uoluiſſe Ia
cob. de Are. in d. l. ſi certis annis, ſequitur Iaſ. in
d. l. 1. nu. 4. uer. ſexto compereram, quia plures
actus ſtrictius ligant, l. iubemus, C. ad Velleian.
idem Iaſ. in d. l. ſi certis annis, nu. 4. uer. quarto
notabiliter, & ibi Dec. nu. 11. ubi tamen dicit,
quod hæc non eſt congrua limitatio, quia tex. in
l. 1. loquitur de eo qui triennio præſtat ueſtiariū.
ſed decipitur Dec. quia dicitur triennio præſtitiſ
ſe, qui pro tribus annis ſemel ſoluit, quando non
agitur de intereſſe creditoris, nec eo caſu credi-
tor, cuius non intereſt, poteſt recuſare ſolutio-
nem repræſentatam, ut notatur in l. qui Romæ
in princ. ff. de uerb. oblig. Bar. in l. eum qui, ff. de
annu. leg. ubi inquit, quod debitor, qui uult ſol-
30 uere debitum creditori † cum omni illius intereſ
ſe, poteſt id facere inuito creditore, & in dubio
tempus cenſetur appoſitum fauore debitoris. gl.
magna, in fi. in d. l. qui Romæ, in princ. & Iaſ. in
duobus locis prædictis ponit concordantes.

Limitatur quarto, ut non ſit neceſſaria trina
præſtatio, quando approbaſſet expreſſe quis te-
31 ſtamentum, tunc † enim ſat eſt approbaſſe etiam
ſi nulla ſequuta ſit pręſtatio, ut tex. in l. 2. C. de
dot. promiſſ. ubi glo. dicit, quod unica promiſ-
ſio operatur idem, quod plures præſtationes, al-
legat l. fin. C. ad l. Falcid. & Bar. ibi dicit eſſe ita
notabile, & ſingulare dictum, quod alibi non in
uenitur, & Bal. ibi inquit quòd pactū operetur
in momento, id quod inducit conſummata pręſ-
ſcriptio, & ſubdit quod hoc notabile non repe-
ritur alibi, & Salyc. in princ. dicit eſſe notādum,
& ſingulare dictum alibi non inuētum, & in ter
minis noſtris hoc modo declarat Iaſ. in l. ſi certis
annis, nu. 6. uer. octauo, & ultimo limita, ubi ad-
dit eſſe notabile, & ſingulare, & in d. l. 1. num. 5.
uer. octauo limita, ubi declarat, in quo conſiſtat
ſingularitas dicens, notata in l. 2. C. de fideicom.
& in l. non dubium, in fi. C. de teſtam. procede-
re, quo ad iam ſoluta, non autem ad inducendū
obligationem pro futuro tempore. hanc tamen
limitationem impugnat Iac. de Rau. in d. l. ſi cer
tis annis, quia ſi duę præſtationes non ſufficiunt
ad inducendum obligationem, multo minus de
bet ſufficere una expreſſa ſtipulatio, quæ minus
eſt potens, & hoc etiam impugnat Bal. Nouel. in
tract. dot. par. ſexta, priuileg. 78. columna pen.
uer. ſed quid plura? ubi dicit plus operari plura
facta de anno in annum, quam unicam promiſ-
ſionem, quia non minus eſt facto, quam uerbis
rem oſtendere, & concludit in d. l. ſecunda, pro-
cedere deciſionem propter uerba enunciatiua.
quę ſpeciali fauore dotis probant, ut aliqui ibi
intelligunt, Salic. tamen declarat reſpondendo
ad deciſionem Iacobi de Rau. quod in l. cum de
in rem uerſo, diuturna præſtatio uſurarum facit
præſumi ſtipulationem vſurarum, & ex ſtipula-
tione præſumitur obligatio ſortis, quod tamen
non facit ad propoſitum, Dec. aūt in d. l. ſi certis
annis, nu. 12. diſtinguit, an promiſsio facta fuerit
pro uno anno, an uero in genere pro legato an-
nuō, ut primo caſu procedat dictum Bal. Noue.
ſecundo uero non, ſed nec id ſatisfacit. Certū. n.
eſt, q expreſſa promiſſio magis operatur quam
tacita uolūtas, quę reſultat ex ſolutione, l. expreſ
ſa nocent, ff. de reg. iu. l. non nunquam, ff. de
cond. & dem. dixi in cōſ. 10. nu. 24. & non placet
dictum Iac. de Rau. & Bal. Nouel. qui dicunt po
tentiorem eſſe ſolutionem triennalē, quam pro-
miſsionem, cum ſemper expreſſio magis afficiat,
quam tacita, & ſubintellecta uoluntas: ex alio ta
mē uidetur mihi deciſionem l. 2. C. de dotis pro
miſſ. non facere ad propoſitum, quia ibi ageba-
tur de ſolutione uſurarum, quæ cum ſint quid ac
ceſſorium non poſſunt dari niſi ſupponatur prin
cipale aliquod debitum, cap. acceſſorium, ubi
gl. & Doctores, de reg. iur. in ſexto, l. cum prin-
cipalis, ubi Docto. ff. eo. tit. proīde qui promittit

vſuras

yſuras fateri uidetur, quod extet principale, uti
uidemus in fideiuſſione, qui enim promittit ſa-
32 tiſdare†, uidetur etiam promittere, quod ſe obli-
gabit, uti principalem, & ideo tenetur ſe obliga-
re, l. tribus, ff. de uſufruc. earũ rer. & ibi not. Bal.
& idem vult Bal. in l. ſancimus, numero quinto,
C. de uerb. ſignific. Cin. poſt Iac. Butr. & Iac. de
Rau. in l. prima, C. de ſatiſdan. Bar. ibi in fi. Bal.
numero quinto, in fi. & Salic. numero undeci-
mo, & dixi in conſilio 201. numero ſexto, & ſe-
quenti. At in ſolutione legati alimentorum non
cadit aliqua conſideratio principalis ad acceſſo-
rium, ſed totum eſt principale, & nihil acceſſo-
rium, & ideo, qui promittit alimenta uidetur
promittere principale, non autem acceſſorium,
præterea ſi quis promittat ſoluere alimenta ali-
cui iam obligabitur ex promiſſione, licet non ſit
obligatus ex confirmatione inutilis diſpoſitio-
nis, quia promiſſio rei in teſtamento relictæ
nouat præcedentem obligationem, & facit, ut il-
la incipiat deberi ex noua cauſa, qua ratione
uidemus, quod hæres non utitur beneficio in-
33 uentarii contra† creditorem, uel legatarium, cui
promiſit ſoluere, Ang. in conſ. 31. colum. pen.
Dec. latè in conſi. 496. numero 12. & in auct. præ
terea, num. 12. C. un. uir & uxor, Phanuc. in tra-
cta. de confect. inuentar. par. 6. nume. 110. cum
ſimilibus, nihil ergo erit ſingulare in alimentis,
quia non confirmabitur diſpoſitio, quæ erat inu
tilis, ſed fiet ſolutio uigore promiſſionis, nos au
tem quærimus, an uigore diſpoſitionis non ſo-
lennis inducatur obligatio accedente promiſſio
ne. Rurſus non uidetur, quod illa l. ſecunda, poſ-
ſit ad hoc allegari, quia ibi non conſtabat de ti-
tulo dotis, ſed agebatur de illo præſumendo ex
ſequenti uſurarum promiſſione, hic conſtat de ti
tulo, ſed inutili, & inualido, ideo ſi confirmatur
promiſſione agendum erit non ex confirmato,
34 ſed ex confirmante, quia dicitur nouus †contra-
ctus, l. adoptio, ff. de adoptio. l. legata inutiliter,
ff. de adim. lega. Bar. in l. more, num. 5. ff. de iuriſ-
dict. om. ind. Ang. in d. l. adoptio, Iaſ. d. l. more,
nu. 30. Cur. iun. nu. 44. Crot. in l. omnes populi.
nu. 116. ff. de iuſt. & iur. Pariſ. in conſ. 3. nu. 40. &
ſeq. uol. 4. Marſil. in ſing. 196. in princ. & hoc
modo ceſſat omnis ſpecialitas, & difficile eſt re-
ſpondere ad argumentũ Bal. nouel. loco prædi-
cto, dum utitur dilemate. erit itaque concluſio,
quod ſola promiſſio alimentorum producit qui
dem obligationem ſoluendi in futurum, ſed nõ
ea ratione, qua utuntur Doctores prædicti, circa
quod tamen inquirẽdum erit, an fiat promiſſio
a ſciente, uel ignorante. Plures alias limitationes
ponit Iaſ. in d. l. ſi certis annis, & in d. l. 1. C. de
fideicom. quas non expedit proſequi, cum ſint
claræ, & non patiantur difficultatem, ſuper intel
35 lect. †tamẽ d. l. 1. laborarunt multi, præcipue Ca
to Saccus, Rol. Curt. quos citat Cur. iun. in d. l. ſi
certis annis, nu. 15. ubi Dec. in nu. 12. uer. ult. in
dicta, inquit non apparere, quod teſtamentum
ſit nullum, ſed quod legatum erat incertum, ad-
do, quod duæ limitationes relatæ a Iaſ. in locis
prædictis, dum inquit non procedere in teſtamẽ
to falſo, uel etiam imperfecto ratione uolunta-
tis, non conueniunt illi textui in l. 1. quia loqui
tur, quando ſolutio fit ſecundum uoluntatem te
ſtantem. declaratur item hoc priuilegium plu-
ribus aliis modis, ut per Menoch. uiſum poſt
hæc iam ſcripta, in tracta. de præſump. lib. 3. præ
ſump. centeſimatrigeſimaprima, numero octa-
uo & ſequenti.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa legati ceſſante, ceſſat legatum.*
2 *Onere ceſſante ceſſat legatum factum intuitu o-neris.*
3 *Conditionale legatum deficit detracta conditio-ne.*
4 *Tutor, qui tutelam repudiat, non conſequitur le-gatum, ubi etiam ſi factum coniuncta perſona, & idem in fideicommiſſo.*
5 *Legatarius alimentorum non conſequitur lega-tum ſi repudiat onus iniunctum.*
6 *Onus in dubio uidetur eſſe cauſa legati.*
7 *Legatum alimentorum non præſumitur factum in dubio contemplatione oneris.*
8 *Onus præſumitur cauſa legati alimentorum, quan do reſpicit fauorem filiorum.*
9 *Onus habitandi cum filijs impoſitum nouerca non præſumitur adiectum fauore filiorum.*
10 *Onus iniunctum per uiam conditionis cenſetur in fauorem alterius, quam legatarij appoſitum.*

Priuilegium XXIII.

1 LEGATI cauſa† ceſſante ceſſat legatum,
l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. ſe-
cundo, Bart. in l. demonſtratio falſa, §. fi.
prope fi. ff. de condit. & demonſtr. ideo cum le-
gatum relinquitur propter aliquod onus ceſſat
2 onere† ceſſante, l. alumnæ, § Seia, ff. de adim. leg.
ubi legatum ademptum uidetur, quando onus
adimitur, quod legato fuerat iniunctum, Bart.
in l. ſi quis ſeruum, ff. de condit. & demonſtr. ubi
loquitur, quando onus iniunctum eſt per uim
modi, & idem eſt quando iniungitur per uim fi-
deicommiſſi, l. pen. §. primo, ff. de condit. & de-
monſtr. Bar. in d. l. ſi quis ſeruum, numero ſecun
do, ſecus tamen eſt, quando per uiam conditio-
nis onus eſt adiectum, quia tunc conditione de-
3 tracta † ſubſiſtit legatum, l. tertia, §. conditio. in
fine, ff. de adim. lega. Bar. d. l. ſi quis ſeruum, nu-
mero primo, Bar. Bal. Alexan. Arc. Cur. Gozad.
& Alcia. in l. prima, C. de pact. ponit Mantica,
de coniect. ulti. uolunt. lib. duodecimo, titulo ſe-
cundo, numero uigeſimoſeptimo, & ſequenti,
& quod ceſſante cauſa legati ceſſet legatum, po-
nit Cephal. in conſilio 81. numero primo, ubi
num. 8. limitat, quando cauſa non eſt finalis, ſed

impulſiua. hinc eſt quod ſi quis in teſtamento
deſignetur tutor, & ei propter tutelam fiat lega-
4 tum repudiata tutela, †is nõ habebit legatum, l.
qui tutelam, in principio, ff. de teſtamen. tute. l.
tutor petitus, §. 1. ff. de excuſat. tuto. l. etiam ſi pa
tris, ff. de leg. 1. l. poſt legatum, §. amittetur, ff.
de his, quib. ut indign. l. Neſennius, §. fin. ff. de ex
cuſ. tuto. & licet alias hoc non procederet in le-
gato ſacto coniunctę perſonæ, ut notatur in l. tu
tor, §. primo, ff. de excuſ. tuto. tamẽ hodie etiam
coniunctus excluditur a legato, quando onus tu
telæ repudiat, ut declarat Iac. Beluiſ. in §. in om-
nibus, in Authen. de hæred. & Falci. Bar. & Bal.
in l. legatarius, C. de lega. Rom. in conſ. 207. nu-
me. 3. ubi idem dicit in fideicommiſſis, ex quo
hodie ſunt exęquata legatis, idem dicit Roma.
in conſilio 235. nume. primo, in fi. uer. eſt igitur
uidendum, ut inquit eſſe communem opinio-
nem, ubi tamen in principio, declarat hoc non
procedere in aliquibus caſibus, ut per eum ibi,
& quod legatum perdatur ob repudiatam tute-
lam uoluit etiam Pract. Pap. in for. libel. quo agi
tur ad redden. ration. tute. in uer. eidem Ioanni
in fi. Dec. in conſ. 178. nu. 2. & in conſ. 192. nu-
me. 4. Ruin. in conſ. 38. nu. 2. & 3. uol. 2. in conſ.
49. num. 1. eod. uol. Bertran. in conſ. 375. nume.
3. uol. 4. ubi dicit idem eſſe, quando cæpiſſet ad-
miniſtrare, & fuiſſet remotus ſui culpa tamquã
ſuſpectus, de quo per Roma. d. conſilio 235. Ti-
raquel. in tracta. ceſſan. cau. par. 1. nu. 121. Caual
can. de tutor. num. 190. Suarez. in ſuo theſau. in
uer. tutor, nu. 123. & idem eſt in onere iniuncto,
& cui relicta ſunt alimenta, quia ſi ad hunc fi-
5 nem relicta ſunt, & is recuſet onus †amittet lega
tum alimentorum, eſt tex. in l. illis libertis, in fi.
ff. de cond. & demonſt. ubi ſi legatarius alimen-
torum non moratur cum filiis quorum gratia
relictum eſt, ceſſat legatũ, ad idem eſt tex. in l.
Seio, in princ. ff. de annu. lega. Anchar. in conſi-
lio 237. col. 1. uer. ſi uerò defendat, ubi dicit glo.
& Doctores, communiter ita tenere, Dec. in con
ſilio 485. nu. 5. num. 10. uer. ſecundo reſponde-
tur, & num. 12. uer. ſecundo reſpõdetur, dubium
autem eſt, quando onus uideatur cauſa legati, &
6 quando non, & in dubio onus † ſemper uidetur
cauſa legati, l. Neſennius, cum l. ſequenti, ff. de ex
cuſ. tutor. l. illis libertis, in fi. ff. de condit. & de-
monſtr. ponunt Doctores in l. prima, C. de leg.
Dec. in conſ. 485. Cæphal. in conſ. 429. nu. 13.
Speciali tamen fauore alimentorum inductum
eſt, quod onus in dubio non pręſumatur cauſa
7 legati, nec deficiat †legatum onere deficiente, eſt
tex. in l. prima, C. de lega. ubi neceſſitas morandi
in domo cum filiis, non deſtruit legatum etiam
filiis mortuis, & illum tex. ita intelligit glo. in l.
prima, C. de inſtit. & ſubſtitutio. quam ſequitur,
Bar. in l. in teſtamento, la ſeconda, poſt princip.
ff. de condit. & demonſtr. dicens eſſe ſpeciale fa-
uore alimentorum, hoc idem inquit Bar. in d. l.
illis libertis. conſeruatur enim indiſtinctè lega-
tum alimentorum non obſtante, quod moriatur
is, cum quo legatarius debet morari, l. Caio, §.
Imperator, ff. de alimen. & cibar. lega. d. l. prima,
C. de lega. l. illis libertis, ff. de condit. & demon-
ſtr. hoc etiam uoluit gloſ. in d. l. prima, dum in-
quit, quod alimenta, in dubio uidentur perpe-
tuo relinqui per d. l. Caio, & tamen non cenſe-
rentur perpetuo relinqui ſi finirentur eo mor-
tuo, cum quo legatarius debet morari, ſequitur
Bar. & alii omnes ibi, hoc etiam probat Bart. in
d. l. Caio, §. Imperator, in principio, & in prima
oppoſ. Dec. in conſilio 485. numero decimo,
uer. ſolumupereſt reſpondere, ubi ait eſſe ſpe-
ciale in legato alimentorum, quod legatum nõ
extinguitur morte eius, cum quo debet quis mo
rari, idem dicit, numero duodecimo, uer. ultimo
non obſtat, Ruin. in conſilio trigeſimooctauo,
numero quarto, uolum. ſecundo, ubi quod fauo
re alimentorũ præſumẽdum eſt in dubio quod
onus impoſitum non ſit cauſa legati, ſed quod
imo teſtator fuiſſet omnino relicturus etiam
ſi non fuiſſet legatario onus prædictum iniun-
ctum, idem Ruin. conſilio 42. nume. uigeſimo,
eod. uolum. Cæphal. in conſilio 429. numero
109. Vaſq. illuſtr. quæſt. cap. 93. numero 27. Si-
mon de Pretis, lib. quarto, dubit. octaua, numero
62. & ſequenti, Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §.
ſi quis ex bis, numero 170. in fi. ff. de liber. agno-
ſcen. eſt ergo concluſio, quod alimentorum le-
gatum in dubio cenſetur factum fauore legata-
rij, non autem propter onus, uel morandi cum
filiis, uel aliud quid faciendi, quod fuerit adie-
ctum, & adhuc dicam latius dum tractabo de cõ
ditione mixta, quæ per caſum deficit, an faciat
deficere legatum alimentorum: eſt enim quęſtio
parum abſimilis, ex hoc autem priuilegio, quod
onus non pręſumatur cauſa legati inferri poteſt
in practica ad multa, quæ ſciens omitto.
Id tamen non eſt perpetuum, ſed reſtringitur,
ut non procedat, quando onus reſpiceret com-
modum filiorum exiſtentium in ętate pupilla-
ri, ut puta ſi eſſent relicta alimenta uxori, cum
8 onere babitandi cum filiis impuberibus † quia
tunc onus præſumitur cauſa legati, & legatum
factum uidetur fauore filiarum, ut mater eas edu
cat, uel enutriat, argumento l. ſed ſi hoc, §. finali,
cum ibi notatis per glo. ff. de condit. & demon-
ſtr. & ita expreſſe tenet Imo. in l. ſi ita relictum,
§. Pegaſus, ff. de lega. ſecundo, ubi fundat ſuam
deciſionem ſuper ætate filiarum, & hoc etiam
uoluit Rainer. in addit. ad l. primam, ubi eum ſe
quitur Alexan. numero quarto, C. de lega. di-
cens, quod ſi quis inſtitutis filiabus impuberi-
bus relinquat uxori alimenta, donec filiæ mo-
rabuntur cum ea, ſi contingat unam ex filiabus
nubere, & aliam mori, extinguetur legatum tam
quam factum in fauorem filiarum, licet magni
Doctores conſuluerint contrarium, Ruin. in cõ-
ſilio trigeſimooctauo, numero ſexto, uolumi-
ne ſecundo, ubi dicit aliud eſſe ſi filii eſſent pu-
beres, quinimo dicit ceſſare limitationem
hanc ſi filii eſſent pro parte puberes, & pro
parte impuberes, quia non eſt inconue-
niens, quod legataria agnoſcat onus quoad
aliquos,

aliquos, & non quo ad alios, in quo addo ſatis eſſe, quod agnoſcatur onus eo modo quo poteſt impleri, ſubdit etiam, quod dicens filios eſſe impuberes tenetur probare, ſecundum regulam, quod fundans ſe in tempore debet tempus probare, glo. in l. cum actum. ubi Bar. ff. de neg. geſt. & qui allegat ætatem debet probare, l. ſi minorem, ubi Doctores, C. de reſtit. in integr. l. cum teſtamento, de probatio. idem uoluit Ruin. conſilio 42. num. 21. co. nol. Simon de Pretis, lib. 4. dubit. 8. nu. 59.

Hęc tamen præſumptio bene procedit in matre, quia uerisimile eſt, quod pater intellexerit de educatione filiarum apud eam, ſed in nouerca ceſſat præſumptio, cum de ea lex ſuſpicetur in filiorum perniciem, l. non eſt, ff. de inoffic. teſtamen. ideo, quando legatum eſt factum nouercæ non eſt præſumendum, quod factum fuerit
9 fauore † filiarum, ita Ruin. in d. conſilio 38. num. 6. uolum. 2. Cęphal. in d. conſi. 429. nume. 106. ſed in matre filiis exiſtentibus impuberibus res uidetur clara, ut per Signor. in conſi. 179. num. 6. ubi conſiderat, quod filii erant infantes, Dec. in conſi. 485. nume. 7. & 9. ubi idem dicit, quando filius erat debilis, & male complexionatus, allegat Ang. ſubdens, quod ex qualitate perſonæ cognoſcitur legatum eſſe factum fauore filiorũ, allegat etiam Anchar. qui arguit ex qualitate matris, quę erat ſenex, infirma, & debilis, Rui. d. conſi. 42. nu. 22. in fi. præſumendum eſt enim teſtatorem cognita neceſſitate uoluiſſe in ea parte conſulere, ubi uidit neceſſitatem urgere.

Hoc item priuilegium non habet locum, quando onus iniungitur per uiam conditionis,
10 † quia tunc ſemper eſt implendum, & cenſetur in fauorem alterius, quam legatarii, & cenſetur cauſa legati, ut declarat Cęphal. in conſilio 429. numero 101. uide tamen, quid dicam in ſequenti priuilegio.

SVMMARIVM.

1 *Conditio mixta deficiens caſu, vel per mortem extinguit legatum,*

2 *Conditio mixta deficiens per mortem, uel caſum non extinguit legatum alimentorum, ubi late.*

3 *Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta. & non extinguit legatum libertatis.*

4 *Conditio mixta deficiens per caſum habetur pro impleta, & non extinguit legatum ad piam cauſam.*

5 *Conditio mixta deficiens per caſum extinguit legatum, quãdo eſt appoſita in fauorem eorum cum quibus erat morandum.*

6 *Conditione mixta deficiente per caſum deficit legatum, ſi alias non erat relicturus.*

7 *Onus iniunctum legato, ſi non æquiualet legato non cenſetur eſſe cauſa legati.*

8 *Onus iniunctum ſub conditione præſumitur cauſa legati:*

9 *Modus mixtus deficiens per caſum non extinguit legatum*

Priuilegium XXIIII.

CONDITIO mixta dependens a facto implere debentis, uel alterius, uel etiã
1 a caſu † ſi deficiat per mortem extinguitur legatum, l. in teſtamento, ubi glo. magna & Bar. colum. ſecunda, uer. alio modo, & Socin. numero ſexto, uer. ſecunda difficultas, ff. de condi. & demonſtr. Bar. in l. prima, ante numerum primum, uer. in conditione uerò mixta, C. de inſtit. & ſubſtitut. ubi Bal. numero decimo, & Caſtr. numero ſexto, Caſtr. in conſilio trigeſimoprimo, circa primum, colum. ſecunda, uer. item facit ratio, uol. 2. Dec. in conſ. 485. nu. 4. & in cõſ. 526. nu. 3. Iaſ. d. l. 1. num. 9. uer. aliquando, & tertio, Ruin. in conſ. 42. num. 2. uol. 2. Socin. iun. in conſ. 46. conſ. 74. nu. 4. uol. 4. Vaſq. illuſtr. quæſ. cap. 93. nu. 9. ubi num. 10. dicit idem eſſe in quacunque conditione etiam caſuali, uel poteſtatiua, quia ſi deficiat per caſum contingentem in perſona eius, qui debet implere, facit extingui legatum, attamen legatum alimentorum non deficit conditione deficiente, ſed ſortitur effectum,
2 & conditio habetur pro † impleta, tex. eſt in l. illis libertis, ſecundum Bar. lecturam, ff. de cond. & demonſtr. in l. 1. C. de legat. in l. ſi peculium, §. cui ſeruus, ff. de ſtatu lib. in l. cum ita datur. ff. de cond. & demonſtr. ita uoluit glo. in l. 1. in 2. ſolut. C. de legat. ubi Bar. nu. 1. uer. quidquid dicat Caſtr. nu. 1. col. 2. uer. & hoc etiam Bar. in l. illis libertis, ff. de cond. & demonſtr. Caſtr. in d. conſ. 31. col. 2. uer. item facit ratio Aret. in conſi. 94. conſideratis maturè, nu. 3. in fi. ubi dicit ſpeciale eſſe in legato alimentorum, Socin. in d. l. in teſtamẽto, nu. 6. uer. primo enim fallit, & Doctores ponunt exemplum, quando alimenta relinquuntur ſub conditione habitandi cum aliquo, quia ſi ille moriatur nihilominus legatum debetur, nec conditio habetur pro defecta, ſed pro impleta, ponunt Doctores latè, in d. l. 1. C. de lega. Socin. in conſ. 68. nu. 3. uol. 1. uer. tertio arguitur ubi inquit eſſe apud omnes expeditum, & loquitur etiam in legato uſusfructus, quod ſtantibus filiis reſtringitur ad alimenta ex conſuetudine Bulgari, qua ſecundum eum poſt mortem filiorum ſuſtinetur legatum tamquam ſi conditio foret impleta, Dec. in conſi. 485. nu. 2. uer. unde de tali, & nume. 10. uer. ſolum ſupereſt, ubi poſt Bar. inquit eſſe ſpeciale alimentorum fauore, ex quo præſumitur, quod teſtator relicturus omnino erat etiam ſine conditione, & loquitur in legato uſusfructus reſtricti ad alimenta, Dec. d. l. prima. numero undecimo, uer. in ea glo. ibi fauore, C. de inſtitut. & ſubſtitut. ubi dicit, quod ſolutio illius glo. communiter approbatur a Doctoribus, Euerar. loco uigeſimoquarto, colum. quarta, uer. ſeptimo iſtud facit, Ruin. pulchrè in conſilio 42. numero ſecundo, & quarto, uolum. ſecundo, ubi poſt Abba. in conſilio 78. columna ſecunda, uer. ad ſecundum dubium, uolum. ſecundo, dicit procedere etiam in legato

uſuſfructus, quod per conſuetudinem Bulgari reſtringitur ad alimenta, nam & ſi filii decedãt, & ea ratione mater non poſſit cum illis habitare durabit legatum alimentorum tamquam conditio habeatur pro impleta: bene uerum eſt ſecundum eum, quod non incipiet legatum uſuſfructus, & loquitur Abbas, quando onus habitãdi eſt poſitum in conditione, & Ruin. loco prędicto, nu. 5. & ſeq. poſt Caſtr. & Alex. dicit in alimentis idem eſſe, quando legatum eſt relictum donec, uel uſquequo, licet in aliis annuis legatis aliud ſit, Corne. in conſ. 323. col. 2. in fi. uer. & probat eſt ſpeciale, uol. 1. ubi dicit eſſe ſpeciale fauore libertatis, & alimentorum, Grat. in conſi. 69. nu. 2. uol. 1. Vaſq. illuſtr. controuerſ. cap. 93. nu. 27. ubi dicit idem in libertate, & aliis fauorabilibus cauſis per eum relatis, Manti. in tracta. de coniect. ult. uolunt. lib. 11. tit. 16. nu. 18. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu. 200. Tiraq. de priuileg. piæ cau. priuileg. 57. in fi. qui plures tex. allegat, & quod dicitur de alimentis idem obtinet in legato ad piam cauſam arguendo ab alimentis ad piam cauſam, uel etiã a libertate ad piam cauſam, nam diximus in fa-
3 uorem quoque libertatis † conditionem mixtã deficientem per caſum haberi pro impleta, l. libertate, iuncta gl. ff. de manum. teſtam. l. 2. C. de cond. inſert. l. cum ita datur, ff. de cond. & demõ-
4 ſtr. & de pia † cauſa quod eiuſmodi gaudeat fauore tenuit expreſſe Rom. in ſing. 284. Euerar. d. loco 24. uer. ſeptimo iſtud, ubi dicit ſingulare, & notatu dignum, ac quotidianum Roma. in auth. th. ſimiliter, nu. 198. C. ad leg. Falcid. Socin. in d. l. in teſtamento, la 2. nume. 7. ff. de cond. & demonſtr. Igne. in authen. ex cauſa, nume. 50. C. de lib. præter. Tiraquel. d. priuileg. 57. ubi addit Caſtr. & Aret. in locis ſupra adductis, Neuiza. in conſ. 31. nu. 11. ubi idem dicit, quando agitur de commodo filiorum, quia ſecundum eum cauſa filiorum eſt fauorabilior pia cauſa, Vaſq. d. capit. 93. nu. 28. ubi procedendo per argumenta neminem citat ex prædictis, quia eos non uidit Mantica, d. tit. 16. nu. 18. uer. tertio ſimiliter limitatur, & in locis prædictis illi Doctores extendunt ad alios caſus, imo Mantica ibi loquitur etiam, quando conditio mixta deficit facto eius, qui debet implere, quia nihilominus alimẽtorum fauore habetur pro impleta, & in legato uſuſfructus conuerſo ad alimenta, quod non deficiat mortuis filiis, cum quibus mater iuſſa erat habitare, ponit Simon de Pretis, de interpretat. ultim. uolunt. lib. 4. dubit. 8. in princ. nume. 58. & ſeq. ubi omnino uidendum eſt pro declaratione materiæ, & prædicti priuilegii ratio eſt, quia ea conditio appoſita uidetur fauore legatarii, non autem hęredis, uel alterius tertii, ſupra proxime demonſtrauimus fauore alimentorum inductum quod onus non præſumatur cauſa legati, ſed teſtator pręſumatur etiam ſine illo onere relicturus.

Qua rõne limitatur, ut non procedat hoc priuilegium, quando non conſtaret expreſſe, uel ex
5 coniecturis, quod conditio † eſſet appoſita fauore, & ad commodum eorum, cũ quibus debeat morari, quia tunc ſi illi moriantur deficit legatum, & conditio habetur pro impleta, l. Scia, in prin. ubi glo. ff. de annu. lega. dixi in præcedenti priuilegio, Vaſq. d. quæſt. 93. nu. 27. ubi dicit cõmunem eſſe opinionem, & diximus pręſumi tũc factum fauore eorum qui ſunt ſenes, debiles, pupilli, uel aliter egent ope legatarii, & tales ſunt quibus uerifimile eſt, quod teſtator uoluit prouidere, uide apud Simon. de Pretis, d. dubitat. 8. nu. 56. & ſeq. ubi multa conſiderat, glo. in l. 1. in fi. ubi Bar. in fi. C. de lega. ubi expreſſe loquitur in conditione mixta ne quis exiſtimet repeti hic quæ ſupra ſunt dicta, Salic. in l. 1. nu. 8. C. de inſtit. & ſubſtitut. ubi Dec. nu. 19. uer. in ea glo. ibi fauore alimentorum, & in conſi. 485. nu. 10. uer. ſecundo reſpondetur, Ruin. d. conſ. 42. nu. 21. & 22. & conſ. 46. nu. 3. uol. 2.

Declarat etiam non procedere, quando conſtat, quod teſtator ceſſante illa conditione non
6 erat relicturus: † tunc enim deficiente conditione deficit legatum. tex. eſt qui loquitur in libertate, in l. fin. in fi. iuncta gl. ultima in fi. ff. de manum. teſtamen. ubi conditio non habetur pro impleta, quando dicit teſtator, nolo eum conſequi libertatem ſi conditio uerè non impleatur, Rom. in d. ſing. 284. ubi extendit etiam ad piam cauſam, & dicit notãdum, allegat hoc uoluiſſe Ang. in quadam diſputatione, & Rom. ſequitur, licet non ad hunc finem Tiraq. d. priuileg. 57. & ratio eſt, quia tunc expreſſa uoluntas teſtatoris ſilere facit coniecturam, quę in dubio pręſumitur ad fauorem alimentorum.

7 Tertio intellige, quando onus † importatum per conditionem non ęquiualebat legato, quia tunc legatum non cenſetur factum intuitu oneris, at secus eſt, quando æquiualet: tunc enim uidetur teſtator legatum reliquiſſe in fauore eius, cui onus eſt implendum, ideo illo moriente, ita ut impleri non poſſit legatũ deficiat per ea quæ ponit Bar. in l. Pamphilo §. duos, ff. de leg. 3. id quod confirmat Beninſen. deciſ. Bonon. ult. nume. 7. & ſequenti, Cæphal. in conſ. 429. nu. 95. Simon de Pretis, d. dubit. 8. nu. 61. ſed hæc coniectura ſumi quidem poteſt ad fauorẽ legatarii, ut ſcilicet onus non æquiualens emolumento non cenſeatur cauſa legati, ſed non poteſt deſumi in odium legatarij, quando onus correſpondet legato, quia non conuertitur.

Declarat quarto Cęphal. in conſ. 429. nume. 101. non procedere priuilegium, quando onus
8 eſt iniunctum ſub cõditione, † quia conditio debet impleri, ſed ex his, quæ dixi in principio conſtat loquendo de alimentis dictum eius eſſe falſum, quia fauore alimentorum conditio deficiens facto tertij, habetur pro impleta, & retuli Abb. in conſ. 78. & Ruin. in conſ. 42. qui loquũtur in legato conditionali.

Quando autem relictum eſt ſub modo, tunc non eſt opus diſputatione, quia modus mixtus
9 † deficiens per caſum non uitiat legatum etiam ſi non ſit alimẽtorum, nec alioquin fauorabile, l. ſi fundum per fideicommiſſum. §. Iulianus. ff. de leg.

de leg.1.l.ſi quis Titio,ff.de leg. 2.l.Lucius.§.q.ſ-
quis,il 1.ff.co.l.pater filium.§. Tuſculanus.ff.de
leg. 3.ubi glo.idem uoluit gl.in l. turpia.§.pen.
ff.de leg.1.l.ſi quis Titio centum,§.Titio genero
col.1.ff.de cond.& demon. Doctores in l. 1.ubi
præcipue Alc.C.de inſti.& ſubſtit.modus enim
participat de diſpoſitione ſecundũ Ruin. in cõſ.
20.nume. 3.uol.2.& hanc concluſionem ponit
Vaſq.d.q.93.nu. 23. ubi inquit eſſe communẽ
ſententiam, & ampliat procedere etiam ſi mo-
dus mixtus ſit appoſitus in contractu, uel alio
actu inter uiuos,quia nihilominus ſi deficiat per
caſum non uitiat actum allegat tex.in l. pen. C.
de cond. ob cau. & ſubdit hoc eſſe notandum,
quia fauorabilior interpretatio alias ſit in ulti-
mis uoluntatibus quam in contractibus.l.in te-
ſtamentis,ff.de reg.iur.& quoad ultimas uolun-
tates,id quod de modo dictum eſt ponit Ceph.
d.con.429.nu.104.dicens quod defectus modi
non inducit amiſſionem legati.

SVMMARIVM.

1 *Legatum in dubio uidetur quod minimum eſt.*
2 *Minimum ſemper debetur in contractibus.*
3 *Legatum ſemel tantum eſt præſtandum,nõ pluries, & præſumitur unicum,non annum.*
4 *Tempus cenſetur appoſitum cauſa differendi ſolutionem.*
5 *Legatum alimentorum præſumitur annuum.*
6 *Legatum uidetur quod maximũ eſt fauore piæ cauſa,ubi ampliatur.*
7 *Legati annui petitio conceditur pro futuro tempore,ubi idem in debito annuo ex contractu.*
8 *Legatum collatum in tempus reiterabile præſumitur annuum.*
9 *Legatum rei modicæ factum perſonæ multum dilectæ præſumitur annuum,non unicum.*
10 *Legatum obſcurum declaratur ex affectione teſtatoris.*
11 *Legatum uidetur quod maximum eſt,ubi qualitas legatarij ſuadet.*
12 *Legatum ex perſona legatarij præſumitur annuum.*

Priuilegium XXV.

1 IN dubio uidetur legatum quod† mini
mum [illegible] apud Iulianum §. Scio,l. ſi
ita,ff.de [illegible]g.1.l. qui concubinam §. cũ
ita,& l.unius ff.de leg.3.Din. in reg.in obſcuris
de reg.iur. in 6. Doc. in l.ſemper in obſcuris,ff.
2 eo.tit.& procedit etiam in contractib.†l.inter ſti
pulantem,§.ſi ſtipulante.l.ſi ſtipulatus fuero de-
cem,ff.de uerb.oblig.l.ſi fideiuſſor,la 2.ff.mãda.
l.ſi quid uenditor, in fi.ff.de ædil.edic.& in ulti-
mis uolũtatibus ratio eſt, quia teſtator cenſetur
ſemper minus grauare heredem,l.vnum ex fami
lia.§.ſi rem,ff. de leg. 2. & quando aliquid relin-
quitur cenſetur ea mente relictum, ut præſtetur
3 ſemel tantum,non † aũt pluries.l.cum qui calen
dis.ff.de uerb.obli.l.boues.§ hoc ſermone.ff.de
uer.ſignif.& ideo contra Guid.de Suzar.inquit
Bar.in l.cum quidam, nu.3. ff. de annu.lega. q ſi
teſtator reliquit fratrib. unam pitantiam in die
Sancti Franciſci,hæres liberabitur præſtando ſe
mel,ſequitur Alc.in conſ. 16.nu.7. uol.4. Iaſ.in
l.in duobus.§.ſi ei qui,col.2.uer.5.facit,ff. de iu
reiur.in conſ.36.in fi.uo.3.Fel.in c.2.de treg.&
pace.& hanc deciſionẽ tenuerũt Soc. iun.& Io.
Lup.quos citat & ſequitur Tiraq. d. §. hoc ſer-
mone,in prin.nu.88. & dicimus etiam quod tẽ-
4 pus † cenſetur appoſitum ad differendum ſolu-
tionem,l.qui hoc anno.l. qui ante calendas,& l.
eum qui calendis, in fi.ff.de uerb.oblig.Bart.&
alii,in l.eum qui ita ſtipulatur,præcipue Caſtr.
& Alc.ff.de uerb.obli.inductum tamen fuit ſpe
ciali fauore alimentorum,ut legatum alimento-
5 rem cenſeatur non unicũ, ſed† annuum,l.lega-
tum.l.annua,§.Titia.ff. de annuo lega.d.l. eum
qui ita ſtipulatus.ff.de ver.obli.& ita notat Bar.
in omnibus locis prædictis inquiens eſſe ſpecia-
le fauore alimentorum,hoc etiam uoluit Bal.in
l.cũ hi,in uer.planè co.t.ff.de tranſ.mouetur ex
l. qui concubinã,§.uxori.ff.de lega. 3. dicens q
in dubio relictum alimentorum præſumitur an-
nuum,Socin.in con.48.in fi.vol.3.Tiraqu.in d.
§.hoc ſermone,limita.3.nu.6.in fi.Natta in cõſ.
379.nu.2. Simon de Pret. in trac. de interpret.
ult.uolunt.dubita.11.nu.95.folio mihi 431.fa-
6 cit quia uidemus quod in legato † ad pias cau-
ſas uenit quod maximum, non quod minimum
eſt.l.Titia.§.Scia.ff.de au.& arg.lega.& ibi Bar.
ubi limitat regulam l.in obſcuris,& Ro.in ſing.
521.dicit illum tex. ad hoc ſingularem ubi A-
poſt.addunt Bal.Abb.Barbat.Soc.Iaſ.Dec.Go-
zad.Cagnol. & Corneſ. qui hanc deciſionem ſe
quuntur,quamuis Imola & Iaſ.in l.ſi ita ſit aſcri
ptum,ff.de leg.1.tenuerunt nihil eſſe ſpecialita-
tis in pia cauſa,& tex.in d.§.Scia,aliter eſſe intel
ligendum,id quod tenuerunt Barba.Capra,Bal.
nou.& Dec.quos citat & ſequitur Tiraq.de pri-
uileg.piæ cau.priuileg.25.Moder.Gal.in tract.
de uſur.nu.746. ubi tamen pro contraria parte
refert Corne. facit l. cum erat. ff. de annu. lega.
Rom. ſingu. 297. ualet autem argumentum de
pia cauſa ad alimenta.Imo Bar.in d.l.legatum,
ff.de annu.leg.dicit idem eſſe in dote,& alijs cau
ſis ſimilibus,quia in eis quoque legatum præſu
mitur annuum.

Non omitto tamen, quod Natta in d. conſ.
379.nu.2.dicit opinionem Bar.non probari in
locis per eum allegatis, quia tex. in l.legatum,
procedit propter dictiones repetitiuas, donec,
uel quouſque,ut declarat idem Bar. in d.l.qui cõ
cubinam.§.vxori,& Imo.in d.§. qui ita ſtipula-
tus,& quando extant dictiones repetitiuę,lega-
tum non reſtringitur ad unicam præſtationem
etiam ſi non ſit relictum in cauſam alimentorũ.
ſed reſpondetur quod ſi hoc ferret uis dictionis
repetitiue,idem eſſet in contractibus, ſed hoc eſ
ſet falſum, ut per Bal.Ang.Caſtr.& Ale.in l. cũ
qui ita.§.qui ita ſtipulatus.ff.de uerb. oblig. Et
utilitas quod ſit annuum non modo circa ſub-
ſtantiam legati uerſatur,ſed etiam circa qualita-
tem,

7 tem, quia † datur actio pro futuro tempore du-
rante legato, ne cogatur actor ſingulo anno de
jure ſuo experiri. l. male agitur, C. de præſcrip.
trigiuta annor. §. 1. ubi glo. & Docto. C. de fidei-
com. & Iaſ. ibi in fi. atteſtatur hanc eſſe commu
nem opinionem, Bar. & alij in l. de pupillo. §. ſi
in pluribus. ff. de oper. no. nunt. Alex. in conſ.
95. col. 2. uer. ſed reſpondeo & dico, uol. 1. Simõ
de Pret. de interpret. ult. uolunt. li. 5. dubit. 3. nu
me. 95. ubi dicit procedere etiam ſi ex cõtractu
cauſatum ſit annuum debitum.

Aduertendum tamen quod, & ſi regulariter
legatum non præſumatur eſſe annuum, ut dixi,
tamen fallit, quando collatum eſt in tempus
8 reiterabile, ut docet Bar. in l. cum quidam. ff. de
annu. lega. Guid. Suzar. Cuma. & Ale. in l. eum
qui calendis, in prin. ff. de uerb. oblig. Gofred. &
Alber. in d. l. cum quidam, Tiraq. d. §. hoc ſermo
ne, in limita. 20. nume. 2. Natta d, conſil. 379.
nume. 4.

Idem eſt quando relictum eſt modicum, &
9 ſit perſonæ multũ dilectæ, quia tũc præſumitur
annuum, ſecundum Bar. in d. l. cum quidam, Ca
ſtr. & Are. in l. apud Iulianum. §. ſi quid alicui. ff.
de leg. 1. Bald. in l. 1. C. de fideicom. vbi infert ꝙ
legatum veſtiarij factum uxori viduæ eſt annuũ
propter qualitatem perſonæ, ſequitur Rom. qui
dicit notandum ſing. 291. Alex. in l. diuortio. §.
ob donationes, col. pen. uer. 2. limita. ff. ſolu. ma
tr. ubi Iaſ. col. pen. ver. 11. facit illud, Cotta in me
mor. incip. legatum, ꝙ vxor, Alciat. d. §. hoc ſer-
mone, ubi Tiraq. limita. 2. vbi citat etiam Felin.
& declarat quare ea deciſio procedat, idem Tira
quel. limit. 12. nu. 4. Natta in d. con. 379. & pro
hac limitatione facit, quia legatum obſcurum
10 capit declarationem ex affectione teſtatoris er
ga legatarium, l. Aurelius. §. Titius teſtamento,
ubi Bar. ff. de liberat. lega. & ubi aliud ſuadet
11 qualitas legatarii recedimus a regula † quod mi
nimum videtur relictum, & interpretamur, ut ui
deatur relictũ quod maius eſt. l. ſi cui. ff. de alim.
& cibar. lega. l. Stichus, ff. de leg. 3. Dec. d. l. ſem-
per in obſcuris, nu. 3. uer. 5. fallit. & quod legatũ
12 præſumatur annuum ex perſona † legatarii po
nit Manti. de coniectur. vltim. uolunt. lib. 6. tit.
11. nu. 19. ubi, nu. 12. & ſeq. ponit quod præſum
ptio capitur ex affectione perſonarum, & Ca-
gnol. in d. l. ſemper in obſcuris, nu. 9. dicit quod
illa lex non procedit in legato alimentorum, al-
legat Bar. qui tamen non dicit hoc, ſed aliud di-
uerſum.

SVMMARIVM.

1 *Legitima non debetur filio viuente patre.*
2 *Pater poteſt aſſignationem bonorũ reuocare, quam fecerat pro legitima filij.*
3 *Legitima filij non uenit in confiſcatione bonorum filij, quando pater uiuit.*
4 *Legitima, ut filio debeatur, requiritur patris mors naturalis, & non ſufficit ciuilis.*
5 *Pater qui dilapidat bona ſua cogitur aſſignare filio legitimam dum uiuit, ubi ampliat.*
6 *Filius reuocat confeſſionem, quam pater facit, ut eum fraudet ſua legitima.*
7 *Pater donando nepotibus non præiudicat filio in legitima.*
8 *Donatio inoffocioſa reuocatur a filio.*
9 *Debitor in diem ſi efficitur ex noua cauſa ſuſpectus carceratur, ut fideiubeat.*
10 *Fideiubere non cogitur debitor, niſi iuſta cauſa ſubſit.*

Priuilegium XXVI.

PATER dum uiuit non tenetur filio aſſi-
1 gnare legitimam portionem, † nec ad id
cogi poteſt, quia debetur ſolum poſt
mortem. l. 1. §. ſi impuberi. ff. de collatio. bono.
Bar. in l. fi. ff. de liber. agnoſ. in l. poſt emancipa-
tionem. §. illud. ff. de liber. lega. Bal. in l. ſi quan-
do. §. illud. ff. eod. tit. Ale. in l. cum dotem, nu. 13.
ff. ſolu. matr. in conſ. 14. col. fi. uer. ſed dato, uol.
1. ubi quod deſcendentes nullum ius habent in
bonis aſcendẽtium ante illorum mortem, Guid.
Pap. in deciſ. 486. Aret. in §. item ſi quis in frau
dem, col. ul. uer. tu autem rectius dicas, inſtit. de
actio. ubi quod mortuo patre legitima dicitur
quaſi debita, Iaſ. in l. 3. nume. 4. C. de iur. & facti
ignor. & in conſ. 181. col. pen. uerſ. 3. moueor.
uol. 2. & ante iſtos idem uoluit Alb. in auth. no-
uiſſima, col. fi. nu. 9. C. de inof. teſtam. ubi quod
filius nullum ius habet in bonis patris uiuentis,
& ibi ſequitur Bal. nu. 1. Ang. in uer. idem quod
uiuente, Imo. in 3. notab. Aret. nu. 4. Alex. in 3.
notab. Fulgoſ. nu. 9. Iaſ. nu. 5. poteſt enim pater
uiuens pretium bonorum ſuorum proijcere in
mari ſecundum gl. & Doctores, in l. 1. C. de inof.
donat. Aret. in d. §. item ſi quis in fraudem, num.
24. Dec. in conſ. 557. nu. 7. Crau. in conſ. 241.
nu. 1. Rol. cõnſ. 62. nu. 25. uol. 1. Vaſq. illuſtr. q.
37. nu. 2. ubi communem ait, Cordub. l. ſi quis a
liberis. §. item reſcriptum, nu. 16. ff. de lib. agno.
& quod filio legitima non debeatur a patre ui-
uente, uoluit Corſet. in uer. legitima, nu. 2. So-
cin. in tract. Fallen. reg. 288. Dec. in conſ. 438.
num. 13. Iaſ. in l. is, poteſt, nu. 14. ff. de acq. hæ-
red. Fabian. in d. auth. nouiſſima. nu. 78. Ruin. in
con. 149. nu, 13. uol. 3. Barbat. in conſ. 95. num.
4. uol. 3. ubi dicit non etiam competere ius ali-
quod conditionale, idem Bertran. in conſ. 184.
nume. 2. uol. 2. Socin. iun. in conſ. 51. nume. 2.
uol. 1. Bereng. in l. in quartam, nu. 126. & ſeq. ff.
ad leg. falcid. Brun. in conſ. 80. nu. 15. uer. & hoc
caſu, Gram. in deciſ. 101. num. 65. Duen. in reg.
356. in prin. Viuius com. opin. lib. 1. opin. 199.
D. Beccius in conſ. 34. nu. 17. & ſeq. ubi infinita
congerit, Aſcan. Clem. in tract. de patr. poteſt.
effec. 16. num. 56. deciſ. Pedem. 172. nume. 15.
Cuccus in tracta. de legitim. in uer. legitima, an
augeatur, num. 5. & ſeq. Imo ſi pater eam aſſi-
2 gnauit poteſt reuocare † ſi ita ſibi uidebitur, ſecũ
dum Bal. in l. 3. in fi. C. pro dona. Iaſ. in l. frater
a fratre, colum. antepen. in fi. ff. de cond. indeb.
Felin. in ca, cum M. Ferrarienſ. colum. 15. in fi.

de

de cõſtitutio. Cuccus nume. 7. & 9. ubi ſubdit q̃
legitima filio aſſignata dicitur peculium profe-
ctitium, & infert Barto. in l. 1. §. ſi impuberi. ff. de
collat. bono. quod pater ideo non cogitur fiſco
ſoluere legitimã pro cõdemnatione filii, Bal. in
conſ. 257. uol. 3. ubi quod filius uiuo patre ha-
betur pro mortuo, idem Bal. in l. quamquã, nu.
2. C. ad leg. Falcid. Martin. Lauden. in tract. de fi
ſco, quæſt. 6. Aſcan. d. effec. 16. nu. 59. D. Becius
d. nu. 17. Cuccus nu. 10. ubi alios citat. infertur
etiam quod condemnato filio legitima non ue-
3 nit in cõfiſcatione † ſi pater uiuit, Gul. Cun. Bar.
Alber. & Bald. in l. ſi qua pęna. ff. de his qui ſunt
ſui, vel alie. iur. Specul. in tit. de exequut. ſent.
nu. 11. Socin. iun. in conſ. 51. nu. 5. uol. 1. Duen.
d. reg. 356. nu. 2. ubi allegat alios, Ruin. cõ. 149.
nu. 13. uol. 3. Cagnol. in l. fi. nu. 286. C. de pact.
Rol. in conſ. 67. nu. 4. & ſeq. uo. 2. & non ſufficit
ciuilis mors parentum, ut filiis debeatur legiti-
4 ma, ſed naturalis requiritur, † Bar. in auth. ſi qua
mulier, prope fi. C. de ſacr. eccl. ubi Salic. col. fi.
dicit eſſe communem opinionem, Dec. in ca. in
præſentia, nu. 75. uer. contrarium tamen, de pro
batio. Cephal. in con. 214. nu. 8. ubi tamen limi
tat non procedere, quando ciuilis mors produ-
cit per omnia eundem effectum cum naturali, al
legat Bar, & Iaſ.

Tamen quando pater eſſet dilapidator, & a-
butendo diſſiparet ſua bona, cogi poſſet aſſigna
re honeſtam portionem filio, quæ ſit ei pro legi
5 tima, & pro † alimentis neceſſariis, ut inquit Bal.
in l. 2. num. 3. uer. ſed pone pater habens, C. ſi in
fraudem patro. mouetur, quia pater tenetur fi-
lios alere, & hoc prodeſt non ſolum filijs, ſed ẽt
patri, qui releuatur ab onere alendi. intereſt etiã
reipublicæ ne quis re ſua male utatur, & ſubdit,
quod alia bona deinceps non poterunt obligari
a patre, nec uenient in generali obligatione, lo-
quitur tamen per uerbum forte. arbitror, quia ut
dixi pater reuocare poteſt bona aſſignata pro le
gitima, & dicuntur nihilominus de peculio pro-
fectitio, ſed id prouenit, quando ſponte aſſigna-
ret, ſed quando coactus id faceret aliud eſſet, q̃a
deſinunt ea bona eſſe in ſua poteſtate. mouetur
etiam Bal. quia ubi pater diſſipat bona aduenti-
tia filii, adminiſtratio ſibi aufertur, & datur filio.
l. fi. C. de bon. damnat. & ſi diſſipat propria bo-
na reſtitutioni ſubiecta cogitur ante tempus re-
ſtituere. l. Imperator. ff. ad Trebe. ſequitur Caſt.
ibi, nu. 6. ubi ſubdit eſſe ſingulariter menti te-
nendum, quia eſt quotidianum, & alibi non re-
peritur, & non dicitur filius ſic petendo aſperna
ri patrem, quia prodeſt etiam patri, & idem ui-
demus fieri in uxore, quæ poteſt petere, quod
dotes collocentur in tuto ſi maritus male admi-
niſtrat bona ſua. l. ubi adhuc. C. de iure dot. ſed
hoc exemplum Caſtr. parum facit, quia uxor a-
git de bonis ſuis, non mariti, filius autem de bo-
nis patris idem uoluit Caſ. in d. l. Imperator, ubi
Alex. num. 13. Claud. Aquen. nu. 6. & Seguran.
num. 118. ff. ad Trebel. Caſtr. & Iaſ. in authen. ſi
qua mulier. C. de ſacroſ. ecc. Iacob. de S. Georg.
in l. lis nulla, nu. 3. ff. de iudic. ubi allegat Roma.
idem Iacobin. in l. patronus, nu. 5. ff. de proba-
tio. Fabian. in auth. nouiſſima, num. 83. & hanc
partem dicit æquiorem Iaſ. in l. nam & poſtea.
§. ſed & ſi quis, ff. de iureiur. eandem ſententiam
probauit Socin. in reg. 288. in 1. Fallent. ubi alle
gat ad comprobationem dictum Bar. in l. ſi con
ſtante, nu. 63. ff. ſolu. matrim. qui uult, quod ſi
pater dotes maternas diſſipat, filii illum officio
iudicis cogunt, ut ſint ſibi ſaluę, & hoc ſingulare
dictum appellat Pet. de Rau. ſingu. 469. & Ant.
Trigon. ſing. 30. dicit eſſe ſingularem doctrinã,
& Iaſ. in d. l. ſi conſtante, nume. 198. inquit hanc
partem eſſe æquiorem, & quod de hac quæſtio-
ne fuit ſæpe in facto interrogatus, Boer. deci. 61.
nu. 18. ubi dicit per hanc deciſionem euitari li-
tes, quæ ſingulis menſib. orirentur inter patrẽ,
& filium, ſi attenderetur eorum opinio, qui di-
cunt quod eo caſu cogitur pater in principio cu
iuſcunque menſis aſſignare filio alimenta, quæ
prouiſio ex alio non eſt ſufficiens, quia ſi pater
dilapidat profundendo, & alienando bona, non
eſt certum, quod ſit habiturus bona in principio
futurorum menſium, ſicuti etiam non eſt proui-
ſio condecens, quod patri interdicatur admini-
ſtratio, & detur curator ſecundum l. 1. in fi. ff. de
curato. furio. Nam hoc modo filius incuſat pa-
trem eique grauem infert iniuriam, & agit filius
in plus, quam ſua interſit, cum liberum ſit patri
uendere bona, & pretium in mari proiicere, me
lius ergo eſt eatenus prouidere quatenus urget
neceſſitas, & intereſſe filii, & in reliquis liberam
dimittere cuique rerum ſuarum adminiſtratio-
nem, & hanc partem ſequuti ſunt Cagnol. in l.
fi. nu. 290. C. de pac. Io. Lup. in repet. c. per ue-
ſtras. §. 17. nu. 14. de donat. inter uir. & uxo. Rod.
Suar. allega. 4. Duen. in d. reg. 256. ĩ 1. ampliat.
in fi. & eam inquit magis receptam Pinellus, in
l. 1. par. 3. nu. 75. de bon. mater. ubi, & ſi quoad le
gitimam dubitet de ueritate, quia ea patre uiuẽ
te non debetur, tamen reſpectu alimentorum di
cit eſſe tutiorem, quia a patre uiuente debentur
filio, & cum eo tranſit Eman. Suar. in Theſau. re
cepta. ſent. in uer. filius, num. 203. Cuccus in d.
tract. in quæſt. legitima an augeatur, nu. 8. in fi.
Aſcan. in d. tract. effec. 16. nu. 61. & effec. 17. nu.
56. quib. ĩ locis dicit communem, ita quod du-
bitari non poteſt quin in iudiciis obtinere qui-
libet poſſit, ſecundum eam, quidquid dubitet Pi
nell. in loco præcitato, Cordub. d. §. itẽ reſcriptũ
nu. 15. ubi dicit communem.

Et quamuis contrarium tenuerit Bal. ſibi pa
rum conſtans in l. non poteſt. ff. de adop. ubi ali
menta eſſe de menſe in menſem aſſignanda, &
loquitur in fortioribus terminis, quando pater
dilapidat bona filii, & eam ſequũtur Iaſ. in §. ſi
quis in fraudem, num. 3. & ſeq. Inſtit. de actio. &
eſſe ueriorem in puncto iuris dicit, in l. nam &
poſtea, §. ſed & ſi quid. nu. 4. ff. de iureiur. Cac-
cialup. in l. frater a fratre, nu. 122. ubi dicit ſup
hoc uariè iudicatum, & Sal. d. l. 2. C. ſi in fraud.
patr. dicit uix contrariam poſſe obtinere, Caſſa.
in conſuet. Burg. rub. 7. §. 2. nu. 4. Corſ. in l. filiũ
quem habentem, nu. 81. C. famil. erciſ. Syłueſtr.
Al-

Aldobran.in §.præterea, num.54.Inſtit.quibus
mod.ius patr.poteſt.ſol.& nouiſſimę latè diſpu
tando Vaſq.Illuſt.q.ca.37. per totum, ubi ait q
& ſi utraque opinio ſit cōmuniter recepta, hæc
tñ eſt longe uerior,& reſpectu legitimè idētene
re videtur Pinel. d.par.3. nu.75.tñ. cum tot tan
tique authores pro contraria pugnent non eſt
curandum quod prædicti diſſentiant, & funda-
menta eorum leuia ſunt,quia & ſi legitima non
ſit debita uiuente patre,tamen hoc eſt uerum re
bus ſic ſtantibus,& mutato rerum ſtatu aliud eſt
dicendum,non enim pater fraude caret cum bo
na dilapidat,& fraudi occurrendum eſt re inte-
gra,ideſt antequā omnia diſſipauerit, uidemus
enim quod filius confeſſionem reuocat† quam
pater fecit animo fraudandi filium legitima,Spe
cul.in tit.de confeſſio.§.nunc uidendum,uer.ſed
nunc quod patris confeſſio, & ibi Io. And. Bar.
in l.cum quis decedens.§. codicillis, nu.4. ff.de
leg.3.But.in c.quamuis,ubi Abb.col.pen.num.
33.de re iud.Iaſ.in l.ſi arrogator,num. 25.ff. de
adopt.latè Tiraq.multos citans de retract. con-
ſang.§.1.glo.18.nu.80.Gomeſ.de teſtam.c. 12.
nu.81.uer. ex quo infertur,ubi uerſ. item etiam
infertur,ſubdit quod ſi pater uendendo fatetur
pretium recepiſſe non præiudiciat filio in ſua le
7 gitima.Imo pater donando† nepotibus non p̄-
iudicat filio in legitima.l.Titia Seio.§.Impera-
tor.ff. de leg.2.Iaſ.latè in conſ.125.col.fi.uol.1.
Cæphal.in conſ. 148. nu. 8. ubi ſubdit quod ex
quo donatio continet uoluntariam alienationē
ea non minuit legitimam, & filius reuocat im-
menſam,uel inofficioſam donationem,aliquan
8 do in totum,aliquando vſque ad legitimam † ſi
eſt conſilio aut re,& conſilio inofficioſę,l.1.2. &
3.C.de inoff.donat.Bar.in d.l.Titia,§. Impera-
tor.l.ſi liqueat.C.de inoſ.donat.Rube.in d.§.Im
perator,nu.139.& nu.152.Pariſ.conſ.70.num.
27.uol.4.Picus in l.poſt contractum,nu.3.ff. de
donat.Rube.ī l.pater filium,nu.192. ff. de inof.
teſt.Tiraq.in l.ſi unquam,in uer.totum.C. de re
uoc.donat.& in uer.libertis,nu.75.Crau.in cō.
poſt deciſ.Pedem.122.nu.19.Clar.de donatio.
quæſt.24.uerſ.aut uero quis non agit,D.Becius
in conſ.68.nu.6.quod ſi iam alimenta reuocat
quanto magis impedire poterit alienando,cum
facilius impediatur quid fieri quam factum re-
uocetur,& ſi dicatur,quod ea reuocatio fit poſt
mortem patris, quo tempore filius habet ius in
legitima,at uidetur aliud eſſe uiuente patre quā
do nullum ius habet,reſpondeo, quod & ſi poſt
mortem patris ius habeat, tamen id iuris con-
cernit bona quæ pater tēpore mortis reliquit,
non quę deſierāt per alienationem eſſe,ſed pro-
pter fraudem id filio indulgetur, quia uidentur
eſſe in hæreditate, quæ pater fraudulenter fecit
quominus eſſent.Præterea conſiderando prędi-
ctam ſententiam reſpectu alimentorum non de
bet mirum uideri quod detur actio ante tēpus,
nam cum alimenta contineant annuum debitū
certum eſt quod etiam pro futuro tempore da-
tur actio.l.1.ubi glo. & Doctores pręcipue Iaſ.
in fi.C.de fideicom.& dixi in proximo ſuperio-
ri priuilegio,& licet ſuſpendatur exactio,tamen
idem eſt in noſtro caſu,quia bona non dātur in-
continenti filio,ſed deſignantur, & ſeparantur,
ut ex eorum fructibus percipiat alimenta p quā
rationem nihil uidetur ineſſe ſpecialitatis cum
ſit hoc regulare in quocunq; annuo debito, nec
impedit noſtram deciſionem ratio conſeruādæ
libertatis,de qua in l.uſque adeo.ff. ſi quis a pa-
ren. fuer. manum. ubi dicitur iniquum eſſe au-
ferre ingenuis hominibus liberam alienationē
rerum ſuarum,ſuper quę ſe fundat multa cumu
lando Vaſq.d.c.37,nu.3. & ſeq. quia quod atti-
net ad alimenta facilis eſt reſponſio,nam cum pa
ter teneatur filio de alimentis neceſſarijs proui-
dere,non impeditur in adminiſtratione rerum
ſuarum,licet cogatur aſſignare tot bona,quę ſuf
ficiant ad legitimam ex quibus filius alatur,hoc
enim modo dicitur exoluere debitum, & nō ma
gis impeditur, quam ſi pro alio quouis debito
exigeretur, & in ſimili uidemus quod debitor
9 † in diem ſi ex noua cauſa ſit ſuſpectus de fuga
poterit carcerari, ut fideiubeat de ſoluendo die
adueniente,l.quæſitum,ubi glo.in uer.intereſt.
ff.de pignor.Bal.in l.1.in fi.C.de cond.ex lege.
in l.3.in fi.C.commoda.Alc.in l.2.in prin.ff.ſo-
lut.matr.in l.ſi ab arbitro.ff. qui ſatiſd. cogan.
ubi Iaſ.nu.7.dicit illam glo.eſſe ſingularem idē,
Iaſ.in §.ſupereſt,nu.77.Inſti.de actio.cum aliis,
quos citaui in conſ.68.nu.10.& tamen non eſt
10 conueniens, quod debitor ex omni† momento
grauetur onere fideiubēdi,l.ſi is a quo.§.fi.ff. ut
in poſſ.legato.l.ī omnib.ff.de iud.Aret.in l.2.in
prin.nu.13.ff. ſolu.matr.Bald.in l.2.nu.6.C. de
hæred.uel actio.uēd.ubi dicitur graue eſſe fide-
iubere,& ibi Salic.nu.4.non igitur exigitur pa-
ter ante diem,ſed cogitur pro filii cautione aſſi-
gnare bona, quo ad legitimam, & hæc uidetur
potius aſſicuratio quædam, quam ſolutio, uel
interdictio adminiſtrationis:pater enim pro ali
mentis uidetur debitor in diem, uel ſaltem ſub
conditione,quia debitum alimentorum eſt an-
nuum,ut dicam ſuo loco,& pro primo anno eſt
purum,& pro ſequentibus conditionale, pen-
dente autem conditione cauendum eſt ne pater
non ſit ſoluendo,quando dies, uel conditio ad-
uenerit,atque ita inferatur iniuria filio dum cu-
ramus patrem ab iniuria defendere, id ergo mi-
nus malum eſt ſi conſideretur, quod patri non
adimuntur ea bona totaliter, nec filio abſolutè
applicantur,ſed deſignantur, & quodammodo
deſtinantur,ut ſint loco legitimę,& alimentorū
pro filii cautione,uti fit, quando uxor petit do-
tes in tuto collocari uiro ad inopiam uergente.

S V M M A R I V M.

1 *Indefinita propoſitio aquipollet uniuerſali fauore alimentorum.*

2 *Indefinita aquipollet uniuerſali, ubi ampliatur multis modis.*

3 *Incertitudo uitiat legatum.*

4 *Legatum praſumitur annuum ex affectione teſtatoris erga legatarium.*

5 Le-

5 *Legatum latè interpretatur, quando ſit coniuncta perſona.*

Priuilegium XXVII.

INDEFINITA quoque propoſitio fa-
1 uore alimentorum æquipollet † uni-
uerſali, ut probatur ex text. in lege,
quidam hęredem, ubi Bar. notat, nu. 1. ff. de tri-
tico, uino, oleoque lega. dicitur enim ibi quod ſi
teſtator uxori relinquat uinum, oleum, frumen-
tum, & ſalſamenta, licet non ſit expreſſa quanti-
tas, tamen in legato includitur quidquid illarũ
ſpecierum reperitur penes teſtatorem, quia ſe-
cundum Bar. indefinita fauore alimentorum ęq
pollet uniuerſali, ſequitur Cagnol. in l. ſemper
in obſcuris, nu. 9. in fi. ff. de reg. iur. ſed hic nihil
mihi uidetur ineſſe ſpecialitatis, quando regula
2 re ſic, quod indefinita uim habeat † uniuerſalis
propoſitionis, l. ſi pluribus, ubi Bar. in prin. ff. de
leg. 2. gl. in c. ut circa, de electio. in 6. Ale. in cõſ.
26. nu. 4. uol. 4. in conſ. 91. nu. 5. in 1. vol. ubi lo-
quitur in fideicommiſſis, Socin. in conſ. 80. col.
2. in prin. uol. 1. Cur. iun. in conſ. 139. num. 10.
Pariſ. in conſ. 53. nu. 22. uol. 2. Bero. in conſ. 141.
nu. 2. uol. 3. id quod procedit etiam in negatiua
propoſitione ſecundum Bar. d. l. ſi pluribus, Cu
man. in conſ. 38. col. 1. in fi. Socin. in conſ. 121.
nu. 39. uol. 4. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo.
13. nu. 1. quod ſi Bar. ex eo ſpecialitatem deducat
quod regulariter legatum non debeatur ſi non
3 appareret † quantum relictum ſit, ut probatur in l.
cum poſt. §. gener. ff. de iure dot. & melius in l. ſi
ſic, §. 1. ff. de leg. 1. ſicuti etiam inutile eſt legatũ,
quando non exprimitur ſpecies, d. §. gener, & l.
Titia cum teſtamẽto, in prin. ff. de leg. 2. iam nõ
conuenit, quia non procedit ex ui indefinitæ, ſed
ex alio, quod in relicto in cauſam alimentorum
incertitudo non uitiat. l. ſi cui, cum ibi notat. ff.
de annu. legat. & probaui ſupra, quod eſt ſpecia
le fauore alimẽtorum ne incertitudine uitiatur,
quinetiam in d. l. quidam hæredem, non proba-
tur, quod relictum fuerit in cauſam alimentorũ,
cum de alimentis nullum uerbum in eo textu, ni
ſi ſenſerit Bar. relictum frumenti, uini, & olei in
cludere cauſam alimentorum, quod tamen ego
non exiſtimo uerum, & dixi in titulo, quando a-
limenta cẽſeantur relicta. rurſus ſi intelligamus
illum textum, vt ſuſtineatur relictum non obſtã
te incertitudine, quia incertitudo non uitiat fa-
uore alimentorum adhuc non conueniet, quia
licet non uitietur, tamen declaratur quantitas ar
bitrio iudicis, & relictum alimentorum habet a
iure taxationem, ut dicitur in d. §. gener. at in d. l.
quidam hæredem, dicitur præcisè omne frumẽ
tum, uinum oleumque uenire in legato, & tamẽ
illa quantitas potuit excedere quantitatem pro
alimentis neceſſariam, atque ita legalem taxam.
pręterea Iaſ. in l. ita ſtipulatus, nu. 11. poſt Cin. &
alios quos citat, ff. de uerb. oblig. dicit nihil ſpe-
cialitatis ineſſe, quando non expreſſa quantitate
relinquuntur alimenta, ex quo nunquam relictũ
poteſt eſſe incertum, cum ſit a lege determinatũ,
& circumſcriptum, & dixi ſupra tractando de eo
ſpeciali, quod prouenit ob incertitudinẽ. crede-
rem igitur in ea lege extendi legatum ad omnia
non quia agatur de alimentis, ſed quia relictum
eſt uxori, quæ præſumitur dilecta a teſtatore, &
legatũ ampliatur ex qualitate perſonæ ad quã
teſtator habuit affectionem, & ideo Bar. in l. cũ
quidam teſtamento, nu. 3. ff. de annu. leg. dicit ꝙ
4 ex affectione teſtõris † erga legatariũ ꝓſumitur
legatum eſſe annuum, & non mirũ, Caſt. & Are.
in l. apud Iulianum. §. ſi quid alicui, ff. de leg. 1.
& in ſpecie quod legatum uxori relictũ ob qua
litatem perſonæ dicatur multiplex, & annuum
ponit Bal. in l. 1. col. 1. C. de fideicom. ubi loqui
tur de veſtiario, ſequitur Rom. in ſing. 291. Ale.
in l. diuortio. §. ob donationes, col. pen. uer. 2. li
mita. ff. ſolu. matr. cum aliis, quos citaui ſupra in
priuilegio, quod fauore alimentorum legatum
præſumatur annuũ. aduertatur etiam, quod in
ea l. quidam hęredem, duplex uidetur concurre
re ſpecialitas, una quia legatum incertum ratio
ne quantitatis relictæ ſuſtinetur, & eſt ualidum,
cum regulariter ſit inutile: ſecunda eſt quod to-
tum frumentum debeatur, cum tamen minimũ
debeatur. l. ſemper in obſcuris, ff. de reg. iur. &
regulariter duo ſpecialia non debent in con-
currere, l. 1. de dot. prom. l. cum poſt. §. gener.
ff. de iu. dot. & quod attinet ad primum tolera-
tur propter ſanguinis coniunctionem, quod ſu-
ſtineatur legatum alioquin inutile, l. cum alie-
nã. C. de lega. l. Quintus Mutius, in fi. ff. de au.
& arg. lega. ſed non permittitur, quod fiat lata
5 † interpretatio, imo debetur quod minimum eſt
ſecundum Dec. in conſ. 92. in fi. & nu. 1. uer. 3. fa
cit, ubi loquitur in coniuncto, idem uoluit Pa-
riſ. in conſ. 58. nu. 27. & ſeq. vol. 3. uerum erra-
runt Dec. & Pariſ. quia etiam lata interpretatio
fit fauore coniuncti cum factum eſt legatum. l. ſi
ſeruus plurium. §. fi. ff. de leg. 1. l. Aurelius. §. Ti-
tius, ubi Bar. ff. de liber. leg. 1. Dec. in conſ. 69.
nu. 5. Gozad. in conſ. 82. nu. 12. Corne. in conſ.
155. col. 2. in prin. uol. 3. Crot. in conſ. 14. num.
21. Pariſ. in conſ. 82. nu. 22. uol. 1. Socin. iun. in
conſ. 98. num. 22. uol. 1. Bero. famil. q. 29. col. 2.
Natta in conſ. 296. nu. 6. & conſ. 626. num. 20.
Rol. in conſ. 16. num. 38. uol. 3. Cephal. in conſ.
14. num. 22. conſ. 81. nu. 16. Menoc. de arbitr. iu-
dic. par. 1. q. 99. nu. 15. Manti. de cõiectur. ultim.
uolunta. lib. 6. tit. 11. nu. 23. hęc tamen poſſunt
procedere, quando ius commune in hoc ſolo le
deretur, quod legatum latè interpretatur, ſed
quando alia ſpecialitas adeſt quod legatum fo-
ret alias inutile non uidetur bonum eſſe multi-
plicare ſpecialia.

SVMMARIVM.

1 *Debitor, qui ceſſit bonis tenetur eatenus ſoluere,*
quatenus ſibi remaneat pro alimentis ſi deuenit
ad meliorem fortunam.
2 *Debitor qui poſt ceſſionem factus eſt diues, an ha-*
beat in foro conſcientia priuilegium ne teneatur
ultra

ultra quam facere poteſt, ubi uide de ueritate.
3 *Retentio facilius conceditur quam petitio.*
4 *Fur conſtitutus in extrema neceſsitate non tenetur aliena reſtituere.*
5 *Debitor inops non tenetur ſoluere, ſed debet petere remiſsionem a creditore.*
6 *Vſurarius, qui poſt ceſsionem deuenit ad meliorem fortunam poteſt ſibi retinere quantum ſufficit pro alimentis.*
7 *Debitor, qui coactè ceſsit bonis cum ignominia liberatur in totum etiam ſi deueniſſet ad meliorem fortunam.*

Priuilegium XXVIII.

DEBITOR, qui ceſſit bonis, ſi peruenit
ad meliorem fortunam tenetur ſolue-
re, l. nec maritus, uer. at cum eius. C.
ſolu.matr. tamen fauore alimentorum ſi poſtea
1 conueniatur poterit† retinere ſibi alimenta, &
tanto minus ſoluere. l. is qui. ff. de ceſſio. bonor.
Imo. in l. ſi maritus, ubi Alc. num. 4. refert ſic te-
nuiſſe Ang. in §. fi. Inſti. de action. ubi refert Bal.
ſic tenuiſſe, Didac. reſolu. lib. 2. cap. 1. nu. 6. glo.
in c. cũ tu, de uſur. uer. facultatib. ſed hoc nõ pro
cedit in foro conſcientię, quia tenetur integrum
2 debitum ſoluere, quia non debet uiuere† de alie
no. ita deducit Abb. in d. c. cum tu, nu. 10. ubi di
cit eſſe ualde notandum, quod in foro pęniten-
tiali non eſt locus priuilegio, quod non conue-
niatur cedens, ultra quam facere poſſit, idem te-
net Card. Flor. & Petr. Rauen. & dicit ibi Anan.
nu. 4. quod in foro pænitentiali tutius eſt ſtare
opinioni Gofredi, quia non remittitur peccatũ
niſi reſtituatur male ablatum, c. peccatũ, de reg.
iur. in 6. Didac. tamen d. c. 1. nu. 6. allegando pro
eadem parte Adrian. & Io. a Medin. reſoluit in
contrarium, quia hoc priuilegiũ iuſte fuerit con
ceſſum, & idem dicit in reg. peccatum, in relect.
in prin. num. 2. cuius ſententia uidetur mihi ue-
rior, quia ſi cauſa famis licet furari de alieno, gl.
in c. ſi quis propter neceſſitatem, de furt. & dicã
ſuo loco, multo magis licebit retinere id quod
3 alii debet, quia facilius cõceditur retentio, † quã
petitio, l. per retentionem, C. de uſur. Dec. in l.
diuus Pius, nu. 5. ff. de reg. iur. D. Becius conſ. nu
me. 5. & pro hac parte adduco, quod uoluit Ri-
card. 4. ſent. diſt. 15. art. 5. q. 4. ubi dicit quod, &
ſi raptor alieni non liberetur niſi reſtituat inde-
bitè capta, tamen fallit, quando eſt conſtitutus in
4 extrema† neceſſitate, quia non tenetur reſtituere
ſequitur Card. in Clem. 1. q. 22. in fi. de teſtam.
Ang. in tract. maleficior. in uer. mettidore de ma
li, & comprobat Io. Lup. in repet. rub. de dona-
tio. inter uir. & uxor. §. 65. nu. 40. uer. intellige
prædicta, quando. ubi multa alia ſimilia adducit
ad comprobationem, & eſt regulare quod debi-
5 tor non tenetur ſoluere † quando laborat ino-
pia, & eſt impotens, licet tunc teneatur petere a
creditore remiſſionem debiti, uel dilationem ad
ſoluendum, ſecundum diuum Tho. in 2. q. 2. q.
62. art. 8. ad ſecundum præceptum, Ange. de
Clauaſ. in ſumma in uer. reſtitutio il 3. nu. 4. Ta
bien. in ſumma uer. reſtitutio, nu. 3. Nauar. ĩ ſuo
Manua. confeſſ. cap. 17. nume. 68. & ideo hanc
partem, quod in foro conſcientiæ non teneatur
debitor, qui poſt ceſſionem deuenit ad pinguio
rem fortunam, ſed deducat alimenta, tenuit So-
tus de iuſtit. & iu. li. 4. q. 7. art. fi. poſt Syluest. in
ſum. in uer. reſtit. il 5. q. 3. ſequitur Cordub. in l.
ſi quis a liberis. §. ſolent. nu. 42. & ſeq. ff. de liber.
agnoſ. ubi tamen prædicta omnia non refert, nõ
uideo ergo rationem diuerſitatis quare minus
poſſit debitor alimenta ſibi retinere in foro con
ſcientiæ, quam in foro cõtentioſo. quod autem
attinet ad forum iudiciale non ſolum debitor ex
cauſa honeſta, ſed etiam uſurarius poteſt retine
6 re† ſibi quantum neceſſe eſt pro alimentis ſi poſt
ceſſionem factus eſt locupletior, ut uoluit gl. in
d. c. cum tu, in uer. facultatibus, & dicit Abb. ibi
Didac. d. c. 1. num. 6. & d. reg. peccatum, in prin.
nu. 2. Cordub. d. §. ſolent, nu. 39. quę concluſio
licet in ſe uera ſit, non tamen depromitur ex illa
glo. at bene contra Abbatem expẽdit Anan. ibi.
nu. 4. Didac. & Cordub. in locis prędictis, quod
autem uſurario beneficium competat ſicut alii
ratio in promptu eſt: nam impotentia ſoluendi
ea eſt, quę excuſat, non qualitas perſonę, & uſu-
rarius non minus dicitur impotens, quam alius,
quando habet ſolum pro alimentis, & improbi
tas hominis non efficit, ut ſit fame necandus, ſed
eadem pietate eſt proſequendus, ſupra autem in
tit. quibus debeantur alimenta, in c. de his quib.
competit beneficium ne cõueniantur ultra quã
facere poſſint, declaraui, quòd nõ gaudeant ceſ-
ſionis beneficio, ſed unum eſt addendum, quod
in eo qui coactè ceſſit bonis cum ignominia nõ
eſt quærendum an poſſit alimenta deducere,
quando efficitur diues: nam is ad nihilum tene-
7 tur, ſed uidetur † de illa ignominia ſatisfeciſſe
creditori, arg. glo. in c. ſicut dignum, in uer. ha-
bent, de homicid. ubi debitor tortus propter inõ
piam liberatur ab obligatione, & per illam glo.
hoc tenuit Guido Pap. q. 343. & Par. de Put. in
tract. ſindic. quem citat, & ſequitur Cordub. d.
§. ſolent, num. 44. qui reprobat Didac. contra-
rium tenentem, & hæc opinio uerior eſt, ſed non
expedit nũc examinare, ſed hanc tenuerũt Caſt.
Iaſ. Dec. Gomeſ. Alcia. & Boer. quos citat Benin
caſ. in tracta. paupert. in 7. q. ſpecia. 8. in iudic.
nume. 27.

SVMMARIVM.

1 *Vſura eſt omni iure prohibita tam in ultimis uoluntatibus, quam in contractibus.*
2 *Vſura eſt quando teſtator mandat ſolui uxori certum quid, donec ſoluantur dotes.*
3 *Vſura non eſt, quando teſtator mandat ſolui quid pro alimentis, donec detur certum quid legatum uide tamen ibi.*
4 *Vſura non permittitur etiam pro alimentis, uel redimendis captiuis.*
5 *Alimenta ſi ex pecunia præſtanda ſunt, tunc pecu-*
nia

nia reponenda eſt apud mercatorem ad honeſtum lucrum.

6 *Vſura non eſt quando teſtator relinquit mille intra quinquennium, & interim annua quinquaginta.*

7 *Confeſsio teſtatoris ſuſtinetur uti legatum, quādo non conſtat de debito.*

8 *Vſurarius contractus quando dicatur, ſpectat ad Theologos declarare.*

9 *Vſura non eſt quando ultra ſortem aliquid recipitur a ſponte dante.*

10 *Vſurarum repetitio poteſt a debitore remitti.*

11 *Vſura non eſt quando teſtator aliquid relinquit creditori pro uſuris præteriti temporis.*

Priuilegium XXIX.

1 VSVRA eſt omni iure prohibita,† glo.
in ca. quia in omnibus, in ver. multis
de vſur. & non magis licet vſuram cō
mittere in vltimis voluntatib. quam in contra-
ctibus, l. 3. in fi. ff. de annu. lega. & ibi not. Barr.
Bal. in l. cum allegas, in fi. C. de vſur. Anchar. in
conſi. 93. num. 3. ubi infert quod ideo mandare
2 non poteſt teſtator † hæredi quod certum quid
ſoluat uxori interim donec ſoluerit dotes, quia
eſt vſura, Aret. in conſ. 152. per totum, ubi q te-
ſtator non pōt ordinare quod detur certū quid
annuum donec legatum ſoluatur, Alex. in cōſ.
74. nu. 9. uol. 5. Barb. in conſ. 66. nu. 4. in fi. uol.
2. Soc. in conſ. 56. nu. 2. uer. ex quibus indubitā
ter, vol. 3. Iaſ. in reper. l. cūctos populos, nu. 29.
C. de ſum. trinit. & fi. cathol. ubi multos allegat
Purpur. in l. rogaſti, §. ſi tibi, ff. ſi cer. per. Lancel.
Dec. in l. 3. §. fi. ff. de annu. lega. Crot. in l. nemo
poteſt, nu. 5. ff. de legat. 1. alios citat Ioan. Bapt.
Lup. in l. curabit, in 1. comment. §. 4. nu. 72. Me
noch. in conſ. 441. num. 1. tamen fauore alimen-
torum quando teſtator certum quid legat in-
terim vero mandat annuam quantitatem ſol-
3 ui pro alimentis, vel vſufructu, † ſuſtinetur lega-
tum. ita videtur velle Socin. in l. 2. nu. 7. & ſeq. ff.
de his quæ pęn. nom. Pariſ. in c. cum venerabilis
col. 9. de exceptio. Alcia. in conſi. 8. num. 5. Bo-
logn. in conſilio 19. & facit quæſtio quam poſt
Bar. Bal. & Ang. Aret. ponit Picus in l. Titia, §.
Titia cum nuberet, nu. 133. ff. de leg. 2. ubi ſi ma
ritus legat vxori alimenta donec dotem non pe
tierit ſuſtinetur legatum, & diſputat an dotes
tranſmittat ad hæredes, ſed præſupponit ſuſti-
neri legatum alimentorum, & hanc diſpoſitio-
nem fauore alimentorum conſiderauit Menoc.
conſi. 441. num. 32. hinc eſt quod ubi alimenta
ex pecunia relinquuntur, tunc pecunię dantur
ſub vſuris ex quibus legatarius alitur, l. 3. §. exē-
plum, in fi. ff. de alim. & cibar. leg. l. diui Seuerus
ubi gl. ff. ad leg. Falc. ſed et ſi hæc videantur co-
lorata, tñ falſum eſt quod vſura fauore alimēto-
rum permittatur, ideo pro alēdis pauperib. uel
4 pro redimendis captiuis † non permittunt̄ vſu-
rę, c. ſuper eo de vſur. & magis attēditur effectus
rei, quam uerba, & Bar. in l. cum ſtipulanti, in fi.
ff. de ver. obl. dicit q effectu conſiderato non de-
ſinit eſſe vſura, licet teſtator loquat̄ ſub noīe ali-
mētorū, vel alio ſimili, Anch. in cōſ. 150. col. 3.
ubi q, & ſi alimentorū cā ſit multū fauorabilis,
l. cū hi, ff. de tranſact. nulla tñ cauſa eſt adeo pia
q ex ea liceat plus exigere, q̄ ſit debitū principa
le, & ſubdit vſurā eſſe quidquid ultra ſortē reci-
pit̄ ſub quouis blando alimentorū uel alio uo-
cabulo, quia ſermo rei, nō res ſermoni eſt ſubie-
ctas, c. intelligentia, de uerb. ſigni. hanc ſnīam re
nuerunt Alex. Barb. Aret. Purp. Crau. & Cagn.
quos citat, & ſequitur Rol. in conſ. 55. num. 26.
uol. 2. Ruin. in cōſ. 53. nu. 24. uol. 2. Meno. d. cō
ſil. 441. nu. 32. uer. rñdetur non eſſe conſideran-
dū, Rebuſ. l. unica, nu. 617. C. de ſent. q̄ pro eo q
inter. Simon de Pret. de interpret. ult. uolun. lib.
2. interpret. 2. dub. 2. nu. 130. f. mihi 137. & q di
ctū eſt pecuniā ex qua ſunt relicta alimēta collo
candā eſſe ſub vſuris, procedit ſecundū ius ciui-
le antiquū, quo uſuræ permittebant̄, hodie ue-
ro, quia ſunt prohibitæ ſi ita alicui legentur ali-
menta præſtanda ex certis pecunijs erunt repo-
5 nendæ apud mercatorem aliquē † idoneum ſub
honeſto lucro, ut declarat Barr. in d. l. diui Seue-
rus, ff. ad leg. Falc. per tex. in c. per ueſtras, ff. ad
leg. Falc. ſubdēs ſe id gñaliter intelligere qñ lex
mandat, q pecuniæ ponantur ſub uſuris, ut dici
mus de tutore, & eum ſequitur ibi Ang. Caſt. &
illud dictū refert Bal. in l. 1. nu. 16. C. de cond. in
deb. ubi dicit tutores qui antiquitus tenebant̄
negociari cū pecunia pupillari hodie dēre pecu
niā deponere ad lucrū honeſtū, Rom. in cōſi. 28.
in princ. ubi q & ſi hodie pupillorū pecunia da-
ri nō poſſit ad uſurā, tñ procurare dēt tutor q
ea collocata ad licitū quæſtū vtilitatē afferat pu
pillo, idē dicit in conſi. 188. num. 4. & proſequi
tur Io. Lup. in d. c. per veſtras, in 6. notab. in 7. il
latione, §. 7. in prin. de dona. inter uir. & uxo. f.
mihi 175. eſt aūt gñaliter aduertendū q & ſi te
ſtator nō poſſit uſurā inducere, tñ qñ ita conci-
piunt̄ legati uerba q nō eſt in facultate legatarii
exigere ſortē, a principio, tūc licitè legatarius
percipit, quidquid medio tpe ſibi relictū eſt a
teſtatore, exēpli gratia legat teſtator mille ſoluē
da intra quinquenniū, interim vero mādat eidē
ſolui annua quinquaginta, hoc caſu licitè reci-
6 piet legatarius illa † quinquaginta, ita diſtinguit
Cagn. in l. curabit, nu. 14. uer. ſecūdus caſus, C.
de act. emp. Moder. Gal. in trac. de uſur. q. 73.
nu. 483. Dida. lib. 3. uaria. reſol. c. 1. circa finem,
ver. ſed ubi legatarius, & ante eos hoc uoluit So
ci. in d. l. 2. nu. 7. ff. de his q̄ pęn. nom. ubi inquit
ſe cū Io. Bapt. Caccialu. ita cenſuiſſe Florētiæ,
& ita fuiſſe iudicatū Romæ, in fauorē legatarij
cōtra cōſi. 152. Franc. Aret. & ſubdit eſſe notādū
in practica, idē tenet Soc. in cōſ. 41. uol. 4. idem
uoluit Rip. in l. nemo pōt, n. 13. ff. de leg. 1. Alc.
li. 5. Parado. c. ult. p totū, ubi hāc tuet̄, & potiuſ
ſimè cū hac ſnīa trāſit Io. Bapt. Lup. in d. l. cura-
bit, in 1. cōment. §. 4. nu. 73. ubi dicit falſum eſſe
conſiliū Aret. ſupra citatū, & falſum quoque q
Cagn. ibi, nu. 13. aſſerit cōem eſſe cum Aret. cū
rñ tacta Doctorum dinumeratione contrarium

deprehendatur uerius eſſe, & hanc diſtinctionē probat quoq; Menoch. d. conſ. 441. nu. 25. ubi confirmat ex eo quod Doctores dicunt de muliere vidua, quæ licitè exigit vſuras dotales pro tempore retardatæ ſolutionis ſi fuit diligens, & quidquid potuit fecit ut dotes exigeret, quæ tñ deciſio non facit ad propoſitum, quia ibi duo ſunt neceſſaria, primum quod fecerit omnē conatum pro exigendis dotibus, ſecundum quod non habeat aliunde. Cum tamen deciſio Socini procedat etiam ſi legatarius aliunde habeat, præterea in muliere vidua ſuſtinetur deciſio, & uſuræ debentur ratione alimentorum ut dixi in tit. quibus debeantur alimenta, loquēdo de vidua, at hic non eſt de alimentis quæſtio, demum etiā in vidua non permittitur taxatio certę quantitatis loco vſurarum, vt multi uolunt, hic autē certa quantitas relinquitur ſoluenda interim dum principale debitum exoluatur. vera igitur ratio excluſiua vſuræ eſt, quia in legato ceſſat uoluntas differendi exactionem propter quam inducitur vſura, & prædictam opinionem ſequutus ſum in conſi. 23. per totum, Simon de Pret. d lib. 2. dubit. 2. interpret. 2. nume. 132. ubi inquit licitè legatarium exigere quid annuum ſibi a teſtatore relictum dum principale legatum ſoluatur quādo non eſt in ipſius legatarij facultate exigere principale, alias autem ſi poſſet exigere & non faciat ſibi imputat, allegat Rebuf. qui tñ mihi hoc nō dicit. præterea doctrina Bar. in l. 3. in fine, de annu. leg. & aliorum, qui dicūt vſuram non poſſe cōmitti in ultima voluntate optimè procedit quando teſtator relinquit alicui id quod uerè debet, & mandat quod durāte mora hęres ſoluat certum quid: tunc enim illud lucrum medij temporis eſt vſurarium, atque in his terminis ſuſtineri debet, & poteſt quod multi dicunt de dotibus relictis uxori, at ubi teſtator nihil debet, ſed legat de ſuo centum, & donec ſoluantur mandat dari certum quid non video quomodo labes vſurarum obijci poſſit, non enim tale legatum mihi videtur ab eo differre, quando teſtator legat centum ſoluenda intra quinquennium, & ulterius quinque in ſingulos annos per quinquennium, quo caſu legatum eſt ualidum, cum non correſpectiuetur ad legatum de centum, & cum huiuſmodi debitū inſpecta ſui origine deſcendat a cauſa voluntaria non neceſſaria, nihil eſt quod hæredi, uel legatario opponi poſſit, & idem dicerem quando legatum eſt factum ſub commemoratione debiti, de quo tamen non appareret, quia eo caſu cū ſuſtineatur uti legatum, non uti debitum, idem
7 eſt, quod de puro † legato, Bar. in l. qui uxori, ff. de au. & arg. leg. Bar. in l. cum quis decedens, §. codicillis, ff. de leg. 3. Cuma. in conſ. 37. in fi. & Bar. in d. l. qui uxori, loquitur expreſsè de legato dotis. Alex. in conſi. 122. col. 2. uol. 7. Bald. in conſ. 14. in fi. vol. 2. Rip. in pulchro caſu in l. fœminæ, n. 45. & ſeq. C. de ſecun. nup. Rol. in trac. de lucro dot. q. 80. nu. 9. Sed quia hæc omnia animam cōcernunt, & quæſtio uſurarum qñ uerſatur non circa factum, ſed circa ius, eſt eccleſiaſtici fori, & ad Theologos ſpectat iudicare qñ
8 actus contineat † uſuram, Paul. in clem. ex graui, de vſur. Anchar. in conſ. 336. col. 1. Iaſ. in conſ. 153. in 2. dub. uol. 4. & dicit Bal. in conſ. 464. in princ. uol. 3. quod vbi agimus metimur forū eccleſiæ, & hanc opinionem ſequuntur Gui. Pap. Affl. & multi alij citati a Rol. in conſ. 96. nu. 44. & ſeq. uol. 2. ubi dicit hanc eſſe indubitatam cōcluſionem Legiſtarum, & Canoniſtarum, idem uoluit Nat. in conſ. 198. nu. 25. Dida. lib. 3. uariar. reſol. c. 3. uer. ego ut libere, deciſ. Pedem. 137. nu. 11. Clar. in pract. crim. §. fi. q. 32. nu. 2. ubi dicit ꝙ ita concludunt oēs Docto. Legiſtæ, & Canoniſtæ, ideo non proſequor ulterius rem dimittēs iudicio Theologorum determinandā. addo tñ ꝙ & ſi teſtator nō poſſit ordinare ꝙ ſuo debitori ſoluatur in futurum aliquid donec diſfertur debiti ſolutio ſecūdum ſupradicta, poteſt tñ decernere ꝙ ſoluatur pro eo tpe ꝙ lapſum eſt ante teſtamētum, quia licet quis nō poſſit ab in
9 uito exigere quicquā ultra ſortē, pōt tñ † capere a ſponte dante, gl. Din. & alij in reg. peccatū, de reg. iur. in 6. ubi ēt Io. And. in mercur. Hoſt. in ſum. de vſur. §. 1. uer. fi. Bal. in l. 1. q. 10. C. p ſocio, Nat. in conſi. 498. nu. 28. ubi dicunt quod licitè capitur a ſponte offerente, & quod debi-
10 tor poſſit remittere mutuanti repetitionē † uſurarum, ponit Alber. in l. tranſigere, nu. 19. C. de tranſact. Hoſtien. de uſur. ver. ſed ſi fęnerator, Feder. conſ. 19. Tiraq. de retract. conuent. in fi. nu. 251. & in terminis de teſtatore quod poſſit relinquere aliquid pro uſuris præteriti temporis
11 † ponit Caſtr. in conſ. 101. uol. 2. ver. quantum uero ad tempus, uol. 1. ubi fortius dicit procedere etiam ſi teſtator haberet adhuc ſortem penes ſe, licet inter uiuos non ſit permiſſum propter ſuſpicionem ne id faciat debitor ut creditor gratior ſit in differendo exactionem ſortis, & eum ſequitur Simon de Pretis d. lib. 1. interpret. 2, dubit. 2. nu. 131.

S V M M A R I V M.

1 *Legata quando tranſcēdunt uires hæreditatis minuuntur omnia pro rata & ibi ampliatur.*
2 *Legatum alimentorum factum pro reſtitutione male ablatorum non diminuitur, licet legata tranſcendant vires hæreditatis.*
3 *Legatum ad piam cauſam non minuitur quando legata ſuperant vires hæreditatis.*
4 *Legatum dotis non patitur diminutionem, quādo plus eſt legatum, quam ſit in hæreditate.*
5 *Legatum relictum in compenſationem debiti non patitur diminutionem.*
6 *Legatum non patitur diminutionem, quando conſtat de voluntate teſtatoris etiam ex coniectura.*
7 *Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ.*
8 *Confeſſio facta in teſtamento ſuſtinetur in uim legati.*
9 *Legatum patitur diminutionem, etiam ſi fiat tamquam debitum.*
10 *Legatum pro dote ſuſtinetur, quando relinquitur ab eo qui tenebatur dotare, alias non.*

11 Con-

11 *Confeſsio plene probat in his, quæ pendent a poteſtate confitentis.*
12 *Confeſsio non nocet, quando tendit ad priuandum filium ſua legitima.*
13 *Confeſsio notarÿ quod fecerit falſum inſtrumentum, non nocet parti.*

Priuilegium XXX.

TESTATOR ſi multa faciat legata, quæ
uires hęreditatis tranſcendant, omnia
pro rata minnuntur, ita vt ad id redu-
1 cantur, quod hæreditas † ferre poteſt ut eſt tex.
in l. ſi quis teſtamento, §. apud Iulianū, ff. de leg.
2. & ibi ſubdit Caſtr. procedere licèt unus ex le-
gatarijs ſit primo nominatus, quia non attendi-
tur ordo ſcripturæ, imo locum habet illius tex.
deciſio, quamuis vnum legatum ſit in ſpecie, a-
liud uero in genere ſecundū Din. Ang. Caſtr. &
Alex. in l. quærebatur, ff. ad leg. Falc. hoc. n. ſolū
quæritur, an hæreditas ſufficiat ad omnia, eſt ēt.
bonus tex. in l. 2. §. 1. ff. de cond. indeb. ubi not.
Bart. Caſtr. in l. procuratoris, §. ſi plures, ff. de tri
buto actio. Rapha. Cuma. in l. filiusfamilias, §.
apud Marcellum, ff. de leg. 1. Verumtamen ſi uſu
rarius in teſtō ꝓ vſurarū teſtitutione relinquat
2 pauperib. alimenta, tale legatum non patiet̄ † di-
minutionem, ſed deducetur ante oīa ſecundum
Din. & Ang. in l. doli clauſula, ff. de uerb. oblig.
prout eos allegat Barbat. in tract. de epiſc. lib. 4.
par. 4. nu. 85. quē ſequitur Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. utrum, nu. 19. ff. de lib. agn. uel alen. ſed
non inuenio Din. & Ang. in loco prædicto hoc
dicere, bene admitto deciſionē eſſe uerā, nā uide
mus, ꝙ legata ad pias cauſas non patiuntur di-
minutionem cum cęteris legatis, ſed præcipua
3 † detrahuntur ſecundum Bart. in l. ſi quis ſeruū,
§. fin. ff. de leg. 2. Caſtr. in d. §. apud Iulianum, in
fi. Barb. in d. par. 4. lib. 4. nu. 84. ubi allegat Old.
in conſ. 200. ſequitur Tiraq. de priuile. piæ cau.
priuileg. 72. qui & ipſe allegat Old. ſed Oldr. in
loco prędicto uerè hoc nō dicit, quinimo Bat. in
auct. ſimiliter C. ad leg. Falc. tenet ꝙ ſi non. ſup-
petunt uires hæreditatis legatū pium diminui-
tur ſicut cætera, allegat in ſimili ꝙ dr̄ de teſtō mi
litis. ſed prior opinio eſt uerior, quā tenet Fede.
de Sen. conſ. 250. in fi. idē uidemus in legato do
4 tis, quia diminutioni ſubiectum non eſt, imo † tā
quam ęs alienum deducitur, Bar. in l. 2. §. 1. ff. de
priuileg. cred. Caſt. in d. §. apud Iulianū, nu. 4. in
fi. Barba. d. nu. 84 Alex. in l. ſi cū dotē, §. ſi pater,
nu. 7. ff. ſol. matr. Bal. Nouel. in l. 1. nu. 471. ff. ſol.
matr. Nat. in conſ. 455. nu. 8. Rol. in conſ. 25. n.
21. uol. 4. quia hr̄ ea dos tāquā ęs alienū, & Rol.
loco præd. extendit ēt qñ in legato non fit men
tio dotis, puta qñ fit filiæ, quia cum in dubio p̄-
ſumatur factū in cauſam dotis, Bar. in l. ꝙ aūt, ff.
de iu. dot. Caſtr. in l. Titio centum, §. Titio ge-
nero, col. pen. ff. de condit. & demonſt. ſapit ean
dem naturā, & ampliat vt procedat ēt ſi fiat filię
iam nuptæ quia non deſinit continere ęs alie-
num. Verum ad comprobationem noſtri priui-
legij melius facit ratio, quia ubi legatum fit pro
reſtitutione malè ablatorum dicitur continere
ęs alienum, tum propter peccatum quod obli-
gat Deo peccatorem a quo tamquam a credito
re indulgentiam ſeu remiſſionem expoſtulare
debet, ut inquit Fede. de Sen. in conſi. 250. num.
2. tum etiam reſpectu eius a quo vſuræ ſunt ex-
tortæ, & cui ſunt conſtituendæ ut impetretur
liberatio, c. peccatum, de reg. iur. in 6. ubi vero
quis ſoluit debitum, tunc non ſapit naturam le-
5 gati † & conſequenter non patitur diminutio-
nem. ita ferè in noſtris terminis concludit Fede.
Senen. dicto conſi. 250. ubi loquitur præcisè in
eo qui reliquit pro reſtitutione male ablatorū
ſequitur Caſtr. in §. apud Iulianum, in fi. ubi di-
cit eſſe menti tenendum tamquam ſingulare. ad
do quod iſta diminutio non fit contra uolunta-
tem teſtatoris, imo ceſſat quandocunque ſubeſt
6 aliqua coniectura † quod teſtator velit integrū
præſtari legatum ſecundum Feder. loco præd.
num. 1. & ſeq. ubi ad impediendum diminutio-
nem arguit ex voluntate teſtatoris, Rol. d. conſ.
25. nu. 3. & ſeq. at non eſt credendū, quod teſta-
tor, qui legat ad ſuæ conſcientiæ exonerationē
velit minus præſtari, quam contineatur in lega-
7 to, cum non præſumatur immemor † ſalutis ęter
næ, l. fin. C. ad leg. Iul. repet. cum alijs apud Alc.
in tract. præſump. reg 3. prēſump. 4. nu. 1. & ſeq.
& cum hoc legatum ſit gratia teſtatoris, alia ue-
ro reſpiciant legatariorum commodum, creden
dum eſt quod teſtator uoluerit hoc per ptius
præſtari, ſicuti præſumitur quis alienæ utilitati
ſuam præponere, l. præſes, C. de ſeruit. & aqua.

Non tamen intelligendum eſt, qñ conſtat, te
ſtatorē vſuras extorſiſſe, ita ꝙ alimēta pauperib.
relicta cedāt uerè in reſtitutionē malè ablatorū:
alias. n. non deducetur legatū tamq̄ ęs alienum,
pro quo facit ꝙ uoluit Barto. in l. cū quis dece-
dens, §. codicillis, nu. 3. ff. de leg. 3. ubi poſt Iac.
Beluiſ. determinat, ꝙ ſi teſtator in teſtō cōfitetur
8 exegiſſe uſuras, illud nihilominus ſuſtinetur † tā
quā legatū, non aūt debetur tamquā uſurariū,
& ex eo inferunt omnes Doctores, ꝙ cōfeſſio fa-
cta in teſtō non probat debitum, ſed ſuſtinet̄ in
uim legati, per l. qui vxori. ff. de auro & arg. leg.
Cuma. in cōſ. 37. in fi, Bal. in l. rōnes, nu. 2. & 3.
C. de proba. Alex. in conſ. 122. nu. 3. uol. 7. Rip.
in l. fęminæ, nu. 45. C. de ſecun. nup. Nat. in cōſ.
73. nu. 5., Rol. de lucro do. q. 80. nu. 9. Cæph. in
cōſ. 101. nu. 19. & in ꝓpoſito ita tenet Caſt. in d.
§. apud Iulianū, nu. 4. ubi dicit ꝙ legata oīa pa-
tiuntur diminutionem, ēt ſi legentur ut debita,
9 † quia ex ſola teſtatoris cōfeſſione nō probat̄ de
bitū, ſed ſuſtinetur iure legati, & clarè hoc dicit
Bar. in d. l. qui uxori, ff. de au. & arg. legato, ubi
vult ꝙ legatū pro uſuris, & malè ablatis patiat̄
falcidiā, niſi probet̄ debitū: & ſubdit eſſe mirabi
le, quia teſtator relinquēdo ut debitū, uelle vr̄ ꝙ
ſoluatur tāquam tale, ſeqnitur Caſt. loco prēd.
facit ꝙ ēt ꝙ dictum eſt dotem deberi tamq̄ æs a-
lienū, intelligitur in filia, quam pater tenebatur
10 dotare, alias ſecus, † ut per Bart. in l. 2. §. quod
ſi ſponſa, ff. de priuileg. credit. ponit Caſtr. d. §.

aſud Iulianum, Alex. in l. huiuſmodi, §. ſi pater,
colum. 3. uer. tertiò poteſt limitari, ff. de lega. 1.
vbi reſtringit, quando relinquitur dos filię nubi
li, de quo tamen latè agit Rol. in d. conſ. 25. nu.
22. & ſeq.

Vt tamen meum interponam iudicium, arbi
tror quod vbi teſtator expreſsè legat pro malè
ablatorum reſtitutione, tunc legatum ante om-
nia ditrahatur, & nullam patiatur diminutionē,
etiam ſi aliter non appareat de extorſione uſura
rum: quia, vt inquit Feder. loco ſępius citato, cre
dendum eſt teſtatori ſic relinquenti, præcipuè
cum hoc quod patiatur, vel non patiatur dimi-
nutionem, ab ipſius teſtatoris poteſtate depen-
deat, qui ſicuti potuiſſet ſecundum ſupradicta
expreſsè diſponere ꝙ integrè ſine diminutio-
ne ſoluatur, ita pōt tacitè ſic facere. par enim eſt
virtus taciti & expreſſi, l. cum quid, ff. ſi cer. per.
& confeſſio plenè probat in his quæ pendent a
11 † poteſtate confitentis, Bart. in l. certū, §. ſi quis
abſente, nu. 3. ff. de confeſſ. Bal. in l. gn̄aliter, nu.
16. C. de non num. pec. Alex. in cōſ. 110. uol. 7.
Affli. in dec. 175. nu. 4. Pariſ. in conſ. 92. nu. 28.
vol. 1. Marſ. in rub. C. de probatio. nu. 93. Rol.
in conſ. 82. nu. 38. uol. 2. ꝙ verò dicit Bart. in d.
§. codicillis, ꝓcedit, qn̄ teſtator ipſe ſuperuiuit,
& vult legatarius uti ſua confeſſione contra eū,
nā hoc facere non pōt, quia cū facta ſit in teſtō,
ſapit naturam ultimæ voluntatis, reuocariq; po
teſt, ut per Bar. At ſecus qn̄ uteretur quis cōfeſ-
ſione teſtatoris ad exequutionem illius uolunta
tis ſine alicuius tertij præiudicio. & ſi dicatur ꝙ
hic agitur de præiudicio aliorum legatariorū,
rn̄deo quod ex quo illis teſtator potuit præiudi
care, ſicuti ēt potuiſſet non legare, non eſt de eo
rum damno curandum: aliud eſſet ſi tractaretur
de eorum damno, quibus teſtator non potuit
12 nocere, puta qn̄ confeſſio tenderet ad † minuen
dum legitimam filij, ut latè per Tiraq. de retrac.
conſang. §. 1. glo. 16. nu. 80. & in l. ſi unquam, in
uer. donatione largitus, nu. 89. & ſeq. C. de re-
13 uoc. dona. idem, qn̄ notarius † dicit inſtrumentū
eſſe falſum, Rol. in conſ. 58. nume. 15. uol. 2. ſed
quia Bar. in d. l. quod uxori, ff. de auro & arg. le-
ga. tenet contrarium, & ad hoc Doctores nō ad-
uertunt, non ulterius progredior.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio qualibet reſtringitur ad primum actum.*
2 *Vxori alimenta cum relinquuntur venit non ſolum prima, ſed etiam ſecunda.*
3 *Renunciatio l. ſi unquam, C. de reuoc. donat. non nocet, quando renuncians mortua prima vxore filios ſuſcepit ex ſecunda, & ibi declarat, quomodo intelligatur.*
4 *Dictus, & prædictus dictio, refertur ad perſonas, quæ legi poſſunt in inſtrumento.*
5 *Nati & concepti poſt mortem teſtatoris ſuccedunt, quando teſtator vocauit naſcituros.*
6 *Hæredis appellatione non venit ſecundus, quando teſtator loquitur de ſuo hærede.*
7 *Nati, & concepti poſt mortem teſtatoris veniunt ad legatum alimentorum factum filijs tertij alicuius, qui tunc nullos habebat.*

Priuilegium XXXI.

DISPOSITIO omnis regulariter re-
1 ſtringitur ad primum actum, nec ex-
tēditur ad ulteriorem, l. boues. §. hoc
ſermone, ff. de uerb. ſign. l. cum pater.
§. pater certā, ff. de leg. 2. l. dotis promiſſio, uer.
ult. ff. de iure dot. l. inter ſocerum, §. fi. in fi. ff. de
pact. dotal. & latè multos concordantes allegās
ponit Tiraq. in d. §. hoc ſermone, in prin. nu. 2.
& ſeq. & ubi fit mentio de uxore, intelligitur de
prima, non aūt de ſecunda, l. ſi quid earum, §. fi.
in fi. ff. de leg. 3. ſed ubi teſtator alimenta relin-
2 quit uxori ſuæ, tunc † non ſolum primæ deben
tur, ſed ēt ſecundæ. ita. n. determinat Alex. in cō
ſil. 171. nu. 3. uer. ſupereſt modo, uol. 2. ubi mo-
uetur, quia indefinita poſita circa perſonas in fa
uorabilibus ęquipollet uniuerſali, ſecundū Bar.
& alios in l. ſi pluribus, ff. de leg. 2. legatum aūt
alimentorū eſt fauorabile ēt qn̄ fit diuiti, l. 1. C.
de fideicom. l. cum hi. ff. de tranſact. mouetur ēt,
quia ubi teſtator inſtituit poſthumum naſcitu-
rum, intelligitur non ſolum de primo, ſed ēt de
ſecundo, l. placet, cum l. ſeq. ff. de libe. & poſth.
& prędictam opinionē ſequutus eſt Soc. in cōſ.
48. nu. 4. uol. 3. Gram. in deciſ. 102. nu. 114. Ti-
raq. in l. boues, §. hoc ſermone, in 3. limit. nu. 13.
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. utrū, nu. 34. ff. de
lib. agnoſ. Soc. iun. conſ. 172. nu. 25. uol. 2. dixi
conſ. 125. nu. 25. Contrarium tn̄ in hoc uoluiſ-
ſe uī Bal. in l. ult. col. 3. uer. & nota quod ſi talis
uxor, C. de indic. uidu. tollen. ubi inquit ꝙ uxor
ſecundo loco ducta a teſtatore non conſequitur
legatū uſusfructus, ꝙ teſtator reliquerat uxori
ſuæ, & loquitur ēt eo caſu quo legatū vſusfru-
ctus reſoluitur in alimēta, ſequitur Cremen. in
ſing. 8. Iaſ. in l. diuortio. §. ꝙ in annos, nu. 20. ff.
ſol. matr. Dec. in c. qm̄ Abb. nu. 16. ff. de offi. de-
lega. Corta in memor. incip. uxor relicta, col. 2.
uer. ſed nunquid intelligatur, ubi dicit ſingulare
Bened. in c. Rainutius, in uer. cætera bona, n. 19.
de teſta. Tiraq. in d. § hoc ſermone, in prin. nu.
104. & pro hac parte facit ꝙ uoluit Soc. in conſ.
126. per totum, uol. 3. ubi concludit expreſſam
renunciationem beneficii, l. ſi unquam, C. de re-
3 uoc. donat. non extendi † ad filios, qui nati ſunt
ex ſecūda uxore, quam duxit poſt mortē illius,
quā habebat tēpore donationis, quia non vī co
gitaſſe donans de filiis alterius uxoris. Hæc aūt
contrarietas rectè conciliatur per Felin. in c. fi.
nu. 6. uer. pro iſta fallentia, de treg. & pac. ut ſci
licet deciſio Alex. procedat in teſtatore, qui nō
habebat uxorem, ideo nullam habere poterat
particularem affectionem ad primam magis, q̄
ad ſecundam uxorem, cum utraque foret inco-
gnita. deciſio autem Baldi locum habeat, quādo
teſtator uxorem habebat tempore teſtamenti,
propter cuius affectionem, uel maritum potuit
moueri ad legādū. eandē facit diſtinctionē Pic.
l. Titia, §. Titia cū nuberet, n. 108. ff. de leg. 2. ubi
ita reſoluit poſt lōgā diſceptationē ꝓ utraque
parte, & hāc reſolutionē facit Alex. in d. cōſ. 17.
nu. 6.

numero ſexto, ver. præterea dato quòd iſta. li-
cèt prius acriter impugner Baldi dictum abſo-
lutè, & hoc etiam modo intelligit Didac. in ca-
pitulo, requiſiſti, numero ſexto, de teſtam. & an
te eum, & Alexan. id deducit Ruin. in conſilio
trigeſimo, numero ſeptimò, volumine ſecun-
do. Dec. in dicto capitulo, quoniam Abbas, nu-
mero decimoſexto, eodem modo intelligit Mã-
ti. in tracta. de coniect. ultim. volun. lib. octauo,
titulo decimoquinto, numero primo, uſque ad
finem, & hanc quæſtionem latè diſputat Pet.
Paul. de teſtam. coniug. libro primo, capitulo
decimoſexto, & communem opinionem, ac ve-
riorem eſſe cum Bal. teſtatur Caualcan. in tracr.
de vſur. mulier. relic. numero 195. & ſeq. & cũ
eo tranſire videtur Simon de Pretis in tracta. de
interpret. ultimæ uoluntatis, libro quarto, in-
terpret. prima, dubitat. decima, numero quar-
to, ubi tamen dicit non eſſe claram, quando
teſtator uxorem nominat proprio nomine, uel
etiam quando expreſſo nomine proprio ſub-
ijcit appellatiuum: puta legando Camillæ uxo-
ri ſuæ: tunc enim non fit extenſio ad ſecundam
uxorem, quia de perſona ad perſonam nõ fit ex-
tenſio, l. cum pater, §. quindecim, ff. de legat. 3.
& diſpoſitio facta per nomina propria non ex-
tenditur ad aliam perſonam, Barto. in l. omnes
populi, nnmero 63. ff. de iuſtit. & iure, Bald. in l.
ſi quis. §. certum, ad finem, C. de ſecun. nupt. in
2. lectura, & pro hoc Simon allegat tex. & glo.
in l. ſi quid earum. §. fin. ff. de leg. 3. addo idem
eſſe, quando teſtator in ſuperiori parte teſtamẽ
ti nominaſſet uxorem proprio nomine; deinde
per verba præcedentium repetitiua eidem lega-
ret alimenta dicendo. prædictę uxori meæ lego,
4 &c. nam ea uerba referuntur tantummndo † ad
perſonas, quorum nomina in teſtamento legi
poſſunt, ſecundum Bart. in l. qui liberis, §. hæc
verba, in fi. ff. de vulg. & pupil. Imo. l. ſi quis fi-
lium, §. fin. ff. de acquir. hæred. ubi etiam Arcti.
dicit eam deciſionem eſſe ueriorem. & dixi in
conſi. 123. numeto 13. & ſeq. & quod plurimũ
operetur coniectura, quando tempore diſpoſi-
tionis non habebat uxorem, facit in ſimili quod
dicimus de filijs, quia & ſi regulariter ad fidei-
commiſſum non admittantur nati uel concepti
poſt mortem teſtatoris, ut per Doctores in l. ſi
cognatis, ff. de reb. dub. ſicuti etiam non admit-
tuntur ab inteſtato, l. 1. §. ſciendũ, & l. Titius. ff.
de ſuis, & legiti. tamen quando teſtator naſcitu
5 tos uocat, tunc admittuntur nati & † concepti
poſt mortem teſtatoris, quia ad omnes viderur
parem affectionem habere, & non magis dilige
re unum, quàm alium, ſecundum Caſt. in conſ.
247. num. 3. uer. nunc uenio ad illa, Nat. in cõ-
ſil. 675. numero 5. Rol. in conſi. 70. nu. 47. uo-
lumine 3.

Alio etiam modo concordantur contrariæ
opiniones, de quibus ſupra, ut opinio Baldi pro
cedat quando teſtator loquitur de uxore pro-
pria, eique relinquit alimenta: opinio uerò Ale-
xandri locum habeat, quando teſtator alimenta
relinquit vxori alterius, ita Dec. in d. c. quoniam
Abbas numero 16. ver. & ideo finaliter. ubi di-
cit ita loqui Alex. & additio. ibi ſubdit rationẽ
diuerſitatis eſſe, quia legando uxori alterius, nõ
viderur teſtator ad vxorem reſpexiſse, ſed ad
maritum, & illius contemplatione reliquiſſe, ſe-
cus autem quando propriæ uxori relinquit, &
hanc diſtinctionem pungit Picus d. §. Titia cum
nuberer, num. 109. uer. eodem modo reſponde-
tur, ubi dicit, quod legando alimenta Titio, &
eius uxori, non mouetur ex affectione, quam ha
beat erga illius uxorem, ſed ex ea potius quam
habet erga illius maritum, quæ efficit ne uidea-
tur reſtrinxiſſe legatũ ad primum legatum, idẽ
probat Menoc. in conſ. 106. num. 67. ubi tamen
loquitur, quando alimenta relinquuntur futurę
uxori alicuius, ſecundum quos terminos ſequi-
tur hanc concluſionem dicens neminem diſcre-
pare, Simon dicta dubitatio. 10. nu. 6. duo enim
ad extenſionem concurrunt. primum, quod ali-
menta telinquuntur alienæ uxori, ſecundum
quod relinquuntur futuræ, in quibus terminis
minor eſt dubitatio, quia ceſſat omnino ratio
particularis affectionis, quæ non datur erga per
ſonas incognitas, & pro hac diſtinctione facir,
quod uoluit Bal. in l. fi. nume. 4. C. de hær. inſtir.
ubi inquit, ꝗ & ſi appellatione hæredis ueniat
hæres hæredis, l. hæredis appellatio, ff. de uerb.
ſig. cũ aliis apud Tiraq. de retrac. conuentio. §. 1.
glo. 6. num. 20. ubi extendit ad ſtrictam mate-
6 riam, tamen † aliud eſt quando teſtator loquitur
de ſuo hærede, non de alieno, quia cum uidea-
tur habere particularem affectionem ad primũ,
non uenit vlterior, Alexan. in l. fi. num. 5. C. de
legat. & in conſi. 173. numero 6. uolum. 5. Me-
noc. in conſi. 89. num. 20. Ruin. in conſi. 29. nu.
6. in fi. uolum. 2. Ex prædictis autem infertur
quod etiam quando teſtator alimenta reliquit
propriæ uxori, & quando iam tunc uxorem ha
bebat ueniat nihilominus ſecunda uxor, ſi ex
coniecturis apparet, teſtatorẽ non habuiſſe par-
ticularem affectionem ad primam, ſicut in caſu
contrario, non fierad lecundam extenſio, licèt
relinquat futuræ uxori, uel uxori alterius, ſi con
ſtat ex coniecturis, quòd ſenſerit de prima. fun-
damentum enim conſiſtit ſuper teſtatoris uo-
luntate, quæ in propoſito totum facit.

Quæ autem dicta ſunt de legato alimentorũ
uxori facto procedunt etiam in legato facto fi-
7 liis, quia ſi teſtator telinquit † alimenta alicuius
tertij, qui tunc nullos habebat, ueniunt filii na-
ti, & concepti poſt mortem teſtatoris, quia na-
ſcituri ſemper ueniunt, quando tempore diſpo
ſitionis factæ nulli extabant. Barto. in l. ſi cogna
tis, in uer. uenio ad ſecundum, ff. de rebus dub.
Caſtren. in conſilio 247. numero tertio, uer. il-
lud autem conſtat, uolum.... Roman. in conſi-
lio 134. numero quinto, Socin. iun. in conſil.
173. numero vigeſimoptimo, & vigeſimoquar
to, uolum. ſecundo, Pariſ. in conſilio 71. nu.
4. & 14. uolum. 4. Ruin. in conſilio 22. col. 11.
uol. 2. Alciat. in conſilio 495 num. primo, & in
terminis hoc uoluit Alexan. in dicto conſ. 171.
nu. 7. uer. poſtremo uidendum eſt, uolumine 2.

id quod verum eſt, non ſolum quando relinquit filijs alicuius tertij, ſed etiam quando relinquit filijs proprijs, quia aliàs diſpoſitio eſſet inanis, & non poſſet verificari, ita Barto. & alij in d.l. ſi cognatis, & hoc in filiis tertij habet rationem, quia vbi quis relinquit filiis alicuius tertii, uidetur legare patris contemplatione, præcipue ſi pater ad id tenebatur, quod teſtator reliquit, quia videtur voluiſſe prouidere patri, & illum exonerare ab obligatione, quam habebat erga filium. ita declarat Ruin. in conſilio 3. numero 2. & ſeq. uolum. 2. quare ſi conſtaret teſtatorem habuiſſe particularem affectionem ad vnum filium, tunc ceſſaret præcedens declaratio.

SVMMARIVM.

1 *Exequutor vel miniſter non poteſt exercere actiones contra hæredem, uel debitorem.*

2 *Exequutor agit pro legato alimentorum contra hæredem.*

3 *Exequutores plures, quando dati ſunt poteſt unus alium conuenire qui ſit debitor hæreditatis.*

4 *Exequutor unus non agit contra alium quãdo datus eſt hæres uniuerſalis.*

5 *Exequutor agit pro alimentis proprio nomine.*

6 *Exequutoris authoritas, & poteſtas quanta ſit.*

7 *Exequutor tenetur intra annum exequi, alias exigendi ius tranſit ad epiſcopum.*

8 *Annus qui conceditur exequutori ad exequendũ currit non impedito in cauſis pijs, ſecus in alijs.*

9 *Exequutor, quis bis monitus negligit exequi, priuatur ante annum.*

10 *Exequutori datur actio ad legatum, quando aliquod commodum eſt ei remanſurum.*

Priuilegium XXXII.

1 NVdvs miniſter non poteſt exercere actiones † contra hæredem, vel debitorem, l. Lucius, §. Mæuia, ff. ad Trebell. l. ſi quis Titio. ff. de leg. 2. tamen ubi agitur de fauore alimentorum, exequutor teſtamentarius 2 poteſt hæredem conuenire † ad ſoluendum legatum, ut eſt tex. qui loquitur in legato pio, in l. nulli, C. de epiſcop. & cler. & eſt tex. qui loquitur de alimentis, in l. alio hærede, ff. de alim. & cibar. lega. & ponit expſsè gl. in l. ſi quis Titio, ff. de leg. 2. in uer. miniſtrum, vbi dicit quod ubi alicui relinquitur ut miniſtro, illi non datur actio niſi fauore piæ cauſæ vel alimentorum, uel niſi aliquid commodi ſibi remanſurum ſit, & Bar. ibi num. 2. dicit hoc eſſe notandum, Specu. de inſtr. edit. §. nunc vero aliqua, num. 17. & nu. 24. idem Bar. in d. l. alio, num. 3. uer. item oppono quod nudus. vbi inquit eſſe ſpeciale in alimẽtis, & pia cauſa, idem Bar. in l. Mela, num. 5. ff. de alim. & cibar. lega. ubi dicit quod alimenta in modo exigendi hoc habent ſpeciale, ut exequutor habeat actionem, Bal. in l. id quod pauperibus, num. 18. C. de epiſc. & clerie. ubi ait quod piæ cauſæ fauore tenent omnes exequutorem ſeu commiſſarium poſſe actionem mouere contra hæredem vel debitorem hæreditatis, Dec. in conſ. 91. num. 2. uer. quinto cõſiderandum eſt, Pract. Papienſ. in for. lib. quo agit pro legat. rei ſing. in princ. nu. 85. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. utrum, nu. 35. ff. de lib agno. ubi allegat ẽt Iac. de Canib. dicens quod poteſt exequutor agere contra hæredem ut cogatur adire, & ſolue re, vt tamen nihil eſſe ſpecialitatis, quia ſi plures dati ſint exequutores in eodem teſtamẽto unus

3 poteſt alterum conuenire † qui ſit hæreditatis debitor, ut voluit Bar. in l. qui proprio, §. ſi duobus, ff. de procurat. ſed reſponde illud eſſe uerũ qñ nullus eſt datus hæres uniuerſalis, tunc. n. id permittitur, quia perſona non extat quæ poſſit agere, ſed quando datus eſt hæres uniuerſalis,

4 vnus exequutor † non poteſt agere contra alterum. ita declarat Caſtr. in d. § ſi duobus, nu. 3. & eum ſequitur Decius in d. conſilio 91. num. 3. ſed fauore alimentorum agit ẽt dato hærede, & huiuſmodi exequutor actiones mouet nõ no

5 mine legatarii, ſed proprio noĩe, ut † ponit Bal. in d. l. id quod pauperib. nu. 18. uer. quinto quæro. vbi dicit ꝙ ideo non cauet de rato, ſequitur Alex. ad Bart. in d. l. ſi quis Titio, in uer. exercitium, & qñ eſt nudus miniſter, & nullum habet cõmodum agit exequutor condictione ex lege, actione in factum; uel pontificali authoritate, uel ẽt officio iudicis, ut ponit Specul. in d. §. nũc verò aliqua, nu. 18. ubi num. 24. dicit, quod põt ante conteſtatam litem conſtituere procuratorem, & comprobat multis rationibus, ſequitur Bal. qui tamen de illo non meminit in d. l. id, quod pauperib. nu. 19. dicens ꝙ ubi nullus eſt datus hæres, quo caſu exequutor habetur loco hæredis, tunc non eſt dubium: nã tunc parum intereſt. De natura aũt. poteſtate, & authoritate eiuſmodi exequuturum, ut ſcias ad actum practicũ

6 oĩa † reducere, uide late Specul. in d. §. nũc uerò aliqua, per totũ, ubi perfectè tractat materiã, & inſtituit aduocatum, Bal. in d. l. id, quod pauperibus, nu. 14. & ſeq. Bar. in d. l. alio hærede, Alb. in l. legatum, ff. de uſufr. lega. Pract. Pap. in for. libe. quo agit ad redden. ratio. tute. in uer. exequutores, per totum. & nouiſſimè multos citãs late agit Simon de Pret. in tract. de interpretat. ultima. uolunt. lib. 5. interpret. 1. dubitat. 2. nu. 22. & pluribus ſeqq. ſcias tamen quod a iure

7 datur annus ad exequendum ea, † quæ teſtator ordinauit, l. nulli, C. de epiſcop. & cler. eo uerò elapſo ius exequendi tranſfertur in epiſcopum, d. l. nulli, & ponit Felin. in c. ſi quis contra, col. 2 de foro competen. latè ponit Didac. in c. nos quidem, nu. 2. de teſtam. & hic annus licèt regulariter non currat impedito, ſecundum Bar. in l. in genero, ff. de his, qui no. infam. tamen in relictis

8 ad pias cauſas currit etiam impedito, † Bal. in l. fin. §. ſed & ſi quis. col. 4. C. commun. de legat. niſi impedimentum proueniat a natura rei expediendæ, ut quia talis ſit, quæ intra annum expediri non poſſit, ut poſt Feder. Senen. Bald. Abb. & alios ponit Tiraquell. de priuileg. ultima. uolunta. priuileg. 97. de quo tamen Dida.

dicto

dicto cap. nos quidem, num 6. uer. quinta con-
cluſio, ubi ponit, an currat tempus ad inchoan-
dum, uel perficiendum opus iniunctum. quini-
mo ſi exequutor bis monitus ab Epiſcopo deſe
rat exequutionem, priuatur ante annum facul-
9 te † exequendi, §. ſin autem, qui hoc facere, in Au
then. de eccleſ. tit. Spec. in d. §. nunc uerò aliqua,
num. 32. Salic. qui hoc dicit procedere etiam in
legatis piis, in authen. hoc amplius, col. 2. C. de
fideicom. Imola in d. c. nos quidem, imò Barba.
ibi vult hoc procedere etiam in legatis alimento
rum, ſed eum reprehendit Didac. nu. 5. quem ſe
quitur Cordub. d. §. vtrum, num. 37. aduerte ta-
men, quia non negant prędicti, quin etiam in ali
mentis transferatur ad Epiſcopum facultas exe-
quendi poſt binam monitionem, ſed dicunt nō
eſſe in eis ſpeciale, uerum extendi ad omnia lega
ta pia, quamuis aliter videatur intellexiſſe Cor-
dub. in loco prędicto: ubi uerò exequutori com
modum aliquod remaneret ex legato, tunc non
ſolum in piis cauſis, & in legatis alimentorum,
10 ſed in quibuſcunque aliis datur ſibi actio, † ut
per Specu. loco prędicto, Bar. in l. ſi quis, ff. de
leg. 2. quia eſt legatarius, & tamquam legatario
competit actio.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima non debetur ei, qui non ſuccedit ab inte-
ſtato.*
2 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
3 *Filius, cui non debetur legitima poteſt exhæredari,
& non rumpit teſtamentum.*
4 *Filia ſtatuto excluſa a ſucceſſione petit alimenta.*

Priuilegium XXXIII.

LEGITIMA non debetur iis, qui non
1 poſſunt ſuccedere ab inteſtato, † quia
eſt portio eius, quod quis eſſet habi-
turus ab inteſtato, l. Papinianus, §. quoniam au-
tem in quarta. ff. de inoff. teſtam. l. parentibus. C.
eod. tit. ideo legitima non debetur filiæ, quæ ab
inteſtato non ſuccedit, ſecundum Bal. in conſ.
329. uol. 3. Alex. Corne. Socī. Iaſ. Gozad. Dec.
& Brun. quos citat, & ſequitur Crau. dicens cō-
munem in conſ. 11. nume. 23. Dec. in conſ. 525.
num. 3. Ruin. in conſ. 27. num. 5. & 6. uolum. 3.
Rube. in conſ. 67. num. 5. Tiraq. de Iure primo-
gen. quæſt. 55. num. 9. Pariſ. in conſ. 94. numero
23. uolum. 3. Natta in conſ. 308. num. 4. Bertrā.
Caſſan. Cæphal. & alii, quos citat D. Becius in
conſ. 103. nume. 21. & ea legitima ſuccedit loco
2 † alimētorum, § prohibemus, in Auth. de trien.
& ſem. Cin. in l. ſancimus, C. de nup. Bar. in Au-
then. de hęred. & Falcid. in prin. Bal. in l. unica,
num. 6. uer. ſed oppon. emancipati. C. quando
non petent. par. Aſcan. Clem. in tracta. de patr.
poteſt. effe. 16. num. 24. hac ratione uideretur,
quod filia excluſa a ſtatuto, a ſucceſſione pater-
na ab inteſtato, ſicuti non poteſt ſuccedere in le
gitima, ita non ſuccedat in alimentis, & ſicuti
legitimam, ita alimenta petere non poſſit per ar
gumentum ſubrogatorum, l. ſi eum, § iniuria-
rum, ff. ſi quis cautio. pręſertim ſtante regula, quod
ex eiſdem cauſis poſſit priuari alimentis, quibus
poteſt exhęredari, de qua dixi latè in tit. quib.
ex cau. alim. deneg. poſſ. in prin. nam is, cui non
debetur legitima, uel qui non eſt ſucceſſurus ab
3 inteſtato, poteſt exhęredari, † & non rumpit te-
ſtamentum, Bal. in l. maximum uitium, num. 21.
C. de lib. pręter. ubi infert ad filiam ſtatuto ex-
cluſam a paterna ſucceſſione, Caſtr. in conſ. 213.
uolum. 1. Alex. in conſ. 47. num. 12. uer. ideo to
tum, uol. 2. Bal. in conſ. 36. num. 1. uol. 3. conſilio
68. nu. 7. uol. 4. Dec. qui dicit communem, conſ.
105. col. 1. num. 1. Afflic. in dec. 158. num. 5. & 6.
Ruin. conſ. 40. num. 2. 9. & 15. uol. 3. Bero. conſ.
70. num. 8. & ſeq. conſ. 150. num. 7. vol. 2. Gaiz.
in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, num. 209. & nu.
215. ubi Galiau. num. 54. Crot. num. 109. & Rui.
num. 137. ff. de lib. & poſthum. Soc. iun. in conſ.
87. nu. 4. uolum. 4. Crot. in l. ſtipulatio hoc mo-
do concepta, nume. 44. ff. de uerb. oblig. Gram.
in deci. 57. nume. 33. & ſeq. Clar. de teſtamen. in
q. 42. uer. quæ quidem, D. Becius in conſ. 103.
num. 19. Veritas tamen eſt in contrarium, quia fi
lia per ſtatutum excluſa a ſucceſſione, poteſt pe
tere alimenta: nam aliud ſucceſſio, aliud alimen
4 ta, † ergo ex diuerſis non bene infertur, l. Papi-
nianus exuli. ff. de minor. & hoc uolunt Bal. in l.
cunctos populos, in 4. pagina, C. de ſum. Trinit,
& fide catho. prout eum citat, & ſequitur Geor.
Natta in tract. de ſtatut. excluſ. fœmin. in 1. q. nu
me. 4. ego enim non inuenio Baldum hoc dicen
tem, & allegat in argumentum l. ſi domus, ff. de
ſeru. urb. prędio. l. ſi mihi. ff. de ſeruit. prædio. &
quod debitum alimentorum non reguletur eo
modo quo ſucceſſio, patet in ſpuriis, quibus di-
ximus alimenta deberi, & tamen non eis debe-
tur ſucceſſio ab inteſtato. & licet legitima ſucce-
dat loco alimentorum, tamen non bene infer-
tur de uno ad aliud: uidemus enim fratri alimen
ta deberi, ut dixi ſuo loco, & tamen ei non debē
tur legitima niſi inſtituta turpi perſona, §. pri-
mum, in Auth. de hæred. & Falcid. & not. in l. fra
tris, C. de inofficioſo teſtamento, & fauorabi-
lius eſt ius alimentorum, quàm ius legitimæ, ut
dicam ſuo loco. Similiter ea regula, quod ali-
menta ex omnibus cauſis denegentur, ex qui-
bus licita eſt exhæredatio, procedit quando cau
ſæ proueniunt culpa filij, ſecus quando facultas
exhæredandi prouenit ſine culpa, ut uidemus in
fratre, qui poteſt exhęredari ſine cauſa, & tamen
ei agenti non poſſunt denegari alimenta.

S V M M A R I V M.

1 *Dos non poteſt a marito reſtitui conſtante matrimo
nio, & ſi reſtituat non liberatur.*
2 *Socij quando ueniunt ad diuiſionem, tunc maritus
extrahit dotem uxoris ante partem.*
3 *Dos ſi uxori conſtante matrimonio reſtituatur, ut
ſe, & ſuos alat, maritus liberatur.*
4 *Pater cum emancipat filium tenetur ei reſtituere
dotes*

bro 5.par.princip. num.15.uer.ſecundò reſtrin
gitur.

Sufficeret tamen probare, quod uxor alimen
tis indiguit,& fuit alita,quia inſertur ex hoc,ꝙ
alita fuit ex ea pecunia, quæ fuit ſibi pro doti-
bus reſtituta, argumento l.fi. ff.de exercito.ubi
in eo.qui mutuauit in refectionem nauis, ſuffi-
9 cit probare nauim † fuiſſe in cauſa refectionis,
Cin.Bal.& alij in auth.hoc ius porrectum,C.de
ſacroſ.eccl.Feder.Senen.conſ.119.nulli dubiū,
Bal.in l.1.in fi.C. ſi aduerſ.cred.ideo Rom.in d.
l.ciuitas, dicit hęc duo ſufficere ad obligandum
ciuitatem pro mutuo ſibi facto, Salic. in l.fi.C.
de alim. pupillo pręſtan. Alex.in l. ciuitas,poſt
Caſtr.in d.l.fi. Ang.in §. hoc autem, col.4.uer.
ibi ſi demonſtrauerint, in Authen. de alien. &
emphit. & hanc dicit communem opinionem
Natta in conſ.547.num.21.ſed hoc procederet
in perſonis priuatis, ſed in priuilegiatis aliud
eſt, quia neceſſe eſt plenè probare, quod pecu-
10 nia fuerit † cōuerſa in eum uſum,Gul.Cun.Bar.
Alber.Bal.Fulg.Alexan. & Rom.Bar.in d.l.fi.ff.
de exercito,Imola in cap.1.de depoſ.& commu
nem dicit Iaſ.in dicta l.ciuitas,nume.18.alij ue-
rò dicunt, quod ubi quis a lege, vel ab homine
habet mandatum ad contrahendum, tunc uer-
ſio probatur ex coniecturis, ſecus quando ſol-
11 uit quis ſine † mandato, Bar.in l. prima, §.non
autem, & in l.fi.ff. de exercito. Salic.in l.3.§. ſi
ſic.ff.de in rem uerſo, Caſtr. in conſ.337. uolu-
mine 2. Iaſon in dicta l.ciuitas, numero 18.& cō
firmatur ratione, quia durius agendum eſt cum
eo,qui ſe geſſit in re, quæ ad ſe non pertinebat:
non enim talis dicitur carere culpa,l.culpa.ff.de
reg. iur. qui uerò habet mandatum,eſt ſine cul-
pa,Natta tamen in dicto conſ.547.numero 22.
indiſtinctè uult, quod probetur uerſio,quando
ſuberat indigentia, & reperitur illi ſuiſſe ſatiſfa-
ctum, ſiue mandatum interceſſerit,ſiue non.mi-
hi quoque placet iſta opinio, quia ſi filii primi
uiri indigebant alimentis, & reperiuntur aliti,
ſatis probatur, quod alimenta fuerint præſtita
de dote reſtituta, iuxta l.finalem, C. de alimen.
pup.præſtan.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens non poteſt alienare poſt commiſſum de lictum, quando bona confiſcantur ipſo iure, & fiſcus directo vendicat bona.*

2 *Fiſcus reuocās alienata titulo oneroſo tenetur emptoribus refundere pretium.*

3 *Publicatis bonis ipſo iure non transfertur dominium in fiſcum niſi ſequuta declaratoria facti.*

4 *Delinquens etiam quando bona ipſo iure publicantur poteſt licite alienare pro alimentis poſt commiſſum delictum.*

5 *Alienata a delinquente ante, vel poſt accuſationem, ante, vel poſt ſententiam, quando reuocentur.*

6 *Fiſcus regulariter non habet delinquentium bona obligata.*

Priuilegium XXXV.

DELINQVENS poſt delictum cōmiſ-
ſum in caſibus,in quibus bona ipſo iu
re publicantur,non poteſt alienare,li-
1 cèt† nōdum ſit accuſatus, Din.in l.Imperatores,
ff.de iure fiſci, Bar. in l. poſt contractum, nu.12.
ff.de dona.ubi Picus,num.69.dicit hanc doctri
nam eſſe communiter approbatam: ſubdens, ꝙ
iſto caſu ſi ſequatur alienatio, poterit fiſcus dire
ctò bona uendicare nō agendo reuocatoria, vel
reſciſſoria, ſecundum Io.And.Ancha.Zenzelin.
& Gem in.in c.cum ſecundum,de hęret.in 6.du-
plici ratione. Nam delinquens, qui fuit ipſo iu-
re priuatus dominio, non poteſt alienādo illud
transferre in alium,l.nemo plus, ff.de reg.iur.&
fiſcus, qui eſt ipſo iure dominus, habet rei uen-
dicationem,l.in rem. ff. de rei uendic. & qui ha-
bet rei uendicationem,poteſt a quocunque do-
mino uendicare pretio non reſtituto, l.in ciuile,
C.de ſur.& hęc ampliatio reſpectu pretii eſt no
tabilis, quia quando fiſcus reuocat alienatá titu
2 lo oneroſo,tenetur regulariter† emptoribus re-
fundere pretium,Cin.in l.pen. C.ad leg.Iul. ma
ieſt.per tex.in l.1.ff.ſi quis in fraud.patro.Rom.
Imola,Fulgo.& Iaco.Put. in d.l.poſt contractū,
ubi eos refert Picus, nu.39. licèt ipſe diſſentiat.
& quod non ſit licita alienatio,tenet Clar.in pra
ctica crimin.q.78. num. 18.ubi dicit communē,
& prædicti omnes Doctores dicunt idem eſſe,
quando tale delictum propter quod adminiſtra
tio interdicitur delinquenti,Boſſ.in tit.de publ.
bono.num.43.Anto. Gomeſ.tom. 3.in tract.de
licto.cap.14.de confiſca.bono.delinq.nu.4.uer.
prędicta tamē debent intelligi, ubi refert caſus,
in quibus bona ipſo iure publicantur,& interdi
citur reo adminiſtratio. & prædictam ſententiā,
quod nulla fieri poſſit alienatio,probauit Felin.
in c.Rodulphus,nu.38. ver.limita.3.de reſcrip.
Dec.in conſ.735.num.4.Crot.in l.1.§.qui præ
ſens,num.7.ff.de uerb.oblig. D.Becius in conſ.
57.num.12.qui & ſi, num.15.dicat etiam in ca-
ſu,quo imponitur pęna ipſo iure non transferri
3 dominium,niſi ſequuta† facti declaratione,ſecū
dum Bar. in l.eius, qui delatorem, ubi alii, ff.de
iure fiſci,Cardin.in conſ.128.colum.1.uer.item
etiam.ubi dicit,quod & ſi interdicta ſit admini-
ſtratio, tamen ante ſententiam reus non perdit
dominium bonorum, ſequuntur alii per eum ci
tati,tamē id intelligitur cum effectu, & reſpectu
declarationis, & non aliter.Nam ſequuta facti
declaratione,quæ eſt neceſſaria,ut poſt Io.And.
Archid.& alios dicunt Alexan.& Iaſ.in l. ſi quis
maior,C.de tranſac. retrotrahitur actus ad tem
pus delicti,& perinde eſt,ac ſi facta fuiſſet decla-
ratio ſtatim delicto ſequuto, ut dicunt Docto-
res ſupra citati,& ideo alienata reuocantur a die
delicti, non ſententię.

In prædictis tamen caſibus delinquens uali-
4 dè alienat pro alimentis † ſibimet præſtandis,ut
uoluit Bar.in d.l. poſt contractum,nu.12.ubi di

cit

cit non ſolum pro alimentis,ſed etiam pro aduo
cati ſalario,& aliis expenſis neceſſariis, l.aliena-
tiones,ff.fam.erciſ.l.reos.ff. de ſolu.& licèt non
dicat,ratio eſt, quia alienatione a lege prohibi-
ta non uenit alienatio neceſſaria,l.diui.ff.de leg.
2.ubi ponunt Doctores, & in auth. res quæ,C.
com.de leg. & ſicuti fiſcus teneretur de proprio
prouidere carcerato de alimentis, ſi aliunde nõ
haberet,vt ſuo loco diximus,multo magis tene-
tur pati,& permittere, quod reus ſibi prouideat
per alienationem ſuorum bonorum,eandẽ ſen-
tentiam probauit Cuma. in d.l. poſt contractũ,
ubi etiam Iac.Put. & Picus, nu.44.uer.ſecundo
limita,multos citat Gomeſ.in d.c. 14.nu.4.uer.
item poterit alienare, vbi etiã dicit,ꝙ facere po-
teſt omnes alienationes neceſſarias, Galia.in cõ
ſuetu.Alex.uer.ſolidos,quæſt.6.nu.19. & quam
uis loquantur prędicti,quando non eſt lata ſen-
tentia,ſed tantummodo poſt delictum commiſ-
ſum, tamen idem eſſe uidetur poſt accuſationẽ
poſt litis conteſtationem, immo poſt ſententiã,
quia ubi delictum eſt tale, quod bona confi-
ſcantur ipſo iure licet pro alimentis alienare,&
tamẽ priuatur reum dominio,ergo idẽ erit poſt
ſententiam.quando autem,& quibus modis re-
uocentur alienata ante accuſationem, vel poſt,
5 ante†conteſtationem, uel poſt ſententiam,pen-
dente tamen appellatione, videri poſſunt Bar.&
Picus in d.l.poſt contractũ, Iaſ.in §.item ſi quis
in fraudem,in prin.Inſti.de action.poſt Io.Fab.
ibi,col. 3.Gomeſ.d.c.14. nu. 4. vbi latè agit,&
Clar.d.q.78. vbi etiam ponunt ſi reuocata alie-
natione ueniant fructus medio tempore perce-
pti,& ponunt quomodo fiat reuocatio,ſciendũ
6 eſt tamen,quod fiſcus regulariter nõ habet † bo
na delinquentium obligata.Alex.in l.reſcriptũ,
in prin.ff.de pact.Negui.in tract.de pigno.in 4.
mem.2.par.numero 115.Cor.Io.Annib.Boſſ.&
Clar.quos citat,& ſequitur D.Becius in d.conſ.
57.num.5.addo Bal.in l.cunctos populos,in fi.
C.de ſum.Trini.ubi dicit,quod confiſcatus nul
la tenetur obligatione,ſed obligatio naſcitur ex
ſententia, Gomeſ. d. cap.14.uer. ſecundo, quia
producto,num.4.

SVMMARIVM.

1 *Dotalis fundus non poteſt alienari a marito, vel vxore, vel ab vtroque ſimul.*
2 *Fundus dotalis non poteſt obligari, & ibi de ratione.*
3 *Dotalis fundus ſi a marito alienetur, poterit ab eodem impugnari alienatio.*
4 *Fundus dotalis poteſt alienari pro alimentis comparandis, & ibi declaratur.*
5 *Fundus dotalis non poteſt alienari pro dote filia.*

Priuilegium XXXVI.

MARITVS eſt dominus rei dotalis,l.do
te ancillam, C. de rei uendic. & fun-
1 dus † dotalis alienari non poteſt, l. 1.
C.de fun.dot.l.ſi prædiũ, C.de iure dot.& uxor
non poteſt alienare fundum dotalem,Bar.in l.ſi
quis in tantam,nume. 12. C.vnde vi,Imola in l.
cum uir,in princ.ff.de uſucap. & ibi dicit Caſtr.
nume.3. quòd nec vir ſine vxore, nec vxor ſine
marito,nec unus cum alterius conſenſu,nec om
nes ſimul poſſunt alienare, l.fi. ff. de donat. Bar.
in l.æſtimatis,in fi.ff.ſoluto matrimo.immo nec
2 †obligare,l. fi. C.de reb.alien.non alien.glo.In-
ſtit.quib.alien. licet, in prin.in uer.alienare,vbi
Aret.num.6.ponit,Caſtr.in dicta l. cum vir, nu-
me. 4.& multæ rationes: prima ſexus fragilitas,
Inſtit.quib.alien.licet,in fi.princip.fauor mari-
ti,Bar.in d.l.quis in tantam, num.12.Natta con-
ſilio 28.nume.21.decl. Pedemon.94.nume.26.
ſubeſt etiam fauor mulieris,ne remaneat indota
ta,Imola in l.cum uir, colum.4.uer.& intellige
prędicta,& ibi etiam Caſt.num.1.in fi. & ex hoc
infertur etiam ad utilitatem publicam, quæ in
hoc uerſatur,ne ſit indotata,vt per Imo.loco prę
dicto,& Aret.Inſtitu. quib.alien. lic.nume.7.&
procedit in tantum,quod & ſi nemo poſſit ueni
re contra factum proprium, l. poſt mortem, ff.
de adoptio. tamen ſi maritus uendit fundum do
3 talem, poteſt ipſemet † illam reuocare,glo.in l.
unica,§.& cum lex,C.de rei uxo.actio. quę com
muniter approbatur, ut inquit Imo. in dicta l.
cum vir,colum.3.in fi.& colum.4. poſt princip.
ubi loquitur etiam ſi iuraſſet, quia nihilominus
iuramentum non confirmat contractum,nec re
pellit maritum a uendicando. Vxor tamen ſi ob
famis neceſſitatem uendat fundum dotalem, ſu-
4 ſtinetur alienatio, † ut concludit Natta in conſ.
547.per totum, præcipuè, nume.19. mouetur
per tex.in l.mutus,§.manente, ff.de iure dot.ubi
dicitur,quod uxori rectè dos reſtituitur conſtan
te matrimonio,ut ſe alat, & ſuos,quia ut inquit
ibi Bald.neceſſitas non habet legem. eſt uerum,
quod Bal.in conſ.53. num. 3.uolumine 5.tenet
contrarium,& uult quod ea de cauſa non poſſit
alienari res dotalis ab uxore,quia maritus eſt il-
lius rei dominus, & quia res dotalis regulariter
alienari non poteſt, tamen in loco prædicto nu-
mero 19. reſpondet, quod procedit, quando
uxor ſine cauſa abeſt a marito, & interpellata re
cuſat redire: tunc enim cum recuſet operari,nõ
tenetur maritus illam alere. ſed & ſi Bal. in the-
mate hoc narret, decidendo tamen non moue-
tur ea ratione,ſed aliis,ut dixi,& pro Baldi facit,
quia a dote licet arguere ad alimenta,ut ſæpe di
xi: at fundus dotalis non poteſt alienari, ut ſol-
5 uatur dos filiæ, immo non poteſt dari † in do-
tem filiæ, & datus ſiue a iure, ſiue ab uxore, ſiue
ab utroque reuocatur.certi enim a lege determi
nati ſunt caſus, quibus licita eſt alienatio dota-
lis rei, puta quando permutatur: extra uerò il-
los caſus non eſt licita. ita determinat Specu.in
titu.de empt.& uendi.§.tertio loco, numero vn
decimo,ubi tamen ſubdit,quòd tenentur de eui
ctione,ſequitur Imola in dicta l.cum uir,colum
na antepenultima,uer. quid autem ſi mulier. ſi-
cuti ergo fundus dotalis dari non poteſt in do-
tem, ita non poteſt alienari in cauſa alimento-
rum

rum, quia ualet argumentum a dote ad alimenta. Verum vt meum interponam iudicium, quando uxor abeſſet a uiro ſine culpa uiri, exiſtimo rectè uxorem poſſe alienare fundum dotalem in cauſam alimentorum, ut ſe ſcilicet alat, & ſuos, quia dos deſeruire debet oneribus matrimonii, Doctores in l. ubi adhuc, C. de iure do. & ſicuti poſſet uxor in neceſſitate conſtituta capere de alieno, ut dicam paulo infra, ita & multo magis poteſt capere de proprio, & idem dico, quando uxor habitaret cum uiro inope, & qui impotens eſſet ferendis oneribus, quia licebit uxori alienare fundum dotalem, ſicuti licet alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, ut per Doctores in authen. res, quæ, C. commun. de legat. & dixi ſupra. ubi uerò uel uxor haberet aliunde, uel maritus eſſet diues, crederem licitam non eſſe alienationem. & licèt a principio cum uxor ſine cauſa diuertit a uiro non ſint ei præſtanda alimenta, tamen ex poſt facto cum diuertit iam, & ſequuta inopia diuertit, erit approbanda alienatio, quidquid Baldum declarando uideatur concludere Natta in dicto conſilio. 547. intellige ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra de reſtitutione dotis.

S V M M A R I V M.

1 *Pater non poteſt alienare bona aduentitia filiorum, licet in eis habeat vſumfructum.*
2 *Pater alienando aduentitia filiorum priuatur vſufructu, & is filio applicatur.*
3 *Filius non poteſt alienare bona, in quibus pater habet vſumfructum.*
4 *Pater poteſt aduentitia filiorum alienare, vt ſibi prouideat de alimentis.*
5 *Pater in caſu neceſſitatis alienat licitè bona aduentitia filiorum.*
6 *Pater alienat ſine decreto bona immobilia filiorum minorum ſi neceſſitas ſubeſt & ibi declaratur.*
7 *Pater & filius cenſentur eadem perſona, eadem habitatio, idemque regiſtrum.*
8 *Tutor non poteſt ſibi ipſi authorari.*
9 *Tutor poteſt licitè contrahere cum pupillo ſi palam faciat, & bona fide.*
10 *Tutor poteſt, & debet ſibi ipſi ſoluere, cum eſt debitor pupilli.*

Priuilegium XXXVII.

PATER, qui eſt legitimus administrator bonorum filij, & habet in bonis filij
1 vſumfructum, non poteſt illa † alienare, l. prima, in fi. C. de bon. mat. l. quęcunque. C. de bonis, quæ lib. l. fi. §. ipſum autem. C. eod. tit. & in dictis locis ponunt Doctores, Bald. in l. ſcimus, §. in computatione, numero 7. C. de iure delib. Bello, in conſ. 24. numero 2. Natta in conſili. 660. numero ſecundo, Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſt. in ſecundo effec. numero 48. ubi ponit, an liceat filiis reuocare uiuente patre, de quo Bar. in l. ſi conſtante, numero 36. & ibi Crot. in ſecunda lectura, numero 118. ff. ſolu. matrimonio, Aret. in conſ. 72. in ſecunda quęſt. columna 4. Socin. in conſ. 34. numero 12. uolumine 1. Fabian. in authen. nouiſſima, num. 240. C. de inoffi. teſtamen. Didac. lib. 1. uariar. reſolu. cap. 8. numero 6. & ſeq. Aſcan. in d. tract. effec. 12. numero 15. & ſequẽ. immo pater alienando
2 † perdit uſumfructum, qui filio applicatur, l. ſi uſusfructus, vbi glo. & Salic. ff. de iure dot. §. finitur, Inſtit. de vſufruc. Io. Fab. in §. item finitur, Inſtit. eod. tit. Ferdin. in l. filiusfamilias, §. diui, nu. 17. ff. de leg. 1. Didac. dicto cap. 8. numero 6. uer. quod ſi patre, & non mirum: nam ſicuti filius qui eſt dominus, & habet proprietatem bonorum, non poteſt ea alienare in pręiudicium fra-
3 tris, † qui ſolum habet vſumfructum, l. 3. ubi glo. C. de patr. poteſt. Afflic. in deci. 241. numero 2. Aſcan. dicto effectu 2. numero 35. ita pater, qui minus iuris habet, non debet poſſe alienare in præiudicium filii, cui maius competit ius: Tamen ſi pater graui egeſtate laboret, & aliunde
4 non habeat, poterit licitè alienare † aduentitia filii, & ſuſtinebitur alienatio irreuocabiliter, ita Cordub. in l. ſi quis a liberis, in prin. ff. de libe. agnoſc. ubi allegat gloſatorem quendam Hiſpanum, & mouetur ratione, quia perſona dignior eſt rebus, vt in cap. pręcipimus, 12. quęſt. 1. glo. in cap. cum olim, de maior. & obed. ar pater poteſt in caſu neceſſitatis alienare filium, multo ergo magis poterit illius bona diſtrahere, ut ſibi ſubueniat. & ſi licitum eſt in caſu neceſſitatis furari bona, in quibus nullum ius competit, quanto magis licebit ea uendere, in quibus habet ius vſusfructus.

Addo quod pater in caſu neceſſitatis poteſt
5 alienare † aduentitia filiorum, l. fi. §. ſin antem æs alienum. C. de bon. quæ liber. etiam abſque iudi-
6 cis decreto, ſi filii ſint † maiores, Azo in ſumma. C. de bon. quæ liber. numero 12. Bal. in l. 1. ff. de reb. cor. Bal. Salic. Caſtr. Alexan. Iaſ. & alii in l. pręſes, C. de tranſac. multos citat Tiraq. in præfat. l. ſi unquam, numero 28. C. de reuoc. donat. Marſil. ſing. 498. Natta conſ. 179. numero 7. Didac. lib. 1. uariar. reſolut. cap. 8. numero 6. Pinel. in l. 1. par. 3. numero 21. C. de bon. mater. Crau. in conſ. 74. numero 1. bene uerum eſt, quod Doctores neceſſitatem intelligunt, quæ ſit in perſona filij, atque illum reſpiciat, non eam quę concernit patrem: tamen tanta eſt cuniunctio inter patrem, & filium, ut eorum ſemper una atque eadem cauſa uideatur, unde dicimus, quod pater,
7 & filius habentur pro † unica perſona, l. fi. C. de impuber. ubi omnes Doctores notant, & præcipuè Bald. qui dicit, quod cenſetur unus habere, quod alter habet, & Ang. in fi. dicit, quòd unius habitatio prodeſt alteri ad conſequendum priuilegium, uel beneficium, & multa ſimilia congerit Tiraq. in pręfat. l. ſi unquam, nume. 15. C. de reuoc. donat. ubi inter illud adducit, quod patris regiſtrum prodeſt filio, & multa poteſt pater expedire pro filio, & præcipuè tranſigere de ſanguine filij, ſicut de proprio, D. Becius in conſilio 16. numero 5. non ergo mirum uideri debet,

6 terdicta eſt filiorum uenditio † uel obligatio,
l.fi.ubi gl.ſſ.quæ res pigno.oblig. poſſ. cap. la-
tor præſentium,cum glo.1.de pignor. & dicitur
in l.fi.C.de patr. poteſt. quod pater non poteſt
detogare libertati filii.

Tamen tanta eſt uis famis, & tantus fauor ali
mentorum,quod pater egeſtate laborans, & fa-
7 me percitus poteſt filium uendere, † ut eſt tex.
in l.2.C.de patr. qui fil.diſtrah. atque hoc mo-
do eſt limitata patris poteſtas, quæ olim in fi-
lios adeo erat libera,ut poſſet occidere.l. in ſuis.
ff.de lib.& poſthum.l.fi,C. de patr.poteſt. & ꝙ
ex cauſa famis filius poſſit alienari,uoluit glo.in
c.ſi quis, extra de furt. in c. diſcipulos, de conſe
cratio.diſtin.5.Abb.in c.non ne,col.ult.in prin.
de præſumpt.in capitulo ex literis,num.7.extra
de diuort.Bart.in l.qui filios.C. quæ res pigno.
oblig.poſſ.Bal.in l.in ſuis.ff.de lib.& poſthum.
ubi inquit gl.in d.l.2.eſſe ſingularẽ,Gerar. ſing.
200.nu.16. Marſil.ſing.101.in princ. Tiraq.de
retract.conſang.§.26.glo.1.num.14. ubi aduer-
tit in ea l.2.legendum eſſe ſanguinolentes,ut re-
feratur ad filios, nõ autem ſanguinolentus, refe
rendo ad patrem,Mantua ſing.77.& ſing. 547.
Pinel.in rub.C.de bon.matet.par.2.nu.20. Di-
dac.lib.3.uar.reſolu.cap.14.num.4.ubi appellat
hanc inſignem conſtitutionem,Cagno.in l.non
debet,num.4.ff.de reg.iur.Padill. in auth. res ꝗ
num.82.C.commu.de lega.addo Cin.in l.1.C.
de alen.lib.hęc autem poteſtas orta eſt ex prin-
cipiis antiquæ legis ſecundum quam patri li-
cebat filium occidere,l in ſuis.ff.de lib. & poſt-
hum.ut declarat Bal.in d.l.2.nu.1. ſequitur Co-
raſ.in l.qui liberos,nume.14.ff.de ri.nup.Pinel.
loco pręd.nu.20.qui tamen dicit prouenire etiã
a ratione ſanguinis, & incomparabili famis ne-
ceſſitate, & cauſa.Rebuf.autem in conſtitu.Gal.
tomo 1.in procem. nn.62. dicit legendum ſan-
guinarius,non ſanguinolentus:frequentius ta-
men legitur ſanguinolentus, & quæ uerior ſit
lectura ponit alios referendo Pinell. ubi ſupra
numeto 28.

Hęc uero opinio procedit etiam in filiis adul
tis,licet aliqui uoluerunt illam reſtringere ad in
8 fantes, quia in omnibus eadem † eſt ratio neceſ-
ſitatis ſecundum glo.& Doctores in d.l.2. ut ad
uertit Didac.d.cap.14.num.4.uer. primum et-
enim,in fi.& communem dicit Pinell. nu.19. li-
cet ſubdat in infantibus maiorem eſſe rationem
cum nullo modo poſſint eſſe parentib. ſubſidio,
aliud uero ſit in adultis, qui patrem iuuare
poſſunt.

Ampliatur ea concluſio,ut filius poſſit etiam
9 ex eadem famis cauſa pignori obligari † ſecun
dum glo.in d.l.2.ubi Bal.num.5.& Salic.Bal.in
d.l.in ſuis.ff.de lib.& poſthum.& illam gl. dicit
communiter receptam Didac.d. cap. 14. nu.4.
uer. ſecundo eadem, Dec.in l. non debet cui.ff.
de reg.iur.ubi etiam Cagnol. nu. 4. qui mouen
tur,quia non debet denegari quod minus eſt ei
cui quod plus eſt cõcedi u ,Pinel.d.par.2.rubr.
C.de bon.matern.num.25.& Bal.in d.l.2.num.
9.ponit an filij dari poſſint obſides in bello lici
to,& concludit in partem affirmatiuam, quia
non dicuntur pignorati, licet iure poſſint retine
ri,& non mirum quod poſſint pignorari,quan-
doquidem ubi alienandi licentia permittitur fit
extenſio ad omnem contractum, quia alienare
10 † verbum eſt generale,glo.in l.ſtatuliberi a cete
ris.§. Quintus Mutius,ĩ uer.emptionis.ff.de ſta
tuliber. adeo, ut includat etiam hæredis inſtitu
11 tionem,quando de ea fit mentio † permiſſiue l.ſi
quis prioris.§.certũ,ubi glo.C.de ſecund.nupt.
Bar.in l.ſi ita quis §.ea lege,nu.7.ubi Imo.num.
1.& Iaſ. numero quarto. ff. de uerb.oblig. cum
alijs quos citaui in conſilio decimo, numero 12.
& ſeq.

Ampliatur ſecundo,ut filius poſſit etiam per
12 mutari ad tollendum famis † neceſſitatem,ut uo
luit Fulgoſ.in l.1.C. de patr.qui fil.diſtr.moue-
tur quia uerbo uenditionis includuntur omnes
alienationes, d.l.ſtatuliberi.ff. de ſtatulib. Gã-
mar.in tracta.extenſio.num. 101.ubi tamen de
Fulgoſ. non facit mentionem,& ſequitur Pinel,
d.par.2.num. 26.ubi ſubdit id procedere, quia
in permutatione eadem omnino eſt ratio, quæ
in uenditione tam reſpectu filij quam patris, &
non minus per eam ſubuenitur patri,quam per
uenditionem,& nõ fit filio maius præiudicium,
quam per uenditionem, & permutatio ſimilis
13 † eſt emptioni,l.2.ff.de rer.perm.& illius uicem
obtinet,l.2.C.de ti.l.Titia,ubi Bal.ff.de iure do.
ut multi permutationis uerbo uſi ſint pro uẽdi-
tione,per Tiraq.de retract.cõ ſang.§.1.gl.14. nu.
28.& §.30.glo.prima numero 19.contrariã ta-
men ſententiam probauit Bal.in d.l.2. nume.4.
C.de patr.qui fil.diſt.& ſequitur ibi Salic.num.
3.ſed uerior eſt prima pars & Sal.loquitur quã-
do fit permutatio filii cum prædio ex cuius inde
fructibus pater alatur, nam tunc non eſſet etiã
licita uẽditio,quia eo ſolo caſu permittitur quã
do urget fames, & non datur dilatio: at ubi ne
ceſſitas non eſt pręſens, non eſt licita uenditio,
& conſequẽter permutatio, quod ſi permutatio
fieret pro inſtanti,& pręſenti neceſſitate,ut puta
cum pane, uel alio neceſſario ad uitæ ſuſtenta
tionem permitti eam innuit Sal.loco prædicto:
proptetea cum ratio omnis ſuadeat idem eſſe in
permutatione firma ſtabit extenſio.

Limitatur tamen hęc concluſio principalis,
14 ut non procedat in quacunque † alia cauſa ſimi-
li,uel maiori, ita gloſ. in dicta l.ſecunda, moue-
tur,quia hoc nulla lege cauetur,& in exorbitan
tibus non fit extenſio propter idẽtitatis rationẽ
Dyn.in regula,argumentum,de reg. iur. in 6.Al
cia.de uerb. ſignific.lib.2. colum.48. ubi infert
non licere patri dari filium obſidem, ut ſe redi-
mat,ſed hęc illatio eſt falſa, quia ut dixi ex Bal.
in d.l. ſecunda, per ſimilem conceſſionem non
alienatur, nec obligatur pſona filii, nec aliquod
ius transfertur pręterquã retentionis,Syluestr
Aldobran. Inſtitut.de patr.poteſt.in princip.Di
dac.d.cap.14. nu.4.uer. tertio etiam ſi liceat,Be
nincaſ.in tracta.paup.in 8.quęſtio. in 5. ſpecia.
in contract.nume.16.Aſcan. Clem. in tracta.de
pat. poteſt. in 1.effectu,nu.6.& ſeq. ubi addit ꝙ

tex. in l. ſecunda utitur taxatiua tantummodo,
& quod inducta a lege ob neceſſitatē famis non
extenduntur ad aliam neceſſitatem ſecundum
Azo. in ſum. C. de pat. qui fil. diſtrax. & alios
per eū citatos, quamuis contrarium magis pro-
bet Pinell. d. par. 2. nu. 27. quia ſecundum eum
in captiuitate patris, quem uelint hoſtes occide-
re niſi refundat pecuniam, militat eadem ratio,
& quia exorbitans diſpoſitio, & pœnalis exten-
datur ubi eadem eſt ratio, uerum non adeo tur-
pe eſt gladio uti fame perire, proinde concedi-
tur filii uenditio, ut euitetur ſecundum mortis
genus, non item ut primum.

Reſtringitur ſecundo, ut locum non uendicet
15 in filio emancipato, quem pater alienare † non
poteſt, nam ea facultas deſcendit non tam a ſan
guine, & amore, quam a patria poteſtate, qua ra
tione Doctores ſupra citati enumerant diſpoſi-
tionem d. l. 2. inter effectus patriæ poteſtatis, vt
apud Pinel. in d. par. 2. nu. 23. & per hoc Rebuff.
dicto tomo primo, in procem. glo. quinta num.
62. dicit deciſionem principalem non obtinere
in Gallijs, ubi parentum poteſtati filij non ſubij
ciuntur. glo. Inſtit. de patr. poteſt. in princ. ſed eū
reprehendit Pinel in ſæpius citato loco, nu. 24.
dicens illam gl. eſſe falſam, & reprehendi ab om
nibus eo quod Galli ſicut cęteri filios habeāt in
poteſtate. addit Alber. in d. l. 2. nu. 2. dicere ex-
ceptus Romanis omnes nationes poſſe uendere
liberos etiam extra neceſſitatis cauſam, tota au-
tem uis limitationis in eo uerſatur an Galli fruā
tur poteſtate patria in filios. Ego tamen non in
uenio ſolam patriam poteſtatem tribuere hoc
ius, quinetiam credo licere patri uendere filium
emancipatum: obligatio enim naturalis, qua fi-
lius obſtringitur patri diſſoluitur per emancipa
tionem, ut dixi aliquando, & ſicuti emancipatus
non liberatur ab onere ſubueniendi patri conſti
tuto in egeſtate, ita non eximitur ab eo nexu per
quem uendi poteſt.

Tertio declaratur noſtra propoſitio in filio
16 clerico quem pater egens † non uendit ſecundū
Hoſtien. in cap. Iudæorum, de ætate, & qualit. &
ſequuntur alij ibi, Io. de Anan. in cap. ſi quis, co.
2. uer. tu adde, de furtis, Gerar. ſing. 100. num. 6.
Marſil. in rub. ff. de fideiuſſor. nu. 120. & in ſing.
101. ubi dicit quod hoc operatur clericalis ordo
Cagno. in d. l. non debet cui, nu. 4. ff. de reg. iur.
Didac. d. c. 14. nu. 4. uer. quarto quod in d. l. A-
ſcan. in d. tracta. effec. 1. nu. 53. Benincaſ. in trac.
pauper. in 8. quæſt. ſpecia. quinto in contract.
Coraſ. in l. qui liberis, numero 14. ff. de ritu nu-
ptiar.

Quarto limitatur, ut non habeat locū in ma-
tre, quę non habet facultatem uendendi filium,
17 quia eum non habet in poteſtate, ita † tenet glo.
in d. l. 2. C. de patribus qui filios diſtrax. Azo
in ſum. C. de patr. poteſt. Alber. in dicta l. ſecun
da, nume. primo, vbi Bal. nu. 3. dicens matri nō
tantam eſſe in filios poteſtatem quanta patri, &
num. 1. inquit prouenisse hanc authoritatem ab
antiqua illa iuris diſpoſitione, ſecundum quam
pater habebat in filios uitæ neciſque poteſta-
tem, & cum eo tranſit Salic. ibi, idem uoluit gl.
Inſtit. de patr. poteſt. in princ. ubi Sylueſ. nu. 17.
dicit eſſe communem, incertus author, in tracta.
de crimi. læſæ maieſt. quæſt. 5. nume. 13. inter ua
rios tract. crimin. ubi dicit omnes Doctores ita
tenere, quia illa poteſtas occidendi conceſſa fue
rat antiquitus ſolis patribus, non matribus: ergo
eodem modo debet reſtringi facultas uendendi
filios, quæ inde fuit deducta, Rebuff. in primo to.
regiar, conſtitu. in procem. glo. 5. nume. 62. Pi-
nell. qui ſæpe dicit communem, & receptam ab
omnibus ſententiam in rub. C. de bon. matern.
in ſecunda par. nu. 20. & ſeq. ubi mouetur, quia
huius legis diſpoſitio a ui patriæ poteſtatis de-
ſcendit, & non tam fundatur in amore patris er
ga filium, quam in eius conſilio, quod in matre
eſt imbecille, & ſæpe contra propria commoda
Cordub. in l. ſi quis a liberis, in prin. nume. 7. ff.
de lib. agnoſ. Aſcan. Cle. in tract. de patr. poteſt,
effec. 1. nu. 20. non tamen hæc opinio caret diffi-
cultate, quandoquidem uerba legis clara uiden
tur matrem includere, ſicut patrem. dictio enim
18 ſi quis, comprehendit tam fœminas, † quam ma-
ſculos l. 1. ff. de uerb. ſignifi. l. quiſquis. C. ad leg.
Iul. maieſt. l. 3. §. 1. ff. de neg. geſt. & non eſt pro
19 hibita extenſio quando eadem † ſubeſt ratio. gl.
in Clem. 1. in uerbo exigatur, ubi Doctores, de
ęlectio. Iaſ. l. emancipata, nu. 21. C. de collatio.
etiam in materia correctoria, & exorbitanti, ut
per Bal. & alios in auth. quas actiones. C. de ſa-
croſ. eccleſ. & priuilegium hoc procedere uide-
tur non a patria poteſtate, ſed a naturali æqui-
tate, & ſanguinis charitate, q̄ pariformiter eſt in
matre & patre, & in l. 1. & 2. C. de patrib. qui fil.
diſt. nullum uerbum extat de patria poteſtate,
& per has rationes cōtrarium uoluit Benincaſ.
d. ſpecia. quinto, num. 17. ubi reprobat glo. qua-
ſi nemo alius diuerſam fuerit ſequutus ſententiā.
addo glo. in dicta l. quiſquis, quæ textum ex-
tendit ad matrem in materia pænali, & exorbi-
tanti, ergo eodem modo deberet extendi tex-
tus in dicta lege ſecunda, pro qua ſententia facit
quia tex. in l prima loquitur de parentibus quo
rum appellatione uenit quoque mater. Pinel. ta
men dicta parte ſecunda nume. 22. pungit pro
hac parte, ſed reſidet cum communi, quæ mihi
uidetur æquior, nam & ſi mater eodem fauore
digna uideatur, non tamen conditionem filio-
rum ita deprimere debemus in re tam grauis
pręiudicii, ut matri priuilegium indulgeamus,
quod in ipſo patre inhumanum quoque ui-
detur.

Reſtringitur quinto, ut etiam non procedat
20 dictæ legis diſpoſitio in auo, intelligo † paterno,
quia in materno non eſt dubium, cum enim l.
ſecunda, loquens de patre ſit contra ius natura-
le, nō dēt extendi ad auū, argumēto l. ſi uero, §.
uiro, ff. ſoluto matrimonio, & quamuis Cin. co-
gitandum reliquerit, tamen Bal. numero tertio,
ita declarat, & ſequitur Salic. numero tertio, ſed
contrarium probat Aſcan. in dicto primo ef-
fec. numero uigeſimo, & ſeq. quia continetur
21 appellatione patris, † lege, iuſta interpretatione.
ff. de

ff.de uerb.ſignifi. ubi glo.dicit idem ſemper in-
telligendum eſſe de auo,quando lex de patre ali
quid diſponit, id quod obtinere quoque in ſta-
tutis inquit Bal.in l.ſcimus,nu. 12.C. de inoff.
teſt.& late comprobat Aſcan.loco præd. & pro
hac parte facit quia ſi eiuſmodi facultas deſcen
dit a patria poteſtate,quare auo non debet cō-
petere,qui nepotem habeat in poteſtate ſicut pa
tri competit:ubi enim eadem eſt ratio,idem ius
eſſe debet.l.illud,ff.ad leg.Aquil.ego uero tran-
ſeo cū Bal.& Sal.ut q uideam rigoroſiſſimā legis
diſpoſitionem quoad uſque fieri poteſt reſtrin-
gendam eſſe,colligo autem quod in proxima li-
mitatione deduxi uerū non eſſe,quod patri per-
mittatur alienatio ex ui patriæ poteſtatis, quia
eodem modo permitteretur auo , cui iure anti-
quo erat ius necis, & uitę in caput nepotum, ut
in eis iuribus uideri poteſt.

Limitatur ſexto,ut filius ſic a patre alienatus
22 non amittat libertatem † nec efficiatur ſeruus,
ita Bal.in d.l.2.in princ. ubi dicit poſt Nicol. de
Matarel.quod non eſt ſeruus, ſed ſeruiens,& e-
ius ingenuitas non eſt abſorpta, ſed uelata ad
tempus,& infert, quod ideo poteſt aliunde ac-
quirere,quod tamen non datur in ſeruo,ſubdit
que æquius hoc eſſe quam dicere cum gl. quod
ſit proprie ſeruus ſub ſpe ingenuitatis idem uo-
luit Caſtr.ibi qui dicit quod efficitur ſeruiens ſi-
cuti cliens,& famulus.ſi enim perderet ingenui-
tatem nunquam illam recuperaret, l. intercidit.
ff.de cond.& demonſt.& ingenuitas non extin-
guitur,ſed differtur,& cum prædictis tranſit Be-
nincaſ.in d.ſpecia.5.nu.27. & ratio eſt in prom
ptu,quia certi ſunt modi quibus amittitur liber
tas,& hic non reperitur enumeratus inter illos,
facit etiam quia pater uendendi filium non po-
teſt plus uiris in alium transferre, quam habeat
ipſe.l.nemo plus uiris,ff.de reg.iur.at filius,& ſi
patris poteſtati ſit ſubiectus, non tamen ei eſt
ſeruus,ſed ſeruire tenetur,& iuuare.

Intellige ſeptimo loco aliud eſſe in filio, qui
quantacunque laboret famis neceſſitate patrem
23 non eodem modo uendere † poteſt, quia filius
non habet patrem in poteſtate, & ceſſante ea
poteſtate, ceſſat facultas uendendi, ut ſupra
dictum eſt, Cin. in lege iſti quidem, in fi. ff.
quod met. cau. & licet ſint correlatiua, & ea-
dem famis neceſſitas urgeat, tamen non ualet
argumentum correlatiuorum, quando militat
diuerſa ratio,Mantu.ſing.77.num.4. & ſeq. ubi
reſpondet contrariis rationib. Addo,quod ma-
iori obligatione filius erga patrem obſtringitur
ut ſuo loco dixi, quam pater filio teneatur, er-
go non erit de uno ad alium arguendum. hanc
opinionem tenuit quoque Aſcan. in d. effec. 1.
num.26.& ſeq.& Cordub.in princ.d.l.ſi quis a
liberis,numero ſeptimo,in principio,quę poſte
riores rationes magis placent, quam defectus
poteſtatis, ut intelligas, quod hæc limitatio
procedit etiam ſi patri id non concedatur in-
tuitu patriæ poteſtatis, quemadmodum tetigi
ſupra.

Nono ita procedit dictæ legis diſpoſitio,ut
ſi pater qui filium ob famis neceſſitatem uendi-
dit ad pinguiorem fortunam deuenerit tenea-
24 tur pretium exoluere, † & filium redimere, &
ubi recuſet conueniri ad id poterit a filio, & li-
cet regulariter non poſſit eſſe iudicium inter
25 † patrem,& filium,l.lis nulla. ff. de iudic. tamen
id fallit,quando agitur de perſona, & de liberta
te, quia eo caſu etiam inter dominum, & ſeruū
26 poteſt eſſe lis,licet non pro† rebus, lege fi.C.de
ord.cognitio.ita concludit Bald.in capitulo ex
reſcripto,nume.11. de iureiur.ubi inquit idem
eſſe in monacho,qui & ſi pro debito monaſte-
rii obſes dari poſſit ab Abbate tamen poteſt ad
27 uerſus Abbatem agere † ut ſe liberet quando
monaſterium efficitur ſoluendo,ſequitur Felin.
in cap.cum dilecta col.antepen.uerſ. fallit octa-
uo,& ultimo,de reſcrip.Marſil.in ſing.101.& in
l.etiam ſi redhibitus,colum.fi.ff.de quæſtio.Ca-
gnol.in l.non debet ei,numero quarto.ff.de reg.
iur.Benincaſ. in dicto ſpecia. quinto nume. 28.
ubi allegat Dec.& Didac.Aſcan.in d. effec. pri-
mo,nu. 27.& præter eos Coraſ.in l. qui liberis,
numero 14.ff.de ritu nuptiar.ubi dicit quod eo
caſu uenditio reſcinditur,& ratio eſt,quia alicui
28 conceſſa ex cauſa † neceſſitatis eatenus durant
quatenus ipſa durat neceſſitas,cap.quod pro ne
ceſſitate prima quæſtione prima,Bar. in l. 1. §.
nuntiatio columna prima, ff. de oper.no.nunc.
Bal.in l. 1.C.de nautic.fœnor.Marſi.in l. unica,
numero, 23. C.de raptu uirgin.& cum hoc pri-
uilegium ſit contra regulas,imo contra ius natu
rale indultum reſtringi debet quantum fieri po
teſt,ut minus oſtendat ius commune.

Imo non ſolum filius poteſt patrem conueni
re,ut ſe redimat,ſed ſi habeat bona propria non
29 quæſita a patre poteſt ſeipſum redimere,†ut uo
luit Bal.in d.l.2.in princ.quod eſt notandum,&
ratio eſt,quia ſi poteſt compellere ad luendum,
multo magis,hæc facultas debet ſibi eſſe promiſ
ſa,& ſi empor contradicat non audietur, qua ſi
nihil ſua interſit, quod ſeipſum luat filius, uel
luatur a patre.nemo enim auditur excipiendo,
30 uel agendo,†niſi ſua interſit,lege prima,ff.de ap
pella. non recipien.l.ille a quo.§.ſi de teſtamen
to, ubi notant omnes præcipue Imo. & Alex.
ff.ad Trebe.capitulo,cum inter,de electio.Imo.
in l.Titia,in fi.ff.ſoluto matrimonio, cum ſimi-
libus.non etiam poteſt emptor filium agentem
repellere, quia ſua non interſit,quando nullum
maius intereſſe conſiderari poſſit quam liberta-
tis amiſſio, uel ſaltem illius uſus interdictio.
non etiam poteſt opponere quod nihil geſſerit
cum filio,ſed cum patre, quia filius non agit ex
contractu.

S V M M A R I V M.

1 *Furtum eſt humana, & diuina lege prohibi-
tum.*
2 *Furti punitur qui furandi animo alienam ingredi-
tur domum.*
3 *Furtum maius eſt delictum, quam homicidium.*

4 *Furti non tenetur etiam in foro conſcientiæ, qui alienum rapit vt ſe alat. amplia ut num.6.*
5 *Neceſsitatis tempore omnia ſunt communia.*
6 *Furti non tenetur, qui panem furatur tempore cariſtiæ.*
7 *Furti tenetur, qui rem alienat, & exportat etiam cauſa famis, & ibi vide de veritate.*
8 *Vuas capere in alieno agro licet viatoribus etiam ſi non ſubſit cariſtia.*
9 *Furari non licet alia, quam comeſtibilia pro neceſſitate famis, & ibi an hoc ſit verum.*
10 *Furti punitur, qui furatur urgente famis neceſsitate ſed non extremo, ſed pœna minuitur.*
11 *Furti licet non puniatur, qui alienum rapit vrgente famis neceſsitate, tamen tenetur reddere quando deuenit ad mediocrem fortunam.*
12 *Cauſa ceſſante non ceſſat effectus conſumatus.*
13 *Cauſa ceſſante non ceſſat ius quod per exiſtentiã cauſa fuit quæſitum.*

Priuilegium XXXIX.

FVRTVM non ſolum humana lege eſt
1 † prohibitum. l. 1. in fi. ff. de furt. §. 1.
Inſtit. de oblig. quæ ex delic. c. 1. & 2.
de furt. Ang. in §. præterea, num. 6. Inſtit. de ex-
cept. ſed etiam diuina, ut in Exo. cap. 20. Leui-
ti. capit. 19. & Deuteronom. capitulo 5. & pu-
nitur, etiam attentatum, ut quando furandi ani
2 mo ingreſſus † quis alienam domum depræhen
ditur antequam contractauerit. l. ſaccularii. ff.
de extraor. crimin. Bar. in l. nulgaris. §. qui furti.
ff. de furt. Iaſ. in l. 3. §. ſi rem, in prin. ff. de acquir.
poſſeſſ. Marſil. in l. unica, nu. 295. C. de rapt. uir-
gin. & poſt Bal. inquit Dec. in conſ. 65. quod ma
3 ius eſt delictum, quã homicidium. † quia grauior
pęna imponitur a iure, & grauitas delicti cogno
ſcitur ex grauitate pęnæ, capitulo, nõ afferamus
24. quæſt. prima glo. 2. in c. propoſito 27. q. 1.
tamen ſi quis extrema laborat neceſsitate poteſt
alienam rem furto ſurripere, ut ſibi de alimentis
prouideat, & non tenetur furti pæna in foro
4 † conſcientiæ, nec in foro cõtentioſo, ut eſt tex.
in c. diſcipulus, de conſecrat. diſtin. 5. c. ſi. 25. q.
1. & in cap. ſi quis, extrà de furt. Archid. in c. pœ
nale. 14. quæſt. 5. & eſt ratio, quia tempore neceſ
5 ſitatis omnia † ſunt communia. c. ſicut hi. 47. di-
ſtinct. glo. ſi. in cap. ſæpe, de reſtit. ſpolia. Dec. in
conſ. 697. num. 16. quia Deus omnia compara-
uit ad uſum hominum, l. in pecudum. ff. de uſur.
& qui utitur re communi ad uſum deſtinatum
puniri non poteſt, l. merito, ff. pro ſocio, ubi præ
ſumitur facere potius iure ſuo, quam animo fur-
tum committendi. hęc tamen ratio non conclu-
dit, quia rem communem rapiens furtum com-
mittit. l. rei communis. ff. pro ſocio, glo. in d. c. ſi
quis propter, dicit quod hoc caſu utitur quis re
propria ad uſum deſtinatum, ſequitur Anan. &
alii, ideo dicunt Bal. & Caſtr. in l. 2. §. cum in ea-
dem naui. ff. ad leg. Rhod. quod ſi quis tempore
6 cariſtiæ panẽ furatur non tenetur † furti, & ante
eos Bar. ibi nu. 4. dixit hoc procedere iure diui-
no, & humano, & quod furari liceat in caſu ne-
ceſſitatis, uoluerunt Lup. in rub. de donat. inter
uir. & uxo. §. 65. nu. 41. Mantu. ſingu. 77. nu. 3.
Benincaſ. in tracta. paupert. in 7. quęſtio. in 9.
ſpeciali iudic. num. 20. Aſcan. Clem. in tract. de
pat. poteſt. effec. num. 4. Cordub. in l. ſi quis a li
beris, in prin. num. 41. ubi allegat Felin. & alios,
Menoc. de arbitr. iudic. caſu 182. num. 27. Clar,
in Pract. crim. §. furtum, num. 24. Boſſ. in tit. de
furt. num. 52. qui enim indigenti denegat uide-
tur furtum non minus committere, quam ſi alie
na raperet, ubi dicitur in ſumma 42. diſtin. & in
c. ſicut hi, ante ſi. diſtin. 47. comprobat Tiraq. in
tracta. de pæn. temperan. cau. 44. num. 9. amplia
tur hæc deciſio, ut procedat nun ſolum urgente
propria neceſſitate, ſed etiã aliena, quia ſi alius
adeo fame prematur quod eſt periturus niſi ſub
ueniatur licet tunc aliena ſurari ut illi ſuccurra-
tur, vt per diuum Thom. 2. 2. quæſt. 66. artic. 7.
Ang. de Clauaſ. in ſum. in uer. furtum, num. 37.
ubi limitat non procedere quando ſubtrahere-
tur alicui exiſtenti in pari neceſſitate, Tabien. in
uer. furtum, nu. 7. in ſi. Benincaſ. d. ſpecia. 9. nu.
42. & pro noſtra concluſione facit quod uoluit
An. in l. 2. §. cum in eadem. ff. ad leg. Rhod. quod
pro neceſſitate uictus licet militibus deprædari
in bello licito ſequitur Felin. in cap. querelam.
colum. penul. in ſi. de iureiur. Anan. d. c. ſi quis.
nume. 7.

Intellige tamen præmiſſa procedere, quan-
do quis rem furatam ſtatim comedit, non autẽ
7 quando illam † exportat. ita declarat glo. in cap
omnes, in uer. fas, diſtin. 1. ubi inquit quod. iure
diuino licitũ eſt uuas comedere in alieno fundo,
nec nõ ſpicas, colligere, & edere, ſed nõ exporta
re Anan. in d. c. ſi quis propter, nu. 5. uer. tu adde
quod iſta, Benincaſ. d. ſpecia. 9. num. 24. ſed hęc
reſtrictio mihi non placet, quia etiam exportare
licet ſtante neceſſitate, comedere autem uuas in
agro alieno uel ſpicas licitum eſt iure diuino
8 uiatoribus neceſſitate † non urgẽte, ut in Deute
ron. cap. 13. uer. ingreſſus, & uer. ſi intraueris,
atque declarat Rip. in l. 2. nu. 3. ff. de dam. infec.
ubi fortius poſt Alb. Gandin. inquit non ualere
ſtatutum, quo eiuſmodi facultas uiatoribus in-
terdicatur, quia eſſet contra ius diuinum, ſequi-
tur Didac. in relec. reg. peccatum, in 2. par. §. 1.
nu. 5. quod uerò attinet ad Anan. limitationem
non uideo ſtante neceſsitate quare non ita per-
mittẽda ſit egeno exportatio, ſicuti comeſtio in
proprio agro.

Declara ſecundo ut pro famis neceſſitate li-
ceat ſolum cibaria, & comeſtibilia furari, non au
9 tem ea, quę † eſui non ſeruiunt, ita loquitur tex.
in d. c. ſi quis propter, ubi notant Doctores om
nes, & ponitur etiam caſus, quando liceat veſtes
capere, Benincaſ. loco prædicto, numero trigeſi
moſexto Ang. de Clauaſ. loco prædicto, nume
ro trigeſimo. & quamquam Doctores non
dicant, crederẽ tamen licitum eſſe furtum aliarũ
rerũ, quam comeſtibilium, quando comeſtibilia
non inueniuntur, quia põt quis aliã rẽ capere, &

ex eius uenditione pretium comparare ad emen
dos panes: nam regula eſt quod omnia ſunt cō-
munia neceſſitatis tempore, & text. in capit. ſi
quis propter, dum facit mentionem de ueſte,
& pecore, loquitur per modum exempli, quod
non reſtringit regulam, & paria ſunt, quod
quis panem rapiat, uel aliud ad comparandos
panes.

Reſtringitur tertio, ut procedat, quando la-
borat quis extrema neceſſitate: at ſi neceſſitas nō
10 ſit maxima † minuitur quidem pœna, ſed fu-
ranti non ignoſcitur in totum, ut declarat glo.
prima, in d. cap. ſi quis propter, Bal. & Caſtr. in
l. ſecunda, §. cum in eadem. ff. ad leg. Rhod. Bar
bat. in capitulo, quoniam, de ſimon. Goſred. in
ſum. de furt. in uerſ. excuſatur autem ubi urgen
te neceſſitate non extrema furatus eſt, licet om-
nino non excuſetur, mitius tamen punitur, Cœ
pol. in authen. ſed nouo iure. C. de ſeru. fugitiu.
Ang. de Clau. loco præd. nu. 36. ubi ſubdit quod
excuſatur in totum, quando abundabat is cui
ſubtractum fuit, Tiraq. de pæn. temp. cau. 33. nu
me. 1. Benincaſ. d. ſpecia. 9. nume. 25. Didac. d.
reg. peccatum, nu. 3. ubi declarat, quando dica-
tur extrema neceſſitas.

Quarto declaratur, ut ſaltem, qui rapuit te-
neatur reſtituere ſi uenerit ad pinguiorem fortu
11 nam, † arg. l. Neſennius. ff. de neg. geſt. Doctores
in l. alimenta, C. de neg. geſt. ubi qui alicui præ-
ſtitit alimenta poteſt repetere, & per hūc ratio
nem inquit Abb. in d. c. ſi quis propter, numero
quinto, quod & ſi furari hoc caſu permittatur,
tamen id conceditur propter neceſſitatē, qua
ceſſante ceſſare debet conceſſio, & ſubdit eſſe be
ne notandum, ſequitur Anan. ibi, numero item
quinto. & hanc dicit eſſe communem omnium
canoniſtarum ſentētiam Benincaſ. in d. ſpecia.
9. nume. 37. & præter eum Socin. in d. ca. ſi quis
propter, & hæc opinio eſt tutior in foro con-
ſcientiæ, ut inquit Clar. in pract. crimin. in §. fur
tum, nume. 25. uer. ſed uidi. dubitari, hanc etiam
dicit Didac. in d. par. 2. §. 1. nume. 4. contrarium
tamen tenent Scot. & Ricard. in quarto ſenten.
diſtinct. 15. ubi dicunt prædictam ſententiam
procedere, quando quis alienum accepit, cum
urget quidem neceſſitas, ſed non extrema, quia
tunc res non efficitur ſua, ſed peccat, uerū quan
do ſubtraxit extrema adactus inopia, tūc ſuum
eſt quod & reddere nō tenetur etiam factus lo-
cupletior, ſequitur Ang. de Clau. in d. uer. furtū,
num. 37. eandem tenuit Syluest. quem citat Di-
dac. loco præcitato, ubi ſubdit piam eſſe hanc o-
pinionem, & a doctiſſimis uiris probatam, &
eam procedere in foro contentioſo dicit Clar.
d. §. furtum, num. 25. quia cum iure permitten-
te factum ſit non eſt tractandum de reſtitutione.
addo pro hac parte, quod & ſi ceſſet cauſa con-
ceſſionis, quando is deuenit ad meliorem for-
12 tunam, tamen non debet † ceſſare effectus iam
conſumatus, l. fin. in princ. ff. unde lib. l. inter ſti
pulantē. §. ſacram. ubi Iaſ. in quarto notab. ff. de
uerb. oblig. late Tiraquel. in tract. ceſſan. cau. li-
mit. 12. numero primo, & quando ius per exi-
ſtentiam cauſæ acquiritur alicui, tunc licet defi
13 ciat cauſa, tamen durat † acquiſitio iuris, l. ſi poſt
mortem. §. primo, l. nō putauit. §. ſed ſi poſt mor
tem. ff. de bonor. poſſ. cont. tabul. l. cum uxori.
C. quan. dies leg. ced. cum ergo propter neceſſi
tatem res furata effecta ſit propria furantis, non
debet retractari acquiſitio licet ſuperueniant di
uitiæ. accedat quod ideo licite capit, quia habēs
tenetur dare indigenti, quando talis ſubeſt ne-
ceſſitas: at ſi ille daret utique nō eſſet debita re-
ſtitutio ſi ſuperuenirent opes, ergo nec quando
egens propria authoritate capit, uide tamen
Io. Bapt. Lup. de uſur. commentar. quarto, §.
4. num. 64.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio non punitur in muliere ſi committatur ob neceſſitatem famis, & ibi de ueritate.*
2 *Furtum non eſt licitum ſi fiat pro eroganda eleemoſina.*
3 *Peccatum mortale cōmitti non debet propter paupertatem.*
4 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
5 *Homicidium quibus caſibus ſit licitum.*
6 *Virgo ſi inuita comprimatur uirginitatis meritum ſibi duplicatur.*
7 *Voluntas coacta uoluntas eſt.*

Priuilegium XL.

FORNICATIO graue eſt peccatum,
tamen ſi mulier extrema laborās ege
ſtate ſe proſtituat ut uictum quærat,
1 non punitur, † nec peccat, quia neceſſitas facit
licitum quod alioquin erat illicitum, ita conclu
dunt Hiſpani additionat. ad Deci. in lege, quæ
propter, numero quinto. ff. de reg. iur. ſed hoc
dictum eſt falſum, quia malo non parcitur ra-
tione paupertatis, imo debemus potius mori,
quam conſentire malo, glo. in l. palam. §. non eſt
ignoſcendum. ff. de ritu nuptiar. & ibi dicit tex-
tus non eſſe mulieri ignoſcendum, quę pauper
tatis prętextu turpem elegit uitam, & non de-
bet malum fieri, ut inde ex eo fiat bonum, capi-
tulo, noſſe, ubi glo. 30. quęſtione prima, ideo nō
2 licet furari † pro facienda eleemoſina capitulo,
cum ſic non ſunt 32. quæſtione quarta, capitu-
lo is autem 22. quæſtione ſecunda, glo. in l. ſi
pignore, in principio, ff. de furt. in capitulo, for-
te decimaquarta, quæſtione quinta, & dicit glo.
in capitulo, quoniam, de ſimon. quod prætextu
3 neceſſitatis non debet † quis operari peccatum
mortale, & dicit quod moniales non debent ali
quid prætextu paupertatis capere ab ingredien
tibus, quia eſt peccatum, & Abb ibi allegat mul
tos alios, & quod propter paupertatem mu-
lier non excuſetur a fornicatione, uoluit Ho-
ſtien. in ſum. de furt. §. 1. colum. 2. uer. ſed quæri-

tur quare excuſatur, ubi dicit rationẽ diuerſita-
tis quare excuſetur a furto, non a fornicatione,
eſſe quia tẽpore neceſſitatis res omnes ſunt com
munes, humana autem creatura nõ eſt in fructu,
& mulieres non ſunt cõmunes, ſeu uerius, quia
in furto ſubuenit ius naturale, at in fornicatione
contradicit ius commune, & repugnat, nec non
turpitudo, & horror proueniens ex peccato ac-
cuſat mulierem, & Io. And. in d.c. quia propter
dicit, quod in humana creatura attenditur reue
rentia diuinæ pulchritudinis, quę in ea ſequitur
glo. ibi Abb. nume. 5. in fi. uer. nota hanc glo. &
Anan. num. 5. uer. in eadem glo. ibi non eſt. ubi
ſubdit, quod carnalis cõmixtio extra matrimo-
nium fieri non poteſt ſine peccato, uſus autem
rerum alienarum certis caſibus eſt conceſſus. itẽ
fornicatio non extinguit famem ſicut furtum;
item fames cogit immediatè ad furandum, ſed
ad fornicandum, nõ niſi mediatè, & recitat mul
ta alia pulchra dicta, ſequitur Dec. in l. quę pro-
pter, num. 4. & ſeq. ff. de reg. iur. Tabien. in uer.
furtum, num. 7. in fi. Boſſ. in tit. de furt. num. 52.
latè Benincaſ. in tract. paup. quæſt. 7. in 9. Spe-
cia. iudicio. num. 26. 33. & 43. ubi expreſsè re-
probat primum dictum, additio. ad Dec. in d.c.
quę propter, quia non reperitur iure cautum quod
4 ullo caſu liceat fornicari, & quod† lex non dicit
nec nos debemus. §. illo, in auth. de triẽ. & ſem.
l. illam, C. de collatio. & licet neceſſitas non ha-
beat legem, tamen procedit ſolum in caſibus ex
preſſis, et Abb. in d.c. quoniã, de ſimonia, dicit,
quod quædam ſunt in ſe mala, ut occidere, adul
terari, & ſimilia, & hæc neceſſitatis tempore nõ
fiunt licita, imo uerificatur illud dictum, quod
omnia perpeti ſatius eſt, quam peccato conſen
tire. quędam vero ſunt, quæ licet in ſe ſint ma-
la, permittuntur tamen neceſſitatis tempore,
ſed hoc dictum nihil eſt, nec reſoluit dubium,
hoc enim quærimus, an fornicari licet de ſe ma-
lum ſit, efficiatur tamen licitum propter extre-
mam paupertatem. & uidetur dicendum quod
5 ſic, quia homicidium, licet† ſit illicitum ſui natu
ra, tamen permittitur ob neceſſariam defenſio-
nem, l. ut uim. ff. de iuſt. & iu. item eſt permiſ-
ſum, quando potens aliquis mandat, quod aliũ
occidam, alias ipſe me occidet, Bal. in c. 1. §. iniu
ria col. fi. uer. ſed pone, de pace iuram. firman.
Dec. in l. is damnum. § eius uero nulla. ff. de reg.
6 iur. idem in fornicatione. quia ſi inuita † mulier
comprimatur, uel cognoſcatur, non ſolum non
peccat, ſed duplicatur ei uirginitatis corona, ut
c. 1. & 3. 32. quæſt. 6. ubi ponitur dictum Beatæ
Luciæ, refert Anan. in d.c. ſi quis propter, co. pe
nul. in fi. & ideo ſicuti propter uim excuſatur,
ita excuſari debet propter famem, quia nulla
uis ea eſt maior, quam ingerit fames. ad prędi
cta tamen reſponderi poteſt quod defenſio eſt
de genere bonorum, ideo ſi quis defenſioni in
cumbens occidat non punitur, quia non habet
animum occidendi, ſed aliud agit, id eſt defen
dit: at fornicatio eſt de genere malorum, &
quod dicitur de iuſſu, uel mandato potentis,
non eſt tutum, nec uerum, & contrarium uo-
luit Lancello. Dec. in l. ut uim, columna prima,
ff. de iuſtit. & iu. nec mouet exemplum uirgi-
nis ui ſubactæ, quia ea uis, cui reſiſti non po-
per excuſat, & ibi non cadit uoluntas, merito
non concurrit peccatum, quod nullum eſt niſi
uoluntarium, at in ea quæ fornicatur eſt uo-
luntas, quia elegit fornicari potius quam fa-
me perire. & ſi dicatur uoluntas quidem ad-
eſt, ſed neceſſitate coacta, quia reſpondeo quod
7 † eſt tamen uoluntas, capitulo, merito 15. quæſ.
prima. l. ſi priuatus. in princip. ff. qui, & a quibus
glo. quę alios citat. in lege, uelle non creditur,
ff. de reg. iur. ubi Deci. declarat numero ſexto.
poſſet forte dici, quod ſi non poſſet mulier ali-
ter extremæ famis neceſſitati ſuccurrere, quam
fornicando excuſetur, ſed quia non inuenio
deciſum in ſpecie, non audeo firmare, ſed re-
mitto me deciſioni Theologorum, & Sanctę
Matris Eccleſiæ, cuius ſolius eſt determinare.

SVMMARIVM.

1 *Statutum quod res non poſsit alienari in forenſem ualet ſicut etiam conſuetudo.*
2 *Statutum quod maritus non poſsit aliquid relinquere uxori ualet, uel quod non poſsit relinquere ultra certam quantitatem.*
3 *Alimenta relinqui poſſunt forenſi non obſtante ſtatuto, uel conſuetudine.*
4 *Contractus ſuper alimentis ualet etiam ſi fiat ſine ſolemnitate ſtatuti.*
5 *Bannito præſtari poſſunt alimenta non obſtante ſtatuto prohibente dare ſubſidium bannito.*

Priuilegium XLI.

STATVTVM ualet, & conſuetudo ne poſſit
1 forenſi aliquid donari, uendi, cedi † uel re-
linqui Bar. in l. fi. nu. 20. C. de ſacroſ. eccl.
& in l. dudum, per illum textum, C. de contra-
hen. emptio. & in l. filiusfamilias. §. diui, nume.
11. uerſ. quęrò an per ſtatutum. ff. de leg. 1. Bal.
& Ang. in l. ea lege. C. de cond. ob cauſ. Alex. in
conſ. 56. col. fi. uol. 1. Tiraq. de retract. conſang.
in præfatio. nume. 14. cum aliis quos citaui in
conſ. 276. nume. 8. imo ualet etiam quando ex-
preſsè diſponitur de certa ſpecie perſonarum,
ut quod maritus non poſſit relinquere uxori
2 quidquam uel ultra certam quantitatem, Bar. in
l. 1. nume. 32. C. de ſum. Trinit. Iaſ. in l. ex facto,
nume. 9. ff. de uulg. & pupil. Alex. in conſ. 128.
nume. 1. uol. 7. Barbat. in conſi. 12. nume. 6. col.
12. uerſ. conſidero etiam, uol. 1. Socin. in conſ.
79. num. 3. uol. 4. Iaſ. in l. ſi is qui, nume. 5. ff. de
uulga. Dec. in conſ. 196. in princ. Brun. de ſta-
tut. excluſ. fęmin. articu. primo, quæſtione quar
ta. num. 39. Pariſ. conſ. 16. num. 9. uol. 3. Bened.
in c. Rainutius, in uerbo, uxorem nomine Ade-
laſiam, deciſ. quinta, numero, 215. de teſtam.
eiuſmodi tamẽ ſtatuto minime obſtante licebit
ali-

3 alimenta†cuiuſcunque forenſi,& extraneo relin
quere,uel aliter dare,quia ſemper alimentorum
diſpoſitio eſt fauorabilis,& intelligitur excluſa,
ita concludit Zabarel.in conſi. 66.propè fi.quē
citat,& ſequitur præcisè Io. Bap. Plot. in conſi.
19.nu.84.quod eſt poſitum in 2.uol.Conſil.cri
min.diuerſor. conſ.108.ubi infert ad cōſtitutio-
nem Mediolani,quę prohibet bona in forenſem
alienari,ſequitur Lancello. Gall.in conſuet.Ale.
in uer.ſolidos,nu.5.& 12.& per eandem ratio-
nem Lamberteng.in tracta.de contrac.eorum,
qui ſine cer.quantit.glo.1.nu.52. cōcludit poſt
Caſſan.in conſuetu.Burgun.rub.4.§.1.in glo.in
uer.contra alz.col.3. quod non erit locus ſtatu-
to prohibenti contractum fieri ſine certa ſolen-
4 nitate†ſi quis contrahat ſuper alimentis, & mo-
uetur ex eo, quod uolunt Doctores in auth.res,
quæ,C. com.de lega. quod ſcilicet bona a teſta-
tore prohibita alienari,poſſint tamen uendi, &
alienari ex cauſa alimentorū,& ibi hoc ampliat
procedere etiam aliis caſibus,ſequitur Lancello.
loco prædicto,nu.13.ubi num.11. dicit bannito
5 poſſe † impunè alimenta præſtari non obſtante
prohibitione facta a ſuperiore.idem ait,nu.10.
in ſtatuto excludente filiā dotatam a ſucceſſione
quia non excludit eam ab alimentis,ſed quia ſu-
pra generaliter diximus ea quæ contra iuris re-
gulas fauore alimentorum conceduntur intelli-
gi ſemper,quando alimenta debentur indigen-
ti,& inopi,ideo reſtringi debet noſtra cōcluſio,
ut procedat ſolum in eo, qui non habet aliunde
alias ſi haberet,unde poſſet alimenta ſumere nō
ſuſtineretur relictum contra formam ſtatuti,ita
per multa declarat Lancello.loco prædicto, nu.
25.& ſeq.præcipuè,nu.73.& ſeq.& pro deciſio-
ne principali facit, quod ſupra diximus alimen-
ta poſſe relinqui ſeruis,fratribus Sancti Franci-
ſci,damnatis in metallum,bannitis,& aliis perſo
nis alioquin incapacibus,& cum quibus non eſt
teſtamenti factio.

S V M M A R I V M.

1 *Subditi inuiti non poſſunt alienari,et nemo cogitur eſſe uaſallus alterius.*

2 *Subditi & uaſalli poſſunt alienari inuiti a domino qui urgetur famis neceſſitate.uide,nu.7. & 8.*

Priuilegium XLII.

1 SVBDITI inuiti non poſſunt†aliena-
ri,c.1.§.præterea ducatus,de prohibi.
feu.alien.per Feder.in c.1.§. ex eadem
de le. Corra. ubi Laud. circa med.glo.in l.inui-
tus,in princ.ff.de fideicom.liber.Hoſtien. Ioan.
And.& alii,in c.dilecta,de maior. & obed. mul-
tos citat Tiraq. de retrac. conſang.§. 26. glo. 1.
nu.75.nemo enim cogitur eſſe uaſallus alterius,
l.is qui ff. de fideicom.libertat.ita Iaſ. in §. item
Seruiana,nu.104.Inſtit.de actio.Ripa,in l.filius-
familias,§.diui,nu. 38.ff.de leg.1.& latius in cō-
ſilio 179. ubi ponit decem rationes quibus ua-
ſallus non cogitur obdire emptori, & refert mul
tos tenentes hanc opinionem,Soc.iun. in conſi.
78.uol.1. ubi loquitur in hominibus Ricaldoni
huius patriæ Mōtisferrati,qui fuerant per excel
lentiſſimum tunc Marchionem alienati in Ber-
nardinum Becium mei ſoceri affinem,Natta in
conſ.506.Rol.in conſ.1.nu.34.& ſeq.uol.1, de
ciſ.Pedemſ.139.nu.15.Meno.in conſ.32.nume.
2 20.& ſeq.imminēte tamen ſame neceſſitatis† do
minus poteſt inuitos ſubditos,& uaſallos aliena
re,Din.in l.2.ff.ſolu.matr. quem referunt, & ſe-
quuntur Cin.& Alber.in l.1.C.de nouatio. per
tex.in l.patronus,& l. medicus,ff. de oper. liber.
Benincaſ.in tracta.pauper.in 8.q.in 5.'ſpecia.iu
dicio.nu.24.& ſequenti.

S V M M A R I V M.

1 *Vaſallus non poteſt alienare feudum ſine conſenſu domini.*

2 *Vaſallus non poteſt feudum ſine domini conſenſu locare ad longum tempus.*

3 *Conductor ad longum tempus acquirit effectū utilis dominij,& poſſidet naturaliter.*

4 *Vaſallus poteſt ad uitam uendere cōmoditates feudi,quando fame urgetur ſine conſenſu domini.*

5 *Feudi commoditas uendi poteſt a uaſallo ſine domini conſenſu.*

6 *Vſufructuarius poteſt uſusfructus commoditatem uendere,ſed non ipſum uſumfructum formalem.*

7 *Feudum non poteſt uendi ob quamcumque neceſſitatem ſine conſenſu domini.uide ſupra,num.2.& numero 8.*

8 *Vaſallus,& dominus æquiparantur,& diſpoſitum in uno locum habet in alio.*

Priuilegium XLIII.

VASALLVS ſicuti non poteſt ſine do-
1 mini conſenſu†feudum alienare,cap.
Imperialem, de prohib. feud. alien.
per Lotha,c.1.qualiter olim feu.pot.alien. Soci.
conſ.19.nu.11.& 12.uol.1. Guid.Pap.conſ.58.
in princ.Cur.iun.de ſeu. in 4. par. princ.nu.85.
Brun.in conſ.36.in princ.Duen.in reg.40. Cæ-
phal.in conſ.119.nu.7.uolum.1. ita non poteſt
3 locare†ad longum tempus,Afflict.in d.c. Impe
rialem,num.61.Iaſ.in l.fin.num.8. C. de iu.em-
phyteu.Iacobin.in ſua inueſtir.in uer.& cum pa
cto de non alienando, num.15. Bertran.in cōſ.
2.num.4.uolum.2. & communem inquit Clar.
in §.feudum,quæſt.33.nu.1.& ratio eſt,quia cō
3 ductor ad longum tempus acquirit effectum†uti
lis dominii,§. alienationem,in auth.de nō alien.
Bal.in rub.C.de iure emphyteu.eſt tex.in l.1.§.
1.de ſuperfic.in l.1.§.fin.cum l.ſequenti,ff.ſi ag.
uectig.uel emph.pet.& dicitur naturaliter poſſi
dere glo.in l.ſicut certo,§. ſi duobus.ff.commo.
glo.3.in l.ſi quis antea,ff.de acquiren.poſſ.glo.1.
in l.ſciendum,§.1.ff.qui ſatiſd.cog. in l.1. C. de
patr.poteſt.in l.1.ff. loco publico fruen. tamen
urgente neceſſitate poteſt uaſallus ſine domini
aſſenſu

4 aſſenſu uendere cõmoditates feudi ad uitam,† ut
vult Bal.in c.1. §. ſi autem libellario, nu.3.quib.
mod.feu.amitta.ſequitur Lancello.Gall in con-
ſtit.Alex.in uer.ſolidos,quæſt.6.nu.18.in hoc ta
men nihil eſt ſpeciale, quia indiſtinctè ceſſante
neceſſitate licet uaſallo feudi commoditates alie
5 nare†durante eius uita,ita uoluit Bal.in d.§.ſi au
tem libellario,num.3.Cur.ſen.conſ.69.col.10.
uer.quinto accedat, Bal.& Imo.in ca.quę in ec-
cleſiara,de conſtit.Ruin.in conſ.17.nu.5.uol.1.
Rol.in conſ.80.nu.35.uol.1.Clar. qui dicit com
munem in §.feudum,quæſt.21.nu.9. Menoc.in
conſ.105.nu.89.Zaſ. in epito.feu.par.10. con-
cluſ.3.ſimile uidemus in uſufructuario, qui & ſi
formalem uſumfructum uẽdere non poſſit, eius
6 tamen commoditates poteſt uendere,†glo.in §.
finitur,Inſtit.de uſufruc.Bal.in l.res quarum,C.
de iu.dot.Bar.in l.intereſt,C.de uſufr.Bar.& A-
lex.in l.cum Titio,ff.ad leg.Falcid.Fabian.in tra
cta.de emptio.& uend.in 4.princip.q. in quæſt.
21.nu.53.Didac.uariar.reſolut.lib.1.cap.8. nu
me.7.Gomeſ.de contract.cap.15.nu.15.& mul
ta ſimilia allegat Cur. ſen.in d. conſ.69. colum.
10.& inter alia,quod iuriſdictio etiam feudi re-
galis poteſt diuidi quoad cõmoditatem,at quo-
ad feudum res eſt clara, quod & ſi uaſalus ſit in
7 extrema conſtitutus neceſſitate † non poteſt ſine
domini beneplacito alienare feudũ Iſern.in c.1.
§.1.qual.olim feud.pot.alien.& ibi ſequitur Bal.
idem Bal.in d.§.ſi autem libellario, nu.3. ubi ta-
men uidetur dubitare, dum dicit quod neceſſi-
tas facit licitum, quod alias erat illicitum,Cur.
in tracta.feu.in 4.par. in ultima can. amiſſ.feu.
reg.1.quæſt.16.Clar.d.quæſ.21.nu.11. ubi di-
cit,quod & ſi hæc opinio uideatur nimis rigoro
ſa tamen eſt ſeruanda, quia nulla neceſſitas de-
bet inducere contemptum domini, contra hoc
tamen facere uidetur,quia ſicuti ex cauſa neceſſi
tatis licet domino alienare uaſallum innitum,ut
dixi in ſpeciali proximè præcedenti,eodem mo-
do licere debet uaſallo alienare ius feudi inſcio
8 domino.uaſallus†enim,& dominus æquiparan-
tur,c.1.de no.for.fidelit.Bal.in conſ.97. uolum.
3.Afflic.in deciſ.265.nu.2.& ſunt correlatiua,
ideo diſpoſitum in uno locum etiam habet in al
tero,Aluar.in c.2.in §.præterea,in 2.notab.quid
ſit inueſtitu.ideo Clar. loco prædicto uidens dif
ficultatem,inquit quod eo caſu dominus qui re
cuſat emere, uel conſentire uenditioni poteſt a
ſuperiore cogi.pro regula tamen, quod feudum
alienare non poſſit uaſallus domino inſcio qua-
cunque neceſſitate ſubſiſtente ,ſtant Laud. Al-
uar.& Cardin.Alexan.in d.c.1.qual.olim feud.
pot.alien.Aluar.in d.§.ſi autem libellario Dec.ĩ
c.quæ in eccleſiarum,in 6.not.num.10.ubi alle-
gat quoque Specu.Zaſ. in epit.de feu. par.9. in
8.ampliatio. ubi inquit hoc eſſe mirabile, quia
neceſſitas facit de illicito licitum, allegat ratio-
nem,quia cum uaſallus in feudo non habeat ple
num ius,non debet domini ſuperioritas minui
per alienum factum, ſed hęc non eſt bona ratio
nam ſaltẽ deberet permitti alienatio iuris, quod
uaſallus habet,cum ea fiat ſine diminutione iuris
quod domino competit,ſed primam tenent Mo
der.Galli in conſuetu. Pariens.§.13.gl.5.in prin
cip.Tiraq.de retract.conſang.§.26.glo.1.num.
17.eſt nerum, quod Affli. in tracta. prothom.§.
2.nu.16.tenet, quod feudum in caſu neceſſita-
tis poſſit alienari,& allegat tex. in d.cap.1. qua-
lit.olim feud. pot. alien. qui tamen probat con-
trarium.

SVMMARIVM.

1 *Statuto diſponente quod in rei uenditione præfera
tur affinis, uel uicinus ſi uelit emere intra certum
tempus non ualet uenditio facta ante tempus.*
2 *Vendere licet rem ante lapſum temporis præfixi ad
retrahendum, quando uenditor urgetur fame.*

Priuilegium XLIIII.

VALET ſtatutum admittens affinem,
uel uicinum ad retrahẽdum intra cer
tum tempus bona uendita a conſan-
guineo,uel uicino,& non poteſt ante
1 temporis curſum fieri ualida†uenditio,c.conſti-
tutus, de reſcrip. Pet. Cin.Bal.Salyc.& alii,in c.
dudum,de cõtrah. empt. alios citat Tiraquel. in
prefatio.retrac. conſang. nu.13.& ſequentibus,
& ſi uenditio fiat,non expectato temporis lapſu
conſanguineus , uel uicinus admittitur ad re-
trahendum.

Verum ſi quis neceſſitate famis opreſſus of-
ferat ſe uicino rem uenditurum , dum tamen re-
pręſentetur pecunia nulla,uel dilatione interie-
cta niſi uicinus acceptet oblationem, licebit li-
2 berè ſine† metu retractus rem illam in extraneũ
alienare,ita Bal. in tract. de iure prothomiſ. nu.
7.uer.quid ſi uẽdo iuſta mercede,ubi dicit quod
propter neceſſitatem ius termini perditur in ſua
quantitate, & dilatione, quia ceſſat lex,ubi eue-
nit neceſſitas,idem uoluit Afflic. in eod. tracta.
§.2.nu.16.ubi multa ponit exempla neceſſita-
tis cogentis,Tiraq.qui plura cumulat in tracta.
retract.conſang.§.26.glo.1.nu.17. Benincaſ. in
tracta.pauper.in 8.quæſt.in 5.ſpecia. iudic. nu.
26.facit quod diximus ſupra,dum tractauimus,
an alimenta relinqui poſſint forenſi contra for-
mam ſtatuti,& quæ infra paulo adducemus.

SVMMARIVM.

1 *Minorum bona ſtabilia alienari non poſſunt ſine de
creto, & ſolennitatibus etiamſi fiat utiliter.*
2 *Minoris bona uendi poſſunt ſine ſolennitate pro ali
mentis pupilli & ſuorum.*
3 *Duo impedimenta ubi ſunt ſublato uno remanet
alterum.*
4 *Tutor poteſt alienare ſine ſolennitate molendina po
ſita ſuper flumine, quæ ſunt ſubiecta periculo per
ditionis.*
5 *Additio non inducitur ex uenditione, quæ erat pe-
ritura.*
6 *Litigioſa res uendi põt, quãdo breui erat peritura.*

7 *Eccleſia bona, quæ ſeruari non poſſunt licitè uẽdun- tur ſine ſolennitatibus.*

Priuilegium XLV.

1 MINORVM bona non poſſunt alienari ſine decreto, † & ſine ſolennitatib. de quibus apud Specu. in tit. de emptio. & uend. §. nunc dicendum reſtat, nu. 4. quem ſequitur Alex. in conſ. 53. nu. 7. uolum. 3. Rom. in conſ. 371. Imo. in conſ. 98. Corne. in cõſ. 71. uol. 3. Dec. in conſ. 556. num. 4. Afflict. in deciſ. 249. ubi omnino uideri debet, Rol. in conſ. 18. nu. 83. uolum. 2. Neuizan. in conſ. 85. in prin. Cæph. in conſ. 315. nu. 1. Menoc. de recup. poſſ. rem. 15. nume. 146. id quod procedit etiam ſi alienatio eſſet euidenter utilis minori, l. ſi fundus, ff. de reb. eor. l. magis puto. §. ſi ęs alienum ff. eo. tit. glo. in d. l. ſi fundus, & in l. ob ęs, C. de præd. minor. in l. cum bi, §. ob eam tranſactionem, ubi glo. Bar. & alii, ff. de tranſactio. Salic. Fulgoſ. & Rom. in l. mandata, ff. de offic. eius, ubi Caſtren. dicit glo. ibi contrarium tenentem reprobari communiter, ſequitur Iaſ. num. 10. & Dec. nu. 6. Neuiza. in conſ. 85. nu. 1. pulchrè Capic. in deciſ. 113. ubi latè agit concludens maiorem partem dominorũ fuiſſe in ea ſententia, quod uenditio non eſſet cõfirmanda, Rodoan. in tracta. de reb. eccleſ. non alien. in rub. de conſtitut. annui cenſ. nu. 31. folio mihi 103. Foller. in pract. cenſu. §. huiuſmodi num. 40. folio mihi 133. ſi tamen pupillus fame
2 laboret poterunt † uendi bona ſua, ut ipſa exhibeãtur, cum aliis ſibi coniunctis, ut explicitè uoluit glo. 1. in l. ob ęs, C. de præd. minor. arg. l. 2. C. de patrib. qui fil. diſtrax. & Bar. in authen. res quæ, circa fi. dicit illam glo. eſſe notandam Ang. in l. non ſolum, ff. de petit. hęred. Duen. reg. 187. lim. 14. & illam glo. dicit communiter approbari Padil. in auth. res quę, num. 81. C. commun. de leg. ubi allegat Iaſ. in l. 2. colum. fin. ff. de offi. eius. aduerte tamen, quia nõ dico, quod propter famis neceſſitatem liceat alienare bona minorũ ſine debitis ſolennitatibus, ſed quod ea eſt iuſta alienationis cauſa. ita loquitur glo. in d. l. ob æs, proinde hoc quoque caſu erit neceſſarium de-
3 cretum. facit, quia ubi duo † ſunt impedimenta ſublato uno remanet alterum, l. ſi quando, C. de inoffic. teſtam. cum aliis, quos citaui in conſ. 50. & ideo ſi alicui inteſtabili concedatur licentia teſtandi, is ſeruabit in ſuo teſtamento oẽs neceſſarias ſolen. quia licentia inducit quidem habilitatem perſonæ, ſed non diſpenſat quo ad ſolennia d. l. ſi quando, ubi glo. & Doctores: ſat enim eſt quod licentia in aliquo operetur, ita in propoſito, cum minorum bona ſint duplici uinculo ligata, primum quod alienari non poſſint ſine cauſa, ſecundo quod cauſa exiſtẽte nihilominus ſolennitates in alienatione ſeruentur, ſi diſpẽſatur aduerſus primum impedimentum ſubſiſtit ſecundum, atque ita etiam pro famis neceſſitate erũt neceſſaria ſolennia, quod tamen intelligo, quando neceſſitas patitur eas ſeruari, at ſi adeo urgeat ut non patiatur dilationem, uel moram, tũc crederem poſſe alienari ſine ſolennitate, ut dictũ eſt ſupra de ſtatuto admittente conſanguineum uel uicinum ad retractum intra triginta dies: nõ enim expectantur illi dies, quando fame impulſus cogitur ſtatim uendere, & facit quod uoluit Ang. in l. non ſolum, ff. de pet. hæred. ubi inquit
4 quod tutor † poteſt ſine ſolẽnitate alienare molendina poſita ſuper flumine, quæ ob aquarum impetum ſunt in periculo totalis deſtructionis ſequitur ibi Fulgoſ. & Ang. dicit eſſe menti tenendum, Rube. in conſ. 138. col. 1. ubi dicit non extare contradicentem, Ripa in l. quominus, nu. 126. ff. de flumin. Lupus in repet. c. per ueſtras, §. 18. nu. 4. de donat. inter uir. & uxo. Tiraquel. de retrac. conſang. §. 1. glo. 7. nu. 91. quam deciſionem ego intelligo, quando periculum eſt in mora, ita quod non eſt tutum expectare ſolẽnitatum omnium curſum. quia tex. in d. l. non ſolum, per quem mouetur Ang. loquitur de rebus, quæ mora perituræ sũt, & hoc caſu euitabimus dicta Pincl. qui i l. 1. par. 3. nu. 28. C. de bon. mater. reprehendit Ang. & alios prędictos, quia ſcilicet periculum deſtructionis ſit quidem ſufficiens cauſa concedendi licentiam alienandi, ſed non ideo amittantur ſolennitates: eius uero dicta ſuſtineri poſſunt, quando periculum non eſt in mora, ſed rei ſtatus patitur dilationem. addo etiam quod Ang. non dicit poſſe alienari molẽdina ſine ſolennitate, ſed ſolum poſſe alienari, ideo nõ meretur ſimpliciter reprehendi a Pinel.
5 & regula eſt, quod licet regulas † iuris trãſgredi, quando res eſt tempore peritura, ut probatur in l. pro hærede, §. 1. ff. de acquir. hæred. ubi alienans res hæreditarias, quæ erant tpe perituræ non uidetur adire, quamuis aliás ex uenditione rerum aditio inducatur, quem tex. dicit ad hoc ſingularem Anan. in c. fin. col. 5. de accuſat. ubi
6 infert quod ſuſtinetur † alienatio rei litigioſæ ſi erat forte tempus peritura, & multa ſimilia congerit Marſil. in l. qui eadẽ, col. 1. & 2. ff. ad l. Cornel. de ſicar. ubi inter alia poſt Anchar. dicit contemni poſſe ſolennitatem legis, uel canonis ſi mora ſit damnum allatura, & id quod dictũ eſt de molendino ſubiecto deſtructionis periculo confirmatur, quia per eandem rationem permit-
7 titur ſine ſolennitatibus † alienatio rei eccleſiæ, quæ ſeruari non poteſt ſecundum glo. in ſumma 12. quęſt. 2. glo. in c. de reb eccleſ. non alien. in 6. Rebuff. in compend. alien. rer. eccleſ. numero uigeſimoquinto.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia bona alienari non poſſunt ſine ſolennitate, etiam in euidentem eccleſia utilitatem, de quo tamen uide ibi.*
2 *Eccleſia bona uendi poſſunt ſine ſolennitate pro ſublenanda neceſſitate prælati, & monachorum.*
3 *Eccleſia bona uendi poſſunt pro alendis pauperibus.*
4 *Eccleſia bona collectantur, quando agitur de communi utilitate, uel de pietate.*

5 *Eccle-*

5 *Eccleſia bona obligari poſſunt pro alimentis paro-*
chianorum, & exterorum.

Priuilegium XLVI.

QVAE proxime dicta ſunt in bonis mi-
norum, ex paritate rationis procedũt
quoque in bonis eccleſię, quæ nõ poſ
1 ſunt alienari ſine† ſolennitate de qua in cap. ſine
exceptione 12. quęſt. 2. id quod ſecundum ali-
quos procedit etiã ſi utilitas eccleſiæ ſit euidens,
quia propterea non permittitur alienatio, ut di-
xi in proxime præcedenti priuilegio, licet con-
trarium uelit Bal. in l. contra iuris, in princ. ff. de
pac. & in l. cum hi, §. eam, il i. ff. de tranſac. & in l.
quicũque, C. de bon. quæ liber. ubi ſortius vult,
quod ſuſtineatur alienatio facta non ſeruatis ſo-
lennitatibus ſi utilis ſit eccleſię, Bart. in conſ. 61.
uol. 3. Corſet. in ſing. incip. pupillus, & ſequi ui-
detur Rebuff. in compen. alienat. rer. eccleſ. nu.
34. quidquid tamen ſit, quod attinet ad noſtrũ
propoſitum certum eſt, quod urgente famis ne-
2 ceſſitate licet prælato bona eccleſiæ alienare, †ut
illis ſubueniat, & monachos ſubleuet, eſt tex. in l.
ſancimus, la 1. C. de ſacroſ. eccleſ. quem ad hoc
citat Lancello. Gall. in conſuet. Alexan. in uer. ſo
lidos, nu. 15. qui tamen loquitur non de fame,
ſed de captiuorum redemptione, niſi dicamus
hos caſus purificari, & id expreſſe uoluit Ang.
in l. non ſolum, ff. de petit. hæred. ubi dicit, quod
Abbas alienare poteſt bona monaſterii pro ali-
mentanda familia, & dicit Afflic. in trac. protho
miſ. §. 2. nu. 16. quod ſi prælatus iurat non alie-
nare inconſulto Pontifice, tamen neceſſitate im-
pellente alienat ſine illius conſenſu, uel licentia.
Quinetiam eccleſię bona non ſolum pro alimen
tis monachorum. & familiæ alienari poſſunt, ſed
3 etiam in alimenta † pauperum, ut eſt tex. in d. l.
ſancimus. ubi glo. pen. Bar. Bal. & alii, C. de ſa-
croſ. eccleſ. ubi loquitur de uaſis & aliis rebus
conſecratis, & ad diuinum cultum paratis, & de-
ſtinatis, & eccleſia aurum habet, non ut ſeruet
tamquam theſaurum, ſed ut eroget in alimenta
pauperum, c. aurum, in princ. 12. quæſt. 1. & præ
dictam opinionem, quod res ſacræ poſſint uen-
di, ut ex earum pretio alantur pauperes, uolue-
runt gl. Arc. & alii, in § ſacræ, Inſtit. de rer. diuiſ.
Guid. Pap. quæſt 594. Bero. conſi. 31. nu. 9. uol.
1. Benincaſ. de pauper. quæſt. 8. in 4. Special. con
tr. nu. 19. etiam ſi ſua culpa inciderunt in pauper
tatem, Didac. uar. reſolut. lib. 2. cap. 16. nu. 9. in-
tellige ſecundum ea, quæ dicta ſunt in pręceden
ti priuilegio, ut hęc ſit quidem cauſa iuſta, non
tamen ideo fiat alienatio ſine debitis ſolennita-
tibus, neceſſitas moram patitur, licet aliud crede
rem, quando periculum eſſet in mora. Aduerten
dum etiam quod d. l. ſancimus, loquitur in bo-
nis mobilibus, in quibus non tanta ſolennitas re
quiritur, neque tam ſtricta eſt prohibitio alie-
nandi, & pro prædictis facit, quia ubi agitur de
communi utilitate, uel etiam de pietate, bona ec
4 cleſię collectantur, & eccleſia† concurrit cum lai
cis in ſolutione onerum, Bal. in l. ad inſtructio-
nem, C. de ſacroſ. eccleſ. & ibi etiã Salic. idẽ Bal.
in tit. de pace conſtant in uer. munitiones, Alex.
in conſ. 68. in 2. uol. Guid. Pap. quæſt. 78. Iaſ. in
l. placet, col. 3. C. de ſacroſ. eccleſ. Ripa in conſi.
168. nu. 5. & ſeq. Bero. in d. conſ. 31. nu. 9. Egid.
de Thomat. in tracta. de collectis, §. exactio mu-
nerum, nu. 28. & ſeq. ubi late agit, folio mihi 51.
& ſeq. Feſtaſ. in eod. tracta. par. 4. cap. 1. nu. 15. &
ſeq. poſſunt ergo bona eccleſię uendi pro alimẽ
tis pauperum, & pari, imo maiori ratione poſ-
5 ſunt pignorari† non ſolum pro alimentis paro-
chianorum, ſecundum glo. in c. 1. de pignor. ſed
etiam exterorum, ut uoluit glo. in c. ſicut omni-
no, 12. quęſt. 2. Ripa in l. obligatione, nu. 54. de
pignorib. & eam glo. dicit communiter receptã
Didac. uar. reſol. lib. 2. c. 16. nu. 8. uer. cæterum
res eccleſiarum, & in genere, quod cauſa famis
alienari poſſint bona eccleſiæ ponit Benincaſ. in
d. tract. quæſt. 8. in 5. ſpecia. contract. nume. 16.
Lamberteng. in tracta. de contr. cor. glo. prima,
numero 56.

SVMMARIVM.

1 *Mora regulariter purgari poteſt.*
2 *Moram non purgat, qui alimenta tenebatur præſta*
re, & defecit.
3 *Mora non purgatur, quando res non eſt integra, &*
ius alterius factum eſt deterius.
4 *Mora circa debitum alimentorum purgari poteſt*
tribus concurrentibus, & non aliter.
5 *Dies interpellat pro homine, & impedit moram pur*
gari.

Priuilegium XLVII.

1 MORA regulariter† purgari poteſt, l. cũ
te, ubi Doctores, ff. ſi cer. pet. Docto-
res, in l. ſi inſulam, ff. de uerb. oblig. ſed
ubi quis tenetur alimenta præſtare ſi deficit non
2 †purgat moram. ita Bal. in conſ. 250. ſi tibi de-
di, uolum. 3. ubi inquit quod in præſtatione ali-
mentorum non bene datur recompenſatio tem-
poris, ex quo forte alimentarius fame labora-
uit, ideo qui aliquid dedit, ut ſibi præſtentur ali-
menta ſi non ſint præſtita reuocat datum, & non
poteſt aduerſarius purgare moram, ſequitur Al
cia. in conſ. 108. nu. 8. & hoc uidetur uoluiſſe Ca
ſtr. in cõſ. 70. col. 6. in prin. uol. 1. ubi facit quia
3 mora† nunquam purgari poteſt, quando res de
ſijt eſſe integra, uel aduerſarii ius factum eſt de
terius, l. ſed & ſi alia, in princ. ff. de cõſtit. pecun.
l. & ſi poſt tres, ff. ſi quis cautio. Bar. & Doctores,
iu l. ſi inſulam, in 1. oppoſ. ff. de uerb. oblig. ubi
Ripa, nu. 28. & 106. ſed Cin. in l. 1. in fi. C. de do
nat. quæ ſub modo, dicit, quãdo quis recipit do
nationem cum onere præſtandi alimenta, tunc
purgat moram tribus concurrentibus lite non
conteſtata, intra modicum tempus, & ſi aduerſa
4 rij† non intereſt, & eum ſequitur Bal. in cõſ. 212.
nu. 2. uolum. 2. & eum quoque refert Bal. in d.
conſi.

conſ. 250. uol. 3. & ſi forte dicat aliquis, quod
ſemper intereſt alimentarii non fuiſſe præſtita
alimenta ei, poterit reſponderi, quod hoc intereſ
ſe tamquam conſiſtens in facto eſt probandum,
alias eius dicto non creditur, nec pręſumitur ꝙ
fame laborauerit, & ideo ferè ſemper mora pur
gari poterit, & eſt hoc notandum quia infinitas
ego uidi donationes factas ſub eo modo pręſtan
do alimenta, ſed tunc non eſſet agendum de pur
gatione moræ, quando eſſet apposita præſtatio-
ni dies certa, & eorum alimentorum quantitas
5 foret taxata, tunc enim dies interpellat† pro ho
mine, l. magnã, C. de contrahen. & committ. ſti-
pul. & impedit moræ purgationem, Doctores
in d. l. in inſulam, & d. l. cum ſe, alias autem aliud
eſſet, ſicuti etiam alia probanda forent, quando
alimenta non eſſent promiſſa, ſed donans uel-
let reuocare donata ob ingratitudinem ſub prę-
textu, quod alimenta præſtita non fuerint, de
quo dixi loquendo de obligatione donatarii er
ga donantem.

SVMMARIVM.

1 *Filius non tenetur pro debito patris.*
2 *Actio non datur contra tertium non obligatum.*
3 *Actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſ ſorem etiam ſi contracta ſit obligatio contemplatione rei.*
4 *Mutuans ad emendum rem habet ſolum perſonalem actionem, & non præfertur alij habenti hypothecam.*
5 *Filius tenetur ſoluere debitum patris contractum pro alimentis totius familiæ.*
6 *Vxor tenetur pro debito mariti contracto cauſa alimentorum familiæ.*
7 *Mutuans in refectionem rei, non habet hipothecam, niſi expreſſe dicatur.*
8 *Mutuans in refectionem rei tenetur probare, quod pecunia fuerit conſumpta in eum uſum.*
9 *Confeſsio unius non nocet tertio.*
10 *Pater qui mutuam pecuniam accepit tempore careſtia præſumitur illam erogaſſe in alimenta familiæ.*
11 *Scholaris, qui in ſtudio accepit mutuo pecuniam præſumitur illam impendiſſe utiliter in neceſsitatibus ſuis.*

Priuilegium XLVIII.

1 FILIVS non tenetur ſoluere† debitum
contractum a patre, ut l. 1. & toto tit.
C. ne fil. pro pat. & eſt regulare, quod
nemo tenetur pro facto alterius, l. non debet al-
teri. ff. de reg. iur. & in contractibus attenditur
2 contrahentis perſona, †non tertii, l. eum qui. C.
de actio. & oblig. l. cogi. §. unde quæritur, ff. ad
Trebel. l. fin. C. de hær. actio. l. cum fundo, ubi
Bal. ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. 1. C. de cõd. indeb.
& procedit etiam ſi perſonalis actio contracta
3 ſit habito reſpectu ad rem† quæ trãſiuerit in ter
tium aliquem, l. quędam, §. nihil intereſt, ubi Iaſ.
colum. 2. ff. de eden. l. cum hæreditas ex cauſa, &
l. ſi hæres inſtitutus, §. fin. ff. ad Trebell. l. ſi. §. 1. ff.
de contrah. empt. & plures citat Tiraquel. de re-
tract. conſang. §. 8. Iaſ. glo. 5. num. 7. & uidemus
quod mutuãs ad emendum rem aliquam habet
ſolum actionem perſonalem, non tamen præfer
4 tur† alii habenti hipothecam glo. in l. quod qui,
ff. de priuileg. credit Bar. in l. interdũ, ff. qui pot.
in pign. hab. & eſt communis opinio, ut inquit
Salic. in auth. quo iure, quæſt. 2. C. qui pot. in pi
gn. habe. Tamen fauore alimẽtorum, ſi quis mu-
tuauit patri familias frumentum, uel pecuniam
quibus familiam ſuam inopia laborantem ſub-
leuauit iſque non ſit ſoluendo, filii, qui ex ea pe-
5 cunia aliti fuere† tenentur ſoluere, arg. l. planè ſi
filium, §. 1. ff. de leg. 1. l. 2. uer. æquiſſimum, ff. ad
leg. Rhod. de iact. & l. ſi me, & l. iuũ, ff. ſi cer. pet.
& per hoc ita uoluit Bar. in l. his ſolis, in ſi. ff. de
cond. indeb, ubi id deducit ex dictis glo. ibi. & li-
cet dicat cogitandum, nõ tamen minus uidetur
approbare, eandem tenei ſententiam Ang. ibi
Rom. in ſing. 213. ubi inquit eſſe notabile, & ſin-
gulare dictum, Cępol. caut. 243. ubi ſubdit no-
tandum, quia ſæpe euenire poteſt de facto, &
monet quod mutuum fiat expreſſe in cauſam a-
lendi filios, ut res ſit magis clara, Iaſ. in d. l. his ſo
lis, ubi addit tex. quem dicit ſingularem in l. ei
qui, in ſi. C. quod cum eo, ubi actio de in rem uer
ſo locum hẽt in quocunque contrahente etiam
cum negociorum geſtore, & datur contra domi
num in cuius utilitatem eſt uerſum, idem Iaſ. in
l. cum ſeruum, nu. 1. ff. ſi cer. pet. ubi ait permitti
in ſubſidium, quod poſſit agi contra eum, qui ha
buit commodum rei, hanc etiam doctrinam in-
quit ſingularem Cremen. in ſing. 37. Io. Lup. in
rep. rub. de donatio. inter uir. & uxo. §. 66. num.
6. ubi infert ad alia ex lege regni, & nouiſſime
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu.
83. & ſeq. ff. de lib. agnoſc. ubi addit Purpur. &
Zaſ. & poſt longam diſceptationem dicit uerio-
rem, & receptiorem, & procedit hæc deciſio nõ
6 ſolum in filio, ſed etiã in uxore, † quæ tenetur in
ſubſidium, ubi maritus non eſt ſoluendo, ita Io.
de Plat. in l. uxorẽ, in ſi. C. de decurion. li. 10. ſe
quitur Io. Lup. in loco pręcitato, & ſanè in uxo-
re non eſt diuerſa ratio, quæ in filiis. Imo eadem
per omnia, contrarium tamen in filio, & uxore,
probauit Dec. in d. l. ſi eum ſeruum, ff. ſi cer. pet.
ubi ſequuntur Mod. Galli additio. quorum fun
damentis reſpondet multis Cordub. d. §. ſi quis
ex his. ſed ſanè prima opinio durior erit ſi intel-
ligamus patrem fuiſſe ſoluendo tempore quo ali
menta pręſtitit, ſed lapſum inde fuiſſe facultati-
bus, quia tunc filii non dicerentur facti locuple-
tiores ex quo ceſſante etiam mutuo pater aluiſ-
ſet, & alere nihilominus fuiſſet coactus, imo nul-
lum omnino commodum dicerentur habuiſſe
ex eo mutuo; ſecus tamen quando uſque eo tem
pore pater fuiſſet inops, in quibus terminis mul
ti loquuntur. Addo etiam cautelam Cæpol. quã
ſequitur Lup. quod ſcilicet in inſtrumento po-
natur expreſſe mutuum fieri in exemptionẽ fru-
menti ad ſuſtentationem familiæ non multum
releua-

releuare, quia cum ſolum operatur effectum ex-
preſſio illa, quod mutuans in refectionem, uel ſu
ſtentationem, quod poſterior creditor prǽfertur
priori in re, l. interdum, ubi Bar. & alii, ff. qui po
tio. in pigno. habean. ſed hic non agitur de re in
cuius refectionē, uel ſuſtentationem factum fuit
mutuum, imo qui mutuat ad rem emendā, uel
7 reficiendam, non acquirit† hipothecam, ſed ſolā
perſonalem niſi expreſſe dicatur, glo. in l. quod
qui, ff. de priuileg. credit. Bar. d. l. interdum, Bal.
in l. quamuis ex ea, C. de pignor. Neguſ. de pi-
gnor. in 2. mem. 5. par. nu. 3. & 4. ubi allegat glo.
Bar. & Salic. in d. l. interdum. Præterea non ſuffi-
cit dicere, quod mutuat in talem cauſam, ſed ne-
8 ceſſe † eſt probare, ut inquit Neguſ. loco prædi-
cto, nume. 18. uer. ſecundo reſtringitur, ubi in-
quit, quod pecunia debet eſſe uere in eum uſum
expenſa, & ratio eſt, quia confeſſio unius non no
9 cet† tertio, l. Seia, in princ. ff. ad Velleian. l. duob.
§. 1. ubi Iaſ. ff. de iureiur. Afflic. in deciſ. 245. nu.
11. alios citaui in conſ. 82. nu. 22. & quando ali-
quid eſt cauſa producendæ actiouis contra ter-
tium illud eſt plenè probandum, nec ſtatur con-
feſſioni aliorū. Imo eſt regulare, quod probare
quilibet, tenet id quod eſt ſuæ intentionis fundamē
tum, l. ei qui dicit, ff. de probatio. ideo autem cō
ueniri poſſunt filii pro debito patris, quia con-
tractum in eorum commodum, uel ſui cauſa, er-
go id eſt probandum, ſi tamen conſtaret eo tē-
pore adfuiſſe careſtiam, tunc præſumitur patrē
10 illam pecuniam expendiſſe in alimenta† familię,
ita dicit Socin. in conſ. 16. nu. 10. uolum. 3. ubi
ait ſi tempore careſtiæ pater accipit pecuniam
mutuo præſumitur quod illam erogauerit pro
alimentis familiæ, ſequitur Crau. in conſ. 91. nu
mero 5. mouetur ex multis, ſed præcipue ex eo
quod inquit Bar. in l. fin. ff. ad Macedon. ubi in-
11 quit, quod ſcholaris in ſtudio accipiens† mutuā
pecuniam præſumitur illam expendiſſe utiliter
in neceſſitates ſcholaſticas, & ideo pater tenetur,
& Crau. loco prædicto confirmat id multis ſimi-
libus. Videtur tamen mihi alia eſſe conſiderāda,
ut ſit locus deciſioni Socini, non autem eam eſſe
intelligendam ita ſimpliciter, & abſolute. quid
enim ſi habuiſſet fructus in domo. & fuiſſet alio-
quin diues? quid item ſi eodem fermè tempore
exoluiſſet alienū æs, uel emiſſet prædia, uel alias
expenſas? certè ſunt ſimul conſideranda, alias faci
lis erit in errorem lapſus, uide autem circa hoc,
quæ dixi ſupra in priuilegio, quod dos poteſt
uxori reſtitui conſtante matrimonio, ut alat ſe,
& ſuos, non enim omnia ſunt repetenda.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor habet mariti bona pro alimentis obligata.*
2 *Acceſſorium ſequi debet naturam principalis.*
3 *Fructus dotis petūtur actione de dote ſicut ipſa dos.*
4 *Fructus dicuntur pars fundi.*
5 *Fundus inæſtimatus, quando datur in dotem dici-*
tur pro alimentis uxoris.
6 *Domini duo eſſe poſſunt eiuſdem rei eodem tempore*
in caſu dotis.
7 *Res mea non poteſt mihi ſeruire.*
8 *Vxor non eſt domina dotis niſi in ſpe durante matri*
monio eo uero ſoluto efficitur uerè domina.
9 *Marito bona ſunt obligata pro alimentis, quādo pro*
mittit dotem reſtituere cum omnibus damnis ſub
obligatione bonorum.
10 *Stipulatio reſtituenda dotis, an includat reſtitu-*
tionem, qua fit propter inopiam mariti.
11 *Promiſſio reſtituēdi dotē in omnem caſum, &c. an*
includat caſum matrimonij non ſequuti.
12 *Hypotheca naſcitur tempore euenientis conditio-*
nis, quando eſt poteſtatiua.
13 *Hypotheca pro tutela oritur tempore quo tutor in-*
cipit male adminiſtrare, uel tempore finita tu-
tela.
14 *Actio dotis oritur ſolum matrimonio ſoluto ſecun-*
dum communem.
15 *Actio dotis retrotrahitur ad tempus promiſſionis.*
16 *Hypotheca pro alimentis uxoris oritur a die eue-*
nientis conditionis.
17 *Obligationes perſonales, quibus tutor tenetur duæ*
ſunt, & duplici tempore oriuntur.
18 *Hypotheca in bonis patris, qui adminiſtrauit bona*
filij oritur a die inchoatæ adminiſtrationis, uel ma
la geſtionis.

Priuilegium XLIX.

OBLIGATIO bonorum eſt quid facti
& præſumitur, ſed fauore alimentorū
tacite inducitur, ideo uxor ſicuti ha-
bet mariti bona obligata pro dotibus, l. unica, §.
1 & ut plenius, C. de rei uxor. actio. ita† & pro ali-
mentis Specu. in tit. de donat. inter uir. & uxo. §.
formatis, uer. ſed nunquid bona, nume. 15. quia
uxor ali debet iuxta dotis quantitatem, & ſuam
conditionem, l. ſi cum dotem, §. ſi conſtante, ff. ſo
lu. matr. & alimenta ſunt onera facultatum, l. ſi
pendentes, ff. de vſufruc. & fuit originalis opinio
Iac. de Are. quem refert, & ſequitur Bar. in l. ſicū
dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, nu. 7. ff. ſolu. ma
trimonio. Nam alimenta debentur ex dote ſicu-
ti uſuræ debentur ex pecunia, & ſicuti res obliga
tæ pro dote remanent etiam obligatæ pro uſu-
ris, l. Lucius, ff. qui potior. in pigno. habe. ita bo-
na mariti obligata pro dote remanent etiā obli-
gata pro alimentis, & ita reſidet Bar. licet referat
alios tenere contrarium, idem tenet Caſtren. ibi
Bal. in d. l. unica, §. & ut plenius, in principio, ubi
dicit hoc procedere in alimentis, & in fructibus
dotis, & dicit Caſtr. loco prędicto ſe in facto ob-
tinuiſſe per tres ſententias conformes, hoc etiā
placuit ibi Alex. nume. 11. Præpoſ. in c. 1. de do
nat. inter uir. & vxor. Ang. Are. in §. fuerat, num.
11. Inſtit. de actio. Vitalin. in tracta. clauſu. uer. an
alimentis poſsit renunciari, columna tertia, &
quarta, ubi tamen latè refert contrariam ſenten-
tiam, Campeg. in tracta. de dot. par. ſecunda,
quæſti. 63. ubi poſt recitatam contradicentium
opinionem ſubdit hanc eſſe in puncto iuris ue-
riorem, & reſpondet ad partis contrariæ funda
mentum, Neguſan. de pigno. in quarto mem. 2.
par.

par.num. 47. & ſeq. ubi latè diſputat, & nu. 55. dicit magis communem, Bero. in cõſ. 52. nu. 13. uol. 2. ubi dicit non modo procedere hoc in bonis mariti, ſed etiam ſoceri, Afflict. in dec. 10. nu. 2. Rebuf. in conſtit. regias, tomo 1. tit. de ſenten. prouiſio. art. 3. gl. 1. num. 18. ubi allegat Feder. Sen. & Guid. Papæ, ſed Senen. hoc non dicit, ſed tractat ſolum, an pendente accuſatione adulterij uxor alenda ſit, Natta in conſ. 547. num. 15. Plot. in conſ. 130. num. 86. in 1. uol. conſiliorum crimin. Zilet. hanc quoque ſententiam probauit Ripa. in l. priuilegia, nu. 12. in fi. ff. de priuil. cred. & defendit Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 38. & ſeq. ff. de lib. agnoſ. vel alend. & ante hos Bal. in conſ. 568. num. 3. uol. 5. qui eo utitur argumẽto, quod pro reſtitutione dotis competit hipothecaria, at uerbum reſtitutionis plenum habet ſignificatum, l. uideamus, §. in Fauiana, ff. de uſur. ergo hipothecaria competit quoque pro alimentis, hoc tamen argumentum fallax eſt, quia concludit ſolum pro his caſibus, quibus dos repeti poteſt, at alimenta debentur etiam his caſibus quibus dotis repetitio non datur, quæ ratio militat etiam contra ſupracitatos omnes Doctores, qui dicunt bona eſſe obligata pro alimentis, quia ſint dotis acceſſoria, & quia obligatio inducta pro ſorte cenſetur etiam inducta pro uſuris, ſed hoc eſt uerum in caſibus, quibus ſors debetur, quia tunc reddi debet cum uſuris, & eodem modo reſtituenda erit dos cum alimentis pro tempore, quo differtur actualis ſolutio, ſed per eam rationem nõ infertur, quod agi poſſit hipothecaria ad alimenta iis caſibus, quibus non poteſt agi ad dotem, nam ſi alimenta ſunt dotis acceſſoria, ſequi debent † principalis naturam, c. acceſſoriũ, de reg. iu. in 6. l. cũ principalis, ubi Dec. & alij. ff. de reg. iu. & quando actio non competit pro principali non datur etiam pro ipſo acceſſorio, quia uno ceſſante alterum quoque ceſſat, ut in dictis iuribus, propterea quando dotis reſtitutio non debetur, eo caſu non uidetur, quod peti poſſint alimenta. Item non uidetur, quod alimenta poſſint peti de per ſe, niſi etiam petantur dotes, quia acceſſorium non poteſt eſſe ſine principali iuribus prędictis. addo, quod alimenta non bene dicuntur acceſſoria dotis: Nam & ſi maritus dote recepta teneatur alere uxorem, tamen tenetur etiã alere, quando duxit indotatam, & quando dedit dilationem ad ſoluendum dotem, ut dixi in ſuo loco, & debentur propter dotem ex quo fructus dotis ſeruire debent oneribus matrimonii ſupportandis, & ideo Suzar. & Io. Raph. de Parma, quos citat Bar. in dicto §. ſi autem in ſæuiſſimo, dicunt bona mariti non eſſe obligata pro alimentis uxoris, & in eandem ſententiam tamquam ab eo ultimo loco relatam inclinare uidetur Bar. in tracta. de alimen. circa finem. & apertius in l. Lucius, in fi. ff. de alimen. & cibar. lega. ubi monetur, quia licèt certi ſint caſus, quibus a lege inducitur hipotheca, hic tamen non reperitur inter illos, & reſpondet illum tex. procedere, quando alimenta præſtanda ſunt ex certo fundo deſignato, ſed uir non habet aliqua bona ad id deſignata, cum eo tranſit quoque Abb. in conſ. 43. circa finem, uer. ad ultimum, an bona mariti, uolumine 5. ubi ait, quod bona non obligantur tacitè niſi in caſibus expreſſis, at in hoc caſu nullo iure cauetur, ergo non eſt de nouo inducendum, & ſubdit hanc partem ſibi magis placere, præcipuè, ubi agitur de alimentis præſtandis ſoluto matrimonio, idem tenet Rom. in conſ. 454. num. 28. uer. quoad ultimam, ubi dicit communem eſſe cõcluſionem, quoniam nullo iure cauetur, l mo. in l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſolu. matrimo. & ante eos Io. And. ad Specu. in d. §. formatis, & pro hac parte conſuluit Franc. de Alberg. quem refert, & ſequitur Bald. Nouel. in tracta. dot. par. 6. in 6. ſpecia. colum. 3. vbi tamen aliter diſtinguit, Vital. in tract. clauſ. in uer. an renunciari poſſit alimentis, colum. 4. uer. item, an uxor, Alciat. in conſ. 140. num. 3. & in prædictis locis reſpondent ad l. Lucius, quod ibi hipotheca fuit etiam pro uſuris expreſſa, immo uolunt prædicti, quod obligatio bonorum conſtituta pro ſorte non extendatur ad acceſſoria niſi ſit dictum, ut per Bal. Nouel. loco prædicto, & hanc partem facit Io. Gallus quæſt. 122. quem citat Didac. in epitom. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 6. nume. 15. in fi. ubi dixit, quod uxor pro alimentis, quę maritus præſtare tenetur non poteſt agere contra emptores bonorum mariti, quod ſecus eſſet ſi bona eſſent obligata, quia realis actio ſequitur rem in quemcunque tranſeat poſſeſſorem.

Caſtren. tamen in conſ. 8. quem citat Neguſ. loco prędicto diſtinguit inter alimenta, quæ petuntur conſtante matrimonio, & ea, quæ petuntur iam ſoluto matrimonio, quia primo caſu datur obligatio, ſecundo uerò non, ſed ante eũ idẽ uoluit Spe. in d. §. formatis, nu. 15. dicens, ꝙ matrimonio conſtante maritus tenere alere uxorẽ ex fructibus dotis, ſoluto uero matrimonio nõ. hæc tamen ratio non concludit, quia licet uir teneatur uxorẽ alere conſtante matrimonio, nõ tñ infertur ex neceſſitate, ꝙ bona mariti ſint pro eis alimentis obligata: dabitur. n. actio perſonalis, uel offi. iudicis, ſed non hipotheca. & prędictã Caſtren. diſtinctionem improbat Alex. in d. §. ſi autem in ſæuiſſimo, in d. uer. poſtremo, dicens Bar. ſententiam indiſtinctè procedere tam ſoluto, quam conſtante matrimonio, & cum eo tranſit Plot. dicto conſilio 130. numero octuageſimoſexto, ubi citat in eandem ſententiã Soci. Iaſ. & Bertachin. & confunditur rõne meo iudicio euidenti: ſi enim ideo bona mariti ſunt obligata pro uxoris alimentis, quia ſint dotis acceſſoria, utique durabit ea obligatio eatenus, quatenus dotes debent reſtitui ne acceſſorium a principali ſuo differat, ſed obligatio reſtituendi dotes durat poſt ſolutum matrimonium, ergo durabit quoque obligatio reſpectu alimentorum. & non obſtat, quod poſt ſolutum matrimoniũ alimenta non debeantur ab hęredibus uiri, ut inquit Spe. quia ſat eſt, ꝙ pro eis bona ſint illis caſibus obligata q̃bus debẽtur ſoluto matrimonio,

quos ſupra ſuo loco annotauimus, poſito igitur
quod bona ſint pro alimentis obligata fatendũ
erit durare illam obligationem omnibus illis ca
ſibus, quibus alimenta debentur etiam ſoluto
matrimonio.

Hęc ſentẽtia ſine dubio procedit in fructibus
dotis, quia illi petuntur actione de dote ſicut ip
3 ſa † dos. l. ſi marito §. fi. ff. ſolu. matr. & fructus do
tis conuertuntur aliquando in dotem. l. ſi ante
nuptias. §. fi. ff. ſolu. matr. tacita ergo hipotheca,
quia datur actioni de dote, ut in §. fuerat, Inſtit.
de actio. & l. unica. §. & vt plenius, C. de rei uxo.
actio. dabitur pro alimentis ſicuti pro ipſa dote,
ita concludit Vital. in d. uer. an renunciari poſſit
iuri alimentorum, col. 5. in fi. uer. tamen dico, ꝙ
pro fructibus, & ante eum hoc voluit Bal. in d. §.
& ut plenius, in prin. quia dos eſt quid uniuerſa
le, l. quod dicitur, ff. de impen. in reb. dot. fact. idẽ
acceſſiones omnes includuntur, proptereaque
hipotheca actioni accommodata extenditur ad
acceſſiones. addi poteſt, quod fructus dicuntur
4 pars † fundi, & ſequuntur fundi determinationẽ,
l. Iulianus. §. ſi fructibus. ff. de actio. emp. l. fi. §. &
ut fructus. ff. de his, quæ in fraud. cred. Roma. in
conſ. 10. Aret. in conſ. 160. cum multis apud Ti-
raq. de retract. conſang. §. 1. gl. 7. num. 41. & ſeq.
ubi latè agit. uerum eſt, quod in præſenti quæ-
ſtione tractant Doctores de fructibus non ſolũ
pendentibus, ſed etiam ſeparatis, qui dici non
poſſunt fundi pars.

Et pro prima parte ante Bal. dicit Bar. in d. l.
Lucius, in fi. ff. de ali. & cibar. lega. quod ubi fun
dus inæſtimatus datur in dotem, ille dicitur obli
5 gatus † pro alimentis, quia datur pro ſuſtentan-
dis oneribus matrimonii, & ſequitur ſimpliciter
Abb. in conſ. 43. in fi. uolum. 2. Bal. Nouel. in d.
priuileg. 7. colum. 3. ubi dicit, quod hoc caſu pe
tuntur alimenta tamquam fructus dotis, qui nõ
pertinent ad uirum, quando ipſe non ſuſtinet
onera matrimonii, hanc tamen diſtinctionem re
probat Neguſ. d. 4. mem. 2. par. num. 53. quia in
iudicio dotis, quod eſt uniuerſale, omnes acceſ-
ſiones tam naturales, quam ciuiles ueniunt iure
actionis, & inter fructus naturales, & alias acceſ
ſiones non poteſt conſtitui differentia. mihi quo
que non placet ea diſtinctio, quia ſi bona ſtabi-
lia dantur in dotem inęſtimata, uxor dicitur ha-
bere illorum dominium penes ſe, & licet mari-
tus dicatur dominus dotis, tamen etiam uxor re
manet domina, l. in rebus. C. de iure dot. ibi ea-
dem res ab initio uxoris fuerunt, & naturaliter
in eius permanſerunt dominio, & hoc eſt priui-
6 legium, ſeu ſpeciale in dote, ut eodem † tempore
duo ſint eiuſdem rei inſolidum domini, ſecun-
dum Baptiſt. de S. Blaſio in tract. de priuileg. do.
in 2 centur. num. 16. ſiue in priuileg. 117. ſed ſi
eſt domina fundi inæſtimati non poteſt habere
7 ſuper eo hipothecam, quia res † mea non poteſt
mihi ſeruire. l. ſi rem alienam, la ſeconda, ff. de
pignor. actio. l. in re communi. ff. de ſeruit. urb.
præd. l. cum in fundum, in prin. ff. de iu. dot. l. ſi
qui ædes, ff. de ſeruit. urb. præd. l. quidquid. ff.
commu. pręd. l. neque pignus, vbi Doctores, ff.
reg. iu. eſt uerum, quod hoc argumentum pati-
tur contradictionem, quia multi tenent uxorem
8 eſſe ſolum dominam in ſpe † durante matrimo-
nio, & effici uerè dominam matrimonio ſoluto.
gl. in l. quamuis. ff. de iu. do. in l. ſi conſtante. §. ſi
maritus. ff. ſoluto matrimo. l. in ſuis, in uer. quo-
modo. ff. de lib. & poſthum. Odofred. & Alber.
in d. l. in rebus. Caſtr. d. l. doce ancillam, C. de rei
uendi. num. 2. Alexan. in d. §. ſi maritus, num. 3.
& hanc dicit communem Salice. in d. l. in rebus,
num. 5. Bal. Nouel. in tract. de dot. par. 8. priui-
leg. 8. num. 1. Ang. & alii, Inſti. quib. alien. licet,
in prin. Iaſ. in §. fuerat, nu. 4. Inſtit. de actio. Lup.
in repet. cap. per ueſtras, §. 49. num. 2. de donat.
inter ui. & uxo.

Propterea ego aliter dico, quod ea diſtinctio
non ſuſtinetur, quia ſecundum illam nõ omnia
mariti bona eſſent obligata, ſed ſolus dotalis fun
dus inæſtimatus, cuius tamen contrarium tenẽt,
ſupra relati Doctores, qui indiſtinctè loquuntur
de omnium bonorum obligatione, & ea obliga
tio ſeruiret uxori de uento ſi ſuper eo fundo de-
beret alimenta ſibi debita conſequi, nam breui
fundus eſſet conſumptus, & uxor remaneret in-
dotata, & per eam diſtinctionem deſtrueretur
ratio, qua Doctores mouẽtur, quod ſcilicet ideo
bona ſint obligata pro alimentis, quia ſunt obli-
gata pro dote, quę eſt principale, & ſortem effi-
cit, nam pro dote obligata ſunt omnia mariti
bona, pro alimentis autem ea diſtinctione atten
ta eſſent obligati ſoli fundi dotales inęſtimati ex
quibus præſtanda ſunt alimenta, ſequeretur etiã
quod ſi ex fundis nulli omnino fructus percipe
rentur maritus non teneretur alere uxorem, uti
dicimus, quando alimenta ſunt præſtanda ex
fructibus certi fundi, quod tamen eſt falſum, &
non ſunt ſimiles caſus, quod alimenta debeãtur
ex certo fundo, uel quod debeantur ob fructus
dotis, ut in propoſito declarat Cordub. in l. ſi
quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 43. ff. de lib.
agnoſ. uel alen.

Melius ergo eſſet dicere, quod pro alimentis
nunquam mariti bona ſint obligata, quę opinio
ſi rationibus certandum eſſet, & integrum foret
ſuper ea ſententia deliberare, mihi magis place-
ret, ſed quia contraria eſt communis uanum eſ-
ſet in iudicio ſuper ea diſceptare.

Porrò ceſſat hodie omnis amaritudo ſtante
notariorum conſuetudine, qui in dotalibus in-
ſtrumentis ponunt promiſſionem uiri ſub obli-
9 gatione omnium † bonorum, de reſtituendo do
tem cum omnibus damnis, & intereſſe, & hanc
dicit bonam cautelam, Bal. Nouel. in dicta par-
te ſexta, priuileg. ſeptimo, in fi. quem ſequitur
Alciat. in conſilio 140. numero tertio, & in con-
ſilio 332. numero ſecundo. Sed & uana mihi ui
detur eiuſmodi cautela, quia obligatio pro
reſtitutione dotis cum omnibus damnis, &
intereſſe non includit alimenta, ſed ea dam-
na, quæ mulier patitur ob retardatam do-
tis reſtitutionem, & ſi uenirent alimenta ea
ſolummodo includerentur, quæ debentur
in caſu reſtituendæ dotis, non alia, quia tota

uis

uis illius promiſſionis reſtringitur ad dotis reſti
tutionem, immo altercantur Doctores, ſi ea ſti-
pulatio caſum includat, quando dos uenit reſti-
10 tuenda propter † mariti inopiam, & ſi promiſ-
ſio ſit generaliter facta pro omni caſu, & euen-
tu reſtituendæ dotis, Bar. in l. ſi quis ſtipuletur,
ff. ſolu. matrim. Bal. in l. ubi adhuc, colum. 5. ver.
iuxta hoc ſequitur, & eſt magis communis ſecũ
dum Ripam, qui tamen tenet contrarium in l. ſi
conſtante, numero 95. ff. ſolu. matrimo. Nattam
in conſ. 81. in fi. Marin. Frec. de ſubfeud. in titu.
de author. Baron. erga ſubfeud. quęſt. a. per to-
tam, folio mihi 161. ſicut etiam ea promiſſio nõ
11 includit † caſum non ſequuti matrimonij ſecun
dum glo. communiter approbatam, in l. ſi ex-
trancus. ff. de cond. cau. da. ubi eam ſequuntur
Bar. Bal. Caſtren. Rom. Aret. Alex. & Iaſ. & mul-
ti alij, quos citaui in conſ. 131. num. 20. meo er-
go iudicio ea ſtipulatio de reddendo dotem cũ
omnibus damnis, & intereſſe non includit ea ali
menta, quę petuntur ab uxore ante dotis reſtitu
tionem, quia non dicuntur intereſſe dotis, nec
ueniunt tamquam intereſſe.

Poſito tamen quod bona mariti ſint obliga-
ta pro alimentis, quæri poſſet a quo tempore in
cipiat ea obligatio, an ſcilicet a tempore dotis
datę, an uero cum maritus moram fecit in præ-
ſtandis alimentis. & ſanè cum alimentorum prę
ſtatio pendeat a mera poteſtate mariti, qui ſol-
uendo in tempore, & effugendo moram facere
poteſt, ne obligatio naſcatur, uidetur eam non
naſci niſi tempore exiſtentis conditionis, ideſt,
quando alimenta ſunt præſtanda ſecundũ tex.
in l. 1. ff. qui potio. in pigno. habe. ubi glo. Bar.
Angel. Salic. & alij conſtituunt, quod in debito
12 contracto ſub conditione poteſtatiua † attendi-
tur tempus euenientis conditionis, licet ſecus ſit
in ſtipulatione facta ſub conditione caſuali, vel
mixta, Ang. Alex. & Iaſ. in l. ſi filius, in prin. ff. de
uerb. oblig. Bar. in l. ſi is, qui pro emptore, in 5.
principali quæſtio. ff. de uſucap. ubi latè Iaſ. &
ideo in actione tutelæ, licet detur hipotheca ta-
cita, tamen ea non oritur niſi finita tutela, uel
13 eo tempore † quo tutor incipit male adminiſtra
re, l. 1. & toto titulo, ff. de tutel. & ratio. diſtrah.
gl. & Bar. in l. ſi rem. §. omnis. ff. de pignot. actio.
& licet actio de dote naſcatur ſolum matrimo-
14 nio ſoluto, ſecundum magis † commnnem opi-
nionem, de qua per Bar. & alios in l. ſi conſtan-
te. §. 1. ubi Alex. numero 4. ff. ſoluto matrim. ſed
15 retrahatur ad tempus promiſſionis, † ut per Ale
xan. loco prædicto, & per Bal. Nouel. in tracta.
dot. par. 10. in limit. 16. Neguſ. in tract. pignor.
in a. mem. 5. par. num. 10. in uer. ſextodecimo
amplia, tamen in caſu noſtro reſpectu alimento
rum ceſſat ratio, quæ militat in dote, nam condi
tio diſſoluendi matrimonij, atque ita reſtituen-
dæ dotis dependet a caſu, conditio uerò ſoluen-
di alimenta pendet a facultate, & uoluntate ma-
riti, id quod etiam innuit Soc. in conſ. 41. per
16 totum, uolumine 4. & cum hac opinione † uide
tur tranſire Neguſ. in quarto mem. a. par. nume
ro 51. ver. a quo autem tempore. Bal. tamen de
quo Neguſ. non meminit in conſ. 268. in fi. uo-
lumine 5. dicit, quod non inſpicimus tempus
præſtandorum alimentorum, ſed dotis datæ,
quia ab eo tempore incipit debitum alimento-
rum, l. cum oportet. §. ſed cum tacitas. C. de bo.
quę liber. & hæc eſt uerior opinio, quia & ſi in
conditione poteſtatiua non oriatur actio niſi de
tempore euenientis conditionis, tamen conſide
randum eſt, quod duæ ſunt obligationes perſo-
nales: una, quæ oritur a principio tempore datæ
dotis, & ea producit ſtatim hipothecã: altera
oritur cum incipit denegare alimenta, & tunc
17 iam eſt nata hipothecaria, ut in tutoris † obliga
tione diſtinguũt glo. Pet. Cin. & Salic. in l. pro
officio. C. de admin. tuto. ubi hoc modo intelli-
gunt tex. in d. §. ſed cum tacitas, ſequitur Socin.
d. conſ. 41. num. 18. uolum. 4. ubi dicit eſſe de mẽ
te Bal. in d. §. ſed cum tacitas, & hanc dicit com-
munem, & tenendam eſſe Neguſ. de pignor. in
4. memb. 2. par. num. 12. idem eſt in obligatione
patris legitimi adminiſtratoris bonorum filii,
quia tacita hipotheca inducta a lege in eius bo-
nis non incipit a die malæ geſtionis, ſed a die
18 inchoatę † adminiſtrationis ſecundum gl. fi. Pet.
Cin. Bar. Bal. Salic. & alios in l. cum oportet. §. fi.
C. de bon. quæ libe. Salic. in d. l. pro officio, Ne-
guſ. d. 4. mem. nu. 17. & in 1. mem. 3. par. princi.
num. 9. & ſeq. ita ergo in propoſito a principio
tempore datę dotis ſicuti oritur perſonalis obli
gatio, qua uir tenetur alere uxorem, ita oritur
hipothecaria, quæ tamen nõ habet effectum niſi
demum eueniente tempore, & neceſſitate alen-
di, & per hæc tolluntur, quę ſupra in oppoſitum
fuerunt adducta in prędictis, tamẽ eſt, quod ad-
uertatur, quia hoc dictum nihil habet ſpeciale
fauore alimentorum, fundatur enim ſuper hipo
theca, quæ tacitè inducitur a lege fauore dotis,
ita ut poſſit etiam alimentis tamquam ſint dotis
acceſſoria. quidquid tamen ſit non erat omitten
dum, & in praxi eſt maximè cognitione dignũ,
quia ſæpe ad euitandos circuitus agitur directè
ad bona obligata.

SVMMARIVM.

1 *Hipotheca competit pro alimentis in bonis uxoris, vel alterius, qui dotem promiſit, & ibi de veritate.*

2 *Fideiuſſor obligatus pro principali tenetur etiam pro vſuris niſi limitate promiſerit.*

3 *Hipotheca tacita datur non ſolum uxori pro dote reſtituenda, ſed etiã marito pro ea conſequenda.*

Priuilegium L.

PER eaſdem fermè rationes uidẽtur bo
na uxoris, vel alterius, qui dotẽ ꝓmi-
ſit eſſe obligata marito pro alimentis
1 ſibi † debitis ob retardatam dotis ſolutionẽ. dixi
enim ſupra, quod ſi promittens dotem non ſol-
uit in tempore conuẽto maritus, qui ſuſtinet ma
trimonij onera poteſt conſequi uſuras dotales,
ideſt alimenta, & pro eis bona uxoris, uel alte-
rius promiſſoris ſunt obligata, uir enim & uxor

ſunt correlatiua, & diſpoſitum in uno correlati
uorum locum habet etiam in altero, l. ſi. C. de in
dic. uiduit. tollen. ſed uxor habet uiri bona obli
gata pro alimentis, ergo pari modo maritus ha-
bebit obligata bona uxoris. præterea in marito
militat eadem ratio, quæ in uxore, ergo idem
ius eſſe debet, l. a Titio, ff. de fur. l. illud, ff. ad leg.
Aquil. & licet alimenta petantur mercenario
iudicis officio, tamen non ceſſat hipotheca, &
per has rationes ita latè comprobando tenet
Neguſ. in tract. pigno. in 4. membro 2. par. prin
cip. numero 54. ubi per multa reprobat Bal. No
uel. qui contrarium tenuit in tracta. de dote, in
6. parte, in priuileg. 7. & ibi Neguſ. dicit, quod
fideiuſſor obligatus pro ſorte ſimpliciter, & in-
2 definite tenetur etiam † pro uſuris, licèt aliud
ſit, quando intercedit ſpecificè, & limitatè pro
certa quantitate, & hoc modo intelligit l. fide-
iuſſores magiſtratuum. §. pro Aurelio. ff. de fide
iuſſor. & pro hac parte facit, quia tacita hipothe
ca, quæ fauore dotis inducitur, non ſolum da-
tur uxori pro ea reſtituenda, ſed etiam marito,
3 † pro ea conſequenda, ut probat tex. in dicta l.
unica. §. & ut plenius. C. de rei uxo. actio. ubi no
tant omnes, ponit Neguſ. in dicto tracta. in 4.
mem. 2. par. nume. 25. Immo uidetur, quod ma-
gis procedat hipotheca in marito petente ali-
menta, quam in uxore, quia marito uerè alimen
ta debentur tamquam intereſſe non ſolutæ do-
tis, & tamquam acceſſoria dotis promiſſæ, uel
tāquam uſuræ, ut dixi ſuo loco: uxori autem de
bentur etiam in caſibus, quibus non competit
dotis repetitio, ut paulo ſupra declaratum eſt,
& acceſſorium, uel non poteſt per ſe peti, uel nō
petitur niſi in caſibus, quibus datur actio ad
principale.

S V M M A R I V M.

1 *Hipotheca competit cuicunque alimenta debētur præcipuè filio in bonis patris.*

2 *Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorē, etiam ſi contracta ſit habito reſpectu ad rem.*

3 *Hipotheca tunc ſolum competit pro alimentis, quādo præſtanda ſunt ex certis corporibus, non aliter, & num. 6.*

4 *Hipotheca competit quando debitum conſtituitur ſuper tali re: ista enim operatur dictio. ſuper.*

5 *Hipotheca non datur, quando aliquid debetur ex tali fundo niſi ſit cauſa alimentorum.*

6 *Bona ſunt obligata pro alimentis præſtandis ex tali re, & idem eſt in alijs cauſis fauorabilibus.*

7 *Hipotheca competit pro penſione eccleſiaſtica, quia debetur intuitu alimentorum, & idem in cenſu.*

8 *Hipotheca competit pro penſione perpetuo conſtituta in contractu.*

Priuilegium LI.

MVlti tenent fauore alimentorū om-
1 ni caſu bona pro eis † obligata fore, ita
Caſtr. in cōſ. 8. quia per ſupraſcriptū,
col. 2, uer. illud autem conſtat, uol. 1. vbi dicit, ꝙ
onus alendi inhæret bonis. & ideo tranſit in quē
cūque bonorum poſſeſſorem, & loquitur in ali-
mentis filio in bonis paternis, & licet de eo mē
tionem non faciat, tamen Duran. in trac. de arte
teſtan. tit. 3. de libe. inſtit. cau. 17. nu. 7. ubi expli
citè dicit, ꝙ filiis obligata ſunt paterna pro ali-
mētis, ideo agere poſſunt ad bona, quia onus il
lud ſequitur quemlibet poſſeſſorem, & ante eū
relato Caſtrē. hoc probat Dec. in conſ. 376. nu.
3. & ſeq. nu. 3. Lup. in c. per ueſtras. §. 23. nu. 16.
& ſeq. de dona. inter ui. & uxo. & ſeq. D. Becius
in conſ. 8. nu. 7. 11. & ſeq. & prædicti omnes id te
nent ſine hæſitatione aliqua, & dum dicunt, ꝙ
onus hoc tranſit in poſſeſſorem bonorum, iam
admittunt eſſe reale iniunctum bonis, & conſe-
quenter bona obligata eſſe, nam realis actio il-
la eſt. quæ rem ſequitur, ut Inſti. de actio. §. nā-
2 que agit. quis. actio uerò perſonalis † non tranſit
in ſingularem ſucceſſorem, nec rem ſequitur, l.
eum cui. C. de actio. & obli. l. cogi. §. unde quæri
tur. ff. ad Trebel. l. ſi. C. de hæred. actio. id, quod
procedit etiam, quādo principalis obligatio eſt
contracta habito reſpectu ad rem. l. quædam. §.
nihil intereſt, ubi Iaſ. ff. de eden. l. ſi hæres inſtitu
tus. §. ſi. ff. ad Trebel. multos citat Tiraq. de retr.
conſang. §. 8. glo. 3. num. 6. & ſeq. Verum ex his,
quæ ſupra diximus in priuilegio ab hinc ſecun-
do, patet erroneam eſſe hanc opinionem, ſiue te
neamus bona mariti eſſe uxori obligata pro ali-
mentis ſiue non, quia tenentes primam partem
mouentur non ex aliqua obligatione principali
ter inducta fauore alimentorum, ſed ex ea, quæ
conceditur doti, ſi uerò ſecūdam amplectimur,
tunc ſic licet arguere: ſi uxor non habet hipothe
cam in bonis uiri, cui dotes tradidit, pro quibus
bona ſunt obligata, & quorum cōtemplatione
alimenta ſunt præſtanda, quanto minus erunt o-
bligata in alijs caſibus minus fauorabilibus, & ī
quibus non tanta ratio uerſatur, & contrarium
expreſsè tenet Didac. in epitom. de ſponſalib.
par. 1. cap. 8 §. 6. nu. 14. ubi inquit nullum omni
no ius hipothecæ competere filio in bonis pa-
tris, id, quod dicit etiam Cordub. in l. ſi quis a li
beris, §. idem reſcripſit, num. 81. ff. de lib. agnoſ.
uel alen. ubi inquit in emptorem bonorum mi-
nimè deſcendere obligationem, qua pater ob-
ſtringitur erga filium naturalem licet deſcendat
in hæredem, & tunc ſolum uidentur obligata
pro alimentis, quando certa corpora deſignan-
3 tur ex † quibus præſtentur, ut eſt tex. in l. Lucius,
ubi Bar. not. ff. de alim. & ciba. lega. Bar. in l. ſun
dus. ff. de annu. lega. Roma. in conſ. 388. & ante
eos Azo in ſum. ff. de alim. & cibar. lega. num. 5.
ubi inquit hoc caſu quemlibet fundi poſſeſſo-
rem poſſe conueniri ad illorum præſtationem
Bar. in conſ. 211. quidam ſibi filios, nu. 4. uol. 1.
Corne. in conſ. 296. uol. 1. Io. Fab. in §. item Ser
uiana, col. ſi. Inſtit. de actio. Vital. in tract. clauſ.
tit. an poſſit renunc. aliment. col. 4. circa ſi. Nat-
ta in conſ. 21. nu. 18. Euerar. loco 24. col. 4. uer.
item nonò, ubi infert idē eſſe ī pia cauſa, Dida.
d. nu. 14. ubi ita intelligit tex. ī l. Lucius. ff. de ali.
& ciba. leg. Cordu. in d. l. ſi quis a liberis. §. utrū,
num.

num. 3; in quo eſt aduertendum, quod & ſi E-
uerar. loco prædicto innuat hoc eſſe ſpeciale in
gratiam alimentorum, & ideo extendi ad cau-
ſam piam, tamen hoc eſt regulare, quia ubi ali-
quid debetur, vel relinquitur ſuper certis bonis
4 ea bona uidentur obligata † pro tali relicto, uel
debito, Alexan conſ. 156. num. 3. uol. 6. Afflic. in
dec. 162. nu. 2. Crau. in conſ. 20. num. 10. Natta
in conſ. 141. num. 6. verius tamen eſt id eſſe ſin-
gulare alimentorum fauore: nam ſi aliud quid re-
linquatur præſtandum ex tali fundo dabitur ſo
5 la † perſonalis, non realis actio. l. ſi. in fi. ff. de con
trahen. empt. l. liberto, iuncta gl. ibi. ff. de annu.
lega. & quod ſit ſpeciale in alimentis, ponit Spe
cu. in tit. de loca. §. nunc aliqua, nu. 109. ver. 86.
ubi dicit, quod in relicto alimentorum cauſa fa-
6 cto ex tali re † remanet illa res affecta, idem dicit
Guid. Papæ, in q. 576. in prin. vbi inquit proce-
dere hoc ſolum in fauorabilibus relictis non in
aliis, idem uoluit Gigas, de penſio. in quæſt. 51.
num. 3. ubi quod ſi in aliam cauſam relinquun-
tur redditus certi ex tali fundo non oritur hipo-
theca, licet aliud ſit in alimentis, & per hanc ra-
tionem, quod de alimentis dicitur, locum habet,
7 quoque in eccleſiaſticis penſionibus. † illę enim
aſſignantur loco alimentorum ſicut pro alimen
tis datur hipotheca, ita pro penſione, Rom, in
conſ. 3, 8. ubi latè agit, & tres adducit rationes
ſequitur Felin. in c. ad audientiam, il ſecondo,
num. 6. de reſcrip. latè Gigas d. q. 51. num. 1. &
ſeq. Fuller. in ſua praxi cenſua. uer. huiuſmodi
cenſus, nu. 113. ubi extendit etiam ad conſtitutio
nem cênſus, Cordub. in d. l. ſi quis à liberis. §. ſi
quis ex his, nu. 43. & id locum vendicat in pēſio
nē quoque, quę ſit ex contractu, uel aliter conſti
8 tuta † ſi tamen ſit perpetua, Specu. in d. ver. nunc
aliqua, q. 86. nume. 159. Guid. Papa, q. 432. ubi
allegat Hoſt. & Pet. Iac. & idem cōcludit Guid.
Papę, in d. q. 576. in penſione relicta pro anni-
uerſariis, ubi dicit uidiſſe ita iudicari, & ratio-
nem eſſe, quia continent alimenta eorū quibus
relinquuntur eiuſmodi legata, ſed uerior eſt ra-
tio, quia cauſa eſt pia, quæ æquiparatur alimen-
tis, ſequitur Gigas de penſio. q. 44. regulariter
igitur bona nō ſunt pro alimentis obligata niſi
quando alimenta ex certo fundo relinquuntur,
uel quando ſuper aliquo fundo conſtituuntur,
quia tunc non denegatur hipotheca, erit tamen
hoc ſpeciale alimentorum priuilegio, quod da-
tur hipotheca quādo relinquuntur ex certo fun
do, quod ſecus eſt in eo, quod aliam in cauſam
debetur.

S V M M A R I V M.

1 *Actio perſonalis pro alimentis datur contra ter-
tium poſſeſſorem bonorum obligatorum, & ibi de
veritate.*
2 *Excuſſionis exceptio competit tertio poſſeſſori quā
do conuenitur pro præteritis collectis, & ibi de
veritate.*
3 *Vaſallus cogitur nouum dominum recognoſcere,
quando facta eſt mutatio.*
4 *Emphitenta tenetur nouum dominum recognoſce-
re.*
5 *Emphitenta nouus, vel emptor tenetur dominum
recognoſcere, quando res fuit alienata.*

Priuilegium LII.

DIXIMVS bona ex quibus debentur ali-
menta cenſeri obligata, & idem eſſe
quādo ſuper certo fundo ſunt relicta,
quia dictio illa ſuper, importat obligationem
bonorum, & hoc caſu non eſt dubium, quin ter-
tius poſſeſſor poſſit cōueniri ex quo res iam rea-
li uitio ſeu onere affecta in eum tranſiuit cū ſuo
onere, difficultas tamen eſt, an talis poſſeſſor rei
obligatæ poſſit actione perſonali conueniri ad
pręſtandum alimenta. & certè regula eſt, quod
perſonalis actio tranſit in ſucceſſorem ſingula-
rem, l. cum qui, C. de actio. & oblig. etiā ſi obli-
gatio contracta ſit intuitu rei, l. quædam. §. nihil
intereſt, ubi laſ. ff. de eden. cum aliis de quibus
ſupra in proximo priuilegio, ſed Guid. Papę, in
1 quęſt. 576. concludit tertium poſſeſſorem † rei
ſuper qua ſunt conſtituta alimenta, uel ex qua
præſtanda ſunt, conueniri poſſe actione perſo-
nali, & idem dicit in relicto pro anniuerſariis,
pro decimis, pro oblationibus, & pro tributo
Principis, Ripa in l. prima, §. ſi hæres, num. 14. ff.
ad Trebellia. ubi inquit ſic tenuiſſe paucis ante
diebus, Gigas de penſio. quæſt. 44. numero pri-
mo, mouetur Guid. Papę, ex l. Lucius, ff. de alim.
& cibar. lega. ubi fit mentio de alimentis in cap.
quanto, in fi. de uſur, ubi tractatur de decimis, l.
Imperatores, ff. de tutel. & ratio. diſtrah. ubi de
tributo. Hęc tamen iura mihi non probant, nam
l. Lucius, nihil dicit de ſingulari ſucceſſore, ſed
tractat ſolum, an alimentorum præſtatio minua
tur, quando ex fundo ad id obligato minus eſt
perceptum, uel augeatur, quārū plus eſt perce-
ptum, quām ſit pro alimentis neceſſarium, be-
ne id de ſucceſſore ponitur in l. ſecunda, ff. eo-
dem titulo, ubi glo. allegat dictā l. Lucius, ſed il-
le tex. poteſt euitari, quia ſecundum primum
gloſſæ intellectum loquitur in ſucceſſore uniuer
ſali, ut eſt fiſcus, qui eſt loco hæredis, aliud uerò
eſt in particulari. tex. uerò in dicto capitulo,
quāto, licet dicat poſſeſſores prædiorum eſſe cō
pellendos ad ſoluendū decimas, & oblationes
prædiorū ad id obligatorū, tū non dicit ꝙ per-
ſonali actione cōueniātur, proinde intelligi dēt,
ꝙ cōpellātur ordinariis remediis, uidelicet miſ-
ſo creditore in poſſeſſionem rerum donec ſit ſa-
tisfactum, uti fit in actione hipothecaria, uel Sal
uiano utili, & hæc compulſio erit non præciſa,
ſed cauſatiua ita, quod cogentur, uel pręedium
dimittere, vel ſoluere, & hoc modo intelligo ſe-
cundum intellectum gl. in d. l. 2. ff. de alimen. &
cibar. lega. ſimiliter tex. in l. Imperatores, dicit,
quod perſona non eſt obligata, ſed res, & ubi
etiam obligata eſſet perſona intelligi debet, ut
contra perſonam detur actio ad rem quā poſſi-
det, id eſt conueniatur pro re non pro debito ex

cauſa uectigalis, ideo Aret.in conſ.104.in cauſa magnifici, col. 2. dicit, quod ex quo poſſeſſor
2 † conuenitur ex hipotheca tacita legali, quę datur pro tributo, uel collecta, poteſt opponere excuſſionis exceptionem, quando agitur pro tempore præterito, ſequitur Natta in conſi. 71. in fine. negant igitur perſonalem dari pro tributo temporis, quo alius poſſidebat. cum uero dicunt neceſſariam eſſe excuſſionem errant, quia eo caſu non eſt excuſſio neceſſaria, ut ibi in dicta l.Imperatores, ver.præteriti temporis uectigal ſoluere debere, & in l.5.§. fi.ff.de cenſib. ibi ob tributa præteriti temporis. fruſtratorium autem remedium agendi contra tertium poſſeſſorem ſi actor exceptione excuſſionis poſſet repelli, & quod dictum eſt de tributo, decimis, oblationibus, & collectis præteriti temporis, locum habet quoque in futuris, quia pro eis non datur perſonalis, ſed realis actio, & poſſeſſor compellitur reali actione, bene uerum eſt, quod traditum eſt remedium per quod ſuccurritur creditori, qui enim prædium emit tributarium, uel alii præſtationi obnoxium tenetur dominum recognoſcere, & cogi ad id poteſt uia iuris, quia ubi ius dominii transfertur in alium fieri debet obligationis renouatio, l. omnes. §. fi. ff. uſufru. quemadmodum caue. ubi loquitur de uſufructuario,
3 & glo. ac Bald. inferunt † ad uaſallum, qui cogitur nouum dominum recognoſcere, & in uaſallo ponit Bald. in l. ſicut datam. in fi. C. de liberis
4 cau. & in emphiteuta † idem Bal. in l. plures apocas, numero 4. C. de fide inſtr. Natta in conſilio 382. & ante eos Specu. in tit. de locato. §. nunc aliqua, numero 191. uer. 165. & comprobaui in conſilio 208. in 2. uolum. quod nunc eſt ſub prelo. & licet prædicti loquantur, quando directū dominium transfertur de uno in alium, tamen idem eſt quando mutatur uaſallus, uel emphiteuta, & res ipſa alienatur, quia nouus emptor
5 † tenetur recognoſcere dominum. ita Bal. in authen. ſi quas ruinas, numero 4. uer. quarto fiet. C. de ſacroſ. eccleſ. ubi dicit triplici ratione fieri debere renouationem, & inter alias illa eſt præcipua, vt uaſallus, qui eſt ſingularis ſucceſſor poſſit conueniri. ecce ergo, quod præſupponit non poſſe illum conueniri, ſaltem perſonali actione niſi facta recognitione atque ita firmiter teneo, licet neminem inueniam declarantem, nō enim facile uulnerandę ſunt communes iuris concluſiones, ſed illis eſt, quoad fieri poteſt, tenaciter inhærendum, & ita intelligendæ erunt omnes illę limitationes, quas Ripa, in dicta §. ſi hæres adducit, & id totum prouenit ex obligatione bonorum, non autem ex aliqua perſonali obligatione, nam perſonalis, quę erat in primo poſſeſſore non tranſit in ſecundum, ſed apud illum remanet, qui ideo poteſt perſonali actione conueniri, ut concludunt Aret. & Natta in locis ſupracitatis, & ſucceſſor, qui neque contraxit, nec quaſi contraxit non poteſt obligari, & ſine obligatione non datur actio.

SVMMARIVM.

1 *Compenſans dicitur ſoluere etiam quando ſolutio eſt in conditione.*
2 *Compenſare poteſt, qui iurauit compenſare.*
3 *Emphyteuta creditor domini non priuatur licet ceſſauerit ſoluere, ſi tamen eſt paratus compenſare.*
4 *Compenſare poteſt, qui tenetur ſoluere etiā in cauſis fauorabilibus.*
5 *Compenſatio non habet locum in cauſa alimentorum.*
6 *Compenſatio non datur contra exactionem ſubſidy charitatiui impoſiti ratione alimentorum.*
7 *Compenſatio non opponitur contra penſionem Eccleſiaſticam impoſitam contemplatione alimentorum.*
8 *Compenſatio non habet locum contra debitum ex cauſa victuali.*
9 *Compenſatio contra alimenta debita opponi poteſt de operis non praſtitis, quando alimentarius tenebatur operari.*
10 *Implendum non eſt ei, qui non implet ex parte ſua.*
11 *Exceptio proueniens ab eodem fonte non cenſetur reiecta a ſtatuto excludente omnes exceptiones.*
12 *Operari tenetur is, cui alimenta in domo relicta ſunt.*
13 *Agens ex contractu vltro citroq; obligatorio repellitur niſi primo impleat ex parte ſua.*
14 *Qualitates a ſtatuto, vel diſpoſitione requiſita probandæ ſunt ab eo, qui ſe fundat in diſpoſitione.*

Priuilegium LIII.

1 COMPENSANS † dicitur ſoluere. l. ſi debitor, ubi Alber. & alii notant, ff. qui potio. in pigno. hab. Bar. in l. aufertur. §. qui compenſationem. ff de iure fiſci, in l. diuortio. §. ob donationes, in ſecunda oppoſ. ff. ſoluto matrimonio, cum infinitis apud Tiraquellum de retract. conſang. §. tertio, glo. tertia, numero ſecundo, ita, quod conditio ſoluendi impletur per compenſationem, l. ſi peculium. §. de ulo. ff. de ſtatu lib. ubi Doctores ad id conſiderant, & multi uolunt id procedere etiam in
2 eo, qui iurauit † ſoluere, ut ſcilicet poſſit nihilominus compenſare, Bar. Ang. Cuma. & Alexan. in l. amplius. ff. rem rat. habe. Bal. & Abb. in capitulo, ad noſtram, il primo, de iureiuran. Ioan. Fab. & Ioan. de Plat. in §. in bonæfidei, Inſtit. de actio. cum infinitis ſimilibus. hinc uaſallus, & item emphiteuta, qui in tempore non ſoluunt
3 euadunt † caducitatis pœnam ſi parati ſint compenſare, uolunt Specu. & Ioan. And. in tit. de locato. §. nunc aliqua, num. 80. quęſt. 79. cum ſimilibus, & procedit compenſatio etiam in cauſis
4 fauorabilibus, † ut eſt dos, Doct. in d. l. diuortio. §. ob donationes, & dicit Alſiac. in dec. 122. nu. 4. q

com-

compenſatio opponi poteſt contra inſtrumentum dotale. cum ergo dos, & alimenta procedãt a pari, uideretur compenſationem admittendã quoque in fore in alimentis propter argumentum æquiparatorum; At ſecus eſt quia in alimẽ-
5 tis compenſatio non datur † ut eſt tex. in l. in ea quæ eſt quarta, C. de compenſatio. Ioan. Fab. in §. in bonęfidei, num. 19. col. pen. uer. ſed nunquid poteſt opponi Inſtitu. de actio. Pract. Papien. in for. libel. quo agit pro legato rei ſingul. in princ. numero 89. vbi dicit eſſe introductum ſpeciali fauore alimentorum; Belenci. in tract. de charit. ſubſid. in quæſtio. 53. vbi inquit quod
6 nõ dat̃ cõpẽſatio † in ex actione ſubſidij charitatiui, qñ fuit impoſitũ rõne alimentorũ, Gigas in trac. de penſio. q. 92. nu. 4. ubi infert qđ ſi pen-
7 ſio fuit impoſita pro † alendo eo in cuius fauore fuit conſtituta non recipiet compenſationẽ, licet aliud ſit quando non fuit conſtituta ad alimenta, & nouiſſimè hanc partem tenet Sebaſt. Med. in tracta. de compenſ. quæſtio. 14. & ratio eſt quia cauſa alimentorum non patitur dilationem ut dixi ſuo loco, & procedit non ſolũ in alimentis, ſed etiam in quocunque debito ex
8 † cauſa victuali, ut eſt tex. in l. ob negocium, ubi not. glo. & Bart. ff. de compenſ. & glo. ibi inter caſus quibus denegatur compenſatio enumerat cauſam alimentorum, & bene quia ſi debitũ pro cauſa victuali non compenſatur multo minus compenſabitur ipſum alimentorum debitum, nam propter quod † unumquodque tale, & illud magis, auth. multo magis, C. de ſacroſ. eccleſ. hæc tamen concluſio fallit quando alimentarius tenetur operari ad commodum eius, qui
9 alimenta † præſtat, quia tunc ſi deſit operari cõpenſantur cum operis, ut eſt tex. in l. in rebus, §. poſſunt, ff. commo. l. ſi ſerui, §. ſi, ff. de ędi. edicto. ita dicit Salic. in l. ſi conſtat, colum. 1. uer. exempla huius compenſationis, C. de compenſat. ſequitur Ang. Aret. in §. in bonęfidei, numero 7. uer. tu potes addere, Inſtitu. de actio. Sebaſt. Med. loco ſupra relato, numero quarto, & ratio eſt quia alimẽta tunc nõ aliter debentur niſi operando, ergo qui non operatur cum non fa-
10 ciat quod debet, non recipit quod † oportet, l. cum proponas, C. de pact. & ibi Bart. Alex. Cur. iun. Iaſ. & alij, l. quæro, §. inter locatorem, ff. loca. Corne. conſ. 121. colum. 3. uolum. 1. Ruin. in conſilio 143. num. 8. volum. quarto, Do. Becius in conſilio quadrageſimoquinto, numero ſexto, & niſi fieret compenſatio locupletaretur alimentarius cum aliena iactura quod eam non debet, & non eſt mirum quod exceptio operarum non præſtitarum minuat debitum alimentorum, & opponi poſſit, nam ea oritur ex eodem fonte unde deſcendit obligatio alimento-
11 rum, & eſt regulare quod ſublatis † omnibus exceptionibus admittantur illę quæ proueniunt ab eodem fonte, Bart. in l. prima, §. & parui, nume. quinto, ff. quod vi aut clam, Bal. in l. ex prædijs, numero primo, C. de euictio. Felin. in rub. de exceptio. in cap. ex parte, numero 12. de offi. deleg. Pariſ. in conſi. 81. nume. 31. uol. 3. Rip. in conſilio 78. numero ſecundo, Crau. in conſilio 127. numero decimoquarto, Corn. conſilio 151. numero decimo, Capic. deci. 17. numero nono, Natta in conſ. 474. numero 35. Cæphal. in conſil. 387. num. 1. & 15. quando enim alimenta re-
12 linquuntur alicui in domo, † tenetur is operari ad commodum hæredis ſecundum Ang. in l. quamuis, C. de lega. notatur in l. diuortio, ff. ſoluto matrimonio, & dicam in ſuo particulari loco, & illa diſpoſitio, quæ hæredẽ obligat ad præſtandum alimenta, ea ipſa obligat alimentariũ ad operandum, quo circa non admittitur is ad petendum alimenta niſi probet impleuiſſe di-
13 ſpoſitionem ex parte ſua, & malè † agit, l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. emp. l. ędiles, §. fin. ff. de ędil. edic. Bar. in l. ſi ſoluturus, ff. de ſolutio. & qui utitur ſtatuto uel diſpoſitione aliqua te-
14 netur obſeruare omnes † illius qualitates, l. 1. §. quod autem ait prætor, ff. ne quid in flum. publi. cum multis quos allegaui in conſilio 45. numero 14. qualitas autem operandi tacitè ineſt in ipſa diſpoſitione quæ mandat alimenta præſtari, ergo ea deficiente attenuantur alimenta ita ut alimentarius tanto minus recipiat pro alimentis, quantum important operę, quæ erãt præſtandę.

SVMMARIVM.

1 *Nemo debet moleſtari pro debito alterius.*
2 *Vaſſallus nihil poteſt in feudo facere in præiudicium ſucceſſoris.*
3 *Agnatus ſuccedens in feudo non tenetur ſoluere debita vaſalli vltimo loco defuncti.*
4 *Fructus feudi ex pacto et prouidentia capi non poſſunt in exequutione pro debito vaſalli, ſecus in feudo hæreditario.*
5 *Maioratus poſſeſſor non tenetur pro debito anteceſſoris qui non fundauit maioratum.*
6 *Beneficiatus non tenetur ad debita præceſſoris.*
7 *Hæres beneficiati tenetur rem eccleſiæ redimere, quam ſuus author obligauerat.*
8 *Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debitũ, quod anteceſſor contraxit ratione alimentorum, ſecus quando ratione rerum propriarum.*
9 *Sacerdos uiuere debet de fructibus beneficij.*
10 *Maioratus poſſeſſor ſoluit debitum ab anteceſſore contractum pro alimentis comparandis.*
11 *Maioratus poſſeſſor poteſt bona alienare ut ſeipſũ alat.*
12 *Succeſſor in rebus eccleſiæ tenetur ad debita contracta pro conſeruatione rerum illarum.*
13 *Vaſallus tenetur ſoluere debita contracta a præceſſore pro conſeruatione feudi.*
14 *Maioratus poſſeſſor tenetur ad debita facta pro reparatione rerum maioratus.*
15 *Succeſſor in dignitate tenetur ſeruare contractum factum ab anteceſſore ſub nomine dignitatis.*

Priuilegium LIIII.

1 PRo debito vnius nõ debet † alius moleſtari, l.non debet alteri, ff.de regu. iur.l.cohæredibus, C.famil.ercif.l. ſi vnus,§.ante omnia,ff.de pact.c.denique, 14. q. 5.facit tit.ne vxor pro marito,& ideo ſucceſſor in feudo non tenetur pro eo quod tenetur vaſal
2 lus, quia non poteſt in ſucceſſoris † præiudiciũ aliquid facere, cap.1.ubi glo.in uer.inueſtiri,de ſucceſſio. feud. glo.fin.in tit.qui ſucceſſo.feud. da. tenet. vbi Iſern.in fi.Laud.col.2.Præpoſ.numero quinto,Affli.colum.16.ver. ſecundus caſus,Pariſ.in conſi.23.num.147.volum.4.& hac ratione agnatus, qui ſuccedit in feudo non tene
3 tur æs alienum vaſalli defuncti exoluere † ſi non ſit illius hæres,vt probatur in cap. 1. ubi Iſern. & alij omnes,an agnati vel filius,Ruin. in conſi. 17.num.11.vol.1.ad idem eſt tex.in cap.Titius vbi Bal. ſi de feu. fuer. controuerſ.& ibi dicunt Doctores, quod de feud. non tenetur agnatus ſoluere creditoribus,Bald.in c.1.de grad.ſucce. in feud.Cardi.in cap.1.§.quin etiam,tit. epiſcopum,vel Abbã.Alexan.in conſ. 19.uolum.5.& Cur.iun.in conſ. 138.Marinus Frez. de ſubfeu. author.26.nume. 10.Ioan.Bapt.Surd.d.c.1.nu. 53. an agna. vel filius,& quando feudum eſt ex pacto,& prouidentia,tunc fructus feudi nõ poſ-
4 ſunt capi in exequutione † in præiudicium ſucceſſoris pro debito vaſalli, licet ſecus in feudo hæreditario,vt per Affli.in deciſ.vigeſimaſexta, per totam,eadem ratione, qui poſſidet maioratus non tenetur ad æs alienum contractum per
5 † anteceſſorem cuius non eſt hæres,& qui non eſt fundator maioratus,Bal.in conſ.271.uol. 1. Alex.in conſilio 19.volum.5.Anto.Padill. in l. vnum ex familia,§.ſi de falcidia,nu.7.ff. de leg. 2.Ludou.Molin.in tract.de primogenit.Hiſpa. libro primo,cap.10.num. 29. in fi.ſimiliter qui
6 ſuccedit in beneficio non tenetur ad debita † præceſſoris, imo ſi ille rem eccleſiæ obligaſſet pro debito proprio hæres eius teneretur redimere
7 vt eſt tex.in cap.ex præſentium,ubi Abb.num. 2.de pignor.Felin.in cap.accepimus,ver.tertio declara,de fide inſtrum. poſt Barbat. in c. ut ſuper,de reb.eccleſ.non alienan.ſi tamen debitum ſit contractum pro ſuſtentatione perſonæ idest
8 pro alimentis illius beneficiati, ſucceſſor † in beneficio tenetur,ita Io.And. quẽ cæteri ſequũtur in c. ex præſentium, de pignor. ubi dicit quod ubi debitum contractum eſt pro ſuſtentatione perſonæ tenetur ſucceſſor, ſecus quando pro ſuſtentatione rerum propriarum, & ibi latè comprobat Abb.numero quarto,& ſeq. vbi intelligit quando beneficiatus non habebat bona propria obligata, & contraxit ductus ſpe ſoluendi de fructibus eccleſiæ, & ratio eſt quia debet ſa-
9 cerdos viuere † de fructibus eccleſiæ, cap. cum ſecundum Apoſtolum,de præben.Innoc.in capitulo epiſcopus,eod.titu. præterea non eſt mirum ſi ſucceſſor tenetur hoc debitum exoluere, quod erat eccleſiæ iniunctum,& dicit Abb. in c. ſi quorundam,num.2. de donatio. quod ubi ſacerdos obligat bona eccleſiæ pro ſuſtentatione propria non dicitur proprium debitum. ſed debitũ eccleſ.Padill.in d.§.ſi de falcidia, num. 11.
10 ubi infert ad poſſeſſorem maioratus & † dicit illum teneri ad ſoluendum æs alienum,quod anteceſſor contraxit ut ſe ipſum aleret,Ludou.Molin.d.c.10.nume. 32.ubi tamen refert Peraltam contrarium tenere in maioratu, quando fundator non tenebatur illum alere.ego uero exiſtimo contrarium eſſe uerius,& teneri ſemper ſucceſſorem,quia ſi ſucceſſor maioratus tenetur alere ſecundogenitum ut ſuo loco dictum eſt, quãto magis tenetur ſeipſum alere, & ſi ſacerdos qui minus iuris habet in rebus eccleſiæ poteſt illas obligare pro ſuis alimentis, quanto magis id licebit poſſidenti maioratum,qui longè plus iuris habet,id vero minus erit dubium in uaſallo, nam is poterit feudum obligare in præiudicium ut ſe alat ex quo dominus tenetur illum alere ut dixi, ſed an poſſit id facere in præiudicium agnati,minus eſt dubium,ſi eſſemus in caſu quo agnatus tenetur alere,res eſſet clara per ea,quæ dixi de eccleſia,& de poſſeſſore maioratus,& in poſſeſſore maioratus quod poſſit bona
11 † alienare ut ſeipſum alat,poſt Didac.& Grego. ponit Padill.in auth.res quæ,num.79.C.commun.de lega.contrarium voluit Ludou.Molin. in d.tract.lib.4.cap.6.num. 22.& ſeq.ubi tenet quod bona maioratus non poſſint alienari etiã pro alendo poſſeſſore, ſequitur Cordub. in l. ſi quis a liberis,§.utrum,num.22.ff.de lib. agnoſ. uel alen.ſed Molin.non eſt ſibi contrarius, quãdoquidem, d.cap.6. non negat ſucceſſorem in maioratu teneri ad æs alienum contractum pro ſuſtentatione authoris, ſed dicit bona non poſſe alienari. tenebitur igitur ſucceſſor, ſed ideo non fiet alienatio ſi enim alienatio permitteretur facilè eueniret ut breui maioratus bona deſtruerentur, & euaneſcerent, & facilius imponitur onus ſuper fructibus quam ſuper ipſa re,ut videri poteſt apud Affli.& qui ab eo citantur in d.deciſ.26.infertur ex hoc magis neceſſariam eſſe cauſam conſeruandi rem ipſã, quam eiuſdem rei poſſeſſorem,nam pro rei con
12 ſeruatione obligatur ſucceſſor,ut de † rebus eccleſiæ probat tex.in c.1.de ſolutio.ubi latè Doctores. Similiter uaſallus feudi ſucceſſor licet nõ ſit hæres tenetur ſoluere debita uaſalli defuncti, ſi ea fuere contracta pro utilitate feudi, puta pro
13 Caſtri refectione, Iſern.in cap.primo,§.ſi uaſallus,hic finit.lex,de in.conſuetud. incip.Brun. in conſ. 104. per totum,Crau.in conſ.197.num. 1. Marin.Frec.de ſubfeud. in tit. de autho. Baron. author.29.num.10.Sonsbechi.in tract.de feud.
14 par.12.num.100. idem in rebus † maioratus cõcludit Padill.in d.§.ſi de falcidia,nu.9.uer.ſecũdo limitabis,Ludou.Molin.d.lib. 1. cap.10. numero vigeſimo,& ſequen. & lib.3.cap. 10.numero 28. ubi tamen dicit procedere caſu quo conſtet pecuniam eſſe uerſam in eam cauſam. mouetur duplici ratione, prima quia bona pro-

hibita

hibita alienari, poſſunt diſtrahi ex canſa neceſſaria: ſecunda eſt quia ueriſimile eſt quod author maioratus uoluerit bona conſeruari, non autem aliter conſeruari poſſunt niſi in eam cauſam aliqua impendantur. & Padill. ac Ludou. alios caſus referunt, quibus tenerur ſucceſſor debita anteceſſoris exoluere. generaliter autem uerum eſt quod ſucceſſor in dignitate tenetur anteceſſoris contractum ſeruare † ſub nomine dignitatis celebratũ, Cin. in l. digna vox, ubi Bal. uer. modo iuxta hoc eſt, Caſtr. uer. ultimo per iſtam legem, C. de legib. Caſtr. in l. fin. uer. & nota C. de tranſactio. Oldr. in conſilio 94. in uer. ſed quid in caſu præſenti, Bald. in l. prohibere, §. quod ui aut clam, Roma. in conſ. 116. colum. 6. uol. 1. & hanc opinionem probarunt Felin. Socin. Iaſ. Dec. Pariſ. Boer. Brun. Craue. Natta Rolan. & alij quos citat & ſequitur deciſ. Ped. 130. numero undecimo, Quintil. Mandoſ. conſilio 93. numero 2. 3. & ſequen. ubi loquitur in Pontifice & prælato, & aliqua etiam ponit Corbulus in tract. de cau. quib. emphit. priuat. tit. de cauſ. priuat. ob non ſolu. canon. limit. 2. numero 1. & ſeq. in quo tamen articulo an prælatus ſucceſſor ligetur contractu anteceſſoris. dixi nonnulla in conſilio 183. numero uigeſimoquarto, & ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Cedi poteſt omnis actio, & ibi latè.*
2 *Reſtitutio in integrum cedi poteſt.*
3 *Rei ſuæ quilibet eſt moderator & arbiter.*
4 *Cedi non poteſt ius percipiendo alimenta. limita, numero 13. & 15.*
5 *Priuilegium perſonale extinguitur mutatione perſonæ.*
6 *Cedi non poteſt ius exigendi vſuras dotales. fallit nume. 11.*
7 *Cedi non poſſunt, quæ in hæredem nõ poſſunt tranſmitti.*
8 *Ceſsionarius ſuccedit in ius cedentis.*
9 *Ceſsionarius reputatur eadem perſona cum cedente.*
10 *Operæ famulorum cedi poſſunt.*
11 *Vſuræ marito debitæ pro tempore præterito cedi poſſunt.*
12 *Societate diſſoluta tranſeunt in hæredes negotia iam geſta, & lucra facta.*
13 *Alimenta præteriti temporis alicui relicta tranſmittuntur ad hæredes.*
14 *Cedi poteſt a muliere exercitium directarum actionum competentium ad repetitionem dotis propter vergentiam mariti ad inopiam.*
15 *Cedi poteſt ius petendi alimenta, quando fit ceſsio ad commodum cedentis.*
16 *Confeſsio cedentis nocet ceſsionario, quando ceſsio facta eſt periculo cedentis.*

Priuilegium LV.

IVs quodcunque regulariter cedi po-
1 teſt, & omnis † actio, l. fin. C. de hęred.
uel actio. uend. l. 2. ubi gl. & alij C. de
litigio. glo. in l. planè, in uer. debeat, ff. famil. er-
2 ciſ. imo ipſa quoque in integrum reſtitutio † ce
di poteſt, l. quod ſi minor, in principio, ubi glo.
Bart. & alij præcipuè Alber. ff. de adminiſtr. tu-
tor. & late agit Tiraq. de retract. conſang. §. 26.
glo. 3. numero ſecundo, & ſeq. ubi ponit de rei
uendicatione, de actione utili, de ſpe probabili,
de conditionali debito, de futuri fideicommiſſi
ſpe, de hæreditate, de condictione ſurtiua, de a-
ctione furti, de reſtitutione in integrum, & de
multis alijs, rei enim ſuæ quilibet eſt modera-
3 tor † & arbiter, l. in re mandata, C. manda. ſed
non eſſet abſolutè dominus rei ſi non poſſet eã
in alium transferre. Verum ius alimenta perci-
4 piendi non poteſt cedi † nec in alium transferri
ita Bart. in l. cum Titio, numero ſecundo, in fi-
ne, ff. ad leg. Falcid. ubi inquit quod alimenta
cohærent perſonæ, & alia ſunt alimenta in per-
ſona unius, alia uero in perſona alterius, & in-
quit idem eſſe in uſufructu quod uendi, aut cedi
non poteſt, idem uoluit Bald. in l. prima, nume-
ro ſeptimo, uer. modo quęro, C. de priuileg. do.
ubi inquit cedi non poſſe, maximè in præiudi-
cium tertij, allegat in argumentum l. dominus,
§. finali, ff. de uſufruc. & infert quod uxor non
poteſt alij cedere ius repetendi dotem ob mari-
ti vergentiam ad inopiam, quia ea dos debet
nihilominus ſeruire oneribus matrimonij, & ex
ea ſumenda ſunt alimenta uiri, uxo. & filiorum
ſequitur ibi Salic. Cur. ſen. in conſilio quinqua
geſimoſeptimo, ſumma titus, per totum, & præ
cipuè uolum. ſecundo, Iaſ. in l. ſi conſtante, nu-
mero 231. & ſequen. ff. ſoluto matrimonio, ubi
deſendit eam Bal. ſententiam ab omnibus im-
pugnationibus, Fabian. de Monte in tract. em-
ptio. & uenditio. in quarta quæſtio. princip. q.
2. ubi latè agit, Bald. Nouell. in tract. dot. pat.
ultima, uer. ſed non congruenter, columna 19.
& dicit Socin. iun. in conſilio 55. nume. 11. quod
hæc opinio eſt æquior, & communior, & idem
repetit in fine num. hanc etiam tenet Tiraq. de
retract. conſang. §. 29. gloſ. prima, numero 72.
ubi poſt Abb. in capit. præterea, in fine. de iure
patron. inquit idem eſſe in alimentis, quæ pa-
trono debentur ab eccleſia, Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. parens, numero 59. ff. de libe. agnoſ.
5 uel alen, facit quia priuilegium, & quodcun-
que aliud ius perſonale † extinguitur mutatio-
ne perſonæ, lege prima, C. de imponen. lucra.
deſcrip. ideo Bald. in rubr. C. de uſur. numero
6 quinto, concludit quod ſi uir creditor † ſoceri
ex cauſa dotis mutuo capiat ab amico pecu-
niam, & ei cedat ſuum creditum dotale, nõ po-
terit ceſsionarius exigere uſuras, quas tamen
exegiſſet nulla facta ceſsione, ſequitur Alex. in
l. inſulam, §. uſuras, in fine, ff. ſoluto matrimo-
nio,

nio,Laurent. in tracta.vſurar.quæſtio. quinqua
geſimaquarta, numero 78.Anan. in capitulo,
ſalubriter,numero tertio,de vſur.Dec. in conſi.
571.numero primo, Socin. in conſilio 88. nu-
mero vigeſimotertio,volumine quarto, Negu.
in tract.de pigno.in 5.membro 5. par. princip.
numero decimoſexto,ver.ſecundo reſtringitur,
Bero.in conſ.178.num.20. uolum. 1. bene ue-
rum eſt, quod in hoc multi tenent contrarium
& poteſt videri apud Moder. Gall. in tracta. de
vſur.num. 526. & dixi latè in conſ.269.dum in
facti contingentia, reſponderem, & ad hanc
quæſtionem applicari poterunt, quæ dicam in-
fra ſuper quæſtione, an alimenta transmittan-
7 tur ad hæredes, nam cedi † non poſſunt,quæ in
hęredem non poſſunt tranſmitti,l.ſi ex pluribus
vbi Din. Barto. & alij, ff. de adminiſtra. tuto. l.
non ſolum, §. ſi puellæ, ff.de ritu nupt. alios ci-
tat Tiraq.dicto §.26.gloſ.prima,numero 44. fa
cit etiam, quod dicimus iuri alimentorum re-
nunciari non poſſe,vt paulo infra attingam, ea
autem ratio quam ponit Barto. in d.l. cum Ti-
tio, quod alia ſint alimenta in perſona unius &
diuerſa in perſona alterius, innuit ceſſione pro-
hiberi non fauore eius cui alimenta debentur,
ſed eius a quo ſunt præſtanda,ne ſcilicet in plus
grauetur, quam ſi primo creditori deberentur,
& hoc etiam innuit Bal. in dicta l. prima, C. de
priuileg.dot.dum inquit maximè in pręiudiciũ
tertij,ſed mihi non placet,quia nullum uerſatur
præiudicium debitoris,ne eius conditio muta-
tione creditoris per ceſſionem fit deterior, nec
augetur, aut mutatur forma debiti, ſed eo mo
do ligatur debitor erga ceſſionarium,quo tene-
8 batur erga cedentem quia ceſſionarius † ſucce-
dit in ius cedentis,l.emptor,ubi Bal.in 1.notab.
C. de hæred. uel actio. uend. & reputatur eadẽ
9 † perſona,l.ſi donatę,§.primo,ff.de donat. inter
uir. & uxo. Crot. in conſi.83. numero decimo,
& conſequitur id ſolum ius quod habet cedẽs,
l.idemque, §.ſi cui mandauero, ff. manda. l. 1.
C.de nouat. l. s. C. de donatio. & melius in l.ſi
ager,in fine,ubi Bart.& alij, ff. de rei uend. pro-
pterea ſi ceſſio teneret in ceſſionarium tranſiret
ius ſolum petendo alimenta, qualia tenebatur
præſtare cedenti,non diuerſa,uti fit paſſim in a-
liarum rerum ceſſione,ideo fatendum eſt ratio-
nem Barto.non eſſe bonam, & melius loquutũ
Bald.qui dixit maximè in præiudicium præſup
ponens ceſſionem non permitti etiam ceſſante
præiudicio tertij: ſi uero nos dicamus interdi-
ctam eſſe ceſſionem,quia ius alimenta conſe-
quendi ſit perſonale,dici poterit non tam eſſe
pſonale quin æſtimationẽ recipiat,& iura quo-
que perſonalia cedi poſſe,ut uidemus in operis
10 † famulorum,quæ alicui debentur.ceduntur. n.
Bart.in l.ſi non ſortem,in §. libertus,ubi Ange.
Fulgoſ.Coſta,& Alexan.ff.de cond. indeb. Bal.
in l. liberti, colum. ult. C.de oper.lib. Caſtren.
in l.ſecunda,in principio, ff. ſolu. matrimonio,
Tiraq.d.§.26.glo.3.num.36.melior ergo ratio
erit quæ ex fauore alimentorum ob publicam
vtilitatem deducitur,ne ſcilicet exinde mendica
re cogatur alimentarius,ut diximus in alia quę-
ſtione, an liceat alimentis renunciare, ne idem
ſæpius repetere contingat.

Noſtra autem concluſio bene obtinet in ali-
mentis futuris,at ſecus videtur in præteritis, &
iam debitis:ea enim uidẽtur cedi poſſe,quia ceſ
ſat in eis ratio publicę utilitatis ſupra conſidera
tę,& adduco quod uoluit Dec. in conſilio 571.
numero quinto,uer.primo ergo non obſtat,ubi
inquit quod & ſi uſuræ marito debitæ ob retar
11 datam dotis ſolutionem non poſſint † cedi nec
in hæredem tranſmitti pro futuro tempore,
tamen illę quæ erant iam debitę pro tempore
decurſo,ſecundum eum cedi, & tranſmitti poſ-
ſunt,allegat quod in ſimili dicitur de ſocietate,
quę & ſi non tranſeat ad hęredes,ſed morte u-
nius ex ſociis extinguatur,l.uerum, §. i hęredẽ,
12 ff. pro ſoc. tamen in hęredem † tranſmittuntur,
quæ iam erant geſta,& facta lucra,l.actione, §.
ſi iam certam,& d. §. in hæredem, ff.pro ſoc. fa-
cit quia alimenta præteriti temporis non ita
ſunt fauorabilia ſicuti futura,& uidemus quod
13 alimenta præteriti temporis † non ſoluta licet le
gata tranſmittuntur ad hæredes, l. uti frui. §. ſi.
ſi uſuſfr. pet. l. fructus, in fine,cum l.ſequen. ff.
de rei uendicar. facit tex. in l. libertis, numero
primo,ff.de alimen.& ciba.lega. Gigas de pen-
ſio. quæſtio. quinquageſimaſecunda, numero
quinto, Cordub. l.ſi quis a liberis, §. ſi quis ex
his,numero 140.ff.de libe.agnoſcen.& quæ ad
hęredes tranſmittuntur cedi poſſunt,l. ex pluri
bus,ubi Barto. ff.de admin. tutor. Bal. in l. per
diuerſas,quęſtio.decimaſexta,C.mand. Roma.
in conſilio 484.in fine,Alexan.in l. ſi ſtipulatus
fuerim illud.ff.de uer.oblig. & plenius cogno-
ſcetur ex quęſtione de renunciatione alimento-
rum, & de tranſactione, quę ſuper eis fit, & ex
his poſſet inferri ad alimenta,quę debentur iure
actionis,non autem officio iudicis, item de ijs,
quę debentur diuiti, & habenti aliunde ubi ca-
piat pro ſuo uictu, nam in eo qui habet aliunde
ceſſat fauor alimentorum,& in eo cui iure actio
nis alimenta debentur uidetur ceſſionem eſſe li
citam,quia facilius ceditur actio, quam officiũ
iudicis,uerius tamen eſt etiam hoc caſu inhibe-
ri ceſſionem.

Intellige etiam ut non procedat ea propoſi-
tio,quando cederet quis ſolum exercitium dire
ctarum,ut quando conſtitueret procuratorem
ad conſequendum alimenta,tunc enim impedi-
tur hoc facere, nam etiam in mere perſonali-
bus poteſt quis per procuratorem adeſſe,l. ſi cũ
procuratore,ff.de re iudic.l.alia cauſa,ff. ſoluto
matrimonio,& per hanc rationem dicit in ſimi-
li Bald.Nouell. in dicta par. ultima.tracta.dot.
colum. 19. uer. ſed poteſt diſtingui, quod & ſi
14 mulier non poſſit cedere † actionem ad repeten
dum dotem propter uergentiam mariti ad ino
piam ex quo alimentorum ius non poteſt cedi,
tamen poteſt mulier conſtituendo procurato-
rem cedere directarum exercitium.

Tertio declaratur noſtra propoſitio ut non
procedat quando ceſſio fieret ad commodum
ceden-

cedentis, non autem ceſſionarij, quia tunc valet
15 ceſſio,† vt in ſupraſcripto caſu ponit Bal. Nou. d.col. 19. ver. aut dicta ceſſio tendit io fauorem, cum ponit exemplum de muliere, quæ ob paupertatem propriam, vel ob potentiam aduerſariorum noo poteſt ius ſuum conſequi, ſed alii cedit qui interim ſuſtiuet onus alimeororum, & hoc etiam placet Modern. Gall. in tracta. uſur. numero 526. uer. & ſic limito, ſeu declaro. ceſſat enim ratio, quaodo omne commodum rediidat ad cedentem, & ratione ceſſante ceſſat diſpoſitio, & noo mirum, nam ceſſio quæ fit ad commodum cedentis degenerat, & oon retinet uices uerę ceſſionis, ideo uidemus, quod & ſi confeſſio cedeotis noo noceat ceſſionario, tamen quaodo ceſſionarius poteſt habere regreſſum aduerſus cedentem, atque ita ceſſio fit periculo
16 cedentis, tunc nocet ceſſionario † confeſſio, quæ emanauit a cedente, ita poſt Vbert. de Eugub. & Alber. Galeo. concludit Imo. in l. facta, §. ſi hæres, columna finali, uer. & ſic ſiue fiat ad commodum, ff. ad Trebellia. & uer. & ratio etiam pro hoc facit, Alexan. in conſilio quadrageſimo ſexto, columoa ſecunda, ver. ſuper 2. volumine 5. Corne. in conſilio 134. numero quarto, uol. 3. Cæphal. qui hoc bene declarat in conſilio 21. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Nemo inuitus cogitur aliquid facere.*
2 *Voluntatem ſuam explere cuilibet debet eſſe permiſſum.*
3 *Lucrum facit qui ſuam exequitur voluntatem.*
4 *Transigere non licet ſuper alimentis.*
5 *Tranſactio ſuper alimentis non valet etiam quando relicta ſunt diuiti.*
6 *Tranſactio non valet ſuper vſufructu mulieri relicto, qui propter exiſtentiam filiorum reſtringitur ad alimenta.*
7 *Nomina quæ carent effectu non ſunt in conſideratione.*
8 *Lex rebus, non uerbis eſt impoſita.*
9 *Penſio. Tranſigere non licet ſuper eccleſiaſtica penſione.*
10 *Dos æquiparatur alimentis.*
11 *Dos tranſigi non poteſt ſuper dote ſine decreto iudicis.*
12 *Legatarij alimentorum non poſſunt inter ſe tranſigere.*
13 *Emphiteutæ plures non poſſunt inter ſe alienare rem emphiteuticam.*
14 *Legatarij poſſunt inter ſe vendere feudum quod ſibi fuit relictum cum prohibitione alienandi.*
15 *Vaſallus poteſt ſuo conuaſallo vendere ſuam partē irrequiſito domino.*
16 *Tranſactio ſuper modo & forma præſtandi alimenta non valet quomodocunque negocium attingat alimenta.*
17 *Alimentarius non poteſt ſine prætore eligere fundū ex quo percipiat alimenta.*
18 *Alienare prohibitus non poteſt actum facere per quem ſequatur alienatio.*
19 *Renunciari non poteſt alimentis per pactum.*
20 *Pactum quod pater non teneatur alere filium.*
21 *Pater non poteſt pacto renunciare alimentis ſibi a filio debitis.*
22 *Statutum quod pater non teneatur alere filium non valet.*
23 *Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto quando filius habet unde victum conſequatur.*
24 *Maioratui ſubijci poſſunt omnia bona quando filius habet bona ex quibus poſſit viuere.*
25 *Conſuetudo non valet quod filij non alantur a parentibus.*
26 *Conſuetudo non valet contra ius naturale.*
27 *Conſuetudo dicitur tacitum populi pactum vel ſtatutum.*
28 *Conſuetudo non valet, vbi non valet ſtatutum.*
29 *Compromitti non poteſt cauſa alimentorum, vide num. 30. & 33.*
30 *Compromitti poteſt in arbitrum cauſa alimentorum.*
31 *Compromittere non poteſt, qui non poteſt alienare.*
32 *Læſus dicitur ex compromiſſo, qui non poteſt ſine decreto alienare.*
33 *Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa alimētorum.*
34 *Arbitri iuris æquiparantur iudicibus.*
35 *Compromitti poteſt in arbitrum iuris cauſa dotis.*
36 *Neceſſarius actus non regulatur ſecundum formam actus voluntarij.*
37 *Compromitti poſſunt in arbitrum iuris, ea quæ nō poſſunt alienari.*
38 *Pater poteſt compromiſſum facere in arbitrum iuris de rebus aduentitijs filiorum.*
39 *Alienatione prohibita non includitur ea, quæ fit ex neceſſitate ſtatuti.*
40 *Spurius filius non poteſt pacto renunciare alimētis ſibi a patre debitis.*
41 *Vxor renunciare non poteſt alimentis ſibi debitis pro dote.*
42 *Contractus inualidus confirmatur iuramento.*
43 *Iuramentum confirmat contractum, qui eſt ipſo iure nullus.*
44 *Contractus qui non poteſt celebrari ſine certa ſolemnitate confirmatur iuramento.*
45 *Iuramentum ſeruari debet quandocunque id fieri poteſt ſine interitu ſalutis æternæ.*
46 *Renunciatio filiæ de bonis paternis dote recepta cōfirmatur iuramento.*
47 *Dotalis fundus ualidè alienatur cum iuramento.*
48 *Pactum de non ſuccedendo confirmatur iuramento.*
49 *Iuramenti authoritas ſemper cenſetur excepta.*
50 *Tranſactio ſuper alimentis valet cum iuramento.*
51 *Penſio. Tranſactio iurata valet ſuper penſione eccleſiaſtica.*
52 *Tranſactio etiam iurata ſuper alimentis nō ualet quando alimentarius primum iuraſſet non tranſigere.*
53 *Renunciatio alimentorum valet cum iuramento*

&

& idem eſt in pacto.

54 *Compromiſſum iuratum ſuper alimentis valet.*

55 *Renunciari non poteſt etiam cum iuramento iuri prohibitiuo.*

56 *Renunciari non poteſt iuri prohibitiue introducto principaliter ad publicam vtilitatem.*

57 *Alienatio rei eccleſiaſtica non valet etiam cum iuramento.*

58 *Renunciari non poteſt iuri prohibitiue introducto ad priuatam vtilitatem, quæ ſeparari non poſſit a publica etiam cum iuramento.*

59 *Filius non poteſt cum iuramento renunciare alimentis ſibi a patre debitis.*

60 *Renunciatio alimentorum facta cum iuramento non obligat quando alimentarius deuenit ad extremam egeſtatem.*

61 *Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus.*

62 *Conſuetudo non valet quod beneficiatus non diſtribuat in pauperes partem fructuum.*

63 *Tranſactio ſuper alimentis valet quando facta eſt ad commodum alimentarij.*

64 *Eccleſiæ bona validè alienantur in vtilitatẽ eccleſiæ, idem eſt in bonis minorum.*

65 *Prælatus alienans vtiliter bona eccleſiæ excuſatur in foro conſcientiæ.*

66 *Minor ſine ſolennitate validè alienat ſi alienatio ſit vtilis.*

67 *Contractus geſtus ſine ſolennitate eſt validus ſi ſit vtilis.*

68 *Vaſallus validè alienat feudum inconſulto domino ſi alienatio ſit in augumentum feudi.*

69 *Pater validè alienat bona aduentitia filiorum ſi tendat alienatio ad vtilitatem filiorum.*

70 *Penſio. Tranſactio ſuper penſione eccleſiaſtica eſt valida ſi eſt vtilis.*

71 *Vtilitatem contractus probare tenetur, qui tranſigit cum alimentario ſi deficit ſolennitas.*

72 *Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.*

73 *Contractus præſumitur vtilis quando interuenit ſolennitas.*

74 *Vtilitas contractus non probatur ex aſſertione cõtrahentium.*

75 *Vtilitas contractus probatur aſſertione accedẽte lapſu longi temporis.*

76 *Vtilitas debet eſſe euidens vt ſuſtineatur actus factus ſine prætore.*

77 *Vtilitas tranſactionis ſufficit quod appareat ex poſt facto.*

78 *Tempus contractus attenditur in cognoſcendo, an ſit vtilis.*

79 *Tempus contractus inſpici debet in dignoſcẽdo an ſit læſio.*

80 *Minor & eccleſia poſſunt ſtare cõtractui nullo, ſed non coguntur.*

81 *Nullitas non poteſt allegari niſi ab eo in cuius fauorem actus eſt nullus.*

82 *Minor qui ſemel impugnauit actum non poteſt illum approbare.*

83 *Tranſactio etiam vtilis non valet quando per eã mutatur alimentorum forma.*

84 *Tranſactio ſuper alimentis valet inconſulto prætore quando debentur ex pacto.*

85 *Donatio cauſa mortis non valet ſi non ſit expreſſè vel tacitè acceptata.*

86 *Acquirere non dicitur qui acceptat donationem, quando in diſpoſitione loquente de acquiſitione ſit mentio de pretio.*

87 *Tranſactio ſuper alimentis vt ſit nulla, ſufficit alimenta ex vltima voluntate quoquomodo deberi etiam inſpecta origine.*

88 *Actus tribuitur ſemper ordinanti, non exequenti.*

89 *Grauatus ſi hæredem inſtituat eum qui ſibi fuerat ſubſtitutus, dicitur is hæres habere non ab illo, ſed a fideicommittente.*

90 *Tranſactio ſuper alimentis valet ſine prætore, ſi interuenit licentia teſtatoris.*

91 *Minor licitè alienat ſine ſolennitate ex permiſſu teſtatoris.*

92 *Minor validè alienat ſine ſolennitate, quando facit in executionem actus geſti a teſtatore.*

93 *Legem rei ſuæ apponere poteſt quilibet tradendo.*

94 *Tranſactio ſuper alimentis præteritis valet ſine prætore.*

95 *Permutatio in cauſa alimentorum valet inconſulto prætore, ſi non ſit damnoſa.*

96 *Qualitas facilius præſumitur quam ſubſtantia.*

97 *Qualitas facilius probatur quàm ſubſtantia.*

98 *Spiritualis res permutari poteſt cum alia ſpirituali.*

99 *Dotalis fundus poteſt ab vxore permutari inſcio marito.*

100 *Tranſigere licet ſine prætore ſuper alimentis, quæ minima ſunt.*

101 *Tutor adminiſtrare poteſt ante factum inuentarium, quando bona minoris ſunt modici valoris ita quod maior fieret impenſa in inuentario conficiendo quam ſit bonorum valor.*

102 *Tranſactio ſuper alimentis valet quando per eã declaratur quantitas debenda.*

103 *Seruus nõ poteſt paciſci vel aliquem facere contractum & ſo alij, vel alium ſibi obligare etiam cum interuentu prætoris.*

104 *Seruus non poteſt tranſigere ſuper alimentis ſibi relictis.*

105 *Seruus agit ex cauſa alimentorum ſibi relictorũ, & ibi de ueritate.*

106 *Tranſactio ſuper alimẽtis non valet, quando gratis ea remittuntur etiam cum interuentu prætoris.*

107 *Minor non poteſt donare etiam cum authoritate curatoris, vel decreto iudicis.*

108 *Donare eſt perdere.*

109 *Minori non poteſt dari curator ad donandum.*

100 *Solẽnitas extrinſeca præſumitur lapſu longi temporis.*

111 *Solẽnitas nõ præſumitur lapſu longi temporis in tranſactione facta ſuper alimentis.*

112 *Solennitas non præſumitur, quando eſt talis cui partes non poſſunt renunciare.*

113 *Decretũ iudicis facit præſumi omnia ſolenniter acta.*

114 *Cauſæ cognitio præſumitur ſtante decreto.*

115 *Cauſa cognitio in tranſactione ſuper alimẽtis verſatur circa tria.*

Priuilegium LVI.

QVAMVIS rei ſuæ quilibet ſit moderator, & arbiter, l. in re mandata, C. man
da. & inhumanum uidetur quod inui
1 tus quis aliquid facere, uel nõ facere† cogatur de
re ſua, l. dudum, C. de contrah. empt. l. quamuis,
in fi. princip. ff. de pignor. actio. & durum eſt ac
2 perditioni ſimile, quod non poſſit quis† explere
uoluntatem ſuam, gl. in §. 1. in uer. incommodo,
Inſtit. de hæred. qualit. & diffe. in l. Paulus, la 1.
3 poſt princ. ff. de ſolut. & multum lucratur qui† fa
cit quod uult, gl. fi. in l. pen. ubi Bar. Bal. & Ang.
ff. de cond. cau. data, Iac. de Are. & Bal. in l. pri-
ma, C. de furt. cum multis apud Tiraquel. de re-
tract. conſang. in præfatio. num. 15. & durum ſit
interdicere cuipiam ſuæ rei adminiſtrationem,
tamen ſpeciali alimentorum fauore introductũ
eſt, ne liceat uel ſuper alimentorum cauſa tranſi-
4 gere† inconſulto prętore, uel ſine decreto illius,
ut eſt tex. in l. cum ij, ff. de tranſact. & ibi hoc no-
tant Bar. & alii omnes, & tex. in §. ſi uni, in fi. lo-
quitur quando tranſigitur ſuper ipſis alimen-
tis. & in §. ſed cum lis, loquitur quando tranſigi-
tur ſuper cauſa alimentorum, ut aduertit Dec. in
l. de alimentis, nu. 7. C. de tranſac. & quod non
valeat tranſactio ſuper alimentis, probat tex. in
d. l. de alimentis, Bar. in tracta. de alimen. nu. 33.
Felyn. in c. ſi diligenti, nu. 5. de foro competen.
Didac. in c. quamuis, in 2. par. §. 6. numero 4. de
pact. in 6. & dicit Io. Oroſc. in d. l. cum ij, §. ſolet,
hoc introductum eſſe fauore alimentorum. & li-
cèt Connan. contrarium tenuerit, tamen prima
opinio defenditur a Cordub. in l. ſi quis a libe-
ris, § parens, numero 52. ff. de liber. agnoſc. uel
alen. iudex autem antequam decretum interpo-
nat, cauſam cognoſcit, ut in d. l. cum ij, §. fin. in
qua cognitione uerſatur cauſa tranſigendi, mo-
dus tranſactionis, & qualitas perſonarum, ut ibi
dicitur, & ponit Menoc. de arbitr. iud. caſu 170.
num. 6. ubi dicit cauſas iuſtas enumerari in d. l.
cum ij, ſed præter eas multas alias extare, quæ
tamen iudicis arbitrio committuntur; & quia
in eo textu recitantur, ſuperuacuum eſt illas
referre.

Ampliatur hęc concluſio, ut procedat etiam
quando relicta ſunt diuiti, quia nihilominus ille
5 tranſigere† nõ poteſt ſine decreto, ut probat tex.
in d. l. cum ij, §. ſi in annos, in uer. ceterum. ff. de
tranſac. & ibi hoc not. Bar. dicens non permitti
trãſactionem, ſiue diues ſit alimẽtarius, ſiue pau-
per, quando alimenta expreſsè ſunt relicta, & ita
tenent Doctores communiter, ut inquit Salic. in
l. 1. in fi. C. de fideic. ubi dicit, uer. ceterum, in d. l.
cum ij, ſtare aduerſatiue ad pręcedentia, & ponit
quoque Ang. in l. ſi certis annis, C. de pact. ubi
eum quoad hoc ſequitur Alex. nu. 3. Bal. nou. in
tract. dot. par. 6. priuileg. 49. Gigas in trac. de pẽ
ſio. q. 51. nu. 21. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §.
utrum, nu. 4. ff. de lib. agnoſ. ubi tamen paucos
recitat ex prædictis, & facit, quia alimentorum
cauſa licet non ſemper ſit pia, ſed tunc ſolum
quando alimenta pauperi debentur, tamen ſem-
per & omni caſu eſt fauorabilis, ut dixi in prin-
cipio huius partis. Vnde inferri põt ad id quod
dixi ſupra ex Oroſco, quòd hoc fuit alimentorũ
fauore introductum.

Ampliatur ſecundò, ut idem ſit quando uxo-
6 ri relinquitur uſusfructus, † ſtantibus filiis, quo
caſu ſecundum conſuetudinem Bulgari relictũ
reſtringitur ad alimenta, ut tetigi ſuo loco, nam
eo caſu non licebit ſuper eo uſufructu tranſige-
re ſine interuentu prętoris, & cognitione cauſæ,
ut uoluit Picus in l. Titia cum nuberet, numero
179. uer. octuageſimonono. ff. de leg. ſecundo;
ubi allegat Bal. in quodam conſilio dicere quòd
& ſi de alimentis tranſigi non poſſit ſine præto
re, tamen ſecus eſt in uſufructu, niſi uſusfructus
ſit reſtrictus ad alimenta. ita enim lego, licet alii
qui codices habeant relictus, quamuis etiam eo
caſu quando relinquitur uſusfructus pro alimen
tis idem ſit quoad fauorem alimentorum. & fa-
cit quia non refert quod relinquantur alimenta,
uel quod relinquatur uſusfructus; qui ſola im-
portet alimenta: dum enim ſequatur effectus, nõ
curamus de modo, l. tertia, C. de inſtitut. & ſub-
7 ſtitu. & nomina uana, quę carent effectu, † non
ſunt in conſideratione, Iaſ. in l. unica, nume. 21.
C. quan. non peten. par. & lex non eſt uerbis, ſed
8 rebus† impoſita, l. ſecunda, in fi. C. commun. de
lega. cap. quanto, extra de priuileg. c. commiſſa,
de electio. in 6.

Et ideo uidemus quod ex quo penſiones ſu-
per eccleſiaſticis beneficijs aſſignatæ deſeruiunt
in uſum alimentorum, & ob cauſam alimento-
rum cenſentur aſſignatæ, Roma. in conſilio 388.
9 ideo ſuper† penſione non valet tranſactio incon
ſulto prętore. ita enim concludit Gigas in d. tra
cta. penſio. quæſt. 51. nu. 21. & hoc erit loco ter-
tiæ ampliationis.

Hinc etiam infertur, & ſuccedit quarta exten
10 ſio, quòd cum dos ęquiparetur alimentis, † glo.
in l. ob æs, C. de præd. minor. Salic. in l. qui libe-
ros, ff. de ritu nup. Alexan. in l. cum is, §. mulier;
ff. de cond. indeb. cum aliis citatis ad Euerar. in
loco ab alimen. ad dot. in princip. loco 29. non
licebit etiam de ipſa dote tranſigere ſine iudi-
11 cis decreto. † Nam fructus dotis cedere debent
in alimenta uxoris, & familiæ, ut not. Docto-
res in l. ubi adhuc, C. de iure dot. authen. nouiſſi
ma, C. de inoffic. teſtam. ita tenet Roma. in l. pri-
ma, ff. ſoluto matrim. & in l. qui ſuperſtitis. ff. de
acquir. hæred. & dicam infra, dum tractabo de
pacto, uel etiam de renunciatione, quia propriè
Roma, loquitur de renunciatione, non de tranſa
ctione, licet ad id non animaduerterit Cordub.
in d. §. parens, nu. 57.

Extenditur quinto, ut uendicet locum etiam
inter plures legatarios alimentorum, qui non
12 † poſſent inter ſe tranſigere, dicta l. cum ij. §. ſed
ſi plurib. ubi notant Bar. & alii omnes. & infert
Bal. quod ſi teſtator rem pluribus legatam pro-
hibeat alienari, non licet eis inter ſe aliena-
re, ſicuti etiam, ſecundum eum, non licebit

Fff pluri-

13 pluribus† emphyteuticis inuicem uendere rem
emphyteuticam inſcio domino, de quo Iaſ. poſt
alios in d.l. cum ij, §. ſi uni, nu. 2. & idem uoluit
glo. in l. uoluntas, C. de fideicom. ubi Corne. nu.
8. Foller. in praxi cenſua. in §. huiuſmodi cenſus
ſuper rebus, num. 87. Bar. tracta. de alimen. nū.
38. nam ratio quæ prohibet tranſactionem ſu-
per alimentis, ne ſcilicet alimentarij fame pere-
ant, æquè militat in ea tranſactione, quę fit inter
alimentarios, ſicuti in ea, quæ fit cum extraneo.
ita Iaſ. in d.l. uoluntas, in fi. & Tiraquel. de re-
tract. conſang. §. undecimo, glo. ſexta, numero
duodecimo. unde infertur ad id, quod dixit Bal.
in dicto §. ſed & ſi pluribus, ut ſcilicet procedat
ſolum, quando ſubeſt eadem ratio, non ſi diuer-
ſa, ideo fundo pluribus relicto ſi prohibeat teſta
14 tor, ne quis partem ſuam† uendat, poterit nihi-
lominus unus ex legatarijs alteri uendere ſine of
fenſione prohibitionis, l. pater, §. quindecim, ff.
de leg. tertio, & unus ex uaſallis poteſt ſuam par
15 tem feudi alteri uendere† inſcio domino, ut in-
quit Bal. in d.l. uoluntas, in fi. & ponit Tiraquel.
loco prædicto, ubi reſoluit hanc eſſe regulam, &
contraria procedere, quando uel prohibitio eſt
in rem facta, uel eadem ſubeſt prohibendi ratio.

Sexto id procedit, quomodocunque agatur
de alimentis, ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè,
& incidenter: ſufficit enim quod cauſa qualiter-
cunque attingat negocium alimentorum, quia
16 expediri non† poterit ſine prætore, ut concludit
Bar. in l. tertia, numero decimoquinto, ff. de ali-
men. & cibar. lega. ubi infert quòd ſuper modo
diuidendi cognitionem cauſæ poteſt tranſigi,
& ſubdit quod cauſa dicitur alimentorum quid
quid tangit alimenta, & id omne gaudebit ali-
mentorum priuilegio, & infert ad ſtatuta loquē
tia de cauſis damnorum datorū. hinc poſt Ruin.
quem citat, concludit Cordub. in d. §. parens, nu
me. 56. quod alimentarius non poteſt inconſul-
17 to prętore eligere† fundum, ex quo capiat alimē
ta, quia dicitur cauſa alimētorum, id quod ideo
fit, quia quandocunque ſuccedere poteſt dam-
num alimentario, uel poteſt incidere in extre-
mam inopiam, & ſame perire, ſemper militat
ratio prohibitionis, & conſequenter militare
debet idem ius, alias per indirectum fame peri-
ret, & alimenta perderet, & quod non licet dire-
cte, non debet per indirectum concedi & fieret
hoc modo fraus legi, & actu prohibito cenſetur
prohibitum id omne, per quod ad illud perue-
18 nitur, l. oratio, ff. de ſponſal. & prohibitus† alie-
nare non poteſt actum facere, per quem poſtea
ſequatur alienatio, glo. in l. item quia, ff. de pact.
l. codicillis, §. matre, ubi Bar. ff. de leg. 2. Dec. in
conſi. 200. nu. 2. conſ. 445. nu. 26.

Septimo amplia, ut quod dictum eſt de tran
ſactione, locum quoque habeat in pacto, nam pa
19 cto non poteſt quis renunciare alimentis† ſibi
debitis. glo. in d.l. cum ij, in princip. ff. de tranſa-
ctio. quia ſecundum eam fieret fraus legi, & eam
glo. ſequuntur Doctores communiter, ut teſta-
tur Iaſ. ibi nu. 10. hoc etiam uoluit Bar. in tracta.
de alimen. nu. 35. Pract. Papien. in for. libel. quo
agit pro lega. rei ſing. in principio, nume. 35. &
communē quoque dicit Bertr. in conſ. 205. col.
2. uol. 7. Foller. in d. praxi cenſua. d. §. huiuſmo-
di cenſus ſuper rebus, nu. 87.

Et ideo non ualet pactum, quòd pater non te
20 neatur alere† filium. ita Specul. in tit. qui fil. ſint
legit. §. 1. nu. 23. uer. ſed pone. ubi dicit quod pa
ter ſecundum naturam tenetur alere filium, &
pactum contra ius naturale non ualet, l. ius agna
tionis, ff. de pact. ſequitur Bar. in l. ſi quis a libe-
ris, §. parens, in fi. ubi allegat tex. in l. aliam. §. ele
ganter. ff. ſolu. matr. Alber. in l. 1. §. ius naturale.
ff. de iuſtit. & iu. ubi Bal. qui hoc etiam tenet in
l. ſcimus, C. de Inoffi. teſtam. Barbar. in c. quæ in
eccleſiarum, col. 5. de conſtitur. Alex. in l. ſi cum
dotem §. 1. col. 3. ff. ſolu. matr. Papien. in for. li-
bel. quo agit pro lega. rei ſing. num. 85. Crau. in
conſ. 216. nu. 21 ubi dicit quod alimenta deben-
tur iure naturali, Dec. in l. iura ſanguinis, nu. 2.
4. & ſequenti, ff. de reg. iu. ubi tractat, an hoc poſ
ſit fieri ex cauſa, & an procedat etiam ſi dolo uel
culpa filius euerterit portionem ſibi a patre ſe-
mel aſſignatam, de quo ego aliquando dixi in
tit. ex quibus cauſis alimenta poſſint denegari,
& cum Dec. tranſit Cagno. ibi nume. 4. Crau. in
conſilio 189. nume. tertio, Iaſ. in auth. quod lo-
cum, numero 8. C. de collatio. ubi etiam ſi filius
dilapidauerit partem ſuam, quia nullo euentu
alimenta tolli poſſunt, & hanc partem tenuit
etiam Ioan. Febr. Inſtitu. de iure naturali, nume-
ro quarto, in principio. Pet. de Rau. in ſuo al-
phab. in uer. filiatio, Viuius commun. opinion.
lib. primo, opin. uigeſimaſecunda, colum. ſecun
da, ampliat. ſecunda, ubi loquitur quando rece-
pit iam ſuam portionem, Suarez. in uer. alimen
ta, num. 169. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. pa-
rens, nu. 46. ubi idem dicit in patre, qui non po
21 teſt alimenta remittere,† quæ ſibi a liberis debē
tur, & reprehendit Felyn. in capitulo, ſi diligen-
ti, numero quinto, de foro compet. qui contra-
rium tenebat eo quod parentibus alimenta mi-
nimè debeantur naturali iure: nam dicit ipſe, li-
cèt non debeantur iure naturali, tamen deben
tur naturali ratione, ſecūdum Bar. ibi. non omit
to quod etiam in filio contrarium tenuit Dec.
in l. penult. columna quinta, C. de pact. quem
ideo bene reprehendit Crau. in conſilio 189.
numero tertio.

Eodem modo uiribus non ſubſiſtit ſtatutum
22 auferens filio alimenta, † ut concludit Bal. in cō
ſilio uigeſimoprimo, numero ſecundo, uolum.
tertio, quem citat & ſequitur Crau. in conſilio
189. numero tertio, Cagnol. in l. iura ſanguinis,
nu. 3. ff. de reg. iur. idem uoluit Bal. in l. prima, §.
ius naturale, colum. fi. ff. de iuſt. & iure, Ancbar.
in cap. primo, quæſt. undecima. de conſtit. ubi
dicit non ualere ſtatutum mandans quòd pater
non teneatur alere filium maiorem annis decem
& octo, Caccialup. in l. omnes populi, ff. de iuſt.
& iure, Didac. in epitome de ſponſal. par. ſe-
cunda, capitulo octauo, §. ſexto, numero tertio,
& numero quinto, in princip. & in uer. ſecundo
infertur. hanc ſententiam, quòd filius ſtatuto
non

non excludatur ab alimentis, tenuerunt Iac. de
Arc.Specul.Alber. & Roch. de Cur.quos refert
approbando Viuius commun.opin.lib.primo,
concluſ. 22.ampliat. prima, hoc ipſum uoluit
Dec.in d.l.iura ſanguinis,numero ſecũdo, licèt
dicat quod ex cauſa poteſt ualere ſtatutum, ſed
intellige quando cauſa eſt talis per quam uoluit
lex poſſe filio alimenta denegari,quia tunc ſicu-
ti a iure non debentur, ita a ſtatuto diſponi non
poteſt quod denegentur, atque ita ualebit ſta-
tutum ijs caſibus, quibus a iure denegantur ali-
menta,& ideo Abb. in capitulo,Rainutius, nu-
mero duodecimo,de teſtam. inquit quod legiti
ma poteſt prorſus tolli; cum filius habet bona
23 †ex quibus poteſt ſe ipſum alere, nam eo caſu
pater alere non tenetur circumſcripto ſtatuto,
Lup.in rep.cap.per ueſtras,in 3.notab.§. quar-
ta,in princ.de donat.inter ui.& uxo. Io. Cirier.
in tracta.de primogen.lib. 2.capit. 16. ubi dicit
communem,eos refert Didac.d.cap.3.§. 6. nu-
mero quinto, uer.ex hac ſecunda principali, &
cum dicta ſententia quod alimenta filiis debi-
ta non poſſint ſtatuto tolli tranſeunt commu
niter Canoniſtæ,ut poſt Roch. Curt.inquit Vi-
uius loco prædicto,Soarez,in ſuo Theſau. rece-
pt.ſenten.in uer.alimenta,nu.169.Natta in cõſ.
201.nu.10.Brun.in tracta.de excluſ.femin. arti-
cu.1 num.5.Benincaſ. in tracta. pauper. quæſt.
7.in 2.ſpeciali iudic.nume.20.poſt Ang.& Iaſ.
quos citat,declarans procedere ſolum in alimen
tis iure naturę debitis,ſecus in aliis, Ioã.Lup.in
d.cap.per ueſtras,In tertio notab.num.21.col.
1.folio mihi 149. ubi infert quod eo caſu cum
24 filius habet aliunde† bona ex quibus poſſit uiue
re,pater poterit omnia ſua ſubiicere maioratui
nulla filijs relicta legitima,ſequitur Didac.dicto
§.ſexto,numero quinto, uer. quarto deducitur
ex his,Ludou.Molin.in tracta.de primogen.Hi
ſpan.lib.ſecundo,cap.primo, nume. uigeſimo-
tertio,ubi tamen dicit hoc nõ procedere in prin
cipe, qui non poteſt diſponere quod fiat maio-
ratus in præiudicium filiorum etiam habentiũ
bona aliunde ex quibus uiuere poſſit, & ſubdit
hactenus in regnis Hiſpaniæ hoc non fuiſſe ſer-
uatum: ſed eius dictum non placet, quia ſi fieri
poteſt lege,uel ſtatuto,uel cõſuetudine, eodem
modo fieri poterit a principe non recognoſcen
te ſuperiorem,qui eſt lex animata in terris,& ha
bet poteſtatem legis condendę. ſed etiam non
placet dictum Io. Lup. quod liceat patri facere
primogenium de omnibus bonis,quando filius
habet aliunde, ſed non ex bonis patris. Nam &
ſi eo caſu pater non teneatur alere filium, tene-
tur tamen illi relinquere legitimam,ſicut filiam
quantumuis diuitem tenetur dotare:nam,ut di-
xi ſuo loco, argumentum de alimentis ad legiti-
mam,non ſemper procedit.intelligi ergo debet
Lupus,quando in regia diſpenſatione concedi-
tur expreſsè facultas ſic faciendi,quia tunc uigo
re principalis poteſtatis ſuſtinetur actus, qui ab
ipſo patre fieri non poſſet.

25 Similiter non ualet †conſuetudo, quod filij
non alantur a parentibus, ita Abb.in capitulo
fin. numero uigeſimoſecundo,de conſuetud. &
ibi Roch.de Curt.ſectio.5. incipien. circa ſecun
dam partem. & ratio eſt quia alimenta iure na-
turali debentur, ut dictum eſt, & naturalia iura
immutabilia ſunt,& conſuetudo contra ius na-
26 turale†non ualet, ſecundum glo.in d.capit. fin.
Didac.d.§.ſexto,numero tertio, ponit Crau. in
conſilio 216.numero ſecundo, ubi infert quod
conſuetudo nõ ualet,per quam inducitur quod
bona eccleſiæ non ſint pauperibus diſtribuẽda,
& eroganda tempore neceſſitatis,& mouetur ra
tione prædicta,quod eſſet contraria iuri natura-
li,idem tenet Cagnol. in d.l.iura ſanguinis, nu-
mero tertio,Soarez. in uer.alimenta, num.169.
& facit,quia conſuetudo,& ſtatutum a pari pro
cedunt,ut notant Doctores in l.de quibus.ff. de
27 legib.& conſuetudo†dicitur tacitum populi ſta
tutum,§. ex non ſcripto, Inſtitu. de iure naturi
gent.& ciuili.cum ergo expreſſo ſtatuto id fieri
non poſſit, multo minus tacito, argumento l.
qui ad certum, ff. loca. & ubi non ualeret ſtatu-
28 tum,non etiam ualet†conſuetudo, Bar.in conſ.
136.incipien. Capitaneus,uol.1. & in ſimili ita
arguit Crau. in conſ.137.nu.3.

Pariformiter is, cui alimenta debentur, non
poterit cauſam alimentorum compromittere
29 †in arbitrum,uel arbitratorem ſine decreto Præ
toris,Specul.in titulo,de arbitr.§.reſtat,num.3.
ubi dicit quòd non ualet,niſi fiat in aliquẽ tam-
quam iudicem, quia tunc ſuſtinetur tamquam
tranſactio facta authoritate iudicis,idem Specu.
in tit.qui fil.ſint legit.§.1.nu.27.atque ita uide-
tur Specu. uelle quod ualeat compromiſſum in
30 arbitrum, ſed non in arbitratorem.†& ratio eſt,
quia arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum,
l.1.ff. de arbitr. ideo paria ſunt quod expedia-
tur cauſa alimentorum coram iudice,uel coram
arbitro, ſequitur cum hac diſtinctione Alber.in
l.de alimentis, in fi. C. de tranſact. ſed etiam in
arbitrum compromitti non poſſe, tenet Alber.
in l.cum ij,in fi.principij, ff. de tranſact.ubi ab-
ſolutè uult quæſtionem alimentorum nullo mo
do compromitti poſſe, & hæc opinio mihi ui-
detur uerior,quia lex quæ prohibet tranſactio-
nem, multo magis prohibet compromiſſum, l.
non diſtinguemus, §. de liberali,ff. de arbitr. &
31 qui non poteſt alienare, † non poteſt compro-
mittere,capit.cum tempore, ubi Butr.& Abb.
de arbitr. Lapus alleg. centeſima ſecunda, Car-
din.conſilio 95.Roma.conſilio 175. Soc.conſi.
18.col.10.uol.1.Dec.cõſ.44.cõſ.39.col.2.conſ.
282.col.2.& qui non poteſt alienare ſine decre-
32 to,†ſi cõpromittat dicitur læſus,l.minor uiginti
quinq;annis filiofamilias,§.1.ff.de minor.& ideo
Iaſ.in l.de alimentis,nu.2. diſcedit a prima opi-
nione,& reſidet cũ Alber.in d.l.cum hi,Cur.iun.
in d.l.de alimentis.col.2.expreſsè reprobat pri
mam,quia facilius permittitur tranſactio, quàm
compromiſſum,l.fratris,C.de tranſactio.iuncto
d.§.de liberali,eandem ſententiam probauit Al
cia.in d.l.cum hi,nu.1.Cordub.in d.l.ſi quis a li
beris.§.parens,num.50.ubi in fine ſubdit,quod
hæc opinio habet rationem.

Hanc tamen ſententiam limita non procede-
33 re in arbitro† electo ex forma ſtatuti, & ita in ar-
bitro neceſſario, quia tunc ualet compromiſ-
ſum, ita Bapt. de San. Biaſ. in tracta. de differen.
inter arbitr. & arbitr. quæſt. 23. vbi ita intelligit
Specu. in d. §. reſtat, numero 3. & cum eo tranſit
Blanc. in tracta. de compromiſ. quęſtio. 4. tit. de
quibus cau. poſſ. comprom. fier. nu. 19. tales e-
nim arbitri ſunt iudices, & æquiparantur iudi-
34 cibus † & habent iuriſdictionem. l. ſi cum exce-
ptione, §. hæc autem actio. ff. quod met. cau. l. ſi
arbiter. ff. de probat. l. arbitro. ff. qui ſatiſd. cogã.
c. peruenit, 11. quæſt. 1. Dec. in l. cum ſpeciali,
colum. prima, de appellat. ponunt Butr. & alii in
capitulo, ſuſpicionis, de offic. deleg. & quod ha-
beant iuriſdictionem probat latè Blanc. in tra-
cta. de comprom. in 6. princip. quęſtio. in princ.
ubi diſputat, an ſit ordinaria, uel delegata, &
multas alias quæſtiones, & uidemus, quod idem
eſt in dote, quæ æquiparatur alimentis. Nam li-
cet in ea non habeat locum compromiſſum uo-
luntarium, habet tamen locum neceſſarium in
35 arbitros† iuris, ſecundum Corne. in conſ. 137. co
lum. prima, uolum. 4. quem ſequitur Blanc. in d.
tracta. d. tit. de quib. cau. compromiſſ. fieri poſſ.
numero uigeſimo. & licet regulariter res prohi-
bita alienari non poſſit compromitti, ut dixi ſu-
pra, tamen procedit hoc in compromiſſo uolun
tario, non autem in neceſſario, nam quę fiunt ex
36 neceſſitate† ſtatuti non regulantur ſecundum ea,
quę fiunt uoluntariè per partes, ut per Bar. in l.
tertia, §. utrum. ff. ad Syllan. & dicit Roma. in
conſi. 118. quod actus factus ex neceſſitate non
comprehenditur ſub lege prohibente actum fie-
ri, ponit Blanc. in d. tit. 4. par. nume. 28. ubi con-
cludit quod etiam de re prohibita alienari po-
37 teſt compromiſſum fieri † in arbitrum iuris, &
ponit exemplum in ſimili de minore, & de aliis,
quibus iure interdicta eſt alienatio, & repreben
dit Dec. contrarium tenentem in conſilio 44. &
cum eo tranſit Pinell. in l. prima, par. tertia, nu-
me. 45. C. de bon. mater. ſolio mihi 364. ubi di-
cit idem in patre, qui & ſi bona filiorum alienare
38 non† poſſit nec etiam compromittere, ex uolun-
tate tamen bene poteſt, imo cogitur compro-
mittere in arbitrum ſtatutarium, ut per eum, ne-
ceſſitas enim iuris facit probabilem conuentio-
nem, ut inquit Bal. in l. de re, in 2. lect. ff. de tran-
ſactio. ubi infert, quod pater compromittit in
arbitrum iuris, & eſt generalis regula quod pro-
39 hibitio alienandi non includit † alienationem
neceſſariam, Io. And. in c. uerum, de cond. appo.
Bal. in authen. hoc ius porrectum, colum. fin.
C. de ſacroſ. eccleſ. Archid. in cap. Apoſtolicos
12. quæſtio. 2. Ang. in Authen. de alienat. & em
phyt. num. 15. Doctores, in l. filiusfamilias §. di-
ui ff. de leg. 1. & in auth. res quæ, C. commun. de
legat. Pincl. qui multos allegat, in l. prima, par.
prima, nume. 24. C. de bon. mat. plures D. Be-
cius, in conſi. 100. numero ſexto, declarat item
procedere prædictam concluſionem in alimen-
tis debitis de futuro, & ex ultima uoluntate, non
autem in præteritis, & ex contractu, quia in eis
aliud eſt, & fieri poteſt compromiſſum, ut dicã
infra in limitationibus principalis dicti.

Et quod de filio dictum eſt, non poſſe eum
pacto, uel tranſactione alimentis renũciare, pro-
40 cedit etiam in filio ſpurio, † ut uoluit Alber. &
Bal. in l. prima, §. ius naturale, ff. de iuſtit. & iu-
re. & ratio eſt, quia in alimentis, & ijs, quę natu
rali iure uel ratione debentur, nulla eſt differen
tia inter ſpurios & legitimos, ut dixi in titulo,
quibus alimenta debeantur. non minus enim
natura illos agnoſcit quàm legitimos, & hanc
ſententiam probauit Didac. in d. epito. de ſpon
ſal. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 3. ubi mixtim tractat de
ſpurijs, & legitimis filijs, Cordub. in d. l. ſi quis a
liberis. §. parens, nu. 47.

Infertur ex prædictis, quòd mulier non po-
41 teſt renuntiare† alimentis ſibi debitis occaſione
dotium, glo. in c. literas, de reſtit. ſpoliato. quæ
ex eo mouetur quod eiuſmodi alimenta ſunt ap
pendices matrimonij, & illam glo. ſequitur, & di
cit ſingularem Bal. in c. iurauit, nume. 6. de pro-
batio. idem uoluit Iaſ. in l. cum hi, in princ. nu.
2. ff. de tranſac. in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebi-
tam, numero ſeptimo, ff. de cond. cau. da. idem
Iaſ. in l. diuortio, in principio, num. 21. ff. ſoluto
matrim. Dec. in l. de alimentis, nume. 6. in fi. C.
de tranſac. Crau. in conſ. 189. nu. 3. & Cęphal. in
conſ. 485. num. 92. Cordub. in d. l. ſi quis a libe-
ris, §. ſi quis ex ijs, numero 139. & in §. parens,
num. 57. ff. de lib. agnoſc. & hoc eſt quod uoluit
Roma. in l. prima, ff. ſoluto matrimonio, & in l.
qui ſuperſtitis, ff. de acquiren. hęred. ubi uult
quod mulier non poſſit renunciare doti, quia ex
ea ſumere debet alimenta, & in hoc bene proce
dit argumentum ab alimentis ad dotem, ut per
Bar. ferè in propoſito in l. ſi certis annis, numero
tertio, C. de pact. ubi Iaſ. nume. 3. & Dec. num.
8. dicunt eſſe cõmunem reprobata opinione Sa-
lic. contrarium tenentis in l. 1. C. de fideicom. &
ſequitur Cordub. d. §. parens, nu. 57. & hoc eſt
quod inquit glo. in d. cap. literas, quod alimenta
ſunt appendices matrimonij, non enim uoluit
quod fauor hic alimentis impendatur contẽpla
tione dotis, ſed ſui ipſius, id eſt matrimonij cuius
onera ex dote ſuſtinentur, atque ita argumẽtũ
deducitur ab alimentis ad dotem, non autem a
dote ad alimenta. hæc illatio intelligitur ſecun-
dum aliquos, etiam in alimentis præteriti tem
poris, Iaſ. in d. l. diuortio, num. 21. Dec. in d. l. de
alimentis. ſed Bal. in dicto capitulo, iurauit, lo
quitur indefinitè. hæc autem quęſtio ad eum lo
cum pertinet, ubi tractabimus, an alimenta præ
terita peti poſſint.

Ampliatur quoque hæc concluſio, ut proce
dat etiam ſi partium neutra cõtradicat, quia ni
hilominus iudex poteſt trãſactionem impugna
re, ut dicam hoc eodem titulo in priuileg. incip.
duas habemus regulas.

Principalis noſtra concluſio quę habet quod
de alimentis non liceat tranſigere prętore incõ
ſulto limitatur non procedere, quãdo tranſactio
fieret cum iuramento per multas rõnes. prima,
quia contractus quilibet, quantumuis inualidus

42 iuramento † firmatur, c. licet mulieres, de iureiu-
ran. in 6. ubi hoc not. Dom. Anchar. & alii, Bar.
in l. ſi quis pro eo, nu. 8. ff. de fideiuſſor. Bal. in c.
cum contingat, nu. 8. de iureiur. ubi Imola, nu.
36. & Alciat. nu. 115. Io. And. in c. quãuis, in uer.
ſeruari, C. de pac. in 6. gl. in auth. ſacramenta pu
berum, C. ſi aduer. uend. ubi Bar. nu. 3. dicit com
munem, Corne. nu. 22. Cur. iun. nu. 25. & Iaſ. nu
me. 36. Alex. in conſ. 20. col. 3. uol. 3. Afflict. in
decit. 83. nu. 3. Corne. conſ. 2. col. 3. uol. 2. Cur.
iun. in conſ. 118. nu. 4. conſ. 152. nu. 2. Gozad. in
conſ. 16. col. 2. nu. 5. uer. quinto adduco, Socin.
iun. in l. ſciendum, nu. 58. ff. de uerb. oblig. Caſ-
ſan. in conſ. 39. nu. 23. Sylua. in conſ. 40. nu. 3.
Riminal. Inſtit. quib. alien. non licet, in prin. nu.
208. Didac. in c. quamuis, in 2. par. §. 1. nu. 7. de
pac. in 6. Gomeſ. de contrac. c. 14. nu. 2. et ſi con-
43 tractus ſit ipſo iure † nullus, ſecundum Bar. Bal.
Caſtr. & alios in d. auth. ſacramenta puberum;
cum aliis apud Ant. Gabr. com. opin. lib. .. tit. de
minorib. concluſ. 5. uer. nono amplia, nu. 20. &
procedit etiam quando in contractu certa ſolen
nitas requiritur, quia nihilominus firmatur iu-
44 ramento, † Io. And. ad Specu. in tit. de ſenten. §.
ut autem, in addit. incip. procedendum, Alex.
in conſ. 53. col. 4. uol. 3. Doctores, in d. auth. ſa-
cramenta puberum. Secunda eſt, quia ſeruãdum
45 eſt iuramentum, † ubicunque id fieri poteſt ſine
interitu ſalutis æternæ, d. c. quamuis, & d. c. licet
mulieres. Tertia quia uidemus iuramento firma
ri renunciationem, quam filia recepta dote facit
46 patri de omnibus paternis bonis, † licèt ſine iu-
ramento non ualeat, d. c. quamuis, ubi Io. And.
Io. Monac. & alii, Iaſ. in d. auth. ſacramẽta pube-
rum, nu. 40. Quarta quia fundus dotalis, qui ſine
iuramento non poteſt alienari, ualide alienatur,
47 † ſi contractui iuramentum acceſſerit, glo. in d. c.
licet mulieres, cum ſimilibus. Quinta pactum
de non ſuccedendo quod eſt nullum, l. pactum
quod dotali, C. de collatio. l. fi. C. de pact. tamen
48 ualidatur iuramento, ut † per Doctores ibi, & in
l. qui ſupſtitis. ff. de acquir. hered. Sexta eſt, quia
nulla diſpoſitio ſimpliciter loquens trahitur ad
49 actum iuratum: ſed uis iuramenti illiusque † au-
thoritas ſemper excepta uidetur, glo. fi. in c. cũ
non deceat, ubi Io. And. Imola, Abb. Peruſ. & a-
lij, de electio. in 6. Innoc. in c. cum inter, circa fi.
de renunciat. Cinus, Salyc. Caſtr. & alii in l. fin.
C. ſi contra ius uel util. publ. cum infinitis, quos
congerit Lamberteng. in tracta. de contrac. eo-
rum, qui ſine certa ſolennita. in fi. nu. 11. multæ
item aliæ rationes poſſent allegari, quas ſciens
omitto.

Et in terminis, quod tranſactio de alimentis
50 ſit ualida, quando ſit cum iuramento, † uoluit id
principaliter Bar. in l. ſi quis pro eo, nu. 17. ff. de
fideiuſſor. ubi inquit quòd confirmatur iuramẽ-
to actus, qui principaliter prohibetur propter
ſubditorum utilitatem, & ponit exemplum in l.
cum hi. ff. de tranſac. eandem probauit Cum. ibi
Imola in d. c. cum contingat. in ult. car. de iure-
iur. Ale. in l. qui Romę, §. duo fratres, in 5. q. Bar.
nu. 95. ff. de uerb. oblig. ubi dicit quod hæc opi-
nio eſt tutior per regulam, quòd iuramentum
ſeruari debet, quando id fieri poteſt ſine interitu
ſalutis æternæ, Iaſ. in l. de alimentis, nu. 4. C. de
tranſact. quia ſuper alimentis tranſactio eſt pro
hibita ob priuatam utilitatem, ne modico rece-
pto renunciet quis alimentis, ut dictum eſt ſu-
pra, at conualidatur cum iuramento actus, qui
ob utilitatem priuatam eſt prohibitus, ut dictũ
eſt ſupra. mouetur etiam, quia cum iuramento
renunciari poteſt legi prohibitiuæ, ſecundum
Io. And. in addit. ad Specu. in tit. de inſtrum. e-
dit. §. porrò, in additio. magna. & ſubdit quod
iſta pars eſt tutior, quia iuramentum hoc caſu
ſeruari poteſt ſine iteritu ſalutis æternæ, & Dec.
ibi num. 12. inquit hanc opinionem eſſe uerio-
rem, quia renunciari poteſt iuri prohibitiuo,
cum iuramento, & quia ſolennitas requiſita in
aliquo actu non requiritur in actu iurato, Cur.
iun. in fi. dum ſequitur Decium ibi, latè Curt.
iun. in repet. nu. 3. & ſeq. ubi inquit eſſe quæſtio
nem pro amico, & conſuluiſſe pluries pro hac
parte; quia legi prohibitiuæ, & formam traden-
ti poteſt cum iuramento renunciari, & quia pro
hibitio in caſu noſtro eſt principaliter inducta
fauore priuati, & proinde iuramentum non eſt
contra bonos mores, & ante prædictos idem uo
luit Corne. ibi. nu. 3. & cum ea tranſit Iaſ. in l. cũ
hi, in princ. nu. 11. ff. de tranſact. motus rationi-
bus de quibus ſupra, dicens opinionem Bar. ibi
eſſe falſam, & quod conſuleret contrarium, quia
prohibitio non eſt inducta fauore publico, nec
ex eo quod tranſactio ſit contra bonos mores,
& hanc inquit communem ſcribentium conclu-
ſionem Alcia. in conſilio 267. numero tertio,
Tiraquel. in præfatio. l. ſi unquam, numero 141.
C. de reuocand. donat. ubi allegat Anchar. in ca
pitulo, acceſſorium, colum. tertia, de reg. iur lib.
ſexto, Abb. in capitulo, cum contingat, colum.
pen. extra de iureiur. Didac. in capit. quamuis,
par. ſecunda, in §. ſexto, numero quarto, de pac.
in 6. Bertran. in conſ. 205. uolum. 7. ubi adducit
quod in ſimili dicitur de donatione excedente
quingentos aureos, quæ & ſi ſimpliciter non
ualeat, confirmatur tamen iuramento, & de tran
ſactione, quæ fit cum iuramento ſuper his, quæ
dependent a teſtamento: ualet enim, licèt regu-
lariter ſit prohibita, Gigas de penſion. quaſtio.
quinquageſimaprima, numero 25. ubi dicit eſ-
ſe communem opinionem, allegans etiam Ba-
uer. in tracta. de uiribus iuram. uer. quadrageſi-
moſexto, & infert quod eadem ratione ualebit
51 tranſactio iurata † ſuper penſione, quę fuit aſſi-
gnata alimentorũ loco, Vaſq. de ſucceſſio. creat.
lib. ſecundo, §. decimooctauo, requiſi. 29. limit.
1. nume. 169. ubi tamen limitat non procede-
52 re, quando primum is iuraſſet † non tranſigere,
in quo tamen contrarium tenet Bonacoſ. de æ-
quita. cano. in uer. ſecunda concluſio, colum. 4.
eandem dixit communem Vaſq. in eodem tra-
cta. lib. tertio, §. 29. limit. 32. numero nono, ubi
etiam dicit ueriorem, allegat Alcia. in dicto ca-
pitulo, cum contingat, nu. 192. & mouetur quia
mulier cum iuramento poteſt alienare dotalem

fundum, & filius cum iuramento renunciat pa-
ternæ hæreditati, & tamen uterque actus eſt ſim
pliciter prohibitus, & utroque caſu ſubeſt ti-
mor, ne renuncians, & uẽdens fame pereat, Vir-
gin. in conſtitutio. Picen. glo. 2. nume. 61. uer.
decimus caſus, ubi tamen ſubdit, quod hoc ca-
ſu concedi debet abſolutio propter læſionem,
uel dolum, quia in eo iuramento deeſt iuſtitia,
ueritas, & iudicium.

Pari modo ſuſtinetur pactum, & renunciatio
53 †ſuper alimentis, quando eſt iuramentum inter
poſitum, quia ut dictum eſt, non datur diſcrimẽ
inter pactum, & tranſactionem, & Doctores ſu-
pra citati loquuntur promiſcuè de pacto, & tran
ſactione.

Et per eaſdem rationes ualebit compromiſ-
54 ſum, quando eſt iuramento † uallatum, ut conclu
dit Alcia. in conſ. 267. nu. 3.

Sed contrariam opinionem, quod etiam ad-
hibito iuramento non liceat ſine prætoris de-
creto tranſigere ſuper alimentis, probauit Bar.
in l. cum hi, §. ſolet, in fi. ff. de tranſac. & eſt in fi.
princ. mouetur, quia lex dat formam, & loqui-
tur prohibitiuè, addit quod tranſactio eſt prohi
bita fauore ultimæ uoluntatis, & alimentorum,
ne tranſigens fame pereat, ſequuntur Innocen.
Imola, Abb. & Barbat. in c. cum contingat, de iu
reiuran. ubi Alcia. num. 132. dicit eſſe commu-
nem, ſubdens, quod contraria non obtineret in
practica, quia nulla lex eſt ciuilis, uel canonica,
quæ conſtituat contractum inualidum confir-
mari iuramento, Specul. in tit. qui fil. ſint leg. §.
nume. 12. uer. ſed pone quidam, & ibi Io. Andr.
in addit. Bal. in l. pactum, quod dotali, quæſt. ult.
C. de collatio. & in d. cap. cum contingat, col. 2.
uer. item ſi diuertat, Alber. in d. l. de alimentis, in
fi. Anchar. in conſ. 375. nu. 4. ubi dicit idem eſſe
in pacto, quia ſi non ualet tranſactio, per quam
aliquid recipitur, multo minus ualebit pactum
gratuitum, Felyn. in c. ex reſcripto, nu. 12. de iu-
reiur. ubi loquitur in pacto, eum ſequitur Di-
dac. in epito. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 6. nu. 3. ubi
allegat Domin. in d. c. quamuis pactum, Vitalis
ſimiliter in pacto, in tracta. clauſu. in uer. an poſ-
ſit alim. renunc. circa princip. Tiraq. in præfatio.
d. l. ſi unquam, nu. 156. C. de reuoc. donat. Boſ-
ſius in ſua praxi crim. in tit. de alimen. præſtan.
uxo. nu. 11. Cordub. in d. l. ſi quis a liberis, §. pa-
rens, nu. 16. quia finis omnis humanæ controuer
ſiæ, quoad approbationem eſt iuramentum, c. &
ſi Chriſtus, de iureiur. Bonacoſ. in tracta. de æ-
quita. canon. uer. ſecunda concluſio, col. 4. uer.
& nota, quod ſi quis. ubi ampliat, etiam ſi pater
iuſſiſſet non præſtare filio alimenta, Viuius com-
mun. opin. lib. 1. concluſ. 22. col. 2. uer. amplia
ſecundo. Mouentur principaliter, quia iuri pro
55 hibitiuo etiam cum iuramento renunciari † non
poteſt, Bar. in l. ſecunda, in fi. C. ne fideiuſſ. dot.
dent. in d. l. ſi quis pro eo, in tertio, & in quinto
mem. ff. de fideiuſſor. ubi etiam Ange. idem Bar.
& Fulgoſ. in dict. l. cum hi, in principio, Bal. in
capitulo, cum cõtingat, colum. prima, uer. item
quia iuri. ubi etiam Butr. in tertio caſu, in fi. de
iureiur. Ang. in conſ. 353. colum. prima, ubi
multos citat Tiraquel. de legib. connubial. glo.
quarta, nume. 27. ubi ponit exemplum in ſtatu-
to prohibente, ne mulier uel minor contrahat
ſine conſenſu affinis, uel ſine alia quapiam ſolẽ-
nitate, id quod procedit non ſolum quando ius
illud introductum eſt principaliter ad publicã
56 † utilitatem, quo caſu res eſt ſine dubio, ut per
Doctores in l. nemo poteſt, ff. de leg. primo, Ale-
xan. in conſilio 90. in fi. uol. 1. Gozadin. in conſi-
lio 61. nume. 16. qua ratione non ualet aliena-
57 tio † rei eccleſiæ etiam iurata, ut per Are. in con
ſilio 134. nu. 23. cum ſimilibus, nec alterius rei
quæ non ſit in noſtro cõmercio, ut post Bal. per
Bauer. de uirtu. iuram. num. 45. & ponunt Do-
ctores, in c. ſi diligenti, ubi Felyn. de foro com-
pet. ſed etiam quando introductum eſt ad priua-
tam utilitatem, quæ tamen ſeparari non poteſt a
58 publica, † ut per Bar. l. Modeſtinus, ff. de donatio.
Gozad. in conſilio 88. colum. pen. & fin. & non
eſt omnino uerum, quod iuramentum ualidet
actum nullum. Nam Bar. contrarium tenet in l.
qui ſuperſtitis, ff. de acquiren. hæred. Alexan. in
conſ. 196. nu. 9. uol. 6. ubi dicit quod confirma-
ri non poteſt id, quod nullum eſt, Bologn. in cõ-
ſilio 45. col. 2. uer. præterea ſequeretur, Dec. cõſ.
536. num. 16. Io. Fabr. Inſtit. quib. alien. non li-
cet, ubi etiam Port. ſuper uer. interdicta, Ruin.
in conſ. 66. num. 5. uol. 4. in conſ. 55. uolum. 5.
Socin. iun. in conſ. 48. nu. 17. uolum. 1. & Alcia.
in c. cum contingat, dicit non eſſe bene expedi-
tum, utra ſit communis opinio, & hanc inquit
dubiam quæſtionem Didac. in c. quamuis, in 2.
par. §. 1. nu. 7. de pac. in 6.

Ego primam opinionem exiſtimo ueriorẽ,
ut quæ tutiora habet fundamenta, & qui contra
rium tenent ferè omnes loquuntur in alimẽtis,
59 quæ † filio debentur, ita Specu. Io. And. Alber. &
alii citati, & Specu. mouetur ratione, quia ali-
menta filiis debentur iure naturali, quod nullo
modo tolli poteſt, & ideo Curt. iun. in repet. l.
de alimentis, numero ſexto, C. de tranſac. licet
primam teneat opinionem in aliis, tamen in fi-
liis dicit aliud eſſe, quia ubi debentur alimenta
iure naturæ, non ualet ſuper eis tranſactio, quã-
uis iurata, eandem facit diſtinctionem Cordub.
in d. §. parens, numero octuageſimoprimo, &
hoc caſu ceſſãt rationes allegatæ pro prima par
te, & iuramentum dicitur contra bonos mores,
quando eſt cõtra ius naturale, & hoc tenuit pro
ſublimitatione concluſionis, ut non procedat in
alimentis, quæ iure naturæ debentur filiis.

Sublimitatur etiam hæc opinio, ut non pro-
cedat, quando renunciationem, uel tranſactio-
nem ſuperueniret extrema egeſtas, & inopia,
60 quia tunc poterit alimenta † petere, non obſtan
te renunciatione, ita Feder. Sen. in conſilio ſexa
geſimoquarto, incip. quod pactum, in fi. ubi ta-
men loquitur in filio, quia ſecundum eum, tunc
iuramentum eſſet contra ius naturale, præcipuè
ſi mendicitas eſſet notoria, & manifeſta, idem di
cit Imola in d. c. cum contingat, ubi uult quod
& ſi tranſactio ualeat, ſi tamen poſtea fame mo-
riatur

fiatur alimentarius iuſte agat ad alimenta non
obſtante tranſactione, & eum ſequitur Alciat. in
conſ. 267. nu. 3. Felin. in c. ex reſcripto, num. 12.
de iureiur. ubi tamen allegat ſolum Feder. & cũ
hac opinione tranſit Vital. d. tract. clauſul. in uer.
an poſſit re ſuc. alim. quia ut ipſe dicit, ſicuti nõ
tenetur quis ſeruare iuramentum per quod inci
dit in periculum mortis, ita etiam non tenetur
ſeruare quando incideret in opprobrium, & ex
terminium famis, nam ea eſt mors, d. l. necare. &
propterea poſſet utraque ſublimitatio coniungi,
ut ſcilicet tunc ualeat tranſactio, quando labo-
rat extrema inopia. melius eſt tamen ſingulis il
lis in caſibus tenere ſublimitationes, in quo ta
men aduerto maximum eſſe diſcrimen inter pri
mam, & ſecundum; quandoquidem prima trã-
ſactio erit a principio nulla, quia repugnat iuri
naturali; ſecunda uero a principio ualebit, licet
poſtea nõ obliget, quã alimentarius ad eã inopiæ
extremitatẽ peruenit per quam fame periret, ſi
non ſibi ſuccurreretur aduerſus tranſactionem,
& hoc eo facilius admittit, quo contra uenito, quia
mutatus eſt rei ſtatus, & quælibet conuentio
61 † intelligitur rebus manentibus in eodem ſtatu,
l. quod ſeruius, ff. de cond. ob cau. & loquendo
in renunciatione Bal. in l. pactum quod dotali, q
quæſt. 4. de collation. ubi eum ſequitur Caſt. &
Dec. Rom. Aret. & Imo. in d. l. qui ſuperſtitis, cũ
aliis apud Tiraq. in l. ſi unquam, in præfatione nu.
131. C. de reuoc. donat. & D. Becium in conſ. 74.
num. 21. dicitur enim contrauenire ex noua cau
ſa, atque etiam ſi nulla unquam præceſſiſſet obli-
gatio alendi, ſic quę nulla renunciatio, teneretur
nihilominus alere ſuperueniente extrema ege-
ſtate, intelligendo non ſolum in patre & aliis
affinibus, ſed etiam in extraneis, quia ut dixi ſuo
loco, quilibet habens tempore maximæ inopiæ
cogitur egenti dare etiam ſi alioquin nulla fo-
ret obligatione obſtrictus, & ideo inquit Crau.
in conſ. 215. ſupra allegata, quod non ualet con
62 ſuetudo, † per quam liberetur beneficiatus ab
onere diſtribuendi partẽ fructuum in pauperes.
Secundo principaliter limitatur concluſio
63 principalis, quando tranſactio † facta fuiſſet uti-
liter, & in commodum alimentarii, ut quia feciſ
ſet ſuam conditionem meliorem, quia eo caſu
ualet inconſulto prætore, ut eſt tex. in d. l. cum
hi, §. eam tranſactionem. ff. de tranſact. & ibi no
tant omnes, & infert glo. quod eccleſia, & minor
alienabũt ualide non obſtante iuris prohibitio
64 ne, ubicunque alienatio tendit ad eorum uti-
litatem, & Bal. in l. contra iuris, in fi. prin. ff. de
pact. quod eccleſia poteſt ſine legitima ſolemni
tate facere contractum ſibi utilem. mouetur ex
illo §. eam tranſactionem, Alber. in auth. hoc ius
porrectum, col. ult. C. de ſacroſ. eccleſ. Faber in
§. et ne huius, Inſtit. de eo cui liber. cau. quam
ſententiã probarunt in eccleſia Iac. de Are. Din.
Cardin. Floren. Cepolla, Barbat. Iaſ. Socin. &
Dec. quos citat Tiraq. de legib. connub. glo. 8.
num. 62. & dicit Abb. in c. 1. glo. fi. de reſtit. in
65 integr. quod prælatus alienans † utiliter in foro
conſcientię excuſatur, quod etiam uoluit Dec.
in l. non omnis, §. ſi pupillus, poſt princ. ff. ſi cer.
pet. multos allegat Redoan. in tracta. de reb. ec
cleſ. non alien. in rub. de cau. utilitat. nu. 174. Re
buff. in compend. alienat. rer. eccleſ. num. 34. Ca
pic. in deciſ. 113. col. 1. & in minore, quod con-
66 tractus ab eo celebratus ſine tutore † uel cura-
tore ualeat, ſi utilis ſit, eſt tex. in l. neq; C. de con
trah. & committ. ſtipulat. Bal. in conſ. 72. uol. 4.
Rom. in conſ. 316. & conſ. 453. Abb. in conſ. 23.
col. 2. uol. 1. Ale. in conſ. 59. col. 2. uol. 2. Barba.
in procem. Clem. in 2. lecto. col. 3. & procedit
etiam ſi pupillus obligaretur, l. ſi pupilli, ĩ prin.
ff. de neg. geſt. l. pupillus. §. 1. ff. de autho. tuto.
alia iura citat Tiraq. in tracta. de legib. connub.
glo. 8. num. 66. ubi nu. ſeq. dicit id generale in
omnibus, quibus interdicta eſt bonorum ſuorũ
adminiſtratio, ut ſcilicet ceſſet prohibitio, quan
do actus utiliter geritur, & per hanc rationem
Bal. in d. l. neque, inquit mulierem, & minorem
ualidè contrahere ſi utiliter contrahant, nõ ob
ſtante ſtatuto. per quod annullatur contractus
67 † geſtus ſine interuentu conſanguineorum, &
ſubdit hoc eſſe menti tenendum, idem dicit in l.
1. ff. de contra. iudic. tutc. infinitos citat Tiraq.
loco prædicto, nu. 76. ubi infert ad infinitas ſimi
les deciſiones. alios addit Lamberteng. in d. tra-
cta. de contract. cor. in fi. num. 165. & ſeq. ubi di
cit magis communem, & ſubdit idem eſſe in ec-
cleſia & minore contrahente ſine tutore, & de-
creto prætoris. addit idem eſſe in uaſallo, qui &
ſi non poſſit ſine conſenſu domini alienare feu-
68 dum, tamen hoc fallit quando alienatio † eſt uti
lis, & tendit in feudi augumẽtum, ualet enim eo
caſu, ſecundum Iſern. in c. imperialem, col. 6. in
fi. uer. item ſecus, de prohib. feud. alien. per Fe-
der. & ſequitur Afflict. ibi num. 55. idem uoluit
Iſern. in c. 1. in fi. de illo qui interfic. fratr. dom. Af
flict. in deciſ. 121. nu. 1. Capic. in deciſ. 100. nu-
me. 3. Bal. in c. 1. §. contrario. ubi Præpoſ. in pri.
de inueſt. de re aliẽ. facta, & ibi Afflict. nume. 4.
dicit illum textũ ad hoc ſemper allegari, Duen.
in reg. 40. limit. 6. latè D. Becius, qui plures citat
in conſ. a dicto nu. 3. & quamuis quoad alienatio-
nes, quæ fiunt de bonis eccleſiæ, uel minorum,
& quoad contractus eorum, qui ſtatuto prohi-
bentur cõtrahere ſine certa ſolemnitate, non de-
ſint cõtradicentes, ut poteſt uideri apud Tiraq.
& Lamberteng. in locis ſupra citatis, tamen quo
ad tranſactionem, quę fit de alimentis, res eſt in-
dubitata, quia textus in d. §. eam tranſactionem,
eſt clarus, præcipuè, quia prohibitio inducta eſt
ob priuatam utilitatem, ut dixi ſupra, ideo ubi
concurrit utilitas alimentarij, ceſſat prohibitio,
& nemo læditur, ita intellexit Io. Fabr. in §. & ne
huius. Inſtit. de eo, cui lib. cau. Alciat. de uerb. ſi
gnifi. lib. 1. & Tiraq. d. glo. 8. num. 63. in fi. licet
plurimum laborent Ang. Caſtr. Fulgoſ. & Iaſ.
in d. §. eam. noſtram limitationem ſequuntur
omnes in d. l. de alimentis, ubi præcipue Dec.
num. 12. uerſ. ſecundo fallit. Pinel. in l. 1. par. 3.
nu. 31. C. de bon. mat. ubi late diſſerit, an ualeat
alienatio rerum eccleſiæ ſine ſolemnitate, & nu.
69 30. dicit, patrem legitimum † adminiſtratorem
poſſe

poſſe ualidè bona filii alienare, ſi utiliter id fa-
ciat,& nu. 45. poſt longam diſputationem con
cludit,patrem poſſe utiliter, & prudenter tranſi
gendo alienare bona filiorũ,& quod ualeat tran
ſactio ſine prætore, ſi ei utilis ſit,cui debẽtur ali-
menta,ponit Pariſ.in conſ. 16.num. 104.uol.2.
Gigas in tracta.de penſio.q.51.nu.21. ubi dicit
idem eſſe in penſione pro alimentis aſſignata,
70 † & ponit exemplum quando tranſigitur circa
tempus ſoluendi alimẽta,uel penſionem,Crot.
in conſ.74.nume.18.ubi ait,quòd licebit etiam
permutare,ſi hoc expediat alimẽtario,Bertrãd.
in conſ.205.nu.1.in fi.uol.7.Alciat.in cõſ.267.
nu.4.vbi allegat Roman.
Aduertendum tamen,quòd ſi decretum iudi
cis non ſit appoſitum in trãſactione, is qui cum
allmentario tranſegit,tenebatur probare utilita
tem illius contractus, quia deficiente ſolemnita
71 te neceſſaria,actus non† præſumitur utilis, ſecũ
dum Bar.in l.quęcunque,uer.ſcias tamen,C.de
bon.quæ lib.Dec.in conſ.572.col.2.Tiraq.cla
rè d.glo.8.nu.89.Lamberteng.in d.tracta.in fi.
nu.170.contrariorum enim eadem eſt diſcipli-
72 na, & idem operatur oppoſitũ in oppoſito † q
propoſitum in propoſito,l.& ſi contra, in fi.ff.
de uulg.& pupill.Bal.in l.2.nu.3. C. quan.lice.
ab emptio.diſced.Neuiza.in conſ.38. num.12.
Natta in cõſ.442.nu.8.Euerar.loco 75. in prin.
at ubi ſolemnitas interuenit contractus præſu-
mitur utilis,& contrarium probare tenetur, qui
73 illum impugnat † ſub prætextu quod ſit damno
ſus,Bal.in c.ſicut,nu.6.de re iud.Ale.in cõſ.79.
num.18.uol.1.idem Bal.in cap.1.col.2.uer.quę
ritur,tit.qui feud.da.poſſ.Tiraq.d.glo.8.nu.64.
Lamberteng.d.nu.170.
Aduertendum item, quia utilitas non proba
tur ex eo quod partes in inſtrumento dicant a-
ctum eſſe utilem alimentario,quia in prohibitis
confeſſio non nocet,Bart.in l.ſi forte,ff.de caſtr.
pec. & in alienationẽ rerum eccleſiæ quod non
74 attendatur ea aſſertio,ponunt† multi citati a Re
doa.in d.tract. in rub.de cau.utilit. nume. 72.&
ſeq.& licèt glo.Inno.Hoſt.& Card.Flor. in c.ea
noſcitur,de his. quæ fiunt a præla. ſine conſen.
capitu.teneant contrarium, tamen eorum opi-
nio ſuſtineri non poteſt,quando aliud non con
currit,ex quo aſſertio illa iuſtificetur, præcipue
75 longi uel longiſſimi temporis† curſu,ſecundum
Butr.in d.c.ea noſcitur,Guid.Pap.in q.151.in fi.
tunc enim comprobatur confeſſio, quia non eſt
uериſimile quòd actus fuiſſet tamdiu toleratus
ab epiſcopis,qui quotannis eccleſiam uiſitant,
ut in ſimili dicunt Hoſtien.Cardin. Butr. Imola
& Abb.in c.illud,de præſumpt.& declaraui ali-
quando,cum in facto mihi contigiſſet.
Volunt etiam multi,quod utilitas debeat eſſe
76 euidens,†ut actus inconſulto prætore factus ſu
ſtineatur,ita Lamberteng. loco prædicto, num.
170.alias ſi utilitas poſſit eſſe & non eſſe, non
dicitur euidens,& actus non ſuſtinetur.
In hoc etiam caſu concludit Alciat. in conſ.
77 267.nu.4.ſat eſſe ſi ex poſt facto † appareat trã-
ſactionem fuiſſe utilem, pro quo facit quod ea,
quę ſequuntur,declarant actũ pręcedẽtem,& ob
ſeruantia declarat actum.uerum hæc Alciati o-
pinio mihi nequaquã placere poteſt,quia ut cõ
tractus ſit utilis uel damnoſus eccleſię,inſpici de
78 bet tempus celebrati ipſius contractus,† eſt tex.
in c.ad aures,in uer. tunc,& ibi notat glo.fi.de
reb.eccleſ.non alien.ad idem eſt tex.in c.cum di
lecti,ubi glo.2.de empt.& uend.& illam glo.di
cit notabilem Iaſ.in conſ.54.nu.20.cõſ. 55.nu.
3.conſ.119.nume.8.uol.1.Calder.in conſ.3.de
rer.permut.Bertran.in conſ.42. num. 11. uol.1.
Crau.in conſ.271.col.6.Rebuff.in compend.de
alien.rer.eccleſ.nu.73.in fi. Redoan.in d.tract.
in tit.de cau.utilit.nu.137. & eſt regulare, quod
tempus celebrati contractus inſpiciendum eſt,
79 ut cognoſcamus,† an ex eo ĩferatur,probat tex.
in l.ſi uoluntatem,C.de reſcind.uend.in fi.Bar.
Bal.& alii omnes in l.2.C.eo. tit. eſt etiam tex.
in l.2.C.de præd.& om. reb. nauicul.lib.11. ubi
Io.de Plat.in 5.notab. infert poſt And.de Baru
lo ad caſum noſtrum,dicens quod ille textus fa-
cit contra prælatos, qui cum rem aliquam rui-
noſam,& modici ualoris uendiderunt,uidentes
poſtea eam effectam pretioſiorem tentant recha
bere, quia alienatio fuerit eccleſiæ damnoſa; q
tamen facere non poſſunt,quia attendi debet ſta
tus rei,qui erat tẽpore alienationis factæ, & hoc
ponũt omnes Doctores in l.2.C.de reſcind.uẽd.
dum uolunt,eum qui agit ad reſciſſionem con-
tractus,probare ualorem ſecundum tempus ce-
lebrati contractus.
Videntur tamen hæc intelligenda, ut proce-
dant ſi uelit alimentarius acquieſcere tranſactio
ni,non aliàs. Nam eiuſmodi contractus claudi-
cat, quia poteſt alimentarius cogere eum qui
ſecum contraxit,ut tranſactioni ſtet.ita enim ui
demus in contractu inualido, qui celebratur cũ
eccleſia uel minore,quia poſſunt eccleſia uel mi
nor compellere contrahentes ad illius contra-
80 ctus obſeruantiam, † licèt ipſi ad id non teneau
tur, probatur in l. Iulianus, §. ſi a pupillo.ff.de
actio.emp.glo.Hoſtien.Butr.& Abb.in c.1.tit.
ne ſe. uacan. Innoc.Hoſtien. Io. And. Cardin.
Floren.Butr.& Abb.in cap.1.de his quæ fiunt a
pręlat.ſine conſen.capi.& infinitos citat Tiraq.
in d.tract.de legib.connub.glo.8.nu.91.& plu-
ribus ſequentibus,ubi confirmat multis exem-
plis, & id in noſtro propoſito conſiderat Iaſ. in
d.l.cum hi.§.eam tranſactionem, num.2.uer.li-
mita tamen,ubi dicit eſſe perpetuo notandum,
Socin.iun.in conſ.28.nu.11.uol.2.& facit gene
ralis regula,quod nullitas poteſt ab eo ſolo alle
gari,in cuius fauorem fuit introducta,& tunc ſo
81 lum actus eſt nullus quando is uult,† cuius fauo
re actus dici poteſt nullus, ſecundum glo. in l.
eleganter, in princ. & ibi notat Bar. ff.de dolo
malo,glo.in l.iuris gentium,§.prætor ait,in uer.
dolo malo,ubi Bal.Ang.& alii.ff.de pact. Crot.
in conſ.119.nu.7.Bero.in conſ. 30. nu. 26.uol.
2.Ruin.in conſ.48.nu.12.uol.4.Crau.conſ.179.
num.5.Borgnin.de tutor.nu. 170. in propoſito
tamen noſtro non uideo quomodo prædicta
poſſint habere locum, cum poſſit alimentarius
iuri

iuri competenti renunciare, ut ſupra diximus,
& ceſſet hoc caſu ratio prohibitionis: nam cum
facit ſuam conditionem meliorem, deſinit actus
eſſe nullus, quia nō ſubeſt timor, ne ad inopiam
redactus fame pereat. ceſſante autē ratione ceſ-
ſat nullitas, & conſequenter eſt in facultate ali-
mentarii approbare, uel impugnare tranſactio-
nem. & quod dicitur de eccleſia aliud eſt, quia
tunc non deſinit actus eſſe nullus, ſed cogitur cō-
trahens perſiſtere in eo contractu adhibitis de-
nouo ſolēnitatibus ex parte eccleſiæ, ita probat.
tex. in d.l. Iulianus, §. ſi a pupillo, Iaſ. in d. §. eam
tranſactionem. quia tamen non inuenio deciſū,
non audeo firmare contrarium.

Ad unum tamen aduerte, quod ſi prædicta
ſunt uera, locum habebunt etiam ſi tranſactio
probaretur utilis, quia poſſet alimentarius coge
re contrahentem ad obſeruantiam tranſactionis
etiam quando non eſſet utilis, ex quo nullitas
fuit inducta fauore alimentarii, & hæc eſſet ma-
gna extenſio. Poſito tamen quod ſupradicta de
claratio locū babeat, & quod ſit in facultate ali-
mentarii improbare, uel approbare tranſactio-
nem non factam utiliter, non tamen ei licebit ap
82 probare, poſtquam ſemel ab aduerſario † erit im
pugnata, uel ab eo allegata nullitas, Bal. in c. 1.
col. 3. uerſ. capio primam gloſam, de præſcrip.
& ponit Iaſ. in l. non eo minus, nu. 1. uerſ. limita.
C. de procurat. & in l. licet, nu. 10. C. eod. Felin.
in c. cauſam, nu. 9. de iudic. & in contractu mu-
lieris tradit Lup. in rub. de donat. inter uirum,
& uxor. §. 68. nu. 7. Tiraq. d. glo. 8. nu. 88. Pinel.
in l. 1. par. 3. num. 33. C. de bon. mater. ubi poſt
Bald. quem citat alio etiam modo limitat hanc
regulam.

Hanc tamen limitationem principalem ſu-
blimitat Bar. poſt Iac. Butr. quem citat in d.l. cū
hi, §. ſi prætor, ut procedat quando per tranſa-
ctionem non receditur a forma alimentorum: at
83 ſi recedatur † non ualet tranſactio, etiam ſi foret
utilis alimentario. ſequitur Iaſ. in ead. l. cum hi,
§. eam tranſactionem, numero primo, uer. ſecun
do nota, & eſt mirabilis declaratio, quam alii nō
tangunt.

Tertio principaliter declaratur concluſio mi
nimè procedere, quando alimenta non deberen
tur ex ultima uoluntate, ſed ex pacto, uel alio cō
tractu celebrato inter uiuos, quia licebit ſuper
84 eis inconſulto † prætore tranſigere, ut uoluit gl.
in d.l. cum hi, in princ. in uer. alimentorum, ff.
de tranſactio. per tex. ibi in uer. planè, ubi dici-
tur ſine authoritate prętoris poſſe trāſigi ſup ali
mentis, quę nō ſūt donata cauſa mortis, ſequun
tur ibi Bar. Alber. Bal. Caſt. Fulgoſ. & Iaſ. Salic.
in l. de alimentis, nu. 2. Corn. num. 1. Iaſ. num. 1.
& Curt. iun. num. 8. C. de tranſact. & Dec. num.
12. in 3. limitat. & Alciat. ibi, hanc etiam limita-
tionem tenet Felin. in c. ſi diligenti, num. 5. uerſ.
intellige, de foro compet. Cagnol. in l. iura ſan-
guinis, nu. 4. ff. de reg. iur. Bertran. in conſ. 205,
col. 3. uol. 7. Foller. in pract. cenſua. in §. huius
modi cenſus ſuper rebus, nu. 87. Cordub. in d. §.
parens, nu. 76. & ante omnes Bar. in trac. de ali-
men. num. 33. & ſeq. & quoad deciſionem om-
nes ſequuntur, nec eſt qui contradicat. dubium
tamen eſt quæ ſit ratio diuerſitatis, cur non ua-
leat quando alimenta debentur ex ultima uolū
tate, contra uero ſuſtineatur quando debentur
ex contractu. & aliqui tenuerunt ideo primo ca
ſu non ualere, quia uerſetur duplex fauor, ali-
mentorum ſcilicet, & ultimæ uoluntatis. Nam,
ut diximus, alimentorum cauſa undecūque pro
ueniant, ſemper eſt fauorabilis, ultima quoque,
uoluntas multis fauoribus eſt dotata in iure no
ſtro, quare duplex cauſa plus debet operari, quā
ſimplex. hac ratione mouetur Barto. in d.l. cum
hi, in prin. num. 6. dicens quod in iis duobus ſi-
mul iunctis uerſatur fauor publicus, ut ſcilicet
teſtamenta mandentur exequutioni, & ne homi
nes tenues fame pereant. hanc etiam rationem
allegat in trac. de alimen. nume. 34. licèt tran-
ſeat ad aliam, Bal. in eadem l. cum hi, in princ.
col. ver. in eadem, ibi ſpeciale, Iaſ. d.l. de alimen-
tis, in prin. Duaren. li. 1. diſputat c. 44. Oroſcius
in d.l. cum hi. nu. 9. aliam tamen rationem aſſi-
gnat Bar. in d. tract. de alimen. nu. 34. quia ſcili-
cet lex præſumit alimentarium non futurū mi-
nus diligentem in conſeruando alimenta, quàm
in acquirendo. ſed hæc ratio ceſſat quando ali-
menta fuerunt relicta in teſtamento, vel ultima
uoluntate: docet enim experientia maiori cum
diligentia conſeruari ea, quæ cum laboribus ac
quiruntur quàm quæ nobis relinquuntur, & nul
li ferè ſint, qui patrimonium labore partum diſ
ſipet, multi uero diſperdāt a parentibus relicta,
hanc rationem conſiderauit Bar. in tracta. de a-
liment. num. 34. Alber. in d.l. cum hi, in princ.
Salic. in d.l. de alimentis, C. de tranſact. ſequitur
Dec. ibi, nu. 12. uer. 3. regula procedit, ubi uult
procedere etiā in donatione cauſa mortis, Ber-
tran. in d. conſ. 205. num. 2, uol. 7. Iaſ. in d.l. cum
hi, num. 8. in prin. ff. de tranſactio. Cordub. d. §.
parens, nu. 78.

Hęc tamen ratio non uidetur generalis; Nam
uidemus, quod de alimentis donatis cauſa mor
tis non licet tranſigere ſine prætore, dicta l. cum
hi, uerſ. planè, & tamen in ea donatione re-
quiritur acceptatio, atque ita factum dona-
tarii, non dico requiri acceptationem expreſ-
ſam, ſed ſufficere tacitam, puta quod donatarius
85 præſens ſit † & taceat, Ang. in conſ. 183. col. 2.
Cur. iun. in rub. C. de pac. col. 1. & ibi Purpur.
quam opinionem tenuit etiam Galiaula in rub.
ff. de uerb. obli. folio 5. Didac. in rub. de teſtam.
par. 3. in prin. num. 13. uer. uerum ſi donatarius,
& num. 14 uer. quinimo ſufficit. poteſt enim fie
ri etiam pacto nudo, gl. in l. cum pater, §. Mæuio
ubi Bar. & Doctores, ff. de de leg. 2. Bal. in l. uni-
ca, §. ſin autem, in fi. C. de cadu. toll. Didac. loco
prædicto, num. 14. nec ſatisfacit reſponſio De-
cij in d.l. de alimentis, qui dicit donationem cau
ſa mortis propter alia, quæ concurrunt, iudicari
ultimam uoluntatem: id enim nō refert, nec mu
tat iuris intellectum, quando ſat eſt quod in ea
conſiderari poſſit acquiſitio, ſicuti in cōtractu.
aliter tamen reſpondeo quod ſcilicet non atten

dimus

dimus ſimplicem acceptationem, ex quo in ea
nulla uerſatur donatarii induſtria aut calliditas,
quæ tamen ſola conſideratur in contractibus in
ter uiuos. ſi enim eſſet in conſideratione acce-
ptatio, utique de alimentis relictis in quacunq;
ultima uoluntate idem dicendum eſſet, quod de
acquiſitis ex contractu, quando etiam per ulti-
mam uoluntatem nunquam quærantur inuitis,
ſed ſemper uolentibus. & quamuis acquirendi
uerbum ſit generale, & includat etiam donatio-
nem. §. 1. Inſtit. de donatio. & Inſtit. per quas per-
ſon. nob. acquir. tamen quando induſtria & ſaga
citas hominis conſideratur, tunc ſecundum ſub-
iectam materiam, non dicitur acquirere qui ſibi
factam donationem acceptat, ſicuti in ſimili ac-
ceptans donationem non dicitur acquirere,
86 † quando fit mentio de acquiſitione cum pretio,
ut per Caſtr. in con. 194. uol. 1. D. Beciũ in cõſ.
41. nu. 20. in uerſ. non obſtat igitur, & in conſ.
52. num. 105.

Item prædicta ratio non uidetur generalis,
quia ſecundum eam non liceret tranſigere de a-
limentis quæſitis per donationem inter uiuos,
cuius tamen contrarium uolunt, ſeu præſuppo-
nunt ferè omnes Doctores, nam in ea nulla ca-
dit alimentarii induſtria, nulla ſagacitas, ſicuti
nec in relicto facto in ultima uolũtate, atque ita
pangit Iaſ. in d. l. de alimentis, numero primo
in fine.

Addo quod ex alio non eſt generalis, quia de
alimentis, quę debentur ex ſanguinis affectione,
uel etiam naturali ratione, ut quæ a parentibus
debentur, a fratribus, uel perſonis per nos ſupra
enumeratis liceret tranſigere ſine prętore, nam
ea acquiruntur ſine facto alimentarii & deferun
tur a lege, non autem prouiſione hominis, & ta
men Doctores uidentur præſupponere quod de
illis quoque non liceat tranſigere, & hic eſt ter-
tius caſus, qui non fuit explicitè conſideratus a
Doctoribus circa facultatem tranſigendi. quod
ſi forte dicamus hoc caſu licitam eſſe tranſactio
nem, quia non debentur ex teſtamento, uel ulti
ma uoluntate, replicari poterit quod illa uiden
tur magis debita, quàm ſi eſſent teſtamento reli-
cta, & quod caſus uidentur pares, quia diſpoſi-
tio hominis, & diſpoſitio legis æquiparantur,
§. diſponat, in Auth. de nup. Cum ergo ſecundũ
mentem Doctorum tranſigere ſine prætore li-
ceat ſuper alimentis debitis ex donatione inter
uiuos ex naturali ratione, & ſanguinis charita-
te, fatendum eſt rationem hanc non eſſe genera
lem, nec bonam, ſed eam meliorem eſſe, quę fun
datur in fauore alimentorum, & ultimæ uolun-
tatis, quod gratia multa inducta ſunt contra cõ-
munes iuris regulas.

Notandum tamen eſt quod ad prohibẽdum
tranſactionem ſine prætoris interuentu ſufficit
87 alimenta quoquo modo deberi † ex ultima uo-
luntate etiam inſpecta originali cauſa, ut uoluit
Guliel. Cun. in d. l. cum hi, in uer. planè, ubi ait
quod ſi hæres ex teſtatoris præcepto uẽdicet ali
menta, non poterit is emptor de alimentis tran
ſigere ſine decreto, quia & ſi ea habeat emptio-
nis titulo atq; ita ex cõtractu, quia tamen cõtra-
ctus fuit ordinatus a teſtatore, perinde eſt, at ſi te
ſtator ipſe reliquiſſet alimẽta; cum ſequitur Bal.
in utraque lectu. quia originalis cauſa attẽdi de
bet §. agri plagam, l. uxorem, ff. de leg. 3. ſubdit
Bal. quod cauſa remota eſt attendenda, hoc etiã
uoluit Caſtr. in d. l. cum hi, num. 1. in prin. legis
Tiraque. de legib. connub. glo. 8. num. 185. in fi.
in l. boues. §. hoc ſermone, in 9. limitat. nu. 13.
88 & ratio eſt, quia actus ſemper † tribuitur nõ exe-
quenti, ſed ordinãri, c. cum aliquibus, de reſcrip.
in 6. l. item eorum. §. ſi decuriones, ff. quod cuiuſ
que uniuerſit. nom. & a primordio tituli poſte-
rior formatur euentus, l. 1. circa finem, C. de im
pon. lucrat. deſcrip. ideo ſi teſtator hęredem ſuũ
grauet reſtituere Titio certa bona poſt mortẽ,
is uerò decedens Titium inſtituat in illis bonis,
dicitur Titius illa bona habere non ab hęrede
89 grauato, ſed † a teſtatore grauante, l. unum ex
familia, §. ũ de Falci. ff. de leg. 2. & ibi infert Imo.
quòd officialis electus ab eo cui conſilium ge-
rale eligendi conceſſit facultatem, dicitur a con
ſilio generali electus, non ab illo particulari, &
id uidetur a teſtatore factum quod eo mandan
te factum eſt, l. pater ex prouincia, ff. de manum.
uindicta, Alex. in conſ. 215. col. 4. uol. 6. Caſtr.
in conſ. 441. col. 2. uol. 1. Socin. conſ. 114. col.
fin. uol. 3. Crau. in con. 144. nu. 1. & ſeq. Tiraq.
d. glo. 8. nu. 184. & ſeqq. dixi in conſ. 29. nu. 3.
licet ergo ille habeat alimenta ex contractu em
ptionis, quia tamen hęres uendidit mandante te
ſtatore non poterit tranſigere de his ſine inter-
uentu prætoris, & hoc modo ſublimitatur ea de
claratio Doctorum, qui dicunt licere inconſul-
to prætore tranſigere de alimentis debitis ex cõ
tractu, non enim procedit in contractu qui fuit
ordinatus a teſtatore, quia inſpecta origine ha-
bentur ex ultima uoluntate.

Quarto intelligenda eſt concluſio noſtra ut
locum non uendicet, quando teſtator licentiam
90 conceſſiſſet † tranſigendi ſine prætore, quia tunc
licita eſt tranſactio ſine decreto, ut uoluit Ange.
in l. de alimentis, quem citat Dec. ibi in fi. C. de
tranſactio. ſed in contrarium facit quia præto-
ris decretum requiritur per modum ſolemnita-
tis, & eſt publici iuris, ergo non poteſt remitti
arg. eorum, quæ notãtur in l. 2. C. ut in poſſeſſ.
legat. uerum prima opinio eſt uerior, & eam pro-
bauit Guliel. Cun. in d. l. cũ hi, in uer. planè, ubi
Bal. in 2. lectu. illum ſequitur. ff. de tranſactio. ſe-
quitur Tiraq. d. glo. 8. nu. 94. in fi. Menoc. de ar-
bitr. iudic. caſu 171. nu. 68. mouetur, quia teſta
tor poteſt remittere decreti interpoſitionem, ut
notatur in l. ſi quando C. quan. decre. non eſt
opus, & inquit Bal. quod ubi decretum procedit
de conſcientia teſtatoris non opus eſt decreto
arg. l. pen. & fi. ff. de tranſactio. & pro hoc facit,
quia & ſi minor non poſſit bona immobilia alie
nare ſine decreto, ſi tamen ea uendat ex permiſ-
91 ſu teſtatoris † nulla requiritur ſolemnitas, eſt tex.
in l. 1. §. 1. in l. magis puto §. ſi pupillus & l. fi. ff. de
reb. cor. in l. 1. & l. prædium, ubi glo. & Io. Fabr.
C. quan. decre. non eſt opus, Bar. Bal. & Are. in

l. qui

l.qui Romæ,in §.cohęredes.ff.de uer.oblig.Ale.
in conſ.215.in prin.uol.6.ubi inquit hoc eſſe ue
rum ſiue licētia teſtatoris ſit generalis ſiue ſpe-
cialis, Afflict. in deciſ. 285.nume.10.Neuiza.in
conſ.84.nu.3.& 4.Tiraq.d.glo.8.nume.194.&
ſeq.Lambert.in tracta.de contract.eor.qui ſine
cer. ſolemnit.glo.1.nu.3. & idem eſt quando a-
lienatio fieret in exequutionem actus geſti a te
92 ſtatore,†quia eodem modo ſolemnitas non re-
quiritur,ut uult Bar.in l.2.in fi.princ.ff. de ſtipu
lat.ſeruo.quem ſequitur Iaſ.in l.1.§. fuit quæſi-
tum,num.15.&ibi Rip.num.10.ff.de verb.obli.
Dec.in l.ſingularia,nu.15.ff.ſi cer.pe.Neuizan.
d.conſ.84.num.3.Menoc.in tract.de arbitr. iu-
dic.caſu 171.nu.67.& poſſent multa alia allega
ri,quæ omitto.ſtat ergo limitatio, quod ubi te-
ſtator permittit tranſactionem ſuper alimentis,
tunc non exigitur iudicis decretum.ad rationes
autem in contrarium allegatas reſponderi po-
teſt quod decretum a iure requiritur ad priua-
tam utilitatem, ut ſupra diximus, tractando de
renunciatione iurata, ergo teſtator poteſt illam
ſolemnitatem remittere,ut notant Doctores in
l.nemo poteſt ff.de leg.1.& facit quia ſi teſtator
poteſt alimenta nō relinquere, multo magis po
terit relinquendo ordinare, quod ſuper eis tran
ſigi poſſit,quia q poteſt quod eſt plus poteſt &
quod eſt minus.l.cui quod plus,ff. de reg. iur.&
93 rei ſuæ quilibet poteſt conditionem † appone-
re,quam uult.l. in traditionibus,de pact. Zaba-
rel.in Cle. quia contingit,in 11.notab.de relig.
dom.Anch.in conſ.217.nu.2.cum aliis per Do.
minum Becium in conſilio 101. numero vigeſi
moquinto,& ſeq.

Quinto reſtringi debet principalis concluſio
ad alimenta futura, nam quoad præterita licet
94 ſine prętoris interuentu † tranſigere, ita uoluit
glo.in d.l.cum hi,In prin.in uer.alimentorum,
ff.de tranſactio.ubi Alber.in prin.& Iaſ.num.9.
Bal. in l. pactum quod dotale,in fi. C.de collar.
Bal.in l.de alimentis. C. de tranſactio. ubi dicit
rationem diuerſitatis eſſe,quia ex futuris alimē
tis pendet uita hominis, non ex præteritis, iō
fauorabiliora ſunt futura,ſequitur Sal.ibi,Cor.
nu.1.& 2.Iaſ.nu.4.Dec.nu.9.Cur.iun.nume.1.
& Alciat.col. 2. ex hac ratione infertur non eſſe
bonam rationem,quam ex multis ſupra allega-
uimus quod ſcilicet tranſactio prohibita ſit fa-
uore alimentorum,& ultimæ uoluntatis, nam
ſi eſſet generalis,utique etiam de præteritis ali-
mentis tranſigere non liceret, quod tamē eſt fal
ſum, hanc quoque diſtinctionem probauit Fel.
in c.ſi diligenti,num.6.de foro compet.ſequun-
tur Oroſc.& Connan.quos citat Cordub. in d.
§.parens,num.74.ubi dicit communem, & pro
hac parte facit, quia & ſi alimenta ſemper ſint
fauorabilia, tamen quando contra ius aliquod
priuilegium eis conceditur ſemper reſtringitur
ad alimenta futura, quia in eis ſolis militat rō,
quæ eſt cauſa priuilegij,ne ſcilicet alimentarius
fame pereat,ut paſſim in diſcurſu operis notari
poſſunt exempla.contra hoc tamen facit, quia
diſpoſitio d.l.cum hi,procedit ſiue alimenta re
linquantur pauperi ſiue diuiti, & tamen in di-
uite ceſſat ratio,ne alimentarius fame pereat.ita
Iaſ.in d.l.cum hi.§.eam tranſactionem,in princ.
uerſ.3.nota.reſponderi tamen poteſt,quod in di
uite aliud eſt,quia poteſt effici pauper, & fame
perire, & non minor eſt uirtus quam quærere
parta tueri. at in alimentis pręteritis ceſſat om-
nino ſuſpicio ne pereat,quia iam uixit eo tēpo-
re quo debebantur alimenta,& hanc conſidera-
tionem fecimus aliquando ſupra ad aliud pro-
poſitum.

Sexto principaliter limitatur ne procedat in
permutatione,quæ tamen non ſit damnoſa ali-
95 mentario,quia† ea fieri poteſt prætore inconſul
to,ut probatur in d.l.cum hi.§.ſi cui, ubi notant
omnes,præcipue Bar.Bal.Caſt.& Iaſ.in eo textu
necnon in §.ſi. ponuntur exempla permutatio-
nis quę ibi poſſunt uideri.ſi uero nō ſit utilis nō
eſt licita ſine prætore,& aduertendum, quod il
le tex. ad ualiditatem tranſactionis non requi-
rit,quod ſit utilis,ſed ſufficit quod non ſit dam-
noſa, & ita loquūtur Doctores ibi excepto Bal,
aliàs ſi de utilitate loqueretur eſſet ſuperflua de
ciſio,cum iam in §.eam tranſactionem,generali
ter ſtatutū ſit ualere tranſactionem,quę ſit utilis
alimentario.conſidera etiam quod in d.§. ſi cui
non tractatur de minutanda ſubſtātia relicti,nec
de tollendis alimentis, ſed de mutanda forma,
& qualitate præſtationis,& facilius toleratur al
teratio qualitatis,quam ſubſtantiæ, quia nō eſt
curandum de modo ſi idem ſequatur effectus in
ſubſtantia,l.3.C.de inſtitut. & ſubſtitut. hinc di
96 cimus,quod qualitas facilius†pręſumitur quam
ſubſtantia,Ang.& Ale.in l. ſi certis annis, C. de
97 pact.& leuiores probationes ſufficiunt † ad pro
bandum qualitates,quam ubi agitur de ſubſtan
tia,c.cū per tuas,de probatio.l.ſolent.ff.de alim.
& cibar.lega.latè Cephal. in conſ. 170. nu. 25.
& regulariter res prohibita alienari poteſt per-
mutari, ut in re ſpirituali, quę poteſt cum alia
98 ſpirituali,†permutari,licèt non uēdi,probat tex.
in c.ad quæſtiones,ubi glo. & Doctores,de rer.
permut.glo.in c.ſuper eo,de tranſactio. & mu-
lier licèt fundum dotalem marito inſcio nō poſ
99 ſit uendere;poteſt tamen permutare,†Cin.in au
then.ſine a me,C.ad Velleian.Alber.in l.1.§. &
cum lex.C.de rei uxor.actio.Cuman.in l.quam
uis. ff. ſolu. matr. quod aliunde non prouenit,
quam quia permutatio longe minus affert detri
mentum,quam uenditio, pręcipue quando fit ſi
ne dāno,ut inquit Tiraquell.de retract.conſang,
§.30.glo.2.nu.28.quod autem tranſactio licita
ſit quando fit permutatio rei ad alimenta reli-
cta,uoluit Crot.in conſ.65.num.19. ubi allegat
Caſt.in ſimili quæſtione.

Septimo reſtringitur,ut non procedat prohi
bitio,quando minima ſunt alimēta, quæ fuerūt
100 relicta,quia tunc licet† tranſigere ſine prętore,
ut eſt tex.in d.l.cum hi.§.ſi.Tiraq.in tract.de in
dic.in reb.exig.feren.uer.32. Cordub. d. §.pa-
rens,nume. 79.& pro hoc facit quia & ſi tutor
adminiſtrare non poſſit niſi facto inuentario, &
ad illud teneatur, tamen fallit quando bona mi

noris

noris ſuńt modici ualoris,ita quod plus impen-
101 deretur in ipſius inuentarij confectione † quam
ſit ualor bonorum,Bar.in l.mediterraneæ,C.de
annon.& tribut.Abb.in ca. de appellationibus
extra de appellat.Tiraq.in d.trac.de iud.in reb.
exig.feren.ner.45.

Octauo declarat Alciat.in conſ.267.nu.3.in
fi.non eſſe locum prohibitioni,quando per eam
tranſactionem declaratur ſolum quantitas, uel
102 ſumma præſtanda pro alimentis.† quia eo caſu
decretum non requiritur, ſed nihil allegat.ego
huic limitationi non aſſentior,quia prætoris de
cretum eſt neceſſarium quandocunque ex actu
poteſt lędi ius alimentorum,& Bar.in l.3.num.
15.ff.de alimen.& cibar. lega. dicit quod cauſa
alimentorum dicitur ad hunc effectum quando
cunque aliquid tractatur quod pertineat ad ali-
menta,& dixi ſupra hoc eodem priuilegio in 6.
ampliatione. cum uero in declaranda quantita-
te poſſit maxima fieri diminutio in damnum
alimentarii, dicendum eſt decretum fore neceſ-
ſarium.

Nono licèt tranſactio permittatur authore
prętore ſuper alimentis,hoc tamen intelligitur,
quando perſona eſt alioquin habilis ad tranſigē
dum,quia cum de uno diſputamus cætera habi-
lia ſupponuntur.§.in extraneis,Inſti.de hær.qua
lit.& differ. at ſi is cui relicta ſunt alimenta non
ſit habilis non ualebit tranſactio, & cum autho
103 ritate prætoris, exemplum eſt in ſeruo† qui cū
non poſſit paciſci,uel aliquem facere contractū.
l.in perſonam.ff.de reg.iur.& ſe obligare, uel a-
lium ſibi.l.ſerui.ff.de actio.& oblig.l.nec ſeruus.
ubi glo.ff.de pecul.etiam cum prætoris interuē
tu.l.contra iuris.in fi.ff.de pact. non poterit etiā
104 ſuper alimentis † ſibi relictis tranſigere, ita Bar.
in l.cum hi,§.eam tranſactionem,nu.5.ff.de trā-
ſact. ubi dicit domino uideri relicta ea alimen-
ta,quæ ſeruo alicuius relinquantur.l.filio.ff. de
cond.& demon. ideo dominus ipſe,non ſeruus
debet tranſigere, & licet ſeruo relinqui poſſint
105 alimenta,† & ei detur actio,ut aliquando dixi p
l.legatum,ff.de cap.dimin. & l.ſeruus, ff. de ali.
& cibar.lega. tamen procedit, quando non ha-
bet dominum,ut ſunt ſerui pœnæ, alias ſi domi
num habet acquiruntur domino, & repræhēdit
glo.quæ uolebat,quod ſeruus poſſet tranſigere,
hanc opinionem probat etiam Iaſ.ibi, in fi.qui
ſubdit quod ita tenent omnes,Cordub.d.§. pa-
rens,num.58.& per eandem rationem idem di-
cunt in monacho,qui habet ſuperiorem, ego ta
men non uideo quando ſeruus dicatur non ha
bere dominum,uel monachus ſuperiorem,cum
ſeruus pœnę ſubſit omni caſu principi, uel rei-
publicæ, & monachus Epiſcopo, uel ſummo
Pontifici.

Decimo eſt caſus,in quo etiam cum prętoris
interuentu non licet paciſci,quando ſcilicet gra
106 ris † quis remitteret alimenta,quia tunc non va
let,ut per Bal.in l.cum hi,in prin.col.2.ubi dicit
quod uxor cui relicta ſunt alimenta a marito nō
poteſt illa reſutare etiam cum authoritate iudi-
cis,ut intelligas aliud eſſe quod ſuper alimentis
tranſigatur,aliud uero quod alimentis renuncie
tur,nam qui tranſigit aliquid recipit,ut.ff.de trā
ſact.l.1.qui vero renunciat nihil retinet,& hanc
differentiam ponit Iaſ.in d.l.cum hi,in prin.nu-
me.10.ubi inquit,quod in pacto nihil datur,&
tranſactio cum prætoris interuentu eſt ualida,
renunciatio autem etiam cum prætore eſt nulla.
& licet in præſenti concluſione tractâuerimus
etiam de pacto,& renunciatione,tamen intelli-
genda ſunt ea quæ diximus,de renunciatione &
cū decreto prętoris,& pro dicto Bal.facit,quod
ponunt Doctores loquendo de minore,qui & ſi
cum authoritate curatoris poſſit facere quem-
cunque contractum, non tamen poteſt donare
107 †per tex.in l.fi.§. cum añt,C.ſi maior fac. alien.
rat.habuer.ubi Bal. dicit quod minor etiam cū
decreto iudicis non poteſt donare, allegatque
alium tex.in l. ab agnato, ff. de curato. furioſi,
& dicit Bald.in conſ. 108.uol.1.quod minor de
ſuis bonis immobilibus non poteſt authorante
iudice dotare perſonam extraneam,Are.in cōſ.
24. in 4. dubio, in fi. quinimo curatorē habere
non poteſt ad donandum,quia curator non da-
tur niſi ſubſiſtente iuſta cauſa,donatio autē non
eſt cauſa iuſta dandi curatorem, quia donare
108 †eſt perdere,l.contra iuris.§.fi. ff. de pact. ſicuti
etiam remittere eſt donare,glo. in l.ſi quis obli-
gatione,ff.de reg.iur.Bar.in l.Modeſtinus,ff. de
donatio. & quod ad donandum non poſſit mi-
109 nori dari curator,†uoluit Bal.poſt Iac.Butrig.i
l.1.C.ſi a diuerſ.donat.ubi infert, quod ſi donat
ſeruata ſtatuti ſolemnitate ea donatio eſt nihilo
minus nulla, quia ſolemnitas introducta in fa-
uorem minoris,nō debet retorqueri in odium,
exornat Natta in conſ.166.num.17.& ſeq. & in
conſ.173.num. 1. & ſeq. quæ enim dicuntur de
authoritate tutoris, & curatoris adhibenda in
contractibus minorum,& de iudicis decreto in
aliis contractibus,intelliguntur,quando actus,
qui fit poteſt eſſe utilis,& damnoſus,at ubi cer-
titudine damnoſus eſt decretum iudicis, uel cu-
ratoris authoritas nullum addit robur.

Addo etiam pro declaratione præſentis de-
clarationis, quod & ſi temporis lapſu ſolemni-
110 tas † extrinſeca ſoleat præſumi ſecundum glo.
Innoc.Butr.Imo.& Abba.in c.peruenit,de cen-
ſib.Hoſtien.Io. And. Butr.Imo. Abb. & Felin.
in c. Albericus, de teſtib. cum infinitis ſimilib.
tamen in tranſactione,quæ fit ſuper alimentis li
cet lapſum fuerit longum tempus ſolēnitas hæc
111 non præſumitur,ut concludit† Vaſq.illuſt.q.c.
64.num.21.mouetur,quia ſolemnitas extrinſe-
ca non pręſumitur,quando eſt talis, cui partes
112 non poſſunt † renunciare,Anch. in cap. primo
de rebus eccleſ.non alien.glo.& Bar.in l.1.C.de
fide inſt.Bar.in l.ſciendum,ff.de uerb. oblig. cū
aliis quos ille citat,num.17. & huic ſolemnitati
alimentarius renunciare non poteſt,ut diximus
ſupra,ergo non erit præſumenda,aduerte tamē
quia Vaſq. loco prędicto, & Cordub. qui eum
ſequitur in d.§.parens,nume. 54. loquuntur de
ſolemnitate,quæ requiritur ex diſpoſitione l.de
his, ff. de tranſact.ideſt quod uiſa, lecta, & co-
gnita

gnlta ptins ſint teſtamenti uerba, ſed per identi
tatem rationis idem dici poteſt in ſolennitate
quæ requiritur ex diſpoſitione l. cum hi, ff. eo-
dem titu.

Quæ ſupra dicta ſunt cõcernunt caſus in qui-
bus licet tranſigere ſine decreto, at ubi etiã de-
cretum interuenit, non poteſt adhiberi ſine iuſta
aliqua cauſa. iura autem loquuntur ſimpliciter
de decreto, quia præſumunt iudicem non ſine
cauſa interpoſiturum authoritatem ſuam, ut de
claraui in conſi. 49. numero 30. ideo ex decreto
13 † præſumuntur ſolennitates, l. ab ea parte in 2.
reſpon. ff. de probatio. & ibi dixi, alios citat Me
noch. in tract. præſumpt. libro ſecundo, præſum
pt. 75. ferè per totam. bene uerum eſt quod ali-
quando lex vltra decretum requirit pro forma
cognitionem cauſæ, ſed etiam tunc præſumitur
14 interueniſſe ſi apparet de decreto, vt latè † per
Vaſq. in dicto tract. illuſtr. quæſtio. cap. 39. nu-
me. 1. & ſeqq. iuſta ergo cauſa requiritur, & ſine
ea iudex non debet comprobare tranſactionẽ
15 factam ſuper alimentis, & circa tria † principa-
liter verſatur cognitio, cauſam ſcilicet, modum,
& perſonas, d. l. cum ij, §. vult. & quamuis mul-
tæ cauſæ recitentur in d. l. cum ij, tamen poſſunt
dari aliæ ſimiles ut ibi probatur in §. cauſæ. ibi,
aut ſi alia quædam cauſa ſit, declarat Menoc. in
tracta. de arbitr. iudic. caſu 170. numero 6. ubi
recitat nonnullas cauſas, & præcipuè ſi alendus
uno ſit in loco & debitor in alio, vel ſi vrgeat
grauis aliqua occaſio comparandæ pecuniæ,
& quando a pluribus alimenta præſtanda ſunt,
& late proſequitur, ſed quia hæc omnia ſua ha-
bent diſtincta capita, utilius duxi ea referre in lo
co oportuno, ubi tractabimus, quãdo in domo
vel extra domum præſtanda ſint alimenta, qua-
lia ſint præſtanda, & quid alimẽtorum loco præ
ſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Legitima. Imputantur filio in legitimam, ea quæ pa
ter ſimpliciter dat illi.*
2 *Legitima. Alimenta præſtita a patre non imputan
tur filio in legitimam.*
3 *Alimenta præſtita ſorori dotatæ non imputantur in
legatum factum pro dote.*
4 *Imputari minimè poſſunt, quæ ad heredes non
tranſmittuntur.*
5 *Imputari non debent filio ea quæ ſibi a patre proue
nerunt inter uiuos.*

Priuilegium LVII.

QVAE pater dat filio ſimpliciter non
expreſſo titulo donationis regulari-
ter imputantur filio in ſuam legiti-
1 mam, & eam extinguunt † pro rata, Barto. in l.
1. §. ſi parens, ff. ſi quis a paren. fuer. manum. A-
lex. Iaſ. & alij in l. illud, C. de collatio. Alex. in
conſi. 42. uolu. 2. Socin. in conſ. 18. uolumine
quarto, Bertran. in conſilio 85. volumine ſecun
do, ponunt Doctores in l. in quartam, ff. ad leg.
Falcid. ubi Ripa, nu. 145.

Tamen alimenta quæ pater præſtitit filio
2 † non imputantur in legitimam, ut eſt tex. in l.
quæ pater, ff. famil. erciſ. Docto. in l. filia licet, C.
de collatio. Bal. qui loquitur de ſolis ueſtibus,
in l. omnimodo, §. imputari, nu. 4. in fi. C. de in-
offi. teſtam. ubi dicit quod non cõferuntur, nec
imputantur, Bereng. in l. in quartam, c. 3. nu. 79.
Patiſ. in conſ. 130. num. 2. vol. 1. Ducn. in regu.
222. num. 2. & idem eſt in alimentis, quæ ab hæ
3 redibus præſtantur filiæ dotatæ, † quia non im-
putãtur in legatum ſibi factum pro dote, ut per
Ang. in §. fuerat, num. 35. Inſtit. de actio. & præ-
dictam ſententiam quod filio non imputentur
alimenta relicta a patre, tenuit etiam Sebaſt. Me
dic. in tract. de compenſat. in 1. par. q. 14. nu. 5.
vbi quod non computantur. hoc tamen non eſt
inductum ſpeciali fauore alimentorum, ſed ge-
nerali ratione, quia alimenta non tranſmittun-
tur ad hæredes ut dixi ſuo loco, quæ vero ad hæ
4 redes † non tranſmittuntur minime imputãtur
ut per Docto. in d. l. omnimodo, §. imputari, &.
ponuntur plura exempla a Bereng. d. nu. 79. eſt
& alia ratio excludendæ imputationis, nam mi
5 nime imputantur, quæ ad filium perueniunt † a
patre inter uiuos, l. ſi quando, §. & generaliter
C. de inoffi. teſta. l. illud, C. de collatio. Doct. in
d. l. in quartã, tertio excluditur imputatio, quia
pater præſtãdo alimẽta filio magis exoluit pro
prium debitum, quam conferat beneficium, te-
netur. n. pater alere filium ut dixi, & pro alimẽ-
tis filius dicitur quodammodo creditor, ideo a-
limenta cedunt in exonus patris, & tamquã æs
alienum perſolutum non imputantur.

SVMMARIVM.

1 *Pubertas in maſculo incipit a decimo quarto an-
no, in fœmina vero a duodecimo, & ibi ponit ra-
tiones differentia.*
2 *Pubertas in contrahendis matrimonijs dicitur poſt
decimumquartum annum in maſculo, & duode
cimum in fœmina.*
3 *Pubertas attenditur in condendis teſtamentis.*
4 *Pubertas fauore alimentorum incipit ab anno de-
cimo octano in maſculo, & a duodecimo in fœ-
mina.*
5 *Pubertas triplicis eſt generis, plena, plenior, & ple
niſsima.*
6 *Baptizans debet decem octo annis præcedere bapti
zatum.*
7 *Annus perfectus an requiratur, vel ſufficiat in-
choatus in pubertate uide ibi remiſsiuè.*
8 *Pubertas in alimentis, quæ relinquuntur diuiti
quando incipiat.*
9 *Ratio dominatur legi ſicut anima corpori.*
10 *Legatum in dubio ſtrictè eſt interpretandum.*
11 *Teſtator cenſetur in dubio minus grauare hæredẽ
quam ſit poſsibile.*

Priuilegium LVIII.

PVBERTAS in maſculis incipit regu
lariter completo decimoquarto an-
1 no, in fœminis † vero poſt duodecimũ
cit, in §. noſtra autem maieſtas, Inſti. quib. mod.
tute. finit. l. fin. C. quan. tut. uel curat. eſſe deſi.
augetur enim creſcit, & adulta perficitur fœmi-
na ante maſculos, ut inquit Plutar. in ſuis prob.
ſequitur Coraſ. in l. precibus, num. 24. C. de im
pub. dicit tamen glo. in l. qua ætate, ff. de teſta.
quod mulier ideo citius pubeſcit, quia mulier
citius eſt ſagacior quam maſculus, eadem gl. in
lege 2. C. de his qui uen. ætat. imper. dicit ideo
prius pubeſcere quia mala herba citius creſcit.
Bal. autem, & alij in §. præterea, ubi Bauer. nu. 8.
Inſtitu. qui teſtam. face. poſſ. dicunt hac ratio-
ne fœminam prius pubeſcere quia citius deficit.
Neuiza autem in ſilua nuptiali, lib. 2. nu. 106.
poſt Aegid. quẽ citat, vult cauſam eſſe, quia na-
tura modicum curans de fœmina cito eam per-
ducit ad augumentum, id quod conuenit Philo
ſopho, qui dixit mulierem caſu naſci, cum natu
ra perfectioni intenta ſemper uelit maſculum
producere, Tiraq. de legib. connubial. glo. 1.
num. 99. alias autem rationes ponit Tiraq. in l.
6. nu. 38. & eſt in glo. 1. par. 6. ubi Macrob. citat
2 & alios, & eiuſmodi pubertas † attenditur in cõ
trahendis matrimoniis, §. 1. Inſtitu. de nupt. c.
continebatur, & c. atteſtationes, de deſponſat.
impub. glo. in c. 2. eod. tit. Calcan. in conſ. 120.
Tiraq. d. l. 6. nu. 36. ubi dicit uirũ decimoquar-
to anno tantum ferre ſemen, refert tamen, nu.
37. uiros aliquos minoris ætatis reddidiſſe mu-
lieres prægnantes, id quod an uerum ſit mihi
non probatur: non enim id idoneis teſtibus con
uinci poteſt, ubi non eſt pubertas proxima, ea-
3 dem ætas etiam in teſtamentis † condendis attẽ
ditur, l. qua ætate, ff. de teſtam. §. præterea, Inſt.
qui teſtam. face. poſſ.

Sed ubi alicui alimenta relinquuntur uſque
quo ad pubertatem peruenerit, tunc debentur
maſculo uſque ad decimumoctauum, fœminæ
4 uero † ad decimum quartum, l. Mela ait, ff. de ali
men. & ciba. lega. ubi dicit in alimentis hoc fuiſ
ſe inductum pietatis fauore, & glo. ibi dicit eſſe
ſpeciale in alimentis, & ibi notant omnes, Ro-
man. in ſing. 694. Cremen. qui dicit ſpeciale,
in ſing. 78. Practi. Pap. in for. lib. quo agit pro
lega. rei ſingul. numero 85. in prima gl. Auctor
in tractatus de præſcrip. in tit. ætates hominũ,
& tempora, numero 6. ubi dicit prouenire hoc
ex ratione humanitatis ut porrigantur alimen-
ta non nihil ad robuſtiorem ætatem, qua poſ-
ſit legatarius ſeipſum alere, Dec. in l. fin. nume-
ro tertio, C. de Carbon. edic. Vital. in tracta.
clauſul. in titu. an poſſit alimen. renuncia. col.
13. uer. & ſcias quod fauore alimentorum, Co-
raſ. in dicta l. precibus, numero vigeſimoquar-
to, ubi inquit conſtitutionem hanc ratione mo
ueri, cum uideamus ante illam ætatem non ſuffi
cere pueris ſuam artem, uel induſtriam ad quæ
rendum uictum, Ripa in l. ſecunda, numero duo
decimo, ff. de vulga. & pupill. Gomez. in tracta.
de teſtam. cap. de ſubſtitut. pupilla. numero pri
mo, ubi dicit textum illum eſſe ſingularem, ſed
poſſe malè uerificari in alimentis relictis vulga
ri ſermone alicui impuberi, & allegat idem te-
nuiſſe Roder. in l. quoniam in prioribus. C. de
inoffi. teſtamen. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §.
utrum, numero quinto, & ſeq. ff. de lib. agnoſc.
& idem ante alios uoluit gl. in l. arrogato, §. nõ
5 tantum, ff. de adoptio. quæ † docet triplicem eſ-
ſe pubertatem, plenam ſcilicet, pleniorẽ, & ple-
niſſimam: ea uero plena eſt quæ quartodecimo
anno perficitur in maſculo, & duodecimo in fœ-
mina, ſed plenior, quæ in maſculo excedit deci
mumſeptimum annum in quo admittitur quis
ad poſtulandum, l. prima, §. pueri etiam, ff. de po
ſtulan. §. fin. Inſtitu. qui manum. non poſſ. ple-
niſſima autem cum de alimentis tractatur uel
etiam de adoptione, aut arrogatione, quia hoc
quoque vltimo caſu decimuſoctauus annus re
quiritur, vt quis poſſit adoptare, dicta l. arroga-
to, §. non tantum, & gloſ. ibi poſt alios, ſequitur
Anan. in rubr. de delic. pucro. numero primo,
ſed Eman. Coſta in capitulo, ſi pater, in prima
par. in uer. impuberes, numero primo, de teſta-
men. in ſexto, dicit triplicem eſſe pubertatem:
unam ordinariam, quæ attenditur in nuptiis, te-
ſtamento, & aliis; aliam plenam, quæ dicitur in
alimentis, & arrogatione; tertiam uero pleniſſi-
mam, quæ ad uigeſimumquintum ætatis annũ
producitur, quæ attenditur, quando pubertas
ponitur in conditione ab eo qui ſciebat illum
iam eſſe puberem, l. cum filio, ver. ego quidem,
ff. de legat. tertio, & ſanè melior eſt diſtinctio
hæc, quia iura loquentia de plena pubertate in-
telligunt de ea, quæ completur decimooctauo
anno in maſculis, dicto §. non tantum, & in di-
cto §. minorem, Inſtit. de adoptio. & ideo Abb.
in capitulo debitum, numero tertio, de baptiſ-
mo, inquit quod baptizans, uel leuans, de ſacro
6 fonte aliquem, debet eo maior † eſſe decem octo
annis, ſicuti qui adoptat, quia pater legitimus,
uel adoptiuus talis eſſe debet. eſt uerum quod
Ancharan. ibi inquit ſufficere quatuordecim an
nis illum anteire. & ſequitur Dec. in dicta l. fina
li, numero tertio, C. de Carbon. edic. ubi Abb.
reprehendit. cum igitur plena pubertas tendat
uſque ad annum decimumoctauum, non mirũ
eſt ſi in alimentis ætas illa attenditur: ſit enim
in eis tanquam fauorabilibus plena interpreta-
tio ut dixi ſupra. rurſus uidentur alimenta reli-
cta ea intentione ut prouiſum eſſet legatario, do
nec per ſeipſum poſsit alimenta comparare, at
id facere non poteſt niſi poſtquam aſſequutus
eſt eam ætatem, & ideo ſecundum ſubiectam
materiam diuerſimode capitur pubertatis men
tio.

An uero anni ſint perfecti, uel ſufficiat in-
7 choatos eſſe, uide † Doctores in dicto §. præte-
rea, Inſtitu. qui teſtamen. face. poſſ. ubi Bauer.
numero nono, ſed in caſu noſtro reſolutio ab eo
pendet,

pendet, an vero inchoato decedens alimenta-
rius tranſmittat ad hæredes alimenta pro toto
anno,& de hoc tractabimus ſuo loco.

Concluſio autem principalis videtur nõ ha
8 bere locum quando alimenta † relinquerentur
diuiti, vel aliunde habenti unde ſe alat, quia in
d.§. Mela ait, alimenta præſtantur uſque ad an-
num decimumoctauum pietatis intuitu, at ubi
ratione pietatis aliquid indulgetur nõ habet lo
cum quando pietas ceſſat, quando alimenta-
rius eſt diues vt diximus ſępe, præcipuè dum fir
mauimus cauſam alimentorum non dici piam
niſi cum alimenta pauperi, uel indigenti relin-
quuntur, cõtra tamen Doct. indiſtinctè dicunt
fauore alimentorum concedi hoc priuilegium,
alimenta uero ſemper ſunt fauore digna etiam
ſi diuiti debeantur, ego non inuenio aliquem
tangentem, ſed exiſtimo reſtringi ad annum de
cimumquartũ ſi legatarius non ſit pauper, quia
ceſſat ratio l. Mela ait, ergo ceſſare debet illius
diſpoſitio: quia cum ratio ſit anima legis, ſicuti
9 anima corpori † dominatur, ita legi dominatur
ratio, l. ſcire leges, ff. de legib. l. cum mulier, ubi
Doctores, ff. ſoluto matrimonio, l. non dubium
ubi glo. & Doctores, C. de legib. & ratio legis
quãdo eſt ſtricta legem ipſam reſtringit ad ſuos
limites, l. cum pater, in §. dulciſſimis, ubi Barto.
Imo. & alij, ff. de leg. 2. l. adigere, §. quamuis, ubi
Bar. & alii, ff. de iu. patron. alios citat Euerar. lo
10 co 34. in princ. & legatum in dubio ſtrictè † eſt
interpretandum, l. apud Iulianum, §. Seio, ff. de
leg. 1. l. nũmis, ff. de leg. 3. l. unum ex familia, §. ſi
rem. ff. de leg. 2. Iaſ. in l. non dubium, nume. 43.
C. de legib. Dec. in l. in teſtamentis, num. 1. ff. de
11 regul. iur. & teſtator in dubio † cenſetur minus
grauare hæredem, quam ſit poſſibile, l. Titia, §.
qui inuita, ff. de leg. 2. d. l. unum ex familia, §. ſi
rem accedat, quod non ſunt multiplicanda ſpe-
cialia ſine ratione.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus in bonis publicatis non eſt hæres propriè.*
2 *Fiſcus in bonis confiſcatis æquiparatur prælato.*
3 *Fiſcus habetur pro hærede.*
4 *Fiſcus ſuccedit in omne ius condemnati.*
5 *Fiſcus dicitur ſucceſſor vniuerſalis.*
6 *Fiſcus. In fiſcum tranſeunt omnia condemnati iura actiua, & paſſiua.*
7 *Fiſcus efficitur per condemnationem dominus ipſo iure ſine apprahenſione.*
8 *Fiſcus. Poſſeſſio bonorum publicatorum nõ tranſit in fiſcum ſine apprahenſione.*
9 *Fiſcus tenetur ſatisfacere omnibus creditoribus.*
10 *Condemnatus confiſcatione bonorum liberatur a creditoribus, nec de cætero moleſtari poteſt.*
11 *Condemnatus confiſcatione bonorum non poteſt conuenire ſuos debitores.*
12 *Vſusfructus non tranſit in fiſcum ex confiſcatione, ſed commoditas vtendi, & fruendi.*
13 *Vſusfructus feudi non tranſit in fiſcum, ſed cõmoditas.*
14 *Confiſcatione in generali non veniunt alimenta. limi a. num. 22.*
15 *Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum etiam in condemnato læſæ maieſtatis.*
16 *Alienare qui non poteſt, etiam poteſt actum facere per quem alienatio ſequatur.*
17 *Confiſcatio non includit iura de futuro.*
18 *Fiſcus nõ ſuccedit filio in bonis, quæ a patre habuit poſt publicationem.*
19 *Confiſcatio non includit iura conditionalia.*
20 *Fiſcus. Iura perſonalia non tranſeunt in fiſcum.*
21 *Condemnatus, quando reſtituitur recuperat alimenta a die ſententiæ non præſtita.*
22 *Confiſcatio includit alimenta præteriti temporis.*
23 *Vſusfructus finitur, & ſolidatur cum proprietate quando vſufructuarius patitur maximam, aut mediam capitis diminutionem, ſecus quando minimam.*
24 *Vſusfructus quo caſu tranſeat in fiſcum.*
25 *Fructus prædij quando relinquuntur, tunc illi veniunt in confiſcatione bonorum.*
26 *Fructus prædij quando relinquuntur, tunc capi debent de manu hæredis, ſecus quando relinquitur vſusfructus prædij.*

Priuilegium LIX.

FISCVS ſequuta bonorum publica-
1 tione licet non ſit hæres † propriè, gl.
Bar. & alij in l. inter eos, §. fin. ff. de fi-
deiuſſo. Iaſ. in l. ex facto, §. Iulianus, in 2. notab.
2 ff. de vulg. & æquipararetur prælato, † Bald. in c. 1.
qui ſucceſſo. tenean. Afflict. in c. 1. num. 32. de
frat. de no. benef. inueſt. habetur tamen pro hę-
3 rede, † glo. in l. non intelligitur, §. cum cauſa. ubi
Bart. ff. de iu. fiſci, l. ſi marito, in princ. ff. ſoluto
matrimo. l. cum fiſco, ff. ad Sillan. Roma. conſi.
93. & eum hæredem animatum appellat Bal. in
l. fin. num. 15. C. de contrah. empt. & ſuccedit in
4 omne ius † condemnati, l. 2. C. ad leg. Iul. de ui
publi. l. ſi ademptis, C. de ſent. paſſ. l. ſi ut propo
5 nis, C. de bon. damna. & dicitur ſucceſſor † uni-
uerſalis, ſecundum Caſtr. in conſ. 441. nu. 5. uo-
lum. primo, & in eum tranſeunt omnia condẽ-
6 nati iura actiua † & paſsiua, Bar. in l. tam manda
tori, C. de non num. pecun. & efficitur ipſo iure
7 dominus † ſine appræhenſione, l. commiſſa, ff. de
publica. l. quiſquis, C. ad leg. Iul. maieſt. Bar. in
l. 1. §. an bona, & l. Imperator, ff. de iure fiſci, li-
8 cet poſſeſsio non transferatur niſi † appræhen-
ſione, l. cum duobus, §. idem reſpondit, ff. pro
ſocio, Marti. Laud. in tract. de fiſco, nu. 63. Soc.
iun. in conſ. 127. uol. 2. Boer. in deciſ. 267. nu. 9.
& quia ſuccedit in ius condemnati, tenetur ſatiſ
9 facere † creditoribus omnibus, l. 2. & l. tutelas,
§. fi. ubi Bar. no. ff. de fideiuſſo. Bart. in l. 1. C. de
fideiuſſ. Alber. in l. actione, §. publicatione, ff.
pro ſocio, Bened. in capitulo, Rainutius, in uer-
ſic. uxorem, nu. 850. de teſtam. Calcan. in cõſi.
66. nu. 5. in fi. ubi dicit cõem, & poſt eum Clar.
in pract. crimin. quæſt. 78. num. 23. Dom. Be-
cius in conſi. 57. numero quarto, ubi dicit com-
munem, & in tantum tranſeunt in fiſcũ, quod

condemnatus liberatur a ſuis creditoribus, qui
10 eum de cætero † moleſtare non poſſunt, glo. in
l. ſi debitori deportato, ff. de fideiuſſo. ubi ideo
fideiuſſor non poteſt accedere, Bart. in l. ubicũ-
que, ff. eo. Calcan. dicto conſi. 66. numero 5. in
fine, & Bal. in l. tam mandaturi, nu. 2. C. de non
nume. pecun. inquit quod etiam naturali obli-
gatione condemnatus liberatur, & iura natura-
lia tranſeunt in fiſcũ, Calca. loco prędicto, Clar.
loco item ſupra citato, & talis debitor condem-
natus non poteſt debitorem ſuum conuenire
11 † vel contra eum actiones exercere, l. 2. C. ad
leg. Iul. de ui publi. dicta l. ſi debitori, ff. de fide-
iuſſo. Bar. in l. creditor, ff. de ſolut. Dec. conſ. 25.
col. 1. & licet vſusfructus non tranſeat in fiſcũ,
12 tamen commoditas vtendi, & fruendi † in eum
transfertur, l. ſi poſtulauerit, §. iubet, ff. de adul-
ter. Nellus in tract. bannito. in 1. par. 2. temp. q.
27. Alex. qui tamen declarat in l. ſi finita, §. ſi de
uectigalibus, nu. 51. ff. de dam. infec. & uoluerũt
13 multi, quod etiam feudi commoditas † tranſeat
in fiſcum, Specul. in tit. de feud. §. quoniam, uer.
40. Alber. in tract. ſtatu. in 3. par. q. 16. ſed quia
multi tenent contrarium, pro nunc non firmo.

Ius tamen quod competit alicui ad cõſequẽ
dum alimenta non uenit in generali omnium
14 bonorum confiſcatione, † Specul. in titu. de exe
quutio. §. ſequitur, numero 11. circa fin. uer.
alimenta quoque, ubi dicit quod filio con-
demnato pater non cogitur dare curię alimen-
ta, quia ad illa non tenetur indiſtinctè, ſed eo ſo
lum caſu cum non poteſt operari, vel alias ſibi
prouidere, & quia legatum alimentorum etiam
condemnato debetur, prima autem ratio non
uidetur concludere, pręſupponit enim quod
ueniant in confiſcatione quando filius aliunde
non habet, quod tamen eſt falſum: niſi reſpon-
deatur quod cum debeantur ſub conditione fi-
lio ſcilicet aliunde non habente, uel donec a-
liunde habeat non ueniunt in confiſcatione, ſi-
cuti nec alia iura conditionalia, idem uoluit Al
ber. de ſtatut. in 3. par. quæſtio. vndecima, Nel-
lus in tracta. de bannit. in prima par. ſecundi
tempo. quæſtio. trigeſimaſexta, numero item
36. eſt tex. in l. is cui, ff. de alimen. & cibar. lega.
ubi gl. dicit eſſe ſpeciale in alimentis, in Sali. in
l. ſi ademptis. C. de ſent. paſſ. ubi dicit quod ali-
menta relinqui poſſunt etiam damnatis, ideo
non tranſeunt in fiſcum, & licet obſcurè loqua-
tur, ratione tamen mouetur, quia futura non
ueniunt in confiſcatione: at ubi alicui relinquũ
tur aliměta, tot ſunt legata quotanni, & in prin
cipio cuiuſque anni cadit legatum, l. ſi cum prę
finitione, ff. quan. dies lega. ced. ideo confiſca-
tio non impedit quominus legatarius cõſequa
tur alimenta quorum dies cedit poſt confiſca-
tionis ſententiam, idem placuit Bal. in l. corru-
ptionem, numero 7. C. de uſufruc. ubi tamen
dicit quod alimenta quæ continentur in uſufru
ctu non debentur, nec conſeruantur damnato,
ſed extinguuntur cum ipſo uſufructu, Boſſ. in
tit. de bono. publicat. num. 72. ubi adducit ratio
nem, quia legatum eſt conditionale quod non
tranſit in fiſcum, & ſubdit aliud eſſe in vſufru-
ctu, & ſubdit vidiſſe ita iudicatum paucis ante
diebus. mouetur etiam, quia dãnatus eſt capax
eiuſmodi legati, edit enim & bibit, id quod pro
15 cedit etiam in damnato † ex crimine læſæ maie
ſtatis, ut uoluit Gigas in tracta. de crimine læſæ
maieſt. in tit. de pęn. committen. crim. quæſt. 9.
numero quinto, vt intelligas grauitatem crimi-
nis non immutare hanc iuris determinationẽ
Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſed vtrum, nume-
ro 6. ff. de lib. agnoſc. ubi poſt Corne. quem ci-
tat, allegat rationem eſſe, quia alimenta cohæ-
rent perſonæ, & ab illa ſeparari non poſſunt
Clar. in pract. crim. quæſt. 78. num. 23. adduci-
tur, quia tale legatum eſt cõditionale, Caualca.
in tracta. de vſufruc. mulie. relic. numero 238.
ubi tamen poſt Franc. March. deciſ. 833. par. 1.
ampliat, hoc etiam procedere quando debẽtur
alimenta propter vſumfructum relictum, id qđ
placuit etiam Baldo in dicta l. corruptionem,
Aſcan. Clem. in tracta. de patr. poteſt. effec. 17.
numero 69. ubi ita reſidet, & facit pro confir-
16 matione, quia qui non poteſt alienare † non po
teſt facere actum per quem ſequatur alienatio,
& qui non poteſt alienare per contractum, non
poteſt etiam per delictum, rationes multas alle
gant præcitati Doctores, prima eſt quia alimẽ
ta dicuntur ius futurum ex quo in principio cu
iuſque anni debentur, & iura de futuro non ue-
17 niunt in confiſcatione, † glo. in l. non ad ea, ff. de
cond. & demonſt. probatur in l. ſi tibi mandaue-
ro, §. is cui bona, ff. manda. in l. ſi deportati ſer-
uo. ff. de legat. ſecundo, & ita tenent Guliel.
Cun. & Bart. in l. ſi qua pęna, ff. de his, qui ſunt
ſui uel alie. iur. ubi inferunt quod ſi filius pa-
tre uiuente banniatur cum publicatione bono-
18 rum, deinde uero pater moriatur, † fiſcus non
ſuccedit, ſed filius, Caſtren. in conſilio 212. per
totum, uolumine ſecundo, Iaſ. in l. ſi ſtipulatus
fuerim, numero ſexto, ff. de uerbo. oblig. Bald.
in l. etiam, uerſus fin. C. ad leg. Falcid. & in l. 1.
colum. pen. uer. etiam ſcias, C. de hæred. inſtit.
Alexan. in conſi. 23. num. 5. uol. 1. Nellus in d.
tract. in 1. par. 2. tempo. quæſt. 18. nu. 18. Alex. in
l. 3. §. pen. nu. 2 ff. quod quiſque iur. & ibi Dec.
Cur. ſen. in conſ. 60. col. 10. nu. 32. Neuizan. in
conſi. 73. num. 10. Boſſ. in tit. de publica. bono.
nu. 66. Alba. in conſ. 17. nu. 21. Cagno. in l. ea ſo
la, nu. 6. ff. de reg. iu. Natta in conſ. 472. nu. 4. &
7. ubi inquit hoc procedere etiã ſi condemnato
bona quęrantur ex cã de præterito, ꝗ ante eum
ẽt uoluit Ruin. in conſ. 123. uol. 4. Pinel. in rub.
C. de bon. mater. par. 1. nu. 3. Clar. in d. q. 78. nu.
28. Meno. qui alios citat in conſ. 101. nu. 24. Bur
ſat. in conſ. 14. nu. 24. Secunda eſt ratio, quia ali
menta debenẽ ſub conditione non ſolũ quia de
beantur ei ſolum qui non hẽt aliunde, ſed etiam
quia eſt legatũ annuum, & pro primo anno eſt
purũ, & pro ſequentib. conditionale, ut eſt natu
ra omniũ legatorũ annuorum. Iura aũt cõditio
19 nalia, non † ueniunt in confiſcatione, glo. in d. l.
non ad ea, quam ſequuntur ibi Doctores cõmu
niter, Alex. in l. ſi marito, in princ. ff. ſolu. matri.

Roma.in conſ.247.Socin.in conſ.275.nu. 15.
& ſeq.vol.2.Iaſ.in l.ſi quis arbitratu,col.fi.ff.de
uerb.obl.& in d.l.ſi ſtipulatus fuerim,§.fi. nu.1.
Cur.ſen.d.conſi.60.Roma.in ſing.170.Dec. in
conſ.438.col.fi.Boſſ.in tit.de publicatio.bono.
num.14.Clar.d.quæſt.78.num.23.ubi dicit cō
munem,Siluan.in conſ.79.nu.31.Nat.in conſi.
472.nu.5.Gomez.in tit.de delict.c.fi.nu.2. ubi
dicit gl. in d.l. nō ad ea, eſſe ſingularē,& unicā,
vbi tamen eam limitat tribus modis,Menoc.in
conſ.101.nu.25.Pinel.in d.rub.par.1. n.3.tertia
eſt ratio,quia alimēta ſunt perſonalia, & ita per
ſonæ inhærent ut ab ea non poſſint euelli,ut di
xi in priuilegio continente quæſtionem,an ius
alimentorum poſſit alij cedi,iura uero perſona-
20 lia non tranſeunt in fiſcum,† l.ex facto, §.ſi quis
rogatus,ff.ad Trebellia. qui tex.loquitur in iu-
re eligendi,de quo etiam notant Doctores in l.
cum pater,§.hæreditatem,ff.de leg.2.Lofred.in
conſ.5.num.17.vbi loquitur de iure reuocandi
donationem inter viuos ex pacto vel ob ingra-
titudinis cauſam,& eſt regulare quod in fiſcum
non tranſeunt ea, quæ non poſſunt tranſire in
extraneum hæredem,glo.in l. 1.C.de bon.libe.
quam ſequuntur ibi Bar.Bal. & alij omnes,glo.
& Bar.in l.eum qui,ff.de interd. & releg. Alex.
d.conſ.23.nu.9.vol.1.Dec.& Cagn.in l.ea ſola,
ff.de reg.iur.Soc.iun.in conſ.51.nu.3.vol. 2. in
conſ.49.nu.12.uol.3.& communem dicit Alc.
in conſ.522.nu.6.Rol.in conſ.98.nu.16. uol.2.
Clar.d.q.78.nu.7.

Infertur ergo ex prædictis quod ſi dānatus
21 reſtituatur recuperabit ea alimēta† quæ ſibi nō
fuerunt præſtita a die ſententiæ, l.is cui,ubi glo.
& Bart.ff.de alim. & cibar. lega.ſed non eſt uerū
ꝙ hoc ſit ſpeciale in alimentis, quia eſt generale
in omnib.iuribus conditionalibus,item in iuri-
bus de futuro,itē in perſonalib. ut dictū eſt.ſpe
cialitas aūt in eo conſiſtit,ꝙ alimenta nō ueniāt
in confiſcatione.ita diſtinguit declarando Salic.
in l.ſi adēptis,C.de ſent.paſſ.ſed ēt nō uř ſpecia-
le ꝙ in confiſcatione non ueniant alimēta, quia
eadē ratio militat in alimentis non confiſcan-
dis,quæ in repetitione iam debitorū, ideo me-
lior erit ratio,quia iuſtum eſt ꝙ illi alimenta di-
mittantur,cui vita dimittitur,ſecundum Corne.
Tacit.li.4.annal.quē ēt citaui ſupra dum tracta
ui,an ſeruo uel in metallum damnato poſſit da-
ri legatū alimentorū. qui.n.vult cōſequens,cē-
ſetur velle omne neceſſariū antecedens, l. ad rē
mobilē,cū iurib. vulgatis,& alimenta magis de
bentur naturæ,quam perſonæ, ut inquit Felin.
in cap.qualiter,& quando, il 2.num e. 28. de
accuſat. & dixi in loco præcitato.

Intellige tñ noſtram concluſionem in alimē
tis,quæ debentur in futurū pro tpe ꝙ ceſſit poſt
ſñiam,quia ea non ueniunt in confiſcatione,ſe-
cus tñ eſt in ijs,quæ debentur pro tpe lapſo an-
22 te ſñiam,quia ea ueniunt † in confiſcatione tā-
quam iura,& actiones.certum eſt.n.ꝙ in gene-
rali bonorū publicatione ueniūt actiones,ut eſt
tex.in d.l.ſi ademptis, C. de ſent.paſſ. & per illū
tex.ita tenet Alb.in l. 1.ff.de ſtatu hom. Imo. in
conſ.35.Zabar.in conſ.83. Martin. Lauden. in
tract.de fiſco,q.47.Dec.in conſ.442.col.1. Pin.
in d.rub.C.de bon.mater.par.1.nu.3.dixi ſup.
in princ.in prædictis.n. alimentis ceſſant oēs rō
nes ſupra conſideratæ,quæ impediunt confiſca
tionē,quia ea non ſunt conditionalia, nec conti
nent ius de futuro,nec ſunt perſonalia.uerifica-
tur aūt hæc limitatio in alimentis, quæ debent
iure actionis,alia.n.non debentur pro tpe præ-
terito,& in eis ſuperflua eſſet limitatio,ſed cum
diſputamus de uno præſupponimus terminos
habiles, & in his terminis loquuntur Doctor.

Poſſet tñ dubitari,an in confiſcatione ueniāt
alimenta,quæ debentur ſub noīe vſusfructus,ut
in uxore,cui maritus vſumfructū reliquit. certū
.n.eſt ꝙ ſtantibus filijs reſtringitur ad alimenta
ſecundū conſuetudinē Bulgari,gl.in auth.ꝙ lo-
cū,C.ſi muli.ſecun.nup.& vř dicendum ꝙ aut bā
nitur quis taliter ꝙ patiř maximā aut mediā ca
pitis diminutionem, & tunc non confiſcanř ali
23 menta, quia † uſusfructus eo caſu finitur, & con
ſolidatur cū proprietate,l.fi.C.de ſent.paſſ. §.fi
nitur,Inſtit.de uſufruc.l.ſi uſusfructus,ff.de iure
dot.l.corruptionē,C.de uſufruc.ubi Bal. ponit
nu.7.qñ uero patitur minimā capitis diminu-
tionem,quia uſusfructus non finitur,ut in dictis
iurib.Bal.in d.l. corruptionē,trāſibit eo caſu in
fiſcū non uſusfructus,nec eius ius, ſed cōmodi-
tas,quia illa pōt alienari,ut per Bal.in d.l.corru-
ptionē,ubi inquit non ēt deberi bannito alimē-
ta, & reprehendit Martin.contrariū tenentē,eū
ſequitur Franc.March.deciſ.833.in 1.par. Ca-
ualca.de uſufruc. mulie. relic. nu.238.& ꝙ iſto
24 caſu fiſcus † gaudeat fructib.eſt tex.in l.ſi poſtu
lauerit,§.iubet,ff.de adult.Nell.in d.tracta.in 1.
par.2.temp.q.27.& ꝓdictā diſtinctionē probat
Alex.in l.ſi finita,§.ſi de uectigalib.nu.51.ff. de
dam.infec.ſequitur Hiero.Gabrie.in conſ.123.
nu.10.& Pancirol.in conſ.181.nu.11.uol.1. hęc
tñ procedunt qñ vſusfructus ipſe debebatur, ut
qñ ēt ante confiſcationē legatum vſusfructus re
ſtringitur ad alimenta,non vř mihi dubitādum
quin ea ſint excluſa a cōfiſcatione,ſicuti ſi alimē
ta ſimpliciter fuiſſent relicta: nā de eo uſufructu
idē omnino diſponunt iura,ꝙ de legato alimē-
torū,ut paſſim annotauimus in diſcurſu operis,
ergo ſicuti non ueniret legatum alimentorum
explicitè factum,ita non debet uenire legatum
uſusfructus quod ex legis diſpoſitione, ſeu ex
cōſuetudine approbata importat ſolū alimēta.

Quando non alimenta,nec vſusfructus conti
nerentur in legato,ſed alicuius prędij, uel maſ-
ſaritij fructus eſſent relicti,tunc res eſſet clara ꝙ
25 illi uenirēt † in confiſcatione,ut uoluit Caualc.
in d.tract.de uſufr.mulie.relic.num. 339.aliud
enim eſt relinquere uſumfructum prædii, aliud
uero fructus eiuſdem, nam primo caſu uſufru-
ctuarius curam habet,& ſolicitudinem colendi
prædia,& fructus ex eis percipit ſua manu:ſecū
26 do uero caſu fructus † percipi debent de manu
domini ſeu hæredis,ut declarat idem Caualcan.
ibi, num.151.& dixi latè,in conſ. 155,

SVMMARIVM.

1 *Appellatio eſt omni caſu regulariter permiſſa.*
2 *Appellationi deſerendum eſt in dubio.*
3 *Appellatio in caſu dubio admittēda eſt etiam in caſibus, quibus regulariter eſt prohibita.*
4 *Appellatio eſt defenſio cōtra oppreſſionem iudicis, & tiriaca contra illius venenum etiam in cauſis minimis.*
5 *Appellationi non defertur in cauſa alimentorum. contra nume. 8.*
6 *Appellationi non defertur in cauſa dotis.*
7 *Appellatio non admittitur in cauſis pijs.*
8 *Appellatur in cauſa alimentorum.*
9 *Appellatio non datur in cauſa ſubſidij charitatiui.*
10 *Appellatio non datur in cauſa penſionis aſsignata loco alimentorum.*
11 *Appellare non licet in cauſis, quæ celeritatem requirunt.*
12 *Appellatio non admittitur in cauſa dotis, quando exigit celeritatem.*
13 *Partis quoad partem eadem eſt ratio, quæ totius quod totum.*
14 *Tranſactio eſt prohibita in cauſa alimentorum ēt ſi tractetur ſolum de parte.*
15 *Appellare licet quando agitur de præteritis alimentis.*
16 *Alimenta futura dicuntur, quæ ueniunt poſt conteſtatam litem.*
17 *Appellatio deuoluit negotium ad ſuperiorē iudicē.*
18 *Appellatio ſuſpendit exequutionem iudicati.*
19 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorum, ſed non ſuſpenditur exequutio.*
20 *Debitor ex cauſa alimentorum non auditur in appellatione niſi prius ſolutis alimentis.*
21 *Appellatio tunc non admittitur in cauſa alimentorum, quando actor non habet aliunde.*
22 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorū, quæ petuntur iure actionis, & non ſuſpenditur exequutio.*
23 *Appellatio non ſuſpendit exequutionem ſententiæ quando lis eſt cum paupere.*
24 *Appellatio in cauſa alimentorum admittitur, quādo de eis principaliter tractatur, ſed uide ibi de ueritate.*
25 *Appellatio admittitur in cauſa alimentorū quoad fauorem alimentarij non etiam debitoris.*
26 *Appellatio admittitur in cauſa dotis cum mulier pauper appellat, ſecus quando aduerſarius.*
27 *Appellatio admittitur in remed. l. fi. C. de edic. diui Adr. tollen. quando ſententia eſt lata contra actorem.*
28 *Actori non licet quod reo denegatur.*
29 *Appellare quando non licet in cōuentione, non etiā licebit in reconuentione.*
30 *Actor, & reus in medio cauſæ, & in ordinatorijs iudicij pariformiter tractantur.*
31 *L. quod fauore, non habet locum in iudicijs ut euitetur inæqualitas.*
32 *Appellatio ſi remouetur per reſcriptum fauore impetrantis non licebit ei quoque appellare.*
33 *Ratio ubi unica pōt aſsignari, habetur pro expreſſa.*
34 *Appellatione pendente, quando actori præſtanda ſint alimenta remiſsiuè.*
35 *Sententia in cauſa alimentorum in Gallijs eſt exequutoria.*

Priuilegium LX.

APPELLATIO eſt regulariter in om-
1 ni caſu permiſſa † niſi reperiatur ex-
preſsè prohibita, ſecundum glo. in l.
qui reſtituere, ff. de rei uendic. Bal. in l. unica, C.
ſi de mom. poſſ. circa princip. Soci. in conſ. 39.
num. 1. uol. 4. imo quando dubium eſt, an ſit de-
ferendum appellationi, tunc pronunciandum
2 eſt eſſe illi locum, † glo. & Doct. in c. ut debitus,
in uer. ex rationabili cauſa, de appellat. Innoc.
in c. dilectus, il 2. de reſcrip. Bald. in l. properan
dum, §. ſin autem, C. de iudic. Ang. in l. quoniā
iudices, C. de appellat. Rom. & Alex. in locis ci
tatis a Tiraq. in loco inferius citando, Bald. No-
uell. in loco quoq; proximè referendo, id quod
ſecundum Bar. Bal. Franc. Iaſ. Dec. Rip. & alios
quos citat Contard. in l. unica in limi. 27. num.
2. C. ſi de momen. poſſeſſ. procedit etiam in caſi
3 bus, quibus appellatio eſt † alioquin prohibita,
& ratio eſt quia appellatio, eſt defenſio, quæ da
tur oppreſſis contra iudicis iniuriam, c. cū ſpe-
ciali, §. porrò, de appellat. & inuenta eſt ut ſub-
4 ueniatur priuatis lumine, † l. per hanc, C. de tem
por. appellat. quem tex. Bal. in c. licet, in princ.
de offic. ordina. dicit aureum eſſe, & dicitur tiria
ca aduerſus iudicis venenum, vt inquit Bal. in
d. l. vnica, in fi. & admittitur etiam in cauſis mini
mis, l. & in maiorib. C. de appellat. Tiraq. de iu-
dic. in rebus exig. feren. uer. nono facit.
5 In cauſa tamen alimentorū non eſt locus † ap
pellationi, ut ꝓbat tex. in l. fi. ff. de appel. recip.
per quē ita dixit Bar. in l. Mela, in fi. ff. de alim.
& cibar. leg. & in tract. de alimen. nu. 47. ubi tñ
refert Franc. Tigr. cōtrarium tenere, idem Bart.
in l. ſolent, col. fi. ff. de alim. & ciba. lega. Pract.
Pap. in for. libel. q̃uo agitur pro re ſingula. nu.
85. Affli. in deciſ. 152. num. 3. Vital. in tract. clau
ſul. in tit. an poſſit alimen. renuncia. col. 12. cir-
ca fin. Euerar. loco 24. in fi. Tiraq. de priuileg.
piæ cau. priuileg. 153. Crot. in conſ. 178. in fi.
Gram. in conſ. ciui. 146. num. 14. Natta in cōſi.
108. nu. 1. & in conſi. 410. nu. 15. Gigas in trac.
de penſio. quæſt. 95. nu. 3 Cephal. in conſ. 485.
nu. 86. Marc. Mant. in ſing. 22. nu. 4.
Et quia valet argumentum ab alimentis ad
6 dotem, multi voluere quod idem † ſit in cauſa
dotis, Bal. in l. 1. col. 4. ff. ſolu. matr. de quo po-
nit Bal. Nouell. in tract. dot. par. 9. in 7. ſpecia.
colum. fin. circa fin.
Pari modo uolunt aliqui quod in pijs cauſis
7 non admittatur appellatio, † quia cauſa alimen
torū dr̃ pia, & æquiparantur, & procedunt a pa
ri cauſa dotis, & cauſa alimentorum, uerū utro-
que caſu veritas eſt in cōtrarium, quia regulari-
ter in cā dotis datur appellatio, vt per Bal. Nou.
in d. ſpecia. 7. colum. 1. & 2. ſimiliter in cauſa
pia eſt locus appellationi, ut uoluit Roman.
in dicta authen. ſimiliter, in ſexto ſpecia. iudic.

C. ad

C.ad leg.Falcid. Alex. ad Bar.in d.l.Mela,Euerar.d. loco 24. Tiraq.in d.priuileg.153.

Immo multi etiam tenuerunt appellationem
8 dari in cauſa alimentorũ,ut poteſt uideri†apud
Specu. in tit.de appellatio. §.in quibus, uer. ſed
nunquid quando iudex, Vital.in d.trac.clauſ.an
poſſit alim.renunciar.col.10.Tiraq.loco prædicto.mouẽtur omnes ea ratione, quia appellatio
ſemper eſt permiſſa niſi inueniatur expreſsè prohibita. Verior tamen eſt prima opinio, quod
non detur appellatio, quam ſequitur etiam Belencin.in tract.de charita.ſubſid. q.55. ubi dicit
9 idem eſſe in ſubſidio charitatiuo† impoſito pro
alimentis Epiſcopi, & per eandem rationem Gi
10 gas,d.q.95. inquit idem eſſe in penſione, † quæ
aſſignatur,vel reſeruatur pro alimentis, & ratio
eſt, quia cauſa alimẽtorum deſiderat celeritatẽ,
cum uenter non patiatur dilationem,& dũ cauſa appellationis cognoſcitur poſſet creditor fame perire, appellatio autem ſolet reiici in cau-
11 ſis,quę celeri expeditione†ſunt terminãdę,Spe.
d.tit.de appella. §. in quibus, uer. octauo, Iaſ.
in l.1.col.1.ff.de ſcri. probatur in l. fi. ff.de appel.
recip.in c.fi.2.q.6. Maran. de ordi. iudic.par.6.
uer.& quãdoque appellatur, nu. 229.Contard.
in d.l.unica,in ult.ratio.decid.nu.17.hanc rationem in materia alimentorum ferè omnes conſiderarunt,præcipuè Bar.Vital.Bal.Nou.Euerar.
Tiraq.& Cæphal.in locis ſupra relatis, & per eã
rationem inferunt Bal.Nou. & alii,quod etiã in
cauſa dotis non dabitur appellatio,quando cau
12 ſa† exigit celeritatem,per eandem rationem dicunt Rom.& alij ſupra citati,ꝙ appellatio datur
in cauſa pia, quia ceſſat ratio celeritatis, quæ militat in cauſa alimentorum.

Et procedit concluſio principalis ſiue de omnibus alimentis tractetur,ſiue de eorum parte,
puta de veſtibus,de uino,vel de frumento, quia
13 eadem eſt ratio partis,quoad partem, † quę eſt
totius,quoad totum.l. quę de tota,ff.de rei uẽd.
Euerard.in loco 80. & pro hoc facit, quod uoluit Caſt.in l.eum ij,in prin. nu.5.ff.de tranſact.
ubi dicit, quod tranſactio eſt prohibita in cauſa
14 †alimentorum ẽt qñ de parte tractatur,ſequitur
Cordub.in l. ſi quis a liberis. §.ſi vel parens,nu.
30.ff.de lib.agnoſcen.

Intellige tamen prędicta procedere,qñ petſitur alimenta futuri tẽporis,alias ſi petantur præ
15 terita erit locus appellationi,† ut declarat Ioan.
And.ad Spe.§.in quibus, in ver.ſed nunquid,ſuper uer. aliorum, & hanc ſententiam cõem dicit
Albe.in l.pen.in fi.ff.de his, qui ſunt ſui,vel alie.
iur.Cuma.in l.fi.nu.4.ff.de appel.recipien.Are.
in conſ.97.in cauſa,& puncto,nu.3.ver.pro hoc
dicto, Dec.in l.de alimentis,num.10.C.de tranſact.poſt Iaſ.ibi, qui idem uult,hanc ſententiam
tenuerunt multi citati a Cordub. in d.§.ſi uel parens,nu.26 & 32. qui tamen omnes non dicunt
id ad quod citantur,præcipuè Bar.& Bal.Gigas
de penſio.quæſt.51.in fi. Foller. in praxi cenſu.
uer. huiuſmodi cenſus ſuper rebus, nu.86.deci.
Pedem.86.in fi.ubi infert ad collectas, ut.ſ.pari
modo non detur appellatio in collectis futuris,
licet aliud ſit in pteritis,ſequitur Lancel.in trac.
de attenta.in 2.par.c.12.limi.24. ubi allegat ẽt
Duen. quem tamen non inuenio in loco per eũ
citato, Contard.in d.l.unica,limit.3.nume.54.

Et in pręſenti caſu dicuntur alimenta futura,
quę debentur a die litis cõteſtatæ, quia reſpectu
16 illius tẽporis dicũtur futura, † ut uoluit Caput
aquen. in deci. 118. uol.1. quem citat Contard.
d.limi.3.nu.56.& ſeq. & Lancel.d.limit.24.nu.
8.ratio autem prędictæ limitationis eſt, quia in
alimentis præteriti temporis ceſſat ſuſpicio, ne
is fame pereat: iam enim uixit, & propterea nõ
eſt neceſſaria celeritas. & ſi dicatur, quod cauſa
alimentorum ſemper eſt fauorabilis, & exigit
celeritatẽ,reſpondetur uerum hoc eſſe, ſed non
tantam celeritatẽ requirit, qñ agitur de præteritis quanta eſt neceſſaria, qñ tractatur de futuris.

Secundò, quod dicimus non appellari a ſnĩa
lata in cauſa appellationis intelligitur, quoad
hoc ut ſuſpendatur exequutio ſnĩæ,nam quoad
deuolutionem negotii, & cauſæ datur appellatio,alias.n.appellatio non ſolum deuoluit nego
17 cium ad iudicẽ†ſuperiorem ad quẽ appellatur,
l.1.in prin.ff.de appel.gl.in l.1.& ibi Bar. nu.3.
uer.circa tertiam.C. qñ prouoc.non eſt neceſſaria,Bar.in l.ſi expreſſim, nu.5.ff.de appel.Inn.&
Io. And.in c.1. de confirm.uti. uel inuti.Bald.in
d.l.1.nu.12.uer.quarto quæro, Alex.in conſ.53.
nu.2.uol.5. Anan.in conſ.26.nu.9. ubi Bolog.
nu.13.uer.prętcrea,Pariſ.in conſ.28.nu.22.uol.
4.Menoc. de arbitr.iudic.quęſt.67.nu.13. ſed ẽt
18 ſolet ſuſpendere exequutionem ſententię,†quia
pendente appellatione nihil debet innouari, ut
in rub.& toto tit.ff.nil nou. appel. pend.c.ſuper
eo.il 1.de appel.c.ſi a iudice,eo. tit.in 6.Abb.in
rub.de appel.ubi Dec.col.3.uer. ſecundò principaliter,Rom.in conſ.37. nu.4.Pariſ. cõſ.28.nu.
26.uol.4. Bero.in cõſ.110.nu.40.vol.3.Soc.iun.
in conſ.75.nu.24.uol.4.Natta in conſ.583.nu.
5.Vantius in trac.nullita.in tit.quoties, & intra
quod tempus,nu.48.& ſnĩa pẽdente appellatione nõ poteſt mitti exequutioni.l. 1.ubi gl. Bar.
& alii.ff.nil nou.appel.pend.l. 3.ubi Doct.C.de
appel.c.bonę.c.dilecto,eo.tit.c.veniẽtes,in fi.de
iureiu.Alex.in conſ.99.nu.3.uol.5. Iaſ.in conſ.
187.col.7.uer.quartò accedat,uol.2. Dec.ĩ cõſ.
97.col.2.Bero. in conſ.116. nu. 10.vol.3. Natta
in conſ. 583.num.5.

Et ꝙ in cauſa alimentorum admittatur appel
19 latio,†ſed exequutionẽ ſnĩę non ſuſpendat,Bal.
hoc uoluit in l.ſi inſtituta.§.ſi de inofficioſo,nu.
2.ff.de inoff.teſta. ubi dicit,ꝙ licet detur appellatio,tñ interim fit exequutio, Are. poſt Ioã.And.
quẽ citat in cõſ.97.nu.3.Ang.in l.pen.in fi.ff.de
his,qui ſunt ſui,uel alie.iu.vbi inquit procedere
ſiue alimẽta petantur offõ iudicis ſiue iure actionis, quia & ſi de hoc nõ extet lex expreſſa, dictat
tñ rõ,ꝙ pręſtentur alimenta ne interim alimentãdus fame pereat,& ꝗuis loquatur ꝑ uerbũ fortè,
nõ tñ minus dr̃ affirmare eã ꝓpoſitionẽ, Afflic.in
dec.52.nu.3.Bal.Nou.ĩ d.trac.do.par.9.ĩ priui.
7.col.1.vbi relata opin.Io.And. dicit illã ſibi placere,at nõ diſtĩguit,an petaut̃ offõ iudicis,uel iure

actionis

actionis. Monteleon. in ſua praxi arbit. par. 1. in
6. quaſt. princip. dubio 13. nu. 13. Foller. in dicta
prax. cenſua. in uer. huiuſmodi cenſus ſuper re-
bus, nu. 86. ubi allegat Iaſ. in l. de alimentis, qui
tamen nihil de hoc dicit, Contard. in d. l. diffama
ri, in 3. limita. nu. 54. vbi intelligit ſecundũ Ang.
non modo, quando petuntur officio iudicis, ſed
etiam quando iure actionis, & poſt Rotam, quã
20 citat, dicit fortius, † quod in cauſa appellatio-
nis debitor nõ debet audiri niſi ſolutis prius ali-
mentis, Io. Bap. Aſinius in ſua praxi, §. 31. c. 2. in
2. princi. limitat. num. 6. Lancel. in tract. de atten
ta. par. 2. c. 12. limita. 24. per totam, poſt deci.
Pedem. 25. nu. 20. qui hanc diſtinctionem ex-
tendit etiam ad collectas, & Bal. Nouel. in d. ſpe
cia. 7. dicit idem eſſe in dote, in excommunica-
to, & aliis caſibus ſimilibus. ſed & ſi hæc plana
uideantur, tamen intelligenda ſunt in eo, qui a-
21 liunde † non habet, quo caſu hoc uoluerunt etiã
Mart. de Fano, Gui. Suzar. Spec. & Io. And. quos
citat Bal. Nou. loco prędicto, qui ſubſiſtente i-
nopia dicit nõ eſſe diſcrimen conſtituendum in
ter qualitatem iudicii in quo petuntur alimẽta.

Tertiò declaratur prædicta concluſio, ut non
procedat, quando alimenta petuntur iure actio
nis, quia tunc datur appellatio, & non ſuſpendi
22 tur exequutio, † ut uoluit Spec. in d. tit. de appel
latio §. in quibus, num. 11. ſequitur Io. And. ibi
in additio. Bald. in l. ſi. num. 1. ff. de appellat. re-
cipiẽ. ubi refert Gul. Cun. & Mart. de Fano ſic te
nuiſſe, & rationẽ eſſe inopiam debitoris, & ſub-
dit idem eſſe in omnibus iudiciis, quæ celeritatẽ
deſiderant, idem uoluit Cuma. ibi, nume. 4. hoc
etiam placuit Vital. in d. cla. an poſſit alim. re-
nuncia. colum. 2. ubi allegat etiam Rom. & re-
fert ſimpliciter uerba Bar. Lancello. in tracta. de
attenta. in 3. par. cap. 38. num. 67. ubi tamen al-
legat ſolum Specu. & Io. And. deci. Pedem. 25.
num. 20. Cordub. in d. §. ſi uel parens, nume. 28.
hoc tamen, quod dicitur de iure actionis nõ pro
cedit, quando is, qui petit eſſet inops, quia tunc
etiam ſuſpenditur exequutio, licet detur appel-
latio, ut ſupra dixi poſt Bal. Nou. in d. par. 9. ſpe
cia. 7. & ratio eſt, quia ſubeſt ſemper celeritatis
cauſa ſi alimentarius eſt inops, & ita intelligunt
Bar. Cum. in d. l. ſi. & alii ſupracitati, Cordub. lo-
co prædicto, num. 31. ampliatur enim diſpoſitio
ad omnes caſus, quibus conuenit ratio l. regu-
la. §. ſi. ubi notant Bar. & Bald. ff. de iu. & fac. i-
gno. l. 2. §. ſi mater, in uer. quid ſi curatores, & in
uer. quid ſi deceſſerint. ff. ad Tertulli. ponit Eue-
rar. loco 35. colum. 1. ideo autem prædicti Do-
ctores dixerunt de officio iudicis, quia officio iu
dicis petuntur alimenta, quæ debentur paupe-
ri, ſed poſſunt item pauperi relinqui, atque ita
deberi iure actionis, & hoc priuilegium non cõ
petit ratione actionis, ſed ratione paupertatis,
& inopiæ, qua ratione uidemus, quod ubi cau-
ſa eſt cum paupere, qui habuit pro ſe ſenten-
tiam in fauorem non ſuſpenditur exequutio,
23 ſed interim † eſt alendus, ut uoluit Specu. de in-
quiſitio. §. ſi. uer. porrò, Bal. in l. ſi. C. de ordine
cognitio. Caſtr. in l. diuortio, in prin. ff. ſoluto
matrimonio, Felin. in cap. ſi qui teſtium, colum.
3. de teſtib. Ripa in l. ſecunda, numero 4. ff. de re
iudi. & dixi ſupra dum tractaui de alimentis præ
ſtandis pendente appellatione, in tit. quibus de-
beantur alimenta, & generaliter in quocunque
paupere id tenuit Benincaſ. in tract. pauperta.
in 7. quæſtio. in 4. ſpecia. iudicio. numero 7. vbi
alia adducit ſimiliter introducta circa alimenta
pauperis, & prædictam opinionem, quod non
ſuſpendatur exequutio, quando actor eſt pau-
per, tenuit etiam Aret. in dicto conſilio 97. in
fi. Lancel. Gallia. in conſuetud. Alexand. in uer.
ſolidos, quæſt. 6. numero 27. quare tenendum
eſt, quod ſiue iure actionis, ſiue officio petantur
ſemper ſententia mittatur exequutioni ſi qui
petit eſt pauper, & non habet aliunde, & poſſet
id multis mediis confirmari.

Quarto reſtringitur, ut nõ procedat qñ de ali
24 mentis principaliter tractatur, † quia tunc da-
tur appellatio, Alber. in l. ſi. ff. de appellat. reci-
pien. Cordub. dicto §. ſi uel parens, numero 33.
ubi citat Vital. & Lupum, Rebuf. reg. conſtitut.
tom. 1. de ſent. proviſ. articulo 1. gloſ. 2. nume-
ro 34. ſed hæc ſententia erronea eſt, & Docto-
res prædicti non hoc dicunt, & ſupra probaui-
mus appellationem non ſuſpendi etiam ſi prin-
cipaliter tractemus de alimentis, quando paupe
ri debentur, & non minus debet eſſe fauorabilis
cauſa alimentorum, quando principaliter de eis
agitur, quam ubi de eis tractatur incidenter, ne
incidens ſit fauorabilius ipſo principali, & non
eſt opus multis rationibus ad confirmandum
hanc opinionem, quia ſupra in præſenti con-
cluſione ex communi omnium ſententia pro-
bauimus non eſſe locum appellationi.

Poſtremo noſtra concluſio intelligi debet,
quando ſententia lata eſt in fauorem alimenta-
rij. Nam ſi contra eum lata ſit debet ei appella-
25 tio permitti, † alias quod eſt introductum in fa-
uorem, retorqueretur in odium, contra l. quod
fauore, C. de legib. & hoc caſu ceſſat ratio, ideo
ceſſare quoque debet diſpoſitio, & in propoſito
dicit Bal. Nouel. in d. ſpecia. 7. in fi. quod & ſi
ſententia lata pro muliere in fauorem dotis non
ſuſpendatur per appellationem, quando mulier
26 † eſt pauper, tamen aliud eſt, quando ſententia
eſſet lata contra mulierem, & quamuis Bal. No
uel. eo loci nihil alleget, tamen in noſtris termi-
nis eſt deciſio Ang. in l. ſi. ff. de appellat. recip.
ubi dicit licere appellare, quando pronuncia-
tur alimenta non eſſe præſtanda, quia ceſſat ra-
tio prohibitiua appellationis, & mens legis pro
hibentis, ergo ceſſare debet diſpoſitio, lex enim
extẽditur ad eos caſus ad quos producitur eius
mens, & ratio, ut inquit Din. in l. certum, in fi. de
reg. iu. in 6. & facit, quod in ſimili uoluit idem
Ang. in l. quiſquis. C. quor. appellat. non recip.
27 ubi dicit, quod & ſi non appelletur † a ſenten-
tia lata in iudicio, l. ſi. C. de edicto diui Adria.
tollen. tamen fallit, quando iudex pronunciat
contra actorem, puta cum non eſſe mittendum
in poſſeſſionem, & ſubdit, quod tunc datur ap-
latio, & ſic practicauit, & inquit Iacobin. ibi, nu.
10.

16.hoc eſſe ſtupendum, & elegans dictum,& ſe
quoque obtinuiſſe in practica, idem uoluit Zuc
card.ibi nu.443.Tiraq.in tracta.le mort ſeiſit,le
uiſ.par.6.declarat.6.num.3.Ducn.in reg.44.in
1.fallen. Menoc.in tracta.de adipiſcen. poſſeſſ.
rem.4.num.876.ubi idem dicit in ſententia lata
in cauſa alimentorum,citans Bald. Nouel.loco
prædicto,qui tamen non hoc dicit in alimentis,
ſed in dote.

Contra tamen hanc limitationem facit, quia
quod quiſque iuris in alium exercet ipſe eodem
iure uti debet l.1.ff. quod quiſque iuris,& acto
28 ri non debet licere, † quod reo denegatur, C.
non licet actori,de reg. iu.in 6.l.non debet acto-
ri,ff.eod.tit. ideo ſi in cauſa conuentionis non li
29 cet appellare,† non etiã licebit in reconuentio-
ne, glo.in cap.2. de mutu.petit. Bal. in capitu.
quibuſdam, ver. ſimile habemus,de conſuetud.
Abb.in d.cap.2.& in medio cauſę actor,& reus
30 pariformiter † iudicantur, glo. in c. cum ad ſe-
dem,in uer.cum pertinentiis,de reſtit.ſpoliat.&
in cap.cum partium iura,de reg.iu.in 6.& idem
eſt in tendentibus ad ordinationem iudicij, Bar.
in l.de die. ff. qui ſatiſda. cogan.cum aliis apud
Dec. in l. fauorabiliores, numero 3.& ſeq.ff.de
reg. iu. & in iudiciis ne inducatur inæqualitas
31 non eſt locus† regulę d.l. quod fauore,ut decla-
rat Bellam.in cap.ex conqueſtione, nume.8.de
reſtit.ſpoliat.& ideo uidemus, quod ſi quis im-
petrat reſcriptum per quod remoueatur appel-
32 latio,illud intelligitur, etiam in odium † impe-
trantis,Felin.in rub. de reſcrip.num.2. ergo ui-
detur idem dicendum in priuilegio a iure con-
ceſſo, ut intelligatur in odium eius,cui fuit con-
ceſſum, & ideo in d.remedio l.fi.C.de edic. diui
Adria.tollen.aliter diſtinguũt Doctores,ut ſcili
cet id ſolum attendatur, an ſententia ferat dam-
num,quod reparari nõ poſſit in petitorio, quia
ſi non poteſt reparari admittitur appellatio tã
reſpectu rei,quam actoris,ut per Odof. in l.uni
ca,C.ſi de mom.poſſ.Bar.in l.2.num.5.ff.quor.
appellat. non recip. & latè ponit Contard.in d.
l.unica,in 1.limit.& in limit.17.num. 4.ubi latè
de hoc differit,ſed in effectu, quando ratio pro-
hibitionis eſt certa, & expreſſa, uel unica reddi
33 poteſt,quo caſu habetur † pro expreſſa,glo. in l.
quamuis, C.de fideicom. ubi Bal.& Caſtr.idem
Bald.in l. maximum uitium.C.de liber.præter.
Euerar. loco 35.col.11.uer. ſed ne erres,tunc res
eſt expedita, quia ea ceſſante ceſſat diſpoſitio,d.
l.cum pater.§.dulciſſimis,& hæc eſt unica ratio,
quæ defendit opinionem Ang. quam in termi-
nis alimentorum ſequuntur Meno.& Contard.
in locis prædictis,ideo non eſt curandum de re-
gula l.quod fauore, nec de regula,l.fauorabilio
res,ſed an militet ratio celeritatis,vel non, quare
ſtabit firma limitatio, quod ſi feratur ſententia
contra alimentarium,licebit appellare.

Generaliter autem quando pendente appel-
34 latione† miniſtrãda ſint alimenta,diximus ſupra
in tit.quib.debeãt alimẽta,& tractat Par.de Pur.
in tracta.ſind.in uer.expenſæ,num.2. folio mihi
224 ubi latè agit,& allegat Bal.in l.1.ff.ſolu.ma-
trimo.Hoſt.& Specu. tradit etiam Lup.in repe.
cap.per ueſtras,ante notabilia,ampliat.18.§.39.
num.3.uer. ex quo infertur, ubi pariter allegat
Bal.in loco prædicto,Ripa in l.2. nume. 4. ff.de
re iudic. & alios citaui, ubi ex profeſſo tractaui
materiam:in Galliis autem uigere conſtitutio-
35 nem regiam,quod omnis ſententia † qualitercun-
que lata in cauſa alimentorum eſt exequutoria,
ut inquit Rebuf.d.arti.1.gl.2.num. 34.

S V M M A R I V M.

1 *Factum legitimè non retractatur ex ſuperuenienti caſu.*
2 *Donatio eſt contractus nominatus etiam inſpecto iure antiquo.*
3 *Donatio perfecta non poteſt reuocari.*
4 *Donatio reuocatur propter ingratitudinem,ſi donatarius neget alimenta donatori.*
5 *Dominium non transfertur ſine traditione.*
6 *Dominium ſine traditione transferri non poteſt cõſenſu partium induci.*
7 *Dominium translatum non retrotransfertur ſine traditione,& actu retroſimili.*
8 *Dominium retrotransfertur in donatorem, quando donatio reuocatur ob non præſtita alimenta promiſſa,vbi latè.*
9 *Dominium ſine traditione transfertur in Eccleſia, & pia cauſa.*
10 *Dominium non retransfertur in donatorem ob non præſtita alimenta promiſſa, quando donatio facta eſt Eccleſia.*
11 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum,fallit,nu.13.*
12 *Fiſcus non vtitur priuilegio contra fiſcum.*
13 *Priuilegiatus vtitur priuilegio contra priuilegiatum,qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie.*
14 *Eccleſia cadit ab emphiteuſi ſi non ſoluit canonem tempore debito.*
15 *Eccleſia cadens ab emphiteuſi ob culpam prælati, qui non ſoluit canonem,reſtituitur in integrum.*
16 *Eccleſia vtitur iure minoris.*
17 *Donatarius non priuatur re donata, licet alimenta non præſtiterit donatori, quando defecit in modico.*
18 *Vaſallus non priuatur feudo propter modicam ingratitudinem.*
19 *Emphiteuta non expellitur propter deteriorationem modici momenti,& nu.27.*
20 *Conditio non dicitur deficere, quando defectus eſt in modico.*
21 *Aliquid dictio,verificatur in modico,& eſt vniuerſalis, atque ibi latè.*
22 *Emphiteuta priuatur emphiteuſi ob non ſolutum canonem, licet ille conſiſtat totus in reminima.*
23 *Emphiteuta priuatur, quando defecit in minima parte canonis.*
24 *Emphiteuta tunc maximè cadit ab emphiteuſi ob minimum defectum, quando tenetur ex pacto.*
25 *Emphiteuta non ſoluendo priuatur propter contemptum.*

Contra-

26 *Contractus non ſeruatur ei, qui defecit ex parte ſua etiam in re minima.*
27 *Emphiteuta ob modicam deteriorationem non priuatur.*
28 *Donatarius, qui ob alimenta non præſtita priuatur re donata purgat moram tribus concurrentibus.*
29 *Donatario competit condictio ob cauſam ad repetendum donata, quando alimenta promiſſa non præſtantur.*
30 *Condictio omnis eſt in perſonam.*
31 *Condictiones aliquæ ſunt in rem ſcriptæ.*
32 *Donatario datur actio præſcriptis verbis ad repetendum donata, quando donator non præſtitit alimenta.*
33 *Donatario datur actio ex l. ſi quis maior, ad repetendum data ſi contractus eſt iuratus.*

Priuilegium LXI.

QVAE ſemel legitimè conſtituta ſunt
non retractantur ob cauſam ex poſt
1 †ſuperuenientē, c. factū legitimè, vbi
Din. de reg. iu. in 6. l. in ambiguis. §.
non eſt nouū, ubi Dec. & Cagn. ff. eo. tit. & contractus
a principio ſunt uoluntatis, poſtea uerò
neceſſitatis. l. ſicut. C. de actio. & obli. donatio
2 aūt eſt †contractus noīatus, gl. in l. in ædibus. §. 1.
in uer. ex rebus. ff. de dona. in l. 2. & in l. fi. ff. de
cond. ob cauſ. Cin. in l. 2. ubi Bar. Bal. & alij. C.
eo. tit. Bar. Ang. Caſtr. Alex. & Iaſ. in l. iuriſgentium,
in prin. ff. de pac. qui omnes uolunt id uerū
eſſe inſpecto etiam iure antiquo, communē
dicit Iaſ. loco prædicto, Corne. in conſ. 101. in
prin. uol. 1. Ripa, in l. fi. nu. 120. C. de reuo. don.
3 ideo donatio† reuocari non poteſt, ut probatur
in l. Ariſto. ff. de donatio. ubi, quod donatio contractus
eſt ſui natura irreuocabilis, latè ꝓſequitur
Imo, in c. fi. nu. 25. uer. ſecundo poteſt, de donatio.
communem etiam dicit Clar. in tract. de
dona. quęſtione prima, numero tertio, ubi citat
etiam Bertachin.

Tamen ſi donatarius recuſet alimenta præſtare
donatori priuatur rebus donatis, & donatio
4 †reuocatur propter ingratitudinē, ita gl. in l. fi.
in uer. uoluerit. C. de reuoc. dona. ubi mouetur
argumento l. alimenta, in prin. & §. 1. ff. de liber.
agnoſ. & l. diuus. ff. de iure patron. arguendo de
liberto ad donatarium, & hanc opinionē tenuerunt
Cin. & Bald. ibi, & communem dicit Ripa,
nume. 163. Corne. in conſ. 120. col. 1. uol. 1. Abb.
in c. fi. de dona. Crot. in conſ. 76. nu. 21. Lupus,
qui alios citat in rub. de dona. inter ui. & uxo. §.
70. nu. 25. Crau. in conſ. 51. nu. 5. Cagno. in l. in
condemnatione, ff. de reg. iu. Rol. in tract. de lucro
dot. q. 67. in fi. Cordub. in l. ſi quis a liberis.
§. item iudex, numero 59. ff. de liber. agnoſcen.
Clar. in tracta. de donatio. quæſt. 21. numero 3.
Iacobin. in ſua inueſtit. in uer. & cum pacto, numero
7. Ripa, d. l. ſi unquam, numero 72. C. de
reuoc. donat. Gomeſ. de contract. cap. 4. numero
14. in fi. Riminal. in §. 1. numero 536. Inſtit.
de donat. & hanc opinionem defendi, in titu.
quibus debeantur alimenta, in quæſtio. an donatarius
teneatur alere donarorem.

Sed hoc procedit, quando donatio eſt ſimplex,
& a donatario alimenta non fuerunt promiſſa,
ſed ſimpliciter debentur a lege per obligationem
antidoralem: at ſi in donatione conuentum
ſit, quod donatarius alat donatorem, tunc
aliud eſt magis ſpeciale. Nam regulariter do-
5 minium non transfertur † ſine traditione, l. traditionibus,
C. de pact. §. per traditionem, Inſtit.
de rerum diuiſ. l. penul. C. de rei uendic. l. ſi ex
ſtipulatione, ff. de acquirenda poſſeſſ. Bald. in l.
ea lege, numero 3. C. de cond. ob cauſ. ubi dicit
rationem eſſe, quia dominium naturaliter incipit
a poſſeſſione, & principia naturalia non poſſunt
in totum remoueri ab actibus hominum,
& quod requiratur traditio, uoluit Abb. in cōſilio
94. columna 4. in fine, uer. nunc, uolumine
2. Alexan. in conſ. 28. in prin. uolumine 2. dixi
in conſi. 52. numero 75. & non poteſt id induci
6 etiam partium expreſſa diſpoſitione, †quod dominium
ſine traditione transferatur ſecundum
glo. in dicta l. traditionibus, ubi eām ſequitur
Dec. numero 2. uer. 4. etiam, Bar. in l cum falſa,
in prima oppoſ. C. de iu. & fac. ignor. in l. 1. numero
19. uer. aut loquimur in contractibus, ff.
de condit. & demonſt. Caſtr. & Aret. in l. qui abſenti.
§. primo, ff. de acquiren. poſſ. Dec. in conſ.
300. numero 4. Ruin. in conſ. 112. numero 4. uolumine
4. Natta in conſ. 456. numero 3. & quod
dicitur de dominii translatione locum habet ēt,
quando agimus de eo iam translato retransfe-
7 rendo, † ut quia contractus reſcindatur, & reſoluatur:
nam etiam ſi partes a contractu perfecto
diſcedant, non tam dominium retrotransfertur
in primum dominum, niſi ſequuta retraditione,
ſed requiritur noua traditio, & actus, qui ſit retroſimilis,
ut eſt textus expreſſus in l. ab emptione,
ubi notant glo. Bar. & alii omnes, ff. de pact.
l. prima, ubi etiam Doctores, C. quando lic. ab
emptio. diſced. glo. in l. prima, C. de inoffic. donat.
quę dicit hoc eſſe uerum etiam quando contractus
reſoluitur ipſo iure, & ibi eam ſequitur
Bal. numero duodecimo, idem Bal. in l. prima,
quæſtione ſexta, C. ſi quid in fraud. patro. Bar. in
l. & ideo, ff. de cond. furti. Ruin. in conſilio 132.
numero decimoquarto, & decimoquinto, conſilio
173. numero decimoquinto, uolumine primo,
Rube. in conſilio 58. numero quarto, Ripa
in l. ſi unquam, numero 109. & ibi Tiraquel. in
uer. reuertatur, numero decimoſeptimo, & decimooctauo,
C. de reuoc. donat. Dominus Becius
in conſilio quadrageſimoſecundo, numero
uigeſimo.

Tamen ſi in donatione appoſitum eſt pactū,
quod donatarius teneatur alere donatorem, &
ille deficiat in obſeruatione pacti, retrotranſ-
8 fertur †dominium rerum donatarum in donatorem,
& ei datur utilis rei uendicatio, ut eſt
textus in l. prima, C. de donat. quæ ſub modo,
ubi dicit, quod uendicari poſſunt: rei

autem

autem uendicatio datur ſoli domino, & hoc di-
cit glo. ibi introductum eſſe ſpeciali fauore ali-
mentorum, ad idem eſt tex. in c. uerum, ſecundũ
intellectum gl. 1. de condit. appoſ. ſequitur Bal.
in conſ. 250. uolum. 3. Rom. In conſ. 284. num.
3. idem uoluit glo. in d. l. traditionibus, in uer.
non nudis, Arer. in l. 1. colum. pen. ff. de legat. 1.
ubi dicit dari utilem actionem in rem, Corne. in
conſ. 101. colum. 2. uer. ſimiliter & donatio, &
in conſ. 102. colum. 2. uer. & inſuper, uolum. 1.
& in conſ. 45. colum. 1. uer. circa ſecundum, uo-
lum. 4. Ripa in conſ. 146. num. 1. idem Ripa, in l.
fi. num. 129. C. de reuocan. dona. ubi poſt Bar. di
cit bonum eſſe donatori, quod ſemper apponat
pactum præſtandi alimenta, & in l. in inſulam,
numero 86. ff. de uerb. oblig. ubi poſt Bald. in d.
conſilio 250. inquit moram non poſſe purgari,
tum quia exequutio iam facta eſt a lege, tum
etiam quia non purgatur, quando res non po-
teſt in priſtinum reduci, Alcia. in conſ. 111. num.
5. Cur. iun. in d. l. traditionibus, num. 26. Ber-
tran. in conſ. 66. uolum. 3. ubi dicit, quod mora
purgari non poteſt, idem Bertran. in conſ. 74. eo
dem uolum. Didac. lib. 1. uariar. reſolu. cap. 14.
num. 4. ubi inquit ſine dubio dari utilem rei uen
dicationem donatori ad repetendum donata,
Cordub. d. l. ſi quis a liberis. §. utrum, num. 20.

Confirmatur hæc conſtitutio, quia uidemus
idem ſeruari in Eccleſia, & pia cauſa in quam
9 ſine traditione † transſertur dominium, l. fi. ubi
Doctores, C. de ſacroſan. eccleſ. glo. in dicta l.
2. C. de don. quæ ſub modo, & ibi etiam ponunt
Doctores. & in l. traditioni bus, C. de pact. & ibi
Iaſ. numero 17. dicit idem eſſe in pauperibus, &
Cur. iun. num. 25. dicit intelligendum eſſe de uti
li dominio, & rei uendicatione Iaſ. in conſ. 143.
num. 4. uolum. 4. Pariſ. in conſ. 77. num. 4. uol.
1. Ruin. in conſ. 128. num. 6. uol. 1. Alcia. in conſ.
12. num. 6. Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. donatio-
ne largitus, nume. 153. & num. 169. & in uer. re-
uertatur, num. 338. C. de reuoc. dona. & in trac.
de priuileg. piæ cau. priuileg. 107. ratio priuile
gij eſt fauore alimentorum, vt voluit gl. in d. l. 1.
C. de do. quę ſub modo ubi etiam ſequitur Bar.
qui infert, quod ideo rei uendicatio concurrit
cum condictione, quia cum ſit utilis tantum nõ
dicitur propriè res mea, & condici poteſt, ſecus
ſi eſſet directa, quia res eſſet mea, & condici non
poteſt res propria, & hoc caſu, quia deficit dire-
ctum dominium iudicatur de illa re tamquam
de aliena, ut inquit Bal. ibi in fi. per l. in bello. §.
ſi quis ſeruum. ff. de capti. & quod ſit inductum
fauore alimentorum ponit etiam Salic. ibi in 3.
oppoſ. num. 4. dicens idem ſtatui in Eccleſia, &
num. 8. poſt Bal. in l. ea lege, C. de cond. ob cau.
dicit colligi poſſe bonum conſilium ad impediẽ
dum alienationem rei donate, quod ſcilicet adii
ciatur rem tradi, ut aliquid ſoluatur annuatim
pro alimentis, & hoc uoluit antè omnes, Cin. in
d. l. 1. & idem uoluit Salic. in l. ea lege, oppo. 14.
C. de cond. ob cau. Ripa, in d. l. fi. num. 129. C. de
reuoc. donat. Verum Cur. iun. in d. l. traditioni-
nibus, num. 16. C. de pact. dicit hoc eſſe regulare
in omnibus donationibus, ut propter inobſer-
uantiam pactorum retrāsferatur dominium in
donatorem ſine traditione, & hoc duplici ratio-
ne. primo fauore donantis, qui exercet liberali-
tatem, ſecundo odio donatarij ingrati, qui pa-
cta non obſeruat, ſed eius opinio eſt falſa, quia
ob pacta non ſeruata datur quidem condictio
ob cauſam ad repetendum donata, ut toto tit. ff.
& C. de condic. ob cauſ. ſed dominium non re-
transfertur nec datur rei uendicatio, & idem eſt
reſpectu eius, qui liberalitatem exercet: is enim
licet fauore dignus ſit, non tamen reperitur, ꝗ
ob non ſeruata pacta poſſit uendicare donata.
ſtat ergo uerior ratio fauore alimentorum.

10 Prædictum tamen priuilegium † non habet
locum, quando donatio facta eſſet Eccleſiæ, ut
inquit Bal. in d. l. 1. uer. Canoniſtæ non concede
rent, C. de dona. quæ ſub modo ubi dicit apud
Legiſtas, hoc uerum eſſe etiam in Eccleſia, ſed
quod Canoniſtę non admittunt, ideo ſubdit ca-
ſum non eſſe figurandum in Eccleſia, uel hoſpi-
tali, ſed in aliis. & quamuis non dicat, ratio eſſe
11 poteſt, quia priuilegiatus † non utitur priuilegio
contra pariter priuilegiatum, auth. quas actio-
nes, C. de ſacroſ. eccle. c. in præſentia. de proba.
l. ſed & milites. § 1. ff. de excuſa. tuto. l. aſſiduis. §.
exceptis. C. qui pot. in pign. habe. Bal. in c. 1. ver.
ſed contra hoc immediatè, de probat. ubi infert,
12 quod fiſcus † non utitur contra fiſcum eo priuile
gio, quod ſibi edatur, idem eſt, quando fiſcus cũ
dote concurrit, l. 2. C. de priuileg. fiſ. & quod di
ctum eſt ſupra de fiſco, uoluit etiam Dec. in d. c.
1. num. 15. Iaſ. in l. ne quiſquam. ff. de eden. Nat-
ta in conſ. 141. num. 4. Caccinlup. in l. omnes po
puli, num. 128. ff. de iuſt. & iu. ubi loquitur de eli
gendo iudice Berengar. in l. in quartam, cap. 1.
num. 212.

Contrarium tamen tenuit Roma. in conſilio
284. num. 3. ubi tenet, quod etiam contra Eccle
ſiam competat priuilegium reuocandi donatio
nem, & transferendi dominium, nihil tamen al-
legat præter textum in d. l. 1. & in d. c. verum, &
hanc opinionem tenendo poſſet ad contrarium
fundamentum reſponderi, quod priuilegiatus
utitur priuilegio etiam contra priuilegiatum,
qui tamen non habet priuilegium in ea ſpecie,
13 de qua † tractatur, ut eſt tex. in l. fi. ff. ex quib. cau.
maior. ubi minor reſtituitur contra minorem, c.
ad aures, ubi Abb. in 2. notab. de præſcrip. ita de
clarant Cin. & alij in d. auth. quas actiones, Do-
ctores in l. priuilegia. ff. de priuile. cred. & hanc
declarationem ſequũtur omnes, ut inquit, Dec
in c. in præſentia, nu. 51. de proba. eccleſia autem
non reperitur iſto caſu ſpecialiter priuilegiata,
ego non uideo quare eo modo priuari non de-
beat Eccleſia, ſicut Laicus, propter pacta nõ ſer
uata. uidemus enim, quod Eccleſia, quæ rem ha-
14 bet in emphiteuſim, † cadit a iure ſuo ſicut priua-
tus quilibet ſi promiſſum canonem non ſoluit
Bal. in cap. 1. num. 10. de alien. ſeud. ubi Aluar. in
§. inde poteſt, colum. 3. & Afflic. nu. 15. idem Bal.
in auth. qui rem, num. 4. C. de ſacroſ. eccleſ. glo.
in c. conſtitutus, in uer. iuxta ratam, ubi Hoſt. &
alij

alli, de relig.domib.Spec.in tit. de loca.§.nunc
aliqua,num.25. glo.in d.auth. qui rem,ubi Sa-
lic.num.2.ubi Cagno. num.61.Bal.in l.placet,
num.3.C.de ſacroſ.eccleſ.& ibi Parpal.in repe.
nu. 120.dicit eſſe magis communẽ opinionẽ
poſt Iaſ.nu.16.in 1.lect.& num.18. in 2.Redoan.
in tract.de alien.rer.eccle.in tit.de caducit.feud.
ob non ſolut.cap. 2.num.3.ergo eodem modo
priuabitur ob pactum non ſeruatum: ſtrictius
enim ligat pactum, quam lex, & cum d.l.1. lo-
quatur indefinitè, debet indefinitè, quoque in-
telligi.l.de pretio.ff.de publicia.

Bene admitto, ꝙ Eccleſia reſtituetur in inte-
grum ſi ob culpam prælati,qui alimenta nõ prę
15 ſtitit cecidit a iure ſuo ,ſicuti reſtituitur,†quan-
do priuatur ob canonem non ſolutum , c.1.ex-
tra de reſtit.in integr.l.ut inter diuinum,C.de ſa
croſ.eccle,l.rem publicam. C.de iure rer. fiſca.li
bro10,Spec.d.tit.de loca.§. nunc aliqua,nu.26.
Iaſ.in l.2.nume.49. C.de iure emphit.Cur.iun.
de feud.in 2.par.quęſt.18.num.3.Ruin.in conſ.
16 110.num.7.conſ.156.in fi.uolum.1.utitur†.n.
iure minoris,ut uoluit gl.in c.auditis,ubi etiam
Abb. de reſtit. in integr. & reſtituitur etiam ad
lucra,ut per Abb.ibi,num.15.

Reſtringe ſecundo priuilegium prædictum,
ut procedat, quãdo id, quod pro alimentis erat
pręſtandum, eſt quid magni ualoris, alias ſi erat
17 quid modicum,non ideo erit locus † reuocatio-
ni.ita tenet Salic. in l.ea lege,in 4.oppoſ.nu.11.
C.de condic.ob cau.mouetur, quia emphiteuta
non priuatur ob modicum canonem non ſolu-
tum,ut probatur in l.qui rem, C.de ſacroſ.eccl.
& quia pro tam modico non eſt de alimentis,p-
uiſum alimentario, nec ſatisfit,d.l.prima,facit,
18 quia propter † modicam ingratitudinẽ uaſallus
non priuatur,Bal.in c.ſolo,ubi gl. C.de lib.cau.
Barbat.in conſ.45.col. 15.uol.4. Tiraq.in tract.
de iudi.in reb.exig.feren. uer.quadrageſimo no
nò,& dicit Bal.in d.auth. qui rem, in 2.notab.ꝙ
19 emphiteuta ob deteriorationem modici † mo-
menti non poteſt expelli, quia contractus non
reſcinditur pro modico,ſequitur ibi Fulg. Caſt.
& Iaſ. & facit, quia redhibitoria non datur pro
minimo nitio.l.ſi tamẽ.§.ult.ff.de ędil.edic. Bal.
in l.ſi prædium,col.1.uer.quæro pro quibus re-
bus.C.de ædilit.actio.addo,quod modo deficiẽ
te in modico,non debet reuocari contractus,ſi-
20 cuti dicimus non deficere† conditionem ſi defe
ctus ſit in modico,ſecundum Bal. in l.pro hære-
ditariis,col.2.uer.undecimo,C.de hæred.actio.

Contrarium tamen uoluit Bal.in d.l.ea lege,
num.5.uer. octauò ad idem,ubi conſulit, quod
apponatur ſemper in inſtrumento donationis
aliquid præſtandum in cauſa alimentorũ,& pro
eius dicti confirmatione Ripa,in l.fi.nu.129.C.
de reuoca. dona. conſiderat uerba d. l. 1. ibi, ut
certa ſibi alimenta peteret.illa enim dictio certa,
idem ſignificat,quod aliqua.l. ſi certis annis.C.
21 de pact. & dictio, † aliquid, uerificatur in modi-
co,l.hanc legem.ff.de contrah. emp.per quã di-
xit Oldr.conſ.226.col.4.uer.ſecundo,ubi dona
tio,nu.8. ꝙ dictio aliqua,arctat ſignificationem
dictionis ad rẽ modicã, & dicunt Bar. & Ang.in l.
ſi ſeruum.§.ait prætor.ff.de acqui.hæred.naturã
eius dictionis eſſe,ut in qualibet particula,& ita
ẽt in minimo uerificetur, & inquit Dec.in c.de
appellationib.col.2.uer. primus eſt, qñ diſpoſi-
tio,extra de appel. quod ubi diſpoſitio loquitur
per dictam dictionem ſemper minimum eſt con
ſiderandum & dicunt Bal.& Dec.in c.qm̃, de te-
ſtib. ſat eſſe ſi etiam quid minimum conferat ad
cauſam:id,quod requiritur in eo textu,& plures
citat Tiraq.in l.ſi unquam, in uer.omnia,uel par
tem aliquam,nu. 14.& 15. C.de reuoc.dona.eſt
enim dictio uniuerſalis,quæ omnia comprehen
dit,& nihil omittit,ut dixi in conſ.33.nu. 20.cũ
ergo textus dicit certa alimenta,perinde inclu-
dit quid minimum, ac ſi dixiſſet aliqua alimẽta,
ſecundum Salice.ibi, Ripa ibi adducit etiam, ꝙ
emphiteuta non ſolum priuatur re emphiteuti-
22 ca ob non ſolutum canonem, quando† conſiſtit
totus in uno numo,& in re minima , ut noluit
Bar.in d.auth.qui rem,nu.6.ubi Bal.num.3.Iaſ.
nu.16.qui dicit communem,& Iaſ.idem dicẽs,
nu.30.Iaſ.in l.2.nu.53. C.de re emphi.Afflic.in
dec.80.nu.2.Soc.in conſ.167.nu.7.in fi. uol.2.
Barba.in conſ.26.in fi.uol. 2.Ruin.in conſ.167.
nu.10.uol.1.Tiraq.de retract.conuent.§.4.gl.6.
nu.26.in fi.ſed etiam quando ex maiori canone
23 deficit ſolutio unius†numi, ut uoluit Spec.in d.
§.nunc aliqua,nu.40.Caſtr.& Alex.in l.in exe-
qutione.§. item ſi ita.ff.de uerb.obli. Iaſ.in d.l.
2.ubi reprehendit Bal.contrarium tenentem,&
ante hos Alber.in auth.qui rem,nu.4. Oldra.in
cõſ.29.Imo. in c.potuit, nu.27.de loca.Gozad.
in conſ.57.nu.20.Crot.in l.4.§.Cato, nu. 29.ff.
de uerb.oblig.Bero.in conſ.120. num.17.uol.1.
Tiraq.d.gl. 6.num.26. & in trac.de iud.in reb.
exig.feren.uer.quinquageſimo primo,il ſecon-
do,Rol.in conſ.17.num.14.uol.2. Natta in con
ſilio 479.num.7.

Addo,quod uoluit gl.in l.res bona fide, ff.de
contrah. emp.per quam dicit Bal.quod facilius
cadit emphiteuta ob defectũ unius numi,quãdo
24 eſt pactum,†idem Bal.in rub.C.de cõtrah.emp.
num.10.q.10. Barba.in conſ.40. col.11.uol. 1.
Tiraq.d.uer.quinquageſimo primo,cõfirmatur
quia priuatio emphiteutæ non ſoluentis induci
25 tur propter contemptum,non † propter rem, ut
dicit Bal.ĩ c.1.§.aut ſi libellario,col.1.quib.mod.
feud.amitta.ſequitur Natta d.conſ.479.nu.9.er
go non debet attendi, an id,quod erat ſoluendũ
ſit multum, uel modicũ,& id ipſum cõſideratur
in d.l.1.C.de don.quæ ſub modo ibi,eo,quod le
gi illi obtemperare uoluerit, & non minus dici
tur inobediens, qui deficit ĩ modico, quã qui in
multo,& non eſt abſurdum, nam regula, ꝙ con-
tractus non ſit illi obſeruandus,qui ex parte ſua
non obſeruat,procedit etiam quando pars defi
26 cit†in minimo,ſecundum Bal.in l.iuriſgentiũ.§.
adeo,in uer.pacta cõuẽta, in 2.notab.ff.de pac.
Dec.in l.cum proponas,num.5.ubi Cur. iun.ad
Alex.nu.2.C.de pac.Natta in conſ.373.nu.29.
uer.nec releuat,Cęphal.in conſ.66.nu.28.D.Be
cius in conſ.45.num.10.Meno.in conſ.55.nu.6.

Et non obſtat id quod inquit Sal.in d.l. ea lege,
quod ſcilicet emphyteuta oon priuetur, quia ſi
intelligit quod non priuetur ſi deficit in modi
ca ſolutione,habet contra ſe communẽ opinio-
nem:ſi uero intelligit,quod nõ priuetur ob mo
27 dicam deteriorationem,quo caſu bene dicit† &
idem tenuerunt ſupracitati Doctores, quib.ad-
do Rol.in conſ.49.nu.21.uol. 2. Menoc. de ar-
bitr.iudic.caſu 78.nu.6. Ludouic. decis. Peruſ.
22.nume.21.& ſequuntur infiniti Moderni.re-
ſponderi poteſt, tunc non priuatur, quia ea
pœna reſpicit tem.non autem contemptum,&
in caſu noſtro deficiens in ſolutione dum non
obtempetat legi contractus, dicitur contemne-
re,ideo pro modico defectu priuatur, Rurſus,
quĩ male utitur re illam deteriorando,non im-
pugnat contractum, ſicuti qui oon ſoluit quod
promiſit, ut in d.l. 1. ergo non mirum ſi non u-
troque caſu inducitur priuatio emphyteutæ.

An autem iſto caſu licitum ſit moram purga
28 re.† concludit Cin.in d.l. 1. licere ſi tria cõcurrãt
quod lis non ſit conteſtata, quod fiat intra mo-
dicum tẽpus,& quod ius creditoris non ſit factũ
deterius,ſed quia actũ eſt hoc eodẽ titulo in pri
uilegio,an liceat purgare moram in cauſa alimẽ
torum,non repeto, addo tameo quod idem te-
nuit Cur.iun.in l.traditionib. ou.26.C. de pac.

Dantur autem plura remedia,quando dona-
tarius non implet contractum, & non præſtat
alimenta,nam competit propter utilem rei uen
29 dicationem condictio ob cauſam†ad repetendũ
dara.l.ſi ut proponis.C.de cond.ob cau.in d.l.1.
C.de don.quæ ſub modo,ubi glo.Bal. Sali.& a-
lii,Corn.in conſ.252.co.4.uer. circa ſecundum
vol. 3. & de hac condictione loquuntur Docto
res, quando mentionem faciunt de actiooe per-
30 ſonali,nam condictio eſt in † perſonam.§.ſic ita
que,Inſtit.de action.glo.in d.l. 1.l. actionum,io
prin.ff.de actio.& oblig.§. appellamus,Inſtit.de
actio.& cõdictio dicitur oĩs actio pſonalis,quia
cõdicere eſt denunciare, & in realib.nõ eſt ne-
ceſſaria denunciatio.ita declarat Iaſ.in l. certi cõ
dictio,in prin.nu.3.& 5.ff.ſi cer.pet.multæ tamẽ
31 condictiones † quæ ſunt in rẽ ſcriptæ, & dantur
contra poſſeſſorẽ.l.3.§.1.ubi gl. in uer.eſt autẽ
pſonalis,& ibi no.Doc.ff.ad exhibẽ.l.fi.ubi Bar.
& alii,ff.de oper.no. nũt. & multos citat Tiraq.
de retrac.conſang.§.8.gl.5.nu.8.ubi põt uideri,
datur ẽt actio pſcriptis uerbis,† ſed non ad reuo
32 cãdũ data,imo ad implemẽtũ promiſſorũ,l.legẽ
C.de donatio.l. ſi donationis, C. de contrahen.
empt.gl.in d.l.1.ubi Bar.in prin.& Salic.nu.2.ꝗ
ſi contractus eſſet iuratus daretur pro reſciſſio-
33 ne† actio ex l.ſi quis maior.C.de tranſac.Corn.
in con.252.col.4.uo.3.Rip.in conſ. 146.nu.1.

SUMMARIUM.

5 Retentio regulariter eſt prohibita, & una res pro alia retineri non poteſt, & infertur ad plura.
2 Aĩal alienũ inuẽtũ in proprio fundo dare dãnũ retineri põt a domino fundi, ut cognoſcat cuius ſit.
3 Aĩal alienũ,q pauit põt retinere donec ſibi ſatisfiat.
4 Retineri poteſt res pro impenſis in ea factis.
5 Libri ſcholaris, uel Doctoris capi non poſſunt pro exequutione iudicati.
6 Libri ſcholaris retineri poſſunt pro impenſa facta in funus eiuſdem ſcholaris.
7 Bona fideicommiſſi retineri poſſunt pro impenſa facta in eorum conſeruationem.
8 Retentio datur pro melioramentis non liquidis, quando fideicommiſſum eſt reſtituendum.
9 Retẽtio nõ datur pro melioramẽtis nõ liquidis,q̃do offertur cautio,ſed ſẽtẽtia mittitur exequutioni.
10 Retentionis exceptio competit etiam in exequutione ſententiæ.
11 Retentio datur etiam contra ſingularem ſucceſſorem debitoris.
15 Hypotheca tacita datur ei qui pauit equum, uel animal aliud.& nu.19.
13 Hypotheca cum priuilegio prælationis datur ei qui pauit animal alienum.
14 Animal alienum qui pauit,ſi illud locauit ad uecturam,tenetur imputare uecturam in alimenta.
15 Hoſpes, qui præſtitit alicui alimenta, poteſt illius res retinere donec ſibi ſatisfiat.
16 Carcerum cuſtos non poteſt retinere carceratum pro alimentis præſtitis,& pro cuſtodia.
17 Res non meliorata non poteſt retineri pro ea, quæ fuit meliorata.
18 Homo liber non cadit in obligatione.
19 Paſcua qui locauit,uel fœnum uendidit in alimoniam animalium,habet tacitam hypothecam cum priuilegio prælationis in animalibus.

Priuilegium LXII.

RETENTIO regulariter eſt prohibita,
1 & una res nõ põt pro† alia ritineri,ut
eſt tex.& ibi Doct.in l.fi.C. cõmoda.
& l.ſi nõ inducta, C.in q̃b.cau.pig.taci. contra-
hat.Doct.in l.ſi non fortẽ.§.ſi cẽtũ,ff.de cond.in
deb.ubi regulã conſtituũt ꝙ creditor oõ põt ꝓ
ſuo credito rẽ debitoris penes ſe retinere,imo di
cũt Alb.& Fulg.in d.§.ſi cẽtũ,ꝙ aduocati & pro
curatores non pñt retinere ſcripturas, & inſtru-
mẽta cliẽtũ donec ſibi ſatisfiat pro mercede,uel
ſalario debito,ſequitur Iaſ.ĩ d.l.ſi non fortẽ.§. ſi
cẽtũ,nu.10.ubi conſtituit regulã negatiuã, q̃ li-
mitat quinq; modis,ut ꝑ eũ,eodẽ modo regulã
facit Neguſ.in trac.de pign.in 3.mẽ.5.par.nu.1.
ubi ẽt multis modis limitat.& rõ eſt,quia hoc eſ
ſet ſibi authoritate propria ius dicere,cõtra l. 1.
ne quis ĩ cauſa prop.& iõ ſi quis alienũ pecus ĩ-
2 ueniat ĩ ꝓprio† fũdo dãnũ dare,nõ poterit illud
retinere donec reficiatᷓ dãnũ, ſed bñ p̃t illud reti
nere,ut cognoſcat cuius ſit ad effectũ ut cõtra iliũ
agat ꝓ dãno dato,ut eſt tex.ĩ l. Quintus,& l. ſeq.
ff.ad leg.Aquil. Spe.in ti.de acto.ĩ uer.ſed nũqd
pecudẽ,Bar.& alii in l.hoc amplius,§.de his aũt
ff.de dam.infec. Bald.in l.2.C.de ſeru.fugit.Al-
cia.in tract. præſump. reg. 1.præſump. 50.ubi
concordat contrarias opiniones.

Si quis tamẽ alienũ aĩal pauit,† põt illud reti
nere donec reſtituatᷓ ſibi expẽſã,uel p̃tiũ alimen
torum.Guid.Pap.in trac.præſump.char.4. eum
refert,& ſequitur Alcia.d. præſ.50.dicit retineri
quidẽ poſſe pro alimentis pſtitis, ſed oõ ꝓ dãno

dato, Coraſ. qui neminem allegat in rub. ff. de ſer
uit. nu. 140. ubi tamen nu. 138. dicit ex commu
ni Doctorum calculo non licere uti equi, uel al
terius animalis retentione pro damno dato in
prędio. & inquit pro pabulo licitam retentionē
eſſe ēt ſi diu pecus aluerit illud retinendo inclu-
ſum cũ ignoraret eius dominũ, Sola in conſti. Pe
dem. in decret. de captu. debit. in glo. 3. par. nu.
6. ratio eſt, quia res poteſt ſemper retineri pro
4 impenſis in ea factis,† glo. in l. ſi non ſortem. §.
ſi cētum. ff. de cond. indeb. & ibi hoc notāt Bar.
& alij, ut per Iaſ. nu. 10. & Bal. in l. fi. C. quomo.
quod ſartor poteſt retinere ueſtem, donec ſibi
ſoluatur merces, Neguſ. in 3. mem. 5. par. princ.
nu. 8. & licet regulariter non poſſit fieri exequu-
5 tio† in libris ſcholarium, ſecundum glo. in l. ne-
pos Proculo, ff. de uerb. ſignifi. Bal. in rub. C. quī
bonis ced. poſſ. tamen ſi quis impendit in funus
ſcholaris poteſt pro ea impenſa libros & alias
6 res ſcholaris † retinere, Bal. in d. l. fi. idem Bal. in
l. reſtituenda, per illum tex. C. de petit. hæred. &
in l. 1. C. ob chirograph. pecun. Iaſ. d. §. ſi centũ,
nu. 10. Menoc. de recup. poſſ. rem. 11. num. 12.
& ideo uidemus quod grauatus retinet rem do
nec a fideicommiſſario ſibi ſatisfiat pro expen-
7 ſis† factis in re ſubiecta reſtitutioni, l. domos, u-
bi Bar. Bal. Alber. Imo. Cuma. Alex. Iaſ. & alii. ff.
de leg. 1. l. mulier. §. ſed etenim, uerſ. ſed & ipſe,
ff. ad Trebellian.

Procedit autem huiuſmodi retentio etiam ſi
8 debitum ex† cauſa melioramentorum non ſit li
quidum, ut eſt tex. in l. cum ſeruus, ī fi. ff. de cōd.
& dem. l. item liberatur. §. 1. ff. quib. mod. pign.
uel hypoth. ſolu. Tiraq. de retract. conuentio. §.
7. glo. 1. nu. 13. Ruin. conſ. 84. nu. 17. uol. 1. Ca-
pic. in deciſ. 17. ubi in fi. dicit ita fuiſſe iudicatũ,
ſed id uerum eſt niſi cautio offeratur, quādo. n.
9 offertur† tunc ſi non fuit liquida, ſententia mit-
titur exequutioni, & non datur retentio ſecun-
dum Caſtr. in conſ. 270. col. 2. uer. 2. uidendum
uol. 2. Gozad. in conſ. 100. nu. 21. Neguſ. in tract.
pign. in 4. mem. 5. par. num. 15. ubi tamen aliud
vult quando in ſententià dicitur ſolutis prius ex
penſis, quia tunc iſta conditio debet purificari,
de quo uide Marzar. in formul. fideicom. quęſt.
66. non curo enim proſequi, ſed ſat eſt loca ſi-
gnare, ubi uidere poſſit lector quando contro-
uerſia erit inter partes.

Eſt autē adeo fauorabilis hęc retentio, quod
10 competit etiam in exequutione† ſententiæ, l. in
hoc iudicium. §. 1. uer. ſed is qui a iure. ff. com.
diuid. Rom. ſing. 174. tu ſcis, Bald. in l. perempto
rias, nu. 12. C. ſent. reſcin. non poſ. Caſtr. in cōſ.
166. col. 3. uer. ſed bene uidetur, uol. 2. Corn. in
conſ. 147. col. pen. in fi. uol. 2. Dec. qui alios citat
in conſ. 119. num. 2. Crau. in conſ. 148. nu. 2. Ca
pic. in deciſ. 119. per totam, Tiraq. d. glo. 1. num.
15. Neguſ. d. 4. mem. 5 par. nu. 10. ubi citat Bar.
Alex. & Iaſ. Rol. in conſ. 28. nu. 3. uo. 1. Cepha.
in conſ. 299. nu. 36.
11 Et datur etiam contra ſingularem† ſucceſſorē
debitoris ſecundum glo. Cin. Alber. & Salic. in
l. 1. C. etiā ob chirograp. Rip. in l. ubi purè. §. qui
in diſtrahendis nu. 3. ff. ad Trebel. Boer. in deciſ.
44. nu. 14. Didac. lib. 1. Variar. reſolut. c. 8. nu. 3.
uer. cęterũ, & ſi, poſt Neguſ. in d. 4. mem. 5. par.
nu. 21. ī fi. ſicuti datur ſingulari ſucceſſori ipſius
creditoris, ut probat Socin. in conſ. 158. nu. 28.
uol. 2. Crau. in conſ. 148. nu. 1. & 2. & pręter eos
Rom. in ſing. 177. ubi Apoſtil. allegant Rip. Ne
guſ. & alios, Galeſius in tract. de formi. camer.
inſtr. fol. mihi 69. nu. 15. Cephal. in conſ. 299.
num. 35. D. Becius in conſ. 97. nume. 21. Seba-
ſtian. Medic. in tract. comp. in 2. par. q. 16. num.
18. & de iure retentionis late agunt Neguſ. d. 4.
mem. 5. par. a prin. uſque ad nu. 22: ubi multas
concluſiones conſtituit, late Rol. in conſ. 28. uo.
1. Iaſ. d. §. ſi centum, Menoc. d. rem. 15. num. 499.
& multis ſeqq. Tiraq. d. §. 7. gl. 1. nu. 1. uſque ad
finem, ubi multas deciſiones inuenies, quibus
in actu practico inſtruaris.

Ampliatur autem noſtra concluſio, ut non ſo
lum detur retentio equi uel ſerui, quibus ſunt
præſtita alimenta, ſed etiam detur impenſam fa
12 cienti pignoratitia † actio, quia uterque rema-
net tacite obligatus, ut eſt tex. ubi glo. & Docto
res notant in l. neceſſarias, in prin. ff. de pignor.
actio. imo is, qui præſtitit alimenta præfertur
13 † anterioribus creditoribus, ut notat Bar. in l. in
terdum, nu. 1. ff. qui potio. in pigno. habean. ubi
dicit hoc eſſe notandum ſpecialiter in alimentis,
quia ſi is qui equum habet pignoratum impen-
dit in alimentis illius, uel ſerui cuſtodiētis, quod
in eis præfertur omnibus anterioribus, ſequitur
Neguſ. in 3. mem. 7. par. nu. 16. ubi ſubdit quod
repetens talia alimenta non tenetur probare q̃
ea præſtiterit, quia prēſumitur prēſtitiſſe ex quo
retinuit penes ſe, Bar. Imo. & Alex. in l. cum ſe-
ruus, ff. de uerb. obl. addit etiam, & id ſeruiet pro
limitatione noſtræ concluſionis, quod ſi is qui
fecit expenſas dedit equum ad uecturā imputat
14 † in alimenta quidquid exigit in eam cauſam, al-
legat Bal. in l. 2. C. de par. pignor. Ale. in l. ſi ſe
ruus, ff. de pignor. actio.

Et quod dictum eſt ſupra de animali, cui quis
alimoniam præſtitit, locum habet quoque in ho
mine, qui eſt in hoſpitio receptus, nam pro ſala
15 rio hoſpitii, & pro alimentis poteſt hoſpes† re-
tinere illius res pro ſolutione prandij, uel cęnę,
ut declarat Pet. Rebuff. in reg. conſtit. tom. 1. art.
4. de lit. oblig. glo. 2. nu. 31. ubi dicit eſſe ſpecia-
le, contra tamen facit deciſio Iac. de Are. qui di
16 cit quod carceratius† non poteſt retinere carce
ratum donec ſoluerit expenſas, & ſalarium cuſto
diæ, ſequitur Guid. Pap. q. 448. licet dicat con-
trarium ſeruari de facto, ſed hoc procedit in li-
bero homine, ſecus in rebus, Caualcan. in deciſ.
44. num. 47. ubi multos allegat, qui tamen hoc
non dicunt, ſed generaliter loquuntur de reten-
tione, & hoc eſt multum ſpeciale ſi eſt uerum,
17 quia regulariter res non meliorata† retineri nō
poteſt pro ea, quæ fuit meliorata, Caſt. in con.
220. in primo dub. uol. 2. Tiraq. d. §. 7. gl. 1. num.
undecimo. Cum ergo nihil in conſeruationē
rerum fuerit impenſum, non deberent ipſę res
fore obligatę, niſi dicamus, quod res ueniunt

ac-

18 acceſſoriè ad perſonam, quæ cum ſit liberat† nõ
cedit in obligatione.l.liberis.§. ſi quis ſciens.ff.
deliber.cau.ubi loquitur de uenditione, Dec. in
l.libertas,num.5.ff.de reg.iur.l.1. ubi glo. citat
concordantes,C.de patr.qui fil.diſtr.

Per prædicta Caualcan.d.deciſ.44. num.47.
19 dixit quod qui herbam uendidit† uel paſcua lo
cauit paſtoribus, habet hipothecam ſuper ani-
malibus cum prælatione, & dicit ſe ita aliquan
do conſuluiſſe,allegat l.huius,ff.qui potio.in pi
gno.hab.ubi loquitur de eo qui credidit in ciba
ria nautarum,& ea opinio eſt in ducatu Medio
lani conſuetudine approbata,ut armenta ſint o-
bligata pro pretio fœni quod fuit ab illis cõſum
ptum, nec alia cauſa ſit anterior, & ut alias dixi
hæc ſententia,nõ eſt uera,quia l.huius,loquitur,
quando expreſſe in eam cauſam factum eſt mu-
tuum,at ſecus eſt quando ſimpliciter uenditum
eſt fœnum,uel locata paſcua.

Aduertendum etiam circa eiuſmodi retentio
nem ad ea,quę ponunt Tiraquel.Menoc.Negu-
ſan.& alii ſupracitati,ut ſcias eam bene deduce-
re in iudicium.

S V M M A R I V M.

1 *Patria poteſtas res eſt inæſtimabilis.*
2 *Pater negans alimenta filio perdit patriam poteſta-
tem.*
3 *Pater, qui negat filio alimenta, ſi ille pereat fame
punitur, ac ſi necaſſet proprijs manibus.*
4 *Pater priuatur patria poteſtate ſi infantem filium
exponat, & ibi declaratur.*
5 *Pœna eſt commenſuranda delicto.*
6 *Pœna locus non eſt niſi in caſibus a iure expreſ-
ſis.*
7 *Priuatio iuris competentis dicitur pœna.*
8 *Derelinquens rem aliquam perdit omne ius quod
habet in ea.*
9 *Vaſallus derelinquens dominum periclitantem per
dit illius gratiam, & infertur ad alia.*
10 *Pater negans filio alimenta punitur extra ordi-
nem.*

Priuilegium LXIII.

1 PATRIA poteſtas eſt res præ† cæteris
inæſtimabilis,l.ſi filiusfamilias, §. ſe-
cundum uulgarem,ff.de leg.1.tamen
ſi pater impiè filio negat alimenta eam perdit,
2 quia non debet eum habere in poteſtate† cui ne
gat alimenta,ut inquit glo.in l.nec filium, C. de
patr.poteſt.& hoc dicit notandum Abb.in c.fi.
num.5.de conuerſ.infid.& ibi poſt glo.in l.ne-
care,ff.de liber. agnoſ. dicit quod ſi filius peri-
ret ob denegata alimenta puniretur pater ac ſi
3 proprijs† manibus filium necaſſet,quod inquit
notandum & ſequitur Brun.in ſtatu.excluſ. fœ-
min.ar.1.nu.26.Pinel.in l.1.par.3.nu.57.C.de
bon.mater.ubi allegat l.2.§.ſed tamus.C.de la
ti.lib.tollen quæ dicit expellẽtem a domo ma-
terc penitus ſegregatum a ſubſtantia expulſi,
Cordub.in l.ſi quis a liberis.§. ſi quis ex his,nu.
10.ff.de lib.agnoſ.uel alen.& illam glo. in l. ne-
care,ſequitur Bar.in tracta.de alim.num.14.di-
cens quod eo caſu pater tenetur lege Cornelia,
& pro hoc facit,quia eodem modo pater priua-
4 tur poteſtate patria,† ſi filium infantem exponat
ut eſt tex.in c.1.de infan.& languid. expoſ. ubi
Gofred.intelligit indiſtinctè.uerum eſt quod In
noc.Hoſt.Vincent.quos citat, & ſequitur Abb.
ibi,num.2.dicunt hoc procedere ſolum, quan-
do non ſolum expoſitus erat infans, ſed etiam,
quando erat languidus,quia ſicuti deteſtabilius
eſt denegare alimenta infanti, & languido, ita
grauiori pęna eſt dignus,quatenus autem ibi pę
na priuationis imponitur duob.concurrentib.
quod filius ſit infans, & quod langueat,uidetur
hoc repugnare,gloſ. in d.l.nec filium, quæ uult
quod priuatio indiſtincte cuiuſcunq; ſtatus, &
qualitatis filius ſit, & uidetur cõfirmari ratione,
quia in eo quis eſt puniẽdus,in quo deliquit, &
5 pœna † eſt delicto cõmenſuranda, auth. omnes
peregrini,vbi Bal.in fi.C.commun.de ſucceſſio.
Bar.in l. leuia,in prin.ff.de vſucap.Dec.i c.cum
Eccleſia S.Marię, in prin.de conſti.Crau.in cõſ.
46.nu.15.at alimenta nõ debentur filio ratione
patriæ poteſtatis,ergo denegãdo alimenta filio,
non peccat contra patriam poteſtatem,& conſe
quenter non deberet eam amittere.item non ui
detur in filio maiore,uel pubere,eadem ratio ag
grauandi pœnam,quæ eſt in infante,& lãguido:
nam infans,vt qui ignorat quidquid uidet, & ex
pers eſt iudicii,& nihil põt per ſeipſum, & inha
bilis eſt nõ ſolum ad iudicia, ſed etiam ad om
nia alia,ut dixi in conſ.9.nu.22.non habet aliud
remediũ, & ubi prodita ſunt ordinaria remedia
non eſt ad pœnas conuolandum, quibus nõ eſt
6 locus,niſi in caſib.a iure† expreſſis,glo.in Auth.
de non eligen. ſecun. nub. §. cum igitur. l. & ſi
quis.§.diuus,ff.de relig.& ſump. funer. Alexan.
in conſ.103.nu.15.uol.1. Barb.in conſ.51.num.
18.uol.1. Dec. in conſ.553.num.1. Curt.iun.in
conſ.137.nu.17.Crau.in cõſ.205.nu.31. & pri
7 uatio iuris alicui† competentis dicitur pœna.l.
ſi quis maior.C.de tranſa.§ fi.ubi Doctores,In-
ſtit.de legat. Aret.In l.Titia,col.3.ff.de uer.obli.
Barbat.in conſ.24.uol.1.Soc.in conſ.27.nu.26.
uol.4.Bero.in conſ.15.num.6.uol.1. D.Decius
in cõ.104.nu.12.& uidemus,ꝙ in l.1.C.de patr.
qui fil.diſtr.non imponitur pœna patri uendẽti
filium extra cauſam neceſſitatis.quidquid tamẽ
ſit, & ſi meo iudicio uerior ſit opinio Abb. nec
ualida ratione ſuſtineatur glo.in d.l.nec filium,
eſt ſeruanda hæc opinio in iudicio fauore alimẽ
torum,& difficile contrarium poſſet obtineri:li
cet,ut dixi hæc rationem non habeat, ſed funde
tur ſola comparatione domini & patroni,de qui
bus paulo infra dicemus.ſi uero communem te
neamus ratio eſſe poterit,quia negans alimenta
alicui uidetur illum habere pro derelicto, pro-
8 inde perdit omne ius † quod in eo habet,ut in-
quit tex.in l.fi.ff.pro derelicto,& tex. in lege ſe-
cunda,in fi. C. de inſant. & expoſitis,dicit quod
nemo poteſt ſuũ dicere quẽ pereũtẽ cõtẽpſerit,

9 & Bal. ibi dicit quod uaſallus † deſerens dominum periclitantem, uel inſultatum ab inimicis perdit illius gratiā, ſicuti dominus derelinquens uaſallum pereuntem perdit omne ius uaſalligij, & idem inquit de ciue deſerente Ciuitatem, cū uidet illam perire, quia perdit omne ius ciuitatis, quod ego uidi ſeruari in Ciuitate Mediolani cum in ea ſæuiret decennio nunc elapſo grauis epidimia, editum enim fuit decretum contra ciues, qui pro ſalute propria Ciuitatē deſeruere. ſed ad hoc reſponderi poteſt quod non eo ipſo uidetur pro derelicto habere, cum alimenta non miniſtrat, ut declarat gl. in d. l. fi. ff. pro derelic. per tex. in d. l. 2. C. de infant. expoſ. bene uerum
10 eſt quod extra ordinem punitur qui † alimenta negat filio, ut dicitur in ea l. 2. & dicit Eman. a Coſta, in l. ſi ex cautione, in uerſ. ſeu doli, nu. 6. C. de non num. pecun. quod in extraneorū ferme conditionem rediguntur parentes, qui filijs alimenta impiè denegarunt, ſequitur Cordub. in d. l. ſi quis a liberis. §. & ſi impubes, num. 43. & quando pater male utitur ſua authoritate priuatur, ut in l. fin. C. de ſpectacul. & leno. lib. 10. ubi Io. de Plat.

SVMMARIVM.

1 *Patronus negans alimenta liberto in caſibus, quib. tenetur perdit ius patronatus.*
2 *Dominus qui negat ſeruo alimenta cogitur illum uendere.*
3 *Patronus propter ingratitudinē priuatur iure ſuccedendi liberto.*
4 *Pœna qua infligitur patri exponenti infantem ipſo iure imponitur.*
5 *Verbum præteriti temporis ſignificat canonem latæ ſententiæ.*
6 *Participium præteriti temporis importat latæ ſententiæ canonem, & requirit declarationem.*
7 *Eo ipſo dictio, importat ipſo iure.*
8 *Pœna quando imponitur pro facto negatiuo requiritur monitio.*
9 *Priuatio ipſo iure non inducitur niſi in caſibus a iure expreſſis.*
10 *Patronus non perdit ius ſuum ob alimenta non præſtita ſi libertus reperitur ab alio alimentatus.*

Priuilegium LXIIII.

QVAE ſupradicta ſunt ī patre, procedūt eadem fermè ratione in patrono, qui ſi in caſibus, quibus libertum tenetur
1 alere neget alimenta, perdit † ius patronatus, ut eſt tex. in l. alimenta, ff. de lib. agnoſ. uel alen. in l. Diuus Claudius. ff. de iure patron. ubi dicitur quod patronus non cogitur præciſe alere libertum, ſed cauſatiue, ne ſcilicet iure ſuo priuetur, Cordub. in l. ſi quis a liberis §. ſi quis ex his. ff. de lib. agnoſ. & in §. ſolent, nu. 14. Idem eſt in domino, qui tenetur ſeruum alere, quod ſi ei neget a-
2 limenta cogetur illum uendere, † uti fit, quando contra eum nimia utitur ſæuitia, ut eſt tex. in l. 2. ff. de his, qui ſunt ſui, uel alie. iur. Cordub. d. §. ſolent, num. 16. & de utroque caſu id eſt de patrono, & domino eſt tex. in c. 1. de infant. expoſ. qui loquitur de exponentibus, & uult quod ſeruus efficiatur liber, & libertus aſſequatur ingenuitatem ſi fuerunt expoſiti, & ibi hoc notant omnes Doctores, punitur etiam patronus iure quod habet ſuccedendi liberto, nam nulla maior eſt ingratitudo, quam alimenta denegare, ut diximus ſupra in donatario, & ponunt Doctores, præcipue Rip. in l. fin. C. de reuoc. donat. &
3 propter ingratitudinem patronus eo † iure ſuccedendi priuatur, l. cum patronum, ff. de iure patron. & probatur expreſſe in d. l. alimenta, in principio.

Et quia ſupra dubitauimus an hęc priuatio inducatur ipſo iure, uel requiratur interpellatio, reſpondendo ad quæſitum dico, quod ſi quęrimus de infantibus uel languidis expoſitis, impo-
4 nitur pœna † ſine alia interpellatione, probatur in tex. d. c. 1. de infant. expoſ. ibi, hoc ipſo patria poteſtate fuit liberatus, nam uerbum præteriti
5 temporis ſignificat canonem latę † ſententiæ ſecundum gl. in l. iubemus nulli. §. œconomi; in uer. priuatur, C. de ſacroſ. eccleſ. ubi Bar. & Bal. dicunt eam glo. eſſe ſingularem, & notandam glo. in l. ī criminali, in uer. habeatur, in fi. C. de iuriſ. om. iud. ubi Bal. & Ang. notant, & idē eſt de participio liberatus, poſito in tex. quia non requi-
6 rit † declarationem, gl. in auth. caſſa, in prin. C. de ſacroſ. eccleſ. in l. ſi quis maior, in uer. priuatus. C. de tranſac. ubi Bar. & Salic. notant, & pro utroque tam de uerbo, quam de participio loquendo infinitos citat Tiraquel. in l. ſi unquam in uer. reuertatur, num. 32. & ſeq. C. de reuoc. donat. idipſum probatur ex uerbo, hoc ipſo, quod legitur in eo textu, & ſignificat idem quod ipſo
7 iure, ut uidemus in dictione † eo ipſo, ut inquit glo. in uer. quam ſit, in uer. eo ipſo, de elect. in 6. ubi Gemin. & Franch. in §. fi. glo. in c. cupientes §. cæterum, in uer. ſuſpenſos, in prin. eo. tit. & infinitos allegat Tiraq. d. uerbo reuertatur, nume. 142. ubi num. 143. idem dicit de uerbo ipſo facto, & nihil intereſt quod dicatur ipſo facto, eo ipſo, uel hoc ipſo, quia ſemper infertur, quod ipſo iure priuatio inducitur ſine aliqua declaratione, & citatione, & clarum eſt quod interpellatio nō requiritur, quia exponendo filium, ſeruum, uel libertum, delinquit committendo. At ubi negat alimenta, non eſt dubium quin præcedere debeat interpellatio, quia ut dixi tractando de ingratitudine pater, dominus, & patronus non tenentur alere niſi in ſubſidium, ergo interpellari debent, & a filio & aliis conuinci. præterea, ubi
8 pœna imponitur pro facto negatiuo, † tunc requiritur monitio ſecundum Innoc. in capitulo extirpandæ. §. quia uero, de conceſſ. præben. Bal. in auth. hoc amplius, uer. quæro utrum, C. de fideicom. Alex. qui alios citat in l. ſi ita ſtipulatus.

tus.ff.de uerb.obl ig.in l.ſi mora, ff. ſolu. matr. matr.in conſ.10.nu. 3.uol.7.Dec. in c. præterea il 2.co.1.de appella.in conſ.605.nu.2.Anchar. in c.licet canon,ubi Gemin.& Franch.de elect. in 6.Felin.in c.2.col.1.de magiſtr.alios citat Tiraq.in d.uer.reuertatur, nu. 368. & in terminis tex.in d.l.alimenta,loquendo de liberto præſuponit petitionem præceſſiſſe.Rurſus dum agitur de priuatione ob denegata alimenta,nullibi extant in iure uerba, quæ ſignificant priuationem induci ipſo iure,ergo ſententia requiritur, quia regulariter non inducitur priuatio ipſo iure† niſi in caſibus expreſſis,& ubi non eſt expreſſum in iure requiritur ſententia,Innoc.in ca.bonę,il 2, col.fi.de electio.Imo.Abb.& Felin. in c.querelam,de iureiur.Rom.in conſ.325.col.1. uer.ſecundo,quia ad pœnam,Parpal.in l. ſi quis maior. in 17.notab.& ibi Cagnol.in repetit.num. 121.C.de tranſac.Tiraq.qui alios citat in d.uer. reuertatur, numero 248. erit ergo concluſio quod propter expoſitionem inducitur priuatio ipſo iure nulla præcedente interpellatione, uel ſententia, at ob denegata alimenta requiritur monitio,& ſententia.

Principalis tamen cōcluſio limitatur nō pro
cedere ſi libertus reperiatur a tertio aliquo ali-
10 mentatus,quia tūc patronus† nō perdit ius ſuū;
d.l.alimenta.§.1.Corne.in conſ.120.col.2.uer.
eſt tertio, uol.1.Rol.in tract.de lucro dot.quæſ.
67.cap.fi.

SVMMARIVM.

1 *Factum non retractatur etiam ſi ueniat ad caſum a quo non potuiſſet incipere.*
2 *Extinctum, quod ſemel fuit, non poteſt reuiniſcere.*
3 *Emancipatus non renuncias emancipationi,& renunciando non incidit in patriam poteſtatem.*
4 *Libertati ſua praiudicare nemo poteſt.*
5 *Emancipatus filius reincidit in poteſtatem patris ſi patri neget alimenta.*
6 *Correlatiuorum eadem eſt diſciplina.*
7 *Argumentum ualet a liberto ad filium.*
8 *Emancipatio renocatur propter grauem iniuriam.*
9 *Filiationis ius perdit filius ingratus.*
10 *Ingratitudo tollit debitum naturale.*
11 *Dos data filia non renocatur propter ingratitudinem.*
12 *Dos non eſt ſine matrimonio, nec ante matrimonium.*
13 *Dos non publicatur propter delictum uxoris.*
14 *Dos capi non poteſt pro exequutione ſententia lata contra uxorem pro debito ciuili.*
15 *Maritus eſt dominus rei dotalis.*
16 *Dos profectitia non uenit in publicatione bonorum filia.*
17 *Dos aduentitia non uenit in publicatione bonorum filia.*
18 *Alienare,qui non poteſt, non etiam facit actum ex quo ſequatur alienatio.*
19 *Emancipatus ab auo non reuocatur in poteſtatem patris, licet neget patri alimenta.*
20 *Hares mariti non opponit adulterium uxori repetenti dotem, & ibi infertur ad alia.*
21 *Hęres, quibus caſibus opponat adulterium, feloniam, caducitatem,& alia ſimilia.*
22 *Emancipatio non reuocatur ob denegata alimenta ijs caſibus quibus donatio non reuocatur propter ingratitudinem.*
23 *Vidua tranſiens ad ſecunda uota reſeruat filÿs primi matrimonÿ,ea qua habuit a primo uiro.*
24 *Hares impugnans uoluntatem defuncti priuatur commodo teſtamenti.*
25 *Hares repraſentat perſonam defuncti.*
26 *Promiſſio facta defuncto extenditur ad haredem.*
27 *Pactum factum cum defuncto extenditur ad haredem.*
28 *Libertus non minorem reuerentiam exhibet patri ſui patroni quam patrono.*
29 *Libertus tenetur alere patrem ſui patroni.*
30 *Emancipatus an perdat emancipationem, quam habuit ab auo ſi neget alimenta patri, qui eſt hares aui.*
31 *Haredis perſona alia eſt a perſona defuncti ſecundum ueritatem.*
32 *Statutum loquens in caſu uero, non habet locum in caſu ficto.*
33 *Statuta debent uerè, & propriè intelligi.*
34 *Extenſio in pœnalibus non datur de uno caſu ad alium.*
35 *Extenſio de perſona ad perſonam difficilius admittitur.*
36 *Pœna non imponitur niſi in caſibus a iure expreſſis.*
37 *Lex. Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, ubi exornatur.*
38 *Libertus non redigitur in ſeruitutem licet patrem vel filium patroni non aluerit.*
39 *Antidoralis obligatio eſt perſonaliſſima.*
40 *Liberti hares non tenetur alere patronum.*
41 *Merita parentum tranſeunt ad filios.*
42 *Pater male tractans filium tenetur illum emancipare.*
43 *Pater tenetur filium emancipare quando acceptauit relictum factum cum onere illum emancipandi.*
44 *Pater cogitur filiam emancipare, cui neceſsitatem impoſuit peccandi.*
45 *Vitricus, qui priuignum adoptauit cogitur illum emancipare ſi probat non ſibi expedire.*
46 *Emancipatus non redigitur in poteſtatem, quando pater eum coactè emancipauit.*
47 *Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti.*
48 *Pater, qui patria poteſtate priuatus fuit eo quod filiam induxit ad peccandum, non reſtituitur ad eam, licet filia redeat ad honeſtam uitam.*
49 *Trebellianica non detrahitur ab harede, qui coactè adiuit.*
50 *Præmium non datur ei, qui ex neceſsitate uindicauit.*
51 *Bannitum, qui ex neceſsitate offi.ij capit non conſequitur præmium deſtinatum capientibus.*

52 *Neceſsitas. Excuſatur, qui ex neceſsitate actum facit.*
53 *Neceſsitas licet non excuſet in granibus delictis, prabet tamen iuſtam cauſam minuendi pœnam.*
54 *Emancipatus filius, qui ob negata alimenta redactus fuit in patriam poteſtatem, non poteſt de cætero emancipari.*
55 *Scholaris per ſententiam ſui culpa deletus de matricula non poteſt in ea deſcribi in futurum.*
56 *Notarius priuatus officio ob crimen falſi non poteſt iterum creari notarius.*
57 *Emancipatus filius, qui ob negata patri alimenta reuocatur in patriam poteſtatem habetur pro emancipato quoad ea quæ ſuum concernunt incōmodum.*

Priuilegium LXV.

QVod ſemel legitimè conſtitutum eſt
non ſolet retractari ſi ad eum caſum
1 peruenerit a † quo non potuiſſet inci
pere, c. factum legitimè, de reg. iur. in 6. l. in am-
biguis, §. non eſt nouum. ff. de reg. iur. & quod
2 ſemel extinctum eſt non poteſt ex poſt † reuiui-
ſcere, l. eius qui. §. fin. ff. de iure fiſci. glo. in l. ſi cū
quis. §. fi. ff. de fur. in l. qui res, §. aream. ff. de ſolu.
Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. ſuſceperit liberos,
num. 191. in fi. C. de reuoc. donatio. Zanc. in l. hæ
redes mei. §. cum ita in 8. par. nu. 16 t. ff. ad Tre-
bel. imo filius emancipatus non poſſit expreſſe
3 renunciare emancipationi, & renunciando † nō
reincidat in patris poteſtatem, l. qui liberatus,
ff. de adoptio. Corn. in conſ. 228. num. 7. uol. 4.
4 & nemo poſſit ſuæ † libertati præiudicare, l. ſcien
tis, C. de ingen. & manum. l. nec ſi nolens, C. de
liber. cau. Aſcan. de patr. poteſt, capitulo ult.
num. 94.
Sed & ſi pater emancipauerit filium, & per e-
mancipationem amiſerit ius patriæ poteſtatis
tamen ſi filius inde patri egenti recuſet alimenta
5 præſtare, † recuperat pater poteſtatem in filium,
& filius, qui erat ſui iuris effectus, reincidit in pa
tris poteſtatem, ita uoluit Iac. de Are. & poſt
eum Bar. in l. alimenta, §. Imperatoris, in fi. ff. de
alim. & cibar. legat. mouetur ex l. ingratus, ff. de
iure patron. ex l. 1. C. de ingrat. liber. & hoc uo-
luit Cin. in ea. l. 1. C. de ingrat. liber. quia eſt ma
gna iniuria, quæ ęquiparatur atrociori manui,
Io. de Plat. in §. fi. Inſtit. quib. mod. ius patr. pot.
ſoluit. & ibi Ang. in fi. dicunt enim quod filius
emancipatus derelinquens patrem ualetudine,
uel egeſtate laborantem poteſt exhæredari, &
reuocari in poteſtatem, hoc idem uoluit Ang.
in tract. de teſtam. glo. 45. nu. 22. Rip. l. fi. nu. 4.
C. de reuoc. donat. Marſil. ſing. 413. Benincaſ.
in tracta. de pauper. quęſt. 7. in 2. Specia. iud.
nu. 27. Aſcan. Cle. in tract. de patr. poteſt. effec.
num. 2. & in c. ult. num. 89. Cordub. in l. ſi quis
a liberis, §. ſi quis ex his, num. 5. ff. de lib. agnoſ.
ubi dicit probari hoc non in iuribus allegatis
per Doctores, ſed ex regula correlatiuorum,
quia ſi pater negans alimenta perdit ius patriæ
poteſtatis, eodem modo filius qui patrem de-
6 ſerit emancipationis iura amittet, ex quo † cor
relatiuorum eadem eſt diſciplina, l. 1. C. de cu-
preſſ. lib. 10. Marſi. in l. circum cidere §. 1. ff. ad
leg. Cor. de ſicar. Errat autē Cordu. dum dicit
hanc ſententiam non probari communi ratione
quæ deducitur a liberto ad filium, nam licet ar-
7 guere † ab uno ab alterū, ut in Auth. ut liber. de
cętero. §. 1. collatio. 6. & ī §. ſi quis ſanè, ī Auth.
quib. mod. natur. effician. legit. nec in hoc eſt ali
qua diſſimilitudo, uel diuerſitatis ratio. Errat ēt
dum credit eam ſolam rationem mouiſſe Docto
res, nam Cin. in d. l. 1. mouetur, quia denegare
alimenta eſt grauem iniuriam patri inferre, nam
8 emancipatio reuocatur propter † grauem iniu-
riam, ut probatur in d. l. 1. eadem ratione etiam
mouetur Bar. in tract. de alim. num. 9. præterea,
qui recepit egregium beneficium priuatur be-
neficio propter ingratitudinem, ut uidemus in
donatario, & alijs, ideo cum filius a patre maius
acceperit beneficium quam poſſit excogitari, cō
gruum eſt, & rationi conueniens, quod eo pri-
uetur ob ingratitudinem. Errat rurſus Cordub.
dum arguit a correlatiuis, nam argumētum nō
bene deducitur de uno ad aliud, cum emancipa
tio, & patria poteſtas non ſint correlatiua, bene
procedit argumentum hoc modo, pater derelin
quens filium debet puniri, ergo & filius derelin
quens patrem. ſed uis correlatiui non operatur,
quod ſicut pater perdit ius patrium, ita filius per
9 dat emancipationem, bene † perdit ius filiatio-
nis, ut diximus de filio ingrato ex doctrina Bar.
in l. diuus. ff. ad leg. Pomp. de parricid. & ingra-
10 titudo † tollit debitum naturale, ſecundum Bal.
poſt glo. in l. fin. columna ſecunda, in fine. C. de
dot. prom.
Contra tamē prædicta facit. quod uoluit Bal.
in l. fi. num. 12. C. de dot. promiſſ. ubi inquit, q
& ſi pater non teneatur filiam ingratam dotare
ex quo poteſt illam quoque exhęredare, tamen
ſi iam dotauit non reuocat ob ſuperuenientem
11 † ingratitudinem, & hoc dicit notandum Iaſ. in
§. fuerat, num. 17. Inſtit. de actio. ubi allegat etiā
Imo. & Bal. Lupus ī c. per ueſtras, poſt ampliat.
§. 4. nu. 6. de donat. inter uir. & uxor. folio mihi
139. Gerard. ſing. 1. nu. 2. Ferdin. in l. filiusfami
lias. §. diui, num. 109. ff. de leg. 1. ſicuti ergo non
perdit dotem datam, ita non deberet perdere li
bertatem. & ſi dicatur, quod id ſic fauore dotis
reſpondetur quod idem eſſe deberet fauore li-
bertatis, qui præponderat doti: reſpondeo quod
dictum Baldi optime procedit, quando poſt
commiſſam ingratitudinem pater dotauit, quia
tunc, & ſi non teneretur, tamen uidetur ingra-
titudinem remittere dotando, ſecus quando
dotaſſet poſt commiſſam ingratitudinem, quia
eo caſu reuocatur dos ſi īgratitudo ſuperueniat.
ſed hæc ſolutio redderet inanem, & indubitabi-
lem quæſtionem Bal. ideo dico eam deciſionem
procedere, quia ius in dote erat iam quæſitum
marito: dū enim Bal. dicit dotē datā, pſupponit

filiam

12 filiam eſſe nnptam, quia dos non † eſt ſine matri-
monio, l.3.ff.de iu.dot.& ante matrimoniũ non
eſt dos, l.fin.C.de donat. ante nup.§.pen.Inſtit.
de nupt.alias Baldus loquutus fuiſſet nõ de da-
ta dote, ſed de deſtinata, ergo reuocari non po-
teſt in præiudicium mariti, ſicuti ob delictũ uxo
13 ris † non publicatur. Nellus in tracta.bannito.in
1.par.2.tempo.quæſt.28.Boſſ.in tit.de public.
bono.num.73.& fuit originalis opinio Bar. in
l.ſi quis in tantam, col.4. C. unde ui, Cæphal. in
conſ.214.Clar.in prac.crimin. quæſt.78.num.
15.& hac ipſa ratione ſi uxor contrahat debitũ
ciuile, non poteſt pro eo fieri exequutio in reb.
14 † dotalibus in pręiudicium uiri, glo.in l. a diuo
Pio, §.in uenditione, ubi Alex.nu.29.& Iaſ.col.
fin.ff.de re iudic.Guid.Pap.quæſt.447.& ratio
eſt, quia conſtante matrimonio maritus eſt do-
15 minus rei † dotalis, l.doce ancillã, C.de rei uẽd.
l.1.ff.de vſucapio.& ſeruire debet dos oneribus
matrimonij, l.pro oneribus, & l.in rebus, & l.ubi
adhuc, C.de iu.dot.eadem ratione ne tertio prę
iudicium inferatur uidemus, quod publicatis
16 bonis filiæ nõ uenit dos a patre profecta, † quia
propter filiæ delictum nõ eſt puniendus pater,
notant Doctores in l.2.§.quod ſi in patris, ff.ſo
lu. matr. Bar.in l.ſi finita §. ſi de uectigalibus, q.
6.ff.de dam. infecto, Salic.in l.ſi filius, C.de bo-
nis dãna. & idem eſt in dote profectitia, ex quo
17 pater in ea ius † habet uſusfructus, Rube.conſilio
28.per totum, & ratio eſt, quia ſi filia non poteſt
patri præiudicare contrahendo, ut per Rube.lo
co prædicto, non etiam præiudicabit delinquen
do, & qui non poteſt alienare non poteſt facere
18 actum per quem ſequatur alienatio, † gl.in l.itẽ
quia, ff.de pac.l.codicillis, §.matre, ubi Bar.ff.de
leg.2.D.Becius, in conſ.25.nu.2.& ſi non po-
teſt patri pręiudicare, non etiã pręiudicabit ma-
rito, & hæc melior eſt reſponſio, quam ea quæ
legitur in additio. ad Lupum loco prædicto, &
Gerard.d.ſing.1.nu.12.

Hæc tamen principalis concluſio non habet
locum in eo qui fuit emancipatus ab auo, is.n.
19 non poteſt reuocari in patriam † poteſtatem a
patre, uti concludit Bar. in l. qui libertus, ff. de
adoptio. ubi inquit quod propter ingratitudi-
nem a filio commiſſam pater non eum reducit
in patriã poteſtatim, a qua fuerat liberatus per
auum, mouetur ex l.fin.in fi.C.de reuoc.donat.
ubi hæres nõ reuocat donationem prætextu in-
gratitudinis commiſſę contra donatorem defun
ctum, ut dixi ſupra loquendo de alimentis dene-
gandis propter ingratitudinem, & uideri poteſt
Ripa, in d.l.fi.nu.241.& ſequenti, ubi ponit de
20 hærede † mariti, an opponat adulterium uxori re
petenti dotem, & de hęrede domini, an opponat
uaſallo felloniam, uel aliud delictum, & de hære
de filij, an obijciat mariti tranſitum ad ſecun-
das nuptias, & Cuman. in conſ.164. idem dixit
de hærede domini, qui caducitatem non obiicit
emphyteutæ, & late proſequitur D. Becius, in
conſ.9.ferè per totum, ubi tamen limitat Bero,
in conſ.49.nu.13.in 3.ubi nume.27. Sylua. de
feu. recogn.quęſt.28.ponit etiam prædictos ca
ſus, Ant.Gabr.comm.opin.lib.7.tit. de malefic.
concluſ.35.nu.1.& per totam. mouetur etiam
Bar.ex tex. in d.l.1. ibi emancipatione reſciſſa,
C.de ingra.quę meo iudicio non poteſt ad id in
duci, niſi Bar. intelligat quod propriè is dicatur
reſcindere, qui eam fecit, ſed id non eſt uerum,
& Bar.ſolum ſequitur Aret.in d.§.fi.in fi.Inſtit.
quib.mod.ius patr.poteſt.ſolu.

Sed ſicuti, quę dicuntur de reuocanda dona-
tione per hæredem, & de opponendo caducita-
21 tem, felloniam, & adulterium † multis modis a
Doctoribus limitantur, ut per Clar. de feu. q.
64.& 65.Vaſq.illuſtr.quæſt.96.per totum, Ant.
Gabriel.d.concluſ.25.per totam, ubi ponit limi
tationes, Ripa in d.l. fin. & per Doctores alibi,
ita erit declaranda præſens limitatio, ut ijſdem
22 modis intelligatur, ſicuti etiam declaranda † ſe-
cundum ea, quæ Doctores dicunt in reuocanda
donatione propter ingratitudinem commiſſã,
& in prędictis terminis ego intelligo quæſtionẽ
Bar.in d.l.ſi liberatus.

Quod ſi quęratur, an filius, qui ab auo fuerat
emancipatus poſſit in patris poteſtatem reuoca
ri ob denegata patri alimenta, diuerſa erit quę-
ſtio. Nam ſi pater non ſit hęres aui, res apud me
eſt indubia, qui & ſi neget alimenta non perdet
id, quod a patre non eſt conſequutus, & quando
pœna priuationis inducitur non extenditur ad
ea, quę aliunde prouenerunt, quam ab eo ob cu
ius offenſionem inducitur priuatio, ut dicimus
de muliere tranſeunte ad ſecunda uota, quę tene
23 tur filiis primi matrimonii reſeruare, † quę ha-
buit a primo uiro, ut in l.fœminæ. C. de ſecun.
nup.& in eo, qui impugnat uoluntatem defun-
24 cti qui † priuatur commodo teſtamenti, ut in l.
cum pater, §.libertis, ff.de leg.2.

At ſi pater ſit hæres aui, maius erit dubium,
25 quia cum hęres † repræſentet perſonam defuncti
§.1.in Auth. de iureiur.a moriẽ.pręſt.l.hæredẽ,
ff.de reg.iur. ingratitudo commiſſa contra hęre
dem idem operari debet ac ſi contra defunctum
foret commiſſa nam in facto uidemus, quod
promiſſio expreſſe concepta erga defunctum
26 extenditur † ad illius hæredem, glo.& Bar.in l.ſi
ſic, ff.de uerb. oblig.Alexã. in conſ.13.col.pen.
27 uol.5.idem in † pacto, l.ſi pactũ, ff.de probatio.l.
iuriſgentium, §.pactum, ff.de pac.ergo idem ui-
detur dicendum de tacita legali obligatione.itẽ
uidemus, quod libertus non minorem reueren-
28 tiam tenetur exhibere † patri ſui patroni quam
ipſimet patrono, l.4.§.pętor, & l.generaliter.ff.
de in ius uocan.Ruin. in conſ.144.nu.11.uol.5.
Crot.in l.ſi conſtante, num.162.ff.ſolu.matr.&
conſequenter eidem tenetur alimenta miniſtra
29 re, † ut inferunt Ruin. & Crot.quia ualet illatio
a reuerentia ad alimenta, ut per eos, ergo ſic obli
gatio concepta erga patrem erit ad filium extẽ-
denda. Item ſicuti obligatio alendi patrem, quæ
eſt in filio deſcendit in hęredem filii etiam extra
neũ, l. ſi quis a liberis, §. item reſcriptũ, ubi Bar.
& aliĩ, ff.de libe.agnoſ.uel alen.& dixi ſuo loco,
pari modo ea obligatio extendi debet ad hære
dem patris, ut eodem modo extendatur actiua,

ſicut

ſicut paſſiua obligatio in correlatiuis.

Exiſtimo tamen contrariam ſententiam eſſe
ueriorem,& eo caſu non eſſe reuocandam eman
30 cipationẽ.† Nam hęres non uerè, ſed per fictio-
nem eadem reputatur perſona cum defuncto,vt
probatur in d.c.1.de iureiur.a moriẽ.præſt.ubi
eſt poſita dictio quodammodo,quæ eſt nota im
proprietatis,l.in ſuis,ff.de lib. & poſthu.uerè.n.
31 alia eſt perſona†hęredis,alia defuncti,Gemin.in
c.2.in fi.de iuram.cal. in 6.& diſpoſitio pænalis
loquens in caſu uero non debet extendi ad caſũ
32 fictum,ſicut ſtatutum loquens † in caſu uero nõ
habet locum in caſu ficto,ſecundum Bar. in l. ſi
is,qui pro emptore in 3.quæſt. princ.ff.de uſu-
33 cap.& ſtatuta debent propriè,†non fictè intelli
gi,l.1.§.hæc uerba,ubi Doctores,ff.de neg.geſt.
l.prętor ait, ff.de ſuis,& legit.c. in noſtra.de in-
iur. addo quod priuatio eſt pœna,ut dixi paulo
ſupra, & in pænalibus non datur extẽſio de uno
34 caſu ad alium, † ut ponunt Doctores in authen.
quas actiones, C. de ſacroſ. eccleſ. præcipuè de
perſona ad perſonam,ea enim difficilius ſemper
35 †inducitur,l. ſi quis ita §.pen.ff.de teſtam. tute.
Are.in l.Gallus,§.& quid ſi tantum, col.5.ff.de
lib.& poſth.Iaſ.in l.cum res,col.3.in 3.not.ff.de
lega.1.rurſus pœna non habet locum niſi in caſi
36 bus† a iure expreſſis,gl.in §.cum igitur, in Auth.
de non eligen.ſecun.nub.l.at ſi quis,§.Diuus,ff.
de relig.& ſumpt.funer. cum aliis apud D. Be-
cium cõſ.102.nu.31.at non reperitur expreſsũ,
ꝙ filius priuetur emancipatione facta ab auo,
quando alimẽta patri hæredi aui debẽtur,& eru
37 beſcimus,cum ſine lege†loquimur,l.illam,C.de
collatio. & quod lege cautum non reperitur eſt
ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, §.
optimũ,in Auth.de nõ eligẽ.ſecun.nub. Craua.
conſ.25.nu.9.D.Becius cõſ.35.nu.4.ideo uide-
mus, quod & ſi libertus teneatur alere non ſolũ
patronum,ſed illius quoque parentes,& filios,
l.ſi quis a liberis,§.ſolent,ff.de lib.agnoſ.cũ aliis
ſupra citatis,in tit.quib.alimen.debean.in q.de
liberto,tamen ob id quod parentem,uel filium
38 patroni non† aluerit,minime redigitur in ſerui-
tutem,ſecundum Cordub. in d.§.ſolent,nu.13.
ergo pari modo non debet puniri filius,qui non
aluit patrem hęredem aui emancipantis. Acce
dat quod a patre non recepit beneficium eman
cipationis,ſed ab auo,& longe grauius eſt pecca
tum alimenta denegare ei a quo quis recepit be
neficium quam hæredi,& obligatio ad antidora
39 † quæ nepotem obligat erga auum emancipan-
tem eſt perſonaliſſima,ut per Iaſ.in l.ſi non ſor-
tem,§.liberius,nu.4.ff.de cond.indeb.& non ex
tenditur de perſona ad perſonam,ut dixi,dũ tra
ctaui,an libertus teneatur alere patronum,& di-
cam rurſus infra hoc eodem titulo,dum tractabo
qõnem,an libertus redigatur in ſeruitutem ob de
negata alimenta patrono.

Quinimo nepos emãcipatus uigore emãcipa
tionis nõ tenetur alere hęredẽ aui emãcipãtis,quia
nullibi reperitur cautũ,pro quo facit quia hęres
40 †liberti non tenetur alere patronũ,l.hæres liber
ti.ff.de obſeq.liber.& obligatio antidoralis cum
ſit perſonalis non deſcendit in hęredem,non ne
go tamen quin hoc caſu filius teneatur tãquã fi-
lius patrem alere, ſed dico non perdere emanci
pationẽ,quã ab auo eſt conſequutus ſi non alat,
& quæ in contrarium dicta ſunt de hęrede tollũ
tur unica reſponſione,quia.ſ.obligatio alẽdi de-
ſcendens a ui recepti beneficii eſt antidoralis,&
conſequenter perſonalis,& non tranſit ad hære
dem ſicuti alia iura, uerè tamen animus nõ quie
41 ſcit,quia parentũ merita † trãſeunt ad filios,Bal.
in conſ.335.col.2.uol.1.Soc.cõſ.84.col.3.uol.
3. & remunerantur filii ex meritis parentum,l.
3.ff.de priuileg.ueteran. Tiraq.in l.ſi unquã,in
uer.donatione largitas,nu.40.C.de reuoc.don.

Limitatur ſecundo principalis noſtra cõclu-
ſio,ut non procedat, qñ pater coactè emancipaſ
ſet filiũ, quia tunc ſi filius poſtea neget alimẽta,
nõ eũ reuocabit in ptãtem ſuã,& pro declaratio
ne ſciendum eſt,ꝙ multis in caſib.pater cogitur
filiũ emãcipare,præcipuè quando filiũ male, &
42 contra paternã†pietatẽ tractauit,l.fi.ff. ſi quis a
par.fuer.manum.Item cum acceptauit legatum
43 ſibi relictum,cum onere†emancipandi filium.l.
ſi cui.ff.de cond.& dem. Rurſus ſi filiæ impoſuit
44 †neceſſitatẽ peccãdi.l.lenones,C.de epiſc.audi.
& demum,quando priuignum adoptauit,cogi-
45 tur.n. eum adultum emancipare† ſi probet ſibi
non expedire eſſe ſub poteſtate,l. nonnunquã,
& l.ſeq.ff.de adopt.id quod locum hẽt in quo-
cunque adoptiuo filio,l.3.§.ſi quis minor.ff. de
minor.hos oẽs caſus refert gl.in §.fi.in uer.penè
Inſtit.quib.mod.ius patr.poteſt.ſolu.ubi etiam
Doctores,qui quęrũt,an ijs caſib.filius cogi poſ
ſit emancipationẽ acceptare ſi nolit,alios caſus
ponit Soc.in reg.286.Aſcan.in trac.de patr.po
teſt.c. ult. nu.89. in prędictis ergo caſib.ſi filius
neget alimẽta patri non amittet emancipationẽ
46 nec poterit† uti ingratus accuſari,probatur in l.
ſi quis hac lege,ff.qui & a quib.l.1. C.de lib. &
eor.lib.ita ponit Io. de Plat.in l.fi.nu.4.uer.ſed
nun quid filia, C.de ſpectacul.ſcen.& lenon.ubi
dicit generaliter filiam ſemel liberatam ex ne-
ceſſitate non poſſe propter ingratitudinem re-
uocari in poteſtatem patris,& reſpondet ad l.1.
C.de ingrat.lib:quod procedit,quia emancipã-
do pater liberalitatem exercuit,Io.Oroſcius,qui
indiuiduè loquitur in d.l.qui liberatus, nu.5.ff.
de adoptio.ubi inquit ſe ita reſpondiſſe de iure,
ſequitur Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſi quis
ex his.nu.12.ff.de lib.agnoſ.& prædictorum ra
tio eſt, quia propter ingratitudinem priuatur
quis beneficio accepto: at filius,qui fuit ab inui
to patre emãcipatus nullum recepit beneficiũ:
nam eo caſu cogitur pater emancipare filiũ,non
confert beneficium in filium,neq; emancipatio
prouenit a patre,ſed a lege,uel homine cogente
arg.l.uelle non creditur,ff. de reg.iur. ubi Dec.
dicit quod non reputatur uelle,qui aliquid facit
iuſſu patris,uel domini,& actus non tribuitur pa
47 tri exequenti,ſed legi,uel homini† ordinanti, &
præcipienti, l. item eorum,§. ſi decuriones, ff.
quod cuiuſque uniuer.ca. cum aliquibus,de re-
ſcrip. in ſixta l.ſi hęres teſtamento, ff. de actio.

emp.

emp.l.unū ex familia,§. ſi de Falcidia, ff. de leg.
ſecundo,ubi Imo.inquit quod electus ab officia
li,qui fecit electionem de ordine conſilii, uide-
tur electus a conſilio, & bæc concluſio proba-
tur multis adductis a Tiraqu. de legib. connu-
bial.gl.8.nu.184.& pluribus ſequētibus,Crau.
in conſ.144.& eſt tex.in l.pater ex prouincia.ff.
de manum.uind.ubi dicit, ꝙ pater dicitur ſeruū
manumiſiſſe, qui filio commiſit, quod manu-
mitteret.Ita in propoſito lex ipſa uidetur eman-
cipaſſe filium,quem mandat liberari à patria po
teſtate.ceſſante igitur beneficio ceſſat antidora-
lis obligatio,quę filium adſtringebat,& ea obli-
gatione ſublata non reuocatur in patris poteſta
tem. Accedat ſtante dicto præſuppoſito, quod
ius patriæ poteſtatis ſemel ex delicto, uel culpa
amiſſum,numquam poteſt recuperari, ideo pa-
ter qui patria priuatur poteſtate eo, quod filiā
induxerit ad peccandum,ut dixi,non eam recu-
48 perat, licet† redeat ad honeſtam uitam ſecundū
Gul. Cun. in d.l. ſi lenones, C.de epiſcop.aud.
per l.fi.in fi.ff.de pact.l. ſi poſt mortem,§. fi.ff. de
contrah.b. Io.de Plat.in d.l.fin.nu.4. C. de ſpe-
ctacu.lib.11. Addo quod ſemper fauorabilius
ſuccurritur ei,qui liberalitatem exercuit, quam
ei,qui coactus donat,ideo qui coacte adiuit non
49 †detrahit Trebellianicam,l.nam & quod.§. qui
compulſus,ff.ad Trebel.& qui non ultro uindi-
50 cauit,non eſt dignus præmio,†ut inquit tex.in l.
3.§.utrum,ff.ad Syllanian.& poteſtas,qui ex ne
ceſſitate officij tenetur capere bannitum nō con
ſequitur præmium a ſtatuto deſtinatum capien
51 tibus†bannitum,ut uoluit Bar.in d.§.utrum,nu
me.2.ubi idem dicit de eo, qui fecit actum non
ſponte, ſed incitatus a iure, uel a facto,ſequitur
Nellus in tractatu bannitor.in 2.par.2.tempor.
quæſt.22.num.22.& ſequentibus,& ecōtra qui
52 actum facit ex neceſſitate magis excuſatur,†l.li-
berorum,§.excuſantur,ff. de his, qui not. infam.
l.liber homo, la 2.in princ.ff. ad leg.Aquil. ubi
gl. & licet in delictis grauioribus non in totum
53 excuſetur,pœna†tamen mitigatur, l.ſeruos, C.
ad leg.Aquil.de ui publi.ubi Bald.& Salic. cum
aliis apud Tiraquel.in tracta.de pæn.tēper.cau.
36.per totam,Dec.d.l.uelle non creditur, nu.7.
cum ſimilibus.

Declara etiam noſtram concluſionem, ut in
tantum filius ob denegata alimenta in patris po
teſtatem redigatur, quod in futurum pater non
54 poterit illum emancipare† ſine ſpeciali princi-
pis reſcripto,id quod probatur ī l.2.C.de liber.
& cor.liber.ubi libertus redactus propter ingra
titudinem non poteſt ex poſt manumitti, & di-
cam latè infra tractando ſpeciali quæſtione de li
berto,& inquit Bal. ibi in fi.quod Doctor ſemel
priuatus propter delictum non poteſt intrando
examen de nouo doctorari, & idem Bal.in l.ac-
ceptam,in quęſt.19. nume.30. C. de uſur. dicit
55 quod ſcholaris† deletus de matricula per ſenten
tiam, quia rectori non paruerit,non poterit ite-
rum in matricula deſcribi niſi ex gratia,& idem
Bal.in l.2.circa medium, C.de manum. uindic.
dicit,quod tabellio ob falſitatem commiſſam ex
56 authoratus, non poteſt de nouo creari,†& poſ-
ſent multa alia ſimilia congeri.

Quartò intellige, quod hoc caſu filius reda-
ctus in poteſtatem patris habeatur nihilominus
57 pro emancipato† quoad ea, quę concernunt ip-
ſius filii incommodum, ut concludit Ferdin.
Loaz.in l.filiusfamilias.§.diui,nume.148.ff. de
leg.primo,Ripa in l.fin. num. 167.C.de reuoc.
donat.ubi dicunt hoc eſſe ſingulare, & exorna-
tur a Loaz.in loco prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Libertas,res eſt inaſtimabilis.*
2 *Libertus negans alimenta patrono redigitur in ſer*
uitutem, & ibi uide late declaratum.
3 *Pretium non attenditur quando non correſpondet*
ualori rei.
4 *Libertus ſemel ob negata patrono alimenta reda-*
ctus in ſeruitutem,non poteſt libertate poſtea do-
nari.
5 *Libertus ſi alimenta neget filio patroni non reuoca*
tur in ſeruitutem.uide tamen ibi.
6 *Libertus tenetur filio patroni exhibere reuerentiā*
obſequium,& honorem.
7 *Merita parentum tranſeunt ad filios.*
8 *Ingratitudo futura pacto remitti non poteſt.*
9 *Patronus paciſci non poteſt ne propter ingratitudi*
nem reuocet libertum in ſeruitutem.
10 *Generali in conceſſione non conueniunt, quæ in ſpe*
cie concedi non potuiſſent.
11 *Libertus tunc ſolum ob negata patrono alimenta*
reuocatur in ſeruitutem, quando alere teneba-
tur.

Priuilegium LXVI.

1 QVAMVIS libertas†res ſit inęſtimabi-
lis,l.libertas, ff. de reg.in. tamen ſi li-
bertus deneget patrono alimenta re-
2 digitur†in ſeruitutem, l.alimenta §.1.ff.de liber.
agnoſc.c.octaua, 12.quęſt.2.ubi generaliter lo-
quendo in quacumque ingratitudine dicit talē
eſſe immerita libertatē priuandum, l.2.C. de li-
ber.& cor.liber.& dicit Bal.in l.1.C.de ingrat.li.
quod Philoſophus quidam qui primus ſeruitu-
tem introduxit, dicebat,eſto ſeruus,qui liber eſ
ſe neſciuiſti. refert eum, & ſequitur Iaſ. in l. ex
hoc iure,num.54.in fi.in 2.effec.antidoralis ob-
ligationis,ff.de iuſt. & iu.ſequitur Ripa in l.fin.
num.4.C.de reuoc. donat. ſed uerè boc fuit di-
ctum Claudij Cæſaris,aut Neronis,ut poſt Sue-
ton.& Conel.Tacit.& Valer.Maximum dicit Ti
raquel.in l.ſi unquam, in uer.libertis, nu.31.C.
de reuoc.donat.Bar.& Alber.in d.l.alimēta,ubi
dicunt libertum non priuari pręcisè,ſed cauſa-
tiuè,ſi nolit alimenta præſtare,Specu. in tit. qui
fil.ſint legit.num.9.ubi tamen declarat procede
re,quando babet pro ſe,& patronus eſt pauper,
quod etiam uoluit Salic.in l.ſolo, num.2.C. de
liber.cau.dicens,idem eſſe in eccleſia,& eius pa
trono,Cordub. in l. ſi quis a liberis,§. ſi quis ex

his,nu.4.& §.ſolent, numero ſecundo,ff.de lib.
agnoſcen.& Tiraquel.in dicto uer.libertis, nu-
mero trigeſimoprimo, ampliat noſtram conclu
ſionem procedere etiã in liberto qui ſit minor,
imo & pupillus, dum tamen pubertati proxi-
mus, & idem dicit ſi aliam quantumuis leuem
ingratitudinem commiſit, & extendit etiam ad
filios libertorum ingenuos, etiam ſi patronus
fuerit damnatus, & remiſiſſet liberto omne ius,
quia non cenſetur remiſiſſe ingratitudinem.am-
pliat item, quando patronus pecuniam recepiſ-
ſet pro danda libertate,quia nihilominus reuo-
cat libertum in ſeruitutem, quia nullo pretio
emitur libertas,iuxta illud,Non bene pro toto li
3 bertas uenditur auro.& nõ attenditur† pretium
quod non correſpondet ualori ipſius rei,Ioan.
And.Butr.Anch.Imo.Abb.Barba.& alii,in cap.
ad quæſtiones, de rer. permutat. Cyn.in l.cũ te,
C.de pac.inter empt.& uendit.Bar. Imo. Ro.&
Caſt.in l.Ariſto,ff.de donatio.Tiraq.de retract.
conſang.§.10.glo.1.nu.9.

Ampliatur autem cõcluſio prædicta,ut poſt
commiſſam ingratitudinem, & amiſſam liber-
tatem non poſſit inde libertus amplius libertate
4 donari per ea,quæ† diximus ſupra,de filio eman
cipato,qui propter ingratitudinem perdit emã
cipationem,& probatur expreſsè,in l.2.ubi Bal.
C.de liber.& eor.liber.Iaſ.in l.dedi,§.1.nu.7.ff.
de cond.ob cau. & hoc ponunt Io. de Plat. in l.
fin.nu.4.C.de ſpectacu.ſcenic.& lenon. lib.11.
Gerard.ſing.1.Iaſ.in l.ex hoc iure, nu.54.ff. de
iuſtit.& iu.in l.naturalis,num....ff. de præſcrip.
uer.Lupus in c.per ueſtras,§.4.num.6.de dona.
inter uir.& uxor.ſolio mihi 139.Aſcan.in tract.
de patria poteſta.cap.5.num.63.Ferdin. Loaz.
in l.filiusfamilias,§.diui,nu.149.ff. de leg.1. in
quibus locis inſerunt ad Doctorem, notarium,
ſcholarem,militem,& alios, qui aliquando fue-
rint adepta ſemel dignitate priuati.

Limitatur tamen noſtra concluſio, ut locum
non uendicet in filio patroni, qui ſi libertus ei
5 neget† alimenta non reuocatur in ſeruitutem, ut
concludit Cordub. in d.l. ſi quis a liberis, §. ſo-
lent,nu.13.ubi ait procedere,quia libertus non
eſt libertatem conſequutus a filio patroni, ſed a
patrono, ideo cum diuerſa ſit ratio,diuerſum
quoque erit ius, ſed mihi non placet hæc limita
6 tio.Nam libertus† tenetur erga filios patroni ad
alimenta, reuerentiam,obſequia,operas, & ho
norem,l.1. & 2.C.de in ius uoc.l.officio, C. de
neg.geſt.l.etiam libertis,& l.libertos, C. de ob-
ſeq.patro.præſt. etiam ſi filii ſint emancipati, &
hæreditate paterna abſtinuerint, l. filii, ff. de iu.
patron. l. ſi operarum, ff. de oper. liberto. ergo
pari modo debet priuari ſi deneget filio ſicut ſi
patri denegaret, & licet ab eo non receperit li-
bertatis beneficium, tamen uidetur recepiſſe ab
eo ex quo patrem repręſentat, præcipue ſi ſit il
7 lius hæres,& uidemus, quod † merita parentum
tranſeunt ad filios,Bal. conſ.355. colum.1.uol.
1.Tiraq.de retrac.conſang.§.10.glo.1.num.40.
& in terminis eſt tex.in l. liberti, C. de liber. &
eor.liber.ubi dicitur,quod liberti tenentur hęre
dibus patroni eandẽ reuerentiam exhibere, quã
debent patrono, & contra libertos ingratos da-
tur eadem actio hæredibus patroni,quæ ipſi pa-
trono,& melius probatur in l.qui manumittun-
tur,C.de oper.liber.ubi dicitur, quod ſolam re-
uerentiam debet libertus filio patroni, & non
poteſt in ſeruitutem redigi niſi ob commiſſam
ingratitudinem, & ita tenet per eos tex. Tiraq.
in d.l.ſi unquam, in uer.libertis, numero 31. C.
de reuoc.donat.uide tamen, quæ dixi in præce-
denti quæſtione.

Quod uero dictum eſt paulo ſupra libertum
priuari libertate propter ingratitudinem etiam
ſi patronus ei remiſerit omne ius, poſſet aliqui-
bus dubium uideri,ſed omnis ceſſat difficultas ſi
8 conſideres, quod futura † ingratitudo pacto re-
mitti non poteſt,ſecundum Specu. in tit.de do-
nat.§.1.uer. quod ſi actum eſt,Bar.Bal.& Caſtr.
in l.fin.C.de pac.Bal.in l.ſi.C.de bon. liber.ubi
nu.4.dicit quod patronus non poteſt etiam ex-
9 preſſo pacto renunciare† ne reuocet libertum in
ſeruitutem propter ingratitudinem,idem Bal.in
l.1.C.de ingrat.lib.& multis comprobat autho
ritatibus Ripa in l.fin.num.180.C.de reuoc.do
nat. Tiraq.in præfatio.l.ſi unquam, nume.149.
C.de reuoc.donat.ubi ponit quid iuris ſit acce-
dente iuramento, alios citat Vaſq. de ſucceſſio.
creatio. §.21. numero 165. non mirum ergo ſi
facta generali remiſſione omnis iuris, non uenit
hoc ius,nam in generali conceſſione non ueniũt
10 † ea, quę in ſpecie quis non poſſet concedere, l.
obligatione generali,ff.de pignor. cum ſimilib.

In omnibus caſibus prædictis,quibus intelli-
gitur priuatio,uel alia pœna ob non præſtita ali
11 mẽta,intelligendũ eſt ſi is eo caſu aleret† teneba
tur, quia cum de uno diſputamus,cetera omnia
ſupponuntur habilia.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus filius, qui patri negat alimenta perdit legitimationem, & reducitur ad ſpurietatem.*

2 *Libertus & filius æquiparantur.*

3 *Spurius,qui ob negata patri alimenta perdit legitimationem,non poteſt de cetero legitimari.*

4 *Legitimatus per ſequens matrimonium non perdit legitimationem, licet patri ſit ingratus, & neget alimenta.*

5 *Legitimatio, quæ fit per ſequens matrimonium eſt fauorabiliſſima.*

6 *Legitimatus per ſequens matrimonium poteſt promoueri ad epiſcopatum.*

7 *Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feudo.*

8 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium dicitur uerè & propriè legitimus.*

9 *Legitimatus ex ſequenti matrimonio eſt nobilis, ſi pater ſit nobilis.*

10 *Legitimatio per ſequens matrimonium imitatur naturam.*

11 *Matrimonium non poteſt ita contrahi, quod filii antea ſuſcepti non legitimentur.*

Quæ-

Priuilegium LXVII.

PAR I ratione filius, qui fuit legitima-
tus ſi patri neget alimenta reducitur
1 †ad ſtatum ſpurietatis,& priuatur legi-
timatione, perinde ac ſi ea non fuiſſet ſequuta,
ut uult Bal. in c. 1. §. filii nati, in fi. ſi de feu. ſuer.
controuer. inter dom. & agna. per tex. in l. manu
miſſiones, ff. de iuſtit. & iu. & id inducitur ad ſimi
litudinem liberti, qui propter ingratitudinem
efficitur ſeruus, l. diuus, in fi. & l. ingratus, ff. de iu
re patro. & dixi in pręcedenti priuilegio. æquipa
2 rantur enim filius, &†libertus, §. liceat, in Auth.
quib. mod. natu. effici. legit. & §. 1. in Auth. ut li-
be. de cetero, Roma. ſing. 225. & quod legitima
tus priuetur legitimatione uoluit Iaſ. in l. ex hoc
iure, num. 54. uer. eodem modo ſi pater, ff. de iu-
ſtit. & iu. ubi dicit eſſe ſingulare, & non legiſſe ali
bi, & mouetur comparatione liberti ad filium le
gitimatum, Cremen. ſing. 20. ubi dicit eſſe bene
notandum, & allegat Bal. in l. fin. in fi. C. de lib.
& cor. liber. Gerar. ſing. 1. nu. 3. ſed nu. 7. exercē
di ingenii gratia mouet aliquas difficultates,
quas ego tetigi ſupra in priuilegio loquente de
filio emancipato, Marſil. in ſing. 413. ubi allegat
gl. & Bal. qui tamen mihi hoc non dicunt, Ripa
in l. fi. nu. 8. C. de reuoc. donat. ubi addit ratio-
nem, quia legitimatio eſt donatio, auth. item ſi-
ue legitimis, & in corpore, unde ſumitur, C. de
naturalib. liber. donatio autem propter ingrati-
tudinem reuocatur, d. l. fi. Io. Lup. in repet. c. per
ueſtras, in notab. §. 4. nu. 6. de donat. inter uir. &
uxor. folio mihi 139. Rebuff. in regias conſtitut.
tom. 1. tit. de ſenten. prouiſio. arti. 1. gl. 2. nu. 25.
Ferdin. Loaz. in l. filiusfamilias, §. diui, nu. 148.
ff. de leg. 1. Aſcan. in tract. de patr. poteſt. c. 5. nu.
63. Addo Iaſ. in l. naturalis, nu. 1. ff. de præſcrip.
uer. in l. ex facto, in princ. nu. 17. ff. de uulg. Cor-
dub. in §. ſi quis ex his, nu. 8.

Amplia hoc in tantum uerum eſſe, quod de
cetero non poterit pater amplius illum legiti-
mare, quia quod ſemel aufertur propter delictū
3 nō amplius†redditur, vt probaui paulo ſupra lo
quendo de ingratitudine commiſſa per filium
emancipatum, Iaſ. in l. ex hoc iure, & in d. l. natu
ralis, Io. Lup. qui loquitur propriè de filio legi-
timato, d. §. 4. fol. 139. nu. 7. Aſcan. d. c. 5. nu. 63.
poſt Iaſ. in l. dedi §. 1. nu. 9. ff. de cond. ob cau. &
Gerar. ſing. 1. nu. 5. & dixi ſupra proximo priui
legio, loquendo de liberto.

Limitatur tamen, ut non procedat in filio le-
gitimato per ſubſequens matrimoniū, quia pro
pter ingratitudinem non perdit iura legitima,
4 ita†uoluit Roma. d. ſing. 225. allegat hoc uoluiſ
ſe Bal. in d. §. filij nati, ubi tamen mihi hoc non
dicit, & idem uoluit Gerar. ſing. 1. nu. 19. Ferdi.
Loaz. d. §. diui, nu. 148. & uera eſt limitatio, quia
5 ea legitimatio eſt fauorabiliſſima†ſecundum Ti
raq. de iure primogen. quęſt. 34. nu. 28. ubi in-
quit eam fieri per principem principum pro-
pter conuerſionem, & pœnitentiā peccati, ideo
taliter legitimatus promoueri poteſt ad epiſco
6 patum, †glo. in c. innotuit, in uer. coniugata, de
electio. ubi Butr. Abb. & alii, Dec. qui commu-
nem dicit in conſ. 155. nu. 3. in fi. admittitur itē
7 ad feudum, ut dicunt†Hoſtien. & Io. And. in c. la
tor qui fil. ſint legit. ubi Butr. Cardin. Abb. &
alii uolentes, quod ita intelligatur tex. in c. 1. §.
naturales, ſi de feu. ſuer. controuer. & dicitur ue-
8 rè, & propriè legitimus, †§. 1. ī Auth. quib. mod.
natu. effic. legiti. glo. in c. tanta, ubi Abb. nu. 4. &
9 7. & dicitur† nobilis ſecundum Tiraq. in tracta.
nobilita. c. 15. nu. 21.

Ratio autem, quare non ita perdat legitima-
tionem is qui ſequenti matrimonio factus eſt le
gitimus quemadmodum legitimatus ex reſcri-
pto, aſſignari poteſt, quia eam legitimationem
filius non habet a patre, ſed a beo, & licet pater
ipſe uideatur author contrahēdo matrimoniū,
tamen quia ante natorum filiorū legitimatio ue
nit in conſequentiam, non attenditur actus pa-
tris, cum ergo non habeat a patre, non illā per-
dit, quod ſecus eſt in legitimato per reſcriptum,
qui a patre ſolo beneficium legitimationis con
ſequitur. addo quod legitimatio, quæ fit per ſe-
10 quens matrimonium, imitatur† naturam ſecun-
dum Bal. in conſ. 319. num. 1. uol. 4. & in c. inno-
tuit, nu. 12. in fi. de electio. ideo ſicut natus poſt
contractum matrimonium non perdit iura legi-
tima per ingratitudinē, ita nec legitimatus per
ſequens matrimonium, melior tamen ratio eſt,
quia legitimatus per ſequens matrimonium di-
citur coactè legitimatus, nam pater, qui ducit in
uxorem eam, quam habuerat in concubinam, &
ex qua ſuſceperat filios, cogitur filios antea na-
tos habere pro legitimis, & conſequenter etiam
11 legitimare: nam † non poſſet pater ita matrimo-
nium contrahere, quod filii non legitimentur, ar
gu. l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. ergo filii propter
ingratitudinem non priuantur ea legitimitate,
quam inuito patre habuerunt, ut diximus ſupra
loquendo de filio coactè emancipato.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtata dicitur qui exit religionem, in qua uotum ſolenniter emiſit, & ibi an hoc uerum ſit.*
2 *Filius impunè poteſt exire religionem, ut patrem inopem alat.*
3 *Debitor non poteſt ingredi religionem, ut debitum ſoluere prætermittat.*
4 *Filius ingredi non poteſt religionem, quando pater extrema laborat inopia, ſed tenetur illi ſubuenire.*
5 *Religioſus tenetur potius patri egenti ſubuenire de alimentis, quam prælato ſuo.*
6 *Religio filium eximit a patria poteſtate.*
7 *Religio filium non liberat ab ea obligatione, qua tenebatur erga patrem.*

Quæ-

Priuilegium LXVIII.

QVI monaſterium ſeu religionem ali-
quam ingreſſus profeſſionis uotum ſo
lenniter emittit non poteſt inde exire
1 ſine peccato, & exeundo dicitur apoſtata,† Do
cto.in rub.& in c.1.de apoſtat. imo Inn. in c.fi.
de renũciat.& in c.intelleximus,de ęta. & qual.
dicit eſſe illum apoſtatam, qui & ſi habitum, &
tonſuram retineat, deſerit tamen monaſterium,
& nulli prælato ſubiicit ſe,& ponunt Doctores
in c.ex parte, de temp.ordin. ubi quærunt de ue
ritate,& in c.Ioannes, de regular.id tamen intel-
ligendum eſt impropriè, ſecundum Calder. in
conſ.1.de apoſtat.ubi dicit communem, Anan.
in c.tuæ,nu.11.de apoſta. Clar.in praxi crimin.
quæſt.78.nu.4.

Tamen ſi filius exiſtens in religione habeat
patrem inopem inhabilemq́; ad ſibi uictum pa-
2 randum,poteſt†exire religionem,ut patrem alat
ut probatur ex tex.in l.qui cum uno,ff.de re mi-
lit.ubi in §.fin.emẽtionis crimine excuſatur, qui
ob parentum affectionem,aliquandiu ſine ſupe
rioris licentia deſeruit caſtra, & ibi infert Rai-
ne.de Forliu.ad filium religioſum,qui affectione
parentum deſerit religionem, allegatque idem
tenuiſſe Diuum Tho. de Aqui. referr, & ſequi-
tur,Nellus in tracta.bannito. in 1.par.2.tempo.
nu.48.in fi.Marſil.in ſing.149. Duennas,in regu
la 68.limit.10.circa finem,ubi tamen refert Rai
ne. & Diuum Tho. loqu. de fratre, non de fi-
lio,licet a fortiori dicat idem eſſe in filio Aſcan.
Clemen.in tract.de patr. poteſtat. effec.17. nu.
4.& pro hoc facit, quia qui eſt alicuius debitor
3 †non poteſt religionem ingredi, ut debitum ſol
uere prætermittat,c.generalis,diſtin.54.qua ra-
tione ſi pater extrema laboret egeſtate impedit
4 ne filius†ingrediatur religionem, ut uoluit Ale.
de Ales,in 3.par.ſum.de quarto præcep.quæſt.
4.§.2.Tho.in 3.quolib.quæſt.5. qui addit idem
eſſe ſi pater non ſit extrema preſſus egeſtate, ſed
ita laboret,ut uiuere non poſſit ſine multa exiſti
mationis ſuæ iactura, & turpitudine ſuæ condi-
tionis, ut quia nobilis cogatur ſeruire alii, uel
mendicare, ſequitur Ang. de Clauaſ. in ſumma
in uer. religioſus, quæſt. 11.facit etiam,quia re
5 ligioſus, † qui patrem dimiſit inopia grauatum
tenetur magis patri ſubuenire de alimentis, &
aliis, quæ continentur in primo decalogi præce
pto,quam pręlato ſuo,ſecũdum Nicol. de Lira.
ſuper Math.ca.15. quem citat,& ſequitur Ang.
de Claua. loco prædicto, q.32. ubi tamen dicit
aliud eſſe ſi neceſſitas ſuperuenit poſt ingreſſum
6 monaſterij. licet enim religio † eximat filium a
poteſtate patris,ut probatur in c.1.20.q.2. Do
ctores in auth. ingreſſi, & in auth. ſi qua mulier.
C.de ſacroſ.eccleſ.gl.& Bar.in l.ſi ex cauſa,§.Pa
pinianus,ff.de minor.in c.cum ſcimus, de regu.
Ang.loco prædicto, quæſt.48. Tabien.in ſum.
in uer.religio.q.31.Bar.in l.patre furioſo, nu.4.
ubi etiam Bal.ponit,& Iaſ.num.47.ff.de his,qui
ſunt ſui uel alie. iu. Bal. in l.2.C.de lib.tahib.&
multos citat Aſcan. Clemen. in tracta. de patr.
poteſta.c.ult.nu.67.ubi late agit de ueritate,ta-
7 men non liberat ab ea obligatione†qua ante in-
greſſum tenebatur: at de iure diuino, & naturæ
tenetur filius patrem honorare, & ab eo præce-
pto nulla profeſſio abſoluit,quia conſilia in reli
gionibus obſeruantur,ut perfectius impleantur
pręcepta,ut inquit Ang.loco prędicto,q.32. id
uero quia pertinet ad Theológos, & eccleſiæ de
terminationem, non aliter firmo, niſi quatenus
ſit eodem modo ab eccleſia approbatum.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, qui uxori negauit alimẽta non lucratur dotem ex pacto, ſtatuto, uel conſuetudine.*
2 *Maritus, qui uxorem domo expulit ſine cauſa, non lucratur dotem.*
3 *Maritus non lucratur dotem ſi uxori agrę non ſubminiſtret medicum, & medicinas.*
4 *Maritus lucratur dotem etiam ſi alimenta uxori non præſtitit, quando ea non decesſit.*
5 *Succesſione tamquam indignus priuatur, qui defunctum male tractauit; uel domo expulit.*
6 *Maritus qui negauit uxori alimenta lucratur dotem, ſi poſtea ſequuta eſt reconciliatio.*
7 *Vxor mortua præſumitur ob medicum non adhibitum.*
8 *Vulneratus præſumitur mortuus ex negligentia, quando medicus non fuit adhibitus.*
9 *Maritus, qui alimenta negauit uxori, cum tamen alere non teneretur, lucratur dotem.*
10 *Maritus, qui ex permisſione ſtatuti occidit uxorem lucratur dotem, & ibi de ueritate.*

Priuilegium LXIX.

ADEO etiam fauorabilis eſt cauſa ali-
mentorum, quod & ſi ex forma pa-
cti,ſtatuti, uel conſuetudinis maritus
debeat integram dotem,uel illius partem lucra-
1 ri,tamen ſi uir uxori deneget alimenta,†nihil lu
crabitur,ita uoluit Bal.in l.quod in uxorem,nu.
1.C.de neg.geſt.mouetur,quia lucrum illud do
tis marito defertur propter onera matrimonii,
ergo ceſſare debet,ubi ceſſant onera,quia deficiẽ
te cauſa deficit cauſatum.illud autem Bal. aſſum
ptum, quod lucrum ſtatuto deferatur propter
onera matrimonii eſt certum,& firmum, ut per
gl.in l.ſi donaturus, §.fi. in uer. dumtaxat, ff. dę
cond.cau.da. & Alex. dicit ibi communem eſſe
opinionem, & ſubdit Iaſ. quod omnes Docto-
res tranſeunt cum ea glo.Bal.& Fulgoſ.in l.non
ſine,in princ.C.de bon.quę liber.Caſtr. in conſ.
333.uol.1.multos alios citat Rol. in tracta.de lu
cro dotis,q.4.num.10. & ſeq.de quo tamen late
agit Phanuc.in eo.tracta.gl.8.nu.6. & pro dicta
opinione allegatur etiam Bal.in auth. dos data,
nu.2.C.de donat.ante nupt, ubi dicit,quod ſicu
ti mulier non lucratur donationem ſi non ſuſti
net onera dotis dandę,ita maritus non lucratur

dotem ex ſtatuto, uel pacto ſi non ſuſtinet one-
ra matrimonij, ſed nihil loquitur de alimentis,
licet ex eius dicto bene inferri poſſit, cum ſine
dubio inter onera matrimonij præcipuum illud
ſit alendi uxorem, ſed expreſsè hanc partem te-
nuit Caſtren. in l. ſi ab hoſtibus §. ſi uir, numero
quarto, ff. ſolu. matrimonio, ubi inquit, quod ſi
maritus recedens ab uxore non prouidit illi de
alimentis, Ita quod mulier non habens alimen-
ta decceſſerit maritus non lucratur dotem, & ſub
dit eſſe quotidianum, & menti tenendum, quia
habuit in facto Florentiæ, & mouebatur per il-
lum textum, & per tex. in l. necare, ff. de lib. agno
ſcen. & inquit locum hoc habere, ſiue lucrum
proueniat ex pacto, ſiue ex diſpoſitione legali,
& Alexan. ibi, numero 3. inquit hoc eſſe ualde
ſingulare, licet ipſe in contrarium multa alle-
get, & præcipuè, quod lex pœnalis non debet
extendi, cum quo trãſit etiam Iaſ. numero quar
to, qui multis confirmat ſimilibus, Ioan. Lup. in
rub. de donat. inter ui. & uxo. §. 70. num. 23. ver.
amplia prædicta, vbi ſic tenuiſſe dicit Bal. & Cu
man. in dicta l. ſi uir. & mouetur ex diſpoſitione
l. necare, & adducit in ſimili, quod dicimus de
donatario, qui priuatur bonis donatis, ſi non
ſub uenit donatori egenti, Boer. in deci. 244. nu-
mero 12. Rolan. in tract. de lucro dotis, quæſtio.
64. numero 6. & queſt. 68. numero 11. Phanuc.
in eod. tracta. glo. 14. numero 6. uer. quartus eſt
caſus, ubi allegat conſilium Caſtren. & dicit eſſe
de mente omnium, & ut dixi ratio prædictorum
eſt, quia ſi non ſuſtinet onera matrimonij, pro-
pter quæ defertur hoc lucrum, non debet illud
percipere.

Et per eandem rationem dixit Bald. in l. 1. §.
ſed ſcimus. C. de lati. liber. tollen. quod mari-
2 tus expellens domo † uxorem ſine cauſa non lu-
cratur dotem, Alexan. in conſ. 122. colum. 3. in
fi. uolum. 7. Anan. in cap. 1. colum. 3. de inſan. &
lang. expoſ. Ruin. in conſ. 8. colum. 2. uolum. 2.
Lup. in d. rub. de dona. inter ui. & uxo. §. 70. nu-
mero 32. uer. quid autem ſi maritus, & in capit.
per ueſtras, in 3. notab. num. 4. ſolio mihi 134.
ubi citat multos alios, Boer. dicta dec. 244. in fi.
Phanuc. d. gl. 14. nu. 6. uer. quintus quando.

Et quia inter alimentorum præſtationem
numerantur etiam medicinę, ut dicam ſuo lo-
co, & medici, ideo gl. in d. l. ſi ab hoſtibus. §. ſi uir
ff. ſolu. matrimonio, dicit, quòd maritus non lu-
3 cratur ſi uxori infirmę † medicum non adhibuit,
& medicinas non miniſtrauit, & Bal. ibi dicit il-
lam glo. eſſe auream, quia maritus dicitur indi-
gnus eo lucro, & præſumitur uxorem non ex ui
morbi, ſed ex eo mortuam, quod medicus non
fuerit eius curæ adhibitus, eandem probarunt
ſententiam Caſtren. Alexan. Luc. de Pen. Abb.
Corne. Ioan. de Amic. Campeg. Marſil. & alii,
quos citat, & ſequitur Rolan. in d. tract. quæſt.
64. num. 6. Phanuc. in eod. tract. glo. 14. numero
octauo, Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex
his, numero vigeſimonono, ff. de lib. agnoſcen.
ubi ponunt caſus, quando adhibuit quidem, ſed
imperitum, & quando non potuit adhibere,
quia non erat in loco, & quando fuit præuen-
tus, & plures alios.

Intellige tamen principalem noſtram con-
cluſionem procedere, quando uxor ob alimen-
ta denegata deceſſit, nam eo caſu priuatur mari-
4 tus, ſecus ſi non deceſſiſſet, quia tunc † maritus
gaudet lucro. Doctores enim, qui dicunt eum
non lucrari dotem, mouentur per l. necare. ff. de
lib. agnoſ. quia paria ſunt, quod occidat, uel ali-
menta ſubtrahat. at ubi mulier non deceſſit, tũc
ceſſat ratio, & Caſtren. in d. §. ſi uir, ponit caſum
quando mulier ſame perit, atq; ita concordat
contrarias opiniones, Boer. d. deci. 244. in fi. ſe-
quitur Rol. d. quæſt. 68. nume. 11. iſta tamen di-
ſtinctio non eſt bona, quia non ea ratione mari
tus perdit lucrum, quia denegando alimenta ui
deatur necare, ſed quia lucrum non debetur ei,
qui non ſuſtinet onera matrimonij, ut dixi, &
5 quia expellens † perſonam, atque illam contem-
nens non debet habere eius bona ſecũdum Bal.
in d. l. 1. §. ſed ſcimus. C. de lati. lib. tollen. non ta
men eſt dubium, quin ſi uxor ſame perit hæc ſit
iuſta cauſa priuandi uirum, ſed ſufficit etiam,
quod non miniſtret alimenta, proinde Phanuc.
d. gl. 14. num. 6. uer. quintus quando, reprehen-
dit eam diſtinctionem ſubdens Caſtren. ideo de
morte feciſſe mentionem, quia ſi fortè maritus
poſt expulſionem, & denegata alimẽta reuocaſ-
ſet uxorem in domum, & cæpiſſet eam benignè
tractare, tunc non attenditur præcedens culpa,
ſed inducitur reconciliatio, & culpa uide-
tur remiſſa, & ultima tractatio attenditur. quid-
quid ſit,

Infertur ex prædictis, quod ſi ſequatur recon
ciliatio maritus, qui etiam denegauit primum
6 alimenta, uel uxorem expulit, lucratur † dotem
ita poſt Imo. ponit Alexan. in dicto §. ſi uir, nu-
mero tertio. an autem lucretur fructus dotis,
quos iam perceperat, eſt contentio inter Bal. &
Caſtren. ut uideri poteſt apud Lup. dicto no-
tab. tertio, numero quarto, uer. ego uero re-
perio.

Sed ſi placeat diſtinctio, & concordia Boer.
erit aduertendum in practica, quia hæredes uxo
ris habuerunt intentionem fundatam probato,
quod maritus denegauerit alimenta etiam ſi nõ
probent, ꝙ uxor fame interierit, nam præſume-
tur mortua propter inopiam, ſicuti dicimus,
7 quod uxor † præſumitur mortua ob medicum
non adhibitum ſecundum gl. in d. §. ſi uir, quam
dicit notandam Bald. ibi circa medium, ubi in-
8 fert, quod uulneratus, † non præſumitur mor-
tuus ex uulnere, ſed ex negligentia, & ſua culpa,
quando medicus non fuit adhibitus ad eum cu
randum, & Caſtr. ibi, num. 3. dicit illam glo. ſem
per ad hoc allegari, & eſſe ſingulare dictum com
muniter approbatum, & menti tenendum, ſequi
tur Alexander, numero ſexto, & Iaſon, numero
octauo, Lupus in rubrica, de donatio. inter ui.
& uxo. §. ſeptuageſimo, numero uigeſimoſepti-
mo, ideo pro euitanda priuatione uir neceſſe
habebit probare, quod adhibuerit medicum.

Declara ſecundò non procedere noſtram cõ-

 cluſionem,

cluſionem, quando maritus non tenebatur uxo-
rem alere, quod contingit in caſibus recitatis
per nos in titulo, quibus ex cauſis alimenta de-
negari poſſint, quia pro eo, quod maritus fecit
9 lege permittente, † non debet priuationis pœ-
na plecti. l. Gracchus. C. de adulter. & nõ poteſt
imputari marito, quòd non aluerit uxorem,
quam non tenebatur alere, ut per multa dicit
D. Becius in conſ. 37. numero 16. ideo Cin. in l.
ſi ab hoſtibus. §. ſi uir. ff. ſolu. mat. dicit, quod ma
ritus, qui ſtatuti permiſſu occidit uxorem adul-
10 teram lucratur dotem † ſecundum ſtatuti for-
mam, licet alias maritus occidens uxorem per-
dat lucrũ delatum a ſtatuto, ſequitur Bar. Ang.
& Iaſ. idem uoluit Matheſil. notab. 73. nota unã
doctrinam, Campeg. in tract. de ſtatu. excluſ. fœ-
min. quæſt. 5. & plures probarunt hanc ſenten-
tiam relati a Rol. in tract. de lucro dot. quęſt. 63.
ubi tamen poſt Cin. Alex. & alios dicit aliud eſ-
ſe, quando lucrum eſſet delatum ex pacto, quia
tunc non eſt uериſimile, quod uxor cogitauerit
de tali caſu, ita etiam declarat Phanu. in co.trac.
gl. 14. nu. 5. & quamuis in lucro delato ex con-
uentione communis ſit opinio, quod maritus il-
lud non conſequatur occidendo uxorem per ra
tionem prædictam, tamen ea ratio mihi nun-
quam placuit, nam & ſi uxor non uideatur co-
gitaſſe de funeſto illo euentu mortis uiolentæ, ta
men non erat opus eius cogitatu, ſed pacto lo-
cus eſt quomodocunque moriatur, & contra-
ctus perficiuntur conſenſu duorum, nec ſufficit,
quod alter ex contrahentibus non cogitauerit,
quia ſat eſt, quod potuit, & debuit cogitaſſe, il-
lud autem, quod non præſumatur cogitaſſe de
tali caſu procedit, quando actus dependet a ſo-
lius poteſtate, non quando a duorum uolunta-
te. ſicuti igitur occidendo lucratur eo caſu, ita
denegando alimenta, quia ex ui occiſionis indu
citur priuatio, quando denegantur alimenta, ut
dixi. infertur itaque, quod cum maritus alere nõ
teneatur adulteram uxorem, lucrabitur tali ca-
ſu dotem ex forma ſtatuti, etiam ſi ob denegata
alimenta periiſſet, & idem erit in omnibus caſi-
bus, quibus iure permittente denegantur ali-
menta.

SVMMARIVM.

1 *Princeps poteſt debitoribus inducias concedere ad ſoluendum.*
2 *Induciæ generaliter conceſſa non extenduntur ad eum, qui ſit debitor ex cauſa alimentorum.*
3 *Generalis diſpoſitio non includit cauſas, quæ reperiuntur ſpecialiter priuilegiata.*

Priuilegium LXX.

PRINCEPS poteſt debitoribus indu-
1 cias † concedere ad ſoluendum, l. ſe-
cunda, C. de precib. Imperato. offe-
ren. ubi appellat hanc moratoriam præſcriptio-
nem, tamen generalis conceſſio non extenditur
a † ad debitum contractum ex cauſa alimentorum
uti concludit Marcus Antonius Cuccus, in tra
cta. de morator. præſcrip. numero 90. ubi nu-
mero 95. dicit idem eſſe in debito ex cauſa an-
nonę, uel adminiſtrationis panis, & numero 99.
inquit idem debere intelligi in debito penſio-
nis, quæ fuerit conſtituta loco alimentorum. &
quoad primum dictum mouetur, quia ualet ar-
gumentum a dote ad alimenta, at debitum pro
dote non includitur reſcripto concedente dila-
tionem, ut per eum, numero octuageſimoſepti-
mo, ergo neq; debitum ex cauſa alimentorum.
melior tamen eſt ratio, quia alimenta non reci-
piunt dilationem, ut dixi hoc eodem titulo, &
cum Princeps ſit iuſtiſſimus non præſumitur
eum fuiſſe conceſſurum in ſpecie dilationem ad
ſoluendum debitum alimentorum, ergo gene-
ralis conceſſio non debet ad id extendi, quod
non fuiſſet conceſſurus in ſpecie, l. obligatione
generali, ff. de pignor. accedat, quod alimenta
in materia dilationum reperiuntur ſingulariter
priuilegiata, ut ſcilicet breues dentur dilationes
in cauſis, quod non appelletur, quo ad ſuſpen-
dẽdũ exequutionem ſententiæ, quod pendente
lite prouideatur actori, & in pluribus aliis, de
quibus dixi in hoc titulo, diſpoſitio autem ge-
3 neralis † non includit cauſas, quæ reperiuntur
in ſpecie priuilegiatæ, gl. in l. tertia, C. de ſilen-
tiar. libro undecimo. Accedat, quod Princeps
mouetur ex quadam æquitate ad concedendum
dilationem, immo ex miſeratione, ſed nulla æ-
quitas, aut miſeratio retardare debet exactio-
nem alimentorum, quia eorum fauor præpon-
derat omni cauſæ, poſſet tamen dubitari ſi hæc
concluſio locum uendicet in alimentis præteri-
tis, uel quæ debentur actionis iure, uel diuiti
non pauperi. & ſanè quamuis cauſa alimento-
rum ſemper ſit fauorabilis, tamen ubi fauor ex-
orbitat, tunc intelligi debet quando pauperi
debentur alimenta, & agitur de futuris, non de
præteritis.

SVMMARIVM.

1 *Arbitratore electo a partibus nõ arbitrante extinguitur compromiſſum.*
2 *Arbitrandi facultas non tranſit ad hæredes.*
3 *Conſultore nominatim electo non conſulente expirat compromiſſum factum ita, quod iudicet de conſilio eius.*
4 *Arbitratore non arbitrante in cauſa dotis recurritur ad arbitrium boni viri, & compromiſſum non expirat.*
5 *Arbitratore non arbitrante in cauſa alimentorum compromiſſum non expirat, ſed recurritur ad bonum virum.*
6 *Arbitratore non arbitrante recurritur ad iudicem quando ille erat debitor.*
7 *Arbitrandi facultas non finitur arbitratore non arbitrante, quando res non eſt integra, vt quia matrimonium eſt contractum.*

Priuilegium LXXI.

ARBITRATORE apartibus electo non
arbitrante non recurritur ad arbitrium
boni uiri, nec ab eius perſona recedi-
1 tur, ſed extinguitur compromiſſum, & † ſtipula-
tio annullatur. l. ſi merces. in prin. ff. loca. l. fi. C.
de contrah. emptio. l. ſi quis arbitratu, ubi glo.
magna, in princ. allegat multos concordantes,
2 ff. de uerb. oblig. & facultas, † arbitrandi non trã
ſit etiam ad hæredes arbitratotis. l. cum ſtipula-
tus ſim mihi a Proculo, ff. de uerb. oblig. Bar. in
l. ſi ſtipulatus fuerim illud. ff. eo. tit. & ratio eſt,
quia cenſentur partes elegiſſe induſtriam perſo
næ, proinde ſi arbiter electus a partibus debet
iudicare de conſilio alicuius nominati, is uerò
3 † recuſet dare conſilium, uel morte, uel alio caſu
impediatur, finitur compromiſſum, nec poteſt
alius eligi conſultor, licet aliud ſit, quando con-
ſultoris perſona nõ erat certa, ita Bar. poſt alios
in l. 1. §. ſi plures, numero 8. & 14. ff. de exercito.
Abb. in cap. fi. in fi. de electio. Butr. Imo. & Abb.
in cap. ex parte, de conſtitu. Iaſ. qui dicit com-
munem in d. l. ſi quis arbitratu, ad finem, fauore
tamen alimentorum, ſi qui fuit ad arbitrandum
electus non arbitratur, quia non uelit, uel non
poſſit, compromiſſum nõ extinguitur, ſed recur-
4 ritur ad arbitrium boni uiri, ut in caſu † dotis pro
batur in l. 3. C. de dot. promiſſ. in l. cum poſt. §.
gener. ff. de iure dot. glo. 3. in d. l. fi. ubi etiam
Bar. C. de contrah. empt. & ibi Bal. in 5. oppoſit.
Bal. in l. fi. C. de feut. quæ ſine cer. quant. Roma.
in d. l. ſi quis arbitratu, & ualet argumentum a
dote ad alimenta, ut dixi ſupra, & probaui etiã,
quod ſicuti incertitudo non uitiat legatum, uel
promiſſionem dotis, ita non deſtruit promiſſio-
nem, uel legatum alimentorum, & in ſpecie,
5 † quod compromiſſum non extinguatur in cau
ſa alimentorum, licet arbiter electus non arbi-
tretur, uoluit Bar. in l. 1. num. 54. ff. ſolu. matrim.
ſequitur Iaſ. in d. l. ſi quis arbitratu, num. 10. in
4. limit. Tiraq. in tracta. de priuileg. piç cauſç, in
priuileg. 145.

Duç tamen oriuntur difficultates, prima quia
tex. in d. l. 3. & in d. §. gener, loquuntur, quãdo ar
bitrium erat collatum in perſonam debitoris,
ut aduertit Iaſ. in d. l. ſi quis arbitratu, nume. 10.
Tiraquel. d. priuileg. 45. & hic caſus multum
differt ab eo, quando collatum eſt in perſonam
tertij, nam quando in eum confertur, qui eſt de-
6 bitor, † tunc ſemper illo ceſſante recurritur ad
iudicem, l. hæc uendicatio, ff. de rei uendic. glo.
Bar. & alii omnes in l. ſi quis arbitratu. ſed ſi be-
ne uideantur illa iura, optimè probant in ſui ra
tione. non enim mouentur, quia taxatio fuerit
commiſſa debitori, ſed quia in promiſſione do-
tis uidetur ſemper incluſum eſſe arbitrium bo-
ni uiri, & perinde eſt, ac ſi iam dos eſſet taxata,
quod nõ contingit in aliis rebus promiſſis, quia
cum de ſe non ſint certç, ſi arbiter non taxet. in-
certitudo uitiat promiſſionem, nec recurritur ad
iudicem, quia electa uidetur induſtria, & confi-
dentia perſonæ, at promiſſio dotis habetur ſem
per pro certa, quia uidetur taxata ſecundum
quantitatem patrimonii, & qualitatem perſona
rum, ut dicitur in d. §. gener.

Secunda eſt difficultas, nam ideo in dote re-
curritur ad iudicem, quãdo arbitrator non arbi-
tratur, quia ex quo matrimonium iam eſt con-
tractum deſinit res eſſe integra, unde ſicuti man-
datum non extinguitur morte mandantis re nõ
7 integra. l. mandatum. C. manda. ita poteſtas † ar
bitrandi non reſoluitur eo non arbitrante, cum
iam propter dotem cõtractum ſit matrimoniũ.
ita Iaſ. d. l. ſi quis arbitratu, nu. 10. hæc autem ra
tio ceſſat in alimentis, quia ſemper res eſt inte-
gra, nec deſinit unquam eſſe integra, atque ideo
cum non conueniat ratio non poteſt a dote du-
ci argumentum ad alimenta, & de uno non po-
teſt argui ad alterũ, ubi ratio eſt diuerſa, uti ſuo
loco dixi. ſed pro reſolutione dicẽdum eſt ratio
nem conſideratam a Iaſone eſſe falſam, & non
ideo recurri ad iudicem in dotis promiſſione,
quia deſierit res eſſe integra, potuit enim pro-
mitti dos re adhuc integra ante matrimonium,
uel ſponſalia, puta quando promiſſio dotis fit
mulieri, quandocunque nupſerit, ſed quia pro-
miſſio dotis continet in ſe certitudinem, & eſt a
iure taxata, ſecundum quantitatem patrimonii,
& qualitatem perſonarum, ut dixi hoc eodem
titulo, ubi tractaui, an incertitudo uitiet legatũ,
uel promiſſionem alimentorum, & qui dotem
ꝓmittit, licet id uelit eſſe tertii alicuius arbitrio
taxandum, tamen ſemper uidetur promittere,
quod iuſtum uidebitur cuicunque bono uiro
d. §. gener, & in d. l. 3. hæc autem ratio æque con
uenit alimentis ſicuti doti, quia ipſa quoq; ſunt
a iura taxata ſecundum quantitatem patrimo-
nii, & qualitatem perſonarum, ut dicam in titu-
lo, qualiter alimenta ſint præſtanda, ergo in ali-
mentis idem dicendum eſt, quod in dote.

SVMMARIVM.

1 *Donatio excedens quingentos aureos nõ valet niſi ſit inſinuata.*

2 *Donatio excedens quingentos aureos non valet niſi inſinuetur, etiam ſi facta ſit filio a patre.*

3 *Inſinuationi renunciari non poteſt.*

4 *Donatio facta alicui cum obligatione alimenta praſtandi valet ſine inſinuatione.*

5 *Inſinuatio non requiritur in donatione remunera toria, vel ob cauſam.*

6 *Donatio dicitur remuneratoria, quando fit pro futuris meritis.*

7 *Donatio ſemper dicitur ob merita.*

8 *Donatio facta pia cauſa non requirit inſinuationẽ, etiam ſi excedat quingentos aureos.*

9 *Donatio excedens quingentos aureos non inſinuatur, quando fit ex cauſa dotis.*

Priuilegium LXXII.

DONATIO excedēs ualorem 500.aureo
1 rū nō † ualet niſi fuerit inſinuata.l.ſan
cimus,ubi Doctores omnes,l.pen.C.
de donatio.§. perficiuntur, Inſtit.de donatio.&
2 procedit etiam ſi pater, vel aſcendens † aliquis
donat filio, uel deſcendenti alij,quia nihilominus
nus inſinuari debet, l.datam, ubi Bal. notat.C.
de donatio.l. donationes, quas parentes, C.de
donatio.inter ui. & uxo.ubi Ang.notat expreſ-
sè Bal.in l.irritam. C. de uſucap. pro dona. Cu-
man.in conſ.27.Arer.in conſ.2.col.2.& inſinua
3 tioni renunciari† non poteſt,ut per Bar.in l.ſan
cimus.§. fi. C. de dona.ubi Alex.in l.nemo po-
teſt, ubi etiam Alex.ff. de leg.1.Ioan. Fab.in §.
aliæ,Inſtit.de dona.Cur.ſen.in conſ.66.& in cō
ſilio ſeq.Dec.in conſ. 442.num.10.cum infini-
tis apud Anton. Gabriel.com.opin.lib.3.tit.de
donatio.concluſ.1.num.9.quia publicè intereſt
ne quis male utatur ſuis rebus. §.pen. Inſtitu.de
his, qui ſunt ſui, uel alieni iu.& quia inſinuatio
introducta eſt ad remouendum fraudes, quæ
committi ſolent præſertim inter coniunctos, d.
l.data.

Sed ſi alicui fiat donatio, qui ideo promittat
alere donatorem toto tempore uitæ ſuæ,nō erit
4 neceſſaria†inſinuatiò,ita Alex.in conſ.12.num.
7.uer. inſuper dicta donatio, uol.1.Rimin.in §.
1.Inſtit.de dona.num.490.Cordub.in l.ſi quis a
liberis. §. utrum, nu.19.ff. de lib. agnoſcen.ubi
hoc ponit inter priuilegia alimentorum, ſed in
hoc alimenta nihil habēt ſpecialitatis, nā ea do-
natio non eſt ſimplex, ſed ob cauſam,& in dona
tione remuneratoria, uel ob cauſam non requi-
5 ritur † inſinuatio etiam ſi in aliam cauſam fiat
quā alimentorum, gl.Bar.Imo.& alii in l. Aqui
lius regulus,ff.de don.Bal. in l.2.in fi.C.ne lice.
poteu.& hanc ſequitur Cuma. Aret.Alex.Iaſ.&
Anton. de Canar.quos refert Tiraqu, in l.ſi un-
quā,in uer.donatione largitus, in 5.declaratio-
ne,nu.109.C. de reuoc.donat.Anto.Gabriel.d.
concluſ.1.num. 60.dicitur enim potius permu-
tatio quędam,quam donatio.d.l.Aquilius regu
lus,& l.ſed & ſi lege.§.conſuluit.ff.de petitio.hæ
red.ubi Bal.Tiraq.loco prędicto,num.11.& dici
6 tur remuneratoria,†quando fit pro futuris me-
ritis,l.fi.cū auth.ibi poſita, C.de don.ante nup.
Bar.in d.l.Aquilius regulus,& dicit Bal.in conſ.
18.col.2.uol.1.quod donatio ob cauſam de fu-
turo eſt contractus, & non continet cauſam lu-
cratiuam, ſed oneroſam, & Alex.in d.conſ.12.
mouetur per prędictam rationem,quæ eſt gene-
ralis,& conuenit non ſolis alimentis,ſed cuicun
que alii rei in donatione deductæ, atque ita ui-
detur Riminal.& Cordub.non bene hoc enume
raſſe inter priuilegia alimentorum.Verumtamē
etiam circunducta ratione meritorum futuro-
rum,uel etiam, quod ſit ob cauſam,cum omnis
ferè donatio præſumatur ob merita, nec aliter
7 quiſque † donaturus præſumatur. L nec adiecit,
ubi Bal.ff.pro ſocio,l.1.C.de annon.ciuil.lib.11.
Tiraq.ī d.uer.donatione largitus,nu.77. & ſeq.
quando donatio fit ob cauſam alimentorum in
ſinuatio non requiritur, puta ſi quis prædia do-
naret ad alimenta,uel pro alimentis,uel ut ſe ale
ret. id autem deduco, quia cauſa alimentorum
dicitur pia ſi debeantur pauperi, ut iam dixi.do
8 natio autem ſacta † piæ cauſę non exigit inſinua
tionem,l.pen.in prin.C.de dona. Spec.in tit.de
inſtr. editio.§. porro, uer.item nota, quod inſi-
nuationes,per tex.in l.illud, C. de ſacroſ.eccleſ.
Ioā.And.in c.in præſentia,col.ult. de probatio.
eandem ſequuti ſunt Hoſtien.Butr.Bar.Calder.
Cuman.Roma. Abb.Caſtr.& plures alii citati a
Tiraq.in tract.de priuileg.piæ cau.priuileg.124.
& eſt communis ſecundum Ruin. in conſ. 182.
num.13.uol.1. Clar.de donatio. quæſtio.17.Vi-
uius,qui dicit magis communem in com.opin.
lib.1.opin. 78. limitat.1. hanc quoque tanquam
communem ſequitur Gabriel.d. conclu.1.num.
28.cum itaque ualeat argumentum a pia cauſa
ad alimenta, nulli dubium, quin in alimentis ita
ualeat donatio ſine inſinuatione ſicut in cauſa
pia.confirmatur mea ſententia, nam dos, & ali-
menta ęquiparantur,ut liceat a dote arguere ad
alimenta, ut ſæpius dixi in diſcurſu huius tracta
tus,at ſauore dotis non requiritur inſinuatio,li-
9 cet donatio excedat quingentos † aureos, ut eſt
tex.in l.fi.C.de iu.do.ubi ita intelligit gl.in uer.
inducere,& eam ſequitur Salice.ibi, & in l.ſanci-
mus,col.1.C.de dona. & ante eum Bar. & Bal.in
ead.l.fi. Dec.in conſ.414. uer.tertiò non obſtat,
num.14.Calcan.in conſ.13.col.3.Tiraq.d.uer.
donatione largitus, num. 241. Gabriel.d.con-
clu.1.nume. 36. quamuis contrarium tenuerit
Anan.in c.cum tu,col. pen. uer. quartò quæri-
tur,de uſur.idem ergo erit in alimentis,ut dona
tio pro eis facta nō inſinuetur,& hoc modo am-
pliabitur concluſio Riminal. & Cordub.ut non
modo non requiratur inſinuatio,quando dona-
tio fit cum onere alendi donatorem, ſed etiam
quando fit in ſolam donatarii utilitatem, ut ſcili
cet alimenta conſequatur.

SVMMARIVM.

1 *Stipulari alteri nemo poteſt.*
2 *Stipulari etiam matri nemo poteſt.*
3 *Mater non poteſt ſtipulari pro filio.*
4 *Stipulari licet pro abſente in cauſa alimentorum ſi fiat cum iuramento.*
5 *Stipulatio pro abſente valet ſi ſit iurata.*
6 *Iuramentum obligat Deo, qui ſupplet partis abſentiam.*
7 *Stipulari pro pia cauſa abſenti licet.*
8 *Stipulari licet pro abſente in cauſa dotis.*

Priuilegium LXXIII.

1 STIPVLARI alteri nemo † poteſt
cum ſua principaliter non intereſt,
l.ſtipulatio iſta,§.alteri.ff.de uerbo.
oblig. §. ſi quis alij, Inſtit.de inutil.
ſtipu.Tiraq. de retrac.conſang.§.1.glo.9.num.
130.

2 130.ut nec etiam matri poſſit quis† ſtipulando
acquirere. l.debitor.§.fi. ff. ad Trebel. Doctores
in l.quod dicitur. ff. de uerbo. oblig. Alexan.in
conſ.13.num.5. uer.plus tenuit,uol.1.nec econ-
3 tra quæri poteſt filio ius ex ſtipulatione †ma-
tris,Bar.in d.l.quod dicitur,colum.fi.idem Bar.
Bald.& Salicet.in l.pactum.C.de pact. conuen.
alios citat Ant. Gabriel. com. opin.lib. 3.tit.de
uerb.oblig.concluſ.1.num.7.ſed ſi quis cum iu-
ramento promittat abſenti alimenta tertio cui
4 piam ſtipulanti cogetur †iuramentum obſerua-
re,ita ex alimentorum priuilegio concludit Cor
dub. in d.l.ſi quis a libertis. §. utrum,num.28.ff.
de lib. agnoſ. allegat glo.& Bar.qui de alimen-
tis nihil dicunt, allegat etiam Bertran. in conſi.
361.num. 6.uolum. 2. qui hoc dicit,ſed non eſt
in alimentis ſingulare,immo locum uendicat in
quacunque alia cauſa, nam ſemper ex alterius
ſtipulatione acquiritur abſenti actio ſi promiſ-
5 ſio ſit iurata, † quia Dei pñſentia ſuppletur abſen
tia partis,& ita generaliter loquendo uoluit gl.
in c.quoties cordis oculus. 1.quęſt.7. quam ad-
hoc inquit ſingularem Imo.in c.cum contingat
in carta 13.ubi etiam Butr.col.3.Bal.in auth.ſa
cramenta puberum,colum.fi.C.ſi aduerſ.uend.
alios citat Alexan.in d.l. ſtipulatio iſta.§.alteri,
num. 9. uer.primus quando,atque ibi Iaſ.num.
4. qui in contrarium allegat Bal.Io.Fab.& Ro-
ma. addo Ruin. in conſ. 49. in fi. uolum.1.Soc.
iun. in conſ. 118. colum.3.uol.2.Afflic.in deci.
235.in fi.&...in conſ. 395. Grat.in conſ.12.nu.
9.uol.1.Natta in conſ.501. num.36. conſ.506.
num.17.conſ.531.nu.17. Rol.qui alios citat in
conſ.19.num. 29.uol.1.Gabriel.d. concluſ.1.nu.
69.& nouiſſimè Seraph.in tract. de priuileg.iu-
ram. priuileg.24.num.1.& ſeq. ubi dicit,quod
& ſi aliqui uelint gloſam illam reſtringere ad
pias cauſas,ut Bal.in l.illud.C.de ſacroſ.eccle.&
in l.generaliter. C.de non numc.pecun. tamen
Doctores communiter intelligunt indiſtinctè,
& duas rationes ponit Bar.in l.ſi quis pro eo,in
prin.in 6.mem. ff.de fideiuſ. quia ſicuti ſtipula-
tio alteri facta conualidatur per pęnam, ut in d.
§.alteri, ita conualidari debet per iuramentum.
Item quia ex ſtipulatione facta alteri oritur na-
turalis obligatio ſecundum glo.in d.§. alteri,ea
uero naturalis poteſt firmari iuramento,ſed alia
etiam eſt ratio, nam iuramentum uidetur Deo
6 †pręſtitum,c.debitores,de iureiur.& Deus ſup-
plet abſentiam partis, l. properandum. §.ſin au-
tem reus. C.de iud.item iurans cogitur obſerua
re iuramentum, quandocunque poteſt id fieri
ſine interitu æternæ ſalutis, c. ſi uero,de iureiu.
ſingularitas autem in cauſa alimentorum eſt in
eo, quod ex alterius ſtipulatione etiam abſenti
quęritur actio.

Nam idem uidemus in ſtipulatione facta fa-
7 uore pię cauſæ,†ut per Bal.in l.illud,nume.2. in
fi. uer. ego addo unum. C. de ſacroſ. eccle. ubi
ait,quod piis locis,& Eccleſiis abſentibus quili
bet ſtipulari poteſt directis uerbis,allegat glo.
quam dicit eſſe ordinariam, & non eſſe alibi in
d.c.quoties cordis oculus,ſequitur Caſtr.ibi in
fi.& dicit Abb. in procem.Gregor.col.fi.quod
abſenti quæritur, quando promiſſio fit intuitu
diuino,& memoria dignum inquit Feli.ibi,col.
7.uer.& ex iſto,alios citat Tiraq.de priuileg.pię
cau. priuileg. 115.& Corta in memor.incipiē.
abſenti poteſt acquiri,ubi ait hoc eſſe memoriæ
dignum pro his, quæ notantur in d.l. ſtipulatio
iſta.§.alteri,& allegat multa alia ad confirmatio
nem, multos etiam citat Gabriel. d. conclu. 1.
numero 72. licet alios allegat tenentes contra-
rium.

Hoc etiam uerum eſt in dotis promiſſione,
quę ſuſtinetur ad fauorem tertij alio ſtipulante,
8 †ut probat tex. in l. Gallus.ff.ſolu.mat.ubi glo.
notat in uer. permittendum, & ſequitur Bar.in
3.notab.Imo.in prin. & Caſt.col.fi. Iaſ.in d.§.al
teri,in 2.limitat.col.2.Bald.Nouel. in tracta.de
priuileg dot.priuileg.22.in 6. par.Bar.in conſ.
123.col.2.uol.1. Bar.Bal.& Imo.in d.l.ſtipula-
tio,ubi Alex. & alij, Alex. in conſ.13. nume.14.
uolumine 1. Roman. in dicta l.Caius, numero
5.Caſt.in conſ.91.columna 2. Dec.in conſ.35.
Tiraq.in d.tract.piæ cau.d.priuileg.115. uer.&
in hanc partem,optimè facit Gabriel.dicta con-
clu. 1. numero 73. ubi refert contrarium tenere
Bar. Bal.Imo. Fabium, & Ancha.quæ ſi proce-
dunt in pia cauſa, & in dote,locum item habe-
bunt in alimentis, quæ gaudent eodem fauore,
ut dixi in proximè præcedenti priuilegio: qua-
re non ſolum ualebit ſtipulatio,quando promiſ
ſio eſt iurata,ſed etiam,quando eſt ſine iuramen
to, hoc tamen priuilegium obtinebit ſolum in
alimentis debitis pauperi,non autem in his,quę
debentur diuiti.

SVMMARIVM.

1 *Dos ſoluto matrimonio per mortem filia redit ad patrem dotantem, quando actio eſt communis patri, & filiæ.*

2 *Dos ſoluto matrimonio morte filia vadit ad nepotes ex ea ſi egeant, non ad patrem.*

3 *Dos ſoluto matrimonio per mortem filia remanet apud filios ex ea, ſecundum opinionem Martini.*

4 *Dos ubi actio eſt communis patri, & filiæ, remanet apud filios matre mortua ita, ut de ea diſponere non poſſit.*

5 *Pater non habet vſumfructum in dote aduentitia.*

6 *Lucrum dotis a ſtatuto delatum locum habet non obſtante fideicommiſſo iniuncto rei dotalis.*

Priuilegium LXXIIII.

IVre communi inſpecto, quando ma-
trimonium ſoluitur morte filiæ ſi do-
tis actio eſt communis patri, & filiæ
1 dos redit † inſolidum ad patrem dotantem ēt
ſi ex filia ſuperſint nepotes, l. dos a patre profe-
cta,C.ſolu.matr.& ibi,num.99.latè agit, Picus
in l.in quartam, num. 212.ff. ad leg. Falcid.ubi

inquit communem eſſe opinionem ſiue ex filia
ſuperſint nepotes, ſiue non.eandem quoque cõ-
munem dicit utroque caſu Soc.iun.in conſ.154.
num. 18. uolum. 1. aſſerens eſſe de hoc textum
clarum,& indiſtinctè loquentem in d.l.dos a pa
tre, Neuiza. in conſ.95. numero 1.Bertran.qui
idem dicit de ueſtibus,& aliis appẽdicibus dotis
in conſ.46.nu.5.uol.5.ubi ſubdit ita gloſſatores
antiquos tenuiſſe.
2 Verum ſi ex filia extent nepotes† egentes tũc
dos tranſit ad eos ſi aliunde non habent,ita deci
dit Bened. de Plumb.in l.poſt dotem,nume.15.
uer.putarem etiam. ff.ſolu.matr.ubi ſubdit hoc
eſſe expreſſum in l. quamuis ff.ſolu.matr.ubi di
citur rectè conſtante matrimonio dotem reſti-
tui uxori, vt inopes filios prioris matrimonij
alat, quæ deciſio, & limitatio eſt notanda, ſi eſt
uera, quia & ſi multi dicant in ſpecta conſuetu-
dine præualere opinionem Martini, qui tennit,
3 † quod extãtibus filiis dos apud illos remaneat,
ut per Bar. & alios omnes in l. poſt dotem, ubi
Iaſ. num. 102. dicit id generaliter obſeruari per
uniuerſum orbem, & eſſe localem conſuetudi-
nem, vel ſpecialem,& hanc Martini opinionem
dicunt ubique ſeruari Fulgoſ. Cuman.Caſtren.
Cor.& Guido Papę, quos citat,& ſequitur Ne-
uiza.in conſ.45. num. 6.Ruin.in conſ.56.num.
10.uol.3. Bero.in conſ. 140.nu.24.uol. 2.Soci.
iun.in conſ.114.nu.20. uol.3.Rub.conſ.25.nu.
13. Bertran.in conſ. 86.nu.12.uol.2. in tantum,
4 quod filia non † poteſt de ea dote diſponere, ut
inquit Bertran.in conſ. 126.uol.3.tamen etiam
tenent contrarium,& cum ſola fundetur conſue
tudine patitur multam controuerſiam,ex quo
non eadem uiget ubique conſuetudo, & Docto
ri de ea atteſtanti, quamuis illuſtri,non creditur
niſi reſpectu regionis, in qua eſt uerſatus, vt vo-
lunt Doctores,in l.de quibus.ff.de legib.ſed opi
nio Benedicti non uidetur concludenter pro-
bari in d. l. quamuis.quia,& ſi loquatur in filia
familias,non tamen facit mentionem,quod dos
eſſet communis, & poteſt eſſe, quod foret pro-
pria filiæ, licet glo.ibi loquatur de patris præiu-
dicio, quod non poteſt in alio conſiderari, quã
reſpectu communionis, quę glo.poteſt ſaluari,
quod loquatur de præiudicio reſpectu uſusfru-
ctus, quem pater habet in bonis filiæ,quia com-
5 munis† eſt opinio,quod pater non habeat uſum
fructũ in dote aduentitia filiæ, ut notant omnes
Doctores in l.2. §. quod ſi in patris, ubi Socin.
in 2.notab.ff.ſolu. matri.Bal.Nouel. in tract.do
tis,par.6.priuileg.33.& de communi atteſtatur
Crau.in conſ. 84. nume.7.Præterea cum textus
in l. quamuis,tractet, an conſtante matrimonio
dos poſſit uxori reſtitui,præſupponit terminos
quæſtionis eſſe habiles in reliquis, atque ita ni-
hil obſtare præter legem, quæ uult, quod ſine
cauſa dos reſtitui non poſſit conſtante matrimo
nio. ceſſat autem argumentum Bened.dum ait,
quod ſi uiuente matre poteſt dos alienari pro
filiorum alimentis, multo magis eam habebunt
matre mortua.ſi quis tamen uellet eam deciſio-
nem ſuſtinere,poſſet dicere,quod dos eſt princi-
paliter deſtinata, ut ſeruiat oneribus matrimo-
nii.l. ubi adhuc, C.de iu.dot.ideo cum filii egẽt
alienatio fieri uidetur de conſenſu eius, qui do-
tem dedit, atque ita patris: qui enim uult unum
cenſetur uelle, quidquid ex eo conſequitur, l.
ad rem mobilem, & per hanc rationem dixit
Bal.in conſ.39.col.2.uolum.1.quod lucrum do
6 tis † ordinatum a ſtatuto locum habet non ob-
ſtante fideicommiſſo iniũcto a patre, Campeg.
in tract.dot.par.5.quæſt.18. Crau.in conſ. 186.
Rol.latè de lucro dotis, quæſt. 57.per totam,de
quo tamen uideri poteſt Phauuc. in eod.tracta.
glo.10.nume.57. non ergo agitur de aliquo pa-
tris præiudicio,quando dos alienatur in alimen
ta filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Iudex officium ſuum non impartitur non petenti,
vbi ampliatur.*
2 *Iudex non compellit partes ad compromiſſum etiã
ſtatuto iubente niſi petatur.*
3 *Teſtes publicatis atteſtationibus non reijcit iudex
niſi parte non opponente.*
4 *Iudex in pronunciando ſequi debet partium volũ-
tatem, & ſecundum eam ferre ſententiam.*
5 *Arbiter iuris tenetur ſequi partium conuentionẽ
in iudicando.*
6 *Arbiter iuris æquiparatur iudici.*
7 *Arbiter voluntarius tenetur iudicare de iu-
re.*
8 *Laudum latum ſecundum conuentionem partium
non producit actionem.*
9 *Iudex non tenetur iudicare ſecundum conuentio-
nem partium in alimentis.*
10 *Ius publicum tolli non poteſt conuentione par-
tium.*
11 *Iudex non ſequitur conuentionem partium in cri-
minalibus.*

Priuilegium LXXV.

DVAS habemus regulas in iure noſtro:
1 primam, quod iudex† non impartitur
officium ſuum non petenti, l.de pupil
lo.§.qui opus. ff.de ope. noui nuntia.l.4.§.hoc
autem iudicium. ff.de dam.infec. etiam ſi lex lo
quatur per uerba præciſa, & neceſſitatiua, Bar.
in l.admonendi,col.fi.ff.de iureiuran.hinc infert
Butr. in c. pen. de iudic. quod ſi ſtatutum man-
dat cauſam expediri cum cõſilio ſapientis, intel
ligitur ſi petatur, & non aliter, Alex. in conſilio
122.colum.fi.uolum.2.idem eſt,quando ſtatu-
tum mandat, quod partes a iudice cogantur cõ
2 promittere, † quia id non faciet ante partium
petitionem ſecundum Butr. in c.uenerabilis,de
iudic.Alex. in conſ.82.uol.1. & multas deciſio-
nes ſimiles congerit Ripa in d.§.hoc autem iudi
cium, in prin. alios citaui in conſ.124.num.1. &
iudex non tenetur repellere partem niſi aduerſa
rio opponente,gl.in cle. 2. de teſtib.ubi dicit, ꝙ
& ſi publicatę fuerit, & didicitæ atteſtationes, nõ
iudex

3 iudex non reijcit nouas † probationes ſuper an-
tiquis capitulis niſi pars opponat, Butr. in c. ul-
tra tertiam, colum. fin. de teſtib. ſecunda eſt re-
4 gula quod iudex † in pronunciando ſequi debet
uoluntatem partium, & ſecũdam eam ferre ſen-
tentiam, l. ſi conuenerit, ff. de re iudic. quia nihil
aliud quærit iudex, quam vt partes ſint concor-
des, & ſecundum earum concordiam dirimat
controuerſiam, l. 1. §. poſt operis, ff. de oper. no.
nunt. hinc dicimus quod in confeſſum nullæ
ſunt iudicis partes niſi in condemnando, l. pro-
inde, la ſeconda, in fine. ff. ad leg. Aquil. l. cer-
tum, §. finali, ff. de confeſſ. idem eſt in arbitro iu-
5 ris qui eligitur ex forma ſtatuti, is enim † tene-
tur iudicare ſecũdum conuentionem partium.
ita tenet Socin. in conſ. 27. col. 4. num. 15. uol.
primo, Iaſ. dicta l. ſi conuenerit, numero deci-
6 moquinto, & ratio eſt quia talis arbiter † æqui
paratur iudici, l. cum ſpeciali, & l. apertiſſimi, C.
de iudi. cap. ab arbitris, de offi. deleg. lib. 6. alios
citant Socin. & Iaſ. in locis allegatis, licet aliud
7 in arbitro voluntario, quia is debet ęquam † fer-
re ſententiam, l. qualem, ff. de arbitr. & quando
partes ſunt concordes ſentẽtia arbitri nihil ope
8 ratur, ex quo non † producit actionem, & eſt
ſuperflua, l. prima, C. de arbitr. Barto. in dicta l.
ſi conuenerit, vbi glo. quam Doctores commu-
niter ſequuntur, & de communi teſtatur Iaſ. nu-
mero ſeptimo, ver. iſtam primam, & ver. tenen-
do tamen.

Vbi tamen agitur de tranſactione facta ſuper
alimentis contra formam l. cum ij, ff. de tranſa.
etiam ſi partes conueniant ſuper obſeruantia
9 tranſactionis, iudex † non tenetur, nec debet ſe-
cundum illam iudicare, l. cum ij, in principio,
vbi Ang. in uer. ſequitur, dicit eſſe ſpeciale in
tranſactione facta ſuper alimentis relictis in ul-
tima voluntate quod iudex non ſequatur volũ-
tatem partium, ſed motum animi ſui, Iaſ. d. l. ſi
conuenerit, numero tertio, ubi inquit rationem
eſſe, quia lex tali conuentioni reſiſtit, quæ non
poteſt fieri ſine cauſæ cognitione, Cordub. d. l. ſi
quis a liberis, §. utrum, num. 25. ff. de libe. agno.
addi etiam poteſt alia ratio, quia præſtatio ali-
mentorum cõcernit publicam vtilitatem, & ius
10 publicum † tolli non poteſt conuentione par-
tium, l. ius publicum, ff. de pactis. per quam ra-
tionem idem uidemus in cauſis criminalibus,
11 quia in eis iudex † non ſequitur conuentionem
partium ſecundum Imo. Cuman. Alex. & Iaſ.
in d. l. ſi conuenerit. agitur enim de publico in-
tereſſe, l. licitatio, §. quod illicitè, ff. de publica.
& vectig. l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil.

SVMMARIVM.

1 *Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo.*
2 *Extenſio non fit in contractibus de perſona ad perſonam.*
3 *Maritus, qui ſtipulatur ſibi alimenta cenſetur etiã ſtipulatus pro uxore.*
4 *Priuilegium perſonale non egreditur perſonam.*
5 *Priuilegium perſonalè egreditur perſonam quãdo priuilegiatus aliter non gauderet priuilegio.*
6 *Immunitas conceſſa uni ex ſocijs omnium bonorũ extenditur ad omnes ſocios.*
7 *Coniunctus gaudet beneficio coniuncti.*
8 *Socius nõ gaudet priuilegio ſocij, quando materia eſt ſeparabilis.*
9 *Stipulatio procuratoris de iudicio ſiſtendo extenditur ad dominum.*
10 *Stipulatio includit aliam perſonam, quando alias eſſet inutilis.*
11 *Perſona extrinſecus intelligitur in ſtipulatione, quando uenit ex natura actus.*
12 *Retentio facilius conceditur, quam petitio.*
13 *Extẽſio admittitur de uno ad aliud in indiuiduis.*

Priuilegium LXXVI.

OMISSVM in contractibus habetur
1 pro † omiſſo, l. quidquid aſtringendę,
ff. de uerb. obligat. l. ſi extraneus, ff. de
cond. ob cauſ. l. ſi cum dotem, in princ. ff. ſoluto
matrimonio, Bal. in conſ. 296. uolum. 2. conſi.
145. colum. pen. uolum. 3. Crot. in conſilio 32.
num. 9. Pariſ. in conſi. 117. nu. 6. uolum. primo,
Bero. in conſ. 147. nu. 2. volum. primo, Neuiz.
in conſi. 29. num. 2. Alcia. in conſ. 305. num. 2.
Cæphal. in conſilio 370. numero 15. ubi quod
in contractibus nihil debet inquiri præter id
quod ſcriptum reperitur, Bello. in conſ. 29. nu.
6. Rol. in conſ. 59. numero 25. volum. 3. & ubi
etiam locus eſt extenſioni, & tamen non fit de
2 perſona † ad perſonam, d. l. quidquid aſtringen-
dę, & in ſtipulatione nõ ſubintelligitur extinſe-
cus perſona, quæ non ſit expreſſa, l. ita ſtipula-
tus, §. Griſogonus, in fine, ff. de uerb. oblig. tamẽ
quando maritus ſtipulatur ſibi alimenta præ-
3 ſtari intelligitur etiam ſtipulatus † pro uxore vt
voluit glo. in capitulo admonere, in uer. partem
33. quæſtio. ſecunda, mouetur per illum textũ,
qui dicit quod uxor eſt pars corporis uiri, eam
ſequitur Oldra. in conſ. 95. numero decimo, di
cens quod inter uirum, & uxorem non debet eſ
ſe diuiſio, ſed humani iuris communicatio, & al
legat factum Aſpueri regis, qui declarauit edi-
ctum pęnale propoſitum ne quis ad eum non
uocatus ingrederetur, non includere uxorem,
idem uoluit Crau. in conſi. 51. numero 3. addo
quod illam glo. dicit ſingularem Barba. in ca-
pitulo ſecundo, numero 46. de foro compet.
& in cap. iurauit, numero 24. de probatio. Fe-
lin. in cap. quam ſit, num. 1. de iudæis, Ruin. in
conſi. 144. numero 8. colum. quinta, ubi dicit
illam glo. eſſe notabilem, & nouiſſimè illam ſe-
quitur Padil. in auth. res quæ numero 87. C.
commun. de lega. ubi infert quod pater qui te-
netur alere filium, eadem ratione cogitur alere
nurum, quia eſt pars corporis, poteſt huius di-
cti alia ratio aſſignari; Nam & ſi priuilegium
4 † perſonale non ſoleat egredi perſonam priuile
giatã, nec ad alium extendi, c. ſanè, de priuileg.
cap. petiſtis, 7. quæſt. prima, cap. poſtulaſti, de
conceſſ. præben. cap. priuilegium, ubi gl. & Din.
de

de reg.iur. in 6.tamen fallit quando niſi fiat ex-
tenſio priuilegiatus non poteſt commodè gau-
dere priuilegio ſolus, tunc enim includuntur
5 perſonę † neceſſarię, ideo Bal. in auth.habita,
col.2.C.ne fil.pro patre, dicit quod ſi teſtator re
liquit alicui habitationem domus, intelligitur
pro & familia, ſequit̃ Fel.d.c.cum ſit, in princ.&
dicit glo.in l.fi.C.de muner.& honor.non con-
tinu.li.10.quod immunitas vni ex ſocijs omniũ
6 bonorum conceſſa extenditur † ad alium ſociũ
ſequit̃ Alex.in conſi. 122. col.4.vol.4.Barb. in
conſil.36.num.18.vol.2.Iaſ.in l.1.col.2. C. de
tranſactio.Natta in conſi.65.& 66. & conſil.1.
num.10.vbi poſt Bal.in addit.ad Specul. in tit.
de magiſtr.in fi. dicit quod ſocij Doctorũ gau-
dent eorum priuilegijs, & eſt generaliter verũ,
7 quod ſocius, vel coniunctus † gaudet beneficio
ſocij vel coniuncti, vt per Barbat.d.conſi.36.nu.
18.Iaſ.d.l.emancipati, num.3. uſq. ad 25. Abb.
& Felyn.in d.c.quam ſit, apoſt.ad Bar. in l.preci
bus, ver.eodẽ obſeruando, C.de appellat. Mar-
ſil. ſing. 180.id quod procedit ſolum in mate-
ria indiuidui: tunc enim ne priuilegiatus priue-
tur priuilegij beneficio, & vtilitate, permittitur
quod ſocius eodem gaudeat priuilegio, ſecus
8 eſt quando materia † eſt ſeparabilis, vt bene de-
clarat Dec.in d.l. emancipati, nu.5. & Cagnol.
num.103.& 105 alia etiam eſt ratio, quia & ſi
perſona non ſoleat extrinſecus intelligi, tamen
fallit, quãdo talis eſt cuius nomine intelligatur
ſtipulatio facta, vt probat̃ ĩ l.ſi procurator, quæ
9 eſt penul.ff.ſi quis caution.vbi ꝓcuratoris † ſti-
pulatio de ſiſtendo iudicio extenditur ad domi
num, quia cenſetur eius nomine facta, & ibi no-
tat Iaſ.in fi.& ante eum Bart. in l.poſt dotem, in
2.lectu. ff. ſolu.matr.vbi Iaſ.num.21. allegãdo
Dn. Alber.Salic.& alios dicit eſſe communem,
in ſtipulatione autem alimentorum intelligitur
perſona vxoris, quia eſt pars corporis mariti,
& cenſetur eius nomine facta, & in d.l. poſt do-
tem, idem dicũt de ſtipulatione dotis facta a pa-
tre per quam acquiritur ius filiæ, & eius nomi-
ne cenſetur facta ex quo actio eſt vtriq; commu
nis. conuenit etiam alia limitatio quod tunc in
10 ſtipulatione † ſubintelligitur quando alias eſſet
inutilis, l. Caius, ff. ſolu.mat.Bal.in l. ſi patruus,
C.com.vtri.iud.Iaſ.d.l.ſi procurator, in fi.ſimili
ter intelligitur perſona extrinſecus, quando ita
11 exigit natura † actus, Bar.in d.l.Caius, Bal.Ang.
Bened.de Plumb.Alex.& alii in d.l.poſt dotem
vbi Iaſ.num.19. & ſeq. & natura alimentorum
eſt ut maritus ſtipulando pro ſe uideatur etiam
ſtipulari pro vxore, quod tamen dictum eſt de
ſtipulatione non mihi uerum uidetur, quod ſti-
pulatus ſibi alimenta videatur etiam ſtipulatus
pro vxore, & quamuis nõ inueniam Doctorem
reprobantem, tamen dico glo.in d.c.admonere,
non loqui de ſtipulatione, vbi Oldr. refert in d.
conſi.95.ſed de eo qui excipit alimenta, qui ca-
ſus eſt longe diuerſus, nam facilius conceditur
12 retentio † quam petitio, l. Paulus, ff. de do. ex-
cep.l.per retentionem, C. de vſur.dixi in conſi.
4.num.5.& ita loquitur tex.in c. ſtudeat, 50.di
ſtinct. ubi ſuſpenſo relinquuntur alimenta pro
ſe, & familia.tex.autem in l.3.ff. de vſu, & habit.
non loquitur in alimentis, ſed in habitatione,
quæ foret inutilis niſi extenderetur ad vxorem,
& familiam: ſed alimẽta poteſt quis ſibi ſtipula-
ri, & vtilis erit ſtipulatio excluſa vxore, & dixi
13 quod in indiuiduis datur extenſio † de vno ad al
terum, ex Dec.in l.emancipati, num.5. Cagnol.
num.103.& 105.Ruin.in conſi.77. vol.4. bene
verum eſt quod in huiuſmodi alimentis veniũt
ea ſine quibus alimentandus non poſſet uiuere,
vt dicam latius in titulo, qualiter alimenta ſint
præſtanda.

S V M M A R I V M.

1 *Debitor in diem, vel ſub conditione non cogitur ſoluere ante diei, vel conditionis euentum.*
2 *Agens ex contractu conditionali probare debet euentum conditionis.*
3 *Conditione pendente res non dicitur debita.*
4 *Conditionem non ſufficit eueniſſe, niſi etiam id in dici probetur.*
5 *Debitor in diem, non cogitur ſoluere ante diem, etiam ſi creditori ſuperueniat neceſſitas.*
6 *Patronus laborans inopia exigere poteſt operas a liberto ante euentum diei vel conditionis.*
7 *Pater dilapidans bona cogitur legitimam filio tradere dum viuit.*
8 *Debitor in diem ſuſpectus de fuga retineri poteſt vt caueat, licet exigi non poſſit ante diem.*
9 *Debitor fiſci quãdo exigitur ante diem deducit interuſurium medij temporis.*
10 *Debitor debitoris fiſcalis cum ante diem exigitur detrahit medij temporis interuſurium.*
11 *Legatum in diem minus æſtimatur propter interuſurium medij temporis.*
12 *Princeps poteſt militibus diſtribuere prædia priuatorum.*
13 *Imperator militibus diſtribuens prædia priuatorum tenetur dominis refundere pretium.*
14 *Vẽdere quãdo quis cogitur, ĩtelligitur iuſto pretio.*
15 *Plus petere tempore, aut re, nemo debet.*
16 *Hæredes mariti, quando ſoluunt uxori dotes ante annum deducunt interuſurium medij temporis.*

Priuilegium LXXVII.

DEBITOR in diem, uel ſub conditio-
1 ne non cogitur ante diem, † vel euen
tum conditionis ſoluere, l. qui hoc an
no, ff.de verb.oblig.l.ſi in annos, ff. de cond. &
demonſt.§.omnis, & §.ſub conditione, Inſtit.de
verb.oblig.& ideo creditor agens ex contractu
2 cõditionali vel in diem, probare † debet eueniſ-
ſe diem, & conditionem fuiſſe purificatam, ità
tenẽt Doctores communiter in l. hoc iure, quã
legunt cum l.in illa, ff.de uerb.oblig. nihil enim
3 debetur ante diem, uel conditionis † euentum.
l.cedere diem, ff.de uerb.ſignifi.l.unica, §. ſin au
tem ſub conditione, C. de caduc. tollen. Corn.
in conſi.75.col.1.uol.4.imo non ſufficit, quod
uerè

uerè dies aduenerit,& conditio ſit purificata,ni-
4 ſi etiam id probetur iudici:† alias enim non da-
tur actio,Bald. in l. cum teſtamento, C. de ma-
num.teſtam.Iaſ.d.l.in illa, col.3. Dec. in conſi.
177.Bello. in conſi. 59. nu. 4. in tantum autem
uerum eſt quod ante diem, uel conditionem a-
ctio non competat,vt procedat etiam ſi neceſsi-
5 tas ſuperueniat † ut probatur in l. dotis, C.de
collatio. ubi maritus, qui dicitur dotis debitor
in diem, uel ſub conditione, non cogitur ante
diem reſtituere dotem etiam ſi uxori incumbat
neceſſitas eam conferendi,& Riminal. ibi colli-
git ex eo textu quod etiam urgente neceſſitate
debitor non exigitur ante diem.

Tamen patronus ſi egeat poteſt ante diem
6 uel conditionem exigere a liberto operas† ſibi
promiſſas pro futuro tempore, & ulterius etiã
compellere ad præſtandum pretium operarum
ut eſt tex.in l.1.C.de oper. liber. ubi dicitur nõ
aliter id domino licere quam neceſſitate urgen-
te pro alimentis,ſequitur Riminal.in d. l. dotis,
& ratio eſt, quia libertus tenetur patronũ alere
ei atq; ſubuenire in neceſſitatib. ut inqt tex. ibi
& notant gl.& Doctores omnes, ſed id uidetur
conceſſum patrono non præciſè, ſed cauſatiuè
ſi nolit alere,alias autem ſi uelit alere non cogiſ
futuras operas ante tempus præſtare, quinimo
cum libertus non teneatur alere patronum niſi
deductum ad extremam inopiam,non uidetur
quod cogi poſſit alimenta patrono præſtare dũ
eſt creditor operarum,atque ideo patronus co-
gitur futuras operas uendere. cum ergo ratio
hæc ſit quia libertus teneĩ alere infertur, quod
hæc non eſt ſpeciale fauore alimentorum:habe-
ret enim locum in quocunque creditore in diẽ
uel ſub conditione,qui ad inopiam, & egeſtatẽ
deductus cogeret debitorem ad ſoluendũ ante
diẽ q ego nõ inuenio decisũ,bene habemus, q
7 ante diem cogitur pater legitimam† uel alimẽ-
ta ſoluere, quando dilapidat bona,ut per Bald.
in l. 2.nu.3.uer.pater habens,C.ſi in fraud.patr.
Caſtr.in l.Imperator,ff.ad Treb. ubi Alex. nu.
13.& Claud.Aquen. nu. 6. Caſt. & Iaſ. in auth.
ſi qua mulier,C.de ſacroſ. eccleſ. & dixi latè ſu-
pra in priuileg.incip.pater dum uiuit.ſed id per
mittitur,quia pater tenetur ad alimenta, & co-
gitur ea præſtare ante diẽ,ut aliquo modo cau-
tum ſit filio. ubi autem non eſſet debitor ex cau
ſa alimentorum ſed alia, ſecus eſſet.ſimiliter ui-
demus, quod ſi debitor in diem labatur faculta-
tibus uel ſuſpectus ſit de fuga, non cogitur ſol-
8 uere ante diem.† ſed detinetur donec fideiubeat
Bal. in l.1.in fi.C.de cond.ex le. in l. 3. in fin. C.
commod. Alex.in l. 3. in princ.ff.ſolu. matr. in
l.ſi ab arbitro,ff.qui ſatiſd.cog.ubi Iaſ.nu.7.di-
cit ad hoc eſſe gloſam ſingularem in l.quæſitum
in uer.intereſt, ff.de pigno.alios citaui in conſ.
68.num.10.

Aduerte etiam in praxi,quia & ſi cogatur li-
bertus operas præſtare ante diem, & earum pre
tium ſoluere, tamen in æſtimandis operis de-
ducendum erit interuſurium medii temporis,
ita enim uidemus in fiſcali debitore,qui & ſi ur-
9 gente neceſſitate ante diem exigi† poſſit, tamen
deducitur medii temporis interuſurium.l.1.ubi
glo. Bald. & Salic. C.de condict. ex le. Afflict.
in c.1.in uer.uectigalia,num.51. in tit. quæ ſint
10 regalia,& idem eſt in debitore †eius qui eſt fiſci
debitor ſecundum Cin.in l.prima,§.exactio,C.
de rei uxor.actio.Bal.in authen. bona damnato
rum,C.de bon.damnat.idem uidemus in lega-
to in diem, quod ubi deducitur in æſtimation ẽ
11 tanto minus † æſtimatur propter interuſuriũ,
l.lege Falcidia,in princ.l.circa,in principio,l.in
quantitate, §. in diem, in l. qui quadraginta, in
principio,ff.ad leg. Falc.& Moderni,& ponunt
Moder. Galli in tracta.de uſur. numero 275.&
ſequen. & ubi Imperator dat militibus prædia
12 priuatorum,uti † facere poteſt propter utilita-
tem publicam,l.item ſi uerberatum,§.primo,ff.
de rei uend.l.Lucius, ff. de euictio. reddit tamẽ
13 pretium † domino,l.ſecunda, C. ex quib. cauſ.
ſer. ad liber. perue. Archid. in cap.per princi-
palem,9.quæſt.3.Io.And.ad Specul. in rub. de
exequuti. ſenten. in fi. Bal.in dicta l.2. & in no-
tabili caſu latè hanc concluſionem probãt Nat.
in conſ.554.per totum, & Rol. in conſ. 69. per
totum,volum. 2. ubi ſuper eodem facto conſu-
lentes concludunt Hiſpaniarum regem,qui pro
defenſione ſtatus Mediolani Caſtrum Valentię
ęquauit ſolo,teneri ad refectionem omnium dã
norum erga uaſallum,qui de eo Caſtro inueſti-
tus erat,& adducunt multa iura ex quibus infer
ri optimè poteſt ad caſum noſtrum.facit etiam,
quia & ſi multis in caſibus contra iuris regulas
14 cogatur quis vendere,† id tamen intelligitur re-
fecto iuſto pretio,l.ſi fideiuſſor,§.meminiſſe,ubi
glo.Bar.Bal.Imo. & Cuman.ff. de leg. 1. Tiraq.
de retract.conſang.§.primo,glo.18.nu.2.& ſeq.
Rol.in conſ. 71. num. 9. uol. 3. & qui ante diem
ſoluit plus ſoluit,§.ſi quis agens,uer.plus autem
Inſtitu.de actio. ubi Ioan.Fab. Ioan. de Plat.&
Angel.dicunt procedere ſiue a lege, ſiue ab ho-
mine adiecta ſit ſolutioni, & ibi proſequitur Iaſ.
numero ſecundo, nemo autem poteſt plus re
15 † uel tempore petere, dicto §. ſi quis agens,ubi
indicta eſt pęna plus petentibus, & in l. unica,
C.de plus petitio. facit etiam quod uoluit Bal.
in authen.ei qui iurat, numero trigeſimonono,
C.de bon auth. iud. poſſid.ubi inquit quod hæ
16 redes † mariti cum ſoluant uxori dotes ante
annum & diem a lege præſtitutum deducere
poſſunt interuſurium temporis intermedii,ſe-
quitur Cuman.in l.diuortio, in principio, ubi
Alexan.numero 21. Socin.numero 17.ff. ſolu-
to matrimo.Salic.in l.prima,§.ſi autem, nume
ro 6.C.de rei uxo.actio.Aret.in §. fuerat, num.
8.Inſtit.de actio.Corne.in conſ. 129.col. 2.uol.
1.Iaſ.in l.qui Romæ,in principio, numero 6. ff.
de uerb.oblig.Rebuf.in reg.Gall.conſtit. tomo
1.de ſenten.prouiſ.articu.3.glo.1.nume. 10. in
fine. nulla ergo ratio impedit quominus liber-
tus quoque interuſurium operarum pro medio
tempore deducat, & tanto magis æſtimentur re
præſentato opere, quanto intereſt eius ſoluere
ante diem.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Auxilium nõ dicitur propriè præſtari poſt commiſ-
ſum delictum.*
2 *Auxilium tribus temporibus præſtatur ante ſcili-
cet, & poſt delictum, & in ipſo delicto.*
3 *Auxilium præſtat delinquenti, qui poſt delictum
tradit ei alimenta.*
4 *Auxilium præſtans poſt delictum punitur.*
5 *Alimenta ſi quis delinquenti poſt delictum præſtat
non punitur.*
6 *Miſericordia ductus ſi quis delinquit mitius pu-
nitur.*
7 *Aduocatus dicitur opem delinquenti præſtare.*
8 *Aduocatus non punitur ſi delinquentem miſeratio
nis gratia defendit.*
9 *Damnatus ad metalla agit ad alimenta.*
10 *Carcerato ſi quis prohibet victum præſtari puni-
tur.*
11 *Hoſpes qui cibum dedit delinquenti poſt delictum
non punitur.*
12 *Receptans bãnitum, quem tamen ignorabat eſſe ta-
lem non punitur.*
13 *Auxilium quando, & quibus caſibus dicatur quis
præſtare, uide remiſſiuè.*

Priuilegium LXXVIII.

AVXILIVM licet propriè præſtari nõ
1 dicatur † poſt commiſſum delictum
ſecundum Bart. in l. non ſolum, § ſi
iuramento, ff. de iniur. ubi inquit uidiſſe aſſeſſo-
res multos in hoc errare, idem Bar. in l. ſi quis in
graui, §. ſi quiſquã, ff. ad Sillan. Bart. & Bal. in l.
raptores, C. de epiſc. & cler. Arimin. ad Ang. de
malefic. in uer. & Andream, nu. 5. ubi dicit cõ-
munem, alios citat Marſil. in §. conſtante, num.
54. in pract. crimin. Clar. in ſua praxi, §. fi. quęſt.
90. num. 2. tamen generaliter ſumpto uocabu-
lo dicitur etiam auxilium quod præſtatur poſt
commiſſum delictum. tribus enim modis datur
2 auxilium ante † delictum, in ipſo delicto, & poſt
delictum, ut declarat Barto. in l. in furti, §. ope, ff.
de furt. Ang. in d. uer. Andream auxiliatorem,
colum. 1. uer. quæro quot modis, Bal. in l. ob hęc
verba, ff. de ijs, qui not. infam. Pract. Papien. in
forma inquiſitionis, in uer. auxilium, & fauorẽ,
& multos ad hoc citat Carrer. in ſua praxi, §. ho
micidium, il 4. num. 2. & dicitur auxilium, & fa
uorem præſtare delinquenti, qui ei poſt cõmiſ-
3 ſum delictum præſtat alimenta, † ſecundum gl.
in clem. 1. de pęnis, Cardin. in clem. 1. quæſt. 17.
de foro compet. Cæpol. in conſil. crimin. 27.
colum. 2. circa med. uer. de auxilio, & fauore,
Carrer. d. §. homicidium, il 4. num. 16. & 43. &
4 qui opem † præſtat etiam poſt delictum punitur
l. raptores, prope fin. C. de epiſ. & cler. l. unica, §.
pęnas autem, C. de rapt. virgin. l. vnica, C. de his
qui latron. Barto. in d. l. ſi quis in graui, §. ſi quiſ
quam, & in d. l. in furti, §. ope, Fely. in c. 1. limi-
tat. 3. de offi. deleg. & in capitulo, ſicut dignum.
de homicid. Boſſius in tit. de homicid. numero
35. Carrer. d. §. homicidium, il 4. Nat. in conſil.
458. num. 7. Clar. d. q. 90. nu. 1.

Tamen fauore alimentorum ſi quis poſt cõ-
5 miſſum delictum pręſtet alimenta † delinquenti
non punitur, ut uoluit expreſsè Iacob. Boulen.
in l. capitalium, §. famoſos, nu. 108. ff. de pęn. ubi
mouetur, quia ſi delinquentem iam damnatum
licet impunè alere, ut probatur in l. 3. in princ.
ff. de his, quæ pro non ſcrip. l. legatum, ff. de ca-
pit. diminutio. multo magis licebit ei ante ſen-
tentiam ſubuenire, & pro eius dicto facit, quia
nulla maior miſericordia impendi poteſt quam
egenti dare, ut dixi ſupra ſæpiſſimè, qui autem
aliud facit contra legum rigorem miſericordia
6 ductus † mitius punitur ſi id ſit illicitum, ut eſt
tex. in l. fin. poſt princip. ff. de cuſtod. reor. l. &
eleganter, §. item Labeo, ff. de dolo ma. ubi qui
miſericordia ductus alienum ſeruum compedi-
tum ſoluerit ut fugeret actione in factum tantũ
modo tenetur, quod ſi ex alia cauſa fecerit puni
tur de furto, & dicit glo. in c. 2. in uer. intentio
de apoſtat. quod facilius expiatur delictum ex
quadam pietate commiſſum quam ubi impie-
tas illi cauſam dedit, & ibi hoc notat Abb. alios
citat Tiraq. in tract. de pęn. temper. cau. 24. per
totum, facit etiam quia & ſi non liceat aduoca-
re pro delinquente, imo uideatur eo caſu aduo-
7 catus opem † præſtare, Bart. in l. poſt legatum, §.
ſunt qui. ff. de his quib. ut indign. idem Bar. in d.
l. in furti, §. ope, col. 1. Marſil. in d. §. conſtante,
nu. 69. de quo uideri poſſunt multi citati a Car-
rer. in d. §. homicidium, il 4. num. 49. tamen qui
8 miſericordię cauſa patrocinium præſtat † puta
principi ſupplicando non punitur, arg. l. quidã,
ff. de reb. dub. l. relegati, ff. de pęnis, Boulen. in d.
§. famoſos, nu. 107.

Prædictam uero ſententiam Boulen. impu-
gnat Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſed utrum,
ff. de liber. agnoſc. ubi dicit puniendum eſſe cũ
qui delinquenti præſtat alimẽta. mouetur, quia
criminoſi uiri debent fame, & egeſtate labora-
re, ut eorum exemplo cæteri a ſcelere abſtineãt.
l. bona fides, ff. depoſ. ſubdit quoque delinquẽtẽ
conſentire pęnę per l. Imperatores, ff. de iu. fiſci,
de qua quæſtione, quamuis a propoſito extra-
nea latè ibi agit. Verum re melius diſcuſſa exiſti
mat aduertendum eſſe, quod aut agimus de ban
nito, uel de inquiſito, & accuſato, primo caſu
non eſt dubium, quin præſtans alimenta banni-
to puniatur: uidetur enim illum receptare, cum
tamen cauendi ſini, non recipiendi, aut fouendi.
& hoc eſt quod dixi ſupra. ſtatutum enim prohi
bens ne quis receptet bannitum, locum habet in
eo, qui eidem uictum miniſtret: ſecundo caſu di
ſtinguendum eſt, aut alimenta præſtantur ut fa-
cilius, & commodius delinquẽs fugiat, & occul
tetur, & hoc caſu tenetur de auxilio, aut non ad
hunc finem præſtantur, & non tenetur. indicia
enim auxilii poſt delictum præſtiti eo tendunt
ut delinquens impunis euadat, cæterum ſi non
ad eum finem dirigantur non ſunt in conſidera
tione, ideo uidemus quod damnato præſtantur
alimen-

alimenta,d.l.3. de his quæ pro non ſcrip.& di-
cũt Bart.& Ang.in l.ſi victum,ff.de re iud. quod
9 etiam damnato † in metallum datur actio ad ali
menta, ideo datur actio iniuriarum ei qui pro-
10 hibet victum deferri carcerato,† vt probatur in
d.l.ſi uictum,ubi Imo.& Iaſ.latè agunt de intel-
lectu illius tex.& diximus ſupra abundè. eadem
ratione dicimus,quod hoſpiti, & cauponi non
imputatur quod cibum dederit bannito, uel e-
tiam delinquenti, quia id non tendit ad recipiẽ
11 dum illum de manibus iuſtitiæ,† ut inquit Bart.
in l.1.ff.de receptato.Carrer.d.§. homicidium,
il 4.num.38.eſt ergo concluſio, quod ut aliquis
ex eo puniatur de auxilio quod poſt delictum
præbuerit alimenta,attendi plurimũ debet qua
litas perſonę, puta ſi erat inimicus occiſi, ſi alia
concurrebant indicia: alias enim ſola præſtatio
alimentorum non ſufficeret ad probandum au-
xilium, id quod procederet multo magis ſi is
ignoraſſet delictum fuiſſe ab illo commiſſum,ut
12 de receptatore dicimus,qui excuſatur † ſi igno-
rauit eum quem receptauit eſſe bannitum,ſecũ
dum Bart.in d.l.omnes, Bal. in d.l. quicunque,
in princ.C.de ſeru.fugit.Salic.in l.1.in fi. C. de
his qui latron.Rom. in conſi.471.Socin.in cõſ.
262.volum.2.Alex.ad Bart.dicta l.prima,de re
ceptato.Marſil in l.prima,C.de rapt.virgin. in-
finitos cumulat Carrer.dicto §.homicidium, il
4.numero trigeſimoſecundo,& ſeq.quando au-
tem,& quibus caſibus plectatur qui præſtitit au
13 xilium,uide † apud Marſil.in d.§. cõſtante, Car
rer. loco prædicto, Clar. dicta quæſt. 90. & dixi
aliquid in conſi.40. & ex ijs poteris dignoſcere
quando de auxilio puniri poſſit,qui delinquen
ti miniſtrauit alimenta.facit, quod dicam infra
de bannito.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non poteſt quidquam habere proprium.*
2 *Monachus habens proprium remouetur a commu
nione altaris, & ei denegatur ſepultura.*
3 *Monachus aliquid habens ex licentia abbatis, uel
Papæ, intelligitur habere ratione adminiſtra-
tionis.*
4 *Seruus non habet proprium, ſed ex permiſſu domi
ni habet peculium.*
5 *Seruo relictum ita domino acquiritur ut nec etiã
momento ſit apud ſeruum.*
6 *Monachus poteſt aliquid habere ratione vſusfru
ctus, ut ſi victum quaeras, & veſtitum.*
7 *Epiſcopalis dignitas eximit a multis contentis in
monachali regula, ſed non in totum.*
8 *Monachus factus epiſcopus non poteſt habere pro-
prium.*
9 *Monachus factus epiſcopus non deponit habitum.*
10 *Monachus factus epiſcopus ſi depoſito habitu mo-
nachali aſſumat rochetum excommunicatur.*
11 *Monachus non poteſt elemoſinam facere etiam cũ
licentia abbatis ubi ampliatur.*
12 *Monachus poteſt bona monaſterij elargiri pauperi,
& inopi, ſine abbatis licentia.*

Priuilegium LXXIX.

MONACHVS non poteſt aliquid ha-
1 bere † proprium,ut in cap. cum non
dicatis, 12.quæſt.1.c. ad monaſteriũ,
in principio,de ſtatu monach. in auth. ingreſſi,
C.de ſacroſ. eccleſ. imo ſi habeat peculium ſine
licentia abbatis remouetur ab altaris cõmunio
2 ne,& decens † priuatur ſepultura, & fratrum cõ
munione,ut dicitur in c.monachi,de ſta. mona
nach. imo ſi ex licentia Pontificis, uel abbatis,
aliquid illi dimittatur, intelligi debet nõ quod
de eo poſſit pro libito diſponere, ſed ut habeat
3 † adminiſtrationem,Bart.in d.auth. ingreſſi,In-
noc.in cap.dilectus.de præben.ubi quod mona
chi quibus permittit Abbas aliqua non dicun-
tur habere proprium, idem uidemus in ſeruo
qui & ſi non poſſit habere proprium, tamen ex
4 permiſſu domini poteſt habere peculium,† de-
clarat in propoſito Abb.in c.niſi eſſent, nu. 12.
de prę̨h.& ideo Bar.in auth.excipitur.C.de bo.
quæ lib. dicit quod ſi quis monacho relinquat
ſub eo modo ne quid monaſterio quæratur,in-
telligi debebit quoad relicti utilitatem non au-
tem quoad proprietatem, quia non ualeret ex
quo relictum monacho acquiritur monaſterio,
c.unico 18.quæſt.1.ſicuti quod ſeruo relinqui-
5 tur,ita domino acquiritur † ut nec momento re
maneat apud ſeruum,l.placet,ff.de acq. hæred.
& de hac deciſione multa ponit Abb.in d.c.mo
nachi,nu.8.ubi inquit habuiſſe de facto,& debe
re intelligi quod religioſus adminiſtrationem
habeat in caſu licito, & idem Abb.in d.c.niſi eſ
ſent,nu. 12.dicit quod ſi non acceſſit Papæ di-
ſpẽſatio poteſt Abbas pro libito auferre, quod
ſemel permiſit.

Tamen religioſo uel monacho permittitur
quod poſſit habere aliquid proprium ratione
vſusfructus ex quo ſubueniat ſuis neceſſitatib.
6 ideſt comparet ſibi uictum,& ueſtes,† ut uoluit
Bar.in d.auth.ingreſſi,C.de ſacroſ.eccleſ.Inno.
in c.inſinuante,ne cler.uel monach. Calder. in
conſ.2.tit.de regular.ubi ait quod monacho cõ
cedi poteſt ut habeat uſumfructum pro ſuis ne
ceſſarijs,& dicunt Innoc.Abb.& alij in d.c.niſi
eſſent,quod monacho poteſt per Abbatem aſſi-
gnari certa pẽſio ſuper fructib. beneficij, Abb.
in d.c.monachi,num.4. ubi quod religioſi poſ-
ſunt de abbatis licentia habere adminiſtratio-
nem pro alendo ſeipſum, allegat c. inſinuante,
qui cler.uel uouent. & ſubdit quod nec etiam
Papa poſſit monacho concedere quod habeat
proprium ad effectum diſponendi pro libito
de quo tamen uidendum eſt quod ponunt Do-
ctores in c.cum ad monaſterium,de ſta.monac.
& ponit Gigas ad penſion.in 15.quæſt.num.1.
& ſeq.& prędicta ſunt notanda, quia procedũt
non ſolum in ſimplici monacho, ſed etiam in
eo, qui factus eſt epiſcopus, nam & ſi dignitas
7 epiſcopalis † eximat a multis ex contentis in re
gula monachali,ut in c.1.ubi glo.18.q.1.tamen
non

nõ in totum eximit, ut eſt tex. in c. clerici, de ui.
& honeſt. cleric. & monachus factus epiſcopus
9 non poteſt habere † proprium, glo. 1. in c. quia
10 in rua. 12. q. 1. ideo non deponit † habitum. gl.
in c. noua. 16. q. 7. in c. ſanctimonialis, 23. diſt.
Doctores in c. quod Dei timorem, ubi Butr. de
ſtatu regular. & ſi depoſito habitu aſſumat ro-
chetum efficitur † excommunicatus, Cardin. in
clem. ne in agro, in princip. q. 3. de vita & hone.
cleric. Iaſ. in d. auth. ingreſſi, num. 16. ubi etiam
ſubdit quod talis epiſcopus non poteſt comede-
re carnes.

Adeſt & aliud ſpeciale fauore alimentorum,
quod huic mihi iure annectendũ videtur, quia
& ſi monachus regulariter nihil habeat pro-
prium, & de alieno largiri ſpecies furti ſit, ita
11 ut etiam † elemoſinam non poſſit facere ſine ab
batis licentia, arg. c. non eſt putanda, 1. quæſt.
1. & in cle. qm. §. ſed et tales, de vita, & hon. cler.
dicitur quod religioſus ſine abbatis licentia nõ
poteſt elemoſinæ cauſa dare veſtem, quam diu
portauit, tamen pauperi fame pereunti poteſt
monachus ſine abbatis licentia largiri pro ele-
12 moſina † bona monaſterij, ut voluit gl. a. in prin.
in c. non dicatis, 12. q. 1. ratio eſt, quia ex Dei
præcepto ſubueniendum eſt ei, qui fame labo-
rat, cap. non ſatis 86. diſtin. monachus aũt Deo
magis quam abbati debet obtemperare, c. Iulia
nus 11. q. 3. & illam glo. dicit notabilem Abb.
in c. clerici, num, 6. de uita & honeſt. cler. ubi ta
men intelligit quando commodè nõ poteſt ha-
bere licentiam ab abbate, Boniſac. de Vitalin.
in clem. quoniam, in 3. par. a. par. uer. ſed & ta-
les, nu. 6. de uita & honeſt. cler. ubi allegat Zen
zel in. Beninca ſ. in tract. pauper. q. 7. in 9. ſpecia.
iudicio. num. 23.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtrum legitimè factum non reuocatur niſi li-
te finita.*
2 *Sequeſtrum fieri poteſt de fructibus fundi litigioſi,
quando timetur de eorum dilapidatione.*
3 *Sequeſtrum non relaxatur lite pendente, licet res
ſit tempore peritura, ſed vendita re pretium re
tinetur.*
4 *Sequeſtrum relaxatur ut ex eo alatur dominus
rei, qui non habet aliunde.*

Priuilegium LXXX.

SEQVESTRVM quando ex aliqua
causa factum eſt, non reuocatur niſi
1 finita lite, † ex tex. in l. fi. §. quod ſi
ei. ibi, ſequeſtrari in eũ diem in quo
controuerſia ſopiatur, C. de ord. cognit. Bar. in
l. ſi oleum, in princ. ff. de dona. Pract. Pap. in tit.
de ſequeſtro, in uer. audeat, uel præſumat, nu. 2.
uer. deinde quæritur, quãdo ei non prohibetur
ſequeſtratio, quando agitur de alimentis, quini
mo ſi dubitetur ne quis fructus fundi litigioſi cõ
uertat in uſus ſuos, & alimẽta familiæ, poteſt iu
2 dex eos ponere † ſub ſequeſtro, tex. eſt cum gl.
in l. diuus, ff. de petitio. hæred. ubi illum ponde
rat Ang. Archid. in c. quia res, 11. quæſt. 1. Bal.
in l. fideiuſſor. §. fi. ff. qui ſatiſda. cogan. Ang. in
l. Imperatores, §. fin. ff. de appellatio. Abb. in c.
2. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. & commune dicit
Cur. in tract. de ſequeſt. ſiue in l. unica, nu. 11. C.
ne prohib. ſequeſtr. pecun. ubi hanc partem de
fendit ab impugnationibus aliorum. & in tan-
tum uerum eſt, quod ſi res ſequeſtrata foret tẽ-
3 pore peritura, adhuc ſequeſtrum non † relaxa-
tur, ſed uenditur, & loco rei retinetur pretium,
ſecundum Bar. in l. intereſſe, ff. de acquir. poſſeſ.
Innocen. in c. fin. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. Bart.
& alij in d. l. ſi oleum, Ang. Aret. in d. l. Impera-
tores. §. fin. Pract. Papien. in d. tit. in uer. ſapiẽs,
num. 6. Salic. in d. l. unica, ubi Curt. nu. 60. in fi.

Si tamen ille, cuius bona ſequeſtrantur aliun
de non habet unde uiuat, iudex debebit tantum
4 ſibi relaxare de re ſequeſtrata † quantum ſuffi-
ciat pro alimentis, & expenſa litis, ut eſt tex. in
d. l. fin. §. quod ſi ei, C. de ord. cognitio. ubi Sal.
num. 4. dicit illum tex. eſſe bene notandũ, quia
uix ſimilis inuenitur, & illum tex. ad hoc citat
Bar. in tract. alimento. nu. 44. Rom. in d. l. ſi fide
iuſſor. §. fi. Sal. in d. l. unica, C. de prohib. ſequeſ.
pecun. ubi Cur. nu. 12. allegat tex. in l. is cui, §.
qui legatorum, ff. ut in poſſeſſ. lega. quem poſt
Bar. ibi dicit ad hoc eſſe ſingularem Iaſ. in auth.
res, quæ. nu. 31. in fi. C. com. de lega. & ibi ſequi-
tur An. de Padil. nu. 83. Lamberteng. in tracta.
cor. qui ſine cer. ſolenn. gl. 1. nu. 56. & Aufrer. ad
Capell. Thol. q. 477. circa medium, dicit quod
ne pauper fame moriatur, non poteſt fieri fru-
ctuum ſequeſtratio; Lancello. in tract. de atten-
ta. par. 2. c. 4. declar. 4. nu. 23. & ratio prædicto-
rum eſt, quia poſſeſſor pendente lite debet fru-
ctibus gaudere. Præterea ſi actori ſunt miniſtrã
da alimenta a reo, quando habet pro ſe præſum
ptionem, eſt pauper, uti dixi ſupra in tit. quibus
debeantur alimenta, quanto magis erunt dãda
reo de rebus propriis, cũ maiori fauore dignus
ſit reus, quàm actor, l. fauorabiliores, ff. de reg.
iur. & ſi tenetetur actor de proprio ſubuenire,
quanto magis ei ſubueniendum eſt de ſuo, & ſi
res, quam certo conſtar eſſe reſtitutioni ſubie-
ctam, poteſt alienari pro alimentis grauati, uti
dicunt Doct. in d. auth. res quę, & dixi hoc eod.
tit. multo magis alienabitur, quãdo certè nõ ſci
mus ad alium pertinere.

SVMMARIVM.

1 *Filius naturalis non impugnat patris teſtamentũ,
nec ſuccedit contra illius uoluntatem.*
2 *Legitima non debetur filio ſpurio, aut naturali.*
3 *Teſtamentum non rumpitur, niſi ab ijs quibus legi
tima debetur.*
4 *Naturalis filius impugnat teſtamentum patris, ſi
ſibi non reliquit alimenta.*
5 *Naturalis filius ſuccedit matri ab inteſtato in om-
nibus bonis.*
6 *Filius naturalis ſuccedit una cum legitimis.*

7 *Natura-*

7 *Naturalis quoad matrem habetur in omnibus pro legitimo.*
8 *Mater tenetur legitimo filio relinquere legitimam.*
9 *Legitima debetur filio naturali in bonis maternis, aliàs agit de inofficioſo contra teſtamentum.*
10 *Donatio facta a patre non reuocatur natiuitate filij naturalis.*
11 *Naturalis filius, uel etiam ſpurius poſtea natus reuocat paternam donationem uſque ad alimentorum quantitatem.*
12 *Filius naturalis reuocat ex diſpoſitione l.ſi unquā donationem factam a matre.*

Priuilegium LXXXI.

FILIVS naturalis non ſuccedit contra
1 uoluntatem patris, nec impugnat† il-
lius teſtamentum, ut uoluit glo. in l.1.
in prin. in uer. naturales, ubi eam ſequitur Bat.
ff. de bono. poſſ. contra tab. & eſt tex. in l. fin. ubi
eam ponderat Bal. C. de natural. lib. & illam gl.
dicit ſingularem Bal. in l. 1. C. quor. bono. & ſe-
quitur idem Bal. in multis locis citatis ab Alex.
in conſ. 74. in fi. uol. 2. Barbat. in conſ. 58. uol. 2.
& in conſ. 49. uol. 4. & Alex. in loco prædicto in
quie, idem eſſe in filio ſpurio. & ratio eſt, quia
2 ſpurio, uel etiam naturali non debetur †legiti-
ma, ut per Ferdin. in l. in quartam, nu. 41. & ſeq.
ff. ad leg. Falci. Aſcan. Clemen. in tracta. de patr.
poteſta. cap. 5. num. 32. & ſequenti, & non rum-
3 punt teſtamentum illi quibus†nulla debetur le-
gitima, Bal. in l. maximum uitium, num. 21. C.
de lib. præt. Caſtr. in conſ. 213. uolum. 1. Alex. in
conſ. 47. nu. 12. in 2. uol. 2. Dec. in conſ. 105. nu-
me. 1. uol. 1. Afflic. in deciſ. 158. nu. 5. & 6. Ruin.
in conſ. 40. num. 2. 9. & 15. uol. 3. Bero. conſ. 70.
num. 8. conſ. 150. nu. 7. uol. 2. Garzias in l. Gal
lus, §. & quid ſi tantum, nume. 209. & nu. 215. ff.
de lib. & poſthum. ubi etiam Galliau. nume. 54.
Crot. nu. 109. & Ruin. nu. 137. Socin. iun. in con
ſilio 87. nu. 4. uol. 4. Gram. deciſ. 57. nume. 33.
Clar. in tit. de teſtam. quæſ. 42. uer. quæ quidem,
D. Becius in conſi. 103. nu. 19. & quod naturalis
filius non ſuccedat contra uoluntatem patris, te
nuit etiam Bal. in l. ſciendum, in 1. lect. in fi. ff. de
inoffi. teſtam. ubi dicit, illam gl. eſſe ſingularem,
alios citat Aſcan. d. cap. 5. nu. 33. ubi dicit quòd
nec legitimam petere, nec relictam conſequi po
teſt, & probatur in auth. licet, C. de natur. libe.
ubi dicitur quod non extante legitima ſobole
licet patri relinquere filio naturali quantū uult.

Fauore tamen alimentorum, quæ pater tene-
tur relinquere filio naturali, uel ſpurio, licebit fi-
lio indigenti contrauenire paterno teſtamento,
4 atque illud impugnare, † ut in ſpecie declarat
Dec. in l. 1. numero 11. C. de bono. poſſ. contra
tab. ubi tamen nihil allegat. ſed ratio eſt, quia
cum alimenta filio naturali a iure conceduntur,
Id omne uideri debet permiſſum, ſine quo
conſequi non poteſt debita alimenta, capitulo
cum quid, de reg. iur. in ſexto, & hanc deciſio-
nem ſequitur quoque Paleo. in tracta. de noth.
& ſpur. capitulo 34. nume. decimo. hæc autem
ſpecialitas optimè ſuccedit in teſtamento pa-
tris, ſed in teſtamento matris aliud eſt, quia filii
illegitimi quoad matrem habentur pro legiti-
5 mis, & ei ſuccedunt † in uniuerſum ab inteſtato.
§. penult. Inſtitut. de ſucceſſio. cognato. & ſi ex-
6 tent legitimi cum eis concurrunt † in ſucceſſio-
ne, l. penult. in fi. ubi Bald. & Corne. C. ad Orfi-
cia. & ponit ibi Cagnol. numero trigeſimoquar
to. & ſequenti, & numero quadrageſimoſecun-
do, & quod habeātur in omnibus pro legitimis
7 †quoad matrem, probat Alexan. in l. ex facto, §.
ſi quis rogatus, il primo, numero 45. ff. ad Tre-
bellia. Bened. in capitulo, Rainutius, in uer. teſta
mentum, il primo, numero 84. extra de teſtam.
Boer. in deciſ. 240. numero decimoquarto, Do-
ctores in l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto, C.
qui teſtamen. facere poſſ. Alciat. in l. familiæ, §.
primo, numero ſeptimo, ff. de uerb. ſignific. ſicu-
ti igitur filiis legitimis mater tenetur legitimam
8 relinquere, †aliàs teſtamentum ſubiacet nullita-
tis uitio, Sapia in rob. C. qui admitti, numero
quadrageſimooctauo, Clar. de teſtamen. quæſt.
quadrageſimaquinta, ita legitimam debet relin
9 quere† filio naturali, ut per Aſcan. d. capitulo
quinto, numero quadrageſimoprimo, uer. hinc
eſt tertiò. & quod naturalis accuſare poſſit ma-
tris teſtamentum de inofficioſo, probat tex. in l.
ſi ſuſpecta, §. 1. ff. de inofficio. teſtam. Paleot. in d.
tracta. cap. 38. numero 6. id ergo quod dictum
eſt fauore alimētorum poſſe naturalem, uel ſpu
rium impugnare paternum teſtamentum, non
æquè procedit in teſtamento matris, quia im-
pugnare illud poteſt etiam ſi non tractatur de
fauore alimentorum.

Per rationem prædictam idem dicendum eſt
in donatione, quam pater fecit, quia & ſi ea non
10 reuocatur natiuitate† filii naturalis, ut probatur
in l. generaliter, §. cum autem, ubi Pet. Din. Cin.
Rainer. Forliu. Alex. Corne. & alii, C. de inſtit. &
ſubſtitut. cum infinitis, quos cumulat Tiraq. in
l. ſi unquam, in uer. ſuſceperit liberos, nu. 56. C.
de reuoc. donat. Paleot. in d. tracta. c. 34. num. 1,
ubi dicit ita tenendum eſſe in conſulendo & iu-
dicando, tamen naturalis uel etiam ſpurius do-
11 nationem reuocabit† uſque ad legitimam quan
titatem alimentorū, ut uoluit Paleo. in loco præ
dicto. nu. 10. mouetur, quia ſi pōt pro alimentis
impugnare teſtamētum, eadem ratione poterit
impugnare donationem, & dicit Ripa in d. l. ſi
unquā, nu. 51. quod donatarius tenetur etiā ale-
re ſpurios, ſeu naturales filios donatoris, de quo
latè dixi ſupra in tit. quib. debeantur alimenta,
& id quidem rectè procedit in donatione, quam
pater fecit. at in donatione facta a matre filius
naturalis, qui poteſt matri ſuccedere ſecundum
diſtinctionem authen. ſi qua illuſtris, C. ad Or
12 ficia. reuocabit donationem † ex diſpoſitione l.
ſi unquam, ut uoluit Tiraquel. in dicto uer. ſu
ſceperit liberos, numero 62. qui dicit quod na
turales etiam iure canonico inſpecto ſuccedunt

matri, ſicut legitimi, ſecundum glo. in capitulo niſi cum pridem, in uer. manzeres, de renuncia. Hoſtien. in capitulo, lator, qui fil. ſint legit. atque ita duplici priuilegio gaudent alimenta, & ſeu naturales filii uigore alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres iuſſus dare alicui redditus unius fundi, poteſt ſoluere redditũum ualorem inuito legatario.*
2 *Hæres iuſſus dare alicui redditus unius fundi poteſt legatario remittere fundum colendum.*
3 *Hæres iuſſus dare redditus fundi pro alimentis, nõ poteſt ſoluere æſtimationem.*
4 *Roman. in conſ. 388. col. 1. declaratur.*
5 *Fructus fundi & redditus fundi, idem ſunt.*
6 *Fructus fundi quando relinquuntur, uel etiã redditus, ſemper deducitur portio coloni.*
7 *Fructus intelliguntur deductis impenſis.*
8 *Teſtator relinquendo uinum, frumentum, uel quid ſimile, intelligitur legare de eo, quod percipitur ex ſuis fundis.*

Priuilegium LXXXII.

QVANDO teſtator mandat alicui dari
redditus alicuius fundi, tunc inuito le
gatario poteſt hæres ſoluere æſtima-
tionem, & ualorem reddituum, nõ autem ipſos
1 †redditus, ut eſt tex. in l. fundi Trebatiani, ff. de
uſufru. lega. facit l. liberto, in principio, ff. de an-
nu. lega. & l. nihil. ff. de leg. 1. & hoc etiam notan
dum inquit Rom. ſing. 434. & glo. in d. l. fundi,
dicit ibi eſſe caſum, in quo aliud pro alio ſolui-
tur inuito creditore, & hanc ponit pro limitatio
ne Iaſ. in l. 2. §. mutui datio, col. pen. uer. ſepti-
mò fallit, poſt Alber. ibi, ff. ſi cer. peta. & illum
tex. dixit etiam not. Bal. in l. unica, §. ex certo, an-
te numerum primum, uer. extra quæro, C. de ca-
duc. tollen. ad hoc quod hæres tenetur facere &
curare quod fundus ille diligenter colatur, & ſe-
minetur, ſequitur Alex. ibi ad Bar. in 1. & 3. ad-
2 ditio. imò hæres poteſt remittere† legatario fun
dum colendum pro libito, ut uoluit Bal. in l. ſi
quis argentum, in princ. nu. 6. uer. ſi uerò nota.
C. de donatio. ubi ſi teſtator reliquit religioſis
decem ſextaria uini, poteſt hæres aſſignare reli-
gioſis inuitis uineam, quæ deductis expenſis red
dat tantum uini, nec illi poterunt recuſare cu-
ram uineæ, quod meo iudicio eſt notandum,
ſequitur Alexan. ad Bar. in dicta l. fundi Treba-
tiani.

Verum ubi illi fructus relinquuntur in cauſã
3 alimentorum, non poterit hæres †æſtimationem
ſoluere, uel quid dare diuerſum a fructibus reli-
ctis, quia ille fundus remanet obligatus pro ali-
mentis legatis, ut uoluit Rom. in conſ. 388. col.
1. & dixi ſupra, loquendo de hypotheca, quæ ta-
citè conſtituitur pro alimentis relictis, & ita li-
mitat additio ad Rom. in d. ſing. 434. hoc tamen
4 priuilegium non conuenit illi textui, nec †ex eo
bene deducitur. nam quidquid glo. ibi dixerit,
non licere aliud pro alio ſoluere, ſed ſi fundus con
ſueuit locari numis, præſtanda erit pecunia: ſi
uerò locari conſueuit ad quãtitatem fructuum,
tunc fructus peti & præſtari debent, atque ita nõ
poteſt peti aut præſtari pecunia pro fructibus,
neque fructus pro pecunia. ita declarat Bar. ĩ d.
l. fundi, nu. 3. ubi limitat quando poſt fructuum
conſumptionem tractandum eſt neceſſariò de
æſtimatione. nihil ergo eſt ſpeciale in alimentis,
niſi dicamus quod relictis fructib. alicuius fun-
di, licet hæredi fundum alienare, dummodo ſoli
tos redditus præſtet, ut ibi dicitur, in prin. quod
ſecus eſt, quando fructus fundi relinquuntur in
alimenta, quia tunc cũ fundus ſit obligatus pro
alimentis non poteſt in præiudicium legatarij
alienari, in quo tamen uide quod generaliter di
xi ſupra, hoc eodem titulo, & facit, quia ubi uſuſ
fructus fundi relictus eſt, non licet hæredi illum
alienare, ut probatur in d. l. fundi, & ibi bene de
clarat gl. & aduertatur, quia non intereſt quod
5 relinquantur fructus, uel redditus† fundi, nã idẽ
eſt, ut declarat Bar. in l. fundi, in prin. & ſiue fru
6 ctus fundi, ſiue redditus† relinquãtur, ſemper de
ducitur portio coloni, ut p Bar. ibi nu. 4. fructus
enim ſemper intelliguntur deducta impenſa cul
turæ, atque ea quæ colligendorum, & cuſtodien
7 dorum cauſa fit, †ſecundum gl. Bar. Ang. & alios
in l. in fundo, ff. de rei uend. glo. in §. ex diuerſo,
Inſtit. de rer. diuiſ. cum infinitis adductis per Ti-
raq. de retrac. conſang. §. 15. gl. 1. nu. 1. Eſt etiã
aduertendum circa legatum frumenti, uini, & ſi-
milium rerum, quę ex fundis percipiũtur, quod
in dubio teſtator reliquere uidetur de eo quod
8 percipitur† ex ſuis fundis, eſt tex. in l. 3. in princ.
ubi Bar. & Bal. ff. de uino, tritico, oleoque lega.
Din. Cin. Bal. & alii in l. ſi domus, ff. de leg. 1. &
procedit non ſolum in relictis ex teſtamẽto uel
ultima uoluntate, ſed etiam in eo quod debetur
ex contractu, uel inter uiuos, ut per Bal. in d. l. ſi
quis argentum, nu. 2. ubi ait quod promittens
certam quantitatem frumenti in genere, cenſe-
tur de eo promittere quod prouenit ex fundis
ſuis, textus autem prædictus in l. fundi Trebatia
ni, procedit quando mandat teſtator fructus da
ri legatario, ſecus quando legatus eſſet uſusfru-
ctus fundi.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus non admittitur ad agendum.*
2 *Excommunicatus non poteſt reconuenire.*
3 *Excommunicatus ſi ſpolietur non eſt ante omnia reintegrandus.*
4 *Excommunicationis exceptio admittitur etiam in laicali foro.*
5 *Excommunicationis exceptio probari poteſt etiam poſt concluſionem in cauſa.*

6 *Excom-*

6 *Excommunicatus admittitur ad excipiendum.*
7 *Excommunicatus minori excommunicatione admittitur ad agendum.*
8 *Excommunicatus admittitur ad agendum quando res eſt tempore peritura. uide tamen nu. 11.*
9 *Excommunicatio non impedit quominus uxor poſſit agere ad reſtitutionem dotis marito uergente ad inopiam.*
10 *Vxor excommunicata non repetit dotem marito uergente ad inopiam, quando poteſt abſolutionem procurare.*
11 *Excommunicatus nõ admittitur ad agendum etiã quando actio eſt tempore peritura.*
12 *Excõmunicatus agere poteſt, ut debitor fugitiuus retineatur, non autem ut ſoluat.*
13 *Excommunicatus eſt habilis quoad extraiudicialia.*
14 *Beneficiatus ſuſpenſus eſt alendus de fructibus beneficij, quando alias eſſe fame periturus.*
15 *Excommunicatus admittitur ad agendum quando laborat extrema famis neceſsitate.*
16 *Excommunicatus admittitur quando non eſt in ſua facultate exire de excommunicatione.*
17 *Excommunicata licet non repetat dotem a marito uergente ad inopiam, tamen filij ſui admittuntur ad agendum.*
18 *Filij quomodo admittantur ad agendum pro reſtitutione dotis, quando mater eſt excommunicata.*
19 *Intereſſe quodcunque ſufficit ut admittatur quis ad agendum.*
20 *Excommunicatus quando admittitur ad agendum debet conſtituere procuratorem.*

Priuilegium LXXXIII.

EXCOMMVNICATVS nõ admittitur
1 †ad agẽdum, c. intelleximus, de iudic.
c. cum inter, de exceptio. c. excommunicamus, §. credentes, de hæretic. c. ſi uerò, infra de ſentẽ. excom. c. pia, de exceptio. in 6. imò nec
2 poteſt reconuenire, †ut in d. c. cũ inter, ubi Abb. & Dec. nu. 10. Doctores in d. c. intelleximus, ubi etiam Dec. nullo enim modo poteſt ſtare in iudicio, & exceptio excommunicationis impedit,
3 ne ſpoliatus †ante omnia reſtituatur, ut uoluit Abb. in c. cum quis, nu. 9. ubi Bero. nu. 40. de reſtit. ſpoliat. Corſet. in regu. ſpoliat. ante omnia reſtitu. fallen. 17. Felin. ĩ c. dilectus filius, il 1. nu. 11. de reſcrip. Ripa l. naturaliter, §. nihil cõe, nu. 86. ff. de acquir. poſſeſ. alios citat Menoc. de recuperan. poſſ. remed. 1. nu. 322. & ſeq. & exce-
4 ptio †hæc recipitur etiã in foro laicali, l. placet, C. de ſacroſ. eccleſ. & not. in l. 1. C. de iu. & fac.
5 igno. & probatur etiam poſt concluſionem †cauſæ, Abb. In c. exceptionem, col. 6. de exceptio. de quo tamen uideri poteſt Aſin. contrarium poſt alios tenens in ſua praxi iudic. §. 23. c. 5. limit. 9.
6 admittitur tamen excommunicatus †ad excipiẽdum, ut in d. c. intelleximus, & cap. cum inter, ſicuti & ad replicandum, Specul. in tit. de exceptio. & replicatio. §. fin. num. 3. & eſt communis opinio, ſecundum Dec. in c. a nobis, nume. 7. de exceptio. & intelligi debet de excommunicatio
7 ne maiori, quia minor †non impedit, Abb. in d. c. a nobis, & in d. c. intelleximus, nu. 6.

Tamen quando maritus uergit ad inopiam, mulier poteſt non obſtante excommunicatione agere ad reſtitutionem dotis; quia dos, quæ alimentorum loco ſuccedit, ſubeſt periculo perditionis, & quãdo periculum eſt in mora, ut quia res eſt tẽpore peritura, uel debitor eſt fugitiuus,
8 tunc excommunicatus †admittitur ad agẽdum, ſecundum Abb. in c. cum inter, col. 3. uer. & per hanc rationem, de exceptio. quod ſingulare dicit Feli. in c. dilectus, il 1. col. pen. uer. fallit quartò, de reſcrip. & in d. c. cum inter, col. 10. uer. li-
9 mita ſecundò. per quæ iura †concludit in propoſito Lup. in repet. cap. per ueſtras, §. 27. nu. 8. de donat. inter uir. & uxor. folio mihi 114. ubi ſubdit hæc eſſe memorię tenenda tamquam noua & ab aliis in ſpecie non tacta, & ibi impugnat Bar. qui in l. ſi conſtãte, nu. 64. ff. ſolu. matr. uult quod uxor excommunicata non poſſit agere ad repetitionem dotis. Credo tamen Bartoli ſententiam ſaluari poſſe, quando periculum non eſſet in mora, & poteſt mulier excommunicata procu
10 rare †abſolutionem, nam tunc non admittitur ad agendum, ſed ſubmittendo ſe eccleſiæ debet petere abſolutionem per ea, quę ponit Hoſtien. in c. ſignificauerunt, de exceptio. ubi ait quod etiã quando actio eſt tempore peritura, excommuni
11 catus non †admittitur ad agendum, & per eam deciſionem dicit Abb. in d. c. cũ inter, nu. 13. ꝙ excommunicatus poteſt quidem agere, ut fugitiuus debitor retineatur, ſed non ut exerceat a-
12 ctionem tempore †perituram, ſed Lupus loco prędicto, imò Dec. in d. c. cum inter, nu. 18. dicit non eſſe audiendum eum etiam contra debitorem fugitiuum, niſi quoad capturam illius, quæ extra iudicium ſolet concedi, quia excommuni-
13 catus non eſt inhabilis, quoad extraiudicilia, †ut notatur in capitulo, ueritatis, de dolo & contum. quando autem præiudicium eſt irreparabile, ut quia excommunicata uxor fame eſſet peritura, exiſtimo ſine dubio eam eſſe admittẽdam ad agendum, quia non obſtante excommunicatione ſuccurrendum eſt illi; ut poſſit ad eccleſiam redire, per ea quæ ponit glo. in capitulo paſtoralis, §. uerum, in glo. fin. in fi. de appellat. ubi ait quod, & ſi regulariter beneficiatus non ſit a-
14 lendus †de redditibus beneficii, tamẽ fallit quando eſſet fame periturus, & eam glo. ſequuntur omnes, ut inquit Præpoſ. in capitulo, pręter hęc, numero nono, diſtinc. trigeſimaſecunda, Abb. in d. parag. uerum, numero decimoſexto, ubi quod ſubuenitur excommunicato exiſtenti in
15 extrema famis †neceſſitate, & non aliter, idem uoluit Dec. numero nono, Felyn. in capitulo, apoſtolicæ, colum. 5. de exceptio. Franc. Marcb. deciſ. 880. nu. 28. Didac. lib. tertio uariar. reſolu. cap. 13. uer. duodecimo hinc etiam, & idem di-
16 cendum eſt quando aliquo impedimento †obſtante non eſſet in facultate mulieris exire de excommunicatione, ut per Dec. in dicto §. uerum, nume. nono, Franc. de Marc. d. deciſ. 880.

numero uigeſimooctauo, & dixi in tit. quibus
debeantur alimenta, in quæſtione de clerico ſu-
ſpenſo, depoſito, uel excommunicato. Aduerte
tamen, quia & ſi non admittitur regulariter u-
xor excommunicata ad repetendum dotem ob
uergentiam mariti ad inopiam, tamen filii uti
coniunctæ perſonæ poterunt nomine matris ad
17 propriā utilitatē conuenire patrem † perſonali
actione uel tertios poſſeſſores actiõe hipotheca
ria pro dotis reſtitutione, nec eis obijci poterit
exceptio excõmunicationis maternæ; quia & ſi
utantur alterius iure, tamen agunt utilibus tan-
tum actionib. & ad utilitatem propriam, ut per
Bar. in l. ſi conſtãte, nu. 64. ubi confirmat multis
ſimilib. & Bal. nou. ibi, nu. 62. dicit hoc eſſe nota
bile in practica; hęc tamē Bartoli doctrina mor-
detur ab Imola ibi, colum. 5. in fi. uer. ultimò ad
de. quia filius non eſt propriè in rem ſuam pro-
curator, ex quo ad eum non ſpectat commodũ
reſtitutionis, nec ei eſt quæſita actio aliqua. ſub-
dit tamen optimum eſſe remedium, quod filii
18 petant ſibi prouideri † officio iudicis de alimen-
tis, & ſi dubitet ob malam patris adminiſtratio-
nem defutura ſint in poſterum alimenta, petat
prouideri, ſed ea remedia, quę Imola proponit,
eadem ferè ſunt cum deductis a Bar. & non con
ueniunt quęſtioni, quia agimus an pro reſtitu-
tione dotis filii agere poſſint nomine matris ex
communicatę, non an detur ſibi officium iudicis
pro alimentis. Crot. autem in d. l. ſi conſtanre,
num. 86. impugnat Bat. quia coniuncta perſo-
na, tunc utiliter agit pro coniuncta inuita, quan
do ſua intereſt principaliter, at filiorum princi-
paliter non intereſt dotem reſtitui, ſed ſecunda-
riò, ut ex ea pręſtentur ſibi alimenta, ut etiam
conſiderauit Imola loco pędicto, & hanc ratio-
nem approbat etiam Lupus loco prædicto, nu.
13. ubi allegat ſolum Imo. & Ro. ſed non Crot.
a quo ipſe fundamenta deſumpſit. hoc tamen ar
gumentum non ſubſiſtit, quia tunc attenditur
intereſſe, quando uellet coniuncta perſona agere
alia inuita, at ſecus quando non agit ea reluctan
te. non etiam uidetur quod bene reprehendatur
Bar. in ſecundo remedio, nam quomodocunque
19 intereſſe † poſſit, datur actio, ſecundum Bal. in l. ſi
defunctus, in princ. uer. ſed contra hæc oppono,
C. de ſuis, & legit. Abb. in c. ueniens, il 2. nume-
ro 9. de teſtib. ubi quod ſufficit intereſſe appa-
rens, Cur. ad Alex. in l. ille a quo, §. ſi de teſtamē
to, numero 3. ff. ad Trebellia. ſed alia ratione de-
ſtruitur deciſio Bar. quoad omnia remedia, quia
filii patre uiuente non poſſunt alimenta præten
dere ex bonis matris, & ideo nullum uerſatur
intereſſe reſpectu dotis maternę, ſed alimēta pe-
tere debent a patre, qui ſi dilapidat bona agere
poſſunt eo remedio quo dictum eſt ſupra, hac
eadem parte admitti filium contra patrem dila-
pidantem, intelligendo tamen quando pater eſt
ſoluendo ex proprijs bonis.

Tenendo tamen priuilegium prædictum in-
tellige, quod uxor non agat in iudicio per ſeip-
ſam, ſed procuratorem conſtituat: quia & ſi ali-
quando excommunicatus admittatur, tamen co
20 gitur conſtituere † procuratorem, ut quando ap-
pellationem proſequitur, uel quando ſe defen-
dit, uti tenent Calder. Imola, Aret. Barbat. Felin.
& alii omnes in cap. intelleximus, de iudic. ubi
Dec. numero ſeptimo, atteſtatur de communi,
& numero undecimo, dicit quod excommuni-
catus poteſt procuratorem conſtituere omni ca
ſu quo poteſt eſſe in iudicio, & hanc ſententiam
in propoſito ita declarat Lupus d. §. 17. nu. 12.
uer. ſed quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus pro dotis reſtitutione non conuenitur ultra quam facere poſſit, deducto ne egeat.*

2 *Hæredes mariti, ſi filij ſint, non conueniuntur ultra quàm facere poſſint pro reſtitutione dotis.*

3 *Maritus tenetur ultra quàm facere poſſit, & ſimiliter filij quando uxor extrema laborat egeſtate.*

4 *Eccleſia poteſt exigere a debitore ultra quàm facere poſſit, quando prælatus eget.*

Priuilegium LXXXIIII.

MARITVS in dotis reſtitutione conue
niri non poteſt ultra quàm facere po
1 teſt, & in ex actione † dimitti ſibi debet
quantum ſufficiat pro alimentis, l. non tantum,
ubi Doctores, præcipuè Iaſ. ff. de re iudic. Din.
Bar. Alexan. & alii in l. maritum, ff. ſoluto matri
monio, glo. & Doctores in §. ſunt pręterea, uer.
item ſi de dote, ubi Aret. num. 2. & Iaſ. in princi
pio. Inſtit. de actio. Socin. in conſilio 121. nume
ro quadrageſimooctauo, uolum. quarto, Ama-
nel. de Claris aquis, ſing. 188. Affic. in deciſ.
222. ubi dicit idem eſſe in eo, qui promiſit dotē,
& idem eſt in filiis hæredib. mariti, quia etiam ip
2 ſis † relinqui debent alimenta, l. etiam, ubi Bar. ff.
ſolu. matr. gl. in d. l. maritum, idem eſt in ſocero,
l. ſicut autem, & l. ſeq. ubi glo. & Doctores, ff. de
re iudic. ad idē eſt tex. in l. diuortio, §. interdum,
& l. rei iudicatæ. §. fi. ff. ſolu. mar. Iaſ. d. §. præter-
ea, uer. item ſi de dote, nu. 3. ubi ponit rationē,
Ruin. in conſ. 144. nu. 12. uol. 5. Crot. in l. ſi con
ſtante, nu. 162. ff. ſolu. matr. intelligēdo tamē de
ſocero uxoris, & ubi tractatē de reſtituēdo dotē.
3 Si tamen uxor egeat † & laboret egeſtate, po
terit in ſolidum exigere nulla habita ratione ali
mentorum mariti, & ita tenet Iac. de Are. in l. ſi
maritus, ff. ſolu. matr. Guliel. Cun. & Bal. in l. ſi
quis crediderit, ff. de pact. Bar. in l. maritum, ff. ſo
lu. matr. Bal. in l. 2. nu. 5. C. quod cum eo, idem
Bal. in l. præſes, C. de ſerui. & aqua, & eſt commu
nis opinio, ſecundum Alex. in l. maritum, col. 3.
uer. in quantum Bat. hic, Are. d. uer. item ſi de
dotē, nu. 4. ubi idē dicit in hęredib. mariti, & Iaſ.
nu. 10. Campeg. in trac. dot. q. 241. & ſeq. Didac.
in reg. poſſeſſor, in 2. par. §. 3. col. 15. Padil. in d. l.
præſes, nu. 8. & ad hoc multæ rationes allegari
poſſunt, quas retuli ſupra in tit. quib. debeantur
alimenta

alimenta,in quæſtio.an dimittenda ſint alimen-
ta ijs, qui non poſſunt conueniri ultra quam
facere poſſint, in quarto caſu. & facit in ſimili,
quod uoluit Dec.in capitulo epiſcopus, nume-
ro ſecundo, de præben. ubi inquit quod ſi eccle-
20 ſia non poſſit a debitore† exigere ultra quàm fa
cere poſsit,tamen ſi prælatus ipſe egeat, poterit
in ſolidum exequi.

S V M M A R I V M.

1 *Voluntas teſtatoris ſeruatur pro lege.*
2 *Arbitrium quod iterum non redit, debet eſſe liberum.*
3 *Tutor poteſt alimenta pupillo pinguiora praſtare, quam teſtator ordinauerit, & ibi de ueritate.*
4 *Tutor poteſt immodicam alimentorum taxationem reſtringere.*
5 *Teſtator non poteſt contra legem quicquam diſponere.*
6 *Teſtator ordinare non poteſt quod filius non alat penes ſe matrem aut fratres pauperes.*
7 *Tutor non ſemper ſequi debet teſtatoris iudicium.*
8 *Alimenta non poſſunt a lege tolli.*
9 *Teſtator diſponere nõ poteſt quod frater hæres non alat fratrem indigentem.*
10 *Pater non poteſt diſponere, quod filij ſpurij non alantur.*

Priuilegium L X X X V.

1 TESTATORIS uoluntas ſeruanda†eſt
pro lege,§.diſponat,in Auth.de nupt.
c.ultima uoluntas, 12. quæſt. 2.& ſu-
premi iudicii coarctanda nõ eſt libertas, l.ſi fra-
tres,§.idem Papinianus,ff. pro ſocio,& liberum
2 debet†eſſe arbitrium,quod iterum non redit, l.
1.C.de ſacroſ.eccleſ.tamen ſi teſtator in teſtamẽ
to decernit tam modica alimenta quæ non ſuffi
3 ciãt,poterit tutor ea præſtare†pinguiora uſque
ad condecentem quantitatem, §. ius alimento-
rum.in fine,ff.ubi pupil. educ. debe. per quem
ita dicit Brun.in tracta.de augum.& dimin.con
cluſ.10. princip. nu.11. & in tracta. de diminu-
tio.& deteriorat.concluſ.5.nu.30.quem citat &
ſequitur Cordub. in l.ſi quis a liberis. §. ſed ſi
filius,nu.9.ff. de lib.agnoſc. ille tamen tex. non
probat deciſionem prædictam, nec mentionem
facit de ordine teſtatoris: bene dicit quod aucto
pupilli patrimonio,augentur & alimenta,ſicuti
minuuntur illo imminuto. ſed melius probatur
in l.& ſi quis,§.quidquid ergo,ff.de relig.ubi di
citur ſequendam non eſſe teſtatoris uoluntatem
in faciendo ſumptum, & ex illo textu põſt Aſi-
nium,& Bar.notat Cordub.loco prædicto,quod
4 ubi taxatio† alimentorum eſt immodica poteſt
tutor illam reſtringere. probatur item ratione,
5 quia teſtator† non poteſt contra leges diſpone-
re,l.nemo poteſt,ubi omnes Doctores,ff.de leg.
primo, ideo præcipere non poteſt quod filius
6 penes ſe non retineat, nec alat matrem † paupe-
rem,uel fratres mendicos,ut inquit Gratus con
ſilio trigeſimoquinto,numero tertio, & ſequen
ti,uolum.ſecundo,per tex.in l.conditiones, & l.
filius,ff.de cond.inſtitut. Simon de Pretis,in tra
cta.de interpret.ult. uolunt. lib. ſecundo, inter-
pret.ſecunda,dubit.2.ſolut.2.numero 62.& di-
ximus ſupra non poſſe patrem priuare filium
7 debitis alimentis,& tutor non ſemper† ſequi de
bet teſtatoris iudicium,ut Crau.in conſilio 190.
numero quinto.& quamuis diſpoſitio teſtatoris
habeatur pro lege,tamen alimenta non poſſunt
8 etiam lege tolli,† ſecundum Bal. in l. prima,§.
ius naturale, colum. fin. ff. de iuſtit. & iure,Di-
dac.de ſponſal.par.ſecunda, capitulo octauo,§.
ſexto,numero quinto, Vaſq. de ſucceſſio. crea-
tio.lib.primo,numero trecenteſimodecimo,fo-
lio mihi 476.& pater non poteſt diſponere quo
9 minus frater hæres†teſtatoris alat fratrem indi-
gentem,quia hoc eſſet cõtra ius naturale, quod
immutabile eſt, ita Bal. in conſilio centeſimo-
tertio,nu.3. uolumne 5.& non poteſt diſpone-
10 re pater † quod filii ſpurii non alantur, Bal.in l.
id quod pauperibus, columna fin. uer. ultimò
quæritur,C.de epiſcop.& cler. poſt Din.in con
ſilio decimoſeptimo,Iaſ.in conſilio uigeſimoſe-
ptimo, numero decimotertio, uolum. primo,
ubi loquitur in auo,Crau.in conſilio ducenteſi-
mo decimonono, num. ſeptimo,Rol.in conſilio
quinquageſimoquarto,numero 68.& ſequenti,
uolum....& Paleor.in tract.de noth.& ſpur. ca-
pitulo quadrageſimoſeptimo, numero ſexto,
Cordub. qui alios citat, in l.ſi quis a liberis, §.
idem reſcripſit, numero octuageſimoſecundo,
ff.de lib.agnoſc.quod etiam dixerat prius,nume
ro decimonono.

S V M M A R I V M.

1 *Tutor, qui recedit a domo, nulla facta pupillo alimentorum prouiſione, remoueri poteſt tamquam ſuſpectus.*
2 *Tutor, qui pupillo non prouidit de alimentis, poteſt puniri pro qualitate facti.*
3 *Tutor tenetur erga pupillum ad ea, ad qua tenetur quilibet diligens paterfamilias.*
4 *Tutor curare debet quod pupillus artibus imbuatur.*
5 *Tutor dicitur in culpa, quando non curauit pupillum moribus & artibus inſtrui.*
6 *Tutor, qui negligit prouidere pupillo, poteſt a iudice ex officio remoueri.*
7 *Iudex poteſt ex officio remouere tutorem ſuſpectum.*
8 *Tutor a matre nominatus ſi non ſit idoneus, iudex poterit alium dare idoneum.*
9 *Pupillus ſi ex ordine teſtatoris ſit apud aliquem educandus, ubi non ſit tutus, prouidebit iudex de alio loco.*
10 *Perſona eſt cunctis rebus præferenda.*

Priuilegium LXXXVI.

TVTOR ſi negligit prſtare alimēta pu
1 pillo, puta recedendo a domo,† nulla
facta prouiſione, remoueri poteſt uti
ſuſpectus, l.fin.ff. ubi pupil. educa.debe.imo po
2 teſt etiā pro† facti qualitate puniri, l.3.§. tutor,
qui alimenta.ff. de ſuſpec.tuto. per quę iura ita
decidit Bar.in tracta.de alimen.nu.46.& nō mi
rum, quia tutor tenetur erga pupillum ad ea om
3 nia, † quæ diligens paterfamilias ſolet expedi-
re, l.generaliter, ff.de adminiſtr.tuto.Rom.in cō-
ſilio 425.nullus autem tam negligens eſt pater-
familias, qui familiam ſuam deſerat, & alimenta
non miniſtret, imo tenetur tutor non ſolum ad
ea, quę reſpiciunt neceſſitatem, & ſine quibus
pupillus uiuere non poteſt, ut ſunt alimenta,
ſed etiam curare debet ea, quæ reſpiciunt be-
ne eſſe pupilli, ut puta quod bonis imbuatur
4 †morib.arte inſtruatur, & doceatur pro ſua con
ditione, & qualitate, l.cum plures, §. cum tutor,
ff.de adminiſtr.tuto.Ro.d. conſ.425. alias eſt in
5 culpa,† Socin.conſ.2.col. 2. uol.1.Plot.de in lit.
iuran.§.5.nu.24.& ſeq.Caualca.in tracta.de tu-
tor.nu.275.& aduertēdum eſt quòd talis tutor,
qui negligit prouidere pupillo, poteſt a iudice
6 ex† officio nemine inſtante remoueri, ut dicitur
in d.l.fin.& eſt regulare, quod iudex ex officio
7 poſſit tutorem ſuſpectum remouere, † l. tutor
quoque, §.præterea, ff.de ſuſpect.tuto. eodē mo-
do ſi mater cogitās de ſecūdis nuptiis nominet
tutorem, quem iudex non iudicet idoneum, po-
8 terit alium dare† tutorem, auth.ſacramētum, C.
quando mul.tute.offic.Bal.in l.precibus, col.9.
C.de impub.imò iudex non ſequitur patris iu-
dicium, quando illud eſſet pupillo damnoſum,
ueluti ſi mandat teſtator pupillum apud aliquē
9 educari, & non expedit pupillo, iudex† alii dabit
educandum, l.1.in princ.ff.ubi pupil. educ. de-
be.Soc.in conſ.193.in 2.q.uol.2.Crau.in conſ.
190.nu.9.ſi ergo tutor remoueri poteſt, quando
negligit circa res minoris, multo iuſtior erit cau
ſa illum remouendi quando negligit circa per-
10 ſonam, quæ† eſt uniuerſis rebus præferenda, l. in
pecudum, ff.de uſur.l.iuſtiſſimè, ff.de ædilit. edi-
cto, Natta in conſ.430.nu.9.

S V M M A R I V M.

1 *Conceſſum præſumitur quidquid non reperitur ex preſſe prohibitum.*
2 *Accuſare poteſt quicunque qui non reperitur prohibitus.*
3 *Alimentatus non poteſt accuſare alimentatorem.*
4 *Priuignus nō poteſt accuſare uitricum, a quo fuit alimentatus.*
5 *Alimentatus accuſat alimentatorem in crimine læſæ maieſtatis, & alijs delictis atrocibus.*

Priuilegium LXXXVII.

CONCESSVM in dubio præſumitur
1 quidquid non reperitur expreſſe† pro
hibitum, c.inter corporalia, extra de
translat.prælat.l.ab ea parte, ff. de probatio. &
ideo licet cuique accuſare, & edictum de accu-
ſationibus eſt prohibitorium, & admittitur qui
2 cunque non† reperitur expreſsè prohibitus, ita
Azo in ſumma, C.de his qui accuſa. non poſſ.
nu.2.in fine, uer. quis poſſit accuſare, Specul.in
tit.de accuſatio.in princ.§.1.
Sed qui fuit alimentatus in alicuius domo,
3 non poteſt accuſare † alimentatorem, ut eſt tex.
in l.iniquum, C.de his, qui accuſ.non poſſ. quia
non debet quis malum retribuere pro bono,
quod recepit, ut inquit ibi Bal.& procedit etiam
4 in priuigno †, ſeu alumno, qui non admittitur
contra uitricum ad accuſandum, ſecundum
Salic.ibi, nu.4. Iacob. Nou. in tracta. ad defenſ.
nu.20.& ſeq. fallit tamen in crimine læſæ maie-
ſtatis, & in aliis atrocibus criminibus, in quibus
5 licet alumno† alimentatorem accuſare, l.pen.C.
de his, qui accuſa.non poſſ. Specul.in titu.de ac-
cuſato.§.1.nu.25.cir.fi.Gigas in tracta.de crim.
læſæ maieſt.lib.2.tit.qui accuſa. poſſint, quæſt.
14.in fi.Nouel.in d.tracta.ad defenſ.tit.quę per
ſo.accuſ.poſſ.num.2. & dicunt Specul. Salic.&
Nouel.in locis prædictis, quod idem eſt in aliis
criminibus atrocibus, & quod poſſunt etiam ac
cuſare proſequendo ſuam, uel ſuorum iniuriā,
& quod poſſunt ciuiliter agere contra alimenta
torem. ratio autem principalis noſtrę deciſio-
nis eſt, quia maximam contraxit obligationem
alimentatus, & ingratitudinem committeret, &
habetur loco filii, qui non poteſt patrem accuſa
re, niſi in crimine læſæ maieſtatis, uel aliis graui
bus, & lex exiſtimat turpe eſſe, quod qui uitam
habuit per alimentationem, uitæ alterius inſi-
dietur.

S V M M A R I V M.

1 *Pater quando dilapidat bona, quæ ſunt recaſura ad filium tenetur fideiubere.*
2 *Pater quando dilapidat bona, quæ filio poſtea pro alimentis debentur non eſt locus cautioni, ſed ea ſunt reſtituenda.*
3 *Pater ſi dilapidat bona, filius agere poteſt ne aſſigne tur ſibi prædium pro alimentis,*
4 *Anima. Quando agimus de anima, tutior ſemper uia eſt eligenda.*

Priuilegium LXXXVIII.

QVANDO filijs debētur ex aliquo caſu bona, quæ nūc pater poſſidet, ſi pater ea dilapidet, non cogitur ſtatim ea reſtituere, ſed prouidetur per remedium cautionis: quidquid enim foret de iure Digeſtorum

nunc,

nunc,ubi agitur de bonis aduentitijs, eſt locus
1 † cautioni inter patrem & filium,ut probatur in
l.iubemus, §.in ſupradictis,C.ad Trebel. & no
ratur in l.frater a fratre,ff.de cond.indeb. Bar.in
l.ſi quis pro eo.§.1.ff.de fideiuſſo. & ideo Imola
in l.Imperator,ff.ad Trebel. dicit quod diſpoſi-
tio illius legis non habet hodie locum, cum pro
uideri poſſit per cautionem aduerſus dilapida-
tionem paternam,& cum eo tranſit Iaſ.in l.ſi cō
ſtante,nu.197.ff.ſolu.matr.

2 Verum quando agitur de alimentis † præſtā
dis filio,& bona ſunt filio reſtituenda, ut ex eis
alatur,non erit ſatiſdationi locus,nec filius tene
tur committere ſe fragilitati cautionis, ita con-
cludit Rip.in d.l.ſi conſtante, num. 100. ubi in-
quit quod ſi pater dilapidat bona materna, po-
terit filius agere ad dotis reſtitutionem, nec ex-
cludetur ſi pater offerat fideiuſſorem: ſi enim eſ-
ſet locus cautioni,cogeretur filius fame perire,
uel mendicare , dum propter patris diſſipa-
tionem ageret contra fideiuſſores,& in his termi
nis approbat deciſionē Bar.in l. Imperator, qui
in eo quoque caſu tenuit non eſſe locum fideiuſ
ſioni,ſed bona eſſe reſtituenda,& ſequitur ibi A-
lex.nu.8.qui mouetur ex gl.ibi , & ſubdit quod
inter patrem,& filium non eſt locus cautioni,in
diſtinctè,& ſemper, ſed ſolum in duobus caſib.
expreſſis in d.§.i ſupradictis, quod etiam uoluit
Bertr.in cōſ.108.nu.3.uol.1.& pró hoc facit de
ciſio Bal.in l.2. C.de his quę in fraud.patr.ubi
3 uult quod patre diſſipante poſſit filius † agere,
ut ſibi aſſignetur unum prędium ex quo ſumat
alimenta,de qua deciſione dixi ſupra hoc eodē
tit.& facit ratio, quia cum uenter non patiatur
dilationem, longè melius eſt incumbere pigno
ri,quàm actioni,& magis eſt conſultum alimen
tis,& cum agimus de re,ex qua oriri poteſt præ
iudicium irreparabile,eligere debemus eam par
tem,per quam tutius eſt conſultum, uti dicunt
4 Doctores,quando agimus † de ſalute animæ, c.
conſilium,de obſeru.ieiun.glo.ca.1. de ſcrutin.
Marſil.in ſing. 151.Alci.in tract.præſump.reg.
3.præſ.1.nu.13.& ſeq.atque ita fiet, cum de ali
mentis eſt quæſtio.

S V M M A R I V M.

1 *Seruus gleba non poteſt alienari ſine fundo .*
2 *Iudæus non poteſt emere fundum, cui aſcripti ſint ſerui Chriſtiani.*
3 *Seruus aſcriptus poteſt ſine fundo uendi , quando extat famis neceſsitas.*
4 *Seruus aſcriptus poteſt uendi ſine fundo pro redemptione perſonæ.*
5 *Propter quod unumquodque tale,& illud magis.*

Priuilegium LXXXIX.

SERVVS glebę aſcriptus ſequitur fun-
1 dum,& non poteſt ſine fundo † aliena
ri,ut eſt tex. in l.quemadmodum , C.
de agricol.& cenſit.li.11.& ratio eſt,ne fortè de
ſeratur cultura,ut inquit glo.in d.l.in uer.uen-
di. in tantum autem prohibita eſt uēditio quod
ſi aſcripti ſint Chriſtiani , non poterit fundus
2 uendi Iudæo, † cum Chriſtianus poſſideri non
poſſit a Iudæo, & uenditio aliter facta uitiatur
in totum,& utile deſtruitur propter inutile , Io.
de Plat.ibi,num.9.uer.ſed quid ſi uendidi fun-
dum,ubi mouetur per gl.ibi,in uer.manſerunt ,
in fi.ſed ubi ſubſit famis neceſſitas & inopia,po-
3 teſt dominus fundi uendere † aſcriptitium ſine
ſolo . ita uoluit glo. ibi in uer. uendi.uer. item
aū propter famem,ſequitur Bart.num.6. ubi di
4 cit idem fieri poſſe pro † redemptione perſonæ,
Io.de Plat.num.5. ubi dicit rem prohibitam a-
lienari,poſſe tamen diſtrahi propter famem , &
facit,quia ut dixi,ideo prohibita eſt ſerui aliena
tio ſine fundo , quia publicè intereſt quod non
deſeratur cultura,ſecundum gl.ibi,ubi Bar.nu-
me.6.& Io.de Plat.num.9.at alimenta non ſunt
minus fauorabilia,quam ſit cultura,imo maiori
fauore digna ſunt , quia fauorabilis eſt cultura
propter perſonas, & cura annonæ conſideratur
ob fauorem populi,ergo alimenta fauorabilio-
5 ra ſunt, quia propter † quod unumquodque ta-
le,& illud magis,auth.multo magis,C.de ſacro.
eccleſ.& hanc concluſionem, quod uendi poſſit
ſeruus glebæ ſine fundo propter famem,uoluit
etiam Lamberteng.de contract.eo. glo.1. num.
56.ubi dicit quod eodē modo alienari poſſunt
res in cauſam libertatis ſequeſtratę,l. fi. ante fin.
C.de ord.cognitio.

S V M M A R I V M.

1 *Pater qui filio bannito miſit alimenta,non incurrit pœnam ſtatuti punientis eum , qui mittit ſubſidium bannito.*
2 *Pater cogitur alere filium bannitum.*
3 *Receptans in domo coniunctum , non punitur pœna ſtatuti loquentis de receptatore .*
4 *Statutum ita debet interpretari,ut corrigat ius cō mune quanto minus fieri poteſt, etiam ſi ſit contra ius commune.*
5 *Verba legis intelligi ſemper debent ita, ne iniquitatem contineant.*
6 *Verba legis reſtringuntur ad id , quod eſt rationis .*
7 *Iniquitas debet per omnem interpretationem excludi a lege.*
8 *Lex quamuis dura, eſt ſeruanda , & ibi quomodo intelligitur .*
9 *Mens,non uerba legis,eſt amplectenda .*
10 *Statutum aliquando poteſt alimenta tollere ex cauſa.*
11 *Pater ſi mittit alimenta filio bannito punitur, quādo ſtatutum prohibet expreſsè alimenta bannito filio præſtari.*
12 *Pater mittendo alimenta filio bannito contra ſtatutum,mitius punitur .*

Pri-

Priuilegium XC.

STATVTVM ſemper ſeruandum eſt,ſi-
cuti & lex,quia quod principi placet,
legis habet uigorem , & legem offen-
dit ,qui illius uerba non ſeruat,ſtante tamen ſta-
tuto, quod nemo audeat ſubſidium dare banni
1 to,excuſabitur pater,† qui filio bannito miſit ali
menta,ita determinat Ignc.in l.3.§. ſi quis tabu
las,num.36.ff.ad Sillan.ubi loquitur in fortio-
ribus terminis,quando ſtatutum expreſsè pro-
hibet alimenta præſtari, & eum ſequitur Socin.
iun.in conſ.54.uſque ad nu.20.uol.3.ubi mul-
ta adducit,& præcipuè doctrinam Nelli in trac.
bannitor.in 1.par.2.tempor.quæſt.48.ubi uult
quod non ſolum poſſit,ſed etiam teneatur pater
2 alere † filium bannitum , Benincaſ.in tracta. de
pauper.in 7.q.in 2.ſpecia.iudic.nu.7. Gallia.in
conſuet.Alex.in uer.ſolidos,num.11. facit l.fi.ff.
de receptator. ubi excuſatur a pæna recepta-
3 tionis,† qui coniunctum recepit in domum , &
ſtatutũ intelligi ita debet, ut quanto fieri poteſt
4 deroget iuri communi,† glo.& Doctores in l.fi.
§.in cõputatione,C.de iure deliber.Ale.in con.
106.num.25.uo.3. etiam quando eſt contra ius
commune,Pariſ.in conſ.59.nu.20.uol.3.Grat.
in conſ.47.num.10.uol. 3. ſed minus derogat,
quando patris perſona remanet ab eius diſpoſi
tione excluſa,quàm ubi incluſa eſt,& legis uer-
ba quantumuis generalia,& indefinita,interpre
5 ri † debent,ne iniquitatem contineant,Oldrad.
in conſ.66.Crau.in conſ.186.nume.14.& dicit
Ang.in conſ.6. in fi. quod generaliſſima ſtatuti
uerba reſtringuuntur , ne ad iniquiſſimum ſen-
ſum trahantur , & ſemp legis uerba reſtringun-
6 tur ad id, quod † eſt rationis ſecundum Bald. in
auth.col.1.C.de ſacroſ.eccl.Iaſ. in l. non dubiũ
num.36.& ſeq.C.de legib. & iniquitas debet p
7 omnem interpretationem excludi a lege,† Crot.
in l.1.num.4.& 6.ff.de leg.1.Rip.in l.ex facto,in
prin.nu.46.ff.de uulg. & ratione caret illa pro-
nunciatio quod lex quamuis dura ſeruanda ſit
8 † de qua in l.proſpexit.ff.qui,& a quibus,ita Iac.
de Are.quem citat Bal.in d.l.non dubium,& cõ
ſueuit ſpiritum Petri bella.perturbare, ut refert
Cin.in l.1.C.quæ ſit lon.conſuet. ſed non debet
turbare,quia intelligi debet quando eſt adeo p̃-
ciſa legis diſpoſitio quod nulla poteſt interpre-
tatione moderari,tunc ſeruatur lex, ſed ubi po-
teſt eius rigor iuſta aliqua moderatione tempe-
9 rari,aliud eſt,nam ſp debemus † uoluntatẽ legiſ-
latoris amplecti,non nuda eius uerba,vt dicitur
in l.non dubium,in princ.C. de legib.cum uerò
pater naturali iure filium alere teneatur,non eſt
credendum , quod lex generalis ſoluere uolue-
rit naturale pręceptum.prædictam tamen deci-
ſionem intellige niſi filius ſit hoſtis patriæ.& ta-
le delictum commiſerit, propter quod poſſit ali
mentis priuari, ut diximus ſupra in tit.ex quib.
cau.alim.deneg.poſſ.quia,ut aliquando dixi,po
10 teſt ſtatutum tollere † alimenta filijs debita, ſi id
faciat ex cauſa , ut per Dec.& Cagnol.in l.iura
ſanguinis,ff.de reg.iur. ſed contra hoc facit tex.
in c.1.& in c.ſi quis reliquerit,diſt.30.ubi pater
ſub prętextu religionis , & fidei non poteſt filio
negare alimenta,ergo neque eo prætextu quod
in patriam,principem uel rẽpublicam commi-
ſerit. ſed concordari poteſt contrarietas ex his,
quæ dixi in præd.titulo,ut ſcilicet procedat quã
do filius non mutauit fidem,aut religionem,pu
ta quia patre fidem catholicam amplectente fi-
lius Iudæi ſimul proſequatur : at ſi filius Chri-
ſtianus efficiatur hęreticus uel apoſtata,tunc re-
ctè denegantur alimenta.arbitror etiam quod
deciſio Ignei ſuſtineri non poſſit in ſuis termi-
nis,quando lex mandat expreſſe, ne filius banni
11 tus † alatur,quia pater eo caſu dicitur legis con
temptor.bene admitto, quod mitius cum eo a-
gendum ſit propter affectionem,& charitatem,
12 propter quam licitum ſit patri † ſubueniendo
filio redimere proprium ſanguinem, l.1. C. de
bon.eor. qui ante ſent.mort.ſibi conſciue.

SVMMARIVM.

1 *Collecta pro fundo obligato ad alimenta ſolui-
tur a domino , non ab eo , cui alimenta deben-
tur.*
2 *Alimenta dantur in ſubſidium uitæ.*
3 *Gabella non eſt ſoluenda pro ijs, quæ habentur pro-
prij uſus cauſa.*
4 *Collecta non debetur pro alimentis.*
5 *Collecta ſolui non debet a pauperibus, qui non ha-
bent pro ſuo uictu.*
6 *Collectam ſoluit conductor bonorum , ſecundum
aliquos.*
7 *Collecta ad eum ſpectat, cuius ſunt fructus .*
8 *Collecta non eſt onus fructuum, quando imponitur
perſonæ pro rebus.*
9 *Collectam ſoluit,qui poſsidet prædium.*
10 *Collecta pertinet ad eum,qui fructus percipit iu-
re proprio,non alieno.*
11 *Collectam ſoluit colonus partiarius pro fructibus,
qui ſuperſunt deducta omni impenſa.*
12 *Fauoris cauſa ceſſante,fauor ipſe ceſſat.*

Priuilegium XCI.

PRIVSLEGIO quoque alimentorum
conceſſum eſt, quod alimentarius non
1 teneatur collectam † ſoluere pro fundo,
ex cuius fructibus conſequi debet alimenta,per
id quod uoluit Bar.in l.1.nu.5.ff.de alim. & ci-
bar. lega. ubi arg.l.cum in plures,§.pen.ff.loca.
uult quod hæres teneatur ad gabellam ſoluen-
dam pro rebus , quas tenetur pręſtare legatario
alimentorum,& idem dicit quando gabella im-
ponitur perſonæ contemplatione rei , quia ga-
bella non eſt de his,quæ ad alimenta pertinent,
Cordub.tamen in l.ſi quis a liberis,§.utrum,nu
me.74.ff.de liber.agnoſ.diſtinguit , aut fructus
certi fundi legantur ad alimenta,& tunc legata-
rius ſuſtinebit functiones,arg.l.ſi pendentes,§.ſi
quid

quid cloacarii,ff.de uſufru ubi uſufructuarius te
netur ad collectas;ſed quando alimenta ſimpli-
citer legantur,non tenetur legatarius. hæc uero
diſtinctio non ſubſiſtit, quandoquidem in 2.
mēbro,qn̄ ſimpliciter relicta ſunt alimēta,eſt in
dubitabilis, cū nulla facta ſit mentio de fundo,
nec legatarius habeat aliquid in bonis teſtato-
ris præter legalem hypothecam, quæ datur pro
legatis,& creditor hypothecarius non teneatur
ad collectas, ex quo non poſſidet, ut dicam in-
fra; in primo uerò membro, quando fructus cer
ti fundi legantur ad alimenta, non eſt ſimplici-
ter uerum quòd legatarius onera collectarum
ſuſtineat,ſed conſiderandum eſt quod alimenta
2 non ſubiiciuntur oneri collectarum,nam † dan-
tur in ſubſidiū uitæ, ut inquit l. filiarū,ubi not.
Bal.C.de patr.pot.& collecta nō dēt ſolui ꝓ iis,
3 †q̄ habent proprij uſus cauſa,ut de gabella inq̄t
Bal.in l.2.§.ſed ſi uoluntate,ff. ad leg. Rhod.de
iac.Imola & Alex. in l.cætera,§.ſed & ſi quis ad
opus,ubi Iaſ.nu.9.ff.de leg.1.Ruin.in con.112.
num.5.in fi.& num.8.uol.5.Rol.in conſ.34.nu.
15.conſ.42.nume.28. uol.3. D.Becius in conſ.
4 96.num.9.& in terminis,quòd pro † alimentis
non debeatur collecta, uoluit Egid. Tomat.in
tracta.collectar.iu §.ſubiiciunt hoc loco,nu.25.
in prin. folio mihi 218. & num. 32.uer.2. reſpe
deo,folio 230.& dicit Bal.in auth.defuncto,nu.
5 12.C.ad Tertulli.quod pauperes † quorum ope
ra uix ſufficiunt pro alimentis,non tenentur ad
collectam,imo ſi deſcripti ſint deleri debent de
æſtimo,ſequitur Iaſ.in l.auus, num. 13.ff.de pa-
ctis.& ſi dicatur,collecta eſt onus fructuum,qua
ratione uolunt multi quod conductor, qui per-
6 cipit † fructus illam ſoluat,ut probat tex.cū glo.
fi.in l.1.C.de annon.& tribu.lib.10. ubi Bar.di
cit illam glo.eſſe mirabilem,& perpetuo tenen-
dam menti, & onus collectæ ad eum ſpectat cu-
7 ius † ſunt fructus,l.ſi pendentes, §. ſi quid.ff. de
vſufru.Iſern.in c.1.quæ ſint regal.Rom.in l.inter
quos.§. damni.ff. de dam. infec. reſpondeo eſſe
hoc uerum in collecta rebus impoſita,& in one
8 ribus † realibus, non autem in ea, quæ perſonæ
imponitur pro rebus,ut declarat Bar.in d.l.1.C.
de annon.& tribu.li.10.ubi Io.de Plat. explicat
clarius, idem uoluit Corſet.in notab. incip. lo-
catio,il 1.Alc.in conſ.4.num.5.uol.5. Socin.in
conſ.119.num.2. uol.1.Iaſ.in conſ. 109.nume.
6.uol.1.Natta in conſ.409.num.4.Rol.in con.
79.num.15.uol.4. nos autem loquimur non in
tributo neque in oneribus realibus,ſed in perſo
nalibus,& pro hoc facit,quia is regulariter tene
9 tur ad collectam ,qui poſſidet † prædium l.im-
peratores, in prin.ff.de publica.l.fi. C. ſine cen.
uel reliq.Caſt.& Rom. in d.l. imperatores,Bar-
ba.in conſ.44.col.1.uol.3.Dec.in conſ.202.nu.
1.& 6.Cur.iun.in conſ.42.nu.1. Afflict. in deciſ.
252.nu.4.Natta in conſ.312.nume.5. Cephal.
conſ.290.nu.1. & ſeq.at legatarius alimentorū
præſtandorum ex fructibus certi fundi non poſ
ſidet prædium,ergo &c. & quod dicunt Docto
res eum teneri ad collectas,qui fructus percipit
intelligi debet quādo eos percipit iure proprio,
& habet ius in re,ſecus quando non habet ius in
10 re,uel nō iure proprio † percipit fructus,ita Nat
ta d.con.312.bene admitto, quod inquit Cor-
dub.loco prȩd.legatarium teneri ad collectam,
quando fructus relinquuntur ad alimenta,& ex
cedunt quantitatem neceſſariam pro alimentis,
& pro hoc facit quod uoluit deciſ. Pedem. 83.
11 nu.8.ubi inquit quod & ſi colonus † partiarius
non teneatur ad collectam , tamen hoc fallit,
quando deducta omni impenſa ſupereſſent ali-
qui fructus.facit etiam ratio,quia fauor alimen
tis a lege impenſus non extenditur ultra quàm
12 alimentorum exigat neceſſitas,& fauoris † cau-
ſa ceſſante,fauor ipſe ceſſare debet, ut per multa
probat Tiraquel.in tract.ceſſan.cau. par. 1. nu.
104.& ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non poteſt bona eccleſiæ damnare ſuis con iunctis.*

2 *Prælatus non poteſt eccleſia bona etiam cum debitis ſolennitatibus concedere agnatis ſuis in feudum.*

3 *Prælatus poteſt ſeruatis ſolennitatibus bona eccleſiæ concedere agnatis ſuis in feudum ſine fraude.*

4 *Clericus de fructibus beneficij, uel de bonis acquiſitis ex re eccleſiæ poteſt alere ſuos coniunctos aut filios.*

5 *Clericus poteſt filiam dotare de bonis eccleſiæ, uel quæſitis ex re eccleſiæ.*

6 *Clericus poteſt conſanguineis ſuis egentibus ſubuenire de rebus eccleſiæ.*

7 *Exequutor deputatus ad diſtribuendum inter pauperes, poteſt pro ſe ipſo capere, ſi egenus ſit.*

Priuilegium XCII.

CLERICVS nō poteſt bona eccleſiæ,&
1 fructus † donare ſuis coniunctis,ut eſt
tex in c.quiſquis,12.quæſt.2.eſt enim
ſemper ſuſpecta omnis actio, quȩ a clerico fit ſu
per re eccleſiæ cum conſanguineo,ideo multi di
2 cunt quod prælatus † non poteſt rem eccleſiȩ ēt
ſeruatis ſolennitatibus concedere agnato ſuo in
feudum uel emphyteuſim,& eſt tex.in §.hoc ue
rò,in ver.œconomi,ubi gl.Auth.de alienat. uel
emph.tex.in auth.quibuſcunque,ubi Bat.Bal.&
& alii,C.de ſacroſ.eccleſ.Aluar.ī c.1.in prin. qui
ſucceſſo.teneant.Imola in c.ut ſuper, de reb.ec-
cleſ.non alien.licet ueritas ſit in contrariū,quan
3 do conceſſio fit ſine fraude,& cum debitis † ſolen
nitatibus,ut ex communi opinione probaui in
conſ.249. nu. 15. & ſeq. Verum poteſt clericus
filios alere legitimos,uel naturales de fructibus
4 beneficii,uel de bonis † quæſitis ex beneficio, ut
uult glo.in c.omnino,in uer. mercede, 31. diſt.
Felin.in c.poſtulaſti,num.6.de reſcrip.hanc ſen
tentiam probauit Io.Lup.in repet.c.per ueſtras,
in 3.notab.§.23.num.13.de donat. inter uir. &
uxor. folio mihi 155. ubi dicit procedere non

ſolum in filiis antè clericatum quæſitis, ſed etiã
in natis poſt clericatum, & dicit quod ſicuti te-
5 netur clericus filiam alere, † & poteſt id facere
de dictis bonis, ita poteſt de eiſdem bonis dota-
re, Duen. in reg. 3e 7. amplia. 3. & hoc dicit But.
in c. peruenit, per illum tex. de arbitr. procedere
non ſolum in filia, ſed etiam in lorore, ſequitur
Abb. ibi, num. 5. & plures alios citat Cordub. in
d. l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit, num. 25. &
latius nu. 95. ff. de lib. agnoſ. & quod clerici poſ
ſint de fructibus beneficij alere filiam & ſuos uo
luit, glo. in d. cap. quiſquis, ſed hoc, ſecundum
Cordub. loco præcitato, locum habet, quando
6 conſanguinei ſunt pauperes & egentes: † tunc
enim eis ſicut cæteris pauperibus clerici ſubue-
nire debent, ut probatur ex textu allegato in d.
glo. & dicit Io. Lup. loco præd. quod eis tãquã
pauperibus ſubueniendum eſt, & pro hoc facit
quod uoluit Cardin. in Clem. 1. q. 22. in fi. de te
ſta. ubi ait quod exequutor deputatus ad diſtri-
7 buendum bona inter pauperes, † poteſt pro ſe
ipſo capere, ſi ſit in extrema neceſſitate, ſequitur
Lup. in d. rub. de donat. inter uir. & uxor. §. 65.
num. 42. folio mihi 68. & de clerico quod poſ-
ſit fructus beneficii erogare in ſubuentioné con
ſanguineorum, quando ſunt pauperes, dixi ſu-
pra in tit. quibus & a quibus alim. ſint præſtan-
da, dum tractaui, quis præferendus ſit, quando
pluribus alimenta danda ſunt, & ponit Benin-
caſ. in tract. pauper. in 8. quæſt. in 3. ſpeciali con
tract. nu. 20. & ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Maioratus poteſt conſtitui in omnibus bonis ſuis ſine licentia Principis, quando fit ſine praiudicio legitima, uel ab eo, qui legitimam non debet.*
2 *Maioratus non poteſt in omnibus bonis ordinari ſine licentia Principis, ubi agitur de praiudicio legitima.*
3 *Maioratum inſtituens tenetur filijs, uel deſcendentibus prouidere de alimentis neceſſarijs.*
4 *Reſcripta Principum interpretanda ſunt ſecundũ iuſtitiam fori, & poli.*
5 *Reſcripti uerba conformari debent iuri, & aquitati.*
6 *Licentia Principis interpretari debet, ut ſit conformis iuri, & aquitati.*
7 *Maioratus inductus a conſuetudine, intelligitur cum onere alendi ſecundo genitos.*
8 *Maioratus non deſtruitur, ſi non eſt prouiſum ſecundogenitis de alimentis, ſed prouideri debet.*
9 *Maioratum inſtituens prouidere debet de alimentis etiam filijs ſpurijs, & naturalibus.*
10 *Maioratus ſucceſſor tenetur prouidere de alimentis ſecundogenitis, & alijs filijs etiam naturalibus.*
11 *Maioratus ſucceſſor tenetur dotare filias omnes.*

Priuilegium XCIII.

MAIORATVS poteſt de omnibus bo-
nis conſtitui ſine Principis licentia,
uel authoritate, quando uel conſtitui-
tur ſine præiudicio legitimæ deſcendentibus de
1 bitæ, uel ab eo ordinatur, † qui nullam habet, cui
legitimam debeat. ita uoluit Roder. in l. quoniã
in prioribus, in declarat. legis regni, limit. 2. nu-
me. 17. ubi adducit nonnulla fundaméta, Vaſq.
in tracta. de ſucceſſio. creat. lib. 3. §. 26. limit. 31.
num. 95. & ſeq. ubi dicit ſingulare, Ludou. Mo
lin. de primog. Hiſpan. li. 2. c. 1. num. 5. ubi uerò
ex primogenito minuitur legitima, uel aliter
2 præiudicatur legitimæ, tunc neceſſaria † eſt Prin
cipis facultas, ut uoluit Roder. & Vaſq. in locis
prædictis, Molin. d. c. 1. num. 9. & eo caſu inſtitu
3 tor primogenij, ſiue maioratus, tenetur † proui-
dere aliis filiis de neceſſarijs alimentis, ita uult
Io. Andr. loquendo in ſimili, in c. ſine culpa, de
reg. iur. in 6. Abb. in c. licet, num. 10. de uoto, Ri
pa in l. in quartam, num. 133. ff. ad leg. Falcid. u-
bi ait, alimenta illa in Gallia appanagium ap-
pellari, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi mater,
num. 55. ff. de lib. agnoſ. & quando primoge-
nium conſtituendi facultas eſt generalis, & nihil
loquitur de alimentis, nihilominus intelligi de-
bet, facta alijs filiis alimentorum prouiſione,
4 quia Principum reſcripta interpretanda † ſunt
ſecundum iuſtitiam fori & poli, Bal. in l. 1. num.
6. de conſtit. Princip. & dicebat glo. in c. para-
5 tus, 33. q. 1. quod uerba reſcripti cõformari † de-
bent iuri, & æquitati, & in propoſito ita in facul
6 tate † Principis dixit Roder. d. limit. 2. nume. 9.
Didac. in Epit. de ſponſal. in 2. par. c. 8. §. 6. nu.
5. uer. 4. deducitur, & ante eos in conſuetudine
7 † inducẽte primogenium, quod intelligatur, dũ
modo cæteris filiis relinquantur alimenta, uo-
luerunt Hoſti. Io. And. Abb. & alii, in d. ca. licet.
de uoto, & in utroque caſu late proſequitur Mo
lin. d. c. 1. num. 10. & ſeq. ubi num. 15. dicit uale-
re Principis facultatem, per quam permittitur
primogenii conſtitutio, nulla facta aliis alimen
torum prouiſione, & nu. 25. ſubdit numquam
hactenus uiſas fuiſſe in Hiſpaniis ſimiles facul-
tates. Intellige tamẽ quod ſi omiſſa ſit prouiſio,
non per hoc ipſa inſtitutio uitietur, nam ſuſti-
netur, ſed bonis maioratui ſubiectis alimenta
8 † ſecundo genitis miniſtrantur, ut per Molin. li.
2. c. 15. num. 26. & non ſolum legitimis, ſed etiã
naturalibus & ſpuriis relinquenda ſunt alimen-
9 ta † ab inſtitutore maioratus, ut per Molin. loco
prædicto, nume. 42. ubi ſubdit quòd onus hoc
10 tranſit † in ſucceſſorem maioratus, & ſicut ale-
11 re tenetur filios, ita dotare † filias, quia dos loco
alimentorum ſuccedit, ut ibi, & in d. capitulo
primo, & ca. 15. uide apud eundem Molin. quo
modo extendatur, & reſtringatur concluſio præ
dicta, quia multa ponit, quæ tráſplãtare meum
non eſt inſtitutum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vendere inuitus nemo cogitur rem ſuam, & inhumanum eſſet id facere.*

2 *Contractus procedunt a libera contrahentium uoluntate.*

3 *Vendere ubi quis cogitur, intelligitur iuſto pretio.*

4 *Vendere annonam cogitur quiſque penuriæ tempore.*

5 *Vendere cogi quis poteſt etiam certo taxato pretio, quando urget neceſsitas.*

6 *Vendere uictualia non coguntur ciues, quando non adeſt penuria.*

7 *Vendens uictualia ultra pretium taxatum a ſuperiore non eſt tutus in conſcientiæ foro.*

8 *Pretium poteſt de publico taxari reſpectu uictualium ob publicam utilitatem.*

9 *Pretium poteſt de publico taxari reſpectu pannorum pro faciendis ueſtibus.*

Priuilegium XCIIII.

VENDERE regulariter nemo cogitur rē
1 † ſuam, l. inuitus, C. de contrah. empt.
l. nec emere, C. de iure delib. & inhumanum eſt, quemquam compellere ad uendendum, l. quamuis, in fi. princ. ff. de pignor. actio. & contractus procedere debent a libera cuiuſque
2 † uoluntate, l. ſicut, C. de actio, & oblig. & generale eſt in omni contractu, l. dudum, C. de contrah. emp. quinimo ubi quis cogitur uendere,
3 intelligitur pro iuſto pretio, † & non aliter, l. ſi quis ſepulchrum, in prin. ff. de religio. l. ſi fideiuſſor, §. 1. ubi Bar. & alij, ff. de leg. 1. glo. in l. ſi hæres, in ver. ex teſtamento, ff. de actio. emp. facit l. alienus, ff. ad leg. Falcid. Fabian. in tracta. de emptio. in 5. quæſt. princip. col. 8. uerſ. circa quintum, & dixi in conſ. 52. nu. 48. ſed ubi ſubeſt neceſſitas in ciuitate, uel prouincia, ut quia penu-
4 ria ſit annonę, tunc coguntur omnes † uendere, ut eſt tex. in l. 1. vt ne lice. in emp. ſpecie. ſe excu. lib. 10. quia in hoc uerſatur publica utilitas, ut ibi dicitur. & dicit Bar. in l. annonā, de extraord. crim. quod habentes annonam coguntur careſtiæ tempore illam uendere, idē uoluerunt Bal. & Albe. in l. 1. C. de epiſ. aud. & ibi ſubdit Salic. quod ualet ſtatutum mandans cuique mercatori, ut pręſentet, ſeu conſignet ſingula die tot frumenti ſextaria, & ponit Bar. ī l. 1. §. cura carnis, ff. de off. præfec. urb. & Barbat. in c. 1. de emp. & uend. ubi loquendo dicit quod agricolæ & comitatenſes nulla etiam ſubſiſtente neceſſitate cogi poſſunt deferre ad ciuitatem ſua uictualia uēdenda, ciues autem non coguntur uendere niſi ea uictualia expoſuerint uenalia, ut dicitur in deciſ. Tholoſ. 446. ubi refertur eſſe id ſpeciale in uictualibus, ſed quando urget neceſſitas coguntur etiam ciues non ſolum uendere, ſed etiam non
5 excedere † taxatum pretium, & Aufred. in additio. multos allegat pro comprobanda ea opinione, Iaſ. in l. 1. col. 2. C. de legib. Luc. de Pen. in l. 1. C. de quib. mune. non lice. ſe excuſ. Felin. in c. 1. de iudę. Ant. Burg. in c. 1. nu. 16. de emp. & uēd. Ripa latè in trac. de remed. præſeruat. contra peſtem, nu. 187. & ſeq. ubi concludit nu. 195. quòd urgente penuria pretium taxari pōt minus quā res ipſa ualeat, l. 2. ff. ad leg. Rhod. de iac. ceſſante autem penuria taxari debet iuſtum pretium.
6 & non poſſunt ciues † compelli, quando non expoſuerunt uenalia eorum uictualia, Socin. in tracta. Fallen. reg. 435. nu. 15. Rol. qui multos alios citat in con. 80. nu. 14. uol. 3. Didac. li. 3. uariar. reſolut. c. 14. nu. 3. ubi ſubdit quòd uendens uictualia ultra pretium a republica definitum, nō
7 eſt tutus † in foro conſcientiæ, Viuius li. 1. commun. opin. concluſ. 433. col. 1. ubi ſubdit eſſe magis communem, & Aufred. d. deciſ. 446. ponit aliud ſingulare in iſta materia, quod & ſi regulariter non poſſit certum pretium taxari mercato-
8 ribus, tamen in uictualibus † aliud eſt, quia ea concernunt uitam hominis, allegat Barbat. dicto capitulo primo, de emptione, & uenditione,
9 ubi ſubdit idem eſſe in pannis † pro ueſtibus cōficiendis, quia hi continentur alimentorum uocabulo. addo Anan. in capitulo, ſi quis propter, numero ſeptimo, de furt. ubi idem uoluit quoad æſtimationem pannorum per eandem rationem.

SVMMARIVM.

1 *Frater per inofficioſi querelam rumpit teſtamentum fratris, in quo fuit inſtituta turpis perſona.*

2 *Fratris teſtamentum inſtituta turpi perſona rumpitur etiam ſi legitima ſit fratri relicta, & ibi de ueritate.*

3 *Clauſula codicillaris non ſuſtinet teſtamentum patris, qui inſtituit turpem perſonam.*

4 *Fratris teſtamentum, quando rumpitur ob inſtitutionem turpis perſona, tunc etiam legata, & fidei commiſſa reuocantur, & corruunt.*

5 *Fratris teſtamento rupto ob inſtitutionem turpis perſona ſuſtinetur legatum factum in cauſam alimentorum.*

6 *Legitima fratri debita cum inſtituitur turpis perſona comparatur legitima, qua debetur filio in in bonis patris.*

7 *Legitima filio debita in bonis patris non minuitur ob legata.*

8 *Legitima non minuitur ob legata facta pro reſtitutione malè ablatorum, uel recompenſatione ſeruitiorum, de quibus non apparet.*

9 *Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas relicta.*

10 *Frater præteritus uel exhæredatus inſtituta turpi perſona, an ſi querela teſtamentum rumpatur in totum.*

11 *Frater ſi ob inſtitutionem turpis perſona agat ſolum ad legitimam, legata ſubſiſtunt.*

Priuilegium XCV.

1 FRATER per querelam inofficioſi deſtruit
teſtamentum fratris,in quo † fuerit inſti-
tuta turpis perſona,l.fratres, C. de inof.
teſt.ubi Gul.Cun.dicit, totũ teſtamentum ſub-
uerti, etiam ſi in eo aliquid relictũ fuerit fratri ,
& Caſtr.ibi dicit fortius hoc procedere, etiam
quando frater integram legitimam reliquiſſet
2 fratri,†Salic. ibi ſequitur quoad primum dictũ
licet aliud uelit ſi integra legitima ſit relicta, &
idem uoluit Caſt.in l.omnimodo,C.de inoff.te
ſtam.& hanc ſententiam dicit multum æquam
Rube.in l.Titia,§.Imperator,nu.181.ff. de leg.2.
ubi ſubdit quod eueniente caſu conſuleret pro
ea,& communem dicit Iaſ.in conſ.71.nu.7.uo.
2.ſubdens ſolum Angelum tenuiſſe contrariũ ,
eandem communem dicit Dec.in con.530.nu.
13.Ruin.conſ.5.nu.14.uol.3.Gozad. conſ. 85.
num.2.eandem communem dicit Cagnol. in l.
1.num.20.ff.de inoff.teſt.& Clar.in tract.de te-
ſtam.q.50.nu.3.dicic quod hæc opinio ſemper
ſibi placuit, & id procedit in odium infamis, &
in fauorem fratris, cui relinquenda erat legiti-
ma etiam ſine onere, ut inquit glo.in §.ſi uero
expreſſim,in Auth.de hęred.& Falcid. quam ſe
quitur Roder.in l.quoniam in prioribus,in eui-
dential.nu.13.C.de inoſ.teſt. Afflict.deciſ.125.
nu.2.& in tantum uerum eſt quod ſi teſtamen-
tum contineat clauſulam codicillarem non ad-
3 huc ſuſtinebitur,†quia circa eam ius antiquũ nõ
eſt immutatum ſecundum quod clauſula nihil
operabatur,quando teſtamentum erat reſciſſũ
per querelam.ita uoluit Caſt.late agens in conſ.
2^9.num.2.uſque ad finem.uol.1.& ibi ſubſcri-
pſerunt Cuman.& Fulgoſ.& hanc dicit elegan-
tem determinationem Iaſ.in d. conſi. 71. in fi.
idem tenent Dec. Ruin. Cagnol. & Vaſq.quos
citat & ſequitur Rol.in conſ.87.nu.52.in 3.uo.
& Vaſq.hoc dicit in tracta.de ſucceſſio.creatio.
lib.1.§.10. nu. 561. hoc quoque probauit Go-
zad.d.conſ.85.num.2. & quando per eiuſmodi
querelam teſtamentum rumpitur tunc etiã le-
4 gata corruunt † & fideicommiſſa,ita Imo.in l.fi
lio præterito, nu.66.ff.de iniuſto,rup.teſt.Iaco.
de Are. Pet.Cin.Caſt.Salic.Alc.Iaſ. & alii in d.
l.fratres,C.de inoſ.teſtam. Ang. in Auth. ut cũ
de appella.cognoſ.§.fi.Caſt.& Alc.in l.ſi patro
ni.§.fi.ff.ad Trebel.Alc.in auth.ex cauſa,nu.19.
C.de lib.præter.& communem dicit Iaſ.in loco
prædicto,eandem inquit communem Vaſq.d.§.
10.num.580.ubi latè eam defendit,Rol.in d.cõ.
87.nu.11.& ſeq.uol.3.

5 Legatum tamen† alimentorum factũ ab eo ,
qui inſtituit turpem perſonam,& cuius teſtamẽ
tum rumpitur ob querelam præſtandum eſt.ita
concludit Afflict.deciſ. 125. in fi.ubi inquit ſic
fuiſſe iudicatum: ſed re diligentius conſiderata,
nihil eſt eo caſu ſpecialitatis, uel fauoris circa
alimenta,quia Afflictus mouetur ex aliis,& præ
cipuè quod teſtamentum per querelam non rũ-
pitur in totum, ſed quoad legitimam , & quod
legata omnia ſuſtinentur, licet inſtitutio uitie-
tur,& principaliter. quærit Afflict.an ſoror,quę
teſtamentum querelauit teneatur pro rata legi-
timæ,quam conſequitur contribuere ad ſolutio
nem legati alimentorum.in qua quæſtione ni-
hil allegat ualidi,cum tamen potuiſſet hoc alle-
gare,quòd legitima,quæ debetur fratri,quando
in teſtamento fratris eſt inſtituta turpis perſona
6 comparatur legitimæ† quæ debetur filio in bo-
nis patris,Igne.in auth.ex cauſa,num.218.C.de
7 lib.præt.At legitima filii nõ minuitur† propter
legata,l.Papinianus,§.4.ff.de inoſ.teſt.l.ſcimus,
§.repletionem,C.eo.ti. & procedit etiam ſi lega
ta facta ſint pro reſtitutione malè ablatorum ,
8 aut recompenſatione† ſeruitiorum,ſi aliter non
apparet de malè ablatis,uel de ſeruitiis,Alex. in
conſ.45.col.6.uol.1.& in conſ. 18. uol.4. facit
Caſtr.in con.82.in prin.uo. 1.Cuccus, qui alios
citat,in tract.de legiti.in §.nec uſufructu defrau-
dari,num.42.in fi.ubi multos allegat,& nu.41.
9 dicit quod etiam legata † ad pias cauſas relicta
non minuunt legitimam , & Crau. in conſ.141.
num.4.& conſ.165.nume.4.idem dicit in dona-
tionibus,idẽ uult plures alios cumulando, Rol.
in conſ.65.nu.18.uol. 1. Cum ergo præſuppo-
nat Afflict.ſororem in ſuo caſu conſequi ſolam
legitimam,non eſt dubium,qu in legatum alimẽ
torum ueniat ſoluendum ab hærede inſtituto ,
non autem a ſorore,alias legitima ſororis reci-
peret grauamen, contra gl.in d.§. ſi uero expreſ
ſim,de hęred.& Falcid.cum aliis paulo ſupra ci
tatis.In cæteris uero,quæ ibi ponit Afflic.res eſt
maximè controuerſa:multi enim tenent, quod
inſtituta turpi perſona frater præteritus uel ex-
10 hęredatus † querelando non rumpat in totum
teſtamentum,ſed tantummodo uſque ad legi-
timam,& non ultra, & præcipuè Ang.l.1. ff. de
inoſ.teſt.cuius opinio fuit approbata a conſilio
Neapolitano per regiam ſententiam , quæ fecit
tranſitum in iudicatum , ut inquit Afflict. in de-
ciſ.204.num.2.Cagnol.in d.l. 1.nume. 11.in fi.
qui tamen loquitur, quando eſt aliquid relictũ,
Cur.iun.ibi dicit, quod requiſitus pro contra-
ria parte noluit conſulere cum Decio.Rode. in
l.quoniam in prioribus,in euidential.nume.12.
& ſeq.C.de inoſ.teſt.ubi allegat Ang. pluribus
in locis,& ſubdit quod fautores contrarię opi-
nionis loquuntur contra textum apertum in d.
l.omnimodo,ubi eſt caſus expreſſus, Iaſ.in d.l.
fratres,num.2.uer.3.extende, C.de inoffic.teſt.
hanc dicit magis communem Pariſ.in conſ.64.
nu.26.uol.3.ubi inquit iuuari melioribus iuri-
bus,& rationibus,& eſt magis communis,Fabi.
in auth.nouiſſima,num. 32.C.de inoſ.teſt.Cor
ne.in conſ.176.colum.2.uer.& licet Dinus,uol.
4.ubi latè comprobat hanc ſententiam , Afflic.
in deciſ.125.communem dicit,Rube.d.l.Titia,§.
Imperator, nume. 176.ff.de leg.2. Vaſq.d.li.1.§.
10.num.589.Cuccus in tract. de legitim. §.ulti.
num.7.clar.de teſt.q.50.num.5. ubi dicit com
munem, Anch.Mod.famil.q.lib.1.q.11.num.6.
& ſeq.ubi latè diſputat , quod ſi id procedit qñ
ali-

aliquid tantum minus legitimâ fuit relictum,
multo magis locum vendicabit, quãdo integra
legitima eſt relicta: bene uerum eſt, quod multi
tenent rumpi in totum teſtamentum, quando
nihil omnino eſt relictum fratri, & is eſt præteri
tus in totum vel exhęredatus, & hanc caſuum di
uerſitatem conſiderant Cagnol. Vaſq. & Clarus
in locis citatis. & ratio uidetur clara, nam ſi filius
cui aliquid fuit relictum, non poteſt patris teſta
mentum querelare, ſed agit ad ſupplementum,
quanto minus id fratri concedendum eſt, qui
multo eſt filio remotior, illud autem odium inſa
mis perſonæ nõ dẽt plus operari, quã fauor filii,
& nõ tã cõſiderari debet odiũ perſonæ excluſæ,
quã qualitas interclusæ, & mihi non placet dice
re quod lex ſolum illud odium conſiderauerit,
ſed ad vtranque perſonam reſpexit, ſcilicet hęre
dem odioſum, & fratrem fauorabilem.

Similiter quod dictum eſt ſupra, in princ. ui-
tiari teſtamentum, etiam quoad legata, non eſt
tutum quia ſi frater agit ſolum ad legitimam,
11 ſubſiſtunt legata, vt dictũ † eſt, & in ſpecie id vo
luit Alex. in l. ſi patroni. §. fi. ff. ad Treb. ſequitur
Afflict. in d. deciſ. 125. nu. 4. & pulchrè probat
Igne. in authen. ex cauſa, nu. 208. 212. & 216. C.
de liber. præter. vbi dicit tres de hoc eſſe tex. in
terminis, in auth. & latius cęteris hunc articulũ
attingit Fabian. in d. auth. nouiſſima, num. 291.
C. de inoffi. teſtam. ubi dicit quod frater quere-
lãs tenetur pręſtare legata in eodẽ teſtõ relicta.

Quod etiam dicebatur de clauſula codicilla-
ri, non caret dubitatione, ut poſt alios uideri po
teſt apud Anchar. Mod. d. quæſt. 11. per totam,
Fabian. d. num. 291. ex prædictis autem cogno-
ſci poteſt ſi legatum alimentorum præſtari de-
beat rupto teſtamento per querelam inofficioſi,
quando frater inſtituit turpem perſonam. Sed
quidquid ſit ſi etiam deberentur alimenta, non
tamen infertur aliquid ſpeciale, quia ideo om-
nino eſt in omnibus alijs legatis.

S V M M A R I V M.

1 *Appellans in cauſa alimentorum non auditur, ni ſi prius ſoluat alimenta.*
2 *Attentans nõ auditur niſi prius reuocet attentata.*
3 *Spoliator non auditur niſi prius purget ſpolium.*

Priuilegium XCVI.

VISVM eſt ſupra hoc eodẽ titulo, ap-
pellationem interpoſitam in cauſa
alimentorum non ſuſpendere ſentẽ
tiam ſeu exequutionem, ſed admit-
ti ad effectum deuolutiuum tantummodo, nũc
autem aliud eſt magis ſpeciale quia appellãs nõ
1 auditur niſi prius † ſoluet alimenta, ita fuit deci
ſum in Rota, uti refert caput Aquen. in deciſ.
118. lib. 1. citat & ſequitur Contard. in l. unica, in
3. limitat. nu. 57. C. ſi de mom. poſſ. & notandũ
eſt hoc priuilegium, & non caret ratione, qui. n.
neget alimẽta, prohibet ne appellatus defendat
cauſam, quam defendere non poteſt, ſi interim
non alatur. Cum ergo ſubtrahat parti defenſio
nem, non debet audiri. alij etiam ſunt caſus, in
quibus nõ auditur aliquis, ueluti cum agit quis
per attentatorum uiam, non auditur aduerſa-
2 rius, † niſi prius reſtituantur attentata, ſecundũ
Aret. & Iaſ. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff.
de acquir. poſſ. Rota in deciſ. 102. fatalia, in no-
uis, ubi dicitur quod appellans nõ poteſt cogi,
vt proſequatur cauſam appellationis, donec pe
tit reſtitutionem attentatorum, ſequitur Abb.
Felin. & alij in c. ex ratione, de appellatio. Vant.
in tract. de nullita. tit. quoties, & intra quos, nu.
14. Rube. in d. §. nihil commune, num. 297. quę
ſententia placuit etiam Menoch. in tract. recu-
per. poſſeſ. remed. ult. num. 47. eſt verum quod
contrarium uoluit Afflic. in deciſ. 131. num. 2.
poſt Bar. & Alex. quos refert, idem uidemus in
3 ſpoliatore, qui non auditur, † niſi primum reſti
tuat rem, & purget ſpolium, c. ſæpe, de reſtitut.
ſpoliat. l. 1. C. ſi per uim vel alio modo, l. ſi quis
ad ſe fundum, C. ad leg. Iul. de ui pub. & poſſem
alios caſus referre, quos omitto.

S V M M A R I V M.

1 *Monachus non poteſt obligare monaſterium pro alienis debitis.*
2 *Monachus poteſt obligare monaſterium pro expenſis quas fecit in ſtudio ad quod contulit ſe de licentia Abbatis.*
3 *Pater obligatur pro expenſis neceſſarijs, quas fecit quis pro filio exiſtente in ſtudio.*
4 *Monaſterium ſoluit quidquid erogatum fuit pro monacho infirmo vt curaretur.*
5 *Monaſterium obligatur pro expenſa facta in doctoratu monaci.*
6 *Conſequenti conceſſo ueniunt omnia ſine quibus ad illud non peruenitur.*
7 *Præſens dicitur in loco, qui abeſt de licentia ſuperioris.*
8 *Salarium debetur ſtipendiario pro tempore quo abfuit de licentia ſuperioris.*
9 *Priuilegia alimentorum remiſsiuè, quæ ſint.*

Priuilegium XCVII.

MONACHVS non poteſt monaſteriũ
1 obligare † pro alienis debitis, arg. c.
quod quibuſdam, de fideiuſſo. & c. ſi
quorundam, de ſolutio. imo non poteſt etiam
res obligare, quæ ad ſuum uſum fuerunt conceſ
ſa, l. 1. §. 1. ff. quæ res pign. obl. poſſ. & dixi ſupra,
ubi tractaui, an monachus poſſit ſine abbatis li
centia facere elemoſinam, tamen ſi monachus
incumbat ſtudio, & in ſcholis uitam agat, pote
2 rit monaſterium obligare pro his expẽſis, † quę
ſunt neceſſaria ad ſui ſuſtentationem, eſt tex. in
l. ſed & Iulianum, §. ſed quod dicitur, ff. ad Ma-
cedon. ubi pater obligatur ad neceſſarias expen
3 ſas, † quas alius fecit pro filio exiſtente in ſtu-

 dio.

dio, & ualet argumentum a patre ad Abbatem,
vel monaſterium, & in ſpecie quod eo caſu mo
nachus obliget monaſterium, eſt glo. in c.non
dicatis, 12.quæſt.1.ubi eam notat Archid.gl.in
l.ſi longius,§.1.ff.de iudic.& idem uoluit Arch.
in c.cum paſtoralis, 2.quæſt.7.ubi ſubdit atten-
di debere id, quod conſueuit expendi in ſtudio,
4 & idē in monacho infirmo,† quod erogatum in
eius curationem monaſterium ſoluat, uolucrūt
Archid.& Ioan.And.in c.2.ne cler.uel mona.in
5 6.& etiam procedit in expenſa doctoratus,† Ar
chid.in c.monachus, 16.quæſt.1. Ioan.And. &
Abb.in c.nonnullis, de magiſtr. Abb. in c.mul-
ta,col.2.de præben.& id intelligitur, quādo fuit
in ſtudio de licentia Abbatis, quia cum abbas cō
cedit licentiam recedendi a monaſterio,& ſtan-
6 di in alio loco, uidetur ea omnia concedere,† ſi-
ne quibus non poſſet monachus abeſſe, arg.c.cū
quid, de reg.iur.in 6.& ibi uoluit glo.in c.ex par
te,in uer. licet, in fi. de accuſat.ubi quod mona-
chus non obligat monaſteriū, niſi quoad expen
ſas, quas fecit occaſione propriæ neceſſitatis, ſi
tamen abfuit de licentia abbatis,& non aliter,&
ponit latè Felin.ibi,nu.2.uer.in eadem glo.in fi.
Doctores tenent.& quamuis rationem non po-
nant, id prouenit, quia monaſterium, ſeu abbas
non tenetur alere monachum inobediētem, qui
ſine iuſſu, aut licentia receſſit, aliàs eſſet alios in-
ducere ad eandem inobedientiam,& ad contem
ptum religionis.

Item monaſterium nō tenetur monacho præ
ſtare alimenta extra ſepta monaſterij, ut ſuo lo-
co dicemus. primi vero dicti ratio eſt, quia adeſ-
7 ſe uldetur, non abeſſe,† qui de licentia ſuperioris
abeſt, ut inquit glo.in l.hac lege, ubi Io.de Plat.
notat, C.de proxim.ſacr.ſcrin. lib.12. & glo.ibi
inquit, quod clericus, qui abeſt de licentia Papę,
conſequitur præbendam pro toto tempore ab-
ſentiæ, idem ibi uult Ioan. de Plat. in 2.notab.
ubi ſubdit quod ſi abſit nulla impetrata licētia,
non hēt præbendam,& Bar.in l.hac lege, inquit
8 quod ſi ciuitas licentiam dat ſtipēdiario,† quod
abſit per aliquot menſes, ille habebit ſalariū pro
tempore abſentiæ,& ante eum idem uoluit glo.
in l.deſertorem,§.ſi ad diem ff.de re milita. quā
dicit ſingularem Bal.in l.ſi ea conditione, C. de
cond.inſert.ubi idem dicit in Doctore,& milite,
idem Bal.in authen.habita, numero 22.C.ne fil.
pro patre.

Multa quoque alia adduci poſſunt ſpecialia
alimentorum, ſed ea omnia curioſè afferre eſſet
magis laborioſum, quàm ſubtile, ut in terminis
inquit Bar.in l.Mela, in fine, ff.de alim. & cibar.
lega. ego uerò conſultius duxi multa, quæ hic
potuiſſent inculcari, ſuo loco diſponere ſub il-
lis capitibus, quibus magis uidentur conuenire,
id quod præmonere uolui, ne fortè exiſtimet
quis fuiſſe penitus omiſſa, quæ hic non inueniet
9 expreſſa. interim autem generaliter multa † ali-
mentorum priuilegia uideat apud Bar. in d. l.
Mela, in tracta.de alim. Papien. in for.libel.quo
agitur pro lega. rei ſing. in princ. nu.80. & ſeq.
Vital.in tracta.clauſu.in tit. an poſſit renunciari
alimen.col.fin.uer.ultimò quęro, quę ſpecialia.
Alex.in conſ.214.nu.12.uol.6.

Finis Tituli Octaui.

TRACTATVS DE ALIMENTIS,

PRAECLARISSIMI IVRISCONSVLTI, D. IO. PETRI SVRDI, CASALENSIS.

TITVLVS IX.

Generalia quædam circa alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum ab alimentis ad dotem, eſt ualidum.*
2 *Dos eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Dos continet cauſam alimentorum.*
4 *Simile non eſt idem.*
5 *Similitudo eſt rerum eadem qualitas.*
6 *Nominis diuerſitas arguit rei diuerſitatem.*
7 *Argumentum a ſimili non habet locum, quando extat diſsimilitudo.*
8 *Argumentum ab alimentis ad dotem, non habet locum, ubi eſt ratio diuerſitatis.*
9 *Argumentum ab æquiparatis procedit ſolum in caſu æquiparato.*
10 *Argumentum ab alimentis ad dotem ſumitur ſolum negatiuè, non affirmatiuè.*
11 *Argumentum a maiore ad minus ſumitur negatiuè, non affirmatiuè.*
12 *Argumentum a minori ad maius, eſt validum.*
13 *Dos, & alimenta habent ſe tanquam excedentia, & exceſſa.*
14 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

Quæſtio Prima.

GENERALIA quædam præfari operæpretium, quibus paſſim toto hoc opere dicta facilius intelligantur, ita uero licet, ut dum quæſtiones tractantur non ſit in uerificandis ſuppoſitis immorandum, & multa uno in loco congeſta inueniri poſſint, quæ uix commodè alijs partibus annecti queant,
1 & primum quidem ſciendum eſt ualere † argumentum ab alimentis ad dotem: æquiparantur enim a iure ſecundum gloſſam in l. ob æs, C. de prædi. minor. ubi Alexand. ad Barto. Salic. in l. qui liberos, ff. de ritu nuptiarum, Alexand. in l. omnis, §. ſi mulier, ff. de cond. indeb. Bart. qui argumento utitur in l. fin. ff. de his quib. vt indign. in l. fin. C. de dot. promiſſ. & in auth. res quæ, C. commu. de lega. Caſtr. in conſ. 80. col. 2. uer. illud autem conſtat, uol. 1. ubi inquit quod obligatio dotãdi, & obligatio alendi iudicantur quaſi ad paria, allegat not. in authen. res quæ, & per Cin. in l. alimenta, in fi. C. de nego. geſt. Curſen. in l. de alimẽtis, numero decimoquinto, C. de trãſactio. ubi quod hęc eſt recepta regula, Iaſ. in dicta l. cum is, §. ſi mulier, numero primo, ff. de cond. indeb. ubi ait glo. in dicta l. ob æs, eſſe ſingularem, allegat Imol. & alios, & arguit non ab alimentis ad dotem, ſed econtra a dote ad alimenta, & hanc partem tenuerunt, Ioan. And. Alber. Bal. Ang. Florian. Imo. Ioan. de Ana. Barb. Socin. Firmian. Calcan. & alij multi citati a Tiraquel. in tracta. de priuileg. piæ cauſæ, in præfatio. colum. mihi 12. uerſic. item cum dos, ubi arguit ad alimentis ad dotem, & a dote vel alimenta: ſubdens, quod legatum dotis, & legatum alimentorum æquiparantur, Euerar. in loco 29. ubi in principio, inquit, quod argumentum eſt efficax, & ualidum, & eo Doctores multis in locis utuntur, & quia multa ſunt alimentorum priuilegia, poteſt ab eo argumento inferri in fauorem dotis ad multas deciſiones, & ipſe ibi multas cumulat, Coraſ. in dicta l. qui liberos, numero centeſimodecimotertio, ubi inquit eſſe probabilem argumentationem, Rip. in l. prima, nu-

mero ſeptuageſimonono, ff.ſoluto matrimonio,
Garzias in tra ćta.de ultimo fi. iur.ciuil. & cano.
numero centeſimoſeptimo , ubi allegat Iacob.
Butr. Perr.& Cin. in l.nec mater, C. de iure do-
tium, Vaſ. in tracta. de ſucceſſion. creatio. libro
ſecundo, parte tertia, §. vigeſimo, requiſ. vigeſi-
monono, declar. tertia, numero centeſimoquin-
quageſimoſexto, Tiraquel. in tracta. primoge-
nio.quęſtione ſexageſimaſecunda, numero quar
to, dicens dotem, & alimẽta æquiparari, allegat
Corn.& alios, ſubditque Doctores, ubique argu
mentum ſumere ab uno ad alterum, Ruin. in con
ſilio nonageſimoquarto, numero nono, uolumi
ne quinto, D. Becius conſilio octauo, numero
ſeptimo, Cordub.in dicta l.ſi quis a liberis, §.idẽ
iudex, numero uigeſimoquarto, ff.de libe.agno-
ſcen. uel alen. ubi addit Duen. Siluan. Rolan. &
alios tenentes hanc concluſionem, quod liceat
arguere ab alimentis ad dotem, ideo inquit Bart.
in l.cum de in rem uerſo, columna prima, uerſi-
culo, contra hoc facit, ff.de uſur. quod dos eſt di-
gna pari fauore alimentorum.

Imo Cin.in l.prima, in ſecunda quæſtio.C.de
2 alen.libe.inquit † dotem eſſe alimentis fauorabi-
liorem, ſequitur Salic.in l.neque mater.C.de iu-
re dotium, & in authen.res quæ, columna finali,
C.de iure dotium, Fulgoſ.in cõſilio 228.colum-
na finali, Alexand. in conſilio ſeptimo, columna
finali, uolumine ſecundo, Socin.in conſilio 291.
numero octauo, & nono, uolumine ſecundo, Iaſ.
in dicta authen.res quæ, columna quarta, uerſi-
culo, iuxta hoc notat, Cur.ſen.in conſilio trige-
ſimonono, columna finali, Bal. Nouel. in tracta.
dotis, parte ſexta, priuileg.decimoquinto, Rip.
in l.prima, nume.quinquageſimoquarto, & nu-
mero 103.ff.ſoluto matrimonio, Tiraq.in tract.
primogenio.quæſtio.ſexageſimaſecunda, nume
ro quinto, Abb.in c.peruenit, in ſecundo notab.
de arbitr.& præter eos, Cin.& Bart.in l.non om
ni, C. de adminiſtr. tuto. Natta in conſilio 410.
numero decimoſexto, Euerar.dicto loco vigeſi-
monono, in princ. D.Becius in conſilio octauo,
3 numero octauo, dos enim † continet cauſam ali
mentorum, & habet illorum præſtationem ad-
iunctam, l.pro oneribus, C.de iure dotis, l. ſi cũ
dotem, §.ſinautem in ſæuiſſimo, ff. ſoluto matri-
monio, Fulgoſ.dicto conſilio 228. ſed pręterea
dos continet procreationem ſobolis, l. prima,
vbi Doctores, ff. ſoluto matrimonio, & in hoc
alimenta excedit.

Contra tamen negant multi ualidè duci poſ-
ſe argumentum ab alimentis ad dotem, uel a do-
te ad alimenta, Ang.in l.a filia, in princ. ff.ad Tre
bellia.& in l.fin.C.de dot.promiſſ.eum ſequitur
Imo.& Roma.in l.prima. ff.ſoluto matrimonio,
ubi Alexand. numero duodecimo, ponit quinq;
inſtantias, in quibus apparet non bene argui de
uno ad alium, nam pater tenetur alere filiam na-
turalem, ſed non dotare, pater non alit filium di
uitem, ſed dotat filiam, quę habet aliunde, frater
alit ſororem coniunctam ex uno tantum latere,
ſed eam non tenetur dotare, qui negat alimenta
videtur necare, non qui negat dotem, poſtremo
alimenta minore cum incommodo præſtantur,
ideſt per tempora, & particularis ſolutio ſicut af
fert damnum creditori, ita utilitatem præſtat de-
bitori, at dotis unica ſit præſtatio, eandem con-
cluſionem probauit Salic.in authen.res quę, ubi
Iaſ.numero octauo, refert & ipſe multas inſtan-
tias addendo, quod filius matrem alit inopem,
ſed non dotat, Crot.in l.prima, numero ſexage-
ſimoſexto, ff.ſoluto matrimonio, vbi addit aliam
inſtantiam, quia ſcilicet a ſententia lata in cauſa
alimentorum non appellatur; quod ſecus eſt in
cauſa dotis, Bal. Nouel. in dicta par.6. priuileg.
15.columna ſecunda, in fi. ver. licet autem filius,
Bald. in l.fin. ver. ſinautem legatam, C.de bon.
quæ liber. Caſt.& Imo. in l.Titio centum, §. Ti-
tio genero, ff.de cond.& demonſt. Bero. in con-
ſilio 165.numero trigeſimoprimo, uolumine ſe-
cundo, Tiraquel.dicta quæſtio.ſexageſimaſecun
da, numero duodecimo, Natta d. conſilio 410.
numero decimoquinto, deciſ.Pedem.124.nume
ro decimoquinto, Paleot. in tracta. de noth. &
ſpur.capitulo quadrageſimonono, numero pri-
mo, prædicti omnes mouentur ex differentijs ſu-
pra recitatis, quæ tamen nihil obſtant, quia cum
aliud ſint alimenta, aliud dos, non eſt mirum, ſi
inter ea ſubſunt differentię: cadit enim ſimilitu-
4 do non identitas, & ſimile † non eſt idem, glo. in
l.quod Nerua, ff.depoſi. c.innotuit, ubi Abb. in
ſeptimo notab.de ſectio.cap.ſecundo de transla.
prelato.l. prima, C. de uete. iu. enuclean. & ſi-
militudo eſt rerum differẽtium eadem qualitas,
5 † ut allegando Boetium uoluit Ioan.And. in capi
tulo non poteſt de præben. in ſexto, in nouel.&
6 ſi eſſent unum, & idem, nõ appellaremus † diuer
ſis uocabulis, l.ſi idem, C.de codicil.& ſi inter di
ctas res nulla omnino eſſet differentia, utique eſ-
ſent unum & idem, & dicunt Philoſophi quod
inter indiuidua non poteſt dari omnimoda ſimi
litudo, Propterea Cordub.dicta l. ſi quis a libe-
ris, §.idem iudex, numero trigeſimo, ff. de liber.
agnoſcen. rectè miratur de eiuſmodi contradi-
ctione, quia argumentum a ſimili procedit ſo-
7 lum in caſibus, in quibus † non cadit diſſimilitu-
do, l.non poſſunt, ff.de legib.in illis vero caſibus,
quibus adeſt diſſimilitudo nõ procedit argumen
tum, glo, penultima, in l.creditori, ff.de oper.no.
nuntia.ubi Iaſ. numero ſeptimo, Socin.iun.l.4.
§.Caio, numero 493.ff.de uerb.oblig. Cordub.
loco prædicto uera igitur, & approbata eſt con-
cluſio, quod regulariter, & in dubio ualet argu-
mentum ab alimentis ad dotem, quia hęc a iure
parificantur, ſed non eſt perpetua hæc regula.

Declaratur enim non procedere, quando ſub
8 eſt diuerſitatis ratio, † ita declarat Euerar. loco
29. columna penultima, uerſic. & procedit hæc
argumentatio, Coraſ. in l. qui liberos, numero
113.ff.de ritu nuptiarum, Rip.in l.prima, nume-
ro ſeptuageſimonono, ff.ſolu.matrimonio, Cor-
dub. dicto §.idem iudex, numero trigeſimo, &
ſequen. & quamuis prędicti nõ allegent aliquid
tamen patet ad ſenſum, & non eget ratione, aut
probatione.

Poteſt etiam declarari, ut procedat ſolum in
caſibus

caſibus æquiparatis,non autem in aliis, quia hęc
9 eſt natura argumenti ab æquiparatis,ut ijs † tan-
tum caſibus locũ habeat,l.Stichus.ff.de manum.
teſtam.glo.in l.omnes dies,C.de ferijs,in c.poſt-
quam,& in capitulo,licet canon.de electio.in 6.
Geminia.in capitulo primo,de tempor. ordina-
tio. libro ſexto, præcipue quando æquiparatio
non eſt facta in omnibus, & per omnia, ut per
Ripa,in l.prima,numero ſecundo,ff. ſoluto ma-
trimonio.

Declaratur quoque procedere argumentum
10 ſolummodo, quãdo ſumitur affirmatiuè † ab ali
mentis ad dotem,nõ autem ſi negatiuè, ita Rip.
in dicta l.prima, numero ſeptuageſimonono, ff.
ſoluto matrimonio, ſed contrariũ probauit Bal.
in authen.res quę, C. commun. de legat. prout
eum refert Soc.in.in l.prima, numero ducenteſi-
motrigeſimoprimo, ff. ſoluto matrimonio, &
Cordub.§. idem iudex, numero vigeſimonono,
ubi ait,quod dicitur in alimentis negatiuè locũ
habere quoque in dote,atque id confirmatur ra-
tione,quia ſi alimenta ſunt fauorabiliora, quam
dos, erit argumentum a maiori ad minus quod
11 negatiuè non affirmatiuè † ſumitur hoc modo,
quod non licet maiori, non licet minori, capitu
lo,ſi ergo,octaua quęſtio.prima, & ibi not. glo.
tex.in capitulo,ſi Paulus, ubi etiam glo. trige-
ſima, quęſtio. quinta, glo. Ioan. And. Abb.&
alij, in capitulo, cum in cunctis,de electio. po-
nit Euerar. loco ſexageſimoſexto, ubi a-
lios citat,ita ergo concipi poterit argumentum
ab alimentis ad dotem, non tenetur quis ad ali-
menta,ergo nec ad dotem, non autẽ tenetur ale
re, ergo & dotare.ſed quia Doctores omnes, ut
uidimus ſupra arguunt affirmatiuè de alimentis
ad dotem.puta pater tenetur alere,ergo tenebi-
tur etiam dotare, ideo ſuſtineri non poteſt deci-
ſio Bal. ultra, quod mihi Bald. non dicit id ad
quod allegatur.præterea multi dicunt dotem eſ-
ſe alimentis fauorabiliorem,ut ſupra retuli,ergo
cum de alimentis arguimus ad dotem non nega
tiuè, ſed affirmatiuè ſumendum erit argumẽtum
12 tanquam de minori ad maius, † quia ſi id de quo
minus uidetur ineſſe,ineſt:ergo & id de quo ma-
gis,capitulo,cum in cunctis,ubi gl.citat concor-
dãtes,de electio.& ibi ſequitur Ioan.And.Abb.
& alij.§. illud quoque, in Authen.ut determinat,
ſit num.cler.& alios congerit Euerar.loco ſexa
geſimoquinto,columna prima.hac uero in quæ
ſtione ſi meum interponendum eſt iudicium ad-
uertendum exiſtimo, an uerum ſit quod dictum
eſt alimentis fauorabiliorem eſſe dotem, & ſanè
falſum credo, quia ſi quid fauoris ineſt doti id
omne ideo habet, quia habet annexam cauſam
alimentorum, unde propter quod unumquod-
que tale, & illud magis, authen. multo magis,
C. de ſacroſan. eccleſ. & ſi attendamus fauorem
reſpectu iudicij,nulli dubium, quod alimenta
ſunt fauorabiliora, imo uerum eſt in uniuer-
ſum dicere,quod alimenta ſint dote fauorabilio-
ra,propterea infertur argumentum rectè negati-
uè duci ab alimentis ad dotem, puta ſi non inclu
duntur alimenta, ergo nec dos, & affirmatiuè a
13 dote ad alimenta † habere ſe tamquam exceden-
tia,& exceſſa,ut ſcilicet alimenta excedant,& dos
ſit exceſſa,licet ipſe contrarium teneat, nec pla-
cet mihi diſtinctio Mainer.in l.quoties, numero
centeſimoquadrageſimoſexto, ff. de reg.iur. ubi
ait alimentorum cauſam eſſe dote fauorabilio-
rem, ubi de alimentis agimus filiorum natura-
lium,at ſecus ubi de legitimorum,& naturalium
alimentis tractamus: repugnat enim rationi,
quod maiori fauore proſequamur naturales,
quam legitimos, quare concludendum eſt ſem-
per ab alimentis ad dotem duci poſſe argumen-
tum,ſi diuerſitatis ratio non obſtet, a dote uero
ad alimenta perraro uidemus Doctores noſtros
arguere, ſed rectè quoque ducitur affirmatiuè,
vti ſupra dixi, & ſecundum prædicta concilian-
tur deciſiones Doctorum, & inſtantiæ, quæ in
contrarium allegantur.annecti quoque poteſt
14 huic capitl, id quod Doctores dicunt † dotem
ſuccedere loco alimentorum, Cin. & Bald. in
l. neque matrem, C. de iure dotium, Barto. in
l. fin.ff. de his quib.ut indign. Afflict. in deciſio-
ne centeſimaundecima, numero decimo, Rolan.
conſilio nonageſimoprimo, numero decimono
no, uolumine primo, Tiraquel. alios citans, in
tracta. primogen. quæſtione ſexageſimaſecun-
da, numero quinto, Natta in conſilio 415. nu-
ro decimoſexto, Boer.deciſione centeſimaquar-
ta,numero vndecimo, D. Becius, conſilio octa-
uo, numero ſeptimo, Crau.conſilio ducenteſi-
motrigeſimoſexto, numero quarto, in fine, A-
ſcan. Clement. in tracta.de patr.poteſt.effec.un-
decimo,num.7.

SVMMARIVM.

1 *Legitima ſuccedit loco alimentorum.*
2 *Legitima eſt fauorabilior alimentis.*
3 *Argumentum a legitima ad alimenta eſt ualidum.*
4 *Legitima quando petitur requiritur libellus.*
5 *Legitima poteſt in totum tolli ſtatuto.*
6 *Legitima. Alimenta filio præſtita,non imputantur in legitimam ſibi a patre debitam.*
7 *Pater non poteſt filio alimenta præſtita compenſare cum bonis aduentitijs.*
8 *Intereſſe ſubrogatur loco principalis debiti.*
9 *Legitimæ imputat filius quidquid capit ex teſtamento patris.*
10 *Legitime non imputantur, quæ ex teſtamento patris capiuntur inter uiuos.*
11 *Legitimæ imputatur quod donationis titulo filius inter uiuos conſequitur a patre.declara tamen ut ibi.*
12 *Legitima poteſt à patre ualide aſſignari in uita filio.*

13 *Legitimam pater uiuens non cogitur aſsignare filio ſed poteſt ſi uult.*

14 *Pater non poteſt filio aſsignare certum quid pro alimentis.*

15 *Donatio inter patrem, & filium non ualet.*

16 *Diuiſio, quam pater facit inter filios, non ualet.*

17 *Donatio facta filio a patre confirmatur morte.*

18 *Donatio facta filio a patre non confirmatur morte niſi praceſſerit traditio.*

19 *Donatio filio facta ut confirmetur morte ſufficit ficta traditio.*

20 *Donatio inter patrem, & filium confirmatur iuramento.*

Quæſtio II.

1 SI QVAERATVR, an liceat arguere ab alimẽtis ad legitimam: dici poſſet prima facie quod ſic, quia legitima ſuccedit † loco alimentorum, Authen. de trien. & ſemiſ. §. prohibemus, Barto. in Authen. de hæred. & ſalcid. in principio, hoc uoluerunt, Ricard. Malumb. Barto. Alexand. Iaſ. Suarez, Alciat. Lup. & Didac. quos citat, & ſequitur Ludo. Molin. in tracta. de primogeni. Hiſpaniarum, libro ſecundo, capitulo decimoquinto, numero ſecundo, ubi tamen loquitur non generaliter, ſed de alimentis, quæ ſecundo genitis præſtantur, & ibi dicit non quod legitima ſuccedat loco alimentorum, ſed quod alimenta cedunt loco legitimę, quod autem legitima ſuccedat loco alimentorũ, uoluit Aſcan. Clemen. in tracta. de patr. poteſta. effec. decimoſexto, numero uigeſimoquarto, Lup. in capitulo, per ueſtras, in tertio notabili, §. vigeſimoquarto, numero ſeptimo, ſolio mihi centeſimoquinquageſimoſeptimo, quod ante eos, Barto. in l. Titio centum, §. Titio genero, numero ſexto, ff. de cond. & demonſtr. ubi eum ſequuntur, Ang. Caſtr. & Imo.

Secundo facit, quia legitima eſt fauorabilior,
2 † quam cauſa alimentorum, uel ſaltem æqualis, ut inquit Cur. ſenior in lege, de alimentis, numero ſecundo, C. de tranſactionibus, & hanc par-
3 tem, & quod rectè arguatur a legitima † ad alimenta, tenuit Barto. in dicto §. Titio genero, ubi Angel. Caſtren. & Imo. Vaſq. in tracta. de ſucceſsio. creatio. libro ſecundo, §. uigeſimo, in requiſi. quadrageſimoſecundo, numero trecenteſimoquadrageſimoprimo, ubi infert idem eſſe in dote, contrariam tamen partem quod argumentum non ualeat a legitima ad alimenta uoluit Corne. in conſilio trecenteſimodecimoſextu, columna quarta, uerſiculo, & negatur, uolumine primo, quia ſecundum eum in multis diſcrepant, primo quia alimenta non debentur filio, qui habet aliunde, ſed debetur legitima, ſecundo alimenta debentur patre uiuente, legitima uero poſt mortem, tertio ſpurio iure canonico debentur alimenta, ſed non legitima, quarto legitima ſemper uniformis reſpectu quotæ, ſiue nobili debeatur, ſiue ruſtico: alimenta uero diſpari modo præſtantur diuiti, aut pauperi, & proinde cum in paucis conueniant, & in multis diſcordent non licebit de uno arguere ad alterum, præcipue cum iure cautum non inueniatur legitimam loco alimentorum ſuccedere, idem tenuit Bereng. in lege, in quartam, in præfatio. numero trigeſimonono, ubi negat legitimam loco alimentorum ſucceſſiſſe, Tiraquel. in tracta. primogenituræ, quæſtione quinquageſimaquinta, numero decimooctauo, in fine, Cagno. in lege finali, numero ducenteſimononageſimoprimo, C. de pactis, ubi allegando Bald. in l. prima, columna nona, C. quando non peten. par. dicit non ualere argumentum, quia alimenta præſtantur in annos, uel menſes legitima uero unica ſolutione traditur, & alimenta, qui negat, uidetur necare, non ita negans legitimam, & allegat multos repugnantes dicto argumento, præcipue Doctores, qui diſputant ſi ſtatutum poſſit in totum tollere legitimam, qui concludunt poſſe ex cauſa, ſed alimenta deberi, atque ita conſtituunt inter alimenta, & legitimam, hoc idem probarunt Bald. Caſtr. Iaſ. & alij, in l. ſi quis in ſuo, C. de inofficioſo teſtamento, ubi mouetur, quia in peten-
4 do legitimam † requiritur libellus, & ſeruatur iuris ordo, dicta l. ſi quis in ſuo. ibi, ſed expectato iudiciorum ſtrepitu, at in petitione alimentorum proceditur ſummariè, ut in l. de alimentis, C. de tranſactionibus, ubi Cur. ſen. numero duodecimo, hoc notat. ſimiliter, quod non detur argumentum tenuit Euerar. in loco ab alimen. ad dotem, qui eſt uigeſimusnonus, colum. quinta, uerſiculo, & eadẽ ratione mouetur, quia in uno proceditur ſummariè, ſed in altero ſeruatur ordo iudiciorum, & ſubdit quod ea propoſitio legitimam loco alimentorum ſuccedere, non eſt ſimpliciter, nec indiſtinctè uera, Maran. de ordi. iudicio. parte quarta, diſtinctione nona, numero 168. uerſ. ſexto, dicitur ſummaria, ubi notat eſſe differentiam in ordine procedendi, Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit, numero 154. ff. de liber. agnoſ. & in §. idem iudex, numero vigeſimo, ubi numero vigeſimoſecundo, dicit a legitima ad alimenta non eſſe licitum argumẽtum, niſi ex manifeſta ſimilitudine, & argumenta, quæ pro contraria parte adducuntur, probant contrariũ, quia ſi legitima ſucceſſit loco alimentorũ bene licebit ab alimentis arguere ad legitimam, ſed non ecõtra, & non eſt uerũ quod legitima ſit alimẽtis ſauorabilior, ut Cur. ſen. dicebat nam uidemus quod a ſtatuto legitima po-
5 teſt in totum tolli † ſecundum communem opinionem, de qua per Decium, & Cagno. in l. iura ſanguinis, ff. de regulis iuris, ſed alimenta non poſſunt tolli, item non agitur ſummariè

in cauſa legitimæ, ſicut in cauſa alimentorum, & non reiicitur appellatio a ſententia lata pro legitima, ſicut ab ea, quæ fertur pro alimentis.

Immo uidetur, quod alimenta quoque non ſuccedant loco legitimæ: uidemus enim, quod
6 pater non imputat filio † alimenta, quæ illi præſtitit ſecundum Bald. in l. omnimodo, §. imputari, numero ſeptimo, C. de inofficioſo teſtamento, ubi loquitur de omnibus expenſis, quas pater fecit pro filio agente in ſtudio, intelligendo tamen de conſumptis, ſequitur Berengar. in l. in quantam, capitulo tertio, numero ſeptuageſimonono, ff. ad legem Falcidiam, & dicit Corne. in l. cum oportet, in principio, columna ſecunda, uer. illud autem, C. de bon. quæ liber. quod pater non poteſt alimenta filio præſtita
7 † compenſare cum bonis aduentitiis penes eum extantibus, ſequitur Paris. in conſilio centeſimotrigeſimo, numero ſecundo, uolumine primo, at ſi alimenta loco legitimę ſuccederent non poſſet filius utrunque conſequi, alimenta, ſcilicet, & legitimam, quia unum recipiendo ui detur habuiſſe uti dicimus de intereſſe, quod ſubrogatur loco eius, quod quis dare, uel face
8 re † tenebatur, ideo reputatur unum, & idem cum eo, quod uenerat in obligatione, ſecundum Bartolum, in l. ſtipulationes non diuiduntur, numero quadrageſimo, circa finem, ff. de uerborum obligationibus, ponunt Doctores, in lege, uinum, ubi præcipuè Curtius iunior, & Butigel. numero quinquageſimoquinto, ff. ſi certum petatur, idem Butigel. in lege quarta, §. Cato, numero quadrageſimoquinto, ff. de uerborum obligationibus, Aret. in conſilio octuageſimotertio, columna ſecunda, uerſiculo, tertio, Decius, in capitulo primo, in prima lectura, numero uigeſimo ſecundo, in fi. de iudic. cum multis ſimilibus. non ergo poteſt filius conſequi a patre legitimam, cum eſt conſequutus alimenta, ſed reſponderi poteſt contrarium procedere ſi conſideremus alimenta, quæ patre uiuente præſtantur: ea enim non ſuccedunt loco legitimę, ideo nec imputantur in legitimam, at ſi alimenta præſtantur poſt mortem patris, ea loco legitimę ſuccedunt, & imputantur in legitimam, & ita intelligo doctrinam prædictam, licet Doctorem non inueniam declarantem, imputantur enim in le
9 gitimam filij, quæcunque † ex teſtamento patris capiuntur ſiue iure inſtitutionis, ſiue legati, ſiue in uim modi, uel alterius cuiuſuis diſpoſitionis, l. quoniam nouella, C. de inofficioſo teſtamento, l. etiam, §. penultimo, ff. de bon. libe. l. omnimodo, & l. ſcimus, C. de inofficioſo teſtamento, Bar. & alii in l. in quartam, ff. ad legem Falcidiam. ſi ergo pater in teſtamento relinquat filio alimenta, nulli dubium, quin legatum illud imputetur in eius legitimam, facta ęſtimatione ſecundum textum in l. hæreditatum, ff. ad legem Falcidiam, quod tamen non poteſt dici in alimentis præſtitis a patre uiuente. ratio autem diuerſitatis, quare alimenta inter uiuos præſtita non imputentur, relicta autem in teſtamento imputentur ea eſt, quia non imputantur in le
10 gitimam, † quę ex patris ſubſtantia inter uiuos capiuntur. l. ſi quando. §. generaliter, C. de inofficioſo teſtamento, l. illud, C. de collatio. in dicta l. in quartam, & licet illud limitetur, quando
11 aliquid ſimpliciter datur non expreſſo † donationis titulo, Barto. in l. prima, §. ſi parens, ff. ſi quis a paren. fuer. manum. Alexander, & alij in dicta l. illud, Alexander in conſilio centeſimoquadrageſimoſecundo, uolumine ſecundo, ea tamen limitatio procedit, quando datum ęquiualebat legitimæ, ſecus quando uel excedebat, uel non accedat ad ualorem legitimæ, ut declarat Socin. in conſilio decimooctauo, uolumine quarto, quem ſequitur Ripa, in dicta l. in quartam, numero centeſimoquadrageſimoquinto, & ſequen. accedat, quod pater alimenta præſtando filio exoluit debitum, ideo non imputat, nam ad duo tenetur erga filium, nempè alere dum uiuit, & legitimam tempore mortis relinquere, uniuer. ergo debiti ſolutio non parit liberationem reſpectu alterius.

Addo, quod alia maxima uidetur differentia inter alimenta, & legitimam, de qua tamen prædicti Doctores, non meminere, nam
12 pater poteſt in uita ſua aſſignare filio † irreuocabiliter aliqua bona pro ſua legitima, ut uoluit Baldus, in l. cum oportet, in §. non autem, in fine, C. de bonis, quę liber. ubi ait, quod pater poteſt in uita præueniendo mortem ſuam aſſignare filio certam ſuorum bonorum portionem pro legitima, argumento l. cum quo, ff. ad legem Falcidiam, & infert, quod ſi filii inter ſe contrahant ſuper bonis aſſignatis, ut ſupra, oritur naturalis, & ciuilis obligatio, & poſt eum idem omnino uoluit Angel. in l. ſi non mortis, ff. de inofficioſo teſtamento, ubi cum pater recuſaret filium emancipare, uellet que certum quid aſſignare, ſed dubitaretur ne pater mutato propoſito illud poſtea reuocaret, uel ne filius ea omnia perderet, quę in meliorādo illa bona erogaſſet conſuluiſſe dicit, quod pater exprimeret donare ſe in cauſam legitimę, quia hoc modo actus fit irreuocabilis, & cautū itur pro melioramentis, & pro hoc facit, quia & ſi pater cogi non poſſit dare filio legitimam
13 † ante mortem, tamen ſi uult poteſt uiuens illam aſſignare, Baldus in l. illud, columna tertia, uerſiculo, tertiò quæro, C. de ſacroſanctis eccleſiis, & in l. ſi ſucceſſione, uerſiculo, quid de legitima, C. de reuoc. his, quæ in fraud. credit.

Sed econtra non poteſt pater ualidè in uita
14 † aſſignare certum quid pro alimentis, ut uoluit glo. in l. ſecunda, C. de inoffi. donat. dum in quit patrem ualidè, filio donare aliquid diurnum in cauſam alimentorum. dum ergo dicit aliquid diurnum, excludit donationem cuius emolu-

emolumentum lõglori tempore poſſet durare,
& Bal.in dicta l.ſecunda,numero quinto,uer.ter
tiò oppono,dicit,quod ubi pater viuens aliquid
donat ob alimenta, requiritur confirmatio poſt
mortem patris, ut ualida ſit donatio pro futuro
tempore,& interim reuocari poteſt,& ſubdit eſ
ſe notandum,ſequitur Ferdinan.Loaz, in repet.
l.filiusfamilias,§.diui,numero trigeſimoprimo,
ff.de leg.primo,poſt Iaſon in l.frater a fratre,co
lumna penul.de cond.indeb. Duen.reg.223.li-
mita.5.

Verum hęc gloſſę opinio non uidetur tuta,
quia Bald. in dicta l.ſi ſucceſſione, C. de reuoc.
his,quæ in frau. credit. tenet aſſignationem fa-
ctam filio a patre ſuſtineri non minus pro cauſa
alimẽtorum,quam legitimæ, adducit illud Euã
gelij,tolle portionem ſubſtantię, quę te contin-
git,& cum eo uidetur tranſire Ioan. Bapt.Sanſe
uer.in l.frater a fratre,quæſtione vigeſimaquin-
ta,numero 100. ff. de cond. indeb. bene uerum
eſt, quod Bald.ibi non tractat, an aſſignatio ſit
irreuocabilis, non enim eſt dubium,an poſſit fie
ri pro alimentis, quia id certum eſt donec pater
perſiſtit in ea uoluntate, ſed difficultas ſi mutato
propoſito uelit reuocare, an poſſit,& hoc Bald.
non tangit.rurſus Gul.Cun.in l.peculium ex eo
conſtit. ff.de pecu. prout eum refert Roma. in l.
de donatio.C.de collatio.& additio ad Bal.in di
cta l.ſecunda,dicit ſuſtineri donationem factam
in cauſam alimentorum abſque alia confirma-
tione, atque ita uidetur in alimentis idem eſſe,
quod in legitima. Porrò,ut nihil ſit pacificum
id quoque,quod pro legitima dixerunt Bald.&
Ange.ſuſtineri aſſignationem multos habet cõ-
tradicentes, ut rectè affirmari queat aliquid eſſe
communiter reprobatum, uolunt enim Docto-
res neque etiam in cauſam legitimę ſuſtineri ir-
reuocabiliter aſſignationem a patre factam,mo-
15 ti ea regula,quod prohibetur donatio † inter pa
trem, & filium, l.prima,§.ſi pater, ff.pro dona-
to. l. cum de bonis, C. de donatio. & quod ea
16 diuiſio inter patrem, & filium non ualeat,† eſt
tex.cum gl.in l.ſi ancillam, §.ſi pater, ff.pro ſuo,
& in l.ſi filia §.pater inter filios,ff.fami.erciſcun.
& in terminis, quod pater non poſſit irreuoca-
biliter filio aſſignare legitimam, tenuit Bal. in l.
tertia, columna prima, C. pro donato. Barbat.
Soci.& Corne.quos citat Dec.in conſilio octua
geſimoſexto,numero octauo, uer.in cõtrarium
uero, Ioan.Bapt. in dicta l.frater a fratre, quæ-
ſtione uigeſimaquinta, numero 100. & ſeq. ff.
de cond.indeb.ubi reſoluit non ualere in filio in
poteſtate,licet aliud ſit in emancipato, Iaſon in
l.frater a fratre, columna penul.uer.iſtam limi-
tationem,Ferdi.dicto §.diui,numero trigeſimo-
primo, quare concludendum eſt in filio in po-
teſtate ualere quidem aſſignationem factam a
patre tam pro alimentis, quam pro legitima,
ſed eſſe reuocabilem dum uiuit pater, & morte
confirmari,ſi tamen ſequuta ſit traditio, quia id
17 eſt generale, quod licet donatio † a patre facta
filio confirmetur morte,l.donationes,quas pa-
rentes, C. de donatio.inter uirum, & uxorem,
Dec. qui alios citat in conſilio ducenteſimotri-
geſimonono, numero ſecundo, Craue.in conſ.
decimonono,numero ſecundo, tamen intelligi
18 tur ſi traditio facta eſt,&†non aliter,Bal.in auth.
ex teſtamento, C.de collatio. in l.ſecunda,C.de
inofficio. donatio.Alexan.ad Bar. in l.Papinia-
nus,ff.de donatio. inter uirum,& uxorem,Cor
ne.in conſ. 108.in prin.uolumine quarto.eſt ue
rum,quod ſufficit facta traditio,quæ fit per con
19 ſtitutum, uel † etiam retentionem uſusfructus,
ut per Decium in conſ. 202. columna quarta,
uer.tertio etiam fundamento,& in conſ.239.co
lumna ſecunda, & in conſ.296.circa principiũ,
Craue.dicto conſ.decimonono,numero ſecun-
do,& conſ. 141. numero primo,in fi. cum mul-
tis aliis,quos omitto. ut igitur ſuſtineatur aſſi-
gnatio, quę a patre filio fit pro legitima,uel ali-
mentis cautius eſt, quod eam pater confirmet
iureiurando, quia eo conualidatur etiam dona-
20 tio,†Barto.in l.Tiria,la ſeconda,§.Imperator.ff.
de lega.ſecundo,Bal.in l.fi.in fi.C.de uſucapio.
pro donato. Doctores omnes,in capitulo,cum
contingat, de iureiur. & in l.frater a fratre, ff.de
cond. indeb. infinitos ad hoc allegat Duen. in
reg.219.in ſecunda ampliat.addo Alcia.in con-
ſilio quadrageſimoquinto, numero ſecundo,
Craue.in conſilio 202.columna ſecunda,Socin.
iun.in conſ.decimotertio,columna prima,uolu
mine ſecundo, Ruin.in conſ. 179. columna ſe-
cunda,uolumine primo,Capic.deci.56. colum
na prima,Neuiza.conſ. octauo,numero tertio,
Crot.in conſ.undecimo, numero uigeſimoocta
uo, Rolan. in conſ.77.numero primo, uolumi-
ne primo.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta æquiparantur piæ cauſæ.*
2 *Captiuos redimendi cauſa æquiparatur cauſa alimentorum.*
3 *Argumẽtum ab alimentis ad piam cauſam non ducitur quando militat diuerſa ratio.*
4 *Appellatio admittitur a ſententia lata in cauſa pia.*
5 *Argumentum a pia cauſa ad alimenta ducitur ſolum, ubi alimenta dicuntur cauſa pia.*
6 *Alius dictio importat ſimilitudinem.*
7 *Eccleſia non tanto fauore gaudet, quanto alimenta.*

Quæſtio III.

AB alimentis quoque ad piam cauſam
uolunt multi,argumentum duci poſſe
1 ea ratione,quod alimenta † piæ cauſæ
æqui-

æquiparantur. §.interdicimus,in Authen.de ec
cleſiaſt.tit.l.Mela, in princip.ibi,pietatis intui-
tu.ff.de alimen.& cibar.lega.glo.in l.alio,& ibi.
Bar.ff.eodem tit.Iaſ. in conſ. nonageſimoquin-
to,numero ſecundo , uolumine primo, Crau.in
conſ.199. numero decimo,Euerar.loco uigeſi-
moquarto,in princip.unde eſt,quod cum cauſa
2 captiuos redimendi ſit pia,ipſa quoque † ęqui-
paratur cauſæ alimentorum ſecundum glo.in
l.ſancimus, C. de ſacroſ.eccle.ubi Bal.dicit eſſe
notandum, & ab illo aſſumpto ex ui argumenti
Euerar.loco prædicto, infert ad multas notabi-
les deciſiones , quæ apud eum uideri poſſunt ſi-
militer Tiraquel.in tract. de priuileg.piæ cauſæ
arguit infinitis in locis ab iis, quæ dicuntur de
cauſa alimentorum ad cauſam piam.

Procedit autem argumentum,quando in u-
3 troque militat eadem ratio,at ſi diuerſa † ſit nõ
ualet argumentum,ut bene declarat Euerar.di-
cto loco uigeſimoquarto, in fi.& Tiraquel.in di
cto tracta.de pia cauſa priuileg.centeſimoquin-
genteſimotertio,in fi.

Ex quo deducitur , quod ſi non appelletur a
ſententia lata in cauſa alimentorum,Bar. in l.ſo
lent, columna fina. & in l.Mela.ff. de alimen. &
cibar.lega.tamen a ſententia lata in cauſa pia be
4 ne† admittitur appellatio ſecundum Roman.in
authen.ſimiliter,in 6.ſpecia.cauſę piæ,circa iu-
dic. C.ad leg.Falcid. Alexan. ad Bar. in dicta l.
Mela,Euerar.& Tiraq. in locis præcitatis, quia
in cauſa pia ceſſat cauſa reiiciendi appellatio-
nem.quia ſcilicet patitur dilationem, quod ſe-
cus eſt in cauſa alimentorum.

Infertur etiam quod argumentum iis tan-
tum caſibus duci poterit , quibus cauſa alimen
5 torum dici poteſt pia,†ut quando debentur pau
peri , & non habenti aliunde, ut diximus inter
alimentorum priuilegia.ſed hæc illatio non ſub
ſiſtit, quia cum pia cauſa ſit fauorabilior alimen
tis, licet ſemper eo modo arguere de alimentis
ad piam cauſam, quo arguimus a minori ad ma
ius affirmatiuè.

Et prædicta quidem rectè procedunt,cum,
ut dixi,arguimus ab alimentis, ad piam cauſam
affirmatiuè, ſed an pari modo liceat arguere a
pia cauſa ad alimenta negatiuè,& Euerar.dicto
loco uigeſimoquarto,columna ſecunda,in prin
cip.dicit, quod ſic.& facit , quia ſi alimenta , &
pia cauſa æquiparantur ualidum eſt argumen-
tum ab ęquiparatis, & hoc procedit ſine dubio,
quando alimēta pauperi relicta ſunt, quia tunc
continent piam cauſam , ſed quæſtio eſt, quan-
do non debentur pauperi , & hoc caſu mihi ui-
detur ualere argumentum ſolummodo negati-
uè,uti ſumitur a maiori ad minus,puta ſi in cau-
ſa pia , hoc non licet,non etiam licebit in cauſa
alimentorum,& textus in §.interdicimus,in Au
then.de eccle.titu.parificat piam cauſam,& ali-
menta eo tantum caſu, quo alimenta pauperi
debentur , ideſt tunc ſolum cum uerè dantur in
piam cauſam,ut probatur ibi,in captiuorum re-
demptionem, & egentium pabulũ , & alias pias
6 cauſas. ea enim dictio † alias,ſignificat ſimilitu-
dinem, l.ſi fugitiui, ubi glo.C. de ſeru. fugitiu.
Abb. in capitulo ſedes, de reſcrip.Afflict.in de-
ciſione ducenteſimaquadrageſimaquarta , nu-
mero primo,Cur.iun.in conſilio trigeſimoocta
uo,numero primo,circa medium,Natta in con-
ſilio ducenteſimononageſimooctauo , numero
primo,Cæpha.in conſilio ſexageſimoſexto, de-
ciſione Pedemonta.centeſimaſexageſimaſexta,
numero ſeptimo, propterea cum ſit æquipara-
tio extra caſum paupertatis, non licebit etiam
extra illum arguere,& eodem modo intelligi de
bet textus in dicta l.Mela , in principio, in uer.
ſed & ſi generaliter, ff. de alimen. & cibar.legat.
quia non continent pietatem , niſi cum debea-
tur pauperi , contra tamen prędicta facit, quia
7 fauor alimentorum præualet † fauori Eccleſiæ
ſecundum Roman. in conſilio ducenteſimo ſexa
geſimoſeptimo,quem citat,& ſequitur Phanuc.
in tract. dot. glo.decima , numero ſexageſimo-
quarto.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta quamuis pluries relicta , ſemel tantum
debentur.*
2 *Legata plura in eandem cauſam facta non deben-
tur , ſed vnicum tantum etiam ſi ſint qualitatis
non ſpeciei.*
3 *Viſitator recipiens vnius diei procurationem ab
vno non poteſt illam conſequi ab alio.*
4 *Legatum alimentorum continet debitum gene-
ris.*
5 *Cauſa plures lucratiua poſſunt concurrere in te-
ſtamentis diuerſorum , quæ recipiunt functio-
nem in ſuo genere.*
6 *Legatum annuum continet plura legata.*
7 *Alimenta iure actionis debita peti poſſunt pro tem
pore præterito.*
8 *Habitatio relinqui poteſt ei, qui habet habitatio-
nem.*
9 *Legatum factum in vnam cauſam ceſſat ea cauſa
ceſſante.*
10 *Legata plura eiuſdem quantitatis deberentur, quã
do facta ſunt in diuerſis ſcripturis.*
11 *Legata plura eiuſdem quantitatis etiam facta di-
uerſis ſcripturis non debentur ſi ſint in eandem
cauſam.*
12 *Alimenta relicta a teſtatore, & rurſus ab hærede
debentur ſemel tantum.*
13 *Teſtamentum hæredis habetur pro teſtamento de-
functi.*
14 *Legatum diuerſis ſcripturis relictum a diuerſis
perſonis, quæ reputentur vna, & eadem debetur
ſemel tantum.*
15 *Compenſandi animus non præſumitur, quando de
bitor legat creditori.*
16 *Compenſandi animus non præſumitur in hærede
legante, qui tamen eſt debitor ex hæreditaria cau
ſa.*

17 Com-

17 *Compenſatio non inducitur, quando hæres legat quinquaginta cum teſtator iam legaſſet centum.*

18 *Cauſæ duæ lucratiuæ regulariter non poſſunt concurrere.*

19 *Cauſæ duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, vel quantitates diuerſas.*

20 *Res non dicitur eadem niſi ad oculum ſit demonſtrabilis.*

21 *Cauſa duæ lucratiuæ concurrere poſſunt circa res, quæ inuicem recipiunt functionem.*

22 *Alimenta non debentur pluries ex multiplici legato continente conditiones incompatibiles.*

23 *Conditione non impleta diſpoſitio habetur pro non facta.*

24 *Modus ſi non impletur emolumentum non debetur.*

25 *Vſusfructus fundi poteſt ei relinqui, cui iam alimenta debentur ex alio relicto.*

26 *Maritus relinquendo alimenta vxori videtur compenſare cum ijs, quæ intra annum luctus debentur.*

27 *Compenſatio legati inducitur cum debito neceſſario.*

28 *Actionem, qui habet, videtur rem ſuam habere.*

29 *Vxori indotatæ, quæ patrem habet diuitem, non debetur quarta.*

30 *Maritus ſecundus, cui ab vxore plus eſt relictum, quam filio prioris matrimonij, non poteſt repudiare legatum.*

31 *Habere videtur, qui facit quominus habeat.*

32 *Legatarius poteſt vnum ex pluribus legatis ab eadem perſona factis vnum acceptare, & alterum repudiare.*

33 *Legatarius, poteſt vnius rei partem legatam acceptare, & alteram ſeparata actione relictam repudiare.*

Quæſtio IIII.

MVLTIPLICABILIA non ſunt ali-
menta, & ſi bis relicta, aut promiſſa
1 ſunt, ſemel† tantum debentur, l. domi-
nus, §. primo, ff. de uſufruc. & l. libertis, ff. de ali-
men. & cibar. lega. Duran. de arte teſtan. tit. ſex-
to, de lega. caute. vigeſimatertia, numero pri-
mo, ubi dicit, quod ſi uir uxori alimenta lega-
uit, deinde filius, eidem alimenta relinquat ſe-
cundum legatum modicæ erit utilitatis, & di-
cit Bar. in l. re coniuncti, numero 42. ff. de lega.
tertio, quod cauſa alimentorum non eſt reitera
bilis, allegat §. baſilicæ, l. alimenta, ff. de alim. &
cibar. legat. ſequuntur Doctores ibi & præci-
puè Crot. numero 73. & Ripa, numero 141. ff.
de leg. tertio. hinc infert Salice. in l. planè, la pri-
ma, §. ſi eadem, ff. de lega. primo, dicit, quod ſi
uxori teſtator alimenta legat, ſi ducet uitam ui-
dualem, deinde hæres ſimiliter ei relinquat ali-
menta non debebitur utrunque legatum, ſed al-
terum tantum erit præſtandum, & dicit Iaſon
ibi, numero decimo, quod hæc quæſtio parum
habet dubitationis, quia legatum alimentorum
non eſt reiterabile, & mouetur etiam quia utrũ-
que legatum factum eſt in eandem cauſam, quo
caſu non duplicatur etiam ſi eſſet legatum quan
2 titatis, † non ſpeciei, ut in l. ſi libertis quos, in
princip. ff. de alimen. lega. & hęc concluſio pa-
tet ad oculum, vt inquit Bonifac. de Vital. in cle
men. ad noſtrum, numero quadrageſimoocta-
uo, de cenſib. ubi ait, quod ſemel in die alimen-
tatus, non poteſt ea die iterum alimentari, cum
uenter non recipiat alimentationis geminatio-
3 nem, & infert, quod ideo uiſitator, † vel Epiſco
pus, qui ab uno recepit unius diei procuratio-
nem non poteſt; nec debet ab alio recipere pro
eadem die, & refert ibi iurium antiquorum, &
hodiernorum diſpoſitionem, eandem conclu-
ſionem cum Duran. probauit Petr. Pecchi. in
tracta. de teſtamen. coniugato. libro quinto, ca-
pitulo decimo, numero ſexto, volens, quod u-
trunque legatum non debeatur, quando factum
eſt ob eandem alimentorum cauſam, Caualcan.
de uſufruc. mulie. relic. numero trigeſimopri-
mo, Crau. conſ. 32. num. 1.

Contrarium tamen quod immo multa lega-
ta facta a diuerſis perſonis eidem legatario de-
beantur uoluit Simon de Pret. in tract. de inter-
pret. ulti. uolun. libro quarto, interpret. prima,
dubit. vndecima, numero decimotertio, ſolio
mihi 425. ubi reprehendit Duran. & Pecch. di-
cens eorum dictum non eſſe uerum. mouetur au
tem, quia legatum alimentorum continet debi
tum generis, frumenti, ſcilicet uini, & aliorum
4 ſimilium, quæ inuicem † recipiunt functionem
in ſuo genere, l. cum hi. §. ſi cui, ff. de tranſac. l. ſe
cunda, in princip. & §. primo, ubi glo. & Docto
res, ff. ſi certum petatur, & in his, quæ continent
genus ſuſtinentur plura legata ſi facta ſint in te
ſtamentis diuerſorum, quia poſſunt eo caſu con
5 currere in eadem perſona † plures cauſæ lucra-
tiuæ, l. ſi quis duos, ubi Bar. ff. de ſolutio. Bar. in
l. Menius, §. duorum, in princip. & numero octa
uo, ff. de lega. ſecundo, ubi etiam Caſtren. colum
na ſina. numero nono, addit, quod legatum ali-
mentorum ſuapte natura multiplex eſt, quia an
nuum, l. ſi cui annuum, ff. de annu. lega. & lega-
6 tum annuum dicitur † continere plura legata, l.
cum in annos, ff. de annu. lega. eandem ſenten-
tiam, quod alimentorum legatum ſit multiplica
bile, & a pluribus teſtatoribus fieri poſſit, & ſem
per debeatur, probauit Cordub. in l. ſi quis a li-
beris, §. ſed ſi filius, numero centeſimoſecundo,
ff. de libe. agnoſcen. uel alen. ubi dicit hanc par-
tem eſſe ueriorem, & ſecuriorem. mouetur l. ſi
pluribus, §. primo, ff. de lega. ſecundo, ubi lega-
tum a pluribus relictum toties debetur quoties
eſt relictum, & quilibet capere poteſt legata ſi-
bi relicta ſi non reperitur expreſsè a iure prohi-
bitus, l. in fraudem, in princip. ff. de his quib. ut
indign.

Indig.ponderat etiam dictã l. alimenta, §.baſi-
licæ, ff. de alimen. & cibar.legat.ubi legatarius
non capit bona alimentorum legata ſibi facta
in eodem teſtamento, quia non apparet, quod
teſtator uoluerit bis dare,atque ita impeditur
duplex præſtatio, non quia legatum non ſit
reiterabile, ſed quia facta ſunt plura eiuſdem
rei legata in eodem teſtamento. confirmatur
hæc opinio,quia ubi alimenta iure actionis de-
7 bentur,tunc † peti poſſunt pro tẽpore præteri-
to ab eo, qui aliunde habuit,& alitus fuit,ſecun
dum Bar.in l.libertis,quos.ff.de alimen.& ciba.
legat.Alexan. in l.de alimen.in principio, C.de
tranſactio.Ruin.in conſilio octuageſimo,nume
ro 5.vol.2. & dixi latè ſuo loco, nec impeditur
exactio, quia iam ſit alimentatus, ergo non eſt
verum, quod non ſint multiplicabilia,quando
quidem ſi non poſſent multiplicari non debe-
rentur ei,qui fuit alitus, nam is recipit æſtima-
tionem a grauato,& habet alimenta a ſeipſo,uel
alio.

Et non obſtat textus in dicta lege,dominus,
§.primo,quia non loquitur an eadem perſona
poſſit pluries recipere alimenta, ſed an locum
habeat ius accreſcẽdi in legato alimentorum,ita
ſi relicta ſunt pluribus, portio deficiens in per-
ſona vnius accreſcat alteri, ita reſpondent Simõ
loco prædicto,numero 15. & Cordub. numero
centeſimoquarto, & per prædicta Simon,d. in-
terpretatione prima,dubitatione octaua,nume
ro octuageſimonono,ver.pręterea, dicit,quod
8 ei † qui habet habitationem poteſt etiam relin
qui habitatio,ſicuti ei, qui poteſt ſeipſum alere
poſſunt relinqui alimenta.

Difficultas eſt reſpondere ad aliam rationem
quod legatum ſit ob cauſam, quæ cauſa cum
ſit impleta ex primo legato non poteſt amplius
impleri ex ſecundo,qua ratione dicimus quod
9 legatum factum ex † cauſa ceſſat ipſa cauſa ceſ-
ſante,l.qui tutelam, in princ. ff. de teſtam. tute.
l. tutor petitus, §. princ. ff. de excuſat. tuto.l.
etiam ſi partis,ff.de legatis primo, Tiraquellus
in tracta.ceſſan. cau. parte prima,numero cente
ſimouigeſimoprimo,Bero.in conſilio vigeſimo-
tertio,numero vigeſimoquarto,conſilio trigeſi-
moſecundo,numero tertio, volumine ſecundo,
Cęphalus in conſilio octuageſimoprimo.hinc
etiam fit, quod & ſi legatum vtrunque debeatꝰ
10 quando vnum relinquitur in teſtamento, & † al
terum in codicillis etiam ſi eiuſdem ſit quanti-
tatis,l.quinquaginta,ff.de probat. Alex. in con-
lio quarto,volumine primo,Iaſ.in l.huiuſmodi,
§.cum pater,numero decimoſeptimo,ff.de lega
tis primo,gloſ.Bar. & Doctores in l. planè,§. ſi
eadem,ff.de legatis primo,vbi Iaſ.numero vnde
cimo,dicit communem. tamen fallit quando
11 vtrunque relictum eſt in eandem cauſam:† tunc
etenim ſemel tantum debetur, dicta l. libertis,
quos. in princ.ff. de alimen. lega. ita declarat
gloſ. in dicta l. quinquaginta,Bar.in dicta l.cum
centum,ff.de adim. lega.in l. ſecunda,§. penul.
in fine,ff. de dote præleg. Cumanus in conſilio
centeſimotrigeſimoquarto, ſine diſputatione
Abbas in conſilio quarto,volumine ſecũdo,Cu-
man.Caſt.Alex. & Iaſ. in dicta l.planè, §. ſi ea-
dem,& certe ex Doctoribus quos uidi nemo eſt
qui ad hanc rationem accommodatum det re-
ſponſum.ego itaque dico quod, & ſi cauſa le-
gati dicatur conſumpta,quando legatarius ſe-
mel alimenta recepit, tamen ea cauſa non
magis perducitur ad effectum cum vno quam
cum alio legato, quia poteſt quis alere ex lega
to relicto ab vno,non cum relicto ab alio, ideo
a pluribus conſequi poteſt idipſum, quod pro
alimentis eſt ſibi neceſſarium,nec impleta eſt il-
la cauſa per legatum factum ab vno.

Secundo reſponderi poteſt negando, quod
vbi alimenta relinquuntur alicui dicatur lega-
tum reſtrictum ad eam cauſam alimentorum
quoniam poteſt legatarius id quod pro alimen
tis conſequitur ab hærede conuertere in aliam
cauſam, & vſum,nec cogitur ex eo ſe alere,vt
patet ad ſenſum, & probaui ſupra,in tit. quali-
ter ſint præſtanda alimenta:alias ſi cauſa eſſet de
terminata non liceret rebus in alimenta lega-
tis uti ad alium finem.ecce ergo, quod legatum
non eſt ad eam cauſam limitatum.

Retenta autem concluſione, quod alimenta
ſint multiplicabilia, limita, ne locum uendicet,
quando hæres ei alimẽta relinqueret cui a teſta
12 ſtatore † fuerunt iam relicta,nam eo caſu ſemel
tantum debentur, ita Salice.in dicta l. planè, la
prima,§.ſi eadem, ff. de leg.primo,ſequitur Iaſ.
ibi, numero decimo, Duran. dicta caut. 23. in
princip.Rimina.ſen.in conſ.230.numero ſecũ-
do, Simon dicta interpret. prima,dubit.11.nu-
mero decimoſexto,in princip.allegat Iaſ.ratio-
nem, quia legatum eſt factum ob eandem cau-
ſam, ergo non multiplicatur, ſed hęc ratio ex
pręedictis oſtẽditur falſa,& ſi uera eſſet, non poſ
ſent alimenta a pluribus diuerſis, & extraneis
perſonis relinqui,quod tamen eſt falſum.alii di-
cunt, ideo non multiplicari,quia teſtamentum
13 hæredis habetur pro † teſtamento defuncti, &
unicum reputatur teſtamentum, l. huiuſmodi.
§.ſi Sempronius. ff.de leg. primo, & vbi res ea-
dem in duorum teſtamento relinquitur, quæ re
14 putantur pro uno,tunc † ſemel tantum debe-
tur,dicto §.ſi Sempronius,glo.ſecunda,in dicto
§.ſi eadem,ubi etiam Iaſ.numero nono,hanc ta
men rationem improbat Iaſ.in dicto §.ſi eadem
numero decimo, dicens non eſſe uerum, quod
defuncti, & hæredis teſtamentum reputetur
unum, & idem, & ſubdit id eſſe contra tex.in l.
Meuius,in principio,ff.de leg. ſecundo,qui ex-
preſsè, probat diuerſa eſſe teſtamenta defuncti,
& hæredis.addo,quod in §.ſi Sempronius, non
dicitur, quod duo illa teſtamenta reputentur
pro uno,ſed bene dicitur, quod duę perſonę re-
putentur pro unica.

Et tamen Salicet.deciſio,nunquam mihi pla
cuit, quia licet hæres ſit debitor ex cauſa ali-
mentorum tamquam hæres ex teſtamento de-
functi tamen legando alimenta non præſu-
mitur id facere animo compenſandi, quia
debitor legando creditori non præſumitur
uelle

15 velle compenſare, † l. creditorem. ff. de lega. 2.
præcipuè, quando debitum erat uoluntarium,
& non neceſſarium. l. unica. §. ſciendum. C. de
rei uxor. actio. Bar. Bal. Alex. Corn. Iaſ. Cur. iun.
& alij in auth. præterea. C. unde uir. & uxo. dixi
in conſ. 112. num. quadrageſimoſecundo, & in
ſpecie, quod hæres debitor ex cauſa hæredita-
16 ria, † legando non uideatur compenſare eſt tex.
in l. Lucius, Titius, in principio, ff. de leg. primo,
quem dicit ſingularem, Bal. ibi in princ. & Ro-
man. in ſingu. 546. Doctores in l. Marcellus, §.
quidam liberis, ff. ad Trebellia. & per illum tex-
tum, dixit Fabian. in authen. pręterea, numero
17 63. quod ſi teſtator mihi legauit † centum, deiu
de hæres eius mihi leget quinquaginta, non fiet
compenſatio, & ſi dicatur aduerſe, quod duæ
18 cauſæ lucratiuè non poſſunt, † concurrere. l. fi. §.
primo, ff. de his, quę in fraud. credit. l. Męuius. §.
duobus, ff. de leg. ſecundo. Reſpondeo, quod ea
regula procedit ſolum, quando duæ cauſæ con-
currunt circa eandem rem, ſecus, quando circa
19 res diuerſas, † uel quantitates, tunc enim admit-
titur concurſus, l. planè, la prima, §. ſed ſi non
concurſus, ff. de leg. primo, l. fundum Cornelia-
num, ff. de nouatio. l. Lucius Titius, in prin. ff. de
lega. primo. At ſi replicetur eandem eſſe rem,
nempè tam ab hærede, quam a defuncto relicta
eſſe alimenta, dici poterit non ſufficere, quod in
20 effectu eadem ſit res, † niſi etiam ſit demonſtrabi
lis ad oculum, ita uoluit Imo. in l. ſi cum dotem.
§. ſi pater, columna ſecunda, uer. item non ob-
ſtat ſecunda, ff. ſoluto matrimonio, & idem di-
cit Roman. in auth. præterea, numero decimo-
tertio, columna penultima, uer. ad hoc tamen re
ſpondens, C. unde uir, & uxo. ubi eum ſequitur
Fabian. numero ſexageſimotertio, Aret. in §. ſi
res aliena, numero quinto, uer. aut ergo quæris,
quando Inſtit. de legat. ſed in caſu noſtro non a-
gitur de re, quę ſit ad oculum demonſtratiua, &
ideo poſſunt duæ cauſę lucratiuę concurrere, &
non eſt dubium, quod alimenta non poſſunt ad
oculum demonſtrari, ergo poſſunt conſequi, ex
duplici cauſa lucratiua, pręterea, ubi illud, quod
debetur eſt tale, quod recipit functionem in ſuo
genere, ut frumentum, & aliæ res. quæ in ali-
21 menta præſtari ſolent, & tunc † poſſunt concur
rere duæ cauſæ lucratiuæ, l. ſi quis duos. §. fi. ff. de
ſolutio. Aret. dicto §. ſi res aliena, columna pe-
nultima, concludo itaque utrunque alimento-
rum legatum deberi licet unum fiat a defuncto,
alterum ab hęrede, ſed quia Doctores non tan-
gent difficile eſſet in practica obtinere, proinde
in iudicando, & conſulendo eſſet inhærendum
deciſionibus, & authoritatibus.

Declaratur ſecundo regula noſtra, quando
alimenta a duobus legerentur, ſub conditioni-
bus incompatibilibus, & quæ eodem tempore
non poſſint uerificari, puta in uno teſtamento
adiicitur onus habitandi, uno in loco, in alio ue
ro teſtamento imponitur neceſſitas habitandi
22 in alio loco, eo enim caſu † alimenta illi deben-
tur ſolum in loco, in quo iniunctum onus ſer-
uat. l. Stichus. §. fi. l. libertis quos. §. fi. ff. de alim.
& cibar. lega. Simon de Pret. in dicto libro quar
to, interpret. prima, dubita. undecima, numero
decimoſexto, idque procedit non quia multipli
cabilia alimenta non ſint, ſed quia utraque con-
ditio impleri non poteſt, & conditione non im-
23 pleta † legatum habetur pro non facto. l. pecu-
niam quam. ff. ſi certum petatur, l. neceſſario, §.
quod ſi pendente, ff. de pericu. & commod. rei
uend. Soci. iun. in conſilio quarto, numero deci-
moſexto, uolumine ſecundo, Ripa, in conſilio
octuageſimoprimo, numero uigeſimotertio,
Cæphal. in conſilio decimoſeptimo, numero
ſexto, Crau. in conſilio 170. numero octauo, Ti
raquel. in l. ſi unquam, in uer. reuertatur, nume
ro 277. C. de reuoc. dona. Rolan. in conſilio 58.
numero decimoquinto, uolumine tertio, deci.
Pedemon. 50. numero duodecimo, cum enim le
gatarius modum adiectum implere non poſſit,
legatum non conſequitur, nam ubi modus non
24 impletur, † emolumēto priuatur legatarius. Bar.
in l. quibus diebus, §. Termilius, numero deci-
moſeptimo, ff. de cond. & demonſt. & ibi etiam
Socin. numero decimoquarto, uer. ſecunda con
cluſio Bald. in conſ. 219. columna ſecunda, uer.
amplius conſiderandum, uolumine ſecundo,
Alexan. in conſ. 127. numero ſecundo, uer. ad-
huc uidetur, volumine ſeptimo, & in conſ. 102.
volumine primo, id vero, vt dixi nō eo ſit, quod
alimētorum natura repugnet, ſed pro eo, quod
modus impleri non poteſt a legatario.

Quod ſi magis placeat prior opinio, quæ ha-
bet alimenta non eſſe multiplicabilia ad euitan-
dum eam, remedium eſt, quod volens alimenta
alicui relinquere cui iam ab alio debeantur le-
get vſumfructum fundi, non autem alimenta,
quia is alimenta a primo conſequatur, & vſuſ-
25 fructus legatum a ſecundo, & poterit † fructus
eius fundi uendere, alienare, & pro libito diſpo-
nere, l. neceſſario. §. fi. ff. de pericu. & commod.
rei vend. ita cautelam docet Duran. de art. te-
ſtan. titulo ſexto, caut. uigeſimatertia, in prin-
cipio.

Addo prædictis, quod & ſi, vt dixi ſupra, de-
bitor ex cauſa voluntaria relinquendo alimen-
ta non videatur habere animum compenſan-
di, tamen ſecus eſt, quādo foret debitor legalis,
& ideo ſi maritus, qui poſt mortem tenetur vxo
rem alere, cuius dotes retinentur ab hęrede, re-
26 linquat ei alimenta † eo caſu præſumetur feciſ-
ſe compenſandi animo, ita Bald. in l. ſi donata-
rius. §. primo, columna prima, in fi. ff. de condit.
ob cau. ſequitur Alexan. in l. diuortio, in princi-
pio, numero vigeſimooctauo, ff. ſoluto matri-
monio, & ratio eſt, quia debitor legalis dicitur
27 neceſſarius, † & legatum ſemper compenſatur
cum debito neceſſario, l. ſi cum dotem, §. ſi pa-
ter, ubi notat omnes Doctores, ff. ſoluto matri-
monio, auth. pręterea, vbi etiam Doctores, C.
unde uir. & uxo. Cardin. & Imo. in capitu. offi
cii, ubi Didac. de teſtamen. Afflict. deci. quadra-
geſimaquarta, numero nono, Neuizan. in con-
ſilio ſexageſimoſecundo, numero vigeſimoſe-
cundo, cum ſimilibus.

Si

Si placeat ea opinio quod alimenta non ſint
multiplicabilia, & contingat plura in eiuſdem
alimentorum cauſam fieri legata a diuerſis per-
ſonis, an poſſit legatarius unum acceptare, &
alterum repudiare, nam ſi unum acceptaſſet res
eſſet clara, quia per acceptationem actio fuit
28 perfectè acquiſita, & qui † actionem habet ad
rẽ uĩ rem ipsã habere, l. qui actionem, ff. de re-
gulis iuris, & dicitur habere alimenta ab uno,
tacit, quod uoluit Cumanus, in lege, in ſuis, ff.
de liberis, & poſthumis, vbi inquit quartam
29 ex diſpoſitione † autheo. præterea, C. uode
uir, & uxor, nõ debere uxori indotatę hñti pa-
trem diuitem a quo poſſit alimenta cooſe-
qui, & idem ipſe uoluit io conſilio centeſimo-
trigeſimoprimo, Alexand. in dicta authen. præ-
terea, columna, penultima, ubi Iaſ. numero ſe-
ptimo, & ſequenti, ubi uerò neutrum acce-
ptauit uideretur non poſſe legatarium repudia-
re primum legatum, ut ſecundum acceptet, quia
hoc eſſet in damoum hæredis a quo ſecundum
legatum fuit relictum per ea quę ponit Bertr. ĩ l.
hac edictali, §. ſi uero plus, numero vigeſimoſe
cundo, C. de ſecundis nupt. ubi ait quod ſi ma-
30 ter † filio inſtituto ex ſecundo uiro plus marito
relinquat, quam uni ex filiis prioris matrimo-
nii, oon poterit maritus ad præiudicium filio-
rum prioris matrimonii repudiare legatũ, ille. n.
31 dicitur habere † qui facit quominus habeat, l. ſed
& ſi lege. §. proinde, ff. de petitio. hęred. l. ſi uero
§. perueniſſe, ff. ſolu. matr. credo tamen licere le-
gatario unum ex legatis ſibi factis a diuerſis per
ſonis repudiare, & alterum acceptare, probat
textus, in lege, neminem, cum lege ſequenti,
ff. de lega. ſecundo, ubi ſortius dicitur, quod
32 legatarius poteſt ex pluribus legatis factis † ab
eadem perſona unum repudiare, & alte-
rum acceptare, Doctores in lege, ſi ex toto, §. ſi
ita legatum, ubi Ripa, numero primo, ff. de le-
gat. primo, imo fortius ſi eadem res per par-
tes in diuerſis orationibus relinquatur poterit
33 legatarius † una parte repudiata alteram coo-
ſequi, ut uoluit Bartol. in dicta lege, oeminem
columna finali, Caſtr. in lege, quidam eulogio,
C. de iure deliberandi, in tertia oppoſitione,
& inquit Aretious, in lege, ſi ſolus, columna
ſecunda, ff. de acquirenda hæreditate, hoc eſ-
ſe dictum unicum, & oon haberi alibi, Gomeſ.
de teſtamen. capitulo duodecimo, numero trige
ſimotertio.

Et non obſtat, quod uoluit Cumaous, in conſilio centeſimotrigeſimoprimo, quia ibi non eſt ius in acceptatione legati, ſed io ipſo actu relioquendi, oam eo ipſo, quod plus uiro relinquitur, quam filio ex priori matrimonio; ſtatim ius acquiritur filio ſiue quod uiro relictum eſt acceptetur, ſiue repudie tur, quia ſufficit quod mater fecit, quantum in ſe fuit contra legem.

SVMMARIVM.

1 *Ius accreſcendi locum habet etiam in legatis.*
2 *Ius accreſcendi addit portionem portioni.*
3 *Ius accreſcendi applicat portionem ipſo iure, non autem medio exceptionis.*
4 *Ius accreſcendi tribuit ius ſine portione.*
5 *Ius accreſcendi adycit etiam ignoranti.*
6 *Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum.*
7 *Ius accreſcendi non habet locum in diſpoſitionibus limitatis.*
8 *Ratio quando ceſſat, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
9 *Ius accreſcendi habet locum etiam ubi extat taxatiua.*
10 *Legatum alimentorum non recipit multiplicationem, quando ſit ab eodem, & in eadem ſcriptura.*
11 *Cauſæ duæ lucratiuæ non poſſunt concurrere.*
12 *Ius accreſcendi facilius admittitur in inſtitutione, quam in legato.*
13 *Ius accreſcendi non poteſt a teſtatore prohiberi.*
14 *Ius accreſcendi non poteſt in inſtitutione prohiberi a teſtatore.*
15 *Ius accreſcendi prohiberi poteſt in legatis.*
16 *Ius accreſcendi non habet locum in legato neſtimẽtorum.*
17 *Partis quoad partẽ eadem eſt ratio, quæ totius quo ad totum.*
18 *Ius accreſcendi non habet locum in legato uictus.*
19 *Victus legatum idem continet quod legatum alimentorum.*
20 *Ius accreſcendi non habet locum quando uſusfructus relinquitur ad alimenta.*
21 *Ius accreſcendi non habet locum quando legantur alicuius prædy fructus ad alimenta.*
22 *Fructus alicuius prædy, quando relinquuntur uidetur relictus uſusfructus.*
23 *Ius accreſcendi non habet locum in legatis quæ ſunt tempore limitata.*
24 *Ius accreſcendi non habet locum in legato alimentorum in piam cauſam relicto.*
25 *Ius accreſcendi non habet locum in legato, quod tacitè importat alimenta.*
26 *Taciti & expreſsi idem eſt iudicium.*
27 *Ius accreſcendi locum habet in legato alimentorum, quod non ſufficit ad integra alimenta.*
28 *Ius correctum quod non reperitur, quare ſtare prohibetur.*

Quæſtio V.

1 NOTVM eſt omnibus, quod ius accreſcendi habet † locum etiam in legatis ſi legatarius uelit, lege unica. §. ubi autem, C. de caduc. tollẽn. Bartol. in lege, re coniuncti, nume. quinquageſimoprimo, ubi Crot. numero nonageſimoquarto, Ripa, nu. 183. ff. de

leg. 3. Iaſ. in l. 1. nume. 12. C. quan. non peten,
par. Pariſ. in conſ. 37. nume. 10. uol. 3. & portio
2 † accreſcit portioni, l. ſi totum. ubi Bar. ff. de ac-
quir. hęred. l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis & legitim.
l. cum ex filio, §. fi. ff. de uulg. & pupil. Bart. in l.
re coniuncti, nume. 48. & ibi alii omnes, præci-
pue Rip. nume. 197. & nume. 200. Iaſ. in l. Lu-
cius, num. 31. ff. de uulg. & pupil. Dec. in conſ.
304. nume. 3. & in l. prima, in 2. lect. num. 38. C.
quan. non peten. part. & Cagnol. in rub. eiuſdē
tituli, numero 38. Crot. in conſ. 32. nume. 18.
Caſſan. conſ. 14. nume. 9. Cephal. in con. 59. nu
me. 40. & in conſ. 60. nume. 6. conſ. 29. numero
3 9. & ipſo iure, † non autem iure exceptionis, l.
unica. §. in his autem, C. de caduc. tollen. & non
4 requiritur petitio uel † agnitio, Rip. in l. re con-
iuncti, nume. 217. in 7. cum Iaſ. imo acquiritur
5 ignoranti. † l. hæredi eum poſthume, ff. de acqu.
hęred. Dec. in rubrica, C. quādo non pet. par. in
ſecunda lectura, nume. decimoquinto, Cephal.
29. numero octauo.

Dubium tamen eſt ſi pluribus eodem uerbo-
rum contextu legentur alimenta, an inter eos
locus ſit iuri accreſcendi, ita ut portio unius
quoquo modo deficiens accreſcat alteri. & Bar-
tol. quidem in dicta lege, re coniuncti, numero
quadrageſimoſecundo, dicit portionem non ac
6 creſcere, † quia ipſa alimenta non ſunt multipli
cabilia, & legatum non eſt iterabile, allegat l. do
minus, §. primo, ff. de uſufruc. l. pen. §. primo. ff.
ad leg. Falcid. idem quoque uoluit Bar. in d. l. do
minus, §. primo, in fi. ubi mouetur, quia lega-
tum alimentorum eſt naturaliter taxatum, & li-
mitatum, & regulariter ius accreſcendi non ha-
7 bet locum in diſpoſitionibus † limitatis, l. Lucius
§. quæ habebat, ubi Bald. ff. ad Trebellia. Bald.
in l. prima, colum. fin. C. de ſecundis nupt. Iaſ.
in dicta lege, re coniuncti, in ſecunda lectura,
numero 199. & quod ius accreſcendi non ha-
beat locum in legato alimentorum probarunt
omnes Doctores, in dicta lege, re coniuncti, præ
cipuè Iaſ. numero 174. Crot. numero 73. & Rip.
numero centeſimoquadrageſimoprimo, idem
Iaſ. in l. prima, §. primo, ff. ſi quis ius dic. non ob-
temp. in l. 1. C. de teſtam. milit. in l. qui quartā.
§. ſi quis unam, ff. de leg. 1. Ruin. in conſ. 86. nu-
mero quarto, uolum. ſecundo, Io. Lup. in capit.
per ueſtras, in 3. notab. §. uigeſimoquinto, num.
ſeptimo, de donatio. inter uir. & uxo. folio mihi
157. Euerar. in loco 70. a natu. dictio. taxatiuę.
colum. fin. uerſic. hinc etiam eſt quod ſi duobus
ubi textum illum dicit ſingularem, & ad hoc eū
dem textum dicit ualde notabilem Abb. in con.
78. in fi. uolum. 2. Iaſ. in l. ſi mora, numero 7. ff.
ſolu. matr.

Hæc tamen opinio non uidetur uera ſiue re-
cipiamus Bartoli rationem, ſiue Baldi; nā quod
attinet ad Bartolum, dictum eſt ſupra legatum
alimentorum eſſe multiplicabile, ergo locum ha
8 bebit ius accreſcendi. ceſſante † enim ratione ceſ
ſat diſpoſitio, capitulo, cum ceſſante, de appel-
latio. quo uerò ad rationem Baldi, quod lega-
tum alimentorum ſit naturaliter taxatum, ea ue
ra eſt, ſed non ideo bene infertur, quod excluda-
tur ius accreſcendi, nam ubi diſpoſitio eſt expreſ
ſe taxata, puta quando adiecta eſt dictio taxati-
9 ua, eſt nihilominus † locus iuri accreſcendi ſecū-
dum Ang. in l. quoties, §. ſi duo, colum. ſecunda,
ubi etiam Imo. ff. de hæred. inſtit. Imo. in l. pri-
ma, §. ſi ex fundo, & in l. hæreditas, colum. 8. ff. de
hæred. inſtituen. Barbat. conſ. 71. colum. tertia,
uolum. quarto Aret. in §. hęres, Inſtit. de hęred.
inſtituen. Corn. in l. extraneum, columna ſecun-
da, C. eodem titulo, Cephal. in conſilio 153. nu-
mero 11.

Verum Bartoli, & aliorum deciſio, quod ius
accreſcendi non habeat locum in legato alimen
torum eſt ueriſſima, & probatur concludenter
in ea lege, dominus, §. primo, ff. de uſufruc. & nō
obſtat quod legatum alimentorum ſit reitera-
bile, quia eſt uerum quando a diuerſis fit: at ubi
10 fit ab eodem † & in eadem ſcriptura non reci-
pit multiplicationem, d. l. quinquaginta, ff. de
probatio. Doctores in d. l. planè, la 1. §. ſi eadem,
11 ff. de leg. 1. & duæ † cauſæ lucratiuę non poſſunt
concurrere. l. fin. §. 1. ff. de his quę in fraud. cred.
& dixi ſupra. neq; obſtat doctrina Ang. & Imo.
in d. §. ſi duo. quia loquitur non in legato, ſed in
inſtitutione, idque ea ratione, quia difficilius ex
12 cluditur ius † accreſcendi in inſtitutione, quam
in legato. ita uidetur intelligere Iaſ. in l. ſi mora,
nu. 7. ff. ſolu. matr. & uerè Ang. & Imo. loquun
tur in inſtitutione, imo multi tenent teſtatorem
13 non poſſe † prohibere ius accreſcendi, ut uoluit
Din. quem citat Bald. in l. ſi quis ita hæres inſti-
tuatur ſi legitimus, ff. de hæred. inſtituen. Imo.
in d. §. ſi duo, & dicto §. ſi ex fundo, glo. Bal. Sali.
Roman. Imo. Ang. Cuman. Pet. de Vbald. Ang.
Aret. Alexand. Iaſ. Put. Ro. de Cur. Franc. Curt.
quos omnes citat, & ſequitur Bertran. in conſi.
151. nume. 7. uolum. 3. ubi dicit hanc eſſe magis
communem, & hanc partem loquendo expreſsè
14 in inſtitutione, † quod teſtator non poſſit prohi
bere ius accreſcendi probauit glo. in l. ſi ſeruus
communis ab extero, ubi Ang. Imola, & Caſt.
ff. de acquir. hæred. Alex. qui latè defendit, in l.
quoties, in fi. C. de hæred. inſtit. & in l. ſi quis
priore, in fi. ff. ad Trebel. eamque dicit commu-
nem Dec. in rub. C. quando non peten. par. in 2.
lectu. num. 21. Iaſ. in l. re cōiuncti, num. 207. ubi
Crot. nu. 61. uer. contrariam tamen, ubi teſtatur
de communi, ſequitur ibi Rip. num. 134. & idem
uoluit Crot. in conſ. 79. num. 21. licet in legatis
15 admittant omnes prohiberi poſſe ius † accreſcen
di ſecundum glo. in l. dominus. §. primo. in uer.
recurrit, Iaſ. d. l. re coniuncti, num. 208. ubi Rip.
num. 133. qui ait Doctores hoc ubique tenere,
non eſt ergo mirum, quod in inſtitutione taxa-
tiua diſpoſitio non excludit ius accreſcendi, cū
id facere non poſſit teſtator expreſsè, & in lega-
tis aliud ſit ex quo ī legatis ceſſat ratio ne teſta-
tor decedat pro parte teſtatus, & pro parte in-
teſtatus atque ita ex utraque ratione Bartoli
ſcilicet, & Baldi ſuſtinetur propoſitio illa,
quod

quod in legato alimentorum non eſt locus iuri
accreſcendi.
Ampliatur autem ut procedat etiam in lega-
16 to ueſtimentorum, in quo† non eſt locus iuri ac
creſcendi ſecundum Bal. in d. l. dominus, §. 1. ſe-
quitur Iaſ. in repet. d. l. re coniuncti, nume. 175.
Ruin. in conſ. 86. num. 4. uol. 2. Lup. in d. ca. per
ueſtras, in 3. notab. §. 24. nu. 7. folio mihi 157. &
ratio eſt, quia & ipſum ueſtimentorum legatum
eſt naturaliter taxatum poteſt & alia adduci ra
tio, quia ueſtitus eſt pars alimentorum, ut dixi
in tit. qualiter alimenta præſtentur, & eadem eſt
17 ratio partis quoad partem† quæ eſt totius quo
ad totum, l. quæ de tota, ff. de rei uendic. ſed ſi re
cte conſideretur, hoc non uidetur uerum, nam
ueſtitus eſt reiterabilis, & multiplicationem re-
cipit, & qui multa habet ueſtimenta, plura quo-
que habere poteſt: nõ ſic in alimentis, quia cum
eſt alitus quis non poteſt iterum ali, qua ratio-
ne etiam non uidetur uerum, quod legatum ue-
ſtitus naturaliter ſit taxatus ſicut legatum ali-
mentorum. cogita igitur, quia mihi non placet
deciſio.
Amplia ſecundo, ut idem ſit quando alicui
relinqueretur uictus, ſecundum Ruin. in conſ.
86. num. 3. & ſeq. uo. 2. ubi tenet quod eo quo-
18 que caſu non ſit locus† iuri accreſcendi, & ratio
eſt, quia legatum uictus æquiparatur legato ali
19 mentorum: imo nil aliud continet quam † alimẽ
ta, l. ſi. ff. de alimen. & cibar. legat. l. uerbo uictus
cum l. ſeq. ff. de uerb. ſignifi. dixi in tit. quando
alimenta cenſeantur relicta.
Idem quoque, & tertio dicendum eſt, quan-
20 do uſusfructus alicuius prædii foret † relictus ꝓ
alimentis, uel ad alimenta, ut uult tex. expreſſus
in d. l. dominus. §. 1. ff. de uſufru. Abb. in d. cõſ.
78. in fi. uol. ſecundo, & eodem modo in fructi
21 bus prędii ob alimenta † relictis, tenet Ruin. d.
conſ. 86. per totũ, uol. 2. ſic etiam loquitur Eue
rar. d. loco 70. col. fin. uer. hinc etiam eſt. idem
22 enim eſt relinquere fructus alicuius † prędij uel
illius uſumfructum, l. ſi quis ita, ff. de uſufruc. l.
cum ita. ff. de uſufruc. lega. glo. in l. idem eſt, ff.
uſufruc. quemadm. cau. cum declaratione tamẽ
quam poſui in conſilio 155. numero primo,
& ſequenti.
Extendit quarto loco Ruin. in d. conſ. 86. nu
mero quinto, uol. ſecundo, concluſionem prędi
23 ctam procedere † in omni legato quod eſt tem-
pore concluſum, & limitatum ex rationis iden-
titate: ſed melius facit generale axioma in mate-
ria iuris accreſcendi, quod ſcilicet non habeat lo
cum in diſpoſitionibus limitatis & quando lega
tum eſt a teſtatore tempore res non patitur du-
bium, quia ſi accreſceret id fieret contra teſta-
toris diſpoſitionem, & mentem.
Ampliatur quinto, ut procedat etiam in lega
to alimentorum facto ad pias cauſas, quia & ſi
multa ſint piæ cauſæ priuilegia, tamen in eiuſ-
24 modi legato † non erit locus iuri accreſcendi,
ita per d. l. dominus, concludit Bald. in l. prima,
num. 48. C. de ſacroſ. eccleſ. ſequitur Ripa in d.
l. re coniuncti, nume. 141. in fi. cum enim ratio
excludendi ius accreſcendi non minus uerifice-
tur in legato facto pietatis cã, quã in alio, debet
in eo ſicut in aliis locum habere deciſio.
Sexto amplia procedere in legato alimento-
rum non minus tacito quam expreſſo, puta quã
do eſſet relictum annuum factum alicui paupe
ri quod continet alimenta ſecundum ea, quę po
25 ſui ſuo loco, nam in eo non erit locus † iuri ac-
creſcendi, Rip. in d. l. re coniuncti, num. 142. ubi
mouetur ea ratione quod legatum annuum fa-
ctum pauperi pręſumitur factum in cauſam ali-
mentorum. præterea taciti, & expreſſi idem
26 † eſt iudicium, l. cum quid, ff. ſi cert. pet. & ſat eſt
quod dicatur legatum alimentorum, quia ſem-
per infertur neceſſario, quod non admittat ius
accreſcendi, & ex ea Ripæ deciſione inferri po-
teſt ad multa, pręcipue quod idem ſit quando re
linquitur uxori uſusfructus, qui ex conſuetudi-
ne Bulgari reſtringitur ad alimenta, & ad eos
omnes caſus, quibus uerba legati important ali
menta: in his enim omnibus non erit locus iu-
ri accreſcendi per prędicta.
Prædicta omnia limitarem, licet a Doctori-
bus tactum non inueniam, non locum habere,
quando ex legato in alimenta relicto ſufficien-
ter non eſſet prouiſum neceſſitatibus legatarii
ſiue id proueniat ex uoluntate legãtis, ſiue ex ca
ſu: ex uoluntate, puta ſi minus relictum ſit cui-
que, quam requiratur ad uitæ ſuſtentationem,
ut ſi tribus uel quatuor unica oratione relin-
quantur uiginti pro alimentis, quæ omnibus
certè non ſufficiunt, & quando fructus alicuius
fundi legantur pluribus ad alimenta, qui tamen
non poſſint ſufficere; caſu uerò, ut quando alimẽ
ta integra præſtari non poſſunt habito reſpe-
ctu ad redditus teſtatoris, uel quia hęreditas
ſit modica, uel etiam ęre alieno exhauſta. ijs
27 enim caſibus crederem locum eſſe iuri † accre-
ſcendi, quia ceſſant omnes rationes impeditiuę:
& prima quidem, quod alimenta non ſint mul-
tiplicabilia, nam hoc modo non multiplicant,
ſed quæ diminuta pręſtabantur eo argumento
ſupplentur, & ad integritatem rediguntur. ceſ-
ſat etiam, quod alimenta ſint naturaliter taxa-
ta, quia per ius accreſcendi non augetur natu-
ralis illa taxatio, ſed imperfecta teſtatoris ta-
xatio reducitur ad naturalem taxationem. cum
ergo rationes omnes ceſſent propter quas limi
tari ſolet regula, ſtandum erit regulæ per ratio-
28 nem, quod ſtare † non prohibetur, quod corre-
ctum non inuenitur, authen. præcipimus, C. de
appellatio. & in materia iuris accreſcendi uide-
mus licitum eſſe arguere a ceſſante ratione, nam
ideo dicunt in legatis poſſe teſtatorem prohibe
re ius accreſcendi, quia in eis ceſſat ratio prohi-
bitiua, ut ſupra retuli.
Hæc tamen limitatio ſi ſibi placebit intelli-
genda erit, ut non in totum locum habeat ius
accreſcendi, ſed eatenus, quatenus in primo
legato ſeu in portione legata deficit, ple-
ne ſubueniendum pro alimentis legatarijs,

ſi quid enim ultra neceſſitatem ſupereſt, id non accreſcit, quia ut ſępe dixi catenus læditur regula quatenus ratio patitur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum alimentorum in dubio præſumitur annuum.*

2 *Legatum alimentorum etiam factum per certum tempus præſumitur annuum.*

3 *Legatum annuum tot continet legata, quot ſunt anni.*

4 *Legatum annuum præcipue alimentorum pro primo anno eſt purum, & pro ſequentibus eſt conditionale.*

5 *Legatum annuum debetur pro toto anno quando legatarius decedit cœpto anno.*

6 *Legatum annuum tranſmittitur ad hæredes pro toto anno quando legatarius cœpto iam anno decedit.*

7 *Vxor quando cœpto nupſit conſequitur pro toto anno legatum annuum factum ſub conditione donec nubat.*

8 *Legatum conditionale non tranſmittitur conditione pendente.*

9 *Legato in conditionali attenditur qualitas, & capacitas legatarij ſecundum principium anni.*

10 *Legato in anno conuenire poteſt debitor ut condẽnetur pro omnibus futuris annis aduenient tempore.*

11 *Legatum annuum factum ad implendum certum quid catenus debetur quando ſequitur implementum.*

12 *Fructus quando alimenta relinquuntur ex fructibus certi fundi debentur tempore collectionis, & quatenus ſuppetunt fructus.*

13 *Legatum annuum non debetur in principio anni quando aliter dignoſci poteſt ex cauſa per teſtatorem adiecta.*

14 *Legatum annuum alicui ſimpliciter relictum præſumitur in alimentorum cauſam factum.*

15 *Legatum annuum diuiti relictum non præſumitur in alimenta factum.*

16 *Legatum alimentorum non eſt annuum, quando fit ſine tempore præfinitione.*

17 *Legatum uſusfructus non dicitur annuum ſi non eſt factum cum præfinitione ſeu diſtributione temporum.*

18 *Legatum annuum factum cum præfinitione temporis dicitur unicum.*

19 *Legatum alimentorum cum temporis præfinitione continet plura legata.*

20 *Hæres qui non ſoluit legatum non dicitur in mala fide ante petitionem legatarij, ideo præſcribit.*

21 *Legatario præſcribitur per hæredem ſpatio triginta annorum ante petitionem.*

22 *Legatum unicum tollitur unica præſcriptione, ſecus quando continet plura legata.*

Quæſtio VI.

1 LEGATVM alimentorũ in dubio † præſumitur annuum, l. qui concubinam uxori. ff. de leg. 3. l. pecunia in fi. ff. de alimen. & cibar. legat. & ibi notat Bar. nu. 2. Bal. in l. cum hi, in uer. planè, il 1. ff. de tranſactio. & in l. 1. num. 3. C. de fideicom. Iaſ. in l. Marcellus, num. 6. ff. ad Trebel. Simon de Pret. de interpret. ult. uolunt. lib. 4. interpret. 1. dubitat 11. num. 95. Lancello. Gallia. in conſuet. Alexan. in uerſiculo ſolidos, quæſtione ſexta, numero centeſimouigeſimoſeptimo.

2 Id quod procedit etiam ſi ad certos annos † factum eſſet, puta ad decennium, quia nihilominus dicitur annuum, l. ſi cum præfinitione, ubi Bart. ff. quan. dies lega. ced. quia intra illud tempus ſeruat illam naturam.

Hinc eſt quod tot continet legata, quot ſunt
3 anni, hæc enim eſt natura † annuorum legatorũ, Bar. in l. ſi in ſingulos, ff. de annu. lega. ubi diſtinguit inter legatum, & contractum, l. cum in annos, ff. quan. dies leg. ced. Bald. in trac. præſcrip. in 4. par. 4. par. princ. quęſt. 4. Natta conſ. 548. numero quinto, dixi in conſ. 123. numero quinto, Simon d. lib. 4. interpret. 1. dubitat. 9. nu. 59. Cordub. in l. ſi quis a liberis, in §. utrum, nu. 40. ff. de lib. agnoſc.

Infertur quoque, quod legatum alimentorũ
4 pro primo anno † eſt purum, & pro ſequentib, conditionale, l. a uobis, ff. de annu. leg. ſi cũ præfinitione, ff. quando dies leg. ced. glo. in l. 4. ff. de annu. leg. l. Stichum, aut Pamphilum. §. ſtipulatio, ff. de uerb. oblig. Bal. qui in legato alimentorum ita dicit in conſ. 481. nume. primo, uol. 1. Iaſ. d. l. Marcellus. §. 1. nu. 6. ff. ad Trebelli. Simon d. dubitat. 11. nu. 95.

Hinc etiam eſt quod ubi annus eſt cęptus le-
5 gatum debetur pro † toto anno cępto. l. a uobis & l. filia, ff. de annu. lega. l. 1. in fi. ff. quando dies leg. ced. Bal. in l. 1. num. 3. C. de fideicom. Signorol. in conſ. 66. quęſtio. 10. Iaſ. in l. diuortio, in princ. num. 7. ff. ſolu. matrim. Mantica de coniectu. ultim. uolunt. lib. 10. tit. 2. nu. 14. Caualcan. de uſufruc. mulie. relic. nume. 166. uer. hinc eſt, Simon d. dubi. 11. nu. 95. ubi loquitur in ſpecie de alimentis.

Imo ſi legatarius inchoato anno decederet in-
6 tegrum totius anni legatum ad hęredes † tranſmitteret, d. l. a uobis, gl. ĩ l. generali. §. hæredis. ff. de uſufruc. lega. Signorol. d. conſ. 66. quæſt. 10. nu. 10. ubi uxor, quæ uix inchoato anno nupſit conſequitur integri anni totum legatum, licet
7 † factũ fuerit ſub conditione donec nubat, Prac. Papien. in ſor. libel. pro legato rei ſing. in princ. nu. 36. Iaſ. Rubc. Capic. Zanc. & Caualcan. quos citaui in conſ. 123. num. 8. ubi poſt Bar. in d. §. hæredis, dixit procedere etiam, quando aliquid relinquitur ex fructibus certæ rei, pro anno igitur inchoato ad hæredes tranſmittitur,

quia

quia legatum eſt purũ, & in principio anni inci
pit deberi, ſed pro annis ſequentib. non, q. a eſt
conditionale, & legatum conditionale non trãſ
8 mittitur ad hæredes† legatarij decedentis condi
tione pendente, l. 1. §. ſi autem aliquid ſub condi
tione, C. de caduc. tollen. ubi norant Bald. Fulg.
& Corn. ad idem eſt tex. in l. ſi ita legatum. §.
1. ff. de leg. primo, & alios citaui d. conſ. 123. nu
mero ſeptimo.

Infertur pariter, quod ad dignoſcendum lega
tarii capacitatem inſpicimus cuiuſquam anni
9 † principium in eo legato alimentorum, Bart.
in l. Titia. §. Titia, nu. 11. ff. de leg. 2. idem Bar. in
l. qui concubinam. §. uxori, ff. eod. tit. Iaſ. d. l. Sti-
chum. §. ſtipulatio. num. Bero. in conſ. 32. num.
32. uol. 2. Caualcan. de uſufruc. mulie. relic. nu-
me. 115. idẽ uoluerunt Soci. Cur. & Pariſ. quos
citat, & ſequitur Lancello. d. quæſt. 6. num. 127.
ubi dicit quod legatum ſingulo anno augetur,
& minuitur ſecundum egeſtatem, & diuitias cõ
ditionemque mulieris cui factum eſt & loquitur
in alimentis.

Infertur quoque, quod ſi eſt annuum poterit
conueniri debitor, ut condemnetur ad ſoluen-
10 dum pro futuris† annis adueniente tempore, ut
per Ale. in conſ. 95. co. 2. uol. 1. ne ſingulis annis
cogatur mouere actionem, Vrſillus ad Affl. de
ciſ. 279. num. 2.

Quod autem dixi legatum annuum tranſmit
ti, & deberi pro toto anno inchoato rectè proce
dit, quando eſt purè, & ſimpliciter factum,
at ſi ſit factum reſpectu alicuius tei implendæ
11 per legatarium, tunc eatenus † legatum debe
tur quatenus implementum eſt ſequutum, &
non ultra, l. ſi ſeruus communis Meuii. §. fi. ff.
de leg. 1. declarat idem Bar. in l. a uobis, ff. de an
nu. leg. Bal. in l. 1. nu. 3. C. de fideicom. ideo ſi ali
menta alicui relicta ſunt donec habitauerit cum
filiis eatenus debentur, quatenus durat habita-
tio, & non ultra. ſimiliter, quod dictum eſt lega-
tum deberi in principio cuiuſque anni. intelli-
ge niſi ex uoluntate teſtatoris expreſſa, aut taci-
ta aliud appareat, nam ſi teſtator relinquat ali-
menta ex fructibus certi fundi non debebuntur
12 niſi† collectis fructibus, & tempore collectionis
l. 1. in fi. ff. quan. dies leg. ced. uel quando ex cau
13 ſa adiecta† dignoſcitur uoluntas teſtatoris. d. l.
1. in fi. & l. nec ſemel. §. ĩ babitatione, & l. Firmio,
ff. eod. tit. declarat Bal. in d. l. 1. nume. 3. C. de fi-
deicom. & dixi in tit. qualiter alimenta ſint præ
ſtanda.

In tantum autem legatum annuum dicitur q
quod fit pro alimentis, quod ſi nulla alimento-
rum facta ſit mentio, ſed ſimpliciter alicui certũ
14 quid† annuum relinquatur, præſumitur in cau-
ſam alimentorum relictum, l. cum hi, §. ſi in an-
nos, ff. de tranſact. Caſtr. in conſ. 424. uol. 2. Io.
de Amic. in con. 56. num. 1. Iaſ. d. l. Stichum, §. ſti
pulatio, num. 11. ff. de uerb. oblig. Bal. not. in l. 1.
num. 44. ff. ſolu. matr. Ruin. in conſ. 124. nume.
9. uol. 1. licet aliud ſit quando factum eſt diuiti,
15 quia tunc† non præſumitur cauſa alimentorum
ſecundum Iaſ. in d. l. cum hi, §. ſi in annos, nume.
2. Lupus d. cap. per ueſtras, in 3. notab. §. 24. nu.
6. & declaraui in tit. quando alimen. cenſeantur
relicta, ubi ſuus eſt locus, eoque remitto Docto
rem, ne idem ſæpius diffusè agatur.

Prędicta omnia declara optimè procedere,
quando legatum alimentorum fit diſtributis tẽ
poribus, ſed ſi fiat ſimpliciter, & ſine diſtributio-
ne, tunc legatum alimentorum licet aliquo mo
do dici poſſit annuum, tamen unicum eſt legatũ
16 non autem plura, ita † determinat Bal. in l. 1. nu.
13. poſt Bulgar. ibi, C. de ſenten. quæ ſine cer.
quantit. proferunt. ubi loquitur non ſolum de
legato uſusfructus, ſed etiam alimentorum, idẽ
Bal. in c. inter pares. §. ex eadem lege, num. 5. de
leg. Corradi. cum hac opinione tranſire uidetur
Caſt. in l. Stichum, §. ſtipulatio, ff. de uerb. oblig.
ubi Ale. num. 2. qui dicit eſſe meoti tenendum,
quia non reperitur textus, qui melius prubet ꝙ
l. 1. ff. quando dies uſusfruc. leg. ced. & ante eos
hoc uoluit Bar. in l. Titia, §. fi. col. fi. uer. quæro
pone, ff. de leg. 2. ubi dicit eſſe legatum unicum,
niſi additum ſit uerbum aliquod importans tẽ-
porũ dinumerationem, ut ſi dictum ſit donec,
quouſque, quoad, quamdiu, uel quid ſimile, de
quo etiam uerba feci tractando de uſufructu mu
lieri relicto, an reſtringatur ad alimẽta poſt mor
tem filii, qui uiuebat tempore mortis patris, &
quod ſit unicum legatum uoluit Balb. de præſc.
4. part. 4. par. princip. quęſt. 4. numer. 5. Ruinus
conſilio 34. numero quinto, & ſeq. uolu. ſecun-
do, ubi comprobat multis mediis, Cordub. in
d. l. ſi quis a liberis, § utrum. nume. 40. ff. de lib.
agnoſc. uel alen. & idem omnino eſt in legato
uſusfructus, quod annuum eſt, & unicum repu
17 tatur † ſi non ſit adiecta aliqua diſtributio tem-
poris, l. prima, ff. quando dies leg. uſusfruct. ced.
Caſtr. Alex. Iaſ. & alii in d. l. ſi Stichum, §. ſtipula
tio, in fi. eſt autem priuilegiatum in hoc alimen-
18 torum legatum, quod & ſi regulariter† legatum
annuum factum ſit cum temporis præfinitione
dicatur unicum, lege, filium, ff. quando dies leg.
ced. tamen legatum alimentorum annuum con
19 tinet plura legata † quamuis factum ſit cum tem
poris pręfinitione, ut probatur in lege, ſi cum
præfinitione, ubi optimè Bartol. declarat, ff.
quan. dies leg. ced. eſt igitur concluſio, quod
legatum alimentorum non continet plura le-
gata niſi, ubi factum eſt cum temporum dinu
meratione.

Vnde infertur, quod ſi eſt unicum legatum
tollitur etiam unica præſcriptione. certum eſt
enim, quod hæres poteſt aduerſus legatarium
præſcribere legatum etiam inſpecto iure cano-
nico, quia non acquiritur inuito, & accepta-
tio eſt neceſſaria, ut acquiratur irreuocabili-
ter, & ante acceptationem, uel petitionem hę
res, qui non ſoluit legatum non dicitur in ma-
20 la fide. ita † ſingulariter declarat Anchar. in ca-
pitulo, ſine poſſeſſione, colum. decimaoctaua,
uerſiculo, item intelligo de regul. iur. in ſexto
Socin. in conſilio ſexageſimotertio, columna ter
tia, uerſiculo, præterea, uolum. primo. Deci. in
conſilio 594. nume. ſecundo, Angel. in tracta. de

teſtam.glo.21.nu.8. & cum hac opinione tran-
ſeunt Neguſan.Balb.Pariſ.Rip.Soc.iun. & Rol.
quos omnes citat & ſequitur D.Becius in conſ.
48.num.4. ubi ſubdit hanc eſſe ueriſſimam, &
communem opinionem, addo Rube.in conſ. 3.
in fi.Tiraq.in l.ſi unquam, in uer.reuertatur, nu.
391.C.de reuocand. donatio. Vaſq. de contro-
uerſ.Illuſt.cap.55.num.26.Lanberteng.de cō-
tract.eorum qui ſine ſolennit.glo.3.num.68. u-
bi numer.ſeq.dicit hanc eſſe communem, & ab
ea nullo modo recedendum, & placuit quoque
Io. Baptiſtæ Bouio in tract.de pręſcript. ſtatuta.
glo. 19. num. 69. ubi infert quod eodem modo
locus erit ſtatutarię præſcriptioni, quæ ſubroga
tur præſcriptioni iuris communis, Cordub.d.§.
utrum, num.42.hoc autem, ſtante quod legato
præſcribatur non obſtante hæredis ſcientia in-
11 telligendo tamen lapſu triginta † annorum, ſe-
cundum Bald. in conſ.137.& conſ. 168.uol.5.
Dec.in conſ.267.num.4.Tiraq.de retract.con-
ſang.§.36.glo.2.num. 40. infertur quod unica
præſcriptione tollitur in totum ius legati, licet
12 aliud ſit † quando factum eſt ſub dinumeratio-
ne temporum, & continet plura legata, ita Bald.
expreſsè in d.l.1.nu.13. C. de ſent.quę ſine cer.
quant it.ubi loquitur de legato, alimentorum,
& uſusfructus, Idem uoluit Caſt.in d.l.ſi Stichū.
§.ſtipulatio, in princ.uerſ. ſecunda eſt utilitas.u-
bi ait quod ſi unicum eſt legatum, vel vnica ſti-
pulatio, curſus triginta annorum perimit in to-
tum, ſi uerò continet plura, tunc pro ſingulo an-
no una requiritur. ī principio enim cuiuſque an
ni oritur noua obligatio, pro cuius morte, & ex-
tinctione una requiritur pſcriptio, atque adeo
ſicuti tot ſūt legata, quot anni, ita tot pſcriptio-
nes requiruntur quot anni, idem dixit Bal. in d.
c.inter pares.§.ex eadem lege, nu. 5. Alex. d. §.
ſtipulatio, num.2.pulchrè Ruin.d.conſ.34. nu.
5.& ſeq.uol.ſecundo, & eſt glo.notabilis in l.cū
notiſſimi, §. in his, ubi notant Bar. & alii, C. de
pręſcrip.trig.anno.Iaſ.in d.§.ſtipulatio, in prin.
uerſ. ſecunda utilitas.hanc ſententiam in legato
annuo communem dicit Bal. in tract. præſcrip.
in 4.par.4.par.princip.quæſtio. quarta, ubi di-
ſtinguit inter annuam ſtipulationem, & legatū
ſubdens, quod in annuo legato non ſufficit una
pręſcriptio pro omnibus annis, ſed tot ſunt ne-
ceſſariæ quot ſunt anni, & præſcriptio fit de an
no in annū, allegat multas authoritates Cępha.
in conſ.98.nu.43.Caualcan.de uſufruc. mulie.
relic. num. 116.& eodem modo licet remiſſiue,
diſtingnit Bar.in l.4.in fi.ff.de annu. leg. Cord.
in dicto. §. utrum, numero 40. & ſeq. ubi alios
allegat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ſuper alimentis eſt interloquu-
toria.*
2 *Sententia dicitur interloquutoria, quando fertur
inter principium, & finem cauſæ.*
3 *Sententia interloquutoria dicitur quecunque non
definit principalem controuerſiam.*
4 *Sententia definitiua dicitur, qua terminat totum
negocium in iudicio deductum.*
5 *Sententia definitiua dicitur, qua rem terminat in
iudicio deductam, licèt non eam, qua nondum
eſt deducta.*
6 *Deſtinatum fictione iuris habetur pro facto.*
7 *Sen tentia interloquutoria poteſt quandocunque
ante definitiuam retractari.*
8 *Sententia ſuper alimentis lata non praiudicat in
cauſa filiationis.*
9 *Filiatio non probatur per alimentationem.*
10 *Filiatio probatur per educationem, & alimenta
praſtita tamquam filio.*
11 *Filiationis quaſi poſſeſsio inducitur per alimenta-
tionem.*
12 *Filiatio magis probatur per tractatum, quam per
nominationem.*

Quæſtio VII.

1 SENTENTIA lata ſuper alimētis † eſt
interloquutoria ſecundum glo.in l.ſi
quis a liberis.§.ſi uel parens, in uer.iu
bebunt, ff.de liber.agnoſ.ſed glo.in eadem lege
in §.ſi quis ex his, in uerſiculo, ſententiæ, dicit eſ
ſe interloquutoriam diffinitiuam, quia per eam
totum negocium alimentorum diffinitur, & hāc
partem probauit Bart.utroque in loco reproba
ta glo.in d.§.ſi uel parens, idem Bar. tract. de ali
men.nu.47.Iacob.autem Butig.quem citat, &
ſequitur Alb.ibi diſtinguit, aut cauſa alimento-
rum tractatur principaliter, & tunc eſt diffiniti-
ua: aut tractatur incidenter, & eſt interloquuto-
ria, cum ea diſtinctione tranſit Cordub.in d.§.ſi
quis ex his, num.13.ſed præter eum idem uoluit
Præpoſ.in cap.cum ceſſante, num.23. de appel-
latio. ſed & ſi præd. non dicant, aduertendum
eſt quod gloſę illę relatę ad textum non patiun
tur concordiam illam: textus enim in §.ſi uel pa
rens, & rurſus in §. ſi quis ex his, non loquitur
de cauſa alimentorum principaliter intenta, ſed
de incidēti, & ideo nunquam eſſet diffinitiua. itē
aduertendum quod glo.in §. ſi quis ex his, dum
dicit, uel dic, quod eſt diffinitiua non recedit a
prima ſententia, qua dixerat eſſe interloquuto-
riam. pręterea uidetur, quod etiam ſi incidēter
tractetur, ſemper dicitur diffinitiua, quia diffinit
totum negocium, quod prius erat in controuer
ſia, & hanc partē quod ſit diffinitiua, tenuit Frāc.
in d.c.cum ceſſante, quæſtio.21.& ea tamen di-
ſtinctio uidetur in ſe uera, quia ubicunque pen
dente principali controuerſia contingit diſpu-
tari ſuper aliquo emergenti, tunc ſententia ſu-
per eo incidenti lata dicitur interloquutoria
2 † non diffinitiua tamquam lata inter principiū
& finem cauſę, ſecundum glo.in Clem.prima, in
uer.diffinitiua, de ſequeſtr.poſſ.& fruc. Rom.in
rub.ff.de re iudic. numero ſecundo, ubi etiam
Alexander, numero ſextò, Felin. in rubr. extra
eodem titulo, columna ſecunda, uerſiculo, extra
dif-

diffinitionem,& in c.qualiter,&quando, num.
6.uer.uenio, de accuſatio. Mar an.de ordi. iudi.
in 6.par.princip.particu.3.nu.2. quinimo om-
3 nis ſententia† quæ non deſinit principalem cau-
ſam interloquutoria dicitur, ſecundum gl. in c.
ei qui,in §.diffinitiua, 2.q.6. nõ enim dici poteſt
diffinitiua ſententia niſi totũ diffiniat negocium
4 principaliter† in iudicio deductum, Imo.in l.ſi fi-
nita,§. non autem, colum. 1.ff.de dam.infec.cũ
aliis apud Contar. in l.unica, in 2. ratio. deci-
den.nu.24.C.ſi de momen. poſſeſ.ſed ſi contin-
gat alimenta peti antequam inchoatum ſit iudi-
cium ſuper filiatione,uel ſucceſſione, uideretur
tunc ſententiam eſſe diffinitiuam, quia ſat eſt q
5 litem diffiniat in iudicio deductam,licet† non il
lam, quæ nondum eſt deducta, ſecundum Bal.
in l.qui reſtituere,ff.de rei uend.quem ſequitur
Alex.in rub.ff.de re indic.nu.7.Roman.in conſi.
357.in princ.Natta in conſ.583.nu.... Maran.in
loco prædicto,nu.3.niſi dicamus quod & ſi prin
cipalis cauſa non ſit deducta in iudicio, tamen
cum de proximo ſit deducenda habetur perin-
de ac ſi foret deducta, præcipuè cum is iam deſti-
6 nauerit agere,nam deſtinatum iuris† fictione ha
betur pro facto,l.& ſi non ſunt §. quid ergo,& l.
lana,& l.ueſtimentorum,ff.de au. & arg.lega.l.li-
gno,§. 1.ff.de leg.3.l. cetera, §. hoc ſenatuscon-
ſultum,il 2.ff.de leg. 1.Pariſ.in conſ. 125.nu.11.
uol.4.Menoc. de arbitr. iudic. caſu 290. nu.19.
D.Becius,in conſ.60.nu.32.

Poſſet ex hac quæſtione inferri, an ſententia
ſuper alimentis poſſit retractari,uel non. ſi enim
7 eſt interloquutoria† poterit retractari quando-
cunque a iudice antequam ferat diffinitiuam,c.
cum ceſſante,de appellatio. c. fin.de appellatio.
in 6.l.quod iuſſit,ubi Bar.Imo.Alex.Iaſ.& Ripa,
ff.de re iudic.Pariſ.in conſ. 107.num.103.uol.3.
Bero.in conſ.19.num.23.&:27.uol.3.Natta in
conſ.336.nu.1.id quomodo procedat dixi latè
in conſ.288.nu.21.& ſequenti, ubi poſui non-
nullas limitationes.

Sed in hoc ſtat conclusio, quod ſi de alimen-
tis agatur in cauſa filiationis ſententia ſuper ali-
8 mentis lata minime preiudicat† in cauſa filiatio
nis,quia non pronunciatur illum eſſe filium,ſed
ali debere,ita inquit tex.in d.§. ſi uel parens,in
uer. meminiſſe.atque ibi hoc notant Bar. & Al-
ber.idem uoluit glo.in l.2.in uer.filiũ,C.quor.
bono.ubi Bar.Bal.& alii, dicunt quod ſententia
lata ſuper poſſeſſione bonorum. Ita demum fa-
cit ius in cauſa filiationis ſi pronũciauit iudex il-
lum eſſe filium, ſecus ſi nihil dixit de filiatione,
eſt etiã de hoc textus in l.pen.ff.de his, qui ſunt
ſui,uel alie.iu.ubi Bald.expreſſe dicit,quod pa-
ter damnatus alere filium,poteſt nihilominus in
principali iudicio negare illum eſſe filium,Nat
ta in conſ.138.nu.11.in conſ.473.nu.6.in conſ.
532.nu.6.Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,§.ſi uel
parens,nu.14.ff.de liber.agnoſ.uel alen. Et non
9 mirum,quandoquidem filiatio† non probatur
per alimentationẽ, c.tranſmiſſæ, ubi notat Abb.
quę fil.ſint legit.ea enim pręſtatio fieri potuit ex
cauſa pietatis,uel alia,non autem filiationis, ut
ibi dicitur,Alex.in conſ.74.uiſo,nu.2.uolum.2.
Barbat.in conſ.27. col.3. uer.modo ueniendo,
uol. 1.Pariſ.in conſ.17. uol. 1. Cordub.in d.§. ſi
uel parens, nu.36. præcipue ſi aliquando alens
dixiſſet facere ſe amore Dei, uel aliã ob cauſam
Riminal.Sen.conſ.289.nu.19.& ſeq.uol.2.

Id tamen non habet locum,quando non ſolũ
alimentatio ipſa deduceretur, ſed probatum ſi-
mul eſſet quod tamquam filium aluit, & educa-
10 uit:† tunc enim plurimum operatur ad filiatio-
nis probationem,l.1.§.1.ubi Bar.& Marſil. latè
nu.19.ff.de quæſtio.& dicit Bal. in l.non igno-
rat,nume.4. C. de his qui accuſ. non poſſ.quod
magis præſumitur filius,qui alitur tamquam fi-
lius,quam qui filius nominatur, quia alimenta-
tio magis conuenit filiationi,& eſt naturali cha-
ritati coniuncta,Butr.d.c.tranſmiſſæ, Ale.conſ.
8. num.7. uolum.7. ubi concludit alimentatio-
11 nem conſtituere † filium in quaſi poſſeſſione fi-
liationis,ita ut onus probandi contrarium tranſ
feratur in aduerſarium,Dec. in conſ.54.colum.
1.in fi.uer.ſed tamen prædictis,& id quoque uo
luerunt Bal.Ang.Fulgoſ.Caſtr.Abb.Felyn.Af-
flict.Iaſ.Pariſ.Rube.Alba,Paleo.& Rol.quos ci
taui in conſi.1.nu.46.ea enim alimentatio pro
12 bat tractatum,qui magis † inferat ad filiationẽ,
quam nominatio, ut poſt glo. Oldr. & multos
alios probat Crau. in conſ.958. nu.36. ubi & ſi
multum laboret, tamen poterat uno uerbo alle
gare Bal. in d.l.non ignorat,num.4.ubi explici-
te id dicit.

SVMMARIVM.

1 *Generi per ſpeciem derogatur in quacunque diſpo
ſitione.*
2 *Generi per ſpeciem derogatur etiam in diuerſis di-
ſpoſitionibus ſi regula iuris communis eſt in ſtatu
to deducta quando ſpecies eſt generi contraria.*
3 *Genus,relictum in teſtamento reſtringitur ad ſpe-
cies nominatas in codicillis.*
4 *Legatum certa quantitatis factum in codicillis in
cauſam alimentorum tollit legatum in eandem
cauſam factum in teſtamento.*
5 *Pater ſi in teſtamento mille legauerat filiæ pro dote
an ſi deinceps dotet in quingẽtis poterit filia ſup
plementum petere.*
6 *Legatum certarum rerum pro alimentis factum re
uocat precedens legatum alimentorum.*
7 *Generi per ſpeciem derogatur in legatis, quando
utrumque factum eſt in eandem cauſam.*
8 *Poſteriora prioribus derogant.*
9 *Generi per ſpeciem non derogatur, quando ſcriptu
ræ ſunt diuerſa.*
10 *Filia nupta cum quinquaginta a patre, an cõſequi
poſſit illud plus quod pro ea maritanda fuerat a
patre prius relictum.*
11 *Dos poteſt augeri conſtante matrimonio.*
12 *Legatum uſusfructus reſtringitur ad alimenta,cen
ſetur reuocatum per ſequens legatum factum in
cauſam alimentorum.*
13 *Res eadem quando bis fuit legata ſemel tantum de
betur.*

alimenta uerè, uel interpretatiuè ſint relicta: utroque enim caſu militat eadē ratio quod utrumque legatum eſt ob eandem cauſam, Imo. nume. 6. uer. ſeptimo poſito, uult quod idem ſit quando in poſteriori legato habitationis, frumēti, uini, lignorum, & pecuniarum nō fuit expreſſa cauſa alimentorum, quaſi tacitè intelligatur
13 cauſa, & quia eadem res† uideatur pluries legata, quo caſu non bis debetur, l. planè, §. 1. ubi Doctores, ff. de leg. 2. ſed eius opinio non caret ſcrupulo, quia legatum certæ quantitatis non
14 præſumitur factum in alimētorum cauſam† niſi fiat pauper, l. cum hi, §. ſi annuum, ff. de transactio. Bar. in l. ſeruus, ff. de annu. leg. Natta in conſilio 379. nu. 2. & ſeq. Mantica, de coniectu. ult. uolunt. lib. 3. interpret. 1. dubitatio. 3. ſolutio. 2. nu. 7. poſt medium, Caualcan. de uſufruc. mulie. relic. nu. 166. & dixi in tit. quando alimenta cenſean. relic. qualitas enim legatarii arguit cauſam, propter quam relictum eſt legatum, & non uidetur uera ratio Crau. quod eadem res uideatur legata, nam ubi alimenta legantur, tunc hæres dicitur debitor generis, ideſt frumenti, uini, & aliorum: ubi uero certa quantitas frumenti, uini, lignorum, olei, & aliorum relinquitur, tunc genus item uidetur relictum, ergo non debetur eadem res.

Subdit etiam Crau. in loco prædicto, num. 6. quod ubi etiam primum legatum alimentorum non ſit reuocatum ex ſecundo graui, uini, & aliorum fructuum, tamen illi fructus ſecundo loco relicti compenſabuntur in legatum alimentorum, ita quod hæres tenebitur ſolum ad ſupplendum ſi quid deeſt ad alimenta integra, & animum compenſandi deducit ex coniecturis. ſed nec ea propoſitio ſaluari poteſt ſi ſecūdum legatum dicamus non eſſe factum in cauſam alimentorum, uti ſupra probauimus, & contra cū
15 facit, quia ubi res† diuerſæ legantur in eadem diſpoſitione, tunc utrumque legatum debetur, nec unum uenit ad extinctionem alterius, & idem eſt quando genus, uel quātitas relinquitur, quia recipit duplicationem, l. Lucius, §. impuberum, ff. de leg. 2. l. planè, §. ſi eadem, uer. eiuſdem rei, ubi Doctores notant, ff. de leg. 1.

SVMMARIVM.

1 *Vxor non poteſt ſecundo uiro relinquere pluſquam uni ex filijs primi matrimonij cui minus reliquit.*
2 *Vxor ſi plus ſecundo uiro reliquit, quam filio prioris matrimonij illud uenit cum fructibus reſtituendum.*
3 *Vxor ex cauſa alimentorum non poteſt plus relinquere ſecundo uiro, quam uni ex filijs prioris matrimonij.*
4 *Vxor ſi uſumfructum relinquit ſecundo uiro ultra id quod reliquit filio prioris matrimonij reuocatur.*
5 *Vaſallus etiam pro anima non poteſt feudum ſine conſenſu domini alienare.*
6 *Bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt in cauſam dotis, uel alimentorum alienari.*
7 *Forenſi ſi relinqui nihil poteſt ex ſtatuto, poterit tamen relinqui in cauſam alimentorum.*
8 *Vxori ſi ex forma ſtatuti nō poteſt relinqui, ualebit tamen legatum pro alimentis.*
9 *Diſpoſitio generalis non refertur ad alimenta.*
10 *Excluſio generalis non includit alimenta.*
11 *Cauſa alimentorum ſemper uidetur excepta.*
12 *Donatio inter uirum & uxorem, ex cauſa alimentorum eſt ualida.*
13 *Specialitas non eſt inducenda niſi in caſibus expreſſis.*
14 *Specialia non ſunt multiplicanda.*
15 *Filiorum fauor præponderat pia cauſa.*
16 *L. hac edictali, C. de ſecun. nupt. non habet locum quando ſecundo uiro inopi aliquid relinquitur in alimenta.*
17 *Vxor inops habet quartam in bonis prædefuncti mariti diuitis.*
18 *Vxor inops nōn conſequitur quartam in bonis mariti, ſi habet patrem diuitem.*

Quæſtio IX.

1 VXor non poteſt ſecundo uiro plus relinquere, quam uni ex filiis† primi matrimonii, cui minus dederat, l. hac edictali, C. de ſecun. nup. & id quod ſupra relictum habetur pro non ſcripto, ut ibi uer. ſi uero plus, & in §. optimè, in Authen. de nupt. ubi Ang. nō
2 tat, imo id omne† cum fructibus reſtituitur ſecūdum Bertran. d. §. ſi uero plus, num. 21. Ruin. in conſ.... ubi late agit, & ita poſt hæc ſcripta fuit iudicatum in Mantuano Senatu, attamen dubitatur, an poſſit ex cauſa alimentorum plus relinquere contra diſpoſitionem d. l. hac edictali, & Crau. in conſ. 194. nu. 3. & ſeq. concludit non li
3 cere, † & illud omne reuocari poſſe, quia d. lex loquitur indiſtinctè, & inter cauſam alimētorum & alias cauſas, nulla ſubeſt diuerſitatis ratio, & ubi relinquitur uſusfructus reperitur locum eſſe
4 † dictæ legi ſecundum Bertran. ibi in uer. ita tamen, nume. 4. & Crau. opinionem ſequutus eſt Gabriel. commun. opin. lib. 3. tit. de ſecun. nupt. concluſ. 4. nu. 50. confirmatur id, quia uidemus id quod iure non eſt permiſſum ob defectum poteſtatis non concedi ſub colore neceſſitatis, uel piæ cauſæ, ut in feudo quod ex quo non poteſt alienari in præiudicium agnatorum, non etiam
5 poteſt uaſallus id facere† pro anima, c. 1. qualit. olim feu. alien. poter. Bal. in c. 1. in princ. nu. 18. de prohib. feu. alien. per Feder. Soci. in conſilio 19. num. 11. uol. 1. Afflic. in d. c. 1. in princ. nu. 71. Iaſ. in l. de quibus, nu. 65. ff. de legib. Dec. in conſilio 445. nu. 24. & in c. quæ in eccleſiarū, nu. 10. de conſtitutio. Riminal. ſen. in conſ. 81. nu. 16. uol. 1. Neguſan. qui loquitur in cauſa dotis in tracta. pigno. in x. mem. 1. par. nu. 43. Crau. in reſpon. pro genero, nu. 293. facit item, quod uoluit glo. in authen. res, quæ. in uer. obligatio-
6 ne, C. commun. de legat. ubi bona† fideicommiſſo ſubiecta non poſſe alienari ex cauſa dotis, uel etiam

etiam alimentorum.ſed & ſi Crau.loco præcita-
to quæſtionem prædictam generalibus tantum
adductis regulis abſoluat, non caret tamen du-
bitatione, & multa in contrarium allegari poſ-
ſunt, quæ Crau. diſſimulanter agendo omitit,
& in primis Zabarel. in conſ.66.in fi.dicit ſtatu
7 tum prohibens†aliquid relinqui forenſi non in-
cludere legatum,quod factum eſt in cauſam ali
mentorum,Gemin.in conſ.80. Abb.in conſilio
127.nu.3.uol.2. & dicit Cuma. in conſi.30. in
8 1.dub.quod ſtatuto prohibente ne maritus†ali
quid relinquat uxori ſuſtinetur legatũ factum
ad vxoris alimenta,Papien.in for.libel.quo mu-
lier agit ad dotem,in uer. quinquaginta,Brun.
in tracta.de conſtitut.& decret. in uer.legatum,
col.fin.Boer.conſ.46.nu.9. Riminal.iun.in tit.
Inſtitut.quib.alien.licet, uel non,in princ.num.
85.Plot.inter conſilia ult. uolunt.conſ.168.nu.
73.Pet.Pecchius,in tracta.de teſtam.coniug.li.
4.c.9.Boſſ.in tracta.crimin.tit.de alimen. uxor.
9 pręſtan.nu.9.Item generalis diſpoſitio†non re-
fertur ad alimenta,ſecundum Bar. in l. Mela.ff.
de alimen.& cibar.lega.Dec.in l.principalibus
in fi.ff.ſi cer.pet. & dicit Cardin.in d.conſi.66.
in fi. quod generalis excluſio nõ comprehendit
10 alimenta.†refert, & ſequitur Crau. in conſ.189.
in princ. & hanc generalem regulam conſtituit
etiam Ang.in tracta. de teſtam. in glo.item reli-
quit mulieri concubinę, col. fin.nu. 10. & dicit
Signor.in conſ.176.nu.11.quod in diſpoſitioni-
11 bus, quæ†fiunt inter uirum, & uxorem ſemper
alimentorum cauſa eſt excepta,allegat multa iu
ra:pro cuius dicto facit etiam, quia inter uirum
& uxorem ex cauſa alimentorum ſuſtinetur do-
12 natio,quæ inter illas† perſonas alioquin eſt pro
hibita.l.ex annno,& l.de fructibus,ff.de don.in-
ter uir.& uxo.l.ſicut,C.eodem titulo, & poſſent
allegari infinita in quibus contra legum, ſta-
tutorum, uel etiam hominum prohibitionem
ſuſtinetur actus fauore alimentorum factus, ut
in ſpurio,cui nihil relinqui poteſt ſtante legis di
ſpoſitione in forenſe in quem obſtante ſtatuto
non poteſt alienari in fæmina,quæ propter ma-
ſculos abſolute eſt ſtatuto excluſa,& multis aliis
caſibus,quibus ſuſtinetur diſpoſitio pro alimen-
tis. uides igitur quanta contra Crau. deciſionẽ
laborent.ego ſanè teneo illam ueram eſſe, quia
& ſi fauorabilis admodum ſit cauſa alimentorũ,
13 tamen non ſunt inducenda noua† ſpecialia in
caſibus a iure non expreſſis,l.ius ſingulare, ff. de
14 legib.& non ſunt multiplicanda†priuilegia, vel
ſpecialia, l. fin. C. de dot.promiſ.l.cum poſt.§.
gener. ff. de iu.dot. præcipuè,cũ filiis adimatur
quidquid fauore alimentorum,ſecundo coniu-
gi contra legem applicatur,& non eſt minori fa
uore dignus filius, quam alimentorum cauſa,
15 cum fauor filii præponderet etiam piæ†cauſę,
iuxta illud Diui Auguſtini, qui uult eccleſiam
inſtituere, & filium exhæredare,alium quęrat
conſultorem,quam Auguſtinum,c.quicunque
17.quæſtio.4.not.in l.Papinianus,§.1.ff. de inof
fic.teſtam. & in l.ſi quis ad declinandam, C. de
epiſcop.& cler.Socin.in l.cum auus,nu.42.ff.de
cond. & demonſtr. Ripa, in l. ex facto,§. ſi quis
rogatus,i l.2.nu.41.ff.ad Trebel.

Limito tamen, ut non procedat, quando ſe-
16 cundus uir erat pauper,†& non habebat aliun-
de,quia tunc ſi quid ab uxore relinquatur illud
non reuocabitur per diſpoſitionem d.l. hac edi
ctali, & hoc modo procedant quęcunque ſupra
allegaui contra deciſionem Crau.& tunc ſolum
fauore alimentorum tranſgredimur iuris com-
munis regulas,quando relinquuntur egenti, &
non aliter,& hoc modo declarat in ſimili l.ācel-
lo.Gallia.in conſuetu. Alexandr.in uer.ſolidos,
quæſtio.6.nu.25.& ſeq.cum enim uxor eo caſu
teneatur maritum alere non dicitur committere
in legem dum legat alimenta,l. Graechus,C. de
adulter.ſed forte replicari poterit, quod ſi mari-
tus eſt pauper,& uxor diues,tunc a iure inductũ
eſt beneficium, ut ſuperſtes coniunx quartam
17 conſequatur†in bonis defuncti,§. quoniam au-
tem, in Authen.de exhiben.reis,& in authe.præ
terea,C.unde uir,& uxor,quibus iuribus proui
detur ne ſuperſtes cum defuncti infamia mendi
care cogatur,ut per Doctores in d.auth. præte-
rea,nu.4.Soci.in conſ.121.nu.44.uol.4. Corne.
conſ.249.col.2.& 3.uol.3.poſt Signor.in conſ.
231.col.fin. Rol.in conſ.14. nu.27. uol. 3. Natta
in conſ.648.nu.13.Cæphal.conſ.244.nu.16.un
18 de inferunt prædicti Doctores,quod non†eſt lo
cus illi diſpoſitioni, quando ſuperſtes poteſt a-
liunde alimenta conſequi,puta a patre,uel fratre
diuite,Alex.d.authen.præterea, nu.11.ubi etiam
ponit Dec.Natta d.conſ.648.& Cęphal.d.cõſ.
244.uerum id non obſtabit, quia nihilominus
legatum imputatur in quartam ſecundum iura
prædicta,proinde limitatio ſuſtineri poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Ius alendi regulatur ſecundum ordinem ſucce-
dendi.*
2 *Mater magis tenetur filium alere quam frater.*
3 *Auus maternus potius tenetur alere, quam hæres
patris.*
4 *Tutela defertur ſecundum ordinem ſucceſſionis.*
5 *Tutelam petere non poteſt, qui ſtatuto excluditur
a ſucceſſione.*
6 *Cura defertur ei,cui pertinet ſucceſſio.*
7 *Pater & mater uocantur æqualiter ad ſucceſſio-
nem.*
8 *Mater ſuccedit æqualiter filio cum fratre defuncti.*
9 *Filiæ naturali poteſt dos relinqui irreuocabili-
ter.*
10 *Argumentum a correlatiuis eſt ualidum.*
11 *Naturales inter ſe reciprocè ſuccedunt, & eodem
modo.*

Quæſtio X.

ALENDI onus ſecundum Alex.in l.ali
menta,in fi.C. de nego.geſt.regulatur
1 ſecundum ordinem†ſuccedendi,ut ſci
licet is teneatur alere qui ſuccederet ab inteſta-
to,

to,& infert,quod ex quo matri potius,quam fra
2 tri hęreditas defertur,ideo mater† magis obſtrin
gitur filiam alere, quam frater.mouetur per l. ſi
quis a liberis,§. 1.ff. de liber.agnoſ.ubi dicitur,
quod alendi onus deſcendit ab æquitate,& ſan-
guinis charitate. infertur etiam quod ali debet
3 quis potius† ab auo paterno, quam ab hæredib.
patris, & potius a patre quam ab auo paterno,l.
pen.ubi not.Bar.ff.de liber.agnoſ.& uidetur hęc
concluſio ratione fundari,nam iuſtum eſt quod
onus illum ſequatur, qui eſt habiturus emolu-
mentum,l.ſecũdum naturam,ff.de reg.iur. hinc
4 uidemus tutelam regulari ſecundum † ordinem
ſucceſſionis,Inſtit.de legit.agnato.tute. in prin.
l.1. in princ.ff. de legit. tuto.& dicitur in l.3. in
princ.ff.eo.tit.quod tutelæ deferuntur per con-
ſequentiam hæreditatum, in tantum autem hoc
uerum eſt,quod ſi aliqui a ſucceſſione excludun
5 tur ij cenſentur pariter excluſi a tutela,† Bar. in
d.l.1.in princ. ubi infert quod ſi cognati ſtatuto
præferuntur agnatis in ſucceſsione,eodem mo-
do in tutela præferendi ſunt,Anchar. poſt conſi
lium Bar.quod allegat in repet. c.canonum ſta-
tuta,car.11.uer.quid ſi lex prouidet,de conſtitu
tio. Imo.in c.poſt translationem,de renunciat.
& inquit Salic.in l.fin.in fi. C. de legit. tutor. ꝙ
ſicut per ſtatuta terrarum moueatur hæreditas,
ita & tutela,idem Salic. in authen. ſicut,circa fi.
uer.quæro tertio ſi ſtatutum, C. de legit.tutor.
Aret.in conſ.109.nu.1.Ang.in §.actionem,nu.
32. uer. ex quo ſequitur, Inſtit. de actio. Curt.
ſen.in conſ.47. col.pen.uer.corroborantur,idẽ
uoluerunt Corne.Io.Bapt. de Sancto Sener. &
alii,quos citat Brun.dicens hanc opinionem te-
nendam eſſe pro uera in tracta. excluſ.fœmin.ar
tic.5.nu.126.& nu.123.Socin.iun.in l.ſciendũ,
nu.132.ff.de leg.1.Caualca.in tracta.de tuto.nu
me.137.poſt Dec.in conſ.16. ubi late agit,Me-
noc. qui multos alios allegat in tracta. de arbi-
tr.caſu 150. nu.36. & ſeq. ubi probat idem eſſe
6 in cura,† quæ defertur proximiori ſecundum or-
dinem ſuccedendi, & prædicti omnes limitãt in
matre,uel auia, quæ cum ad tutelam admitt ãtur
non iure ſucceſſionis,nec etiam contemplatio-
ne proximitatis,ſed propter amorem erga filiũ,
& ſingularem fiduciam de eis a lege conceptam
non excluduntur a tutela, quamuis ſtatuto re-
pellantur a ſucceſſione.

Sed & ſi Alexandri colorata ſit ratio, tamen
ea minime concludit, propterea uerior eſt opi-
nio quod alendi onus minime regulatur ſecun-
dum ordinem ſucceſſionis: multæ enim in con-
trarium allegantur inſtantię, & præcipuè quod
7 pater, & mater æqualiter ad filii † ſucceſſionem
uocantur, authen.defuncto, C. ad Tertullian.&
tamen in onere alendi pater pręfertur matri, ut
ſuo locó dixi. Item mater,& frater æqualiter fi-
8 lio,& fratri reſpectiuè† ſuccedunt,d.authen. de-
functo,§.conſequens,& §.quoniam uero. uer. ſi
uero,in Authen.de nupt.§.ſoror,& §. ſed iam au
tem. uer.ita tamen. ubi gl. & Doctores notant,
Inſtit.ad Tertullian.ſed in onere alendi primum
tenetur mater,quam frater, ut per Doctores, in
d.l.alimẽta,& dixi hoc eodem opere, & poſſent
alia exempla cumulari,quæ omitto, ideo Ruin.
in conſ.94.in fi.vol.5. reprehendit Alex. in d.l.
alimenta,& firmat concluſionem, quod a ſucceſ
ſione ad alimentandi onus non bene ducitur ar-
gumentum ſequitur Cordub.in l.ſi quis a liberis
§.ſi mater,nu.38.ff.de liber.agnoſ.& non mirũ,
nam etiam ex parte eius, cui alimenta debentur
non bene infertur a ſucceſſione ad alimẽta, quia
magis ei debentur alimenta, quam ſucceſſio, ut
probatur in §.diſcretis, in Authen. quib. mod.
natur.effician.ſui.& in authen. licet, C. de natu.
liber. per quæ iura hanc concluſionem firmat
Bero.in conſ.165.nu.21.in princ.uol.2. ubi in-
9 fert,quod filię naturali poteſt dos relinqui † irre
uocabiliter etiam iure ciuili inſpecto,licet non
ſit ſucceſſionis capax,in quo tamẽ illi non aſſen-
tior,ſed dicam ſuo loco:ſicuti ergo habito reſpe
ctu ad alimentandum non ualet argumentum a
ſucceſſione ad alimenta,ita nec ualere debet ha-
10 bito reſpectu ad illum,qui tenetur alere,ex† quo
ſunt correlatiui argumento l.fin.C.de indic.ui-
duit.tollen. & licet arguere ab unius ſucceſſione
ad ſucceſſionem alterius, præcipue in naturali-
bus,nam eodem modo inuicem ſuccedunt,& in
11 ter† eos reciproca eſt ſucceſſio,§. filiũ, in Auth.
quib.mod.natura.effician. ſui,Aret.in tracta. de
teſtam.in uer.nolens inteſtatus decedere,col.9.
Didac.in epito.de ſucceſſio. ab inteſta. col. fin.
uer.decima tertia concluſio.

S V M M A R I V M.

1 *Pactum non ualet inducens uotum captandæ mor-
tis.*
2 *Cenſus licitè emi poſſe ad uitam ementis.*
3 *Cenſus conſtitui poteſt non ſolum in pecunia, ſed
etiam in frumento, uino, & alijs rebus.*
4 *Pactum de hæreditate uiuentis ualet, quando eſt
de certis rebus, & non per uiam ſucceſsionis.*
5 *Pactum de ſuccedendo eſt ualidum, quando uenit
in conſequentiam alterius liciti contractus.*
6 *Pecunia ſui natura ſterilis eſt, & fructum non pro
ducit.*
7 *Incertitudo euentus facit licitum, quod alias erat
illicitum.*
8 *Cenſus annuus ad uitam emptus ualet, licet tãtũ,
emptor uixerit quod fructus exceſſerint pretium
ſolutum.*
9 *Valor attenditur, qui eſt tempore contractus, non
qui ſuperuenit.*
10 *Tempus celebrati contractus attenditur, ut cogno
ſcatur an contractus ſit utilis eccleſia, uel
non.*
11 *Minor non reſtituitur, quando inſpecto principio
contractus poterat ita eſſe utilis ſicuti damnoſus.*
12 *Factum legitime inſpecto principio non reuocatur
ex poſt facto.*
13 *Minor non reſtituitur ſi tempore contractus non eſt
læſus etiam ſi nunc appareat læſio.*
14 *Eccleſia non reſtituitur ob ſuperuenientes proba-
tiones.*

15 *Minor*

15 *Minor non reſtituitur ad omiſſas probationes ſi il- las ignorauit.*

16 *Cenſus ad uitam conceſſus nõ retractatur ſi ex con tigentia facti damnoſus efficitur.*

17 *Mutuum factum cum onere alend., uel annuũ quid ſoluendi, non ualet etiam ſi ſit ad tempus limita- tum.*

18 *Incertitudo uitæ non purgat ſuſpicionem uſura- rum.*

19 *Cenſus emptio ad uitam, non eſt licita, quando ca- pitale eſt reſtituendum.*

20 *Cenſus emptio ad uitam non eſt licita quando in- ſpecta ætate, & quantitate pecuniæ eſſet iniuſta.*

21 *Cenſus emptio an ſit iuſta, uel non, attenditur qua- litas perſonæ.*

22 *Incertitudo quando militat in una tantum parte contrahentium non iuſtificat contractum.*

23 *Tranſactio non ſuſtinetur propter incertitudinem euentus, quando incertitudo non militat ab utra- que parte.*

24 *Donatio reciproca inter uirum, & uxorem ualet, quando ætas non eſt admodum impar.*

25 *Euictio debetur inter fratres, quando uni obuene- re in diuiſione omnia bona libera, & alij omnia obnoxia.*

26 *Tempus uitæ calculatur ſecũdum l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid.*

27 *Vita hominis taxatur in quacunque diſpoſitione ſe cundum l. hæreditatum ff. ad leg. Falcid.*

28 *L. hæreditatum ff. ad leg. Falcid. locum habet etiam in diſpoſitionibus inter uiuos.*

29 *Cenſus emptio ad uitam non reſcinditur propter minimam læſionem ſed debet eſſe magna.*

30 *Cenſus annui, uel redditus annui pretium iuſtum quale ſit, remiſſiuè.*

Quæſtio XI.

CONTRACTVS aliquando ita celebra
tur, ut alter certa quantitate accepta al
terum alere teneatur, an eiuſmodi con
tractus ualeat. & ſanè ſi uti par eſt intelligamus
perimi quantitatem datam, nec poſt illius uitã
eſſe reſtituendam uideretur pactum hoc induce
re uotum captandæ mortis. quanto enim citius
dans moritur, tanto minus recipiens impendit
1 in alimenta, & planum eſt non ualere† pactionẽ
per quam uotum prædictum inducatur. l. pactũ,
quod dotali, C. de collatio. l. fin. C. de pac. l. ſti-
pulatio hoc modo concepta, ff. de uer. oblig. ubi
Doctores inſerunt ad notabiles quæſtiones.

Secundo contractus prædictus uidetur ſape-
re uſurariam prauitatem. quemadmodum cum
quis certum quid dat, ut annuum aliquid exinde
recipiat ſecundum Doctores in c. nauiganti, de
uſur. Tertio poſſet is, cui alimenta præſtanda
ſunt tamdiu uiuere, quod multo plus recipiet
quam dedit.

Verum ſine hæſitatione concludo contractũ
ualere, & licitum eſſe. nam uidemus rectè, & iu-
2 ſtè cenſum conſtitui, & emi poſſe † ad uitã emen
tis, & contractus dicitur licitus, quia ſicuti po-
teſt diu uiuere, ita poteſt cito mori, & dubius
euentus finisque incertitudo contractum iuſtifi
cat, Cyn. & Bal. in l. ſi pater puellæ, C. de inoff. te
ſtam. & in l. ſi ea pactione, ubi Salic. & alii, C. de
uſur. Io. And. Hoſtien. Butr. Anch. Abb. & alii
omnes in c. in ciuitate, de uſur. Io. And. ad Spe-
cul. ſuper rubr. de uſur. Alber. in l. iubemus nul-
li, col. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. Anch. in c. peccati
uenia, quæſtio. 6. de reg. iu. in 6. Caſtren. Alex. &
Iaſ. in l. de fideicommiſſo, C. de tranſactio. & præ
ter eos licitum eſſe eiuſmodi contractum uoluit
Oldrad. in conſ. 207. & Bal. in conſ. 410. uol. 1.
& hanc eſſe communem opinionem dixit Iaſ. in
l. 1. in 1. lectu. nu. 63. C. de ſum. trinita. Didac. li.
3. uariar. reſolutio. cap. 7. nu. 3. ubi addit Abba.
Florenti. Conrad. Ioan. a Medin. & Moder. Gall.
reprehenditque Héricum quendam Gandauen
ſem, qui contrariam partem defendere conatus
eſt. horum item ſententiam ſequutus eſt Natta
in conſ. 498. nu. 13. ubi addit Cuma. Roman. &
Laurent. de Rudolph. Pinel. in l. 2. par. 3. c. 4. nu.
31. C. de reſcind. uend. Nauar. in commenta. de
uſur. ſuper Bulla Pij Quinti, quæſt. 45. nu. 128.
ubi dicit licitum eſſe contractũ, quo donat quis
alicui mille, ut ille uerſa uice donet centum quo
libet anno dum uixerit, quia donator ſubit peri
culum perdẽdi mille primo anno, ſed neminem
citat ex prædictis Io. Bapt. Lup. a Sancto Gemi.
in l. 2. §. 2. commentar. 2. nu. 61. C. de pac. inter
emptor. & uendit. ſicuti igitur poteſt emi cẽſus
ad uitam, quare eodem modo non erit licitus
actus per quem obligatur quis alium alere dum
3 uixerit. poteſt enim cenſus† conſtitui non ſolum
in pecunia numerata, ſed etiam in aliis rebus, pu
ra frumento, oleo, hordeo, lignis, & aliis eiuſmo
di, ut per. Nauar. in d. tracta. de uſur. quæſt. 30.
numero 120.

Nec obſtat quod dicitur eiuſmodi emptio-
nem inducere uotum captandæ mortis, quia cu
rabit uenditor mortem emptoris, ut ſe eximat ab
onere, nam id poteſt quidem euenire, ſed cum
actus non ſit ad id ordinatus non habetur in cõ
ſideratione. præterea non attenditur contraria
ratio, quando diſpoſitio non eſt de omnibus bo-
nis, nec etiam de hæreditate, ſed de certis rebus
4 † non per uiam ultimæ uoluntatis deferendis,
ut quando promittit quis poſt mortem certum
quid. ita uolunt Doctores, in d. l. fin. C. de pac. in
l. ſtipulatio hoc modo concepta, Oldr. in conſ.
139. Guid. Pap. conſ. 31. col. 2. Iaſ. in conſ. 5. col.
4. uol. 3. Dec. in conſ. 235. Ruin. in conſ. 126. nu
me. 5. uol. 1. Alciat. in conſ. 135. num. 2. Pariſ. in
conſ. 26. nu. 88. uol. 2. Ripa, in conſ. 122. nu. 3.
Crau. in conſ. 19. nu. 7. deciſ. Pedem. 100. num.
26. & quod dixi non attendi uotum captandæ
mortis, quando actus non eſt principaliter ordi
natus, ſed uenit in conſequentiam alterius, pro-
batur ex eo quod ponit Bar. in l. fin. nu. 1. uer. op
pono. de hæredit. uel actio. uend. C. de pac. ubi
ait pactum de ſuccedendo regulariter improba
tum tamquam inducens uotum captandę mor-
5 tis ſuſtineri quando† uenit in conſequentiam al
terius liciti contractus, ſequitur Ale. in conſ. 29.

uol.

volum. 5. Dec.in conſ. 63. col. 3. Pariſ.in conſ.
26.num.42.vol.2.Boer.dec.50.num.8.Nec re-
fragatur, quod vſurariam ſapiat prauitatẽ,quia
ſupra demõſtratum eſt eſſe licitum, cum capita
le ſeu ſors extinguatur: contrarium autem pro-
cedit,quando ita datur,vt ſors ſalua ſit, quia tũc
id,quod in annos ſoluitur videtur fructus ſortis
datæ,qui tamen produci non poteſt a pecunia,
6 †cuius natura ſterilis eſt, Scot.in 4.ſenten.diſt.
15.quæſtio.2.Ariſto. lib.1.politic.cap.6.& lib.
5.ethicor.moder.Gal.in tracta.de vſur.numero
528.Didac.lib.3. variar.reſolutio.cap.1.nume.
5.ver.quarta ratio,Ioã.Bap.Lup.in l. curabit.§.
3.num.20.C.de actio.emp.

Tertiò non reſiſtit damnum,quod poteſt dã-
ti contingere; quia cum illud a caſu, & euentu
prouenerit non æſtimatur: poteſt enim non ſo-
lum cadere caſus damno dantis, ſed etiam reci-
7 pientis,& incertitudo† euentus facit actum lici-
tum,qui fortè alias foret illicitus, vt per Docto-
res in d.l. de fideicommiſſo, C. de tranſactio. &
dicam paulo infra.

Ampliatur autem conclusio prædicta, vt lici-
tus dicatur contractus etiam ſi ex facti contin-
gentia is tantum vixerit,quod vtilitas ex alimẽ-
tis percepta excesſerit valorem rei datæ,quia e-
uentus hic non alterat naturam contractus, vt
voluit Hoſtien. in tit.de vſuris. §.in aliis autem,
ver.quid de his, vbi ait validam eſſe emptionem
8 annui cenſus, vel † redditus ad uitam alicuius,
quamuis tanto tempore is ſuperuixerit, quod
fructus excedant pretium ſolutum,idem uoluit
Oldr.d.conſ.207. uniuerſis,& hanc opinionem
tenuerunt Bal. Alber. Gemin. Anchar.& alii ſu-
pracitati,in prin.huius quæſtionis,Io.de Anan.
d.c.in ciuitate, uer. quartus articulus eſt, extra
de uſur.Caſtr.in l.ſi pater puellæ, C. de inoffic.
teſtam.Alex.in d.l.de fideicommiſſo, ubi Iaſ. &
Dec.C.de tranſac. idem Dec.in conſ.123.col.1.
nume.1.moder.Gal.in tracta.de uſur.quæſt.72.
num.472.Boer. deci.44.nu.37.Io. Bap.Lup.in
c.nauiganti, commenta.3.§.2.num.96.de uſu.
confirmatur autem hæc ſententia, quia contra-
ctus non ſunt ex euentu æſtimandi, ſed ex eo, ꝙ
9 eſt dum celebrantur,unde ualor† attẽditur,qui
eſt tempore contractus,nòn qui ſuperuenit, l.ſi
uoluntate,C.de reſcind. uend.c.cum dilecti, ibi
tunc ualentem, extra de empti.& uenditio. Bar.
in l.3.§.diui, ff. de iure fiſci, Doctores in l.pretia
rerum,ff.ad leg.Falcid. Bar.in l.2.in fi.C.de re-
ſcin. uendit.ubi omnes cum ſequuntur, l.2. ubi
And.de Baru. & Io. de Plat.C.de præd.& omni
bus reb.nauicu.lib.11. Ruin.in conſ.161.nume.
25.uol.1.Bero.in conſ.72.num.9.uol.1.moder.
Gal.in tracta.de uſur.nume.715.Pinel.in d.l.2.
par.3.cap.4. nume.15. cum multis aliis,& facit
etiam tex.in c.ad aures,ubi glo.fi. de reb.eccle.
10 non alien.ubi ait,quod ut dignoſcatur† an con-
tractus ſit Eccleſię utilis inſpicitur tempus cele-
brati contractus, & Rebuf. in compend.titu.de
reb. eccleſ.non alien. num. 73. Redoan.in eod.
tracta.in titu. de cau. utilit.numero 138.& dixi
in conſ.249.numero 23.& quando contractus
pote[?] eſſe vtilis, & damnoſus a principio,tunc
11 minor† non reſtituitur ſi caſualiter ex poſt dam
num contigit,Caſtr.Alex. Iaſ. Dec.& alij in d.l.
de fideicommiſſo,C.de tranſactio. quos loquen
do de minore allegat Natta in conſ. 181. num.
9.& ratio eſt,quia initio bene conſtitutum non
12 † debet reuocari ex ſuperuenienti caſu, l.non
enim. ff. de itin. actuque priu.l.ſancimus. C.de
adminiſtr.tuto.l. qui furere,vbi Bar. ff. de ſtatu
hom.& inquit Bal.in conſ.19.col.3.vol.4.quod
ex ſuperuenienti caſu non debet ad imperfectũ
reduci,ꝙ legitimè factum eſt,& dicit Alber.in l.
& ſi ſine.§.quæſitum.ff.de minor.quod ſi minor
13 †tempore contractus inſpecto non eſt læſus mi-
nimè reſtituitur ſi poſt contractum læſio ſuper-
ueniat, Afflic.in dec. 340.Crau. in conſ.11.nu.
17.vbi poſt Caſtr.dicit,quod Eccleſia non reſti
14 tuitur in integrum ob probationes,† quę ſuper-
uenerunt, & ſic ob læſionem cauſatam poſt fa-
ctum,de quo pręter Crau.extat deciſio Spec. in
titu.de reſtitut.in integr.§.fi.num.5.uer.minor,
vbi dicit,quod minor non reſtituitur ad produ-
cendum probationes omiſſas ſi illę ſuperuenere
15 cum prius illas ignoraret,†idem voluit Bar. in
l.1.§.nunciatio,num.33.ff.de oper.no.nuntiat.
vbi pulchrè declarat Ruin.in reper.num.220.&
idem uoluit Butr.in cap.auditis,num.28.de re-
ſtit.in integ.Felin.in c.fraternitatis, columna 5.
in prima fallen.de teſtib. Cęphal.in conſ.7.nu-
mero 7.& quę de dubio euentu dicta ſunt confir
mãtur a Doctoribus in d.l. de fideicommiſſo,
ubi inferunt ad alias deciſiones, quas nõ refero
ne ſim longior,& memini me alias in Taurinen-
ſi Senatu ſuſtinuiſſe contra plures excellentes
Aduocatos tranſactionem celebratam inter ma
gnificam Dominam Georgetam della Niue, &
Magnificum Dominum Carolum Carretum,in
qua Dominus Carolus nomine filiæ proprieta-
rię ceſſerat prædictę Dominæ Georgetæ vſufru
ctuarię omnia bona, & iura hæreditaria recepta
quantitate pecuniarum, mox verò dicebat filiã
lęſam,cum tamen lęſio non poſſet probari inſpe
cto tempore tranſactionis, eſt igitur uera con-
cluſio, quod contractus ualet, & non retracta-
tur ex eo,quod alimentarius tantum ſuperuixe
rit, quod multo ultra quantitatem ſolutam re-
ceperit, & Hoſtien.in d. ver. quid de his,dicit
idem eſſe in eo, qui monaſterio tradidit oues
16 †ad vitam reddentes quatuor in ſingulos annos
adiecta pactione, quod ſibi duo ſoluerentur in
ſingulos annos durante tempore uitæ ſuæ, & in
quit,quod ſi oues omnes perirent monaſterium
nihilominus tenetur, nec ei dabitur reſtitutio
in integrum, Rodul.in tracta.de uſur.par.ſecun
da,quæſtio.uigeſimaprima, numero trigeſimo-
quinto, Archiepiſcopus Florentinus,in ſumma
tit.de uſur. capitulo trigeſimoquinto, numero
41.Ioan.Bap.Lup.in d.c.nauiganti commen.3.
§. 2.num. 97.

Intellige tamen non procedere concluſionẽ
ſupra poſitam, quando celebratus eſſet mutui
17 cõtractus,† quia tunc etiam ſi promiſſio alendi,
vel ſoluendi certum quid annuum ſit limitata

57 hominis† taxanda, ut uoluit glo. in l. cum hi. §. ni-
hil autem, in uer. iuuene, & ibi notat Bal. in fi. ff.
de tranſactio. glo. in l. omnium, la ſeconda, ff. de
uſufruc. ſequitur Roder. in l. quoniam in priori
bus, limita. 3. numero 8. C. de inofficio. teſtam.
Lupus in rub. de donatio. inter uirum, & uxor.
§. 25. numero 4. Alciat. in tract. præſump. reg. 1.
præſump. 44. Pinel. in l. 2. par. 3. cap. ultimo, nu
mero 32. Didac. lib. 3. uariat. reſolu. cap. 9. num.
8. moder. Gal. in tract. de uſur. quęſt. 72. numero
475. ubi tamen nouam rationem exponit illius
legis, Rol. latè io conſ. 29. num. 25. uolum. 4. &
nouiſſimè Cordub. in l. ſi quis a liberis. §. ſed ſi
filius, nu. 109. ff. de liber. agnoſ. uel alen. & licet
Afflic. in dec. 34. per totã, teneat diſpoſitionem
illius legis non habere locum in contractibus,
58 † & diſpoſitionibus inter uiuos, tamen eius ſen-
tentia communiter reprobatur id, quod uel ma
ximè patet ex Doctoribus omnibus in princi-
pio huius quæſtionis citatis, qui uolunt eam æ-
tatis rationem haberi in contractu ultra, quod
proximè a nobis citati loquuntur in omnibus
factis, & multi expreſsè in contractibus.

Aduerte etiam, quia citati omnes in præſen-
ti quęſtione loquuntur, quando ex poſtfacto cõ
ſtat de lęſione, quia ſcilicet alimentarius longiſ-
ſimo tempore ſuperuixit, concludunt non impu
gnari contractum niſi inſpecto illius initio eſ-
ſet pronus ad inferendum læſionem. ſed quid ſi
quæſtionem contingat tractari paulò poſt cele-
bratum contractum. & in hoc Fulgoſ. in d. l. ſi
pater puellę, ff. de inoff. teſtam. dicit non attendi
59 quamlibet† modicam lęſionem, ſed inſpici debe
re enormiſſimam, quæ ſi intercedat erit locus re-
medio l. 2. C. de reſcind. uend. ſi uerò non ſit ta-
lis non erit locus reſtitutioni in foro exteriori,
id quod uoluit quoque Anchar. in ſua diſputat.
incipien. antiquis, & modernis temporibus, in
primo caſu, Conrad. de contract. quęſt. 8. con-
clu. 11. ad fi. Didac. lib. 3. uariar. reſolu. cap. 7. nu.
3. placetq́ue mihi opinio, quamuis Caſtren. de
quo prædicti non meminere in d. l. ſi pater puel
læ, illam reprobet futili ratione, quod aliud ſit
emere rem, uel emere fructus rei, & hanc ſenten
tiam probauit Pinel. d. par. 3. cap. ult. num. 31.
ubi tamen in fi. dicit iuſtitiam eiuſmodi contra
ctus eſſe dimetiẽdam a communi hominum ęſti
matione, quantum ſcilicet homines communi-
ter darent pro alimentis ad uitam, in quo articu
60 lo, quale ſcilicet ſit iuſtum pretium† annuorum
redditnum, uel etiam, qui ad uitam conſtituun-
tur, uideri poterit Didac. lib. 3. uariat. reſolu. c.
9. nu. 7. ubi multorum recenſet opiniones, & Io.
Bap. Lup. in l. 2. commenta. 2. §. 2. nu. 73. & ſeq.
C. de pac. inter empto. & uend. ubi multos alios
addit. prędicta nõ omittere uolui, ut lector alio-
rum uideret ſententias. ego uero nulli omnino
conſulerẽ contractum eiuſmodi celebrare, quin
ab eo abſtinendum cenſeo: audiui enim a maio-
ribus Ioannem Picum, qui ob egregias animi
dotes Phęnicis cognomentum meruerat, tali pa
cto magna pecuniarum data quantitate alimen
ta ſtipulatum a diuite, quodã Florentino uene-
no abſumptum, quod is morę impatiens natu-
ralis mortis diem expectaré non poſſet. quare
non ratione iniuſtitiæ, aut ſuſpicionis, ſed ne
peccandi occaſio præbeatur, nemo meo conſi-
lio ita contrahet.

SVMMARIVM.

1 *Clericus teſtari poteſt de bonis quæſitis ex fructibus patrimonialium bonorum ſuorum.*
2 *Clericus teſtari non poteſt de fructibus beneficij, vel quæſitis ex eis.*
3 *Clericus non teſtatur de bonis quæſitis cum pecunia redacta ex fructibus beneficij.*
4 *Clerici bona præſumuntur prouenisse ab Eccleſia, quando non conſtat, quod haberet patrimonialia.*
5 *Clerici bona in dubio præſumuntur ab Eccleſia, quando non conſtat, nec de beneficio, nec de patrimonio.*
6 *Clericus, qui habet patrimonium, & beneficium præſumitur quæſiuiſſe ante promotionem, & defenditur in poſſeſſione.*
7 *Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium.*
8 *Poſſeſſor. In dubio iudicatur pro poſſeſſore.*
9 *Poſſeſſor releuatur ab onere probandi.*
10 *Filius non præſumitur acquiſiuiſſe de bonis paternis, quando poſſidet, alias ſecus.*
11 *Clericus poteſt redditus beneficij conſumere in ſua alimenta, & fructus patrimonij reſeruare.*
12 *Altari, qui ſeruit, viuere debet de altari.*
13 *Expenſa victus, & alia deducuntur in calculando Eccleſiæ redditibus.*
14 *Eccleſiæ redditus, quando taxantur, deduci debet quidquid erogatum eſt in alimenta pauperũ, & captiuorum redemptionem.*
15 *Fructus intelliguntur deductis expenſis.*
16 *Factum quid præſumitur ab eo, qui facere tenebatur.*
17 *Clericus beneficiatus dicitur legitimus, adminiſtrator bonorum ſui beneficij.*
18 *Clericus beneficiatus æquiparatur vſufructuario.*
19 *Adminiſtrator præſumitur ſoluere de bonis, quæ adminiſtrat.*
20 *Extraneus non præſumitur dotare de proprio, quãdo adminiſtrabat bona mulieris.*
21 *Factum quid præſumitur eo modo quo fieri debet.*
22 *Argumentum a communiter accidentibus eſt validum.*
23 *Nemo præſumitur velle ſuum iactare.*
24 *Veriſimile, quod non eſt, falſitatis habet imaginem.*
25 *Argumentum a veroſimili eſt validum.*
26 *Veriſimilitudo transfert onus probandi in aduerſarium.*
27 *Interpretatio ſumi debet in dubio per quam non mereatur quis reprehendi a ſapientibus.*
28 *Clericus præſumitur vixiſſe de fructibus beneficij.*
29 *Clericus in dubio præſumitur acquiſiuiſſe de fru-*

ctibus patrimonij, quando habet patrimonium, & beneficium.

Quæſtio XII.

NON inutilis eſt quæſtio, an
clericus, qui habebat bene-
ficium pingue, necnon bo
na multa patrimonialia, p̃-
ſumatur vixiſſe de fructi-
bus beneficij, vel potius bo
norum patrimonialiũ. & in
ter alias vtilitates ea eſt maxima, q̃a clericus po-
1 teſt teſtari † de bonis quęſitis ex fructibus patri
monialium bonorum, ponunt Doctores omnes
in c. relatum, il ſecondo, & in c. cũ in officijs, de te
ſta. Abb. in c. cum eſſes, nu. 24. ver. quoad primũ
de teſta. Corne. in conſ. 88. col. pen. uer. ſi itaq;.
uol. 2. Didac. qui alios citat in c. 1. nu. 3. de teſt.
vbi loquitur etiam in Epiſcopo, Clar. in tracta.
de teſtam. q. 27. ver. ſed quid dicendum, Menoc.
de arbitr. iud. caſu 195. nu. 4. Port. Imo. in conſ.
34. nu. 16. & in conſ. 136. num. 16. contra uero
2 non poteſt teſtari, aut diſponere † de fructibus be
neficij, vel de bonis occaſione dictorum fructuũ
acquiſitis, d. c. relatum, il ſecondo, & d. c. cum in
officiis, vbi omnes pręcipuè Didac. nu. 5. uer. ſe
ptimò clericum, Abb. in repe. d. c. cum eſſes, nu.
23. Barba. in c. inquirẽdũ, de pecu. cle. ubi idem
dicit in rebus quæſitis ex pecunia, quæ redacta
3 ſit de † fructibus beneficii, quod etiam uoluerũt
Bertran. in conſ. 258. vol. 2. & d. ver. ſeptimò cle
ricum, & quod teſtari non licet clerico de fructi
bus prædictis, tenuit Bal. in cõſ. 80. uol. 5. Card.
conſ. 110. tria ſunt, Clar. d. tract. q. 27. uer. quar-
tò uidendum, Bello. qui dicit communẽ in conſ.
3. nu. 2. Viuius commu. opi. lib. 1. opi. 41. deci.
Peruſ. 33. nu. 15. vt ergo ſciri poſſit, an bona de
quibus clericus teſtatus eſt, vel aliter diſpoſuit
prouenerint a beneficio, uel a patrimonio, præ
ſciendum eſt, quos fructus pręſumatur in alimẽ
ta, & neceſſarias impenſas clericus conſumpſiſ-
ſe beneficii ne an patrimonii, & ſi bona patrimo
4 nialia nõ haberet pręſumendum eſſet, † bona p̃-
ueniſſe ab eccleſia, c. 1. 12. q. 3. c. 1. de pecu. cler.
Abb. in rep. d. c. cum eſſes, num. 24. in fi. uer. aut
non habebat, Roma. in conſ. 159. nu. 4. Barba. in
conſ. 69. col. antepen. uer. ſecundò idem, uol. 3.
Vaſq. illuſtrium q. c. 105. nu. 35. ver. ſecundo ca
ſu, Meno. d. caſu 195. nu. 3. & idem eſt, quãdo ſu
mus in dubio, & non apparet, quod clericus an-
te promotionem bona aliqua haberet, uel poſt
promotionem habuerit aliquod officium, quia
5 tũc præſumitur, bona † de quibus eſt quęſtio, p̃
ueniſſe ex redditu Eccleſię, Ioã. And. in c. 3. de
pecu. cler. Abb. in repet. d. c. cum eſſes, nu. 24. in
fi. ſequuntur Doctores communiter ſecundum
Socin. in conſ. 91. nu. 1. uer. confirmatur hoc in
caſu, uol. 3. Bero. deci. 82. num. 6. Didac. d. c. 1.
numero 6. in princ. & fi. Alciat. de præſumptio.
reg. 1. præſump. 29. numero 9. Clar. qui com-
munem dicit dicta quęſt. 27. uer. ſed quid ſi ni-
hil probatur, Menoc. dicto caſu centeſimonona
geſimoquinto, num. 9.

At ubi clericus habebat bona patrimonii, &
beneficii, ſubeſt vero dubium, an bona de qui-
bus agitur quæſita fuerint ante, uel poſt promo
tionem, tunc ſi clericus, uel hæres eius poſſidet
6 † defenditur in poſſeſſione, & ad Eccleſiam ſpe-
ctat onus probandi, quod fuerint quæſita poſt
promotionem, ut per Gofred. in ſum. tit. de ſuc-
ceſſio. ab inteſta. Abb. in cap. 1. de teſtamen. &
ibi, num. 3. in fi. de pecu. cler. Salic. in authen. li-
centiam. C. de epiſco. & cler. Roman. in conſilio
159. colum. fi. uer. tertio caſu principali, Card. in
conſ. 79. colum. 2. & cum prędictis uidetur tran-
ſire Alexan. in conſ. 116. num. 4. uer. accedunt no
tata, uolum. 7. Barbat. in cap. 1. col. fi. de teſtam.
Dec. in l. fi. num. 53. C. de edic. diui Adr. tollen.
Ripa in c. ſępe, num. 2. uer. ſextum eſt, de reſtitu
tio. ſpolia. & ubi conſtat clericum ante promo-
tionem habuiſſe bona patrimonialia, & is, uel
hęres eius reperitur in poſſeſſione, hanc partem
probauit Didac. in d. c. 1. num. 9. in fi. & Menoc.
d. caſu 195. in fi. quamuis contrarium tenuerint
Io. And. But. Cardin. Imo. Abb. & Henric. Boic
in d. c. 3. de pecu. clerico. & Anch. & Imo. in d. c.
cum in officiis, de teſtam. Barba. in d. c. 1. de teſta.
aliique multi, citat Didac. d. c. 1. num. 8. uer. cæ-
terum, de teſtam. Ioã. Lup. in rub. de dona. inter
ui. & uxo. §. 60. nu. 16. ver. ſed quamuis, Vaſq. d.
c. 105. nu. 15. in prin. & uer. ad idem facit, nam ue
rè plurimum facit ipſa poſſeſſio, quæ ſolet onus
probandi transferre in aduerſarium, quia poſſeſ
7 ſio facit aduerſarium actorem, & actore † nõ pro
bante obtinet is, qui poſſidet. l. 1. C. de alien. iud.
mutan. cau. fac. §. retinendæ, Inſtitu. de interdic.
Bald. in l. fi. quęſt. 6. C. de edic. diui Adr. tollen.
eſt tex. in c. ſępe, de reſtitutio. ſpoliato. item in
8 pari cauſa ſemper † eſt iudicandum pro poſſeſſo-
re, c. cum ſint partium iura, de reg. iu. in 6. c. duo
bus, de pręben. in ſexto, & quod dixi poſſeſſorem
9 transferre † in aduerſarium probandi onus, pro-
batur expreſsè in l. circa. C. de probation. in l.
ius eius, C. eod. titu. in l. liberis. §. fi. C. de liber.
cau. in d. c. ſępe, Bart. in l. 1. in §. 1. in 3. oppo. 3.
par. ff. de oper. no. nunt. & propterea uidemus,
quod ubi ignoratur, an filius acquiſiuerit de bo
10 nis paternis, uel de aliunde habitis, tunc † a gen-
tis contra poſſidentem incumbit onus proban-
di, quod bona prouenerint a patre, Bal. in auth.
ex teſtamento, C. de collatio. Alexander in con
ſilio centeſimoſeptuageſimoprimo, columna
ſecunda, uer. ſed in hoc pondero, uolumine ſex-
to, ubi dicit allegantem eſſe ſuppoſitum oneri
probandi, Abb. in conſilio trigeſimoſexto, co-
lumna prima, uolumine ſecundo, idem uolue-
runt Corn. Crot. & Ruin. allegati a Rolando in
conſilio nono, numero nono, uolumine ſecun-
do, Menoc. in tracta. præſump. libro tertio, præ-
ſump. 50. num. 3.

Vbi uerò quærimus ſolum, an uixiſſe præſu-
matur de fructibus beneficii, uel patrimonii, in
quo conſiſtit noſtra quæſtio, fatendum eſt cle-
ricum præſumi, quod fructus beneficii con-

ſumpſerit

ſumpſerit in alimenta, & alias impenſas ſibi
neceſſarias, nam poteſt clericus beneficiatus
erogare redditum beneficii pro ſe ſuſtinendo,
11 † & fructus patrimonii reſeruare ſibi, & poſte-
ris, Innocen. Hoſtien. Abb. & alii in capitulo,
epiſcopus, de præben. Ioan. de Ligna. in cap.
gratia, de reſcrip. in 6. Socin. in conſ. 91. numero
3. uer. ſecundum, quod præſupponitur, uolum.
3. Didac. qui plures allegat in d. cap. 1. numero
2. de teſtam. Vaſq. d. cap. 105. numero 9. ubi di-
cit communem, Menoc. d. caſu 195. num. 5. Vi-
uius, commu. opin. lib. 2. opin. ubi pariter dicit
communem, Por. Imo. in conſ. 136. numero 12.
Soarez in ſuo theſau. receptar. ſenten. in uer. cle
ricus, num. 98. & ratio eſt, quia ſeruiens altari de
12 bet uiuere † de altari, cap. cum ſecundum, de præ
ben. cap. de his 22. quæſtio. 2. & dicitur expreſ-
ſe in epiſto. diui Pau. ad Corin. cap. 9.

Secundò hoc etiam probatur, quia in calcu-
landis redditibus Eccleſiæ deduci debent impen
13 ſæ omnes neceſſariæ † pro uictu, & alimentis be-
neficiati, & id ſolum dicitur eſſe in redditu, quod
ſupereſt dictis expenſis deductis, quæ dicuntur
onera Eccleſię, ut d. cap. cum ſecundum. ita di-
cunt expreſsè Ioan. Andr. & Imo. in dicto cap.
cum in officiis, ubi dicunt illud ſolum proueni
re ex redditibus Eccleſię, quod uериſimiliter ſu-
pereſt deductis omnibus prælati indigentiis in-
ſpecta illius dignitate, & qualitate, & monet, ac
inſtruit iudicem, ut in calculo deducat in primis
dictas impenſas.

Immo fortius uult in loco prędicto deducen
dum eſſe quidquid prędatus erogauit in alimen-
14 ta † pauperum, redemptionem captiuorum, &
ſimilia opera pia, & hoc idem uidetur uoluiſſe
Bald. in authen. licentiam. C. de epiſcop. & cler.
ita etiam tenet Alexan. in conſ. 116. num. 3. vol.
7. Socin in conſ. 91. nume. 4. in fi. & nume. 5. ubi
allegat Abb. & Iaco. de Rau. uolum. 3. Corne. in
conſ. 79. colum. 2. uer. & eſt aduertendum, uol.
3. idemque ad uerbum repetit in conſ. 88. col.
penul. uer. & eſt aduertendum, uol. 2. Menoc. d.
caſu 195. num. 4. uer. vel ſecundo, & num. 8. Por.
Imo. in conſ. 34. num. 17. & 28. ita enim in ſimili
15 dicimus fructus † intelligi impenſis omnibus de
ductis, gl. Bar. & Ang. in l. in fundo. ff. de rei uēd.
glo. in cap. cum antea, in uer. fructus, ubi Barba.
colum. 2. de pign. Bar. in l. cum quęreretur. §. ul-
timo, ff. de leg. 3. Bal. in l. 1. col. 3. atque ibi Ang.
C. de fruct. & lit. expenſ. cum infinitis adductis
per Tiraq. de retract. conſang. §. 15. glo. 1. num.
1. & ſeq. cum ergo beneficiatus non dicatur fru-
ctus aliquos percipere niſi quod deductis omni
bus expenſis ſupereſt, fatendum eſt præſumi, ꝙ
redditus beneficii conuerterit in eum uſum in
16 quem tenebatur, factum enim ſemper quid † prę
ſumitur ab eo, qui facere tenebatur, argumento
eius, quod ponitur in l. fi. ubi Bar. Bal. & alii. C.
de alimē. pupil. præſtan. Bar. in l. cum ſeruus. ff.
de uerb. oblig. Bald. in conſ. 378. uolum. 1. Abb.
in conſ. 54. nume. 2. & ſeq. uolum. 1. Roman. in l.
ciuitas, nume. 8. ubi Iaſ. numero 18. & Butigel.
numero 40. ff. ſi cer. pet. Alciat. in tracta. præ-
ſumpt. reg. prima, præſumpt. 50. Natta in conſ.
231. numero 3.

Tertiò principaliter moueor, quia clericus
beneficiatus dicitur legitimus adminiſtrator
17 † bonorum ſui beneficij. & eam habet authorita
tem, quæ ſibi a canonibus conceditur, Inno. in
c. indecorum, de ęta. & quali. gl. in l. res Eccle-
ſiæ. 12. quæſt. 1. Archid. in c. ſtatutum. §. aſſeſſo-
rem. de reſcrip. in 6. & ſecundum aliquos dici-
18 tur uſuſructuarius, † gl. in c. præſenti. de offi. or-
din. in 6. Barba. in cap. requiſiti, num. 34. de te-
ſtam. ponunt Doctores in c. cum in officiis, de te
ſtam. adminiſtrator autem, quando aliquid im-
pendit circa bona, quæ adminiſtrat uidetur in
19 dubio ſoluere † non de ſuo, ſed de bonis admini-
ſtratis, ut per Bal. in l. fi. C. de dot. promiſſ. ubi &
ſi extraneus in dubio præſumatur dotem dare
de proprio, & conſequenter donare, tamen fal-
20 lit, quando adminiſtrabat † bona puellæ, & dicit
Bar. in l. Neſennius, num. 5 ff. de neg. geſt. quod
& ſi uideatur ſuo caſu, quis alere animo donan-
di, tamen fallit, quando illius bona adminiſtra-
bat, & ibi quoque ponit Bald. & uideri poſſunt
Anch. in conſ. 300. Corne. conſ. 111. colum. 1.
vol. 2. Barba. in conſ. 69. colum. 1. vol. 3. Bal. No
uel. in l. 1. nume. 79. ff. ſolu. matr. Brun. de ſtatut.
excluſ. fœmina. articu. 6. nume. 240. Coraſ. in l.
qui liberos, nu. 120. ff. de ritu nuptia. Campeg.
de dot. quęſt. 24. Alba in conſ. 12. num. 1. & ſeq.
Alciat. in conſ. 153. num. 3. & tetigi ſępe in titu.
quando alimenta pręſtita repetantur in quęſtio
ne de matre uictrico, & aliis. ita ergo in propoſi
to cum clericus adminiſtrat bona beneficii fa-
ciatque impenſas neceſſarias pro ipſo benefi-
cio, & onera beneficii ſuſtineat præſumendū eſt,
quod faciat de fructibus beneficii, non de bonis
propriis.

Quartò conſueuere paſſim prælati uiuere, &
omnia neceſſaria ſibi prouidere de fructibus be
neficiorum, ut eſt notorium, ideo præſumitur
21 ſemper id factum eſſe atque eo modo † factum,
quod, & quo fieri conſueuit, ut eſt tex. in l. fi. C.
de fideiuſſor. quem ad hoc dicit notandum Bal.
in rub. C. de fide inſtrum. nume. 8. in fi. Alex. ad
Bar. in l. in bello. §. factæ. ff. de captiu. & poſtlim.
reuerſ. latè Felin. in cap. cum M. Ferrarienſis, nu.
5. de conſtitu. Sapia in l. ſi emancipati, num. 30.
C. de collatio. Ioan. Lup. in reper. capit. per ue-
ſtras, in 1. notab. §. 1. nume. 1. & 2. de donat. inter
uirum, & uxo. folio mihi 123. Natta in conſilio
146. nume. 8. quibus in locis inferunt ad alias
quæſtiones. valet enim argumentum a commu-
22 niter accidentibus, † ut in l. certi condictio. §. ſi
nummos. ff. ſi cer. peta. latè alios cumulans Mar
ſil. in ſingula. 1. Euerard. loco 56.

Quintò adduci etiam poteſt, quod non eſt
uеroſimile uelle pręlatus ſeruare fructus Ec-
cleſiæ, & redditus patrimoniales diſsipare, uel
in uſus neceſſarios conuertere, cum ſciat,
uel ſcire debeat ſe de eccleſiaſticis redditibus
minimè poſſe diſponere poſt mortem, ſicuti poſ
ſet de patrimonialibus, hoc. n. eſſet ſuū ꝑdigere
23 † quod non eſt credendum, l. cum de indebito, ff.

de probatio. & quod non eſt ueriſimile habet
24 falſitatis† imaginem, Neuiza.in conſ.66.num.
55.Tiraquel.in l.ſi unquam, in præſatio.nume-
ro 37.C.de reuoc.dona.D.Becius,in conſ.101.
nume.46.& ualet argumentum ab eo,quod eſt
25 †veroſimile.l.generaliter.§.cum autem.C.de in
ſtitu.& ſubſtitut.ſub condit.fact. l. cum acutiſſi-
mi.C.de fideicommiſ.l.ex facto.§.ſi quis autem
ſuſceperit. ff.ad Trebellia. cap.requiſiſti, de te-
ſtamen. l. Titius.§.Lucius Titius. ff.de liber. &
poſthum. quinimo ueriſimilitudo militans pro
una parte transfert onus probandi in aduerſa-
26 rium.†tex.eſt iuncta glo.in l.ex perſona,& in l.ſi
ue poſſidetis,ubi Bal. Caſtren.Salicet. & alii.C.
de probatio. Euerar. loco 5.colum. 5.uer.item
quarto ualet.

Sextò ſine dubio ſi prælatus fructus Eccleſiæ
ſeruaret, & patrimoniales erogaret in uſus ne-
ceſſarios iuſtè poſſet reprehendi a prudentibus.
tamquam incautè, & imprudenter egiſſet,in du
27 bio uerò ſumi debet interpretatio † per quam
faciens actum non mereatur a prudentibus re-
prehendi. l. Saluius Ariſto. ff.de legat.præſtan.
Crau. in conſ.3. numero 23. D. Becius in conſ.
51.num.13.

Septimò hoc ipſum uoluiſſe uidētur omnes
Doctores ſupra a nobis citati, qui uolunt, quod
prælatus poſſit ſeruare fructus ſui patrimonii,&
ſe alere de fructibus beneficii,item ii,qui tenent
in rationandis beneficii ſructibus deducantur
impenſæ omnes neceſſariꝗ pro alimentis, & ui-
ta prælati atque onera quæcunque beneficio
18 iniuncta, & ita in † indiuiduo dicit Maſcard. in
ſuo tract. de probatio.concluſ. 715.in fi.

Poſtremo hæc ſententia eſt apud illos indu-
bitata, qui dicunt prælatum præſumi, quod de
29 bonis ſui patrimonii acquiſiuerit † quidquid
poſt promotionem acquiſiuit, etiam ſi habeat
redditus tam Eccleſię, quam patrimoniales,ut
per Doctores in c.1. 2.quæſt.4.in quo tamen ui-
deri poteſt Abb.in dicto c.cum eſſet,nume. 24.
Innoc.& Doctores in c.cum in officiis,Bal.Sali.
& alii in auct. licentiam. C. de epiſcop. & cler.
Roma.in conſ. 346. nu.4.Soc.d.conſ.91. uol. 3.
Corne.d.conſ.88.uol.2.conſ.79.uol.4. Didac.
d.c.1.num.10.de teſtam. Vaſq.illuſtr.quæſtio.c.
105.Menoc.in d.caſu 195.per totum,quia ſi id
admittitur pro uero ſupponitur in antecedens
neceſſarium,quòd præſumatur vixiſſe de fructi-
bus be neficii.

SVMMARIVM.

1 *Vxori alimenta relicta non debentur ſecunda, quã poſt teſtamentum duxit.*
2 *Diſpoſitio teſtatoris includit ſolum ea, quæ extabant tempore teſtamenti, non quæ ſuperuenerunt.*
3 *Cognatis relictum defertur ſolum ijs, qui extant teſtamenti tempore.*
4 *Vxori relictum non debetur niſi uxor ſit teſtamenti tempore.*
5 *Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecundum tẽpus verbi.*
6 *Matrimonium expectare cum ea, quæ nunc habet maritum turpe eſt.*
7 *Euentus triſtis non eſt cogitandus.*
8 *Maritus non præſumitur cogitare mortem vxoris.*
9 *Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum aduerſus præteritionem poſthumi nati ex vxore, quam teſtator duxit poſt conditum teſtamentum.*
10 *Poſthumum inſtituens intelligitur non ſolum de primo, ſed etiam de ſecundo.*
11 *Filij quando inſtituuntur veniunt etiam ij, qui ex ſecunda vxore poſtea ſuſcipiuntur.*
12 *Legatum filijs relictũ debetur ſuſceptis, non ſolum ex prima, ſed etiam ex ſecunda.*
13 *Indefinita æquipollet vniuerſali tam circa perſonas, quam circa res.*
14 *Vxori relicta alimenta debentur ſolum primæ.*
15 *Filij quando excluduntur non veniunt ſuſcepti ex ſecunda vxore.*
16 *Vxori alimenta relicta debentur tam ſecundæ, quam primæ, quando teſtator eo tempore nullam habebat vxorem.*
17 *Indefinita non æquipollet vniuerſali quando militat diuerſa ratio.*
18 *Filijs relictum non includit naſcituros, quando verificari poteſt in iam natis.*
19 *Vxori alimenta relicta debentur etiam ſecundæ, quando agimus de vxore tertij, non teſtatoris.*
20 *Hæredis appellatione venit ſolum primus, quando teſtator loquitur de ſuis, ſecus ſi de hæredibus tertij.*
21 *Legata regulariter fiunt ob merita.*
22 *Vxori alimenta relicta, an debeantur etiam ſecũdæ, quando agitur de vxore tertij, qui tunc vnã habebat.*
23 *Vxori alicuius tertij, quando relinquuntur alimenta contemplatione tertij tunc debentur ſecundæ ſicut primæ.*
24 *Diſpoſitio non reſtringitur ad primum actum, quãdo in eo non impletur effectus.*
25 *Extenſio de perſona ad perſonam non fit.*
26 *Extenſio ad aliam perſonam non fit quando diſpoſitio eſt concepta per nomina propria.*
27 *Extenſio de perſona ad perſonam non fit ex veriſimili mente diſponentis.*
28 *Inſtitutio filiorum non trahitur ad eos, quos teſtator ignorabat habere.*
29 *Vxori alimenta relicta nomine proprio non debentur ſecundæ vxori.*
30 *Maſculinum non concipit fœmininum, quando profertur ſub nomine proprio.*
31 *Perſonalis dicitur diſpoſitio, quando fit per nomina propria.*
32 *Dictus dictio non refertur niſi ad eos, qui corporeis oculis legi poſſunt.*
33 *Hæredis appellatio non includit hæredem hæredis, quando poſt expreſſionem nominis proprij dicitur de dictis hæredibus.*
34 *Vxori alimenta relicta non debentur ſecundæ, quãdo prius facta eſt mentio de proprio nomine, & poſtea per relationem dicta, vel prædicta.*
35 *Vxori alimenta relicta non debentur etiam pri-*

ma ſi non reperitur uxor tempore mortis teſtatoris.

36 *Vxori legatum non debetur, quando tempore mortis matrimonium eſt ſolutum morte, vel diuortio.*

37 *Donatio inter uirum, et uxorem reuocatur morte, uel diuortio.*

38 *Inimicitia prabent iuſtam cauſam reuocationi legati.*

39 *Matrimonium nō poteſt ſolui diuortio, quia quos Deus coniunxit, homo non ſeparet.*

40 *Diuortium hodie non permittitur, ſed ex cauſis thori ſeparatio.*

41 *Maritus non ſuccedit uxori, nec econtra, quando thorus ſeparatur mala gratia.*

42 *Maritus ſuccedit uxori, quando thorus ſeparatur ob uxoris adulterium, uel aliam culpam.*

Quæſtio XIII.

DVBITABILIS eſt quęſtio ſi teſtator
relinquat alimenta uxori ſuæ, an ea de
functa ſi alia ducta decedat cum eodē
teſtamento debeantur alimenta ſecundę quoq;
uxori. & Bald. in l. fin. num. 7. de indic. uiduit. tol
1 len. dicit † non deberi per tex. in l. ſi quid earum,
§. fin. ff. de legat. 3. ubi quæ prioris uxoris cauſa
erant parata non debentur ſecundę, niſi ei quo-
que expreſſe fuerint aſſignata, Iaſ. in l. diuortio,
§. quod in anno, num. 20. ff. ſol. matr. ubi moue-
tur, quia omnis diſpoſitio uerificatur in prima
uice, l. boues, §. hoc ſermone, ff. de uerb. ſigni. Cre
menſ. ſingu. 8. ubi ſimpliciter tranſit cum Baldo,
Tiraquel. in præfatio. l. ſi unquam, num. 107. C.
de reuoc. donatio. ubi addit Felin. Dec. Abb. &
Cottam in locis ibi deſignatis, Didac. in c. requi
ſiſti, num. 3. de teſtam. & cum hac ſententia tran
ſire uidetur Rui. in conſ. 30. nu. 7. uol. 2. Menoc.
in conſ. 106. nu. 68. & ſeq. ubi ait hoc etiam uo-
luiſſe Alex. in conſ. mox allegando. & mouetur
ea ratione quod diſpoſitio teſtatoris refertur sē-
2 per † ad ea, quæ ſunt tempore teſtamenti, non au
tem ad ea, quæ ſuperuenerunt, eſt text. in l. uxo-
rem, §. teſtamento, il 1. ff. de leg. 3. & in l. ſi ita, ff.
de au. & arg. leg. l. fi. §. 1. ff. de leg. 2. l. nomen, §.
filio, ff. de leg. 3. Bal. in conſ. 84. nu. 1. uol. 2. Ca-
pra in conſ. 45. num. 12. Corne. in conſ. 14. col.
2. uer. tamen his uon obſtantibus, uol. 1. Roman.
ſing. 503. Soci. iun. in conſ. 99. per totum, uol. 3.
Caualca. in tracta. de uſufr. mulie. relic. num. 85.
Menoc. in conſ. 97. num. 72. uer. huc ſpectant, Si
mon de Pret. de interpret. ultim. uolun. lib. 4. du
bitat. 9. num. 34. & ſeq. folio mihi 403. Mantica
de coniect. ultim. uolun. lib. 3. tit. 11. & quamuis
iura prædicta loquantur de rebus, tamen idem
omnino uidetur reſpectu perſonarum, ut proba
tur ex doctrina Bar. ī l. ſi cognatis, ff. de reb. dub.
3 ubi relictum factum cognatis † applicatur ſolum
ijs qui extabant tempore teſtamenti, nō alijs po
ſtea natis. accedat quod relictum uxori non ha-
4 bet locum, niſi † ea ſit vxor tempore teſtamenti,
l. item ſi legato, §. fin. ff. de lega. 3. l. 2. in fi. & l. 3.
ff. de au. & argen. lega. Rurſus facit, quia quali-
5 tas adiecta uerbo, † debet intelligi ſecundum tē-
pus uerbi, l. in delictis, §. ſi extraneus, ff. de noxa-
lib. l. prima, §. tutoris, ff. quod iuſſu, l. Titius, in
principio, ubi Bar. ff. de teſtam. milit. Doctores
in l. ſi ex facto, in prin. ff. de uulg. & pupil. Alexā.
in conſ. 5. num. 3. uol. 7. Tiraq. de retrac. conſan.
§. 1. glo. 9. num. 94. cum ſimilibus. dum ergo dici
tur, relinquo uxori meæ, intelligitur de ea, quæ
relicti tempore erat uxor, non de futura.

Addo quod de ſecunda uxore maritus nō po
tuit intellexiſſe, niſi moriente prima, quam tunc
habebat in matrimonio, pręcipue inſpecto no-
ſtro tempore in quo exoluere diuortia, & nemi-
ni licet primam dimittere uxorem, ut aliam du-
dat, nec duas eodem tempore vxores habere, vt
non eſt uerisimile, quod mortem uiuentis uxo-
tis cogitauerit: eſſet enim turpis cogitatio, ut in
quit textus, in l. ſi quis poſthumus, poſt princip.
ff. de liber. & poſthum. ubi turpe eſſe dicitur ex-
6 pectare † matrimonium cum ea, quæ nubere nō
poteſt, niſi uiro mortuo, & nemo cenſetur cogi-
7 tare † triſtem euentum, l. inter ſtipulantem, §. ſa-
cram, ff. de verb. obli. & per illum tex. inquit So
cin. in con. 126. numero ſexto, uolumine tertio,
quod maritus non cenſetur ſperare, aut cogitare
8 † mortem uxoris, & infert quod & ſi donatio nō
reuocetur ob ſuperuenientiam filiorum, quan-
do donans de liberis cogitando renunciauit, l. ſi
unquam, C. de reuoc. donat. tamen hoc non eſt
uerum, quando mortua ea uxore, quam tunc ha
bebat aliam duxit ex qua filios ſuſcepit, quia
de ijs, qui ex alia uxore ſuperinducenda non
naſcerentur, non cenſetur cogitaſſe, quando
prima uiuente ad donationem deuenit, & dicit
Bald. in conſilio 239. quia ultimus, columna ſe
cunda, uolum. tertio, quod & ſi codicillaris clau
ſula conſeruet teſtamentum aduerſus nullita-
tem, quæ oritur ob poſthumi natiuitatem igno-
9 ranter † præteriti, tamen hoc non habet locum,
quando mortua uxore, quam habebat tempore
teſtamenti aliam duxit ex qua ſuſcepit filium,
quia ille poſthumus rumpit teſtamentū, nec pro
deſt clauſula codicillaris, quia de illo nō potuit
teſtator cogitaſſe, & coniecturam uoluntatis ad
id referre debemus, quod uerisimile eſt ſecundū
naturalem rationem, & prædictas deciſiones re-
fert, & ſequitur Tiraquel. in præfatio. l. ſi vnquā,
numero centeſimotertio, & numero centeſimo-
octauo, ubi aliis comprobat ſimilibus addens,
quod qui loquitur de matrimonio uidetur intel
ligere ſolum de primo, l. dotis promiſſio, §. fin. ff.
de dotis promiſ. & pro hac parte multa ponit
Menoc. in conſilio centeſimoſexto, numero ſexa
geſimoprimo, & ſeqq.

Contra tamen principalem Baldi deciſionem
tenuit Alex. in conſ. 171. uiſo proceſſu, nu. 3. uer.
ſupereſt modo uidere, uol. 2. ubi ait, quod ali-
menta relicta intelliguntur non ſolū primæ, ſed
etiam de aliis, mouetur ex textu in l. placet, cum
l. ſeq. ff. de lib. & poſthum. ubi qui poſthumum
10 naſciturum inſtituit, intelligitur † non ſolum pri
mum

mum inſtituiſſe,ſed alios quoque. & licet illa di
ſpoſitio ſauorabiliter procedat,ut ſuſtineatur in
ſtitutio,tamen non minus fauorabilis eſt alimen
torum cauſa, quam inſtitutionis, & per hoc re-
ſpondet taciꝫ obiectioni: dicũt enim Doctores
quud illud procedit ſpeciali ratione prædicta,
vt per Iaſ.in dicta l.placet, nume.decimonono,
Tiraq.in d.§.hoc ſermone, limitat.3.num.20.al
legat etiam textum in l.qui filiabus, §.1.ubi gl.
ff.de leg.1. vbi relictum extenditur ad omnes tã
natos,quam naſcituros, item allegat text. in l. ſi
cognatis,ff.de reb.dub.in l.cum ita,§.fin.ff.de le
gat.2.& improbat Bal.in dicta l.fin. reſpondet-
que ad textum in l.ſi quid earum.§.fin.ff.de leg.
ſecundo, quod loquitur in caſu certo, quando
legatũ reſtringitur ad ea,quæ uxoris cauſa erant
parata,nam ubi non apparet quod fuerint para-
ta cauſa ſecundæ uxoris ei non debentur, licet
appareat parata fuiſſe cauſa primæ, ibi ergo ſe-
cunda uxor excluditur, quia ei nõ conuenit qua
litas legato adiecta, & per eaſdem rationes, ſed
breuius recitatas, Idem tenuit Alexan.ad Bal. in
d.l.fin.numero ſeptimo,C.de indi.uidui.tollen.
ubi refert ſe contra Baldum conſuluiſſe Alexan
drum,ſequitur Felin.in capitulo fi. numero ſex-
to,uer.pro iſta ſallentia,de treu.& pace,eandem
deciſionem probauit Socin. in conſ.48 num.4.
& ſeq.uolumine tertio,vbi mouetur,qnia inde-
finita in materia fauorabili æquipollet uniuerſa
li,dicta l.placet,Gram.in deciſ.102. nume.114.
quia indefinita ſecundum eum refertur ad om-
nes,Tiraq.in dicto §.hoc ſermone,in 3.limit.nu.
13.Cordub.in l.ſi quis a liberis,§.utrum, num.
35.ff.de liber.agnoſcen.uel alend.comprobatur
hæc ſententia per tex.in l.filij appellatione, ff.de
verbor.ſignifi.ubi filij appellatio comprehendit
omnes tam naſcituros, quam natos, & tam ex
prima, quam ex ſecunda uxore,alias non inclu-
deret omnes, ut ibi aduertit Rebuſt. addo textũ
in l.filius a patre,§.ſi quis ex certa, ff. de liber. &
poſthum. arguendo a contrario ſenſu, ibi enim
dicitur quod inſtituens filios ex certa uxore ſub
mittit teſtamentum periculo nullitatis, ſi ex alia
uxore fillos ſuſciperet, quia illi eſſent præteriti
non inſtituti. præſupponit igitur quod ſi filios
11 † ſimpliciter inſtituiſſet non ſe reſtringendo ad
vxorem certam,uenirẽt etiam ſuſcepti ex ſecun-
da uxore, ita ex eo textu arguit Iaſ. in l. placet,
numero 4.& num.21.ff.de liber. & poſthum.fa-
cit quod tradit Dec. in conſilio 236. numero 6.
uerſic.ad tertium dubium,ubi legatum, uel fidei
12 commiſſum relictũ filiis alicuius † debetur ſuſce
ptis nedum ex primo, ſed etiam ex ſecundo ma-
trimonio, ſequitur Mantica in tract.de coniect.
vltim.uolunt.libro octauo,titulo ſeptimo,num.
13.& per prædictas deciſiones conſului alias in-
ter Illuſtres dominos fratres Scarampos de Ca-
rio, quod legatum aureorum mille quingento-
rum,factũ domino Ioan. Angelo a domino Lu-
douico fratre, ſi filios haberet, purificatum fuit
ex eo, quod dominus Ioan. Angelus ex uxore
quam poſt teſtamentum duxerat filios ſuſcepit,
licet ex alia, quam habebat tempore teſtamen-
ti,nulli extarent filii, uerum eſt, quod aliæ con-
currebant coniecturæ, ut ibi uideri poteſt. acce
dat quod pro comprobatione huius ſententię,
13 quod indefinita † non modo circa res,ſed etiam
circa perſonas æquipollet uniuerſali, ut in l. ſi
pluribus,in principio, ubi notat Barto. ff. de le-
tis ſecundo,l.ſi ita relictum, in principio, ff. eo-
dem titulo, Din.& Rub.de regulis iuris, in 6.a-
lios cumulat Alexand. in conſilio uigeſimoſe-
cundo,numero quarto,uolumine quarto,quod
eſt repetitum in conſilio trigeſimotertio, nolu-
mine ſeptimo,Ruin.in conſilio trigeſimoquar-
to,numero tertio, uolumine ſecundo. cum uero
dixit de uxore intelligi debet de omnibus non
de ea ſola, quam tunc habebat,cum eadem ra-
tione poſſit omnes includere.

In tanta igitur Doctorum uarietate, quid di-
cendum, ſecunda quæſtio facta eſt dubia ex di-
uerſitate factorum, ideo ad compendium redu-
cendo,& omnes caſus amplectendo, dico quod
14 ubi teſtator uxori ſuę † alimenta reliquit, tunc
includitur ſolum ea, quam tunc habebat in ma-
trimonio, & hoc caſu uera eſt Baldi deciſio,
quam in his terminis probat etiam Pet. Pecche
in tracta.de teſtam.coniugato.libro primo,capi
tulo decimoſexto,& hanc ueriorem, & commu
niorem dicit Caualcan.in tracta.de vſufruc.mu-
lie. relic. numero centeſimononageſimoſexto,
circa finem, uerſic.mihi autem uidetur,ubi eam
ſequitur poſt longam diſputationem, licet in
contrarium multa dixerit Simon de Pret.in tra-
cta.de interpretatione ultim.uolunt.libro quar-
to,interpret.prima, dubitatio. decima, numero
quarto, ubi ait fruſtratoriam eſſe omnino hanc
diſcuſſionem, quando agimus de uxore teſtato-
ris,& hanc partem tenet Picus,ante eos, in l.Ti-
tia,§.Titia,numero centeſimonono, ff. de legat.
ſecundo, ubi dicit, in uerſiculo, ego ſalua opi-
nione,quod teſtator ob aliqua primæ uxoris be
ne merita,& ex particulari affectione,l.nec adie-
cit, ff. pro ſocio, ſicuti in caſu contrario loquen
do in donatione, dicit idem Socin. in conſilio
centeſimouigeſimoſexto,uolumine tertio, quẽ
citat,& ſequitur Tiraquel.dicta præfatio.l.ſi un
quam, numero centeſimodecimo, C. de reuoc.
15 donatio.quod excluſio filiorum prioris † matri-
monij non extenditur ad ſuſceptos ex alia uxo-
re, quia potuit pater odio habere uxorem præ-
ſentem,& liberos,non autem eos, quos erat ſu-
ſcepturus, tranſit item cum hac parte Felin. di-
cto capitulo finali, numero ſexto, uerſiculo, ſed
profecto in ſtricta, de treu. & pace, dicens quod
affectio, uel meritum uxoris, tunc uiuentis po-
tuit mouere teſtatorem, & ſic ratio ſubiectæ ma
teriæ prohibet intelligi de ſecunda uxore,Man-
ti. de coniec. ultim. uolun. libro octauo, titulo
decimoquinto,numero ſecundo,& tertio,& prę
dicti ferè omnes non aduertunt terminos Alex.
contradicentis plurimum differre a caſu Baldi,
quidquid tamen ſit, in caſu Baldi conueniunt
prædicti omnes legatum non deberi ſecundæ
uxori.

Reſtringitur tamen, ut non procedat, quan-
do

do is, qui legauit, nullam habebat uxorem,
16 quia tunc uenit non minus ſecunda, † quam pri
ma. ceſſat enim ratio ſupra relata, quod teſtator
conſiderauerit affectionem, uel meritum uxoris,
quam tunc habebat, ita doctrinam Bal. declarat
Alex. in d. conſ. 171. num. 6. uerſic. prętcrea da-
to, quod. uolumine ſecundo, vbi & ſi primum re
prehendat Baldum, tamen deinde inquit, quod
ſi non habet uxorem nõ poteſt moueri propter
aliquam affectionem, ex quo affectio non cadit
erga perſonas incognitas, hãc limitationem pro
bauit Picus in dicto §. Titio, numero centeſimo-
octauo, de legat. ſecundo, ubi ita fędere diſtin-
ctionis conciliat contrarias ſententias, quia hoc
caſu nõ potuit moueri teſtator ob affectionem,
eodem quoque modo diſtinguit Felin. in dicto
capitulo fin. numero ſexto, uerſiculo, ſed profe-
cto per eandem rationem. & uerba Pici, ita ut al
ter ab altero ſit mutuatus reſolutionem, Ruin. in
conſilio 124. num. quarto, uolumine ſecundo,
ubi tamen ex prædictis citat neminem, ſed dicit
hoc modo Alexan. deciſionem ſaluari poſſe, Di-
dac. in dicto capitulo, requiſiſti, numero tertio,
de teſtam. Manti. dicto libro octauo, titulo 15.
numero tertio, Simõ de Pretis dicto lib. 4. inter-
pretat. prima, dubita. 10. num. 6. in fi. uerſ. alias
intellige, & declara, & hoc caſu omnes rationes
ſupracitatæ pro Alexandro bene procedunt, in-
definita enim æquipollet uniuerſali etiam circa
perſonas, quia eadem ratio, circa ſecundam uxo
rem, quæ militat circa primam, ſed in primo ca-
ſu Baldi non eſt eadem ratio, quia erga uiuẽtem
uxorem poterat ſubeſſe, uel affectio, uel meritũ,
quod non cadit in ſecunda, & quando militat
diuerſa ratio ceſſat regula prædicta, & indefinita
17 † non æquipollet uniuerſali, Alexan. in conſilio
55. num. decimoſexto, uolumine quarto, Corn.
in conſilio 138. colum. ſecunda, uolum. tertio,
Dec. in conſilio 388. numero 3. & in conſi. 425.
in fi. Rip. in rub. ff. ſolu. mat. numero 37. Crau. in
conſilio 33. numero decimoquinto, deciſ. Pede-
mon. 27. numero quinto, & pro hac limitatione
facit quod poſt Roma. in conſilio 231. inquit So
cin. iun. in conſilio 172. numero uigeſimoquar
to, uer. præterea, ut dixi, & nume. uigeſimoocta-
uo, uolumine ſecundo, ubi ait quod relictum fa-
18 ctum filiis † non includit naſcituros, quando po
teſt uerificari in iam natis, idem uoluit Pariſ. in
conſilio 71. nu. 14. uol. 4. ſequitur Menoc. in con
ſilio 106. num. 60. & ſeq. ubi poſtea expreſſe ap-
probat diſtinctionem prædictam conſtituendo
differentiam, quando diſpoſitio de præſenti po-
terat uerificari, uel quando non poterat uerifica
ri, addo quod prædictam ſententiam probauit
etiam Ruin. in conſilio uigeſimoſecundo, nume
ro undecimo, in fi. uolum. ſecundo, ubi ait, quod
ſi teſtamenti tempore nulli extant filii diſpoſi-
tio de eis facta intelligitur de naſcituris, Alciat.
in conſilio 495. num. primo, & probaui in conſ.
225. numero 20. quod ſi hæc ſententia uera eſt,
quando agitur de vxore teſtatoris, multo magis
uendicabit locum, quando eſſet quæſtio de uxo
re alicuius tertij, iuxta ea, quæ paulo inferius.

Declaratur item concluſio Baldi, ut non pro-
cedat, quando alimenta relinquerẽtur non uxo-
ri ipſius teſtatoris, ſed alterius tertij alicuius: eo
19 enim caſu † includitur non ſolum prima, ſed etiã
ſecunda uxor, ita loquitur Alexã. in dicto conſ.
171. per totum, uolum. 2. & ad id animaduertit
Mantic. de coniect. ultim. uolun. dicto lib. 8. tit.
15. in fi. Simon in dicto lib. quarto, interpret. 1.
dubit. 10. numero ſexto, prædicta deciſio confir-
matur ex eo quod uoluit Bal. in l. fin. num. 4. C.
de hæred. inſtit. ubi dicit quod ubi teſtator men
20 tionem facit de hæredib. † ſuis, tunc uenit ſolum-
modo primus hęres, ſi uero diſponit de hærede
alicuius tertij, tunc uenit etiam hæres hęredis,
atque ita non ſolum primus, ſed etiam ſecundus
hæres, & eum ſequitur Ancha. in conſilio cente-
ſimotrigeſimo, columna ſecunda, numero ter-
tio, & licet Bal. nullam rationem alleget, Anch.
tamen dicit rationem eſſe, quia relicta teſtato-
21 ris † fiũt ob merita, l. nec adiecit, ff. pro ſocio, me
rita autem non cadunt in ignoratos, ideo relin-
quendo ſuis hęredibus non refertur ad illos, er-
ga quos teſtator nullam affectionem habebat,
& qui non ueniunt directè, ſed obliquè ad eius
ſucceſſionem, eandem Bal. doctrinam ſequutus
eſt Caſtr. in conſilio centeſimononageſimoſepti
mo, colum. finali, uolumine ſecundo, ſed clarius
id declarat Alexand. in l. fin. numero quinto, C.
de leg. ubi dicit quod ubi teſtator mentionem
facit de hęrede proprio, uidetur reſpectum habe
re ad affectionem erga hæredem ſcriptum, quæ
ceſſat in hærede ſecundo, qui eſt teſtatori inco-
gnitus, & incertus, idem Alex. in conſilio 173.
numero ſexto, uerſiculo, item fallit quando de
hærede, uolumine quinto, quia loquendo de hæ
rede alterius non mouetur ex affectione, quam
haberet ad illius, cum primum neque cogno-
uerit, & ignorauerit, quis illi futurus eſſet hæ-
res, idem Alexand. in conſilio quadrageſimo-
nono, numero ſexto, & ſequenti, uolumine ſex-
to, ubi dicit Bald. theoricam eſſe generalem, &
notabilem, Rui. in conſilio centeſimouigeſimo-
nono, numero ſexto, in fine, uolumine ſecundo,
ita ergo in propoſito cum teſtator uxori ſuæ re-
linquit alimenta cenſetur motus affectione erga
pręſentem, proinde nõ debetur legatum ei quã
poſtea duxit, & quę tempore legati erat, ſibi in-
cognita, cũ uero legat uxori alicuius tertij, tunc
non moueatur particulari aliqua affectione, quã
haberet erga uxorem tertii, ſed potius amore ter
tii uenit prima, ſecunda, & ulterior.

Difficultas eſt ſi procedat hęc limitatio, quan
22 do tertius eo tempore † uxorem habebat, an ue-
ro ſolum, quando carebat uxore. porro quando
tertius carebat uxore res ſecundum prędicta du
bio caret, quia militat ratio quod non potuit te
ſtator magis affectionem habere ad primã, quã
ad ſecũdam, cum tunc nullam haberet, & utraq;
ſibi eſſet incognita, at ubi tertius ille habebat u-
xorem tempore teſtamenti, uidetur motus teſta
tor particulari affectione erga illam, & in ea mi-
litat ratio, quæ allegatur in uxore teſtatoris,
ideo uideretur idem ius ſtatuendum eſſe, & ſi-

mile

mile ſupra adductum de hærede nõ uidetur pro-
cedere, quia cum teſtator relinquit hæredi alicu
ius tertii uiuentis ſubſiſtit ratio deficientis erga
incognitos, quæ tamen ceſſat, cum loquimur de
uxore, quia hæres uiuentis ignoratur, cum eius
nulla ſit hæreditas, ut uiuentis uxor cognoſci-
tur, & ſciri poteſt, & Ruin. in conſilio trigeſimo,
numero tertio, & numero ſeptimo, uolumine ſe
cundo, uidetur tenere quod relictum hoc caſu
non extendatur ad ſuturas uxores, ſed reſtringa
tur ad eam quę aderat tempore teſtamenti. dicit
numero quarto, uerſiculo, ſed ubi tertius, quod
ſi filiabus alicuius tertii relicta eſt dos; tunc ſi
tempore teſtamenti extabunt filiæ, nulla dos de
betur naſcituris, & pro hoc facit, quod dixi ſu-
pra ex Rom. in conſilio ducenteſimotrigeſimo-
primo, Socin. iun. conſilio centeſimoſeptuage-
ſimoſecundo, numero vigeſimoquarto, uolum.
ſecundo, & tetigi in conſilio cẽteſimouigeſimo-
quinto, numero uigeſimo, quod relictum factũ
filiis non applicatur naſcituris, quando poteſt
uerificari in iam natis, ſed Mantica dicto titulo
decimoquinto, in fine tenet deberi legatum etiã
ſecundæ uxori, dum ſubdit præſertim, cum Ti-
tius legatarius nullam haberet uxorem tempo-
re conditi teſtamenti, illa dictio implicat caſum
magis dubitabilem æquè, ac ſi dixiſſet, ſecunda
uxor uenit, licet tempore teſtamenti alia ex-
taret, ſed multo magis uenit, quando teſta-
menti tempore nulla uxor extabat. ego arbitror
retento themate, in principio propoſito, quod
ſcilicet teſtator legauerit uxori alicuius alimen-
ta deberi ſolum primæ, quæ eſt nota teſtato-
ri, & præſumitur ab eo dilecta, non etiam ſe-
cundæ, quæ erat incerta, & hoc caſu non ui-
deo diuerſitatis rationem, quod legatur uxo-
ri propriæ, uel tertij, quia utroque caſu eadem
ſubeſt ratio, & non obſtat conſilium Alexan-
dri, quia non loquitur, quando alimenta ſo-
lum relinquuntur uxori, & filiis alicuius, ſed
quando alicui relinquuntur eiuſque uxori, &
filiis, atque ita quando & filiis relinquitur con-
templatione uiri, & patris reſpectiuè, ut ibi
numero ſexto, in fine, uerſiculo, ſed fuit motus
propter affectionem. imo, numero ſecundo, ui-
detur iſto caſu loqui, & hic caſus eſt clarus, ut di
cam paulo poſt. accedat quod ubi uxor extar
tempore teſtamenti non poteſt diſcrimen con-
ſtitui inter proprium nomen, & appellatiuum,
ideo ſicuti non uenit ſecunda uxor, quando pri-
ma fuit proprio nomine deſignata, ita nec quan
do appellatiuo, rurſus nõ debet admitti ea, quæ
non eſt uxor tempore teſtamenti ſecundum
quod adeſſe debet qualitas requiſita, & extare
perſona, quæ uult commodum conſequi, ut di-
cam hac eadem quæſtione, & omnia quæ ſupra-
dicta ſunt in præſenti quæſtione de uxore, lo-
cum habent etiam ubi alimenta filiis relinque-
rentur: nam Alexand. dicto conſilio centeſimo-
ſeptuageſimoprimo, loquitur de filiis, & uxo-
re, & non eſt uis in qualitate perſonę, ſed in ra-
tionibus ipſius deciſionis.

Limita etiam dictum Baldi ne locum habeat,
quando uxori relinquuntur alimenta, uel etiam
filiis alicuius tertii contemplatione illius tertij,
non contemplatione ipſorum legatariorum. et-
23 enim tunc debentur non ſolum primę, † ſed e-
tiam ſecundæ, & hic eſt caſus Alexand. in dicto
conſilio centeſimoſeptuageſimoprimo, nume-
ro ſexto, ubi ait, quod teſtator id animo geſſit,
ut illum tertium onere alendi uxorem ſubleua-
ret, quæ ratio, quia militat in ſecunda, ſicut in
prima uxore, ideo utrique legatum cenſetur fa-
ctum, allegat id quod uoluit Bald. in l. inuitus,
in fine, C. de procurato. ubi ait quod ſi primus
24 † actus non conſumit effectum ſecundum inten
tionem loquentis, tunc diſpoſitio intelligitur
eſſe de actu ulteriore, & Alexand. in loco prædi-
cto dicit uerba Baldi eſſe notabilia, & idem uo-
luit Roman. in conſilio 504. columna prima,
Felin. in capitulo ſecundo, columna finali, in
quinta fallentia, de treuga & pace, Iaſ. in l. cum
ſeruus, §. ſi quis alicui, columna finali, ff. de le-
gatis primo, Dec. in conſilio 562. columna pri-
ma, Grat. in conſilio uigeſimoprimo, columna
prima, uolumine tertio, Gram. deciſione cente-
ſimaſecunda, numero octuageſimoquarto, cum
enim finis, & intentio teſtatoris ſit uirum ſuble-
uare ab onere alendi uxorem, hoc ipſum nõ con
ſumetur eo ipſo quod primæ uxori alimenta tra
dantur, fatendum eſt legatum extendi ad ſecun-
dam uxorem, Ruin. in conſilio trigeſimo, nu-
mero quinto, & ſeptimo, uolumine ſecundo,
ubi ſequitur Alexandrum, & infert ad dotis le-
gatum factum filiabus contemplatione patris,
ut ſcilicet exoneretur onere dotãdi. ſed nec iſto
caſu uidetur mihi ratio concludere, quando
quidem ſi patris contemplatione aliquid filiis
relinquitur, ea contemplatio non id operatur,
ut legatum ad perſonas extendatur de quibus
teſtator non cogitauit, ſed diſpoſitionem intra
ſuos terminos, & caſus manentem qualificat,
& non eſt uerum, quod effectus non ſit conſum-
matus, nam ſi teſtator cogitauit ſolum de præ-
ſenti uxore, iam ea cogitatio effectum ſortitur,
cum uxori primæ ſoluuntur alimenta, & ſi teſta
tor uoluit illum exonerare onere alendi uxo-
rem impletur ſua uoluntas, quando uxori ali-
menta præſtantur. accedat quod illa qualitas,
quod ſit uxor adeſſe debet tempore facti legati,
nec ſufficit quod ſuperueniat, cogita igitur, quia
non inuenio qui audeat manum ponere.

Concluſio autẽ Baldi caret omni amaritudi-
ne, quando teſtator uxorem nominauit proprio
nomine, puta Iſabellam, Annam, & ſimilibus:
tunc enim nulla poteſt fieri extenſio ad ſecun-
25 dam uxorem, quia numquam fit extenſio † de
una perſona ad aliam, l. pater, §. quindecim, ff.
de legatis tertio, & dicit Bald. in l. ſi quis cer-
tum, in fine, in ſecunda lectura, C. de ſecund.
26 nupt. quod diſpoſitio facta per nomina † pro-
pria non extenditur ad alias perſonas, idem uo-
luit Barto. in l. omnes populi, numero ſexage-
ſimotertio, ff. de iuſtitia, & iure, imo ad aliam
perſonam non fit extenſio etiam ex ueriſimili
27 mente † diſponentis, ut probatur in l. ſi quis
ita,

ita, §. ſi quis cum ignoraret, ff. de teſtamen. tu-
te. ubi teſtator dando tutorem filiis ſuis non
cenſetur ei dediſſe, quem credebat deceſſiſſe,
uel ignorabat ſe habere, & dixit gloſ. in l. Ti-
tius, in principio, in uerbo oportet, in fine,
ff. de liberis & poſthumis, quod generalis filio-
28 rum inſtitutio non trahitur † ad filium, quem
teſtator ignorabat ſe habere, licet uerifimile ſit
quod filium foret, ſicut alios inſtituturus, ſi ſci-
uiſſet eſſe filium, uel extare, & eam glo. ſequitur
Din. Oldrad. Nicol. de Neapoli, Alber. Angel.
& Cuman. ibi, idem probarunt Din. Cin. Iacob.
de Are. Barto. & Alber. in dicto §. ſi quis cum
ignoraret, cum multis aliis, quos ponit Tira-
quel. in l. ſi unquam, in uerbo libertis, numero
uigeſimooctauo, & ſequenti, C. de reuoc. do-
natio. & hanc partem quod legatum factum
29 ſub nomine † proprio non extendatur ad futu-
ram uxorem per rationem prædictam tenuit Si-
mon de Pretis dicta dubitatione decima, nume-
ro quarto, facit quia & ſi regulariter maſculi-
30 num concipiat fœmininum, tamen hoc † fallit,
quando ponitur per nomen proprium, quia
tunc non fit extenſio, Barto. in l. prima, ff. de
verborum ſignificationibus, Ang. in l. quicun-
que, columna prima, C. de ſeru. fugit. Cardin.
in clement. prima, columna ſecunda, de electio.
Gemin. in capitulo generali, columna tertia, de
electio. in ſexto, Socin. in regu. 255. limitatio.
octaua, Dec. in l. fœminæ, ff. de regulis iuris, &
poſſent multa alia ſimilia cumulari facit, quia di
31 ſpoſitio dicitur perſonaliſſima, † quando fit per
nomina propria, & extinguitur cum perſona, l.
Lucius, §. Sempronius, ff. de legatis tertio, ubi
Barto. dicit quod prohibitio facta nominatiuè
hæredi eſt perſonalis, & non includit hæredem
hęredis, Roman. in dicta l. ſi quis filium, §. fina-
li, ff. de acquirenda hæreditate, Imo. Alexand.
& alij, quos citaui in conſilio centeſimouigeſi-
motertio, num. 14.

Et procedit hoc etiam quando teſtator prius
eſſet locutus per nomina propria, mox uero ali
menta relinqueret per uerba relatiua, puta præ-
dictam uxorem, uel prædictos filios, quia etiam
tunc non fit extēſio ad aliam uxorem, uel alios
32 filios. nam illa dictio dictus, † uel prædictus, cum
ſit relatiua non poteſt referri, niſi ad eos qui cor
poreis oculis in teſtamento legi poſſunt, non ad
eos qui non poſſunt legi, licet ratione poſſent
comprehendi, Bart. in l. qui liberis, §. hæc uerba,
in fi. ff. de uul. & pup. per l. 1. ff. de his, quæ in te
ſta. delēt Bar. in conſ. 7. uol. 1. & ideo Imo. dicit
quod & ſi aliquando appellatione ueniat hęres
33 hæredis, atque ita tam † ſecūdus, quam primus,
tamen hoc fallit quando poſt expreſſionem pro
prij nominis teſtator mentionem facit de hære-
dibus prædictis, ita ait in l. ſi quis filium, in fi. ff.
de acquir. hæred. Alex. in conſ. 173. num. 6. & 7.
uol. 5. in conſ. 176. num. 10. uolum. 7. Fulgoſ. in
conſ. 70. nu. 1. Dec. in conſ. 213. num. 9. Ruin. in
conſ. 29. nu. 4. & 5. uol. 2. Socin. iun. in conſ. 131.
numero 73. uolumine primo, Ripa in l. filiusfa-
milias, §. diui, numero 111. ff. de leg. primo, Ri-
minal. iun. in conſilio 579. numero 66. & 69. Si-
mon de Pretis, de interpretatio. ult. uolunt. lib.
2. ſolu. ſecunda, nu. 213. & dixi in conſ. 123. nu
mero decimotertio, & in ſpecie Simon loco prę
34 dicto † uult in caſu relationis idem eſſe quod in
caſu ubi expreſſa ſunt nomina propria.

Intellige etiam concluſionem Baldi, dummo
do illa etiam prima ſit uxor tempore mortis te-
ſtatoris, quia ſi eo tempore matrimonium repe
35 riatur ſolum non debebitur uxori † legatum, ita
in propoſito declarat Simon d. dubitatio. conſi.
quarto, uer. ſed oportet, allegat tex. in l. tertia,
& l. ſequenti, ff. de au. & arg. lega. ubi dicitur,
quod legatum factum uxori cenſetur ademptū
36 ſi tempore mortis mariti matrimonium † repe-
riatur diuortio diſſolutum, & idem dicitur in l.
item legata, §. fin. ff. de leg. tertio, facit l. cum hic
ſtatus, §. ſi diuortium, ff. de donat. inter uirum, &
uxorem, ubi donatio inter uirum & uxorem re
37 uocatur diuortio † interueniente, & dicit glo. in
d. §. fin. quod ut legatum uxori factum locum ha
beat oportet eam eſſe uxorem mortis tempo-
re, & ratio eſt quia per diuortium inducitur re-
uocatio legati, d. l. item legata §. fin. d. l. 2. & l.
tertia. ratio autem rationis eſt, nam per diuor-
38 tium inducuntur inimicitię, quibus poſtea † le-
gatum uidetur tacitè ademptum, l. tertia, §. fin.
ff. de alimen. legat. l. ſi inimicitię, ff. de his quib.
ut indign. ſed alicui forte ſuperflua uidebitur
hæc tractatio, quia hodie non eſt locus diuortio
inter uirum, & uxorem, ſed quos coniunxit
39 Deus, homo † non ſeparet, iuxta illud euange. Di
dac. in epitom. de ſponſa. parte ſecunda, cap. 1.
in prin. nu. 8. ſed eſt aduertendum, quod hodie
40 ſucceſſit thori ſeparatio loco diuortii, † ut uolue
runt Cin. in d. l. 1. Ale. col. fi. Iaſ. col. 2. uer. quar
to fallit, & Dec. nu. 10. C. unde uir, & ux. Simō
de Pretis, loco prædicto, id quod tamen intelli-
gi debet, quando ſeparatio fit mala gratia, non
autem quando licite fit, puta intuitu religionis,
ut per Dec. ibi, & prædicti omnes Doctores in
ſimili dicunt, quod ubi ſeparatur thorus mala
41 gratia, tunc maritus † non ſuccedit uxori, nec e-
contra, & conſequenter etiam relictum factum
reuocatur, intelligendo tamen niſi unius tātum
culpa induceretur ſeparatio, ueluti ſi propter
adulterium uxoris maritus ſeparationem pete-
42 ret, quia tunc maritus † poſſet ſuccedere, ex quo
nulla ſui culpa intercedit, Dec. d. nu. 10. in princ.
uer. & hoc intelligendum uidetur.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio minori conceſſa prodeſt maiori ubi cau-
ſa eſt indiuidua.*
2 *Appellatio interpoſita per unum ex litigatoribus
prodeſt alijs ſi cauſa eſt indiuidua.*
3 *Clericus & laicus ſi litigant tota cauſa cognoſci-
tur per eccleſiaſticum, quando indiuidua eſt
cauſa.*
4 *Socius gaudet priuilegio ſocij in indiuiduis.*

5 *Indiui-*

5 *Indiuidua dicitur alimentorum præſtatio.*
6 *Facti obligatio eſt indiuidua.*
7 *Dare eſt dominium transferre.*
8 *Obligatio rem tradi eſt indiuidua.*
9 *Vſus relictus debetur ſolum ſecundum neceſsitatem perſonæ.*
10 *Vſus alicui relictus eſt incertus reſpectu temporis, quo eſt duraturus.*
11 *Obligatio alendi reſpectu creditoris eſt perſonalis.*
12 *Seruitutes ſunt indiuiduæ.*
13 *Obligatio rem tradi diuiditur inter plures hæredes mortuo promiſſore.*
14 *Hæres in dubio cenſetur grauatus ſolum pro hæreditaria portione.*
15 *Obligationis qualitas non uariatur ex perſona hæredis.*
16 *Facta ſunt diuidua tempore contractus.*
17 *Promiſsio facta pluribus intelligitur cuique pro uirili.*
18 *Pluribus relictum intelligitur pro uirili.*
19 *Sententia contra plures lata intelligitur pro uirili.*
20 *Obligatio rem tradi eſt indiuidua, ſed inter hæredes diuiditur.*
21 *Aditio inducit quaſi contractum inter hæredem, & legatarium.*
22 *Promiſsio quando fit a pluribus de re indiuidua tunc omnes tenentur in ſolidum.*
23 *Seruitutes non poſſunt a principio deduci pro parte in obligationem.*
24 *Obligatio ſolidi non cenſetur inducta niſi expreſſe dictum ſit.*

Quæſtio XIIII.

NON erit extra rem noſtram quærere
ſi obligatio, uel promiſsio alendi ſit
diuidua, uel indiuidua, nam plures re-
ſultant utilitates, & ea præcipue, quod ubi cau-
ſa eſt indiuidua, reſtitutio conceſſa minori pro-
1 deſt etiam maiori † qui habet communionem
cum eo, Bar. in l. prima. C. ſi in cõmuni eadem-
que cau. poſt glo. ibi quam ſequuntur etiã Bal.
Salic. & Caſtr. ponentes rationem, quia cum res
ſit indiuidua ſi maiori non eſſet utilis non etiam
prodeſſet minori, Bar. in l. tertia, §. ſed utrum, in
fi. ff. de minorib. Roma. in conſilio 195. numero
quinto, Are. conſ. 123. numero undecimo, Af-
flict. in deciſ. 213. Dec. in l. emancipati, numero
quinto, ubi Cagno. numero centeſimotertio,
C. de collatio. Aufre. ad Capel. Tholoſ. deci. 55.
uer. adde quod ſi reſtitutio, Rui. conſilio ſeptua
geſimoſeptimo, numero tertio, uolum. quarto,
conſ. 121. numero nono, in fi. uolum. quinto, Ri
pa, in conſ. 184. numero primo, Neuiza. in ſilua
nupr. lib. 6. numero quadrageſimotertio, Pha-
nuc. in tracta. de inuentar. par. ſecunda, numero
trigeſimoprimo, Maurit. in tracta. de reſtitutio.
in integr. capitulo 185. numero quarto, & quin-
to, Caualca. in tracta. de uſufruc. mulie. relic. nu-
mero 165. Item appellatio per unum ex litiga-
2 totibus interpoſita prodeſt † aliis ſi cauſa ſit indi-
uidua, l. prima, ſi unus ex pluribus appel. l. ſi
quis ſeparátim §. fin. ff. de appellat. gl. in d. l. pri-
ma, C. ſi in commu. eademque cau. Item in cau-
ſa indiuidua ſi unus ex ſociis eſt clericus tota cau
3 ſa deuoluitur ad iudicem eccleſiaſticum, † ut
poſt multos a ſe adductos ponit Marſil. in ſing.
180. Neuiza. d. lib. 6. nu. 38. Boſſ. in tit. de foro
compe. nu. 144. & nu. 146. & generaliter, ubi cau
ſa eſt indiuidua ſocius, uel coniunctus gaudet
4 priuilegio † ſocij, & mediante illius perſona con
ſequitur id quod alias non conſequeretur, l. il-
lud §. fin. ff. de contrara b. l. Ariſto, ff. quæ res pi-
gno. oblig. poſſ. Felin. late in c. 1. de præſcrip. &
Iaſ. in l. ſi emancipati, C. de collatio. qui in l. ſti-
pulationes non diuiduntur, nume. 30. uer. non
obſtat, quod præſtatio, ff. de uerb. oblig. dicit
5 quod præſtatio alimentorum eſt indiuidua, † &
ideo quãdo ſunt plures hæredes debitores pro
uidendum eſt, quod unus eorum ſubeat totum
onus alendi, l. 3. §. fin. & l. pecuniæ, ff. de alimen.
& cibar. legat. ſubdit tamen ſuper hoc melius eſ
ſe cogitandum, ſed Alcia. ibi nu. 31. tenet cõtra-
rium, quod ſcilicet alimenta non ſint indiuidua,
quia alias cogi poſſet in ſolidum quilibet hæ-
res ex pluribus unius debitoris ad ſoluendum
alimenta, l. 2. §. ex his, ff. de uerb. oblig. & tamen
hoc eſt falſum, quia non unus exigitur in ſoli-
dum, ſed iudex ex officio compellit eos ad inui
cem conueniendum, quod ab uno præſtentur,
d. l. 3. & l. pecuniæ, & eiuſdem opinionis fuit So
cin. iun. in ead. l. ſtipulationes non diuiduntur,
nu. 339. & Moder. Gal. in tracta. de diuid. & in-
diuid. par. 2. nu. 238. ubi ait neminem ex pluri-
bus cogi poſſe ad in ſolidum præſtandum alimẽ
ta, licet iudicis officio cogantur in unum conue
nire, eoſq; omnes refert, & ſequitur Cordub. in
l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, numero 207. ff.
de liber. agnoſcen. uel alen. ubi tamen nihil a-
liud allegat.

Sed & ſi non inueniam contradicentem, pla-
cet tamen potius opinio Iaſ. quod obligatio a-
lendi ſit indiuidua. aut enim dicimus promiſſo-
rem alendi teneri ad factum, & non eſt dubium,
6 quod obligatio † facti eſt indiuidua, l. in exequu
tione, ff. de uerborum obligatio. ponunt Bar. &
alii, in l. quarta, §. Cato, ff. eodem titulo, ubi Iaſ.
numero ſecundo, Ripa numero tertio, Butig. nu
mero 12. idem probarunt Bar. & alii in l. ſtipula
tiones non diuiduntur, ff. eodem titulo, & hæc
uidetur uerior, quia non tam tenetur dare aut
tradere, quam facere, propterea potius uidetur
promiſsio facti, quam alia. non enim tenetur ad
7 dandum, quia dare eſt dominium transferre, † &
accipientis facere, l. ubi autem §. fin. in fi. ff. de
uerborum obligationib. §. ſic itaque, Inſtitu. de
actio. l. non uidentur data, ubi Dec. & Cagno.
ff. de regu. iu. & alimentandus non habet quæ-
rere ſi res pro alimentis aſſignata ſint dantis,
uel non, ſed ſufficit, quod habeat: aut
uero dicimus eam eſſe obligationem rem
8 tradi, & nihilominus † dicitur etiam indiuidua
ſecun-

ſecundum opinionem Dini in d.l.in exequutio
ne,ff.de uerborum obligat. & in l.ſtipulationes
non diuiduntur, ubi Bar. numero nono, inquit
illum bene ſentire,& ſequuntur omnes Docto-
res præcipue Alcia.in repetitio,numero ſexage
ſimoſexto,Crot.qui communem dicit, numero
trigeſimoſexto,& trigeſimooctauo,Butigel.nu-
mero 65.ubi pariter dicit cõmunem,hanc quo-
que magis communem ait Hotmano.ibi nume
ro 153. & 18 :. poſt Ruin. numero decimoter-
tio,& 33. Alexan.qui dicit magis communem,
& Iaſ.numero 18.& ſequenti,Cur.iun.conſ.34.
numero primo,Cephal. conſ.407. numero 45.
& quãuis Ruin.loco prædicto aliter diſtinguat,
quam cæteri faciunt, tamen inſpecta quoque il-
lius diſtinctione ſuſtinetur noſtra cõcluſio,cum
alimenta non debeantur ex contractu uenditio
nis.uult enim, quod ubicunque obligatio rem
tradi deſcendit ab alio contractu quam uendi-
tionis,ſemper ſit indiuidua, quamcunque ergo
amplectantur partem ſemper obligatio alendi
indiuidua erit.

Addo quod alimentorum obligatio pluri-
mum habet ſimilitudinis cum uſu relicto ab ali-
9 quo,uel promiſſo, quia ſicuti † uſus debetur ſe-
cundum neceſſitatem perſonę,l.plenum §. pri-
mo ff.de uſu,& habitatio.ita & alimenta,& ſicu
ti uſus incertus eſt quoad tempus, eo quod du-
10 bium ſit quanto tempore † ſupereſſe poſſit qui
uſurus eſt, & reſpectu etiam rei quæ percipien-
da eſt ſecundum Pet.& Bart.in d.l.ſtipulationes
non diuiduntur,numero uigeſimoſeptimo, ita
alimenta ſunt incerta reſpectu temporis, & re-
ſpectu rei pro alimentis præſtandæ. Item ſicuti
ſolutum indebito uſus non affert utilitatem tan
tam reſpectu partis ſolutæ quantam affert totũ,
ſi totum foret ſolutum, ita eſt dicendum in præ
ſtatione alimentorum,ex quo ſi homo comede
ret ſolum dimidium tantum eius quod neceſſa-
rium eſt ſibi comedere pro uitæ ſuſtentatione,ci
to moreretur ſecundum Bart. in d.l. ſtipulatio-
nes non diuiduntur,numero uigeſimoſeptimo,
quinimo Bart. in loco prædicto uidetur tenere
expreſſe quod alimentatio ſit indiuidua,nec ui-
detur mihi allegari poſſe quicquã magis ad pro
poſitum pro huius concluſionis defenſione.

Accedat quod alere qui tenetur cenſetur quã
dam ſeruitutem habere, nam obligatio alendi
11 ex parte creditoris dicitur perſonalis† & in per-
ſonam,quia finitur illius morte, & extinguitur
cum eius perſona,l.tertia,in principio,ff. de ali-
men.& cibar. legat. ſed ex parte debitoris dici-
tur in rem, quia tranſit ad hæredem eius,l.liber
tis,§.primo,ff. de alimen,& cibar.leg.ita pulchrè
inquit Bar.in l.quarta.§.Cato,nume.trigeſimo-
ſecundo,in fi.ff.de uerborum obligat.ſeruitutes
12 autem omnes† indiuiduæ ſunt,ut per Bar.& Do
ctores in dicto §.Cato,& in d.l.ſtipulationes nõ
diuiduntur,Coraſ.in l.uiæ, numero decimoſe-
ptimo,ff.de ſeruitut.

Et non obſtat quod ſi obligatio eſſet indiui-
dua quilibet plurium hæredum teneretur in ſo
lidum, quia reſpondetur hoc eſſe falſum,obli-
gatio rem tradi licet ſit indiuidua,ut dixi, tamẽ
13 mortuo promiſſore diuiditur inter plures † eius
hęredes ſecundum Caſtr.in l.ſtipulationes non
diuiduntur columna penultima,non ergo mirũ
eſt ſi obligatio quoque alendi diuidatur inter
plures ſequuta promiſſoris morte.ſed quia Ca-
ſtr. eo loco reprehenditur ab Alexandro, ibi in
octaua Bar. oppoſ.quem ſequitur Clau. nec diſ
ſentit Herman.dicto §.Cato,numero centeſimo
octuageſimoquinto, ideo reſpondeo aliter,
quod tex.in l. tertia, §. finali, & in l. alimenta,
ff.de alimen.& cibar.lega.non loquuntur in plu
ribus hęredibus vnius promiſſoris,ideo non mi
rum ſi quilibet hæredum tenetur ſolum pro ſua
portione, nam vbi alimenta a pluribus hæredi-
bus relinquuntur, vt ibi, tunc quiſque eorum cẽ-
14 ſetur pro hæreditaria portione, † & non vltra
grauatus, argumento l. ſi fundum ſub conditio-
ne §. ſi libertus, vbi Barto. Ang. Imo. Caſtr. &
alii,ff.de leg.primo,Caſtr.conſ.448.numero ſe-
cundo,volumine primo,D.Becius in conſ.vige-
ſimoquarto, numero quinto. cum vero alimen
ta debentur ex promiſſione, tunc quia qualitas
15 †obligationis nõ variatur ex perſona hæredum
l.ſecunda,§.ex his,ff.de uerb.oblig. tunc etiam
in ſolidum vnus hęredum poteſt conueniri, vt
pręſtet alimenta tãquam fuerit promiſſum quid
indiuiduum, vt per tex. & Doctores in dicto §.
ex his.

Et ſi dicatur, quæ eſt ratio diuerſitatis inter
promiſſionem alimentorum factam ab uno in-
ter viuos, & legatum etiam alimentorum factũ
ab uno, ſed ſoluendum a pluribus hæredibus,
quod primo caſu vnus hæredum poſſit in ſoli-
dum conueniri, ſecundo uero non.reſpondeo
rationem eſſe, quia & ſi unum,& idem ſit factũ,
quod pręſtandum eſt:tamen, quando relinqui-
tur in teſtamento, in quo plures hæredes ſunt
inſtituti, tunc incipit deberi a pluribus, quia a
pluribus hęredibus eſt præſtandum, & in ipſa
origine,& initio diuiditur ex voluntate teſtato-
ris, at vbi ab vno promittitur incipit deberi ab
vno,& ſumit initium ſine aliqua diuiſione, pro-
inde licet eo promiſſore decedente multi ex-
tent hæredes,omnes tamen tenentur in ſolidum,
ne ex perſona eorum varietur qualitas obliga-
tionis,& hoc eſt quod inquit Bar.d.l. ſtipulatio
nes non diuiduntur,nu.7.oppo.6.dum ait facta
16 †tempore cõtractus eſſe diuidua, quia poteſt ab
initio quis ſtipulari tradi ſibi partem fundi.l. lo
cus,in prin.ff.de acquir.poſſeſ. vel purgari partẽ
foueę.l.2.§. pręterea, ff. de aqua pluu.arcen. ſed
poſtquam in ſolidum deducta ſunt in contractu
non poſſunt diuidi aliquo modo, ita in propo-
ſito, quando teſtator aliquid indiuiduum man
dat a pluribus hęredibus præſtari, tunc indu-
citur diuiſio in ipſo principio, & quiſque hæ-
redum pro ſua portione obligatur, ſed ſi quis
indiuiduum promittit:tunc,quia ſolidum in ob
ligatione deducitur non fit diuiſio inter hęredes
promiſſoris, quia iam ſolidum eſt in eſſe dedu-
ctum,non autem a principio diuiſum, ut eſt pri
mo caſu.

Vnde infertur quod ſi plures ſimul promitte
rent unum alere, illi non eſſent in ſolidum obli-
gati, nec eorum unus conueniri poſſet pro om
nibus, quia diuiſio eſt inducta a principio tem-
pore promiſſionis, nam ubi plures aliquid pro
mittunt, tunc quilibet cenſetur promittere pro
17 ſua uirili, ſicuti econtra ſi promiſſio † fiat pluri-
bus intelligitur cuique pro uirili, l. ſi fundus §. ſi
duo, ff. de pignoribus, l. aliena res §. ſi pluribus
ff. eod. tit. l. reos, §. cum in tabulis, ff. de duobus
reis, idem eſt in ultimis uoluntatibus, ubi ſi plu-
18 res † uocantur quiſque eorum pro uirili admit-
titur, l. non numquam, ff. ad Trebellian. l. fin. in
princ. C. de impub. & idem eſt in ſententia, quæ
19 contra plures lata † afficit unumquemque pro ui
rili, l. prima, C. ſi plur. una ſenten. l. ſi qui ſepara
tim, §. quotiens, ff. de appellatio. Tiraquell. qui
late probat primam ſententiam in tracta. de re-
tract. conſang. §. trigeſimoprimo, glo. unica, nu-
mero quarto, & ſequenti, probaui pluribus in
conſilio centeſimoquinquageſimo, numero tri
geſimoquarto, & ſequenti, & licet prædicti lo-
quantur in re diuidua, tamen ut dixi facta ſunt
diuidua a principio antequam deducantur in
contractum, uel obligationem per iam dicta.

Et præſata Bartoli doctrina, quod facta ſint
a principio diuidua placet aliis ibi, præcipue A-
lexan. numero duodecimo, uer. nec obſtat ille
tex. ibi quia reſpondeo quod in omnibus. rurſus
uer. pro iſta opinione ibi, unde nemo negat, &
Iaſ. numero decimoſeptimo, dicit eam eſſe ab
omnibus approbatam, & differentiam a me ſu-
pra adductam expreſsè facit Alexan. ibi, nume-
ro duodecimo, dicens quod & ſi obligatio rem
20 † tradi ſit indiuidua, ut ſupra probaui, & in ulti-
mis uoluntatibus diuidatur inter hæredes, l. ſi ti-
bi homo, §. fundus, & l. turpia, §. fin. ff. de leg. pri-
mo, quando tamen originem cæpit in perſonas
21 hæredum, qui obligantur ex quaſi contractu † in
ducto per aditionem, l. apud Iulianum, §. fin. ff.
quib. ex cau. in poſſeſſ. eat. & ita quando non
agitur de inter hæredes diuidenda obligatione,
qua teneretur defunctus, ſed de ea quam defun-
ctus iniunxit ſuis hæredibus, tunc dicitur diui-
dua, & hoc modo Alex. diſtinguit inter obliga-
tionem, quæ hærebat oſſibus defuncti & eam,
quam defunctus iniunxit ſuis hæredibus.

Eſt uerum quod Iaſ. in dicta l. ſtipulationes
non diuiduntur, numero decimooctauo, uer. iſta
ſolutio domini Alexandri, impugnat dictum il-
lud Alexandri per rationem, quod obligatio
rem tradi, poteſt quidē a principio eſſe diuidua,
ſed hoc eſt uerum, quando deducitur in contra-
ctu expreſſe pro parte, ſecus quando ſimpliciter
deducitur, quia tunc eſt indiuidua ſecundum
Bart. in l. ſecunda, numero quarto, ff. de duob.
reis, ubi dicit ſi plures promittunt indiuiduum
22 aliquid † tenentur omnes in ſolidum, id quod
deſtruit illationem, quam paulo ſupra fecimus
de pluribus promittentibus unum aliquem ale-
re. uerum ſi rectè conſideretur nihil officit caſui
noſtro in quo non agimus de promiſſione facta
a pluribus, ſed ab uno, uel etiam de obligatione
alendi multis hæredibus iniuncta ab uno teſta-
tore. contrarium autem procedere poſſet, quan
do eſſet quæſtio de promiſsione a pluribus fa-
cta, ſubſiſtit ergo reſponſio ſupra data ad tex.
in l. tertia, §. fin. & in l. pecuniæ, ff. de alimen. &
cibar. leg. quod loquuntur in pluribus hæredi-
bus, in quorum perſona ea alendi obligatio ſum
pſit initium. Reſpondeo etiam quod ex alio ar-
gumentum Iaſonis non obſiſtit. Nam Barto. in
dicta l. ſecunda, numero quarto, ff. de duob. reis,
loquitur in ſeruitutibus, quarum obligatio eſt
indiuidua, non ſolum poſtquam deducta eſt in
contractum, ſed etiam a principio tempore con
23 tractus, ita ut non poſsint † pro parte deduci in
ſtipulationem. l. pro parte, ff. de ſeruitutib. Bar-
to. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur, in prin-
cipio, & numero ſeptimo, in ſexta oppoſit. nos
autem loquimur in obligationibus facti, ſeu tra
di, quæ a principio ſunt diuidua, & Bar. dicto nu
mero ſeptimo diſtinguit inter ſeruitutes, & alias
obligationes, ſicuti etiam in principio legis, pro
inde non reſiſtit obiectum illud, & hoc modo de
clarantur Bar. & Iaſ. in dicta l. ſtipulationes non
diuiduntur, atque hoc modo defenditur illatio
ſupra per nos facta quod plures promittentes
dare obligentur uiriliter non in ſolidum, ex quo
hæc obligatio antequam in contractum deduca
24 tur eſt diuidua, & ratio eſt, quia obligatio † ſolidi
numquam cenſetur inducta niſi expreſsè ſit dictū
glo. in l. prima, §. ſi apud duos, uer. perueniatur.
ff. depoſ. glo. & Doctores in l. ſi paternam, C. ad
Velleian. Bart. qui dicit ſingulariter notandum
in l. prima, in fi. C. quo quiſque ordi. conuen.
lib. undecimo, at ubi ſeruitus promittitur, tunc
quia eſt indiuidua quiſque cenſetur ſe in ſoli-
dum obligaſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciatio legitimæ non excludit ab alimen-
tis.*
2 *Renunciari alimentis non poteſt etiam cum iura-
mento.*
3 *Renuncians ſucceſsioni non excluditur ab ali-
mentis.*
4 *Legitima renunciari nō intelligitur niſi fiat expreſ
ſa mentio.*
5 *Filia ſtatuto excluſa a ſucceſsione conſequitur ali
menta.*
6 *Legitima non includitur in renunciatione homi-
nis.*
7 *Excluſio legis tacita nocet tertio, non autem expreſ
ſa hominis.*
8 *Legata ſi generaliter minuantur, uel adimantur nō
uenit legatum alimentorum.*
9 *Excluſio generalis non extenditur ad alimen-
ta.*
10 *Patronus remittendo liberto omnem obligationem,
non cenſetur remiſiſſe onus alendi.*
11 *Alimenta non ſunt priuilegiata niſi in caſibus ex-
preſſis.*

12 *Alimen-*

12 *Alimenta. In dubio pro alimentis eſt iudican-*
dum.
13 *Diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali quando*
uerificari non poteſt in una re tantum.
14 *Renunciatio generalis includit ius fideicommiſſi*
conditionalis quando uerificari non poteſt in
alio.
15 *Procurator non poteſt dominum facere incidere*
in pœnam, niſi ſibi mandatum uerificari aliter
non poteſt.
16 *Renunciatio generalis includit legitimam quando*
nil aliud poſſet operari.
17 *Iuramentum habet uim expreſſi.*
18 *Iurans cenſetur cogitare de omnibus, quæ poſſunt*
contingere.
19 *Renunciatio includit legitimam ſi eſt genera-*
lis.
20 *Iuramentum non ampliat, ſed corroborat principa*
lem obligationem.
21 *Iuramentum includit ſolum caſus comprehenſos*
in renunciatione.

Quæſtio XV.

RENVNCIARI an poſſit iuri ali
mentorum, diximus inter alimẽ
torum priuilegia, ubi etiam tra-
ctauimus de renunciatione iura
ta, nunc uidendum in caſib. qui-
bus poteſt renunciari, an alimen
ta ueniant in generali renunciatione. & Ludou.
Molin. in tracta. de primogen. Hiſpan. lib. 2. ca.
15. numero 78. dicit, quod renunciatio legitimæ
1 † etiam iurata non excludit a petitione alimento
rum, allegat Bal. in l. pactum quod dotali, num.
17. C. de collatio. ubi ait renunciari non poſſe ali
2 mentis etiam cum iuramento, † ideo non pro-
bat concluſionem noſtram, quę intelligi debet
quando poteſt quis renunciare; fruſtra enim quę
reremus ſi includantur tacitè, quando etiam ex-
preſsè non poſſent includi, allegat etiam Imo. in
l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de uer. obli.
ubi Alex. nu. 9. qui dicunt quod mulier, quæ re-
3 nunciauit ſucceſſioni † non excluditur ab alimen
tis, ſed nec id uidetur concludere, quia ubi ſim
pliciter ſucceſſioni renunciatur, non etiam inclu
ditur legitima, l. ſi quando §. & generaliter, C. de
inoffic. teſtam. ubi dicitur quod de legitima fie-
4 ri † debet ſpecialis mẽtio, Gul. Cun. Bal. & Ang. ĩ
l. de his, de tranſact. Are. in §. cum autem, in fi. In-
ſtit. de inoffic. teſtamen. Alexan. in conſilio o-
ctuageſimonono, numero decimoquarto, uo-
lumine quarto, conſ. octauo, numero uigeſimo-
ſecundo, nolumine tertio, Barbat. in conſ. 52.
in fi. uolum. ſecundo, ubi ſortius dicit procede-
re accedente quoque iuramento, Iaſ. in conſ. 90.
colum. fin. uer. nec prædictis habeat obſtare, uo
lum. tertio, addo Fulgo. in conſ. 188. Ruin. conſ.
27. numero decimo, uolum. primo, Crot. in con
ſilio 120. numero 29. ubi etiam cum iuramento
Socin. iun. in conſ. 50. nu. 11. uolum. 2. Bero. in
conſ. 63. nu. 62. uolum. 2. Gram. deciſ. 102. nu.
88. Rolan. in conſilio 97. numero decimotertio,
uolum. ſecundo, conſ. 62. numero undecimo, uo
lum. tertio, Menoc. conſ. 71. numero ſecundo. ue
rum ſtringit hoc meo iudicio, quia legitima ſub
rogatur loco alimentorum, ideo ſi in generali
renunciatione ſucceſſionis non includitur legi-
tima, multo minus includentur alimenta. ad con
firmationem huius opinionis facit, quia ſi filia
excluditur ſtatuto a ſucceſſione, non tamen cen-
ſetur excluſa quominus conſequatur alimenta
5 † ſecundum Bal. in l. alimenta, in fi. C. de neg.
geſt. Caſtr. in conſ. 16. colum. 1. in fi. uolum. 2.
Corne. in conſ. 85. colum. fin. uolu. 3. Cur. iun.
conſ. 10. col. 3. in fi. Crau. conſ. 189. in princ. & di
xi latè in tit. quib. & a quib. debe. alimen. ubi
probaui, quod filia, quæ mediante dote exclu-
ditur a patris, uel agnatorum ſucceſsione, inte-
rim eſt alenda, & ſi excluſio legis nõ includit ali-
menta, multo minus id operabitur excluſio ho
minis, nam lex fortius excludit, quandoquidem
6 renunciatio † hominis non includit legitimam
d. l. ſi quando, §. & generaliter, ff. de inoffic. teſta-
men. & dixi ſupra. at generalis excluſio legis etiã
legitimam excludit, Socin. conſ. 150. uol. 1. col.
4. Dec. in conſ. 392. col. fin. nu. 6. Natta in conſ.
308. nu. 4. Rol. in conſ. 62. nu. 50. & ſeq. uolum.
3. Cæphal. in conſ. 304. nu. 1. D. Becius in conſ.
107. nu. 7. & quod excluſio legis fortius opere-
tur, quam excluſio hominis, probant Alex. in l.
1. nu. 6. C. qui admit. ubi Dec. in 3. lectu. nume.
50. Iac. Niger nu. 17. Sapia, nu. 25. Zucar. nume.
7 41. qui omnes dicunt quod tacita † legis excluſio
nocet tertio, cum tamen expreſſa hominis illi
non noceat. confirmatur item principalis cõclu
ſio ex regula quod generalis ademptio, uel dimi
8 nutio legatorum non refertur ad legata † facta in
cauſam alimentorum, ut in l. libertis. §. poſthu-
mis, ff. de alim. & cibar. legar. ubi Bar. idem Bar.
in l. mala in prin. nu. 5. uer. item per clauſulã, ff.
eo. tit. & dixi inter priuileg. alim. & dicit Cardi.
9 in cõſ. 66. in fi. quod generalis excluſio † aut pro
hibitio non includit alimenta, Dec. in l. principa
libus, in fi. ff. ſi cer. pet. Crau. d. conſ. 189. in prin.
& late multos cumulat Lancello. Gall. in con-
ſuet. Alexand. in uer. ſolidos, quæſtio. ſexta, nu-
mero primo, & ſequenti, poſt Cuman. in conſi-
lio trigeſimo, in primo dubio, & quod genera-
lis renunciatio non includat alimenta probari
uidetur in l. libertus, qui operarum, ff. de oper.
lib. ubi patronus, qui liberto omnem obligatio-
10 nem remittit non † cenſetur alimentandi onus
remiſiſſe, & illum textum ad hoc citat Dec. in l.
iura ſanguinis, numero ſexto, circa fin. ff. de reg.
iu. dicens quod in generali remiſsione non cen
ſentur remiſſa alimenta, & infert quod filius, qui
recepta ſua portione renunciauit in manibus pa
tris petere poteſt alimenta ſi ad paupertatem
deuenit, quando ſimpliciter renũciauit nulla fa-
cta alimentorum mentione.

Retento tamen themate ſupra poſito quod
ſimus in caſibus, quibus alimentis renunciari
poſsit, quos expreſsimus inter priuilegia

alimentorum in quæſtione, ubi tractauimus,
quando, & quomodo alimentis renunciari poſ-
ſit uideretur alimenta includi in generali renun
ciatione, quia alimentorum cauſa non eſt priui
11 legiata † niſi in caſibus a iure expreſſis ſecun-
dum Grat. in conſilio ſexageſimonono, in fi. uo-
lum. ſecundo, & tunc alimenta ſolum uidentur
fauorabilia, quando debentur pauperi, & ei qui
non habet aliunde, ut late probat Lancell. dicto
uer. ſolidos, quæſtio. ſexta, & poſui inter ali-
mentorum priuilegia circa principium, ſed im
mo dicendum eſt ſemper alimentorum cauſam
fauorabilem eſſe, licet non ſemper gaudeat priui
legijs ſpecialibus, ut dixi in loco præcitato, & in
12 dubio ſemper † pro alimentis eſt iudicandum
ſecundũ Fortun. Garziam in tracta. de pœn. iuris
ciuil. capitulo fin. pagi. ſecunda, Cordub. in l. ſi
quis a liberis, §. utrum, num. 75. ff. de liber. agno
ſcen. uel alen.

Intellige etiam principalem concluſionem
non procedere, quando renunciatio non poſſet
aliud includere, nec in alio uerificari, quia tunc
ueniunt alimenta, nam generalis diſpoſitio,
quæ non poteſt uerificari, niſi in una re pro ſpe-
13 ciali immo ſingulari † habetur etiam in caſibus,
quibus nominatim aliquid fieri debet, ut eſt tex.
in l. ſecunda, ff. de lib. & poſthum. ubi ita tenent
& notant Bar. & alii omnes Doctores per quam
dixit Bar. in l. qui Romæ, §. duo fratres, quæſtio.
ſexta, ad fi. ff. de uerbor. obligat. quod & ſi ius fi-
deicommiſſi conditionalis non ueniat in gene-
rali renunciatione omnis iuris, quod habet uel
14 habere ſperat, tamen † fallit quando nullum aliud
ius properaret renuncians præter fideicommiſ-
ſum conditionale, ſequitur Caſtr. in conſilio cen
teſimononageſimotertio, uolum. ſecundo, So-
cin. in conſ. centeſimoquinquageſimo, colum.
ſexta, uolum. primo, Dec. in conſ. 386. colum.
fin. quinimo, & ſi numquam id procuratori de-
mandatum intelligatur per quod poſſit domi-
nus incidere in pœnam l. ſi pater ff. de his, quæ
15 in fiau. credit. tamen fallit, quando † mandatum
non poteſt referri ad alium actum ſecundũ Bal.
in conſ. decimotertio, uolumine primo, & quod
generalis diſpoſitio habeatur pro ſpeciali, quan
do poteſt ſolum uerificari in uno, late ponũt gl.
fin. in capitulo ex parte, ubi omnes Doctores, de
offi. de leg. Bar. in l. ſi domino ff. de leg. primo,
Iaſ. conſ. quadrageſimoquinto, nume. 6. uol. 1.
conſ. 90. col. fi. uol. 3. conſ. 40. col. 3. uer. quarto
eo. uolum. 3. Dec. conſ. 283. nume. 3. uer. prima
eſt. & conſ. 375. numero 2. conſ. 414. nu. 6. Rui.
conſ. 89. nume. 8. uolum. 1. Crot. in d. l. qui Ro-
mæ, §. duo fratres, numero 127. ubi Ripa, num.
79. Bero. in conſ. 159. nu. 29. & ſeq. in uol. 2. Ti-
raquel. de legib. connub. glo. 7. nume. 128. cum
pluribus ſequentibus, ubi cumulat infinitas de-
ciſiones, Caſſan. conſ. 3. nu. 10. Capic. deciſ. 88.
nu. 6. Crau. in reſpon. pro genero, nu. 343. & ſe-
quenti, Cephal. in conſ. 228. num. 39. Menoc. in
conſ. 87. nu. 20. & ad propoſitum facit, quia & ſi
generalis renunciatio non includit legitimam
ſecũdum ea, quæ ſupra poſui in principio huius
16 quæſtionis, tamen ubi renunciatio † non uerifica
tur in alio, tunc comprehendit legitimam, ut cõ
cludit Socin. iun. in conſ. 136. numero 18. uol.
primo, ſequitur Crau. in dicto reſpon. pro gene
ro, num. 344. Menoc. in conſ. 71. nu. 73. Gabriel.
commun. opin. lib 6. tit. de legit. concluſ. 8. nu.
16. D. Becius in conſ. 34. nu. 14. & Mantica, in tra
cta. de coniect. ult. uolunt. lib. 7. tit. 8. nu. 11. ergo
eodem modo includere debet alimenta, quæ
comparantur legitimæ, ut dixi hac eademq. &
ſæpe alibi.

Declarari etiam debet ſupraſcripta concluſio
ne procedat, quando renunciatio eſſet iurata,
quia tunc includeret etiam alimenta ea ratione
17 quod iuramentum habet uim † expreſſi, Bal. in l.
prima, in ſecunda quæſt. C. commoda. ubi ait
generalem expreſſionem cum iuramento idem
operari, ac ſi eſſet ſpecialis expreſſio, & ſubdit no
tandum eſſe, ſequitur ibi Salic. colum. fin. Ang.
in l. ſenium, C. qui teſtam. face. poſſ. Rom. in l.
prima, colum. 6. uer. ſecundo allegatur, ubi etiã
Alex. colum. 3. uer. ſecundo in quantum, ff. de
iuriſd. om. iud. Dec. in conſ. 345. Soc. iun. conſ.
136. num. 26. uol. 1. & iurãs cenſetur cogitare
18 de omnibus his, quæ † contingere poſſunt, atque
ei competere, glo. & Bar. in l. 2. C. de reſcind.
uend. Butr. in capitulo, ſi diligenti, col. 6. de foro
competen. Alex. in conſ. 42. nu. 18. uolum. pri-
mo, Tiraquel. in præfatio. l. ſi unquam, nu. 134.
C. de reuoc. donatio. ideo Rom. in l. 1. §. ſi quis
ita, ff. de uerb. oblig. inquit quod renunciatio ge
19 neralis ſi iurata ſit includit † legitimam, licet ea re
quirat ſpecialem mentionem, ſequitur Alex. in
conſ. 181. nu. 4. uol. 5. & in l. pactum quod dota-
li, in fi. & ibi Corne. Iaſ. & Dec. C. de collat. Iaſ.
in d. l. ſi quando §. & generaliter, nume. 6. C. de
inoffic. teſtamen. & in conſ. 207. num. 3. uolum.
2. Dec. in conſ. 26. num. 3. in conſ. 89. num. 4. in
conſ. 180. nu. 4. Socin. iun. in conſ. 136. num. 24.
uol. 1. Ripa, in rub. ff. de uer. oblig. nu. 4. & in l. 1.
in princ. nu. 69. ff. de uulga. Benedic. in c. Rainu
tius, in uer. duas habens filias, nu. 242. & in uer.
teſtamento reliquit, nu. 220. de teſtam. Cagno.
in l. 2. nu. 93, C. de reſcin. uend. Rol. in conſ. 96.
nu. 56. uol. 3. D. Becius in conſ. 34. num. 15. Me-
noc. in conſ. 71. nu. 24. ubi teſtatur hanc eſſe ma-
gis receptam. qua ergo ratione generalis renun-
ciatio poteſt legitimam includere ea ipſa debet
comprehendere, ſed quia hæc ſententia etiam re
ſpectu legitimæ non caret contradictione, ideo
limitatio quoque ipſa non eſt mihi firma, nec ve
ram eam arbitror: iuramentum enim non auget
20 obligationem, ſed eam intra ſuos terminos † con
firmat. ut per Oldra. in conſ. 238. Dec. in conſ.
240. & conſ. 408. nu. 7. ubi allegat Ang. Roma.
& Alexan. idem Dec. in capitulo primo, in pri-
ma lectu. numero 23. uer. tertio, & ultimo, de iu
dic. Crot. in conſ. 97. numero decimotertio, ubi
dicit quod remanet impedimentum propter
quod actus impugnabatur, Bertran. in conſ. ui-
geſimooctauo, numero decimo, conſ. 63. nume-
ro ſeptimo, uolumine primo, & multos citat Ti-
raquel. in præfatio. l. ſi unquam, numero 165. C.

de reuoc.donat.Natta in conſ.180.num.9.Cæphal.in conſ.88.nu.49.deciſ.Pedem.92. nume. 6.ideo Bart.in l.ſi quis §.quęſitum,in fi.ff.ſi quis cautionib. dicit, quod iuramentum includit
20 ſolum caſus † comprehenſos in renunciatione, ſuper qua fuit interpoſitum,Roman. in conſilio 472.in fi.Caſtren.in conſ.377. col.2. uolum.2. Alex.in conſ.18 col.fin.uol.1.Dec. in l.ex his, nume.20. Anchar.Moder.famul.quæſtio.lib.2. quęſtio.69.num.9.D.Becius conſ.90.nu.20.deciſ.Pedem.92.nu.7.& 8.& quod dictum eſt legitimam includi in generali renunciatione iurata habet infinitos contradicentes, & pręcipue Bal. in rub.ff. de iureiur. colum. penult.uer. non tamen credo,Roman.in l.qui ſuperſtitis,in 3.limitatio.ff.de acquir.hæred.Guido Pap. in quæſti. 427.Barba.in conſ.55.colum.penult.uolum.2. Afflic.in c.ſi quis inueſtierit,nu.26.de feu.da.in uic.leg.commiſſo.Frāc.in c.quamuis, colum.4. uer.fateor,tamen de pac.in 6. Cur.ſen. in conſ. 76.col.5.uer.& per doctrinam,Dec. in conſilio 180.nu.6.& ſeq.Bertran.in conſ.9. nu.8. uol.1. Tiraquel.in pręfatio.l.ſi unquam,numero centeſimoſexageſimo,ubi allegat Gul.Cun Arc.Fabian.& Brun. Gram.in deciſ.57.numero uigeſimoſeptimo, & deciſ. 102. numero 87. Boer. in quæſt.tertia,numero decimo, Crot. in conſilio 120.numero 39. & natura iuramenti eſt confirmare actum,non autem extendere ad caſus non comprehenſos in diſpoſitione,ut dixi,& hanc inquit eſſe magis communem Gabriel. commun. opin.lib.6.tit.de legit. conclu.8. numero octauo,& cum ea tranſire uidetur Seraph. in tracta. de priuileg.iuram. priuileg. ſeptimo, numero decimo,ubi tamen nititur contrarias ſententias conciliare & omni caſu,cum ſit cōtrouerſa opinio non poteſt adduci ad deciſionem dubię quęſtionis, ne dubium declaretur per magis dubiū, quare reſolutio erit quod generalis renunciatio non ſufficit ad tollendam legitimam quantumuis ſit iurata, ex quo iuramentum non trahitur ad caſus in quibus pro forma reperitur ſpecialis expreſſio.

S V M M A R I V M.

1 *Legati dominium tranſit recta uia in legatarium.*

2 *Legati quantitatis dominium non tranſit recta uia in legatarium.*

3 *Dominium rei legatæ,non tranſit cum effectu in legatarium niſi ſequuta acceptatione.*

4 *Legatum acquiritur ſtatim a tempore mortis teſtatoris legatario ignoranti.*

5 *Fideicommiſſarius poteſt fideicommiſſum repudiare.*

6 *Vxor relicta alimentaria poteſt ultra alimenta dotem exigere.*

7 *Legatum ita interpretatur, ut afferat utilitatem.*

8 *Ratio reſpicere debet omnes caſus, alias non eſt bona.*

9 *Ratio ut ſit bona debet concludere de neceſſitate.*

10 *Maritus dicitur uoluntarius, non neceſſarius debitor dotis.*

11 *Vxor relicta uſufructuaria non poteſt interim petere dotes ſuas.*

12 *Vſufructuarius non tenetur ſolus ad onera æris alieni.*

13 *Vxor alimentaria non poteſt interim dotes petere quando ita iuſſit teſtator.*

14 *Dos uxoris alimentariæ diminuit legitimam filiorum, quia detrahitur tamquam æs alienum.*

15 *Vxor iuſſa dotes non petere legatum perdit ſi accipiat dotem ab herede ſponte ſoluente.*

16 *Exigere, qui non poteſt non etiam capere poteſt a ſponte dante.*

17 *Hæredes poſſunt communi conſenſu contrauenire præcepto teſtatoris.*

18 *Contrahentes poſſunt concorditer diſcedere a pacto.*

19 *Remedia duo quando competunt pro eadem re uno electo tollitur alterum.*

20 *Hæres non cogitur dotem reſtituere uxori intra annum luctus.*

21 *Effectus dum ſequatur non curamus de modo.*

22 *Effectus attendi debet,non uerba.*

23 *Renunciatio iuris non præſumitur,quando alia coniectura ſumi poteſt.*

24 *Voluntas quæ ex actu colligitur non extenditur ultra quam ex actu inferatur de neceſſitate.*

25 *Donatio non præſumitur.*

26 *Actus præſumitur factus ex ea cauſa, qua faciendi eſt utiliter.*

27 *Vxor alimentaria ita quod ſit tacita pro omni eo quod prætendit in bonis & hæreditate conſequitur nihilominus dotes ſuas.*

28 *Dos tendit ad pietatem.*

29 *Diſpoſitio generalis non refertur ad cauſam piam.*

30 *Compenſandi animus præſumitur in teſtatore quando iubet ne legatarius plus petat.*

31 *Compenſandi animus præſumitur in teſtatore quādo legat pro omni & toto eo.*

32 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*

33 *Filia iuſſa plus non petere non prohibetur cōſequi dotes maternas.*

34 *Compenſare non creditur teſtator, qui legat de bonis ſuis.*

35 *Hæreditas continet iura actiua & paſſiua.*

36 *Filia iuſſa nihil petere in hæreditate non poterit etiam maternas dotes petere.*

37 *Teſtator quod prohibeat plus petere in bonis, uel hæreditate, plurimum refert.*

38 *Vxor alimentaria relicta ſub conditione ſi dotes non poteris, non poterunt etiam eius hæredes petere.*

39 *Vxor, cui aliquid relinquitur ſi non nupſerit perdit legatum nubendo.*

40 *Modus dicitur quando onus implendum eſt poſt quæſitum emolumentum.*

41 *Modus. Legatarius ſub modo tenetur cauere de modo implendo, alias non conſequitur legatum.*

42 *Modus ut impleatur a legatario agit actione ex teſtamento is cuius intereſt.*

43 *Modus ut impleatur a legatario agere poteſt etiam tertius, cuius interſit.*

44 *Exceptio ei competit, cui datur actio.*

45 *Legatum eſt donatio.*

46 *Legatum large interpretatur, quando ſit coniuncta perſona.*

47 *Vxor alimentaria, donec dotes nõ petierit poteſt dimittendo alimenta, quæ diu perceperat dotes conſequi.*

48 *Legato in annuo conditio legatarij conſideratur in principio anni.*

49 *Vſura eſt quando pro retardata ſolutione ſortis aliquid ſoluitur.*

50 *Vſura eſt prohibita non ſolum in contractibus, ſed etiam in ultimis uoluntatibus.*

51 *Vſura non permittitur etiam pro alimentis pauperum, uel redimendis captiuis.*

52 *Vſurarium eſt pactum, quod hæredes mariti certũ quid ſoluant uxori, donec dotes reſtituant.*

53 *Legatum annuum ſactum uxori donec dos illi reſtituatur non eſt ualidum.*

54 *Vxor alimentaria ita quod dotes non petat, poteſt aliquo tempore alimenta percipere, poſtea uero dotes conſequi.*

55 *Conditio impleri debet antequam emolumentum quæratur.*

56 *Modum qui non implet priuatur relicto.*

57 *Diſpoſitio indiſtincta debet indiſtinctè intelligi.*

58 *Vxor alimentaria ſi tamen dotes non petierit legatum perdit per ſolam petitionem.*

59 *Conditionem ſufficit ſemel impletam eſſe, licet implementum non duret.*

60 *Verba intelligi debent cum effectu.*

61 *Effectus attendi debet, non uerba.*

62 *Effectus præualet uerbis.*

63 *Effectus facti, non factum attendi debet.*

64 *Volo uerbum intelligitur cum effectu quando dicitur, quia muros tranſcendere uoluit.*

65 *Statutum imponens pœnam uolenti mulierem corrumpere, intelligitur ſi cum effectu corruperit.*

66 *Velle uti dicitur, qui uoluntariè utitur.*

67 *Emphyteuta non priuatur per ſolam uenditionem, niſi etiam tradiderit.*

68 *Emphyteuta non priuatur, quia rem expoſuerit uenalem.*

69 *Emphyteuta non priuatur propter uenditionem, quæ ex aliqua cauſa ſit nulla.*

70 *Vaſallus non priuatur ſeudo per alienationem, quæ non habeat effectum.*

Quæſtio XVI.

EGREGIA eſt quæſtio, an uxor, cui maritus legauit alimẽta poſſit dotem petere ab hęredibus, intelligẽdo quando acceptauit legatum, quia ubi non acceptauit res eſt clara, nam & ſi legatum acquiratur ipſo iu
1 re, & dominiũ rei legatæ† tranſeat recta uia in le
gatarium, l. a Titio, ff. de furt. Bal. in authen. con-
tra rogati, C. ad Trebellia. Doctores in l. prima,
ff. de leg. primo, & in l. ſecunda, C. commun. de
legat. Afflict. in deciſ. 299. numero quarto, cum
multis apud Tiraquel. in l. ſi unquam, in uer. re-
uertatur, numero 338. C. de reuoc. donatio. Al-
cia. in conſilio 116. numero ſeptimo, Rube. in
conſ. 58. numero quarto, Crot. in conſilio 119.
numero tertio, Natta in conſilio 441. numero
17. & in conſ. 531. numero quarto, Cæpbal. in
conſ. 49. numero ſeptimo, tamen hoc non pro-
2 cedit in legato quantitatis, †ſed ſolum in legato
ſpeciei, Bar. in l. prima, num. 12. uer. tertio caſu
ff. de leg. 1. & ibi eum ſequuntur omnes alii, idem
Bar. in d. l. 2. ubi alii omnes, C. commun. de leg.
Alcia. d. l. 1. ubi Ripa, numero 54. Ruin. in conſ.
153. numero quarto, in 5. uolum. Pariſ. in conſ.
77. numero 4. uolum. 1. Port. Imo. in conſ. 198.
nu. 5. legatum autem alimentorum nõ continet
ſpeciem, ſed quantitatem. præterea regula præ-
3 dicta intelligi debet acceptatione† ſequuta, quia
ante non acquiritur ius, cum effectu, l. ſi tibi ho-
mo §. cum ſeruus, ff. de leg. primo, & dicit Ca-
ſtr. in l. ſi ita legatum, §. illi ſi uoler, numero ſecun
do, ff. de leg. primo, quod legatum acquiritur
ignoranti, ſed non perfectè: ineſt enim conditio
ſi uolet. reſolutioni, uel perfectæ acquiſitioni,
ideo poteſt repudiare, ſed ante eum dixit Bar-
to. in l. Pomponius, numero tertio, ff. de negoc.
geſt. quod legatum acquiritur legatario etiam
4 ignoranti † a tempore mortis, ſed poteſt repu-
diare, & facta repudiatione fingitur retro nun-
quam quæſitum, & Aret. in l. omnia, poſt princi-
piũ, ff. ſi cer. pet. dicit quod legatum non acqui-
ritur incommutabiliter niſi a die acceptationis
Socin. in conſilio ſeptuageſimooctauo, numero
ſexto, uolum. quarto, Ripa, in l. prima, numero
51. ff. de leg. primo, Bertran. in conſ. 116. nume
ro uigeſimoprimo, uolum. ſecundo, Natta in
conſilio 488. numero decimoſexto, & uigeſi-
mo, deciſ. Bonon. trigeſimaſeptima, numero
octauo, Duen. regu. 210. limitat. ſexta. poteſt er
go legatarius repudiare legatum ſicuti fideicõ-
5 miſſarius poteſt repudiare † fideicommiſſum, l.
prima, §. ſed & quoties, ubi Bar. & alii, ff. ad Tre-
bellia. ubi uero uxor legatum acceptat conclu-
dunt Doctores communiter, quod poteſt, & le-
6 gatum habere, & dotes†exigere, fuitque origina
lis opinio Caſtr. in conſilio 224. legatum prędi-
ctum, colum. 1. uolum. ſecundo. mouetur ea ra-
tione quod ſi dotem non poſſet conſequi legatũ
alimentorum fuiſſe inutile, & uxor potius alere-
tur de fructibus ſuę dotis, quam legatum afferat
7 utilitatẽ. fieri. n. ſemper† debet interpretatio per
quam legatum afferat utilitatem l. Mæuius, in
prin. ff. de leg. 2. ẽt ſi intelligẽdo eo modo hæres
grauaretur duplici onere, l. Titia, §. qui in uita.
ante fi. ff. de le. 2. addit quod in ſuo caſu teſtator
duplicẽ adiecerat conditionẽ, ideo nõ eſt credẽ
dum, quod & tertium onus uoluerit apponere
argumẽto l. licet Imperator, uer. quid. n. ff. de le.
2. tertio mouetur, quia ſi id uoluiſſet teſtator
expreſ-

expreſſiſſet ſicuti fecit, quando uoluit, erat enim
ſibi facile hoc facere, l. unica, §. ſinautem ad de-
ficientis, C. de caduc. tollen. atque ita unica hac
ultima ratione Caſtr. mouetur, nam ſecunda nō
eſt generalis, & prima ſolum conuenit, quando
tanta eſt dos, quod eius fructus ſufficerent ad ali
menta. cum ergo rationes prædictæ non ample
ctantur omnes caſus non ſunt ſufficientes, ut. n.
8 bona ſit ratio omnes caſus † dēt reſpicere, Bart.
in l. ſi cum exceptione, §. poſt annum, ff. quod
met. cau. Iaſ. in l. creditori, col. 2. ff. de oper. noui
nuntiat. ubi quod ratio debet eſſe generalis, imo
9 debet etiam concludere † de neceſſitate, glo. in l.
non omnium. ff. de legibus, Doctores in l. 1. ff. ſi
cer. pet. Tiraquell. in tracta. ceſſan. cau. limita. 6.
num. 3. ſed eandem opinionem nulla tamen fa-
cta Caſtrenſ. mentione tenuit Capra in con. 72.
nu. 18. ubi dicit, quod talis uxor poterit dotem
ſtatim petere ſi conſiſtat in ſtabilibus, uel poſt
annum ſi ſit in pecunia, uel bonis mobilibus, ad
ducitur ratione meo iudicio concludenti magis
quam ſit illa Caſtren. quod teſtator non præſu-
mitur in dubio reliquiſſe alimenta animo com-
penſandi. l. ſi cum dotem. §. ſi pater, ff. ſolu. mat.
l. unica, §. ſciendum, C. de rei uxor. actio. & eum
ſequitur Bellon. in conſ. 31. nume. 4. Cephal. in
conſ. 184. nume. 1. & per totum conſilium, ubi
hanc opinionem amplectitur, Caſtrenſem item
ſequitur Picus in l. Titia, §. Titia, cum nuberet,
num. 132. ff. de leg. 2. ubi ait eſſe notandum, quia
quotidianum, & in auth. præterea, C. unde uir
& uxor, nu. 60. inquit hanc eſſe egregiam deci-
ſionem, Crot. in conſ 67. num. 43. ubi approbat
rationem illam Caſtren. Bero. famil. quæſt. 92.
num. 1. 2. & 3. ubi tamen ex prædictis neminem
allegat, Natta in conſ. 186. nu. 8. ea ratione du-
ctus, quod legatum eſſet inutile Rol. in con. 65.
nu. 22. uol. 2. ubi hanc tenet ſentētiam, quia nō
præſumuntur alimenta relicta animo compen-
ſandi, idem Rol. in con. 74. num. 26. uol. eo. Ca
ualcan. de uſufruc. mulie. relic. nu. 112. ubi alios
addit. uera igitur ratio eſt, quia maritus debitor
dotis dicitur debitor ex cauſa uoluntaria, non
autem ex cauſa neceſſaria, & uoluntarius debi-
tor nunquam cenſetur relinquere animo com-
penſandi, d. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, Doctores
in d. auth. preterea, & quod maritus dicatur uo
10 luntarius † debitor, tenet Bart. in l. huiuſmodi, §.
cum pater, ff. de leg. 1. Rol. d. conſi. 65. nume. 18.
uolum. 2.

Sed Guido Pap. in queſtio. 541. dicit, quod
uxor relicta uſufructuaria, non poteſt durante
11 † uſufructu petere dotes ſuas. mouetur ratione
quod uſufructuarius tenetur ad onera æris alie-
ni, Bar. in l. fi. q. pen. ff. de uſufruc. lega. ergo de-
bet ipſa ſibi ſoluere & a ſeipſa exigere. l. Lucius.
la 2. l. uxori meæ, ff. de uſufruc. lega. eius tamen
opinio falſa eſt, nam Bar. in d. l. fi. communiter
12 † ab omnibus reprobatur, ut per Bal. An. Caſt.
Aret. & alios ibi citatos per addition. Picus late
in d. §. Titia, num. 149. num. 158. Didac. lib. 2. ua
riar. reſolu. cap. 2. num. 3. uer. 5. concluſio, Du-
ran. de arte teſtan. tit. 6. de lega. cau. 42. num. 6.
infinitos citat Rolan. in conſ. 8. num. 1. uſque ad
20. uol. 2. ſublato autem Guid. Pap. fundamen-
to tollitur quoque eius concluſio. præterea ſi ue
ra eſſet illa deciſio non noceret: preſupponit. n.
Guido Pap. quod uxor poſſit exigere dotem, ſed
id contendit, quod a ſeipſa, & de fructibus exi-
gat, & illum expreſſe reprobat Cephal. in conſ.
184. uer. nec refragatur, ubi ait communiter re-
probari.

Intellige tamen principalem deciſionem non
procedere, quando teſtator contrarium diſpo-
neret mandans quod uxor dotes ſuas non repe
13 tat, † quia tunc ſeruabitur diſpoſitio teſtatoris,
§. diſponat, ī Auth. de nupt. & hoc preſupponit
Caſtr. in d. conſ. 224. col. 1. dum diſputat de uo-
luntate teſtatoris dicēs, quod ſi uoluiſſet expreſ
ſiſſet, quod non eſt uериſimile; quod uoluerit hæ-
redem grauare tot oneribus, ubi uero certa eſt te
ſtatoris uoluntas ceſſat omnis amaritudo, & id-
ipſum probant omnes ij qui Caſtrenſem ſequū
tur, præcipue Rol. d. conſ. 74. nume. 26. Caual-
can. in tracta. de uſufruc. mulie. relic. nu. 135.

Aduertendum tamē, quod iſto caſu ſi filii pe
tant ſuam legitimam dotes prædictæ in calcu-
landa legitima detrahentur de hereditate ad di
14 minutionem legitimæ, † non autem legitimam
impinguabunt, dum ab uxore detrahi non poſ-
ſunt, ita Ale. in conſ. 57. ponderatis his, num. 2.
uol. 3. quia antequam deducatur legitima detra
hi dēt es alienū, & in calculāda legitima inſpici-
mus facultates, q̄ ſunt tempore mortis teſtatoris
Caualcan. de uſufruc. mulie. relic. numero 110.
ubi malè intelligens Alexandrum prolabitur
in erroneam conſequentiam, quod & ſi uxor ex
iuſſu teſtatoris dotem non petat, uſumfructum
tamen dotium ipſarum percipit, niſi eum ſalue-
mus, quod cum ſit omnium bonorum uſufru-
ctuaria habebit etiam uſumfructum dotium,
quæ ſunt ſuper ipſis bonis hypothecatę.

Quando uerò uxor prohibetur dotes petere
diſputant Doctores ſi perdat legatum eas acci-
piendo ab hærede ſponte ſoluente, & Bart. in l.
amplius non peti, nume. 7. ff. rem rat. hab. mu-
15 lierem inquit perdere † legatum ſi dotes acce-
ptet, quia eſt quid imputetur mulieri, quæ de-
buit hæredibus denunciare ſe paratam eos ac-
ceptilatione liberare, uel cauere de non petēdo,
l. mulier, in princ. ff. de cond. inſtitutio. l. Mutia-
nę, ff. de cond. & demonſt. hanc partem proba-
uit Campeg. in tract. dot. par. 2. num. 57. Picus
in d. §. Titia, num. 132. Riminal. iun. in conſ. 42.
nume. 108. & pro hoc facit, quia qui non poteſt
16 exigere † non etiam capere poteſt a ſponte ſol-
uente, cap. exigit, vbi glo. in uer. uolente, de cen
ſibus, in d. glo. in l. inuitus, in §. quod cuique,
ubi Bar. Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur. & in l. uni
ca, in uer. accipientem, C. ut publi. lætit. idem
Bar. in l. ſi quis pro eo, nume. 11. ff. de fideiuſſo.
exornat Ripa, in tract. de remed. preſeruat. con-
tra peſt. num. 113. ubi an ſacerdos pro ſepultura
recipere poſſit aliquid a ſponte dantibus, Cord.
in dicta lege, ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu
mero centeſimo decimo quarto, ff. de lib. agno-
ſcend.

ſcend. ubi,numero 213. tenet eum Bart.

Contraria tamen opinio placuit Bal. in l. 1.
num.10.uer. extra quæritur, C. de lega. motus
ratione,quia conditio ſi dotem nõ exegerit,fuit
appoſita in fauorem hæredis, ideo poteſt illi
conditioni renunciare, & illam remittere, l. ſi
quis in conſcribendo,C.de pac.offerendo autẽ,
& ſoluendo non petenti uidetur hæres remitte-
re neceſſitatem non petendi, & uidetur per ip-
ſum hæredem ſtare quominus conditio implea
tur,proinde haberi debet pro impleta,lege,fidei
commiſſa.§. ſi 1 ẽ. uer. maxime,ff.de leg.3.idem
tenuit Caſtr.d.l.amplius non peti, ubi dicit cõ
tigiſſe Florentię in facto, cum hæredes uellent
vſufructuariam decipere,cum hac ſententia trã
ſit quoque Picus d.nume.132.quando ſcilicet
uſufructuaria nihil petijt, ſed acceptauit a ſpon
te dante,Iaſ.in d.l.1.nume.8.C.de lega. dum re-
mittit ſe ad Ang.& Caſt.in dicta lege, amplius
non peti, Rol.qui tamen nõ meminit de aliquo
contradicente,in conſ. 74. numero 28. uolum.
ſecundo, Caualcan.in tracta.de uſufruc. mulie.
relic.nume.112.Riminal.dicto conſilio 42.nu-
mero 10.ubi allegat Alberic.in auth. quod lo-
cum, numero decimo,C.ſi muli.ſecun. nup. A-
ret.in tracta.de teſtam.in glo.& dotes ſuas. pro
hac parte facit,quia hæredes communi conſen
17 ſu poſſunt contrauenire præcepto † teſtatoris
facto ad eorum utilitatem,l.cum pater.§. liber-
tis,ff.de leg.2.l.quoties,C.de fideicommiſ. Do-
ctores in l.1.C.de pac.Oldra. in cõſ.241. & idẽ
eſt in contrahentibus, qui poſſunt communi uo
18 to diſcedere † a pacto conuento,cap. præterea
ubi Doctores,de ſponſa.l.nihil tam naturale,ff.
de reg.iur. In hac quęſtione aduerto Bartolum
præſupponere,quod ſtante ea forma legati do-
tes remanere debeant penes hæredes non ſolũ
durante legato alimentorum, uel uſusfructus,
ſed etiam eo finito in perpetuum, dum inquit
imputari legatario,qui non curauit liberari ac
ceptilatione,uel cautionem dare,nam liberatio
non eſſet neceſſaria,niſi dos deberet perpetuo eſ
ſe penes hæredes, ea uero Bartoli propoſitio ſi
uera ſit uidebimus paulo infra hac eadem quæ-
ſtione,ſed ubi etiam dos eſſet ſemper remanſu-
ra apud hæredem adhuc uidetur rationem illã
non eſſe bonam, quia non tenetur legatarius li-
berare:ſat enim eſt quod non petat, ex quo non
petendo implet teſtatoris præceptum Cordub.
dicto numero 217.dicit, rationem eſſe, quia ni
hil intereſt,quod mulier petat, uel ſine petitio-
ne oblatam accipiat,cum cogi non poſſit.confir
matur ea ratio, nam ubi duo competunt reme-
19 dia † uno electo alterum cenſetur ſublatum, ſeu
renunciatum,lege,in delictis, §. detracta, ff. de
noxa. lege,quod in hęredem.§.eligere,ff. de tri-
butor.Bartol.in lege,cum qui certarum,§.fin.ff.
de uerborum obligationib. Socinus iunior, in
conſilio centeſimouigeſimoſecundo,nume.de-
cimo,& ſequenti, uolum. primo,Capie. deciſ.
quadrageſimaſexta, numero ſexto,& deciſ.cen
teſimadecima, numero ſexto, Neuizanus, in
conſilio quadrageſimoptimo,numero 22. Ga-
briel. communem opinionem, libro ſecun-
do.titulo,de actio.concl.ſecunda,per totam. u-
bi numero decimo,ampliat etiam,quando com
petunt remedia ſtatuti,& iuris communis,deciſ.
Pedem.54.num. 2. & deciſ.97.nu.5.cum enim
poſſit uxor dotem petere,uel legatum, nec poſ-
ſit utrunque habere,cum eligit dotem uidetur
legato renunciare. facit etiam in ſimili,quod di
cimus de alimentis debitis ab hæredibus uiri in-
tra annum luctus,quia cum nõ poſſit habere do
tem,& alimenta,ſi dotem accipiat non poteſt pe
tere alimenta, nec diſtinguitur a Doctoribus,
quod dos fuerit ſponte data, uel non,imo non
poteſt niſi ſponte dari ex quo hæredes intra
20 † annum cogi non poſſunt, Ang.in l.centum Ca
puę,col.fin.in princ.uer.ult.nota,ff.de eo, quod
cert.loco,Iaſ.in l.fi.num.5.in fi.ff.eod.tit. Bald.
Imo.& Roman.in l.ſi marito.§.fi.ff.ſolu.matr.&
dixi ſuo loco.ſicut ergo alimentis a lege debitis
renunciaſſe uidetur mulier,quę dotem eligit,ita
renunciare uidetur alimentis relictis a teſtatore.
rurſus cum teſtator prohibet dotem exigi cenſe
tur proſpexiſſe ad utilitatem hæredis,& conſide
raſſe effectum,ideo curandum non eſt,quod ſpõ
te fuerit ſoluta,uel ab inuito per regulam,quod
21 non curamus † de modo ſi idem ſequatur effe-
ctus.l.3.C.de inſtit.& ſubſtit.& uerba non ſunt
22 attendenda,ſed effectus,† Inno.in c.1.de bigam.
Bar.d.l.3.*Dec.* conſ.385.col.2.in fi.facit,l. ubi
ita donatur,ff.de donat.cau.mor.Alba. in conſ.
22.nume.5.Nec obſtat Bal. ratio, quod hæres
ſoluendo uideatur renunciare conditioni appo
ſitę a teſtatore, & illam remittere, quia hoc eſt
23 falſum.renunciatio enim præſumi † non debet,
quando ſumi poteſt alia coniectura, Butr.in ca-
pitulo,accedentibus,de priuileg.Alexan.in con
ſilio trigeſimotertio,numero ſeptimo, uerſiculo
quinimo, ſi dictus,uolum.quinto,Dec. in capi-
tulo,gratum,numero 4.uer.4.limitatur,de offi.
deleg. at pro ſoluente dotem capi poteſt con-
iectura, quod dederit non animo remittendi
conditionem, ſed conſequendi eam remiſſio-
nem alimentorum.ergo, & uoluntas, quę ex a-
24 ctu tacito colligitur non debet † extendi ultra,
quam ex ipſo actu de neceſſitate inferatur Bart.
in lege prima.§.hoc interdicto, ff. de itin. actu-
que priua. & in authen.qui rem,circa fin. C. de
ſacroſ.eccleſ.dixi in conſilio quinquageſimoſe-
cundo,numero ſeptuageſimotertio.at ex ea ſpõ
tanea ſolutione nõ infertur ex neceſſitate,quod
hæredes poſſint communi conſenſu diſcedere
a teſtatoris pręcepto. hoc etenim uerum eſt,
quando conſtat de uoluntate,at ubi uoluntas eſt
incerta non eſt locus deciſioni, & cum poſſit
quis duplicem ad finem ſoluere,unum ſcilicet,
ut conſequatur liberationem ab alimentis, al-
terum, ut remittat conditionem, præſumen-
dum eſt potius, quod uoluerit liberationem
alimentis conſequi, quam remittere iusſuum,
25 quia donatio, † & perditio non pręſumuntur,
l.cum de indebito,ff.de probatio. & actus, qui
ex duplici cauſa fieri poteſt, intelligi debet ex ca
26 uſa† per quam eſt utilior facienti, Alexan. in

conſ.

conſ. 55. col. 2. & 3. uol. 5. Crau. in conſ. 109. nu
me. 9. & non eſt dubium, quod utilior eſt cauſa
conſequendi liberationem, quam remittendi
conditionem, ergo ob eam cauſam cenſeri de-
bet facta ſolutio.

Intellige tamen, quod non cenſeatur teſtator
prohibuiſſe dotis exactionem, quando legando
vſumfructum ſeu alimenta mandat, quod uxor
ſit tacita pro omni, & toto eo quod poteſt in e-
ius bonis & hæreditate prætendere quouis mo-
27 do, nam eo præcepto non obſtante mulier † con
ſequetur legatum & dotes, ut concludit Signo-
ro. in conſ. 176. q. proponitur, nu. 10. mouetur,
28 quia ius dotis tendit † ad pietatem, l. cum his, §. ſi
in ea. ff. de cond. indeb. l. aſſiduis, C. qui potior.
in pigno. habe. ſed generalia uerba non inclu-
29 dunt † ius pietatis, auth. habita, C. ne fil. pro pa-
tre, ſecundo quia ius dotis reſpicit alimẽta, l. pro
oneribus, C. de iu. dor. at ius alimentorum ſem-
per uidetur exceptum, l. obligatione generali,
ff. de pignor. & dixi ſupra. utitur etiã multis alijs
rationibus, quas omitto, Signoro. ſequitur Cor
dub. in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, numero
213. ff. de liber. agnoſ. ſed Signoro. reprehendit
Natta in conſ. 410. num. 13. & ſeq. ubi reſpondet
ſingulis fundamentis illius, & confirmat poteſt
quia teſtator cenſetur habuiſſe animum compẽ
30 ſandi, quando mandat ne legatarius † plus petat
Caſtr. in conſ. 193. in 2. dub. col. 3. uolu. 2. Abb.
in conſ. 81. col. 2. uol. 1. Crau. in conſ. 131. nu.
17. in conſ. 149. nume. 3. Durant. de arte teſtan.
ti. 6. caut. 6. num. 3. in fi. cum aliis infra allegan-
dis. ſimiliter animus compenſandi deprehendi-
31 tur in teſtatore, † quando legat pro omni, & to-
to eo, l. ſi uxor ſua, C. de bon. author. iudic. poſ-
ſid. Abb. in conſ. 81. num. 1. in fi. uol. 1. Corne. in
conſ. 115. col. 2. uol. 3. Ruin. Socin. iun. Phanuc.
Duran. Anchar. Moder. Bero. Crau. & Menoc.
quos citaui, in conſ. 112. num. 17. & ſeq. hæc au
tem omnia concurrunt in facto Signoro. ergo
cenſetur teſtator uoluiſſe compẽſationem indu-
cere, præcipue, quando uerba eſſet generalia, ita
ut ſalua ratione recti ſermonis reſtringi non poſ
ſint, uti bene conſiderat Natta d. conſ. 410. Vnũ
tamen uidetur obſtare cõtra Nattam pro defen
ſione Signoroli, quia mandat plus non peti in
32 bonis ſuis. bona † enim dicuntur deducto ære
alieno, l. ſubſignatum, §. fi. ff. de uerb. ſignific. &
dotes, quę petuntur ab uxore non dicuntur eſſe
in bonis teſtatoris, ſed ſunt tamquam ęs alienũ,
l. prætor, §. emancipati, ff. de collat. bonor. ideo
inquit in propoſito Bar. in l. ut iuriſiurandi, §.
ſi liberi, in fi. ff. de oper. liber. quod filia inſtituta
in re certa, & iuſſa nihil pluris petere in bonis pa
33 tris, poterit † nihilominus ultra legatum petere
dotes maternas, ſequitur Bal. in l. liberti liberte-
que, num. 28. C. de oper. lib. in l. quoniã nouella
num. 9. C. de inoff. teſt. intereſt enim, quod ſim-
pliciter prohibeatur plus non petere, uel quod
prohibitioni addantur uerba illa in bonis teſta-
toris ſecundum Corn. in conſ. 212. col. 2. uol.
1. id etenim, quod teſtator debet non eſt in bo-
nis, ſed extra, Ale. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, nu

me. 6. uer. pro hoc facit, ff. ſolu. matr. & eam de-
ciſionem Bartoli ſequuti ſunt Iaſ. Riminal. Dec.
Fabian. Bero. Socin. iun. Neuiza. Capra, Natta,
& alii quos citaui, d. con. 111. num. 82. & proce-
dit etiam, quãdo teſtator eſt debitor neceſſarius
quia ſi legat de bonis ſuis excluditur coniectu-
34 ra † compenſationis, ſecundum Bal. in d. l. ſi cum
dotem, §. ſi pater, in fi. ff. ſolu. matr. quem ſequi-
tur Caſt. Alex. Corne. Capra, Felin. Iaſ. Fabian.
Marſil. Pariſ. & multi quos adduxi d. conſ. 112.
num. 83. in propoſito igitur non uidetur teſta-
tor uoluiſſe legatum alimentorum compenſari
cum dotibus uxori relictis ex quo mandat ſolũ
ne plus petat in bonis teſtatoris, cum dotes non
ſint in eius bonis poſſet tamen ſaluari Natta q̃a
in caſu propoſito per Signorol. teſtator nedum
uult, quod uxor ſit tacita pro omni eo quod pe
tere poſſet in bonis, ſed etiam, de eo quod po-
teſt petere in hæreditate, nam & ſi bona intelli-
gantur ære alieno deducto, tamen non ita eſt hę
reditas, quia æs alienũ dicitur in hæreditate eſ-
35 ſe & hæreditas † continet non modo actiua, ſed
etiam paſſiua iura, probatur in l. hæreditas, ff. de
reg. iur. in l. nihil, ff. de uerb. ſignifi. l. pro hæredi
tariis, C. de hæred. inſtituen. l. 1. C. ſi cer. per. iõ
ait Bal. in d. l. liberti liberteque, nume. 28. uer.
aut dixit relinquo, quod filia cui aliquid relictũ
fuit pro toto eo, quod poteſt prætendere ſuper
36 hæreditate † non poterit conſequi dotes mater-
nas, quia ſunt ſuper hæreditate, alios concordan
tes citat Dec. in auth. præterea, num. 13. C. un-
de uir, & uxor, & in conſ. 425. num. 7. colum. 5.
in fi. Ruin. in conſ. 60. num. 8. uolum. 2. Natta in
conſ. 186. num. 2. nec id eſt pacificum, nam &
in hoc contrarium tenent Dec. d. conſ. 425. nu.
10. Neuiza. in con. 62. num. 13. ubi uolunt idem
omnino ſignificare, quod nil petat in bonis, uel
nil petat in hęreditate ex quo idem omnino iu
dicatur de bonis, quod de hæreditate, & econ-
tra, l. nam quod §. fin. l. cogi, in prin. & §. 1. ff. ad
Trebellian. Bar. in l. 3. in princ. ff. de bonor. poſ-
ſeſſio. Præterea aliud eſt dicere in bonis, & hære
ditate, aliud uerò ſuper bonis, & hęreditate: do-
tes enim neque in bonis ſunt, neque in hęredita
37 te, ſed ex quo bona ſunt pro eis obligata † dicun
tur eſſe ſuper bonis, & hęreditate, hoc diſcrimen
conſtituit tex. in lege 2. §. in hac actione, l. 2. ff.
ui bono. raptor. & ita diſtinguit Alex. in conſ. 4.
uol. 3. Anch. Moder. famil. quęſt. lib. 1. quęſt. 60.
num. 5. & hoc idem innuit Signorol. in d. conſ.
176. num. 13. hoc tamen non eſt tutum, ut dedu-
xi, d. conſ. 112. num. 9. & 91. ſubſiſtit itaque im-
pugnatio. & deſtruitur conſultatio Signorol. &
conſequenter mulier iuſſa eo modo nihil petere
dotes quoque non conſequetur, id, quod in eo
facto uidetur etiam comprobari, quia prohibi-
ta fuit facta per uerba illa ampla, uel quolibet
alio iure, quę tamquam uniuerſalia improprian
tur, & includunt omnia, ut ſunt uulgata iura: pro
pterea exiſtimo cauendum eſſe a Signorol. quia
uerius eſt excludi mulierem a petitione dotis.

Declarat etiam generalem limitationem ſu-
pra datam, quæ uult, quod dos peti poſſit quan
do

do teſtator ita iuſſit, vt procedat intantum, quod
etiam poſt mortem uxoris hæredes eius nõ poſ
ſint repetere ab hęredibus uiri, ſed illę perpetuo
remaneant apud hæredes, atque cedant eius lu-
38 cro,† quando teſtator exactionem dotis poſuit
ſub conditione dicens, ſi dotes non petierit, ita
uoluit Bart. in l. amplius non peti, num. 7. ff. rem
rat. hab. dum uult, quod mulier teneatur libera-
re hæredes per acceptilationem, uel cauere de
non petendo, & hoc etiam uoluit Picus in l. Ti-
tia. §. Titia, cum nuberet, nu. 134. ff. de leg. 2. mo
uetur ex dicto Bartoli, & Doct. in l. fi. C. de in-
39 dic. uidui. tollen. ubi ſi teſtator legat uxori ſi† nõ
nupſerit, illa uerba inducunt uiduitatem, & nu-
bendo perdit legatum, & illud cum fructibus re
ſtituit, imo tenetur a principio cauere de nuben
do, & quando per uiam conditionis onus adiici
tur hæres uſ dotes hẽre cã conditionis implen-
dæ, l. ſi quis omiſſa ſi quis omiſſa. ff. cau. teſt. Cor
dub. in d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num.
213. tranſit ſicco pede, nec audet difficultatem
ingredi, Alber. in authen. quod locum, colum. 6.
uer. item quæro de quæſtio. quam habui, C. ſi
muli. ſecun. nupſer. tenet. quod hęredes uxoris
non perdant dotem, ſed differatur exactio durã
te legato alimentorum ſeu uſusfructus, quia cõ-
penſandi animus non præſumitur, niſi clarè ap
pareat, l. creditor, ff. de leg. 2. hæc ratio nihil ua-
let, quia de animo compenſandi conſtat ex uer-
bis illis, ſi dotes non petierit, nec poſſet teſtator
clarius loqui. eandem opinionem probauit
Aretin. in tracta. de teſtam. in glo. & dotes ſuas
non petierit, ubi ait uxorẽ non teneri ad liberan
dũ hæredes mariti per acceptilationẽ, quia hoc
modo nunquam poſſet dotes petere, ꝙ non eſt
ſecundum intentionem teſtatoris. pro elucida-
tione huius controuerſiæ ſciendum eſt, quod il-
lud legatum ſi dotes non petierit, non eſt condi
tionale: ſed ſub modo. dicitur enim modus, quã
40 do aliquid † implendum eſt poſt emolumentũ
quæſitum, l. cum tale. §. 1. ff. de cond. & dem. ubi
Bar. docet modum a conditione cognoſcere ex
eo an implendum quid ſit ante uel poſt quęſitũ
emolumentum, idem Bar. in l. quib. dieb. §. Ter-
milius, nu. 1. ff. de cond. & demonſt. Bal. in conſ.
219. nu. 5. uol. 2. Imo. & Caſt. in d. §. Termilius,
Bal. ĩ auth. cui relictũ, nu. 22. C. de indic. uiduit.
tollen. Ruin. in conſ. 28. num. 9. & ſeq. uol. 2. Al
ciat. in conſ. 210. num. 2. & conſ. 236. num. 1.
Bero. in conſ. 30. num. 6. & conſ. 66. num. 5. uol.
2. Fortun. Garzi. in l. iuriſgentium, in princ. nu.
38. & in l. ſi unus. §. pactus ne peteret, num. 53.
ff. de pact. Galiau. in rub. ff. de uerb. oblig. num.
182. Crau. in conſ. 59. num. 1. Natta in conſilio
373. num. 28. Menoc. conſ. 60. nu. 47. conſi. 78.
num. 16. hoc autem onus non petendi imple-
ri non poteſt, niſi ſequuta morte uxoris, quia
dum uiuit petere poteſt, ergo eſt modus, nõ con
41 ditio, & quia legatarius cauere† debet de implen
do modum, alias nõ poteſt agere, l. ſi tibi, la 2. ff.
de leg. 3. d. §. Termilius, ubi Bar. nu. 14. & ſequũ
tur Imo. Caſtr. & Soc. Iaſ. in l. ſiue apud acta, nu.
13. & ibi Cur. ſen. nu. 4. C. de tranſac. Alcia. d.
conſ. 276. nu. 2. Bero. conſ. 27. nu. 4. uol. 2. Neui
za. in conſ. 55. nu. 2. ſi contingat cautionem eſſe
pręſtitam, de non petendo, tunc ponderanda
erunt uerba cautionis, & ſi importabant ne do-
tes ullo tempore petantur ſtabitur ſtipulationi
ſi erunt dubia, tunc ſeruabitur, quod infra dicam
quod ſi forte legatum habuit nulla pręſtita cau
tione, tunc caſus eſt dubius, & quęrendum eſt
quid ſenſerit teſtator, & an uoluerit dotes nullo
tempore, uel potius exactionem differri. ſi enim
uoluit nullo tpe peti, tunc non ſolũ petendo te-
nerẽtur hr̃des, uel uxor ipſa reddere cũ fructib.
rẽ legatã, uti dñt Alber. Ang. & Picus ĩ locis p̃di
ctis, ſed etiam cogi poſſent ad deſiſtendum a pe
titione atque ita poſſent exceptione repelli, qñ
quidem contra legatarium qui modum non im
plet inter alia prohibitum eſt remedium, ut is,
42 cuius † intereſt, agat actione ex teſtamento, l. 2.
C. de his quæ ſub modo, Bar. ĩ d. §. Termilius, nu
me. 17. uer. tertium remedium, idem Bart. in l. ſi
ſtipulatus, §. 1. nu. 2. ff. de fideiuſſo. ubi ait, quod
modus diſpoſitionem inducit, & ex eo agi po-
teſt, & non ſolum hæres petere poteſt cuius ẽt
43 pecuniariter non intereſſet, ſed & tertius † cuius
interſit, ut uoluit glo. & Doctores in d. §. Termi
lius, ubi Caſtr. in fi. & eſt communis opinio, ut
teſtatur Gomeſ. uariar. reſolutio. tit. de ſucceſ-
ſio. cap. 12. num. 71. in fi. & ſic poteſt agi, ut mo
dus impleatur, & conſequenter ne dotes petan-
tur, multo magis mulier dotem petens poterit
44 exceptione† ſubmoueri, argumento l. creditori
in fi. & ibi glo. C. de pact. l. 1. §. hic autem, ff. de ſu
perficiebus, cap. qui ad agendum, de reg. iur. in
6. l. inuitus nemo, §. cui damus, ff. de reg. iur. tota
igitur difficultas eſt in inueſtigando teſtatoris
ſenſum, & ubi eſſent aliquæ coniecturę, puta ꝙ
dos eſſet magna, legatum autem alimentorum
modicum, uel ubi teſtator ualde dilexiſſet uxo-
rem, uel quid ſimile concurreret, poſſet facile in-
telligi, quod non uoluerit extinguere in totum
creditum dotale, ubi uero nullæ cadunt circun-
ſtantię magis placet, quod teſtator cogitauerit
differre exactionem, non extinguere debitum,
quia legatum interpretari ſemper debet, ut lega
45 tario proſit, quia eſt donatio, † l. legatũ, ff. de leg.
2. Inſtit. de lega. in prin. & large interpretari de
46 bet, † quando fit coniunctæ perſonę. l. ſi ſeruus
plurium. §. fi. ff. de le. 1. & in l. Aurelius. §. Titius,
ubi Bar. ff. de liber. lega. qui tex. loquitur etiam
quando hęres eſt coniunctus, concordantes al-
legaui in conſ. 112. num. 52. & legatum princi-
paliter fit ad utilitatem legatarii, non autem hæ
redis, proinde interpretari etiam debet potius
ad commodum legatarii, quam hęredis, & non
obſtat doctrina Bartoli, & aliorum, in l. fin. C. de
indic. uiduit. tollen. cum mariti anima contriſte
tur propter ſecundas nuptias uxoris, ut per Iaſ.
ibi in fi. nuptiæ ſunt omni tempore marito odio
ſæ, ideo omnis ſumitur interpretatio contra ſe-
cundas nuptias, quas ille abhorret, ut petitio do
tis nõ ſemper diſplicet uiro, ſed donec uxor frui
tur alimentis, uel uſufructu, proinde in ſequen
do coniecturatam teſtatoris uoluntatem fit di-

uerſa interpretatio, cum nero teſtator legat a-
limenta donec dotes non petierit, uel dum eas
dimiſerit penes hæredes clara eſt deciſio, & prę
dicti omnes cõueniunt, quod poſſit pro tempo-
47 re alimenta conſequi, poſtea † uero dotes petere
ne perdat pręteriti temporis alimenta, & illud
præter Doctores comprobatur, quia ubi relictũ
eſt conceptum per illa uerba, donec, uſquequo
quandiu, tot ſunt legata, quot anni ex quo reli-
ctum eſt annuũ, ut ſupra dixi, ubi uero legatum
48 eſt annuum, tunc conditio legatarii † inſpici
tur in principio cuiuſque anni, Bart. in l. Titia,
num. 11. ff. de leg. 2. dixi in conſ. 123. num. 7. &
ſi hoc anno petit, & modum non ſeruat, legatũ
præcedentium annorum, quod erat purificatũ,
& effectum habuerat, non amittitur.

Quando tamen alimenta relinquuntur do-
nec dotes non petierit licet omnes habeant pro
abſoluto legatum ualere, tamen non caret du-
bio, quia cum ea alimenta dantur, ut uxor diffe
rat dotis exactionem, uidetur uſura. cõmittitur
49 enim quando † aliquid ſoluitur pro retardata ſo
lutione ſortis, Bar. in l. qui ſine, ff. de neg. geſt. in
l. cum ſtipulatus ſim. ff. de uerb. oblig. Bald. in l.
cum allegas, in fi. C. de uſur. & uſura non minus
50 prohibita eſt in ultimis † uoluntatibus, quam in
contractibus, l. 3. in fi. ff. de annu. leg. ubi Bar. id
notat Bal. in l. cum allegas, Bar. in l. 2. ff. de his,
quæ pœ. nom. ubi Socin. nu. 6. Iaſ. in l. 1. nu. 29.
C. de ſum. Trinit. & fi. Catho. & licet alimento-
rũ cauſa ſit multum fauorabilis, tamen nulla cau
ſa adeo eſt pia ex qua poſſit quid deberi ultra
ſortem unde pro redemptione captiuorum, uel
51 pro alimentis pauperum non licet † fęnerari, c.
ſuper ea, de uſur. & p hanc rationem concludit
Anchar. in conſ. 150. in quæſtione, quæ uertitur
nu. 5. colum. 2. uer. ſed an ex pacto, quod nõ ua
let pactum, quo hæredes mariti ſoluto matrimo
52 nio † certum quid promittant pro centenario
uxori pro alimẽtis ſuis donec ſoluatur ſibi dos
allegat Bar. in l. cum ſtipulati, in fi. ff. de uer. obli.
Anchar. ſequuntur Alex. Purpur. Crau. & Lup.
quos citat, & approbat Rol. in conſ. 55. numero
26. uolum. 2. Menoc. in conſ. 441. num. 32. uer.
reſpondetur non eſſe, ubi addit Ruin. & Socin.
iun. attenditur enim effectus, non uerba, quibus
teſtator eſt uſus, & in propoſito noſtro facit, quod
uoluit Bar. in l. 2. ff. de his, quæ pœ. nom. ubi te-
net quod legatum annuum factum uxori donec
53 † dos illi fuerit reſtituta non ualet, quia continet
uſuram, idem tenet in l. 3. in fi. ff. de annu. leg.
ſed cæteris expreſſius hoc uoluit Anch. in conſ.
93. uerba teſtamenti, nu. 3. ubi uult non deberi
tamquam uſurarium legatum pro retardata ſo-
lutione quantitatis, & quod cenſetur factum
in fraudem, eum ſequitur Alex. in conſ. 74. num.
6. uol. 5. Lancel. Dec. in d. l. 3. §. ñ. Ruin. in conſ.
25. num. 3. conſ. 53. num. 4. uo. 2. Socin. in con.
56. num. 1. & 2. uol. 3. Campeg. de dote, par. 2.
quæſt. 13. & ego pro hac parte in conſ. 23. num.
3. allegaui. Iaſ. Iacob. Put. Purpur. Crot. Rebuff.
Bertran. Crau. Io. Lup. & Ro. & Menoc. in conſ.
441. nu. 16. uer. clarius ſententiam hanc addit
Socin. iun. Neuiza. Didac. Plot. & Ferret. cum
ſit in facultate uxoris dotem exigere, ipſa uero
eligat habere potius legatum annuum, uidetur
uſuram committi, & Menoc. loco prædicto di-
ſtinguit inter caſum qui eſt in facultate hæredis
ſoluendo debitum eximere ſe a legati ſolutione,
& alium quando hæres non poteſt liberari ſol-
uendo ſortem, ſed facultas exigendi ſortem cõ-
mittitur in uoluntatem legatarij. & mouetur ex
eo quod dicunt Doctores de muliere uidua, quę
cum poſſit dotes ſuas exigere mauult tamen ha
bere intereſſe, et per hanc rationem concludit
annuum legatum factum uxori eſſe fœneratitiũ
ſi fiat donec dotem repetierit, uidetur igitur di-
ctum legatum alimẽtorum factum donec uxor
dotes ſuas non petierit nullius eſſe ualoris, ſed
ſapere uſurariam prauitatem, & miror, quod te
nentes primam partem, id eſt, quod uxor poſſit
dotes petere poſtquam per aliquot annos lega
tum exegit, non meminerint de Anchar. & tot
aliis Doctoribus, qui contrarium præciſè tenẽt
nec Ancha. & teſtatores ſui mentionem faciant
de prædictis, qui aduerſantur ex diametro, mihi
certè ſæpiſſimè uenit in mentem cum eſſem cõ
ſultus de modo teſtandi, & uellet teſtator dotes
ab uxore non exigi durante legato uſusfructus,
uel alimentorum. qui caſus ſępiſſimè contigit.
& ſanè, ut meum non deſit iudicium, firmiter te
neo eiuſmodi legatum, non eſſe in fraudem uſu
rarum niſi ex aliis coniecturis concurrentibus
ſuſpicio augeatur, nam pręter quod dubium eſt
ſi uſura inducatur, quando teſtator in ultima uo
luntate ſua aliquid relinquit dandum in annos,
quamuis multi contrarium teneant, ut dixi in eo
conſ. 23. & ponit Caſt. a nemine citatus, in cõſ.
201. circa fi. uol. 1. Meno. d. conſ. 441. non de-
bet in dubio fraus præſumi in moriente, l. fi. C.
ad leg. Iul. repetund. & contrarium procedere
poſſet, quando ex uerbis colligi poſſet quod il
lud relinquitur contemplatione uſurarum, ut lo
quitur Anchar. d. con. 93. ut expreſsè relinqui-
tur certa quantitas pro uſufructu dotis, idem
credo quando quantitas relicta eſſet correſpe-
ctiuata ad debitum, puta cũ mandat ſolui octo,
aut decem pro centenario, idẽ quoque arbitror
quando quantitas relicta habet proportionem
cum ſolita uſurarum quantitate, ut quando pro
trecentis aureis relinquuntur triginta in annos
ſingulos, at ſecus, quando non deſignatur nume
rus legatę, nec debitę quantitatis, uel. quando
non dicitur pro uſufructu, nec pro intereſſe, uel
etiam quando id quod in annos relinquitur lon
ge excedit redditum, qui communiter etiam fœ
nerando exigi poſſet de ſorte, ut quando uſuſ-
fructus eſt pinguis, uel alimenta ſunt magni ua
loris, dos uero minus multo erat redditura, tũc
enim, quia non eſt ueriſimile, quod teſtator cum
tam graui iactura reſpexerit ad dilationem ſol-
uendę dotis argumento l. cum de indebito, ff. de
probatio, non poterit allegari ſuſpicio uſurarũ,
& his modis ſaluari poterit diſcordia inexcuſa-
bilis inter Doctores pro quotidiana quęſtione.

Ea uero Pici diſtinctio d. num. 134. ubi uult,
quod

quod ſi ſub conditione dictum ſit, ſi dotes non
petierit, in totum perdatur ius ad petendum do
tem, ſi vero dictum ſit donec dotes non petierit
non perduntur, non eſt perfecta. quid enim ſi ali
menta illi reliquit, ita tamen quod dotes ſuas pe
tere non poſſit, an eo caſu agnito legato per ali-
quot annos poſſit poſtea uxor dotes petere. in
hac quæſtione Riminal. in conſ. 42. nu. 110. con-
54 cludit dari dotium † petitionem, & idem impor
tari per eam formam, ac ſi dixiſſet, donec dotes
petierit, quia ea uerba modum important, non
conditionem ſecundum Bar. in d. §. Termilius,
ideo teſtator uidetur exactionem prohibuiſſe, p
eo tantum tempore pro quo legatum percepit.
hæ rationes non ualent obolum, quia ſiue ſit cō
ditio, ſiue ſit modus, nihil intereſt: ſicuti enim
55 conditio † debet impleri antequam emolumen-
tum quæratur, l. Thais ancilla, §. Stichus, ff. de
fideicom. liber. Bar. in l. quibus dictus, §. Ter-
milius, num. 6. Ale. in conſ. 129. nume. 1. vol. 1.
Ruin. in conſ. 181. nume. 2. uol. 1. Pariſ. in conſ.
29. num. 46. uol. 2. Natta in conſ. 372. nume. 4.
Rol. in conſ. 63. num. 20. uol. 4. ita qui, non im-
56 plet † modum priuatur relicto ſibi commodo, l.
ſi hæres, ff. de cond. ob cau. l. liberto. §. Lucius, ff.
de annu. lega. l. 2. C. de his, quæ ſub modo. Bar. ī
d. §. Termilius, num. 17. ubi Socin. num. 14. uer.
ſecunda concluſio, Bald. in conſ. 219. col. 2. uer.
amplius conſiderandum, uo. 2. Ale. in conſ. 127.
num. 2. uer. adhuc uidetur, uol. 7. & in cōſ. 112.
uol. 1. Bal. in conſ. 212. num. 1. uol. 2. & in conſ.
250. uol. 3. Ruin. in conſ. 43. num. 8. uol. 2. Me-
noc. conſ. 78. num. 27. & ſicuti dixi ſupra datur
etiam contra legatariū actio, ut modū impleat
quare utroque caſu tenetur legatarius implere
ſiue modum, ſiue conditionem, idque ſolum in-
tereſt, quod conditio impletur ante emolumen
tum quæſitum, modus uerò poſt, & non eſt ue-
rum, quod legataria dicatur impleuiſſe modum
ex quo durante uſufructu, non petiit, quia teſta
tor non dixit durante uſufructu non petat, ſed
57 quod non petat abſolute, & cum indiſtinctè † lo
quitur, ſine diſtinctione debet intelligi, l. de pre-
tio, ff. de Public. actio. quod verò teſtator uo-
luerit ſolum prohibere petitionem, donec perce
perit uſumfructum, hoc eſt, de quo quærimus,
quare concludo non eſſe quoad noſtrum propo
ſitum conſtituendum diſcrimen, quod teſtator
leget ſi dotes non petierit, uel leget, ita tamen ꝙ
dotes non poſſit petere, & quod utroque caſu
eadem ſit deciſio, unde infertur, quod ſi in lega-
to conditionali uera eſſet opinio Bartoli, quæ
placuit Pico, ea locum haberet etiam in caſu Ri
minal. cuius ideo conſilium probare non poſſū,
& quia dixi ſæpe ſupra hoc eodem capite, quod
modus debet impleri, alias legatarius priuatur
legato, eſt aduertendum, quod ſi heres eligeret
non actionem ad implementum, ſed ad priua-
tionem commodi, tunc ſine dubio si uera eſſet o-
pinio Pici teneretur uxor reſtituere quidquid
percepit ante petitionem dotium, quia legatum
eſt unicum etiam quando dictum eſt, lego ali-
menta, ita tamen, quod dotes non petat, uolunt
enim Doctores, quod legatum dicatur annuū,
& contineat plura legata tantummodo, quando
eſt relictum in ſingulos annos, uel quando eſt
factum per uerba temporis diſtributiua, donec,
quamdiu, quoad, uſquequo, & ſimilia, ut dixi
hac ipſa parte in quæſtione, an alimentorum le-
gatum ſit annuum, proinde etiam pars perce-
pta ueniret reſtituēda, ut dixi etiam alibi in hoc
opere.

Dubitari etiam poteſt ſtante conditione de
qua ſupra, ſi uxor per ſolam petitionem dotium
priuetur legato, & cum dixit ſi dotem non pe-
tierit, uel uſquequo petierit, uidetur indubita-
tum, nam petendo impletur conditio, l. in con-
58 ditionibus, ff. de cond. & demonſt. & ita † tenet
Cordub. d. l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, nu.
212. facit, quia conditio ſat eſt ſi fuit impleta
59 † licèt implementum non duret, l. ſi quis hære-
dem, C. de inſtit. & ſubſtit. l. in ſubſtitutione, ff.
de uulg. l. hæredibus, in princ. ff. ad Trebellian. l.
quidam teſtamento, in fi. princ. & l. rogo, ff. de
fideicom. liber. Iaſ. qui exornat in d. l. ſi quis hæ-
redem, num. 1. & ſeq. Crot. in conſ. 4. nume. 18.
Ruin. conſ. 89. nume. 9. uol. 4. Pariſ. in conſ. 32.
num. 84. uol. 1. Alcia. in con. 177. num. 4. Socin.
iun. in conſ. 29. num. 15. uol. 4. Neuiza. in conſ.
31. num. 13. Gram. deciſ. 96. nume. 102. contra
uidetur priuationem non induci niſi ſequuta e-
xactione, nec ſufficere petitionem: uerba etenim
60 intelligenda ſunt cum effectu, † l. pe. §. pen. ff. ne
quis eum. l. 1. §. hęc uerba, ubi Iaſ. ff. quod quiſ-
que iur. c. relatum, ubi glo. de cler. non reſid. ca.
circa, ubi etiam glo. de ſponſal. & effectus atten-
61 di debet, non uerba, † Bar. in l. 3. C. de inſtit. &
ſubſtit. Dec. in conſ. 385. colu. 2. in fi. præualet
62 enim uerbis, † Innocent. in c. 1. de bigam. Bar. in
l. cotem ferro, §. qui maximos, ff. de publican. &
teſtator cenſetur potius effectum conſideraſſe,
63 quam nudum factum, ideo non factum, † ſed effe
ctus debet attendi, ſecundum doctrinam Bart.
in l. quid ergo, §. cū autem factum, ff. de his, qui
not. infa̅. Roman. in conſ. 199. num. 2. & 3. &
quod uerba intelligi debeant cum effectu proba
uit multis, in conſ. 3. num. 22 & ſeqq. ſed præter
ea dicit glo. in l. fi. ff. de rer. diuiſ. quod & ſi in tex
64 tu dicatur uoluerit tranſcendere, † tamen intelli
gi debet tranſcenderit cum effectu, & infert ibi
Bart. ad ſtatutum pœnam ei imponens, qui uo-
luerit mulierem corrumpere, quia non habebit
65 locum niſi actualiter † corruperit, ſequitur Bar-
bat. in c. nonnulli, nume. 17. de reſcrip. ad idem
glo. in l. quod ſi ab initio, ff. ſi cer. pet. ubi decla-
66 rat uerbum uoluerit uti, ideſt uoluntaria † vſus
fuerit, & in l. 1. in uer. uoluerit, ubi Caſtr. & Ale.
ff. de leg. 1. in l. fi. in prin. C. de cond. inſer. in uer.
conditionem. l. ſi conſtituerit, in uer. uoluiſſe, ff.
fi. regund. infert etiam Crem. in ſing. 50. quod
pęna capitis a ſtatuto impoſita ei, qui uoluerit
uenenare, uel interficere, nō habet locum niſi ſe
quuto effectu, ita ergo dicendum eſt non ſuffi-
cere ſingularem petitionem niſi etiam ſequatur
exactio præcipue, quia multa cōtingere poſſunt
quæ exactionem impugnari ab aduerſario. hinc

ui-

uidemus quod & ſi a lege imponatur pœna pri
uationis emphiteutæ uendenti rem ſine domi-
ni uoluntate, tamen intelligitur de uenditione,
67 † quæ habeat effectum per traditionem ſequutã
ſecundum Spec. in tit. de loc. § nunc aliqua, quæ
ſtio. 95. num. 118. Alber. in l. fi. in fi. & ibi Salic.
nu. 19. Iaſ. nu. 132. C. de iure emph. Alex. in conſ.
173. nu. 2. uol. 2. Tiraq. de cõſti. poſſ. par. 2. limi.
26. num. 1. & ſeq. & infinitos concordantes con-
gerit Cordub. in tracta. de can. quib. emphit. pri
uat. in tit. de cau. ex alienat. limit. 38. in prin. ſicu
ti etiam non inducitur priuatio ex eo, quod em
68 phiteuta expoſuerit rem † uenalem, ut per Iaſ. in
d. l. fin. in 5. notab. num. 26. Bero. in conſi. 170.
num. 16. uolum. 1. Cordub. loco prædicto, limi
ta. 10. & ſimiliter, quando alienatio fuit nulla ex
69 † aliqua cauſa, Iaſ. dicta l. fi. num. 139. Alcia. con-
ſilio 258. num. 5. Tiraq. de retrac. conſang. §. 1.
glo. 2. num. 6. Alcia. conſ. 258. num. 5. Cordub.
limit. 22. ubi infert ad plures caſus notabiles, &
in limit. 23. idem dicit quando uenditio eſſet fi-
cta, uel ſimulata, poſt Caſtr. Ferdin. Loaz. Tiraq.
ab eo citatos, & quę dicũtur de emphiteuta pro
cedunt quoq. in uaſallo alienante feudum, quia
70 in eiſdem caſibus ſupra † relatis non incidit in
priuationem, Clar. quæſtione trigeſimaprima,
numero primo, & ſequen. propterea ex prædi-
ctis, ubi ſola proceſſiſſet petitio dicerem uxorẽ
non eſſe priuandam relicto facto ſub conditione
ſi non petierit, quia teſtator effectum, non uer-
ba conſiderauerit, ac ſi conditio non contineret
ſolam petitionem, ſed exactionem, puta ſi dotes
in domo dimiſerit, uel ab hęredere nõ exegerit,
res eſſet omnino indubitata, quia ad priuatio-
nem requiritur exactio, nec ſufficit ſimplex, &
nuda petitio.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia ſi quis delinquentem extrahat graui pœna punitur.*
2 *Delinquentem extrahens ab hoſpitali erecto autho ritate Epiſcopi punitur.*
3 *Iudex ſæcularis non poteſt delinquentem in Eccleſia exiſtentem obſidere, uel militibus circumſiſtere.*
4 *Eccleſias, qui cuſtodiunt ne delinquens exeat, male faciunt.*
5 *Conſuetudo non ualet quod delinquentes cuſtodiantur in Eccleſijs, uel eis uictus denegetur.*
6 *Eccleſiæ immunitas ne inde delinquens extrahatur, eſt de iure diuino.*
7 *Peccatum tanto eſt grauius quanto antiquius.*
8 *Conſuetudo Eccleſiæ præiudicialis induci non poteſt a laicis.*
9 *Animæ ſaluti conſulendum eſt in dubio.*
10 *Carceratus dicitur qui eſt ſub cuſtodibus.*
11 *Liberare non dicitur, qui extra ſuum territoriũ libere non perducit.*
12 *Iudex ſæcularis captum in Eccleſia relaxaſſe non dicitur ſi eum in reditu capi facit.*
13 *Carceratus dicitur is, cui poteſtas non eſt libere eundi uel redeundi, quo uult.*
14 *Carceratus dicitur, qui ita diſtringitur, ut non poſſit euadere.*
15 *Carceratus dicitur quicunque cuſtoditur.*
16 *Prohibito uno cenſetur prohibitum omne id per quod ad illud peruenitur.*
17 *Alienare prohibitus non poteſt actum facere per quem ſequatur alienatio.*
18 *Mens legis eſt ſicuti anima, & uerba ſunt corpus.*
19 *Mens legis attendi debet tamquam uirtus intrinſeca.*

Quæſtio XVII.

SCIVNT omnes quod delinquens ſi
confugiat ad Eccleſiam ſaluus eſt,
nec inde poteſt extrahi, quinimo ex
1 trahens † graui pœna plectitur, c. in-
ter alia, de immun. eccleſ. l. 2. C. de his qui ad ec-
cleſ. confug. & eſt communis opinio ſecundum
Gomeſ. Inſtit. de actio. in princ. nume. 67. ponit
Clar. in ſua praxi crimin. quæſt. 30. in princ. &
procedit etiam in hoſpitali erecto authoritate
2 † Epiſcopi ſecundum Archid. in c. definiuit 17.
quæſt. 1. Bald. in l. ſi quis ad declinandam, C. de
epiſ. & cler. Alex. in conſ. 9. col. 2. uol. 2. alios ci-
tat Didac. lib. ſecundo uariar. reſolut. capitulo
uigeſimo, numero quarto, uerſic. tertio conſtat,
& ampliatur concluſio multis modis per Dida.
& Clar. in locis præallegatis, ubi præcipue po-
nunt quid in palatio Epiſcopi, & in ſolo quod
ab Eccleſia diſtat quadraginta paſſib. quid ĩ ora
torijs priuatis, quid in Eccleſia deſtructa, quid
in nõ conſecrata. uerũ eſt quidem, ꝙ hodie mul-
ti de facto parum curant de eiuſmodi immuni-
tate, & uidi aliquando capi debitorem in pala-
tio Epiſcopi, & in domibus Canonicorum Ec-
cleſiæ annexis pro debito priuato, ſed & Deus
ſui iuris iuſtiſſimus iudex in tẽpore uindictã ſu-
mit. dubitatur autem ſi poſſit iudex ſęcularis ob
ſidere Eccleſiam, eamque militibus circumſiſte
re, & prohibere, ne alimenta, aliaque neceſſaria
ad eum deferantur, qui ſe in Eccleſiam recepit,
aut illum in compedes conijcere, id quod multi
facere ſolẽt, dum per Eccleſiaſticum iudicem co
gnoſcitur ſi qualitas impicti delicti patitur illũ
5 extrahi de Eccleſia. & ſanè † textus eſt clarus
quod non in l. præſenti, §. nec in ipſis Eccleſijs,
C. de his qui ad eccleſ. confug. ubi dicitur uictua
lia, & quæ ad uictum, uel requiem pertinent de-
neganda non eſſe, hoc idem uoluerũt Doctores
omnes in d. c. inter alia, Hoſtien. in ſum. de im-
mu. eccleſiar. §. inquantum, columna tertia, uer-
ſiculo, & nota quod quamdiu, ubi ait quod do-
nec delinquens eſt in Eccleſia non eſt ab illa eij-
ciendus, detinendus, aut reſtringendus, nec ei
deneganda eſt ueſtis, uictus, aut requies, ſub-
dens crimen læſæ maieſtatis hoc modo commit
ti, ut in l. ſecunda, C. de his qui ad eccleſ. cõfug.

allegatur etiam Hoſtien.in dicto c.inter alia, di-
4 xiſſe quod male faciũt domini temporales † qui
adhibent cuſtodes, & obſident eccleſias, Guido
Pap.deciſ.12 1.num.tertio,ubi dicit quod ij non
debent etiam de iure cõpeditari,& ſubdit quod
facientes contrarium infringunt immunitatem
Eccleſiæ,ac ſi illos extraherent, proinde incidũt
in pœnam l.fin. C.de his qui ad eccleſ.confug.
hoc etiam placuit, Dida. dicto capitulo uige-
ſimo, numero 7. uer. trigeſimoprimo eadem
ratione, ubi ait hoc nihil aliud eſſe quam uiola-
te immunitatem Eccleſię, idem uoluit Clarus,
dicta quæſtione trigeſima,numero uigeſimopri
mo, ubi dicit eſſe communem opinionem,Cor-
dub.in l.ſi quis a liberis,§.ſolent,nume. quadra-
geſimoſeptimo,ff.de liber.agnoſ.uel alen.ubi di
cit quod iudices qui hæc faciunt committunt in
Bullam Cœnæ Domini,in aliquibus tamẽ locis
obſeruat conſuetudo, quod delinquentes obſi-
dentur,& ſubtractis alimentis, atque aliis ad ui-
tam neceſſariis coguntur exire,ut atteſtatur Ign.
in l.1.in principio,numero nono,ff.ad Sillania.
Remig.de immun.eccleſ.quæſt.15.& rurſus,fo-
lio 238. quæſtione ſexta, ea tamen conſuetudo
5 non ualet, † uti probat Igne. loco prædicto, ea
principali ratione quod immunitas hæc fuerit
6 Eccleſiæ diuino † iure conceſſa,ut probat ibi,nu
mero uigeſimoſexto,& in his, quę a iure diuino
procedunt nihil poteſt populi conſuetudo,ſicut
nec ſtatutum,uti ponunt Doctores, in capitulo
finali,de conſuetud.quia peccatum tanto eſt gra
7 uius, † quanto eſt antiquius, ubi dicunt Docto-
res,in capitulo finali,de præſcriptio.at Didac.di
cto capitulo uigeſimo,numero ſecundo, multis
probat rationibus,quod immunitas ea neque na
turalis eſt iuris, neque diuini, cum neque anti-
qua,neque Euãgelica lege ſancitum de ea quic-
quam reperiatur, quod ſi uerum eſſet ſuſtineri
poſſet forte conſuetudo contraria aduerſus ius
8 poſitiuum, niſi dicamus, quod laici † non poſ-
ſunt conſuetudinem inducere, quæ ſit præiudi-
cialis Eccleſiæ,ut per Doctores,in capitulo,Ec-
cleſia Sanctæ Mariæ, de conſtitutio. at ubi con-
ſuetudo eſſe legitime introducta,haberetque ne
ceſſaria requiſita,aliud eſſet dicendum.mihi ue-
ro quidquid aliis placeat tutius uidetur immu-
9 nitatem ſeruare, & in re dubia † animarum ſalu-
ti conſulere,ut in capitulo, conſilium, de obſer
uat.ieiun.glo.in capitulo primo,de ſcrutin.in ca
pitu. iuuenis,de ſponſal.Innocen. in capit. cum
ad audientiam,de homicid.Felin. in capitulo fi-
nali,de pręſumpt.Marſil.ſing.151.nec mihi uide
tur ſub prętextu conſuetudinis lędendam eſſe Ec
cleſiæ immunitatem, bene ſateor quod dum co-
gnoſcitur,ſi de Eccleſia poſſit extrahi,iudex Ec-
cleſiaſticus iuſtè uocabit illum cuſtodiri, & hoc
modo ſeruatur ius Eccleſiæ,& nihil minuitur de
iure publicæ uindictæ.facit autem pro confirma
tione prædictę deciſionis,quia dicitur eſſe in car
10 ceribus qui habet † cuſtodes adeo quod non po
teſt ire quo uult,l.qui neque,ff.de uerborum ſi-
gnificationibus,ubi Iacob.de Are. notat, & po-
nit Bar.in l.qui carcerem, numero primo,in fi.
ff. quod met. cau. ubi ait contractum factum a
carcerato in fauorem carcerantis eſſe meticulo-
ſum, licet contrahens fuerit extractus, ſi tamen
habuit cuſtodes,Abb.in capitulo,accedens, nu-
mero ſecundo,de procurato. ubi damnat practi
cam, quam ſolent aliqui adhibere, quando uo-
lunt contrahere cum carcerato, faciunt enim il
lum educi de carceribus, & pér familiam cuſto-
diri,dum contrahit. ſed per hęc non dicitur libe
ratus,nec ualide contrahit, & infert quod qui te
11 netur aliquem liberare, † uel conſtituere liber-
tati non ſatisfacit obligationi relaxando il-
lum ſimpliciter in ſuo territorio, niſi etiã faciat
illum extra ſuum territorium perduci ad locum
ubi liberum ſit ſibi ſtare,ire, & redire. Felin.in c.
cum ego enim,nu.nono,uerſic.& iſtis adde om-
nino, de iureiuran.uel etiam dicit, quod ſecuri-
tas data pro acceſſu extenditur ad receſſum, &
poſt Barto.in l.prima,ff. de acquiren. rer. dom.
ait quod iudex ſæcularis non dicitur relaxaſſe
12 carceratum quem ceperat in Eccleſia,ſi in redi-
tu facit eum capi,Dec.in conſilio 219. nu.quar-
to, in fine, verſicu. quarto bene facit ad notabi-
les deciſiones arguendo actum fuiſſe metu fa-
ctum,Marſil.in l.ſi quis percuſſorem,numero 9.
C.ad legem Corn.de ſicar.& præter eos,Cum.
qui non ſolet allegari, in conſi.ſexageſimoocta-
uo,in principio,dicit captiuum, & carceratum
13 intelligi † eum cui libera non eſt facultas eundi,
& redeundi, & hac ratione impugnat contractũ
factum extra roccham in qua fuerat quis prius
detentus,& inquit Bal.in l.finali, C.de poſtlim.
reuer.quod inuitus retineri dicitur,qui non per
mittitur abire, & inquit text. in l. ſuccurritur,
14 ff. ex quibus cau. maior. quod carceratus † di-
citur, qui ita diſtringitur, ut euadere non poſ-
ſit,& illum textum, ait ualde notabilem, Iaſ. in
§.rurſus, numero quarto, Inſtitu. de action. &
Gard.Alexan.in capitulo,ſuper eo, columna ſe-
cunda,in fine, de appellation. tenet quod carce-
15 ratus dicatur quicunque † ſub cuſtodia poſitus,
licet diſtrictus non teneatur, allegat Ang. in di-
cta l.qui carcerem, Imo. in l.qui a latronibus,
ff. de teſtamen. & per hæc reprobat glo.in l.fina
li, C.de curio.libro duodecimo, quæ uidetur
contrarium tenere. cum ergo exiſtens in Eccle-
ſia adhibitis cuſtodibus inde recedere non poſ-
ſit utique dicitur detentus, & carceratus, imo
maior uis hoc modo fit Eccleſiæ, quam extra-
hendo, quia extractionis actus eſt momenta-
neus,illa uero cuſtodia eſt actus ſucceſſiuus, &
continuus, qua ratione dicimus, quod carcer
infert continuum grauamen, & nulli dubium
quin actus ſucceſſiuus plus grauet quam mo-
mentaneus, rurſus dum iudex mandat delin-
quentem in Eccleſia cuſtodiri abutitur Eccleſia
loco carceris,ita ut dici ei poſſit,Feciſtis eam ſpe
luncam latronum, ut in Euangelio.

Confirmatur etiam dicta deciſio, quia uno
16 † prohibito cenſetur id omne prohibitum per
quod ad illud peruenitur, Loratiu,de ſponſalib.

Leos,

l.eos, in fine, C. de nſur. l. finali, C. ſi man-
cip.l.ſecunda,§.utrum,ff.de iudic.l.idemque.§.
primo,ff.pro ſocio,l.obſeruare, ff. de offic. pro-
conſ. l.ſcire,§. ſi iura, ff. de tutor. & curato. dat.
ab his, l. in ſeruitutem, §. ſi quis, C. de bon. li-
ber.l.quamuis,§.ſi cum eſſem,ff.ad Velleianum.
facit reg. cum quid, de reg.iur.in ſexto.imo pro
hac regula ſolet ſemper allegari text. in l. fina-
li, C. de his qui ad eccleſ. confug. qui non po-
teſt aliter induci, niſi dum prohibet uictum,ue-
ſtem, & requiem ei negari, qui confugit ad Ec-
cleſiam. cum ergo interdicitur delinquentis ex-
tractio de Eccleſia cenſeri etiam debet interdi-
ctus omnis actus, per quem ille exire cogatur,
ſed nihil magis poteſt illum educere de Eccle-
ſia, quam famis, quia nulla neceſſitas plus fame
ſtringit, ergo &c.facit etiam, quia alienare pro-
17 hibitus non poteſt actum facere † per quem ſe-
quatur alienatio, glo.in l.item quia,ff.de pactis,
l.codicillis,§.matre,ubi glo.& Barto. ff.de lega-
tis ſecundo, Decius in conſilio trecenteſimo,nu
mero ſecundo,& in conſilio 445. numero uige-
ſimoſexto.Rurſus immunitas Eccleſiæ non tam
in eo conſiſtit, quod capi quis in ea non poſſit
quam quod ibi liber ſit,& ſecurus,ut quomodò
erit ſecurus ſi denegantur, aut prohibentur ne-
ceſſaria ad uitam,atque ita prohibens, ne uictus
ad eum deferatur offendit magis finem, & men
tem legis quam uerba, & multo plus eſt mentē;
rationem, & finem legis lędere quam uerba,
18 mens enim legis † eſt ſicut anima, & nerba ſunt
ſicut corpus,& ſuperficies, Bald.in l.ſi quis ſer-
uo, columna finali, nerſicu. ex his apparet, C.
de ſurt.& dicit idem Bald.in l.poſt fratres, la ſe-
cōda,uerſiculo,item frater, ff.de legitim. hæred.
quod legis mens debet attendi, tamquam uir-
19 tus † intrinſeca, & tamquam genus prædicans
de ſingulis ſuis ſpeciebus,& dicit Abb.in capitu
lo,nihil,columna quinta, uerſiculo, nec dicatur
de electio. quod mens, & ratio ſic ſe habet ad
legem, ſicut anima ad corpus, unde ſicutl ani-
ma dominatur corpori, ita mens dominatur le
gi, & eius uerbis, & idem ferè,ſed per alia uerba
dicit Socin. in conſilio ducenteſimoquadrageſi-
moprimo,columna ſecūda, uerſiculo, præterea
& tertio, uolumine ſecundo, & multos citat Ti-
raquel.in tracta.ceſſan. can. parte prima,nume
ro centeſimotrigeſimoquarto. poſtremo pro ſu
praallegata deciſione adduci poteſt pulchrum
Taciti dictū, qnod uitæ neceſſaria illi ſunt relin-
quenda,cui uita dimittitur.ſi enim in Eccleſia ſe
recipiens uitam ſuam liberat, permittēdum eſt,
quod ibi habeat neceſſaria ad uitam. addo quod
dum uictus delatio interdicitur uis inſertur non
ſolum Eccleſiæ, ſed etiam Eccleſiaſticis perſo-
nis deſerentibus, timeant igitur iudices iuſtum
Dei iudicium, iuxta illud, Diſcite iuſtitiam mo
niti non temnere diuos.

S V M M A R I V M.

1 *Naturalis imputat in ſortem fructus prædij ſibi obligati donec ſoluerentur aurei quadringenti pro alimentis relicti.*

2 *Teſtator legans certam quantitatem non poteſt ordinare quod donec ſoluatur, hæres tradat ſingulo anno certum quid.*

3 *Vidua non conſequitur interuſuria dotis ab hæredibus mariti ſi negligit dotes exigere.*

4 *Vſura non debet permitti etiam ſub prætextu alimentorum.*

5 *Paria ſunt fructus in ſortem non imputari uel uſuram concedi.*

6 *Fructus rei pignoratæ, ne imputentur in ſortem pacto fieri non poteſt.*

7 *Pactum quod mulieri uiduæ non imputentur in ſortem fructus percepti ex re obligata pro dote non ualet.*

8 *Argumentum a contractibus ad ultimas uoluntates ualet.*

9 *Argumentum ab ultima uoluntate ad contractum eſt ualidum.*

10 *Vſura non eſt, quando teſtator aliquid annuum relinquit donec ſoluatur legatum ſi non eſt in facultate legatarij exigere relictum.*

11 *Vſura non committitur quando non præcedit pactio.*

12 *Vſura non eſt quando aliquid a ſponte dante recipitur pro mutuo.*

13 *Rerum ſuarum quilibet eſt moderator, & arbiter.*

14 *Legem rei ſuæ apponere dominus poteſt prout uult.*

15 *Vſura nihil aliud eſt quam lucrum.*

16 *Vſurarum quæſtio ſi in iure conſiſtit ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum, ſecus ſi ſit facti.*

Quæſtio XVIII.

PAter reliquit filio naturali quadrin
gentos aureos ſoluendos a ſuis hære
dibus, & pro eis obligauit in ſpecie
quoddam prædium,ita quod donec
ſoluantur aurei relicti filius fructus percipit, &
nō imputat in ſortem: dubitatur ſi filius,qui fru
ctus percepit teneatur illos in ſortem imputare.
& Crau.in conſ.89.num.1.& ſeq.poſt aliqualē
1 diſputationem tenet† quod imputentur,quia or
dinatio illa teſtatoris continet uſuram, proinde
non ualet, allegat Aret. in conſ. 82.per totum
ubi dicit quod non ualet diſpoſitio teſtatoris
2 mandantis, quod donec † hæres ſoluerit lega-
tū tradat quadraginta aureos in ſingulos annos
idem uoluit Barb.in con.66.nu.4.in fi.uer.cum
ergo,uol.2.Soc.in conſ.56.nu.2.uer.ex quib.in
dubitanter, uol.3. Iaſ. in l.cunctos populos,nu.
29.in rep.C.de ſum.Trin.& fide catho.Purpur.
in l.rogaſti,§.ſi tibi,ff.ſi cer.pet. Crot. in l.nemo
poteſt,nu.5.& ſeq. ff. de leg.1.& ibi etiam Ripa
num.23.ubi tamen non meminit de Aret.idem
Crot.in conſ.86.nu.3.Bertran.in conſ.199.nu.
2.uol.3.& hoc inquit mirabile,& non legiſſe ali
bi Lupus in c.per ueſtras,§.6.in uer.& faciunt,
de donatio.inter uir.& uxor.ſolio 173. Rebuſ.
in l.unica, nu.22.& nu.616.C.de ſent.q̄ pro eo
q̄ iter. Rol.ī cō.55.nu.21.uol.2. ubi late agit,&
añ p̄dictos oēs hoc uoluit Caſt.ī cōſ.101.circa fi.

uol.1. & licet pater teneatur ad alimenta erga fi
lium natura'e, proindeque illa diſpoſitio poſſit
ſuſtineri ratione alimentorum, tamen non tene
tur, quando filius habet aliunde, at filius in pro-
poſito caſu poteſt prouideri de alimentis exigē-
do legatum principaliter ſibi factum, & cum eli-
gat potius fructus prædij, atque ita intereſſe,
quam ſortem, nec curet quantitatem legatam
exigere ſibi non debentur alimēta, ergo non fru-
ctus illi, argumento eius quod dicimus de mulie
3 re uidua, † quæ ſi non curat dotes exigere cum
poſſit non conſequitur ab hæredibus mariti in-
teruſuria dotis etiam ſi non habeat aliunde ſe-
cundum gloſſam, & Doctores communiter in l.
diuortio, in principio, ubi Iaſ. uerſi. quinta con-
cluſio, ff. ſoluto matrimonio, Didac. libro tertio
uariarum reſolut. capitulo primo, uerſiculo ſex-
to hinc etiam conſtat, Crau. in conſilio 189. nu
mero ſeptimo, in fine, Rolan. in dicto conſ. quin
quageſimoquinto, nume. decimooctauo, Plot.
in tract. de in lib. iuran. §. undecimo, numero vi-
geſimoſeptimo, Burſat. in conſ. octauo, numero
48. hęc autem ratio militat etiam in filio natura
li, qui poteſt exigere legatum, & ex eo ſe alere, er
go fructus illi erunt imputandi in ſortem.

Tertio præter Crau. facit, quia uſura non po-
4 teſt permitti etiā ſub blando † uocabulo alimen
torum, uel eorum intuitu, Anch. in conſ. 150. nu
mero quinto, columna ſecunda, uerſ. ſed an ex
pacto, & eum ſequuntur Alexan. Purpur. Crau.
& alii citati a Rolan. iu dicto conſilio quinqua-
geſimoquinto, numero uigeſimoſexto, uolumi-
ne ſecundo, & dixi in hac parte in quęſtione, an
uxor, cui maritus reliquit alimenta poſſit do-
tem exigere, uerſ. quando tamen alimenta.

Quarto paria ſunt dicere, quod fructus nō im
5 putentur in ſortem, uel quod † concedatur uſu
ra, capitulo primo, capitu. conqueſtus, & capi-
tulo, quia fruſtra. de uſu. & ita dicit Alex. in con
ſilio trigeſimoprimo, numero tertio, uerſ. & hāc
partem, uolumine 6. Neguſ. in tract. de pignor.
in quinto mem. 5. par. numero decimo, Rube. in
conſilio 55. numero ſecundo, & non ualet pa-
6 ctum quod fructus minime † imputentur in ſor-
tem, ut inquit Bald. in l. prima, C. de diſtrac. pi-
gno. Abb. in capitulo primo, numero ſecundo,
de uſur. Cuman. in conſilio decimonono, in ulti
mo dubio, Neguſan. loco prædicto, numero de-
cimo, Guid. Pap. ſing. 502. Bertran. in conſilio
241. in quarto uolumine, Natta in conſ. 536. nu
mero decimoquarto, Caualcan. qui teſtatur de
communi in tract. de uſufruc. mulie. relic. num.
207. & hoc procedit etiā in muliere uidua, quia
7 nec cum ea ualet pactum † de non imputando
fructus in ſortem, ut per Doctores, in capitulo
ſalubriter, de uſur. ponunt Lau. de Rodul. Ar-
chiep. Floren. Ruin. Rube. & Cęphal. quos alle-
gaui in conſ. 194. numero 14. & ſi non poteſt
fieri per contractum, non etiam poterit fieri a te
8 ſtatore, quia ualet † argumentum a contractibus
ad ultimas uoluntates, l. fi. ubi Salic. C. de legat.
Inſtit. de lege canin. tollen. in prin. ubi glo. Ioan.
9 Fab. Ang. & alii, ſicuti etiam econtra, † l. pactum
inter hæredem, ff. de pac. l. iure ciuili, ff. de cond.
& demō. l. ſeruum filii, §. cum qui chirographū,
ubi Doctores oēs, ff. de legat. 1. l. ſi diuortio, ubi
Doctores omnes, ff. de uerb. obli. & pro hac par-
te facit diſtinctio Cagno. in l. curabit, num. 14.
uerſ. ſecundus caſus, C. de actio. emp. Didac. lib.
3. uariar. reſolu. cap. 1. circa fi. uerſ. ſed ubi lega-
tarius, Moder. Gall. in tract. de uſur. quęſtio. 73.
uerſ. 483. Menoc. in conſilio 441. numero uige-
ſimoſecundo, & ſeq. quibus in locis dicunt uſu-
rarium eſſe relictum, quando legatarius poteſt
10 de præſenti petere, † & exigere, licet aliud ſit
quando petitio non eſt in illius facultate, puta,
quia teſtator dilationem conceſſit hæredi ad ſol
uendum: in præſenti enim facto eſt in facultate
filij ſtatim petere, & dilatio ſolutionis eſt ei im-
putanda, qui tacet & patitur. hæc opinio eſt ua-
lidiſſimis fundamētis, & rationibus fulcita, mihi
tamen nunquam placuit, quia non poteſt cade
re in mentem quod dicatur uſura, quando teſta
tor certum quid relinquit de bonis ſuis, & do-
nec ab hærede præſtetur mandat interim pœnæ
nomine tantum dari legatario, quia hic nulla ca
dit conuentio, nulla pactio inter legatarium, &
hæredem, id quod eſt neceſſarium, ut contraha-
11 tur uſura, † ut conſideraui in conſilio uigeſimo-
tertio, numero ſexto. rurſus in teſtatore non po
teſt conſiderari uſura cum non teneatur ad ſor-
tem nedum ad intereſſe, & ſi quid relinquit id
omne a mera illius liberalitate procedit, quod
12 autem ſponte datur, licitè, † & ſine labe recipi-
tur etiam propter mutuum, capitulo, ſicut epi-
ſcopum, prima quæſtione ſecunda, ubi glo. ait
quod uitium hoc modo non imputatur, & pro-
baui in dicto conſilio uigeſimotertio, numero
quarto. poſtremo poterat teſtator fructus fundi
relinquere, & præterea etiam alimenta, quare
ergo non poteſt unum relinquere pure, & aliud
13 ſub conditione, cum de rebus † ſuis quilibet ſit
moderator, & arbiter, l. in re mandata, C. man-
da. & rei ſuę poſſit quis legem apponere, quæ
14 magis † placeat, l. in traditionibus, C. de pactis,
Zabarel. in clemen. quia cōtingit, in undecimo
notab. de religioſ. dom. D. Becius in conſilio cen
teſimoprimo, numero uigeſimoquinto, & ſeq.
& hoc quoque argumento uſus ſum in eo conſi-
lio uigeſimotertio, numero nono, uerſi. quinto,
cum omne, & ibi conatus ſum ſuſtinere, quod va
let legatum aureorum quingentorum relictum
hoſpitali ſoluendum intra quinquennium, &
quod interim ſoluat hæres quinque pro cente-
nario, an uero aſſequutus fuerim ueritatem, alio
rū ſit iudicium: ſcit autem Deus me ex uera ani-
mi mei ſententia ſcripſiſſe. vnum porrò in præ-
ſenti quæſtione eſt optime conſiderandum,
quod & ſi filius naturalis fructus prædij obli-
gati conſequeretur, non tamen pro hoc fieret lo
cupletior, quia dum ex eis uiuit parcit capitali
aureorum quingentorum ſibi relicto, & tanto
plus ſequuta morte cogitur hæredib. reſtituere:
dixi enim ſuo loco quod cū certa quantitas na-
turali filio relinquitur ad alimenta ea poſt mor
tem uenit reſtituenda hæredibus. cum ergo
filius

filius uixit de redditibus prædij obligati, tanto
minus conſumpſit de ſorte ad alimenta relicta,
ubi uero non reſultat lucrum ceſſat uſura, quæ
15 nihil aliud eſt quam † lucrum, ut probatur in ſua
diffinitione per Doctores, in rubrica de uſur.
extra, & in l. quod ſi Epheſi, in principio, ubi prę
cipue Caſtr. de eo quod certo loco, Salic. in l.
ſecunda, C. de uſuris, Natta in conſilio quadra-
geſimoquinto, nume. decimoquarto, & ex quo
filius non poteſt quicquam ultra alimenta per-
cipere non eſt curandum, quod ea alimenta con
ſequatur potius ex fructib. fundi obligati, quam
ex fructibus pecuniæ relictæ, ſed utrunque reli-
ctum in eandem cauſam conuertitur.

Ad authoritates contrarias reſponderi poteſt, quod procederent, quando teſtator fuiſſet debitor, & uni reliquiſſet, quod iam debebat mandans quod illi certum quid detur donec ſolutio retardabitur: tunc enim quia debitum eſt iam formatum, & illa quantitas relinquitur ob ſolam dilationem temporis poteſt ſuſtineri eorum deciſio, quod ſapiat uſuram, ſecus uero quando teſtator reliquit, quod non debebat, quia cum a liberalitate proueniat non ſubjicitur ſuſpicioni. Præterea reſponderi poteſt quod contraria poſſunt procedere, quia legatarius ex temporis dilatione lucrum conſequitur ultra ſortem, ſed in facto noſtro filius nihil ultra conſequitur ex quo deductis alimentis, quidquid ſupereſt cogitur reſtituere. & certè hęc conſideratio lucri omnino ceſſantis tollit omnem difficultatem: ſi enim legatarius fructus prædictos perciperet, & ulterius ſortem poſſet exigere uti loquuntur Doctores in contrarium citati, & eſſet ſortis dominus, utique poſſet lucrum, & conſequenter etiam uſura conſiderari: ſed quia lucrum ceſſat, & filius ſola alimenta poteſt habere, ita ut ſi plus percipit reſtituit, ſi minus hæres ſupplere tenetur uſque ad id quod pro uictu eſt neceſſarium, tollitur omnis ſuſpicio uſurarũ, imo nullo modo poteſt dici uſura.

Intelligi tamen debet concluſio hæc quando
fructus prædij non excederent debitã alimen-
torum præſtationem, quia tunc ceſſarent ratio-
nes ſupra conſideratæ, & locus eſſet deciſioni-
bus contrariis. cogita ſuper pręmiſſis omnibus,
quia noua ſunt, & inuenio aliquem tangen-
tem, & quia ad Romanam Eccleſiam ſpectat co
gnoſcere, an ſit, uel non ſit uſura, ex quo eſt
16 † quæſtio iuris, non facti, Panorm. in clementi-
na, ex graui. de uſur. cuius opinionem ſequun-
tur Doctores communiter, & ante eum, idem te
nuerunt Bald. Anch. Caſtr. & Fulgoſ. quos citat
Rol. in conſilio nonageſimoſexto, numero qua-
drageſimoquinto, uolumine ſecundo, ubi addit
Alexand. Guid. Pap. Corn. Aflic. Rodul. Dec.
Boſſ. Nattam, & Maran. & ita concludunt Do-
ctores omnes Legiſtæ, & Canoniſtæ, quando
quæſtio eſt iuris, ut inquit Iaſ. in conſilio centeſi
moquinquageſimotertio, numero tertio, uolu-
mine quarto, Clar. qui plures addit in pract. cri-
min. quæſtio. trigeſimaſeptima, numero ſecun-
do, Bertran. in conſilio 215. uolumine ſecundo,
& quamuis multi dicant contrarium, illi tamen
intelliguntur, quando quęſtio eſt facti, an ſcilicet talis fecerit talem contractum, at ubi iuris eſt, & ſolum dubitatur, an contractus ſit, uel non ſit uſurarius, nulli dubium, quin hoc ſolius Eccleſiæ iudicio ſubiaceat, cuius eſt lepram diſcernere a lepra, & de peccato iudicare, ideo conſulendi eſſent Theologi, & ſtandum Eccleſiæ deciſioni.

SVMMARIVM.

1 *Filius pro alimentis habet titulum lucratiuum, licet pater habeat onerosum.*
2 *Diſpoſitio intelligi debet ſimpliciter, non ſecundum quid.*
3 *Tale non dicitur quod eſt tale ſecundum quid, non ſimpliciter.*
4 *Lucrum dicitur quidquid a lege defertur.*
5 *Lucrum dotis marito delatum per mortem vxoris continet titulum onerosum.*
6 *Lucrum non dicitur quod originem trahit a cauſa onerosa.*
7 *Actio reuocatoria non datur contra habentem onerosum titulum.*
8 *Ignorantia iuris excuſat eum qui titulum habet onerosum, non qui lucratiuum.*
9 *Maritus an filijs primi matrimonij teneatur reſeruare lucrum dotis ſibi a ſtatuto delatum.*
10 *Inſinuatio an requiratur in lucro dotis, quod maritus ex ſtatuto facit per mortem vxoris.*
11 *L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. an locum habeat in legato alimentorum.*
12 *Inſinuatio an ſit neceſſaria quando fit donatio in cauſam alimentorum vel reſeruato vſufructu.*
13 *Donatio ex cauſa alimentorum ei facta quem tenetur alere eſt inſinuanda.*
14 *Regula ſeruari debet donec probetur limitatio.*
15 *Vita hominis taxatur ſecundum l. hæreditatum, ff. ad leg. falcid. quando quæritur an maritus plus reliquerit vxori ſecundæ quam filijs primi matrimonij.*

Quæſtio XIX.

QVAESITVM fuit aliquando, ſi filius ad
alimenta titulum habeat onerosum,
uel lucratiuum: & Doctores in d. l. ſi
cum dotem, §. ſi pater, ff. ſol. matr. uidentur tene-
re, quod titulus ſit lucratiuus, & Bal. in l. 2. num.
1 2. C. de reuoc. his quę in fraud. cred. dicit † quòd
& ſi reſpectu patris titulus ſit onerosus, tamen
reſpectu filij eſt lucratiuus: mouetur, quia quid-
quid debetur ex legali obligatione defertur lu-
cratiuo titulo, ſequitur Cordub. in l. ſi quis a
liberis, §. ſi quis ex his, numero ducenteſimoſe-
ptuageſimoquarto, ff. de lib. agnoſ. uel alen. ſed
aduertendum quod Bal. loco pręcitato nõ id di-
cit abſolutè, ſed comparatiuè ad creditores, quę
cõcluſio eſt indubitata. aliud uero eſt, ꝙ quid ſit
tale ſimpliciter, uel ꝙ ſit ſecundũ quid, & diſpoſi
2 tio, quę † de aliquo loquitur nõ trahitur ad illud,

 quod

quodeſt tale ſecundum quid, l. ſi cui lana, & l.
hoc legatum, ubi Bart. ff. de legat. 3. Bar. in l. Lu-
cius, §. quæſitum, ff. eo. tit. & in l. 1. §. hoc interdi
ctum, ff. de fonte, & procedit etiam in materia fa
uorabili ſecundum Socin. in conſilio primo, nu
mero quarto, in fine, uolumine tertio, Ruin. in
conſ. 24. num. 13. uol. 2. Gozad. in conſ. 60. nu.
10. addo Alex. in conſ. 106. num. 3. uol. 5. Iaſ. in
l. prima, nu. 3. C. de ſucceſſor. edicto. & non eſt
3 tale, † quod eſt ſolummodo ſecũdum quid, Bar.
in l. maritus, §. legis Iuliæ, ff. de adult. Bald. in l.
adoptiuum, §. patronũ, ff. de in ius uocan. Alex.
in conſilio 178. columna prima, in fine, uolumi-
ne ſecundo.

Secundo quoque aduertendũ eſt, non eſſe ue
ram concluſionem, quam ex Bal. dicit Iaſ. in d. §.
ſi quis in fraudẽ, ꝙ titulo lucratiuo haberi dicat
4 quicquid † a lege defertur, nã lucrum dotis a ſta
tuto delatum marito, quamuis ex legis diſpoſi-
tione proueniat, non tamẽ ꝑ titulum lucratiuũ,
5 ſed onerofum, ut † probat expreſſus tex. in l. uni-
ca, §. lucratiuas, in uer. ſi uero uel ſocer, C. de im
ponen. lucrat. deſcrip. ubi Ang. id expreſſe no-
tat, uoluit etiam glo. fin. in uerbo dumtaxat,
in l. ſi donaturus, §. fin. ff. de cond. ob cauſ. dat.
Bald. & Ioan. de Plat. in dicto §. lucratiuas, Bald.
in l. hac edictali, in princ. columna ſecunda, uerſ.
pone quod non eſt appoſitum, C. de ſecun. nup.
in l. cum multæ, columna ſecunda, C. de donat.
an. nupt. & idẽ uoluit ante eos Bar. in repet. l. ſi
conſtante, in decima quæſtione, ſecunda parte
princip. ff. ſolu. matr. Dec. in conſ. 353. col. 2. cũ
multis apud Tiraq. in l. ſi unquam, in uer. dona-
tione largitus, numero centeſimoſeptuageſimo-
quinto, C. de reuoc. dona. Ruin. in conſ. 11. col.
pen. uol. 5. Pariſ. in conſ. 62. uol. 4. Rolan. in tra-
cta. de lucro dot. quæſtio. 4. nu. 19. Phanuc. in eo.
tracta. glo. 8. num. 1. & ſeq. ubi multos cumulat,
& adducuntur præter l. unicam. §. lucratiuas, alij
textus præcipuè in l. ex promiſſione, ff. de actio.
& obli. l. Aquilius regulus, & l. ſi pater, ff. de do
natio. l. pro oneribus, ff. de iure dot. non enim
attendi debet ius deferens, ſed finalis cauſa dila
tionis, & ab ea iudicatur titulus onerofus, vel lu
cratiuus, Bal. in l. quod nomine, ff. de cõd. indeb.
6 vbi dicit ideo non cenſeri lucrum, † quia origi-
nem trahit a cauſa onerofa, ideſt a matrimonio
eiusque oneribus, & dicit Phanuc. loco prædi-
cto, num. 5. quod lucrum dotis non magis cedit
marito in cauſam onerofam, quam cedat vendẽ
ti pretium pro re, quam vendit. ea igitur Iaſo-
nis concluſio non placet, ſed bene exiſtimo ue-
rum eſſe quod filius ad alimenta titulum habeat
lucratiuum, quia nihil ipſe patri tribuit in alimẽ
torum recompenſationem. & ſi dicatur quod te
netur exbibere reuerentiam patri, & eſſe illi in
obſequijs: reſpõdeo quod hęc & plura alia filius
deberet etiam ſi pater alimenta non præſtaret
tãta obligatione propter generationem illi ob
ſtringitur, niſi forte dicamus modicum eſſe gene
rationis beneficium ſi genitum pater non alat,
quod tamen abhorret a ratione, cum nullum
maius conferri beneficium poſſit quam genera-
tionis, & non eſt inutilis quæſtio, an titulus ſit lu
cratiuus, vel onerofus: ex ea enim infertur ad re
7 uocatoriam actionem, † quæ contra habentem
onerofum titulum non datur, ſed bene contra
habentem lucratiuum, ſecundum Bal. in dicta l.
ſecunda, C. de reuoc. his, quæ in fraud. infertur
etiam quod ſi eſt lucratiuus iuris ignorantia
8 non excuſat, ſed ſi eſt onerofus † excuſat, quia
de eo lucro idem iudicatur quod de dãno uitan
do, vt poſt Alex. concludit Dec. in conſil. 402.
numero ſeptimo, Phanuc. d. glo. 8. num. 5. ex ea
quoque cognitione iudicant Doctores, an ma-
ritus teneatur aliquid reſeruare filijs ex primo
9 matrimonio, vt in lucro dotis examinat † Bal. in
auth. ex teſtamẽto, numero ſexto, columna fina
li, ver. ſed ſtatim iuxta prædicta, C. de ſecund.
nupt. Bertran. in conſilio 212. numero quarto,
volumine ſecundo, Corn. in l. fœminæ, C. de ſe-
cund. nup. Socin. in conſilio quadrageſimoſe-
cũdo, numero octano, volumine quarto, Ruin.
in conſilio quinquageſimoprimo, numero quar
to, volumine primo, multos citat Phanuc. dicta
glo. 8. num. 13. inferiur item, an ſit locus inſinua
tioni, quia ſi eſt merum lucrum, & excedat quin
gentos aureos, erit inſinuandum, non vero ſi ſit
onus, ideo Rol. poſt alios, quos citat in tracta.
de lucro dot. quæſt. 53. nume. 4. loquendo in lu
cro dotis, quod marito defertur per ſtatutum,
10 inquit † quod ſi propter onera matrimonij ap-
plicatur uiro, non eſt neceſſaria inſinuatio de
quo etiam aliquid tangit Phanuc. loco prædi-
cto, num. 12. in quibus tamen deciſionibus non
quieſceret animus ſi de illarum ueritate nunc
eſſet tractandum, pro nunc autem ſufficiat dice
re quod, an relictũ ex cauſa alimentorum ſubia
11 ceat † diſpoſitioni l. hac edictali, ponit Crau. in
conſilio centeſimononageſimoquarto, numero
tertio, & dixi ſuo loco in hoc opere, an uero in-
ſinuatio ſit neceſſaria, quando donatio fit in cau
ſam alimentorum non eſt dubitandum ſi ei fit,
quem donans non tenebatur alere, quia eſt pu-
ra, & ſimplex donatio, quando uero fit alicui,
ut alat donantem non etiam requiritur, quia eſt
donatio ob cauſam, & Alexand. in conſilio duo-
decimo, numero ſexto, uolumine primo, ponit
12 † de eo qui donat reſeruato uſufructu, & Cor-
dub. in dicta l. ſi quis a liberis, §. utrum, nu. 19.
dicit quod nõ requiritur, maius eſt dubiũ, quan
do fit ei, quem tenebatur alere, & iſto caſu ego
13 dico quod eſt inſinuanda, † tum quia cauſa eſt
lucratiua, tum etiam quia licet pater teneatur fi
lium alere, non tamen tenetur omnium alimen-
torum totius uitæ tẽporis ſolutionem repræſen-
tare, ſed ſat eſt, quod per tempora faciat particu
lares ſolutiones, & illud commodum medij tem
poris eſt mera donatio, ideo legi ſubiacet inſi-
nuationis, item cum donatur propter alimenta
remanet res donata apud donatariũ, ſeu eius hæ
redes, ẽt ſi citiſſime decederet, & ſtandũ eſt regu
14 læ, † ſi nõ adducitur limitatio, l. 1. ubi Doctores,
ff. de reg. iu. bñ admitto, ꝙ ęſtimatio rei nõ erit
deducẽda a uero ualore pñtis tpis, ſed hẽbitur re
ſpect⁹ ad obligationẽ, quæ purificatur de trime-

ſtre

ſtre in trimeſtrē, vel de ſemeſtre in ſemeſtrem, in calculando autem alimentorum ualore attendere debemus regulam l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. quæ locum habet in omni re, ut alibi diximus in hoc opere, facit Crau. d. conſ. 194. nu-
15 mero 5. vbi idem dicit, quando † dubitatur ne pater plus reliquerit ſecundæ uxori, quam filiis ex priori matrimonio, & non eſt aliqua ratio diuerſitatis quare non ita attendatur illius legis diſpoſitio, ubi agitur de inſinuatione, ſicuti cum quæſtio eſt de diminuendo legato relicto ſecundæ uxori, propterea idem omnino ius eſt ſeruandum utroque in caſu.

S V M M A R I V M.

1 *Profectitium dicitur lucrum, quod facit filius ex fructibus fundi ſibi ad alimenta aſſignati.*
2 *Profectitium dicitur quidquid filius acquirit ex re patris.*
3 *Profectitium dicitur quidquid patris contemplatione ad filium peruenit.*
4 *Profectitia dicitur dos, qua pro patre datur filia ab aliquo.*
5 *Profectitium dicitur id cuius pater eſt proxima cauſa.*
6 *Aduentitium dicitur lucrum, quod filius facit ex fructibus colonica partis rei aſſignata, a patre pro alimentis.*
7 *Diuiſio inter ſocios ruſticos fit per capita laborantium.*
8 *Induſtriæ pretium non eſt ſemper uniforme.*
9 *Aduentitium dicitur, quod prouenit ex propria induſtria. profectitium autem quod ex capitali.*
10 *Lucrum quod facit filius ex re patris tribuitur pro dimidia induſtria, & reſiduum capitali.*
11 *Operæ cedunt rei, & ad eum pertinent cuius eſt res.*
12 *Peculium dicitur non ſolum capitale ipſum, ſed etiam omne eius incrementum.*
13 *Filius arando, vel ligonizando in fundo paterno acquirit patri.*
14 *Filius acquirit patri quidquid ex fructibus fundi ſibi in alimenta aſſignati acquirit.*
15 *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius agricultor pro induſtria ſua ex fundo patris.*
16 *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius ex re patris pro parte induſtria.*
17 *Aduentitium dicitur lucrum, quod facit filius exercendo mercaturam ex pretio fructuum prædij aſſignati ad alimenta.*
18 *Induſtria dicitur, quando filius rem paternam uendit duplo iuſti pretij.*
19 *Profectitium dicitur, quod immediate deſcendit e re patris.*
20 *Aduentitia filio quæruntur, quoad proprietatem, & patri quoad vſumfructum.*
21 *Filius, qui fructus aduentitiorum percepit tenetur illos patre mortuo conferre cum fratribus.*
22 *Pater cenſetur filio donaſſe fructus aduentitiorū, quando patitur gaudere aduentitijs.*
23 *Filius non confert cum fratribus fructus aduentitiorum, quos percepit ſciente, & patiente patre.*
24 *Profectitium lucrum acquiritur patri tam reſpectu proprietatis, quam vſusfructus.*
25 *Filius confert cum fratribus fructus peculij profectitij.*
26 *Filius non tenetur communicare fratribus lucrū illicitum, quod fecit ex pecunia patris, puta exercendo vſuras.*
27 *Filius non acquirit patri id, quod conſequitur per delictum.*
28 *Emancipatus filius acquirit ſibi, non patri.*
29 *Vſusfructus patri acquiritur in bonis filij ratione patria poteſtatis.*
30 *Patria poteſtas ſoluitur emancipatione.*
31 *Emancipatus exit poteſtatem patris, ac ſi eſſet mortuus.*
32 *Pater in bonis filij emancipati habet dimidiam vſusfructus.*
33 *Pater non habet vſumfructum in bonis per filium quæſitis poſt emancipationem.*
34 *Pater retinet vſumfructum, quem habebat in bonis filij, licet is fiat Epiſcopus.*
35 *Pater retinet vſumfructum antea quæſitum, licet filius decedat.*
36 *Pater emancipando filium non poteſt paciſci, quod habeat vſumfructum in bonis quærendis.*
37 *Pater habet pro virili ſua vſumfructum in bonis maternis filio delatis poſt emancipationem.*
38 *Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti poſt emancipationem nato delatis.*
39 *Auus habet pro virili vſumfructum in bonis maternis nepoti ex filia poſt emancipationem delatis.*
40 *Corne. conſilio quadrageſimoſecundo, volumine tertio, reprehenditur.*
41 *Pater emancipando retinet dimidiam vſusfructus, quem ante emancipationem habebat.*
42 *Pater emancipando poteſt expreſsè ſibi reſeruare totum vſumfructum, quem habebat.*
43 *Pater quando cogatur emancipare filium.*
44 *Pater coactè emancipando nihil retinet de vſufructu, quem habet.*
45 *Pater qui uiuente filio non habebat vſumfructum, ſed commoditatem, nullam perdit in totum ſi filius moritur.*

Quæſtio XX.

PATER dedit fundum filio, ut ex illo ſe alat, an ſi quid filius lucretur ex fructibus fundi dicatur aduentitium, uel profectitium. glo. in l. cum oportet, in princ. C.
1 de bon. quę liber. dicit † eſſe profectitium, quia lucrum illud factum eſt ex re patris, & quidquid acquirit filius ex re patris, profectitium
2 † dicitur. l. in fideicommiſſi. §. non nunquam. C. de uſur. & fruc. legato. l. Baliſta, ff. ad Trebellia. & per hanc rationem, & non ſolum dicitur profectitium, quod immediate deſcendit a patre,
3 ſed etiam quidquid patris contemplatione † applicatur filio, l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de
uulg.

vulg.& pupil.§ 1. Inſtit.per quas perſonas no-
bis acquiratur, glo. in l.is qui hæres.§. fi.in uer.
neque filiusfamilias. ff.de acqui.hęred. & in di-
cta l.cum oportet,in uer.ex eius ſubſtantia,Bar.
& alij in d. §. in arrogato,vbi dicũt,quod quid-
quid habet filiús beneficio dicitur profectitiũ,
Ruin.in conſ.112.nume. 3. volum.1.Craue.in
conſ.461.nume. 34. Manti. de coniectu.ultim.
uolun.lib.3.tit. 16. nume.1. ideo ſi dos filiæ da-
4 tur pro patre ab aliquo tertio,iudicatur† profe-
ctitia, l. profectitia. ff.de iu. dot. Bar.& alij in l.
in quartam.ff.ad leg. Falcid.& ſufficit,quod pa
5 ter ſit cauſa proxima, vt declarat† Bar.in l.Gal-
lus.§.quod ſi is.ff.de lib.& poſthum.& in d.§.in
arrogato, Ruin.d.conſ.112.nu.4.Caroc.in cap.
cum quid,par.2.amplia.3. nu.7.

Sed illam gloſſæ deciſionem intelligit Bar.
in d.l.cum oporter,in prin. num.1.ver.ſed iuxta
illud formo quæſtionem reſpectu partis domi-
nicę.Nam ſi filius fundũ ſua manu coleret,quid
quid ex parte colonica,& ex ſua induſtria acqui
6 reret†eſſet aduentitium ex rõnem ponit:eo tex-
tu, quod aduentitium dicitur, quidquid quærit
filius ſuo labore,opera,aut induſtria, & cum eo
tranſit Bertachin.in tract.de gabel.par.2.quęſt.
27.ver.ſubdendum eſt etiam,& ibi ait,quod lu
crum ex opera, & induſtria perſonæ dicitur ſem
per aduentitium,ea enim pars colonica atribui
tur labori,& induſtrię, non autem rei,ideo vide
mus, quod ſi plures ruſtici colunt prædium ali-
cuius nobilis, diuiſio fructuum fiat per capita
eorum, qui inſudarunt circa culturam ita, ut ſi
7 vnus habeat duos filios laboratores,†alter uerò
eſt ſolus,tantam partem habebit unus ex dictis
filiis,quantam patruus, Bald.in l.ſi patruus,nu.
17.C.commu.utr.iud.in l.1. num.13.C.pro ſo-
cio,Aret.in §.fi.num.11. Inſtit. de ſocieta.Ang.
in conſ.112.& conſ.ſequen.Iaſ.in §.ſequẽs,nu.
17.Inſti.de actio.Pet.de Vbal.in tract. de duob.
fratr.par.4.princ.num.21.Pariſ.in conſ.85.nu.
13.uol.1.Bertran.in conſ.83.nume.5. volum.3.
Siluan.in conſ. 41. per totum, Cæphal. in conſ.
69.per totum,præcipuè,nume.7.& idem ponit
loquendo de filiis impuberibus, qui beſtias cu-
ſtodiunt,Bald.in conſ. 172.in fi. volum.5. & ex
prædictis multi dum loquuntur de ruſticis co-
lentibus bona propria dimidiam fructuum at-
tribuunt induſtriæ, quod tamen non eſt tutum,
quia ut inquit Bal.in l.certum,num. 11.uer.ego
tamen de ęquitate.C.famil.erciſ.pretium indu-
8 ſtrię, † non eſt ſemper vniforme,interdum enim
plus operatur fœlicitas fortunæ, quam opera,
ideo ipſe relinquit arbitrio iudicis. hinc etiam
uidemus, quod & ſi profectitium cenſeatur lu-
crum, quod filius ex pecunia patris mercatu-
ram exercendo,vel negotiando facit,tamen hoc
intelligitur deducta induſtria, nam quod filio
pro operis, & labore debetur eſt aduentitium,
9 † & illud ſolum lucrum iudicatur profectitiũ,
quod pecuniæ tribuitur Bar.dicta l. cum opor-
tet,in princip. numero tertio, in fi. ubi ait ſe de-
claraſſe in l.illam. C.de collatio. ponit Bal.poſt
glo.in l.certum, numero quarto, & undecimo,

C.famil. erciſc. & hanc partem tenuerunt Bar.
Bal.Roman.Caſtrenſ. Corne.Socin. Decius, &
alij multi citati ab Aſcan. Clemen. in tracta.de
patr.poteſta.effec.ſecundo,numero undecimo,
& ſequen.vbi dicit communem eſſe opinionem
uſu approbatam, quod dimidia lucri detur pe-
10 cunię,& alia dimidia induſtriæ,† in eo verò nu-
mero duodecimo, inquit hoc totum iudicantis
arbitrio committi, qui poterit plus dimidia tri-
buere induſtriæ,ſi ea ſit pretioſior re ipſa,& ra-
tionem ponit Anchar. conſ. ſexageſimoſepti-
mo, numero quinto, quia ſua induſtria debet
vtique proficua eſſe,& idem Anchar.in conſilio
302.numero ſexto, dicit, quod induſtria etiam
in diuidenda ſocietate eſt attendenda.

Hæc declaratio,& ſi vera videatur, & ratione
non careat,patitur tamen difficultatem, quia
etiam pars illa colonica dicitur prouenire de re
patris,licet non habeatur ſine induſtria, & non
eſt curandum de operis, quando illę fiunt in re
11 paterna, nam cedunt † ipſi rei, l.ſi in area. ff. de
rei vendic. rurſus peculium recipit incremen-
tum, & totum incrementum dicitur peculium
12 eiuſdem † generis, l.peculium naſcitur,ff.de pe
cu.& per has rationes dicit Nicol.Matar.quem
refert Baldus in dicta l.certum, numero vndeci-
mo, quod ſi filius in fundo patris laborat Li-
13 gonizando, † uel quid aliud faciendo,acquirit
patri pleno iure, licet hoc quæratur ex ſuis labo
ribus, & ab hac ſententia non diſcedit Bal.ibi in
iſtis terminis, licet in alio caſu,quando filius e-
xercet mercaturam, vel negociatur de pecunia
patris teneat ad Bartol. ultra,quod in hoc quo-
que poſteriore caſu dicit ueriorem eſſe opinio-
nem contra Barto.licet minus æquam, & idem
Baldus, in eadem, l.cum oporter,in principio,
numero quinto, dicit indiſtinctè, quod ſi filius
ex fructibus fundi ſibi in alimentis aſſignati mo
14 dicum conſumpſit, & ex reſiduo † emit prædia
illa acquiruntur patri, quia prouenerunt ex re
patris,idem tenet Alber.in l. ſi donatione, co-
lumna ſecunda,uer.ſi uerò pater.C.de collatio.
Rolan.conſ. 54. numero decimoquinto, volu-
mine tertio.

Verum opinio Bartoli, non ſolum eſt æ-
quior,ſed etiam uerior:ęquitate enim inſpecta
filius non eſt ſuo labore, & induſtria fraudan-
dus, & ſi veritatem attendamus illud lucrum
non prouenit totum ex re patris, ſed pro par-
te ex operis ipſius filii, & ſi prędium alii datum
fuiſſet ad colendum,pater non percepiſſet fru-
ctus colonicæ portionis, ideo Salicet. in dicta l.
cum oportet,numero ſecundo, dicit,quod glo.
ibi opinio non habet locum, quando filius per-
cepiſſet fructus ex ſuo labore, & induſtria, ut
15 quia eſſet agricultor, † & fundum ſua manu co
leret, quia tunc quod pertinet ad portionem
induſtriæ fructus illi reputantur aduentitii, ar
gumento l. primę,C.pro ſocio, & §. ſecundo,
Inſtit.de ſocieta. & confirmatur, quia ubi filius
aliquid acquirit mixtim, ideſt partim ex re pa
tris, partim uerò ex propria induſtria, tunc
pars, quę induſtrię tribuitur cenſetur aduenti-

tia,

16 ſia, quæ uerò ex re patris prouenit † dicitur pro
fectitia, ita regulam conſtituit Barto. in l. prima,
§. nec caſtrenſe, numero quinto, ff. de collatio.
bono. ubi loquitur de lucro facto ex negocia-
tione paternæ pecuniæ, & ſubdit ex conſuetu-
dine dimidium lucri concedi induſtriæ, ſequun
tur Alexander, & Iaſon in l. illud, C. de collatio.
& hanc dicit eſſe communem Corne. in conſilio
ducenteſimooctuageſimoquinto, columna ter-
tia, uolumine primo, Socin. in conſilio nonage
ſimoſecundo, numero decimoquinto, volumi-
ne primo, idem uoluerunt Bald. Roman. Dec.
& alii, quos citat, & ſequitur Craue. in conſilio
centeſimoſexageſimoquinto, numero primo,
ubi fortius inquit, quod arbitrio iudicantis com
mittitur æſtimatio lucri, quod induſtriæ attri-
bui debet, quia ſi plus meretur induſtria, plus
etiam ei tribuendum eſt, quam rei, & hanc quo-
que probauit Dominus Becius in conſilio cen-
teſimodecimotertio, numero uigeſimo, ver. ad
tertium reſpondetur, ubi citat Menoc. Emanue.
Soarez, Viuium, & Villalob. alios addit Aſcan.
Clem. d. effec. 2. numero decimo, & Salicet. in
dicta l. cum oportet, numero ſecundo, uer. ego
puto, inquit conſiderandam eſſe prædii qualita
tem, & quanti communiter dari conſueuit par-
tiariis colonis pro cultura.

Declarat ſecundo loco Bar. in d. l. cum opor
tet, numero ſecundo, uer. præterea, iſtam legem
non habere locum, quando filius de fructibus
prædii ſibi aſſignati pro alimentis exercuiſſet
mercaturam, & lucratus fuiſſet, quia illud lu-
17 crum uult in totum ſpectare † ad filium tamquã
aduentitium, & proueniens a ſola induſtria, l. 3.
in princip. ff. ad leg. Falcid. ſequitur ibi Salicet.
numero 3.

Sed hoc intelligi debet, quoad portionem lu
cri reſultatem ab induſtria. nam vt dixi pars lu-
cri tribuitur pecuniæ, ſeu rei, & ideo Bal. in di-
cta l. cum oportet, numero 8. dicit, quod ſi filius
18 rem paternam duplo uendit ex induſtria † ultra
iuſtum ualorem, quia ille exceſſus deſcendit ab
induſtria erit aduentitius, nõ profectitius, & nu
mero decimo, inquit conſiderandum eſſe quan
tum poſſet de per ſe reddere pecunia, & quantũ
induſtria. uides ergo differentiam a Bartolo con
ſtitui, an filius acquirat immediatè de fructibus,
an uerò acquirat de pecunia comparata ex ne-
gocio facta cum ipſis fructibus, & diuerſitatis
ratio eſt, quia acquiſitio facta de fructibus dici-
tur prouenire a re patris, ſecus quando fit de
pretio fructuum, vel de negocio, & illud ſolum
profectitium dicitur, quod prouenit immedia-
19 tè † de re patris, ut per Barto. in dicta l. cum o-
portet, ubi ponderat dictionem ex, quę ſignifi-
cat cauſam immediatam, Crot. in l. frater a fra-
tre, numero quinto, vbi Coraſ. numero 106. ff.
de cond. indeb. Rolan. conſ. 54 num. 9. & ſeq.
uolumine tertio, pro quo facit dictum Bar. in l.
ſed ſi plures, §. in arrogato. ff de vulg. quod ap-
probant alij ſupra a me citati, dum dicunt pro-
fectitium dici, quod habuit filius occaſione pa-
tris, ſi tamẽ pater ſit cauſa proxima, non remota.

Porrò hæc diſcuſſio, an lucrum illud ſit profe
ctitium, uel aduentitium non eſt ſuperflua, ſed
maximè utilis ad multa, & præcipuè ad cogno-
ſcendum, an patri quęratur, uel filio, nam aduen
20 titia filio quęruntur, quoad † proprietatem, &
patri, quoad uſumfructum, & adminiſtrationẽ
donec uiuit, l. cum oportet, in princ. C. de bon.
quæ lib. & ibi notant omnes Doctores. §. quod
autem, Inſtit. per quas perſonas nob. acqu. Bar.
d. l. 1. §. nec caſtrenſe. ff. de collatio. bono. & in
tract. de duob. fratrib. in 2. quęſt. 1. quęſt. prin-
cip. Corne. in conſ. 105. num. 2. uol. 2. Guido Pa
pę, quęſtio. 144. numero 3. Cur. iun. in conſilio
152. numero 3. Pariſ. in conſ. 129. numero 7. uo
lumine 1. Pinel. qui latè agit in l. 1. par. 1. nu-
mero 34. & ſeq. C. de bon. matern. Aſcan. Cle-
ment. in d. tracta. de patr. poteſt. effec. 2. numero
27. D. Becius, in conſ. 113. numero 8. Caualca.
in tracta. de uſufruc. mulie. relic. numero 179.
poſt mortem autem patris ſunt filii, præcipuè,
21 l. fi. C. de collation. ſed ſi filius integros † fructus
percepit aduentitiorum tenetur illos mortuo
patre conferre cum fratribus tamquam aduen-
titios, ut per Aſcan. loco prædicto, numero 30.
in fi. quod tamen eſt intelligendum niſi illos fru
ctus percepiſſet ſciente, & tacente patre, quo-
niam pater eo caſu uidetur illos filio donaſſe,
22 † & donatio eſt ualida in uita, nec opus eſt, quod
morte confirmetur. d. l. cum oportet. §. ſin au-
tem, ubi Bar. Bald. & Salic. Bal. in auth. ex teſta-
mento, numero 7. uer. nonum caput, C. de colla
tio. Bald. & Ang. l. 2. C. de inoffi. donat. Alexan.
in conſ. 138. numero 3. uolum. 5. Corn. in conſ.
285. numero 22. uolumine 1. Ruin. in conſ. 23.
numero 37. uer. ſed contrarium, volum. 5. Pariſ.
in conſ. 137. nume. 7. & ſeq. uolum. 1. Bero. in
conſ. 139. numero 22. uolumine 2. Neuiz. in cõ
ſilio 76. numero 11. Crau. in conſ. 39. numero 2.
Crot. in l. frater a fratre, numero 80. ff. de cond.
indeb. Tiraquel. in l. ſi unquam, in uer. donatio
ne largitus, nume. 211. C. de reuoc. donat. Crau.
in l. cum filio, par. 2. numero 46. ff. de leg. 1. dec.
Pedemon. 123. numero 4. Caualcan. de uſufruc.
mulie. relic. numero 185. Aſcan. in d. tracta. de
patr. poteſta. effec. 2. numero 31. ubi dicit com-
munem, & effec. 10. numero 12. ubi idem repe-
tit, D. Becius, conſ. 113. num. 29. dixi in conſilio
116. nume. 81. & ſeq. hoc igitur caſu filius non
23 tenetur conferre † fructus prædictos ſecundum
Bal. & Ang. in d. auth. ex teſtamento, Ange. &
Caſtren. in d. l. cum oportet. §. ſin autem, Pariſ. d.
conſ. 130. num. 11. D. Becius, d. conſ. 113. nume.
29. profectitia autem pleno iure, ideſt tam quo-
ad proprietatem, quam quoad uſumfructum pa
24 tri † quæruntur, d. l. cum oportet, & ibi omnes
Doctores, C. de bon. quæ lib. §. 1. Inſtit. per quas
perſonas nob. acqui. Corne. in conſ. 258. per to
tum, uolum. 1. Tiraquel. qui alios citat in tracta.
de retract. conſang. §. 1. glo. 9 num. ... in pecu-
lio enim profectitio nihil omnino immutatum
eſt de antiquo iure, d. l. cum oportet, & ideo fi-
lius mortuo patre tenetur aliis fratribus com-
25 municare profectitium † peculium, ſecundum
Specu.

Specu.in titu.de indic. §. ſequitur, ver.quod ſi
aliter aſſerentis,mouetur ex tex.l.per ſeruum.§.
fi.ff.de acqui.rerum dom.& id voluit glo.in d.l:
cum oportet,vbi eam ſequitur Fulgo.Corne.d.
conſ.285. colum.1.nume. 3. volum.1.& com-
munem dicit Aſcan.d.effec. 2.num.8.D.Becius,
d.conſ.113.num.5.

Principalem regulam, quæ habet,quod pro
ſectitium dicitur lucrum factum ex negociatiõ-
ne fructuum partis colonicæ,limita non proce-
dere, quando negociatio eſſet illicita, puta ſi fi-
26 lius lucrum feciſſet † exercendo vſuram, quia
tunc tale lucrum,neque patri acquiritur,nec fra
tribus poſt patris mortem eſt communican-
dum.l.quod ſeruus, ubi Doctores omnes. ff.de
acqui.poſſ.l.quod autem ex furto.ff.pro ſocio,
Bar.in d.l.cum oportet,num.3.vbi intelligit ni-
ſi vſuras exercuiſſet de mandato, & nomine pa-
tris, quo caſu acquireret patri eam portionem,
quæ tribuitur pecuniæ, & ſubdit generalem re-
gulam, quod filius patri non acquirit ex deli-
27 cto,†idem voluit Cin.ibi,quem ſequitur Salice.
nume. 4. licet Bald.uideatur ſequendo gloſſam
ibi contrarium tenere eo, quod vſurę dicuntur
fructus rei, & percipiantur ex re patris, & pri-
mam Bar.opinionem renuit Ioan. And.ad Spe-
cu.in tit.de acto. Socin.in l. Gallus.§.quod ſi is,
num.3.ff.de lib.& poſthum.& ponit Rimina.di
cto §.1.num.77.num.90.& nume.130. Inſtitu.
per quas perſonas nob. acqui. Aſcan.d.effec.2.
num.16.ubi,num.19. dicit idem eſſe in acquiſi-
tis ex ludo illicito,quia ea patri non acquirun-
tur ſecundum Doctores in l.frater a fratre, ff. de
cond.indeb.Alexander in conſ.77.in fi.volumi
ne 5. & ibi Aſcan. ponit, qui ludus ſit licitus,
qui non.

Intellige etiam prædicta omnia in filio in po
28 teſtate,nam emancipatus † ſibi acquirit,non pa
tri.l.ſi filiusfamilias. ff. de uerb.obliga.l.fi.ff.de
ſtipula.ſeruo.Bald.in d.l.cum oportet,in princ.
nume. 4. ubi ait, quod ſi filius emancipatus ali-
quid acquirat ex re patris, vel ſibi aliquid detur
cõtemplatione patris nõ acquiritur patri, quia
repugnat perſonæ qualitas,idem voluit Caſtrẽ.
ibi,nume.4.Socin.iun.in conſ.27.num.12.vol.
1.Calcan. in conſilio 19. nume. 28. & procedit
29 ẽt reſpectu uſusfructus, quia† patri ſolet q̃ri ra-
tione patriæ poteſtatis.§.1. Inſtit.per quas per-
ſonas nob.acqui. patria autem poteſtas emanci
30 patione † ſoluitur. §. præterea, Inſtitu. quibus
mod.ius pat.poteſt.ſolu.glo.& Doctores in l.ſi
uiua matre.C.de bon.mate.l.cum in adoptiuis,
uer.ſi vero,in fi.C.de adoptio. Pariſ.in conſilio
53.nume.39.uolum.1. & emancipatus exit pa-
31 tris poteſtatem,perinde, ac ſi eſſet† mortuus ſe-
cundum Bal.Nouel.in trac. dot.par.7.priuileg.
34.numero 3. cum ſimilibus. potes etiam pro
declaratione pręſentis quæſtionis, atque eius
ornatu uidere apud Doctores,caſus quibus pa-
tri quæritur vſusfructus, quia ex iis rectè infer-
tur ad ſupradicta. non omitto tamen,quod præ
dictam ſententiam, qua diximus filium emanci
patum nihil patri quærere etiam reſpectu uſuſ-
fructus probat etiam Dominus Becius,in conſ.
113.num.16.

Sed contrarium videtur probare tex. in l.ſi vi
ua matre. C. de bon. mat. vbi dicitur,quod pa-
ter in bonis aduentitiis filii emancipati habet
32 † dimidium uſusfructus, & ibi Bar. dicit illam
legem eſſe ſingularem, & menti tenendam,& lo
quitur etiam in bonis deſcendentium emanci-
patorum, & Bald. ibi dicit hoc eſſe mirabile,ad
idem eſt tex.in d.l. cum oportet.§. ſancimus.C.
de bon.quæ libe. hoc etiam inquit perpetuo no
tandum Roman.in ſing. 547.dicens eſſe caſum
ſingularem in d.l.ſi viua matre, Corne.in conſ.
42.colum.3. ver. circa tertium autem quæſitũ,
& ver.iſta autem dubitatio,volum.3.vbi tamen
in ſuo caſu declarat,ut dicemus infra,Iaco.No-
uel.reg.135.in 1. fallen.ſequitur Pet.Gerar.ſin
gu.76.uer.adde etiam unum,Aſcan.dicto tract.
effec.2.nume.35.ver.amplia octauò,immo pro
cedit hæc deciſio non ſolum in filiis emancipa-
tis,ſed etiam in nepotibus ex eo,immo & in ne-
potibus ex filia, ut dicam infra,Corne. in loco
prædicto uidetur conciliare, ut prior opinio
locum habeat in bonis quęſitis poſt emancipa-
tionem, in quibus patri non quæritur uſusfru-
33 ctus † ſecunda uero opinio procedat in quęſitis
ante emancipationem, ſed in hac contrarium
tenet Aſcan.dicto nume.35. ampliatione 8. ubi
dicit,quod in quęrendis,pater habet medieta-
tem uſusfructus, & in contrarium eſt tex. in l.ſi
uiua matre,in prin.C.de bon.mat.ubi loquitur
expreſsè in hæreditate acquiſita poſt emancipa
tionem,& tamen uult,quod pater habeat dimi-
dium vſusfructus. ex alio etiam falſa videtur ea
diſtinctio, nam vbi agimus de bonis quęſitis an
te emancipationem pater habet uſumfructum
integrum, nec ſubſequens emancipatio minuit
ius patris, ideo uidemus, quod & ſi dignitas
Epiſcopatus liberet filium a nexu patrię pote-
34 ſtatis, tamen pater uſumfructum † ſibi quæſi-
tum retinet,auth.ſed epiſcopalis.C.de epiſcop.
aud.Dec. in c.in præſentia, num,26.de probat.
Bero.in deci.122.nume.33.Pinel. in l. 1.par. 1.
num.42.uer.nono ampliatur.C.de bon.mater.
Aſcan.d. effec. 2.nu.34.uer.ſeptimò amplia, &
pro hoc facit, quia idem eſt mortuo filio, nam
35 durat †uſusfructus patri quęſitus, licet filius mo
riatur, l.1.ibi in diem uitę. C.de bon. mate.l.fi.
ver.ſin uero.C.ad Tertullian.ubi Bar. Bald.Ca-
ſtrenſ.& alii,gl.Cin. & Bar.in l.3. C. de uſufruc.
Pinel.dicta l.1. par. prima, numero trigeſimo-
nono,Aſcan.dicto effec.ſecundo,numero trige-
ſimoquarto,uer. amplia ſexto,& dicit Bald.in l.
quidquid. C. de bon. mater. eſſe notandum,
quod uſusfructus ſemel patri quæſitus, durat
poſt mortem filii: ſufficit enim quod ab initio
acquiſitionis tempore uiuat filius, nec requiri-
tur perſeuerantia,& prædicti Doctores ponunt
alia exempla in quibus uſusfructus ſemel quæ-
ſitus non perditur, licet patria poteſtas ceſſet,&
textus in l.cum oportet.§.ſancimus,quem citat
Corne.dicto conſ.42. columna 3.uer.ſolum au
tem circa hoc,loquitur in bonis non quæſitis,

ſed quærendis,ibi,rerum minimè acquiſitarum,
propterea attendi non debet illius diſtinctio
tanquam repugnans rationi, & communibus
Doctorum concluſionibus, quamuis Ioã. And.
ad Specu.in titu.de nat. ex libe.vent.in addirio.
vltima teneat & ipſe, quod pater habeat dimi-
dium vſusfructus bonorum ante emancipatio-
nem quęſitorum. vera reſolutio eſt,quod pater
in bonis quęſitis poſt emancipationem nullum
oĩno ius,nec ꝓprietatis, nec vſusfructus hẽat ſe
cũdum ſupradicta,& procedit in tantum,quod
36 non ualet pactum, ſeu conuentio † facta a patre
tempore emancipationis per quam reſeruat ſi-
bi ius uſusfructus in bonis quęrendis per filiũ,
vt per multa probat Oldra. in cõſ.214. & ſup-
preſſo eius nomine, idem omnino uoluit Ioan.
And.ad Spec.d.tit.de nat.ex libe.uent.in ultima
additio. & dicit ſingulare Roman. ſing. 309. li-
cet dicat, quod erat fortè contrarium conſultu-
rus,idem uoluit Iaſ.in l.fi.numero 28.uer.limi-
ta tamen ſingulariter. C. de pact. vbi ait num-
quam eſſe obliuiſcendum, hanc etiam dicit ſin-
gularem limitationem,Pet. Gerar. in ſingu.76.
emancipatio,quando.addo Caſtren.l.ſi uiua ma
tre.num.3.C.de bon. mater.& in d.l.cum opor
tet.§.cum autem,Iaſ.auth.ingreſſi,in fi.C.de ſa-
croſ.eccle.

Sed limitatur non procedere In bonis ma-
ternis, in quibus etiam delatis poſt factam emã
37 cipationem pater habet † vſumfructum pro ui-
rili cum filiis,ita probat tex.in dicta l.ſi viua ma
tre.C.de bon.mate. & hoc non procedit in aliis
aduentitiis,ſed eſt ſpeciale in maternis,quia vir
reputatur unum corpus cum uxore defuncta,
& ea uiuente fruebatur eius bonis, ideo in ſola-
tium doloris datur marito ſucceſſio, ita glo.ibi
in ver.pręſcripta, Ioan.Fab. ibi in princ.dicens,
quod ea lex non obtinet in aliis aduentitiis, &
ibi eſt caſus, quod uir ſuccedit vxori in aliquo
ſtantibus filiis contra legem, & Bal. numero 4.
dicit eſſe notabilia uerba glo. quia ſi extraneus
inſtituat filium emancipatum,pater non habe-
bit vſumfructum,& dicit Salice.quod ibi uir ſuc
cedit vxori ratione humanitatis,non affinitatis,
& eſt caſus ibi in quo emancipatus aliquid pa-
tri acquirit contra regulas,& dicit Caſtr. nume.
1. quod regulariter pater vſumfructum non ha-
bet in bonis quæſitis poſt emancipationem.fal
lit tamen in bonis prouenientibus a matre, &
approbat rationem aſſignatam a glo. ibi Pinel.
optimè declarans in d. l. ſi uiua matre, quæ eſt
tertia,numero 3.C.de bon. mat.ubi ponit diffe-
rentias inter caſum illius legis, & caſum l.cum
oportet. §. cum autem, & idem dicit Caſtr.d.§.
cum autem,num.1.

Immo vigore dictæ legis, ſi uiua matre, pa-
ter, uel etiam auus habet pro uirili vſumfru-
ctum non ſolum in bonis filii habitis a matre,
38 ſed etiam in bonis nepotis † ex filio emancipa-
to,intelligendo de nepote nato poſt emancipa-
tionem, & non ſolum in eo,ſed etiam in nepote
39 ex filia, † qui tamen nunquam fuit, nec eſſe po-
tuit in poteſtate aui materni,ut probatur in di-
cta l.ſi viua matre, in ver. quod ſi nepotes,ut be
ne aduertit Corne. ibi, qui ideo ſubdit eſſe mi-
rabilem deciſionem Pinel. ibi, num. 6.qui dicit
eſſe notandam.

Infertur ex prędictis malè conſuluiſſe Cor-
40 ne. † in eodem conſ. 42. volumine tertio, dum
uult, quod in bonis maternis filio delatis poſt
emancipationem nihil patri quæratur,cum ta-
men ei detur uſusfructus pro uirili.

Infertur ſecundo, quod & ſi vſusfructus pa-
tri quæſitus durante patria poteſtate non extin
guatur ea ceſſante per clericatum, monachatũ
epiſcopatum, vel mortem, vt ſupra dixi,imo
inſpecto antiquo iure, nec etiam per emancipa
tionem, tamen nouo iure attento emancipan-
41 do pater retinet dimidium vſusfructus † aduen
titiorũ, quem prius habebat, d.l.cum oportet.
§.cum autem, ver.ſancimus. C.de bon.quę libe.
vbi dicitur,quod retinet dimidiam vſusfructus,
quem habebat ſi non renunciauit expreſsè, & di
cit ibi Bald.quod non eſt neceſſaria proteſtatio
in his,quæ lex reſeruat,ſequitur Caſtr.Oldra.d.
conſ.214.Ioan. And. ad Specu. d. titu. de nat.
ex lib.uent. additio.vltima,Caſtr.d.l.ſi viua ma
tre,numero 3.Cæpol.caut.115.multi poſt Cu-
man.conſ.83.nume.3.Iaſ. in l.fi.nume.27.in fi.
ver.intellige niſi. C. de pact. Corne.dicto conſ.
42.columna tertia, in fi.uer. ſolum autem circa
hoc,uolumine 3.Gerard. dicto ſing.76. nume.
2.Pinel.dicta l.ſi uiua matre,nume.4.& hoc mo
do intelligi debet, quod dixi paulò ſupra reſpõ
dendo Corn. dum tenuit, quod pater emanci-
pando retinet totum vſumfructũ,quia hoc nõ
procedit nunc:poteſt tamen pater expreſsè ſibi
42 reſeruare † totum vſumfructum, quoad bona
iam quæſita, ut probat ille tex.in d.l.ſi viua ma-
tre,& ibi Doctores præcipuè Caſtr.

Et quod dixi patrem emancipantem retine
re dimidiam vſusfructus, quem habebat,non
uendicet locum, quando pater emancipat coa-
43 ctè,† & iuſſus a iudice,ut fit in caſibus,quos enu
merat glo.in §.fi.Inſtit. quib.mod.ius patr.po-
teſta.ſoluit.tunc enim,quia illa medietas datur
in pręmium, & remunerationem emancipatio
nis,& patri non debeatur pręmium,qui propter
ſęuitiam.iniurias, vel aliud uitium cogitur emã
44 cipare nõ competit patri ius† aliquod in bonis
aduentitiis filii,ita expreſsè tenet Cuman.in cõ
ſilio 83.numero octauo,vbi latè comprobat,&
eius deciſionem dicit ſingularem Cępol. caut.
115. multi ſunt,circa med.Iaſon in auth.ingreſ
ſi,in fi.uer.& adde etiam,quod in caſibus,ubi di
cit eſſe ſingularem deciſionem additio. ad Ro
man.d.ſing.309.

Vnum etiam eſt notandum in propoſito,
quod pater mortuo filio perdit iam ſibi quæſi
45 ſitam † commoditatem illis in caſibus, quibus
uſusfructus reſidet in perſona filii, & pater ſo-
lum habet commoditatem, ut uoluit Caſtrenſ.
in l.finali,in fine. C.de uſufruc. & ante eum Bal.
in l.cum oportet, in fine princip.dum ait quod,
& ſi pater habeat in feudo filii commoditatem
tamen finito feudo,in perſona filii, extinguitur
com-

commoditas, quæ patri competebat, ſequitur Pinel. in dicta l. prima, par. 1. numero quadrageſimoprimo, uer. hanc concluſionem, vbi dicit eſſe elegantem deciſionem. hæc uolui dixiſſe, quia licet uideantur non ita principaliter ad noſtram tractationem pertinere, ſunt tamen ſingularia, & ualdè utilia in praxi, & non paſſim reperiuntur, ut ex eis quoque declaratur, quando pater uſumfructum habeat in bonis, quę filius quęſiuit ex prædiis aſſignatis ad alimenta.

S V M M A R I V M.

1 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*

2 *Legitima filio relinquenda eſt inſtitutionis titulo.*

3 *Legitima etiam canonico iure inſpecto relinqui debet honorabili titulo inſtitutionis.*

4 *Legitima etiam in teſtamento inter liberos relinquenda eſt inſtitutionis titulo.*

5 *Legitima etiam aſcendentibus relinqui debet inſtitutionis titulo.*

6 *Legitima etiam, aut ſtatuto alternata, aucta, aut diminuta retinet naturam ſuam, & relinquitur inſtitutionis titulo.*

7 *Feudum in aliquo alteratum retinet in reliquis naturam ſuam.*

8 *Nouata actione priuilegia omnia tranſeunt in actionem nouantem.*

9 *Dos ſuccedens loco legitimæ nullum recipit grauamen.*

10 *Dos ſuccedens loco legitimæ tranſmittitur ad hæredes filia decedente ante nuptias.*

11 *Alimenta, quæ ſuccedunt loco legitimæ non ſunt relinquenda titulo inſtitutionis.*

12 *Legitima. Relictum pro legitima cenſetur titulo inſtitutionis relictum.*

13 *Lege cautum, quod non reperitur, nõ eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum.*

14 *Contractus unus aliquando transfunditur in alium.*

15 *Contractus unus, quãdo in alium transfunditur, tunc ſecundum attendimus, non primum.*

16 *Exceptio pecuniæ non numeratæ, vel compenſationis non poteſt opponi contra actionem transfuſam.*

17 *Accidentia omnia tolluntur ſubſtantia ſublata.*

18 *Dux quando aliquis creatur, tunc in eum transferuntur ipſo iure regalia reſeruata.*

19 *Actum faciens videtur ſe obligare legibus loquentibus de illo actu.*

20 *Lex non debet imponi verbis, ſed rebus.*

21 *Subrogatum non ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, quoad ea, quæ ſunt ſpecialiter conceſſa.*

22 *Subrogatum non recipit accidentalem, ſed primordialem naturam eius in cuius locum ſubrogatur.*

23 *Præteritio non annullat teſtamentum, quando præterito non debebatur legitima.*

24 *Filius præteritus non rumpit teſtamentum, quando ita ſtatuto excluditur, dumtamen ſibi relinquantur alimenta.*

25 *Teſtandi facultas alicui conceſſa dummodo alij certum quid relinquat teſtamentum erit validũ, licet illi nihil reliquerit.*

26 *Ciuis ita receptus, dummodo datia ſoluat non deſinit eſſe ciuis ſi non ſoluit.*

Quæſtio XXI.

QVOD aliquando alimenta ſuccedant
loco legitimæ uidimus, ſupra in titulo,
quomodo petantur alimenta, quæſtio.
prima, dicendum itaque hoc loco, an eo caſu
alimenta ſint honorabili titulo inſtitutionis
relinquenda. id quod videtur ſine dubio, quia
1 ſubrogatum ſapit † naturam eius in cuius lo-
cum fit ſubrogatio. l. ſi eum. §. qui iniuriarum.
ff. ſi quis cautio. at legitima eſt relinquenda
2 † filio iure inſtitutionis. §. aliud quoque capi-
tulum, in Auth. ut cum de appellat. cognoſca.
collatio. octaua, glo. in auth. nouiſſima, ubi Cin.
Bar. Bald. Angel. Salic. Iaſ. & alij. C. de inofficio
ſo teſtamento, Iaſon in rubrica, ff. ſoluto matri-
mo. nu. 32. Picus in l. in quartam, numero 60.
ff. ad legem Falcidiam, Didac. in capitulo, Rai-
nutius, in principio, numero primo, de teſtam.
Bened. in uer. in eodem teſtamento, il primo,
numero 15. Padil. in l. eam quam, numero 76.
C. de fideicom. Duran. de arte teſtan. titu. 3. can.
1. in principio, Clar. de teſtamen. quæſt. 38. in
princip. Marſil. in ſing. 547. Igne. in auth. ex te-
ſtamento, columna 16. C. de liber. præter. Go-
meſ. lib. 1. variar. reſolu. cap. 11. numero 1. uer.
quod primo extẽde, & numero 24. in fi. Aſcan.
Clemen. in tracta. de patr. poteſta. effec. 16. nu-
mero primo, Ludou. Molin. in tracta. de primo-
gen. Hiſpan. lib. 2. capitulo 15. numero 15. id,
quod procedit inſpecto etiam canonico iure,
3 † ut per Alexan. qui communem dicit in con-
ſilio 70. nume. 6. uolumine 2. Boer. in dec. 267.
numero 1. Duran. loco prędicto, nume. 1. Didac.
& Clar. in locis ſupracitatis, immo locum ha-
4 bet etiam in teſtamento inter liberos, † Salice.
& Iaſ. in auth. nouiſſima, C. de inofficioſo teſta
mento, Bertran. conſ. decimonono, columna 2.
uolumine ſexto, Rube. conſ. 72. Didac. qui com
munem dicit loco prędicto, nume. ſecundo, Rui.
conſ. 1. nume. 2. Marſil. ſing. 106. & tantus eſt le-
gitimæ fauor, quod etiam aſcendentibus relin-
5 quenda eſt eo titulo inſtitutionis † ſecundum
communem opinionem, de qua teſtatur Iaſon
in auth. nouiſſima, numero trigeſimoſeptimo,
& Fabian. nume. ducenteſimoquarto, Alexan-
der, Dec. Clar. & Pudil. quos citat, & ſequitur
Molin. ubi ſupra, nume. decimoſexto, compro-
batur prædicta ſententia, quia licet legitima
in aliquo lędatur, lege, ſtatuto, pacto, priuile-
6 gio, aut alia diſpoſitione, tamen adbuc † re-
tinet naturam ſuam, & uenit relinquenda ti-
tulo honorabili, ut probant Roman. Imo. &

Alex.

Ale.quos citat,& ſequitur Iaſ. in auth. nouiſſi-
ma,num.24.ubi dicunt, quod legitima ſtatuto
aucta,aut in minuta debet filio relinqui iure in-
ſtitutionis,& reprobant Bald.qui tenebat con-
trarium,in l.maximum uitium,numero decimo
quinto,C.de liber.præter. Vaſq. qui alios citat
in tracta.de ſucceſſi.creat.lib.ſecundo,§.20.nu.
a 40.Clar.d.quæſ.28.uer.ſed ponc,quod, Mo-
lin.loco iam deducto,nume.21.uer. hæc tamen
ratio.& facit,quod de feudo dicimus, quod &
7 ſi alteratum ſit in aliquo,† retinet tamen naturã
ſuam in reliquis,capitulo primo, de feudo non
hab.propr.natur.feudi. Bald.in l.prima, quæſt.
ſexta,ff.de rer.diuiſ.Roman. in conſ.70. plures
alios cumulaui in conſ.63.nume.29.ita in pro-
poſito,quamuis legitima ſit alterata, & reducta
ad alimenta, tamẽ eodem modo relinqui debet
quo erat relinquenda antequam mutaretur, fa-
cit etiam,quia & ſi per nouationem una actio,
uel obligatio transfundatur in aliam, l. 1. ff. de
8 nouatio.tamen priuilegia † omnia primæ obli-
gationis tranſeunt in ſecundam, ut docet Bart.
in l.ſi quis cum aliter,nume.4.uer.pręterea po-
ſito,ff.de uerb.oblig.quem ſequuntur Doctores
communiter ſecundum Ale.num.3.ibi,& Are.
qui dicit ſingulare,& Iaſ.num.12.& per prędi-
ctas rationes diximus ſuo loco,ꝙ alimenta,quæ
loco legitimæ debentur tranſmittuntur ad hæ-
redes,& pręſtanda ſunt,non de fruct bus,ut alia,
ſed de proprietate,& petuntur iure actionis, at
que ita in prædictis,& aliis multis degenerant a
natura alimentorum.iuſtificantur prædicta, nã
uidemus in dote,quę ſuccedit loco legitimę, ea
9 enim nullum recipit grauamen † ſicut legitima
ſecundum Caſtr.in conſ.370.nu.2.uol.1.Cuc-
cus in tracta.de legitima,in §.nec uſufructu de-
fraudari,nume.5.folio mihi 108.Cæphal.in cõ.
245.num.31.dicunt etiam multi,quod & ſi dos
regulariter contineat conditionem,ſi nuptię ſe-
quantur,& ideo non debeatur niſi ſequuto ma
trimonio,tamen ubi debetur loco legitimæ ſi fi-
10 lia decedat† ante nuptias tranſmittit eam ad hę
redes,Bald.Anchar.Corn.Campeg.& alii,quos
refert,& ſequitur Rube.in l.pater filium,nume.
162.uer.quarta ſit concluſio,ff.de inoff.teſtam.
Anch.Moder.familiar.quæſtio.lib.2. quæſtio.
51.nume.3. Hieron. Gabriel.conſ.11. nume.5.
uolum. primo, Simon de Pret. de interpret. ul-
tima.uoluntat. lib.3. interpretat. prima,dubit.
quinta, ſolut. quarta, numero decimotertio.
quare ergo non idem iudicare debemus in ali-
mentis.

Hęc quamuis rationabilia uideantur non pla
11 cent† Molin.in d.lib.2.cap.15.num.20.ubi pro
bat particulari ratione reſpiciente maioratum,
ideo non facit ad rem noſtram: quærimus enim
de ratione, quæ omnes caſus amplectatur. Se-
cundo adducit, quia ubi quid pro legitima re-
12 linquitur eo† ipſo id inſtitutionis titulo uidetur
relictum ſecundum Bar. in auth. unde & ſi pa-
rens,numero ſecundo,C.de inoff.teſtam. Alex.
in l.humanitatis,nu.2.& Iaſ.nume.tertio,C.de
impube.Vaſq.d.§.uigeſimo,numero 254. Cla-
rus,dicta quæſtione 38.uerſiculo,ſed quid ſi di-
cat. ſed quoniam hanc ſententiam non credit
ſolidam eſſe ea relicta inhęret primæ rationi,at-
que ita cõcluſio Molinę relata ad generales ter
minos eſt ratione deſtituta.

Mihi placet opinio Molinæ, quod alimenta
In caſibus prædictis non ſint inſtitutionis titulo
relinquenda.hoc enim non reperitur lege cautũ
13 ergo non† eſt ſuperſticioſis inuentionibus præ-
ſumendum,cap.conſuluiſti,ſecunda,quæſtione
quinta,Archid.in procem.ſexti,in uerbo,ſacro-
ſanctæ, colum. penul. in fi. D.Becius. in conſi.
35.nume.4.Secundo, quando una res in aliam
transfunditur, tunc non attenditur natura, nec
qualitas rei transfuſę,ſed illius in quam facta eſt
14 transfuſio, ut uidemus, quando unus † contra-
ctus transfunditur in alium,quod fieri poteſt.at
in l.certi cõdictio.§.de poſui, ubi Doctores om
nes,ff.ſi cer.pet.tunc enim non amplius inſpici-
15 mus qualitatem primi † contractus, ſed ſecun-
dum in omnibus obſeruamus,Bar. ibi,numero
20.& 21.Iaſ.& Cagnol.ideo non opponitur ex-
ceptio compenſationis, quę competebat con-
16 tra primam actionem, nec exceptio † pecuniæ
non numeratæ, ut probant Doctores loco præ-
dicto,pręcipue Dec. Cagnol. in l. ſingularia,in
fi.ff.ſi cer.pet.dixi in conſ.162.numero 42.Ter-
tio facit,nam ſublata ſubſtantia tollũtur omnia
17 †accidentia,l.lex,quę uectigali,ff.de pigno.Bal.
in l.cum oportet, in fi.princ. C. de bon.quæ li-
ber.ubi dicit,quod accidentib. caret, quidquid
caret ſubſtantia,Boer.deciſ.199.num.7.cum ue
ro tollitur legitima, & eius loco inducuntur
alimenta, non eſt amplius tractandum de natu
ra,& qualitatibus. Quarto cum aliquid in eſſe
producitur,ita cenſetur produci,quod omnia il
li diſpoſitioni conueniant, quam agens uoluit
inducere,iõ cũ quis creatur dux,cenſentur in eũ
transferri omnia iura, quę competunt ducibus
18 & conſequenter † regalia reſeruata,Caſt. in cõſ.
34.col.fi.uol.2.Boſſ.in tit.de regal.nume.5.ubi
allegat Salic.& Iacobin.Rol. in conſ.42.uol.3.
19 & qui facit actum cenſetur obligare † ſe legibus
loquentibus de illo actu,l.ſi duo, ubi Bald. ff.de
acquir.hæred.dixi in conſ.254.num.17. ita er-
go ſublata legitima,& inducta inde alimentorũ
pręſtatione ſeruari debent iura loquentia de ali
mentis,non autem diſponẽtia,de legitima, ſi.n.
ſtatuentes,uel contrahentes uoluiſſent in alimẽ
tis idem omnino ſeruandum eſſe, quod in legi-
tima,utique non ſuſtuliſſent legitimam,& eorũ
diſpoſitio mutaſſet nomen ſolum,nõ eſſentiam
20 rei, & lex non debet cenſeri impoſita† uerbis,
ſed rebus,argumento l.ubi ita donatur,ff. de do
nat.cau.mort.Alc.poſt Bar. in l. prætor ait, nu.
tertio,ff.de ope.no. nunt.ubi etiam Iaſ. colum.
pen. Alexan.in conſilio 80.colum.fin.uerſiculo
& ſucceſſiuè,uolum.quinto,ubi probant, quod
iura omiſſa uerborum formalitate conſiderant
effectum,& non obſtat, quod ſubrogatum ſa-
piat naturam eius in cuius locum ſubrogatur,
quia reſpondetur, quod legitimę hoc priuile-
gium eſt ſpeciali fauore tributum, quod relin-

quaſ inſtitutionis.tit. ut probant iura ſupra alle
gata, at ubi aliquid eſt ſpecialiter attributum,
21 tunc in eo ſubrogatum, non ſapit eandem † na
turam, nec ſubrogationis regula ad id extendi-
tur, quod fuit ſpecialiter conceſſum, Bar.in l.1.§.
hæc actio, ff.ſi quis teſtam.lib.eſſe iuſſ.ſuer. Ale.
in l.1.nu.90.ff.de off. eius cui mand. eſt iuriſd.
Socin.in l.prima, nume. 19.uer.ad iſtud reſpon
de. ff. quis, & a quo, Bero. conſilio 71.numero
42.uol.1. Iacob.Niger.in l.mandatum, ff.de of-
fic.eius. Secundo reſpondeo ſubrogatum ſape-
re naturam primordialem, non accidentalem,
22 † glo.in l.certi condictio, ubi Bar. Bal. & alii, ff.
ſi cert.pet.Bar. in conſ.14. numero tertio, uol.
primo, Bald. in l. unica, §. primo, C. de rei uxo.
actio. Socin. in conſilio centeſimoquadrageſi-
moprimo, numero ſexto, uolum. quinto, Iaſ.
in d.l.ſi cum, §.qui iniuriarum, numero ſecun-
do, in fi. Roman, ſing. 484. Socin. iun. in conſi.
74.num.21.uer.& inter alia, uol.3.Bero.in cõſ.
71.nu....uol.1.Euerar.loco 93.colum.pen.uer,
iſtud, Natta conſ.4.nume.4.D.Becius, conſ.101.
nume.61.& non eſt primordialis natura legiti-
mæ, ſed accidentalis, quod iure inſtitutionis, &
non aliter relinquatur. nec monet, quod priui-
legia actionis nouatæ tranſeant in nouantem,
quia hic non agimus de illa extinctione, quę fit
per nouationem, ſed de ea, quæ tollit penitus
primum ius, ideo extincta legitima ſublata eſt
oĩs qualitas illi inhęrens: cũ.n.deſinit eſſe legiti
ma, deſinit & dẽri titulo inſtitutionis, q ſoli con
uenit legitimæ, & iura loquentia de nouatione
non faciunt ad noſtrum propoſitum. non etiam
mouere debet, quod de dote eſt dictum, nam
ea in omnibus ſuccedit loco legitimę, at alimẽ
ta non ſuccedunt in omnibus loco legitimæ. p̃-
terea, ut ſupra dixi non licet in omnibus argue-
re a dote ad alimenta.

Ex prædictis infertur, quod & ſi a ſtatuto a-
limenta loco legitimæ relinquantur, tamen eo
caſu, ſi pater de eis, non faciat mentionem,
non rumpitur teſtamentum pręteritione, nam
23 is cui debetur legitima † ſi prętereatur non di-
cit teſtamentum nullum, Bald. in l. maximum
uitium, numero uigeſimoprimo, C.de liber.prę
ter.ubi loquitur in filia excluſa ſtatuto, cui ta-
men alimenta debentur, Caſtr.in conſ.213.uo,
primo, Alex.in con.47.num.12.ideo totum, uo,
ſecundo, ubi ſimiliter loquitur in filia dotata in
conſ.68.nume.4. & 7. uolum.4.Dec. qui com-
munem dicit in filia, in conſ.105.nume.primo,
& in conſ.505.in prin. Afflict. in deciſ. 158.nu,
quinto, & ſexto, Ruin.in conſ.40. nume.2. 9. &
15. uolum.3. Bero.in conſ.78. num. 8. uolum,
2.Garzias in l.Gallus.§.& quid ſi tantum, num.
209. & 215. & ibi Galiau. nume. 54. & Crot.
nume.109.ff.de lib.& poſthum. ubi etiam Ruin.
nume. 137. Socin. in conſ. 87.numero quarto,
uolum.quarto, Crot. in l.ſtipulatio hoc modo
concepta, num.44. ff.de uerb.oblig.Gram. de-
ciſ. quinquageſimaſeptima, numero 33. Clar.
de teſtam, quæſt.42.numero ſeptimo, D.Becius
24 conſ.103.nume. 19. atque † ita in noſtra quæ-
ſtione concludit Ludou. Molin.d. lib. ſecundo
quæſt.15.nume. 25. ubi nume. uigeſimoſexto,
ampliat etiam, quando ita excluditur quis dũ-
tamen, ei relinquantur alimenta, quia ſi non re
linquantur, nihilominus teſtamentum, non e-
rit nullum, ſed excluſo dabitur actio ad id quod
ſtatuti forma inſpecta erat relinquendum. mo-
uetur ex lege prima, ff.ad leg. Falcid. ubi Cum.
dicit, quod ſi a ſtatuto committatur alicui teſta-
25 tori, † dummodo tantam partem alii relinquat
ſi contingat teſtamentum fieri, & nihil illi re-
linqui ſuſtinetur teſtamentum, & detrahitur
id quod erat relinquendum, & ſubdit Molin.
id eſſe perpetuo menti tenendum, & defendit
dictum Cumani, ab impugnationibus Ale-
xandri, contra quem allegat multa alia, & præ-
cipue dictum Baldi, in capitulo, dudum, il ſe-
condo, numero ſexto, de electio. ubi rece-
26 ptus eſt in ciue, † dummodo datia ſoluat, & col-
lectas, ſi ille ceſſat ſoluere, non deſinit eſſe ci-
uis, quia modus implendus eſt per uiam com-
pulſionis, licèt conditio ſit implenda per uiã
reſolutionis, allegat etiam gloſſ. Innocen.Bar-
to. Hoſtienſ. Rot. Abb. Præpoſ. Corne. &
alios,

SVMMARIVM,

1 *Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter.*
2 *Cedi poteſt omnis actio.*
3 *Cedi poteſt ius, quod alieni competit in potentia etiã ſi non actu.*
4 *Cedi poteſt ſeruitium debitum a ſeruo.*
5 *Cedi poſſunt opera famuli eo inuito.*
6 *Cedi poteſt officium iudicis.*
7 *Cedi poteſt nuda ſpes.*
8 *Cedi poteſt iactus retis.*
9 *Vſufructuarius poteſt commoditatem alij uendere licèt non uſumfructum.*
10 *Clericus beneficiatus poteſt uendere redditus ſuæ eccleſiæ retento titulo.*
11 *Patronus uendere poteſt redditus, & emolumenta ſui patronatus.*
12 *Cedi non poſſunt iura perſonalia.*
13 *Cedi non poteſt ius futurorum alimentorum.*
14 *Patrono alimenta debentur ab eccleſia ex honore quodam annexo eius perſonæ.*
15 *Cedi non poſſunt iura, quæ ex priuilegio annexa ſunt perſonæ patroni.*
16 *Regalia reſeruata non ueniunt conceſsis generaliter regalibus.*
17 *Rex ſi uendit Caſtrum cum omni iure ſuo non uenditur ius regium.*
18 *Patronus non poteſt uendere, uel cedere ius percipiendi alimenta ab eccleſia.*
19 *Ratione ceſſante ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
20 *Vſufructuarius poteſt ius ſuum cedere proprietario.*
21 *Vaſallus poteſt feudum alienare in dominum ſine alio conſenſu.*
22 *Dominus emendo feudum a uaſallo uidetur ipſi conſentire.*

23 *Va-*

23 *Vaſallus poteſt ſeudum domino reſignare.*
24 *Vaſallus alienare poteſt ſeudum ſine aſſenſu domini, quando id facit domino præſente, & tacente.*
25 *Eccleſiæ bona ualidè alienantur in epiſcopum ſine ſolemnitate.*
26 *Emphyteuta poteſt ſine alio aſſenſu libere rem emphyteuticam alienare in dominum.*
27 *Ius patronatus uenit in uniuerſali uenditione Caſtri cum omnibus iuribus.*
28 *Ius patronatus uenit in generali confiſcatione omnium bonorum.*
29 *Subditi inuiti non poſſunt in alium dominum trāſferri.*
30 *Subditi rectè inuiti alienantur cum uniuerſitate bonorum.*
31 *Iura paſſiua non poſſunt in alium transferri.*
32 *Cedi non poteſt fideicommiſſum conditionale.*
33 *Fideicommiſſum conditionale extingui poteſt repudiatione.*
34 *Pacta contra naturam, & accidentiam cōtractus ſunt ualida, non quæ contra ſubſtantiam.*

Quæſtio XXII.

ADMITTVNT omnes quod ſi patronus redigatur ad inopiam eccleſia patronata tenetur illi ſubuenire & diximus ſupra in titulo, quibus, & a quibus debean. alimen. quæſtionis nunc eſt, an patronus poſſit retēto patronatu alienare, uel uēdere ius, quod habet recipiendi alimenta ab eccleſia. & primo aſpectu uidetur id eſſe permiſſum, quia rei ſuæ
1 † quilibet ē moderator, & arbiter, l. in re māda-
ra, C. mand. & iniquum eſſet ſi homines nō poſſent pro eorum arbitrio ius ſuum diſtrahere, ut dicitur, l. dudum, C. de contrahen. empt. Secun
2 do facit, quia omnis actio † cedi poteſt, ut toto
tit. de hęred. uel actio. uend. imo etiam ius quod
3 habet quis in potentia, licet † non in actu, ſecun
dum Abb. in c. cura paſtoralis, in fi. ff. de iur. pa
4 tron. etiam ſeruitium a ſeruo † debitum. l. uxori
§. fi. ff. de uſu, & uſufruct. legat. ſicuti etiam ope
5 ra famuli eo inuito poſſunt, † Bar. Ang. Caſ. Fulgoſ. & Ale. in l. ſi non fortē, §. libertus, ff. de cōd. indeb. Bal. in l. liberti, col. fin. C. de oper. lib. cū aliis apud Tiraquel. de retract. conſang. §. 26. gl. 3. nume. 36. & ne quis forte exiſtimet aliud eſſe
6 in officio iudicis, illud quoq; cedi poteſt, † alios
reſtitutio in integrum, quę competit officio iudicis, non redderetur, Bar. quē alii ſequuntur in l. Modeſtinus, col. fin. ff. de ſolutio. Bart. & alii in l. 1. §. fin. ff. de oper. no. nuntiat. Bald. in l. quod ſi minor, ff. de minor. Guid. Pap. ſing. 606. uer. officium iudicis, Are. in §. ſi quis agens, co. antepen. uer. ex quo nota maximam, Inſtit. de actio. quin
7 & ipſa ſpes † nuda cedi poteſt. l. ſpem, C. de do-
natio. l. nec emptio, ff. de contrah. empt. l. pactū
8 in fi. ff. de pact. & iactus † retis, ut ff. ad leg. Rho.
de iactu. Tertio facit, quia & uſufructuarius poteſt retento uſufructu commoditatem alii uen-
9 dere, † l. neceſſario, §. fi. §. de pericu. & commo.
rei uend. glo. in §. finitur, Inſtit. de uſufruc. Bar. in l. intereſt, C. de uſufruc. in l. in uenditione, ff. de bon. author. iudic. poſſid. Bar. & Alexan. in l. cum Titio, ff. ad leg. Falcid. Bald. in l. ſi tibi decē, §. pactum, in ſecundo not. ff. de pact. alios citat Tiraq. d. §. 26. glo. prima, numero 43. Afflic. lib. 3. conſtitut. rub. quinta, numero nono, Iaſ. in l. cum filio, nu. 57. ff. de leg. 1. Dida. li. 1. uariar. reſolutio. cap. 8. nume. 6. Gom. de contrac. cap. 15. nume. 15. & idem uidemus in emphyteuta, qui poteſt commoditatem rei alienare, & in uaſallo, ut ſunt iura uulgata, ergo idem erit in patrono. Quarto rector eccleſiæ poteſt redditus
10 omnes ſuæ eccleſiæ uendere † retento titulo, l.
fin. ne pręla. uices ſuas, facit Oldra. in conſ. 129. Bal. Imo. Alex. & alii, in l. diuortio, §. quod in anno, ff. ſolu. matr. Felin. in cap. ſedes, colum. 2. de reſcrip. ubi quærunt ſi locatis fructibus beneficii, ueniunt ea, quæ populus conſueuit donare pro iucūdo aduentu rectoris. Quinto patronus
11 uendere poteſt emolumenta, & redditus † ſui pa
tronatus ſecundum Innocen. in capitulo, pręterea, il ſecondo, in fi. de iure patron. idem uoluit Hoſtien. ibi, qui licèt redditus illi incérti ſint, tamen res etiam incerta uendi poteſt, ut iactus retis, partus ancillæ, & fructus futuri.

In contrarium tamen eſt ueritas, quod ſcilicet patronus non poteſt ius alimentorum retento patronatu, in alium transferre, nam hoc quod eccleſia teneatur alere patronum in caſu neceſſitatis, eſt ius perſonale inhærens oſſi-
12 bus patroni, & iura † perſonalia uendi non poſ-
ſunt, capitulo, priuilegium perſonale, ff. de reg. iur. in 6. Ange. in lege, quod ſi in diem. §. quod Iulianus, in fi. ff. de petitio. hæred. Secuodo uidemus in ſpecie deciſum, quod ius futurorum
13 alimentorum cedi † non poteſt, ut per Barto. in
lege, cum Titio, ff. ad leg. Falcid. quia ius illud cohæret perſonæ, & alia ſunt alimenta in perſona unius, alia uero in perſona alterius, Bald. in lege prima, colum. fin. uerſiculo, modo ego quæro, C. de priuileg. dot. Iaſ. lege, ſi conſtante colum. fin. uerſiculo, item ius futurorum, ff. ſolu. matr. Cur. ſen. conſilio quinquageſimooctauo, colum. ſecunda, Tiraquel. de retract. conſang. §. uigeſimoſexto, glo. prima, numero ſeptuageſimoſecundo. Tertio ius hoc percipiendi alimenta ab eccleſia eſt honor quidam patrono debi-
14 tus † atque eius perſonæ annexus, ut inquit
Abb. in capitulo, præterea, il ſecondò, in fi. de iure patronatus, ut quæ ſunt annexa perſonæ in
15 priuilegium cedi † non poſſunt, Barto. in lege
etiam, ff. de iureiurando, per legem, ſi ex pluribus, ff. de adminiſtr. tuto. lege, non ſolum, §. ſi puellæ, ff. de ri. nupt. lege, cerdonem, ff. de oper. liber. Tiraquell. qui ſequitur Barto. dicta glo. prima, numero quinquageſimooctauo, & facit, quod de regalibus reſeruatis dixit Luc. de Pen. in l. contra publicam, colum. quinta, uerſiculo, pone rex, C. de re milit. lib. undecimo, ubi quod conceſſis generaliter re-
16 galibus † reſeruata non ueniunt, quia cum

ſit electa induſtria pſonę principis,& inhæreant
oſſibus ipſius,non poſſunt auelli,uel ſepararì,Pa
ris de Put.de ſindic.in tit.de exceſſ. Baron. erga
ſubditos, numero 12. Afflict.in tit. quæ ſint re-
galia,uerſiculo,& bona committentium,nume.
21,Rube. in conſ.50. Boſſius in tit. de regalib.
nume.18.deci.Pedem.29.nume.5. & deciſ.101.
nume.12.per eandem rationem dixit Alber. in
l.fi.C.de iuriſd.om. iud. quod ſi rex uendit Ca-
17 ſtrum cum omni iure † ſuo,non ueniat in uendi
tione ius regium , quia illud non poteſt tranſ-
ferri,Lauden.in tract.de princip.notab.105.Ia-
cobin.in ſua inueſtitura,in uer.de Caſtro rubei,
num.6.& in uer.dictique uaſalli,num.3. Socin.
iun.in conſ.98.nume. 31. uol.1.Caualca.conſ.
101.colum.1.Boſſius in tit.de regalibus,nume.
25.Natta,in conſ.487.num.31. Rol.in conſ.1.
nume.144.uol.2.& in conſ.4.nume. 46.uol.3.
18 quarto hoc tenei † in terminis Abbas in cap.prę
terea,il a.in fi.de iure patron.quem ſequitur Ro
chus de Curt.in tracta.de iure patron. numero
152.circa fin.mouetur ea ratione quod cũ iſtud
contineat honorem debitum perſonæ non po-
teſt patronus ali aut honorari per alium , quæ
ratio reſoluit omnes argumentationes contra-
riæ partis.

Intelligo tamen,quod ius prædictum nõ poſ
ſit alienari,aut trãsferri in tertium,ſed bene poſ
ſit cedi,& remitti ipſi eccleſiæ retento patrona-
tu: hoc enim caſu ceſſat ratio perſonalitatis ſu-
pra conſiderata,quę impedit,ne fiat alienatio in
19 alium,& ceſſante † ratione debet ceſſare diſpoſi-
tio,c.cum ceſſante,de appellation.

Et pro confirmatione facit, quia & ſi uſuſ-
fructus cedi, aut in alium transferri non poſſit
imo transferendo amittatur, ut dictum eſt, ta-
20 men cedi poteſt proprietario,† ut eſt tex.in §.fi-
nitur,Inſtit.de uſufruc.ibi,item finitur uſusfru-
ctus ſi domino proprietatis ab uſufructuario ce
datur.idem probatur in lege,ſi uſusfructus,ff. de
iure dot. ibi, cedi non poſſe niſi domino pro-
prietatis.

Facit etiam ſi uaſallus non poſſit feudum alie
21 nare ſine conſenſu domini,tamen ualet † aliena-
tio quando fit ipſi domino, argumento cap.1.
extra de feud.& ita tenet Bal.in cap. Imperialē
in princ.nume.1.uer.ſed quid ſi uaſallus det pi-
gnori,de prohib.feud.alien. per Feder. eo enim
ipſo , quod dominus emit uidetur conſentire ,
22 † ut probat tex.in l.ſi conſentiente,ff.de manu-
miſſ.ubi Alb.ponit de uaſallo,qui uendit domi
no,idem tenuit Afflic.in d.c.Imperialem,in 16.
not.num.28.poſt Aluar.ibi, Cur.iun. in tracta.
de feud.par.4.in 1.reg.princ.q.6.limita.4.Go-
fred.in conſ.17.nume.38.& clarius,num.52. &
dicti cap.1. ratio eſt, quia non dicitur alienatio
ſed refutatio,ut per Doctores ibi, Lofred. dicto
conſilio 17. numero 52. & domino fieri poteſt
23 feudi † reſignatio ſecundum Bal. in cap.1.col.2.
de alien.feud.Afflic.d. not.16.num.35. & ſicuti
ualet alienatio in tertium facta domino pręſen-
24 te,† & tacente ſecundum glo. in c.1. in uer. per-
miſſione,ubi notat Aluar.de prohib. feu. alien.
per Lothar.Aluar.in c.1.§.præterea.quib.mod.
feud.amitt.Cur.in tracta.de feud.par. 4. reg.5.
uer.& in primis,Iacob.qui communem dicit in
ſua inueſtit.in uer.& cum pacto de non alienan
do,num.20.Iaſ.in l.quæ dotis,num.88.ff. ſolu.
matr.Capic.deciſ.100.nume.6. & in deciſ.156.
num.23.Clar.de feud.quæſt.31.in fi.in uer.prę
terea,Natta in conſ.98.num.1.ita ualet ſi fiat in
ipſum dominum, & quod alienatio ualide fiat
in dominum feudi ſine aſſenſu,ponit Marin.Fre
cia lib. 1.de author.Baron.q.31.per totam,ubi
fortius loquitur non obſtante ſpeciali conſtitu-
tione, quæ requirit expreſſum aſſenſum ſeu licē
tiam,eodem modo uidemus , quod & ſi clerici
nõ poſſint res eccleſiæ alienare ſine debita ſolē-
nitate,cap.fin.de reb.eccleſ.non alien.tamen ua
25 let alienatio † quando fit in Epiſcopum,ſecun-
dum Io.And.in cap. qui tacet,col.2. de reg.iu.
in 6.Abbas in ca.cum dilectus,in primo notab.
de conſuetud.& in cap.cum in ueteri, colum.3.
de electio.
26 Idem dici poteſt de emphyteuſi , † quæ in
dominum libere alienatur,ut ponit Cordub. in
tract.de emphyteu.tit.de priuatio.ob aliena.li-
mit.17.ubi,cum impugnat Redoan.qui tenebat
ualere alienationem factã præſente, & tacente
domino , dicit illum ſaluari , quando res tranſ-
fertur in dominum.& non obſtat , quod renun
ciari non poſſit iuri alimentorum uti dixi inter
priuilegia alimentorum , quia hoc eſt uerum ,
quando alimenta principaliter ; & de per ſe de-
bentur, ſecus autem,quando debentur acceſſo-
riè,& in conſequentiam alterius iuris,ut in prę
ſenti caſu in quo debentur in conſequentiam
patronatus, & ideo ſicuti cum ipſo patronatu
transferri poſſent , ita poſſunt alienari ſine eo :
multa enim conceduntur in conſequentiam ,
quæ principaliter non permittũtur,ut uidemus
in patronatu,qui non poteſt uendi, ca. quia cle
rici,& cap.de iure, extra de iu.patron.tamē uen
27 dito Caſtro cum omnibus iuribus † uenit cum
ipſa uniuerſitate bonorum, Innocē.But.& Abb.
in cap.ex literis,de iure patron. Bero. in conſ.
ſexageſimoſexto,numero uigeſimonono,uolu.
primo.& quod cum uniuerſitate bonorum ue-
niat patronatus,ponit Bar.in lege,ſi mercedem
§.primo,ff.de actio.emp.Bero.in conſ.78.num.
ſecundo,uolum. primo, conſilio 120. nume. 8.
eod.uol.Phanuc.in tract.de inuentar. par.6.&
hanc ſententiam tenuere Anchar.Roman.Abb.
Felin.Roch.de Cur. Curt.iun.Pau.de Citadin.
Boer.Didac.& Rol.quos citat, & ſequitur Cro.
in capitulo,cum quid,par.prima,amplia.ſecun-
da,numero quarto , ubi dicit eſſe communem
28 Imo uenit etiam in confiſcatione † generaliter
facta de omnibus bonis , ut per Socin. iun. in
conſilio quinquageſimoprimo, numero primo
uolum. ſecundo, Boſſius in tit. de crimine læſę
maieſt. nume. centeſimoquadrageſimoprimo,
de quo Clar.in ſua praxi crimin.§.fin. quæſtio.
78.numero octauo, idem uidemus in ſubditis,
qui non poſſunt inuiti transferri † in alium do-
minum,Bal. in capit. primo, §. in generali,ſi de
feu.

ſeu.feer.controuer.inter dom.& agnat.Bal.Salic. & Caſtr. in l. debitorum, C. de pact. Hoſt en. in cap.dilectę,ubi Abb.in 4.no.de maior. & obed.Natta in conſ.367. num.1. ubi multas rationes ponit, ſed cum uniuerſitate bonorum
30 ueniunt etiam ſubditi, † Bald. in cap. §. prætereа ducatus,de prohib. feud.alien. per Feder. Abb.Rom.Martin.Laud. Iaſ. Felin. Fabian. de monte,Pariſ.& Rube.quos citat Anto.Gabriel. commun. opin. lib.3.tit. de iure quæſito non tollen.concluſ.8.num.10.Boſſius,in tit.de Principe, num.290.Duen.in reg.215.limit.1.Neuizz.in conſ.12.numero 118.Natta d. conſ. 367. numero quarto,Clar.de feud.q.28. numero 2, Rol.in conſ,1,num.88.uolu.1.Nec obſtat,quod alimentorum ius cohęreat oſſibus patroni, nec ab eo ſeparari poſſit: quia reſpondetur illud uerum eſſe quoad hoc, ut de una in aliam perſonã transferantur,ſed ad effectum, ut ius illud extinguatur in totum,nec in futurum debeatur,bene eſt ſeparabile, & non bene infertur, non poteſt in alium transferri,ergo non poteſt extingui.uidemus enim uſumfructum non poſſe in alium transferri,& tamen poſſe extingui d. §. finitur, d.l.ſi uſusfructus,ff. de iu. dot.item iura paſſim
31 † non poſſunt in alium conferri ſecundum Bal. in l.2.oppoſitione prima,C.de pac.in l,2,num,5.C.de hæred.uel actio.uend.tamen bene poſſunt extingui pacto,remiſſione,liberatione, uel aliter, ut patet de ſe.ſimiliter fideicommiſſum
32 conditionale non poteſt alii † cedi ſecundum Bal.in capitulo,nonnulli,numero decimo,de reſcrip.Alc.& Iaſ. in l.ſi ſtipulatus fuerim illud,ff. de uerb.oblig.Iaſ.qui communem dicit in l.1. num.96.ff.de leg.1.Tiraq. de retract. conſang. §.26.glo.1. nume.49. & tamen extingui poteſt
33 repudiatione, † ut probatur in l.1.§. ſed & quotiens.ibi,ſi uelit alios,& l.cogi.§.idem metimur, ff.ad Trebel.Rip.d.§.ſed & quotiens,num.6. ubi dicit fideicommiſſarium acquirere actiones ipſo iure quando ipſe uult.poteſt & aliis modis extingui fideicommiſſum,& multa ſimilia exẽpla congeri poſſent ad demonſtrandum non eſſe bonam conſequentiam,non poteſt cedi,ergo non poteſt extingui. hoc autem ipſum, quod patrono debeantur alimenta ab eccleſia,non eſt de ſubſtantia patronatus,ſimoque de illius natura, ſed potius quoddam accidens, uel acceſſorium, ideo poſſet a principio patronatus induci, cum ea moderatione, quod nunquam eccleſia teneatur ad alimenta, nam ualet omne pactum contra naturam, uel etiam contra
34 accidentia contractus,† licet non ualeat contra ſubſtantiam, ut diſtinguit glo. in lege,pacta cõuenta,ff. de contrahen.emptio.ubi eam ſequuntur alii omnes, præcipue Bereng. capitulo ſecundo,numero quadrageſimoſexto,& ſequenti,Bart.& alii, in lege ſecunda, in principio, ut ibi Deci.numero decimoſeptimo, ff.ſi cer. pet. dixi in conſilio centeſimoquadrageſimotertio, nu.29.& ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Collectas non ſoluit dominus, qui uult feudum cedere.*
2 *Vſufructuarius liberatur ab oneribus ſi uelit renunciare uſufructui.*
3 *Vaſallus poteſt inuito domino renunciare feudo.*
4 *Fauore ſuo renunciare quilibet poteſt.*
5 *Beneficium non confertur in inuitum.*
6 *Modus dicitur, quando tale appenitur onus, quod eſt impendum poſt quæſitum emolumentum.*
7 *Modum, qui non implet priuatur omni commodo.*
8 *Donatio dicitur contractus nominatus.*
9 *Contractus a principio ſunt uoluntatis, poſtea uero neceſſitatis.*
10 *Contractus nominatus non reſoluitur ob nõ ſequutum implementum.*
11 *Donatio non reſoluitur per pœnitentiam ob implementum non ſequutum.*
12 *Acceptans diſpoſitionem cenſetur onus iniunctum agnoſcere.*
13 *Ciuitatem acceptans uidetur ſe obligare ad omnia onera ciuibus incumbentia.*
14 *Donatarius actione præſcriptis uerbis cogitur onus donationis exequi.*
15 *Donatarius cum onere alendi cogitur condictione ob cauſam reddere recepta, quando non obſeruat.*
16 *Donatarius cogitur actione præſcriptis uerbis implere promiſſa.*
17 *Donatio cum onere alendi non reuocatur pœnitentia,ſed datur actio ad alimenta.*
18 *Dominus fundi non liberatur a collectis,licet uelit fundo cedere.*
19 *Aeſtimuum non debetur, niſi alius ſui loco reponatur.*
20 *Onus quando eſt rei iniunctum tollitur rem cedendo, ſecus quando iniungitur perſonæ.*
21 *Onus ex diſpoſitione contrahentium nõ remittitur, rem remittendo.*
22 *Ciuis cedendo bona liberatur ob oneribus realibus, & mixtis,non a perſonalibus.*
23 *Vaſallus non poteſt inuito domino renunciare feudo.*
24 *Emphyteuta non poteſt renunciare rei inuito domino.*
25 *Vicinus renunciando beneficio putei non liberatur ad onera refectionis.*
26 *Approbatum, quod ſemel fuit, non poteſt reprobari.*
27 *Pœnitentia eſt locus in contractibus innominatis.*
28 *Contractus innominatus dicitur do ut des, uel do ut facias.*
29 *Pœnitentia locus eſt in contractu permutationis.*
30 *Pœnitentia non eſt licita in contractibus innominatis,quando res non eſt integra.*

31 *Pænitentia non eſt licita in contractibus innomina tis fauore dotis..*
32 *Pænitentia non eſt locus in contractibus innomina tis fauore pia cauſa.*
33 *Pænitentia non eſt licita in contractibus innominatis ex parte eius qui non impleuit, ſecus ex par te implentis.*

Quæſtio XXIII.

SI bona alicui donantur ita tamen, quod
teneatur aliquem alere, an poſtquã
per aliquot annos aluit poſſit ſe ab
ea obligatione eximere reſtituendo
bona, quę prius acceperat. & uidetur illum libe
rari primo per ea quę ponit Bar. in l. is cũ quo,
numero 2. ff. de aq. pluu. arcen. ubi ait, quod ſi
1 dominus ſundi † uelit illi cedere non tenebitur
ad collectas, & alia onera perſonalia, uel mixta,
idem uoluit Bal. in l. & ſi forte. §. ait Labeo, ff. ſi
ſeruit. uend. & in l. 1 num. 33. C. de ſent. quę pro
eo quod Inter. Petr. de Vbald. in trac. de collec.
q. 28. num. 43. Secundo facit, quia uſufructua-
2 rius ſi uelit renunciare † uſufructui non tenetur
ad onera, & ibi dicit Bal. quod ſi onera, quæ im-
ponuntur adeo ſint grauia quod excedunt ualo
rem domunculæ, quã ruſticus poſſidet poterit
domui renunciando liberare ſe ab oneribus prę
dictis, & per illum textum uidi ego conſultum
per multos Doctores, quod dominus prędii ce-
dendo fructus illius anni non tenetur ad colle-
ctas illo anno impoſitas. Tertio facit, quia ua-
ſallus poteſt inuito domino feudum renuncia-
3 re, † c. 1. de uaſal. qui contra conſtit. Lothar. &
hanc opinionem tenet Hoſtien. in cap. quæ in
eccleſiarum, de conſtitutio. Archidiac. in ca. de
forma 22. q. 5. Specu. in tit. de feud. §. quoniam
uer. 28. num. 50. dicit quod multis in locis libe-
ratur uaſallus ab homagio reddẽdo feudũ, idẽ
Hoſtien. in ſum. de feud. §. fi. Bal. in l. 1. in 2. lect.
num. 9. quæſt. 12. ff. de rer. diuiſ. quia ſecundum
eum perſona eſt obligata propter rem, non autẽ
propter perſonam, & eſt communis opinio ſe-
cundum Abb. in d. c. quę in eccleſiarum, nu. 19.
Curt. iun. in tract. feud. in 4. par. in ult. cau. amiſ
ſion. feud. reg. 1. in quæſt. 31. cum enim feudũ
principaliter concedatur fauore inueſtiti poteſt
4 inueſtitus renunciare † fauori ſuo. l. ſi quis in cõ
ſcribendo, C. de pact. & beneficium non confer
5 tur † in inuitum. l. inuito, ff. de reg. iur. Quarto
donatio prædicta uidetur facta ſub modo alen-
di ſcilicet illum. dicitur enim modus quando di
6 ſpoſitioni aliquid adiicitur, quod † eſt implen-
dum poſt emolumentum quæſitum, l. cum tale
§. 1. ubi Bar. ff. de cond. & demonſt. Bar. in l. qui-
bus diebus, §. Termilius, num. ff. eod. tit. Bald. in
conſ. 219. num. 5. uol. 2. Caſtr. & Imo. in d. § Ter
milius, Ruin. in conſ. 26. numero nono, & ſeq.
uolum. ſecundo, Bero. conſ. 30. nume. 6. uol. 2.
Alciat. in conſilio 210. nume. ſecundo, Galian.
in rub. ff. de uerb. oblig. nume. 182. cum multis
ſimilibus. ad implendum autem modum nemo
pręciſè cogi poteſt, ſed liberatur cedendo om-
ne emolumẽtum. l. 2. C. de his quę ſub modo u-
7 bi dicitur, quod non implens † modum priuatur
omni commodo. ad idem eſt tex. in l. ſi hæres, ff.
de cond. ob cau. l. liberto. §. Lucius, ff. de annu.
leg. Bar. d. §. Termilius, num. 19. ubi etiam So-
cin. num. 14. uer. ſecunda concluſio, Bald. d. con.
219. col. 2. uer. amplius conſiderandum, Ale. in
conſ. 127. num. 2. uer. adhuc uidetur, uol. 7. cõſ.
102. num. 6. uol. 1. Ruin. in conſ. 43. nu. 8. uol. 2.
Menoc. in conſ. 78. num. 17. cum ergo donata-
rius rem donatam reſtituit eximitur ab obliga-
tione, quæ donationi annexa erat.

Sed & ſi hæc argumenta uideantur colorata,
tamen mihi ſemper placuit pars cõtraria, quod
ſcilicet donatarius non liberetur per reſtitutio-
nem rei. donatio enim dicitur contractus perfe-
8 ctus, & † nominatus. glo. in lege, ſecunda, ff. de
cond. ob cau. in l. in ędibus. §. ex rebus, ff. de do-
natio. in l. Ariſto. ff. eo. & idem uoluit glo. in l.
fi. ff. de cond. ob cau. & hanc opinionem, quod
donatio olim, & hodie quoque ſit cõtractus no
minatus, tenuerunt omnes citramontani, & eos
ſequitur Bar. in d. l. fin. & in omnibus locis præ-
dictis, & alibi ſemper inconcuſſè, Corn. in conſ.
101. circa prin. li. 1. Ale. in l. iuriſgẽtiũ, in prin.
nume. 6. ubi etiam Iaſ. nume. 8. ff. de pact. idem
Iaſ. in d. l. fin. num. 13. Ripa in l. fi. nu. 120. C. de
reuoc. donatio. Gomeſ. in §. in perſonam, num.
40. Inſtit. de action. habet enim elegans nomen
l. 2. ff. de præſcrip. uer. notatur in rub. C. de rer.
permutatio. in contractibus autem nomina-
tis non eſt licita pœnitentia, ſed a principio ſũt
9 † uoluntatis, & ex poſt neceſſitatis, l. ſicut, ff. de
action. & obligat. & quod pænitentia non con-
10 cedatur ob implementum non ſequutum, † eſt
tex. in l. cum te fundum. C. de pact. inter empt.
& uend. Bar. & alii in d. l. fi. & in l. 2. C. de cond.
ob cau. & in donatione eſt tex. in l. iuſtè. ff. de
11 donatio. ubi propriè loquitur, quando † agitur
de reſciſſione non ob implementum non ſequu
tum, ſed ob pœnitentiam, ut declarat Ripa d.
l. fin. numero 120. C. de reuocan. donatio. &
hanc eſſe communem opinionem dicit Imo. in
capitulo fin. numero uigeſimoquinto, uerſicu-
lo, ſecundo poteſt, ff. de donatio. & in donatio-
ne facta ſub modo eſt tex. in l. perfecta donatio.
C. de donat. quę ſub modo. ergo ſicuti facta do-
natione non licet donatori diſcedere, ita non
debet licere donatario, ſunt enim correlatiua,
& iudicari non debent ad imparia, l. fin. C. de in-
dic. uiduit. tollen. facit regula, quod ſemel pla-
cuit, amplius diſplicere non poteſt. ſecundo fa-
cit, quia donatarius acceptando donationem
12 cenſetur agnouiſſe onus † illi iniunctum, capitu-
lo, officii, de teſtam. lege, cum ab uno, in princi-
pio, ff. de lega. ſecundo, l. qui tutelam, ff. de te-
ſtam. tute. lege, ſi compenſandi. C. de hæredib.
inſtituen. cum multis quos allegaui in conſilio
centeſimoquinquageſimo, numero 20. ubi qui
acceptauit legatum cenſetur agnoſcere onus le
gato iniunctũ, & dicit Anch. in conſ. 8. quod ciuis
qui

qui acceptauit ciuilitatē tenetur ad omnia one-
13 ra†ciuibus impoſita, Ancha.in conſ.103.col.2.
vol.2.Cagno.in l.qui cum alio,nu.8.ff. de reg.
iu.dixi in conſ.42.nu.4. & ſicuti legatarius eo,
quod uideatur quaſi contraxiſſe cogi poteſt ad
ſoluendum onus legato annexū, ita donatarius
poſtquam donationem acceptauit poteſt cogi,
ue alimenta præſtet, iuxta modum adiectum do
nationi. Tertio quando aliquid eſt donatum ad-
iecto onere, tunc etiam ſi nulla interuenerit pro
miſſio nullave ſtipulatio, tamen datur actio præ
14 ſcriptis uerbis, & ea cogitur donatarius†ſeruare
legem donationi adiectam, ut eſt tex.in l.legem
& in l.cum res, C. de donationib. ad idē eſt tex.
in ſſ.l.rebus, C.de rer.permut. & eſt regulare, quod
ubi fit donatio ſub modo, tunc non ſolum datur
rei uendicatio ad res traditas, quando modus
non eſt impletus, ut dicunt iura paſſim, nec ſolū
15 condictio ob cauſam,† quæ eſt perſonalis ad re-
petendum data, ut eſt tex.in terminis loquēs de
donatione facta cum onere alendi donatorem
in l.1.C.de donatio. quæ ſub modo, ſed etiam
16 competit actio præſcriptis†uerbis, ut impleatur
lex donationis, & modus adiectus, ut bene dicit
glo.in d.l.1. & eſt tex. in l.2. C. de his, quę ſub
modo. gl.in d.l.legem, Bar. qui optime declarat
in l.ſi ſtipulatus, §.1. nu.2.ff. de fideiuſſor. & in
d.§.Termilius, nu.17.uer.tertium remedium, &
cōem dicit opin. Gomeſ. in tit.de ſucceſſio. ca.
12. nu.71. in fi. & in terminis noſtris quod do-
natio alicui facta ſub modo alendi donatorem,
uel alium non reuocetur pœnitentia, ſed coga-
17 tur donator†implere onus iniunctum, eſt tex.in
l.ſi donationis cauſa, §.primo, C.de contrahen.
emptio.

Ec non obſtat quod dominus fundi non co-
gatur ad collectas ſi uelit renunciare fundo ſe-
cundum doctrinam Bart. in l. is cum quo, ff. de
aq.pluu.arcen. quia id non eſt omnino abſolu-
tum. tenent enim alii, quod & ſi uelit cedere fun
18 do†non liberetur, ut probat Ioan.Mauric. in re-
pet.l.unicę, colum.197. in fi.C. de mulier. & in
quo loco, li.10. quem citat deciſ.Pedem.95.nu.
47. ubi dicitur quod nemo poteſt collectis renū
ciare niſi alium ſubmittat ęque idoneum, pro
quo facit quod uoluit Bar. in l.incola, ff. ad mu-
nicipa. ubi quod prædia non debent adimi de
19 æſtimo† niſi alius idoneus in cataſtro ſupponā-
tur, Bal.in auth.ſed periculum, C. ſine cen. uel
reliq. Caſt.in l.placet, in fi.C. de ſacroſ.eccleſ. ſe
cundo reſpondeo, quod dictum Bart. procedit
quando ad onus tenetur quis tantummodo ra-
tione rei, tunc enim cedendo rem liberatur; at
ubi tenetur ratione contractus, tunc non libera-
tur cedendo rem. l.quicunque, C. de fun. patri-
20 mon.lib.11. & ita† diſtinguit Bart. in d.l.is cum
quo, nu.7. ubi etiam dicit quod ſi onus eſt certū
ab initio, tunc licet quis teneatur ex contractu
occaſione rei, & nihil promiſerit, tunc cedendo
rem non eximitur ab onere, & infert, quod ideo
poſſeſſor rei non liberatur a cenſu, uel tributo ſi
uelit rem dimittere in propoſito cōcurrit utrun
que, quia donatarius obligatur ex contractu, itē
onus eſt certum ab initio, ergo non euitat onus
alendi, licet uelit rem dimittere, idem probauit
Bal.in d.l.& ſi forte, §.ait Labeo, dicens quod ſi
21 onus†uenit ex diſpoſitione contrahentium non
liberatur poſſeſſor derelinquendo rē, licet aliud
ſit, quando uenit ex diſpoſitione legali, idē Bal.
in d.l.cum fructuarius, dum conſiderat quis con
uenitur ex ſua promiſſione, cum enim onus de-
beatur propter perſonalem obligationem, ideſt
ex promiſſione non tollitur re ſublata, cuius cō
templatione ſoluebatur, ideo Bal.in l.unica, nu.
33. C. de ſenten. quæ pro eo quod inter. dicit
quod ciuis deferendo bona eximitur quidem a
22 collectis,†& oneribus realibus, & mixtis, ſed nō
a mere perſonalibus, & dicit Bal. in l. etiam, col.
fin.C.de exequut.rei iudic. quod allibratus præ
ciſè poteſt compelli ad ſoluendum onera, nec li
beratur deſerendo æſtimum, allegat glo. in l.in-
cola, ff.ad municipal. quam dicit ordinariā Bal.
in conſ.429.uolum.3.& Rom. in conſ.161.in fi.
dicit quod ęſtimatus, ut euitet onera non poteſt
renunciare æſtimo, ſequitur deciſ.Pedem.86.nu
mero quinto.

Secundo obſtat quod fructuarius renuncian-
do rei liberetur, quia procedit ex quo onus eſt
mere reale, & rei annexum, ſecus quādo aliqua
ſubeſſet obligatio, ita declarat Bal.ī d.l.cum fru-
ctuarius. inferens, quod ruſticus non poteſt re-
nunciare domui, licet onera excedāt rei valorē.
& reſpondendo ad illum textum dicit, quod o-
nus de quo in eo non erat in obligatione, ſuppo
nit autem, quod ubi onus eſt in obligatione nō
liceat ſe eximere dimiſſa re ſecundum ea, quæ di
cta ſunt in reſolutione præcedentis obiecti. In
caſu autem noſtro onus eſt in obligatione, quia
donatio facta eſt ſub modo, & donatarius acce-
ptando uidetur promiſiſſe implementū modi.

Non etiam reſiſtit tertium, quod vaſallus poſ
ſit inuito domino renunciare feudo, quia in hoc
23 †contrarium tenuit Specu. in tit. de feu.§.quo-
niam uer.28.nu.50. quia feudum eſt contractus
nominatus, ideo non eſt licita pænitentia, Bart.
in d.l.is cum quo, circa princ. Bal.in d.l.cum fru
ctuarius, ubi dicit idem eſſe in emphiteuta, qui
24 non poteſt renunciare† emphiteuſi, ut liberet ſe
ab oneribus, & hanc opinionem dicit magis cō-
munem Alex.in l.ſi quis, in §.fi.nu.14.in fi.ff. de
acquir.poſſ. pręcipue, quando pro fundo præſta
tur certum ſeruitium, quo caſu id uoluit abſolu
tè glo.fin.in c.1.§.ſimiliter, in tit. de capitan. qui
Cur. uend.& in c.Imperialē, §.callidis, vbi not.
Bal. de prohib. feu.alien.per Fede. idē Bal.in c.
1.ad fi.de vaſal.qui contra cōſtit. Lothar. Leaza.
In c.potuit, col.7. de loca. hanc etiam ſententiā
tenuit Alber. in d. l. cum fructuarius, Cæpol.in
tracta.de ſeruit. vrban.prędio.cap.47.de puteo
& ciſter.colum.1.ver.ſed pone, quędam commu
25 nitas, vbi etiam infert, quod uicinus†renuncian
do beneficio putei non ſe liberat ab onere refe-
ctionis, diſtinguendo tamen, ut ibi per eum, Fe-
lin. In c. quæ in eccleſiarum, nume.49. uer.ter-
tio fallit, de conſtitutio. Iaco.in ſua inueſtitura,
in uer. qui quidem inueſtiti, numero 29. Zaſ. &
Moder,

6 *Promittens ſoluere uſuras ſi iurauit cogitur iura-
mentum, non promiſſionem ſeruare.*

Quæſtio XXIIII.

DV m hæc ſeriberem incidit queſtio no-
tabilis in ciuitate Mantua, extat ordo
per quem interdictum eſt notariis iu
ramentum ponere in inſtrumentis, aut etiam il-
lud partibus deferre, ſed clauſula quædam aſcri
bitur uim obtinens in omnibus iuramenti præ-
terquam ad periurii reatum, ea uero clauſula nõ
ſupplet ſolennitates a ſtatuto requiſitas ſic alio
ordine diſponente: cõtingit modo filium quen-
dam naturalem, cui a patre relicta fuerant alimẽ
ta taxata ad certam quantitatem tranſigendo re
nunciaſſe legato alimentorum recepta pecunia
& dubitatur de ualiditate tranſactionis, nam ut
dixi inter alimẽ. priu. nõ ualet trãſactio ſuper ali
meatis niſi interueniente decreto, l. cum ij. de trã
ſactio. ex aduerſo dicitur, quod ex quo clauſu-
la uim habet iuramenti, ita illa ualidat tranſa-
ctionem, ac ſi iuramentum eſſet appoſitum, quia
ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum
ſubrogatur. l. ſi eũ, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis
cautio. at iuramentum ualidaret tranſactionem
vt eo loci dixi, ergo idem debet operari clauſu-
1 la. quod autem clauſula† uim habeat iuramenti,
probatur ex iis, quæ ponit Burſa. multos allegan
do in conſ. 306. nu. 12. ubi inter alios citat Nat
tam loquentem de uſu Mantuano, in conſ. 479.
& ſeq. illa enim clauſula, ꝓmitto ſub fide, uel ſin
2 cerè, parum aut nihil differt† a iuramento c. 1. in
princ. de ſepultur. in 6. ubi poſt Io. And. inquit
Geminian. col. 1. in fi. quod parum differt, an di
catur, iuro ad ſancta Dei euangelia, uel dicatur
promitto ſub fide, & in c. ad aures, ff. quod met.
cau. probatur quod iuramentum, & promiſſio
ſub fide idem operantur, glo. in c. 2. de ſponſa.
hinc notabiliter inquit Specu. in tit. de arbitro,
§. fin. uer. ſed pone compromiſſum, quod ſicuti
contraueniens tranſactioni iuratę incidit in pœ
3 nas l. ſi quis maior, C. de tranſactio. ita† qui con
trauenit tranſactioni factæ ſub fide, & de ea clau
ſula multa ponunt additio. ad Bar. in d. l. ſi quis
maior, ubi Parpal. nu. 40. & Iacobin. nu. 23. Iaſ.
pulchrè in conſ. 91. nu. 6. uol. 3. Bero. conſ. 59.
nu. 17. uol. 1. Bertran. in conſ. 162. nu. 5. uol. 6.
Syluan. in tracta. de recognitio. feu. c. 109. col. 2.
Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 13. C. de reſcin. uen. &
de prędicta clauſula ponit Port. Imo. in conſilio
36. nu. 59. ſed replicatur, quod tranſactio ideo
4 iuramento confirmatur, quia alias iurans† inci-
deret in periurium niſi eam obſeruaret, ut uolũt
Doctores omnes, præcipue Bar. in l. ſi quis pro
eo, in fi. uer. decimo prohibetur, ff. de fideiuſſor.
cum aliis apud Tiraq. in l. ſi unquam, ĩ pręfatio.
nu. 141. C. de reuoc. donatio. Seraph. in tra. de
priuileg. iuram. priuileg. 101. at ceſſat timor per
iurii, cum appoſita eſt clauſula, quia ex decreto
ea non habet uim iuramenti quoad periurium
ergo ceſſare quoque debet confirmatio. facit,
quia Bar. loco prædicto loquitur ſecundum ius
canonicum innuens, quod ob timorem peccati
eſt ſeruandum iuramentum, & ita eum intelli-
git Cardin. Alban. ad Bar. in d. l. cum ij, ff. de trã
ſactio. & idem illo non citato tenuit Seraph. lo
co prędicto, conciliando Bart. contrarietatem.
Hæc tamen replicatio non eſt admodum tuta:
nam ubi ſolus urget metus periurii, & peccati
tunc actus non confirmatur iuramento, licet iu-
rans teneatur ſeruare iuramentum, ubi autem
actus iuramento firmatur, tunc nõ attendimus
ſolum periurii metum, ſed etiam & uirtutem iu
ramenti. & ne forte aliquibus termini uideãtur
iidem, cum dico actũm non confirmari iuramẽ
to, ſed ſeruandum eſſe iuramentum, uel cum di-
co actum iuramento firmari, ſciendum eſt ali-
quando actum ita fore nullum, ut etiam adhibi
to iuramento ſuſtineatur, at quando quis cum
iuramento promittit uſuras ſoluere, tunc enim
promiſſio non ualet nec confirmatur iuramen-
to, quia iuramentum non debet eſſe iniquitatis
uinculum, tamen iurans cogitur iuramentum
5 ſeruare, non dico contractum confirmari, † ſed
iuramentum eſſe ſeruandum, ut declarat in d. l.
ſi quis pro eo, nu. 10. ff. de fideiuſſo. & dicit bene
notandum Alex. in l. qui Romæ, §. duo fratres,
nu. 55. in fi. ff. de uerb. oblig. idem Bal. in l. 3. nu.
1. uer. quærit glo. C. plus uale. quod agitur, in-
6 quit quod ſi quis iurat ſoluere uſuras† tenetur
ſeruare iuramentum: non dicit, quod debeat ſer
uare promiſſionem, & dicit Abb. in c. 1. nu. 2. de
iureiurã. quod pactum ſoluendi uſuras nullam
producit actionem, nec confirmatur iuramẽto,
ſed ſolum iuramentum ſuper eo interpoſitum
eſt obligatorium, & nu. 12. apertius loquendo
dicit, quod iuramentum nõ firmat contractum
fœneratitium, ſed obligat promittentem ad nõ
contraueniendum, inquiens hoc eſſe bene notã
dum, Humber. de Bouenco, in repet. auth. ſacra
menta puberum, C. ſi aduer. uend. nu. 128. ubi
ait quod iuramento nõ obſtante contractus pro
hibitus odio creditoris ſemper durat in ſua nul
litate, ſequitur Guido Pap. quęſt. 6. nu. 2. Alex.
idem tenet in cõſ. 129. nu. 19. uolum. 6. dicens
quod tali caſu licet iurans cogi poſſit ad obſer-
uantiam iuramenti, tamen contractus non fir-
matur; aliquando uero cõtractus eſt nullus, ſed
confirmatur iuramento, ut in donatione inter
uirum, & uxorem, in donatione facta a patre fi-
lio in poteſtate, in uenditione fundi dotalis, in
alienatione bonorum minoris, in renunciatio-
ne Velleiani, uel inſinuationis, & ĩ pluribus aliis
caſibus, ut diſtinguendo, & multis adductis au-
thoritatibus comprobando dixi in conſi. 194.
nu. 23. & ſeq. ubi ſuſtinui, quod in primo caſu,
quia ſolum obſtat periurium hæres iurantis, ab
ſque alia abſolutione poteſt uenire contra au-
thoris contractum iuratum. in propoſito igitur
cum actus eſt nullus, & iuramento non confir-
matur, ſed promittens obligatur ad obſeruan-
tiam iuramenti metu periurii, tunc clauſula de
qua in ordine Sereniſſimi Principis Mantuani
domini mei non prodeſt, & nihil operatur, quia
non

non obligat ad reatum periurii, dicitur in eo ordiue, ceſſante autem metu reatus promittens ad nihil tenetur: ſecundo uero caſu, quia iuramētum confirmaret contractum, & clauſula uim habet iuramenti, clauſula ipſa ita firmat cōtractū, ſicuti iuramentum adeſſet, & promittēs cogi poteſt ad obſeruantiam contractus, & hæc diſtinctio ſemper mihi placuit, & placuit etiam Senatui Mantuano, cui olcam hanc ſententiam explanaui, dum in eum ordinem ſum cooptatus, quāuis alias multi aliter rem intelligerent. inferēdo autem ad quęſtionem propoſitam dico, quod tranſactio ſuper alimentis licet ſit nulla, confirmatur tamen iuramento, & uigore ipſius iuramenti traoſigens tenetur tranſactionem implere, ut concludit Bar. io d. l. ſi quis pro eo, & Doctores oēs ſupracitati pro contraria parte, ideo pari modo confirmatur uirtute clauſulę prædictæ. dicebatur item quod ex forma Mantuani ſtatuti interuenire debet D. prior collegii io omni contractu, in quo de iure communi decretū eſt neceſſarium: at in tranſactione, quæ ſit ſuper alimentis, ius requirit decretum iudicis, ergo in ea quoque adhiberi debet præsētia domini prioris. Vnde infertur, quod clauſula prędicta non ſuſtinet prędictam tranſactionem, quia ex forma ordinum non ſupplet ſolenoitates requiſitas a ſtatuto, ſed non affirmo, tum quia id mihi non liquet. Addebatur & aliud, quod clauſula inſeri debet de ordine prioris oon alterius, ſecuodum ordinem prędictum, ut refert Portius d. conſilio 36. nu. 59. ſed hoc pendet a dubio pręcedenti, an ualeat cum clauſula ſine interuentu prioris, quia ſi eius præſentia non eſſet neceſſaria, non etiam requireretur illius iuſſus: ſi uero eſſet neceſſaria, aliud eſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtatoris diſpoſitio eſt lex.*
2 *Rei ſua quilibet poteſt legem apponere quam uult.*
3 *Teſtator poteſt priuare ſua hæreditate eum, qui non ſernat uoluntatem ſuam.*
4 *Teſtatoris uoluntatem, qui non ſernat, dicitur illi eſſe odioſus.*
5 *Teſtatoris uoluntatem, qui nō ſeruat, priuatur omni commodo hæreditatis.*
6 *Hæres qui defuncti hæreditatem non implet ueuit priuandus.*
7 *Hæres contraueniens uoluntati teſtatoris efficitur indignus.*
8 *Teſtamentum impugnare dicitur, qui contrauenit uoluntati defuncti.*
9 *Principi applicatur pœna, quia imponitur contrauenienti legi ſua.*
10 *Pœna delicti ad eum pertinet, qui principaliter læditur.*
11 *Feudum uaſallo ademptum, quia offenderit dominum applicatur domino.*
12 *Lucrum alicui ademptum illi applicatur, cuius contemplatione ademptum eſt.*
13 *Fœmina quando fauore maſculorum excluditur mediante dote, tunc maſculis applicatur eius portio.*
14 *Alienatio quando fauore alicuius prohibetur ille reuocat cuius fauore fuit prohibita.*
15 *Modus ut impleatur datur actio ei, cuius intereſt implere.*
16 *Actio, cui datur, illi etiam datur utilitas prouenitēs ab actione.*
17 *Actio eſt ius proſequendi in iudicio quod ſibi debetur.*
18 *Pœna ei applicatur, cui datur actio pro ea.*
19 *Hæreditas, quæ alicui aufertur tamquam indigno applicatur fiſco.*
20 *Hæreditas indigni tranſit ad fiſcum cum omnibus ſuis oneribus, & conditionibus.*
21 *Hæres quando contra præceptum teſtatoris moleſtat alimentarium hæreditas fiſco applicatur, licet non ſit dictum in teſtamento.*
22 *Hæres ſi moleſtat uxorem alimentariam cōtra præceptum teſtatoris hæreditas cohæredibus, uel ſubſtitutis applicatur, licet non ſit dictum.*
23 *Teſtator cenſetur accommodare uoluntatem ſuam ſecundum leges.*
24 *Fideicommiſſum in dubio cenſetur factum fauore uenientium ab inteſtato, & illi cenſentur uocati.*
25 *Lucrum dolatum ab homino non ei applicatur cuius contemplatione fuit alij ablatum, licet ſit in delato a lege.*
26 *Teſtator ſi mille relinquit uxori donec caſtè uixerit, & poſt mortem uocauit Titium, is habebit mille ſi uxor inhoneſtè uiuat.*
27 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis,*
28 *Hæreditas indigni, quando non fiſco, ſed alij applicanda ſit.*
29 *Hæres quando priuatur hæreditate ſi moleſtat uxorem, tunc hæreditas ob moleſtiam defertur uxori ſi ipſa ſit inſtituta in alimentis.*
30 *Rationes duo uincunt unam.*
31 *Perſona una fungitur uice duorum, quando iura duorum ad illam deuenere.*
32 *Perſona unius, quando habet iura duorum, tunc nō confunduntur, ſed unumquodque remanet illæſum,*
33 *Hæres inſtitutus in re certa acquirit totam hæreditatem ſi hæres uniuerſalis repudiat, uel priuatur.*
34 *Paria ſunt quod hæres in re certa non habeat hæredem uniuerſalem, uel repudiet, uel priuetur.*
35 *Hæreditas accreſcit inſtituto in re certa, quando non eſt datus hæres uniuerſalis.*
36 *Hæres priuatus hæreditate ob moleſtiam uxori illatam ſuccedit iterum ſi uxori reperiatur poſt illius mortem ſubſtitutus.*
37 *Hæres ex perſona propria poteſt impugnare quod defunctus fecerat ſuo nomine.*
38 *Duo iura ſi uni competunt poteſt is uno repudiato alterum conſequi.*
39 *Filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ poterit ex teſtamento ſuccedere.*
40 *Filius ſi excluditur ex capite unde liberi uenire poterit ex capite, unde cognati, uel agnati.*
41 *Filius præſcriptione triginta annorum excluſus*

ab

al h reditate ex teſtamento poterit ſuccedere ex ſ. unde capite intra alios triginta annos .

42 *Renunciatio generalis facta ab homine excludit ab omni capite , ſecus in excluſione legis , ubi inde .*

43 *Filius impugnans primum gradum ſuccedere poteſt ex ſubſtitutione .*

44 *Indignus quoad aliqua non reputatur indignus quoad alia .*

45 *Prohibitus ſuccedere alicui poteſt haredi illius ſuccedere .*

46 *Alienans contra teſtatoris praceptum non prohibetur ſuccedere ex fideicommiſſo ordinato in caſum mortis , licet non in caſum alienationis .*

47 *Filia qua ob neglectum teſtatoris praceptum fuit priuata hareditate ſuccedere poterit ex ſubſtitutione .*

48 *Impugnans teſtamentum excluditur non ſolum a primis ſed etiam a ſecundis tabulis .*

49 *Teſtatoris uoluntatem non ſeruās in re aliqua particulari non prohibetur illi ſuccedere .*

50 *Teſtator non cenſetur ad ſuam inuitaſſe hareditatem eos qui non ſeruant ſuam uoluntatem .*

51 *Hares qui prius contrauenit uoluntati teſtatoris non cenſetur uocatus ad ſucceſſionem ordinatam ab eodem .*

52 *Teſtator nunquam praſumitur uocaſſe ad ſucceſſionem perſonas ſibi odioſas ,*

53 *Exequutio non intelligitur ex teſtamento illi commiſſa , qui prius contrauenerat uoluntati teſtatoris .*

54 *Exequutor electus ad diſtribuendum bona inter pauperes ,non poterit eligere inimicum teſtatoris, & ibi ad alia infertur .*

55 *Alienans contra praceptum teſtatoris priuatur ſua portione,& non reuocat alienata per alios.*

56 *Pœna. Quod alicui in pœnam aufertur nō debet ad eundem reuerti .*

57 *Pater non habet uſumfructum in bonis filio applicatis, qua ipſe amiſit ob ſpretum teſtatoris praceptum .*

58 *Pater nō habet uſumfructum in bonis , qua ob eius diſſipationem applicantur filio .*

59 *Pater ali non debet ex bonis , qua propter edictum amiſit .*

60 *Pater qui ob tranſitum ad ſecunda uota conſequitur ſolum uſumfructum ex ſucceſſione fily,qui habet fratres,non habet uſumfructum in portione quam habet alter filius .*

61 *Teſtamentum poteſt ſuſtineri ex ſecundo, ſi non ex primo gradu .*

62 *Limitata diſpoſitio limitatum producit effectum .*

63 *Inſtitutionem qui impugnat uidetur totum impugnare teſtamentum .*

64 *Delictum in committendo eo maius eſt quod fit omittendo .*

65 *Legatum reuocatur ob ſuperuenientes inimicitias .*

66 *Inimicitia ſuperuenientes reuocant legatū etiam ſi reuocatum non fuerit in codicillis poſtea factis .*

67 *Pœna non egreditur rem circa quam quis deliquit .*

68 *Emphyteuta qui partem alienauit rei emphyteuticæ,an totum perdat, & idem in feudo .*

69 *Priuatio non inducitur niſi eo volente in cuius fauorem fuit ordinata .*

70 *Fideicommiſſarius conſequitur actiuas , & paſſiuas actiones ſi vult, & non aliter .*

71 *Alienatio facta contra praceptum teſtatoris ſuſtinetur , quando nullus extat ex vocatis in caſu alienationis .*

72 *Paria ſunt ſubſtitutum non extare , vel datum repudiare .*

73 *Priuatio hareditatis non habet locum niſi declaratione ſequuta .*

74 *Pœna quamuis ipſo iure ſit impoſita,tamen non habet locum niſi declaratione ſequuta .*

75 *Reſciſio contractus petita videtur in antecedens neceſſarium,quando res ipſa petita fuit .*

76 *Querela inofficioſi teſtamenti, & petitio hareditatis deduci poſſunt in eodem libello .*

77 *Emphyteuta priuari non poteſt niſi pracedente domini declaratione .*

78 *Dominus videtur caducitatem declaraſſe contra emphyteutam quando rem alij conceſſit.*

79 *Rebellis non declaratus poteſt impune occidi , & ſat eſt in defenſione probari illum fuiſſe rebellem .*

80 *Clericus declaratur aſſaſinus in iudicio exequutiuo .*

81 *Hares priuatus hareditate cenſetur grauatus per fideicommiſſum illam reſtituere .*

82 *Hares qui ſemel fuit non poteſt deſinere eſſe hares .*

83 *Priuatio ipſo iure inducitur propter moleſtiam illatam legatario,quando illata fuit ante hareditatem aditam .*

84 *Trebellianicam deducit quicunque grauatur hareditatem ſub conditione reſtituere .*

85 *Trebellianicam deducit hæres , qui propter illatam legatario moleſtiam priuatus fuit hareditate .*

86 *Pœnam et pramium ex eodem facto conſequi nemo debet .*

87 *Trebellianica in dubio denegari debet .*

88 *Trebellianica etiam tacitè prohiberi poteſt .*

89 *Priuatio inducitur ipſo iure , & non per fideicommiſſum, quando teſtator ita priuat, ut habeatur pro non inſtituto .*

90 *Trebellianica cenſetur prohibita quando hæres directis uerbis fuit grauatus onere reſtituendi .*

91 *Actum faciens uidetur ſe obligare legibus loquentibus de illo actu .*

92 *Voluntas declaratur ex actu nullo ,ſicuti ex valido .*

93 *Hares priuatus tota, & integra hareditate non deducit Trebellianicam .*

94 *Trebellianicam prohibere videtur teſtator , qui mandat totam , & integram hæreditatem reſtitui .*

Quæſtio

Quæſtio XXV.

RELICTIS vxori,uel alii alimẽtis teſtator mandat non moleſtari ab hærede alias illum teſtator priuat hæreditate, ſed nõ dicit, cui eo caſu ſit applicanda: ideo dubitatum fuit, cui applicetur in caſu moleſtiæ. & pro declaratione terminorum ſciendum eſt,quod teſtetor in pœnam ſpretæ, uel non obſeruatæ ſuę uoluntatis poteſt
1 hæredem ſuum priuare hæreditate,quia†teſtatoris diſpoſitio eſt lex §.diſponat.in Auth.de nup.
2 & rei ſuæ poteſt quilibet apponere† legem quã uult,l.quoties,C.de donat. quæ ſub mo.c.utrũ,
3 de condit.appoſ.& quod hanc pœnam†poſſit imponere probat tex.ĩ l.1.C.de his, quæ pœ.nom. §.1.& §.fin.Inſtitut.de lega.l.mulcta, in princ.ff. de cond.& demonſtr.Bar.in l.pater,ff. de hæred. inſtit.declarat Socin.in l.pœnam,ff.de his, quæ pœ.nom.Alex.in conſ.138.nu.24.in prin.uol. 1.Pariſ.in conſ.91.nu.59.& 60.uol.2.Simon de Pretis,de interpret. ult. uolunt.lib.4.interpret. 2.dubit.4.in princ.nu.21.& ſeq.Cęphal.in cõſ. 52.per totum, qui enim uoluntatem defuncti
4 non obſeruat†pręſumitur illi odioſus,auct. hoc amplius,C.de fideicommiſ.Alex.d.conſ.138.nume.25. quinimo etiam ſi teſtator non apponat expreſſe priuationis pœnam inobedienti,idem
5 eſt quia priuatur omni†commodo proueniente ab ea hæreditate,ut in d.auth.hoc amplius, ubi Bal. & Corne. in primo notabili dicunt cauſari hęc propter ſpretam teſtatoris uoluntatem, & probatur etiam in l.ſi ſepulcrum,§. prætor ait, uer. niſi aliquid, de religio. & ſump. fun.l. pen. in fi.& ibi glo.ac Doctores,C.de legat.Socin.in l.quibus diebus,§. Termilius,ff.de cond. & demonſtr.& in conſ.229.uolum.2.& dicit Bal.in auth.cui relictũ,nu.11.C.de indic. uiduit.tollen. quod hæres qui ſpernit rogationem teſta-
6 toris†debet priuari,& Iaſ.d.authen.hoc amplius num.5.dicit non ſolum hæreditate priuandum, ſed etiam pręlegatis ſecundum opinionem magis communem,& ſubdit idem eſſe,quando teſtator fuiſſet pari modo relicturus,& hæres con-
7 traueniens†uolũtati teſtatoris efficitur indignus hæreditate,l.poſt legatũ,ubi Bar.ff.de his quib. ut indign. & uidetur teſtamentum impugnare,
8 qui uenit contra† uoluntatem defuncti,Bald. in conſ.356.colum. prima, in fi.uolum.4. Crau. conſ.1.nume.3.& multa congerit loquendo de tali priuationis pœna impoſita a teſtatore Simõ d.dubitatio.4.in princ.nume.18. & ſeq.ubi nu. 26.dicit procedere etiam ſi fuerit contrafactum in modico, & dicit eandem pœnam incurrere ecclesiam ob contrauentionem prælati, in quo tamen eſſet inſiſtendum ſi opus hoc pateretur.ſtante autem ualiditate diſpoſitionis uidetur hęreditatem applicandam eſſe uxori,uel alii,cui alimẽta fuerunt relicta,ut habeat ultionem proprię in
9 iuriæ,uti dicimus de principe† faciente legẽ prohibitiuam in terra uaſalli.conſequitur enim pœnam a contrauenieme,Brun.in conſ.31.nu.18. uer.inſuper facit.Natta in conſ.580.nu.6. quia in alium non confertur, quod in uindictam pro priæ iniurię alicui debetur,l.at ubi,ff.de petitio.
10 hæred.hinc pœna delicti ad eum pertinet, † qui principaliter lęditur,l.cum emancipati,§. emancipatus filius,ff.de collati.bono.Bar.in §.& hãc, in princ. in Authen. quomo.oport. epiſco.ideo tex.in c.1.§.denique,quæ fue. pri. cau. benefic.
11 amitten.dicit † quod feudum uaſallo ademptũ, quia deliquerit in dominum non applicatur agnato,ſed domino.& eſt generalis regula, quod
12 lucrum alicui ademptum illi applicatur † cuius contemplatione adimitur,l.ſi defunctus, C. de ſuis,& legit.hæred.ibi,illis, quorum commodo legem ſancimus, & ubi tertia pars nepotib.ablata auunculis accreſcit propter quos nepotes fuerant priuati, & eſt tex.in l.poſt legatum,§. amittere,ff. de his quib.ut indign. in l. ſi legatarius, C.de lega.& ita regulam conſtituit.Bar.in l.2.§. uidendũ,ff.ad Tertull.& in d.§.ſi duo emãcipati hinc eſt ꝙ ubi filia propter dotem excluditur a ſucceſſione fauore maſculorum,tunc illud quod
13 †ultra dotem debebatur ratione legitimæ applicatur maſculis, ſecũdum Bal.in d.l.ſi defunctus, & ſequitur ibi Caſtren. eſt etiam de hoc text. notabilis,in l. generaliter.ibi,cõmunibus liberis ſeruare, & ibi,dominium autem rerum ad liberos pertinere,C.de ſecun.nupt. & ponit glo. in c.ſi diligenti,in uer.perdant, quod euicerunt, extra de foro competen. idem uoluerunt Anch. Roman.Alex. Socin. & alii plures relati per Arelaten.in d.l.generaliter,num.56. & ſequẽti, ubi infert ad plures notabiles deciſiones, hanc quoque partem probauit Brun. in tracta.de ſtatu.exclu.fœmin.artic.13.num.45. ubi ait portionem excluſę filiæ pertinere ad maſculum, cuius contemplatione fuit excluſa, non autem ad fœminam, & prędictam regulam multis probat iuribus Crau.in conſ.418.num.4.dicens quod lucrum ei debet applicari, cuius contemplatione facta eſt lex lucrum deferens,Rui.in conſilio 51. num.7.ubi quando quis a lucro remouetur contemplatione alterius ,lucrũ applicari dẽt cuius contemplatione alius remouetur,& in cõſ.107. num. decimo, eo.uolum. dicit quod ubi quis a lucro mei contemplatione excluditur,tunc mihi lucrum applicatur, quamuis non ſit expreſſũ Peregr.de iure fiſci,lib.6.tit.2.num.5. hinc Doctores in l.filiusfamilias,§. diui, ff. de leg.1. in l. pero,§.fratre,& in l.cum pater,§.libertis,ff.de le
14 ga.2.dicunt quod alienatione†prohibita fauore alicuius datur illi actio ad reuocandum alienata,Din. Bar. & alii, in l.ſi cognatis,ff. de reb. dub.Bal.in l.quoties, C. de fideicomm. Bal. & Salic. in l.ea lege, C. de condic. ob cau. & ita in ſimili dici debet,quod hæreditas,quæ hæredi auffertur ob moleſtiam alimentario, illatam,illi nõ alii ſit applicanda ex quo illius fauore,& contẽplatione inducta fuit priuatio.

Et hoc confirmo alio modo, nam ſtante diſpoſitione teſtatoris modo quo ſupra,nõ eſt du

bium

bium, quin ipſi alimentarin detur actio contra
hæredem ad arcendum, & prohibendum mole-
15 ſtiam, ſicuti† datur ad implendum modum, l. 2.
C. de his, quæ ſub modo, Bar. in l. quib. diebus,
§. Termilius, numero decimoſeptimo, uer. ter-
tium membrum, ff. de cond. & demonſtr. in l. ſti
pulatus, §. primo, numero ſecundo, ff. de fideiuſſ.
Gomeſ. tit. de ſucceſſio. cap. duodecimo, nume-
ro 71. in fi. dixi ſupra quęſtio. ab hinc ſecunda.
at ſi datur alimentario actio infertur, quod etiã
16 hæreditas illi applicatur cui† actio datur. l. ſi
cui. ff. de verborum ſignifi. l. ſi quis id, quod. ff.
de iuriſd. omnium iudicum, l. 1. in prin. l. ſi uero.
§. hæc actio. ff. de his, qui deiece. uel effud. l. ter-
tia, in ſecundo reſpon. ff. de ſepulch. uiola. a-
17 ctio enim eſt ius proſequendi in iudicio, †quod
alicui debetur. §. primo, Inſtitu. de actio. & ita ar
guit in ſimili, Bar. ĩ l. agraria, ff. de termi. moto.
ubi dicit, quod ſi lex pœnam imponat datque
actionem uni, ſed non exprimit, cui pœna ſit ap
18 plicanda, tunc† ei debetur, cui actio datur, idem
uoluit Salic. in l. prima, C. de modo mulct. Ale-
xan. in l. prima, numero decimonono, & 20. ff.
ſi quis ius dicen. non obtem. cum itaque alimen
tario detur actio ad implendum onus iniunctũ,
& ad remouendum moleſtiam, videtur ei non
alii deberi hęreditatem hęredi ablatam propter
inobſeruantiam.

Quod ſi fortè ipſi alimentario hęreditas non
foret applicanda uideretur eam debere ad fiſcũ
perueniſſe, nam qui uoluntati teſtatoris contra
uenit efficitur indignus omni relicto facto a te-
ſtatore, l. poſt legatum, ubi Bar. ff. de his quib. ve
indign. ubi uero alicui aufertur hęreditas tam-
19 quam ab indigno, †ea ad fiſcum peruenit. l. pri-
ma, ff. de iu. fiſci. l. Papinianus. §. meminiſſe, ubi
Bar. Bal. Caſtren. Ange. & alij. ff. de inofficioſo
teſtamento, glo. Bar. Bald. Salicet. & alij in l. pri-
ma, C. de indig. Bal. in l. qui contra, C. de inceſt.
nupt. Salice. in l. mulctarum. C. de modo mulct.
Manti. lib. duodecimo, tit. 5. numero decimo-
nono, & hæreditas tranſit in fiſcum cum omni-
20 bus conditionibus, †modis, & oneribus, quæ in
erant. l. quod dicitur. ff. de iu. fiſci. l. cum fiſco, ff.
ad Sillan. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi quis. ff. de lega.
primo, l. poſt legatum. §. ſi ſeruat, & §. ſi is. ff. de
his, quib. ut indig. l. recuſare. §. ſi fiſco. ff. ad Tre-
bellian. l. hac edictali, ubi Bal. numero 22. C. de
ſecun. nup. ubi dicit, quod liberatus hęres a præ
ſtatione legatorũ, Bal. in l. prima, C. de his, quæ
pœ. nom. Iaſon in l. eam quam. C. de fideicom.
Cum itaque hæres uti indignus priuetur hære-
ditate uidetur illam fiſco non alii deferri, & in
21 terminis, quod fiſco hęreditas† applicetur, uo-
luit Oldra. in conſ. 16. in 3. dubio, numero quin
to, quẽ ſequitur Simon libro quinto, interpret.
1. dub. 1. num. 43.

Verius tamen eſt hæreditatem, vbi teſtator
non declarauit peruenire ad ſubſtitutum, uel
cohæredem, & uenientes ab inteſtato, ita uoluit
Iac. Belui. in §. ſi uero, in Auth. de nup. ubi ait,
22 ſi teſtator † relictis alimẽtis uxori prohibeat illã
moleſtari ſub pœna priuationis hæreditatis, &
contingat moleſtiam inferri applicabitur hęre-
ditas nõ ipſi uxori, quæ paſſa eſt moleſtiam, ſed
ſubſtitutis, vel cohæredibus, uel ſucceſſuris ab
inteſtato, de hoc eſt tex. in auct. hoc amplius, C.
de fideicommiſſ. qui tamen loquitur de priua-
tionis pœna indicta a lege, non a teſtatore, & in
pœna tacita, nõ in expreſſa, ſed licitum eſt argu
23 mentum, quia teſtator† cenſetur accommodare
uoluntatem ſuam ſecundum leges, ut in l. hęre-
des mei. §. cum ita. vbi Doctores. ff. ad Trebel.
ſed textus eſt expreſſus in l. uxorem. §. hęredes.
ff. de leg. 3. ubi Bar. hoc notat, nu. 1. dicens eſſe
caſum notabilem ad quæſtionem prædictã, idẽ
tenet Bal. in authen. cui relictum, num. 10. ver.
extra quęritur. C. de indicta uiduit. tollen. licet
poſtea uideatur aliter diſtinguere idem Bald. in
l. 1. nu. 43. C. de his, quæ pęnę nom. ubi dicit no
tandum Ang. in conſ. 168. in 4. dubio, nu. 4. ver.
in contrarium eſt ueritas, ubi tamen ex prædi-
ctis neminẽ allegat Imo. in l. paterfamilias, col.
2. uer. circa ſecundum. ff. de hæred. inſtituen. vbi
ait prędicta eſſe menti tenenda, quia ſæpe poſ-
ſunt de facto contingere, poſt Ang. ibi in fi. qui
dicit hoc eſſe ſingulare, ita etiam tenet Caſtren.
in conſilio ducenteſimouigeſimoprimo, nume
ro 4. uolumine 2. Aret. in conſilio 67. diligen-
ter, & maturè, in 2. dubio, nume. 3. ubi ait, quod
omnes conſentiunt bona deuolui ad ſubſtitutũ
ſi extat, Alex. in conſ. 138. nu. 25. & 26. uol. 1. vbi
id ponit pro abſoluto, Iaſ. in l. 1. nu. 6. uer. limi-
ta tamen iſtam vltimam. C. de his quib. ut indig.
& in l. 1. num. 1. uer. ſi autem loquimur de hęre
de. C. de his, quæ pœ. nom. Ruin. in conſ. 87. nu.
2. uol. 2. Arelaten. in l. generaliter, nu 64. C. de
ſecun. nup. ubi dicit hanc eſſe ſingularem, elegã
tem, & memorię tenendam limitationem, Clar.
in §. teſtamentum, quæſtio. 69. in fi. vbi dicit cõ
munem eſſe opinionem, & notandum, quia quo
tidie teſtatores relinquendo uxoribus uſumfru
ctum apponunt pęnam priuationis hæreditatis
contra hæredes moleſtiam inferentes, Simon
de Pretis, de interpret. ultim. uolunt. lib. 5. in-
terpret. 1. dubita. 2. numero 39. & nouiſſimè
hanc partem tuetur Peregrin. in tracta. de iu-
re fiſ. libro 1. titulo decimo, & decimonono,
ubi fatetur hanc eſſe communem. cõfirmat alia
communi ſententia, quę habet, quod fideicom-
miſſum grauato iniunctum non expreſſo nomi
24 ne fideicommiſſarii † cenſetur factum fauore
uenientium ab inteſtato. l. peto, in principio,
ubi Barto. Bald. Caſtrenſ. & alii. ff. de legat. ſe-
cundo, quod ante eum dixit Arelaten. dicta le-
ge, generaliter, numero ſexageſimotertio. ex
quibus omnibus apparet abſque controuerſia
hanc eſſe communem ſententiam, & ab omni-
bus approbatam, quam tenendo non obſtabit,
quod lucrum ei ſit applicandum cuius contẽpla
tione alii aufertur, quia procedit illud, qñ lucrũ
25 aufertur † a lege, at ſecus eſt, quando ab hoĩe, ità

Barto. poſt Iacob. Beluiſ. in dicta l. uxorem, §.hæres, & hanc reſolutionem ponunt omnes ſupracitati, ſed non dicunt rationem diuerſitatis. ea uero mihi uidetur plana, quod cum teſtator dedit ſubſtitutum, uel cohæredem, cenſetur illum quoque uocaſſe in caſum priuationis ex quo in caſu nihil diſponit, ſubſtitutio enim facta in unum caſum extenditur ad alium ex coniecturata teſtatoris uoluntate, & ſicuti eos uocauit in caſibus expreſſis, ita credendum eſt, quod vocauerit in tacito, pro quo facit, quod uoluit Ioan. And. ad Specu. in tit. de ſecun. nupt. ubi ſi teſtator mille reliquit uxori,
26 †. donec caſtè, & honeſtè uixerit, & poſt eius mortem mandat illa ſolui Titio, hoc caſu ſi contingit uxorem inhoneſtè uiuere, Titius conſequetur illa mille non expectata morte uxoris, quia uerisimile eſt, quod teſtator uoluerit Titium admitti in caſum inhoneſtę uitæ, ſicut in caſu mortis, idem voluerunt Ricard. Malumb. Rainer. Barto. Alber. Roman. Caſtren. Alexan. Dec. Cur. Ruin. Picus, Bertrand. Euerar. Tiraq. & plures alij quos citaui in conſ. quadrageſimo quarto, numero ſexto, & ſeq. addi etiam poteſt, quod cum uel ex ſubſtitutione in fauorem ſubſtituti, uel ex iure accreſcendi in fauorem cohæredis ſit a teſtatore prouiſum ita, ut hæreditas non ſit in obſcuro, cui ſit applicanda, ceſſat omnino prouiſio legis, quæ illam defert ei cuius in
27 gratiam, alij fuit ablata. prouiſio † enim hominis ceſſare facit prouiſionem legis, l. fi. ubi Salic. ponit concordantes, C. de pac. conuent. l. & habet. §. cum quis, ubi glo. ff. de precar. Socin. iun. in conſ. 120. nume. 20. uolum. 1. Menoc. de recupe. poſſ. remed. nono, numero 164. Cępha. in conſ. 156. numero quadrageſimoquinto. cogita tamen, quia non eſt tutum interponere iudicium, quando antiqui dubitando abſtinuere a uoto.

Remouetur etiam obiectum, quod ex quo actio datur uxori legatariæ pro arcenda moleſtia uideatur etiam conceſſum emolumentum, nam procedit, ut dictum eſt in pœna legali, ſecus eſt, quando pœna imponitur a teſtatore, quia tunc & ſi actio detur ei cuius intereſt, tamen non ei applicatur lucrum per rationem prædictam, quia ſumus iam certi, cui teſtator uelit hæreditatem ſuam applicare. Secundo reſponderi poteſt, quod contrarium procederet ſi ei legatario daretur actio ad priuationem hæreditatis, ſed non datur eo modo facultas agendi, bene agit legatarius, ut hæres deſiſtat a moleſtia, ſed non ut priuetur, nam ius hoc agendi ad priuationem ei ſoli cōpetit, cui hæreditas in caſu priuationis eſt applicanda.

Poſtremò non mouet, quod hæreditas indigno ablato fiſco applicetur ſecundum Oldra. in dicto conſilio decimo ſexto, in tertio dubio, numero quinto. reſpondeo enim, quod eo loco Oldrad. non negat hæreditatem deuolui ad ſubſtitutum, uel cohæredem, ſed negat poſt eos admitti ſucceſſuros ab inteſtato. Secundo reſpondeo, quod in contrarium eſt communis opinio de qua ſupra, ut quaſi temerarium ſit contradicere. Tertio reſpondeo, quod non procedit contrarium, quando priuatur quis ex delicto certam perſonam reſpiciente: tunc enim non applicatur fiſco, ſed uel illi perſonæ, uel ſubſtitutis, ideſt illi perſonæ, quando priuatio inducitur a lege, ſubſtitutis autem quando inducitur ab homine ſecundum diſtinctionem de qua ſu-
28 pra, & eam † limitationem ponit Iaſon in dicta l. prima, numero ſexto, uerſiculo, ſecundo notabiliter, C. de his quibus, ut indign. atque ita etiam ſi inducta eſſet pœna a lege non applicaretur fiſco ſecundum prædicta.

Vno tamen caſu hæreditas applicatur uxori uexatæ, quando ſcilicet alimenta fuiſſent ſibi inſtitutionis titulo relicta, & nullus eſt datus ſubſtitutus, tunc enim illi datur hæreditas, ſed non tamquam offenſę, neque proinde, quod ſua contemplatione hęres fuerit priuatus, ſed pro eo, quod eſt cohæres, & ſicuti cohæredi applicaretur ſi alius eſſet cohæres, ita ad uxorem per
29 uenit ſi ipſa, † cohæres ſit. ita determinat Caſtrenſ. in dicto conſilio ducenteſimouigeſimoprimo, numero quarto, uolumine ſecundo, ubi mouetur, quod uxor non debet eſſe deterioris conditionis, quam alius quilibet cohęres, immo melioris, quia in alio unica ratio militat, in
30 ipſa uero duæ, † quę ſolent vnam uincere, l. re coniuncti, ff. de legat. tertio, l. ſi quis uiduam, poſt princip. C. de rapt. uirgin.

Confirmo alia ratione, ubi enim iura plu-
31 rium perſonarum deueniunt ad † unum, ille ſolus fungitur uice plurium, & facit, quod omnes facere potuiſſent, l. non eſt nouum, ff. de actio. empti. l. ſicuti. §. finali, ff. quod cuiuſque uniuer. nom. l. ſi mibi, & Titio, in principio, ubi Barto. Imo. Caſtrenſ. Alexand. & Iaſon, ff. de lega. primo, l. tutorem, ff. de his quibus, ut indig. & dicit Socin. in l. cum filio, numero uigeſimooctauo, uerſiculo, ſecunda ratio etiam, ff. de lega. primo, quod ius competens ex perſona u-
32 nius † non confunditur cum iure alterius, ſed poteſt is uti iure ex perſona unius, aut alterius uti libet, & hanc concluſionem probaui multis in cōſilio trecenteſimo, numero decimotertio, uxor autem uice fungitur duarum perſonarum legatariæ ſcilicet, & hæredis, proinde licet tamquam legataria non conſequatur hæreditatem, illam tamen habebit tamquam cohęres, & licet dicatur hæres in re certa, ut in l. quotiens, C. de hæredib. inſtituen. tamen ſi hæres uniuerſa-
33 lis repudiet, † uel priuetur aliquo modo, ſibi accreſcit uniuerſa hæreditas, ut uoluit Barto. in dicta l. quotiens, ubi Salicet. Caſtrenſ. & alii Barto. Bald. Angel. Imo. & alii in l. ex facto, la grande, in principio, ff. de hæred. inſtituen. & plures alii citati a Iaſo. in dicta l. quotiens. numero 6. & ſunt paria, quod hæres in re certa nullum habeat cohæredem uniuerſalem, uel datus

† repu-

34 † repudiet, aut morte, vel aliter excludatur, l. ſe-
cunda, §. ſed ſi ſunt ſui. ff. ad Tertullian. l. prima,
§. penult. C. de cadu. tollen. & non eſt dubium,
35 quod nullo exiſtente vniuerſali hęrede † tota hę
reditas accreſcit inſtituto in re certa, l. prima, §.
ſi ex ſundo, & l. ex facto, la grande, in princip.
ff. de hæred. inſtituen. ergo idem eſt cum repu-
diat hæres vniuerſalis, vel aliter inſtitutio de-
ficit.

Aduerte etiam quod ſi in teſtamento idem
hęres ſit ſubſtitutus vxori poſt illius mortem
36 † erit locus ſubſtitutioni non obſtanre priuatio
ne prædicta, ut concludit Caſtrenſ. in dicto con
ſilio 2 2 1. numero quarto, ver. mortua poſtea di
cta vxore, nullam adducit rationem, ſed quod
non eſt inconueniens, quod vnus cogatur reſti-
tuere hæreditatem alij, qui mox eidem reddat.
eſt enim de hoc textus in l. epiſtolam. §. fi. ff. ad
Trebellian. in l. ſi a me. ff. ad legem Falcidiam, in
l. fi. C. de lega. facit etiam, quod ſupra dixi, quod
ubi iura duorum ſunt in perſona vnius ea rema-
nent diſcreta, & is admittitur ex iure vnius ad
id, quod non conſequeretur ex perſona alterius
37 ideo hæres poteſt impugnare ex propria † per-
ſona id, quod defunctus geſſerat ſuo nomine,
Bar. in l. cum uir, columna fina. ff. de fideiuſſor.
Corne. in conſ. 3 10. numero vndecimo, volumi
mine 1. facit item, quia cui competunt duo iu-
38 ra poteſt uno repudiato † alterum conſequi. l. ſi
domus. ff. de ſeru. vrba. prædio. item excluſus a
ſucceſſione per unam viam poteſt per aliam ad-
39 mitti, vt in filia, quæ renunciauit paternę, † uel
maternę hęreditati, dixit Bar. in l. ſtipulatio hoc
modo concepta, numero 4. ff. de verborum obli
gationibus, vbi tenet, quod non prohibetur ſuc
cedere ex teſtamento, ſequitur Alexan. num. 8.
vbi citat concordantes, Iaſ. nume. decimotertio,
& Crot. nume. 41. idem voluerunt Bal. & Salic.
in l. pactum, quod dotali, C. de collatio. Roma.
Pariſ. Tiraquel. Vaſq. Gabriel. citati a me, in cōſ.
100. nu. 18. eodem modo filius quęrere poteſt ex
capite, vnde liberi, vnde agnati, & unde cogna-
40 ti, ſi ab vno † capite excludatur ex alio poterit
admitti. l. prima, in §. ſed videndum. ff. de ſucceſ
ſo. edic. l. ſecunda, in princip. ff. vnde legiti.
Bald. & Alexan. in l. licet. C. de iure delibe. poſt
glo. in dicto §. ſed videndum, quam dicit ſingu-
larem Caſtrenſ. in l. 3. in fi. C. de iu. & fac. igno.
& in l. 1. vbi Iaſon, nume. 3. & Dec. nume. 50. C.
qui admitti, vbi Dec. nume. nonageſimoprimo,
dicit idem eſſe in quacunque alia perſona, cui
competant plura remedia, vt poſt Barto. & poſt
Bar. quem citat inquit Bal. in l. licet, quæſtione
quarta, C. de iure delibe. quod ſi filius triginta
annorum præſcriptione excluditur a ſucceſſio-
ne paterna ſibi ex teſtamento patris delata ha-
41 bebit nihilominus † alios triginta annos ad ſuc-
cedendum ex ſecundo capite, ſequuntur Angel.
Caſtren. & Iaſon ibi, Caſtr. & Cuman. in l. quam
diu, in princip. ff. de acquiren. hæred. vbi Ca-
ſtren. dicit eſſe mirabilem deciſionem, quam
habuit ſæpe de facto, & hęc doctrina multo ma-
gis uera eſt, quando vtrumque ius non defer-
tur eodem tempore, ſed ſucceſſiuè vnum poſt
alterum, quia tunc excluſio vnius non infert ad
excluſionem alterius, argumento l. quoties du-
plici. ff. de regu. iu. ubi Dec. nume. 4. uer. uenio
ad ſecundum, dicit, quod & ſi ſimplex, & gene-
42 ralis renunciatio † hominis reſcıatur ad omnia
iura, quæ competunt contra quam fiat in re-
nunciatione, ſeu excluſione legis ſecundum gl.
in dicto §. ſed uidendum, in uer. ſuccedebat, An-
gel. & alii in l. prima, C. qui admit. Alexan. in l.
ſuum. C. de iure delibe. tamen, quando non om
ne ius eſſet eodem tempore delatum, ſed vnum
ſucceſſiuè poſt aliud, tunc cenſetur renunciatum
iuri tunc delato, non autem deferendo, pro quo
facit, quod repudiatio facta antequam hæredi-
tas ſit delata non obſt. addo ēt benefacere tex. in
l. ex facto, la grande. §. Lucius. ff. de vulg. & pu-
43 pil. ubi filius impugnans † primum gradum in-
ſtitutionis poteſt ſuccedere ex ſubſtitutione vul
gari, ut etiam ibi notat Iaſ. in §. item quæro, &
multa alia ſimilia alligari poſſunt. item facit,
quia indignus, quoad aliqua non reputatur in-
44 dignus, † quoad alia. l. hęredem, & l. Papinia-
nus. ff. de indign. unde prohibitus uni ſuccede-
45 re non prohibetur ab illius hęrede † capere. l.
qui Titii. ff. de indign. facit etiam, quia alienans
contra præceptum teſtatoris non prohibetur
46 ſuccedere † cohęredi decedenti ex fideicommiſ
ſo ordinato ab eodem teſtatore in caſum mor-
tis, Bar. in l. ſi fundum pet fideicommiſſum, nu-
me. 1. ff. de leg. 1. in l. quę dotis, nume. 54. ff. ſo-
luto matrim. Bal. in conſ. 102. nume. 1. & ſecun-
do, cum aliis, quos citaui in conſ. 70. nume. 13.
Vltimo uidetur hęc opinio deciſa ab Oldra. in
d. conſ. 16. in ſecundo dubio, numero quarto,
vbi concludit, quod filia, quæ contempſit præ-
47 ceptum teſtatoris, † licet priuetur hæreditate
ſibi relicta, tamen poterit ſuccedere uigore ſub-
ſtitutionis ſcriptæ in eodem teſtamento, & quā
uis arguens teſtamentum excludatur non ſolū
48 a priuiis, † ſed etiam a ſecundis tabulis. l. poſt le
gatum. §. qui principale. ff. de his quib. ut indig.
l. is, qui contra tabulas. ff. de vulga. & pupilla. l.
in ſeruitute. §. ſi quis. ff. de bon. liberto. tamen ſe
cundum eum procedit in illo, qui teſtamentum
impugnat, ſecus autem eſt in illo, qui volunta-
49 tem teſtatoris in aliqua † re particulari non ſer-
uat. eo enim caſu pœna reſtringitur ad rem in
qua læſa fuit teſtatoris voluntas.

Hæc tamen deciſio ſi ueritati ſeruiendum eſt
non uacat dubio. Primo quia teſtator eos uide-
50 tur ad ſucceſſionem † inuitaſſe, qui iudicio ſuo
paruerunt, non qui contempſerunt, vt dicitur
in l. cum pater, in §. libertis. ff. de legat. ſecundo,
per quem textum, idem Oldra. in eod. conſ. 16.
in tertia quęſtio. numero quinto, tenuit, quod
fratri nihil applicetur poſt priuationem, qui
51 prius † contrauenerat uoluntati teſtatoris. Se-
cundo quicunque non implet uoluntatem te-
ſtatoris præſumitur illi odioſus eſſe, dicta auth.
hoc amplius. C. de fideicommiſ. & in ſua diſpo
ſitione præſumitur teſtator nunquam vocare
52 † perſonas ſibi odioſas. l. Lucius Titius teſtamen

to.§.pen.ff.de leg.ſecundo,facit capitulum,hæ-
redes,de teſtamen. per quam rationem Alexan.
in conſ. 138.numero 25.ver.ſed ita eſt,volumi-
ne primo,concludit clauſulam,per quam exe-
53 quutio † fuit expreſſe uni commiſſa non ad eum
referri, quando illum contingit hęreditate pri-
uatum eſſe, quia voluntati,& præcepto teſtato-
ris non obtemperauerit, qui caſus fermè noſtro
accedit. is enim Nicolaus ille erat, qui ob con-
temptum fuerat priuatus,& potens eſt ea ratio,
quod odioſi nunquam comprehenduntur in di
ſpoſitione teſtatoris, & per eam concludit Bal.
in l.id quod pauperibus,nume. trigeſimoquin-
to, C. de epiſcop. & cler. quod exequutor ele-
54 ctus ad † diſtribuendum bona inter pauperes nõ
poterit eligere inimicũ, & ſubdit fortius, quod
ſi quis eſſet ſimul odioſus, & indignus,eligi non
poſſet,quamuis etiam foret reconciliatus, Man
ti. de interpretat. ultim.uolun.lib.duodecimo,
tit. 5.nume.decimonono, Peregrin.dicto lib. 2.
nume.decimo,& ſupracitatum Alexandri con-
ſilium ſequitur Pariſ. in conſ. nonageſimopri-
mo,numero 54.uolumine 2.& per dictam ratio
nem infert Roman.quod ſub generali nomina-
tione filiorum non uenit filius exhęredatus o-
dioſè, quia non eſt ueriſimile,&c.idem dicit li-
cet ad aliud propoſitum Alexan.in conſ. 213.nu
mero 4.volumine 6. & dicit Socin. in conſ. 37.
nume.6.volumine 3.quod ſub nomine illorum
de parentela vocatorum ad ſucceſſionem non
uenit odioſus teſtatori, & dixit Bald.in dicta l.
Lucius.§. Lucius, ff.de leg. 2. quod libertus dè
domo expulſus non includitur legato alimen-
torum libertis facto contra prædictam deciſio-
nem. Tertiò facit, quod dicitur in dicta l.cum
pater.§.libertis. ff. de lega.2. ubi qui contraue-
nit præcepto alienando rem expreſsè prohibi-
tam, nedum priuatur ſua portione, ſed etiam
55 excluditur a petitione † fideicommiſſi, & per il-
lum textum in cauſa fideicommiſſi hoc ipſum
probauit Curtius ſenior, in conſilio ſexageſi-
motertio, antiquiſſima,columna finali,uerticu-
lo, ultimo ſe offert, vbi allegat plenum conſi-
lium Barbat. ſequitur Pariſ. qui in fideicom-
miſſo idem tenet, in cõſilio nonageſimoprimo,
numero quinquageſimoquarto,num.ſexageſi-
moquarto,& ſequen. uolumine ſecundo. Quar
56 tò facit,quia † quod alicui in pœnam refertur
non debet ad eundem reuerti.l.pœna.ff.de con-
di.indeb. l.id quod. ff.de ſolutio. l. quod a quo-
quam,ubi glo.citat concordantem.ff.de reg iu.
Quintò facit, quod per prędictam rationem vo
luit D.Becius in conſ.97.nume. 16.ubi inquit,
quod pater non habet uſumfructum in bonis,
57 quę † ob ſpretum teſtatoris præceptum alienan-
do amiſit, & ad eius filium ex eiuſdem teſtato-
ris diſpoſitione peruenerunt. Sextò facit, quia
ubi pater ſua culpa priuatur bonis, quia ob diſ
ſipationem cogitur fideicommiſſum filio ante
conditionis euentum reſtituere,ut in l.Imperator.
tor. ff ad Trebellian. tunc in eis non conſequi-
58 tur vſumfructum, quem † conſueuit habere in
bonis filio aliunde quæſitis,ſecundum Caſt.ibi,
num.4.Alex.num.5.& Iaſ.num.6.Ioan.Lup.in
c.per veſtras.§.17.num.12.de donation.inter ui.
& uxo. Septimò fortius facit, quod decidit Bal.
in auth.bona damnatorum,nume.4.C.de bon.
59 damna. vbi tenet, quod pater non debet † ali ex
bonis, quæ propter delictum amitit, & ex ſta-
tuti forma fuerunt applicata filio, idem Bald.
Martin.Laud. Aluar. & Cardin. Alexan.in cap.
1.§.ſi verò violator, in tit.de pace tenen. Lupus
in d.cap.per veſtras.§. 19.in fi.Tiraq. de retract.
conſang §. 1.glo.9.nume.7.poſt Socin.in conſ.
124.numero 4. uolumine tertio. Octauò facit,
quod tenet Aret. in conſ.72.in 2.dubio,ubi te-
net, quod pater, qui ob tranſitum ad ſecunda
60 uota ſuccedit ſolum in vſufructu filio † defun-
cto cum altero filio ſuperſtite non habet uſum-
fructum in portione, quam conſequitur ſuper-
ſtes, quia proprietatem amiſit ſua culpa,ſequi-
tur Caccialup. in l.frater a fratre,nume. 104. ff.
de cond.indeb.

Porrò ſi hæc placeat ſententia non obſtabit
Caſtrenſis authoritas, quia ratione omnino ca-
ret, nec fundamentum aliquod habet, nam & ſi
poſſit quis admitti ad hęreditatem, quam ipſe
aliis reſtituerat, ut in iuribus allegatis a Caſtten-
ſe, tamẽ hoc locum habet,quando priuatio fuit
ſine culpa ipſius i at aliud eſt culpa intercedeu-
te, ut in facto noſtro. item in dictis iuribus ille
admittitur ex uoluntate teſtatoris expreſsè,hic
uerò contra ipſius coniecturatam, ex quo enim
per inobedientiam factus eſt teſtatori odioſus
non pręſumitur ab eo uocatus. ſunt ergo termi-
ni in multis impares; & per prædictam odii ra-
tionem tollitur, quod dicebatur de iuribus du-
plicis perſonæ,nam hic eadem eſt perſona,& cũ
ſit odioſa nõ debet admitti ad beneficium teſta-
toris,quem contempſit,& iniuria affecit.non ẽt
obſtat,quod poſſit quis vno iure repudiato con
ſequi aliud, nam procedit niſi quis ex delicto,
uel culpa fuerit uno iure priuatus tali priuatio-
ne,quæ ipſum reddat odioſum, uel indignũ:tũc
enim non poteſt acceptare aliud ius,ideo qui te
ſtamentum principale impugnat, non ſolũ ex-
cluditur a relictis in eo. l. cum tabulis. ff. de his
quib.ut indig.ſed etiam a relictis in ſecundis ta-
bulis.l.poſt legatum.§.qui principale.ff.eod.id-
que præcipuè dicendum eſt,quando talis exclu
ditur eo, quod perſonam teſtatoris offenderit,
tunc enim incapax eſt cuiuſcunque beneficij, ꝙ
proueniat ab illo, d.l.cum tabulis, & dicam la-
tius paulò infra,& hoc modo etiã tollitur quid-
quid dictum eſt ſupra de filia excluſa ab inteſta-
to,quę ſuccedit ex teſtamento, & de filio exclu-
ſo a capite,vnde liberi, quia ibi fuit ſine delicto,
& non offenditur perſona teſtatoris.magis uide
tur ſtringere tex.in d.l.ex facto. §.Lucius. ſed re
ſpondetur, quod & ſi filius primum gradum in
ſtitutionis impugnet ex perſona propria tam-
quam præteritus,tamen non dicitur impugna-
re teſtamentum,in quo extat uulgaris ſubſtitu-
61 tio, quia poteſt teſtamentum incipere † a ſe-
cundo gradu,l.3.§.fi. ff. de libe.& poſtbu.l.cum
proponas.C.de hæred.inſt.non mirũ ergo ſi po
teſt

teſt ſuccedere ex uulgari: impugnatio enim fuit
62 limitate facta, propterea † non egreditur ſuos
terminos, argumento l. in agris. ff. de acquiren.
rerum dominio, præcipuè cum perſona teſta-
toris non offenditur. hinc eſt, quod ſi uellet ſuc-
cedere ex pupillari non poſſet, quia impugnan-
do inſtitutionem uidetur totum teſtamentum
63 † impugnare, ſiue uicerit, ſiue ſuccubuerit. l. Pa-
pinianus. §. meminiſſe, ff. de inofficioſo teſtamen
to, l. quæſitum. ff. de acquirenda hęreditate, &
edictum non conſeruat relicta impugnantibus
teſtamenta defunctorum. l. filium, in §. omni-
bus. ff. de lega. præſtan. l. ſi non ſolus. §. primo, &
l. quidam Titium, ff. ſi quis omiſ. cau. teſtamen.
præterea eſt quid plus contrauenire pręcepto
teſtatoris expreſsè, quã nõ implere ordinata ab
eo, ſicuti maius eſt delictũ, quod fit committen-
64 do, † quam aliud, quod fit omittendo, glo. in l.
ſi mora. ff. ſoluto matrimonio, Dec. in conſ. 37.
nume. nono, Tiraq. in tracta. de pœ. tempe. cau.
44. Gram. deci. 47. nume. octauo. ſimiliter non
aduerſatur, quod indignus quoad aliqua, non
reputetur indignus quoad alia, quia hoc eſt ue
rum, quando non offenditur perſona, ſed res, &
reſpectu unius rei committitur indignitas, at ſi
perſona eſt offenſa, tunc non ſolum indignus ef
ficitur, ſed odioſus, & odium prædictum nocet
ei, quoad omne emolumẽtum, quod poſſit pro-
uenire ab ea perſona ita, ut inducatur tacita re-
uocatio, ut quando inimicitiæ ſuperuenerunt:
65 per eos enim † reuocatur legatum. l. ſi inimici-
tia. ff. de his quib. ut indign. l. tertia, §. ſi. ff. de adi
men. lega. Bal. in l. his conſequenter, in ſecunda
lectu. in ſi. ff. famil. erciſcun. etiam ſi poſt inimi-
66 citiam teſtator fecerit codicillos † in quibus le-
gatum non ademerit. l. filio. §. Seia. ff. de adi-
men. lega. & ibi not. Bar. Aret. in conſ. 93 num.
quinto, ver. hæc concluſio, Ripa in l. ſi. numero
151. C. de reuoc. donat. & ampliatur multis mo
dis, ut per Mantic. de coniectu. ultim. uolun. lib.
12. tit. 5. nume. 1. & ſeqq. & ratio diuerſitatis eſt
67 quia vbi delinquitur circa rem † pœna non ægre
ditur rem in qua delinquitur. l. reſcriptum. ff. de
his quib. vt indign. l. Paulus reſpondit, & l. be-
neficio. ff. ad legem Falcidiam, ſed vbi delinqui-
tur circa perſonã, tunc contemptus eſt indiui-
duus, & perſona non poteſt pro parte offendi.
l. vulgaris. ff. de fur. hinc in emphiteuta, & vaſal-
lo uendente partem rei ſibi in emphiteuſim,
68 † uel feudum conceſſam diſtinguit Bar. in l. qui
dam in iure. §. 1. ff. de donatio. ſequitur Bald. in
cap. 1. de alien. feu. colum. 3. ver. quæro utrum
propter, Bal. in cap. 1. colum. 2. de uaſal. qui con
tra conſtit. Lothar. Iaſ. in l. ſi. quæſt. 13. nume.
125. C. de iure emphi. Crot. in l. 4. §. Cato, num.
60. & ſeq. ubi Socin. iun. num. 147. ff. de uerbo.
oblig. & hanc partem comprobant multis Nat
ta in cõſ. 479. per totum, & Rol. in conſ. 17. per
totum, volu. 2. in præſenti vero caſu offenditur
perſona teſtatoris, ideo priuatio inducitur,
quoad omne emolumentum. parum quoque re
pugnat, quod alienans contra præceptum teſta
toris, licet excludatur a fideicommiſſo ordina-
to in caſu alienationis, tamen poſſit admitti ad
fideicommiſſum ordinatum in caſu mortis, ut
per Bar. in dicta l. ſi fundum per fideicommiſ-
ſum. reſpondeo enim ibi non agi de eadem re,
qua is fuerat ob alienationem priuatus, ut in
caſu noſtro, ſed de diuerſa, & multo indecen-
tius eſt, quod vnus admittatur ad id, quod ſe-
mel ſibi fuit ablatum, quàm ad id, quod nunquã
fuit ſuũ. Secundo reſpondeo, quod alienãdo cõ
tra ordinem teſtatoris committere uidetur po-
tius circa rem, quam in perſonam, vt ſecundum
Bal. & alios multos dicunt Natta, & Rolan. in lo
cis ſupra allegatis, ſed quando moleſtatur vxor
contra præceptum teſtatoris offenditur perſo-
na teſtatoris, & ei fit iniuria. Vltimo non reſi-
ſtit conſilium decimumſextum Oldra. quia ip-
ſe in eodem loco, paulò poſt, contrarium tenet
dum, nume. quinto, vult quod fratri nihil appli
cetur, ſed fiſco. rurſus loquitur quando oſtenſa
eſt reſtricta ad rem aliquam, ſicut & præceptũ
teſtatoris: nos loquimur, quando præceptum te
ſtatoris eſt generale præciſum, & indefinitum,
& offenſio quoque non reſpicit rem, ſed per-
ſonam.

Intellige etiam quod non ſit locus priuatio-
ni, quando ij ad quos hæreditas erat recaſura nõ
volunt, nam tunc hæres non priuatur: priuatio
69 enim † intelligitur volentibus illis, qui erant ſuc
ceſſuri. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi quis ante, ff. de
leg. 1. & ita tenet glo. in l. ſi quis autem non im-
plens, in Authen. de hæred. & falcid. ita etiam te
net Odofred. quem citat, & ſequitur Imo. in au-
th. hoc amplius, nume. 5. C. de fideicommiſſ. vbi
etiam Cin. & Alber. ac Iaſ. nu. 6. ver. tertio limi
ta, eſt ẽt tex. in l. ſi quis ſolidum. ff. de leg. 1. vbi
notant Bar. & Imo. facit, quod dicimus actiones
70 actiuas, † & paſſiuas tranſire ipſo iure in fideicõ
miſſarium, ipſo tamen volente fideicommiſſum,
& non aliter, vt probat tex. in l. cogi. §. idem Me
tianus. ff. ad Trebellian. Ripa, in l. 1. §. ſed & quo
tiens, num. 6. ff. eodem tit. facit etiam, quod & ſi
alienatio facta contra præceptum teſtatoris, ſit
nulla quoad præiudicium eorum, qui ſunt uoca
ti in caſum alienationis, tamen quando ex uoca
71 tis nemo extat, tunc vltimus poſſeſſor † poteſt
omnia bona tuto alienare, l. cum pater §. liber-
tis, in ſi. ff. de leg. 2. Ang. in conſ. 169. col. 1. Dec.
in conſ. 182. col. 1. & in conſ. 111. Caſtr. in conſ.
454. vol. 1. Socin. iun. in conſ. 37. nume. 1. vol. 3.
Tiraquel. alios citans de retract. conſang. §. 26.
glo. 1. nume. 8. Natta in conſ. 145. nume. 19. in
conſ. 470. num. 3. Phanuc. in tracta. de inuenta.
parte ſeptima, numero centeſimoquadrageſi-
monono, Rolan. in conſilio vigeſimooctauo, nu
mero decimooctauo, volumine primo. non
72 enim refert, quod non extet ſubſtitutus, † uel
quod datus repudiet. l. vnica. §. pen. C. de caduc.
tollen. l. ſecunda, §. ſed ſi ſunt ſui. ff. ad Tertullia.
& ad comprobationem dictæ ſententiæ, quod
vltimus poſſit alienare, Simon de Pretis, de in-
terpret. ultim. uolunt. libro quarto, interpreta.
ſecunda, dubitatio. quarta, numero trigeſimo-
tertio, allegat Anchar. Ruin. & Craue.

Adde pro dictorum declaratione, quod & ſi
neceſſaria ſit declaratio per quam appareat hæ-
73 redem priuatum eſſe hæreditate,† nec aliter dici
poſſit hæredes in pœnam incidiſſe,c.cum ſecun
dum,de hæreti.in 6.Bar. in l.eius,qui delatorē.
ff.de iure fiſci,Afflic.in c.verum,de foro compe.
Felin. in c. Rodulphus, de reſcrip.quę iura locū
habēt etiam quādo pœna ipſo iure imponitur,
74 omnia enim iura mundi,quę dicunt† pęnam im-
poni ipſo iure, intelliguntur ſequuta declaratio
ne facti commiſſi,Archi.& Io.And.in c.1.de ho-
mici.in 6.Bald. in c. 1. de feu.ſi.culpa non amit.
Are.in l.qui a latronibus.§.1.col.3.in prin. ff.de
teſta.Iaſ.poſt Bal.in l.ſi quis maior, nu.25.C.de
tranſact.Dec.in conſ.145.nu.4. & in conſ.327.
num.6.ubi declarat optimè, quando & quibus
in caſibus declaratio ſit neceſſaria, tamē ſufficit,
quod ſucceſſurus petat bona directè tamquam
ad ſe deuoluta ad pœnam commiſſam, abſque
eo, quod prius fuerit ſeparato iudicio declarata
priuatio,nam etiā in ipſo nouo iudicio fieri po-
terit,argumento gl.in c.conſtitutus, in uer.iux-
ta ratam.ff.de relig.dom. atque ibi Butr.vbi di-
75 cit,quod vbi petitur† res in libello cenſetur etiā
petita reſciſſio,tamquam præambulum neceſſa
rium,& ita per dictam gl.concludit Alex.in cōſ.
52.nu.8.vol.2.vbi ad probationē allegat etiam
alia iura probans,quod deduci poteſt in eodem
76 libello querela inofficioſi, † & petitio hæredita-
tis,Dec.in conſ.913. col. 2. ver. videtur tamen
vbi dicit, quod interloquutoria ferri poteſt lite
pendente.Simon de Pret.alios citans dicta dubi
tatio.4.nu.25.facit,quia & ſi contra emphiteu-
77 tam, vt priuetur neceſſaria† ſit domini declaratio
Bar.in l.2.nu.2. C. de iu.emphiteu.vbi Bal.nu.
3.Salic.num.2.Iaſ.num.6.& 12.Natta in conſ.
274.num.14.Rimina.in §.1.num.22.Inſtitu.de
donatio. tamen ſi dominus rem alij concedat vi
78 detur in antecedens neceſſarium† declaraſſe ca-
ducitatem commiſſam, Abb.in conſ.67.nu.3.
vol.2.Alex.in conſ.106.num.4.uol.4.Rui.166.
in fi.uol.1.Cordub. de emphiteu.tit.de cau.pri
uatio.ob non ſolutū canonē, ampliatio.45.nu.
8.ſufficit ergo bona peti ex ea cauſa, quia de pri
uatione poterit in eodem iudicio cognoſci, &
hoc modo intelligi debet, quod uoluit Bald.in
auth.hoc amplius,num.6.dum dicit requiri iu-
dicis ſententiam, per quam declaratur illum eſ-
ſe priuatum, licet poſtea ſubdat, quod non de-
bet declarare,ſed priuare,ut ſententia ſit iuri cō
formis.addo, quod uoluit Bar.in extrauag. qui
ſint rebelles,in uer.rebellādo, in fi.vbi ait, quod
79 rebellis non declaratus poteſt impunè † occidi,
& in iudicio homicidij ſat eſt iuſtificari illum
eſſe rebellem,Ancha.in conſ.277.Ruin.in conſ.
4.numero 19.in fi.uolumine 5.cum quo ſimpli
citer tranſit Gigas in tracta. de læſa maieſta.lib.
1.quæſt.5. in fi.idem uidemus in clerico aſſaſſi-
no, quia iudex ſæcularis cognita cauſa illum cō
80 demnat declarando illum eſſe † aſſaſſinum, ut
poſt Capic. & Gram.concludit Clarus in pract.
crimin.§.fi.q.35.nu.31.

Declara quoque, quod ubi priuatio ſequitur
hæres non directè,ſed per fideicommiſſum cen-
81 ſetur grauatus reſtituere iis,† qui ſuccedunt ſe-
cundum Bar.in l.pater familias teſtamento,nu-
me.6.uer.dico tamen.ff.de hæred. inſtituen.vbi
eum ſequitur Imo. & ratio quia qui ſemel fuit
82 hæres, non poteſt deſinere † eſſe hæres, l.nemo
poteſt.ff.de leg.1.l.ei qui ſoluendo. ff.de hæred.
inſtitu.l.miles ita.ff.de teſtam.milit.& hanc con
cluſionem,quod priuatio inducatur per fideicō
miſſum tenuit etiam Caſtr.in conſ.301.uidetur
dicendum, quod dicta filia, colum.1. in fi. uer.
ex quibus uidetur inferendum,uolum.1.Aret.in
conſ.67.diligenter,& maturę,in 2.dubio, num.
3.in prin.Alex.in conſ.57.num.4.uolum.2. vbi
citat Bald.& Ang.idem tenentes, idem Alex. in
l.in ſubſtitutione,num.8.colum.2.ff.de vulg.ad
do Caſtr.in conſ.5.nume.6. ver. ſi igitur hæres,
volum. 1. Barbat. relat. a Soci. iun. conſ. 113.
num.50.uolum.1.Corne.conſ.99.in fi.uolum.
1.Didacus,in c.Rainaldus.§.1.nume.7. de teſta.
Soc.in rub.ff. de his,quæ pœ. nom.in fi.& in cō
ſil.43.colum.1.& 2.uolum. 3. Corne.in conſi-
lio 55.columna 1.& 2.uolumine 1.Crau.qui di
cit communem,in conſ.1.numero 6.hanc etiam
dicit communem Bertran.in conſ.191.numero
5. volumine 3. Cęphal. qui dicit quoque com-
munem,in conſ.153.numero 8.ubi allegat Cu-
man.& alios, Clar.qui pariter teſtatur de com-
muni in tracta.de teſtam.quæſt.69.num.2.ubi,
quod ea priuatio ſuſtinetur in uim fideicommiſ
ſi:eam item communem dicit Peregrin. de iure
fiſci,lib.2.tit.10.nume.21.cum ergo teſtator hæ
redem priuat hęreditate videtur illum grauare
per fideicommiſſum ad reſtituēdum.eſt verum,
quod Bal.& Ang. contrarium tenuerunt in lo-
cis citatis a Cæpha. in d. conſ.153. ſed non eſt
de eis curandum,quando longè plures contra-
riam amplexi ſunt ſententiam, quę etiam uali-
diori fundatur ratione, quia etiam ſi uelit ex-
preſsè non poteſt teſtator facere, quod poſt ua
lidam aditionem hæredis, primo loco ſcripti
ſit locus uulgari ſubſtitutioni, proindeque,quo
ad hunc finem nihil releuant uerba illa in teſta-
mentis poſita, quod priuat ipſo iure, & facto
nulla præcedente iudicis cognitione, uel decla-
ratione,licet plurimum operantur,quoad reſti-
tutionem fructuum, & ad alios effectus,ſed tūc
quoque ipſo iure inducitur priuatio propter
moleſtiam,& non per fideicommiſſum,quando
83 illata† fuit ante aditam hæreditatem: ceſſat nam
que tunc ratio prędicta,ut per Socin.in rubrica,
ff. de his, quæ pœ. nom. in tertio caſu, Pariſ.in
conſilio decimonono, numero centeſimotrige-
ſimoquinto,uolumine ſecundo,Riminal.in cō-
ſilio 330.numero decimoquarto,& ſeq.& con-
ſilio 375.numero quarto,Ruin.in conſ.150.nu
mero 18.uol.3.

Hinc uero infertur, quod ſi hæres videtur iuſſus
hæreditatem reſtituere per fideicōmiſſum pote-
rit deducere Trebellianicā aduerſus eos,quibus
84 reſtitutio fieri debet. quicunq; †.n.grauatur ſub
conditione reſtituere deducit Trebellianicam.
§.ſed quia hęredes,Inſtit.de fideicom. hęred.l.1.
vbi

vbi omnes Doctores, ff.ad Trebellia. Bal'. in l.
quamquam, C.ad leg. Faleid. Pieus in l. Titia. §.
Titia cum nuberet, num. 106. ff. de leg. 2. Natta
in conſilio 528. num. 34. Bello. in conſilio trige
ſimo, num. quinto, Rolan. de conſt ſtio. inuenia.
§. quia in præcedenti, num. 31. folio 186. & in ter
85 minis quod hæres priuatus modo† prędicto Tre
bellianicam detrahat, uoluit Imo. in l. paterfa-
milias teſtamento, colum. pen. uerſ. ultimo po-
teſt dubitari, ff. de hære. inſtituen. ubi ait hanc eſ
ſe ueriorem, & menti tenendam, quia Bart. hanc
quæſtionem omiſit, mouetur per tex. i l. 1. §. itē
ſi ita, ff. ad leg. Falcid. ubi detrahitur falcidia de
eo quod præſtatur nomine pœnæ, & ibi reſpon
det fundamenris contrariæ partis, idem uoluit
ibi Raph. qui idem tenet in l. 1. ff. de his, quę pœ.
nom. Aret. in conſilio 18. columna tertia, Ruin.
in conſ. 47. num. 17. uol. 2. Rubc. qui neminem
prædictorū citat in conſ. 43. num. 7. & nouiſſime
hanc ſequitur Pereg. in tracta. de iure fiſci, lib. 2.
in tit. 10. num. 22. ubi ſubdit quod eſt commu-
nis, & uerior in puncto iuris, nam nullibi reperi-
tur expreſſum, quod ſit prohibita Trebellianicę
detractio, ergo non eſt de facto inducenda priua
tio: ſecūdo quia ſicuti teſtator uoluit hæredem
priuari hæreditate dixiſſet excludendum a Tre-
bellianica ſi hoc etiam uoluiſſet dixiſſet argu-
mento l. unicę, §. ſinautem ad deficientis, C. de
cadu. tollen.

Contrariam tamē opinionem probauit Bal.
in l. unica, numero uigeſimoſecundo, uerſ. quæ-
ro, an hæres, C. de fideicom. Capra in conſi. 163.
numero nono, & decimo, & hanc partem defen
dit Ruin. in conſilio quadrageſimooctauo, nu-
mero decimooctauo, uolumine ſecundo, ubi in
eam ſententiam citat Barto. Hieron. Gabriel. in
conſ. 184. nu. 6. uol. primo, huius ratio eſt, quia
hæredi in pœnam ſui delicti auſertur hæreditas,
l. 1. C. de his, quæ pœ. nom. l. Lucius, §. tres hæ-
red. ff. ad Trebellia. ex eodem autem facto nō de
86 bet † quis pœnam pati, & præmium conſequi,
l. ita demum, ff. de arbit. l. ſi cui, ff. ex quib. cau.
maior. glo. in l. ſiue hæreditaria, ff. de neg. geſt. at
hoc caſu hæres pœnam priuationis pateretur
reſpectu hęreditatis, & ſimul præmium conſe-
queretur retinendo Trebellianicam. præterea is
qui præceptum teſtatoris ſpreuit lucraretur cō-
tra l. fin. C. de fideicom. & Ruin. in dicto conſilio
quadrageſimooctauo, numero decimooctauo,
optime reſoluit omnia fundamenta aduerſæ par
tis, addo quod multi tenentes primam loquun
tur in filio primi gradus, quem multi uolunt nō
poſſe priuari Trebellianica: nos uero loquimur
eo caſu quo poteſt teſtator illam prohibere.

Rurſus ſi præceptū teſtatoris non ſeruans pri
uatur omni commodo, ergo & Trebellianica.
Præterea in dubio tenenda eſt opinio per quam
87 Trebellianica† denegatur, Corn. in conſi. 182. nu
mero nono, & decimo, uol. 2. Manti. de coniect.
ultim. uolun. lib. ſeptimo, titulo duodecimo, nu
mero duodecimo. Poſtremo cum etiam tacite
88 † prohiberi poſſit, ut per Manticā dicto libro ſe-
ptimo, titu. duodecimo, per totum, cui dubium
quia teſtator hæredem ſibi odioſum excludere
uoluerit ab omni emolumento, & pro hac parte
faciunt ea omnia, quę dicta ſunt ſupra hoc eodē
capite de patre, qui ob culpam cogitur reſtitue
re ante tempus hæreditatem non etiam retento
uſufructu, & de patre non alendo ex bonis ſibi
ob delictum ablatis, & filio applicatis.

Quod ſi prior opinio magis placeat declarā-
da erit non procedere, quando teſtator dixit nō
ſolum ſe priuare hæredem, ſed etiam uelle, quod
habeatur pro non inſtituto, quia ſicuti ſi non
fuiſſet inſtitutus, nihil de hæreditariis bonis a-
pud eum remaneret, ita etiam quando ita priuat
89 † quod non habeatur pro non inſtituto, ita cla-
rè Ruin. in conſilio quadrageſimotertio, nume-
ro decimooctauo, uolumine ſecundo, ubi uult
quod illa clauſula idem operetur, ac ſi teſtator
iuſſiſſet totam, & integram hęreditatem reſtitui.
quo caſu ſecundum communem ſententiā non
deducitur Trebellianica, & Ruin. ſequitur Ga-
briel. commun. opin. lib. quarto, tit. ad Trebell.
concluſ. nona, numero octauo, Manti. de conie-
ctu. ultim. uolun. lib. ſeptimo, tit. 12. num. 28. &
pro confirmatione facit quod uoluit idem Rui.
in conſilio 146. numero octauo, & 13. uol. 3. ubi
concludit quod ſi teſtator grauauit hæredē per
90 directa† uerba onere reſtituendi cenſetur eo ip-
ſo Trebellianicę detractionem prohibere, quia
vbi ſubſtitutio eſt directa non deducitur Trebel
lianica, ſequitur Gabriel. dicta concluſione no-
na, numero decimo. eſt uerum quod idem Ruin.
in conſilio 59. num. 9. uol. 2. tenet contrarium,
& hęc magis placet Mant. d. tit. 12. nu. 26. ratio-
nabilior tamen uidetur mihi quod non detraha
tur, cum enim directo priuat, & uult quod reſti-
tutio fiat, iam teſtator uidetur excludere Trebel
91 lianicam, quia faciens † actum obligat ſe legib.
loquentibus de illo actu. Bald. in l. ſi duo, ff. de ac
quir. hæred. D. Becius, conſ. 75. num. 11. & licet il
la priuatio non ſuſtineatur directo iure, ſed con
uertatur in fideicommiſſum, tamē remanet ſem
per declarata teſtatoris uoluntas, quod nulla fiat
detractio, nam etiam ex actu nullo uoluntas
92 † ſicut ex ualido declaratur, l. fin. ff. de reb. eo. l. fi-
lij, & l. fin. C. famil. erciſ. Bart. in l. gerit, num. 18.
ff. de acquiren. hęred. Abb. in c. 1. in tertio no-
tab. de ſucceſſio. ab inteſta. Ruin. in conſilio 98.
num. ſexto, uolum. tertio, Pariſ. in con. 79. num.
16. uol. 2. Socin. iun. in conſ. octauo, num. 31. uo-
lum. 2. Rub. in conſ. 43. nu. 6. Crau. in conſ. 113.
nu. 6. Natta in conſ. 306. nu. 3. Menoc. de arbit.
iud. caſu 131. nu. 30. D. Becius in cōſ. 76. nu. 22.
in quib. locis probatur ſat eſſe, quod teſtator ali
quid uoluerit, quia & ſi poſtea actus non habue
rit effectum, tamen ſuſtinetur uoluntas teſtato-
ris. ita ergo cum teſtator ſubſtituendo iure dire
cto declaret nolle ſe, quod deducatur Trebellia-
nica, ſeruanda erit eius uoluntas, quamuis ſub-
ſtitutio non ex modo ſuſtineatur, quem ille
cogitauit.

Declara ſecundo non procedere, quando te-
93 ſtator † hæredem priuaret tota, uel integra hære
ditate: tūc enim uideretur Trebellianicam pro-
hibere,

54 Conductor etiam rei propriæ non poteſt domino ſeu locatori reficere quæſtionem dominij.

55 Spoliare dicitur, qui rem negat reſtituere poſſeſſori.

56 Emphiteuta negans poſſeſſionem domino expelli poteſt.

57 Hæres dicitur legatarium moleſtare, quando poſt datã fideiuſſionem recuſat vſufructuario conſignare bona fruenda.

58 Spoliare dominum videtur commodatarius, vel depoſitarius, qui recuſat rem reſtituere.

59 Proprietarius poteſt rem vendere inuito vſufructuario.

60 Proprietarius poteſt rem pignorare inuito vſufructuario.

61 Proprietarius vendens rem pleno iure dicitur turbare vſufructuarium.

62 Conductor vendens rem tamquam proprietarius dicitur male verſari, & facere contra naturam contractus.

63 Hæres dicitur vſufructuarium moleſtare, quando rem vendit non facta mentione vſusfructus.

64 Vaſallus qui rem vendidit ſine aſſenſu domini, ſed non tradidit, non priuatur feudo.

65 Emphiteuta, qui vendidit rem ſine licentia domini, ſed non tradidit, non cadit a iure ſuo.

66 Exceptio, tua non intereſt, dicitur eſſe litis finita.

67 Culpam adijcere nemo poteſt ex qua ipſe damnum non ſentiat.

68 Eccleſia non poteſt obijcere vaſallo defectum implementi ex quo ipſa nullum paſſa eſt damnum.

69 Hæres, qui non impleuit voluntatem teſtatoris non priuatur ſi nemo paſſus eſt detrimentum pecuniarium.

70 Vaſallus negans rem eſſe feudalem priuatur feudo.

71 Emphiteuta negans rem emphiteoticam priuatur.

72 Turbare dicitur, qui impedit dominum arare, colere, & fructus percipere.

73 Turbare dicitur quicũque impedit ne vtar re mea liberè.

74 Turbare dicitur, qui diffamat, & publicè dicit me ius non fouere.

75 Turbare quando dicatur quis, vide ibi remiſſiuè.

76 Turbare dicitur qui fructus exportat.

77 Turbare dicitur hæres qui petit bona deſcribi.

78 Moleſtare non dicitur, qui ſupplicauit, & reſcriptum impetrauit, ſi tamen illo non eſt vſus.

79 Moleſtare non dicitur, qui proteſtatur de ſuo iure.

80 Hæres excuſatur, quando legatarium moleſtat ex noua, & ſuperuenienti cauſa.

81 Moleſtare non dicitur, qui id facit ex cauſa ſibi præbita per aduerſarium.

82 Moleſtia quando prohibetur, intelligitur tam ratione iuris futuri quam præteriti.

83 Hæres excuſatur quando iuſtam infert moleſtiam legatario.

84 Inſtrumentum ſi nulla exceptione impugnari poteſt dabitur tamen exceptio, quod non eſt inſtrumentum.

85 Bona intelliguntur deducto ære alieno.

86 Hæres excuſatur, quando petit creditum ſuum, & fuit ſolum prohibitus moleſtare in bonis teſtatoris.

87 Hæres poteſt detrahere fideicommiſſum ſibi debitum, etiam ſi prohibitus fuerit moleſtare in ſuis bonis & hæreditate.

88 Moleſtare non dicitur hæres, qui controuerſiam mouit, ſi ea non habuit effectum.

89 Turbare quis non dicitur per vnicum actum, ſed requiritur perſeuerantia.

90 Pœna eximentis carceratum non ei infligitur, qui tentauit eximere, ſed non perduxit ad effectum.

91 Minor reſtituitur ex eo, quod poſſit litibus vexari.

92 Minor reſtituitur aduerſus aditionem factam cum beneficio inuentarij, quando in hæreditatẽ ſunt vexationes.

93 Moleſtia facti etiam effectu non ſequuto ſufficit ad priuationem ordinatam a teſtatore.

94 Iudex punitur, quando citauit coram ſe compariturum eum qui aliena ſubeſt iuriſdictioni, etiam ſi cum effectu non impedierit alienam iuriſdictionem.

95 Contumax non mulctatur, quando ius aduerſarij non eſt factum deterius. fallit tamen, vt ibi.

96 Ignorantia excuſat a pœna.

97 Hæres qui ignoranter moleſtat legatarium excuſatur.

98 Ignorans non contemnit.

99 Ignorans non dicitur in culpa.

100 Ignorantia excuſat in delictis.

101 Acceptans legatum factum cum onere plus non potendi ſibi non præiudicat ſi onus ignorauit.

102 Hæres ſuus etiam poſt immixtionem præſumitur ignorare contenta in teſtamento, vide tamen ibi de veritate.

103 Hæres præſumitur ignoraſſe contenta in codicillis.

104 Prouocato parcendum eſt ſi ſe defendit.

105 Hæres moleſtans legatarium excuſatur ſi fuit a legatario prouocatus.

106 Turbare dicitur, qui prohibet ne quis re ſua vtatur.

107 Turbare dicitur, qui prohibet ne in re mea ædificem.

108 Reus excipiendo dicitur actor.

109 Pœna tenere debet ſuos authores.

110 Pœnæ locus non eſt, vbi non eſt dolus.

111 Hæres excuſatur ſi non ipſe, ſed familia moleſtat legatarium.

112 Procurator non facit dominum incidere in pœnam ſine ſpeciali mandato.

113 Dominus non tenetur pro facto ſerui, uel familiæ.

114 Scire non præſumitur dominus, quod factum eſt a ſua familia.

115 Scientia domini non eum obligat ſi non potuit prohibere.

116 Dominus tenetur pro eo, quod factum eſt a familia de voluntate ſua.

117 Fa-

117 *Factum a ſeruo præſumitur factum de uoluntate domini.*
118 *Dominus tenetur pro facto familiæ, quando affert domino utilitatem.*
119 *Aqua inuenta ſuper alicuius prato præſumitur ab eo ducta cuius eſt pratum.*
120 *Hæres excuſatur a moleſtia legatario illata ſi fuit neceſſitate coactus.*
121 *Alienationis prohibitio non includit neceſſariam.*
122 *Alienatio prohibita in forenſem a ſtatuto non extenditur ad neceſſariam.*
123 *Minor ualide abſque ſolemnitate alienat ſtabilia in exequutione ordinationis paternæ.*
124 *Voluntas coacta uoluntas eſt.*
125 *Velle ſaltem conditionaliter dicitur qui cogitur licet non abſolutè.*
126 *Mora cenſetur remiſſa per ſubſequentem interpellationem.*
127 *Mora non committitur pendente dilatione.*
128 *Hæredi remiſſa uidetur priuationis pœna, quando ab uſufructuario interpellatur ad implendum.*
129 *Venditor cenſetur remittere facultatem diſcedendi a contractu, quando proteſtatur ſe non traditurum id niſi pretio ſoluto.*
130 *Sententiam approbare uidetur, qui dilationem petit ad ſoluendum.*
131 *Ratificare uidetur ſententiam, qui offert ſe ſoluturum,*
132 *Remittere uidetur contrauentionem, qui perſeuerat in contractu.*
133 *Proteſtatio declarat animum proteſtantis.*
134 *Proteſtatio repetita oſtendit magis enixè uoluntatem proteſtantis.*
135 *Proteſtatio declarat hæredem non habuiſſe animum moleſtandi legatarium.*
136 *Proteſtatio conſeruat ius proteſtantis.*
137 *Dominus recipiẽs canonem cum proteſtatione non cenſetur remittere.*

Quæſtio XXVI.

IN eiuſmodi legato alimentorum cum præeminentia, uel uſuſfructus ad alimenta, uel etiam quando relinquitur uſuſtructus alicuius prædij pro alimentis teſtatores ſæpe mandant legatarium non moleſtari, operæ ergo pretium erit uidere quando, & quomodo dicatur hæres moleſtare, & contrauenire præcepto defuncti, & in hoc ſupponendum eſt, nihil referre quod prohibitus ſit hæres moleſtare, uel controuerſiam mouere: æquipollẽt enim,
1 † ut probatur in l. Lucius, §. tres hæredes, ff. ad Trebellia. ibi controuerſiam mouere, ubi notat glo. quæ idem repetit in uerſ. de omni. idem notant ibi Barto. & Raph. poſt Cin. in l. quoties, in fine, C. de dona. quæ ſub modo. Alexan. in conſ. 52. num. ſecundo, uolum. 2. Socin. iun. in conſi. 113. num. 38. & conſilio ultimo, num. 15. uol. 1. Rip. in l. 1. num. 2. ff. de re iud. Riminal. in conſi. 375. num. 6. Menoc. de recuper. poſſ. rem. 1. nu.
256. & dicitur moleſtare, ſeu controuerſiam mo
2 uere quicunque infert † quæſtionem, uel turbat
in iudicio uel extra de iure, uel de facto agendo,
uel excipiendo ante conteſtatam litem, uel poſt
ut probat Glo. in d. §. tres hæredes, in uer. moue
rit, ubi Din. hoc tenet, & quod inferatur mole-
ſtia etiam in iudicio, probat tex. d. authen. de fi-
deiuſſor, cir. princ. in uer. moleſtiis, in l. 1. in uerſ.
moleſtari, ſecundum intellectum Nicol. de Nea
poli, C. de nund. ubi Bald. etiam notat, & quod
prædictis omnibus modis moleſtando contra-
fiat præcepto probant Barto. Ang. Butr. & alij
Canon. citati ab Alex. qui eos ſequitur in conſi-
lio quinquageſimoſecundo, numero tertio, uo-
lumine ſecundo, & dicit Corſet. in ſing. incip.
moleſtia, quod ſi ſtatuto, aut lege cauetur quod
uenientibus ad nundinas aliqua moleſtia nõ in-
feratur debebit intelligi tam de moleſtia iuris,
quam facti, & ſubdit eſſe commendandum men
ti, allegat Aret. & Imo. & Alexan. in loco prædi-
cto loquitur quando teſtator iuſſit uſufructua-
rium non moleſtari ſub pœna priuationis hære
ditatis, ſicut etiam Barbat. in conſilio quinqua-
geſimoſexto, uolumine tertio, Dec. in conſ. 613.
columna prima, uerſ. & hoc in caſu iſto, Ruin. in
conſilio 48. nu. decimo, uer. nam & moleſtia,
uolumine ſecundo, ubi dicit, quod moleſtia in-
3 fertur non ſolum agendo, † ſed etiam reſiſtẽdo,
l. non ſolum, §. ſi teſtatus, ubi not. ff. de procurat.
& nedum uim inferendo perſonę, ſed etiam re-
bus, & tam verbo, quam etiam facto, dicto §. tres
hęredes, & infert quod colonus, qui non ſoluit
4 penſionem dicitur moleſtare † dominum, item
quod hæres dicitur moleſtare, qui poſt præſtitã
5 cautionem recuſat conſignare † bona ad uſum-
fructum relicta, & ea retinet penes ſe, idẽ Ruin.
in conſilio 77. numero ſexto, ubi quod includi-
tur moleſtia iuris, ſicut facti extraiudicialis, &
tam agendo quam excipiendo, & infert quod
priuabitur hæres ſi in perniciem uſufructuariæ
6 petat legitimam, † & Trebellianicam, licet illa
ſibi debeatur, in eodemque caſu idem tenet So-
cin. iun. in conſilio 113. numero 36. & ſeq. uol.
1. ubi multis rationibus comprobat, ſed ea potiſ
ſimum, quod iudicialis quoque moleſtia nõ po-
teſt eſſe iuſta, quando fit contra præceptum te-
ſtatoris per quod efficitur iniuſtum quod eius
prohibitione circumſcripta fuiſſet iuſtum, alle-
gat etiam Ang. in l. his ſi tres, ff. de rei uend. ubi
7 teſtator iubet hæredi ne † moleſtet legatarium
cui fundum reliquerat, non poterit hęres uti in-
terdicto quorum legatorum, quãuis iuſtè alias
ſibi competeret, & ſubdit hanc eſſe ſingularem
deciſionem: adducit etiam exemplum de eo qui
in contractu promiſit non inferre moleſtiam,
nam is neque de iure, neque de facto poterit tur
bare, ſecundum Alexan. in conſilio 195. colum.
finali, uolumine ſexto, eandem pariter opinio-
nem quod iuris moleſtia idem operetur, quod
moleſtia facti, tenuit Bero. in conſilio quinqua-
geſimoſexto, numero quadrageſimoquarto, uo
lumine 3. per tex. in d. l. prima, C. de nun. & in d.

authen.

Authen.de fideiuſſor & ante eos, Caſt.in cõſilio
204.colum.fin.uerſ. ex quibus reſpondetur, uo
lum.1.ubi dicit ſub uerbo moleſtiæ comprehen
di non ſolum exceptionem, ſed fortius etiam a-
ctionem per dictum §. tres hæredes, Tiraq. de
retract.conſang.§ trigeſimoquinto, Gloſ.quar-
ta, numero trigeſimonono, ubi ait ei inferri mo-
leſtiam qui iudicialiter uexatur, Riminal.in con
ſilio 249.numero decimoquarto, ubi quod ſiue
agat, ſiue excipiat, ſiue de iure, ſiue de facto, ſiue
in iure, ſiue extra uexet, ſemper dicitur moleſtiã
inferre, idem dicit in conſilio 330. numero ſex-
to, & ſeq. ubi infert quod uſufructuarius dicitur
moleſtari ab hærede, qui fructus bonorum ca-
pit, uel exportat, & in conſilio 375. numero ſe-
ptimo, ubi ait illatam dici moleſtiam ab hære-
8 de qui † petijt deſcriptionem bonorum fieri, &
impetrauit a iudice præceptum de reſtituendo
fructus perceptos, & cum prædictis tranſit Me-
noch.dicto remed.primo, numero 255. Simon
de interpret.ultim.uolunt.lib.quarto, interpret.
2.dubit.4.num.25.& rurſus eod.lib.interpre.1.
dubit.10.num. 88.

Contra tamen uidetur, quod non inducatur
priuatio niſi moleſtia ſit de facto, & iniuſta, quia
nõ intelligitur teſtator loquutus de moleſtia iu
diciali, & iuridica ſecundum Gloſſam in l. ſi ſer-
uum, §. prætor, ff. de acquiren.hæred. & per eam
Gloſ.dicit Bald.in l.unica, numero uigeſimoſe-
ptimo, C. de his quæ poe. nom. quod ubi teſta-
9 tor mandat uxorem non moleſtare † intelligi de
bet de moleſtia malo modo, & malo animo illa-
ta, idem Bald.in l.prima, in uerſiculo, ſed pone,
C.de uſufru.Cuma.in conſilio quinquageſimo-
primo, in prin. ubi dicit hanc eſſe iuſtiorem, &
humaniorem ſententiam, & hoc idem uoluit
Aret.in dicta l.ſi ſeruum, §. ait prætor, in fine, ad
hoc allegans etiam tex. in l.etſi quis impediat,
ff.de religio.ubi glo.in uerbo impediat, dicit in-
iuſtè, & hoc modo intelligit quoque Dec. in cõ
ſilio 581. numero undecimo, ubi pro compro-
batione allegat multa iura, & authoritates dicẽs
amplius quod & ſi aliquando ueniat etiam mo-
leſtia iuris, tamen intelligitur de ea, quę infer-
tur extra iudicium de facto, non de iudiciali, uel
etiam quando in iudicio quidem infertur, ſed
per calumniam, & malo animo, idem probaſſe
uidetur Corſet. in ſingul.incipiens.moleſtia, ubi
allegat ferè omnia illa iura, quibus utitur Dec.
dicto conſilio 581. & prædictorum ratio eſt,
10 quia moleſtiam, non iniuriam infert † qui utitur
ſuo iure, l.iniuriarum, in principio, ff. de mino.
l.nullus uidetur, ff. de regulis iuris, l. tertia, §.
ſi is tamen, ff. de liber. homi. exhiben. & per
hanc rationem hoc quoque uoluit Cur.iun.con
ſilio centeſimoſeptuageſimotertio, numero de-
cimotertio, Bero. in conſilio ſecundo, numero
nono, uolumine tertio, Riminal.in conſilio 551.
numero uigeſimooctauo, & in conſilio 676.nu-
mero ſeptuageſimo, & Menoc. in conſilio 230.
num.16.& ſeq.

Hinc infert Bald.in dicta l.prima, numero de
cimotertio, C.de vſufructu, quod proprietarius,
11 † qui promiſit non moleſtare uſufructuarium
poterit nihilominus petere cautionem de uten
do, & fruendo arbitrio boni uiri, quia ea cautio
uenit ex natura actus, & qui agit ſecundum na-
turam actus non dicitur moleſtare. l. quęro. §. in
ter locatorem. ff.loca. l.uenditores ff.de uerbo.
obliga.eſt tex.notandus ſecundum eum in l.ſed
& ſi poſſeſſori, §.ſed & ſi rerum, ff. de iureiuran.
& Bal. ſequitur Corſet.d. ſingul. moleſtia, Dec.
d. conſ.581.nu.11. Natta conſ.416.nu.5.Pinell.
l.1.par.2.nu.76.C.de bon. mat. folio 279.Sed
prædicta Baldi ratio non placet, & melior eſt
12 alia, quod teſtator non poteſt expreſſe† cau-
tionem remittere ſecundum Bar. Bald. Salic. &
alios in d.l.1. C. de uſufruc.& hoc non poteſt fa
cere expreſsè, multo minus tacitè prohibendo
moleſtiam, & per hanc rationem dicit Rainer.
in l.quod de bonis §.frater ff. ad leg. Falcid. ubi
etiam Alex.nu.5.quod ſi teſtator iuſſit uxorem
13 uſufructuariã† non moleſtari ſub pæna priuatio
nis nõ incurrer hæres pænam petendo cautio-
nem, idem tenuit Roma.in conſ.211. numero 3.
Caſtren.in conſ.221.antequam ueniam, in prin.
eo.uol.2.ubi mouetur, quia præceptum eſt im-
poſſibile & non ligat, Iaſ.in conſ. 40. in 3. dub.
num.6.Barbat. latè in conſ.59.col.5. uer. capio
nunc ſecundum, nu.14.uol.1.latiſſimè Soci.iun.
in con.125.nu.27.& ſeq.uol.1. quia quod fit le-
14 ge† permittente pænam nõ meretur, l.Gracchus
C.de adulter.& prædictis duobus locis ſuſtine-
tur id uerum eſſe etiã ubi teſtator expreſſe pro-
hiberet cautionem exigi, quia præceptum non
ualet, & pęna ideo exigi non poteſt per re-
15 gulam, quod regula† appoſita præcepto inuali-
do non ligat, Bald.in d.l.1.C.de his quæ poe. no
mi. Capra idem uoluit licet prædictos non al-
leget in conſ.9.nu.8.quia cenſetur interdicta ſo
lum moleſtia iniuſta, Dec. qui non ſolet paſſim
allegari in conſ.63.num.2.& 3.Rol.in conſ.92.
nu.9.& ſeq.uol.1. ubi allegat Crau. & alios, Plo
tus in tractat.de in lit.iuran.§.26.nu.8.uer. nec
poteſt teſtator, Riminal. in conſ.676.nu.83. &
ſeq.ubi infinitos allegat.hæc ſententia, quando
teſtator prohibuit uxori moleſtiã inferri, quod
non eximatur uxor ab onere cauendi, nec hæres
incurret pænam, uidetur mihi ueriſſima: atta-
men deciſio Baldi in d.l.1.nu.13. C. de uſufruc.
quæ uult hæredem qui promiſit uſufructua-
tiam non moleſtare in uſufruc.poſſe petere cau
tionem, patitur difficultatem, quia certum eſt
16 quod ipſe hæres poteſt cauendi onus† remitte
re uſufructuario ſecundũ gloſ. in d.l.1.C. de uſu
fruc. ubi Bart. & alii, & ſequuntur omnes ut in
quit Bald.num.10.Aret. Inſtit.de uſufruc.in fi.
& in tracta.de teſtam. glo.93. Imo. in c.fin. nu.
12.de pignorib. Corne.in l.pen.C.ut in poſſeſſ.
legat. Iaſ.in l.nemo poteſt, col.fi.ff.de leg.1.ubi
Ripa, nume.41.& Io.Annibal, nume.195.Dec.
in conſ.418.nume.16.Ruin.in conſ.115. nume,
6.uo-

6.uolum.1.ubi uero hęres promittit uſufructua
rium non moleſtare in uſufructu, tunc uidetur
cautionem remittere, & eam admittere pro u-
ſufructuaria, cum in his, quę uſu conſumuntur
17 cautio † ſit de ſubſtantia, §. itaque ſi pecunia,
in fine, Inſtit. de uſufruc. Barto. in l.prima, nu-
mero duodecimo, C. de uſufruc. ubi Bald. nu-
mero decimo, Salic. nume.2.in fine, Fulg. in fi.
Ang.Inſtitu.de uſufruc.in princ. numero quin-
to, Iaſ.in l.prima, num.125. ff. de leg.1. Ruin. in
conſ.206.nu.25. uol.2. Socin.iun. in conſ.72.
num.3.vol.2. Caualca.in tracta.de uſufruc.mu-
lie. relic.nume.139. ita ut ſine cautione non ſit
vſufructuaria, qui enim uult conſequens, cenſe-
18 tur etiam uelle † omne neceſſarium antecedens,
l. ad rem mobilem. ff. de procurato. cum ſimi-
libus, & in hærede promittente ſe non moleſta
turum ceſſat ea ratio, quę uerſatur in teſtatore,
quia poteſt ut dixi cautionem remittere, ergo
19 † ceſſare debet diſpoſitio, l.illud, ff.ad legem A-
quiliam. & non obſtat quod ea, quæ ſunt de na
tura actus ſemper cenſeãtur ineſſe, l.quęro.§.in-
ter locatorem, & ideo qui promittit non mole-
ſtare intelligatur dummodo caueat: quia re-
ſpondeo, quod alias pactum nihil operaretur,
& eſſet inutile, propterea ut aliquid operetur
inducere debet remiſſionem cautionis per ea,
quę ponit Ang. in l.ædem, C.loca. ubi ſi loca-
20 tor † promiſit non expellere conductorem du-
rante locatione nõ poteſt illum expellere etiam
ſuperueniente neceſſitate, ut pactum non ſit fru
ſtratorium, ſequitur Dec.in capitulo, quæ in Ec
cleſiarum, columna penultima, de conſtitutio.
& cum promittit non moleſtare, uidetur uoluiſ
ſe recedere a diſpoſitione iuris communis, pa-
21 ctum enim ſemper intelligi debet, † ut aliquid
addat iuri communi, Natta in conſilio 384.nu-
mero vndecimo, D. Becius in conſilio nonage-
ſimoquarto, numero vigeſimooctauo. Ideo
Ang.in conſilio 312. numero ſexto, dicit quod
iure communi inſpecto ubertas unius anni com
penſetur cum ſterilitate alterius, quando agi-
mus de remittendo mercede, tamen ubi remiſ-
22 ſio † fieri debet ex pacto non attenditur præce-
dentium annorum fertilitas. & licet prædictam
deciſionem Ang. in l.ędem. impugnet Natta in
dicto conſilio 416. tamen idem Natta eam ſe-
quitur in dicto conſilio trecenteſimooctuage-
ſimoquarto, numero undecimo, & præter eum,
Corne. Felin. Curt.iun. Alciat. Grat. & Gabriel.
quos citaui in conſilio trigeſimoquarto, nume-
ro uigeſimooctauo, & ſeq. pręcipueq́ue id di-
cendum eſt, quia ea promiſſio facta in contra-
ctu plus opereretur, quam teſtatoris diſpoſitio,
nam & ſi teſtator relinquendo uſumfructum
non poſſit ſatiſdandi neceſſitatem remittere:
23 Tamen id facere poteſt is † qui inter uiuos uſum
fructum conſtituit, ut probat Bald. in dicta l.
prima, numero duodecimo, C.de uſufru. Ruin.
in l. nemo poteſt, ubi etiam Ioan. Annib. nu-
mero centeſimoſeptuageſimotertio, ff. de lega-
tis primo, Alcia.libro ſeptimo, Pereg. capitulo
ſecundo, in fi.de quo etiam per Pinel. dicta l.pri
ma, parte ſecunda, numero ſeptuageſimoſexto,
uerſ.& ex his non uidetur, C.de bon.mar.quid-
quid tamen ſit illa deciſio Bal. quæ habet quod
peti poſſit fideiuſſio non obſtante pacto non
moleſtandi eſt approbata, & obtinebit etiam
in iudicijs.

Retenta tamen ea opinione, quod diſpoſitio
teſtatoris intelligatur de moleſtia facti, non iu-
ris, inferebat Imo. in l.paterfamilias teſtamen-
24 to, ff. de hęred.inſtit. quod hæres iuſſus † reſti-
tuere fideicommiſſum, & non moleſtare fidei-
commiſſarium, poterit nihilominus detrahere
Trebellianicam, Barbat. in repet. capituli, Rai-
naldus, car.64. de teſtamen. Corſet.dicto ſing.
incip.moleſtia, columna prima, in fine, & plu
res. comprobatur opinio hæc ex multis addu-
ctis per Ruinal.in conſilio 676. numero uigeſi-
mo, & multis ſequentibus, & in ſimili loquen
do de turbatione, quæ idem importat, multa iu
ra allegat Menoc. in conſilio ducenteſimotrige
ſimo, numero decimoſexto, & ſeq. ubi probat,
25 quod non dicitur quiſquam turbare, † quando
de iure agit.

Quod ſi hęc placeat opinio non obſtabit tex.
in l.Lucius, §.tres hæredes, ff. ad Trebellia.quia
ibi non ſit ſimpliciter mentio de moleſtia, ſed
cum ſigno, ita generali, quod quamcunque in
cludit moleſtiam: dicit enim ſi quam controuer
26 ſiam † mouerit, ita glo.in clemen.prima, in uer
ſiculo, aut earum parte, de foro competen. ubi
Innocen. Cardin. Pau. Elez. & alij. & dicit Iaſ.in
conſilio ducenteſimouigeſimoquarto, colum-
na ſecunda, uerſ. tertio iſtud ſtatutum, uolumi-
ne ſecundo, quod terminus, cui adijcitur illa di-
ctio aliqua, uel ſimilis, intelligitur latè, & contra
propriam ſignificationem, & infinitos concor-
dantes de illa dictione, ponit Tiraquel.in l.ſi un
quam, in uer. partem aliquam, numero deci-
moquarto, C. de reuoc. dona. Crot. in conſilio
centeſimouigeſimonono, numero decimo.
non mirum itaque ſi moleſtia etiam iuris in-
cluditur, cum textus mentionem faciat de ali-
qua moleſtia.

Hinc multis placuit tunc ſolum includi iuris
etiam, ſeu iudicialem moleſtiam, quando teſta-
27 tor uſus eſt uerbis uniuerſalibus, aut † multum
prægnãtibus, ut tenet Abb.in conſ.43. col.pen.
uerſ.ſecundo principaliter, uol.1. ubi ita tenet,
quem citat, & ſequitur Dec. in conſ.613. col.1.
vbi conſiderat verba illa quoquomodo, Ruin.in
conſ.77.num.8.& ſeq.uol.2.ubi ponderat gene
ralitatem, & amplitudinem uerborum quouis
modo, quomodocunque, & qualitercunque,
Socin.iun.in conſ.13.nu.52.uol.1.ubi hoc mo-
do conatur effugere contraram Barbat. autho-
ritatem, Simon de Pretis dicta dubitatio.10.nu
mero 139.ubi alios, citat Rimin.in conſ.23. nu.
4.& in conſ.375.num.decimotertio. huiuſmo-
di tamen uerborum generalitas non extenditur

ad

28 ad quęſtionem iuſtè† motam ſecundum Cuma.
in conſ.51.quod dominus Ambroſius,in princi-
pio, ubi tamen mouetur ex aliis uerbis teſtato-
ris,quæ ſuam diſpoſitionem teſtringebant,Dec.
item in conſ.581.nu.11.dicit,quod ea generali
tas debet reſtringi ad moleſtiam,quę & ſi infera
tur in iudicio,eſt tamen iniuſta, & malo animo
illata, non autē ad eam,quæ bona fide,& animo
ius ſuum proſequendi mota eſt, pro quo facit
quod uoluit Cuman. d. conſ.51. nu.3.uer.qui-
nimo etiam ſi teſtator,dicit, quod ſi teſtator ex-
29 preſsè uellet aliquem priuare † propter iuſtam
moleſtiam non poſſet, per ea, quæ notantur in
l.pater familias teſtamento, ff. de hæred. inſti-
tuen. pro quo addi poteſt, quod ſi teſtator uelit
teſtatorem priuare ob factum alterius, uel defe-
ctum implementi,quod alteri fuerat iniunctum
30 non poteſt,quia nemo eſt propter† alienam cul
pam,dolum,uel factū prægrauandus,l. ſi quis in
ſuo,§.fin.C.de inoffic.teſtam.l. quidam ita,§. ſi
31 quis filium,ff. ad Trebell. & ita probat† tex.d.l.
pater familias teſtamento,ubi Bal.& alii,hoc no
tant,idem Bal. in d.l.1. numero 10. & ſeq. C. de
his,quæ pœ. nom.Caſtr.in d.l.Lucius,in §.tres
hæredes,nu.4.ff.ad Trebellian.Ruin.in conſilio
222.nu.9.uol.2.Cephal. in conſ.52. per totum
Hieron.Gabriel.in conſ.105.in fi.uolum.1.Pri
ma tamen ſententia uerior eſt, & plures habet
32 authores:uerba enim hominis uniuerſalia, † &
geminata nullam recipiunt reſtrictionem de ha
bilitate,quidquid ſit in uerbis legis Bal. in l.fin.
numero 1. uer. doctrina, C. ſine cen.uel reliq.
Alexan.in l.ſi patroni,in princ.numero 15. ff. ad
Trebellian.Iaſ.in l.ſecunda,§.prętor ait,nume-
ro quarto,ff. qui ſatiſd.cogan. Ruin. in conſilio
centeſimonono, numero ſeptimo, uolumine
primo,in l.prima,§. nunciatio, numero centeſi-
mouigeſimoſexto,& ſequenti, ubi Crot. nume
ro 53.ff. de oper.no.nuntiat. Ripa in l.1.nume.
27.ff.de interdic.Natta in conſ.159.num.7.de-
ciſ.Pedem.169.nu.5. Cæphal. in conſ.199. nu.
24.D.Becius in conſ.38.nu.10.Ideo licet uendi
tor non teneatur pro euictione quę defuncto ſe
33 quuta† eſt,puta per compromiſſum.l.ſi dictum,
§.ſi compromiſero, ff. de euictio.& l.at qui natu
ra, §. ſi me abſente, ff. de neg.geſt.tamen fallit,
quando promiſit defendere quomodocunque
34 †res euincatur propter generalitatem uerbo-
rum,glo.fin.in l.cum pœna,ff.de arbitr. Alexan.
in conſ.4.num.2.& 3. uol.3. Aret. in §.fin. col.
fin.Inſtit. de emptio.& uenditio. Ruin.in conſi.
98.nu.11.uol.2.plures cumulat Tiraq.de retrac.
conſang.in fi.nu.97.quæſt.22. Rol. in conſ.67.
in fi.uolum.quarto,deciſ.Pedem.28. num.8.D.
Becius in conſ.106.nu.22.ſicuti igitur cum pro
miſſio intelligi debet de actu unius extenditur
ad actum factum ob uim generalium uerborū,
ita debet extendi ad actum iuris ob eādem uim
quando intelligi deberet de actu facti, & quod
dictum eſt teſtatorem non poſſe priuare hære-
dem ob culpam, uel defectum tertii alicuius,
non procedit ſine controuerſia, nec indiſtincte.
Nam Ang. & Imo. in d. l. pater familias teſta-
mento,aliter uolunt,quando clarè conſtat de te
ſtatoris uoluntate,& Cumanus met ibi numero
tertio, dicit quod teſtator poteſt ſi uult,Socin.
conſilio uigeſimoprimo, numero 20.uolum.3.
& plures alii uideri poſſunt apud Simon.de Pre
tis,lib.quarto,interpret.ſecunda,dubitat.quar-
ta,numero 17.& ſequenti, folio mihi 45.

Ego circa principale dubium, ſalua ſemper meliore ſentētia dicerem,quod ubi interdicitur moleſtia, intelligatur tam iuris quam facti, & tam iudicialis,quam extraiudicialis,ſi tamen talis ſit moleſtia,quam diſponens poſſet prohibere,ſiue ſit facta prohibitio in teſtamento ſiue inter uiuos, ſiue ea moleſtia ſit iuſta ſiue iniuſta, quia deſinit eſſe iuſta,cum eſt prohibita, intelligendo tamen de ea moleſtia, quæ uerbis prohibitionis poteſt includi non de ea, quæ uteriſimiliter ex aliis non uenit prout, quando moleſtaretur ex natura actus, atque ita conciliantur omnia,quæ uidentur inuicem pugnare.

Amplia igitur principalem concluſionem,ut
ſufficiat moleſtiam inferre in aliquo ad effectū,
ut priuatio hæreditatis ſequatur in toto, quia
35 prohibitio † circa totum uerificatur etiam in
qualibet parte ſiue totum ſit uniuerſale ſiue in-
tegrale,l.ſi unus,§. item ſi pactus, ff. de pact. ita
determinat Ruin.in conſilio 48. numero unde-
cimo,uolumine ſecundo, ubi ait quod ſi mole-
ſtia inferatur in parte uſusfructus hęres priuabi
tur in totum hæreditate,allegat Bar.in l.Stichū,
qui meus erit,ff.de leg.1. & eum ſequitur Rimi-
nal.in conſ.330.numero tertio.ratio eſt,quia in
36 toto† continetur pars,c. cum in toto,de reg. iu.
in 6.l.in toto,ff.eo.tit. ideo ubi in aliqua re uſu-
fructui ſubiecta īſertur moleſtia uerificatur præ
ceptum de non moleſtando in uſufructu, &
quamuis in contrarium facere uideantur ea,quę
dicuntur de uaſallo, & emphiteuta alienante
partem rei:Tamen ad ea reſpondet Ruin. loco
prædicto,numero duodecimo.ſed aliter,& me-
lius reſponderi poteſt aliud eſſe, quod offenda-
tur perſona, aliud quod offendatur res, ubi e-
nim contemnitur perſona,tunc ille omnibus re
bus priuatur,ſecus quando offenſio eſt in re, ut
probaui in proxime præcedenti quæſtione; at
qui uenit contra præceptum contemnit teſtato
rem, ergo priuatur toto, licet in parte ſolum
contraueniat.

Extendo pariter, ut priuatio ſequatur etiam
nullæ præcedente monitione,aut interpellatio-
ne. Nam,& ſi regulariter ea pœna non impona-
37 tur niſi † monitione pręmiſſa, ut probat tex. in
auth.hoc amplius,C.de fideicomm. tamen hoc
eſt uerum, quando iuſſus eſt teſtator aliquid fa-
cere,at ubi iubetur non facere,tunc incurrit pœ
38 nam non expectata† monitione ſecūdum Crau.
in conſilio centeſimononageſimotertio, nume-
ro quarto, quem in noſtro propoſito ſequitur
Riminal.in conſilio trecenteſimotrigeſimo,nu-
mero octauo, addo Albam idem tenentem in
conſilio 48.nume.quinto, & facit pro hac deci-

ſione,id quod uoluit Innoc. in c. extirpandæ,in
§.quia uero , de præben. ubi ait quod monitio
39 † requiritur in delicto omiſſionis, non autem in
eo quod fit committendo,ſequũtur ibi alii om-
nes, Archidiac.in c.propter,diſtin. 18.ratio eſt,
quia non facta latent, facta uero patent, ut in-
quit Innocen. loco prędicto, quem ſequitur Io.
And.Hoſtien. Butr. Anchar. Imo. Abb. Bar. Bal.
E Cuman.Roman.& alii citati ab Alex.in l.ita ſti-
pulatus, numero decimotertio,ff. de uerborum
obligatio. ubi dicit hanc eſſe elegantem deciſio
nem Caſtr.conſilio trecenteſimoſeptuageſimo-
primo,numero tertio, in fi. uolumine ſecundo,
& propius accedendo ad terminos noſtros di-
xit Bald. in authen. hoc amplius , numero
16.ver.quæritur utrum,C.de fideicomm. quod
40 non requiritur monitio,†ubi quis priuatur pro-
pter factum,ſequitur Roman.in l.in cognitione,
ff.ad Sillanian.Alex.in l.1.num. 7.C. de his qui-
bus,ut indign.& in d.l.ita ſtipulatus,num.13.&
hanc inquit pulchram diſtinctionem Ripa , in
conſi.62.nu.6.eſt uerum quod Bal.in d.l. fi. nu.
16.uer.prędicta uera,ſubdit hoc procedere quo
ad moram inducendam , non autem quoad pæ-
nam imponẽdam, quia quoad eam minitio om
nino requiritur ſecundum Gozad. in conſi.34.
nu.6.Abb.d. conſ.48. nu. 18. ſed ſi recte uidea-
tur,ea declaratio Baldi non poteſt inferri ad ca-
ſum noſtrum.Nam dum loquitur de diſpoſitio-
ne continente diem,uel factum certum,expreſſe
dicit quod ad puniendum non requiritur moni
tio, atque ita clarè ponit quo ad pænam infligẽ
dam , & ſi ſubſequens dictum traheretur ad id
implicaret contrarietatem,ergo reſtringi debet
ad proximas duas limitationes, quibus conue-
nire poteſt,non autem ad præcedentes extendi.
Rurſus contrarium poteſt locum habere, quan
do agimus de pæna legali , uel etiam de pæna ,
quæ tacitè uenit imponenda , at nos agimus de
pœna priuationis expreſsa caſu quo hęres mole
ſtat,& quando pena eſt poſita expreſsè propter
factum , uel non factum , tunc nulla requiritur
41 monitio,†ſed eo ipſo locus eſt pęnæ,ut per Soc.
in conſ.133.num. 14. uer. poſtremo non omit-
to,uolum. 1. ubi fortius dicit in facto negatiuo
in quo non ſolet pæna committi ſine monitio-
ne non requiri monitionem , ſi priuatio ſit ex-
preſſe ordinata a teſtatore, id quod placuit etiã
Gozadino in dicto conſilio trigeſimoquarto ,
numero ſeptimo , uer. non obſtat quod uoluit ,
& ſubdit uoluiſſe hoc quoque Corne. conſilio
nonageſimonono, uolumine primo, & conſilio
ducenteſimoquinquageſimo , uolu. quarto. ſtat
ergo firma concluſio , quod abſque interpella-
tione inducitur priuatio,quando pæna imponi
tur a teſtatore propter illatam moleſtiam.

Extendit quoque Ruin.pręcedentem conclu
ſionem locum uendicare , quamuis uſufructua-
ria tale quid commiſerit,propter quod licite po
tuerit moleſtari in aliquo . Nam ſi moleſtia infe
42 ratur in alio in quo † nulla illius uerſetur culpa
nihilominus hæres pęnam incurrit,ponit exem
plum in uſufructuaria , quæ ſit male uerſata cir-
ca uineas : nam ea poteſt expelli a uineis , at ſi
moleſtetur in aliis prædiis erit pęnæ locus , quia
malus uſus unius rei non prębet iuſtam cauſam
moleſtandi in alia re.

Dicitur autem hęres multis modis moleſta-
re,& quamuis non ſit animus omnes recẽſendi ,
iuuat tamen nonnullos afferre, & primo, quan-
43 do legata non ſoluit,†ut probat Bal.nou.in con
ſilio 99.inter conſilia Cornei, & ibi comprobat
Corne.in ſubſcriptione, quia non faciens quod
debet dicitur contra id facere, quod facere de-
bet , & qui non implet iudicium defuncti,facit
44 †contra iudicium,l.poſt legatum,§.amittere,ff.
de his quib. ut indig. & qui non ſeruat pactum
45 iuratum dicitur uenire contra pactum,†l. ſi quis
46 maior,C.de tranſactio.& non facere†dicitur fa-
cere,l.ſi quis ſepulchrum,§. funus,ff. de relig. &
ſump.fune.l.2.§.item ſi in facto,ff.de uerb.obli-
ga.& dicit gl.in l.id quod noſtrum eſt, ubi Dec.
47 numero 2.ff.de reg.iur.quod qui tacet,† & pati-
tur , & non contradicit,dicitur facere , ſicuti ap-
48 pellatione facti continetur non†factum.§.ſi qua
uxor,in fi.Inſtit.de nupt.glo.in l.tertia,in princi-
pio,ff.de uerb. oblig. ideo ſi teſtator relictis ali-
cui alimentis mandat hæredi ne illum moleſtet,
vtique hæres priuabitur hæreditate , & dicetur
moleſtare ſi non ſoluat alimenta iuxta præce-
ptum teſtatoris .

Secundo dicitur hæres moleſtare uſufructua
rium ſi fortè ab eo conducit bona,& illi non ſol
49 uit penſionem conuentis† temporibus,ut pro-
bat Ruin.in conſ.48.num. 9.uolum. 2. quia con
ductor non ſoluens dicitur iniuſtè detinere,ideo
50 authoritate propria poteſt expelli. † gl.in l.ędẽ,
C.loca.Bar.& alii,in l.ſecunda,C.de iu.emphi-
teut.Bar.& alii in authen.qui rem, C. de ſacroſ.
eccleſ. Doctores, in capitulo , propter ſterilita-
tem,loca.adde, quod emphiteuta,qui canonem
51 non ſoluit dicitur dominum turbare † in ſua ci-
uili, & hac ratione conueniri poteſt interdicto ,
uti poſſidetis , ſecundum glo. & Doctores , in l.
clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acqui-
ren.poſſeſſ. in l.naturaliter,§. nihil commune,ff.
eodem,& qui iniuſte poſſidet naturaliter dicitur
55 iniuriam inferre habenti ciuilem,† & illum mo-
leſtare,ſecundum Bart. in l.prima,§. interdictũ ,
ff.uti poſſidet.glo.in l.prima,C.eodem, quod ſi
emphiteuta , qui regulariter ius habet in re di-
citur moleſtare dominum,& iniuriam illi infer-
re retinendo rem , quando per triennium ceſſa-
53 uit† a ſolutione,multo magis moleſtare dicetur
conductor,qui ſolum habet detentationem .

Hęc Ruini determinatio non eſt iuridica ,
quia hæres , qui ab uſufructuario conduxit bo-
na ſi non ſoluit non dicitur illum turbare in uſu
fructu,quinetiam conducendo ab illo uidetur
illum conſtituere in poſſeſſione , ita ut etiam ſi
54 res ſit propria † non poteſt ratione poſſeſſionis
contendere , nec dominii quæſtionem pro-
ponere, ſecundum Caſtr. in l.qui rem, ff. de-
poſit.ubi dicit, quod conducens rem propriam

ſi in

ſi in indicio conueniatur remedio l. ſi quis con-
ductionis, C. loca. non opponet exceptionem
dominij, Sali. in d. l. ſi quis conductionis, Ale. in
l. ſi aliquam rem, nu. 29. ff. de acquir. poſſ. Dec. in
l. neque pignus, nu. 4. in fi. ff. de reg. iur. Menoc.
de recuperan. poſſeſſio. rem. 11. nu. 49.

Rurſus non ſoluendo non dicitur illum mole
ſtare in uſufructu, uel tamquam uſufructuariũ:
nihil enim cum uſufructu commune habet ſolu
tio penſionis debita ex conducto, pro quo facit
quod uoluit Felin. in conſ. 25. cum concordan-
tibus, quas alias dedi.

Tertio moleſtia iſto caſu infertur ex cauſa ſu
peruenienti, id eſt ex conducto, ideo non poteſt
agi de priuatione, ut dicam infra hac eadẽ qõne.

Vno caſu poſſet ſuſtineri deciſio Ruini, quan
do conductor ob retardatam ſolutionem iuſſus
rem reſtituere id negaret, tunc priuaretur, quia
55 dicitur ſpoliare, qui negat rem reſtituere, l. colo-
nus, ff. de ui, & ui arma. Alexã. in conſ. 33. nu. 2.
uol. 6. Cæpha. in conſ. 47. nu. 40. & dicit Specu.
in tit. de loca. §. nunc aliqua, uer. 65. expelli poſ
56 ſe emphiteutam, qui negat † domino poſſeſſio-
nem, quia uidetur illam interuertere negando
ſequitur ibi Bal. in aditio. Boer. in conſuetu. Bur
gun. tit. de conſuetud. feu. §. 13. in fi. Menoc. de
retinen. poſſeſſio. remed. 3. nume. 469. at ſi ſo-
lum retineat penſionem non dicitur turbare il-
lum in uſufructu, pręcipue cum præceptum de
non moleſtando ſit illi iniunctum tamquam hę
redi, penſionem uero retineat non tamquam hę
res, ſed tamquam conductor atque ita conſidere
tur tamquam tertius quilibet qui rem conduxe
rit, pro quo facit, quod alibi diximus eum qui ſu
ſtinet perſonam duorum conſiderari, ac ſi eſſent
duo, & iura retinere diſtincta, ut probaui in præ
cedenti quæſtione per ea quę ponunt Soc. Crau.
& alii, in l. cum filiofamilias, ff. de leg. 1.

Tertio dicitur hæres uſufructuarium moleſta
57 re, quando iam ſibi caution† retinet bona, & re
cuſat conſignare, l. 1. §. quęſitum, in fi. ff. quor. le
gato. & depoſitarius, uel commodatarius ſi recu
58 ſant reſtituere dicuntur† dominum ſpoliare, l. ſi
quis rem, ff. de acquit. poſſeſſ. Cuman. & Alexã.
in l. 3. §. ſi rem, ff. eodem titulo, & per iura prędi-
cta hoc uoluit Ruin. in d. conſilio 48. nume. 10.
uolumine 4.

59 Quarto licet proprietarius poſſit rem† uende
re ex quo uſufructuario nullum infertur pręiudi
cium, l. locum, §. proprietarius, ff. de uſuſfuc. ſi-
60 cuti etiam poteſt pignorare, † l. 2. C. de uſufru. fa
cit l. iuſtè, §. non mutar, ff. de uſucap. tamen ſi eã
uendat pleno iure non reſeruato iure uſusfru-
61 ctus, dicitur turbare, † & moleſtare uſufructua-
rium, l. 2. C. de uſufruc. ubi Caſtr. poſt Guliel.
Cun. & dicit Bal. in l. ædem, in fi. C. loca. quod ſi
conductor rem uendit tamquam proprietarius
62 † dicitur facere contra naturam contractus, &
malè uerſari poteſtque expelli, & per hęc iura
63 † id uoluit Ruin. d. conſi. 48. numero 8. & 17. in
principio. Non tamẽ eſt tuta hæc opinio, quia ſi
ex eiuſmodi uenditione, aut alienatione nullum
inde damnum ſequatur uſufructuario, non po-
teſt conqueri, puta ſi poſſeſſionem non tradidit;
nec emptor eam capere tentauit, uti dicimus de
uaſallo qui feudum uendidit ſine aſſenſu domi-
64 ni, ſed rem† non tradidit, Iſern. in c. Imperialem,
§. callidos, uer. pœna in iſtis, de prohib. feu. alic.
per Feder. & ibi omnes Doctores, idem eſt in
emphiteuta, qui non cadit in pœnam priuatio-
65 nis per alienationem, ſi non deuenit ad † tradi-
tionem, Speculat. in titu. de loca. §. nunc aliqua
uer. 95. cum multis apud Clau. qui communem
dicit in tract. de emphiteu. quæſtio. 13. num. 3.
ubi dicit eſſe cõem Cordub. qui infinitos citat
in tracta. de emphit. tit. de cau. priuation. ob alie
natio. limit. 38. ubi ait in iudicando, & conſulen
do non eſſe ab hac opinione diſcedendum. Item
uſufructuarius nõ poteſt obiicere proprietario
alienationem, ex qua nullum ſentit damnum, &
66 obſtaret ſibi exceptio tua non intereſt, quæ† dici
tur litis finitę, l. loci corpus, §. competit. ff. ſi ſeru.
uẽd. l. poſthumus, §. ſi quis ex his, ubi Bar. & alii,
ff. de inoffi. teſtam. Felin. in c. ex parte, de teſtib.
Crau. in conſ. 182. nu. 8. Rol. conſ. 3. nu. 78. uol.
1. Menoc. conſ. 2. nu. 111. D. Becius, conſi. 72.
nu. 1. & nemo poteſt alii culpam imputare ſi ex
67 ea damnum nõ ſenſit, † l. & in totum, ff. de impẽ.
in reb. dat. l. is qui. ff. de actio. & oblig. Bar. in l. ſi
ut certo, §. nunc uidendum, ff. commoda. Caſt.
in conſ. 136. col. 2. uol. 1. & Crau. in conſ. 3. nu.
25. facit etiam, quod uoluit Bal. in conſi. 127.
uol. 1. ubi ait quod eccleſia non poteſt obiicere
68 uaſallo † defectum implementi, ex quo nullum
detrimentum ſenſit, Dec. in conſ. 80. nu. 2. facit
Afflic. in d. c. Imperialem, in uer. decimo ſexto
quæro, nu. 35. Crau. in conſ. 59. nu. 2. in fi. facit
etiam tex. in l. non oportet, C. de his quib. ut in-
dign. vbi glo. dicit quod hæres non implens
69 † voluntatem teſtatoris non priuatur hęreditate
ſi implementum non concernit pecuniarium cõ
modum alicuius, & ibi ſequuntur Iac. Butr. Ful-
goſ. & Caſt. cum quib. tranſit & Iaſ. in auth. hoc
amplius, nu. 6. uer. ſecundo limit. C. de fideicõ.
Pro Ruino tamen facit, quia uendendo proprie
tarius rem pleno iure videtur negare uſumfru-
70 ctum, & negans incurrit priuationis pęnã, vt† de
uaſallo dicunt Innoc. & Abb. in c. ceterum, de iu
dic. Bal. in c. 1. §. uaſallus, il 1. ſi de feu. fuer. contro
uer. inter dom. & agnat. & ibi idem tenuerũt gl.
Iacob. Beluiſ. Laud. Iſern. Aluar. & alii, & eſt cõ-
munis opinio, ſecundum Clar. de feu. quæſ. 59.
Cuccum in tracta. de pœna mentient. circa poſ
ſeſſ. nu. 104. Cordub. in d. tracta. de emphit. tit.
de cau. priuatio. ob mendacium, in princ. nu. 3.
71 & idem eſt in emphiteuta, qui neget † rem eſſe
emphiteuticam, quia priuatur ipſa re, Specul. d.
§. nunc aliqua, quæſtio. 65. nu. 82. Alber. in l. 2.
col. 10. C. de iure emphiteu. Iaſ. in §. omnium,
nu. 87. Inſtit. de actio. Marſil. in rub. ff. de fideiuſ.
nu. 384. Ripa in l. priuilegia, nu. 25. ff. de priui-
leg. credit. Cordub. d. titulo, numero ſecundo,
& ſequenti, ubi infinitos allegat, & dicit commu
nem, & hanc partem tenuit etiam Cuccus loco
prædicto, numero 106. ſed ex hoc non bene in-
fertur ad proprietarium, qui fuit iuſſus non

moleſtare. Nã teſtõr ideo prohibuit moleſtiã, ut
vſuſructuarius integrè percipiat fructus, & ita p̃-
ceptũ reſpicit ſolũ pecuniariũ cõmodũ, proin-
de priuatio ſequitur ſolum quando imminuitur
utilitas uſufructuarii: at in uaſallo, & emphyteu
ta in ducitur priuatio non tantũ pp dãnũ illatũ
domino, quã pp illius cõtẽptũ, & iniuriã, q̃ infer
tur alienãdo, & negãdo, non aũt infertur dãnũ.
Quinto turbare dicitur, qui impedit me arare
72 †colere fructusvè aliter pcipere ex fundo, l. uim
facit §. 1. ff. de ui, & ui arma. l. ſi duo, §. itẽ uidea-
mus, in fi. ff. uti poſſide. gl. in l. unica, C. eo. tit. &
eſt generale, quod turbare dicitur qnicũque pro
73 hibet ne liberè utar re mea, †ſecundum gl. in d. l.
ſi duo, & in l. ſicuti, §. Ariſto, ff. ſi ſerui. uend. plu
res citat Menoc. in tracta. de reintegr. poſſeſ. re-
med. 3. nu. 486. & ſeq. ubi poſt Innoc. & Rebuff.
inquit turbari enm, cui ẽt per iudiciarias literas
interdicitur ne ſua utatur poſſeſſione, uel cui alio
modo impedimentũ obiicitur, & procedit non
ſolum, quando impedimentum hoc directè po
nitur, ſed etiam quando indirectè, puta minan-
do colonis, qui ideo territi non audẽt fundũ co-
lere, ut cõcludit Bal. in diſpu. incip. accuſatus, de
ui turbatiua. col. 1. uer. ſed minãdo, Prac. Papiẽ.
in for. libel. pro poſſeſ. turbat. in uer. præſentiali-
ter, nu. 3. Menoc. d. rem. 3. nu. 488. Imo turbare
dicitur ẽt, qui non minatur colonis, ſed diffamat
74 †me dicẽdo publicè, quod iniuſtè poſſideo, & q
non foueo ius in tali re: ſi tamẽ ob talem diffama
tionem nõ iuenio colonos, qui uelint colere res
meas, uidetur. n. talis uim facere, ut in d. l. uim fa
cit, uer. ſiue faciendo per q & c. ita cõcludit Bar.
in l. 1. §. huius antem iterdicti, nu. 1. ff. uti poſſid.
ubi hoc modo declarat dictum Innoc. qui tene-
bat contrarium, ſequitur Alex. in conſ. 52. nu. 6.
uol. 2. ubi nu. 7. dicit quod uerbalis cõtradictio
& inquietatio dicitur moleſtia.
Sexto pro intelligẽtia, qñ hęres moleſtare, uel
75 turbare† dicatur, uide Menoc. d. reme. 3. nu. 468.
ubi uiginti octo recitat modos turbandi, uel in-
quietandi, qui ſimiliter continent moleſtiã, ſtan
te eo, q ſupra diximus, paria eẽ moleſtare, vel tur
bare, uel controuerſiam mouere, & de exporta-
76 tione† fructuum loquitur Riminal. d. conſ. 330.
nu. 6. idem eſt quando hæres petit bonorum de
77 ſcriptionẽ† fieri ſecũdũ eundẽ in cõſ. 375. nu. 6.
78 Septimo nõ infertur moleſtia† per ſolam ſup
plicationem principi porrectam, & impetratum
reſcriptum ſi poſtea hæres nõ eſt uſus in iudicio
ſecundum Riminal. in conſ. 551. nu. 43. per tex-
tum ĩ l. libertus aduerſus, cũ ibi notat. ff. de in ius
uocan. q facit pro eo, quod diximus ſupra legata
rium non moleſtari per ſolã alienationẽ ſi tradi
tio, uel alius nociuus actus non ſequatur.
Nec dicitur moleſtare, qui proteſtatur de ſuo
79 iure† ſecundum Bal. in conſ. 347. nu. 1. uol. 3. ſe-
quitur Menoc. d. remed. 3. nu. 473. uer. declara-
tur quarto, quod tamẽ ego intelligo, niſi ob eam
proteſtationem, uel diffamationem ius legatarii
factum ſit deterius: puta quia territi coloni non
audeant colere ſecundum Bar. in d. l. 1. §. huius
autẽ interdicti, ff. uti poſſide. dixi paulo ſupra.

Multis tamen caſibus non obſtante moleſtia
illata hæres excuſatur a pęna priuationis. Primo
80 quidem ubi moleſtiam infert ex noua† ſuperue
nienti cauſa, ut declarat Capra in conſ. 9. nu. 8.
uer. pręterea illud. ubi dicit hoc præcipue uerũ,
quando cauſa fuiſſet commiſſa per legatarium
argumento l. aut facta, §. cauſa, ubi Bar. ff. de pœ
nis, ſequitur Dec. in conſ. 581. nu. 12. ubi moue-
tur etiam quod oĩs diſpoſitio intelligitur reb. ſic
ſtantib. c. quemadmodum, de iureiur. & inferũt
ambo prædicti ad caſus notabiles, & dum dicũt
reſtringi, quãdo legatarius ipſe cauſam præbuiſ
ſet, facit deciſio Bar. in l. item quæro, §. inter lo-
catorem, nu. 1. ff. loca. ubi qui promiſit non mo
81 leſtare† non obligatur ſi aduerſarius cauſam præ
buit. idem dicit in l. quidam cum filium, ff. de
uerb. oblig. Menoc. qui alios citat in tracta. pręſ-
ſump. lib. 3. pręſump. 38. nu. 4. ubi allegat Rui.
loquentem in propoſito noſtræ quæſtionis, &
alia ſimilia congeſſi in conſi. 64. nu. 8. & ſequen-
ti, uſque ad finem. reſpectu tamen primi capitis
uidetur quod cauſa etiam ſuperueniens non ex-
82 cuſet, quia prohibitio moleſtię† intelligitur tam
ratione iuris futuri, quam præſentis, l. ſtipulatio,
§. quæſitum, ff. de uerb. oblig. ita Capra in conſ.
51. num. 3. cogita ergo ſi debet reſtringi ad cul-
pam legatarij.
83 Secundo excuſatur qui iuſta† ex cauſa moue-
tur contra legatarium, Signorol. conſ. 111. nu. 21.
& ſeq. ubi infert quod impugnans teſtamentum
ſeu inſtitutionem filii non incurrit pœnam pro-
bando illum non eſſe filium, ſed ſuppoſitum fuiſ
ſe, l. quidam cum filium, ff. de uerb. oblig. l. quę-
ro, §. inter locatorem, ff. loca. ſeq. Simon, d. lib.
4. interpretatio. 1. dubitat. 10. nu. 85. folio 416.
confirmans ex eo, quod ponit Bart. in l. 1. §. &
parui, nu. 3. ff. quod ui, aut clam, ubi ſi nulla exce
84 ptio† opponi poteſt contra inſtrumentum, alle-
gari tamen poterit, quod non eſt inſtrumentum
allegat Alex. Iaſ. & Felin. & quod ex iuſta cauſa
liceat moleſtare, tenuit Bal. conſ. 356. circa med.
lib. 4. citat eum Simon loco prædicto, Dec. in
conſ. 565. in fi. faciunt, quæ ſupra dixi de cautio
ne requiſita ab hærede de Trebellianicæ detra-
ctione, & Simon loco prędicto, recitat etiam,
quando uideatur quis impugnare teſtamentum
ita ut priuetur commodo, puta cum dicit ſolen
nitates deficere, uel teſtatorem non fuiſſe ſanę
mentis, & quod iuſta cauſa excuſet, probat Bar.
in l. interdum, §. quod ait, ff. uti poſſidet. ubi di-
cit excuſari eum qui iuſta cauſa aliquid facit in
alieno, nec accuſari poſſe de poſſeſſione turbata
Bal. Corne. & Boſſ. quos citat, & ſequitur Me-
noc. d. remed. 3. nu. 621. latius in conſilio 230.
numero 36.
Tertia eſt excuſatio, quando teſtator prohi-
buiſſet in ſuis bonis moleſtari uxorem ſeu lega
tarium: tunc enim ſi hæres ſuum aliquod credi-
tum, uel quid aliud petat, non dicitur inferre
85 moleſtiam, quia bona† intelliguntur ære alie-
no deducto, l. non amplius, §. finali, ff. de lega-
tis primo, & §. bona. l. ſubſignatum, ff. de uer-
borum obligatio. Barto. in l. ut iuriſiurandi,

§. ſi

86 §.ſi liberi,ff.de oper.liber.per quæ iura†in termi
nis hoc uoluit Cuman.in conſ.51.nu.2.ubi fot-
tius uult uerum eſſe non obſtante uerborũ prę-
gnãtia,puta aliquo modo,iure, &c.ſequit̃ Dec.
in conſ.425.nu.11.& 15.ubi infert quod detra-
here poterit fideicommiſſum, etiam ſi prohibi-
87 tus fuerit non moleſtare † non ſolum in bonis,
ſed etiam in hæreditate, Simon d. dubit. 10. nu.
86.quæ concluſio, quando ſolum dictum eſt in
bonis,procedit de plano, ſed quando dicitur de
hæreditate patitur difficultatem, quia etiam bo
na aliena dicuntur eſſe in hæreditate teſtatoris,
& eadem uerſatur difficultas, quãdo dictum eſt
ne moleſtetur in bonis, per ea, quæ in conſ.118.
nu.21.uer.& non dicatur,& nu.27.

Quarto excuſationis ſpecies eſt, quando mo
leſtia illata non habuit effectum, nam tunc non
88 eſt locus pœnæ†priuationis,ita Cuman.in con
ſilio 51.nu.3.in fi.ubi ait quod non dicitur mo
leſtaſſe ad finem de quo ſupra, qui mouit quæ-
ſtionem, ſed non perſeuerauit uſque ad ſenten-
tiam,& ratio eſt ſecundum eum, quia ubi mole-
ſtia ſit iuſta non committitur pęna, at cognoſci
non poteſt quod ſit iuſta,uel iniuſta,niſi ſequuto
iudicis iudicio,l.ſtipulatio, §. habet ff. de oper.
no. nunt. ubi ſtipulatio, de demoliendo, ubi ſit
iniuſtè ædificatum non committitur niſi ſequu-
ta ſententia, quod ſit iniuſtè ędificatum, & id ẽt
confirmat ex aliis.hoc etiam uoluit Caſt.in cõſ.
221. numero ſecundo, uer. ſecundo præmitto,
uol.2.ubi concludit, quod hæres, qui uere in iu
dicio moleſtauit uſufructuarium non priuatur
hæreditate ſi ſuccubuit in iudicio, & fuit repul-
ſus,& dicit eſſe caſum in l.licet, ff. ut legato.no-
mi.cau.& in l.auia,§.fin.ff.de cond.& demonſt.
& ratio eſt,quia conatus nihil obfuit legatario,
l. prima,§. fin. ff. quod quiſque iuris, & ſubdit
quod ad priuationem non ſufficit aliquid de fa-
cto fieri, niſi etiam ſequatur effectus,argumen-
to l.ea quidem,C.ſi mancip.ea cond.fuer.alien.
cum ſimilibus. hanc quoque opinionem tenuit
Crau.in conſ.682.numero ſecundo,ubi in quæ
ſtione pacti conuenti inter permutantes, quod
in caſu moleſtię liceret redire ad bona permuta
ta,inquit non ſufficere illatam eſſe moleſtiam
niſi effectum ſortiatur, ut pacto locus ſit,allegat
plures textus, comprobatur id ex eo,quod uo-
luit Menoc.in conſ.230. numero 78.& ſequen-
ti,ubi ait quod non ſufficit unicus actus,ut quis
89 dicatur turbare,†ſed requiritur perſeuerantia,&
infert,quod moleſtari non poteſt quis pro uiola
ta,uel turbata iuriſdictione, & quod ſubditum
traxerit ad forum ſuũ niſi perſeuerauerit:quod
ſi deſtitit uenit abſoluendus,allegat tex.in l.pen.
§ docere,ff.ne quis eum,qui in ius uoca. eſt,ubi
90 Bar.Caſt.Alex.& Iaſ.notant pœnam†eximentis
non ei infligi, qui cũ effectu nõ exemit reum de
manu iudicis,addit Soc.ſen.Affli.Pariſ.& alios.

Quæ & ſi clara uideantur mihi tamen non cõ
cludunt,qui mentem potius teſtatoris, & uerba
obſeruare conſueuerim,quam abſtruſos,& ſub-
tiles intellectus:ſi enim præceptum teſtatoris in
telligi debet de ea moleſtia, quæ infertur de fa-
cto, non quæ de iure, quod debemus expectarè
effectum. Item ſi moleſtia non habet effectum,
quia hæres agendo non obtinuit,ſed fuit exclu-
ſus,nonne tanto iniuſtior, & damnabilior eſt il-
lius,moleſtia? Item nõne dicitur cum effectu mo
leſtare, qui ipſum legatarium tentauit deiicere
uel ſe oppoſuit ne ingrediatur,uel quid fecit ut
impediret ne fructus perciperet? etiam.n.conſum
mata eſt moleſtia,ẽt ſi is non obtineat, ꝙ tentat
ne uoluntatẽ ſuam expleat, ꝙ ſi lex deficeret,ſo
la naturalis rõ nos mouere deberet,ſed lege quoq;
id probatur, ut in l.minorib.uigintiquinque,ff.
91 de mino.ubi ait tex.ſubueniri †minorib.nõ ſolũ
ubi minuunt patrimoniũ,ſed ẽt qñ intereſt eorũ
litib.& ſumptib.non uexari,& per illum tex.in-
quit Bal.i l.cũ hęreditate,in fi.ff. de acqui.hære.
ꝙ ea lex locũ hẽt ẽt iure canonico attento, quia
intereſt hęredis nõ uexari,ſequitur Rom.& Caſ.
ibi,eiuſmodi ẽt uexatio hẽ pro euidenti damno
in l.ſi.§.& ſi pręfatã,C.de iu.deliber. & ibi notat
Bal.nu.5.& 6.ideo licet minor adeundo cõfece
rit inuentariũ,proptereaque ſit tutus ab oĩ dam
no,tamẽ ſi in hęreditate ſint uexationes,reſtitui
92 tur † perinde ac ſi eſſet in dãno, ut per Salic. in
auct.ſi oẽs,nu.8.ubi Caſ.nu.3. C.ſi minor ſe ab
hæred.abſtin.& probaui in cõſ.87.nu.9. & ſeq.
ſed magis clare probatur ex tex.in c.Rainaldus,
93 de teſtam.ubi Abb.nu.17. notat pęnã † appoſitã
ꝑ contrauentionẽ cõmitti ob ſolã moleſtiã fa-
ctã,licet effectus nõ ſequatur, & ſubdit eſſe dictũ
notabile,& infert ad pænã adiectã cõpromiſſo,
aliter tamen diſtinguẽdo, ubi pęna appoſita eſt
promiſſioni de ratũ habẽdo,uel firmũ tenendo
& eius deciſionẽ quoad noſtrũ propoſitũ appro
bat Dida.in d.c.Rainaldus.§.1.nu.8.ſubdens ꝙ
id eſt iuxta uoluntatẽ prohibentis moleſtiã,q̃ eſt
ut expẽſas,dãna,& inquietudines auertat ab uſu
fructuario, & profecto nõ video quid aliud ſit ꝓ
hibere ne moleſtetur,quã prohibere ne vexetur
vel inquietetur,nec attendendũ eſt quid ex ipſo
moleſtationis actu ſequatur: cũ ipſa ſola mole-
ſtia producat effectũ a leſiõre cõſideratum & id
quoque uoluit Simõ d.dubit.10.nu.88.in fi.vbi
tamẽ non meminit de contradicentib.ſupracita
tis,& ꝓbatur hęc cõcluſio in l.in criminali,C.de
94 iuriſd.om.iud.ubi punitur iudex,†qui citauit co
rã ſe cõpariturũ eũ,qui erat ſub alterius iuriſdi-
ctione,ẽt ſi iuriſdictio cũ effectu nõ fuerit impe
dita,ut declarant ibi Bal.& Caſtren.hoc ẽt pro-
batur ex eo, quod poſt Rotã uoluit Geminia.in
c.1.§.fi.col.2.in fi.de electio.in 6.ubi tenet quod
95 & ſi contumax†non mulctetur,quãdo ius aduer
ſarii non eſt factum deterius, uel proceſſus non
eſt impeditus,tamen iudex, qui per illius contu
maciam fuit eluſus poteſt illi mulctam indicere
ſequitur Alex.in l.is uñ,in fi.ff.ſi quis iudici non
obtemp.atque ibi Socin.nu.9.& 10.& quod di
citur uerba intelligi debere cum effectu,uerifica
tur in ſola uexatione,in caſu noſtro,quia ipſa ve
xatio eſt effectus moleſtię, & dari non poteſt in
rerum natura moleſtia aliqua, quæ non ha-
bent hunc uexationis effectum: contrarium
autem procedit, quando effectus eſt quid

 ſepa-

ſeparabile ab actu, ut in uenditione, locatione, & aliis actibus, qui ſi non ſortiantur plenum effectum habentur pro infectis, nec in aliquo imminutum eſt ius partis.

Quinto datur excuſationis ſpecies, quando hæres ignorabat contenta in teſtamento. igno-
96 rantia † enim liberat hęredem ab omni pęna, l. igi
97 tur, ff. de liber. cau. & ita † concludit Alba, in cõſ.
45. nu. 17. ubi loquitur de hærede, qui non hēbat notitiam teſtamenti ſubdens, quod in dubio ignorantia præſumitur, ſed ante eum hoc etiam uoluit Ruin. in conſ. 150. nu. 5. uer. ſi igitur moleſtia, uol. 3. ubi ſimiliter loquitur de hęrede ſubdens, quod etiam in extraneo ante aditionem præſumitur ignorantia, quæ excuſat à pœna l. genero, cum ibi not. per Bar. ff. de his, qui not. in fam. & ſequitur eum Riminal. in conſ. 375. nu. 22. ubi loquitur in eiſdem terminis, & ratio eſt
98 quia ignorans non uidetur contemnere, † c. quia diuerſitatem, de conceſſio. pręben. Bero. in conſ. 56. nu. 5. uol. 3. Crau. conſ. 226. num. 7. & culpa
99 † imputari non poteſt ignoranti, glo. in l. mora,
100 ff. ſolu. matr. facit quia ignorantia † excuſat etiã in delictis, l. 1. §. Diuus, ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l. reſpiciendum, §. delinquunt, ubi not. glo. ff. de pœ. infinitos adducit Tiraq. in tracta. de pęn. tēper. cau. 13. nu. 1. & ſeq. hinc uidemus, quod agnoſcens relictum factum cum onere plus non
101 petendi, non ſibi pręiudicat ſi ignorabat † onus iniunctum, Caſtr. in conſ. 77. num. 2. & 3. uol. 1, Alex. in conſ. 132. nume. 2. uer. ſed iſta eſt, uol. 2. Rui. in conſ. 79. nu. 9. & 11. uol. 1. Soc. iun. in cõſ. 18. nu. 8. uol. 4. Cagno. in cõſ. 26. nu. 1. iter cõſ. Port. Imo. & hanc partē probaui in conſi. 7. nu. 37. & ſeq. Et dũ ſupracitati Doctores dñt ignorantiam teſtamenti præſumi, id bene procedit ante immixtionem, uel aditionem non ſolum reſpectu hęredis ſui, ſed etiam extranei, ut per eos, at poſt immixtionem præſumatur ſcire, & mul-
102 ti tenent ignorantiam præſumi, † quia potuit adire teſtamenti tabulis non inſpectis, Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, quæſt. 3. ubi Alexan. & alii, ff. de uerbor. obligat. & latè ibi proſequitur Claud. Crot. & Ripa, & multos eiuſdem ſententię cumulat deciſ. Peruſ. 19. num. 19. contra uero quod non pręſumatur ignorantia tenuit gloſ. Din. Iac. de Are. Oldr. Bar. Bal. & alii, in l. huiuſmodi, §. cum pater, ff. de leg. 1. Cin. Salic. Alexa. Campeg. Ruin. & alii, quos citaui in conſ. 119. nu. 19. hoc autem certum eſt quidquid uelint Doctores in teſtamento, quod codicillorum prę-
103 ſumitur ignorantia, † quia cum ſint a teſtamento ſeparati potuit hæres adire nulla eorum habita notitia, ut probat tex. in l. 3. §. 1. ff. de tranſac. & in l. non eſt ferendus, ff. eod. tit. & hoc uoluit Bar. in l. cetera, §. fin. uer. oppono dicitur, ff. de leg. 1. & in d. §. duo fratres, num. 13. ubi Alexan. nu. 53. in fi. Iaſ. nu. 58. & Crot. numero 106. hoc etiam uoluerunt Bal. Ang. Alexan. Aret. Ruin. & Bellon. quos citaui in conſilio ſeptimo, numero trigeſimoquinto, & ſequenti. Addo Crau. in conſ. 357. numero ſecundo, ubi addit Caſtren. Socin. & Corne. Manti. de coniec. ultim. uolunt. lib. ſexto, tit. quarto, numero duodecimo, uide Decian. conſilio quinquageſimoſeptimo, numero decimo, uolumine tertio, quidquid aliqui uoluerint. Nam & ſi codicilli dicantur pars teſtamenti, tamen non ita ſunt coniuncti, ut unius haberi non poſſit ſcientia ſine altero, & hęc mihi ſemper placuit, & applaudet ſenſui ac rationi naturali.

Sexto a pœna priuationis excuſari debet hęres ſi non ipſe prouocauit legatarium ad iudicium, ſed ab eo prouocatus reſiſtit. Nam parcen-
104 dum eſt ei, † qui prouocatus ſe defendit, l. qui cum maior libertus, in fi. ff. de bon. liberto. & defenſio eſt de iure naturali, quæ ideo per generalia uerba non excluditur, ultra quod moleſtia, quæ oritur ex facto, & culpa legatarii cenſetur ſemper excluſa, l. prima, ff. quando actio de pecul. eſt annal. in §. fin. & per prędictas rationes
105 † ita tenet Caſtr. in conſi. trecẽteſimoſeptuageſimoprimo, numero quarto. Hæc tamen ſententia, ſi ita generaliter intelligatur non eſt uera; quia etiam reſiſtendo dicitur moleſtiam inferre; l. non ſolum §. ſi ſtatus controuerſia, ff. de procurato. & qui prohibet me uti re mea dicitur tur-
106 bare. † l. ſi duo, ubi gl. ff. uti poſſid. glo. in l. ſicuti, §. Ariſto. ff. ſi ſeruit. uendic. & idem eſt in eo,
107 qui prohibet ne in meo † ędificem, d. l. ſi duo §. hoc interdictum, Menoc. de reſcn. poſſeſ. remed. tertio, numero 487. & numero 492. quid enim ſi legatarius ageret interdicto uti poſſidetis, ut manuteneatur in poſſeſſione bonorũ, aut quid aliud iuſtum peteret ab hęrede, dicemus ne illum reſiſtentem in iudicio excuſari, quia fuerit prouocatus? certè non, quandoquidem prouocatio non excuſat, quando ille cauſam dedit, ut uocaretur in iudicium, puta turbando, uel quid aliud faciendo, & quid refert, quod moleſtia in-
108 feratur agendo, uel defendendo ſi reus † in ſua exceptione dicitur actor, l. prima, ubi Bart. ff. de exceptio. Corne. in conſilio ducenteſimouigeſimoſecundo, columna tertia, uolumine ſecundo, Rolan. in conſilio centeſimo, numero uigeſimo quinto, uolumine ſecundo, alios citaui in conſilio ducenteſimoquadrageſimooctauo, numero tertio. poſſet autem ratio Caſtr. ſuſtineri quoad hoc ne comparendo in iudicio dicatur hęres moleſtaſſe, uel quando petitio legatarii eſſet iniuſta; hęredis uero iuſta defenſio, ſed hoc caſu ſuſtinetur ius hęredis non quia fuerit prouocatus, ſed quia moleſtia eſt iuſta, nam prouocatio non excuſat, ut dixi niſi defenſio ſit iuſta, cauendum eſt itaque a dicto Caſtren. in loco præcitato, licet primo aſpectu uideatur iuridicum.

Septimo quamuis dominus teneatur, quando familię prohibet aliquem ex quo ipſe prohibere uidetur, l. is cuius, ff. ſi ſeruit. uend. tamen excuſatur hęres, ſi non ipſe, ſed familia ſua puta filius, uel alius legatarium moleſtat, &
109 ratio eſt, quia pœna tenere debet ſuos † authores, l. ſancimus, C. de pęn. & unus non debet odio alterius prægrauari, cap. non debet, de reg. iur. in 6. l. non debet alteri, ff. eo. tit. & pœna nõ
110 debet imponi, ubi non eſt culpa, † aut dolus, l. cũ

autem,

autem.§.excipitur,in uer.capitalem,ff.de ędilit. edic. Bar.in l.quid ergo,§. pœna grauior,ff. de
111 his qui notan.infam. & hanc † partem tenet Riminal.in conſ.375.num.20.& ſequen. ubi mouetur,quia procurator non poteſt facere actum per quem dominus incidat in pęnam, niſi habe
112 ret ſpeciale † mandatum,Bar.in l.ſi procurator, ubi etiam Iaſ.& alii,ff.de cond.indeb.in l.3.§.ſi procurator,ubi Ale.Iaſ. Riminal. Dec.& alii,ff. quod quiſque iuris, alios citat idem Riminal. in conſ.203.num.44.& ſeq. ubi ponit quid agẽ dum in praxi quando procurator facit actum p quem dominus poteſt incidere in pœnam.prædictam quoque concluſionem,quod ob factum familiæ hæres non incurrat priuationis pœnam tenuit idem Riminal.in conſ.551.nume.43.ado quod regulariter dominus non tenetur pro
113 † facto ſerui,uel familiæ,l.2.in prin.ff.de noxal. actio. Felin. qui ita conſtituit regulam in cap. Petrus,num.2.de homicid.Iaſ.in l.1.in prin.nu me.3.ff. ne quis eum qui in ius,Afflict. in deciſ. 82.num.2.Cur.ſen.in conſ.41.col.1.Alciat. in tracta.præſump.reg.3.præſump.40.nu.2.præcipue quando factum eſt momentaneum,& nõ ſucceſſiuum,Alex. in l.de pupillo,§. ſi quis ipſi prætori,num.24.ff.de oper.no.nunt. Barbat.in conſ.13.col.pen.uol.3.Iaſ.in l.ciuitas, nume.4. ff.ſi cer.pet. ubi ſubdit etiam aliud ad propoſitũ noſtrum, quod dominus non tenetur de facto ſerui,ex quo nullum ſentit commodum, quod etiam uoluerunt Roma. & Iaſ.in d.§.ſi quis ipſi prętori,Ruin.in conſ.21.num.1.uo.4.& non ca ret ratione principalis noſtra deciſio,quia domi
114 nus prę ſumitur ignorare,quod factum eſt † a familia,ſecundum glo.in c. quia præſulatus 1. q. 4.Ale.in conſ.45.nu.5.uol.1.Boer. in deciſ.277. nu.7.& ſola ſcientia domini non eum obligat,
115 † quando prohibere non poteſt,Specul. in tit. de legato.§.iuxta,uer. quod ſi amici mei,Felin. d.c.Petrus, nume.2. uer. & hanc concluſionem Gram.deciſ.47.nume.1. Non obſtat tex.in l.ſi cuius,quia loquitur quando familia aliquid fecit de uoluntate domini,ut declarat glo.ibi quã ſequitur Bar.in repetit.col.2.in prin.uer.uenio ad oppoſitiones.Secundo reſpondeo procedere,quia ibi dominus non conueniebatur pro eo quod familia prohibuiſſet, ſed pinde quod ſua promiſſio non implebatur ſtante prohibitione, & impedimento familię,ita Bald. ibi in fi.ſequitur Ange.colum.2.uer,item nota hic, utraque tamen reſolutio eſt uera, quod ubi familia ali-
116 quid facit de uoluntate † domini tenetur domi nus,ut probatur in cap.conſtitutum,ubi glo.de teſtib. Clem.ne in agro.§.porrò,de ſta. monac. cap.cum ad ſedem,de reſtit.ſpoliat.cum ſimilib, imo uoluerunt multi, quod uoluntate domini
117 factum præſumatur quidquid fit † a ſeruo, ut p Bar.in d.§.ſi quis ipſi prætori,num,19. Rom.in conſ.68.colum.1.conſ.152.colum.fin.Ale.conſ, 69.nume,5.uolum.2.quod tamen non eſt abſo lutè uerum,

Poſſet autem generaliter limitari concluſio præcedens,ut moleſtia illata per familiam impu tetur domino illis in caſibus quibus factum familiæ imputetur domino puta, quando do
118 minus ex eo commodum ſentiret,† iuxta notata per Roman.& Iaſ.in d.§.ſi quis ipſi prætori cum aliis a me ſupra citatis, pro qua declaratio ne facit pulchrum dictum Alber. in l.1.§.ſi quis ita in ſuo,ff. ne quid in loco publi.ubi ait etiam
119 quoad infligendum pęnam† aquam inuentam ſuper alicuius prato præſumi ab eo ductam con tra edicta prohibitoria, ex quo uerſa eſt in eius utilitatem,ſequitur Alciat. in conſ.357.in fi. & dixit Cur.ſen.in conſ.55.in fi. quod falſum inſtrumẽtum ab eo præſumitur fabricatum cuius utilitatem concernit, ſed pro horum ueritate uidendus eſt Bar.in l.fi.num.5.uer.item quod il la,ff.de quæſtionibus,ubi Blanc. num.42 2.Bal. in l.1.nu.22.C.de fi.inſtru.& in conſ.20.num.1. uolum.3.

120 Octauò excuſaretur hæres ſi neceſſitate† ductus moleſtiã legatario intuliſſet,ita Riminal.in conſi.551.num.30.& ſeq.quia prohibitio moleſtię intelligi debet de uoluntaria,nõ de neceſ-
121 ſaria,ſicuti dicimus de prohibitione† alienationis, l.alienationes,ff.fam.ercif.l.1.ff. de fun. dota. allegat etiam quod dici ſolet ſtatutum pro-
122 hibens bona in forenſem alienari,† non habere locum,quando alienatio fieret ex neceſſitate ſecundũ Alber. in tracta. ſtatut. par.1. queſt.2. & plures alii ab eo citati,& ſubdit Riminal. neceſſariam dici moleſti am,quam hæres infert alienando ex neceſſitate paternorum contractuum, pro cuius cõfirmatione addi etiam poteſt quod & ſi non ualeat alienatio rei immobilis facta
123 † a minore ſine ſolemnitate, tamen fallit quando alienat uigore ordinationis paternæ, ut per Iaſ.in l.1.§.fuit quæſitum,num.15.ubi etiam Ripa,num.10.ff.ad Treb.in l.qui Romæ,§. cohæredes,num.21.ff.de uerb.oblig. Afflict.in c. Imperialem,nu.75.de prohib.feud.alien. per Feder. Dec.in l.ſingularia,num.15.ff.ſi cer.pet. Neuiz. in conſ.84.num.3.&.4.Gram.con.ciuili 10.nu. 2.Rolan.in conſ.99.num.39.& ſeq.uolum.1.& alios citat Menoc.in tracta. de arbit.iudic.caſu 171.num.67.& Lamberteng.in trac.de contrac. cor.glo.1.num.3.huic ergo declarationi non acquieſco,quia non minus dicitur moleſtia, quæ infertur uigore pręcedentis contractus celebrati cum defuncto,quam ea,quæ alias infertur, & non dicitur coactus fauore, qui ex ſui authoris
124 ordinatione facit,coacta† enim uoluntas eſt uo luntas, l.ſi patre cogente,ff. de ritu nuptiar.l. ſi mulier,§.ſi metu,il 2.ff.quod met.cau.l.ſi priua tus,in prin.ff.qui & a quibus,cap. merito.15.q. 1.glo.in l.uelle,non creditur,ff. de reg.iur.& cũ teſtator prohibendo moleſtiam conſiderauerit ſolum effectum,non eſt attendendum, quod id fecerit hæres ob diſpoſitionem ſui authoris,poterat enim potius parere pręcepto huius, quam illius teſtatoris,ſed cum elegit magis obtemperare uni, quam alii,iam contrauenit, licet enim
125 coactus† non dicatur uelle abſolutè,dicitur tamen uelle conditionaliter,ut in c.maiores.§.itẽ quæritur,de baptiſmo,

Nonò

Nonò hęres defenditur a pęna priuationis,
quando legatarius remiſiſſet tacitè pænam con-
trauentionis, puta interpellando hæredem poſt
illatam moleſtiam ſi uelit implere uoluntatem
defuncti, quia per interpellationem creditoris
cenſetur debitori remiſſa omnis pręcedens mo-
126 ra,† glo.& Bar. in l. Emilius, ff. de minorib. nota
tur in l. 2. C. de iure emphyteu. facit l. in diem, ff.
de in diem adiect. dum enim hæres interpella-
tur ad implendum uidetur cõceſſa dilatio & mo
127 ra † non committitur dilatione durante, l. ſiue
pars, C. de dilation. facit l. fi. §. donec, C. de iure
delib. & per has rationes concludit Ruin. in cõſ.
150. num. 5. uol. 3. quod hæredi cenſetur remiſ
ſa pœna priuationis, quando ab uſufructuario
128 † interpellatur ad implendum uoluntatem te-
ſtatoris, & pro eo facit egregia deciſio Ang. in
conſ. 373. num. 1. uer. 3. quia ſolutio, ubi ait, ꝙ
uenditor, qui lapſo termino ad ſoluendum po-
129 terat recedere a contractu † ſi proteſtetur ſe nõ
traditurum rem niſi prius ab emptore obſer-
uentur omnia promiſſa, uidetur per hoc renun-
ciaſſe pactis pęnalibus, & remiſiſſe reſolutionẽ
contractus, ſequitur Crau, in conſ. 296. nume. 2.
facit, quia petens dilationem ad ſoluendum cen
130 ſetur approbare † ſententiam, l. ad ſolutionem,
C. de re iudic. Rom. in conſ. 9. in fi. Grat. in conſ.
47. num. 22. uol. 2. Natta, in conſ. 242. num. 23.
Cephal. in conſ. 3. nume. 45. Menoch. de recup.
poſſeſſ. remed. 15. num. 122. D. Becius in conſ.
206. nu. 41. ergo & concedens dilationem ad
implendum, uidetur concedere quod ille perſe-
ueret in contractu, & ſicuti offerens ſe ſoluturũ
131 id in quo fuit condemnatus dicitur† ſententiam
ratificare, glo. in cap. cum ueniſſent, ubi Bal. nu-
me. 8. de eo qui mit. in poſſeſſ. Iaſ. in l. poſtquam
liti. num. 1. uer. 3. limita. C. de pact. Cur. iun. in
l. 1. num. 41. C. eod. tit. ita qui offert ſe recepitu-
rum implementum approbat contractum pro
quo eſt implendum, nam interpellando uidetur
perſeuerare in prima actione, quę ſibi compete
bat ad conſequẽdũ implementum, & qui perſe
132 uerat in contractu uidetur tacitè † remiſiſſe cõ
trauentionem, l. ſi domus, in prin. ff. loca. Caſtr.
in l. ſi merces, §. ſi uicino, ff. eod. ti. l. ſi fundus, §.
eleganter, & l. de lege, §. poſt diem, ff. de lege cõ-
miſſo. Corn. in conſ. 208. ad fi. uolum. 1. ubi ait
quod uidetur quis a pacto reſciſſorio receſſiſſe,
qñ poſt diem utitur eo contractu, Lancel. Dec.
in l. cum proponas, limitatio. 5. C. de pact. com
probat Crau. in conſ. 151. num. 8. Rolan. in cõſ.
69. num. 46. uol. 4.

Quamuis autem non omnes prædictæ decla-
rationes applicari poſſint legato alimentorum,
quia plurimum conueniunt, & non parum etiã
intereſt illas ſcire, non uolui omiſiſſe, quia uix le
ctor illas inueniet uno in loco congeſtas.

Generaliter uero ſciendum eſt, quod ubi po
teſt cadere dubitatio quo animo actus turba-
tiuus geſtus fuerit, uel moleſtia fuerit illata, plu
rimũ proderit proteſtatio, ſi quæ pręceſſit, quia
133 per eum declaratur actus dubius qui † ab ani-
mo dependet, l. Neſennius, ubi gl. Bar. Bal. Ang.
Caſtr. & alii, ff. de neg. geſt. Innocen. & alii om-
nes, in ca. cum M. Ferrarien. de conſtitutio. Bar.
in l. non ſolum. §. morte, nu. 18. ff. de no. op. nun
tiatio. ubi latè ponunt Doctores præcipuè Iaſ.
& Rube. & cum eſt pluries repetita magis eni-
134 xè oſtendit† uoluntatem proteſtantis, Bar. in l.
cum ſcimus, C. de agricol. & cenſit. lib. 11. Felin.
in cap. nonnulli, num. 54. de reſcrip. Dec. in cõ.
497. num. 6. atque in propriis terminis noſtris,
135 quod proteſtatio adiuuet,† tenuit Riminal. in
conſ. 676. nume. 76. & per eandem rationem ſi
is qui interpellat hæredem ad implendum pro-
teſtetur de ſuis iuribus non cenſeretur remiſiſſe
136 contrauentionem, quia proteſtatio † conſeruat
ius proteſtantis, l. ſi debitor, §. 1. iuncta glo. ff. qui
bus mod. pign. uel hypothe. ſolu. Oldr. in conſ.
237. in fi. Caſt. in conſ. 311. nume. 4. uol. primo
Dec. in conſ. 42. in fi. hinc eſt quod dominus re-
cipiens canonẽ cum proteſtatione minime cen
137 ſetur caducitatem † remiſiſſe ſecundum glo. in
capit. potuit, in uer. expelli, de loca. ubi Butr.
nume. 19. & Fel. nume. 39. Iaſ. in l. ſi poſt morã,
nu. 4. ff. de eo quod cer. loco, & in l. 2. nu. 124. C.
de iure emphyteu. Clar. in §. emphyteuſis, q. 10.
& poſſem infinitos allegare.

S V M M A R I V M.

1 *Monaſterium ſecundum tenetur eum alere, qui re*
licto primo ingreſſus eſt ſecundum.
2 *Simonia eſt dare ſpiritualia pro temporalibus.*
3 *Simonia non contrahitur ſine conuentione, uel pa-*
ctione.
4 *Simonia non eſt, quando aliquid relinquitur mona*
ſterio cum onere, quod aliquem recipiat ad reli-
gionem.
5 *Conſuetudo quod clerici certum quid exigant a*
laicis non eſt ſimonia ſi habet licitum princi-
pium.
6 *Monachus qui tranſit de uno monaſterio in aliud*
non debet eſſe oneroſus ſecundo monaſterio.
7 *Monacho tranſeunte de uno monaſterio in alterum*
bona monachi remanent durante eius uita pe-
nes ſecundum monaſterium.
8 *Monachus offerendo ſe & ſua efficitur quodammo*
do ſeruus monaſterij.
9 *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum*
ſubrogatur.
10 *Monaſterium tenetur alere monachum, quem reci*
pit ad religionem.
11 *Exceptio probanda eſt ab eo qui habet regulam cõ*
tra ſe.
12 *Regula transfert onus probandi in aduerſa-*
rium.
13 *Monacho deſerente propria authoritate primum*
monaſterium, bona non tranſeunt in ſecun-
dum.
14 *Altari, qui ſeruit de altari uiuere debet.*
15 *Opera, qui utitur alimentis tenetur illum alere.*
16 *Monachus, qui licitè ingreditur ſecundum mona*
ſterium liberatur a primo.
17 *Adoptans obligatur ad omnia onera adoptati.*
18 *Res eadem non debet diuerſo iure cenſeri.*

19 *Monachus in aliud monaſterium translatus acquirit ſecundo, non primo monaſterio.*

20 *Ciuis deſerens ciuitatem perdit omnia priuilegia ciuitatis.*

21 *Dominus deſerens uaſallum perdit ius uaſallagij.*

22 *Ciuis deſerit ciuitatem quando transfert domicilium in alium locum.*

23 *Monachus ſi ingreditur ſecundum monaſterium egenum recipit alimenta a primo.*

24 *Pater adoptiuus alit filium, quando naturalis eſt pauper.*

25 *Doctor expulſus de collegio ſi reſtituatur non recuperat primum locum.*

Quæſtio XXVII.

NON raro euenit quod monachus, uel
monialis de uno monaſterio in aliud
transfertur, propterea dubitatum etiã
fuit aliquando, an primum monaſterium tenea
tur religioſo ſic translato alimenta miniſtrare,
uel potius ab ultimo monaſterio dãda ſint? hãc
quæſtionem non inuenio ab aliquo fore tactam
præterquam a Menoc. in conſ. 193. per totum
ubi concludit, quod ſecundum monaſterium te
1 netur alere† ingreſſum poſito, quod ſit opulen-
tum, uel habeat redditus ſufficientes. mouetur
principaliter, quia ſimonia contrahitur, quando
monaſterium aliquid pro ingreſſu exigit, dat. n.
2 ſpiritualia pro temporalibus c. quoniam, & c.
non ſatis, de ſimon. & notarunt Hoſt. & Abb.
in d. c. quoniã, ubi quod ſi redditus ſunt tenues
licet aliquid recipere pro ingreſſi uictu, allegat
etiam Diuum Thomam, Silueſt. Redoan. & Na
uar. quibus addi etiam poteſt Natta plenius cæ
teris examinans hanc controuerſiam in facti cõ
tingentia in conſ. 618. per totum, poſt Bar. Bal.
Ang. Imol. Anan. Alc. Dec. Aret. & Campeg. &
quamuis Menoc. præcitato loco aliis utatur ra-
tionibus, illę tamen fundantur in facto ſibi pro-
poſito non in iure, ſed ea ratio non eſt tuta, quia
3 ſimonia tunc † ſolum contrahitur, ubi eſt con-
uentio, uel pactio, ca. quam pio. 1. quęſt. 2. Inn.
in c. cum M. Ferrarienſis, num. 4. de conſtitutio.
Bal. in l. ſi quemquam, in fi. C. de epiſ. & cleric.
& quo licitè aliquid relinqui poſſit alicui mona
4 ſterio cum onere† recipiendi aliquem in mona-
ſterium tenuit Bal. in l. 1. nume. 2. C. de inſtit. &
ſubſtitut. & ego in conſ. 295. per totum, proba-
ui, ni fallor, contra Nattam in eodem illius facto
ſuſtineri diſpoſitionem in qua monaſterium in
ſtituitur, ita tamen quod teneatur recipere non
nullas honeſtas puellas de familia teſtatoris, alle
gaui etiam Bart. Fulgoſ. Cuman. Caſtren. Ang.
Aret. Dec. Rip. & Bertrand. qui uideri poſſunt,
& hanc communem dicit Caſt. in l. Titio cen-
tum, §. Titio genero, ff. de condit. & demonſt. in
lectura paſſiua, addo quod idem tenuerũt Alex.
& Iaſ. in l. 2. C. de inſtitutio. & ſubſtitutio. ſequi
tur etiam Benedict. in c. Rainutius, par. 2. in uer.
cuidam Petro tradiderunt, nume. 13. de teſt. ſed
præter eos idem probauit Calder. in conſ. 10.
in tit. de ſtatu regul. ubi ſuſtinet, quod datio pe
cuniæ ante ingreſſum etiam ex pacto non eſt ſi-
5 monia, † quia fit ad ſubleuandum monaſterium
ab impenſa alimentorum, quę miniſtrare debet,
cum ea tranſit Riminal. in conſ. 477. num. 25. &
36. uer. non obſtare dicatur. Præterea quidquid
de rigore iuris dici poſſit, nunc conſuetudo gene
ralis comprobauit eiuſmodi pactiones, quę ui-
ctus cauſa ſuſtinentur præcipue cum licitum ha
beant principium, nam antiquitus eiuſmodi lar
gitiones fiebant tempore ingreſſus per ſponta-
neas oblationes, & ubi licitum eſt principium
admittitur conſuetudo, ut notat. in c. ad Apoſto
licam, de ſimon. & dicit Abb. in c. ſuam, de ſimo.
quod conſuetudo dandi eleemoſinam ſi proceſ-
ſit ex liberalitate non eſt ſimoniaca, & ſi poſtea
agatur cõtra populum, ut obſeruet laudabilem
conſuetudinem actus nõ erit ſimoniacus, Ripa
in conſ. 26. num. 45. & in propoſito ita dicit Be
ned. loco ſupra allegato, num. 13. ubi ſubdit tan
to magis id ſuſtineri ſtante tolerantia ſummi
Pontificis, & Epiſcoporum. confirmatur etiam
quia ſuſtinetur traditio in cauſam alimentorum
ſecus ſi quid daretur ultra alimenta, per ea quæ
ponit Innoc. & tradunt cæteri Doctores in c. cũ
uoluntate, de ſent. excomm. & per eos dicit Rip.
loco prędicto non ſuſtineri conſuetudinem, ꝗ
populus aliquid det prædicatori ultra alimẽta.
Secundo contra prędictam monachi deciſio-
nem facit, quia ubi monachus tranſit de vno mo
6 naſterio ad aliud, non debet eſſe onerofus †. ſecũ
do monaſterio, c. de lapſis, ubi glo. 16. q. 1. cap.
quod a te, ubi But. Abb. & Imo. de cleric. cõiug.
& per hanc etiam rationem glo. Io. in ca. ſi quis
rapuerit, 27. q. 1. dicit, quod ubi monachus tranſ
fertur de uno in aliud monaſterium, tunc ſecun
7 dum monaſterium durante uita monachi † con-
ſequitur uſumfructum bonorum, quæ primum
monaſterium habuit per illius ingreſſum, quod
etiam uoluerunt Hoſtie. Io. And. & alii prædicti
in d. c. quod a te, Socin. conſ. 52. num. 18. uol. 4.
Menoc. d. conſ. 193. num. 1. & 12. ubi & ſi dicat
aliud eſſe, cum ingreſſus religionem nulla bona
intulit monaſterio, tamen non aduertit, quod ra
tio Doctorum, ne ſit ſecundo monaſterio gra-
uis, & oneroſus, concludit, quod ſecundum mo-
naſterium eſt eo onere alendi ex grauandum.
Tertio facit, quia cum quis ſe & ſua obtulit
monaſterio, tunc efficitur quodammodo ſeruus
8 † illius monaſterii, ita ut de cætero non poſſit di-
ſcedere etiam gratia ſtrictioris religionis, ut in-
quit glo. in c. ut lex continentię in uer. profeſſi.
27. q. 1. quam dicit ſingularem Abb. d. c. quod
a te, num. 5. allegando etiam Archidiac. ergo eo
dem modo contractu cẽſeri debet obligatio ex
parte monaſterii erga monachum reſpectu ali-
mentorũ, ut nullo modo onus illud euitare poſ-
ſit ne obligatio inter eos inęqualis ſit, & claudicet.
Re tamen diligenter diſcuſſa dicendum erit
primum monaſterium nihil debere pro alimen-
tis, ſed id oneris incumbere ſecundo, quod cum

loco

9 loco primi ſit ſubrogatũ, pſtare† debet id quod
tenebatur primum, l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff.
ſi quis cautio. §. fuerat, Inſtitut. de action. c. eccle
ſia, il 1. extra, ut lib. pend. quod procedit etiam
in correctoriis, §. reliquam. uer. unde conſequen
tiam, in authen. de hęred. & Falcid. Aret. in rub.
ff. de acquir. poſſeſſ. circa fi. dixi in con. 42. num.
11. Secundo certum eſt quod monaſterium te-
10 netur alere† monachum, quem recepit, & ad re
ligionem admiſit Caſtr. in conſ. 76. nume. 1. uol.
1. & dixi in tit. alimen. quibus debean. & a qui-
bus. ſi autem uult dicere primum monaſterium
teneri probare debet, quia regulam haber cõtra
11 ſe, & a ſe eſt probanda † exceptio, Bar. in l. ſi tu-
tor. in fi. C. de ſer. pigno. da. manum. Alberi.
Signoro. Neuizan. Grain. Tiraquel. & alii, quos
citaui in conſ. 180. nu. 9. & ſeq. quia regula ſem-
12 per transfert in aduerſarium † onus probandi
Alc. in conſ. 79. num. 4. uolum. 7. Io. de Amic. in
conſ. 95. num. 6. Soc. iun. Alciat. Euerar. Pariſ. &
alii citati per me loco prędicto, nume. 10. facit,
quia ſibi imputare deber ſecundum monaſteriũ
ex quo eum recepit cum non deberet, cap. licèt.
de regularib. per quam rationem Butr. in cap.
quod a te, nume. 9. uer. ſi ſine licentia, de cleric.
13 coniug. inquit quod ſi monachus† ſine ſuperio
ris licentia de primo monaſterio egreſſus aliud
ingreditur bona illius ſecundo monaſterio non
reſtituuntur, ſequuntur alii ibi.

Tertio facit, quia cum monachus ſeruiat in
ſecundo monaſterio debet de illius reditibus ui
14 uere, qui enim† altari ſeruit de altari uiuere de-
bet. c. cum ſecundum. de præben. & tenetur quili
15 bet. alere eos quorum operis & miniſterio † uti-
tur, l. in rebus. §. poſſunt. ff. commoda. l. pe. ff. de
oper. liber. l. unica, §. ſed ſcimus, C. de lati. libe.
tollen. l. 2. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. l. itẽ
ſerui, in fi. ff. de ędilit. edic. l. diuortio. §. fi. ff. ſolu.
matr. monachus autem cum Deo ibi ſeruiat de
reb. Deo dicatis in eo monaſterio recipere de-
bet alimenta, non autem a primo monaſterio ꝗ
exeundo deſeruit cuique non ſeruit, & dicit
glo. in c. 1. de infant. & languid. expoſ. in uer. lan
guidis, quod monaſterium denegando mona-
cho alimenta, impiè agit.

Quarto certum eſt quod ubi monachus de
uno monaſterio transfertur in aliud deſinit eſſe
16 primo ſubditus, † & ſubiicitur ſecundo, ita quod
eximitur a nexu prioris. & ſecundo obligatur,
ergo pari modo primum monaſterium liberari
deber ab onere alendi illudq́ue transferri in ſecũ
dum, ut dicimus de filio, qui ubi datur alicui in
adoptionem liberatur pater ab omni onere alẽ
di, atque illud in patrem adoptiuum transfer-
tur, l. onera. ff. de adoptio. ubi dicitur quod in pa
17 trem† adoptantem tranſferũtur illius onera, qui
ſuſcipitur in adoptionem, & ibi glo. tenet quod
pater adoptiuus alit filium, non autem pater na-
turalis, Placẽ. & Azo, quorum primum citat gl.
ſecundum uero Io. Fab. in §. ſed ea omnia, Inſti.
de hęred. quæ ab inteſta. Specu. in tit. qui fil. ſint
legiti. nume. 19. ubi Io. And. & ſequuntur alii,
quos citaui in tit. quib. & a quib. debean. alim.
in quæſt. incipien. quæ etiã [illegible] ater adoptiuus.
ſicuti igitur primum monaſterium perdit ius ſu
perioritatis, quod habebat in monachum, ita li
berari debet ab onere, ut eum ſequantur incom
moda, quem ſequuntur commoda, l. ſecundum
naturã, ff. de reg. iur. alias eſſet inconueniens, &
abſurdum, quod in ſecundum monaſterium ſit
translatum ius ſuperioritatis in quo conſiſtit cõ
modum, & onus alendi remaneat apud primum
monaſterium.

18 Quinto una, & eadem res non debet† diuerſo
iure cenſeri, l. eum qui ædes, ff. de uſucap. & mo-
nachus translatus diceretur, quoad ſeruitia de
ſecundo monaſterio, quo uero ad alimenta dice
retur de primo, quod eſſe non debet.

Sexto redditus monaſterio applicantur, ut
in uſus monaſterii conuertantur illiq́ue mo-
naſterio ſeruire debent, cui ſunt addicti, & mo
nachus in aliud monaſterium translatus non di
citur eſſe de primo monaſterio, ſed de ſecundo,
19 ideo ſi quid poſt translationem acquireret† nõ
applicaretur primo, ſed ſecundo, cap. unico, 18.
q. 1. c. cum olim, il 2. & ibi Abb. de priuileg. quæ
concluſio eſt ueriſſima ſi translatio in aliud mo-
naſterium facta eſt non ſolum ante aditionem
hæreditatis, ſed etiam ante delationẽ, quidquid
ſit quando eſſet translatus ante aditionem, ſed
poſt delationem, de qua quæſtione latè poſt Io.
And. & alios tractant Doctores omnes in ca. in
præſentia, de probation. ubi Dec. nume. 71. Be-
ro. in conſ. 26. num. 9. uol. 1. non ergo licet bo-
na primi monaſterii conuertere in alimenta mo
nachi degentis in alio monaſterio, facit ratio,
quia tenetur quiſque proprios. non alienos
filios alere quando illi a proprio parente ali poſ
ſunt. cõcludo itaque per rationas prędictas mo
nachum alendum eſſe a ſecũdo, non a primo mo
naſterio, ſed prius aliam adduco rationem quã
omiſeram, quia ſcilicet nec debet monachus cõ-
modum aliquod exigere, percipere, aut ſperare
ab eo monaſterio, quo ipſe deſeruit, & a quo ꝑ
egreſſum fecit ſe alienum, argumẽto eius quod
dixit Bal. in l. 2. in fi. C. de infantibus expoſ. ubi
20 ait, quod deſerens† ciuitatem perdit omnia pri
uilegia ciuilitatis, & idem dicit de uaſallo deſe-
rẽte dominum, & de patre, qui filium exponit,
21 & de domino, qui deſerit† uaſallum. priuatur. n.
uaſallagio, & hoc inquit ſingulare dictum Iaſ.
in l. 1. §. huius ſtudii, nu. 15. ff. de iuſtit. & iu. Ne-
uizan. in conſ. 12. col. 1. inter conſ. Bru. Cephal.
in conſ. 171. num. 34. Rolan. in con. 79. num. 32.
uol. 1. Menoc. de arbitr. iudic. caſu 396. num. 11.
& ſeq. iniquum enim eſſet quod haberet quis e-
molumentum a monaſterio a quo lęſionem ha-
bere non poteſt. ut in ſimili loquendo de ſtatu-
to uoluit Ruin. in conſ. 18. co. fi. uol. 2. & dicitur
22 ciuitatem deſerere † qui alium in locũ tranſfert
domicilium, Hoſt. in ſum. tit. de foro compet.
§. 2. uer. item ratione originis, Affl. deciſ. 384.
col. pen. Ripa, qui multis iuribus comprobat in
conſ. 111. nume. 1. & ſeq. dicens amitti ciuitatem
translato domicilio, Burſat. in conſ. 36. num. 10.
non obſtat itaque, quod non debeat monachus

eſſe

eſſe oneroſus ſecundo monaſterio, quia reſpon-
detur ceſſare hanc rationem, quia non dicitur o-
neroſus ſi illi ſeruit. & quamuis Doctores utan-
tur hac ratione, quando monachus ſic, ut ſupra
translatus habet bona penes primum monaſte-
rium, tamen ea non quadrat ubi non habet ali-
qua bona, quia nihil ſibi imputari pōt, & quod
ratio illa non ſit indiſtinctè bona probatur, quia
non eſt generalis, & non habet locum, quando
extant bona, quia nihilominus monachus reci-
pitur in monaſterium, & ab eo alitur. Minus ēt
mouet, quod monachus non poſſit exire mona-
ſterium etiā gratia ſtrictioris religionis: reſpon-
deo enim quod Abb. in d.c. quod a te: dubitat de
eo dicto. Secūdo ubi eſſet uerum loquitur in a-
liis terminis quando ſcilicet quis expreſſe ſtatim
cum ingreditur religionem dedicat ſe, & ſua,
nos uero quādo per profeſſionem emiſſam poſt
probationis annum. Tertio dico quod hoc argu
mentū concluderet poſito quod monachus per-
ſeueret in eodem monaſterio, tunc enim debet
alimenta recipere a monaſterio, at cum ipſe di-
ſcedit ſicuti ſe liberat a nexu monaſterii, ita libe
ratur monaſterium ab obligatione alendi & diſ
ſoluitur ille quaſi contractus, qui intercedebat
inter eum, & monachum, & monaſterium non
tenetur alere quemquam extra domum, ſicuti
etiam pater non tenetur extra domum alere fi-
lium, qui ſine cauſa, ſed propria culpa diſceſſit,
ut dixi ſupra loco ſuo.

Hoc tamen intellige quando ſecundum mo-
naſterium eſſet opulentum, & haberet unde ali
23 menta monacho miniſtraret, quod ſi agens † ſic
tenetur primum: ita uidetur innuere Menoch.
in conſ. 193. num. 12. facit, quod uoluit Faber in
§. ſed ea omnia, Inſtitut. de hæred. quæ ab inteſt.
deferunt. ubi quod & ſi pater naturalis teneatur
regulariter ſecundum eum alere filium, quem
tradidit alii in adoptionem, tamen fallit, quādo
24 eſt egenus, † quia tunc onus hoc transfertur in pa
trem adoptantem, ſequitur Ang. ibi num. 3. cir-
ca finem. rationes tamen ſupra allegatæ ad pro-
bandum principalem concluſionem militant
etiam ad probandum, quod primum monaſte-
rium non tenetur, etiā quando ſecūdum inops
eſt, ex quo diſcedendo ab illo dicitur deſeruiſſe,
& per translationem diſſolutum eſt omne uin-
culum, quod intercedat, ita quod ſi aliquando re
diret ad primum non recuperaret priſtinum lo-
cum, ſed tamquam nouus homo admitteretur
per ea quæ ponit Bart. in l. 2. ff. de decurion. ubi
25 inquit, quod Doctor expulſus † de collegio ſi re
ſtituatur non recuperat primum locum in col-
legio, ſed admittitur tamquam ſi nunquam fuiſ
ſet in collegio: niſi dicamus quod in primo mo
naſterio durant reliquiæ quædam primę obli-
gationis.

S V M M A R I V M.

1 *Filius eſt alendus a patre ſi niuere poteſt in aula principis, uel ire ad bellum.*
2 *Pater non cogitur alere filium robuſtum, qui non uult operari cum poſsit.*
3 *Nemo cogitur ſe conijcere in periculum.*
4 *Metus dicitur iuſtus, qui deſcendit a periculo perſona.*
5 *Metus iuſtus dicitur qui reſpicit uitam filij.*
6 *Saluo conductus nemo credere tenetur, quando agitur de periculo uita.*
7 *Impoſsibile iudicatur quod pēdet a uoluntate principis.*
8 *Impoſsibile non reputatur quod pendet a uoluntate principis ſi non fuit ab eo poſtulatum.*
9 *Culpam obijciens marito quod non adhibuerit medicum uxori infirma, probare debet quod extaret medicus in loco.*
10 *Culpa tutori obijciens, quod pupillarem pecuniam non conuerterit in emptionem prædiorum probare debet, quod extarent prædia uenalia.*
11 *Minoris contractum dicens nullum quòd non fuerint adhibiti conſanguinei probare debet conſanguineos extitiſſe.*
12 *Nullitatem teſtamenti obijciens, quod non fuerint adhibiti teſtes Mantuani, probare debet quod adhiberi poſſent.*
13 *Peculium caſtrenſe dicitur quidquid a principe datur in recompenſationem ſeruitutis.*
14 *Donatum a principe non confertur, nec imputatur.*
15 *Peculium caſtrenſe, uel quaſi non conferuntur, nec imputantur.*
16 *Pater non habet uſumfructum in bonis a principe donatis filio ſuo.*
17 *Effectus ſi ſequatur non curamus de modo.*
18 *Conſequentia. Multa ueniunt in conſequētiā, quæ principaliter non uenirent.*
19 *Damnum pati aliud eſt, quam lucrum non facere.*

Quæſtio XXVIII.

QVAMVIS in titulo, quibus ex cauſis
alimenta alioquin debita denegari
poſſint, dixerim filio non deberi alimē-
ta, qui poteſt aliunde uictum ſibi quęrere, tamen
omiſſa eſt quęſtio nunc in facto agitata, an filius
dicatur aliunde habere, eo ipſo quod poteſt ali-
cui principi ſeruire, ſatellitium prętando, uel ēt
militando in bello, atque ita merendo ſtipēdia.
& ſanè uidetur excludendum a petitione alimē
torum: paria enim ſunt quod non ſit nobilis, &
ſciat artem ex qua poſſit uictum quærere, uel ꝙ.
nobilis ſit, & poſſit principi ſeruire domi, aut in
bello, imo ſiue nobilis ſit, ſiue ignobilis cum
poteſt in bello habere ſtipendia ſecundum
conditionem ſuam, uel pari modo principi,
non poteſt dici pauper, ita concludit Curt. iun.
in conſilio 148. num. 5. dicens filium non eſſe a
1 † patre alendum ſi poteſt uiuere in aula princi-
pis, uel eundo ad bellum, per doctrinam Bar. in
l. 1. circa fi. C. de mendican. ualid. lib. 11. ubi ait
patrem non cogi alere filium robuſtum qui cū
2 ſciat non uult † operari, eum citat, & ſequitur
Emilian.

Emilian.in conſ.146.nu.1.Menoc.in conſ.321.
num.26.Gabriel.commun.opinio.lib.6.tit. de
alimen.concluſ.1.nume.27.& facit, quia ad filii
excluſionem Doctores conſiderant ſolum potẽ
tiam quærendi uictum, & non eſt dubium, quod
non minus prędictis modis poteſt quilibet uiue
re, quam ex arte, & diſciplina. cum uero contigiſ
ſet hæc controuerſia inter Dominos Iulium, &
Octauium patrem & filium de Mainoldis, nobi-
les Mantuanos, non placuit Senatui ea Curtii o-
pinio. propterea illa ſpreta cenſuit filio prouidẽ
dum a patre pro eo quod deeſſet ad debita ali-
menta, & principalis fuit ratio, quia ſi filius ſem
per diceretur habere unde uiueret, cum poteſt
principi, bello, uel domi ſeruire, iam non eſſet di
diſtinguendum inter filium artificem, & indu-
ſtrium, & ineptum, atque ignarum, cum ſemper
obiici illi poſſit, ſeruias principi, ſed ſufficeret
probare illum ſanum, & robuſtum eſſe, at Do-
ctores diſtinguunt inter artificem, & inertem.

Secundo motus fuit, quia nemo tenetur ire
ad bellum cum periculo ſuæ perſonæ, quinimo
3 nemo cogitur † ſe conii cere in aliquod pericu-
lum, l.fi.C.de accuſation.l.3.C.ad leg.Iul.maie.
l.noſtris, C.de calumnia. & iuſtus dicitur metus,
4 qui deſcendit † ex periculo perſonę, l.4.cũ ſeq.
ff.de eo, quod met.cau.l.interpoſitas, C. de tran
ſact.l.metus autem, ff. ex quib. cau. maior. imo
fortius admittunt Doctores iuſtum inferri me-
5 tum quando pater ſuſpicatur † de uita filii ex do
ctrina Innoc.& Card.in c. cum locum, de ſpon-
ſal. ubi non ſolum matrimonium uitiatur tam-
quam meticuloſum, ſed etiam quando eius filio
incutitur, idem loquendo in genere tenuit Aret.
in conſ.14.nume. 15.uer. ſecundus etiam actus
Socin.iun.in conſ.77.num.38.uol. 1. Alciat.in
conſ.162.num.9. & Rolan.in conſ.2.num.66.
& 68.uol.1.hinc dixit Imo.in l.nam quod §.nõ
omnis, ff.ad Trebellian. quod ubi agitur de peri
6 culo uitæ non tenetur credere † literis ſalui con-
ductus ſibi a principe cõceſſis, allegat c. accedẽs
il 2.extra, ut li. non conteſt. & dixit Barbat.in
cap.cum canonicus, de offic.delega. quod cita-
tus oblatis literis ſalui conductus ſi non com-
paret, quia timeat ab inimicis excuſatur, quia
nemo tenetur exponere ſe periculo, c.1. de cler.
non reſid.in 6. Afflic.in deciſ.289.co.3. in prin.
num.21.Barbat.in conſ.62.num.10.uol.1. Iaſ.
in conſ.86.nu.36.uol.3.Igne.in l. neceſſarias, §.
non alias, num.424. ff. ad Sillanian. Franch. de
March.quæſtio.68.par.2.Io.Iac.de Leonar.in-
ter conſ.Brun.conſ.114.nume.375. quod ſi ubi
agitur de uita non tenetur quis committere ſe
fragilitati cautionis aut ſalui conductus, multo
minus cogitur quis ire ad bellum ut uictum ſi-
bi quærat, cum aliunde conſequi poteſt a patre,
mouit etiam ſenatum, quia non conſtabat quod
poſſet principi ſeruire, licet admodum aptus, &
dominus Octauius, quæ enim pendent a uolun
7 tate principis † reputantur impoſſibilia, l. apud
Iulianũ, §.fi.ff.de leg.1.l.qui cũ maiori, in prin.
ff.de bon.liberto. & licet hoc non procedat quã
do a principe non fuit poſtulatum, quaſi præſu-
8 matur fuiſſe impetraturus † ſi poſtulaſſet, Bal. in
conſ.395. col. 1.uoln.2.Caſtr.in conſ.433 col.
3.uol.2.Crau.in conſ.121.nu.10. Burſat. in cõſ.
56.num.24.dixi in conſ.90.nume.40.tamen in
caſu noſtro non fuit neceſſaria petitio, quia de-
functo sereniſſimo Duce Gulielmo, cum plures
alii aſſumpti forent in obſequia Sereniſſimi do-
mini Moderni Ducis ipſe dominus Octauius
fuit omiſſus. prętereà qui dicit eum potuiſſe prin
cipi ſeruire probare debet, quod extet princeps
aliquis, qui foret libenter eius opera uſurus, ſi-
cuti dicimus de eo, qui imputare uult marito q
9 medicum non adhibuerit: † tenetur enim proba
re quod extarent in loco medici, qui poſſent ad
hiberi ſecundum Bar. in l. ab hoſtibus, §. ſi uir.
ff.ſolu.matr.ubi ait eſſe notandum, idem Bar.in
l.ſi ſeruum, in fi.princip.ff.de uerb.oblig.ubi in-
quit probandum eſſe quod foret facile marito
adhibere medicum, Caſt.in d.l.ſi uir.Alc.in cõſ.
123.num.2.uer.nam, ut dicit, uol. 7.& dicit Ro
lan.in tract.de lucro dot.quæſt.64.nu.18.quod
Bartoli doctrina eſt ab omnibus approbata, ut
in ſimili dixit idem Bar.in l.tutor qui repertoriũ
§.ſi poſt depoſitionem, in fi.ff.de adminiſt.tuto.
quod tutori negligentiã obiiciens pro eo quod
10 pupillarem pecuniam † non conuerterit in em-
ptione a prædiorum tenetur probare, quod in
loco extarent prædia uenalia, & inquit Corn.in
conſ.241.col.3.uol.2.quod allegans nullitatem
contractus geſti cum minore, quia non fuerint
11 adhibiti conſanguinei debet † probare conſan-
guineos extitiſſe, qui potuiſſent adhiberi, alios
concordantes citaui in conſ.39. num.14. & ſeq.
hinc etiam dixit Burſat.in conſ.307.num. 37.q
allegans nullitatem teſtamenti eo quod non fue
12 rint adhibiti teſtes Mantuani † uti mandat ſtatu
tum, tenetur probare non ſolum quod extarent
homines Mantuani in loco, ſed etiam quod fa-
cile adhiberi poſſent, quia eſſe poteſt quod exta
rent, ſed quod temporis breuitas non pateretur
illos accerſiri, uti cõtigit in eo facto & idipſum
probauit Rolan.in eodem facto loquens in cõſ.
30.uol.3.licet uterque ipſorum ſatis ieiunè per
tractet hoc argumentum, ita ergo in propoſito
non ſat eſt multos oſtendere principes, niſi etiã
probetur quod eſſent in eorum obſequio acce-
ptaturi dominum Octauium. rurſus reſpectu
primi obiecti, quod poſſet in bello ſtipendia me
reri dicebatur quod in hac patria extat decretũ
ne cui liceat iniuſſu principis nomen dare, cum
uero requiratur licentia, non poteſt obiici Do-
mino Octauio culpa ſi non militat, cum non ap
pareat id fieri poſſe permiſſa principis, imo eiuſ
modi licentia tamquam a ſola principis uolun-
tate dependens impoſſibilis a iure reputatur, ut
dixi paulo ſupra, & quamuis ſoleat princeps il
lam concedere, id tamen omnibus, nec indiſtin-
ctè, nec pro quorumque bello facit, ſed pro lon
ginquis partibus, puta ſub Duce Parmæ in Flan
dria, quo non niſi magna cum impenſa multo-
que periculo non datur acceſſus, his præſertim
diebus, quibus ob ingens atroxque in Galliis
bellum militibus, & latronibus obſidentur
itinera

Renera, ut uix terreſtri uia pateat tranſitus.

Eodem in facto contigit dubitari, an in calculandis alimentis neceſſarijs deducendum eſſet Id quod eidem domino Octauio dono datum fuerat a Sereniſſimo Duce Gulielmo, atque id poſſet Dominus Octauius præcipuum capere, uel potius teneatur pater tanto minus in cauſam alimẽtorum tradere, dubium faciebat, quia datum alicui a Principe ob merita, uel in recõpẽſationem ſeruitutis habetur pro peculio quaſi
13 ſi caſtrenſe, † ut eſt text. in l. cum multa, C. de bon. quæ liber. quam dicit ibi in hoc ſingulare, Bald. quod fœmina poteſt habere peculiũ quaſi caſtrenſe, Iſer. in capitulo primo, num. tertiodecimo, qui feud. da. poſ. ubi dicit idem eſſe in Rege donante, & loquitur in donatione feudi, eum quoque textum dicit ſingularem, Iaſ. in authen. ex teſtamento, numero 13. C. de collatio. & in l. ex imperfecto, nume. 3. C. de teſtam. Coraſ. in l. frater a fratre, nu. 105. ff. de cond. indeb.
14 & non confertur, † nec imputatur, ut dicitur in ea l. cum multa, Iaſ. d. authen. ex teſtamento, & Coraſ. loco prædicto, quia caſtrenſia, uel quaſi
15 † non conferuntur, l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de collatio. bono. l. filia licet, C. de collatio. quod ſi filius ex fructibus eorum bonorum teneretur ſibi prouidere de alimentis, utique fructus prædictt cederent in utilitatem patris, & eum eximerẽt ab onere alendi, & tamen pater in bonis filio dona
16 tis a Principe † non habet uſumfructum, ut probat d. l. cum multa, & ponunt omnes præciati Doctores, atque ita pater per indirectum conſequeretur in bonis filij, quod ei directè denegatur. ſed in hoc quoque ſenatus tenuit ſufficere, quod filius aliunde habeat unde uiuat, ad hoc ut pater alendi onere exgrauetur: lex enim conſiderat effectum dum patrem cogat in ſubſidiũ,
17 & non curamus de modo † dumtamen effectus ſequatur. l. 3. C. de inſtitutio. & ſubſtitutio. Men. conſilio 35. numero 22. & certum eſt, quod tenetur quilibet prius de ſuo uiuere quam alios moleſtare, & quando unus tenetur in ſubſidium alterius, debet prius alter excuti, ut uidemus in fideiuſſore, & aliis perſonis, & non obſtat quod hoc modo exgrauando patrem deferatur illi vſusfructus per indirectum, uel ſaltem commoditas, quia reſpondetur attendendum eſſe quod principaliter agitur, non quod uenit conſequu
18 tiuè, & multa † ueniunt in conſequutione, quæ principaliter non concederentur, Barto. in l. 1. ff. de author. tutor. Dec. in l. ſecunda, numero uigeſimoſexto, ff. de iuriſd. omn. iudi. Tiraquel. in tracta. res inter alios acta, columna ſecunda, D. Becius conſilio quadrageſimoſeptimo, numero trigeſimoſecũdo, principaliter autem res a Principe donata cedit in utilitatem donatarij qui ex ea ſumit alimenta, licet in conſequentiam pater exgrauetur onere filium alendi, & pater ex hoc non dicitur lucrari, ſicuti quando in bonis filij habet uſumfructum, ſed a damno defendi, &
19 aliud eſt damnum pati, aliud † uero lucrum non facere, l. quamuis, & l. finali, C. de iur. & fac. ignoran. l. error, ff. eod. facit l. final. §. licentia, C. de iu. deliber. Card. Florent. & Abb. in capitulo, ex parte, de reſtitutio. in integr. Fulgoſ. in conſilio ſexageſimoprimo, domina Catherina, columna finali. & hoc modo ſatisfit l. cum multa, C. de bon. quæ liber.

SVMMARIVM.

1 *Vxor cui alimenta relicta ſunt a uiro, an poſſit ſupplementum quartæ petere in bonis mariti diuitis.*
2 *Cauſa, quia certo tempore requiritur, ſat eſt ſi eo tempore adſit licet deinde deſinat.*
3 *Vxor, cui quarta debetur in bonis uiri diuitis nõ excluditur ab ea ſi diuiſi ſuperueniant.*
4 *Exequutor ad diſtribuendum in pauperes dando cuiq; duas buccellas non poterit plus robuſto dare quam debili.*
5 *Vxori indotatæ datur quarta in bonis mariti diuitis, ne cogatur mendicare cum opprobrio matrimonij ante acti.*
6 *Vxor dotata parua dote conſequitur quartã in bonis mariti perinde ac ſi dotem non haberet.*
7 *Vxori indotata non debetur quarta in bonis uiri defuncti ſi habet patrem diuitem.*
8 *Ratione legis ceſſante, ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
9 *Neceſſitatis cauſa quando aliquid conceditur ceſſat ipſa ceſſante neceſſitate.*
10 *Ratio reſtringit dictum generale.*
11 *Qualitas a lege requiſita probanda eſt, alias legi non eſt locus.*
12 *Qualitas adiecta enti illud qualificat, & in diuerſa ſpecie reponit.*
13 *Conditio nihil ponit in eſſe, niſi ſit purificata.*
14 *Conditionis natura eſt quod prius exiſtat quam acquiratur emolumentum.*
15 *Conditio adiecta facit rem uideri diuerſam.*
16 *Conditio ſignificat cauſam.*
17 *Legatum acquiritur legatario ſtatim a morte teſtatoris.*
18 *Prius aut poſterius non datur in his quæ fiunt eodem tempore.*
19 *Dominium rei legatæ non tranſit recta uia in legatarium quando legatum conſiſtit in quantitate.*
20 *Actionem, qui habet, rem ipſam habere uidetur.*
21 *Vxor indotata non petit quartam in bonis ſecundi uiri ſi poteſt illam conſequi in bonis primi.*
22 *Cum de uno diſputamus cætera omnia ſupponuntur habilia.*
23 *Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto.*

Quæſtio XXIX.

EX DISPOSITIONE auctenticę, prę terea, C. unde uir & uxor, cauetur quod uxori indotatæ quarta debeatur in bonis uiri locupletis, & legatum ei factum a uiro in eam quartam imputatur, fuit a Doctoribus quæſitum ſi maritus uxori pauperi relinquat alimenta, uel tot bona ex quibus

poſſit commodè uiuere,cum tamen non aſcen-
dant ad quartam bonorum,an poſſit petere id ꝙ
deficit ad ſupplementum quartæ. & Io. Petruc.
de Peruſ. in d.auth. præterea,prout eum refert,
& ſequitur Caccialup.ibi,concludit ſupplemen
1 tum deberi, † quia ex quo fuit ſemel aperta uia
ad petitionem,tota quarta debetur, nec minui
debet,argumēto l.ſi poſt mortem,§.fi.ff.de bon.
poſſeſ.contratab.& cū eis tranſit Fabia.de Pap.
in d.auth.præterea,nu. 127. ubi alias rationes al
legat, & præcipue quod legatum uxori ſuperue
niens poſt ius quæſitum non tollit, nec minuit
ius illud, quia ubi aliqua cauſa certo tempore
2 † requiritur,ſat eſt ſi eo tempore adſit, licet po-
ſtea ceſſet,Bar.in l.generaliter,col.2.C.de epiſc.
& cler.faciunt multa per Dec.allegata in d.auth.
præterea, in fi. ubi ideo infert, quod ſi poſt ius
quartę delatum,& ita poſt mortem mariti uxor
3 † efficiatur diues nō impeditur in conſequutio-
ne quartæ, & idem dicit in conſ.24. Soci.in cōſ.
121.nu.30.vol.4.Fabia.in d.auth.nu.103.alle
gat etiam gl.in c.vnico,in uer.quartæ,in fi.de in
ueſt. fac. de re alie. quæ uult quod maritus te-
neatur quartam relinquere uxori: ergo ubi mi-
nus reliquit ſupplementum peti poteſt.addit ēt
tex.in §.quia uero dudum,il 2.in auth.ut liceat
matri,& auiæ, ubi dicitur quartā aſcendere poſ
ſe uſque ad centum libras auri, ergo tranſcende
re longe poteſt rationem alimentorū.hāc quo-
que ſententiam probauit Pau.Pic.in d.auth.prę
terea,num.61.ubi dicit eſſe communem, & mo-
uetur,quantitas uxori inopi debita eſt taxata a
lege,ideo neque augeri,neque minui poteſt, ſi-
ue ſufficiat ad alimenta,ſiue non,arg.l.creditor,
§.ſi inter,ff.manda.quem textum dicit ſingularē
allegat etiam textum in l.ſi partem, ff. de ſeruit.
ruſtic.prædio.ubi Bald.& Ang.dicunt,quod de
putati ad diſtribuendum eleemoſinam paupe-
4 ribus † dandumq́ue cuique duas bucellas nō po
terūt plus dare uiro robuſto, nec minus puero,
uel paruulo ex quo taxatio eſt facta, infert etiā
ad plures ſimiles quæſtiones, eandem cōcluſio-
nem probauit Iaſ.d.authen.præterea,nume.11.
uer.item adde his quæ dixi,ubi tamen nihil alle
gar, ſed ſupponit pro indubitato attento eo tex
tu. addo quod hanc partem uidetur ſequi Pur-
pur.ad Iaſ.in dicta authen.præterea,dicto num.
11.dum ait quartam poſſe aſcendere ad centum
libras auri.

Hæc ſentētia quamuis apud omnes uideatur
indubia, non eſt ſine difficultate,nam dictæ au-
5 thēticæ ratio eſt,ne † uxor ſuperſtes laboret ino
pia,ut ibi dr̄ expreſsè,& in §.fi. circa fi. in Auth.
de exhiben.reis,Nico.de Vbald. in tract.de ſuc-
ceſſio.ab inteſta.par.4.col.fi.ubi dicit,quod lex
conſiderauit prouidere inopię coniugis ſuper-
ſtitis,Barba.in conſilio 74.col.3. uerſ. modo li-
cet.uolumine quarto, ubi ad hoc ponderat tex.
ex quo ſumpta eſt dicta authen.& quod illa di-
ſpoſitio fundetur ſuper inopia, & mendicitate
uxoris,probat Signoro.in conſilio decētesimo-
trigeſimoprimo,nnmero ſexto,ubi infert,quod
continet pietatem, per dictam rationem Baldi
dicta authentica,præterea,in fi.ubi ait rationem
eſſe,ne infęlix coniunx mendicare cogatur, & in
fert quod ex quo eadem ſubeſt ratio in dote par
6 ua, quę † in nulla,idem lex illa obtinet etiā,quan
do mulier eſt dotata, ſed parua dote, ſequitur
Alexand.numero quarto, dicens deciſionem eſ
ſe fundatam ſuper inopia,ne cogatur mendica-
re,& allegat Salic.Roman.& Caſtr. idem uoluit
Socin.dicto conſilio centeſimouigeſimoprimo,
numero quadrageſimoquarto,& ſeq.Corne. in
conſilio 249.columna ſecunda,uerſiculo,& cir-
ca hoc, uolumine tertio,ubi ait attēdi id ſolum,
an uxor cogatur mendicare,& ideo infert ad co
gnoſcendum ſi dos ad excluſionem uxoris a di-
cta quarta ſit parua, uel congrua attēdi debere,
an ſufficiat pro alimentis, quod ante uoluit Bar
bat.in conſ.75.nu.3.& hāc partem comprobat
latè Rolan. in conſ.24. num. uigeſimoſexto, &
ſeq.uolumine tertio,ubi infert quod locum ha-
bebit etiam in parua dote,quando nihilominus
cogeretur mendicare, Cęphal. in conſilio 244.
numero decimoſexto, & ſeq. ubi affirmat hanc
eſſe rationem finalem, Lancello. Gallia.in con-
ſuet.Alexan.in uer. ſolidos, quæſt.6.numero ui
geſimoſexto, inferunt ideo Doctores ꝙ uxor ha
7 bens patrem † diuitem,& uirum ēt locupletem,
licet ipſa laboret extrema inopia non habebit
quartam,quia alimenta poteſt conſequi a patre
ut uoluit Alex.d.auth.præterea,nu.u.ubi Dec.
nu.20.dicit cōem poſt Cor.ibi, quod ēt uoluit
Soci.d.conſ.121.nu.49.Cęphal.in d.conſ.144.
nu.20.Natta in conſ.648.num.13.Lancel.loco
prædicto. hæc autem ratio ceſſat quando mari-
tus legauit uxori alimēta,quia nō dicitur inops,
8 nec cogitur mendicare, ergo ceſsare † debet di-
ſpoſitio,l.adigere,§.quamuis,ff.de iure patron.
l.a Titio,ff.de uerb.oblig.l.1.in fi.ff.de donat.&
ſimili argumento utitur Dec. in conſilio 24. in
princ.quidquid enim conceditur propter ino-
9 piam,aut neceſſitatem ceſsat † auctis facultatib.
l.cura,§.deficientium,ff.de mune. & hono.l.his
honorib.§.pen.ff.de uacatio.mune. & generale
10 dictum limitatur, † & reſtringitur per rationem
ſecundū ſuā cauſam,ut inquit Ang. in l.obliga-
tione generali,ſuper gl. in uer.non fuiſſe,ff.de pi
gnorib.Natta conſ.546. nu.11. ſat.n.eſt quod
ſatisfiat cauſę propter quam lex fuit introducta.

Secundo in terminis, ꝙ ſtante legato alimen-
torum facto a marito uxor excludatur ab ipſius
quartę petitione,uoluit Io.Mar.Rimin.in conſ.
114. per totum,ubi plurib.mouetur fundamen
tis,& rationibus,ut apud eum uideri poteſt, ita
ne ſit neceſſe ſigillatim referre, & illum ſequi-
tur confirmando,& contrariis reſpondendo ar-
gumentis, Cęphal. in conſ.244.& tenendo hāc
partem nō obſtabit,ꝙ ſemel aperta uia ad quar
tam non poſſit minui,quia reſpondetur iam nō
poſse dici apertum, niſi concurrentibus quali-
tatibus a lege expreſſis inter quas ea eſt, quod
uxor ſit inops adeo,ut cogatur mēdicare: at ubi
ceſſat mendicitas non conceditur petitio quar-
tæ, qualitas autem a lege requiſita debet inter-
11 uenire,alias legi † non eſt locus,Bar.& Ang.in l.

2.§.diem,ff.quando teſtamen.aper.Bart.in l.pri
ma,§ ait prætor,ff.ne quid in flum. publi. Mar-
ſil.in l.ſi quis ne quæſtio.numero 154.ff.de quæ
ſtion. cum ſimilibus, & hoc ipſum eſt de quo
agimus,an ceſſante qualitate mendicitatis ceſſet
diſpoſitio, proinde non debet aſſumi pro uero,
quod lex ſimpliciter quartã tribuat,ex quo non
tribuit ſimpliciter, ſed ſub conditione ſi uxor ſit
inops, & cogatur mendicare, & aliud eſt quod
ſit ſimpliciter tale, uel quod ſit tale ſecundum
12 quid, & qualitas enti adiecta illud qualificat,†&
in diuerſa ſpecie reponit,Bar.in l.ſi quis poſthu
mo,§.ſi quis filium,& ibi Iaſ.nu.51.ff.de liber.
& poſth.c.ſtatutum,& c.canon.de electio. in 6.
Marſil.ſing.520.Bero.conſ.129.num.22.uol.1.
Crot.conſ.50.Gomeſ.in §.in perſonam, nume.
16.Inſtit.de action.Menoc.de arbit.iudic.quęſ.
13 21.nu. 13.& idem eſt in conditione, quæ† nihil
ponit in eſſe,niſi ſit purificata,l.cedere diem,ff.
de uerb.ſignific.l.pecuniam,ff.ſi cert.pet. & na-
14 tura cõditionis eſt,ut prius exiſtat, Bar.in l.qui
bus diebus,§.Termilius,ff.de cond.& demonſt.
Alexan.in conſ.119.columna prima, uolumine
primo,& conditionis adiectio facit quod res nõ
15 ſit eadem, † ſed diuerſa.l.prima,§.ſi quis ſimpli
citer,ff.de uerb.oblig.§.prętérea, Inſtit.de inuti
lib.ſtipulatio.Bart.in l.denũciaſſe,§.quid tamẽ,
ff. de adulter. probat Natta in conſ.363.nu.18.
textus autem in auth.præterea loquitur ſub con
16 ditione ſi laboret inopia, & conditio † denotat
cauſam, Bar.Imo.& Roma.in l.ſecunda, §.fina.
ff. de donatio. ubi quod ſignificat cauſam fina-
lẽ,atque ea ceſſante ceſſat diſpoſitio, Tiraquel.
in tracta.ceſſan.cau. limitatio. prima, nume.41.
cum igitur non ſimpliciter quarta deferatur uxo
ri indotatę, ſed ſub conditione ſi inops ſit,ceſſat
contrarium argumentum. nec mouet quod cau
ſam neceſſariam ſufficiat adeſſe eo tempore quo
requiritur,licet poſtea ceſſet:quia reſpondeo ve
rum eſſe id, ſed in facto non uerificari. cũ enim
maritus legat uxori,uel alimẽta,uel bona ex qui
bus poteſt alimenta percipere,tunc legatum ſta
17 tim † a die mortis teſtatoris acquiritur legata-
rio,l.a Titio,ff.de ſurt.notatur in l.prima, §. cũ
igitur,& §.in nouiſſimo.C.de cadu.tollen. pro-
inde cum uxori eodem tẽpore deferatur ius pe-
tendi quartam, & ius petendi legatum,non po-
teſt dici tempore mortis teſtatoris uxorem ino-
pem eſſe,uel etiam legatum, aut diuitias ſuper-
uenire poſt quæſitũ ius quartæ.in ijs enim, quæ
18 eodem tempore fiunt non datur prius, † aut po
ſterius,ut inquit Barto.loquendo de his, quæ fi-
unt in eodem inſtrumento,in l.contractus,C.de
fide inſtrum.& de teſtamento,l.quidã teſtamen
to,§.ante hæredis,ff.de hæred.inſtitu. Doctores
in l.3.§.prius, ff. de uulg. & pupil. & propterea
non dicitur prius quæſita quarta, quam lega-
tum alimentorum.

Et ſi dicatur: aduerte, quia dominium quan-
titatis legatę non tranſit recta uia in legatarium
19 licet † aliud ſit in dominio ſpeciei legatę,Barto.
in l.prima,numero duodecimo,verſ.tertio caſu,
ff de leg.1.& ibi eum ſequuntur alij,Bart.& alii,
in l.1.col.2.C.commun.de leg.Ruin.conſ.153.
nu.4.uol.5.Pariſ.in cõſ.77.nu.4.uol.2.Ripa in
d.l.1.nu. 54.ubi etiam Alcia. ff.de leg.1. reſpon-
deo quod,& ſi dominium quantitatis legatæ nõ
tranſeat recta uia in legatarium, tamẽ bene tran
20 ſit ius petendi ipſum legatum,& qui actionẽ†ha
bet, rem ipſam habere uidetur, l.qui actionem,
ubi Dec.& Cagnol.ff.de reg.iur.& ad excluſio-
nem quartæ ſufficit, quod officium iudicis com
petat, non actio, ut probant ſupracitati Docto-
res,qui dicunt quod denegatur quarta uxori ha
benti patrem diuitem, cum tamen filio aduer-
ſus patrem pro conſequendis alimentis non de-
tur actio,ſed officium iudicis, ut probaui ſuo lo-
co,Bart.in l.ſi quis a liberis,in prin.ff.de liber.a-
gnoſ.Dec.d.authen.præterea,num.20. & Soci.
21 d.conſ.121.numero 30.uol.4.dicit † quartam in
bonis ſecundi uiri non dari uxori,quæ põt quar
tam conſequi in bonis primi uiri, atque ita ſuffi
cit, quod habeat actionem, ex quo remedium
eſt ſubſidiarium,ſequitur Cęph. in d.conſ.244.
num.22.nec mouet ea glo.quæ uult, quod mari
tus teneatur quartam relinquere uxori,quia in-
telligi dẽt ſuppoſitis terminis habilib.id quod
uxor habeat quartam ſibi pro alimẽtis ſufficiat.
22 cum enim de uno † diſputamus cætera omnia
ſupponuntur habilia,§.in extraneis,Inſtit.de hę
red.quali.& differen.intelligi ergo debet, quod
in caſibus quarta uxori debetur, maritus tenea-
tur illam relinquere: at ubi maritus relinquit ali
menta nõ debetur quarta. ergo &c. eodem mo
do eneruatur textus in §. quia uero dudũ,in Au
then.ut lice.mat. & auię, quia ubi debetur quar
ta poteſt aſcendere ad centum libras, non au-
tem quærimus nunc quanta eſſe poſſit, ſed an de
beatur ubi habet alimenta. cum enim agitur de
quantitate pręſupponitur ſubſtantia,aliás non
23 daretur quantitas,ſeu † qualitas ſine ſubiecto, l.
nec ullam,§.ſi abſentis,ubi Ang.ff.de petitio.hę
red.l.Pomponius, §.finali, ubi Aret.in princ.ff.
de acquir.poſſeſ.Bald.in l.ſecunda, ff. de bono.
poſſeſ.ſecundum tabul.& in l.omnium,C.de te
ſtam.Ruin.in conſ.218.nu.14.uol.1.& dicit Bal.
in conſ.465.num.1.uol.4. quod uolens proba
re qualitatem debet prius probare ſubſtãtiam.
nec diſſimili collirio ſanatur argumentum addu
ctum a Pico, quod quarta cum ſit a lege taxa-
ta non poſſit minui, quandoquidem id uerum
eſt, quando taxatur, non tamen taxatur, niſi in
caſibus quibus debetur: unde cum non debea-
tur, quando uxor habet alimenta ex legato uiri
ceſſat obiectum,quod optime procederet ſi pręſ
ſupponeremus quartam deberi, ſed id eſt in
controuerſia, an debeatur. quare ſi ratione fo-
ret contendendum poſterior hæc opinio eſſet
amplectenda: ſed ex quo plures primam te-
nent difficile eſſet obtinere in iudicio, ideo Iaſ.
in dicta authentica,præterea,numero nono,ui-
dens euitari nõ poſſe quamplures illationes di
xit ſe tenere pro conſtanti ꝙ deciſio illius auth.
non ſit facta ob ſolam rationem alimentorum,
ſed etiam, ut recompenſetur præteritum ma-
trimonium, quæ tamen ratio nihil ualet, quia

daretur recompenſatio etiam, quando uxor nõ eſſet diues, ut ratio ſit generalis, & tamen textus diſponit contrarium, quia lucrum defert ſolum vxori inopi.

SVMMARIVM.

1 *Pœna pro feſtinatis nuptijs ſunt hodie ſublata.*
2 *Annus luctus dicitur primus, qui ſequitur mortem mariti.*
3 *Nominatio ducitur ab eo quod rationabiliter deberet fieri, licet non ſit factum.*
4 *Auguſtus dicitur Imperator ab augendo, licet aliquando minuat Imperium.*
5 *Iuſtitia dicitur quia ſuum cuiq; tribuat, licet aliquando auferat.*
6 *Vſus cõmunis loquendi attenditur in diſpoſitione teſtatoris, & illam interpretatur.*
7 *Verba intelligi debent demonſtratiue, non diſpoſitiue.*
8 *Subſtitutio facta filio impuberi, non reſtringitur ad tempus pubertatis.*
9 *Legatum coniuncta perſona factum non interpretatur ſtricte.*
10 *Qualitas cẽſetur adiecta gratia demonſtrandi, nõ reſtringendi in materia alimentorum.*
11 *Legatum alimentorum, non interpretatur ſtrictè, ſed largè.*
12 *Qualitas nominis determinans uerbum a quo diſpoſitio ſumit effectum reſtringit, & limitat diſpoſitionem.*
13 *Qualitas, quae eſt alienius effectus adeſſe debet tẽpore quo diſpoſitio ſortiri debet effectum.*
14 *Qualitas cenſetur eſſe cauſa diſpoſitionis.*
15 *Cauſa reſpiciens commodum, & honorem teſtatoris dicitur eſſe finalis.*
16 *Nuptiæ ſecundæ triſtitiam afferunt animæ mariti.*
17 *Vidua quando intra annum luctus nubit, lex de illius impudicitia ſuſpicatur.*
18 *Legatum factum ob cauſam determinatur ſecundum cauſam annexam.*
19 *Priuilegium peculio conceſſum ceſſat quando peculij ceſſat nomen.*
20 *Contrahens cum hærede uidetur intuitu qualitatis hæreditariæ contraxiſſe.*
21 *Contrahens cum iure uidetur reſpexiſſe ad ciuilitatem.*
22 *Iuramentum præſtitum perſonæ cum expreſſione dignitatis non obligat ceſſante dignitate in ea perſona.*
23 *Priuilegiũ Regi conceſſum, qui erat tunc dux ceſſat quando deſijt eſſe dux.*
24 *Qualitas legatarij declarat quid ueniat in legato.*
25 *Qualitas perſonarũ declarat diſpoſitionem quamlibet.*
26 *Expreſſum uidetur id quod fuiſſet expreſſum ſi partes de eo interrogatæ fuiſſent.*
27 *Odioſus teſtatori in dubio non uidetur innocatus.*
28 *Vxori relictum non debetur ei, quæ cum mala gratia diuertit.*
29 *Vxori relictum habetur pro reuocato ſi uxor uiro uiuente, ſed ignorante commiſit adulterium.*
30 *Vidua perdit legatum ſibi factum ſi nubit intra annum luctus.*
31 *Legatum uxori factum ſub mentione uiduitatis, uel luctus perditur per tranſitum ad ſecundas nuptias intra annum.*
32 *Indigno quod aufertur propter culpam cõmiſſam poſt mortem teſtatoris applicatur fiſco.*
33 *Fiſco non applicatur, quando indigno id aufertur quod fuerat relictum a teſtatore.*
34 *Vxor uidua ſi nubat intra annum luctus, an perdat legata ſibi facta a teſtatore.*
35 *Vidua tranſeundo ad ſecundas nuptias intra annum efficitur ingrata.*
36 *Infamis efficitur, & primum virum offendit, qui uiduam duxit in uxorem non elapſo anno luctus.*
37 *Legatarius priuatur legato, ſi intra annum luctus uxorem ducat a teſtatore relictum.*
38 *Nuptiæ ſecundæ duplici ratione prohibentur.*
39 *Argumẽtum a communiter accidentibus ſumptum eſt ualidum.*
40 *Voluntas teſtatoris præualet communi loquendi vſui.*
41 *Verba in dubio ſtant reſtrictiuè, non demonſtratiuè.*
42 *Subſtitutio pupillaris inducitur, quando de pupillari ætate ſit mentio.*
43 *Conditio uiduitatis adiecta primo legato uxori facto cenſetur etiam repetita in ſecundo.*
44 *Licentia nubendi conceſſa vxori, non extenditur ad nuptias contractas intra annum luctus.*
45 *Diſpenſatio pro uno impedimento conceſſa intelligitur dummodo aliam legem non offendat.*
46 *Licentia teſtandi conceſſa alicui intelligitur ſeruatis ſolemnitatibus.*
47 *Legatum coniunctæ perſonæ factum intelligitur ſtrictè, quando hæres quoque eſt coniunctus.*
48 *Legatum quantumuis fauorabile non extenditur contra tacitam, vel expreſſam teſtatoris voluntatem.*
49 *l. Mela, ff. de aliment. & ciba. lega. quomodo intelligatur.*
50 *Legatum alimentorum latè interpretatur, quando ſit pauperi.*

Quæſtio XXX.

QVI his diebus interrogatus ſi maritus reliquit vxori alimenta per annum luctus pręſtanda, an ea conſequi debeat etiam ſi intra annum ſecundas contraxerit nuptias. & dubium faciebat non, quia nubens intra annum luctus priuetur omni relicto ſibi facto a uiro, ut l. prima, C. de ſecun. nup. ubi Bal. numero ſexto, Alexan. ad Bar. Dec. numero decimo, & ſeq. & Ioan. Garron. numero 66. Picus ĩ l. Titia. §. Titia cum nuberet, nu. 166. ff. de leg. 2. Bero. conſ. 32. nu. 19. uol. 2. Boer. in deciſ. 186. per totum, nam illę pœnæ, tamquam impoſitæ

non

1 non fauore filiorum, † ſed ob nimiam feſtinan-
tiam ſublatæ per dictum Apoſtoli, & per Inno,
in capitulo finali, de ſponſa. ubi Hoſtien. Ioan.
And.Butr.Ancha.& alij,ſequitur Bar.in dicta l.
prima,in fi.C.de ſecun.nup. Bald. in conſ.366.
numero ſecundo, uolumine quarto, Abb. in c.
Eccleſia Sanctę Mariæ,columna ſecunda,de cō-
ſti. & ibi communem dicit Aret. Felin. numero
trigeſimoquinto, eam quoque dicit magis com
munem Ioan.de Garron.d.l.prima, num. 132.
v bi ait temerarinm eſſe cōtrarium tenere in con
ſulendo uel iudicando, & alios multos adduxi
in conſilio 135.numero 20. & ſeq. dubium au
tem faciebat, quia faciendo mentionem de an-
no luctus videtur teſtator uoluiſſe non reſtringe
re legatum ad tempus uiduitatis, ſed deſignare
primum annum, & ita potius uoluiſſe demon-
ſtrare tempus anni,quam reſtringere ad uiduita
2 tem.annus† enim luctus dicitur primus annus,
qui ſequitur a morte mariti, etiam ſi maritus
non lugeatur,ut probat tex.in l.liberorum, §. 1.
ff.de his,qui notan. infam.ubi dicit,quod pœna
vxori nubenti intra annum luctus impoſita lo-
cum habet etiam in ea, quæ maritum lugere nō
tenebatur,quia lex ſic denominando annum ha
buit reſpectum ad id ꝙ fieri ſolet,ſequuntur gl.
3 Bar.& alij,& denominatio† ſæpe fit ab eo,quod
rationabiliter fieri debet,non autem ab eo quod
de facto accidit, gl. in rubrica procem. Digeſto.
in uerbo, Auguſtus, ubi ait Imperatorem dici
4 ſemper Auguſtum, quia augere † tenetur, licet
aliquando minuat Imperium, ſicuti matrimo-
nium, licet aliqnando diuidatur, & iuſtitia di-
citur tribuere ſuum cuique,licet aliquando au-
5 ferat, † ſequitur Barto.ibi numero decimo, uer-
ſiculo, modo circa ultimam, Bal. numero deci-
mooctauo,& ſequuntur alij ibi, & ponunt Do-
ctores in procem.decret.præcipue But.& Abb.
numero vndecimo,ubi Apoſtil.idem Abb.in c.
1.de iudic. & plura exempla ponit Iaſ. in l. 2. §.
appellata, ff.ſi cert.pet. ſic ergo dicitur annus lu
ctus primus annus intra quem mulier rationa-
biliter deberet lugere uirum, licet aliquando
non lugeat.

Confirmatur quia ex uſu communi loquen-
di appellatur annus luctns, is qui ad lugendum
6 eſt uxori deſtinatus, ideo teſtator † uidetur lo-
quutus fuiſſe ſecundum communem illū uſum,
l.liberorum,§.quod tamen Caſſius, ff. de leg. 3.
l.Labeo,ff.de ſupellec.leg.infinitos citat Mant.
de coniec.ultim.uolun.libro tertio, titulo 8.nu.
1. & ſequen.

Tertio facit,qnia uerba cenſentur magis ap-
7 poſita demonſtratiuè † quam reſtrictiuè,aut di-
ſpoſitiuè,l.fin.§.Titia,ff.de lib.leg.Ioan.And.in
c.ſi pater,de teſtamen.in ſexto,ubi infert, quod
8 ſubſtitutio facta ſimpliciter filio impuberi † nō
reſtringitur ad tempus pubertatis, ex quo uer-
bum impuberis ſtat demonſtratiuè,ac ſi dictum
eſſet,qui nunc eſt impubes, Bart.in l.Centurio,
nu.31.ff.de uulg.& pupil.Alex. conſ.1.num.8.
uol.1.Rui.conſ.103.nu.21. & ſeq.uol.2. ubi ait
quod teſtator loquendo de filio ſuo muto,uide-
tur id dicere ad demonſtrationem, non autem,
ut limitet diſpoſitionē,& quod uerba in dubio
intelligantur poſita gratia demonſtrationis, nō
autem taxationis,uoluit Caſtren. in pulchro ca
ſu,in conſ.339.nu.3.vol.1.Dec.in cōſ.324.col.
1.uer.quarto facit,& in l.in toto iure, nu.16.ff.
de reg.iur.Becius in conſ.94.nu.9.in facto autē
propoſito facta fuit mētio de luctu ad deſignan
dum illum annū certum pro quo alimenta erūt
præſtanda,quam ad limitandum tēpus lugēdi.

Quarto hæc opinio obtinere debet,quia & ſi
legatum regulariter ſtrictè alias ſit interpretan
9 dum,tamen fallit,quando ſit coniunctæ† perſo-
næ,l.ſi ſeruus pluriū,§.fi.ff.de leg.1. Dec. in cōſ.
91.Gozad.conſ.132.nu.12.Socin.iun.in conſ.
98.nu.22.uol.1.Crot.conſ.14.num.21. Pariſ.
conſ.89.nu.22.vol.1.Bero.famil.quęſt.29.col.
2.Rol.in conſ.16.num.16. & 38.uol.3. Natta in
conſ.296.nu.6. & conſ.626.nu.20. Menoc. de
arbitr.iudic.quæſt.99.nu.15.Manti.lib.6. titu.
14.nu.23. & ſeq. ubi adducit etiam textum in l.
Aurelius,§.Titius teſtamento, ff. de liberat.leg.
ubi etiam contra filium hæredem ſit lata inter-
pretatio fauore legatarij coninncti,& dixi in cō
ſilio 72. numero 16. ubi etiam ſi fiat ab hærede
coniuncto.

Quinto in materia alimentorum, qnod qua
10 litas† cenſeatur adiecta demōſtrationis,nō limi
tationis cauſa, eſt tex.in l.Mela,in prin.ff.de ali.
& cibar.legat.ubi & ſi relicta ſint alimenta pue-
ro,uel puellæ, tamen ea adiectio non reſtringit
relictum ad tempus pubertatis, ſed tam quā ap-
poſita ad demonſtrandum perſonam, cui factū
eſt relictum determinatur perinde, ac ſi non eſ-
ſet appoſita, & alimenta uidentur relicta duran
te uita naturali.

11 Sexto cū agatur† de fauore alimentorū lega
tum debet extendi,non autem reſtringi,ut pro-
baui,ſupra in tit.quæ ſint alimento. priuileg.

Reſpondi tamen quod alimentorum lega-
tum expirauit cum primum uxor ad ſecūdas nu
ptias conuolauit, quia qualitas luctus adiecta
anno reſtringit diſpoſitionem,l.Titia,ff.de teſta
men.milit.l.2. ff. de au.& arg.leg.ubi probatur.
12 quod qualitas † nominis determinans uerbum
a quo diſpoſitio ſumit effectum reſtringit, & li-
mitat diſpoſitionem, & per illa iura hoc dixit
Bar.in l.ex facto,col.2.num.1.uer.ſecundo caſu
requiritur,ff.de vulg.ubi Imo.nu.1.in fi.& nu.2.
ubi dicit quod ceſſante qualitate ceſſat diſpoſi-
tio.& dicit Bal.in l.Titius, ff. de teſtamen.mili.
13 quod qualitas, † quæ eſt alicuius effectus adeſſe
debet tēpore quo diſpoſitio ſumere debet effe-
ctum, Felin.in conſ.25.nu.23.

Secūdo facit,quia relictum factum pro anno
luctus intelligitur quatenus tanto tempore lu-
14 geat,quia qualitas † cēſetur cauſa diſpoſitionis,
l.Lucius, la 1. ff.de fideicom.liber. & dixit Bald.
per illum textum,in l.centeſimis,§.ſi ita ſtipula-
tus,nu.... ff. de uerb.obli. quod ſi quid collatū
eſt in arbitrium hæredis, intelligitur quatenus
eſt hæres, & duret.

Tertio cauſa reſpiciens commodum, & hono

15 rem teſtatoris† dicitur eſſe finalis in legato, Bar.
in l.2.§.fin.num.1.ff.de donat.& ibi ſequitur Ca
ſtr. Ang.in conſ.124.nu.3.uerſ. præterea, Imo.
in l.Titia cũ teſtamento, nu.3.ff.de leg.2.Crau.
in conſ.243.nu.2.& 3. in caſu noſtro luctus an-
ni cenſetur cauſa legati, quia quod per annum
lugeat uxor concernit honorem mariti, & ſami
16 liæ, nam ſi contriſtatur mariti anima † per ſecun
das nuptias, quæ poſt annum contrahantur, ut
probaui in conſ.178.multo magis id fiet per ni
miam feſtinantiam, propter quam lex ſuſpica-
17 tur de impudicitia † uxoris, ut ponit glo.& Do
ctores, in l.prima, C.de ſecun.nupt. & in l.libe-
rorum, §.primo, ff. de his qui notan. infam. ſed
poſt ſecundas nuptias ceſſat cauſa legati. ergo
ceſſat legatum ipſum, l.cum tale, §. falſam cau-
ſam, ff. de cond.& demonſtr. l. qui tutelam, in
princ. ff.de teſtam. tute. alios citat Tiraquel. in
tract.ceſſan.cau.in prima par.num.121.Bero.in
conſilio 23.num.24. & in conſ.32. num.3.uol.
2.Cephal.in conſ.131.num.1.quinimo legatum
factum ob cauſam determinatur ſecundum cau
18 ſam † annexam, l.Scio, ff.de annu.leg. Bal.in l.1.
num.2.C.de legat.alios citat Manti.de coniect.
ultim.uolun.lib.6.tit.14.num.13.cum ergo per
tranſitum ad ſecunda uota ceſſet cauſa lugendi,
& luctus ipſe, ceſſare debet legatum.

Quarto quando aliquid conceditur propter
nomen, tunc extincto nomine ipſa quoque con
ceſſio extinguitur, l.fin. C. de inoff. teſtam. ubi
19 priuilegium † conceſſum peculio ceſſat, quan-
do ceſſat peculij nomen, & id hoc notat Salic.
numero ſecundo, Roder.in quæſtio. maioricat.
numero uigeſimotertio, folio mihi 873.alimen
ta igitur pro tempore luctus relicta non deben-
tur, quando ceſſauit tempus lugendi.

Quinto facit l.ſi proponas, §.primo, ff.de.in-
20 off.teſtam.ubi contrahens cum hęrede† uidetur
cum illo ratione, & intuitu qualitatis hæredita-
riæ contraxiſſe, & ibi Ang.adducit concordan-
tes, Dec.in conſ.283.num.8.uerſ.& hoc confir-
matur.ubi ſubdit inſpiciẽdum eſſe qua contem
platione actus fiat, Alcia.in conſilio 155.nu.8.
21 ubi infert quod contrahens cum ciue † uidetur
habuiſſe reſpectum ad ciuilitatem, Soci.in conſ.
34.in fi.uol.3.ubi arguit ex eo, quod Cardina-
lis in contractu dicatur locator, & Felin.d.conſ.
25.nu.23.ex eo quod in contractu dictum fue-
rat quod liceret conductoribus quandocunque
francare, concludit facultatem illam non com-
petere, poſtquam deſierunt eſſe conductores,
ſed extinctam eſſe, quia finita conductione ob
ſolutionis defectum ceſſat qualitas ſub qua fuit
contractum. infert ex hoc Abb.in c.ueritatis, nu
mero ſecundo, uerſ.aut ſimpliciter fuit pręſtitũ,
22 de iureiuran. quod† iuramentum præſtitum per
ſonæ expreſſæ cum nomine dignitatis non obli
gat in ea perſona ſi deficit dignitas, puta quãdo
dictum eſt Carolo Imperatori, quia intelligitur
iuraſſe intuitu dignitatis, capitulo venerabilem,
in fine, de electio. ubi iuramentum de obedien-
do Imperatori non obligat, quando per depoſi
tionem, uel aliter deſinit eſſe Imperator, & no-
tat Abb. ibi in ulti. notab. Natta in conſilio 19.
numero 8.& dicit Boſſius in titulo de Principe,
23 numero trecenteſimoquadrageſimoquarto, † ꝙ
priuilegium Regi Francorum conceſſum, qui
tũc erat dux Mediolani, ne ſubditi Mediolanen
ſes traherentur extra curiam, non habet locum,
quando Cæſar factus eſt dominus Mediolani,
quia conceſſio facta illi tamquam Regi fuit ex-
tincta quando res deſijt eſſe dux Mediolani. ſic
in præſenti caſu relictum factum uxori pro an-
no luctus cenſetur factum intuitu uiduitatis, &
luctus, eoque ceſſante extingui debet.

Sexto legatum factum uxori uiduæ intelligi
debet ea uiduitate durante, alias non conueni-
ret perſonæ, cum tamen legatum declaratur ex
24 † qualitate legatarii, Bald.in l.plenum, §. equi-
tij, ff.de uſu, & habitat. ubi ait, quod culcitræ de
de lectico non ueniunt in legato lecti facto uxo-
ri uiduæ, quia illæ non conueniunt uiduæ, idem
Bald.in l.prima, numero duodecimo, C.de leg.
Salic.in l.finali, numero ſexto, C. indic.uiduit.
tollen. Ripa in l.ex facto, §. ſi quis rogatus, nu-
mero decimotertio, in fine, ff.ad Trebellia. Man
tica de coniectu.ultim.uolun.libro ſexto, titu-
lo vndecimo, numero decimoſeptimo, & ex qua
25 litate † perſonarum declaratur quælibet diſpo-
ſitio, ut per Felin.in capitulo, cauſam quæ, co-
lumna tertia, uerſiculo, quinta declaratio, de re-
ſcrip. Cagnol.in l.quoties, idem ſermo, nume-
ro quinto, ff. de regulis iuris, Simõ de interpret.
ultim.uolunt. libro primo, interpret.ſecunda,
dubitatione 2.ſolut.7.nu.14.folio mihi 68.

Septimo nulli dubium quin per feſtinatas nu
ptias intra annum luctus contriſtetur, & offen-
datur teſtatoris anima, & uxor fiat ſibi odio-
ſa, nam hoc magis clarum eſt quam ut egeat
probatione, & ponunt Doctores, in l.prima, C.
de ſecun nup. & ſi teſtator fuiſſet interrogatus,
an uellet alimẽta dari uxori ẽt poſtquam nupſiſ
ſet, certe dixiſſet quod non, ergo nõ debemus in
telligere ꝙ uoluerit ẽt in tẽpus illud relinquere.
26 gloſ.fi.in fi.in l.tale pactum, ff. de pac.cum mul-
tis apud Tiraquel.in præfatio. l.ſi unquam, nu.
56.C.de reuoc.donat.alias cum mulier eo tem
pore ſit odioſa uiro, uidebitur ei quoque proſpe
27 ctũ fuiſſe, cum tñ odioſus teſtatori † in dubio nõ
cenſeatur uocatus, l.3.in fi. ff.de adim.leg.l.Lu-
cius Titius, ff.de leg.2.Alex.in conſ.138.nu.25.
uol.1.& facit quia relictum factum uxori nõ de
28 betur ei, quæ diuertit mala gratia, imo† uidetur
reuocatũ, gl.in l.uxori, vbi Bar.& Bal.nu.2.ff.de
au.& arg.leg. Manti. loco prædicto, li.12.tit.2.
nu.18.& tit.5.nu.3.in tñ aũt legatũ ex tacita uõ
lũtate teſtatoris interpretatur, ut habeatur pro
adẽpto, qñ uentũ eſt ad caſum ĩ quẽ teſtator nõ
29 reliquiſſet, ut in uxore, † quæ ignorãte uiro, illo
tñ uiuente, cõmiſit adulteriũ, ut per Glo.Bart.&
alios in l.fideicõmiſſum, C.de fideicõ.Bar.in l.1.
ff.de his quib.ut indign. Mant. d.tit.5. nu.7.&
pro hac parte faciũt authoritates illorũ, qui dĩc
30 ꝙ uxor contrahẽdo ſecũdas nuptias intra† annũ
luctus perdat legatũ ſibi factũ a uiro, gl.ĩ l.decre
to, C. ex quib.cau.infa.irrog. Bertac. ĩ reper.in

ver.

ver. uidua , col. 3. & licet cõis opinio videatur
in contrarium, vt latè examinat Io. de Garron.
in l.1.nu.68.vſq; ad 73.C.de ſecun.nup.Caual-
ca.de vſufr.mulie.relic.nu.113. tamen illud pro
cedit, quando in legato non eſt ſacta mentio de
ſecundis nuptiis, vel de anno luctus, at vbi de ui-
31 duitate ſacta eſt mẽtio, tunc aliud † eſt dicendũ,
vt ferè in terminis reſoluit Io. de Garron. in rub.
C.de ſecun.nup.nu.37. in caſu noſtro dictũ fuit
expreſsè de luctu, ergo non eſt dubitandũ, quin
teſtator ſecundas nuptias abhorruerit, & conſe
quẽter perdatur legatũ, & acquiratur non fiſco,
ſed hæredi: nã ſi pro culpa cõmiſſa poſt teſtato-
32 ris mortẽ fiſcus † auferat regulariter tamquã ab
indigno, Bar. in l.1.ff.de his quib. ut indign. Nat
ta, conſ.462. in fi. Manti.d.lib.12.tit.5.nu.21.ta
men fallit, quando priuatur eo, quod fuit relictũ
33 a teſtatore, † vt ponit Bar. in l.fi.ĩ fi. ff.de his, qui
bus, vt indig. præcipuè, quando offenſa eſt com
miſſa intra annum luctus, vti declarat Io.de Gar
ron.d.l.1.num.73. Caualcan.d.nu.113. in trac.
de uſufruc.mulie.relicto.

Octauò hæc ſententia procederet ſine aliqua
difficultate, ſi teneamus opinionem illam de
qua alibi tractauimus, quæ vult, quod mulier trã
34 ſiens ad ſecũda vota intra † annum luctus perdat
legata ſibi a viro relicta, quam tenuerunt Bald.
Rom. Alex. Iaſ. Socin. & alii, quæ opinio ſatis vi
detur vera non per rationem, qua illi adducun-
tur, quod ſcilicet maritus uolens non poſſit cõ-
cedere licentiam nubendi intra annum luctus,
ſed quia in dubio teſtator uidetᷣ ſentire de nup-
tiis contrahendis intra annum luctus, & quia
tranſeundo ad ſecundas nuptias ita feſtinanter
35 † efficitur ingrata, & conſequenter indigna cõ-
modo ſibi relicto, ex quo contriſtauit animã ma
riti, ut per Angel. & Bald. quos citat, & ſequitur
Alex. ad Bar. in l.1.C.de ſecun.nup. Io. de Gar-
ron.d.l.1.num.84.

Nonò concurrit coniecturata teſtatoris vo-
luntas, qui non cenſetur cogitaſſe malum euen-
tum nuptiarum intra annũ luctus, per quas ori-
tur ſuſpicio, ne vxor etiam uiuente marito inho
neſtè uixerit, & per quas anima mariti contriſta
tur, & offenditur exiſtimatio, & reprehẽderetur
a ſapientibus ſi expreſsè reliquiſſet alimenta, eo
quod intra annum cõtraheret ſecũdas nuptias,
& non eſt veriſimilis interpretatio, ꝙ relictũ fa-
ctum fuerit etiam in eum caſum, qui teſtatori
diſplicuiſſet, & præcipuè, quod voluerit exone-
rare uirum, qui poſt nuptias tenetur uxorẽ ale-
re, atque ita beneſacere perſonæ odioſæ, nam
etiam is, qui uxorem ducit intra annum luctus
36 dicitur offendere † primum uirum, & iure ciui-
li efficitur infamis. l.liberorum. §.notatur.ff.de
his, qui not.infam.cap.infames.§.porrò, in uer.
aliquando, tertia, quæſt. ſeptima, & ponit Ioan.
de Garron. in rub.C.de ſecun.nup. in pœna 29.
& in l.prima, in quarto notab. numero 13.C.
eodem titu. qua ratione aliqui uoluerunt, quod
37 talis efficiatur ingratus, † & priuetur relicto ſi-
bi facto a primo uiro, licet Garron. dicta l.pri-
ma, nume.77. teneat contrarium. his uero non
obſtat, quod annus luctus dicatur etiam, quan-
do maritus non eſt lugendus, l. liberorum. §.1.
quia reſpondeo, ibi id procedere, quia cum du-
plex ſit ratio propter quam ſecundæ nuptiæ pro
hibentur, licet una ceſſet: tamen, quia ſubſiſtit
38 alia prohibitio † ſuſtinetur, ut poſt Cin. Bald. Sa
lice. & alios in l.prima, C. de ſecun. nup. ponit
Barto. in dicto §.1. non autem mouetur textus
ex eo, quod ſit annus luctus, quia prohibitio le
gis reſpicit annum primum, & una ex rationi-
bus eſt, ut maritum lugeat, & quamuis aliquan
do ſumatur denominatio ab eo, quod fieri ſo-
let, uel debet, tamen in caſu noſtro conſtat ex
pluribus factam eſſe mentionem de luctu ad ef-
fectum taxandi, & limitandi, non demonſtran-
di, ut dictum eſt, & dicetur latius infra.

Secundò non obſtat communis uſus loquen
di, quia uerum eſt annum luctus, inſpecto com
muni uſu loquendi ſignificare primum, tamen
etiam ſecundum communiter accidentia, non
ſolent mulieres intra annum nubere, & ideo
quando teſtator fecit mentionem de anno lu-
ctus ſenſit, quod intra eum uxor duceret uitam
uidualem, quia ualet argumentum a communi
39 ter † accidentibus deductum, ut latè per Marſil.
ſingu.1. Reſpondeo etiam, quod illud procede-
ret niſi aliud ſuaderet uoluntas teſtatoris, de
qua ſupra dixi, & infra quoque ponam, nam uo
40 luntas teſtatoris præualet communi † uſui lo-
quendi, ut poſt Alber. uoluit Iaſ. in l.ſi pater, nu
mero 2. in fi.C.de hæred.inſti. Soc.iun.conſilio
126.numero 7. & 8. uolumine tertio, Manti.de
coniec.ultim.uolun. libro tertio, titulo octauo,
in fine.

Tertiò non obſiſtit, quod in dubio uerba cen
ſeantur potius demonſtratiuè quam reſtrictiuè
appoſita ſecundum Barto. in l. Centurio, nu-
mero 31.ff.de uulga. quia immo in dubio ſtant
41 reſtrictiuè. † uoluit glo. in l.cohæredi. §.cum fi-
lia.ff.de uulga. ubi Bald. Caſtrenſ. & Aret. repro
bant Barto. in loco ſupracitato, Ripa in l. pri-
ma, numero trigeſimonono, & ſequen.ff.de vul
42 ga. quia cum ſit mentio pupillaris ætatis † tunc
inducitur pupillaris ſubſtitutio, glo. magna, in
fi. in l.precibus.C.de impub. Doctores in dicta
l.prima, Socinus iunior, in conſilio nonageſi-
moquinto, numero decimoquarto, & decimo-
quinto, uolumine primo, & Bar. in dicta l.Cen-
turio, numero trigeſimoprimo, non negat, quin
per ea uerba includatur etiam pupillaris intra
tempora pubertatis, licet ſi moriatur factus iam
pubes contineat fideicommiſſariam, immo hoc
admittit, ut ex eius mente colligit Iaſ. ibi, num.
55. Caſtrenſ. in l.precibus, num.12. C.de impu.
Alexan. in l.2. in prin.num.26.ff.de uulg. alios
citat Manti.de coniectu.ulti.uol.lib.5.tit.7.nu.
21. Præterea totum facit uoluntas teſtatoris, ut
inquit Bar. in d.l. Centurio, nume.21. ubi dicit,
quod uerbum impuberi, ſtat etiam demonſtra-
tiuè, quando reſpicit exequutiuum uerbum, ſi
tñ uolũtas teſtatoris id ſuadeat, in caſu aũt no
ſtro dixerit, ꝙ teſtator uoluerit alimẽta uxori re
linquere poſt trãſitũ ad ſecũdas nuptias, q ſolet
uirum

virum etiam defunctũ cõtriſtare, pro quo facit,
quod voluit Caſtr.conſ.11.in fi.vol.2.vbi ait cõ
43 ditionẽ † uiduitatis adiectam primo legato vxo
ri facto cenſeri repetitam in ſecundo ex præſum
pta mariti voluntate, ſequitur Rui. conſ.84.nu.
9.vol.2.facit etiã quod voluit Io. de Garron.in
d.l.1.nu.78. C.de ſecun.nup.ubi dicit,quod li-
44 centia vxori a marito conceſſa†nubendi non ex
tenditur ad nuptias contrahentes intra annum
luctus,quia cum duobus modis offendatur ma-
ritus:Primo,quando vxor nubit poſt annum:Se
cundo vero,quando nubit intra annum,licentia
ſimpliciter conceſſa reſtringitur ad nuptias poſt
annum contrahendas,quia cum dicit,quod poſ
ſit nubere intelligitur dummodo aliam legem
45 †non offendat.l.ſi non lex.ff.de hæred.inſti.l.ut
gradatim.§.& ſi lex.ff.de mune.& honor.ſic etiã
licentia teſtandi alicui conceſſa intelligitur ſer-
46 uatis†aliis ſolennitatibus.l.ſi quando.ff.de inoſ.
teſtamen.

Non etiam aduerſatur quartum, quia etiam
factum coniunctæ perſonæ reſtringitur, quãdo
47 hæres quoque† eſt cõiuncta perſona,vt hic, Cor
ne.in conſ.155.col.2.vol.3.Cæpha.in conſ.14.
nu.21.in fi.Dec.conſ.46.nu.2.Crau.conſ.297.
nu.2.& 3.Zanc.in l.hæredes mei.§.cum ita,par.
1.nu.132.& ſeq.ff.ad Trebel.Manti.de coniect.
ultim.uolun.lib.6.tit.11.nu.23.immo multi vo
lũt,quod ſit ſpeciale in legato patri facto, quod
largè interpretatur,vt voluit Dec.conſ.92. Ga-
brie.conſ.98.nu.44.vol.1.ſed hoc ego non fir-
mo.reſpondeo etiam, quod legatum quantum-
uis ſit fauorabile, numquam tamen extendi de-
48 bet contra volũtatem†teſtatoris expreſſam, ſeu
tacitam.l.in conditionibus.ff.de cond.& demõ.

Ad l.Mela.ff.de alim.& ciba. leg.reſpondeo,
quod non habet locum, quando conſtat aliam
49 eſſe voluntatem teſtatoris, †vt ibi dicitur in ver.
aut ſi non apparet, & paulò ſupra dum dicit, ꝙ
alimenta debentur donec teſtator voluerit: hic
verò non eſt dubia, ſed certa teſtatoris voluntas,
ꝙ alimenta non pſtentur poſt ſecundas nuptias.

Poſtremò non reſiſtit, quod fauore alimento
50 rum fieri debeat lata interpretatio,† quia id pro
cederet, quando legatum eſſet factum pauperi;
non autem, quãdo diuiti. ſed melius dico, quod
eatenus extenditur donec patitur voluntas te-
ſtatoris, vbi verò uoluntas repugnat non fit ex-
tenſio.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus ſuper dote præſtitus non extenditur ad alimenta.*
2 *Aſſenſus eſt gratia, & diſpenſatio, & non regulatur a petitione.*
3 *Reſtitutio conceſſa ſuper principali, non extenditur ad intereſſe.*
4 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*
5 *Fideiuſſoris obligatio non extenditur ad intereſſe.*
6 *Delictum vnius non debet in altero puniri.*
7 *Pœna tenere debet ſuos authores.*
8 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis.*
9 *Acceſſorium inducitur, tollitur, & confirmatur inducto, ſublato, vel confirmato principali.*
10 *Acceſſorium videtur ineſſe principali.*
11 *Diſpoſitio facta ſuper principali trahitur ad acceſſoria.*
12 *Aſſenſus adhibitus ſuper ſorte extenditur ad fructus.*
13 *Aſſenſus trahitur ad omnia acceſſoria.*
14 *Obligatio bonorum facta pro principali trahitur ad vſuras.*
15 *Hipotheca conſtituta pro dote, trahitur etiam ad vſuras dotales.*
16 *Connexorum, & annexorum idem eſt iudicium.*
17 *Annexum ſequitur conditionem rei, cui eſt annexum.*
18 *Aſſenſus extenditur ad connexa, & annexa.*
19 *Connexa iudicantur pro vno.*
20 *Dos ſeruire debet oneribus matrimonij, & ad hoc datur.*
21 *Aſſenſus cenſetur adhibitus, ſecundum naturam, & qualitatem contractus, cui præſtatur.*
22 *Patris conſenſus contractui adhibitus ſuſtinet iudicium factum pro illius cõtractus exequutione.*
23 *Aſſenſus ſuper conſtitutione dotis præſtitus operatur pro reſtitutione.*
24 *Aſſenſus regulatur a contractu ſuper quo interponitur, & ſecundum illius naturam intelligitur.*
25 *Aſſenſus ſuper dote reſtituenda includit caſum, quando maritus vergit ad inopiam.*
26 *Aſſenſus non facit irreuocabilem actum, qui ſuò natura eſt reuocabilis.*
27 *Beneficium latiſſimè interpretatur.*
28 *Aſſenſus amplectitur omnia, quæ ſequũtur ex cõtractu ſuper quo fuit interpoſitus.*
29 *Aſſenſus præſtitus ſuper antecedenti; operatur etiam in conſequenti.*
30 *Aſſenſus ſuper matrimonio extenditur ad conſtitutionem dotis.*
31 *Argumentum a maiore ad minus eſt validum.*
32 *Ratio vbi eſt eadem ius quoque idem eſt.*
33 *Expreſſum cenſetur id, quod a contrahentibus dictum fuiſſet ſi de eo fuiſſent interrogati.*
34 *Aſſenſus extenditur ad ea omnia, quæ veniunt ſub finali ratione, & mente concedentis.*
35 *Aſſenſus durat, quatenus durat cauſa concedendi.*
36 *Aſſenſus pro dote extenditur ad alimenta, & vſuras dotales.*
37 *Hipotheca pro ſorte extenditur ad vſuras.*
38 *Obligatio facta pro dote extenditur ad alimenta dotalia.*
39 *Aſſenſus eſt ſtricti iuris, quando diſpenſatur contra regulas feudi, alias largè interpretatur.*
40 *Aſſenſus intelligitur aliquando, vt priuilegium, aliquando vero, ut beneficium, & ibi declaratur.*
41 *Aſſenſus eſt beneficium.*
42 *Aſſenſus eſt gratia.*
43 *Gratia largè interpretatur.*
44 *Beneficium latè interpretatur ſolum quoad expreſſa.*
45 *Expreſſum dicitur, quidquid ſequitur ab expreſſo.*

46 *Expreſſum dicitur, quod ex mente colligitur.*

47 *Aſſenſus trahitur etiam ad id, quod a lege ſubauditur.*

48 *Aſſenſus includit ea omnia, quæ virtualiter veniant.*

49 *Aſſenſus extenditur ad ea, quæ veniunt ex mente concedentis.*

50 *Aſſenſus eſt bonæ fidei, quando fuit præſtitus ſuper contracta bonæ fidei.*

51 *Gratia eſt bonæ fidei, quando ſit ſuper contractu bonæ fidei.*

52 *Aſſenſus ſuper dote eſt bonæ fidei.*

53 *Diſpenſatio eſt gratia etiam ſi ſit correctoria.*

54 *Diſpenſatio a iure ciuili dicitur indulgentia.*

55 *Diſpenſatio latè interpretatur, quatenus eſt gratia.*

56 *Aſſenſus etiam in materia rigoroſa includit caſũ, qui venit ex mente diſponentis.*

57 *Extenſio non dicitur, quando eadem militat ratio.*

58 *Diſpenſatio extenditur ad connexa.*

59 *Diſpenſatio etiam rigoroſa extenditur ad dependentia, & conſequutiua.*

60 *Diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate beneficiorũ extenditur etiam ad incidentiam.*

61 *Aſſenſus quoad expreſſa latè interpretatur.*

62 *Gratia eſt taxatiuè reſtricta ad expreſſa, latè interpretatur.*

63 *Reſtitutio conceſſa pro ſorte extenditur ad intereſſe fauorabile.*

64 *Vſuræ dotales propter moram commiſſam in nõ ſoluendo omni iure petuntur.*

65 *Reſtitutio conceſſa pro ſorte includit intereſſe, quod idem reputatur cum principali.*

66 *Maritus, qui diu tacuit non cenſetur remiſiſſe vſuras dotales.*

67 *Incluſio vnius non excludit connexa.*

68 *Incluſio vnius non excludit ea, in quibus eadem eſt ratio.*

69 *Pars continetur in toto.*

70 *Aſſenſus ſuper venditione feudi trahitur ad venditionem partis.*

71 *Aſſenſum concedens videtur cogitaſſe de eo, quod reputatur idem cum eo, quod cogitauit.*

72 *Fideiuſſio ſtrictam recipit interpretationem.*

73 *Fideiuſſor obligatur etiam pro vſuris, quando promiſit non expreſſa certa quantitate.*

74 *Fideiuſſor ſimpliciter acceptus cenſetur obligatus in omnem cauſam, quæ oritur ex natura contractus.*

75 *Fideiuſſor ſimpliciter acceptus obligatur etiam pro eo, quod accreſcit ex natura contractus.*

76 *Fideiuſſor pro ſcholari domum concedente obligatur etiam pro ſupelectili.*

77 *Aſſenſus ſimpliciter conceſſus extenditur ad omnem, qui includi poſſit ſub verbis.*

78 *Aſſenſus ad donandum extenditur ad donationem inter viuos, quæ ſit habitura effectum poſt mortem.*

79 *Indefinita in feudalibus æquipollet vniuerſali.*

80 *Indefinita æquipollet vniuerſali in ſtatutis non correctorijs ſi eadem militat ratio.*

81 *Aſſenſus præſtitus ſuper inſtrumento cenſetur præſtitus ſuper omnibus incluſis in inſtrumento.*

82 *Aſſenſus intelligitur, & declaratur ſecundum petitionem.*

83 *Reſcriptum intelligitur ſecundum ſupplicationem.*

84 *Reſponſio intelligitur ſecundum interrogationem.*

85 *Fideiuſſor obligatur etiam pro intereſſe, & alijs acceſſorijs, quando contractus eſt bonæ fidei.*

86 *Contractus a principio ſunt voluntatis, poſtea vero neceſſitatis.*

Quæſtio XXXI.

OBLIGATIO bonorum facta pro dote, an extendatur ad alimenta, cognitum eſt ex ſuperioribus: nunc videndum ſi aſſenſus conceſſus pro dote, extendatur ad alimenta. & Afflic. in cap. I mperialem, in 12.
1 notab. quæſtio. 8. dicit, † quod aſſenſus eſt ſtricti
iuris, ideo non extenditur ad alimenta, & eius deciſionem ſequitur Matin. Fre. de auth. Baron. li. 2. q. 20. per totam, vbi mouetur eadem ratione, quod ſcilicet ſtricta ſit interpretatio, vt ibi, nu.
2 8. Item, quia eſt quædã diſpenſatio, † & gratia, quæ nõ
regulatur a petitione, ſed a formalitate verborum, vt per Archid. & Butr. quem ipſe allegat, nu. 7. & per Bald. in l. fi. C. quan. prouo. non eſt
3 neceſ. vbi dicit, quod reſtitutio conceſſa † ſuper
principali trahitur ad intereſſe. l. fi. §. Lucius Titius. ff. de cond. iudeb. Item, quia dominus obli-
4 gando pro † ſorte cenſetur denegaſſe pro aliis. l.
vnica. §. ſin autem ad deficientis. C. de cadu. tol. l. tribunus. ff. de teſtam. milit. l. ait prætor. ff. de iudi. cap. nonne, de præſump. Vlterius dominus habetur loco approbatoris, & fideiuſſoris, at fi-
5 deiuſſoris † obligatio reſtringitur ad ſortem. l.
quæro, vbi glo. ff. loca. l. fideiuſſores magiſtratuum. §. pro Aurelio. ff. de fideiuſſor. Doctores in l. centũ Capuæ. ff. de eo, quod cer. loco Marſil. rub. ff. de fideiuſſ. num. 31. demum ſi extenderetur ad alimenta propter moram dominus pu-
6 niretur pro delicto † alterius contra l. non debet
alteri. ff. de reg. iu. pœna enim ſuos tenere debet
7 † authores l. ſancimus. C. de pœnis, & hanc par
tem tenuit quoque Burſa. in conſ. 103. num. 23. Sola in decre. Blanc. tit. de feu. gl. vnica, num. 19, par. 1. ſolio mihi 70.

Hæc opinio nunquam mihi viſa eſt vera, & ideo quamuis durum ſit aduerſus prædictorum ſententiam tenere, tamen amore veritatis nunquam mihi placuit, & contrariam exiſtimo veriorem, quod ſcilicet aſſenſus a domino præſtitus pro dote extendatur, & trahatur etiam ad alimenta, quæ occaſione dotis debẽtur, moueor primo, quia alimenta ſunt dotis acceſſoria, & cũ ipſa dote venit obligatio alẽdi vxorem, acceſſo
8 rium autem ſequitur † naturam ſui principalis,
cap. acceſſorium, de reg. iu. in 6. vbi ponunt omnes Doctores, Cagno. in l. cum principalis, ff. eudem titu. vbi ait procedere ſiue agamus de inducendo, ſiue de tollendo, ſiue de confirmando principali,

principali, quia acceſſorium inducitur, tollitur,
9 & † confitmatur ſecundum glo. Io. And. & Fran.
quos ipſe citat, & ratio eſt, quia acceſſorium in-
10 eſſe† ſemper videtur principali obligationi. l. ex
diuerſo. ff. de rei vend. & diſpoſitio facta de prin
11 cipali trahitur† ad acceſſoria. l. Aurelius. §. lega-
tum, & l. fi. §. fi. ff. de lib. leg. l. lecta, vbi Doctores
oēs. ff. ſi cert. pet. ꝑ hanc dixit Iſern. in cap. 1.
de alien. feu. pat. quod aſſenſus adhibitus ſuper
12 obligatione extenditur † ad fructus tamquam
acceſſorios, ſequitur Paris de Put. de feud. rein-
tegr. cap. 255. num. 7. alios citat Marin. Frec. d.
quæſtio. 12. nume. 8. vbi poſt Felin. ait, quod aſ-
13 sēſus trahitur ad† acceſſoria omnia, & facit, quia
obligatio facta pro principali debito trabitur
14 etiam ad intereſſe, † & uſuras, l. Lucius. ff. qui po
tio. in pigno. haber. Alex. in l. ſi cum dotem. §.
ſi autem in ſęuiſſimo. ff. ſolu. matrimo. ubi Bar.
& alij inferunr, quod bona obligata pro dote
cenſentur etiam obligata pro alimentis, & uſu-
15 ris dotalibus, † de quo latè Neguſan. de pignor.
in 4. mem. 2. par. nu. 47. & ſeq. vbi comprobat
multis modis, & latè agit Burſa. in conſ. 32. ferè
per totum, præcipuè, nu. 18. & ſeq.

Secundò, ubi alimenta, & vſuræ dotales non
poſſent dici acceſſorium, tamen negari non po-
teſt, quin ſint quid doti annexum, & connexū,
quia ſeparari quodammodo non poſſunt ab ip
16 ſa dote. at de annexis, † & connexis idem fieri de
bet iudicium, l. 3. § iudicio contrario. ff. de con-
traria actio. tute. Caſtr. in l. ſi quis. §. ratione. ff.
de eden. Felin. & Dec. in cap. translato, colum.
2. de conſtitu. plures citat Cagnol. in l. ſecun-
dum naruram, num. 1. ff. de reg. iu. ubi inſert ad
multas deciſiones, & annexum ſequitur ſtatum,
17 & conditionē† rei cui principaliter annectitur, l.
grege. ff. de leg. 1. l. peculium, in princ. ff. de leg.
2. Cin. & Bal. in l. etiam. C. de iure dot. Bar. in l.
ſi conueuerit. §. ſi unde. ff. de pigno. actio. aſſen-
18 ſus autem idem operatur circa† connexa, quod
ſuper principali. l. ſi de certa. C. de tranſactio.
Iſern. in cap. 1. colum. 5. qui ſucceſſo. tenean. vbi
dicit hoc procedere ex voluntate contrahentiū
ſequitur Marin. Frecia, d. lib. 2. quęſt. 3. nu. 5.
& quæſt. 5. nume. 5. vbi allegat Iaſ. ſic tenere, &
quod aſſenſus includat etiam cōnexa, voluit Pa-
ris de Put. de feud. reintegra. cap. 236. num. 7. &
19 ſeq. quia ubi duo ſunt connexa† iudicantur tā-
quam unum. l. hęredes palam. §. uno contextu.
ff. de teſtam. l. cum antiquitas. C. eod. tit. & hoc
etiam uoluit Camera. in cap. Imperialem, in 12.
conclu. folio mihi 464. de prohib. feud. alien.
per Feder. aſſenſus ergo præſtitus pro dote, ſuſti
nebitur etiam pro alimentis, quæ dotis occaſio
ne debentur.

Tertiò de natura dotalis contractus eſt, quod
20 deſeruiat oneribus matrimonij, & ad hunc † fi-
nem datur dos. l. vbi adhuc. C. de iure dot. Do-
ctores in l. ſi conſtante. ff. ſolu. matr. & inter one
ra matrimonij illud eſt præcipuè, quod alatur
uxor, ut ſupra dixi, aſſenſus autem præſtitus ſu-
21 per uno contractu † cenſetur ſecundum naturā,
& qualitatem illius adhibitus. l. ſi pupillorum.
§. ſi pupillus. ff. de reb. cor. Roma. in l. vſusfru-
ctus. ff. ſoluto matrimo. & hanc concluſionem
comprobat Paris de Put. dicto rracta. de ſeud. re
integra. capiru. 236. numero 2. ubi infert poſt
alios per eum citatos, quod conſenſus patris,
22 † cōtractui adhibitus ſuſtinet iudicium pro exe-
quutione illius contractus ſactum ſine ſuo con
ſenſu, & adhibitus in cauſa principali trahitur
etiam ad cauſam appellationis, & quod domi-
ni conſenſus ſuper matrimonio validat obliga-
23 tionem feudi, & quod aſſenſus † ſuper conſtitu-
tione dotis extenditur ad eiuſdem reſtitutio-
nem, & dicit Marin. Frecia, dicto libro 2. quæſt.
ſecunda, numero decimoquarto, quod aſſenſus
24 regulatur † a contractu ſuper quo interponitur
argumento l. ſi uno. ff. loca. & infert, quod aſſen
ſus prępſtitus pro reſtirutione dotium facienda
in omnem caſum, & euentum dotium reſtituen
darum exrenditur etiam ad caſum, quando dos
aſſecuratur propter uergentiam mariti ad ino-
25 piam, † quia propter fructus dotis diſtribuen-
dos inter vxorem, filios, & familiam ea cōſerua
tio concernit reſtitutionem, & infert etiam ad
alias deciſiones, & idem Marin. in quęſt. 10. nu.
6. dicens, quod aſſenſus regulatur ab actu ſuper
quo interponitur. l. fi. C. de pact. & infert, quod
26 per aſſenſum actus † ſui natura reuocabilis non
efficitur irreuocabilis, & dicit Camerar. in d. c.
Imperialem, in 7. concluſio. circa materiam ex-
tēſionis, ſolio 410. quod ſicuti ſtipulatio aſſumit
naturam actus ſuper quo interponitur, ita aſſen
ſus ſecundum illam regularur, & ſubdit hoc eſſe
notandum, quia minuti feudiſtę. hoc ignoranr.
amplectitur ergo aſſenſus ea omnia, quæ veniūt
in contractu, & ſunt ſecundum illius naturam,
& conſequenter etiam alimenta.

Quartò aſſenſus, qui a domino conceditur di
citur beneficium, vt probabo infra in reſolutio-
27 ne cōtrariorum, ergo debet fieri latiſſima † inter
pretatio. l. fi. ff. de conſti. princi. l. pen. ff. de don.
inter ui. & uxo. l. fi. C. de prępoſ. agen. in reb. lib.
to. l. ſancimus. §. exceprionem. C. de dona. ideo
conceſſo, uno venit omne cōſequutiuum illius.
Bald. & Claud. in l. 2. ff. de iuriſd. om. iudi latè
comprobat Caroc. in c. cum quid, in 1. par. §. ad
ſecundum de beneficiis, nu. 1. & ſeq. & quod aſ-
ſenſus amplectatur omnia, quę cōſequuntur ex
28 cōtractu ſuper† quo fuit interpoſitus, tenuit Ma
rin. Frec. d. lib. 2. q. 5. num. 5. vbi, quod includit
ea, quæ ſunt de ſequela. l. tutor rerum, vbi Bar.
ff. de adminiſt. tuto. & præſtitus ſuper antecedē
29 ti† operatur etiā in conſequēti. l. 1. §. item acqui
rimus, vbi Socin. & Iaſ. ff. de acqui. poſſeſ. & in-
fert, quod includit hæredem, & ante hoc voluit
Aſſlic. in d. c. 1. col. 4. qui ſucceſſo. tene. quem ci
tat, & ſequitur idem Frecia, d. lib. 2. quęſt. 2. nu.
10. vbi infert, quod pręſtitus ſuper matrimonio
30 † operatur in conſtitutione dotis, & ſuper pacto
operatur ſuper exequutione.

Quintò in alimentis militat eadem, imò ma-
ior ratio, quam in dote ipſa, quia dos datur pro
alimentis uxoris, & pro aliis matrimonii oneri
31 bus ſupportandis, & propter † quod vnūquod-
que

que tale illud magis, vt in auth. multo magis. C.
de ſacroſ. eccle. vbi autem eadem militat ratio,
32 † idem ius eſſe deber. l. illud. ff. ad leg. Aquil. &
certum eſt, quod ſi dominus fuiſſet de alimentis
interrogatus idem dixiſſet, ideo haberi debet
33 † pro expreſſo: ſecundum glo. in l. tale pactum.
ff. de pact. quæ locum obtinet in omni materia,
vt poſt alios inquit deci. Pedem. 64. in fi. Marſi.
in l. ſi quis viduam, num. 9. ff. de quæſtio. Rolan.
conſ. 97. num. 18. vol. 2. Tiraquel. in præfat. l. ſi
34 vnquam, num. 56. & aſſenſus ſuper uno † præſti-
tus extenditur ad id omne, quod ſub mente, &
finali ratione concedentis continetur, Camerar.
d. c. Imperialem, conclu. 4. ver. aliud eſt ergo, fo-
lio mihi 424. q̃a ſecũdũ eũ donec durat cauſa,
35 durat aſſenſus, † l. ſicut. §. ſed ſi p̃miſerit. ff. quib.
mod. pig. vel hipoth. ſolu. allegat communem
ſententiam, quę ſecundum eum a nullo fuit pon
derata, in c. 1. de beneſ. frat. & in c. 1. §. & quia, de
his, qui ſeud. dare poſſ.

Sextò in terminis noſtris eſt deciſio Camera.
in d. cap. Imperialem, d. conclu. 8. ver. ex quibus
hoc quoque colligo, ſolio mihi 407. & ſeq. vbi
reprehendendo Afflic. contrarium tenentem cõ
36 cludit, q † conſenſus pro dote adhibitus extendi-
tur etiam ad intereſſe, quod debetur pro retarda
ta ſolutione dotis, allegat Iſer. in conſt. in aliqui
bus, in ver. quintum decimum, col. 7. in fi. & col.
ſeq. & mouetur, quia dos, & intereſſe conſidera-
tur vt vnum & idem, non vt duo, c. cum ſingula,
de præben. in 6. c. dudum, de elec. eo. tit. & domi
nus cogitando de dote, cogitauit etiam de inte-
reſſe dotis, quod venit in conſequentiam. l. quã-
quam. ff. de ritu nup. l. ſi cui. ff. ſi ſeru. vend. ean-
dem ſententiam, quod aſſenſus conceſſus ſuper
dote datur quoq; ad intereſſe, tenuit Marin. Fre.
d. lib. 2. quæſt. 2. nu. 11. allegando Iaſ. Cur. iun.
& Neguſ. & in fi. dicit, quod concilium uigore
aſſenſus præſtiti ſuper reſtitutione dotis cuidã
mulieri cõceſſit aſſicurationem ſuper bonis præ
dictis etiam pro damnis, expenſis, & intereſſe, &
ſanè non poteſt diuerſa conſideratio dari, qua-
re magis reſtringi debeat cõſenſus domini, quã
37 hipotheca, & tamen hipotheca conſtituta † pro
ſorte includit intereſſe, & vſuras. l. Lucius. ff. qui
pot. in pign. habe. Burſa. latè conſ. 32. nu. 10. &
ſeq. vbi multos allegat, & bona obligata pro do
38 te cenſentur etiam obligata † pro alimentis dota
libus, Specu. in tit. de dona. inter vi. & vxo. §. ſor-
matis, vet. ſed nũquid bona viri, cum aliis apud
Neguſ. d. tract. in 4. mem. 2. par. num. 47.

Quibus ſic explicitis non obſtat, quod con-
trarium voluerit Afflict. nam pro hac parte ſtat
deciſio Iſern. quem ſequitur Camera. & hic de
veritate agimus quæſtionis, non de authoritate
tenẽtium eam. & dum dicitur, quod aſſenſus eſt
ſtricti iuris, aduertendum eſt, q tunc aſſenſus eſt
ſtricti iuris, q̃n dominus per illum aliquid con-
cedit, quod eſt contra ius commune feudorum,
39 vel contra naturam, & qualitatem feudi, † vbi cõ
ſentiendo nihil tradit, ſed tollit tantummodo
ſuæ voluntatis impedimentum, tunc feudũ non
dicitur diſpenſatio, ſed beneficium, & non inter-
pretatur ſtrictè, Martin. Lauden. in c. 1. in princ.
col. 2. de his, qui feu. dare poſſ. & melius cęteris,
quos viderim declarat Camer. in d. c. Imperia-
lem, in 2. conclu. ver. quod quidem argumentũ
folio mihi 344. & ſequẽ. vbi allegat ſic uoluiſſe
Bal. Martin. Laud. Claud. Seiſel. & Iaſ. ubi ponit
exemplum, quando conſenſit dominus, quod
baſtardus, uel uendatur feudum fœminei, tunc
ſtricta fit interpretatio, quia dicitur priuilegiũ,
ſed quando conſenſit ſimplici uenditioni, uel
obligationi, quæ ſecundum feudi naturam fieri
poteſt, ſed requirit domini conſenſum pro ſolo
domini intereſſe, tunc non dicitur priuilegium,
ſed gratia, & beneficium, & idem Camerar. in
conclu. 14. uer. tertio, quod aſſenſus, folio 502.
ubi dicit, quod aſſenſus duplici modo conſidera
40 tur: primo, † ut priuilegium, & diſpenſatio, uelu-
ti, quando conceditur ſuper inſtitutione baſtar
di, ſecundo modo, ut aſſentiendo tollatur obſta-
culum, & impedimentum, quod reſidebat in uo
luntate domini, & hoc caſu non eſt diſpenſatio,
nec priuilegium, ſed gratia, & beneficiũ, & hoc
ſecundo caſu non modo non interpretatur ſtri-
ctè, ſed latiſſimè accipitur, ideo Iſern. in c. Impe-
41 rialem, nu. 4. appellat beneficium, † & in cap. 1. §.
quid ergo, de inueſti. de re alie. facta, appellat
42 gratiam, † ponit Camera. locis prædictis, & Fre-
cia d. quęſtio. 2. num. 10. beneficium autem am-
pliſſimè interpretatur l. fi. ff. de conſtit. princ. &
43 dixi paulò ſupra. ſimiliter gratia latè † interpreta
tur, ut poſt Iſern. Abb. & alios concludit loquẽ-
do in aſſenſu, Camera. d. c. Imperialem, in 3. cõ-
clu. folio 348. ubi ait, quod eſt gratia, & debet
latiſſimè interpretari. in propoſito autem aſſen-
ſus nihil continet, quod ſit contra naturam, uel
legem feudi, ergo interpretari debet latè, non
ſtrictè.

Et ſi dicatur: aduerte, quod etiam beneficiũ
44 latè interpretatur ſolum, quoad expreſſa, † ſecus
autem quoad ea, quæ non ſunt expreſſa, quia in
eis fit ſtricta interpretatio, ut declarando d. l. fi.
inquit Iſer. in d. c. Imperialem, nu. 4. Camera. in
2. conclu. uer. ad hęc optimè facit, folio 345. &
in tertia conclu. in principio, folio 348. & addi-
tio ad Iſer. loco prædicto. reſpõdeo enim, quod
habetur pro expreſſo, quidquid ſequitur ab ex-
45 preſſo, † licet illud uideatur tacitum, Bar. in l. fi-
deiuſſor. §. meminiſſe. ff. de leg. 1. alios citaui in
conſilio 143. numero uigeſimo, ubi latè com-
46 probaui, & expreſſum dicitur, quod † ex mente
colligitur. l. prætor. §. primo, ubi glo. Bar. Bald.
Ange. Imo. Rom. Caſtr. Alexan. & Iaſ. ff. de ope.
no. nun. cum aliis per me adductis, eo conſilio
47 143. numero decimonono, & aſſenſus † trahitur
etiam ad id, quod tacitum eſt, ſed ſubauditur a
lege, ut per Iſern. in cap. primo, qui ſucceſſo. te-
ne. Camera. dicto cap. Imperialem, conclu. no-
na, uer. & uidetur dicendum, folio 436. & non
48 excluditur ab aſſenſu, † quod uirtualiter ſub aſ
ſenſu includitur, ut probat Iſern. in dicto capitu
lo, Imperialem, ſequitur Marin. Frecia, dicta quę
ſtio. 2. numero octauo, & ſeq. & quod ex men-
te concedentis uenit, illud uidetur expreſſum,
&

49 & incluſum in aſsenſu, † Iſern. in c. 1. colum. fi. de
feu. non haben. prop. natu. feu. & in dicto ca-
pit. Imperialem, num. 4. Camera. in 8. conclu. in
princip. ſolio 411. ubi dicit hoc procedere non
per viam extenſionis, ſed comprehenſionis, &
ad plura alia infert, vt per eum, & Marin. dicta
quæſt. 2. numero nono, poſt Iſern. Afflic. Capic.
& Loſred. dicit includi in aſſenſu, quidquid ve-
nit de mente concedentis non per uiam exten-
ſionis, ſed comprehenſionis, intereſſe autem, &
alimenta veniunt tacitè, & conſequutiuè ad do-
tem, & dominus non minus cogitauit de eis,
quam de ipſa dote, ideo facta expreſſione dotis
in aſſenſu videtur etiam facta de alimentis, & in
tereſſe eius.

Secundò principaliter reſpondeo ad id, quod
dictum eſt aſſenſum eſſe ſtricti iuris, quod pro-
cedit, quando apponitur ſuper contractu, qui
ſit ſtricti iuris, nam ſi apponatur in contractu
50 † bonæ fidei dicitur bonæ fidei, quia ut ſupra di-
ctum eſt, aſſumit naturam contractus, ſuper quo
conceditur, ita Camera. in dicto cap. Imperia-
lem, in ſecunda conclu. in princi. ſolio 342. ubi,
quod ſicuti ſtipulatio ita aſſenſus interpretatur
ſecundum qualitates contractuum, quibus ad-
hibentur, & ideo ſolio 345. ver. adhæc optimè
facit, inquit, quod & ſi gratia ſui natura latiſſimè
interpretetur, tamen fallit, quando adhæret cō
51 tractui ſtricti iuris, † & ponit rationem, quia do-
minus præſtando aſſenſum non transfert feu-
dum, ſed id facit uaſallus ſuo contractu, domi-
nus autem ſolum tollit impedimentum, quod
ſuberat reſpectu ſuæ perſonæ, quod antea di-
xerat in prima concl. ſolio 337. & hoc modò
in terminis reſpondet ad argumentum hoc idē
Camera. conclu. 7. in fi. uer. nec obſtat, ſi quiſ-
piam ſubtilis, ſolio 410. ubi ait, quod aſſenſus
52 ſuper dote præſtitus aſſumit † naturam bonæ
fidei, quia dotis contractus eſt bonæ fidei, §. fue-
rat, ubi Doctores, Inſtit. de actio. & aſſenſus ſe-
cundum eum regulatur a contractu, non autem
contractus ab aſſenſu.

Non etiam refragatur, quod aſſenſus ſit quæ
dam diſpenſatio, quia reſpondeo, quod etiam
53 diſpenſatio, † eſt gratia, quantumuis ſit corre-
ctoria ſecundum Abb. in cap. ad aures, col. fi. de
reſcrip. Are. in cap. at ſi clerici. §. de adulteriis,
colum. 7. de iudic. quod enim canonico iure di-
cimus diſpenſationem iure ciuili appellari in-
54 dulgentiā, † ut Bald. dicto §. de adulteriis, uer.
ſcias tamen, ubi etiam Dec. nume. 3. ideo ipſa
quoque diſpenſatio, quatenus eſt gratia uenit
55 † extendenda, Gemin. in capitu. 1. de fil. presbit.
Abb. in d. §. de adulteriis, ſequitur Camera. di-
cto cap. Imperialem, uer. quod quanto magis,
ſolio 493.

Secundò reſpondeo, quod etiam ſi eſſet di-
ſpenſatio rigoroſè, & ſtrictè intelligenda, ta-
men includeret etiam damna, intereſſe, & ali-
menta non per uiam extenſionis, ſed per uiam
comprehenſionis, ut ſupra dictum eſt, quia etiā
in materia correctoria, & odioſa includitur ca-
ſus, qui ex mente uenit diſponentis, ita propriè
56 loquendo de aſſenſu, † Camera. d. conclu. 8. in
prin. ſolio 411. non enim dicitur extenſio, quā-
57 do eadem militat ratio, ſed eſt declaratio, † &
interpretatio. cap. 1. de tempo. ordin. lib. 6. Ol-
dra. conſ. 185. in fi. dixi in conſilio 25. numero
39. at in alimentis eadem, ut dixi, immo maior
eſt ratio, quam in dote, ergo idem ius eſſe de-
bet.

Tertiò reſpondeo, quod etiam ſi diſpenſatio
regulariter non admittat extenſionem, tamen
58 fallit, quoad ea, quæ ſunt connexa, † uel annexa,
ut uoluit glo. notab. in c. quia in tantum, ubi no
tat Abb. de præben. ſequitur Iaſ. in l. 1. nume. 3.
C. de tranſac. dicit enim glo. prædicta, quod di-
ſpenſatio facta in uno trahitur ad omnia acceſ-
ſoria, & Abb. numero 4. dicit, quod & ſi ſtricti
iuris ſit, & ſtrictam recipiat interpretationem,
59 tamen extenditur ad conſequutiua, & † depēdē
tia, & ſubdit hoc dictum eſſe bene notandum,
& obliuioni numquam tradendum, & compro-
bat multis ſimilibus, & præcipuè ex eo, quod uo
luit glo. in cap. ſi quis clero 7. quæſtio. prima,
quod diſpenſatio conceſſa ſuper pluralitate be-
60 neficiorum cenſetur etiam conceſſa ſuper † reſi-
dentia, & eam glo: præter Abb. in loco prædi-
cto tenuerunt multi citati a Caroc. in capitulo,
cum quid, in 2. par. in prima ampliat. numero
6. & ſequen. ubi, numero decimotertio, dicit
hoc maximè uerum eſſe, quando agimus de di-
ſpenſatione fauorabili, qualis ea eſt quam tra-
ctamus.

Quartò dixi ſupra, quod caſus alimentorum
continetur ſub expreſſo caſu dotis, quia expreſ-
ſum dicitur, quod generalitate uerborum con-
tinetur, uel quod etiam uenit ſub eadem diſpo-
nentis. Ideo non eſt extenſio, ſed expreſſio,
nam etiam, quando ſtricta ſit interpretatio, id
intelligitur, quoad ea, quæ non ſunt expreſſa,
61 † ſed in expreſſis latiſſima ſit interpretatio, ut
poſt Iſern. in dicto capitulo, Imperialem, tenet
Camer. ibi, uer. nam huic ponderationi, folio
494. ubi ait, quod & ſi gratia ſuper materia ſtri-
cta ſit ſtrictè interpretanda, tamen hoc eſt ue-
rum in non expreſſis, nam in expreſſis latè inter-
pretatur, & ratio eſt, quia quoad expreſſa eſt
mera gratia, & non reſtringitur a natura rei cui
adhæret, & prædicta uera ſunt etiam, quando
62 gratia eſt reſtricta † ad expreſſa taxatiuè, ut per
Marin. Freciam, dicto libro 2. quæſtio. tertia,
numero 7.

Non etiam reſiſtit, quod reſtitutio in integrū
conceſſa pro ſorte non trahatur ad uſuras. l. h. §.
Lucius. ff. de cond. indeb. Nam illud procedit in
uſuris odioſis, quæ debentur propter moram, ſe
cus eſt in vſuris fauorabilibus, vt ſunt alimenta,
& intereſſe, quod debetur pro retardata dotium
63 ſolutione, hoc enim † tamquam fauorabile uenit
etiam in reſtitutione. ita limitat, & declarat Iaſ.
in d. §. Lucius, nu. 3. uer. unde reſponde, & in l. 2.
§. interdum, nu. 5. ff. de uulg. additio. ad Ang. in
d. §. Lucius, & quod uſuræ prædictæ ſint fauora-
64 biles probatur, quia omni iure † petuntur etiam
c. nouico, c. ſalubriter, de uſur. Barto. in l. at qui
natura,

natura,§.non tantum,ff.de neg. geſt. cum mul-
tis apud Rolan.in conſ.65.nu. 4. uol. 4. & dixi
ſuo loco in præſenti opere.

Secundo limitat Iaſ. in locis prædictis textũ
in contrarium allegatum,ut non procedat in u-
ſuris,quæ reputantur unum, & idem cum ſorte
65 principali,† ſed locum habeat ſolum, quando
ſunt quid diuerſum a principali debito,ſed iam
ſupra oſtendi alimenta, & uſuras dotales re-
putari pro uno cum ipſo debito dotium, &
hanc reſolutionem in propoſito innuit Camer.
d.conclu.7.circa finem,uer.quando aliud eſt,fo
lio 409.ubi diſtinguit inter intereſſe iuris diſpo
ſitione debitum,& pœnam pacti promiſſam, &
demum illud quod accedit ſorti tamquam ac-
ceſſorium.

Tertio reſpondeo, quod ille textus procedit
in uſuris titulo lucratiuo debitis,ſecus autem eſt
in uſuris debitis titulo oneroſo propter intereſ-
ſe paſsũ. diuerſimode enim iudicatur de uſuris,
quę loco intereſſe debentur,ac fiat de aliis,& iõ
licet in l.cum quidam,ff.de uſur.dicatur, quod
66 creditor,qui diu tacuit † uidetur uſuras odioſas
remiſiſſe,tamen aliud eſt,quando quis eſt credi-
tor de uſuris dotalibus, quia ex ſolo temporis
curſu cum taciturnitate non cenſetur illas remi
ſiſſe,ita Ang.in §.fuerat,nume.9. in fi.Inſti.de a-
ctio.Rom.conſ.517.Dec.in conſ.571.colu. fi.
uer.2. non obſtat,alios citat Rolan. d. conſ.65.
num.18.uer.ſecundo non obſtat,uol.4.& plures
ego citaui ſuo loco in hoc eodem tractatu, &
hæc reſpõſio eadem uidetur cũ prima, licet Iaſ.
non ita explicet, quandoquidem,ut dixi paulo
ſuperius, uſuræ dotales ſunt fauorabiles, non
odioſę.

Minus aduerſatur,quod dominus conceden
do aſſenſum pro ſorte uideatur denegaſſe pro
reliquis,argumento l. cum prætor, ff. de iudic.
quia omittendo alias limitationes, quæ multæ
ad dictam legem applicari poſſent, reſpondeo
67 non procedere quoad cõnexa† quia ea quoque
cenſentur incluſa,licet de illis non ſit facta men
tio,Corſet.ſingul. argumentum incip. tu habes
Meno.conſ.14.num.14.alimenta uero diximus
habere cum dote connexitatem.

Secundo reſpondetur non eſſe locum obie-
68 cto, quando eadem ratio † militat in caſu omiſ
ſo,quę concurrebat in incluſo,gl.in d.l.cum prę
tor,Gerard.ſing.7.Dec. in c. ſecundo requiris,
num.21.Menoc.conſ.14. nume.14.uer. quarto
non procedit,Becius conſ.42.nu.16.in alimen
tis autem eadem ſi non maior cadit ratio quam
in dote.

Tertio dico,quod ex quo alimenta reputan-
tur unum,& idem cum ſorte principali,ſatis di-
cuntur incluſa in aſſenſu conceſſo ſuper dote,
quamuis de eis nihil expreſſe dictum fuerit,quia
69 † in toto continetur etiam pars,l. ſi quis cum to
tum,ff.de exceptio.unde Iſern. & Aluar. in cap.
Imperialem,de prohib.feud.alie.per Feder. di-
70 cunt aſſenſum† præſtitum ſuper uenditione ſeu
di procedere etiam in parte uendita,Frecia d.q.
2.num.9.quando autem acceſſorium ſtat, ut u-
num cum principali, tunc dominus cogitando
71 de † uno uidetur etiam cogitare de alio,Came-
rar.d.conclu.7.in fi.uer.ex quibus hoc quoque,
folio 408.

Quod uero dicitur obligationem fideiuſſoris
non trahi ad intereſſe non uidetur facere ad pro
poſitum, quia dominus non contrahit, nec ſe
obligat, ſed ſubtrahit impedimentum, quod
alienæ obligationi obſtat, ut ſæpius dictum eſt.

Secundo reſpondeo, quod ideo non fit ex-
tenſio in fideiuſſore, quia iam alienam ſuſcipiat
72 obligationem.† ſtrictè intelligitur eius obliga-
tio.lege,blanditus,C.de fideiuſſor.l.ſtipulatio-
num aliæ,§.ſatis acceptio. ff. de uerborum obli.
Dec.in conſ.193.num.3.Cur.iun. conſ.36. nu.
5.Natta in conſ.202.num.5.Rolan.in conſ.58.
num.20.uol.1.& ante eos Bald. in conſ.106.in
fi.uol. 2. aſſenſus autem, quia aſſumit naturam
actus ſuper quo interponitur,non eſt ſtricti iu-
ris, quando adhibetur contractui dotali, qui ut
dixi eſt bonæ fidei, & ideo extenditur etiam ad
intereſſe,& uſuras dotales.

Reſpondeo tertio tunc fideiuſſorem non te-
neri ad uſuras,& alimenta,quando fideiuſſit ha-
bito reſpectu ad certam quantitatem ſortis, pu
ta pro centum:ſed ubi ſimpliciter,& ſine deter-
73 minatione † quantitatis intercedit tunc obliga-
tur etiam ad uſuras, & hoc modo intelligendus
eſt textus in l.fideiuſſores magiſtratuũ, in prin.
& §.1.ff.de fideiuſſo.glo.in l.quęro,in prin.ff.lo
ca. ita reſpondet Neguſan.de pign. in 4. mem.
2.par.num.48.& 55.& hoc eſt ſecundum regu
74 lam,quæ uult quod fideiuſſor† ſimpliciter acce-
ptus intelligatur obligatus in omnem cauſam,
quæ oriri poteſt ex natura negotii, l. quæro, ff.
loca.l.ſi ſeruum,§.nunc uideamus,l. mora rei,ff.
de uerb.oblig. & melius in l.ſi quis pro eo,§. ſi
numos,ubi notant Alber.& Caſt.ff.de fideiuſſo.
Florian.in l.ait lex,num.2.ff.ad leg.Aquil.Caſt.
conſ.23.col.3.in fi.uol.1.Crau.in conſ.45.nu.
6.Boer.deciſ.314.num.4.ubi uult quod fideiuſ-
75 ſor teneatur etiam pro eo quod † acceſſit obli-
gationi,quando fuit ſimpliciter acceptus, & eſt
tex.in l.ſi ab uno,ff.ut lega.nom.cauea.quem ſin
gularem dicit Rom.ſing.154.ad idem eſt tex. in
l.amiſſi,§.fideiuſſores,ubi glo.in uer. dotis,ff.de
76 fideiuſſor. ubi fideiubens pro ſcholari † condu-
cente domum obligatur etiam pro ſupellectili
Rom. ſing. 150.& ibi addit. Marſil. dicta rubr.
ff.de fideiuſſor,num.95.& ſeq. & quidquid du-
bii ſubeſſe poſſit in fideiuſſione,id omne ceſſat in
aſſenſu, quia præſtitus intelligitur in omnem
caſum, qui includi poſſit uerbis,licet ſimplici-
77 ter ſit conceſſus, † ut declarat Camerar. loco
ſæpiſſimè citato, concluſ.3.folio 349.ubi pro-
bat quod licentia donandi feudum includit
etiam donationem inter uiuos factam, quæ ta-
78 men effectum ſortiatur † ſolum poſt mor-
tem, quia appellatione donationis, uenit om-
nis donatio ſicuti conceſſa ad uendendum
amplectitur omnem uenditionem, quidquid

Vuu enim

enim tenuerit Socin. in conſ. 278. num. 6. uol. 1.
quem ſequitur Rolan. conſ. 80. nume. 51. uol. 1.
79 Indefinita† etiam in feudalibus æquipollet uni-
uerſali ſecundum Iſern. in cap. 1. nu. 3. de capit.
qui cur. uend. ubi ait, quod uendens baroniam
uidetur omnia uendere ex quo Indefinita æqui-
pollet uniuerſali, Camerar. d. c. Imperialem, con
cluſ. 8. ver. hinc etiam videmus, folio 419. ubi di
cit eſſe quoque de mente Bal. & ſubdit procede
re, quoad ea, quę ſub expreſſis compræhendunt,
& quod Socin. errauit amore pecuniæ, & certè
Socini concluſio eſt nimis generalis, nam uide-
mus, quod in ſtatutis quoque quæ regulariter
ſtrictè, & propriè interpretantur indefinita ęqui
80 pollet uniuerſali† ſi cadit eadem ratio, & mate-
ria ſtatuto incluſa non eſt correctoria, aut odio-
ſa, ut per Bar. in l. omnes populi, nume. 57. ff. de
iuſtit. & iu. Bald. in l. fi. §. in computatione, nu.
17. C. de iure deliber. ubi uult, quod in ſtatuto
tunc indefinita æquiualeat uniuerſali, quando
etiam æquiualeret in iure communi, ſequuntur
Bal. Ang. Dec. Cur. iun. Nell. & alii citati a Di-
da. Var. reſolu. li. 1. c. 13. numero 8. uer. 4. hinc.
deciſ. Pedem. 168. nume. 21. ubi allegat Bero. &
Grat. alios citat Becius conſ. 51. num. 15. melius
igitur eſt in feudis diſtinguere prout in ſtatutis,
quia licet in feudis regulariter ſtricta fiat inter-
pretatio, tamen ſæpe feudum continet gratiam
& beneficium, uti diximus de aſſenſu. compro-
bantur autem prædicta, nam quando inſtrumen
tum dotis producitur in quo bona feudalia ſunt
81 obligata ſi petitur aſſenſus † cenſetur præſtari
ſuper omnibus contentis in inſtrumento, quia
de omnibus ibi incluſis iudicatur tamquam de
uno. ita determinat Iſern. in cap. 1. qui ſucceſſo.
tenean. quem citat, & ſequitur Paris de Put. de
reintegrat. feud. cap. 236. num. 8. & ſeq. & decla
rat Camerar. d. concluſ. 2. uer. quamobrem di-
xit, folio 343. ubi tamen limitat, quando uti de
Neapolitano ſtilo fieri cōſueuit, apponitur clau
ſula, præterquam quoad expreſſa, & hoc modo
quidquid idem Marin. dixerit in d. quęſtio. 20.
82 num. 7. aſſenſus declaratur, † & intelligitur ſecū
dum petitionem tantum, Iſer. Par. de Put. d. c.
83 236. num. 9. & 16. & eſt regulare quod† reſcri-
ptum intelligatur ſecundum ſupplicationem
Bal. in c. inter dilectos, in uer. cæterum, ibi ex for
ma petitionis, extra de fide inſtrum. Alex. conſ.
84. num. 7. uol. 1. & procedit etiam in iis quę ſtri
ctè interpretantur, ut in ſtipulatione in qua re-
84 ſponſio † intelligitur ſecundum interrogationē
ut in §. pręterea, Inſtit. de inutil. ſtipul. & indefi-
nita principis reſponſio aptari ſemper debet ad
petitionem, quantum fieri poteſt, Ale. conſ. 57.
num. 11. uol. 5. pluries citat Becius conſ. 55. nu.
4. & ſeq. ubi refert Gozad. loqui etiam in priui-
legio. ſaluari autem poteſt Frecia, quando in aſ-
ſenſu adeſt clauſula quoad expreſſa tantum, a-
lias maledicit, quod aſſenſus non intelligatur ſe
cundum petitionem, & ab ea non recipiat inter
pretationem, ut dictum eſt.

Quarto reſpondetur quod etiam acceſſiones
ueniunt in contractu fideiuſſionis, quando fide-
85 iuſſor adhibetur in contractu, † qui eſt bonę fi-
dei uti ſupra diximus eſſe contractum dotalem.
nam fideiuſſio ſicuti etiam ſtipulatio intelligitur
ſecundum naturam contractus cui adhibetur.
ita declarat Neguſan. de pignor. in 4. mem. 3.
par. numero quinquageſimoſexto, & ſeq. ubi
cōcludit, quod fideiuſſor ſimpliciter intercedēs
tenetur etiam pro uſuris iudicis officio debitis
pro dote, uel alio contractu, qui ſit bonæ fidei,
& eius reſponſionem in propoſito noſtro ap-
probat, & communem dicit Camerar. d. con-
cluſ. 7. in fi. uerſ. nec obſtat quod cumulauit, &
ſubdit eſſe notandum.

Vltimo non mouet quod ſi conſenſus exten-
deretur ad alimenta dominus puniretur pro cul
pa, & mora vaſalli, quod eſſe non debet. ſed re-
ſpondeo non poſſe hoc caſu dici quod plectatur
dominus pro alterius delicto, poſtquam ipſe cō
ſenſit feudum obligari pro contractu vaſalli,
86 contractus † enim a principio ſunt uoluntatis,
poſtea uero neceſſitatis, lege, ſicut, ff. de actio. &
oblig.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum dominium tranſit in fiſcum in crimine læſæ maieſtatis poſt accuſationem porrectam.*
2 *Adminiſtratio interdicitur in crim. læſæ maieſtatis a die cogitati delicti.*
3 *Voluntas inſtiente retenta nihil operatur.*
4 *Cogitationis pœnam nemo patitur præterquam in crimine læſæ maieſtatis.*
5 *Dominium bonorum hæretici tranſit recta uia in fiſcum a die commiſſi delicti.*
6 *Adminiſtratio bonorum hæretici interdicitur a die delicti commiſſi.*
7 *Hæreticus nullum omnino actum iuris ciuilis facere poteſt.*
8 *Nemo plus iuris in alium transfert, quam ipſe habeat.*
9 *Filij eius qui commiſit in maieſtatem principis deberent mori.*
10 *Ali nemo debet ex bonis, quæ ſibi auferuntur ob delictum.*
11 *Paupertas extrema dicitur quando a nullo debentur alimenta.*
12 *Alienationis prohibitio non includit eam, quæ fit ex neceſſitate.*
13 *Prohibitio alienationis facta a lege, homine, uel ſtatuto non includit neceſſariam.*
14 *Neceſſitas facit licitum, quod alias erat illicitum.*
15 *Neceſſitas continet impoſſibilitatem.*
16 *Neceſſitas nulla maior eſt fame.*
17 *Debitor rectè ſoluit ſuo creditori pendente accuſatione.*
18 *Reus pendente accuſatione poteſt ſoluere ſuo creditori, uel dare bona in ſolutum.*
19 *Fiſcus tenetur filiam delinquentis dotare etiam in crimine læſæ maieſtatis.*

20 *Pater*

20 *Pater delinquens ſi filiam dotauit pendente iudicio ſuſtinetur actus.*
21 *Filij ſunt alendi ex bonis patris condemnati.*
22 *Reus delatus poteſt uendere pro ſe alendo, & defendendo.*
23 *Defenſio eſt de iure diuino, naturali, & ciuili.*
24 *Poſſeſsio bonorum non aufertur delinquenti in crimine læſæ maieſtatis niſi poſt ſententiam.*
25 *Reus pendente accuſatione exigit fictus, & canones ſibi debitos.*
26 *Ratione ceſſante ipſa quoque ceſſat diſpoſitio.*
27 *Neceſsitatis cauſa conceſſum non extenditur ultra quam ipſa neceſsitas extendatur.*
28 *Dare in ſolutum non poteſt, qui non habet rerum ſuarum adminiſtrationem.*
29 *Alimenta reo non debentur niſi lite pendente.*
30 *Alimenta poſt latam ſententiam condemnatoriam reuocantur nulla facta pretij reſtitutione.*
31 *Alienatio pro alimentis facta poſt ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, eſt nulla.*
32 *Alienationes factæ poſt ſententiam pro debito neceſſario ſunt ualidæ.*
33 *Reſtitutio facta ab hærede qui repudiauit non poteſt impugnari a ſubſtituto uulgari, ſi erat reſtituenda.*
34 *Facta multa tenent, quæ fieri prohibentur.*
35 *Captura nulliter facta non retractatur ſi conſtat de debito.*
36 *Tenuta nulliter conceſſa non retractatur ſi erat concedenda de iure.*
37 *Circuitus ſunt euitandi.*
38 *Rationes plures quando concurrunt, non ſufficit unam tolli.*
39 *Duo ſi obſtant, uno ſublato remanet alterum.*
40 *Ratio naturalis non minus debet mouere, quam lex.*
41 *Datio in ſolutum facta uero creditori ab inquiſito ſuſtinetur.*
42 *Alienatio facta a reo delato poſt ſententiã eſt nulla.*
43 *Minus reſtituitur ad rem uenditam iuſto pretio quando non expediebat ſibi illam uendere.*
44 *Intereſſe quando ceſſat nemo auditur.*
45 *L. ſi patronus, § fi. ff. ad Trebellian. quomodo intelligatur.*
46 *Capturam iniuſtam non tenetur iudex confirmare.*
47 *Tenutam nullam iudex non tenetur confirmare.*
48 *Circuitus non ſunt euitandi, quando aliqua ſubeſt utilitas.*
49 *Exequutio nulliter facta non retractatur niſi oblato debito.*
50 *Nullitatem exequutionis allegans tenetur ſoluere debitum.*
51 *Datio in ſolutum facta pro maiori ſumma, quam ſit debitum non retractatur niſi ſoluto integro debito.*
52 *Retineri non poteſt una res pro alia.*
53 *Retentio conceditur quando res peruenit ad creditorem ex cauſa illius debiti pro quo retinetur.*
54 *Creditor ſecundus, non reuocat pignus alienatum niſi ſoluto eo quod emptor tradidit primo creditori.*
55 *Retentio conceditur creditori pro ſuo credito, quando ſecundus creditor uult rem ab illo emptam auocare.*
56 *Creditor accipiens in ſolutum rem ſibi obligatam extinguit creditum.*
57 *Retentio conceditur ei qui ſua pecunia debitoris abſentis pignus liberauit.*
58 *Officium iudicis competit, quod ex re mea quis factus eſt locupletior.*
59 *Officium iudicis competit, quando actio defecit.*
60 *Fiſcus reuocans alienata poſt ſententiam, pendente tamen appellatione ſoluit pecuniam, quæ uerſa eſt in alimenta damnati.*
61 *Alienatio facta pro alimentis a reo pendente appellatione ſuſtinetur, ſed ratractatur*, confirmata exinde ſententia.*
62 *Reo licet irreuocabiliter pro alimentis alienare poſt latam ſententiam, ſi tamen pendet appellatio.*
63 *Appellatio dicitur tiriaca aduerſus iudicis uenenum.*
64 *Appellatio dicitur defenſio.*
65 *Appellatione pendente ea omnia fieri poſſunt, quæ permiſſa erant lite pendente.*
66 *Appellatione pendente licet poſſeſſori ſuam continuare poſſeſsionem.*
67 *Alienatio facta a reo appellatione pendente ſuſtinetur ſi in cauſam alimentorum poſt ſententiam facta ſit.*
68 *Litigioſa res poteſt alienari ex cauſa neceſſaria.*
69 *Appellatione pendente permittuntur ea, quæ tendunt ad faciliorem exitum appellationis.*
70 *Appellatione pendente expediri poſſunt omnia quæ dilationem non patiuntur.*
71 *Appellatio cauſam reducit ad eum ſtatum, in quo erat ante ſententiam.*
72 *Paria ſunt ſententiam non eſſe latam, uel appellatione ſuſpenſam eſſe.*
73 *Bart. in l. poſt contractum, num. 15. ff. de donat. reprobatur.*
74 *Paria ſunt pendente appellatione, uel durare tempus ad appellandum.*
75 *Alienatio facta a reo lite pendente, non ualet niſi conſtet de uero debito.*
76 *Confeſsio in prohibitis non probat.*
77 *Iuramentum non ualidat confeſsionem in prohibitis.*
78 *Datio in ſolutum facta uero creditori a reo lite pendente non ualet, niſi facta pro iuſto pretio.*
79 *Datio in ſolutum reuocatur in totum quando facta eſt pro maiori ſumma, quam ſit debitum.*
80 *Datio in ſolutum non reuocatur, quando non eſt erratum in quantitate debiti, ſed res data eſt quæ eſt maioris ualoris.*
81 *Datio in ſolutum facta a parte de re, quæ eſt maioris ualoris, quam fuerit æſtimata in nullo reuocatur.*

82 *Alienatio, quæ ex cauſa permittitur contra iuris regulas ſuſtinetur quatenus extenditur cauſa illa.*

83 *Datio in ſolutum facta a iudice de re maioris ualoris, quàm ſit debitum nõ uitiatur in totum, ſed illud plus reſtituitur debitori.*

Quæſtio XXXII.

MVLTI sũt caſus, quib. alienatio ipſo iu
re interdicitur, imo & adminiſtratio
rerum propriarum, præcipue, quando
pœna imponitur ipſo iure, & facto a die com-
miſſi criminis, ut in crimine læſæ maieſtatis hu-
manæ per tex. in l. quiſquis, C. ad leg. Iul. maieſ.
1 etiam antequam accuſetur, † Odofred. in l. eorũ
patrimonia, col. 2. nu. 7. C. de iu. fiſ. lib. 10. imo
interdicitur adminiſtratio a die nedum perpe-
2 trati, ſed etiam cogitati criminis, † ut probat tex.
in d. l. quiſquis, §. emancipationes. ibi quo pri-
mum memorati de ineunda factione, & ſocieta
te cogitarunt, quem ad hoc ponderat Gigas, de
crimi. læſæ maieſt. lib. 2. tit. de pœnis commit.
crim. quæſt. 23. in fi. Picus in l. poſt contractum
num. 77. ff. de donatio. licet enim regulariter uo
3 luntas † in mente retenta nihil operetur, Aret. in
l. Titia, §. idem reſpõdit, il 1. in fi. ff. de uerb. obl.
4 & cogitationis pænam nemo† patiatur, l. cogita
tionis, ff. de pænis. tamen in dicto crimine ſpe-
ciale eſt propter illius atrocitatem, ut in d. l. quiſ
quis, in princ. in uer. cogitauerit, & in d. §. eman
cipatione, Iac. de Are. l. ſi quis non dicam rapere
C. de epiſcop. & cler. ſequitur Afflic. & Sigiſ. Lo
fred. quos citat, & approbat Gigas d. tracta. lib.
1. tit. qualit. & a quib. quæſt. 66. circa fi, & quod
in eo crimine ſtatim interdicta ſit adminiſtratio
uoluit Bar. in l. Imperator, ff. de iure fiſci, ubi re-
prehendit Din. contrarium tenentem, idem te-
nuerunt Cin. glo. Bart. Imo. Socin. & alii apud
Gigan. d. tit. de pęnis committ. quęſt. 23. ponũt
Picus, & Io. Annib. in d. l. poſt contractum, & i-
dem eſt in crimine hæreſis, quia dominium a die
5 cõmiſſi delicti tranſit † recta uia in fiſcũ eoque
priuatur hęreticus ante latam ſententiam, glo. in
c. qui maximum. 1. q. 7. Geminian. in c. cum ſecũ
dũ, c. confiſcationes, de hære. in 6. Ang. in Auth.
de inceſt. nupt. nu. 2. & 4. idem uoluerunt Butr,
Abb. Felin. Dec. & multi alii, quos ad hoc citat
6 Menoc. in conſ. 185. nu. 8. & eadem ratione† in
terdicitur adminiſtratio. d. c. cum ſecundum, u-
bi not. Anch. num. 1. Franch. & alii in c. præſiden
tes, de hæret. in 6. ſequitur Brun. Carrer. Grilan.
Gondiſal. Boſſius, Corrad. Locatell. & aliis plu-
res adducti a Burſa. in conſ. 14. nu. 3. ubi quod
etiam efficitur inteſtabilis, & ſi alienet reuocan-
tur per fiſcum bona alienata, nec eſt neceſſaria
pretii reſtitutio. in prædictis ergo & aliis caſi-
bus, in quibus delinquens ipſo iure dominio, &
adminiſtratione rerum ſuarum priuatur, uiden
dum eſt an delinquenti liceat pro alimentis ſuis
alienare bona aliqua ex iis quę poſſidet. & pri-
mo aſpectu uidetur dicendum, quod non, quia
ſi adminiſtratio eſt interdicta nullum omnino
actũ iuris ciuilis facere poteſt, ut de hæretico
7 † dicitur in l. omnes, & l. Manichæos, C. de hęre.
in l. 2. C. de ſum. Trinit. Rofred. in Sabati. q.
42. in princ. & uendendo, ſeu alienando non po
8 teſt plus iuris in alium transferre, † quam ipſe ha
beat, l. traditio, ff. de acquir. rer. dom. c. nuper, de
donat. inter uir. & uxor. capitu. nemo, de reg.
iur. in l. nemo plus, ff. eod. & qui nihil habet ni-
hil etiam dare poteſt, ca. Daibertum 1. q. 7. cap.
quomodo, de conſecrat. diſt. 4. l. ſi filius, C. de
donatio. Dec. & Cagnol. in d. l. nemo plus. Se-
cundo, quia ex tex. in d. l. quiſquis, alimenta de
negantur filiis, licet ij non deliquerint, ergo mul
to magis denegabũtur patri, qui deliquit, & ibi
9 dicitur, quod filii † eodem perire deberent ſup-
plicio, ſed uita conceditur Imperatoria lenitate,
& hęc ſententia clarior uidetur poſt latam ſentẽ
tiam, quia delinquẽs eo caſu morte, non uita di
gnus eſt. Tertio alimenta non ſunt alicui præ-
10 ſtanda ex bonis† quę per delictum ſibi auferun
tur, ut inquit Bal. in auth. bona damnatorum,
num. 4. C. de bon. damnato. Socin. in conſ. 124.
num. 4. uol. 3. Bal. Martin. Laud. Aluar. & Car.
Ale. in c. 1. §. ſi uero uiolator, in tit. de pace con
ſtan. Io. Lup. in rep. c. ꝑ ueſtras, §. 19. in fi. de do
nat. inter uir. & uxor. Tiraq. de retrac. conſang.
§. primo, glo. 9. num. 70. Quarto uidetur proba-
ri, in d. l. quiſquis, in §. filii uero, ubi dicitur, quod
filiis mors eſſe debet ſolatium, & uita ſuppliciũ
& perpetua debẽt laborare inopia, ſi in filiis
hoc dicitur, multo magis obtinebit in patre qui
ſi haberet alimenta, utique non laboraret extre
11 ma† inopia. non enim dicitur talis eſſe is, cui ab
aliquo debentur alimenta, ut declarat Bar. in l.
ſi quis a liberis, §. item reſcriptum, & in l. pen. ff.
de liber. agnoſ. uel alen. contraria tamen opinio
uerior eſt, quia prohibita alienatione, nõ uenit
12 illa, quæ fit ex ſola neceſſitate. † l. 1. ff. de fun. do
ta. l. 3. §. itẽ quæro, ff. de reb. cor. l. alienationes,
ubi Alber. & Florian. ff. famil. erciſ. l. peto, §. præ
dium. ff. de leg. 2. Io. And. in cap. uerum, de cõd.
app. Archid. in c. Apoſtolicos, 12. quæſt. 2. Bar.
in d. l. prima, Bald. in authen. hoc ius porrectum
numero decimo, uerſiculo, ſed pone, C. de ſacr.
eccleſ. Ang. in Auth. de alie. & emphit. numero
decimoquinto, Alexan. in l. filiusfamilias. §. di-
ui. colum. 2. ff. de leg. primo, & ibi Iaſ. nume. 21.
Opizon. numero undecimo, Ripa, numero 24.
Tiraquell. de retract. conſang. §. primo, glo. 14.
num. 11. Anchar. famil. quæſt. lib. 2. quæſt. 6. nu.
15. Becius, in conſ. 100. nume. 6. & procedit hæc
13 concluſio ſiue prohibitio ſit† a lege, ſiue a ſtatu-
to, ſiue ab homine, ut poſt Marſi. & alios probat
Io. Annib. d. l. poſt contractum, numero 263.
Cæphal. in conſ. 47. numero 21. ubi loquitur in
prohibitione ſtatuti, Benintend. Rot. Bonon.
deciſ. 48. nume. decimoquinto, ubi ſiue ſit a le-
ge, ſiue ab homine, fit enim licitum neceſſitate
14 † urgente, quod alias erat illicitum, lege prima,
ubi

ubi nota . de offic. conſul. & cùm lex præcipere
debeat poſſibilia, non cenſetur loqui in caſu ne
ceſſitatis, quæ præſupponit impoſſibilitatem,
ut inquit Bald. in l. diuus, ff. de pet. hæred. & uul
go dicimus quod neceſſitas legem non habet, l.
quæ propter neceſſitatem, ubi Dec. & Cagno. ff.
de reg. iur. nulla autem maior neceſſitas conſide
16 rari † poteſt quam famis, Bald. conſ. 406. col. 1.
uol. 5. Tiraquel. de pœnis temper. cau. 33. per to
tam, Benincaſ. de pauper. q. 7. ſpecia. 9. iudi. nu.
20. Rolan. in conſ. 52. num. 24. uol. 2. Menoch.
conſ. 31. num. 9. Secundo quod alienatio neceſ-
ſaria non ſit prohibita probat tex. in l. reo, ff. de
ſol. ubi dicitur, quod reo poſtulato rectè ſolui-
17 tur † a debitore & ibi notant Bar. & alii, idem uo
lunt Doctores in l. poſt contractum, ff. de dona-
tio. Tertio facit, quia reus poteſt nihilominus ſol
18 uere ſuis creditoribus alienando bona, † ut uo-
luit Bar. in d. l. poſt contractum, nu. 12. ubi Imo.
col. 2. ſic declarat, niſi tamen pro minimo debi
to daret bona in ſolutum magni ualoris, & hoc
modo ſuſtinet dictum glo. in d. l. reo, & in l. ex
iudiciorum, ff. de accuſatio. Sali. in l. ſi quis poſt
hac, col. 5. de bonis proſcrip. Picus d. l. poſt con-
tractum, nu. 76. ubi ſubdit rationem eſſe, quia ſi
reus non ſoluiſſet fiſcus ipſe fuiſſet coactus ſolue
re, ideo cogitur ratam habere ſolutionem factã
a reo, Boſſ. in titu. debito. an delinq. ſolu. poſſ. in
princ. ubi ait quod delinquens poteſt dare in ſo
lutum bona ſua creditori niſi rem magni pretii
dederit pro paruo debito, & ſubdit, quod ſi de
debito conſtaret per ſolam confeſſionem delin-
quentis ea non noceret fiſco, & ibi etiam ponit
quando de ſolutione conſtat ſolum per ſcriptu-
ram delinquentis, quæ omnia repetit Peregr. in
tract. de iure fiſci, lib. 5. titu. 1. nume. 176. & nu.
183. in quibus locis dicit etiam quod coloni &
fictuarii reo delato tamquam uero poſſeſſori re-
ctè ſoluunt. Quarto eadem ratione quidquid te-
nuerit Picus in d. l. poſt contractum, num. 74 et
poſt commiſſum crimen, & ſequutam ſententiã
condemnatoriam fiſcus tenetur dotare filiam
19 † delinquentis, Afflic. poſt Iſern. in ca. 1. in prin.
in glo. 3. nume. 80. quæ fuit pri. cau. benef. amit
ten. ubi dicit obſeruatum ſic fuiſſe a rege Ferdi-
nando in crimine rebellionis. Gigas in tit. de cri
mine læſæ maieſt. lib. 3. cap. 15. & non ſolum te
20 netur fiſcus, ſed ſi pater ipſe dotes dediſſet † bo-
na fide ſuſtinetur actus, argumento l. 1. §. ſed ſi li-
bertus, ff. ſi quid in fraud. patro. ita clarè Pereg.
d. lib. 5. tit. 1. num. 177. Quinto eodem modo in
21 bonis condemnati debentur alimenta † filiis
Ange. in conſ. 357. in 2. dub. ubi allegando, l.
quiſquis, dat intelligere quod ſua deciſio etiam
in damnato ob læſam maieſtatem, Rip. in l. ex pa
cto, §. ex facto, nu. 9. ff. ad Trebellian. & latiſſime
comprobat hanc ſententiam Becius in conſ. 8.
fere per totum, Pereg. d. lib. 5. tit. 1. num. 76. ubi
loquitur expreſſe in crimine læſæ maieſtatis, &
ſic quoad alimenta, & dotes filiarum fuit iudi-
ciatum in ea cauſa in qua Becius conſuluit in cõ
fiſcatione bonorũ Illuſtris cuiuſdam uiri, cuius
nomen reticeo, ne cuiquam iniuriam faciam.

Sexto in terminis, quod ſuſtineatur alienatio,
22 quando facta eſt pro alimentis † rei delati uo-
luit Bar. in d. l. poſt contractum, num. 12. ibi eum
ſequuntur Picus nume. 75. & ſeq. & Io. Annib.
num. 263. poſt Imo. col. 2. qui omnes idem di-
cunt in impenſa, quæ fit in exemplandis ſcriptu
ris, in aduocato, in procuratore, & aliis concer-
nentibus defenſionem, & dicit tex. in d. l. reus, in
fi. quod alioquin plerique innocentium neceſſa
rio ſumptu egebunt, & cum nemini deneganda
23 † ſit defenſio, quæ iure ciuili, naturali, imo & di
uino competit, ut late probat Becius conſ. 51.
num. 8. tolleretur hoc modo per indirectum, &
ſæpe etiam innocens damnaretur contra l. ab-
ſentem, ff. de pœnis. uti conſiderat Picus loco
prædicto. hanc etiam concluſionem Bartoli di-
cit ſingularem, & notandam Salic. in d. l. ſi quis
poſt hac, col. 5. Peregr. d. tit. 1. num. 179. in fi. Bur
ſa. conſ. 14. num. 29. & ex prædictis reſpondetur
ad argumentum ſupra in cõtrarium allegatum,
quod ſtatim commiſſo, imo cogitato delicto ſue
rit ipſo iure delinquens priuatus dominio rerũ
ſuarum, imo etiam adminiſtratione, quia hoc eſt
uerum quoad actus uoluntarios, ſecus uero quo
ad eos quos de neceſſitate facere tenetur. prę̨te-
rea licet interdicta ſit adminiſtratio quatenus
eſt iuris, non tamen eſt ſublata quatenus eſt fa-
cti, nam etiam in crimine læſæ maieſtatis exe-
24 quutio non fit niſi † mediante ſententia, & poſ-
ſeſſio quatenus eſt facti remanet penes delin-
quentem, ut late probat Burſa. in conſ. 14. num.
18. & ſeq. ubi loquitur in crimine læſæ maieſta-
tis diuinæ, & humanæ. dum autem adminiſtrat
de facto ſuſtinetur quidquid ipſam cõcernit ad
miniſtrationem ſi bene factum ſit, ideo iure exi
25 git † canones ſibi debitos, & penſiones a condu-
ctoribus, & colonis, l. ſi urbana, ff. de cõd. indeb.
Anchar. conſ. 285. & poſt Boſſium tenet Pereg.
d. lib. 5. nu. 176. uer. intellige pręter quam. qua-
re ergo non eodem modo ſibi licebit de alimen
tis ſibi neceſſariis prouidere.

Et hęc quidem rectè, & ſine difficultate tran
ſeunt meo iudicio quoad alimenta ante ſenten
tiam debita, ſed dubium maius eſt quoad ali-
menta poſt ipſam ſententiam condemnatoriã,
uidetur, quod non debeantur: illa enim cum
ad uitæ ſuſtentationem pertineant ei danda nõ
ſunt quem lex morte non uita dignum ſtatuit,
& hoc caſu ceſſat ratio leg. reo, ff. de ſolutio.
quia clarum cum ſit eum eſſe culpabilem ſtan
te ſententia non poteſt conſiderari inconueniẽs
ibi allegatum, ne innocens aliquis neceſſario
egeat ſumptu, ceſſante autem ratione legis ceſ-
26 ſare † debet diſpoſitio, capitulo, cum ceſſante
de appella. Tiraquell. in tracta. ceſſan. cau. in
principio. hoc etiam caſu non poteſt conſide-
rari neceſſitas, & fauor defenſionis cuius cauſa
inductum eſt quod liceat reo bona alienare.
conceſſum autem ob neceſſitatem, non permit
27 titur niſi quatenus ipſius neceſſitatis † termini
exigunt. cap. 2. ubi Card. Anchar & Butr. no. de
cuſtod. Eucha. Tiraquell. dicto tracta. parte pri
ma, num. centeſimoſeptuageſimonono, & lata

ſententia lam ceſſat defenſio, quæ ſicuti ſuadent
deneganda eſſe alimenta, ita ex aliis uidetur nõ
ſuſtineri alienationem bonorum ſi quæ facta ſit
a reo poſt ſententiam pro habendis alimentis,
nam lata ſententiam dominium rerum ipſius dã
nati tranſiuit in fiſcum irreuocabiliter, & pleno
iure, ut dictum eſt in principio. Secundo qui
28 non habet † adminiſtrationem non poteſt dare
in ſolutum aut ſoluere, §. admonendi, Inſti. quib.
alien. licet uel non. Tertio non reperitur iure
cautum, quod reus poſt ſententiam habeat ali-
29 menta, & expenſas† in bonis ſuis niſi lite pen-
dente, l. fi. C. de ord. cog. quem textum dicit no-
tandum, & ſingularem Picus, d. l. poſt cõtractũ,
numero 90. in fi. addo, quod multo minus iure
cautum reperitur, quod reus poſſit alienare poſt
ſententiam confiſcationi bonorum. Quarto
certum eſt, quod poſt latã ſententiam non licet
reo criminis alienare, imo quęcunque alienatio
30 nes poſt eam factæ ſunt nullæ, & † reuocantur
nulla facta pretii reſtitutione ſecundum Bar. in
d. l. poſt contractum, num. 15. in quinto tempo-
re, ubi Doctores omnes præcipue Picus, nume.
85. Peregr. d. lib. 5. tit. 1. nume. 181. & prædicti
Doctores loquuntur indiſtinctè de quacunque
alienatione, nec diſcrimen conſtituunt inter eã,
quæ fit ex neceſſitate, & aliam, quæ fit ex uolun-
tate, uti diſtinguunt in aliis temporibus. Quin-
to hoc uidetur uoluiſſe in ſpecie Picus d. l. poſt
contractum, nume. 89. ubi dicit, quod alienatio
31 † facta pro alimentis poſt ſententiam, quæ tran
ſiuit in iudicatum non ſuſtinetur per prędictas
rationes, & infert generaliter ad omnes alias
neceſſarias alienationes, & ſolum uult alienatio
nes ſuſtineri, q̃ pro alimẽtis factę ſunt appellatio
ne pendente, ſed quoad factas poſt ſententiam,
quæ fecit tranſitum in iudicatum uult abſolutè,
quod non ualeant, & cum eo tranſit Io. Annib.
loco prædicto, nume. 315.

Sed hæc ſententia non uidetur omnino tuta,
quinimo uidetur quod lata ſententia factæ alie
nationes ſuſtineantur ſi bona fide, ſine fraude, &
pro iuſto pretio ſint factæ, nam etiam poſt ſen-
tentiam latam, & donec uiuit condemnatus eſt
alendus, ut ſupra dictum eſt de quocunque car
cerato, & cõdemnato, cui enim uita dimittitur
iniuſtè denegantur, quæ ad uitę ſuſtentationem
ſunt neceſſaria, & ſibi imputat fiſcus, qui ſenten
tiam non exequitur, cum poſſit hoc facere nullo
omnino obſtante impedimento. cum ergo hoc
ſit debitum fiſci reum alere carceratum, uel con
demnatũ, & cõſequenter hãc impẽſam fiſcus ef
fugere nõ poſſit, ſitq́; neceſſaria, ſuſtinẽt aliena-
tio facta a condemnato, id quod probatur ratio
ne, quæ allegatur pro ſuſtinenda datione in ſo-
lutum facta uero creditori, quia cum ad ſoluen-
dum fiſcus cogi poſſit ratam eam habere debet,
ut ſupra dictum eſt, & ponunt Bar. & alii ſupra
citati, quæ ratio militat non minus poſt ſenten-
tiam, quam ante, ita ut ex ea inferatur ſuſtineri
dationem in ſolutum factam uero creditori poſt
ſententiam, ut uoluit Picus d. l. poſt cõtractum,
32 nume. 88. & ſeq. ubi infert alienationes† omnes
factas pro neceſſario debito poſt ſententiam re-
tractari minime poſſe, licet tamquam ab aliis
non tactum, & nouum dictum relinquat cogi-
tandum, allegat tamen legẽ, ſi patronus, §. fin.
ff. ad Trebel. ubi, & ſi hæres. qui repudiauit non
33 poſſit hęreditatem reſtituere, ut tenet ibi glo. ta
men ſubſtitutus uulgaris cogitur ratam habere
reſtitutionem ab eo factam, & idem uidetur te-
nere, quamuis non admodum tenaciter Io. An-
nib. ibi nume. 314. & ſeq. & facit, quia Bar. ibi lo-
quendo de datione in ſolutum facta a reo non
diſtinguit tempora uti facit in aliis caſibus. ſi er
go id eſt in ſolutione debiti ex alia cauſa per cõ
demnatum contracti, quare non idem erit in dę
bito ex cauſa alimentorum per ipſum fiſcũ con
34 tracto, facit etiam, quia multa facta tenent † quę
fieri prohibentur, l. patre furioſo, ff. de his, qui
ſunt ſui, uel alie. iur. & captura non rite facta
non retractatur, ſi conſtat de debito, ſed uel con
35 firmatur, uel de nouo † conceditur ſecundum
Caſtr. in conſ. 473. num. 4. uer. poſtremo, & cõſ.
19. nume. 2. uer. præterea ex quo, uol. 1. Rub. Ale
xand. in l. naturaliter, §. nihil commune, nume.
147. ff. de acquir. poſſ. Iaſ. in l. a diuo Pio, §. in uẽ
ditione, nume. 12. ff. de re iudic. Bertac. de Epi-
ſcop. in 3. par. 1. lib. nume. 67. quęſtio. 49. Crau.
in conſ. 46. numero ſeptimo, & Corta in me-
mor. incip. creditor faciens. hinc dixit Ange.
in lege, ſi finita, in principio, quod tenuta, quæ
36 nulliter fuit a iudice † conceſſa non retractatur,
ſed confirmari debet, ſi de iure erat danda, ſe-
quuntur Caſtrenſ. Imola, Sali. & alii citati per
Alexand. ibi colum. antepen. & penul. Abb. in
conſ. uigeſimonono, in fi. uolum. ſecundo, Ang.
Aret. in §. quadrupli, nume.... colu. 19. verſ. ego
autem, Inſti. de action. Iaſ. in l. fin. nume. 19. C.
de edic. diui Adr. tollen. Dec. conſ. 449. nume.
decimoſeptimo, Cur. iun. in conſ. 127. numero
quinto, & in d. l. fin. nume. 75. & 85. Ruin. conſ.
91. numero ſeptimo, uol. 5. Grat. conſ. 37. num.
27. uolum. primo, Gozad. conſilio uigeſimopri
mo, colum. ſeptima, Bero. conſ. 162. nume. deci
moquinto, uolum. 3. uitari enim debet circuitus
37 † iuxta notata in l. ſingularia, ff. ſi cer. per. & non
obſtat, quod ali non debeat, qui morte dignus
eſt, quia hoc eſſet uerum niſi fiſcus ipſe differen
do ſententię exequutionem eſſet in culpa: quam
diu enim differtur alendus eſt condemnatus, &
ſibi imputare fiſcus debet. non etiam mouet, q
ceſſet ratio defenſionis, quia ſat eſt, quod alia
38 ſubſiſtant: quando enim plures † concurrunt ra
tiones non ſufficit unam tolli, §. affinitatis Inſti.
de nupt. Iaſ. in l. cum filio, numero 146. ff. de leg.
39 1. & quando duo † obſtant uno ſublato remanet
alterum, l. ſi quando, C. de inoff. teſtam. multos
citaui in conſilio 50. numero 27. non etiam reſi
ſtit q condẽnatus non ſit dñs, & ſit ei interdicta
adminiſtratio, quia id impediret quidem aliena
tionem faciendam, ſed factam non annullat ex
quo ſubſiſtit debitum per ſupradicta. & licet iu-
re cautum non reperiatur, quod reus poſt ſenten
tiam conſequi poſſit in ſuis bonis alimenta, ut
dicunt Picus, & Io. Annib. in l. poſt contractum,

tamen bene cautum reperitur, quod eſt alendus
ſiue de ſuis,ſiue de fiſci bonis, & ubi deeſſet lex,
40 non deficit naturalis ratio,†quę non minus quã
lex mouere debet,l.in ſumma,§.item nauis,ff.de
aq.pluu.arcen. Butr.in c.3.de præben. Iſern. in
procem.feu. col.pen.Iaſ.conſ.92.nu.32. uol.1.
Natta in conſ.129.nu.2.nec aduerſatur,quia &
ſi factæ poſt ſententiam alienationes retracten-
tur,tamen id fallit in neceſſariis,ut de datione in
41 ſolutum creditoribus† facta dicunt Bar. Picus,
& Io.Annib.d.l.poſt contractum,& licet Bar.&
Doctores in contrariũ allegati non diſtinguunt
tamen ita intelligendi ſunt per rationes prædi-
ctas præcipue, quia quoad neceſſariam aliena-
tionem eadem militat ratio pro ea, quę fit poſt
ſententiam,ſicuti pro ea quæ ſacta eſt ante. Nec
obſtat authoritas Pici,& Io.Annib.quia ex prę
dictis apparet eos non attigiſſe finalem rationẽ
quæſtionis,& præſupponere pro uero,quod ta
men eſt in iure falſum,quod ſcilicet poſt ſenten-
tiam non debeantur alimenta.

Pro reſolutione tamen exiſtimo diei poſſe a-
lienationem eſſe nullam,& conſequenter reuo-
candam, ſed non aliter admittendum eſſe fiſcũ
ad alienatorum reuocationem, niſi refundat
quantitatem erogatam in alimenta condemna-
ti.primum autem dictum probatur ratione, de
qua ſupra, quod penes condemnatum nullum
extat dominium,nulla adminiſtratio, imo nul-
la facultas contrahendi, aut ciuilem aliquem a-
ctum faciendi.& non obſtat,quod liceat condẽ-
nato dare in ſolutum pro ære alieno iam contra
cto,quia hoc eſt falſum:dicunt enim Bar. & alii
omnes,in d.l.poſt contractum,quod indiſtinctè
42 nullę ſunt†alienationes,quæ fiunt poſt latã ſen-
tentiam,& Bar.ibi diſcurrẽdo per quinque tem-
pora concludit alienationes factas quatuor pri-
mis temporibus, eſſe ualidas, ſed reuocari ſæpè
tamquam factas in fraudem fiſci. & numero 17.
quærit an eis quoque caſibus ualeat,id eſt ſuſti-
neatur, & reuocatione defendatur datio in ſo
lutum,ſed reſpectu quinti temporis dicit abſo-
lutè inualidas eſſe alienationes mero iure, & nõ
eſt bona ratio dum dicitur, quod fiſcus tenetur
ratam habere alienationem factam a condem-
nato,quia fecerit is quod fiſcus facere debebat.
Nam fiſcus non tenebatur alienare pro alendo
carcerato, & non tenebatur carcerati bona po-
tius quam ſua dare in ſolutum, ſed potuiſſet ali-
menta pręſtare in ſpeciebus, uel ei qui pręſtitiſ-
ſet ſoluere in pecunia, & poteſt intereſſe fiſci,
quod rem habeat,& pretium ſoluat,uti dicimus
de minore, qui dicitur, quia uendidit rem,quã
tunc uendere non erat expediens, ideo reſtitui-
43 tur ad rem † licet non ſit læſus in pretio ex quo
pręſtabat rem habere quam pretium,Bart.in l.ſi
ſine,§.interpoſito,circa fi.de adminiſtr.tuto. de
quo per Sfort. Odum de reſt. in integr. q. 57.
artic.2.nume.10.& artic.4. num.31.& non ob-
ſtat l.ſi patroni,allegata a Bar.in d.l.poſt cõtra-
ctum,num.17.& a Pico,num.88.quia ibi ſubſti
tutus uulgaris tenebatur corpora eadem reſti-
tuere,quæ iam reſtituerat hæres,& conſequen-
ter ceſſabat omne intereſſe ſuũm,eo uero ceſſan
te nõ poterat reſtitutionem impugnare factam
44 ab hęrede:nemo† enim auditur niſi ſua interſit.
l.ſi unus,§.ante omnia,ff.de pac. Tiraquel.de re
trac.conſang.§.1.glo.2.num.51.Cum ergo ſub
ſtitutus teneretur idipſum reſtituere, quod hæ-
res reſtituit,malè agit petendo id, quod fuit iu-
ſtè reſtitutum.ſecus eſt in fiſco,qui non tenetur
eadem bona dare in ſolutum, & hoc innuit ille
45 textus†in §.fin.dum ſub conditione dicit ſi fidei
commiſſum ab eo quoque relictum eſt uicit,in-
nuens aliud eſſe, quando a ſubſtituto non fuiſ-
ſet relictum,& non ſubſiſtit quod dictum eſt in-
iuſtam,ſeu non ritę factam capturam debere cõ
46 firmari, quia†contrarium tenuit Bal. in conſilio
318.uol.4.per rationes ibi poſitas,Roma.conſ.
241.col.2.uer.& hæc ſufficiant,Ripa alios citãs
in conſ.167.num.9.& idem uoluerunt Felin.&
Dec.quos ſequitur Rol. conſ.65. nu.10. uol.3.
Natta in conſ.430.nu.26. ſicuti etiam non eſt
tuta eorum opinio,qui uolunt tenutam nulliter
47 conceſſam confirmari debere ſi conſtet de nouo
eſſe dandam,contrarium namque uoluit Bal. in
l.§.nu....col.1.C.de Carb.edic.Bal.in conſ.135.
uol.2.Alex.in conſ.53.nu.17. uol. 5. alios plu-
res citat deciſ.Pedem.34. per totam, & demum
uitandi quidem ſunt circuitus ſi inutiles ſunt, at
48 ſi quid eſt utilitatis in eis non†ſunt fugiendi,ſed
tolerandi, ut docet Cardin. in Clem. auditor,
nu.14.de reſcrip.Cagnol.in l.2.nume.26.C.de
pac.inter emp. & uend.Tiraq.de retrac. cõuen
tion.§.2.glo.1.nu.71.In facto autem poteſt cir-
cuitus eſſe utilis,quia fiſco magis forte expediet
pecuniam dare,quam rem.

Quod autem dixi fiſcum reuocantem aliena-
ta teneri refundere,quod in condemnati alimẽ-
ta fuit impenſum, probatur ex tex. in l.1. C. de
fide inſtr.& iure haſ.fiſ.lib.10.ubi re alienata ſine
49 debitis† ſolennitatibus nõ admittitur dominus
ad eum reuocandum niſi ſoluto debito pro quo
facta eſt alienatio,idem probatur in l.fi.§. fi.C.
ſi adu.fiſcum, ubi loquitur de alienatione facta
fauore fiſci,Caſtr.in l.ſi quis alia,ff.de ſolutio,Sa
lic.in l.1.col.2. uer.attende, C. ne lice.ter. pro-
uoc.Neguſ.de pignor.in 4.mem.2.par.nu.125.
alios citat Neuiza.in conſ.77. nu.12. ubi gene-
raliter loquendo dicit, quod uolens retractare
50 exequutionem tenetur†offerre debitum, Rolan.
in conſ.32.nu.16.& ſeq.uol.1.& Bar.atque alii,
in l.ſi non ſortem,§.ſi centum,ff.de cond.indeb.
51 dicunt quod & ſi datio in ſolutũ facta†pro ma-
iori ſumma,quam eſſet debitum ſit nulla,tamen
non retractatur niſi debitor integrum exoluat
debitum.

52 Secundo moueor,quia & ſi regulariter † una
res pro alia retineri non poſſit, l. fin. ubi glo. &
Doctores,C.commoda.l.ſi inducta,C. in quib.
cau.pignus taci.cont. tamen competit retentio,
quando res illa peruenit ad creditorem ex cauſa
53 illius † debiti pro quo uult retineri,Salic. in d.l.
fi.C.commoda.ubi ponit exemplum in re,quæ
pro debito fuit in ſolutũ nulliter data, ea enim
retineri poteſt, ut per Bar. & alios in d.l. ſi non
ſortem,

ſortem, §. ſi centum, idem uoluerunt Bar. & alii, in l. ſi cum aurū, ff. de ſolutio. Bar. & alii in l. eleganter, §. qui reprobos. ff. de pignorat. actio. Bar. in l. petenti, in fi. C. de pigno. actio. Neguſan. de pignor. in 3. mem. 5. par. num. 4. Tertio cum rei pretium ſit uerſum in utilitatem fiſci, id eſt in extinctionem debiti cuius ſolutio ad fiſcum pertinebat datur retentio rei, quamuis nulla ſubſit hipotheca, ut probat tex. in l. cum prior, ff. de di-
54 ſtract. pignor. ubi ſecundus † creditor rem habēs obligatam non aliter admittitur ad reuocandū alienationem pignoris factam a debitore niſi emptori offerat quidquid ille perſoluit pro primi debiti extinctione, idem probatur in l. cum ex cauſa, C. de remiſſ. pignor. ubi gl. dicit quod datur retentio, non actio, & ſequuntur ibi Bal. & Salic. & idem eſt, quando primus creditor emit & ſuum creditum ſupputat, uel acceptum fert
55 pro † extinctione pretii, nam ſuccedit in locum ſui ipſius quoad retentionem, licet non quoad actionem, ut inquit glo. in l. qui a debitore ſuo, ff. qui potio. in pigno. habean. ubi Barto. in fi. benè declarat, & idem eſt, quandò primus creditor accipit in ſolutum, ut probat tex. in l. prima, C. ſi antiq. credit. ubi ſecundus cogitur offerre primum debitum, & tamen certum eſt, quod hipotheca, & obligatio omnis, quæ priori creditori competebat erat ex-
56 tincta, † quando rem obligatam acceperat in ſolutum, ut probatur in l. eleganter, ff. de pignor. actio. ubi glo. Bar. & alii, Bar. Caſtren. & alii, in l. ſi quis aliam, ff. de ſolutio.

Adduco etiam tex. in l. 1. ff. quib. mod. pign. uel hipoth. ſolu. ubi qui ſua pecunia debitoris
57 abſentis † pignus liberauit poteſt illud retinere donec ſibi pecunia reſtituatur, & ibi hoc uoluerunt glo. Bar. & alii, & idem probari uidetur in l. 1. ubi glo. & Doctores, C. ſi alien. res pig. da. ſi. ubi is cuius pecunia licet tertio, & falſo procuratori mutuata pignus fuit liberatum poteſt pignus retinere donec ſibi ſatisfiat, Neguſ. in d. tracta. in 3. mem. 5. par. nu. 6. & id ſuggerit æqui-
58 tas, quia ſi res mea uerſa eſt in ſuam † utilitatem iuſtum eſt quod mihi aliquo remedio ſuccurratur, l. ſi me & Titium, ubi latè Doctores, præci-
59 pue l. a ſ. ff. ſi cer. pet. præcipue, quando † deficit omnis alia actio, & ſoluens eſt omni ope deſtitutus, Menoc. de recup. poſſ. remed. quarto, per totum.

Quibus ſic poſitis infero, quod multo magis tenebitur fiſcus offerre debitum, quando retractat alienationem, ſeu dationem in ſolutum fa-
60 ctam poſt latam † ſententiam, pendente tamen appellatione interpoſita ab ea, quia ſi uerum id eſt poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, multo magis obſeruabitur, quando pendet appellatio.

Sed an ſuſtineatur ipſa datio in ſolutum, quę facta eſt appellatione pendente pro alimentis eodem tempore præſtitis. & Doctores, ut retuli ſupra indiſtinctè dicunt non ſuſtineri alienationes factas poſt ſententiam, licet dicant ante factas ualere, ſed reuocari ſi fraus interuenerit, & Bar. in d. l. poſt contractum, numero 15 dicit,
61 † quod pendente appellatione ualet alienatio ſi retractatur, quādo ſententia confirmatur, l. chirographis, §. 1. ff. de adminiſtr. tutor. imo fortius uult ibi Bart. quod etiam ante confirmationem ſententiæ reuocari poſſit alienatio ex officio iudicis tamquam attentatum, multo ergo magis reuocari poterit ſequuta cōfirmatione. ſed quid quid ſit de tempore pendentis appellationis omnes concludere uidentur, quod detur reuocatio, quando ſententia eſt confirmata, ſequitur ibi Picus, nume. 86. ubi dicit eſſe communem, ſequitur Io. Annib. nu. 300. & ſeq. Contrariam tamē ſententiam ueriorem exiſtimo, quod etiam poſt
62 ſententiam † a qua tamen ſit appellatum liceat appellatione pendente alienare, & ſuſtineatur alienatio, nec etiam reuocetur, confirmatur exinde ſententia: militant enim poſt ſententiam rationes omnes, quibus reo alienare ante ſententiam permiſſum eſt, ne ſcilicet reſtringatur ei de ſenſionis facultas, cuius neceſſitas magis urgere uidetur poſt latam ſententiam quā ante: nā ap-
63 pellatio, cū ſit tiriaca aduerſus iudicis † uenenū ut inquit Bal. in l. unica, in fi. C. ſi a memēt. poſſ. & per eam ſubueniatur lumine priuatis, ut in l. per hanc. C. de tempor. appella. Bal. in c. licet, in princ. de offic. ordi. dicitur & ipſa quædam de-
64 fenſio, † quæ datur oppreſſis contra iniuriam iudicis, c. cum ſpeciali, §. porrò, de appellat. & hac ratione Abb. in rub. extra de appella. dicit quod ſubſtantia appellationis eſt de iure naturali, omnes tamen conueniunt in hoc, quod ſit defenſio Gemin. in c. non ſolum, in 2. no. de appell. in 6. Ang. in l. 1. in princ. ff. de appella. Anch. in tub. eod. tit. Abb. in c. dilecti, de except. Dec. d. rub. de appell. nu. 9. Ideo ſicuti in prima inſtantia accuſatus poteſt alienare pro ſua defenſione, ita licebit pendente appellatione, imo magis, quia agitur de irreparabili damno.

Secundo moueor, quia appellatione penden
65 te ea omnia fieri poſſunt, † quę lite pendente erāt permiſſa, c. 1. & 2. extra ut li. non cont. c. ſolum. de appellat. in 6. Natta conſ. 99. nu. 6. Ideo poſ-
66 ſeſſori licet ſuam continuare poſſeſſionem † nec ideo dicitur ob interpoſitam appellationem attentare, glo. magna in d. c. non ſolum, in uer. dic tamen ſecundum, ubi Ioan. And. Gemin. & alii Imo. in l. ſi quis filio exhæredato, §. ſi autem, ff. de iniuſto, rup. teſtam. Alex. conſ. 99. nu. 3. uolum. 5. Crot. conſ. 7. nu. 6. Pariſ. conſ. 39. nu. 5. uol. 2. Bero. conſ. 119. nu. 3. uol. 3. Gabriel. com mun. opin. lib. 5. titu. de acquir. poſſ. concluſ. 6. nu. 1. Lancell. in tracta. de attenta. par. 2. cap. 4. limit. 1. tit. de attenta. lite pend. & c. 12. limit. 26. tit. de attenta. appella. pend. at pendēte lite reus poterat alienare pro ſe alendo, ut ſupra dixi, ergo id quoque facere poterit appellatione pen
67 dente, & hoc † uoluit clarè Imo. in d. l. poſt contractum, in fi. ubi Picus, nu. 89. Io. Annib. nume. 316. ubi habent pro abſoluto quod irreuocabiliter teneat alienatio. confirmatur hæc ſententia ex iis, quæ ponit Lancello, d. c. 4. limit. 8. per to
68 tum, ubi probat quod alienatio † neceſſaria po-

ſſit

teſt fieri lite pendente, quia neceſſariam aliena-
tionem non affici uitio litigioſo uoluit Alex. ad
Bar. in l. fi. in uer. alienari, C. de litigio. per tex. in
l. ſi cõſtante, §. fi. ubi Imo. ff. ſolu. mat. addo ꝙ pẽ
dẽte appellatione fieri poſſunt omnes actus, qui
69 tendunt ad faciliorem exitum † cauſæ, c. cũ tenea
mur, ubi Franc. in 2. notab. de appellat. Bero. in
conſ. 45. nu. 2. lib. 3. Duen. reg. 42. limit. 17. & la
te probat Lancell. d. c. 12. limitatio. 4. præſtatio
autem alimentorum non modo tendit ad faci-
liorem exitum appellationis, ſed eſt neceſſaria,
quia reus abſque alimentis non poteſt appella-
tionem proſequi. Accedat quod appellatione
pendente expediri poſſunt ea omnia, quæ non
70 patiuntur dilationem, † ut poſt Ripã in l. admo-
nendi, nu. 193. ff. ſi cer. pet. concludit Lancello.
d. cap. 12. limit. 43. huiuſmodi autem eſt pręſta-
tio alimentorum, quia ut ſuo loco dixi, uenter
non patitur dilationem.

Nec prędictis contradicit generalis illa con-
clnſio, quod poſt ſententiam alienatio facta nõ
71 ualeat, quoniam ubi pendet appellatio res † ad
eum ſtatum reducitur in quo erat ante ſenten-
tiam, l. ita demum, ubi Bar. Bal. Caſtr. & alii, C.
de procurato. & paria ſunt quod ſententia non
72 ſit lata, uel quod † ſit appellatione ſuſpenſa ſecun
dum glo. in l. 2. in uer. ſententiam, C. ut lite pen
den. Maran. de ordi. ind. pat. 4. diſtinc. 6. nume.
25. deciſ. Pedem. 5. nu. 1. Natta d. conſi. 99. nu-
mero 4. proinde ſicuti ſecundum prædicta irre-
uocabiliter fieri poteſt alienatio ante ſentẽtiam
pro alimentis conſequendis, ita & poſt ſenten-
tiam ſi pendet appellatio.

Non etiam contradicit Bart. in d. l. poſt con-
tractum, nu. 15. quia reprehenditur ibi ab Imo.
73 quatenus † uult, quod per uiam attentatorum re
uocari poſſit alienatio facta pendente appella-
tione. & licet Picus, d. nu. 89. eũ reprobet, tamen
uerior eſt Imo. ſententia, quod per uiam atten-
tatorum reuocari non poſſit, ut aduertit Io. An-
nib. nu. 300. qui ut effugiat hoc cõtrarium intel
ligit Bartolum loqui de reuocatione facienda
poſt confirmatam ſententiam, nam licitè fit
appellatione pendente quidquid ante ſententiã
erat permiſſũ. ſed quia in caſu noſtro idem om
nino eſſet ſi reuocarentur alienata poſt confir-
matam ſententiam: reſpondeo, quod Bar. ibi lo-
quitur de alienatione uoluntaria, non de neceſ-
ſaria, quæ fit pro alimentis, ut ſupra declaraui,
ideo Picus, & Io. Annib. admittunt ſuſtineri alie
nationem factam appellatione pen. & non reuo
cari confirmata ſententia.

Quæ demum dicta ſunt de alienatione facta
pendente appellatione procedunt quoque in
ea, quæ facta eſt pendente tempore ad appellan
74 dum, quia paria ſunt quod appellatio † pendeat,
quæ iam fuit interpoſita, uel quod duret tẽpus
ad appellandum conceſſum, c. non ſolum, ubi no
tat. de appellat. in 6. glo. in l. ex iudiciorum, ff.
de accuſatio. Alex. conſ. 99. nu. 3. uol. 5. Socin.
conſ. 27. nu. 35. uol. 4. Crot. d. conſ. 7. nu. 23. Ri
pa in l. 1. nu. 8. ff. de re iudic. Maran. in 6. par. in
2. actu, numero 173. Bero. conſ. 184. numero 7.
& 8. uolum. tertio. Erit igitur ſecundum ſupra-
dicta concluſio uera, quod pro alimentis reus
ex quouis crimine poterit alienare irreuocabi-
liter ante ſententiam, & rurſus poſt ſententiam,
appellatione tamen pendente, & conſequenter
licet in crimine læſæ maieſtatis, uel hæreſis, & in
aliis etiam quibus priuatur, ipſo iure dominio
rerum ſuarum a die commiſſi criminis, & inter-
dicitur ſibi adminiſtratio, tamen ſuſtinebitur a-
lienatio ex cauſa prædicta tamquam neceſſaria,
poſt ſententiam uero approbatam, uel quę tran
ſiuerit in rem iudicatam non licebit alienare, &
ſi fiat alienatio reuocari poterit, oblato tamen
eo quod in cauſam alimentorum ſolutum fuit.

In quo aduertendum erit, quia in prædictis
omnibus caſibus quibus dicitur alienationem
ſuſtineri pro cauſa alimentorum intelligi debet
modo per ueras probationes conſtet de debito
ex ea cauſa contracto, aliud autem eſſet ſi de eo
appareat ſola condemnati confeſſio, quia illa
75 non probaret † per id quod uoluit Bart. in d. l.
poſt contractum, numero decimoſeptimo, in fi.
ubi ait quod in caſibus, quibus ſuſtinetur datio
in ſolutũ facta à debitore lite pendente pro de-
bito iam contracto conſtare debet de uero de-
bito, & nõ ſufficit confeſſio per l. primã, §. quod
ſi in lite, ff. de ijs, quæ in frau. patro. Picus d. l.
poſt contractum, numero 91. uer. limita ſecun-
dò, ubi allegat Caſtr. & Alexan. & alios, & Ioan.
Annib. numero 319. uer. ſecundo limita, Pere-
grin. de iure fiſci, lib. 5. tit. 1. nu. 183. uer. quod ſi
de uero credito, ubi ait eſſe de hoc textum in l. ſi
quis poſthac, C. de bon. proſcrip. & inſert ad cõ
feſſionem dotium ſolutarum: quãdo enim quis
prohibetur aliquid facere pręterquam ex iuſta
76 cauſa, tunc † non probatur cauſa per ſolam prohi
biti confeſſionem, Bar. in l. ſi forte, ff. de caſtren.
pecul. Cin. Bal. Alba, Bal. & alii in l. fi. ff. de exer-
cit. ubi confeſſio non probat merita in prohibi-
77 tis, † & procedit etiam ſi ſit iurata, Cin. in l. 1. in
fi. C. de ſacroſ. eccleſ. Tiraquell. in l. ſi unquam, in
uer. donatione largitus, numero 89. & 91. C. de
reuoc. donar.

Intellige etiam ſecundo ſuſtineri dationem
78 in ſolutum ſi bona fide facta ſit, id eſt ſi res † data
ſit pro iuſto pretio, alias non ualeret ſi res eſſet
maioris ualoris, Bat. d. l. poſt contractum, nume
ro decimoſeptimo, uer. hoc eſt uerum, per l. 1. §.
ſi quis in fraudem, ff. de ijs, quæ in frau. patro.
ſequitur Picus, & Ioan. Annib. loco prædicto
Imo. colum. ſecunda, uer. ſed potes dicere, Boſſ.
in tit. debitor. an delinq. ſolu. poſſ. numero pri-
mo, ubi idem dicit, quando de debito non ali
ter conſtat, quam per confeſſionem, Pereg. loco
prædicto, numero centeſimooctuageſimoter-
tio, in principio.

Dum uero Barto. loco prædicto dicit, quod
ubi res maioris ualoris datur in ſolutum pro
paruo debito ſuſtinetur datio pro rata debiti,
ſed reuocatur quatenus excedit, admitti poteſt
eius dictum, quando facta fuit uenditio: ſed ſi
79 ſit datio in ſolutum † aliud uidetur, nam quando
fit pro maiori ſumma, quam ſit debitum reuo-
catur

catur in totum, l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de cond. indeb. ubi Bar. Caſtr. Fulgoſ. Alex. & Iaſ. Bal. in l. certi condictio, §. quoniam, ff. ſi cer. pet. Rom. in l. prima, §. pen. ff. de uerb. oblig. & in cõſilio 450. in fi. Afflict. deciſ. 358. numero 7. Marſil. in l. fin. nume. 44. de iuriſd. omn. iudic. Cur. iun. conſi. 120. nu. 3. Ruin. conſ. 17. nu. 6. uol. 5. Socin. conſ. 82. circa fi. uol. 3. Tiraquell. de retract. conſang. §. 23. glo. 1. nu. 23. & ſeq. Natta conſ. 631. nu. 37. Rol. conſ. 7. nu. 87. uol. 3. Maran. de ordi. iud. par. ult. nu. 20. poſt Iaſ. Tiraq. & alios, de quibus ſupra inquit, quod fructus imputantur in ſortem, Caualcan. de uſufruc. mulie. relic. numero 208. Anch. Moder. lib. 2. famil. quęſtio. decimaquarta, numero ſeptimo, Riminal. conſilio 5. nume. 210. Burſat. conſ. 73. numero 27. Aſin. in tracta. de exequutio. §. quarto, cap. 5. per totum, folio mihi 90. quorum multi dicũt procedere non ſolum in iudiciali, ſed etiam in conuentionali datione in ſolutum, ſed pro Bartoli defenſione eſt aduertendum, quod contraria procedunt, quando eſt erratum in quantitate debiti, puta credidit debitor ſe centum debe
80 re, † cum tamen ſolum quinquaginta deberentur, at ubi in quantitate debiti non eſt erratum, ſed res, quæ pro quinquaginta datur in ſolutum plus ualet, tunc ſuſtinetur datio pro quantitate debiti, & reuocatur, quatenus tranſcendit debitum, ita uidetur tenere Bar. in l. quamuis, numero ſecundo, ff. de ſolutio. quem ita declarat Rui. conſ. 136. nu. 5. uol. 1. ſed ante eum uoluit Caſtrenſ. in d. §. ſi centum, numero 3. & ibi Alexan. etiam, numero 3.

Sed rurſus eſt dubium, quia Caſtr. & Alexan.
81 ibi dicunt, quod ſi eſt data a parte † res maioris ualoris in nullo reuocatur, ergo non bene dixit Bartolus reuocari quatenus excedit debitum. dici poteſt, quod in nullo reuocatur, quando ſolius dantis prǫiudicium uerſatur, & quando fraudis ſuſpicio nulla ſubeſt: alias, ubi de fraude cogitari poteſt, & tertio inſerri poteſt præiudiciũ tunc reuocatur in exceſſu, quia alienatio, quæ
82 contra iuris regulas † ex certa cauſa permittitur catenus ſuſtinetur, quatenus cauſa extenditur, & non ultra, eſt tex. in l. fin. §. primo, uer. ſed ſi quidem, C. de iu. dom. impetran. per quem ita notabiliter dixit Bal. in capitu. quoniam frequenter, §. ſin autem, numero ſecundo, extra, ut lite non conteſta. & hoc etiam tenuit idem Bal. in d. l. fin. numero quarto, C. de iu. dom. impe-
83 tran. ubi ait quod ſi res plus ualens quam † debitum datur in ſolutum non uitiatur decretum, ſed illud plus redditur ipſi debitori, & repetit, numero quinto, & idem uidetur ſentire Caſtr. d. §. ſi centum, ubi loquendo de datione in ſolutum facta a iudice refert ſe ad notata in l. fin. C. de iu. dom. impetran. & ſequitur Alexan. dicto §. ſi centum, numero tertio, & l. a Diuo Pio, §. ſi pignora. in principio, ff. de re iudic. Iaſ. in dicto §. ſi centum, numero ſecundo, & quidquid ſit non reperitur cautum, quod alienatio ſit in totum nulla, quinimo Caſtr. Alexan. & Iaſ. uidentur uelle, quod ubi a parte ſit in totum ualida, ſed hoc intelligendum eſt, ut dixi, quando non agitur de fraude, uel de præiudicio partis: ſi enim ageretur de ſolo intereſſe dantis ſuſtineretur in totum niſi læſio eſſet ultra dimidiam, & prædicta uolui hoc loco ponere ultra ea, quæ inter alimentorum priuilegia dixi ſupra priuileg. trigeſimoquinto.

SVMMARIVM.

1 *Confiſcatio bonorum non includit alimenta damnato relicta.*
2 *Hæretico non confiſcantur alimenta relicta.*
3 *Hæreticus occultus amittit adminiſtrationem rerum ſuarum ſicut manifeſtus.*
4 *Hæreticus occultus eſt incapax acquiſitionis bonorum actiuè, & paſſiuè.*
5 *Hæretico legari non poteſt.*
6 *Hæreticus non poteſt inſtitui.*
7 *Hæretico interdicti ſunt omnes actus ciuiles.*
8 *Hæreticus occultus priuatur bonis a die cogitati criminis.*
9 *Seruo legari nihil poteſt.*
10 *Seruo legatum pro alimentis factum ſuſtinetur.*
11 *Hæreticus quãdo per abiurationem reſtituitur, an reaſſumat omnia iura, quæ amiſerat.*

Quæſtio XXXIII.

DIxi ſupra inter alimentorum priuilegia, priuilegio quinquageſimo-
1 nono, quod in publicatione † bonorum alicuius delinquentis non ueniunt alimenta ei debita, id quod poſt Caualcan. de uſufruc. mulie. relic. numero ducenteſimotrigeſimooctauo, placuit etiam Peregrino in tract. de iure fiſci lib. quinto, titulo primo, numero 123. quia cum ſint perſonalia non poſſunt egredi perſonam, & quia iura conditionalia non confiſcantur, & quia cum habeant determinatam, & certam cauſam annexam ei non applicantur, cui ea cauſa
2 non conueniat, id quod in crimine quoque † hęreſis locum habere dixit Burſat. conſi. 14. nume. 28. In facto autem fuit controuerſia in hoc Senatu multis ab hinc annis, poſito etiam quod in cõfiſcatione bonorum non ueniant alimenta, an hęreticus occultus quoad forum fori ſit capax legati alimentorum, ita ut ante latam ſententiam declaratoriam ius illi quęſitum ſit? & Menoc. conſuluit legatum numquam fuiſſe quęſitum legatario, uti legitur in conſ. 185. nume. 7. & ſeq. motus, quia hæreticus occultus ante ſententiam
3 † non minus amittit rerum ſuarum dominium, & adminiſtrationem, quam ſi eſſet manifeſtus, & ſententia condemnatus, Gemin. in c. cum ſecundum §. confiſcationis, de hæret. in 6. ergo hęreticus tamquã incapax admitti non põt ad relictum. dicit enim tex. in c. excommunicamus, il 1.
4 §. credentes, de hæretic. talem eſſe † acquiſitionis

bonorum

bonorum actiuè,& paſſiuè incapacem,& quod
5 legatum factum hæretico ſit ipſo iure nullũ,†po
nit Io.Fabr.in §.legati, Inſtit.de legat. alios ci-
tat Menoc.d.conſ.185.nu.14.uer.undecimo,&
6 ultimo c.ſicuti & inſtitui†nõ põt.c.ſi quis epiſco
7 pus, de hæret. & hæreticis †ciuiles omnes actus
interdicti ſunt,l.omnes,& l.Manichęos,C.de hę
ret.l.2.C.de ſum.trinit.

Verum in eodem facto Burſat.in conſ.14.cõ-
tendit hæreticum fuiſſe capacem legati, moue-
tur tamen unico fundamento, quia nondum hæ
reſis detecta erat nec lata ſententia,clarè innuẽs
aliud omnino eſſe,quando uel ſententia tempo-
re delati,aut agniti relicti lata fuiſſet, uel hæreſis
fuiſſet nota, in quo tamen nullum omnino fieri
poteſt fundamentum, cum a die cogitatæ hęre-
ſis talis delinquens afficiatur pęna bonorum ſuo
8 rum priuationis etiam ſi occultus†ſit & menta-
lis, uti melius ſenſit infinitos allegando idem
Burſat.conſ.289. & ita a paucis menſibus citra
Senatus hic Mantuanus iudicauit in cauſa agita
ta inter Vincentium Campagnolium, & D. Iu-
lium Frambertum, & ſic etiam ſeruant hæreticę
prauitatis inquiſitores, uti mihi ſuper eo facto
interroganti reſpondit Reuerendus eiuſdem ci-
uitatis inquiſitor.

Ego uero in re tam clara non uideo cur duo
illi præſtantiſſimi alioquin iuriſconſulti dubita
uerint,norunt enim omnes alimenta cuicunque
quantumuis incapaci relinqui poſſe, atque illi
9 dari illorum exactionem,& in ſeruo † uidemus,
quod & ſi legari non poſſit,l.ſeruis,C.de lega.tñ
10 fallit quoad alimẽta, quæ etiã ſeruis legãtur, †l.
ſeruos ad cuſtodiam templi, ff. de alimen. & ci-
bar.lega.l.ſeruo alieno,§. ſi quis poſt,ff. de lega.
2.ubi glo.dicit eſſe ſpeciale alimentorum fauore
quod ſeruo detur officium iudicis etiam con-
tra dominum, & comprobaui rationibus,& au
thoritatibus in tit.de alimen.ptiuileg. ca.7. ubi
idem dixi de damnato ad metalla, & ratio eſt,
quia tales perſonę,cum naturalia iura retineant
non ſunt eis deneganda, quæ pro exequutione
iuris naturalis cõpetunt,ut ibi dixi: edunt enim,
bibunt,ambulant,& alia faciunt ceteris animan
tibus communia,& ideo non mirum ſi alimenta
quoque recipere poſſunt.contraria uero omnia
procedunt in omnibus pręterquam in alimentis
ſpeciali quodam fauore.Quibus ſtantibus ſuper
fluum quoque fuit eiſdem iuriſconſultis quære-
re,an ſequuta hæreſum abiuratione,ſeu deteſta
tione cenſeatur hæreticus, ita ad iura ſua reſti-
tutus, ut legatum alimentorum recuperet, in
quo Menoc.conſ.185.numero decimoſexto, &
11 in conſ.218.tenet illum minime†poſſe reaſſume
re ius, quod propter hęreſim amiſerat. Burſat.
autem illi in omnibus contrarius conſilio 280.
diuerſam tuetur ſententiam, fuit eorum labor
utilis propter hæreditatem Ludouici de Cono,
quam Liuius Furga condemnatus petebat ultra
legatum ſibi factum a Quintilio Furga, ſed ea
quæſtio nihil ad nos prænonuiſſe ſufficit dubiũ
minime fuiſſe, quia Liuius retinuerit legatum
alimentorum, quod etiam non potuit uenire
in confiſcatione, ut dixi in principio,ideo non
eſse diſputandum ſi ob reſtitutionem,uel indul-
gentiam reacquiſitum fuerit. Addo quod ubi
etiam legatum alimentorum ueniret in confiſca
tione, tamen ſequuta indulgentia in eo facto
fuiſset adhuc debitum Liuio, quia erat annuũ,
nempè de aureis centumoctuaginta ſingulo an
no,quo caſu tot cenſentur legata quot anni, ut
dixi ſuo loco, ideo licet reſpectu præcedentium
annorum denegaretur petitio,tamẽ pro ſequen
tibus annis datur actio tamquam ad diuerſa le
gata poſtea facta,& hoc quoque fundamentum
fuit Burſato ignotum.

SVMMARIVM.

1 *Legitima.In legitimam non imputantur alimenta, quæ uiuens pater praſtitit filio.*
2 *Legitima.Imputatur in legitimam quidquid filius capit in ultima uoluntate de bonis defuncti.*
3 *Legatum compenſatur cum debito neceſſario.*
4 *Dos relicta filiæ imputatur in legitimam illi debitam.*
5 *Legatum alimentorum filio relictum imputatur illi in legitimam.*
6 *Legata duo diuerſarum rerum in eodem teſtamento relicta debentur.*
7 *Legitima debetur de corporibus hæreditarijs.*
8 *Legatum alimentorum ad uitam, & legatum centum librarum ſingulis annis,utrumque debetur, quando ſit in eodem teſtamento.*
9 *Legatum alimentorum ſi in eodem teſtamento fiat ubi etiam eſt relictus uſusfructus,utrumque debetur.*
10 *Legatum alimentorum non imputatur in legitimã, quando legitima quoque fuit in eodem teſtamento relicta.*
11 *Dos non imputatur in legitimam,quando in teſtamento relicta fuit legitima.*
12 *Dos ſoluta imputatur in legitimam ſimpliciter teſtamento relictam etiam,quando integra legitima fuit relicta.*
13 *Dos non eſt uerè,& propriè æs alienum.*
14 *Imputationi locus eſt,quando teſtator uult,ſecus ſi nolit.*
15 *Dos non imputatur in legitimam quando eodem teſtamento relinquitur dos,& legitima.*
16 *Legitima præſtanda eſt de corporibus hæreditarijs.*
17 *Dos relicta in pecuniam non imputatur in legitimam ſi filia legatum non acceptauit.*
18 *Dos relicta in pecunia imputatur in legitimam filiæ,quæ legatum dotis acceptauit.*
19 *Debitor poteſt aliud pro alio ſoluere nolente creditore.*
20 *Collationi non eſt locus, quando teſtator eam prohibuit.*
21 *Imputationi locus non eſt, quando teſtator uetuit.*
22 *Legitimam filio relinquere pater tenetur.*
23 *Legitimam pater auferre, aut minuere non poteſt.*

24 *Pater*

24 Pater confitendo non præiudicat filio in legitima.
25 Pater non poteſt diſponere quod imputetur id. quod de iure non eſt imputandum.
26 Viuere præſumitur quilibet uſque ad centum annos.
27 Aeſtimatio legati alimẽtorum, uel uſusfructus, quo modo fiat.
28 Legitima largo modo dicitur falcidia.
29 Aeſtimatio legati alimentorum, uel uſusfructus, licet uno modo fiat, tamen ab euentu reformatur.

Quæſtio XXXIIII.

ALIMENTA, quæ pater uiuens præſti
tit, certum eſt non imputari in legiti-
1 mam eidem† filio debitam èx paternis
bonis, l. quæ pater ff. famil. erciſ. & probaui ſu-
pra in titulo, de priuileg. alimen. cap. ſeu quæſt.
57. ſed an legatum alimentorum a patre relictũ
imputetur in legitimam: dic imputari, quia fi-
lius imputat ſibi in legitimam quidquid ex ulti-
2 ma† uoluntate capit de bonis defuncti ſiue inſti
tutionis ſiue legati ſiue fideicommiſſi, ut l. om-
nimodo, & l. ſcimus. C. de inoffic. teſtam. atque
ita regulam conſtituit Ripa in l. in quartam, nu.
240. ff. ad leg. Falcid. ubi Picus, nume. 179. dicit
procedere etiam, quando difformiter caperetur,
quod etiam tenuit loco prædicto Ripa, Bereng.
cap. 3. nu. 30. Craſſus in §. legitima, q. 20. nume.
1. & ſeq. Cuccus de legitima, in uer. percepta ex
teſtamento, nume. 1. & ſeq. folio mihi 66. facit
etiam, quia legatum regulariter cenſetur factum
3 animo† compenſandi, cum neceſſario debito, ut
per Doctores in authen. præterea, C. unde uir,
& ux. legitima autem debitum eſt neceſſarium,
ergo cum ea fit compenſatio. tertio facit, quia
ut ſæpe dixi, argumentum ualet a dote ad alimẽ
ta, filia tenetur dotem ſibi relictam imputare in
4 legitimam, †ut per Bar. & alios, in d. l. in quartã,
ergo & alimenta. quarto hoc uidetur ſuppone-
5 re† in terminis Hieron. Gabriel. conſ. 109. nume.
11. uolum. 1.

Declaratur tamen, ut non procedat, quando
in eodem teſtamento pater relinqueret filio ali
menta, & deinde legitimam, uel econtra: tunc
enim ſine imputatione conſequeretur utrũque
legatum per doctrinam Bar. in l. cum centum,
numero primo, in fi. ff. de alim. leg. in uer. aut ſe-
6 cundum legatum, ubi ait quod ubi† in eodem te
ſtamento duo fiunt legata, & diuerſarum rerũ,
uel quantitatum, utrumque debetur, & præſumi
tur quod teſtator uoluerit duplicare niſi uerba
ſint expreſſa, uel ultimum ſit factum ſub comme
moratione primi, l. ſi ita, ff. de leg. 1. l. 3. § cum
Titio, ff. de adim. legat. ad idem eſt tex. in l. ſi pa-
ter pro filia, ff. de collatio. dot. ſunt autem res di
7 uerſæ alimenta, & legitima, quia legitima† debe-
tur de corporibus hęreditariis, l. ſcimus, §. reple
tionẽ, C. de inoffic. teſtamen. alimenta uero de
fructibus pręſtantur, ut ſuo loco dictum eſt. item
legitima ita eſt præſtanda, ut perpetuo ſit penes
filium, quia etiam diſponere poſſit de ea, alimen
ta uero dantur pro uita tantum, & per has ra-
tiones Alcia. in conſ. 619. Dominus Ioannes. cõ
cludit, quod utrunque legatum debetur, quãdo
8 alimenta† relinquuntur ad uitam, & libræ cen-
tum in ſingulos annos, & in fortioribus termi-
nis dixit Bal. in conſ. 239. nu. 1. uer. quarto caſu
uolum. primo, quod ubi in eodem teſtamento
9 relinquuntur alicui alimenta, † & uſusfructus
utrunque debetur, licet unum poſſit euelli de cor
pore alterius, quia in dubio cum ſint diuerſa ſtã
dum eſt uerbis, ſi de uoluntate non conſtat, hic
autem caſus erat magis dubius, quia alimenta
ſub uſufructu continentur, cum tamen non eo-
dem modo contineantur ſub legitima, & per
prædictam rationem Hieron. Gabr. d. conſ. 109.
nu. 11. uer. illud tractandum ſupereſt, uolum. 1.
10 tenet† in terminis noſtris, quod ſi teſtator relin-
quit filio alimenta, & legitimam, non fiet compẽ
ſatio, aut imputatio, quia cum utrunque ſepara
tim relinquit uelle uidetur, quod utrunque ha-
beat. facit, quod uoluit Bal. in l. ſi cum dotem, §.
ſi pater, num. 1. uer. contra hoc opponitur, ff. ſo-
luto matrimonio, ubi dicit quod & ſi regulari-
11 ter† dos imputetur in legitimam iure naturæ de
bitam: tamen fallit, quando legitima fuit relicta,
quia ſecundum eum aliud eſt legitima a lege de
bita, aliud uero ea, quæ a teſtatore relinquitur,
non enim reguntur eadem ratione, aut regula,
& Caſtr. ibi, nu. 6. dicit fortius procedere hanc
opinionem etiam ſi pater legitimam relinquen
do mandat eam compenſari, cum dote, quia cũ
onus ſic iniunctum non ualeat poterit legitimã
retinere, & dotem conſequi, ſequitur Alexan. ad
Bal. in l. quoniam in prioribus, numero ſexto,
C. de inoffic. teſtam. ubi ait ſic tenuiſſe Bal. in l.
cum a matre, quæſt. 17. in fi. C. de rei uendic. &
Ang. in d. §. ſi pater.

Contra uero prædictam limitationem facit,
quod uoluit Bal. in d. l. quoniam in prioribus,
12 nu. 6. ubi ſi pater filiæ relinquat † ſimpliciter le-
gitimã tenebitur illã imputare in dotem, quã re
cepit, quia imputatio ineſt relicto tacitè, etiam
ſi de ea non ſit facta mentio, quando aliquid de-
betur quaſi lucrum, allegat Iac. de Are. in d. §. ſi
pater, & idem uoluit Caſtr. in l. quoniam nouel-
la, numero primo, uer. ſecundo ſi pater, C. de in-
offic. teſtam. Alex. in d. §. ſi pater, circa fi. uer. ex-
tra glo. quęritur. ubi dicit Caſtr. in contrarium
allegatum malè loqui, & reſpondet ad dictum
Bal. in d. l. cum a matre, quod ibi ideo fundus
non imputatur in legitimam, quia eſt proprius
filii, & in legitimam imputatur ſolum id quod
filius capit de ſubſtantia patris, & dicit Picus in
d. l. in quartam, num. 184. quod in practica ſerua
tur opinio Bal. & Iac. de Are. & addit textum in
l. 1. §. fin. ff. de collatio. dot. quem textum dicunt
mirabilem, & ſingularem Alex. in l. poſt dotem
ff. ſoluto matrimonio. hanc item opinionem te-
nuit Iaſ. in d. l. quoniam nouella, num. 3. ubi nu.
4. uult locum uendicare, etiam quando integra
legitima eſſet relicta, & reſpondendo ad funda-
mentum Alex. qui ut ſæpe de eo gloriabatur di-

cit

13 cit quod† dos nõ eſt penitus æs alienum, & ideo
filia poteſt inſtitui in ſola dote, & imputatur re-
gulariter in legitimam, quod non eſſet ſi uerè, &
propriè æs alienum diceretur, hanc item com-
munem eſse ſiue legitima ſimpliciter ſuerit reli-
cta, ſiue etiam integra, dicit Berẽg. in d.l. in quar
tam, in 3. c. nu. 67. ubi tamen diſtinguit inter fi-
lium, & extraneum hæredem, Roder. in d.l. quo-
niam in prioribus, limit. 13. folio mihi 239. ubi
dicit hoc eſſe ſingulare uerbum Bal. ibi Ripa in
d.l. in quartam, nu. 153. quia relinquendo legiti
mam cenſetur id reliquiſse, quod ratione legiti-
mæ exigi poterat, eſt enim legitima nomen iu-
ris, & uniuerſale, & ampliat etiam, quando reli-
cta eſt ĩtegra legitima, quia ſatis dicitur integra,
quãdo relinquitur, quod deeſt ad implementũ,
Vaſq. de ſucceſſin. creatio. § 10. nu. 4, 4. ubi teſta
tur de communi Craſs. in §. legitima, q. 23. nu. 5.
ubi & ipſe communẽ pronunciat, licet Ferdin.
diſtinctionem dicat eſse æquam, ubi loquitur et
quando integra legitima eſt relicta, eam simili-
ter communem affirmat Cuccus de legitima, in
rubt. data inter uiuos, nu. 42. & ſeq. folio 63. li-
cet ipſe illi non acquieſcat.

Hæc tamen non debent ſupraſcriptam decla-
rationem offendere, ſed ijs non obſtantib. firma
ſtare deber. loquuntur. n. Bal. & alii, quando ſola
legitima eſt relicta. Tunc enim imputatio non
cenſetur excluſa, quia poſsunt ſimul ſtare ꝙ reli
querit legitimam, & ꝙ uoluerit dotem imputa-
ri, ex quo imputatio tacitè uidetur ineſse, ut Bal.
inquit in loco prędicto, ubi uero non ſolũ relin
quit legitimam, ſed etiam dotem, tunc uidetur
uelle, quod non fiat imputatio, ex quo non poſ-
ſunt ſimul ſtare, ꝙ utrunque hẽat legatum, & ꝙ
14 unum imputetur in alterũ imputatio† autẽ locũ
hẽt ſi uelit teſtõr, ut probatur ex ijs, quæ ponit
Bal. in l. maximũ uitiũ, C. de li. præter. & ita dice
bat quidã inter conſ. Cornei, cõſ. 200. col. 2. ver.
dñs Antonius, uol. 3. Bertran. cõſ. 216. nu. 3. uol.
2. & dixi in conſ. 192. nu. 21. ſed uidetur imputa
tionẽ prohibere teſtõr, quando utrunque legat,
15 & in propoſito id uoluit† Corne. in ſubſcriptio-
ne dicti conſilij 200. col. pen. per totũ, ubi dicit
non fieri imputationẽ, qñ legitima, & dos cum
indumentis in eodẽ teſtamento relinquuntur, &
eũ ſequit Ripa ĩ d.l. ĩ quartã, nu. 154. uer. & idẽ
rñderẽ, ſequitur Cuccus d. tit. data inter uiuos,
nu. 44. in fi. uer. addit Ripa. ergo idẽ dicendũ eſt,
quando alimenta relinquũtur, & legitima, quia
vr̃ ex tacita teſtõris mente prohiberi imputatio.

Declaratur ſecundo, ut non procedat, quãdo
filius legatum alimentorũ non acceptaſset, quia
tunc imputare non tenetur in legitimam: nam
alimenta præſtantur in pane, uino, lignis, oleo,
& aliis ſpeciebus ad uſum neceſsarium, ut dixi
16 in tit. qualit. alimen. ſint præſtan. legitima† autẽ
debetur in corporib. hęreditariis, l. ſcimus §. re-
pletionẽ, C. de inoff. teſtam. & ibi oẽs notant, fa
ciunt, quę ponit Picus d.l. in quartã, nu. 183. ubi
17 dicit ꝙ ſi pr̃ reliquit filiæ† dotẽ in pecunia, nõ te-
nebitur illã imputare in legitimã, ſi tamẽ dotem
non dum eſt conſequuta, ſed poteſt dimiſſa
dote conſequi legitimam in corporibus per ra-
tionem prædictam, & hoc etiam innuit Bereng.
dicto capitulo tertio, numero ſexageſimoſepti-
mo: ſecus autem eſt, quando filius acceptaſſet le
gatum alimentorum, quia acceptando uidetur
conſenſiſſe oneri imputationis, quod tacitè ex
legis diſpoſitione eſt ipſi legato iniunctum, &
poſt acceptationem non licet variare, ut in filia,
quę dotem acceptauit in pecunia conſtitutam,
18 quod uideatur ſibi præiudicaſſe, † ne poſſit pro
quantitate dotis legitimam eligere in bonis ſta
bilibus, concludunt Picus, & Bereng. locis prędi
ctis. quod enim dicitur legitimam deberi in cor
poribus hæreditariis, intelligitur niſi filius con-
19 ſentiat aliud pro† alio ſibi ſolui, ut dicitur in l. 2.
§. mutui datio, ubi Doctores omnes, ff. ſi cer. pet.
& idem eſſet, quando teſtator prædium aliquod
reliquit pro alimentis, quia tunc fit imputa-
tio de plano, ex quo legatum continet corpus
hæreditarium.

Declaratur tertiò non procedere, quando te
ſtator mandaret legatum eſſe pręcipuum, & nõ
imputari, quia tunc contra teſtatoris voluntatẽ
20 non fit imputatio, vt de collatione† dicitur in au
then. ex teſtamento, C. de collatio. vbi Doctores
omnes notant non ſolum quando expreſſe, ſed
etiã quando tacitè eſt prohibita, Ang. in §. illud,
in Auth. de trien. & ſemiſ. Bal. in cõſ. 210. col. 1.
21 uol. 4. & in ſpecie de† imputatione ponit Corn.
conſ. 200. col. 2. uer. dominus Antonius, uol. 3.
Bertran. conſ. 216. nume. 3. uol. 2. dixi in conſ.
192. num. 21. uolum. 2.

Vbi uerò hoc teſtatoris præceptum tenderet
ad minuendum legitimam alterius filii crederẽ
non eſſe ſeruandum, quia pater non poteſt face
22 re, † quominus legitima filio relinquat. l. parenti
bus. l. cum quæritur. C. de inoff. teſta. & ſicuti au
23 ferre, ita minuere† nõ poteſt. l. quoniam in prio
ribus. l. omnimodo, in prin. C. eo. Alex. in conſ.
69. in prin. uol. 1. Cæpha. in conſ. 56. nu. 42. Nat
ta, conſ. 528. num. 28. hinc confitendo non præ
24 iudicat† filio, Spec. in tit. de confeſ. §. nunc uiden
dum, ver. ſed nunc, quod patris cõfeſſio, ubi Io.
And. Barto. in l. cum quis decedens. §. codicillis,
num. 4. ff. de leg. 3. Butr. in c. quamuis, ubi Abb.
nu. 33. de re iudic. Iaſ. in l. ſi arrogator, nu. 20. ff.
de adoptio. Tiraq. de retrac. conſang. §. 1. gl. 18.
nu. 80. Gomeſ. de teſtam. c. 12. num. 81. uer. item
etiam infertur, ubi multos alios allegat, Cæpha.
in conſ. 148. nume. 8. ubi, quod donando pater
non præiudicat legitimæ filiorũ. & ſicuti ad præ
25 iudicium filii pater nõ poteſt diſponere, † quod
imputetur id, quod de iure non erat imputan-
dum, ut probant Picus in l. in quartam, nu. 251.
in prin. & Bereng. in 3. par. num. 88. Grat. conſ.
7. num. 42. uol. 2. & dixi d. conſ. 192. num. 24. ita
ordinare non poteſt, quod ad præiudicium alte-
rius filii non imputetur, quod erat de iure impu
tandum. intelligetur itaque prædicta tertia limi
tatio, quando per eam non fit deterior conditio
aliorum filiorum in legitima.

40 *Nihil dictio, eſt vniuerſalis negatiua.*
41 *Negatiua in vno falſa, eſt in omnibus falſa.*
42 *Vxor dicitur pauper, licet actionem habeat contra pauperem.*
43 *Vxor habens patrem, vel fratrem, tunc excluditur a quarta ſi pater, vel frater ſit diues, & non aliter.*
44 *Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris.*
45 *Vxor, cui diuitiæ ſuperuenerunt non excluditur a quarta debita in bonis viri.*

Quæſtio XXXV.

MARTIVS diues habens vxorem pau-
perem, & indotatam reliquit ei alimē
ta, vel tantum, quod ſufficere poteſt ad
alimenta, licet non æquiualeat quartę, quæ vxo-
ri inopi debetur in bonis viri lucupletis ex diſpo
ſitione authenticę, prętcrea. C. vnde vir, & vxor.
dubitatum ergo fuit, an uxor excludatur a peti-
tione quartæ, ſeu ſupplementi. & Rimina. ſen. in
conſ. 114. tractans ex profeſſo hanc quæſtionem
1 dixit quartam† nō deberi, eum quoque ſerio p-
tractando eandem controuerſiam ſequutus eſt
Cæpha. in conſ. 244. per totum. mouentur, quia
2 ceſſante legis ratione, ceſſat † legis diſpoſitio. l.
adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. l. a Titio. ff.
de verb. obli. vbi autem uxor alimenta habet ex
legato, ceſſat ratio, ne vxor in opprobrium mari
3 ti mendicare cogatur, quæ fuit † cauſa prędictæ
diſpoſitionis, ut concludunt Bal. Salic. & alij in
d. auth. præterea. Secundò legatum cedit a mor
4 te†teſtatoris. l. a Titio. ff. de tur. nota. in l. 1. §. cum
igitur, & §. in nouiſſimo. C. de caduc. tol. ergo tē
pore, quo maritus moritur uxor non cogitur
mendicare, quia ei iam prouiſum eſt de alimen
tis, & non eſt inops, quando defertur ſibi ius ſuc
cedendi in quarta, & conſequenter de ea non lo
quitur dicta auth. quæ requirit inopiam in uxo
5 re tempore mortis mariti, qualitas enim †adiun
cta uerbo intelligitur ſecundum tempus uerbi.
l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxal. l. ſi Titius,
6 vbi Bar. ff. de teſtam. mili. & in ſpecie† Dec. d. au
th. præterea, nu. 9. ver. & pro iſta opinione, & la
tè probat alios citando Rolan. in conſ. 15. num.
21. & ſeq. uol. 3. ubi ait in ſucceſſionibus regula
riter mortis tempus inſpiciendum eſſe, & poſt
7 multos infert, quod & ſi dos †uxoris ſit congrua
inſpecto tempore matrimonii, ſed incongrua at
tento mortis tēpore, erit locus ſucceſſioni. hinc
dicimus, quod vxori habenti patrem diuitem
non conuenit dictæ legis diſpoſitio, quia poteſt
8 ab eo conſequi†alimenta, Cum. in l. in ſuis. ff. de
lib. & poſthum. & communem dicit Dec. alios
citans in d. auth. præterea, nume. 10. Cæphal. d.
conſ. 244. num. 20. & idem in habente fratrem
9 †diuitem uoluit Rolan. in conſ. 14. nu. 19. & 53.
d. vol. 3. & quamuis tex. in auth. præterea, in fine
mandet legatum imputari, tamen per hoc non
dicit quartam eſſe ſupplendam, & ubi id diceret
intelligi deberet eo caſu, quo legatum non ſuffi
cit ad alimenta, & non tollit mendicitatem, at
vbi per illud ſatisfactum eſt rationi legis, tunc
ceſſat quarta. Poſtremo hanc ſententiam probaſ
ſe uidetur Bald. in auth. præterea, in fi. ubi dum
dicit uxorem non excludi pro modico legato
præſupponit aliud eſſe, quando legatum ſuffice
ret ad alimenta, ſequitur Alcia. conſ. 252. nu. 7.
tamen contraria opinio eſt verior, quia legatum
alimentorum imputatur in quartam, & quod
deeſt ad ſupplementum peti poteſt. id, quod plu
ribus rationibus ſuadetur. primo, quia quarta,
de qua agimus, debetur uxori etiam contra ma
10 riti†uoluntatem, ut inquit Bald. in d. auth. præte
rea, num. 1. ubi infert, quod ius illud ſuccedendi
eſt perpetuum, & dicit Caſtr. in fi. quod defun-
ctus hanc quartam auferre non poteſt, ſequitur
Rom. ibi, vbi Alex. nu. 6. Iaſ. num. 17. in fi. ver. &
quid eſſet, Dec. nu. 9. Pepus, nu. 35. & ſeq. ubi di
cit eſſe magis communem omnium Doctorū,
Corn. conſ. 178. col. 1. & 2. uol. 2. Soc. conſ. 108.
col. 1. uol. 1. Cęphal. d. conſ. 244. num. 1. & ſeq.
Rolan. d. conſ. 14. in fi. ubi dicit communem, &
11 ex iis, qui primo allegati ſunt, inferunt † multi, q
maritus non poteſt uxorem excludere a ſupple
mento quartæ, licet legando aliquid prohibeat
eam plus petere, Dec. in conſ. 24. col. pen uer. &
hoc quidem ius adeundi. ubi ait, quod debetur
contra mariti uoluntatem, & eo inuito, quia de-
bitum eſt neceſſarium, & allegat multos Docto
res, ſequitur Purpur. ad Iaſon. in loco prædicto,
ideo ſicuti maritus non poteſt in totum illam au
ferre, ita legando minuere nequit, & non ceſſat
quarta quādo prohibet plus peti, multo minus
ceſſabit, quando nulla prohibitio eſt adiecta. Se
cundo, quia ubi taxatio eſt facta ad certam quā
12 titatem, tunc adiectio † cauſæ non reſtringit ta-
xationem, neque eam alterat. l. creditor. §. ſi in-
ter. ff. mandati. in propoſito autem lex ſtatuit,
quartam deberi uxori inopi, & licet id fecerit, vt
eius paupertati ſubueniret, eueniatq; caſus per
quem ſubueniatur cum minori quantitate, ta-
men non per hoc minus debebitur uxori, ideo
13 in §. quia uero † dudum, il ſecondo, in Auth. ut li
ce. mat. & au. dicitur, quod quarta aſcendere po
teſt ad centum libras auri, & tamen certum eſt,
quod ea quantitas excedit neceſſitatem alimen-
torum. Cum enim incertum omnino ſit quid,
& quantum pro alimentis conſtitui poſſit uxo
ri inopi, lex mediam quandam viam eligendo
ſtatuit, quartam eſſe relinquendam, ut in ſimili,
14 quando de uita hominis † æſtimanda dubita-
tur ſit taxatio in l. hæreditatum. ff. ad legem Fal
cidiam, ut per moder. Gall. in tracta. de uſur. nu-
mero 475. & ſeq. hinc eſt, quod vbi quarta non
ſufficeret pro alimentis uxoris, uel quia morbo
laborans multa impenſa requiratur, uel ex alia
15 cauſa, tamen† præſtatio augenda non eſſet, ut
de ſe patet, & probat Corne. conſilio quarto,
columna penultima, uer. & licet quando uxor,
uolumine quarto, Picus dicta authen. præterea,
nu. 60. ſicuti igitur non augetur taxatio p rōnē,

quod minimè ſufficiat ad alimenta, ita non de-
bet minui ſi pro alimentis ſufficit, uel eorum ua
16 lorem excedit, vt † contrariorum eadem ſit diſci-
plina. l. 1. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iu. l. in
fundo. ff. de rei uendic. Alex. conſ. 109. colum.
fi. uol. 2. Pariſ. conſ. 131. num. 122. uol. 1.

Tertiò eſt tex. in §. quoniam uerò, in Auth.
de exhiben. reis, ubi dicitur, quod ſi uxori factũ
17 eſt legatum, quod tamen † non aſcendat ad quar
tam ſuppleri debet uſque ad quartę implemen-
tum, qui textus, quia generaliter loquitur debet
etiam generaliter intelligi etiam ſi legatum ſuf-
ficeret ad alimenta. l. de pretio. ff. de publicia.
& illum textum ad hoc citat Corne. d. conſ. 4. co
lumna pen. in fi. augetur argumentum, quia in
eo textu non ſimpliciter fit mentio de legato,
ſed de aliquo legato, quæ dictio omnes ſpecies
18 † legatorum includit, argumento glo. in clem. 1.
in uer. aut earum parte, de foro compet. & inclu
dit etiam ea, quę impropriè talia ſunt, vt per Iaſ.
conſ. 224. colum. 2. uol. 2. infinitos concordan
tes citat Tiraquel. in l. ſi vnquam, in uer. partem
aliquam, nume. 14. & ſeq. C. de reuoc. donat. &
ideo non refert, quod dictum ſit de aliquo lega
to, uel quod ſit dictum de legato alimentorum,
uel ſufficiente ad alimenta, ſic etiam tex. in dicta
auth. præterea, in fi. dicit indiſtinctè eſſe imputã
dum legatum non habita ratione, quod ſufficiat
ad alimenta, uel non.

Quartò, quod ſupplementum quartæ peti
poſſit, quamuis vel alimenta fuerint relicta, vel
19 tantum, quod ſufficit † ad alimenta, uoluit Ioan.
Petrus de Peruſ. in d. auth. pręterea, cuius ſentẽ
tiam ſequutus eſt Caccialup. ibi, prout eos re-
fert Pepus, nu. 127. & Picus, nu. 61. ubi dicit eſ-
ſe communem opinionem, & hoc quoque pro
abſoluto habuit Iaſ. ibi, num. 11. uer. item adde
his, ubi inquit, quod contraria opinio eſt con-
tra illum textum, ſed latius cæteris omnibus eã
ſententiam probat, & defendit Corn. in conſ. 4.
per totum, uolum. 4. ubi dicit, quod ex quo de-
trahitur contra voluntatem teſtatoris non po-
teſt teſtator quartam vel in totum tollere, vel
minuere legando uxori, uel etiam aliis. & non
obſtat, quod contrarium voluerit Riminal. &
Cępha. quia parum eſt curandum de eis, cum
multi grauesque authores aliud voluerint. non
etiam mouet, quod ſtante legato ceſſet ratio pro
pter quam uxori debetur quarta, quia Iaſ. in d.
authen. præterea, num. 9. ver. illud etiam ego cre
20 do, inquit † diſpoſitionem illam non proceſſiſſe
ſola alimentorum ratione, vt per eum, ſed quia
uideo communiter eſſe receptum contrarium:
non inſiſto præcipuè cum textus uerba in d. §.
quoniam uerò, ſint clara. Secundo reſpondeo,
quod lex conſiderauit, an mulier aliunde, quam
a marito conſequi poſſit alimenta, & an ſit pau-
per tempore, quo moritur maritus, non autem
habuit reſpectum ad id, quod ex teſtamento ma
riti ſibi relinqui poſſet, ut ꝓbatur ex d. auth. ubi
dicitur, an uxor ſit ſine dote, & vir ſit diues. ſic ẽt
in d. §. quoniã uerò, hæc omnia conſiderantur.

licet igitur ceſſet inopia, tamen quia ceſſat ex
prouiſione mariti non attenditur, & per hoc tol
litur argumentum Cęphali dicentis, quod cum
habet alimenta a uiro excludi debet ſicuti ſi ha-
beret ex legato alicuius tertii, nam non eſt par
ratio, quia dum textus conſiderat diuitias uxo-
ris eas inſpicit ſecundum tempus, quo uir ad-
huc uiuit, & loquitur comparatiuè, ꝗ uxor ſic
inops, & maritus locuples. dr̃ igitur eſſe inops
dum maritus uiuit, atque ita dum maritus eſt
21 locuples, & conſequẽter ſuperuenientes † diuitię
non eam excludunt etiam ſi aliunde proueni-
rent, ut latè per Dec. in conſ. 24. per totum, & in
dicta authen. in fi: Cæphal. dicto conſ. 244. nu-
mero 4. Non reſiſtit etiam, quod qualitas ino-
piæ non cadat in uxore, cui uir teſtamento reli-
quit alimenta, quia reſpondeo, immo concurre
re eo tempore, quo quarta ſibi defertur. Nam
22 quartam iure ſucceſſionis, † & hæreditatis con-
ſequitur. §. fi. in Auth. de exhib. reis, Corn. dicto
conſ. 4 columna 3. ver. ex his infertur, ubi dicit,
quod uxor quartam capit, ut hæres, Pepus latè
dicta auth. præterea, numero vndecimo, atque
ita ſtatim ſibi quæritur ius a morte mariti: ſed
23 non ſic in legato, in quo expectanda † eſt hæredi
tatis aditio antequam debeatur, uel peti poſſit.
l. ſi nemo. ff. de teſtamen. tut. l. eam quam. C. de
fideicom. & ita reſpondet Corne. loco prædi-
cto, Pepus in auth. pręterea, num. 127. ver. quar
to probatur. Sicuti igitur ſuperuenientes diuitiæ
uxorem non excludunt a quarta, ita nec lega-
tum, quod effectum ſortiri non poſſit niſi poſt
aditam hæreditatem, atque ita poſt acquiſitam
quartam. Præterea adeſt ratio a Corn. conſide-
rata dicto conſilio 4. in fi. uxor quartam autho-
ritate propria capere poteſt, legatum autem de
24 manu † hæredis accipiendum eſt. l. prima, ff. quo
rum legat. antequam uero hęreditas ſit adita,
vel hæres ſoluat legatum uxor cogi poſſet men
dicare, & nemo eſt, qui nõ uideat, quam melius
ſit ſibi ipſi prouidere, quam alienum auxilium
25 expectare. facit, quia fruſtra † impetratur ab ho-
mine, quod a lege conceditur. l. 1. C. de theſaur.
lib. 10. alios citaui in conſ. 215. nu. 21. & quam-
uis tex. in auth. pręterea, non dicat de ſupplemẽ
to, tamen id dicitur in §. quoniam vero, unde ꝓ
parte ſumpta eſt illa authentica, & ubi non dice
ret, eſſet tamen intelligendum, quia a principio
defert uxori quartam, mox dicit legatũ eſſe im-
putandum, ergo admittit, quod ſi facta imputa
tione aliquid deeſt, illud vſque ad implementũ
quartę peti poſſit. facit, quod legitur in l. omni-
modo. §. imputari. C. de inoff. teſtam. Quod ue-
rò dicitur intelligendum eſſe quando legatum
non ſufficit ad alimenta, eſt contra generalitatẽ
tex. in d. authen. præterea, & in d. §. quoniam ve
rò, qui indiſtinctè loquuntur non habita ratio-
ne, quod legatum ęquiualeat alimentis, vel non.
& ubi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere de
bemus, & non mouet argũ Cęph. ꝗ prouiſio ho
26 minis faciat ceſſare † ꝓuiſionẽ legis, quia r̃ndeo,
ꝗ hominis prouiſio non tollit legis prouiſionẽ

iam

iam factam, ſeu natam, licet tollat naſcituram,
ut inquit Bald. in l. fi. C. de pact. conuen. Pepus,
dicta auth. præterea, nume. 49. Et ex prædictis
tollitur etiam authoritas Baldi, & Alciati, quia
patet hanc partem præualere ratione, & autho-
ritate ultra, quod Bald. loquitur ad alium fi-
nem, hæc autem ſententia procederet ſine du-
bio, quando mulier repudiaſſet legatum alimen
torum ſibi factum. quia tunc ceſſaret quęſtio im
putatiouis, qnia etiam in caſibus, quibus rei le-
gatę dominium tranſit recta via in legatarium
27 ſi legatarius illud repudiet † fingitur retro nun-
quam quęſitum, Bar. l. Pomponius, la ſeconda,
nu. 10. ff. de neg. geſt. in l. ſi tibi homo. §. cū ſer-
uus. ff. de leg. 1. dixi in conſ. 128. nu. 14. & conſ.
28 253. nu. 26. & is cui duo iura † competunt, po-
teſt unum reſpuere, & alterum retinere, l. ſi do-
mus. ff. de ſer. urb. præd. facit l. libertus patroni.
§. quid ergo. ff. de bon. liberto. & ſicuti poteſt
29 quis repudiata hæreditate † legatum accepta-
re. l. cum reſponſo. C. de lega. l. ſi qua. ff. famil.
ercíſ. l. qui filiabus. §. fi. ff. de lega. 1. l. apud Cel-
ſum. §. ſi quis ex uncia. ff. de excep. do. Fab. in
auth. nouiſſima, num. 151. C. de inoffi. teſtamen.
30 quinimo ex pluribus legatis vnum reſpuere, † &
alterum amplecti. l. ſi duobus. §. 1. ff. de leg. 2. l.
ſi legatatio, in prin. ff. dè fideicom. lib. glo. in l. 2.
ff. de leg. 2. Cin. in l. quidam elogio. C. de iu. de
lib. ubi Bar. Caſtren. & Iaſ. ita poteſt repudiato
legato acceptare quartam, quæ ut dixi hæredita
rio iure defertur, & cum non ſit in facultate ma
riti tollere, uel minuere quartam in quantitate,
ita nec in rebus legando unam rem. Cum ergo
31 non inueniam † expreſſe deciſum, quod uxor
poſſit repudiare legatum exiſtimo ſtandum eſ-
ſe regulę, per quā permittitur repudiatio. facit,
quod dixi ſupra in pręcedenti quæſtione, in 2.
declaratione, ubi tenui, quod filius non imputat
in legatum alimentorum, quod nunquam acce-
ptauit eo, quod non tenetur legitimam accepta
re niſi in corporibus hæreditariis, non autem in
ſpeciebus. contra tamen huiuſmodi concluſio-
nem facere videtur, quod voluit Socin. in conſ.
121. nume. 30. & ſeq. uol. 4. ubi concludit, quod
32 mulier, † quæ poteſt quartam conſequi in bonis
primi uiri non admittitur ad petendum eam in
bonis vltimi viri, & cum eo ita quoque conclu-
dit Pepus ita dicens in d. auth. præterea, nu. 104.
& ſeq. vol. 4. qui omnes mouentur eiſdem ratio
nibus, ſed ea præcipuè, quod habetur pro diui-
te, qui facere poteſt, ut ſit diues. l. qui poteſt face
re. ff. de reg. iu. adducunt etiam, quod uoluere
Imo. Caſtren. Rom. Alex. & Iaſ. in l. diuortio, in
33 prin. ff. ſolu. matr. ubi dicunt, quod mulier † uide
tur habere aliunde, quando habet actionem,
uel poteſt exigere, & ideo tunc non eſt alen-
da ab hæredibus uiri, infra annum luctus. ita in
propoſito cum poſſit habere legatum ſibi reli-
ctum non videtur, quod illud poſſit repudiare,
ut pinguiorem quartam accipiat, ſed hoc to-
tum procederet ſi legatum a tertio aliquo, non
aūt a maritǫ relinqueretur, quia eo caſu p ac-
quiſitionem excluderetur a beneficio ſi legatū
ad alimenta ſufficeret, & quando per acquiſitio
nem excluditur quis ab aliquo beneficio, tunc
non poteſt non acquirere is, qui ad beneficium
34 aſpirat, ſed ubi † per acquiſitionem quis non ex-
cluditur a beneficio, tunc poteſt non acquirere.
ita declarat Pepus d. auth. prętерea, num. 106. in
prin. at uxor per legatum factum a marito non
excluditur a quarta, ſed agit nihilominus ad ſup
plementum, & legatum dicitur pars quartæ, &
ſuccedit loco quartæ, ex quo in eam imputa-
tur, ergo poteſt legatum repudiare. Infertur ta-
men ex adductis per Socin. & Pep. in locis prę-
dictis, quod ſi ante mortem mariti ius aliquod
deferretur uxori ex ultima voluntate, uel etiam
inter viuos, quod ſufficeret ad illius alimenta,
non poſſet uxor illud poſt mariti mortem re-
pudiare, vt petat quartam, quod confirmatur,
quia cum iura paupertatem exigant in mulie-
35 re, quę vult in quarta ſuccedere, & iudicis † arbi-
trio committatur, quis dicatur pauper, Bar. in
l. ſi conſtante, num. 14. vbi Alex. & alii. ff. ſoluto
matr. & in propoſito noſtro glo. in d. auth. præ-
terea, ubi Dec. nume. 15. Cur. iun. nu. 23. & Pe-
pus, num. 7. cum multis apud Beninca. in tract.
pauper. in 6. quæſtio. num. 17. & Meno. de arbi.
iudic. caſu 65. nume. 7. certè nemo iuſtus iudex
pauperem eum arbitrabitur, qui poſſit eſſe di-
ues ſi velit iure ſuo uti, & actiones ſibi compe-
tentes exercere. augetur hoc fundamētum, quia
tex. in d. §. quoniam verò, nō ſolum loquitur de
36 paupertate, ſed etiam de inopia, quæ † propriè
dicitur, quādo quis nihil habet, licet pauper ſit,
qui parum habet ſecundum Archid. in c. quo iu
re, diſtinct. 8. Caſtren. in l. id quod pauperibus,
C. de epiſco. & cler. Dec. d. auth. præterea, num.
16. uer. ſed poteſt ſaluari, Menoc. d. caſu 65. nu.
5. confirmo hanc ſententiam alio argumento,
nam tex. in d. §. quoniam uerò, vult mulierem vi
uere nouiſſima inopia, ut quartam petat. no-
uiſſima autem inopia dicitur, quando defi-
37 cit non ſolum ſubſtantia, † ſed etiam actio, & of
ficium iudicis ſecundum Bar. in l. ſi quis a libe-
ris. §. item reſcriptum. ff. de libe. agnoſ. uel alen.
vbi dicit, quod hæredes extranei filii non tenen-
tur patrem alere donec extat mater, vel frater,
quia tunc dicitur extrema, vel vltima inopia, qñ
nemo extat, qui iure cogi poſſit ad præſtandum
alimenta, ſequuntur multi alij, qnos ſuo loco ci
taui, donec ergo competit mulieri actio ad con
ſequendum relictum ſibi factum non dicitur ui
uere nouiſſima inopia, & ad hoc textum illum
duobus aliis modis dico applicari poſſe: primo
dum loquitur non de muliere, quæ actu nihil ha
bet, ſed de ea, quæ ēt potentia, & habitu eſt pau
per. dicit enim nihil habere ualentes, atq; ita ſuf
38 ficit, † quòd poſſit habere, ut excludatur, & ad
hoc ponderat Natta dicto conſ. 648. numero
decimotertio, & decimoquinto, ubi ideo vult,
quod legatum alimentorum uxori factū a patre
excludat uxorem a petitione quartę, ꝗ etiam in
eo caſu, licet textū illū non allegat, uoluit Cęph.

conſ.671. nume.21. & in eodem caſu Roland.
conſ. 14.numero 19.& 53. uolum.3. Secundo
duin dicit nihil,quę dictio cum ſit vniuerſalis ne
39 gatiua,†nullam recipit reſtrictionem,Crau.cōſ.
294.nu.6. potētius enim negat, quam ponat af
firmatiua,Bar.in l.Gallus, in prin.nu.4.ff.de lib.
& poſthu. Meno. de arbit.iudi.q.30. nu.7.& de
40 dicta†dictione nihil,Tiraquel.in l.ſi vnquam,in
ver.ſuſceperit liberos, nu.85.C.de reuo.don.vt
nō dicitur nihil habere mulier, quæ habet actio
nem ad conſequendum legatum,l.qui actionē.
41 ff.de reg.iu.& negatiua in vno†falſa in omnibus
eſt falſa,l.ſi is,qui ducenta. ff.de reb.dub.§.utilē,
Crau.conſ.809.nu.4.ver. ſextò ſi poſt proteſta-
tionem.uera eſt igitur concluſio,q ſiue vxor tē-
pore mortis mariti verè , & actualiter habeat
quantum ſufficit pro alimētis, ſiue habitu,& po
tentia ius competat ad conſequendum utroque
caſu excluditur a petitione quartę,ſequitur Cę
pha.conſ.244.nu.23. Natta conſ.648.nu.13.&
ſeq.intelligendo tamen,quod hoc ſecundo caſu
is contra quē datur uxori actio ſit ſoluēdo:alias
42 enim non minus uxor diceretur pauper,†quam
ſi nihil haberet, vt per Socin. d.conſ.121.nu.30.
vbi requirit , quod debitor ſit exigibilis de iure,
& de facto,Pepus,qui idem dicit,nu.104.Natta
d.cōſ.649.nu.13. vbi ait incumbere vxori onus
probandi,quod debitor non ſit ſoluendo,Rolā.
d.conſ.14.nu.53.& 55.in fi.ideo Doctores, qui
dicunt uxorem excludi a petitione quartæ,quā
do habet patrem,addunt , quod pater ſit diues,
43 †& ad alēdum filiam habilis. Cuma.in l.in ſuis.
ff.de lib.& poſthu.Alex.Iaſ.& alij in d.auth.prę
terea,vbi Dec.nu.20.io fi.dicit cōem , Cępha.
conſ.244.nu. 19.Rol.d.conſ.14.nu.19.idē Cę-
pha.cōſ.671.nu.21.facit regula,quia inanis eſt
44 actio,†quam excludit inopia debitoris.Secūdò
intellige de ea uxore cui tempore mortis mariti
competebat actio, nam ſi eo iam mortuo ſuper-
45 ueniat actio,vel facultas† conſequendi alimenta
non excluditur a petitione quartæ,ut latè pro-
bat Dec.d.conſ.24. Pepus,d.num.106.uer.ſe-
cundò inſtatur,& nume. ſeq. Cæpha.conſ.244.
num.4.conſ.671.num.35.

S V M M A R I V M.

1 *Filij aliud ſunt, aliud nepotes.*
2 *Filij dicuntur,qui primo gradu deſcendunt.*
3 *Nepotes non ſunt propriè filij.*
4 *Legatum ſtrictè, & propriè eſt interpretandum.*
5 *Verborum a propria ſignificatione recedendum non eſt .*
6 *Filijs relictum non debetur nepotibus.*
7 *Filijs alimenta , quando relinquuntur ab homine non veniunt nepotes , ſecus , quando a lege.*
8 *Filiorum appellatio ſæpe nepotes includit.*
9 *Nepos venit appellatione filij in diſpoſitione fauorabili.*
10 *Liberis alimenta ſi relinquuntur veniunt nepotes.*
11 *Teſtamentum.Larga ſit interpretatio in teſtamentis.*
12 *Legatum reſtringitur , & ampliatur ſecundum cauſam propter quam fuit factum.*
13 *Legatum piæ cauſa factum large interpretatur .*
41 *Nepos non venit filiorum appellatione , quando filij ſunt nominatim vocati .*
15 *Filiorum appellatione non venit nepos, quando ſit relatio ad filios nominatim vocatos , & ibi ornatur .*
16 *Filiorum appellatione nepos non venit, quando nepoti non connenit qualitas adiecta filijs .*
17 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum ſuorum .*
18 *Nepotes appellatione filiorum non veniunt, quando ſeorſum teſtator de filijs diſpoſuit , & de nepotibus.*
19 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes. quando extant filij in quibus diſpoſitio verificari poteſt .*
20 *Nepos non uenit appellatione filij,quando agitur de nepote ex filio viuente.*
21 *Filiorum appellatione numquam venit nepos,qui non tenet primum locum, ſed a patre proceditur.*
21 *Filius in ſucceſſione patrui non intrat locum patris, qui viuebat, quando patruus deceſſit.*
23 *Nepos non venit appellatione filij, quando extant filij,qui ſunt nepotes patrui .*
24 *Nepos appellatione filij non venit , quando diſpoſitio ſemel eſt ſortita effectum in filio.*
25 *Nepos appellatione filij non venit , quando diſpoſitio poteſt in filio verificari.*
26 *Filiorum appellatione venit nepos etiam ſi ſemel diſpoſitio ſit verificata in filijs, quando verba habēt tractum temporis in futurum.*
27 *Filiorum appellatione venit nepos etiam quando ſemel eſt ſortita effectum, ſi tamen non plenè,aut integrè .*
28 *Nepos non venit appellatione filij in diſpoſitione facta a tranſuerſali.*
29 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes , qui nati,aut concepti non ſunt tempore teſtatoris.*
30 *Nepotes non nati , nec concepti tempore mortis teſtatoris veniunt appellatione filiorum, quando diſpoſitio habet tractum ſucceſſiuum .*
31 *Nepos non natus tempore mortis teſtatoris non venit , quando extant filij tunc nati etiam ſi agatur de ſubſtitutione ſucceſſiua.*
32 *Nepos multis in caſibus non venit appellatione filiorum remiſſinè.*
33 *Filiorum appellatione nepotes non veniunt,quando apparet ex coniecturis de voluntate teſtatoris .*
34 *Nepotes veniunt filiorum appellatione , quando de voluntate teſtatoris conſtat ex coniecturis.*
35 *Nepotes veniunt appellatione filiorum,quando diſpoſitio eſt collata in futurum euentum.*
36 *Filij naſcituri appellatione veniunt nepotes .*
37 *Filiorum appellatione veniunt nepotes in diſpoſitione facta gratia conſeruandæ agnationis.*
38 *Filiorum appellatione veniunt nepotes,quando ex eis militat eadem ratio,qua in filijs.*

39 *Filiorum*

39 *Filiorum appellatione venit nepos, ſi in eo adeſt qualitas a diſponente conſiderata, vt quando dicitur de filiofamilias.*

40 *Nepos venit appellatione filijfamilias in ſtatuto diſponente, quod pater ſoluat condemnationem pro filiofamilias.*

41 *Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt, quòd ſuccedatur in ſtirpes, non in capita. vide tamen ibi.*

42 *Nepos venit appellatione filiorum, quando dictum eſt in ſtirpes, non in capita, etiam ſi ille non eſſet ſucceſſurus ab inteſtato.*

43 *Subiecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant.*

44 *Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuerat nominare pro filio.*

45 *Nepos tunc venit appellatione filij ex uſu loquendi teſtatoris, ſi non extabat filius, alias ſecus, dic tamen vt ibi.*

46 *Nepos venit appellatione filij, quando teſtator eum conſueuit nominare filium etiam ſi extet filius.*

47 *Verba impropriantur, vt actus ſuſtineatur.*

48 *Vſus loquendi non attenditur, quando actus eſſet nullus ſi attenderetur.*

49 *Olim dictio intelligitur de præterito, ſed & de præſenti, ut actus ſuſtineatur.*

50 *Nepos venit appellatione filij, quando alias eſſet nullus.*

51 *Nepos venit appellatione filij, quando alias reſultaret aliquid abſurdum, uel inhumanum.*

52 *Nepos venit appellatione filij, quando alias minus dilectus excluderet magis dilectum.*

53 *Nepos venit appellatione filij naſcituri, vide tamen ibi.*

54 *Nepos appellatione filij naſcituri venit ſi natus ſit tempore mortis teſtatoris ſi diſpoſitio non habet tractum temporis in futurum, ſecus uero quando reſpicit futurum tempus.*

55 *Nepotes nati poſt mortem teſtatoris non veniunt appellatione filij, etiam quando alias uenirent.*

56 *Nepotes veniunt appellatione quorumcunque filiorum.*

57 *Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando teſtator promiſcuè loquebatur de filijs, & de nepotibus.*

58 *Filiorum appellatione veniunt nepotes in multis caſibus remiſſiuè.*

Quæſtio XXXVI.

LEGATVM filijs certæ perſonæ relictum
alimenta continens, an etiam illius ne-
potibus debeatur. aliquando fuit in fa-
cto dubitatum, & tenebant aliqui nepotibus a-
1 ctionem non dari, quia aliud ſunt † filij, aliud ne
potes, Bar. & Alciat. in l. liberorum, ff. de uerb. ſi
2 gniſ. & filij dicuntur qui primo † gradu deſcen-
dunt. l. prima, §. primo gradu, ff. de grad. affin.
Inſtit. eod. tit. in principio, & nepotes non ſunt
3 propriè † filij, l. quod ſi nepotes, ff. de teſtamen.
tut. l. 1. §. quæritur, ff. de uent. inſpic. l. Gallus,
§. primo, & §. inſtituens, ff. de liberis & poſthu. l.
poſthumorum, ff. de iniuſ. rup. teſtam. §. fin. In-
ſtitut. qui tut. pet. poſſ. legata autem ſtrictè,
4 † & propriè ſunt interpretanda, l. apud Iulianũ,
§. Seio, ff. de legatis primo, l. nummis, ff. de lega.
tertio, & in dubio non eſt recedẽdum a propria
5 uerbi ſignificatione, l. non aliter, ff. de lega. ter-
tio, l. ſi alij. ff. de uſuſruc. leg. & quod relictum fi-
6 liis non debeatur nepotibus, eſt deciſio † Glo.
And. de Piſ. Raine. Ci. Iac. de Are. Baldi, & Imo.
in dicto §. inſtituens, idẽ uoluerunt Bald. Signo.
Alber. Caſtr. Aret. Roma. Alex. Ang. Aret. Cor.
Socin. Dec. Cur. iun. Alciat. Rube. Bertran. Zaſ.
& Duran. quos omnes citat, & ſequitur Menoc.
dicens eſſe magis receptam opinionem in conſi
lio 215. numero nonageſimoſexto, & conſ. 328.
numero quarto, conſilio 347. numero uigeſi-
moſeptimo, & uigeſimooctauo, Soci. iun. conſ.
149. numero quarto, uolumine ſecundo, & con-
ſilio 31. numero nono, & 27. uolumine tertio, Ro
lan. in conſilio 43. numero 26. uolumine quar-
to, Simon de coniectu. ultim. uolun. lib. 3. inter-
pretatio. tertia, dubit. 4. ſolutio. 1. numero 27.
folio mihi 326. ubi concludit propriè, & regu-
lariter nepotem non uenire appellatione filij,
Tiraq. in tracta. de primogen. quęſtio. 40. num.
58. Bello. conſilio 50. numero 5. Thob. Non. in
conſilio 33. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1.
capitulo ſexto, numero 27. Poſtremo in termi-
7 nis agendo de legato alimentorum hoc † uide-
tur uoluiſſe Rebuf. in d. l. liberorum, §. fin. uer. &
in quibus caſib. ff. de uerb. ſigniſ. ubi reſponden
do ad textum in l. ſi quis a liberis, ff. de lib. agno.
dicit ibi nepotes uenire ex diſpoſitione legis,
quia ſuadebat natura ſeruari ĩ nepotibus, quod
erat in filiis diſpoſitum, ſecus inquit ubi ſumus
in diſpoſitione, & eum ſequitur Menoc. d. conſi
lio 214. numero octuageſimooctauo, 90. & ſeq.
ubi in ſpecie dicit alimentorum legatum filiis fa
ctum non deberi nepotibus. contraria tamẽ ſen
tentia, ſicuti eſt benignior, & humanior, ita mi-
hi ſemper uiſa eſt uerior, quod nepotes quoque
8 petere poſſint legatum filiis factum, quia † ſæpe
filiorum appellatione nepotes ueniunt, l. iuſta
interpretatione, & l. liberorũ, §. ſed & proprius,
ff. de uerb. ſigniſ. item ſemper uenit nepos, quan
9 do diſpoſitio eſt fauorabilis, † & continet fauo-
rem nepotum, ut uoluit Bart. in dicta l. liberorũ,
§. fi. numero quinto, Alex. in conſilio uigeſimo-
ſexto, num. quinto, & ſexto, uolumine tertio, &
in conſ. 37. numero 12. uſque ad fin. uol. 6. Ang.
Aret. in tracta. de teſtam. Glo. 89. num. 5. Socin.
in conſ. 14. colum. 1. uol. 1. conſ. 249. col. 1. uol.
2. & in conſ. decimooctauo, col. 1. uol. 4 Iaſ. in
conſ. 52. num. 8. uol. 3. ubi allegat Ang. Franc.
Are. & alios, ſubdens, quod in opinione Bart. ſo
let eſſe ſubſtantia ueritatis, eandem ſententiam
probarunt Barba. Corne. Dec. & Ruin. quos ci-
tat, & ſeq. Natta in conſ. 602. nu. 13. & ſeq. ubi
loquitur de fideicommiſſo relicto filiis alicuius
tertij, & dicit quod ex quo de filiis ſit mẽtio eos

uocando,

uocando. & in teſtamentis ſit lata interpretatio
ueniunt quoque nepotes, idem Natta loquen-
do in legato conſilio 626. numero duodecimo,
eandem probarunt ſententiam, Butr. Anch. Car
din. Alex. Barba. Ang. Aret. Com. Socin. Dec.
Cur. iun. Ruin. Gozadin. Pariſ. Cap. Socin. iun.
Rom. Iaſ. & Rube. quos allegat, & approbat Cæ
phal. in conſ. 262. nu. 6. ubi dicit eſſe ueriorem,
& crebriorem ſententiam, idem Cępha. in conſ.
194. nu. 19. Zanc. in l. hęredes mei, §. cum ita, par.
4. num. 197. ff. ad Trebel. ubi addendo Alciat. &
Alban. dicit eſſe communem, hanc etiam com-
munẽ dicit Simon d. ſolut. 1. nu. 54. uer. quartus
caſus, ſolio 328. vbi ait procedere etiam in teſta
mento tranſuerſalis, & extranei, Craſſ. in §. fi-
deicommiſſum, quęſtio. 10. nu. 6. ubi ait non eſ-
ſe dubitandum quin ſit magis communis opi-
nio, Manti. de coniec. ultimar. uolunt. libro 8.
nume. 13. Riminald. in conſilio vigeſimotertio,
numero ſeptuageſimo, ubi poſt Mod. Gallos
tuetur hanc opinionem, Rolan. conſilio octua-
geſimonono, numero tertio, & quarto, uolumi-
ne tertio, ubi addit Tiraq. & Maudel. Burſat. in
conſilio trigeſimoprimo, numero decimoquin-
to, ubi dicit habere locum etiam in contractu ſi
agatur de ipſorum fauore, Gabriel. cõſilio 123.
numero uigeſimoquarto, uolumine ſecũdo, ubi
inquit de hoc non eſſe dubitandum, & conſilio
vigeſimotertio, numero decimoquarto, ubi etiã
in priuilegiis, Purpur. in conſilio 311. numero
ſexto, ubi dicit maxime hoc procedere in Do-
ctore teſtante, Menoc. conſilio 310. numero ni-
geſimooctauo, & conſilio 435. numero uigeſi-
moſecundo. concludunt autem prædicti, quod
ubicunque filij uocantur, ſiue in directa, ſiue in
fideicommiſſaria ſubſtitutione, ſemper ueniunt
nepotes, & licet fideicommiſſum uideatur onus
reſpectu grauatorum. eſt tamen fauorabile re-
ſpectu uocatorum, & ideo in ſpecie, quando
10 † alimentorum legatum ſit liberis, uult Alexan.
in conſilio 158. in princ. uolum. ſeptimo, quod
etiam nepotibus debeatur, ſequitur Rol. in con-
ſilio octuageſimonono, numero nono, uolumi-
ne tertio, ubi uidetur idem uelle, quando eſſet
relictum filiis, accedat quod hic ſumus in ulti-
11 ma † uoluntate in qua plenior ſit interpretatio,
capitulo, dilecti, de donatio. l. in teſtamentis, ff.
de reg. iu. Item agimus de legato alimentorũ, quod
eſt fauorabile, ut dixi inter priuilegia alimento-
12 rum, & legatum reſtringitur, † & ampliatur ſe-
cundum cauſam, propter quam eſt factum, l. cũ
pater, §. dulciſſimis, ubi Barto. & alij, ff. de lega-
tis ſecundo, Bart. in l. regula, §. & licet, ff. de iur.
& facti ignor. Pariſ. cõſilio decimotertio, nume
ro uigeſimoſecundo, uolumine tertio, Rub. con
ſilio uigeſimotertio, num. ſeptimo, ideo quan-
13 do legatum factum eſt piæ † cauſę, largè inter-
pretatur, l. Titia, §. fin. ubi glo. Bar. & alii, ff. de
annu. leg. Socin. conſilio ducenteſimoquadragę
ſimoſeptimo, numero ſexto, uolumine ſecun-
do, Gozad. conſilio ſexageſimo, numero deci-
moquinto, Dec. & Cagnol. in l. ſemper in obſcu
ris, ff. de regulis iuris, & Natta in conſilio 626.
per totum, ſuſtinet in legatis non ſtrictam, ne-
que largiſſimam, ſed largam interpretationem
fieri debere, & ideo quod in cõtrarium dictum
eſt in legatis appellatione filiorum non uenire
nepotes poſſet intelligi in eo legato, quod non
ſit fauorabile, quale eſt legatũ alimentorum.
& non obſtat diſtinctio Rebuſ. inter diſpoſitio-
nem legis, & hominis, quæ confirmatur ex ijs,
quæ ponit Crau. in conſilio 964. numero uige-
ſimo, ubi uult, quod latior interpretatio ſit in di
ſpoſitione legis quam hominis. reſpõdeo enim
quod hæc diſtinctio in propoſito redditur ua-
na, quia etiam in diſpoſitione hominis nepotes
ueniunt appellatione filiorũ ſi diſpoſitio fauo-
rabilis ſit, & nõ tractetur de eorum odio, ut pro-
bant ſupra citati Doctores, qui loquuntur in le-
gatis, in fideicõmiſſis, in reſtitutione, & in aliis
caſibus. hæc autem concluſio ſecundum facti
contingentiam poteſt clarior reddi, ſicuti etiam
alterari, & limitari, eritque intelligenda proce-
dere ſolum in caſibus, quibus Doctores dicunt
filiorum appellatione uenire nepotes, & econ-
tra limitabitur illis in caſibus, quibus nepotes
non ueniunt. quamobrem, licet apud Doctores
uideri poſſint omnes illi caſus, ne tamen lector
longa fatigetur inquiſitione nonnulla conge-
ram ad eiuſmodi quęſtionem pertinentia; con-
ſtat itaque ex iis, quæ ſupra in principio dixi, ex
propria ſignificatione nepotes non uenire ſub
nomine filiorum.

Secunda eſt in confeſſo eos non cenſeri uoca
14 tos, quando filios nominatim teſtator † expreſ-
ſis propriis nominibus uocauit, Glo. in l. ſi quis
ita, §. primo, ff. de teſtam. tute. Bart. dicto §. inſti
tuens, numero tertio, in fine, ff. de liber. & poſth.
ubi dicit hoc non habere dubiũ, idem dicit Bar.
in dicta l. liberorum, numero quinto, uerſiculo,
ſed mihi uidetur, ff. de uerbor. ſignific. Alexand.
in conſ. trigeſimoſeptimo, numero decimoſex-
to, uerſ. ſecundo non obſtat, uolumine ſexto,
Cum. conſ. 119. columna prima, poſt medium,
Dec. in conſ. 465. numero nono, Pariſ. in conſ.
vigeſimo, numero 57. uolumine tertio, Ruin. in
conſ. 179. numero tertio, uolumine ſecundo,
Bello. conſ. 50, numero quinto, Rolan. conſ. 97.
numero decimoſeptimo, & decimooctauo, uol.
quarto, Crau. conſ. 94. numero nono, Simon d.
ſolut. 1. numero 39. folio mihi 326. Manti. d. li.
8. titulo 8. nume. 4. Craſſ. d. §. fideicommiſſum,
quęſt. 10. num. 12. Zanc. d. §. cum ita, par. quarta,
num. 213. Crau. conſ. 964. nu. 21. Gabriel. conſ.
121. numero 22. uolumine primo, conſ. 69. nu-
mero 23. Burſat. conſ. decimotertio, num. 31. in
quibus locis alios citant,

15 Tertio idem eſt, quando per † relationem ad
filios nominatos teſtator aliquos uocauit, argu
mẽto l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulg. Crau.
conſ. 98. nu. 8. Ruin. conſ. 179. num. 3. uol. 2, ubi
quando nominatis aliquibus dicitur, uno dece-
dente cęteri admittantur, & idem eſt quando di
citur, alij ſuccedant, Alex. conſ. 204. nu. 3. uol. 2,

& Ruin.

& Ruin.d.conſ.181.numero ſecundo,& 3.uol.
2.& de uerbis dicti,Burſat.d.conſ.13. num.21.
conſ.53. num.34. ubi etiam quando dicitur ta-
lem filium, & nu.33. poſt alios quos citat dicit
idem,quãdo extant uerba arctatiua, & ante eũ,
Bal.conſ.302.uolumine quarto, ubi quando di
citur iſtum filium,uel filium, qui naſcetur infra
decem menſes,uel extãt alia uerba arctatiua,Ga
briel.conſ.93. numero 27.in ſecundo, ubi eoſ-
dem filios,Menoc.conſilio 347.numero nono,
ubi filij infra nominati, Zanc. dicto §. cum ita,
numero 213. in fi.ubi quando ſunt uerba arcta-
tiua,Simon dicta ſolut.prima,numero quadra-
geſimoſexto, ubi multas refert formulas, Crau.
dicta quæſt. numero decimoquarto; ubi alium
ſuperuenientem, Manti.d.tit.8.nu.8.
Quarto nepotes non ueniunt, quando de fi-
16 liis facta eſt mentio cum aliqua qualitate,† quæ
nepoti non conuenit,ut per Alex.in conſ.4.uol.
4.ubi quando dictum eſt, de filio maiore natu,
idem Alex.in conſ.123.nu.2. uol.1. Dec.conſ.
443.nu.24.Alba in conſ.60.nu.5. Simon d.ſo-
lut.1.nu.45.qui omnes loquuntur de maiore na
tu, ſequitur Alcia.Tiraq.Lup.& Coſta citati a
Molin.in tracta. de primoge.Hiſpan.lib.3. c.8.
numero decimooctauo, qui tamen conatur ſu-
ſtinere contrarium, ſed male; ut dixi in ardua
cauſa maioratus nunc uertente, inter dominos
Carretos,Gabriel.d.conſ.121.num.24. in 1. &
conſ.119.nu.50.uol.2.
Quinto quando teſtator fecit mentionem de
17 filiis ſuis † nepotes non cenſentur uocati, quia
eis non conuenit ſuitas.ita Socin.in l.Gallus,§.
inſtituens,numero quinto, ff. de lib. & poſthu.
& ibi hoc etiam uoluit Iaſ. num.23. verſ. ſed tu
defendendo,Menoc.in maioratu conſ.328. nu.
13.& ſeq.& conſ.347. nu.10.
Sexto quando teſtator ſeorſum prouidit ne-
18 potibus non ueniunt,† quãdo alio in loco men
tionem fecit de filiis,Socin. conſ.72. nume.10.
uol.3.conſ.73.num.21.lib.quarto,Corn.conſ.
290.uol.4.Gozad.conſ.29. num.16. alios citat
Gabriel.lib.6. tit. de uerb.ſignif. concluſ.1. nu.
92.Crau.in conſ.677.numero tertio,uer.ſecun
do reſpondetur,Simon d. ſolut. 1. numero 43.
addo Ruin.conſ.131.nume.quarto,uol.3.Crau.
conſ.354.numero ſexto,& conſ.964.nume.26.
ubi id deducit ex Bar.in d.l.liberorum, numero
quarto,uer.primo caſu, quia conſtat ſic teſtato-
rem uoluiſſe, qui alterum ab altero ſeparauit,
Menoc.conſ.321.num.40.& conſ.328.num.6.
ubi confirmat aliis ſimilibus.
Septimo quando extant filij in quibus diſpo
19 ſitio poteſt uerificari,†nunquam ueniunt nepo-
tes, Socin.d.§.inſtituens,in fi.uer.ſecundo reſpõ
de,& Iaſ.nu.23.uer.ſecundo dic quod ibi, Rui.
conſ.8.nu.8.uol.5.Pariſ.in conſ.20.nu.56.uol.
3.ubi allegat Corn.Socin.& Dec.Purpur.conſ.
311.nu.5.Crau.in conſ.677.nu.3. uerſ.quoniã
locum ſententiæ,Zanc.d.par.4.num.164.ubi al
legat Alex.Socin.Corn.Cur.ſen.Cur.iun.Dec.
Gozad.Ruin.Pariſ.Rub.Pinel.& Cæphal.dicẽs
uerum eſſe,quamuis diſpoſitio ſit in futurum ali
quem euentum collata, Gabriel.d.concluſ.1. nu
mero 77.quæ opinio caret dubio,quando adeſt
20 filius,& ex eo nepos,† nam ſic uenit nepos, ſed
a filio excluditur propter præſumptum charita
tis ordinem, Socin.iun.conſ.146.num.19.uol.2.
quem citat,& ſequitur Manti.d.lib.8. tit.8. nu.
5.Craſſ.d.quæſt.10.nu.13. quia ubi nepos uenit
appellatione filij,intelligitur ſi primum obtinet
21 locum,† & cum pater non præcedit,ubi autẽ pa
ter præcedit,nepos nunquã uenit, Rui. latè con
ſilio 8.nu.7.& per totũ,uol.5.facit, quia nepos
in ſucceſſione patrui non intrat locum patris,
22 † qui cum tempore mortis patrui ueniret deceſ
ſit hæreditate non adita, Salic.authen. poſt fra-
tres,in princ.C.de leg.hæred.ſed concluſio pro-
cedit generaliter etiam ſi non pater nepotis,ſed
23 alius† filius ſupereſſet, ſecundum Zanc.loco præ
dicto ubi reprehendit Socin.iun. qui illam uel-
let reſtringere ad caſum, quando ſupereſt pater
nepotis.
Octauo non uenit nepos, quando diſpoſitio
24 ſemel eſt † ſortita effectum in filio, ità Bart.in d.
l.liberorum,col.pen.nu.18. Socin.in conſ.104.
in prin.uol.3.Cur.ſen.in conſ.46.col.9. uer.ta-
men ſi diſpoſitio,nu.21. Corn.in conſ.131.col.
2.uolumine tertio,Alex. Gozad.Ruin. & Pariſ.
quos citat,& ſequitur Simon d.ſolut.1. nu.44.
adde Ruin.conſ.8.num.7.uol.5. ubi ait hoc ue-
25 rũ,ſiue diſpoſitio ſit uerificata,ſiue in eo ſit† ſta-
tu in quo poſſit uerificari,Rolan.in conſ.43.nu.
36.uol.4. Mantica d.lib.8. tit.… nu.6.Gabriel.
d.concluſ.1.nu.74.Menoc.conſ.47. nu.4. &18.
Alcia.conſilio 526.numero quarto.Hoc tamen
non procedit,quando teſta or utitur uerbis ha-
bentibus tractum ſucceſſiuum,& reſpicientibus
futurum tempus,quia tunc nepos uenit appella
26 tione filii etiam ſi iam† filii ſucceſſiſſent, ita pro
bat Ruin.in conſ.117.nume.2.uol.2.Gabriel.d.
concluſ.1.nu.77.Menoc.d.conſ.347.num.4.in
fi.quamuis contrarium uoluiſſe uideatur Zanc.
d. par. 4. numero 164. ubi allegat Roma.Pinel.
& alios.
Limitatur etiam prædicta concluſio, ut non
procedat, quando per admiſſionem filii inten-
27 tio teſtatoris non eſt integrè† ſortita effectum,
puta, quia conſtet teſtatorem non ſolum filios
uocaſſe,ſed etiam deſcendentes, tunc enim ne-
pos uenit appellatione filii, ita declarat Socin.
conſ.25.nu.5.uer.inſertur etiam, & tertio, uol.
2.Rui.in conſ.35.nu.15.uol.1. Cæphal. in conſ.
262.num.17.uer. non obſtat etiam, & Zanc.d.
nu.164.in fi.uer.bene uerum. hæc autem decla-
ratio,licet ponatur pro diuerſa,meo tamen iudi
cio eadem eſt cum præcedenti,quia quando uer
ba teſtatoris habent tractum ſucceſſiuum, uel fu
turum tempus reſpiciunt,tunc uoluntas teſtato
ris non extinguitur,nec perfectè impletur per fi
liorum admiſſionem. ſed quia ulterius progre-
ditur, & ulteriores gradus amplectitur lõgiusq;
in poſteros excurrit, neceſſe eſt pro implemen-
to,quod nepotes quoque includãtur. alio etiam
modo

modo declaratur concluſio prædicta ſecundum
Purpur.in conſilio 311.num.12.apud quem ui-
deri poterit.

Nono appellatione filiorum non ueniunt ne
28 potes,† quando diſpoſitio fit a tranſuerſali, ut
conluluit Accurſ. quem citat, & ſequitur Cin,
in d.§.inſtituens, Alexan. in conſilio uigeſimo-
ſexto, uolumine tertio,Socin.in conſ.17. uol. 1.
Socin.iun.in conſ.30.num.18. uolumine 3. ubi
ponit rationem,Bero.conſ.122.col.2.uol.2. Al
ciat.in conſ.526.nu.4.alios citat Zanc.d.par.4.
num.195.Rolan.in conſ.43.num.38.uol.4.Si-
mon d.ſolut.prima, nu.40. ubi tamen loquitur
quando tales nepotes non erant ab inteſtato ſuc
ceſſuri,prout etiã,Manti. d.li.8.tit.8.nu.7.aliud
tamen Simon,numero 48.in fi.ſed hanc declara
tionem non recipi a Doctoribus, inquit Gabr,
d.concluſ.1.num.89.

Decimo nepotes non cenſentur uocati,quan
do teſtamenti tempore ſoli extabant:ij uero ne-
29 potes,† qui nunc contendunt non extabant, ſed
nati,& concepti ſunt poſt teſtamentum, tũ quia
poſthumi non ueniunt appellatione filiorum,l.
qui filiabus,in principio,ff.de legat.primo,tum
etiam, quia conceptus poſt mortem teſtatoris
non dicitur ei coniunctus,l.prima,§.ſi quis pro
ximior,ff.unde cognat.ita Cor.in conſilio 290.
numero ſeptimo,uolum.quarto,Socin.in con-
ſilio 152.uolumine primo,Dec.conſilio 95.nu.
quinto,ver.tertio, Alciat. conſilio 526.num.4.
Simon d.ſolut.1.nume.47. ubi allegat Barbat,
Caccialup. Ruin. Tiraq. & Gabriel, Manti.qui
alios citat dicto titulo octauo, numero nono,
Rolan.d.conſ.43.num.31.& ſeqq.ubi latè agit,
Zanc.dicta parte quarta,numero 214.ubi etiam
quando diſpoſitio confertur in futurum euen-
tum, & multos pro hac ampliatione allegat, ut
per eum Becius conſilio 56.numero quinquage
ſimoſeptimo,ubi addit Rub.& Cęphal.quæ opi
nio procedit ſine difficultate in ſucceſſione lega-
li. Item in directa ſucceſſione hominis, quia cũ
attendi debeat tempus mortis ij ſoli admittun-
tur, qui tunc reperiuntur in rerum natura, ſed
ubi agimus de fideicommiſſaria, uel alia diſpo-
ſitione, quæ futurum tempus reſpiciunt, multi
tenent nepotem uenire etiam qui ſit natus, &
conceptus poſt teſtatoris mortem, & ſat eſſe ſi
30 tempore † euenientis conditionis extet, ut uo-
luit Ioan.And.ad Specul.in rubrica, de teſtam,
quem ſequũtur infiniti citati a Simo. dicto nu-
mero 47.uer. hoc autem uerius, Alcia. conſilio
262.numero decimoquarto, Zanc. dicta parte
quarta, numero 29.ubi allegat Caſtr. Alexand,
Socin.Dec.Ruin.Pariſ.& infinitos alios, & ſub-
dit quod intelligitur, dummodo nepos non na-
31 tus tempore† teſtamenti non concurrat cum fi-
lio nato eo tempore, quæ diſtinctio mihi ſem-
per uiſa eſt rationabilis, quia nati cenſentur ma
gis dilecti, & quia expreſſe nominati præferen-
di ſunt incognitis, iuxta pulchram deciſionem
Cur.iun.in conſilio quinquageſimoſeptimo,nu
mero duodecimo,& conſ.58.columna ſecunda,

quem ſequitur Riminal.in conſ.75.numero 35.
& ſeq.ubi late agit,& nouiſſimè Petra, de fidei-
commiſ.quæſtio.vndecima,nume.26.licet eam
uideatur impugnare Purpur.in conſilio 311.nu
mero vndecimo, & pro hac limitatione facit, q
poſt Zanc.dicto numero 164.dixi ſupra in ſepti
ma declaratione,quod ſcilicet nepotes non ue-
niunt, quando diſpoſitio poteſt in filiis uerifica
ri etiam ſi collata ſit in futurum.

Vndecimo extant multi alij caſus quibus ne-
32 pos non uenit † appellatione filiorum, quæ ui-
deri poſſunt apud Gabriel.d.conclu.per totam,
Zanc.dicto §.cũ ita,par.4.nu.164.& aliis, Man-
tica d.tit.8.num.4.& ſeq. Simon d.ſolut.1.nu.
37.& ſeq.Craſſ.§.fideicommiſſum,quæſtio.12.
num.12.& ſeq.

Duodecimo nepotes generaliter non ueniũt
33 appellatione filiorum,quandocunque†ex conie
cturis, vel aliter conſtat uoluntatem teſtatoris
aduerſari,Socin.in conſ.62.nume.6. uolum.3.
ubi duas ponit coniecturas, Corne. conſ.182.
col.2.& ſeq.uol.2.conſ.290.num.3.uol.4. Al-
ciat. conſ.526.num.4.Soci.iun. conſ.114. num.
31.uol.2.& conſ.108.num.21. eo.uol. ubi ait, q
nepotes ueniunt ex interpretatione,quæ ceſſat,
quando deficit uoluntas teſtatoris, Menoc.con
ſilio 328. num.3.

Contra vero ueniunt nepotes appellatione fi
34 liorum† quandocunque apparet ex coniecturis
uel aliter ſic teſtatorem uoluiſſe,ut probat text.
in d.l.liberorũ,§.ſed & Papirius.ibi.niſi uolun-
tas teſtatoris aliter ſe habeat, ff.de uerborum ſi-
gnific. Cur. iun. qui ita dicit in conſilio 111. nu-
mero quinto,Iaſ.Pariſ.Socin.iun. & Cran.in lo
cis allegatis per Manti.dicto titulo octauo, nu-
mero duodecimo, Simon d.ſolutio.1.num.56.
ubi plures recitat coniecturas,Cæphal.conſilio
262.num.11.Rimin.conſ.23.numero 67. & di-
cit Craſſ.d.§.fideicommiſſum,quæſtio.10.nu.5.
uerſ. quoniam autem, quod hæc quæſtio pluri-
mum a coniecturis dependet,Aret.conſ.145.nu
mero 2.Gabriel.d.concluſ.1.nu.32.

Secundo ueniunt nepotes,quãdo diſpoſitio
35 eſt collatio † in futurum euentum, ſecundum
Imo.Alex.& Iaſ.in dicto §.inſtituens, Alexã.in
conſ.9.columna ſecunda,uolum.1.Dec. conſilio
391.& idem uoluerunt Socin.Iaſ.Dec.Soc.iun.
Roman.Gozad.Alcia.Cardin.Alban.& Cæph.
quos refert, & ſequitur Zanc. dicta parte quar-
ta, numero 197. ubi dicit eſſe commumem opi-
nionem,licet aliqui contradicunt,Purpura.con
ſilio 311.numero ſeptimo, ubi pariter dicit com
munem, & reſpondet ad iura allegata in con-
trarium,Aret.in tracta.de teſtam. glo. ſeptuage
ſimanona, in uer. & ſi deceſſerit ſine filiis ma-
ſculis, & hãc dicit ueriorem,& magis receptam
opinionem,Gabriel.cõſilio 121.numero 22.vo-
lumine primo,Rimin.conſ.23.numero 66. ubi
addit Ruin.Curt.iun.& Cęph. Menoc. conſilio
95.numero 107. eandem cõmunem dicit Craſſ.
in dicto §.fideicommiſſum,quęſtio.10.nume.6.
ubi alios addit,ſubdens procedere etiam,quan-
do

do nepotes concepti, aut nati ſunt poſt mortem teſtato ris,& hoc uidetur noluiſſe Mantica dicto titulo octauo,numero uigeſimo, dum inquit nepotes ueniſſe ad relictũ factum ſub conditione, quia teſtator non poteſt eſſe certus, an filij uel nepotes tempore euenientis conditionis ſint ſuperfuturi, Simon dicta ſolut. prima, numero quinquageſimoſeptimo, quamuis Menoc. conſilio 347.numero uigeſimotertio,contrarium teneat, & neger hanc eſſe communem, & pro noſtra concluſione ponitur exemplum,
36 quando† uocantur naſcituri filij,ſecũdum Curt. iun.in conſilio tertio,numero nono, Manti. dicto titulo octauo,numero decimoſexto, Craſſ. dicta quæſtione decima,nume.nono, & Simon d.num.57.

Tertio filiorũ mentio nepotes includit,quan
37 do diſpoſitio facta eſt pro † pro conſeruanda agnatione, Ioan.And. ad Specul. in rubrica, de ſucceſſio. ab inteſta. Curt. iun. conſilio tertio, numero vndecimo, Salic.Imo.Fulgoſ.Caſt.Iaſ. Cur.iun.Gozad.Pariſ.Soci.iun.& Georg. Natta citati a Gabriel.dicta concluſ.prima,numero trigeſimoſeptimo, ubi ait non ſolum nepotes, ſed pronepotes quoque uenire eo caſu, addo Ruin.in conſilio 101.numero nono, uolumine ſecundo,Caſſan.conſilio ſexageſimotertio,numero nonageſimonono, Menoc. conſilio 359. numero tertio, Mantica dicto titulo octauo, numero decimoſeptimo,Riminal.dicto conſilio vigeſimotertio,numero 74.ubi addit Anchar.Cuman.Bero.& Cæpha.Simon dicta ſolut.prima, numero quinquageſimotertio, Craſſ.dicta quæſtione decima, numero octauo, quamuis contrarium tenuerit Menoc. in conſilio 328. numero trigeſimotertio,& trigeſimoſexto,ubi uel let reſtringere hanc concluſionem ad certos caſus, & perſonas, cum tamen fauor agnationis conſeruandę non id patiatur.

Quarto appellatione filiorum ueniunt nepo
38 tes,quando in eis eadem † militat ratio,quæ in filijs, Roman.in conſilio 129. columna prima. Bart.ante eum,d.l.liberorum, num.5.Pariſ.con ſilio 78.num.11.uolumine ſecundo, ubi addit Alexan.Socin.iun.conſilio primo,numero 33. uolum.3.ubi ponit quomodo cognoſcatur eandem rationem uigere, Manti. d. tit.8.num.17. & pro hac ſententia facit textus, in l.filium habeo,ff. ad Maced. ubi appellatione filii uenit nepos propter identitatem rationis, ut intelligit. Alexand.in l.ſi prius, num. 27. ff. de ope. no. nun. Iaſ. in l. prima,§.hoc autem, num. 10. in 2.lect. ner. potes autem dicere, ff. ad Trebel. Dec.in l.1.num.27.circa medium, ff. de iuriſd. om.iud. ubi dicunt extenſionem fieri ex identitate rationis,Pinel.in l.1.par.1.num.71.C. de bon. mat. folio mihi 164. ubi allegat Gozad. & alios.

39 Quinto idem eſt, quando in nepote † adeſt qualitas,quæ fuit conſiderata in filio,quia tunc nepos uenit appellatione filii, ut quando dicitur filiusfamilias.propter enim qualitatem illã familias adiectam,uidetur conſiderata patria poteſtas, & quia ea non minus cadit in nepote familias, quam in filio,extenditur diſpoſitio ad filium, ut probatur in d.l.filium habeo,ita Bal. in l. penultima, C. ad Macedonianum,ſequitur Caſtr.in d.l.filium habeo, Pinel. dicta l.1.par.3. num.71.Gabriel.d.concluſ.1.num.38. ſed hæc declaratio, quamuis a Pinello reputetur diuerſa a præcedenti, mihi tamen uidetur eadem,quia Baldus non ſimpliciter conſiderat qualitatem adiectam,ſed rationem diſponentis, quæ reſultat ex adiectione qualitatis,& ideo infert, quod tũc nepos non uenier appellatione filii,quando diſpoſitio caret ratione etiam ſi in nepote adſit qualitas adiecta filio, ut quando ſtatutum mandat quod pater ſoluat condemnationem pro filiofamilias: uult enim quod non ſoluat pro ne-
40 pote familias. ſed hæc illatio † mihi non uidetur uera, quia licet forte ſtatutum prædictum careat iuſta ratione, non tamẽ caret ratione,quam ſtatuentes iuſtam crediderunt, puta, ut filijfamilias a delinquendo illius pœnæ timore retrahantur, qui eo quod bona propria non habe rent proniores erant,quæ ratio cum non minus in nepote familias uerſetur, quam in filio,habebit quoque in nepote locum deciſio facta de filio,ſed quia hoc non eſt præſentis ſpeculationis relinquo aliis cogitandum.

Sexto nepotes ueniũt appellatione filiorum,
41 † quando teſtator uult quod ſuccedant in ſtirpes,& non in capita, tunc enim quia hæc diſpoſitio non poteſt ſolis filiis conuenire, ex quo inter eos non cadit conſideratio ſuccedendi in ſtirpes, uel in capita,nepotes cenſentur uocati, ut uoluit Socin.iun.in conſilio primo, numero 44.uolumine tertio,ubi allegat Curt.iun. conſ. 161.numero primo,ſequitur Manti.dicto tit.8. num.18. ubi poſt Socin.iun. intelligit, quando nepotes poterant ab inteſtato ſuccedere,& principalem concluſionem ante prædictos tenuit, Socin.in conſilio 150.num.4. uerſ. oſtenditur, uolumine ſecundo, ſequitur Menoc.conſ.347. numero 51.Gabriel.conſ.69.num.45.in 2. Riminal.conſ.283. numero 19. ea tamen declaratio Socini iun.in conſ.149.numero octauo,uolumine ſecundo, quam ſequitur Manti.loco prędicto,non uidetur poſſe ſuſtineri,quia bene pro
42 cedit, quando diſpoſitio etiam reſpectu filiorũ facta eſt in ſucceſſuros ab inteſtato, ſed quando eſſet facta in extraneos tales, quod etiam filii non erant ſucceſſuri, uenire debent quoque nepotes cum filiis, ut quando in ſtirpes uocantur filii alicuius tertij non agnati, neq; cognati iſque habet cum filiis nepotes, certè eo caſu negabit nemo quin admittantur etiam nepotes, alias enim diſtinctio facta a teſtatore de ſuccedendo in ſtirpes eſſet ſuperflua, & nihil operaretur contra l. ſi quando, ff. de legat. primo, & per hanc ipſam rationem, idem dicendum eſſe,quando quis fratris uiuentis filios uocaret in ſtirpes, nam & tunc uenirent nepotes, quia tunc ab inteſtato filii non erant ſucceſſuri, ſed

idem

idem omnino exiſtimo, etiam quãdo filii eſſent
ab inteſtato ſucceſſuri, ſed non nepotes, ut quan
do ex fratre mortuo extant filii, & nepotes ex
eiuſdem fratris filio prædefuncto, quia nihilo-
minus cum filii ſint uocati in ſtirpes, & hæc con
ſideratio non poſſit uerificari in ſolis filiis extẽ-
43 di debet ad nepotes: talia † enim ſunt ſubiecta
qualia prędicata demonſtrant, Oldra. conſ. 60.
dixi in conſilio trigeſimoquarto, numero 40.
& quando teſtator mandat, quod ſuccedatur in
ſtirpes iam præſupponit uocatos eſſe non eius
perſonæ, ſed diuerſarum filios.
Septimo nepos appellatione filij uenit quan
44 do † cum teſtator conſueuerat filium nominare,
& ut talem tractare, Bar. in l. alimenta, in fi. prin.
ff. de alim. & cibar. leg. Roman. in l. ſi uiro, in 33.
fallent. ff. ſoluto mat. & in conſ. 438. in fi. Bald.
conſ. 186. uolum. 2. Arer. in conſ. 145. circa fin.
Ang. in §. fin. colum. fin. Inſtit. qui teſtam. tuto.
dari poſſ. Mantica, de coniect. ultim. uolunt.
lib. 3. tit. 9. num. 9. Gabriel. dicta concluſ. prima
numero 40. addo Caſtr. in conſ. 117. nume. 2.
uolum. 2. Alc. ad Bar. in d. l. alimenta, Tiraquel.
in l. ſi unquam, in uer. libertis, numero 101. C. de
reuoc. donat. ſed hoc intelligitur quando filius
45 extat, nam † eo extãte non uenit nepos, ſed filius
ſecundum Bar. in l. ſi pater numero tertio, C. de
hæred. inſtit. ubi mouetur ex decisione Cin. &
Albe. ibi, qui uoluerunt, quod ſubſtitutio filiæ
facta a quadam uetula, quæ cum filiam & ex ea
neptem haberet, ſolebat tamen neptem ſemper
filiam uocare, filiam uero proprio nomine ap-
pellare, intelligatur de uera filia, non etiam de
nepte, ego tamen aſſentior generali limitationi
46 † quam eo loci Ial. tradidit, quia per eam deſtrui
tur pręcedens noſtra concluſio, quæ tamen eſt
communiter recepta, & uult quod cum filiis ad
mittatur nepos, & ſi filij nulli extarent abſque
dubio nepotes uenirent, ex quo diſpoſitio non
poſſet aliter uerificari, idque procederet, non
quia teſtator conſueuiſſet nepotem dicere fi-
lium, atque ita non ex loquendi uſu teſtatoris,
ſed ne diſpoſitio reddatur nulla, & quod dixerunt
Cyn. & Alb. loco prędicto obtinet ex aliis, &
primo, quia de filia mẽtionẽ fecit in ſingulari,
idẽ nõ põt cũ filia cõcurrere neptis, ſed cũ unica
pſona includatur neceſſe eſt alterã excludi, ĩ du-
bio aũt capi debet interpretatio per quam actus
ſuſtineatur, etiam ſi uerba contra communem
loquendi intelligantur, quod ſi inſtitutio intelli
geretur de nepte teſtamentum eſſet nullum ob
47 filiæ præteritionem. ſicuti igitur, † ut actus ſuſti
neatur improprientur uerba, l. cum filio, ubi Cu
man. ff. de leg. 3. glo. in c. Abbate ſanè, de uerb.
ſignific. l. quoties, ff. de reb. dub. l. quoties, ff. de
uerb. obligat. ita pro actus ſuſtentatione recedi
48 debet † a communi uſu loquẽdi, quod probatur
ex eo, quod & ſi dictio olim, ſecundum loquẽdi
49 uſum intelligatur de præterito tempore † ſecun
dum Barbat. in c. cũ olim Abbas, in 1. & 2. col.
de off. de leg. tamen ne actus dicatur falſus intel
ligitur etiã de præſenti, ut per Bart. in l. 1. §. hoc
autem, nu. 2. in fi. ff. de oper. no. nunt. ubi inquit
per hoc defendiſſe notarium a pęna falſi, & eius
deciſionem inquit communiter eſſe approbatã
Iaſ. ibi numero tertio, octauo, & nono, ubi ſub-
dit non eſſe recedendum ab ea in procedendo,
& iudicando, ſequitur Alcia. præſump. reg. ter-
tia, præſump. trigeſimaquarta, nume. ſeptimo.
ſic ergo licet teſtator neptem ſoleret uocare fi-
liam, tamen quia intelligendo ſecundum con-
ſuetudinem teſtatoris actus redderetur nullus
intelligitur eius diſpoſitio, ſecundum uerbi pro
50 prietatem, & nepos † filii appellatione uenit, ut
actus ualeat, Gabriel. d. concluſ. 1. num. 42. idip
ſum procedit alia ratione, ut ſcilicet euitetur ab
ſurdum, ideſt ne uideatur propriam filiam ex-
cluſiſſe, ut ex ea neptem inſtitueret. ſicuti autẽ
51 nepos uenit appellatione filii, † quando alias ſe-
queretur aliquid abſurdum, uel inhumanum
Barto. d. l. liberorum, colum. tertia, cum multis
apud Gabriel. d. concluſ. 1. numero 34. Craſs. d.
quęſt. decima, numero decimo, ita debet exclu
di, quando admiſſio contineret iniquitatem, ut
contrariorum eadem ſit diſciplina, & facit, quia
nepos non uenit appellatione filii, quando ma
52 gis † dilectus excluderetur à minus dilecto, ut
poſt Alcia. & alios ponit Mantica d. lib. 8. tit. 8.
numero undecimo. Rurſus in caſu Ci. Alber.
quęſtio erat inter matrem, & filiam: certum au
tem diximus ſupra, quod nepos non uenit,
quando diſpoſitio poteſt in filia uerificari. erit
igitur uera noſtra concluſio, quod filii appel-
latione ueniat nepos, quem filium ſolebat
teſtator nominare, Bero. conſilio 122. in prin-
cipio, uol. ſecundo, Rolan. conſ. 43. nu. 37. uol.
4. ſed limitabitur non procedere quoad exclu-
ſionem filiorum, quia propter cõiecturas exclu
dendi non ſunt proprii filii.
53 Octauo filii appellatio † nepotem non exclu
dit quando teſtator loquitur de filiis naſcituris,
quia tunc non poteſt dici quod habeat affectio
nem ad certas perſonas. ita tenuit Imo. in dicta
lege, Gallus, §. inſtituens, Anchar. conſilio 146.
columna prima, Roma. conſ. 428. Alc. in conſi.
nono, uolum. primo, Curt. iun. in conſilio 112.
numero nono, ubi ait quod hanc deciſionem
ſequuntur communiter ſcribentes, & conſilio
113. numero undecimo, Ruin. conſ. 35. numero
decimoquarto, volumine primo, Gabriel. dicta
concluſ. 1. nu. 71. Craſ. dicta quęſtio. decima, nu
mero nono, Manti. dicto titulo octauo, nume-
ro decimoſexto. ubi tamen reſtringit ad deſcen-
dentes teſtatoris, ſecus in tranſuerſalib. innuẽs,
quòd hæc concluſio procedit etiam in ijs nepo-
tibus, qui nati, & concepti ſunt poſt mortem te
ſtatoris, quando diſpoſitio eſt collata in futu-
rum euentum, licet extent alij nati tempore
mortis teſtatoris, ſed ubi diſpoſitio non habe-
ret tractum temporis in futurum, tunc admitte
rentur ſolum ij, qui tempore mortis teſtatoris
54 † aderant, ut declarat Curt. iun. dicto conſilio
centeſimodecimotertio, num. 12. facit, quia &
ſi ueniant aliquando nepotes in diſpoſitione fa-
cta

55 cta de filiis, tamē regulariter intelligitur ſi † nati
ſint quando teſtator deceſſit, non autē ueniunt
naſcituri, Alex. in conſ. 184. col. 1. uol. 2. alios ci
tat Gabriel. d. concluſ. 1. nu. 68. ubi tamen ponit
quid ubi uerba ſunt in futurum collata, de quo
Crau. d. quæſtio. 10. nu. 7.
56 Nono ueniunt nepotes, quando teſtator † vni
uerſaliter uocat quoſcunque filios, ut per multa
probat Curt. iun. conſ. 48. numero tertio, & mo
uetur principaliter, quia ſub uniuerſali dictione
ueniunt etiam ea, quæ ſecundum proprietatem
ſermonis includi non poſſunt, ut quando feudū
conceditur pro quibuſcunque hæredibus, ſequi
tur Crau. in conſ. 155. nu. 4. Mantica d. tit. 8. nu
me. 22. & hæc limitatio eſt multum notanda,
quia in teſtamentis notarii ſolent uti uniuerſa-
libus uerbis.
Decimo uenire nepotes, quando teſtator pro
57 miſcuè † uſus eſt nomine filiorum, & liberorum
eaque ſic pro ſinonimis habuit, uoluerunt Cur.
iun. in conſ. 111. nu. 7. & conſ. 113. nu. 7. Crau.
conſ. 62. nu. 12. & conſ. 155. nu. 3. Menoc. conſi.
359. nu. 2. Manti. d. tit. 8. nu. 21. & ratio eſt quia
ſicuti liberorum mentio includit nepotes, ita in-
cludere eos debet mētio filiorum, ex quo teſtōr
inter filios, & liberos non conſtituit diſcrimen.
item ſi uocantur nepotes in una parte teſtamen
ti, quando ſcilicet meminit de liberis, non debet
excludi in alia, quando meminit de filiis. colligi-
tur enim & declaratur uoluntas teſtatoris ex iis,
quæ leguntur in alia teſtamenti parte. & quam-
uis in oppoſitum dici poſſit, quod ſub nomine
filiorum non uocauerit nepotes, quia non de fi-
liis, ſed de liberis mentionem fecit, quando uo-
luit nepotes includi, tamen reſpondet Crau. d.
conſi. 62. nu. 13.
58 Extant & plures alii caſus, † quibus filiorum
appellatione nepotes ueniunt, qui uideri poſ-
ſunt apud Curt. iun. d. conſilio centeſimounde-
cimo, & centeſimoduodecimo, Gabriel. d. con-
cluſ. prima, Mantica d. titulo octauo, Craſſ. di-
cta quæſtio decima, Simon dicta ſolutio. prima,
numero quinquageſimo, & ſequentibus, folio
327. Zanc. d. par. quarta, numero 197. 213. &
pluribus ſequentibus, ex quibus facile poterit
dignoſci & inferri quomodo alimenta filio reli-
cta debeantur etiam nepoti, ideo non aliter pro
ſequor ſingulos caſus.

SVMMARIVM.

1 *Pauper quis dicatur arbitrio iudicis committitur.*
2 *Pauper dicitur qui & ſi nictum habeat neceſſariū, tamen uiuere non poteſt honorificè ſecundum conditionem ſuam.*
3 *Pauper dicitur, qui ſolum mille habet in bonis.*
4 *Vxori pauperi datur quarta in bonis mariti diuitis ne cogatur mendicare.*
5 *Vidua uidetur eſſe in eodem matrimonio.*
6 *Vxori inopi in bonis mariti diuitis datur quarta ne ſit opprobrio marito.*
7 *Vxori dotem paruam habenti datur quarta in bonis uiri diuitis ſicuti nullam habenti dotem.*
8 *Inopia noniſſima requiritur in uxore, ut habeat quartam in bonis mariti diuitis.*
9 *Inops dicitur, qui nihil habet.*
10 *Inopia noniſſima dicitur cum nihil omnino habere poteſt.*
11 *Paupertas arctiſſima dicitur, quando nihil prorſus habet.*
12 *Nihil dictio eſt uniuerſalis negatiua.*
13 *Negatiua uniuerſalis nullam recipit reſtrictionem.*
14 *Negatiua potentius negat, quam affirmet affirmatiua.*
15 *Negatiua uniuerſalis falſa in uno eſt falſa in omnibus.*
16 *Dos mille aureorum ſufficit etiam pro Comitiſſa.*
17 *Quarta uxori inopi datur gratia miſerationis in bonis mariti diuitis.*
18 *Quarta uxori inopi datur in ſubſidium, quando deficit omnis promiſſio.*
19 *Dos ad excludendum quartam non ſufficit, quod ſit parua niſi etiam ſit minima.*
20 *Dotis reditus raro, uel nunquam ſufficiunt pro alimentis uxoris.*
21 *Diſpoſitio authen. præterea, C. unde uir, & uxor, eſt exorbitans.*
22 *Extenſio non eſt licita in exorbitantibus ex identitate rationis.*
23 *Extenſio in exorbitantibus non eſt licita ex maioritate rationis.*

Quæſtio XXXVII.

PERTINET quoque ad alimēta quæ-
ſtio, quæ in facto contigit paucis ab
hinc menſib. deceſſit enim nobilis quī
dam Doctor, & Eques ditiſſimus relicta uxore,
quæ dotem dederat ducatorum mille ducento-
rum, ij efficiunt aureos mille in circa: petebat au
tem quartam in bonis tamquam pauper, quia &
ſi regulariter arbitrio iudicis committatur in co
1 gnoſcendo quis † uerè dicatur pauper, glo. in au-
then. præterea, in uer. locuples, C. unde uir, &
uxor, ubi Bart. Alex. Iaſ. Dec. & alii, Benincaſ. in
tracta. paup. in 6. q. princ. nu. 17. Menoc. de arbi
tr. iudic. caſu 65. nu. 6. Maſcar. de probatio. con
cluſ. 1154. nu. 8. tamen non ſolum dicitur pau-
per, qui non habet, unde uiuat, ſed etiam, qui nō
2 poteſt commodè uiuere, † ſecundum ſuam cōdi
tionem, Bal. in l. ſi quis ad declinandam, num. 5.
C. de epiſ. & cler. Iaſ. in l. ſi conſtante, nume. 146.
& numero 151. ff. ſolu. matrim. Dec. in authen.
præterea, numero 15. Alcia. in l. quos nos hoſtes
§. locuples, numero undecimo, ff. de uerb. ſigni-
fic. Natta conſ. 590. numero decimoquarto, Bel
lon. conſ. decimoſexto, numero ſexto, Simon de
interpret. ult. uolunt. lib. quarto, interpret. pri-
ma, dubit. duodecima, numero 74. folio mihi

442.Benincaſ.in d.tracta.quæſtio.prima, nnme
ro quadrageſimo,Marcabun.in conſ.105.nume
ro quadrageſimoprimo,Maſcar.d.cõcluſ.1154.
numero decimoquarto. Certũ eſt autem quod
ex reditu aureorum mille non poteſt mulier ui-
uere honorificè ſi nobilis ſit, & dicit Bar. in d.l.
ſi conſtante,numero decimoquarto,dici paupe
3 rem eum, qui† in bonis habet ſolum mille,ſequi
tur Socin.conſilio trigeſimo,numero primo,uo
lum. quarto, ubi loquitur in propoſito noſtro
Bero.conſ.120.numero decimoquinto,uolum.
primo,Natta in conſ.605.Pedroc.conſ.octauo,
numero 153.quod ſi eo tempore reditus aureo
rum mille non ſufficiebat, quando omnia erant
uilia, multo minus ſufficiet nunc quod ad ea
tempora deuenimus, quo omnium rerum pre-
tium creuit, & ex communi uſu plura ad uſum,
& ornatum deſiderantur, quam prædictis tem-
poribus conſueuiſſet.ratio authen. præterea,eſt
4 ne uxor pauper†cogatur cum mariti opprobrio
mendicare,ut poſt Barbat.Nicol.de Vbal. Ang.
Dec.Gozad.Bened.Rube. Mantu. & alios dixit
Rolan.d.conſ.decimoquinto, numero quarto,
uolum.tertio, uidua enim uidetur eſſe in eodem
5 †matrimonio, l. filii §. uidua, ff. ad municipa.l.
quoties, C. de priuil. ſcholar. lib. duodecimo,
Guido Pap.quæſ.379.Rolan.conſ.decimoquar
to,numero 46.conſ.decimoqnìnto, numero un
decimo,uolum.3. Decian. conſilio 33.numero
nono,in primo uolum. & lex non ſolum conſi-
6 derauit paupertatem uxoris,† ſed etiam op pro-
brium uiri,ut per Bal.in d.auth.præterea,Caſtr.
numero quarto,Salic.numero ſecundo, Iaſ.nu-
mero nono,& ſequenti,alii ibi Riminal.ſen.con
ſilio 114.numero ſeptimo,Corne.conſ.quarto,
numero quarto,uolum.quarto,Bened.in c. Rai
nutius,in uer.uxorem nomine Adelaſiam,deciſ.
5.numero 244.Cordub.in d.l.ſi quis a liberis,in
princ.nu.78.ff.de liber.agnoſc.cum ergo diſp o
ſitio authen. præterea,ſit fundata ſuper pauper-
tate, & defectu alimentorum, & honore mariti
obtinere uidebatur etiam in caſu prædicto,quia
& ſi dotata eſſet mulier,ea tamen dos uidebatur
parua inſpecta mariti qualitate, & conditione,
7 †quo caſu non minus debetur quarta,quam ſi eſ
ſet ſine dote ſecundum Bal.ibi in fi.ubi Caſtr.co
lum.fin. Rom.col. 2. Salic.numero 2. Alex.col.
1.& Iaſ.colum.2.in fi.Rolan.qui multos citat d.
conſ.decimoquarto,num. 29.uer.tertio,quod,
Natta conſ.246.numero 6. Cæphal. conſ.288.
nu.29. contra uero non uidebatur eſſe locus di-
ctæ quartæ,quia in muliere requiritur nouiſſima
8 †inopia,& quod nihil habere ualeat,ut in §.quo
niam uero,in Authẽ. de exhiben.reis,inops dici
9 tur,qui nihil habet,†Archi.in c.quæ iura,diſtin.
8. Caſtr. in l.id quod pauperibus, C. de epiſc.&
cler.Socin.in conſ.30. nu.16. conſ.121, nu.45.
uol.4.Fabian.d. authen. præterea,nu.19.& no-
10 uiſſima inopia eſt cum nihil omnino habere†po
teſt.Bart.in l.ſi quis a liberis, §. item reſcriptum
in fi.ff.de liber. agnoſ. & dicit Bal.in auth. ſi qua
mulier,col.3.uer.ſecundo probo,C.de ſacroſ.ec
cle.quod arctiſſima paupertate laborare dicitur,
11 qui nihil prorſus†habet,& textus prædictus uti-
tur dictione nihil, quæ eſt uniuerſalis negatiua
12 †Tiraqu.in l.ſi unquã,in uer.ſuſceperit liberos,
nu.8.C.de reuoc. donat. & cum uniuerſalis ne-
13 gatiua nullam recipiat†reſtrictionem,Crau.cõſ.
294.nu.6. potentius enim negat, quam affirma-
14 tiua affirmet, †Bar.in l.Gallus,in prin.num.4.ff.
de lib.& poſthum.& falſa in uno redditur in om
15 nibus falſa.† l.ſi Is qui ducẽta,§.utrum,ff.de reb.
dub.Crau.in conſ.809.nu.4.uer. ſed ſi poſt pro
teſtationem, & dixi ſupra in quęſtione antepe-
nul. & non dicitur inops, uel pauper qui mille
habet aureos, tum quia neque indotata dicitur,
16 neque parua dote dotata,nam dos mille†aureo-
rum ſufficit etiam pro Comitiſſa,ut poſt Fulgoſ.
& Dec.tenet Alcia.in conſ.252.nu.5.in fi. Tum
uero,quia ſi dos illa in cenſuum emptionem cõ-
uertatur, qui paſſim hac in regione ad octo pro
centenario conſtituuntur reddet aureos octua-
ginta.hic uero reditus ſufficit ad tollendam indi
gentiam, & mendicitatem a lege conſideratam.
17 Accedat quod beneficium dictę† quartæ fuit mi
ſerationis gratia conceſſum, ut inquit Alcia.d.
conſ.252.nu.5:ergo nõ ſufficit uxorem eſſe pau
perem niſi etiam ſit miſerabilis ſeu miſeratione
digna, & non dicitur talis ea, quę reditum habet
octuaginta aureorum. Præterea datur ea proui-
18 ſio in ſubſidium,†quando alia omnia deficiunt,
ut uolunt Doctores ibi,& Socin.conſ.121.nu.6.
uol.4.Fabian.d.auth. præterea, nu.33. Cęphal.
conſ.244.nu.22.Gabriel.conſ.142.nu.29.Me-
noc.conſ.433.num.23. ſed non dicitur deficere
aliquid mulieri,quę dotem habet quãtitatis præ
dictę. & ex prędictis reſpondetur ad omnia con
traria,quia & ſi dicatur pauper ille,cui non ſunt
facultates ad honorificè uiuendum ſufficientes,
tamen non ſufficit paupertas ſimplex in propo-
ſito,ſed requiritur nouiſſima inopia,d.§.quoniã
uero. ſimiliter licet parua dos non tollat reme
dium prædictum,tamen hoc eſt uerum,quando
19 non ſolum eſt incongrua † habito reſpectu ad
conditionem qualitatem, & ſtatũ mariti, ſed eſt
minima,ita ut illa non obſtante uxor laboret ex
trema inopia,ita determinat Corne.in cõſ.249.
col.2.in fi.uer.licet autem militaret, uol.3.& di
cit Socin.in conſ.30.num.14.uol.4.quod ad ex
cluſionem mulieris ſufficit dotem non eſſe mini
mam, licet etiam non ſit congrua uel condecẽs,
& eiuſmodi ſententię fuit Pepus d. authen.præ
terea, numero decimonono, & 83.ubi uult ma
ximam paupertatem requiri, Purpur. conſilio
trecenteſimotrigeſimo, numero quinto, quo-
rum dicta quoad ſupracitatam concluſionem
non reprobantur,licet inferant alia, quę in iure
nõ ſunt tuta.Eodẽ modo tollit fundamẽtum ꝗ
parua dicatur dos,quę non ſufficit ad alimenta,
ut uoluerunt Bal. Corſet.& Mant. quos citat,&
ſequitur Rol.in conſilio decimoquarto,numero
21. & ſeq.uol.3. intelligitur enim de alimentis
neceſſariis,& ſine quibus uiuere nemo poteſt,nõ
autem de alimentis, ſecundum honorificẽtiam,

quia

quia alias ſemper eſſet locus diſpoſitioni dictæ
20 authen.ex quo nunquam, uel raro † reditus do-
tis ſufficit pro ſuſtentatione uxoris, & aliarum
expenſarum, quę fiunt pro uictu, ornatu, & de-
core illius, ut inquit Purpur. in conſilio trecen-
teſimotrigeſimo, numero ſeptimo, uer. ex cuius
dictis. Pepus in d.authen.numero octuageſimo
quinto. in caſu autem dotis reditus ſunt ſuffi-
cientes ad tollendum miſeriam neceſſitatem ui-
ctus, & mendicitatem, licet non ſufficiant pro de
core, & ornatu uxoris, ergo non debet eſſe locus
21 illi diſpoſitioni, quæ cum ſit exorbitans, † ut no-
lunt Doctores in principio, præcipue Caſtr. So-
cin. conſilio centeſimooctauo, colum. fin. uol.
primo, Cęphal. in conſ. 671. numero trigeſimo-
22 quarto, non debet extendi † ſecundum glo. in §.
primo, in uer. curationem, in Authen. ut hi, qui
oblig. res minor. hab. Alex. in l. ſi ita ſtipulatus
in §. Griſogonus, colum. pen. ff. de uerb. oblig.
Dec. in l. qui ſe patris, colum. fi. C. unde lib. imo
23 etiam quando ſubeſt maioritas † rationis ſecun-
dum Iaſ. in rub. ff. de re judic. colum. tertia, uer.
ſecundo, quia etiam dato, & hanc partem ego
credidi ueriorem, quam etiam amplexus eſt Se-
natus Mantuanus, qui tamen uidens uiduæ non
ſufficere reditum aureorum octuaginta utendo
authoritate ſibi conceſſa addidit aureos uiginti
quinque in ſingulos annos dum uixerit.

SVMMARIVM.

1 *Excluſio legis excludit etiam a legitima.*
2 *Renunciatio generalis excludit ab omni reme-
dio.*
3 *Ali nemo debet ex bonis quæ ſibi auferuntur.*
4 *Acceſſorium tollitur principali ſublato.*
5 *Primogenitus, cui omnia bona ex conſuetudine de-
feruntur, tenetur alere ſecundogenitum.*
6 *Monachi in Gallia excluſi a ſucceſſione parentum,
ſunt tamen alendi.*
7 *Excluſus a ſucceſſione per legis diſpoſitionem con-
ſequitur tamen alimenta.*
8 *Bal. in auth. bona damnatorum, C. de bon. damna-
to. quomodo procedat.*

Quæſtio XXXVIII.

FILIAE cui dos in tempus nuptiarum
eſt relicta debentur interim alimenta
ex bonis patris dotātis, ut probaui in
titulo, quibus debeantur alimenta, quæſt. uigeſi
maſexta. ſed quid ſi penitus ſit ſtatuto uel con-
ſuetudine excluſa, & idem dubitari poteſt in fi-
lio, quando a ſucceſſione paterna, uel materna
modo prædicto repellitur, & uideretur dicen-
dum quod non debeantur, nam uidemus quod
1 a lege excluſus ſimpliciter a † ſucceſſione, cenſe-
tur etiam excluſus a legitima, Socin, conſilio cen
teſimoquinquageſimo. colum. quarta, uol. pri-
mo, Dec. in conſilio trecenteſimononageſimo-
ſecundo, columna finali, numero ſexto, Nat-
ta in conſilio 308. numero quarto, Rolan. in
conſ. 62. numero quinquageſimo, & ſequenti,
uolum. tertio, Cæphal. in conſ. 304. numero pri
mo, ergo eodem modo uideri debet excluſus ab
alimentis: ualet enim argumentum a legitima ad
alimenta, ut dixi ſuo loco. præterea generalis ex
cluſio generaliter excludit ab omni remedio,
2 † & ab omni capite, glo. in l. prima, §. ſed uiden-
dum, ff. de ſucceſſor. edic. quam dicit ſingularē
Bal. in l. unica, C. quan. non peten. par. Caſtr. in
l. prima, numero ſexto, C. qui admit. Barto. Sa-
lic. Caſtr. Alexan. & alii, in l. nec is, §. hæres inſti-
tutus, ff. de hæred. inſtit. Are. in l. cum igitur, nu-
mero tertio, & quarto, Inſtit. de bono. poſs. & li-
cet prædicta iura loquuntur in excluſione homi
nis, tamen idem uidetur in excluſione legis: ea
enim fortius excludit, quam excluſio hominis,
ut uoluerunt, Socin. Dec. Natta, Rolan. & Cæ-
phal. ſupracitati. facit etiam ratio, quia non eſt
3 alendus † quiſpiam ex bonis quorum ſucceſſio
a lege ſibi denegatur, uti ſupra dictum eſt de bo
nis, quæ propter delictum auferuntur, ſecun-
dum Bal. in authen. bona damnatorum, & alios
ſæpe hoc in opere citatos. Rurſus diximus ali-
quando alimenta danda eſſe agenti, qui proba
uit ſaltem ſemiplenè ſibi ius aliquod prætende-
re in bonis contentioſis, at ſecus eſt, quando cla
rè conſtat in eis nullum ſibi ius eſſe, dantur enim
alimenta ratione bonorum: at ubi bona non de-
bentur fruſtra ex eis petuntur alimenta. ſublato
4 enim principali † tollitur omne acceſſorium, l.
cum principalis, ff. de reg. iur. in contrarium ta-
men facit, quod uoluit Bal. in l. cunctos popu-
los, numero decimoſeptimo, C. de ſum. trinit.
ubi ait quod ſi ex ſtatuto, uel conſuetudine om
nia bona deferuntur primogenito excluſis aliis
debebuntur aliis alimenta ratione naturali. facit
etiam, quod de primogenito ſuccedente ex con
ſuetudine, uel ſtatuto in uniuerſis bonis dicunt
5 Hoſtien. Ioan. And. Abb. & alii in capitu. licet, de
uoto, ubi dicunt alimenta ſecundogenito debe
ri, alios citaui in titulo, quib. debean. alimen.
quęſtio. uigeſimaſeptima, & hæc pars mihi uide
tur uerior, quando liberi egent alimentis, & con
firmatur, quia tali caſu alimenta non poſſunt ſta
tuto aut conſuetudine tolli, ut dixi ſuo loco:
ideoque Bened. in capitu. Rainutius, in prima
par. uer. uxorem nomine Adelaſiam, numero du
centeſimoſexageſimoſecundo, de teſtam. dixit
6 † quod & ſi in Galliis cōſuetudine ab omnib. ap
probata monachi, uel moniales non ſuccedant
parentibus, tamen ſæpe facta fuit filiis præcipue
monialibus prouiſio alimentorum, quando
monaſterii facultates non erant ſufficientes. ſed
ego crederem ſanctius, & magis piè facturos
Gallos ſi ea conſuetudine, ſeu potius corruptela
deſtructa monachos, & moniales ad parentum
admitterēt ſucceſſionē. mihi. n. ea cōſuetudo nō
probatur, ut quæ eccleſiaſticæ libertati aduerſę

& a uita contemplatiua retrahat,quidquid pro
illius ualiditate laborando Benedictus addu-
cat. Et quamuis ſimpliciter excluſus a lege in-
telligatur etiam excluſus a legitima, tamen non
7 dicitur excluſus † ab alimentis, ut poſt Bal. vo-
luit Georg. Natta de ſtatu excluſ. femin. in pri-
ma quæſtio. numero quarto, ubi ait quod filia
ab inteſtato excluſa ſit tamen alenda, dixi in tit.
de alimen. priuileg. capitu. trigeſimotertio. facit
etiam, quia ut alias dixi ſtatuto alimenta tolli
non poſſunt. ſimiliter licet generalis excluſio tol
lat omne caput ſuccedendi, tamen alimenta non
cenſentur. ſublata niſi de eis fiat ſpecialis men-
tio, ut pariter dixi inter alimẽtorum priuilegia,
ubi probaui quod generalis legatorum reuoca-
tio non trahitur ad legatum alimẽtorum. quod
8 autem dixit† Bal. in authen. bona damnatorum,
non facit ad rem, quia loquitur quando bona
fuerunt eidem perſonę ablata per delictum, nos
autem agimus de bonis, quæ nunquam fuerunt
filii, & a quorum ſucceſſione filius excluditur
non ob delictum, ſed ſola conſuetudine ſine ſui a
culpa, qui caſus plurimum differũt, & diuerſam
inter ſe rationem habent.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta repetuntur ſecundum ſumptum factum, non ſecundum laborem, & induſtriam.*
2 *Domum alienam, qui habitauit ſoluere tenetur quanti aliam conduxiſſet, non quanti illa potuiſſet locari.*
3 *Qualitas, & conditio alimentarij inſpicitur in præſtatione alimentorum.*
4 *Nobili debentur alimenta etiam pro famulo.*
5 *Laboris quoque ratio habenda eſt in repetitione alimentorum.*
6 *Salarium debetur tutori, qui negocia ſua dimiſit, ut tutelæ incumberet.*
7 *Salarium debetur procuratori, & ſindico, qui res ſuas dereliquerunt, ut aliena expedirent.*
8 *Tutor repetit expenſas pro pupillo factas etiam ſi excedant ualorem omnium bonorum pupilli.*
9 *Tutor repetit impenſam factam in ſoluendo mercedem magiſtris pupilli.*
10 *Expenſarum condemnatio includit damna, quæ uictor artifex eſt paſſus, ut litem proſequeretur.*
11 *Aduocatus in cauſa propria repetit lucrum quod amittit cum cauſam propriam defendit.*
12 *Lucri, uel damni diuerſa eſt ratio.*
13 *Lucrum iudicatur pro damno, quando eſt radicatum.*
14 *Bal. in l. patrem, C. de nupt. reprobatur.*
15 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*
16 *Gerens aliena negotia non repetit quod impẽdit, ſed quanti dominus eſt factus locupletior.*
17 *Operæ pupillæ æſtimantur quanti tutor factus eſt locupletior, non quanti potuiſſet locari.*

Quæſtio XXXIX.

IN repetendis alimentis cuidam puel-
læ præſtitis durante infirmitate graui,
qua laborabat, dicebant teſtes pro cre
ditore adducti, quod ultra impenſam fuerunt
ſemper duæ mulieres occupatæ circa miniſte-
rium neceſſarium, ideo petebat etiam ſibi refici
impenſam tam alimentorum, quam ſalarii di-
ctarum mulierum: aliqui dicebant non eſſe de il
lis teſtibus curandum, quia alimenta taxari de-
bent pro burſali diſpendio, non autem pro labo
1 re, † & moleſtia perſonæ, ut inquit Bald. in l. pa-
trem, in fi. C. de nupt. cuius dictum pro ſingula-
ri refert Petr. de Rauen. ſing. uigeſimooctauo, &
ſecũdum hęc fuit iudicatum a Rota Romana, ut
legitur deciſ. 742. numero 1. in 1. par. inter no-
uiſſime editas. ſed quamuis temerarium quo-
dammodo ſit a tantorum patrum iudicio diſce-
dere, ſi tamen ueritati cedere omnia debent, &
cuique liberum eſſe debet ſuum iudicium, ea ſen
tentia mihi non placuit. ſi. n. eius perſonam re-
ſpicimus, cui præſtita ſunt alimenta certè com-
modum ſenſit ex labore, & induſtria mulierum,
quæ operas præſtiterunt, & conſequenter ex pe
cunia per creditorem erogata in alimenta, & ſa-
larium illarum, ita ut neceſſe ſibi fuiſſet alias con
ducere ſua impenſa ſi munus illud aliæ nõ ſubiiſ
ſent, & facit, quod dicimus de eo qui alienam
2 domum habitauit: † tenetur enim tantum reſun-
dere quanti coactus fuiſſet aliam conducere ſi il
lam non habuiſſet, Bar. in l. ſumma, §. in frumen-
to, ff. de cond. indeb. ubi Bal. idem dicit Dec. in
conſilio 62. columna tertia, in fi. Cotta in me-
mor. incipien. creditor habitando, Natta in con
ſilio quinquageſimotertio, numero primo. item
alimenta præſtantur ſecundum qualitatem, &
3 conditionẽ† eius cui debẽtur, l. ſi cui, ff. de annu.
leg. l. Mela, & l. penu. ff. de alim. & cibar. legat. l.
tutor, ſecundum dignitatem, in princ. ff. de admi
niſtr. tutor. Tiraqu. in tracta. nobilita. capit. 20.
numero 143. at certum eſt, quod infirmo adhi-
bendę ſunt perſonæ, quæ ſecundum morbi exi-
gentiam aſſiſtant, & ſeruiant. & ſicuti uiro nobili
dantur alimenta etiam pro famulo, quia non po
4 teſt ſine† dedecore ſordida quæque per ſeipſum
expedire, d. l. tutor ſecundum dignitatem, gl. in
§. fi. in uer. onera, in Auth. de non eligen. ſecun.
nub. ubi Bar. hoc notat, Imo. & Alex. in d. l. ſi ma
ritus, ff. ſolu. matrim. alios citaui in tit. qualit. ali
ment. ſint præſtan. quęſtio. 18. numero nono, ita
infirmo dari debent alimenta pro iis omnibus
ſine quibus eſſe non poteſt, ex quo ſibi ipſi per
diuerſam ualetudinem ſeruire non poteſt. Ter-
tio in præſtandis alimentis, non ſolus ſumptus,
5 ſed labor † quoque uertitur, ut inquit textus in
d. l. patrẽ, C. de nup. ergo pro labore quoque fie
ri dẽt ſolutio ei, qui alimẽta dedit. & ſi præſtans
alimenta fecit, quod facere debuiſſet, infirmus agit
cõtra eum, uel de in rem verſo, vel actione nego-
tiorũ geſtorũ, ut toto tit. ff. de neg. geſt. & de i rẽ

uerſo,

ter.& idem eſt,quando is, qui præſtitit alimen-
ta erat aptus lucrari, & coactus fuit lucrum di-
mittere, ut infirmo ſeruiret, poteſt enim con-
6 ſequi mercedē,uti dicimus de tutore,† qui ſi re-
liquit ſua negotia ut pupilli bona curarer,ideo-
que diſpendium paſſus eſt rerum ſuarum,pote-
rit ſalarium petere, l. a tutoribus, §. finali, ubi
glo.& Bar.ff.de tutel.Bar.in l.in eos,ff. eodem ti
tulo,Are.in §.actionum,numero quadrageſimo
quarto, Inſtitu. de actio. Alexan. & alii,citati a
Caualcan.in tracta.de tutor.& curato.numero
trecenteſimoprimo. ſed præter eos Guido Pap.
in quæſtio. ſexageſimaoctaua, Anchar. famil.
quæſtio.61.numero ſeptimo,lib.ſecundo,Cor-
dub.in l.ſi quis a liberis,§. ſi mater, numero ſe-
ptuageſimotertio,ff.de liber.agnoſcen.compro
bat multis argumentis,& iuribus,Menoc.conſi
lio ducenteſimouigeſimooctauo, numero pri-
mo,uſque ad quadrageſimūſeptimū, ubi multa
ad propoſitum adducit,quæ hic poſſent repeti,
& præcipue dum ait idem dici poſſe de procu
7 ratore, † & ſindico. facit etiam, quod dicitur in
l.3.in principio,ff.de contrar.iud. tute. ubi dici
tur, quod tutori reſtitui debent expenſæ factæ
8 pro pupillo etiam ſi excedāt† ualorem omnium
facultatum pupilli, & ibi Nicol.de Neap. dicit
hoc bene procedere ſi fuit utiliter expēſum,ſub-
dens tunc dici utiliter expenſum,quando eroga
uit pro defenſione cāæ ſtatus pupilli, cui fuerat
mota quæſtio. ſi ergo pro pupilli ſtatu erogatū
dicitur utiliter impenſum, quanto magis iudica
ri debebit utilis impenſa facta pro ſanitate recu
peranda. & ſanè quoad ſalaria prædicta neque
Bal. in d. l. patrem,uidetur dubitaſſe,dum diſtin
guit inter laborem,& ſumptum, & facit l.ſi pa-
9 terno affectu,C.de neg.geſt.ubi qui † ſoluit mer
cedem magiſtris repetit ſi non donandi animo
erogauit,facit l.alimenta,C.eodem,ubi repeti-
tio eius conceditur, quod in rem pupilli fuit im
penſum, & paſſim diximus ſupra reperi impen
ſam,quæ ad commodum alimentorum alterius
facta eſt: quo uero ad damnū, quod ſenſit actor
ex eo,quod circa curam alimentati fuit occupa
tus,uidetur pro reſolutione dicendum, quod ſi
erat artifex, uel ſolitus ex negocio aliquo, cum
ſua perſona lucrari,& uacauit a ſuo officio, & la
bore, vt commodo alimentati incumberet con
cedatur ſibi repetitio,& moueor ex eo,quod uo
10 luit† glo. in l.prima,ff.de alien. iud.mutan.cau.
fac. ubi ait, quod & ſi in condemnatione expen
ſarum, quę fit a iudice ratione victoriæ litis non
habeatur ratio damnorum aliunde prouenien
tium, ſed eius impenſę tantummodo, quæ in li
te facta eſt: tamen aliud eſt quoad damna, quæ
paſſus eſt uictor, qui ex arte lucratus fuiſset ſi
non fuiſſet coactus liti intereſſe arte dimiſsa, &
ſequitur Batt.ibi numero primo,& clarius dicit
glo.in l.ſi procurator,ff. rem rat. hab. quod ſub
nomine expenſarum repetit uictor id omne in
quo fuit damnificatus ex eo,quod lis eum reuo
cauit a ſuis negotiis, ſequitur Bar.ibi in fine, &
Caſtr. ibi dicit eſſe menti perpetuo tenendum,
quia ſi artifex non potuit lucrari id repetit a cō
demnato, & idem uoluit Alexan. ibi,Butr.in c.
finem litibus,numero uigeſimoquinto,de dolo
& contum. Specu. & Io. And. in §.fin.uer.quod
ſi uictor artifex,in ritu.de expenſ. hac etiam ra-
tione Abb. in d.cap. finem litibus, numero 30.
11 dicit quod ſi aduocatus † amiſit lucrum, dum
defendit cauſam propriam, illud repetit ab ad-
uerſario in expenſis cōdemnato, ſequitur Sapia
ibi in additio.& Iaſ. in l.properandum,§. ſin au-
tem alterutra,numero decimoquarto, C. de iu-
dic. ubi multa congerit, idem uoluit Miſinger.
centu.1.obſeruat. ſecunda, Aſinius in ſua praxi
§. 32. capitu. ſecundo, limitat. decimanona,in
quibus locis ſequuntur, quod ſupra dictum eſt
de artifice. & quamuis alia ſit ratio emergentis
12 damni,†alia vero lucri ceſſantis, l. qui autem.in
princ.ff.de his,quæ in frau. credit. cū aliis apud
Dec.in l.non fraudantur,ff.de reg.iu.tamen vbi
lucrum eſt radicatum, de eo idē iudicatur quod
13 †de damno,gl.in l.1.§.ſi quis propter, in uer.re
ſtitutione,ff. de itin. actuque priua. Cin. & Bal.
in l.cum te,C.de donatio.ante nup.Bal.Ang. &
Imo.in l.non amplius,§.1.ff. de leg.1. Alexan. in
conſilio 89.colum.penul. volum.2. & doctrina
14 Bal. in l.patrem, C. de nupt.† non bene deduci-
tur ex eo tex. quia cum loquatur de alimentis
includit omnem impenſam,quę pro ſuſtentatio
ne vitę eſt neceſsaria, vt probaui ſupra in tit.ali
men.qualit.ſint præſtan.vbi dixi medicos,medi
cinas,& famulos deberi ſi perſona, vel dignitas,
vel neceſſitas exigat,quinimo tex.in d.l.patrem,
videtur contrarium probare,dum inquit puellā
illam factam fuiſſe adultam ſumptu,& labore al
terius.attribuit enim labori, quod ad eam ętа-
tem ſit producta,ideo dum infra loquitur de ali
mentis amplectitur uno uocabulo,quod dupli-
ci uerbo ſupra expreſſerat,& nun debet fieri ini-
qua interpretatio per quā ille, qui laborem im
15 pendit remaneat in damno. nemini enim † offi-
cium ſuum debet eſſe damnoſum,l.ſed & ſi quis
uir. bene admitto, quod non repeter quantum
ex arte fuiſset lucratus, ſed quanti fuiſset condu
cturus,& ſoluturus is, cui alimēta præſtita ſunt,
vt ſupra dixi de eo,qui domum inhabitauit,& fa
cit textus clarus in l.ſi pupilli,§. ſed & ſi quis,ff.
16 de neg.geſt.ubi gerens†aliena negocia non repe
tit quidquid ſibi abfuit in eo negocio,ſed quan
ti factus eſt locupletior is, cuius geſtum eſt ne-
gocium, Cuma.in conſ.88.in fi.ubi ait quod &
17 ſi operę†pręſtitę a pupillo compenſandę ſint cū
alimentis,quæ tutor præſtitit, tamen tutor im-
putat ſolum in quantum factus locupletior,non
in quantū locare potuiſſent alii. l. ſi non ſortem
§.libertus, ff. de condictio. indeb. ſuſtineri autē
poſſet Baldi,& Rot. deciſio in eo qui nullum de
trimentum ſenſit, ut quia non erat artifex nec
artem aliquam callebat, a qua diſtrahi uel auo-
cati potuerit.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia relicta ad alimenta non debet conſumi, ſed poni ad honeſtum lucrum.*
2 *Proprietas cenſetur relicta, quando fundus relictus eſt ad alimenta.*
3 *Legatum alimentorum non minuitur ſalcidia.*
4 *L. Diui. ff. ad leg. Falcid. quomodo intelligatur.*
5 *Proprietas ei uidetur relicta, cui ſundus relinquitur, ut alat tertium.*
6 *Pecunia relicta ad alimenta uenit proprietas.*
7 *Pecunia quando relinquitur ad alimenta remanere debet penes hæredem.*
8 *Teſtator in dubio cenſetur hæredem minus grauare, quam fieri poſſit.*
9 *Ignorantia iuris præſumitur in teſtatore potius quam quod uideatur plus debito grauare hæredem.*
10 *Legatum capi debet de manu hæredis.*
11 *L. fundi Trebatiani, ff. de uſufruc. leg. quomodo procedat.*
12 *Reddita mille aureorum relicto, an teneatur hæres tot bona aſſignare quibus percipiatur.*
13 *Pecunia relicta ad alimenta uenit conſignanda legatario, quando eſt grauatus illam reſtituere.*
14 *Reſtituere uerbum, ſignificat rem eſſe traditam.*
15 *Reſtituere uerbum non ſemper traditionem præſuponit.*
16 *Proprietas uerborum attendi, etiam contra mentem diſponentis.*
17 *Voluntas teſtatoris attenditur in ultimis uoluntatibus.*
18 *Verba ſunt apertius teſtimonium noſtræ uoluntatis quam aliud quiduis.*
19 *Legatarius quando poſſit legatum propria authoritate capere.*
20 *Vſusfructus, quando cenſeatur relictus.*
21 *Legatarius, cui pecunia ad alimenta relicta traditur, tenetur cauere.*
22 *Vſusfructus conſiſtere poteſt in pecunia.*
23 *Beneficium non confertur in inuitum.*
24 *Aequalitas ſeruari debet inter creditorem & debitorem.*
25 *Creditor non cogitur ante diem recipere ſolutionem cum ſuo incommodo.*
26 *Emphiteuta non poteſt inuito domino repræſentare futurorum annorum ſolutiones.*
27 *Legatarius alimentorum ſi acceptat pecuniam, qua inde amittatur, alimenta perdit.*
28 *Conditio in dubio cenſetur appoſita fauore hæredis, & idem eſt in die.*
29 *Hæres poteſt ſoluere inuito creditori ante euentum diei aut conditionis.*
30 *Creditor non cogitur ſolutionem recipere ante diē incertum, uel conditionem.*
31 *Legatarius cenſetur in legato magis dilectus quā hæres.*
32 *Hæres non poteſt inuito legatario aſſignare tot bona quando annuus reditus eſt relictus.*
33 *Vſura nihil aliud eſt quam lucrum proueniens ob uſum pecuniæ alicui conceſſum.*
34 *Vſura eſt omni iure prohibita.*
35 *Pecunia pupillaris conuerti debet in emptionem prædiorum.*
36 *Cenſus annuus reputatur inter immobilia.*
37 *Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honeſtum lucrum.*
38 *Tutor qui pecuniam pupillarem depoſuit apud mercatorem, qui reputabatur idoneus, non tenetur ſi decoxit.*
39 *Vtiliter geſtum dicitur negocium, quando a principio ita fuit.*
40 *Hæres tenetur curare, quod fundus colatur, & ſeminetur, quando fructus illius relicti ſunt alicui.*
41 *Conſuetudo patris familias, poſtea uero regionis attenditur.*
42 *Conſuetudo particularis attenditur.*
43 *Conſuetudo an originis attendatur, uel loci ubi teſtator uerſatus eſt.*
44 *Conſuetudo ciuitatis attenditur in exigendis uſuris.*
45 *Vſuræ uſurarum debentur quando ſic ſe habet conſuetudo.*
46 *Vſuræ pupillo ſoluuntur iuxta id quod ſoluebatur eius patri.*
47 *Vſuræ quando conſueuerunt diuerſimode ſolui attenditur quod minimum eſt.*

Quæſtio XL.

PECVNIA quando alicui relinquitur ad alimenta, tunc non debet conſumi, ſed poni ad honeſtum lucrum
1 ex quo inde alimenta † legatario præſtentur, ex tex. in l. Diui, ubi Bar. hoc no. ff. ad le. Falcid. ſequitur Ang. ſubdens ſic feciſſe Lęlium de Montecatino magnum uſurarium, Imo. circa med. uer. item nota, ubi ait in dubio teſtatoris mentem eſſe quod alimenta præſtentur ex reditibus pecunię, non autem ex ipſa pecunia, & Caſtr. dicit hoc eſſe utilius, quia durat perpetuo, & infert, quod ubi pecunia legatur in alimenta pauperum, exequutor, uel epiſcopus non debet illam inter pauperes diſtribuere, alios citaui in tit. quomo. & qualiter ſint pręſtan. alimen. quæſtio. 9. nu. 13. addo Rot. deciſ. 742. num. 2. in 1. par. in nouiſſim. ſed contra prædicta facit l. 4. ff. de alimen. & cibar. lega. ubi dicitur quod fundo
2 † ad alimenta legato uenit proprietas, & ad hæredes tranſmittitur, ſequitur ibi Bar. numero ſecundo, idem uoluit Bar. in l. cum hi §. ſi uni, ff. de tranſact. & infinitos ad hoc citaui in tit. alimen. quan. cenſean. relic. q. 1. in prin. & miror, quia nemo ex Doctoribus, quem uiderim, aduertit ad contrarietatē prędictam. poſſet forte dici ꝙ imo textus in d. l. Diui, concordat cum l. 4. quia ibi dicitur legatum pecuniæ ad alimenta factum ſubijci Falcidiæ, ꝙ non eſſet ſi diceretur legatum alimen-

3 alimentorum; nam hoc† non minuitur Falcidia ut probaui inter priuileg.aliment. priuileg.decimooctauo. & ſi dicatur uideri relicta alimenta ex eo, quod fidei præſidis committitur, ut curet pecuniam collocari apud idoneos uiros: reſpondeo illud fieri, ut modus legato adiectus impleatur, ſed non ideo immutatur legati ſubſtantia.ſi etiam dicatur,quod tunc ſolum a Falcidię onere eximit legatum alimentorum,quando factum eſt egeno,aut pauperi, ut probaui dicto priuileg.18. reſpondebo quod cum ibi non dicatur de paupere,uel diuite legatario non debet magis intelligi de diuite,quam de paupere,ſed ita,ut uerificari poſſit in utroque.

Secundo reſpondeo,imo depræhendi,quod legatum factum eſt pauperi, quia præſidis officium excitat.ſi enim diuiti factum eſſet, quid eſt quod prætor ſit ad curam ſuam reuocatus. quidquid tamen ſit prima hæc ſolutio certè cōtradicit omnibus Doctoribus, qui uolunt textum illum loqui in diuitibus,non autem in pauperibus:expreſsè etenim dicunt, quod ſi legatum pauperi factum eſſet Falcidiam non pateretur, ita Bartolus, Angelus, Imola, & alii ibi.

4 Secundo reſponderi poteſt quod † etiam in d.l.diui,proprietas fuit relicta, & uenit in legato,non autem ſola alimenta ex pecuniæ redditibus percipienda, quandoquidem dicitur ibi expreſsè, quod pecunia ſubiacet legi Falcidiæ, ſed ſi intelligeretur factum ſolum legatum alimentorum diceretur legatum ipſum pati falcidiam, & aliud eſt quod alimenta patiantur falcidiam, aliud uero quod pecunia, nam in taxatione falcidiæ ſuper legato alimentorum ſeruatur diſpoſitio leg. hereditatum, ff. ad leg. Falci. ſed ſuper legato pecuniæ alia eſt ratio taxationis.dum ergo dicitur pecuniam relictam ad alimenta ſubiacere falcidiæ,ſupponitur ipſam fuiſſe relictam, non autem ſola alimenta præſtanda ex illius pecuniæ reddit‍u, & hic intellectus uidetur mihi conuenire literę,ſed Doctores omnes ibi ſupponunt non pecuniam, ſed alimenta relicta fuiſſe.

Tertio dici poſſet ibi pecuniam relictam fuiſſe non ijs quibus alimenta præſtanda erant, ſed tertio pro alimentis aliorum,puta relinquo Titio mille ad alimenta exiſtentium in tali hoſpitali:tunc enim cum Titium ex ea pecunia nullū ſit percepturus commodum,non poteſt dici ꝙ ad eum ſpectet proprietas pecuniæ, ſed potius cura, & exercitio legati.non etiam poteſt dici relicta pecunia pauperibus,quibus expreſsè ſola alimenta fuerunt legata. ſed hæc quoque re-

5 ſponſio patitur difficultatem, quia † ſecundum prędicta etiam Titio uideretur relicta proprietas,idque probatur ex l.cum hi,§.ſed & ſi certa, ff.de tranſactio.

Quarto uidetur poſſe attentari, quòd intelligatur textus in d.l.diui,quando nulli determinatę perſonæ relicta fuit pecunia, nec in aliquem ſunt directa uerba legati, ſed dictum ſimpliciter,relinquo mille ad alimenta pauperum, hoc enim caſu relictum pecuniæ non eſt factum pauperibus; ſecus quando diceretur,relinquo pauperibus mille ad alimenta,prout in l.4.ff. de alimen.& cibar.lega.ubi res ipſa relinquitur,& pro hac dictione facit ratio Ange. in conſ.338. in fi.ubi dicit, quod hoc caſu ex figura uerborum apparet teſtatorem uoluiſſe rem transferre in legatarium,facit etiam ratio allegata a Pico,in l.Titia.§.Titia,num.20. ff. de lega. ſecundo, ubi ait quod res hoc caſu diſpoſitiuè relinquitur,alimenta uero cauſatiuè. hę etenim rationes ceſſant, quando uerba non diriguntur expreſsè in legatarium, & hoc eſt quod dixerunt Imola,& Alex. in d.l. diui,in dubio ſcilicet pecuniam non eſſe in alimenta erogandam, ſed ex reditibus alimenta præſtanda eſſe,& hic quoque intellectus ſuſtineri poteſt,quia non apparet, quod uoluerit teſtator pecuniam legatarii relinquere. cogita de uero intellectu illius legis quia Doctores habuerunt pro abſoluto ibi non uenire proprietatem, ſed ſola alimenta,& ideo diſputant ſi alimenta ſunt ex redditibus præſtanda,uel ex fructu pecuniæ & Simon de Pret. poſt hæc ſcripta uiſus de interpr.ul.uolun.li.4. dub. 11.nu.2.tenet,ꝙ relictū pecuniæ ad alimenta ſit

6 intelligēdū quoad† proprietatē,allegat Fulgoſ. & reprehendit Iaſon, in loco prędicto, quę opinio mihi placeret,niſi Doctores ſupponerent contrarium.

Vbi autem ex pecunia pręſtari alicui debent alimenta,an dimittenda ſit pecunia ei qui alendus eſt, uel ſtare debeat apud hæredem, uel deponenda ſit penes tertium. iura in hoc uidentur diuerſa: nam uidetur pecuniam hæredi dimittendam,qui certum quidſructuum loco pro alimentis præſtabit,ut probatur in l. fundi Trebatiani,ff.de uſufruc. lega. contra uidetur dandam legatario alimentorum, qui curabit ex ea fructum percipere ſufficientem ad alimenta, & ita uult textus in l.cum hi.§.ſi integra,ff.de tranſactio.quinimo uidetur, quod apud idoneos homines pecunia ſit deponenda,ut dicitur,in ea l. diui,ff.ad leg. Falcid. Veritas eſt quod pecunia

7 eſſe debet † penes hæredem qui ſoluet redditum ordinarium,ut probat textus in d.l. fundi, ubi fortius dicit licere hæredi fundum uendere,dum modo annuum fructum præſtet legatario, & ita uoluit Ange.in d.§.ſi integra,ubi eum ſequitur Iaſ.dicens credere quod hæc ſit ueritas.facit, quia in dubio teſtator cenſetur hæredem minus

8 † grauare,eum que plus diligere,quam legatariū l.ſi Titia,§.qui in uita, & l.unum ex familia,§.ſi rem ſuam,ff.de leg 2.l. Sticho, in fi.ff.de uſufru. leg.l.qui concubinam,§.qui in uita,& l.numis, ff.de lega. 3.& pręſumitur potius in teſtatore

9 ignorantia iuris † quam quod uoluerit hæredē grauare,Corne.conſ.84.numero ſecundo,in fi. uolum.ſecundo, Manti.de coniectu.ultim.uolunt.lib.12.tit.17.nume.25. hæres autem cum minore damno præſtabit reditum pecuniarum quam pecunias conſignabit,ut de ſe patet.

Secundo

Secundo facit,quia pecunia non uenit in le-
10 gato, ſed alimenta, at legatum capi debet † de
manu hæredis non autem propria authoritate
capitulo,Rainaldus,ubi glo. in uer.petendo,de
teſtam.l.eam quam,C.de fideicomm.dixi conſ.
253. in principio. contra tamen hanc propoſi-
tionem tenuit Bulgo.in dicto §.ſi integra,& cer
11 tè tex.in d.l.fundi † non probat opinionem An
geli,qui dicit reditum dari uolo, quæ uerba ex-
preſsè demonſtrant, quod legatarius de manu
hęredis capere debet,ut inquit Bar.in d.l.fundi,
ante numerum primum. prętereа, in l.fundi,eſt
legatus redditus fundi, ideo dubitari poterat ne
fundus ſit penes legatarium, ſed in caſu noſtro
relicta eſt pecunia, quam diuerſitatem expen-
dit ipſemet Ang.in dicto §.ſi integra,ideo tenē-
da eſt quidem Angeli opinio,ſed non per ratio
nem, quam ipſe allegat, uerum per alias ſupra
adductas, & facit, quod in ſimili uoluit Socin.
iun.in conſ.60.nume. 34.uol.4. ubi circumſcri
pta teſtatoris uoluntate ex aliis declarara uult,
12 quod relicto annuo† reditu aureorū mille quin
gentorum non teneatur hæres proprietates aſſi
gnare,ſed impleat legatum ſi ſingulo anno eam
quantitatem exoluat.

Declaratur hæc concluſio, ut non procedat,
quando teſtator poſt legatum pecunię ad alimē
13 ta† mandat, quod legatarius reſtituat illam pe-
cuniam poſt mortem,tunc enim pecunia eſt le-
gatario tradenda, nec eſt in facultate hæredis il
lam retinere, & uſuras præſtare, ut probat tex.
in d.l.cum hi, §. ſi integra.dum enim uult, quod
legatarius reſtituat uidetur mandare, quod ſibi
tradatur, ut declarat Ang.ibi, non enim poteſt
14 reſtitui,quod receptum non fuit,†Ang.in conſ.
158.ubi infert ſtatutum diſponēs quod maritus
dotis partem reſtituat,& partē lucretur, proce-
dere ſolum in dote data, non in promiſſa,Salic.
in l.ſi conſtante,numero ſexto, C. de dona.ante
nup.ubi quod uerbum reſtituo,non conuenit ei
cui nō eſt datum, Iaſ.in l.ſi donaturus, §.primo
num.14.ff.de cond.ob cau.Rolan.de lucro dot.
quęſt.11.numero 12.Becius, conſ.53. numero
8. & prędictam declarationem tenuit quoque
Iaſ.d.§. ſi integra. poſſet autem dubitari de ueri-
tate, quia uerbum reſtituere,non ſemper tradi-
15 tionem importat, † ſed applicatur aliquando ei
quod nunquam fuit receptum, ut probatur in
l.quoties ſub conditione,ff.de cond. & dem.Al
ciat.conſ.252. nume.13. ſed reſponderi poteſt
quod ibi impropriè ponitur, in dubio autem
16 proprietas † uerborum attendi debet,l.non ali-
ter,ff.de leg.3.etiam quando in contrarium pu
gnat mens diſponentis præſumpta, Bald.conſi,
408.uolum.tertio, Crau. conſilio 161. numero
decimotertio, Menoc.conſilio 97. numero 40,
& ſequenti.

Declaratur ſecundo non habere locum,quan
17 do aliter conſtaret de mente† teſtatoris,quia ea
attenditur,l.in conditionibus,ff.de cond. & de-
monſtr.etiam ſi ſolis coniecturis colligatur,l.cū
proponeretur,in fi.ff.de lega.ſecundo,l.licet Im
perator,ubi Barto.ff.de lega.primo, dixi in con-
ſilio 21. numero quarto.facit,quod uoluit Soc.
iun. d. conſ. 60. nume.34. 39.& ſeq. uolum.4.
ubi legato introitu, uel redditu tot aureorum
uult, quod aſſignandæ ſint proprietates legata-
rio qui ex eius manu propria redditū illum per
cipiat,& non cogatur exigere ſingulo anno ab
hęrede.& ſicuti cum teſtator iubet pecuniam p
legatariū reſtitui cenſetur mandare,quod prius
ſibi ſoluatur, ut dictum eſt ſupra,ita dicendum
eſt quando ex aliis uerbis conſtaret de intentio-
ne teſtatoris, quando autem uideatur teſtator
hoc uelle dignoſci poterit ex uerbis quibus uſus
18 eſt, nullum enim habemus uoluntatis † noſtræ
magis certum teſtimonium, quam uerba,l. La-
beo, ff. de ſupel. lega. cum multis apud Tiraq.
in l.ſi unquam,in uer.libertis,numero 17. C.de
reuoc.donat.& hæc applicari poterunt quę Do
ctores ponunt in ea quæſtione, quando uidea-
tur teſtator legatario conceſſiſſe facultatem ca-
piendi legatum propria authoritate, quia ijs in
caſibus quibus legatum non eſt a manu hęredis
capiendum, illis omnibus pecunia erit legata-
rio ſoluenda. uidetur autem ea facultas conceſ
19 ſa ſi dictum ſit,† legatarius capiat,accipiat,per-
cipiat,uel uſus ſit teſtator aliis uerbis de quibus
apud Menoc.de adipiſcen.poſſeſſ. rem.6. num.
quadrageſimoſexto,& ſeq. & ego aliqua dixi in
conſ.265.in prin.& ferè per totum,Simō de in-
terpret. ult.uol.li.5.interpret.2.dubit.1.nu.97.
& ſeq. tunc etiam pecunia eſt legatario traden-
da,quando teſtator uſus eſt uerbis importanti-
20 bus † uſumfructum, id quod deprehenditur ex
doctrina Barto.in d.l.fundi Trebatiani,ff.de uſu
fruc.lega.& in l. cotem ferro, §. qui maximos,
numero nono, ff. de publica. & dixi in conſilio
centeſimoquinquageſimoquinto, in principio,
21 & cum legatario traditur pecunia † tenetur is
cauere cum fideiuſſore de illam reſtituendo fi-
nita cauſa alimentorum,iuxta titulum de uſufr.
ear.rer.quæ uſu conſumi.ita uoluit Caſt.in dicto
§.ſi integra. quem legit cum l.cum hi,in princi-
pio,nume.9.quibus uerbis innuit non eſſe lega
tum alimentorum, ſed uſusfructus,nam de uſu
fructuario loquitur titulus ab eo allegatus.cer-
22 tum eſt enim etiam in pecunia† conſiſtere uſum
fructum, ut ponit poſt alios Pinel. in l.prima,
parte ſecunda, numero 40. & ſeq. C.de bon.
mater.Caualcan. de uſufruc.mulie.relic.nume-
ro quadrageſimoſecundo, & ſeq. Manti. lib.9.
tit.6.numero 14.& ſi non eſſet legatum uſusfru
ctus, ſed alimentorum, non debetur cautio de
utendo,& fruendo, ſed ut legat. ſeruand. nom.
caueat,

Dubitari autem poſſet in caſibus quibus le-
gatarius capere debet alimenta de manu hære-
dis, an poſſit hæres inuito legatario pecuniam
tradere. & uidetur, quod non,quia beneficium
23 non confertur † in inuitum, l. fi.C.de neg.geſt.
l.ſi pro re, ff.manda. l.inuito,ff.de reg.iu.præci
pue cum eo caſu fideiubere teneatur, quod eſt
graue,ut per Doctores,in l.ſecunda, ubi Bal. &
Salic.

Salic. C. de hæred. uel actio. uend. l. ſi is a quo, §. fi. ff. ut in poſſeſſ. lega. & dixi in conſ. 18. numero decimotertio, & non debet actus pendere a uoluntate hæredis, & ſicuti hæres inuitus non poteſt cogi tradere pecuniam, ita non debet poſſe
24 cogere, ut ſeruetur æqualitas † inter creditorē, & debitorē, l. fi. C. de fruct. & lit. expen. ita in ſimili arguit Iaſ. in l. quidam exiſtimauerunt, nume. 4. ff. ſi cer. pet. nec enim tenetur creditor ſo-
25 lutionem † recipere cum ſuo incommodo, l. ſi ſolutorus, ff. de ſolutio. & quando agitur de intereſſe creditoris nō cogitur inuitus ante tempus recipere, l. qui Romæ, in principio, ubi gl. Bar. & alii, ff. de uerb. oblig. ſicuti nec legatarius, l. cum pater, §. a filia, ff. de leg. ſecundo, l. uxorem, §. Seia, ff. de lega. tertio, Bar. & Doctores omnes præcipue Iaſ. in l. poſt mortem, C. de fideicom. Alexan. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis dolum, ff. de
26 verb. oblig. facit, quod de emphyteuta, † qui nō poteſt anticipatē pro pluribus annis recipere ſoluere canonem inuito domino, inquit Specu. in §. nunc aliqua, numero quadrageſimotertio, de loca. cum multis apud Dec. in l. cum tempus numero ſeptimo, ff. de reg. iur. Corbul. de emphyteut. titulo, de cau. priuatio. ob non ſolut. canon. limita. decimaſeptima, numero tertio. Intereſt autem legatarii primum non fideiubere, deinde redditum exigere, ſine labore, & ſolicitudine, aut cura, & demum, quia euitat amiſſionis periculum, quod poſſet contingere per mortem animalium ſi in eorum emptionem cō uerteretur pecunia, uel euictionem prædiorum ſi qua ex ea comparata ſunt, uel etiam ſi nomen debitoris decoqueretur, uel aliter efficeretur non ſoluendo, hoc enim totum acceptata pecu-
27 nia † ſuo cederet incommodo, ut uoluit Socin. iun. conſ. ſexageſimo, numero trigeſimoquarto, & ſequenti, uolum. quarto, Manti. de coniec. ultima uoluntat. libro nono, titulo ſecundo, numero tertio, & per hoc tollitur, quod in con-
28 trarium dici poſſet diem, † & conditionem in dubio appoſitam uideri fauore hæredis, l. cum qui calendis, §. primo, & §. quotiens, ff. de uerborum obligatio. lege, cum tempus, ff. de reg. iur. Corne. in lege, poſt mortem, circa finem, C. de fideicomm. Dec. dicta lege, cum tempus, numero primo, & Cagnol. numero ſecundo. unde infertur, quod ſi hæres uelit poteſt ante euentum di-
29 ei, † uel conditionis ſoluere, l. cum qui, ff. de annu. lega. l. patrem, ff. de his quę in fraud. credit. dicta lege, poſt mortem. nam prędicta bene procedunt in die, loco, & aliis circumſtantiis circa quas intereſſe nullum creditoris uerſatur, ſecus eſt quando pōt conſiderari aliquod illius intereſſe, ut per Dec. Cagnol. & alios ſupra citatos. præterea aliud eſt in die, & conditione, aliud uero in ipſa legati ſubſtantia, quæ non poteſt conſiderari magis facta fauore hæredis, quam legatarii, & ideo non cogitur creditor recipere ante
30 conditionem † uel diem incertum, Bart. in lege, item liberatur, §. qui paratus, in fi. ff. quib. mod. pign. uel hipoth. ſolu. not. in dicta lege, ſtipulatio iſta §. inter certam, ff. de uerborum obligatio. Dec. in dicta lege, cum tempus, numero quinto, & quoad ſubſtantiam legati magis fauctur legatario, quam hęredi, quia in re legata
31 † præſumitur magis dilectus, lege, ſi quis eum, ubi Bald. ff. de cōditionib. & demonſtrationib. lege, ſi quis Titio, ff. de lega. ſecundo, l. ſi fideicommiſſorum, ubi Alber. not. ff. ut in poſſeſſ. legat. Riminald. conſilio 555. numero nono. ſed contra hanc concluſionem uidetur textus expreſſus in l. ſi quis argentum, §. ſin uero redditus, ubi Bald. numero quinto, C. de donat. ubi is qui donauit certum redditum poteſt inuito donatario fundum illius redditus aſſignare, ſed
32 reſpondetur, quod illud eſt ſpeciale † fauore eius qui liberalitatē exercuit, ſecus eſt in aliis, ut i uoluit glo. ibi quam ſequitur Salic. numero primo, Barbat. in rub. extra de donat. colum. fi. Tiraquel. de retrac. conſang. §. primo, glo. ſexta, numero decimonono, & uigeſimo, Pinell. lege ſecunda, parte tertia, capitulo ultimo, numero trigeſimoſecundo, C. de reſcind. uendit. & dicam in ſequenti quæſtione.

Quomodo autem pecuniæ redditus poterit conſiderari, cum lucrum prouenicns ob uſum
33 pecuniæ alicui conceſſum nihil aliud ſit † quam uſura, l. quod ſi Epheſi, in principio, ubi no. Caſtr. ff. de eo quod cer. loco, Salic. in lege ſecunda, C. de uſu. Natta, in conſ. quadrageſimoquinto, numero decimoquarto, uſura autem ſit om-
34 ni iure † prohibita, glo. & Doctores, in capitulo quia in omnibus, de uſur. reſpondetur quod po-
35 terit conuerti † in emptionem prædiorum, Bar. in lege, tutor qui repertorium, §. penult. ff. de ad min. tuto. Salic. in auth. nouiſſime, C. eodem titulo, Roma. conſ. uigeſimooctauo, in principio Barbat. in capitulo ſecundo, columna ſecunda, depoſi. & quod dicitur de prædiis locum etiam
36 habet in cenſu annuo, quia † reputatur inter immobilia, Bald. in lege, hac edictali, §. his illud numero primo, C. de ſecun. nup. alios citat Molin. de primog. Hiſpan. libro ſecundo, capitulo decimo, numero ſexto. poterit etiam deponi a-
37 pud mercatorem ad † honeſtum lucrum, ita loquendo de pecunia relicta ad alimenta dixit in terminis Bart. in lege, diui Seuerus, ff. ad leg. Falcid. per tex. in capitulo, per ueſtras, de donatio. inter uir. & uxor. ſequuntur Ange. Caſt. Imola & Alexan. Bald. in l. prima, circa fi. C. de cond. ind. ubi reputat ſingulare, & Caſtr. in dicta l. diui, poſt Bart. inquit hoc generaliter ſeruandum eſſe, ut deponi debeat pecunia modo prędicto in illis omnibus caſibus, quibus olim tenebatur quis pecuniam ponere ad uſuram, Roman. in conſ. centeſimotrigeſimonono, columna ſecunda, in principio, ubi inquit ita communiter tenere Doctores omnes, Lup. in capitulo, per ueſtras, in ſexto notab. §. ſexto, numero primo, folio mihi, centeſimoſeptuageſimoquinto, & ibi numero tertio ponit quod ſi mercator decoxerit cuius erit damnum, & concludit quod ſi com
38 muniter reputabatur idoneus hæres † non tene-

tur

tur, l.ſi res pupillaris,ff.de adminiſtr.tuto. Bart,
in l.ſi ſoluturus,ff.de ſolut.& proſequitur uſque
39 ad finem.addo quod ſufficit† negocium fuiſſe u-
tiliter geſtum inſpecto principio, non enim at
tenditur, quod poſtea contigit,l.ſed an ultro, §.
primo,vbi Doctores omnes,ff.de neg.geſt,l. a,
ubi Bar.& alii,C.eod.

Quid ſi hæres cum poſſet honeſtum lucrum
conſequi ex pecunia,illam collocauit apud mer
catorem ad minimum lucrum,in hoc uidetur il-
40 lum teneri per † text. in d.l.fundi Trebatiani, §.
penultimo,ff.de uſuſr. leg. ubi hæres cuius cul-
pa, aut facto fundi redditus facti ſunt minores
tenetur de ſuo diminutionem ſupplere, & textũ
illum dicit unicum Bal.in l.unica, §. excepto,an
te numerum primum,uerſiculo,extra quæro,C,
de caduc.tolleo. ubi inquit hęredem curare de-
bere,ut fundus diligenter colatur,ſeminetur, &
non deſtruatur.idem ergo erit ubi agitur de col
locandis pecuniis,

Ponamus ergo quod hæres pecuniam penes
ſe retinuerit,nec cuiquam dederit,quantum prę
ſtabit loco redditus pecuniarum,reſpondeo, ꝙ
attenditur conſuetudo particularis, & tantum
præſtabit hæres quantum ipſi legatario conſue
uerat pecuniæ reddere, nam in primis atten-
41 ditur conſuetudo † patrisfamilias; deinde uero
regionis, ut eſt tex.in l.ſi ſeruus plurium, §.fi,ff,
de lega. primo, in l.numis,ff, de lega.tertio, l.ſi
cui annuum,ff.de annu.leg. & latè ponunt Are,
& Iaſ.in dicto §.fio. Aret. in l.hæredes palam.§,
primo,numero nono,ff.de teſtam.Dec.latè in l.
ſemper in ſtipulationibus, numero octauo, &
ſequen.ubi etiam Cagnol. numero ſeptimo, ff,
de reg.iur.Clar.de teſtam.quęſt. ſeptuageſima-
ſexta,numero quarto,Gabriel. commun, opin.
libro ſexto,titulo de conſuetud. concluſ. prima
per totam,Mantica,de coniectur.ultim.uolunt,
libro duodecimo,titulo fin, numero uigeſimo-
ſexto,Simon,in eod.trac,libro primo,interpret,
ſecunda,dubit.ſecunda,ſolut,nona, numero ſe-
42 cundo, & de particulari conſuetudine † ponit
Mantica libro ſexto,titulo nono,nume, primo,
ubi poterit uideri, quia uterque eorum decla-
rat,& ubi teſtator ab uno loco ducit originem,
43 & in alio uerſatus † eſt, quid ſeruandum ſit uide
Manticã,dicto libro ſexto,titulo octauo,nume-
ro decimotertio, & in materia uſurarum quod
44 conſuetudo† attendatur probat tex,in l.prima,
ff.de uſur.& in l.apud Iulianum,§. in uſurarum,
ff.de lega.primo,& dixit Alex. in conſilio octa-
uo,numero quarto, uolum. ſexto, quod ſi ex-
45 tat conſuetudo præſtabuntur etiam uſuræ † uſu
rarum,Gabriel.dicta concluſio prima,numero
trigeſimoprimo, ubi allegat etiam Rochum
de Curte,ideo Roman. in conſilio centeſimotri-
geſimonono,columna ſecunda,uerſiculo,in cõ-
trarium tamen,dicit, quod ſi tutor conſueuerat
certas uſuras præſtare patri pupillo tenebitur
46 ſecundum eas † ſoluere pupillo per tex. in l.tu-
tor, qui repertorium, §. pecuniæ, uerſic. in ſuos
uſus,& in l.ſi quis ſemiſſes,ff,de uſur.facit l.cum
ſeruus,circa med.ff.de cond.& demonſt.ubi di-
citur, quod pater uidetur id hæredibus iuſſiſſe,
quod ipſe uiuens facturus eſſet, Mantica dicto
libro primo, interpretat. 3. dubit, 2.ſolu. quin-
ta,ou.50. folio 19.

Quod ſi de particulari conſuetudine pupillę
patris uel legatarii nõ cõſtat,& ĩ regione diuer
ſi ſunt redditus pecuniæ uti sũt Romę, ubi aliæ
reddũt octo,ut qñ in emptionẽ cenſuũ cõuerſæ
ſunt,uel duodecim, ut qñ empta ſunt officia,tũc
47 præſtabit hæres id quod minus † percipi conſue
uit, ut probat textus in dicta lege, tutor,qui re-
pertorium, §. ex cæteris, quem ad hoc unicum
dicit Roman.ſingul.centeſimoſeptuageſimono
no, in finem, ubi ait habuiſſe quęſtionem in fa-
cto, & ſic fuiſſe iudicatum idem dixit. In conſ.
centeſimotrigeſimonono,columna ſecũda,uer
ſiculo,quinimo,& ſi Lupus dicto capitulo, per
ueſtras,in ſexto notab.§.ſeptimo,numero ſecun
do, Ro, deciſ,742.numero tertio,parte prima,
in nouiſſ, ubi dicit uſuras fuiſſe taxatas ad octo
pro centenario quemadmodum ſoluuntur cen-
ſus, non autem ad duodecim, uti reddunt of-
ficia,

SYMMARIVM.

1 *Valor rei colligitur computatis fructibus viginti annorum.*
2 *Valor rei in donãte computatur ex fructibus quindecim annorum,*
3 *Emphiteuta poteſt a principio ſoluere pro quindecim annis.*
4 *l.ſi quis argentum, C.de donat. procedit ſpeciali fauore donantis pauperis.*
5 *Donanti pinguius ſuccurritur, quam ſoluenti debitum.*
6 *Liberalitatis ſuæ pœnam nemo pati debet.*
7 *Vſufructuarius, qui donauit proprietatem non tenetur cauere de utendo,& fruendo.*
8 *Donans non conuenitur vltra quam facere poteſt.*
9 *Legatum eſt donatio,*
10 *Legatarius præfertur heredi in re legata, & cenſetur magis dilectus.*
11 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
12 *Hæres non repræſentat perſonam defuncti niſi pro hæreditaria portione.*
13 *Debitor grauatus dare certum quid annuum de certo prædio poteſt prædium tradendo ſe liberare.*
14 *Donans certum quid annuũ poteſt ſe liberare tradendo fundum illius redditus.*
15 *Donans in uita dicitur magis liberalis, quam legans.*
16 *L.hæreditatum, ff.ad leg. Falcid. procedit in quocunque actu.*
17 *Donans certum quid annuum non liberatur ſoluendo in pecunia ſi habet prædia.*
18 *L.hæreditatum ff.ad leg. Falcid. non habet locum quando emerſit ueritas ex poſt facto.*

19 *Do-*

19 *Donans certum quid annuum ſi ſolutione quindecim annorum eſt liberatus non tenetur ſupplere ſi donatarius ſuperuiuat.*

20 *Valor inſpicitur ſecundum tempus contractus.*

21 *Factum legitimè non retractatur ex euentu.*

22 *Damnum non conſideratur ex euentu, quando actus ita ſe habebat ad lucrum ſicut ad damnum.*

23 *Donans quando fundum aſſignauit, illum recuperat quandocunque decedat donatarius.*

24 *Fructus intelliguntur deductis expenſis omnibus.*

25 *Creditor quando cogitur accipere in ſolutum rem debitoris poteſt eligere meliorem.*

26 *Donans certum redditum poteſt aſſignare fundum mediocrem.*

27 *Creditor ut cogatur capere in ſolutum rem debitoris multa requiruntur.*

28 *Debitor qui iurauit ſoluere in pecunia non poteſt offerre bona in ſolutum.*

29 *Iuramentum non obligat ad impoſſibile.*

30 *Donans certum redditum ſi uelit ſe liberare ſoluẽdo pro quindecim annis interuſurium medij temporis non deducit.*

31 *Plus ſoluit, qui ante diem ſoluit.*

Quæſtio XLI.

QVAMVIS in pręcedentibus dictum
ſit legatarium minime cogi poſſe, ut
recipiat certum fundum ab hærede
ex quo habeat alimenta, quia tamen aliquis poſ
ſet tenere contrarium, uel partes poſſent con-
uenire de aſſignando certum fundum, quomo-
do tali caſu æſtimabitur fundus, & quomodo
fiet aſſignatio, pono exemplum, damnatus eſt hę
res dare mihi ſingulo anno certas menſuras fru-
menti, uini, olei, & lignorum pro alimentis, ut
uerò euitet onus ſeu curam prouidendi quotan-
nis, de prædictis, uult aſſignare fundum ex quo
totidem frumenti, uini, & olei, & lignorum men
ſurę percipiantur, quomodo dignoſcetur an fun
dus poſſit eum redditum ferre uidetur dicẽdum
quod æſtimandum ſit id quod pro alimentis ſin
gulo anno eſt præſtandum, deinde detur fundus
1 tanti ualoris quantum capiunt † fructus uigin-
ti annorum ſecundum glo. in uerbo iuſta, in l.
perpetua, C. de ſacroſ. eccleſ. ubi Fulgoſ. Caſtr.
& Salic. in penultima quęſtione. dicitur enim
ibi quod ex quo fructus uiginti annorum æqua
re debent impenſis deductis iuſtum ualorẽ fun-
di æſtimatio ipſius fundi fit ſecundum ipſorum
fructuum ualorem, eſt etiam tex. in §. ſi uero, ubi
glo. in Authen. de non alien. reb. eccleſ. multos
citat Tiraquell. de retrac. conſang. §. primo, glo.
ſexta, numero decimonono, Didac. libro tertio
uariar. reſolut. capitulo nono, numero quinto,
Neuizan. conſilio ſeptuageſimoſeptimo, nume
ro uigeſimooctauo, Pinel. in l. ſecunda, parte ter
tia, capitulo finali, numero uigeſimonono, C.
de reſcind. uend. Natta conſ. 498. numero deci-
mo, Soarez in ſuo theſau. in uer. ęſtimatio, nu-
mero centeſimouigeſimoquarto, Borgnin. de-
ciſ. prima, numero uigeſimoprimo, in ſecunda
parte, contra tamen probare uidetur text. in l. ſi
quis argentum, §. ſi autem donator, C. de dona-
2 tio. ubi inquit quindecim tantummodo† anno-
rum redditus eſſe ſupputandos remque traden
dam eſſe illius æſtimationis, quam capiunt fru-
ctus quindecim annorum, & hoc notat Bald. ibi
ante numerum primum, uerſ. quid in eo qui pro
mittẽdo, licet male explicet. dicit enim fundum
talem eſſe aſſignandum, cuius fructus æquiua-
leant uero ualori fundi. ſed quis eſt ille fundus,
cuius fructus quindecim annorum capiant ue-
rum fundi ualorem. certè nullus, aut is rarus.
uoluit ergo dicere dandum fundum, qui tanti
ſit ualoris quantum capit ualor rerum in quin-
decim annis tradendum, ut ſi decem corbes fru
menti tradendæ ſunt, fundus ualeat cẽtum quin
quaginta corbes. hęc tamen ſententia non pro-
batur ex eo textu, quinimo in §. ſi uero, dicitur
fundum eſſe tradendum, qui redditum annuum
relictum inferre poſſit, atque ita uult fundum aſ
ſignandum eſſe ualoris talis qui poſſit donata-
rio eandem utilitatem inferre quod non eſſet ſi
ſolum quindecim annorum fructus eſſent conſi
derandi. & hæc eſt mera ueritas, ut inſpiciatur
an fundus reddat quantitatem relictam.

Hæc autem conſideratio haberi poſſet, quan
do debitor alimentorum uellet ſoluendo ſemel
integra alimenta liberari penitus a ſolutione
pro futuris annis, ſed non dando fundum, ue-
rum dando pecuniam: nam hoc caſu uidetur
quod ſi alimenta ſoluat pro quindecim annis li
beretur, ita diſponit tex. in dicta lege, ſi quis ar
gentum, §. ſi autem donator, vbi donans certum
quid annuum liberatur in totum ſoluendo a
principio pro quindecim annis, & notat ibi
Bald. in principio, numero ſeptimo, ubi nume-
3 ro octauo, infert quod emphyteuta † poteſt a
principio ſoluere pro quindecim annis. ſed re
4 uera Baldi deciſio non ſubſiſtit, quia† diſpoſitio
textus in d. l. ſi quis argentum, procedit ſpeciali
fauore donantis, qui ex quo conuenitur ex pro-
pria liberalitate debet in aliquo recompenſari,
ut uoluit glo. ibi, in ſecunda, ſolu. quam ſequũ-
tur ibi Petr. Cyn. Alb. Salic. & alii, Iaſ. in l. ſecun
da, §. mutui datio, limit. decimaſeptima, ff. ſi cer.
pet. Gerard. ſing. trigeſimoquarto, Barbat. in
rub. extra de donatio. columna finali, Tiraquel.
de retract. conſang. §. primo, glo. ſexta, numero
uigeſimoprimo, in fi. Moder. Gal. in tracta. de
uſur. quæſtione quinta, numero centeſimode-
cimouono, Didac. uariar. reſolutio. libro tertio
capitulo nono, numero nono, uerſ. quandoque
uero, Pinell. in l. ſecunda, parte tertia, capitulo
ultimo, numero trigeſimoquinto, C. de reſcin.
uend. quinimo Modern. Didac. & Pinell. intelli
gunt, quando donator eſt pauper, quia ita lo-
quitur textus in §. ſi autem donator, & prædi-
5 ctorum ratio eſt quia pinguius donatori † ſub-

Erit tamen primo caſu aduertendum quod
ſolutio pro quindecim annis non fiet niſi,quan
do donans non habet prædia,cum enim prædia
17 habet† non poterit ſoluere in pecunia,& hoc eſt
quod uoluit dicere ille textus in §.ſin uero,dum
dixit neceſſe habere, ut ſit ſenſus,ſi donans ue-
lit ſe liberare cogetur dare prædium ſi prædia
habet,ſin minus dabit pecuniam, & hoc uoluit
glo.in uer.habens, Moder.Gal.d.num.119.Pet.
& Cin.in d.l. ſi quis argentum,in princ. & hic
intellectus melior eſt qnam ille, quem conſide-
rat Salic.in §.ſi uero,in prin.in uer.ſed ab extra,
ubi air neceſſitatem imponi donanti reſpectu
qualitatis fundi,ut ſcilicet non deteriorem poſ-
ſit tradere, ſed cogarur mediocrem aſſignare:
nam & ſi ſua concluſio uera ſit, non tamen con-
uenit uerbis tex.qui de fundo aſſignando præci
sè loquitur , de qualitate autem fundi ponit in
ſeparato uerſ.incip. in talibus autem .

Duhium eſt tamen ſi facta donatione pro ali
mentis ſolutaq; pecunia pro quindecim annis,
donatarius ante,uel poſt moriatur,an reſtituen-
dum uel ſupplendum aliquid erit ſecundum fa-
cti contingentium.& glo.in d.§.ſi autem dona-
tor,in uer.præſtet,inquit reſtituendum,uel ſup-
plendum eſſe prout in facto euenit.facit,quia il
lud iudicium de quindecim annis ſit a principio
ſuper re dubia fundaturque ſuper præſumptio-
ne,ubi autē apparet ueritas,ceſſat præſumptio,
l.cum de indebito,ff.de probatio.facit etiam quod
Doctores uolunt in d.l.hæreditatum, ubi con-
18 cludunt† attendi ex poſt facto ueritatem, ut per
Alex. ibi in fi. qui fortius dicit præſtandam eſſe
hinc inde cautionem de ſupplendo,uel reſtituē-
do prout caſus dederit, Afflic.d.deciſ.34. in fi.
& alibi dixi,hoc idem ante eos uoluit Imo. d.l.
hæreditatum,circa med.ſed prius Bar.nu.2.Pe-
trus tamen,& Cin.in d.l.ſi quis argentū,in prin.
19 reprehendunt glo. & uolunt† quod facta ſemel
ſolutione ea de cætero non ſuppleatur, nec mi-
nuatur.ratio eſt quia hæc ſolutio ſuccedit loco
fundi,qui erat aſſignandus:ergo ſicuti per aſſi-
gnationem fundi extinguitur obligatio quidquid
inde ſequatur,ita per ſolutionē pecuniæ, idē pro-
bat Sali.§ ſi autem,num.2.quia eſt quædam cō-
poſitio facta a lege, & ſubdir quod hic intelle-
ctus magis conuenit literæ.addo quod hæc eſt
æſtimatio,ut inquir ibi tex. ideo ſiue creſcat, ſi-
ne decreſcat ualor,non attenditur,quod ex poſt
20 facto ſequitur,ut† dicunt Doctores in l.2.C.de
21 reſcind.uend.& ſemel † legitimè factum non re
uocatur ex euentu circa factum legitimè,de reg.
iur.in 6.l.in ambiguis,§.non eſt nouū,ubi Dec.
& Cagn.ff.de reg.iur.& non conſideratur dam
num quod caſualiter contingit quando a prin-
22 cipio actus ita ſe habebat † ad lucrum ſicut ad
damnum,l.ſi pater puellæ, C. de inoff. teſtam.l.
de fideicom.ubi Caſt.Ale.Iaſ. Dec.& alii.C.de
tranſactio.ratio autem diuerſitatis,quare magis
fiat ſuppletio, & reſtitutio in d.l. hæreditatum,
quam in l.ſi quis argentum,forte alia nō poteſt
aſſignari,quam ea de qua ſupra,fauor ſcilicet do
natarii,ſed poſſet etiam dici quod in l.hæredita-
tum,non fuit intentio legis totum negocium de
finire,ſed mediam quandam uiam eligere ſeruā
dam donec effectus certitudinem oſtendat.

Non tamen eſt ignorandum, quod etiam ſi
quando pecunia quindecim annorum eſt ſolu-
ta curandum non ſit quod alimentarius uiuat ul
tra dictum terminum,uel ante illum decedat, ta
23 men quando aſſignatus eſt fundus,† ille uenit re
ſtituendus quandocunque alimentarius dece-
dat,ita Bal.in d.l.ſi quis argentum,in prin.num.
8.uer.pone,quod ille. ſed ego credo lectionem
corruptam eſſe,& Baldum loqui de pecunia,nō
de prædio.uera tamen eſt propoſitio, quod ubi
prædium aſſignatur,illud reſtituendum eſt. ita
præſupponit tex.dum ait aſſignandum eſſe præ-
dium inferens eundem redditum,& innuit gl.in
uer. fundos, dum ait donatarium ius habere in
re tamquam fructuarium, uel alimentarium,Sa
lic.d.§. ſi uero, in prin.

Er ibi addir aliud quod eſt notandum,nempe
24 † in aſſignando prædio rationem habendam eſ-
ſe impenſæ,quæ circa culturam agri eſt neceſſa-
ria,& ea deducta inferri poſſe tantum redditum
quantum capit donatio facta,fructus enim repu
rantur illi, qui ſuperſunt deductis impenſis, ut
ibi dicitur,& probatur in l.ſi a domino, uel a pa
tre,§.fi.ff.de petitio.hæred.gl. Bar. & Ang.in l. in
fundo,ff.de rei uend.glo.in § ex diuerſo,ubi Do
ctores,Inſtit. de rer.diuiſ.infinitos allegat Tira-
quel.de retract.conſang.§.15. gl.1.num.1.& ſeq.
Didac.uariar.reſolut. lib.3.capitulo 3.numero
3.Menoch.de recuper.poſſeſſ.remed.15. nume.
574.& ſeq.

Quando uerò donans uult dare fundum, &
25 non pecuniam,uidetur quod ſit in facultate† do
natarii eligere quem uelit etiam meliorem, ut
probat textus in authen. hoc niſi debitor, C. de
ſolution.cum enim cogatur creditor aliud pro
alio capere,& in hoc grauatur,non mirum,ſi in
alio releuatur, ut rem habeat meliorem, ſecun-
dum Bal.ibi & Sali.Aufrer.deciſ.Tholoſ.67.Ro
lan.conſ.6.num.44.uolum.1. Natta conſ.344.
nume. 3. in donante tamen inductum eſt d.l. ſi
26 quis argentum, ut† neque meliorem,neque de-
teriorem,ſed mediocrem fundum aſſignare de-
beat,& ibi hoc uoluit Salic.num.1.in fi.& id ſo-
lum diuerſitatis ab eodem fonte procedit, quia
non eſt rigoroſè agendum cum eo qui ſua libe-
ralitate conuenitur,ſed ubi alimenta alia ex cau
ſa quam donationis deberentur,tunc ſtandum
27 eſſet d.authen. hoc niſi debitor, quæ † multa re
quirit,ut illi locus ſit,ſecundum Nattam dicto
conſ.344.ubi uult procedere etiam ſtante ſtatu
to,quod creditor teneatur a debitore in ſolutū
capere tot de bonis.

Poſſet etiam limitari d.l.ſi quis argentum,ut
locum non habeat,quādo donans iurauit ſolue
re in reb. quia tunc non poſſet in ſolutum dare
28 prædia,argumento eius quod uoluit † Iaſ conſ.
9.num.19.uo.1.ubi ex quo iuramentum obligat
præciſè uult quod iurans in pecunia ſoluere nō
poſſit offerre bona in ſolutum,ſequitur Gozad.
& alii apud Rolan.d.conſ.6.num.44.uo.1.quod

tamen intelligit Benint. deciſ. Bonon. 28. non
29 habere locum quando facta † exquiſita diligentia eſſet omnino impoſſibile debitori inuenire pecuniam, nam iuramentum non obligat ad impoſſi bilia, ut probat Maran. diſput. 7. nu. 19.

Cum autẽ in pecunia ſoluit pro quindecim annis, tunc integram omnium annorum perſoluit penſionem nulla facta deductione ratione in
30 teruſuriorum medii temporis, † ut uolunt Petr. & Cin. in d. l. ſi quis argentum, ubi reprehendũt glo. contrarium tenentem, ſequitur Salic. in §. ſi autem, nu. 2. Bal. in prin. nu. 8. ubi dicit ideo ſolui a principio, ut ex redditib. tot annorũ ſic aceruatis creditor conſequatur annuum alium redditum, ſed illam gl. ſequitur Bart. in l. hereditatũ, nu. 3. quando tamen partes ſunt concordes, ſequitur Imo. & Alc. col. 2. in fi. & col. 3. & facit
31 quia plus † ſoluere uidetur qui ante diem ſoluit. §. plus autem, Inſtit. de action. & cum textus dicat quindecim annorum æſtimationem præſtandam eſſe, uidetur uelle, quod etiam interuſurii habeatur ratio, durum tamen eſt ab opinione Pet. Cini, Salic. & aliorum diſcedere.

S V M M A R I V M.

1 *Reſoluto iure authoris reſoluitur ius ſucceſſoris.*
2 *Emphyteuſis finito tempore redit ad dominum libera.*
3 *Feudum finitum reuertitur ad dominum ſine aliqua obligatione.*
4 *Venditio rei ſubiectæ fideicommiſſo annullatur eueniente cõditione, & res ad fideicommiſſarium uadit ſine onere.*
5 *Conſtitutum reſoluitur quando ſublatum eſt ius conſtituentis.*
6 *Hipotheca conſtituta ab emptore reſoluitur, quando res ex ſtatuto retrahitur.*
7 *Obligationes factæ ab emptore reſoluuntur, quando uenditor ex præcedenti pacto rem recuperat.*
8 *Donatario non alente res donata uadit ad donantẽ libera ab omni obligatione.*
9 *Reſoluto contractu ex cauſa uoluntaria ius ſucceſſoris non extinguitur.*
10 *Venditor quando ob læſionem recuperat rem, tunc ius ſucceſſoris non reſoluitur.*
11 *Donatione reſciſſa ob defectum inſinuationis ſuſtinetur hipotheca, & obligationes factæ a donatario.*
12 *Ius ſucceſſoris non reſoluitur, quando authoris ius eſt extinctum per dationem in ſolutum etiam iudicialem.*
13 *Succeſſor in beneficio nõ tenetur ſtare colono, quod declara ut ibi.*
14 *Actus factus a debitore non præiudicat creditori.*
15 *Pactum unius non nocet alij.*
16 *Renunciatio non nocet tertio.*
17 *Emptore reſtituente rem uenditori læſo extinguũtur omnes obligationes.*
18 *Inſinuationis defectus deſtruit omnes obligationes ſuper re interea factas.*
19 *Reſoluto iure dantis reſoluitur ius accipientis, etiam quando actus reſoluitur ex uoluntate, non tamen ad reſolutionem ordinata.*
20 *Reſoluto iure dãtis reſoluitur ius ſucceſſoris quando reſolutio fit iure dominij, & ex præcedenti contractu.*
21 *Donatio continet tacitam conditionem quod poſſit reuocari propter ingratitudinem.*
22 *Contrahens cum uaſallo uel emphyteuta non debet ignorare conditiones feudi, uel emphyteuſis.*
23 *Coactè fieri dicitur id, quod cogi poterat faciens.*
24 *Donatario bona fide remittente bona donata ob defectum implementi reſoluitur omnis hypotheca.*
25 *Confeſſio debitoris non præiudicat creditori.*
26 *Maritus confitendo ſe uergere ad inopiam non præiudicat creditoribus ſuis.*
27 *Debitor confitendo ſe prius rem alij obligaſſe non præiudicat creditoribus.*
28 *Emptor qui non denunciauit litem, agit de euictione ſi probat iniuſtitiam euincentis.*
29 *Sententia lata contra authorem nocet ſucceſſori.*
30 *Litigare temere, & malam cauſam defendere nemo tenetur.*
31 *Fidem bonam agnoſcere quilibet tenetur.*
32 *Reſoluto iure dantis, non reſoluitur ius accipientis ſi dans non eſt uſus exceptionibus ſibi competentibus.*
33 *Emptor non agit de euictione, quando propria culpa ſuccubuit.*
34 *Emptor, qui non præſcripſit cum poſſet, dicitur in culpa, & non agit de euictione.*
35 *Succeſſor ſingularis, ſuccedens ex cauſa neceſſaria tenetur ſtare colono.*
36 *Locatio quando facta eſt in fraudẽ non obligat ſucceſſorem ſingularem etiam neceſſarium.*
37 *Sententia non nocet ei, cui alias noceret ſi reus cauſam non defendit.*
38 *Sententia lata per colluſionem ei non nocet, cui alias noceret.*
39 *Colluſio annullat actum.*

Quæſtio XLII.

DONATARIVS, qui non curauit alere donatorem uti promiſerat, priuatur re donata, quæ ideo redit ad donantem, tali tamen caſu dubitatur ſi cui tertio ius fuiſſet medio tempore quæſitum in bonis donatarii, an illud reſoluatur. res alicui poſſet cla-
1 ra uideri, quia reſoluto iure † authoris reſoluitur ius ſucceſſoris, l. ſi is, §. 1. ff. quem. ſeru. amitt. l. minor, §. fi. ff. de pericu. & com. rei uend. l. ſi ex duobus, §. fin. ff. de in diem adiect. lege, ſi quis domum, ff. loca. l. peto, §. prædium, ff. de leg. ſecundo, l. ſi res, ff. quibus mod. pign. uel hipoth. ſolu. l. Statius, §. Cornelio, ff. de iure fiſci, l. ſi finita, §. ſi de uectigalibus, ff. de publica. l. prima, C. ſi pign. pigno. datum ſit l. peto, §. prædium, ff. de leg. ſecundo, l. lex uectigali, ff. de pignor. capitulo primo, §. rurſus, ubi Bal. quib. mo. feud. amittat. capitulo primo. §. quid ergo ſi pretio, & §. fin. de in-

inneſtit. facta de re alie. capitulo finali, ne præ-
la.uic. ſuas. hinc infert Bald. in dicta l. lex uecti-
gali, quod & ſi res liuellaria obligari poſſit, ta-
2 men emphiteuſi finita † redit res ad dominum
liberè ab omni obligatione, & dicit Bald. in l.
finali, §. ſed quia noſtra, in fine, C. commun.
de legat. quod regula hæc procedit etiam in re-
3 bus † feudalibus, ideo infert quod ſi vaſallus res
aliquas alienauit finito feudo reuocatur aliena-
tio, quia non poteſt dominium liberè in alium
transferre is qui non habet liberum, & abſolu-
tum. hinc etiam eſt quod, & ſi granatus aliena-
4 re poſſit res fideicommiſſo † ſubiectas dum pen
det conditio, tamen ea cueniente reſoluitur ven
ditio, dicta l. finali, §. ſin autem ſub conditione,
5 C. commun. de legat. ſic reſoluto iure † conſti-
tuentis reſoluitur uirtus conſtituti, Dec. in con-
ſilio trecenteſimoſexageſimoſexto, in fine, alios
citat Crau. in conſilio 437. numero quinto, &
hoc procedit, ſiue uerba reſolutiua ſint directa,
ſiue obliqua, utroque enim caſu ius accipientis
tollitur ſublato iure dantis, ut probat Gabriel.
conſilio ſeptuageſimoſexto, numero ſecundo,
uolumine primo, & in feudo, atque emphiteuſi,
quod finito iure uaſalli, uel emphitentę deſtrua
tur ius ſeruitutis, uenditionis, aut alterius obli-
gationis conſtitutæ a uaſallo, & emphiteuta, uo
luerunt Bald. Salic. Caſtren. & alij omnes, in l. in
prouinciali, C. de ſerui. & aq. infinitos cumulat
Tiraquel. de retra. conuention. §. tertio, glo. pri-
ma, numero undecimo, Corbul. de emphiteu. ti
tulo, de priuatio. ob non ſolut. canonem, am-
pliat. trigeſimaquarta. hinc quoque fit, quod
conſanguineo ex ui ſtatuti retrahente rem uen
6 ditam nulla ſibi facta oblatione † extinguitur
omnis hypotheca & obligatio cōſtituta ab em-
ptore, ut uoluit Neguſ. de pignor. in 1. mem. 5.
par. nume. 44. & ſeq. Tiraq. dicto §. tertio, glo. 1.
numero octauo, & ſequitur Gabriel. dicto conſi
lio ſeptuageſimoſexto, numero ſecundo, idem
eſt quādo retrahit uenditor uigore pacti a prin
7 cipio † conuenti, ſecundum Bar. in l. in diem, ff.
de aq. plu. arcen. quē ſequitur Bald. Ang. Curt.
ſen. Dec. Fabian. Cagnol. & alii a Tiraq. citati lo
co prædicto, numero octauo, & nono, & in ter-
8 minis donationis factæ cum onere † alendi do-
nantem, quod donatario non implente ea re-
ſcindatur etiam ad præiudicium cuiuſcunque
creditoris, uel ius habentis a donatario, uoluit
Alex. in conſ. 93. nu. 4. uol. 2.

Sed facit in contrarium doctrina Bart. in l. ſi
res, §. ſed Marcellus, ff. de in diem adiectio. ubi
9 ait quod ſi contractus † reſoluitur ex cauſa non
neceſſaria, ſed uoluntaria, tunc non reſoluitur pi
gnus, uel obligatio, & ponit exemplum quan
do res redhibetur ex uoluntate emptoris, ponit
& aliud exemplum, quando uenditor læſus ul-
tra dimidiam iuſti pretij rem recuperat, tunc in-
10 quit ius † ſucceſſoris non reſolui, quia empto-
ris ius ſoluitur ex mera uoluntate illius, qui
cum poſſet ſupplere pretium, elegit rem redde-
re, idem uoluit Bar. in l. ſi res, ff. quib. mod. pign.
uel hipot. ſoluit. ubi aliud ponit exemplū quan
11 do ex defectu īſinuationis reſcinditur, † & annul
latur donatio; eo enim caſu, quia reſciſſio pro-
cedit ex uoluntate eius, qui non curauit inſi-
nuare, ſubſiſtunt omnes obligationes, Barto. &
Cuman. in l. in diem, ff. de aqua pluuia arcenda,
Fulgoſ. dicto §. ſi res, Ioan. And. ad Specul. in ru
brica, de oblig. & ſolut. columna ſecunda, Albe.
in l. ſecunda, columna quarta, uer. item quæro
uendidi, C. de reſcind. uend. Alex. in conſ. 45. co
lumna ſecunda, uolum. quinto, Fabian. de Mon.
in tracta. de empt. & uendit. in quarta quæſt. 7.
queſtio. princi. & hanc dicit communem, Boer.
deciſ. 181. nu. 11. & ſeq. & facit etiam quod uo-
luit Bal. in conſ. 371. Maſſiolus, li. 1. ubi ait, quod
ſi emphiteuta renunciat domino tenebitur ſta-
re locationi factę per eum, Guid. Pap. queſ. 575.
& idem uoluerunt, Ia. Rain. Pet. Iac. Maſuer.
& alii, quos citat, & ſequitur Tiraq. de retra. con
ſang. §. 34. glo. 1. nume. nono, Bened. in §. Rai-
nutius, in uer. uxorem nomine Adelaſiam, deciſ.
4. nu. 16. de teſtam. ubi loquitur in uenditione,
& datione in ſolutum, Coraſ. in l. tertia, nume-
ro trigeſimoſexto, ff. de ſeruit. Boer. dicta deci-
ſione centeſimaoctuageſimaſecunda, numero
duodecimo, ubi quando emphiteuta donauit
domino, Pinel. in l. prima, parte tertia, nume-
ro 72. C. de bon. matern. Bened. in uer. & uxo-
rem nomine Adelaſiam, deciſ. 2. nume. 7. Bero.
cōſ. 46. nu. 24. & ſeq. uol. 1. ubi idem dicit quan
12 do res eſſet a iūdice in ſolutione data: † nam ex
quo offerendo debitum potuiſſet euitare illam
dationem dicitur hoc eſſe factum uoluntarium,
& hac ratione dicebam aliquando quod, & ſi
13 ſucceſſor † beneficii non teneatur ſtare locatio-
ni factę a prędeceſſore, niſi facta ſit utiliter nomi-
ne Eccleſiæ, ut per Rot. deciſ. ducenteſimatrige-
ſimaſecunda, ſi prælatus, in nouiſ. Tiraquel. de
retrac. conuention. §. tertio, gloſſa unica, nu-
mero decimoquarto, Anan. capitulo finali, nu-
mero octauo, ne prælati. uic. ſuas, Socin. in
conſilio trigeſimoquarto, uolumine tertio, ta-
men hoc fallit, quando locator renunciauit
beneficio, quia tunc eius factum non poteſt
conductori nocere, l. non debet alteri, ff. de
regulis iuris. non uidetur autem negari poſſe
quin in propoſito factum ſit uoluntarium,
quando donatarius negligit alimenta præſtare
donanti, & confirmatur hæc ſententia, quia
reſolutio contractus non debet pendere a po-
teſtate ipſius donatarii, dicta l. ſi res, ff. quibus
mod. pign. vel hipoth. ſolu. aliàs facile poſſet
donatarius colludere cum donante, & fraudem
14 facere tertio ius habenti, ideo † actus non præ-
iudicat creditori, l. liberto octingenta, ff. de bo-
nis liber. l. filię meæ, ff. ſoluto matrimonio.
quidquid tamen ſit, uerior eſt prima opinio,
quia donatarius contrahendo cum alio non po
tuit deteriorem facere conditionem donantis,
15 & † pactum unius non nocet tertio, l. ſi unus. §.
pactus ne peteret, ff. de pactis, l. Imperatores, in
principio, ff. de tranſactio. Caſtr. Alexan. & Iaſ.

in l.ſi actione, C.de pec. caſt. in l.planè, §.ſi duo
bus, ff.de legatis primo, Crot.in conſ.89. nu.9.
16 idem uidemus de renunciatione, † quæ tertio nō
nocet, l.iubemus, C.ad Velleian.Caſtren. conſ.
30. nu.30.uol.2.Roman.in conſ.472.in princ.
Tiraq.de retrac.conſang.§.primo,glo.9.nume.
127.& de pacto ponit Iaſ. in l. iuriſgentium, §.
prætor ait, numero nono, ff. de pac.Tiraq.loco
prędicto, & in liberatione ponit Pariſ. in conſ.
100.nu.60.uol.1.ſicuti igitur donans bona ſua
recuperaret liberè ſi nullum pactum feciſſet do-
natarius, nullamq́ue obligationem inieciſſet,
ita quando eſt iniuſta, quia non potuit in ſuum
præiudicium apponi onus.

Non obſtat autem doctrina Bar. in d.l.ſi res,
dum diſtinguit inter reſolutionem uolūtariam,
& neceſſariam, quia accipiendo illam in genere
eſt uera, ſed difficultas eſt, quando dicatur uo-
luntaria, & quando ius donatarij reſoluitur per
illius uenditionem, renunciationem, dationem
in ſolutionem, uel alios ſimiles modos: certum
eſt durare ius ſucceſſoris illæſum, & ubi reſolu-
tio cauſatur ex præambulo contractu, tunc ne-
ceſſaria dicitur cauſa, non uoluntaria, ut quan-
do promiſit retrouendere, uel quando ex ſtatu-
to tenebatur reuendere, & idem eſt, quando ex
diſpoſitione iuris tenetur rem, uel reſtituere,
uel ſupplere pretium, quia tunc quidquid tenue
17 rit Bart.communis eſt opinio quod † re rēſtitu-
ta tollatur omnis obligatio, ita Bald. in dicta l.
ſecunda, quæſtio.tertia, numero decimoſepti-
ma, C.de reſcind.uend. ubi Salic.quęſtio. deci-
maquinta, Caſt.num. vndecimo, Cremen.nume
ro 189.& Cagnol.numero 120.Alexan.ad Bar.
in d.l.ſi res, Neguſ.in primo mem.5.par. nume-
ro 43.& ſeq.& hanc opinionem dicit ueriorem,
& magis communem, Socin.iun.conſ.119. nu-
mero decimoſexto, uol.2.Cagnol.in l.ſecunda,
num.199.C.de pac.inter empt.& uēdito.Alcia.
in l.debitorum, num.2.C.de pac.Pinel.alios ci-
tans in d.l.ſecunda, par.2.cap.3.numero vndeci
mo, & ſeq.& hanc tenent multi ex ijs quos citat
Cordub.dicto tit.de priuatio.ob canon.non ſo-
lut. ampliat. 34. & eodem modo, quan-
18 do reſoluitur ob defectum inſinuationis, † quod
extinguatur omnis obligatio, uoluit Bal.in d.l.
ſecunda, quęſtio.decimatertia, & ſequitur Alex.
& Neguſan. in locis prædictis, facit d.l. lex quæ
vectigali, ubi & ſi ſolutio pendeat a uoluntate
debitoris, ſi tamen eam omittat reſoluitur ius
accipientis, & hoc nulla alia ratione, niſi quia
ſolutio erat debita ex pręcedenti cōtractu.facit
etiam, quia ante factam donationem res non e-
rat donatarij, per donationem autem non eſt fa
cta ſua irreuocabiliter, ſed cum modificatione,
quod præſtantur alimenta, non mirum itaque ſi
reuertitur libera ad eum, ita Bald.in d.l.2.ſequi
tur Negu. dicens hæc uerba eſſe menti tenenda.
accedat quod non poteſt neceſſario dici quod
uoluntaria ſit cauſa ex quo forte donatarius nō
habebat pecuniam unde alimenta præſtaret,
atque ideo contrauenit donationi, ut in ſimili

dicit Neguſ. loco prædicto, numero quadrage-
ſimotertio, capitulo finali, quod tamen in facto
noſtro non mihi placet, quia ubi donatarius ex
impotentia defeciſſet forte non incurreret pœ-
nam piuationis, ut dixi ſuo loco.

Prætcrea ubi etiam ceſſatio, & defectus præ-
dictus aſcribi poſſet uoluntati, non etiam neceſ
ſitati, quia tamen actus ille non eſt ordinatus
19 ad reſciſſionē contractus † de eo iudicatur, quod
de neceſſario, ita pulchrè, & magiſtraliter, Bart.
in l.in diem, numero ſecundo, ff. de aq. plu.ar-
cen.Alex.in d. l. ſi res, & cum theorica Bart.ibi
tranſeunt omnes Doctores, ut inquit Neguſ.di-
cta parte quinta, in primo mem. num.43.e.fi-
nali, & illius doctrinam inquit approbatam de-
ciſ.Pedem.65.numero ſecūdo, Gabriel. d.conſ.
76.num.5.

Sed & illa diſtinctio uera eſt, quod aut ſuc-
cedit quis uirtute pręambuli contractus, & tūc
ſucceſſio reputatur neceſſaria; aut ſuccedit ex
alia cauſa non deſcendente a præcedente con-
tractu, & tunc reputatur uoluntaria, & primo
caſu res redit libera ab omni obligatione, ſe-
20 cundo uero non. ita probat † tex. in c. Imperia-
lem, §.præterea, & §.callidis, in uer.reuertatur,
ubi omnes Doctores notant, de prohib.feud.
alien.per Feder.Dec.conſilio 239. numero 12.
deciſ.Pedem.156.numero nono, & ſeq. ubi in-
finitos allegat, & hoc eſt, quod Pinel.dicta l.2.
parte tertia, numero 72.dicit quando res ad do
minum redit iure dominii, & ob neceſſariam
conſolidationem: conſideratur enim neceſſitas
inſpecta origine, & contractu pręambulo, vn-
de omnia deriuantur.licet enim non cogatur
donatarius contrauenire, & deficere contraue-
niendo, tamen & omittendo cogitur rem re-
ſtituere; ideo actus iudicatur neceſſarius. erit
igitur firma concluſio, quod ſi non impleat
donatarius promiſſa, res poterit a donante re-
uocari libera ab omni obligatione.

Quam concluſionem extendo, ut procedat
etiam, quando in donatione non extat pactum
de alendo donantem: cum enim donatarius te-
neatur circumſcripto etiam pacto donantem
alere, ut dixi in titulo, quibus præſtanda ſint
alimenta, & eo deficiente reuocetur donatio,
non uideo quare hoc quoque caſu reuocatio
non fiat liberè, ſine oneribus, ſicuti quando
adeſt pactum de alendo, nam hæc conditio re-
21 uocandi donationem † uidetur ab initio appo-
ſita, & a lege inſerta donationi tamquam de
eius natura, uti dicit Bald. in capitulo primo, §.
rurſus ſi fidelis, quib. mod. feud. amitta. ſequi-
tur Martin. Lauden. & Cardin. Alexand. Ti-
raquel. dicto §.trigeſimoquarto, gloſſa prima,
numero decimo, ubi ſubdit quod contrahens
22 † cum vaſallo emphiteuta, uel non donatario
non debuit ignorare conditionem rei quin
& obligationem poſſeſſoris, & ſicuti quan-
do uenditio reſcinditur ob enormiſſimam læ-
ſionem redit res libera, licet nullum extet
reſcindendi pactum, ita fieri debet quando

ex

reuocatur donatio, & eſt deciſio Alber. in l. ſo-
lis, C. de reuoc.dona. Tiraquel. dicto uerſiculo
reuertatur,numero 330. facit Neguſ. dicto nu-
mero 44.

Extenditur ſecundo etiam,quando donator
ſine iudicio,& ſententia rem recuperaret,eo ta-
men caſu, quo potuiſſet etiam in iudicio recu-
perare,puta, quando donatarius defecerat,non
23 enim dicitur uoluntarius actus is † ad quem fa-
ciendum cogi poterat, l. nouiſſime, ubi notat
Bald.ff. quod fal. tuto.autho.Ioan.An.in capit.
præterea, in uerbo, extorquentes, de iure pa-
tron.Cagnol.in l. ſecunda,numero 199.C.de re
ſcind. uend. Dec. in capit. cum M. Ferrarien-
ſis,numero 34. de conſtitutio. Marſil. in l.1.nu.
42.ff.de quæſtio.Dec.& Cagnol.in l. uelle non
creditur,ff.de reg.iur.& in ſpecie ponit Pinel.d.
l.ſecunda,parte ſecunda,capitulo tertio, nume.
24 16.& ſeq. † ubi quod ſi donatarius bonam fi-
dem agnoſcendo remittat bona eo caſu quo iu-
diciali uia potuiſſet cogi ad remittendum præiu
dicabit ſuis creditoribus eſt uerum, quod Bald.
& Salicet. in dicta l. ſecunda, tenent contra-
rium,ſequitur Neguſ. dicto numero 43.ſed ipſi
loquuntur, quando aliter non probatur defe-
ctus emphiteutæ, uaſalli emptoris, & donata-
rij,nam dicto eius non eſt ſtandum, & tunc non
tam ex lege præcedentis contractus iureque do
minij proprii dominus, uenditor, uel donans
recuperat, quam ex abſoluta, & libera uolunta-
te uaſalli emphiteutæ, emptoris, uel donatarii,
cuius confeſſio non poteſt creditoribus ſuis præ
25 iudicare, † ſecundum Ioan.And. ad Spec.in tit.
de oblig.& ſolut.§.ſi.numero ſeptimo,ubi dicit
quod confitendo nemo præiudicat tertio, Nat-
ta in conſilio 94.numero ſeptimo,Cin.in l. ubi
adhuc, quæſt.duodecima, C.de iu.dot.ubi ait,
26 quod maritus† confitendo ſe vergere ad inopiã,
ut uxor poſſit dotis reſtitutionem petere non
præiudicat creditoribus,ſequitur Natta in conſi
lio 438.numero decimo,& dicit Caſt. in l.Seia,
27 ff.ad Velleian.quod confeſſio debitoris† dicen-
tis ſe prius rem ſuam non obligaſſe alii non præ
iudicat creditori, cui uerè obligauerat,& dixit
Cuma.in conſilio 155.columna penultima,uer.
ad id autem, quod cõfeſſio creditoris poſt uen
ditionem non obeſt emptori,Caſt.conſilio 134.
numero ſecundo,uolumine primo,Rolan.conſ.
85.numero ſexto,& ſeq.uolum.ſecundo, ubi in
fert ad alias deciſiones,& latè ponit Cephal. in
conſilio 101.numero decimoſeptimo, & ſeq.&
ſicuti debitor paciſcendo creditori non præiu-
dicat,l.debitorum pactionibus,C.de pac.ita nec
confitendo, ſed ubi donãs aſſumit onus proban
di ingratitudinem,& defectum,tunc perinde eſt
ac ſi rem iudiciali uia reuocaſſet.facit,quod dici-
mus de emptore, qui ſi litem motam non de-
nunciauit, non agit de euictione, tamen ſi uelit
28 probare † ſe malam cauſam fouere, & ſuccubi-
turum fuiſſe ſi cauſam defendiſſet,obtinebit ad-
uerſus uenditorem, l. emptorem, in princ.ff.de
actio.emp. ubi Albe.& Fulg.Bar.Ang.& Caſt.
in l.at qui natura, §. cum me abſente, ff. de neg.
geſt.Didac.lib.3.varia.reſolu. c. 17.num.6. ubi
allegat Bal.Ang.Rom.Alex.Claud.Imo.Barba.
Rub.& alios. plures alios citat Caballin. in tra-
cta.euictio.§.3.num.73.Pinel.d.c.3. nu.17. hoc
autem intereſt, quia ubi donans iudiciali uia e-
uincit prædium,tunc abſq; alia probatione tol-
litur ius eorum, qui a donatario cauſam habent
ex quo ſententia lata contra donatarium illis in
29 conſequentiam nocet, † argumento l. authore,
C.de euictio.l.ex contractu, ff.de re iudic. Ang.
Imo.Cuma.Alexand.Iaſ.& alii, in l.filiusfami-
lias,§.diui,ff.de legat.primo,Mart.Laud.Aluar.
& Cardin.Alexan.in capitulo primo,§.quid er-
go,de īueſt. de re alie.facta,ubi uero donatarius
cedit liti non expectata ſententia, uel etiam ce-
dit prædio, tunc donans, qui prætendit ceſſio-
nẽ nocere tertio tenetur probare ius propriũ, i.
donatariũ potuiſſe cogi,& prædictorũ ratio eſt,
quia tali caſu ius tertij per ſpõtaneã rei traditio
nem non eſt factũ deterius,& non tenet̃ donata-
30 rius temere litigare,† & malam cauſam tueri,ſe-
cundum Bart. & Bald. in l.Herennius, §.1. ff.de
euictio.Bal.in l.emptor, & l. ſi cum quęſtio. C.
31 eod.tit.imo † tenetur quilibet bonã fidem agno
ſcere,l.quoties.§.ſicuti,ff.de adminiſt.tut. l.qui
ſolidum,§.etiam,ff.de lega.ſecundo,glo. in l.ſe-
cũda,in uerbo inſtantia,ubi Cin.quęſtio.nona,
C.de iuram.calum.Anchar.conſilio 154.col.1.
Abb.c.fin.col.pen.uer.quarto,de pręſcr.Tiraq.
in l. ſi unquam, in uerſ. donatione largitus, nu.
202.C.de reuo.dona.

Declaratur tamen,ut non procedat concluſio
noſtra, quando donatarius nõ eſt uſus iure ſuo,
nec cauſam defendit cum poſſet proponendo
exceptiones excludere donantem; tunc enim
ſententia lata in fauorem donantis non nocet
32 † tertio qui cauſam habet a donatario, ita Bero.
in conſilio 46.numero 23. uolumine primo, &
ratio eſt, quia dicitur ſua culpa ſuccubuiſſe, &
perinde habetur, ac ſi ſponte nullo cogente re-
miſiſſet.rem facit,quod dicimus de uẽditore cui
33 ſi culpa obiici poteſt non competit † actio eui-
ctionis, glo. in l. quod ſi nolit, §.mancipium, in
uer.culpam,ff.de ædil.edic.ubi quando imperi-
tum adhibuit aduocatum, Franc. March. deciſ.
583.alios citat Caballin.d.tracta.§.5.nu.40.Ri
minal.conſ.205.nu.22. uol.2. ubi loquitur ge-
neraliter, quãdo emptori imputari quoquomo
do poteſt,& cum potuit ſe defendere, & non de
fendit dicitur in culpa,glo.in l.ſi dictum.§.ſi cũ
poſſet, ff. de euictio. ubi qui potuit præſcribere
34 † ſi non fecit dicitur in culpa, alias eſſet in facul-
tate donantis colludere cum donatario in per-
niciem tertii, atque ita fraudem facere, cum ta-
men fraus ſit omnino arcenda, unde dicimus,
quod & ſi ſucceſſor ſingularis teneatur ſtare co-
35 lono,† quando ex neceſſaria cauſa ſucceſſit,glo.
in l.diuortio,ubi Bar.Bal.Ang.Imo.Alex.& a-
lii,ff.ſoluto matr.Cotta in memor.incip.ſucceſ
36 ſor,tamen fallit,quando locatio facta† eſt in frau
dem,Bal.in c.quoniam frequenter, §.fin.in fi.ut
li. non conteſt.Tiraq.de retra.§.1.glo.7.nu.73.
& de retrac.conuen.§.3.glo.1. nume.15.& ſeq.

quibus in locis ponit coniecturas ad detegendum fraudem, ſed melius facit quod tenuerunt Doctores in l. ſæpe,ff.de re iudic.ubi Alex. nu.
37 76.& ſeq.ubi dicunt in caſibus,† quibus ſententia contra unum lata ſolet nocere tertio plura requiri, ſed id præcipue quod cauſa uiriliter a conuento defendatur,l.qui repudiantis,§.fin.ff. de inoff.teſtam.intelligendo tamen,ſecundũ Iacob.Butr.Bald.Ang.Fulgoſ. & Abb. quos citat Alex.loco prædicto,nu.78.quando interfuit ſoli cauſæ,licet fuerit contumax in actu ſententiæ,
38 & idem eſt,quando detegeretur aliqua† colluſio: tunc enim ſententia non noceret ei,cui alias ex ſui natura prȩiudicaſſet,l.1.ff.de colluſ.deteg. Bal.& Salic.in l.2.C.quib.res iud.non noc.col
39 luſio enim † annullat actum,ſecundum Bald. in conſ.172.col.2.uol.2.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes mariti alunt uxorem intra annum luctus etiam ſi dos conſiſtat in mobilibus.*
2 *Filia,cuius dos eſt relicta in diem vel ſub conditione, interim eſt alenda.*
3 *Alimenta ſecundum dotem promiſſam debentur a promiſſore.*
4 *Contraria mutuo ſe expellunt.*
5 *Contrariorum uno poſito tollitur alterum.*
6 *Contraria non cadunt in eodem ſubiecto.*
7 *Subrogatum intelligitur ſecundum naturam eius in cuius locum facta eſt ſubrogatio.*
8 *Hæredes mariti ideo alunt uiduam intra annum luctus,quia fructus dotis recipiunt.*
9 *Cauſa limitata producit effectum limitatum.*
10 *Diſpoſitio qualibet reſtringitur ſecundum ſuam cauſam.*
11 *Onus ceſſat cauſa oneris ceſſante.*
12 *Cauſa determinat id quod ob cauſam conceditur.*
13 *Onus regulatur ſecundum commodum quod eſt oneris cauſa.*
14 *Hæredibus mariti conceditur in priuilegium dilatio annalis ad ſoluendum dotem.*
15 *Dilatio debet ei utilis eſſe,cui conceditur.*
10 *Fauore alicuius inductum non debet in odium retorqueri.*
17 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
18 *Exceptio,tua non intereſt, agentem excludit.*
19 *Damnum. Subueniendum eſt potius ei qui de damno tractat quam ei qui de lucro.*
20 *Vidua non poteſt pro alimentis intra annum luctus plus conſequi ab hæredibus mariti quam ſint fructus dotis.contra nu.39.*
21 *Lex generaliter loquens debet intelligi indiſtinctè.*
22 *Dos eſt loco alimentorum.*
23 *Vidua intra annum luctus uidetur durare in eodem matrimonio.*
24 *Obligatio non uariatur ex qualitate hæredum.*
25 *Vidua,quæ non habet aliunde,eſt alenda ab hæredibus uiri.*
26 *Hæredes mariti lucrantur fructus dotis qui ſuperſunt deductis alimentis uiduæ debitis.*
27 *Hæres repræſentat perſonam defuncti.*
28 *Correlatiuorum idem eſt iudicium.*
29 *Onus regulatur ſecundum emolumentum.*
30 *Grauatus in uno debet in alio releuari.*
31 *Minor non dicitur leſus ex actu qui poteſt afferre commodum,& incommodum.*
32 *Appellari non poteſt a ſententia ſortis.*
33 *Res iudicatur ſecundum propriam naturam, non ſecundum accidentalem.*
34 *Hæredes mariti non alunt uiduam intra annum luctus ſi dotem reſtituunt.*
35 *Damnum quod quis ſua culpa ſentit,ſibi non alij eſt imputandum.*
36 *Electio mala nocet eligenti.*
37 *Culpa eſt non cogitare, quod facile poterat prauideri.*
38 *Conductori non fit remiſsio ob bellum ſi conduxit tempore belli.*
39 *Hæredes mariti tenentur intra annum alere uiduam etiam ultra fructus dotis.*
40 *Dotes rarò ſufficiunt pro alimentis.*
41 *Subrogatum ſapit primordialem naturam eius cui ſubrogatur,non accidentalem.*
42 *Subrogatum ſuper naturam eius, cui ſubrogatur, quoad ea,in quibus facta eſt ſubrogatio,non quoad alia.*
43 *Fructus dotis qui ſuperſunt deductis alimentis uiduæ cedunt lucro hæredum.*
44 *Acceptans legatum tenetur agnoſcere onus annexum etiam ſi excedat emolumentum.*
45 *Acceptans emolumentum tenetur acceptare onus adiunctum.*
46 *Accidentaliter quod accidit non attenditur, ſed quod ordinariè.*
47 *Iniuria non fit uolenti & conſentienti.*
48 *Damnum ſentienti ex propria culpa ſubueniẽdum non eſt.*
49 *Neceſsitas ei non prodeſt,qui propria culpa in illam ſe coniecit.*
50 *Actum facienti ex neceſsitate ſubueniendum magis eſt quam facienti uoluntariè.*

Quæſtio XLIII.

TRACTAVI in titulo,quib.præſtanda ſint alimenta,quæſt.44. an viduę ſint præſtanda alimẽta intra annum luctus,& nu.32.dixi id procedere etiam,ſi eorum quãtitas excederet fructus dotis,in tit.uero,qualiter alimenta ſint præſtãda,quæſt.20.nu.6.dixi quod uxori uiduę alimenta præſtantur ſecundũ quantitatem,& redditum dotis: poſſet itaq; aliquibus uideri prædictas concluſiones pugnare inuicẽ. pręterea hodie cõtingit in facto diſceptare,ſi uera ſit ea opinio,ꝙ hrẽdes uiri teneantur alimẽta uiduę præſtare ultra fructus dotis,ideo exiſtimaui non inutilẽ futurã ſubtiliorẽ indagationẽ,& ꝙ attinet ad repugnantiã,certè nulla cogitari põt,quia pñt ſimul ſtare,ꝙ in dubio alimenta taxentur habito reſpectu ad quantitatem dotis,& quod nihilominus poſſint fructus dotis excedere, quia aliud eſt dos, aliud uero fructus dotis,

dotis,& ideo videmus,quod ſi pecunia regula-
riter non germinet, nec fructum ferat, tamen
Doctores in l. diuortio,uolunt hæredes mariti
alere uxorem intra annum luctus, quando dos
conſiſtit in pecunia, & idem dicunt, quando
1 conſiſtit in mobilibus etiam,quæ † nullum red-
dant fructum, Caſtren.l.diuortio, in principio,
numero 6.ff.ſoluto matrimonio.præterea quan
do dos eſt relicta in diem,uel ſub conditione fi-
2 lia interim † eſt alenda ſecundum quantitatem
dotis.l. cum unus. § fi.ff. de alimen. legat. & ta-
men dos fructum eo caſu non reddit.hinc etiam
concludit Crauc. in conſ. 186. nume. 9. quod
3 ubi alimenta relinquuntur uxori, quæ † dotem
promiſit,ſed non ſoluit, uel ubi dotem promit-
tens obligauit ſe ad alimenta,tunc taxantur ſe-
cundũ quantitatẽ dotis,quę tamen tunc non eſt
in fructu. Cum igitur duę illæ concluſiones ſe
inuicem compatiantur non dicuntur repugnan
tes,contraria enim mutuo ſe expellunt,& ad po
4 ſitionem† unius ſequitur alterius deſtructio.gl.
in l.ſed & ſi pupillus.§.penultimo,in uer.inſtito
ria.ff.de inſtit.actio. probaui in conſ.230.num.
5 53.& poſito uno † contrariorum remouetur al-
terum.l.ſi inter me, & te, ff.de excep. rei iudic.l.
Pomponius.§.ſi is,in fi.ff.de procurat.l.hæc ver
ba,illa, aut illa. ff. de uerborum ſignificationi-
bus, & natura non patitur, quod duo contraria
6 †concurrant in eodem ſubiecto.l.peto.§.frater,
ubi glo.ff.de lega.2.Crau pro genero, nu. 449.
Neuizan.in conſ.66.num.55.quod autem atti-
net ad principalem q̃õnem uidetur alimentorũ
taxam non poſſe ſuperare dotis fructus, quia ex
quo dos eſt cauſa finalis huius præſtationis ali-
menta ſuccedunt loco interuſurij dotium,l.pri-
ma,§.exactio. C.de rei uxo.actio.ergo dotis fru
ctus non excedunt,cum ſubrogatum intelliga-
7 tur ſecundum† naturam eius in cuius locum ſub
rogatur.l.ſi eum §.qui iniuriarum.ff.ſi quis cau.
& hoc modo arguit Bald. in conſ.58.in 4.dub.
nume.7.uolum.2.quem ſequitur Crau. d.conſ.
189.num.9.Ruſus hæredes mariti ideo tenen-
8 tur ad alimenta, quia fructus †dotis percipiunt,
ut uoluit glo.in d.l.diuortio.ergo eatenus cogũ
tur alimenta præſtare quatenus ſuppetunt fru-
9 ctus, quia cauſa limitata† producit effectum li-
mitatum.l.in aquis. ff.de acquir. rerum dom.&
10 quælibet diſpoſitio reſtringitur † ſecundum ſuã
cauſam,l.cum pater.§.dulciſſimis.ff.de lega. 2.l.
cum tale.§.falſam.ff.de cond. & demonſt.l.non
dubium. C. de legib. & hoc argumento utitur
Alex.in d.l.diuortio,in princip. nume. 19.cum
ergo deſunt fructus,quæ ſunt cauſa pręſtationis
11 ipſum quoque † præſtandi onus ceſſare debet.l.
adigere. §. quamuis. ff.de iu.patron.& quod fit
ob cauſam aliquam determinetur ſecũdum cau
12 ſam,†Bar.in l.Scio.ff.de annu.leg.ubi Albe.dec.
Pedemon.98.num. 10.& onus regulatur ſecun-
13 dum commodum, quod † eſt cauſa oneris,Bar.
Bald.Ange.& Alex.in l. planè.§.ſi duobus. ff.de
lega.1.

Tertiò dilatio anni ad reſtituendum dotem
14 conceſſa eſt mariti hęredibus†in priuilegium,&
in eius fauorem,l.unica.§.exactio.C.de rei uxo.
15 actio.debet autem dilatio†eſſe vtilis.l.2.§.in om
nibus.ff.de iud.ſed ſi teneantur pro alimentis ſol
uere ultra,quam ex dote percipiant,dilatio eſſet
nociua,& fauor conuerteretur in odium contra
16 † l.quod fauore. C.de legib.inductumq; ad vnũ
finem operaretur contrarium,l.legata inutiliter.
ff.de adim.leg.Cæpha. in conſ.342 nu.70.hoc
modo arguebat Iacob. Butrig.quem citat Salic.
in d.l.unica.§.finaũr,nu.6.uer.ſed econtra quid.

Quartò ſi viduæ pinguiora ab hæredibus ma
riti pręſtarentur alimenta, quam reddant dotes,
17 ea utiq; locupletaretur cũ aliena†iactura contra
l.planè.ff.de petitio.hæred.l.qui mancipiis.§.fi.
ff.de inſtit. actio. ubi dicitur dolo facere eũ qui
cum aliena iactura lucrũ quærit facere. l.iure na
turæ,ubi Dec.ff.de reg. iu. & cũ ipſa ex dotibus
nihil vltra eſſet perceptura, quã hæredes fuerint
conſequuti, non debet prætendere ultra verum
redditum, & ſi prætendat repellitur exceptione
18 rua non intereſt, quæ ſolet† agentem excludere
Bar.& Ang.in l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pact.
Ange. in l.ſi patroni §. qui fideicommiſſa.ff. ad
Trebellian.Tiraquel.de retract.conſang §. 5.gl.
2.numero 51.

Quintò in dubio magis eſt ſubueniendum
19 ei,qui† tractat de damno, quam ei,qui certat de
faciendo lucro.l.at ſi quis. §.ſed ſi adita.ff.de re-
lig.l.iuris ignorantia, in princi. ff.de iu. & facti
ignor.l.profectitia.l. ſi pater repudiauerit. ff.de
iu.dot.l.Proculus, la ſeconda, ff. de dam. inſec.
l.ſi is cui.§.fi. ff. de furt.l. fi.§.licentia.C.de iure
delib.l.fi.C.de codicil.l.fi.C.de acquir.poſſ.Be-
cius,conſ.90.num.24.at hæredes,quærunt eui-
tare damnum dum contendunt id ſolum ali-
mentorum loco ſoluere, quod ex dote ad eos
peruenit cõtra uiduæ lucrum affectat,dum vult
exigere ultra quam ferant dotis redditus, ergo
hęredibus in re dubia fauendum eſt.

20 Sextò in† terminis ſententiam hanc probarũt
Iacob.Butr.in l.unica.§.illo procul dubio.C.de
rei uxor.actio.Bal.in d.conſ.58.in 4.dub.uol.2.
Alex.qui hanc dicit veriorem in d.l.diuortio,in
prin.nu.19.Cordu.in l.ſi quis a liberis.§. ſi quis
ex his,nu.125.ff. de lib.agnoſ.vbi eiuſdem opi-
nionis allegat quoq; fuiſſe Iaſon.ĩ ea.l.diuortio.

Sed pṙedictis nõ mouentibus verius arbitror
dici poſſe,ꝙ alimẽta poſſint excedere fructus do
tis.primo,quia cõis Doctorum opinio,quæ ha
bet mulierem alendam eſſe ab hęredibus uiri in
tra annũ luctus, qñ dos eſt in bonis mobilibus,
uel pecunia,loquitur generaliter,& indiſtinctè:
21 ergo † debet indiſtinctè intelligi ſiue alimenta
ęquiualeant fructibus dotis ſiue eos tranſcen-
dant.l.de pretio. ff.de publiciana.

22 Secundò dos eſt loco † alimẽtorũ qualiſcũq;
ſit.l.ſi cũ dotẽ.§. ſinaũr in ſæuiſſimo. ff.ſol.matr.
ergo quicũque dotẽ retinet pſtare dẽt alimenta
quãtacũq; ſint mulieri neceſſaria,vel cõdecẽtia.

23 Tertiò durãte anno luctus vr̃ mulier†durare ĩ
mr̃imonio.l.oẽm.C.de bo.mat.Bar.Ang.Caſtr.
& alij in d.l.diuortio,in prin.ergo ab hæredibus
uiri alenda eſt ẽt ſi fructus dotis non ſuppetant

ſicuti

ſicuti alebatur, vel alenda erat a uiro durante
matrimonio habita ratione ſi dotis fructus ſuf-
ficerent, vel non: ex qualitate enim hæredum
24 non variatur obligationis † conditio. l. 3. C. de
fructib. & lit. expen. l. in executione. §. pro par-
te, ubi Caſtr. ff. de uerb. oblig. l. 2. §. ex his, ff. eod.
tit. ubi glo. citãt concordantes, & notant ibi om
nes Doctores.

Quartò hæredes mariti tenentur alere uiduã,
25 quę † non habet aliunde ſecundum opinionem
Ricard. Malum. in l. fi. C. de bon. mat. qui loqui
tur, quando mulier erat indotata, & eam ſequun
tur Doctores communiter, ut per Cin. & Bald.
ibi, idem uoluerunt Bar. Rom. Caſtren. Aret. Cu
m an. Fulgoſ. Alex. Corne. & alij quos citaui, d.
tit. quibus alim. debean. quęſtio. 44. nu. 44. & eo
caſu non poteſt haberi ratio fructuum dotis, cũ
nulla extet, ergo multo minus habenda eorum
ratio erit, quando extat quidem dos, ſed non ſuf
ficit ad alimenta.

Quintò hęredes mariti, quando dotis fructus
ſuperant alimentorum ualorem non tenentur
26 reſtituere mulieri viduę fructus † ſuperextantes,
ſed eos lucrantur ſecundum Bar. Roman. Imo.
Aret. Alex. Iaſ. & alios in d. l. diuortio, in princ.
cum aliis a me adductis in ea quęſt. 43. num. 30.
durum ergo eis non debet uideri alimenta ſol-
uere ultra dotis fructus, quando illi non ſuffi-
27 ciunt, tum quia mulier, & hæredes, † qui uirum
repręſentant, ut in Authen. de iureiuran. a mo
rien. præſt. in prin. & dixi conſ. 146. num. 7. non
28 debent ad imparia iudicati contra naturã † cor-
relatiuorum, l. 1. C. de cupreſ. lib. decimo, tum
uero, quia eum ſequi debet incommodum ad
quem ſpectaret commodum, l. ſecundum natu-
29 ram. ff. de regulis iuris. onus † enim regulari de-
bet ſecundum emolumentum, ut ad eum ſpe-
ctet, cui emolumentum cederet, Barto. Ange. &
Alexand. in d. l. planè. §. ſi duobus. ff. de lega. 1.
& demum cum uidua in hoc grauetur, quod ali
mentis contenta non poteſt fructus dotis ſuper
30 extantes conſequi, debet in alio releuari, † ut
integra habeat alimenta etiam quando fructus
non ſufficiunt, & iniquum eſſet deſiderium ſi hæ
redes emolumentum tunc ex dote proueniens
ſibi uſurparet, incommodum autem caſu con-
tingens agnoſcere recuſarent.

Sextò hæc opinio multo magis uera eſt in fa
cto, quod nunc fuit propoſitum, quia & ſi in
principio anni adeo rerum omnium ad alimen-
ta neceſſariarũ creuerit ualor, ut fructus dotis
excedat, contingere tamen poteſt, ut in pro-
greſſu is ualor decreſcat, & omnia ita uiliori pre
tio comparentur, & adhuc multum hæredes ſu
perlucrentur ex fructibus, hæc autem incertitu
do actum ſolet iuſtificare. l. uerum. §. ſciendum.
31 ff. de minor. ubi, quod minor † non dicitur læ-
ſus ex actu, qui poteſt non minus commodo,
quam incommodo cedere, & ibi dicit Bartolus,
quod læſus a ſorte non reſtituitur, & dicit Bald.
in l. fi. in principio, C. commun. de legat. quod
32 † a ſententia ſortis non poteſt appellari, facit tex
tus in l. de fideicommiſſo, ubi notant omnes
Doctores. C. de tranſact. ubi mutuum periculũ
ſuſtinet tranſactionem, quæ alias eſſet nulla, &
de minore multos citat Tiraq. in l. ſi unquam,
in uer. donatione largitus, nume. 128. C. de re-
uoca. donatio. Natta conſ. 181. nume. 9. & ratio
33 eſt, quia iudicatur res ſecundum ſuam † pro-
priam naturam, & ſecundum id, quod acciden-
taliter contigit. l. item ueniunt. §. cum prædixi-
mus. ff. de petit. hæred. Dec. in rub. C. de eden.
colum. pen.

Septimò cum hęredes potuerint reſtituendo
34 † dotes ſe liberare ab onere alimentandi ſecun-
dum Bald. in auth. ei, qui iurat, nu. 19. C. de bon.
autho. iud. poſſid. quem ſequuntur Salic. Cum.
Alex. Socin. Iaſ. Corne. Capic. Rebuſ. & Cordu.
quos adduxi, dicta quęſtio. 44. numero 52. & id
non fecerint, quinimo electo alendi onere renũ
ciauerunt facultati reſtituendi dotes, damnum
35 hoc † ſibi imputare debent, capitu. damnum, de
reg. iu. in 6. l. quod quis ex culpa, ff. eod. titu. &
36 mala electio † nocet eligenti. l. fi. §. ſeruorum. ff.
nau. caupo. ſtabu. & culpa eſt non cogitare,
37 † quod præuideri facilè potuit. l. ſi idem cum
eodem §. fi. ff. de iuriſd. omnium iudicum, l. qui
bona. §. cum inter. ff. de dam. infect. Craue. qui
alios citat in conſ. 957. numero 31. & alibi. au-
getur autem culpa ſi ut in eo facto iam eo tem-
pore, quo uir deceſſit eiuſque peruenerat re-
rum ualor, ut excederet ualorem fructuum do-
tis, argumento eius, quod uoluit Cin. in l. ex cõ
38 ducto, §. primo, ff. loca. ubi ait conductori † re-
mittendam non eſſe penſionem ob caſum belli
ſi is cœpto iam bello conduxerat, Bald. in conſ.
329. col. fi. uolum. 1. Alex. in l. interdum. §. quod
ex naufragio, in fi. ff. de acquiren. poſſ. Aret. cõſ.
139. circa med. infinitos cumulaui concordan-
tes, in conſ. 61. num. 2. addo Crau. d. conſ. 957.
num. 30. hoc autem argumento in hanc ſenten-
tiam deſcendit Salic. dicta l. unica. §. ſin autem,
numero ſexto, C. de rei uxor. actio. & Socin. in
dicta l. diuortio, in principio, numero decimo-
ſexto.

Octauò, quod non ſit curandum de exceſſu,
ſed hæredes teneantur alimenta uiduæ præſta-
39 re etiam ultra dotis redditum, † uoluit Bar. in di
cta l. diuortio, numero 5. ubi id ſupponit pro
abſoluto, quod ſi fructus dotis non ſufficiunt ad
alimenta tenentur hæredes de ſuo ſupplere, ſe-
quitur Ange. & Imo. prout eos refert Socin. qui
idem probauit, numero decimoſeptimo, & eos
quoque ſic tenere citat Aret. d. l. diuortio, co-
lumna quarta, uer. circa primam cõcluſionem,
Roman. numero decimoquarto, ubi tenet cum
Bar. Salic. d. l. unica. §. ſin autem, numero ſexto,
C. de rei uxo. actio. Capic. in dec. 24. numero
quinto, & ſexto.

Et non obſtat argumentum Baldi in conſilio
58. numero quarto, uolumine 2. quod ex quo
dos eſt cauſa finalis alimenta ſuccedant loco in-
teruſurii dotium, quia in primis negari poteſt
dotem eſſe finalem cauſam pręſtationis alimen-
torum, quoniam indotatam tenentur hæredes
mariti alere, ut ſupra dixi. ſecundo poſito, quod

dos

dos ſit finalis cauſa,non tamen per hoc infertur,
quod alimenta ſuccedant loco interuſurij do-
tium, nam maritus tenetur alere uxorē propter
dotem,quando eſt dotata, tamen ſi ſit ſana cogi
tur ſæpè impendere ultra fructus dotis:rarò .n.
40 †dantur dotes, quę ſufficiant ad alimenta,ut in-
quit Purpur.in conſ. 330.num.7. Pepus in au-
then.præterea,nume.85. Tertiò reſpondetur,ꝙ
alimenta ſuccedunt quidem loco dotalis inter-
uſurij,ita ſcilicet,vt vſuras dotales non petat,ſed
non ita, ut eatenus debeātur alimenta quatenus
capiunt fructus dotis, & non vltra.ſubrogatum
enim ſat eſt ſi ſapiat primordialem naturā eius
41 †cuius in locum ſubrogatur,Bero.conſ.71.num.
43 uol.1. Becius, conſ.101.num.61.& ſapit il-
42 lius naturam,†quoad ea tantum pro quibus ſub
rogatio eſt facta ,non quoad alia,Dec.in conſi.
38.in fi.Menoch.conſ.88.num. 23.alios citaui
in conſ.53.num.14.

Et eodem modo tollitur ſecundum argumē
tum,quod ideo hæredes tenentur alere,quia fru
ctus dotis percipiunt,nam ea non eſt vera ratio
ex quo tenentur etiam eo caſu alere viduam,
quando dos eſſet in mobilibus,vel rebus ſui na-
tura infructuoſis , ſed vbi etiam ea eſſet, & non
alia ratio,nō tamen concluderet,quia & ſi ideo
teneantur, quia fructus percipiunt , non tamen
ſequitur,quod quantitas alimentorum ſit ad fru
ctuum quantitatem limitata, & taxata,uti dixi-
mus in marito,qui ultra fructus dotis alere tene
tur . pręterea ſi alimenta eſſent ad fructus taxata
utique tenerentur hæredes reſtituere fructus,
quando ſuperſunt præſtitis alimentis, quod ta-
43 men eſt falſum, quia † ſuperextantes lucrantur
Bar.d.l.diuortio, num.5.vbi Imo. Rom.Alexā.
Socin.& alij,quos enumeraui d.quæſtio.44.nu
mero 30.licet ergo hæredes ideo teneantur uxo
rem viduam alere,quia dotes retinent penes ſe,
tamen non per hoc alimentorum quantitas di-
citur reſtricta ad fructus, onus enim ſępè ſupe-
rat emolumentum, ideo dicunt Caſtren.& Ale-
xan.in l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſolu.matrim.
44 quod acceptans † legatum tenetur agnoſcere
onus annexum etiam ſi legatum minus ualeat
Dec.in conſ.425.numero 8.Ruin.in conſ.79.in
prin. volum.2, Crau. conſ.174.nume.9. Natta,
conſ. 186. nume.1.alios multos cumulat Pha-
nuc.de dote,glo.8.num.72. Simon de Pretis,de
interpret.ultim.volun.lib.5.interpret.1.dubita-
tio.3.num.106.nam poſtquam onus eſt rei,vel
facto illi iniunctum,illi omnino ſubeundum eſt
qualecunque ſit, qui rem, uel factum agnoſcit.

Ad tertium, quo dicitur dilationem concedi
fauore hęredum,& debere utilitatem afferre, re-
ſpondetur,quod & ſi dilatio fuerit hæredibus in
priuilegium conceſſa,iniunctum tamen fuit o-
nus alendi viduam, ideo hæredes, qui delatio-
45 nem acceptarunt tenentur onus†quoque anne-
xum ſubire.l.cum ab vno,in prin.ff.de lega.2.c.
officii,de teſtam.alios poſui in conſ. 112. num.
29.dilatio autem in eo eſt vtilis hæredibus,quia
eligere poſſunt,vel dotes reſtituere,vel eas reti-
nere,& alimenta præſtare, ſed poſtquam malue
runt ſoluere alimenta, ſi quid damni inde ſequi
46 tur,id tamquam accidentale †non attenditur.l.
item veniunt.§.cum prędiximus.ff.de petitio.hę
red. Cagnol. in l.ſecundum naturam, in fi. ff.de
reg.iu. Reſpondetur ſecundo,priuilegium dila-
tionis fuit quidem hęredibus mariti conceſſum,
ſed citra iniuriam , & præiudicium mulieris vi-
duæ, quam lex ali voluit, vt volunt omnes Do-
ctores in d.l.diuortio,in princ. & d.l.vnica.§.ex
actio.& dixi ea quæſt.44.

Quartum quoque non aduerſatur, quia & ſi
mulieri integra ſoluantur alimenta, non tamen
ideo dicitur id fieri cum iactura hæredum, tum
quia ipſi eligendo dotis retentionem,& alimen
torum præſtationem,quam poterant euitare il-
las reſtituendo videntur hoc voluiſſe,& conſen-
47 tienti, ac † volenti non fit iniuria, cap. ſcienti ,
vbi glo.de reg.iu.in 6. l.nemo plus.ff.de reg.iu.
vbi gl.Dec.& Cagno.citant concordantes, tum
etiam quia cum retentio dotium ita poſſit lu-
crum ſicut damnum afferre, non eſt curandum,
quod ex caſu fuerit damnoſa,argumento l.de fi-
deicommiſſo.C.de tranſact.& aliorum,quæ ſu-
pra citaui.& ſicuti quando retenta dote fructus
excedunt valorem alimentorum illi cedunt lu-
cro hęredum,ita ęquo animo ferre debent ſi ali-
quando fructus non ſufficiunt , nec ideo mulier
dicitur locupletari,cum ſæpè etiam ex dilatione
damnum conſequatur,quia minus eſt in alimen
tis, quam in fructibus dotis.

Quintò non mouet, quod hæredes mariti tra
ctent de damno, mulier verò de lucro:hoc enim
prorſus eſt falſum, quia imò hęredes tractant de
lucrum faciendo ex re dotali cū dotem retinēt,
& eſſet eorū certiſſimum lucrum ſi alimenta nun
quam pręſtare cogerētur vltra quantitatem fru
ctuum,mulier autem certum eſſet non lucrari,
cum vbertatis etiam tempore nihil vltra alimen
ta poſſit conſequi. Secundo reſpondetur ſubue-
48 niendum ei non eſſe,qui ſua† culpa incidit in dā
num. l. quod quis ex culpa,ubi Dec.& Cagnol.
ff.de reg.iu.c.damnum,eo.tit.in 6.Roma.in cōſ.
475.in 1.dub.vbi loquitˉ de ſocio,qui in diuiſio
ne plures accepit creditores, q̃ debitores , & nō
49 ſuccurritˉ ei, qui ſe in neceſſitatē†cōiecit.l.ſi fide
iuſſor.§.ſi neceſſaria, vbi Doctores.ff.qui ſatiſd.
cogan.latè Crau.in reſpō. pro genero,nu.44.&
ſeq.conſ.876.nu.11.dec.Pedem.167.num.29.&
ſeq.Menoc.caſu 182.nu.37.& ſeq. proinde cum
hæredes ſua voluntate in hoc periculum incide-
rint,uxor autem ex neceſſitate,ex quo non pote
rat dotes petere, magis eſt uxori in dubio ſubue
50 niendùm,† quę fecit actum ex neceſſitate,quam
hęredibus,qui ex uoluntate, l.1.§.merito.ff.de-
poſ.gl.in l.cum mandato,uer.audiri.ff.de min.
& ibi ſequitur Bar. & alii,Becius conſ.59.num.
8.dixi,conſ.104.num.14.

Vltimo non mouet eorum authoritas,qui cō
trariū tenuerunt,quia plures hāc noſtrā ample
xi ſunt, & meliori ratione eſt ſtabilita,& Iaſon.
qui allegatur a Cordub. mihi hoc non dicit.erit
igitur firma cōcluſio, ꝙ uiduę ab hæredibus inte
gra pſtāda sūt alimenta, ꝙ abſurdū,& īpiū eſſet.

Qualiter

Qualiter autem ęſtimandi ſint fructus dotis, quæ cõſtat ex ſola pecunia, uideri poterit ex iis, quę dixi ſupra in quæſtio. 40. in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Tutori Principis poteſt a iudice ſalarium conſtitui.*
2 *Correlatiuorum idem eſt iudicium, & diſpoſitum in vno, locum habet in altero.*
3 *Correlatiuorum priuilegium vni conceſſum extenditur ad alterum.*
4 *Gabella non debet per emptorem ſolui, quando fuit venditori remiſſa.*
5 *Tutoris bona ſunt tacitè obligata pupillo pro adminiſtratione.*
6 *Minori ſunt pro adminiſtratione obligata bona pro tutoris, & procuratoris.*
7 *Aequalitas ſeruanda eſt inter contrahentes.*
8 *Argumentum valet a contractu ad quaſi contractum.*
9 *Extenſio admittitur contra iuris regulas pro aqualitate ſeruanda.*
10 *Aequalitatis ſeruandæ cauſa impropriantur verba.*
11 *Tutor cogitur adminiſtrare.*
12 *Neceſſitate ductus ſi actum facit excuſatur.*
13 *Tutori obligatur pupillus pro adminiſtratione.*
14 *Minor non dicitur lædi, quando obligatur ex diſpoſitione legis.*
15 *Minoris bona tacitè cenſentur obligata pro reſtitutione dotis.*
16 *Tutori ideo obligatur minor, vt hoc modo prouocetur ad impendendum de ſuo.*
17 *Ratio vbi eſt eadem ibi ius idem ſeruandum eſt.*
18 *Lex quod non dicit ſuperſtitioſis inuentionibus nõ eſt præſumendum.*
19 *Voluiſſe non videntur partes ſi non expreſſerunt, quod eis facilè fuiſſet exprimere ſi voluiſſent.*
20 *Hipotheca non inducitur niſi in caſibus expreſſis.*
21 *Minor carens curatore poteſt ſe obligare perſonaliter.*
22 *Minor non poteſt obligare ſua ſine decreto iudicis.*
23 *Minor facilius poteſt obligare perſonam quam res.*
24 *Specialia plura non ſunt multiplicanda circa idem ſubiectum.*
25 *Minoris bona non obligantur tacitè pro tutela etiã ſi diſpenſatur ad illam aſſumendum.*
26 *Obligatio tacita bonorum inducta a lege intelligitur quoad eos, qui poſſent expreſſè bona obligare.*
27 *Minoris bona non ſunt tacitè obligata tutori pro adminiſtratione.*
28 *Correlatiuorum argumentum non procedit, quando militat diuerſitas rationis.*
29 *Correlatiuorum argumentum procedit in actu indiuiduo, non in aliis.*
30 *Aequalitas non ſeruatur, quando conſtat de voluntate diſponentis.*
31 *Contractus cum minore celebratus claudicat, & poteſt ſuſtineri volente minore, ſecus eo nolente.*
32 *Voluntati, quod committitur, neceſſitati non ſubiicitur.*
33 *Ratio naturalis habetur pro lege.*
34 *Rationem requirens vbi adeſt ſenſus, laborat imbecillitate intellectus.*
35 *Omiſſum non dicitur id in quo eadem militat ratio, qua in expreſſo.*
36 *Expreſſũ dicitur, quod fuiſſet expreſſum ſi partes de eo fuiſſent interrogata.*
37 *Specialia plura tolerantur, quando venit in conſequentiam alterius.*
38 *Specialia plura admittuntur, quãdo veniunt ſubordinatè.*
39 *Hipotheca eſt acceſſoria ad perſonalem obligationem.*
40 *Specialia plura admittuntur in diſpoſitione hominis, non in diſpoſitione legis.*
41 *L. finali. C. de legitim. tutor. declaratur.*
42 *Diſpenſatio trahitur ad conſequutiua.*
43 *Diſpenſatio minoris ad beneficium curatum continet diſpenſationem ne intra annum promoueatur ad ordines.*
44 *Ciuilitatem acquirens tenetur ad onera ciuibus impoſita.*
45 *Onus regulatur ſecundum honorem annexum.*
46 *Actum faciens obligatur ad leges de eo actu loquentes.*
47 *Habilitatus ad teſtandum tenetur tamen ſeruare ſolennitates iuris.*
48 *Minoris bona inuecta in domum conductam cẽſentur tacitè locatori obligata.*
49 *Minor non ea ratione a tutela reiicitur, quod eius bona non poſſint obligari.*
50 *Tutela non eſt nulla ſi tutor bona non obligat.*
51 *Tutor debet obligare bona ſua.*
52 *Minor non poterit eſſe tutor, licet diſpenſetur ad obligandum bona ſua.*
53 *Prohibitio ceſſat ratione prohibitionis ceſſante.*
54 *Conſequentis deſtructio annullatur antecedens.*
55 *Cret. in l. ſi conſtante, in 2. lect. num. 143 ff ſolu. matr. reprobatur.*
56 *Hipotheca legalis facilius in re minoris contrahitur quando minoris factum non interuenit, quã vbi adeſt.*
57 *Hipotheca tacita cõtrahitur in bonis vxoris, qua dotem promittit, ſicuti in bonis mariti.*
58 *Hipotheca tacita non oritur in bonis mulieris dotem promittentis, ſi ea minor ſit.*
59 *Hipotheca quando a lege inducitur in bonis minoris, actus ille eſt minori vtilis.*
60 *Doctoris authoritas habetur pro lege, quando non habet contradicentem.*
61 *Hipotheca tacita inducitur in bonis etiam minoris, quando delinquit.*
62 *Hipotheca tacita a lege inducta locum habet etiam ſi pars in contrarium proteſtaretur.*

Quæſtio XLIIII.

ALIMENTA non eſſe regulariter tutori præſtanda ex bonis pupilli, uiſum eſt in ſuperioribus, ubi diximus ex cauſa contrarium ſtatui poſſe a iudice: id, quod procedit
1 ſine difficultate etiã tutoribus principũ, & illuſtriũ

perſonarum

perſonarum.ut uoluit Gemin.in c.grandi,num.
12.de ſupplen.neglig.prælat. ubi etiam Corſe.
nu.93.Menoc.conſ.228.num.42.50.& ſeq.ubi
nu. 11.dicit idẽ eſſe, quando tutores inopes ſunt
& aliunde non habent,& latè etiam agit toto eo
conſilio, quando iudex debeat tutori ſalarium
conſtituere, & recenſet diuerſas prouinciarum
conſuetudines circa tutorum alimenta, uiden-
dum eſt nunc ſi tutor, qui pupillo de alimentis
prouidit habeat minoris bona obligata pro illo
rum repetitione.

Et cum tutor ac pupillus ſint correlatiui,di-
2 ſpoſitum fauore†pupilli cenſetur etiam diſpoſi-
tum fauore tutoris,l.fin.C.de indic.uidu.tollen.
l.fin.ff.de acceptilat.l.1.C.de cupreſſ. lib.unde-
cimo,Becius conſilio 72.numero decimo,deciſ.
Pedem.115.nu.10.& infinitas cumulat deciſio
nes Iaſ.d.l. fin. C.de ind. uidu.tollen.ubi ait ſe
conſuluiſſe ſuper ſtatuto Parmę,ut legi poteſt in
cõſ.112.uol.1.ubi Becius in additio. & prædicti
uolunt id locum quoque habere in materia cor
rectoria,& pęnali,& idem eſt,quando uni ex cor
3 relatiuis cõceditur priuilegium,†uel beneficiũ;
quia cenſetur & alteri conceſſum, Gemin.in c.1.
de tempor.ordi.in 6.ubi inſert,quod exemptio
conceſſa uenditori prodeſt emptori, ubi Imo.in
§. 1. dicit quod ſi uendenti remiſſa eſt gabella
4 † emptor non tenebitur ad illius ſolutionem, Fe
lin.in procem. decreta. in uer. Gregorius, nu.6.
Iaſ.d.conſ.112.nu.8.Dec.in l.1.nu.7.C.de in ius
uocan.Marſil.in l.ſi quis uiduam,nu.18.uer.ad
duci etiam poteſt.ff.de q.& facit optimè doctri-
na Cuma.in l.non tantum.ff.de re iudic. ubi di-
cit priuilegium ſingulariter,& diſpenſatiue con
ceſſum uni extendi ad alium uirtute ſolius corre
5 lationis.at pupillus habet tutoris bona†tacitè hi
pothecata pro adminiſtratione bonorum, & ra
tionum redditione, & reliquatus reſtitutione,l.
pro officio,C.de admin.tut.ubi Cin. Bar.Bal. &
Salic.dicunt procedere non ſolum in adminiſtra-
tis,ſed etiam pro neglectis, imo etiam bona eius
6 qui ſe geſſit pro tutore, † uel curatore ſunt obli-
gata ſecundum glo.in d.l.pro officio, Cin. Bal.
Ang.& alii,Neguſ.de pignor.in 4.mem. 2. par.
nu.6.ubi ampliat multis modis, Ripa in l.dabi-
mus,§.ſi quis cum tutor,nu.9.ff.de priuileg. cre
dito.ubi dicit communem, Caualcan. in tracta.
de tutor.& curato.num.225.ergo eodem modo
bona pupilli debent eſſe obligata tutori pro iis
conſequendis, quæ in alimẽta pupilli erogauit.
7 Secundo ſicuti inter cõtrahentes † ſeruari dẽt
ęqualitas,l.Iulianus,§.offerri,num.6.ff.de actio.
emp.ubi Salic. nu.6. inſert quod q̃ſo uenditor
poteſt rem donec ſibi pretium ſoluatur retinere,
eo ipſo emptor pretium retinet donec res trada
tur,argumento gl.in l.qui pendente,ff. de actio.
emp. Becius in conſ. 45. nu. 23. Bertran. conſi.
206.nu.11.& 12.uol. 2. ubi quod etiam in con-
tractibus initis cum principe ſeruanda eſt æqua
litas,eaque ratione princeps in contractu uritur
iure communi,Crau.conſ.428.nu.15.conſ.477.
nu.8.& conſ. 548. nu. 5.ita inter eos eſt ſeruan-
da,qui quaſi contrahunt, licet enim a contracti-
8 bus argueret† ad quaſi contractus,l.ſi pupilli,§.ſi
quis ita,ff.de neg.geſt.l.apud Iulianum,§.ſi.ff.ex
quib.cau. in poſſ.eat.latè Euerar.loco 18.ĩprin.
Tiraquel.de legib.connub.glo.5.num.125. ubi
126.dicit tutelam eſſe quaſi contractum,ſed nõ
eſſet æqualitas inter minorem, & tutorem,ſi tu-
toris bona eſſent pro adminiſtratione obligata,
ſed non econtra, & prædicta in tantum proce-
dunt, ut pro æqualitate ſeruanda fiat extenſio
9 †ad caſum ad quem alias non traheretur.§.illud,
Inſtit.de ſocieta.l.ſi.C.de fruct.& lit.expenſ.An
char.in conſ.350.col.1.Crau.in conſ.133.nu.8.
& in conſ.973.nu.12. Zancus in l.hęredes mei §.
cum ita,par.1. nu.37. & improprientur uerba,
10 †ut diſpoſitio ad ęqualitatem reducatur,Bar.l.ſi.
ff.pro dona.Socin. in l.1.nu.8.ff.de reb.dub.Be
ro.conſ.150.nu.55. uol.3.Cęphal.in conſ.188.
num. 10. ubi ergo id expreſsè in fauorem tuto-
ris non reperiatur debet pro ſeruanda æqualita-
te per extenſionem induci.
11 Tertio tutor cum eſt datus † cogitur admini-
ſtrare, l.1.ff.de adminiſt.tut.ubi Din.Bar.& alii,
Nicol.de Neap.in l.1.ff.de contrar.uid.tute. etiã
captis pignoribus,& mulcta indicta,l. unica, ff.
ſi quis iuſdic.non obtemp.l.1.§.1.ff. de uent. in-
ſpic.glo.in d.l.1.ff.de adminiſtr.tuto.ubi eum ſe
quuntur omnes,ergo ei magis eſt ſubueniendũ,
12 qui actum facit ex neceſſitate†quam minori,l.1.
§.meritò,ff.depoſi. gl.in l.cum mandato,in uer.
audiri,ff.de minor.ubi eam ſequitur Bar. & alii,
dixi in conſ.104.nu.14.
Quarto quamquam nemini poſſit ſe pupillus
obligare ſine tutoris authoritate, & tutor non
poſſit authoritatem pupillo præſtare,ut ſibi ob-
ligetur,tamen permittit lex, quod pupillus obli
13 gatur tutori pro ſua † adminiſtratione.iſta ſunt.
ferè formalia uerba textus in l.1.§.1.ff. de cõtrar.
& uti.actio.tute. ubi autem ius probat cauſam
obligationis,tunc approbat etiam effectũ illius,
14 & minor non dicitur lædi,†quia obligatio eſt le
galis,& neceſſaria,uel ſaltem probabilis,ex quo
enim negocia ſua prudenter agit lex ſupplendo
quod deeſt ætati,obligat bona,& nõ intereſt mi-
noris, quod ultra perſonalem inducatur etiam
realis,cum effectualiter, & ſine inſpecto ipſe ſit
obligatus,ita pulchrè, & magiſtraliter poſt Ni-
col.Matarel.dixit Bal.in l.certi iuris in 8.quęſt.
nu.11.ff.locati. & cum interueniat huic obligatio
ni decretum legis, non requiritur decretum iu-
15 dicis,ut ibi inquit Bal.ideo bona minoris † taci-
tè a lege obligantur pro dote, ſecũdum eum ibi
& in l.unica,§.& ut plenius,numero 2.uer.extra
quæritur,C.de rei uxor.actio. Bal. Ang. Roma.
Alexan.& alii in l.ſi conſtante,ff.ſolu.matr. ubi
Iaſ.in prima lectu. numero ducenteſimoprimo,
allegando multos concordantes dicit eſſe com-
munem opinionem, & ueriorem dicit Bal.No-
uel.numero ſeptuageſimoſexto, ubi allegat etiã
Ioan. And. & Crot. in prima lectu. numero 99.
& 104. dicit magis communem, & ſecunda le-
ctu.numero 142.& ſequenti,eandem dicit com
munem Neguſ. de pignor. in 4. memb. 2. par.
princip.nu.23.

Quinto

Quinto ſicuti minor ſpeciali iure obligatur
perſonaliter tutori pro adminiſtratione eas ob
rationes quod tutores ſcientes pupillos ex ad-
miniſtratione ſibi obligatos fore facilius acce-
16 dunt ad adminiſtrationem,& hoc modo† prouo
cantur tutores ut promptius de ſuo aliquid im-
pendant in rem pupillorum,ut inquit textus cla
rus,in d.l.prima,in principio,& in §.primo,ff.de
contrar. & uti. actio. tute.ita induci debet obli-
17 gatio rerum,cum eadem† militet ratio , l. illud,
ff.ad leg.Aquil.& non differunt , quæ in ratione
conueniunt,Bal.in l.omnes populi, numero de-
cimoſexto,uer.tertio quæro,ff.de iuſtit. & iure,
& quando ſub eadem ratione plura conueniunt
uidentur omnia uirtualiter incluſa ſub eodem
dicto,Bal.in l.de quibus,numero trigeſimoquin
to , Tiraquel. latiſſimè in tracta. ceſſan.cau.par.
prima,numero 138.cum ſequenti,multa cumu
lat Lancello.Gallia.in conſuetu.Alexan. in uer.
legare,quæſtio ſept. nu.100.& ſequenti,ubi pro
bat non dici extenſionem eam , quæ fit uirtute
rationis præſertim expreſſę,Euerar.loco 35.ubi
late agit.

Contraria tamen opinio , quòd minoris bo-
na non ſint tutori tacitè obligata ſuaderi uidetur
ex infraſcriptis .primo quia lege id cautum non
18 reperitur, ideo non eſt ſuperſtitioſis † inuentio-
nibus præſumendum, capitu. conſuluiſti, ſecun
da , quęſtio. quinta , Archid.in procem. ſexti,in
uer.ſacroſanctæ,colum. penult. in fi.& quod lex
non dicit,nec nos dicere debemus,Bal. conſilio
298.col.prima , uolum. 2. & paria ſunt aliquid
fieri contra legem uel ſine lege,Bal.in c.in Gene
ſi,col.fin.de electio.latè Becius , conſ. 35 .nu.3.

Secundo ſi lex uoluiſset pupilli bona eſse tu-
tori pro adminiſtratione obligata,expreſsè hoc
dixiſſet,uti fecit loquēdo de perſonali obligatio
ne in d.l. 1.in princ.& §.1.cum uero non dixerit
19 †uoluiſse non uidetur,l.unica,§.ſin autem ad de-
ficientis,C.de caduc.tollen. Tiraq. in l.ſi unquā
in uer.libertis,num.3. C. de reuoc.donat.Crau.
conſ.61.nu.8.Becius cōſ.1.nu.14.cōſ.12.nu.44.

Tertio hypotheca tacita legalis non induci-
20 tur niſi in caſibus† a iure expreſſis,glo.fi.in l. 2.ff.
de priuileg.credit.Ripa in l.dabimus §.ſi quis cū
tutor,nu.9.ff.eo.tit. Bal.in l.2.C.in quib.cau.pi
gn.taci.contra.Fulgoſ.conſ.59.col.1. in fi.alios
citat Crau.conſ.692.nu.6.& conſ.872. nu.ēt 2.
& non reperitur expreſsum,ꝙ minoris bona ſint
tutori obligata,ergo nō dēt de nouo excogitari.

Quarto differunt inter ſe obligatio perſonæ,
21 & obligatio rerum,nam adultus† poteſt perſonā
obligare ſi non habet curatorem , l. ſi curatorē,
C.de in integr.reſtit.mino.gl.in l. 1.§. fuit quæſi
tum,in uer.neceſsaria,ff.ad Trebellia. gl.in l. 1.
in uer.promiſerit,ff.de nouatio.& tamen nō po-
22 teſt obligare bona ſua ſine decreto † iudicis,l. 1.
ff.de reb.eor.l.fi.C.de reb.alien.nō alien.& dicit
Bal.in d.l.certi iuris,nu.11.quod minor facilius
23 pōt obligare† perſonam quam res,Iaſ.in l.ſi con
ſtante,in 1.lect.nu.220.Crot.in 1.lectu. nu.99.
poſt Imo.ibi & in 2.lectu. nu.143. ergo ex eo , ꝙ
lex permittat obligationem perſonæ non bona,
infertur ad obligationem rerū , quia ex diuerſis
nō fit bona illatio,l.Papinianus exuli.ff.de mino.

Quinto obligatio perſonæ fuit ſpeciali quo-
dam fauore introducta ex prædictis cauſis,ergo
non debet trahi in conſequentiam,l.ius ſingula-
24 re,ff.de legib.& ſpecialia non ſunt† multiplican-
da circa idem ſubiectū,l. 1.in fi.C.de do.promiſ.
glo.in l.cum poſt §.gener.ff. de iu.dot.alia addu
xi in conſ. 34. nu.46. plures addit Becius conſi.
28.nume.13.

Sexto generalis diſpoſitio legis mandantis
bona obligari tacite pro tutela adminiſtrata , ut
in l.pro officio,C.de adminiſtr.tuto.nō includit
minorē,ut in l.fi. C. de legit.tut.ubi probatur ꝙ
25 ſi minor,† qui iure prohibetur a tutela conſtitua
tur tutor aliquo modo, tamen eius bona nō erūt
obligata,ita Iaſ.in l.ſi conſtante, nu.222.in 1.le
ctu.ff.ſolu.matr.ubi poſt gl.in c.ſimiliter, 16.q.1.
infert,quod non poteſt eſse pręlatus,quia bona
eius tacite obligari non poſsunt,Crot.d.l.ſi con
ſtante,2.lectu.nu.143.& idipſum uidetur innue
rę Ang.in conſi.202. ubi ponit qūo obligatur
minor,qui nulliter teſtō tutor datus de facto ad-
miniſtrauit,Rui.cōſ.97.uol.5. ſi aūt minoris bo
na non obligantur,quādo lex generaliter diſpo
nit quemcunque tutorē teneri perſonali,& reali
quoque obligatione,quanto minus erunt bona
ſua obligata,quando nihil tale in legibus diſpo
ſitum reperitur, ſed tantum facta eſt mentio
de perſonali obligatione,& Crot.loco prędicto
inquit, quod talis lex inducens bonorum obli-
26 gationē† intelligit quoad eos qui ſūt habiles ad
obligandū,non quoad alios,argumēto l.1.C.de
ſacroſ.eccleſ.Bar. in l. 1.§.nunciatio.ff. de oper.
no.nunt.& ponit exēplum in l.promittendo,in
prin.ff.de iu.do.ubi quilibet promiſsor dotis ob
ligatur,tn̄ nō includitur minor,l.fi.C.ad Velleia.

Septimo nullā cōpetere tutori obligationem
27 in bonis pupilli† tenuit Alber.in d.l.pro officio,
C.de adminiſtr.tuto.mouetur,quia hoc nō repe
ritur cautū,ſequitur Ripa d.l.dabimus, nu.13.ff.
de priuileg.creditor.quia ſecundum eū tutores,
& curatores non ſunt in eadem cauſa in qua ſunt
ipſi minores, & tenendo hanc partem reſponde
ri poteſt ad contraria.

Et primo ad argumentum correlatiuorum,ꝙ
28 non procedit,† quando ſubeſt diuerſa ratio,l.cu
ratorem,ubi glo.Cin.& alii,C.de interd.matri.
l.fi.ubi Salic.C.de reſcin.uend,Euerar.loco 76.
col.2.uer.pręmiſsa tamē,Iaſ.in d. l. fi.nu.18.C.
de indic.uiduit.tollen.Crot.in l.ſi cōſtante,in 2.
lectu.nu.63.Lancel.Gallia.in conſuet.Alexand.
in uer.uxori,q.4.nu.44.& ſeq.at non eadem eſt
tutoris cauſa & minoris,ut īquit Ripa d.§.ſi quis
eum tutor,nu.53. ratio autem diuerſitatis licet
a Ripa non allegetur,poteſt tamen eſse,quia tu
tores conſilii , & rōnis potentes non tanto egēt
auxilio,quāto minores cōſilii oīno expertes, &
cum ętas ſit cauſa priuilegii non eſt idē cōcedē-
dum tutorib.quib.per ætatē licet ſua iura tueri.

Secundo rn̄det , ꝙ ratio correlationis proce-
29 dit reſpectu eiuſdem† actus indiuidui,ut cū pro-
hibetur uir relinquere uxori, tunc etiam uxor
prohi-

prohibetur capere, ſecus quãdo agimus de actu
diuerſo, quia tũc diſpoſitum in uno habet locũ
in altero, ita Socin. in conſ.74.nu.5, uol.3. Cur.
iun. conſ.6. nu. 13. uer. ſecundo aduertendum
Crot. Ferdin. Crau. Plotus, Cęphal. & alii citati a
Lancello. d. quęſt.6.nu.81. in præſenti caſu non
eſt quæſtio de eodem actu, ſed de diuerſo, & ſe-
parato, ideſt, an eo modo minoris bona ſint tu-
tori obligata, quo bona tutoris ſunt obligata
minori.

Non obſtat fundamentum ęqualitatis ſeruan
30 dę, quia illi non eſt locus, quando conſtat† de uo
luntate diſponentis, l. ut liberis, C. de collatio.
Curt. iun. conſ.110.nu.8. in fi. Rui. conſ.9.nu.5.
uol.2. Pariſ. conſ.61.nu.32. uol.2. Neuizan. in
conſ.45. in fi. ubi allegat Dec. & alios, Natta in
conſ.622.nu.13. Zanc. in l. hęredes mei, §. cum
ita, par.1.nu.86. Manti. de coniec. ult. uolun. lib.
6. tit.2.nu.7. qui & ſi loquantur in paterna di-
ſpoſitione, tamen idem cenſendum eſt in lega-
li: hic uero ſi uoluiſſet lex æqualitatem ſeruari, di
xiſſet.

Secundo reſpondetur, quod non eſt nouum
quod contractus cum pupillo, uel minore cele-
31 bratus claudicet, † & ab una parte maior inſurgat
obligatio, quã ab alia. §. ex cõtrario, Inſtit. quib.
alien. non licet, ubi contractus ſuſtinetur in fauo
rem pupilli, ſed non in odiũ, & Inſtit. de author.
tutor. in princ. ubi glo. & Are. notant, probaui la
tè in conſ.9.nu.10. addo Fulgo. & Alex. in l. cũ
hi, §. eam tranſactionem, nu.3. ff. de tranſac. alios
citat Tiraq. de legib. connub. glo.8.nu.91.

Ad tertium quod tutori ſubueniendum ſit, ex
quo coactè adminiſtrat, facilis eſt reſponſio, nam
ſatis prouidetur eius indemnitati per obligatio-
nem perſonalem, quam lex fingit contra iuris re
gulas. bene uerum eſt, quod ſi etiam hipotheca-
riam conceſſiſſet pinguius prouidiſſet, ſed non
per hoc dicitur minus ſufficiens prouiſio, quod
rerum obligatio non ſit inducta,

Quarto facilis applicatur ſolutio, nam nõ ne
gatur, quin lex ea facilitate potuiſſet hipothecã
inducere, qua uoluit oriri perſonalem actionẽ,
ſed dicitur non fuiſſe neceſſariam, ideo quia non
32 quidquid iudicis uolũtati † committitur iuris ne
ceſſitati ſubiicitur. l. non quidquid, ubi Bal. ff. de
iudic. dixi in conſ.98.nu.1. potuit ergo lex, ſed
non uoluit. dum uero ex Baldo in l. certi iuris, di
citur non intereſſe minoris, quamuis perſonali
accedat rerum obligatio, id negatur expreſsè,
nemo enim eſt qui non uideat quanta oriantur
commoda ex hipotheca, quæ tamen ex ſola per
ſonali non competerent.

Poſtremum quoque diluitur, quia & ſi ex re-
citatis rationibus inducta ſit perſonę obligatio
fauore tutoris, & ille eo magis uerificatur, quo
maioribus fauoribus lex ipſos tutores proſe-
quitur, tamen cum facultas concedendi ea priui
legia procedat a mera uoluntate legis potuit
lex hoc, non illud concedere, & quia unum con-
ceſſerit cogenda nõ eſt alia tribuere. ſi cui tamẽ
contraria ſententia placeret poſſet huius opinio
nis argumenta ſic refellere, & primo nõ obſtat
quod lex hoc nõ dicat, quia imo ſatis dicitur de-
ciſum ex ui correlatiuorum, ut dictum eſt pri-
mo fundamento, & ubi non extaret lex, ratio nõ
33 deficeret, † quæ pro lege eſt ſeruanda. l. ſcire o-
portet §. ſufficit, ff. de excuſ. tutor. & infirmitas in
tellectus iudicatur quærere legem, ubi rationem
habemus, Iaſ. in l. illam, col.2. C. de collatio. dixi
in conſi.222.nu.17. ſicuti imbecillitas intelle-
34 ctus dicitur in eo qui rationem† exigit cum ſen-
ſum habet Bal. in rub. ff. de rer. diuiſ. col. fin. & in
l.1. col.2. C. de his, qui accuſa. non poſſ. Euerar.
loco 9. in princ.

Hoc quoque modo reſpondetur ad ſecundũ
obiectum, quia omiſſum non dicitur id in quo
35 † eadem militat ratio, Oldra. in conſi.224. col.7.
Bal. in conſ.95. in 4. uol. Tiraquel. de retrac. con
ſang. §.2. glo.1.nu.19. alios citaui in conſi.36.
nu.21. & ſi legislator fuiſſet de hoc caſu interro-
36 gatus, idem omnino dixiſſet, ideo † habendũ eſt
pro dicto, argumento glo. in l. tale pactum, ff. de
pac. Cur. iun. qui communem dicit conſ.19. nu.
15. præcipue cum agamus non de extendendo
iuris diſpoſitionem, ut paulo inferius dicam, ſed
de eam interpretando, ita reſoluit Rui. cõſ.146.
nu.8. uol.2. Becius, conſ.88.nu.43.

Tertii reſolutio eſt quod expreſſũ id dici po-
teſt ex quo legitur fauore pupilli ĩducta obliga-
tio bonorum, nam ut in princ. dixi, quod uni ex
correlatiuis conceditur in priuilegiũ cenſetur al
teri quoq; conceſſum ſecundum Gemin. Cuma.
& Iaſ. quos ibi allegaui, & hoc nõ dicitur exten-
ſio, ſed incluſio, quia cum unicus ſit quaſi contra
ctus, & unicus actus ultro citroque obligatorius
non debet minor obligatio ab una parte induci
quam ab alia, hoc enim modo claudicaret con-
tractus, & iudicaretur ad imparia.

Non obſiſtit, ꝙ quarto dicebatur rerum obli-
gationem differre a perſonali, & minorem poſſe
quidem perſonam, ſed non res obligare, quãdo-
quidem hæc differentia procedit inſpecta mino
ris perſona, ſed nos agimus non de poteſtate mi
nori, ſed legis, cui ita facile eſt rerũ ſicuti perſona
rũ inducere obligationẽ, & cum pro exequutio
ne perſonalis obligationis ad rerũ quoq; uendi
tionem, & diſtractionẽ deueniri poſſit, l. a Diuo
Pio, per totum, ff. de re iud. lex quæ cõſiderat ſo-
lam cauſam obligationis non curat, quod rerũ
ſicuti perſonarum inducatur obligatio, & cũ in
lege ceſſet deceptio, & fraudis, aut læſionis ſuſpi
cio, non ita limitate eſt eius diſpoſitio intelligen
da ſicuti ſi de hominis obligatione quæreretur,
ubi timor deceptionis ſubeſt.

Quinto non dicuntur multiplicari ſpecialia,
37 quando unum uenit † in conſequentiam alterius
§. ſed ſi ab hoſtibus, Inſtit. quib. mod. ius patr. po
teſt. ſolu. Bar. in l. ſi is, qui pro emptore, num.71.
ubi Iaſ. nu.43. ff. de uſucap. Bal. in l.2. in fi. C. de
fruct. & lit. expen. ubi idem dicit, quando unum
38 uenit † ſubordinate poſt alterum, Tiraq. de con-
ſtit. poſſeſſ. par.3. limit.5.nu.6. in fi. Neuiza. con
ſilio 2.nu.23. Euerar. loco 92. col.1. Bereng. in

l.naturaliter,§.nihil commune,in 3.par. nu.81. ff.de aequir.poſſeſ.Dec.l.ſingularia, numero 4, Cur. iun.nu.5. Cagnol.numero 50.ff.ſi cer.pet. Parpal.in l.s.in prin.nu.72.ff. ſolu. matr. Cephal.in conſ.396.num.31.ſed hypotheca uenit
39 conſequntiuè, & acceſſoriè ad perſonalē † obligationem,l.contrahitur,ubi Bar.ff. de pignor.l. fideiuſſor obligari,ubi Bart. ff. de fideiuſſor.Neguſ.de pignor.in 1.mem.3.par.nu.9.Ruin.cōſ. a 24.nu.11,uol.1.Socin.iun.conſ.20.nu.6.uol. 2.Bero.con.203.num.16.uol.1.

Rurſus concurrere poſſunt plura ſpecialia in
40 diſpoſitione legis,licet aliud ſit † in diſpoſitione hominis, Bal.in l.1.in fi.C.quan. lice. ab empt. diſced.Iaſ.in l.quoniam in prioribus,in fi.uer.teneo iſtud,C.de inoff.teſtam.Neguſ.in 1.mem.5. par.nu.16.Bereng.d.3. par.num.81.in fi.Pariſ. conſ.80.nu.24.uol.1.

Sextum pariter non reſiſtit,nam l.fi.C.de le
41 git.tut. non dicit, † quod minoris bona non ueniant in tacita legali obligatione, etiam ſi minori aliqua ex cauſa permitteretur tutelam aſſumere,& in hoc errant Iaſ.& alii in contrarium allegari, quia ſi minor ad tutelam diſpenſaretur eius bona tenerentur tacita hypotheca,quia di-
42 ſpenſatio† trahitur ad omnia conſequutiua,glo. in c.fi.de filiis præsbit. lib. 6. in c. non poteſt de præben.eo.lib.Tiraq.de retract.conſang. §. 35. glo.1.nu.59.Rol.conſ.61.num.16.uol.1.hinc minor diſpenſatus ad beneficium curatum cen
43 ſetur etiam diſpenſatus ne † promoueatur ad ſacerdotium intra annuum in glo.in c.quia tantū ubi Abb.& Dec. de,præb. & cum obligatio bonorum ſit annexa tutelæ, admiſſus ad tutelam ſubiicitur obligationi bonorum,ſicuti admiſſus
44 † ad ciuilitatem tenetur agnoſcere onera ciuib. indicta,Cagnol.in l.qui cum alio,nume.8. ff. de reg.iu.Riminal.conſ.1.nu.14.& cum obligationis onus ſit tutelæ annexum, quiſquis ad tutelā
45 admittitur illi † oneri alligatur,l.ſecundum naturam,ff. de reg. iur. Dec.in l. ſi Rufinus,col.2, C.de teſt.milit.Cagnol.d.l.ſecundum naturam, num.1.circa fi.& qui recipitur ad faciendum a-
46 ctum intelligitur obligari ad omnes leges† de illo actu loquentes,Felin.c.cauſam quę,col. 11. de reſcrip.Dec.in auth.præterea, ubi Cur. iun.nu. 23.C.unde uir,& uxor,dixi con.42.nu.6.& ha-
47 bilitatus † ad faciendum teſtamentum non liberatur a ſolennitatib. requiſitis ad ualiditatem teſtamenti.l. ſi quando, C. de inof.teſt. quamuis enim tex.in d.l.fi.dicat bona minorum non poſſe obligari,tamen intelligi debet per ipſos minores,nam per legem indubitatum eſt induci poſſe obligationem ēt in rebus minorum,ut probaui ſupra in quarto fundamento huius partis, & idem eſt, quando minoris bona inuehuntur in
48 domum conductam,ea† enim tacitè cenſentur a lege obligata,ut poſt glo.Io.And.Bal.Ang. Roma.Caſtr.Alc.& alios probat Neguſ.d.4.mem. 2.pat.num.154.conſtat ergo ex prædictis generalem legis diſpoſitionem, quæ habet quod bona ſint tacitè aliquo caſu obligata, includere ēt bona minorum,& proinde concluſionē de qua in d.l.fi.non habere locum in obligatione legali,ſed reſtringi ad expreſſam hominis.& non eſt
49 uerum quod inquit†Crot.in l.ſi conſtante,in 2. lect. nu. 143. ideo minorem ad tutelam non admitti,quia non poſſit obligare bona, nam in eo textu mouetur Imperator ex imbecillitate ingenii,& defectu conſilij, unde ſequitur effectus, quod non poteſt obligare bona,& ſibi rerum ſuarum interdicitur adminiſtratio, & quod poteſtas obligandi bona non ſit cauſa,propter quam minor arceatur a tutela probatur, quia etiam ſi tutor non obliget expreſſè bona,non tamen ideo
50 tutela† erit nulla niſi ex ſpeciali aliqua ratione interſit minoris ultra tacitam habere quoque expreſſam hypothecam,ut inquit Bal.in l.pro officio.C.de adminiſt.tutor.& licet tex.in l.fi. §. in prouinciis,C.de curat.fur.& in l.de creationib. circa fi. C. de epiſcop.aud. dicat, quod tutor
51 † debet expreſſè obligare bona,id quod etiam tenuit Spec.in tit.dę tutor.§.fi.nu.1. tamen debet intelligi, quando intereſſet minoris habere expreſſam hypothecam,declarat Bal. loco prædicto,nam Bar.& alii poſt glo.in l.legitimos,nume.1. inter multa requiſita ad ualiditatem tutelæ neceſſaria non recenſet neceſſitatem obligandi bona, Canalca.in trac.de tuto.nu.13.quod ſi non eſſet ualida tutela abſque expreſſa obligatione fruſtra lex introduceret tacitam in bonis tutoris, cum non aliter eſſet tutor niſi præmiſſa expreſſa obligatione, probatur etiam ex alio ponamus minorem fuiſſe ſimpliciter a principe habilitatum ad obligandū bona quo caſu ſublatum erit impedimentum, & impotentia, nun-
52 quid poterit hic minor † eſſe tutor. certè non quia aliud eſt poſſe obligare bona, aliud uero diſpenſari,& habilitari ad tutelam non obſtante ætate, & hoc de ſe patet, ut non egeat probatione,ergo excluſio a tutela non ex eo prouenit, quia non poſſit obligare bona. quia ſi inde oriretur ceſſaret prohibitio cum primum habet facultatem obligandi:ceſſante enim ratione
53 † prohibitionis ceſſat prohibitio,l. prima, ubi Bald.columna ſecunda,C.ſi rect. prouinc. capitulo,& ſi Chriſtus, vbi Bald.et Butr. de iureiu. Tiraquell. in tractatu ceſſante cauſa, parte prima, numero 515. ſed conſequens eſt falſum,er-
54 go † & antecedens, l.ſecunda,§.mutui datio, ubi glo.& Doctores,ff.ſi cer.pe.l.apud antiquos ubi Cyn.Alb.& alii,C.de furt, Euerar.loco 97. in princ.

Non etiam ualet argumentum Crotti, in
55 dicta lege, ſi conſtante,qui dicit, † quod lex inducens obligationem bonorum intelligi debet quo ad eos, qui ſunt habiles ad obligandum, quia eſt falſum ex quo non poteſt obligare, & tamen ſi dotem recipiat, uel in domum conductam bona aliqua inuehat, & inferat, illa cenſentur a lege tacite obligata,ut dictum eſt ſupra, & cum lex actum facit, conſideranda eſt habilitas, & potentia in ipſa lege faciē te,non in homine circa cuius bona actum facit.

cum

cum enim ipſius minoris uolũtas in productio-
re actus non concurrat, fruſtra eius quoque
potentia conſideratur, & cum lex ſua ui & au-
thoritate id faciat, non debet ualiditas actus pẽ
derea poteſtate minoris.

Ex prædictis ſublata eſt authoritas Alber. in
d.l. pro officio, & Ripę, in d.§. ſi quis cum tutor,
mouentur enim ambo fragili ratione, quam ſu-
pra confutauimus, quod ſcilicet non reperiatur
iure cautum, ſed fragilior eſt, quã Ripa adducit
dicens aliam eſſe minoris, aliam tutoris cauſam,
qñquidem ſi unicus eſt quaſi cõtractus non dẽt
maior obligatio inſurgere ab una parte, quam
ab alia, & licet contractus cum claudicet ali-
quando, id tamen uerum eſt quando obligatio
contrahitur per minorem, & eius facto, quia eſt
quid imputetur contrahenti, qui ſciuit, uel ſcire
potuit illum eſſe minorem, & non obligari, &
qui potuit non contrahere: at ſecus in quaſi con
tractu tutoris in quo prædicta ceſſant, imo con-
traria militat ratio, quoniam & tutor inuitus co
gitur adminiſtrare, & nullum interuenit mino-
ris factum, & obligatio inducitur, & fingitur a
lege, & tutori nihil poteſt imputari: ex eo enim
quod inuitus obligetur infertur quod ei eſt ſub
ueniendum, ut dixi ſupra, & quod ſi in uno gra
uatur in alio debet releuari, uulgatis iuribus, &
56 quia nullum minoris factum interueniat † faci-
lius inducitur hipotheca, ut uoluit Guliel. Cun.
quem refert Cyn. in l. certi iuris, in 5.q.C. loca.
licet Barto. in l. ſi conſtante, aliud dicat. rurſus in
obligatione inducta a lege non cadit fraus, uel
deceptio, quia minor facit id quod faceret dili-
gens quilibet paterfamilias, Iaſ. in l. ſi conſtan-
te, numero 215. & numero 221. uerſiculo, ſe-
cundo ibi.

Vnum etiam contra hanc partem plurimum
urgere uidetur; Nam ſicuti in bonis mariti pro
reſtituenda dote contrahitur tacita hypotheca;
57 ita etiam fit in bonis uxoris † dotem promitten-
tis, l. 1. §. ſed ut plenius, C. de rei uxor. actio. &
58 tamen ſi mulier ſit minor † non datur tacita hy
potheca in eius bonis, l. Titia, ff. de iur. dot. l. 1.
C. ſi aduer. dot. ubi Doctores dicunt requiri de-
cretum, & hoc fundamento utitur Bar. in d. l. ſi
conſtante, num. 77. ſed hoc quoque diſſoluitur,
quandoquidem ubi mulier minor dotem pro-
mittit habetur eius promiſſio pro indiſcreta ni-
ſi prius per iudicis ſolertiam diſcuſſum fuerit, an
in ea quantitate, uel in eis bonis dotem conſti-
tuere expediret minori. cum uerò id factum nõ
ſit, merito conſtitutio dotis non tenet, lex ſuum
fauorem inducendo tacitam hypothecam non
præſtat ſuper actu, ex quo minori læſio reſultare
poſſit: ſecus autem eſt quando nullum interue-
nit factum minoris, & actus pro quo hypotheca
59 legalis conceditur eſt undequaque † minori uti
lis, ita reſpondet clare Cro. in d. l. ſi conſtante, in
1. lect. in fi. & ante eum, ſed paucis uerbis eodem
modo reſpondet Bal. ibi in fi. prin. Iaſ. nu. 210.
dum reſpondet ad l. lex quæ tutores, C. de ad-
min. tutor.

Hęc aũt opinio mihi multum æqua uidetur,
& placeret, niſi repugnaret authoritas Alberici,
quæ magna eſt, & cõtra quam difficile poſſet in
foro obtineri, cum non habeat contradicentem,
60 quem uiderim, quo caſu habetur pro † lege, ut
inquit Iaſ. in l. pen. col. pen. C. de pact. Gomes
in §. æque, col. 6. in prin. Inſti. de actio. Becius in
conſ. 35. nu. 18. & pro hac parte facit, quia gene
ralis prouiſio legis amplectitur ẽt minorem, l.
ſine hærede, §. Lucius, ff. de adminiſt. tutor. & ta
cita obligatio, quæ contrahi ſolet in bonis delin
61 quentis † includit bona quoque minorum, ut
inquit Bal. nouell. in d. l. ſi conſtante, nu. 77. ubi
ſubdit tacitam obligationem prædictam, quæ a
lege inducitur adeo neceſſariam eſſe, ut contra-
62 ria † proteſtatio non proſit, nec eam impediat,
ut per Bal. in l. 1. C. de rei uxor. actio.

S V M M A R I V M.

1 *Minor qui ſeipſum aluit extra domum reſtituitur aduerſus inobſeruantiã modi aſcripti legato.*
2 *Minori læſo ſua facilitate, uel dolo aduerſarÿ conceditur reſtitutio.*
3 *Minor reſtituitur aduerſus omiſſum lucrum ſibi delatum.*
4 *Minor tenetur uoluntatem teſtatoris ſeruare ſicut maior.*
5 *Minor ueniens contra præceptum teſtatoris non reſtituitur.*
6 *Teſtatoris diſpoſitio habetur pro lege.*
7 *Minor alienans contra præceptum teſtatoris priuatur hæreditate iuxta præceptũ, & nõ reſtituitur.*
8 *Aditio eſt quaſi contractus.*
9 *Minor reſtituitur aduerſus pœnam conuentionalẽ.*
10 *Eccleſia. quæ iuxta teſtatoris præceptum non ædificauit monaſterium reſtituitur.*
11 *Minor reſtituitur aduerſus implemẽtum omiſſum propria culpa, & negligentia.*
12 *Minor reſtituitur aduerſus lucrum dotis quod amiſit, quia uxorem non introduxit intra annũ ſecundum formam ſtatuti.*
13 *Minor qui propter ignorantiam non impleuit uolũtatem defuncti reſtituitur.*
14 *Minor reſtituitur ex generali clauſula ob iuſtam ignorantiam.*
15 *Ignorantia ſemper præſumitur in minore.*
16 *Minor excuſatur ſi propter ignorantiam non impleuit modum adiectum a teſtatore.*
17 *Reſtitutio in integrum datur minori propter abſentiam, uel aliud impedimentum.*
18 *Minori non conceditur reſtitutio aduerſus omiſſas probationes quas ignorabat habere.*
19 *Reſtitutio conceditur minori etiam quando conditio ſemel defecta inſtaurari non poteſt.*
20 *Minor reſtituitur etiam quando committendo uenit contra teſtatoris uoluntatem.*
21 *Minor non reſtituitur quando eſt in dolo etiam in omittendo.*
22 *Dolus præſumitur ex ſola ſcientia.*
23 *Minor reſtituitur aduerſus dolum præſumptum.*
24 *Dolus uerus non inducitur ex ſola ſcientia.*
25 *Ignorantia non præſumitur in minore, potius quã dolus.*
26 *Minor non reſtituitur aduerſus præceptum teſtatoris prohibens id quod eſt prohibitũ iure communi.*

27 *Lex noua non ligat niſi lapſo bimeſtre poſt publicationem .*

28 *Lex noua ligat ante bimeſtre , quãdo addit pœnam facto prohibito a iure communi .*

29 *Ignorantia iuris præſumitur in minore .*

30 *Error iuris excuſat a dolo .*

31 *Maior qui non ſtet in domo ſecundum præceptum teſtatoris licet reſtituatur, tamen conſequitur ſolum alimenta , quatenus hæres in domo impendiſſet .*

32 *Scholaris recedens ante diem ſoluit pro intereſſe quantum dominus domus deductis impenſis fuiſſet lucratus .*

Quæſtio XLV.

QVÆRITVR ſi minor ſit is, cui alimenta in do
mo hæredis relicta ſunt, & ipſe alibi
habitauit, an ſaltem opereſtitutionis
in integrum petere ea poſſit pro pręterito tem-
pore. in hoc articulo Corne. in conſ. 184. ſuper
hac noua, col. 2. uer. quantum autem ad alimen-
1 ta, uol. 3. dicit dandam eſſe reſtitutionem† ſi tũ
minor ipſe ſe ipſum aluit, qa primo caſu dicitur
læſus cum non ſit conſequutus alimenta, quæ
ſtatim hęreditate adita conſequi poterat, ſecun-
do uero caſu quando alius præſtitit alimenta nõ
2 dicitur læſus, quia ſemper reſtituitur minor† cũ
ſua facilitate, uel dolo aduerſarii lęditur, l. fi. C.
de in integ reſt. minor. etiam quando lucrũ ſibi
3 delatum non aſſumpſit,† l. ait prætor, §. fi. & l. &
ſi ſine, §. quæſitum, ff. de minorib. & Cor. citat &
ſequitur ſimpliciter Alciat. in tracta. præſumpt.
reg. 1. pręſump. 42. num. 8. in fi. ſed hæc quæſtio
latius eſt examinanda, & contra prædictam de-
ciſionem facit, quia ubi agitur de mente teſtato
ris ſeruanda non eſt differentia inter maiorem
4 & minorem, † ſed uterque indiſtinctè tenetur, l.
ſi in hærede, §. Lucius, ubi Bar. ff. de adminiſt. tu
to. & ubi minor uenit contra præceptum teſta-
5 toris non reſtituitur, ita†uoluit Matthe. de Feli-
cia. conſ. 259. col. fi. uer. & ex hoc infertur, uol. 1.
inter conſ. Caſt. ubi loquendo in muliere mino
re, quæ non habitauit in domo teſtatoris ſecun-
dum ſibi iniunctum præceptum, concludit eam
priuari nec ſuccurri reſtitutionis in integrum re
medio. & dicit Fulgoſ. in conſ. 61. num. 6. uer. ad
tertium ibi, quod autem nouiſſimè, quod minor
puella, q̃ contra teſtatoris præceptũ nupſit non
reſtituitur, quia eſſet illudere teſtantium uolun
tates, Pariſ. in conſ. 19. nu. 83. uer. circa quintũ
articulum, uol. 2. ubi dicit quod minor non obe
diens præcepto teſtatoris non reſtituitur, quia
pariformiter obligatur ſicut maior, & dicitur de
linquere, at in delictis non datur minori reſtitu
tio, l. auxilium, ff. de minor. & minori, qui contra
uenit uoluntati teſtatoris non magis datur reſti
tutio quam ubi legem offendit, cum diſpoſitio
6 teſtatoris† habeatur pro lege, §. diſponat, in Au
then. de nupt. & aduerſus præceptum legis non
reſtituitur minor. probauit eandem ſententiam
Crau. in conſ. 293. num. 4. uer. ſed in terminis,
& per totum primum dubium, ubi concludit,
quod minor alienans contra prohibitionem
7 teſtatoris priuatur hæreditate† iuxta illius diſpo
ſitionem, nec eſt locus reſtitutioni, idem tenuit
Cephal. in conſ. 356. per totum, præcipue num.
13. & ſeq. ſed pro opinione Corn. facit quia mi
8 nor adeundo† dicitur quaſi contrahere, §. hæres
Inſtit. de obli. quæ ex quaſi contr. l. ex maleficiis
§. hæres, ff. de actio. & oblig. ubi autem minor
contractum non obſeruat reſtituitur aduerſus
9 † pęnam conuentionalem, glo. in l. 3. in uer.
dum agit. ubi etiam Bald. ff. de minorib. Bald. in
l. 1. num. 2. C. de ſponſal. Zabarel. in conſ. 148.
num. 3. pręcipue quando in contractu eſt clau-
ſula, rato manente pacto, Cur. in l. cum propo-
nas, numero tertio, C. de tranſactio. probatur et
opinio ex glo. in l. Polla, C. de his quibus ut in-
dign. & Bar. in l. tutorem, ff. eod. tit. ubi licet mi-
nor impugnans defuncti iudicium priuetur ip-
ſo iure omni commodo, tamen reſtituitur, addi-
tur etiam deciſio Bal. in l. pupillorum, C. de re-
pud. hæred. ubi ait concedi reſtitutionem eccle-
10 ſię † quę ſecundum uoluntatem teſtatoris non
ædificauit monaſterium, licet in defectum condi
tionis inducta fuerit priuatio. & quamuis loqua
tur in eccleſia, tamen iura per eum allegata lo-
quuntur in minore, & Bal. intelligit etiam in mi
nore dum uult reſtitutionem eo iure concedi ec
cleſiæ quo daretur minoribus. rurſus facit, quia
11 minor reſtituitur aduerſus† defectum implemẽ
ti conditionis ſequutum ſua culpa, & negligen-
tia, l. 3. § ſi hæres ſit inſtitutus, ff. de minorib. &
per iura prędicta Aret. in conſ. 67. num. 5. uenio
ad quartum, poſt longam diſputationem cõclu
dit quod mulier quæ contra teſtatoris pręceptũ
ſe maritauit reſtituitur aduerſus priuationem
eo caſu ordinatam a teſtatore, & ibi reſpondet
ſingulis fundamentis eorum, qui aduerſam par
tem ſectantur. pro hac quoque parte facit Ruin.
in conſ. 193. per totum, uolum. primo, ubi ma-
12 rito † uult dari reſtitutionem in integrum ut lu-
crum dotis conſequatur delatum a ſtatuto ſub
conditione ſi uxorem intra annum ad domum
traduxerit, quamuis eam conditionem non ſer-
uauerit, & ibi ſequitur Aretinum in omnibus
ſuis concluſionibus, cum Ruino tranſit in pro-
priis terminis Phanu. in tract. dotis, glo. ſecun-
da, numero 106. & ſeq. ubi repræhendit Fulgoſ.
in conſilio ſupra relato, & nouiſſimè hanc partẽ
tenet Sfor. Odo in tract. de reſtitu. in integr. q.
82. in ſexto articu. ubi reſpondet ad contraria,
& hanc ſententiam uti ęquiorem, ita ueriorem
exiſtimo, quod minor reſtituatur aduerſus
contrauentionem quam fecit uoluntati teſta-
toris.

Et procedit facilius quando minor ignoraſ-
ſet diſpoſita a teſtatore, quia tunc reſtituitur ex
13 capite ignorantię † ex clauſula generali, ſi qua
mihi iuſta cauſa, ut uoluit glo. & Doctores in l.
2. C. de iu. emphit. cum aliis apud Corne. in d.
conſ. 184. co. fin. uer. ſi autem ignorauit, Odo d.
q. 82. art. 6. nu. 60. & eſt regulare in minore: imo
14 procedit etiam in maiore † qui reſtituitur pro-

per ignorantiam, Bar. in l. 1. §. ſi quis autem pro
pter, ff. de itin. actuque priua. cũ infinitis apud
Balb. in trac. præſcrip. in 4. par. q. 29. in prin. ubi
communem dicit, Tiraq. de retract. conſang. §.
35. glo. 4. nu. 35. Ripa conſi. 149. nu. 22. Cagno.
in l. 2. nu. 219. C. de pac. inter empt. & uendit. Pi
nel. in authen. niſi tricennale, nu. 58. C. de bon.
mat. deciſ. Pedem. 69. nu. 16. Vaſq. illuſtr. q. cap.
73. Dominus Becius conſ. 50. & hæc ignorantia
15 † in minore ſemper præſumitur. l. ſi quis partem
uer. proinde ff. de eden. l. cum de indebito, §. ſin-
autem is, ff. de probatio. D. Becius in conſ. 111.
nu. 14. ubi poſt Alex. & Crau. dicit locum habe-
re etiam ſi tractet de perdendo lucrum, imo etiã
16 maior, † qui propter ignorantiam non impleuit
modum adiectum in donatione excuſatur, Cor-
ne. conſi. 110. col. fi. lib. 1. Dec. in l. qui in alterius
nu. 2. ff. de reg. iur.

Et quod dicimus de ignorantia, procedit etiã
17 in abſentia, & in quouis alio impedimento, † ut
per Rui. in d. cõſ. 199. in fi. ubi fuerat maritus im
peditus uxorem traducere, quia domus eſt de-
molita, & reparatione egebat.

Aduertendum tamen, quod in caſu ignoran-
tiæ non datur minori reſtitutio, quia tunc non
eſt læſus ſui facilitate, & eo caſu non plus facere
18 potuiſſet † maior, ut per Corne. in d. conſi. 184.
uer. ſi autem ignorauit, facit Bar. in l. 1. §. nuncia-
tio, nu. 33. & ibi latius Ruin. nu. 220. ff. de oper.
no. nuntiatio. ſis ergo cautus ne data ignorantia
petas reſtitutionem ex titulo de minoribus, &
prædicti Doctores loquuntur non ſolum, quan
do per uiam modi, ſed etiam quando ſub condi
tione adiicitur onus habitandi, ut apud eos ui-
deri poteſt.

Et procedit dicta concluſio etiam, quando cõ
19 ditio talis eſt, quæ ſemel defecta reſtaurari † non
poteſt, ut probat textus in l. Iulianus. §. fin. ff. ex
quib. cau. maio. ubi glo. & Bar. hoc notant. & li-
cet loquatur in abſente, tamen locum habet etiã
in minore, quia fauorabilior eſt reſtitutio, quæ
minori datur propter ætatem quam ea, quæ ab-
ſenti cauſa reipublicę competit, argumento eo-
rum, quę ponit Bar. in l. 1. ff. de diuerſ. & tempor.
præſcrip. ita in omnibus concludit Are. d. conſ.
67. nu. 9. Ruin. d. conſ. 199. nu. 3.

Et non ſolum reſtituitur minor, quãdo omi-
ſit implere uoluntatem teſtatoris, ut quia non
habitauit in domo ſecundum illius præceptum,
ut dixi ſupra, & ponit Odo d. ar. 6. nu. 62. ubi in
quit eſſe ueram, & communem opinionem alle
gando multos alios, ſed etiam quando commit-
20 tendo † ueniret contra teſtatoris uoluntatem, ut
in iuribus prædictis.

Limitantur tamen prædicta ne locum uendi-
21 cent, quando minor eſſet in dolo, † quia tunc nõ
reſtituitur, Bal. in l. pupillorum, in fi. C. de repu.
hæred. ubi fortius dicit, quod aduerſus dolum
etiam in omittendo non datur reſtitutio, l. ſi ex
cauſa, §. ſi in commiſſum, & §. nunc uidendum,
ff. de minorib. & quamuis loquatur in eccleſia,
idem tamen eſt in minore, nam ibi arguit a mi-
nore ad eccleſiã. & aduerte, quia loquitur quan-
do minor non paruit conditioni, idem uoluit
Are. in d. conſ. 67. nu. 9. uer. quinto, & ult. ubi ita
intelligit textum in l. pater Seuerinam, in princ.
ff. de cõditio. & demonſt. & in c. uerum, de dolo
& contum. Ruin. d. conſ. 199. nu. 5. ubi tranſit in
omnibus cum Are. & ita etiam tenet Crau. in
22 conſi. 193. num. 1. & ſeq. ubi nu. 9. inquit † dolum
præſumi ex ſola ſcientia, & ibi arguit ex multis
dolum minoris, Cæphal. conſi. 356. Odo in d. ar
tic. 6. nu. 63. ubi tamen intelligit in dolo uero,
23 nam aduerſus dolum præſumptum minor † reſti
tuitur, ut per Nattam in cõſ. 17. nu. 3. ubi inquit
non ſufficere, quod ſcienter omittat aliquid ad
24 quod † tenebatur, idem tenuit Odo d. q. 81. ar. 7.
nu. 82. ubi dicit eſſe communem ſententiam, &
quamuis Crau. d. conſ. 193. dolũ arguat ex ſcien
tia, tamen id eſt uerum in maiore, ſed in minore
aliud eſt, & diuerſitatis ratio eſt, quia in minore
25 pręſumitur potius ignorantia, † quam dolus, ut
no. in l. fin. C. de iu. & fac. ignor. Ruin. d. conſi.
199. nu. 5. uer. & quamuis.

Limitatur etiam ne procedat prædicta con-
cluſio, quando præceptum teſtatoris id uetaret
quod iure communi erat prohibitum, tũc enim
26 ſi minor † contraueniat non reſtituitur, Odo in
d. q. 81. artic. 6. nu. 61. & q. 8. art. 9. nu. 53. id ta-
men inducitur, quia tunc eſt delictum, & minor
non reſtituitur aduerſus delictum, d. c. uerum, fa
27 cit quia & ſi noua † conſtitutio non liget niſi lap
ſo bimeſtre a die publicationis, c. 2. ubi glo. fin.
Abb. Dec. & alii, de conſtitut. Signor. cõſ. 134.
nu. 2. Alex. conſi. 182. nu. 12. uol. 6. tamen ligat
ignorantes publicationem ſi addit pænam facto
28 quod erat † iure communi prohibitum, Bar. in l.
1. nu. 20. poſt Cin. C. de ſum. trinit. Abb. in c. a
nobis, nu. 9. de ſent. excom. Iaſ. d. l. 1. nu. 31. Dec.
d. c. 2. nu. 13. Afflict. in tit. quæ ſint reg. in princ.
nu. 30. Ruin. in conſ. 184. nu. 3. uol. 1. Menoc. de
arbitr. iudic. caſu 185. nu. 26. ſed nec iſta limita-
tio uidetur tuta, quando factum ſic a iure prohi
bitum non ſonat in delictum punibile, puta quã
do teſtator iubet ne filius matrem male tractet,
quo exemplo utitur Odo, nam in minore præſu
29 mitur etiam iuris † ignorantia, l. 1. C. ſi min. ſe ab
hæred. abſtin. Iaſ. in l. cum ignorantia, C. de iu.
& fac. ignor. & quod minor præſumatur ignora
re iura ſibi competentia, eſt tex. in l. 2. in fi. ff. de
iu. fiſci, l. 1. in fi. ff. de eden. additio ad Alcia. in
tracta. præſump. reg. 1. præſump. 41. nu. 1. D. Be
cius, conſi. 211. nu. 14. item non dicitur quis in
dolo, eo quod errauerit in iure, nam error iuris
30 excuſat † a dolo, l. ſed ſi lege, §. ſcire autem, ff. de
petitio. hęred. l. ſi quis id, quod. ubi Alex. ff. de iu
riſdict. om. iudic. Alcia. in d. tracta. reg. 3. præ-
ſump. 30. nu. 1. & ſeq. ideo reſtringi debet limi-
tatio ad præceptum teſtatoris cadit ſuper deli-
cto: ſi uero id quod prohibetur nõ eſt delictum,
tunc licet ſit a iure cõmuni prohibitum, minor
contraueniens reſtituitur ad euitandum pęnam
impoſitam a teſtatore.

Supradicta concluſio quod minor per uiam
reſtitutionis in integrum conſequatur alimenta
præterita non obſtante quod cum hærede non
habita-

habitauerit, intelligi debet, ut non id omne conſequatur quod important alimenta, ſed habenda eſt ratio minoris expenſę, quam in domo feciſſet debitor, cui minus graue erat pręſtare in domo, quam extra, ideo nō plus eo nomine im-
31 pendet quam feciſſet ſi minor † in domo fuiſſet moratus, ita Corne. in d. conſ. 184. col. 2. in fi. uer. nec obſtat, quod non reponitur, uol. 3. ubi ait quod neque debitor lucrari debet, neque minor damnum pati: debet enim reſtitutio concedi ſine detrimēto debitoris, & hoc dicitur intereſſe reſpectu debitoris. facit quod in ſimili uoluit Dec. in l. diem functo, nu. 6. ff. de officio aſſeſ-
32 ſo. ubi ait, quod ſi ſcholaris † ante diem recedat a domo eius, qui illum hoſpitabatur, ſoluit intereſſe, quod cōſideratur habito reſpectu ad id quod deductis expenſis fuiſſet lucratus ſi perſeueraſſet in domo. idipſum intelligi debet ſi alimentarius tenebatur operari, quia hoc caſu tanto minus recipiet, quantum important operę, quas in domo præſtitiſſet, ut ſuo loco dictum fuit: alias reſtitutio, quę ſolet reddere, quod a læſione ablatum fuit, plus tribueret minori, quam amiſiſſet, quod non foret iuſtum, ſufficit autem quod minor præſeruetur a damno, licet lucrum non faciat.

Tituli Noni, & vltimi Finis.

MAMBOR
LEGATORE DI LIBRI
CORSO 82